MEDICÆ AR
PRINCIP
POST
HIPPOC. ET GALEN

TOM. I

1567

4177/D/1 vol 1
A. IX. C
20/2 vol
97

ſuve - 8441.
22909

Medicæ artis principes,

poſt Hippocratem & Galenum.

Græci Latinitate donati,

Aretæus,

Ruffus Epheſius,

Oribaſius,

Paulus AEgineta,

Aëtius,

Alex. Trallianus,

Actuarius,

Nic. Myrepſus.

Latini,

Corn. Celſus,

Scrib. Largus,

Marcell. Empiricus.

Aliique præterea, quorum vnius nomen ignoratur.

Index non ſolùm copioſus, ſed etiam ordine artificioſo omnia digeſta habens.

Hippocr. aliquot loci cum Corn. Celſi interpretatione.

Henr. Stephani de hac ſua editione tetraſtichon.

Quærere quos ægri per compita multa ſolebant,
Hoſpita nunc per me eſt omnibus vna domus.
Prima ſalutiferæ medicorum gratia dextræ:
Siſtenti medicos nónne ſecunda mihi?

ANNO M. D. LXVII
Excudebat Henricus Stephanus, illuſtris viri Huldrichi Fuggeri typographus.

HENRICVS STEPHANVS GVlielmo Plancio medico doctiſſimo S. P. D.

EHO tantúmne eſt ab re tua otii tibi, Henrice, aliena vt cures, eáque nihil quæ ad te attinent? Quid tibi cum Aſclepio, quid cum Aſclepiadis, quid cum Aſclepiadarum poſteritate negotii eſt? Quid tibi cũ arte Pæonia, quid cum Hippocraticis legumlatoribus cõmercii eſt? His me verbis ſiquis aggreſſus fuerit, mi Planci, ad ea quidem certè quæ Terentianè rogauerit, Terentianè viciſſim reſpondebo, Homo ſum, humani à me nihil alienum puto. Hæc enim pauca verba eſſe eiuſmodi puto quæ ad ſoluendas id genus quæſtiones accommodari poſſint. Nam quid, obſecro, vetat quominus dictum illud comici ſenis paulo latius extendens, ad meum etiam vſum conuertam, dicámque me, qui meam alioqui officinam aliis potius libris deſtinaram, à medicinalium tamen editione minimè abhorruiſſe, ſed potius vt hominem & humani nihil alienum à me exiſtimantem, à medicis etiam gratiam inire déque iis bene mereri ſtuduiſſe, quorum fidem atque opem futurũ eſſet fortaſſe aliquando vt ἢ ἠὼς ἢ δείλη ἢ μέσον ἦμαρ implorarem? At ſua potius quàm aliena loquentes lingua medici à te expectati fuiſſent. Huius nec ipſe ſum neſcius: ſed Latinos excudendo, ad plures peruenturum meæ editionis fructum ſperaui, atque adeo mihi certò perſuaſi, quàm ſi Græcos excuderẽ. Nam tu quidẽ certè Planci, cui non familiarior eſt lingua vernacula quàm Græca, libentius Aretæum, Oribaſium, Paulum AEginetam, Aetium, cæteróſque Græcè legiſſes quàm Latinè: ſed quotuſquiſque eorum qui eandem profitentur artem, cognitionem linguæ Græcæ non dicam tantam, ſed vel mediocrem eſt adeptus? Imò verò res eò deuenit vt bona pars medicorum ſi præcipua ſuæ artis vocabula vtcunque intellecta, ſcribere incorruptè & proferre poſſit, præclarè ſecum agi exiſtimet. quod tute haud paulo melius compertum habere potes. Quòd ſi tamen nullam publicæ huius quam dico vtilitatis rationem habens, Græcos excudere inſtituiſſem, non erant certè ad manum omnes; & vnde quidem eos accipere poſſem ſciebam, ſed vnde ſatis emendatos, hoc verò neſciebam. At eos, quales inueniuntur, edere debebas. Hoc quidem multos obiecturos eſſe ſcio: verùm illi ipſi, ſi verum fateri velint, quæ aliis typographis condonant menda, eadem mihi condonaturos ſe nõ fuiſſe, faſſuri ſint. Quid dico eadem? Multum certè abeſt, mi Planci, quin eodẽ mecũ quo cũ pleriſq; typographis iure agatur. ſiquid ẽad cẽturias erratorũ quæ ab illis cõmiſſa fuerint, cõniuetur, ad decadas meorum plerique omnes oculos pluſquam lynceos afferunt. Illis venia eorum etiam datur quæ minus veniam merentur: (qualia ſunt quæ typographica vocari ſolent) ego non de eiuſmodi ſolùm, verumetiam de iis quæ ex ipſo manarunt exemplari, acerrimè accuſor. quaſi verò non meam duntaxat, ſed & alienã præſtare culpam debeam. Iam verò & eiuſdem generis mẽda ab vtriſque (ab illis inquam & à me) prætermiſſa, non eadem penſari trutina, quotidie animaduerto. Hæc ſunt mi Planci (vt verum fatear) quæ me iampridem malè habent. Exemplum autem quo res velut ante oculos ponatur afferre libet. Quid igitur aliud eſt Pauli AEginetæ & Aëtii editio quæ ab hæredibus Aldi prodiit, quàm mendorum omnis generis fœda colluuies? Ea certè ſiquis enumerare voluerit, enumeranda illi certis quibuſdam in locis verba fuerint. In illa editione ſunt deprauationes, multæ quidem quas ex ipſo exemplari ſcripto profectas eſſe manifeſtum eſt, multo tamẽ plures quas incuriæ typographi imputari par eſt: & tamen illa qualis qualis eſt, nõ ſolùm toleratur, ſed apud nonnullos in aliquo etiam pretio eſt. At ego ſi Paulum AEginetã vel Aëtium edidero, in quo non ſolùm typographica illa menda, ſed multa quoque eorum quæ ex ſcripto codice manarint correxero, (ea nimirum in quibus minimè audax miniméq; periculoſa eſt cõiectura) diligentia quidẽ qua pro viribus vſus fuerim diſſimulabitur, ea autẽ quæ ſupra meas & alîus etiam cuiuſlibet fortaſſe vires futura eſſet, deſiderabitur: id eſt, non tam locorum plurimorum qui in mea editione reſtituti fuerint, quum in ſuperioribus deprauati eſſent, quàm paucorum qui in ea quoque mendoſi relicti fuerint, ratio inibitur. Et quoniam in hunc ſermonem incidi, addam quæ multis multorum ad me literis reſpondeam, quibus ſciſcitari ſolebant quid me ab aggredienda Theſauri linguæ Græcæ editione tandiu remoraretur. Quid igitur fuiſſe putas mi Planci quod me tandiu remoratum ſit, vel potius deterruerit? Non alius (mihi crede) illud opus retardauit quàm qui nunc quoque animo meo aſſiduè obuerſatur metus. Nimirum ne in tales illud quoque opus iudices ſeu æſtimatores repentè incidat, quales aliorum quorundam laborum à me ſudatorum expertus ſum, & tibi modò deſcripſi. Quamobrem autem hoc dicam, audi. Quæ hodie manibus omnium teruntur vulgata lexica, quid aliud ſunt quàm omnifaria, ſed omni carens iudicio, conſarcinatio, in qua infinita mala pauciſſimis permixta ſunt bonis? Cuius conſarcinationis autores tot fuerunt quot ii qui lexicorum margines nugis ſuis oppletos indoctis typographis ſeriò vendiderunt. Ex his paulatim in rudem illam indigeſtámque quam videmus molem, ac in illud verè chaos excreuerunt celeberrima illa omnis generis erroribus mendaciiſque (& quidem portentoſis pleriſque) referta

lexica, vt ego ſuo tẽpore & loco docebo, ſi vixero & voluerit Dominus. At verò in linguæ Græcæ Theſauro quem nũc ſub prelo habeo, præterquam quòd omnia, quoad fieri poteſt, ex ipſis fontibus haurio (quod & pater meus Robertus Stephanus in ſuo Latinæ linguæ theſauro ſtudioſè fecit) omniáque ſuis autoribus accepta fero, ſuo quenque nomine deſignans (ſiue is antiquus, ſiue recens, ſiue etiam noſtri temporis ſit) ita tamen vt meum paſſim iudicium interponam: præterquam etiam quòd quàm poſſum aptiſſimum in diſponendis diuerſis ſignificationibus, diſtinguendíſque earum exemplis, ordinem teneo: denique præterquam quòd in lingua Græca facio (non ſine maximo & propè incredibili labore) quod in nulla vnquã niſi in Hebraica factũ fuiſſe audiuimus, & cùm in aliis difficillimũ factu eſſe, tũ verò in Græca ne fieri quidẽ poſſe multi credidiſſent, vt nimirum infinitam innumerabilémque illam verborum multitudinem ad certas (vt ita cum Hebræis loquar) radices reducam, totámque ſingulorum verborum proſapiam ſub vno aſpectu ponam, tritauum, atàuum, abauum, proauum, auum ordine collocans: præter hæc omnia, inquam, iam me plurima reſtituiſſe profiteor in iis quæ Theſauro meo cum lexicis illis cõmunia ſunt, multo verò plura reſtituturũ me ſpero ſi Deus animum viréſque priſtinas ſubminiſtrarit. Et tamen hoc euenturum præuideo, vt ſi ex decem errorum millibus nouem millia emendaro, mille inemendatos reliquero, illa cæterorum decem millia præ meis mille, pauca eſſe videãtur. Quaſi verò non & hìc Terentianum illud vſurpare iure optimo poſſim, Homo ſum, humani à me nihil alienum puto. Quid enim magis humanum eſt quàm falli, errare, labi, decipi? Sed vt aliud eſt cæcutire, aliud cæcum eſſe, multúmque inter dormitantem & dormientem intereſt: ita & grauia errata à leuibus, & pauca à multis diſtinguenda eſſe dico. Verùm de his aliâs plura.

Nunc, vt vnde digreſſa eſt, eò redeat oratio, hoſce omnes medicos peregrina potius quàm ſua loquentes lingua ob eas quas protuli cauſas edidi. Alioqui certè multum abeſſe fateor quin hæ illorum interpretationes, deſiderium Græci textus, iis quibus ad eum aditus patet, minuere debeant. Vt enim eos vbi falſæ ſunt omittam locos, (qui certè non pauci ſunt) quot pręterea locorũ interpretatio, ſi non falſa, at certè inepta ridiculáque eſt, & quæ non delicatas tantùm, ſed & quaſlibet (modò non omnino hebetes) radat aures? De Latini ſermonis proprietate taceo, quam à vulgatis librorum medicinalium interpretationibus iampridem exulare norunt omnes: vtpote quæ ἀκριβῆ πυρετὸν, exquiſitam febrim: ἀγωνιστικὰ φάρμακα, contentioſa medicamenta: ζέσιν ὑπερβάλλουσαν, feruorem excellẽtem: itidem verò καῦμα ὑπερβάλλον, excellentem æſtum, paſſim reddant. quum alioqui & Latinè & propriè loquendo, ἀγωνιστικὰ φάρμακα, valida medicamenta, ſeu potentia, aut fortia, vel fortiter morbum oppugnantia: ζέσιν ὑπερβάλλουσαν, feruorem ingentem, ſeu vehementiſſimum: at verò ἀκριβῆ πυρετὸν, propius ſaltem ad Latini ſermonis vſum accedendo, febrim exactam reddere poſſint, atque adeo (ſiquid in his iudicio valeo) debeant. Quæ ego exempla è multis pauca (quòd plura memoria non ſuggerat) afferre contentus ero. Nec verò ita loquutos fuiſſe ſuperiore ſeculo medicos miror, nimirum vbique graſſante adhuc barbarie: ſed ita loqui hodiéque quendã qui ſibi in artis medicæ & in vtriuſque linguæ cognitione primas tenere videtur, & in hanc opinionem alios adducere manibus pedibúſque conatur, quis non id mirandum eſſe dixerit? Vtinam tamen hoc vnum in pleriſque iſtorum librorum locis reprehendi poſſet, ac non (quod longè peius eſt) aliud Græci ſcriptores, aliud eorum interpretes dicerent: atque ita non ineptæ tantùm, ſed & falſæ, (vt eas paulo antè nominaui) occurrerent plerunque interpretationes. Ad hæc autem mala quũ & typographicæ deprauationes quamplurimæ accederent, ego huic ſaltem malo mederi officii mei eſſe exiſtimaui, cui partim me, partim eos quorum ad hanc rem opera vſus ſum, in aliis occupatus, non defuiſſe fatebuntur, vt ſpero, quicunque hanc cum cæteris editionem conferre non grauabuntur. quos ex eadem collatione malo quàm ex meis verbis, quæ præterea nonnullis in locis præſtiterim intelligere.

Quod autem ita diſperſos variorum medicorum libros in vnum velut corpus collegi, nõ paruam me vel hoc nomine ab eorum amatoribus initurum gratiam ſperaui. Nec verò in huiuſmodi duntaxat autoribus, ſed in aliis quoque partim iam feci, partim facere decreui. Quũ enim meis ſtudiis vtiliſſimum eſſe ſemper iudicarim, eiuſdem argumenti ſcriptores ſi non vno volumine, at certè quàm pauciſſimis fieri poſſet incluſos habere, (adeo vt etiam multos qui ſeorſum compacti erant, recompingendos, vt aliis ſociari poſſent curarim) venit mihi tandem aliquãdo in mentem, de meo ſenſu iudicanti, gratiſſimam me omnibus literarum ſtudioſis rem eſſe facturum, ſi eiuſdẽ generis ſcriptores, quorũ alii ex Gallia, alii ex Italia, alii ex Germania, alii aliunde accerſendi eſſent, (vt alias incommoditates omittam) ſemel accitos eodem velut tecto reciperem, ita vt vna eadémque opera vniuerſi inuiſi & conſuli à quolibet poſſent. Cui meo cõſilio acceptum ferri debuit illud poetarum Græcorum volumen, ante menſes aliquot editum, itidémque acceptum ferri debebit, quod propediem Deo fauente à me edetur hiſtoricorum: nunc verò omnes artis medicæ candidatos hoc medicinalium librorum corpus eidem acceptum ferre oportet.

Qui porro huic ſyntagmati ſunt ſubiuncti παράλληλοι Hippocratis & Corn. Celſi loci, in quibus Celſus Hippocratẽ aut omnino aut ſaltẽ ex parte interpretatur, ii quàm bene hæc duo inter ſe con-

ueniant, vt aliquis Latinè ſimul & medicè loquatur, illis quorum paulo antè memini, pertinaciter βαρβαρίζουσι, manifeſtum facient.

Sed nondum aliam præterea, & quidem non paruam, voluminis huius commoditatem audiſti. Ea eſt in indice omnibus qui hoc volumine incluſi ſunt ſcriptoribus communi: ita vt quacunque quis de re ad hanc artem pertinente dubitet, is indicem adiens, tot eius rei quam diſcere cupit, doctores reperturus ſit, vt etiam quem primum vel vltimum conſulere debeat, incertus eſſe poſſit. Ne tamē vlli ſcriptori fieret iniuria, ad ſingulos ordine remiſimus, id eſt ad Aretæum primùm, deinde ad cæteros, prout alii alios tempore præceſſerunt. Quod tamen in Oribaſio ideo obſeruatum non eſt quòd is priore tomo non contineatur, (quippe quem cæteris adiungere non decreuiſſem initio) à ſecundo autem tomo rurſus ad primum recurrere lectori moleſtum fuiſſet. Quoniam verò fore præuidebam vt tam prolixus index, vtilis quidem lectori, ſed nō ἀμεταχείριστος eſſet ſi (vt alii in vnoquoque cuiuſque ſcriptoris indice fecerant) omnia commiſceremus: eo in ſingulis certo quodam ordine digerendis artificio vſi ſumus, quod ſemel obſeruatū à lectoribus moleſto eos quærendi labore leuaturum ſit. Sed quid omnia in ſuperioribus indicibus commixta fuiſſe queror? Longè certè grauius malum illorum pleriſque inerat: quum ſæpe iis ad quos lectorem remittebant locis omnino repugnantia, ſæpe, ſi non prorſus cōtraria, valde certè diuerſa, frequentiſſimè verò, quod vna de re autor ſcripſiſſet, illi de altera dicerent. Omitto quòd in illis bellis indicibus plurima non ſuo loco poſita eſſent, nec ſub ea voce in qua quiſquam ea quærere vel debuiſſet, vel ei in mentem venire potuiſſet. Quòd ſiquis ſuſpectum hoc noſtrum præconium habens, vel in vnico indice, hárum omnium quas dixi elegantiarum aliarúmque præterea exempla videre velit, index in Aetium abundè omnia ſuppeditabit.

Iam tenes mi Plāci, quid operæ præter cæteros in horum librorum editione poſuerim: quam ideo tibi dicatam volui, primùm vt amoris erga te mei teſtimonium publicè extaret, deinde vt illa te quoque ad nauādam aliquam hiſce libris operam inuitaret. Nam doctiſſimum quempiam medicum, ſimúlque linguæ Græcæ peritiſſimum (id eſt Plancium, aut alium Plancio ſimillimum, ſiquis eſt) reliquam his medicorum libris medelam adhibere æquiſſimum eſt.

IVNII PAVLI CRASSI IN SVAM
Aretæi & Ruffi interpretationem præfatio.

ILLVSTRISS. PRINCIPI ALBERTO SENIORI, marchioni Brandemburgenſi, Pruſſiæ, Stetini, Pomeraniæ, Vandalorum, Caſſubiorúmque duci, burggrauio Norimbergenſi, ac Rugiæ Principi,

IVNIVS PAVLVS CRASSVS S. P. D.

DVO longè omnium pulcherrima diuiníſque operibus conſimilia nobis à diis fuiſſe conceſſa, veritatem ſcilicet eloqui, & mortalibus benignè facere, Pythagoras ille philoſophorum ſapientiſſimus aſſerebat. Id ego mecum ſæpe animo reputãs, ALBERTE princeps illuſtriſſime, veriſſimam tanti philoſophi ſentẽtiam eſſe cognoui. Deus nanque quum res omnium ſumma, perfectiſſima, veriſſimáque ſit, cuiuſque veritatis fons eſt vberrimus. Idem quum ſit perquam beneficus & liberalis, in omnem mundum munera ſua longè latéque diffundit: & quicquid eſt, à Deo vitam & perfectionem, quãtam eius natura capere poteſt, adipiſcitur. Quapropter ego Deum imitari, eiúſque muneribus aliquo pacto defungi cupiens, vt primùm per ætatem licuit, veritatem docere, atque humanum genus pro virili parte iuuare conſtitui. Inde factum eſt vt annos propè viginti in noſtra Patauina Academia per totam Europam celeberrima, Hippocraticam medicinam publicè nõ infrequenti auditorio interpretatus fuerim. Verùm quum ab eo docendi officio nimiis laboribus deterritus, corpuſculíque noſtri valetudini conſulens, deſtitiſſem, alia ratione veritatẽ patefacere, humanóque generi opem ferre quærebam. Ea verò eſt, aut aliqua per me vtiliter inuenta, literarum monumentis commendare, aut veterum auctorum obſoleta documenta illuſtrare, in hominúmque memoriam reuocare. Quum in hac animi fluctuatione verſarer, fortè liber quidam Græcè manu ſcriptus, veterrimus & carioſus in manus meas incidit. In fronte libri nomen autoris inſcriptum erat, Aretæi videlicet Cappadocis. De morbis agebat, qui ſingulatim humani corporis membra corripiũt. Ipſum auidè, vt mihi moris eſt, & ter & quater perlegi. Perlectus liber, cùm gaudio tum mœrore animum perfudit meum. quippe gauiſus ſum tam egregii autoris librum qui vetuſtatis iniuria hominúmque ſocordia in tenebris tot ſecula iacuiſſet, in lucem Dei beneficio fuiſſe vindicatum: indolui verò non mediocriter, ipſum non ſanum, non integrum, ſed multis mendis inquinatum, multis magníſque vulneribus conciſum & laceratum ad manus noſtras delatum eſſe. Cæterùm hæc fragmenta colligere, vtque pluribus vſui forent, Latina facere ac publicare ſatius eſſe iudicaui quàm ea in totum carie, tineis, ſitúque deleri permittere. Scriptor enim mihi plurimi faciendus viſus eſt. nam ſalutaria in primis documenta proponit, auxiliáque pellendis morbis præſentanea recenſet. quo quid magis expetendum mortalibus ſit, neſcio. Quid enim cætera vitæ bona affecto languentique corpore proficiunt? Præterea ſummopere lectorem detinet atque delectat. Nam & quatenus materiæ conuenit, grandiloquus eſt cum ampla & ſententiarum grauitate, & maieſtate verborum, vehemens, varius, copioſus, ad permouendos animos acerrimus, ipſa quoque vetuſtate venerabilis. Qua verò tempeſtate vixerit, apud nullum Græcum Latinúmve ſcriptorem hactenus reperire aut certis coniecturis aſſequi valui. Natione Cappadox fuit, vt libri teſtatur inſcriptio: in qua regione, licet barbara, tres tamen gentes Græcæ, Dorica, Ionica, & AEolica floruere. Galenus quum huiuſce Aretæi nuſquam meminerit, alioqui veteres medicos ſæpe commemorans, nullam de eo notitiã habuiſſe videtur. Paulus AEgineta ſemel eum initio quarti ſui voluminis, Aetius verò Amidenus frequentius nominauit. Sua patria lingua Ionica ſcribit, Hippocraticámque dicendi formam, id eſt breuitatem cum grauitate coniunctam, æmulatur. Hippocrate nanque fuit ætate poſterior: ſiquidem eum nonnunquam teſtem adducit, eiúſque vel integros aphoriſmos in ſuis voluminibus conſcripſit. Nulli ſectæ addictum ſe Aretæus apertè demonſtrat. in quibuſdam enim ab Hippocrate, Galeno, Ariſtoteléque diſſentit. De nonnullis etiam morbis propria quædam à nullis aliis tradita, rationi tamen conſentanea ſcitúque digniſſima exponit. Quàm multos in eo transferendo labores tulerim, quantum temporis atque olei abſumpſerim, vix queam dicere, quum plurimis vndique vulneribus confoſſus eſſet. Ex tribus tamen collatis exemplaribus multa quæ deficiebant, reſtitui: quæ erant deprauata, caſtigaui: quæ confuſa erant, in ordinem redegi: per coniecturas etiam certiſſimas ab artis medicæ peritia deſumptas, non paucos locos librariorum incuria vitiatos antiquæ & ſanæ lectioni reſtitui. De quibus autem ambigebam, neque ſinceram veritatem eruere mihíque penitus ſatiſfacere poteram, eos aſteriſco notaui, aliorúmque iudiciis penſitandos caſtigandóſque reliqui: vtque in ſumma dicam, quantum huic libro opis attulerim, qui candida mente & liuore purgata ipſum curioſè lectitabũt, & cum Græcis exemplaribus conferent, facilè deprehendent. Libellus præterea quidam Ruffi Epheſii de medicinalibus appella-

tionibus inſcriptus, Franciſci Frigimelici medici nobiliſſimi & omnibus reconditis diſciplinis ornatiſſimi opera quum ad me allatus eſſet, auctoris præſtantia atque eruditione cognita, eum quoque eadem de cauſa Latinitate donandum, Aretæóque adiungendum eſſe iudicaui. Vterque enim vetus ſcriptor eſt, vterque Græca oratione artem medicam literis commendauit. Fuit ſanè Ruffus Traiani Adrianíque Cæſarum temporibus medicus eximius, Epheſi natus, vrbe Ioniæ celeberrima, minoríſque Aſiæ metropoli. Hic multos de medendi facultate libros eruditiſſimè compoſuit, magníque Galeni teſtimonio laudari commeruit. Nam de atra bile neminem exactius luculentiúſque quàm Ruffum diſſeruiſſe commemorat. Verùm ex tot eius doctiſſimis libris hic vnus, quod ego ſciam, vix reliquus eſt, in quo ſingularum corporis partium Græca vocabula enumerat: necnon & earum poſitum, figuram, numerum, vſum, facultatéſque declarat. Igitur hunc libellum perutilem, dignúmque qui ab eruditis perlegatur, Latina lingua donare, & in manus ſtudioſorum proferre haud alienum duximus. Neque hîc parum diligentiæ adhibēdum fuit, quum Græcis vocibus Latinas reſpondentes indagaremus, neque id in omnibus ſemper aſſequi poſſemus. Interdum enim linguam noſtram vocabulorum inopem (niſi forſan hoc ignorantia noſtra factum ſit) inueniebamus. At vbi nos Latina deficerent, Græcis, quemadmodum & in aliis doctrinis fieri ſolet, pro Latinis vſi ſumus. Porro illud monitos lectores velim, huiuſce libelli primam partem à Ruffo bis eiſdem ferè verbis fuiſſe conſcriptam, eadémque fermè ad vnguem repetita. Quo id conſilio fecerit, diuinare nequeo. Ego verò quum ita manu ſcriptum librum offenderim, ita & transferre & edere libuit: neque enim ex toto partes hæ ſimiles ſunt, ſed nonnulla quæ in altera deſunt, in altera reperiuntur: nonnulla quæ in altera obſcurè ac breuibus perſtricta ſunt, in altera clarius ac fuſius explicantur. Hos itaq; peruetere ac præſtantiſſimos artis medicæ ſcriptores, ne eorum qui de humano genere bene meriti ſunt, memoria prorſus euaneſceret, diuulgare quū mihi in animo eſſet, meáque commendatione apud vulgus eos minus probatum iri ſuſpicarer, ſub tuo nomine id facere optimum eſſe cenſui illuſtriſſime ac ſapientiſſime princeps. Te verò potiſſimùm inter Chriſtiani nominis principes delegi, cui has lucubrationes meas dicarem, quòd te conſtans fama & ſanctiſſimis moribus, & vera religione inſignem, bonarúmque diſciplinarum alumnum & parentem celebrat. Non potui igitur non te maxima veneratione atque amore proſequi, quum nihil ſit in terris optimo principe dignius, nihil amabilius, nihil (ſi modo humana diuinis conferre fas eſt) quod magis Deo ſimile dici queat. Verus enim princeps ille eſt qui vt dignitatis faſtigio perinde & virtute cæteris mortalibus præſtat. Qui talis autem agnoſcitur, is tanquam terreſtris deus, aut ſaltem Dei vicem gerens inter homines, ſuſpiciendus ac ſanctè piéque obſeruandus eſt. Iccirco & antiquitus populi & ciuitates viros probitate vitæ excellentes ad magiſtratus & ad imperia prouehebant: eóſque vel inuitos imperare cogebant, vt Scylax de regibus Indiæ memoriæ commendauit. Te verò huiuſmodi eſſe, híſque de cauſis tanto imperio dignum iudicatum, maxime atque optime princeps, nemo tam rerum imperitus eſt qui neſciat. Ea enim in te omnia ſunt quæ in ſummo rege ineſſe debere omnis teſtatur antiquitas. Porrò familiæ tuæ, maiorúmque tuorum ſplendorem ac fortia facta conſultò prætereo, quandoquidem quæ nos (vt poeta ille dicebat) nō fecimus ipſi, Vix ea noſtra puto. At quæ tua propria ſunt, & verè regia ornamenta, ea planè digna ſunt quæ ab omnibus in cælum ferantur, ab omnibus memoriæ ac literis prodantur. Admirabilis prudentia, quam propriam regum eſſe virtutem Ariſtoteles voluit, in primis apparet. Per eam enim tantam molem tuæ latiſſimæ ditionis tam in bello q̄ in pace ſcientiſſimè gubernas ac moderaris: populíſque tuis ventura incommoda longè proſpiciens & cauens, eos in ſumma tranquillitate conſeruas. Iuſtitia præterea, quæ cuiuſque regni firmiſſimum vallum ac munimentum eſt, nullo vnquam in principe quàm in te clarius enituit. Nam ſua cuique pro meritis tribuis: diuites potentioréſque non deprimis: pauperes atque humiles ſuſtines, foues, à contumeliíſque defendis. Liberalitatem autem tuam & erga omnes, ſed præcipuè literarum cultores, munificentiam quis vnquam ſatis pro meritis laudauerit? Plurimos enim ære tuo non in Germaniæ modò, verumetiam Italiæ gymnaſiis vberrimè fouiſti atque ſuſtentaſti: ſcholam Regiomontanam inſtituiſti: doctiſſimíſque viris, qui ſtudioſam iuuentutem erudirent, vndique accitis exornaſti: bibliothecam quibuſlibet veterum ſcriptorum libris refertiſſimam profuſiſſimis impenſis condidiſti. quam qui viderunt, cum antiqua illa Philadelphi AEgyptii bibliotheca certare contendunt. Nempe fortitudinem, quanta in te ſit, res in bello ſtrenuè ac fortiſſimè per te geſtæ, omnibúſque vel remotiſſimis gentibus manifeſtè declarant. Humanitatem & clementiam incredibilem non modò ſubditi, ſed & finitimæ & longinquæ nationes teſtantur: quum nemini vnquam te adire volenti occludatur acceſſus: nemini vnquam irrita ceciderit, modò fuerit honeſta, petitio. Iure itaque Homeri poetarum principis carmina illa de te cani poſſunt quibus bonus princeps paſtor populorum dicitur: Iupiter deorum hominúmque pater appellatur. Quid mirum ergo, ſi tu virtutibus adeo fulgens, in tanta fortunæ amplitudine poſitus, (quæ duo in eodem rara inuentu ſunt) me ad te amandum, & quoquo modo poſſem, colendum illexiſti, vel potius attraxiſti? ac non vereor, ne flagitioſa quadam aſſentatione aucupari tuam gratiam videar: neque enim

tu is es qui ſis neſcius eos magis qui te non admirentur, inuidos, quàm eos qui laudent aſſentatores eſſe iudicandos. Nam quæ de te hactenus prædicaui, neque mea commenta ſunt, neque ſolus atteſtor, ſed hæc paſſim Germani, Sarmatæ, Itali homines, neque vulgaris notæ, ſed grauiſſimi quique viri vno ore fatentur ac celebrant. Hiſce ego rebus impulſus, ſed tua potiſſimùm lenitate manſuetudinéque fretus, benigniſſime princeps, hos tibi dedicaui libellos. Nō me latet quàm ignobile, quàm ſordidum munuſculum. At me legiſſe memini Artaxerxi Perſarum regi cognomento Memori, agreſtem quendam hauſtam è proximo flumine aquam caua manu obtuliſſe: neque ab eo reiectum, ſed comiter acceptum, & phiala aurea, ſtola Perſica, multiſque daricis donatum abiiſſe. Dices fortè, Quid principi cum medicorum libris? Multa & præclara priſcorum regum exempla adduci poſſunt, Attali regis minoris Aſiæ, Gentii Illyriorum, Iubæ Mauritaniæ, Mithridatis regum barbarorum maximi. Hi omnes medicinæ ſcientiam adamarunt, diligēterque coluerunt. Quod, niſi iam plus æquo vagatus eſſem, tibi valentiſſimis argumentis oſtenderem, principi viro nihil medicina charius, nihil iucundius, nihil fructuoſius in vita accidere poſſe. Itaque ne tuas aures grauiſſimis in adminiſtranda republica negotiis occupatas diutius inani loquacitate fatigem, finem faciam, ſi hæc pauca adiecero, me in his vertendis autoribus fidelē quàm elegantem atque diſertum eſſe maluiſſe, quum in arte medica res ſpectētur non verba pendantur. Sterilis quoque materia eſt morborum natura & curatio: neque magnæ (in alieno præſertim libro) facundiæ capax, quæ alioqui nobis tenuiſſima eſt. Sed iam aliud opus, quod deus fortunet, ſanè quàm pulchrius meo iudicio, longéque vtilius, amicis noſtris hortantibus, ac propè impellentibus, aggreſſi ſumus: vbi non alieni ſcriptoris ſententiis adſtringemur, ſed propriis viribus nitentes ſpatiabimur. Latius excurret oratio, amœna interdum quæret diuerticula: caſus mirabiles, euentus varios, aliáque iucunda dictu, ac legentibus non minus frugifera quàm blanda narrabimus. Interim hos libellos noſtri erga te animi veluti arrabonem qualemcunque mittimus, grandiorem librum & magis operoſum, ſi hos non reſpueris, miſſuri poſterius. Vale.

INDEX COMMVNIS HIS OMNIBVS DIVERſorum medicorum libris.

In quo Ar. Aretæum, Ruff. Ruffum Epheſium, Tr. Alexandrum Trallianum, Æg. Paulum Æginetam, Caſſ. Caſſii problemata, Or. Oribaſium, Aet. Aetium, Phil. Philareti libellum De pulſibus, Theoph. Theophili opuſculum De vrinis, Act. Actuarium, Myr. Nicolaū Myrepſum, Celſ. Cornelium Celſum, Scr. Scribonium Largum, Marc. Marcellum indicat.

A

Abates vinum 264. d. Or. Abbatis è roſis antidotus 381 e. Myr.
Abdomen 104. g. Ruff. 546. f. Or. 64. g. Celſ. Abdominis membranæ adſtringendæ conueniēs laqueus 157. c. Orib. Abdominis muſculi 563. c. Or. abdominis ruptura quomodo curanda 153. b. Celſ. abdomen in rupturis ex ictu natis, cur nō rumpatur, etſi ab exteriore ſit parte, rumpatur interim membrana peritonæos 767. a. Caſſ. Abdominis ſutura 538. d. Orib.
Abietis, eiúſque reſinæ vires 620. b. 639. a. AEg. ex abiete acopon 610. a. Aet.
Ablactandi pueri quomodo ſint 169. b. Aet.
Ablutiones per clyſterē 352. c. Or.
Abortus periculum quando 25. a. 29. f. Celſ. abortum quæ prædicant 787. b. Aet. Abortus bimeſtres & trimeſtres quas minus lædāt 787. c. f. Aet. ad abortus reliquias nociuas 329. g. Mar. ad abortus reſiduos dolores 376. e. Mar.
abortientibus balnea vtilia quæ 359. f. AEg. abortiētibus medentia 400. e. 406. c. Myr.
Abramidia 231. g. Orib.
Abraſorum curatio 626. a. Orib. ad abraſa 230. e. Scr. abraſis quæ difficulter cicatricem admittunt, quid conueniat 321. e. Act.
Abrotoni vires 610. e. AEg. 21. b. 489. c. Orib. 7. b. Aet. abrotonum venenata fugat 615. f. Aet. abrotonum vſtum 21. e. Orib.
Abſcedentia digeri à murice 87. c. Celſ. abſcedentia ſupprimens malagma 87. b. Celſ.
Abſceſſus quid ſit 510. g. Æg. abſceſſum antecedentia & comitantia 510. g. Ægin. abſceſſus quando & vbi fiant 26. a. b. Celſ. abſceſſuum nōdum ruptorum proprietas: & eorum exitus 158. g. Act. abſceſſuum ſigna iudicatoria 200. e. f. Aet.
abſceſſuū curatio 563. b. Æg. 633. g. Or. 703. c. Aet. abſc. curatu faciliores aut difficiliores qui 175. a. Act. ad abſceſſus 513. b. 680. d. Æg. 766. g. 822. a. 826. c. Myr. abſceſſibus malagma cōueniēs, Lyſiæ 85. g. Celſ. abſceſſus diſſectus quæ cōtinere in ſe videatur 510. e. Æg. abſceſſus frangentia diuretica in renum affectibus 124. c. Ruff. abſceſſus rumpentia 470. g. 510. b. Æg.
abſceſſuum ſub auribus aut in collo futurorum ſigna 174. h. Act. abſceſſuum ſecundūm aurē ortus & curatio 236. g. 302. c. Act. abſceſſus genitalium 165. h. Act. abſceſſui iecinoris quomodo ſubueniendum 31. f. Aret. abſceſſus externi 509. e. Æg. abſceſſus inflammationum quomodo curandi 703. c. d. e. f. g. h. 704. a. b. c. d. Aet. abſceſſuum internorum purgationi 357. g. 390. e. 416. h. 417. b. e. 423. g. 522. c. Myr. abſceſſus internos rūpens medicamētum 599. d. Or. ad abſceſſus internos Theſpiana 427. b. Aet. abſceſſus inteſtinorum 493. c. Aet. abſceſſuum lienis ſymptomata 32. h. Aret. abſceſſibus maioribus minutiſque cōferens malagma Andreæ 86. a. Celſ. de abſceſſu mammarum 799. a. b. c. Aet. abſceſſus minuti in vrinæ fiſtula quomodo ſanitati reddūtur 27. g. Celſ. abſceſſibus neruorum medētia 510. d. Æg. abſceſſus oculorum 300. a. Aet. abſceſſus palpebrarum quomodo curandus 333. a. b. Aet. abſceſſuū in phthiſicis dignotio 29. e. Aret. abſceſſuū pulmonis ſymptomata 29. f. Aret. abſceſſus renum & veſicæ, & meatus vrinæ exulceratio quomodo curanda 144. f. Or. abſceſſus ſedis origo & curatio 687. b. Aet. abſceſſus in tunica 510. g. Æg. abſceſſuū vnguium cura 733. b. Aet.
Abſinthium aliis ſantonica herba 372. e. Marc. abſinthium cataplaſmatis hepaticorū rectè adiicitur 73. g. Celſ. abſinthium optimum quod 97. e. Aet. abſinthium pituitam in vētriculo contentā nil adiuuat 595. d. Or. abſinthii potus 401. a. g. 425. d. Æg. abſinthii qualitas & vires 615. g. Æg. 19. c. 21. b. h. 22. c. 493. b. Orib. 13. e. Aet. abſinthii in purgando vires 384. e. Marc. abſinthium intus, non item foris cur purget 479. d. Or.
Abſinthiati confectio 128. g. 839. c. Aet. 386. a. Marc. abſinthites antidotus 442. c. e. g. Myr. abſinthitæ confectio 280. g. Or.
pro Abſtemiis gari præparatio 840 b. Aet.
Abſtergentia 22. g. 67. b. 480. a. 588. f. 615. e. Or. abſtergentia medicamenta quæ dicuntur ſmegmata 396. b. Or.
Abſtinendus æger quando 281. e. Or. abſtinentiæ genera duo 34. h. Celſ. abſtinētiæ in morbis vſus 34. h. 35. a. Celſ. abſtinentia nimia inutilis 12. c. Celſ. abſtinentia qualis ſi morbus cū leuibus grauioribúſve indiciis timetur 42. c. Celſ. abſtinentiā ſōlā ſæpe mederi in morbi periculo 42. c. Celſ. abſtinentia tēpeſtiua laborantibus vtilis 35. a. Celſ.
Abundātia affici dētes 378. c. Aet.
Acacallis quid, eiúſq; facultas 612. a. Æg. 406. g. Or.
Acaciæ qualitas & vis 612. b. Æg. 21. b. e. 407. a. 490. c. 592. f. Or. 3. b. 8. e. Aet. 306. b. Act. acaciæ electio 25. d. Or. acacia fulua optima 97. d. Aet. acacia non lota 20. b. lota ibid. Orib. ex acacia paſtillus 595. a. b. Aet.
Acaliphæ inter alimēta vis 227. g. Or. acaliphes ſpecies & vires 407. b. 490. d. Or. 8. f. Aet.
Acanthæ deſcriptio, ſpecies, & vires 407. c. 490. e. Or. acantha Ægyptia 612. c. Æg. 490. e. Or. 9. a. Aet. acantha Arabica 612. c. Æg. 407. c. Or. acanthæ leucæ facultas 592. g. Or. 8. g. Aet.
Acanthii deſcriptio & vires 612. e. Æg. 407. d. 490. e. Or.
Acanthii deſcriptio & vires 407. d. 490. d. Or. 612. b. Æg. 8. g. Aet.
Acceſſio febrilis principium quod habeat 191. e. Aet. acceſſionū ſignificationes quomodo cognoſcantur 145. g. Act. acceſſiones in febribus confundi, ita vt notari tempus ſpatiúmq; earum non poſſit 43. a. Celſ. acceſſionem leuiorem ferè nox leuior ſequitur & triſtior antecedit 45. e. Celſ. acceſſiones plures ſi ſint, quando cibum dare in vagis febrib⁹ liceat 45. g. Celſ. in acceſſionibus ventriculus vt cibo vacuus ſit, ſtudendum 211. c. Act.
Accipitrum fel quale 81. d. Aet. accipitris ſtercus 83. h. Aet.
Accubitus ſigna lethalia 22. f. Celſ.
Aceratum emplaſtrum 678. f. Æg.
Acerbum quod 1. e. 2. f. Aet. acerba quæ videantur 25. c. Act. acerbum frigidum eſſe 4. e. Aet. acerbi natura & vires 463. c. Or.
Acerrima quæ 66. c. Celſ.
Aceſcenti in ventriculo cibo quid conducat 456. h. Ægin. 210. f. Scrib. Vide Cib. aceſc.
Acetabulum 103. g. Ruff. acetabula 105. e. 121. d. Ruff. acetabuli nota & pōdus 700. c. e. 701. a. Æg. 243. a. Marc.
Aceti qualitas & vis 635. e. Æg. 21. b. 70. f. 466. e. 504. h. 607. a. Or. 4. a. 45. e. Aet. 296. f. Act. acetum aſpidis ictibus contrarium eſſe 106. a. Celſ. acetum gingiuis infeſtum eſſe 379. a. Aet. acetum non humectare 4. c. Aet. acetum mediæ eſſe materiæ 37. c. Celſ. acetum ſanguinē ſupprimere non ſanare vlcera 69. c. 99. d. Celſ. acetū ſinapis vim diſcutere 160. b. Aet. aceti & vuæ immaturæ ſucci differentia 4. a. Aet.
ex Aceto & oleo emplaſtri confectio 715. a. b. Aet.
aceti Ægyptii vſus 502. b. Ægin. aceti diaſcilliu confectio 336. c. Marc. aceti mulſi confectio 129. e. 240. e. 463. a. Aet. aceti mulſi præſtantia 104. h. Aet. aceto mulſo exceptæ radiculæ quid valeant 356. f. Æg. acetum mulſum Iuliani, eiúſque vires 649. g. Ægin. 424. e. Act. acetum mulſum ſquilliticū 657. a. Æg. aceti mulſi purgantis compoſitio 278. h. Act. acetum mulſum ſimplex 656. g. Æg. 269. f. Act.
aceti purgatorii præparatio 129. e. Aet. acetum ſquillinum 656 g. Æg. 273. e. Or. 468. a. Aet. 270. c. Act. 743. a. Myr.
acetoſi gari præparatio 131. c. Aet.
Achariſta antidota 343. d. Tr. 660. f. Aet. 358. b. f. 359. b. 416. a. 437. d. Myr. 333. e. Marc. achariſton antidotū cur dictū 333. g. Marc.
achariſton collyrium 281. c. Mar. achariſton collyrium theodotion 267. a. Marc.
Acharnes 226. e. Or.
ex Achate lapide emplaſtrum quō modo cōficiendum 759. h. Aet.
Αχιχάδαρον 105. b. Ruff.
Achilleæ deſcriptio & vis 439. c. 508. d. Or.
Achor quid, & quomodo curetur 136. d. Trall. 415. a. Ægin. 644. h. Or. 382. f. Aet. 181. d. 296. a. Act. ad achores 507. b. Ægin. 599. b. Orib. 13. f. Aet. 328. g. Act. 765. e. g. 766. a. Myr.
Achrades 492. b. Or. 11. g. Aet.
Achy 422. b. Orib.
Acia in ſuēdo & fibulādo qualis 100. b. Celſ.
Acida quæ 1. e. Aet. acidi & acris differentia 609. d. Ægin. acidi natura & vis 609. d. Ægin. 463. c. Orib. acidorum vſus quibus conueniat, & quibus non 210. a. Act. acidum frigidum eſſe 4. a. 5. e. Aet. acida lieni conuenire 74. c. Celſ.
acidum lac 584. f. Celſ. acida qualitas 25. b. Act. acidus ſuccus 110. g. Ruff.
acido ructui medentia 386. g. 418. d. 421. a. 426. g. Myr.
Acini in digitis quid 104. d. Ruff. 546. e. Orib.
acinorum Punicorum vis 50. f. Aet. acini vuæ 20. a. 21. a. Or. acinorum vuæ nuclei quas vires habeant 494. b. 596. g. Or.
acinalis tunica 115. f. Ruff. acinoformis tunicæ affectiones 436. b. Æg.
Acinus herba 407. e. Or.
Ακμὴ quid 366. e. Marcell. Acmæ quid, vnde, & quomodo curandæ 372. b. Aet. Ακμαὶ, vari cur dicantur 760. c. Caſſ.
Ἀκμαστικοὶ qui, & quales eorū pulſus 846. f. Philar. Ακμαστικαὶ febres quæ 171. e. Act.
Ακοὴ 102. f. Ruff.
Aconiti deſcriptio, ſpecies, & vires 407. e. 490. f. Or. 612. d. Æg. 9. b. Aet. aconitum venenata radix 639. e. Aet. aconitum quid pellat 645. a. b. Aet.
Aconiti poti ſigna & curatio 547. f. Æg. 287. a. Act. 225. b. Scr.

Acontias ſerpens 624.f.g.Aet.
Acopa medicamenta vnde dicta 685.g.Act. acopa vnguenta cur dicta 28.b.Or. acopa ad quid 50.d.Aet. acopo omni præſtantius gleucinum oleum 609.b.Aet.
acoporum genera & compoſitiones 673.c.Orib.323.d.Act.94.e.Celſ.237.d.Scr. acoporum vſus 400.e.Or.530.g.Act.
acopum decameron 46.g.Or. acopon Orcheſtæ 587.a.Aet. acopon pentameron 46.g.Or. acopon ſimplex 46.g.Orib. acopum excaſtoreo, & eius vſus 46.g.Orib. acopon ex populi floribus 674.e.Or.
Acori deſcriptio 407.g.Or. vires 612.d.Æg.21.e.490.e.Orib.9.a.Aet. acori radicum vis 593.a.594.g.Or. ex acoro antidotus 370.d.428.d.455.e.456.b.Myr.
Acrium qualitas & vis 609.d.Æg.463.c.483.g.Or.1.e.5.h.6.a.Aet.25.c.Act. acrium comeſtionẽ ſitim ſequi 472.e.Aet. acrium eſus quibus conueniat & quibus nõ 235.g.Or.49.b.Aet.424.c.Æg. acria pituitoſis placere 356.e.Æg.
acria medicamenta 233.a.Scr. acria vſta perdere de ſuo calore 63.e.Aet. acria & calida 70.c.Orib.
acria quæ deducant 382.d.Marc.
acrimoniæ ſenſus quomodo percipiatur 1.f.Aet.
Acrochordon quid, & quomodo tollatur 508.d.588.e.Æg.686.g.Aet.188.e.320.a.Act.20.a.113.f.114.b.Celſ.
Acromion 103.g.Ruff.546.g.550.h.Orib.
Acromphalon 104.g.Ruff.
Acron Agrigentinus aerem quomodo purgarit 406.c.Æg.97.d.Or.223.e.Aet.
Acropaſti mugiles 231.f.Or.
Ἀκροπόσθιον 105.a.Ruff.
Actæ deſcriptio, ſpecies, & vires 20.e.326.c 407.g.490.g.Orib.9.c.Aet. actæ folia 578.a.Or.
Action 413.e.Or.
Actionem lædit febris 202.Aet. actiones acutas vel ſegnes quãdo edat ſpiritus animalis 18.e.Act. actiones naturales earúmque cognitio 6.a.d.Celſ. actiones naturales an immutari poſſint 203.f.Act.
Actiui nerui 110.b.Ruff.
Actuarii conſolatorius liber 199.g.Act. actuarii de vrinis libri ſeptem 36.f. qua occaſione ab eo cõſcripti 137.a.Act. actuarii locus 356.b.374.d.Myr.
Aculeos extrahentia 527.a.Æg.10.e.Aet. aculei echini pedibus inhærentes vt extrahendi 397.g.Marcell.
Acuminatũ caput 181.c.Aet.
Acuti morbi & acutiſſimi cognitio & iudicatio 378.a.Æg. acutorum morborum cauſa & ſigna 1.Aret.& deinceps. acutorum morborũ criſis 180.a.Act. acutorum morborum curatio fuſè tractata 51.β.c.Aret. acutis morbis declinantib. parotides cur oboriãtur 760.a.Caſſ. acuto morbo increſcẽte quo tẽpore experiẽda remedia quæ decreſcẽtib.morbis aliis cõueniũt 41.f.Celſ. acutũ morbũ quid indicet & longũ 41.f.Celſ. acutorũ morborũ indicia quouſq; ſe extẽdant 179.c.Act. acutiſſimis morbis inedia vtilis 207.g.Act. acutorum morborum prædictiões incertæ 202.b.Aet.
Adamantii medicamentum 39.f.40.a.Or.
Adamantini medicamenta 40.d.e.g.41.d.Or.
Adarces deſcriptio & vires 611.c.Æg.19.f.451.c.Or.70.e.Aet.
Adarcium & adarcos 520.e.Orib.290.e.Act.
Ἀδένες 120.a.Ruff. Ἀδένων ſpecies 108.a.Ruff. Ἀδενοειδῆ ἀγγεῖα 108.g.118.g.Ruff.
Adeps 110.c.120.a.Ruff. adeps & caro ſolidarum corporis partiũ liquidiora & molliora ſunt 862.h.Theoph.
adeps alimentũ quale præſtet 372.d.Act. adipis & pinguedinis differẽtia 518.f.Or. adipis animaliũ vis 518.a.641.f.Æg.19.c.24.f.442.b.485.c.518.f.609.f.Or.90.a.Aet.64.e.Celſ. adipũ delectus 518.a.641.f.Æg. adipũ differẽtia vnde 90.f.Aet. adipũ parandorũ mod' 442.b. & deinceps Or. adipes ad tumores induratos qui optimi 739.h.740.a.Aet.
adeps anſeris 22.a.e.Or. adeps gallinaceus 22.a.Or. adeps hircinus 22.a.Orib. adeps hyænæ 22.a.Orib. adipis inueterati facultas 609.h.Or. adeps leonis 22.a.Or. adeps pardi 22.a.Or. adeps quadraginta annorũ 711.f.Or. adeps ſuillus 22.a.Or. adeps veteraſcẽs recentiore melior 90.e.Aet.
adipoſi tumores quomodo ſanandi 745.b.c.Aet.
Adhæreſcẽs oculi tunica 12.c.Act.
Adiãton aliàs callitrichos vel trichomanes 260.e.Marc. adiãti deſcriptio 406.c.Or. adiãti vires 611.c.Æg.19.a.20.e.489.g.592.d.670.h.Or.8.b.Aet. ex adianto antidotus 450.g.452.f.Myr.
Adipſon pharmacum 269.b.Act. adipſa quomodo parentur 441.f.Aet.
Adolphus Occo medicus 336.a.Myr.
Adoleſcentia quib. morbis magis obnoxia ſit 20.b.Celſ.
Adriani antidota 660.e.Aet.355.d.356.c.e.357.a.d.358.b.Myr.336.a.Mar. adriani antidotus parua 356.e.Myr. adriani Romana 357.a.Myr. adriani vehiculum magnum 426.c.Myr.
Adſtites ſeu παραστάται 576.d.Æg.
Adſtrictionis alui curatio communis 465.b.Aet. adſtrictionis cutis curatio 352.a.Æg.78.b.Or. adſtricto corpori quid agẽdum 47.g.Celſ. adſtrictor muſculus 118.b.e.Ruff.
Adſtringens ſuccus qui 463.c.Or. adſtringẽs malagma 235.f.Scr. adſtringẽtes potiones 79.e.Cel. adſtringentia 69.h.71.b.93.d.Aret.24.g.485.d.Or.103.d.Aet.22.e.Act. adſtringentia aſcaridibus quõ adhibẽda 534.b.Æg. adſtringentia febribus quando adhibenda 210.a.Act. adſtringentia repellere influentia 719.b.Aet. adſtringẽtium vis 609.d.Æg. adſtringẽtium vſus 456.d.Æg. adſtringẽtibus vtendũ vbi 15.b.374.a.h.Or.452.g.Aet.
Adulteri quomodo generent 792.f.Aet.
Adurentia 24.c.Or.83.g.Celſ. adurẽns ſine mordicatione 49.e.Or.
aduſtio in pueris quid, & quomodo curãda 77.c.Or. aduſtionũ medicarũ vſus & rõ 391.g.Or.
aduſtorum diuiſa curatio: & ad vtraq; remedia 107.d.Celſ.
Ἀδύναμον vinum 267.b.Or.
Æger abſtinẽdus quãdo 281.e.Or. ægrum accedenti medico quæ conſideranda ſint 175.e.Act. ægros etiam deſperatos nõ deſerendos 664.f.Aet. ægros dieb. imparibus nutriri ſolitos 44.c.Celſ. ægrum dum lauat, non abſtergẽdum 384.e.Or. ægros multos ab vno medico nõ poſſe curari 44.b.Celſ. æger regẽd' quõ 43.e.Celſ. ægris remedia eadem nõ cõuenire 41.d.Celſ.
ægrotantibus aſſiduè victus quis conueniat 360.c.Æg. ægrotos ſæpius decipere medicum 304.c.Aet. ægrotantes quomodo doleant 226.e.Aet. ægrotum obediẽtẽ eſſe debere 189.c.Aet. ægrotorum tempus periculoſum 201.e.f.Aet.
ægritudo an citius vel tardius ſoluatur, quomodo ex vrinis præuideri poſſit 135.g.Act.
Ægrimonia herba 106.f.Celſ.
Ægilopis herbæ deſcriptio & vires 406.d.490.a.592.e.Or.9.c.Aet.
Ægilops quid, & quomodo curandus 434.c.559.a.Æg.648.a.Or.300.b.334.c.335.a.Aet.183.b.238.a.311.a.Act.144.b.Celſ. ad ægilopas 31.c.Aet.303.c.308.a.Act. ægilopi vetuſto quid cõferat 309.f.Act. ægilopiorum remedia 279.c.Marc.
Ægirus 9.d.Act. ægiri flores 259.f.Or. ægirinum oleum 689.g.Æg.
Ægonychum 426.h.Or.
Ægyptus moroxum generat 67.d.Aet. ægyptus oleum cicinum parat 18.c.Aet. ægyptus oleum metopium parat 21.g.Aet.
ægyptii loti ſemine ad panificium vtũtur 41.d.Aet. ægyptii nympham amputant in elocãdis virginibus 834.g.Aet.
ægyptii cuiuſdam medicamentum ad achoras 284.b.c.Aet.
Ægyptiũ Andromachi emplaſtrũ 752.f.Aet. ægyptiæ antidoti 409.d.f.410.a.b.g.Myr. ægyptiũ croceum vnguẽtum 397.c.Aet. ægyptia maſtiche 42.a.Aet. ægyptium napy 44.f.Aet. ægyptiæ palmulæ 216.a.Or. ægyptius peſſus 694.e.Æg. ægyptiũ pharmacum ad aures 289.b.c.Aet. ægyptiæ terræ vis 596.e.Or.63.g.Aet. ægyptia vlcera quæ 6.a.Aret.
Æquales intemperaturæ quæ 179.c.d.Aet. æqualiter temperatus ſuccus 110.g.Ruff.
Æquinoctium autumnale quomodo corpus afficiat 376.h.Æg. æquinoctium vernum quomodo corpus afficiat 376.f.Æg. æquinoctii autumnalis & verni ratio 376.f.h.661.e.Ægin.151.g.Aet.
Aer ambiens nos temperamenta peruertit 223.b.Aet. aeris ambientis nos vſus & variatio 406.a.Æg. aer bonus & malus qui 363.e.Or. aer corrigi quomodo poſſit 330.a.Tr. aeris frigidi calidiue exceſſus purgationi noxius 652.a.Æg. aerem infici corporib' quæ ambit 177.c.Act. aer infectus inficit 406.a.Æg. aere infecto quomodo victus inſtituendus, & quomodo ipſe aer purgandus 406.b.Æg. in Aere operatur per mẽſem luna quarta vice 150.d.Aet. aeris optimi notæ & pro corporis tẽperie accõmodatio 358.d.Æg.14.f.Or.150.d.Aet. aer peſtis cauſa quid in volucribus faciat 223.f.Aet. aerem purum reddi caliditate extrema 466.f.Aet. aeris qualitates 150.b.c.Aet. aerem rogo incẽſo mutari 223.d.Aet. aer ſaluberrimus atque optimus qui ſit, qui item morboſus ac pernicioſus 582.b.Or. aeris ratione pulſus quomodo varient 846.d.Phil. aeris nouitati & mutationi quæ medeantur 410.b.425.f.Myr.
Æra 490.a.Or.8.d.Aet.
Ærei nota 699.d.Æg.
Æri auróue deglutito quomodo medendum 501.e.Aet. æris & ferri, æreorúmq; & ferreorum inſtrumentorum differẽtia 162.d.Orib. æris coctio 29.b.Or.
æris floris coctio 29.c.Or. æris flos optimus qui, & qui adulterinus 460.a.Or. æris flos vires quas habeat 645.g.Æg.516.h.Or.75.b.696.g.Aet.305.g.Act.
æris loti & non loti vis 483.f.Or.
æris ſquamæ vires 72.g.Aet.305.g.Act. æris ſquama proba quæ, quæ adulterina, & quomodo lauãda 460.b.Or.
æris vſti electio & parandi ratio 28.b.459.h.Or. æris vſti vires 645.g.Æg.483.f.516.g.Orib.75.a.696.d.Aet.305.g.Act.
Ærugo æris acrimoniam habet 697.b.Or. Æruginis acrimonia in vnguentis quomodo corrigenda 690.h.Æg. æruginis coctio 29.e.Or. æruginis ſpecies 453.d.Or. æruginis vires 623.a.Ægin.325.d.453.d.483.e.515.b.599.e.Or.305.g.Act.
ærugo raſa 72.d.Aet. ærugo vermiculata 72.e.Aet. æruginoſa bilis 110.e.Ruff.
Ærumnæ immodicæ, morbos generant 223.a.Aet.
Αἰσθητικὰ νεῦρα 107.b.110.b.Ruff.
Æſchrionis medicamentum ad canis rabidi morſum 55.d.Or.
Æſculapius autor medicinæ 5.a.Celſ. æſculapius in deorum numerum relatus 5.a.b.Celſ. æſculapii duo filii 5.b.Celſ.
æſculapius paſtillus 714.e.Aet. æſculapius puluillus 666.e.Æg.
Æſtas lippitudinẽ cur potius inuehat 757.f.Caſſ. Æſtatis morbi 19.b.Celſ. æſtate oculos inflari 305.a.Aet. æſtas periculoſa 19.b.Celſ. æſtate pulſus quales ſint 846.c.Phil. æſtate theriaca nõ danda 653.d.Aet. æſtas ad venerem inepta 118.b.Aet. æſtate vẽti boreales multi & aſſidui cur fiant 151.c.Aet. æſta-

te victus ratio quô inſtituenda 360.a.Æg.579.c.Or.15.c.Celſ. æſtiuorum fructuum qualitas 205. b.Act. æſtiuis è fructibus antidotum 268.g. Act. æſtiuum ſolſtitium 152.c.Aet.
Æſtus ex labore immoderato quo modo refrigerandus 576.g. Or. æſtus è prunarum ardenti ſtrue exurgens caput grauedine pror ſus cur feriat, è lignis non itidê 756.g.Caſſ. æſtuoſ⁹ ardor quô curandus 175.f.g.h.176.a.b.Act.
Ætatum differentiæ quantû ad bo nam malâmve valetudinem 19. g.Celſ. ætas prouecta ad partum debilior 788.e.Act. ætatis cuiuſq; pulſus quales 846.d.Phil. ætas tutiſſima quæ 18.g.Celſ. ætas in venæ ſectione cõſideran da 120.c.Aet. ætati cuiq; vict⁹ ratio quomodo inſtituêda 349. f.Æg. ætatem in vulneribus obſeruandam 97.d.Celſ.
Æthiopes à natiuitate frontem cir cuncidere, & quare 337.g.Aet. æthiopiam abundare draconib. 626.d.Aet. in Æthiopia dracũ culus morbus conſuetus 736.d. Aet. Æthiopia thyiten lapidê generat 65.f.Aet.
Æthiopici cumini deſcriptio & vis 408.g.491.a.Or. æthiopici lapidis vires 513.g.Or. æthiopidis herbæ deſcriptio & facultas 611.f.Æg.406.f.Or.522.g.Myr.
Αὐτοὶ φλέϐες 109.f.Ruff.
Aetii locus 358.a.Myr.
Aetites lapis 69.f.g.Aet.
Aetonychum 426.h.Or. aetonychi ſeminis vires 631.d.Æg.
Affectioni medicamentum reſpõdere debet 695.f.Act. affectus animi inducunt deliquiũ animi 229.f.235.a.Aet. affectus corporis quomodo ex vrinis cognoſcantur 55.d.Act. affectu non ſtatim auxiliis cedente, nõ idcirco ſtatim deſiſtendũ ſed inſtitutũ continuandũ 215.a. Act.
Afflictis præter rationem quid cõ ferat 266.f.Act.
in Africa nullo die abſtinendum 43.h.Celſ.
Agallochum quid & quæ eius vires 610.e.Æg.405.d.Or.
Agamemnonem ſequuntur bello Troiano Podalirius atque Machaon 5.b.Celſ.
Agaraces ager Armeniæ 66.f.Aet.
Agarici deſcriptio & vires 610.f. 648.e.Æg.12.a.19.c.228.b.405. d.489.g.592.d.Or.8.a.Aet.272. h.Act. agarici electio 25.d.Or. 97.d.Aet. agarici purgatoria vis & doſis 128.c.Ruff.126.c. Aet.384.c.Marc. agaricum venenum 628.c.647.b.Aet. agarico nigro poto medendũ quomodo 550.h.Æg.287.g.Act.
Agarra 513.c.Or.
Agathinus Archigenis præceptor 156.d.Aet.
Agathonis antidotus 415.f.Myr.
Agerati fruticis deſcriptio & vires 405.e.489.g.Or. agerati lapidis vires 631.b.Æg.466.h.514.a.Or. agerati vires 611.a.Æg.8.b.Aet.
Ageuita antidot⁹ 462.d.466.c.Myr.
Agglutinatoriorũ catalogus 669. c.Æg. agglutinatoria pilorum in palpebris 328.g.h.Aet.
Ἀγλίφια quid 356.a.Myr.
Agitatio & corpus diſcutiêdo inã-nit & conſtringit ſenſificum ſpiritum 756.b.Caſſ. agitatio omnis exulcerat 77.b.Celſ.
Agnaſcentium digitorum curatio 568.g.Æg. agnata oculi 299. b.Aet. agnatæ tunicæ affectiones 299.c.Aet. agnatæ tunicæ inflammatio quomodo curanda 301.a.Aet.
Agni, hoc eſt viticis, florum, foliorum & fructus vires 489. d. 592.b.Or.7.d.Aet.
agni partes nonnullæ alimẽti quid præbeant 36. h. Celſ. agnina caro 584.e.Or. agninus pulmo 90.g.Aet. agnina vteri pel licula 780.d.Aet.
Agrorum terra quas medelas præſtet.63.g.64.65.Aet.
agreſtia animalia domeſticis calidiora 31.f.Act. agreſtia dome ſticis præcellere 60.a.Or. agre ſtium & domeſticorum animalium differentia 222.e.Or.
Ἀγρία cur ſcabies dicta 116.a. Celſ.
Agricolam vſu fieri, non diſputatione 7.e.Celſ. agricultura ſa nis alimenta promittit 5.a.Celſ.
agrimonia aliis hociamſanum 336 b.Marc.
Agrippæ de ſaliua dictũ 25.a. Aet.
Agroſteos vis 489.d.592.c.Or.7.e. Aet.
Aiax & Oreſtes imaginibus, non mente, fallebantur inſanientes 54.f.Cel.
Aiugæ vires 273.d.Act.
Aizoon Latinis ſedum 386.f. Marc. aizoi deſcriptio & vires 406. d. 490.a.Or. aizoon maius & minus quas vires habeat 592. e. Or.8.c.Aet.
Ala 104.a.Ruff.546.c.Or. alarum fœtoribus medentia 456.b.Æg. 128.c.652.h.Or.52.c.Aet.320.g. 321.a.Marc. alarum pudendi abſceſſus quomodo curetur 836 h.Aet. alæ vſtio 568.d.Act.
alaris venæ ſit⁹ & ſectio 566.e. Æg. alarũ anſerinarũ inter alimẽta quæ litas 223.a.c.Or. alarũ gallinarũ caro qualis 223.c.Or. alæ võ lucriũ in eſu quales 286. g. Aet.
ala in organo quid 163.b.Or. alarum in organis vſus 164.f.Or.
alula oculi 184.a.Act.
Alabandicus lapis 69.g.Aet.
Alabaſtron vnguẽtum 482.h.Myr. alabaſtritæ lapidis facultas 631. c.Æg.514.b.Or.
Alanaboli vires 618.b.Æg.
Alapæ in animi deliqo 444.d. Aet.
Alauda Latinis galerita 375. e. Marc. Alaũda Græcis corydalus 379.d.Marc. alaudæ vires 628.b.Æg.
Alba animalia imbecilliora 76. f. Aet. albi fluxus mulierum cu ratio 801.β.c.Aet. albi iuris cõ fectio 224. f. Or. alba minus caloris habere.6.f.g.Aet. albũ Seueri collyrium 347.b.c. Aet. albæ ſubſidentiæ in vrina ſignũ 196.b.c.d.Aet. alba vina minus valent ad nutritionem 45.c. Aet. albæ vitiligines quomodo curandæ 676.g.h. 677. 678.679. Aet. albæ vitis deſcriptio & vi res 409.b.491.c.Or.
albedo in carne animalium proba tur 31.e.Act. albedinis diſtantiæ & differentiæ 855. Theoph.
albo oculi quæ innaſcatur 325. e.f.Aet.
albuginum curatio 436.f.Æg.646. g.Or.315.g.316.317. Aet. albuginum remedia 316.h. Aet. 310.b.Act.274.h.276.b.g.277.f. Marc. albuginum craſſarum & tenuiũ curatio 239. e.d. Act. albugines puerorum 166.e.Aet. albugo tenuis quid 184. a. Act. albuginum tinctura 647. c. Or. 317.f.Aet.
Albulæ aquæ 573.b.Aet.
Alcææ vires 612.g.Æg.
Alcancali antidotus 363.g. 364. b. Myrepſ.
Alcibiadii deſcriptio & vires 611. b.621.d.Æg.405.f.489.f.Orib.7. g.Aet.
Alcyonii quinq; genera, eorũmq; vires 612.g.Æg.451.c.482.h.520 e.Orib.alcyonium Mileſium 21. g.Orib.
Alexander medicus 447. g. 495. c. Æg. alexandri antidotus aurea 353.a.Myr. Alexandri regis collyrium 317.h.Aet.
Alexãdriæ aer tenuior quàm Italiæ 59.d. Celſ. alexãdriæ aſini comeduntur 84.g.Aet. alexãdriæ herbæ vires 619.a.Ægin. alexandrinorum menſiũ interpretatio 435.e.Myr. alexãdrinũ viride emplaſtrũ 100.d.Celſ.
Alexipyretos compoſitio vnde dicta & eius miſcendæ formula 109.b.a.Scrib.
Algæ natura & vires 494. a. 511. f. 611.e.Or.57.c.Aet. alga maris 448.c.Or. alga viridis 21.b.Or.
Alicæ vis, vſus & parandæ ratio 369.g.Ægin.247.g.254.d.474.h. 584.a.e.Or.79.f.Aet. alica elo ta, febricitantibus quando rectè detur 47.e.Celſ.
Alimẽtis aliis alios delectari proprietate quadã familiari 203. c. 204.h.Act. alimẽta ex animalibus 25.f.Act. alim.attenuantia 583.c.Or. alim.apparat⁹ ex Galeno 247.d.Or. alim. aſſumẽdi tẽpus & vires 204.g.Act. alim. cõfectio 72.b.Or. alim.cõcoqui ſine aqua non poſſe 154. a. Aet. alim.copiã maiorẽ requirere iuuenes & adoleſcẽtes 204. c.Act. alim.craſſi ſucci catalog⁹ 582.h.Or.104.h.105.a.Aet. alimẽta deteriora meliorib⁹ interdũ appetẽtia adæquat 205.a.Act. alim.differẽtiæ & facultates 234. a.& deinceps.Or.203.d.Act. alim.diſtributioni auxiliari exer citationẽ 115.b.Aet. alim.eadẽ nõ oĩbus conuenire 203.b.Act. alim.facultates 582.f.Or. alim. frumẽtacea 25.e.Act. alim.pa randorũ ratio ex Diocle, Dieuche 251.b.252.g.Or. alim.è piſcibus quale 30.h. Act. alim. quale præbeãt cerealia ſemina, & quæ inde fiũt, fruct⁹ arborũ, herbæ, fungi, tubera, bulbi, animalia, lac, caſeus, mel 205.d.213. 217.b.219.g.226.c. 231.g. 233.c. Or. alim.qualitas ex corporis tẽperatura iudicatur 203.e. Act. alim.qualitati euẽtus ſi nõ reſpõ deat, ars nõ incuſãda 203.f.Act. alim.quãtitãs eadẽ omnibus nõ cõueniens 204.a.Act. alimen torũ quãtitas quãdo imminuen da 224.c.Act. alim.ſeneſcentiũ detrahendũ 204.a.Act. alimẽta ſucci boni, crudi, mali 203.d.Act. alim.tẽperamento corporis cõ-uenire debere 4. h. Aet. alim. variare iuxta tẽperamenta 203. h.Act. alim. varietas vitanda 583.b.Or. alim.victũſq; inſtituendi ratio 203.b.Act. alim. vires 103.g.h.104.a.Aet. alim. vires obſeruandæ 33.f.Act.
Alimi facultas 368.g.612.f.Æg.
Ἀλιπῆ emplaſtra 84.f.Celſ.
Aliſma 408.b.Or.16.e.Aet.
Allii vires 369.c.641.a.Æg.14.e.19 f.21.c.441.b. 483.g.509.a. 610.b. Or.52.d.Aet. 273.d. Act. allii acrimonia 2.f. Aet. allium an tẽ febris acceſſionẽ edẽdum 50. h.Celſ. ex alliis ceratũ quô paretur 775.c.d.Aet. alliũ comeſtũ latos lũbricos eiicit & hirudines 492.d.642.d.Aet. allium Gallicum aliis portulaca 330.b. Marc. alliũ Gallicum Græcis ſymphytũ & aliis inula ruſtica 318. a. Marc. allium guſtum ſtimulat 6. b. Aet. alliorum inter edulia qualitas 220.a.Or. allii ſilueſtris vires 641.a.Æg.
Allobrogicum vinum 71.g.Celſ.
Almyra Arabib⁹ quid 550.a. Myr.
Almyrinthra 550.a.Myr.
Aloe catharticis miſcenda 32. d. Celſ. aloes deſcriptio, liquor, electio, adulteratio, vſus 408. c. Or. aloes electio 25.d. 408.c. Or.97.d.Aet. aloe inſpergẽda medicamentorũ coctioni quan do 30.e.Or. aloe in purgãdo vires & doſis 327.a.360.c.Orib. 123.g. 124.a. 475.d. Aet. 271. a. Act.15.a.Celſ. aloes poſt cœnã ſumptio 578.a.Or. aloe ſemb⁹ incõmoda 580.c.Or. aloes vi res & vſus 425. d. 532. c. 613. a. 647.c.g.Æg. 11.g. 19.c. 21. b. 106.g.325.b.408.c.490.g. 593.a. Or.9.d.Aet.5.d.271.a.306.c.Ac. aloes purgatoria vis & doſis 126 f.Ruff. ex aloe amaræ confectiõis vſus 401.β.e.Æg. ex aloe confectum medicamentum ad marcorẽ perducit 401. β.e. Æg.
aloedaria emollientia 134.a.Aet. aloedariũ Oribaſii 134.f.g. Aet. aloedariũ Philagrii 134.d.e.Aet. aloedaria purgantia 133.d. Aet.
Alopeces muſculi 109.a.Ruff. alo peces piſces 226.e.Or.
alopecia quid, & vnde dicta 133.a. Tr.411.β.c.Æg.642.g. Or. 276. d.Aet. 181.c. Act.117.d.Celſ. alopeciæ curatio 133.a.Tr.411. β.c.Æg.126.d.642.g. Or. 276.c. Aet.289.g. Act. alopeciæ ex meatuũ raritate curatio 134. b. Tr. alopeciæ ob ſiccitatẽ ortæ remedia 134.a.Tr. alopeciæ re media 592.d.595.b.602.e. 603.e. 606.h.Or.8.c.13.c.14.d.70. f.83. c.90.e.91.a.93.g.376.d.Aet. 313. d.314.b.329.e.Act.762.f.& deinceps.772.e.Myr.260.e.Marc.
Alphus 116.b. Celſ. alphi, & leu cæ ſeu vitiligines, quomodo inter ſe differant: & alphorum diuiſio 188. b. d.Act. alphorum curatio 637.c.Orib.676.g.679.f. Aet.244.a.319.e.Act.
Alſinæ deſcriptio & vires 613. b. Æg.408.e.491.a.Or.9.g.Aet.
Altercum Græcis hyoſcyamõ 202. a.Scr.289.b.Marc. altercũ cur dictum 224.a.Scr. alterci poti ſymptomata & remedia 224.a. Scr. alterci ſpecies quot, vſus, & vires 447.a.511.a.611.c.Or.

Althææ deſcriptio & vires 612.f. Æg.408.b.597.g. Or. 17.e 41.g. Aet. ex althæa emplaſtrum quomodo cõficiatur 758.a.Aet. ex althæa medicam. 325.h. Aὰ.

Aluminis coctio 29.f.Or. alumẽ quãdo medicamẽtis reliquis in coctione addatur, & quantum 29.f.Or. aluminis ſpecies & electio 459.b.Or. aluminis vires 642.b.Æg.459.b.483. h.516. d.Or.74.d.697.c.Aet.

aluminoſæ aquæ quomodo mundentur 153.c.Aet. aluminoſa balnea 154.g.Aet.

Alutæ vſus 595.c.Æg.

Aluus 104.g. Ruff. aluo acribus humoribus infeſtatæ quid medeatur 96.d.Aet. alui adſtrictæ ſymptomata 38.c.Aὰ. alui adſtrictæ curatio 464.c.465.b.Aet. alu⁹ adſtricta ob viſcoſos humores vt ſoluatur 143.e.Tr. aluũ adſtringentia 8.b.13.a.17.f. 35.f. 46.a.48.c.65.d.Aet.

aluus biliosa ſurdidati cõfert 27.g. Celſ. aluus cita in quib⁹ morbis noceat 209.d.Aὰ. aluus cita quando nõ omnino malum ſignum 21.c.Celſ. ad aluũ citatam 773.b.Myr.212.c.Scr.363. d.Marc. ad aluum concitandã 386.f.387.a.Marc. alui copioſa excretio vnde, & quomodo ſiſtatur 226.b.Aὰ. ad alui deiectionem 309.e.Marc. ad alui dolores acutos 368.g.Marc. alui ducẽdæ rationes 32.e.g.43. d.Celſ. aluus ducta ſuperiores partes reſoluit 67.g.Celſ. alui egeſtionũ dignotio 399. a. Æg. alui excrementorum dignotio, & color.36.f.161.a.226.b.Aὰ. alui excremẽtorum qualitas ac quãtitas quæ eſſe debeat 159.b. Aὰ. aluus in febribus quomodo tractanda 32.e.Celſ. aluus fluens quõ curanda 151.d. Aet. ex alui fluxione debiles quomodo curandi 483.e.Aet. ad alui incontinentiam 371.b.Marcell. alui inflammationibus ac duritiis quid conueniat 326.f.Aὰ. alui iniectiones & infuſiones 33 a.Celſ. aluo laborantiũ ſigna 24.a.Celſ. aluus liquãda & ducenda in orthopnœa 68.g.Celſ. aluus mala quæ 22.a.Celſ. aluus melior quæ 15.d.Celſ. aluum mollientia 460.e.Æg.254. b.Aὰ.216.d.Scr.381.f.Marc. ad aluum morantẽ impellendã 387.b.Marc. aluum mouentia in cibis 68.d.Or. alui mutatio ſecundùm ætates 15.d.Celſ. aluus pluribus dieb. non deſcẽdens quid denotet 24.a.Celſ. alui profluuium ſola copia moleſtum eſſe 160.a.Aὰ. alui profluuii ſymptomata 43.c.Aret. alui profluuium temere nõ ſiſtẽdum 161.b.Aὰ. alui profluuiũ vnde 126.a.159.b.Aὰ. alui profluuium in febre quomodo curãdum 251.a.Aὰ. alui profluuio in infantibus quomodo medendum 177.c.d.Aet. alui profluuiũ ex repletione quomodo curandum 205.d.Aὰ. alui profluuio curatio & remedia quæ adhibenda 248.d.Tr.459.e.Æg. 262.a. Aὰ. 369.e Marc. aluo pueri liquidæ quomodo ſuccurrendum 348.f.Æg. aluo pueri ſuppreſſæ quomodo medẽdum 348.f.Æg. alui purgandæ ratio 842.d.poſt Myr. aluum purgãtia 18.g.Aet. 382.a.Marc. alui reſolutiones lõgas tormina ſequi 25.g.Celſ. alui ſeceſſus febricitantibus ſaluber 209.c.Aὰ. alui ſolutio prõpta in ægro quid indicet 174.d.Aὰ. alui ſolutio ſpontanea in quibus capitis vulneribus quando lethalis 756.f. Caſſ. aluum ſoluentia 280. d. Aὰ. 15. b. Celſ. aluo ſoluta quid agẽdum 16.f.Celſ. ad aluum ſolutã 235.f.Scr. aluum ſtringentia 15.b.Celſ. alui ſubductio cõmune remedium 360. e.Æg. aluum ſubducẽtia 357. b.374.e.428.b.Æg. 360.a. 363.e. 577.g.580 b.589.f.Or. 8.f.19.b. 34.c.37.f.88.h.Aet. 369.g. 379.f. 383.d.393.g. 394 h.398.f. 430.a. Myr. aluum ſubducentia leniter 125.d.Ruff. Aluus ſubluẽda apoplecticis quomodo 58.h. Aret. aluum ſupprimere quãdo liceat 78.g.Celſ. aluum ſupprimentia 51.f 69.f.590.c.Or. alui ſuppreſſæ affectionúmque quæ eam comitantur, dignotio 163.f.Aὰ. aluo ſuppreſſa quæ ſuperueniãt ſymptomata 14. h. Celſ. aluo ſuppreſſæ ac laxæ in febribus quomodo medendum 402.b.Æg. alui ſuppreſſæ curatio 225.a.Aὰ. aluo ſuppreſſæ & obſtructæ inidonei ſunt vomitus 196.g.Aὰ. alui turbatio quãdo periculoſa 158.a.Aὰ. alu⁹ varia, peſtifera eſt 23.c. Celſ.

Alypi vires & deſcriptio 613.b.649 a.Æg.272.a.274.a.Aὰ.

alypias 649.a.Æg.

Alyſſi deſcriptio, etymologia, & vires 537.e.613.b. 649.b.Æg.408. f.490.g.Or.9.f.125.a.Aet.

Ama 84.f.Aret.

Amanitæ quale alimentum præſtent 220. a.Or.29.a.Aὰ. ad amanitarũ eſũ noxiũ 773.a.Myr.

Amantium affectus eorúmq; curatio 426.g.Æg.122.h.Or.

Amara quæ 1.e.Aet. amari natura & qualitas 463 c.Or. amarorum vis 609.e.Æg. amara ægrè putreſcere 4.c.Aet. amara vlcus cuti inducere 483.g.Orib. amarus ſuccus 110.g.Ruff.

amaritudo oris vnde 159.e.Aὰ.

Amaraci vis & doſis 613.c.Æg. 21. a.325.b.327.f.491.a.Or.9.g.Aet. amaraci purgatoria vis & doſis 127.b.c.Ruff. amaracinum oleum 691.a.Æg.

Amaranthi deſcriptio & vires 613. c.620.d.Æg. 20.c. 417.b. 491.b. Orib.

Ἀμαύρωσις quid ſit 184.e.Aὰ.

Amazonum paſtillus 663.c.Ægin. 44.b.447.d.Aet.788.d.Myr.

Ambar 366.c.Myr. ambar & ambra differunt 570.b.e.Myr. ex ambare antidotum 267.f.Aὰ.

Ἀμβλυωπία quid ſit 184.f.Aὰ.

Ambroſiæ deſcriptio 408.f.Or. ambroſiæ vires 613. d.616. g. Æg.408.f.491.a. Or.9.h.Aet.

ambroſia antidotus 436.c.Myrepſ. ambroſia ceratum 189.e. Trall. 596.h. Aet. ambroſia Iunii Criſpi 345.f.Marc. ambroſia Zopyri, Ptolemæo regi compoſita antidotus 94.b.Celſ.

ambroſius Puteolanus medic⁹ 218 e.Scr.355.g.Marc.

ambulatio multa caligini oculorum confert 124.h.Celſ. ambulatio recta quàm flexuoſa magis confert 12.b.Celſ. ambulationis varietas quid efficiat 12. b.Celſ. ambulatio cõmodior quæ 12.b.Celſ.

Ambuſtorum curatio 507.c.513.c. Æg.729.f.Aet. ambuſtis medentia 26.h.29.e. 36.g.38.d.65. g.73.c. Aet. 313.g. 319.g.321.d. 322.b.329.a.Aὰ. ambuſtis pili vt naſcantur 507.g.Æg.

Amia piſcis 88.g.Aet.

Amiantus lapis 478.b.Myr. amiãti facultas 613.d.Æg.

Aminæum vinum 36.d.Aet.

Ammanitæ fungi 369.g.Æg.

Ammeos deſcriptio 408.g.Orib. ammeos vires 613.d. Ægin. 19. e.21.b.408.g.491.a.593.c. Orib. 9.h.Aet.

Ammoniaci coctio 30. c. Orib. ammoniaci deſcriptio 408. h. Or. ammoniaci electio 25. d. Orib. ammoniaci vires 22.e. 408.h.491.d.593.e.Or.10.e.698. b.Aet.

ammoniacus ſal 70. g. Aet. ammoniacum thymiama optimũ quod 97. e. Aet. ammoniaci thymiamatis vis 613.e.Æg.

Ammonii collyrium 361.b.Aet. ammonius lithotomos 161. e. Celſ.

Ammodytes 624.b.Aet.

Amomum probum & adulterinũ quod 25.e.409.f.Or.97.d.Aet. amomi ſpecies 409.f.Or. amomi vires 613.g.Æg.409.f.491.d. 593.e.Or.10.e.Aet.

Amor geniturã cõciliat 792.d.Aet.

ex Ampare medicamentum 326. d.Aὰ.

Ampelopraſi vires 369. e.613.e. Æg.19.f.21.c.Orib.10.b.Aet. ampelopraſorum inter edulia qualitas 229.b.Or.

Ampeli deſcriptio, ſpecies, & vires 409.b.491.c.593.c.Or.10.c.Aet.

ampelitis terræ ortus, notæ probæ, vires 452.g.512. h.Or. 66.a. Aet. ampelitidi terræ quid ſubſtituendum 263.c.Marc.

Amphemerina febris 216.g.Aet.

Ἀμφιβληστροειδὴς oculi tunica 107. d. 116.a.Ruff.9.c.Aὰ.

Ἀμφιπλὴξ 105.b.Ruff.

Amphisbenæ morſus curatio 540. g.Æg.625.d.Aet.332.c.Aὰ.

Amphora Italica 28.d.Orib. amphora quot ſextarios habeat 475.c.Aet.

Amuleta 70. a. Aet. amuleta ad ſterilitatem 785. d.Aet. amulẽtum lupinum 475.f.Aet.

Amurcæ vires 613.e.Ægin.409. a. 491.b.593.c.Orib. 10.b.Aet.

Ἄμνιος 112.a.Ruff.

Amygdalarum cremor & oleum 30.d. Aὰ. amygdalarum facultas 371.c.613.f.Æg.10.d.Aet. amygdalæ amaræ arboris & fruct⁹ vires 409. d. 491.c.593. d. Or. ex amygdal.amaris cõfect⁹ paſtillus 663.c.Æg. amygdala dulcia 19. b.Orib. amygdalæ ſubamaræ 61.b.583.g.Or.

amygdalinum oleum 689. h. Æg. 18.e.Aet.

amygdaloides 444.h.Or.

Amyli vires 370.a.613.g. Ægin.20. a.584.a.608.d.Or.49.e.Aet. 447. d.Myr. amylum emplaſticum 2.b.Aet. amyli optimi parandi ratio, eiúſq; vires & vſus 409. e.506.h.Orib.79.f.Aet.

amylinæ ſorbitionis vſus 254. a. Or. amylina ſubſidẽtia quomodo parentur 254.g.Or.

Amythaonis emplaſtrũ 677.c.Æg. amyth. epithema 415.h.Aet.

Anacardios antidotus 406. a. 407. a.442.c. 449. g. Myr. anacardiaca confectio 659.g.Æg.

Anacollemata quid 566.g.Myr.

Anadendromalachæ vires 502. f. 505.e.Or.

Anadiploſis 320.d.Tr.

Anæſtheſia quid 24.d.Aret.

Anagallis Latinis macia 252. d. Marc. anagallidis vtriuſq; vires & deſcriptio 613. h. Æg. 19. b.409.g. 484.b. 491.d. 593.f.Or. 10.f.Aet.

Ἀναζυγὴ quid 8.e.Aret.

Anagyri vires 614.a.Æg. anagyris deſcriptio & vires 409.h.491. e.Or.

Ἀναφορικοὶ qui, & eorum curatio 157.g.219.c.Aὰ.

Anarrhini facultas 614.c.Æg.

Ἀνὰ σάρκα ὕδρωψ qui 36.d.Aret. ana ſarcahydropis notæ 37. b.d. Aret. Ἀνὰ σάρκα aquæ quid cõducat 258.b.270.g.Aὰ. ana ſarca hydropis curatio 273.g.Tr.

Ἀναστόμωσις 70.b.Celſ.

Anatis caro qualis 371.f.Æg.222.g. Orib.86.c.Aet.31.d.Aὰ. anatis ſanguinis vis 233.a.Scrib.

Anatomen mortuorum nõ neceſſariã eſſe qua ratione velint empirici 8.d. Celſ. Anatome viuorum & mortuorum à quibuſdam probata, ab aliis damnata: & vtriuſq; vtilitas 6. b. & deinceps.Celſ. anatome viuorum corporum crudelis & non neceſſaria: mortuorum, diſcentib. neceſſaria 12.lin.6.Cel.

Anaxyris herba 425.d.Orib.

Anchilops quid, & quomodo curandus 434.c.Æg.335.f.Aet.183. b.238.b.Aὰ.

Anchuſæ ſeu iugeri porcini deſcriptio, ſpecies & vires 462. a. 611. b.Æg.405.e.465.e.489.e.Or.7.f. Aet. ex anchuſa medicamentum 325.f.Aὰ.

Anchynopes herba 448.b.Orib.

Ἀγκὼν 104.b.Ruff.546.d.Or.

Anci quid 604.f.Æg.

Ἀγκύλη & ἀγκύλωσις quid, & quomodo curãda 530.d.Æg. 327.e.388. g.Aet.246.e.Aὰ.87.h.Celſ.235. d.Scr. ancyloblepharon 143. g.Celſ. ancylogloſſi qui 388. g.Aet.

Ancyroides proceſſus 120.d.Ruff. 551.a.556.g.Or.

Ἀγκτήρων, id eſt fibularum, impoſitio 100.a.Celſ.

Andrachnæ vires 491 .f.593.f. Or. 10.f.Aet.

Andreas medicus 81.f.Celſ. andreæ collyrium 122.b.Cel. andreæ malagma 85. h.86.e.Celſ.

Andromachi antidotus ad calculoſos 556.e.Aet. andromachi cõpoſitio 386.d. Aet. andromachi cyphoides 269.c.Aὰ. andromachi epithema 797. b. Myrepſ. andromachi paſtillus 796.h.Myr. andromachi theriaca 343.f.Aet.40.b.Aὰ.

Andronis medicamẽtum ad can-

crũ oris 203.f.Scr. 292.d. Marc. androniũ medicamentũ ad vuæ morbũ 132. b. Celſ. andronis paſtillus 663.c.AEg.47.h.675.b. Or.287.f.392.c.715.e.Aet.
Ἀνδρόσαιμον cur dictum 411. h. Or. andr.ſpecies & vires 614.a.644. f.Æg. 401.a.491.e.Or.13.c.Aet.
Androſarcis vires 614.b.AEg.401. a.491.f.Or.
Anemonæ deſcriptio & ſpecies 410.b.Or. anemonæ radix 27. b.Or. anemonæ vires 140.c. Tr.614.b.AEg. 22.c.393. h.410. b.483.h.484.b.491.g.Orib.11.a. Aet. ex anemone emplaſtrũ 750.h.751.a.Aet.
Anethi vires 614.b.AEg.19.d.21.a. 491.g.583.c.594.a. Or.1.d.11.b. Aet. anethi radix 14.e. Orib. anethum vſtum 19. e. 21.b. Or. ex anetho antidot' 416.c. Myr.
anethini confectio & vſus 410. d. Or. anethinum medicamentum 324.f.Act. anethinum oleum 689.b.AEg.20.d.Aet.
ἀνθόξυλα quid 522.b.Myr.
Aneuryſma quid, vnde, eiúſque curatio 527.e.564. h. AEg. 122. a. 716. e. 746.a. Aet. 194.a.Act.
Angelocalos antidot' 364 b. Myr.
Anginæ ſpecies 3.g.62.e.Aret.195. a.Tr. anginæ cauſæ 4.g.Aret. anginæ notæ 4.e.Aret. anginæ ſalubria indicia. 4.f. Aret. anginoſorum ſigna 187. b. Act. ang. ſymptomata lethalia 187. c.Act. anginæ tumores qui ſalutares, qui non 63.d.Aret.
anginæ chirurgiam non adhibendam cur cẽſeat Antyllus 562.f. AEg. anginam faucibus quid cohibeat 306.g.Marc. anginæ ſtrangulanti an arteria ſecanda 63.e.Ar. ang.citò finita q̃d portẽdat 25.g.Celſ. anginoſis venæ quæ ſecandæ 194.d.Act.
anginæ vicinarúmque ei affectionũ dignotio & curatio 4. e. 62. e.Aret.193.g.Tr.446.f. AEgin. 656.e.Or.399.e.400.c.Aet. 187. b.242.c.Act.68.b.Celſ. anginæ cum cõcidentia coniunctæ curatio 63.d.Aret. anginæ ſuppuratæ quomodo medendum 63.b.Aret. anginæ medentia 51.f.72.b.82.d.83.g.122.f.154.a. Aet. 262 g.263.c.269. g.316. d. 317.a. 328.c. Act. 381.b. 410. c. 412.f.428.f.771.c.Myr.67.c.Cel. 204.b.228.f. Scr. 301.c. f.303. e. 305.a.Marc.
Anguillarum caro qualis 60. c. 584.b.Or.
Anguis ſi eſtur, à ſtrumis liberat 110.e.Celſ. angues in Italia & in frigidis regionibus minùs terribiles 106.f. Celſ. ad anguiũ Italorum ictus 106.f.Celſ. anguis ſenecta 386.b.Aet.
Anguli oculi 502.a.Ruf.545.d.Or. ang.in oculis morbi 300.b.Aet.
ad Anhelitus difficultatem 66. e. Aet.385.g.Marc.
anheloſorum curatio 449. g. Æg. 415.e.Aet. anheloſis medẽtia 12.a.30.e. 37.h.90.g. Aet. anheloſi ſuffumigandi quomodo 414.e.Aet. anheloſis vociferatione vtendum 116.a.Aet.
Anicetum emplaſtrum 679.a.Æg. 766.f.Aet. anicetus paſtillus 785.a.788.a.Myr. ἀνίκητος colica antidotus 358.f.359.f.Myr.
Anima quid 5.b. Act. animæ, coitus quid conferat 355.c.Æg. animæ defectioni ex inanitionib. quomodo ſuccurrendum. 102.b.Or. anima deficiẽs ob plenitudinẽ quomodo corroborãda 102.Or. animæ deliquiũ quid 24.c.Aret. anima facultatibus variis quaten' vtatur 20. a.Act. animæ immortalitas 4. c.Act. anima intellectuale & diuinum quomodo colligat 4.c. Act. anima numero vna, ſubſtantia ſimplex, facultate multiplex 5.b.Act. anima patiatúrne, & quaten' 6.d.Act. animæ rationalis facultates illuſtrari ſpirit' aĩalis cõtẽplatione 1.d.Act.
animalium affectuũ diuerſitas 155. g.Act. animalis appetitus 456. a.Aet. animalis ſpiritus generatio 8.a.Act. Animalis ſpiritus actiones 18.b.Act.
animalis cuiuſq; caro quibus notis qualis ſit cognoſcatur 238. a. Or. animalium eſui aptorum carnis in nutriendo differentiæ & facultates 371.e 372.a Ægin. 222.c.Or.30.e.Act.36.f.Celſ. animalium extremæ partes 85. b.c.Aet. animaliũ irrationaliũ proprietas 3.e.Act. animalia irrationalia nõnulla particulam rationalis partis noſtræ videtur obtinere 3.e.Act. ex animalibus medica materia 75.e. Aet. animal nullũ in Aſphaltide lacu cur naſcitur 5.e.f.Aet. animãtia omnia ex vtero oriri 779.a.Aet. animalium partes quæ quale alimentum præbeãt 372.b.Æg. animalium permãſionis cauſa 81.c.Act. animalia venenata quæ occidant 616. d.Aet. animalia venena prodẽtia 647.f.Aet. animalia vnciunguia quæ 614.a.Aet.
animalcula oculis illabentia 306. f.Aet.
Animi alacritatẽ quid cõciliet 278. g.Act. animi cogitationes præter rationẽ quid diſcutiat 267. e.Act. animi deliquii cauſæ variæ & curatio 324. f.Tr. 621. e.Or.224.225. & deinceps. 443. f.Aet.217.f.Act. animi defectio ex caliditate, eiúſq; curatio 326.c.Tr. animi defectio ex copia humorum, earúmq; curatio 325.c.Tr. animi defectio ex pituita, eiúſq; curatio 326.a. Tr. animi deliquio quid conueniat 267.c. Act. 368.d. 458.g. Myr. ad animi deliquium ſubitum 338.d.Marc. animo delinquentibus vena quando ſecãda 121.g.Aet. animo delinquentium vrinæ quales 854. e. Theoph. animi mores tẽperaturã corporis ſequũtur 20. g. Act. animi perturbationibus quomodo ſuccurrẽdum 199. g. Act. animi remiſſio quid conducat 349.g.Æg.
Aniſi vires 14.f.19.e.22.c.482.h. 492.a.Or.6.a.11.e.Aet. aniſi ſeminis vires 614.c.Ægin. 21.b. 583.c. 594.c. Or. aniſum, petroſelinũ & daucus cur elleboro admiſceãtur 11.d.Or. ex aniſo antidotus 363.f.Myr.
aniſatum 280.f.Or.
Annuli digito impacti quomodo extrahendi 734.g.Aet. annulorũ in organis vſus 165.g.Or.
ãnular. digitus 104.c. Ruff. 546.d. Or. annular. vena 120.d.Aet.
Anni tẽporum diſcrimina 364. f. Or. anni temp. diuiſio in ſeptem tẽpeſtates 367.f.Or. anni temp. quomodo humores in homine afficiant 376.f.Ægin. anni tẽporum viciſſitudo quàm vtilis 177.h.Act.
anniuerſarii vẽti in æſtate cur fiãt 151.c. Aet. annui vſus medicaméta quõ ſaluti aliquib', aliis exitio fuerint 492.e. 497.a. Æg.
Anodyna 292. b.309.e. Tral.95.a. Celſ. anodynos antidotus 398. b.Myr. anodynum collyrium 660.d.Myr. anodynum medicamentum 351.h.Marc.
Anonis 614. d. Æg. 410. f.Orib.
Anſerini adipis qualitas & vis 609. g.Or.2.c.18.g.90.c.Aet. anſerinæ carnis qualitas 371. f. Æg. 223.a.Or.86.e.Aet.31.d.Act. anſerina oua qualia 371. f. Æg. 223.d.Orib 86.h.Aet. anſeris ſtercus 83.h.Aet.
Antali Dentali 477.h.Myr.
Antecordium 104.f.Ruff.
Antelabia 102.e.Ruff.
Ἀνθέλικες 102.f.Ruff.545.f.Or.
Anthemidis vires 646.a. Æg. 410. e.594 b.Or.11.c.Aet.
Antheron Græcis quid 379.g.Aet. anthera compoſitio 317.b. Act. 203.d.Scr. antheræ compoſitiones: & quòd gingiuis ſuccurrant 130.h.131.h.Celſ. anthera ad oris vlcera 50.e.Or.292.c. 293.d.Marc. ex anthera ſicca antidotus 429.g.Myr. antheri puluilli vſus 485.d.Æg.
Ἀνθερεὼν 103.a.Ruff.
Ἄνθος quid recẽtiorib. 374.d. Myr.
Anthophyllon Myrepſo quid 369. g.Myr.
Anthraces quid, & vnde 89. d.189. f.Act. ad anthracas 264.c.Mar.
Ἀνθρακώσεις oculorum 184.b.Act.
Anthyllidis vtriuſque vires 614.c. Æg.410.f.491.h.Or.
Antiades quid, cur ita dictæ, & quomodo curãdæ 103. e. 116.e. Ruff.446.c.561.c.Æg.656.d.Or. 403.d.Aet.241.h.Act.150.b.Cel.
Anticardion 103.f.Ruff. 546.c.Or.
Anticnemiõ 105.g.Ruf.547.b.Or.
Anticyraicum veratrũ 438. g. 508. c.Orib.
Anticyris ſeſamoides 417.e.Or.
Antidoti annuæ 497.a.Æg. antidotã quomodo fiãt 249.e Act. antid. vnde fiãt 252.b.Act. antidotorum duratio 252.g.Act. antid. menſuræ ratio 544.f.Æg. antid. vſus 252.c.Act.93.h.Celſ. antid. diuerſarũ catalogus 654. e.Æg.54.f.Or.657.a. Aet.257.f. Act.353.a.Myr.94.a.Celſ.
antid. colica 54.f.Or.478.a.Aet. antid. hepatica 241.g. Tr. antid. pleuritica 433.g.Aet. antid. podagrica 615.h.Aet. antid. varia ad calculoſos 555.g. Aet. antidoti cuiuſq; nomen vide ſuo loco.
Antigõi collyriũ nigrũ 266.f.Mar.
antigon' rex 56.h.Celſ. antigoni regis præſtãtia, ad eúmq; epiſt. Dioclis pphylactica 375.e. Æg.
Ἀντίλοβις 102.g.Ruff.
Ἀντίμορος antidotus 364.f.Myr.
Antimonius lapis 456.g.Myr.
Antiochi hiera 137.c.Aet.
Antipatri theriace 221.b.Scr.
Antiphyſon quid 253.f.Marc.
Antirrhini vires 514.c.Æg.
Antiſpaſis quid 420.h.Aet.
Antiſpodia 458.e.Or.
Ἀντίστερνον 116.f.Ruff
Antitragus 545.g.Or.
Antonius Muſa medicus 357. d. Myrepſ. antonii Muſæ pharmacum 327 e.Marc.
Antoninus collyrium 303.f.Aet.
Antophalon 363.c.Myr.
Antylium malagma 685.d.Æg.
Antylli ſcripta ab Oribaſio citatã 284.a. 312.b. 315.a. 317.e. 338.e. 343.a.365. f.366.a.368.a.d. 369. g.375.d.391.h.392.b.Or. antylli de anginæ curatione ſententia 562.f.Æg.
Ani cõdylomatum curatio 586.d. Æg. ad ani cõdylomata 387.g. 389.g.Mar. ad ani duritias 389. d.Marc. ad ani exaſperationẽ 387.f.Marc. ani excreſcentias quid reſtringat 333.h.Mar. ani extuberãtiarũ curatio 479.g.586 d.Æg. ad anũ exulceratum & vulneratũ 388.f.390.b.Marc. ad ani fiſſuras 92.a.Celſ.231. e. Scr.387.g.Marc. ad ani fiſſuras veteres 293.e.Marc. ani fiſtularum curatio 584.h.Æg. ad ani fiſtulas 388.g.389.c.Mar. ani hæmorroidũ curatio 586.b.Æg. ani inflãmationis curatio 479.d. Æg. ano non perforato quõ medendum 586.e.Æg. ad ani porrigines 390.c.Mar. ani procidentis curatio 480.e.Æg. 136. d.Celſ. anũ procidentẽ ſubleuãtia 686.d.Aet. ad ani prominẽtias 390.c.Marc. ani rimarũ curatio 586.d. Æg. ani ad ſectionẽ ſpectantis curatio 389.c. Marc. ad ani tumorem 231.d. Scr.387.f.388.e.g.Marc. ad ani vitia 231.a.e.Scrib.387.g. 388.e. 389 b.g.390.a.c.e.Marc. ani vitiis laqueo quõ medendum ſit 155.b.160.e.Or. ani vlcerũ curatio 685.g.686.a.Aet. ani vlcerationes in febrib' quõ curãdæ 234.e.Aet. ani vlcerationibus prodeſſe vomitũ 138.e. Aet.
Anxietas ex ſuppuratione hepatis 515.c.Aet.
Ἀώρια κόκκια 533.g.Myr.
Ἀορταὶ venæ 107.g.110.a.Ruff.845. d.Philar.
Aparinæ deſcriptio 410.g.Or. aparinæ vires 614.g.Æg.21.f.410. g.492.a.Or.11.f.Aet.
Apelaxius 455.d.Myrepſ.
Apellidis triſpaſtum 182.f.Or.
Aperientia 537.d. Æg.22.f.244.d. 482.c.615.c.664.g.Or.83.b.87. e.f.230.f.Scr. aperiens malagma 87.e.f.Celſ.
apertio venarum 419.d.Aet.
Aphacæ vires 615.g.Æg.212.f.493. a.Or.
Aphtha bitumen 412.c.Or.
Aphthæ quid, earúmq; dignotio & curatio 5.d. Aret.349.c.Æg. 655.a.Orib.186.g.241.g. 318.b. Act.20.a.Celſ. aphtharũ cauſæ 318.b.Act. aphtharũ differẽtiæ 186.g.Act. aphthis medẽtia 595 e.Or.14.c.38.d.377.a.389.g.390 a.Aet.772.d.Myr.292.a.g.293. Marc. aphthis albis, nigris, pituitoſis, prærubris, ſordidis, & ſubflauis quomodo medẽdum 318.e.e.f.Act.

ἄφθαρτος 400.d.Myrepſ.
Aphonitrum & aphronitrum idẽ 498.f.Myrepſ.
Aphoriſmi Hippocratici de oculorum cura explanatio 301.d.Aet.
Aphraſtos antidotus 423.b.Myr.
Aphrico auſter 50.g.Aet.
Aphricus ventus 149.g.Aet.
Aphrica lotum ſylueſtrem producit 41.d.Aet.
Aphrodiſiaſticon clidion 663. a. AEgin.
Aphroditarius paſtill' 666.b.AEg.
Aphronitri vires 615.g.AEg. 55.d. 595.c.Or.71.h.Aet. aphronitri & ſpumæ nitri differentia & vires 514.g.Orib.
Aphroſeleni vires 631.d.AEg.
Ἄφυσα 27.f.Aꝯt.
Apiaſtrum 376.g.Myr. apiaſtrũ Græcis erotiõ 373.e.Marc. apiaſtri vires 632.g.AEgin.
Apion, eiúſque deſcriptio 410.g. Orib.
apios, eiúſque vires 325. e. 492. a. Orib.11.f.Aet.
apitis cõfectio 489.e.Myrepſ.
apii vires 368. h.620.b. 639.f.653.d. AEgin.19.ç. 438.d. 508.a. 583.ç. 609.a.Or. 51.b.Aet.28.f.Aꝯt. apium agreſte 412. g. Or. apii montani vires 635.g.AEg. apium paluſtre 438.d.Or.
Apochyma quid, eiúſq; vires 614. e.680.e.AEgin.159.d.Aet.475.d. Myrepſ. apochymatis præparatio 772.a.b.Aet.
Apocynon 492.b.Or.
Ἀποδακρυτικὰ collyria 306.h.Aꝯt.
Apogei venti 151.g.Aet.
Apollinaris herbæ potæ ſigna & curatio 285.f.Aꝯt.
Apollonius empiricus 5.f. Celſ. apollonii Memphitæ epithema auriculare 831. g. Myr. apollonius Mys 81.f.Celſ. apollonius Pergamenus 574. e. 578. c. Orib. apollonii duo chirurgi 137.c.Celſ.
apollonii antidotus 422. e.g. Myr. apollonii auricularis collutio 832.f.Myr. apollonii collyriũ aridum 342.b.Aet. apollonii de ſcarificatione teſtimonium 316.e.Orib.
Apollophanis malagma 685.c.AEgin.45.b.Or.562.a.Aet.
Apomeli Græcis quid 209. h. Aet. apomelitis confectio, vſus, & vis 668.e.h.669.d.AEg. 267.f.268.a. Or.239.d.f.Aet.489.a.Myr.
Apophlegmatiſmi diuerſi 186. e. Tr.654.a. Or. 186.b.275.a. Aet. 282.f. Aꝯt. 490. b. Myr. apophlegmatiſmi pituitam euocantes in dentium doloribus 654.a. Or. apophlegmatiſmis quando vtendum 342.e.Orib.
Ἀπόφυσις & ἐπίφυσις quid differant 547.f.Or. ἀπόφυσις πήχεως 104. b.Ruff.
Ἀπόπληκτον Hippocrati quid ſignificet 24.d.Aret.
Apoplexia quid, eiúſq; dignotio & curatio 24.d.58.e.Aret. 427.a.d. AEg.121.h. Or.263.264.Aet.62. b.Celſ. apoplexiæ fauſta ſigna 59.b.Aret. apoplexiæ diuturnæ curatio 59. g. Aret. apoplexia fortis incurabilis 24.d.Ar. apoplexiæ puſillæ curatio 58. g. Ar.
apoplecticis cucurbitulã ſub mento affigere ſtultum 60. a. Aret. apoplecticis medẽtia 353.b.365. d.407. a. 456.d. Myr. apoplectici purgãdi quomodo ſint 59. b.Aret. apoplecticos ſola ſanguinis miſſione curari 62.c.Cel.
Ἀποσκήμματα 175.a.Aꝯt.
Ἀποστήματα 19.a. Celſ. apoſtematis medentia 264. c.338.a. 392.f. Marc. ad apoſtemata remolliẽda & diſpergenda 393.a.Marc.
Ἀποστηματίαι qui 28.d.Aret.
Ἀποσύρματα quid 230.e.Scrib.
Apotherapia quid, & qui eius ſcopi 289.f.Or.
Ἀπόζεμα πηγάνου 356.b.Myr.
Appetitus quid 456.a.Aet. appetitricis animæ domicilium vbi 14.b.Aret. appetẽtia abſurda vnde 159.d.Aꝯt. appetẽtiæ caninæ dignotio, cauſæ & curatio 221.d. Tr.412.a d.AEg.457.458 Aet. 163.d. Aꝯt. appetentiam excitãtia 30.d.93.e.118.b.150.c. 155.g.651.g.Aet. 278.f.Aꝯt. 366. d.421.a.433.a.Myr. appetẽtiæ ineptæ carbonũ, cœni, teſtarũ, vnde 163.e.Aꝯt. appetitus irrationalis 17.g.Aꝯt. appetẽtibus multa ob calorem vẽtriculi, qui cibi offerẽdi 204.d.Aꝯt. appetẽtiæ naturali imponit interdũ humor vẽtriculo innatans 205. a.Aꝯt. appetitus perditio in pueris quomodo curãda 456.d.457. a.b.Aet. appetitus vitioſi cura 458.g.h.459.a.b.Aet.
Aprilis AEgyptiis pharmuti dicitur 610.b.g.Aet.
Apuleius Celſus 208.g.Scrib. apulei Celſi antidotũ 221. h. Scrib. apulei Celſi pharmacum 310. f. Marcell.
Ἀπουλέω quid 358.a.Myrepſ.
Apũ ictus arceri & præcaueri quomodo poſſint 535.d.AEg. apum ictibus medẽdum quomodo 538.a.AEgin.639.c. Or.617. b.g.Aet.331.d.Aꝯt. apum munus 2.d.Aꝯt.
Ἄπυρον ſulphur 86.f.Celſ.
Apyrani radicis vſus 675.e.Aꝯt.
Aquam, alendi vim nõ habere, ſed ad nutritionem vehiculum eſſe 258.d.Or. aqua alimentũ imbecilliſſimum 37.c.Celſ. aquã aluminoſam quæ emendẽt 153. e.Aet. aqua auribus educẽda quomodo ſit. 184.g. Tr.648. d. Or.285.b.Aet.282.e.287.a.Mar. aquæ calefactio quorſum 257.g. Or. aqua calida in balneis cur bibenda 461.b.Aet. aqua calida febricitantibus danda 47. c. Celſ. aqua calida inflãmationibus aliis cõueniens, neruis faucijs inimica 528.g.Aꝯt. aqua calida vulnerũ inflammationibus adhibẽda quomodo 101.e. Celſ. aquæ calidæ potus quib' cõueniat 152.h.Aet. aquæ cognitio facilis & neceſſaria & quomodo 37.d.Celſ. aqua cõctu difficilis cur 258.c.Orib. aquæ concoctu difficiles quæ 257. d. Or. aqua corrigenda quomodo 262.h.Or. aquæ diſcuſſoriæ quib' balneis vtiles 361 e.AEg. aquam ducẽtia 125.e. 126.e.g.128.d.Ruff.472.c.AEg. 127.b.539.e.Aet.280.f.Ac.814.d 815.a.818.c.Myr. 382.e.f.383.a. Marc. aquã ducẽtibus quãdo vtendũ 270.h.Aꝯt. aquæ dulciſſimæ quæ 358.h. AEg. aquã euacuantia 649.e. AEg. aquæ exemplo ſapores quomodo explorandi 1.g.Aet. aqua febricitãtibus periculoſa 46. e. Celſ. aquã ferrarii fabri lienoſis prodeſſe, & cur 524.e.Aet.74.d.Cel. aquæ feruentis exuſtionib' quid medeatur 319.h.Aꝯt. aquæ fex baln. vaſis æneis adhærẽs 234.c. Aet. aquæ fluuialis qualitas 152.h.153.a. Aet.32.c.Aꝯt. aquæ fontanæ qualitas 261.c.Or. 152.g.Aet.32.c Aꝯt. aquæ formidine hydrophobi cur agitentur 765.a.Caſſ. aquæ formido quo tẽpore inuadat 330.h. Aꝯt. aquæ formidinis curatio 536.c. AEgin. aquæ formidini quid medeatur 258.d.321.e.Aꝯt. aqua foſſis quomodo inducenda & tẽperanda 153.d.Aet. aquæ frigidæ & oxymelitis ægrotis dãdi ratio 259.d. Or. aqua frigida quæ lædantur 259.e.Or. aquæ frigidæ infuſio quib. cõueniat 18.a.Celſ. aquæ frigidæ lauacrum quibus cõueniat 359. c. AEg. aqua frigida lethargum excitat 56.c.Celſ. aqua frigida os quib. fouendum & caput 16. d. Celſ. aqua frigida ſtrumas excitat 18.b. Celſ. aqua frigida vtilis quib. 16.b.d.Celſ. aquæ frigidæ potus à balneo venientibus inutilis 13. d.Celſus. aquæ frigidæ potus calentibus noxius 13.b.Celſ. aquæ frigidæ potus cholericis vtilis 238. a. Tr. aquæ frigidæ potui intẽpeſtiuo & noxio medendũ quomodo 552.a.AEg.288.c.Aꝯt. aquæ frigidæ potus quibus conueniat 153.f.Aet.
aquæ glacie demiſſæ quales 257.g. 261.b.Or. aquæ herbis innatantibus quomodo afficiantur 261.f.Or. aqua horæa quæ 257. f.Or. aqua humidius nihil. 4. d.Aet. aqua humiditatem nõ deponit, etſi calorẽ aſſumat 259. c.Or. aqua in hydrope niſi emittatur quid incõmodet 58. d. Celſ. aquæ impuræ calculum generãt 553.a.Aet. aquæ inductionibus quando vtendũ 406.c. AEg. aquæ ineptitudo 258.c. Orib.
aquæ inter cutem cauſæ 37.e.Aret. aqua interc' ex vini nimio vſu 45 d.Aet. aqua intercus ex venæ ſectione 207.a.Aet. aquæ inter cutẽ indicia 24. b. Celſ. aqua inter cutẽ laborãtib. vlcera nõ ſaneſcere 56.g. Celſ. aqua inter cutẽ metui quæ non debeat 27. a.Celſ. aquæ inter cutẽ ſpecies & ſymptomata 36.c. 37.c. Aret. 273.b. Tr.143.a. Or.56.f. Celſ. aquæ inter cutẽ ſpecies omnes eadẽ ab initio requirere auxilia 57.b.Celſ. aquæ inter cutem ſigna mala 28.e.Celſ. aquæ inter cutẽ ſigna ſalubria 27.b.Cel. aquæ inter cutẽ curatio 471.c. AEg.143.a.665.a.Or.56.f.Celſ. aquæ inter cutẽ medentia 127. d. Ruff. 93. f.Aet. 201. c.255.a. 258. b. 263.e.266. e.280.f.322.f. 324.d.Aꝯt.406.b.419.f.Myr.336. f.342.f.Marc. aquã inter cutẽ flauam quid purget 276.c.Aꝯt. aquæ inter cutem incipientibus affuſionibus quid obſtet 252. b. Aꝯt. aquæ intercutis in lienis ſcirrho ort' & curatio 229.e.230 a.Aꝯt. aqua inter cutem vetus. non facilè diſcutitur 57.a.Celſ.
aqua leuis ex pondere apparet 37. d.Celſ. aquæ leuiſſimæ quæ 358 h.AEg.257.b.Orib. aquæ lympidiſſimæ quæ 358.h. AEgi. aquæ lixiuii potus quibus proſit 154.b.Aet. aquæ lotione alu' quomodo ſiſtatur 126.b.Aet. aquæ malæ ſigna 153.b Aet. aqua mala quomodo corrigẽda 153.b.Aet. aqua marina excocta diutius, cur dulceſcat 764. b.Caſſ. aquæ marinæ facultas 622.c.AEg. aqua medicata aures ſi offendat quomodo extrahenda 440.c.AEg. aquæ medicinales variæ 809.d.Myr. aquæ metallicæ 261.f.386.g.Or. aq. Mitylenes natura 361.e. AEgin. aquæ mõſtroſæ 262.d.Or. aq. montanæ qualitas 261. e. Orib. aquæ mulſæ vires, vſus, & confectio 374.e.407.d.AEg.72.d. Or. 42.e.Aet. aqua mulſa quibus incõmoda 67.h.72.d.245.b. Or. aquæ mulſæ in purgando vires 384. d. Marc. aquæ mutatio quid 342.a.Marc. aquæ mutationibus medẽtia 215.a.Scr.342 a.Marc.410.b.425.f.Myr. aquæ naturales reiectioni ſanguinis quando aptæ 216.e.Tr. aquæ Nili præſtãtia 152.h.Aet. aq. nitroſa quibus corporis partib. noceat, & quomodo emendãda 153.e.Aet. aquarum niualium qualitas 257.g.Or. aqua noxia quibus 258.f.Or. aqua optima quæ 358.f.AEg. 73.b.257.a. 261. h.Or. 153.b.Aet.32.c.Aꝯt. 37.d. Celſ. aquæ orientẽ ſpectantes quales 358.g.AEg. aquæ pileatoris vſus 681.c.AEgin. aquæ perfectio quæ 201.c.Aꝯt. aquæ plano loco ſcaturientis qualitas 261.e.Or. aqua pluuialis leuiſſima 37.d.Celſ. aquæ pluuiæ meliores quæ & quæ peiores 359.b.AEg. aquæ pluuiæ qualitas & vis 358. h. 644. e. 670. a. AEg. 257. d.g.260.g. Or. 152.f. Aet. aquam pluuiam ſol vnde educat. 359.a.AEg. aqua pluuia vel è mari hauſta, dulcis cur 763.h.Caſſ. aq. põderoſæ quales 358.g.AEg. aquarum potabilium differẽtiæ, virtutes ac vitia 358.f.AEg.262.f.581.e.Orib. 152.e.Aet.32.b.Aꝯt. aquæ potus febricitanti quando conueniens 259. e. Or. aquæ potus quãdo cõueniat 258.g. Or. 270. b.Aet. aquæ potus quãdo perniciosus 153.d.Aet. aquæ proprietas 259.a.Or. aqua primũ frigidum & primum humidum 140.g.141. a.Aꝯt. aquæ purgãdæ ratio 263.a. Or. aquæ puteanæ qualitas & vis 152.g. Aet. aqua putreſcens facilè, an peſſima 359.a.AEg.74.a.257.e.581.h. Or. aquarũ qualitatis dignotio 73.b.257.a.Or. aquarũ reſidũ qualitas 260.e.Or.32.b. Aꝯt. aqua ſanctarum apparitionum Dei 503.e.Myr. aquæ ſeptentrionem ſpectãtes quales 358.g. AEg. aquarum ſpõtanearum vis 386.c.Or. aquarũ ſtagnantium qualitas 260.e. Or.152. h. 153.a.Aet. aqua tardius trãſit 109.g.Aet. aqua temperata 21 h.Or. aquæ tenuiſſimæ quæ

358.h.AEg. aquæ tepidæ pot⁹ quib⁹ cõueniat 153.g. Aet. aquã timētib⁹ vtilis antidot⁹ 222.a.Scrib. aquæ timor ex rabidi canis morſu 270.g.652.f.g. Aet. aqua venenum quando ſit 628.d.647.d.Aet. aquæ venenatæ 262.d. Orib. aquæ vino miſcendæ ratio 258.e. Or. aqua & vinum quibus neganda 16.c. Celſ. aquæ vires 644.e. AEg. aquarum virtutes & vitia 358.f. AEg.73.b.257.a.262.f.581.e.Or. 152.e.Aet.32.b.Act. aquæ vitioſæ potus communes morbos generat 223.a. Aet. aqua vitioſa vt corrigenda 359.b. AEg. aquæ vſus 358.f. AEg. aqua in vterum affatim ſi contrahatur, quomodo medēdum 58.b.Celſ.
Aquatica animalia alimentũ quale corpori præſtent 225.h.Orib. 87.e. 88.a. Aet. aquaticorum ſalſamenta 89.f. Aet.
aquatilium qualitas 30.g.Act.
aqueam humiditatē habentia 614.c.Orib. aquea qualitas 24.f. Act.
aquoſum permeat corpora 2.e. Aet. aquoſæ affectionis cura 535.f.g.h. 536. Aet. aquoſam frigiditatem habentia 21.e. 472.d.Orib.101.c.Aet. aquoſi gari præparatio 131.a.b. Aet. aquoſus guſtus qualis 2.a. Aet. aquoſa hernia mulierum 834.a.b. Aet. aquoſorum qualitas & vis 609.e. AEg. aquoſi ſapores 2.a. Aet. aquoſa vrina pueris peſſima 198.a.Aet.
aquulæ palpebrarum curatio 556.e.AEg.
Aqualiculus 104.g.Ruff. aqualiculus aliàs ventriculus 297.a. Marcell. aqualiculi ſitus 546.f. Orib. ad aqualiculi confirmationem 333.a. Marcell. ad aqualiculi corruptelas 333.b. Mar. ad aqualiculi ſiue ſtomachi vitia 334.f.Marcell.
Aquila venena prodit 647.g. Aet. aquilarum fel quale 81.d. Aet. aquilæ (conſtellationis) ortus 152.a.Aet. aquilæ (venæ) quæ dicantur 109.f.Ruff.
aquilo ventus 150.g.Aet. aquilonis flat⁹ quos generet morbos, & quid boni ſanis corporibus adferat 19.d.Celſ.
Arabis emplaſtrum ad ſtrumam 86.g.Celſ. Arabica antidotus 415.c. Myr. arabicum bdellium 14.e.Aet. arabicus coſt⁹ optimus 98.b.Aet. arabici lapidis vires 631.c. AEg. 514.b. Orib.
Arachnoides oculi tunica 107.d. 116.a.Ruff.146.b. Celſ.
Aracum 211.h.Orib. aracorum ſemen quale 12.b.Aet.
Ἀραιά veteribus quid 108.c.Ruff.
Araneus cur retia texat 2.f.Act. aranei ictui medendum quomodo 538.e.AEg.618.g.Aet.106.c. Celſ. aranei telæque ipſius vires & vſus 614.e.AEg.92.b.Aet. aranealis tunica 107.d. 116.a. Ruff.
Arborum muſcus 15.d.Aet.
Arbutus, eiúſq; vires 627.g. AEg. 423.d.500.b.Orib.34.g.Aet.
Arceuthos 12.b. Aet.
Archagathi emplaſtrum 91.c.Cel.
Archigenis antidotus 555.f. Aet. 434.f.441.b.Myr. archigenis ad claritatem oculorum maximè valens 52.a.Orib. archigenis epiſtola de iberide 160.g. Aet. archigenis hiera 136.g. Aet. archigenes nariũ obturationi quid adhibuerit 358.b. AEg. archigenis paſtillus 792.b.Myr. archigenis ſcripta ab Oribaſio citata 333.c.346.e.361.f. Orib. archigenis de verbenaca teſtimonium 46.g.Aet.
Archimedis triſpaſtum 182.f. Or.
Arcion 411.c. Orib.
Arctii deſcriptio & vires 614.g. 616.AEg.411.c.492.d.Orib. 15.a.Aet.
Arcturus herba 411.c.Orib. arcturi ortus & occaſus 152.d.Aet.
Arculæ 119.f.Ruff.
Ardentis febris dignotio & curatio 95.d.Orib.210.e.Aet.
Ardor febrem facit 203.b. Aet. ardor perturbat oculos 300.d. Aet. ardor à ſtuoſus quomodo curandus 175.f. 176.a. Aet. ardor caput quibus infeſtet, eiúſque curatio 269.d.Aet. ardore defatigatis quid medeatur 43.g.Aet.
Areæ capitis vnde oriantur 181.c. Act. areæ ſpecies & differentiæ, communia accidentia, & curatio 117.c.d.e.Celſ.
Arenæ ingeſtione quando vtendũ 472.f.AEg.119.a. Aet. arenæ littoralis vires & vſus 613.d. AEg. arena in oculum incidens 306.c.Aet.
Aretæi Cappadocis de elephãtiaſi ſententia 499.f.AEg.
Arete epithemation 335.b. Marc.
Areus peſſus 694.d.AEg.
Argæi montis lapidum vires 631.c.AEg. argemata oculorum quid ſanet 27.h.Aet.
Argemon quid, eiúſq; curatio 435.g.AEg.300.b.308.f. Act. 183.f. Act.
Argemonæ deſcriptio & vires 614.e.AEg.411.a.492.b.Orib.
Argemonia Græcis ſarcocolla 278.b.Marcell.
Argenti efficacia ad ictus ſcorpionum 539.a. AEg. argenti recrementi vires 620.c.AEg.
argenti ſpuma vnde fiat, quæ melior, vſus eius, & candore perfundēdæ ratio 455.b.Orib. argenti ſpumæ venenum ineſſe 646.g.Aet. argenti ſpumæ coctio 29.a.Orib. argenti ſpumæ vires 630.g.AEg.19.a.Or. 73.a.Aet. argenti ſpumæ potæ ſigna & curatio 550.e. AEg. 288.Act.
argenti viui confectio & conſeruatio 459.g. Orib. argenti viui vires & vſus 644.e. AEgin. 3.a. Aet. argenti viui poti ſigna & curatio 550.f.AEg.288.f.Act.
Argeſtes ventus 150.g.Aet.
Argilloſorum locorum qualitas 368.g.Orib. argilloſus aer ſtomachum ſoluit 150.c.Aet.
Argyrophora antidotus 425.g. Myrepſ.
Aridorum collyriorum catalogus 340.a.Aet. aridorum menſuræ 701.b.AEg.
Arietinæ carnis qualitas 220.e.Or. arietini ciceris vires 598.d.Or.
Ariobarzanium emplaſtrum 676.e.AEg.291.a.Aet.
Ariſari deſcriptio & vires 614.f. AEg.411.a.492.b.Orib.
Ariſtarchi antidotus Paulina 427.e.Aet.
Ariſteas Rhodius medicus 358.f. Myr.
Ariſtophanium emplaſtrum 677.c.AEg.
Ariſtionis machinamentum 180.c.Orib.
Ariſti emplaſtrum 229.e.h. Scrib.
Ariſtolochia Latinis malum terræ 227.f. 228.d. Scrib. ariſtolochiarum deſcriptio & vires 614.f.AEg.19.b.20.e.21.f.411.a. 492.b.Orib.11.h.Aet. ariſtolochia clematitis 228.d.Scrib. ariſtoloch.clematidis vires 273.b.Act. ariſtolochiæ clematidis ſemen quas vires habeat 648.g. AEg. ariſtolochiæ longæ & rotundæ vires 594.d.Orib.
Ariſtogenis malagma 87.g. Celſ.
Ariſtonis malagma 88.c.Celſ.
Ariſtomachus medic⁹ 359.f. Myr.
Armalæ vires 634.c.AEg.
Armenia Cappadociæ contermina 66.d.Aet. armenia cardamomũ optimũ habet 98.a. Aet. armenii ſiue Armeniaci pictorii vires 614.g.AEg.514.g.Orib.2.g. 71.c. 125.b. Aet. 272.b.306.c. Act. armenii doſis 272.b.Act. armenii boli deſcriptio, vires & vſus 66.c.Aet. armenii boli color 47.a.Act. armeniaci lapidis vires 631.d.AEg. 451.e. Orib.71.e. Aet. armenii lapidis color 855.f.Theoph. armenia mala 371.a. AEg. 215.c. Orib.29.e. Act. armeniæ terræ facultas 618.a.AEg.
Armorum pugnæ inuentores, & vſus 299.f.Orib.
Armutheus lapis 71.d.Aet.
Arnabonis vires 614.g.AEg.
Arnogloſſa Latinis plantago 305.h. Marc. arnogloſſia Latinis plantago 271.d. Marc. arnogloſſ.deſcriptio & vires 411.d. 492.d.594.e.Orib.12.c.Aet.359.f.Myr.
Aromatica antidotus 411.b. Myr. Aromaticum collyrium 50.g. Orib.355.d.359.g.Aet. aromatica Galli antidotus 659.d. Aet.
Arquatus morbus aliis regius, aliis aurigo dictus 61.b.Celſ. 327.d. Marc. arquatus duplex 231.b. Act. arquati cauſæ & ſymptomata 33.f. Aret. arquatorum deiectiones & vrinæ quales 161.d.Act. arquatum febris ſequēs periculoſa 21.g.Celſ. arquati dignotio & curatio 531.g.Aet.149.g.231.b. Act. 212.a. 215.b.Scrib. arquato medentia 126.g. Ruff. 8.a. 652.a. Aet. 253.e.256.f.258.a. 266.a. 269.d. 276.g.Act.212.a.215.b. Scr. 327.d.342.c.Marc.
arquati albi notæ 34.e.Aret. arquatus iecoris & lienis colore differunt 150.c.Act. arquatus iecoris duritie ſequente, periculoſus 29.b.Celſ. arquatum, iecore obſtructione obſeſſo, quid iuuet 592.d.604.b.Orib. arquatus à liene, proprio nomine caret 231.b.Act. arquati à liene orientis ſymptomata 33.f. Aret. arquati nigri notæ 34.e.Aret. arquatos per nares expurgat praſium 608.b. Orib. Plura vide in Aurigo.
Artis crimen non eſſe etiamſi profeſſoris 23.e.Celſ. artiũ initia vnde ſumantur 101.a. Ruff.
Arſenicum quid 213.a.Scrib. arſenici & ſandarachæ coctio 29.d.Orib. arſenici vires 615.a. AEg.514.g.594.g.Or.79.e.Aet. 306.d.Act.83.c. Celſ. arſenici poti ſigna & curatio 550.d.AEg. arſenicum vſtum 21.g. Orib.
Artabæ pondus 701.b.AEg.
Artemii dentifricium 298.d.Marc.
Artemiſia Gallis bricumum 358.a. Marc. artemiſiæ vires & deſcriptio 615.b.616.g.AEg.19.d. 411.e.492.e.Orib.
Artemiſius menſis 151.h.Aet.
Arteria quid 119.c.Ruff. 845.b. Philar. arteriæ etymologia 845.c.Philar. arteriarum nomina 109.h.Ruff. arteria neruis adiungitur: inciſa non coit, nec ſaneſcit, ſed interdum ſanguinis eruptionis cauſa eſt 31.d.e.Celſ. arteriæ acutorum morborum curatio 76.h.Aret. arteria aſpera 533.f.Or. Vide plura in Aſp.art. ad arteriæ aſperitatē 16.a.38.h.54.b.Aet. arteriæ aurium duplices, & quomodo cognoſcantur 81.f. Aret. ad arteriam catarrho conſtrictã 302.e.Marc. arterias componit ſmyrna 52.e.Aet. arteriæ contractio & dilatatio 144.a. Act. arteriæ contractionis & dilatationis celeritas & magnitudo 145.f. Act. arteriæ contractionis & dilatationis vſus 144.f.Act. ad arterias corruptas 336.f.Marc. arteriæ dilatationis curatio 564.g. AEg. arteriæ dimenſiones quot ſint 847.g.Philar. arteria erumpētis ſanguinis curatio 527.b. AEg. ad arteriæ eruptionē 318.b.Marc. arteriæ exaſperationi in ſanguinis reiectione quomodo medendum 70.d. Aret. ad arteriam exaſperatam 299.b. Marc. arteriarum facultas & officium 845.b.Philar. ad arteriæ fluorem 299.c.Marc. arteriarum genus vnum eſſe, 137.a.Aet. ad arteriã impeditam 302.d.Marc. arteriarum maiorum ſectiones & vſtiones vitandæ 195.d.Act. arteriæ medentia 301.f.364.e.Marc. arteriæ motus quomodo conſiderandi 144.a. Act. arteriarum motus initiũ quod 107.g. Ruff. arteriarum percuſſus quid vtilitatis adferat 844.b.Philar. arteriarum principium cor 77.a. Aret.846.d. Philar. arteriæ pulſus communes qui 145.e. Act. arteriarum pulſus conſideratio 80.a.Act. ad arteriarum rheumata 303.c.Marc. arteriarum ſanguis morboſusquos affectus procreet 144.h.Act. arteriæ ad ſanguinis eruptionem paratæ 716.d.Aet. arteriarum ſectionis ratio 552.d.AEg.10.c.313.g. 314.d. Orib.337.a. Aet.194.g. Act. arteriarum ſectionis cõmoda 10.c.Orib. arteriæ ſectio an anginæ ſtrangulatibus conueniat 63.e.Aret. arteriarum ſectio ſonitui aurium vtilis

423.a. AEg. Ἀρτηρία τραχεῖα 103. f.Ruff. arteriæ tumori & raucitati medentia 205.a.Scr.299.e. Marc. arteriæ tunicæ 533.e. Orib. arteriarum venarúmque origo & fons 845.d.Philar. arteria venoſa 533.f. Orib. ad arteriæ vitia 302.a.Marc. arteriæ vlceratæ quid cōueniat 268. f.Act. ad arteriarum vlcera 305.a.Marc.

arteriacæ affectionis cauſa 447.f. AEg. arteriacorum curatio 448.d. AEg. arteriacis quid valeat 266.e.Act. 381.h.382.b. 418.e.428.f.Myr. arteriacæ cōpoſitiones 449.b. AEg. 404.g. 405.406. Aet. 316.d.Act. 96.d. Celſ.205.c.Scrib. 299.b.Marc.

arterialis vena 109.f. Ruff. arterioſus ventriculus 107.g. Ruff. Ἀρτηριώδης κοιλία 107.g.Ruff. ἀρτηριώδης φλὲψ 109.f.Ruff.

Arthritis quid 48.c. Aret. 587.e. Aet. 210.d. Scrib. arthritidis cauſæ, initium & ſymptomata 49.a.58.h.Aret.164.d.Act. arthritidas podagráſque gignens humor vnde cognoſcendus 64. e.Act. arthritidis curatio 94. g.Aret.492.g.AEg. arthritidi arthriticíſque medētia 28.a.47. e.69.g.80.e.95.f.97.b.Aet.264. b.321.d.322.h.323.f.326.b. Act. 376.d.377.d.g. 378.b.f.388.d. 408.e.418.a.420.f.458.d.460.a. c.e.461 c.462.e.463.b.464.a.465 e.Myr.210.d.Scrib.264.b.320. e.352.c.353.e.399.a.401.c.d. 402.b.408.h.409.d.Marc.

Articulamentis eiectis & repoſitis quid medeatur 228.g.Scr. ad articulamentorum dolorē 236. f.g.Scrib. ad articulamentorū omnium dolorem 390.h.391.a. Marc.

articularis morbi ſigna 24.c.d. Celſ. articularis morbi curatio 492.g. AEgin. articularis quid proſit 280.c.Act.

articulationis circa cubiti gibbum affectæ, curatio 604.g.Æg. articuli brachialis contuſi curatio 599.d.Æg.

articulorum affectus vnde oriantur 838.c.poſt Myr. ad articulorum condylomata 359.c.e. Marc. ad articulorum confirmationem 399 d. Marc. articulorum contractorum ortus & curatio 246.e.Act. articulis contractis medētia 323.e.Act. 353.e.403.d. Mar. articulorū contuſorum curatio 517.a.Æg. articulos debilitari motu 588.c. Aet. articulorum diſtortionis curatio 530.d.Æg. 604.f.Aet. articulorum doloris cauſæ 49.a. e.Aret. articulorū doloris initium quale 48.h.Aret. articulorum dolor inualeſcens quas partes occupet, eiúſque ſymptomata 49.a. Aret. articulorum dolores ſolui qui nō poſſint 28. f.Celſ. articulorum dolor certis temporib⁹ ſi reuertatur quid præcauendum 82.c. Celſ. articulorum doloribus quid conducat 265.f.266.d. 268.d. 277.c. 278.f.323.e. 325.d. 328.f.Act. 358.e.361.f.409.d.410.a.c.e.g. 420.d.425.d.Myr.88.a.Cel.398. h.412.a. Marc. ad articulorū fracturas 399.a.Marc. articulorum fluxioni quid conferat 324.f.Act. articulos inciſos quid iungat 229.c.230.d. Scrib. ad articulos incuſſos 399.a.Mar. articulorum inflammationis ignem ſacrum referentis curatio 493.h.Æg. articulorum laxationis curatio 530.g.Æg. articulorum luxatorum curatio 517.a.Æg. 832.e.Aet. ad articulos luxatos 400.a. Marc. ad articulorum lumbricitatē 750. g.Myr. articulis medentia 91. f.h.138.d.153.e.155.b.270.g. 605.f.615.e.654.d. Aet. 85.g.86. a.87.f.Celſ. articulorum morbo qui magis obnoxii & quandiu 49.f.Aret. articulorū morbus vnde 587.g.h. Aet. articularem morbum verè repetere & inchoari 19.a.Celſ. articulorum morbis quomodo medendum 94.g.Aret. ad articulorū morbos 385.g.399.a.400. f.402.g.Marc. articulorū perfrictioni quid conferat 329.e. Act. articuli relaxati quomodo curandi 111.f. Orib. articulis relaxatis ſuccurrentia 632. g.Orib. articulis reponendis organa quæ accommoda ſint 166.c. Orib. ad articulorum ſubluuium 321.c. Marc. articulorum vitia quæ in quib. ſoluantur & per quæ leniantur 27. b. Celſ. articulorum vitia in quibus partibus frequentiora & longiora ſint 81.b.Celſ. articulorum vlcera quomodo curanda 526.h.Æg. 630.d. Orib.

Artuum exacerbationibus quomodo medendum 94.h. Aret. artubus laxatis quid cōferat 329 a. Act. artubus loco motis quid conducat 321.g.Act. artus perfrigeſcere non ſinens, & refrigeratos calefaciens malagma 237.b. Scrib. ad artus perfrigeratos 402.b.Marc. artuum reſolutionis ex morbo coelico, curatio 429.e.Æg.

Ari deſcriptio & vires 615.a. Æg. 411.e.492.e. 594.f. Orib. 12.d. Aet. ari radicis in eſu qualitas & paratio 219.b.Orib.

Arūdo peſſima inter ſurculos corpori infixos 104.c. Celſ. ad arundines corpore extrahendas 398.a.Mar. arundinis radicem optimè ſurculos educere 104.c. Celſ.

arundo ſepiaria 29.g. Aet. arundinis vallaris vires 600.e.Orib. arundinis vallaris cortex vſtus 19.e.21.b.Orib.

Aruræ quid 272.a.Marc.

Ἀρύταινα 530.g.Orib. arytænoides cartilago 530.g.Orib

Aſa fœtida 365.g.Myr.

Aſari deſcriptio & vires 615.b.Æg. 411.f.492.f.Orib.12.f.Aet. aſari radicis vires 21.e.594.g.Or. ex aſaro antidotus 413.b. Myr.

Ἀσάρου parandi ratio & vſus 451.g. Orib.

Aſbo 571.e.Myr.

Ἀσβόλη quæ præſtantior 451.a.Or.

Aſcaridum generatio, dignotio, & curatio eis adhibenda 533.d. Æg.492.f.Aet.164.g.Act. aſcarides expellentia & enecātia 13. f.Or.20.a.29.d.31.f.147.e. Aet. 770.c. Myr.

Aſcitæ hydropis etymologia, cauſæ, notæ, curatio 36.d.e. Aret. 471.e.473.a.Æg. 143.b.Or. 534. f.Aet.56.g.Celſ.

Aſclepiades ægris quo tēpore medicinam dabat 43.f.44.g. Celſ. aſcl. balneo audacius quàm antiqui vtebatur 25.d. Celſ. aſclepiades aluum quoties ducebat in morbis 43.d. Celſ. aſclepiadæ æmuli 6.f. Celſ. aſclepiadæ arteriaca 205.d.Scrib. 299.e.Mar. aſclepiadæ ad calculoſos compoſitio 556.f. Aet. aſclepiadem Celſus in pluribus ſequutus eſt 69.c.Celſ. aſclepiadæ collyrium 266.g. Marc. aſclepiadæ compoſitio aduerſus aurium caſus 127.b. Celſ. aſclepiades contra dies criticos 44.d. Celſ. aſclepiades de frictione vbi & quomodo præceperit & quòd eadem paucis cōprehenderit Hippocrates 33.d. e.Celſ. aſclepiades funeri obuius, viuere qui efferebatur intellexit 23.e. Celſ. aſcl. hiera 434.c.Aet. aſcl. malagma 270. c.Tr. aſcl. medēdi rationē magna ex parte mutauit 5.g.Celſ. aſcle. medicamentis cur detraxerit 81.f.Cel. aſclepiades medicamentorum vſum quomodo temperarit 32.f. Celſ. aſclepiadæ de morborum ortu opinio 6.c. Celſ. aſclepiadæ paſtillus 794.c.797.b.Myr. aſclepiadæ purgatoriū 215.e. Aet. aſclepiadæ rubificās authemerō 821.a.Myr. aſclepiadeus trochiſcus 366.g.Mar. aſclepiadæ vnguentum 237.e.Aet.

Aſclepias collyrium 123.c. Celſ. aſclepiadis herbæ vires & deſcriptio 615.e.Æg.411.g.Orib.

Ἄσκημα 104.e.Ruff.

Aſcyrō 410 a.411.g.Orib. aſcyrrhi vires 614.a.644.g.Æg.

Aſellus marinus 96.c.d. Aet. aſellorum (millepedarum) facultas & vſus 606.e.635.d.Æg.272. a.665.g.Aet. Aſellorum (piſcium) caro qualis 60.b.227.e. Orib.88.g.Aet.

Aſii lapidis vires 631.b. Æg.316.g. Aet.306.d.Act.82.c.Celſ. Aſiæ petræ flos 20.d.21.g.Or.

Aſimion 455.d.Myr.

Aſininæ carnis qualitas 220.f.234. g.Orib. aſinini lactis qualitas & facultas 76.d.78.b. 378.g.558. d.Aet. aſininum lotium potū quid in podagris chiragríſque poſſit 91.c.Celſ. aſinini ſtercoris ſucc⁹ ad dyſent. facit 499.g. h.Aet. aſini vngulæ ad quid 91.e.Aet.

aſini ſylueſtris caro qualis 84.g. Aet.

Aſpalathi vires, electio ac deſcriptio 615.d.Æg.25.e.412.a.492.f. 594.h.Orib.12.f.97.e.Aet.

Aſparagi (ſiue aſpharagi) facultas 369.b.615.d.Æg.19.a. Orib. 12. f.Aet.29.b.Act. aſparagi myacanthini vires 595.a.Orib.

Aſperæ arteriæ ſitus & deſcriptio 7.d.Aret.103.f.116.e. Ruff. 404. d.Aet.63.d.Cel. aſp. arteriæ vlcerū curatio 657.f.Or.425.e.Aet

aſperata quæ leuent 84.d. Celſ. aſperitates ſanantia 602.c.604. c.Oribaſ. ad aſperitatem corporis 322.f. Marcell. aſpretudini faciei quid medeatur 444.b.Æg. ad aſperitatem faucium 300.e.Marc. aſpretudines oculorum, earúmque remedia 299.e.300.a. Aet. 238.c. Act. aſpredinis ſenſus oculorum inflammatione laborantibus cur oboriatur 764.b. Caſſ.

Aſperſiones quomodo adhibendæ 156.b.c.Aet.

aſperum Alcyonium 70.f.Aet.

Aſphalax ſeu talpa, ab aliis Madaniuda dicitur, eiúſque ſanguinis vſus 681.a.680.h.Æg.

Aſphaltion 446.e.510.f. Orib. 56. a.Aet.

Aſphaltis lacus 5.e.f.Aet.

Aſphaltus 412.c.465.f. Orib. 71.f. Aet.

Aſphodeli vires & vſus 615.f. Æg.483.g.492.h. Or. 13.c. Aet. aſphodeli radicis vires 20.e.21. f.595.b.Orib.13.c.Aet. aſphodeli radix eſui vt paranda 219.d. 249.c.Orib.

Ἀσφυξία 144.e.Act.

Aſpidum ſpecies tres, earúmque ictus ſigna & remedia 542.a.Æg. 621.c.Aet.333.a.Act.106.a.Cel. 220.g.Scrib. aſpidis exuuii vſus 618.b. Æg. ex aſpidibus emplaſtrum 766.d.e.Aet.

Aſplenon idem quod ſcolopendria 640.g.Æg. aſpleni deſcriptio & vires 615.d. Æg. 412.a. 492.g.Orib.

Ἄστρον idē quod λευκὸν 362.f. Myr.

Aſſequentia 112.a.Ruff.

Aſſeſſor 107.f. Ruff. aſſeſſores 108.g.118.g.Ruff.

Aſtacorum (piſcium) caro qualis 225.d.Orib.287.a.Act.

Aſtaphis, id eſt vuæ, tàm agreſtis quàm cultæ facultas 492.g.595. a.Orib.13.a.Aet.

Aſteris Attici deſcriptio & vires 514.a.615.e. Æg.412.b.492.g. Orib.12.h.15.d.Aet.

Aſter paſtillus 662.e. Æg.448.a. Aet.785.d.794.f.799.d.Myr. aſter quæ & terra Samia 65.d. Aet. aſteriace 84.d.Cel.

Ἄσθμα quid 30.b.Aret. aſthmatici qui 418.f.Aet. aſthmatis indiciū 858.e.Theoph. aſthmatis incipientis notæ 30.d. Aret. aſthmatis ſymptomata 30.c. Ar. aſthmati obnoxii qui magis & quando 30.c. Aret. aſthmatis curatio 135.b.658.f.Orib. 416.c. 417.Aet. aſthmaticis medentia 609.e.Orib.353.a. 380.e. 381. b.h. 383.h. 389.h. 403.b.412.d. 418.d. 420.b. 425.e. 440.d.774. b.Myr.

Aſtragali deſcriptio & vires 615.e. Æg.412.b.492.g.Orib.

Ἀστράγαλοι 105.d.g.122.a.Ruff.

ἀστράφες 469.e.Myr.

Aſus generat lapidem eiuſdem nominis 68.c.Aet.

Atactos antidotus 661.g.Æg.

Athamanticum 449.f.Myr.

Athanaſia antidota 657.d.Æg.659. h.Aet. 359.c. 360.a. e.h. 361.b. & c.414.h.424.d.Myr. athanaſia antidotus cur ſic dicta 359.c. f. Myr. athanaſia collyrium 351.d. Aet. athanaſia confectio 338.d.Marc. athanaſia mirifica 360.e.Myr.

Athena emplaſtrum 677.f.Æg.334. d.410.d.Aet.563.f.Myr.

athenis aerem quomodo trāſmutarit Hippocrates 223.d.Aet.

Athenienſe epithymum optimum 324.e.Orib.

Athenæus ab Oribaſio citatus 366. d.368.g. Orib.

Athenionis catapotium 95.h.Cel.

Athenippum collyrium 198.d.Scr.

Atheroma quid, vnde dictum, eiúſque dignotio & curatio 519. a.564.e. Æg. 333.g.743.h. Aet. 190.g.Act.141.h. Celſ. ad atheromata 826.c.Myr.

Athletarum cibi & exercitationes nõ omnib. neceſſarii 12.b.Cel.

Athyr menſis 610.f.Aet.

Ἄτονον quid, & quid ei medeatur 211.a.Scrib.

Atra bilis 110.e. Ruff. atra bilis mortis indicium quando 199.b.Aet. atræ bilis incommoda in ægritudinib. acutis 21. d.Aret. atræ bilis curatio 216. e. Act. atræ bilis dominium quid depellat 267.e. Act. atrã bilem expurgari quæ vrina portendat 858.b. Theoph. atram bilem expurgãtia 127.b.c.Ruff. 411.b.e.613.b. Æg. 32.d. 132.h. 133.a.f.134.a. Aet.276.d.h. Act. atram bilem generantia 425.g. Æg.85.g.117.g.Aet. atram bilem generantibus quid conferat 210.g.Scrib. atræ bilis influxu ægrotantes quomodo curandi 600.d.Aet. atræ bili medentia 439.f. 440. a. Aet. atra bilis paranda quomodo 275. e. Act. atræ bilis vomitui quomodo medendum 401.c f.Æg. Vide Bil.atr.

atra quæ deducant 382.d.Marc.

Atractylis Latinis carduus 253.a. Marc. atractylidis deſcriptio & vires 368.g.615.f. Æg. 19.b. 218. c. 412. d.493.a. Orib. 13.c. 747.b.Aet.

Atramenti Indici vires 632.e. Æg. atramenti metallici vires 632.f. Æg. atramenti ſcriptorii vires & confectio 632.e. Æg. 457.b. 515.g.Orib.73.c.Aet. atramẽti ſcriptorii vſus ad medicamẽta 418.b.Æg. ex atramẽto ſcriptorio parata illitio 687.h. AEg. atramentum ſutorium Græcis chalcanthum 267.g. Marc. atramẽti ſutorii coctio 29.d. Or. atramenti ſutorii ſpecies 460. d. Orib. atramenti ſutorii vires 645.f.AEg.325.d.466.h. 482.h. 516.f.Orib.3.g.74.f. Aet. 305.h. Act.

Atraphaxis 13.d.Aet.

Ἄτρητος morbus 544.f.Orib.

Atriplicis qualitas & vires 368.g. 615.f.Æg.20.b.493.a.595.b. Or. 13.d.Aet. atriplicis inter edulia qualitas 217.f.Or. 28.d. Act.

Ἀτροφία 346.g.Orib. atrophiæ notæ cauſa & curatio 226.c.229. d. Act.58.f.59.a. Celſ. atrophia & phthiſis oculi quid differant 184.d.

Attagenis caro qualis 371.e. AEg. 222.g.Or.88.b.Aet. attagenes quando meliores 207. g.Orib.

Attali regis medicamentum 342. f. Marc.

attalici albi compoſitio & vſus 35. c.Orib.

Attenuantia citra manifeſtam caliditatem 473.d. AEg. attenuantium & craſſefacientium media 61.e. 238.g. 584. c. Orib. attenuantium vſus 368.b. 424.c. 449.g. AEg. attenuantia alimenta 61.e.237.f. 583.c. Orib. 104.c.Aet. attenuantium alimentorum vires 582.g. Orib. attenuantia medicamenta 361. d.AEg. attenuantis & incraſſantis victus ratio 235.f. Orib.

attenuatarum corporis partiũ curatio 361.f.h. AEg. 83.g. Orib. 172.e.Aet. attenuatio craſſorum humorum quomodo fiat 457.h.AEg.

Atticum mel.233.d.h.Orib.

Attollẽtis laquei ratio & vſus 153. g.Orib.

Attoniti quomodo fiant & curentur 62.a.Celſ.

Attractoriam vim habentia 24. d. 617.a.Orib.103.a. Aet. attrahentium & repercutientiũ medicamentorum catalogus 484. a.Orib.

Attritus hyemis quid ſanet 329. a. Act.

Αὐχὴν 103.c.f.Ruff. αὐχὴν in hepate quid 108.e. Ruff. αὐχὴν in vulua quid 109.b.Ruff.

Audacia calidioris cordis nota 183.b.Aet.

ad audiendi grauitatem 285.b.g. Marc.

auditorii meatus affectionum dignotio & curatio 185.e. Trall. ad auditorii meatus externa mala 834.b.Myr. auditorio meatui illapſa quomodo extrahenda 441.a.559.f.Æg. 301.e. Act. auditorii meatus non perforati curatio 559.d. Æg. auditorii meatus obſtructioni quid conferat 299.h.Act.

auditus 102.f.Ruff. auditus quomodo fiat 181.f. Act. auditus quomodo afficiatur 12.g. Act. auditu acuto in capitis dolore cur aliqui ſint, aliqui prorſus ſurdi 758.c.Caſſ. auditui conferentia 651.f.Aet.336.d.Marc. ad auditus abalienationes 293. a.Marc. auditus confirmatiſſimus vt reddatur 287.b. Marc. auditus difficultas in febribus peſſimum ſignum 232.e.Aet. auditus difficilis curatio 648.b. Orib. auditus difficultati medentia 286.h. 287.b. Aet. 257.g. 301.a.d.Act.831.a.Myr. auditus grauis corrigi quomodo debeat 354.b.Æg. auditus grauis ne fiat 80.b.Orib. auditus grauitati quid medeatur 440. d. Æg. ad auditus obtuſos aperiendos 287.d.Marc. ad auditum reſtituendum 287.e. Marc. auditus vitiati remedia 14.g. Act.

Auellanarum qualitas & facultas 371.c.Æg.31.c.Aet.30.c.Act.

Auenæ qualitas & facultas 370.a. 617.a.Æg.19.g.20.a. Orib.15.c. Aet. auenæ inter edulia qualitas & parandæ ratio 210.c.Or. auenæ coctio 72.a.Orib. auenæ cremor 148.e.Tr. auenati cremoris vis 210.e.Trall. auenæ erraticæ vires 611.e. Æg.

Augares 617.b.Myr.

Augmentum iuuat aqua 145.a. Aet.

Auguſtus (mẽſis) Ægyptiis dicitur Meſori 610.b.g.Aet.

auguſtum collyrium 351.f.Aet.

Auium carnes quales 371.e. Æg. 222.f. Orib. auium quarum caro quo anni tempore melior 207.g.Orib. auiũ partes quædam quale alimentum præbeãt 372.c.Æg.37.a.Celſ. aues valentiores quæ 36.f.Celſ.

Auli 230.b.Orib.

Aura venenoſa ex barathris 150.b. Aet. auræ excogitatæ 220. a. Aet.

Aurea antidotus 433.f.Myr. aureum collyrium 358.d.e.Aet. aurea faciei circumlitio 366.b. Aet. aurei fili ligatura vbi adhibenda 595.a.Æg.

Auricularum dolori medẽtia 195. d.Scrib. 249.d.283.g. 284. e. 286.d.Marc. auriculæ foramine excreſcens caro vt reprimẽda 285.f.Mar. auriculæ purulentæ & obtunſæ dolorem vt tollas 287.b.Marc. ad auriculas purulentas 301.f.Marc. ad auriculæ ſordes 283.g. Marcell. ad auricularũ vlcera vetera 302. a.Mar.

auricularis compoſitio 300 b.Act. auricularia medicamenta varia 829.a.Myr. auricularis paſtillus 788.c.Myr.

auriculæ muris vires & deſcriptio 613.b.634.a.Æg.19.f.21.d. 408. e.491.a.Orib.9.g.50.b.Aet. auriculæ muris ſuccus 13.f.Or.

Aurifabri teſtamentum 361.f.Aet.

Aurigo aliis morbus regius, aliis arquatus 212.a. Scrib. 227.d. Mar. auriginis futuræ præſagia 117.c.Ruff. auriginis indicium 858.b. Theoph. aurigini auriginoſiſque medẽtia 212. a.215.c.Scrib.327.d.341.f.342.f. 374.c.378.a.Marc. Vide plura in Arquat.& Reg.morb.

Auripigmentum Græcis ἀρσενικὸν 213.a.Scrib. auripigmentum optimum quod, quomodo cremetur, eiúſque vires & vſus 27. d.451.f.483.b.h.Orib. auripigmento venenum ineſſe 628.d. 647.a.Aet. auripigmenti vires 694.g.Orib.696.h. Aet. auripigmenti ſumpti ſigna & curatio 550.d.Æg.288.f.Act.

Aures, earúmque partes 545.f.Or. aurium ſitus & vſus 529.e. Or. 126.a.Celſ. auris auri affectæ cur non condoleat vt oculus oculo 757.g.Caſſ. aurium abſceſſus vnde, & quomodo curãdi 302.c.Act. auribus adhibẽda qualia eſſe debeant 440.d. Æg. aurium affectus vnde oriantur, eorúmque differentia 181.f.Act. aurium affectionũ curandarum ratio 439.e.Æg. 648.b. Orib.284.g. Aet. 236.e. 299.e.Act. aurium affectionibus conuenientia pharmaca 200.c.Scrib. aurium affectionibus extra meatum quomodo medendum 290.b. & deinceps Aet. aurium affectionibus vetuſtis ſuccurrendum quomodo 300.e.Act. auris cartilago rupta 175.c.Celſ. aurium contuſionis curatio 441.e. Æg. 302.a. Act. aurium cruentarum curatio 440.g.Æg. ad aures diruptas contuſáſque 184.b. Tr. aurium doloris vehementia, eiúſque cauſa 182.b.Act. auris dolor acutus in febre mortifer 25.f.Celſ. aurium doloris curatio 179.d.Trall.439.e.440.d. Æg.748.c.Orib. aurium doloris ex calida intemperie curatio 181.c.Tr. aurium doloris ex frigida intemperie curatio 181. b. Trall. aurium doloris ex defluxu, curatio 185.d.Tr. aurium doloris in febribus curatio 232.b.Aet. auriũ doloribus medentia 182.f.Trall. 18.e. g.49.a.74.b.92.d.Aet. 264.f.299. f.300.b.329.f. Act. 390.d. 403.f. 418.c.421.e.435.b. 443.f. 483.d. 829.a.e.832.c.g.833.c.Myr. 96.e. Cel.200.c.Scr.264.a.281.f.282.g. Mar. aurium doloribus vetuſtis medentia 608.b.Orib.283.e. Mar. ad aurium epiphoras 287.a.Mar. aurium excreſcẽtiis quæ medela adhibenda 440. g.Æg. ad aurium excreſcentem carnem 831.e. Myr. 283.e. Mar. ad aurium externa vitia 834.b.Myr. aurib[9] exulceratis & diffractis quomodo medendum 302.b. Act. ad aurium exulcerationem 283.c.284.d. Mar. auriũ fibræ inuerſæ mortem in acutis morbis cur portẽdant 760.b.Caſſ. aurium fluxiones diuturnas & vlcera quid ſanet 602.a. Orib. ad aurium fœtores 833.a.c.Myr. aurium foramina 167.f.Celſ. ad auriũ foramina compreſſa 127.e.Celſ. aurium foramina inflammata quomodo curentur 302.a. Act. aurium fractarum curatio 649. d.Orib.175.c.Celſ. aurium humidarum curatio 650.a. Orib. aurium humiditates ſiccantia 349.c.Æg.77.c.Orib.166.d.Aet. aurium humoribus qui ſpiritus generant quomodo occurrendum 300.f.Aet. auribus illapſa quomodo extrahenda 649. d.Orib.289.g.290.a. Aet. 301.e. Act.128.d.Celſ. auribus illapſam aquam quid extrahat 282. e.287.a.Mar. auriũ inflãm. doloréſque periculoſi & moleſti 126.a.Celſ. aurium inflammationes quomodo curandæ 287. g.h.288.a.Aet. aurium inflammationibus medẽtia 181.g. Tr. 34.e.Aet. ad aurium inflammationes & humiditates in pueris 166.d.Aet. aurium meatus obſtructione quid expediat 299. h.Act. Vide plura in Auditor. meat. aures obtuſæ in febre quid portendant 27.g. Celſ. ad aurium parotidas 80.h.Aet. aurium phlegmonas quid iuuet 300.a.Act.831.g.832.a.Myrepſ. aures purgantia 144.b.c.Aet. auribus purulẽtis medẽtia 440. d.Æg.610.d.Or.300.e. Act.282. b.e.283.h.285.c.286.a.c.g.Marc. ad aurium pus album 832.g.833. c.Myr. ad aurium putores 283. g.Marc. aurium relaxatarum curatio 649.d.Or. aurium ſanguine manantium remedia 185. f.Tr.649.d.Or.300.e.Act.834.a. Myr. aurium ſibilis quomodo medendum 441.c.Æg. aurium ſonitus cauſæ & curatio 184.c.f.Tr.441.b.Æg.181.h.279 h.300.g.329.f.Act. ad aurium ſonitus & tinnitus incommodos 649.d.Or.282.f.283.a.285.a. Marc. ad aurium ſordes 184. f.Tr.650.a.Or. aurium ſordes induratæ tollendæ quomodo

440.e.Æg.830.c. Myr. auribus ſpecillo alióve inſtrumento foſſis, tuſſis cur oboriatur 758.c. Caſſ. aurium ſpiritus flatulēti quomodo expellendi 299.g. Aꝺ. auriū ſuppurationes quid prohibeat 282.a. Mar. auris ſuppuratæ curatio 232.d. Aet. aurium tinnitus vnde, & quomodo ei ſuccurrendū 181.h.237 d.300.f. Aꝺ. ad aurium tinnitus 830.f.Myr. ad aurium tinnitum repentinum 649.d.Orib. ad auriculæ tumorem & dolorem ſine vlcere 282.b.Mar. ad aurium tumorem 283.c.284.a. 293.a.Mar. aurium vermiculantium curatio 440.h.Æg. ad aurium vermes enecandos 185.c.Tr.601.a.e. Or.30.d.Aet.300.f.Aꝺ.830.f.833.d. Myr. 282.e. 285.g.286.h.Mar. auris vlcera & eorum curationes 130.f. Cel. aurium vlceribus medētia 183.e.Tr.81.c.Aet.300.b. Aꝺ.831.e.832.d.f.Myr.282.e.f.Mar. aurium vlcera cum inflammatione quomodocurāda 440.d.Æg. aurium vlcerib' diuturnis quomodo medendum 440.f.Æg. aurium vlcerationib' ſiccis quid medeatur300.d.Aꝺ. aures vulneratæ ac purulentæ quomodo curandæ 649.b. Orib. ad aurium vulnera 264.a.d.Mar. ad aurium vulnera vetera 281.h. Marc.

aures ſuillæ quales 85.b.Aet. auriſcalpium 830.e. Myr. auriſcalpium auerſum Græcis κυαθίσκος 388.d. Mar.

Auriuſium vinum 105.d.Aet.

Aurum deglutientibus quomodo medendum 501.f.g. Aet. auri Celtici color 855.f. Theoph.

Auſonius medicus 353.c.Mar.

Auſter quomodo corpora afficiat 150.g.Aet.19.d.e.f.Celſ. auſtri morbos generant 151.f.Aet.

auſtrales venti 150.g.Aet.

Auſterum quid 1.e.Aet. auſterū frigidum eſſe 4.e.Aet. auſtera qualitas 25.b.Aꝺ. auſteri vini qualitas 264.e.Orib.

Αὐτόπυροι panes 247.f. Orib. 36.e. Celſ.

Autumnale æquinoctium 152.g. Aet. autumnales morbi 19.b. Celſ.

autumnus periculoſus 18.e. Celſ. autumnus plurimos opprimit 18.e. Celſ. autumnus ſiccæ intemperiei cauſa 384.g.Aet. autumnus varius & periculoſus 15.f.Celſ. autumnus quartanæ commodus 214.a.Aet. autumnus tabidis malus 28.d. Cel. autumno res venereæ intermittendæ 581.a.Orib.118.d.Aet. autumnus vulneribus pernicioſus 97.e. Celſ. autumno pulſus quales ſint 846.b.Philar. autumno ſine veſtibus & calceamentis non prodeundum 15 f. Celſ. autumno ſi ſub dio dormias, bene operiri oportet 15.f. Celſ. autumno victus ratio quō inſtituenda 360.a.Æg.579.c.Orib.15.f.Celſ.

Auulſiones fibrarum vnde 202.e. Aꝺ.

Auxilia quibus vtilia, quibus non 211.g.h. Aet. auxilia ſintne morbis creſcentibus ſemper adhibenda 33.g. Celſ. auxilium anceps quàm nullum ſatius eſt experiri 30.g. Celſ. auxiliis magnis aliquid remittendum ſecuritatis gratia 193.a.Aꝺ.

Axedo quid 396.d.Mar.

Axium in organis vſus 163.e. Or. axis in quibus organis quid penetret, & in quibus lateat 163.f. Orib.

Axungiæ vires & vſus 412.β.e.441.h.495.d.Æg. axungiæ porcinæ vſus 412.β.f.Æg.

Azanitæ acopon 686.f.Æg. azanitæ ceratum 43.d.Orib. 772.c. Aet.

B

è Bacano antidotus 431.g.Myr.

Bacca hederæ foramini dentis iniecta, eum findit 129.h. Celſ. baccæ iuniperi 66.d.67.d.244.f. Orib. Baccæ myrti guſtus 4.f.Aet. baccæ nucéſque emplaſtris adhibendæ, parari quomodo debeant 89.f.Celſ.

Baccharis 616.b.Æg.412.e.Or.

Bacchi 226.a.Orib.

Baculorum verſantium in organis vſus 163.g.Orib.

Baditis Græcis nymphæa, Latinis claua Herculis 396.c.Mar.

Bagana vrbs 66.f.Aet.

Baganona vrbs 513.c.Or.

Baiarum myrteta 35.b.57.c. Celſ.

Baion malagma 684.c.Æg.

Balænarum caro qualis 225.g.585 a.Or.

Βάλανος quid 85.f.Celſ. Βάλανος in genitalibus quid 105.a. Ruff. balani vnguētarii deſcriptio & vis 412.e.493.c.Orib.13.f.Aet.

balanium 19.g.Orib.

Balaninum oleum 690.b.Æg.

Balauſtium quid, & quas vires habeat 616.b.Æg.19.g.20.f.21.g. 412.d.493.d.595.e. Orib. 207.c. Scr.363.c.Mar. balauſtium acerbum eſſe 3.b.Aet.

Ballote 537.h.616.c. Æg. 412.g. Orib.

Balneorum vſus, & quibus conueniat, & quæ in eo ſpectāda 411.β.b. Æg. 385. Orib.34.f. 201.b. Aꝺ.35.d.Celſ. balneorum differentiæ 154.b.Aet. balneum ingredientibus ſitis cur excitetur ſi non ſit, & ſedetur ſi ſit 755.d.Caſſ.

balneo æſtuantes qua ratione reficiātur 13.d.Cel. balneum aluo retinendæ 250.h.Tr. balnea animo delinquentibus quomodo adhibenda 444.b.Aet. balneorum artificialium vſus & vis 15.h.386.b. Orib. 201.Aꝺ. balnea attenuantis victus qualia 361.e. Æg. balnea calefacientia, digerentia, mollientia 15.h. Orib. balnea calida & frigida quales pulſus efficiant 847.c.Philar. balnei calidi vſus & vis 359.d.Æg.15.h. Orib. balnea calida quomodo parentur 154.d.Aet. balnea colicorum 463.c.Æg. balnei dulcis aquæ vſus & vis 154.g. Tr. 383.b.Orib. balneū fatigatis quo pacto intrādum 13.c.Celſ. balnea febricitantibus quando adeunda 35.d.Cel. balnei frigidi vſus 359.c. Æg.201.g.Aꝺ. balnea generationem quæ adiuuēt 792.g.Aet. balneum hecticis quomodo adhibendum 330.c. Tr. balnea lenia quæ 154 f.Aet. balnea melancholicis quæ conferant 164.f. Tr. balneorum metallicorum vires 359.e. Æg. balneorum naturalium vis 359.e.Æg.16.c. 386.f. Orib. 154.g. Aet.201.b.Aꝺ. balnea neruis ſauciatis non conuenire 529.g. Æg. balneum oculis prodeſſe 300.e.Aet. balneorum parietes feruidi quomodo aſpergendi 463.d.Æg. balneū phthiſicis alienum 49.f.Celſ. balneo prægnantes quando vti debeāt 784.c.f.Aet. balneorum ſordes quam vim habeant 618.d. Æg. balneorum ſponte naſcentium vis, & diuerſitas 16.e. 386.f.Orib. balneum ſyncopæ quando adhibendum 324.c. Tr. balnea temperatarum aquarum quib' proſint 220.g.h. Aet. balneum tertianis parādum quomodo 333.e.Tr. balnea vaſorum vrinariorum affectioni quæ conueniant 232.c.e. f.Aꝺ. balnei viníque ſocietas 302.c.Aet. balnea vomit' qui à cœna excitentur, præcedere debere 335.g.Orib.

in balneis aquam calidam bibendam eſſe 461.a.Aet. à balneo cibum non ſtatim ſumendum 171.h.Aet. à balneis coire malum 118.d.Aet. balneis à cibo læſi quomodo curandi 577.c. Orib. balneum poſt cibum quibus proſit 59.b.Celſ.

Balſami vires 616.b.Æg.19.d.21.a. f.483.a.493.d.595.d. Orib. 14 a.Aet. balſami ſuccus quid cōferat 416.d.Æg.

Barba 545.e.Orib. barbam nigram quæ faciant 280.d.Aet. barba vt prouocanda 261.b. Marc. barbarum alopeciæ quid medeatur 435.c.Æg.

Barbari hemicraniæ ac cephalææ quomodo medeātur 272.h.Aet.

barbarum emplaſtrum 678.a. Æg. 66.e. 334.d. 410.d. Aet. 567.d. Myr.100.d.Celſ.229.a.Scr.

Bardana 444.c.370.d.Myr.

Baſilicum ceratum quomodo cōficiatur 772.e. Aet. baſilicon emplaſtrum 35.a.44.e. Or. 229. g. Scr. baſilicum emplaſtrum nigrum enhæmon 88.h. Celſ. baſilicum medicamentum 286. g.Aet.

Baſiliſci natura 626.b.c. Aet. baſiliſcū raro apparere 542.d.Æg. baſiliſci ictus ſigna & curatio 542.d.Æg.333.b.Aꝺ.

Βάσις 107.b.Ruff. baſis in organo vſus 162.g.Orib.

Baſſi colica 213.g.Scrib.376.c.378.a.Mar. baſſi medicamentum 612.d.Aet.322.f.Aꝺ.

Bati, hoc eſt rubi, vires 225.g.493.d.595.e.Orib.14.c.Aet. batos Idæa 411.g. Orib.

Batrachii deſcriptio, ſpecies, vires 412.g.493.e.Orib.14.d.Aet.

Βάτραχος 186.f.Aꝺ.

Bdellii vires 22.e. 595.f. Or.698.d. Aet.83.c.Celſ. bdellii electio 25.f.Or. 97.f.Aet. bdellium emplaſtro quomodo inſpergendum 30.e.Or. bdellii Arabici & Scythici vires 616.b. Ægin. bdellii Arabici purgatoria vis & doſis 127.a.Aet. bdelliū Scythicum 14.e.f.Aet.

Bechicæ antidoti 493.a. Myr.

Bechii deſcriptio & vires 413.c. 493.f.Or.

Behen officinis quid 355.b. Myr. behen duo genera 365.b. Myr. behen alba hodie hermodactylus longus 369.c.Myr.

Belenoides proceſſus 548.e.Or.

Beliricus & emblicus myrobal. 364.b.Myrepſ.

Bellaria ægre cōcoqui 179.a. Aet. bellaria caput infeſtātia quæ 85.g.Aret. bellaria purulētis apta 314.g. Tr. è bellariis confectum medicamentū 661.c. Æg. bellariorum formam quæ medicamenta imitētur 249.e. Aꝺ.

Belliculi lapides qui 478.b.Myr.

Benedicta herba 483.b.Myr. benedicta laxatiua 451.a.Myr. benedicta ſimplex 465.b. Myr.

Berbelice 534.f.586.f.Myr.

Berberis 364.c.453.e. an idē quod branca vrſina 366.b.Myrepſ. berberis idem quod oxyacantha 791.a.Myr. è berberis antidotus 457.e.Myr.

Berderamon quid 483.e.Myr.

Beredrias vnguentum quomodo præparetur 837.g.h.Aet.

Berenices ſuffumigium 230.e.Aet.

Berenicarium 399.f.Myr. bernicarium nitrum 275.c.395.f.Aet.

Βερονίκιον quid & eius vſus 290.e. Aꝺ.

Berula Græcis cardamine 409.e. Marc.

Bes quid Aetio 842.b.Aet. beſſis pondus 701.d.Æg.

Beſaſæ vires 634.c.Æg.397.h.435.e.Or.44.c.276.b. Aet. è beſaſa ſtomatica 668.c.Æg.

Beſtiana antidotus 557.h.Aet. beſtianæ antidoti vires 517.h. Aet.

Beſto ſeu ſaxifragum 579.g.Or.

Beta, eiúſque radices 28.c.Aꝺ. betæ facultas 368.f. 643.c. Æg. 20.b.66.d.510.b.583.c.610.f.Or. 54.h.Aet. beta aliena ſtomacho 588.b.Orib. betæ ſuccus & decoctio 13.a.Or.

Betonicæ deſcriptio & vires 616.e. Æg.413.b.499.d. Or. 32.g.Aet. 359.f.Myr.

Bilis ſpecies & nomina 34.c.110.e. Aret. bilis colorum differentiæ 161.c. Aꝺ. bilis vaſculum 108.e.117.c. Ruff. bilem caput petere quid indicet 115.g. Aꝺ. bilis exuperantis indicia 35.d.Aꝺ. bili pluuia aqua incommoda 152.f.Aet. bilem aluo quid deiiciat 328.g.Aꝺ. bilem ducentia 125.e.126.e.g. 128.a.Ruff.46.d.Aet.271.a.Aꝺ. 338.g.382.e.f.383.a.384.c.e.386.d.387.d. Marc. bilem generantia 32.h. Aꝺ. bilis influxu ægrotātium curatio 596.e. Aet. bilis influxū in ſtomachū aut inteſtina quid auertat 254.b. Aꝺ. bilem purgantia 125.g. 126.e.f. 127.a.b.d. 128.b. Ruff. 126.b. Aet.280.e.Aꝺ.325.c.387.c.Mar. bilem purgantis vini præparatio 127.h.Aet. ad bilem reprimendam 386.c.Marcell. bilis ſanguiníſque complexus curatio 602.c.Aet. bilis vomitu reiecta quæ bona & quæ ſec' 160.a.Aꝺ. bilis vomitus in peſte 223.e.Aet. bilis vomitum copioſum nihil aut parum cibi ſe-

qui debere 13.g.Celſ. bilis vomitui quæ medela adhibenda 401.β.f.Æg.251.b. Act.
bilis atræ cognitio 199.b.Aet. bilis atra ſupra vel infra exiens mala in recenti morbo 199.a.Aet. 23.a.Celſ. bilem atram generantia 425.g.Æg.23.f.Act. ad bilem atram generantes 326.b. Marc. bilem atram ducentia 382.c.Marc. bilem atram euacuantia & expurgantia 648. g. Æg.124.f.132.g.133.a.f.h.Aet. bilis atræ influentis ſigna 590.h. Aet. bile atra infeſtato ſtomacho quomodo medendum 438. f. 439.440.b.Aet. bili atræ mederi ventrem 118.a. Aet. Vide Atra bil.
bilis flaua 110.e.Ruff. bilis flauæ ſymptomata 24. a. Act. bilis flauæ concoctæ ſigna 86.b. Act. bilis flaua vrinas quales generet 88.c.Act. bili flauæ quid repugnet 33.d.Act. bilem flauam quæ purgent 123.g.h.Aet. bili flauæ quid conducat 404. c. in nigram mutatæ 451.f. Myr. bilem flauam vomentes quomodo curandi 449.f.g.h. 441. a. b.c.Aet. bilem luridam ducentia 382.c. d. Marc. bilis porracea & æruginoſa vbi gignatur 224.d.Act. bilis rubea 86. g.Act.
biliosa excrementa 161.c.Act. biliosa excrementa detrahentia medicamenta 125.f.126.e. g.127 a.Ruff. biliosi fluxus ſigna 590. c.Aet. bilioſæ fluxiones quomodo ſiſtêdæ 482.f.Aet. biliosi humoris indicium 860. e. Th. biliosi humoris diſtributio 85. b.Act. bilioſus humor incoctus albidas facit vrinas 86.a. Act. bilioſ.humores putridos quid indicet 151.f.Act. bilioſos putreſque ventriculi humores quid ſanet 278.a. Act. biliosi ſtomachi ſymptomata 42. e.Aret. bilioſum ſuccum generantia 62.d.239.f.585.b.Orib. 105.b.Aet.
biliosi abſtinere quibus debeant 582.g.Or. bilioſis medentia 364.d.366.d.395.a.440.a. b. 463. h.484.f. Myr.
bilis, ſeu fellis, animalium in medicando vires 646.d.Æg.
Bithynicus tonſor 537.h.Aet.
Bithynus paſtillus 664.b.Æg.803.f. Myr. bithynû vinû 107.f.Aet.
Bituminis coctio 30.c.Orib. bituminis vires 615.f.Æg.21.a.412 c.Or.71.f.698.a.Aet. bitumen optimum quod 25.f.412. c. Or. 97.f.Aet. bituminoſa balnea 154.g.Aet.
Blanchnon 436.f.Or.
Blandus color qui 855. c. 857. e. Theoph.
Blaſius martyr 404.g.Aet.
Blattarum vires 640.d.Æg.
Blattium Byzantium 355. d. Myr.
Βλέφαρα 101.f. Ruff. βλεφαρίδες 101 g.Ruff.
blepharoxyſti inſtrumenti vſus 434.g.Æg.
Bliti qualitas & vis 368. g. 616. e. Æg.21.d.493.f.595.g.Orib.14.f. Aet. bliti in nutriendo qualitas & vis 217.f.Or.
Bolæ collyrium 351.e.Aet.
Boletorum qualitas 369.f.Æg. ad boletorum eſum extioſum 773. a.Myr.
Boli Armenii vires 216. b.Tr.406. h.618.a.Æg.66.c.Aet.
Bombacium 447.d.Myr.
ex Bordonis vrina pharmacû 506. g.Aet.
Boreas 365.b.Or.150.g.Aet. boreales venti ſaluberrimi 151.f. Aet. boreales venti æſtate vnde 151.e.Aet.
Boridia 231.g.Orib.
Bothrion 435.f.Æg.300.b.Aet.183 f.Act.
bothria 549.b.Orib.
Botryos deſcriptio 408. f. 413.d. Or. botryos vires 616. g.Æg. botryitis Cadmia 454.c.Orib.
Boues melioris ſucci & craſſiores quando fiant 220.h. Orib. bouis cornu 211.e. Or. bouina medulla 606.e.Or.
bubulus adeps 482.h.Orib. bubula caro qualis 372.b.Æg.220. d.584.b.585. a. Orib. 84.e. Aet. bubulas carnes pleriſque qui aliud non concoquunt, decoqui 71.g. Celſ. bubulum cerebrum 585.d.Or. bubulum lac 232.a. Orib. 76. d.Aet. bubulus lienis potui datus, prodeſt lienoſis 74.e. Celſ. bubulum ſtercus 83.d.Aet. bubuli tali vſti vires 536.b.Æg.
Brabe 413.g.Or.
Brabila quid 69.f.Aret.
Brachium 104.a. 120. Ruff. 546. c. Orib. brachiorum dracunculi quomodo ſanandi 736.g. 737. a.Aet. brachii fracti curatio 597.e.Æg.177.g.179. d. Celſ. brachii os 551.b. Or. brachii oſſa in anteriorem aut poſteriorem, interiorem vel exteriorem partem prolapſa quomodo reſtituenda 172.c.Or. brachiorum tenuitati 425.h.Myr.
brachiale 104.b.121.a.Ruff. brachiale ex quibus oſſibus conſtet 551.f. Or. brachialis articuli contuſi chirurgia 599.d.Æg.
Brachycephali piſces 226.h.Orib.
Branca vrſina 366.b.Myr.
Braſſicæ vires 368.f. 417. d. 628. e. Æg.112.a.217.e.500.e.583.c.603 a.Or.35.e.514.d.Aet. braſſica ebrietati aduerſatur 140. e. Tr. 298.c.Act. braſſicæ præparatio ex Mneſitheo Cyziceno 251. g.Or. braſſicæ radicis decoctum 14.e.Or.
braſſica agreſtis 424.c.Or. braſſicæ canina vis 614.d.Æg.19. b. Or. braſſica marina 325. c. Or.36.a. Aet. braſſicæ marinæ purgatoria vis 128. b. Ruff. 328.a.Or.
Brathy 413. h.493. h. 596.a. Orib. 15.a.Aet.
Βρέγμα 101.e.Ruff. bregmati dolenti quomodo medêdum 251. a.Marc.
Britannicæ deſcriptio & vires 617. a.Æg.413.c.493.c.Or.15.b.Aet.
Breuitati compendioſæ diſtincta tractandi ratio contraria 191.e. Act. breuitas ſtaturæ difficilem partum facit 788.c. Aet.
Bricumum Gallorum Latinis Artemiſia 358.a.Mar.
ad Brigantes cilia arantes 275. c. Marc.
Briza 572.e.Myr.
Bromi vires 494.a.Or.15.c.Aet.
bromum emplaſtrum quomodo paretur 773.a.Aet.
Brôchia 30.a.Ar.107.g.116.f.Ruff. brôchior.obſtructio 414.h. Aet.
bronchos 103.f. 107. f.116 f.Ruff. 546.c.Orib.
bronchocele 150.h. Celſ. bronchoceles dignotio & curatio 565.e.Æg.743. d. Aet. bronchocelas & hydrocelas quid ſanet 595.f.Or.669.c.Aet.
Bryon 413.h.422.c.Or.419.e.Myr.
Bryon marinum 414.a.494.a.O r. 15.c.Aet.
Bruſcus 366.f.Myr.
Bryonia Latinis vitis alba 317. b. Marc. bryoniæ vires 617. b. Æg.325.c.409.b.465.e.Or.10.c. 15.d.Aet. bryoniæ radix 19. b.20.e. Or. è bryonia medicamentum 282.g.Aet.
Bryopteris 414.a.Or.
Brythrion malagma 684.e.Æg.
Bubaſtica vlcera 177.e.Aet.
Βουβὼν quid 189.e.Act. Βουβῶνες 105. f.Ruff. bubonum origo 11. d.Aret. bubonum dignotio & curatio 513.d.514.a.Æg.534. e.Orib.245. c.Act. bubonum curatio quando difficilis efficiatur 113.h.Or. bubonibus medentia 12.h.80.h.Aet.321.d.326. f.Act.824.b.c.Myr.
Bubonocele quid 475. h.Æg. 154. g.Celſ.
Bubonium vnde dictum, eiúſque vires 514.a.615.e.Æg.412.b.465. e.492.g.Or.12.h.15.d.Aet.
Buccellatus purgatorius 650. d. Æg.133.b.Aet.
Buccinarum tum in medendo tû in nutriendo vis 439. g. 626. a. Æg.225.b.228.g.584.a.Or.88.h. Aet. buccinarum teſtæ quas vires habeant 483.h.519.h. Or. 95.d.Aet.
Bugloſſi vires 616.g.Æg.21.d.413. e.493.g.Or.14.g.Aet.
bugloſſus piſcis 224.f. 226. a. 227. a.Or.88.g.Aet.
Bulbi vires 369. c.616. f.Æg. 20. f. 219.e.325.d.393.g.584. b.g. 595. g.Or.14.f.Aet. bulbi toti corpori illiti vbi inaruerint, efficiût vt vinum in ſtomacho contineatur 55.g. Celſ. bulbi agreſtis ſumpti ſigna & remedia 548.b. 286.f.Act. bulbi vomitorii deſcriptio & facultas 273. h. Act.
bulbi carbûculationis curatio 437. e.Æg. bulbi in oculo affecti cauſa 557.d.Æg.
Βούλιμος quid 163.d. Act. bulimi dignotio & curatio 222. d. Tr. 412.a.c.Æg.228.h.443.g.Aet.
Bullarum curatio 506.h.Æg.
Bunii vires 616.g.Æg.413.e.Orib. 15.a.Aet.
buniadis vires 369.c.Æg. buniades rapæ 219.a.249.c.Or.
Buphagos antidotus 378. d. Marc.
Buphthalmi vires 616. h. Æg. 406. d.497.b.596.a.Or.14.g.Aet.
Bupreſtis quid, & quomodo repo natur 616.g.Æg. bupreſtis 5. h.628.c.640.h.Aet. bupreſtis hauſtæ ſigna & remedia 545. d. Æg.77.c.Aet.224. h. Act. 225.f. Scrib.
Burdunculus herba aliis lingua bouis 260.b.Mar.
Butyri vires 616.g.Ægin.22.a.413. 475.a.518.e.595.g.Or.80.g.290. f.Aet.32.d. Act. butyrum vnde fiat & q eius vires 413. f.475. a.518.e.Or. butyri fuligo quo modo colligatur 413.f.Orib. è butyro medicamentum 324. f.Act.
Byſtini antidoti vſus 86.g.89.h. 91. b.Aret.

C

Cacagoga illitio 652.g.Æg.
Cacani radicis vires 623.f.Æg. è cacano medicamentum hepaticum 660.a.Æg. è cacano medicamenti vſus 470.c.Æg.
Cacaliæ vires 623.h.Æg.
Cachexia quid 35.b.Aret. cachexiæ qui maximè obnoxii, & quâdo 36.a.Aret. cachexiæ, cauſæ, ſigna, & curatio 35.d.Aret. 534. a.Aet.149.f.Act.20.c.58.g. 59.c. Celſ.
Καχρὺς quid, quomodo fiat, & quas vires habeat 253.f.426.e. 483.h. Orib.
Cacochyli 37.f.Celſ.
Κακόχυμα quæ 203.d.Act. cacochymiæ, cibi qui idonei 208. b. Act. cacochymia vnde, & quomodo ei ſuccurri poſſit 200. f. Act.
Cacoethe quæ, & quæ eorum medela 500.h. Aet. 108.c. Celſ. 210.e.Scr.
Cacti flores 551.a.Æg.
ad Cadauera conſeruanda myrrhatio 842. b. Aet. cadauera incidere & viſcera ſcrutari neceſſarium 6.h.Celſ.
ad cadiuos 334.a.Marc.
Cadmiæ ſpecies & vires 623. g. Æg.19.a.20.f.454.c.515.c.Orib. 2.b. 72.f. Aet.305. f. Act. cadmiæ & pôpholygis coctio 29. f.Orib. cadmiæ electio 27.e. Orib. cadmia botryitis 72. f. Aet.
Caducis medentia 251. d. 317. c. 336.e.337.g.Marc.
Cæcias ventus 150.g.Aet.
Cæca foramina 106.g.Ruff. cæcum inteſtinum 118.d.Ruff.
cæcitas è febre lippitudini accedente aliis cur oborta, aliis adêpta 757.c. Caſſ. ad cæcitatem antiquam 274.h.Marc. cæcitas nocturna, & quomodo curanda 184.d.240.a.Act.
Cæcubum vinum 265.c.Or.
Cælum in ore quid 103.d.Ruff.
Cæpa guſtum ſtimulat 6.b.Aet. cæp.acrimonia 1.f.Aet. cæp. vis 369.c.Æg.220.b.500.g.578.f. 603.e.Or.37.b.Aet.28.g.Act.
ad Cæpariam 394.a.Marc.
Cæruleus color 47.d. Act. 856. a. Theoph.
cærulei deſcriptio, electio & vis 455.a.483.e.515.d.Or.
Cæſarea Palæſtina 74.a.Aet.
Cæſarianum collyrium præſtans 123.g.Celſ.
Καλάϊνα vaſa 295.e.Act.
Calamagroſtis vires 623.h.Æg.
Calamintha Latinis nepeta 361. h.Marc. è calamintha antidotus 384. b. 411.f. Myr. è calamintha medicamentum 676. d. Or. calaminthæ vires 624. a. Æg.21.b.e.419.b. 421. f.497. h. 600.b.Or.29.c.628.f.Aet.
Calami aromatici deſcriptio & facultas 421. g. 498.a.Or. calami aromatici vis 19. d. 21. a. f. 498.a.Or.29. f. Aet. calamus aromaticus optimus qui 25. g.

Or.97.h.Aet. calami vallaris vis 498.b.600.e.Orib.
calamum infixũ vt extrahas 686.d.Myr.
Calbianũ emplaſtrum 565.e.Myr.
Calcanei oſſis luxati curatio 609.a.Æg.
ad Calcata extrahenda 397.g.398.c.Marc.
Calcifraga herba quæ 218.c.Scr. calcifragæ purgatoria vis & doſis 126.e.Ruff.
Calcs in organo quid 163.b.Or.
Calculus auri illapſus quomodo extrahendus 301.e.Act. calculi vbi & quomodo generentur 39.f.Aret.166.a.Act. calculorum colores 40.b.Aret. calculorum cõcretionis cauſæ 40.b.Aret. calculus ex nimio vſu vini 45.d.Aet. calculorum figuræ diuerſæ 40.b.Aret. calculi ſigna 657.e.Theoph. calculos tempus anni quod producat 40.f.Aret. calculi notæ, ſymptomata & curatio 40.c.92.d.Aret.278.f.Trall.465.a.575.c.Æg.666.d.Or.166.a.232.e.Act.159.f.Celſ. calculis conflatis, inflammationéque præſente in renum morbis quæ medela adhibenda 77.g.Aret. calculos conterentia & frangentia 78.b.Aret.660.d.Æg.144.a.597.c.Or.7.e.8.b.16.e.17.e.32.g.39.d.46.c.Aet. calculo calculoſiſque medentia 27.b.34.b.38.c.46.h.67.g.97.b.Aet.258.b.264.f.265.c.329.f.Act.357.f.364.g.370.d.f.371.g.372.b.d.f.h.373.a.c.f.380.e.399.h.409.b.410.b.413.f.425.g.432.f.771.d.802.a.Myr.218.c.Scr.333.h.341.f.342.f.355.e.g.356.a.e.357.d.f.359.f.h.360.a.h.361.c.e.h.362.a.f.Marc. ad calculum expellendum cum vrina, paſtillus 92.b.Celſ. calculi euulſi curatio 161.g.Celſ. calculorum vel arenoſorum vel mollium ſigna 161.c.Celſ. calculi fœminarum 161.f.Celſ. calculos grandes qui habent, reſupinati vrinam melius reddunt 24.h.Celſ. calculus pueris vnde 552.h.Aet.
calculi in cole difficultas 40.a.Ar. calculi oculorum 300.a.Aet. calculo palpebrarum quomodo medendum 333.c.Aet. calculi in renibus tophacei cur gignantur 468.f.Or. calculus in renibus quomodo à colico dolore differat 166.a.Act. calculi renum ſenes infeſtant 549.d.Aet. calculos renum generat oxygala 79.h.Aet. calculorũ renes infeſtantium ſymptomata 39.e.g.Aret. calculorum in renib' dignotio & curatio 278.e.Tr.549.g.550.Aet. calculis renum medentia 14.f.55.h.Aet. calculi in veſicam delapſi notæ 40.a.Aret. calculi veſicæ excidi qui poſſint & qui non 40.g.Aret. calculus veſicæ pueris moleſtior 549.d.Aet. calculorum veſicæ notæ 41.a.Aret. calculos veſicæ confringentia 607.e.Or.69.f.92.f.Aet. calculoſæ veſicæ remedia 553.b.Aet. calculi vteri curatio 833.e.f.Aet.
calculus exectus quibus eſt, ad generandum inhabiles 792.f.Aet. calculi ſpeciem gerens vitium in vrinæ ſtillicidio quomodo curandum 233.a.Act.
calculoſi notis quibus dignoſcantur 24.g.Celſ. calculoſorum curatio 279.a.Trall.159.f.Celſ. calculoſorum antidota 554.e.555.g.556.557.Aet.371.g.372.b.Myr. calculoſis medentia 27.b.38.c.Aet.
Calca 416.b.Or.
Calefacta prius, extrinſecus facili' alterantur 258.b.Or. calefaciẽdi morſus venenati quomodo ſint 535.f.Æg.
calefacientia 19.a.467.g.468.f.Or.99.d.Aet.40.f.Celſ. calefacientia edulia 111.a.Aet. calefacientium & refrigerantium media 19.a.467.f.590.e.612.a.Orib. calefaciens ſecánſque pharmacum 456.g.Æg. calefactis ſeu à ſole aduſtis quomodo medendum 356.d.Æg.
Calchum pro carœnum an rectè dicatur 357.c.Myr.
Calida primo ſummóque ordine quæ ſenſus noſter iudicet 140.g.Act. calidi & frigidi actiones 467.b.Or. calidus affectus qui 49.e.Aret. calidæ aquæ vſus 4.g.153.h.154.a.Aet. calidæ temperaturæ notæ 362.c.Æg.180.e.Aet. calidæ temperiei correctio 366.a.Æg.185.b.Aet. calidæ intemperiei affectuum in nauſea curatio 446.d.Aet. calidæ humidæque temperiei notæ 362.g.Æg.180.a.Aet. calidæ ſiccæque temperiei notæ 362.e.Æg.180.f.Aet. calidioris, ſiccioris, atque humidioris intemperiei corporis correctio 87.e.Or. calidiorum pulſus quales 845.g.Philar.
caliditas animi deliquium inducit 229.a.Aet. caliditas caput quibus infeſtet 269.b.Aet. caliditas extrema aerem purũ reddit 504.f.Aet. caliditas non eſuriẽdi cauſa 456.d.Aet. caliditas præternaturalis, febris 202.c.Aet. caliditatis temperamentum quadruplex 1.b.Aet. caliditas vrinam qualem reddat 59.d.Act.
Caliginis cauſæ & curatio 354.c.Æg.150.h.300.b.Aet.240.c.Act.124.f.Celſ. caligini medentia 31.h.Aet.630.c.f.Myr.195.d.Scr.270.f.271.c.f.272.a.e.h.274.e.h.277.f.279.f.385.f.Marc.
Callia 410.f.Or.
Calliblepharis medetur reſina 50.c.Aet. calliblepharium collyrium 271.a.280.e.281.b.Marc. calliblephara ſmegmata 435.a.Æg.
Calliomarcus Latinè equi vngula 316.c.Marc.
Callionymi fel 81.d.Aet.
Callitrichos aliàs adianton vel trichomanes 260.e.Marc.
Callus quid ſit 584.a.Æg. callos exſcindentia & conſumentia 526.b.Æg.
callis medentia 499.a.Æg.10.e.25.b.29.b.32.e.96.c.Aet. callos in articulis quid diſcutiat 265.e.Act.409.d.450.b.Myr. calli in diſtortione, curatio 601.g.Æg. callo fiſtulæ vt medendum 112.f.Celſ. callis oculorum quomodo medendum 319.c.Aet. callo in fracturis ſuperexcreſcenti quomodo medendum 601.f.Æg. callo fracturis obducto aut non obducto quæ medela conueniat 602.a.Æg. calli palpebrarum dignotio & curatio 183.c.238.c.Act. ab callos pedũ 388.c.e.401.a.Marc. calli podagricis vnde 588.g.Aet. callis vlcerũ quomodo medendum 713.b.Aet.
calloſas concretiones quid tollat 83.f.Aet. calloſas concretiones articulorum quid tollat 80.e.Aet.
Calocatanos Latinis papauer ſilueſtre 331.h.Marc.
Calor 111.a.Ruff. calor duplex 13.e.Aet. caloris proprietas & vis 484.b.Or.18.a.Celſ. calorem cientia 94.d.Aret. calore externo correptis quid agendum 200.e.Act. calor fallax febris nota 47.a.Celſ. calor febriẽt.b.fluore correptis cur ſuccẽdatur, pulſúſq; magn' fiat 764.e.Caſſ. caloris vis in morbis 19.f.Celſ. calore matureſcere fructus 3.e.Aet.
Caluaria 106.b.Ruff.547.f.Orib. caluariæ foramina 106.g.Ruff. caluariæ forma & ſitus 119.d.Ruff.167.b.Celſ. caluaria ſolida 167.b.Celſ. caluariæ circumciſio 337.e.f.g.Aet. caluariæ ict' duo pericula habet 173.e.Celſ. caluariæ affectæ curatio 172.c.Celſ.
Caluities citò quibus accidat 182.b.Aet. caluities ætate prouectis quibuſdam cur oboriatur, quibuſdam non 762.e.Caſſ. caluitiei cauſæ & curatio 411.ß.c.Æg.276.d.Aet.181.a.Act.
Calx 105.g.h.Ruff. calcis os 170.b.Celſ. calcibus ſuppurantibus dolentibúſque valens compoſitio 85.g.Celſ.
calx cineris ſpecies 55.c.Aet. calcis propria qualitas ac vis 643.f.Æg.20.g.511.b.516.f.600.a.611.a.Or.5.b.74.e.Aet. calx venenũ habet 628.d.647.a.Aet. calcis differentiæ & facultates 616.e.Or. calx viua in oculũ illapſa quomodo extinguenda 306.f.Aet. calcis hauſtæ remedia 550.d.Æg.647.a.Aet.288.f.Act. calx extincta & lota 20.d.483.b.Or. calcis viuæ facultas 451.g.Or.617.ß.b.Aet.
Καμάριον 523.c.Or.
è Camaris antidotus 266.e.Act.
Camelorum caro 220.g.Or.84.h.Aet. camelinum lac quale 231.g.Or.76.d.Aet.
Cameratio quid 591.f.Æg.
Camphorata 479.h.Myr.
Κάμπυλος 555.c.Or.
Canalis 64.g.Celſ. canalium vſus in depoſitione cruris 600.e.Æg. canalis ſtanneus ad abſceſſum ani 687.c.Aet.
Κανάτιον 462.g.Myr.
Cancanum quid, & quæ eius vires 623.g.Æg. cancani radicis vires 498.b.Orib.36.h.Aet.
Cãcri facultas 373.e.537.d.540.d.Æg.
cancrorum inter alimenta qualitas ac vis 225.d.Or.89.b.Aet. cancrorum differẽtiæ duæ 800.c.Aet. cancrorum teſta 20.b.Or. è cancris vſtis compoſitio 403.b.Aet. cancri fluuiales 94.d.e.f.Aet. cancri fluuiales in cinerem quomodo & quando redigendi, iſtiúſque cineris facultas & vſus 55.b.520.d.Or. cancrorum tam fluuiatiliũ quã marinorum cineris vires 624.f.Æg.
Cancer vbi & cur oriatur: & cur ita appelletur 515.e.Æg.190.a.Act. cancer elephantis quædam ſpecies & incurabilis 499.f.Æg. cancri æſtate obſcœna inuadunt 19.b.Celſ. cãcer corrumpit & ſerpit 102.f.Celſ. cancrum generat caro bubula 84.e.Aet. cãcri qui curatu faciles & qui difficiles 800.e.f.Aet. cancri definitio, cauſæ, ſymptomata & curatio 515.e.569.d.Æg.107.e.628.g.Or.800.g.Aet.245.d.Act. cãcro medentia 8.f.17.c.26.b.73.f.h.138.d.Aet.92.a.b.93.e.Celſ.228.g.233.d.Scr. ad cãcerẽ in omni corporis parte 292.d.Marc. cancro obſiſtens compoſitio 93.e.Celſ. cancro exciſo vulnus adurendum 134.e.Celſ. cancri exulcerati indicia & curatio 461.a.Æg.802.b.Aet. canceres occulti qui 800.a.c.Aet.
Cancer in cole 134.d.Celſ. cancri mammarum quomodo curandi 800.b.Aet. cancri oculorum dignotio & curatio 300.b.Aet.184.b.239.f.Act. cancer oris 132.c.Celſ. cancro oris quæ medeantur 203.e.Scr. cancri vteri dignotio & curatio 485.e.Æg.831.b.Aet.
Canceroſis affectibus quæ conueniant 320.d.e.Act. canceratorum tumorum cauſæ & curatio 724.d.Aet. canceroſis vlceribus mitigandis adhiberi lac 77.e.Aet.
Cãchry quid, eiúſque vires 22.c.Or.426.c.Aet.367.e.Myr. vide Cachry. è Canchry antidotus 457.g.Myr.
Canela 377.e.Myr.
Canes natura calidi & ſicci 270.e.Aet. canum carne quoſdam veſci 220.g.Or. cani cum balneo quid commune? 20.e.Act. canes oſſibus veſcentes, ſtercus candidum & optimum habere 54.b.Or. canis morſui quomodo medendum 537.g.Ægin.613.Aet.321.e.Act.104.h.105.a.Celſ.229.g.230.b.237.a.Scr. canini ſtercoris vis & vſus 447.b.Æg.140.b.Orib.82.d.398.b.Aet.317.a.Act. canis rabioſi morſui medendum quomodo 536.c.Æg.260.d.Aet.248.c.330.b.Act.104.h.105.a.Celſ. canis rabidi morſum à cicatrice prohibens medicamentum 529.b.Æg. canis rabioſi morſui medentia 529.a.Ægin.9.f.71.g.91.f.94.b.652.g.753.c.Aet.222.a.h.227.d.Scrib.264.d.Marc. canis rabidi ſaliua venenata 180.b.Aet. canes rabioſi non bibunt 270.e.Aet.
canis fluuiatilis teſticuli 95.c.Aet. canum marinorum carnis qualitas 226.h.Or.
canis, penis pars 573.d.Æg.
canicula quando oriatur 152.b.Aet. canicularium dierum finis 152.b.Aet. caniculari tempore medicamẽta ſuſpecta eſſe

79.d.Aet.

caninæ anginæ notæ 4. c. Aret. caninæ appetẽtiæ cauſæ & curatio 221.d.Tr.412.α.d. Æg.99.c. 659.f.Or.457.c. Aet.163.d. Act. Vide Appet.can. canini dentes 103.b.Ruff.149.b.Orib.20.f. 168.b.Celſ. caninæ inſaniæ dignotio & curatio 254.f. Aet. canini rubi fructus 215.b.Or.

Canities citò quibus accidat 181.h.Aet. canos prohibẽtia medicamẽta 413.g.Æg.279.e. Aet. 262.b.e.Marc. cani quomodo inficiendi 262.d.Marc.

Cannæ vallaris cortex vſtus 21.f. Or.

Cannabis deſcriptio 421.g. Or. cannabis vires 624.c.Ægin.498.c. Orib. 29. g. Aet. cannabis ſeminis vires 20.f. 583. d.600. e. Orib.

Canni piſces 226.f.Or.

Canopicon 445.g.Or.

Canopite collyrium 123.d.Celſ.

Canopum, ſambuci cortex 649. h. Æg. canopum, ſambuci flos 624.c.Æg.

Canthari 226.h.Or.

Cantharidum qualitas 5. h. 94. b. 628.c.Aet. cantharidum facultas 624. b. Æg. cantharidum hauſtarũ ſigna & remedia 545.b.Æg.640.d.Aet.284.c Act.225.d.Scr. cantharidibus hauſtis medentia 77.c.Aet.107.a.Celſ. cantharides Alexandrinæ 233.b.Scr.

Κανθοὶ 102.a.Ruff.277.g.Marc.

Cantilena de tecolitho 67.h. Aet.

Καύτιον 368.a.Myr. καύτιος nomine quid Myrepſus intellexerit 381.g.Myr.

Cantrices non habent menſtrua 803.b.Aet.

Capillorum & plantarum comparatio 276.d. Aet. capillos augentia 813.b.814. b. Myrepſ. 262. g. Marc. capillorum color temperaturam indicat 179.h.180.b.Aet. capilli albi quomodo fiant 414. e. Æg. capilli aurei quomodo fiant 135. e. Trall.414.c.Ægin. capilli cani vt ne naſcantur 644.c.Or. capillos corrumpentibus quomodo ſuccurrendum: & quomodo pulchri fiant 643.g.Or. capilli criſpi quomodo fiant 413 f.Ægin.261.c. Marc. capillorum decorem priſtinum quid reſtituat 261. c. Marc. capillorum defluuium vnde 181. b. Act. capillorum defluuii curatio 543.d.Orib. 278.d.Aet. capillorum defluuio medentia 413.e.Æg.126.d.Orib. 33.h.46. g.Aet.115.g.Celſ. capillorum euulſio in animi deliquio 444. c. Aet. capilli flaui ex nigris quomodo fiant 414.b.Ægin. capillos flauos facientia 806. b. Myr. ad capillos fluentes 261 d. Marc. ad capillos maleficio perditos 271. e. Marcell. capillos mutari per ſenectam quid prohibeat 262.d. Marc. capillos nigros quæ faciant 135 a.Tr.279.d.Aet. 806.b. Myrepſ. 262.a.c.f. Marc. capilli quomodo prouocandi 261.b.Marc. capilli tingendi quomodo ſint 414.b.Æg. capillorum vitiis, ornatui, colori, incremento & decremento quæ remedia adhibenda 289.& deinceps.Act. capillorum vſtorum vis 19. b. 20.g.Or.

Capiſtri vſus 428.h.595.c.Æg.

Capitonis piſcis facultas 373. d. Æg.

Capnias iaſpis 70.b.Aet.

Capnii vires 624.c.Æg.600.e. Or. 30.a.514.h.Aet. capnii purgatoria vis 480.h.Or.

Capni deſcriptio & vires 421.h. 466.a.482.c.498.c.Or. capniſtos paſtillus 792.d.Myr.

Cappadociæ contermina Armenia 66.d.Aet. cappadocia abſinthiũ optimum habet 97.e. Aet. cappadocia rubricam generat 65. d. Aet. cappadocicus ſal 70.g.Aet.

Capparis deſcriptio 349.f.Mar. capparis vires 369.a.624.d. Æg. 22.c.217. a.483.h. Or. 30.b.526. h.Aet.5.e.Act. 74.d.Celſ. capparis radicis cortex vim quam habeat 466.a. 488.d. 583.c.600. f.Or. capparis radicum ſuccus 22.e.Or. è cappari emplaſtrum quõ cõficiatur 771.f.Aet.

Capris præſtare hœdos 84. f. Aet. caprini adipis vires 609.g.Or. caprina caro qualis, & quando melior 372.a.Æg. 220.e. 221. a. 583.b.584.a. Or. caprini cornu vires & vſus 91.a. Aet. caprinum fel quale 81. d. Aet. caprinum lac 231.h. Orib. 76.e. Aet. caprinus ſanguis 76. a. Aet. caprarum ſanguinem eſui eſſe etiam Homero notum 372. e. Æg. caprinum ſeuum 90. d. Aet. caprinum ſtercus 83.b.c. Aet. caprinarum vngularum vis & vſus 91.b. 616.a. Aet.

capræ (conſtellationis) ortus 152. a.Aet. capreoli quid ſint 291. c.Marc. capreolorum & cochlearum in organis differentia 164.g.Orib. caprificorum fructus qualis 642.d.Æg. 509.e. Or.

Caprifolium 479.g.Myr.

Capſella Græcis echys 336.b.Mar. capſulæ machinariæ icon 166. h.Or.

Caput 101.e.Ruff.545.b. Or. 63.c. 65.a. Celſ. caput cur homini ſuperpoſitum 524. b. Or. caput firmiſſimũ quod 165.b.Cel. caput ſuperuacanea recremẽta generat 451.d.Aet. capitis caua 119.d.Ruff. capitis & faciei ſuperiores partes 101.e.Ruff. capitis figura naturalis quæ 547. f.Or. capitis forma quæ quid ſignificet 363.a.Æg.84.h.Or. capitis motus duplex 549.h.Or. capitis naſo tenus partes 111. d. Ruff. capitis oſſa 106. b. 119. d.Ruff.547.f.Orib. capitis os poſt aurem craſſiſſimum 167.d. Celſ. capitis partes 101.e.Ruff. capitis ſuturæ 106.b.119.d. Ruf. capitis tunicæ 106.b.Ruff. caput in genitalibus quid 546. g. Or. caput oſſium 547.d.Or.

capiti aer qualis conueniat 150. c. Aet. capitis ægrimoniam vrinæ quales conſequantur 854. e.Theoph. capitis affectionũ præſagia & curatio 375.f. Æg. capitis affectuum externorum curatio 289. g. Act. caput ardore infeſtatum quomodo curandum 269. d. Aet. caput aſpergendum quãdo 375.h. Or. capiti balnea quæ cõueniant, & quæ ſecus 359.f.Æg. capiti cõuulſo in ſcapulas 357.a. 380. e. 472.c. Myr. capitis cutis affectionũ dignotio & curatio 414. e.Æg.180.g.Act. capitis concuſſione oculos ſuppuratos quo modo quidam ſanauerit 309.e. Aet. capitis carbũculi quomodo ſanandi 725.b. Aet. capite dolentes acutè voces cur perſentiſcant alii, alii omnino nõ audiant 758.c.Caſſ. capite dolentibus aures cur tinniant 765. e. Caſſ. capite dolẽtes obtuſam oculorum aciem cur habeãt & lacrymẽtur aſſiduè 765. d. Caſſ. capite dolẽtes expergefacti cur plus doloris ſentiant 765.f.Caſſ. capitis dolorum diſtinctio 269. a.Aet. capitis doloris ſigna ſiue ex nuda intemperie, ſiue ex humoribus 214. d. Act. capitis dolori exercitia quæ accõmoda 83.c.h.Aret. capitis dolori victus qui conueniat 83.d.Aret. capitis dolores quomodo finiri cõtingat 27.g.Celſ. capitis dolorum diſcrimina, cauſæ, ſymptomata & curatio 19. e. Aret. 125.c.Or. 269.a.Aet. 213.f.Act. 65.c.Cel. capitis doloris variis à cauſis excitati curationes 415. g.Æg. capiti dolorem inducẽtia 7.d.26.b.29.g.31.d.34.g.54.a. 290.g. Aet. capitis dolori medentia 44.d. 46.g.64.a.96.c.651. e. Aet. 253.g. 261.f.264.f. 265.d. 278.a. f.323. e.Act. 353.a. 356.e. 360.a. 361.f. 364.d. 390.d.391.h. 392. d.405.d.e.406.a.409.d. 410. a.b. 417.g. 418.g. 420.e.f. 421.e. 426.d. 430.b. 442.e.443.f. 771.f. Myr.195.a.Scr.337.e.345.f.411. f.Mar. capitis doloribus diuturnis imminens periculum 29. c.e.Celſ. capitis doloris diuturni curatio 81.c. Aret. capitis dolori diuturno vſtio quomodo adhibenda 83.a. Aret. capitis dolori diuturno & veteri 257.g. 265.g. 282.e. 297.h.298.e. Act. 195.b. d.g. 196.a.209.f.228. e.Scr.250 b.325.a.Mar. ad capitis dolorẽ è diuerſis cauſis ortum 250.c. Mar. ad capitis dolores ſubitos, diutinos & multiplices 249.a.Mar. capitis dolor ex æſtu aut frigore ort' quomodo curandus 640.c.Or. capitis dolori ex bile quid medeatur 255.g.Act. capitis dolor ex ebrietate quomodo ſedandus 298. b. Act. capitis doloris in febribus curatio 409.e.Æg.641. c.Orib. capitis dolori in febri cõmoda remedia 49.g.Celſ.195 a.Scr. capitis dolori in febre medendũ quomodo 261.g.Aet. capitis doloresex frigida calidáue intẽperie veteres quomodo curandi 540.e.Or. ad capitis dolorem ex frigore 254. f. Mar. capitis dolores ex humore acri in ore ſtomachi collecto & vapores ad caput mittẽte quomodo ſedandi 640.e. Or. capitis dolori ex iecinoris calore quomodo medendum 138.h. Tr.ad capitis dolorẽ ex plaga aut caſu 641.f.Or. 270.h.271.a.Aet. ad capitis dolorẽ ex peruſtione 250.c. Marcell. capitis dolorem ex refrigeratione quomodo cures 297.g.Act. capitis dolori ex ſanguine, quid medeatur 255.g.Act. capitis dolori ex ſolis ardore, quid medeatur 297. g.Act. capitis dolor ſtomachi vitio ortus, quomodo tollendus 125.f.Or. capitis dolor per vẽtriculi conſenſum 159.c.Act. capitis dolor ex vẽtriculi vitioſis ſuccis quomodo curandus 298.c.Act.

caput exanthematis & furfuribus quid liberet & à capite vſque ad vngues purget 281.e.Act. capitis exãthemata quid ſanet 297 d.Act. capitis externorum vitiorum curatio 236.a.Act. caput febre vehementi affectum mortiferum 27.h.Celſ. caput findi ſi videatur, quid faciẽdum 254.f.Mar. capitis fluxionibus & deſtillationibus medentia 66 d.Aet. 353.a. 356.f.360.b. 379.g. 408.d. 427.e. 428.f. 450.g.453.c. 490.b.e.491.a.Myr. capitis furfurũ curatio 296.a. Act. capitis fracturarum dignotio & curatio 591.d.Æg. ad caput fractum 254.d. Mar. capitis glabri curatio 296.d. Act. caput grauat fœnumgræcũ 55.e. Aet. capitis grauitati medentia 296. g.Aet.403. f. Myr. capitis imbecillitas longa 65.b.Celſ. capite infirmis quæ agenda 16.b. Celſ. capitis leucas quid ſanet 92.h.Aet. capitis luxati curatio 182.f.Celſ. caput mobile habẽtibus quomodo ſuccurrendum 642.f.Or. capiti mobili ſuccurrens medicamentum ex Dioſcoride 126.c.Or. capitis nudatio non ab omnib. prohiberi poteſt 115.g.Celſ. capitis obſtructio luna lucente dormientibus cur accidat, quũ interim vigiles nõ offendãtur 758.g.Caſſ. capitis odorem fœdum emendans 127 f.Or. capitis perculſio quid, & quomodo curãda 246.g.247. a.Aet. capitis perfrigerati medela 270.c.Aet. capitis tubercula quid ſanet 325.g.Act.254.h Mar. capitis tumores ficoſos quid ſanet 314.b.Act. ad capitis vertiginem 256.c.Mar. ad capitis vitia 257.f.Mar. capitis vlceribus quid conueniat 520. e. Æg.256.g.257.h.Mar. capitis vlceribus manantibus medẽtia 507.b.Æg.14.a.Aet.328.g.Act. ad capitis vlcera vetera & carcinoſa 258.c.Mar. ad capitis vlcerationes 254.h.Mar. capitis vlcuſculis medẽtia 127.e.Or.27. e.Aet. capitis vlcuſcula varia vnde oriantur 181.d. Act. capitis vulnera periculoſiora quæ 756.e. Caſſ. capitis vulnerati ſymptomata 25.g.Celſ. capitis vulnerati curatio 669.b.Aet.

caput alleuans medicamentum 356.g.Æg. capiti conuenientia & medentia 11.c.18. b. 19. f. 20.b.29.e.138.d.155.a.Aet. caput dẽſantes puluilli 276.a. Aet. capitis illitiones 339. a. Aet. caput lædentia 66.f.243. h. 591. d.Orib. 29.g.78.a. 112.b.118.g. Aet. caput purgandum quo-

modo 195.e.Scr.254.g.Mar. caput purgantia 343.d.Or.38.a. 274.e.Aet.279.d.Act. ad caput purgandum leuiter 259.g. Mar. caput per nares vt purgandum 249.e.Mar. caput replẽtia 152 f.Tr.155.b.Aet. capitis tonſio quando proſit 120.d.Celſ.

capitalia emplaſtra varia 751.e.752 & deinceps.Aet.

capita quorum animalium quibus viribus polleant 625.f.Æg.

Caraburea 423.d.Myr.

Carabus 94.g.Aet.516.d.Myr.

Caraueia ſeu Caroueia quid Hiſpanis 423.d.Myr.

è Carbonibus ardentibus capiti accedens grauedo quomodo extinguenda 756.h.Caſſ. carbonum appetentia in mulieribus vnde 347.d.Æg.

Carbunculus Græcis lychnites 279.c.Marc.

Carbunculatio quid ſit, & quomodo curanda 437.d.Æg.

Carbunculi vnde oriantur 509.a. 514.d.Æg.189.f.Act. carbunculi notæ, malignitas, aduſtio 107.f.g.Celſ. carbunculorum dignotio & curatio 514.d.Æg. 628.d.Or.725.b.726.Aet. 245.c. 320.b.Act.107.b.121.b.Celſ. carbunculis medentia 15.a.31. c.38.c.Aet.774.a.Myrepſ.224.g. Scr.264 b.292.e.293.h.Marc. carbunculorum cruſtas diſparat ruta 47.h.Aet. ad carbunculorum nigredinẽ 301.f.Mar.

carbunculus in cole 134.g.Celſ. carbunculus oculi, eiúſque curatio 327.e.Aet.184.b.239.f. Act. carbunculis oculorum medentia 198.c.Scrib.273.e. Marc. carbunculi pudendorum quomodo curandi 690.d. Aet. carbunculus circa ſtomachum & fauces 107.g.Celſ.

Carcheſii ſimplicis ratio & vſus 157.g.Or. carcheſii duplicis ratio & vſus 158.a.Or. carcheſius duplex è ſimplici quomodo fiat 158.d.Or. carcheſius duplex circũponendo quomodo implicetur 158.g.Or.

Carcinadæ animalia qualia 88.d. Aet.

Carcinethron 436.b.Or.

Carcinodes 129.b.Celſ. ad carcinode leniendа malagma 86. h.87.d.Celſ. carcinodibus vlceribus conueniens remediũ 606.c.Or.

Carcinoma quid, eiúſque remedia 437.c.Æg.108.b.Celſ.210.e.Scr. 258.f 411.f.Mar.40.d.Aet.

Cardamine Latinis berula 409.e. Marc. cardaminæ deſcriptio & vires 840.e.Æg.440.d.508.g. Or.160.g.582.e.Aet.

Cardamomi vires 124.e.Æg.19.b. 20.f.422.b.448.e.601.a.Or.30.f. Aet. cardamomum optimũ quod 98.a.Aet. è cardamomo antidotus 433.b.Myr. cardamum Latinis naſturtiũ 287.d. Marc.

cardami vires 498.d. 601.a.Or. 30.e.Aet. cardami ſeminis vires 624.e.Æg.

Καρδία 104.f.107.g.Ruff.437.c.Aet.

cardiaci morbi dignotio & curatio 71.d.Aret.227.f.Trall.623.a. Or.437.a.Aet.55.c.Celſ. cardiacorum victus 72.c.e.Aret. cardiacis ad vinum non eſſe feſtinandum 55.e.Celſ. cardiacis vinum quod conueniat 55.f. Celſ. cardiacis medentia 68. f.71.g.652.a.Aet.258.a.263.c. 279.e.Act.353.a.367.g.368.d. 380.e.381.f.382.b.385.d.390.b. 394.b.403.c.408.d.412.g.425.c. g.446.b.g.459.g.Myr.

cardialgia 104.f.Ruff.327.h.Tr. cardialguſæ exhibendum Hippocrates quid cenſuerit 50.f. Aet.

Cardiobotanon 479.g.Myr.

Καρδιωγμὸς 104.f.Ruff. καρδιωγμὸν non eſſe ſtomachalem affectum 43.b.Aret.

Carduncellus 479.g.Myr.

Carduus Græcis atractylis 252.a. Marc. cardui vires 368.g.Æg. 218.d.441.a.508.h.Or.52.c.Aet. cardui radicis vires 19.d.508.h. Or. carduus fullonum quid officinis 359.h.Myr.

è Careo antidotus 449.b.Myr.

Cares ſerum quomodo parent 79. b.Aet.

Caricæ alimentum quale præbeãt 213.g.Or. caricarũ vis & qualitas 370.f.Æg.61.b.64.c.67.d. 508.h.583.g.Or.13.a.Aet. caricæ quos extremè lædant 53. f.Aet.

Cariei dignotio & curatio 511.c. Æg.723.g.Aet. cariei lignorũ vires 639.e Æg.51.a.Aet.

Caridis piſcis facultas 624.e.Ægin. 225.d.Or.

Carnabadi & Carnabadium quid 355.b.447.h.Myr. carnabadiũ non eſſe doronicum 355.c.Myr.

Caro 110.c.Ruff. caro minuenda & ſubuertẽda quomodo 83. b.Or.171.f.Aet.

carnem alentia 762.a.Aet.525.d. Act.84.d.Celſ. caro contuſa & ſanguinis coitus ſubter cutẽ, quod ecchymoma dicitur, quomodo curanda 517.b.Æg.107. h.Or. carnis diſſolutioni 362. e.363.a.367.g.395.g.453.d.481. b.524.b Myr. ad carnem eminentem 233.f.Scr. carnẽ erodit ſquama æris 696.e.Aet. carni excreſcenti quomodo medendum 521.f.Æg. carnis excreſcentis vtile pharmacum 325 e.Act. ad carnem ani ſuperuacuam tollendam 389.b.Mar. caro quæ in auribus ſupercreuit, quomodo tollenda 440.g. Æg 650.b.Or. caro in gingiuis excreſcens 380.g 381.Aet. carnis ocul: angulo magno increſcentiis curatio 557.d.Æg. ad carnẽ exulceratam & excreſcẽtem 388.e.Marc. carne explens, & ad cicatricem perducens emplaſtrum 325.g.Act. carni inducendæ apti puluiſculi 53.g.Æg. carnem nutrientia & vulnus implentia 84.d.Celſ. carnem putrem continentia, leuitérq; exedentia 92.g.93.c.Cel. carni ſugillatæ quomodo medendum 517.b.Æg. carnem ſupercreſcentem reprimentia 90.e.92.f.102.d.Celſ. carnes in vlceribus flaccidæ quomodo eliquentur 598.e.Or. caro vlceribus ſupercreſcens quomodo tollenda 521.f.Ægin.104.e. 625.g.Or.706.g.707.Aet. ad carnis vitioſæ in vlceribus excreſcẽtias 293.e.Marc. ad carnes in vlceribus aurium excreſcentes 289.c.Aet. caro ex vulnere alia parte dependens alia inhærens, futurámne an fibulam poſtulet 100.a.Celſ.

caro cuiuſque animalis quibus notis qualis ſit cognoſcatur 238.a. Or. carnes animalium in nutriendo quam vim quælibet habeant 371.e.372.a.Ægin.222.c. Or.84.d.Aet.30.e.Act.36.e.Cel. carnes ætate differre 86.c.Aet. carni alimenti plus ineſt 36.e. Celſ. carnes meliores quando & quomodo peiores 222.h. Or. carnem meliorem reddit lac 77.b.Aet. carnes molles venerem excitare 8.c.Or. caro optima quæ 12.c.Celſ. carnes quæ vitandæ 60.b.Or. carnibus abſtinendum pueris in comitiali 152.f.Tr.

carnoſum corpus quale 163.c.Aet. carnoſis iuuenibus aqua commoda 153.f.Aet. carnoſitatis nimiæ attenuatio 361.c.Æg. carnoſitati narium quæ medeãtur 442.e.Æg.

caruncula è gingiuis enaſcẽs quomodo tollenda 655.a.Orib. carunculæ in naribus 129.a. Celſ.

Caroi qualitas 30.g.Aet. caroi ſeminis vires 624.f.Æg.

Carœnum 357.c.Myr.

Caros à lethargo quid differat 420.e.Æg. caros, eiúſque curatio 151.a.Tr.246.g.Æg.420. e.422.e.Aet.216.b.Act.

Καρωτίδες ἀρτηρίαι 110.a.Ruff. carotidum ſectio vbi vitanda 564. c.Æg.

Carpaſi ſucci poti ſigna & curatio 547.d.Æg.

Carpentarii cuiuſdam furentis hiſtoria 23.d.Aret.

Carpeſia 389.f.Myr.

Carpeſium 624.g.Æg.21.f.498.g. Or.39.a.Act.389.f.Myr.

Carphia quid, & quid eis medeatur 41.a.Aet.

Carpus 104.b.Ruff.546.d.Or.

Cartami color 855.f.Theoph. cartami florum color 46.h.47. a.Act.

Cartilagines 104.f.110.c.120.b. Ruff.546.f.Orib. cartilagines laryngis duplices habere articulationes & mot' 530.h. Or.

cartilago quæ concoqui non poſſit, & quæ poſſit, qualéque alimentum præbeat 221.d.241. e.Or. cartilagineorum in alimento facultas 373.g.Æg.225.f Or.89.d.Aet.

Carum 19.e.Orib. cari radicum facultas 369.d.Æg.

Caryæ arboris & fructus vires 624 g.Ægin.498.f.501.b.Orib.30.h. Aet.

Caryceia 83.f.Aret.

Carychus 421.b.Myr.

Caryites 445.c.Or.

Caryophylli vires 624.h.Ægin. caryophyllum magnum 363.c. Myr.

Caryotæ 216.b.Or.550.g.Myr.

Caſamum 444.c.Myr.

Caſei cuius in alimento materiæ 373.c.19.c.20.a.466.h.584.b. Or.80.b.d.Aet. caſei recentis veteríſque qualitas & vis 644.c. Æg.243.b.517.d.Or.80.f.Aet. caſei vetuſtiſſimi & acerrimi vſus 497.e.Æg. caſeum à putredine quid conſeruet 17.c. Aet. ex caſeo pharmacum 614.g.Aet.

Caſiæ deſcriptio, ſpecies, & vires 625.a.Æg. 422.b.482.h.498. e.601.b.Orib.30.g.Aet. caſia ſimpliciter quæ 356.e.Myr. caſia fulua optima 98.a.Aet. caſia fiſtula 356.b.359.c Myr. caſia lignea 356.c.Myrepſ. caſia Moſyletica 422.c.f.Orib. caſiæ nigræ fructus deſcriptio & vſus 250.f.Act. caſia repurgata 359.f.Myr.

Caſſanium quid 625.a.Ægin.

Caſſius medicus 10.f.75.h.Celſ. caſſii antidotus 222.h.Scrib. caſſii colicæ 213.e.Scrib. caſſii collyrium aridum 343.d. Aet.

Caſtanearum qualitas ac vis 371. e.Ægin.584.b.Or.17.d.Aet.30. b.Act. caſtaneæ calfactæ dulciores & duriores fiunt 3.c. Aet.

Caſtimoniæ cõfert vitex 7.d.Aet.

Caſtorei tria genera 401.e.Myr. caſtorei vis & vſus 150.c.Trall. 625.b.Æg.519.e.601.c.Or.305. e.Act. caſtoreum ore ſi ſumi non poſſit in rigore, quomodo adhibendum 62.d.Aret. è caſtoreo antidotus 365.d.383. f.425.a Myr. è caſtoreo medicamentum 322.g.Act.

caſtoris teſticuli 94.g.h.Aet.

Caſtrandi ratio 580.f.Ægin. caſtratis elephantiaſis in peius nõ euadit 665.c.d.Aet. caſtratorum carnes 220.f.Or. caſtrata animalia nõ caſtratis præſtare 372.b.Æg.

Caſus vulneris reſpectum in prælio cur ſequatur 761.f.Caſſ.

Catantleſis quid 252.b.Marc.

Καθαρτικὰ quæ 197.d.Act.

Καλακαύματα quid ſint, & quomodo curentur 244.e.Act.

Κατακεραστικὰ medicamenta 198.c. Act.

Cataclis 551.a.Or. cataclides 546. c.Or.

Catalepſis 246.b.Aet.

Καταληψία cui parti propria 143.c. Act.

Καταμήνιοι 110.f.Ruff.

Καταφοραὶ 57.c.Or.

Cataplaſmata, empaſmata & diapaſmata quomodo differãt 401. d.Or. cataplaſmatum differentiæ 376.f.401.f.Or. cataplaſmatum materia 374.c.Or. cataplaſmatum vſus & catalogus prolixus 376.e.& deinceps. Orib.157.a.Aet.680.a.Myr. cataplaſmata dentibus quoque indi 129.e.Celſ. cataplaſmatis aptiſſima quæ 129.e.Celſ. cataplaſmata reprimentia ſuperioribus ventris morbis nõ conueniunt 77.c.Celſ.

cataplaſmata ad aſciten 536.b.Aet. cataplaſmata capiti accommodã 252.a.Marc. cataplaſma colicum 480.d.Aet. cataplaſmata colica & cephalica 685.a. Myr. cataplaſmata iſchiadica

584.g.585.b.Aet. cataplaſmata ad leucophlegmaticos 543. d. Aet. cataplaſma ad ſuppreſſa menſtrua 25.a.Or. cataplaſmata lippientiũ oculorũ 339.d. Aet. cataplaſma ad vehemẽtes oculorum dolores 52.f. Or. cataplaſma podagricum 598.a. Aet. cataplaſma ad ſcirrum ſplenis 526. a. Aet. cataplaſmata ad ſtomachi ardores 441 d.Aet. cataplaſmatis ex ficubus compoſitio & vſus 46. d. f. Or. cataplaſmatis ex furfuribus confectio & vſus 46.f.c.Or.

Catapotium quid 207. f. Scr. 309. g.Marc. καταπότια vnde dicta 249.d.Act. catapotia variis de cauſis fieri 95.a.Celſ. catapotium ἄδιψον Dioſcoridis ad ſitim leniendam 138. d. Orib. catapotia Alexandri ad comitiales 153.f. Tr. catapotiis anodynis quando vtendum 95.a. Celſ. catapotiorum quorundam compoſitiones 207.f.Scr. catapotia diacolocynthidos q̃d efficiant 144. g. Tr. catapotium ad deſtillationes 411. a. Aet. catapotium ad exuſtos Dioſcoridis 55. a.Or. catapotium dyſentericum 503. c. Aet. catapotia ad hydropem 57. c. Celſ. catapotium hentericis bonum 510. c. Aet. catapotium oppilationes hepatis remouens 512. e. Aet. catapotiũ phthiſicis commodum 431 f.Act. catapotia purgantia ex aloe 675.h. Or. catapotia ſanguinei humoris fluxione laborantibus vtilia 494. g. Ægin. catapotia ad ſiderationes & reſolutiones 264. a. 265. a.Aet. catapotia ſitum extinguentia 225.c. Tr.138.c.660.g. Or. 231. h.Aet. catapotium ſuſpirioſis dolorem leuans 417. e. Aet. catapotia ad tuſſim 208. a. Tr. 414.g.Aet. catapotia ex colocynthide 278.d.Act. catapotia ex lapide Armen aco 280.a.Ac.

Catarrhi cauſæ, ſymptomata & curatio 409. b. Aet. ad catarrhum 259. g. 260. b.c. Marc. ad catarrhum reſtringendum 297.h.Marc. Vide Deſtillat.

Cataſtagmi 66.e.Celſ.

Catenarum in organis vſus 163.d. Orib.

Καθεράσαι quid 473.c.Myr.

Catheter inſtrumẽtum 551.b.Aet. catheteris vſus 429. c. Ægin. catheter & infuſum in veſicam quomodo immittantur 574.g. Ægin.

Catholica antidotus 463.a.e. Myr. catholica vſitata 463.f.Myr.

Catochos & catoche quid, eiúſq; dignotio & curatio 419. b. 421. c.Æg.246.c.Aet.

Καλοικίδιοι ὄνοι 200.c.Scr.

Catuli ſaginati vſus 95.d.Aet. catulos pingues qui edant 85. a. Aet. catuli coagulum ad quid edendum 262 b.Aet.

Caucalidis deſcriptio & vis 625.b. Æg.422.c.498.h.Or.39.a.Aet.

Caucium 573.d.Myr.

Caudæ equinæ vires 599.g. Or. cauda mulierum vnde, & quõ ſecanda 581. c. Æg. 835.b. Aet.

Cauernæ 110.a.Ruff.

Caulis in genitalibus quid 104.h. Ruff. caulis purpureus vel marinus Græcis erythrodanum 340.b.Mar.

Caurus 367.e.Or.

Cauſarum abditarum ac euidentium cognitio vtilis 6.a.Celſ. cauſa euidens quid 6.d. Celſ. cauſarum & naturalium actionũ cognitio apud philoſophos controuerſa 7.b. Celſ. cauſæ primariæ à quibus fugiẽdæ 35. c.Act. cauſas morbi metuentium curatio 42.a.b.Celſ.

Καῦσος origo & cauſa 854.g. Theo. cauſi ſymptomata 12.a. Aret. cauſi dignotio & curatio 321. e. Tr.200.b.547.e.Aet.172.g.Act. 27.g.Celſ. cauſi ſpecies duæ, earúmq; curatio 321.e.Tr. cauſi (dipſadis) deſcriptio, ab eóq; morſorũ ſymptomata & remedia 623.c.Aet.

Cauſticum ad vuam penitus minuendam 302.f.303.b.Mar.

Cauteris frigidi vſus 506. d. 574.g. 588.e.Æg. cauteriorum ratio quæ ſit adhibẽda 580.c.Æg. cauteriorum vſtio qualis 593.g. Aet. cauterium ad columellas 719.g. Aet.

Cautio quãdo & cuius rei vnicuiq; noſcenda 17.d.18.b.& deinceps Celſ.

Caua Syria 68.e. Aet. caua vena 109.e.Ruff.852.d.e.Theoph. cauæ venæ quæ 109.d.Ruff. cauum 101. g.Ruff. 547.b. Or. caua in iecore quid 108.e. Ruff. cauitas & κοίλωμα quid 183.f. Ac.

Cebyratici hydromeli facultas & vſus 419.e.452.e.459.c.Æg.

Cecis 499.d.Or.

Κίδμαλα quid ſint & vnde oriantur 15.b.Aret.

Cedrea quid, & quæ eius facultas 625.c.Æg.483.d.Or.

Cedria 35.e.f.Aet. cedriæ fuligo 40.f.Aet.

cedrides 31.h.Aet.

Cedri vires 625.c.Æg.422.d.499.a. 601.d.Or.31.e.Aet.

Ceriæ quid, & quid eis medeatur 492.e.Aet.

Cele antiquis quid 743.d.Aet.

Κεγχραμίδες 830.e.Myr.

Cenchriæ & cenchritæ ſerpẽtum deſcriptio, ab eiſque morſorum ſymptomata & curatio 624. c. g.Aet.

Cenchrinæ morſus ſigna & curatio 541.g.Æg.

Cenchri morſus ſigna & curatio 332.f.Act.

Cenchros 498.h.Or.31.d.Aet.

Centaureæ vtriuſq; vis & facultas 32.a.b.Aet. centaurea magna lycii loco interdum vtuntur 32. b.Aet. centaureæ paruæ corymborum vis 32.c.Aet.

centaurium Latinis fel terræ 231. h.Scr.388.b. Marc. centaurei vtriuſque facultas 625. d. 648. f. Æg.422.e. 601.e.Or. centaurii in purgando vis 125.b.Aet. centaurium magnum quid 355 a.Myr. centaurio magno medici hodie pro rhapontico vtũtur 355.a.Myr. centaurei maioris radix 465.h.Or. cẽtaurii tenuis vires 272.b.Act. è centaureis antidotus 609.β.c.Aet.

Centrum gallinæ 483.d.Myr.

Cẽtunculus Græcis gnaphalis 213 h.Scr.376.d.Marc.

Cepææ vires 625.h.Æg. 422. f. Or.

Cephalææ ſymptomata, cauſa, & curatio 19.e.20.c.81.c.Aret.417. d.Æg. 125.h.642.a.Orib. 271.b. 272.e.Aet.65.b.66.e.89.c.Celſ. cephalææ dolores continui 271 d. Aet. cephalææ medentia 83.f.Aet.325.a.Marc.

cephalica cataplaſmata 685.a.Myr. cephalicon emplaſtrũ 49.c. Or. 748.c.Aet.227.d.Scr. cephalica medicamenta 706. c. Aet. cephalicon Iudæi 89. f. Philotæ 89.b.viride 89.c.Celſ.

cephalalgia quid, & quid ei medeatur 19.e. Aret. 209. f. 228. e. Scr. cephalalgici 271.d.Aet.

Κεφαλή, eiúſque partes 101.d.e.Ruf. κεφαλή in cordequid 107.g.Ruf. κεφαλή in genitalibus quid 105. b.Ruff.

Cephaloton 420.b.Or.

Cephalus piſcis 88.b.Aet.

Cepula 554.a.Myr.

Ceræ vires & vſus 626.a.Æg. 435. b.499.e.601.h.Orib.33.b.697.g. Aet. cera cur per ſe non coquẽda 39.b. Or. cera optima quæ 26.a.Or.108.e.Aet. ceræ oleo iniiciendæ menſura & modus 681.g.Æg.28.b.673.c.Or. cera oleo quando admiſcenda in vnctionibus 410.d.Æg. cera lota qualis 2.d.Aet. cera ſacra 206.d. Scr. ceræ vnguentariæ vſus 530.d.Æg.

Κεραῖαι 109.b.Ruff.

Κεράμιον 345.Mar. ceramii Italici pondus 700.d.g.Æg.

Ceraſorum facultas 370.g. 625. e. Ægin.499.c.Or. 32.f..Aet.29.c. Act. ceraſi gummi 20.d. Or.

ceraſia 481.f.Myr.

Ceraſtis ſerpẽtis deſcriptio, ab eóque morſorum ſymptomata & curatio 542.b. Æg. 624. h. Aet. 332.g.Act.106.c.Celſ.

Ceratis Latinis viola marina 365. a.Marc.

Κερατίτης papauer quas vires habeat 633.b.Æg.

Cerata varia 683. a. Myr. cerata Ambroſiæ 596.h. Aet. ceratũ dia teſſaron 43.d. Or. ceratũ Galeni 231.b. Tr. cerata Hippiones 596.h.Aet. ceratũ manus appellatum 43.f.Or.

ceratum ad articularem morbum 605.g.Aet. ceratum ad bubonocelen 43.d.Or. ceratum ad iſchiadicos 583.a. Aet. cerata ad lumbricos 492. b. c. Aet. cerata ad neruos ſauciatos 700. d.Aet. ceratum ad oris ſtomachi inflammationem 44.h.Or. cerata & perfuſiones ad parotidas, phymata omnia, & dothienas 43. c. Or. cerata podagrica 605.h. 606.a. Aet. cerata ad reſolutiones 265.b.Aet. ceratorum ſedis vis 234.c.Aet.

cerati myrtei vſus 663. f. Orib. ceratum ex oleo roſaceo 19. h. 234.c.Aet. ceratum ex palmis, & eius confectio 514. d. Aet. ceratum ex roſa 82. a. Celſ. cerati roſacei vſus 663.e. Or. ceratum mitigatorium 312. g. Tr. ceratum refrigerans 635. b.Orib. ceratum quo aſſiduè vtimur ad ventriculum 660.d.

Κεράτιον 244. Marc. ceratii nota 699.e.Æg.

ceratia 32.f.Aet.

Κερατοειδής oculi tunica 102.b. 107. c.115.e.Ruff.146.a.Celſ.

Ceratonia 625.f.Æg 499.c.Or.32. f.Aet.

Κερκίς 104.b.105.g.120.f.Ruff. 169. c.Celſ.

Cerebellum 107.b.115.c. Ruff. 8.f. Act.

Cerebrũ 107.a.110.d.115.b. Ruff. cerebrum, cor & hepar tres hominis primas eſſe partes 43. d. Act. cerebrum fontem eſſe & originẽ ſenſus ac motus 153. f.Act. cerebrũ ſanguine quonam alatur 18. b. Act. cerebrum ſenſu caret 64. e. Celſ. cerebri actiones 295. b. Aet. 9. a.Act. cerebri in homine dignitas 43.e.Act. cerebri affectus ac eorundem cauſæ 13. g. 23.g.Act. cerebri atque eius membranarum anatomia 521. a.Or. cerebro calefacto ſternutatur 296.f. Aet. cerebri calidioris notæ 181.e.Aet. cerebri facultates duæ 296.g.Aet. cerebri diminutio 525.e. Or. cer. excremẽtorũ duplex rõ 523.h. Or. cerebri formatio, animaliſq; ſpirit' diſcrimẽ qui in cerebro cernitur 8.c. Act. cerebri inſtrumentum 8.e.Act. cerebro meatus tot & tranſpirationes natura cur machinata ſit 523. h. Or. cerebri membranam quid glutinet 272.b.Aet. cerebrum ambiens membrana læſa; partibus ſauciis iam integris coactis & cicatrice obducta, conuulſionem & mortem cur inferat 756. c. Caſſ. cerebri nates 523. d. Or. cerebri temperiei dignotio 363. c. Æg. 85.b.Or. 181. d. Aet. cerebri tunicæ & enata 115.b.Ruff.

cerebri affect' peculiares qui 43.c. e.Act. cerebri dorſiq; medullæ affectus qui, & vnde 153.f.Act. cerebri affecti ſigna 176.h. Act. cerebri affecti ſymptomata 154 h.Act. cerebri ob cõſortiũ affecti notæ 154.d.Act. cerebri affectionum dignotio & curatio 418.f &deinceps.Æg.215.a.Act. cerebro affecto celerrima inſtat pernicies 226.d. Aet. cerebro affecto vrinæ quales 78. h. 131. d.Act. ad cerebri dolores 256 c.Marc. cer.eryſip.curatio 420. b.Æg.103.e.Or.263.c.Aet. cerebri inflãm.curatio 420.a. Æg. 263. b. Aet. cerebro inflammato cuius venæ ſectio auxilietur 194.e.Act. cerebri mẽbranæ detectæ quid conueniat 228.e.Scr. cerebrum à muco purgandũ quomodo ſit 358.a. Æg. cerebri vulnerati ſigna 98.b.Celſ.

cerebri in alimento qualitas 372. d.Æg.65.f.221.h.584.b.g.Or. cerebri animalium diuerſorum vires 619.e.Æg. cerebri eſus ſtomacho incommodus 85. f. Aet. cerebri coctio 249.h.Or. cerebrum volatilium, terreſtriũ præſtare 64.c.241.f.Or.

Cerelæi confectio 581.c.Or.

Cerion quid, eiúſque dignotio & curatio 415.a.Ægin.283.f.746.e. Aet.181.e.190.h.296.e.Act.

Κηρύκιον 165.c.Or.

Ceruina caro qualis 372. b. Ægin. 220.g.584.b.Or.84.g.Aet. cer

tiinum cornu 91.a.b. Aet. ceruinæ medullæ vis 606.e.Or. 90. g.Aet. ceruini pudendi vires 611.e.Æg.
Ceruiſiæ qualitas 621.e. Ægin.
Ceruix 103.d.f.Ruff. 546. b.c. Or. ad ceruicum dolores 320. a. f. Marc. ad ceruicis inflexibilis dolorem 320. c. Marc. ceruicis rectæ ſpirationi quomodo medendum 449. g. Ægin. ad ceruicis rigorem 320.d.f. Marc. ad ceruicum tumores 320. f. Marc.
ceruix in hepate quid 108.e. Ruff. ceruix veſicæ 108.f.Ruff. ceruix in vulua quid 109.c.Ruff.
Cerumina 110.f.Ruff.
Ceruſſæ vires 646.g. Æg. 20.a. 611. f.Orib.2.b.70.e.75.c.697.a. Aet. 375.h.Myr. ceruſſæ venenum ineſſe 628. d. Aet. ceruſſa & ſpuma quomodo incoquenda 91.b.Celſ. ceruſſæ potæ ſigna & remedia 550.c.Æg.288.c.Act. 107.b.Celſ. 224.d.Scr. è ceruſſa medicamentum 325.e.Act.
Ceſtron 616.e.Æg.499.d.Orib.32. g.Aet 359.f.Myr.
Cetaceorũ caro qualis 373.h. Æg. 225.h.584.a.Or.
Χαῖται 101.f.Ruff.
Chalaſticum cerotum 352.g.Mar. chalaſticum Olympianum 402. f.Marc.
Chalaſtræi nitri vires 631.f.Æg.
Chalazion in palpebris quid 183.c. Act.142.h.Celſ.
Chalbana 448.e.511.g. Orib. 57.d. Aet.
Chalcanthi electio 27. d. Orib. chalcanthi vires 645.f.Æg. 460. e.516.f.Or.74.f.Aet. 305.h. Act. 82.f.Celſ.
Chalcitidis coctio 29.c.Or. chalcitidis vires 645.f. Ægin. 460. f. 483.b. 516.g.Or. 2.g.74.g. Aet. 384.h.Myr. chalcitidis vſtæ vires 305.g.Act.
Chalci nota 699.g.Æg.
Chalcos, eiúſq; vires 516.h.Or.75. a.Aet. Χαλκὸς κεκαυμένος 459.h. Or. Χαλκοῦ ἄνθος 460. a. 516.h. Or.75.a.Aet. Χαλκοῦ λεπὶς 460. b Or.
Χαλινὸς 103.g.Ruff.
Chamarum in nutriendo qualitas ac vis 88.h.Aet.Vide Chemæ.
Chamæacte Latinis ebulus 262.f. Marc. chamæactæ vires 407. h.490.g.Or.9.c.Aet.
Chamæbalan⁹ agreſtis 410.h. Or.
Chamæciſſus 449.a. Or. chamæciſſi flos 511.h.Or.
Chamæceraſia 530.a.Myr.
Chamædaphnæ vires 619. a. Æg. 19.c.448.f.Or.
Chamædrops 646.b.Æg.449.b.Or.
Χαμαίδρυος deſcriptio 211.d.Scr. chamædryos vires 645.g.Ægin. 449.b.511.h.Or.57.d.Aet.
Chamæleon animal 483.h.Or.
chamæleontis albi nigríque radicis vires 645.h.Ægin. 19.d.21.c. 449.d.512.a.Or.59.a.Aet. chamæleontis poti ſymptomata & remedia 646.d. Æg. 645.e. Aet. 225. h.Scrib.
Chamæleuce quid 495. f. Myr. chamæleucæ vires 645.h.Ægin. 511.h.Or.57.f.Aet.
Chamæmeli vires & deſcriptio 646.a.Æg.410.e.512.a. Or.11.c. Aet. chamæmelum purpureum 371.e.Myr. chamæmelum ſiccum 14.e.Or.
chamæmelatum 280.e.Or. chamæmelinum oleum 20 b.Aet.
Chamæpitys Syris pityſoriſis 386. a. Marc. chamæpityos ſeu aiugæ vires 273.d.Act. chamæpityos vires 547.g. 646.a. Ægin. 447.c.449.b. Orib. 58.b.Aet. chamæpityos in purgando vires 58.b.127.a.Aet.
Chamæplion 418.b.Or.
Chamæraphani vires 653.d.Æg.
Chamæſycæ vires 646.b. Æg. 449. f.512.d.Or.
Chamelææ vires 646.b.Æg.449.b. 511.h. Or. 57.e. Aet. chamelææ purgatoria vis & doſis 128. b.Ruff.648.g.Æg.328.a.Or.127 d.Aet.383.a.Marc.
Characias ſiue characites tithymallus 325.d.444.h.510.d.Or. 55.e. 125.g.Aet.
Χαραποιὸν 368.a.Myr.
Χαροπὸς color qui 855. c. Theoph. 46.e.Act.
Chartæ cõbuſtæ vires 636. e. Æg. 505.d. Or. è charta medicamentum 326.d.Act. è charta paſtillus aridus ad nomas 674. e.Or.
Χείλη 102.e.Ruff.
Χεὶρ 104.g.Ruff.
Χηλαὶ 101.g.Ruff.
Chelidones, piſces 226.h.Or.
Chelidonii deſcriptio, ſpecies, & vires 646.c.Ægin.409.b.448.f.h. 512.d.Or.58.c.Aet.646.e.Æg.
Chelidoniæ aſpidis morſui vt medendum 542.a.Æg.621.d.Aet.
Chemæ nota & quantitas 699.e. Æg.243.Marc.
chemarum in nutriendo facultas 373.e.Æg. 28.e.230.g.584.a.Or.
Chemoſis oculorum quid, eiúſq; curatio & remedia 433.e.Ægin. 129.c.Or.299.e.626.f.Aet.182.h. 237.g.308.g.Act.
Χηναλώπηξ 96.c.Aret.
Cheniſcorum in organis vſus 163. g.Or.
Chermes 385.g.Myr.
Cherſydri ictui medendum quomodo 106.d.Celſ.
Chezananca illitio 652.g.Æg.58.a. Or.142.d.Aet.
Chia maſtiche 42.a.Aet. chia terra 452.e.596.g.Or.65.f.Aet.
Chiacum collyrium 50.g.Or. 354. h.355.b.Aet.
Chiaſmi ratio 571.e. 579.f. 592.e. 601.d.604.d.Æg.
Χιαστοῦ laquei ratio & vſus 155.f. Or.
Chiliodynamon 48.f.Aet.
Chiragra vnde, & quomodo curãda 225.h.Act.24.c.81.b.Celſ. chiragricis medentia 38.e. 68.h. Aet. 323.c. Act. 407.e. g.408. h. 409.b.Mar.
Chironii panacis vires 636.e. Æg.
chironia vitis 409.c.Or.
chironia vlcera quæ & cur dicta & quomodo curãda 524.a.Æg. 109.g.Celſ. chironii vlceris curatio 109.g.Celſ. chironiis vlceribus medentia 515.c.Æg.73. g.697.a.712.f.Aet.
Chlora Epigoni 569.h.Aet.
Χλωροῦ coloris ſpecies 856.b. Theo.
Chirurgiæ ſubiectum bipartitum 551.b.Æg. chirurgia, diæteti-ca, & pharmaceutica partes medicinæ 5.e.Celſ. chirurgia, chirurgi celebres: chirurgus qualis eſſe debeat 137.a.Celſ. chirurgiæ ſcopus circa caput 337. a.b. Aet. chirurgiam abhorret gãglium 745.f.Aet. chirurgi officium in tumoribus 744.b.Aet.
Choacum emplaſtrum 88.g.Celſ. choacum enhæmon emplaſtrũ 88.g.Celſ.
Χοάνη 524.f.Or.
Choiac menſis 610. b.f.Aet.
Chœnicium, modiolus 171.a. Celſ.
Χοῖνιξ 244.Marc. chœnicis nota 699.d.Æg. chœnicis pondus & quantitas 701. b. Ægin. 243. Marc.
chœnicidum vſus reprobatus 593 c.Æg.
Chœrades quid, vnde dictæ, & quomodo eis medendum 564.a.515 c.Æg.741.e.Aet.190.f.Act.
chœradolethron 45.a.Aet.
chœroſpolethron 462.b.Æg. 575. g.Myr.
Χολάδες cur dictæ 44.d.Aret.
Cholagogis ſeu bilem ducentibus medicamentis quando vtẽdũm 270.f.Act.
Χολὴ & ὀργὴ ſynonyma 21.e.Aret. Χολῆς ἀγγεῖον 108. e. Ruff. Χολὴ ξανθὴ 110.e.Ruff.
Χοληδόχος follicul⁹ 852.c. Theoph. 150.e.Act.
Cholera quid, eiúſque ſymptomata, cauſæ, & curatio 12.f. 74.b. Aret.235.g.236.a.Tr.458.h.Æg. 623.c.Or.449.f.Aet.75.a.Celſ. cholera acutus morb⁹ 75.f.Celſ. cholera quo anni tempore vegetior 13.a.Aret. choleræ ſymptomata 12. f. Aret. cholera correpti, augeſcente increſcentéque ventriculi tenſione, cur crura tibiáſque contrahant 763. b.Caſſ. cholera laborantibus extremæ corporis partes cur cõuellantur contrahantúrque & refrigerentur, pulſúſque adſit obſcurus 764.g.Caſſ. choleræ victus conueniens qui 74. f. Aret. cholericorum affectuum extremum remedium frigidus potus 270.g.Or. choleræ cholericíſque medentia 258. a. 279. e.Act.360.a. 361.f.427. e.453. g. 457.c.Myr.208 a.235.f.Scr. 309. e. 386. c. Marc. ad choleram proiiciendam 386.a.d.e.Marc. à cholera quid præſeruet 336.a. Marc.
choleræ exaſperatæ quomodo medendum 74. h. Aret. choleræ quæ citra noxam excitatur dignotio & curatio 238.c.Tr.
choleræ ex bili curatio 237.e.Tr. choleræ ex copia ciborum curatio 236.a.Trall. choleræ ex vitiato ſtomacho curatio 236.e. Trall.
cholericos pepo quando efficiat 46.f.Aet.
Chondrillæ vires & ſpecies 646. e. Æg.423.e.450.b.512.d.Or.58.c. Aet.
Chondri vires 369.g. 646.f. Ægin. 450.b.512.d.Or. Χόνδροι 104.f. 110.c.Ruff.
Choragos antidotus 374. h.375.c. d.Myr.
Chordapſus 13.c.Aret. 470.d.Aet. 76.b.Celſ.
Χορίος 107.d.Ruff.
Choroides tunica 107. b. d. Ruff. 527.f.Or.
Chriſti coronam è ſpina alba confectam fuiſſe 347.e.Marc.
Chryſanthemon quid & quas vires habeat 620.d.Æg.14.e. 417. b.Or.
Chryſatticum paſſum 475.c.Æg.
Chryſippus medicus 5. e. Celſ. chryſippi antidotus 395. e. 439. b. Myr. chryſippi malagma 88.a.Celſ.
Chryſitidis vires 646.f. Æg. 450. c. 512.e.Or.
Chryſobalanus 431. f.Myr. è chryſobalano antidotus 447.d.Myr.
Chryſocallia.410.e.Or.
Chryſocollæ vires 646.f. Æg. 483. d.516.h. Or. 75.b. Aet. chryſocolla laudatior quæ 461. a. Orib.
Chryſocomæ vires 646.f.Æg.450. c.512.e.Or.
Chryſolithos 158.a.Tr.
Chu, ſeu congii, pondus & quantitas 700.e.g.Æg.28.d. Or. 244. Marc.
Chylaria quid, & quandiu durent 252.g.Act.440.b.Myr. chylarium bilem ducens 440.a. Myr.
Chyli ſecunda confectio in cauis iecinoris 150.e.Act.
Chymation oxyporium 333. h. Marc.
Χυμὸς 110.h.Ruff.
ante Cibum corpus exercendum 115 c. Aet. cibus à quibus rebus melius incipiat 12.c.Celſ. cibi alii aliis qui infirmiores 36. e.Celſ. cibi aceſcentis in ventriculo remedia 456.h.Æg. 361. f.374.a.406.a.Myr.17.c.Celſ.326 b.Marc. cibi in ægritudinibus acutiſſimis qui primi 207.g. Act. cibi alimenti plus habentes qui 37. d. Celſ. cibi appetentiam quid excitet 53. d. Aet. cibum auerſantibus, venerea conducunt 355.c.Æg. cibum auerſantibus prægnãtibus quomodo ſubueniendum 347. c. Æg. cibos boni ſucci non eſſe omnes eos qui ſtomacho arrideant 38.g.Celſ. cibi confectio 81.e.Act. ad cibum conficiendum 332.b.d.333.a. 336.e. Marc. cibum continere non valenti quid medeatur 210. g. Scr.326.b.Mar. cibi copia aut inopia nimia quid noceat 200.f. Act. cibus copioſior an humectet 319.d. Or. cibum corrumpentes quomodo curandi 355.a.Æg. cibos corrumpẽtia 576.c.Or. cibi cruditatem inferentes 459.d.Aet. cibi cupiditas bona quæ 21. b. Celſ. cibum dare in febribus quando liceat 43.h.Celſ. cibum dabat febre inclinata Aſclepiades 44.g. Celſ. cibus datur in febre longa maturius 45.a.Celſ. cibi dandi citius vel tardius, regula 43.h.44.a.Celſ. cibũ dandum quum venæ cõquieuerint 44.g.Celſ. ciborum differentia & varia ratio 368.a.Æg.203. b.Act. ciborũ differẽtiæ vnde 36.g.Celſ. cibũ difficulter cur cõtineant febriẽtes 764.g.Caſſ. ciborum eiuſdem ſpeciei, eſſe diſcrimina 36.d.Celſ. cibis exhibendis multipliciter peccatur 35. a. Celſ. cibi faſtidium vnde 159. f. Act. cibi faſtidio medentia 126.g.Ruff.100.d.Or.

257.c.263.h.266.a.Act. cibum fugiendum eſſe nullum qui edẽdo ſit 11.b.Celſ. cibus humectans qui 319.d.Or. cibus humidus fatigatis conuenit 13.c.Celſ. cibi imbecilliſſimæ materiæ q. 36.d.Celſ. ciborum inappetẽtia quid, & quomodo curanda 411.a.g.457.c.Æg. cibi incommodi quid noceant 200.f.Act. cibi inflantes & acres cœliaco affectui vtiliores 75.h.Celſ. cibus in integro corpore minùs corrumpitur 44.g.Celſ. cibi potúſque intempeſtiuitas & inordinatio quid mali adferat 200.e.Act. cibi materiæ valentis, mediæ aut imbecillæ qui ſint 36.b.Celſ. cibi leniores qui 37.a.Celſ. in cibo medicamentum optimum 127.f.Aet. cibi medicamentoſi & cibi familiaris differentia & vſus 100.h.Act. ciborum naturæ proprietatéſque noſcendæ 37.f.Celſ. cibi qui quibus & quando offerendi 204.d.Act. cibi non inflantes 38.h.Celſ. cibus plenior in febre qui 208.a.Act. cibi plenitudo in morbis, noxia 34.h.Celſ. cibos plures cur appetant melancholici 251.d.Aet. cibi praui ſucci quid incommodent 200.g.Act. cibi pulſus quomodo variẽt 847.c.Phil. cibi quantitas eadem omnibus non conuenit 204.a.Act. cibus in ſolio quibus rectè aſſumitur 59.b.Celſ. cibum ſtomachus ſæpe reſpuit, quem mens tamen concupiſcit 46.e.Celſ. cibi ſumendi primò qui 43.b.Aet. cibi ſumendi quantitas 33.e.Act. cibus ſumendus quoties eadẽ die 33.g.Act. cibus ſumendus ſemel quando ſit 16.c.Celſ. cibus tenuis in febri qui 207.h.Act. cibi validi qui 208.a.Act. ciborum varietas ægris quando permittatur ex autoritate Aſclepiadis 47.f.Celſ. cibi varii, concoctu difficiles 47.f.Celſ. cibi vitiatio in ſtomacho quib' accidat, & quò ei medendum 81.c.Or. cibi potúſque vſu ſiquis nõ iuuetur, quid conferat 332.f.Marc.
Ciborium 33.c.662.e.Aet.
Cicadarum vis & vſus 543.b.Æg. 97.b.Aet. cicadarum vſus & ex his confectum medicamentum 465.d.660.g.Æg. è cicadis antidotus 448.a.Myr.
Cicatrices quid, & quomodo eis medẽdum 436.f.Æg. cicatrix quale poſtulet medicamentum 707.d.Aet. cicatrice vbi opus quid faciũdum 707.c.d.e.f.Aet. cicatrix inducenda quãdo 104.d.Celſ. cicatricem inducentia 523.d.Ægin.73.g.696.d.697.a.b.707.g.830.g.Aet.247.e.321.e.f.322.b.325.a.g.Act.102.d.Celſ.228.h.230.d.h.233.h.234.a.b.Sc. ad cicatricem perducens malagma Andreæ 85.h.Celſ. ad cicatrices 820.b.Myr. ad cicatricem abnuẽtia 231.a.Scr. cicatrice vetuſtis vlceribus quid inducat 601.f.Or. cicatrices ſtigmata, & vibices, quomodo tollenda 631.e.Or. cicatrices cõplens medicamẽtum 325.c.Act. cicatricẽ cõcolorem ſanæ parti quid reddat 436.b.Ægin.104.d.Celſ. cicatrices delentia 29.d.Aet.323.a.Mar. cicatrici figura aptior quæ 563.e.Æg. cicatrices fœdas quid extergat 322.e.Mar. cicatrices illuſtrat myrobalanũ 13.g.Aet. cicatrix excreſcens & caua 104.e.Celſ. cicatricum nigrarũ purgatio 600.d.Orib.675.d.676.a.Aet.104.d.Celſ. cicatrices nigricãtes & quæ ex impetigine fiunt, & ſtigmata tollentia 110.d.Or. cicatricibus nigris quæ medeãtur 524.f.Æg. cicatricũ notis quid medeatur 325.e.Act. ad cicatrices ſedandas 283.f.Mar. cicatricum tincturæ 437.a.Æg. ad cicatrices veteres 323.d.Mar. cicatrix venenatis vulnerib' nõ ſtatim inducenda 222.e.Scr. cicatrix capitis vlceribus vt inducenda 257.a.Mar.
ad cicatrices maxillarũ 323.c.Mar. cicatrices oculorum 184.a.Act. cicatricibus oculorum quõ medendum 315.g.316.c.h.Aet.123.c.Celſ. ad cicatrices oculi ſolutas 266.a.Mar.
cicatricoſis pili vt inducẽdi 261.e.Mar.
Cicer, eiúſq; iuſculum 27.f.Act. ciceris facultas 370.d.Æg.8.c.598.d.Or.25.f.Aet. ciceris agreſtis vires 484.b.Or. cicer arietinum 598.d.Or.371.d.Myr.
cicercula 211.h.Or.39.c.Aet.
Cicerbita 52.f.Aet.
Cichorii vires 526.e.Æg.51.c.Aet.
Ciceos, eiúſq; fructus vires 325.e.499.f.Or.33.d.Aet. cicinum oleum 18.c.33.e.Aet.
Ciclæ 227.c.Orib.
Ciconiæ pennæ quas vires habeãt 298.b.Aet. ciconiarum ſtercus.83.h.Aet.
Cicuta Græcis coniũ 348.a.Mar. cicutæ natura ac vis 629.e.Æg.425.c.511.d.Orib.1.c.38.f.47.f.628.c.Aet. cicutæ ſemen 402.a.Myr. cicutæ potæ ſigna & remedia 547.a.Æg.643.e.Aet.285.g.Act.107.a.Celſ.223.f.Scr.
Cilia 545.d.Or.
Cimicum facultas 628.a.Æg. cimices quomodo necentur 628.a.Aet.
Cimoliæ terræ vires 20.a.452.g.512.h.Or.2.b.65.g.Aet.
Cinara 368.g.Æg.218.d.Or.33.d.Aet.388.g.Myr.
Cineris qualitas 5.c.Aet. cineris vires 643.c.Æg.21.g.510.b.Or.55.a.697.e.Aet. cinis abrotoni vſti 7.c.Aet. cinis corticis ſalicis 20.f.Or. cinis ficulnus 483.h.Or. cinis thuris exuſti 40.c.Aet.
cinereum collyrium 265.h.Mar. cinerei collyrii etymologia & compoſitio 198.b.Scr.
Cinnabaris 626.b.629.b.Æg.454.f.515.c.Or.373.g.Myr. cinnabarini medicamenti vires 497.g.Æg. cinnabarinum emplaſtrum 680.f.Æg.
Cinnamomi genera varia, ſed optimum, quod moſylicum vocatur 422.f.Or. cinnamomi vires 626.b.Æg.499.f.Orib. è cinnamomo antidotus 369.g.455.f.h.464.f.Myr.
cinnamomis 626.b.Æg.499.g.Or.
Κίων naſi 102.e.Ruff. κίων in ore quid 103.d.Ruff.
κιονὶς 116.d.Ruff.186.h.Act.
Circææ deſcriptio & vires 422.g.499.g.Or.626.b.Æg. circææ radix 499.g.Or.
Circius ventus 150.g.Aet.
Circuitum diſſoluẽtia 433.d.Myr. circuitibus quid medeatur 217.a.Aet. circuitu febriũ ſine horrore vexatis quid medeatur 311.a.Marc.
Circuli quadruplicis ratio & vſus 159.c.Or. circularis deligationis vſus 596.e.Æg. circularis figura cicatrici inducendæ inepta 563.e.Ægin. circularis motus vertiginem cur inducat, non item rectus 759.c.Caſſ.
circulatores colubras vt ſtupidas reddant 105.f.Celſ.
Circumcaualis oculi pellicula 299.b.Aet.
Circumcidendis quomodo medẽdum 574.d.Æg.
Circũlitio faciei aurea 366.b.Aet. circumlitiones ad impetiginem 374.d.Aet.
Circumoſſalis pellicula oculi 299.b.Aet. circumoſſalis tunica 106.b.Ruff.
Cirri 109.b.Ruff.
Cirſocele 154.e.Celſ.
Κιρσοειδῆ ἀγγεῖα 108.g.118.g.Ruff.
κιρσοειδὴς mẽbrana 107.b.Ruff.
Κίστα vnde 163.e.Act.
Ciſſampeli vires 620.e.Æg.
Ciſſãthemos 629.c.Æg.425.a.Or.
Ciſſeris pumex 626.c.Æg.515.d.Orib.
Ciſſos 422.h.500.a.Or.34.a.Aet.
Ciſtharus 33.e.Aet.
Ciſthus 626.e.Æg.422.h.499.g.Or.33.f.Aet.
Citharus 227.c.herba 499.g.Or.
Citrii mali facultas 371.d.626.e.Æg.218.a.Or.49.c.Aet. citrii caro 20.a.Or. ex citrio purgatorium 132.d.Aet. è citriis antidotus 392.f.393.a.430.f.Myr. citriorũ decocti vſus 347.c.Æg.
citrinum officinarum vnguentum 477.g.Myr.
Citrulũ officinis quid 367.c.Myr.
Ciuitatum ſitus cõſideratio quoad ſalubrem aerem 368.c.Or.
Claua Herculis Græcis nymphæa, Gallis baditis 396.c.Marc.
Clauaris ſquamæ vires 630.c.Æg.
Claudiacum collyrium 671.c.Æg.
Clauiculam homo ſolus habet 603.c.Æg. clauiculæ fractæ curatio 595.e.Æg. clauiculæ luxatæ curatio 603.b.Æg.
Claues 103.h.Ruff.
Clauus quid, & quomodo ei medendum 436.c.499.a.588.a.Æg.733.b.Aet.114.a.b.Celſ. clauis medentia 600.b.Or.29.a.42.b.83.e.Aet.399.f.400.b.f.Marc. ad clauos attritu calciamentorũ factos 400.e.Mar. clauus oculorum 183.h.Act.145.g.Celſ. clauus pedũ 398.c.e.401.a.Mar. clauus ſedis quomodo ſanãdus 686.a.Aet.
Clearchus quo medicamento ſanatus 376.h.Myr.
Κλειδὸς 103.h.Ruff.
Κλειτορὶς 105.c.Ruff.
Κλειτορίζειν 105.c.Ruff.
Clema 436.b.Or.
Clematidis vires & deſcriptio 614.f.626.f.Æg.325.c.327.d.423.a.Or.274.b.Act. clematidis purgatoria vis & doſis 127.a.Ruff. clematitis 411.c.Or. clematitis ariſtoloch.411.c.Or.228.d.Scr.
Cleonis collyrium 119.e.Celſ. cleonis gluten fluxionem oculorum prohibens 52.b.Or.
Cleopatra cuius ſerpentis veneno mortua ſit 542.a.Æg.
Cleophãtus tertianam quo pacto curabat 51.d.Celſ.
Clidion ex Philumeni Mnaſæi cõment.45.d.Or. clidion antidotus 433.a.Myr. clidion Oribaſii 663.a.Æg. clidios Oribaſii paſtillus 785.g.Myr. clidion pharmacum 425.a.Aet.
Climax antidotus 311.c.Tr.389.b.410.b.422.d.Myr.
Clinopodium 423.b.500.b.Or.
Clitarchi error 109.b.Ruff.
Cloacæ aura peſtilens 150.b.Aet.
Κλονώδης pulſus quid, & vnde dictus 146.e.Act.
Clunes 105.e.Ruff.547.a.Or.
Cluſinum far 498.b.Aet.
Clymenon 423.b.435.a.Or.
Κλύσμα 829.c.Myr. clyſmatum infuſio ad conſuetudinem ſeſſionum fieri debet 196.f.Act. clyſmata vnde fiant 196.h.Act. clyſmatum vſus 196.d.Act.
Clyſterum differentiæ 347.b.Or. clyſteris adhibendi ratio 122.g.Ruff.357.e.Æg.350.d.Orib. clyſterem admittentium ſitus 585.c.Æg. clyſteres quibus de cauſſis iniiciantur 12.g.Orib. clyſteres, calidos nimium non eſſe debere 353.g.Or. clyſterum fruſtrationes quibus modis fieri ſoleant 357.d.Orib. clyſteres paulatim non repentinò iniici debere 358.b.Or. clyſteres quibus iniiciantur quũ minimè opus ſit 356.e.Orib. clyſteres reiicientes quomodo curandi 504.g.Aet. clyſter quando noceat 330.e.Orib. clyſterum vſus in quibus corporibus noxius & in quibus ſalubris 349.b.Or.
clyſteris infuſa acria quando adhibenda 438.d.Ægin. clyſteres acres vbi non adhibendi 77.c.Aret. clyſteres acres ſenibus vitandi 580.b.Orib. clyſterum acrium materia 347.b.Or. clyſterum acrium præparatio 349.b.Orib. clyſteres alendi vim habentes eos qui alioqui non nutriuntur 356.c.Orib. clyſterum mollium materia 347.b.Orib. clyſterum mollium præparatio 348.d.g.Or. clyſteres varii 609.a.Myr. clyſtere veſica quomodo purganda 467.b.Æg.
clyſter ad aſcaridas 356.d.Orib. clyſteres in cholera ſicca 354.c.Or. clyſteres ad dyſenteriã varii 351.g.Or. clyſteres ad ileõ, ſeu inteſtinum tenuius 354.f.Or. clyſteres ad inteſtinum extremum 353.h.Or. clyſteres ad lũbricos qui helminthes nominantur 13.f.356.a.Orib. clyſter ex oleo melino 19.f.Aet.
Κνήμη 105.g.Ruff.
Cneorum ſiue thymelæa ventrem repurgat 62.h.Aret.
Cneſtrum herba 178.b.Aet.
Cnicion 446.e.Or.
Cnici vires 325.d.423.c.Or.34.b.Aet. cnici color 855.f.Theoph.

cnici purgatoria vis & doſis 328 d.Orib.126.d.Aet. cnicus obſoniis inditur 578.b.Or. cnici ſeminis vires 626.g.Ægin. 19.e. Or.273.a.Act.

cnicus flauus Baſſi,& eius vſus 49. g.Or. cnicus ſilueſtris 615. f. Æg.412.d.Orib.13.c.Aet.

Cnide 218.f.Orib.8.f.Aet.

Cnidiű granum 11.d.420.a. Orib.

Cnipes perimit terra ampelitis 66. a.Aet.

Coaguli facultas & vſus 638.f.Æg. 20.f.517.c.608.d. Or. 81.a. Aet. coagulum catuli ad quid edendum 262.b.Aet. coagulű cerui hinnulei quid vtilitatis habeat 196.c.Scr.

Cocali vires 604.c.Or.38.f.Aet.

Coccaria ſalubria apta ſtomacho, aluum maximè ſubducentia 56. e.f. Orib.

Κόκκιον quid 358.a.400.g.Myr. Κόκκια quæ Nicolao 533.g.Myr.

Κοκκοβάλσαμον 358.a.Myr.

Κόκκος 358.a.Myr.

Cocc⁹ Cnidius aliis chamelæa 86. e.Aret. cocci Cnidii facultas 626.h.Æg.22.c.Or.34.c.Aet. coccus tinctorius 34.c.Aet.

Coccymelea 34.c.Aet.

Κοκκόσπερμα 263.d.Act.

Κόκκυξ 105.e.Ruff.547.a.Or.

Cochiæ pilulæ 707.d.Myr.

Cochlearum carnis inter aliměta facultas 373.e.Æg. 221.b. 229.c. 584.b.Or. cochlearű carnis vſus 628.d.Æg.518.g.Or. cochlearű coctio 249.e.Or. cochlearű aduſtarum cinis 19.b.520.d.Or. cochlea terreſtris 95 f.Aet.

cochlearum in organis vſus & differentia 164. f. Orib. cochlea quadrata teſtudinem qua ratione moueat 165.a.Or. cochlearum quadratarű differentia 165. b.Or.

cochlearium quid Nicolao 373. e.413.c.Myr. cochlearii quantitas 243.Mar.

Κοχλιάζων quid 180.b.Or.

Κοίλη vena 852.d.f.Theoph.

Κοιλία 104.b.g.Ruff. Κοιλίας στόμα 104.f.Ruff. Κοιλίαι 107 g.Ruff. Κοιλίαι cerebri 107b.Ruff.

Cœliacus morbus qua parte conſiſtat 75.f.Celſ. cœliaci morbi cauſæ, ſymptomata & curatio 43.d.94.a.Aret.246.g.247.a.Tr. 459.e.Æg. 662.d.g Orib.485.h. Aet.161.f.Act.75.f.Celſ. cœliaci qui 212.c.Scr.363.d. Marc. Κοιλιακὰ πάθη 161.f. Act. cœliacorum potiones 247 d.Tr. cœliacis medentia 692.g. Orib. 35.c. 37.d. 39.e. 41.e. 49.g. 87.g. 91.b.159.b.657.b.Aet.256.b.257 b.258.a.262.a.265.f.269.a.f. 324. e.327.f.329.a.Act.357.e.358.c.g. 359.c.362.e.363.a.384.c.f. 385.a. 390.e.391.g.395.b.e. 402.d. 407. c.408.h.410.c.413.d.418.f.425.f. 430.b. Myr. 209. a.212. c.213.h. 228.g.Scrib. 311.a. 341.e. 363.c. 364.d.368.d.369.a. 370.b. 371.a. 376.d.f.Marc. ad cœliacos viribus defectos 365.f.Marcell.

Κοιλοειδῶν 102.a.Ruff.

Cœloma oculorum quid, eiúſque medela 435.g.Ægin.300.b.Aet. 183.f.Act.

Κοῖλον 101.g.Ruff.

Cogitatio capite infirmo non tuta 16.c.Celſ.

Coindicantia & contraindicantia morborum 142.f.Act.

Coire cű excrementis valde pernicioſum 8.d.Or. coire cű fœmina vt quis queat 396. e. Marc.

coitus opus naturale 117.d. Aet. coitus an comitiali morbo conferat 87. g Aret. coitus cum auerſa conceptionem iuuat 490. b.Ægin. coitus ad conceptionem commodus qui 489. h. Ægin. coitum inhibětia 396. e.Marc. coitu immodico vſis quomodo medendum 355. h. Æg. ad coitum impotentibus quomodo medendum 355. g. Æg. coitus inuiti, ſteriles 792. d. Aet. coitus vigorem quid eneruet 396.e.Mar.

coeuntia in aliqua parte corporis, quibus medicamentis diſcutiantur 84.b.Celſ.

Colchicum quid, & vnde dictum 544 h.548.b.Æg.423.c.Or. 284. b.Act. colchici poti ſigna & remedia 548.b.Æg.286.f.Act.

Colias 226.g Or.

Colicus dolor quibus affectibus contrarius 163.d. Act. colici morbi differentiæ 164.a.Act. colici morbi ſigna 44.a.Aret. colicorum excrementa qualia 472.a.Aet. colici morbi dolor teſtes quomodo inuadat 44. b. Aret. colici morbi dignotio & curatio 293.g.Tr.462.d. Æg. 661.f.Or.164.b.225.e.Act.16.h. 17. a. Celſ. colicis medentia 295.b. Tr. 27.b.46. g.47.f.82.g. 91.c.95.e.97.b.Aet. 278.f. 280.f. Act.318.f.329 g.333.f.341.e.375. f.380.f.Marc.

colici doloris ex acri humore curatio 470.h.Aet. colici doloris ex frigido humore,curatio 287. g.Tr.471 g.Aet.282.b.Act. colici doloris ex pituitoſis humoribus curatio 471.g.Aet. colici doloris falſa ſpecies quæ 471. b.Aet.

colicæ antidoti 478.a. Aet. colica Caſſii 96.b.Celſ. colica inuincibilis 358.e.Myr. colica Iulii Baſſi compoſitio 376. c. 378. a. Marc. colica cataplaſmata 480.d.Aet.685. a.Myrepſ. colicis clyſteres quales conueniăt 355.b.Or. colicæ compoſitiones 213.e.Scr. colice compoſitio primaria 380. a. Marc. colica infuſa 479.c.Aet. colica pharmaca 474. g. 475. 476. &c. Aet. colicorum phyſica medicamenta 296.c.Tr.

colica affectio, Æginetæ temporibus 429.e.464.a.Æg.

Coliformia oſſa quæ 295.c.Aet. coliformes meatus 560.d.Æg.

Colii 231.b.Or.

Colis 546.g.Or. colis morborű curatio 133.c.Celſ. colis extěſionis & reſolutionis cauſæ 166 f.Act. coli reſoluto quomodo medendű 429 d.Æg.297.b.Aet.

Colla 22.a.Or. 35.b. Aet. collæ ſeu xylocollæ electio 26.a.Or.

Collapſos ex morbo comitiali quid excitet 256.e.Aet.

ad Collectionem quamlibet 408. g.412.c.Marc.

Collia 231.g.Or.

Colliquati qui 32. e. Aret. colliquatio quid 218.g.Aet. colliquationis cauſæ 35.c. Aret. 510. d.Aet. colliquationis notæ 99 e. Or. colliquationis curatio 91.d.Aret.408.g.Æg.489.g.Aet.

Colliſio corporis 100.e.104 a.Cel. colliſă in corpore reficiens malagma 86.a.Celſ. ad colliſiones feruore frigoréue excitatas 402. h.Marc.

Collocatio membrorum ictorum 101.h.Celſ.

Collum eiúſq; partes 103.f.Ruff. ad colli maculas & nigredinem 367.f.Aet.323.b.Marc. colli venarum ſectio quid conducat & noceat 194.e.Act. colli vertebræ 120.d.Ruff.549.g.Or. colli vitia qualem vrinam efficiant 854.e.Theoph.

collum in vulua quid 109.c.Ruff. collum vteri 780.a.Aet.

Collutionis vſus 276.g.Or. collutiones anginæ vtiles 63.c. Aret. collut.ad oris vlcera 399.d.Aet.

Collyriorum differentia & conficiĕdorum tempus 669.e.h. Æg. 306.g.Act. collyriorum vſus, parandorum ratio,& catalogus 167.d.168.f.& deinceps Tr.669. e.Æg. 49.f.396.f.397.e.Or. 340. a.& deinceps.Aet.307. a. 308. c. Act.655.a.Myr. 119.d.Celſ. 197. a.198 g. Scr. 264.f. & deinceps. 279.f.Marc. collyria acria 198 g.Scr. collyria alba 350. 351. Aet. collyria arida 340. 341. Aet.726.e.Myr. collyria compoſita leuia 197.a.Scr. collyria diaſmyrna 354.c.Aet. collyria enſtacta 359.f.Aet. collyria exterſoria 436.g.Æg. collyria fiſtularia 688.β. b. Aet. collyria inflammationĕ arcentia 554. f. Æg. collyria lenia 349.350.351. Aet. collyria liquida 342. 343. 344.Aet. collyria monohemera 345.g.346.Aet. collyria nardina 360.f.361.362.363.364.Aet. collyria ſiſtentia 347. 348. 349. Aet. collyria ſpodiaca 350. b. 352.d.Aet. collyria theodotia 36.f.361.& ſeq.Aet. collyriorum tenerorum vſus 437.d.Æg. collyria tephrica 381.b. Aet. collyriorű ex pigmentis durabilitas & vis 265.c.Marc.

collyrium achariſton 50 a.Or.348 f.Aet. collyrium Alexădri regis 317.h.Aet. collyrium Ammonii 361. b. Aet. collyrium Antoninus dictum 303.d.Aet. collyrium aromaticum 355. d. 359.g.Aet. collyrium athanaſia dictum 351.d.Aet. collyriű auguſtum 351.f. Aet. collyriű aureum 358.e.Aet. collyrium Bolæ 351.e.f.Aet. collyrium à cæſare Adriano inuentum 361. f.Aet. collyrium chiacű 354. h.Aet. collyrii chiaci vſus 432 g.Æg. collyrii croceri ex roſis, vſus 554.f.Æg. collyriű cycn⁹ & eius vſus 50.c. Or. collyriű Damocratis 287.e.Aet. collyrium delicatű 352.h. Aet. collyrium diacentető 51.a.Or.359. d.Aet. collyrii diacenteti vires & vſus 434. b. Æg. collyriorű diacrocu vſus 432.g.Æg. collyrium Diagoræ 353.d.Aet. collyrium Dionyſius dictum 369.g. Aet. collyrium ericeron 348. f.Aet. collyriű euchrun 345. b.Aet. collyriű eutonum 356. e.Aet. collyriű Flori 353.e.Aet.

collyrium fuſcum 395.c.Act.

collyrium Gryali 356. f. Aet.

collyriű harmatium 356. b.Aet.

collyriű Hermola⁹ dictű 305. e. Aet. collyriű Hygidium 361.b. Aet. coll.Indarium 361.d.Act.

collyrium liquidum 432.g.Æg.

collyrium magnum 353.d. Act.

collyrium melinum 309.d. Act.

collyrium Moni 318. h. Aet.

coll.monomelum 346.d.Aet.

collyrium nicarium 361.a.Aet.

coll. Nilămonis dictum 351.c. Aet. coll. Nili 353. c. Aet.

collyrii Nili & nardini vſus ac vires 432.d.Æg. collyrium Nilium Demoſthenis ex roſis 50. d.Or. coll. Olympionici 348. f.Aet. coll. paccianum 359. f. Aet. coll.Paccii 354.c.Aet.

collyrium πεπιεσμένον 51.e.Orib.

coll. Philagrii 353.f.Aet. coll. Phœnix dictum 319 g.Aet. coll. Phoſporus dictum 345.g.Aet.

collyrium placianű 361.e.Aet.

collyrium preſſum 357.b.Act.

collyrium Proteus 358.f.Aet.

collyrium pſoricum 359.b. Aet.

coll.Ptolemæi regis 357.b. Aet.

coll.ſcutulare 348.d.Aet. coll. ſcylacium 355.e.Aet. coll. Seuerianum 319.e.Aet. coll.ſtratiotæ 359. d.Aet. collyrii ſtratiotici vires & vſus 434.b.Æg.

coll.thalaſſerű 358.g.Aet. coll. Theodotium,magnum dictum 262.b.Aet.coll. Theophilium 318.g.Aet. coll. teſtamentum dictum 361.f. Aet. coll. Vranium 352.c.Aet. collyrium xyſter appellatum 350.e.Aet.

collyrium ad carbunculos quod ἀνίκητον nominatur 51.f.Orib. coll.ad oculorum cicatrices 52. d.Or. collyria ad oculos ſcabros 124.c.Celſ. coll. ad ſuffuſiones 51.h. Or. coll. ad tabĕ 51.g.Or. coll. ad vlcera pura & impura & depaſcentia 51. c. Or. coll.ad viſus claritatĕ 52. d.Or. coll.ex thure,& eius vſus 50.b.Or. coll.ex cornu ceruino & eius vſus 50.d.Or.

collyriorum inſtar quæ medicamenta fiant 249.f.Act.

Colocaſia 488.f.Myr.

Colocaſion 34.e.Aet.

Colocynthæ,hoc eſt cucurbitæ,vires 602.b.Or.34.e.Aet.

Colocynthis Latinis cucurbita ſilueſtris 211.d.Scrib.326.g.382.c. Marc. colocynthidis vires 648 b.Æg.11.f.423.d.Or. colocynthis vino paſſo quomodo præparanda 423.h.Æg. colocynthidis purgatoria facultas & doſis 125.g. Ruff.325.b.326.g. Or. 125. d. Aet. 272. c. Act. 382. c. Marc. colocynthidis radix amuletű ad dětitionĕ 166.c.Aet.

Colon 108.c.Ruff.225.e.Act.16.h. Cel. coli amplitudo 13.g.Aret. coli munus 33.g.Aret. coli ſitus 118.d.Ruff.462.d.Æg.

colo affecto vrinæ quales ſint 79. a.132.c.Act. in colo naſcűtur lapides 472.g.Aet. colű depurgăt amygdala 10. d. Aet. ad colum 385.g.Marc.

coli doloris ex humore acri, medela 470.h.Aet. coli dolorib⁹ ex humoribus frigidis pituitoſiſq; quomodo medendum 471 g.Aet. ad coli dolorem 258.a.

263.e.265.a. Act. 76.g.Celſ. 338. d.375.d.376.f.377.e.378.e.h.379. a.Marc. ad coli dolorē etiam vetuſtum experta & efficacia cō poſitionum genera 213.d.Scr. ad coli dolores inueteratos 380 b.Mar. à coli doloribus quid præſeruet 336.a.Mar. ad coli empneumatoſin 381.b.Marc. coli exulcerati ſymptomata 495 a.Aet. coli flatus quid diſſipet 253.e.Act. ad coli inflationem 211.b.222.e.236.f.Scr.326.f.376. c.378.d.390.h.Mar. coli inſeſſiones 156.f.Aet.

Colophonia 22.b.Or.

Colorū differētiæ 855.b.Theoph. colorum diuerſa genera 46.d. Act. color niger vrinis vnde 198.a.Aet. coloribus qualitas nō exploratur 46.f.Aet. coloribꝰ qualitates ſimplices admixtæ 609.d.Æg. colores temperamentum hominis exactè nō indicant 609.d.Æg.

colorem corpori bonum cōcilian tia 657.b.Aet.336.e.Marc. color malꝰ ſine morbo regio,quid indicet 24.a.Cel. ad colorem corporis malum 345.g.355.b. Marc. colorem corpori reſtituentia 278.f.Act.215.a.Scr.342 a.Marc. colori vitiato quomodo medendum 353.g.Æg.79.g. Or. color ex quartana qualis 216.f.Act. colores qui appareāt regio laborātibꝰ 12.e.Act. color vrinis qualis eſſe debeat 195.d.Aet. color in vulneribus 101.d.Celſ.

Κόλπος 247.f.Act.

Colubram tutò edi 105.f.Celſ. colubræ digitū in os tutò quomodo inſerere poſſis 105.f.Cel.

Columbæ agreſtes domeſticis præſtant 60.a.Or. columbinæ carnis qualitas & facultas 222.g. 584.c.Or.86.b.Aet. columbini pulli caro qualis 371.e.Æg. columbini ſanguinis vſus 75.g.Aet. columbini ſtercoris vires 602.f. Or.83.e.Aet.

columbariorum in organis vſus 164.c.Or.

Columella quid 4.g.Ar.116.d.Ruf. 561.g.Æg.546.b.Or.186.h.Act. collumellæ affectionum ſymptomata & chirurgia 5.b.63.f. Aret.656.a.Or.390.g.Aet. columellæ quid medeatur 383.g. Myr. ad columellas cauteriū 719.g.Aet. columellæ ablatio 393.b.c.Aet. columellæ inflammatæ curatio 446.e.Æg. collumellæ vitiorum acutorum curatio 63.f.64.b.Aret.

columna in naſo quid 102.e.Ruff. colūna in ore quid 103.d.Ruff. 545.c.Or.

columniformes muſculi 106.g. Ruff.

Coma quando pectēda 394.b.Or.

Coma quid, & quomodo curandum 247.a.Aet.143.c.154.f.216. b.Act.

Comarus 423.d.Or.34.g.Aet.

Combeba & combebe 363.e.388. a.Myr.

ad Combuſta 230.h.231.a.c.Scrib.

Comeſtio poſt largum potum vitanda 12.d.Celſ.

Cometes 120.b.Or.

Comitialis acutis morbis cur annumeratus ſit 60.e.Aret. comitialis cuius partis proprius affectus 11.d.Aret. comitialis ætatem quām infeſtet præcipuè,& quæ ſui ſigna relinquat 20.g.Ar. 29.a.60.c.Celſ. comitialis antè pubertatem ortus ægrè finitur 27.c.Celſ. comitialem arguit gagates 68.g.Aet. comitialis origo 21.a.Aret. comitialis præludium incubus 256. b.Aet. comitiali laborantium pulſus 398.f.Æg. comitialis acceſſio quibus notis cognoſcatur 1.a.Aret. comitialis vigentis indicia 1.d.Aret. comitialis declinātis indicia 2.b.Ar. comitiali concubitus an profit 87.g.Aret. comitialis ſigna ſalubria 27.c. mala 28.g.Celſ. comitialibus exercitia quæ conueniant,quæ non 87.b.Aret. comitiali exterius quæ adhiben da remedia 86.c.Aret. comitialibus victus qui cōueniat 87. e.Aret. comitiali venæ ſectione quomodo & quando ſuccurrendum 86.b.Aret.60.d.Celſ. comitialis qua in ætate aut ſexu curatu facilior 196.g.Scr. comitialis morbi dignotio & curatio 66.d.86.d.Aret.151.b.Tr. 423.a.Æg.120.b.221.c.Or.255. 256.Act.216.b.Act.60.d.Celſ. comitialium purgantia medicamenta 153.e.Tr. comitialis vltima auxilia 60.a.Celſ. comitiali morbo conuenientia remedia 126.h.Ruff.153.c.Tr.592.d. Or.8.a.12.a.32.g.38.a.47.a.51.c. 91.c.f.118.a.153.e.256.g.651.f. Aet.257.g.268.a.270.d.279.a.e. 280.c.282.c.Act.353.a.355.d.356 f.365.d.406.b.407.a.410.d.418. h.420.b.425.c.e.426.d.437.g. 440.c.469.a.774.c.Myr.196.b. 209.f.Scr.325.a.Marc.

Comitialis, diuturni ſymptomata & cauſa 21.b.d.Aret. comitialis diuturnus & per circuitum repetens ex vteri ſtrangulatione 813.a.Aet. comitialis ex ſtomacho aliáve particula curatio 151.e.154.b.Tr. comitialis in pueris emendatio 60.c.Celſ. comitiali morbo puerorum cō ueniens remedium 597.a.Orib.

Commi 500.b.Or.34.f.Aet. cōmi oliuæ Æthiopicæ 235.a.Scr.

Communes & item peculiares omnibus membris functiones & vitia 143.b.Act. communes morbi qui 223.a.Aet. cōmunis ſenſus affectus 13.h.Act.

Compeper 363.e.388 a.Myr.

Κόμμια 363.f.Myr.

Componendi medicamenta ars ediſcenda medico 695.d.Aet. compoſitionem medicamentorum qui rectè aggredi poſſint 221.c.Act. compoſiturus medicamenta quam cognitionem habere debeat 406.a.Aet. cōpoſitorum medicamentorum forma 249.a.Act. compoſita omnia eandem temperiem habere nequeunt 140.d.Act. cō poſita omnia ſimpliciter tempe ratum reſpiciunt 141.a.Act. cō poſita cur inuenta 697.g.h.Aet. compoſitorum vires quomodo dignoſcantur 695.d.Aet.

compoſitio dulcis 447.c.Aet. cō poſitio emplaſtrorum ad maligna vlcera 711.b.Aet. compoſitiones tentiginem cientes 537. e.538.e.Aet. compoſita ad reiectationē ſanguinis 423.f.Aet.

Κωνάρια 374.g.Myr.

κωνάριον 523.c.Or.

Conceptionis notæ 782.c.793.b. Aet. conceptio ſugentib.pueris infeſta 164.g.Aet. conceptus & coagulatus fœtus quomodo conſeruetur 670.g.Orib. conceptum impedientia 671.a. Orib.31.f.785.c.Aet.503.a.Myr. ad conceptum prægnātibus abigendum 383.b.Mar. conceptionem impedientes affectiones quomodo curandæ 794.f. Aet. conceptum iuuantia 670. f.Or.264.c.Act.503.a.Myr. cō cipere non valentium curatio 489.a.Æg.

conceptum vitalem continet ſalvia 25.a.Aet.

Concha 230.f.Orib. Κόγχη 102. f.Ruff.

Conchyliorum vires 626.g.Æg. conchyliorum Indicorum opercula quas vires habeant 635.e. Æg.

Concoctio quid 459.c.Aet.89.g. Act. concoctio vitiis omnib. occurrit 17.d.Celſ. concoctiones generales quatuor quo modo in diuerſis corporis locis fiant 44.c.Act. concoctionis tria genera, ſingulorúmque excrementa 82.b.Act. concoctionis aberrantis cauſa 22.e.82 g.Act. concoctionis affectus 21.f.Act. cōcoctionē antiqui medicamentis moliebantur 43 c.Celſ. concoctio bona quando & quæ 6.g.Act. cōcoctionis bonæ indicia ex vrinis 129. e.Act. concoctionem decentem quæ vrina ſequatur 67.d. Act. concoctionum differentiæ in vrinis ſpectātur 54.e.Act. concoctionis imbecillitatē quæ vrinæ ſignificēt 855.d.Theoph. concoctionem impedientia 21. g.22.c.108.f.Act. 59.a.Celſ. concoctionum & incoctionum ſigna vrinæ earúmque contenta 93.e.Act. concoctionis infirmitatem quæ vrina indicet 860.a.Theoph. concoctionē iuuantia 93.h.Aret.153.b.652.g. Aet.270.d.Act.85.g.95.b.Celſ. 329.b.e.332.b.c.336.f.364.e. Mar. concoctionis malæ ſignum morbi principium 191.d. Aet. concoctio & diſcretio mediocris quomodo fiat 85.b. Act. concoctio naturalis quæ 21.h.Act. concoctionis naturalis cum elixatione ciborum & lucerna cōparatio 90.c.Act. concoctionis perfectæ & imperfectæ indicia ex vrinarum colo ribus 855.d.856.f.Theoph. cō coctio quādo fiat 109.a.Act.cō coctio quo pacto fiat,variæ opiniones 6.e.Celſ. concoctioni rebellia quæ 22.c.Act. concoctionē quid ſequatur 43.f.Act. concoctionis ſignum 7.b.Orib. concoctionis tardæ curatio 17. e.Celſ.

concoctio in quibus morbis expectanda 11.b.Or.123.a.Aet. cō coctione nondum perfecta,nihil ingerendum 204.f.Act.

concoctoriorum emplaſtrorum vſus 441.Æg.

concoctricis facultatis affectio 90. f.Act. concoctrix vis naturalis ſi vicerit aut victa fuerit,quid accidat 82.d.Act.

concoctu difficilia quæ 373.Æg. 242.h.587.e.Or. concoctu facilia 65.f.242.c.587.b.e.Or.107. g.Aet.

concoquendi facultatem roborantia 86.g.Aret. concoquentibꝰ bene cibum aut non concoquē tibus quamdiu quieſcēdum 11. d.Celſ. concoquentibus difficulter quæ medeātur 358.b.360. a.361.f.374.a.380.e.384.b.386.b. f.389.g.392.e.393.a.c.e.404.a.h. 407.f.422.d.428.b.430.d.455.f. h.466.e.467.b.Myr.

Concoquentia 22.a.474.b.614.e. Or.101.f.Aet.83.b.Celſ.

concretionem iuuantia 70.c.Aret. concretio oculorum 300.a.Act. concreti lacti eſus 80.b.Aet.

Concubitum à cibo moderatè ingeſto optimum eſſe 302.b.Or. concubitus ante cibum noxii 300.h.Or. concubitus diæta 302.f.Or. concubitus frequē tia,vſus,tempus,119.c.Celſ. cō cubitus per fœminarum naturalia impediti curatio 163.h.Celſ. concumbere volētibus quæ obſeruanda & quæ cauenda ſint 8. c.300.f.580.h.Or.Vide Coitus.

Concuſſio ſanguinis reiectionem exaſperat 68.f.Aret.

Concupiſcibilis animæ pars vnde declaretur 7.c.Act.

Conditi vſus 467.f.463.e.Æg. cō dita ſtomacho imbecillo inutilia eſſe 12.c.Celſ. condita uaria 675.a.Myr. condita ad bilem educendam 128.e.Aet. cō ditum calculos atterens 660.f. Æg. conditum ad lapidem in veſica frangendum 280.f.Orib. conditum nephriticum 371.e. 401.f.Myr.367.d.Mar. conditi purgatorii præparatio 839.e. Aet.

Condyli 104.c.Ruff.546.d.Or.

condylomata quid, & quomodo curanda 490.d.581.d.586.d.Æg. 684.f.835.h.Aet.108.c.135.e.165 f.Celſ. condylomatum remedia 326.h.329.a.Act.231.f.Scr. 392.b.405.f.Mar. ad condylomata articulorum & neruorum 399.c.e.Mar. condylomata vteri quomodo curanda 835.h. Aet.

Confirmans malagma 235.f.Scr.

Cōfuſionis oculorum curatio 439. c.Æg.300.325.c.Aet. confuſionis oculi ex ictu,curatio 131. d.Or.240.e.Act.

Κόγχιον 245.b.Mar. congii nota 699.d.Æg.

Congrus 227.h.Or.88.g.Aet.

Coniæ, id eſt lixiuii, vires & vſus 500.c.602.c.Or.34.g.Aet.

Conium Latinis cicuta 348.a.Mar. conii deſcriptio & vires 425.c. 501.c.Or.38.f.Aet.

Coniectura, non ſcientia, multa haberi 8.h.Celſ. coniecturæ ratio in medicina 23.f.Celſ.

Conile 325.c.Orib. conilæ purgatoriæ vires 327.e.Orib.

Coni arboris & fructus vires 629. e.Æg.501.d.604.c.Or.38.g.Aet.

Conſenſus lege quænam conſtent 12.d.Act.

Conſtantinus antidoto quo vſus

402.b.Myr.
Cōſtipationes in aliqua parte quo modo diſſoluendæ 10.f. Or.
Conſtitutiones intemperatæ quomodo conſiderandæ & quid in illis faciendum ſit 83.a.Or.
Conſuetudinis diutinæ vis 17.g. Act. conſuetudini non ſemper fidendum 202.a.Act. cōſuetudo in venæ ſectione conſideranda 119.h.Aet. conſueti victus mutatio periculoſa 13. a.Celſ.
Contagioſum malum elephantiaſis 664.a.Aet.
Contemplatio ſpiritus animalis theorematum medicorum finis 1.c.Act.
Contēperantium medicamētorū vſus 198.c.210.g.Act.
Continuis morbis alimenta quæ conueniant 256.a.Or. continuitas quomodo diuidatur 226. d.Aet.
Contractionis articulorum curatio 246.e. Act. contractionib. conuulſioribus quid medeatur 459.d. Æg. contractionibus ex ellebori potione, quomodo ſuccurrendum 341.e.Or.
Contrariis ſanitas corporis conſeruatur 223.d.Aet.
Contuſio quid 226.g. Aet. contuſionis differentiæ & curatio 591.g. 517. a. Ægin. 730.g.Aet. contuſionis membrorum curatio 245.g.Act. ad cōtuſiones mēbrorū 352.h.Mar. contuſio neruorū quō ſanāda 701.g.Aet. cōtuſioni vnguiū quomodo medendum 733.f.Aet. ad contuſiones quaſlibet placandas 404. d.Mar. ad contuſa 229. c. g. 230.d.236.h. Scrib.
Conualeſcētes ſi tardè cōfirmētur quomodo tractandi 82. d.Celſ.
Cōuerſioni in latus quomodo ſuccurrendum 230.g.Act.
Cōuexa in iecore quid 108.e.Ruff.
Conuoluulus quid 164.a.Act. cōuoluulo quid medeatur 256. e. 258.a.Act.418. e.Myr.
Conuulſionis indicium 858.d.Th. conuulſionis ſpecies quot 2. d. Aret. conuulſionis cauſæ 2.e. Aret. 193. h. Act. conuulſionis notæ & pericula 3.a.e.Aret. conuulſionum dignotio & curatio 429.g.Æg. 124.e. Or. 267. h.455.d.Aet. conuulſionis periculo inſtāte totus neruus præcidendus 194.a. Act. conuulſionibꝰ idonea aqua 154 a. Aet.
conuulſionis caninæ ſymptomata 25.g.Aret. conuulſionis caninæ curatio 428.h. Ægin. 266.b. Aet. conuulſioni caninæ medentia 416.b.Myr. conuulſioni in febribus quomodo medēdum 236.f.Aet. cōuulſio mortifera è lumbricis 531. h. Ægin. conuulſionibus puerorum quæ medeantur 349.b. Æg. conuulſio ſtomachi 455. b.Aet. cōuulſioni ex vulnere in rigore quomodo medēdum 62.a.Aret.
conuulſorum curatio & remedia 629.d.601.f.Or. 12.a. 49.g. Aet. 358.c. 380.c. 418. e.430. d. Myr. 327. f.329.b.d.f.Mar.
Conyzæ vtriuſq; vires 627. d. Æg. 19.e.21.b.423.c.482.h.500.c.602 c.Or.35.a.515.ß.f.Aet.
Copton malagma 685.c.Æg. Κοπτὸν medicamentum 324.b.Act. copti medicamenti vſus 470. e. Æg. copton platyſma 36. c. Or. Κοπτὰ 28.h.Orib.
coptarion 494.b.Myr. coptariū ad phthiſin 431.a.Aet. coptarium ad tuſſim 414.d.Aet.
Coptus Ægypti vrbs 25.a.Aet.
Copri, id eſt ſtercoris, diuerſorum animalium vires 602.d.Or.
Copulatiui nerui 110.b. Ruff.
Cor 104 f.107.g.Ruff.546. f. Orib. cor, hepar & cerebrum, tres hominis primas eſſe partes 43. d. Act. cor cæteris viſceribus calidius 17.b.18.a.Act. cor natiui caloris focus atque fons 535. e.Or. cordis auriculæ 107. h. Ruff.534.f.Or. cord. caput 107 g.Ruff. cordis deſcriptio 63. e.Celſ. cordis mēbranæ 534. f.Or. cordis os 535. b. Orib. cordis partes 107.g.Ruff. cordis ſedes vbi 42.g. Aret. cordis ſitus, ab eóque nata, & adiacentia 117.d.Ruff. cor ſiniſtrorſum eſſe collocatum 534. e. Or. cordis temperamenti notæ 364. f.Æg.86.e.Or.183.e.Aet. cordis tunica 535.f.Orib. cordis ventriculi 535.c.Or.
cordis affectus peculiares qui 143. b.Act. corde affecto celerrima inſtat pernities 226.d. Aet. corde affecto vrinæ quæ quid portendant 130.e.Act. cordis affectionum dignotio & curatio 454.f.Æg.143.e. 217. b. Act. cordis conſenſu qui affectus oriantur 217. c. Act. ad cordis dolorem 340.a.341. e. Mar. à cordis dolore quid præſeruet 336.a.Mar. corde laborantibus ſenſus & mens vegetiora 11.g.Aret. cordis palpitationibus quomodo ſuccurrēdum ex Galeno 136.d. Or. cordis palpitationi quid medeatur 254. f.267.e.Act. cordis percuſſi ſigna 97.f.Celſ. ad cordis pulſum vel ſaliſſationē 267.g. Act. 340. b. f. Mar. cordis ſani ſigna 190.e.191.a.Aet. cordis ſyncopæ quid medeatur 368. d. 385.d.390.c.408.f.452 c.Myr. cordi ſtomachi vicinia noxia 11.e.42.b.g.Aret. cordis tremoribus quomodo medendū 418.d.Aet.
cordi incumbens pulmo quid faciat 428. d. Aet. cor occupat hectica febris 202.d.Aet. cor lætificans pharmacum 399.b. Myr. cor roborans medicamentum 255.g.267.g.Act.
cordis inter alimenta qualitas & facultas 372.d.Æg.222.d. 241. e. Or.85.h.Aet.
Coracidia 331.g.Or.
Coracinum (piſcem) in Nilo naſci 226.e.Or.
Coracoides proceſſus 551.a.Orib.
Coracum emplaſtrum 677. d. Æg.
Corallium quid, & quæ eius vires 627.h.Æg.158.a. Tr. 454.g. Or. è corallio antidotus 367.g. 460. g.561.d.Æg.
Corax paſtillus 40.h. Orib. 234.d. 714.f.Aet.
Coraxus 227.c.Or.
ad Corcum 339.h.Mar.
Cordyla 435.g.Myr.
Κόρη 112.c.Ruff.
Coriandri vires 628.a.Ægin. 423.f. 447.c.465.h.500.c.583. c. 602. c. Or.35.a.Aet. coriandro venenum ineſt 628.c.Aet. coriandri ſumpti ſigna & remedia 546 g.Æg.645.c.Aet.285.g.Act. 224. f.Scr.
Corianni facultas 500.c.602.c.Or. 35.a.Aet.
Corinthii cuiuſdam hiſtoria 302. f. Or. corinthius paſtillus 784. g.Myr.
Corion 500.c.Or.35.a.Aet.
Coriorum veterum vſtorum cineris vires 519.h.597.d. Orib.91.f. coria vt tingenda 551. h. Myr. corium Chaldaicū 428.f. Myr.
coriariorum lapis 391.e.Aet. coriarii vtuntur lapide agerato 68. c.Aet. coriarii tinctores rhoe vtuntur 50.f.Aet.
Coridis herbæ vires 628.a. Æg.
Corneæ cucurbitulæ cur fiāt 315. g. Or. corneæ tunicæ ratio 528.a.Or.
Cornelii Celſi de medicina epiſtolæ 247.Mar.
Corniformis tunica oculi 102. Ruff.
Cornicis cerebri vſus 253. h. Mar.
Cornuum vires & vſus 625.e. Æg. 542.a.Or.91.a.Aet. cornu ceruini & caprini vſti & loti facultas 20.g.Or.306.b.Act. è cornu cerui collyrium 360. b. Aet. cornua vteri quæ 779.d.Aet.
cornularis tunica 107.c.Ruff. cornutum papauer 503.d.Or.
Cornus 628.d.Ægin.500.d Orib. cornorum qualitas & facultas 1.e.Aet.29.h.Act.
Κορόμηλα 463.e.Myr.
Corona vel coronum 83. b. Aret. 101.g.Ruff.547.d. Or. corona in oculo 102.b.Ruff.
coronaria ſutura 119. e. Ruff. 547. g.Or.
Corona verbenacæ capiti confert 46.g.Aet. coronæ (conſtellationis) ortus 152.c.Aet.
Coronopus 424.a. Orib. coronopodis radicis vires 628.b.Æg. coronopodium 35.c.Aet.
Corporis humani partes conſtitutiuæ quot 862.g. Theoph. corporis humani tria eſſe prima principia 43.d.Act. corporis humani forma & poſitus 167.a. Celſ. corporis humani quatuor partes: earúmque affectarum ſigna & medela 375.f. Æg. corporis partes maximæ 101.d. 111.d.Ruff.545.b.Or. corporis pars aliqua rarò in aliquo nō imbecilla 14.a.Celſ. corporis partes ſimilares perficiunt actiones 119. c.Aet. corporum intemperatorum notæ 84. b. Or. corporis ſtructura optima quæ 163.a. Aet. corporis ſtructuræ vitioſæ quæ 179.d.Aet.
corpori accidunt multa quæ medicamentorum opem requirūt 81.f.Celſ. corporum affectiones euacuationis quænam indigeant 303.a. Orib. corporis afflictio ex octo intemperierū generibus oritur 562. g. Aet. corpora affligi ſimul à quibuſdā rebus & vindicari 28.f.Cel. corpus ali quando & cur deſinat 226.c.Act. corpora alterātur iuxta aeris ſtatū 151.g. Aet. corpora ante cibum exercenda 115.c.Aet. corpori arquati colore infecto & pallido quæ medeantur 406.b.421.a.431.d.524. d.Myr. corpus coloratū reddens medicamentum 270.e. Act. corpus conſumentia 92. g.Celſ. corpori diſtorto vtile medicamentum 323. b. Act. corporum diuiſionem quid faciat 226.f.Aet. corpus excedētia 83.f.Celſ. corpus exercendum quandiu ſit 7.b.Or. corpus extenuātia 14.b.Celſ. corpus floridum facit iaſpachates 70.c.Aet. corporis frigiditas febrilis acceſſionis ſignum 192. a.Aet. corpus gracile, habile, obeſum 19.a.Celſ. corpus habiliſſimum quod 19. a. Celſ. corporis habitus in curat. obſeruandus 759. g. Aet. corporis habitus malus quomodo curandus 142.b.Or. corpus illuſtrius reddunt pepones 46. e. Aet. corporis imbecillitati medentia 267. f.Act.362.e. 369. d. 370. h. 377. d. g. 390.b.404.h. 452.c.Myr. corpus implentia 14.a. Celſ. corpora indurata emollit ſtyracinum oleum 21.f. Aet. corporis integri notæ 11. f.Celſ. corpus longum morbum quod prodat 22. c. Celſ. corporis mortificationi quæ medeantur 362.e.363.a.367.g. Myr. corpora mortuorū conſeruat incorrupta cedria 31. f. Aet. corporis noxarum quinque genera 96.e.Celſ. corpori odor ſuauis vt cōcilietur 79. f.Or.368.b.Aet. corpus oleo quare perungatur 19. b. Aet. corpori pallido medentia 406. b.421.a.431.d.524.d.Myr. corpora permeat aquoſum 2. e. Aet. corporis refrigerationi quid medeatur 267.f.Act. corpore repleto coire malum 118. d.Aet. corporis rugas expellentia 79.e.289.e. Orib. corpus ſalubre reddens medicamētum 270.e.Act. corpora ſana cur difficulter purgentur 11. a. Orib. corpus ſecuritatē quod promittat 21.a.Celſ. corpora ſiccari citra concretionem quomodo poſſint 476.f.Or. corporibus venti occidentales familiares 151. f Aet. corpus poſt vomitum cur ablui debeat 78.g.Orib. corpus vniuerſum parandum eſt antequam extergentibus & diſcutientibus medicamentis vtamur 295. h. Act.
corpulentorum pulſus quales 846 a.Philar.
Corrigiatio quid 187.a.Act.
Corrigiola 520.a.Myr.
Corroborantia 21.h.474. b.614. e. Or.101.f.Aet.
Corrodentia cutem 102.e. Aet. corroſiones palpebrarum 299. e.Aet. corroſio venarum 419. e.f. Aet.
Corrumpentia medicamenta 197. e.Act. corrumpentium medicamentorum commodè mixtorum vſus 197.e.Act.
corruptu difficilia quæ 68.c.589. e. Or.110.a.Aet. corruptu facilia quæ 68.b.586.d.Or. 109.g.Aet.
Κόρση 101.e.Ruff.
Cortalon quid 445.g.Myr.
Cortices ſiccioris temperamenti quā flores aut folia 29.a.b. Aet.

Corydalus aliis alauda 379.d.Mar. corydali facultas 95.e.Aet.

Corydus colicis prodeſt 475. g. Aet.

Κορυφὴ 101.f.Ruff. κορυφαὶ in digitis quid 104.d. Ruff.

Coryza 102.d.Ruf.409.c.Aet.66.e. Celſ.

Coſcinos, beſtia 77.c.Aret.

Coſmas & Damianus pecuniæ cõtemptores 584.f.Myr.

Coſmiana antidotus 377.e. Mar. coſmi collyrium 266. g. Mar. coſmi pharmacum ad anginam 301.f.Mar. coſmi purgatoriũ pharmacum 383.g.Mar.

Coſtæ 104.f.Ruff. coſtarum differentia & ſitus 121.b.Ruff.596 f. Æg. 168.e.Celſ. coſtæ nothæ 550.f.Or.

coſtarum affectarum curatio 596. f.Æg. coſtarum affectarum vrinæ 131.h.Act. coſtæ findẽdæ ratio 176.g.Celſ. coſtarũ fractarum curatio 176.g.Celſ. coſtas obtegẽs membrana vulnerata cur tantum puris effundat 28.f.Aret.

Coſti electio & adulteratio 26.b. Orib. coſti vires 628.b.Ægin. 19.f.22.d.108.d. 500. c. Or.35.c. Aet. coſtus laudatiſſimus qui 424.a.Or.98.b.Aet.

Cotis Naxiæ & olerariæ vires 631 d.Æg.

Cotinos 423.f.Orib.

Cotonea 29.g. Act. è cotoneis antidotus 387.b.392.e. Myr. è cotoneis malis medicamenta 658.f. Æg. ex cotoneis malis purgatorium 132. c.d. Aet. è cotoneorum ſucco antidotus 429.c.Myr.

Cottyphi 227. c. Or.

Κοτύλη 103.g.Ruff.547.d. Or. κοτύλαι 105.e.121.d.Ruff.

cotylæ nota, quãtitas & põd° 699. e.700.e.g.Æg.243.244.452.Mar. cotyle Attica & Italica 397. f.Myr. Κοτύλη Ἑλληνικὴ ἐλαίου 245. Mar. κοτύλη Ἰταλικὴ καὶ Ἀλεξανδρίνη 245.Marc. cotyli triũciarii quãtitas 243.b.Mar.

Cotyledonis vires & deſcriptio 628.c.Æg.21.e.424.b.466.a.500 d.603.a.Or.35.e.Aet.202.d.Scr.

Κυφοξυλεία 487.a.Myr.

Coxarum ſitus & figura 121.c. Ruff.169.g.Celſ. coxarum affectarum curatio 80. g. Celſ. coxarum dolor quid portendat 25.c.Celſ. à coxarum dolore quid præſeruet 336.a.Mar. ad coxæ dolorem 352.a.e. 353. c.f. 354.a.412.c.Mar. coxarũ fractarum curatio 597.b.Æg. ad coxæ infirmitatem & contractionem 353. e.Mar. coxæ luxatæ curatio 606.f.Æg. coxarum malis quid medeatur 358. f.Myr. ad coxæ ſtuporem ſubitum 352.e.Mar.

coxendix 105 f.Ruff. coxendicis dolorum cauſæ & curatio 579.a. Aet.225.g. Act. coxendicis dolori cuius venæ ſectio conueniat 194. f. Act. coxendicis dolori quæ medeãtur 47.g.93.h.Aet. coxẽdicis excreſcẽtia tumorib° ſimilia quomodo curanda 671.c. Orib. coxendicis morborũ curatio 94.g.Aret. 491. e.Ægin. coxẽdicis morbo quæ medeantur 456.d.Ægin. 19.a.27. f.83.f. Aet. coxendici ruptæ quid profit 671.b. Orib. coxendicum vſtio quomodo fiat 563. g. Æg. Vide Iſchiad.

Κράμα 422.e.Myr.

Crãbæ, id eſt braſſicæ ſpecies & vires 424.d.500.d.603.a.Or.35. e. 36.a.Aet. crambe cur nõ bis coquenda 35.f.Aet.

crambion 445.g.Or.

Craniæ arboris, fructuumque & germinum facultas 628.d. Æg. 500.d.Or.

Cranion 106.b.Ruff.522.c. Or. cranii ſitus 119.d.Ruff.

cranocolaptes 619.b. Aet.

κρανίος 522.c. Or.

Κρατῆρες 103.b.Ruff.

Crapulæ remedia 374.d.Æg.341.d. 364.c.Mar.

Κράσπεδον quid & vnde 5.a.Aret.

Craſſa arteria 110.a.Ruff.

craſſarum partium quæ ſint 21. g. Or.101.f.Aet. craſſefacientia in ſanguinis reiectione 71. b. Aret. craſſefacientia alimenta 368.c.Æg. craſſi ſucci alimenta quæ 238.e.Or.104.h.Aet.

Craſſiſſimum os in capite 167.d. Celſ. craſſioris medicamenti auribus inſtillãdi diſſolutio 126. f.Celſ.

Cratæogoni vires 628.f.Æg.500.e. Or.

Crateuas 416.b.Orib.

Crato medicus 127.a. Cel.

Κρεμαστὴρ 109. d. Ruff. κρεμαστῆρες 576.d.Æg.543.e.Or.153.e. Celſ. κρεμαστῆρες in morbo colico affici inopinatò 44.b. Aret.

Κρημνοὶ 105.d.Ruff.

Cremor veratri 140.c.Aet. cremor vuarum caput lædit 112.b. Aet.

Crepuſculum autumno aſſimilatur 150.e.Aet.

Crepido quid, & quis eius vſus 604 c.Æg.

Creſpuli 479.h.Myr.

Creta 66.b.Aet.

Crethmi vires 628.Æg.20. f. 500.e. Or.36.b.Aet.

Cretica terra 513.a. Or. creticũ nardum 57.c.Aet.

Criamborum 456.g.Myr.

Cribriforme os 119.f.Ruff. cribriformia foramina 106.e.h.Ruff.

Κριβανίτης panis 26.f.Act.

Cricilaſia 297.c. Orib.

Crimnon quid, eiúſque vis & vſus 628.f.Æg. 36.e. Aet. 864. b. Th.

Crines 101.f.Ruff.545.c.Or.

Crini, id eſt lilii vires 628.g. Ægin. 500.f.603.c.Or.36.f.Aet. Κρίνου ἄνθος 424.d.Or.

Criogenes paſtillus 664.e.Æg.791. d.Myr.

Criſera quid 73.e.Aret.

Criſimi dies 44.c.Celſ.

Criſis quid ſit, & quomodo agnoſcẽda 173.g. Act. criſis futura quomodo prænoſcenda ſit 91. b.Orib. criſis dierum in vrina 135.e.Act.

Criſpi vt pili fiant 280. e.f. g. Aet.

Crithæ, id eſt hordei, vires 500.f. 603.c.Orib.36.b. Aet.

Κριθὴ quid 183.c Act.

Crithamon 424.d.Or.

Crithmon 424.d.Orib.

Criticorum dierum dignotio 177. b.Act.

Critonis medicamentum ad morbum regium 358.b.Æg.

Croceus peſſus 694.c. Æg. croceum vnguentum quod puerile inſcribitur, & ei° vſus 52. g. Or.

Crocidæ confectio 688. a. Myr.

Crocodiliadis radix 548. d. Aet.

Crocodilion 424.e.Orib.37.a.Aet. crocodilii ſemen & ſuccus 500. g.Or.

Crocodilus terreſtris ab Indis in elephantiaſis purgatione quomodo paretur 665. f.Aet. crocodilorum terreſtrium ſtercoris vires 602.d. Orib. 83.h. Aet. crocodili ictui quomodo medẽdum 542.h.Æg.615.β.b. Aet.

Crocomagma vnde fiat, & quod optimum 424.f.Or. crocomagmatis præparatio 663.e. Ægin. 98.d.273.f.Aet.788.e. Myr. crocomagma ad dolores capitis 716. c. Aet. è crocomagmate antidotus 431.c.Myr.

Croci vires 628.h. Æg. 19.d. 21.a. 500.g.603.e.Or.37.b.478.e.Aet. 305.d. Act. croci delectio & vis 424.e.500.g.Orib è croco antidota 390.d.421. d. 423. f. Myr.

crocus ex Atho 47.a.Act. croc° Corycius 424. e. Or. 98.c. Aet. 46.h.Act. croci Corycii electio 26.c.Or.

Crommyon 424.e.500.g.Or.37. b. Aet.

Κρόταφος 101.Ruff. Κροταφῖται μύες 106.f.Ruff.

Croton quid, eiúſque facultas 649. d.689.g.Æg.18.c.33.d. Aet.

Cruditas materiæ magna excretionem impedit 91.e.Act. cruditas podagræ cauſa 587. h. Aet. cruditas venere vſuris noxia 118.a.Aet. cruditates vertiginem generant 247.c. Aet. cruditatẽ pars vitioſa maximè ſentit 17.d.Celſ. cruditate laborãtes vitiati alimẽti ructum cur edant 765.d.Caſſ.

cruditatis cauſæ 459.c.Aet.82.f.89. h.159.b.Act. cruditatis ſigna 36.b.Act.24.a.Celſ. cruditati medendum quomodo 178. 179. 459.460.e.Aet.35. g. Act. ad cruditates 126.g.Ruff.313. g. Marc. ad cruditates deducendas 384.e.Mar.

ad cruditatem quæ nauſeam facit 333.c.Marc. cruditatum in hepate cauſæ 82.f. Act. cruditatem vrinæ quæ ſignificẽt 856. f.Theoph.

crudum ructantes 11.e.Celſ.

crudi humoris redundantis ſignũ 857.d.Theoph. crudum humorem quæ generent 7.Aet. crudis humoribus quid medeatur 347.b.Æg.603.604. Aet.

Cruenti mictus cauſa & curatio 231.h.Act.

Crunion 541.d.Aet.

Crus duobus oſſibus conſtat 169. h.Celſ. cruris depoſitionis modus 600.d.Æg. ad crurum dolorem 397.e.Marc. crurum dracunculi quomodo ſanandi 736.d.Aet. cruris femoriſq; fracti curatio 179.f.h.Celſ. cruris reſoluti curatio 267.f. 736.g. Aet. crurum varices quomodo ſanandi 314.b.Aet. ad crura vlceroſa 322.e.397.a.Mar.

crura & latera quorum organorũ eſſe dicantur & quem vſum habeant 163.a. Or. crurum adiunctorum in organis vſus 165. h.Or. crura ſena habẽtes deligationes 575.h. Æg.

Κρούσμαλα 560.a.Myr.

Cruſta quid 5. c. Aret. cruſtæ ſymptomata 5.e.Aret. cruſta à viua carne erodentibus diducitur medicamentis 107.h.Celſ. cruſtas eiiciẽs medicamentum 521.e.Ægin. cruſtas vlceribus inducentia 485. f. Or. 713. 714. Aet.84.a.Celſ. cruſtam remouens cataplaſma 511. e. Æg. ad cruſtas 301.f.Marc.

cruſta in carbunculis 107.g Celſ. cruſtis oris quomodo medendum 397.d.Aet.

cruſtificorũ medicamentorũ vſus 528.a.Æg. cruſtificũ ſiccum in rabioſi canis morſu 537.b.Æg.

cruſtati piſces 89.b.Aet. 30.h.Act.

Cruſtuminati præparatio 229. g. 240.a.Aet.

Crucis imago apum & veſparum ictui medetur impreſſa 617.β.g. Aet.

Cryamborum 426.c.Myr.

Cryſtallinus oculi humor 299. c. Aet.

Cryſtallion 450.d.Or.

Cryſtalloides tunica oculi 107.e. 116.b.Ruff.146.c.Celſ.

Κτεὶς 105.c.Ruff.

Κτηδόνες 115.f.Ruff.

Cteſii de elleboro locus 342.d.Or.

Cteſiphontis malagma 88.b. Celſ.

Cubicum os 122.c.Ruff.

Cubitus 104.b.120.f. Ruff. 546. d. 551.d.Or.169.c.Celſ. cubitus coronarum duarum proceſſus cur habeat 551. d. Or. cubiti muſculi 561.d.Or. cubiti venæ propago & ſectio 193.d.Act.

cubitus elapſus in eas partes vbi brachium curuatur, quomodo reſtituendus ſit 189.c.193.c.Or. cubiti fracturæ quomodo medẽdum 599.a. Æg. cubiti gibbi luxati curatio 604.g. Æg. cubiti luxati reſtitutio 177. a. Or. 183.g.Celſ. cubitus prolapſus, per ſcalam quomodo reſtituendus 172. c. 173. h.Or. cubito ſuſtinendo vtilis laqueus 155. e. Or. ad cubiti vitium vel dolorem 63.g.Aet.321.c.Marc.

cubitizare 104.b.Ruff.

cubitorum in organis vſus 163. b. Orib.

Cuculus, os 105.e.Ruff. 547.a. Or. cuculi piſces 224.h. Orib. 88.g. Aet.

Cucumeres 356. a. Myr. cucumeres crudum ſuccum generare 584.g.Or. cucumeris vires 640.b.Æg. 20.b. 21.d. g.508. d.609.b.Or. 51.e. Aet. cucumeris inter alimenta qualitas & facultas 370.e.Æg.213.d.Or.28. g.Act. cucumeris in purgando vires 384.c.Marc. cucumeris radicis purgatoria vis & doſis 127.d.Ruff.382.c.Mar. cucumeris ſemen 21.a.g. 254. c. Or. cucumeris ſemẽ ex melle quid commodi præſtet 578.h.Or.

cucumeris ſatiui in purgando vires 273.f.Act. cucumeris ſatiui radix & ſemen 525. d.Or. cucumis ſilueſtris Græcis σίκυος ἄγριος 405.d.Marc. cucumeris ſilueſtris vires 19.d.22.b. 439.d. 484.a.Or.51.f. Aet. cucume-

ris ſilueſtris in purgando vis & doſis 325.c.327.g.Or.126.f.Aet. 273.b.Act.
Cucurbitæ inter alimenta qualitas & facultas 370.e.Æg.212.h.236. c.Or.29.a.Act. cucurbitæ vires 627.b.Æg.21.e.602.b.Orib. 33.e.Aet. cucurbitæ domeſticæ in purgando vires 382 g. Marc. cucurbita ſilueſtris 364.c.Myr. cucurbitula ſilueſtris Græciscolocynthis 211. d. Scr.326.g.382.c.Marc. cucurbita ſiluatica quas vires in purgando habeat 382.c Mar.
Cucurbitularum differentia ex materia & figura ſumpta 315.f. Or. cucurbitularum figura 31.h.Celſ. cucurbitularum genera duo 31.h.Celſ. cucurbitularum materia 32.a.Cel. cucurbitularum vſus 567. f. Ægin. 10.d.314.h. 375.a. Orib. 122. b. Aet.196.b.Act.32.a. Celſ. cucurbitularum vſus vbi vitandus 196.b. Act.
cucurbitularum affixio 32.a. Celſ. cucurbitulæ quando adhibendæ 10.d. 15.c.Or. cucurbitulæ quando cum modico igne, & cum multo igne affigendæ 315.f.Or. cucurbitularum inanium admotio quibus proſit 67.d Aret. cucurbitularum vicem quid ſupplere queat 32. a. Celſ.
cucurbitulam apoplecticis ſub mẽto affigere ſtultũ 60.a.Aret. cucurbitula capiti intempeſtiuè admota lethargum inducit 122. d.Aet. cucurbitulæ iſchiadicis quando commodæ 581.c. Aet. cucurbitulas mammas prope non affigendas eſſe 314. h. Or. cucurbitula occipitio inciſo admota phrenitin leuat 54.d.Celſ. cucurbitulæ pleuriticis adhibendæ ratio, & vtilitas 66.e.Aret.432. e. Aet. cucurbitulæ renib⁹ calculoſis quomodo adhibendæ 551.b.Or.
Culices arcentia 535.b. Æg. 627.h. 628.a.Aet. culices in tumoribus naſci 744.a.Aet. culices oculis obuerſari quibus videntur quomodo curandi 438.e. Æg.
Cultratorum ferramentorum vſus 577.g.Æg.
Cumini vires 629.c.Æg.15. f.19. e. 482.h.501.a.603 g.Or.38.a.Aet. cuminũ Æthiopicũ 355.c. Myr. cumini Æthiopici deſcriptio & vis 408.g.491.a.Or. cuminum latum 365.h.Myr. è cumino antidotus 383.c.427.d.Myr.
Cunei in organo vſus 164.b.Or.
Cunila aliis ſatureia 215. a. Scrib. 344.f.Marc. cunila Græcis onitis 382.e.Mar. cunilæ purgatoria vis & doſis 127.b. Ruff. 382.e. Marc.
Cunnus 109.c.Ruff. cunnus mulieris cuiuſmodi ſit 544.c. Orib.
Cupholithos 74.a.Aet.
Cupreſſi vires 629.c.Æg.38.a.Aet. è cupreſſo emplaſtrum quomodo conficiatur 771.c.Aet.
Cura quid ſit 426.f.Æg.
Curata quæ vocentur 89.g.Celſ.
Curatio affectuũ dignotione quidem potior, tamen ſine ea conſiſtere non poteſt 191.d.Act. curatio ægritudinis cognitionẽ ſequitur 6.g.Celſ. curatio potiſſimùm circa plenitudinem, vacuationem & alterationẽ verſatur 192.d.Act. curatione alia aliâs opus eſt 6.b.Celſ. curatio morborum duplex 29. h. Celſ. curationis partes duæ 163.a.Aet. curationis recta ratio quæ ſecundum rationalis medicinæ profeſſores 6.b. Celſ. curatio quibus minus prodeſt 41.d.Celſ. curatio ſanabilium tantùm aggredienda 222 a.Aet. curationes communes duplices 30.a. Celſ. curatio mala quanta mala inducat 588.g.Aet.
Curcuma 387.d Myr.
ad Curriculo tractos 325.f.Mar.
Currus geſtatio 116.f. Aet.
Curſus vſus & differentiæ 295. c. Or.b. curſus mederi oculorum debilitati 320. c. Aet.
Curta in auribus, labríſque, ac naribus quomodo curari poſſint 148.d.Celſ.
Cutiliarum ſubcutiliarúmque fontes ſalubres 71.f.Celſ.
Cutiones 275.g.283.b. Mar.
Cutis adſtrictio vnde & quomodo curanda 352.a.Æg. cutis affectuum variorum curatio 243.g. Act. cutis affectioni ſales theriaci accõmodi 653.f.Aet. cutis aridæ & induratæ diæta 206. g.Act. cutis colorem quid cõmendet 329.c.Act. cutim condenſantia 23 h.616.f.Or. cutis denſitas febrem inducit 203. e.f.g.Aet. cutis denſatæ curatio 577.b.Orib.177.c.Aet. cutis malis medẽtia 481.d.e.Myr. cuti perfuſiones quid cõferãt 157. a. Aet. cutẽ perſpirabilẽ quid reddat 322.b.Act. cutim purgantia 155.b.Aet.84.e.Celſ. cutim rarefacientia 616. e. Orib. cutis raritas 178.c.d. Aet. cutim rumpentia 322.b. Act. 86.a. Celſ. cuti ſcabroſæ medetur oleum laurinum 18.h.Aet. cuti ſenili & teneræ quid medeatur 508.b.Ægin. cutis ſuperficies vlceroſa in febrientibus cur 704 d.Caſſ. cutis vlcera maligna & vetuſta quid ſanet 262.c. Act. cutis in vulneribus ſignificationes 101.d. Celſ.
cutis capitis affectionum agnitio 180.g.Act. cutis capitis affectiones quomodo curãdæ 414. e.Æg. ad cutem capitis torridam & conſtrictam 252.a. Mar. cutis plana circa vmbilicum 21.a.Celſ.
Cyami, id eſt fabæ, vires 500. h. 603.e. Orib. 37.c.Aet. Κύαμος in mamma quid 104.e. Ruff.
Cyanos 629.b.Æg.72.g.Aet.
Κυαθίσκος Latinis auriſcalpium auerſum 830.e.Myr.388.d.Marc.
Cyathi nota 699.e.Æg. cyathi quantitas & pondus 28.d.Orib. 700.e.701.a.Æg.358.a.Myr.243. 244.245.Mar.
Κύβιτος 104.b.Ruff. κυβιτίζειν 104 b.Ruff.
Cybium 231.b.Orib.
Cyboides os 552.g.Orib.
Cyclaminus Latinis herba orbicularis 257.h.347.d. Mar. cyclamini vires 629.b.Æg.425.a.484. c.501.a.604.a.Or.37.f.Aet. cyclamini in purgando vires 273. c.Act. 382.f. Mar. cyclamini radicis vſus 670.h.Or.
Cydonatum friabile 659.a.Æg. cydonati præparatio & vſus 240 b.Aet.
Cydonia 215.g.Or. cydonii guſtus qualis 4.f.Aet.
Cydonitæ cõfectiones 673.a.Myr. 371.g.Marc. cydonite oxyporium 337.c.Mar.
Cygnaria collyria 350.a. 351.b. Aet. cygnus collyrium 351.e. Aet.309.a.Act.
cygni pullus 96.d Aet.
Cylindri ferrei ad lactis cocturam 252.f.Tr.78.e.Aet.
Cymbalii folia 478.g.479.a.Myr.
Cyma lauri aliis lauriculus 387. a. Mar.
Cyminum 38.a.Aet. cymini ſemen 501.a.Orib. cyminum agreſte 424.h.Or.
Κυναλώπηξ 96.c.Aret.
Κυνάγχη quid, & cur ſic dicta 3.h. Aret.399.f.Aet.187.b.Act. cynanche vnde 446.g.Æg.
Κυνικὸς σπασμὸς quid, & quæ eius remedia 210.b.235 d.Scrib.325.e. Mar.cynici ſpaſmi curatio 66.a. Celſ.
Κυνόδοντες 103.b.Ruff.
Cynogloſſum 39.e.Aet.
Cynocrambæ vires 614.d.Æg.
Cynoctonon 407.e.Or.
Cynocytis Latinis roſa canina 394 f.Mar.
Cynomachon 449.e.Or.
Cynomoron vnde dictum, eiúſq; vires 614.e.Æg.
Cynomyia 450.d. Or.
Cynoſbatos 421.h.501.a.Or.
Κυνὸς ὄρχις, eiúſque vires 635.h.Æg. 505.b.Or.
Cypariſſi vires 629.c.Ægin. 501.b. 603.g.Or.38.b.Aet. cypariſſina reſina 507.d.Or.
cypariſſias tithymallus 445.e. Or. cypariſſiæ tithymalli purgatoria vis 128.b.Ruff.
Cyperis 629.d.Æg.
Cyperus aliis iuncus 292.c. 294. e. Mar. cyperi electio 26.d. Or. 98.d.Aet. cyperi vires 20 d. 106.e.425.b.501.c.603.h.Or. 38. c.Aet.
Cyphi 158.c. Tr.656.f.Aet. 421. d. 422.b.Myr.cyphi ex reb.XXVIII 663.a.b.Aet. cyphi ex rebus XXXVI.662.e.Aet. cyphi lunare 693.e.Æg. cyphi magnũ ſolare 693.d.Æg. cyphia pharmaca 685 g.Myr.
cyphoides antidotus 659.h. Ægin. 516.f.Aet.269.c.Act.434.c.Myr. cyphoidis medicamenti vſus 44 f.Or.
Cypirus Latinis gladiolus 206.e. Scr.
Cyprus chalcanthum generat 74. f.Aet. cypri metallũ in Solorũ mõtib.73.c.Aet. cyprium ſeſeli 325.e.Or. cyprium vas 537. d.Æg.
cyprus arbor 629.d.Æg.425.c. Or. 38.d.Aet. cyprinum oleum 22.b.Aet.
Κυψέλις 34.a.Aret.110.f.Ruff.
Κυπλάριον 494.b.Myr.
Κύπλω 494 b.Myr.
Cyrenaici ſucci vires 635.f.Æg.14. f.Or.
Cyriacus paſtillus 714.e.Aet.
Κυρτὰ 108.e.Ruff.
Κύστις 138.f.Ruff. κύστεως τράχηλος 105.a.Ruff.
Cythion vel tephrion collyrium 119.h.Celſ.
Cytinum Latinis malum granatũ 363.c.Marc. cytinum acerbũ eſſe 3.b.Aet. cytini vires 449. a.Orib. 14.b.Aet. cytini acini quales 50 f.Aet. cytini florum vis 639.b.Æg.
Cytiſi deſcriptio 352. c. Marc. cytiſi vires 629.e.Æg.501.d.604. b.Or.38.f.76.h.Aet.
Cyzicenum oleum 22.e. Aet.

D

Dacæ & Dalmatæ tela quomodo inficiant 589.g.Æg.
Dacneron collyrium 174.d.Tr.
Δάκτυλοι 104.c.Ruff.
dactyli quid 855.g.Theoph.
Dæmonem nõ eſſe incubum 255. b.Aet. dæmoniacis quæ medeantur 264.g.Act.406.a.Myr.
Damaſcenorum prunorum facultas 371.d.Æg.34.d.170.f.Aet. è damaſcenis prunis antidotus 379.b.Myr.
Damaſonii vires 618.g.Æg. 408.b. 494.f.Or.16.e.Aet. damaſonii in purgando vires 382.h. Marc.
Damocratis theriaca 661.b.Aet.
Danais 423.e.Or.
Danai collyrium aridum 340. h. Aet.
Daphnes, id eſt lauri, deſcriptio 415.e.Or. daphnes foliorum & baccarum vires 494. g. 597.c. Or.16.f.Aet. daphnes Alexãdrinæ deſcriptio 415.e.Or.
daphnes herbæ temperies 494. g. Or. daphnes herbæ vires 619. a.Æg. daphnes radicis cortex 465.f.Or.
Daphnitis 422.c.Or.
Daphnoides, eiúſque deſcriptio & vires 626.f.Æg.325.d.415.f.Or.
Δαρτὸς 109.d.Ruff.153.f.Celſ. darti quid 576.e.Æg.
Dauci vires 369.d.618.g.Æg. 19.b. 20.f.22.d.494.f.Or. 6.a.16.e.51. h.Aet. dauci ſeminis & radicis vis ac vſus 482.f.494.f.583.c. 597.b.Orib. daucus Creticus 415.d.Orib. daucus ſilueſtris 369.e.625.b.Æg.39.a.Aet.
Deambulatio exercitii ſpecies eſt 115.d. Aet. deambulationis duo genera 293.f.Or. deambulatio in quibus affectionibus auxilii gratia, inſtituenda 293.f. Or. deambulatio oculorum debilitati confert 320.c.Aet. deambulatio ventrem impellit 465.f.Aet. deambulatione apotherapeutica quando vtendum 293.h.294.d.g. Orib. deambulationes concitatiores generant podagram 587.h.Aet.
Deaſciatio quid 591.e.Æg.
Debilitas ex alui fluxione quomodo curanda 483.e.Aet.
Decamœron vnguentum 611. a. Aet.
Decamyri confectio 692.d. Ægin. 552. a. 718. b. Myr. decamyri calefactorii confectio 403. h. Marc.
Decẽber Ægyptiis coiac 610.β.f. Aet. decẽbris dies prima cur obſeruatu digna 152.d.Aet.
Declinatio quid 192. d. Aet. declinatio imperueſtigabilis 192. g.Aet. declinationis ſigna 192. f.Aet. 41. g. Celſ. in declinatione rarò quis moritur 201. f. Aet.

Decocta quomodo fiant 250.a. Or.249.d.Act. decocta varia 628.e.Myr. decocta varia ſanguinis defluxionem ex ore exprimentia 109.h.Or.
ecoctio magna 278.e. Act. 451.e. 452.a.Myr. decocti magni antidotus 431.e.Myr.

Decubitus in lectica quibus præſtet 370.c.Or. decubitus in terra cur iniucundus & noxius 370.c.Or. decubitus qualitas in ægro quid indicet 45.g.Act. decubitus ratio in ægrotis qualis eſſe debeat 281.a.Or. decubitus in locum affectum cur minus difficulter fiat 755.a.Caſſ. decubitus decorus bonum ſignū 190.a.Aet. decūbere quibus conueniat 281.a.Orib.

Decuſſatæ inguinum deligationis vſus 580.d.Ægin. decuſſatio quid,& quomodo adhibenda 601.d.604 e.Æg.

Defluxus dignotio & curatio 447.e.448.a.g.Æg. è defluxione laborantibus medentia 410.c.411 g.418.c.742 h.Myr. è defluxionibus affectiones ortæ quomodo curandæ 633.c.Or.

Deformes & prodigioſi cur plerūque emota mente 762.e.Caſſ. deformitatem inducunt hæmorrhoides 688..c.Aet.

Defrutum 357.c.Myr. defrutum cuius inter potiones materiæ 61.e.394.h.584.b.Or.37.b.Celſ.

Degluticdi viæ impeditæ quæ adhibenda 62.g.Ar. deglutitionis reſolutæ curatio 422.a.Æg. 266.f.Aet.

Deiectiones crebrò periculoſæ 15.b.Celſ. deiectiones interdum neceſſariæ 15.a.Cel. deiectio quando ſine noxa 27.c.Celſ. deiectio quando fieri debeat 14 h.Cel. deiectiones quid indicent 45.g.Act. deiectionum dignotio 165.a.Act. deiectionum colores varii,& quid quiq; indicēt 161.b.Act. deiect albæ ceu canū ſtercora,vnde 161.c.Act. deiectiones ſubalbidæ & lacteæ 161.c.Act. ad deiectionem nimiam 368.b.g.369.e.h.372.g.Mar. ad deiectionis tædium 369.f.Mar. deiectiones quomodo antiqui moliebātur 32.d.Celſ.

Deiectorii vnguenti miſtura 281.e.Act. deiecturis quo victu vtēdus 15.a.Celſ.

Δειρὴ 103.f.Ruff.

Delacrymatorium collyrium 280.d.Mar.

Δηλητήρια quæ 198.d.Act. ad deleteria 766.d.Myr.

Delicatum collyrium 352.h.Aet.

Delicta noſtra quæ morbos nobis accerſant 200.e.Act.

Deligationum ratio & vſus 394.h.Orib. deligationum ſena cura habentium vſus 575.h.Æg.

Deliquii animi variæ cauſæ & curationes 225.g.& deinceps Aet. 411.β.a.Æg. deliquium animi ex bulimo 478.h.Aet. Vide Anim. deliqu.

Delphinum carnis qualitas 373.h.Æg.225.h.Or. delphini (conſtellationis ortus) 152.a.Aet. delphinorum in organis vſus 164.d.Or.

delphinium 415.g.Or.

Δελφὺς cur dicta 542.e.Or. δελφὺς Hippocrati quid 109.b.Ruff.

Delirium quid 418.g.Æg. delirium quibus ſit ſaluti 27.f.Celſ. delirii & fatuitatis diſcrimē 258.f.Aet. delirii & furoris diſcrimē 22.g.Aret. delirii & phrenitidis differētia 145.f.Tr. delirii indiciū 858.b.Theoph. delirii prænuntii 854.h.Theoph. delirium inducit peripneumonia 428.e.Aet. deliria melancholica varia 250.g.251.a.Aet. deliria etiam ex potu & cibo gigni 22.f.Aret. delirium è cerebro icto 98.b.Celſ. delirium ex hepatis ſuppuratione 515.c.Aet. delirium ex metu 55.b.Cel. deliria in peſte 223.c.Aet. delirii curatio 258.g.Aet. delirium vt miteſcat in phreniticis quæ adhibenda 54.b.55.c.Aret.

Democratis antidotus cōtra venena 411.c.Myr.

Democritus 5.d.23.d.Celſ.

Demoſthenis collyrium ad veteres affectiones 52.a.Orib.

Denarii quantitas 84.h.Celſ. 243.Mar.

Dendrodes tithymallus 445.a.f.Orib.

Dendrolibanum 375.d.Myr.

Dendromalache 41.g.Aet.

Dentes 103.b.Ruff. dentium ortus 76.f.Orib. dentium ſitus diſtinctio & numerus 168.a.Celſ. dentium affectuum dignotio 186.c.Act. dentium affectiones curandæ quomodo ſint 192.c.Tr.444.c.Æg.653.b.Or.378.b.Aet. dentium affectioniā caliditate ortæ quomodo medendum 381.d.Aet. dētium affectio ex ſiccitate quomodo curanda 384 g.Aet. ad dentium affectiones varias remedia varia 747.g.748.a.Myr. 269.g.Act. dentium anodynū 193.c.Tr. dentibus conueniētium differentiæ & materia 402 f.Or. dentium cura quæ medico dignior 241.d.Act.

dens acutior in linguæ vlceribus ſi ea ſaneſcere non ſinat, limandus 131.d.Celſ. dentes agnaſcentes quomodo tollendi 560.h.Æg. dens auctus ſupra modum aut defractus quomodo tractandus 560.h.Æg. dentibus candorem,nitorem & odorem quæ concilient 594.d.654.e.Or.296.d.297.f.h.298.a.e.f.Mar. ad dentes cauos 295.a.d.g.Mar. dentes confirmantia 295.g.296.a.d.297.c.f.298.e.Mar. dentes confringit cedria 31.g.Aet. dentes conſeruandi quomodo 80.b.Or. dētes corroſi,itémque molares & qui liuidi ac dolentes, quomodo curandi 653.d.Or. denti corroſo quæ indenda 444.e.Æg. denti corroſo extrahendo quæ cautio adhibenda 560.g.Æg. dentes dealbans medicamentum 445.c.Ægin. denti defracto quomodo medendum 561.a.Æg. ad dentes denigratos ſmegma 367.f.Aet. dentibus detritis quid conducat 445.d.Æg. dentiū dolores ex nimio coitu oriri 117.f.Aet. dentium doloris curatio 193.a.Tr.444.e.Æg.653.d.f.Or.241.d.Act.129.d.Celſ. dentium dolori quæ medeantur 592.h.595.a.598.b.600.h.601.e.610.h.Or. 8.h.12.d.g.30.c.46.h 48.e.92.e.Aet.261.g.263.f.265.h.314.f.315 d.Act.353.a.356.f.360.b.390.d.391.g.403.f.418.c.430.h.438.a.766.e.Myr.95.c.129.g.Celſ.195.d.202.b.Scr.249.d.293.f.294.c.295.a.d.296.d.f.297.a.298.e.311.a.337.g.411.f.Marc. dentium dolori apta remedia 202.b.Scr. dentium dolorem leniens catapotium 95.c.Cel. ad dentium dolorem compoſitiones valentiores 129.g.Celſ. dētibus dolentibus quæ pituitam extrahāt 654.a.Orib. dentium doloribus inueteratis cuius venæ ſectio conueniat 194.d.Act. dētes à dolore tuens, eóſque roborans ac decorem eis concilians medicamentum 654.d.Orib. dentium craſſorum curatio & remedia 385.h.386.b.Aet.241.e.261.g.315.b.g.Act. dētes exedi & erodi incipientes quomodo curandi 314 d.Act. dentis exeſi curatio & remedia 129.g.Celſ.295.g.Marc. dens eximi ſine dolore quomodo poſſit 444.h.Æg.654.a.Or.387.b.Aet. dentes extrahendi quomodo ſint 560.g.Æg.387.b.Aet.315.a.Act. dēte extracto quomodo caruncula mitigāda 560.g.Æg. dentem facilè vt eximas 296.b.d.e.297.b.c.Mar. dentium fluxione laborantium curatio 444.f.Æg. dentibus frigore læſis quomodo medendū 653.f.Or.382.b.Aet. dentium humore affectorū curatio 382.g.385.c.Aet. dentes ab humoris iniuria quid defendat 298.c.e.Mar. dentes illuſtrat ariſtolochia 12.a.cornu ceruinum 91.a.ſepia 96 h.Aet. dentes imbecilli aut molares contuſi,eorúmque ſtupor,quomodo curandi 654.b.Orib. ad dentium incolumitatem & nitorem 298.b.Mar. dentium inflammationis curatio 444.e.Ægin. dentibus laxatis quæ medela adhibenda 383 f.Aet. dentibus labantibus quid conueniat 270.d.329.e.Actuar. dentes lædentia 591.e.Orib.78.b.Aet. dentes lima atterendi quomodo ſint 384 d.Aet. dentes liuidi quomodo curandi 653.d.Orib.314.d.Act. dentibus medentia 10.g.14.e.49.d.55.e.56.g.Aet. dentes moti quomodo firmandi 444.f.Æg.653.b.f.Orib.202.f.Scr. dentibus motis medentia 194.f.Tr.45.a.Aet.263.f.315.b.f.Act.294.b.296.d.297.c.Mar. dēs molaris quomodo citra dolorem eximendus 615.g.654.a.Or. dentibus molaribus medetur Eſdræ antidotus 658.a.Act. dentes mundat pumex 69.a.Aet. ad dentium nigrorem emendandum 297.h.298.a.e.Marc. dentibus odorē quid conciliet 445.d.Æg.296.d.297.f.h.Marc. dentes pallidos quid purget 298.a.Marc. ad dentiū pituitam & epiphoram 296.c.Marcell. dentes præſeruandi quomodo 354.a.Æg.315.e.Act. ad dentes purgādos 298.a.Mar. dentium putredini quid medeatur 410.c.Myr. ad dētes ſplendidos faciendos 297.d.Marc. dentes ſponte vt excidant 766.f.Myr. dentium ſquamæ quomodo tollendæ 561.a.Ægin. dentium ſtridor inter dormiendum quid ſignificet 427.d.Æg. dentium ſtridorem quid tollat 296.e.298.d.Marc. dentium ſtupori quid medeatur 445.c.Æg.654.b.Or. dentium ſtuporem inducit oxygala 79.g.Aet. dentes ſuperuacui quō tollēdi 560 h.Æg. dentes à tumore quid defendat 298.c.Mar. ad dētes vacillātes 295.f.Mar. dētes ī vomitu colluēdi 357.a.Æg.

dentientium morbi 166.a.Aet.20.a.Celſ. dentientibus infantibus quid dentes citra dolorem producat 315.d.Act. dentientibus infantibus quæ medeātur 349.a.Æg.654.c.Or.67.f.166.a.b.Act.

dentifriciorum compoſitiones variæ 194.a.445.b.Æg.388.b.Aet. 748.d.h.749.d.Myr.203.a.Scrib. 297.d.Marc. dentifricium ad parulidas 445.a.Æg.

Dens Hippocrati quæ vertebra dicatur 107.e.Ruff.550.b.Orib. dens in organis quid ſit 165.b.Or. dentes oſtreorū 96.f.Aet.

Deorum ira morbi immiſſi: & ab iis auxilium petendum 5.b.Celſ.

Depilatoria ſeu ψίλωθρα 294.g.Act.

Depreſſio quid 591.e.Æg.

Deriuatione materiæ quando opus ſit 193.b.Act. deriuationis ratio & vſus 344.c.Or.

Dermatum, hoc eſt coriorum, veterum vſtorum vires 597.d.Or.

Deſeſſio in fluxu vētris 77.g.Celſ.

Deſidia & luxus Græcos ante Latinos afflixit 5.d.Celſ.

Deſipiunt ægri in acceſſionibus 52 h.Celſ.

Deſmoterios antidot⁹ 425.e.Myr.

Deſperatio ex ſuppuratione hepatis 515.c.Aet. deſperatis quid medeatur 426.d.Myr.

Deſtillatio febrem inducit 203.d.Aet. deſtillationes generat aqua pluuia 152.g.Aet. deſtillationes grauedinéſque qua ratione vitentur 16.f.Celſ. deſtillationis cauſæ, ſymptomata & curatio 651.c.Or.409.g.Aet. 66.d.Celſ. deſtillatione laborantibus quid agendum 16.d.Celſ. deſtillationi obnoxiis quid medeatur 324.d.327.f.Act. deſtillationibus medentia 658.c.Or.42.b.53.b.410.f.Aet.257.b.262.f.265.h.324.d.326.b.327.f.Act.386.f.389.h.Myr.213.g.Scr.327.e.Marc. ad deſtillationes eclegma 410.f.Aet.

deſtillationi aſſiduæ quid medeatur 257.b.Act. deſtillationis ex capite & grauedinis curatio 951.c.Orib. deſtillationis in fauces & nares ſigna & curatio 66.d.g.Celſ. deſtillationibus pectoris quid conueniat 208.a.Scrib. ad deſtillationes pulmonis & pectoris 309.d.Marc. deſtillatio pulmonem exulcerās 66.e.Celſ. deſtillatio ſanguinis quomodo curanda 102.d.Or. deſtillationi, ſanguinis reiectatio ſi oboriatur, quæ medela adhibenda 420.d.Aet. de-

ſtillationum vniuerſalis curatio 66.e.Celſ.

Detergentia 502.a.507.c.Æg. de tertio ſudoris 47.d.Celſ.

Detritũ & deraſum corpus 104.b. Celſ.

Deuncis quantitas & pondus 701.e.Æg.841.Aet.

Dexii malagma 88.e. Celſ.

Dextantis quantitas & põdus 701.c.Æg.841.Aet.

Dextra vaſa intument magis concepto maſculo 782.g.Aet.

Diabacanu 242.d.Tr.

Diabeſaſa 196.f.Tr.

Diabetes quid 399.d.467.g. Ægin. diabetes vnde dictus 38.h. Aret. diabetes cui membro peculiaris 149.f.Act. diabetes ab hydrope quid differat 91.c. Aret. diabetæ cauſæ 39.a.Aret. 91.d. Or. diabetæ indicia 854.c. Th. diabetæ ſymptomata 83.h. Act. diabetæ imminentis notæ 38.g.Aret. diabetæ inualeſcentis ſigna 38.g.Aret. diabetæ diuturni ſymptomata & pericula 38.d.Aret. diabetæ vrinæ quæ quid indicent 115.h.Act. diabetæ dignotio & curatio 38.c. 91.c.Aret.285.a.Tr.399.d. 467.g.Æg.91.d.147.c.Or.545.a.Aet. 83.h 231.f.Act. diabetæ commodus paſtillus 256.g. Act.

Διάζιν 368.f.Myr.

Διὰ καδμίας emplaſtrum 234.b.Scr.

Diacalaminthes 384.b.Myr.

Diacaryon 196.c.Tr.

Diacaſtoriu 365.d.383.f. Myr.

Diacenteton collyriũ 359.d.Aet.

Diaceratos collyrium 122.d. Celſ.

Diachelidonion quid 63.c. Aret.

Diacriſis herba 415.g.Orib.

Diacinnamomu antidotus 369.g. Myr.

Diaciſſu acopon 411.g.Mar.

Diacodion confectio 269.b.g.675.b.Or.384.c.394.f. Myr. diacodion medicamenti vſus 147.d. 203.e.Tr.

Diacolocynthidos antidotus 209.g.Scr.325.b.Marc.

Diacomerõ antidotus 369.d.Myr.

Diacoronopodiu 310.h.Tr.

Diacrocu collyrium 124.g.Celſ. diacrocorum collyriorum vſus 432.g.Æg.

Diacurcuma antidota 387.b.d.f. Myr.

Diadaphnidon 89.g.Celſ.

Diætetica medicinæ pars, eiúſque ſpecies 5.e.Celſ. diæta attenuans 583.c.Or.171.f.Aet. diæta ſecurior quæ 104.a Aet. diæta vires reparans 534.d.Aet. diætæ variorum 199.f.203.b.205 d.& deinceps.Act.

diæta cardiacorum 438.e. Aet. diætæ cœliacorum 488.h. Aet. diætæ colicorum 473.d. Aet. diæta cholericorum 531.g.h. Aet. diæta diariarum febrium omnium communis 204.a.Aet. diæta dyſentericorum 500.d. Aet. diæta elephantiaſi correptorum 670.a.Aet. diæta in febribus cõtinentibus 208.a. Aet. diæta febrium putridarum 209.g.h.210.a.Aet. diæta hydropicorum communis 545.b. Aet. diæta lapidibus exſectis quæ cõueniat 558.a.Aet. diæta lapides ne renaſcantur præſeruans 551.h.Aet. diæta podagricos præſeruans 591.d.e.Aet. diæta renibus affectorum 572.d. Aet. diæta renũ calculis laborantium 552.e.Act. diæta ſanguinis fluxu laborantium 595.g.Aet. diæta ſplenicorũ 529.c. Aet. diæta ſtomachi diſſolutione laborãtium 452.f. Aet. diæta veneri apta quæ 118.c. Aet. diæta veſicæ vitio laborãtium 572.d. Aet. vide plura in Vict.

Diaglaucii collyrii compoſitio & vſus 197.f.Scr.265.d.Mar.

Diahalon 82.h.Orib.

Διὰ ἁλῶν emplaſtrum 82.h.Or. 230.g.Scr.

Diahermodactylu 310.a.Tr.

Diaion paſtillus 789.a.Myr.

Diaireos 383.g.Myr.

Dialacca antidotus 387.g. Myr.

Dialagou medicamentum 242.d. Trall.

Dialepidos collyrium 280.a.Mar.

Dialibanu antidotus 381.b.Myr. dialibanu collyrium 173.b. Tr. 280.a.g.Marc.

Dialoes collyrium 280.h.Marc.

Dialthæas vnguẽtum 480.e. Myr.

Diamargariton 368.d.Myr.

Διαμάσημα 652.a.Myr.

Diambar antidotus 390.b.Myr.

Diamelon 226.f.Tr.

Diamiſyos collyrium 280.b. Mar.

Diamoron compoſitio 195.e.h. Tr.83.f.Or. diamoron Galeni 196.a.Tr.

Diamoſchu 407.f.Myr.

Dianthon 374.b.Myr. dianthon antidotus Galeni 451.c.453.a. Myr.

Diaoporon ad ſtomachi ſubuerſionem 225.h.Tr.

Diapapauer 386.f.Myr. diapapauer vſitatum 389.h.Myr.

Diapaſmatum materia 401.g.Or.

Diapenidion 382.g.Myr.

Διαπνϛμάτων in organis vſus 163.a. Orib.

Diapepereon Galeni 399.d. Myr.

Διαπεφραγμένα τȣ̃ θώρακος 107.h.Ruff.

Diaphanis qualitas & vis 641.d. Æg.72.c.Aet.

Diaphiledonu antidotus 388.b. Myr.

Diaphragma 108.a.Ruff. 539.e. Or.26.b.Celſ. διάφραγμα vbi ſitum, & cur ita dictum 117.g. Ruff. diaphragmatis ſciſſio 8.d.Celſ.

Diapiſſelæu compoſitio 404.f. Marc.

Διαπλήσσειν 105.b.Ruff.

Diapraſiu antidotum 205.d.220.e. Tr.

Diapſoricon collyrium 280.f.Mar.

Diarhodomelitos medicamẽtum 223.f.Tr. diarhodon abbatis 381.e.Myr. diarhodon Diagoræ, quod magnum appellatur, & eius vſus 52.f. Orib. diarhodon Galeni 389.g. Myrepſ. diarhodon paſtillus 785.c.788.h.Myr.

Diaria feb. vide Febr. diar.

Διάῤῥοια quid 43.c.Aret. diarrhœas ſymptomata 43.c.Aret. diarrhœæ curatio 662.g.Or. diarrhœæ quid medeatur 523.a. Myr.

διάῤῥοιαι εἰς ȣ̃ρα 149.f.Act. διάῤῥοια vrinæ 854.c.Theoph.

Diaſaponium vnguentum 487.c. Myr.

Diaſatyriu 374.d. Myr.

Diaſcilliu aceti confectio 336.c. Marc. diaſcilliu oxymelis cõfectio 334.c.Marc.

Diaſenes antidotus 385.g.455.a. Myrepſ. diaſenes purgatoria 464.c.Myr.

Diaſericos medicamentum 189.b. Tr.

Diaſmyrna collyria 354.b. Aet. diaſmyrnes collyrium 198.d. Scrib.281.a.Mar.

Diaſpermaton 271.g.Tr.

Diaſteaton pharmacum 320.a. Marc.

Διαστολὴ arteriæ 144.a.Act. διαστολὴ in pulſu quid ſit 844.b. Phil. 37.b.Act. Διαστολῆς effectus 845 a.Philar.

Diatamarõ antidotus 364.d. Myr.

Διάθεσις quid ſit 173.b. Act. Διάθεσις & ἕξις quid differant 173 b.Act.

Diateſſaron ceratum 43.d. Orib. diateſſaron compoſitio 334.b. 343.d.Mar.

Diatragacanthes frigida & calida 382.g.Myr.

Diatrion pepereon 56.b. Or. 388.g.Myr. vide è Piperis tribus generibus antid.

Diatrion ſántalon vſitata 405.b. Myr.

Dichroma 29.e.Or. dichromon emplaſtrum 36.b. Orib. 564.b. Myr.

Dictamnum 619.b.Æg.14.e. 19.b. 21.f.415.h. 484.b.494.g.597.d. Or.16.g.Aet. dictamni emplaſtri diſpoſitio 263.c. Mar. dictamni emplaſtri vis & vſus 617.g.c.Aet.

Δίδυμοι 105.a.Ruff.

Didyma cerebri 523.d.Or.

Δι' ἠλέκτρȣ trochiſcus 315.g. Marc.

Dies optimi hieme & æſtate qui 18.f.Celſ. dies critici 44.d.Cel. dierum iudicatoriorum dignotio 166.b.Act. dierum iudicatoriorum ratio 378.e.Æg. dies iudicare penitus qui nequeant, aut ſi iudicent, ſua natura non iudicent 180.c.Act. dies principii morbi ambigua in quibus 194.g.Aet. diei qua moriturus eſt æger, prænotio 201.e. Aet. diei ſexti malignitas 179.f. Act.

Dierum in febribus obſeruatio 44 c.& deinceps. Celſ. dierum criſis in vrina 135.e. Act.

Dieuches anum elleboro inſtar emplaſtri circũdabat 333.a. Or.

Digerendorum ciborum impotenti ventriculo quomodo medẽdum 94.a.Aret. digerẽtia per halitum 484.e. 485.f.617.c. Or. digerẽtium oleorũ genera 674.h.675.a.Orib.

digeſtionis ſigna ex vrina 115.c. Aet. digeſtionem iuuãtia 154 a.Aet.332.b.e.333.a.b.e.334.f.g. 336.c.337.c.339.d.341.d. 342.h. Mar. digeſtorium pharmacum 385.g.Mar.

Digiti 104.c.Ruff.169.c.Celſ. digiti ſinguli ex quibus oſſibus cõſtent 551.g.Or. digitus obſcœnus qui 296.e.Marc. digitorũ phalanges 551.g.Or.

digitorum agnaſcentium curatio 568.c.Æg. digitis annuli impacti quomodo detrahendi 734 g.Aet. digitorum cohærentium curatio 166.e. Celſ. digitorum brachiorũmq; fractorum communes curationes 179 h.Celſ. digitis luxatis quomodo medendum 605.d. Æg. 184.e.186.c. Celſ. digitorum oſſicula fracta & contuſa quomodo curanda 599.d. Æg. digitorum pterygiis quomodo medendum 732.f. Aet. digitorum totiúſque pedis rimæ quo modo curandæ 637.b. Orib. digitorum vlcera vt curãda 136 f.Celſ. ad digitorum ſubluuiũ 321.c.Marc.

digiti pedis 547.b.Orib. digitorum pedis emotorum curatio 509.b.Æg. digitis pedum luxatis quomodo medẽdum 186.c.Celſ. digitorum pedum rimis quid conferat 498.e.Æg.

Dilytæa quid 473 d.Myr.

Diocles 5.e.76.b.Celſ. dioclis epiſtola præſeruatiua 375.e. Æg. dioclis de iis quæ ad vomitum valent 346.c.Orib. dioclis vinum ſanitatem conſeruans 275.c.Or.

Diocres paſtillus 789.b.Myr.

Diœnanthes epithema 237.c. 249.g.261.e.Tr.

Diogenis de lapidibus liber 69.d. Aet.

Dionis collyrium 51.e.Or.

Dionyſiacon collyrium Theodotion 274.d.Mar. dionyſii collyrium 119.e.Celſ.319.g.Aet. dionyſia emplaſtrum 510.c.Æg. 760.e.Aet. 230.a. Scr. dionyſianum oxyporium 333.a. Mar.

dionyſias 614.b.Æg. 410.a. 491.e. Orib.

Dioptræ vſus 484.d.582.a.Ægin. dioptræ paruæ vſus 585.g.Æg.

Diorobon ad tuſſim 205.e. Tr.

Dioſcoridis locus 357.h.Myrepſ. dioſcorides Alexandrinus 514.d.Æg.

Διόσκουροι, parotides cur vocentur 760.a.Caſſ.

Dioſpolites, ſeu Dioſpoliticum antidotum 270.g. Tr.659.c. Ægin. 56.a.676.a.Or.461.g.Aet.264.a. Act.383.d.399.e.g.551.c.Myr. dioſpolitici vſus 402.a.f. Æg. dioſpoliticum aridum 426.g. Myr. dioſpoliticum humidũ 427.a.Myr.

Dioſpyros 426.h.Or.

Dioxus collyrium 280.e.Marc.

Diphrygis genera tria 453.b.Or. diphrygis electio 27.d. Orib. diphrygis vires 619.b. Æg. 455.g.466.g. 483.h. 515.b. Cr. 72.b. Aet.

Διπλόη 83.b.Aret.106.e.Ruff.

Dipſacus (herba) 619.b.Æg. 416.a. 494.g.Or.16.g.Aet.359.g. Myr.

Διψακὸς morbus 854.c. Th. dipſacus affectus vnde dictus, eiúſque curatio 467.g.Æg.545.a. Aet. Vide plura in Diabet.

Dipſadis natura 625.c.Aet. dipſadis morſum quæ ſequantur 39.b.Aret. dipſadis morſus ſymptomata & remedia 541.b. Æg. 623.c.Aet.332.c.Act.106.c.Celſ.

Diphthera oppidum 375.a. Myr.

Dircæa 422.g.Orib.

Diſci plumbei vſus 508.f.Æg. diſciformis tunica oculi 116.b.Ruff. 299.c.Aet.

Diſcuſſoria 103.b.Aet. diſcuſſoria mollientia 456.e.517.h. 518.a.Æg.

c.Æg. diſcuſſoriorum balneorum vſus,& parandi ratio 154.e. Aet. diſcuſſoria emplaſtra quo modo parentur 756. e.Aet.
diſcutientia 24.e.484.e.Orib. diſcutientia moderatè 514.g. Æg.
Diſplicentia quid à febribus differat 191.c.Aet.
Diſſectoria vi prædita eſſe amara 5.g.Aet.
Diſtendens æqualiter laqueus 158. a.Or. diſtendens inæqualiter laqueus 156.a.Or.
Diſtentionis curatio 124. g. Orib. 267.g.268.c. Aet. diſtenſioni quid medeatur 523.h. Myrepſ. diſtenſio neruorum vnde 19. d. Celſ. diſtenſio neruorum dementiæ coniuncta in ſanguinis profluuio mortifera 29.g.Celſ. diſtenſionem vaſorum quid reſoluat 266.b.Act.
Diſtichiaſis quid, & quomodo curāda 554.a.555.e.Æg.328.a.Aet.
Diſtillationis curatio 35. h.Act. ad diſtillationes 259.e.Marc.
Diſtincta tractandi ratio breuitati aduerſatur 191.e.Act.
Diſtorto corpori quid medeatur 323.b.Act.
Diuinaculorum ſeu ἐνθεαστικῶν affectus 155.b.Act.
Diuinum & intellectuale quomodo intelligat anima noſtra 4. c. Act.
Diuiſa & fibulis arctata quid iungat 228.g.Scr.
Diuites magis quàm pauperes malè curantur 157. b. Aet. diuitibus in neruis ſauciatis quæ præſcripſerit Galenus medicamenta 530.c.Æg.
Diureticorum pharmacorum vis 83.g.Act.
Diuturnus morbus qui ſit 378. b. Æg. diuturnorum morborũ cauſæ & ſigna latè tractata 19.a. 36.a.Aret. diuturni morbi ſignũ,curabilis tamen 857.g.Th. diuturnorũ morborũ curationes fuſè tractatæ 81.Aret.
Dodecadactylus 118.b.c.Ruff.
Dodecatheos antidot' 393.h.Myr. dodecatheon eclegma 658. b. Ægin. dodecatheon medicamentum 364.c.Mar. dodecatheos ſal 463.g.Aet.
Dodrantis quantitas& pōdus 701. d.Æg.842.Aet.
Dolichi 83.e.Ar. 370.d. Æg. 212.a. Or.17.a.Aet.
Dolor quid 48.f. Aret. dolorum differentiæ & curatio 408. b. Ægin. 99. a. 623.g.Or. dolor qui medicinæ minus pateat 19. f.Celſ. dolor qua parte ſanabilior 27. e. Celſ. dolor à coxis & inferioribus locis in pectus tranſiens,ſine alio malo ſigno, ſuppurationem denuntiat 25.d.Celſ. dolor prurigóq; cũ rubore aut calore,ſine febre,ſuppurationis ſignum 25.d.Celſ.
dolores omnes diſcutiens malagma Ariſtogenis 88.c.Celſ. dolores leniẽs catapotium per ſomnium 95.c.Cel. dolorem mitigans hiera 316.d.Act. dolorẽ ſedans myſterium 675. e.Or. ad dolorem omnẽ malagma Euticlei 87.g.Cel. ad dolorẽ quẽlibet corporis 351.f.h.352.h.391 a.Mar. dolorem omnium corporis membrorum leuans pharmacum 328. f. Act. ad dolorẽ cuiuſuis partis 235. d. g.h.237.a. b.Scr. ad dolores quoſlibet 329.b.350.e.f.364.d.Mar. ad dolorẽ diutinum 230.g.236. d.Scr. dolori vetuſto quid medeatur 330.b.Act.344.f.351.g.Mar.
Domeſticorum & agreſtiũ animalium differentia 222.e.Or.
Domorum differentiæ 369.g.Or.
Donaces(piſces) 230.b.Or.
Doridis herbæ vires 621.d.Æg.
Dormientibus luna lucente caput cur obſtruatur, vigiles non offendantur 758.g.Caſſ. dormiẽtes multùm craſſa diæta vti poſſunt 104.a.Aet.
Doronicum 391.d.Myr.
Dorſalis medulla 107. c. 110. d. Ruff. dorſalis medullæ vitia neruorum affectibus ſimilia 154 b.Act. dorſalis venæ arteriæque acutorum morborum curatio 76.h.Aret.
Dorſi longitudo 549.f.Or. dorſi oſſa 105. d. Ruff. dorſi vertebræ 549.g.Or.
Dorycnii vires 619.b.Ægin. 416.b. 494.h.Or.16.h. Aet. dorycnii poti ſymptomata& remedia 548 d.Æg.642.f.Aet.286.g. Act. 225. g.Scr.
Doſithei paſtillus 424. d. Aet. 792. g.Myr.
Δοθιὴν quid 189.e.Act. dothienes vnde generentur, & quomodo curandi 116.d.636.e.Or.
dothiene emplaſtrum 675.c.Æg.
Drachmæ nota 699. f. Ægin. drachmæ pondus 700.d.Æg. drachmæ Atticæ pondus 243. Marc.
Draco veneno non necat 626. d. Aet. draconis marini vis 93.a. Aet. draconis marini morſus curatio & remedia 542.f. Ægin. 72.d.627.f.Aet. dracones piſces 224.g.Or.88.g.Aet.
draconis laquei ratio & vſus 156. e.Orib. draconum in Nilei plinthio vſus 176.h. Or. draconũ in organis vſus 164.f. Or.
Δρακοντίδες venæ quæ 109.f.Ruff.
Dracontion Latinis herba Proſerpinalis 290.c.Marc. dracontii vires 615.b.619.c.Æg.597.e.Or. 17.b Aet. dracontii inter edulia qualitas ac vis 219.c.Orib. dracōtii loco quid ſubſtitui poſſit 364.f.Myr.
Dracunculi vnde oriantur, & quō eis medendum 534.c.Æg.246.f. Act.736.g.737.Aet. dracunculos quid enecet 320.f.Act.
dracunculus maior 416.c. dracunculi radix 19.c.& 21.f.Or.
Drangæa 377.g. Myr. drangæa antidotus 377.b.f.378.a.e. 379.a. 451.d 461.c.e.462.c Myr. drãgæa ſimplex cur dicta 377. g. Myrepſ.
Droma emplaſtrum 564.d.Myr.
Dropacis paratio& vſus 686.a.Æg. 16.e.392.a.Or. 159.a.Aet.551.g. Myrepſ. dropax Gallus 687.e. Æg.53.c.116.e.Or.
Droſaton 360.d.382.f. 511.b. Myr. droſatō acetoſum compoſitum 525.g.Myr. droſatorum catalogus amplus 511.a.& deinceps Myrepſ.
Droſeron vnguentum 488.c. Myr.
Δροσοβότανον 359.f.366.c.Myr.
Dryini malitia, eiúſque ictus ſigna &remedia 540.g.Æg.625.b.Aet. 332.c.Act.
Dryopteris 619.c.Æg.483.d.495.a. Orib.
Drys 117.c.Aet.
Ducentia ab oculis 22.d.Or. ducentia ex renibus 22.d.Or.
Dulcia quæ 1.f. Aet. dulcia exactè, amareſcere tandem 25. a. Act. dulce calidum eſſe 4. g. Aet. dulcia omnia flauæ bili materiã ſuppeditare 585. b. Or. dulcia lieni & iecori inimica 67. g.Orib. 74.c. Celſ. dulcia nutriunt 5. d. Aet. dulcium vis 609.e.Æg.
dulcium balneorum ratio 154.b.c. Aet. dulcis calamus 379. f. 451.h. Myrep. dulcis compoſitio 447. c. Aet. dulcia mala quãdo in febribus cōueniãt 209 g.Act.dulcis ſuccus 110.g.Ruff.
Dulcedo aquoſa 24. e. Act. dulcedo fructuum vnde 3.d.Aet. dulciaquea qualitas 24.g.Act.
Duodecumanus ſal 463.a.Aet.
Durantia corpus 40 g.Celſ.
Duritiei cuilibet in quolibet corporis loco medentia 206.a. Scr. duritias diſcutientia 37. f. Aet. 262.a.324.c.326.f.Act.824.d.825 a.Myr.230.d.g.Scr. 411.f.Marc. ad duritias relaxandas 308. d. Marc. ad duritias cacoethes 258. d. Marc. duritiei vetuſtæ quid medeatur 326.b.Act. duritiei mammarum quid cōgruat 455.f. Æg. duritiei renũ quō medendum 560. e. Aet. duritiei vuluæ quid conueniat 80. a. Celſ.
Dyſenteriæ & abſceſſus inteſtinorum differentia 493.d.Aet. dyſenteriæ cauſæ 44.e.Aret. dyſenteriæ notæ mediocres & lethales 162. b. Act. dyſenteriæ peſſimæ quæ 495. f. Aet. dyſenteriæ dignotio, differentiæ, & curatio 251.e. Tr.460.h. Æg. 139.h.351.f. 352.b. 662.d. Orib. 494. 495.496. Aet. 162.b. 226 b. Act.77.a.Celſ. dyſenteriæ dyſenteriacíſque medentia 596. c. 604.d.608.f.Or. 11.a. 12.c. 14.c. 16.c. 33.e.37.c.d.39.e.41.c.e. 43. h.54.d.65.c.66.d.69.a.71.g.82.d. 87.b.89.g.91.b.Aet. 265.f.268.g. 324.e.329.c.Act.357.f.358.g.359. c.360.a.e.361.f.362.e.363.a. 380. e.384. c.f. 385.a. b. 386.f. 390. e. 391.g.395.b.e. 402.c. 407.c. 408. e.h..410.c. 412.a.g. 417.c.f. 423. g.430.b.433.a.g.435.c.438.f.444. e.461.h.531.f.h.802.h.803.a. Myrepſ. 207.d.Scrib. 318.f. 333.a.e. 337.e.g.341.f.366.g.367.e. 368.a. 369.a.c.370.a.c.371.b.e.g.372.a. Marc. ad dyſentericos ſolitaneos 371. e. Marc. dyſentericis & ſanguinis profluuio laborantibus accommodata edulia ac medicamenta 594.e.606. d.h. 609.g. 610.c. Orib. dyſentericorum communia remedia 501. g. 502. & deinceps Aet. 207. d. Scr. dyſentericæ compoſitiones diuerſæ 550.b.552.f.Myr. dyſentericis infernè quæ infundantur 504.d.Aet. dyſenteriacorum ſorbitiones 500.d.Aet. dyſentericis vſtum rhabarbarum non dandum 363.a.Myr. à dyſenteria quid præſeruet 336 a.Marc. dyſenteriæ propriè dictæ dignotiō & curatio 257. c.Tr. dyſenteria hepatica ſeu hepatitis 243. a. Tr.148.f. Act. dyſenteriæ hepaticæ & difficultatis inteſtinorum differentia, & uratio 228. e.Act. dyſenteriæ hepaticæ ex frigiditate curatio 245. d.Tr. dyſenteriæ rheumaticæ notæ, ſigna, & curatio 251.a.& deinceps. Trall. dyſentericis exulcerationibus quid medeatur 65. d.Aet.
Δύσπνοια vnde oriatur 157.a.Act. dyſpnoici qui euadant 158. a. Act. δύσπνοια quando in ὀρθόπνοιαν abeat 157.b. Act. dyſpnœæ ortus & curatio 218. f. Act. 68.f. Celſ. vide Spirandi difficult. ad dyſpnœam 316.h. 341.b.Marc.
Dyſtros menſis 151.g.Aet.
Dyſuria quid, & quomodo curanda 562.c. Aet. 356.f. Marc. ad dyſuriã 356.f.359.d.341.f.Marc. vide Vrinæ difficult.

E

Ebenus 619.d.Æg.416.e. Or. 17.f. Aet.
Ebiſci vires 612.f.Æg.597.g.Or.17 e.Aet.
Ebrietas cauſſa anginæ 399.h.Aet. ebrietates podagræ cauſſa 587. h.Aet. ebrietas ſiderationem inducit 263. e. Aet. ebrietates vertiginem generant 247.e.Aet. ebrietas veneri contraria 118. d. Aet. ebrietatis incommoda& curatio 374.c. 354.h. 417.h. Æg. 82.d.580.f. Or. ebrietatẽ quæ arceant præſumpta, aut extinguant 274.d.Æg.370.a.Aet.196. c.Scr. ebrietatis malis mederi vomitum 138. d.Aet. ebrietas catochum ſi induxerit,quō medendum 421.h.Æg.
Ebriis gemina obiecta ob oculos cur verſentur 759.f.Caſſ. ebriis prodeſt vomit' 139.d.Aet. ebriorũ ſitis quō extinguẽda 442.d. Aet. ebrii obmuteſcẽtis pericula 23.a.Celſ. ebr. vinũ ignobilius cur potẽt auid' 762.c.Caſſ.
ebrietas emplaſtrũ 258.a.757.a.Aet.
Ebulus Græcis chamæacte 262.f. Mar. ebulus 612.e.Æg. 326.c. 407.h.490.g.Or.366.f.Myr.
Ἐκβράσματα quid 568.β.c.Myr.
ad Ἔκκαυσιν ſtomachi 326.e.Mar.
Ἐκχύμωμα vnde oriatur,&quæ eius ſpecies 190.c. 246.b.Act. ἐκχύμωμα quid,& quomodo curetur 629.b.Or. 245. h. Act. ecchymomata inueterata quomodō tollenda 127.g.Or.
Echelion 523.c.Myr.
Echidnō,id eſt viperarũ,vires 598. f.Or. vide Vipera.
Ἐκκοπρωτικὰ medicamẽta 199.c.Act.
Echini qualitas & facultas 373. f. Æg. echini combuſti vis & vſus 483. e. Or. echinus marinus 89.e.Aet.
echin' herba 621.c.Æg. 496.e.Or.
Echion 621.d.Æg.418.g.Or.
Echys Latinis capſella 336. b. Marc.
Eclegmata varia 657.g. Æg.593.b. 677. a. Myr. eclegma ad affectas arterias 406. g.Aet. eclegma ad deſtillationes 410.f.Aet. eclegma ad hydropicos 540. f. Aet. eclegma pleuriticorũ 435. a.Aet. ecligmatia ad pulmonis

vitia 316.d.Marc. eclegma ad tuſſes 412.c.Aet. ecligma Socratis 397.e.Myrepſ. eclegmatis è capitibus papaueris vſus 409.c.Æg.

Ecloge antidotus 384.f.427.f.Myr.

Ἐκπιεσμὸς in oculo quid 185. a. Act.

Ἐκπλεθρίζειν 288.d.Or.

Ἐκτρόπιον quid, & vnde oriatur 183. b.Act.145.e.Cel. ectropii qui 300.a.Aet.

Eczemata quid 675.a.Aet. eczematis quid medeatur 328.g.Act.

Ἐκζέσματα quid 568.β.c.Myr.

Edeſſenum pelarium 346.h.Aet.

Educentia ea quæ in thorace ſunt 23.e.Or. educentia per vrinã à ſplene, item ex hepate 23.c. Orib.

Educatio infantis quomodo inſtituenda 348.d.Æg.76.b.Or.

Eduliorum differentiæ 234.a. Or. eduliorum differentia vnde 5.a. c.Aet. edulia acria & lenia 38. b.Celſ. edulia aluum mouentia & ſtringentia 39.d.e.Celſ. edulia boni, malíque ſucci 37.g. 38.a.Celſ. edulia calefacientia & refrigerantia 39.a.Celſ. edulia communia prauos morbos generãt 223.a.Aet. edulia corruptu faciliora quæ, & quæ non 39.b.Cel. eduliorum dulcium qualitas & facultas 4. h. Aet. edulia inflantia & non inflantia 38.h.Celſ. edulia media inter craſſefacientia & attenuantia 368.d.Æg. edulia pituitam tenuiorem aut craſſiorem quæ pariant 38.d.Celſ. edulia præſtãtiſſima omnium quæ ſint 583.b. Or. edulia ſtomacho idonea & aliena 38.e.g.Cel. eduliorũ varietas noxia 368. e. Ægin. edulia vitanda quæ 103.g. Aet. eduliis venenata quæ incidant 616.β.e.Aet.

edulis radix, ſeu raphanus 323.g. 297.e.Marc.

Effuſionis ſeu ecchymomatis curatio 246.b.Act.

Egeſtionum alui dignotio 399. a. Æg.198.d.Aet.

Εἰλεὸς vnde dictus, quid ſit, & quid ei medeatur 13. b. Aret. 163. d. 164.a. Act. 76.b.Celſ.213.b.Scr. 377.f.378.e.Mar. vide Ileus.

Εἰλικρινὲς quid 21.b.Celſ.

Eiulatus recèns nati ſanitatem indicat 169. f. Aet. eiulatus alburginem pueris inducit 166. d. Aet.

Elææ & elæi vires 495.b.597.h.Or. 17.g.Aet. elæodes puris ſpecies 98. g. Celſ. elæomeli 620. a.Æg.

Elaphicon 416.f.Or.

Elaphoboſcum 620.b. Æg. 21.a.f. 416.f.495.g.Or.

Elapis morſus ſymptomata & remedia 626.b.Aet.

Elate 448.a.Or.57.b.Aet.

Elaterium quid, & quæ eius vires 620.a.640.c.648.d. Ægin. 325.d. 439.f.488.b. 508.e. 609 c. Orib. 51.f.Aet.272.g.Act. 382.f.Marc. elaterium ſincerũ quod ſit 387. g. Marcell. elaterii electio & doſis 648. d. Ægin. elaterium venenatum eſſe 628.c. Aet. elaterio poto quomodo medendum 550.h.Æg. 647.b. Aet. 287. g.Act.

Elatina 620.b. Ægin. 416.g.495.g. Orib.

Electrum 622.a. Æg.69.g. Aet. ex electro paſtillus 424.c.Aet.

Electiui nerui 110.b.Ruff.

Eleliſphacos 620.b.Æg.495.h. Or. 24.h.Aet.

Elementa quæ vocentur, & quomodo corpora humana ex iis tẽperentur 140.c.Act. elemẽta corporis qui exactè noſcant 186.b.Aet.

Elephantis deſcriptio prolixa 50.a. Aret. elephantis & aliorũ animalium comparatio 50.a. Aret. elephantis ex vngue ramenta, oſſium item ac dentium, quam vim habeant 620.c.Æg.

elephantis morbi nomina diuerſa 50.h 51.a.Aret. ἐλέφας quid 187. e.Act. elephantis morbi & animalis communitas 50.a.Aret. elephantia morbus Italiæ penè ignotus 61. f. Celſ. elephantis cauſæ 51. a. Aret. elephantis notæ 61. f. Celſ. elephantiæ ortus & diuerſitas 187.e. Act. elephantis difficultas 51.a.Aret. elephantis diuturnitas 51. β. b. Aret. elephantis feritas 95. c. Aret. elephas vnde incipiat 51.c.Aret. elephantis initia latere, & vbi 51.b.Aret. elephas curabilis quando 95. d. Aret. elephantis inualeſcentis ſymptomata 51 c. Aret. elephanti inualeſcenti accommoda medicamenta 95.g.Aret. elephantiaſi geſtatio quæ conueniat 117. b.Aet. elephanti venæ ſectione quomodo ſubueniendum 95 e.Aret. elephãti victus qui accõmodus 96.e.Aret elephantiaſin minãtibus vſtio quomodo adhibenda 551.d.Æg. elephãtiæ incipienti quæ occurrãt 311 h.326 e.Act. elephantis dignotio & curatio 51.a.95.c. Ar. 499. f.Æg.118.d.638.c.Or.663.f.664. Aet.187.e.242.g.Act. 61.f. Celſ. elephante laborantium quorũdam hiſtoria 52.a.Aret. elephãtiaſi correpti an filios procreare debeant 671.d.Aet. elephãtiaſi correptis quæ medeãtur 600.d. Or. 70.d. 84.e. 93 c.e.138 d.652. d.758.g.Aet. 258.c. 262.b.279.e. 319.c.Act.432.d.453.h.455.a.486 e.487.c.529.b.Myr.235.a. Scrib. 322.d.383.a.Mar.

Elephantini emplaſtri compoſitio & vſus 38.d.Or.

Eligmata varia 593. b. Myr. eligmata purgatoria 677.a.Myr.

Elixa 236.c.Or. elixa oua 223. e. Or. elixatio ciborum & concoctio naturalis 90.d.Act.

Elleborine 620.f.Æg.417.g.Or.

Ellebori vtriuſq; deſcriptio 417. c. Or. ellebori vtriuſq; vires 620. c.Æg.496.a.598.b.Or.25.b.Aet. elleborus præſtantiſſimus qui 338.c.Or. ellebori eligendi ac dandi ratio 335.h.Or. ellebori propinandi ratio 337.f.Or. ellebori potus periculoſus 342.c. Or. elleboro purgare ſiquos velis, quomodo præparãdi ſint 339. e. Or. ellebori ſymptomatis occurrendum quomodo 338.h.Or. ellebori ſtrangulationibus medẽdum quõ 340. d. Or. ellebori ſeu thymi nigri vſu abſtinendum 28.b.Aet.

elleborus albus 22. c. 325.c. 417. c. Orib. elleborus albus quibus morbis conueniat 331.f.h.Or. elleborus niger 19.c.417.d.Or. elleborum nigrum optimum eſſe 97.f.Aet. ellebori nigri purgatoria vis, doſis, ac præparatio 325.f.338.f.Or.

Ellychnii vſus 516.d.Æg.

Elymos 620.e.Æg.417.e.496.a.598 c.Or.25.e.Aet.

Embamma cõcoctionem adiuuãs 464.a.Aet. embamma ad ventrem ſoluendum 384.g.Mar.

Embularchi ſuffumigium 841. a. Aet.

Eminentem carnem quid compeſcat 233.f. Scr. eminentiæ corporis tumentes quomodo tollendæ 667.d 668.Aet. ad eminentias 767.c.Myr. ad eminẽtias non exulceratas ſine ferro tollendas 232.c.Scr.399.f. Marc. eminentias deprimentia 120. f. Aet.322.a.Act. ad eminentias vſtio 552.c.Myr.

Ἔμμοτα quid 320. h. Act. 560. a. Myr.

Emollientia 94.d.Aret. 40.g. Celſ. emolliens emplaſtrum 325. c.d. h.Act. emolliens diſcutiénſq; emplaſtrum 325.b.Act. emollientia emplaſtra quomodo paranda 756.f.Aet.

Empaſmata quomodo à cataplaſmatis & diapaſmatis differant, & quis eorum vſus 401.d.Or.

Ἐμφύσημα quid, & vnde 189.a. Act. ἐμφυσήματα & οἰδήματα quid differant 183.a.

Empedocles 5.d.Celſ.

Empetron 620.e.Æg.325.b.Or.25. e.Aet.

Empirici, & eorum dogmata 7. b. Celſ. empirici & medici qua in re diſſentiant 5.h.Celſ.

Emplaſtica Græcis quæ 2.b.Aet. emplaſtica mediũ locum inter repellentia & abſtergentia tenere 477. c. Or. emplaſticorũ catalogus 476.h.Or.

emplaſtrum quid ſit 249. f. Act. emplaſtrum quomodo fiat 85. b.Celſ. emplaſtra quæ meliora 89.e.Cel. emplaſtrorum colores vt parentur 88. g. Celſ. emplaſtrorum & paſtillorũ materia laborioſè teritur 85.a.Cel. emplaſtri & paſtilli differentia 85.a.Celſ. emplaſtrorum differentia, materia, compoſitiones diuerſæ, & vſus 674.b.Æg. 35.a. & deinceps.Or.711.b.747.a.751 e.756.e.767.d.768.d.& deinceps. Aet.321.a.Act. 559.a. Myr. 88.f. Celſ.227.d,Scr. emplaſtrorum cruentorum vſus 674.f.Ægin. emplaſtra emollientia quõ parãda 756. e. Aet. emplaſtra lata quõ conficiantur 28.h.Or.

emplaſtrum album roſaceum 325. g.Act. emplaſtrũ Andreæ 322. a.Act. emplaſtri antidoti compoſitio 222.f.Scr. emplaſtrum Aphrum 36.d.Or. emplaſtrum Attalicum album 35.c. Orib. emplaſtrum aureum 323.g.Act. emplaſtrum Barbarum 68.f.422 f.& 334.d. 410.d. Aet. emplaſtrum barbarum enhæmon 88. f.Celſ. emplaſtrum baſilicon 35.a.Orib. emplaſtrum χιζανάγκη 281.b.Act. emplaſtrum copton platyſma 36.c. Orib. emplaſtrum Cteſiphontis 322. c. Act. emplaſtrum dichromon 36.b.Orib. emplaſtrum Dionyſia 510.c.Ægin. emplaſtrum duplicis coloris 749. e. Aet. emplaſtrum elephantinum ſiue ex dorycnio 38. d. Or. emplaſtrum enneapharmacum 35. a. Orib. emplaſtrum flauum 326.b.Act. emplaſtrum geranion 36.h. Or. emplaſtrum halmyron 39. a. Orib. emplaſtrum Helleſpontium 322.b. Act. emplaſtrum Heræ candidum 321.d.g.Act. emplaſtrum Iceſiæ 410.d.Aet. emplaſtrum Iſis dictum 497. e. Aet. emplaſtrum Leænæ 334. d. Aet. emplaſtrum Magus dictum 539. b. Aet. emplaſtrum manus 773.a.Aet. emplaſtrum melinum Heræ 321.g. Act. emplaſtrum melinum ad reſiccandas fluxiones vlcerum 284.e.Aet. emplaſtrum Mnaſæi 325. b. Act. emplaſtrum myrteum 36. c. Orib. emplaſtrum nigrum 321. h.Act. emplaſtrum nigrum Archigenis 415. f. Aet. emplaſtrum oxerum 410. d. Aet. emplaſtrum Pallas dictum 799. β. f. Aet. emplaſtrum pentatheton 36. b. Orib.325.g.Act. emplaſtrum phœnicinum Galeni 35.d.Or. emplaſtrum piſcatoris 613. β.c. Aet. emplaſtrum polyarchiõ 323.g.Act. emplaſtrũ purgatorium 142.d. Aet. emplaſtrũ Primmionis 326.a.Act. emplaſtrum renale 549.c.Aet. empl. roſaceum album 325. g. Act. emplaſtrum tetrapharmacum 35.a.Orib.134.b.Celſ. emplaſtrũ tonſoris 537.h.Aet. empl. venatorum 614.β.c. Aet. empl. Veſtæ 693.d.Aet. emplaſtrum viride 36.a.Or. emplaſtrũ viride Pamphili 376.e.Aet.

emplaſtrum ex anthemide 38. f. Or. emplaſtri è buccinis compoſitio & vſus 38. d. Or. emplaſtrum è chalcitide 321.a.Act. emplaſtrum ex chalcitide Galeni, quod phœnicinon vocatur 673.g.Or. emplaſtri ex dictamno compoſitio & vſus 37. g. Or. emplaſtrum ex hyoſcyamo, pſittaciõ vocatum 36.c.Or. emplaſtri ex lini ſemine Poletis compoſitio & vſus 38.a.Orib. emplaſtrum è maſtiche 325. c. Act. emplaſtrum ex meliloto 674.c.Or. emplaſtrum è melle 673.f. Or. 325.b. Act. emplaſtrum è micis 325.c. Act. emplaſtrum ex ochra 324.h.Act. emplaſtrum ex põpholyge 674. b.Orib. emplaſtrum è quinque ſimplicibus 325. g. Act. emplaſtrum è ruta 322.d. 324.d. Act. emplaſtrum è ſale 325. b.Act. emplaſtri ex ſalicibus compoſitio & vſus 39. c. Orib. 324. f. Act. emplaſtrum è ſeminibus 322. d. Act. emplaſtrum è ſucco 324.h.Act. emplaſtri ex verbenaca vel ex ſacra herba compoſitio & vſus 38.c.Or. emplaſtrum è viſco 322.c.Act.

emplaſtrum ad alopeciam 39. e. Or. emplaſtrum ad cancrum vlceratum 43.a.Or. emplaſtra

ad eminentias liuentes 668. d. Aet. emplaſtra ad herniam 694.e.695.a. Aet. emplaſtrum ad impetigines 375.b.Aet. emplaſtrum ad oſſium fracturas 41.b.Or. emplaſtrum ad phagedænas 41.c. Orib. emplaſtrũ ſtomachi affecti 454. e. Aet. emplaſtrum ad teneros & qui ex vlceribus nimis grauiter conflictantur 41.c. Orib. emplaſtrum ad tentiginem ciendam 41.b. Orib. emplaſtra vlceribus cicatricem inducentia 708. d.Aet. emplaſtrum ad vlcera chironia 106.h. Orib. emplaſtrum ad vlcera maligna difficulter ad cicatricem peruenientia, putreſcentia & flaccida 41.f. Or. emplaſtra ad vulnera cruẽta glutinãda 747.b.Aet.88.f.Cel.
Ἐμπνευματώσεων cauſæ 164.a. Act. ad empneumatoſin 329.g.337.c. Marc.
Emproſthotonos affectio quæ ſit, & quomodo curanda 2.e. 3. d. 61.62.Aret.430.d.Æg.124.f.Or. 154.c.Act.67.c.Celſ.
Ἔμπλυσις quid 8.d.Aret.
Ἔμπυοι qui 26.c.28.d.Aret. empyicis medentia 361.f.411.g.Myr. 264.a.314.e.g.h.315.c.f.g.Marc.
Enæorema in vrina quid 860. d. 862.d. Theoph.50.a.153.a.Act. vide Vrinæ enæorem.
Encanthis quid, & quomodo curanda 435.e.Æg.132.a. Or. 326. h.Aet. 183. e. 238. g. Act. 143.f. Celſ. encanthidas quid ſanet 307.e.Act.769.a.f.Myr.
Encaumati oculi quomodo medẽdum 308.d.Aet. ἔγκαυσις τοῦ στομάχου 425.d.Myr.
Epatorium 418.d.Or.
Ἐγκέφαλος 107.a.110.d.115.c.Ruff.
Ἔγχριστα quid appellent 94. g. Celſ.
Ἐγκράνιον 522.d.Or.
Ἐγκρυφίας panis 26.g.Act.
Ἐνέματα quid, & cuius vſus 280. h. Act. enemata ad dyſentericos, magnóſque dolores vel inflammationes 256.d.Tr. enemata ad recti inteſtini affectus 259.c.Tr. enemata varia 609. a.Myr.
Enhæmon emplaſtrum 568.a. c. Myr. enhæmi emplaſtri facultas 88.f.Celſ.
Ἠνιταῖον 428.f Myrepſ.
Enneapharmacũ emplaſtrum 35. a. Orib. 569. d. 772.e.Aet. 89.e. Celſ. enneapharmacus peſſus 694.e.Æg.
Enſtacta collyria 359.f.g.h.Aet.
ἔνστακτον collyrium 660.g.Myr.
Ἐνθεαστικοὶ 155.b.Act.
Ἔντερα, eorúmque nomina 108. c. Ruff.
Ἐντεριώνη quid 422.f.702.f.Myr.
Enterocele quid, & quomodo curanda 476.a.Æg.636.d.Or. 166. g.Act.
Enulæ Campanæ vires 305.e. Act.
Ἐπακμαστικοὶ febres quæ 171.e.Act.
Ἐπαναστήματα 289.d.Act.
Epangyloti laquei ratio & vſus 159 f.Or.
Ἐπανθισμοὶ 109.g.Ruff.
Ἐφήβαιον 104.g.Ruff.
Ἐφέδρανα 105.e.Ruff.
Ephelides quid, & quomodo eis medendum 652.d. Orib. 185.g. 241.b.Act.117.f. Celſ. ephelides detergentia & tollentia 128. a.593.d.602.g.603.b. Orib. 370. 371.Aet.
Ephemerum 621.b. Ægin. 423. b. Orib.284.b.Act. ephemerum nõ lethale 496.d.Or. ephemeri ſiue iridis agreſtis vires 465. f.Or. ephemerum venenatum eſſe 628.c.Aet. ephemeri poti ſymptomata & medela 548. b. Æg.642.d.77.d.Aet.286.f.Act. 226 a.Scr.
Ephemera febris vnde, & quales eius vrinæ, & cur 109. f. Act. ephemerarum febrium judiciũ ex vrinis non facilè fieri 77. d. Act. ἐφήμερος πυρετὸς, eiúſq; curatio 171.a.207.d.Act. vide Febr.diar.
Epheſium emplaſtrum 90.g.Celſ.
Ephialtes vnde dicatur, vnde oriatur, & quæ ei medela adhibenda 426.a.Ægin.119.d. Orib. 155.e.Act.
Ephialtia herba 16.a.Aet.
Epicauma in oculis quid 435. g. Æg.300.b.Aet.183.g.Act.
Ἐπιχορδὶς quid 13.c.Aret.
Epidemicis morbis antidotũ 262. h.Act.
Ἐπιδερμὶς 102.c.Ruff.
Epigaſtrion 104.g.Ruff.546.f.Or.
Epigloſſis ſeu epiglottis, eiúſque vſus 103.d.116.c.Ruf.531.e.538. b.546.b.Or.
Ἐπιγονατὶς 105.f.122.b.Ruff.
Epigoni chlora 569. h. Aet. epigoni emplaſtrum 234.d Aet.565 b.Myr.
Epigunides 105. f. Ruff. 547. a. Orib.
Epilepſia quid 196.b. Scrib. epilepſia vnde dicta 151.c.Trall. epilepſiæ ortus & differẽtia 154. g.Act. epilepticorum conuulſio & ſpumatio vnde 154.h.Act. epilepſiæ curatio 151.b.Tr.216. b. Act. epilepſiæ acutæ curatio 60.d.f.Act.
epileptici qui 325. a. Marc. epilepticis medentia 456.d.Myrep. 196.b.Scr.325.a.337.g.Mar. vide Comitial.
Epimedium 417.f. Or. epimedii vires 620.c.Æg.496.b.Or.
Epimelion 496.b.Or.
Epimelidis vires 620.f.Ægin.
Ἐπιμυλὶς 105.f.Ruff.
Ἐπινυκτίδες quid ſint 188.e.Act.114. e. Celſ. epinyctidum curatio 116.a.636.f.Or. 729.a. Aet. 244. d.Act.114.e. Celſ. epinyctidibus medentia 35.f. Aet. 319.f. g. Act.822.b.Myr.
Epipactis 620.f Æg.417.g.Or.
Epipegma in organo quid ſit, & quem vſum habeat 164.b.Or.
Epiphi menſis 610.β.g.Aet.
Epiphora quid 296.e.Marc. epiphoræ diuturnæ quomodo medendum 197.h.Scr. epiphoris oculorum medẽtia 437.h. Myr. 197.a.b.208.a.e.222.e.228.f. Scr. 266.a.c.f.267.b.f.g. 269.g.274.c. Marcell. ad epiphoras totius corporis 234. c. Scrib. ad epiphoræ reliquias tollendas 265. a.f.Mar.
Epiphyſis 523.e.Or. ἐπίφυσις & ἀπόφυσις quid differant 547. f. Orib.
Epiplaſmata apoplecticis conuenientia 59.e.Aret.
Epiplocele 166.g.Act.153.h.Celſ.
Ἐπίπλους 108.d. 118. f. Ruff. epiploi partes conſtitutiuæ, etymõ, figura & vſus 538.f.Or.
Epipoma quid in organo ſit, & quem vſum habeat 164.b.Or.
Epiſcenium 544.c.Or. Ἐπισκύνιον 101.f.Ruff.
Ἐπίσειον 104.g.105.c.Ruff.
Epiſpaſtica 85.d. 89.g. Celſ. epiſpaſticum emplaſtrũ 230.f.Scr.
Epithemata quid ſint 683.f. Ægin. 249.f. Act. epithematum catalogus longus 281. a. Act. 587. c. Myr. epithemata dyſenterica 507.h.Aet. epithemata glutinãtia 539.a.Aet. epithemata hydropica 536 g.537.a.Aet. epithemata purgatoria 142.b. Aet. epithemata ſtomachica 453. f. 454.a.522.d.Aet.44.c.e.Orib. epithemata vomitum reprimentia 449.a.Aet.
epithema Amythaonis 415.h.Aet. epithema aquam vehementer educens 143.d. Or. epithema clidion 508. c. Aet. epithema infrigidans ex Galeni commẽt. 45.e.Or. epithema Nilei 454. f.Aet. epithema polyarchion 415.h.Aet. epithematis ſpongiolæ vſus 471.h.Æg.
epithemata ad capitis dolorẽ 274. c.Aet. epithema ad gingiuas cruentas 379. a. Aet. epithemata ad iſchiadicos 585. c.586. 587.Aet. epithemata ad nauſeas 449.c.Aet. epithemata ad pleuritidem 432.g.433.a.Aet. epithema podagricis & arthriticis dolorem ſedans, quo vtuntur quum vrget acceſſio 672. c. Or. epithemata ad pruritum 673.h.674.Aet. epithemata ad ſcirrhum ſplenis 528. a. Aet. epithema ſtomachicum 44. c. 522. d. Aet. epithema ad ſtomachicos, hepaticos & hypochondriorum inflammationes, & omnes neruorum affectus 44 c.Or. epithema ad tuſſim 414 f.Aet. epithema vomitũ ciens 364.d.Or.
epithema ex melilotis 519.d.Aet. epithema ex micis ad omnem duritiem 44. d. Or. epithema ex œnanthe 44. g. Orib. 508. a. Aet. epithema ex ſtyrace 515. b.Aet.
Epithymbri vires 649.a.Æg.272.a. Act.
Epithymum 620.e. Æg. 12.a. 19. e. 21.b.417.f.420.b.496.a.Or.25.f. Aet. epithymi in purgãdo vis & doſis 127.b. Ruff. 515.g. 649. a.Ægin.325.b.327.d. Orib. 124. g.Act.271.h.Act.382.d.Marc. epithymi in vino vſus 578. b. Orib.
Ἐπιτεθλιμμένον 441.a.Myr.
Ἐπιζευγνύουσα ſutura 106.d.Ruff.
Epomides 103.g.Ruff.546.c.Or.
Epomphalia medicamenta 596. a. Aet.502 e.587.c.Myr.
Epulis ſolùm vacantes neque ſe exercentes, quomodo tractandi 577.e.Or.
Epulis quid, eiúſque curatio & remedia 445. a. 560.f. Æg. 655. a.Orib. 380.g.713.g. Aet. 186.b. 241.c. Act.203.d.Scr.
Equiſetum 28.e.Aet.
Equorum carnes 220.g.334.h.Or. equina caro eſu iniucunda 84. h.Aet. equorum colores varii 50. b. Aret. equinum lac quale 76. d. Aet. equorum lichenes 519. g. Or. ad equos tuſſientes 316.b.Marc.
equi fluuialis teſticulus quas vires habeat 623.c. Æg. equi vngula Galhs calliomarcus 316. c. Marc. equi (conſtellationis) ortus 151.g.Aet.
equitationis commoda 296. f. Or. 116.f.442.d.Aet.
Eraſiſtratus 5.e.70.f. Celſ. eraſiſtratus cibum quando dandum cenſeat 44. a. Celſ. eraſiſtrati compoſitio 133.g. Celſ. eraſiſtrati liquidum 343.d.Aet.
Erebinthus 620.f.Æg.496.b.598.d. Or.25.f.Aet.
Erecta organa quæ 161.g.Or. erecta organa quam materiam requirant 162.d.Or.
Eretrienſis terra 513.a.Or.
Ergaſima myrrha 441.d.Or.
Erice 620.g.Æg.20.c.417.g. 496. c. Orib. ex erica compoſitio 49. h.Or. ericerõ collyrium 340. Aet.
Erigeron 622.c.Ægin.419.e.497.b. Or.27.a.Aet.
Erinacei facultas 373.f.621.c. Æg. erinacei tam marini quàm terreni corpus cõbuſtum quas vires habeat 520.c.Or.
Erinum 620.h.Æg.417.g.Or.
Erodentia corpus 40.c.Celſ.
Eroſio quid 226.f.Aet.
Eroſiua medicamenta 719. b. f. g. 720.a.Aet. eroſiuum mordacitatis exors 519.e. Æg. eroſiua vi prædita eſſe acria 5.g. Aet.
Erotion Latinis apiaſtrum 373.e. Marc.
Errhina quid ſint 14.c.197.b.Act. errhinorum compoſitio, differentia, vſus 197.b.Act. errhina varia 597. a. Myr. errhinum caput purgans, ad lippitudinem & morbum comitialem 142. h. Tr. errhina ad caput purgandum 417. f. Ægin. errhina ſurditati quæ adhibenda 186. c. Trall.
Erronea & vaga imaginatio 11. a. Act.
Erucæ vires 369.a. 621.b. Æg. 8.c. 12.c.218.e.583.c.Or.26.c.Aet. erucæ ſemen 14.e.Or.
erucæ olerum vires quas habeant 624.b.Æg.
erucam pinorum venenatam eſſe 616.β.e.f.628.c.Aet. erucæ pinus hauſtæ ſigna & remedia 545 f.Æg.641.a.Aet.
Eructatibus acida quid medeatur 358.b.aut nidoroſa 357.g.Myr.
Eruilia 211.f.Or.
Eruinæ ſubſidentiæ in vrinis 197. d.Aet. Vide Vrin.ſubſid.
Eruptionibus calidis medentia 319.g.328.g.Act.
Erui vires 635.g.Ægin. 21.a.212.b. 505.b.607.b. Orib. 45.g.Aet. erui præparatio 255.a. Or. ex eruo antidotum 263.g.Act. ex eruis antidotus 411.e.Myr.
Eryngium 19.b.20.f.418.c.Or. 27. a.Aet.
Eryſimi vires 621.a. Æg. 8. c.19.b. 212.c.418.b.496.c.Or.26.a. Aet.
Eryſipelas quid, eiúſque dignotio & curatio 508.h.512.c.Æg. 113. d.635.a.Or.726.g.727.Aet. 175. a.188.h.244.f. Act. 102.f. 103. c. Celſ. eryſipelati medẽtia 592. e.599.d.603. a. b. Orib. 7.f. 8.c.

92.g.Aet.768.b.e.773.g. Myr. ad eryſipelata fortia 17.g.49.f. Aet. ἐρυσίπελας φλεγμονώδες quid 189.a. Aċt.
eryſipelatis cerebri curatio 420. b. Ægin.103.e.Orib.263.c.Aet. eryſipelas hepatis quæ mala inducat 469.c.Æg. eryſipelas pulmonis 200.e.Tr.
Erythrinus (piſcis) 226.f.Or.
Erythrodanum Latinis caulis purpureus vel marinus 340.b. Mar. erythrodani deſcriptio 418. b. Or. erythrodani vires 621.a. Æg.496.c.Or.26.b.Aet.
Ερυθροειδὴς tunica 109.d.Ruff.
Erythroicum 438.d.Or.
de Eſcariis fructibus regula 53.e. Aet. eſcaria nux, id eſt iuglãs 260.e.Marc.
Ἐσχάραι quid, & quid eis medeatur 5.e.Ar.103.e.Celſ.198.c.Scr.264. c.273.e.Marc.
Eſdræ antidotus 658.d. Ægin.382. e.386.e.657.e.Aet.261.f.Aċt. eſdræ antidoto ad manum non exiſtente, qua vſus ſit Aetius ad dolorẽ dentiũ 386.e.Aet. eſdr. antid. 390.d. 391.g.392.d. Myr.
Eſſentia (emplaſtrum) quomodo paretur 756.g.776.e.Aet.
Eſula quid Nicolao 366.g. 398. e. Myr. eſulæ purgatoria vis & doſis 128.b.Ruff. Ηθμοειδῆ fora mina 106.e.h.Ruff.115.a.Aċt. ἠθμοειδὲς os 119.f.Ruff.524.c.Or.
Ἦτρον 104.g.Ruff.
Euacuatio præcedit appetitum 406 a.Aet. euacuatione affectiones quæ indigeant 303.a.Or. euacuationis conſideratio 37.a. Aċt. euacuationis menſura 120.b.Aet. euacuatio quando confertim facienda 9.c.Orib. euacuatio quando venæ ſectionem præcedere debeat 9.a. Or. euacuationis tẽpus 844.c. poſt Myr. euacuationibus reiectis quæ ſubſtituẽda 844.d.poſt Myr. euacuatio ſanguinis cur neceſſaria 593.a. Aet. euacuationis ſanguinis menſura 307.a.Or. euacuationes ſanis conuenientes 577.g.Or.
euacuantia ſplenem 146.a.Aet.
Euaporatio putredinoſa 223.b Aet.
Euchariſtos antidotus 416.g. 417. a.Myr.
Euchrun collyrium 345.b.Aet. εὔχροον emplaſtrum 227.h.Scr.
Εὔχυλοι 37.f.Celſ.
Εὔχυμα quæ 203 d.Aċt.
Euelpides inſignis ocularius medicus 120.a.Celſ.
Euelpiſtus chirurgus 137.d.Celſ. euelpiſti emplaſtrum 230.e.Scr.
Euexiæ notæ 35.b.Aret.
Eugies 231.e.Or.
Eunuchorum corpora mollia & tenera eſſe 292.h. 708.h. 709.c. Aet. eunuchi elephantiaſi nõ laborant 66.c.Aet. eunuchũ ſine ferro vt facias 396.c.Marc.
Euocantia & educentia 84.c.93.g. Celſ. euocans exalto medicamentum 486.e.Æg.
Euodes acopum neruis vtile 94.f. Celſ. εὐῶδες collyrium 198.d. Scrib. euodes epithema 224. c.Trall.
Eupatorium 418.d.Or. eupatorii vires 621.b.Æg.496.d.598.f.Or. 26.c.Aet.
Eupetalon 325.d.Or.
Euphorbium 418.e.Or. euphorbii electio 25.g.Or.97.g.Aet. euphorbii vires 621.b.Æg.12.a. 19.f.21.f.496.d.598.f.Or.26.d. Aet. euphorbii purgatoria vis 128.d.Ruff. 127.c. Aet. 273.d. Aċt.
Eupnœa antidotus 431.d.Myr.
Eurus 367.c.Orib. eurus ventus 150.f. Aet. euroauſter 150.g. Aet. euronotus 368.d.Or.
Εὐρὺς quid 87.a.Aċt.
Eutonum collyrium 356.e.Aet.
Eutychiani trochiſci 303.d.Mar.
Euzomon 26.c.Aet.
Exacerbatio quid 191.f.Aet. exacerbationis augeſcentis ſigna 192.b.Aet. exacerbationes ſequũtur iudicationes 194.h.Aet.
Ἐξανθήματα quid ſint & vnde oriantur & quomodo differant 163. b.168.f.169.c.188.d.194.d.Aċt. exanthematum curatio 105. d. 626.e.Or.114.d.Celſ. exanthematis medentia 604.b.Or.319.f. Aċt.747.d.Myr.322.f.Marc.
exanthemata capitis quid, & quomodo eis medendum 136. a. Trall. exanthemata in capite orta ex febris exceſſu quid ſanet 594.c. Orib. exanthematum palati curatio 241. g. Aċt.
Exaſperantia ægri animum quando ipſi exponenda 46.d.Celſ. ad exaſperationem 231.d.Scr.
Excandeſcentia calidioris cordis nota 183.d.Aet.
Excerni tantùm nutritioni inepta 85.e.Aċt.
Exceſſui contraria opponẽda 483. f.Aet.
Excitantia, naribus admota 56.d. Celſ.
Exciſio quid ſit 591.e.Æg.
Excoriatoria impetiginum 375.g. h.376.d. Aet. excoriatorium macularum à ſole prouocatarũ & lentiginum 371.c.Aet.
Excreationibus pectoris & pulmonis faba commodum edulium 37.d.Aet. ad excreationẽ difficilem 311.b.Marc. ad excreationes purulentas 313.e.314.a.e. f.g.315.d.Marc.
Excrementorũ corporis ſpecies & nomina 110.d.Ruff. excremẽtorum diſcretiones diuerſæ 838. a.poſt Myr. excrementa concoctionis cuiuſque quæ & qualia 44.c.82.b. Aċt. excrementa bonæ ſpei quæ 21.b.Celſ.
excrementa alba quid ſignificent 89.a. Aċt. excrementa nigra vnde, & quid in iis faciendum 87.h.Aċt. excrementa ſanguinolenta 124.c.Aċt.
excrementa quæ res gignant 62. e.239.b. 585.b. Orib. excrementis carentia 62.f.240.a. 585. c.Or.
excrementorum alui dignotio 399 a.Ægin.36.f.161.a.Aċt. excrementorum alui qualitas ac quãtitas quæ conueniat 159.b. Aċt. excremẽtorum cerebri duplex ratio 523.h.Or. excremẽta inteſtinorum exulceratorum 45. c.46.a.Aret.
Excreſcentem in vulneribus carnẽ quid reprimat 258.e.Mar. excreſcentib. gingiuis quõ medendum 379.e.Aet. ad excreſcentias 604 g.Or.388.e.389.b. Mar.
Excretionum alui dignotio 161.a. Aċt. excretionum naturaliũ conſideratio 204.c.Aċt. excretionum naturalium conſuetarúmque profuſio ac ſuppreſſio 37.h. Aċt. excretionis parcæ cauſæ 92.a. Aċt. excretionem quid inhibeat 91.e.Aċt. excretiones ſuppreſſæ podagram generant 587.h.Aet. excretionũ ſuppreſſio purgationem poſtulat 198 b.Aċt.
Exedentia emplaſtra 90.d.Celſ. exedentia medicamẽta quæ 719 720.Aet.
Exercitatio quid ſit 350.b.Æg.6.b. 286.e.Or.115.a. Aet.202.c. Aċt. exercitia quæ quibus cõueniant 34.f.Cel. exercitationibus omnibus quid commune, quid proprium 350.d.Æg. 7.a. 288. a. Or.115.d.Aet.202.b.Aċt. exercitationem præcedere quæ debeant, quæ ſequi 350.a.Æg.115. a.Aet.202.f.g.Aċt.12.c. Celſ. exercitationis modus & terminus 350.e.f.Æg.6.c.Or. 115.a.b. Aet.34.d.202.d.Aċt.12.b.Celſ. exercitationis tẽpus 350.b. Æg. 6.c.7.a.287.a.289 b.Orib. 202.e. Aċt.12.a.Celſ. exercitationis vtilitas 350.b.Æg.7.a.286.e.Or. 115.b.c.Aet. 34.d.202.c.Aċt. 12. Celſ.
exercitationes commodæ quæ 12. b.Celſ. exercitationum laborioſarum commoda 6.b. Or. exercitationes moderatæ & immoderatæ pulſus quales efficiãt 847.c. Phil. exercitatio qualis in eo qui laborauit & bene coxit, & in fatigato 12.a.Cel. exercitatio epilepticis quæ vtilis 154 g.Trall. exercitatio frequens cui conueniat 11. b. Celſ. exercitationũ intermiſſio quid mali inferat 587.h. Aet. 11. b. c. Celſ.
exercitata meliora inexercitatis 104.d.f.Aet.
Exercitus aquas quomodo ducere debeant 153.d.Aet.
Exhalatiões fuliginoſæ 151.c.Aet. exhalatio peſtilens quadrupeda corripit 223.f.Aet. exhalationis prauæ & vitioſæ cognitio 372.a. Or. exhalationis ſalubris regionum cognitio 371.e. Or. exhalatio ſicca 165.c.Aet.
Exiccantium catalogus 70.g.248. a.613.a.Or. exiccantia modicè, ſimpliciter, primo, ſecundo, tertio, & quarto ordine 20.c.e. h.21.b.c.Or.
Ἐξιτήλια medicamenta quæ 567.e. Myr.
Exitialia animalia & quæ ex animalibus prodeunt, liquores, metalla, olera, radices, ramoſa, potus, ſemina 284.a.b. Aċt. exitialia domeſtica quæ 284.b.Aċt. exitialia medicamẽta 283.d.Aċt. exitialia medicamenta qualitate potiùs nocere 283.d.Aċt. exitialia medicamenta quomodo & cur tractanda, & de eorum abuſu 283.e. Aċt. exitialia medicamenta non temere aliis communicanda 283. h. Aċt.
ad Exochadia 388.e.Marc.
Exolutis ex ſudoribus quomodo ſuccurrendum 623.a.Or.
Experientia quid poſſit 8.h.Celſ. experientia quo pacto inuecta 6.c.Celſ. experientia autoris certa 137.g.Aet.
Experimentorum notitia neceſſaria 5.h.Celſ.
Experrecto quid agendum 11.f. Celſ.
Expirationibus quid conferat aer 156.d.Aċt.
Expletis quid agendum 12.d. Celſ.
Expreſſio oculorum 300.d.Aet. expreſſionis oculorum curatio 439.b.Æg.325.a.Aet.
Expuitio quid 8.d. Aret. expuitiones è pectore quid iuuet 37. a.Aet.
Expultrix facultas aliquando alui profluuium mouet 161.b.Aċt.
Exquiſitam rationem non ſemper aſſequi licere 211.e.Aċt.
ad Extalẽ ꝓminentẽ 389.a.c.Mar.
Extendendi vim quæ organa habeant 161.f.Or. extendens æqualiter laqueus 153.g.157.d.g. 158.a.159.e.Or. extendẽs inæqualiter laque' 155.c.157.a. Or.
extenſio curui articuli difficilior quàm recti incuruatio 101. g. Celſ.
Extenuantium catalogus 19.a.Or. 14.b.Celſ.
Extergentia 448.e. 449.g. 665.f. Æg.
Externa refrigerant ſomni 578.g. Aet.
Extrahentia emplaſtra & pus mouentia 89.h.90.a.Cel. extractoria hæmorrhoidum 688.e.Aet.
Extrema animalium quæ dicãtur 85.b.Aet. extrema in acceſſionibus frigore cur corripiantur 755.e.Caſſ. extremæ corporis partes cholera laborãtibus cur conuellantur cõtrahantúrq; & refrigerentur, pulſúſq; adſit obſcurus 764.g.Caſſ. extremarũ partium refectio 587.c.Æg. extremitatis membrorum affectæ vrina 134.a.Aċt. extremitatum frigori in lethargo quomodo medendum 56.g.Aret.
Extuberantiis ani quid medeatur 479.g.Æg. extuberationes in collo vnde oriantur 175.a.Aċt.
Exuccatio quid 190.c.Aċt.
Exuctio quid 456.b.Aet. exuctio mãmarum cur reprobetur 455. e.Æg. exugenda venena quomodo 616.ß.g.Aet.
Exulcerãtia 222.f.233.a.Scr. exulcerantia in ſuperficie 102.g. Aet. exulcerantia quõ retundi poſſint 544.c.Æg.
exulcerationes quãdo exãthemata conſequantur 170.a.Aċt. exulcerationis circa os ſacrum factæ curatio 102.a.Or.
Exuſtiones aquæ feruẽtis quomodo ſanentur 319.h. Aċt. exuſtorum curatio 82.f.Or. exuſtorum in ſole curatio 82.f. Or. exuſtis quid conueniat 603. c. Orib.
Exuuii aſpidis vires 618.b.Æg.

F

Fabæ vis & facultas 629.a.Æg.8.c. 19.a. 211.a. 603.e. Or.37.c.Aet. 27.e.Aċt. fabarum farina 137. a.Or. fabæ frictæ 584.a.Or. fabæ Ægyptiæ & Græcæ qualitas 370.c.Æg.
faba in mammis quid 104. e. Ruff.
Fabri organum 184.g.Or.

Facies 102.g.Ruff. facies Hippocratica 22.c.Celſ. faciei & capitis partes ſuperiores 101.e.Ruff. faciei labiis tenus partes 111.f.Ruff. faciei infra oculos partes 102.c.Ruff. facies ſigna quæ habeat 189.d.Aet. faciei futura 167.d.Celſ.

faciei affectionum curatio 443.e.Æg.241.a.Act. faciei cadauerosæ notæ 173.e.Act. faciei circumlitio aurea 366.b.Aet. faciei colorem quid reuocet 366.b.Act. ad faciei colorem vitioſum 379.a.484.c.e.Myr. faciem depurgantia 367.g.Aet. faciei exanthematis quæ vena ſecanda 194.d.Act. ad faciem deprauatam in vtramlibet partem 325.e.Marcell. ad faciei lentigines 3?4.b.Marc. ad faciei maculas 329.f.Act.819.c.Myr.322.g.Marc. faciei medetur Chia terra 65.f.Aet. faciei nigredines quomodo purgandæ 366.g.Aet. faciei pallor & tumor quid indicet 24.a.Celſ. faciem quid præmuniat 313.g.Act. ad faciei puſtulas & vlcera 261.d.323.b.f.Marcell. facies rugoſa ne fiat 366.f.Aet. ad faciei rugas 329.f.Act. faciem à ſole ventóque præſeruantia 366.b.Act. faciei à ſole maculatæ medetur ſideritis 9.f.Aet. faciem ſplendentem tenſámque reddentia, benéque coloratam, & ne à ſole exuratur aut vſta curetur 652.e.Or. ad faciei tumorem & liuorem 323.c.f.324.a.Marc. faciei tumoribus in elephantiaſi quæ illinenda 96.c.Aret. faciei varis quomodo medendum 372.c.Aet. faciei vitiorum dignotio 185.f.Act. faciei vitiorum medicamenta 311.c.Act. ad faciei vitia omnia 322.g.Marc.

Facultates naturales 142.h.Act. facultates principes tres: quarum prima in corde, altera in cerebro & ſpinali medulla ac neruis, tertia in iecinore & venis 142.f.Act.

Fæcis vires 644.a.Ægin. fæcis electio 28.b.Or. fæx cremanda & lauanda quomodo 459.e.Or. fæx cõbuſta 483.h.Or.

fæculentum ſuccum lien attrahit 150.e.Act.

Fagi & ilicis vires 597.f.Or.

Falernum vinum 105.d.107.b.Aet.

Falſodictamnon 19.b.Or.

Fames in alimẽtis acrioribus quid efficiat 248.f.Aet. fames febrim inducit 203.h.219.a.b.f.Aet. fames febrientibus nociua 219.f.Aet. fames febribus quibus inutilis 50.f.Celſ. fames humorũ malignitatẽ auget 270.d.Aet. fames morbos cõmunes generat 223.a.Aet. fames materiã peiorẽ facit 235.p.Act. fames perfrigerat 177.a.Aet. fames veneri contraria 118.d.Aet.

fames ingens quid 163.d.Act. famis ingentis cauſæ & curatio 623.b.Or.442.g.Aet.

Familiaria & domeſtica quæ exitium adferant 284.c.Act.

Farris apparatus 538.a.Aet. far Cluſinum 496.b.Aet.

Farinæ pars craſſior quale nutrimentum præſtet 628.f.Ægin. farinæ puræ vis 475.a.Orib. farinæ hordeaceæ vſus in lippientibus oculis 119.b.Celſ. farinæ triticeæ vis 22.a.474.f.475.a.Or.

Faſcini cuiuſlibet amuletum 263.c.Act.

Faſcia extrema parte vulneris, inferius aſſuenda 100.g.Cel. faſcia hieme ſæpius circumire debet, æſtate quantum neceſſe eſt 100.g.Celſ. faſcia vulneri deligando apta quæ 100.f.Celſ.

Faſtidii ciborum cauſæ diuerſæ & curatio 223.a.Tr. faſtidio cibi ex calida intemperie quomodo medendum 224.e.Tr. faſtidio cibi ex frigiditate nimia, quomodo medendum 224.e.Tr. faſtidio cibi ex viſcoſis humoribus quomodo medendum 223.f.Tr. faſtidium cibi excitans pharmacum 252.c.Tr. faſtidium quid diſcutiat 339.b.Marc. faſtidium omniũ ciborum haud facilè curari poſſe 163.e.Act.

Fatigati quomodo tractandi 13.b.Celſ. fatigatis cibum ſumpturis quid agendum 13.b.Celſ.

Fatuitatis cauſa 422.a.Ægin. fatuitatis & delirii differentia 258.f.Aet. fatuitatis curatio 258.e.f.Aet.

Fauces 103.e.Ruff. faucibus laboranti quæ conueniant 301.c.Marc. ad fauces curandas 306.d.Marc. ad fauces angina præfocatas 264.a.305.a.Marcell. faucibus anginã quid cohibeat 306.g.Marc. ad fauciũ aſperitatem 86.h.87.a.Aet.382.e.807.d.g.Myr.300.e.Mar. faucium calori & ſiccitati conueniens paſtillus 256.a.Act. ad faucium carbunculos 307.e.Marcell. ad faucium dolorẽ 360.b.Myr.302.b.304.c.307.e.g.337.e.385.f.Marc. ad faucium dolorem periculoſum 304.c.Marc. ad faucium duritiem 300.f.Marc. ad fauces exaſperatas 302.e.Marc. faucibus exulceratis in difficultate ſpirandi, quomodo medendum 60.b.Celſ. ad fauces glandulis infeſtatas 264.a.Marc. faucibus infixæ ſpinæ quomodo eximẽdæ 562.d.Æg. ad faucibus inhærentia 308.g.Marc. ad fauces impeditas 302.d.Marc. ad faucium languorem 307.d.Mar. ad fauces parotidib⁹ infeſtatas 264.a.Mar. faucium peſtilentes morbi quomodo curandi 64.b.Aret. ad fauces purare incipientes 301.b.Mar. fauces ſanguine repletæ quomodo vlcus ſubeſſe indicẽt 24.e.Celſ. fauciũ ſuppurationi medentia 204.a.Scr.298.a.Mar. ad faucium tumorem ſeu paristhmia 203.g.Scr.298.g.300.f.g.301.b.403.a.Mar. ad faucium tumorem præfocantem 301.b.Marc. ad faucium vitia 291.c.305.c.Mar. fauciũ vlcera purgans catapotium 96.a.Celſ.

faucium muſculi 559.d.Or. faucibus inſeruientium muſculorũ vitia 187.a.Act.

Fauus amarus de principio, dulcedinem perfectus cur contrahat 760.b.Caſſ. fauorum cremoris vſus 352.f.Æg.

Fauus quid, & quomodo curãdus 136.g.Tr.519.f.584.g.Æg.645.a.Or.746.e.Aet.181.e.190.h.246.e.Act.87.a.Celſ. fauo conueniens malagma 87.a.Celſ.

Fauonius ventus 150.g.Aet.

Fauſtini paſtilli 500.g.504.g.505.c.Aet.796.c.Myr. fauſtianus paſtillus 803.e.Myr.

Febris quid 314.e.Trall.191.f.Aet.171.a.Act. febris & capitis dolor, non idem ſunt 377.c.Æg. febris, principium morbi 377.d.Æg. febriũ agnitio 171.a.Act. febrium cõſideratio 211.e.Act. febriũ cõplicatio 172.b.d.Act. febrium diſcrimen 172.a.Act. febrium diuiſio 201.e.Aet. febris eſſentia quæ 314.a.Tr. febris notæ 47.b.Celſ. febris ortus à corde 314.e.Tr. febrium ſpecies quæ 42.e.Celſ.

febrium diuerſarũ vrinæ quales, & cur 109.f.110.a.& deinceps.Act. febres accendere, & augere ac nouare morbos quandoq; expedit 49.f.Cel. febris arquato accedens, mala 12.g.Celſ. febris ex colo nõ facilè accẽditur 535.a.Aet. febris furori per accidẽs cõtingit 22.f.Aret. febres quas horror antecedit, tutiſſimæ 50.e.Celſ. febris infantes vehemẽtius cur corripiat 762.g.Caſſ. febrem nullã eſſe ſine inflãmatione contra Eraſiſtratum 51.b.Celſ. febris lippitudini accedẽs cur cæcitatem aliis adimat, aliis inducat 757.c.Caſſ. febris quos morbos finiat 27.f.Celſ. febres leniſſimæ 193.d.Aet. febres quas negligãt medici 511.b.Aet. febres quaſdã longiore circuitu redire, ſed raró 42.e.Cel. febres quaſdam eſſe inordinatas etiã citra vomicam, vlcus aut inflammationẽ 43.a.Celſ. febres ſecuræ quæ 21.b.Celſ. febri ſimilis affectio quæ ſit 485.g.Aet. febres ſine dolore & manifeſta cauſa permanentes, quid portẽdãt tum iuniorib. tum ſeniorib⁹ 25.h.Celſ. febris ſine inflãmatione citò extĩguitur 219.h.Aet.

febriẽtes cibum difficulter cur cõtineant 764.g.Caſſ. febrientes cutis ſuperficiem vlceroſam cur habeant 764.d.Caſſ. febriẽtib⁹ fluore correptis calor cur ſuccendatur, pulſúſq; magnus fiat 764.e.Caſſ. febrientes pallor cur occupet 764.e.Caſſ. febriẽtibus pulſus cur alteretur 764.d.Caſſ. febriẽtes ſitis affligit 231.b.Aet. febrientis ſenis hiſtoria 135.a.Act. febrientium vrinæ quæ præſagia ſingulæ præ ſe ferant 129.& deinceps.Act.

febriles morbi omnibus ætatibus cõmunes 180.b.Aet. febrilib⁹ in morbis quot & quæ capita inquirenda 377.d.Æg. febrilis acceſſionis principium 191.b.c.Aet. febris inuaſio quando & quibus ſalutaris 430.f.Æg. ad febres aduenientes imminuẽdas 384.d.Mar. febribus omnibus alui ſeceſſus expediens: aliquãdo tamen non 209.c.Act. febrib. incommoda aqua pluuia 152.f.Aet. febrib. ſanguinis miſſio præſens remediũ: & quãdo ſanguinis miſſio impediatur 210.c.Act. febrium ardori quæ potiones cõmodæ 209.d.Act. febriũ circuitui quid medeatur 209.b.Scr. febris horrorib⁹ repetẽtibus vtile remedium 268.d.Act. ad febrium moleſtias 383.b.e.Marc. febrium vigiliis quõ medendum 230.c.Aet. febribus vrinæ difficultas oborta quõ curanda 562.c.Aet. febre deſinẽte à quibus cibis incipiẽdum 47.d.Cel. febris diſceſſionẽ quid declaret 857.f.858.a.Theoph.

febrientium quæ notæ tutæ à modo iacendi 20.h.Celſ. febricitanti aquæ potus quando cõueniat 259.e.Or. febricitantib. cibus quando offerendus 46.c.Cel. febricitãtib. cib. humidus aptus 47.d.Celſ. febricitantes geſtatione lecti vti debẽt 129.f.Aet. febricitantib. humor nimius alienus 46.g.Celſ. febricitantib. optima potio quæ 279.b.Or. febricitantiũ affectuúmque qui febres comitantur, potiones 237.d.Aet.249.g.Act. febricitantes quãdo ſub veſte vngendi 47.d.Cel. febribus & febricitantib⁹ medẽtia 353.b.355.e.357.a.f.358.c.360.b.367.g.379.b.380.e.381.f.384.c.403.h.406.b.407.h.408.e.409.b.411.c.413.b.h.418.a.419.b.420.h.430.d.522.g.Myr.334.b.375.g.Mar. febrẽ finiẽtia medicamẽta 711.a.Myr.

febriũ per circuitum repetentium auxilia 217.a.b.&c.Aet. febris ex cruditate curatio 316.b.Tr. febrium ex eryſipelate, cognitio & curatio 404.d.Æg. febrium ex eryſipelas referẽte affectione ortarum curatio 95.g.Or. febris ex frigore quãdo 199.h.200.a.Act. febrium ex humoribus putridis ortarũ vrinæ quales & cur 109.h.Act. febris ex laſſitudine curatio 315.d.Tr. febrientib. ob laſſitudinẽ idoneũ linimẽtum 328.c.Act. febri in pleuritide nõ remittẽti quõ medendum 65.a.Aret. febrium è ſanguineo humore ortarũ notæ & curatio 322.b.Tr. febris in magno vulnere 101.b.Celſ. febris in vulneribus quæ pernicioſa 101.c.Celſ.

febri acutæ conueniens paſtillus 255.g.Act. febri acutæ medẽtia 276.f.277.b.Act.357.f.379.b.381.f.403.h.407.h.Myr.385.g.Mar. febrem acutiſſimã quid releuet 340.d.Mar. febri æſtuoſæ quid commodet 10.g.153.f.Aet. febris ardẽs exquiſita quid à tertiana differat 403.f.Æg. febris ardẽtis origo, cauſa, proprietas 854.g.Theo.172.g.Act. febrium ardentium cognitio & curatio 404.b.Æg. febri ardẽte laborantibus domus quæ accõmodæ 369.g.Or. febris ardentis victus 208.d.Act. febrium ardentium cognitio & curatio 321.e.Tr.404.b.Ægin.95.d.Or.210.e.Aet.172.g.Act. febri ardenti medentia 379.b.381.f.403.h.407.h.419.b.Myr. febrium ancipitium diſceſſum & tranſmigrationem quæ vrinæ portendant 854.g.Theoph. febribus bilioſis cõueniens me-

dicamentum 276.f. Act. febris carnem inuadentis quales vrinæ 95.d. Act. febrium colliquantium curatio 621.d.Or. febris continuæ dignotio & curatio 403.e.Ægin. 95.a.Or.210. c.Aet. 171.e. Act. in febribus continuis quãdo cibandum 45. e.Celſ. febrium cõtinuarum victus 208.c.Act. febrium cõtinuarum à putredine, vrinæ quales 78.d.Act. febris continuæ & interpolatæ complicatio 172.e. Act. febrium Continentium dignotio & curatio 320.a.Tr.403.g.Æg. 206.b.Aet. 171. e. Act. febris continens ab hectica quomodo diſcerni queat 327.g. Tr. febris continentis mutatio in lethargum tranſit 245.a.Aet. febrium Complicatarum victus & curatio 211. e. Act. febris Diaria cur dicta 171. b. Act. febris diaria moderatiſſima 171.b.Act. febris diaria ab hectica quomodo differat 327. e. Tr. febres diariæ quouſque ſe extendant 171.b.207.c.Act. febrium diariarum cauſæ 171. a. c. 207. c. Act. febris diariæ notæ 315.a. Tr. febrium diariarum pulſus & vrinæ 171. d. Act. febrium diariarum ſigna 202. e. Aet. febris diariæ dignotio & curatio 315.a.317.h. Tr. 400. a.Æg.92.b.618.e.Orib.202. b.g. 204.a.205.c.Aet. 171.b. 207.d.e. Act. febris diaria multarum dierum quomodo curanda 205 d.Aet. febrium diariarum cõmunis diæta 204.a.Aet. febres diariæ in hecticas & putridas quando abeant 171.c.Act. febribus diariis è cruditate ortis quomodo medendum 204. e. Aet. febris diariæ ex obſtructione curatio 317.g.Tr. febribus Diuturnis medẽtia 328 f.Act. 409.b. 413.b. Myr. febris ephemera, vide Febr. diar. febris epiala cur dicta, & quæ eius cauſa ac proprietas 172. g. Act. febris epialæ dignotio & curatio 403.b.Ægin.216.h.Aet. 172.g.Act. febres erroneæ quæ & vnde 171.f. 172.d.Act. febribus errantibus vtile remedium 255.a.Act. febrium intermittentium differentia 171. f. Act. febrium intermittentium ſimplicium dignotio 172. b.Act. febrium lentarum curatio 49.c.Celſ. febres longas quid ſequatur 25.f. Celſ. febribus longis quid conducat 262.g. Act. febris maligna animi deliquium inducit 239.b. Aet. febres malignas inducit cucumis 51. f. Aet. febrium mediocrium vrinæ 151.e.Act. febribus obſcuris in ſyncope quomodo medendum 74.a. Aret. febribus perihodicis quid conducat 264. c. Act. febrium putridarum dignotio & curatio 319.a.Tr. 400.g. Ægin. 92.g.93.a Orib. 208.c. g. 209.g. Aet. 171.d.Act. febres putridæ & hecticæ quomodo diſcerni queant 327.g.Tr. febrium putridarum origo 112.a.Act. febrium putridarum ſubiecta ſeptem 209 c. Aet. febris reuertens 24. e. Celſ. febribus ſanguineis conueniens medicamentum 276. f. Act. febres ſextanæ & ſeptimanæ 172. c. Act. febris vaga quæ 171. f. Act. febribus vetuſtis vtile linimentum 329. f.Act. febribus vetuſtis vtile zulapium 253. c.Act. febris vrentis ſymptomata 12.a.Aret.

Februarius Ægyptiis mechir dicitur 610 β.f.Aet.

Fel & eius ſitus 63. f.Celſ. fel amarum eſſe 1.g.Aet. fel à cæteris humoribus quomodo differat 646.d.Æg.

fellis animalium vis & vſus 646. d.Æg.19.c.22.c.517.e. Or. 81.b. Aet. fellis aſſeruãdi ratio 450. a.Or.

fel terræ Græcis centaurium 231. h.Scr.388.b.Mar.

Felium domeſticorum vſus quid conferat 86. h. Aret. à fele morſi quomodo curandi 615.β. b.Aet. feles ſilueſtres ad demorſos à crocodilo accedere ſolere 615.β.c.Aet.

Femina 105.f.Ruff.547.a.Orib. feminibus medendũ quomodo ſit 180.b.d.&c.Celſ. feminum intertriginibus quomodo medẽdum 349.d.Æg.

Femora 121.d.Ruff.169.g. Celſ. femoris os, forma, proceſſus 552.b. Orib. femoris curatio 184.f. Celſ. femorum debilitati quid medeatur 425.h. Myr. femur fractum breuius fieri 179 g.Celſ. femoris fracti repoſitio 599. e. Æg. femorum fractorum curatio 179. f. Celſ. ad femorum intertrigines 77.b. Or.178.e.Aet. femur quot in partes prorumpat, & quomodo reſtituendum ſit 178. d. 196. d.Or. femoris & humeri reſtituendi differentia 176.b.Or. femorib' ruptis quid proſit 671. b.Or.

Ferarum caro 63.b. 64.c. Orib. feræ quæ valentiores 36.g.Celſ. ad ferarum morſus emplaſtra 753.c. Aet. ferarum virulentarum ictibus quid medeatur 257.g.Act.

Fermenti vires 621.f.Æg.21.f.484. c.496.g.598.h.Or.26.e.Aet. ex fermẽto cataplaſma quomodo paretur 158.b. Aet. è fermẽto emplaſtrum quomodo conficiendum 761.f.Aet.

Ferramenta vſtoria 577.g.Æg.

ferrea balnea 154. h. Aet. ferrei orbiculi ſeu laminæ in lac dum coquitur immiſſi, quid commodent 252.f. Tr.78.e.Aet.

Ferri & æris, ferreorúmque & æreorum inſtrumentorum differentia 162. d. Or. ferro deglutito quomodo medendum 501.e.Aet. ferri candentis aqua aut vino extincti vis 640. b. Æg. 524.d. Aet. ferri ſquama quas vires habeat 630. c. Ægin. 515.d.Or.72.g.696.e.Aet. ferro tollendis dolorem quid mitiget 232.g.Scr.

Feruidis eruptionibus quid medeatur 328.g.Act.

feruores magnos corporis quid ſequatur 25.g.Celſ.

Ferulæ vires 634.e.Æg.19.c.504.d. Or.44.f.Aet. ferularum vſus 598.d.Æg. ferulas fracturis adhibitas qui laqueus contineat 155.d.Or.

Ferum animal domeſtico leuius 37.a.Celſ.

Feſtinatio & voluptas in medẽdo periculoſa interdum 43.c. Celſ.

Feſtucas quid educat 248.b.Act. feſtucæ deuoratæ quomodo eximantur 177.a.Aet.

Fibra 102. f. Ruff. fibræ 115.f. Ruff.

Fibri teſticulorum vis 86.f.Aret.

Fibulæ quid præſtent 100.a.Celſ. fibulis arctata quid iungat 228. g.Scrib.

fibula quid, & ipſius fractura quomodo accidat 600.b.Æg.

fibulæ in organo vſus 163.c.Or. fibularum infixarum in organis vſus 164 f.Or.

Ficus, arbor & fructus, quas vires habeat 642.c.d.Ægin.509.e.610. d.Or.53. f. Aet. ficuum inter alimẽta qualitas & facultas 360 b. 370.f. Æginet. 584.b.d.Orib. 53.f.Aet.30.a.Actuar. ficus & vuæ ante alios cibos comedendæ 579.d. Oribaſ. ficus nephriticis conuenire 67.c. Or. ficus aridæ 509.d. Orib. ficus pingues 22.c. Orib. ficus ſiccæ 19.c. Or. ficus ſiccæ ſitim ſedant 441.d.Aet. fici virides quomodo ventrem liquent 75. g.Celſ. ex ficubus cataplaſma 158.g.h.Aet.

ficulneus cinis qualis 55.b.c.Aet. ficulneum lixiuium 34.h.Aet.

fici quid ſint, & quomodo curandi 415.e. Ægin. 116.c.Or.246.f. Act. fici in capite 181.e.Act. fici faciei 372.h.373. a.Aet. ficis oculorum quæ conueniant medicamenta 305. b. Act. fici ſedis quomodo curandi 687. d.Aet. ad ficos in locis verendis 389.a.c.Mar.

ficationis in oculo curatio 238. c. Act. ficoſæ menti eminentiæ quomodo tollendæ 128.Or. ficoſarum in mento eruptionum curatio 652. c. Orib. ficoſi in mento tumores quid à varis differant, & quomodo curandi 311.d.Act. ficoſis menti tuberculis quid medeatur 312 a Act. ficoſa palpebra 183. c. Act.

Figura in vulneribus obſeruanda 97.c.Celſ. figura ſurſum vergens quibus adhibenda 411. α. a.452.a.Æg.

ad figuranda corpora vtilis laqueus 154.a.155.a.160.a.e.Or.

Filamenta 115.f.Ruff.

Filicula Græcis pteris, Gallis ratis 354. d. Marc. filiculæ purgatoria vis & doſis 125. e. Ruff. 272.a.Act.

Filicis vires 622.e. 638.d. Æg. 436. f.608. c. Orib. 49. d. Aet. filicis radix 19.a.Orib. filix corpori inhærens vt extrahẽda 398 a.Marc.

Fili aurei ligatura vbi adhibenda 595.a.Æg. filum ex oue à lupo diſcerpta 475. f. Aet. fili quod viperam ſtrangularit, vis 446.e.Æg.

Fimi (ſeu ſtercoris) animalium facultas 627.d.Ægin. 518.b.602.d. Orib.82.c.Aet. fimus columbarum ſilueſtrium 18.b.Or.

Finis ſuis mediis potior 191. c. Act.

Firmitatem quodnam alimentum corporibus addat 104. a.b. Aet.

Fiſſura 105.c. Ruff. fiſſura in capite quid 591.c. Ægin. fiſſuræ labiorum vide Lab. fiſſ. & ſic de cæteris.

Fiſtula quid, eiúſque differentia & curatio 526.a.Æg.113.g. 634. d.Orib.721.722.Aet.248.a. Act. 111.g. Celſ. fiſtulæ callo vt medendum 112. f. Celſ. fiſtulæ quæ ex callo obduruit, quid conueniat 598. b. Or. fiſtulis medentia 497.g. Ægin. 32. c.47. a.686. a. Aet.326.h. Act. 559.b. 562.c.d.563.b.f.566.g.567.a.568. c.570.c.Myrepſ.228.g.229.c.Scr. 409.b.Marc.

fiſtularum ani dignotio & curatio 584.h.Ægin. 687.b.g.Aet.228.b. Act. ad fiſtulas ani & pudendorum 388.g.389.c. Marc. fiſtulæ gingiuarum 381.d.Aet. fiſtula lacrymalium angulorum 183. b. Act. fiſtulis mammarum quomodo medendum 799 d.Aet. fiſtulam à parotide exortam quomodo curauerit Aetius 750.b.Aet. fiſtuloſa vlcera 72.c.Aet.

Fixus ſuccus 110.g.Ruff.

Flagris cæſo quomodo medendum 507.f.508.c.Æg.730.c.Aet. flagris cæſo ouilla pellis medetur 91.f.Aet.

Flammeus color 855.f. Theoph.

Flatus 110.f. Ruff. flatum cientia aut non cientia 588.c. Or. flatus digerentia & euocantia 57.c. Aret. flatus diſcutientia 38.a.40.f.46.d.Aet.253.e.Act. flatus expertia 108.h.Aet. flatu implent ventrem caſei 80. b. Aet. flatus proritantia 75. e. Aret. flatus prouocat aqua 154. a.Aet.

flatus crudos ſanat bdellium 14. f. Aet. flatum multum in concubitu cur nonnulli efflent 302. f.Or. flatibus eminentiarum quid medeatur 404. h. Myr. flatus qui oppilationem hepatis inferant 511. h. Aet. flatuum vẽtris generatio & curatio 458 e.Æginet.138.g. Oribaſ. flatus viſcerum diſcutientia 94.d. Aret.

Flaua calidiora 6.f.Aet.

Flauam bilem purgantia 275. a. f. 276. d. h. Act. flauam bilem deiiciens zulapium 275.a.Act. flauæ bilis incendio quid medeatur 276. g. Act. flauæ bilis influxu laborãtibus edulia quæ accommoda 598. g. Aet. flauam bilem vomẽtes quomodo curandi 400.f.441.a.Aet. Vide Bilis Flaua.

Flauii Clementis medicamentum 323.c.Act.

Fletui inuoluntario quid medeatur 254.g.Act.

Flocci ſubdititii 150.a.Aet.

Floriditas faciei ſignum bonum 189.d.e. Aet. floridus puluillus, eiúſque vſus 666. c. 485. d. Æg.

è Floribus antidotus 266. f. Act. 374.b.Myr.

Flos æris 325.c.328.g.460.a. Orib. 695.g.Aet. vide Ær.fl. flos la-

pidis Aſii 68.c.Aet.346.d.Mar.

Fluctuationum curatio 225.d. Act. fluctuatio lieni vnde accidat 264.d.Tr.

Fluidæ partes eſſe debent per quas purgatur 198.a.Act. fluidarũ affectionum cauſæ quæ 588.a. Aet. fluidas affectiones ſanat vomitus 138.d.Aet.

fluore æger qui eſt, ante balneum vngendus 48.b.Celſ. fluor in vrina quid 865.a.Th. fluor aluus quomodo purgãdus 127.b.Aet. fluorem album mulieribus quæ educant 488.b.Orib. fluor albus quomodo ſiſtendus 801.d.Aet. fluor alui quando commodus 78.f.Celſ. fluoris alui curatio à vomitu incipienda 79.a.Celſ. fluor alui neglectus, curatu difficilior 79.a.Cel. fluor alui longus 78.f.Celſ. fluoris immoderati periculo inſtante purgandum 198.c.Act. fluoris muliebris differentiæ, ſymptomata & curatio 46.h.47.b.Aret.482.g.Ægin.670.a.Or. 799.g.800.Aet.167.f.Act. fluori muliebri medentia 597.f.605.c.d.Or.17.c.24.h.39.e.41.c.d. Aet. fluori mulierum ſanguinolento quid medeatur 214.a. Scr.376.d.Mar. ad fluorem quemlibet 289.c.Mar.

Fluuiorum quorum aqua melior 153.a.Aet. fluuialis aquæ qualitas 152.a.Aet. fluuiatilium piſcium caro quæ optima 87.e. Aet.

Fluxiones ſemel à natura tranſmiſſæ, præcipites ſunt 226.d. Act. fluxionibus medentia 10 a.12.c.28.e.40.d.44.e.48.f.Aet. fluxionem omnem cohibens paſtillus 257.d.324.g.Act. fluxionum complexui quomodo medendum 602.b.Aet.

Fluxionibus acribus ac mordentibus quid proſit 596.b.Orib. fluxiones billioſas ſanat portulaca 10.g.Aet. fluxio humorũ in inteſtina & vẽtriculum quomodo curanda 226.e.Act. fluxionis mẽſtruæ ratio 781.f.Aet. fluxionis oculi ſpecies quot 182 f.Act. fluxiones in oculos impetuoſæ quomodo cohibẽdæ 433.a.Æg. ad fluxionem pedum 768.e.Myr. ob fluxum tenuẽ qui ægrotant quomodo curandi 601.c.Aet. fluxio venas ad anum pertingentes intendens quomodo curanda 227.g.Act.

Fodere exercitatio qualis 115.d. Aet.

Fœcundi qui 184.f.Aet. fœcundarum mulierũ dignotio 782.b.792.e.Aet. fœcunditati conferentia 374.d.390.f.391.g. Myr.

Fœminas maribus natura eſſe frigidiores 845.g.Philar. fœminis eripi cura ſui cultus non poteſt 117.f.Cel.

fœminæ calculoſæ vt dignoſcantur 25.a.Celſ. fœminis capite vehementer dolentibus quæ cõmoda remedia 251.d.Mar. fœminis febricitantibus ex partu humor nimius non cõuenit 46.g.Celſ. fœminarum genitalibus affectus peculiares qui, eorũmq; curatio 167.a.234.b.Act. fœminæ narium fluor vt ſiſtendus 289.h.Mar. fœminarum pulſus quales 845.g.Philar. fœminarum veſicæ 541.e.Orib. fœminis vrinæ nigræ pernicioſæ 198.a.Aet.

Fœmella vipera, à maſculo quomodo differat 622.a.Aet.

fœmina & maſculus inſtrumenti impulſorii quando adhibenda 589.f.Æg.

Fœniculum Græcis μάραθρον 331.f. Marc. fœniculi vires 632.d. Ægin.22.d.502.f.g.583.c.605.f. Orib.41.h.Aet.38.f.Act. è fœniculo purgatorium 132.e.Aet. è fœniculo & aqua pluuiali confectum oculis idoneũ remediũ 354.e.Æg. fœniculum agreſte 420.d.Or.

Fœnigræci facultas 370.d.643.d. Æg.19.d.21.a.66.d.510.d.610.g. Or.1.d.55.c.Aet. fœnigræci eſus varius 55.d.Aet. fœnigræci decoctum 13.a.Orib. fœnigræci oleum 20.g.h.Aet. fœnigræci ſuccus cum melle coctus quid commodi præſtet 68.e.Orib.

Fœtidum acopon 686.h.Æg. fœtidum malagma 685.b.Æg. fœtidum olentibus & purulenta excreantibus pulmonis vitio quid medeatur 314.f.Mar.

fœtori alarũ & exudationib᷒ medentia 456.b.Æg. fœtor auriũ quomodo curandus 289.a.Aet. fœtores corporis ſanat carduus 52.c.Aet.

Fœtus an mas vel fœmina quomodo dignoſcatur 782.f.Aet. fœtus cõceptus & coagulatus quomodo conſeruetur 670.g.Orib. fœtus figura 490.f.Æg. fœtus imbecilli & ſani notæ 25.a.Celſ. fœtum in vtero ambit ſecunda 781.c.Aet. fœtus lotium quomodo excernat 781.c.Aet. fœtus naturalis quomodo prodeat 788.g.Aet. fœtus pinguiũ cur imbecillis 803.d.Aet.

fœtus abruptus quomodo eiiciendus 787.d.f.Aet. fœtu execto quid medelæ reſtet 791.h.Aet. fœtus corruptio periculoſa 786.e.Aet. fœtum corrumpentia 37.h.786.b.787.a.Aet. fœtus duplicatus 789.a.Aet. fœtus immortuus extrahendus & exſecandus quomodo ſit 582.d. Æg.790.a.Aet. fœtum mortuum expellentia & extrahentia 482.a.Æg.596.a.601.e.602.c. 604.e.608.c.Or.27.e.28.a.31.f. 32.a.35.a.39.g.652.d.Aet.258.c. 264.c.Act.364.g.443.a.Myr. fœtus retinet aëtites 76.f.Aet. fœtus viuos necãtia 596.a.599.d.601.e.604.a.d.e.608.c.609.c. Orib.15.a.31.f.49.d.51.f.52.e. Aet. fœtus quinque ſimul in vtero 490.g.Æg.

Foliati præparatio 692.e.Æg.23.h. Aet. foliati olei præparatio 838.f.Aet. foliati vnguenti cõpoſitio 717.a.718.b.Myr.

Follis vſus quibus conueniat 501.f.Æg. follis pugillatorius quid, & quæ eius vtilitas 299.b.Orib.

fomẽtationũ differẽtiæ 373.f.Or. fomentationũ vſus 14.g.373.e. Or. fomenta quomodo parẽtur 157.a.Aet. fomenta calida 35.a.g.Celſ. fomenta ſicca ſpiritum elidere 68.c.Celſ. fomentum Martiani 467.d.Aet. fomentum refrigerans 329.g. Tr.

fomentum ad alui profluuiũ 249.d.Tr. fomenta ad auditum grauem 286.a.Aet. fomenta aurium dolori quæ conueniant 182.f.Tr. fomenta calculoſorum 550.c.Aet. fomentum dentium affectorum 386.f.Aet. fomentum dolori cuilibet conueniens 208.e.Tr. fomenta in febre validiora 51.a.Celſ. fomẽta ad hepaticos 511.d.Aet. fomenta ad lienem 266.b.Tr. fomenta oculorũ 303.g.h.Aet. fomenta pleuriticis quæ accommoda 208.d.Tr. fomenta & cataplaſmata quotidianæ quando adhibenda, & quæ 337.e. Tr. fomentum ſtomachi 338 a.Tr. fomenta teneſmi 495.h 496.Aet.

Fomentum ex arena quibus accõmodatum 390.f.Or. fomenti ex igni & carbonibus vtilitas 391.f.Or. fomenta ex poſca 208.e.Tr. fomentum ex ſale neruis idoneum 35.h.Cel.

Fontanæ aquæ qualitas 261.c.Or. 152.g.Aet.32.c.Act.

Fontes profundi qualem aquam fundant 261.h.Or. fontes ad ſeptentrionem erumpẽtes quales 152.g.Aet. fons in Lycia ad Chimæram montem à Pegaſo apertus 262.a.Or.

fons malorum primò excindendus 449.g.451.f.Aet.

Foramina caluariæ 106.g.Ruff. foramen in collo vteri ad quid 78.a.Aet.

Forficũ in organis vſus 165.g.Or.

Forma mulieris inepta, ſterilitatis occaſio 792.e.Aet.

Formicarum induſtria 2.e.Act. formicarum veluti diſcurſum circa frontem ſentientibus quomodo medendum 553.c.Æg.

formicarium phalangium 619.c. Aet.

formica, ſeu formicaria verruca, quid, & quõ curãda 508.d.588.d.Æg.786.a.g.Aet.188.e.244.e. Act. ad formic. verrucas 320 a.Act.273.d.Myr. formicis vetuſtis medicamẽtũ 327.c.Act. formicariis verrucis vteri quomodo medendum 835.c.Aet.

Formidinum cauſæ 17.e.Act.

Fortuna non minus quàm ars poteſt in morbis 41.c.Celſ.

in Foſſis relinqui aquæ malitiam 153.d.Aet. foſſis aqua inducẽda quomodo ſit, & temperanda 153.d.Aet.

Foſſula in oculo 308.g.Aet.183.f. Act.

Fracturarum differentia & conueniẽs curatio 591.b.Æg. fracturarum ſine callo permanẽtium curatio 602.a.Æg. fractura luxationi coniuncta quomodo curanda 610.c.Æg. fracturarum cum vulnere, curatio 600.h.Æg. ad fracta & fracturas 321.d.Act.405.f.411.f.412.c. Mar.

Fragaria 479.f.Myr.

Fratrum trium emplaſtrum 653.a. Aet.

Fraxini vires 632.f.Æg.622.f.Aet.

Fricta oua peſſimum alimentum præſtare 87.b.Aet.

Frictio propria quæ 290.e.Or. frictionis & vnctionis differentiæ 33.g.Celſ. frictionum ſpecies, & modus 350.g.Æg. frictionum ſpecies ex vna cauſſa pendere 33.f.Celſ. frictionis differentiæ 290.f.Or. frictionis commoda 290.f.Or. frictionis modus atque vſus 287.c. Or. frictionum nouem coniugationes 292.b.Or. frictionis tempus 33.f.g.Celſ.

frictio imprimis colli vertebris vtilis eſt 67.f.Celſ. frictio inſtituenda vbi euacuatio locũ non habet 224.e.Aet. frictiones nõ numero ſed virium ratione terminandæ 34.b.Celſ. frictio quæ cui ætati cõgruat 34.c.Cel. frictionis modus diuerſarum rerum cauſa eſt 33.g.Celſ. frictionibus immoderatis vbi vtẽdum 323.h.Tr. frictio matutina quando inſtituenda, & quãdo veſpertina 291.c.f.Or.178.b. Act. frictio præparatiua 6.a. Or.115.a.Aet. frictio in febre 292.c.Or.34.a.Celſ. frictionis in febre terminus 51.a.Celſ.

Frigerè exteriora cum ſiti caleſcẽtibus interioribus, malum ſignũ 34.d.Celſ.

frigefacientia 99.g.Aet. frigefacientia ac ſiccantia 511.g.Æg. frigefacientia cum humiditate abſquè adſtrictione 512.f.Æg. frigefacientia edulia 111.b.Aet.

frigefactoria peſti quomodo adhibenda 406.f.Æg. frigefactorum curatio 356.c.Æg.

Frigidi & calidi actiones 467.b. Or. frigida iecur lædere 73.c. Celſ. frigido affectui quid medeatur 389.g.Myr. frigidus affectus in articulorum dolore, qui 49.e.Aret. frigido aere exiſtente humor tenuis naribus cur deſtillet 761.a.Caſſ.

frigida cocta ac refrigerata, nauſeas tollit 447.h.Aet. frigida aqua, ſi in cute vitium, aptior 48.b.Celſ. frigidæ affuſionem vbi reprobẽt medici 431.c.Æg. frigida naribus ſanguine fluentibus ſuffuſa, ſanguinis profluxus maior cur interdum euadat 760.d.Caſſ. frigidæ pot᷒ quæ damna inferat 208.f.Aet. frigidæ potus intempeſtiuus quæ mala pariat 207.f.Aet. frigidæ potus quibus largè permitti poſſit 15.g.Aret. frigida quando danda & affatim 401.a.c. 404.c.406.f.Æg. frigida quando febrientibus vitanda 209.f. Act. frigida quibus, quibus non, & quando dari poſſit in hecticis 328.f.Tr. frigida aqua in peſtilenti febre quando præbenda 48.g.Celſ. frigida pleuriticis an concedenda 67.a.68.a. Aret. frigida quando venenũ 628.d.647.d.Aet. frigidæ ſolium comitiali quomodo ingrediendum 154.h.Tr.

frigidus humor nauſeam gignit 445.b.Aet. frigidos humores creantia 62.b.Or. frigidi humores quomodo curandi 471.g.Aet. frigidæ intẽperiei notæ 362.c.Ægin.180.b.Aet. frigidæ intemperiei differẽtiæ tres 87.h.Or. frigidæ intemperiei correctio & medela 366.d.Æg.

185.e.446.b.Aet. frigidioru m pulſus quales 845.g.Philar. frigidæ & humidæ intemperiei ſigna 362.f.Æg.180.g.Aet. frigidis ac humidis quæ balnea cõueniant 359.e.Æg. frigidæ & ſiccæ intemperiei ſigna 362.g.Æg.
frigida lauacra quibus & quando conueniant 359.c.Æg. frigidæ lotionis vis 115.d. Aet. frigidum ſuccum gignentia 584 g.Orib.
frigiditas, anginæ cauſa 399.g.Aet. frigiditas, animi deliquium inducit 228.h.Aet. frigiditas nullum vaporem educit 466.e.Aet. frigiditas qualem vrinam reddat 59.e.Aɛ̃t. frigiditates quomodo curandæ 177.a.Aet.
frigiditatem aquoſam habentia 472.d.Or.101.c.Aet. frigiditas extrema aerem purum reddit 466.f.Aet. frigiditas hepatis, hydropẽ inducit 535.b.Aet. frigiditati menſes retinẽti quomodo medendum 804.e.Aet. frigiditas ſplenis quomodo curanda 529.e.530.a.Aet. frigiditas in ventriculo quibus ſignis obſeruetur 22.a.Act. frigiditas cicutæ 38.f. papaueris 42.f. ſalamãdræ 643.c.Aet.
Frigus calórque pro habitu corporis ſequenda 17.e.Celſ. frigus cutem qualem efficiat 18.a.Cel. frigus denſat 220.b.Aet. frig⁹ extrema in acceſſionibus cur occupet 755.e.Caſſ. frigore humores nigreſcũt 89.b.Act. frigoris incommoda 17.d.Celſ. frigus quibus inimicum 17.e. Celſ. frigus quibus profit 18. a.Celſ. frigoris temperamentũ quadruplex 1.b.c.Aet.
ex frigore vehementi oboritur voluulus 468.d. Aet. frigora maxima in corpore quid faciãt 98.d.Act. frigoris vis in morbis 19.e.Celſ. frigus in febribus quid appellent medici 42.f. Celſ. frigus ante febres moleſtum 50.c.Celſ. frigori ante febres quid faciendum 50.c. Celſ.
frigus quæ mala inferat, eorúmque curatio 199.h.100.a.Act. ad frigore aduſtos pedes 400 d. Marc. ad frigus æſtate contractum 241.f.Marc. frigori & pruinæ ſuſtinendæ articuli habiles vt reddantur 398.h.Marc.
Frons 101.f.Ruff.545.c.Or. frõtis natura muſculoſa quæ ſub eute eſt 554.f. Orib. fronti in capitis dolore quæ adhibenda 140 d.Tr. frontis excoriatio 337. h.338.a.Aet.
Fructuum arborum in nutriendo qualitas & vis 370.f.Æg. fructus acerbus 19.g. Orib. fructus adſtringentes qui 254. b. Trall. fructuum æſtiuorum qualitas 205.b.Act. fructuum dulcium qualitas 254.b. Trall. fructuum dulcedinis ratio 3.d. Aet. de fructibus eſcariis regula 53.e.Aet. fructuum fugacium in nutriendo qualitas & vis 370.e.Ægin. fructus plantarum agreſtium 218. b. Orib. fructus ſurculorum qui valentiores 36.f.Cel.
Frumentaceorum in alimẽto qualitas ac vis 369.g.Æg.25.e.Act. frumentorum ſpecies valentiores pro ratione ſoli 37.a.Celſ.
Fucæ 224.b.225.g. Or.
Fuci vires 645.e.Æg.21.g.Or.57.e. 74.f.75.c.Aet. fucus marinus 448.c.Or.
Fulicæ crudæ cor quam virtutem habeat 86.h.Aret.
Fuliginis electio 452.a.Or. fuliginis vires 630.f.Æg. 40. e. Aet. fuligo corticis pini 48.d. Aet. fuligo œſypi 84.c.Aet. fuligo picis 48.a.b.Aet. fuliginis pictorum vis 615.c.Æg. fuligo ſtyracis quam vim habeat 53.b. Aet. fuligo thuris 40.e.f.Aet.
Fulua calidiora 6.f.Aet. fulua egeſtio quid ſignificet 198.e. Aet. fulua emplaſtra quomodo parãda 750.c. Aet. fuluum empl. panchreſton 359.a.Aet. fulua vrina quid ſignificet 196.e. Aet. fuluos pilos quid faciat 280. d. Aet.
Fumariæ, ſeu fumi terræ, vires 624 c.Æg.30.a.Aet.
Fumi vires 600.e.Orib. fumus pertubat oculos 300.d.Aet.
fumoſarum febrium curatio 403. e.Æg.
Functiones hominis ſecundum naturam quæ, & quæ non 142.b. Act. functiones naturales quæ immutent 203.f.Act. functiones hominis præcipuæ quæ 142 f.Act.
Fũdum in corde quid 107.g. Ruff. fundum in genitalib⁹ quid 105. b.Ruff.546.g. Or. fundum in iecore quid 108. e. Ruff. fundum vteri 109.b.Ruff.
Fungorum inter edulia qualitas ac facultas 369.f.Æg. 20 a. 21.d. 584.b.Orib.44.a.Aet.29.a. Act. fungi vtiles ab inutilibus quomodo diſcernantur 107.c. Celſ. fungis ſtrangulandi vis quomodo eximenda 287.f.Act. fungorum ſtrangulationi quomodo medendum 549.c.Æg. fungos venenati quid habere 628. d.Aet. fungorũ venenatorũ aſſumptorũ ſymptomata & remedia 549. e. Ægin. 645.g.Aet. 107.c.Celſ.226.f.Scr.773.a.Myr.
fungos excreſcentes in corpore quid tollat 522.a.Æg.
Funem aſcendere inter quæ exercitia referatur 350.e.Æg.
Fures prodi ab aetite lapide 69.f. Aet.
Furfuraceus panis 26.f.h.Act. ex furfuribus cataplaſma quomodo formetur 158.f.g.Aet.
Furfures capitis 180.h.Act. furfurum curatio 414.f.Æg. furfures capitis quid abſtergat 19.a. 20.g.Aet.329.e.g.Act.257.g. Marc.
Furioſis medẽtia 118.a.558.a. Aet. 353.a.399.b.413.b. Myr. 209.f. Scr.325.a.Mar.
Furor quid 22.f. Aret. 155.c. Act. furor melancholiæ effectum, & quomodo ab ipſa differat 21.g. Aret. furor ingenium & vires roborat 23.e.Aret. furoris & delirii diſcrimen 22.g.Aret. furoris cauſæ 23.b.e. Aret. 154.f. Act. furoris diſcrimina & ſymptomata 22.f.23.b.Aret. furoris & melancholiæ ſymptomata 22.b.Aret. furoris ſedes 23. e.Aret. furori qui magis obnoxii 22.h.Aret. furoris vigẽtis ſymptomata 23.f Aret.
furoris ſpecies moderatior 24.b. Aret. furorem inducentia 56. b.645.b.h. Aet. furoris curatio 216.f.Act. furori quid medeatur 261.g.265.g.Act.
Furunculus quid, eiúſque dignotio & curatio 514.b.Æg.636.e. 116.d. Oribaſ.189. e. 245.c.311. e.319.g.Act.110.e.Celſ. furũculis medentia 507.b.514.b.519 c.Æg.13.d.25.d.77.c.Aet.311.e. 319.g.Act.551.d.Myrepſ.229.g. 230 d.Scrib.264.c.400.b.409.b. Marc. Vide Dothien.
Fuſcus color 856.b.Theoph. fuſcum ſeu nigrum vnguentum 481.b.Myr. fuſca lapides conterens 822.f.Myr.

G

Gagas Lyciæ fl. vnde Gagates lapis 456.d.Or.68.d.e.Aet.
gagatæ lapidis vires 631.b.Æg.68. d.525.h. Aet. gagatæ electio 27.g.Orib.99.a.Aet. gagates quomodo probetur, & vbi naſcatur 456.c.Orib.
Galacticæ oculorum lippientium inunctiones 266.c.Mar.
galactides tithymallus 55.e. Aet.
galactites lapis 456. e. Orib. 67.a. Aet.
Γαλακτώδεις 513.d.Myr.
è Galanga antidotus 374.a.407.e. Myr.
Galatarum ſedes 324.e.Or.
Galaxias piſcis 224.h.Or.
Galbanum quid 448.e. Orib.57.d. Aet. galbani vires 645.f Æg. 19.f.21.b.22.a.611.e. Orib.57.d. Aet.305.e.Act. galbanũ quomodo adulteretur 27.c.448. e. Or. galbanũ coctionẽ nõ ferre 30.d.Or. galbanum probatiſſimum quod 27.c.99.a.448. e.Or. galbani purgandi ratio 448.e.Or. è galbano medicamentum ad lippitudines 309. b. Act.
Galei piſces 226.h.Or.
Galen. ab Trall. citat. & reprehen. 268.c.271.b.332.f.201.c.Trall. galen. ab Orib. citat. 231.g.233. c.286.d.318.e.342.f.373.g.388.b. 583 b.Orib. galeni locus 358. f.Myr. galenus de vrinis quid & quomodo ſcripſerit 851.c. Theoph.
galeni antidotus ad ſtillicidium vrinæ 373.f.Myr. galeni antidot⁹ ad quartanam 399.d. Myr. galeni antidotus è margaritis 368.h.Myr. galeni antidotus è roſis 389.g.Myr. galeni collyrium aridum 340.b. Aet. galeni hiera 136. d. Aet. galeni picra 56.d.Or.
Galeobdulon 414.b.Or.
Galeonymi piſces 224.g.h.Or.
Galerita Gallis alauda 375.e.Mar. galeritæ facultas 628.b. Ægin. 95.e.Aet.
Γαλιάγκωνες qui dicantur 604. f. Æg.
Galiopſis 414.b. Or.
Gallæ vtriuſque vires 625.Æg.499. d.Orib.1. f. 32.h. Aet. galla acerba 21.h. Or. gallæ combuſtæ 499.e.Or. gallæ immaturæ vires 20.b.483.f.601.g.Or.
gallarium 414.b.Or.
Gallina non ſtatim à mactatione edenda 104. f.Aet. gallinacei adipis facultas 609. g. Or. 90.d. Aet. gallinarum alæ 223. c. Or. gallinarum carnis inter edulia facultas quæ 371.e. Æg. 222.g.584.c.Or.86.b.Aet. 31. d. Act. gallinarum fel quale 81. d.Aet. gallinarum ius 621. g. Æg.620.d.Or. gallinacea oua qualia 371.g.Æg. gallinacei ſtercoris vires 602. f. Orib. 83.f.Or. gallinæ ventriculus ſiccus potui inſperſus quid conferat 360.a.Ægin.
Gallium 414.b.494.b.Or.
Galli antidotus aromatica 659. d. Aet.
galli gallinacei caro qualis inter alimenta materiæ 222. g. Or. 86. b.Aet. galli & gallinæ iuſculum quas vires habeat 621. g. Ægin. galli pinguedo 90. d. Aet. gallorum teſticuli 331. c. Tr.223.c.Orib.85.e.86.g.Aet. gallorum veterum ius potum quid profit 520.d.578.e.Orib.
Galli quibus venenis vtãtur 105.e. Celſ.
Gammata & cultrata ferramenta vſtoria 577.g.Æg.
Gammarorum in nutriendo qualitas & facultas 373. e. Æg. 89. b.Aet.
Ganglium quid, eiúſque curatio 508.f.565.f Æg.333.g.334.a.745. e.Aet.188.f.Act. 141. h. Celſ. gangliis medentia 633. f. Ægin. 116.h.606.d.Or.92.g.Aet.
Γάγγραινα 189.b.Act. gangr. curat. 511. b. 515. c. 569. f.600.h. Æg. 112 g.Or. 723.g.Aet.245.a.320. b.Act.102.g.103.f. Celſ. gangrænæ conueniens diæta 103. g.Celſ. gangrænæ medentia 599.b.Orib. 8.f.27.d.31. c.Aet.
Γάγγραινος ſal 445.f.Myr.
Γαργαρεών 103.d.Ruff.
gargarizationes quibus de cauſis fiant 93.g.Celſ. gargariſmi vnde fiant 197.b.Act. gargariſmorum vſus 197.b.Act. gargariſatio pretioſa ex foliis pruni 34.d.Aet.
Gari facultas 20. g. Or. 89.g.Aet. gari præparatio pro abſtemiis 840.b.Aet. gari primarii vſus 480.d.Ægin. gari purgatorii præparatio 130.g.Aet.
Γαστὴρ 104.g.108.b.Ruff. Γαστροκνημία 105.g.Ruff. Γαστρορραφία 538. d.563.d.Or.228.g.Scr.
Gaudiũ, animi deliquiũ parit 229. f.Aet.
Gemmarum lapidúmque vires 630.h.Æg.455.e.513.d.Or.66.f. 67.b.Aet.
Genæ 101.f.Ruff. ad genas ſcabras 323.c.Mar.
Γένειον 103.a.Ruff.
Generationi accommodum tempus 355.f.Ægin.
ad Genicülorũ dolores 407.f.Mar. geniculares muſculi 105.f.Ruff.
Geniſtæ vires 641.d. Ægin. 509.c. Or.52.g.Aet.273.h.Act.
Genitalium membrorum tam in fœminis quàm maribus partes, & nomina 109. b. 104. h. Ruff. genitalibus tum marium tum fœminarum membris affectuũ peculiarium dignotio & curatio 165.f.231.h.Act. genitaliũ impotẽtiæ cauſa & curatio 478. c.Æg. genitalium inflammationi cuius venæ ſectio cõgruat 194.f.Act. genitalium mulie-

rum non perforatorum cauſa & curatio 581.e.Æg.

genitales venæ 108.g.118.g.Ruff.

Genitura 109.b.110.f.Ruff. genitura commodi quid præſtet 42.a.b.Ar. geniturã amor cõciliat 792.d.Aet. genituræ diffluuium adſtringentia 93.d. Aret.599.e.Or. genituræ exhalatio 168.c.Act. genitura vitali carentes, quales ſint 42.a. Aret.

genitura (peſſus) 694.f.Æg.

Gentianæ deſcriptio & vires 414. g.494.b.Orib.15.e.Aet.355.b. Myr.

Gentiapolis 451.c.Myr.

Genu 105.f.Ruff. genuum dolores, eorúmq; curatio 81.a.Celſ. ad genuum dolorẽ 396.g.Marc. genuum inflationes diuturnas & ægrè ſanabiles ſedat gagates 68.e.Aet. genu luxati chirurgia 608.f.Ægin.185.d.Celſ. genu quot in partes prorũpat & quomodo reſtituendum ſit 179.a. 198.a.Orib. ad genua perfricta 400.b.Mar. genuum tumori & inſtabilitati quid medeatur 83.b.Aet.396.a.Marc.

Geometris puer quando tradendus 349.g.Æg.

Geodes lapis, eiúſque vires 631.c. Æg.514.d.Or.69.c.Aet.

Geranium 414.d.Orib. geranii emplaſtri præparatio 759.d.Aet.

Geſtationis commoda 295.g.Or. 116.e.Aet. geſtationis differẽtiæ 296.a.Or. geſtationũ modus pro viribus 34.f.Celſ. geſtatio quibus morbis apta 34.d. Celſ. geſtatio non niſi neruis dolentibus adhibenda 34.e.Cel.

geſtatio in acutis morbis 34.e.Cel. geſtatio quæ in febribus conueniat 296.g.Or.

Geſticulationis vſus 298.a.Or.

Gibboſitas quid 605.f.Æg.

Gigarta 494.b.Orib.15.e.Aet.

Gigarus Latinis dracontium 290 c.Mar.

Gilarum vocant Galli ſerpyllum 291.f.Marc.

Gingidii facultas 369.a.Æg.21.a. 494.c.Orib.15.f.Aet.

Gingiuæ 103.c.Ruff.546.a.Orib. gingiuarum affectionibus medendum quomodo ſit 192.g. Tr.444.c.& deinceps. Æg.654. f.Or.378.f.&c.Aet. gingiuarum affectiones, quæ que ex inflammatione dolent, defluxione grauantur, aut exeſæ ſunt, & caruncula quæ inter dentes oritur, quomodo curentur 654. f.Orib. ad gingiuæ angulorũ eminentias calloſas 293.d.Mar. ad gingiuarum angulos ſanguine fluentes 293.d.Mar. ad gingiuarum angulos vlceroſos 293 d.Mar. ad gingiuarum cancrum 292.d.f.Marc. ad gingiuarum carcinomata 411.f.Mar. gingiuis corroſis quomodo medendum 380.a.Aet. ad gingiuas corroſas 445.d.Æg. gingiuis cruentis quomodo medendum 655.a.Or.379.a.Aet. gingiuis cruentis & fluore correptis quæ medeantur 444.f.Æg. 315.g.Act.747.e.Myr. gingiuarum dolori quid medeatur 314.d.Act.296.g.Mar. gingiuarum eroſioni quid congruat 315.f.Act.361.f.Myr. ad gingiuas excreſcentes 445.e Ægin. 747.e.Myr. ad gingiuas firmãdas 297.h.Marc. gingiuarum fiſtulæ quomodo curandæ 381. d.Aet. gingiuas flaccidas quæ ſanent 607.d.654.c.Or. gingiuarum fluori medentia 449.f. Æg.745.c.Myr.203.c.Scr.292.b. Mar. gingiuarum fœtori medentia 317.a.Act.292.e.f.Marc. gingiuas humore grauidas & corruptas quid ſanet 270.d.315. f.g.317.a.Act. ad gingiuas humidas & fœtentes 292.e.Marc. gingiuis inflammatis quomodo medendum 380.e.Aet. gingiuarũ inflãmationi & excreſcentiæ quæ medeantur 445.a.Æg. gingiuis infantum dentientium quid proſit 654.c.Or. gingiuas prægnantes quid reprimat 329. e.Act.292.b.Marc. gingiuarum pruritus quid ſedet 349.c. Æg. gingiuis putridis quæ medeantur 12.g.713.g.Aet.747.e. Myrepſ. ad gingiuas ſanguine fluentes 337.g.Marc. gingiuis tumentibus medẽtia 445.e.Æg. 747.e.Myrepſ.292.f.293.e.295.f. Marc. gingiuis vlceratis quid valeat 315.g.Act.291.g.Marc. ad gingiuarum vitia 305.c.Mar.

gingiuas adſtringentia 298.c.Mar. gingiuas diſparat dentitio 166. a.Aet. gingiuas illuſtrat ariſtolochia 12.a.Aet. gingiuis medentia 90.h.96.c.153.g.388. d.Aet. gingiuas quid ſiccet 298.c.Marc.

gingiuarum oſſa hebetia, in perpetuum vſtione nudari 132.g.Celſ.

Git Græcis melanthiõ 252.a.341. b.Marc.

Glabella 101.f.Ruff.

Glabris capilli quomodo inducendi 261.b.Marc. glabris palpebris vt pilos inducas 279.a.Mar.

glabrities capitis vnde 181.a.Act. glabritiei capitis curatio 296.d. Act.

Glacialis oculi humor 299.c.Aet.

Gladiatoris iugulati ſanguis epotus, à comitiali liberat morbo 61.a.Celſ.

Gladiolus 206.e.Scr.432.d.Or. gladioli vires 634.h.Æg.484.c. 504.f.Or.45.b.Aet.

Gladius hepatis 108.e.Ruff.

Glaſtum 28.f.Aet.

Glandium (arborum) in nutriẽdo qualitas & vis 371.d.Æg. glans querna calefacta dulcior & durior fit 3.c.Aet.

glandes animalium cuius inter edulia materiæ & facultatis ſint 372.c.Æg.221.e.584.b.f.Or.85. d.Aet.

glandes aquaticæ 228.a.Or.

glans in genitalibus quid 105.a. Ruff. glans penis contecta vt aperienda 158.g.Celſ. glans penis quomodo tegenda 158.d. Celſ. glandulæ inflammatio 189.e.Act. glandi non perforatæ quæ chirurgia adhibenda 573.d.Æg. glãdis vlcera quomodo curanda 689.Aet.

glandium ſubdititiarum vſus, formandi ratio, & vires 357.f.Æg. 13.h.358.e.Or.149.e.Aet.196. d.282.b.Act. glãdibus cur ſæpius vtamur 358.d.Or. glandium medicinalium catalogus 501.a.Myr. glandulæ acris vſus 654.c.Æg. glandula ſubdititia optima 149.h.Aet. glandulæ colicis aptæ 463.a.Æg. glandes ad dyſentericos 256.c. Tr.507.e.Aet.

glandis vnguentariæ vires 616.a. Æg.412.e.493.c.Or.13.f.Aet. glandis vnguentariæ ſuccus 465 f.Or.

glandulæ (corporis) vbi poſitæ 63. d.Celſ. glandularum affectus qui 189.d.Act. glandularum affectus quomodo curandi 403. d.Aet. glandulæ cum dolore intumeſcunt 63.d.Celſ. glandularum inflammatio quid 241. h.Act. glãdes circa aures 292. d.Aet. glandulis quæ medeãtur 308.e.411.f.412.c.Marcell. glandulis inguinum inflammatis quomodo medendum 702.c. Aet.

glanduloſæ carnes 120.a.Ruff. glanduloſæ carunculæ 108.a. Ruff. glanduloſa vaſcula 108. g.118.g.Ruff.

Glaucedo oculi quid, eiúſque differentia & curatio 528.c.Orib. 300.c.323.d.Aet.184.e.Act. glaucedo oculi & ſuffuſio quid differant 184.d.Act.

Glaucias empiricus 5.f.Celſ.

Glaucium 19.g.414.d.596.g.Orib. 15.g.Aet.306.b.Act.

Γλαύκωμα quid, & quomodo ab ὑποχύματι differat 184.d.Act. glaucoma quid, & quòd incurabile 438.c.Æg. glaucomatis & ſuffuſionis cura ex Ruffo 130 d.Or. ad glaucoma oculorũ 277.e.Marc.

Glaucoculis quid adhibendum vt nigras habeant pupillas 318.c. Aet.

Glaucus color 46.e.Act. glauci & lactei coloris diſtantia 855.c. Theoph.

Glaucus piſcis 227.a.Or.88.g.Aet.

Glaux 414.e.494.d.Or.

Glechon 415.a.494.d.Or.15.g. Aet.

Γλήνη 102.b.112.c.Ruff.545.d.547. d.Or.

Glenoides cauitates 550.b.Or.

Gleucinum vnguẽtum 692.a.Æg. 414.f.Or. gleucini olei præparatio 609.b.Aet. gleucini vſus 217.b.Act.

Globulus naſi 102.e.Ruff.545.c. Or. globuli purgatorii 382.b. Marc. globuli mirificè purgantes 216.g.Scr.

Glœos 494.d.Or.15.h.Aet.

Glomeris ex ſtaminibus calidis effomati vſus 402.b.e.460.g. Ægin.

Gloſſocomi machinamenti vſus & deſcriptio 166.c.Or. gloſſocomi Nymphodori deſcriptio 179.g.Or.

Γλουτία 523.d.Orib. γλουτοὶ 105.e. Ruff.552.c.Or.

Glutinis vis & vſus 35.b.Aet. gluten ad ægilopas 52.e.Or. gluten ad crithas & chalazia 52. e.Or. glutinum ad compingendos libros 498.c.Aet. gluten ad pilos 52.d.Or.

gluten piſcium optimum quod 25 g.Or.97.h.Aet. glutinis piſciũ vis 623.f.Æg. glutinum Rhodium optimũ 98.a.b.Aet. glutini ſimilacei vis 627.b.Æg.

glutinandi vim habet ſideritis 51 d.Aet. glutinandi vlcera vim habentia 520.a.Æg. glutinãtia vulnus 83.a.Celſ. glutinatio vulnerum 99.g.Celſ.

glutinoſa quæ in thorace hærent quomodo extenuanda 317.d. 384.d.Mar.

Glyceæ compoſitio 342.h.Mar.

glycymerides 228.b.230.e.Or.

Glycyrrhizæ deſcriptio & vires. 414.f.494.d.596.h.Or.15.h.Aet.

Γλυκὺς χυμὸς 110.g.Ruff.

Glycyſida Græcis pæonia 220.g. Scrib. glycyſidæ deſcriptio 414.g.Or. glycyſidæ vires 494. e.597.a.Or.16.a.Aet.

gnaphalium 415.b.494.e.Or.16.c. Aet.

gnaphalis Latinis cẽtunculus 213. h.Scr.376.d.Marc.

Γνάθοι 102.g.Ruff.

gobius 224.c.Or.88.e.473.g.Aet. gobii veteris ſalſamẽtum quem vſum habeat 522.c.Æg.

Γόμφιοι dentes 103.b.Ruff.

Gõgyle 415.b.Or.

gongylidis ſemen & radix 494.e. Or.16.c.Aet.

Γονὴ Hippocrati quid 109.b.Ruff.

Γόνιμοι φλέβες 108.g.118.g.Ruff.

Γονόῤῥοια quid 166.e.Act. gonorrhœæ ſymptomata 41.f.Aret. gonorrhœæ obnoxii qui ſint 41.f.Aret. gonorrhœam paralyſi viam quandoque ſternere 41.h.Aret. gonorrhœæ curatio 93.c.Aret.668.f.Or.233.g Act.

γονόῤῥοια γυναικεία quid 47.d.Ar.

Γόνος 110.f.Ruff.

Γόνυ 105.f.Ruff.

Goras ficuũ vſum quomodo antiquarit 213.g.Or.

Gordylii vires 618.e.Æg.

Gorgias chirurgus 137.c.Celſ.

Gracilis conditio 19.a.Celſ. graciles quibus morbis fatigentur 20.c.Celſ. graciliũ pulſus quales 846.a.Philar. graciles ſanguine abundantes quomodo euacuandi 120.c.Aet.

gracile corpus quomodo fiat 361. c.368.b.Æg. gracilitatem inducentia 233.f.Act. gracilibus opitulatur vomitus 138.d.Aet. graciles quomodo reficiẽdi 83. f.Or.172.b.Aet.

gracilium inteſtinorum ſitus 118. c.Ruff.vide Inteſt.grac.

Græcos deſidia & luxus afflixit ante Latinos 5.d.Celſ.

Γραῖα 104.g.Ruff.

Gramæ oculorum 303.d.Aet.

Graminis vires 19.f.Or.7.e.Aet. graminis radicis vires 20.e.21.c. 465.e.592.c.Or. graminis ſuccus qualis 2.a.Aet. graminis Parnaſſii vis 611.a.Æg.

Gramiis oppleti oculi quid ſignificent 419.a.Æg.

Γράμμα 244.Mar. grammatis nota 699.e.Æg.

Grammaticis quãdo tradendi pueri 349.g.Æg.

Grana 56.h.Or. grana ſolis 365. f.Mar.

Grandines vnde 151.a.Aet.

grando oculi quid, & quomodo curetur 434.g.Æg.300.a.333.d. Aet.183.c.238.d.Act. ad grandines oculorum 769.a.Myr. grando porcorum 664.d.Aet.

Granula ſalubria ſtomacho idonea

ventrem ſubducentiá, & præſertim in typis 363.a.Or. granorum forma quæ componantur & quomodo 276.b.Act.

Granum Cnidiũ quid ſit, & quas vires habeat 626.h. Æg. 22.e. 483.b.Or. 34.c. Aet. granum Cnidium vnde ſit 622.g.Æg. grani Cnidii in purgando vires 325.b.h.Orib. 126.b.Aet.272.g. Act. granum Cnidium mulieribus magis quàm viris confert 326.a. Orib. granum paradiſi 363.d.Myr. granum tinctoriũ 627.a.Æg.34.c.Aet.

Graphoides proceſſus 548.e.Or.

Grauedo quid, eiúſque ſigna 66.e. Celſ. grauedines & deſtillationes quid excitet 11.e.Celſ. grauedines& deſtillationes quomodo fugiantur 16. e. Celſ. grauedinis & defluxus dignotio & curatio 447.e. 448.a. Æg. 651.e.f.Or.66.e.67.a.Celſ. grauedini medentia 53 b.Aet. 208. e.209.a.Scr.259.e.Mar. ad grauedines ex cruditate 364.d Mar.

grauedo capitis è prunarum ſtrue ardente cur oriatur, non itidem è lignorum 756.g. Caſſ. grauedo capitis è ſomno & peruigilio multo cur oriatur 758. e. Caſſ. grauedinem capitis motus placidus cur ſedet, præceps inducat 759.a. Caſſ. ad grauedinem capitis ex quacunq; cauſa ortam 254.a. Marc. grauedini febrem excitãti quomodo medendum 203.d.Aet. ad grauedines oris & capitis 301. g. Marc. grauedine & tuſſi laboranti puero quomodo medendum 348.f.Æg.117.b. Aet. ad grauedinem ventris 309.e.Mar.

Graueolẽtia 463.g.Or. graueolentia ſtomachum ſubuerti 447. e.Aet.

graueolentiæ narium quæ cõducant 442.g. Æg. graueolẽtiæ oris medetur aqua 153.g.Aet. graueolens vrina quid ſignificet 197.h.Aet.

Grauis auditus 181. g. Act. vide Audit.gr.

Groſſi 635.b.642.d.Æg.504.g.Or.

Gruina deligatio quomodo fiat 598.c.Æg.

Grumi veſicæ 567.c.Aet. grumos diſſicit pyrites 68.a.Aet.

Grunni porcini inter alimenta facultas 221.c.Or.

Gruum carnis inter alimenta qualitas & facultas 371.f.Æg.223.b. Or.86.e.Aet.

Gryali collyrium 356.f.g.Aet.

Grypa vnguentum 478.d.Myr.

Gubernator fit vſu non diſputatione 7.e.Celſ.

Gula 107. f. Ruff. gulæ ſitus & qualitas 116.f.117.g.Ruff. gulæ infixa quomodo extrahenda 562.d. Æg. 308.g. Marc. gulæ reſolutæ curatio 266.f.Aet.

Gummi electio 26.b.Oribaſ. gũmi facultas & vis 627. c.Æg. 500.b.602.c. Orib. 34.g.Aet. gummi ceraſi calculoſis prodeſt 32.f.Aet. gummi prunorum vis 21.f.Orib. 34.d. Aet. gummi vermiculatũ optimum 98.b.Aet.

Gurgulio 4. g. Aret. 103. d. Ruff. 546.b.Orib. gurgulionis vſus 531.h. Or. gurgulionis affectus qui, & quomodo curandi 4.g.Aret.561.f.Ægin.491.c.Aet. 186.h.242.a. Act. gurgulionis affectibus quæ venæ ſectio congruat 194.d.Act. gurgulionis aſperitati quid ſuccurrat 267. c. Act. gurgulionis inflãmationes ex nimia venere oriri 117. f.Aet. gurgulionis ex humorũ defluxu inflammati remedia 317. c.Act. gurgulioni medẽtia 34.d.68.c.90.h.Aet. gurgulioni reſectio conducit diphryges 72.c. Aet.

Guſtus ſenſus medico neceſſarius 1.d.Aet. guſtus aquæ exemplo quomodo informand⁹ 1.g. Aet. guſtus & odoratus conſpiratio 6.c.Aet. guſtus qualitas quó experiunda 1. d.Aet.

guſtui imbecillo quid medeatur 257. g. Act. guſtus iniucunditas quæ verbis explicari nequit, vnde 159.e.Act. guſtũ emendat theriaca 651.f.Aet.

Guttur 103.f.107 f.Ruff. gutturis aneuriſmata quemodo curãda 746.e.Aet. gutturis aſperitati accommoda 449.a.Ægin. gutturis exulcerationes lac ſanat 77.d.Aet. guttur indurãs pharmacum 270. d.Act. gutturis ramicis curatio 565.d. Ægin. gutturis ramicibus adhibetur bdelliũ Arabicum 14.e.Aet. ad gutturis tumores 301.c. Mar.

gutturi faucibúſque inſeruientium muſculorum vitia 187. a. Act.

gutturis ſummi ſectio 562. f. Æg.

a Gymnaſiis coire malũ 118.d.Aet.

Gypſi vires 618 f.Æg.453.e.597.b. Or.72.a.Aet. gypſum venenatum eſſe 628.d.Aet. gypſi poti ſymptomata & remedia 646. e.Aet.288.e.Act.224.b.Scrib. gypſum vſtum 21 g.Orib.

Gyreos facultas 575. c. Myr. vide Pollen.

H

H literæ formam repræſentãs inſtrumentum 608.a.Æg.

Habena 103.c.Ruff.546.a.Orib.

Habitualis febris 202.Aet. vide Hectica.

Habitus animalis lac diſtinguit 76. f.Aet. habitus corporis in cura obſeruandus 739.g.Aet. habitus corporis corrũpẽtes morbos ſequi hydropem 535.b.Aet. habitus boni notæ 35.b. Aret. habitus malus hydropis principium 471. a. Ægin. habitus mali ſymptomata 35.b. Aret. habitus mali curatio 471.a. Æg. 142.g. Or. habitus corporis malos ſanat vomitus 138.d.Aet. ad habitus ex ſenectute refrigeratos acopon 47.a.Orib. habitus vt recaleſcat 353.e. Ægin.

Hæmagogos antidotus 364. g. Myr.

Hæmatitæ lapidis vires 630.h.Æg. 483.e.513 d.Or.66.g.Aet. 305. f. Act.

Hæmoptoici qui 315.g.Marc. hæmoptoicis medentia 39. e. 44. f. 49.g.69.e.Aet.264.a.314. g. 315. b.Mar.

Αἱμοῤῥαγία quid 8.e.Aret.

Hæmorrhois vnde dicta, & quid ſit 688.a.b.Aet.20.c.136.a.Celſ. hæmorrhoidũ chirurgia & medela 141.b.Or.688.a.f.136.a. Celſ.388.a.h.389.c.Mar. hæmorrhoidas aperientia 604. a. Or.37.b.f.785.b.d. Aet. hæmorrhoidas quid exſiccet 326.g.327 d.Act. hæmorrhoidibus medẽtia 25.d.69.d.155. a. Aet. 364. g. 481.g.Myr.231. h.232.g.Scr.333 h.388.a.h.389.e.Marc.

hæmorrhoidum fluxus vtilitas 162 g.Act. hæmorrhoidũ fluxus nimius aquoſum habitum inducit 480.a.Æg.535.c.Aet. hæmorrhoidum fluxui immodico quomodo obſiſtendum 480.b. Ægin. hæmorrhoidum purgatio ſæpi⁹ morbum ſoluit 200. b.Aet. hæmorrhoidis retentio quid ab vteri retentione differat 133 g.Act. hæmorrhoidum ſuppreſſarum mala 163. a. Act. hæmorrhoidum ratio habenda in ſecandis venis 206. f.Aet.

hæmorrhoidibus ani quomodo medendum 586.b.Ægin. hæmorrhoidibus cæcis quæ medela adhibenda 480.b.e.Æg. hæmorrhoides familiares non ſupprimendæ 163.a.Act. hæmorrhoidum in locis muliebribus curatio 581.d.Æg. hæmorrhoides ſedis vnde, & earundẽ curatio 688.a. Aet. hæmorrhoidibus vteri quomodo medendum 490.d.Æg.833.a.Aet.

hæmorrhoi & hæmorrhoidis ſerpẽtis deſcriptio 623.c.Aet. hæmorrhoi & hæmorrhoidis ſerpentis ictus ſymptomata & remedia 541.a. Ægin. 623. e. Aet. 332.d.e.Act.106.d.Celſ.

Αἱμοστατικά 224.g.Act.

Halation medicamentum 186.b. 338.f.Trall.

Halicacabum eiúſque vires 642. a. Æg.416.b.443.e.f. Or.56.a.Aet.

Halimon ſiue halmyris eiúſque vires 408.a.Or.9.c.Aet.

Halitum ventriculi fœtidum quid emendet 270.d.Act.

halmyri emplaſtri compoſitio & vſus 39 a.Or.

Halteron exercitium 501.f. Æg.

Halus Gallorum Latinis ſymphytum 290.e.389.f. Mar.

Ἁλυκὸς χυμὸς 110.Ruff.

ad Halycos 333.h Mar.

Hapſus lanæ 232.g.Aet.162.b. Cel.

Harmala 435.e.Or.44.c.276.b.Aet.

Harmation collyrium 673. b. Æg. 357.b.358.d.Aet.

Harmonia emplaſtrum 678.g.Æg. 580.c.Myr. harmonia medicamentum 413. f.Aet.

Haſtula regia Græcis aſphodelos 235.c.Scrib. haſtulæ regiæ in purgando vis 384.b.Mar.

Ἥβη 104.g.Ruff.

Hebetudo oculorum quid, & vnde oriatur 184.f.Act. hebetudo oculorum & lacrymæ aſſiduæ capite dolentibus cur oboriãtur 765.d.Caſſ. hebetudinis oculorum curatio 438.f. Ægin. 321.e.Aet.240.c.Act. ad hebetudinem oculorum collyrium 175.a.Trall. ad hebetudinem viſus 771.a.Myr.

Hecatæi emplaſtrum 90.c.Celſ.

Hecatombe collyrium 672.a. Æg. 304.a.Aet.

Hectica febris quid 327.c. Trall. Ἑκτικαὶ febres cur dictæ 173.b. Act. hectica febris cor occupat 202.d.Aet. hectica febris omniũ deterrima 173.a.Act. hecticæ febres duplices 221.c.Aet. hectica à continenti quomodo diſcerni queat 327.g.Tr. hectica à diaria quomodo diſcerni queat.327.e.Tr. hecticæ & putridæ febres diſcerni quomodo poſſint 327.g.Tr. hecticarum febriũ & putridarum complicatio 173.e.Act. hecticæ febris calor 173.d.Act. hecticæ febris cauſæ & origo 173.b. Act. hecticarum notæ maximæ quæ 328.a.Tr. hecticæ febris pulſus & vrinæ & aliæ notæ 173. d.Act. hectica febris quando curari poſſit & quando non 212.a.173.c.Act. hecticæ vetuſtæ ſymptomata infauſta 173.f.Act. hecticarum febrium cognitio, genera & curatio 327.c.Tr.404.f.405.c.Æg. 96. a.e. Orib.222. b. Aet. 211.f. Act.

hecticarum ex aliis in eas trãſeuntibus mutatíſque ortarum curatio 329.a.Tr. hecticæ in maraſmodem trãſeuntis notæ 328. a.Trall.

hecticorum balnea quæ & qualia 212.c.Act. hecticorum victus & curatio 211.f.Act. hecticis quid medeatur 408.e.Myr.

hecticarum refrigerationum curatio 212.d.Act.

Hederæ ſpecies tres 422.h.Or. hederæ vires 626.d.Æg.466.a.500. a.602.a.Or.34.a.Aet. hederæ lacryma 483.b. hederæ tenellæ folium 22.d.Orib. hederæ terreſtris floris vires 645. h.Æg. ex hedera vnguentum 612.a. Aet.

Hedrica medicamenta varia 589. b.Myr.

Hedychroi compoſitio 648. c.Aet. 258.h.Act. hedychroi theriacam ingredientis præparatio 654.f.Æg. hedychroum magma 632.c.Myr. hedychrous paſtillus 294.a.Aet.

Hedyoſmos 419.b.Or. hedyoſmi vires 621.g.Æg.496.h.559.a.Or. 26.f.Aet.

Hedyſarum 419.c.Or. hedyſari vires 621.g.Æg.497.a.Or.26.g. Aet. hedyſari ſiue pelecini ſemen 465.g.Or.

Hedyſtacton 662.e.Myr.

Εἰλεὸς vide in E.

Helcopon quid vocent 409.h.Or.

Ἑλκύδρια, & quid eis medeatur 297. d.Act.

Helcyſma quid, & quas vires habeat 620.c. Æg.516.d. Or.74.c. Aet.

Heleniũ Latinis inula 341.a.Mar. helenii deſcriptio 416.h.Or. helenii vires 620.b.Æg.495.h.Or. 24.g.Aet. helenii radix 18.b. Orib. helenium ſeu ninum Dacæ aculeis oblinunt 589.g. Ægin.

Helenes vnguentum 586.f.Aet.

Heleoſelinon 438.d.Or.

Helices 545 f.Or.

Helichryſi deſcriptio & vires 620. d.Æg.417.b.Or.

Heliocaes puluillus 666.c.Æg.380. b.c.Aet.

Heliodori collyrium 526.c.Æg.

Helioſactes 408.a.Or.

Helioſcopius tithymallus 445.e.

510.e.Or.
Heliotropium Latinis herba ſolaris 106. b. Celſ. ſeu verrucaria 324.c.Mar. heliotropii deſcriptio 419.c.Or. heliotropii minoris ſeu tricocci purgatoria vis & doſis 128.a.Ruff. heliotropium Nicolai 815.b.Myr. ex heliotropio emplaſtrum quomodo fiat 760.g.Aet.
Helitis ſquama 630.c.Æg.515.d.Or. 72.g.Aet.
Helix hedera 422.h.423.a.Or.
helix & helices 102.f. Ruff.545.f. Orib.
Ἕλμινθες quid, eorúmq; ſedes 164. h.165.a.Aꝺ.
Ἧλος quid 183.h.Aꝺ.
Helxine 417.e.Or. helxinæ vires 620.d.Æg.19.g.496.a.598.c. Or. 25.c.Aet.
Hemerocalles 419.d.Or. hemerocallis vires 622.a. Æg.465.g. 497.a.Or.26.h.Aet.
Hemicrania quid 179.h.Aꝺ. hemicraniæ & cephalæas differentiæ 299.a.Aꝺ. hemicraniæ curatio 144.b.Tr. 417.d.Æg.126. a.642.d.Or.272.273.Aet.
hemicraniæ ex bilioſo humore curatio 144.f.Tr. hemicrania ex conſenſu 144.a.Tr. hemicrania ex frigido ſtomacho quomodo curetur 144.b.Tr.
hemicranica medicamenta 632.d. Myr. hemicraniæ hemicraniciſque medentia 83.f.Aet.179.h. Aꝺ.405.e.771.f.Myr. ad hemicranii dolores quoslibet 255. d.263.h.Mar.
Hemihecti menſura 701.b. Ægin. 244.Marc.
Heminæ 105.e.Ruff.
heminæ nota 699.e. 700.c.Æg. heminæ quantitas & pondus 701.b.Æg.243.Marc.
hemineri 231.f.Or.
Hemionitidis deſcriptio 419.e.Or. hemionitidis vires 622.a.Ægin. 465.g.497.b.Or.
hemionium 412.a.Or.
Ἡμιτριταῖος febris quæ 172.f.Aꝺ. hemitritæus altera ſpecies tertianæ 42.f.Cel. hemitritæi typus ac circuitus 42.f.Celſ. hemitritæi dignotio & curatio 405. e.Æg.213.d.Aet.49.a.Celſ. hemitritaicis medentia 363.g.408. e.Myr.385.g.Marc.
Hepalas antidotus 430.g.Myr.
Ἧπαρ 108.e.Ruff. hepar, cor & cerebrum tres hominis primas eſſe partes 43.d.Aꝺ. hepatis in corpore dignitas 43.e.Aꝺ. hepar ſanguinem procreare 43. f.Aꝺ. hepatis temperiei notæ 365.a.Æg.184.b.Aet.
hepatis affecti vrinæ quales 78.g. 131.c.134.f.Aꝺ. hepatis abſceſſuum curatio 470.g.Ægin. ad hepatis apoſtemata 344.c.Marc. hepar ab aſpide morſis ſenſu priuatur 621.f.Aet. hepatis cruditatum cauſæ 82.f.Aꝺ. hepatis debilitatis ſigna 511.b.Aet. hepatis debilitati quomodo medendum 468.g.Æg. ad hepatis dolores 303.c.Marc. ad hepatis duritiem 303.c.Marcel. hepatis eryſipelas quæ mala inducat 469.c.Æg. hepatis exulcerati curatio 516.517.Aet. ad hep.grauedinẽ 127.c.Ruff. hepatis indurati cognitio 517.c. Aet. hepati atque lieni indurato quid conueniat 592.c.Or. hepatis inflammatio à pleuritide quid differat 453.g.Ægin. hepatis inflammationi, eryſipelati & marcori vt medendum 456.d.469.c.470.d.Æg. hepatis inflammationes ſanat maſtiche 42.a.Aet. hepatis ſcirrho medẽdum quõ ſit 470.h.Æg. 517.518.Aet. ad hepatis ſuppurationes 344.c.Mar. ad hepatis vlcera 344.c.Marc.
ex Hepate ducentia 23.d.Or. hepati firmitatẽ addit eupatoriũ 26.d.Aet. hepati conuenientia & medentia 155.b.240.f.Aet. 341.f.h.342.h.343.d.344.g.Mar. hepar purgant amygdala 10.d. Aet. hepar obturantia 368.c. Æg. hepatis vſtio vt fiat 570. a.Æg. hepatis gibba quæ purgent 145.g.Aet. hepatis ſima quæ purgant 145.f.Aet.
hepaticus morbus longus & acutus 73.f.Celſ. hepatici morbi ſigna & curatio 73.f.Celſ. hepaticis inimica quæ 74.a.Celſ. hepaticis medẽtia 27.a.70.c.652. a. Aet.414.b.c.&c.415.a.b. &c. Myr. 333.f.h.341. d.e.344. a.c.f. Mar. hep.antidoti & cõfectiones 241.d. g. Tr. 512.c.513.519. b.Aet.414.b.631.a. Myrepſ.73.h Celſ.340.g.Mar. hepatica remedia quomodo paranda 511. c.d.e.f.Aet.
hepaticorum & pleuriticorum differentia 207.c.Tr.
hepatica dyſenteria 461.b.Æg. hepaticæ dyſenteriæ ex frigida intemperie, curatio 245.d.Tral. hepaticæ dyſenteriæ ob caliditatem, curatio 246.a.
ἡπατῖτις ſeu fluxus hepaticus 149.f. Aꝺ. ἡπατῖτις φλὲψ 109.e.Ruff. hepatitis herba 418.d.Or.
Hepar quale alimentum præbeat 372.d.Æg. hepatis aprini, aſinini, canini, capræ, lacertæ, lupi, mergi, vires 622.b.Æg. hepar canis rabioſi, eiuſdem morſui medetur 537.e.Ægin.262.a. Aet. hepatis caprini ſanies 22. e.Or. hepatis hircini vſus 438. c.Æg.
Hepatorium 418.d.Or.
Hepatus piſcis 226.b.Or.
Hepſema quid, & quas vires habeat 621.d.Ægin.3.g.378.g.Aet. 47.c.Aꝺ.357.c.Myr.
Heptaneuros 411.d.Or.
Heptapharmacum laxans 772.e. Aet.
Heræ paſtill', eorũq; vſus 48.a. Or.
Heraclea, herba 417.e.Or. heracleæ vires 620.d.Æg.426.h.Or. heraclea Ponti vrbs mel habet venenatum 628.d.Aet. heracleotici mellis aſſumpti ſigna & curatio 643.b.Aet.287.g.Aꝺ.
Heracles vnguentum 485.b.Myr.
Heraclius lapis, eiúſque vires 631. e.Æg.514.b.Or.68.h.Aet.
Heraclides Tarẽtinus quartanam quomodo curarit 52.a.Celſ.
heranthemos 410.e.Or.
Herbæ aquas quomodo afficiant 261.f.Or. herbæ balneis quæ iniiciendæ 54.e.Aet. herbæ quales quale lac generent 76.g. Aet.
herba amara 391.e.Myr. herba camphoræ 479.h.Myr. herba lanaria 53.a.Aet. herba Sabina 15.a.Aet. herba Sardonia 645.h.646.a.Aet. herba venti 479.f.Myr.
herculeus lapis 514.b. Or. vide Heraclius. herculeus morbus qui & vnde dictus 51.a.Aret. herculei nodi ratio & vſus 157. c.Orib.
Herculis ſiccum medicamentum 706.g.Aet.
Herinaceus coctus ad articulorum morbos facit 614.a.Aet. herinaceus marinus 93.e.Aet.
Hermaphroditi differentiæ 581.a. Ægin.
Hermodactylos 364.c.Myr. hermodactyli duo genera 355.b. Myr. hermodactyli radicis vires 620.h.Æg. hermodactyli vſus 495.b.Æg. ex hermodactylo antidotus 264.b.Aꝺ.388. c.e.447.h.454.e.458.c.Myr. ex hermodactylo laxatiua antidotus 376.d.Myr.
Hermolaus collyrium 303.f.Aet.
Hermonis collyrium 123.b.Celſ.
Ἑρμοῦ ῥάβδος aliis phlomos 412. b. Marc.
Hernia 153.h.Celſ. herniam duplicem aliquando oboriri 692. b.Aet. Herniæ geminatæ ſigna & curatio 577.a.Æg. herniæ hernioſiſque medentia 38. c.54.c. Aet. 321.d. Aꝺ. 394. e.f. Marc. ad hernioſos etiam adultos 394.h.Mar. ad herniam emplaſtra 694.e.&c.Aet.
herniæ aquoſæ dignotio & curatio 576.f.Ægin. 692.693.Aet. herniæ aquoſæ medentia 14.e. 21.g.Aet. hernia aquoſa mulierum quomodo curanda 834. a.Aet. herniæ carnoſæ & toſaceæ curatio 577.h.Æg. herniæ inguinis curatio 580.a.Æg. 693.g.Aet. herniam inteſtinorum ſola chirurgia curari 693. g.Aet. herniæ inteſtinorum curatio 578.g.Æg.693.e.Aet. herniam inteſtinorũ ſanat hippuris 28.e.Aet. herniæ omenti, omenti & inteſtini, aquæ omenti & inteſtini, dignotio & curatio 579.c.Æg. herniæ varicoſæ & flatuoſæ curatio 578. c.Ægin.
Herodoti medici locus de cucurbitulis 316.a. De elleboro pro pinando 337.f. De iis quibus ſuffocationis periculum imminet 337.f. De lauacro 387.c. De aquis ſponte naſcentibus, Ibidem. De potu, & quónam acceſſionis tempore potu ſit vtendum 277.d.Or.
Herophilus & Eraſiſtratus in diuerſas vias curandi medicinam duxerunt 5.e.Celſ. herophilus viuos incidebat 6.h.Celſ. herophili opinio de origine morborum 6.b.Celſ.
Ἕρπης quid, & vnde dictus 189.c. Aꝺ.203.f.Scr. herpes vnde oriatur 508.h.Ægin. herpetis curatio 511.f. Æg.114.g.635.d. Or.727.f.Aet.245.b.Aꝺ. 108. g.Celſ. herpeti medẽtia 603.b. Or.8.c.35.f.41.b.46.a.48.f.49.f. Aet. 234.e.Scr.292.e.Marc.
herpes adedens, eiúſque curatio 511.g.Æg. Ἕρπης ἐσθιόμενος 108. g. Celſ. Ἕρπης κεγχρίας 189. c. Aꝺ. herpes miliaris, eiúſque curatio 511.g.Æg.
Herpyllos, eiúſq; vires 621.a.Æg. 417. h.496. c.598. e. Orib.25.g. Aet.
Ἑτεροκρανία quid 19.g.Aret. heterocraniæ curatio quæ conueniat 84.a.Aret.
Ἑξάγιον 357.d. Myr.
Hexapharmacum 498.d.Æg.
Ἕξις & διάθεσις quid differant 173. b.Aꝺ.
Hiatulæ 225.a.228.c.Or.
Hibiſcus, eiúſque vires 612.f.Æg. 408.b.597.g.Or.17.e.41.g.Aet. hibiſci radix ex vino podagris prodeſt 81.e.Celſ.
Ἱδρὼς 110.f.Ruff.
Hierarum modus cõmunis & doſis 652.f.Æg. hieræ vſus 488. b.Æg. hierarum antidotorum catalogus 652.a.Æg.135.a.Aet. 645.a.652.a.Myr.
hiera Antiochi 137.c.Aet. hiera Archigenis 136.g.Aet. hiera Aſclepiadæ 430.g.Aet. hiera Galeni 136.d.Aet.279.a.Aꝺ hiera Iuſti 364.c. Or.137.f.Aet. hiera Logadii 135.h.Aet.279.d. Aꝺ. hiera maior ad capitis dolorem 255.a.Marc. hiera Mẽphitæ 279.d.Aꝺ. hiera minor 383.h.Mar. hiera Pacchii 209. c.Scr. hiera Pacchii cur picra & dia colocynthidos dicta 325. b.Mar. hieræ Pacchii vis quomodo intendenda 211.e.Scr. hiera picra Galeni 278.a.Aꝺ. hiera Ruffi 57.c.Or.137.d.Aet. 279.c.Aꝺ. hieræ Ruffi vſus 426.d.Æg. hiera Ruffi quæ ex colocynthide conficitur 362.d. Orib.
hiera ex colocynthide 120.b.675. h. Orib. hiera in melancholia ſi nihil proficiat, dandum Armeniacum lapidem 166. b. Trall.
Ἱερὰ βοτάνη Latinis vettonica ſeu verbena aut verbenaca 218. c. Scr.253.b.348.c. Mar.
Hieræ emplaſtrum 109.g.Celſ.
ἱεράκιον τὸ μέγα 420.d.Or.
Hieracis collyrium 123.h.Celſ.
Hieracites lapis, eiúſque vires 631. d.Æg.69.d.Aet.
Hieraticum 231.g. Tr.
Hierichûs cauæ Syriæ vrbs 68.e. Aet. hierichunti propinquus Iordanes 5.f.Aet.
Hiero chirurgus 137.d.Celſ.
Ἱερὸν ὀστοῦν 105.d.Ruff.
Hilaritas infantibus commoda eſt 349.f.Æg.
Ἱμάντωσις quid, & vnde dicta 187. a.Aꝺ.
Hinnulei cerui coagulum quid cõmodet 196.c.Scr.
Hippiones cerata 656.h.Aet.
Hippocampi cineris vires 623. b. Ægin.483.g.Or. hippocampi marini vis & facultas 94.b.202. b.Aet.
Hippocrates Democriti diſcipulus 5.d.Celſ. hippocrates aerem rogo incenſo mutauit 223. d. Aet. hippocratis antidotum 264.f. Aꝺ.436.f.Myr. hippocrates cibum per calorem concoqui autor eſt 6.e.Celſ. hippocratis epiſtola ad Antiochum 244.Mar. hippocrates errorẽ de futuris in capite, confitetur 172.e.Celſ. hippocrates frictionum rationem vniuerſam

abſoluit 291.b.Or. hippocrates medicinam à ſapientia primus diſiunxit 5.e.Celſ. hippocratis de morborum ortu cenſura 6.b.Celſ. hippocratem morborum ſigna benè præſagiſſe 17.e.Celſ. hippocrates de peplio quid tradat 46.d.Aet. hippocrates pleuriticos elleboro purgauit 325.f.Or. hipp. de rhoæ vſu ſucci præceptũ 50.f Aet. hippocratis ſcamnum 190.a.Or. hippocrates de vrinis quid & quomodo ſcripſerit 851.b.Theoph.

Hippogloſſum 420.e.511.b.Or.

Hippolapathum 466.e.Or. hippolapathi vires 623.b.Æg.501.e.Or.39.d.Aet.

Hippomarathrum 420.d.Or. hippomarathri vires 623.b.Æg.470.e.502.g.Or.

Hippone Philagrii 607.d.Aet.

Hippophais vires & deſcriptio 623.c.644.h.Æg.420.f Or. hippophais & hippophæſti in purgando vires & doſis 325.b.327.b.Or.382.f.Mar.

Hippophaſtum 420.g.Or.

Hippophyes 420.f.Or.

Hippopotami pellis vires 619.a.Ægin.

Hippoſelinon 420.e.Or. hipposelini qualitas ac vis 368.h.641.c.Æg.218.d.Or.52.f.Aet.

Ἵππουρις 420.g.Or. hippuris vires 623.c.Ægin.599.g.Orib.28.e.Aet.

Hircini adipis vires 609.g.Orib. hircinæ carnis qualitas 372.a.Æg.220.e.586.f Or.84.f.Aet. hircina medulla 90.g.Aet. hircina pinguedo qualis 2.c.Aet. hircini ſanguinis vis & vſus 76.b.555.a.Aet. ex hircino ſanguine antidotus 555.e.Aet.370.f.Myr. hircino è ſanguine medicamentum 660.f.Æg. hircinum ſeuum 90.d.Aet.

Hircus (prope aurem) quid 102.f.Ruff.545.f.Or.

ad hircos & alas fœtentes 320.g.321.a.Mar.

Hirci barba(herba)446.c Or.

Hirudinum vſus 409.g.Æg.317.f.Or.195.e.Aӗ. hirudines quãdiu ſeruandæ & quomodo alẽdæ; item quomodo applicandæ 10.g.h.Or. hirudines quomodo aſſeruãdæ 195.f.Aӗ. hirudines quando à ſuctione deſiſtant 195.f.Aӗ. hirudines quũ exciderint quid agendum 10.h.Or. hirudinibus ſubſtituenda ſcarificatio 195.h.Aӗ.

hirudinum deuoratarum ſigna & remedia 546.b.Ægin.642.c.Aet.285.e.Aӗ.226.g.Scr. hirudines deuoratæ quomodo per excretionem expellantur 639.b.Or. hirudines quid eiiciat 610.b.Or.

Hirundo 97.c.Aet. hirundinum vſtarum cineris vis 646 c.Æg. ex hirundinibus exuſtis compoſitio 403.a.Aet. hirundinis pullus comeſtus anginæ prodeſt 68.e.Celſ. hirundinum in pullis lapillorum repertorũ vis 156.c.Tr. hirundinis ſanguis oculos ab exteriore caſu commodiſſimè tuetur 125.f.Celſ.

Hiſpana pruna 34.d.170.f.Aet.

Hiſpidis pueris quomodo medendum 178.a.g.Aet.

Hiſtrionis eſſe rem paruam attollere quo plus præſtitiſſe videatur 96.h.Celſ.

Hociamſanum Latinis agrimonia 336.b.Mar.

Hœdi capris præſtant 84.f.Aet. hœdini adipis facultas 609.g.Or. hœdinarum carniũ qualitas & facultas 235.a.Or.474.b.Aet. hœdi caput cum petiolis, leuioris materiæ 37.a.Celſ. hœdinus ſanguis ad quid 76.a.Aet. hœdinum ſeuum 90.d.Aet.

hœdorum (conſtellationis) ortus 152.c.Aet.

Holcæ nota 699.f.Æg.

Holoſchœnos 54.e.Aet.

Holocleron quid 547.g.Æg.

Holopyron 449.b.Or.

Homerus de Podalirio & Machaone 5.b.Celſ.

Hominis & beſtiarum differentia 3.d.Aӗ. homines nunquam non ægrotare & mori 17.f.Celſ. hominis functiones præcipuæ 142.f.Aӗ. hominis functiones ſecundùm naturam quæ, & quæ non 142.b.Aӗ. hominis proprietas 3.b.Aӗ. hominis temperamentum 141.d.Aӗ.

hominem non omnes carnes alũt 84.d.Aet. homo quomodo per omnem vitam ſanus conſeruari poſſit 163.e.Aet.

hominis morſus venenatiores qui ſint, & quomodo eis medendũ 543.a.Ægin.639.e.Or.613.b.a.Aet. hominum morſibus quid valeat 321.e.Aӗ.264.d.Marcell. hominum oſſa vſta ad quid 91.e.Aet.

humanus intellectus 4.a.Aӗ. humani ſtercoris vſus 82.e.401.g Aet.

homo (ceratum) quomodo paretur 775.b.Aet.

Horæ in cibis exhibendis tot expectandæ poſt febrem, quot eã habuerunt 45.a.Celſ. horam mortis prædicere poſſe medicũ 201.e.Aet. hora in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet. horæ æquinoctiales 367.a.Ægin.

Horæa aqua 257.f.Orib. horæi fructus qui 53.b.Aet.

Hordeolum quid, & quomodo curandum 434 g.Æg.646.b.Orib.183.c.238.d.Aӗ. ad hordeola oculorum 307 h.310.c.Aӗ.279.d.Marc.

Hordei facultas & vis 65.c.Ar.370.h.628.f.Æg.20 b.25.a.487.d.583 d.603.c.Or.27.d.Aӗ. hordeũ febricitantibus quomodo parandum 71.e.Orib. hordeum nudum 451.g.Myr. hordei polenta 20.h.Orib. hordeum in polenta coctum κηγλύδα vocari 71.f.Or.

Horrendiſſima quæque in peſte fieri 223.e.Aet.

Horrentium cibus quis 51.b.Celſ.

Horror quid vocetur 42.f.Celſ. horror quas febres antecedat 50.e.Celſ. horroris tremoriſque cauſa frigus 18.a.Celſ. horror æſtuoſo tempore febribus repetentibus cur oboriatur 762.e.Caſſ.

ad Horrores 329.f.Mar. ad horrores febrem præcedentes 209.b.Scr.311.a.Mar. horroribus circuitu repetentibus quid valeat 328.f.Aӗ. horroribus febrium pituitoſarum accommodus paſtillus 255.f.Aӗ. horrori febrium vetuſto vtile medicamentum 258.b.Aӗ. horroris in temperaturis calidis & ſiccis cauſæ, & curatio 219.b.Aet.

horror ſubitus, ardentem febrem exoluit 27.g.Celſ. horror à ſudore malus 21.f.Celſ. horrori cum vomitu quomodo ſuccurrendum 51.b.Celſ. horroris vltima auxilia 51.a.Celſ.

Humectæ aures quomodo ſanandæ 287.d.Aet.

Humectãtia corpus 55.e.Aret.71.a.248.c.591.c.614.b.Or.112.b.Aet.15.b.Celſ. humectantia primo & ſecundo ordine 21.d.472.d.Or. humectantia inter & ſiccantia media 614.d.Or. humectans victus quibus conueniat 375.b.Æg. Humectationes quomodo parandæ 156.g.Aet.

Humeralis venæ ſitus 193.d.Aӗ. humeralis vena quando & quibus ſecanda 566.e.Ægin.308.e.Or.385.e.Aet 193.d.f.194.c.Aӗ. humerariam venam ſine periculo ſecari 9 f.309.b.Or. humeraria in cubito non apparente, quæ vena ſecãda 385.e.Aet.194.c.Aӗ.

Humerus 103.g.Ruff.546.c.Orib.169.b.Celſ. humeri forma 120.e.Ruff. humerorum, brachiorum, feminum digitorúmque confractorum communes curationes 179.h.Celſ. humerorũ ægrimoniam vrinæ quales conſequantur 854.e.Th. humerus in alam prolapſus quomodo iacente homine reſtitui poſſit 174.g.Orib. humero in alam prolapſo reſtituendo accommodata ſcala 168.f Orib. humeri caput in alam prolapſum quomodo per organum reſtituendum 187.d.191.d.Or. humeri caput in alam prolapſum quomodo per ſcalam reſtituendum 169.f.Or. humeri caput loco ſuo motum, præcipuè ſi in alam veniat, quomodo reſtituendum 181.g Orib. humeri caput in priorem vel poſteriorem partẽ excidens quomodo per ſcalam reſtituendum 171.d.176.a.Or. humerorum dolentium ſigna mala 29.e.Celſ. humerorum doloribus repellendis ætas quæ aptior 27.d.Celſ. ad humeri dolorẽ 324.d.Aӗ.320.a.g Mar. humerorum dolor quis atræ bilis vomitu ſoluatur 27.e.Celſ. humerorum fractorum curatio 177.g.Celſ. humerus fractus ſimúlque prolapſus quomodo reſtituendus 176.e.Orib. humeri luxati curatio 603.d.Æg.183.b.Celſ. humeri luxati comminutique reſtitutio 192.g.Or.

Humida prima & ſecundaria in elementis, animalibus, plantis 141.a.Aӗ. humidi cibi alimentum præbent tenue 53.e.Aet. humida corpora putredinem gignere 5.c.d.Aet. humida qualitas per ſe doloris expers 415.h.Æg. humidũ corpus quibus de cauſis fiat 319.d.Or. humidum corpus quare conſeruandum 185.f.186.a.Aet. humidæ temperaturæ notæ 362.e.Æg.180.d.Aet. humidi temperamenti correctió 185.f.Aet. humidæ & calidæ, humidæ & frigidæ temperiei notæ 362.g.f.Ægin. humidæ & calidæ affectioni quæ conueniant 367.e.Æg. humidæ & frigidæ temperiei conuenientiores medelæ quæ 367.e.Æg. humidis conuenientia balnea quæ 359.f.Æg.

humiditas & defluxio quando in homine creſcat, & quæ tunc victus ratio conueniat 376.f.Æg. humiditatem ex ore extrahentia 22.c.Or.144.d.Aet. humiditatem multam aliquãdo permixtam eſſe acribus & iis quæ amara non ſunt 6.a.Aet. humiditatẽ aqueam habentia 614.b.Or. humiditas in vrina quid faciat 59.d.Aӗ.

Humor in genere & infinitè, aquã ſignificat 136.e.Celſ. humor ſaporem hebetat 3.c.Aet.

humores excrementáque corporis, 110.d.Ruff. humorum & ſanguinis apparatus 43.f.Aӗ. humorum conſideratio & correctio 197.g.Aӗ. humorum diſtributio poſt concoctionem 82.a.85.b.Aӗ. humorum generatio 6.f.Aӗ. humorum ſpecies 26.e.Aret. humorum in homine pro anni tẽporibus variatio 376.f.Æg. humores præuidentiæ ex vrinis quid conferant 115.b.Aӗ.

humor abundans quæ mala corpori inferat 228.b.411.c.443.g.579.c.Aet. humorum abundantiæ ſigna 578.e.Or. humorum ægrorũ qualitatis & quantitatis mutatio ex vrinis conſpicitur 134.b.Aӗ. humorum arthriticos affligentium notæ vnde ſumantur 493.e.Æg. humorum atræ bilis aliis permixtorũ curatio 602.g.h.Aet. humorẽ bilioſum quæ generant 106.a.Aet. humor calidiſſimus fel 81.b.Aet. humores capitis quomodo deducendi 357.g.Ægin. humores à capite in ventrem diſtillantes, quomodo expellendi 451.d.Aet. humorum complexu qui infeſtẽtur 591.d.Aet. humores corrũpi in ventre 452.c.Aet. humores corruptos quid expurget 384.c.Mar. humores craſſos tenacéſque ante euacuationem diſſecandos eſſe 319.b.Or. humores craſſos ac glutinoſos per ſputũ ex pulmone & thorace quid eliciat 596.h.Or. humores craſſos purgat chamædrys 57.e.Aet. humores crudos in nobis pariẽtia 62.a.Or.16.c.Aet. hum.crudi podagram generant 588.a.Aet. humorũ crudorũ concoctio potus inſtar eſſe poſſit 83 f.Aӗ. humorũ crudorũ redundantiæ quæ remedia ſint 347.b.Ægin. humorũ diuerſitas diuerſos animales affectus procreat 155.g.Aӗ. humores dolorẽ inferentes qui 470.h.471.g.e.Aet. humores domitos & ſufficienter cõcoctos quid indicet 98.c.Aӗ. humor infeſtãs 19.a.Aӗ. humorũ influẽtiũ cognitio 589.g.Aet.

humor

humor intus ſpiſſeſcens aceto diſcutitur 106.a.Cel. humorũ malitiæ ex exãthematis quid medeatur 578.d.Or. humor melancholicus quartanã gignit febrẽ 111.a.Act. humorum mutatio quam febrim inducat 314.f.Tr. humores naturales cum alienis cõſumit vſtio importuna 336.f.Aet. humorum nigredo ex frigore 89.b.Act. ad humores noxios 336.a.Mar. humoris nutritio venenoſa 235.g.Aet. humores oculorum quõ detrahendi 432.b.Æg. humores ex ore trahẽtia 478.e.Or. humoribus perniciosis quõ medendũ 471.472.Aet. humori perſeueranti proximum pus 177.e.Celſ. humorum perturbationẽ quid indicet 853.h.Th. humores præparati & concocti quõ ad fluxionem irritandi 216.c.Act. humori à pudẽdo muliebri profluẽti quomodo medẽdum 830.b.Aet. humor quando ſuppuretur 589.e.Aet. humoris ſanguinei ſigna 589.h.590.a.Aet. humores ſeroſos tenuéſque in principio vacuandos eſſe 11.b.Or. humoris ſubnigri excretio vnde eſſe poſſit 87.h.Act. humor tenuis è naribus tẽpore frigido cur deſtillet 761.a.Caſſ. humorum in ventriculo redundantium dignotio 22.a.Act. humores ventriculo quõ expellendi 223.e.Act. humores viſcoſos educentia 62.a.651.f.Aet. humor vitioſus nauſeam gignit 445.b.Aet. humoribus vitiatis purgationẽ impedientibus quõ medendum 806.h.Aet. humores vitioſi vẽtriculi tunicis infarcti quõ tollendi 640.g.Or. humores vtiles creãtia 86.g.Aret.
humores attenuantia 361.d.Æg. humores educẽdi per ſuperiora qui ſint,& qui per inferiora 319.e.Or. humores educentia malagmata 538.f.Aet.86.a.Celſ. humores expurgãdi quõ 209.c.Aet. humores euacuat ruta 47.d.Aet. humorum omniũ purgationes 133.h.134.a.Aet. humores ſiccãtia 771.a.Myr.333.a.Marc.
humores in fundo matulæ 71.g.Act.
Hyacinthus 415.g.Or. hyacinthi vires 644.d.Æg.446.g.511.a.Or.56.b.Aet. hyacintho ſimile trifolium 639.e.Æg.
Hyades quãdo oriantur 151.h.512.a.Aet.
Hyænæ oleo coctæ vis & vſus 92.b.97.b.Aet. hyænarũ fel quale 81.d.Aet. hyænæ pellis ad quid 91.f.Aet.
Ὑαλοειδὴς χυμὸς 110.g.Ruff. ὑαλοειδὴς tunica 107.d.Ruff.
Hydatis quid, & quomodo curanda 556.e.Æg.
Ὑδατόχολα excrementa 161.c.Act.
Hyderus morbus 545.a.Aet. hyderi affectionum internotio 273.c.Tr. vide plura in Hydrops.
Hydna 644.d.Æg.511.a.Orib.56.a.Aet.
Hydragogum purgatorium 280.f.Act. hydragogis quando vtẽdum 270.h.Act.
Ὑδράργυρος vnde fiat 459.g.Or. hydrargyri vires 644.e.Æg. hydrargyri ſumpti ſigna & curatio 550.g.Æg.647.a.Aet. vide Argent.viuũ.
Hydrelæum 21.h.Or.
Hydri morſus ſigna & curatio 541.e.Æg.332.e.Act.
Hydrocele quid 166.g.Act.154.c.Celſ. hydroceles curatio 636.d.Or. ad hydrocelicos 394.e.Mar.
Hydrocephalus quid, & quõ curãdus 38.b.Ar.551.e.Æg.241.242.Aet.65.c.h.Celſ. hydrocephalicis quid in curatione cõmune cum hydropicis 66.a.Celſ.
Hydrogari vſus 457.f.Æg.
Hydromali ex ſucco malorum cõfectio 669.a.Æg.274.b.Or.239.g.240.a.Aet.
Hydromeli Cebyratici vſus 452.e.459.c.668.e.Æg.
Ὑδρόφοβοι qui & qua antidoto iuuẽtur 222.a.Scr. hydrophobi aquã cur extimeſcant & pudendũ eis cũ hypochondriis ſimul intẽdatur, intremiſcãt etiã ac cõuulſionẽ patiãtur, adeóq; delirẽt vt canum ritu latratum edant 765.a.Caſſ. hydrophobia, eiúſq; remedium 105.b.Celſ.
Ὑδροπέπερι 446.h.511.a.Or. hydropiperis vires 644.e.Ægin.511.a.611.c.Or.56.c.Aet.
Hydrops quid 36.c.Ar.56.f.Celſ. Hydrops quib. affectis partibus oriri poſſit 58.d.Cel. hydrops quos morbos ſequatur 535.b.Aet. hydropẽ Eraſiſtratus iecinori tribuit 58.c.Celſ. hydropis ſpecies 36.c.38.b.Ar. hydropis ſpecierum internotio 273.c.&c.Tr. hydropis cauſæ 36.c.37.e.Ar.544.a.Aet. hydropis origo vnde 24.e.Celſ. hydropis cõmunia ſymptomata quæ 37.c.Aret. hydropis difficiliores ſpecies quæ 38.a.Ar. hydrops peior qui 36.d.Aret. hydropis dignotio & curatio 273.a.Tr.471.c.576.d.Æg.143.a.665.a.Or.535.g.Aet.230.a.& deinceps.Act.57.e.Cel. hydropis inter initia depellendi auxilium 57.a.Celſ. hydropi quo victu occurratur 230.b.Act. ex hydrope conualeſcentibus veneris vſus diu alienus 58.e.Celſ. hydrope qui nõ liberentur 58.e.Celſ.
hydropi flatuoſo medetur ruta 47.f.Aet. hydrops matellæ 146.c.Or. hydrops ſubtercus quõ curãdus 542.g.Aet. hydrops vteri quomodo curandus 821.a.Aet.
hydropicus humore abundans copioſo, cur ſitiat 755.c.Caſſ. hydropici quõ purgãdi 127.b.Aet. hydropicis, euacuatione facta, quid medelæ adhibendæ reſtet 542.d.Aet. hydropicis aer qui conueniat 150.c.Aet. hydropicis balnea quæ cõueniant 359.f.Æg.155.a.Aet.201.c.Act. hydropica epithemata 536.g.157.Aet. hydropica malagmata 537.d.e.f.g.Aet. hydropica pharmaca 817.b.Myr.216.a.218.e.Scr. hydropicis potio accõmoda 269.d.Act. hydropicis vomitum prodeſſe 138.e.Aet. hydropi hydropicíſque medentia 9.c.63.g.70.b.83.d.117.a.118.f.652.c.Aet.357.f.382.a.b.405.c.d.413.b.471.c.529.e.770.g.773.d.801.e.Myrepſ.211.b.212.a.215.b.f.Scrib.303.c.317.b.326.f.327.f.336.f.342.b.c.345.c.346.b.355.b.g.364.c.377.f.383.a.Marc.
hydropicus Antigoni amicus, notæ intemperantiæ, quomodo in exitium ſe præcipitarit 56.h.Cel.
Hydroroſati cõpoſitio 669.b.Æg.239.b.Aet.776.e.Myr. hydroroſati vſus 469.g.561.f.Æg.
Hydroſaccharis vſus 249.h.Act.
Hydroſaton 360.e.Myr.
Hyemales morbi 19.d.Celſ. hyeme peregrinantibus quid vtile ſit 258.e.Act. hyeme pulſus quales ſint 846.c.Phil. hyeme reptilia quomodo latitent 802.f.Aet. hyeme quieſcendum totis noctibus 12.a.Celſ. hyeme venæ non ſecandæ 120.b.Aet. hyems ad venerem non cõmoda 118.b.Aet. hyeme victus ratio quomodo inſtituenda 359.g.Æg.579.a.Or.15.d.Celſ.
Hygidium (collyriũ) 671.e.Ægin.361.b.Aet.309.b.Act.
Hygieia emplaſtrum 753.a.Aet.
Hygra collyrium 199.f.h.Scr.280.g.281.a.Marc. hygra ad caliginem 272.h.Marc.
Hymettium mel 233.g.Or.
Hyoſcyamos Latinis Altercum 202.a.Scr.289.b.Marc. hyoſcyami deſcriptio 447.a.Orib. hyoſcyami vires 644.f.Æg.511.a.611.c.Orib.56.d.Aet. hyoſcyamus optimus qui 27.c.Or.98.h.Aet. hyoſcyamum frigidiſſimum eſſe 1.d.Aet. hyoſcyamum venenatum eſſe 628.c.Aet. hyoſcyami poti ſymptomata & remedia 546.e.Æg.77.c.644.b.Aet.107.b.Celſ.224.a.Scrib.
Ὑπήνη 103.a.Ruff.
Hypecoon, eiúſq; vires 644.g.Æg.447.d.511.b.Or.
Ὑπήλατα medicamenta 199.c.Act.
Hyperbati laquei ratio & vſus 162.a.Orib.
Hypericum 423.f.447.c.Or. hyperici vires 628.a.644.f.Æg.19.c.511.b.Or.56.d.Aet. ex hyperico antidotus 618.d.Aet.
Ὑπερῷα 102.d.Ruff.
Ὑπεζωκότες ὑμένες 107.h.Ruff.
Hypion 545.f.Or.
Hypnon 15.d.Aet.419.e.Myr.
Ὑπὸ μάλης ἔχειν 104.a.Ruff.
Hypochondria 546.f.Orib.103.c.Aet. hypochondriacus & flatuoſus morbus 122.c.Orib.23.d.Act. hypochondriacis medentia 357.g.404.g.417.f.Myr. hypochõdriaca anethine 43.d.Or.
hypochondriaca melancholia, eiúſque curatio 424.g.Æg.
Hypochyma quid,& quid ab glaucomate differat 184.d.Act.199.h.Scr. ad ὑποχύματα oculorum 267.c.277.f.Marc.
Hypochyſis oculorum quid, eiúſque curatio & remedia 125.a.Celſ.228.f.Scr.
Ὑποκίστις quid 207.c.Scrib. hypociſtis, eiúſque vires 644.g.Ægin.447.d.499.g.Orib.3.b.33.f.Aet.306.b.Act.
Ὑπόκοιλον 101.g.Ruff. ὑπόκοιλον vnde intumeſcat 102.a.Ruff.
Ὑποδερίς 103.f.Ruff.
Ὑποδέρμις 105.c.Ruff.
Ὑπογάστριον 104.g.Ruff.
Hypogloſſi vires 644.g.Æg.
Hypogloſſis 103.d.Ruff.546.b.Orib.
Hypoglottides variæ 807.a.810.f.Myr. hypoglottiorum medicamentorum vſus 411.a.b.Æg.
Ὑπογλουτίδες 105.Ruff.
Hypophæſti vires 644.h.Æg.
Hypopia 102.d.Ruff.517.d.Ægin.545.e.Orib.365.c.Aet.185.f.Act. hypopiorum curatio 365.c.Aet. hypopia quid ſanet 605.d.Or.
Hypophthalmium 365.c.Aet. ὑποφθάλμια 102.d.Ruff.
Hyporrhinon 545.d.Or. ὑποῤῥίνιον 102.e.Ruff.
Hypoſarca morbus quis 143.b.Or.56.g.Celſ.216.c.Scr.
Hypoſpadiæorum curatio 573.d.Ægin.
Hypoſpathiſmi ratio & vſus 553.b.Æg.337.h.Aet.
Hypoſpathiſteris vſus 553.c.Æg.
Hypoſphagma quid, & vnde 517.d.Æg.182.h.190.c.Act. hypoſphagmate laborantibus qui colores ob oculos verſentur 12.f.Act. hypoſphagmatis & ſugillatis quid proſit 596.c.Or.
Hypoſpondylon 105.d.Ruff.547.a.Or.
Hypoſtaſis in vrina quid,& ὑφίστασθαι 853.d.860.d.862.d.Theoph.50.a.150.h.Act. vide plura in Vrin.hypoſt.
Ὑπόστημα 105.a.108.f.Ruff.546.g.Orib.
Hypothenar 104.d.Ruff.546.d.Orib.
Hyſſopus 447.e.Orib. hyſſopi vires 645.a.Æg.21.g.22.d.483.g.511.c.611.d.Or.56.e.154.e.Aet. hyſſopum balneis iniici 154.e.Aet. hyſſopi in purgando vires 384.f.Marc. hyſſopus humida 471.b.Myr.
Ὑστέρα 109.b.Ruff.542.d.Or.& cur dicta 779.a.Aet. Ὑστερικὴ πνὶξ quid,& quid ei medeatur 251.d.364.b.Marc.

I

Iamblychi antidotus 393.e.Myr. iamblychi ſales 463.e.Aet.
Ianitor 108.b.Ruff.
Ianuarius menſis Ægyptiis Thibi dicitur 610.β.f.Aet.
Ianuarii cataplaſma 347.b.Marc.
Iaſmelæum 21.b.Aet.
Iaſpachates 70.c.Aet.
Iaſpidis virtutes 157.d.158.a.Trall.166.d.Aet. iaſpis viridis, eiúſq; facultas & vſus 138.b.514.e.660.e.670.h.Orib.70.a.455.g.Aet. iaſpidis viridis torques è collo ſuſpenſus quid conferat 456.f.631.a.Æg. iaſpis ſubuiridis 513.g.Orib.
Iatraliptæ 471.b.Æg.
Iberidis, ſeu cardaminæ, vires & deſcriptio 492.c.630.b.Æg.420.c.Or.160.g.582.e.Aet.
Iceſiũ emplaſtrũ, eiúſq; vſus 678.d.Æg.296.a.410.d.455.a.Aet.
Ichneumõ venena ꝓdit 647.h.Aet.
Ichor qualis ex quib. vlceribus exeat 98.g.Celſ. ichor quis peior & quis tolerabilior 99.a.Celſ.
Ichthyocollæ vires 623.f.Æg.
Ἴκτερος quid 149.g.Act. icterus vnde dictus 34.b.Aret. icteri ſpecies 34.c.Aret. icteri cauſæ & ſymptomata 33.d.Aret. icteri dignotio & curatio 474.c.Ægin.531.g.Aet. icterica medicamenta 653.b.Myr. ictericus paſtillus 533.c.Aet. ictericis medentia 29.e.

37.g.51.g. 56.c. 91.b. Aet. 380.e. 416.b.f.418.a.d.420.f.532.d.f.801 c.g.Myr. ictericos purgat marrubium 49.a.Aet.
icteri nigri cauſa 473.b.474.c. Æg.
Ictis 34.c.Ar.530.g.Aet.
Ictibus quid valeat 324. h. 325. d. Act.
Idæa radix 420. c. Orib. idææ radicis vires 622.g.Ægin.497.d. Orib.
Idiotæ & plerique athletæ cur ingenio ſint ſtupido tardóq; 285. e.Or. idiotarum error apud ægrotum 202.a.Aet.
Idnon 19.c.Or.
Iecur, & in eo contenta 108. d. Ruff. iecinoris ſitus, forma, magnitudo officium & partes adiunctæ 31.b.Aret.117.b.Ruff. 539.g.540.c. Orib. 63.f. Celſ. iecinoris diuerſitas 16.g. Act. iecoris intemperaturæ dignotio 87.a.Or.
iecinoris affecti ſymptomata 14. a. 31.c.Aret. iecinoris affectiones ex vrinis cognoſci 143. e. Act. iecinore laborantes in locum affectum cur minus difficulter decumbant 755.e.Caſſ. iecinoris affectuum dignotio & curatio 14. a. 31. b. 76. b. Aret. 239.a.&c.Trall. 468.g.Æg. 141. d. 664. a. Orib. 509.a. Aet. 149. e.228. g. Act. 73. e. Celſ. iecinoris affectibus cuius venæ ſectio congruat 194.c.Act. iecinoris & venarum ex eo ortarum peculiaria vitia 143. d.Act. iecinoris vitiis quæ medeantur 258.a.Act. 380.e.381.d. f. 404.h. 409.d.f.411.a.b.412.e.413.b.417. d. 418. d. 799. f. 800. a. 801. c. g. Myr.327.e.336.h.340.e.342.f.385 g.Mar. iecinoris vitio ſi phreniticus laboret quæ adhibenda medela 54.f.Aret.
iecinoris acutorū vitiorum curatio 76.b.Aret. ad iecinoris abſceſſus 771. b. Myr. ad iecinori inſidentem bilem deducendam 384.e. Mar. iecinoris calida intemperies, eiúſque curatio 243.d. Tr. iecinoris calori quid medeatur 251. b. 253. d. e. 254.a. 255. g. Actuar. iecinoris debilitas vnde, & quō ei medendū 509.a.Aet. iecinori dolenti accommodum malagma 84.e.85.e.Celſ. iecinoris dolori medētia 265.e.266.a.Act.213.g. 214.a.222.e.228.g.235.h.236.a.h. Scr.317.f.340.g.342.g.343.b.f.g 349.d.h.364.c.Mar. ad iecinoris dolores veteres 341.a. 344.f. Mar. à iecinoris dolore præſeruātia 336.a.334.e.Mar. iecinoris duritiei medentia 207.g.212. a.214.a.Scr. 310.a.342. a. 344. f. 350.f.364.e.Mar. ad iecinoris duritiem diutinam 326.e. 327.d. Marcell. iecinoris frigida intemperies, eiúſque curatio 243. e.Trall. iecinoris frigidi vrinæ quales 854.d.Theoph. iecinoris imbecillitatis dignotio & curatio 242.g.Trall.141.f.142 c. Orib. iecinoris imbecillitati quid conueniat 253. e. 329. Act. iecinoris inflammati notæ & curatio 239.a.240.g.Tr.25. b. Celſ. iecinori & lieni inflammatis noxia quæ 589.b.Or. 53.h.Aet. iecinori inflammato quid medeatur 610.f.Or. iecinoris obſtructio, eiúſq; curatio 240.e.Tr. iecinoris obſtructiones gignentia 589.a.Or.45.d.57. b.58.b. Aet. iecinoris obſtructionibus medētia 594.f.Or.12. g.26.d.30.a.Aet.255.e.256.f.276. g.Act. 364.g. 387.g.405.f.414.e. g.421.a.442.f.524.g.527.d. Myr. iecinori perfrigerato medetur oleum nardinum 23. a.Aet. iecinoris ſcirrhus periculoſus 150. a.Act. iecinoris ſcirrhus incipiens quomodo curandus 142. e.Or. iecinoris ſicca intēperies, eiúſq; curatio 243.f.Tr. ad iecinoris ſtricturas 342.e.Marc. iecinoris ſuppurati ſymptomata 31.d.Aret. iecinoris tumor durus in ſcirrhum quando mutetur 32.b.Aret. iecinoris tumori medētia 214.a.Scr.341.b. 342. a.345.e.355.b.384.c. Marc. iecinoris vlcerū & puris ab eo effuſionis curatio 90.e.Aret. iecinoris vomicarū proſperæ notæ 26.f.Cel. iecinoris vomicarū curatio 74.b.Celſ. iecinoris vulnerati ſigna 97.g.Celſ.
iecinori accommoda & vtilia quæ ſint 16. b. 19. c. 44. e. 48.c. 49.a. Aet. 85. g. Celſ. iecinori valens compoſitio Lyſiæ 85. g. Celſ. iecur purgantia 599. c. Orib.26.b.32.g. 37.g. Aet. iecur quid roboret 255.f.g.276.d. Act.
iecinoroſis medentia 263.b.h.269. d.278.f.279.e. 324.b.e. Act. 356. f.357.a.361.f.378.b. 386.g.389.g. 390.f. 391.g.402.a. 406.c. d. 407. f.408.e.411.a.412,e.415.h.416.h. 418.a. d. 420. b.d.421.d.423.b.f. 425.e.426.d.454.b. Myrepſ. 211. b. Scrib. 337. g. 340. g. 341. b. Marc. ad iecoriticos 343.f.344 a.Marc.
iecoraria vena 109.e.Ruff.
iecinoris inter edulia qualitas & facultas 222.c.584.b.Orib 85.g. Aet. iecur anſerum 223.c.Or. iecur humanum comeſtum comitiali prodeſſe 87.a.Aret.
Ieiunis poſt concoctionem perfectā purgatoria dāda 651.d. Æg. ieiuno periculoſus morſus ſerpētis 106.g. Celſ. ieiuni hominis morſus quàm peſtifer⁹, & quomodo curandus 543.a.Æg.
ieiunum inteſtinū 118.c.Ruff.465. b.Aet. ieiunum inteſtinū exulcerari periculoſum 494.f.Aet. ieiuni inteſtini vulnera incurabilia 573.a.Æg.
Ignauia corpus hebetat & ſenectutem accelerat 11.b.Celſ.
Ignis primum calidum 140.f. Act. igni combuſta quomodo curāda 115.a.Orib.729.f.Aet. ab igne vlceratis oculis quomodo medendum 306.f.g.Aet.
ignis ſacer vnde oriatur 188.a.Act. ignis ſacri dignotio & curatio 512.c.Æg. 726.f.Aet. ignis ſacri in cerebro ſigna & curatio 420.c.Æg. 263.c.Aet. ignis ſacri circa ſedē curatio 479.e.Æg. ignis ſacri affectiones circa viſcera quō curandæ 217.g.h.218. Aet. igni ſacro medētia 158.c. 220.c.238.a.Aet.93.f.Celſ. 211.c. Scr.326.g.Marc. vide plura in Eryſipel.
Ἰγνύα 105.g.Ruff.
Ilaphis 444.c.Myr.
Ileus vnde dictus, quid ſit, eiúſque remedia, vide in Εἰλεός. ilei ſigna 76.c.Celſ. ilei exploratio 76.d.Celſ. ἴλεος, ſeu voluulus inteſtini tenuioris, quō curādus 663. b. Orib. 76. c. Celſ. ileo ex frigore, quid conducat 256. e.Act.
ileoſis quando potus dandus 76.e. Celſ. ileoſis quid medeatur 265.a.Act.412.g.Myr.
Ilicis vires 638. c. Æg. ilicis fructuum qualitas 3.f.Aet.
Ilia 105. e. Ruff. ilia in fœminis & maribus 64. g. Celſ. ad ilii dolorem 408.h. 411. f. Marc. ilium dolori quid conferat 265. a.Act.
ilium oſſa quō frangantur, & quō curanda 597.b.Æg.
Illaqueationis vſus 556.b.Æg.
Illecebra (herba) 666.e.Aet.
Illinctus reſtauratorius 268.a. Act.
Illitionum forma 686. a. Ægin. illitionū variæ compoſitiones 546.c.Myr. illitiones capitis & oculorum 338.e.f.g.h.Aet. de illitionibus oris doctrina ſummaria 395.b.Aet. illitiones ſedis & vmbilici purgatoriæ 652. f. Æg. illinitio ſuperciliorum 365.a.b.Aet.
illitio ex atramento ſcriptorio 687. h.Ægin. illinitio olei ad quid 18.b.Aet.
illitiones ſimplices & compoſitæ anginæ accommodatæ 63.c.Ar. illitio ad dyſenteriacos 507. g. Aet. illitiones ad elephantiaſin 667.b 668.h.669.a.Aet. illitio ad leucas 668.h. Aet. illitio tetanica 707. e. f. Aet. illitiones contra venena 616.β.c.d. Aet. illitio Zoſimi 687.d.Æg.
Ἴλλωσις 555.b.Or.
Illuſtrantia faciem 367.368.Aet.
Imaginaria tuſſis 411.d.Aet.
Imaginatio 6.a.c.11.a.Act. imaginatio quomodo ſenſibilia recipiat: eiúſque actiones 9.g.Act. imaginatio vnde offēdatur 156. a.Act. imaginatio vaga & erronea 11.b.Act.
ad Imaginationes falſas 267. e. Act. imaginationes ex atra bile ortas quid tollat 258.d. Act.
Imaginatrix vis 19.d.20.b. Act. imaginatiuam facultatem lædit phrenitis 243.g.Aet.
Imbecillitatis ſummum periculum 43.f.Celſ. imbecillitati vt ſuccurratur 55. e. Celſ. imbecilles ex longo morbo quid roboret 266.f.Act.
Imberbis & impubis vt quis maneat 475. e.Æg.37.e.Act.
Imbres vnde 151. a.Aet. imbres quos morbos inducant 19. e. Celſ.
Immobiles in organis partes quæ ſint & quotiplices 166. a. Or.
Immortalis anima 4.c.Act.
Impetigines neglectæ in ſcabiē & lepram abeunt 187.h.Act. impetiginum cauſa & curatio 503. e.Æg.117.e.637.e.Or.187.h.243 e. Act. impetigini accōmoda medicamenta 711.d.Myr. impetiginum excoriatorium medicamentum 312.h.Act. impetiginibus medentia 611.a. Or.18.h. 25.b. 39. f. 49.g. 55. f. 72.f.82.b Aet.827.e.Myr.234.g.Scr.321.e. Marc.
impetigines ἀγρίαι ſeu feræ quæ 637 f.Or. ad impetigines ἀγρίας 322.a.Mar. impetigini aſperæ quid conducat 329.d.Act. impetigo fera quæ 375.h.Aet. impetiginibus feris quid medeatur 279.e.313.d.Act. ad impetiginem inueteratam 321.h.Marc. impetigines recentes quid ſanet 312.b.Act. ad impetiginē ſcabidam 321.g.Marc.
impetigo equorum 91.c.Aet.
Impetus veneris cohibendus 117. d.Aet.
Implentia corpus 14.a.Celſ. implentia vulnus 102.c.Celſ.
impleri cibo ægris, niſi valetudine inclinata, incōmodū 47.f. Celſ.
Impubis quomodo quis diu permaneat 37. e. Aet. impuberes ſeruat hyacinthus 56.c.Aet.
Inanitates 110.a.Ruff.
Inanitionis & repletionis mutatio quo pacto fieri debeat 12.f.Cel.
Inappetētiæ ciborū cauſa, & curatio 411.α.g.Æg. Vide Cib.inap.
Inaurantibus oleum quod accommodum 18.f.Aet.
Incantationibus vim aliquam tribuit Trallianus 281.a. Tr.
Incarnantia medicamenta 435.f. 527.f.Æg.
Incidens victus quibus conueniat 424.c.Æg. incidentia & aperientia 588.f.Or.
inciſores dentes 103.b.Ruff.547.b. Orib.
Incoctilium tumorū curatio 603. 604.Aet.
Incomparabile antidotum 265. g. Act.
Incraſſantia 582.g.Or.
Incrementa vteri vnde 779.e.Aet.
ad Increſcentem carnem 93. e. Celſ.
Increſcere morbum quid indicet 41.g.Celſ.
Incubo quid, & quid mali portendat 155.e.Act. incubi etymologia, ſigna, & curatio 426. a. Æg.255.b.Aet. incubonis deluſionibus quid medeatur 210. a.Scr.325.d.Marc.
Indarium collyrium 361.d.Aet.
Index digitus 104. c. Ruff. 546. d. Orib.
in India dracunculus morbus conſuetus 736.g.Aet. india macer (corticem) habet 41. e. Aet. indicus coſtus 98.b.Aet. indici lapidis vires 631.d.Æg.69.d.Aet. indicum lycium 41.c.Aet. indicum nigrū 306.c. Act. indicum regiū collyrium 359.a.Aet. indica ſpica 44.e.Aet.
Indolentia, ſecura, at periculoſa 11. c.Aret.
Indurantium catalogus 22.b. 476. b.Orib. 102.a. Aet. indurantium diuerſi modi 476.d.Or.
induratio quibus de cauſis fiat 22. b.Or.
Inedia humores auget malignos 270.d.Aet. inedia quibus noxia 15. e. Celſ. inediæ facilitas ac difficultas ſecundùm ætates 15. c. Celſ. inediam ſenes cur tolerent, non pueri 762. b.Caſſ.
ad Inediam 303.c. 327.d. Marc. inedia conſumptis quid conferat 210.f.Scr.
Infantis recèns nati, ſanúſne ſit

nécne, dignotio 163. f. Aet. infans mammis quando adhibẽdus 163. g. Aet. infantes lacte vitioſo inficiuntur 798. α. a. Aet. infantes ablactandi quomodo 169. a. Aet. infantis abactati victus 349. f. Æginet. infantum educandorum & nutriendorum ratio 347. e. Ægin. 575. b. Or. infantium & aliarum ætatum vſque ad declinantes, victus ratio 77. d. Or.

infantum morbi 20. a. Celſ. infantis morborum diuerſorum curationes 348. e. Æg. infantibus leniores curationes adhibendæ 376. f. Ægin. infans lactens aphthis infeſtatus, quõ curãdus 131. a. Celſ. ad infantes lienoſos 345. e. Marc. infantum ſtrabonũ ex natiuitate curatio 439. a. Æg. ad infantium vlcera ori, gutturi, ſtomachóque innaſcentia 292. g. 293. c. Marc.

ad infantem mortuum è vulua eiiciendum 92. e. Celſ.

Infibulandi ratio 159. a. Celſ. infibulatio & ſutura qua ratione paranda: & quæ partes infibulandæ 100. b. Celſ.

Inflammati animalis pulſus 149. a. Act. inflammationis notæ 50. a. Celſ. inflammatio qua parte bonum quid portendat 21. c. Celſ. inflammationis differentiæ, materia cauſa & curatio 508. g. Æg. 638. a. Orib. 702. 703. Aet. 188. g. 244. f. Act. inflammationibus diſcuti minuíque incipientibus pruritus cur oboriatur 755. b. Caſſ. inflammationis initio, & non tantùm in plenitudine, venam ſecandam eſſe 8. e. Or. inflammationes quomodo extẽdant medici imperiti 588. g. Aet. inflammatorum ſanatio ſcopos habet tres 173. g. Aet. inflammationem quæ ſequantur 71. c. Celſ.

inflammationes arcentia 8. b. 51. d. 617 β. h. Aet. inflammationibus medentia 127. c. Ruff. 111. g. 633. a. Or. 9. e. 54. e. 65. e. 69. c. 73. f. 82. e. Aet. 328. e. g. Act. 357. g. 402. b. 403. f. 419. a. 768. c. Myr. inflammationibus iam induratis quid profit 603. b. Or. inflammationes veteres quid diſcutiat 266. b. Act.

inflammatio capitis dolori ex ictu ſuperueniens quomodo curanda 141. b. Trall. inflammationi ex compreſſione in voluulo ortæ quomodo medendum 470 g. Aet. inflammationis eryſipelaceæ curatio 321. b. c. Tr. inflammationes quæ in gangrænam & ſiderationem abeant 189. b. Act. inflammationi in phreneſi conueniens medela 55. b. Aret. inflammationes podagricæ cur non ſuppurentur 587. d. e. f. Aet. inflammatio grauis vulneri ſuperueniens quid poſtulet 101. e. Celſ. inflammationis in vulneribus indicium 101. d. Cel. inflãmatio in vulnere quando verenda 90. d. Celſ. inflammationis vulnerum curatio 99. f. Celſ.

Inflammationes & laxi tumores in auris extremitate quomodo curentur 649. b. Orib. inflammationum capitis magnarum curatio 141. a. Tr. inflammationis coli notæ & curatio 355. a. b. Or. inflammationibus feruentibus quid conueniat 10. g. Aet. 329. a. Act. inflammationum non feruentium remedia 597. c. Aet. inflammationes in genibus quid iuuet 608. a. Or. ad inflammationes glandularum inguinis 702. b. Aet. inflammato gurgulioni quomodo medendum 391. 392. Aet. inflammatio hepatis, & eius curatio 513. 514. 515. Aet. inflãmationibus iecoris, ventris ac ſtomachi quid medeatur 610. f. Or. inflammationis inteſtinorum curatio 225. c. Act. inflammationi inteſtinorum quid medeatur 42. a. Aet. inflammationis lienis curatio 265. f. Trall. inflammatæ linguæ remedium 389. e. f. g. Aet. inflãmatio oculi vnde, & quid à ῥεύματι differat 182. e. Act. inflammationis oculorum curatio 435. g. Ægin. inflammatio oculorum ingens quæ eos ſede ſua dimouet, vt ſedanda 120. f. Celſ. inflammatio oculorum ſuppuratorum vt tollatur 121. a. Celſ. inflammationes oris quomodo curandæ 393. f. 394. a. Aet. inflammatio oris ventriculi quomodo tollenda 660. c. Orib. inflammationes palpebrarum, aurium & mamillarum quid curet 611. g. Orib. inflammationis præcordiorum, doloríſque, curatio 50. a. Celſ. inflammatis pudendis quomodo medendum 690. a. Aet. inflammatio pulmonis, eiúſque curatio 200. d. Trall. inflammationi renum quomodo medendum 559. 560. Aet. inflammationum ſedis curatio 663. d. Orib. 683. 684. Aet. inflammationi in ſede cum vlceribus aut rugis quid conueniat 606. c. Or. inflammatio ſplenis quomodo curanda 522. e. 523. a. Aet. inflammatio ſtomachi, eiúſque curatio 230. g. Trall. 453. 454. Aet. inflammationes tonſillarũ quõ curandæ 397. 398. Aet. inflammationes in vberib. teſticulis & omnibus locis glandularũ, quid mitiget 596. d. f. Or. inflãmatæ veſicæ curatio 566. 567. Aet. inflãmatio vteri quõ curanda 823. 824. 825. Aet. ad inflãmationes vuluæ 92. e. Celſ. inflãmationem vuluæ cohercẽtia catapotia 95. c. e. Celſ.

Inflantia & non inflantia 66. g. h. 588 d. Or. inflationis cauſa & curatio 516. e. Æg. 118. b. Or. 466. 467. 738. b. Aet. 189. a. 245. c. Act. inflationib' medentia 255. f. 263. b. 322. f. 324. c. Act. 207. g. Scr. 310 a. 385. a. Mar. inflationibus ex frigiditate quid medeatur 357. g. Ægin.

inflationes coli vnde 164. a. Act. inflationis inteſtinorũ curatio 225. d. Act. inflationis lienis curatio 264. a. Tr. 521. g. Aet. inflationi oculorum quõ medendum 305. b. Aet. inflationes palpebrarum vnde 183. a. Act. inflatio vteri quõ curetur 820. a. Aet.

Influentia repellunt adſtringentia 709. b. Aet.

Infundibulum 524. e. Or.

Infuſorum per clyſterẽ, ratio 357. e. Æg. infuſum per clyſterẽ, ſurſum purgans 654. c. Ægin. infuſa ad colicos 479. 480. Aet. infuſiones ſedis 148. 149. Aet. infuſa reiicientes quomodo curandi 504. g. Aet.

Ingreſſus in hydrelæum 17. b. Or. ingreſſus in oleum 403. a. Or. ingreſſus per loca ſima, vtilitas 299. e. Or.

Inguina 105. f. Ruff. 547. a. Orib. inguina ictis pedibus cur condoleant 761. b. Caſſ. inguen quõ incidendum 155. a. Celſ.

inguinum abſceſſui medetur patos 81. e. Aet. ad inguinum cõdylomata 392. b. Marc. ad inguinum dolorẽ 391. f. 392. f. g. 393. a. Marc. ad inguina equitando vexata 392. a. Marc. inguinum glandulis inflammatis quid medeatur 702. b. Aet. inguinis hernia vnde, & quõ curãda 693. g. 694. Aet. inguinis hernia in mulieribus quõ curetur 834. c. d. Aet. ex inguinum inflammatione febris orta quõ curanda 204. e. Aet. ad inguinũ paniculas 264. a. 391. d. Mar. inguinis ramex vt curand' 158. c. Cel. ad inguinum tumorẽ 12. h. Aet. 391. c. h. 393. a. Marc. ab inguinis tumore quid præſeruet 391. h. 392. a. Marc.

inguinalis decuſſatæ deligationis vſus 580. d. Æg. inguinariæ herbæ vis 615. e. Æg. vide Buboniũ.

ad Inhærentia corpori extrahenda 397. g. 398. a. 400. d. Marc.

Inhorreſcere quando malum 21. f. Celſ.

Iniectionum, ſeu enematum, diuerſorum cõpoſitiones 609. a. Myr.

Ἰνίον 101. e. Ruff.

Inſania quid 163. e. Trall. inſaniæ ſpecies tres 54. g. Celſ. inſaniæ futuræ indicia 25. d. Celſ. inſaniæ præludium incubus 255 b. Aet. inſanientes delira cur loquantur & agant 765. f. Caſſ.

inſanientes & phrenitici quomodo differant 146. c. Tr. inſaniæ ſymptomata & curatio 425. h. Ægin. 122. g. Orib. 248. 249. Aet. 52. g. Celſ. inſaniæ inſanientibúſque medentia 355. c. Æg. 238. a. Aet. 358. c. 417. g. 418. c. Myr. 55. a. Celſ.

inſaniæ cogitabundæ ex atra bile ortæ quid ſuccurrat 266. b. Act. inſanientium cum riſu leuior morbus 54. g. Celſ. inſania lupina 254 g. 255. a. Aet.

Inſecta vnde generentur 164. h. Act.

Inſeſſiones quomodo parẽtur 156 e. Aet.

Inſeſſus in ſolio ex hydrelæo 403. h. Or. inſeſſus in ſolium ex oleo 155. g. Aet. inſeſſus in ſolium ex oleo vtilitas 17. a. Or. inſeſſiones ad calculos renum 550. b. Aet.

Inſolatio 118. f. Aet. inſolationes quibus maximè conueniãt 391. e. Or.

Inſomnia effera 23. a. Act.

Inſomnes ſine dolore eſſe nequeũt 21. d. Celſ.

Inſperſilium compoſitiones variæ 667. a. Myr. inſpergines ad iſchiadicos 587. a. Aet.

Inſtrumẽtalium partium peculiares affectus 143. b. Act.

Inſuauibus vtilibus ſuauia inutiliora miſcenda vt æger accipiat 77. h. Celſ. inſuauitas ad preces ægroti nonnunquam mitiganda 218. b. Aet.

Inſuetis ſubitus calor & frigus tuta non ſunt 18. b. Celſ.

Intellectus humani mira vis 4. a. Act. intellectiuæ partis affectionum cauſæ 20. a. Act. intellectuale atque diuinum animam noſtrã ex propriis actionibus colligere 4. c. Act.

intelligendi diſcrimen in animali ſpiritu 18. b. Act. intelligentiæ amiſſio quid 259. b. Aet.

Intemperantia duriórne ſit in potu quàm eſca 12. c. Celſ.

Intemperatus quis dicatur 141. f. Act.

Intemperierũ corporis dignotiones & curationes 362. a. & deinceps, Æg. 84. e. & deinceps. Or. 179. c. & deinceps, Aet. intemperierũ genera octo omne corpus affligunt 519. h. 520. Aet. intẽperies ſimili cibo irritatur, contrario leuatur 159. c. Act.

intemperaturæ æquales quæ 179. d. e. Aet. intemperiei frigidæ correctio 87. h. Or. intemperiei humidæ quomodo medendum 214. g. Act. intemperamentorum miſtorum curatio 186. c. Aet. intemperiei nudæ quomodo ſuccurrẽdum 214. d. Act. intemperierum ſimplicium curationes 185. b. Aet.

Intendendi modi 188. b. Or. intendens æqualiter laqueus 157. d. 159. e. Or.

Interaneorum collectioni quid valeat 265. f. Act. ad interanea conuulſa & rupta 364. b. c. Mar. ad interaneorum dolores 350. g. Marc. interaneorum morbis medentia 127. c. Ruff. 96. d. Aet. 375. g. 376. a. 383. a. Marc. ad interaneorum vitia ex frigore, labore, & indigerie 375. h. Marc. interanea quid purget 311. b. Marc.

Intercoſtalia 104. f. Ruff. 546. f. Or.

ad Interdigitia 397. f. Marc.

Interfeminia 105. f. Ruff. 547. a. Or.

ad Interióres cauſas 333. e. Marc. ad interiora vitia è frigore, labore, pectoris lumborúmue dolore orta 371. d. Marc.

interiorum membrorum appellationes 106. a. Ruff.

Internodia 104 c. 121. a. 122. d. Ruf.

Interna calfaciunt ſomni 578. g. Aet. internæ cauſæ inueſtigãdæ 160. f. Act. ad internos dolores 327. e. 329. g. 338. c. Marc. internis malis quæ medeantur 380. f. 412. d. Myr.

Internoſcens optimè, optimè medetur 257. e. Tr.

Interſepti ſitus 117. g. Ruff. interſepientes thoracis mẽbranæ 107. h. Ruff.

Intertriginum curatio 730. f. Aet. intertriginib. & vlcerib. quid cicatricẽ ſtatim inducat 595. e. Or. intertriginibus medentia 528. b. Æg. 104. e. 607. h. Or. 14. b. 41. a. 48. c. Aet. 313. g. Act. 231. d. Scrib 392. d. 393. b. Marc.

ad Intertrigines ani 387.f.Marc. intertriginũ quæ ex calceis fiũt, curatio 626.b.Or. ad intertrigines equitando cõtractas 392. b.Marc. ad intertrigines excalefactas & dolẽtes 391.d.Mar. intertrigines in feminibus quid ſanet 697.d.Or.178.e.688.d.Aet. ad intertriginum porriginẽ 393. c.Marc.

Interuallum quid 191.g.Aet. interuallum nullum in febre putrida 209.c.Aet.

Inteſtina inter partes principales numerari 686.h.Aet. inteſtinorũ nomina 108.c.Ruff. inteſtinorum numerus 537.g.Or. inteſtinorum ſitus 118.b.Ruff. inteſtinis tunicas binas natura cur attribuerit 537.f.Or. inteſtinorum vtilitas 537.f.Or.

inteſtinorum affectiones vomitu aut alui excrementis oſtendi 143.f.Act. inteſtinorum affectorum vrinæ 132.c.Act. inteſtinorum affectiones quæ, & quomodo curandæ 13.b.44.a. d.46.d.75.c.Aret.251.a.257.c. 287.a.Trall.459.e.&c.Ægin. 139.140.661.f.662.Or.468.470. 493.494.Aet.222.a.224.h.Act. 75.a.Celſ. inteſtinorum morbis à Diocle Caryſtio quæ indita nomina 76.b.Celſ.

inteſtinorum abſceſſus, eorúmque curatio 493.c.Aet. inteſtinorum abraſionibus & vulneribus quæ clyſmata adhibeantur 197.a.Act. inteſtinorum cancro quid medeatur 212.h.Scrib. ad inteſtinorum contractionẽ 375.c.Marc. ad inteſtina conuulſa & rupta 327.e.Marc. inteſtinorum corroſorum à fluxione curatio 226.g.Act. inteſtinorum cruciatibus medentia 263.e.Act.358.g.402.d.f.h. 416.b.450.b.Myr. inteſtinorũ cruor mortiferus 46.b.Aret. inteſtinorum defluxioni vtile malagma 322.e.Act. inteſtini deſcendentis curatio 156.d.Cel. inteſtinorum difficultatis cauſæ & ſymptomata 44.e.Aret. inteſtinorum difficultatis ſigna 228.e.Act. inteſtinorum difficultatis remedia 251.c.254.c. 257.b.c.Act. inteſtinorum dolor 228.e.Act. inteſtinorum dolori medentia 326.f.Act.213. g.Scrib.303.c.333.f.363.f.375.c. d.e.385.a.Mar. inteſtinorum exulceratorum excrementa 45. c.46.a.Aret. inteſtinorum exulcerationes vnde oriantur 44. f.Aret. inteſtinorum exulcerationis dignotio & curatio 257.c.Trall. inteſtinorum hernia quid ab aquoſa differat 692.d.Aet. inteſtinorum herniam ſola chirurgia curari 693. g.Aet. inteſtinorum ictorum ſigna 98.d.Celſ. inteſtinorum inflãmationis curatio 225. c.Act. inteſtinorum inflammationi prodeſt maſtiche 42. a.Aet. inteſtinorum inflationis curatio 225.d.Act. inteſtinorum inflationi medentia 326.f.Act.408.h.421.f.Myrepſ. 364.b.373.e.377.f.Marc. inteſtinorum læuitas vnde dicta 162.e.Act. inteſtinorum læuitati depellendæ quæ ætas conuenientior 27.d.Celſ. inteſtinorum læuitatis proſpera & infeſta ſigna 162.f.Act. inteſtinorum læuitatis cauſæ, ſymptomata & curatio 46.e.Aret.459. e.Ægin.139.e.Orib.508.g.Aet. 162.e.Act.77.f.Celſ. inteſtinorum morſus vnde 159.c.Act. inteſtini prolapſus curatio 571. g.Ægin. inteſtinis prolapſis accommodata pharmaca 693. h.Aet.228.g.Scrib. ad inteſtinum prominens 390.b.Marc. inteſtina puris defluxu infeſtata quæ mala patiantur 90.f. Aret. inteſtina puris fluxu infeſtata quomodo curanda 91. c.Aret. inteſtinorum roſioni quid conferat 265.f.Act. ad inteſtina rupta interius 371. c.375.d.Marcell. ad inteſtina ſoluta 235.f.Scrib. inteſtinorum tormina, eorúmque curatio 494.495.Aet. inteſtinorum circa vmbilicum tormenta vnde 159.c.Act. inteſtinorum tormina quid ſedet 595.f. Orib. ad inteſtinorum tortiones 376.c.Marcell. inteſtinorum vlcera vnde oriantur 44. f.Aret. inteſtinorum vlcera quot in ſpecies diſtributa ſint 44.d.f.Aret. inteſtinorum vlceribus qui magis obnoxii & quando 46.d.Aret. inteſtinorum vlceratorum ſymptomata 45.f.Aret. inteſtinorum vulneratorum curatio 572.h.Æg. 152.d.Celſ.

inteſtina firmare cur non repentè ſed paulatim liceat 77.g.Celſ. inteſtinis quid conferat 211.b. Scrib. ad inteſtina purganda 361.c.Marc.

inteſtinum cæcum 64.d.Celſ. inteſtinum craſſum, eiúſque ſitus 64.d.Celſ. inteſtini extremi prolapſioni vt medendum 233.b.Scrib. ad inteſtini extremi prominentias 390.f.Mar. inteſtinorum gracilium affectorum ſymptomata 13.g.Aret. inteſtinum ieiunum, & cur ſic dictum 465.b.Aet.64.c. Celſ. inteſtinum ieiunum exulcerari periculoſum 494.f.Aet. inteſtinorum inferiorum exulceratorum ſymptomata 45.c. Aret. inteſtinorum mediorum exulceratio, eiúſque curatio 257.g.Trall. inteſtini plenioris pars quædam cæca dicta 76.f.Celſ. inteſtini pleni affecti ſymptomata 13.f.44.a.Aret. inteſtini plenioris abſceſſus purulentus 45.e.Aret. inteſtinum rectum 64.e.Celſ. inteſtino recto quomodo appẽdeat vterus 779.d.e.Aet. inteſtini recti reſoluti ſigna & curatio 429.d.Ægin.267.d.Aet. inteſtini recti vlcus 258.d.Trall. inteſtinum tenuius, eiúſque ſitus 64.c.Celſ. inteſtinorum tenuium affectorum ſymptomata 13.f.Aret. inteſtini tenuioris morbus quem ἰλεὸν id eſt voluulum vocant, quomodo curandus 663.b.Orib. inteſtinorum tenuium inflationi quid medeatur 213.b.Scrib. inteſtina tenuia quæ euacuant 145.d.Aet.

inteſtini inſtar deiectiones vnde ſint 45.c.Aret.

inteſtinorum inter edulia qualitas ac facultas 372.d.Æg.584.f. Or. inteſtina volucrium ad eſum inepta 86.f.Aet.

inteſtina terræ quæ 165.b.Aet. inteſtinorum terræ vires 618.b. Ægin.

Intinctus aluum adſtringẽtes 250. d.Tr.

Intrita febricitantibus quãdo danda 47.e.Celſ.

Intybi facultas 368.f.Ægin.64.d. 66.a.217.c.586.e.587.d.Orib. 28.c.Aet.28.d.Act. intubi domeſtici vires 209.h.Act. intybi troximi vſus 469.f.Æg.

Inula Græcis Helenium 341.a. Marc. inulæ radicem validè coxis affectis prodeſſe 80.g.Cel. inula ruſtica Græcis ſymphyton, & aliis allium Gallicũ 318. a.Marc.

Inunctionibus vbi vtamur, & vnde componantur 359.a.Orib. inunctionum vſus 280.h.Act.

inunctiones ad apoplecticos 59. e.Aret. inunctio pedum pituitam ducens 281.g.Act. inunctio purgans quæ aluum ciet 58.a.Or. inunctio ſedis ad flatus emittendos 57.c.Or.

Inuſtio ſeu ἐπίκαυμα quid 183.g. Act. inuſtionibus & inaurationibus oleum accommodum quod 18.f.Aet.

Ἰώδης χολὴ 110.e.Ruff.

Iollæ compoſitio 93.d.Celſ.

Ion 28.d.e.Aet.

Ioniam appellant Athenieẽſes chamæpityn 547.g.Æg.

Ἴονθοι quid 372.b.Aet.185.h.Act.

Iordanes flumen piſcoſum & magnum 5.f.Aet.

Ἰὸς 421.b.445.d.497.e.515.b.Or.

Ἰὸς ξυστὸς 72.d.Aet.

Ἴουλος 103.a.Ruff. Ἴουλοι 101.f. Ruff.

Ipilaſtione 527.h.Myr.

Ἰπνίτης panis 26.f.Act.

Ipoterium malagma 537.f.Aet.

Iram animi deliquium inducere 229.e.Aet. ex ira quoſdam febrire 203.a.Aet. in irã præcipites ac in ea pertinaces qui ſint 183.g.Aet.

ira vnde, & quomodo ſopienda 17.e.217.f.Act. iram impotentem venus remittit 355 c.Æg. 118.a.Aet.

iracundia melancholicis vnde oriatur 765.h.Caſſ. iracundiæ in inſania cauſa 248.d.Aet. iracũdi quibus inducenda 172.g.Aet.

iratis rubore vultus cur ſuffundatur, palleſcat timidis 762.d.Caſſ.

Irionis ſeminis vires 621.a Ægin. 640.b.Aet.

Iris in oculo quid 102.b.Ruff.558. b.Æg.

Iridis (herbæ) deſcriptio 421.b.Or. iridis vires 623.d.Æg.509.e.Or. iridis purgatoria vis & doſis 125 e.Ruff.325.b.326.e.Orib.382.e. Marc. ex iride antidotus 383. g.440.d.Myr.

iris Illyrica id eſt Macedonica 369. f.Marcell. iridis Illyricæ vis, & electio 648.f.Ægin.200.h. Scrib. iridis ſylueſtris vires 621. b.Ægin.

irinum oleum 22.d.Aet. irini olei vires 382.e.Marc.

Irrationalium animalium proprietas 2.c.Act.

Irrigationibus vbi & quomodo vtendum 375.g.Or.156.c.Act. irrigatio pedum, ad vomitum eliciendum 333.a.Or.

Irritationem mitigantia 432.d. Ægin.

Iſaaci tryphera 404.h.Myr.

Iſaros 416.c.Or.

Ἰσάτις Latinis vtrus 346.a.Marc. iſatidis deſcriptio 421.d.Or. iſatidis vires 623.d.Ægin.20.c. 497.e.600.a.Orib.28.f.Aet. iſatis ſatiua 19.g.Or. iſatis ſylueſtris 28.h.Aet.

Iſcæ quid, earúmque vſus 570.d. Ægin.

Ἴσχαιμος magna 430.e.Act.

Iſchias quid 48.c.Aret.587.e.Aet. iſchias vnde fiat 164.e.Act. iſchiadis initium vnde, & quale 48.g.Aret. iſchiadis curatio 94. g.Aret.491.g.Æg.671.b.c.Orib. 579.580.Aet.225.g.Act.80.e.Cel. iſchiadi & iſchiadicis medentia 599.d.600.c.602.g.Or.15.g.29. c.32.h.47.a.64.d.Aet.264.c.270. g.277.c.322.e.324.a.e.324.d.Ac. 357.b.f.358.f.408.e.417.b.d.f. 418.e.420.d.421.f.471.g.485.b. 651.d.Myr.352.b.e.353.b.f.354. a.e.399.a.Marc.

iſchiadica remedia 154.a.Orib. iſchiadicum Antonii archiatri 47.e.Or. ad iſchiadicos cauſticon 303.b.Marc. iſchiadicũ vnguentum 47.d.Or.

Iſchiadis herbæ vis 630.c.Æg.

Ἰσχίον 105.f.Ruff.164.e.Act.

Iſchuria, eiúſque curatio 563.c. Aet.

Iſchys 423.e.Orib.

Iſis emplaſtrum 677.f.Ægin.497.c. 747.e.Aet.

Iſopyron 421.e.Or. iſopyri vires 623.e.Æg.497.f.Or.

Iſoſtathmos antidotus 413.h.Aet.

Iſotheos antidotus 414.a.427.g. 476.h.Aet.417.b.e.Myr. iſotheon collyrium 673.c.Æg.

Ἰσότονοι febres quæ 171.e.Act.

Italicum emplaſtrum 681.d.Æg. italicus ſextarius 20.b.Aet.

Iteæ, id eſt ſalicis, vires 497.f.600. a.Or.29.a.Aet.

Iter facientium victus 360.e.Ægin. 81.d.Or. itinere defatigatos mori vſu releuari 43.g.Aet.

Itrii conficiendi ratio 254.d.Or. itria (placentæ) quale alimẽtum præbeant 61.c.584.a.Or.

Iudæi compoſitio 93.c.Celſ. iudæi emplaſtra 761.h.762.a.Aet. 89.f.Celſ.

iudaicus lapis 456.f.Or. iudaici lapidis electio 27.e.Or. iudaici lapidis vires 631.a.Æg.513.g. Or.67.g.Aet. e iudaico lapide antidotus 448.d.Myr.

Iudicandorum morborũ ratio 378 c.&c.Æg.193.b.Aet.173.g.&c. Act. iudicetúrne morbus an ſoluatur, quõ prænoſcendum 378.c.Æg. iudicationis triplex examen 175.c.Act. iudicationem futuram prænoſcere quomodo oporteat 379.e.Ægin. 193.e.Aet. iudicationem inſtantem quomodo cognoſcamus 379.f.Æg. iudicationem optimã factam eſſe quomodo cognoſcamus 380.e.Æg.193.g. Aet. iudicatis ex ratione non fictibus, non præproperè nu-

triendum 186.b.Act.
Iudicium quid ſit 173. g. Act. judiciũ quarum qualitatũ ad ſenſum noſtrũ deferatur 200.c.Act. iudicia apparentia coctio ſi non præceſſit, quid indicetur 175. d. Act. iudicatoria ſigna in principio apparentia, mala eſſe 379. d.Æg. iudicia quomodo varient 174.a.Act.
iudiciorum agnitio 173. g. Act. iudiciorum coniectura quomodo fieri debeat 175. b. Act. iudicia boni aut mali ominis quæ 173.g. 179.f. Act. iudicia complicatorum humorum varia 175. c. Act. iudicii futuri præludia natura in indicibus oſtendit 176.e.Act. iudicia perfecta 176.e.178.g.Act.
iudicii per abſceſſus ſigna 174. h. Act. iudicia ex aluo ſoluta 174. b. d. Act. iudicia è decubitu 175.a. e. Act. iudicia per hæmorrhoidas 174.f.Act. iudicia profluuii ſanguinis 174. e. Act. iudicium è ſomnis 175. b. Act. iudicia per ſudores 174. f. Act. iudicii per vrinas ſigna 174.g.Act. iudicia è vomitu 174. b. d. Act. iudicium ſexti diei inſequentia ſymptomata 179.g.Act. iudicationes tres ad ſanguinis miſſionẽ 303. a.b.Or.
iudicatoriorum dierum ratio 378. e.Ægin. 178.g. Act. iudicatoriorum dierum dignotio 177. b.Act. iudicatoriis diebus integris primæ ſeptimanæ & quaterniones, reliquæ imperfectis cur dinumerentur 178.h.Act. iudicatorii dies poſt vigeſimum 179. c. Act. iudicatorii dies poſt quadrageſimum in longis morbis 179. d. Act. iudicatorius dies nonus, quintus, ſextus, tertius 179. e. Act. iudicatorius dies peſſimus quis 179. f. Act. iudicatorii dies primæ ſeptimanæ, plures quàm ſecundæ 180. a. Act. iudicatoriæ egeſtiones 198.g.Act.
Iugale os 167.f.Celſ.
Iugamenta 106.f.Ruff.
Iugis vita 462.f.Myr.
Iuglandium facultas 640 b.Aet.30 b.Act. iuglandis putamen vſtum 20.d.Or.
Iuguli forma & ſitus 120. e. Ruff. 546.c.Orib.169.a.Celſ. iugula 551.b.Or. iuguli fracti curatio 176.c.Celſ.
Iulepum quid 249.e.Act.
Iuliæ 224.b.Or.
Iuliani antidotus 439.a.Myrepſ. iuliani diaconi antidotus 555.d. Aet.
Iulianus imp.5.a.Or.
Iulides (piſces) 226. f. Orib. 88. e. Aet.
Iulius (menſis) Epiphi Ægyptiis dicitur 610.β.g.Aet.
Iulii Baſſi compoſitio colica 376. c.378.a.Marc.
ad Iuncturarum dolores 390. h. Marc.
Iuncus Græcis χοῖνος 221.a.Scrib. iuncus aliis cyperus 292. c. 294. e.Marcel. iunci deſcriptio 444 e.Orib. iunci, eiúſque ſpecierum, facultas 642.g.Ægin.510.a. Or.54.e.Aet.
Iunci acuti ſpecies duæ 54.f.Aet. iunci acuti vires 642.g.Æg.45.f. Aet. iunci integri vis 642. g. Ægin. iuncus leuis 54.e.Aet. iuncus odoratus 21. e. Orib. iunci odorati flos 19.b 21.g.Or. 54.e.Aet. è iunco odorato cõfectio 280.g.Orib. iunci quadrati vires 629.d.Æg.38.c.Aet. iuncum quadratum & rotundum quẽ vbique intelligat Celſus 57. d. Celſ. iunci rotundi odorati vis 642.g.Æg.
Iuniperi vires 614.f.Æg. 19.e. 21.b. 492.c.Or.12.b. Aet. iuniperinarum baccarum vis 20. h. 244. f.Or iuniperi fructuum qualitas ac vis 215.b.Or.
Iunius (menſis) Pauni Ægyptiis dicitur 610.β g.Aet.
Iunii Criſpi ambroſia 345.f. Marc.
Iuris albi confectio 224. f. 250. a. Orib.
Iuſculi vis 621.f.Ægin. iuſcula emollientia 131. d. Aet. iuſcula purgatoria 630.e.f.Myr.
Iuſtus, medicus ocularius 558. a. Æg. iuſti pharmacum 353. b. Marc.
Iuuenum victus 575.e.Or. iuuenes robuſti hydrope liberari poſſunt 58.d.Cel. de iuuene Mileſio hiſtoria 302.g.Or.
Ixiæ deſcriptio 449. d. Or. ixiæ potæ ſigna & remedia 645. d. Aet.287.e.Act.225.g.Scr.
Ixos 421.a.497.d.Or.

K

K litera cur difficilis quibuſdam enuntiatu 388.h.Aet.

L

L litera cur quibuſdam difficilis enuntiatu 388.h.Aet.
Labdoides ſutura 547. g. Orib. λαβδοειδὴς vena 7. g. 44. a. 82. b. Act.
Labendo læſis quid proſit 210. e. Scrib.
Labia 102. e. Ruff. labiorũ muſculi 554.a.Or.
ad Labia exulcerata 291.e.Mar. labiorum fiſſuris quomodo medendum 127.h.Or.377.f.Aet. labii reſoluti curatio 161.c.Tr. ad labiorum rimas, tubercula, & vlcera 823.a.Myr. labiis ruptis quid conducat 445.e.Ægin. 291.e.Mar.
Labor corpus firmat 11.b.Celſ. labor quibus tolerabilior 13. a. Celſ. labor quando vitandus 12.e.Cel. labores conſueti relicti morbos generant 223. a. Aet. laborem diuturnum bilem amaram gignere 175.c.Aet. laborem nimium ſterilitatẽ inducere 792.e.Aet.
labore immoderato & æſtu defatigati quomodo reficiendi 576. e.f.Orib. labores obeuntium victus 360.c.Æg.
Labracis piſcis caro 224.a.Or.
Labroſon 459.a.Or.
Labrum veneris 416.a. Orib.16.g. Aet.
Labruſca 409.c.Or.
Lactis facultas & vis 91.a.Ar. 372. e.617.c.Æg.63.f.66.d.244.h.232. b.517.b.596.b.Or.76.d. & deinceps.Aet. 32.d.Act. lac alterari facilè 304.e.Aet. lac animaliũ ætate qua optimum 77.a.Aet. lactis bonitas vnde cognoſcatur 232.b. 517. b. Or. lactis differentiæ 76.d.Aet. lac bibere quando præſtet 232. f. Orib. lac bibere quibus conueniat 77.a. Or. lac bibẽtibus quæ diæta ſeruanda 372. g. Æg. 72.g. Or. lactis caſeoſum meatus obducit 2.c.Aet. lactis coctura 78.c.Aet. lac clyſteri cur iniiciatur 348.b.Or. lactis melli admiſti potus quid conferat 578 d.Orib. lactis potum veſicam munire 86. d. Aret. lactis potus in alui profluuio quomodo inſtituendus 248.h. Trall. lactis potus in hectica quomodo inſtituendus 330. f. Trall. lactis potus in renum doloribus vt inſtituendus 125.a. Ruff. lactis potus ſanguinis reiectioni quid conferat 216.g.Trall. lactis poti gelati ſigna & remedia 226.d. Scrib. lac purgatorium parandum quomodo ſit 131.e.Aet.
de Lacte acido 79. g. Aet. lac acidum quos lædat 232. e. Or. lac aſininum 216. c. Trallian. lac coactum in ventriculo in grumos, veneni inſtar eſſe 628.d.Aet. lactis coagulati in ventriculo ſymptomata & medela 549.g. Ægin. 639b.Oribaſ. 646. d. Aet. 288. b.Actuar. 107. c. Celſ. 226. d. Scrib. lac elixatum nimis quale alimentum ſuggerat 584.b.Orib. lac equinum 218. c. Trall. lactis ſciſſi vſus 373.b.Ægin. lac ſciſſile alui profluuio aptum 252. e.Trall.
lac in fœmina quæ nec peperit nec grauida eſt, quid portendat 29.f.Cel. lactis muliebris virtus 641.a.Aet.120. b. Celſ. lac in mammis ne in grumos coeat 796.h.Aet. lac nutricis quale eſſe debeat, & quomodo diſcernendum ac probandum 75. e.575. d. Orib. 164. e. Aet. lactis nutricis boni malíue notæ & experimenta 347.g. Ægin. lac nutrici quomodo augeatur 348.b.Æg. lac in nutrice extinctum quõ recuperãdum 164. h. 165.a.Aet. lac vitiatum in mãmis qualiter lædat 797.e. 798.a. Aet. lac vitioſum nutricis quõ corrigatur 348.a.Æg.73.g. Or.
lac augentia 575.c. Orib. 9.d.12.b. Aet. lactis defectum quid emendet 796.g. Aet. lac extinguit patos 81.e.Aet. lac generantia & prouocantia 24 h. 486. d.594.a.605.f.Orib.25.f.41.h.67. e.144.f.166.c.Aet. lac ſiſtentia 505.f.Myr.
lactãdum quamdiu ſit 348. e. Æg.
lactes quid ſint 13.c.Aret.108.c.118 e.Ruff.
lactei coloris & glauci diſtantia 855.c.Th.
Lacaphthum quid 693.c.Æg.
Lacca ſeu lacha 388.a.Myr.
Λακκόπεδον 105.b.Ruff.546.g.Or.
Λακκοχίας 105.b.Ruff.
Lacertæ vſus 639.f.Ægin. lacertæ Chalcidicæ vſus 640.a. Æg. lacertæ chalcidis ictui quid medeatur 618.β. b. Aet. lacerta viridis Græcis σαῦρος 380. e.Marc.
Lacertus piſcis 224.f.Or.
Λάχανα κνιστὰ 503.d.Myr.
Lacrymæ aſſiduæ & hebetudo oculorum capite dolentibus cur oboriãtur 765. d. Caſſ. lacrymas quæ prouocent 143. g. Aet. lacrymas quid ſiſtat 425.g.Myr. lacryma tenuis & multa, ſalſa acris aut frigida quibus ex oculis defertur, quomodo curandi 303.a.Aet. ad lacrymã tenuẽ oculorum 274. d. e. Marc. ad lacrymas & tumores oculorum 267. g.Marc.
lacryma hederæ 356. f. Myr. lacryma oleæ ſylueſtris ad quid 387.e.f.Aet.
Lactuca, à quibus & cur μαρύλλιον dicta 376. g. Myr. lactucæ vires 368.e.622.f.Ægin.21.d.64.d. 112.a.217.b.497.d.599.d.Or. 27. h.Aet.28.e.Act. lactucæ ſemẽ ex aqua potum quid conferat 519.f.Or.
lactuca erratica 420.d. Orib. lactucæ marinæ vis 32. d. 83. g. Celſ. lactuca marina grandis 58.b.Celſ.
Ladani electio 26. a. Or. ladani vires 629.g.Æg.19.c.22.a.499.h. Or.33.g.Aet.
Laerticum carpeſium 39.b.Aet.
Lætitiam quid pariat 421.a.Myr.
Læuantia ſeu læuigantia 84. d. Celſ.
Lagana cum lacte coqui 79.f. Aet.
Λαγόνες 105.e.Ruff.
Lagophthalmi qui 300.a.Aet. lagophthalmia ſeu lagophthalmos quid, & quomodo curanda 555. d.Æg.331.a. Aet. 145.c. Celſ.
Lagopodis vires 629.f.Æg. 501.d. Orib.
Λαμβδοειδὴς ſutura 106. d. 119. e. Ruff.
Laminæ quid 52.a.Act. lamineæ vrinarũ ſubſidẽtiæ quid ſignificent 197.f.Aet. vide Vrin. ſubſid.
Lampſanæ vires 501.d.Or.
Lanæ vires & vſus 620. g. Æg. lanæ cõbuſtæ vis 19.b.21.g.106. f.520.a.Or. lana lota implendo vulneri melior 102.c.Celſ. lanæ oleo imbutæ ano iniectæ quid cõferant 249. d. Tr. lanarum ſordidarũ vis & vſus 598.e. Or.91.d.Aet. lanæ ſulphuratæ vſus 411.α.c.454.c.Æg.
lanaria herba 53.a. Aet. lanaria radix Græcis ſtruthion 250. a. Marc.
Lanugo 101. f. 105. e. Ruff. 545.c. Orib.
Lapathium 22.c.501.e.Or.
Lapathum 425.d.Or. lapathi vires 629.h.Æg. 217.g. 604.c. Or. 39.d. Aet. lapathum ſylueſtre 617.a.Æg.
Lapidea oſſa 106.e. Ruff. de lapidibus doctrina cõmunis 67. b. Aet. lapidũ gemmarúmq; differẽtia, electio, & vis 630.h.Æg. 455.e.513.d.604.f.Or. 67.b.Aet. lapides qui in vſum vertuntur quõ parãdi 68.a.Aet. lapidum præſegmina quẽ vſum habeant 507.h.Æg.
lapis ageratus 631.b. Ægin. 466.h. 514.a. Orib. 68.c. 391.e. Aet. lapis alabandicus 69. g. Aet. lapis Alabaſtrites 631.c.Æg.514. b.Or. lapis Arabic⁹ 631.c.Æg. 514.b.Or. lapidis Armeniaci vires 166.b.c.e. Tr.631.d.Æg. 451.e.Or.71.e.Aet. lapis Aſius 455.h. Or. lapidis Aſii electio 27.f.Or. lapidis Aſii vires 631. b.Æg.455.h.Or.68.c.316.g.Aet.

306.d.Act.82.c.Celſ. lapis borachius 478. b. Myr. lapis coriariorum 391.c.Aet. lapis galactites 456.e.513.e. Orib. 67.a. Aet. lapis geodes 631. c. Æg. 514.d.Or. 69.c.Aet. lapis hæmatites optimus qui, quomodo vratur, adulteretur, & dignoſcatur 456. a. Or. lapidis hæmatitæ electio 27.f. Or. lapidis hæmatitæ vires 215.f. Trall. 630.h.Æg 22.e.483.e.513.d.Or. 66.g.Aet.305.f. Act. lapis Herculeus 514.b.Orib. 68 h.Aet. lapis Iudaicus 513.g.Orib. 67.g. Aet.448.e. Myr. lapis Lazurius 385.e. Myrepſ. lapis litzi 366.h.Myrepſ. lapis Melitites 513.e.Orib.67.a.Aet. lapis ophites 514 d.e.Or.69.d.Aet. lapis oſtracites 514.c.Orib.69.c. Aet. lapis Phrygius 455.e.513.h.Or 68.b. Aet. lapis pyrites 68.a.455.e.Orib. lapis radians 385.e. Myrepſ. è lapide radiante antidotus 385.c. Myrepſ. lapis ſchiſtos vbi gignatur, & quis omnium laudatiſſimus 456 e. Orib. lapis ſchiſti ſeu ſciſſilis vires 631.a. Æg.513.e.Orib. 67. a. Aet. 305. f. Actuar. lapis Smiris 457. b. Orib. 69. a. Aet. lapis Syriacus 67. g. Aet. 372. f. Myrepſ. lapis ſpecularis 641.d.Ægin. 72. c. Aet. lapis Thracius vbi naſcatur, & quæ eius vis 456.d.Or.

lapis in ceruarum inteſtinis 718. c. Aet. lapilli hirundinum ad comitialem 156.c.Trall. lapidum in ſpongiis repertorum vires 604.g.Or.69.b.Aet.

lapides ſanguinis ſputo eiectos fuiſſe 451.c.Ægin. lapis teneſmo excretus 460.e. Æg. lapidem tuſſi aliquando eiectū fuiſſe 447.g.Æg.

lapides in collo naſci 472.g.Aet. lapidem in renibus quid gignat 589. b. Orib. lapides renum confringētia & conterentia 592.d.595.f.611.c. Orib. 12. e.14.d.550.f.652.b. Aet. lapides in renibus quæ euacuent 146. f. Aet. lapidi in renibus commodum medicamentum 217.g.Scrib. ad lapides in veſica 16.g.Aet.356.a.h.Marc.

lapides conterentia 35. e. 657. b. Aet.353.b.355.e.369. g.370.f. 372.a.b.c.d.398.g.400. e. h. 401, c.409.h.412.f.425.g.469.a.b. Myrepſ. lapides conterens fuſca 822.f.Myrepſ. lapis ſectione quomodo extrahendus 596. f.Aet.

Lappa 45. a.Aet. lappæ ſeminis vires 634.h.Æg. lappa maior, aliis perſonacea 319.b.Mar.

Lappago 420.f.Or.

Lapſanæ vires 629. h. Ægin. 39.d. Aet.

ad Lapſos è ſublimi 325.f. Mar.

Laqueorum ratio & vſus 153. g. Orib. laqueus attollens 153. g.Orib. laqueus χιαστὸς 155. f. Orib. laqueus duos ſinus habens 160.d.Or. laquei nautici ratio & vſus 155.b.Or.

Λάρυγξ 103.f.Ruff.530.b.546.c.Or.

Laricis vires 639.a.Æg.

Laruas & dæmonia quid amoliatur 263.c.264.g. Act. laruis occupati quo antidoto iuuentur 264.g.Act.

Laſer 45.f.Aet.

Laſerpitium 439. g. Orib. laſerpitii vires 640.d.Æg.

Laſſitudinum differentiæ 172. f. 173.a.174.175.176.Aet. laſſitudo veneri contraria 118. d.Aet. laſſitudo laboris mutatione leuatur 13.e. Celſ. laſſitudo laſſitudine ſoluitur 756.c.Orib. laſſitudinis remedia 323. d. 328. f.Act.237.d.238.a.Scr.

laſſitudinis diuturnæ remedium 323. f. Act. laſſitudinum ex exercitiis curatio 351.c. Æg. 77. f.78.c.Orib. laſſitudini ex nimio labore ortæ quomodo ſuccurrendum 576.e.194.b. Or. laſſitudinum ſpontanearum curatio 352.c.Ægin. 78.d.h. Orib. 174.e.Aet. laſſitudines tendētes & vlceroſæ ſpontaneæ, vnde 206.d.Act.

laſſitudinis feruore arefactæ cutis curatio 206. g. Act. laſſitudinis ſenſus 35.f.Act. laſſitudinis ſenſus in febre quid indicet 26. b.Celſ.

Laſciua ſcripta venerem excitare 355.g.Æg.

Latentes morbi explorari quomodo poſſint 371.d. Mar.

Lathyris 425. d. Or. Lathyreos vires 629.g. Ægin. 39. c. Aet. lathyreos in purgando vis ac doſis 128.c.Ruff.325.c.328.a.Orib. 126.e.Aet.273.a.Act.

Latibulis quid exigat venenata 616 β.a.Aet.

Latratus cur edant hydrophobi 765.a.Caſſ.

Latus 104. f.Ruff. laterum malis medentia 353.b. 356. f. 358 f. 417.d.425.g.444.g.Myr. lateri in pleuritide quæ adhibenda 65. h.Aret. ad latus Andreæ malagma 85.h.Celſ.

ad Lateris contuſionem 236. h. Scr.350 f. Marc. laterum doloris initium, & ad eum finiendum catapotium 72.c.95.c.Celſ. lateris dolor quomodo curādus 136.g Or 219.d.Act.72 d.h.Cel. lateris dolori medentia 595. g. 603.b.Orib.10 d.14.f.28.a.35.h. 63.g.651.g.Aet. 257.g. Act. 208. e.210 b.228.g.232.f 235 g Scrib. 310.d.311.a.313. a.327. e.329. b. 333. e. 338 d.341. f.g.342.c.350. e.351.a.406.a.412.c. Marc. laterū dolori malagma 85.g Celſ. ad laterum dolores malagma Apollophanis 83.h.Celſ.

ad Lateris dolores diutinos 400. a.Marc. laterum doloribus ſine febre quid cōferat 454 f.Æg. ad lateris dolorē cum febri 383. e.Mar. laterum doloribus ex obturatione factis medetur ſcordion 52. d. Aet. ad lateris dolorem ex tuſſi 313.a.Marcell. à lateris dolore quid præſeruet 336. a. Marc. lateris dolores quid ſequatur 25.g.Celſ. laterum inflāmationis remedia 262 f.264.f.268 a.269.d. 323.g.328.c. Act.

latera & crura quorum organorū dicantur, & quē vſum habeant 163.a.Or.

Lauacri calidi vſus, & quæ in eo ſpectanda 388.g. 582.e.Orib. lauacri frigidi vſus quibus conueniat, & quæ in eo ſpectanda 388.b.389.d.Or. lauacri frigidi commoda & incōmoda 582. e.Orib.

Lauatio qualis ſecundum ætates 15.d.Celſ. lauatio pueris amica 164. e. Aet. lauatio poſt cibum quæ requirat 185.c.Act. lauādi qui tabida febre laborāt quomodo ſint 222. d.Aet. lauandæ terræ ratio 63.f.Aet.

Lauriculus aliis cyma lauri 387. a. Marc.

Lauriola 366.c.Myr.

Laurus 415. e. Orib. lauri vires 618. h. Ægin. 597. c. Orib. 16.f. Aet. è lauri baccis antidotus 434. d. Myrepſ. lauri è baccis medicamentum 324. d. Act. lauri foliorum vis 325.d. Or.

laurus Alexandrina 448.f.Or.

Laxantia 472.f.485.f.g. Myr. laxantium diuerſæ ſpecies 476. d. Orib.

laxationis dentium cauſa & medela 378.e.382.g.Aet.

laxatiua antidotus 367. e. 460. c. 462. g. Myr. laxatiua ex hermodactylo antidotus 376. d. Myr.

Leænas prægnātes ſaluiam deuorare 25.a.Aet.

Leanæ emplaſtrum 679. e. Ægin. 334.d.Aet.

Lecticarum differentiæ 370.c.Or. lecticæ quæ pedes humiles habent, cur ipſum corpus repleant 370. d. Oribaſ. lecticaria geſtatio duplex 116.f. Aet.

Lectio totam corporis molem intendit 116. c. Aet. lectionis concitatæ vtilitas 116. c. Aet. lectionem cum vociferatione, oculorum debilitati prodeſſe 320.d. Aet. lectio venerē quæ concitet 577.c.Aet.

Lectum permingentibus quomodo medendum 468.e.Æg. lectus ſuſpenſus 34.f.Celſ.

Λεκυθώδης χυμὸς 110 g. Ruff.

Leguminum in nutriendo qualitas & vis 370. b. Æg. legumina quæ valentiora 36.e. Celſ. legumina venerem cientia 118. c.Aet. leguminū coctio 255. e.Orib.

Λειχῆνες vnde, & quòd neglecti in ſcabiem ac lepram abeant 187. h.Act. λειχήνων curatio 503. e. Ægin. Vide Lichen.

Λειπυρίας πυρετὸς vnde oriatur & vnde dictus 172.h.173.a. Act. lipyriis febribus quæ medela conueniat 403. e. Æg.217.g.h. Aet. lipyriis quid medeatur 363. g. 407.h.Myr.

Λῆμαι quid 328.b. Tr.

Lemnii ſigilli color 47. a. Act. lemnia terra 453. a. Orib. lemniæ terræ vires 513. a. 596. e. Or.640.a.Aet.

Λημνίσκος linamentum 164.b.Celſ. lemniſci vſus 563.f.577.d.Æg.

Lenia balnea qualia 154. f. Aet. lenia collyria 349.c.Aet. lenia emplaſtra 91. c. Celſ. leniora medicamenta quo ſint vſu 67. b.Aet.

Ληνὸν 521.d.Or.

Lendes enecantia & detergentia 601.e.Or. 19.a.31.f. Aet. lendes palpebrarum quomodo pellendæ 327.g.Aet.

Lentis qualitas & facultas 370. c. 645.a.Ægin.19.a.21.b.210.f.511. c.582.h.583.d.611.d.Orib. 56.f. Aet. 27. g. Act. lens ſuccum qualem gignat 237.a.Or. lentis paluſtris vires 20.b.21.d.e.22. b.511.c.611.d.Orib.56.f.Aet. lenticula 493.a.Or.

Lenticulam tollentia 117.f.Celſ.

Lenticularis tunica 107. e. 116. b. Ruff.

Lentarum febrium curatio 49. c. Celſ. lentarum febrium balnea 35.e.Celſ.

Lentiformis humor oculi 299. c. Aet.

Lentiginis curatio 241. b. Act. lentigines tollentia 443.f.Ægin. 603.b.Or.96.h.Aet.819.c.820.b. Myr.322.g. 324.b. Marc. lentigo in facie quid 185. g. Act. lentiginum faciei remedia 369. g.Aet.

Lentiſcus 444.e. Or. lentiſci vires 642.f.Æg. 19.a.509.g. 610.d. Or.54.d.Aet.

lētiſcinum oleum 19.c.Aet. lentiſcini olei vſus 314.d.Act. lentiſcina reſina 507.d. Orib. 49.h. Aet.

Leonum caro qualis ſit materiæ 220.g.Or.85.a.Aet. leonini adipis vires 609.g. Or. leoninū ſeuum 90.d.Aet.

leonis morſus quomodo curādus 614.β.a.Aet.

Leonis Drongarii antidotus 450. b.Myr.

Leo morbus qui 50.h.Aret.

Leonides de ſpinis faucibus infixis quid conſulat 562.e.Æg.

Leontiaſis 663.f.Aet.

Leontopetalon 425 e.Or. leontopetali vires 630.b. Æg. 501. e. Or.39.e.Aet.

Leontopodiō 425.e.Or. 39.e.Aet.

Λεπιδόχαλκος 32.d.Celſ.

Λεπιδοειδεῖς ſuturæ 106. d. 119. e. Ruff. 548.b.Or.

Lepidium quid 160.g. Aet. lepidii vires 630.b.Ægin. 19.f.501.f. Or.39.f.Aet.

Λεπὶς quid 216.a. Scr. λεπίδος vires 630.c.Ægin. 515.d.Or. 72.g. Aet.

Λεπὶς caruncula quæ dicatur 172.a. Celſ.

Lepra vnde dicta 187. g. Act. lepra & elephantia quomodo differant 187.g. Act. Lepræ cauſæ 664. b. Aet. leproſorum ſymptomata 664.c.Aet. lepræ dignotio & curatio 502. g. Æg. 117.c.637.c.Or.679.f.Aet.243.e. Act. lepræ medētia 598.b.599 d.603.b.605 g.Or.7.f.10.d.11.a. 14.d.25.b.35.f.42.b.48.e.49.c.70. f.72.c.79.d.81.f.83.c. 94.c. 374.f. Aet.314.a.Act.827.e.Myr.235.a. Scr.321.h.322.b.d.e.Marc. lepram excoriat ranunculus 14.d. Aet. lepras exterit braſſica 35. f. Aet. lepras remouet anemone 11.a.Aet.

leproſorum vnguium cura 733. g. leproſos vngues quid eximat 607.g. Or.

Leptocaryon 498.g. Or. leptocaryorum vires 601.c. Or.

Λεπτὸν ἔντερον 108.c.Ruff.

ad Leptopyrexias 337. e.Marc.

Leporis caput vſtum quid vtilitatis habeat 92. a. Aet. leporis caro cuius in alimento materiæ ſit 372.b.Æg.220.f. 583.b.584.a. Or.84.g. Aet. leporis coagu-

lini quam vim & vſum habeat 14.e.608.d. Orib.81.a.Aet.83.d. Celſ. leporini ſanguinis qualitas 372.e.Æg.
lepus marinus eiúſque vires 426.d. Or. leporem marinum venenatum eſſe 628.c.Aet. leporis marini poti ſymptomata & remedia 545.g.Æg.641.d.Aet.285.c.Act.224.g.Scr.
Letus 226.e.Or.
Leſbium vinum 105.d.Aet.
Lethalibus medicamẽtis communis antidotus 638.g.Or. lethalibus medicamentis obſiſtentia 31.c.Aet.269.e.279.e.Act.
Lethargus genuinus qui 149.e.Tr. lethargus, eiúſque curatio 149.e.Tr.420.c.Æg.244.h.Aet.155.h.216.b.Act.56.a.Celſ.
lethargici qui 251.e.Mar. lethargicis caput non madefaciẽdum 150.g.Tr. lethargicis cucurbitula quando adhibenda & quando non 57.a.Aret. lethargici euacuandi quomodo ſint 56.d. Aret. lethargicis geſtatione qua vtendum 116.g.Aet. lethargicis irrigationes quæ conueniant 56.g.Aret. lethargicis loca conuenientia quæ 56.c Aret. lethargicis victus quæ cõueniens 56.f.Aret.
lethargo lethargicíſque medentia 47.g.95.b.Aet.279.e.299.c.Act.364.d.425.f.Myrepſ.251.e.Marcell.
Leuca emplaſtra 91.a.Celſ.
Leucacanthi ſeu leucacanthæ vires 630.c.Ægin.501.f.Orib.8.g.Aet.
Λευκανία 103.a.f.Ruff.545.f.Or.
Leucanthemos 410.e.Or. leucanthemi vires 262.c.Aet.272.a.Act.
Leucadis vis 630.c.Ægin. 501.f. Orib.
Leuce, ſeu populus alba 501.g.Or. 40.a.Aet.
λεῦκαι & ἀλφοὶ quid differant 188.b. Act.116.c.Celſ. leucæ dignotio & curatio 504.g.Æg.117.c.637.c.Orib.677.h.Aet. leucas capitis quid ſanet 92.h.Aet.
Leucographis 67.d.Aet.
Leucoion 425.f.Or. leucoii facultas & vis 630.d.Æg.501.f.604.d.Or.39.g.Aet.
λεύκωμα, ſeu albugo, quid ſit 184.a. Act. ad leucomata oculorum 276.g.Marc.
Leucophlegmatias, eiúſque curatio 471.f.Æg.534.f.Aet.56.g.57.h.Celſ. leucophlegmatiæ hydropis notæ 37.b.Aret. leucophlegmatiæ qui magis obnoxii 37.g.Aret.
Leucos paſtillus 787.h.804.c.Myrepſ.
Leuia ingenia nihil ſibi detrahũt, quia nihil habent 172.e.Celſ.
Leuiraiarum qualitas 373.g.Æg.
Lexopyretos antidotus 417.g. Myr. lexopyretos è ſulphure antidotus 433.c.Myr. Ληξοπύρετος antidoti cur dictæ 418.b. Myr. lexopyretos compoſitio 311.b.Mar. lexopyreta medicamenta 711.a.Myr.
Libanius peſſus 694.d.Æg.
Libanos 425.f.Or.
Libanotis, aliis polion 328.c.Mar. libanotidis deſcriptio 426.e.Or. libanotidum vis 630.e.Æg.501.h.604.e.Or.40.d.Aet.
Libanoti, id eſt thuris, vires 630.e. Æg.19.d.501.g.604.e.Or.40.a.Aet.
Libanotus peſſus 757.b.Myrepſ.
Libanus peſſus 798.β.d.Aet.
Libellæ cuius inter alimenta materiæ ſint 373.h.Æg.225.g.Or.
Liberis gignendis aptum tempus 355.f.Æg.581.a.Or.
Libido quid præcipuè poſtulet, & qui ad illam exercẽdam idonei 8.b.Or.
Libonotus 367.e.Or.
Libræ nota & pondus 699.f.700.d. Æg.842.Aet.
Libyanum collyrium 672.c.Ægin. 49.f.50.c.Or. Libyana collyria 350.a.351.b.g.Aet. libyanos peſſus 756.c.Myr.
Libyſtici vires 502.b.583.c.Or.
Λιχανὸς δάκτυλος 104.c.Ruff.
Lichenis petris adnaſcentis vires 630.a.Æg.19.g.20.f.501.e.605.b.Or.39.f.Aet.
lichen quid 373.g.Aet.261.b.Mar. lichenibus medentia 598.b.599.d.608.f.Or.39.f.Aet.321.d.324.d.Mar. lichenica medicamenta 312.313.Act.711.d.Myrepſ. lichenici emplaſtrũ 312.g.Act. lichenicus paſtillus 312.c.Act.
lichenas feros ſanans remedium 313.h.Act.
lichenoſi in mẽto tumores, & quomodo curandi 311.d.Act.
Lichenes equorum ad quid conferant 630.b.Æg.
Lien, eiúſque deſcriptio, ſitus, & functio 108.f.117.d.Ruff.540.Orib.63.f.Celſ. lien humores craſſos & melancholicos è iecinore in ſe recipit 268.a.Tr.43.h.Act. lienis affecti indicia 74.b.Celſ. lienis malè habentis mala ſigna 29.c.Celſ.
liene laborãtes cur in locum affectũ minus ægrè decũbãt 755.e. Caſſ. liene affecto quales vrinæ 78.h.Act. lienis affectionibus qui magis obnoxii, & quãdo 33.b.Aret. lienis vitium quiete augeri 74.c.Celſ. lienis affectionum dignotio & curatio 32.e.92.a.Aret.262.d.& deinceps. Tr.473.a.Æg.143.d.666.a.Or.519.f.520.Aet.150.c.228.g.Act.74.b.Celſ. liene affecto quæ vena ſecanda ſit 9.e.Or.
lienẽ affectum ſi tormina ſequantur, quale indicium 29.c.Celſ. lienis & iecinoris cõmunia vitia, & quid differant 150.c.Act. lienis iecinoríſque affectuum curatio 228.g.Act. lienis iecinoríſque affectibus quæ vena ſecanda 194.c.Act.
lieni, lieníſque vitiis accommoda quæ ſint & vtilia 10.e.16.b.30.d.e.41.a.54.g.Aet 770.g.800.f 801.a.Myr.340.e.384.d.Marc. ad lienem malagma: & quãdiu adhiberi id debeat 85.f.Celſ. lienem colliquat chamædrys 57.d. Aet. lienes cõſumit lappa 45.a.Aet. lienem conſumere valens malagma 85.f.Celſ. lienem expurgantia 25.g.Aet.281.e.Act. lienem extenuantia 74.e.Celſ. lienem iecúrque lædẽtia 589.b.Or. lienem obturantia 45.d.57.b.Aet.
lienis cruciatibus catapotium 95.b. Celſ. lienis dolori medentia 253.e.262.a.263.f.265.e.326.f. Act.215.a.228.g.Scr.303.c.Mar. lienis doloribus in phreneſi quæ medela conueniat 54.g. Aret. lienis duritiei medentia 207.g.215.a.Scr.342.a.346.a.b.Mar. ad lienis duritiem poſt infantiam ortam 346.e.Mar.
lien flatu diſtentus & tumidus quomodo curandus 270.g.Tr. lienis frigidæ intemperiei notæ 262.e.Tr. lienis frigidæ intẽperiei curat. 264.a.Tr. ad lienis grauedinẽ 127.c.Ruff. lienis humidæ intemperiei curatio 263.f.Tr. lienis icti ſigna 98.a.Celſ. lieni indurato medentia 593.a.e.600.g.604.b.Or.10.c.d.32.d.40.a.44.b.47.c.Aet. lienis inflammati ex humore bilioſo, melancholico, pituitoſo, notæ 265.c.d.e.Tr. lienis inflammati ex ſolo ſanguine notæ & curatio 265.a.Tr. lieni inflammato ficus nocere 53.h. Aet. lienis inflãmationi medentia 276.f.326.f.Act. lienis inflatio quomodo curanda 264.c.Tr. lienem obſtructione liberantia 49.a.Aet.253.d.256.g.276.f.Act. liene ſanguinem reiiciente quæ vena ſecanda 69.b.Aret. lienis ſcirrho indurati ſymptomata 32.f.Aret. lienis ſcirrho quomodo medendum 92.a.Aret.268.f.Tr. lienis ſcirrhum liquans medicamentum 258.a.Act. lienis ſcirrho potiones quæ conueniant 272.a.Tr. lienis ſiccæ intemperiei curatio 264.a.Trall. lienis ſuppurati ſymptomata 32.e.Aret. lienis tumori medentia 270.d.Act.215.a.Scr.342.a.346.b.347.f.355.b.Mar. lienis vlcera non ſaneſcere 74.b.Celſ.
lienes paruos habẽtia 74.d.Cel. lienes magnos quæ ſequantur 25.c.Celſ.
lienoſis amica aut inimica 74.c. Ce. lienoſorũ curatio 74.c. Celſ.
lienoſis conuenientia medicamenta 215.d.218.e.Scrib. lienoſis conferens malagma 85.g.Celſ. lienoſis medentia 602.a.Or.63.g.64.c.Aet.269.d.278.f.279.e.323.g.324.d.328.c.Act.355.d.357.a.f.361.f.374.a.380.e.382.a.389.h.390.b.405.c.d.409.b.d.410.a.412.g.416.h.418.a.d.420.h.421.e.423.g.426.d.437.b.461.b.465.e.483.f.560.b.561.c.g.Myrepſ.211.b.213.h.215.b.236.a.d.Scr.310.a.317.b.326.e.342.b.d.f.345.a.346.d.347.d.348.d.349.b.355.g.h.364.c.376.d.Mar.
lienaria vena 109.e.Ruff.
Lien in alimento cuius ſit materiæ 222.c.Or.85.g.Aet.
Lienteriæ etymologia 46.e.Aret. 162.e.Act. lienteriæ cauſæ, ſymptomata & curatio 46.e.Ar.508.g.Aet.162.e.Act.19.c.Celſ. ad liẽtericos 380.e.799.c.e.Myr. ad lientericos deiicientes ramẽta 771.g.Myr.
lienteria hepatica quomodo noceat 161.h.Act.
Λιγυάξ 471.d.Myr.
Ligamentis diſſectis quæ medela adhibenda 116.b.Or.
ligamentorum in tumoribus ratio 740.f.Aet. ligationes hydropicorum 544.g.Aet.
Lignorũ ſtrues ardens caput grauedine cur non feriat ſimiliter vt prunarum 756.g.Caſſ. lignorum cariei vis & vſus 521.b.Æg.51.a.Aet.
Lignyos, hoc eſt fuliginis, vis & vſus 630.f.Æg.502.a.Orib.40.e.Aet.
Ligulæ 103.h.Ruff.
Liguſticum 426.g.Or. liguſtici vires 630.g.Ægin.19.c.Or 40.f.Aet.
Liguſtri vires 629.d.Ægin.38.d.Aet.
Lilii vires 628.g.Ægin.20.d.500.f.603.c.Orib.36.f.Aet. lilii flos 500.f.Or. lilii folia 20.f.Or. lilii radix 20.f.Or. lilium ſylueſtre 419.d.Or.
lilinũ oleum 23.e.Aet.370.d.Myr. lilinum vnguentum 439.c.Myr. lilinum vnguentum aliis ſuſinũ vocari 424.e.Or.
Lima dentes quomodo atterendi 384.d.e.f.g.Aet. limatura ligni 486.h.Myr.
Λιμνῆτις, & eius vſus 290.e.Act.
Limnitis idem quod adarce 687.b.Æg.
Limonium 427.a.Orib. limonii vires 630.a.Æg.501.a.Orib.39.e.Aet.
Linariæ 435.g.Myr.
Linctuarium vtile epilepticis 60.h.Aret.
Linguæ anatomia, déque iis quæ ei ſunt adnata 529.f.Or. lingua inſtrumentũ loquendi 189.e.190.a.Aet. linguæ ſitus & officium 63.d.Celſ. linguæ quid cerebrum ſuppeditet 295.b. Aet.
linguæ affectus 15.b.186.f.Act. linguæ affectuum curatio 241.f.Act. ad linguæ mala 771.c. Myr. linguæ alligatæ quid medeatur 405.d.Myr. linguæ aſperitati quomodo medendum 401.β.b.Æg.101.e.Or. ad linguæ aſperitatem 267.c.Act.505.d.Myr. linguæ aſperitas in febribus quomodo curanda 231.b.c.d.Aet. linguæ deſquamatæ remedium 389.e.Aet. linguæ fiſſuras ſanat ſapphirus 70.d.Aet. linguæ incuruatæ curatio 561.a.Ægin. ad linguæ phlegmonen 822.c.Myr. linguæ ranunculus quid ſit, & quomodo ei medendum 389.b.Aet. linguæ reſolutio quomodo fiat, eiúſque curatio 66.c.Celſ.429.a.Æg.266.d.Aet. linguæ ſcabræ ſiccæque in febribus curatio 50.b.Celſ. ad linguam ſideratam 301.c.Mar. linguæ vlceribus quomodo medendum 131.d. Celſ. ad linguæ vlcera & puſtulas 292.a.b.c.Mar.
lingua cuius inter nutrimenta ſit materiæ 372.c.Æg.584.b.e.Or.85.c.Aet.
lingua auis 374.g.Myrepſ. lingua bouis aliis burdunculus 260.b. Marc.
Linozoſtis 410.h.427.b.Orib. linozoſteos vires 631.e.Æg.40.h.Aet.
Lina à marina purpura ſumpta quomodo tonſillis & colli vitiis medeantur 54.d.Or.
lini ſeminis vires 631.e.Ægin.19.c.212.e.502.b.605.a.Or.40.g.Aet. ex lini ſemine emplaſtrũ quo-

modo conficiatur 758.e.f.Aet.
Liobati 225.g.Orib.
Liparæ compoſitiones 387.f.Mar. lipara emplaſtra 91.b.Celſ.231.d.Scr.
Liparo herba 178.a.b.Aet.
Lipothymia quid, eiúſque curatio 24.c.Ar.227.e.Aet. vide Deliqu.animi.
Lippientes capitis vſtione quomodo curandi ſint 551.c.Ægin. lippientibus cataplaſmata quæ conueniãt 339.c.Aet.308.a.Act. lippientibus qui cibi vitãdi 122.d.Celſ. lippiẽti deiectio prodeſt 27.c.Celſ. lippientibus longum ieiunium nõ eſſe neceſſarium 118.f.Celſ. lippientibus imponi quæ debeant vt noctu quieſcant 119.a.Celſ. lippientium victus 118.g.Celſ.
Lippitudo quid, & quomodo curanda 432.c.433.g.434.a. Ægin. 128.c. Or.331.c. Aet.182.d.237.g.Act. 118.a. Celſ. lippitudo cui parti propriè accidat 299. e. Aet. lippitudo oculo cur oboriatur 764.c. Caſſ. lippitudo æſtate potius cur oboriatur 757 f.Caſſ. lippitudinis imminentis indicia 24.d.Celſ. lippitudine orta quæ futuri mali notæ 118.a.Celſ. lippitudines auertendæ medicamẽtis quibus ſint 14.b.Act. ad lippitudinis initia 308.e.Act.267.f.279.g.Mar. lippitudini lippientibúſque medentia 432.c.433.g 434.a.Ægin. 596.c.Orib.28.b.58.e.77.d.Aet. 263.c.Act.361.f.403.f.412.g.417 e.g.418.c.429.d.469.b.Myr.267.g.269.h. 270.c.277. h.279.g.280.b.Mar. lippitudini vtile catapotium 95.c.Celſ.
lippitudini graui vt ſuccurratur 119.c.Celſ. lippitudinis vetuſtæ remedium 282.c.Act. lippitudo decedẽs viſus claritatem cur inuehat 757.h.Caſſ.
lippitudo arida & ſcabioſa quomodo differant 183.a.Act. lippitudini ſiccæ accommoda medicamenta 307.e.Act. lippitudo dura 299.e.Aet.
lippitudinis in febribus curatio 232.f.Aet. lippitudini febris accedens cur cæcitatem aliis adimat, aliis inducat 757.c.Caſſ. lippitudines ex niue quomodo tollendæ 646.f.Or.
Lipuri 226.c.Or.
Lipyria febr. vide Leipyr.f.
Liquamen catharticum 385. g. Marcell.
Liquationi carnis quid medeatur 446.g.Myr.
Liquefieri quid dicatur 613.a.Aet. liquefactum medicamentũ neruis compunctis idoneum 111.e. 632.f.Or.
Liquida collyria 342.343.344.Aet. liquidum Aglaidæ collyrium 343.a.Aet. liquidum Apollonii collyrium 343.f.g.Aet. liquidum Baſſi collyrium 344. e. Aet. liquidum Demoſthenis collyrium 342.h.Aet. liquidũ Eraſiſtrati collyrium 343.b.Aet. liquidum Euelpidis collyrium 123.a. Celſ. liquida Galeni collyria 342.e. Aet. liquida Oribaſii collyria 344.d.e. Aet. liquida compoſitio ad callos 52 d.Or. liquida compoſitio ad ſycoſas eruptiones 52.d.Or.
liquidorum menſuræ 700.d.Æg.
Liquorum, Cyrenaici Medici & Syriaci, vires 635.f.Ægin.505.a. 607.b.Or.45.f.Aet. liquorum medicatorum variæ compoſitiones 269.d.Act.
ad liquores glutinoſos & ſpiſſos per ventrem digerendos 383.e. 384.d.f.Marc. liquor naribus quomodo detrahendus & item ſiſtendus 195.e.Scr. ad liquores pulmoni inſidentes expellẽdos 384.d.Mar.
Lirium 424.d. Orib. lirinum oleum, ſeu liliaceum 20.e.Aet.
Literæ corpori inimicæ, animo neceſſariæ 5.d.Celſ. literis initiandi pueri quando ſint 169.c. Aet.
Lithargyrus 455.b.Or. lithargyri electio 27.f.Or. lithargyri vires 630.g.Æg.515.f.604.h.Or. 73.a.Aet. lithargyri poti ſymptomata & remedia 224.c.Scr.
Lithodendrum 454.g.Or.
Λιθοειδῆ oſſa 106. e. Ruff. 444. c. Aet.
Lithoſpermum 426.h.Or. lithoſpermum eſſe milium ſolis 356. a.371.e.Myr. lithoſpermi vis 631.d.Æg. è lithoſpermo antidotum 265.d. Act.448. c.Myrepſ.
Λίτρα 244.Mar.
Litri, ſeu nitri, vires 631.e.Æg.515. h.Orib.73.a.Aet. litri ſpuma 71.h.Aet.
Liuedinibus inueteratis quid conueniat 443.h.Ægin. liuefactis quid medeatur 49.g.Aet.
Liuidus color 856.c. Theoph.47. g.65.d.Act. liuida egeſtio quid ſignificet 198.f.Aet.
Liuores faciei vnde 185.f.Act. liuoribus faciei quomodo medendum 192.b. Tr.353.h.Ægin. 80.a. Or.241.b.Act. ad liuorẽ faciei contuſæ malagma 85. h. Celſ. ad liuores faciei 322.d. g.323. c.e.f.g.324.a. Marcell. liuoris remedium certiſſimum 366.a.Aet.
Lixiuii differentia & vis 627.c.Æg. 20.f.21.g.483.b.500.b.602.c.Or. 34.g.Aet. lixiuii potus quibus proſit 154. b. Aet. ex lixiuio pharmacum 596.c.Aet.
lixiuium ficulnum 470.d.Or. lixiuii pileatorii vſus 414.c.549. h.Æg. lixiuium protoſtacton 434.d.627.c.Æg.474.f.Myr.
Λοβὸς 102.f.Ruff.
loborum facultas 83.e.Aret.584.a. Cr.17.a.40.g.Aet.
Locales euacuationes 143.e.f.Aet. localis venæ ſectio quando detrimentoſa 122.c.Aet. locales venti 151.d.Aet.
Loculus, ſeu ſecunda, quomodo educendus 791.b.Aet.
Locorum differentia ex qualitate regionum 369.c.Or. loca humilia quibus non conueniant 368.e.Or. loca mediterranea à maritimis quomodo differant 370.a.Or. loca metallis proxima, qualia ſint 368.f.Or. loca ſublimia cur ſaluberrima 368.e. Orib.
locorum in quibus animalia degunt, ratione, carnes tales vel tales euadere 86.d. Aet. loci mutatio quomodo fiat vtiliter 12.f.Celſ.
loco ſuo mota ante inflammationem reponenda 182.a.Celſ.
Locuſtæ vires 612.e.Æg.94.g.Aet. locuſtæ qualis in nutrimento ſint materiæ 225.d. Orib. 89.b. Aet.
Λοιμώττειν quid 410.f.Myr.
Loliginum inter alimenta qualitas & facultas 373.g.Æg.584.a. Or.89.c.Aet.
Lolii vires 612.a.Æg.19.e.21.a.490 a.592.e.Or.8.d.Aet.
Lomentum fabarum 255 c.Or.
Lonchitis 631.f.Æg.41.a.Aet.
Lonchoton 460.f.Or.
Longæ ægritudinis indicia 135.e. Act. ad longas ægritudines 337.e.Marc. longæ deiectionis notæ 24.b.Celſ. lõgi morbi quando incipiant & quomodo iudicentur 179.d.Act. longorum morborum cauſæ notæ & curationes fusè tractatæ 19.a. 81.a.&c.Aret.
Lopades 229.d.Or.
Lopimas glandium omnium optimas eſſe 17.d.Aet.
Loquendi inſtrumentis diuulſis quid medeatur 396.g.Myr.
loquacitatem futilem abigens medicamentum 421.a.Myr.
Lorum quid, & quomodo ei medendum 5.a.Aret.391.b.Aet.
Lotionis commoda & incommoda 582.e.Orib. lotiones quomodo vſurpandæ 15.f.Or. lotio frigida quibus conueniat, & quomodo 359. c. Ægin. 155. d. Aet.
per Lotium fœtus quomodo excernatur 781.c.Aet. vide plura in Vrina.
Loti, arboris & herbæ, vires 632. a.Æg.502.c.605.b. Or.41.d Aet. loti (herbæ) ſylueſtris deſcriptio 429.f.Or.
Lucernæ & concoctionis comparatio 90.e.Aet. lucernarũ vſus caput replet 231.a.Aet. lucernis inditur verbaſcum 56. h. Aet.
lucernaria herba Græcis phlomos 329.a.Mar. lucernarium oleũ 18.e.Aet.
Lucii malagma 604.f.g.Aet. lucii præceptoris emplaſtrum 763 f.Aet.
Lucubrationis tempus 12.b.Celſ.
Lumbrici quid 295.g.Mar. lumbricorum deſcenſus quando bonus 78.c.Celſ. lumbricos ore interdum reddi 78.b.Celſ. lumbricorum differentia, origo, ſedes 531.b.Æg.165.a.Act. lumbricorum generatio 164.h.165. c.Act. lumbricorum periculum 531.h.Æg. lumbricorum ſymptomata 165.b.Act. lumbrici quomodo excernãtur 165 a.b.Act.
lumbricis medela & medicamẽta accommoda adhiberi quæ poſſint 490.491.147.e.Aet.421.f.482 b.c. e.g.521.c. 595.a.770.a.Myr. 78.a.Celſ. ad lumbricos cerata 491.b.Aet. ad lumbricos in corde 340.a.Mar. ad lumbricos noxios 340.d.Marc. lumbricos enecantia 329. f. 599. a. 603.b. 605.g. 610.b. Orib.26.g. 30.f.35.g. 42.b.43.a. 52.e.654.d. Aet.217.b.Scr. lumbricos expellentia 599.b.Or.20.a.27.d.65. d.68.f.147.e.652.a.Aet.372.d.g. 373.a.374.a.375.g.387.a.Mar.
lumbricus latus, eiúſque malignitas & excretio & ſigna 492. c. Aet.165.d.Act. lumbrico lato quæ medela adhibenda 532.h. Æg.663 b.Orib.492.c.Aet.78.c. Celſ. lumbricum latum, ſeu lumbricos latos, enecantia & expellentia 600.d. 606.e.608.c. Orib.7.g.35.d.44.a.b.49.d.55.d. 58.b.92.d.147.e.Aet. lumbricis rotundis ſeu teretibus quæ medela & medicamenta conueniant 531.d.Æg.600.d.608.c. 663.a. Or.78.c.Celſ. lumbricorum rubrorum prauitas 165. c.Act. lumbricorum tenuium prauitas 165. f.Act.
lumbricorum piſcatoriorum vis & vſus 165.b.Aet.
Lumbus, & lumbi 104.c.Ruff.546. e.Or. lumborum cauitas partum difficilem reddit 788.d.Aet. lumborum muſculi 109.a.Ruff. lumborum vertebræ quinque 549.g.Or. lumbi renéſque an dilutum humorem & aqueum ſuperfluum attrahant ex iecinore & ſuſcipiant 852.d.Th.
lumborum dolorem præcedere & auſpicari quandoque coxendicum affectiones 579. a. Aet. lumborum dolori medentia 28. a.47.g.233.g.Aet.324.d.Act.769. g.828.b.Myr.210.d.232.f.236.d. f.Scr. 351.d. 383.a.390. h.391.a. 400.a.406.a.411.f.412.a.Mar. lumborum dolori diutino medentia 218.g. Scr.317.b.Mar. lumborum fluxioni quid obſtet 324.f.Act. lumbos frigefaciẽtia 477.f.Æg. lumbis impoſita lamina plumbea quid commodet 581.d.Or.
Lunæ motus celeritas 178.b.Act. lunæ mutatio 178.d.Act. luna differentias quatuor in aere operatur 150.d.Aet. lunæ robur & in corpora terreſtria actiones 178.b.c.Act. luna quibus & quando vitanda 16.a.Celſ.
lunam flagitioſis immittere comitialem morbum 21. b. Aret. luna lucente vigiles cur non offendantur, dormientibus verò caput obſtruatur 758.g Caſſ.
luna creſcens & decreſcens, temporum viciſſitudines quomodo repræſentet 178.a.Act. lunæ quadrangularis lateris vires 178 e.Act.
lunæ portus 220.c.Scr.
lunaris ſectio 554 d. Æg. lunati ligni in organo vſus 164. b. Orib.
lunaticis quid medeatur 421. f. Myrepſ.
Lupha 411.e.Or.
Lupicida (herba) 407.f.Or.
Lupinorum qualitas ac vis 370.d. 622.e.Æg.211.d.483.a.497.a.599 b.Or.27.c.Aet. lupinus agreſtis 497.a.Or.
Luporum & leonum caro 235.d. Or. lupini hepatis vires 470. c.659. f.Æg.512.c. 515.a. Aet. lupini ſtercoris vires 54.f.Or.82. g.475.e.Aet.
lupina inſania 254.f.g.Aet.
Lupi (laquei) ratio & vſ⁹ 157.a.Or. lupus (phalangiũ) 619.b.c.Aet.
lupi (piſcis) caro qualis 373.e.Æg. 226.b. Or.88.c.Aet. lupus in

Tyberi naſcitur 226.d.Orib. lupus quando optimus, & quando durus 227.d.Or.
ad Lurido colore deformatos 342.f.Marc.
Luſcioſi qui 131.e.Or.185.a.Act.
Luteum oui præcipua pars 32.f. Act.
Luce, vigilia, ſiti ingenti, conuellendas ægri vires putabat Aſclepiades 43.d.Celſ. in luce febricitantem habendum eſſe niſi interdiu ſit infirmus 43.e.Celſ. lux in quibus febribus vitanda 251.g.Aet.
Luxatio quid ſit 602.c.Æg. luxationi medentia 602.c.517.a.Æg. 731.e. Aet. 245.g. 321.g. 329.a. Act.228.g.229.c.237.a. Scr. 345.f.411.f.412.c.Marc. luxationis cum fractura curatio 610.c.Æg. luxationis cum exulceratione curatio 609.c.Æg.
Luxata quibus modis reſtituantur 161.d.Or. luxatis reponendis quid aptius ſit 175.a.187.h.Or. luxatis & contuſis articulis quomodo medendum 108.e.629.f.Or. luxatorum oſſium curatio 181.d.Celſ.
Luxus & deſidia Græcos afflixit ante Latinos 5.c.Celſ.
Lycanthropia quid & eius mala 155.c.Act. lycãthropiæ curatio 123.b.Or.
Lycapſi radicis vires 631.g.Æg.
Lychnidis vis 632.a.Æg. lychnidis ſemen 502.c.Or. lychnidis ſylueſtris vires ac doſis 325.c. 328.d.Or.
Lychnites lapis Latinis carbunculus 279.c.Mar.
Lycia abundat draconibus 626.d. Aet. lycia gagaten generat 68 e.Aet.
Lycium quid, quomodo adulteretur, & probetur, eiúſque ſuccus quomodo exprimatur 427.c. Or. lycii vires 631.g.Æg.19.a. 502.b.605.c.Or.41.a.Aet. lycii loco vtuntur quidam cẽtaurea magna 32.b.Aet. è lycio antidotus 449.f.Myr. lycii ſeu pyxacanthi vires 466.a.Or.
lycii Indici vires 631.g. Æg.166.d. Aet.305.e. Act.197.a.Scrib.264. g.Marc.
Lycoctonum 490.f.Or. lycoctoni vires 612.d.Æg.
Lycopſis 406.b.489.f.Or.
Lycopſi anchuſæ vires 7.g.Aet.
Lycos paſtillus 506.b. Aet. 797.f. Myr.
Lyci de cataplaſmate ex fermento 378.a.Or. lyci purgans medicamentum 57.d.Or.
Λύκος quid 250.d.Marc.
Lynceus collyrium 672.g. Æg.
Lyncurium 69.h.Aet.448.c.Myr.
Lyræ (conſtellationis) ortus & occaſus 152.a.b.Aet.
Lyros 408.b.Or.
Lyſiæ compoſitio ad lienem iecũrque 85.g.Celſ.
Lyſimachiæ deſcriptio 427.e.Or. lyſimachii vires 631.h.Æg.502. b.Or.41.c.Aet.
Lyſimachus rex 502.b.Or.
Lyſiponos antidotus 427.e.Myr.

M

Macedoniſium 355.c.Myr.
Macedonium ceratum quomodo conficiatur 772.c.Aet.
Macer 632.b. Ægin. 502.c.Orib. 41.e.Aet.
Μάχαιρα ἥπαλος 108.e.Ruff.
Machærionis emplaſtrum 680.b. Æg.748.a. Aet.
Machaon & Podalirius 5.b.Celſ.
Machinamenta quid ſint 161.g. Orib.
Macia Græcis anagallis 252.d. Marc.
Macies præter cõſuetudinem, mala 20.e.Celſ. maciem & gracilitatem inducentia 233.f Act. macies purgationem impediẽs quomodo curanda 806.g.Aet.
maciei oculi curatio 438.a.Ægin. 324 g.Aet.
macilenti vt pinguefaciendi 361.f. 368.d.Æg. macilentorum pulſus quales 846.a.Phil.
ad Maculas extergendas 42.e.Or. 264.c.Marc. ad maculas colli 323.b.Marc. ad maculas corporis 322.d.g.h.323.a.b.Mar. ad maculas ſolares 443.f.Æg.10. d.Aet.819.c.820.e.Myr.
Madaroſis quid, & quomodo ei medẽdum 435.a.Æg.300.a.332. e.Aet.183.d.Act.
Madefieri quid ſit 63.a.Aet. madefactionum vſus & parandarũ ratio 375.d.Or.
Madicum collyrium 50.e.Or.
Mæmecylon, ſiue mæmycœlũ 627. c.Æg.423.d.500.b.Or.
Mænularum capita vſta quam vim & vſum habeãt 20.g.483.h.519. d.Or.90.h.96.c.Aet. mænularũ muriæ vis 90.a.Aet.
Magdalides quid 227.f.Scr.
Magiſtris quibus tradendi pueri 169.c.Aet.
Magnetis deſcriptio, eiúſque bonitas vnde deprehendatur, quæue eius vires, 456.d.Or. magnetis electio 27.g.Or. magnetis vires 631.c.Æg.514.b.Or.68.h. Aet.253.f.Marc.
Magnũ quidquid eſt in vulnerib', periculũ facit 97.c.Celſ. magn. collyriũ 353.d.Aet. magn. paſtill.506.c.Aet.797.g.Myr.
Magni ſophiſtæ præcepta de vrinarum proprietate dignoſcenda 851.b.d.Theophraſt. magni antidotus 423.e.Myr.
Magudaris 440.a.Or.
Magus (emplaſtrum) 539.b.Aet.
Maior morbus quis & quando dicatur 60.c.Celſ.
Maius Ægyptiis Pathon 610.β.g. Aet.
Μάλη 104.a.Ruff.
Malæ 102.g.Ruff.545.e.Or.167.g. Celſ. malarum futuræ 167.d. Celſ.
Malabathri folium vires quas habeat 632.b.Æg.19.c.21.b.502.e. Or.41.f.Aet. malabathri folium laudatius quódnam ſit, eiúſque vires 26.e.427.g. Or.98. e.Aet. malabathrini folii pilulæ 472.e.Æg.
malabathrinum collyrium 308.g. Act. malabathrini olei præparatio 23.h.Aet.
Malache 41.f.Aet. vide Malua.
Malacia quid ſit 163.e.Act.
de Malagmatum compoſitione & vſu 683.e. Æg.45.a.400.a. Orib. 713.b.Myr.85.a.Celſ.235.d.Scr. malagmatum tres differentiæ & vſus 400.a.b.Or. malagmata, emplaſtra, & paſtillos, multa habere communia 85.a.Celſ. malagmata, emplaſtra, & paſtilli, quid inter ſe differant 85.a. Celſ.
malagma Apollophanium 562.a. Aet. malagma Ciſſophontis 415.e.Aet. malagmata Galeni 604.h.605.c.Aet. malagma Lucii 604.f. Aet. malagma Mnaſæi 673.f. Or. malagma τὸ μονομάχιον 326.f.Act. malagma purgatorium 387.c.Marc.
malagmatum ad omnem corporis valetudinem genera 235.d. Scr. malagmata euacuantia humorem 538.f. Aet. malagmata hydropica 537.d. Aet. malagmata ad iſchiadicos 585. c.Aet. malagma ad lienẽ valde efficax 45.b.Or. malagma phthiſicis commodum 429.g. Aet. malagma ad podagricos 605.d.Aet. malagmata ad reſolutiones 265.b. Aet. malagmata ad ſcirrhũ ſplenis 527.a. Aet. malagma ex baccis lauri ad ſplenicos & hydropicos 45. b.Or.
Malagreta 363.d.Myr.
ad Malandriam & malandrioſos 400.d.322.e.324.c.Mar.
ad Maleficia omnia in cibo & potu 336.a.Mar.
Malicoria quid ſint, eorúmque vis 639.b.Æg.20.d.507.e.f.Or.
Malleoli 105.g. Ruff.547.b.552.d. Orib. malleoli luxati curatio 608.f.Æg.
Maluæ vires 632.b.Æg.502.e.605. e.Orib.41.f.Aet. maluæ inter edulia qualitas ac facultas 368.f. Ægin.217.d.237.a.582.h.Or. maluæ ſilueſtris vires 612.f.g. Æg.502.e.597.g.Or.17.e.Aet. maluæ ſilueſtris caulis 21.b.Or. maluæ ſilueſtris folia 21.b.Or. è maluæ ſilueſtris ſemine antidotus 448.e.Myr.
Malorum & pirorum quædam genera 79.b.Celſ. malorum ſpecies diuerſæ & qualitas 371.a. Æg.215.d. Or.43.d.Aet. malorum vis 633.b.Æg.503.c.d.e. Or.43.d.Aet.
malorum confectio 717.c.Myr. è malis antidotus 386.d.390.a. Myr. è malis & cotoneis antidotus 385.b.Myr. è malorum ſucco medicamẽtum 676.f.Or. è malis acribus & dulcibus medicamentum 250.c.Act.
mala Armeniaca 371.a. Æg.21.d. 216.c. Or.43.b.Aet.29.e.Act. malorum citriorum vis 371.d. 626.e.Æg.218.a.Or.47.c.Aet. è malo citrio pharmacum 463.c. Aet. malorum cydoniorum qualitas ac vis 371.b.Æg.215.g. Or. è malis cydoniis oleum melinum fieri 19.d.Aet. malũ granatum Græcis cytinum 363. c.Mar. mali granati vires 639 b. Ægin.507.e. Or.50.d.Aet. mali granati putamina ſicca 483 f.Or. malorum mandragoræ vis 632.c.Æg. mali Medici vis 347.e.626.e.Æg. mala Paphlagonica 386.g.Myr. malorum Perſicorum qualitas ac vis 371. a.Æg.215.b.Or.43.a.Aet. mala præcocia 21.c.Or. malorum Punicorum genera tria 190 g.Tr. malorum Punicorum qualitas ac vis 371.b.639.b.Æg. 22.d.216.a.Or.50.e.Aet. malorum Punicorũ confectio 394. c.Aet. mali Punici ſucci confectio 775.d.Myr. malum terræ Græcis ἀριστολοχία 227.f.228. d.Scr.
Malum in oculo quid, & quomodo ei medẽdum 436.b.Æg.183. h.239.c.Act.
Malus Armeniaca, Medica, Perſica 633.c. d.Æg. 503.d.e. 606.b. Or.43.a.b.c.Aet. mali Punici ſilueſtris flos 616.b.Æg.
Mali habitus futuri notæ 23.h.Cel. malo habitui quomodo medendum 534.a. Æg.142.f.Or.230.a. Act. malo habitui quid conferat 255.a.263.h.Act. vide Cachexia & Habitus malus. mala iudicatio quæ 194.b. Aet. mala omina quæ 176.f. Act. mala ſigna quæ 190.c.Aet.
malorum plurimorum cauſæ hæmorrhoides 688.a.c.Aet. mala ſcribere peius eſt quàm perpetrare 75.f.Aet.
Mamira 391.d.Myr. mamiræ vires 632.c.Æg.
Mammæ 104.e.Ruff.546.e.Or. mammarum vuluæque ſympathia, & earũ functio 544.b.Or. mammas diuulſas & contractas in prægnantibus, abortum portendere 544.b. Or. mammæ mulieri grauidæ ſi ſubitò emacruerunt, quid portendat 29.f. Celſ. mammarum exuctio cur reprobetur 455.e.Æg.
mammarum affectionibus & vitiis quomodo medendũ 455.d. Æg.136.g.671.b. Or.796.h.797. c.e.798.b.& deinceps Aet. ad mammarum vitia 411.f.Mar. da mammas cataplaſma ex faba 37.e.Aet. mammis emplaſtrum vtile 322.d.Act. mammis cucurbita non affigẽda 122 b. Aet. mammas conſeruantia 456.a.Æg. mammis & lacti quod eis continetur, quid conueniat 659 c.Or.
mammarum abſceſſus ſanant inteſtina terræ 92.g.Aet. mammarum ariditas vnde 544.b.Or. mammarum cancri quomodo ſanãdi 800.a.b.Aet. ad mãmarum carcinomata 231.a.Scr. mammarum duritiei medentia 455.f.518.f. Æg.58.c. Aet.825.c. Myr.206.c.231 a.Scr.308.c.325. g.Mar. mammarum durities quid prorſus tollat 210.e.Scr. ad mammarum durities emplaſtra 756.e. Aet. mammarum eroſionibus vt medendum 455. g.Æg. mammarum eroſioni quid medeatur 455.g.Ægin. mammis induratis quomodo medendũ 802.a.h.Aet. mammarum inflammationibus induratis quomodo medendum 798 a.Aet. mãmis inflãmatis medẽtia 50.g.798.a.Aet. mãmarũ inflationibus medẽtia 65.e.Aet. 506.e.Myr. mammis ruptis quid proſit 671.b. Or. mammarum ſuppurationibus quid medeatur 228.f.Scrib. ad mammas tumentes 342.b.Marc.
mammis virorũ turgentibus quomodo medendum 569.f.Æg. mammarum inter edulia qualitas ac facultas 241.e.584.b.Or.
Mamillæ affectæ quomodo curandæ 136.g.Or. mammillis in-

flammatis quid conueniat 608.g.Or. mamillares proceſſus 543.g.549 d.Or.

Manantia capitis vlcera quæ 181.d.Act. vide Cap.vlc.man.

Mancoron 428.d.Or.

Μαſκυραία 362.g.Myr.

Mandibularium muſculorum reſolutio 266.e.Aet.

Mandragora 466.a.Or. mãdragoræ qualitas ac vis 632.c.Ægin. 20.b.484.a. 502.f.605.e. Or. 1.c. 41.g.Aet. mandragoræ ſuccum venenatum eſſe 628.c.Aet. mandragoræ ſucco poto quomodo medendum 547.d.Æg. 644.b.Aet.

Μανία ſeu furor quid 155.c.Act.

manicon ſtrychnon 443.f.Or.

Mannæ vires & doſis 274.e.Act. manna thuris quid ſit,&quibus viribus polleat 306.a.Act.632.c.Ægin. manna thuris probari quomodo debeat,& quomodo adulteretur 426.b.Or.

Manſores(dentes)106.f.Ruff.

Manubriolorum ductariorum in organis vſus 163.g.Or.

Manus, eiúſque partes & diuiſio 104.c.Ruff. 546.d.551.b.Or. manuum exercitia 85.d.Aret. manuum affectarum vrinæ quales 134.a.Act. manuum doloribꝰ quid medeatur 409.d.Myr. ad manuum dolores ex perfrictione 407.b.Marc. vide Chiragra. manus luxatæ curatio 184.c.Celſ. manus ſecundum motũ vitiata quomodo per ſcalam reſtituenda 177.e.195.a.Or. manus reſolutæ curatio 263.f.Aet.

manus Dei 279.h.Tr.455.f.Myr. manus(emplaſtrum)quomodo paretur 773.a.Aet.

Manzizanion 34.d.Aet.

Maraſmus quid,& quomodo curandus 331.h.Tr.222.a.Aet.58.d.Aret. maraſmus ex ſyncope, eiúſque curatio 331.b.Trall. maraſmo & maraſmaticis quid conducat 267.c.268.a.Act.

maraſmodes febres quæ, & quomodo curandæ 327.d.Tr.173.d.Act. maraſmodis ab hectica profectæ ſigna 328.a.Tr.

Μάραθρον Latinis fœniculum 331.f.Marc.

Maraugiæ(piſces)226.c.Or.

Marcelli in ſuis ſcriptis inſtitutum 242.Mar. marcelli medicamẽtum ad ambuſta 507.d.Ægin. marcellius paſtillus 506.a.Aet.

Marchi peſſus 755.e.Myr.

Marciani antidotus 223.b.Scr.

Marciaton acopon 691.e.Æg.610.a.e.Aet.

Marcidæ febres hecticæ quibꝰ notis agnoſcantur,& quòd incurabiles 405.a.Æg.

Marcor vnde 589.f.Aet.

Marcus imperator qua vſus ſit theriaca 660.b.Aet.

Mare mari præſtare certum 87.e.Aet. maris ratione piſces bonitate quomodo differant 226.a.b.Or. mare mortuum 5.f.Aet. mare mortuum Gagaten generare 68.c.Aet.

marinus aer hydropicis confert 150.c.Aet. marina aqua immodicè ſitientibus lethalis 412.a.h.Ægin. marina lauacra 428.f.Ægin. maritima loca quibus conueniant 388.b.Or. marina loca ſideratis commoda 427.g.Æg. marina medicamenta 404.a.Or. marini piſces 31.a.Act. marinus ſal 70.g.Aet.

Mares natura fœminis eſſe calidiores 845.g.Phil. marium genitalia infeſtantium affectuum dignotio & curatio 165.f.166.e.233.c.Act.

è Margaritis antidotus 368.d.h.Myr.

Margarodes color 856.b.Theoph.

Marmorata 110.f.Ruff.

Marrubii vires 638.b.Æg.19.d.21.c.22.d.482.h.506.e.608.a.Or.49.a.Aet. è marrubio antidotus 263.f.Act.379.g.380.d.Myr. è marrubii ſemine antidotus 448.d.Myr.

marrubium nigrum 412.f.Orib. marrubii nigri vires 616.c.Ægin.

Martius Ægyptiis Phamenoth dicitur 610.b.f.g.Aet. martii XXIII die æquinoctium vernũ 151.g.Aet.

Μαρύλλιον 376.g.Myr.

Marum 428.c.Or.

Μαχάλη 104.a.Ruff.

Maſculi concepti ſignũ 782.f.Aet.

maſculus & fœmina inſtrumenta 589.f.Æg.

Maſnaphii cõfectio 663.c.Aet.326.c.Act.

Maſpeta 440.a.Or.

Maſſaliotæ puluillus 666.e.Æg.

Μαστητῆρες 106.f.Ruff.

Maſſiliæ graſſari carbunculos 726.b.Aet.

Maſticatores muſculi 555.g.Or.

maſticatorium 552.a.Myr.

Maſtiche quid,eiúſq; facultas 507.b.Orib.49.h.50.a.Aet. maſtiches, ſpecierúmque eius,vires 632.d.Æg.19.d.21.a.f.502.g.605.f.Or.42.a.Aet. è maſtiche emplaſtrum 761.g.Aet.

Maſtieron 439.g.Or.

Μαστοὶ 104.e.Ruff.

Maſucha 574.c.Myr.

Maſum 370.d.Myr.

Maſuphæ confectio 326.c.Act.663.c.Aet.

Materiæ genere quomodo in cibis vtendum 37.e.Celſ. materiam ciborum valentiorem difficilius concoqui, concoctam tamen plus alere 37.d.Celſ. materia media quum dicitur ſumenda eſſe, infirmiſſima etiam ſumi poteſt 54.e.Celſ.

materiæ curſum à viſceribus eſſe 86.e.Aret. materia tantùm ſuperuacua minuenda 43.e.Celſ. materia quomodo dematur 30.a.Celſ. ad materiam extrahẽdam malagma 86.b.Celſ.

materia pituitoſa quomodo diſcutiatur 301.a.Tr. materiæ in pus trãſeuntis notæ 188.c.Trall. materiæ turgentis purgatio 198.b.Act.

Matriſſylua 479.g.Myr.

Matrix quid 779.a.Aet. matrix cur dicta 542.d.Or.

Matularum differentia, & quæ ex eis aptiſſima 57.a.Act. matularum figura 57.a.c.Act. matularum fundum 57.c.Act. matulæ inhærentium vſus 506.a.Æg.

Matutinum tempus ægris remiſſius 45.e.g.Celſ. matutinum tempus humidum 150.e.Aet.

Μαῦρον 523.a.Myr.

Mauromarſon quid 503.e.Myrepſ.

Maxillæ 545.e.Or.167.g.Celſ. maxillarum cauitates 103.c.Ruff.

ad maxillarum cicatrices 323.c.Mar. maxillæ fractæ curatio 175.e.Celſ. maxillæ luxatæ curatio 182.c.Celſ. maxillæ prolapſæ reponendæ aptus laqueus 160.c.Or. maxilla reſtituenda quomodo ſit 190.f.Or.

maxillæ inferioris & ſuperioris oſſa 549.c.548.f.Or. maxillæ infernæ fractæ curatio 594.g.Æg. maxillæ infernæ luxatæ curatio 602.d.Æg.

maxillares dentes 549.b.Or.168.c.Celſ.

Maximis & deterrimis vitiis quid conferat 279.a.Act.

Mazæ qualitas ac facultas 370.a.Æg.36.d.Aet.

Meatus 118.f.Ruff. meatuum angorem quæ vrina oſtendat 858.a.Theoph. meatus expurgat exercitatio 115.b.Aet. meatus obducentia 448.e.Æg.2.c.51.a.d.Aet. meatibus obducendis medicamẽta ſimplicia non idonea eſſe, niſi plura miſceantur 695.g.Aet. meatuum obſtructorum vrinæ quales 854.e.Theoph.

meatus coliformes 560.d.Æg.

Mecon 503.b.Or.42.g.Aet. mecon ceratitis 42.g.Aet.

μηκώνιον 159.e.Act. meconium quid, eiúſque poti ſymptomata & remedia 164.a.Aet.223.g.Scrib.

meconidos in purgando vires 382.g.Mar.

Medendi rationem ab Aſclepiade magna ex parte mutatam 5.g.Celſ.

medicamentum optimum cibus opportunè datus 43.f.Celſ. medicamentorum differentiæ & vſus 461.e.462.d.Or. medicamentorum differentia vnde 5.a.Aet. medicamenta omnia proprias facultates habere 82.f.Celſ. medicamenta omnia ad temperatiſſimam naturam eſſe dirigenda 462.e.Or. medicamẽta humida & calida eſſe quomodo & cur dicantur 474.e.Orib.

medicamentorum ſimplicium, & facultatũ in eis, cognitio quàm ſit neceſſaria 489.a.Or. medicamentorum ſimplicium facultates quomodo & qua experientia inueniẽdæ 464.d.Or. de medicamentorum ſimplicium temperie è coloribus quoque coniecturam fieri poſſe 464.b.Or. medicamenta ſimplicia fermè omnia ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtare:& quæ ex iis conflatas facultates habeãt 465.b.e.Orib. medicamentorum ſimplicium deſcriptio & apparatus ſerie alphabetica tractata 405.c.Or. medicamentorum ſimplicium facultates ordine alphabetico conſcriptæ 610.c.& deinceps.Æg.489.a.& deinceps 592.b.& deinceps.Orib.7.b.& deinceps.Aet. medicamentorum ſimplicium facultatis ordo 467.a.19.c.Or.99.b.Aet. medicamenta ſimplicia probatiſſima vbi naſcantur,& quando incidantur,medico diligenti conſiderandũ eſſe 324.e.Or. medicamentorum ſimplicium electio & probáne ſint an adulterina,dignotio 25.d.Orib.97.c.Aet. medicamentorum compoſitorum formæ 249.a.Act. medicamentis compoſitis tuto vti & alia fingere quis poſſit 249.b.Act. medicamenta componenda quæ quo menſe ſint 751.a.Myr. medicamenta omnia quibus vaſculis aſſeruanda 252.g.Act.

medicamenta qualia qualibus affectibus adhibenda 237.a.Act. medicamentum affectioni reſpõdere debet 695.f.Aet. medicamentum quódque propriũ ſibi humorem trahit,interdum & aliũ ſimul mouet 198.d.Act. medicamenta eadem in diuerſis ætatibus, temperamentis, affectibus,diuerſam vim habere 238.f.Scr. medicamenta iiſdem affectibus propitia,non ex æquo conducere 213.d.Act. medicamenta& potiones rarò danda 43.d.Celſ. medicamenta in acutis morbis in initio quando ſint adhibenda 11.b.Or. medicamẽta cui febri dari nequeãt 50.e.Celſ. medicamenta intendi paulatim debent quemadmodũ terebrum fabrile 224.e.Act. medicamentorum tẽperatio pro ægri guſtu 199.a.Act. medicamentorum vſus, nimius nociuus 357.f.Ægin. medicamentis conſentaneus eſſe debet victus 218.b.Act.

medicamentum ex accidenti aliquid faciens, quomodo iudicãdum ſit 464.f.Or. medicamẽta quædam quæ bibuntur, nõ prodeſſe 33.d.Celſ. medicamenta ſtomachum lædere 81.f.Celſ. medicamenta Aſclepiades ſuſtulit 43.d.Celſ.

medicamenta arida 92.g.Celſ. medicamentorum emplaſtris conficiendis adhibendorum coctio 29.a.Or. medicamenta exitialia quæ, & quomodo ſingulis ſuccurrendum 283.d.Act. medicamentorum exitialiũ antidotum 264.b.Act. medicamẽta foris adhibita vitiis internis reſpõdere debere 319.a.Act. medicamentorum foris quæ applicantur,differentiæ 249.f.Act. medicamenta fortia ægris partibus nõ adhibenda 199.a.Act. medicamentorum quæ infunduntur, vſus 398.g.Or. medicamentorum intus adhiberi ſolitorum duratio 252.e.Act. medicamentorum inuicem ſuccedaneorum ratio ex Galeno 694.f.Æg. medicamenta lenia & modicè reprimentia facilè & variè miſceri 119.d.Celſ. medicamentorum leniorum vſus 67.b.Aet. medicamenta liquida & arida quibus conueniant 199.b.Act. medicamentorum malorum notitia medico neceſſaria,non vſus 227.a.Scrib. ad medicamenta mala 342.d.Mar. medicamenti mali ſuſpicioni quomodo ſubueniendum 227.b.Scr. medicamenta marina 404.a.Orib.

medicamentis mediocribus humorum fluxus excitatur 216. d. Act. medicamenta ſicca cicatricem inducentibus quomodo paranda 707.g.708.a.Aet.
medicamentaria ſuperfluitas, ventrem replet 475.d.Aet.
Medicinam non multis ſeculis antè in Græcia quàm in Latio fuiſſe 5.a.Celſ. medicinam priùs in Græcia excultam eſſe 5.a. Celſ. medicina ars coniecturalis 23.e.Celſ. medicinæ diuiſio 5.e.Celſ. medicinæ partes vetuſtiſſimæ quæ 5.b.Celſ. medicinæ partes innexas eſſe 81.g. Celſ. medicinæ ſcopus & finis 580.f.Æg.5.a.Celſ. medicinæ ſumma in temporibus & cauſis quarum rerum conſiſtat 118.d. Celſ. medicinam natura repugnante, nihil proficere 41.c. Celſ.
medicinæ diæteticæ diuiſio 5. f. Celſ. medicinæ quæ medicamentis purgat, qui plurimum tribuant 81.f.Celſ. medicina quæ morbis medetur, difficilior & clarior 5.h.Celſ. medicinā rationalem quis primus reiecerit 5.f.Celſ. medicinæ rationalis profeſſores, quæ neceſſaria proponant 6.a.Celſ. medicinæ periti philoſophi qui 5. d. Celſ.
Medicus naturæ auxiliarius 189.c. Aet. medici & chirurgi laus 588.f.Æg. medici generoſi officium 193.c.Ar.193.f.Aet.43.c. Celſ. medicus idoneus quis 44.b.Celſ. medico quid ediſcendum 195.d.Aet. medicus exercitatus eſſe debet 189.c.Aet. medico guſtus ſenſus neceſſarius 1.d.Aet. medici & empirici qua in re diſſentiant 5.h. Celſ. medici diuerſum licet ſentiant, ad vnum tamen finem tendunt 7.c.Celſ. medicorum calumnia tollitur 310.b.Or.
medico practico quæ præcognoſcenda 139.f.Act. medico ægrum accedenti quæ facienda 175.e.Act.47.a.c.Celſ. medicus ægroto non ſemper fidem adhibere debet 304.c.Aet. medicum etiam horam mortis prædicere poſſe 201.g.Aet. medico ad medendum certum tempus non definitum 683.b.Aet. medico quæ poſſibilia 89.c.Aret.
medico acutis in morbis parum proficienti magis ignoſcendum quàm in longis 41.c.Celſ. medico in morbis periculoſis quid faciendum 96.g. Celſ. medicus in morbis deſperatis quid facere debeat 210.f.Aet. medici quomodo diuites curent 157. c.Aet. medici febres quas negligant 511.c.Aet. medicus ſenum bonus quis ſit 169.f.g.Aet. medici lucrum quomodo captent 157.c.Aet. medicorum de venere ſententia 117.g.Aet.
medici cuiuſdā temerarii felix ſucceſſus 464.b.Æg. medicus quidā hominē peremit 215.f. Aet. medicorū duorū ob perditos codicillos calamitas 695.e.Aet medici errātes in pleuritide mortem inducunt 434.e.Aet. medicorum imperitorum ſtultitia 193.f.Aet. medicorum quorundam imperitia & temeritas 207.b.Scr. medici imperiti capitis affectionib' diuturnis quæ adhibeant 451.g.Aet. medici imperiti quomodo inflammationes extendant 588. g.Aet. medici ſcirrhos inducunt 517. g.Æg.
medicus ophthalmic' oculos quomodo ſanarit 309.c.Aet.
medicorum rationalium opinio de ortu morborum 6.d.Celſ.
medica ars quouſque progrediatur 211.e.Act. medicæ obſeruationes 12.e.Celſ. medicorū theorematum finis 1.c.Act.
Medicus liquor 484.c.Or. medica malus 503.e.Or.43.c.Aet. medicorum malorum decocti vſus 347.e.Æg. medicus ſuccus 45.f Aet.
Μέδιμνος 244 Mar. medimni nota 699.g.Æg. medimni Attici pondus 701.b.Æg.
Medion 428.e.Or. medii radix quas vires habeat 632.h. Ægin. 503.b.Or.
Mediterranea loca qualia 368. f. 369.f.Or.
Medius digitus 104.c.Ruff.546.d. Orib. mediæ venæ ſitus & ſectio 566.d.Ægin.193.g.Act. mediæ venæ inciſio quid potiſſimùm requirat 309.b.Or. mediam venam periculoſè ſecari 120.f.Aet. media vena ſecari rariſſimè cur debeat 9.a.Or.
media inter attenuantia & craſſos ſuccos facientia 584.c.Or.105.c. Aet. media inter multùm & parum nutrientia 586.b.Orib. media inter calefacientia & refrigerantia 612.a. Or. media inter ſiccantia & humectantia 614.d.Or.101.b.Aet.
mediæ materiæ cibi 36.d.Celſ. mediæ materiæ poculenta 37.c. Celſ.
Medi coctio 717.b.Myr.
Medi malagma 86.d.Celſ.
Medulla quid, eiúſque ſpecies 110 b.120.c. Ruff. medulla ſenſu caret 64.e.Celſ. ad medullarū dolorem 403.b.Mar.
medulla dorſi eiuſdem cum cerebro naturæ 153.g.Act. medullæ dorſi affectus 153.f. Act. medullæ in ſpina percuſſæ ſignā 98.d.Celſ.
Medullæ inter nutrimēta qualitas & vis 372.d.Æg. medullæ in medicando facultas & vſus 518. a.633.h.Æg.519.c.606.e.Or.90. g.Aet. medulla optima quæ ſit 26.e.Or.98.f.Aet.
medulla cerui 22.b.Or. medulla vituli 22.a.Or.
Meelchagee antidotus 462.e.466. c.Myr.
Megaleum oleum 21.h.Aet.
Μέγας δάκτυλος 104.c.Ruff.
Meges chirurgus 110. d. 137.d. Celſ. megetis emplaſtrū 227. f.Scrib.
Μειουρὸς pulſus quis, & vnde dictus 146.g.Act.
Mel cuius inter alimenta materiæ ſit 583.g. Or.32.g.Act. mellis guſtu dulcedinem & dulcia explorari 1. g. Aet. mel primus infantis cibus 348.d.Æg. mel apud iuuenes in bilem tranſire 42. e.Aet. mellis bonitas aut malitia vnde noſcatur 233. c. Orib.
mellis in medicando facultas 632. f.Æg. 19.d.21. a.22.d.61. b.497. d.503. a.605. h.Or.42. d. Aet. mel medicamentis quādo & cur miſceatur 667.e.Ægin. mellis mixtura in hecticis fugiēda 222. g Aet. ex melle ceratum 234. c Aet.
mellis amari facultas 466.c.Or. mellis cocti & non cocti vis 374 e.Æg. mel deſpumatum 33.a. Act. mel deſpumatum, febricitantium cibis quando adiicia tur 47.d.Celſ. mellis emollientis præparatio 130.h.Aet. mel heracleoticum quid 643.c. Aet. mellis Heracleēſis ſumpti ſigna & curatio 550.a. Æg.643.b.Aet. 287.g.Act. mel roſaceum quō præparandum, & quis eius vſus 272.b.c.Or.129.c.Aet. mel roſaceum purgans 278. e. Act. mel inueteratum amarum quare 5.a.Aet.
mellei humoris tumores quomodo curandi 743.h.744.a.Aet.
Mela inſtrumentum 373.a.Aet.
Melænides 229.g.Or.
Melamphyllos 407.d.Orib. melamphylli facultas 612.b.Æg.8. g.Aet.
Melampodium 417.d.Or.
Melampum furentes Prœti filias elleboro purgaſſe 325.f. Or.
Melampyri vires 633.f.Æg.
Melan 515.g.Or.73.c.Aet.
Μέλαινα χολὴ 110.e Ruff.
Melane lepra, & ſcabies quomodo curanda 117.c.637.c.Or.
Melanchlorum emplaſtrum 676. b.Æg. melanchlorus paſtillus 664.f.Æg.
Melancholia quid 21.f.Aret.250.d. Aet.155.c.Act.19.a.Celſ. melancholia furoris initiū, & quomodo à furore differat 21.g.Ar. melancholiæ cauſa & ſymptomata 21.e.Aret. melancholiā citra febrem oriri 154 g. Act. melancholiæ differentiæ & ſpecies 162.b.Tr.251.h.Aet.155.b. Act. melancholiæ ſpecies leuiores quæ 23.h.24.a.Act. melancholiæ ſedes 23.e.Aret. melancholiæ dignotio, cauſæ ſymptomata & curatio 21. d. 88.a. Ar.162.b. Tr. 424.g. Æg.122.b. Orib.252.253.Aet 216.e.Act. melancholiæ inualeſcenti remedia & victus qui conueniat 89. a.f Ar. melancholiæ exterius quæ medela adhibenda 88. c. Aret. melancholiæ ſanguinis miſſio an conueniat, & quibus ac quando 88.a.Aret.
melancholiæললioſæ quæ obſint 164.b.Trall. melancholia ex euaporatione humorum 162.g. Tr. melāncholia & furor mixta quomodo curāda 216.f.Act. melancholia hæmorrhoidum ſuppreſſarū vitio orta quomodo curanda 88.g.Ar. melāncholiæ ex humore craſſo & melancholico notæ 165.a.Tr. melancholiæ ex impacto ſanguine curatio 163.c.Tr. melancholia inueterata 166.g.Tr. melancholia menſtruorum ſuppreſſorum vitio orta quomodo curanda 88.g.Aret. melancholiæ ex præcordiis ortæ ſigna 122 b.Or.
μελαγχολικοὶ qui 210.g.Scr. melācholici iracundi cur 765 h.Caſſ. melancholicis medentia 28.b. Aet.270.d.278.e. h.279.a.d.Act. 355.d.358. c.385.c.g. 399.b.404. c.405.d.407.a.418.a.d.433.a.451 e.453.f.459. e.Myr.210.g.Scrib. melancholicis mederi venerem 8.a.Or.355.c.Æg. vomitum 138. e.Aet. melancholicis accommodati vini compoſitio 128. a. Aet. melancholicum veneris vſu ſanatum fuiſſe 22.e.Aret.
melancholicus humor vnde 23.g. Act. melancholicus humor è flaua bile ortum ducens, furibundas & immanes deſipiſcentias excitat 24.a.Act. melancholicum ſuccum gignentia 61. c.239.e.584.h.Or.
Melandryæ (piſces) 231.d.Or.
Melanteriæ vires 632.e.Æg.515.g. Or.73.b.Aet. melanteria optima quæ 27.g.457.c. Orib.99.a. Aet.
Melanthion aliâs gith 252.a. 341. b.Mar. melanthii vires 632.e. Æg.14.d. 19.e.502. g.605 g.651. f.Or.42.b.Aet. melāthii eſum viperæ ictib' mederi 622.f.Aet. melanthii ſumpti curatio 551.a. Ægin.
Melanuri (piſces) 226.h.Or.
Melaphroditos herba 622.f.Aet.
Melas vitiliginis ſpecies 116. c. Celſ.
Melca Romanis quid 457.e.Æg.
Melea Armeniace 43.b.Aet. melea Perſice 43.a.Aet.
Melia terra 452.f.Or.
Meliceria qualis ſit, & è quibus vlceribus feratur 98.g.Celſ. meliceria deterior melióruе quæ 99.a.Celſ. meliceriæ ſpecies & curatio 113.c.Celſ.
meliceris quid, vnde dicta, & quomodo curanda 519. a. c. 564.e. Æg.178.c.333.h.373. e.Aet.190. g.246.d.Act.142.a.113.c.Celſ. ad meliceridas 826.c.Myr. ad meliceridas malagma 87.a.Celſ.
melicerides palpebrarum, earúmque curatio 299.e.333.h.Aet.
Melicrati vſus quibus conueniat aut obſit 267.c.279.b.Or. melicrati conficiendi ratio 267. f. Or.429.d.Myr.
Melilotum Latinis ſertula campana 235.h.Scr. meliloti deſcriptio 466.b.Or. meliloti electio 26.f.Or. meliloti vires 632 g.Æg. 502.h. 605.h. Orib.42.c. Aet. è meliloto emplaſtrum 674.c.Or. ex melilotis hepaticum 519.d.Aet.
Meline 417.e.Or. melinæ facultas 620.e.Ægin.210.d.496.a.Or. 25.e.Aet.
melinum oleū 19.d.e.f. Aet. melinum Andromachi quomodo præparetur 768. e.f.Aet. melinū Serapionis emplaſtrū 678.h. Æg.517.f.761.e.Aet.
Meliſſophyllon 428.d.Or. meliſſophylli facultas 632.g. Æg.19. d.503.a.Or.42.f.Aet.
Meliſſochortus 376.g.Myr.
Melitera Oribaſii 666.a.Æg.
Melitites lapis 67.a.Aet.
Melitzanium 455.a.532.c.Myr.
Mellifauii curatio 246.d.Act. vide Meliceria & Meliceris.

Μῆλον in oculo quid 183.h.Act.

Μῆλα 102.g.103.e.Ruff.

Melopepones 370.e.Æg.66.e.213.c.Or.

Meloplacuntii præparatio 658 g. Ægin.

Μηλωτρὶς 830.e.Myr.

Memæcylon 632.g 423.d.500 b.Or.34.g.Aet.

Membranæ 110.c.Ruff. membranarum dolor 227.b.Aet.

membranæ cerebri violatæ ſigna 117.c.Celſ. membranæ cerebri detectæ quid conueniat 228 e.Scrib. membranam cerebri quid glutinet 271.a.b.Aet. mẽbranæ ſuccingentis, & thoracẽ interſepientium membranarũ, vſus 532.g.Or. membranulæ tenues committentes ventriculum cum liene iecinoréque ad ſeptum tranſuerſum 64.c.Celſ.

Membri extenſio vel extractio tarda vnde fiat 101.g.Celſ. membra fluore cur infeſtentur 588.b Aet. membra motu & ſenſu cur priuentur 153.h. Act. ad membrorum dolores quoſlibet 351.h.Marc. membrorũ quæ extrinſecus ſunt & longè diſtantia à caloris fonte, affectorum vrinæ quales 79.a.Act. membris principalibus affectis alterãtur vrinæ 134.f.Act. membris principalibus affectis quid ex vrina coniiciatur 130.c.Act. mẽbris omnibus vitia functionéſque communesquæ 143.b.Act. ad membrorum omnium dolores 403.e.Mar. membra in priſtinam naturam quid reſtituat 266.a.Act. membrorum reſolutioni quid cõducat 258.c.322.g.Act. membra ex reſolutione aliquando in longum porrigi 25.c.Aret.

Memecylon 500.b.Or.

Memoratrix vis 20.b.Act. memoratricis partis actiones 10.f. Act. memoratricis partis affectiones 10.f.Act.

Memoria quando lædatur 19.e.g. Act. memoriæ læſio vnde 156 a.Act. memoriam lædit phrenitis 243.g.Aet.

memoriæ amiſſæ cauſa & curatio 422.a.Æg.119.a. Or.258.h. 259. Aet. memoriæ quid medeatur 421.a.Myr.

Memigmenon collyrium 122. d. Celſ.

Memycœlum 627.c.Æg.

Mendeſium oleum 21.g.Aet.

Menegeta 363.d.Myr.

Menemachi de hirudinibus 318.c. Orib. menemachi cõpoſitio 129.g.Celſ.

Menyanthes 446.e.Or.

Μήνιγξ 107.a.Ruff. meninge à dextra capitis regione ſauciata cur reſolutio fiat in ſiniſtra: ſi à ſiniſtra, cur in dextra 761.e.Caſ.

meningophylax 171.g.Celſ.

Menophili medicamentum 126.g. Celſ.

Mens animæ rationalis princeps 5.f.Act. mentis & actionum animæ munus 1.d.Act. mentis & imaginationis collatio 11. d.Act. mentis ſanæ ſigna 190. a.b.Aet.

menti alienatæ in phreneſi quæ conueniant 54.a.Ar. ad mentis alienationem 338.d.Marc.

mens quibus labet 25.c. Celſ. mentis occupatio quid 246. c. Aet. mentẽ perturbantia 270. g.Aet. mentem turbari ſæpe auris dolore 25.f.Celſ. mente perturbatis medetur thymus 28 b.Aet.

Menſa 103.c.Ruff.546.a.Aet. menſa hepatis 108.e.Ruff.

menſa ſecunda quibus bona maláue 12.d.Celſ.

Menſe vnoquoque vomendũ eſſe 561.g.Aet. mẽſe quo quæ medicamẽta cõficienda 751.a.Myr. menſes ad corruptionem fœtus qui idonei, qui non 786.e.Aet. menſe ſeptimo dentire infantes 166.a.Aet. mẽſis octauus prægnantibus moleſtior 784.c.Aet. mẽſiũ duodecim tẽpus inſumit theriaca coquenda 651.a.Aet.

menſium Alexandrinorũ ad Græcam appellationem interpretatio 435.e.Myr.610.β.f.Aet.

Menſtrua 110.f.Ruff. menſtrua in venas mitti, non attrahi 487. c.Or. menſtrua purgationis incipientis tempus, vices, & deſinentis terminus 480.f. Æg.781. f.Aet. menſtruarum purgationũ criſis 174.f.Act. menſtruarum purgationum differentiæ 799.β.g.Aet. menſtrui ſanguinis differẽtia & ſymptomata 167 d.Act. mẽſtruæ purgatiõis vel anticipãtis vel poſtponentis cauſæ 167.c.Act. menſtruæ purgationis copia vnde 167.c.Act. menſtruorum ratio habenda in ſecandis venis 206.f.Aet.

menſes accelerat aſphodelus 13.c. Aet. mẽſibus ciendis quæ adhiberi poſſint 30.c.35.a.37.g.39. h.47. c.48.g. 51.b. f.54. e.56.a.d. 57.e.448.c.652.d.Aet. ad menſes ciendos mulieres vtuntur oleo ſuffumigabili 24. c. Aet. menſes ducentia 358.b.Æg.147. b.Aet. menſibus ducẽdis adhiberi quæ poſſint 596.a. 599.c. 600.g. 605.f. Or.10.a. 15.a.22.a. 25.f.g.35. d.38. c.42.a.46.d.52.a. f.58.b.154.a. Aet. menſtruas purgationes prouocantia 48. a. Or. menſibus mouendis & prouocandis adhiberi quæ poſſint 10.b.16.b.f.26.b.27.h.29.d.32.g. 40.f.49.a.52.a.h.53. a.b.Aet.258. c.264.c.279.e. 281.a.Act. 364.g. 366.d.417 d.Myr.211.c.Scrib. 326.f.329.f.Mar.

menſium nimia purgatio quomodo ſiſtenda 798.β.f.Aet. menſium nimio fluxui quæ adhiberi queant 235.a. Act. 361.f.402.a. 411.f.Myr.333.h.Mar. menſes ſiſtit polygonum 48.f.Aet. mẽſium ſtillicidium quomodo curandum 797.β.g.Aet.

menſtruæ purgationis impeditæ ſymptomata 804 α.a.Aet. mẽſtruæ purgationi impeditæ quæ venæ ſectio cõgruat 194.f.Act. menſtruorum retentio hydropẽ facit 535.c.Aet. menſtruorum retentio quàm periculoſa 132. g. Act. menſes retinenti caliditati quomodo medendum 804. c. Aet. menſes ſuppreſſi quid mali adferant 24.c.Celſ. menſes ſuppreſſi inſaniam inducunt 248.g.Aet. menſium ſuppreſſionis cauſæ 867. b.Act. menſium ſuppreſſionis cauſæ & curatio 481.a.Æg.803.b.Aet. menſibus ſuppreſſis cibi qui vtiles 481.c.Ægin. ad menſtrua ſuppreſſa medicamenta ſimplicia 25.a.Or. menſtrua ſuppreſſa quid irritet 578.c. 596.h. 597. c.598.e.599.d.601. g.602.c.604. b.e.605.g. 669.b. Orib.44.a.95. b.Aet.

menſtruoſæ cur non concipiant 781.a.Aet.

Menſurarum & põderum ratio & notæ 699.c. Ægin. menſuræ medicinales Græcorum 244. Mar. menſurarum & ponderum ratio iuxta Hippocratem 243.Mar. menſura medicamentorum purgantium indiuiduis quæ applicari ſolent, cur incerta ſit 324.f.Or. menſura euacuationis in ſecundis venis 120.b.Aet.

Mentagræ malignitas 321.d.Mar. mentagram Romæ graſſari 375 h.Aet. ad mentagram 321.d. 322.b.Mar. mentagræ emplaſtrum vtile 313.d.Act.

Menthæ facultas 621.g. Æg. 19.e. 599.h.Or.26.f.Aet. mentha ad vomitum efficax 236.g.Trall. mentha ſemen quale generet 793.a.Aet. mentha odorata 496.h.Or.

menthaſtrum 419.b.Or.

Mentum 103.a.Ruff.545.f.Or.167 g. Celſ. menti exanthematis quomodo medendũ 311.e.Act. menti ficoſis puſtulis vtile medicamentum 415.e.Æg. menti ficoſis tumoribus quomodo medendum 311.d.Act. menti ficoſis tuberculis quid conducat 312.a.Act. menti fracti compoſitioni vtilis laqueus 159. e. Or. menti impetiginibus recentibus quid conducat 312. b. Act. menti pilis non enaſcentibus quid adhibendum 293. a. Act. menti ſcabrities quomodo curanda 399.c.Aet. menti exulceratæ ſcabritiei quomodo medendum 371.f.Aet.

Meon Athamanticum 429.d.Or. mei facultas 633.d.Æg.19.e.503 f.606.b.Or.43.f.Aet.

Mercurialis herba 427 b.Orib. mercurialis herbæ facultas 631 e.Æg.11. e.22.e.578.a. Or.40.h. Aet. mercurialis herbæ facultas in purgando 325. b. 326.d. Or.273.b.Act.

Mercurii herba 46.d.Aet.

Mergi iecur aſſatum ad rabidi canis morſum valere 262.a.Aet. mergi ventriculus 227.d.Or.86. f.91.g.Aet.

Meridies æſtati aſſimilatur 150. e. Aet. meridie ægrum peius habere 45.f.Celſ.

meridionales venti 150.g.Aet.

Merularum caro cuius inter edulia materiæ ſit 371.e.Æg.222.g. 224.b.Or.86.c.Aet.

Merulæ (piſces) carnem qualẽ habeant 226.a.Or.88.e.Aet.

Meri potio ſtatim à balneo comitiales offendit 152.b.Tr. meri potio capiti dolorẽ inducit 270. a.Aet. meracior potus ſoluit oculis dolorem 301.d.Aet.

Μεσάραιον 108.a. c. Ruff. meſaræi ſitus, & cur ita dictũ 118.e.Ruff. 539.a.Or. meſaraicæ venæ in concoctione quid faciant 43. f.Act.

Meſenterium quid, vnde dictum & vbi ſitum 13.c.Ar.118.e.Ruff. 539.a.Or.

Μεσομήρια 105.f.Ruff.

Μεσόφρυον 101.f.Ruff 545.c.Or.

Μεσοπλεύρια 104.f.Ruff.

Meſori menſis 610.β.g.Aet.

Μέσος δάκτυλος 104.c.Ruff.

Meſpila cuius inter edulia materiæ ſint 371.b.Æg.216.a.Or.29. h.Act. meſpilorũ facultas 632 g.Æg. 503.b.606. a.Orib. 42 h. Aet. meſpilorum ſapor qualis 4.f.Aet.

Meſſalinæ dentifricium 203. c. Scrib.

Meſue 359.h.Myr. meſuæ pilulæ 706.f.Myr.

Metacarpion 104. c. Ruff.551.g. Or. metacarpii oſſa quinque 552.a.Or.

Μετακόνδυλοι 104.c.Ruf.546.d.Or.

Metallorum aer malus 150.c.Aet. metallorum vino extinctorum facultas 547.g.Æg. metallorũ recrementa quas vires habeant 641.a.Æg.

metallica medici quid appellent 70.e.Aet. metallicorum deſcriptio, apparatus & facultas in medicando 451.a.514 e.Or 63.70.d.Aet.

metallica omnia exſiccandi vi prædita eſſe 20.f.Or. metallica venenata quæ ſint 628.d.Aet. 284.b.Act. & quæ eis adhibenda medela 550.a.&c. Æginet. 646.e.Aet.288. c.d. Act. 224.b. Scr.

Μεταληπτικὴ τάσις 167.a.Or.

Μετάφρενον 3.d.Ar.104.e.Ruff.546. e.Or.

Μετασυγκριτικὰ quæ, & eorum vſus 291. e. Act. metaſyncriticam curationem methodici quando adhibuerint, & quid eius loco Galenus vſurparit 162.a.Aet. metaſyncriticum vnguentum 47.g.Or. metaſyncriticis vnguentis vtendum quãdo ſit 567. b.Aet.

Μετεράσαι quid 473.c.Myr.

Methodi ignari medici quàm calumniis obnoxii 221.g.Aet. methodici metaſyncriticam curationem vbi adhibuerint 162. a. Aet.

methodus componendi purgantia pharmaca 127.e.Aet. methodus præſeruatiua arcẽs venena 628.e.Aet.& ſeq. methodica in luxandis reſtituendis ratio quæ ſit 161.d.Or.

Μέτωπον 101.f.Ruff.

Metopium quid Ægyptiis 690. a. Æg. metopiũ oleum 690.a. Æg.21.g.Aet.329.g.Act. 603.c. Myrepſ.

Μήτρα 109.b.Ruff.542.d.Or.779.a. Aet.

μητρεγχύτης 398.h.Or.

Metrodorus Epicureus 57.a.Celſ. metrodori hæmoptoica antidotus 439.c.Myr.

μητρομανία 406.g.Myr.

Metus & animi deiectionis curatio 217.f.Act.

Michaelis Angeli antidotus 420.h Myr. michaelis Syngeli antidotus 420.Myr.278.f.Act.

Micleta antidotus 402.c.Myr.

Micca apud Ægyptios quæ tela dicantur 589.a.Æg.

Μικρὶς

Μικρὸς δάκτυλος 104.c.Ruff.
Mictus cruenti cauſa & remedia 231.h.Act.
Midyon 395.g.Myr.
Miencaphetites alba 440.c.Myr.
Milacis vtriuſque facultas 633.d.Æg.503.f.Or.
Milcium alcyonium 612.g.Ægin. 451.d.Orib.70.f.Aet. mileſiæ herbæ vis 502.d.Æg.
Milii facultas tum in nutriendo tũ medicando 370.a.625.c. Ægin. 210.d. 498.h.Orib. 31.d. Aet.27.e.Act.
milii & panici coctio 71.g.Or. milii condiendi ratio 255.g.Or. milium ſolis 355.h.Myr.
miliaris ſerpentis deſcriptio, eiúſque ictus ſymptomata & medela 624.c.g.Aet. 541.g.Æg.332.f.Act.
Millefolium 443.d.Or. millefolium Græcis polygonon 251.g.Mar. millefolii vis 634.b.Æg. millefolium vulnerarium 355.h.Myr.
Millepedæ qui & aſelli 272.a.Aet.
Milphoſis quid, & quomodo curãda 435.a.Æg. 300.a.332.e.Aet. 183.d.Act.
Miltos 457.c.Or.65.c.Aet.
Minæ nota, quantitas & pondus 699.g.700.c.Æg.57.d.Orib.243.Marc. mina quotuplex 475.c.Myr.
Minea myrrha 441.d.Or.
Mingentibus in ſomnis quomodo medendum 468.e.Æg.
Miniſtros ægroti nõnunquam audiendos eſſe 218.e.Aet. miniſtros cooperari debere medicis 189.c.Aet.
Minium Græcis Sinopis 303. b. Marc. minii glebam aduerſus vlcera inteſtinorum valere 77.e. Celſ. minium præſtantiſſimũ quod 457.c.Or. minii Sinopici facultas 617.g. Ægin.65.d. Aet.
Mintha 419.b.Or. minthæ facultas 496.h.Or.26.f.Aet.
Miraculum collyrium 661.e.Myrepſ.
miranda antidotus 413.c.Myr.
Miſcendorum medicamentorum ratio 329.e.Or.
Miſyos facultas 633.d.Ægin.21.g. 483.b.515.h.Or.2.g.73.c.Aet. miſyos coctio 29.d.Or. miſyos electio 27.g.Or.
Mitigantia cataplaſmata 441.h.458 b.Ægin. mitigatorium lac 77.d.Aet.
Mithridatis regis præſtãtia & mors 652.h.653.a.Aet. mithridates quo contra venena antidoto vſus fuerit 543.g.Æg. mithridatis antidotum 656.b.Aet.442.h. 443.e.Myr.94.c.Celſ.221.d.Scr. mithridatis Eupatoris antidotũ è ſcinco 264.b.Act.656.d.Æg.
Mixturarum innumerabilia eſſe genera 84.g.Celſ.
Μνᾶ 244.Mar.
Mnaſææ emplaſtrum 258.a.290.g. Aet.
Mneſithei de elleboro 342.d.Or.
Mobiles & immobiles in organis partes quæ ſint 166.a.Or.
Moclion 422.b.Myr.
Modiolus 171.a.Celſ. modiolorum vſus à recentioribus dãnatus 593.c.Æg.
Modii nota 699.g.Ægin. modii Ægyptii & Italici pondus 701.b.Æg.
Mœroris ſine ratione, curatio 217 f.Act.
Mogilali qui 388.g.Aet.
Mola 122.b.Ruff.552.e.Or. molares dẽtes 103.d.Ruf.549.b.Or.
Mola vteri quid, quid ab hydrope & fœtu differat, & quõ curanda 486.f. Æg.821.h. Aet.167.g.168.a.234.g. Act.
Molles qui natura 709.c.Aet. mollia animalia quæ vocẽtur 225.d.e.Or. mollia & piſces, quõ in alimentorum ratione differant 31.b.Act. mollia ac teſta operta animalia qualẽ ſuccũ gignant 237.a.Or. molliũ piſciũ qualitas & facultas 373.f.Æg.88.f.Aet.
molles & acres clyſteres in quibus morbis adhibeantur 348. c.d.& e.Or.
Mollire quas partes liceat in implendis vulneribus 102.d.Celſ. mollientiũ catalogus 497.e.Æg. 22.a.614.h. Or.101.g. Aet.84.e. Celſ.382.f.Mar. mollietia medicamenta 84.e.Celſ.382.f.Mar. molliens enchriſtum 94.g.Celſ. ad molliendũ moſchi malagma 86.d.Celſ. ad molliẽdum coitum omnem humoris, Cteſiphontis malagma 88.b.Celſ.
mollitoria & diſcuſſoria 456.f.Æg. mollitoria emplaſtra quomodo conficiantur 763.f.Aet. mollitorii peſſi 486.d.Æg.
Moly 435.e.Or. moly, quoſdam rutam agreſtem vocare 473.f. Or.44.c.Aet. molyos facultas 634.c. Ægin.19.e. 504.b.Or.44.c.Aet.
Molybdænæ vis & facultas 633.e. Æg.516.a. Or.73.e.Aet. molybdænæ coctio 29.b.Or. molybdænæ probãdæ ratio, & quæ melior 457.g.Or.
Molybdos 633.e.Æg.516.a.Or.73.e.Aet.
Monembaſiaticum vinum 455.g. Myr.
Monemeron collyriũ 279.g.Mar.
Moni collyrium 318.h.Aet.
Monohemeron collyrium 660. d. Myr.167.b.Mar. monohemerorum collyriorum cõpoſitiones variæ 169.c. Tr.301. b.345. g.Aet.
Monomelum collyrium 346. d. Aet.
Monſtroſi cur plerunque emotã mente 762.e.Caſſ.
Montanus aer bonus 150.b.Aet. montanæ herbæ lac generant 76.h.Aet.
Morbo ſanitas prior quare 163. a. Aet. morbi quibus noſtris delictis non inuadant 200.e.Act. morbi ad deorum iram referendi 5.b.Celſ. morbos denũtiare laſſitudines quænam ſoleant 174.e.Aet.
morbi augmentum quid ſit 192.e. Aet. morborum cauſæ aliæ externæ aliæ internæ: & quæ illæ 199.f.Act. morborum cõgnitio & prædictio quibus nitãtur 45.f.Act. morbi conditionem oſtendere & humorem euacuandum & locum per quem eundem educere debeamus 320 a.Or. morbi dies primã quæ 191.b.Aet. morborum differentiæ 9.f.Celſ. morborũ genera vt antiqui ſcrutati ſint 6.g. Celſ. morborum genera duo antiquis fuiſſe, & quot reuerã ſint 41.a.Celſ. morborum magnitudo vnde 588.c.Aet. morbi magnitudo in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet. morbi motiones celeres, concoctionem nullam natura oſtendente, periculoſas eſſe 136. d. Act. morborum mutatio & ſolutio 179.d.Act. morbi principium quod dicatur 377.c.Æg. morborum principia trifariã accipi 191.c.Aet. morborũ proprietates in iiſdem hominibus aliæ atque aliæ 11.a.Celſ. morborum quãtitatis & temporis cauſa 588.c.Aet. morbi tempora duo eſſe, eorúmque cõſideratio 332.b.Or. morbi tẽpora vnde cognoſcantur 319.c.Tr. morbi tẽpora quatuorqui pertranſeant 192.h.Aet.
morbos internoſcendos prius eſſe deinde curandos 167.d.Tr.189. c.Aet.6.g.Celſ. morbũ durare longo aut breui tẽpore quid in cauſa ſit 588.e.Aet. morb' increſcátne, conſiſtat aut minuatur, quõ cognoſcẽdũ 41.e.Celſ. morbus iudicabitúrne aut ſoluetur, quõ prænoſcatur 378.c.Æg. morbi iudicãdi quõ 193.b.Aet. morbus ſalutaríſne an pernicioſus ſit, cognoſcendũ quõ ſit 377 d.Æg. morbum, ſalubris licet ſit, iuuãdũ eſſe 33.h.Celſ. morb' ſoluatúrne citius aut tardius, quõ ex vrinis præuideri poſſit 135.g.Act. morbi timore venã ſecari 119.f.Aet. morbos bono tempeſtatis habitũ leuiores fieri 18.g.Celſ. morbos curari non eloquentia ſed remediis 8. b.Celſ. morbos curari niſi cauſa cognita non poſſe 6.g.Celſ. morbos eximi catuli accubitione 95.d.Aet. morbi decedẽtis notæ 41.g.Cel. morbi recidiua quando expectãda 179.g. Act.
morbi acuti diuturníq; cognoſcendi ratio 377.g.Æg. morborũ acutorũ cauſæ, ſigna & curationes latè tractata 1. & deinceps. 51.β.d.& deinceps.Ar. morbi calidiorib' peculiares 180.a.Aet. morbi diuturni vnde 179.f.Aet. morborum diuturnorum cauſæ & notæ ac curationes fuſè tractatæ 19.b.81.& deinceps.Aret. morbis diuturnis circuitu repetẽtibus quid cõducat 280 g.Act. morborum grauium ſigna 21.d. Celſ. morbi latentes explorari quõ poſſint 371.d.Mar. morbus longus quoad difficultatem acuto aliquando par 41.d.Celſ. morborum lõgorum iudicium 179.d.Act. morbi longi ſigna 22.b.Celſ. morborum lõgorum ſolutio 179.d.Act. morbi longi deſperati qui 179.e.Act. morbus maior qui dicatur 60.c. Celſ. morbi populares 223.a. Aet. morbi publici cõmunéſque qui 97.a.618.a. Or. morbus puerilis qui 151.f. Trall. morbi verni, æſtiui, autumnales & hyemales 19.a.Celſ.
morbi ex aqua nitroſa 153.e.Aet. morbi ex cibis mali ſucci 200.g. Act. morbi ex frigore & æſtu 199.g.Act. morbos ex frigidis recrementis quid ſanet 277 c.Act. morbos quos qui venti tempeſtatéſque excitent 19.d. Celſ.151.f.Aet. morbi qui quo anni tempore & quibus ventis ſpirantibus pullulent 19.e.Celſ.
morbi animalium quomodo comprehendantur 76.f.Aet.
Mordacitas inflammat mollia corpora 709.c.Aet. mordacitas in emplaſtro vt retundenda 233.a. Scrib.
Mordentia 429.e.Æg. mordicantia & vlcerantia quõ obtundenda 544.c.Æg. mordicanti ventriculum humori accommoda potio 209.d.Act.
Mores ægri indicare moriturúſne ſit an conualiturus 194.a.Aet.
Mori bonum eſſe qui credant 251. d.Aet. morituri ægri ſignum 201.e.Aet.
Morochthus lapis, eiúſque vſus 456.e.Or.
Μόρος 364.f.Myr.
Μώρωσις quid, & vnde 154.e.Act.
Moroſos ægros quid faciat 159. e. Act.
Moroxi lapidis facultas 631.a.Æg. 67.d.Aet.
Mortis cauſa ſãguinis ſuperfluitas 593.a.Aet. mortis horam prædicere poſſe medicũ 201.g.Aet. mortis indicia 22.d.Celſ. mortis ſigna in magnis morbis quæ 194.b.Aet. mors ſenum abſq; moleſtia 221.g.Aet. mortẽ timent & exoptant melancholici 251.b.Aet.
ad Morſiunculas leues 337.h.Mar.
Morſus omnes virus quoddã præ ſe ferre 104.g.Celſ. morſorũ ictorúmque ab aliquo venenũ iaculãte, curatio cõmunis 535.d. Æg.104.g.Celſ. ad morſus, Diogenis nigrũ & alia 90.f.g.Celſ. morſus canis quõ curandus 613.β. c.Aet. morſus canis rabioſi curatio 123.f.Or.260.d.Aet. morſui draconis quõ medendũ 626. e.Aet. ad morſus ferarũ omniũ 264.d.Mar. morſis ab homine quõ medendum 543.a.Æg. ad morſus quadrupedũ 230.b.Scr. morſus venenati calefaciendi quõ ſint 535.f.Æg. morſibus venenatorũ quid medeatur 355 d.357.g.358.c.g. 360.a.b. 410.d. 421.f.443.f.Myr.
Mortariola 103.c.Ruff.546.a.Or.
Mortifera medicamenta 197. d. Act.
Mortuorum euaporatio mala 223 b.Aet. mortuis teſtes ſurſum cur reuellantur 762.c.Caſſ.
Morus 43.f.Aet. morum Græci συκάμινον appellant 54. a. Celſ. mori nullam eſſe lacrymam 54. a.Celſ.
morum cuius inter edulia materiæ 370.g.Æg.214.f.246.a.Or. mori facultas 633.f.Ægin.503.f. 606.d.Orib.43.f.Aet. mori in purgando vires 466.c.Or. ex moris confectio 396.h.Aet. ex moris medicamentum 58. d. Celſ.
Moſchi malagma 86.d.Celſ.
è Moſcho antidotum 263.g.Act. 362.e.389.e.399.b.407.f.Myr. moſchati confectio 446.d.Myr. moſchati ſuffumigii præparatio 840.b.Aet. moſchatorum vnguẽtorũ præparatio 837.g.Aet.

Μοχοσίταρον 488.c.Myr.
Moſcolea 689 a.Æg.
Moſyleticus blaſtus 422.c.Or.
Motus fons & origo cerebrũ 153.f.Act. motus omnem fluxionem prouocare poteſt 486.h.Æg. motus ventrem impellit 465.f.Aet. motus quilibet exercitatio non eſt, ſed qui eſt vehementior 286.d.Or.
motus & ſenſus vnde & quomodo labefactentur 153.g.Act. motum iuuantia 429.e.Æg.
motu aſſiduo articuli debiliores redduntur 588.c.Aet. motus externi & interni qui, & quæ eorum ſigna 195.b.Aet. motus mediocris purgantia medicamenta adiuuat 198.f.Act. motus moderati commoda 583.b.Or. motus placidus capitis grauedinem cur ſedet, præceps inducat 759.a.Caſſ. motus rectus vertiginem cur non pariat ſed circularis 759.c.Caſſ. motus violentus phreneticos offendit 147.g.Tr.
mouentibus ſe difficulter quid medeatur 425.e.Myr.
Mucus ſeu mucor 102.d.110.e.Ruff. muci meatus 106.e.Ruff. mucum è cerebro educẽtia 358.a.Æg. mucum ducit aqua calida 153.h.Aet. muco narium quæ medela adhibenda 409.b.Aet.
Mugil cuius inter alimenta materiæ ſit 223.g.226.b.Or.88.b Aet. mugiles qui condiantur ſale & quomodo 231.e.Orib. mugil pelagius 227.b.Or.
Mulierum conditio 103.c.Act. mulieres natura molles 709.c.Aet. mulier explorari quomodo poſſit 505.c.Myr. mulieres fœcundæ quæ 792.e.Aet. mulieres mẽſtruis carere aliquando naturale 803.b.Aet. mulieri mixtio in coitu minus laborioſa 117.f.Aet. mulieribus vrinæ meatus breuis 566.h.567.a.Aet.
mulieribus affectuum peculiarium circa genitalia dignotio & curatio 167.a.234.b.Act. mulierum cauda 835.b.Aet. mulieribus dyſenteriacis non tam facile eſſe mederi quàm viris 495.g.Aet. mulieres in furorem quõ incidant 23.a.Ar. mulierem grauidã ſanguinis miſſione abortũ facere 30 b.Celſ. mulierem grauidam acuto morbo facile abſumi 23.a.Celſ. mulierũ herniæ quõ curandæ 834.a.Aet. mulieribus inordinatè purgatis & crebrò abortiẽtibus quæ balnea vtilia 359.f.Æg. mulieri locis laboranti aut difficultate partus, ſternutamentum ſalubre 27.e.Celſ. mulieris mãmæ ſanguine ſuffuſæ quid portendant 25.f.Celſ. mulierib. mẽſiũ purgatio nimia vnde 798.β.f.Aet. mulieri ex partu febres & dolores capitis, periculoſæ 29.c.Celſ. mulieres à partus reliquiis quid purget 207.g.Scr. mulier ſanguinem vomens mẽſtruo fluore liberatur: & naribus ſanguinem fundens, menſtruæ purgationis ſuppreſſæ periculo vacat 27.e.Celſ. mulieres ſatyriaſi an obnoxiæ 18.h. Aret. mulieri tabes quibus notis leuari cognoſcatur 27.a.Celſ. mulieres tentigine etiam corripi 822.h.Aet.
mulieris cuiuſdam curatio mira 218.e.Aet.
mulieribus accommoda medicamenta 503.a.Myr. mulierum malis quæ medeãtur 355.e.359.c.364.g.404.e.406.c.407.a.408.e.416.h.421.a.422.d.427.b.443.e.449.a.Myr.
muliebrium affectionum diuerſarum curatio 581.b.Æg. muliebribus affectionibus quid conducat 278.g.328.g.Act. muliebribus affectionibus commodũ oleum liliaceum 20.f.Aet. ad muliebres cauſas 342.b.Marc. muliebrium genitalium partes 105 c.Ruff. muliebris fluxus curatio 235.a.Act. muliebri fluxui quid medeatur 9.a.11.a.44.e.Aet.257.e.Act. muliebrẽ fluxum rufum ſiſtit iuncus 54.f.Aet. vide Fluor muliebr.
ad muliebrium locorum duritiem 351.f.Mar. muliebrium locorum durities molliens medicamentum 219.b.Scr. muliebres purgationes ſæpius ſoluunt morbum 200.b.Aet.
Mulli inter edulia qualitas, & facultas 373.e.643.h.Æg.59.b.224.a.h.226.b.227.f.Orib.88.c.473.h.Aet.
Mulſæ facultas 155.c.176.b.Trall.144.d.Or. mulſa quib⁹ & quibus nõ conueniat, & quomodo paranda 67.h 72 d.Or. mulſæ antiquorum quid ſubſtitui poſſit 207.h.Act. mulſa aquoſa minus periculoſa 258.e.Or. mulſa aquoſa pleuriticis vtiliſſima 208.f.Tr.
Mulſi confectio 273.g.Orib.128.c.Aet. mulſum quod valentius 37.c.Celſ. mulſum ex melle decocto aluo ſolutæ prodeſſe 16.g.Celſ.
Multi ſeminæ naturæ 592.f.Aet.
Mulus piſcis 88.c.Aet. vide Mull⁹.
Mumia, aliàs momiũ, quid officinis 360.g.Myr.
Muræna caro cuius in nutrimento ſit materiæ 224.e.Orib.88.g.474.a.Aet. murænæ morſus ſimilis viperæ 627.f.Aet. murænæ morſus curatio 542.e.Æg.
Muralium 25.c.Aet.
Muriæ facultas 612.h.Ægin.89.h.Aet.502.a.Myr. muria cõdita olera crudis meliora 369.f.Æg. muria oliuarum 90.a.Aet. muria ſalſorum piſcium 19.c.Or.
muria pro clyſteribus quomodo fiat 460.f.Ægin. muriam torminoſis infundebat Themiſon 77.d.Celſ.
Murices 229.e.Or. muricum vis 626.a.Æg.
Murium in arboribus degentium caro qualis 235.d.Or. muris aranei ictus ſymptomata & medela 539.e.Æg.639.d.Or.618.β.d.Aet. murium (piſcium) deſcriptio, eorúmque inter edulia facultas, & conditura 229.e.231.e.Or.
Muſæ antidotus 399.c.420.d.422.g.423.b.Myr. muſæ collyrium 281.d.Marc. muſæ paſtilli 48.a.674.c.Or.166.f.288.f.Aet.
Muſarium collyrium 169.g.Tr.
Muſcæ vnde generẽtur 164.h.Act. muſcæ lapidem hieracitem fugiunt 69.d.Aet. muſcas quid enecet 628.a.Aet. muſcis ſimilia animalia in pultacei ac mellei humoris tumoribus reperta fuiſſe 744.a.Aet.
Muſculus quid ſit 120.a.Ruff. muſculi & proceſſus in capite 106.f.Ruff. muſculorum pulmo expers 7.d.Ar.
muſculi abdominis 563.d.Orib. muſculi aſperæ arteriæ 558.b.Or. muſculi caput mouentes 557.a.Or. muſculi à capite in ſcapulas qui inſerantur 556.b.Or. muſculi ſub clauiculis 262.d.Or. muſculi collum mouentes 559.e.Or. muſculi ſub colli cute latentes, ac buccas mouentes 554.b.Orib. muſculi coxendicis articulationem mouentes 564.c.Or. muſculi cubiti in gibbo articulationẽ mouentes 560.h.Or. muſculoſa frontis natura quæ ſub cute eſt 554.e.Or. de muſculis faucium 559.d.Or. muſculi genu articulationem mouentes 565.a.Orib. muſculi humeri articulum mouentes 560.c.Or. muſculus paruus in humeri articulatione 560.g.Orib. muſculi laryngis proprii 558.f.Orib. muſculi labdoideos ſiue hyoideos oſſis proprii 558.f.Orib. muſculi labiorum 554.a.Or. muſculi linguam mouentes 559 a.Or. muſculi in manus ſummitate 562.a.Or. muſculi maxillam inferiorem mouẽtes 555 d.Or. muſculi naſi 554.d.Or. muſculi oculorum 554.f.Or. muſculi palpebras mouẽtes 554 h.Or. muſculi pedis 566.c.Or. muſculi pudendi 563.g.Orib. muſculi in ſcapularũ ſimis thoracem dilatantes 560.a.Orib. muſculi in ſcapulas à capite qui inſerantur 556.b.Or. muſculi ſpinæ 563.a.Or. muſculi in teſtes deſcendentes 563.e.Orib. muſculi thoracis 562.e.Orib. muſculi in tibia exiſtẽtes, à quibus totus pes & digiti mouentur 565.f.Or. muſculi in veſicæ collo 563.f.Or.
muſculos conciſos ſanat oleum metopium 21.g.Aet. muſculis compreſſis ſanguinis eruptionẽ irritari 206.h.Scr. muſculorũ dolor coxendicum affectiones præcedit 579.a.Aet. muſculi intenti per oſſa contrahuntur 178.a.Celſ. muſculum percuſſum mortiferum eſſe ni præcidatur 99.g.Celſ. muſculi vulnerati ſymptomata 193.g.Act. muſculis vulneratis quid conferat 325.a.Act.
muſculis capitis vulneratis medetur glaſtũ 28.g.Aet. muſculorum coſtas interſepientium inflammatio & ignis ſacer quomodo curanda 219.c.Act. muſculorum hepatis inflammatio, & eorundem curatio 513.c.Aet. muſculorum maxillarium tenſioni quid medeatur 325.e.Mar. muſculis ſedis reſolutis quõ medendum 162.a.Tr. muſculi tẽporum quõ curentur 338.e.Aet.
Muſcus 422.c.Or. muſcus arborum præſtãtior qui ſit 413.h.Or. muſci arborum vires 617.b.Æg.494.a.Orib.15.d.Aet. muſcus marinus 617.b.Æg.15.c.Aet. muſcus petrarum 39.f.Aet.
Μυσίλαιον 404 g.Myr.
Μύσινον ἔλαιον 370.d.Myr.
Muſtati præparandi ratio 840.a.Aet.
Muſtelæ facultas & vſus 92.c.Aet. muſtela ſylueſtris 530.g.Aet.
Muſtellorũ piſciũ caro 224 h.Or.
Muſtum cuius inter nutrimẽta corporis materiæ ſit 584.c.Orib. muſti facultas & vſus 21.a.482.h.Or.394.f.Aet.
Mutare morbos licere 49.c.Celſ. mutatio quõ fieri debeat 13.a.Celſ. mutationes aeris 150.d.Aet.
Mutilationes in palpebris fieri 300 a.Aet.
Mutum emplaſtrum quomodo cõficiatur 762.b.Aet.
Myagros, eiúſque facultas 633.g.Æg.503.g.Or.
Myacanthus 12.g.Aet. myacãthinus aſparagus 19.a.595.a.Or.
Μύκητες. vide Fungi.
Μυκτῆρες 102.d.Ruff.
Mydriaſis quid, & quomodo curanda 25.d.Ar.130.a.Or.300.b.324.a.Aet.184.c.Act.125.c.Celſ.
Μυελὸς 110.c.120.b.Ruff.
Mygales 618 β.c.Aet.
Μυοκέφαλον quid 183.g.Act.
Μυωπία quid 185.a.Act.
Myle 547.b.Or.
Myles radicis facultas 503.h.Orib.39.c.Aet.
Μύλοι 103.b.Ruff.
Myocephala cui oculi parti accidant 300.b.Aet. myocephalorum curatio 313.f.Aet.
Myopia incurabilis 320.d.Aet.
Myos ota, id eſt muris auricula, & alſine, vnde nomen traxerint 408.e.Or.
Myracopa pharmaca 599.h.Aet.
Myrepſica 374.h.Myr.
Myrica 466.d.Or. myricæ facultas 634.a.Æg.22.b.504.a.Or.44.b.Aet. myricæ combuſtæ cinis 504.a.Or.
Myriophyllon 355.h.Myr. myriophylli facultas 634.b.Æg.504 a.Or.
Myritis 422.c.Or.
Μυρμηκία quid 188.e.Act. myrmeciis & verrucis quõ medendum 116.f.636.f.Or. vide plura in Formica ſeu formicaria verruca. myrmecias quid tollat 605.g.611.a.Or.14.d.83.e.Aet.718.d.Myr. ad myrmecias in veretro 395.c.Mar.
Myrmecium phalangiorum genus 619.c.Aet.
Myrobalana quæ, & quæ eorum vires 274.b.Act. myrobalanorum duo genera 364.b.Myr.
Myrobalanos 74.e.Celſ. myrobalani facultas 690.b.Æg.13.f.Aet. è myrobalano antidotus 398.e.453.f.465.e.Myr. myrobalaninum oleum 18.f.Aet.
Myrrha 441.c.Orib. myrrhæ & croci differentia 305.d.Act. myrrhæ electio 27.b.Orib. myrrhæ facultas 634.b.Ægin.14 e.19.d.21.b.22.a.e.509.a.610.b.Or.52.e.698.d.Aet.305.d.Act. myrrha quomodo emplaſtris iniicienda 30.f.Orib. myrrhæ fuligo 40.f.Aet. myrrha troglodytica 98.g.Aet.

myrrhatio ad conſeruanda cadauera 842.b.Aet.
Myrrhine 504.b.Or.
Myrrhis 504.a.Or.
Myrſine 44.c.Aet.
myrſinites tithymallus 510.d.e.Or.
myrſinoidis vires 626.f.Æg.
Μύρτον 105.c.d. Ruff.547.a.Orib.
Μυρτόχειλαι ſiue μυρτόχειλα 105.c.d.Ruff.547.a.Or.
Myrta ſylueſtria 69.e.Or.
Myrtus 466.b.Or. myrti facultas 634.b.Æg.504.b.606.e.Orib. 44.c.Aet. è myrti baccis medicamentum 79.c.Celſ. myrti fructus qualis 3.f.Aet.
myrteta ſuper Baias 35.b.57.c.Cel.
myrteum ceratum quomodo paretur 775.a.Aet. myrteum emplaſtrum 36.c.Or. myrteū oleum 21.c.Aet. myrteum vinum ebrietatē arcet 270.b.Aet. myrtini confectio 716.h.Myr.
myrtidis vis 634.b.Æg.
myrtites tithymallus 445.a.c.Or.
Μῦς quid ſit 120.a.Ruff.
Μύσακες 103.a.Ruff.
Myſterium antidotus 420 a.436.b. Myr. myſterium emplaſtrum 764.f.Aet. myſterios paſtillus 783.d.Myr. myſterium pharmacum 618.a.d.Aet.
myſterium dolorē ſedās 675.e.Or.
Myſtrum, eiúſque tria genera 439.b.Myr. myſtri nota 699.g.Æg. myſtri magni pondus 700.e.701 a.Æg. myſtri parui pōdus 701 b.Æg.
Μυτίλωτον edule 44.f.Aret.250.g.633 g.Or.
Mytulorum vis 633.g.Æg.
Μύξα & μύξαι 102.d.110.e.Ruff. μύξης meatus 106.e.Ruff.
Myxæ & myxaria 383.b. Myr. myxariorum vſus 532.a.Æg.
Μυξωτῆρες 112.b.Ruff.545.c.Or.

N

Naphtha 366.a.Myr.
Napus 413.e.Or.
Napy 634.d.Æg.504.d.Orib.44.f. Aet.
Narciſſi radicis facultas 634.f.Æg. 325.d.484.b.504.d.606.f.Or.44. f.Aet. narciſſianum malagma 408.f.Marc. narciſſinum oleū 20.h.21.a.Aet.
Ναρκωτικά 14.h.Act. narcotica periculoſa 147.e.Tr. narcotica quando danda 292.b.Trall. narcotica capitis dolori ex inſo latu, non eſſe applicanda 138.b. Tr. narcotica oculis non adhibenda 167.e.Tr. narcoticis, vbi vigiliæ infeſtant, modicè vtendum 138.b.Tr.
Ναρδόσταχυς, ſiue ναρδοστάχυ 634.d. Æg.44.d.Aet.
Nardi genera quot ſint, quodnam præſtantius, & quomodo adulteretur & recondatur 431.a.Or. nardum pro nardino vnguento ſæpe poni apud ſcriptores 371. d.Myr. nardi facultas 22.d.Or. nardi ſpicæ facultas 634.d.Æg. 504.c.606.f.Or 44.d.Aet.
nardinum collyrium 50.f.Orib. nardina collyria 360. 361.362. 363.Aet. nardini olei præparationes diuerſæ 23.b.Aet. nardini præcoctura 23.a.Aet. nardinum Cyzicenum oleum 692. c.Ægin.22.e.Aet. nardini vnguēti vires & compoſitio 327.f. Act.
nardus Celtica 354.c.Myr. nardi Celtici deſcriptio, item quomodo adulteretur, & quodnam præſtantius 431.d.Or. nardi Celtici ſeu Gallici facultas 634. d.Æg.504.c.606.g.Or.44.e.Aet. nardum Creticum 57.c.Aet. nardum Indicum, eiúſque facultas 431.a. Or.634.d. Æg.606.g. Or.44.e.478.e. Aet. nardum montanum 431.f.Orib. nardi montanæ facultas 634.d.Ægin. 504.b.Orib. nardus pyritis & thylacitis 634.e.Æg. nardum ſylueſtre 448.b. Or. nardum Syriacum, eiúſque facultas 431. a.Or.606.g.Or.44.e.Aet.
Nares 102.d.Ruff. narium foramina 167.e.Celſ. naribus, frigido aere exiſtente, humor tenuis cur deſtillet 761.a.Caſſ. nariū olfactúſque affectionum dignotio & curatio 442.b.Æg. 650.e. Or.291.b. Aet.185.b.240.e.Act. ad nariū vitia omnia 288.c.293. b.Mar.
narium carnoſitati quæ medeātur 442.e.Æg. narium deſtillationi medetur nigella 42.b.Aet. ad narium dolorem 264.a.Mar. ad nares exulceratas 283.f.Mar. narium exulceratarum fomenta 128.f.Celſ. ad narium fluorem 288.f.Mar. narium fractarum curatio 174.f.Celſ. nariū grauedini quæ medcantur 201. h.Scr.288.g.289.a.b.290.f.291.a. Mar. ad narium graueolentiā 442.g.Æg.283.f.Mar. narium humorem quid cohibeat 290.h. Mar. naribus illapſa quomodo eximenda 303.e.Act. naribus liquorem detrahens compoſitio 195.e.Scr.249.e.Marc. narium obſtructioni & obturationi quomodo medēdum 192. c.Or.295.b.Aet. narium obturationi quid adhibuerit Archigenes 358.b.Æg. narium odori fœdo & graui quæ medicamenta conueniant 127 g.Orib. 201.g.Scr.289.a.890.c.Mar. narium oppilatio quomodo fiat 201.e.Scr. narium præfocationis remedia 288.d.Marcell. narium profluuio quid medeatur 28.e.41.c.294.d. Aet.360.b. 773.e.Myr.290.e.291.a.Marc. ad nares purulentas medicamētum 130.c.Celſ. è naribus ſanguinis erupturi prænotio & ſignificatio 199.f.Aet. è naribus ſanguis erumpens quos morbos ſoluat 199.h.Aet. naribus ſanguine fluentibus gelida affuſa maiorem profluxum ſanguinis cur interdū excitet 760.d.Caſſ. naribus ſanguis inopportunè erūpens vt ſiſtendus 288.a.Mar. vide plura in Narium profl. narium vlcera quomodo curanda 651.b.Or.294.a.Aet. nariū vlceribus medentia 442.g.Æg. 769.e.Myr.201.e.Scrib.288.e.h. 293.b.Marc. ad narium vlcuſcula 288.e.h.Mar. ad narium vulnera 264.a.d.Marc.
è Naribus humores trahentia 478. e.Or. naribus indi quæ medicamenta ſoleant 197.b.Act. per nares purgantia 144.c.34.b. 37.f.54.h.58.d.Aet. per nares capitis purgatio 274.e.Aet. nares vulnerantia 82.e.Aret.
Narphia quid ſint, & quid eis medeatur 631.e.Æg.
Narthecis, hoc eſt ferulæ, facultas 634.e.Æg.504.d.Orib.44.f. Aet.
Naſcaphthi vis 634.c.Æg.
Naſturtium Græcis cardamum 287.d.Marc. naſturtii facultas 624.e.Æg.498.d.601.a. Or.30.e. Aet.
Naſus 102.d.Ruff.545.c.Or. naſi anatomia & functio naturalis 528.f.Orib. naſi conſtructio 295.b.c.d.Aet. naſi partes 111 f.Ruff. naſi dorſum 102.d. Ruff. naſi interſeptum 102.d. Ruff. naſi muſculi 554.d.Or. naſi vitiis quæ accommoda ſint remedia 303.h.Act.
naſi contractio acceſſionis febrilis ſignum 192.a.Aet. naſi fracti & contuſi chirurgia 594.b.Æg. naſi vlceribus quid cōferat 303. b.Act.
Natationum vſus, & quæ quibus conueniant 297.d.Or.
Nates 105.e.Ruff.547.a.Orib. ad nates ficoſas 389.e. Marcell.
Natiuum calorem excitantia 263. h.267.f.Act.
Natricis ictus ſymptomata & curatio 541.e.Æg.626.f.Aet.332. e.Act.
Naturam incomprehenſibilem eſſe qua ratione empirici contenderint 7.b.Celſ. naturam id vnum cui adſueta eſt cōtemnere 580.d.Or. naturam ſemper eodem modo facere 324.b.Or. natura temere nihil agit 1.f. Act. natura fluxiones ſemel tranſmittere aſſueta, cum impetu poſtea tanquam è decliui, demittit 226.d.Act.
naturæ auxiliarius, medicus 189.c. Aet. naturæ cognitionem qui medici ſibi vendicarint 5.f.Celſ. naturæ opera noſſe medico neceſſarium 189.c.Aet. natura materiæ ſi dominetur, quid contingat 90.g.Act. natura hominum ad euacuationes inſtituendas quomodo comparata 579. b.Orib. natura purgationem aliquando impedit 137.h.Aet. naturam corporis ſui cuique noſcendam 13.h.Celſ. natura corporum quorum curanda & emendenda 14.a.Celſ.
naturæ firmæ indicia 134.h.Act. natura molles qui 709.c.Aet. naturæ promptitudo optima corporis nota 169.d.Aet. natura temperata robuſtior 11.h. Aret. naturæ veneri idoneæ quæ 301.b.Or.
naturalia balnea 169.g.Aet. naturales corporis actiones quæ 6.d.Celſ. naturalis egeſtio quæ 198.d.Aet. naturales excretiones quomodo conſiderandæ 204.c.Act. de naturalium conſuetarúmque excretionum profuſione ac ſuppreſſione 37. h.Act. naturales facultates quæ 142.g.Act. naturalium facultatum delicta 143.a.Act. naturales facultates quid recreet 279.a.Act. naturales functiones vnde immutentur 203.f. Act. naturalis habitus in venæ ſectione conſiderandus 119. g.Aet. naturalem ſpiritum humidiorem reddentia 39.f.Act.
naturalia tam marium quàm fœminarum quæ vitia infeſtent, eorúmque curatio 165.f.231.h. Act. naturalia fœminarum concubitum non admittentia quomodo curentur 163.h.Celſ.
Naufragio ſuffocati quomodo refocillandi 447.e. Ægin.404.c. Aet.
Nauigantium victus 361.a.Ægin. 82.b.Orib. nauiganti & nauſea preſſo quid agendum 13.g. Celſ.
nauigio geſtari quibus conueniat ſiue per mare ſiue per flumina: & quæ in mari iis accidant 117. a.b.Aet.
Nauſeas communia eſſe accidentia humorum in ventre redundantium 183.a.b.Aet. nauſeæ cauſa & curatio 401.β.d.Ægin. 137.e.101.a.659.h.Orib.445.b. Aet. nauſeam quid moueat 126.c.Ruff.328.g.Act. nauſeā quid reprimat 263.e. Act.289.c. 339.a.Mar.
ad Nauſeam crebram 309.e.Mar. ad nauſeam à cibo 363.b.408.e. 412 d.428.b.Myr. ad nauſeam ſtomachi 328.b.330.e.Marc.
nauſea mulieribus vnde 804.a. Aet.
nauſeabundis & cibum auerſantibus quomodo medendum 356. e.Ægin. ad nauſeantes 326.b. Mar. nauſeanti ex nauigatione quid faciendum 13.g.Celſ. nauſeanti ſtomacho vtile medicamentum 210.f.Scr.
Nautis pterygia vt plurimùm cur oboriantur 757.a.Caſſ. nautici laquei ratio & vſus 155.b. Orib.
Naxiæ cotis ramētum quam vim habeat 631.d.Ægin.20.a.514.d. Or.69.c.601.c.Aet.
Neapolitæ medicamentum 323.a. Act.
Nebuloſus aer haud bonus 150.b. Aet.
Neceſſitas nihil nō vtile facit 194. e.Act.
Nechepſon Ægypti rex citatus 11. d.67.h.70.a.71.d.Aet.
Nectarium collyrium 308.e.Act.
Negotiis occupati quomodo alendi 360.c.Æg.81.d.Or.
Νείαιρα Homero quid 108.c.Ruff.
Nenuphar 364.c.Myr.
Nepeta Græcis calamintha 361. h.Mar. nepitæ deſcriptio & facultas 421.e.497.h.Or. è nepeta antidotum 264.a.Act.
Νεφέλη in vrinis quid 153.a.Act. νεφέλιον quid 184.a.Act.
Νεφροὶ 108.f.Ruff. νεφρῶν ſitus 118 e.Ruff.
nephriticarum affectionum curatio 464.g.Æg. nephriticorum vrinæ quales 854.e.Th. nephriticorum victus 125.a. Ruff.283. a.Tr. nephritica antidota & condita 371.e.400.e.e.401.f.447 g.720.f.Myr. nephriticis quid medeatur 27.e.37.a.51.f.116.g. Aet.254.e.f.262.g.265.d.269.d. Act.355.e.357.b.f.361.f.364.d.g. 378.f.381.b.387.g.392.e.398.g. 400.c.e.h.401.c.f.g.h.402.a.405. d.406.b.408.d.409.b.413.f.416. a.b.h.417.b.418.a.c.420.d.421.e. 423.f.426.d.448.a.f.455.e.533.h. 802.a.Myr. vide Renes.

Νεφρομήτορες 109.a.Ruff.
Νέποδες 433.c.Myr.
Nepta 412.c.482.g.Or.
Nerantzeæ 586.a.Myr.
Nere paſtillus 663.f.Æg.
Nerii vires 634.f.Æg.504.d.Or.44.g.Aet.
Neronis emplaſtrum 678.e.Æg. neronianum oxyporium 332.g.Marc.
Νέρο 522.b. Myrepſ. νέρος 464.f.Myr.
Nerualis herba 196.b.Scr.
Neruus quid 120.b.Ruff. neruos, ſeu νεῦρα, antiqui Græci quid vocarint 110.a.Ruff. nerui intēti per oſſa contrahuntur 178.a.Celſ. nerui ſpiritus animalis canales 153.g.Act. neruorum coniugationes illæſæ motum & ſenſum præbent 153.g.Act. neruorum antè & retrò meantium facultas 8.g.Act. neruorum permutatio & chiaſmos 25 a.Aret. neruorum ſpecies 110 b.120.b.Ruff.
nerui affectibus facilè expoſiti 153.f.Act. neruis affectis quid medeatur 32.d.47.d.94.h.95.c.Aet. 327.g.328.c.Act.361.d.472.g.484.f.Myr.228.h.Scr.401.c.f.403.f.Mar. neruorum generi quid conducat 411.a.c.Æg. neruis aer marinus cōuenit 150.c.Aet. neruis aqua calida idonea 154.a.Aet. neruis acopa quæ conueniant 94.e.Celſ. neruos balnea quæ iuuent 359.f.Æg.35.b.Celſ. neruis conueniens malagma Ariſtogenis 87.f.Celſ. ad neruos cōfirmandos, recreādos & reparandos 399.d.403.h.404.b.c.Marc. neruos emolliens medicamētum 325.f.Act. neruos molliunt ſulphurulenta balnea 155.b.Aet. ad neruos ſolidandos 404.b.Mar.
neruorum abſceſſibus quæ medeantur 510.d.Æg. neruorum collectionibus quid ſuccurrat 266.c.Act. ad neruorum condylomata 399.c.Mar. neruos cōciſos ſanat metopium oleum 21.g.Aet. neruorum contractio quid portendat 24.c.Celſ. ad neruorum contractionem & ligationem 235.d.Scr.325.f.404.c.406.b.408.h.411.f.Mar. nerui contuſi curatio 530.a.Ægin.701.g.Aet. ad neruorum contuſiones 320.a.Marc. neruorum conuulſio, diſtentio, ac reſolutio vnde, & quomodo curanda 216.h.Act. neruorum denudatorū curatio 701.c.Aet. neruorum diſtentionibus vter ſexus magis obnoxius & quæ ætas 2.f.Aret. neruorum diſtentionis cauſa & curatio 216.h.Act. nerui diuiſione facta reſolutio, incurabilis 428.g.Æg. neruorum dolor qualis & cur 48.d.Aret. neruorum dolori quid noceat 61.c.Celſ. neruorum dolori in chiragra & podagra vt ſuccurrendum 17.d.Celſ. neruorum dolori in lethargo quomodo medendum 56.g.Aret. ad neruorum dolores 237.a.Scr.325.f.351.f.401.d.402.a.f.403.b.e.406.a.c.411.e.412.a.Mar. ad neruorum dolores ſubitos & veteres 320.a.c.Mar. ad neruorum inciſiones vel colliſiones 264.d.Marcell. ad neruorum infirmitates 352.h.401.c.Marc. neruorum inflammatio quomodo fiat 493.a.Æg. neruorum læſorum ſymptomata 153.g.Act. ad neruorum laſſitudinem 401.e.402.a.Mar. neruo nudo quæ medela adhibenda 529.d.Æg.701.c.Aet. ad neruorum offenſiones 404.f.407.g.411.f.Marcell. ad neruorum perfrictionē 320.d.401.e.402.a.Marcell. nerui præciſi in articulis notæ 101.g.Celſ. neruos præciſos agglutinantia 103.d.Or. ad neruos præciſos 403.c.e.Marc. nerui præſectio quando præponenda 194.a.Act. nerui puncturæ ſymptomata 193.h.Act. neruis punctis accommodum medicamentum liquefactum 632.f.Or. neruorum reſolutionis cauſa & curatio 25.a.Aret.124.a.Orib.216.h.Act.62.b.Celſ. neruorum reſolutioni quid cōducat 322.f.323.e.Act. ad neruorum rigorem & perfrictionē 652.d.Aet.320.d.404.f.Marc. neruorum ſauciatorum ſymptomata & curatio 528.e.Æg. neruis ſauciatis conducit granum tinctorium 34.c.Aet. neruus ſcalpello tactus cum periculo diſtenditur 31.e.Celſ. ad neruos ſuppuratos expurgandos 404.b.Marc. neruorum tenſionibus quid medeatur 210.c.Scr.325.f.401.d.Marcell. ad neruorum tumores 402.f.Mar. ad neruorum vexationes 323.f.Mar. neruus vulneratus quomodo curandus 110.e.Orib. neruis vulneratis quid conferat 631.g.Or.721.a.Myr.
neruorum opticorum vſus 528.d.Orib. nerui ſenſorii 107.b.Ruff.
neruearum partium pulſus 149.a.Act. neruoſæ partes duræ 589 a.Aet. neruoſarum partium conuulſio incurabilis 236.g.Aet.
Nerui cuius inter edulia materiæ ſint 221.c.Or.
Νῆστις 108.b.Ruff.
Net, ſeu neta, quid 572.f.570.a.Myr.
Neuis quid medeatur 232.d.Scr.399.f.Mar.
Νεῦρον quid 120.b.Ruff. Νεῦρα quid antiquis Græcis ſignificarint 110.a.b.Ruff.
neuradis vires 634.f.Ægin.504.d.Orib.
neurodes 427.a.Or.
Nicander de aſpide quid ſcripſerit 542.c.Æg.
Nicarium collyrium 361.a.Aet.
Nicephori paſtillus 786.g.Myr.
Nicolai emplaſtrum 678.c.Æg. nicolai Myrepſi ſeculum ſuperſtitioſum 442.b.Myr. nicolaus Rheginus Calaber medicus 364 b.Myr.
Nictatio palpebrarum crebra tabidis febribus familiaris 221.f.Aet.
Nidoroſos ructus bilioſos humores conſequi 183.a.Aet. nidoroſos ructus ex ventriculi immodico & feruenti calore oriri Ibidem.
Nigellæ facultas 21.b.f.Orib.42.b.Aet.
Niger color 47.g.65.c.Act. nigriora animalia, fortiora 76.f.Aet. nigri capilli quid ſignificent 180.b.Aet. nigra egeſtio quid indicet 198.f.Aet. nigra vina ſanguinem generant 45.c.Aet.
ad Nigredinem colli 323.b.Marc. nigredo faciei inuenuſta quidē ſed non noxia 186.a.Act. nigredinis faciei curatio 366.g.Aet.241.a.Act. nigredini faciei quæ conueniant 443.e.Æg.18.f.g.Aet.
nigritiei in cole ſerpentis malignitas, & quando curabilis ſit, quādo non 134.g.Celſ.
Nilammon collyrium 351.c.Aet.
Nilei collyrium 120.g.Celſ. nilei epithema 455.a.Aet. nilei plinthii ſtructura & effigies 167.a.Orib.
Nili collyrium 353.c.Aet.
Nili aqua quàm excellens 261.d.Or.152.h.Aet. nilum frequētant aſpides 621.d.Aet. nili roſæ 166.d.Aet.
Nitri facultas & qualitas 631.f.Ægin.20.b.21.f.55.d.482.h.515.f.605.a.Orib.1.g.5.e.73.a.697.d.Aet. nitri electio 28.a.Or. ex nitro pharmacum Philagrii 606.c.Aet. nitri ſpumæ vires 615.g.Ægin.71.g.Aet. nitrum toſtum 477.g.Or.
nitroſæ aquæ periculū 153.e.Aet. nitroſa balnea 154.g.155.a.Aet. nitroſus ſuccus 110.g.Ruff. nitroſi ſucci natura & facultas 163 e.Or.
Niues vnde 151.a.Aet. nix aceto diſſoluta ad quid 642.c.Aet.
Noctis temperamenta quatuor 150.e.Aet. nox grauis ante iudicationem 193.c.Aet. noctes defluxione laborantibus & inflāmatione vexatis ac febricitantibus cur moleſtiſſimæ 366.e.Or.
nocturna cæcitas quid 184.d.Act. nocturnæ cæcitatis curatio 240.a.Act. noctu cæcutientibus quæ conueniant 310.c.Act.
Nodus anſatus 571.d.Æg. nodi ſimplicis ratio & vſus 156.g.Orib.
Nome quid, & quomodo curanda 587.g.Æg.655.g.Or.318.c.247.e.Act. nomas ex aphthis inueteratis interdum oriri 318.c.Act. nomæ ſupremas & concauas corporis partes cur magis inuadant 755.a.Caſſ. nomis quid medeatur 49.e.Orib.65.d.Aet.721.b.Myr. nomarum proſerpendo depaſcentium curatio 522.b.Æg.
nomæ mammarum quomodo curandæ 799.a.f.Aet. nomas in pudendis quid ſanet 690.a.Aet. nomæ vteri quomodo curandæ 830.a.Aet. nomis vlcerū quomodo medendum 713.Aet.
Nonus dies quomodo iudicet 179 h.Act.
Notæ aduerſæ valetudinis futuræ 20.d.Celſ. notæ quas aliquis in ſingulis morborum generibus habere poſſit 23.g.Celſ.
notæ ponderum & menſurarum 699.d.Æg.
Nothæ coſtæ, & earum ſitus 168.f.Celſ. Νόθαι πλευραὶ 104.f.Ruff.
Νῶτον 104.c.Ruff.
νωτιαία membrana 110.d.Ruff.
νωτιαῖος μυελὸς 106.g.107.c.110.d.Ruff.
Notus 367.c.Or.
Noua vſurpare pharmaca quando liceat 695.f.Aet.
Nouember Ægyptiis athyr 610.ß.f.Aet.
Nouiluniū veri ſimile 150.d.Aet.
Noxarum corporis quinque genera 96.e.Celſ. noxæ contrarium opponendum 465.b.Aet.
Nubecula oculorum 300.b.Aet.184.a.Act. nubeculas quid extergat 436.g.Æg.
Nubes in vrina quid 860.f.862.d.Th.50.a.Act. nubeculas vrinarum quid excitet 153.a.Act. nubeculæ vrinarum quid denotent 36.e.Act. vide Vrin. nub.
Nuclei nucis qualitas & facultas 31.a.Aet. nucleorum pineorum facultas 20.d.Orib.164.g.Aet.
Numine afflati qui videntur, quomodo curandi 425.a.Æg.
Numenii malagma 88.d.Celſ.
Nuſcitioſi verni qui ſint 184.d.Act. nuſcitioſis quæ conferāt 310.c.Act.
Nutrientia multum 62.f.585.d.Or.106.b.Aet.204.c.Act. nutrientia parum 63.b.585.g.Or.106.d.Aet.204.c.Act. & media inter hæc 586.b.Or.106.f.Aet. nutriendi vim habens pharmacum 366.d.Myr.
nutrimētorum, ſiue edulium quæ nutriēdo corpori ſuggeruntur, differentiæ & facultates 368.a.Æg.59.a. & deinceps.205.206. & deinceps.582.f. & deinceps.Orib.103.g. & deinceps.Aet. nutrimentorum differentiæ cōcoctionis reſpectu 99.g.Act.
nutrimenti diſpenſatio & diſtributio 6.e.81.f.Act. nutrimentum ex amaro nullum 5.e.Aet. nutrimentum dentium 378.c.Aet. nutrimentum vteri vnde 779.e.Aet.
nutritioni apta non excernuntur 85.e.Act. nutritionis conuenientis & puræ defectus quādo appareat 94.e.Act. nutritionem iuuat aqua 154.a.Aet.
Nutrix infanti qualis eligēda 347.e.Æg.75.d.575.b.Or.164.c.Aet. nutricis ætas 164.c.Aet. nutricis exercitium 164.f.Aet. nutrici quæ cauenda 75.e.Orib. nutricis victus 347.f.Æg.164.f.Aet. nutricis lac quale optimū, & vitioſum quomodo corrigendum, & deficiens reparandum 347.g.348.a.Æg.
nutrix (emplaſtrum) 681.c.Ægin. nutrix (medicamentum) 705.g.Aet.
Nucis arboris & fructus facultas 634.g.Æg.60.b.498.f.583.g.601 b.Or.30.h.Aet. nucum differentiæ 30.b.Act. nucum confectio 395.a.Aet. nucum oleum 18.f.Aet. nux pinguis & vetuſtate rancida liuoris certum remedium 366.b.Aet. nucum rancidarum vis 634.h.Ægin. nuces ſiccas vt viridibus ſimiles facias 371.c.Ægin.
è Nucibus amaris medicamētum 28.b.Celſ. nux iuglans 30.h.

Aet. nuces magnæ & auellanæ 216.e.Or. nux parua 30.h. Aet. nucis pineæ ſeu piceæ qualitas & facultas 629.e. Æg. 584. b.Or.38.f.48.c.Aet. nucis Pōticæ facultas 634.h.Æg. 498.g. 601.c.Or.30.h.Aet. nucum regiarum qualitas & facultas 371. c.Æg.30.h.Aet.30.b.Act. nux vnguentaria 361.a.Myr.
Nyctalops quid, & nyctalopes qui, eorúmq; curatio 438.b.Æg. 130.c.646.b. Orib.300. d.320.e. Aet. 240.a. Act. nyctalopon remedia 279.c.Mar.
νυκτάλωπες ἐαρινοὶ 184.d.Act.
Νύγματα quid 228.h.Scr.
Νύμφη quid 102.e.105.c.d.Ruff.542 d.547.a.& cur dicta 544.h.Or. nymphæ turgentis chirurgia & præſectio 581. b. Ægin.834. g. Aet.
Nymphæa Latinis claua Herculis, Gallis baditis 396.c. Marcell. nymphææ, eiúſque radicis & florum, facultas 634.g.Æg.20. d.504.e. 606.h. Or. 44.g.Aet. ex nymphææ floribus zulapii vſus 250.a.Act.
nymphæa pteris 419.g.Or.
Nymphodorus 185.a.Celſ. nymphodori gloſſocomum 179.g. Orib.
Nymphodoti paſtillus 665.a.Æg. 500.g.504.d.Aet.

O

Obediētem eſſe debere ægrotum 189.c.Aet.
Obeſi cur ſteriles 792.c.Aet. obeſi quibus morborum periculis obnoxii 20.d.Celſ. obeſioribus an balneorum vſus conueniat 34.g.Act.
Obfuſcatio oculi quid ſit, & quomodo curanda 438.g.Æg.321.f. Aet.
Obiecta gemina oculis cur obuerſentur palpebra ſuperiore inferioréue depreſſa 759.f.Caſſ.
Obliquitas ceruicis vteri partum reddit difficilem 788.d.Aet.
Obliuionem vnde incurramus 19. f.Act. obliuionem inducit veneris vſus nimius 117.e.Aet. obliuioſis quid medeatur 126. h.Ruff.
Oboli nota, quātitas & pōdus 699 e.700.d. Æg.28.e.Or.267.g.Aet. 84.h.Celſ.243.244 Mar. oboli minoris quantitas 243.Mar.
Obſcœnarum partium vocabula, vitia, curationes 133.b.Celſ.
Obſcuratio oculorum quid 300.c. Aet.184.e Act. obſcuritas & hebetudo oculorum quomodo emendanda 130.g.Or.
Obſtetrices vterum dilaniare non debere 789.b.Aet.
Obſtipitas quid 605.f.Æg.
Obſtruentium catalogus 67.f.244 h.589.a.Or.109.e.Aet. obſtruētia ſenibus maximè cauēda 579. h.Or. obſtructione liberantiū abſtergentium attenuantium & expurgantium catalogus 479.a. e.Or.109.b.Aet. obſtructione liberat eruū 45.g.Aet. obſtructionibus cunctis ſubueniēs antidotus 421.a.Myr. obſtructiones reſeratas quæ ſequantur vrinæ 68.a.Act.
ad Obſtructionem hepatis aperiēdam medicamentum 142.b.Or. obſtructioni viſcerum quomodo medendum 251.e.Act.
Obturantia 109.e.Aet.67.f. 244.h. 589.a.Or. obturatione liberātia 109.b.Aet.479.a.e.Or. obturatione liberat oſyris 46.a.Aet. obturationis cauſa, & quid mali ipſa inferat corpori 208.c. Aet.
obturationibus aurium quid medeatur 439.g.Æg. obturantia hepar & ſplenem 368.c.Æg. obturationi narium quō medēdum 295.b.296.a.Aet. obturatio vteri vnde, & quomodo curanda 831.g.Aet.
obturatio in febribus putridis 209. c.Aet. obturationes in peſtilentibus & graſſantibus morbis aperiendas eſſe 223.d.Aet.
Occaſio vbi commodet, & vbi nō 211.h.Aet.
Occaſus & ortus ſtellarum 151.g. 152.a.Aet. occidentalium ventorum ratio 151.f.Aet.
Occiput 101.e. Ruff.545. b.Or. occipitis malis vetuſtis quæ vena ſecanda 194.e.Act.
Occulta ex cauſa laborātibus quid proſit 210.c.Scr.
Occupati negotiis quomodo alendi 81.a.Or.360.c.Æg.
Ochra 484.a.Or. ex ochra emplaſtrum 774.b.Aet.324.h.Act.
Ochri cuius inter edulia ſint materiæ 83.e.Ar.370.d.Æg.56.g.Aet.
Ocimaſtrū 407.e.450.e.Or. ocimaſtri facultas 612.c. Æg.511.f. Orib.
Ὠκιμοειδὲς 449.d.450.e.512.f.Or.
Ocimum cuius inter edulia ſit materiæ 369. a.Æg.583.c.Or.107.f. Aet. ocimi facultas 369.a.647 b.Ægin.19.d. 450.e.512. f.583.c. Or.58.e.Aet. ocimum baſilicum 58.e.Aet.
Octauiæ dentifricium 203.a.Scr.
October Ægyptiis Phaophi 610.β. f.Aet.
Oculorū natura 299.a.Aet. oculorum vſus 118.a.Celſ. oculorum partes 112.c.115.e.Ruff.526 d.Or.299.a.Aet. oculi partes exteriores 102.a.Ruff. oculi alula quid 184.a.Act. oculorū foramina 168.d.Celſ. oculi humores quot, & qui 759.e.Caſſ. 526.d.Or.299.c.Aet. oculorū muſculi 554.f.Or. oculorum tunicæ 107.c. Ruff.759 e. Caſſ. 526.d.e.Or.
oculi acri viſu præditi quid ſignificent 363.b.Æg. oculi alterius affectus cur magis irritet 757.c. Caſſ. oculi collyriis adſtrictoriis obliti cur clauſi minus cruciientur adſtrictione, aperti vehementius 763.c.Caſſ. oculus oculo affecto condolet, cur non itidē auris 757.g.Caſ. oculis q̃d cerebrum ſuppeditet 295.b.Aet.
oculos ingentibus & variis caſibus patere, ideóq; ſumma cura tuendos eſſe 118.a.Celſ. oculorum affectus 12.a.b.14.b.Act. oculorū affectuum primæ cauſæ 182.c.Act. oculorum morbi qui ſint, & quō ſinguli curandi 167.c.& deinceps, Tr. 431.h.& deinceps, 555.a.& deinceps, Æg. 128.c.& deinceps, 645.d.& deinceps, Or.299.d.& deinceps, Aet. 182 c.237.g.& deinceps, Act.118 a.& deinceps, Celſ. oculo affecto primo die nihil adhibēdū 119.c.Celſ. oculis affectis quæ vena ſecanda ſit 9.f.Or. oculos curari ſanguinis detractione, medicamento, balneo, ex autoritate Hippocratis 119.d.Celſ. oculorum vitia omnia ferè ſimplicibus & prōptis remediis tolli 125.h Celſ. oculi affectionibus ægrè cedentibus quid adhibendum 309.d.Act. oculorum graues morbos validioribus medicamentis curari 122.b.Celſ. oculorum vitia quæ ſcalpello & manib' curari poſſint 142.d.Cel.
ocularium medicamentorum catalogus ac ſingulorum explicata facultas 304.f.Act. ocularibus medicamētis admiſceri aquam pluuiam 152.f.Armeniacum pictorum 71.c. cornu ceruinum 91.b. hæmatiten lapidem 66.g. ſtibium 74.c.Aet. ocularis aqua 666.e.Myr. oculariū collyriorum compoſitiones diuerſæ 167.d.168.f.&c. Tr. 669.e. &c.Æg. 49.f.Or. 340.a.&c.Aet. 307.a.308.c.Act. 655.a.&c Myr. 119.d. Celſ. 198.g. Scr. 264.f. 279.f Marc. ocularibus collyriis ad fluxionem oculorum deſtinatis admiſceri cornu ceruinum 91.b.Aet. oculares illitiones 338.e. 339.Aet. oculis balnea quæ conferāt 359.g.Æg.
ex Oculis humores ducentia 22.b. 478.e. Or. oculos purgantia 143.f.Aet. oculos ſanos & incolumes quid conſeruet 307.a. Act.366.d.379.g.420.f.Myr.
oculorum acumini quid conferat 647.b. Or. oculis claritatem quid conciliet 270.e.336.d.Mar. ad oculorum vitia qualibet 267 b.274.f.Mar.
Oculorum albuginis curatio 646. g.Or. vide plura in Albug. oculorum albugines attenuans materia 316.c.Aet. oculorum albugines deterit ſuccus ſeminis dracontii 17.c.Aet. oculorum albugines vt tingēdæ 647.c.Or. oculorum ardori profunt violæ 28.e.Aet. oculorum aſperitudines quid liquet 306.b.Act. ad oculorum aſperitudinē 270. f.276.e.280.b.e.Mar. oculorū caligini quō obſtandum 354.c. Æg. oculorum caligo quō emendanda 80.d.646.g.Or. ad oculorum caliginem medicamentum 53.a.Or. vide plura in Caligo. oculorum carbunculi curatio 177.a.Tr.311.a.Aet. 184.b.239.f.Act. oculi chemoſi quid congruat 308.e.Act. vide Chemoſis. oculorum cicatrices ſuperficiariæ quibus nominibus appellentur 184.a.Act. oculorū cicatricibus quomodo medendum 315.g.316.c.h.Aet. oculorum cicatricibus quid medeatur 11.a.31.g.39 g.50.h.Aet. 276.d.277.f.Marc. oculorum cicatrices quid detergat 91.c. Aet. ad oculorum cicatrices nō veteres 273.f.g.274.d.e.Mar. oculorū conturbationibus quid medeatur 197.a.Scrib. oculis cruentis quomodo ſuccurrendum 14.e.Act. ad oculos cruore ſuffuſos 278.b.Mar. oculis cruentis ex plaga quomodo medendum 646.c.Or. oculorum debilitati quō medendum 320.c.Aet. ad oculorū defluxū vetuſtum 361.b.Oribaſ. 261.g. Act. oculorum denſitas, eiúſque curatio 172.d.Tr.299.h. 318.h.Aet. ad oculos depilatos 768.h.Myr. ad oculorum deſtillationem 273.c.Mar. ad oculorum diatheſes 279.g.Marc. oculi diſtortio vnde 184.g.Act. oculorum dolor omnium maximè excruciat 167.e.Tr. oculorum doloris curatio 432.a.Æg. 128.e.645.f.Or. oculorum dolorem & inflammationem tempeſtatis vitio prorogari 120.d. Celſ. oculis dolentibus in abſtinentia & alui ductione multū auxilii 119.e.Celſ. oculis, dolor eorum ſi ſomnum auertat, anodyna adhibenda 120.c.Celſ. oculis dolētibus vena quæ ſecāda 120.d.Aet. ad oculorū dolores omnes & multiplices collyria & remedia diuerſa 264.f. 274.h.Mar. oculorum dolori quid medeatur 17.f. Aet.265.h. 268.f. Act.360.b.409.d.410.a.c. 422. e. 810.a. Myr.364. d.411.f. Mar. oculorū doloris ex acri humore curatio 171.d.Tr. oculi doloris ex obſtructione curatio 172.a.Tr. oculorū doloris magni curatio 119.a.Celſ. oculorū dolores grauiſſimos venæ ſectio è directo lenit 308.d.Or. oculi doloribus maximis quid conueniat 308.a.d.309.a.c.Act. oculorum epicaumatis quō medendum 646.g.Or. vide Epicauma. ad oculorum epiphoras 289.c.309.e.310.d.Mar. ad oculi excreſcentes carnes 277.f. Mar. oculi expreſſio vnde 185 a.Act. oculorum expreſſionis curatio 439.b.Ægin.240.d.Act. de oculorum extrinſecus offenſorū curatione fabula 125.f.Cel. oculi fluxio quid ab inflāmatione differat 182.e.Act. oculorū fluxio quō tollenda 645.g. Or. ad oculos fluētes vnguinum accōmodatorū materia 399.c.Or. oculorū fluoribus quid medeatur 77.d.79.d.95.g. Aet. 279 h. 308.a.c.d.e.g.h. 309.c.d.e. Act. 277.f.Mar. oculorum fluxionibus acrib. quid conueniat 596 c.Or. oculis fluxione diuturna laborātibus quid medeatur 361.b.Or.126.e.Aet. oculorū frigidæ intemperiei ſymptomata, cauſæ, & curatio 304.f.Aet. oculi glauci quō nigri fiant 307. f.310.c.Act. oculorum hebetudini quō medendum 130.g. 646.g.Or. oculorum hebetudini quid conferat 70.d.Aet.257 g.278.f.329.g.Act. oculorum qui ægrè humectantur humores impetuoſos quid auertat 308 f.Act. oculos humectos ſanat fuligo ex cortice pini 48.d.Aet. ad oculum ictu læſum 278.a.c. Marc. oculo illapſa vt extrahenda 647.g. Or.278.d.Mar. oculorum imbecillitas 125. c. Celſ. oculos imbecillos iuuat fuligo picis 48.b.Aet. oculi imminutio quid 184.e.Act. oculorum imminutorū aliquo caſu curatio 121.f.Celſ. oculis infixū aliquid ſi ſit, quō eis medēdū 306.g.Aet. oculi inflāmationis origo & ſymptomata: & quid ab fluxione differat 182.e.Act

oculorũ inflammatione feruẽti laborãtibus, aſpredinis cuiuſdã ſenſus cur oboriatur 764. b. Caſſ. oculorum inflammationis curatio 435.g.Æg.645.f.Or. 301.a.d.Aet.120.f.121.a.Celſ. oculorum inflãmationibus quæ conducant 520.e.Æg.40.d.Aet. 306.c.308.d.Act. oculorũ inflãmationis grauis curatio 120.a.Celſ. oculi inflammationibus intentis quid medeatur 308 d.Act. oculi inflatio quid, & quomodo curanda 305.a.Aet. oculi inuſtionibus quid medeatur 309.c.Act. oculi lacrymãtes quomodo curãdi 132.a.Or. oculis lacrymoſis quid medeatur 48.b.50.c.Aet.353.a.390.d. 391.g.417.d.443.f.470.f.Myr. 275.c.276.f.278.f.Mar. oculos lacrymantes crebrò, vt exſicces 268.a.Mar. oculis lippientibus quid conferat 608.a.Or. oculorum lippientium cataplaſma 230.c.Aet. oculorum lippientiũ perunctiones galacticæ 266.c.Mar. ad oculorum liuorem 278.c.Mar. oculi maciei & tabis curatio 437.h.438.a.Æg.324 g.Aet. oculis madentibus medetur aloe 9.c.Aet. oculorum obfuſcatio ſeu obſcuratio quid, & quomodo curãda 438 g.Æg. 130.g.646.g.Orib.300.e.321.f. Aet.184.e.Act. oculorum obtenebrationi & obſcurationi quid medeatur 279.h.310.b.Act. oculorum obſcurationis in febribus curatio 232.h.Aet. ad oculorum papulas & puſtulas 273.f.274.c.Marc. ad oculorũ pilos pungentes 768.g.769.f. Myr. oculi ex plaga ſubcruenti facti quomodo curandi 646.c.Or. ad oculorum plumbum 276.d.f.Mar. oculi procidentia quid 183.g.Act. oculos prociduos facit cucurbita intẽpeſtiuè admota 48.b.122.d.148.b.Aet. oculi procidẽtiæ quid medeatur 309.c.Act. oculi prolapſus curatio 436.b.Æg. ad oculorum pruritum 274.h.276 e.Marc. oculi pſydracas quid ſanet 309.a.Act. oculi pterygiorum curatio 437.a.557.d.Æg.646.g.Or. 325.f.Aet. oculis puerorum inflammatis quomodo medendum 166.d.Aet. oculorum reſolutio quomodo curanda 161.d.Tr.322.g.Aet. oculis rheumate capitis grauatis quid medeatur 263.h.Mar. ad rupta in oculo 647.d.Or. ad oculos ſanguine ſuffuſos 266.b.Marc. oculorũ ſcabies quomodo tollenda 647.e.Or. oculis ſcabris quid medeatur 84.c.Aet.310.a. Act.275.c.f.g.277.h.279.g Mar. oculorum ſcabræ lippitudini quid ſuccurrat 309.g.Act. oculis, ſuffuſione imminente, culicum, muſcarum, formicarúmque imagines cur obuerſentur 758.a.Caſſ. oculorum ſuffuſionis curatio 646.g.Or. oculorũ ſuffuſionibus quid medeatur 37.f.41.h.Aet. oculorũ ſuffuſioni ex ictu quid medeatur 610.c.Or. oculorum ſuppuratorum curatio 437.c.558.a.Æg. ad oculorum ſuppurationes 273 f.280.a.g.281.a.Mar. oculi tabes quid 184.Act.184.c.Act. oculorũ tabis curatio 437.h.Æg. oc. tenebræ ne offundantur 80 d Or. oculorũ tumoribus qd medeatur 308.e.309.f.Act.273.c.274 e.Mar. oculorũ turbatio quõ curanda 645.d.Or. oculorum vlcera ex puſtulis ſæpè fieri 121.e.Celſ. oculorum vlcera quõ curanda 646.g.Or. oculorum vlcera à dolore quõ vindicanda 435.h.Æg. oculorum vlcera cicatrice quæ indigeãt 315.d.Aet. oculorum vlceribus explendis idonea cadmia 72.f.Aet. ad oculorũ vlcera 274.c.Mar. oculorum vlcera canceroſa quõ curanda 312.e.313.a.Aet. oculorum vlceribus cauis quõ medẽdum 123.a.Celſ. ad oculorum vlcera ſordida cruſtáſq; habẽtia 273.e.293.a.Mar. oculis vlceratis ab igne, quõ medendũ 306 f.Aet. oculi vnguis 12.c.Act. oculorũ vngues quid tollat 611 a.Or.

Oculi albo innatis quõ medẽdum 324.e.Aet. ad oculorum angulos contritos 277.g.Mar. oculi angulo magno increſcentis carnis eroſio 435.e.557.c.Æg. oculi angulis maioribus eroſis conueniens medicamentum 307.e. Act. oculi bulbus quõ afficiatur 557.d.Æg. oculi membranarum extuberationibus quid conferat 308.e.Act. oculorum tunicis induratis quæ accõmodãda 306.e.Act. oculi tunicarũ ruptioni quid medeatur 274.f. Marc.

Odocos Gallis dicta, Latinis ebulus 262.f.Mar.

Ὀδοὺς Hippocrati quid 107.e.Ruff. Ὀδόντες 103.b.Ruff.

Odorũ cõſideratio ad tẽperamẽtorũ in ſimplicibus cognitionẽ quid cõferat 609.c.Æg. odorũ copia vnde proueniat 463.f.Or. odorem aromatum procul ab igne remoti cur melius excipiãt 760.f.Caſſ.

odore fœtido mouentia 56.b.Celſ. odorem fœtidum corporis quid tollat 369.b.Aet. odorem iucundum corpori conciliantia 353.e.Æg.368.d.Aet.

odoratus & guſtus conſpiratio 6.c.Aet. odoratus inſtrumentũ 529.a.Or. odoratus affectus 13.a.Act. odoratus affectus peculiares & itẽ cum reliquis ſenſibus communes qui 185.b.Act. odoratus læſio vbi conſiſtat 295 e.Aet. odoratus oblæſio quomodo curanda 295.b.296.297. Aet.

odoratorum natura 464.b.Or. odoratorũ ſpecies duæ 6.c.Aet. 463.g.Or. odorata omnia eſſe calida 463.f.Or. odorata corroborare ſtomachũ 447.f.Aet. odoratis quando vtendum & quando nõ, quum purgandum eſt 198.g.Act. odoratus qualis in ſtrangulationibus vteri faciendus, item quando vterus procidit 395.g.Orib. item in diſſolutione virium 396.a.Orib.

odoramentorum variorum confectiones 837.g.838.a.Aet. odoramentum optimum 230.d.Aet. odorata antidotus 411.b.431.g. Myr. odoratum medicamentum 324.a.Act. odoratum vnguentum 718.c.Myr.

Oe, hoc eſt ſorbum 504.h.Orib.

OEdema quid, vnde oriatur, & quõ ei medendum 516.c.Ægin. 636.b.Or.736.a.Aet.189.a.245.f. Act. ad œdemata 821.g.Myr. οἰδήματα palpebrarum 183.a. Act.

OEnagræ deſcriptio 432.g.Or. œnagræ ſeu œnothuris vires 635 c.Æg.

OEnanthe quid 19.d.Aet. œnãthæ deſcriptio 432.e.Or. œnãthæ facultas 635.a.Æg. œnanthes confectio 747.d.Myr. ex œnanthe antidotus 430.c.Myrepſ.

œnanthariorum ſeu œnanthinorũ etymologia, vſus, & conficiendorum ratio 692.e.Ægin.837.g. 838.a.Aet. œnantharion 747.c Myr. œnanthinum medicamentum 324.e.Act. œnanthinum oleum 19.d.Aet.

OEnogarum 503.a.Myr.

OEnomeli 746.a.Myr.

Οἴνοψ color 855 h.Theoph.

OEnos. vide Vinum.

OEſophagos 107.f.Ruff.535.g. Orib.

OEſypus vnde fiat, quam vim habeat, & quomodo paretur 620.g.Æg.84.a.772.g.Aet. œſypi liquidi medicamenti præparatio 681.f.Æg.

Officinarũ phar. error 366.c.Myr. officinis vſitatæ compoſitiones rarò rectæ 390.c.Myr.

Officium medici boni 193.g.Aet. officium medici ex ſentẽtia Aſclepiadis 43.c.Celſ.

Oleæ, fructúſque ipſius, facultas 619.f.Æg.19.g.28.e.495.b.597. h.Or.17.g.Aet. olea, nulla interueniente aciditate, dulcis 3.e. Aet. oleæ Æthiopicæ lacryma quas vires habeat 619.f.Æg. oleæ ſylueſtris lacryma qua vi polleat 387.e.Aet.

oleaſter 423.f.Or.

Olecranon 104.b.Ruff.546.d. Orib.

Olei vis & facultas 619.g.Æg.495. b.598.a.Or.17.h.Aet.33.a.Act. olei coctio 30.a.Or. olei affrictus ad quid 591.g.Aet. oleũ venenis mederi 544.b.Æg. ex oleo & aceto emplaſtri confectio 750.a.Aet.

oleorum differẽtiæ & facultas 619 g.Æg.465.f.495.b.Orib.18.c.& deinceps.Aet. oleorum compoſitiones diuerſæ, eorúmq; facultas & vſus 688.b.Ægin.18.c. Aet.327.e.Act.599.a.Myr. olea cõſpiſſanda quomodo 59.c.Ar.

oleorum digerentium genera 674 h.675.a.Orib. olea diſcuſſoria 530.b.Æg. oleum dulce, inſulſum, lotum 20.c.Or. oleũ dulciſſimum 19.a.21.c.Orib. oleum purgatorium quomodo præparetur 143.a.Aet. oleum temperatum 21.h.Or. oleum vetuſtum 22.d.Or.

oleoſorum qualitas & facultas 463 d.Or.609.e.Æg. oleoſa qualitas 24.f.Act.

Oleum ægirinum ſeu è populo nigra 689.g.Ægin.18.d.Aet.599.b. Myr. olei amaracini compoſitio & facultas 691.a.Æg.22.a. Aet.603.e.Myr. oleum amygdalinum 689.h.Æg.18.e.Aet. 329.f.33.b.Act.599.c.Myr. ex anemone 606.f.Myr. anethinum 689.b.Æg.20.d.Aet.328.f. Act.601.e.Myr. balaninum 690.b.Æg. capniſton 606.a. Myr. caryinum 329 h.Act. cedrini facultas 19.f.21.f.Orib. chamæmelinum 689.b.Æg.20. b.Aet.328.f.Act.601.c.Myr.22. b.Or. cicinum ſeu ricininum 689.g.Æg.18.c.Aet.599.a.Myr. cnicinum 330.a.Act. cnidiinum 330.a.Act. crocinũ 691. c.Æg. cyprinum 690.g.Æg. 22.b.Aet.328.c.Act.603.g.607.c. 608.a.Myr.20.f.Or. Cyzicenũ 692.c.Æg.22.e.Aet.604.c.Myr. cucumerinum 607.f.608.a.Myr. è fœnogræco 20.g.Aet.601.h. Myr. foliatum 692.e.Æg.838. f.Aet.605.f.Myr. gleucinum 692.a.Æg.609.a.Aet.327.g.Act. 606.h.Myr. hyoſcyaminum 330.a.Act. Iaſine à Perſis dictum 21.b.Aet.602.e.Myrepſ. irinum 691.b.Æg.22.d.Aet.329. a.Act.604.a.Myr. è iuglandibus 599.d.Myr. laurinum 690 c.Æg.18.g.Aet.329.d.Act.599.e. Myr.20.f.22.d.Or. lentiſcinũ 690.c.Æg.19.c.Aet.465.f.Orib. 600.b.Myr. leucophyllinum 606.g.Myr. liliaceum 689.c. Æg.20.e.Aet.328.g.Act.601.f. Myr.22.b.Or. è lini ſemine 18.d.Aet.599.b.Myr. lucernarium 18.d.Aet. malabathrinũ ſeu foliatum 692.c.Ægin.23.h. Aet.605.f.Myr. mandragoræ 608.d.Myr. marciaton 691.e. Æg. maſtichinum 690.d.Æg. 21.e.Aet.329.b.Act.603.a.606.e. 608.c.Myr.495.d.Or. megalium 21.e.Act.603.d.Myr. melanthinum 330.a.Act. melinũ 689.f.Æg.19.d.Aet.329.b.Act. 600.d.Myr. mendeſium 691. d.Ægin.21.g.Aet.603.d.Myr. metopiũ 21.g.Aet.329.g.Act. 603.c.Myr. moſchatum 404. e.Aet. myrobalaninum 18.f. Aet.599.e.Myr. myrtinum 21 c.Aet.329.a.Act.602.f.Myr.19. g.Or. narciſſinum 20.h.Aet. 602.a.Myr. nardinum 22.e. Aet.327.f.Act. nardinum Cyzicenum 692.c.Æg.604.c.Myr. nardinum Ioannis vnguentarii 604.g.Myr. nardini confectio magis varia 604.g.Myr. nenupharinum 608.e.Myr. nucum 18.f.Aet. œnanthinum 19.d. Aet.600.c.Myr. omotribes 18 a.Aet.329.e.Act. omphacinum 18.a.Aet.329.e.Act. picini vires 637.c.Ægin. è populo nigra 18.d.Aet.599.b.Myrepſ. raphaninum 689.g.Ægin.18.d.Aet.330.a.Act.599.b. Myrepſ.19.c.Orib. ricininum 689.g.Ægin.18.c.599.a. Myrepſ. roſaceum 689.a.Ægin.19.f.Aet.328.e.Act.600.f. 776.b.Myrepſ.21.f.Orib. roſaceum inter frigida numerari 1.c.Aet. rutacei vires & compoſitio 328.h.Act. ſabinum 17.h.Aet. Salca 23.f.828. d.Aet.605.b.e.Myrepſ. ſeſaminum 689.f.Ægin.19.b.Aet. 329.h.Act.600.a.Myr.19.g.Or.

ſicyonium 590.e.Myr.21.f.Aet. 328.d.Aċt.603.b.Myr.22.b.Or. ſinapinum 330.a. Aċt. ſpicatũ 838.f.Aet. ſtyracinũ 21.e.Aet. 603.a.Myr. ſuffumigabile 24. c.Aet. ſulphurati vſus 427.e. Æg. ſuſinum 689.c.Æg.20.e. Aet.601.f.Myr. telinum 20.g. Aet. therebinthinum 495.d. Or. violaceum 689.e.Æg.21. a.Aet.329.a.Aċt.602.c.Myr.
Olfactus affectionum dignotio & curatio 442.b.Æg. olfactum quæ ſtimulent 6.b.Aet.
olfactoriorum vſus 395.g.Or.
Oligophoron vinum 32.b.Aċt.
Oliuæ cuius in nutriendo ſint materiæ 371.c.Ægin.216.d.583.g. 557.h.Or.104.g.Aet. oliua colymbas 17.g.Aet. oliua drupa 17.g.Aet. oliuæ nigræ 236.c. oliuæ albæ 236.c. oliuæ confractæ 236.e.Or. oliuæ purgatoriæ 650.d.Æg.363.c.Orib. 101.f.Aet. oliuarum ſalſarum virtus 110.c.Aet. oliua ſylueſtris 423.f.Or.
oliuæ rami 495.a.Or.
Oloſtei vis 635.c.Æg.504.g.Or.
Olera qualis in nutriendo ſint materiæ 368.e.Æg.28.b.Aċt. olerum nullum eſſe boni ſucci 107. e.Aet. olera aluum adſtringẽtia 250.c.Tr. olera frigefaciẽtia & humectantia mediocriter 489.e.Ægin. olera valentiora quæ 36.e.Celſ. olera venenata quæ 628.c.Aet. olera venerẽ mouentia 118.c.Aet.
olera comitialibus quæ conueniãt 152.e. quæ dyſenteriacis 253. e. quæ phreniticis 148.e.Tr.
olus atrum 420.e.Or.
Olympiacum collyrium 671.f.Æg.
Olympianum oxyporium 333.b. Marc.
Olynthi 504.g.Or.
Olyra 209.h.Or.107.d.Aet.
Olyſcii quantitas 243.Marc.
Omentum 108.d.Ruff.538.f.Orib. 64.e.Celſ. omẽti ſitus & qualitas 118.f.Ruff. omenti deſcẽdentis curatio 157.a.Celſ. omenti hernia 692.d.Aet. omenti prolapſus curatio 571.g. Ægin.
Ωμηλύσις 317.g.Aċt.
Ωμόχυμα quæ 203.d.Aċt.
Ωμοπλάτη 203.g.Ruff. ὠμοπλάται 169.g.Celſ.
Ὦμος 103.g.Ruff. ὦμοι in vulua quid 109.b.Ruff.
Ωμοτίδες 60.h.Celſ.
Ωμοτριβὲς oleum 329.e.Aċt.18.a. Aet.
Omphacini olei vires & compoſitio 329.e.Aċt.18.a.Aet.
Omphacitis quid 462.a.Ægin. omphacitidis gallæ facultas 625 g.Ægin.499.d.501.g.Orib.31.h. Aet.
Omphacitæ vini confectio 274.e. Orib.
Omphacium quid, quomodo parandum, & quodnam optimũ 432.f.Orib. omphacii facultas 635.c.Æg.20.a.f.22.c.Or.33.d. 306.b.Aċt. omphacii & aceti differentia 4.a.Aet. omphacii confectio 751.a.Myr. omphacii electio 26.h.Or.
Omphacocarpi facultas 614.d.Æg. 11.f.Aet.
Omphacomelitis confectio 669.c. Æg.271.c.Or.238.f.Aet.750.h. Myr. omphacomeli, rhodomeli & diacodion, in ueteraſcere valde poſtulant 268.d.Or.
Ομφαλὸς 104.g.112.a.Ruff.
Onagrum 504.g.Orib.
Onitis Latinis herba vrceolaris 482.e.Marc.
Onobrychis deſcriptio 432.g.Or. onobrychis facultas 635.d.Æg. 482.g.504.g.Or.
Onoclea 575.h.Myr. onocleæ anchuſæ vires 611.b.Æg.489.e.Or. 7.f.Aet.
Onochili anchuſæ facultas 611.b. Æg.489.f.Or.7.g.Aet.
Onocholes anchuſa 404.f.Or.
Onoma(herba) 504.g.Or.
onomis 635.d.Æg.
Ononidis facultas 614.d.635.e. Æg.504.g.Or.
Onoſmatis vires 635.d.Æg.
Onothera ſeu Onothuris 504.g. Orib.
Onothuris vires 635.c.Æg.504.g. Orib.
Onyx quid, & qui præſtantiſſimus 434.a.Orib. onyx Dioſcoridi quid 355.d.Myr. onychis electio 26 h.Or. onychum vires 635.e.Æg.
onychitæ color 855.c.Theoph.
onychitis 454.c.Or.
Ὄνυξ ἵππου 108.e.Ruff. ὄνυξ in oculo quid 184.a.Aċt.
Operculorum in organis vſus 165. g.Or.
Ophiaſis quid, vnde dicta, & quomodo curanda 411.β.c.Æg.642. g.Orib.276.e.Aet.181.c.289.g. Aċt.117.d.Celſ. ophiaſi quid medeatur 119.a.Aet.329.e.Aċt.
Ophigenion 416.f.Or.
Ophioſcordi vis 641.a.Æg.
Ophioſtaphylos 409.b.Or.
Ophites lapis 514.d.Or.69.d.Aet.
Ophthalmia quid, & quomodo curanda 432.c.Æg.128.a.Or.182. d.237.g.Aċt.
Οφρύες 101.f.Ruff.
Opinatrix animæ pars 20.a.Aċt.
Opiſthotonos affectio quæ ſit, eiúſque cauſæ notæ & curatio 2.e.3.c.Aret.430.e.431.g.Ægin. 124.f.Orib.154.c.Aċt.67.c.Celſ. 235.d.Scrib.320.c.Marc. opiſthotono opiſthotonicíſq; quid medeatur 51.a.Aet.328.c.Aċt. 355.d.Myr.235.d.Scr.303.c.320. c.e.Marc.
Opium quid ſit 223.g.Scrib.259.e. Aċt. opium verum quod ſit, & vbi adhibendum 265.e.Mar. opiũ, ſeu papaueris ſuccus, quomodo probandum ſit, quomodo adulteretur, & colligatur 428 g.429.a.Or. opii facultas 182. a.Tr.633.b.Æg.478.c.Aet. opii in dolore capitis quum vigiliæ vrgent vſus 138.g.Trall. opio admiſcenda quæ ſint 478. c.Aet. ex opio antidotus 425. d.439.g.Myr.
opii poti ſymptomata & remedia 223.g.Scr.644.g.Aet.
Opobalſamum 21.f.Or. opobalſami confectio 747.a.Myrepſ. opobalſami probatio 747.b. Myr.
Opocarpaſum venenoſum eſſe 628 c.Aet.
Opopanax vnde fiat 636.e.Æg. opopanacis coctio 30.d.Orib. opopanacis facultas 636.e.Æg. 19.e.21.a.22.b.505.d.607.a.Or. 46.c.698.c.Aet.
Οπώραι 205 b.Aċt. ὀπώρα σύφωσα quæ 74.g.Aret.
Οπὸς, ſeu liquor, Cyrenaicus & Medicus quam vim habeant 635.f. Æg.505.a.Or.45.f.Aet.
Oppilatio hepatis quomodo curãda 511.h.Aet. oppilatio nariũ quomodo fiat 201.e.Scr.
Ὄψις 112 c.Ruff.
Orbiculorum in organis vſus 164. a.Or.
orbiculorum compoſitio 276.b. Aċt. orbiculi è ſagapeno 277. c.Aċt.
Orbicularis herba Græcis cyclaminus 257.h.347.d.Marc.
Orcheſtæ acopon 587.a.Aet. orcheſtæ vnguentum 610.a.f.Aet.
Ὄρχεις 105.a.Ruff.
Orchis herba, eiúſq; facultas 515. d.635.h.Æg.505.b.Or.45.h.577. e.Aet. orcheos ſpecies, earúmque deſcriptio 433.e.Or.
Orcyinus (piſcis) 226.g.Or.
Ordei facultas 36.b.Aet. ordei dulcor medius 2.a.Aet. ordeolum palpebrarum 333.f.Aet. vide plura in H.
Oreoſelinon, eiúſque facultas 433. b.Or.635.g.Æg.
Oreſtes quo genere inſaniæ laborauerit 54.e.Celſ.
oreſtia herba 433.b.Or.
Organorum medicinalium differentia 161.e.Or. organorum materia quæ 162.c.Orib. organorum partes, earúmq; vſus 162.f.Or. organorum partes mobiles & immobiles quæ ſint 166.a.Or. organi tractorii motus 168.e.Or. organicus modus in luxandis reſtituẽdis quis ſit 161.e.Or.
Organa mollit venus 117.h.Aet. organa obturata ſanat porrum ſylueſtre 10.b.Aet. organis robur addit caroum 30.g.Aet.
Ὀργὴ per χολὴν ſignificatur 21.e. Aret.
Oribaſius cur in ſuo cõpendio medicinali chirurgiam omiſerit 5. c.Or. oribaſius febre peſtilenti correptus, ex cruris ſcarificatione morbum euaſit 317.d.Or. oribaſii aridum 342.b.Aet. oribaſii paſtillus 795.g.Myr. oribaſii theriaca 660.b.Aet.
Orientis princeps ſuffumigiũ moſchatum quomodo paret 840.f. Aet.
orientales venti vehementiſſ.151.f. Aet. orientales venti tres 150. f.Aet.
Origani ſpecierum deſcriptio 433. c.Orib. origani facultas 635.f. Æg.19.f.22.c.483.g.505.b.607. b.Or.45.f.Aet. origani doſis 327.f.Or. origanum balneis iniici 154.e.Aet. origanum viride 12.e.Or.
Orionis ortus & occaſus 152.h.151 a.Aet.
Ormini deſcriptio 433.d.Orib. ormini vires 635.g.Ægin. orminum venerem excitare 8.c. Orib.
Orobanchæ facultas 635.g.Ægin. 505.b.Or.45.g.Aet.
Orobethron 447.d.Or.
Orobi, id eſt erui, facultas 635.g Æg.505.b.Orib.45.g.Aet.51.g. Aċtuar.
ex orobo antidotus 431.b.Aet.
orobium 425.g.Or. orobiæi ciceris vires 598.d.607.b.Orib.25. f.Aet.
Orophe Syris quid 548.d.Aet.
Orpheus calaminthæ quid tribua 29.e. quid ſaluiæ 25.a.Aet.
Orphorum(piſcium) inter alimenta corporis qualitas & facultas 224.h.Or.88.g.Aet.
Ὄῤῥος 105.a.Ruff.
Orthopnœa quid, vnde nomen & originem habeat, & quomodo curanda 30 b.Ar.449.f.Æg.414 f.Aet.157.b.218.f.Aċt.68.f.Celſ. orthopnœæ incipientis notæ 30 d.Aret. orthopnœæ ſymptomata 30.c.Aret. orthopnœæ qui magis obnoxii 30.c.Aret. orthopnœæ orthopnoicis quid medeatur 608.e.609.b.Or.95.c. 651.f.Aet.257.g.Aċt.390.e.391. g.392.e.397.c.402.b.407.b.409. b.410.g.412.f.418.a.421.e.422.d. 438.c.Myr.341.e.Marc. ad orthopnoicos, potus 750.g Myr.
Ortus animantium omnium ex vtero 879.a.Aet. ortus & occaſus ſtellarum 151.g.152.a.Aet.
Orycalus(piſcis) 231.b.Or.
Oryzæ facultas; & qualis inter edulia ſit materiæ 65.d.Aret.370.b. 635.g.Æg.210.f.Orib.45.g.Aet. 27.g.Aċt. oryzã cum lacte coqui 79.f.Aet.
Os & in eo contenta 103.b.116.b Ruff. oris, oréque contentorum affectiones, earúmque curatio 444.c.Æg.653.a.&c.655.a. Or.377.& deinceps. Aet.186.b. 314.b.Aċt. oris vitia quæ manu & ferro curentur 149.e.Cel. ad oris vitia quælibet 301.f 291. c.293.a.Marc. ad oris vitia in infantibus 293.a.Marc. oris remedia ſummaria 395.b.Aet.
ori balnea accommoda & ſalubria quæ ſint 359.f.Æg.155.c.Aet. oris elutio contra Aſclepiadem 43.f.Celſ. de oris illitionibus doctrina ſummaria 395.b.Aet. oris illitionum vſus & confectio 667.d.Æg.
ore detrahenda materia quomodo ſit 195.f.Scrib. ore materiam humoris detrahẽtia 249.f.Mar. ex ore humores ſeu humiditatem trahenta medicamẽta 478. e.Or.144.d.Aet. ore pituitam elicientia 82.b.Aret.
oris amaritudo vnde 159.e.Aċt. oris ardori medentur violæ 28. e.Aet. oris cancro quomodo medendum 203.e.Scrib. oris cauitati quid conducat 316.b. Aċt. oris cruſtas quid ſanet 316 g.317.a.Aċt. oris fœtori quomodo medendũ 377.a.Aet 653. a.Or. oris fœtori quid medeatur 421.a.747.f.Myr.336.d.Mar. oris graueolentia vnde oriatur 473.c.Æg. oris graueolentia ex nimio coitu 117.f.Aet. ad oris grauedines 301.g.Marc. oris inflammationes quomodo curandæ 393.e.Aet. oris inflammationibus quid medeatur 41.a.Aet.269.g.Aċt. oris interiorum vitiorum curatio 241.c. Aċt. oris odor teter quomodo tollendus 653.a.Or. oris putredines quomodo tollẽdæ 657. e.Or. oris putredini quid medeatur 15.b.379.h.Aet.316.e.f.

317.a. b.Act.379.g.421.e.Myr. ad oris rimas ſciſſuráſque 291.f. Marc. ad oris tumores 301. c. Mar. oris vlcerum curatio 130. f.Cel. oris vlceribus quid me deatur 604.a.Or.14.c.46.h.Aet. 292 a.b.c.g.293.c.301.c.Marc. ad oris vlcera depaſcentia 269. g.316.d.Act. oris vlceribus ſordidis quid conducat 445.f.Æg. ad oris vlcera graueolentia 291. f.Marc. ad oris vlcera nigreſcentia 291. c.d. Marc. ad oris vlcera in pueris 766.g.Myr.
os pectoris 546.e.Or. ora vaſorum aperiẽtia 616.c.Or. oris vẽ triculi affectus 220. g. Trall. oris vẽtriculi affectionibus quo modo ſuccurrendum 137.b.Or. ore ventris commorſoab humo ribus vitiatis, ſequitur deliquiũ animi 228. e. Aet. os vlceris interdum vitio affici 102.g.Celſ.
Oſſa quid ſint 220. a. Ruff. oſſa plurima in cartilaginem deſinere 169.d.Celſ. oſſium compa ges quotuplex 547. c. Or. oſſium vtilitas 547.d.Or.
ora,venæ quæ 117.b.Ruff.
oſſium connexiones omnes an bit podagra 587.g.Aet. oſſa in ele phantia vitiari 61.f. Celſ. oſſa vitiata & corrupta quibus ſignis cognoſcantur,& qua ratione cu rentur 170.c.Celſ. oſſa omnia attinens cura 175 h.Celſ.
oſſium quæ non cõferbuerunt curatio 181 a.Celſ. oſſa denudata ſanat opopanax 46. c.Aet. oſſium dolor qualis & cur 48.e. Ar. oſſibus fiſſis & fractis ſerramenta veteres admouiſſe 173. b.Celſ. oſſium fracturis quid medeatur 321. h. Act. oſſi laxo fractóque commodum emplaſtrum 227.d. Scrib. oſſium laſſitudinis cauſa & curatio 173 f.Aet. oſſium ſquamas diſparat peucedanum 47. d. Aet. oſſa topho obdureſcẽtia faſciarum cruenta tinctura cur prodat 762.g.Caſſ.
oſſium coniungendorum ratio du plex 547.c.Or. os excidi quot modis poſſit 171. a. Celſ. oſſa extrahens Andreæ malagma 86. a.Celſ. oſſa reſoluens emplaſtrum 90.e.Celſ.
oſſa capitis 106.b.d.119.d. Ruff. 547 f.Oribaſ. oſſa maxillæ inferioris & ſuperioris 548.f.549. e.Or. oſſa pedis 552.f.Oribaſ. oſſa pubis cõferta difficilem red dunt partum 788. e. Aet. oſſa thoracis ſeptem 550.e.Or.
os coccyx,ſiue cuculus 550.d. Or. oſſium coliformium caruncule quomodo tollendæ 560.c.Æg. oſſis cubiformi fractio & curatio 600.d.Æg. oſſa immobilia 176.f.Celſ. oſſium interiorum appellationes 106. a. Ruff. os iugale 548.f.Or. os labdoides 549.d.Or. oſſis nauicularis fra ctio & curatio 600. d. Ægin. oſſa nominibus vacantia 552. a. Or. oſſa petroſa 444.c.Aet. os ſacrũ 105.d.Ruff.547.a.c.Or. oſſi ſacro quõ appendeat vterus 779.d.Aet. oſſis ſacri fracti cura tio 597.e.Æg. oſſis ſacri vlcerationis curatio 412.ß.b. Æg. 234.a.Aet.
oſſalis medulla 110.d.Ruff.
oſſa deuoratã quomodo extrahenda 657.a.Or. oſſium combuſtorum facultas 636.a.Æg.519.f.Or.91.e.Aet. oſſium medulla qualis in alimento ſit 222.a.Or. oſſium in lupi ſtercore repertorũ facultas 475.f.Act.
Oſcedinem quid ſanet.291.Marc.
Ὄσχεος 105.a.Ruff.153.f.Celſ.
Oſcitantes cur minus audiamus 758. b. Caſſ. oſcitatio febrile principium 192.a.Aet.
Oſiris herba 436.a.Or. Oſiridis facultas 636.a. Æg.505.c.Or.46. a.Aet.
Ὀσφὺς 104.e.Ruff.
Οὖα quid 120.a.Ruff.
ὀσίτης μυελὸς 110.d.Ruff.
Oſtiarius 108.b.Ruff.
Oſtracon 516 b.Or.
oſtracites lapis 514. c.Or. oſtracitæ lapidis facultas 631. c. Æg. 69.c.Aet.
oſtracoderma 88.h.Aet.
Oſtrea cuius inter edulia materiæ ſint 373.e.Æg.225.a 728.c 584.a. Or.88.h.Aet. oſtreorum teſtæ vſtæ quam vim & vium habeãt 636.c.Æg.520.a.Orib.96.d.Aet. 621.d.Myr. ex oſtrea medicamentum 325.f.Act.
oſtrea pelagia 229.f.Cr.
Oſyris vide Oſiris
Ὦτα καρδίας 107.h.Ruff.
Othonion 448.f.Or.
Othonna quid ſit,& quas vires ha beat 635.a.673.g.Æg.
Ὠτίδων auium caro qualis 223. b. Orib.
Otium corporibus quid mali importet 286.f.577.c. 583.b. Orib. 104.b.175.b.792.g.Aet. otium nimium vtile non eſt 13.a. Celſ. otium perpetuum noxium 368. d.Æg.
otioſorum victus qualis eſſe debeat 171.a.Aet.
Ouatus humor oculi 299.c.Aet.
ouiformis humor oculi 299.c Aet.
Ouibus forcipe inter tondendũ vulneratis quõ medendũ 31. g. Aet. ouillæ carnis qualitas 372. a.Æg. ouillum fel quale 81. d. Act. ouilli lactis qualitas & fa cultas 232.a.Or.76.e.Aet. ouillæ pellis facultas & vſus 619. a. Æg.519.e.Or. 91.f. Act. ouillum ſtercus quale 83.e.Act.
Ouorum,quoad nutrimenti quod corpori ſuggerunt,bonitatẽ, dif ferẽtiæ 371.g.Æg. 223.d.Or. 86. h.Aet.32.e. Act.37.b.Cel. oua & amylum pituitam craſſiorem reddere 66 .h. Celſ. oua craſſi ſucci eſſe 240.a.Tr. oui potior & deterior pars quæ 32.f.Act.
ouorum aceto maceratorum vſus 503.d.Æg. oui crudi vſus 507. c.Æg. oua dura,aſſata,fricta in ſartagine 584 b.Or. oua frixa 64.f.Or. oua in ſartagine inſpiſſata, ouiũ peſſima 223.c.Or. ouorum ſuffocatorum qualitas 371.h.Æg. oua tremula & ſor bilia 223.e.Or.
oui,ciúſque partium, medicamen taria vis 647.a.Æg. 520.b. 611.f. Or.87.c.Aet. ouorum album 20.e.Or. oui candidum,& oleum, quid differant 2.c.Aet. ouorum pellis 520. b. Or. ex ouis emplaſtrum quomodo paretur 773.b.Aet.
Oxalis 425. d. Or. oxalidem canis rabioſi morſibꝰ mederi 261. c.Act.
Oxerum emplaſtrum 410.d.Aet.
Oxos. vide Acetum.
Oxoſaccharis vires & compoſitio 253.c.Act.744.d.Myr. oxoſac char corporibus calefactis vtile 276.f.Act. oxoſacchar è cotoneis 250.b.Act. oxoſacchar è radicibus 250.a.Act.
Oxyacantha aliis berberis 791. a. 364.c. Myr. oxyacanthæ, ſeu oxyacanthi,facultas 635. e. Æg. 505.a.607.a.Or.
Oxybaphi nota,quantitas & pondus 700.c.Ægin.28.e.Orib.244. Marc.
Oxygala 105.b.Aet. oxygalactinus caſeus 80.b.Aet.
Ὀξυγλυκὺ 267.g. Or.
Oxylapathum 425.d.Or. oxylapathi facultas 630.a. Æg. 217. g. 466.e.501.e.604.c.Or.39.d.Aet. 622.e.Myr.
Oxylipes Græcis quid 204.g.Aet.
Oxymelitis facultas & vſus 244. g. 272.e.279.b.583.h.Orib. oxymeli quibus dandum 318.c. Tr. oxymelitis cõficiendi ratio 273. b.676.h.677.a.Or. oxymelitis confectiones variæ 739. a. 741. 742.743.Myr.
oxymel aquoſum melius 258. e. Or. oxymelis Dialcilliu confectio 334. c. Marc. oxymeli Iulianum 301.f.Tr. oxymelitis Iuliani facultas & vſus 223.g. h.Trall. oxymeli ſquilliticum 234.f.Tr.
Oxymyrſine Latinis ſcopa regia 218.f.Scr.355.g.Marc.
Oxynitrum emplaſtrũ 768. a. Act.
Oxyphœnicum 364.c.Myr.
Oxyphyllon 446.f.Or.
Ὀξυπόρων vſus 420.g.Æg. oxyporon pharmacon 462. e. Aet. oxyporon polyetes 462.e.f.Act. oxyporia purgatoria 131.g.Aet. oxyporion ad ſtomachum 331. a 332.e.g.Marc.
oxyporiæ cõpoſitiones variæ 744. f.745.c.Myr.
Ὀξὺς χυμὸς 110.g.Ruff.
Oxyſchœni,ſeu iunci acuti,ſpecies & facultas 444.f.Or.642.g. Æg. 510.a.Or.45.f.54.e.Aet.
Ὀξυτρίφυλλον Latinis trifolium acu tum 220.c.Scr.
Ozæna quid, vnde dicta, & quomodo curanda 190.d.Tr.442.e. Æg.650.e.Or.291.d.Aet. 185.d. 240.h.302.h.Act.149.c.Celſ.201. g.Scr. Ozænæ & polypi diſcrimen 185.e. Act. ozænæ vix ſuccurri poſſe 128.f.Celſ. ozænæ medentia 291. 292. Aet. 303. c.e.Act.769.c.791.e.Myr. 289.a. Marc.

P

Π ferrei in organis vſus 163.h. 165. f.Orib.
Pabuli ratione lac differre 76. g. Aet.
Paccii Antiochi compoſitio 324. f. Marc. pacchii Antiochi hiera 209. c. Scr. pacchii emplaſtrũ album 231.a.Scrib.
Paccianum collyrium 359.f.g. Aet.
Παχεῖα ἀρτηρία 110.a.Ruff.
Pachon menſis 610.ß.g.Aet.
Pæderos 407.d.Or. pæderotis fa cultas 612.b.Æg.8.g.Aet.
Παιδικὸν pharmacum 308.d.Act.
Pædotribarum frictio 127.f.Aet.
Pæonia 414. g. Or. pæonia aliás glycyſida 220. g. Scr. pæoniæ facultas 618.d.Æg. 494 c. 597.a. Or. 16.a.47.b.Aet. pæoniæ ra dicem de collo ſuſpenſam comi tialibus mederi 424.d.Æg.258.e. Aet. pæoniæ ſemẽ 120.b.Or. è pæonia antidotum 264.f. Act.
pæonia antidotus 660.b.Æg. 658.f. Aet 428.f.g.Myr.
Παιπάλη 26.c.Act.
Pagurorum (piſcium) inter edulia qualitas & facultas 373 c.Ægin. 225.d.226.c.Or.89.b.Aet.
Palæſtina tecolithũ fert 67.g.Aet.
Palæſtræ commoda 297.g.Orib. palæſtra erecta quibuscõueniat 297.g.Or. palæſtricus modus in luxandis reſtituendis quis ſit 161.d.Or.
Palatum 103.d. Ruff. 63.c. Celſ. palati ſutura 167.e. Celſ. palati vitia, eorúmque curatio 186. g.241.g.Act.388.g.Aet.
Palea, oculis ſi illabantur,quæ me dela adhibẽnda 306.e Act.
palearis color 855. e. Theoph.
Paliurus 437.d Myr. paliuri facul tas 636.d.Ægin.505.c.607.d.Or. 46.b.Aet. paliuri radix 400.d. Myr.
Palladius medicus 357.c. Myr. palladius Magiſtrianus Alexandrinus 285.b.Aet.
Pallas emplaſtrum 799.ß.f.Aet.
Pallor febrientes cur occupet 764. e.Caſſ. pallor timidis, rubor iratis cur oboriatur 762.d. Caſſ. ad pallores & liuores oleum quodnam faciat 47.c.Or.
Palma(arbor) 448.a.Or. palmæ arboris facultas 645.d. Æg. 511. d.Or. 56.h. Aet. palmæ cerebrum 611.e.Or.57.a.Aet. pal mæ fructuum facultas 645. d. Æg.19.b.21.b.511.e. 611.e. Or. 57.a.Aet. palmæ fructum auſterum ſimúlque dulcem eſſe 3. g.Aet. palmæ ramorum ſuccus 20.a. Or.
palmularum inter edulia qualitas & facultas 371.b.Æg.216.b.584. b.Or.57.a.Aet. palmulas ieco ri ſpleniquc inflammatis noxias eſſe 245. a. Or. palmulæ pingues 584. e. Or. palmularum Thebaicarum vis 254. c. Tr. palmulæ virides 584. f. Orib. ex palmulis oxyporium 132. a. Aet.
palmeus color 855. g. Theoph. palmeum emplaſtrum 321. a. Act.
Palmare remedium ad tuſſim 313. f.Marc.
Palma 104. c. Ruff. 169. e. Celſ. palmæ oſſium ſedibus ſuis promotorum ſigna & curatio 284. e.Celſ.
Palpebræ 101.f.Ruff. 545.d.Or. palpebras mouẽtes muſculi 554 h. Or. palpebræ morbi, eorúmque curatio 434. c. &c. Æg. 646.e.f.647.d.f.h.Or.229.e.Aet. 182. h. 183. 238. a. & deinceps, Act.
palpebras ornat fuligo picis 48. b. Aet. palpebris puerorum ornandis ſtibium aptum eſſe 340. e.Act. palpebræ quomodo pul chræ fiant 647. d. Or. palpebrarum ſutura ſurſum verſus quomodo facienda 329.a.b.&c.

Aet. palpebrarum vſtio per medicamenta 555.a.e.Æg.
palpebræ aſperitudo quid, & quomodo curanda 183.c.238.c.Act. ad palpebrarum aſperitudinem 175.c.Tr.66.g.306.b.308.c. Act. 273.f.h. 274.a.d.e.293.a. Mar. palpebrarum calli cauſa & curatio 319.c.Aet.183.c.238.c.Act. ad palpebrarum calloſitatē 184.c.Aet.274.a.b. Marc. 305.c.Act. palpebræ carbunculorum curatio 437.f. Ægin. palpebrarum cohærētium curatio 557. a. Æg. palpebræ craſſiores ſubcruentæ & granorum milii plenæ, quomodo curentur 547. e. Orib. palpebrarum defluuiis quid medeatur 48.d. 84. c. Aet. palpebræ duræ & quæ difficulter mouentur, quomodo curādæ 647.f. Or. palpebrarum euerſionis cauſa & curatio 183.b.238.a. Act. palpebra ficoſa, eiúſq; curatio 183. c. 238.c. Act. palpebrarum glabrities quid, & quomodo curanda 183.d.238.e.Act. palpebrarum glabritiei quid medeatur 310. a. Act. palpebris glabris vt pilos inducas 279. a. Marc. palpebrarum grando, eiúſq; curatio 183.c. 238.d. Act. palpebris granorum milii plenis quomodo medendum 647.e.Or. palpebrarum hordeolum vt curandum 646. b. Orib. vide Hordeolum. ad palpebras humore perforatas vel pediculis exeſas 275.g. Marcell.
palpebræ lepra affectæ quomodo curandæ 647.f. Or. palpebrarum εἰδήματα, eorúmque curatio 183.a. 287.h. Act. palpebrarum & ciliorum pediculi quomodo tollendi 132.b.647.h. Orib. ad palpebræ pediculos 434.h.Æg. palpebris pili quomodo inducendi ſi vel nulli vel rari inſint 646.f.Or. palpebris pilorum defluuio laborantibus quid medeatur 84.c.Aet. palpebris pilos non habentibus quid medeatur 484.e.Myrepſ.
palpebrarum pili oculos irritantes quomodo tollēdi 646.e. Or. ad palpebrarum pilos pungentes 435. c. Æg. ad palpebram piloſam 232.g.Scr. ad palpebrarum pruriginoſam ſcabiē 238.d. Act. palpebræ reſolutio quomodo curanda 266.a. Aet. ad palpebras ſcabras 276. e.g.Mar. palpebris ſubcruentis quomodo medendum 647.e.Or. palpebræ veſicarum ſiue aquularū curatio 556.e.Æg.
palpebræ infernæ euerſionis cauſa & curatio 434.c.555.g. Ægin. palpebræ infernæ ſutura 555. e. Æg. palpebræ ſupernæ ſutura aliique modi in iis quibus pili in palpebris ſuccreſcunt 554. a. Æg. palpebra ſuperior inferiorue depreſſa gemina obiecta oculis cur offerat 759.f. Caſſ.
Palpitationis origo & curatio 217. h.Act. palpitationis cordis cauſæ 455.h. Æg. de palpitatione cordis laborante hiſtoria 455.b. Ægin.
Paludes Ægyptias ſolas ſalubres eſſe 260.g.Or.
Palumbi caro qualis 371. f. Ægin. 86.c.Aet. palumbi ſanguis 75. g.Aet.
Pampathes emplaſtrū 764. e. Aet. 569.a.Myr.
Pamphyliæ montes carpeſium ferre 39.b.Aet.
Pamphyllum vinum quod 89. f. Aret.
Panacea antidotus 409.a.c. 430.d. Myr. 413.f. Aet. panacea emplaſtrum 753. a. quomodo paretur 763.c.Aet.
Panacis ſpecies, earúmque facultas 426.g. Or. 636.e.Ægin. 505. d.e.Or. 46.c. Aet. panacis radix optima quæ ſit 26.h. Or. 98. g.Aet.
Panæretos antidotus 417.g. 418.b. Myr.
Panalethes emplaſtrum 752.c.Aet.
Pancala aurea antidot' 450.e. 452. g.Myr.
Panchreſtos antidotus 427. d. Aet. 408.d.g.409.a.444.d. Myrepſ. panchreſtos Eraſiſtrati 434. a. 433.h.Ægin.51.a.Or.288.g.Aet. panchreſtos paſtillus 784.e.801. d Myr.
panchreſton fuluum 359.b.Aet. panchreſtum ſiccum 522.e.Æg.
Pancratiani pulueris cōfectio 388. e.Marc.
Pancratii facultas 636.d.Æg.505.c. Or.46.b.Aet.
Pancreas, eiúſque functio 108. d. Ruff.539.d.Or.
Panicum 417.e.Or. panici inter edulia qualitas & facultas 370.a. Æg.210.d. Or. panici in medicando facultas 620.e. Æg.496. e.598.c.Or.25.e.Aet.
Panis ſpecies diuerſæ, earúmq; in alendo qualitas & facultas 370. a.Æg.209.a.c.Orib.26.f.Act. panum cōficiendorum ratio ex Dieuche 252.b. Or. panificia omnia firmiſſimi eſſe nutrimēti 37.b.Celſ. panem cum fructibus pomaceis comedi debere 254.c.Trall. ex pane cataplaſma quomodo conficiatur 158. c.Aet.
panis aqua madēs imbecilliſſimæ materiæ 37.b.Celſ. panem calidum cum vino, animo delinquentibus dari 326. f. Trall. panes craſſi ſucci qui ſint 583. h. Or. panis hordeaceus 36. c. Aet. panis ex loti ſemine 41. d. Aet. panis optimè confectus cuius in alendo ſit materiæ 584.c.Or. panis triticei facultas 22.a.583.d.Or.
panis in medicando facultas 615. b.Æg.474.g.Or.
Panniculi lanei lineíq; vſti vis 638. f.Æg. panni ruſtici deſcriptio 334.a.Marc.
Pantagathos antidotus 415.h. 416. b.Myr.
Pantolmius paſtillus 664.g.Æg.
Pantolinus paſtillus 804.g.Myr.
Panthemi malagma 86.e.Celſ.
Pantherarum caro an eſui ſit, & qualis ſit materiæ 220.g.Or. 85. a.Aet. pantheræ morſus quomodo curandus 614.β.a. Aet.
Panus quid, & quomodo curādus 513.d.Ægin.189.d.245.c.Act. panis quid medeatur 8.f. Aet. 332.b.Act.822.a.Myr.236.f. Scr. pano conueniens malagma 87. a.Celſ. panos crudos ſanat ebiſcus 17.e.Aet.
paniculis quid medeatur 206. d. Scr.390 g.391.e. 406.a. Marc. paniculas aperientia 391.b.Mar. ad panicularum dolorem 391.a. f. Marc. ad paniculam incipientem reprimendam 391. g. Marc. panicula ne ad ſectionem veniat 391.c.Marc.
Πάνυγρον hoc eſt liquidum medicamentum 673.d.Or.
Papaueris ſpecies, earúmque facultas 428.e.Or.633.a.Æg. 19.g. 21.e.503.b.606.a.Or.42.f.Aet. papauerum purgatoria vis & doſis 127.d.Ruff.327.f. Orib. è papaueris capitibus antidota 657.e.Æg. è papaueris capitibus confectio Galeni 675.b.Or. è papaueris capitibus pharmacum 237.f.Aet. papaueris è capitibus potio 269.e.Act. papaueris liquor probatiſſimus qui ſit, & quomodo colligatur 428. g.429.a.Or. papaueris liquor qua facultate præditus ſit 484.a. Or. papaueris ſuccus qua vi præditus 20.c. Or. papaueris ſuccum frigidiſſimum eſſe 1.c. & venenoſum 628.c.Aet. papaueris ſucci poti ſigna & curatio 547.b.Æg. 644.g.Aet. 286.b. Act. 223. g. Scr. papaueris ſemen 212.c.Or.
papauer cornutum venenatum eſſe 628. c. Aet. papaueris cornuti ſumpti ſigna & curatio 548 g.Æg.286.c.Act. papauer littorale 325 c.Or. papauer ſpumeum 434.g.Orib. papaueris ſpumoſi vis 636.f. Ægin. 225. b. Orib.
Papillæ 104.e.Ruff.546.e.Or.
Πάππος 103.a.Ruff.
Pappi quid ſint 551.a.Æg. pappi ſumpti curatio 287.c.Act.
Papulæ ſeu exanthemata vnde 188 d.Act. papulæ viuis corporibus combuſtis cur exurgant, mortuis nequaquā 761. g. Caſſ. papularū ſpecies & curatio 506. h.Æg. 729.a. Aet. 115.f. Celſ. papulis quid medeatur 79.d.Aet. 211. c. 234.c. Scrib. 301.f. 326.f. Marc. papularum eruptionibus medetur lac 77.c. lupinus 27.d.Aet. ad papulas feruentes 768.a.Myr.
ad Papulas in capite efferuentes 258.f.Marc. ad papulas faciei 323.f.Marc. ad papularū menti manantium eruptiones 373. d.Aet.
Papulæ pruriginoſæ quomodo curandæ 674. g. Aet. papulæ vlceroſæ quomodo curandæ 675. f.Aet. papularum vlcera ſanat myrobalanum 13.g.Aet.
Papyri intortæ vſus 112. g. Celſ. papyri vſtæ vis 636.e.Æg. 505.d. Orib.
Par pari mixtum minus nociuum 24.b.Aet.
Παρακέντησις quid 535.e.Aet.
Παρακμὴ quid 366.e.Marc.
παρακμαστικὴ febris 171.e.Act.
Παρακολλητικὸν emplaſtrum 89. b. Celſ.
Παρακυνάγχη 187.b.Act.
Paralium papauer 429.b.Or. 42.g. Aet.
paralius tithymallus 445.a.d.g. Or. paralii tithymalli facultas 543. f. Æg.510.e.Or.
Paralyſis quid 24. d. Aret. 210. d. Scr.301.c.Mar. paralyſin gonorrhœa ſæpe inducit 41.h.Ar. paralyſin morbum eſſe longum 62.b.Cel. paralyſis & mydriaſis oculorum periculoſa 119. h. Celſ. paralyſis duplex 325. f. Marc.
paralyſi accommoda remedia 218. g.Scr. ad paralyticos vnguentum 612.a.g.Aet. paralyſi paralyticiſque quid medeatur 69. g.70.a.Aet.210.d.Scr.303.c. 317. b.325.g. 337.h. 351.d.401.d.403. b.d.404.c.Marc.
Παράμεσος δάκτυλος 104.c.Ruff.
Παραμήρια 105.f.Ruff.
Paraphimoſis quid 573.g.Æg.
Paraplegia quid 24. d. Aret. paraplegiā quid vocet Hippocrates 24.e.Aet.
paraplecticis quid medeatur 365.d. 407.a.Myr.
Παρασυνάγχη 187.b.Act.68.b.Celſ. paraſynanche vbi fiat, & quomodo curanda 446. f. Ægin.
Παράσυρα 112.a.Ruff.546.b. Or. παρασύρια 103.d.Ruff.
Παραστάτης 107.f. Ruff. παραστάται 109.g.118.g.Ruff.
Pardalianches 407.e.Or. pardalianchis facultas 612.d.Æg. 490 f.Or.9.a.Aet.
Pardorum caro qualis 220.g.Or.
Pareas ſerpens 624.f.Aet.
Παρειαὶ 102.g.Ruff.
Παρεγκεφαλὶς 107.b.115.c. Ruff. 523 a.Or.
Parenchyma 533.g.Or.
Parentes liberis podagram ſæpius relinquunt 587.h.Aet.
Pareſis quid 24.d.e.Aret. παρέτοις ſeu membrorum reſolutione laborantibus quid conueniat 322. g.Act.
Parhygrum, eiuſque facultas & vſus 740.e.Aet 127.e.Or. parhygron ceroton ad podagram 409.f.Marc. parhygrum Galeni quomodo conficiatur 773. c.Aet. parhygrō Oribaſii emplaſtrum 676.g. Æg. 773. e. Aet. 578.c.Myr.
Parietes balneorum feruidi 463.d. Ægin.
parietaria 111.g.Or.
Παρίσθμια quid, vnde dicta, eorúmque curatio 503.e.116.d.e. Ruff. 241.h.Act. ad pariſthmia 403. a.Marc.
Parius lapis 231.c.Or.
Parnaſiaca agroſtis vrinam cit 7 e.Aet.
Parodontides, aliáque gingiuarum vlcera 131.e.Celſ.
Paronychia herba, eiúſque facultas 434.e.Orib.636.e.Æg. 505.e. Orib.
Paronychia quid, & quomodo curanda 499.d. Æg. 733.b. Aet. paronychiæ quid medeatur 41. b 669.c.Aet.321.a.Marc.
Parotides quid, earúmque dignotio & curatio 186.g. Trall.441.g. Æg 650.b.Or.290.d.Aet. 236.g. 302.c.Act.132.g.Celſ. parotidum futurarū ſigna 174. h. Act. parotides in acutorum morborum declinatione cur naſcantur 760.a.Caſſ. parotidibus accōmoda medicamenta 200. g. Scr. parotidibus valens Lyſiæ compoſitio 85. g. 87.a.Celſ. parotidibus quid medeatur 513 b.519.c. Æg. 592.g.595.g. Orib. 8.f. 83.c. Aet. 322.b. Act. 766.c.

824.b.c.Myr.228.f.236. f. 237. a. Scrib. 305.c. 306.h. 307.h.390.g. 406.a.c.409.b.412.c.Marc.
ad Parotidum duritias 769.g. Myr. parotidas induratas iuuat irio 26.b.Aet.
parotidum è bilioſa fluxione nata rum curatio 189.d.Trall. parotides œdematodes quomodo curandæ 190.b.Trall. parotidum è ſanguinis copia ortarum curatio 187.b. Trall. parotidum tumorem ſcirrhoſum coniunctum habētium curatio 187. f.Trall.
è Parotide exortā fiſtulam quomodo curauerit Aetius 750. b. Aet
Parotides arteriæ 63. c. Celſ. parotidum arteriarum fons 845.d. Phil.
Paroxyſmus quid 191.h.Aet.
Partium corporis nomina & deſcriptio 101. & deinceps, Ruff. 545.a. & deinceps, Orib. 167.a. & deinceps, Celſ. parti maximè laboranti ſemper ſuccurrēdum 14.a.Celſ. partium extremarum reſectio 587.c. Ægin. partium inſtrumentalium peculiares affectus 143.b Act. partes internas abſq; periculo ablatas aliquādo fuiſſe 590.b. Æg. partes principes ſi patiantur, comites quoque afficiuntur 156.b. Act. partium principalium ſauciatarum cognitio & curatio 590.d.Æg.
partium corporis attenuatarum curatio 361.h.Æg.
partes animalium quæ qualē corpori humano in nutrimēto materiam ſuggerant 372. b. Ægin. 220.c.& deinceps, Orib. 85.b.& deinceps, Aet.36.h.Celſ.
particularia concipi non poſſe tanquam in infinitum exeuntia 76. g.Act.
Parthenium 40. d. Celſ. parthenii facultas 620.d.649 b.Æg. 25. c.Aet.272.a Act.40 d.Celſ.
Parturientium pulſus quales 846. g.Phil. partus ſecundum naturam futuri notæ 784.d.Aet. partum vehementes dolores ſi ſequātur, quid portendant 24.d. Celſ. partui accelerādo & adiuuando quid valeat 20.f.g.68.f. 69.f.70.b. Aet. partus difficilis cauſæ & medela 490.e.Æg. 670. h.Or. 788.c.784.f. 789.b. Aet. partus difficultati & dolori quid medeatur 269.d.Act. 390.f. 391. g.Myr. ex partu laborantibus quæ danda 96. c. Celſ. partus emortui ex vtero excutiendi ratio 164.c.Celſ. ad partus ante maturitatem enecatos extrahēdos 303.c.Marc. ad partus reliquias nociuas 329. g. Marc. ad partus reſidua euocanda 303. c.342.b.Marc. ad partus reſiduos dolores 376.e. Marcell. partus ſordes purgans medicamentum 310.a.Marc.
Παρουλὶς quid, & quomodo ei medendum 445.a.560.f. Æg. 186.b. 241.c.Act.203.d. Scr. parulidi quid medeatur 316.b.Act.203.d. Scrib.
Parua antidotus 380.h. Myrepſ. paruum caput quale ſignū 181. b. Aet. paruus digitus 104. c. Ruff.546.d.Or.
Παρυφιστάμενα in vrina quid ſint 860 h.862.d. Theoph. 50. b. Act.
Paſionis paſtillus 48.d.Orib.715.d. Aet.803.d.Myr.
Paſmata 667.a.Myr.
Paſſerculorum caro qualis 222.g. Or.86.c.Aet. paſſeris troglodytæ deſcriptio & vſus 465. d.644. b.Æg.553.h.Aet.
paſſeres (piſces) qualis inter edulia ſint materiæ & facultatis 227. a.Or.88.g 473.h.Aet.
Paſſiones ſignificantes non ſufficere ad vniuerſam de paſſionibus conſiderationem 45.e. Act.
Paſſi cōfectio 47. c. Act. paſſum quod valentius 37.d.Celſ.
paſſeus color 47.c.Act.
Paſtillorum ſpecies diuerſæ, vſus, componendi ratio & catalogus 662.a.&deinceps, Æg.398.a.Or. 252.d.255.d.Act. 783.a. Myrepſ. 85.b.91.e. Celſ. paſtillorum duratio 252. f. Act. paſtillorum facultates diuerſæ 91. e. Celſ. paſtillorum forma 249. d.Act.
paſtillis adurentibus quando vtamur, & quæ eorum ſit materia 398.b.Or. paſtillorum qui illinuntur, vſus 398. a. Orib. paſtillorum qui induntur tria genera & vſus 398. a. Or. paſtilli iniiciendi quales eſſe debeant, & quomodo parādi 398. d.Or. paſtillis obtundentibus quando vtamur, & quæ ſit eorum materia 398.b.Orib. paſtillorum ſquilliticorum præparatio 654.g.Ægin.641.g. Aet. paſtillorum theriacorum præparatio 648.e.Aret.260.h. Act.
paſtillus amarus 257.a Act. paſtillus croceus 48.c.Orib. paſtillus crocodes 255. c. Trall. paſtillus purgans 363.c.Orib. paſtillus flauam bilem purgans 133.b.Or.
paſtillus Amazonum 232. f. Tr. 447. d. Aet. paſtillus Andromachi 265.b.Act. paſtillus Andronis 47.h.Orib. 392. c. 715.e. Aet. paſtillus Antonii Muſæ 715.g.Aet. paſtillus aſter 448. a.Aet.257.d.Act. paſtillus clidion 255. g. Tr. paſtillus corax dictus 714.f. Aet. paſt.Cyriacus 714.e.Aet. paſtill.Doſithei 458.d.e.Aet. paſtill.Fauſtinus 256. f. Tr. paſt.Heræ 48 a.Or. paſt.Lycus 506.c.Aet. paſtilli magni præparatio 506.c. 507.a.b.Aet. paſtillus Marcelli 256.g.Trall. paſt.Paſionis 48.d Or.715.d.Aet.803.d.Myrepſ. paſtillus Muſæ 48. a. Or. paſtillus philadelphus 505.g.Aet. paſtillus Philippi 425. c. Aet. paſtillus Procli podagricus 48.c. Orib. paſtillus Thraſyandri 488. c. Aet. paſtillus thronus Marcellius 506. a. Aet.
paſtillus ad capitis dolorem 299.d. Act. paſtillus ad dolorem capitis diuturnum 138.g.Trall. paſtillus ad cœliacos 247.f.Tr. paſtillus dyſentericus 254.f.255. h.260.a.Tr. paſtillus dyſentericus per os dandus 261.b.Tr. paſtillus dyſentericus ſine opio & calce 256.g.Tr. paſtillus ad fiſtulas ſedis 748. c.d. Aet. paſtillus ad hemicraniā 49. b. Or. paſtillus hepaticus 512. f.Aet. paſtillus ictericus 533. c. Aet. paſtillus ad impetigines 118. b. 637.h.Or. paſtillus ad lethargicos 299. c. Act. paſtillus lichenicus 48.c.Or. 312.c Act. paſtilli ad lienem accommodati 272.e.Tr. paſtillus pro orthopnoicis 417.d. Aet. paſtilli podagrici cōpoſitio & vſus 595. a.Aet. paſtillus ad tormina & ſanguinis ſcreatum, fluxúmque muliebrem 48.c.Orib. paſtilli ad tuſſim 208. a. Scr. paſtillus ad vitiligines, alphos &c. 48. b. Orib.
paſtillus dia coralliū 254. g. Tr. paſtillus dia electrū 254.h.Tr. paſtillus dia pityas 255. a.Tr. paſtillus dia ſpermaton 255. b. Tr. paſtillus ex acacia, & eius vſus 49.a.Or. paſtillus ex amaris amygdalis 274. e. Tr. paſtillus ex charta ad nomas 48.b. 674.d.Orib. paſtillus è corallio 257.b.Act. paſtillus ex electro, & eius vſus 48.g. 133.c.Or. paſtillus ex eupatorio 255.f.Act. paſtillus è maſtiche 255.h.Act. paſtill9 è rheo Indico 255.e.Act. paſtillus è roſis 255.g. Act. paſtillus è ſeminibus 257.b.Act. paſtillus è ſpodio 255.g.Act.
Paſtinacæ radicis & herbæ facultas 369.d.641.e.Æg.219.f. 494. f. Or. 16.e.52.h. Aet. paſtinaca ſylueſtris 442.a.Or.
paſtinaca (piſcis) Græcis trigonis 306. c. Marc. paſtinacæ caro qualis 373.g.Æg.225.f.Or. 89.d. Aet. paſtinacæ marinæ aculeus quam vim & vſum habeat 644.a. Æg. paſtinacam marinam venenatam eſſe 72.d.Aet. paſtinacæ marinæ morſus curatio 542.e. Æg. 627.b.Aet. 331. g.Aet.
Paſtoralis laquei ratio & vſus 156. a.Or.
Pataricum Lycium quid 166. d. Aet.
Patella 105.f.122.b.Ruff.547.b.552 e.Or.169.g.Celſ. patella genu quid ſit, & fractæ quomodo medendum 599.g.Æg.
patellæ qualis inter alimenta ſint materiæ 584.a.Or.
Πατηθεῖσαι σταφυλαὶ 362.b.Myr.
in Patinis oua quomodo coquenda 87.c.Aet.
Πάτος, eiúſque facultas & vſus 622. h.639.c.Æg.507.f.608.g. Or. 50. f.81.e.Aet.
Paula emplaſtrum 680.a.Æg.
Pauli antidotus 407. b. Myrepſ. paulina antidotus 427.e. Aet. paulina Ariſtarchi antidot9 427. e.Aet.
Pauni menſis 610.β.g.Aet.
Pauo venena prodit 647.g. Aet. pauonum caro qualis 371.f.Æg. 222.h.Or.
Paxillos quid educat 248.b.Act.
paxillares dentes 103.d.Ruff.
Πῆχυς 104.b.120.f.Ruff.
Pecten ad capillos augendos qua aqua tingendus ſit 413.d.Æg. pectendorum capillorum ratio & vſus 394.a.Or.
pecten 104.g.105.g.Ruff.546.f.Or. 169.f.Celſ.
Pectines qualis inter edulia ſint materiæ 228.d.584.a.Orib.31.c. Act.
Pectus 104. e. 105. h. Ruff. 546. e. Or. pectoris partes & qualitas 117.f.Ruff. pectoris membranæ 107.g.Ruff. pectoris os 170.b.Celſ. pectoris oſſis fracti curatio 596. d. Æg. pectoris morbos diſcutit peucedanū 47.c.Aet.
pectori anheloſo medetur pix 408. a. Aet. pectoris calori 256.a. Act. ad pectoris concoctionē & cauſas interaneas 391.a.Mar. ad pectoris deſtillationem 309. d.310.d.Marc. pectoris diſtentioni cōueniens remedium 208. e.Scrib. pectoris dolori quid medeatur 28.a.651. g.Aet.210. b. 222.e.232.f.235. g. Scr. 325.e. 234.c.350.e. 417.f.Mar.pectoris doloribus vtilis theriaca 220. e. Scrib. 651.g. Aet. ad pectoris dolores diutinos 399.h.Marc. pectoris pulmoniſq; excreationibus auxilians remedium 607. e.Or. pectoris perfrictionibus quid medeatur 324.f.Act. pectori perfrigerato prodeſt oleū ſuffumigabile 24.e. Aet. ad pectoris ſtridorem deponendum 316.a.Marc. pectore ſuppuratis vt medendum 325. g. Aet. pectore ſuppurati quomodo vrendi 659.a.Æg. pectore ſuppuratis commodus ſtrobilus 38. g.Aet.
pectus Ægyptiæ terræ oblitione iuuari 63.g. Aet. pectoris humoribus craſſis & viſcoſis reiectandis viam ſternere pulegium 15.g. Aet. pectus pulmonémque purgantia 481.d.Or. 149.g. Aet. pectus purgant, ceſtron 32.h. marrubium 49. a. piſtacia 48.b. vrticæ ſemen 8. f. Aet.
Pectus in digitis quid 104. d. Ruff.
Pecudum caro qualis 220.f.Or.
Pedeſtrium animalium caro qualem corpori in nutrimento materiam ingerat 371.e.372.a. Æg. 220.c.221.e.Or.84.d.85.b.Aet. pedeſtrium ſalſamenta 89.f.Aet.
Pedicularia herba Græcis σταφὶς ἀγρία 195 e. Scrib. pedicularia herba cur dicta 195. e. 220. g. Scr. pediculariæ herbæ vires 273.f Act.
Pedicularis morbi cauſæ 123. d. Aet.296.b.Act. pediculos è ficuum frequēti vſu generari 370. g.Æg.587.a.Or. 53.g.Aet. pedicularis morbi curatio 127. a. 644.g.Or.283.d.Aet. 296.b. 329. e. Act. pediculos quæ perimant 144.h.Aet. pediculos enecant, cedria 31. f. laurinum oleum 19. a. hederæ lacryma 34.b.Aet.602.b.Or.
pediculi capitis vt necandi 415. f. Æg. pediculos palpebras quoque infeſtare, & vnde generentur 300.a.Aet. 183.d.Act. 121.g. Celſ. quomodo item tollendi ſint & enecandi 434.h.Ægin. 132.b.647.h.Or. 327.f.Aet. 238. e.Act.121.g.Celſ.
ad Pedunculos necandos 258. g. Marc.
Πεδίον 105.h.Ruff.547.b.Or.
Peganera 208.f.Tr.
Peganon, vide Ruta.
Pelamides 435.h. Myr. pelamides cuius in nutrimēto ſint materiæ 226.g.231.b.584.a. Or. 88. g.Aet.
Pelaria quid 303.f.Aet. pelarium collyrium 670.f.Æg.660.d.Myr.

pelarion emplaſtrum 675. h. Æg. pelarium Edeſſenum 346. h. Aet.
Pelecinus 410.c. Or. pelecini facultas 621.h.Æg.497.a.Or.26.g. Aet. pelecini ſemen 512. b. Aet.
à Peliade morſi quomodo curandi 625.h.Aet.
Πελιάματα quid, corúmque curatio 185.f.241.b.Aƈt.
Pelles animalium quæ quas in medicando vires habeant 619. a. Æg.619.g.Or.91.f.Aet.
pellicula arteriarum 404.g. Aet. pelliculæ oculi circumoſſales 299.b.Aet. pellicula vteri agnina 780.d.Aet.
Peloridum caro qualis 229.g.Or.
Peluis 115.d.Ruff.524.e. Or. pelviculæ 119.f.Ruff.
Πέμματα 249.e.Aƈt.
è Penidiis antidotus 267.a.Aƈt.382. d.Myr.
Penis breuior generationi ineptus 792.c.Aet. penis reſoluti curatio 233.e.Aƈt. ad penis vitia 395.b.Marc. ad penis vulnera 264.b.Marc.
Pennæ fiſtula quomodo vtendum 588.d.594.e. Æg. pennæ ciconiæ quas vires habeant 298. h. Aet.
Pentamœron vnguentum 610. a. h.Aet.
Pentamyron 692.d.Æg.718.b.770. e.Myr.
Πεντάνευρον 359.g.Myr.
Pentaphylli facultas 636. f. Ægin. 505.e.607.e.Or.46.d.Aet.
Pentathetonemplaſtrum 36.b.Or. 774.a.Aet.325.g.Aƈt.
Pentorobi facultas 618. d. Æg. 16. a.Aet.
Peplus 424.g.Or. pepli vires 636 f.Æg. pepli purgatoria facultas & doſis 126. e. Ruff. 325. b. 326.h.Or.
peplis 434. h. Or. peplis vires in purgando quas habeat 126. e. Ruff.
peplii facultas 636.f.Æg.46.d.Aet. peplii in purgando facultas 325. b.Or.124.c.Aet.271.e.Aƈt.
Πεπλυμένον cerotum 85.d.Celſ.
Pepo qualem corpori comeſtus materiam ſuggerat 370.e.Ægin. 213.a Or. 46.f.Aet. 28.h.Aƈt. pepones choleram pariunt 236. f.Tr. peponis facultas in medicando 636.g.Ægin.20.b.21.d. 66.c.Or.46.e.Aet. peponis ſemen aut radix ex melle quid cõmodi præſtet 578. h. Or. peponis ſemen & radix 21.a.Or.
peponaton ſmegma 666.g.Æg.
Percam in Rheno naſci 226.d.Or. perca alimentum corpori quale ſuggerat 224.b.Or.88.e.Aet.
Perculſi ſtupore attonito qua geſtatione vti debeant 117.a.Aet.
Percuſſus quid ſit 844. a. Philar. percuſſuum mutationes quot modis accidant 845. e.Philar. percuſſus non naturales 847. b. Philar.
percuſſus arteriarum quid vtilitatis adferat 844.b.Philar.
Perdicias 47.d.Aet.
Perdicium 360.d.Myr.40.c.Celſ. 417. e. Orib. perdicii facultas 620.d.Æg.19.g.496.a.598.c. Or. 25.c.Aet. è perdicio ceratum quomodo paretur 774.f.Aet.
Perdicem venena prodere 647.g. Aet. perdicis caro qualis 371. e.Æg.222.g.584.c.Or. 86.b.Aet. perdicum fel quale 81.d.Aet.
Peregrinãtium victus, vide Iter facient. vict. peregrinantibus vtilia, oleum chāmæmelinum 11.e. theriaca 562. h.Aet. peregrinantibus in aquis commutandis quid faciendum ſit 81. h. Or. peregrinantibus tempore peſtilenti quæ agenda 18. d. Celſ. peregrinanti vlceribus infeſtato linamentum vrina tinƈtum Aetius apponebat 81. g. Aet.
peregrinationes bulimum inducũt 443.a.Aet.
Perforatio in ore in palato cur facta ſit 528. h. Or. perforationis in vulneribus vſus 592.c.Æg.
perforata tunica 115.f.Ruff.
Perfrigeratorum curatio 356. c. Æg. ad perfrictionem 237. d. 238.a.Scr. ad perfrictionis moleſtias 350. e. Marc. à perfrictionibus quid præſeruet 336.a. Marc.
perfrigerati capitis medela 270. c. Aet. ad perfrictiones capitis 259.e. Marc. perfrictis in balneo quid faciendum 13.f.Celſ.
Perfuſionum apparatus 157.a.Aet. perfuſio capitis 43. e. f. Orib. perfuſio ad cardiacos 43.f.Or. perfuſio ad eryſipelata 43.g.Or. perfuſio ad percuſſiones & plagas 43.e.Or. perfuſio ad podagricos 43.f.Or.
Περικάρδιος membrana 107.h.117.f. Ruff.
Περικεφαλὶς 522.d.Or.
Περιχριστάριον medicamentum 266. d.Marc.
Periclitantibus de vita quid medeatur 266.d.Aƈt.
Periclymenõ 435.a. Or.215.e.Scr. periclymeni facultas 636.g. Æg. 505.g.Or.
Περικόχλιον quid 162.g.Or.
Περικράνιον 106.b.Ruff.522.c.Or.
Pericula venæ ſectioni quæ adiunƈta ſint 120. a. Aet. periculoſa morbi ſigna 136.d.Aƈt.
Perinæum 547.a.Or.496.b.Aet.
Perinæi laquei ratio & vſus 156.g. Orib.
Periodicæ febres quæ, & quid eis medeatur 337.g.Marc.
Περιόστεος tunica 106.b.Ruff.
Περιπλευμονικοὶ qui, & quid eis medeatur 384.c.Marc.
Peripneumonia quid, eiúſque cauſæ ſymptomata & curatio 450. d.Ægin. 428.d.Aet.73.b.Celſ. peripneumoniacis quid medeatur 70.c.154.a.Aet. 389.h. 403.f. 406.a.410.b.411.g. 412.g. 418.d. 421.e.428.f.Myr. 327.f.Marc.
Periſcyphiſm⁹ Græcis quid 337. e. Aet. periſcyphiſmi vſus 553.e. Ægin.
Periſtereon 455.a.Orib. periſtereonis facultas 636.h.Æg.505.g. Or.46.g.Aet.
Περιτόναιος membrana 108. d. Ruff. 515. f. Aet. 64. g. Celſ. peritonæos membrana cur dicta, eiúſque functio 538. c. Orib. peritonæos membrana interior quum ſit, cur rũpatur in rupturis ex ictu natis, non autẽ abdomen quod eſt exterius 767. a. Caſſ. peritonææ membranæ vulneratæ curatio 571.g.Æg.
Περιζέματα, corúmque remedia 319. g.Aƈt.
Permingentes ſe in ſomno quomodo curandi 565.g.Aet.
Pernarum attritus quomodo curãdi 498.g. Æg. ad pernarum fiſſuras 498.g. Æg. pernarum fiſſuris vtile emplaſtrum 498. e. Ægin.
è Perna emplaſtrum 763.d.Aet. ex perna pharmacum 614. a. h. Aet.
Pernicies vbi morbus dominatur 123.b. Aet. pernicioſa morbi ſigna quæ 377.d.Æg.
Pernionum curatio 498.d.Æg.117. a.637.a.Orib. 731.g Aet. pernionibus quid medeatur 20. g. Aet.321.d.Aƈt. 824.a. Myr. 230. h.Scr.397.c.f Marc. à pernionibus quid præſeruet 731.g.Aet. ad perniones vlceratos 771. f. Myr.
Perſæ quomodo præparẽt oleum Iaſme 21.c.Aet. perſarum è lapidibus emplaſtrum quomodo conficiatur 764.e.Aet.
Perſeæ, ſeu Perſicæ, arboris eiúſq; fructus facultas 636. h. Æg. 505. f.606.b.Or. 47.a. Aet. perſicæ fructus 20.a.Or. perſicæ radix 14.c.Or.
perſica poma qualem corpori in nutriendo materiam ingerant 371.e.Æg.215.b.Orib. 43.a.Aet. 29.e.Aƈt. perſicorũ oſſa quid conferant 550.d.Æg.
perſica antidotus 420.e.Myrepſ. perſica è Satyrio antidotus 375. e.Myr.
Perſium 217.b.Or.
Perſonacea, aliis Lappa maior 319 b.Marc.
Perſonata herba Græcis proſopis 553.e.Aet. perſonatæ facultas 614.g.Æg.
Perſtrictionis & interceptionis vſus 394.b.Or.
Pertice Coſmiana 329.e.Marc.
Pertinaces qui 183.g.Aet. pertinacia iuuantis ſæpe malum corporis vinci 51.b.Celſ.
Perturbatio oculi 300. d. Aet. 182. d.Aƈt.
Peruigiliis quid medeatur 265. g. 266.c. 269.f. Aƈt. peruigilium & ſomnus multus capiti grauedinem cur cõcilient 758.e. Caſſ.
Perunctionum vſus, differentia & materia 401.g.Or.
Pedis muſculi 566.c.Orib. pedis oſſa 552.f. Orib. pedis digitorum, totiúſque pedis, rimæ quomodo curandæ 637. b. Orib. pedis ſummi oſſium fractura quomodo curanda 600.c.Æg.
pedibus ictis inguina cur condoleant 761.b.Caſſ. pedes cum digitis vnguibúſq; in graui morbo nigreſcentes quid indicent 26.d.Celſ. pedes turgentes lõgam deiectionem indicant 24. b. Celſ. pedibus quando & quomodo ſanguis detrahendus 194.e.g.Aƈt.
pedum affectorũ vrinæ 134.a. Aƈt. ad pedum callos, clauos & verrucas 398.c.e.Mar. ad pedum dolores 671.d.Orib.772.e.Myr. 404.h.407.b.d.410.d.Marcell. pedum doloribus aptum malagma 88.d.Celſ. ad pedum dolores ſubitos, vel grauedines 303.c.Marc. ad pedum exulcerationem 397. d. Marc. ad pedes frigore aduſtos 400. d. Marc. pedibus inhærentia vt extrahenda 397.g.Marcell. ad pedum frigus in cholera 74. c. Aret. pedum rimis quomodo medendum 498.e. Ægin. 637.b. b.Orib. ad pedes ruptos 397. c.Marc. pedum tuberculis veruſtis quid medeatur 325.g.Aƈt. ad pedum tumorẽ 398.b. Marc. pedum tumoribus in grauidis mulieribus quomodo medendum 347.d.Ægin. 783.h. Aet. ad pedum vlcera 400.e.Marc.
pedum ſuillorum inter alimenta facultas 221.b.85.c.Aet.
Pes cornicis 35. c. Aet. vide Coronopus.
Peſſus quid 481.f.Æg. 362.b. Myr. 92. c. Celſ. peſſi forma 694. c. Æg. peſſorum vſus, differentia, materia, compoſitio & catalogus 694.a.Æg.398.e.Or.327.a. Aƈt.755.a.Myr. peſſorum aperientium, adſtringẽtium, & mollientium vſus, atque materia 398. f.Or.
peſſus aureus 327. c. Aƈt. peſſus Libanus dictus 798.β.d.Aet.
peſſi ad conceptionem 796.a. Aet. peſſus ad hydropicos 472.f. Æg. 542.d.Aet. peſſi menſes ducẽtes 805. c. Aet. peſſi ad menſtrua ſiſtenda 799 β.d.Aet. peſſi mollitorii 486.d. Ægin. 321.c. Aƈt. peſſi ſterilitatem inducẽtes 785. c. Aet. peſſi ad vteri duritiam 826. c. Aet. peſſi ad vteri ſtrangulationem 815. b. Aet.
Peſtis & venenorum ſimilitudo 4. c.Aret. peſtis futuræ ſigna 223 f.Aet.
peſtilenti tempore ſanis quid agendum 405.g.406.e.Æg.97.a.f.Or. 223.a.f.Aet.18.b.Celſ. peſtilẽti tempore ſi corpus plenum eſt quid expediat 18.d.Celſ. peſtis ſymptomata horribilia 406. d. Æg. 97.d. Or. peſte laborantium curatio 406. e. Ægin. 97.e. Or.223.e.Aet. peſti quid medeatur 652.g.Aet.262.h.Aƈt.410 c.416.a.Myr. peſtiferæ conſtitutioni quid ſubueniat 258. d. Aƈt.
peſtilentia ex auſtro quæ requirat 18. d. Celſ. peſtilens febris vt curanda 48.c.Celſ.
Petalites ſeu lamineus lapis 52. b. Aƈt.
Petaſites 435. b. Or. petaſitæ vires 636.h.Æg.505.g.Or.
Petronis medicina temeraria 49.f. Celſ.
Petroleum 366.a.Myrepſ.
Petroſelini facultas 637.a. Æg. 19. f.21.b.505.g.583.c.607.f. Or. 47. b.Aet.
Petri Apoſtoli antidotus 386. d. Myrepſ.
Peucæ facultas 637.b. Æg. peucinæ reſinæ facultas 507.c.Or.
Peucedanum 435.b. Or. peucedani, eiúſque ſucci, facultas 637. a.Æg.505.g. 47.c.Aet. peucedani ſucci electio 27.a.Or.
Πίζα 114.f.Ruff.
Phacos, vide Lens.
Phacoides aliis empetron, eiúſque in purgando vires & doſis 325. b.326.g. Or. φακοειδὴς tunica

107.e.116.b.Ruff.
Phacoptiſana 248.g.Or.
Phacota pyriateria 469.e.Aet.
Φακοὶ in facie quid, eorúmq; curatio 185.g.241.b.Act.
Phæcides(piſces) 227.c.Or.
Φαιοῦ collyrii compoſitio & vires 198.a.Scrib.265.g. Marc. φαιὸν pharmacum 308.d.Act.
Φαγέδαινα quid 47.f.Aret. phagedænarum chirurgia 522.b.569.f Ægin. phagedænæ in cole curatio 134.f.Celſ.
phagedænicum vlcus à canceroſo quid differat, & quomodo curandum 799.a.h.Aet. ad phagedænica vlcera medicamentum 40.a. Orib. phagedænici vlceris in ſede curatio 687.β.f. Aet.
Phagri (piſcis) caro qualis ſit 226.a.b.227.g.231.e.Or.88.g.Aet.
Φαλάκρωσις quid, & vnde 181.a.Act.
Φάλαγγες 104.c.Ruff.546.d.Or.
Phalangii ſpecies 619.β.b.618.β.h. Aet. phalãgiorum morſus ſigna & curatio 538.b.Æg. 619.β.b.Aet. 331.b. Act. ad phalangiorum morſum 317.f.Marc.
Phalangium(herba) 447.e.Or.
Phalangites 447.e.Or. phalangitis herba cur dicta, eiúſque facultas 645.b.Æg.511.d.Or.
Phalangoſis oculorum quid, eiúſque curatio 555.c.554.b. Ægin. 328.a.Aet.
Phalaris 447.f.Or., phalaridis facultas 645.b.Æg. 511.c.Orib.
Phamenoth menſis 610 β.f.Aet.
Phaophi menſis 610.β b.Aet.
Pharici poti ſigna & curatio 548.h.Æg.226.c.Scr.
Pharmacorum actiones differentes eſſe 1.a.Aet. pharmacorum materia, cera 33.c.Aet. pharmaci paucitas impedit purgationem 137.h.138.a.Aet. pharmaca vehementiora quæ 171.g.Aet.
pharmaceutica medicina 5.e. Celſ.
pharmacitis terra 452.g. Or. 66.a. Aet.
Pharmuthi menſis 610 β g.Aet.
Φάρυγξ 103.e.116.e.Ruf. 399.e.Aet.
φαρύγγεθρον 103.e.Ruff.
Phaſeli quale nutrimentum præbeant 370.d.Æg.211.f.Or. 56.g. Aet.27.f.Act. phaſelos venerẽ excitare 8.c.Or.
Phaſganii vires 634.h. Ægin. 45.a. Aet.
Phaſianorum caro qualis 584.c. Or.86.c.Aet.31.d.Act. phaſianorum oua 86.h.Aet.
Phaſioli antiquis qui 17.a.Aet. phaſioli qualem corpori in alimento materiam ſuggerãt 370.d.Æg.212.a.Or.17.a.Aet.
Phaſiolon (herba) 421.e.Orib. phaſioli facultas 623.e.Æg. 497.f.Orib.
Φατνίαι ſeu φάτνια 113.a.Ruff. 549.b.Orib.
Phemus, pharmacum 503.c. Aet. 553.f.Myr.
Phenula 377.e.Myr.
Pheſæ(piſces) 226.a.Or.
Phialium 551.f.Myr.
Philadelphus paſtillus 505.d. Aet. 796.e.Myr.
Philagrii aloedarium 134.d.Aet. philagrii antidotus è ſulphure viuo 660.g.Aet. philagrii de confectione ex malis cydoniis, & quæ ex cornis & aqua fit 271.a.Or. philagrianũ malagma 684.b.Ægin. philagrii ad oris eroſiones 54.f.Or.
Philanthropos antidotus 419.f. Myrepſ.
Philanthropos (herba) 410.g.Or. 11.f.45.a.Aet.
Philetærium 435.h.Or. philetærii facultas 637.f.Æg. 506.d.Or. 48.f.Aet.
Philetis collyrium 121.d.Celſ.
Philinus præſes 65.a.Aet.
Philipendula 370.c.Myr.
Philippus Epirotes 56.h. Celſ. philippi paſtillus 663.d.Æg.425.c.503.f.Aet.785.b.g.Myr.
Philonis antidotus 657.c.Æg.54.h. Or.382.e.478.f.511.f.660.d. Aet. 263.d.Act.329.g.341.d.Marc. philonis antidota 412.b.d.437.f. Myr. philonis collyriũ 119.d. Celſ. philonis medicamẽtum 675.e.Or.
Philonidis colica 380.a.Marc.
Philocotyche emplaſtrum 578.h. Myr. vide Phycotyche.
Philoſophi medicinæ periti 5.e. Celſ. de philoſopho à cane rabioſo morſo 260.h. Aet. 20.e. Act.
philoſophiæ initiis ætas idonea quæ 349.g.Æg.169.c.Aet.
Philotæ emplaſtrum 89.b.Celſ.
Philotimus medicus 185.a. Celſ. philotimi de potione quæ ante, & quæ poſt cibum datur 279.f. Or. philotimus pileum plumbeum cui cur impoſuerit 250.g. Aet.
Philoxenus 137.c.Celſ.
Philoxenios antidotus 411.g.Myr.
Philtron 102.e.Ruff.545.d.Or.
Philumeni purgans medicamentum ad oculos diuturna fluxione oppreſſos 361.b.Or. philumeni vxor quomodo ſanata 835.e.Aet.
Philyreæ vires 645.c.Æg.
Philyris 447.f.Or.
Phimorum vteri chirurgia 581.g. Ægin.
Phimoſeos cauſæ & curatio 573.f. Ægin.
Φλεβώδης κοιλία 107.g.Ruff.
Phlebotomos antidotus, & cur ita dicta ſit 413.h.414.a. 421.c. Myr.
Φλέγμα 110.e.Ruff. phlegma vnde dictum 319.e.Tr. ad phlegmata de capite & aqualiculo ducenda 262.h.Mar. ad phlegmata proiicienda 386.a. Marc. ad phlegma purgandum 339.b. Marc. phlegmata ſpiſſa & conſtricta laxans prouocánſq; medicamentum 255.a.Marc.
ad Phlegmaticos 333.h.Marc.
phlegmagogis quando vtendum 270.g.Act.
φλεγματίας ὕδρωψ qui 36.d.Aret.
φλεγμονὴ quid, & vnde 188.g. Act. 6.b. Celſ. phlegmones curatio 244.f.Act. ad phlegmonas 770.f.821.g.822.c.Myr.
φλεγμονὴ ἐρυσιπελατώδης & ἐρυσίπελας φλεγμονῶδες quid 189.a Act.
Φλιαὶ quæ ligna ab Hippocrate dicantur 190.b.Orib. phliarum in organis vſus 163.g.Or.
Φλόμος 447.g.Or. phlomos Latinis herba lucernaria 329.a. Græcis Ἑρμοῦ ῥάβδος 412.b.Marc. phlomi facultas 645.c.Æg.511.d.Or. 56.g.Aet.
Phlonitidis vires 635.c.d.Æg.
Φλύκταιναι, earúmque remedia & curatio 319.g.Act.128.e.627.b.Or. 114.d.Celſ.
Phlyzacion 114.e.Celſ.
Phocæ cuius in nutrimẽto ſint materiæ 225.g.Or.88.e.Aet.
Phœcarinum 768.f.Myr.
Φοίνιξ. vide Palma.
Phœnix herba, eiúſq; facultas 448.b.Or.645.d.Æg.
Phœnix collyrium 319.h.356.b. Aet. phœnix niger (collyriũ) 359.f.Aet.
Φοίνικος color 855.g.856.b.Th.
phœnicinum emplaſtrum 258.f. Aet.
phœnigmi 508.g. Aet. phœnigmus Aſclepiadæ 528.e.Aet.
Phonaſcis quæ medeantur 449.c. Æg.405.c.406.407.Aet.
Phorbium 511.e.Or.
Phorimon alumen 435.d.Æg.
Phormii vires 645.e.Æg.
Phoſphorus collyrium 345.b. Aet.
Phragmites calamus 29.g.Aet.
Φρένες 108.a.Ruff.539.e.Or.
Phrenitis quid ſit, eiúſque plura genera 52.g.53.a.Celſ. phrenitis cui parti propria, & vnde oriatur 143.c.154.f.215.b.Act. phrenitis quid à delirio differat 145.f.Tr. phrenitidis indicia 854.g.Th. 115.e.Act. phrenitis, eiúſque curatio 51.β.e. Aret. 145.d.Tr.418.f. Æg.243.f. Aet. 215.b.Act.52.g.Celſ.
phrenitici & inſanientes quomodo differant 146.b.Tr. phrenitici & furioſi in paroxyſmis cur robuſtiores 763.d.Caſſ. phreniticis cibus quando ſubtrahendus 53.g.Aret. phreniticis geſtatione qua vtendũ 116.g.Aet. phrenitici irrigãdi quomodo & quouſque 54.a.Aret. phrenitici lauãdi quomodo 149 a.Tr. phreniticis locus & habitatio quæ conueniens ſit 51 β.c.Aret.147.e.Tr. phreniticis potus qui conueniens & qui noxius 53.g.Aret. phreniticis ſomnus quomodo inducẽdus 54.c.Aret. phreniticis vena quando & quomodo ſecanda 53.b. Aret. phreniticis victus qui conueniat 53.a.e.Aret. phreniticis quæ medeantur & ſalubria ſint 26.a.Aet.328.e.Act.390 d.Myr.251.d.e.317.c.Marc.
phrenitidis inueteratæ ſigna 146.e. Tr. phrenitis diuturna lethalis quando ſit 855.a.Theoph. phreniſi longiori accommodus victus qui 53.g.Aret.
phreniticos in cardiacum ſæpe incidere morbum 55.c.Celſ. phrenitici in ſyncopen ſi labantur, quomodo medendum 55.g Aret.
Phrœnii vires 638.a.Æg.
Phrymion 436.d.Or.
Phrygius lapis 466.h.Or. phrygii lapidis vires 631.b. Ægin. phrygii lapidis vrẽdi modus 307 a.Act.
Φθειρίασις palpebrarum, eiúſque curatio 183.d.238.e.Act. 121.g. Celſ. phthiriaſi quid medeatur 330.a.Act.
Φθίσις quid 26.c.Aret. 19.b.Celſ. phthiſis qua ætate oriatur 60.a. Celſ. phthiſi qui præ cæteris obnoxii, qui habitus, quæ regio 28.b.Aret. phthiſeos origo & ſigna 56.h.Cel. phthiſeos ſymptomata 26.f.Aret. phthiſeos, id eſt pulmonis vlcerum, curatio 90.a.Aret. 58.h.Celſ. ad phthiſeos initia 309.e.Marc. ad phthiſi tentatos 207.g. 208.e. Scr.310.a.d.311.d.Marc.
phthiſici qui 26.f.Aret. 429.b. Aet. 314.a.Marc. phthiſicus habitus vnde 28.h.Aret. phthiſicis victus qui conueniens 59.f. 60.a.Celſ. phthiſicis quid vitandum 59.e.Cel. phthiſicis quid medeatur & ſalubre ſit 94.d. Aet.205.g.Scr. 303.c. 313.a.314.a.h.315.c.d.317.b.319.g.327.e.f. 336.f.341.f.345.g.411.f.Marc.
Φθίσις in oculo quid 25.d.Aret. φθίσις oculi ab ἀτροφία quid differat 184.c.Act. phthiſis & atrophia oculorũ quomodo curanda 130.b.Or.
Phthoes dignotio 26.e.Aret. phthoes ſymptomata 26.d.Ar.
Phu 448.d.Orib. phu vires quas habeat 645.e.Æg.511.f. Or. 39.a.57.c.Aet.
Phycos 511.f.611.e.f.Or. 57.c.74.f. Aet. φύκος θαλάσσιος 448.c.Or.
Phycotyche emplaſtrum 677.b. Æg.773.f.Aet.578.h.Myr.
Phygethlon quid, & quomodo curãdum 513.d.Æg.189.d.Act.111.a.Celſ.236.f.Scrib. ad phygethla 390.g.Mar. phygethlo vtile malagma 87.b.Celſ.
Phyllitis, eiúſq; facultas 448.d.Or. 645.e.Æg.511.f.Or.
Phyllon 511.f.Or.
Φῦμα quid 189.d.Act. 86.g.Celſ. phymatis curatio 634.b. Orib. phymatis quid medeatur 592.g. 599.c.Or.86.g.87.a.b.c.88.b.c. 110.g.Celſ.
phymati pulmonis quomodo medendum 200.g.Tr.
Phynon collyrium 122.g.Celſ.
Φύραμα 409.h.Or.
Φῦσα 110.f.Ruff.
Phyſalides quid 663.d.Æg.
Φύσημα 567.f. Myr. phyſema pinus 50.b.Aet.
Φυσώδεις quos appellarint medici veteres 21.e.Aret.
Πιάω 392.h.Myr.
Pica picæ obnoxia 347.d. Ægin.
Pica(morbus) quãdo grauidas inuadat, vnde dictus, & quomodo curandus 347.c Æg.458.h. 782.h.Aet. pica laborantibus mulieribus aqua prodeſt 153.g.Aet.
Picatio 159.a.Aet. picationis vſus 361.g.Æg.
Picatorum pharmaci vſus 367.d. Æg.485.e.Aet.
picatum emplaſtrum 601.e.Æg. picatum vinum quomodo fiat 274.f.Or.
Piceæ vires 637.b.Æg.21.e.607.h. Or. piceæ cortex 506.b.Or. piceæ reſinæ vires 639.a.Æg.
Πικρὰ antidotus Pacchii 209.g.Scr. 325.b.Marc. picræ facultas & vſus 274.h.367.g.Æg.452.e. Aet. picra ex aceto mulſo 659.e.Æg.662.d.Aet. picra Galeni 659.e.Æg.675.g.Or. picra Themiſonis 447.a.Aet.
Picridis facultas 626.e.Ægin. 58.b. Aet.262.e.Act.
Πικρὸς χυμὸς 110.g.Ruff.
Pictores rutæ aſſiduo vſu acutio-

rem

rem viſum reddere 47.f.Aet.
Pigri qui 184.a.Aet. pigrities ičte-ricis peculiaris 59.f.Aet.
Pilæ exercitatio quæ commoda præſtet 350.e. Æg. 298.d. Or. pilæ paruæ magnitudinis tria genera ibid.e.Or.
Pila marina 482.d.Myrepſ.
Pilarium collyrium 171.a.Trall. pilarium ex recremento argēti, quō præparetur 774 b.Aet.
Pilare malum, eiúſq; curatio 183.e. 238.f.Aċt.
pilatio quid 591.f.Æg.
Pilulæ cur excogitatæ 252.e.Aċt. pilularum conficiendarum forma 249.d. Aċt. pilularum duratio 252. f. Aċt. pilulæ quibus dandæ 199. b. Aċt. pilularum compoſitiones variæ 691. a.Myr.
pilulæ ex aloe quomodo præparētur 114.a.Aet. pilulæ bechicæ 206.c.Trall.
pilulæ caprinæ ad quid 160. e. Aet.
Pilos agglutinantia 435. d. Ægin. 328. g. Aet. pili albi vt fiant quid faciendum 280.e.Aet. pilos albos nigros reddi Alabandici lapidis vſu 69. g. Aet. pili ambuſtis quomodo inducendi 507.g.Æg. pilos attenuantia 413.d.Æg.126.g.Orib.281.g. Aet.294.g.Aċt. pilos augendi ratio 291. f. Aċt. pilos augentia 413. b.c. Æg. pilos cicatricibus quid inducat 93.g. Aet. pilos conſeruantia 413.b.Æg. pilos corrumpentia 280. g. Aet. 294.f.Aċt. pilos criſpantia 294 e.Aċt. pilorum defluuii cauſa & curatio 276. d. 277. 278. Aet. 236.a.289.g.Aċt. pilos defluos quid cohibeat 605.c.Orib. 41.e. Aet 291.e.Aċt. pilis denudat arſenicum vſtum 594.g.Or. hederæ lacryma 602.b.Orib. 34.b. Aet.tithymalli liquor 611.a.Or. 55.f.Aet. pili euulſi vt ne renaſcantur 328.b.Aet.278.g.Marc. pilos extirpantia 281. a. Aet. pilorum exortum inhibet aconiti ſuccus 9.b. terræ inteſtina 92. f. Aet. pilos exurit alcyonium aſperum 70. f. Aet. pilos fuluos quid faciat 280. d. Aet. pilos generantia 293. g. Aċt. pilos nigrefacientia 135. a. Trall. 413. c. g. Ægin. 279.d. 280.a. Aet. pilis producendis & prouocandis quid valeat 29. e. 37. c. 48. b. Aet. 603.e. Or. pili vt renaſcantur 323.a.Marc. pilorum tingēdorum ratio 294. c.Aċt.
pilos capitis mulierū cohibet myrteum oleum 21. d. Aet. pilis faciei quomodo medendum 444. b. Ægin. ad pilos oculis moleſtos 278. g. 279.a. Marc. pili palpebrarum oculos irritantes quomodo tollendi 646. e.Orib. 310.a. Aċt. pilorum in palpebris agglutinatorium 307.g. Aċt. pilos palpebrarum glutinat cochlea terreſtris 95.g.Aet. pilos palpebrarum prohibēt tellinæ 97.b. Aet. pilorum raritas vel nuditas in palpebris quomodo curāda 646 f.Orib.
pilos qui per vrinam eiiciunt quomodo curandi 573.e.Aet.
pilorum vſtorum facultas 644. a. Ægin. 520.b.Orib. 91.e. Aet. pilorum humanorum vſtorum facultas 150.b. Tr.
Πιμελὴ 110.c.120.a.Ruff.
Pimpinella 383.b.479.f.Myr.
Pinguedinum differentiæ 90. b. Aet. pinguedinis inter nutrimenta qualitas 372.d. Ægin. 222. b. Orib. pinguedinis in medicando facultas 609.g.Or. 90. b. Aet. pinguedo bubula aut anſerina ad ſtuporem dentium facit 54.e.Or. pinguedo ſterilitatem inducens quomodo curanda 806.c.Aet.
Pingues non natura ſed conſuetudine qui fiant 362.c.Ægin. pingues cur rarō cōcipiant 803. c.Aet. pingues malē generant 792.g.Aet. pingues ad purgationem inutiles 123.f.Aet. pinguibus aquæ frigidæ vſus vtilis 153.f.Aet.
pinguis egeſtio 198.f.Aet. pinguis vrinæ cauſa 197.c.Aet.
Pinguia quæ 1.f.Aet. pinguia qualis inter edulia ſint materiæ 14. h.Aċt.
Pinguitudo 120.a.Ruff.
Pinnæ quale corpori nutrimētum ſuggerant 229.h.584.a. Orib. pinna in aure 102. f. Ruff. pinnæ narium 102.e.Ruff.
Pinnophylaces 229.h.Or.
Pinus & piceæ ob erucas fugiēdæ 616.β.e.Aet. pini, corticiſq. & foliorum, facultas 627. b.d.Æg. 506.b.607.h.Or. 48.c.Aet. pinorum erucæ vires 637.d.Æg. pini fructus quale nutrimentum præſtet 371.a.Æg. pinorū fructus vis 637.d.Æg.506.a.Or.
pineorum nucleorum facultas 19. a.Or.164.g.Aet. pineæ reſinæ vires 639.a.Æg.50.b.Aet.
Piper 434.e.Or. piperis differētia & efficacia 46.f.Aet. piperis facultas 636.f.Æg.19.c.22.c.482.g. 505.e. 607.e. Or. 46.f.Aet. piperis electio 27.a.Or. è piperis duobus generibus antidotus 657.e.Æg. 659.f.Aet. è piperis tribus generibus ſimplex 676.b. Or.263.b.Aċt.386.g.Myr.
Pirorum quædā genera 79.b. Cel. pirorum inter alimenta facultas 216.a.Or. piri tēperamentum & vires 614.d.Æg.19.g.20.e.Or. 11.g.Aet.
piri ſylueſtris vires 615.g. Ægin.11. g.Aet.
Piſa quale nutrimentum corpori ſuggerant 370.d.Æg.211.b. 583. d.Or.
Piſcatoris emplaſtrum 613.β.c.770. g Aet. piſcatoris medicamentum 323. b. Aċt. piſcatoribus vngues oculorum cur vtpluri-mum oboriantur 757.a.Caſſ.
Piſcium temperamentum, differentiæ, & in nutrimēto qualitas ac facultas 373. d. Ægin. 226. a. e. Or.87.e.Aet.30.h.Aċt.37.a.Celſ. piſces quinam ad eſum adhiben di & à quibus omnino abſtinen dum 60. a.Or. piſces qui cæteris anteponendi 226. e. Or. piſcium caro quæ optima 87. e. Aet. piſces peſſimi vbi gignan tur 224.d. Or. piſces nulli vbi prouenīant 5.f.Aet.
piſcium coċtio 255. e. Or. piſciū diuerſitas diuerſam nutriendi vim habet 30. h. Aċt. piſcium eſus ad cœnam incōmodus 170. a. Aet. piſcium eſu abſtinent à lepore marino ičti 641. f. Aet. piſcium iuſculum 621. f. Ægin. piſcium oua 32. f. Aċt.
piſces anadromi 152.g. Trall. piſces aſſeruatu meliores 374. a. Æg. piſces cetacei ſale conditi 231.a. Or. piſces duræ carnis 224.g.Orib. piſces marini 31. a. Aċt. piſces molli carne præditi 224. d. 584. a. Orib. 88. g. Aet. piſces ſaxatiles qua-les 373.d.Ægin. 224. b. Orib. piſces ſale conditi 60. a. 583. f. Orib. piſces teſtacei 152. h. Trall. piſcis vſtus 448. b. Myrepſ.
piſces aluum adſtringentes 230. d. Trall. piſces aluo ſolutis qui eligendi 16. f. Celſ. piſces comitialibus qui dandi 152. g. Trall. piſces purulentis accommodati qui 219 c. Trall. piſces venere vſuris qui conueniant 118.c.Aet.
Piſſaſphaltus 435.g. Orib. piſſaſphaltus Latinis rubrica Scythica 314.d.Marc.
Piſſelæum 506. a. Or. piſſelæon Latinis flos picis 200.d. Scr.282. a.Marc.
Piſtaciorum facultas 637. c. Ægin. 21.f.506.a.Orib. 48.b.Aet. piſtaciorum inter nutrimēta qualitas & facultas 371.d. Ægin. 61. b.67.d.216.f. 244.e.583.g. Orib. 48.b.Aet.
Piſtillus quid ſit, & in quem vſum 604.b.Æg.
Piſtorium opus valentiſſimæ in nutrimento eſſe materiæ 36.c.Celſ.
Pituina reſina 227.e.Scr.
Pituita 110. e. Ruff. pituitam gignentia 62.a.239.e. 584.g.Or. pituitæ impetum quæ indicent 23.h. Celſ. pituitæ multiplicis ſignum 857.d. Theoph.
Pituitæ quæ & qualia adhibenda remedia 35.e.Aċt. pituitā præparans medicamentum 275. e. Aċt. ad pituitam cōcitandam 387.a.Mar. pituitæ ducēdæ & detrahendæ quid valeat 125.f.g. 126.e.f.g.127.a.b.c.d.Ruff. 46.d. 133.e.Aet.279.g.Aċt. 411.g.453. g.Myr.195.g.Scr.382.c.d.e.f.383 a.384.c.e.387.d. Marc. pituitā euacuantia 356.g.411 β.e.649.b. Æg.125.c.Aet. pituitā & aquā euacuans medicamētum 280. f. Aċt. pituitā ducens vinum 128. a.Aet. pituitā expurgat venus 117.h. 118.a.Aet. pituitam mouet vomitus 138.d.Aet. pituitā ſiſtens remedium 259.f.Marc. pituitæ curſum ſæpe ſomno, ſudore, aluive deieċtiōe finiri 120. e. Celſ. pituitæ vomitum radiculis excitari 356. f. Æg. pituita vomitūris quōmodo paran da ſit vt tenuis ſit & facilè fluat 578.f.Orib.
pituita è capite vt detrahenda 251. f. Marcell. pituitam ex capite quid purget 600. g. Orib. 13. b. Aet. pituitam inteſtinis inhærentē ducens ſal 280.c.Aċt. pituitam naribus quid effundat 259.f.290.h.291.a.Marcell. pituitam ab oculis cohibens cata potium 95.e.Celſ. ad pituitam ex ore euocandā 30.c.Aet.280. a.Marcell. ad pituitam in thorace 380. d. Myrepſ. pituitæ in vētre ſuperno redūdanti quō modo medendum 356.e.Aegin. 82.f Or.
pituita acida quæ detrimenta corpori ferat 412.α.e.Ægin. pituitam acidam detergentia 412. α. e. Ægin. pituitam acidam effundenti qualis ſumendus cibus 13. g Celſ. pituitæ & bilis permixtio quomodo curanda 602. f. Aet. ad pituitam craſſam 313. d. Marcell. pituita ſicca & arida 119. f. Celſ. pituita vitrea imputrefaċta quæ mala corpori inducat 403.b.Æg.
pituitoſæ fluxionis ſigna 598. e. Aet. pituitoſis affeċtionibus quid ſubueniat 263.f.Aċt. pituitoſis & craſſis humoribus quid medeatur 279.c.329.c.Aċt. pituitoſis morbis mederi venerem 8. a. 301. a. Or. 118. a. Aet. pituitoſis febribus mederi oleū anethinum 20.d.Aet.
pituitoſis quid medeatur 364. d. 366.d.380.d. 393. g.407.a. 416 a. 418.a d. Myrepſ. pituitoſis balnea quæ conueniant 359. f. Ægin.
Pityidum facultas 637.c. Æg. 466. f.506.a.Or.48.c.Aet.
Πιτυλίζειν 288.d.Or.
Πιτυοκάμπη quid, eiúſque deuoratæ ſigna & curatio 284.a. g.Aċt.
pityocampæ facultas 483.d.g.Or.
Πιτυρίας panis 26.f.Aċt.
πιτυρίασις quid 180. g. Aċt. pityriaſi vtilia remedia 256. f. Marc.
Pityſoriſis Græcis chamæpitys 386 a.Marc.
Pityuſa 445. g. Or. pityuſæ facultas 637.d.Æg.325.b. Or. pityuſæ ſeminis vires 326.b.Or.
Picis facultas 637. b. Ægin. 19. d. 21.b.f.505.h.607.g.Or.47.h.Or. picis coċtio 30. b. Orib. picis flos Græcis piſſelæō 282.a.Mar. picis fuligo quomodo colligatur 435.f.Or.
pix Ægyptia 22. a. Orib. pix liquida quōmodo colligatur, & quæ ſit probatior 435.e. Orib. picis liquidæ facultas 505. h. Orib. pix naualis 481. c. Myrepſ. picis è nauibus deraſæ vires 614. e. Ægin. pix præcoqua 314.d. Marcell. pix reſinæ validior 697. h. Aet. picis ſiccæ genera, & quomodo probetur, & vnde fiat 435.g.Or. picis ſiccæ facultas 505.h. Or. pix ad tumores induratos quæ adhibenda 740.b.Aet.
picinum oleum vnde & quomodo fiat 435.e.Or. picini olei vires 637.c.Ægin.
Placentæ quænam craſſi ſucci ſint 585.a.Orib. placentula aluum ſubducens 363.e. Or. placentula purgans 56.g. 483. c. Or. placentula ad tuſſim 412. d. Aet.
Placianum collyrium 361.e.Aet.
Placitæ aluminis vires 642. b. Æg. 516.d.Or.
Plagæ quæ facilius ſaneſcant 98.h. Celſ. ad plagas 274.f.Marc. plagæ ex acuto retuſóue telo in articulis quō curanda 101.f.Celſ. ad plagas animaliū venenatorū

remedia cõmunia 616.β.f.Aet.
Planctui inuoluntario quid medeatur 254.g.Act.
Πλανῆται πυρετοὶ 171.f.Act.
Planta 547.b.Or. plãtæ oſſa quomodo prodeant & quõ cõdantur 186.b.Celſ. ad plantarum dolorem 397.c.Mar. ad plãtarum fiſſuras 498.g.Æg. plãtarum rimæ quõ ſanandæ 735.f.Aet. ad plantarum tumorem 397.b.Marc. plantarum vlceribus ſordidis conueniens emplaſtrum 498.g.Æg.
Plantarum & capillorum comparatio 276.d.Aet. plantarum agreſtium fructus qualis in nutrimento ſint materiæ 218.b.Or. plãtæ ſalubres & inſalubres 371.d.Orib. plantæ ſpinoſæ 218.c.Orib.
Plantago 411.d.Orib. plantago Græcis arnogloſſia 271.d. ſeu arnogloſſa 305.h.Marc. plantaginis facultas 615.a.Æg. 20.b.c.21.e.106.f.492.d.594.e.Or.12.c.Aet. plantago ſicca 21.f.Or. plãtago trita & illita corpus elephãtiacis tuetur 62.a.Celſ.
plantaginis radix 21.g.Or. plantaginis ſuccus quàm probe mẽſes ſiſtat 799.β.b.Aet.
plantago maior 359.f.Myr.
Plana organa quæ 161.f.162.c.Or. planorum organorum vſus 165.e.Orib.
Platani facultas 637.d.Æg.20.b.506.b.608.a.Or.48.d.Aet. platani cortex combuſtus 106.f.Or.
Platearius medicus 356.a.Myr.
Platoni, ſecundum guſtum, octo ſuccorum genera, Theophraſto nouem 463.b.Or.
Platyophthalmon ſtibiũ 450.a.Or.
Platyphyllos tithymall⁹ 445.a.f.Or
Πλατυκορία quid 25.d.Aret.300.b.Aet.
Platyſmata 28.h.Or.
Πλῆχας 18.d.80.c.Ar.105.b.Ruff.
Πλεκτάναι 109.b.Ruff.
Pleiadum occaſus 377.a.Ægin. pleiadum ortus 151.h.Aet.
Pleniluniũ ſimile æſtati 150.e.Aet.
Plenioribus caro magis abundat 30.e.Celſ. pleniſſimus quiſq; cuiq; venter adſtrictus ſit, quib. morbis obnoxius 20.a.Celſ.
plenitudinem duobus modis fieri, & vtriuſq; notæ 303.b.Or.119.d.Aet. plenitudo κατὰ τὸ ἔγχυμα 303.b. eiuſdẽ ſigna 303.f.Or. plenitudinis humorum cõſideratio & curatio 197.f.Act. plenitudinis in vẽtriculo, inteſtinis, viſcerum cauis, cauſæ 192.e.Act. plenitudini purgationem impedienti quomodo medendum 806.e.Aet.
Pleres archonticon 360.d.394.b.d.Myrepſ.
Πληθώρα & πλήρωσις quid, & vnde oriantur 192.d.Act.
ad Pleumoniticos 314.e.Marc.
Πλευραὶ 104.f.Ruff.
Pleuritis quid 6.c.Ar. pleuritis vetuſtiorib⁹ medicis quæ 66.b.Ar. pleuritis vulgo quæ 68.a.Aret. pleuritis benignior ac tolerabilior quæ, & quæ grauior 64.h.Ar.72.c.Celſ. pleuritis notha 434.d.Aet. pleuritis vera quæ 207.b.Tr. pleuritidi ætas obnoxia magis quæ 7.a.Ar. pleuritidis ſigna 79.c.Cel. pleuritidis ſigna bona 6.f.Ar. pleuritidis ſymptomata 6.d.Ar.453.a.Æg. pleuritidis dignotio & curatio 6.b.64.f.Ar.207.b.Tr.453.f.Æg.136.e.658.h.Or.431.g.432.Aet.219.d.Act.72.c.Cel. pleuritidi ſubitò medẽdum 64.f.Ar.
pleuritidi diuturniori quomodo medendum 66.a.Aret.
pleuritici qui 208.g.Scr.310.f.Mar. pleuriticorum & hepaticorũ differentia 207.c.Tr. pleuriticis quid medeatur 70.c.154.a.Aet.263.e.265.f.279.e.Act.355.d.357.a.361.b.406.b.410.b.412.d.g.413.h.415.h.416.a.417.f.418.d.421.a.423.f.425.a.428.f.464.c.773.c.Myr.208.g.Scr.301.g.310.f.317.c.327.f.337.g.350.e.Mar. pleuriticis cita aluus non conuenit 209.d.Act. pleuriticis cucurbita quando adhibenda 66.b.Aret. pleuriticis frigida an danda 67.a.Aret. pleuritici irrigandi & vngendi quomodo 65.a.Aret. pleuritici purgandi quomodo 210.f.Tral. pleuriticis ſanguinis miſſio è directo prodeſt 308.d.Or. pleuriticorum ſputa qualia 158.b.Act. pleuriticis venæ ſectio quãdo & quõ adhibenda 64.g.Ar.120.d.Aet. pleuriticorum victus 65.b.Ar.209.b.Tr.79.g.h.Celſ.
Πλευρὸν 104.f.Ruff.
Plinii ſecundi epiſtola ad amicos de medicina 247.Marc.
Plinthii, ſeu circuli quadruplicis, ratio & vſus 159.c.Orib. plinthii Nilei ſtructura & effigies 167.a.Orib. plinthii alterius, ſcamnum referentis, imago 168.c.Orib.
Plinthitis alumen 642.c.Ægin.74.d.Aet.
Pliſtoricus cur glandes ex elleboro ano appoſuerit 332.h.Orib. pliſtorici de coctione opinio 6.e.Celſ.
Plotes in piſcẽ quẽ vocẽt 227.c.Or.
Plumbaginis genera, & quæ probatior ac melior ſit 457.g.Or. plumbaginis electio 27.h.Or. plumbaginis temperamẽtum & facultas 633.e.Ægin.20.a.516.a.Or.73.e.Aet.
Plumbum lauari quomodo debeat & teri ac cremari 457.e.Or. plumbi facultas 633.e.Æg.21.e.516.a.606.b.Orib.73.e.Aet. plumbum vſtum chironia vlcera ſanat 697.a.Aet. plumbi vſti coctio 29.d.Or.
plumbi lamina lumbis impoſita quid commodi adferat 581.d.Or. plumbi ramentorum aut loturæ hauſtorum ſigna & remedia 550.f.Æg.
Pluuia vnde, & cur ventos aliquãdo præcedat, aliquando ſequatur, & quomodo à ventis generetur 151.a.Aet. pluuias indicant terræ inteſtina è ſubterraneis locis prodeuntia 93.a.Aet.
pluuiæ aquæ qualitas & facultas 358.h.Ægin.257.d.Orib.152.f.Aet. pluuiæ aquæ omnium aquarum leuiſſimæ, dulciſſimæ, tenuiſſimæ & ſplendidiſſimæ 581.g.Orib. pluuiales aquæ omnium leuiſſimæ cur 74.a.Or. pluuialium aquarum quæ optimæ, quæque peſſimæ 582.a.Orib.
Πνεῦμα 111.a.Ruff.
Πνευματικὴ ἀγγεῖα 110.a.Ruff.
πνευμώδεις & ἄσθματος cõmunia ſymptomata 30.g.Aret.
Πνεύμων 116.f.Ruff.
pneumoniæ curatio 67.b.Ar.
Pnigalion quid, vnde, & quomodo curandus 426.b.Æg.
Pnigitis terra, eiúſque facultas 452.f.513.b.Or.
Πνιγμοὶ 498.c.Myr.
Podagra & chiragra articulorum vitia 27.b.Celſ. podagram hæreditariam eſſe 839.c.poſt Myr. podagra hydropem inducit 535.d.Aet. podagræ cauſæ 297.a.&c.Tr.492.g.Æg.587.h.Aet.164.e.225.h.Act.837.d.838.d.poſt Myr. podagræ qui magis obnoxii 49.f.Aret. podagra & chiragra quos rarò inuadant 81.b.Celſ. podagræ obſtantia & ab ea præſeruãtia 498.a.515.c.Æg.153.e.Or.837.a.poſt Myrepſ.
podagra curabilis quæ & quando 297.b.Tr. podagræ curatio 297.f.Tr.492.g.Æg.152.h.671.d.Or.592.b.Aet.225.h.Act.837.e.&c.poſt Myr.81.b.Celſ. podagræ dolores intra quadrageſimã diem remittere 82.c.Celſ. podagræ initiis quõ occurrendum 842.f.844.f.poſt Myr.81.b.Celſ. ad podagræ impet⁹ primos 405.f.407.d.e.410.c.Mar. podagræ inualeſcẽnti quõ medendũ 844.f.poſt Myr. podagræ chiragræq; ſanguinis miſſionẽ conferre 81.b.Celſ. ad podagræ ſubitum dolorem 406.g.Marc. podagræ tumorib. occalleſcẽtibus quid adhibendum 82.a.Cel. podagræ chiragræq; cui nil ſuperimponi poteſt, vt ſubueniendum 82.b.Celſ. podagra chiragráq; quando redire ſoleat 81.c.Celſ.
podagricæ affectionis qualitas 587.e.Aet. podagricæ inflãmationes cur non ſuppurentur 589.d.Aet. podagricos & arthriticos initio veris euacuandos eſſe 305.a.Or. podagricis aluum ducere noluiſſe Eraſiſtratũ 82.d.Celſ. podagrici irrigandi quõ 150.e.Aet. podagrici lauandi qui & quõ 609.β.f.Aet. podagricorũ victus 298.g.Tr.82.c.Celſ. podagricis quid à mala curatione contingat 588.g.Aet.
podagricũ morbo ſedato, Olympico certamine viciſſe 49.f.Ar.
podagræ, podagricíſq; quid medeatur 12.a.37.d.38.e.47.e.68.h.80.e.84.f.92.g.652.e.Aet.258.c.264.b.265.d.f.277.e.321.d.322.b.h.323.c.f.Act.360.b.361.f.364.d.376.d.377.d.378.b.c.e.388.c.d.e.g.389.a.c.e.405.d.406.b.408.e.409.d.410.a.b.d.g.412.h.413.e.f.419.b.420.g.425.b.432.e.454.e.457.h.460.c.461.c.463.b.472.g.487.g.531.c.Myr.228.g.236.h.237.a.b.Scr.251.d.325.g.391.a.401.d.404.g.405.a.406.a.407.a.408.e.Marc. podagrica acopa 610.a.c.611.612.613.614.Aet. podagrica antidota 311.c.Trall.661.d.Æg.615.a.h.Aet.388.c.f.389.a.413.e.Myr. podagrica cerata 607.e.Aet. podagricus linctus 772.g.Myr. podagricus potus in principio exacerbationis 772.f.Myr. podagrici paſtilli 595.a.Aet. podagrica pſilothra 828.c.Myr. podagricus puluillus 667.b.Æg.
podagræ biliosæ curatio 297.e.Tr. podagræ caldæ remedia 219.c.Scr.407.g.Mar. podagr is calidis aptum malagma 85.c.Celſ. podagræ frigidæ remedia 219.f.Scrib. ad podagram frigidam 408.c.Marc. podagræ pituitoſæ curatio 300.h.Tr. podagra ſanguinea 307.g.Tr.
Podalirius & Machaon 5.b.Celſ.
Podice affecto quales vrinæ 79.a.132.e.Act. ad podicẽ ficoſum 389.e.Marc. ad podicis vulnera 264.b.Marc.
Polemonium 435.h.Or. polemonii facultas 637.f.Æg.506.d.Or.48.f.Aet.
Polenta vnde fiat optima 247.f.Or. polentæ præparatio ex Dieuche 252.e.Or. polentæ qualitas & vis 370.a.628.f.Æg.500.f.603.c.Or.36.d.Aet.
polentaceum in vrinis quid ſignificet 197.g.Aet.
Poletis ſales 463.f.Aet.
Polion Latinis tiniaria 206.g.Scr. aliis libanotis 328.c.Mar. polii facultas 637.f.Æg.482.h.506.d.Or.48.g.Aet. polii in purgãdo vires 382.e.Marc.
polium montanum 436.a.Or.
Politi antidotus 393.g.Myr.
Pollen ex polẽta quomodo fiat, & quæ ſit eius vtilitas 379.e.Or. pollinis facultas 618.f.Æg.26.e.Act. è polline tritici emplaſtrum 761.e.Aet.
Polletis medicamentum 508.f.Ægin.
Pollex 104.c.Ruff.546.d.Or.
Polus in organo quid 164.b.Or.
Polyarchii epithematis facultas & vſus 415.h.Aet. polyarchia epithemata 481.c.530.a.Aet.339.f.Marc. polyarchium malagma 684.a.Æg.86.c.Celſ.
Polybii ſphragis 91.f.127.c.Celſ.
Polychreſtos antidotus 436.d.Myrepſ. polychreſtos peſſus 758.g.Myr.
Polycnemõ 436.c.Or. polycnemi vires 637.h.Æg.506.d.Or.
Polyetes antidotus 428.b.429.b.432.a.Myr. polyetes pharmacum 462.e.Aet.
Polygalon 436.a.Or. polygali vires 637.f.Æg.506.c.Or.
Polygonatum 436.c.Orib. polygonati facultas 630.c.637.g.Æg.466.f.506.c.Or.
Polygonon 40.c.Celſ. πολύγονος cur dictum 201.c.Scrib. polygonon Latinis rubia 253.b. ſanguinalis ſeu ſanguinaria 282.2.285.g.249.b. tiniaria 318.b.Marcell. Polygonos Latinis verbena 288.b.Marcell. polygoni vires 637.g.Ægin.506.c.Or.48.e.Aet.
polygonoidis vires 626.f.Æg.
Polyidæ paſtillus 674.d.Or. polyidæ ſphragis 788.e.Myr.
Polyneuron, eiúſque facultas 411.d.Or.196.b.Scrib.
Polyphorõ vinum quod 32.a.Act.
Πολύποδες 200.c.Scrib. polypodes Latinis cutiones 283.b.Marc.
Polypodium 436.d.Orib. polypodii facultas 637.h.Ægin.11.f.

20.d.f.506.e.578.a.Or.48.h.Aet. polypodii in purgando vis ac do ſis 648.g.Æg.325.b.326.e. Orib. 124.h.Aet.

polypodites vinum laudabile 118. b.Aet.

polypi(piſcis) inter edulia qualitas & facultas 373.g.Æg.225.e.301. f.584.a.668.d.Or.89.c.Aet.

Polypus quid, & vnde dictus 442. d.560.a.Ægin. 291.b.Aet. 129.b. Cel. polypi & ozænæ differẽtia 185.c.Act.291.b.Aet. polypi curatio 190.e.Tr. 442.d. 560. a. Æg. 550.e.Or. 292.g.Aet. 240.g. Act. polypi per ferrum curatio 149.b.Cel. polypis medentia 302.h.Act.769.c.Myr.201.g.Scr. 289.a. 290.c.293.b. 336.d. Marc. 17.c.32.e.Aet.

Polyrrhizon 417.d.f.436.f.Or.

Polyſpaſtõ organum cur dictum, & quem vſum habeat 166.c.Or.

Polytrichon 406.c.Or.

Pompholyx quid à ſpodio differat, quæ ſit optima, & quomodo adulteretur: quomodo item lauetur 458. b. Orib. pompholygis facultas 638. a. Ægin. 20. d.516.c. 608.a. Orib. 2.b. 73. g. 697. d. Aet. pompholyx optima quæ ſit & medicamentis conficiendis aptior 28.a.Or. 99.a.Aet. è pompholyge emplaſtrum 674. b. Orib. 774. d. 776. b. Aet. pompholygeron emplaſtrum 677.b.Ægin. 578.h. Myrepſ.

Pomi frondes & fructus 19.g.Or.

pomorum qualitas & differentia 360.b.371.a.Æg.29.d.Act. pomorum eſus 15.f.Celſ. pomorum adſtringentium aut pirorũ eſus, qua ratione ventrem deiiciat 234.c.Or. poma appetentiæ ciborum excitandæ vt adhibenda 412.α.b.Æg. poma immatura 584.h.Or. poma regia 29.d.Act. è pomis ſuaue medicamentum 79.b.Celſ.

pomaceorum fructuum facultas & vſus 219.f.Trall. pomaceis fructibus panis inter edendum adhibendus quando 254. c. Tr. pomacei fructus hecticis qui conueniant 331. f. Trall. pomacei fruct⁹ in tertianis qui exhibendi 332.h. Trall.

Ponderum ac menſurarum ratio & notæ 699.c.Æg. 28.d.Or. 84. h. Celſ. pondera medicinalia Græcorum 244.Mar. ponderum menſurarúmq; medicinalium ratio iuxta Hippocratẽ 243 Marc. ponderis ſuſpecti medicamentum 424.a.Æg.

Pontici abſinthii præſtãtia 13.e.97. e.Aet. põticum carpeſiũ 39.b. Aet. põtica cera optima 98.a. Aet. põtica nux 624.h.Æg.498. g.601.c.Or.30.h.Aet.30.c.Act. poples 105.g.Ruff.547.b.Or. ad poplitum dolores 403.c.Mar.

Popularibus publicéq; graſſantib⁹ morbis quæ cautela opponẽda ſit & curatio adhibenda 405. g. Æg.97.a.Or 223.a.Aet.

Populi flores & reſina 20. c. 21. e. Or. è populi floribus acopon 674.e.Or.

populi albæ temperamentum & vires 630.d.Ægin. 501.g.Or. 40. a.Aet. populi nigræ temperamentum & vires 611.c.Æg. 490. b.Or.8.d.Aet. populi nigræ folia ſicca 22.f.Or. populi nigræ lacryma 622. a. Æg. è populo nigra oleum 18.d.Aet.

populeum vnguẽtum 478. f. Myr.

Porcellorum caro 220.e.Or. porcellorum pedes 221.b.Or.

porcina cutis qualis 221.c.Orib. porcinus pulmo 90. g. Aet. porcinum iecur quale 85.g.Aet.

porcorum grando 664.d.Aet.

Πόροι 118.f.Ruff.

Porrigo quid, eiúſque notæ, cauſa & curatio 332.h. Tr. 414.f. Æg. 126.h 644.d.Or.282.d.Aet. 180. g.295.g.Act.116.f.Celſ. ad porriginem 234.c. Scr. 81.g.Aet. ad porrigines detergendas 258. f.Mar. porriginis remedia varia 765.c.f. Myr. ad porriginẽ potio efficax 257.e Mar. ad porriginem vetuſtam 257. h. Marc. 127.a.Or.

ad porrigines ani 390.c.Mar. porrigini capitis accõmoda remedia 256.f.Mar. ad porriginem intertriginum 393.c.Marcell. porrigo oculorum 300.a.Act.

Porrum qualis inter alimenta ſit materiæ 369.e.Æg.220.a.Or.49. a.Aet.28.g.Act. porri facultas 638.b.Æg.12.e.578.f.Orib.49.a. Aet. porri ſuccus 14.e. Or. porrum ſylueſtre 10.b. Aet. porri virgines qui, 281.g.Mar.

porraceum medicamentum 325. e.Act.

porracea bilis 110. e. Ruff. porraceus ſuccus 110.g.Ruff.

Portæ, venæ quæ 117.b.Ruff.

portæ iecoris 108.e.Ruff.

Portulaca aliis allium Gallicum 330. b. Marc. portulaca qualis inter edulia ſit materiæ 217. f.Or. 28.d.Act. portulacæ facultas medica 614.a.Ægin.20.b. 21.e.22.b. 484.a.491.f. 593.f. Or. 10.f. Aet. portulacæ in purgando vis 325.b.Or.227.c.Act. portulacæ fructus & herba 21.d. Or. portulacæ ſucc⁹ 13.b.Or.

portulaca agreſtis 406.f.434.h.444. g.Or.

Poſca quid 438. e.Myr. poſca æſtate pota ſitim ſedat 4 c.Aet. poſca diluta nauſeam tollit 448. g.Aet. poſca extinctum ferrũ ſpleni confert 524.e.Aet.

poſca aluum molliens 130.e.Aet. poſca calculos atterens 660. d. Æg. poſca clara 130. f. Aet. poſca concoctioni accommoda 464.b. Aet. poſca purgatoria & ſtomacho grata 650.e.Æg.

Poſidonius carpeſio quid ſubſtituat 614.h.Æg.

Ποσθίαι quid ſint & quomodo curandæ 307.h.Act.

Potabilium aquarum quinque differentiæ 152.e.Aet.

Potamogeton 436. e. Or. potamogitonis facultas 638.a.Ægin. 506.e.Or.48.h.Aet.

Potatores contra ebrietatem quõ ſe tueri poſſint 374.d.Æg.

Poterium 436. d. Or. poterii vires 634.f.Æg.

Poterrhii vires 638.a.Æg.

Potio quàm cibus ægris largior cõcedenda 46.e. Celſ. potioni talia eligenda tẽpora qualia cibo 46.f.Cel. potio ante acceſſionẽ febris data multum malo adiicit 50.c.Celſ. potio in febre ſitim accendit 46. e. Celſ. potiones febrienti quando offerre liceat 46.f.Celſ. potiones quæ valentiſſimi generis 37.b.Celſ.

potionis frigidæ vſus 16. g.Celſ. potio ex frumento quæ firmior 37.c.Celſ. potio è moris 269. g.Act. potio ex vinaceis facta 267.a.Or.

Potiones ægrotantibus vtiles 72.e. 279.b. Or. potiones iucundæ & vtiles 668. d. Æg. potus aluum comprimens 250. f. Tr. potio ad colicos 477.f.Aet. potiones ad conceptionem 795. e. Aet. potiones dyſentericorum 254. c. Trall. potiones in febribus iucundæ 237.d.Aet. potiones febricitantium eorúmq; affectuum qui febres comitantur 249.g.Act. potiones febribus aſſuantibus accommodæ 209.d.Act. potio hæmoptoicis commoda 423. h.Aet. potus hydropicorum 541.g.Aet. potiones ad iſchiadicos 583.g. Aet. potiones lientericis quæ dandæ 510.b.Aet. potiones ad morſus venenatos 617 β.d. Aet. potio menſes ducens 147.b.Aet. potio ad odorem corporis tetrum 369.b.Aet. potio phthiſicorum 430. a. Aet. potiones pleuriticorum 433.b.Aet. potio ſanguinem reiicientibus idonea 213.b.Tr. potio ſuſpirioſorum 417.b.Aet.

Potus mẽſuram & tempora exigit 231.e.Aet. potus ratio in ægrotãtibus 276.g. Or. potu iucunda Nili aqua 153.a.Aet.

potus largus, longiore tẽporis interuallo interpoſito, quid conferat 374.c.Æg. potus paucus vẽtrem reſiccat 465.f.Aet.

potus aquarũ albularũ 573.b.Aet. potus lactis ex Rufo 232.f.Or. potus vini meracior & inſuetus, raucedinem inducit 405. a. Aet.

potu abſtinẽt canes rabioſi 270.e. Aet. in potum incidentia animalia venenata 616.β.f.Aet.

Πραξλικὰ νεῦρα 110.b.Ruff.

Præceptoribus lenibus pueri tradendi 349.g.Æg.

Præcipitatis ex alto quomodo ſubueniendum 647.e.Aet.

Præcocia mala 215.c. Or. præcocium malorum vis 633.d.Æg.

Præcones quomodo vocem conſeruent 405.c.Aet.

Præcordia 104.g.Ruff.546.f.Or. præcordia cataplaſmatis & irrigationibus calefacere in quibus morbis liceat, & quando extremum malum ſit 157.b.Aet.14.h. Or. præcord. cucurbita quãdo non affigenda 122.d.Aet. præcordiorum epithema efficaciſſimum 482.a.Aet.

Præcordialis affectio tertia melancholiæ ſpecies 253.c.Aet. præcordialium affectionum curatio 456.c.Æg. ad præcordiorũ ardorem 340.d.375.g.Mar. præcordiorum ardori vuæ immaturæ ſuccus adhibendus 4.e.Aet. præcordiorum dolor quid portendat 23.h.Celſ. præcordiorum dolori quõ medendum 50. b.Celſ. ad præcordiorũ dolorem 337.h.339.g.340.c.342.f.364. b.Mar. præcordia dura dolentia ante viceſimum diẽ hominẽ ſi non ſuſtulerint, ſit ſuppuratiõ 25.h.26.a.Celſ. ad præcordiorum duritiẽ 350.f. Marc. præcordia dura & inflata emolliens malagma Andreæ 86. a. Celſ. præcordiorum eleuationes ſanat thymus 28.b. Aet. præcordia inflari ex tarda concoctione 17.b. Celſ. præcordiorum inflationi quõ medendum 225. g. Tr. ad præcordiorum inflationem 342.f.Mar. præcordia mollia æqualiter in vtraq; parte, ſine ſenſu doloris, quid portendant 21.a.Celſ. præcordia ruborem & tumorem in ſynãche contrahentia quid portendant 68.e.Celſ. præcordiorum ſymptomata lethalia quæ 21.e.Celſ. præcordiorum tenſio peſtis accidens 223. e. Aet. ad præcordiorum tenſionem 236.b.h.Scr. 340.e.342.f.Marc. ad præcordiorum tumorem 340.d.Marc. ad præcordiorum tumores etiã in febribus 329.b.Marc.

præcordiis in phreneſi affectis conueniens medela 54.g.Aret.

Præfocari ſiquis videatur quid cõueniat 208.f.Scr. 310.f. Marc. præfocationib⁹ ſubitis quid medeatur 210.a.Scr.325.c.Marc.

Prægnantium ſymptomata & victus 347.a.Æg. 75.a. Or. prægnantibus menſis quotus moleſtior 784.c.Aet. prægnantium picæ omphacomeli adhibẽdum 238.g.Aet.

prægnans vipera efferatior 648. e. Aet.

Prægraciles ad purgationem inutiles 123.f.Aet.

Prælingua 546.b.Or.

Prænotio quanti momenti medico 189.c.Aet.

Præparatio ad purgationem 139.g. Tr. præparatione per nitrum vbi vtendum 413.a.Æg.

Præpotationum abſinthiaci ſucci aut aloes, vſus 412.α.c.Æg.

Præputium 546.g. Or. præputiũ extremum 105.a. Ruff. præputii cohærentis cum glande curatio 574.c.Ægin. præputii curti chirurgia 573.b.Æg. præputii rimæ quõ curandæ 689.c. Aet. ad præputii rimas remedia 685. g.Aet.327.d Act. præputii vlceribus abrotonum vſtum medetur 7.c.Aet.

præputiolũ palpebrarũ 333.f.Aet.

Præſcientia ex naturalibus an vlla eſſe poſſit 113.c.Act.

Præſepia 113.a.Ruff.

Præſeruans medicamentum externum 298.d. Tr. præſeruãtia à veneno 628.e. Aet. præſeruationis gratia quomodo vena ſecanda 121.e.Aet.

Præſidia valetudinis aduerſæ non eſſe conſumenda in ſecunda 11. c.Celſ.

Præſtigiatoris infamia medico fugienda 76.c.Aet.

Præuidentiæ ſtudium Hippocrati & Galeno vſurpatum 127.b.Act. præuidẽtiæ & diiudicationi mutationum in corpore, multas ſeruire facultates 115.a.Act.

præuidere volentibus quæ cognitu neceſſaria ſint 114. d. 116. c. Act. præuidere ex vrinis volenti quæ conſideranda 116. c. Act. præuidentia ex vrinæ

diuerſis accidẽtibus 114. & deinceps, Act.
Prandendum largius quàm cœnãdum 33.g.Act. prandium hyeme quale eſſe debeat 15.e.Celſ. à prandio quando coeundum 118.e.Aet.
Praſion, vide Marrubium.
Praſius lapis 385.f.Myr.
Πρασοειδὴς χολὴ 110. e. Ruff. πρασοειδὴς χυμὸς 110.g.Ruff.
Praſoidis facultas 620.e.Ægin.25.e.Aet.
Praſon, vide Porrum.
Praxagoras medicus 5.e.Celſ.
Praxagoros antidotus 432.f.Myr.
Πρῆσμα quid 506.d.Myr.
Preſſum collyrium 357.h. Aet.
Priapiſcus in organis quid, eiúſq; vſus 165.f.Or.
Priapus ſatyrus 573.h.Aet. priapum quæ tendant 668.d.Or.
priapiſmus quid, vnde dictus, & quomodo curandus 478.a. Æg. 573.g.Aet.166.e.233.c.Act. 286.e.Tr.668.b.Or.
Primarium lac 80.a.Aet.
Principalia membra affectus ſuos cum proximis communicãt 143 f.156.b.Act.
Principia prima ex quibus corpus humanum conſtituitur, tria eſſe 43.d.Act. principiorum intẽperies animi deliquii cauſa 226.d.Aet.
principium morbi triplex 191. c. Aet. principio morbi inedia & abſtinentia occurrẽdum 207.g.Act.
Prionites 77.b.Aret.
Προαιρετικὰ νεῦρα 110.b.Ruff.
Probarbium 103.a.Ruff.
Probatis vti quam inuentis præſtat 695.f.Aet.
probatio aquæ 153. b. Aet. probatio veratri 139.h.Aet.
Προβοσκὶς elephanti vnde dicta 50.f.Aret.
Προκάρδιον 104.f.Ruff.
Πρόχειλα 102.e.Ruff.
Procidentia oculi, eiúſq; differentia, nomina, & curatio 183.g.239 b.Act. procidentiæ oculi accommoda remedia 309.a.Act. procidentiarum ſedis remedia 686.β.g.Aet.
Procli antidotus 661.h.Ægin.265.d.Act.
Procliani medici potio ad hepaticos 344.a.c.Marc.
Προκόνδυλοι 104.c.Ruff.546.d.Or.
Procyõ quando oriatur 152.b.Aet.
Profluuium 110. f. Ruff. profluuio corporis quomodo obſtandum in febre 48.a.Celſ. profluuia varia in peſte 223.e.Aet.
profluuium in matulam vnde oriatur 165.g.Act.
Prognoſticum Hippocratis quid doceat 109.b.Aet.
Prolabia 102.e.Ruff. 545.d. Or.
Prolapſui comitiali medendum quõ 60.f.Aret. prolapſio oculorum 300 b.Aet. prolapſioni oculorum quomodo medẽdum 308.a.Aet. prolapſus vteri curatio 817.g 818.819.Aet.
Prolutio hæmorrhoidum 685.β.f.Aet.
Prominentia oculorum 300. d. Aet.
Pronuntiatio & ſermo in ægris ſpectanda 45.f.g.Act.
Προσαγώνιον 103.a.Ruff.
Propolis Latinis cera ſacra 206.d. Scrib. propolis eligenda quæ ſit 436. e. Orib. propolis coctio 30.c.Orib. propolis vires 638. c. Ægin. 19. d.21.f. 484.c.506.e.608.b.Or.55.c.698.a.Aet.
Propomata quæ ſint 474.g.Aet. propomatum confectio 668.e. Æg. propomatum confectiones variæ 760.b.Myr.
Proprietates quædam hominum ſunt ſine quarum notitia non facilè quid præſagiri poteſt 20.g. Celſ.
Πρόπτωσις in oculo quid 183.g. Act. 120.f.Celſ.198.e.Scr.266.a.Mar. proptoſeos oculi curatio & remedia 120.f.Celſ.266.a.Marc.
Proſdochi medicamenta ad colicos 381.b.Marc.
Proſerpinalis herba Græcis dracontion 290.c.Marc.
Proſiliens dolor 227.a.Aet.
Πρόσωπον 102.g.Ruff.
proſopis 411. c. Orib. proſopis Latinis perſonata, aliis ſcordia 553.e.Aet.
proſopitæ, ſeu proſopitidis, facultas 614.g.Æg.492.d.Or.
Προσοψήματα 33.c.Act.
Προστόμιον 102.e.Ruff.545.d.Or.
Protarchi compoſitio 115.b.Celſ.
Proteus collyrium 672.g.Æg. 338.f.Aet.281.e.Marc.
Protogala 105.b.Aet.
Πρῶτος πόρος 109.c.Ruff.
Protoſtacton lixiuium quod 576.c.Myr. protoſtacti lixiuii vires 627.d.Æg.
Prudentis medici officium 96. g. Celſ.
Pruinæ vnde 151.a.Aet.
Prunarum ſtrues ardens grauedine caput cur feriat, non itidem lignorum 756.g.Caſſ.
Prunorum inter edulia facultas 216.g. 584.b. Orib. 29. f. Act. pruna Damaſcena 170.f.Aet. è prunis Damaſcenis compoſitio 250.c. Act. prunorum domeſticorum & ſyluestrium vires 627.a.Æg. pruna Hiſpana 170 f.Aet.
Prunus 34.c. Aet. pruni gummi quas vires habeat 627.a.Æg.
Pruriginum cauſa 169.b.Act. prurigo cum rubore quid indicet 25.d.Celſ. pruriginis remedia 256.g.Marc.
pruriginoſo ſcroto quomodo medendum 690.e.Aet.
Pruritus vlceribus ſanari, inflãmationibúſq; diſcuti ac minui incipientibus cur oboriatur 755. b. Caſſ. pruritus excitandi quando, & quando ſiſtendi, & quomodo 105.f.626.h.Or.
prurituum cauſa & dignotio 187.h.Act. pruritibus quid medeatur 595.c.Or.13.f.71.h.91.a.Aet. 445.c.827. c.e.828.a.c.e. Myr. pruritui medentur balnea ſulphuruléta 155.b.Aet. ad prurit⁹ corporis ſmegma 667.a.Aet.
pruritus auditoriorum meatuum in dentitione oriri 166.a.Aet. pruritus gingiuarum in infante quomodo tollendus 76.e.Or. pruritus pueri curatio 348. g. Ægin. pruritus ſcroti quomodo ſedandus 477.c. Æg. 690.f. Aet. pruritus ſedis quomodo ſedandus 663.f.Orib. pruritus in ſenibus vnde oriantur & quomodo mitigandi 504.b.Æg. pruritus in ſenili corpore difficilè tolli poteſt 188.a.Act. pruritui vetuſto quid med.326.e.Act.
Ψαχνίδες & ψαχνίσματα 481.e. d. Myr.
Ψαλλίδες, & ψαλλιδοειδὴς cerebri pars 523.b.Or.
Pſarus puluillus 666. c. Æg. pſarum ſiccum 707.a.Aet.
Pſegma 460.a.Or.
Ψευδοβούνιον 450. d. Orib. pſeudobunii facultas 646.g. Æg.15.a.Aet.
Pſeudodictãni facultas 619.b.646.g.Æg.512.e.Or.16.g.Aet.
Pſilothrum herba, eiúſque facultas 409.b.Or.10.c.Aet.
Ψίλωθρα 294.g. Act. pſilothrum ex quo genere medicamentorum ſit, eiúſque facultas & vſus 393.e.Or. pſilothrum elephãtiacis & leproſis adhibendum eſſe 666.d.Aet. pſilothri compoſitio 53.d.644.b.Or.
pſilothrum Apollinaris 49.g.Or. pſilothrum ex herinaceo 93.h. Aet. pſilothron pilos diſperdens 475.f.Æg.281.d.Aet. pſilothra podagrica 828.c.Myr.
Ψιμμύθιον quid 224. d. Scrib. 375.h.Myrepſ. pſimmythii, id eſt ceruſſæ, facultas 646.g. Ægin. 517.a. 611.f. Orib. 75. c. Aet.
Pſittacus mas venena prodit 647.h.Aet.
Pſittacus collyrium 308. c. Act. pſittacini collyrii etymologia & cõpoſitio 198.e.Scr.266.a.Mar. pſittacium emplaſtrum 676. f. Æg.36.c.Or.
Ψόαι 39.g.Ar.109.a.Ruff.
Pſora Græcis quid 586. d. Aet. ψώρα & λεπὶς quid differant 187.g. Act. pſoras quid extergeat & ſanet 599.d.501.a. Orib. 25.b. Aet. ad pſoras pharmaca & epithemata 674.b.Aet.
Pſoricum quid & quale ſit 306. d. Act. 124. d. Celſ. pſoricum vnde fiat 75. d.Aet. pſorici facultas 646.h.Ægin.517.a.Or. 75.d.Aet.
pſoricum collyrium 359.b.Aet.199 b.Scr.270.f.Marc. ψωρικὰ medicamenta 305.c.307.e.Act.
Ψωροφθαλμία quid à ξηροφθαλμία differat 183.a.Act. pſorophthalmiæ curatio 238.a.Act.
Pſychotrophi facultas 499.d.Orib. 32.g.Aet.
Pſydracas oculi quid ſanet 309. a. Act.
Ψυδράκια 478.a. Myrepſ. pſydracia quid, & quomodo curanda 136.a.Tr.414.a. Æg.675.a.Aet. 297.d.Act. ad pſydracia 766.d. Myrepſ.
Ψυδρακνίσματα 481.d.Myr.
Ψύλλιον 450. d. Orib. pſyllii facultas 646.h.Ægin. 58.d. Aet. pſyllii ſemen 20.b 21. e. 512. e. Orib. è pſyllio antidotus 407.h. Myr. è pſyllio emplaſtrum 764.a.Aet.
pſyllii poti ſigna & curatio 546. h. Æg.286.a.Act.
Pſylli vt venena exſugant 105. e. Celſ.
Ptarmica 436. f. Orib. ptarmicæ facultas 638. c. Ægin. 506. f. Orib.
Πταρμοῦ meatus 106.e.Ruff.
Pteleæ facultas 506. f. Orib. 49. e Aet.
Pteris 436. f. Orib. pteris Latinis filicula 354.d.Marcell. ptereos facultas 638.d.Ægin.506.g. Or.49.d.Aet.
Πτέρνα 105.g.Ruff.
Pteryx (herba) 412.a.Or.
Pterygium quid 587. e. Ægin. 299. e.Aet. 136. f.Celſ. πτερύγιον in aure quid 102. f. Ruff. πτερύγια in naribus quid 102. e. Ruff.
pterygia nautas & piſcatores vtplurimum cur infeſtent 757. a. Caſſ. pterygia duplicia 757. a. Caſſ. pterygia digitorum, ſeu circa vngues, quomodo curanda 499.e.587.e.Ægin.630.b. Or. 732.f.Aet. ad pterygia digitorum 768.a.Myrepſ. pterygium oculi quid, & quomodo curandum 437.a. 557.d. Ægin. 325. f. Aet. 184. a. Act. 143. a. Celſ. pterygiis oculorũ deſtinata pharmaca 326.a. 313. g. Aet. 769.b.f. Myrepſ.
pterygodes proceſſus 548.c.Or.
πτερυγώματα 105. d. Ruff. 544. g. Orib.
Ptiloſis quid & quomodo curanda 435.b.Ægin.300.a.332.e.Aet. 183.e.238.e.Act.
Ptiſanæ facultas 628. f. Ægin. 71. c. 72. b. Orib. 36. c. Aet. 318. f. Trall. ptiſanæ coquendæ ratio, & vnde peſſimè coquatur 370.b.Æg.248.e.Or. ptiſanam ſuauiorem quæ reddant 85.g. Ar. ptiſanæ vſus quàm omnibus cõmodus 210.b.Aet. ptiſana phreniticis idonea 148.d.Tr.
ptiſanæ ſuccus cur poſt euacuationẽ vtiliter exhibeatur 321.c.Or. ptiſanæ ſuccus contẽperat 235.c.Aet.
Ptolemæi emplaſtrum 411.c. Mar. ptolemæi chirurgi medicamentũ 126.g. Celſ. ptolemæi Euergetæ ſtomatica 302.a.Marc. ptolemæi regis collyrium 357.b. Aet. ptolemæo regi compoſitum antidotum 94.b.Celſ.
Ptyadis aſpidis prauitas, & ei⁹ morſus curatio 542.a.Æg.621.d.Aet.
Πτύελος 524.e.Or.
Πτύσις quid 8.e.Aret.
Pubes 104.g.Ruff.546.f.Or. pubis oſſium fractorũ curatio 597.b.Æg.
Pubem quæ differant 281.a.Aet.
pubeſcere fœminæ quando incipiant 781.f.Aet. pubeſcẽtium morbi 20.b.Celſ.
Publii antidotus 378.f.Marc.
Pudendorum ſubſtãtia, cur in coitu intendantur, eorúmq; vſus & functio 542.a.Or. pudendorũ ſedíſq; affectionum dignotio & curatio 478.e.Ægin.165.f.331.h. Act.147.a.Or. pudẽdis pinguia incõmoda eſſe, adſtringẽtia verò prodeſſe 377.c.Or.
pudendorum dolori medẽtia 479.b.Ægin. pudendorum inflammationi medentia 516.a. Ægin. 220.d.Aet. 606.c. Or. pudendorum inflammationi medetur aloe 9.e.Aet. pudendi nomas quæ ſanent 522.g. Ægin. ad pudendorum pruritus 828. a. Myrepſ. pudendis reſolutis quid conueniat 357.g. Ægin. pudendorum rimis quomodo

medendum 689.b. Aet. pudendi thymorum curatio 574.f. Ægin. pudendorum tumori medentia 479.b.Æg. pudenda vlcerata quomodo curanda 117.b.146.g. Orib. pudendorum vlcera quid ſanet 500. a. 520.e.Æg.11.b.87.d.Aet.

pudendi ceruini vires 611.e.Æg. pudendum cerui in zona alligatum quibus portandum 267. c. Aet. pudendum muliebre cur ano immineat 542. c. Or. pudendi muliebris longitudo 780. b.Aet. pudendi virilis præputium deligatum ſanguinis eruptiones cohibere 402 ß.g.Æg.

Pueruli recens nati educatio 348. d.Ægin. 76.b. 575.b.Or. pueri natura voraces 456. d. Aet. puerorum pulſus quales 846. e. Philar. puerorum vrina qualis eſſe debeat 195. e. Aet. puerorum vrina vitioſa quæ 854. b. Th. puerorum vrinæ aquoſæ mali ominis 198.a.Aet.

puerorũ palpebris ornandis valet ſtibiũ 340. e.Aet. pueris pilos pulchros quid faciat 279.b.Aet. pueri ad purgationem inutiles 123.f.Aet. pueris theriaca non danda 653.c.Aet. pueris venam vſque ad annum decimũquartum non ſecãdam eſſe 120. c.Aet. pueris venæ ſectio & purgatoria non niſi neceſſitate cogente adhibenda 199. c. Act. pueris vena ſecari in quib⁹ morbis poſſit 9.d.Or.

puerorum aduſtionibus quæ ſiriaſes dicuntur, ſubueniẽtia 126.e. Or. pueris calculus vnde 552.h. Aet. pueri calculo veſicæ obnoxii, eiúſque curat. 549.d.Aet. pueris capite dolẽtib⁹ quid med. tur 251.a. Mar. pueri comitiali morbo obnoxii quõ curãdi 258. b.Aet. puerorum comitialem morbũ ſanat pæonia 16.b.Aet. puer comitiali morbo vexatus affectionis principium in crure habuit 255. e. Aet. puer à comitiali morbo quomodo liberatus 16.c.Aet. pueris dracunculus in Æthiopia & India familiare vlcus 736.g. Aet. eiúſque medela. Ibid. pueris epilepſia correptis quomodo medendum 60.f. Aret. pueri hiſpidis quomodo medẽdum 178. c.Aet. pueris hydrocephala affectio vnde oriatur, eiúſque curatio 242.a.Aet. pueri hydropi ſarcitæ obnoxii, & quomodo curandi 535.e. Aet. pueri lumbricis obnoxii, & quæ eis medela ac remedia adhibenda 490. b. 20.b.Aet. puerorũ oculis gramarum copia oppletis quæ medela adhibẽda 318.e.Aet. pueris pectore laborantibus datur armeniacum 71.a.Aet. puerorum puſtulis quõ medendum 177.a.c.Aet. pueri quotidianæ febri obnoxii, eiúſque curatio 216.d.Aet. pueris ſternutationem quid inhibeat 298.b.Aet. pueris tonſillæ cur inflãmentur 396.a.Aet. pueris voluulus familiaris, eiúſque curatio 468.e. Aet. ad puerorum vlcera ori, gutturi, ſtomachóue innaſcẽtia 292.g.293.c.Marc.

puerilis ætatis victus & ſtudia 349. f.Æg. puerilis morbus qui 151. f.Tr. puerilium morborum curatio 348.e.Æg.

pueritia calida atque humida 495. c.Aet. pueritia quando maximè periclitetur 20.b.Celſ.

Pulegium 415.a. Or. pulegii facultas 618.c.Æg.19.b.494.d.596 g.Or.15.g.Aet. pulegii in purgando vis 649.a.Æg. 125.a. Aet. 272.a.Act. pulegiũ balneis adhiberi 154.e.Aet. pulegiũ partui difficili mederi 671.a.Or.

pulegium agreſte 415.h. 421.f. Or.

Pulices delentia 628.b. Aet. 828.b. Myrepſ.

Pullus cohortalis quid alimenti præſtet 36.h.Celſ.

Pulmonis ſitus & qualitas 116.f. Ruff.63.e.Cel. pulmonis conſtitutio naturalis qualis 7. b. d. 29.g.Aret. 533.d. Or. pulmonis vtilitas ac neceſſitas 533. c. Or. pulmone maximè opus habet natura 157. f. Act. pulmonis temperiei dignotio 364. d.Æg.86.d.Or.183.b.Aet.

pulmonis lobi non impares ſicut iecoris 533.h.Or.

pulmonis affecti & alterati vrinæ quales 78.g.131.a.Act. pulmonis affecti quæ ſigna mala 28. a. Celſ. pulmone laborantes in locum affectum cur minus difficulter decumbant 755.e.Caſſ.

pulmonis thoracíſq; affectuum dignotio & curatio 156.c.218. c. Act.7.a.67.b.Ar. 200.d. Tr. 450. d.Æg.133.134.&c.658.a.Or.428. d.Aet.73.a.Celſ. pulmonis morbus qui ſanabilis 26. e. Celſ.

pulmonis morbos diſcutit peucedanum 47.c.Aet. ad pulmonis vitia 316.e.317.c.327.e. Mar. 425.g.428 f.Myr.

pulmonis abſceſſuum ſymptomata 29.f.Ar. pulmonis calori quid ſuccurrat 381. c. Myr. ad pulmonem corruptum reparãdum 316.d.336.f.Mar. ad pulmonis deſtillationes 309 d.Marc. ad pulmonẽ diſtillatione vulneratum 319.g.Mar. à pulmonis dolore quid præſeruet 336.a. Mar. pulmonis eryſipelas, eiúſq; curatio 200.e. Tr. pulmonis exulcerati vitio fœtidum olentib⁹ & purulenta excreantibus quid medeatur 314.f.Mar. pulmonis humiditatem quid exhauriat 265.h.Act.419.a.Myr. pulmonis icti ſigna 97.g.Cel. pulmonis inflammationibus quid medeatur 263.c.265.h.268.a.Act. à pulmonis inflatione quid præſeruet 337.b. Mar. è pulmone ſanguis erumpens cur non ita vt aliunde erumpens terribilis 11. b.Ar. pulmoni ſanguinẽ cum pituita excreanti quid ſubueniat 408.e.Myr. pulmo ſuffocationem quando inferat 428.d. Aet. pulmonis vlcerum curatio 90.a. Ar. pulmonis vlcera lac ſanat 77.c.Aet.

pulmonem expurgantia 481.d.Or. 144.g.Aet. pulmonẽ purgant, adiantũ 592.d.Or.8.b.Aet. amygdala 10.d. ceſtron 32.g.Aet. terẽbinthina 580.d.Aet.

pulmonis excretionem iuuat thymus 28.a. Aet. pulmonis humoribus craſſis & viſcoſis educendis valet heleniũ 24.h. Aet.

Pulmoniæ ſymptomata periculoſa 7.c.30.g.Ar. pulmoniæ conſiſtentis ſigna 8. b. Ar. pulmonariæ curatio 67. b.Ar. pulmonariorum victus 68.b.Ar. pulmonariis medicamẽta quæ vtilia 67.e.Ar. pulmonariis quid medeatur 394.b.405.d.406.a.407 c. 417.g.420.b.428.f.Myr.

pulmonis agnini, marini, ſuilli, vulpini, vires 637.e.Æg.90.g.Aet. pulmonis inter edulia qualitas & facultas 372.d.Æg.222.d.584. g.Or.185.h.Aet.

Pulſatiuus dolor 226.h.Aet.

Pulſus quid 380.f.Æg.844.a.Philar. 144.a.f.Act. pulſus quid indicent 45.g.Act. pulſus conſiderand⁹ & contemplandus quõ ſit 847.e.Ph. 37.a.Act. pulſum cõtrectanti medico quæ conſideranda 175.e.Act.

pulſuum agnitio & examen 143.g. Act. pulſuum cognitio vrinæ contemplationi exactæ neceſſaria 80.a.Act. pulſuum diſciplinam quàm vrinarum eſſe difficiliorẽ 46.a.Act. pulſuum notitiæ tractatio quot in partes diuiſa ſit 843.b.Phil.

pulſuum cauſæ & differentiæ 848. f.849.b. Ph. pulſuum diſcrimina & differentiæ 380.h.Æg.848. g.Phil.144.a.Act. pulſuum genera quot ſint 847.f.Phil. pulſuum iudicium quibus in rebus conſiſtat 849.b.Ph. pulſus motus quos affectus indicet 143. h. Act. pulſuum mot⁹ 144.a.Act. pulſuum motus ordinatus bonum ſignum 190.a.Aet. pulſus mutari quot modis ſoleat 845.e. Phil. pulſus mutationum cauſæ 384.c.Æg. 149.b. Act. pulſuum notæ 195.a. Aet. pulſuũ rhythmus quid ſit 849.d.Phil. pulſus vſus quis, & quotuplex 380.f.Æg.844.b.Phil.

Pulſus æqualitate & inæqualitate vt variet 848.c.Phil.144.d.Act. pulſus æqualis vnde 848.d.Phil. pulſus aeris ratione quomodo varient 846.d.Ph. pulſus æſtatis 147.f.Act. pulſus ætatis cuiúſq; quales ſint 846.d.Phil.147. e.Act. pulſus altus quid portẽdat 195.a. Aet. pulſus arteriarum quid ſignificent primariò 849 c.Philar. pulſus aſper qui 848.b.Phil. pulſus anni tẽporibus quomodo varient 846. b. Phil. pulſus autũni 147.f.Act. pulſus balneantium 148.d.Act. pulſus bis pulſans 146.e. Act. pulſus bis pulſans à caprizante quid differat, & vnde fiat 850. b.Philar. pulſus capriſſans, & eius cauſa 146.f. Actuar. pulſus capriſsãs à bis pulſante quid differat, & vnde fiat 850.b.Phil. pulſus cauſarum externarum aduentu quomodo varient 847. b. Phil. pulſus celer 144.g.Act. pulſus celeritas & magnitudo minùs bona quàm vehementia 147. b. Act. pulſus ciborum qualium quales 147. c.h. 148. a. e.Act. pulſus citatus qui 847. h.Philar. pulſus citatus & creber quid differant 849.a.Phil. pulſus κλονώδης 146.e.Act. pulſus κλονώδης & σπασμώδης quid differant 850. a. Philaret. pulſus commoderatus 144. b. Act. pulſus compreſſio quid 400.g Æg. pulſus conuulſiuus 146.d.Act. pulſuum cordis ratio & ſigna 103. d.Aet. pulſus creber vnde 848.b.Philar. pulſus creber & citatus quid differant 849.a. Philar. pulſus κυματώδης 146.c.Act. pulſus decurtatus 146. g. Act. pulſum deficere & intermori quid in cauſa ſit 765.f.Caſſ. pulſus deficiens quis 848.e. Philar. pulſus δίκροτος 146. e. Act. pulſus δίκροτος & δορκαδίζων quid differant, & vnde fiant 850.b.Phil.

pulſus doloris vehementis 148. g.Act. pulſus durus qui 144. h.Act. pulſus duri quid indicent 145.e. Act. pulſus durus vnde 848.b.Philar. pulſus exercitiorum qualium quales 148. c.Act. pulſus expergiſcẽtium 148. b. Act. pulſus febrientibus cur alteretur 764.d. Caſſ.

pulſus fluctuantes vnde 850. b. Philar. pulſus fœminarum 147. c. Act. pulſus fœtus ſexum indicat 782. g. Act. pulſus formicans 146.d Act. pulſus formicans à vermiculari quid differat 850. c. Philar.

pulſus gracilium 147. e. Act.

pulſus grauidarum quales 846. g.Philar. pulſus habitus corporis ratione quomodo varient 846. a. Philar. pulſus hyemis 147. g. Act. pulſus inæqualis 145. a. Act. pulſus inæquales quid portendant 145. d. Act.

pulſus inæqualis & inordinatus quid differant 849. c. Philar.

pulſus inæqualis vnde 848. d. Philar. pulſus inæqualis ſpecies 145.a.Act. pulſus inæqualitas accumulata, eiúſque differentiæ 145. c. Act. pulſus inflammationis cuiuſlibet 148. g. Act. pulſus inordinatio ordine quando potior 145.d.Act. pulſus intercidens qui 848.e.Phil.

pulſus intercidens & deficiens quid differant 850.a.Phil. 144.e. Act. pulſus intermittens quãdo mortiferus 144.d. Act. pulſus intermiſſio ablatione eiuſdẽ melior eſt 144.e.Act. pulſus lãguidus qui 848.a.Phil.145.a.Act. pulſus lãguor quid indicet 145. c.146. h. Act. pulſus languor malus 147.b.Act. pulſus lẽtus qui 847.h.Phil. pulſus lẽtus & rarus quid differant 849.a.Phil.

pulſus magnus, & eius ſpecies 144.g.Act. 847.g. Phil. pulſus magnus cur fiat & calor ſuccendatur febrientibus cum fluore correptis 764.e.Caſſ. pulſus magni in febre quibus 202.g.Aet.

pulſus magnus à vehemẽte quid differat 848. g. Philar. pulſus magni quid portendant 145.d. Act. pulſus marium 147. c. Act. pulſus μείουρος 146. g. Act. pulſus medii 384.b.Æg.

pulſus mediocris qui 847. h. Phil. pulſus mœrentium 148. f.Act. pulſus mollis vnde 848. b.Ph. pulſus μυρμηκίζων & σκωληκίζων quid differãt 850.c. Phil. pulſus ordinat⁹ inordinato quãdo melior 145. d. Act. pulſus paruus 144.g. Act. pulſus plenus qui 848.d.Philar. pulſus in quartana qualis 214.b.Aet.

pulſus rarus 145.a.Act. pulſus rarus vnde 848. b.Phil. pulſus rarus & tard' quid differāt 849. a.Philar. pulſus regionum locorúmque ratione quomodo varient 846. c. Philar. pulſus σκωληκίζων 146. c. Act. pulſus σκωληκίζων & μυρμηκίζων quid differant 850.c.Philar. pulſus ſexus cuiuſlibet qualis ſit 845. g. Philar. pulſus ſomni ratione quomodo varient 846.g. Philar. 147. g. Act. pulſus σπασμώδης 146. d. Act. pulſus σπασμώδης & κλονώδης quid differant 850. a. Philar. pulſus tardus 144. g.h. Act. pulſus tardi quid portendant 145.d.Act. pulſus tardus & rarus quid differant 849. a. Phil. pulſus temperiei ratione quō varient 845. g. Philar. 147. d.Act. pulſus turbulentus 146. e.Act. pulſus vacuus qui 848. d.Phil. pulſus vehemens 144. h.Act. pulſus vehemens qui, & vnde 848. a. Philar. pulſus vehemens quandiu 146.h.Act.
pulſus vehemens à magno quid differat 848.g.Phil. pulſus vehemētia bonū ſignū 147.a.Act. pulſus velox quid indicet 145. c.Act. pulſus veris 147.f.Act.
pulſus vermiculans 146.e.Act.
pulſus vermicularis à formicante quid differat 850.c. Philar.
pulſus vibratus qui 146.e. Act.
pulſus vibrati & bis ferientis diſcrimen 146. f. Act pulſus vini poti 148.e.Act. pulſus vndoſus qui, & vnde dictus 146. c. Act. pulſus voluptatem capiētium 148.f.Act.
Puls quid 36.f.Act. pultes ad dyſentericos 252. g. Trall. pulticula purgatoria 651.b.Æg.
pultacei humoris tumores quomodo curandi 743.h.Act.
Puluis oculorum perturbationem ſi induxerit, quæ medela adhibenda 300.d.Act.
Pulueres quid, quis eorum vſus, materia, & conficiendorum ratio 249.f.252.f.Act.665.c.Æg. puluerum compoſitiones variæ 725.a.Myrepſ. puluerum duratio & exhibēdorum ratio 249. f.Act.
puluis Æſculapius, ſiue Indus 305. h. Trall. puluilli caput denſantes 275. c. Act. puluis hepaticus nobilis 242. b. Trall. puluis inſperſilis Theodoſii 276. a.Act. puluis phos 174.g.Tr.
Pumex probatior qui ſit, & quomodo vtatur 454.f. Or. pumicis electio 27. f. Or. pumicis vis & facultas 626. c. Æg. 514.b. Orib. 69. a. Act. pumex vſtus 21.g.Or.
ad Punctus neruorum & muſculorum 228.h.229.c.e.Scr.
puncturæ oculorum quomodo ſanandæ 307.c.Act.
pungitiuus dolor 227.a.Act.
Punicorum malorum inter edulia qualitas & facultas 371. b. Ægin. 216.a. Orib. 29.f. Act. punicum malum cibo mixtum, animo delinquentibus ob igneas inflammationes, vtile 326.e. Trall. punicorum malorum in medicando facultas 639.b. Ægin. 507. e. Or. 50. d. Act. punici mali granorum ſeu acinorum vis 254. c. Trall. 639. b. Ægin. 507.e. Orib. 50.f. Act. è punicis malis confectio 393. h. 394. c.e. Act. 269. h. Act.
punici acidodulcis vſus 459. b. Ægin.
Pupilla 102.b.Ruff. 545.d.Orib. pupillæ partes & colores 102. b. Ruff. pupillæ dilatatio, eiúſque curatio 437.g.Ægin.300. c.324.a.Act. 184.c.239.g.Act. pupillæ tabes, eiúſque curatio 184.c. 239.h. Act. pupillis tenebras citra inflammationem offundentia quid extergeat & repurget 67.f.Act.
Purgari volenti quæ ſpectāda 197. f.198.g.199.b.Act.
purgantem facultatem duo ſignificare 478. a. Orib. purgantia venenoſorum ex cenſu eſſe 197. d. Act. purgantium medicamentorum ratio 477.c.Or. 197. c. Act. purgantium medicamentorū vſus 197.c.Act. purgantibus vti qui debeant 647.e. Ægin. purgantibus vtendum quando ſit 123.c.Act. purgantia medicamenta quomodo euacuent 647.a.Æg.
purgans medicamentum exhibiturus, quid præcipuè conſiderare debeat 330. f. Orib. purgantibus medicamētis quæ cautio adhibenda 283.a.Act. purgantium medicamentorū menſura indiuiduis applicari quæ ſolet, incerta 324.f.Or. purgantia medicamenta qualia qualibus danda 199.e. Act. purgantibus medicamentis admiſcenda quæ ſint 198. f. 199. a. 275. h. Act. purgantibus medicamentis indi quæ ſoleant 321. f. Orib. purgantium inſuauitas quomodo temperanda 199. a. Act. purgantibus medicamētis odorata cur admiſceri debeant & quando, & quando nō 11.c.Or.198.f.199. b.Act. purgantium vires quid adiuuet 198. f. Act. purgantia quies & ſomnus ſequi non debet 198. g. Act. purgantia iuuat motus mediocris 198.f.Act. purgantiū vſus ſi nihil proficiat quid faciendum 651.e.Æg.137.g.Act. purgatoriis efficacioribus quando vtendum 647.e.Æg.
purgantibus abſtinere qui debeāt 199.c.Act.
purgantia componenda quō ſint 127.e.Act. purgantium ſimplicium catalogus 647.c. Æg. 11.a. c.325.b.f.Orib.123.g.Act. 271.a. Act. purgantium compoſitorum catalogus 649.g. Æg. 56. e. Or.127.g.128.&c.Act.275.g.&c. Act.671.a.Myr.216.g.Scr.381.e. h.&c.Marc.
purgantia acria 198. f. Act. purgantia leuiter per infernas partes ex Dieuche 359. f. Orib.
purgantia mediocria 198.e.Act. purgantia mediocria præcedere debent 283.c.Act.
purgans per aluum, odoratui admotum 364. d. Or. purgantia per aures 22.e.Orib.144.a.Act. purgātia per inferna 818.f.Myr. purgantia per nares 14.c. Orib. 144.c. Act. purgantia ſanguinem 127. e. Act. purgantium per ſuperiores partes catalogus 325. b.Oribaſ. purgans per vomitum antidotus 427. a. Myr. purgantia per vrinam 343.f.Or.
purgantia aquam 127.b.Act. purgantia aures 144. a. Act. purgatorium capitis & neruorum 278.d.Act.37.h.38.a.Act. purgantia faciem 367.a.Act. purgantia renes 146. c. Act. purgantia veſicam 160. d. Act. purganda vlcera quomodo 709. d.Act. purgantia vulnus 83. c. Celſ.
purgantia medicamenta ad morbum articularem 615.a.c.Act. purgans medicamentum ad colicos 56. h. Or. purgans medicamentum ad elephantiaſin 57.a.e.364.b.Or. purgans medicamentum quod ſordes ventris accommodatè deducit, & ſimul thoracem & caput ſubleuat 362. f.Or.
purgās medic. è cydonio 361.a.Or purgans medicamentū è Damaſcenis 279.g. Act. purgās medicamentum è iure veteris galli 57.b.Or. purgans è rheobarbaro antidotus 456.h.Myr.
purgans citra moleſtiam medicamentum 136.a.Act. purgatorium efficax 338.g.Marc. purgans & exiccans, diuturnáque & liquida educens antidotus 436.b.Myr. purgās ſine periculo medicamentū 387.a.b. Marc.
purgantia antidota 427. a. 436. b. 456.h.457.e.h.458.c. 459.b. 460. c.e.g.464.c.Myr. purgans cōditum 839. e. Act. purgantia eligmata 677.a. Myr. purgans emplaſtrum 89. e. Celſ. purgantia epithemata 142.b.Act. purgans malagma 387.c.Marc. purgans malagma Miconis 87. f.Celſ. purgans placentula 56. g.383.c. Or. purgatoriorū ſalium cōpoſitiones diuerſæ 467. a.& deinceps.Myr.
Purgationes eiecit Aſclepiades 14. c. Celſ. purgationes non omnino dānandas eſſe 14.d. Cel. de purgationis exceſſu dictum Hippocratis 138.a.Act. purgationes quæ pernicioſæ 14.c.Cel.
purgatio quibus adhibenda, quando & quomodo 122. g. 123. e. Act. purgationes æſtu multo occupatis, niſi neceſſitas cogat, incommodæ 198. a. Act. purgationes podagræ & rheumatis an vtiles 843.g.poſt Myr. purgationis facilitas, & difficultas quomodo conſideranda 199. e. Act. purgationi ſeruiētes partes fluidæ fieri debēt 198.a.Act. purgationis tempus 647.f.Æg. purgationi tempus incommodum quod 198. a.Act. purgatione vtentium cuſtodia 651.c. Ægin.
purgationis impeditæ error duplex 138.a.Act. purgationi inhabiles qui 123. f.Act. purgatio inutilis quibus 123. f. Act. purgationes ſupernas qui difficulter ferant 322.e.Or.
de purgationum nimiarum exceſſu Hippocratis dictū 138.a.Act. purgationes nimiæ quando fieri ſoleant 477.e. Orib. purgationū nimietati & exceſſui quæ medela adhibenda 651.f. Ægin. 138. b. Act. purgationes nimiæ quomodo ſiſtendæ 141. h. Act. purgationes nimiæ ex ellebori potione factæ, quomodo ſiſtendæ vt vomitus comprimatur 341.g. Or. purgatio nimia mulieri ſi noceat, quid faciendum 80.b.Celſ.
purgationes admittere nolentibus aut nequeūtibus quomodo medendum 595.h.Act. purgationem bibere aut ſuſtinere ob infirmitatem non valentibus vtile malagma purgatorium 387. c. Marc.
purgatio atræ & flauæ bilis 132. h. 133.a.Act. purgatio capitis per nares 274. e. Act. purgationis menſtruæ ratio 781.e.Act. purgatio menſium nimia quomodo ſiſtenda 798 ß.f.Act.
purgatio in febribus 338. e. Tr. purgationes ictericorum 530.g. 531. 532. &c. Act. purgatio iſchiadicorum 581. b.Act. purgatio in oculorū doloribus 303. a.Act.
purgatio ex lacte 32.e.Celſ. purgatio ex malis cotoneis 298.b.& 341.g.Trall. purgatio ex rhodomelite 341.e.Trall.
Purgatis omnibus accidere quid ſoleat 167.b.Tr.
Purpurarum inter edulia qualitas 373.e.Æg. 225.a.584.a.Or. 88 h. Act. purpurarum vſtarum facultas 638.a.Æg. purpurarum opercula qua vi polleant 638. a. Æg. purpurarū teſtæ 96.f.Act.
Purulenti qui 26.c.28.d.Aret. 135. d.Or. purulētorum cauſæ & ſymptomata 28.e.g.Aret. purulētorum ſigna & curatio 217. a.Tr.135.d. Or. purulētorum victus 217. d. Tr. purulentorum medicamēta ſimplicia 220. a.Tral. purulentis lac quando dādum 218.c. Tr. purulentorum olera 218.g.Tr. purulentorum olera 218.g. Tr. purulentorum panis 218.f.Tr.
purulēti ex affectionibus quas defluxio excitauit, facti, quomodo curandi 112.e.Orib. purulentis abſque vlceratione, quæ conueniant 436.e. Æg. purulenta excreantibus quid medeatur 205.g.Scrib. 317.b. Marcell. ad purulentas excreationes 313. e.314.a.e.f.g.315.d.Marc. purulēti mictus curatio 232.c. Act. purulenta & mucoſa vrina 69. f. Act. ad purulentam vrinam 357.c Marc.
purulēta quid deducat 382. e. Mar.
Pus quid 98. f. Celſ. puris differentiæ 95.c.Act.98.f.Celſ. puris differentiæ pro diuerſa concoctione 82.d.Act. puris ſpecies 26.e.Aret.
pus quo tempore fluat 98.g.Celſ. puris ſigna 217. b. Trall. puris, vnde prodeat, notæ 282. g. Trall.
pus quale qualem vlceris concoctionem indicet 44.f.Act. pus in mediocri concoctione quale 92.h.Act. pus quod exſpui ſolebat, ſuppreſſum, in tabe mortiferum 28.b.Celſ.
puris defluxus ad inteſtina, ſtomachum, veſicam, quæ mala inducat, & quomodo ei medendum

90.f.Aret. puris ex iecinore in inteſtinum erumpentis notæ & ſymptomata 30.g.Ar. pus ex iecinore cruentum exiens, mortiferú 28.b.Celſ. pus pulmonem occupans quàm periculoſum 8.c.Aret. puris in renibus ex inflammatione orti ſymptomata & curatio 282.d.Trall. pus in ſtomachú defluens quomodo arcendum 90.g.Ar. pus in tabe quod ſalubre 26.g.Celſ. puri à veſica aut renibus eiecto aut tuſſi & vomitione educto quid conducat 254.f.Act. pus in vrina quid ſignificet 24.f.Celſ.

puris eruptioni victus conueniens qui 92.a.Ar. puris mictio vnde accidat 165.g.Act. pus mictum quid ſignificet 862.a.Th. ad pus reiicientes 262.f.Act.327 e.Mar.

pus quid arceat 230.d.Scrib. pus concoquentia & mouentia 83.b.Celſ. pus diſcutientia 436.d.Æg. pus ducentia 230.f.Scr. pus facit oleum mendeſium 21.g.Aet. pus gignentia 322.b.Act. pus maturans malagma 57.c.Celſ. pus mouentia qualia eſſe debeant, eorúmque catalogus 474.c.Or.63.b.Aret.83.b.Celſ. pus mouere ex omnibus aptiſſimè quid valeat 474.c.Or. pus purgat in pectore ſymphytum 54.b.Aet.

Puſillanimitas leproſorum 664.e.Aet.

Puſtularum genera, earúmque curationes 114.c.Celſ.414.g.506.d.Ægin. puſtulis mederi quid valeat 599.b.Or.822.b.Myr.402 g.411.f.412.c.Mar. ad puſtulá omnem 264.c.Mar.

puſtulæ aquoſæ oculorum partem quam infeſtent 299.e.Aet. ad puſtulas exulceratas 675.b.Aet. ad puſtulas faciei 323.b.f.Marc. puſtulæ in febribus exortæ quomodo curentur 234.g.Aet. ad puſtulas feruentes 319.g.Act. puſtularum nocturnarum curatio 506.f.Ægin.729.a.Aet. puſtulis oculorum quomodo medendum 436.e.Æg.309.h.Aet. 239.d.Act.121.c.Celſ. puſtularum quæ phlyctænæ vocátur curatio 627.b.Or. puſtulis pſydracibus quæ medela cóueniat 675.a.Aet. puſtulis puerorum quomodo medendú 348.e.Æg. 76.c.Or.177.a.e.Aet. puſtulis ſcabioſis & impetiginoſis quid medeatur & quomodo 64.b.Aet. ad puſtulas ſpótaneas in pudendis 689.g.Aet.

Putredo in amaris non gignitur 5.c.Aet. putredines oris quomodo remouendæ 657.e.Or.

putredinoſorum curatio 522.d.Ægin.

putrefacientia 24.a.Or.692.f.Aet. putrefaciens abſque dolore medicamentum 49.d.Or.

putrefactio quid 208.e.Aet. putrefactio in febrib⁹ putridis 209 a.Aet. putrefactione occidit mus araneus 618.β.d.Aet. putrefactionibus medetur ariſtolochia 12.a.Aet.

putrefactis membris quid ſubueniat 483.b.Myr.

putreſcentia quomodo conſeruanda 208.f.Aet. putreſcentibus gingiuis quomodo medendum 379.d.Aet. putreſcentium vlcerum curatio 522.b.Æg.

putridarum febriú deſcriptio 208.g.Aet. putridam febré accendi ſi calor humores occupet 202 c.Aet. putridæ febris notæ & curatio 319.a.320.b.Tr. vide Febr.putr.

Pycnocomon 436.g.Or. pycnocomi facultas 638.e.Æg.484.c. 506.g.Or. pycnocomi purgatoria vis & doſis 127.a.Ruff.325 b.327.d.Or.

Πυελὶς 115.d.Ruff. πυελίδες 119.f.Ruff.

Πύη quid 26.c.Aret.

Πυγαὶ 105.e.Ruff.

Πύλαι in iecinore 108.e.Ruff. πύλαι venæ 117.b.Ruff.

πυλωρὸς 108.b.Ruff.64.c.Celſ.

Pyrallides oliuæ 236.d.Or.

Πυρηνοειδὴς proceſſus 107.f.Ruf.550 a.Or.

Pyrethrum 436.h.Or. pyrethri facultas 369.b.638.e.Ægin.14.f. 22.c.482.h.483.a.506.g.608.c. Or.49.d.Aet.

Pyrgitarum paſſerum caro qualis 371.e.Æg. pyrgitis paſſerculis corydum ſimilem eſſe 475.g.Aet.

Pyriaton ſeu pyriephthon lac 80.a. 105.b.Aet.

Pyriateria phacota 469.c.Aet.

Pyritæ lapidis facultas & vſus 631.b.Ægin.68.a.Aet.114.h.Celſ. pyritæ candentis aceto extincti vſus 518.b.Æg.

Pyritidis nardi vires 634.e.Æg.

Πυρὸς. vide Triticum.

Pythagoras clarus medicus 5.d.Celſ.

Πυθμὴν in corde quid 107.g.Ruff. πυθμὴν in genitalibus quid 105.b.Ruff. πυθμὴν in hepate quid 108.e.Ruff. πυθμὴν in vtero quid 109.b.Ruff.

Pyxacanthos 41.a.Aet.

Pyxis acopon 687.b.Æg. pyxis emplaſtrum quomodo conficiatur 762.c.Aet.

Q.

Quadraginta annorum adeps 711 f.Aet.

Quadrantis pondus 701.d.Æg.

Quadratus ſiderum aſpectus 178.e.Act.

Quadrupedum in alimentis differentiæ 36.c.Celſ. quadrupedú animalium ventriculus, vterus, & inteſtina, qualis in nutrimento materiæ ſint 222.e.Or. quadrupes lactans quid aliméti præſtet 36.h.Celſ.

Quadruplicis circuli ratio & vſus 159.c.Or.

Quæſtui ſeruientium medicorum negligentia 44.b.Celſ.

Qualitatú, facultatúmque quæ illis inſunt, differentiæ in alimentis 24.c.Act. qualitatis proprietate attrahentia 484.d.Orib. qualitate nocentia 21.h.Act.

qualitatis expertia quædam emplaſtris indi 696.b.Aet.

qualitates ciborum otioſis conſiderandæ 171.d.Aet. qualitatum medicamentorum ordines quatuor 1.b.Aet. qualitas morbi in venæ ſectione conſideranda 132.g.Aet.

qualitates actiuæ & paſſiuæ quæ 59.c.Act. qualitates actiuæ duæ, paſſiuæ itidem duæ 89.g.Act. qualitas actiua quomodo caput afficiat 415.h.Ægin. qualitas intemperata capitis dolores excitat 415.g.Æg.

Quantitates cibi otioſis conſiderandæ 171.d.Aet. quantitas morborum vnde 588.c.Aet. quantitas & qualitas plenitudinis in venæ ſectione conſiderãda 119.g.Aet.

Quartana quæ, vnde, & quibus notis diſcernatur 172.a.Act. quartanæ febres quales ſint 42.c.Cel. quartana neminem iugulat 52.c.Celſ. quartana bis hominẽ non corripit 213.g.Aet. quartanæ febris origo 111.a.Act. quartanam generat caro bubula 93.e.Act. quartanæ iudiciú quod fit 193.b.Aet. quartanæ dignotio & curatio 339.h.Trall. 402.a.c.e.Æg.94.c.620.e.Orib. 214.e.Aet.172.a.211.a.Act.51.f.Celſ.

quartana ſi in tertiumdecimum diẽ perſeueret, quid faciendum 52.a.Celſ.

quartanæ victus 211.c.Act. quartanis medicamenta quæ conueniant 340.a.Tr.52.b.Celſ. ad quartanas medicamentum Galeni 55.b.Or. ad quartanas antidota 342.g.343.b.e.g.344.b.e.Trall. ad quartanas purgatorium 280.e.Act. quartanæ mederi quæ valeant 47.a.57.e.71.g. 652.b.Aet.262.g.264.g.265.g. 268.d.323.g.Act.385.h.386.f.g. 416.h.417.d.420.d.428.d.429.e. 774.d.Myrepſ.333.e.385.g.Marcell.

in Quartanæ acceſſionibus veratrú exhiberi 139.g.Aet. quartanariis circuitibus quid medeatur 255.a.Act. quartanæ horrori quid congruat 258.b.Act.

quartana æſtiua breuis 27.f.Celſ. quartana calida 341.c.Trall. quartanæ calidiores purgandæ 341.d.Tr. quartana duplicata & triplicata 172.c.Act. quartanarum duarum curatio 52.c.Celſ. quartanæ exquiſitæ dignotio 213.g.Aet. quartanæ ex flauæ bilis aduſtione curatio 340.g.Trall. quartana frigida 341.c.Tr. quartanæ puræ & non puræ quæ vel à liene vel ab hepate inflammato oriatur, vrinæ quales 77.h.Act. quartana triplicata 172.c.Act. quartana vetus rarò ſoluitur 52.d.Celſ.

Quarti diei iudicium 179.h.Act. quartus dies in febribus qualis 44.e.Celſ. quartus dies ei quẽ ſeptimus liberaturus eſt, in febre grauiſſimus 44.e.Celſ.

Quartidecimi diei in febribus vis 44.d.Celſ. quartumdecimum ante annum venam non ſecandam eſſe 120.c.Aet.

Quatuor digitis à ventre vmbilicus reſecandus 163.g.Aet. quatuor morbi tempora pertranſit ſeruandus æger 192.h.Aet.

Quercus vires 619.d.Ægin.597.f.Or.17.c.Aet.

Quies quibus conueniat 281.d.Or quies ventrẽ cohibet 465.f.Aet. quies poſt cibum aluo ſolutæ congrua 16.g.Celſ. quies ſub dio podagricis & chiragricis cóuenientiſſima 17.d.Celſ.

Quincuncis quantitas & pondus 701.d.Æg.842.Aet.

Quinquageſimo anno menſes mulíebres deficiunt 781.f.Aet.

Quinquefolii facultas 636.f.Æg. 505.e.607.e.Orib.46.d.Aet. quinquefolii radix 20.d.41.b.Orib.

Quinqueneruia 359.g.Myr.

Quintana febris 172.c.Act.

Quinti medici error 39.b.Aet. quinti antidotum 56.a.Or.

Quid cani & balneo cómune eſt? prouerb.261.a.Aet.

Quotidiana febris quæ, vnde, & quæ eius notæ 171.f.Act. quotidianæ febris genera 42.f.Celſ. quotidianæ febris vrinæ quales 78.b.Act.

quotidianæ febris dignotio & curatio 335.g.Trall.402.a.g.403.a.Æg.49.g.h.621.b.Orib.216.d.g.Aet.171.f.211.a.Act.51.b.Celſ. quotidiana febre laborantibus quando cibus præbendus 45.d.Celſ. quotidiana febre laborantibus qua geſtatione vtendú 116.g.Aet. quotidianæ victus 211.a.Act. quotidianæ febri mederi quæ ſoleant 126.g.Ruff. 47.a.Aet.262.g.268.d.Act.333.e. 385.g.Mar.

quotidiana falſa 172.b.Act. quotidianæ ex quartana factæ curatio 52.f.Celſ.

Quotidianæ nauſeæ quomodo curandæ 448.g.Aet.

R

R litera quare à nõnullis difficulter pronuntietur 388.h.Aet.

Rabioſorum morſibus quid medeatur 321.e.Act.

Rabiei canum cauſa & indicia 260 e.Aet. rabioſi canis morſus quomodo curandus 639.f.Or. 105.a.Celſ. ad rabioſi canis morſum præſtans medicamentum 55.b.Or.

ad Rabidum hominem potus 774.f.Myr.

Radiculæ inter edulia qualitas & facultas 369.e.Æg.220.a.244.e. 583.c.Or.28.e.Act.36.e.Celſ. radiculæ in cœna ſumptæ quid conferant 578.f.Or. radiculæ pituitæ expurgandæ quomodo adhibendæ 356.f.Ægin. radiculæ in medicádo vis 507.a.608.e.Or.

radiculæ aſparagus qualis 369.b.Ægin. radiculæ ſemen 325.d.Orib.

Radius 104.b.105.g.120.f.Ruff.551 e.Or.169.c.Celſ. radii fracti curatio 599.a.Æg. radius loco ſuo dimotus, per ſcalam quomodo reſtituendus ſit 173.g.Orib.

Radix dulcis 15.h.Aet. radicem duplicem herba quæ habeat 45.h.Aet. radices eſui aptæ quæ 369.c.Æg. radix rubra 355.b.Myr. radices ſex nominatim expreſſæ 540.g.Myr. radices venenatæ quæ 628.c.Aet.

radix in lingua quid 103.c.Ruff. 546.b.Or. radicum in organis vſus 163.c.Or. radices vnguium 546.d.Or.

Raiarum inter nutrimenta corporis qualitas 373.g.Æg.

Ramalis venæ facultas quæ 852.b.e.Theoph.

Ramicum differentia 166.g.Act. ramicis ortus 154.e.Cel. ramicis curatio 157.e.Celſ.
ad ramicoſos 394. e. f.395.g.Marcell.
ramicis adipoſi,aquei,& quo inteſtina, omẽtúmque prouoluitur curatio 234.a.Act. ramex aqueus quid 167.a.Act. ramicis aquoſi curatio 636.d.Orib. 234.a.Act. ramicibus aquoſis quæ medeantur 476.d.Æg.564. a.Myr. ramex aquoſus in pudendo muliebri 168.c.Act. ramicis gutturis differentia & curatio 565.d.Æg. ad ramicem gutturis è ſale compoſitio 41.a. Or. ramicis inteſtinorum cauſa 166.h.Act. ramicis inteſtinorum curatio 636.d.Or.234.a. Act. ramicem inteſtinorum quid iuuet 603.h.Or. ramicis omenti cauſa 167.a. & curatio 234.a.Act. ad ramicem pueri teneri 394.f.Mar. ramex varicoſus quid,vbi oriatur, & quomodo curetur 834.e.Aet.
Ranarum vires 616.d.Ægin.92.b. Aet. ranarum ſanguis ad quid 76.b.Aet.
ranam paluſtrem mutam venenatam eſſe 628.c.Aet. ranæ paluſtris ſumptæ ſigna & curatio 641.h.Aet.285.d.Act. ranam rubetam venenatam eſſe 628.c. Aet. ranæ rubetæ ſumptæ ſigna & curatio 546.a.Æg.285.d. Act.
rana in pueris,eiúſque curatio 186 f.241.f.Act.
ranunculus linguæ quid, & quomodo ei medendum 389.b.Aet. 445.f.Æg.
ranunculus herba, eiúſque facultas 412.g.483.h.Or.616.d.Æg. ranunculi radix & herba 19.b. Orib.
Raphanus ſeu radix edulis 323.g. Mar. raphani facultas 638.g. Æg.12.e.19. e.22.c.507.a.Or.49. f.Aet. raphanorum præparatio cum veratro albo 139.b. Aet.
raphaninum oleum ad quid 18.d. Aet.
Rapum 415.b.Or. rapi inter edulia qualitas & facultas 369.c.Ægin.219. a.249.c. 584.f. Orib. rapã venerem excitare 8.c.Or. rapi in medicando facultas 618. e.Æg.494 e.Or.16.c.Aet.
rapi aſparagus qualis 369.b.Ægin. rapi ſemen & radix 494. e. Orib.
Rarefacientium,aperientium,cõdenſantium,& ſtipantium ſeries 482.a.c.Or. rarefacientia cutem 102.d.Aet.
rarefactionis corporũ vſus & modus 516. f.Æg. rarefactionis venarum ſymptomata & cauſa 9.g.Aret.
Raſorius ſuccus 110.g.Ruff.
Raſpe 554.d.Myr.
Raſura oſſis quando & quomodo fiat 552.d.e.593.f.Æg.
Ratio imaginationis gubernatrix 11.b.Act. rationi obtemperãdum 17.f.Act. rationis vim implicatam expedit venus 118. a.Aet.
rationis læſæ cauſæ & curatio 422. a.Æg.
ratiocinationis læſio & ſedes 156. a.Act. ratiocinationi impeditæ venus medetur 355.c.Æg.
ratiocinatricis facultatis ſedes 19. g.Act. ratiocinatricis facultatis vis 19 g.Act. ratiocinatiuã facultatem lædit phrenitis 243. g.Aet.
rationalis medicinæ profeſſores quæ ſtatuant 6.a Celſ.
Ratis Latinis filicula 354. d.Marcell.
Raucedinis cauſa & curatio 447.f. 448.d.Æg.405.a.Aet.218.f.Act. raucedo ex aquæ mutatæ potu 359.a.Æg. raucedini quid medeatur 658.d. Or.53.b.Aet.407. b.449.d.Myr.205.a.Scrib.299.d. 302.f.Mar.
Rauus color qui 855.c.Theoph.
Recens ſurculus qui 282. d.Marcell.
Recidiuarum notæ 146.a. Act. recidiuam timebat Hippocrates niſi febris impari die deſineret 44.d.Celſ.
Rectum inteſtinum 118.d.Ruff. recti inteſtini extremitas non inter partes principales numeranda 687.a.Aet.
rectitudo vacuationis quando obſeruanda 193.c.Act.
Reduuiarum medela 732.f.Aet. reduuias reprimentia 108.f.Or. ad reduuias 771.e.Myr.
Reficiendis poſt longam ægritudinem quid conferat 364. c. Marcell.
Refrigerantia 55.e.Aret.70.d.247. c.591.a.612.f. Orib.15.a.Celſ. refrigerantia febrientibus proportione danda 209.e.Act.
refrigerantia abſolutè,abſq; ordinis adiectione 469.d.Or. refrigerantia moderatè,item in primo, ſecundo, tertio & quarto gradu 20.b.c.469.f. g.Orib. refrigerantia vehementer 269. d.Aet.
refrigerantes herbæ ex aceto capitis dolorem minuunt 49.h.Celſ. refrigerans potio 250. e.Act. refrigerans ſuccus quis 581. c. Orib.
refrigeratorium & corroboratorium humecti ſtomachi 456. g. Ægin.
refrigeratorum curatio 82.e.Or. refrigerationi corporis quid medeatur 368.d.Myr.
Regionibus quænam attribuãtur 366.g.Or. regiones quatenus ad ſolem pertinent ſalubres aut non ſalubres eſſe 372.b. Orib. regionis natura morbos nonnunquam generat 223.a.Aet. regio in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet. regionibus ſingulis vẽti vernaculi qui ſint, ſpurios eſſe 150.g.Aet.
regiones aquis vacantes & ſiccæ quales 369.e.Or. regiones calidæ,frigidæ temperatæque quomodo pulſus varient 846.c.Phil. regionum cauarum aer malus 150.b.Aet. regiones ſalſæ ac ſuapte natura perhumidæ, & cauæ, cur ſint morboſæ 369. c. Orib.
Regium antidotum 454.a.Myr. regium indicum collyrium 359. a.Aet. regium medicamẽtum 90.e.Aet. regiæ nuces 30.b. Act. regia poma 29.d.Act. regium ſuffumigium 840.d.Aet.
regius morbus, aliis arquatus, & aurigo 212.a.Scr.327.d.Marc. regius morb⁹,ſeu arquatus,poſt febrem tutus: poſt eum autem febris, lethalis eſt 61.c.Celſ. regii morbi indicium 857.h.Th. 61.c.Celſ. regii morbi cauſæ & ſymptomata 53.c.Ar. regio morbo laborantibus qui colores ob oculos verſentur 12. e. Act. regii morbi differentiæ, cognitio & curatio 474.c. Æg.665.d.Or.61.c.Celſ. regii morbi expertum remedium 665 d. Or. regio morbo quid medeatur 600.d.Orib.13.d. 58.b.c. 138.e.Aet.356.f.390.f.391.g.Myrepſ.212.a.Scr.327.d. Marcell. regio morbo incommoda aqua pluuia 152.f.Aet. regio morbo ex iecinoris obſtructione, quid conueniat 595.c.609.e.Or. vide plura in Arquatus,Aurigo, Icterus.
Regula certa de edulibus ſumẽdis 43.b.Aet.
Regulus (auis) 554.a.Aet.
Relaxantia ventrem 22.e.Act.
Remedia non niſi morbo perſpecto,adhibẽda 6.g.Celſ. remedia quando aptiùs extrinſecus in vulnerata parte adhibeantur 7.b.Celſ. remedia metaſyncritica 17.b.405.a.Or. remediũ præceps quærit angina 400. c.Aet.
Remiſſio quid 191.g.Aet. remiſſioni cuinam credendum 50. d. Celſ. remiſſionum tempora interdum eſſe liberalia, interdũ vix vlla 43.b.Celſ.
Renes, eorúmque ſitus 108.f.118. e.Ruff. 540.g.Orib.63.g.Celſ. renum munus proprium 548.f. Aet. renum qualitas & natura 39.c.Aret. renum ratio 540 g.Or. renum ſinus 39.d.Aret. renum ventriculi 63.g. Celſ renes lumbíque an quemadmodum bilioſa veſicula bileum humorem, & lien atram bilem ex ſimis iecinoris partib⁹ per ſuos meatus emulgẽt: ita & ipſi huic viſceri adiacentes, dilutum humorem & aqueum ſuperfluum attrahendo ex eodem loco,ſuſcipiant 852.d.Theoph. renes ſerum à venis & iecinore attractum in veſicam depellunt 166. d.Act.
ren dexter cur ſiniſtro elatior 540. g.Or.
renum affectiones quæ, & quomodo curandæ 278.e.Tr.464.g. Æg.143.g. 666.d.Orib.545.d. & deinceps, Aet.166.a.232. a.Act. 74.f.Celſ. renũ affectus quotuplices 39.d.Aret. renum affectorum vrinæ quales 79.a.132 b.Act. renes affectos quid indicet 72.b.Act. renibus affectis quid proſit 571.a.572.Aet. renum affectus acuti qui 16. a. eorúmque curatio 77.f.Aret. renum affectus diuturni qui 39. e.eorúmque curatio 92.d.Aret. renum vitium quæ notæ indicẽt 24.g.Celſ. renum vitia deteriora quæ 74.f. Celſ. renum vitiis qui clyſteres accommodati 355. d.Orib. renum vitiis quid medeatur 265. b.c.d. Act. 356.f.Myr.
ad Renum abſceſſus medicamentum 144.f.Or.265.b.Act. renes calculoſi calculis vacuari an poſſint 92.e.Aret. renum calculoſorum curatio 549.g.Aet. renes calculo obnoxios ſeruans medicamentum 28.e.Or. renum calculos atterit ſpongiæ lapis 69.c.Aet. renibus calculoſis medetur erinacei cinis 93. f. Aet. renes calculoſos purgat locuſta 94.g.Aet. renum cruciatibus vehementibus medendum quomodo 123. d.Ruff.
renum debilitas quomodo curanda 548.c.Aet. renum debilitati quid medeatur 369.d.372. a.374.c.375.g. 382.a.419.f.Myr. renum dolori conueniens medicamentum 208.e.Scr. renũ dolori quæ venæ ſectio conueniat 194.f.Act. renum dolori victus accommodus qui 125. a. Ruff. renum doloribus quid medeatur 265.e. Act.355.e.356. f.358.f.370. f.372. a.b. c.&c. 378. b.398.d.g.399.h.409.d.411.a.418 e.425.g.Myr.215.a.Scrib.310.e. 333.e.h.342. a.349.c. 352.h. 355. a.b.356.a.g.357.a.g.358.a.362.b. 364 c.d.405.g.406.a. 412.c.Mar. renũ duritiei curatio 467.f.Æg. 144.h. Or.560.e.Aet. renum exulcerationis curatio 91.d.Ar. renum exulceratorum purgatio 74.g.Celſ.138.d.Aet. ad renum exulceratione 257. d. Act. 355.a.Marc. ad renum grauedinem 358.f.Mar. renum imbecillitati quomodo ſubueniendum 145.b.Or. renum imbecillitati quid medeatur 266. g. Act. renum inflammationis & calculi diſcrimen 166.c.Act. renum inflammatione laborãtium ſigna & curatio 121.g.122. f.123.f.Ruff.281. d.Trall.144.c. Or.559.b.Aet. renum inflammationibus quid medeatur 262. g.324.h.Act. renũ lapide moleſtatorum decubitus 551.c.Aet. renum lapidibus quid medeatur 594.g.595.f.Or. 12 e.Aet. renũ obſtructionibus quid medeatur 595.a.Orib.12.g.Aet. renum percuſſorum ſigna 97.h. Celſ. è renibus ſanguini erumpenti quomodo medẽdum 467. c. Æg. renum ſuppurationis inflammationiſque curatio 123. f. Ruff.561.a. Æg. ad renum tumorem 355.a.b.Mar. ad renum tumorem & exulcerationem, etiamſi ſanguinolentam vrinam faciant 217.e.Scr. renum vlceribus quomodo medendum 92.d.Aret. renum vlceribus cataplaſmata accommoda 124.g.Ruff. renum vlcera lac ſanat 77.c.Aet.
renes lædentia 589.a.Or. renes obturant vina 45.d.Aet. renes purgantia 23.f.481.h.616. d.Or.146.c.Aet. ad renes purgandos quid valeat 580.d.Orib. 358.h.Marc. renes purgant, amygdala 10.d.cicer orobiæum 25.g. ficus 53.h. glycyſide 16.b. Aet.
ex Renibus educentia 23.d.Or.
renale emplaſtrum 549. c. Aet.
renalia medicamẽta 720.e.Myr. renalia pharmaca ad calculos 557.d.Aet.
ad reniculorum dolorẽ 362.f.Mar.

ad renunculos purgandos 361. c.Marc.
Renum inter edulia qualitas 372. c.Æg.221.g.584.b. Or.85.f.Aet. renes ſcincorum qua vi prædit ſint 519.f.Or.
Renutriendi graciles quomodo 172.c.Aet.
Repandatio quid 605.f.Æg.
Repanium 620.g.Myr.
Repellere quãdo præſtet 15.a.Or. repellentia 514.g.609.Æg. repellens & diſcutiens emplaſtrũ 325.b.Act. repellens humores à capite medicamentum 250.e. Marc.
Repercutientes facultates quæ dicantur 484.a.Or.
Replentia medicamenta ad vlcera 705.g.Aet.
repletio quid 192.d.Act. repletio communes morbos generat 223.a.Aet. repletio ſingultum facit 442.a.Aet. repletionis incommoda & curatio 354.e.Æg. 80.e.Or. repletione grauatis quid agendum 206.c.Act. repletionem euacuat venus 117. h.Aet.
repletionis infantium ſigna & curatio 348.d.Æg.
repletos lædit ardor 177.f.Aet.
Reponendis mẽbris vtilis laqueus 155.a.Or.
Reprimentia 24.a.Or. reprimẽdi vi pollere gargarizationes 93. g.Celſ. reprimentia & mollientia ſimul 40.c.Celſ. reprimentia ſine frigore 40.d.Celſ. reprimentia & ſimiliter refrigerantia 40.c.Celſ. reprimens & ſiccans medicamentum 208. a. Scr.309.e.Mar.
reprimentia eminentias 102.f.Aet.
Reptilia venenata hyeme pro mortuis latitant 802.f.Aet.
Repurgantia medicamenta, ad vlcera 705.d.706.Aet.
Requies antidotus 403.e.Myr.
Reſides aquæ 260.e.Orib. vide Aquæ reſides.
Reſidere velle, in acuti morbi impetu, malum indiciũ 21.d.Celſ.
Reſinarum differentiæ 437.b.Or. reſinarum facultas 639. a. Æg. 19.e. 22.a.27.a. 507.b. 608.f.Or. 49.h.697.f.g.Aet. reſinæ coctio 30.b.Or. reſinarum præparatio 50.b.Aet. reſinæ ad tumores induratos quæ adhibendæ 740.a.Aet.
reſinæ aceris vſus 504.f.Æg. reſinam piceam lignoſam in ſola Italia naſci 687. e.Ægin. reſinæ terebinthinæ electio 27.a. Orib.
Reſoluentia malagmata 81.f.86.a. Celſ.
Reſolutio quid, eiúſque cauſa & curatio 158.g.159.a. Tr.427.a.g. 428.e.g.429.e.Ægin.264.d.Aet. reſolutio in ſiniſtra parte cur fiat ſi meninx à dextra capitis regione ſauciata ſit: ſi à ſiniſtra, cur à dextra 761.e.Caſſ. reſolutionis diſcrimina 24.c.Aret. reſolutionis declinantis indicia 27.d.Celſ. reſolutionis perfectæ ſigna 25.f.Aret.
reſoluti qua geſtatione vti debeant 116.g.Aet. ad reſolutos vnguẽtum 612.a.h.Aet. reſolutis cõuenit vomitus 138.e.Aet. reſolutis mederi quæ valeant 60. c. Aret.357. g. Æg.608.c.Or.26.c. Aet.263.a.264.c. Act.353.b.357. f.358.c.365.d.386.g.425.g.462.d. 471.a.g.Myr.
reſolutæ partes quomodo noſcantur 159.a. Tr.
reſolutio dextra & ſiniſtra 24.h.Aret. reſolutioni diuturniori quomodo medendũ 159.g. Tr. reſolutorum membrorum cur tendantur alia, alia conuellantur & contrahantur 766.a. Caſſ. reſolutio membrorum quæ deſperata 29.e.Celſ. reſolutis mẽbris quid medeatur 266. d.322. g.Act. reſolutiones membrorum ſanat theriaca 652.d.Aet. reſolutioni neruorum depellendæ quæ ætas aptior 27.d.Celſ. reſolutio neruorum quando lethalis 28.g.Celſ. reſolutio neruorum quæ curabilis aut incurabilis 29.f. Celſ. reſolutioni neruorum curandæ aliena tempora quæ 29.f.Celſ. reſolutionis neruorum ſpecies duæ 62.b. Celſ. reſolutionis oculorum cauſa & curatio 322.g. Aet.125. b.Celſ. reſolutionis ſtomachi curatio 71.a.Celſ. reſolutio vẽtris in febre ſalubre ſignum 27. g.Celſ. reſolutio vteri quomodo curanda 817.f. Aet.
reſolutio ex frigida intẽperie 161. b.Tr. reſolutionis ex qualitate curatio 160.e.Tr.
Reſonitus quid ſit, & quomodo fiat 591.g.Æg.
Reſpirationis abolitæ aut deprauatæ cauſa 156.f.Act. reſpirationis commutatio vnde 156.e. Act.
reſpirationes celeres vnde 156.e. Aet. reſpiratio commoderata quando 156.e.Act. reſpirationum continuarum denſarúmq; cauſa 156.g. Act. reſpirationẽ denſam in ſignis peſſimis numerari 218. d.Aet. reſpirationes denſæ vnde 156.e.Act. reſpirationis difficultas vnde 156. f. 157.a.e.Act. reſpirationis difficultatẽ diu extrahi natura non ſinit 157.f. Act. reſpirantium difficulter remedium vnicũ 157. f.Act. reſpirationis difficultati quid profit 601.f.658.c.Orib. reſpirationes magnæ & raræ vnde 156. e. Act. reſpirationes maximæ vnde 156. e. Act. reſpirationes paruæ 156.e.Act. reſpirationis robuſtæ, quàm vociferatio præparauit, commoda 285.f.Or. reſpirationes raræ vnde 156.e.Act.
Retentricis facultatis ex frigiditate aut calore debilitatæ; curatio 221.g.222.b.Tr.
Reticularis tunica 107. d.Ruff.
retiformis plexus admirabilis 524. f.eiúſque vſus 525.b.Or.
Retrimentum thymi ad quid conferat 578.f.Or.
Reuellere volenti quid faciendum 194.f. Act.
reuulſio 344.f. quomodo ſit facienda. Ibid.Or. reuulſione quando vtendum 193.b. Act. reuulſionis cauſa quæ vena ſecanda ſit 9.e.Or.120.d.Aet.
Reuixiſſe quoſdã in funeribus 23. d.Celſ.
Reuocatio ſuffocatorum 404. b. Aet.
Rha 437.a.Or. rha temperamentum & vires 347.b.638.h.Ægin. 507.a.608.e. Or.49.g.Aet. è rha pontico antidotus 447.e.Myr.
Ῥάχις, eiúſque partes 103.g.105.d. Ruff. ῥαχίτης μυελὸς 107.c.110. c.Ruff.
Rhacoſis quid, & quomodo curãda 580.e.Æg.
Ῥαγάδες quid 231.e.Scr. ad rhagadas 293.e.387.g.388.e.g.390.a. Marc.
rhagadia, eorúmque curatio 135. c.Celſ. ad rhagadia 402.f.Marcell.
Ῥᾶγες in digitis quid 104.d.Ruff.
Rhagium 619.b.Aet.
Ῥαγοειδὴς oculi tunica 107.c. 115.f. Ruff.146.a.Celſ.
Rhamnus 437.a.Or. rhamni facultas 638.g.Æg.20.b.507.a.Or. 49.f.Aet.
Ῥαφή 106.b.Ruff.
Ῥάπτουσα eminẽtibus partibus idonea 100. e.Celſ.
Rhaſpe 462.g.Myr.
ad Rheda excuſſos 325.f.Mar.
Ῥηγμοχασμὸς 70.b.Celſ.
Rheticum vinum 71.g.Celſ.
Rheum 466.f.Orib. rheum eſſe centaurium maius 466.f.Orib. rhei vires 357.c.638.g.Æg.437. a.507.a.608.e.Orib.49.g. Aet. è rheo antidotus 425.b.Myr.
rheum barbarum à rheo Pontico diuerſum 355.a.395.e.Myrepſ. è rheobarbaro antidotus 367.b. 454.g.456.h.460.c.Myr. rheũ Indicum quid officinis 362.g. Myr.
Rheumati obnoxia membra quæ 839.b.poſt Myr. ad rheumata in arteriis conſurgentia 303. c. Mar. ad rheuma capitis 259. b.Mar. ῥεῦμα in oculo quid ab inflammatione differat 182. e. Act. ad rheuma totius corporis 263.a. Mar.
ad Rheumaticos 315. d. 319. e. f. Marc.
Rhinæ qualis inter alimenta ſint materiæ 225.g.Or.
Rhinarion collyrium 671.h.Ægin. 358.b.Aet.
Rhinema collyrium 357.e.Aet.
Rhinion collyrium 124.c.Celſ.
Ῥὶς 102. d. Ruff. ῥινὸς διάφραγμα 102.d. Ruff. ῥινὸς ῥάχις 102.d. Ruff.
ῥινεγχύτης 249.e.Mar.
Ῥίζα τῆς γλώσσης 103.c.Ruff.
Ῥιζωνυχία 104.c.Ruff.
Rhoa. vide Rhœa. è rhoa medici in vſum quid accipiant 50.f. Aet.
Rhodabſinthati præparatio 839. c.Aet.
Rhodacenæa 448.f.Myr. rhodacenorum malorum qualitas 371 a.Æg.
Rhodia puluillus 666.b.Æg.
Rhodia radix 437.g.Or. rhodiæ radicis vires 639.a.Ægin.507.d. Orib.
Rhodiacum ad carnem ſuperexcreſcentem continendam 49.d. Orib.
Rhodium glutinum 88.b.Aet.
Rhodites vinum 274.d.Or.
Rhododaphnes facultas 634.f.Ægin.19.e.21.a.507.e. Or.44.g.50. d.Aet.
Rhodomeli inueteraſcere poſtulat 368.d.Or. rhodomelitis confectio 669.b.Æg.274.d.Or.839. h.Aet.
Rhodoſtacti confectio 669.d.Æg. 775.c.Myr.
Ῥοαὶ ὀξεῖαι quid 200.e.Scr.
Ῥοία 545.e.Myr. rhœæ, ſeu mali Punici, facultas 639. b.Æg.507. e.Or.1.f.50.e.Aet.
Ῥοιάδος fiſtulæ moleſtia 41.a.Aret.
Rhœas in oculo quid, & quomodo curanda 435.e.557.f.Æg.335 h. Aet.183.e.238.g.Act. rhœas in ſede quid, & quomodo curetur 687.b.e.Aet.
Rhœas papauer 428.e.Or. rhœadis papaueris facultas 633.a.Ægin.42.f.Aet.
Rhoitæ præparatio 669.e.Æg.
Rhombus 226.a.Or.
Ῥώθωνες 102.d.Ruff.
Rhois facultas 20.b.21.c.507.f.Or. 50.f.Aet.
rhus arbuſcula 437. g.Or. rhois coriarii vires 639.b.Ægin.387.f. Aet. rhus obſoniorum 437.g. Orib.
rhois herbæ vires 645.d.Æg.
rhoidarii præparatio 73.h.Aet.
Ῥοῦς 110.f.Ruff. ῥοῦς ἐρυθρὸς, & quid ei medeatur 214. a.Scrib.376.d. Marc.
Rhyas in oculo quid, & quomodo curanda 183.e.238.g.Act.143.c. Celſ.
Rhypos, vide Sordes.
rhypodes emplaſtrũ 90.b. Celſ. rhypodes vbi adhibendum 100. e.Celſ.
ῥυπτικὰ medicamenta 295.d.Act.
Rhythmus in pulſu quid 381.g.Ægin.849.d. Phil. rhythmicorũ & arrhythmorum pulſuum ratio 381.g.Æg.
Rial armenigos antidotus 465. e. 466.c.Myr.
Ricinum 325.d.Or. ricini ſeminis & foliorum vires 626. b.a. Æg.499.f. Or.33.d.Aet. è ricini ſemine oleum cicinum fieri 18.c.Aet.
Ricini à cane auulſi ſanguis quem vſum habeat 435. d.Ægin.76.b. Aet. ricini ouium quomodo pellantur 31.g.Aet.
Rigor ſæpius febrem cõciliat 202. f.Aet. rigoris curatio 61.b.Ar. ad rigorem 366.c. 409. b.413.b. 420.b.429.e.430.d.Myr. rigori medentur, abrotonum 7. c. agaricum 8.a. calamintha 29.c. Aet.
ad Rigorem ceruicis 320.d.f.Mar. rigor febrilis vnde 410.c.Ægin. rigoris in febre immodici curatio 410.b. Ægin. rigori febrili caleſcere nequeunti quomodo medendum 403.d.Æg. rigores neruorum in ceruice niſi in quatuor diebus perimant, non periculoſi 67.c. Celſ. rigoris neruorum in ceruice curatio 67 c.Celſ. rigoribus neruorum an ſanguinis miſſio conueniat 67.d.Celſ. rigor ex pituita vitrea ortus, quomodo tollendus 124.d.Or.
Rimarũ ani cauſæ & curatio 586. e.Æg. rimarum in digitis & pedibus curatio 498.e. Æg.637. b.Or. rimis digitorum cancri medentur 94.f.Aet. ad rimas manuum & pedum & labiorum 823.a.824.a.Myr. ad rimas ſciſſuráſque oris 291. f. Marcell.

rimæ plantarum quomodo ſanandæ 735.f.Aet. rimarum in pudendis ac ſede curatio 478.g. Ægin. ad rimas pudendorum medicamentum 689.c.Aet. rimæ vteri quomodo curētur 836 b.Aet.
Riſus in inſania vnde 248.d.Aet. riſus Sardonius vnde dictus, & quomodo curandus 548. f.Æg. 644.a.Aet.286.e.Act. riſus Sardonius cui morbo accidat 430. f.Ægin.
Robur quid ſit 117.e.Aet. robur & auxilium præſtant grata 237. d.Aet. robur hominis in coitu debilitari 117.e.Aet.
roborans medicamentum 394.b. Myr.
robuſtiſſimi qui 186.b.Aet.
Rodentia medicamenta 83.e. Cel.
Romæ mentagram graſſari 375.h. Aet. romani quomodo far præparent 498.a.Aet.
romana Adriani antidotus 357. a. Myr.
Rores vnde 151.a.Aet.
Roſa 437.f.Or. roſarum facultas 639.a. Ægin. 466.f. 507.d.608.g. Or.50.d. Aet.305.d.Act. roſa inter frigida numeratur 1.c.Aet. roſa cum aceto capitis dolori prodeſt 49.g.Celſ. è roſis antidotus 381.c. e.h. 382.b. 389.g. Myr.
roſæ campeſtres 363.f.Myr. roſa canina Græcis cynocytis 294. f.Marc. roſa ſyluatica, aliis canina 207.c.Scr.318.c.Marc.
roſaceum collyriū 309.b. Act.281. d.Marc. roſaceum emplaſtrū quomodo paretur 773.e.Aet. roſacei mellis confectio 238 g. Aet.775.a.d.Myr. roſacei olei facultas 20.a.21.d.Or. roſaceum cum aceto magis penetrat 138.a. Trall. roſacei olei præparatio 280.a.674.e.Or.19.f. Aet. roſacei olei confectiones variæ 280.a. Orib.775.776. Myr. roſaceum zulapium 250 c.Act.
roſata nouella antidotus 403. c. Myr.
roſati præparationes 129.a.Aet. roſatum ſuffumigiū 841. a.Aet. roſati xeromyri præparatio 837 g.Aet.
Roſmarinus 426.f.Or.
Roſtrum ſuillum quale 85.c.Aet.
ad Roſus hominum ſiue animaliū 373.g.Mar.
Rubea trochiſcata 788.f.Myr.
Ruber fluxus mulierum quomodo curetur 800.ß.b.Aet. vide Fluor ruf.
Rubetæ ſpecies duæ 641.g.Aet. rubetæ noxæ quomodo medendum 627.b.Aet.
Rubeus color 855.f.g.Theoph.47. a.Act.
Rubia 414.c.Æg. rubia Græcis polygonum 253.b.Mar. rubiæ radix 480.h.Or. rubiæ tinctorum facultas 26.b.Aet.
Rubicundam faciem quid faciat 367.c.Aet.
Rubificantia 83.c.86.d.Aret.160.e. Aet. rubificās Aſclepiadis medicamentum 821.a.e.Myr.
Rubore vultus cur perfundatur iratis & palleſcat timidis 762. d. Caſſ. ruborem inducentia 18. b.406.a.Or.
Rubræ tinctorū radicis vires 621. a.Æg.
Rubricæ facultas 697.c.Aet. rubricæ coctio 29.f.Or. rubricæ Sinopicæ electio 27.g.Orib. rubricæ Sinopicæ vires 617.g. Ægin.
rubrica impetiginis ſpecies 115.d. Celſ.
Rubi facultas 616.c. Ægin. 595.e. Or.14.c.Aet. rubi folia, germina, flos, frutex, fructus & radix qua vi polleāt 19.g.21.e.493 d.Or. ruborum fructus immaturi 20.f.Orib. rubi radix amuletum ad dentitionem 166. c.Aet.
rubi canini vires 629.c.Æg.501.a. Orib. rubi canini folia 483. g.Orib. rubus Idæa 412.g. Orib.
Ructus coaleſcentis & putreſcentis cibi nota eſt 72.b.Celſ. ructus corruptionis ſignum 460. e.Aet. ructum vitiati alimenti cruditate laborantes cur edant 765.d.Caſſ. ructibus in acriū ciborum vſu ſiquis tantùm alleuetur, reliquis autem lædatur, quale indicium 356.e.Ægin. ructum mouet aqua calida 154. a.Aet. ructum ſedat ceſtron 32 h.Aet.
ructus acidus lientericis bonum & amicum ſignum 509. b. Aet. ructus acidus vnde 159.d.Act. ructum acidum generant caſei 80.b.Aet. ructus acidus vnde oriatur, & quomodo curetur 233.e.Tr. ad ructationes acidas 329.f.332.f.Marc.255.h.263. a.Act. ructus fœtidi hepatis exulcerati ſymptoma 516.d.Aet. ad ructus inſuaues 333.e.Marcell.
Rufa calidiora 6.g.Aet. rufa vina ſanguinem generant 45.c. Aet. rufa vrina quid indicet 196.f. Aet.
rufum emplaſtrum enhæmon celeriter ad cicatricem perducens 89.a.Celſ.
Ruffi de clyſteribus 347.a.Orib. ruffi de glandibus 358.c.Orib. ruffi de purgantibus medicamētis 321.h.Or. ruffi de rebus venereis 300.f.Orib. ruffi hiera ſimplex 57.c.Orib.
Rugæ formæ corporis detrahunt, at non nocent 186.a.Act. rugas arcentia 443.e.Æg. rugas tollentia 353.d.Æg.
rugis ventris quomodo medēdum 837.a.Aet.
rugoſa facies ne fiat 366.f.Aet.
Rumicis vires 629.h.Æg.39.d.Aet. è rumice emplaſtrum quomodo conficiatur 766.a.Aet.
Rupes 105.d. Ruff.
Ruptionum cauſa & curatio 517. d.Ægin.731.a. Aet.190. d.246.a. Act. ruptio oculorum parti cui propria 300.b.Aet. rupta in oculis quomodo curāda 647. d.Or.
ruptorum & conuulſorum curatio 108.b.629.d.Or. ruptis & cōuulſis quid conueniat 594.d 601 f.Orib.320.f.Act. ruptis quid medeatur 52.d.Aet. 319.e.327.f. f.329.b.d.f.Mar. ad rupta cōponenda 385.b.Mar.
ruptura quid 226.f.Aet.
Rutæ vtriuſque deſcriptio 435.d. Orib. rutæ vtriuſque facultas 355.e.634.c.637.b. Æg.14.e.19. e.21.d.f.505.g.583.c.607.f.Orib. 47.d.Aet. rutam cum cerato ventri impoſitā fluori alui prodeſſe 79.a.Celſ. ruta libidinem obtundit, & cur 8.e.Or. ruta ſemen corrumpit 793.a.Aet.
rutæ decoctum 13.b.Orib. rutæ ſeminis vires 583.d.592.c.Orib.
ruta hortenſis 21.b.Or. ruta ſylueſtris 21.c.505.g. Or.50.c.Aet. rutæ ſylueſtri venenum ineſſe 628.d.647.c.Aet. rutæ ſylueſtris aſſumptæ incōmodis quomodo medendum 551.a.Æg.
rutaceum emplaſtrum quomodo præparetur 774.f.Aet.

S

Σάβανον 400.g.Myr.
Sabina herba 413.g.Or. ſabinæ herbæ facultas 617.a. Æg. 19.e. 21.f.480.h.493.g.556.a. Or.15.a. Aet.
Sabinum oleum 17.h.Aet.
Sabini de temperie regionum 370 g.Or.
Sacchari Arabici & Græci differentia & vires 632.f.Æg. ſacchari roſacei confectio 776. c. 518.d.Myrepſ. ſaccharum roſaceum laxatiuum Italorum 394 g.Myr.
Sacculi ex milio aut panico facti aluo ſolutæ fouēdæ idonei 249. c.Trall.
Sacrum quid ſignificet 21.b.Aret. ſacra Galeni 279.a.Act. ſacra amara Galeni 278.a.Act. ſacræ Logadii compoſitio 279.d. Act. ſacra Memphitæ 279.d. Act. ſacræ Ruffi Epheſii miſtura 279.c.Act.
ſacra herba 46.g. Aet.413. e.Myrepſ. ſacra herba ſaluia 25.a. Aet.
ſacer ignis, eiúſque curatio 109.c. Celſ. vide Ignis ſacer, & Eryſipelas.
ſacer morbus & herculeus 151.d. Tr. ſacri morbi etymologia 21.b.Aret. ſacro morbo medetur, armeniacum 71.d.muſtela 92.c.Aet.
Sagapenum 438.a.Or. ſagapeni facultas 639.d.Ægin. 507.g.Or. 50.h.698.c.Aet. ſagapeni præparatio 30.e.Or.
Saginata animalia gracilibus in nutrimento præſtant 372. b. Ægin.
Sagittas quid protrahat 264. b. Marc.
Salis genera varia 5.e.Aet. ſal præſtantior qui ſit, & quomodo vratur 451.a.Or. ſalis facultas 612.e. Æg.20. f.21. g.22.c. 514.f. 593.b.Orib.70.g.Aet.33.e.Act. ſalis affrictus ad quid 591.g.Aet. ſalis & nitri coctio 29.f.Orib.
ſal & nitrum ſcarificationi quando adhibenda 66.d. Aret. ſal ſero lactis cur adiiciendum 578. d.Or. ſal ſubſterni fomentationis loco quomodo debeat 119.c.Aet.
ſalis calidi ſuccus anginis efficaciſſimus 68.c.Celſ. ſal contritus & cerato miſtus, pectoríque ſuperimpoſitus, peripneumonicis prodeſt 73.d Celſ. ſal humidus neruorum rigoribus cōfert 67.e.Celſ.
è Sale linimentum 322.h.Act.
ſalis flos quas vires habeat 263.f. Trall.613.a. Æg.14.f. 21 g.143. e.593.Or.71.a.Aet. ſalis ſpumæ vires 613.b.Ægin.71.b.Aet.
ſal ammoniacum 366.b.Myr. ſalis ammoniaci facultas & vſus 70.g.Aet.306.d.Act. ſalis cathartici confectio 385. d.e. 387. d.Marc. ſal dodecatheos 461. g.Aet. ſal foſſilis 451.a.Or.70. g.Aet. ſal gemmæ 366.f.451.c. Myrepſ. ſales Iamblichi 463.e. Aet. ſalis Indici facultas 401. b.c.Æg. ſal marinus 70.g.Act. ſalium medicatorum catalogus 467.a.a.Myr. ſales Poletis 463 f.Aet. ſal purgatorius 650.f. Æg.134.g.Aet. 280.c.Act. ſalium theriacorum compoſitio 655.g. Æg.653.e.Aet. ſalium theriacorum facultas & vſus 653 e.655.f.Aet. ſal ex viperis vſtis 171.g.Aet. ſal vſtus 451.a.593. c.Or.71.a.Or.
Salamandra, eiúſque facultas & vſus 438.a.Or.641.b.Aet. ſalamandra calfacta eduliis incidit 616 ß.e.Aet. ſalamandram venenatam eſſe 628.c.Aet. ſalamādræ cineris vires 639.d.Æg. ſalamandræ ictus ſymptomata & medela 618 ß.a. Aet. ſalamandræ in cibo potúue aſſumptæ ſigna & medela 545.e.Æg. 641.b.Aet.285. b.Act.225.a.Scr.
Salcæ olei præparatio 23.f.838.d. Aet.
Saliri condiríque quorúmnam animalium corpora poſſint 249. e.Orib.
Saliua 110.e.Ruff. ſaliuæ facultas & vſus 640.a. Æg.19. c.518. b.Or.82.a.Aet. ſaliua canis rabidi quàm venenata 813.c.Aet. ſaliua hominis ieiuni bdellio admiſta quæ ſanet 14.f.Aet.
ſaliuæ plenum os quid indicet 20. f.Celſ. ſaliuam ducentia poſt purgationē adhibita 153.h.Tr. ad ſaliuæ exundātiam 210.f.Scr. 326.b.Mar.
Saliunca quid 549.a. Ægin. 354.c. Myr.
Salicis facultas 623.e. Ægin.497.g. 600.a.Or.29.a.Aet. ſalicis flos & folia 10.c.Or. ſalicis ſuccus 21.f.Or.
Salſamentorū in nutrimento qualitas & facultas 89. f.Aet. 32.g. Act. ſalſamentorum carnis vires 643.a.Ægin. & ad vomitum vſus 578.f.Orib. ſalſamentis conficiendis carnes aptæ & ineptæ quæ ſint 89.f. Aet. ſalſamenta fluuiatilium & paluſtriū piſcium 231.e.Or.
ſalſamentum ex ſquilla ad comitiales 121.c.Orib. ſalſamenta quartanis idonea quæ ſint 342. d.Trall.
Salſa quæ 1.e.Aet. ſalſi natura & facultas 463.e.Or. ſalſum calefactum amarum fit 5.e.Aet. ſalſorum vis 609.e.Æg. ſalſa vlcus in ſummitate cutis inducere poſſe 483.g.Or.
ſalſa qualis inter alimenta ſint materiæ 25.c.Act. ſalſa febribus quotidianis quæ conueniāt 337. c.Trall.
ſalſa balnea 154.g.Aet. ſalſæ pituitæ ſigna 590.g.Aet. ſalſus ſapor amaro propinquus 5.d.Aet.

ſalſus ſuccus 110.g.Ruff.
Saltare & exilire quid differant, & quis vtriuſque ſit vſus 298.b.Or. ſaltationis ad nates commoda 298.d.Or.
ſaltatrices non purgantur naturaliter 803.b.Aet.
ſaltatoris vnguentum 610.α.f.Aet.
Saluia 417.a.Or. ſaluiæ facultas 620.b.Æg.19.b.495.h.Or.24.h. Aet.
Salutaris herba aliis ſpina alba 347 d.Mar. ſalutaria in ægroto ſigna quæ 377.f. Æg.
ſalubris potionis compoſitio 270. a.Act. ſalubris victus ratio 199 f.Act.
in Salute deſperata auxilia calumniæ non proſtituenda 211.g. Aet.
Salpæ qualis in nutrimento ſint materiæ 227.a.Or.
Sambuci vires 612.e. Ægin.490.g. Or.9.c.Aet. ſambuci in purgando facultas 325.b.326.d.Or. 274.a.Act.
Samius aſter meatus obducit 2.b. Aet.
Samia terra 452.d.Orib. ſamiæ terræ facultas 617.g. Æg.20.a. 512.g.596.f.Or.65.d.Aet.
Sampſuchi temperamentũ & vires 639.d.Ægin.21.b.f.438. b.507.g. Or.50.h.Aet. ſampſuchinum oleum 610.α.e.Aet.
ſampſychum 362.g.Myr. è ſampſycho antidotus 432.c.457.c. Myr.
Sanabilia tantùm curatione aggrediunda 222.a.Aet.
Sanatio quid ſit 688.α.e.Aet. ſanatio contingit ex eo quod eſt cõtrarium affectioni 173.a.Aet.
Sanalia vlcus Syri quodnam appellent 178.c.373.e.Aet.
Sandalii laquei ratio & vſus 156.a. Orib.
Sandaracha veterum quid 564.e. Myr. ſandarachæ electio 28. a.458.g.Or. ſandarachæ facultas 639.d. Æg.483.b. 516.c.609. h.Or.5.h.74.b. Aet.288.f.306.d. Act.83.c.Celſ. ſandaracham venenatã eſſe 628.d.Aet. ſandarachæ potæ ſigna & curatio 550.d.Æg.647.a.Aet.
Sandycis facultas 639.d.Æg.20.a. 21.g.Or.74.b.75.c.Aet. ex ſandyce ceratum quomodo paretur 775.b.Aet. è ſandyce medicamentum 325.f.Act.
Sandyx collyrium 352.f.Aet.
Sanguificationis inſtrumentũ 149. c.Act. ſanguificatio affecto iecinore vitiatur 150.b.Act.
Sanguinalis herba 436.b.Orib. ſanguinalis(ſeu ſãguinaria) herba Græcis polygonõ 40.d. Cel. 249.b.282.e.285.g.Marc. ſanguinalis herbæ facultas 637.g. Ægin.506.c. Or. 48.e.Aet. 40.d. Celſ.
Sanguineorum fluxuum curatio 594.a.Aet. ſanguinei humoris influentis ſigna 589.h.Aet.
ſanguinolentum ſuccum remittit hæmatites 66.g.Aet. ad ſanguinolenta excuſſientes 314.a. g.h.315.b.c.Mar.
Sanguis 110.e.Ruff. ſanguinem calidum natura non eſſe 67.d. Celſ. ſanguis hepatis index 184.b.Aet. ſanguinis conſideratio ac mutatio 15.f.Act. ſanguinis affectus 23.d.Act. ſanguinis reliquorúmque humorum apparatus 43.f.Act. ſanguinis differentiæ,earũmq; cauſæ 15.g. Act. ſanguinis color, habitúſque inſpiciendus 31. e. Celſ. ſanguinis confectio 81. g.82.b.Act. ſanguine per concoctionẽ vitiato, vrina quoque vitiatur 44.f.Act. ſanguinis exactè concocti in venis ſigna 93. a.Act. ſanguinem dominari quæ vrina indicet 857.g.Th. ſanguinis immutatio vnde 16.f. Act. ſanguinis qualitates ex vrina quomodo cognoſcantur 861.b.c.Theoph. ſanguis perfectus quando generetur 92.g. Act. ſanguis in vrina quid indicet 24.f.Celſ.
ſanguinẽ ad albedinẽ vergere quãdo contingat 92.h.Act. ſanguinis affati & hypoſtaſis ſimilaceæ vrinæ differẽtia 71.e.Act. ſanguinis auerſio quomodo fiat 31.d.Celſ. ſanguinem ad biliorem naturam conuerſam eſſe quid indicet 163.f.Trall. ſanguinis biliſque complexui quomodo medendũ 602.c.Aet. ſanguinis coitus ſub cute 190.c. Act. ſanguinis coitus ſubter cutem,ſeu ἐκχύμωμα, quomodo curetur 629.b.Or. ſanguinis collecti in vtero,periculum 133 f.Act. ex ſanguinis copia qui ægrotant quomodo curãdi 592 d.Aet. ad ſanguinis corrupti egeſtionem 370.d.Marc. ſanguinis deglutiti curatio 304.d. Act. ad ſanguinis deiectionẽ 389.e.Marc. ſanguinem deiicientibus vtilis antidotus 265.f. Act. ſanguinis deſtillationes grauidis periculoſæ 784.e.Aet. ſanguinis deſtillationibus medetur bolus Armenius 66.d.Aet. ſanguinis detractio per venas 30.b.Celſ. ſãguinis detractionis ars præcipua quæ inſit 30. d. Celſ. ſanguinis detractio ex quacunque parte,prodeſt 163.b. Trall. in ſanguinis detractione morbi genus conſiderãdum 30.d.Celſ. ſanguinis detrahẽdi tempus 30 e.Celſ. in ſanguinis detractione quomodo brachium deligandum 31.f.Celſ. ſanguinis detractio per cucurbitulas 31.g.Celſ. ſanguinis detractio in febribus 210. e.Act. ſanguinis heminæ ſex cur quibuſdam detractæ 9.b.Or. ſanguinis eductio ex partibus pectoris 419.g.Aet. ſanguinis effluuium æſtate periculoſius 11. a.Aret. ſanguinis effuſio modis quot fiat 9.f.Aret. ſanguinis eruptio animi deliquium inducit 227.g.Aet. ſanguinis eruptionem muſculorum compreſſione incitari 318 c.Marc. ſanguinis eruptionibus medendum quomodò 716. c. Aet. ſanguinis eruptioni ſubuenientia 206.f.Scr. ad ſanguinis eruptiones ſiccum pãchreſtũ 522. f.Æg. ſanguinis eruptioni medentur, gypſum 72.b. lapis hieracites 69.e. Lyſimachia herba 41.c. ranæ vſtæ cinis 92.c. Aet. ad ſanguinis eruptionem ex arteria, pectore vel pulmone 318. a.c.Mar. ſanguinis eruptio ex auribus quomodo ſiſtẽda 289.f. Aet. ſanguinis eruptionibus externis quid ſubueniat 326. e. Act. ſanguinis eruptioni ex partibus interioribus quid medeatur 205.g.Scr.317. a.318.a.c. Mar. ſanguinis eruptio ex naribus quomodo ſiſtenda 294. d. Act.402.β.f.Ægin. ſanguinis eruptionibus è naribus quæ medeantur 201.a.228.f.Scrib. ad ſanguinis eruptiones nimias, & omnes; antidotus 361.f.427.b. Myr. ſanguinis eruptionibus quibuſlibet quid medeatur 201. d.Scr. ad ſanguinem excreantes 315.g.336.f.Marc. ſanguinem excreãti vetuſtæ tuſſis moleſtiã quid eximat 312.f.g.Mar. ſanguinis excretio naturalis impedita,arte iuuanda 38.e.Act. ſanguinis expuendo reiecti qualitas, & curatio 9.b.68.d.Aret. ſanguinem expuentibus quid conueniat 608.f.Or. ad ſanguinis exuberantiam nimiã 318 f.Mar. ſanguinis fluxus facilis quomodo fiat 313.c.Or. ſanguinis fluxus in febribus 233.b. Aet. ſanguinis fluxus per hæmorrhoidas vtilitas 162.g.Act. ſanguinis fluxus ex hirudinibus quomodo ſiſtendus 10.h.Orib. ſanguinis fluxui in mulieribus quid medeatur 359.c.Myrepſ. ſanguinis fluxum ex vteri venã diſrupta ſiſtens 256.d.Act. ſanguinis globuli per ſudorem in cutim diſtributi 87.e.Act. ſanguinis grumos in ventre quomodo diſcutias 452.e.Æg. ſanguinis grumis quid cõferat 658. f.Or. ſanguis mictus quid ſignificet 862.a.Theoph. ſanguinis micti cauſa 165.g.Act. ad ſanguinis mictũ 251.e.254. f.256.f.257.d.265.b. Act.208.a. Scrib.355.a.e.357.c.359.b.361.e. Marc. ſanguinem mingentibus cum dolore,quid medeatur 218.b.Scr. ſanguinis mictus per circuitum 40.c.Aret. ſanguinem per circuitum mingentes quomodo curãdi 548.f.Aet. ſanguinis mittendi ratio 565.h. Æg. ſanguinis mittendi ſcopi 9.c.Orib. ſanguinis mittendi menſura & quantitas 9.c.307.a. Or. ſanguinis mittendi pericula 31.g.Celſ. ſanguinis miſſio quibus conueniat 30.c.Celſ. ſanguinis miſſio in quibus morbis expediat 305.c.Or. in ſanguinis miſſione quæ potiſſimũ conſideranda ſint 307.e.Orib. ſanguinis miſſio vires ſpectat; nõ ætatẽ, nec qd in corpore ſit 30.c.Celſ. ſanguinis miſſionẽ in quibus corporibus partiri oporteat 306.c.Or. ſanguinem mittendum eſſe ab ignobiliſſimis partibus 10.f.Or. ſanguinis miſſio copioſior, item partior,in quibus facienda 9.d.Or. ſanguinem mittere vſque ad animi defectionem quibus opus ſit 305.g.Or. ſanguinis miſſionẽ in brachio perperam factam, triplicem errorem poſt ſe trahere 308.g.Orib. ſanguinis mittendi ex cubiti vena modi tres 9.f.308.e.Or. ſanguinis miſſio ex vena iuxta minimum digitũ 166.a.Trall. ſanguis miſſus à magnis pedũ digitis 156. c.Tr. ſanguinis miſſio in lethargo 150 a.Tr. ſanguinis miſſio an melancholiæ conueniat, & quibus & quando 88.a.Aret.163.c.Tr. ſanguinis miſſio phreniticis neceſſaria 147.a.Tral. ſanguinis miſſioni in pulmonaria quæ ſubſtitui poſſint 67.d.Aret. ſanguinis multitudo catocham generat 246.e.Aet. ſanguinis pòti & in ventriculo hærentis color 160.f.Act. ſanguinis profluuii notæ 23.h.Celſ. ſanguinis profluuio intermoriẽtesquo pacto reficiendi 100.h. Celſ. ſanguinis profluuium ſiſtentia 630.e.Or. ſanguinis profluuii remedium 109.c.Or. ſanguinis profluuio in mulierib' quid medeatur 358.c.360.b.&c.417.f. 426. h.430. b.Myr. ſanguinis profluuiũ ex naribus 191.f. Tr. ad ſanguinis profluuium è veſica,medicamentum 145.a.Orib. ſanguinis profluuium in vuluæ morbo quomodo curãdum 80. c.Celſ. ſanguinis profuſio per ſubſultum vnde 190.c. Act. ſanguinis profuſionis in vulneribus remedia 99.c.Celſ. ſanguinis redundantia,duplex 566. a.Æg. ſanguis redundans cur euacuandus 119.f.Aet. ſanguinis reiectionum ſymptomata diuerſa,cauſæ, notæ & curatio 8. d.68.d. Aret.211. a.Trall.450.h. Æg.133.a.135.b.658.d. Or.418. g.420.d.&c. Aet.160. f.220.b. Act. ſanguinis reiectio qualibet horribilis præterquã ea quæ ex pulmone ſit 11.a.Ar. ſanguinis reiectiones periculoſæ quæ, quæ non 68.e.Ar. ſanguinis reiectionibus balnea quæ commoda 359.f.Æg.155.a.Aet. ſanguinis reiectioni emplaſtra & epithemata quæ accommoda 69.d.Ar. ſanguinem reiicientibus locis quæ adhibenda medicamenta externa 69.c.Aret. ſanguinis reiectioni venæ ſectione quomodo & quando ſubueniendum 68.f.Aret. ſanguinis reiectioni victus accommodus qui 70.f.Aret. ſanguinis reiectionem ex vaſorum ruptura fieri quomodo deprehendamus 211.b.Tr. ſanguinis reiectioni febris ſi ſuperuenerit, quæ medela adhibenda ſit 70.f. Ar. ſanguinis reiectioni mors ſi vicina, quæ medela adhibenda 71.a.Aret. ſanguinis reiectione lapides aliquando excretos fuiſſe 447.g.451.c.Æg. ad ſanguinis reiectionem compoſita 423.f.Aet. ſanguinis reiectioni quid medeatur 658.d.592. g.595.e.599.a. Or.8.g.17.f.155.a. Aet.417.d.421.e.Myr.208.a.d.e. Scr.314.f.316.b.327. e.Marc. ſanguinis reiectatio ex deſtillatione quomodo curanda 133.a. 134.b.Or. ad ſanguinis reiectionem ex ore manantis 318.e. 319.f.Mar. ad ſanguinis reiectionem ex tuſſi 360.a.Myrepſ. ſanguinem ſpumantem excreantes pulmonis vitio laborare 25.a.Celſ. ſanguinis ſputi cauſa 221.g.Act. ſanguinis ſputũ ex nimia venere aliquando oriri 117.f.Aet. ſanguinis ſputũ

curatio 450.h.Æg.220.c.f.Act. ſanguinis ſputo medicamenta quæ conueniãt 251.d.256.f.257.b.h.261.h.263.e.264.f.266.a.Act. ſanguinis ſputo medentur, centaurea 32.a. cornu ceruinum 91.b. lapis hæmatites 66.h. mentha 26.g. rubus 14.c. ſaluia 25.a. ſanguis hœdinus 76.b. terra Lemnia 65.c. theriaca 651.g. Aet. ſanguinis ſputo ex acris humoris deſtillatione quomodo medendum 214.h.Trall. ſãguinis ſtillationis curatio 402.ß.f.Æg. ſanguinis ſuperfluitas mortis cauſa 593.a.Aet. ſanguinem tuſſi eiiciẽtibus nulla adeſt ſpiritus difficultas 158.c.Act. ſanguinem tuſſi reiectantibus medentia 301.g.315.g.333.e.Marcell. ſanguinis vacuatio incommoda quibus & quando 192.f.Act. ſanguinis vacuandi menſura 567.a.Æg. ſanguinis vomitus cauſæ & dignotio 160.f.Act. ſanguinem vomere in febre peſtiferum 23.c.Celſ. ſanguinis vomitus curatio 452.e.Æg.224.g.Act. ad ſanguinis vomitum ſubitum 318.f.Marc. ſanguinem vomẽtibus quid medeatur 353.a.358.g.361.f.380.e.390.e.391.g.410.b.416.a.417.b.e.418.d.425.g.430.d.436.f.439.d.e.440.e.f.g.h.441.a.b.c.d.e.f.g.h.Myr.315.g.Mar.

ſanguinis ex parte aliqua fluentis ſpecies tres, & quæ mitior grauiórque 70.b.Celſ. ſanguinis infrà ſecedentis dignotio 162.f.Act. ſanguini vel ſurſum vel deorſum delato vndecũq; profluat, quid medeatur 360.a.395.c.396.f.402.f.408.e.Myr. ſanguini ex aluo ſecedenti vtile remediũ 254.d.Act. ſanguinis ex arteria efflu ẽtis qualitas 10.a.Ar. ſanguinem arteriarum ſiſtens medicamentũ 122.a.Aet. ſanguinis ex aſpera arteria reiecti ſymptomata 9.d.10.f.Ar. ſanguini ex auribus profluẽti quomodo medendum 185.f.Trall.289.f.Aet. ſanguini ex auribus profluẽti vtile pharmacum 300.e.Act. ſanguinem è brachio quidam ſcorpione ictis miſerũt 106.c.Celſ. ſanguinis è capite eductio quomodo fiat 420.a.Aet. ſanguinis è capite profluẽtis ſymptomata & cauſæ 8.f.Ar. ſanguinis è coſta reiecti ſymptomata 9.d.10.h.Aret. ſanguinis ex faucibus erũpentis ſigna 212.a.Tr. ſanguinis è gula effluẽtis qualitas & ſymptomata 10.b.9.d.Aret. ſanguinem hæmorrhoidũ quæ ſiſtant 685.ß.d.Aet. ſanguinem hæmorrhoidũ confeſtim reprimens 141.b.Orib. ſanguinis è iecore aut liene promanantis ſymptomata 9.e.Aret. ſanguinis è iecore profluuia omnium maxima 14.b.Ar. ſanguis iecinoris infirmitate & calore excretus qualis 162.g.Act. ſanguinis per inteſtina aut ex hæmorrhoidibus fluẽtis dignotio 162.f.Act. ad ſanguinem per inteſtina iactantes 371.e.Marc. ad ſanguinem ex interioribus fluentem 376.c.389.g.Mar. ſanguinis è naribus fluxus quomodo ſiſtendus 110.a.Or. ſanguinis ex membrana cerebri, aliiſue locis profluuio remedium 93.d.Celſ. ſanguis ad nares & ſedem decurrens in menſibus quomodo ſiſtendus 797.ß.c.Aet. ſanguinis ex naribus eruptio quid ſignificet 199.f.Aet. ſanguinis naribus profluentis cauſa 185.e.Act. ſanguinis è naribus profluxuri indicia 174.e.Act. ſanguis ex naribus ſæpe fluens quid indicet 25.c.Celſ. ſanguinis è naribus profluuio immodico quomodo medendum 191.f.Trall.402.ß.f.443.b.528.c.Ægin.241.a.Act. ad ſanguinis è naribus profluuium immodicũ 304.c.Act.288.a.289.c.Marc. ſanguis è naribus fluens in pueritia ſi ceſſet, quid portendat 24.c.Celſ. ſanguinem naribus eliciens epithema 281.c.Act. ſanguinem per nares ducit crocodilion 37.a.Aet. ſanguinis ore eiecti quot modi 8.d.Aret. ſanguinis ore erumpentis remedia 446.f.Æg.290.a.309.e.310.c.e.Mar. ſanguinis è pectore erũpentis cauſæ & ſymptomata 9.c.10.g.Ar. ſanguinis è pectore eductio 419.g.Aet. ſanguinis ex pedũ digito magno detractio, excitat comitiali morbo collapſos 256.e.Aet. ſanguis è principali mẽbro effracto profluens, mortiferus 9.d.Ar. ſanguinis pulmone reiecti ſymptomata 9.d.10.f.Aret. ſanguinis pulmone reiecti cauſa & curatio 220.b.Act. ſanguinis in pulmone thoracéque coacti & tuſſi eiecti curatio 221.f.Act. ſanguis è renibus profluens non nimium periculoſus 16.e.Aret. ſanguinis è renibus erumpentis ſymptomata 40.e.Aret. ſanguinis è renibus erũpentis curatio 467.c.Æg. ſanguinis è thorace erumpentis ſigna 211.g.Scr. ſanguini in thorace dolorem excitãti quid medeatur 380.d.Myr. ſanguinis vaſe exeſo reiecti ſigna 211.c.& curatio 214.d.Tr. ſanguinis è vaſis ore patefacto erumpentis ſigna 211.d.Tr. ſanguinis ex vaſorum ruptura reiectionem fieri quomodo deprehendamus 211.b.& quomodo curãda 212.b.Tr. ſanguinis è vena effluẽtis qualitas 10.a.Aret. ſanguinis tum ex vena tum ex arteria erumpentis curatio 527.b.Æg. ſanguis in ventrem cõfluens in pus vertitur 25.c.Celſ. ſanguinem in ventre concretum quid diſſoluat 608.d.Or. ſanguinis è vẽtriculo erumpentis qualitas & ſymptomata 10.e.Aret. ſanguinem è vẽtriculo inteſtiniſve ictis vulneratiſque manantem retinens 256.c.Act. ſanguinis è veſica erumpentis ſymptomata & curatio 41.c.Ar.567.c.Aet. ad ſanguinem de viſceribus per os reiectantes 264.a.Mar. ſanguinis ad vngues ex ictu procurſus 190.d.Act. ad ſanguinem per vrinam vel aluum reddẽtes 309.e.376.d.Marc. ſanguinis ex vtero erũpentis curatio 482.a.Ægin. ſanguis in vulneribus quis malus bonúſue 98.h.Celſ. ſanguinem in vulnere, ſi parum fluxerit, è brachio mittendum, & in quibus potiſſimùm 99.f.Celſ. ſanguinis in vulneribus profuſionis curatio 99.c.Celſ. ſanguinem ex vulnere fundentibus prodeſt aqua pota 153.f.Aet.

ſanguinem attenuans pharmacum 276.e.Act. ſanguinem bonum & moderatè craſſum quæ gignant 584.d.Or. ſanguinem bonum haurit venæ ſectio 175.e.Aet. ſanguinem detrahens medicamentum 125.f.Ruff. ſanguinem educentia 343.g.Or. ſanguinẽ ducens epithema 281.f.Act. ſanguinem per vrinas quid educat 607.b.Or.45.g.Aet. ſanguinem euacuantia 492.a.Æg. ſanguinis euacuationis menſura 307.a.Or. ſanguinẽ extenuans pharmacum 317.c.Mar. ſanguini generando vina quæ accommoda 45.b.c.Act. ſanguinem purgãtia 127.d.Aet. ſanguinem purgat porrum 49.b.Aet. ſanguinem purgantia per vrinam 357.c.Æg. ſanguinem purgare per vrinam quid valeat 596.a.Or. ſanguis ſiſtẽdus quomodo 716.g.Aet. ſanguinem ſiſtentia 461.g.527.d.575.h.Æg.396.d.630.e.Orib. ſanguinem ſiſtentia medicamẽta 717.f.718.Aet. ſanguinem ſiſtens antidotus 427.a.Myrepſ. ſanguinem ſiſtens compoſitio 304.e.Act. ſanguinem ſiſtunt, plantago 12.c. ſmaragdus 70.d.Aet. ſpongia vſta 609.e.Orib. teſtæ ouorum vſtæ 87.d.Aet. ſanguinem ſupprimentia 82.g.Celſ.213.g.Scrib. ſanguinem ſupprimens malagma 87.c.Celſ. ſanguinis ſupprimendi vim habet galla 33.b.Aet. ſanguinẽ turbantia 480.e.Æg. ſanguinẽ viſcoſum quæ generant 105.e.Aet.

ſanguinis in medicando facultas 19.c.Or. ſanguinis animantiũ diuerſorum in medicando vires 611.f.Æg. è ſanguinibus antidotus 656.e.Ægin.449.d.Myrepſ.

ſanguinis bubuli, caprini, leporini, ac porcini, inter edulia qualitas 372.e.Æg. ſanguis columbæ vel palumbi vel hirundinis oculis ſuffuſis ſanguine quum extrinſecus læduntur, commodiſſimus 125.f.Celſ. ſanguis columbinus ad quid 75.g.Aet. ſanguinem iugulati gladiatoris potum comitiali conferre 61.a.Celſ. ſanguis hircinus 279.g.Trall.555.b.Aet. ſanguinem hominis recèns iugulati potum comitiali conferre 86.h.Aret. è ſanguine humano tincto panniculo medicamẽtum ad comitiales 156.h.Tr. ſanguinem taurinum venenatum in cibo potúve eſſe 628.d.Aet. ſanguinis taurini poti ſigna & curatio 549.e.Æg.287.h.Act.

Sanguiſugæ alendæ & applicandæ quomodo 122.f.Aet. ſanguiſugæ deuoratæ remedia 226.g.Scrib.315.h.Marcell. ſanguiſugæ potæ remedium 107.b.Celſ.

Sanies qualis, & quid à ſanguine differat 98.f.Celſ. ſanies mala quæ 99.a.Celſ. ſaniei è faucibus ad interiora deſtillanti quomodo medendum 64.c.Aret. ſaniei in ventrẽ confluxus periculoſus 90.f.Ar.

è Santalis pharmacum 250.c.Act.

Santonicum 438.d.Or. ſantonica herba Græcis abſinthium 372.e.Mar.

Sani qui maximè 186.b.Aet. ſani difficilè purgantur 122.g.Aet. ſani facilius famem quàm ſitim ſuſtinent 46.e.Celſ. ſanis quæ agenda ſint 11.a.Celſ. ſani iacentis habitus 20.h.Celſ.

ſanitas morbo prior quomodo 163.a.Aet. ſanitas quomodo expendenda & imaginanda 139.f.140.a.Act. ſanitas quomodo tuenda 163.e.Aet. ſanitatem tuentia 263.c.277.f.Act. ſanitatem conſeruans vinum 275.c.Orib.

ſanitas antidotum 263.b.Act.412.g.Myr. ſanitas antidotus cur dicta 376.d.Myr.

Sapa 357.d.Myr. ſapam dulcem eſſe 1.g.Aet. ſapa vnde fiat 266.e.Or. ſapæ facultas 621.d.Æg.266.e.Orib.33.c.Act. ſapæ ex caricis aliiſque medicamentis confectæ vſus & vis 448.f.Ægin.

Saponis vires 639.e.Æg. ſaponis confectiones variæ 777.g.778.a.Myr. è ſapone emplaſtrum quomodo paretur 760.f.Aet.

ſapo Andreæ comitis 275.g.Aet. ſapo Conſtãtini 667.a.Æg.275.f.Aet. ſapo Gallicus 367.g.Aet. ſapo repellendi vires habens 53.c.Or.

Saporum differentiâ quomodo tẽperamenta & vires ſimplicium cognoſcãtur 609.d.Æg. ſaporis proprietates medico tenẽdæ 1.d.Aet. ſaporum temperamẽta 1.d.Aet. ſapores quomodo ex aquæ guſtu pernoſcendi 1.g.Aet. ſaporem hebetat aqua 3.c.Aet.

ſaporem aromaticum habet ſion 52.a.Aet. ſapores inæqualiter linguæ ingrati, ventriculum affectum indicant 22.g.Act. ſapores omnium aptiſſimi, dulces 463.f.Or.

Sapphiri vires 631.d.Æg.70.c.Aet. è ſapphiro antidotus 453.b.Myrepſ.

Saprotes xylon 51.a.Aet.

Σαράκινος quid 367.c.Myr.

Sarcites 534.g.Aet.

Sarcocele 154.f.Celſ.

Sarcocolla 438.c.Or.488.d.Myr. ſarcocolla Latinis argemonia 278.b.Mar. ſarcocollæ facultas 639.e.Æg.20.d.507.h.Or.51.a.Aet.305.a.Act.

Sarcophagus 82.c.Celſ.

Sarcotica pharmaca 422.c.Aet.

Sarda 231.c.Or.

Sardianarum glandium vſus 548.c.Æg.

Sardonia herba venenum 628.c.Aet. ſardoniæ herbæ ſumptæ ſigna & curatio 548.f.Æg.286.e.Act. ſardonius riſus quid, & quæ eius remedia 548.f.Ægin. ſardonius riſus vnde dictus 286.c.Act.

ad Sartum vulnus 228.g.Scr.

Sargi (piſces) 226.h.Or.

Sarmentum

Sarmentum 445.g.Or.
Σάρξ 110.c.Ruff.
Satietas, & quid in ea ſpectandum 12.d.Celſ. ſatietas nimia inutilis 12. c. Celſ. ſatietas nimia anginæ cauſa 399.h.Aet. ſatietas quæ inediam ſequitur periculoſa 35.a.Celſ. ſatietas vitanda 114.e.Aet.
Σάτω 360.e.Myr.
Satureia 420.b.Or. ſatureia aliis cunila 215.a.Scrib. 344. f. Marc. ſatureiæ facultas 19.e. Or. 28.c. Aet.
Satyriaca medicamenta varia 777.a.780.a.Myr. ſatyriaca antidotus 661.c.Æg. ſatyriaca Oribaſii 578.c. Aet.
Satyriaſis quid, eiúſqueſymptomata & curatio 18.d.80.a.Ar.477.f. Æg.663.f.573.g.574.b.Aet. ſatyriaſis cui ætati & ſexui magis propria 18.g.Aret ſatyriaſis elephas morbus cur dictus 51.a. Aret. ſatyriaſi mulierum quomodo medendum 823. a. Aet.
ſatyrion 438 c. Orib. ſatyrii facultas 639.e.Ægin. 507.h.609.a. Or.51.a.Aet. è ſatyrio antidotus 266.g.Act.374.d.Myr.
Satyrorum figura 18.c.Aret.
Σαῦρος Latinis lacerta viridis 380.e. Marc.
Sauri piſces 226.f.Or.
Saxatiles piſces 31.b.Act.
SaxifragaGræcis ſcolopẽdros355.e. Marc. ſaxifrag. vires 639.e.Æg.
ad Scabidam impetiginem 321.g.h. 322.b Marc.
ſcabiei & lepræ diſcrimen 187.g. Actuar.502.g.Æginet. ſcabiei origo & curatio 169.b.170.a. 243.e.Actuar.502.g.Ægin.637. e.Or. ſcabiei quid medeatur 593.d.595.b.611.a.Or.276.g.314 b.319.c.326 c.e.329.d.Act.487.f. 488.g.h.Myr.234.h.235.a.Scrib. 261.d.321.h.Marc. ſcabiei remedia varia 825. d.827. b. 828.a. Myr. ſcabiei medetur capræ cornu 91.b. lapathum 39.d. myrobalanum 13.f. ſulphur 72.d. vitis alba 10.d. vrina 81.f.Aet. ſcabiem exterit cardamomũ 30. f.cicer orobiæum 25.g.Aet. ſcabiem excoriat ranũculus 14.d. Aet. ſcabiem generat caro bubula 84.e.Aet.
ad ſcabioſos 261.d.Mar.
ad ſcabiem capitis 256.g. Marc. ſcabiei inflammatæ ſubuenit oleum laurinum 19.a.Aet. ſcabiei ouium quid medeatur 31.g. Aet. ſcabiei palpebrarum medetur ſerum 79.e. Aet.
ſcabioſæ veſicæ curatio 145.d. Or. 564.a.Aet.
Scabræ ſiccæque lippitudini quid medeatur 309.g. Act. vide ſcab. Lippit.
Scabriciei capitis quomodo medẽdum 285.c.Aet. ſcabricies mẽti quomodo curanda 369.d.Aet. ſcabrorum vnguiũ curatio 733. g.Aet.
Scalæ membris prolapſis & dimotis reſtituendis aptæ 168.f.& deinceps,Orib.
Σκαλάθιον in organo quid, & cuius vſus 164.c.Or.
Scalm° in organis quid, eiúſque vſus 165.f.Orib.
Scalpelli vſumemplaſtrum explens 767.d.Aet.
Scalprum lenticulatum 593. a. Æg.
Scammonia 440.d.Orib. ſcammoniam ſtomacho noxiam eſſe 457.h.495.a.Æg. ſcammoniæ vires 640.f.Ægin.12.b.Or. ſcãmoniæ in purgando vires & doſis 648.b.Æg.325.c.328. e.Orib. 124.c.Aet.271.c.Act. ſcammonia quibus danda, quibus non 124.b.Aet. ſcammoniæ ſucci in purgando vires 382.f. Marc. 139.g.Tr.
Scamnum Hippocratis 190. a. Or.
Scampiuza 464.f.Myr.
Scandicis inter edulia qualitas & facultas 369.a.Æg. 218. f. Orib. ſcandicis medica vis 640. f. Æg. 19.d.21.e.508.g. 109.h.Orib. 52. b.Aet.
Scaphoides os 552.g.Or.
Scapulæ 546.c.Or.169. a.b. Celſ. ſcapulas mouentes muſculi 558. e.Or. ſcapularum oſſa 550. g. Orib. ſcapularum os latum 103.g.Ruff.
ad ſcapularum dolorẽ 411.f.Marc. ſcapularum fluxioni quid medeatur 324.f.Act. ſcapulæ fractæ chirurgia 596. b.Ægin.
Scarificationis ratio & vſus 10.e. 316. c.Or.122.e.Aet.195. h. Act. ſcarificationem mulieribus non probè purgatis, itémque aliis pleriſque affectionibus prodeſſe 317.a. Or. ſcarificationi ſal & nitrum quando adhibẽda 66. d.Aret.
Scarolachanum 527.a.Myr.
Scarus 227.e. eiúſque caro 224. b. Or.88.e.473.g.Aet.
Σχασηρίας 157.c.Or.
Σχίδια Hippocratis 190.a. Orib.
Schinos 444.e. 509.g.Or.54.c.Aet. Vide Lentiſcus.
Σχίσμα 105.c.Ruff.
Σχιστὸ lapidis vires & vſus 305.f. Act.513.e.Or.67.a.Aet.
Σχοῖνος 444.f.Or. Σχοῖνος Latinis iuncus 57.d.Celſ.221.a.Scrib. vide plura in Iuncus.
Sciendi intelligendique diſcrimina vnde 18 c.Act.
Scillæ facultas 624.e.640. g. Ægin. 19. d. 22. e.393. d. 440. g. 568.g. 610.a.Or.52.b. Aet. ſcillæ aſſandæ ratio 440.g.Or.
ſcilla in lethargo vtilis 150. c. Tr. ſcillæ inter edulia qualitas 373. f.Æg.89.b.Aet. è ſcilla ceratũ quomodo præparetur 775. e. Aet.
ſcilliticorum paſtillorum præparatio 648.b.Aet.640.e.789.d. Myr.
Scincus 440.f.Orib.376.a.Myrepſ. ſcinci facultas 97.a. Act.374.g. Myr.
ſcinci partium circa renes vires 640 g.Æg. è ſcinco antidotus Mithridatis Eupatoris 264. b. Act.
Scirrhus quid, quotuplex, vnde, & quomodo curandus 517.g. Æg. ſcirrhi curatio 114.d.636.a. Or. 246.b.Act. ſcirrhos diſſoluens atque digerẽs medicamẽtũ 115. e.Or. ſcirrhos emolliẽtia medicamenta 476.d.Or. ſcirrhis emolliendis medulla accommoda 606.e.Or.
ſcirrhus exquiſitus & non exquiſitus 190.e.Act. ſcirrhus exquiſitus incurabilis 246.b.Act.
ſcirrhus iecinoris deterior quã lenis & eius curatio 229. e. Act. ſcirrhus circa hepar 509.a.513.b. ſcirrhus hepatis incipiens, difficulter, inueteratus, nunquam curatur 141. e. Orib. ad ſcirrhum hepatis pharmaca 518. a. Aet. ſcirrho lienis quomodo medendũ 92.a.Aret.523.c. Aet. ſcirrhi vteri curatio 486.b. Æg. 825.g. Aet.
Sciſſilis lapidis vires & vſus 305. f. Act. vide Lap. ſciſſ.
ſciſſura 546.a. Orib.
Σκιθάλιον in organo quid, & cuius vſus 164.c.Orib.
Sclerocephalon 619.b. Aet.
Scleroma vteri quid, & quomodo curandum 486.c.Ægin.
Scolecium phalangium 619.b.Aet.
Scolopendræ vires 640.g.Ægin. ſcolopendræ ictus ſigna & medela 639.d.Or. 618.ſ.f. Aet. 331. d.Act. ſcolopendriæ vtriuſque morſus ſigna & curatio 539. b. Ægin.
Scolopendros Latinis ſaxifraga 355.e.Marcell.
ſcolopendrium 640.g. Æg. 412.a. Or. σκολοπένδριον Latinis calcifraga 218. c. Scrib. è ſcolopendrio emplaſtrum quomodo conficiatur 766.c.Aet.
Scolymus 441.a.Orib.400.d. Myr. ſcolymi facultas 508.h.610. a. Orib.52.c. Aet.
Scombri (piſcis) inter edulia qualitas & facultas 226. g.231. c. Orib.
Scopa regia Græcis oxymyrſine 218.f.Scrib.355.g. Marcell.
Scoptula operta 120.d.Ruff. 168.g. Celſ.
Scordia herba 553.e.Aet.
Scordium 441. a. Or. ſcordii facultas 640. h.Ægin.466.g.508.h. 610.a.Orib.127.a. Aet.
Scordopraſum 441.b.509.a. Orib.
Scordoraſarin & ſcordoraſarum 365.g. 481.a. Myr.
Σκωρία quid 225. d. Scrib. ſcoriæ facultas 641. a. Æg. 516. d. Or. 74.b.Aet.
ſcoriæ argenti vires 458. g. Orib. σκωρία μολύβδου 84.e.Celſ.
Scorodon, vide Allium.
ſcorodopraſi vires 641. a.Ægin.
Scorpenæ 227.e.Ori.
Scorpis 539. f. Myrep.
Scorpioides 509.a.Orib. ſcorpioidis vires 541. a.Ægin.
ſcorpiuros 419.c.Orib. ſcorpiuri vires 621. h. Æg. ſcorpiuri in purgando vis & doſis 325.c.327. g.Orib.
ſcorpium 446.c. Orib.
Scorpius ieiuni hominis ſputo perimitur 82. c. Aet. ſcorpionis ictus qualis videatur 255.e. Aet. ſcorpii ictus ſigna & curatio 538.f.536.b.Æg.620. d. Aet. 331. e.Act.106. b. Celſ. ſcorpionis plagæ quid medeatur 94. d. Aet. 771.c.Myr. ſcorpios deturbãs ſuffimentum 616.ß. a.Aet.
ſcorpio marinus 627.g.Aet. ſcorpii marini fel 81.d. Aet. ſcorpii marini morſus curatio 542. f. Ægin.
ſcorpii (piſcis) inter alimenta qualitas & facultas 60.c. 224.h. Or. 88.g.473.h. Aet.
Σκότοδινη quid 20.e. Aret. σκοτόδινοι 152.c. Act.
Σκότωμα quid, quæque eius ſympt° mata & cauſæ 20.d.Aret. Σκότωμᾳ medentia 256.c. Marcell. σκοτωματικοῖς affectus 155. f. Act. ſcotomaticis affectionibus qui magis obnoxii 304. g. Orib.
Σκότωματικοὶ qui, & quid eis medeatur 195.d. 209.f.Scr. 249.d.325. a.Marcell.
ad Scotum 333.e. Marcell.
Screatum adiuuat aqua 153.h.Aet.
Scribonius Largus Galeno vetuſtior 212.b.Scrib. Scribonium Meſſalinæ & Claudii imp.tẽpore vixiſſe 203.c. Scrib.
Scriptione iuuari oculorum debilitatem 320.d. Aet.
Scriptores odio digni qui ſint 75. f. Act.
ſcriptorii atramenti vis 73. c. Aet.
Scrofulæ quid ſint, & vnde dictæ 190.f.Act. ſcrofularum ſeu ſtrumarum curatio 246.c. Act.
Scrotum 546.g. Orib. 153. f. Celſ. ſcrotum roboris index 185. a. Aet. ſcroti qualitas & ſitus 119.a. Ruff.
ſcroti delapſio voluulum generat 470. f. Aet. ſcroti inflammati curatio 476.f. Ægin. ſcroti inflammati remedia 691. c. Aet. ſcroti laxationis curatio 589. e. Ægin. ſcroto ſcabioſo quomodo medendũ 790. f. Aet. ſcroti vlcerum curatio 477. c. Ægin. ſcroti vlceratio in febribus quomodo curanda 234. c.Aet.
Scrupuli nota 699. Ægin. ſcrupuli pondus 700.d.Ægin.
Scuticulæ 121.a Ruff. 546.d. 551.g. Orib.
Scutulare collyrium 348. d. Aet.
Scybelites vinum quod fit 362. b. 393. c. d. Myr. ſcybelitæ vini qualitas 3.g. Aet. è ſcybelite antidotus 393.c. Myr.
ſcybeliticæ vuæ 214 c.Orib.
Scylacium collyrium 355.e.Aet.
Scytala ſerpens 625. d. Aet. ſcytalæ morſus curatio 542. g. Ægin. 625.d. Aet. 332.c. Act.
Scytalion 424. b. Ori.
Σκυταλίδες 104. c. 121. a. 122. d. Ruff.
Scythica rubrica aliis piſſaſphaltus 314.d. Marcell.
Sebeſten 383. b. Myr.
Secantia 456.g.457. h.Ægin.109.b. Aet.
Seceſſum ducit aqua calida 154. a. Aet. ſeceſſus quidã alui ab Hippocrate τρίψις vocatus, quid, & quomodo huic occurrendum 356.g. Orib.
Sectio arteriarum 552. d. Ægin. ſectio ſummi gutturis 562. f. Ægin. ſectio & vſtio vaſorum 552.f.Ægin.
Secundæ generatio quomodo perficiatur 780. e. Aet. ſecunda vtero quomodo adnaſcatur 780 e. Aet. ſecunda quando cauſa partus difficilis 789. a. Aet. ſecũdinis ſimilis tunica 107. b. Ruff.
ſecunda extrahẽda quõ 791.b.Aet. ſecundæ prouocandæ & extrahendæ quid valeat 604.d.Or.39. g.95.b. Aet. 364. g. Myr. 338. a. Marc. ſecundas hærentes excutiens pharmacum 264. c. Act. ad ſecundas mulieris appenſas 767. a. Myr. ſecundæ relictæ chirurgia 583.e.Ægin.

Securidaca 26.g.Aet.
Sedentes minus animo linquuntur 499.e.Aet.
Sedis muſculi 564.a.Or. ſedis affectionum curatio 478.e. Ægin. 140.g.663.d.Or.683.a.Aet. ſedi accommoda medicaměta varia 589. b. Myr. ſedis infuſiones 148.a.Aet.
ſedis abſceſſuũ medela 563.d.Æg. ſedis dolores ardentes quomodo curandi 663.e.Or. ad ſedis dolores ardentes medicamentum 140.h.Or. ad ſedis fiſtulas paſtillus 688.β.c.Aet. ſedis inflammatio & prolapſus quomodo curentur 663.d. Or. ad ſedis inflammationes compoſitio 41.a.Or. ſedis inflammationibus mederi plumbum 73. f.Aet. ſedes procidens quomodo curãda 686 β.d.Aet. ſedi prolapſæ medetur galla flaua 33.a. lentiſcus 54.d.Aet. ad ſedem infantium procidentẽ 178.d. Aet. ſedis pruritus vt curandi 663. f. Orib. ſedis rimarum curatio 586.e.Æg.663.f.Orib. ſedis rimis quid conducat 321. e. 329. a.Act. ſedis vlcerum remedia 516.a.Æg.
Sedigitorum chirurgia 568. g.Æg.
Sedilia 105.e.Ruff.547.a.Or.
Sedimentum 108 g. Ruff. ſedimentum in genitalib' quid 105. a. Ruff. ſedimentum vrinæ, Vide Vrinæ ſedimentum.
Sedum Græcis aizoon 386.f.Mar.
Σελάχια cur dicta, & qualis inter edulia ſint materiæ 225. f. Or.89. d.Aet.
Selinati decoctio 272.d.Or.
Selinon vide Apium.
Selinuſia terra 452.e. Orib. 410.g. Myr. ſelinuſiæ terræ facultas 596.g.Or.65.f.Aet.
Σημαίνειν quid ſignificet 854. e.Th.
Semen 110.f. Ruff. ſemen vnde gignatur 488.e. Orib. ſemen cur quidam in concubitu nullũ emittant 302.f.Or. ſemen ſterile quod 792.b. Aet.
ſemine abundãt elephantiaſi correpti 671.d.Aet. ad ſeminis abundantiã præparandam 394.b. Marc. ſemen cohibentia 25.c. Orib. ſeminis effuſione & effluxione liberat lactucæ ſemen 27.g. nymphæa 44.g. veneris vſus 118.b.Aet. ſemẽ gignentia 25.b.488.d. Or. 103. e.Aet.80.e. Celſ. ſemen generantia & prouocantia 25.b.Orib. ſemen gignentia & extinguentia 286. a. Tr.488.d.Or. ſemen gignunt cicer 25.f. eruca 26.c.rapum 16. c. Aet. ſemẽ genitale extinguit cãnabis 29 h.Aet. ſemẽ genitale impedit cedria 31.f.Aet. ſeminis interceptiones in medio cõcubitu factas, renib. atque veſicæ peſſimas eſſe 300.g. Or. ſeminis ex naturalibus profuſionem cohibentia 80.d.Celſ. ſeminis per ſomnum effuſioni venus medetur 355.c.Ægin. ſeminis profluuii cauſæ, ſymptomata & curatio 41.f.93.c. Aret. 285. e. Tr. 477.d.Æg.574.f. Aet. 166.e. 233. g.Act.80.d.Celſ. ſeminis profluuio commodat aquæ frigidæ potus 153. f. Aet. ſeminis redundantiæ noxiæ curatio 356 a.Ægin. ſeminis retentio quid præſtet 42.a.Aret. ſeminis retentionem magnopere lædere 300.d.Orib.
ſeminaria vaſa 108. g. 118. g.Ruff. 576. d. Ægin. ſeminariorum conceptaculorum differentia & ſitus 118.g.Ruff.
Seminum, radicum, & herbarum ad emplaſtri compoſitionem præparatio 30.Orib. è ſeminibus antidotus 385. a.448. g. 449. b.Myr. ex ſeminibus epithema 522.a.Aet. è ſeminibus medicamendum diſcutiens 324. c. Act.
ſemen abietis 610.α. a.Aet. ſeminis lini decoctum 13.a. Orib. ſemina quatuor quæ 397.a.Myrepſ. ſemina venenata quæ 628.c.Aet.
Semiſideratio quid, vnde, & quomodo curanda 427.a.Æg. ſemiſiderationem ex venæ ſectione incommoda aliquando oriri 207.a.Aet.
Semiſſis pondus 701.d. Ægin. 841. b. Aet
Semiſpadones ſteriles 792. c. Aet.
Semitertiana febris quæ 172.f.Act. ſemitertianarum quæ hemitritææ dicuntur, notæ 96. f. Orib. ſemitertianæ febris cognitio & curatio 405.d.Æg. 49 a.Celſ.
Semodii pondus 701 b.Ægin.
Semperuiuum; eiúſque ſpecies 406 d.Or. ſempteruiui facultas 611.d.Æg.20.b.22.b. 112. a.490. a 592.e.Or.8.c.Aet. ſemperuiuæ ſuccus 106.d.Orib.
ſemperuiuum agreſte 444 g.Orib. ſemperuiuum magnum 406. d. Or. ſemperuiuum minus 666. e.Aet.
Semunciæ quantitas & põdus 701. d.Æg.841.Aet.
Sendoincon 586.h.Myr.
Sene quid ſit, eiúſque vires & vſus 274. d. Act. è ſena antidotus 385 g.455.a.457.b.Myr.
Senecio 419.e.Or. ſenecionis vires 622. c.Æg. 465.g. Or. 27. a. Aet.
Senecta ſerpentis qua vi polleat 618.b.Æg.519.g.Or.686.b. Aet.
ſenectuti conuulſio periculoſa 3. a.Aret.
Senes febri quotidianæ obnoxii 216.d.Aet. ſenes pituitoſa excreměta perpetuò coaceruãt 580 a.Orib. ſenes renum calculo obnoxii 549. d. Aet. ſenes ad venerem inhabiles 118. b. Aet. ſenes à voluuli torminibus immunes 468.e.Aet.
ſenes ad purgationẽ inutiles 123. f.Aet. ſenibus purgantia non exhibenda 199.c. Act. ſenum purgatoria ſi neceſſitas poſtulet 199.c.Act.
ſenum pulſus quales 846. e.Philar. ſenum temperatura 579. e.Or. ſenum victus 349.h.353.a.Ægin. 579.e.Orib.169.f.Aet.
ſenibus aer humilium locorum vtilis 150.c.Aet. ſenibus mel cõmodum 42.e.Aet. ſenibus dẽtes cur vacillent 378.d.Aet. ſenibus vinum & edulia craſſi ſucci non offerenda 579.g.Orib.
ſenes comitiales quomodo curandi 258.b.Aet. ſenum hebetudo quomodo curanda 646.a.Orib. ſenum memoria quomodo fouenda 259.d.Aet. ſenum mors abſque moleſtia 221.g. Aet. ſenum oculi quomodo afficiantur 439.d.Æg. ſenes oculorum inflatio infeſtat 305.a.Aet.
ſeneſcere omnibus capitis partibus citius qui ſoleant 182.d. Aet.
ſenium medela nulla depellere poteſt, vt nec tabem exquiſitã 332. a.Tr. ſenium ex morbo balneis curatur 330.f.Tr.
Senſibilia quo pacto tranſcendant à ſenſu in imaginationem 9.h. Act. ſenſilis facultatis vnus idémque ſpiritus 10.f.Act.
ſenſoriorum affectuum differentiæ 12.a.Act. ſenſoriorũ affectus quomodo dignoſcantur & curentur 12.a.g.Act. ſenſoriorũ inſtrumentorum affectuum differentiæ & curatio 12.a. g. Act. ſenſoriũ nerui 107.b.110.b.Ruff.
Senſus principium eſt non errans 203.c.Act. ſenſus ratione potior 159.d.Act. ſenſus & motus origo & fons, cerebrum 153 f.Act. ſenſus & motus vnde & quomodo labefactentur 153. f.h. Act. ſenſu ac tolerantiæ facilitate quiſque cibos æſtimat 203.c.Act.
ſenſus affectus 19.a. Act. ſenſus difficultas vnde 15.c.Act. ſenſus difficultas quid portendat 176.h.Act. ſenſuum difficultati quid medeatur 254. f. Act. ſenſus quomodo intercipiatur 19.a.Act.
ſenſus excitantia 40.b.Celſ. ſenſus purgat equitatio 117.d. Aet.
ſenſuum organa balneis quibus offendantur 359. f. Ægin. 155. b. Aet.
ſenſus communis à quibus opprimatur 13.d. Act. ſenſus exterior à quo dependeat 10. b.Act. ſenſus exuctionis 456. a. Aet. ſenſus odoratus vbi 295. b.Aet. ſenſus primus an perceptorum formas memoria retineat 11.a. Act.
ſenſu tenero prædita ſedes 683. a. Aet.
Senticulæ 104.c.Ruff.
Sepia qualis inter edulia ſit materiæ 273.g.Æg.225. e. 584.a. Or. 89.c.Aet. ſepiæ teſtarum facultas 639.g.Ægin.20. g.21. g. 22.e. 483.g.520.a.Or.96.g.Aet.
Seplaſiarii notati 364.f. Myr. ſeplaſiariorum vocabula plerunq; barbara 403.b.Myr.
Seps ſerpens 624. e. Aet. ſeps ſui morſus remedium 640.a.Ægin.
September Ægyptiis Toth dictus 610 β f.Aet.
de Septenario Hippocratis liber 213.g.Aet. ſeptenarii lunæ quatuor 150.d.Aet.
Septica Græcis quid 31.e. Aet. ſeptica medicaměta 692.g. Aet.
Septimanarum in iudicãdo vis 178. e.Act. ſeptimanarum medietas in iudicando quas vires habeat 178.g.Act.
Septimo anno literis tradendi pueri 169.c.Aet. ſeptimo mẽſe dẽtiunt infantes 166.a.Aet.
Septuagenariis robuſtis vena ſecari poteſt 120.d.Aet. ſeptuagenarii quando euacuandi 9.e.Or.
Septum 545.c.Orib.
ſeptum tranſuerſum, eiúſque vſus 108.a.Ruff.539.e.Or. ſepti trãſuerſi ſitus & cur ſic dictum 117 h.Ruff.
ſeptum tranſuerſum ſeu διάφραγμα diſciſſũ ſi ſit, anima protinus amittitur 8.e. Celſ. ſepti tranſuerſi icti ſigna 98.e. Celſ. ſepti trãſuerſi inflãmationi quomodo medendum 219.c.Act.
Septúcis pondus 701. d. Ægin.841. Aet.
Σήραγγες 107.g.110.a.Ruff.
Serapiadis vires & vſus 515. d. 636. a.Ægin.46.a.Aet. ex ſerapiade emplaſtri præparatio 758. a. Aet.
Serapinum quod aliàs ſagapenum 356 b.Myr.
Σιράπιον quid 249.e.Act.360.d.Myr. ſerapiorum duratio 252.f.Act. ſerapii ex abſinthio vires & cõfectio 253.e.Act.
Serapion primus rationalem medicinã reiecit 5.e. Celſ. ſerapiõnis melinũ 296.a. Aet. ſerapiõnis è ſatyrio antidotus 374. h. Myr.
Sericorum vires & qualitas 371. d. Æg.216.g.Or.
Seriphium, id eſt marinum abſinthium 21. c.438.e. Or. ſeriphi ſeu ſeriphii facultas 639. g. Æg. 508.b.Or.
Seris, eiúſque facultas 423.d. Orib. 209 h.Act. 639 f. Æg.508.a.609. a.Orib.51.c. Aet.209.h.Act. ſeres os vſu multos hepaticos ſanatos eſſe 244.b.Tr.
ſeris agreſtis & ſatiua 438.e. Orib. ſeridis ſylueſtris vires 626.e.Æg.
Sermo incommoda quæ quibus importet, & quibus conueniat 283.c.Or.
Serpentes quibus locis magis peſtiferi 106.f.Celſ. ad ſerpẽtes fugãdos 828.b. Myr. ſerpentes fugat gagates 868.g.Aet. ſerpẽtis ictus omnes & ieiuni & ieiuno magis nocere 106.g.Celſ. ſerpentium ictus vt curandi 105. d. Celſ. ad ſerpentium ictus & morſus 364.c.378 a.Marc. ſerpẽtium noxam quæ arceãt 220. b.Scrib. ad ſerpentium morſus 264.d.333.f.327 g.Marc. ſerpentium morſibus, ictibus, & afflatibus præſens theriaca 220.f. 221.c.222.e.h.Scrib.
ſerpentis quum incubat ictus longè pernicioſiſſimus 106. g. Celſ.
ſerpentis vſti cinis quem vſum habeat 518.e.Æg.
ſerpentum vitis, ſeu ophioſtaphylõ 409.b.Or.
Serpentia vlcerum accidentia 102. h.Celſ.
Serpyllum 417.h.Or. ſerpylli ſpecies duæ 25 g.Aet. ſerpylli facultas 621.a.Ægin. 482.h. 496.c. 598.e.Or.25.g.Aet.
ſerpyllus maior 440.d.Or.
Sertula campana Græcis melilotum 235.h.Scrib.
Serũ quid 259.a.Mar. ſeri coctura 78.g.Aet. Serum lactis quomodo parandum 578.d.Or. 843. c.poſt Myr. Seri in corporis nutrimento qualitas & facultas 19.c.244.f.Orib.78. f. Aet. 32.d. Act. ſeri in medicando facultas 125.b.Ruff. 617.c.Æg.517.b. 596 b.Or. 78.f.Aet.
ſerum ſanguinis 150.f.Act. ſerea ſanguinis ſuperfluitas quid indicet 63.f.Act.

ſeroſarum fluxionum ſigna 691.b. Aet. ſeroſi humoris diſtributio 85.b.Act.
Seſamoidis vires 639.g.Æg.483.h. Or. ſeſamoidis purgatoria vis & doſis 128.a.Ruff.325.c.327.g. Or.273.f.Act.
ſeſamoides album 325.c.eiúſque ſemẽ 508.c.Or. ſeſamoides maius 325.c.438.g.508.c.Orib. ſeſamoides minus 438.h. Orib.
Seſamũ qualis in alimento ſit materiæ 212.c.584.e.Or. ſeſami facultas 640.a.Æg.508.b.609.b. Or.51.d.Aet.
ſeſaminum oleum 19.b.Aet.
Seſcuncis quantitas 841.c.Aet.
Seſeleos facultas 618.e.639.g.Æg. 508.b.609.a.Or.51.c.Aet.
ſeſeli Creticum 445.h.Or. ſeſeli Maſſilienſe, Æthiopicum, & Peloponneſiacum 438.f.Or.
Seuerianum collyrium 319.e.Aet. ſeueriani collyrium aridum 342 b.Aet.
Seueri collyrium aridum 340.f. Aet.
Seui facultas & vſus 90.e.Aet. vide plura in Adeps. ſeuum caprinum 22.a.Or.
ad Sexageſimum annum rarò mẽſtrua defluere 781.f.Aet.
Sextantis pondus 701.d.Æg.841. Aet.
Sextarii nota 700.c.Æg. ſextarii quantitas 700.e.g.701.a.b.Æg. 28.d.Or.397.g.Myr. ſextarios quot habeat amphora 475.c. Aet.
ſextarius Italicus 20.d.e.Aet. ſextarius mellis 28.d.Or.
Sexti diei iudicium peſſimum 179. f.Act.
Sexuncis pondus 701.d.Æg.
Σιαγόνες 102.g.Ruff.
Sibilo vocem aſſimilem ſpirantes difficulter, cur edãt 766.b.Caſſ.
Siccantia 591.b.613.a.Orib.112.a. Aet.15.b.Celſ. ſiccandi vim habet terra 63.a.Aet.
ſiccantia primo ordine 471.e.Or. ſiccantia ſecundo ordine 471.f. tertio Ibid.h. & quarto 472.b. Or. ſiccantium quibus ordo gradus non adiungitur, ſeries 470.a.Or. ſiccantia ſimpliciter 100.d.Aet. ſiccantiũ ſine morſu catalogus 471.b.613.g.Orib. ſiccantia & humectantia mediocriter 21.c.Or. ſiccantium & humectantium mediam naturã quæ habeant 472.e.614.d.Orib. 101.b.Aet.
ſiccantia emplaſtra 472.a.Ægin. ſiccantia medicamenta 521.g. 523.b.Ægin. ſiccans medicamentum 309.e.Mar.
Siccatio per arenam quibus conueniat 390.f.Or.
Siccæ intemperiei notæ 362.d.Æg. 180.c.Aet. ſiccæ intemperiei correctio 366.f.Æg.186.c.Aet. ſiccæ & calidæ temperaturæ notæ 362.e.Æg. ſiccæ & frigidæ temperiei notæ 362.g.Ægin. ſicca lippitudo 299.e.Aet. ſicca tuſſis 413.b.Aet. ſiccioris vteri curatio 794.e.Aet.
ſiccior victus quibus vtilis 428.e. Ægin.
Siccitatis ſpecies in corporib⁹ multæ 488.b.Aet. ſiccitatis differentiæ & curatio 88.b.Orib.
ſiccitas in nonnullis redundans quid faciat 20.c.Act. ſiccitatem animi deliquium facere 229 c.Aet. ſiccitas linguæ aduerſaria 13.c.Act. ſiccitas qualem vrinam reddat 59.d.Act.
ſiccitas cerebri neruorum exortus inareſcere facit 525.e.Orib.
Sicca cicatricem inducentia quæ 707.g.Aet. ſiccũ medicamentum ad cicatricem inducendam 49.b.Or. ſiccum collyrium 50 h.Or. ſiccum collyrium palpebras pulchras faciens 52.b.Or. ſiccum Herculis 706.g.Aet. ſiccum pſarum 707.a.Aet.
Sicya 51.e.Aet.
Sicyonia idem quod colocynthis 652.d.Æg. ſicyonium oleum vnde paretur 492.a.Æg. ſicyonii olei ſimplicis & compoſiti confectio 690.e.Æg. vide Oleum ſicyon.
Σίκυος, vide Cucumis. σίκυος ἄγριος Latinis cucumis ſylueſtris 405.d.Mar.
Sideratio quid, vnde oriatur, & quomodo curanda 427.a.Ægin. 263.d.Aet.189.b.Act. ſideratio duplex 325.f.Mar. ſiderationis præludium incubus 255. b.Aet. ſideratis geſtatio quæ conueniat 117.b.Aet. ſideratis & ſiderationi quid medeatur 126.h.Ruff.138.e.Aet. ſideratione tentatis quid cõducat 210 c.Scr.325.f.Mar.
ſideratio fœminis vnde 804.a.Aet.
Sideritis, eiúſque facultas 537.e.547 g.620.d.640.b.Æg.417.e.444.b. 508.d.Or.51.d.665.e.Aet. ſideritidis quatuor ſpecies 439.a.b. c.Or.
ſideritis Heraclea 9.f.Aet.
Siderum aſpectus quadratus 178. e.Act. ſiderum ortus & occaſus medico noſcẽdus 367.f.Or. ſiderum ſignificatio 151.g.Aet.
Sidia 359.g.Myr.
Σίελος 110.e.Ruff.
Sigillum coracinum 715.e.Aet. ſigillum Lemnium 65.b.Aet.
Signinum vinum 71.g.Celſ.
Signorum vis perdiſcenda 191.b. Aet. ſigna iudicatoria in principio apparentia, mala eſſe 379. d.Æg.91.a.Or.
ſigna aduerſa valetudinis futuræ 20.d.Celſ. ſigna ægrorũ multùm valentia 176.d.Act. ſigna ægri non admodum formidoloſa 176.d.Act. ſigna in ægrotantibus bona 20.h.Celſ. 189.d. 190.a.Aet. ſigna alui 176.g. Act. ſigna canum rabioſorum 260.e.Aet. ſignum debilitatis hepatis 511.b.Aet. ſigna decubitus 175.g.Act. ſigna exhalationis regionum ſalubris vnde ſumantur, 371.e.Or. ſigna febris tabidæ 221.b.Aet. ſigna fiſtularum 721.f.Aet. ſigna humorum influentium 589.h.590. Aet. ſigna inflammati hepatis 513.c.Aet. ſigna inteſtinorum 176.g.Act. ſigna lienis affecti 519.f.Aet. ſigna longi morbi 22.b.Celſ. ſigna lumbricorũ in ventre 490.c.Aet. ſigna mala malignitate inter ſe differunt 176.c.Act. ſigna morbi mortifera quæ & quæ ſalutaria 377. d.Æg. ſigna mortis 22.d.Celſ.
ſigna percuſſorum corporis mẽbrorum 97.f.Celſ. ſigna mala quæ 190.c.Aet. ſigna pulmonis affecti 176.g.Act. ſigna purgatione opus eſſe quæ oſtẽdant 322.h.Or. ſigna, quibus cognoſcimus quorum locorum affectiõe ſtercus retineatur 351. a.Orib. ſigna thoracis affecti 176.g.Act. ſignum veneni accepti 639.b.Act. ſigna ventriculi 176.g.Act. ſigna ab vrina ſumpta 91.c.Or.
Sil 94.h.Celſ.
Silentium ventrem cohibet 465.f. Aet.
Silices igniti lacti iniecti, ipſum corrigunt 373.b.Æg.78.c.Aet.
Siligineus panis 26.f.Act.
Siliquarum qualitas & vis 371.d. 625.f.Æg.212.a.216.h.Or.32.f. Aet. ſiliquæ lobi 17.a.Aet.
ſiliquæ nota 699.e.Ægin. ſiliquæ pondus 700.d.Ægin.357.h.Aet.
Sillybon quid ſit, & quas vires habeat 640.c.Ægin. 325.d.439.g. Orib.
Silphium 439.g.Or. ſilphii vires 640.d.Æg.609.d.Or.51.g.Aet. ſilphii liquor & radix 484.d.508 f.Or.
Siluæ mater 215.e.Scr.
Siluri ſaliti facultas & vſus 640.d. Æg.90.a.Aet.
Silybum 325.d.439.g.Orib.640.c. Ægin.
Σιμὰ in iecore quid 108.e.Ruff. ſima hepatis quæ purgant 145.f. Aet.
Simiæ morſui quomodo medendum 639.e.Or.
Simila quid 52.b.Act. ſimilæ facultas 61.c.584.a.Or.
ſimilago 26.e.Act. ſimilago cum lacte coquitur 79.f.Aet.
Similares corporis partes 179.d. Aet. ſimilares partes corporis actiones perficere 119.c.Aet.
Simplices intemperaturæ ventris octo 464 g.Aet.
Simplicium natura quibus cognita eſſe debeat 406.a.Aet. ſimplicium vires cognoſcendæ 695 d.Aet. ſimplicia medicamenta ferme omnia ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtare 565. b.Orib. ſimplicia non omnibus vbique mederi poſſunt 695. f.Aet.
ſimplicium medicamentorum deſcriptio & apparatus ſerie alphabetica contexta 405.e.Orib. ſimplicium medicamentorum facultates ordine literario deſcriptæ 610.e.Æg.489.a.&c.592 a.Or.7.b.&c.Aet.
ſimplicia medicamenta, quæ ex diſſimilibus inter ſe particulis facultates conflatas habent 465.e. Or. ſimplicia media inter calefacientia & refrigerantia 467. f.Or. ſimplicia medicamenta citra mordacitatem reſiccantia 709.h.Aet. ſimplicia medicamenta tardi tranſitus 68.a.Or. ſimplicia quæ per vrinas propriè à liene, iecore, & renibus ducũt 481.b.Or.
ſimplicia alopeciæ remedia 133.c. Tr. ſimplicia iecoris medicamenta 242.e.Tr. ſimplicia ad reiectionẽ ſanguinis 423.d.Aet. ſimplicia ad vrinam ſuppreſſam remedia 564.e.Aet.
ſimplex ex tribus generibus piperis 676.b.Or.
Sinapi præſtantius quod ſit 440.b. Or. ſinapis facultas & vſus 58. b.Aet.369.a.Æg.19.f.21.c.22.c. 487.g.578.f.Or.44.f.Aet. è ſinapi & thapſia cataplaſma omnibus capitis affectionibus diuturnis medici imperiti adhibẽt 451 g.Aet.
ſinapi album 374.f.Myr.
ſinapiſmi præparatio 687.f.Æg.392 f.Or.778.g.Myr. ſinapiſmi vſus, modus, & abſtinere eo qui debeant 686.a.c.d.Æg.16.f.Or. 159.e.Aet. ſinapiſmus aqua ſubactus cur magis rubefaciat, aceto minus 763.e.Caſſ.
Sinciput 101.e.Ruff.545.b.Or. ſincipitis laterales partes 101.e. Ruff. ſincipitis oſſa 548.d.Or.
Singulorum pharmacorum ratio reddi non poteſt 1.a.Aet.
Singultus cauſæ & curatio 234.d. Tr.401 β.g.Æg.659.g.Or.442. a.Aet. ſingultus mortis præſagium quando ſit 442.d.Aet. ſingultus poſt vomitum, malum omen 21.f.Celſ.
ſingultum inhibentia 319.c.Marc. ſingultui mederi quæ valeãt 12. a.52.b.Aet.266.a.Act.390.c.418. d.766.c.769.h.Myr.341.f.Marc. ſingultus ſternutamento finitur 27.e.Celſ.442.d.Aet.
ſingultui & conuulſioni ex elleboro obortis, quomodo occurrendum 340.f.Or.
Sinon 440.c.Or. ſinon aliis petroſelinum agreſte 355.c.Myr. ſinonis facultas 19.c.508.f.Or. 51.h.Aet.
Sinonis 504.g.Or.
Sinopis Latinis minium 303.b. Marc.
Sinopica miltos 65.d.Aet.
Sinus duos habentis laquei ratio & vſus 160.d.Or.
ſinus etiam nominatur muliebre pudendum 544.c.Or.
ſinus in fiſtulis qualis ſit 584.a.Æg. ſinus in vulneribus quid 247.f. Act.
à Sinu quãtum differat ruptio 731. b.Aet. ſinus cauſa & curatio 524.h.Æg.247.f.Act. ſinus qd glutinet 594.e.Or.42.e.Aet.
ſinuum attritorum curatio 525.f. Æg. ſinibus vetuſtis quid valeat 321.g.326.b.Act. ſinus veteres iungens medicamentum 229.c.e.Scr.
ſinuoſa vlcera quomodo curanda 720.a.Aet.
Sion, vide Sium.
Siones (piſces) 226.h.Or.
Sipho inſtrumentum quale 286.a. Aet. ſiphonis & catheteris ſimilitudo 575.b.Æg.
ſiphon morbus 545.d.Aet.
Sira quid 266.g.Aet.
Siræum quid aliquibus 642.c.Æg. 357.c.Myr.3.g.Aet. ſiræum vnde fiat & quem vſum habeat 667.f.Æg. ſiræi vini qualitas 3.g.Aet. ſiræi vini vires 621. d.642.c.Æg.
Siriaſis quid, & quomodo curanda 349.e.Æg.77.c.641.g.Orib. 166.f.Aet.
Siros Græcis quid 166.g.Aet.
Siroma 23.g.Aet.
Siſari vires 640.e.Æg.508.f.Or.
Siſonis vires 640.d.Æg.

Siſtentia collyria 347.a.Aet. ſiſtes Oribaſii 348.c.Aet.
Siſymbrium 440.c.Or. ſiſymbrii facultas 640.e.Æg. 508.g.Or.52 a. Aet.
Sitarion 401.e.Myr.
Sitis duplex, & quomodo curanda 4.c.231.e. Aet. ſitis cauſæ & medela 224.f. Tr.441.d.Aet.159 e.Act. ſitis balneū ingredientibus, ſi non ſit, cur excitetur, ſi ſit, cur ſedetur 755.d.Caſſ. ſitis hydropico humore abundanti cur oboriatur 755.c.Caſſ.
Sitis acrium rerum comeſtionem ſequitur 472.e.Aet. ſitim auget potus intempeſtiuus 231. f. Aet. ſitim inducit euphorbiū 127.c.vuæ calidæ 53.d. Aet. ſitis depellendæ ratio 91.e.Aret. ſiti potu non ſemper ſuccurrendum 223.c. Act. ſiti ſedandæ & reprimendæ quid valeat 597. a.599.e.Orib.253.g.254.a.269.g. Act. 319.c.335. d.Marc. ſitim ſubleuant & tollunt, allium 52.d. glycyrrhizon [illegible] a. iaſpachates 70.c.lactuca 27.g. pirum comeſtum 11.g.Aet.
ad ſitim æſtuātē 269.b.Act. ſiti caliditatis vehemētia excitatæ quomodo medendum 441.d. Aet. ſitim in cholera quæ ſedent 450 d. Aet. ſiti continuæ quid valeat 255.g. Act. ſiti immodicæ quid medeatur 408.a.440.a.454. g.Myr. ad ſitim irrequiebilē 326.e.Mar. ſitis moderatæ & immoderatæ cauſa & curatio 364.d.412.a g.Æg. ſiti nocturnæ quomodo medendū 17.b.c. Celſ. ſitis pituitæ ſalſitate concitatæ conſideratio & curatio 223.c.Act.
ſiticuloſi qui 183.b. Aet. ſiticuloſis ex vſtione ſtomachi quomodo medendum 441.d.Aet.
Sium 440.c.Or. ſii facultas 640. e.Æg.19.c.508.f.Orib.59.a.Aet. ſii inter edulia qualitas 368. h. Æg.218.d.Or.
Smaragdus 70.d.Aet. ſmaragdinum emplaſtrum enhæmon 89. a.Celſ.
Smargarodes color 856.b.Th.
Smegmatum materia & vſus 665. f.Æg.396.b. Or. ſmegmatum & dropacū catalogus 53.a.Or. 666.e.Ægin.619.a.Myr. ſmegmatis loco pepones quando eſſe poſſint 46.e.Aet.
ſmegma Archigenis ad veſicam & renes 551. g.Aet. ſmegma quod Aſclepius dicitur 53.a.Or. ſmegma Ruffi ad corrugationē 53.e.Or.
ſmegmata caput denſantia 275. c. Aet. ſmegma ad capitis dolorem 143.c.Tr. ſmegma caput exſiccans 53.b.Or. ſmegmata ad dentes denigratos 385.f.Aet. ſmegmata ad elephantiaſin 666 g.Aet. ſmegmata ad faciem nitidam reddendam 367.a.Aet. ſmegma podagricum 611.a.e. Aet. ſmegmata ad reſolutiones 265.c.Aet. ſmegmata ad ſcirrhum ſplenis 528. g.Aet. ſmegma ſplendorem afferēs & ſitum auferens 53.e.Or.
Smilacem ſeu taxum venenatæ & pernicioſæ facultatis eſſe 641.b. Æg.509. a.Orib. ſmilaci potæ medendum quomodo ſit 648.d. Æg.643.g.Aet.
ſmilax hortenſis 17.a.Aet.
Smilion collyrium 122. f. Celſ. ſmilium emplaſtrum 675.d.Æg.
Smiris lapidis facultas 631. c.Æg. 514.b.Or.69.f.Aet.
Smyrna 441.c.Orib. σμύρνα idem quod myrrha 356.e.Myrepſ. ſmyrnæ facultas 509.a.Or.52.e. Aet. vide Myrrha.
Smyrnii facultas 641.c.Ægin.19.f. 509.b. 610.c. Orib.52. f. Aet. ſmyrnii inter edulia qualitas 369 h.Æg.218.d.Or.
Sobriorum victus, & ſobrietatis cōmoda 39.g.Act.
Socordes qui 183.e.Aet.
Socratis ecligma 397.e.Myr.
Sol anni tempora & quæ in iis occurrunt, effingit 177.d.Act. ſol mutationes temporum quas faciat 178.e.Act. ſol ortus & interitus inſtrumentum 177. h. Act.
ſolis appropinquatio & elongatio 177.e.Act. ſolis lunæque in corpora noſtra actiones 177.d.Act. ſolis ardor capiti infirmo noxi' 16.a.Celſ. ſolis æſtus quid inducat 177.f Act. à ſole aduſtorum curatio 356.d.Æg. à ſole quæ faciē præſeruēt 366.a.Aet.
ſolaris caliditas omnia maturare facit 3.e.Aet. ſolarium macularum medela 443.f.Ægin.370.d. Aet. ſolaribus maculis depurgandis & detergendis valent, amygdalæ 10. d. myrobalanum 13.f.Aet.
Solanum 443.d.Or. ſolani ſpecies, earúmque facultas 642.a. Æg.22.b.443.d.510.g.611.c.Or. 66.a.Aet. ſolani corymborum vis & vſus 56.b.Aet. ſolani radix 157.a.Tr.
ſolanum furioſum 443.f.Or. ſolano furioſo venenū ineſſe 628. c.Aet. ſolani furioſi poti ſigna & curatio 548.d. Ægin. 286.g. Act.
Solearum vſtarum cinis qua vi polleat 619.a.Æg.91.g.Aet.
Solenes piſces qualis in nutrimento ſint materiæ 230.b.Or.
Solidarum craſſarúmque partium quænam dicantur 472.f.Or.
Soliū olei calidi quid conferat 410 e.431.a.Æg.
Solſtitium æſtiuum 152. a.Aet. ſolſtitium hybernum 152.e.Aet.
Somnus quid 374.f.Æg.34.b.Act. ſomnus vnde fiat 282.e.Or.108. b.d.Act. ſomni commoda & incommoda pro moderato vel immoderato eius vſu: eiúſque tempus & terminus 374.g.Æg. 281.e.282.b.Or.34.a.Act.
ſomnus an remittat vel conſtipet corpus 355.g.Caſſ. ſomnus interna calefacit 578.g.Aet. ſomnus & quies purgantium vim obtundūt 198.g.Act. ſomnus purgationi nimiæ vtilis, & quomodo ei inducatur 142.a.Aet. ſomnus ſiccitatis remedium 441 a.Aet. ſomnus tuſſi commodus 423.g.Aet.
ſomnus homini ſano in capitis dolore ita obrepens vt excitari nō poſſit, mortifer eſt 28.d.Celſ. & ex ſomno timere, mali morbi eſt 21.h.Celſ.
ſomnus & ſitis in ægro quomodo temperanda 43.e.Celſ. ſomnū accerſens, dolores leniens & cōcoquens catapotium 95.a.Celſ. ad ſomnum capere non valentes 327.f.Mar. ſomnum conciliantia 54.c.Aret. 375.b. 408.f. 409.c.426.f. Æg. 208.c. Scr.329. b.334.f.Marc. ſomnum conciliantia in phrenitide 54.a.Cel. ſomnum qui cibi concilient 40. b.Celſ. ſomnum inducentia medicamenta & antidota 261. g.262. h.268.e.Act. 390.d.394.f. g.h.408.h.412.d.417.g.418.c.425 g.811.b.813.b.Myr. ſomno inuitando & inducendo valent, anethum 11.b. Eſdræ antidotus 658.a. lactuca 27.g.iuncus 54.f. Aet. ſomnum inducens in vuluæ dolore catapotium 95.e. Celſ.
ſomno difficili ob capitis dolorem quid medeatur 253.f.254.b.Marcell. ſomnus grauior, & ſomnia tumultuoſa, mali ominis 20.e.Celſ. ſomni grauioris curatio 409.d.Æg. ſomnum imperturbatum inducit oleū violatum 21.b.Aet. ſomnus inquietus vnde 531.e.Ægin. ſomnus longus ac profundus redundantis humiditatis effectum 259.a.Aet. ſomni moderati vtilitas, tēpus, terminus 374.g.Æg. 281.e.Orib 34.a.Act. ſomnus multus & peruigilium capiti grauedinem cur concilient 758. e. Caſſ. ſomni tumultuoſi 23. d. Act.
in ſomno ſe permingētes quomodo curandi 565.g.Aet.
ad ſomnia venerea 768.f.Myr.
ſomnifera medicamenta varia 811 b.813.b.Myr. ſomnifera antidotus 367.g.Myr. ſomniferū papauer 42.f.Aet.
ſomniſpicia 114.c.Act.
ſomnolentiores qui cerebrum habent frigidum 181.g.Aet.
Sonchi duo genera 441.f.Orib. ſonchi facultas 641.c.Æg.21.e. 509.b.Or.52.f.Aet.
Sonchites 420.d.Or.
Sonitus aurium intra ſeipſas: eiúſque curatio 128.a. Celſ. 286.e. Aet. ſonitus ac tinnitus auriū cauſa 14.f.Act.
Sonus grauiorum vocum ad quid 116.b.Aet.
Σωφρονιστῆρες dentes 103.b.Ruff.546. a.Or.
Soporis cauſa & curatio 154.f.216. b.Act. ſoporem inducit dorycnion 16.h.Act.
ſoporis detētionis ſymptomata & curatio 421.c.Æg. ſopor grauis curandus quō ſit 230.g.Aet. 375.d.Æg. ſopor lethargicis quomodo excutiendus 56.c.57. g.Aret. ſopor vigilans quid, & quomodo curandus 419. b. 421.c.Æg.
ſoporales arteriæ 110.a.Ruff.
ſoporatoriam vim habet mandragoras 41.g.Aet.
ſoporiferum ſolanum 443.f.Or.
ſoporoſi qui 182.e.Act.
Sorbilia oua qualis in nutrimento ſint materiæ 86.h.Aet.
Sorbitiones quomodo faciēdæ 71. b.Or. ſorbitionibus loco olei quæ imponantur 72.a.Or.
ſorbitiones dyſenteriacorum 560. e.Aet. ſorbitio phonaſcorum 407.a.Aet.
Sorbi inter edulia qualitas ac vis 371.b.Æg.216.a.Orib.29.h.Act. ſorbi in medicando facultas 635 a.Æg.504.e.Or.
Sordes quid extergeat 595.c.Orib. ſordes aurium quomodo purgandæ 286.c.Aet.
ſordidis oculorum vlceribus quid medeatur 198.c.Scr.
Sordium facultas 639.c. Æg.20.g. 507.f.608.g.Or.50.g.Aet.
ſordes balneorum quales ſint 15. h.Aet. ſordium hominis facultas 518.e.Or. ſordes lanæ ouium qua virtute polleant 84. a.Aet. ſordes ex palæſtra 20. a.507.f.Or. ſordes ſtatuarum & vaſorum oleariorum quem vſum habeant 639.c. Æg.507.f. Or.50.g.Aet.
Sory melanteriā cur nonnulli falſo putarint 459.d.Or. ſoryos facultas 21.g.483.b.515.h.Or.2. g.73.c. Aet. ſoryos & diphrygis coctio 28.b.29.c.Or.
Soſagoræ malagma 88.a.Celſ.
Soſiani antidotus 432.d.Myr.
Soterios antidotus 417.g.418.c.g. Myr.
Sotira antidotus 658.b.Æg. ſotira antidotus 658.b. Æg.382.e. Aet. ſotera magna 403.f.Myrepſ.
Sotirichi Azaniti emplaſtrum 564. e.Myr.
Sparganium 441.f.Or. ſparganii vires 641.c. Æg.509.f.Or.
Spargula 479.e.Myr.
Spartus 441.f.Or. ſparti facultas 325.d.509.c.Or.52.g.Aet. ſpartum quo vites ligāt qua vi præditum 484.d.Or.
Σπάσμα quid & vnde 190.e.Act.
Σπασμὸς 19.e.Celſ. à ſpaſmo quid præſeruet 336.a.Marcell. ſpaſmo quid medeatur 341.e.Marcell.
Σπάθαι 114.a.Ruff. ſpatharum in organis vſus 163.b.Or.
Spathiuri ſerpentis deſcriptio, & quomodo homini noceat: quomodo item eius ictui medendū 625.g.Aet.
Σπαθίζειν 552.d.Myr.
Spathomela Græcis quid 376. a. Aet.
Σπαθοφοίνικον 607 c.Myr.
Species morbi in ægro cōſideranda 194.a.
ſpecioſior & coloratior ſiquis factus eſt, ſuſpicio ſubeſt 20. d. Celſ.
Spectacula venerea venerē iuuant 577.d. Aet.
Specularis lapidis vires 641. d. Ægin.
Σπέρμα 110.f.Ruff.
σπερματικὰ ἀγγεῖα 108. g. 118. g. Ruff.
Spes quouſque in morbis reliqua ſit 22.d.Celſ.
Σφάκελος quid ſit 189.b.Act. ſphacelus quid, & quomodo curandus 511.c.Æg.723.g.Aet.
Σφαίρα θαλασσία 482.d.Myr.
Σφαίριον 102.e.Ruff. ſphærion emplaſtrum 679.f. Æg.389.d.Aet. ſphæriō emplaſtrum quomodo præparetur 773.g.Aet.
Σφαγὴ 103.g.Ruff.
Sphagitides venæ 63.c.Celſ.
Sphagnon 419.e.Myr.
Σφέκλη quid, & quem vſum habeat 644.b.Æg.482.b.Myr.

Σφὴν 512.c.Or. ſphenoides os 548 c.Or.
SphincterGræcis quid 468.g.Aet. ſphincter muſculus 118. b. e. Ruff. σφιγκτῆρι muſculo quæ cautio adhibenda 585.e.Æg.
Σφόνδυλοι 105.d.Ruff.
Sphondylii vires 642.f.Ægin.509.f.Or.
Sphragis collyrium 308.e.Act.274 f.Mar. ſphragis Polyidæ 663.f.Æg. ſphragis Polybii in quibus partibus medeatur vulneri 100.d.Celſ.
ſphragidis Lemniæ facultas 617.f.Ægin. 513.a.596.e. Orib.65.b. Aet.
Σφυρὰ 105.g.Ruff.
Σφύζειν de quibus venis antiquitus dictum 109.h.Ruff.
σφυγμὸς quid 844.a.Phil.
Spicæ(conſtellationis)ortus 152.c. Aet.
Spicæ nardi electio 26.g.Or. ſpicæ nardi vires 634.d.Ægin.19.f. 21.a.606.f.Or.44.d.Act.
ſpicati olei præparatio 810.f.Aet.
ſpiceus & ſubſpiceus color 855.d. e.Th.46.f.Act.
Spicula, ſurculos, ſpináſque educentia 527.a.Ægin. 594.d.629.g. Orib.
Spiculatoris eclegma 540.h.Aet.
Spina 105.d.Ruff.545.c.546.c.547. a.Or.168.b.Celſ.
Spinæ muſculi 563.a.Or. ſpinæ vertebræ vigintiquatuor 513.f. Or. ſpinæ vertebrarum inclinationes cui ætati crebrò incũbant 20.a.Celſ. ſpinæ verticulorum luxatorum curatio 605. e.Æg.
ſpinæ affectæ quid conferat 210.d. Scr. ſpinæ dorſi fractæ curatio 597.c.Ægin.177.f.Celſ. ſpinæ gibbæ reſtitutio 178.c.Or. ſpinæ luxatæ reſtitutio 195.d.Or. 182.g.Celſ. ſpinæ reſolutæ curatio 429.c.Æg.
ſpinalis medulla 106.g.107.c.110. d.Ruff. ſpinalis medullæ duæ membranæ 525.f.Or. ſpinalis medullæ vitia 143.c.Act.
ſpinalis medulla qualis in alimento ſit materiæ 222.b.584.b.g.Orib.
ad Spinam corpori inhærentẽ 401 b.Mar. ſpinas extrahẽtia 527. a.Æg.629.g.657.a.Or. ſpinas faucibus infixas quomodo eximere oporteat 562.d.Æg.177.a. 404.d.Aet.
ſpinæ Ægyptiæ facultas 612.c.Æg. 407.c.483.f.490.e.Orib.9.a.Aet. ſpina alba 407.c.Or. ſpina alba aliàs herba ſalutaris 347.d. Mar. ſpinæ albæ facultas 612 c.Æg.490.e.592.g.Or.8.g.Aet. ſpinæ albæ inter edulia facultas qualis ſit 218.c.Or. ſpina Arabica, eiúſque facultas 612.c.Ægin.407.c.Or.
Spirabilia vaſa 110.a.Ruff.
Spirandi inſtrumenta quæ, & quibus malis obnoxia 3.g.7.b.Ar.
Spirationis vſus 7.b.Ar. ſpirandi difficultas quibus morbis annumeranda 69.c.Celſ. ſpirandi difficultas vnde 157.a.Act. ſpirandi difficultatis curatio 449. g.Ægin.414.f.Aet.68.g.Celſ. ſpirandi difficultati capitis vſtio quomodo adhibenda 551.c.Ægin. ſpirandi difficultatis remedium 69.b.Celſ. ſpirandi difficultati catapotium 95.c.Cel. ſpirandi difficultas in elephanticis quomodo curanda 502.e. Ægin. ſpirantes difficulter recti facilius ſpirant quàm recumbentes 767.a.Caſſ. ſpirantes difficulter ſibilo ſimilem vocem cur edant 766.b.Caſſ. ſpirantibus difficulter quid medeatur 127.a.c.Ruff.58.a.Aet.357.a.358 c.g.381.h.390.e.392.d.406.a.407 b.416.b.417.g.h.430.d.434.f.435 b.551.d.Myr.384.f.Marc. vide plura in Dyſpnœa & Reſpirat. difficult. ſpirationis rectæ ceruicis curatio 449.g.Ægin. ſpirantibus recta tantùm ceruice quid medeatur 357.f.358.c.390. e.392.d.407.b.434.e.Myrepſ. ſpirantibus recta ceruice medentur hippophaes & hippophæſtum 127.a.Ruff. ſeſeli 51.d. Aet. vide Orthopn. ſpirare vehementer & crebrò, malum ſignum 21.e.Celſ.
Spiritus 111.a.Ruff. ſpiritus, præuidentiæ quid conferant 115.b. Act. ſpiritus quales ex quali concoctione cum vrina excernantur 99.g.Act. ſpiritus vnuſquiſque quomodo ex propria methodo adaugeatur, præſertim verò animalis 38.g.Act.
ſpiritus & muſicæ comparatio 16. b.Act. ſpiritum detinere debent parientes 784.e.Act. ſpiritus excitãdi quomodo ſint 98. d.Act. ſpiritus exitũ quid obſtruat 154.h.Act.
ſpiritu calore accenſo, eóque calore permanente, diaria febris oritur 202.c.Aet. ſpiritus in febre faucibus eliſus quid indicet 25.g.Celſ. ſpiritus grauior quid indicet 20.f.Celſ. ſpiritus humorúmque lucta conuulſiones excitat 154.h.Act. ſpiritus mutatus diariam febrẽ inducit 314.f.Trall. ſpiritus vitio quomodo angina generetur 4.a.Aret.
ſpiritus aurium vnde oriantur 181. h.Act. ſpiritus qui in cerebro conſiſtit qualitas 39.d.Act.
ſpiritus quo cordis facultas opus ſuum exercet, qualis 39.b. Act. ſpirituum qui tùm in ventriculo generantur, tùm in iecinore, tùm in corde, tùm in cerebro, differentia: ac quemadmodum his ipſis facultates animales tanquam vehiculis vtantur 6.e.Act ſpiritus ventriculi quomodo frigidus dicatur 38.h.Act. ſpiritus in vrinis 99. g.100.a.Act.
ſpiritus animalis vnde generetur 380.f.Ægin.153.g.Act. ſpiritus animalis contemplatio, theorematum medicorum finis 1. c.Act. ſpiritus animalis in cerebro, oculóque & reliquis ſenſoriis functio 8.c.9.c.Act. ſpiritus animalis actiones, & de intelligendi in eo diſcrimine 18. b.Act. ſpiritus animalis canales 153.g.Act. ſpirituum externorum differentia 18.d. Act. ſpirituum extraneorum generationis cauſa 99.b.Act.
ſpiritu extraneo dominãte quid accidat corporibus 98.c.Act.
ſpiritus naturalis actiones & ſedes 16.e.Act. ſpirituum ſenſibilium diuerſa diſcrimina, licet vnus & idem ſit ſpiritus 10.b. Act. ſpiritus vitalis actiones 17.b.Act. ſpiritus vitalis fœtui vnde 781.d.Aet.
Spiſſamentorum decocti vſus 500. a.Æg.
Splanchnon 413.h.Or. ſplãchni facultas 617.b.Æg.494.a.Or.15. d.Aet.
Σπλὴν 108.f.Ruff. ſplenis affectionum dignotio & curatio 262.d.Trall.473.a.Ægin.143.d. 666.a.Orib.519.f.Aet.150.c. 228.c.Act.74.b.Celſ. lienis affectionum diuturnarum dignotio & curatio 32.e.91.a.Aret. ad ſplenem remedia 349. f.350.a.385.g.Marcell. ad ſplenis vitia 336.d.g.Marcell. ad ſplenis vitia omnia 345.a. Marcell.
ſpleni balnea quæ commoda 359. g.Æg.155.b.Aet.
ſplene afflicto quæ vena ſecanda 120.d.Aet. ſplenis auctio quomodo attenuanda 530.e. Aet. ſplen conſumi quomodo poſſit 348.d.Marc. à ſplenis dolore quid præſeruet 336. a.Marcell. ad ſplenis dolorem 264.a.346.g.347.a.f.348 g. 349.c.h.350.d.Marcell. ſplenis indurati remedia 474.b.Ægin. ſplenes induratos iuuat acorum 9.a.Aet. ſplenis inflammati curatio 522.e.Aet. ſplenis inflatio quomodo curanda 521.h.Aet.
ſplenem euacuantia 146.a.Aet. ſplenem obturantia 368.c.Ægin. ſpleni prodeſt viticis ſemen 4.d.Aet. ſpleni purgando valent, amygdala 10.d.myrobalanum 13.g.rubia tinctorum 26.b.Aet. ſplenis vſtio vt fiat 570.b.Æg.
à ſplene quartanæ ortæ diuturniores 214.c.Aet.
ſplenici vrinam habent nigram 198.c.Aet. ſplenicorum diæta 529.b.Aet. ſplenicis vtile malagma 684.g.Ægin. ſplenicorum vſtio 529.b.Aet. ſpleniticis medentia 333.h.337. h.341.e.347.b.348.a.c.349.g. Marcell. ſplenicis medetur, beta 54.h.iſatis ſylueſtris 28.h. lixiuii aqua 154.b.theriaca 652. a.Aet.
ſplenicorum tuſſis quomodo curanda 530.b.Aet.
Splenis inter edulia qualitas 372. d.Æg.
ſplenion 435.a.Or.
σπληνίτις φλὲψ 109.e.Ruff.
ſplenodapanos herba 530.d.Myr.
ſplenotomos antidotus 437.b. Myr.
Spodiaci collyrii etymologia & cõpoſitio 198.b.Scrib. ſpodiacum collyrium 50.f.Or.265.h. Mar. ſpodiaca collyria 350.b. 351.g.Aet.
Spodios paſtillus 789.d.Myr.
Spodium 379.f.Myrepſ. ſpodium ex metallis quoque fieri 458.e. Or. ſpodii vires 641.e.Æg.19. e.Or.
Spondogos quid 370.d.Marcell.
Spondylium 441.g.Or. ſpondylii vires 642.f.Ægin.509.f.609.e. Orib.
Spondylorum inter edulia qualitas 373.e.Æg.
Spongiarum differentia, quomodo crementur, & quomodo fiãt candidæ 458.h.Or. ſpongiarum facultas 641.d.Æg.609.d. Or.74.c.Aet. ſpongiarum lapides 69.b.Aet.
ſpongiæ applicatione cur & quando vtamur 376.a.Or.156.a.Act. ſpongia aqua calente madefacta & expreſſa, ano ſubiecta, vapore ſuo cum adiuuat 249.d. Trall.
Spongiolæ epithematis vſus 471.h. Æg. ſpongiola malagma 684. h.Æg.
Spongiarium 169.c.Tr.
Spontaneæ laſſitudines, earúmque curatio 174.e.175.176.Aet.
Spuere ſanguinẽ periculoſum 70. a.Celſ. ſpuere ſanguinem iuuenibus crebrò accidit 20.c. Celſ. ſpuunt quandoque ſanguinem quibus menſtruus ſanguis non fluit b.70.Celſ. ſpuentibus ſanguinem quid proſit 601.f.Orib. ſpuentium ſanguinem in tuſſi, curatio 70.d. Celſ.
Spuma quid & vnde 154.h.Act. ſpuma labris inſidens quid in hircis denotet 18.e.Ar.
ſpumæ argenti vires 630.g.Æg. ſpumam argenti venenatam eſſe 628.d.Aet. ſpumæ argenti ſumptæ ſigna & medela 550.c. Æg.646.g.Aet.224.c.Scr. ſpumæ nitri electio 28.a.Or. ſpuma ſalis 71.b.Aet.
Spuriæ coſtæ 104.f.Ruff.546.f. Orib. ſpuriæ tertianæ curatio 213.a.Aet. ſpurii venti 150.g. Aet.
Sputorum differentiæ & ſigna 91. g.Or. ſputorum notæ 399.g. Æg. ſputorũ ſignificatio 200. f.Aet.
ſputum in principio ruſo quodam & ſanguine miſtum, non ſtatim timeri debet 26.f.Celſ. ſputi reiectionis obrupturam curatio 212.a.Tr.
ſputorũ in pleuritide & peripneumonia dignotio 158.b.Act. ſputum in tabe quale boni ominis ſit 26.g.Celſ.
ſputa pulmonis 158.e.Act. ſputum in pulmonis morbo quando periculoſum 28.a.Celſ. ſputa thoracis 158.e.Act. ſputis ex thorace & pulmone eiectis quid medeatur 658.d.Orib.
ſputum bilioſum & purulentum periculoſum 23.a.Celſ. ſputis crudis & liquidis in pleuritide quæ medela adhibenda 67.a.Aret. ſputis cruentis quæ medeantur 449.a.Ægin. ad ſputa glutinoſa 208.f.209.b.Scrib.310 e.Marc. ſputum mixtum purulentum in tabe, periculoſum 28.c.Celſ. ſputum purulẽtum 28.d.Celſ. ſputi ſanguinis cauſa & curatio 450.h.Ægin.220. b.Act. ſputum ſanguinis quid iuuet 595.f.596.f.Orib. ſputo ſanguinis medentur, ſenecio 27.a.ſerpyllum 26.a.terra Samia 65.d.Aet.
ſputa incraſſans medicamentum 265.h.Act.418.d.Myr.

Στύραθος 602.d.Or.
Squamas educentia 486.c.Or.
ſquamarum metallicarum facultas 630.b.Æg.21.g.515.d.Or.72.g.Aet.
ſquama æris 460.b. quænã improbanda Ibid. & quomodo lauetur 460.d.Orib. ſquamæ æris duæ ſpecies 82.g.Celſ. ſquamæ æris facultas 630.c. Ægin.483.f. 484.a.515.d. Or.2.g.72.g.696.e. Aet. ſquamæ æris purgatoria vis & doſis 325.c.328.g. Or.127.b.Aet.273.e.Act. ſquamæ ferri facultas 630.c.Æg.515.d. Or. 72.g.696.e.Aet. ſquamæ στομώματος vires 306.a.Act.
ſquamiformia agglutinamẽta 551.d.Ægin. ſquamiformes, ſeu ſquamoſæ, ſuturæ 106.d.119.e. Ruff.
Squatinarum inter edulia qualitas 373.g.Æg.
Squilla, vide Scilla.
Stabilis ſuccus 110.g.h.Ruff.
Stachys 443.b.Or. ſtachyos facultas 641.e. Ægin. 509.c. Orib.
Stacte 441.h.Or. ſtactæ facultas 34.g. 52.g. Aet. ſtacte bona quæ 98.g.Aet.
Στακτὸν alias στακτὴ 433.e.Myrepſ. ſtacton collyrium 199.d.Scrib. 270.g.280.f.281.e.Mar. ſtacticon collyrium 671.e.Æg.
Stagium quid 421.e.Myr.
Stagnantia loca qualia 369.b.Ibid. a.Or.
ſtagninæ aquæ qualitas 152.h.153.a.Aet.
ſtagnum mortuum, & eius natura 5.f.Aet.
ſtagnis innutriti piſces quales 373.d.Æg.
Staphis agria 442.a.Or.365.h.Myr. σταφὶς ἀγρία Latinis herba pedicularia ſeu peduncularia 195.e. Scr.251.f.Marc. ſtaphidis agriæ, ſeu vuæ agreſtis, facultas 615.e.Æg.492.h. Orib.13.a.Aet. 157.g.Tr.
Σταφυλὴ 103.d.116.d.Ruff.187.a. Act.
Staphyle, vide Vua.
Staphylinus 442.a. Or.16.e.Aet. ſtaphylini facultas 618.g. Ægin. 597.b.Or.16.e.52.h.Aet.
Staphyloma quid, & quomodo curandum 436.b.557.g.Æg.300.b. 314.b.g.313.h.Aet.183.h.239.b. Act.
Σταφυλοφόρος palati proceſſus 103.d.Ruff.
Στάσιμος χυμὸς 110.g.h.Ruff.
Stateris quantitas 243.Mar.
Stationes productæ podagram generant 587.h.Aet.
Statuarum ſordes quas vires habeant 639.c.Æg.
ſtatuariæ herbæ vires 253.a.Marcell.
Staturæ breuitas partum difficilem reddit 788.c.Aet. ſtatura longa matura ſenectute conficitur 19.a.Celſ.
Στέαρ 120.a.Ruff. στεάτων, id eſt adipum, in medicando facultas 641.f.Æg.518.f.Or.90.a.Aet. στεάτων, id eſt adipum, in medicando differentia & apparatus 442.b.Or.
Steatomata quid, vnde dicta & quomodo curanda 519.a.564.e. Æg.745.b.Aet.190.g.246.d.Act. 142.a.Celſ. ſteatomatis quid medeatur 669.c.Aet.
ſteatomata oculorum 299.e. Aet. corúmque curatio 333.h.Aet.
Στελεχιαίας venæ facultas quæ 852.b.e.Theoph.
Stellas quomodo ordinauit Deus 151.g.Aet. ſtellarum acceſſio & ſignificatio 151.g.Aet.
ſtellarum crinitarum aſpectus 53.f.Act.
ſtella quæ terra Samia 65.d. Aet.
Stellionis morſus ſigna & curatio 539.d.Æg.618.β.a.Aet. ſtellionis vires 615.c.Æg.
Στηλοειδεῖς muſculi 106.g.Ruff.
Στῆμα 104.h.Ruff.546.g.Or.
Στεφαῖαι 101.g.Ruff. στεφαίη in oculo 102.b.Ruff.
στεφανιαία ſutura 106.d.119.e.Ruff.
Stercoris qualitas quomodo percipiatur 6.c.Aet. ſtercori educendo & euocando quid valeat 126.f 128.c.Aet.266.b.Act.387.a.d.Marc. ſtercus euacuantia 147.d. Aet.
ſtercoris deiectiõi inuitæ quid medeatur 279.e.Act. ſtercus durum impedit purgationem 138.a. Aet. ſtercus vetuſtiſſimum quid expellat 340.d.Marcell.
ſtercoris ore redditi cauſæ & curatio 464.d.Ægin. ſtercus ore reiicienti quid medeatur 213.d. Scrib. ſtercus vomitu reiici quando contingat 468.f. Aet.
Stercoris animantium vires 627.d. Ægin.20.f.484.c.518.b.602.d. Orib.82.c.Aet. ſtercus caninum quale 82.c.Aet. ſtercoris canini albi vſus 656.g.Orib. ſtercoris caprini vires 602.d. Orib. ſtercus gallinaceum 55.d. Orib. ſtercoris humani vis & vſus 82.e.401.g. Aet.197.e. Trall. ſtercus lupi 475.e. Aet.
Stergethros 406.d.Or.
Steriles fœminæ non purgantur naturaliter 803.b.Aet. ſteriles quid fœcundas faciat 788.a. Aet.
ſterilitatis cauſæ & curatio 489.a. Æg.792.b.Aet. ſterilitatis dignotio 792.c.Aet. ſterilitatem inducẽtia quàm periculoſa 795.d.Aet. ſterilitatem inducentes peſſi 705.c.Aet.
ſterilitatem inducentium affectionium curatio 794.f.Aet.
Στέρνον 104.c.Ruff.534.d.Or.
Sternutare oculo perfricato cur ceſſemus 762.b.Caſſ. in ſternuendo laborantes ſi ad ſolis iubar faciem obuertamus, cur ſternutatio ſuccedat 760.g. Caſſ.
Sternutamentum integra valetudine præditis noctu cur aut omnino non, aut perrarò fiat 261 h.Caſſ. ſternutamenti meatus 106.e.Ruff.
ſternutamentum inter bona indicia eſt 21.a.Celſ. ſternutamentum in pulmonis morbo periculoſum 28.a.Celſ.
ſternutamentorum vſus & materia 400.g.Or. ſternutamẽtum cientia 82.a.Ar.342.g.Or. ſternutamentum concitans medicamentum 195.g.Scrib.250.a. Marcell.
ſternutamenta frequentia & grauedo quomodo curanda 651.f. Orib.
Sternutatio binis vicibus plerunq; cur fiat, rarò vnis aut pluribus 760.g.Caſſ. ſternutatione ſecundas excuti 784.g. Aet. ſternutatio linguam humectat 401.β.c.Æg. ſternutatio ſingultui commoda 442.d.Aet.
ſternutationem mouentia 358.a. Æg.297.a.Aet.197.b.Act.
ſternutatio quando non conducat 358.a.Æg. ſternutationis incommodæ curatio 411.a.e.Ægin. ſternutationi puerorum quomodo medendum 173 a.Aet.
Sternutatoria 443.a.Æg.296.f.Aet. ſternutatorium medicamẽtum 282.c. Act.14.e. Aet. ſternutatorium caput purgans 688.c. Myr.
Stertentes infantes quomodo curandi 165.f.Aet.
Στῆθος 104.e.105.h.Ruff. στῆθος in digitis quid 104.d.Ruff.
Stibium, quod ſit optimum, quomodo cremandum, atque lauãdum 459.a.Or. ſtibii facultas 641.g.Æg.516.d.Orib.74.c.Aet. 305.f.Act.
ſtibium Alexãdri regis 336.c.Aet. ſtibium ad ornandas palpebras 340.e.Aet.
Stichus (pharmacum) 413.f.Aet.
Stigmatum medela 506.a.Æg.371.f. Aet.244.c.319.e. Act.233.a. Scrib. ad ſtigmata 322.h.Marcell.
Στιλπνιτὶς quid 373.d.Myr.
Stiliſcus in organis quid, eiúſque vſus 165.f.Or.
Stillicidium menſium quid ſit, eiúſque cauſa & curatio 797.β.f. Aet. ſtillicidii vrinæ notæ, cauſa & curatio 283.d.Trall.468.b. Æg.562.c.Aet.
Stimmi electio 28.a.Orib. ſtimmeos, ſeu ſtibii, facultas 641.g. Æg.516.d. Orib.74.c.Aet.305.f. Act.
Stincus officinis quid 376.a.Myr.
ad Stirpem corpori inhærentem extrahendam 397.g.Mar.
Stœbes facultas 641.g. Æg. 509.c. 610.c.Or. ſtœbes flos qua vi in purgando polleat 124.g. Aet.
Stœchas 443.c.Or. ſtœchadis facultas 642.a. Ægin. 21.h. 509.c. Orib.
Στόμα 103.b. Ruff. 83.c. Celſ. στόματα venæ 117.b.Ruff.
ſtomaticarum confectionum vſus & paratio 667.d.Æg. ſtomaticorum medicamentorum diuerſorum compoſitiones 657.a. Or.316.b.Act.545.a.&c.Myr. ſtomaticorum medicamentorũ vſus 241.h.Act.
ſtomatica compoſitio 302.a.Marc. ſtomatica διάχριστος 316.e.Act. ſtomaticæ illitiones 394.b.Aet. στοματικὰ malagmata 87.e.Celſ.
ſtomaticæ ad faucium vuæque tumorem 203.g.Scr.
ſtomaticum medicamentum è nucibus 31.a. Aet. ſtomatica è Punicis malis compoſitio 269.h.Act. ſtomatica è rutæ ſylueſtris ſeminibus 316.d.Act.
Στόμαχος 107.f.Ruff. ſtomachus cordi periculoſus vicinus 42.b. Aret. ſtomachum delectationis principem eſſe: & quæ eius delectatio commoda, quæ item ipſius offenſio incommoda & detrimenta toti corpori inferat 42.b.Aret. ſtomachus inteſtinorum principium 63.g.Celſ. ſtomachus interior ad ventriculum fertur 63.d.Celſ. ſtomachi ſitus & erga cor affectio 11.e.Aret. ſtomachi ſitus & qualitas 116.f.117.g.Ruff. ſtomachi intemperiei & humorum dignotio & curatio 457.c.Ægin. ſtomachi intemperies quomodo conſideranda & curãda 222.b.Act.
ſtomachi affectiones, earúmque curatio 42.b.89.f. Aret.220.g. Tr.410.a.456.c.Æg.137.b.659.f. Or.438.f.& deinceps, Aet.222.a.Act.70.h.Celſ. ſtomachum affici icta veſica 98.e.Celſ. ſtomacho laborantibus quæ agenda 17.a.Celſ. ſtomachi vitiis laborantium curatio 93.g. Aret. ſtomachi vitiis quid medeatur 651.g.Aet.316.d.Act.329 e.h.412.c.Marc. ſtomachi vitiis quibuſlibet quid ſuccurrat 222.e.Scr.
ſtomacho affecto ſi comitialis morbus ſequitur quid faciundum 257.f.Aet. à ſtomacho dolor capitis ortus quomodo curandus 270.d.Aet. ſtomacho ex vſu coitus læſo quomodo medẽdum 576.h.Aet.
ſtomachi abſceſſus diſcutiens 279.e. Act. ſtomachi aciditates quid conſumat 333.b. Marc. ſtomachi adſtrictio quomodo curãda 450.g.Aet. ſtomachus æſtuans, eiúſque curatio 225.b. Trall.71.a.Celſ. ſtomacho æſtuoſo commoda aqua puteana 152.h.Aet. ſtomachi appetentiæ abolitæ quid ſubueniat 362.e.363.b.384.b.390.a.399.e.416.h.Myr. ſtomacho ardore æſtuanti quid conueniat 603.a. Orib. ſtomachi aſperitatibus medentur oua 87.a.Aet. ſtomacho atra bile infeſtato quomodo medendum 438.f.Aet.
ſtomachi bile redundantis ſymptomata 42.e.Aret. ad ſtomachi carbunculum 330.d. Marcell. ad ſtomachi cauſas 334.c.Marcell. ad ſtomachi cauſas vetuſtas 334.g.335.b.339.b. Marcell. ſtomachi cibum non continentis curatio 71.g. Celſ. ſtomacho cibum vomitu reiicienti idoneum medicamentum 227.a.Trall. ſtomachus continere cibum in febri ſi nequeat, quomodo ei medendũ 48.a.Celſ. ſtomachi conuulſio quõ curanda 455.a. Aet. ſtomachi cruditati quid medeatur 364.h.383.d.386.d.404.c.h. Myrepſ.329.f.332.f.Marcell. ſtomachi debilitas animi deliquium facit 228.c.Aet. ſtomachi defluxionibus quid medeatur 322.c. Act. ſtomacho diſſoluti qualem diætam habere debeant 452.f.Aet. ſtomachi diſtentio 466.g.Aet. à ſtomachi dolore præſeruantia 336.a.Marcel. ad ſtomachi dolorem arcendum 337.a.Mar.

ſtomachi dolori quid medeatur 262.a.277.f.279.g.Actuar.382.d.&c.402.c.404.c.409.d.f.410.c.a.b.411.b.416.g.422.f.424.a.426.d.455.h.480.b.Myr.211.g.228.g.Scr.324.e.327.c.e.328.c.330.a.c.h.331.b.d.333.d.e.334.c.e.335.d.e.337.b.e.g.338.d.e.339.a.352.h.Mar. ad ſtomachi dolores ſubitaneos 330.e.331.e.h.Marc. ad ſtomachi dolorem ex tuſſi 313.a.Marc. ad ſtomachi dolores veteres 331.a.Marc. ſtomachi duritiei quid ſuccurrat 236.b.Scr.340.e.Marc. ad ſtomachi eroſionē ſine manifeſta cauſa 770.d.Myr. ſtomachi exulcerati curatio 71.d.Celſ. ſtomachi exulcerati remedia 454.g.Aet.331.b.335.d.Marc. ſtomacho exuſto prodeſt polygonum 48.f.Aet. ad ſtomachum faſtidientem eſcam 330.g.331.h.332.g.Marc. ſtomacho faſtidienti pharmaca quæ medicamenta conueniant 393.g.Aet. ad ſtomachum fatigatum 331.a.Marc. ſtomachi feruori quid medeatur 381.c.386.f.g.388.b.394.b.403.c.405.b.425.c.Myr. ad ſtomachi fluorem 211.f.Scr.327.b.Marc. ſtomachus frigidus quomodo curandus 154.c.Tr. ſtomachi frigiditati quid ſubueniat 251.h.263.a.Act.355.d.362.e.364.h.380.e.383.c.384.b.386.g.387.d.389.g.390.a.403.b.421.a.422.d.424.a.426.d.f.436.g.493.d.Myr. ad ſtomachi frigiditatem antidota 226.d.Trall. ad ſtomachi grauedinem 311.a.Marc. ſtomachi grauitas 466.g.Aet. ſtomachi humiditatem nimiam adſtringēs medicamentum 266.a.Act.420.f.Myrepſ. ſtomacho humido & vomenti balnea quæ conuenientia 359.f.Æg.155.a.Aet. ſtomachi imbecillis ſymptomata 11.f.Ar. ſtomachi imbecillitatis curatio 444.d.445.Aet. ſtomacho imbecillis quæ ſeruanda ſint 11.d.Celſ. ſtomachi imbecillitatibus quid medeatur 277.f.326.d.329.b.Act.386.b.402.f.403.b.c.404.h.Myrepſ.213.g.Scr.376.c.Marc. ſtomacho imbecilli vinum quod conueniat 140.f.Tr. ad ſtomachum inaceſcentē 327.f.330.e.Marc. ad ſtomachum infirmum 319.a.331.f.Mar. ſtomachi inflammationis curatio 456.c.Æg.453.a.Aet.71.c.Celſ. ſtomacho inflammato quid cōueniat 605.f.Orib. ſtomachi inflammationibus prodeſt maſtiche 42.a. oleum melinum 19.e.Aet. ſtomachi inflationis curatio 227.b.Tr.457.a.Æg.71.a.b.Celſ. ſtomachi inflationi quid medeatur 363.f.364.d.380.e.383.d.388.b.393.c.407.d.408.g.422.d.461.f.Myr.209.a.210.f.211.g.213.g.236.f.Scr.311.a.326.b.327.c.329.a.f.331.f.h.333.h.390.h.Marc. ad ſtomachum languentem 330.a.Marc. ad ſtomachi marcorem 332.g.333.b.Marc. ad ſtomachi morſus 606.g.Or 412.c.Myr.328.b.335.d.384.d.Marc. ſtomachi morſus continuos infert lumbricus latus, & quæ ei medela adhibenda ſit 492.c.Aet. ad ſtomachi nauſeam 208.a.Scr.289.c.328.b.330.e.Marc. ad ſtomachi nauſeam crebram 309.e.Marcell. ſtomachi percuſſi ſigna 98.c.Celſ. ſtomachus ne perfrigeſcat 335.g.Mar. ſtomachi perfrictioni quid medeatur 326.d.Act. ſtomachi pituitoſi curatio 229.h.Tr.71.c.Celſ. ſtomacho puris defluxu infeſtato quomodo ſuccurrendum 90.g.Aret. ad ſtomachi rancorem 331.f.Marc. ſtomacho refrigerato quid ſubueniat 263.a.Act. ad ſtomachum reiicientem omnia 328.d.383.g.Marc. ſtomachi reſoluti ſymptomata & curatio 71.f.Celſ. ad ſtomachum reſolutum 383.g.Marc. ad ſtomachum reuomentem 330.g.Marc. ad ſtomachum rheumatizantem 330.a.Marc. ad ſtomachi rigorem 333.a.Marc. ſtomacho ruptis quid conferat 312.g.319.a.Marc. ſtomachi ſaliuationis remedia 457.b.Æg. ſtomachi ſiccitati & ardori quid medeatur 211.a.Scr.326.e.Mar. ad ſtomachi ſingultum 374.a.Myr. ſtomachi ſolutioni quid medeatur 208.d.211.f.235.f.Scr.310.c.327.b.328.d.g.330.a.331.f.Marc. ad ſtomachi ſtridorem 384.f.Marc. ſtomachi ſubuerſionibus quomodo occurrendū 641.d.661.b.Orib. ſtomachi ſubuerſioni medentia 89.g.Ar. ſtomachi ſupinitatis cauſa & curatio 444.d.Aet. ad ſtomachi tumorem 334.c.Marc. ſtomachi vlcerati curatio 458.b.Æg. ſtomachi voluuli quid ſint, & quid eis medeatur 447.d.Aet. ſtomachi voluuloſarū affectionum curatio 458.d.Æg.

ſtomacho conuenientia & idonea ac ſalubria quæ ſint 66.b.587.h.593.a.Orib.108.g.Aet. ſtomacho commodant & opitulātur, aloe 9.e. cannabis ſuccus vino dilutus 29.h. gingidium 15.f. iaſpis 70.a. mithridaticum 657.b. nardi ſpica 44.e. ſecuridaca 26.g. ſpina alba 8.g.Aet. ſtomacho cōmodum vinum mulſum 128.c.Aet. ſtomacho quæ cōfectio vtilis 395.b.Aet. ſtomacho conueniens cataplaſma 329.c.Marc. ſtomacho conueniens medicamentum ex aloe 278.b.Act. ad ſtomachum cōponendum 339.b.Marc. ſtomacho confirmando quæ valeāt 311.e.314.f.329.d.333.a.334.e.338.b.c.339.e.Marc. ad ſtomachum conſeruandum 339.e.Marc. ſtomachum corroborātia 330.e.Marc. ſtomachum corroborant odora 447.e.Aet. ſtomachi delectatio quæ commoda ſecum afferat, quæ item incommoda eiuſdem offenſio 42.c.Ar. ſtomachum exoluunt ſulphurulēta balnea 155.b.Aet. ſtomachū firmat equitatio 117.d.Aet. ſtomachum fouet oleum lentiſcinum 19.c.Aet. ſtomacho gratum ariſtolochiæ clematidis ſemen 126.f.Aet. ſtomacho incommoda & minus conuenientia quæ ſint 66.d.588.b.Or.108.e.Aet. ſtomacho incommoda edulia quæ 55.a.Aet. ſtomacho incommoda ſunt, abrotonum 7.b. cerebri eſus 85.f. lini ſemen 40.g. porrum ſylueſtre 10.b.Aet. ſtomachus inuitandus quomodo ſit in ciborum inappetentia 412.a.a.Æg. ſtomachum lædi medicamentis 81.f.Celſ. ſtomachum purgantia 335.c.Marc. ad ſtomachum reficiendum 332.a.333.a.Marc. ſtomachum releuantia 338.g.Mar. ad ſtomachum reparandum epithemation 330.g.331.a.Marc. ſtomachum roborantia 587.h.600.f.Or. ſtomachum roborant vuæ paſſæ 13.a.Aet. ſtomachum ſiccat agroſtis 7.e.Aet. ſtomachum ſubuertunt graueolentia 447.e.Aet. ſtomachum non ſubuertens medicamētum 280.d.Act. ſtomachi vſtio 570.c.Æg.

Stomachici qui 457.c.Ægin. ſtomachicis quid medeatur 278.f.263.c.h.280.c.324.b.d.327.f.Act.360.a.361.f.364.d.369.d.374.a.386.f.387.a.b.d.388.g.389.g.390.b.402.a.403.c.f.h.404.a.407.c.f.410.c.412.h.417.b.d.418.d.419.g.420.a.421.e.436.c.445.h.453.d.Myrepſ.210.e.211.a.Scr.337.a.364.c.Marc. ſtomachicis prodeſt, electrum 69.h. hypociſthis 33.f. vociferatio 116.a.Aet.

ſtomachica antidotus 445.h.Myr. ſtomachica antidotus picra 227.f.Trall. ſtomachicum baion 224.b.Trall. ſtomachicum epithema 523.a.Aet. ſtomachicum laxatiuum 368.b.Myrepſ. ſtomachicum medicamentum 601.b.Or. ſtomachici orbiculi 279.g.Act.

Stomatica, vide poſt Stoma ante Stomachus.

Στομόω 407.e.Myr.

ſtomoma 460.d.Or.407.e.Myrepſ.119.f.Celſ. ſtomomatis ferri ſquamæ vires 630.c.Ægin.515.e.Or.72.h.Aet.

Στραβισμὸς quid & vnde 184.g.Act. ſtrabiſmi curatio 439.a.Ægin.131.b.Or.

Strangulantis laquei ratio & vſus 160.d.h.Orib.

Strangulatum & mortem affert cucurbita præcordiis intempeſtiuè affixa 122.d.Aet. ſtrangulatis quomodo medendum 447.d.Æg.647.d.Aet. ſtrangulatorū reuocatio 404.b.Aet. ſtrangulati quō reuocandi, ex Theophraſto 132.e.Or.

ſtrangulationi ex ellebori potione factæ, quomodo ſubueniendum ſit 340.d.Or. ſtrāgulatis à fungis quomodo ſuccurrēdum 639.a.Orib. ſtrangulationi è fungorum eſu medetur gallinaceū ſtercus 83.f.Aet. ſtrangulatui in purgatione menſtrua quid ſubueniat 406.c.Myr. ſtrangulatio vteri quid, vnde, & quomodo curanda 487.d.Æg.802.ß.c.813.&c.Aet.

ſtrangulatorius aer 150.b.Aet.

Stranguria 19.b.Celſ. ſtranguria, eiúſque curatio 562.c.Aet. ſtranguriæ ſignum 858.b.Th. ad ſtranguriam 358.f.359.a.g.Marc.

Stratiotes 443.c.Or. ſtratiotæ vtriuſque vires 642.a.Æg.

ſtratiotes aquatilis 21.d.509.d.Or.548.d.Aet.

Stratiotæ collyrium 359.d.Aet. ſtratioticon collyrium 199.c.Scrib.274.e.g.270.f.Marcell. ſtratioticum pſoricon collyrium 274.f.Marc.

Stratonis medici de terra dictum 64.a.Aet.

de Strato 370.c.Or.

ad Stridorē pectoris deponendum 316.a.Marc.

Strigmentum balneorum qua vi polleat 494.d.Or.

Στρόβιλος 372.b.Myrepſ. ſtrobili vires 629.e.Æg.28.g.Aet.

ſtrobilinæ reſinæ vires 639.a.Æg.507.c.Or.

Strombus 230.b.Or.

Στροφωμάτων in organis vſus 163.d.Orib.

Στρόφος quid & vnde 159.c.164.a.Act.24.b.Celſ. ſtrophos quibus affectibus contrarius 163.d.Act. ſtropho quid medeatur 213.g.Scr.333.f.376.c.Marc.

Struma quid, vbi naſcatur, & quomodo curanda ſit 564.a.518.c.Æg.741.e.742.Aet.190.f.246.c.Act.110.c.Celſ. ſtrumarum differentia 741.f.Aet. ſtrumæ explorandæ quomodo ſint 306.b.Marc.

ſtrumis chirurgiam vtiliſſimam eſſe 742.f.Aet. ſtrumas diſcutiētia malagmata 86.e.Celſ. ſtrumis diſcutiēdis & tollendis quid valeat 592.d.599.c.600.h.634.b.Or.321.g.322.b.326.f.Act.773.b.824.d.825.a.Myr.230.d.232.e.236.f.237.a.Scrib.264.c.305.h.307.a.308.b.317.b.390.g.406.a.412.c.Marc. ſtrumis medentia 515.c.Ægin.113.e.Or.206.a.Scr. ſtrumis medetur adiantō 8.c. ammoniacum 10.e. aſini vngula 91.c. capparis 30.c. cyclaminus 37.f. gagates lapis 68.g. muſtelæ vſtæ cinis 92.c. ſtercus bubulum 83.d.Aet.

Struthiocameli caro qualis in nutrimento ſit materiæ 371.f.Æg.223.a.Or.86.e.Aet. ſtruthiocamelorum oua quale nutrimētum corpori præbeant 371.g.Æg.223.d.Or.

Struthiomela 215.g.Or.

Struthionum oua 86.h.Aet.

Sruthium 482.h.Or. Struthion Latinis radix lanaria 195.g.Scr.250.a.Marc. ſtruthii radicis facultas 19.f.509.d.Or.53.a.Aet.

Strychnon 443.d.Or.40.e.Celſ. vide plura in Solanum.

Studium rationē lædit 259.c.Aet.

ſtudioſorum inopia & valetudo 42.h.Aret.

Stupefacientia medicamenta 597.g.Aet. ſtupefacientium vſus nimius, noxius 494.c.463.d.Æg.

ſtupefaciendi vim habens collyriū 436.a.Æg.

ſtupefactis cōducit pyrethrum 49.e.Aet.

upidas actiones excitat geſtatiō 116.e.Aet. ſtupidus dolor 226.g.Aet.

ſtupidos ac reſolutos quid adiuuet 608.c.Orib.

ſtuporem inducit cucurbita intempeſtiuè admota 122.d. papauer ſua frigiditate 42.g.Aet.

ſtuporis ſeu ἐκπλήξεως curatio 217.g.Act. ſtupore attoniti qua geſtatione vti debeant 116.g.Aet.

Sturnorum ſtercoris vires 602. g. Orib.
Styloides proceſſus 548. e. 551. g. Orib.
Stymmata Græcis quid 507.a. Aet.
στύψις 482.g. Myrepſ.
ſtypteriæ, id eſt aluminis, varia genera 459.b. Orib. vide plura in Alumen.
Styrax 443.g.Or. ſtyracis facultas 642.c.Ægin. 509.d.610.d.Or. 53.b. Aet. ſtyracis in purgando vis & doſis 649. c.Æg. 126.g. Aet. ex ſtyrace epithema 514. e.Aet.
ſtyrax flauus optimus 98.h. Aet. ſtyrax liquidus 433.e.Myr. ſtyracis fuligo 40.f.Aet.
ſtyracatum vinum 280.g.Or.
ſtyracinum oleum 21.e.Aet.
Subaureus color qui 855.f.Th.
Subcaniculares fructus 53.b.Aet.
Subcartilaginea 104.f.Ruff.
Subcineritius panis 252.c.Or.
Subcruenti vngues quomodo ſanandi 733.f.Aet.
Subcutiliæ aquæ 71.f.Celſ.
Subditiтia collyria quam vim & vſum habeant 461.g.487.g.Æg.
Subducendo ventri quæ valeant 110. b. Aet. ſubducens leniter 127.d.Ruff.
Subfragi medicaminis compoſitio 334.f.Marc.
Suberis vis 645.b.Æg. ſuberis ex Italico vaſe vſti cinis quid conferat 482.c.Æg.
Sublimamenta vrinarum quid ſint 153.a.Act. vide plura in vrinæ enæorema.
Subluxatio quid 602.c.Æg.
ad Submeiulos 362.e.Marc.
Subnaticulæ 105.e.Ruff.
Subocularia 102.d.Ruff.
Subrubeus color 855. f. Theoph. 47.a.Act.
Subrufus color qui 855. f.Th.
Subſidentia quomodo ex amylo, & reliquis fiant 254. g. Orib. ſubſidẽtia ex lentibus facta 254. g.Orib. ſubſidentia vrinarum quid ſit 150.h. 153.b.Act. vide plura in Vrinæ ſubſidentia.
Subſolanus ventus 150.f.Aet.
Subſpiceus color 855.d.e. Th.
Subſtantiam immixtam & ſimplicem inuenire quandoque impoſſibile 63.b.Aet.
quæ Subſtrata ab omni beſtia venenata præſeruent 615 ß f.Aet.
Subuerſio carnium 178. f. Aet. ſubuerſio ſtomachi 444.d.Aet.
Subuertebrum 105.d.Ruff.
Succatiunculæ quæ, & quandiu durent 252.g.Act.
Succedaneorum inuicem medicamentorum ratio ex Galeno 694. f.Æg.
Succida lana 91.d.Aet.
Succingentes membranæ 107. h. Ruff. ſuccingens membrana quæ, & quibus malis obnoxia 6. c.Aret.
Succinum 69.h.Aet.
Succi, eorúmque ſpecies & nomina 110. g. Ruff. ſuccorum actiones ex ipſorum temperie ſequi 463. d. Or. ſuccorum flos à veſica fellea attrahitur 150. e. Act.
ſuccum bilioſum gignentia 585. b. Orib. ſuccum bonum gignentia 63.f.241.a.586.b.Orib. 116.g. Aet. ſuccos craſſos gignentia 61.c.583.h.Or. 104.h.Aet. ſucci craſſi eſſe caſeos 80. c. Aet. ſuccos crudos quæ gignant 584. c.Or. ſuccum frigidum creantia 584.g.Or. ſuccum glutinoſum gignentia 584.e. Or. ſuccum malum gignentia 64.d.241. g.586.e.Orib. 107.b.Aet. ſucci mali edulia vitanda 51. f. Aet. ſucci mali ſunt ficus 53.f.Aet. ſuccos medios gignentia 584. c. Or. ſuccum melancholicum gignentia 584.h. Or. ſucci melancholici purgatorium 280. b. Act. ſucci optimi lac 77.a.Aet. ſuccum vitioſum gignit in corpore pepo 46.f.Aet.
Succorum medicorum differentiæ & facultates 463.b.Or. ex ſuccis emplaſtra 757. b.Aet. è ſuccis medicamentum 673.e.Or.
ſucci Cyrenaici facultas 21.f.Orib. 45.f.Aet. vide plura in Liquor. ſuccus refrigerans quis 581. c. Orib. ſucci venenati qui 628. c.Aet.
è ſucco betæ ceratũ quomodo paretur 774.g.Aet. ſuccus fœniculi cum melle 51.h.Or. ſucci papaueris facultas 21.d. Or. 42. g.Aet. vide plura in Opiũ, & Papauer. ſuccus papaueris qd mali inferat homini, & quomodo venenum eius pellatur 644. g.Aet. vide plura in Opium. ſuccus vuæ immaturæ qualis 3. h.Aet.
ad Sudes protrahendas è corpore 264.b.Marc.
Sudare plurimũ poſt balneum cur aliquando minus cõueniat 385. c.Or.
ſudamina quid ſint, & vnde oriantur 169.c.Act.
ſudantes irrigandi quomodo ſint 410.g.Ægin. ſudanti ex labore, frigida potio pernicioſiſſima 13. d. Celſ. ſudantium victus 410.h.Æg.
ſudationes naturales 57. c. Celſ. ſudationibus & fœtoribus alarũ quæ medeantur 456.b.Æg.
ſudoris cauſæ 38.a. 168.f.Act. ſudoris ſigna 200.b.Aet. 37.h. 168. g.Act. ſudor ægrorum quid indicet 168. g.Act. ſudores boni vel mali quatenus 37.h.168.g. Act 21.f.Celſ.
ſudores ellebori potionem ſi conſequantur, quid faciendum 341. h.Or. ſudoris exercitio excitati habenda ratio 202.g.Act. ſudoris per expreſſionem facti cauſa, & quæ ei medela conueniat 411. α.a. Æg. ſudores febrientium quid indicent 168. g. Act. ſudor in febri ſi exerceat, quid agendum 48.b. Celſ. ſudorem puero in febri quomodo prouoces 176.g.Aet.
ſudores crebri fiunt aluo inhibita 163.f.Act. ſudor frigidus quid portendat 200.d.Aet.168.g. Act. ſudor frigidus in acuta febre peſtiferus 200 d.Aet 23.b.Celſ. ſudor glutinoſus quid portendat 168. g. Act. ſudor immodicus animi deliquium facit 227. g.Aet. ſudor ingens præſentiſſimum remedium febris peſtilentis 48.h.Celſ. ſudores iudicatorii quatenus admittendi 410.e.Æg. ſudor longum morbum indicans 22.c.Cel. ſudores mali ominis qui 168. g. Act. 21.f.Cel. ſudores miliares quid indicent 169. a. Act. ſudores morbum exacuentes quid ſignificent 169. a. Act. ſudor multus quando in febribus ſubſequatur 19.g.Celſ.
ſudoris eliciendi duplex ratio, eiúſque vtilitas 35.b.Celſ. ſudores ducentia & prouocantia 358. c. Æg. 344.a.404.d.483.d.Or. 147. f.Aet. 57.b.Celſ. 230.g.Scrib. ſudores prouocans remedium 268.e.Act. ſudores prolicit calaminthe 600.c.Or. 29.c.Aet. ſudorem mouentibus cur vtamur 344.a.Or. ſudores detergendi quomodo 410.f.Ægin. ſudores ſupprimẽtia 73.b.e.Ar. ſudorem reprimens oleum 329. a. Act. ſudores ſedat ſapphirus 70.c.Aet.
per ſudores purgat cyclaminus 126 h.Aet.
ſudoris inter medicamẽta qualitas 518.a.Or. ſudoris in medicando vis 622.h Æg.518.a.Orib. 81. e.Aet.
Suẽdæ quæ partes potiſſimùm 99. h.Celſ. ſuendi ventrem ratio 572.b.Æg.
Suffimenta aromatum procul ab igne ſemoti cur acutiùs percipiãt 760.f. Caſſ. ſuffimentorum vſus & confectio 693.b.Æg. 395. b.d.g.Or. 145.b.Aet. ſuffimenta quomodo adhiberi debeant, eorúmque materies 145.c.Aet.
ſuffimentum Berenices 663. d. Aet.
ſuffituum cõpoſitiones variæ 693. c.Æg. 58.b.Or. 635.a.Myr. ſuffitibus quibus comitiales explorandi 423.d.Æg.
ſuffitus ad conceptionem 795. e. Aet. ſuffitus ad ſomnum conciliandum 58. d. Or. ſuffitiones ad tuſſim 414. d. Aet. 206.a. b.Trall. ſuffitiones venenata fugantes 615 ß.g.Aet. ſuffitus ex cypreſſo, quod cyphi lunæ dicitur 58.d.Or.
Suffocatio ſolido cibo deglutito cur accidat 762.f.Caſſ. ſuffocatorum curatio 457.e.Ægin. ſuffocatorum reuocatio 404. d. Aet. ſuffocationi ex fungorũ eſu quid conferat 605.b.Or.
ſuffocata oua 223.e.Or.
Suffumigationibus quando vtendum 343.b Or. ſuffumigiorum præparationes variæ 840.b.Aet. ſuffumigiũ eccleſiæ 840.e.Aet. ſuffumigium vigiliis febriẽtium vtile 409.c.Æg.
ſuffumigabile oleum 204.c.Aet.
Suffuſio oculorum quid 12. c. 184. d.Act. 125. a. Celſ. ſuffuſione imminente, oculis culicum muſcarum formicarúmque imagines cur obuerſentur 758.a. Caſſ. ſuffuſionis oculorum dignotio & curatio 438.c. Æg. 130.d. Or. 323.g.Aet. 240.b.Act. 125.a.Celſ. ſuffuſioni oculorum quid conueniat 306.f.Act. 198.f. Scr. 267. c.h. 278 c 279 f.Marc. ad ſuffuſiones oculorum incipientes puluis 175.e.Tr.
ſuffuſionibus cruentis ex ictu quid medeatur 309. e. Act. ſuffuſiones ex plaga cui oculorum parti peculiariter accidant 299. e.Act.
Sugillata 107.b. Orib. ſugillatio vnde, & quid ſit 185.f.Act. ſugillatorum curatio 443.g. 517.b. Æg. 517.b.730.g.Aet. 239.c. Act. ſugillatis quid medeatur 107. b. 600.d.611 c.Or. 56.d.Aet. 321.e. Act. 234.h.Scrib. 323.e.g.Marc.
ſugillatio oculi quid ſit & quomodo curetur 433.f.Æg. 307.a. 365. c.Aet. 309.c. 310.c.Act.
Suilla caro &c. vide in Sus.
Sulphur 453.c.Or. ſulphuris coctio 30.a.Or. ſulphuris electio 27.d.Or. ſulphuris facultas 622 d.Ægin. 19.c.e. 21.g. 22.c. 515. b. 599.c. Orib. 72. c. 697. d.Aet. ſulphuris ſuffitus in doloribus neruorum valere 62. g. Celſ. è ſulphure antidotus 263. a.Act. 453.g.Myr. è ſulphure lexopyretos 433.c.Myr.
ſulphur ignem non expertum 482. h.Or. è ſulphure ignem non experto antidotus 429.e.Myr. ſulphur viuum 440.d.Myr.
ſulphurulenta balnea 155.b.Aet.
Sumach 395.d.Myr.
Sumen 114.b.Ruff.
Sungeli antidotum 278.f.Act.
Supercilia 101.f.Ruff. 546.c Or. ſuperciliorum ornatus 365. a. Aet. ſupercilia alba nigra vt fiant 750.e. Myr. ſuperciliorũ pilos quid augeat 365. a. Aet. ſupercilii pilorum defluorum curatio 435.b.Æg.
ſuperciliorum defluuii curatio 238. f. Act. ſuperciliis exaſperatis quid conueniat 604.f.Orib. ſuperciliorum reſolutionis curatio 429.a.Æg. 266.a.Aet.
Superflua purganda 223. d. Aet. ſuperfluitatibus quæ careãt 106. b.Aet. ſuperfluitatibus quæ redundent 106.a.Aet.
Superiores partes aluo ſolutis exercendæ 16.f.Celſ.
Superpurgationes quando & vbi timendæ 199.e.Act.
Superſtitioſa medicamenta Chriſtianis vitanda 441.c.Myrepſ.
Supinum obdormire ſeminis profuſioni nocuum 80 e.Celſ.
ſupinitas ſtomachi 444.d.Aet.
Suppoſitorium quid 501.b.Myr.
Supprimẽtia ſanguinem 82.g.Celſ. ſupprimentia vẽtrem 110 f.Aet.
ſuppreſſæ aluo puerorum quomodo medendum 177.d.Aet.
Suppurationes in morbis pluribus excitari 25.h.Cel. ſuppurationis indicia 25.d.Celſ. ſuppurationes peſſimæ quæ 28.b.Celſ. ſuppuratio quæ nondum patet oculis, vt deprehendenda 26. c. Celſ. ſuppurationum quæ extrà aut intrò feruntur, quæ tolerabiliores 26.f. Celſ. ſuppurationes quæ intus oriũtur, quomodo in reſolutione neruorum curandæ 63.a.Celſ.
ſuppuratorum chirurgia & vſtio 569.a.Æg. ſuppuratis ſuppurationibúſque quid medeatur 409. b.411.g.446.g.484 h.771.b.Myr. 209. b. 236. f.Scr. ad ſuppurationes futuras & factas 390.g. Marc. ſuppurata quid purget 311.b Marc.
ſuppuratæ auris curatio 232.d.Aet. ſuppuratio in lateris dolore quãdo tabem denuntiet 25.b.Celſ. ſuppuratio oculorum quomodo ſananda 309.b.Aet. ſuppu-

rationis pectoris cauſæ, ſigna & curatio 28.c.Ar. 426.b.Aet.
ſuppurationis circa thoracem & membranam coſtas cingentem cauſa & curatio 452.h.Æg.
ſuppuratoria medicamenta 442.a. Æg.21.h.614.f.Or.103.g.Aet.
ſuppuratoria medicamenta quã do adhibenda & quæ 442.a.Æg.
Supremæ corporis ſedes, item & concauæ, ad nomas cur opportunæ 755.a.Caſſ.
Sura 105.g. Ruff. 547.b.Or. 170.a. Celſ. ſuris medetur terra Ægyptia illita 63.g.Aet.
Surculi è corpore quo pacto eiiciendi 629.g.Or.104.b.Celſ.
Surdi per nares vocem cur reddant 758.d. Caſſ. ſurdum quo medicamento Aetius curarit 287.d. Aet. ſurdaſtris quid medeatur 300.h.Act.
ad ſurdiginem 285.a.d.287.e.Mar.
ſurditatis cauſa & curatio 185. h. Tr. 441.c.Æg. 648.b.Or. 286.h. Aet.14.e.181.f.237.b.Act. ſurditati quid medeatur 438.a. 773. b.831.a.Myr. ſurditati, aluus bilioſa maximè cōfert 27.g.Cel.
ſurditas natiua incurabilis 441. c. Ægin.
Surrentinum vinum 13.g.Aet.
Sues in Gallia habitiores, & valentioris alimēti fieri, poſtquam vterus illis abſciſſus fuerit 508. a.Or. ſuis partes aliquæ cuius alimenti ſint 37.a.Celſ.
ſuillæ carnis inter edulia qualitas & facultas 372.a.Æg. 64.b. 220. c.241.d.584.b.Orib.84.d.Aet.
ſuillas carnes ſale conditas tutò guſtari poſſe 61.a.Or. ſuillum fel 81.c.Aet. ſuillum iecur 223. b.Or. ſuillum lac quale 76. e. ſuilli lactis vſus 671.a.Or. ſuillum pancreas 584.e.Or. ſuilla pinguedo 2.c.90.c.Aet. ſuillus talus vſtus 91.f. Aet. ſuilli teſtes alunt 85.e. Aet. ſuilli vngues 91.c.Aet.
ſuum morſus quō curandus 615.ß. a.Aet.
Suſæ in Perſia 20.f.Aet.
ſuſinum oleum 370. d. Myrepſ. ſuſini olei etymologia & confectio 689.c.Æg.20.e.Aet.
Suſpenſor 109.d.Ruff.
à Suſpirio quid præſeruet 336. a. Mar. ſuſpirio accōmodata me dicamenta 205. f. 207.g. 208. e. 210.a.213.g.Scr.316.g. 317. b.d. f.325.c.336.d.Marc. ſuſpirium reprimentia 385.b.Marc.
ſuſpirioſis mederi quid valeat 127. c.Ruff.600.d.Or.651.f.Aet.253. g.257.g.263.c.e.265.h.267.d.329. f.Act.310.a.d.313.a.317.a.c.d.g. 319.b.333.c.346.b.Mar. ſuſpirioſis dolorem leuans catapotiō 417.e.Aet. ſuſpirioſorum potio 417.b.Aet.
Suturæ 106.c.Ruff. ſuturæ capitis 106.b.Ruff.547.h.Or. 167.b. Celſ. ſuturæ palpebrarum 329. a.330.Aet. ſutura vulnerũ 100. a.Celſ.
Sutorium atramentum 74.f.Aet. vide Atrament.ſutor.
Syagros 425.g.Or. (κῶον & σ.
Σῦκα quid ſint 181.f.Act. vide
Sycaminos 444.b.Æ. r.54.a.Celſ. ſycamini fructus vocari ſycomora 679.c.Æg.444.b.Or.54.a.Cel.
ſycaminon 445.c. Myr. ſycaminorum inter edulia qualitas, & in medicando facultas 214.f.Or. 43.f.Aet. ſycamini confectio 445.f.Myr.
Συκαμίνων & σύκων curatio 246. f. Act.
Syce 444.f.434.g.Or.
Sycomoron 679.c.Æg.444.b.f.Or. 43.f.Aet. ſycomororum inter edulia qualitas & facultas 371.d. Æg.217.d.Or. 43.f.Aet. ſycomororum medica facultas 642. d.Æg.43.g.54.c.Aet.
Σύκων & συκαμίνων curatio 246. f. Act.
ſycoſis quid 434.d.Ægin.75.b.97.a. Aet. 183.c.Act.117.b.Celſ. 199.f. Scr.274.a.Marc. ſycoſis quotuplex 117.b.Celſ. ſycoſis vnde dicta, & quomodo ei meden dum 434.d.Æg.318.h.Aet. ſycoſi quid medeatur 75. b. 97. a. Aet.199.f.Scr.274.a.Marc.
συκωδόν 222.c.Or.85.g.Aet.
Syderatio vide Sideratio.
Syluæ mater 215.e.Scr.
ſyluestria animalia quale alimentũ præbeant 372.e. Ægin. ſylueſtrium animalium caro qualis 86.b. Aet. ſylueſtrium carnes melioris ſucci eſſe quàm cicurum 241.f.Or.
ſylueſtres feles ad demorſos à crocodilo conueniunt 615.ß.c.Act.
Symbiotarium 57.a.364.b.Or.
Symeon Sethi 355.c.Myr.
Symmetria eduliorum 171.c.Aet.
Sympathia remotiorum membrorum cur fiat, non ſemper vicinorum 761.b.Caſſ.
Symphonos antidotus 413. g.Aet. 434.a.Myr.
Symphyſis oſſium quid 547.c.Or.
ſymphytum 416.h.444.b. Or. 401. c.Myr. ſymphytum Gallis ha lum dici 389.f.Marc. ſymphytum Latinis inula ruſtica & alium Gallicum 318.a.Marcell.
ſymphyti vtriuſque facultas 642. e.Æg.509.f.Or 54.b.441.d.Aet. ſymphyti vtriuſque in purgando facultas 466.g.Or. ſymphyti radix 355.a.Myr.
ſymphytum petræum 444.d. 509.f. pećion.ibid.Or.
Συνάγχη quid 3.h. Ar. 446. g. Ægin. 187.b. Act. 68. b. Celſ. συνάγχη vnde dicta 4.a.Aret. ſynāches curatio 446.g.Æg 68.b. Celſ. ſynanchæ quid medeatur 304. b.306.f.309.c.337.e.Marc.
Synchriſmata 252.b.Marc.
Συζωμιστὸς panis 247. f. Orib. 26. f. Act.
Syncope quid 11.c.71.e.Ar. 454.g. Æg. ſyncope vnde 454.g.Æg. 98.h.Or. 224.c.Aet. ſyncopen, cordis, non ſtomachi, affectum eſſe 11.e. Aret. ſyncope quos inuadat 227.f. Aet. ſyncopes cauſæ & ſymptomata 11.e.Aret. 322.h.Tr 408.a.Æg 224.c.Aet. ſyncope correptorũ pulſus 398. g.Ægin. ſyncopes incipientis ſymptomata 71. e. Aret. ſyncopæ vehementia quanta 11. c. Aret.
ſyncope curabilis & incurabilis quando ſit 454.g. Æg. ſyncopes curatio 71.d.Aret.217.c.Act. ſyncopes fauſta ſigna quæ 73. g. Aret. ſyncopæ exterius quæ adhibenda medicamenta 73.a. d.Aret. ſyncopæ locus & habitatio commoda quæ 73.c. Ar. 369.g. Or. ſyncopæ venæ ſectione quomodo occurrendum 71. g. Ar. ſyncopæ victus qui conueniens 72.c.e.Ar.
ad ſyncopē cordis 368.d.390.c.458. g. Myr. ſyncope in febribus, eiúſque curatio 322.h.Tr.
ſyncopes è bilioſis humoribus ortæ & curatio 323.c.324.d. Tr. ſyncopes crudorum humorum vitio ortæ curatio 323.a. Tr. 98. a.Or. ſyncope ex euacuatione, eiúſque curatio 324.a.Tr. ſyncopes ex tenuibus humoribus ortæ curatio 407. g. Æg. 98. e.Or.
ſyncopæ phreneſi accedentis cura tio 55.g.Aret.
Συνδέτικα νέυρα 110.b.Ruff.
Συνεχὴς febris quid 171.a.f.Act.
Syngeli antidotus 420.g.Myr. 278. f.Act.
Σύνοχοι febres quæ & vnde oriantur 171.e.Act.206.b.Aet. ſynochæ febris cognitio & curatio 403.g.Æg.206.b.Aet. ſynocharum febrium origo 151. e.Act.
Synodus piſcis 227. f. Or. ſynodontes piſces quale corpori alimentum in cibo offerat 225. a. b.d.227.f.Or.
Syntexis quid, & quomodo curanda 408.g.Æg. 489.f. Act. ſyntexis vnde oriatur 302.c.Mar. vide plura in Colliquatio.
συντηκτικὸ qui 32.e.Ar.
Syria caua 68.e.Aet.
ſyriacus lapis 67. g. Aet. ſyriacus ſuccus 45.f.Aet. ſyriaca vlcera quæ 6.a.Aret.
Syricum 74.b.75.c.Aet. ſyrici vires 629.d.Æg.74.b.75.c.Aet.
Σύριγξ τῆς κύστιδος 356.b.Myr.
ad Syringium 390.c.f.Marc.
Syrmaiſmi quid, & quem vſum habeant 376.a.Æg.
Syrupus quid 249.e.Act.
Συστηματικὴ ἀναμνήσις in pulſu 145.c. Act.
Συστολὴ in pulſu quid 844.b.Phil.37. b. 144. a. Act. συστολῆς effectus 845.a.Phil.
Συστροφή 568.e.Myr.

T

Tabes, & quæ eius ſpecies 58. f. Celſ. tabes quos maximè infeſter 20. Celſ. tabis prænuntiæ notæ 25.b.Cel. tabes quãdo timenda 24.a. Celſ. tabes quando & vnde fiat 425.g.Aet. tabis curatio 58.d.Ar.453.e.Æg. 135.f.Or.58.f.Celſ.
tabes quando magis vigeat 11. d. Ar. tabis declinantis & remittentis ſalubria ſigna 26.g.Celſ.
tabe quæ mulieres non liberentur 28.d.Celſ.
tabes oculi quid, vnde, quid à macie differat, & quomodo curanda 437.h.438.a. Æg. tabes pupillæ, eiúſque curatio 324.e.Aet. 185.c.239.h.Act.
tabidi 425. g. 429.b.Aet. tabidorum aduerſa ſigna 28. c. Celſ. tabidorum proſpera ſigna 26. g. Celſ. tabidis aer qui cōueniat 150.c. Aet. tabidos vociferatione iuuari 116.a.Aet. tabidis quid medeatur 261.h.263.e. 266. e.267.c.d.Act. 353.a.356.f.358.g. 369.d. 379.g. 392.e. 408.e.409.b. 410.e. 411.c.412.d.413.h.417.b. 425.f.430.d.436.b.Myr.
tabidæ febres 221.b.Aet.
Tactus affectus 13.c.Act.
Ταγηνιστὰ 223.e.Or.
Taginitæ placentæ 208.c.Or.
Talus 122. a. Ruff. tali 105.d.g. Ruff.447.b.Or.170.b.Celſ.
ad talorum dolores 397. c. 400. Marcell. talus quot in partes prorumpat & quomodo reſtituendus ſit 179.b.198.c.Orib. tali prolapſi curatio 185.h. Celſ. talo prolapſo reponendo quis laqueus vtilis 156. d. f. Or. ad talorum tumorem 397.b. 398.b. 400.d.Marc.
tali bubuli vſti vires 636.b.Æg.
Tamarindus 403.b.Myr.
Tamarix 44.b.Aet.
Ταράξις oculi quid 182.d.Act.
Tardæ concoctionis cauſa 159. b. Act. tardæ concoctioni quid medeatur 264.a.Act.
Tardarum (auium) caro 223.b.Or.
Ταρίχα 231.d.Or.
Tarium 574.a.Myr.
Ταρσὸς 104.c.105.h.122.d.Ruff.547. b.Orib. ταρσοὶ 101.g.Ruff.545. d.Or.
Taſi 520.a.Myr.
Taurini adipis facultas 601.g.Or. taurina caro 220.e. Or. taurinum fel quale 81.d. Aet. taurina medulla 606. e. Orib. 90.g. Aet. taurina pinguedo qualis 2.c.Aet. taurini ſanguinis poti ſymptomata & medela 549. e. Æg.646.b.Aet.287.h.Act.226.d. Scrib. taurinũ ſeuũ 90. d. Aet.
Taurocollæ vires 643.a.Æg.
Ταῦρος 376.b.Myr.
Taxo venenum ineſſe 628.c.Aet. taxi potæ ſigna & curatio 548.d. Æg.643.g.Aet.
Teaphin 593.a.Myr.
Tecolithos lapis 67.g. Aet. 448. e. Myr. vide Lapis Iudaicus.
Tedarum vires 618. f. Ægin. 22.c. Orib.
tedinum oleum 20.f.Or.
Tegendos ægros eſſe in febris impetu maximè ſi ardens eſt 47. c.Celſ.
Tela aranearum 519.h.Or.
Telamonium emplaſtrum quomodo præparetur 774.b.Aet.
Τελεία antidotus 223.b.Scr.
Telephium 406.f.444.g.Or. telephii facultas 643.d.Æg.510.d.Or.
Telephia vlcera cur dicta & quomodo curanda 524.a.Æg.
Telis 55.c.Aet. vide Fœnumgræcum.
telinum oleum 20.g.Aet.
Tellinæ qualis in nutrimento ſint materiæ 230.e. Or. tellinæ cineris vires 643.b.Æg.
Telorum differentiæ 588.f. Æg. telorum è corpore extrahendorum ratio 588.c.Æg.140.f.Celſ. telo venenato percuſſis quid cōferat 222.h.Scr.
Temeritas adiuuat quos ratio non reſtituit 49.f.Celſ.
Τεμενικοὶ dentes 545.g.Or.
Temperamentum corporis quodnam medici laudent 186.b.Aet. temperamentorum corporis cō poſitorum notæ 362.c.Æg. 179. g.Aet. temperamenti optimi notæ 362.a.Æg. 84.a.Or. 179.g. Aet.
temperamentorum mixtorum curatio 186.c.Aet. temperamēti

principalium corporis partium cognitio 336.c.Æg.85.b.&c.Or. 181.b.Aet.
de Tẽperamento medicamentorũ ex odore coniecturam fieri non poſſe 6. e.Aet. temperamentorum medicamentorum qualitates quæ 609.f.Æg.
temperatorum balneorum vires 154. c.Aet. temperata corpora quæ 163.d.Aet.
temperatura naturalis gaudet ſimili 22.a.Act. temperaturas ſimilibus foueri 18.g.Act. temperaturarum mutatione pulſus vt mutentur 847.a.Phil.
temperiei calidæ, frigidæ, ſiccæ, & humidæ correctio 366.a.d.f.367. e.Æg. temperiei ratione quomodo pulſus varient 845.g.847. a.Phil.
de tẽperie in odoratis cur nihil certi iudicari nequeat 464.b.Or.
Tempeſtates indicant terræ inteſtina è locis ſubterraneis prodeuntia 93.a.Aet.
Tẽplo Epheſio teſtamentum quale reliquerit auri faber 361.f.Aet.
Temporis differentiæ tres 150. d. Aet. tempora mutant aerem 150. d.Aet. temporum mutationibus ſingulis quomodo corpus præmuniendum 276.f.Æg.
tempora anni conſideranda 15. d. Celſ. tempora anni & tempeſtates quæ ſalubres aut inſalubres 18.e.Celſ. tempora anni in bruta animantia impetum faciunt 223.f. Aet. tẽpore antelucano frigus maximè intenditur 67.g. Celſ. tempora cibi & potionis febricitantibus porrigendæ commoda 46.g.Celſ. tempus ad coeundum commodiſſimum quod 118.d. Aet. tempus conceptus quando 782. a.Aet. tempus curationi vulnerum opportunum quod 97.e. Cel. temporis ad exercitationem opportuni notæ 7.a.Orib. temporibus febris incertis quid agendum 50. f. Celſ. tempus fœcunditati aptiſſ. 793.a.Act. temporum morborũ ratio 588. e.Aet. tempora purgationibus aptiſſima, ver & autumnus 322.g.Or. tempus quodnam venæ ſecandæ & iterandæ euacuationi conſtituendum 310.c. Or. tempus veratro ſumendo aptum quod 139.g.Aet.
Tempora 101.e.Ruff. 545.b.Or. temporum dolori quid medeatur 254.g.263.h.Marcell. tempora quomodo inurantur 336. e.Aet.
temporales muſculi 106.f.Ruff.
Tendones 103.f 110.c.Ruff. tendinum dolores ſanat rana 92. e. Aet. tendines refrigerati ſpiſſantur 589.b.Aet.
tendines & neruex muſculorum extremitates qualis in alimento ſint materiæ 584.c.Or.
Tenebræ horrendæ 251.b.Aet.
Teneſmus quid, eiúſque curatio & remedia 248.a.Tr. 460.d. Ægin. 495.g.Aet. 78.d.Celſ. 217.c.Scr. 372. e. 376.a. Marc. teneſmus dyſenteriã præcedit 494.d.Aet. teneſmum per ſe nunquam iugulare 78.d. teneſmo mederi quæ ſoleant 71.f.Aet.362.e. 561.b.Myr.372.c.376.a.Marc.
teneſmum mitigant ſulphurulenta balnea 155.b.Aet.
τεινεσμώδει cupiditati quid ſubueniat 348.e.Or.
Τένοντες 103.f.110.c.Ruff.
Tenores 107.f.Ruff.
ad Tenſiones neruorum 235. d. 237.b.d.Scrib.
tenſiuæ laſſitudinis cauſa & curatio 173.c.Aet.
Tentigo vnde 80. a. Aret. tentiginem cientia 478. d.Æg. 577.e. Aet.374.h. 375.g. 376.b.Myr. tentiginem excitantia ſatyriaca 777.a.780.a.Myr.
Tenuioribus magis ſanguis abundat 30.d.Celſ.
tenuioris inteſtini affecti mala ſymptomata 29. b. Celſ. tenuioris inteſtini morbus quem ἰλεὸν nominant, quomodo curãdus 140 e.Orib. tenuia inteſtina quæ res euacuent 145.d.Aet.
tenuium partium quænam dicantur 472.f. Or. tenuium partiũ quæ ſint 21.e.473.c.Orib. 101.d. d.Aet. tenuis vrinæ ſignificatio 196.d.Aet.
Tepefacienda medicamenta quæ auribus infundenda 126.c.Celſ.
Tephra, vide Cinis. tephri collyrii facultas & vſus 303.h.Aet.
tephrica collyria 350.b.Aet.
Tepida aqua bilem domat 209. e. Tr. tepida poſt balneum potanda 164 g. Tr.
Terebinthi facultas 643.b.Æg 510 a.610.f.Or. 54.g Aet.
terebinthina reſina principatũ inter alias habet 50.a.Aet. terebinthina reſina excellentior cæteris quæ ſit 437.c.Orib. terebinthinæ reſinæ facultas 353. d. 357.c.639.a.Æg. 21.f. 507.c. Or. 50.a.Aet.
Terebinthus quid ſit & quomodo curãdus 514.c.Ægin 729.c.Aet.
Terebrarũ duo genera 171.a.Cel.
terebella non ſe demergentia quæ 592.g.Ægin.
Teredines cur zingiber perforent 26.e. Aet.
Tergum 104.e.Ruff.
Terminthus quid, & eius curatio 729.c.Aet.514.c.Æg.
Terminus vehementiæ 7. b.Orib.
Terra propriè quid 63.a. terra ventos parturit 150.f.
terra aceto aſperſa cur tumeat 106. a.Cel. terræ aer optimus quis 150. terra candida cur ſterilis plerunque, nigra ferax 762. f. Caſſ. terram edere cupientium curatio 347.c.Ægin. terræ inteſtinorum vires 618. b. Ægin. terra naſcentium differentiæ 371.d.Or.
terræ medicamentariæ ſpecies diuerſæ, earúmque deſcriptio, electio, apparatus & facultas 452. b. Or. terræ in genere & ſpecie vires 617. e. Ægin. 512. f. 596.d.Or.63.a.Aet. terræ coctio 30. a. Orib. terræ lauandæ ratio 63.f.Aet. terram quæ fermentent 1.f.Aet.
terræ agrorum in medicando facultas 63.g.64. Aet. terra ampelitis 66. a. Aet. terræ ampelitidis electio 27. d. Orib. terra Chia 19. d. Orib. terra eretrienſis 513. a.Orib. terra Lemnia 216. b. Trall. terra Samia 19.d. Orib. terra Sarda 524.d.Æg.
terreſtrium animalium lingua 221. d.Or. terreſtrium animalium inter alimenta qualitas 30. f. Act.
terreum quod 2.d.Aet.
Terrentia omnia in comitiali fugienda 60.e.Celſ.
terror parit animi deliquium 229.f. Aet.
Tertiana febris vnde 212.f.Aet. tertianæ dignotio & curatio 332.b. Tr 401.a.d.f.402.a.a.Æg. 93.e.Or.212.a.Aet.51.b.Celſ. tertianæ genera duo 42.e.Cel. tertianæ iudicium 193.b.Aet. tertianæ victus 210. b. Act. ad tertianas 774.d. Myr. 329.g. 333.b.e.Marc.
tertianæ exquiſitæ dignotio 212. a. & curatio 212.e.Aet. tertianæ nothæ curatio 94. a. Or. tertianæ puræ & non puræ, vrinæ quales ſint 77. f. Act. tertianæ ſimplicis cognitio duplicem declarat 172.b. Act. tertianæ ſpuriæ curatio 213. a. Aet. tertianæ veræ internotio à falſa 334. b. Tr. tertianæ veræ curatio 620.b.Or.
Teſtarum vires 636.b.Ægin.607.c. Or. teſta clibanorum 20.f.Or. teſtæ ouorum vſtæ quales 87. d. Aet.
teſta molli intecta 225.d.Or.
teſtaceorum & mollium inter edulia qualitas & facultas 368.c.373. e.Æg. 228.a. 237.a. 582.h. 584.a. Or.110.a.Aet.
teſtacea combuſta qua vi polleant 483.f.Orib. teſtaceorum vſus 10.b.f.Or.
Teſtamentũ aurifabri 261. f.Aet.
Teſticulorum natura 153.e.Celſ. teſticulorum morbi, eorúmque curationes 135.a.145.g.Cel.147. a. Or. ad teſticulorum dolores 394.d.395.g.Marc. teſticulorũ inflammatio quomodo ſananda 668.a.Or. ad teſticulos pendentes 396.c. Marc. ad teſticuli tumorẽ 233.c.Scr. 393. d. 394.d.g. 395.g.Mar. ad teſticulorũ vlcera 395.c.Mar. teſticulorum vlcere aphthis ſimili correptorum medela 147.c.Aet.
ad teſticulos infantum vitioſos vel tumentes 394.b.Marc.
teſticuli gallinacei ad comitiales valent 157.h.Trall.
Teſtes 105.a.Ruff. 576.d.Ægin. teſtium materia 119. b. Ruff. teſtium membranæ 119.a.Ruff. teſtium temperamenti dignotio 365.e.Æg. 184. f.Aet. teſtium tunicæ & partes 109.c.Ruff.
teſtes in morbo colico affici inopinatò 44.b.Aret. teſtes mortuis ſurſum cur reuellantur 762. c.Caſſ.
ad Teſtes contuſos & compreſſos 394.g. Marc. teſtium inflammationis notæ & curatio 476. f. 516.a.Æg. teſtium inflammationi quid conferat 603.f. 606.c. Or. teſtib' induratis medetur cicer 25.g.Aet. ad teſtes nimiè creſcentes 394.g.Marc.
teſtium cataplaſma ex faba 37. e. Aet.
teſtes mulierum quales 779.d.Aet.
teſtes qualis in alimento ſint materiæ 372.c.Æg.221.g.584.b.Or. 85.e.Aet. teſtium glandulæ quales inter edulia ſint 221. f. Or. teſtes gallorum gallinaceorum 64.f.Or.
Teſtudinis marinæ ſanguis præparandus quomodo ſit 542.g. Æg. 624.a. Aet. teſtudinum in organis vſus forma & differentia 164.d.Or.
Tetanos quid 2.d.Ar.124.g. Orib. 19.e. 67.c.Celſ. 210.b.Scr. 325.e. Mar. tetanus cuius partis proprius ſit affectus 11.d.Aret. tetani differentiæ 430.d. Ægin. tetani notæ propriæ 3.c.Ar. tetani curatio 61.b. Aret. 430.d. Æg.268.c.Aet. 67.c.Celſ. tetano quid medeatur 210.b.Scrib. 325.e.Marc.
ad Tetanicos 320.e.Marc.
Τεθεραπευμένα 89.g.Celſ.
Tetragnathus, ab eóque ictorum ſymptomata & medela 618. h. Aet.
Τετράδραχμα quid 356.a.Myr.
Tetrapharmacum emplaſtrũ 674. g.Æg.35.a.Or. 78.e. 89.d.134.b. Celſ.229.h.Scr. tetrapharmacum baſilicon 673.e.Or.
Tetraſarii quantitas 243.Marc.
Tethea 230.e.Or.
Τετρημένη tunica 115.f.Ruff.
Tetroboli quantitas 243.Marc.
Tetrum odorem corporis quæ potio pellat 369.b.Aet.
Teucris 444.g.Or.
Teucrium 449.b. Or. teucrii vires 643.c.646.b.Æg.510.b.Or.
Teuthrobanon 436.b.Or.
Teutlon, vide Beta.
teutlophaca 249.a.Or.
Thaidis ceratum ad faciem rubefaciendam 444.c.Æg.
Thalaſſerus collyrium 673.b.Æg.
Thalaſſomelitis confectio 338. f. Marc.
Thalictrum 419.f. Or. thalietri facultas 622.d.Æg.497.b.Or.
Thapſia probatior vbi naſcatur 324.d. Or. thapſiæ coctio 30. e.Orib. thapſiæ facultas 622. d.Æg.19.b.497.b.599.b. Or. 27. c 698.e.Aet. thapſiæ in purgãdo facultas 325. d. Or. è thapſia & ſinapi cataplaſma in capitis affectionibus diuturnis ab imperitis medicis frequenter adhibetur 451.g.Aet. thapſiæ ſumptæ ſigna & curatio 550. g. Æg. 647.b.Aet.
thapſiæ radix venenum 628.c.Aet. thapſiæ radices quas in purgando vires habeant 382.d.Marc. thapſiæ ſuccus venenum, eiúſq; medela 628.c.647.b.Aet.
Thapſus tinctoria 414.c.Æg.
Tharrias quid lethargum dicat eſſe 56.b.Celſ.
Theion, vide Sulphur.
Θηλὴ 104.e.Ruff.
Thelypteris 419.g.Or.
θηλυπτέριον 505.a.Myr.
Themiſon quædam in ſenectute deflexit ab Aſclepiade 5.g. Celſ. themiſon quo pacto cibum ægris offerebat 43.f.44.h.Celſ.
Θέναρ 104.d.Ruff.546.e.Or.
Theodoretos antidotus 659.f.Æg. 405.c.e.g. 406. a.442. c. 449. g. Myrepſ. theodoreti antidoti 639.g.661.d.h.662.b.Aet. theodoretos ex anacardiis antidotus 661.d.Aet. theodoretus paſtillus 799.d.Myr.
Theodoti collyrium 119.g.Celſ.

heodotion paruum 671. g. Ægin.
heopemptos antidotus 417. g. Myr.
heophilion medicamẽtum 170. d. Trall.
heoſeni malagma 88.d.Celſ.
heræum vinum 3.g.Aet.
heriaca morbis quibuſnam con ueniat 651. e. Aet. theriacæ antidoti præparatio 655. a. Ægin. theriacæ exhibendæ menſura 651. e. Aet. theriacæ probandæ modus 651. c. Aet. theriaca quanto tempore efficax ſit 651. b. Aet. theriaca vſui apta quando ſit 651. b. Aet. theriaca vtendũ quando in reiectione ſanguinis 216. d. Trall.
heriacæ ſpecies 648.a. Aet. theriacæ variæ compoſitiones 639. a.Myr.
heriaca Andromachi 343.f.648.a. Aet. theriaces Andromachi vſus 40. b. Act. theriaca Damocratis 661 b. Aet. theriaca Oribaſii 660. b. Aet. theriaca ex bryonia 660.d.Aet. theriacæ contra venena 536.b.Æg. theriaca contra viperæ morſum 531.a.Aet.
heriacorum paſtillorum præparatio 654.g.Æg. theriacorum ſalium facultas & compoſitio 653.e.655.f.Aet.655.g.Æg.
Therioma, eiúſque curatio 108. f. Celſ.
Θυμαρία 110.h.111.a.Ruff.
Thermæ metallicæ quæ commoda præſtent 16.c.Or. vide Balnea natur. & baln.ſpont.
Thermus 497.c. Or. vide plura in Lupinus.
Theſpiana ad internos abſceſſus 427.c.Aet.
Theû chir pharmacum 555. c. Aet.
Thion, vide Sulphur.
Thlaſpi 419.g. Or. thlaſpeos facultas 622.f.Ægin. 497.c 599.d. Or. 27.f.Aet.
Thlaſpidion 419 g.Or.
Thorax, partéſq; eius 104.d. Ruff. thoracis partes & qualitas 117. f.Ruff. thoracis muſculi 562. e. Orib. thoracis oſſa 550. e. Orib.
thoracis amplitudo quid ſignificet 183.e.Aet. thoracẽ anguſtum habẽtes ad vomitum inepti 319. b.Or. thorax hirſutus quid ſignif.183.e.Aet.
thoracis affectuum præſagia & remedia 376. a. Æg. thoraci affecto in phreneſi quomodo medendum 55. c. Aret. thoracis malis quid medeatur 356.f. 380. d.381.g.383.f.384.b.405. d. 406. a.407.b.408.e. 412.e. 428.g. 493. e.Myr. ad thoracis vitia 302. a.Mar. ad thoracis vitia quælibet 317.c.d.Marc.
thoraci conueniunt nitroſa balnea 155.a.Aet. thoracem pulmonẽmque quid expurget 608. b.616.c.Or.
thoracis ægræ reiectioni 408. e. 411.d. Myr. thoracis dolores finiens catapotium 95.g.Celſ. thoracis dolores diuturni quomodo tollendi 659. b. Orib. thoraci fluxione infeſtato quæ balnea conueniant 359.f.Æg.
thoraci grauato quomodo ſuccurrendum 38. b. Act. thoracis ſuppurati curatio 452. h. Ægin.
Θορὴ 110.f.Ruff.
Thranis 226.g.Or.
Thraſcias ventus 150.g.Aet.
Θραῦμα 408.h.Or. ad thraumata 264.b.Marc.
Thridax, vide Lactuca.
thridacias mandragoras 429. h. Orib.
Thriſſæ 226.f.Or.
Thronus Marcellius ſeu Marcelli 663.h.Æg.797.e.Myr.
Thryallis 448.a.Or. thryallidis facultas 645.c.Æg.56.h.Aet.
Thunnus, vide Thynnus.
Thus vbi naſcatur, eiúſq; ſpecies: quodnam præſtantiſſimũ, quomodo adulteretur, & quomodo adulteratum cognoſcatur: quomodo item cremetur & torreatur 425.f.426.a.Orib. thus medicis cur in frequenti vſu 40. b. Aet. thus optimum quod 98.d.Aet.
thuris adulteratio 26.d. Or. thuris electio 26.d. Or. thuris facultas 630.e. Ægin. 22.a. 425.h. 501.g. 604. e.Orib. 40.a. 698. d. Aet. è thure antidotus 381. b. Myr.
thuris cortex optimus qui 98. e. Aet. thuris cortex præſtantior qui & quomodo adulteretur, adulteratúſque cognoſcatur 426. a. Or. thuris cortex & ſemen qua vi polleant 21. a. Or. thuris corticis adulteratio 26.e.Or. thuris corticis electio 26.e. Orib. thuris fuligo 19. e. Orib. thuris fuligo quomodo fiat 426.c.Or. thuris manna probatior quæ ſit, quomodo adulteretur, adulteratáque exploretur 426.b.Or.
Thyiæ ligno ſimile eſſe agallochũ 610.c.Æg.
thyites lapis 67.f.Aet.
Thylax quid 670.e.Æg.
thylacitidis nardi vires 634.e.Æg. thylacitidis papaueris vires 633. a.Æg.42.f.Aet.
Thymbra 420.b.Or.366.b.Myr. vide plura in Satureia.
Thymelæa 420.c.Or. thymelæa aliis cneorum 62.h.Aret.
Thymiamata varia 635.a.Myr.
Thymii hauſti ſigna & curatio 548 d.Æg.643.g.Aet.
Thymion quid, eiúſque curatio 113.g.Celſ.
Θυμὸς 108.a.Ruff.
Thymum 420. b. Or. thymi facultas 622. g. Ægin. 22.c.497.d. 599.e.Orib.27.h.Aet. thymus apibus gratus 42. d. Aet. thymi purgatoria vis & doſis 127. b.Ruff. 327.d.Or. 126.g.Aet. thymi retrimentum ad quid cõferat 578.f.Or.
Thymus, & eius curatio 116. b. Orib. ad thymos pharmaca 687.α.c.Aet. thymis quid medeatur 611.a.Or.55.f.Aet.
thymus in muliebri loco quid, & quomodo curandus 581.d. Æg. thymi pudendorum quid ſint, & quomodo curãdi 479. c. 574. f.Æg.688. β.f.Aet. ad thymos pudendorum 771.e. Myrepſ. thymi in ſede quomodo medendi 686.α.d.Aet. thymi vteri quomodo curandi 835.c.Aet.
Thynnas & thynnis 226.g.Orib.
Thynni 435.h. Myr. thynnorũ, ſeu thũnorum, caro qualis 373. h.Æg.584. a. Orib. 88.g. Aet. thynni grandiores qualis in alimento ſint materiæ 225.g. Or.
Τιβάτυρε 422.g. Myr.
Tibi menſis 610. c. f.Aet.
Tibia 105.g.Ruff. 547 b.552.c.Or. 170.a.Celſ. tibiarum forma 122. a. Ruff. tibiæ fracturarum differentiæ & curatio 600. c. Æg. ad tibiarum vlcera 397. a. Marc. ad tibiæ vulnus ſordidum & diuturnum 771. b. Myr.
Timæi compoſitio 93.e.Celſ.
Timartiri 394. e. Myr.
Timere ex ſomno, mali morbi eſt 21.h. Celſ.
timidi qui 183.e. Aet. timidi cur palleſcant, rubeſcant irati 762.d. Celſ.
timor, animi deliquium generat 443.f.Aet. timor melancholicis vnde 251.a. Aet.
timori abigendo antidotus quæ valeat 421.a.Myr.
Timocrates Heracleotes 344. g. Or.
Tinctores quare vtantur nuce arbore 31.a.Aet. ad tincturas vel maculas corporis abolẽdas 322. h. Marcell.
ad Tineam curandam 261. c.Mar. tineis necandis & eiiciẽdis quæ valeant 217.b.Scrib.372.d 373.a. 374.a.Mar.601.e. Orib.
Tineſmi curatio 372.e. Orib. vide plura in teneſmus.
Tiniaria 206.g.Scrib. tiniaria herba Græcis polygonon 318. b. Marcell.
Tinnitus in auribus vnde 13.a.Act. tinnitus aurium capite dolentibus cur oboriatur 765. e. Caſſ. vide Aurium tinnitus.
Titanos, vide Calx.
Tithymallus 83. g. Celſ. tithymalli genera ſeptem 444.h. Or. tithymallorum facultas 643.d. Æg. 510.d. 610.g.Orib.55. e. Aet. tithymallorum purgatoria vis & doſis 128.a.Ruff.648.d.Æg. 325. c.327.g.Orib.125.g.Aet.
tithymallidis ſeu tithymalli fœminæ purgatoria facultas & doſis 325.c.327.h.Orib. tithymalli maiores 325.d.Orib.
è tithymallo antidotus 432.d.Myr. tithymalli lixiuium 34.h.Aet. tithymalorum ſucci 19.f.Orib.
Titianus peſſus 694.e.Ægin.
Titionis extincti vſus 51.a.Celſ.
Τιτθὰ 113.f.Ruff.
Toforum cauſa & curatio 308 a. Tr. toforum coactionem prohibentia 495 g.Ægin. tofi indureſcendi coaleſcendíque modus quis 762.h. Caſſ. tofo obdureſcẽtia oſſa faſciarum tinctura cruenta cur prodat 762.g. Caſſ.
toforum in articulis generationis cauſa 308.a. Trall. 493.c.Ægin. toforum in articulis curatio 308 a. Trall.497.d.Ægin. tofos articulorum quid diſſoluat 593.e. Orib. ad tophos artuum pharmaca 615.a.Aet. toforum circa teſtes dignotio & curatio 578.c. Ægin.
Τομεῖς 103.b.Ruff.
Τένοι 107.f.110.b.Ruff.
Tonſillæ 103.e.116.d.Ruff. tonſillæ quid, & quomodo curandæ 561.c.Ægin. tonſillarum affectarum cauſa 5.f.Aret. tonſillarum affectionibus qui magis obnoxii 5.g.Ar. tonſillis quid medeatur 16.d.Celſ.302.a.304.e. g.Marc. tonſillis balnea quæ vtilia 359.f.Ægin.
ad tonſillarum carbunculos 291.g. Marc. ad tonſillarũ dolores & tumores 304.f.Marc. tonſillarũ inflammationis curatio 445. g. Ægin.656.d.657.a.Or. tonſillarum inflationi quid ſubueniat 361.f.410.c.Myrepſ. ad tonſillarum phlegmonas 822.d.Myr. ad tonſillas purulentas medicamentum 130.c. Celſ. tonſillæ vlcerum differentia 5.d.Aret. tonſillarum vlceratarum ſymptomata 6.a.Aret.
Tonſoris malagma 684.f.Ægin.
tonſuræ & deraſionis vſus 393. f. Orib.
Torcular 521.d.Orib.
Tormina cui ætati tolerabiliora 27 b.Celſ. tormina generat cruditas 178.f.Aet. tormina lienoſis proſunt 27.f. Celſ. tormina quando mortifera 29.a. Celſ. torminum curatio 77.a.Celſ. torminibus quid medeatur 423. g.771.a. Myrepſ.208.a. Scrib. tormina mitigat butyrum 148.d Aet. halymi radix 9.d.Aet. torminibus vtile catapotium 95. c.e.Celſ.
tormina acria quando non periculoſa 27.c.Celſ. ad tormina leuia 363.Marcell. tormina vetera quando periculoſa 28.h.Celſ. torminibus ventris quæ conferunt 458.g.Ægin.309.e. Marcell.
torminoſis quid medeatur 212. c. 213.g.228.g. Scrib. 327.e. 363.c. e.364.h.365.a.366.h. 368.b. 370. d.371.b.372.g.376.d. Marcell. torminoſis cibi qui vtiles 366.d. Marcell. torminoſis conueniens paſtillus 212.f.Scrib. torminoſis vina quæ vtilia 366.c. Marc. ad torminoſos viribus defectos 365.f.Marcell.
Torpedinis inter edulia qualitas, & in medicando facultas 373. g. Æg .225.g.Or.89. d.96.c. 645.b. Aet.196.a.Scr. è torped. cerati vires & confectio 494.c. 680. h. Ægin.
torpedinis marinæ vires 634.c.Æg.
Torpentibus membris quid faciendum 62.d.Celſ.
torpores vnde proueniant 15. c. Act.
ad Torſiones inteſtinorum in cholera 74.c. Aret. ad tortiones 333.h.371. g. Marcell. ad tortiones ſubitas 369.g.370.g. Marcell. ad tortiones vẽtris 337.h. Marcell.
torybethrum 425.e. Orib.
Toxeumata quid 645.b.Aet.
Toxicum quid 695.b. Aet. toxici etymologia, potúque ſigna & curatio 549.a.Ægin.226.b.Scrib.
Τραχεῖα ἀρτηρία 103.f.Ruff.
Τράχηλος 103.f.108.f.Ruff.
Τράχηλος in vulua quid 109.c. Ruff.
Trachoma quid & quomodo curandum 434.e.Ægin.
trachomaticum collyrium 281.c. Marcell.
Tractoria organa quæ ſint, & quẽ

vſum habeant 161. f. Orib. tractorii organi motus 168. e. Orib.
Trachuri 224.h.226.f.Or.
Tragacâtha, eiúſque lacryma 218 c.446.a.Or. tragacanthæ electio 27.c.Orib 98.h.Aet. tragacanthæ ſeu tragacanthi facultas 643.f.Æg. 510.e.611.b. Or. 55.g.Aet. è tragacantha antidotum 267.b.Act. 382.g. 384. a. Myrepſ.
è Tragematis antidotus 431.h.448 f.Myr.
Tragus(herba)446.b.Or. tragi vires 643.h.Æg.
tragus panis 61. c. Orib. tragus cum lacte coquitur 79.f.Aet.
Tragii deſcriptio & vires 643. f. Æg. 446.b.Orib. tragii folia, fructus, & lacryma 510.e.Or.
Tragopogos(ſeu potius tragopogon) 446.c.Or.
Tragoriganum 446. a. c. Orib. tragorigani vires 643. g. Ægin. 45.f.607.b.Or. tragorigani in purgando vires 648.f.Æg.
Τράγος in aure quid 102.f.Ruff.
Τράμις 105.a.108.g.Ruff.
Trâſeuntium tardè catalogus 245. c.589.c.Or.109.f.Aet.
Tranſpirantium ſuppreſſio in febribus putridis 200.c.Aet.
Tranſuerſariorum in organis vſus 163.a.Or.
Τράπεζα 103.c.Ruff. τράπεζα ἄπαλος 108.e.Ruff.
Traſeæ emplaſtrum 228. a. 229.c. Scrib.
Τρέχων Nicolao quid 489.a.Myr.
Tremoris cauſæ & curatio 431. d. Æg. ad trementes ex incommodo 303.c. Marc. tremores in febribus quomodo curandi 236.c.Aet.
tremori manuum & capitis quid medeatur 57.d.Aret. tremori neruorum in paralyſis morbo quidnam alienum 61.e.Celſ.
tremulis quid medeatur 127. a. Ruff. 365.d.418.a.e.420.b. 425. e.471.b.472.b.484.f.Myr.210.c. Scr.325.f.401.c.Marc.
tremula oua qualis in nutrimento ſint materiæ 223.e. Orib. 86.h. Aet.
Trium fratrum emplaſtrum 753. a. Aet. è tribus ſantalis antidotus 405.b.Myr.
Tribuli vtriuſque deſcriptio 446. d.Or. tribuli vtriuſque facultas 643.g.Æg. 20.a.112.a. 510.f. 611.c.Or.55.g Aet.
Trichiaſis remedia 435.c.Æg.
Trichomanes eiúſq; facultas 406. c.510.f.Or. trichomanes aliàs adianton vel callitrichos 260. e.Marc.
Τρίχωσις quid 183.e.Act.
Trientis pondus 701.d.Ægin.842. Aet.
Trifolium 446. e.Or. trifolium Gallis viſumarus 256.f.Marc. trifolii vires 632.a.639.c.644.a. Æg.19.a.510.f. Orib.41.d.56.a. Aet.
trifolii acuti vis & deſcriptio 220.c. Scrib.
Trigla piſcis 88.c.Aet.
Trigonis (piſcis) Latinè paſtinaca 306.c.Marc.
Trigônos paſtillus 662.f.Æg. 785. e.795. d. Myr. trigonos reficcans & dolorem leuans 55. a. Orib.
Triophyllos antidotus 405. a. Myrepſ.
Triorcheos vires 515. d. 636. e. Ægin.
Triphonis emplaſtrum 222. f. 227. d.g.228.b.229.f.Scr.
Triphylli vires 632.a.639.e. 644.a. Æg.56.a.Aet.
Tripolium 446.e. Orib. tripolii vires 644.a.Ægin.510.f.Orib.
Tripſidium 435.h.Myr.
Triſpaſtum organum cur dictum 163. f.Or. triſpaſtum Apellidis ſeu Archimedis 182.f.Or.
Triſtitia cum longo timore & vigilia atræ bilis morbi indicium 25.b.Celſ. triſtitia deliquium parit 229.f. triſtitia ictericorũ 531.e.Aet. triſtitia longa cum longo timore quid indicet 25.e. Celſ.
Triteſticularis herbæ vires 636.a. Ægin.
Tritici facultas 638. e. Ægin. 61.g. 506.g.608.c.Orib. 49.e. Aet. tritici inter alimenta vires 26. a. Act. tritici cocti & piſti qualitas & vires 369.h. Æg. tritici dulcor medius 2. a. Aet. tritici farina qua vi polleat 435. a. Or. triticum quod firmius 36 e.Celſ.
Trixago 52.d. aconito reſiſtit 643. b.Aet.
Trochanteres proceſſus 552.c.Or.
Trochiſcos 85.a.Celſ. trochiſcorum forma 249.d.Act.
Trochlearum in organis vſus 164. a.Or.
Troglodytes paſſer 373.d.Myr. troglodytæ paſſeris deſcriptio & vires 644. b. Ægin. 475. g. Aet.
troglodytica myrrha 98.g.Aet.
Trulla 552.d.Myr.
Trychnon, vide Solanum.
Τρύβλιον 244. Marc. tryblii nota 691.g.Æg.
Trypheræ antidoti 404.c.e.h.407. d.Myr.
Tryx, vide Fæx.
Tuberũ inter edulia qualitas 369. f.Ægin.219 g.584.b. Orib.29.a. Act. tuberum medica facultas 511.a.Or.56.c. Aet. tuberis terræ vires 644.d.Æg.
Tuberibus medentia 206.d.Scr. ad tubera capitis 254.h.Marc.
tuberculum quid 189.d.Act. tuberculorum curatio 513.d. 518. d.519.c.Æg.245.c.Act. tuberculis quid medeatur 321. d. e. 327.f.Act. 822. a. 826.c. Myr. tuberculis medetur, cyclaminus 37.f. malua ſylueſtris 17. e. Aet.
tuberculi in pene curatio 232. g. Act. tubercula in veſica quomodo maturanda 568.c.Aet. tubercula vteri miliaria 836. e. Aet.
ad tubi ſtrãgulationes crebras 309 e.Marc.
Tumentibus locis quid conferat 326.f.Act.
Tumorum ſpecies quomodo differant 743.d.744.745.Aet. tumores anginæ qui ſalutares qui pernicioſi 63. d. Aret. tumores varii in ſuperficie corporis quid indicent 91. g. Act. tumores ſuper vlcera ſubitò deſinentes, quid portendant 25. b. Celſ. ad tumores 405. f. Marc. ad tumores cõpeſcendos 283. f.Mar. ad tumores diuerſos 409.b.412. c.Marc. tumores quid prohibeat 229.c. 230.a.d.Scrib. tumoribus cõueniunt nitroſa balnea 155.a.Aet.
ad tumores mẽbrorum omnium 402.g.Marcell. tumoribus ex morbis balnea quæ vtilia 359.f. Ægin.
tumorum adipoſorum medelæ 745 b.Aet. tumorum canceratorum cauſæ & curatio 724.d.Aet. tumorum crudorũ curatio 603. d.Aet. tumor durus circa neruum non præciſum quid portendat 101.g. Celſ. tumores duri poſt inflammationes quomodo curandi 603.b.Aet. ad tumores excreſcentes 766. h. Myrepſ. ad tumores faciei 323.c.Marcell. tumoribus faciei in elephantiaſi quæ illinenda 96.c.Aret. tumores hypoſarca pulſandi veſicis inflatis 58.b.Celſ. tumoribus induratis quomodo medendum 739. d.740. Aet. tumores laxi qui, eorúmque curatio 737.a.b. Aet. tumoris laxi cauſa & curatio 516.b.496.d. Ægin.245.f. 320. f.Act. tumores laxos diſcutit iſatis 28.g.Aet. ad tumores laxos aquæ inter cutem 377.b. Orib. tumor magnus ſine dolore, & ſiccus ſine vllo periculo eſt 118.c.Celſ. tumores molles in oculis & inflationes quomodo differant 183.a.Act. tumor mollis & laxus qui 189.a. Act. tumorum præter naturam, vlcerúmque dignotio & curatio 188 g.244.f.Act. tumores præternaturales butyrum non diſcutit 80.h.Aet. tumores pultacei humoris quomodo curandi 743.h. Aet.
Tunicæ capitis 106.b.Ruff. tunicæ oculi 102.b.107.c.Ruff.299.b. Aet. tunica rubicunda in teſticulis quid ſit 576.d.Ægin. tunicæ rubicundæ & ſupergenitæ affectionum dignotio & curatio 576.d.Ægin. tunicæ rubicundæ & ſupergenitæ affectionum dignotio & curatio 576.f. Ægin. tunicarum ventriculi vſus 536.f. Orib. tunicæ vteri 779.f. Orib.
Turdorum caro qualis 371.e. Æg. 222.g.224.b. Or. 86.c.Aet.
turdi piſcis in alimento qualitas & facultas 226.a. Orib.88.c.473.g. Aet.
Turgere humores quando dicãtur 320 g.Or.
Turneſium 540.g.Myr.
Turricolarum auium caro qualis in nutrimento ſit materiæ 60.a. 222.g.Orib.
Turturis caro qualis 371.f.Ægin. 222.g.Orib.86.c.Aet.
turtur marinus piſcis 627.b.Aet.
Turundi ad ſoluendum ventrem 384.a.Marcell.
Tuſſilago 413.c.Or.383.b.Myrepſ. tuſſilaginis vires 616.f.Ægin.
Tuſſis auribus ſpecillo aliove inſtrumento foſſis cur oboriatur 758.c.Caſſ. tuſſis frequens in quibus ſanguinem extundat 70. b.Celſ. tuſſis in hydrope ſpem tollit 28.e.Celſ. tuſſi lapides eiecti 447.g.451.c.Ægin.
tuſſi omni quid commune 157.b. Actuar. tuſſis ſymptoma cõmune thoracis affectuum 158 e.Act. tuſſis ſpecierum internotio & curat. 301.a.&c. Tr. tuſſi duplex, eiúſq; curatio 69.e.Celſ. tuſſis cauſæ & curatio 448.f.Æg. 658.a.Orib. 411.c.Aet. tuſſim aquæ quæ generent 359.a.Æg. à tuſſi quid præſeruet 336.a. Marc. tuſſi tuſſiẽtibúſq; q̃d medeatur 253.g.263.b.f.264.f.266. e.266.e.267.a.269.d.Act.353.a. 358.c.g.361.f.369.d.379.g.380.c. h.381.h.382.d 384.b.386.f.387.a. 389.h.394.b.c.f. 396. g. 397.g.h. 398.a.b.e.403.f.408.g.409.a.411. d.412.c.g.416.h.417.e.h.421.c. 422.f.h.425.g.426.f.428.f. 430.d. 433.c.435.h.446.g.453.a.c.464.f. h.465.e.485.a.516.h.Myr. tuſſi medicamenta quæ conueniant 201.g. 204.f.Tr.478.d.Or.411.412.41 Aet.493.a.Myr.213.g.Scr.299.d. 309.d.310.c.311.e.f. 312.c.313.a. c.f.316.b.329.b g.337.c.e.385.g. Marc. tuſſi tuſſiẽtibúſque medetur, bugloſſum 14.g. centaureæ magna 32.b.ſtyrax 53.b.Aet.
tuſſi aſſiduæ accommodus paſtillus ſuffumigabilis 449.e. Æg. ad tuſſim aridam 207. f. 208. f. 209.a.Scr.310.f.h.311.b.Marc. tuſſis calidæ, frigidæ, & ſiccæ cauſæ 447.f. Æg. tuſſi calidæ & ſiccæ quid medeatur 267. c. Act. tuſſis in coxarum doloribus quibus potionib' ſedanda 177.c.Celſ. ad tuſſim diuturnam 412.g.Aet. tuſſis diuturnæ concoctorium 449.d.Æg. tuſſi febrientiũ quomodo medẽdum 411.a.Æg. tuſſi cum fluore quid medeatur 207.f.Scr. ad tuſſim glutinoſam 311. b. Marcell. tuſſis grauedinı́ſque pueri curatio 348.f.Ægin. 76.e. Or.177.b. Aet. tuſſis grauioris curatio 453.f.Æg. tuſſi graui quid medeatur 312.d.Marc. tuſſis imaginaria 411. d. Aet. tuſſi inueteratæ quid conueniat 601.f.Or. ad tuſſim moleſtam 311.b.e.312.b.f.Marc. ad tuſſim nimiam 313.b.f.Marcell.
ad tuſſim nocturnã 311. e. 312. d.Mar. ad tuſſim obſtinatam 311.c.Marc. ad tuſſim ex perfrictione 311.c.Marcell. tuſſis puerorum curatio 348.f. Ægin. 76.e.Orib.177.b.Aet. ad tuſſes purulentas 312.f.314.g. Marcell. ad tuſſim recentem 257.g.Act. ad tuſſim ex ſaliua reſaliẽte 313. d.Marcell. ad tuſſi ſanguinem reiectantes 301.g.Marc. tuſſis ſicca cui affectioni propria 454.a Ægin. tuſſis ſiccæ remedia 413 b. Aet. 338.a. Marc. ad tuſſim ſtomachi laterı́ſque cum dolore coniunctam 313.a. Marc. tuſſi veteri quid medeatur 127.c.Ruff. 64. c. Aet. 257.g. 265.h.Act.205. g.207.g. Scrib. 303. c.310. 312.f. 313.b.d.314.b.317.a.342.c. Marcell.
Tuſſicula febris principium oſtendit 192.a.Aet. tuſſiculis è pectoris perfrictionib' enatis quid medeatur 324.f.Act.
ad tuſſiculoſos 267.d.Act.
tuſſiculare Zulapiũ præſtãs 253.

ad tuſ-

ad Tuſſicos 327.e.Marc. ad tuſſicos ſolitaneos 333.h.Marc.

Tyloſis quid; & quomodo curanda 434.f.Æg.

Tympanias, ſeu tympanites, hydrops vnde dictus, eiúſque notæ, cauſa & curatio 471.d.516.e.Æg.143.b.Or. 534.f.Aet. 164.g.230.d.Act. 56.g.Celſ. 36.d.g. Aret.

Tympanorũ in organis vſus 164.c.Or.

Typha 446.g. Orib. typhæ inter alimenta corporis qualitas & facultas 209.h. Or. typhæ vſus 402.β.g.Æg. è typha panes qualem materiem corpori ingerant 105.h.Aet.

Τυφλὰ foramina 106.g.Ruff.

Typhlinidia 231.g.Or.

ad Typos quotidianos & quartanos 766.b.Myr.

Tyrannicis moribus præditi qui 183.g.Aet.

Tyros, vide Caſeus.

Tyrrhenicum emplaſtrũ quomodo conficiatur 764.e.Aet.

Tyrus vrbs 134.e.Aet.

Tyrii emplaſtri præparatio 750.f. Aet.

V

Vacuationes quomodo faciẽdæ in corpore ſano 677.g.Or.

Vacuatio per rectitudinem 193.c. Act.

Vagis febribus cibus quando detur 45.g.Celſ.

Valẽtis medicamentũ 310.f.Marc.

Valentiſſimum nutrimẽtum quid 36.g.Celſ.

Valetudo aduerſa vnde 6.b.Celſ. valetudo bona bonis morib⁹ cõtingit 5.g.Celſ. valetudinis cõſeruatiuum 262.h.263.c. Act. valetudinis tuendæ curam gerentibus quid potiſſ. ſpectandum 582. f. Orib. valetudinis tuendæ ratio Antiocho ab Hippocrate præſcripta 244. Marc.

Vaporum ratio 6.b. Aet. vapores ſpiritui cerebri familiares 463. f. Orib. vapores ſurſum tendentes quomodo prohibeantur 150.a.Tr.

vaporatoria fomenta 118.f.Aet.

Vapulantibus quid conducat 320.a.Act.

Varietas alimentorum fugienda 104.c.Aet.

Varices quid 578.c.586.g. Ægin. varicum curatio 166. c. Celſ. varices ne naſcãtur 397.b.Marc. varicibus quid medeatur 400.a.b.e.f.401.a. Marcell. varicibus medentur aluminoſa balnea 155.b. Aet. varicum ſectio 586. f. Ægin. ad varices ſiccandos quid valeat 397. b. Marc.

varices palpebrarum quõ curandi 334.b.Aet. ad varices qui ſuffunduntur & claudi non queũt 400.g.Marc. varicum ventris curatio 153.d.Celſ.

varicoſæ herniæ ſigna & curatio 578.c.Æg. varicoſa membrana 107.b.Ruff. varicoſa vaſcula 108.g.118.g.Ruff.

Vari quid, & quomodo curandi 444.a.Æg.128.b.652.a. Or. 372.b.Aet. 185.h. 241.b. 311.c. Act. 117.f.Celſ. vari in ætatis vigore cur oboriãtur, & cur ἀκμαὶ dicti 760.c.Caſſ. varis quid medeatur 79. d. 369. g. Aet. 819. d. Myrepſ.

varis faciei quõ medendum 372.c. Aet. varuli oculorũ quid 278.a.Mar. varulis oculorum quid medeatur 279.d.Marc.

Vaſorum dilatatio quõ fiat & curetur 746.a.Aet. vaſorum exſectio & vſtio 552. f. Æg. vaſa ſecanda in corporis partibus quænam ſint 310. g. Or. vaſorum ſectio in curatione oculorum 338.a.Aet. vaſorum tumeſcentia ſexus concepti dinotionem indicant 782.d.Aet.

vaſorum ora quæ res aperiant 23.g.616.e.Or.102.d.Aet.

vaſorum dextrorum tumor maſculum fœtum portẽdit 782.g. Aet. vaſa ſeminaria quid ſint 576. d. Æg. vaſorum ſeminariorum affectio 474.g.Aet. vaſorũ vrinariorum vitia, eorúmque curatio 165.f.231.h.Act.

Vaticinari quibus morbis propriũ 11.g.12.d.Aret.

Vber 104.e.Ruff. vberib. inflammatis quid proſit 603. f. 606. c. Orib.

vbera nutricis qualia eſſe debeant 264.c.Aet.

Vectium in organis vſus 163.g.Or.

Vectus toto die; quid facere debeat 13.g.Celſ.

Vehementi malo niſi æquè vehemens auxilium nõ ſuccurrit 32.c.Cel. vehementiſſimos capitis dolores è qualitatib. efficientibus proficiſci: & quæ medela adhibenda 137.f.Tr. vehemẽs pulſus ſignum quale 195.a. Aet.

Vehiculum magnum antidotus 426.c.Myr.

Vellicantia medicamenta 420. g. Ægin.

vellicatorius ſuccus 110.g.Ruff.

Velonæ piſces qualis in nutrimento ſint materiæ 226.f.Or.

Venæ 119.c. Ruff. vena quid ſit 845.b.Phil. venis arteriæ neruique quõ ſubiiciantur 194. b. Act. vena arteriis iuncta eſt 31.d.Celſ. venæ arteriæ præciſæ capita comprimunt, nec ſanguinem emittunt 31.e.Celſ.

venarum nomina 109. d. Ruff. venarum origo & fons 845. c. Philar. venarum perſultatio vnde 716. f. Aet. venarum pulſus fallaces 46. g. Celſ. venæ radicatio iecur 77. a. Aret.

venarum apparitio in omnibus eadem non eſt & cur 193. e. Act. venarum dilatationi in ſanguinis reiectionibus quomodo medendum 70.a.Aret. venarum diuiſioni, eroſioni, & rarefactioni vt medendum 69.g.Aret. venas eleuatas & incuruas ex membris fluxione infeſtatis veluti in varicibus auferre oportere 593. e. Aet. venæ eroſæ cauſæ 9. f. Aret. venarum eroſio curatu difficilis 10. a. Aret. venarum eroſionibus quæ adhibenda 70. b. Aret. venæ excindendæ quæ ſint 593. e. Aet. venarum motus vehemens ſupra vlcera, ſanguinis profluuium indicat 25.h. Celſ. venarum rarefactionis ſymptomata 9. g. Ar. venarum repletio quàm mala ſit, & quomodo ei occurrendum 354.e.Ægin. venæ ruptionis cauſæ 9. f. Aret. venæ ſanguinem fundentis curatio 527.d.Ægin. venæ vulneratio 194.b.Act.

venarum apertio 419. b. Aet. venas aperit oleum amaracinum 22. b. Aet. venas quid purget 336. f. Marcell. venarum ruptorium, frigidum 451.a.Æg.

ad venarum capita ſanguinem fundentia vincienda vtilis laqueus 157.c.Or. venarum humores vrina indicat 36.d.Act. venarum ora ſanguinem fundere ſolita ſi ſupprimantur, quid portẽdant 25.b.Celſ. ad venarũ ora ſanguinem fundentia paſtillus 92.b.Celſ.

venam ſecantibus quæ ſpectanda 303.e.Orib.192.h. 193.a.Act. venæ ſecandæ quæ; quando, & cur 193.d.Act. 120.d. Aet. venæ ſecandæ quibus ſint 193.a. Act. vena ſecanda quando ſit; qua magnitudine; quáque forma 10. b. 313. a. Orib. 121.a.e.Aet. 192.f.Act. vena ſecanda quomodo ſit 312. g. Orib. 120. g. 175. c. Aet. venæ ſecandæ ratio 565.h. Æg. venæ ſecandæ tempus 10. b. Orib. 121.e. Aet. 192. f. Act. venæ ſecandæ in ſingulis temporibus ratio 311.e.Or.

venæ ſectio an ſolùm in plenitudine inſtituenda ſit 8.e.Orib. venæ ſectione affectiones quæ indigeant 303. e. Orib. venæ ſectio quando magnopere conferat 18.e.Or. venæ ſectio quibus maximè auxilietur 119.e. Aet. venæ ſectio pericula coniuncta quænam habeat 120.a. Aet. venæ ſectioni cautioquæ adhibenda 193.g. Actuar. venæ ſectio quando & cur animi deliquium inducat 566.g.Æg.

venæ ſectionis error 120.e.Aet. venæ ſectionis magnitudo 121.a Aet. venæ ſectionis tempus 192.f. Actuar. venæ ſectionis tempus incommodum quod 192.g.Actuar. venæ ſectio cur vtilis 119.e.Aet.

venam in anno ſæpe incidere, cur incommodum 10.e. Orib. vena in æquinoctio autumnali non ſecanda 152.c.Aet. venæ ſectio in coxendicum dolore quantum poſſit 580.a.Aet. venæ ſectio in febribus 206.d. Aet. venam interdum de nocte incidendam eſſe 9.b.Orib. vena in oculorum doloribus quomodo ſecanda 302.e.Aet. vna reuulſionis cauſa quomodo ſecanda 308.c.Or.

venæ ſectionem qui non admittũt quomodo curandi 595.h. Aet.

venæ animalis percuſſio 207.a. Scrib. vena annularem digitum attingens quando ſecanda 194.c. Act. vena annularis liene affecto ſecanda 308.c. Orib. vena arterioſa 533.e.Oribaſ. vena caua 82.a. Actuar. vena caua & venæ cauæ quæ 109.e.d.Ruff. venarum colli ſectio 194.e.Actuar. venæ concauæ deſcriptio & ſymptomata 14. g. Aret. venarum cruris ſectio quibus affectionibus ſuccurrat 310.d.Oribaſ. vena cubiti humeraria; eiúſque ſectio 193.d.f.Actuar. venæ cubiti & humerariæ conſideratio 193.d.Act. venarum cubiti propago & finis 194.c.Act. venarum cubiti ſitus 566.d.Æg. vena cubiti ſecanda quãdo 419.c.566.d.Æg. vena cubiti humeralis 193.d.Act. venæ cubiti inferioris ſectio 193.g.Act. venam cubiti infernam non eſſe ſecandam 9.g.Orib. venæ frõtis ſectio 310.g.Orib.194.e.Act. vena frontis quando ſecanda in phrenitide 146.h.Trall.419.c.567.d.Æginet. venarum gingiuarum ſectio 194.d.Actuar. venæ humerariæ cohærẽtia 193 g. Actuar. venæ humerariæ propago & finis 194.c. Actuar. venæ humerariæ ſectioni cautio quæ adhibenda 193.g.Act. vena humeraria non apparente quæ ſecanda ſit 194.c.Actuar. vena humerariæ vicina quando tundenda 193.e.Actuar. venæ interiores ad quid ſecandæ 120.e.Aet. venarum labiorum ſectio 194. d. Actuar. venarum linguæ ſectio 194.d.Actuar. venarum prope malleolos & poplitẽ ſectionis vtilitas 9.h.Or. venæ magnæ ſitus 14.g.Aret. vena magna quando ſecanda 408.e.Ægin. vena media 193.d.Actuar. venarum oculi anguli magni ſectio 194.d.Actuar. venarum pedis ſectio 194.e. Actuar. venæ pollicis ſectio 194 c.Actuar. venarum popliti vicinarum ſectio 9.h.Orib. venarum ſecundarum fiſſuræ modus & quantitas 121.a.Aet.

venoſarum partium inflammatarum pulſus 149.a.Actuar. venoſus ventriculus 107.g.Ruff.

Venenorum maxima pars frigore interimit 105.h.Celſ. venena noxia magis quæ 648.f.Aet. venenis & iis quæ virus iaculantur quomodo reſiſtendũm 638.e. Oribaſ. veneni curatio communis 639.d Aet. veneni exuctio 616.β.g.Aet.105 f.Celſ. venenis mederi quid valeat 261.f. 263.b. 279.e.Actuar. 360.b. 361.f. 410.c. 417.f. 418.e. 419.b. 421.f.425.c.e.436.d. Myrepſ.

venena arcet ſulphur 72.c.Aet. venenis contrarium ſputum hominis 82.b. Aet. venenis reſiſtit nucleus 31.c.Aet. veneni cõmunia remedia 639.d.Aet. venenis quibuſlibet quid medeatur 336.a.364.c.Marcell. à venenis præſeruantia 543.e.Ægin.

venenis aſſumptis non tam facilè ſuccurri quàm illatis 106.g.Cel. venenis aſſumptis quid expediat 106.h.Celſ. venenum ſumptũ quomodo cognoſcatur 639.b. Aet. veneni ſumpti communis curatio 544.a.Æginet. ad veneni hauſtum 338.a Marcell.

venenis compoſitis quales anti-

doti conueniant 543.d Ægin. venenis familiarib' quæ curatio adhibenda 552.a.Ægin. venenis lethalibus accommoda antidotus 221.c. Scrib. venena ſerpentium, vulnere, non guſtu nocere 105.e. Celſ. venenorum ſimplicium enumeratio 544.g. Æg. venenis venatoriis Gallos præcipuè vti 105.e.Celſ.

venena iaculantibus quæ præſeruatio communiter adhibenda 535.a.Æg. à venenis orta dyſenteria quomodo curāda 501.b.Aet.

venenata pro mortuis latitant hyeme 802.β.f.Aet. venenatas beſtias fugantia 615.β.g.Aet. venenatæ beſtiæ quomodo perimantur 615.β.f.616.e.Aet. à venenatis beſtiis punctis medetur agaricum 8.a.Aet. venenato ictui aut morſui quæ medela adhibenda 535.d.Æg. venenatis ictibus quid ſubueniat 261.f.264.c.269.e.330.b.d.333.c.Act. venenatis morſibus quid medeatur 65.c.625.f.Aet.750.f.Myrepſ. venenatas plagas ſanat elaphoboſcon 24.g.Aet. ad venenatricem vim accedunt fungi 44.a.Aet.

venenoſorum ex genere, eſſe purgatoria 197.d.Act.

Venetus color 856.a.Th.47.d.65.d.Act.

Venter 104.g.108.b.Ruff.546.f.Orib. venter oblōgus cur ſit 39.f.Aret.

ventris intemperierum dignotiones 182.e.Aet. ventris intemperies acquiſititiæ octo 464.g.Aet. ventris munus 81.e.Act.

ventris calidioris notæ 182.f.Aet. ventris humidioris notæ 182.g.Aet.

ventris interioris partes 108.b.Ruff. venter ſuperior 117.g.Ruff.

ventris affectionum præſagia & præſeruationes 376.b.Ægin. ventris affecti vrinæ quales 131.e.Act. ventris affectuum dignotio & curatio 456.c.Ægin.158.h.224.h.Act. ventris affectionibus cū profluuio quid proſit 596.g.595.f.592.e.598.c.606.h.Orib. ventris morbum quæ indicia prodant 445.d.Aet. ventris morbi quomodo differant à naturalibus 182.h.Aet.

ventris adſtrictioni quid conferat 420.f.442.c.Myrepſ. venter citatus quomodo ſiſtatur 143.f.Trall. ventris debilitati quid ſuccurrat 595.f.Orib. ventri diſrupto quomodo ſuccurrendum 671.b.Orib. ad ventris dolorem 228.g.Scrib.329.a.f.364.a.371.d.375.a.g.Marcell. ventris dolori diutino quid medeatur 212.c.Scrib. ventris duritiei quid ſubueniat 236.b.Scrib.340.e.383.a.Marcell. ad ventris epiphoras 369.c.Marcell. ventris excretionibus quæ præter naturam fiunt, quomodo ſuccurrendum 139.c.Orib. ventris fluxus non omnis cœliaca affectio 485.h.Aet. ventris fluxui quid medeatur 373.c.Ægin.15.e.46.b.87.a.Aet.251.a.254.c.329.b.Act.48.c.Celſ.366.g.368.a.Marc. ventris fluori potio conueniens 79.a.Celſ. venter frigidus non probè lac acidum concoquit 79.g.Aet. ventris imbecillis curatio octuplex 483.f.Aet. ad ventris incontinentiam 369.d.f.371.a.Marcell. ventris inflammationi prodeſt maſtiche 42.a.Aet. ventris inflatio curanda quomodo ſit 458.e.Ægin. ad ventris moleſtias 408.h.Marcell. ad ventris morſum 328.c.Marcell. vētris profluuium in febri quomodo curandum 317.h.Tr. ventris profluuio quid medeatur 592.e.595.f.598.c.606.h.Orib.5.c.Aet.369.d.370.a.371.a.Marcell. ad ventris roſus 374.a.Marcell. ad ventris ſolutionem 387.a.Marcell. ventrem ſolutum vomitus comprimit, compreſſum ſoluit 15.c.Celſ. ad ventris ſtricturas ſoluendas 382.e.385.c.Marcell. ventris ſuppreſſio quæ mala generet 148.a.Aet. ad ventris ſuppreſſionem 385.b.Marc. ad ventris tumorē 340.d.Marc. vētris vlceribus quomodo medendum 458.b.Æg.

ventri cōmoda aqua puteana 152.h.Aet. venter delectatur blandis 237.d.Aet. ad ventrem eliciendum quid valeat 385.b.Marcell. ventrem facilem vt reddas 385.c.h.Marcell. ventrem irritantia 470.f.Ægin. ventri laxando quæ adhiberi queant 342.h.383.c.384.a.386.a.Marcell.600.f.Orib. ventri molliendo quid valeat 250.f.Act.381.g.Marcell. ventrem mouere quid poſſit 56.f.Aet.329.d.Marcell. ad ventrē mouendum ſine moleſtia 386.f.Marcell. venter mouendus in tertiana quomodo ſit 401.a.g.Ægin. ventrem purgandum per inferiora, ſoluere: per ſuperiora, comprimere oportet 54.h.Celſ. vētrem purgantia 381.h.383.b.d.Marc. ventris purgatorium lene 338.f.Marcell. ventrem purgat mercurialis 40.h.Aet. venter purgatus cur non excernat 137.h.Aet. vētris purgatione releuato corpore vt ſalubriter viuas 386.g.Marc. ventrem releuans medicamentum 317.c.Mar. ventrem refrigerantia 530.a.Aet. ventrem ſiſtendum ſtatim non eſſe 248.e.Trall. ventrem ſoluentia 382.g.383.f.384.a.d.e.g.385.b.388.g.Marcell. ventrem ſoluentia ex Diocle 359.c.Or. ad ventrem ſoluendum facilè & ſine periculo 387.c.Marc. ventrem ſoluit mel 42.d.Aet. ad ventrem ſtringendum 372.a.Marcell. ventrem ſubducentia 357.b.Ægin.56.e.Orib.119.b.Aet. ventrem ſubducere leniter quid poſſit 125.d.Ruff. ventri ſubducendo valet lac 77.a.Aet. ventrē ſubducentia medicamenta quando rectè adhibeantur 23.e.Celſ. ventrem ſupprimit meſpilum 42.h.Aet. ventris ſuendi modus 572.b.Æg.

ventres volucrium qualis inter edulia ſint materiæ 86.f.Aet. ventris gallinæ, mergi, muſtelæ ac palumbis, vires 626.g.Ægin.

Ventriculus 108.b.Ruff. ventriculus aliàs aqualiculus 297.a.Marcell. ventriculi gulæque differentia 118.a.Ruff. ventriculus ex quibus conſtet, & eius ſitus 63.g.Celſ. ventriculi ratio 536.b. figura 136.e. tunicæ ibid.Oribaſ. ventriculi ſitus 118 a.Ruff. ventriculi temperamenti notæ 364.a.Ægin.85.h.Oribaſ. ventriculi ventríſque bene valentis ſigna 159.Actuar.

ventriculum afficientia quibus ſignis cognoſcantur 143.e.176.g.Act. ventriculi affectuum ſigna 161.f.Act. ventriculi affecti ſymptomata 43.c.Aret. ventriculi digerendorum ciborum impotentis curatio 94.a.Aret. ad ventriculi dolorem 257.h.265.d.Act.374.b.Marcell. ventriculi flatus vnde 159.c.Act. ventriculi flatus quomodo diſcutiendi 661.c.Orib. ventriculi frigida intemperies quomodo curanda 221.a.Trall. ventriculi humiditas vitioſa quomodo tollenda 660.b.Orib. ad ventriculi imbecillitatem 253.e.258.a.Act. ventriculi incendio quid medeatur 153.e.Act. ventriculi inflationi quid ſuccurrat 258.a.Act. ventriculi morſus cauſa 159.c.Act. ventriculi morſibus quid medeatur 205.h.206.b.209.e.Actuar. ad ventriculum peruerſatum 374.b.Marcell. ventriculi refrigerationi q̄d ſubueniat 255.h.263.a.264.b.Actuar. ventriculi ſiccæ intemperiei curatio 88.b Orib. ventriculi ſuccis frigidis quid medeatur 323.g.Actuar. ventriculi vulnerati ſigna 98.d Celſ.

ventriculum roborantia 254.a.255 f.Actuar. ventriculi humorum dignotio 22.a.Actuar. ad ventriculi humores craſſos 127.c.Ruff.

ventriculi os 104.f.Ruff.546.f.Or. ventriculi os quibus ab ortu anguſtius redditum eſt vnde cognoſcatur 323.f.Orib. ventriculi os morſibus infeſtatum in prægnantibus quomodo curandum 347.a.Æginet. ventriculi 107.g.Ruff. ventriculi cerebri 107.b.Ruff. ventriculi cerebri anteriores duo 522.e. eorúmque vſus, ibid.Or. ventriculus vnus in cerebello 523.a.eiúſque vſus Ibid.Orib.

ventricularis morbi cauſa 43.d.Aret. ventricularis morbi difficultas & circuitus 43.g.Aret. ventriculari morbo qui magis obnoxii & quando 43.g.Aret.

ventriculi inter edulia qualitas & facultas 372.d.Ægin.243.a.Or. ventriculus ſtruthiocameli 223.d.Orib.

Ventus quid 368.a.Orib. ventus & imber cur ſimul aliquando veniant 151.a.Aet. venti pluuiam quomodo generent 151.b Aet. ventorum differentia 367 c.368.a.Orib.150.f.Aet. ventorum diuiſio generalis Ib.Or. ventorum generatio 150.f.Aet. ventorum numerus 150.f.Aet. ventorum ſpiratio vnde 151.g.Aet. venti ſalubres qui, qui nō 18.f.Celſ. venti ſpurii qui 150 g.Aet. venti vniuerſales & locorum proprii 368.a.Orib. à ventis quæ faciem præſeruent 366.a.Aet. ventos quid eiciat 336.e.Marcell.

Veneris cōmoda 355.b.Æg.9.h.580 h.Or. veneris debitæ & moderatæ commoda 300.g.Orib. veneri immodicæ vt medendū 355.h.Ægin.80.e.Orib. venere immoderatè vtentes quomodo cūfortandi 82.d.Or. veneris incōmoda quō auertēda 580.h.Or. veneri inidonei qui, & quō ſanandi 577.c.Aet. veneri impeditæ quomodo medendum 355.g.Ægin. ad venerem inutiles mares quid excitet 395.e.Marcell. venus in iuuenibus quomodo retundenda 349.g.Ægin. ad venerea inhabilem quomodo facias 396.d.e.Marc.

venus noxia quibus 366.c.e.Ægin.300.b.Or. venus dolore neruorum laborantibus inimica 17 d.Celſ. venere in neruorum tremore vſis quid faciendum 63.a.Celſ. venus podagricos lædit 151.e.Aet. ad venerem natura qui propenſiores 118.b.Aet. veneri indulgendum quādo 8.d.Oribaſ. venus innoxia quibus ſit 366.e.Ægin.300.b.Orib. venere quibus vtendum 355.d.Ægin. veneris vſum ex Epicuri ſententia ſalubrem nō eſſe: & quomodo ſalubris vel noxius ſit 300.a.Orib. veneris vſui qui magis minúſve obnoxii 365.e.Ægin. veneris vſus quid animo potiſſimum præſtet 8.a.Orib. veneris vſu melancholicum ſanatum fuiſſe 22.e.Aret. veneris vſui præcauenda incommoda quæ ſint 355.e.Ægin. veneris vſus tutior quādo 15.e Celſ. veneris vſui victus qui conueniat 355.d.Ægin.301.f.Orib. veneris vſum alimenti exhuberantiam exigere 301.e.Orib. veneris vſus quibus corporis partibus noxius 580.g.Orib. venere vſuris cauenda quæ 8.a.Orib. veneris vſui tempus quodnam idoneū 581.a.Orib. venereis vti non valentibus quomodo ſuccurrendum 79.d.Orib. venere vti vt poſſis quum libuerit 393.g.396.f.Marcell. veneris vſui aptæ herbæ quæ 395.f.Marcell. veneris vſu quando melius abſtineatur 15.g.Celſ.118.d.Aet. venere non vtentibus vterus minimus 779.b.Aet. à veneris vſu pueri arcēdi quare 169.c.Aet. veneris vſu nutricibus abſtinendum 151.h.Trallian.

venerem conciliantia 393.f.395.d.396.d.f.Marcell. venerem excitantia & priapum tendentia 369.a.Ægin.668.d.Orib.103.e.Aet. venerem excitantia

antidota 369.d.370.f.374.d.375.h.381.d.382.a.Myrepſ. venerem ſtimulans medicamentum 266.g.Act. venerem extimulandi vim habent; bulbus 595.g.Orib.14.g.Aet. coſtus 35.d.Aet. daucus 597.c.Orib. mentha 26.f.Aet. ſatyrion 609.a.Orib.51.b.Aet. teſticulus canis 45.a.Aet. nuclei pinei 168.g.Aet. vrticæ ſemen 592.g.Oribaſ.8.f.Aet. venerem cohibentia 668.e.Or.103.f.Aet. veneri quæ contraria 8.b.Orib. venerem impedit orchis 46.a.plumbũ 73.g. ruta 47.e.Aet. venerem reſpuentes qui 489.c.Æg.

venerei qui 184.f.Aet.

Veneris herba 46.g.Aet. veneris vmbilicus 483.g.Or.

venus emplaſtrum, quomodo præparetur 763.a.Aet.

Ver quomodo corpus afficiat 376.f.Ægin. ver ſaluberrimum eſſe 18.e.Celſ. veris morbi 19.a.Celſ. vere victus quomodo inſtituendus 359.h.376.g.Ægin. 579.b.Or.15.e.Celſ.

vernum æquinoctium 151.g.Aet. vernas & hyemales aquas, autumnalibus atque æſtiuis meliores eſſe 260.h.Orib. vernum lac quale 76.g.Aet. verno tempore pulſus quales ſint 846.b.Phil.

verno tempore quinam venæ ſectionem poſtulent 304.e.Or. vernum tempus ad venerem aptum 118.b.Aet. vernum tempus veratro aptiſſimum 139.g.Aet.

Veratrum facere quid poſſit 139.e.Aet. veratri vtriuſque vires 620.c.Ægin.25.b.Aet. veratri probati notæ 139.h.Aet.

veratri exhibitionis differentiæ 140.c.Aet. veratri exhibendi modi plures 84.f.Aret. veratri exhibẽdi tempore quæ præparare oporteat 141.a.Aet. veratri præparatio 423.h.Ægin. veratri ſumendi modus 653.e.Ægin. veratro ſumpto quid medelæ in ægroto reſtet 141.b.Aet. veratro ſumpto multos nihil vomere, tamen purgari 139.e.Aet. veratri vſus quibus conueniat 647.h.Ægin. 139.f.Aet. veratri vſus quos lædat 139.d.Aet.

veratri cremor 140.d.Aet. veratri decoctum 140.e.Aet. veratri ramenta, item de contuſo & cribrato 140.f.Aet.

veratri ſumpti ſymptomatis exitialibus quomodo medendum 287.g.Act.647.b.Aet.

veratrum album 22.e.Orib.166.d.Trall. veratri albi in purgando vires 273.e.Act.383.e.Marcell. veratrum album quo tempore & quomodo rectè detur 33.d.Celſ. veratri albi vomitorii præparatio 139.b.Aet. veratri albi ſumpti ſymptomatis lethalibus quomodo medendum 550.g.Ægin. veratrum Anticyræum proximè ad ſenecionis herbæ formam accedere 325.c.Orib. veratri Anticyrici vires 639.h.Ægin. veratrum nigrum 364.g.Myrepſ. veratri nigri facultas 484.a.Orib. veratri nigri in purgando vires 648.a.Ægin.271.f.Act.382.h.Marcell. veratrum nigrum quib. conueniat 32.e.Celſ.124.e.Aet. veratrum nigrum venenatum eſſe, & quomodo eius ſymptomatis lethalibus medẽdum 628.c.647.b.Aet.

Verbaſci ſpecies & facultas 645.c.Æg.437.g.511.d.Or.56.g.Aet.

Verbena 520.a.Myrepſ. verbena Græcis ἱερὰ βοτάνη 253.b.348.c.Marc. verbena Græcis polygonos 288.b.Mar. verbenacæ vires 636.h.Æg.46.g.272.a.Aet.

Veretrum quid 297.b.Marcell. veretra auctiora vt videantur 396.f.Marcell. ad veretri curam 394.c.Marcell. ad veretri vitia 301.f.396.a.Marcell.

ad veretri carbunculos 395.b.396.a.Marcell. ad veretri clauos 316.h.396.e.Marcell. ad veretri dolorem 394.c.h.395.a.c.g.Marcell. ad veretri epiphoras 395.c.Marcell. ad veretri myrmecias 395.c.Marc. ad veretra nigredinem ducentia 301.f.Marcell. ad veretri tumorem 233.d.Scrib.393.d.394.h.395.a.Marcell. ad veretri vlcera 395.c.h.Marcell. ad veretri vlcera abalienata 293.e.Marc. ad veretri vlcera ſordida 293.a.Marc.

Veritas omnibus præponẽda 317.b.Trall.

Vermes vnde generentur 164.h.Act. vermes non gignunt amara 5.c.Aet.

vermes enecans medic.329.e.Act.

vermes in auribus & cætera omnia quæ in aures ſunt ingreſſa, quomodo tollantur 649.g.Or.289.e.Aet. vermes aurium quomodo protrahendi aut enecandi 127.e.Celſ. vermiculos in auribus quid interimat 601.e.Orib. ad vermiculos ciliorum 275.c.f.Marc. vermibus vlcerum medela quæ congruat 521.f.Ægin.628.d.Orib.713.b.Aet.320.f.Act. ad vermes in vlceribus natos 42.c.Or.

vermes caprarum 157.e.Trall.

vermiũ terrenorũ vires 618.d.Æg

Veronica 427.c.Myr.

Verrucarum ſpecies & curatio 479.b.508.d.588.c.Ægin.636.f.Or. verrucis quid medeatur 611.a.Or.55.f.Aet.232.d.Scrib.324.c.399.f.400.f.g.Marc.

ad verrucas minores congeſtas tollendas 400.g.Marcell. verrucarum palpebræ curatio 557.d.Ægin. ad verrucas pedum 398.c.e.g.Marc. verruca penſilis, eiúſque curatio 188.e.244.e.Act. verrucis pẽſilibus quid medeatur 320.a.327.c.Act.767.b.771.e.Myr.

verrucaria herba Græcis heliotropium 324.c.Marc.

Vertebræ 105.d.Ruff.547.a.Or. vertebrarum deſcriptio 121.a.Ruff. vertebræ ſpinæ 168.c.Celſ.

vertebrarũ in organis vſus 163.d.Or.

Vertex 101.f.Ruff.545.c.Orib.

vertices in digitis quid 104.d.Ruff.

verticulorum ſpinæ fractorum curatio 597.c.Ægin. verticulorum ſpinæ luxatorum curatio 605.e.Æg.

Vertigo quid, quæque eius ſymptomata & cauſæ 20.d.Aret. vertiginis cauſæ 84.b.Aret.422.e.Ægin.159.d.Act. vertiginem circularis motus cur inuehat, non item rectus 759.c.Caſſ. vertigo ſanis interdum ex purgatione 122.g.Aet. vertiginis curatio 84.b.Aret.422.e.Ægin.121.g.Orib.247.c.Aet. vertigini quid medeatur 83.f.651.f.Aet.257.g.Act.338.d.Marcell. vertigini venæ ſectio quõ adhibenda 84.d.Aret.

ad Vertiginem capitis 256.c.Marc. vertigini oculorum ſubitæ vtile medicamentum 209.f.Scrib. vertigini tenebricoſæ quid medeatur 254.a.270.d.280.e.282.e.299.c.Act.325.a.Marc.

vertiginoſorum exercitia 85.a.Ar. vertiginoſi qua geſtatione iuuentur 117.a.Aet. vertiginoſorum victus 84.h.85.c.Aret. vertiginoſorum vrinæ quales 854.e.Theoph. vertiginoſis quid medeatur 355.d.356.f.365.d.413.b.417.g.418.c.426.d.Myr.249.d.251.d.Marc.

Veruta ſectio 554.d.Æg.

Veſica 108.f.Ruff.541.b.Or. veſicæ deſcriptio & ſitus 16.f.Ar. veſica in viris aliter ac in fœminis ſita 64.f.Celſ. veſicæ qualitas 41.d.Aret. veſicæ quomodo appendeat vterus 779.d.Aet. veſica duplex 64.e.Celſ. veſicæ collũ 105.a.Ruff.266.g.Aet

veſicæ affectuum ſigna & curatio 122.e.Ruff.376.d.Ægin. veſicæ affectæ vrinæ 79.a.132.b.Actuar. veſicæ renúmque affectiones quomodo dignoſcendæ & curandæ 464.g.Æginet. veſicæ & renum affectionibus lapillóque quomodo medendũ 666.d.Or. veſicæ morbus acutus 567.c.Aet. veſicæ morborũ difficultas 40.g.Ar. veſicæ morbo laborãtes acutæ febres infeſtant 566.d.Aet. veſicæ morbis clyſteres idonei 353.g.Or. veſicæ malis quid medeatur 358.f.360.a.364.g.369.g.402.a.418.d.Myr. veſicæ vitiis quid medeatur 257.e.Act.303.c.361.a.Marc.

veſicæ acutus morbus 567.c.Aet. veſicæ acutarum ægritudinum ſymptomata 16.e.Aret. veſicæ acutorum affectuum curatio 77.c.Aret. ad veſicæ abſceſſus medicamentum 144.f.Oribaſ.265.b.Actuar. veſicæ calculus pueris frequens 549.d.552.h.Aet. veſica calculoſa quomodo ſananda 598.f.Aet. veſicæ calculos atterit tecolithos 77.h.Aet. ad veſicæ cruciatus 352.b.Marcell. ad veſicæ difficultates 356.a.Marcel. veſicæ dolentis ſigna ſalubria 26.e.Celſ. veſicæ dolores quomodo curandi 571.c.Aet. veſicæ dolori quid medeatur 208.a.d.212.217.h.Scribon.309.e.310.d.333.e.342.c.e.355.c.356.357.c.358.f.360.e.361.a.d.Marcell. veſicæ doloribus potiones ex odoriferis, idoneæ ſunt 80.b.Celſ. ad veſicæ dolorem malagma Euticlei 87.g.Celſ. veſicæ dolori intolerabili quid expediat 80.c.Celſ. veſicæ dolor & vrinæ difficultas in febribus quomodo curanda 233.c.Aet. veſicæ exulceratæ ſigna 24.f.Celſ. veſicæ exulcerationibus quid medeatur 257.c.258.b.Actuar.217.h.218.b.Scrib.355.c.d.Marcell. veſicæ fluxio curanda quomodo 573.e.Aet. veſicam grumis quid liberet 266.b.Actuar. veſicæ imbecilles iterum morbum faciunt 531. veſicæ imbecillitati quid ſubueniat 266.g.Actuar. veſicæ inflammatæ ſigna 41.e.Aret. veſicæ inflãmatæ curatio 566.d.Aet. veſicæ lapidibus quomodo medendum 77.g.Aret. veſicæ lapides tollentia pharmaca 553.b.Aet. veſicæ lapidem cõfringit ophites 69.d.Aet. veſicæ lapidem magnũ tolli non poſſe 40.g.Aret. veſicæ per paralyſin diſſolutæ ſymptomata & curatio 565.a.Aet. veſica cur pareſin patiatur 25.d.Aret. veſica puris defluxu infeſtata quæ mala patiatur 90.g.Aret. veſicæ puris defluxu infeſtatæ quomodo medendum 91.b.Aret. veſicæ reſolutæ quomodo ſubueniendum 60.c.Aret.429.b.Ægin.266.g.Aet. veſicæ ſanguinis effluxione periclitanti quomodo medendum 77.e.Aret. ad veſicam ſanguine fluentem 145.a.Orib. veſicæ ſcabioſæ curatio 284.f.Trallian.145.d.Orib.564.a.Aet. ad veſicæ ſcabiẽ 828.a.Myrepſ.364.e.Marc. veſicæ tubercula quomodo diſſoluantur 568.c.Aet. ad veſicæ tumorem 217.h.228.g.Scr.355.c.Marcell. veſicæ vlceratæ curatio 466.e.Ægin.146.b.Or. veſicæ vlcerationi medetur lac 77.c.Aet. vomitus 138.d.Aet. ad veſicæ vlcera cum inflammatione medicamentum 145.a.Orib. veſicæ vulneratæ ſigna 98.e.Celſ. veſicæ vulnus mortiferum 41.d.Aret. ad veſicæ vulnera 357.c.Marcell. ad veſicæ vulnera intrinſeca & vomicas 361.f.Marcell.

veſicæ infuſa quomodo & quando immittenda 467.b.574.g.Ægin. veſicam muniri lactis potu 86.d.Aret. veſicam purgantia 146.d.Aet. veſicæ purgandæ quid valeat 93.e.Aet.265.c.Actuar.357.d.358.h.361.c.Marcell. ad veſicam releuandam 359.e.Marcell.

veſicis bubulis inflatis neruorum dolores pulſandi 62.g.Cel.

veſica fellea eiúſque actiones in concoctione 150.e.Actuar.

veſicis inflatis tumores in leucophlegmatia pulſandi 58.b.Celſ.

veſicæ palpebræ quid ſit & quomodo curanda 556.e.Ægin.

veſicariæ aquæ 355.c.Marcell.

Veſparũ ictus & apum, quid prohibeat 535.d.Ægin.617.f.Aet.

veſparum & apũ ictus quomodo curandi 639.c.Orib.331.d.Act.

Veſperi peſſimè æger habet 45.f.Celſ.

veſpertilionum ſanguis ad quid 66

b.Aet.

Veterni curatio 216.b.Aἁ.

veternoſi euacuãdi quomodo ſint 56.d. Aret. veternoſis loca conuenientia quæ 56.c.Aret. veternoſis victus qui cõueniens 56.f.Ar. veternoſis quid medeatur 251.e.Mar. veternoſis ſopor quomodo auertendus 56.c.57.g.Ar.151.a.Tr.

Vettonica 413.c. Orib. vettonica Græcis ἱερὰ βοτάνη 218. c. Scrib.

Vetula (cutis) 104.g. Ruff. 546. f. Orib.

Vetuſtis vitiis quid medeatur 279.f.Aἁ. vetus dolor capitis quomodo curetur 139.e. Tr. veteri inflammationi quid ſubueniat 266.b. Aἁ. vetus ſalſamentum 12.e.Or.

Viæ ciuitatis quænam ſtatum ſalubrem, aut non ſalubrẽ faciunt 372.e.Or.

Vibicum remedia 370.a.Aet. vibices in febrib.quibus exoriantur, & quomodo eis medẽdum 234.g.Aet.

Viceſimi, viceſiprimi, viceſimiſeptimi diei iudicium 179.a.Aἁ.

Vicia 212.f.Or.

Victoriati quantitas 243. 318. h. Marc.

Victus mille in ſpecies diſtributus eſt, & cur 203.b. Aἁ. victum exhibenti dies acceſſionis vitandus 209.c.Aἁ. victus perfecto facto iudicio, intrepidè datur 209.a. Aἁ. victus prægreſſio in venæ ſectione conſideranda 119.g.Aet.

victus inſtituendi ratio 203. b. Aἁ.

victus ratio quid poſſit 4. h. 18 g.35.c.Aἁ. victus ratio neglecta quantum mali importet 148. c. Trall. victus ratio plus cæteris proficit in ſonitu aurium 127. d. Celſ. victus ratio in omni medicamento exhibendo vtilis quænam ſit 310.d. Tr. victus ratio vt inſtituenda vere, autumno, æſtate, hyeme 15.e.Celſ. victus ratio quæ ſingulis temporibus cõueniat 579.a.Or.

victus ætati cuique qui conueniat 349.f. Ægin. victus alui profluuio ob nimiam repletionem laborantium 205.d. Aἁ. victus attenuans 361.c. Ægin. victus capitis repletione onerati 206.c. Aἁ. victus continuarum febrium 208.c. Aἁ. victus cutis raritati vtilis 134.c. Trall. victus cute areſcente & indureſcente qui conueniat 206.g. Aἁ. victus denſis meatibus conueniens 134.d.Trall. victus diaria febre laborantium 207.d. Aἁ. victus febrientium 207.c. Aἁ. victus febrilis quibus conueniat 593.e.Ægin. victus geniture & conceptioni accommodatus 792. f. Aet. victus humectans 375.b.494.d.Æg. victus incraſſans 361.f.Ægin. victus intermittentium febrium 210.b. Aἁ. victus morborum qui citò mouentur 208.e.Aἁ. victus morborum qui tardè mouentur 208.f. Aἁ. victus eorum qui morbo citra rationem leuantur 209. a. Actuar. victus negotioſorum, proficiſcentium, nauigantium 360.c.e. 361.a. Æg. victus negociis occupatorum ex Galeni comment. 81. a. Orib. victus pedum repletione oneratorum 206.c.Aἁ. victus perfrigerans & humectans 494.d. Ægin. victus puerorum, mediæ ætatis hominum, ſenum 575.b.e. 579.e. Orib. victus quotidianæ 336. f. Trall. victus refocillantis ratio 199. f. Aἁ. victus ſanguinem reiicientibus aptus 212. c.Trall. victus ſtomachi grauati & morſi 205.h. Aἁ. victus temporibus anni quibus qui conueniat 359. g. Ægin. 579.a. Orib. 15.e. Celſ. victus tertianæ 210.b. Aἁ. victus tertianæ falſæ 334.e.Tr. victus tuſſientium 204.a. Tr. victus valetudinem confirmantis ratio 199.f. Aἁ. victus venere vti volentium: item curatio eorum qui rebus venereis vti nequeunt 301. b. Orib. victus veratro purgandorum 140.b. Aet. victus viſcerum repletione oneratorum 260.c. Actuar. victus vomitu ex nimia repletione laborantium 205.d.Aἁ.

Vigiles luna lucente cur non offendantur, dormientibus verò caput obſtruatur 758. g. Caſſ.

vigilans ſopor 146. d. Trall. vigilans ſopor quid, & quomodo curandus 419. b. 421. c. Ægin.

vigilãtiſſimi qui cerebrum ſiccum habent 181.g.Aet.

Vigiliæ vnde 108. b. e. Aἁ. 259. a. Aet. vigiliarum commoda 282.g. Orib. vigiliæ caliditati ſtomachi medentur 441. d.Aet. vigiliæ deliros faciunt 156. d. Aet. vigiliæ febrem conciliant 203. a. Aet. vigiliæ materias diſtrahunt 465.f.Aet. vigiliæ neruorum diſtentio comes 25.g.Celſ.

vigiliarum cauſæ & curatio 375. a. Ægin.230.c.Aet.

vigiliarum in febribus curatio 409. a.Ægin. vigiliarum in febribus remotio, ex Galeno 99. g. Orib. vigiliarum in febribus remotio ex Herodoto 99. g. Orib. vigiliis immodicis quid medeatur 408. d. Myrepſ. ad vigiliam nimiam 333.f.Marc. vigilia nocturna etiamſi ſomnus diurnus accedat, mala 21. d.Celſ.

Vigor exacerbationis 192.c.Aet. vigoris totius morbi cognitio 192. e.Aet.

Vinaceorum vires 618.c.Æg.15.e. Aet.

Vincitoxicum 380.c.Myr.

Vindemiator (conſtellatio) quando oriatur 152.b.Aet.

Vindiciani comitis archiatrorum epiſtola ad Valentinianum 248. Marc. vindiciani pharmacum 316.b.Marc.

Vineus color 855.g. Theoph. 47. b.Aἁ.

Vinoſa qualitas 24.f.Aἁ.

Vini differentiæ 374. a. Ægin. 45. b.Aet. 31.g. Aἁ. vini facultas medica 635. b. Ægin.19. d. 504. f.Orib. 45. b. Aet. vini conditura mirabilis 746.g.Myrepſ. vini potatio larga caput replet 420. a. Aet. vini potus pernicioſus quandò ſit, eiúſque noxæ quomodo ſubueniendum 628.d. 647. d. Aet. vini & vrinæ proportio 83.c. Aἁ. vini vſus moderatus & tempeſtiuus quæ commoda corpori præſtet, quæ item incommoda eius abuſus 374. b. Ægin. 580. e. Orib. vini vſum incommodum incommoda quænam con ſequantur 276. d. Orib. vini vſus noxius quando ſit, & quid eius loco ægris præbeatur 258. h.Orib. vino vtendum qualiter ſit 266. b. Orib. vino vtendum ſæpius vt non ſit 771. c. Myrepſ.

vinum humores ſemicrudos, ſiquid aliud, coquit 352.d.Æg. vinum mœroris medicamentum optimum 266. c. Orib. vinum perfrigeratione aceſcit 4.a.Aet. vinum recolligit vires celeriter 237. a. Trall. vinum venenis omnibus contrarium 105. b. Celſ. vinum vulneri inimiciſſimum 101.b. Celſ. vinum vulneri implendo quando commodè adhiberi poſſit 102.c. Celſ.

vini aquæ miſcendi ratio 258.e Orib. vinum & aqua quando alternatim bibendum: & quando vinum ſubtrahendum præ cibo 42.b.c.Celſ. vinum & aqua alternis diebus in peſte ſumenda 18.d.Celſ. vinum nõ bibentibus quomodo medendum 506.f. Myr. vini morſu læſis quomodo medendum 374 d.Ægin. vino extinctum ferrum ſpleni confert 524. e. Aet. vinum quod cui ætati conueniat 15.d.Celſ. vinum quod quo anni tempore bibendum 15. d. Celſ. vinum quod firmius 37. c. Celſ. vinum quod mediæ materiæ 37.c.Celſ.

vinum aluo ſolutæ congruum 16 f.Celſ. vinum animo deficiẽtibus ob igneas inflammationes quale conueniat 326.e. Tr. vinum capite infirmis conueniens 16.c.Celſ. vina cholera laborantibus quæ conueniẽtia 459.c.Ægin. vinum in febre quibus dandum quibus nõ 204.b.Aet. vinum in hecticis 331.a.Trall. vinum phreniticis quale conueniat 153. c. Tr. vini in phrenisi cum ſyncope coniuncta vſus 55.h.Aret. vina prægnantium nauſeæ quæ commodiora 347.b.Ægin. vinum ſenibus vtiliſſimum quod 170.a.Aet. vinum in ſyncope 324.b. Trall. vinum vomitui quod aptius 356.h.Ægin.

vinum aceſcens in calidis locis ſeruatum 317.d.Trall. vinum acidum vt emendes 746.b f.Myrepſ. vinum album & ſuaue vt fiat 746.f.Myr. vinum aquoſum quod vocetur 263.c.& quæ eius vires Ib.e.Or. vinum calidum ventris fluxui, frigidũm vomitui & ſudoribus prodeſſe 48.c.Celſ. vina calida capitis dolorem generant 270.a. Aet. vinum coloratius, calidius eſſe 208.a.Aἁ. vina craſſa ſanguinem generant 45.c. Aet. vini craſſi & limoſi defæcatio 92.d. Aἁ. vinũ dulce 61.c. 244.g. 264.d. Or. vina dulcia nigra 584.h.Orib. vinum exile qualem & quantam vrinã procreet 61.c.Aἁ. vinum ignobilius ebrioſi cur potent auidius 762. c.Caſſ. vinum impotens quod 262.b. Oribaſ. vini meraci copioſi, aut vini dulcis potu intẽpeſtiuo læſis quomodo medendum 552.Æg. vinum merum non ſtatim à balneo bibẽdum 155.a. Trall. vinum moderatum nutricibus dandũ 149. d. Trall. vinum nigrum albũ vt fiat 746. b. Myrepſ. vinum nouum 19.c.Orib. vinum nouum craſſum ſuccum gignit 105 b. Aet. vinum nouum vetus breui vt fiat 746. e. Myr. vinũ odoratum & dulce vt facias 746.d.Myr. vina ὀλιγοφόρα quæ, & eorum vſus 208.a.Aἁ. vinum optimum quod 45.d. Aet. vinum pellucidum vt ſtatim fiat 746.d.Myr. vinum ſtabile vt maneat 746.d. Myrepſ. vinum vetus 19.e.Orib. vinum vetuſtum caput ferit 140.f. Trall. vino veteri inebriati quidam in immodica ſiti, mortui 412.a h. Æginet.

vinorum medicatorum præparandorũ variæ ſpecies 745.f.Myr.

vinum abſinthite 274.h. Or. vini bilem purgantis præparatio 127.h.Aet. vinum conditum 127.h.Aet. vinum ex cotoneis malis quomodo conficiendum 274.a.Oribaſ. vinum elleborite quomodo faciendum 275. a.Oribaſ. vina factitia 153.c. Trallian. vinis ex melle præparatis qui vti debeant 353. b. Æginet. vinum melancholicis commodum 128.c.Aet. vinum mulſum 128.a.Aet. vinum mulſum ſtercus exigens 128.c.Aet. vinum mulſum arthriticis ſenibus cum petroſelino, calculoſis cũ ſaxifrago, dandum 579.g.Orib. vino mulſo venere qui abſtinuerũt toto anno, à podagra chiragráque tuti fuere 81.c.Celſ. vinum ex myrti baccis 274.d.Orib. vinum pituitã ducens 128.d.Aet. vinum polypodites 128. b. Aet. vinũ ex punicis confectũ 266. c.Orib. vinum purgatorium 650.e.Æginet. vinum reſinatum 71.g.Celſ. vinum roſaceũ 274.c.Orib. vinum ſanitatem conſeruans 275.c.Oribaſ. vinum ſcammonite 275.b. Orib. vini ſquillini compoſitio 270.a. Actuar. vinum ex thymo 275 b. Oribaſ. vinum violaceum 280.d.Orib.

Viola 425. f. Orib. violæ electio 26. d. Orib. violæ fa-

cultas 497.e. 599. e. Orib. 28. e. Aet.
Violæ foliorum vires 623.a.Æg. violæ folia,ſucci & cortices 19. h.21.d.Or.
Violæ albæ vires 630. d. Æg. Viola marina Græcis ceratitis 365. a.Marc. viola purpurea 421. b.Or.
Violacea bilis 110. e. Ruff. violaceum oleum 689. e. Ægin. violaceum vinum 280.d.Orib.
ad Violentias 767.b.Myr.
Viperæ deſcriptio 648. e. Aet. viperarum vires 598.f. Orib. viperas in vinum incidere, ſalamandras & alia venenata in edulia dum coquuntur 616.β. f. Aet.
viperæ capi citra periculum quomodo poſſint 640.a.Or. viperæ in quibus locis optimæ reperiantur 28.g. Orib. viperarum præparandarũ modus 117. Orib.
viperarum eſus 618.a.666.a.Aet. viperæ eſui quomodo parandæ, earúmque facultas 638. c. Or.93.b.Aet. viperæ theriacæ componendæ quales eligendæ & quomodo parandæ 260. h. Act.548.e.Aet.
viperæ morſus quem colorem inducat 531.a.Aet. viperæ morſus ſigna & curatio 331. h. Act. 622.a.Aet. viperæ morſui quid conducat 536 b.Æg.
viperarum dipſadum eſu quidam in immodica ſiti mortui 412. a.h.Ægin. viperæ maris ac fœminæ morſus ſigna & curatio 539.g.Æg.
viperina capita vſta qua vi polleant 91.a. 338.d. Aet. viperinarum carnium facultas 501. e. 621. c. Æg.19.c.20.g.518.e.Or. 617.a c. 618.a.Aet. viperinæ pellis vires 619.a.Æg.
Viros coitu laſſari vehementius quàm mulieres 300. g. Orib. viros inſania crebrius infeſtat quàm mulieres 348. g. Aet. viri lepræ magis obnoxii quàm fœminæ 664. b. Aet. viri pudendum moderatum ad os vuluæ non peruenire 509.a.Or. virorum pulſus quales 845. g. Philar. viris vrinæ nigræ perniciosa 198.a.Aet.
Vires ægri conuellendas quomodo putarit Aſclepiades 43. d. Celſ. vires conſcindit fames 235.d. Aet. viribus collapſis omnis curatio inutilis 149. d. Trall. virium debilitas in venæ ſectione conſideranda 119. g.Aet. vires imbecillæ victum mutant 318.a. Tr. vires in omnibus cõſeruandæ 205.g.Act. vires qua diæta reparentur 534. d.Aet.
Virga paſtoris 959.g.Myr.
Viridis coloris ſpecies 856. b. Theoph.47.d.Act. viridis emplaſtri quod Lite appellatur, compoſitio & vſus 36. a. Or. viride vnguentum quomodo fiat 688. f. Æg. viridis iaſpidis vſus 455.g.Aet. viridia in fructu mentaceis alimẽtis potiora 27. h.Act.
Viroſitas in teſtibus animalium efficit vt ægrè concoquantur & mali ſucci ſint 85,e. Aet. virulẽtis ictibus quid medeatur 257. g.Act.
Viſci optimi electio 25.g.Or. 97.g. Aet. viſci facultas 623. a. Æg. 19.e.497.d.599.e.Or.28.d.Aet.
Viſcoſitati febrium putridarũ quæ medela opponenda ſit 209. c. Aet. viſcoſus humor quomodo purgari debeat 140.b.Tr. viſcoſum ſanguinem quæ generent 105.e. Act. viſcidũ ſuccũ in nobis facientia 61.g.Or.
Viſcera melancholiæ & furoris ſedes 23.e.Aret. viſcerum inteſtinorúmque ſitus cognitio neceſſaria ad dolores interiores deprehendendos 7.a. Celſi viſcerum ſcrutatio per anatomiam, vtilis 6.h.Cel.
viſcerum morbi 73.a.Celſ. ad viſcerum curationem 334.a.Mar. viſcerum malis quid medeatur 353.b.Myr. ad viſcerum vitia 412.c.Marc.
viſcus calidius quod ſit 18. a. Act.
ad viſcerum dolorem 341.d. 342.e. Marc. ad viſcerum duritiem 338.d.Marc. viſceribus in febrib.excalfactis medetur oleum roſaceum 19.h. Aet. ad viſcerum humores 385. g. Marc. ad viſcerum infirmitatem 334.c. Marc. viſcera inflari vnde ſoleant 738. b. Aet. ad viſcerum longas cauſas 303.c. Marc. ad viſcerum latentes morbos 371. d.Marcell. viſceribus obſtructis quomodo ſuccurrendum 251.e.Act. viſcerum obſtructiones quid expurget 598. f. Orib. viſcerum obſtructioni & tumoribus quid medeatur 255. a. Act. viſcerum obturationi medetur agaricum 8.a. ſcammonea 52.b. ſinon 52.a.Aet. viſceribus repletione grauatis quæ victus ratio conueniat 206. c. Act. viſcera reſolutioni eſſe obnoxia 24.f.Ar. viſcerum vulneratorum curatio 100.g.Celſ.
viſcera attenuat ſtœchas 53.a.Aet. viſcera quid calefaciat,extenuet 385.a.Marcell. viſcera calfacit ſcordiõ 52.c.Aet. viſcera quid expurget 597.e. 610. a. Orib. viſceribus molliendis quid valeat 770.g.Myr.404.f.Marc.
Viſcera animalium terreſtrium cuius in alimẽto ſint materiæ 222. b.Or.85 g.Aet.
Viſio 102.b.Ruff.
Viſumartus Latinis trifoliũ 256 f. Marc.
Viſus ſenſibus aliis certior 26. f. Aret. viſus cauſæ primæ quæ ſint 9. h.182.c.Act.
viſum acuentia 750.e.Myr. viſus claritatem quid iuuet 647.b.Or. viſus clarior poſt lippitudinem cur ſit 757. h. Caſſ. viſum exacuit fumaria 30. a. Aet. viſum hebetat braſſica 35. g. Aet. viſus hebetudinem pariũt muli piſces comeſti 88.d.Aet. viſui hebeti medentia 437. c. Ægin. viſui hebeti medetur, aqua 153.e.Aet. viperinorũ capitum vſtorum cinis 91.a.Aet. viſus hebetudini ex humorum craſſitudine obortæ medetur ſagapenum 50. h. Aet. viſus oblæſi cauſæ 182. c. Act.
viſum tuendi ratio 354.d. Æg.
viſus actiuus quis 121.h. Act. viſus inſtrumentorũ vitia 182.c. Act.
Vitæ animalium quæ præcipuæ cauſæ 7.a.Aret. vitæ propoſitum in plagis conſiderandum 97.d.Celſ.
vita longæua quibus contingere ſoleat 186.a.Aet.
ad vitalium membrorũ offenſam 267.d.Act. vitale robur quid excitet 579.e.Orib. vitalis ſpiritus quomodo procreetur 7. g.Act. vitalis ſpiritus actiones 17.b.Act. vitalem ſpiritum calidiorem quæ reddant 39.f.Act. vitalem ſpiritum excernit venæ ſectio 122.e.Aet.
Vitelli ouorum facultas 20. e. Or. 87.d.Aet.
vitellinus ſuccus 110.g.Ruff.
Viticis facultas 611. a. Ægin. 21. e. 489.d. 592.b. Orib. 7. d. Aet. viticis folia & ſemen 19.a.20.e. Orib.
Vitiliginis & alphi diſcrimen 188. b.Act. vitiligines ſanari aut non ſanari an poſſint quomodo cognoſcatur 188. b. Act. vitiliginis generatio & curatio 676.g.Aet. vitiliginis ſpecies,earũmq; curatio 116.b.Cel. vitiliginem quid detergeat, digerat, ſanet & expurget 597. e. 600.h 606.h.598.b.599.b.Or. vitiliginis remedia 374. e. Aet. 314.a.319.d.Act. vitiligini medetur,alcyonium aſperum 70.f. anchuſa 7.f. cæpa 37 b. cicinũ oleum 18.c.Act.
vitiliginis albæ ac nigræ dignotio & curatio 505.d. Æg. vitiliginis albæ cauſa & curatio 243.h. Act. vitiligines nigræ quomodo curandæ 677.a.Aet.
Vitium purgatoria vis & doſis 127. b.Ruff.327 d.Orib.
vitis flos 409.c.Orib.
vitis agreſtis deſcriptio & vires 409.a. c.491.c. Oribaſ. vitis albæ deſcriptio & vires 409. b.491. c.593.c.Oribaſ. 10. c. Aet. vitis alba Græcis brionia 317. b. Marcell. vitis chironia 325.b.Orib. vitis nigra & eius vires 10.b.Aet.491. c.593.d.Orib. vitis ſylueſtris vires 613.e.Ægin.
Vitri vires 644.d.Ægin.69.e.Aet.
vitreæ cucurbitulæ cur fiant 315.g Or. vitrea tunica 116.a.Ruff. vitreus ſuccus 110.g.Ruff.
vitriformis humor oculorum 299. d.Aet. vitriformis tunica 107. d.Ruff.
Vitulini adipis facultas 609.g. Or. vitulina caro qualis 220.d.235. a.Orib. vitulina medulla 90. g.Aet. vitulinum ſeuum 90.d Aet.
vitulorum marinorum caro qualis 373.h.Ægin
Viuerra animal 530.g.Aet.
Viuorũ corpora incidere;crudele & ſuperuacuũ 8. c. 12. a. Celſ.
Οὐλαὶ oculorum 184.a.Act.
Οὖλα 103.c.Ruff.
Vlcerationes pudendi,ſedis,vteri & veſicæ quomodo ſanandæ 667.f.Orib. vlcerum dignotio & differentia 191.a.Aet.
Vlceribus ſaneſcentibus pruritus cur oboriatur 755.b.Caſſ. vlcerum curandorum ratio 704. &c.Aet.246.g. Act.
vlcera agglutinanda quomodo ſint 247.a.Act. vlcerum glutinatoria pharmaca 520.a. Æg. 103.c.Oribaſ. vlcerum callis quomodo medẽdũ 713. b. Aet. vlcera carne quid repleat 594. d.Oribaſ.92.g.Celſ. vlcerum carnis excreſcentis curatio 521. 521.f.Ægin.625 g. Orib. vlceribus quibus cicatrix inducẽda 625.æ.Orib. vlceribus quo modo cicatrix inducenda 104. c.Orib. vlceribus cicatricem inducentia 707.g.Aet. vlcerũ cicatrices impediens medicamentum 529.b.Ægin. vlcera poſt cicatricem inductam iterum rupta quomodo curanda 106.a.627.c. Or.712.b.Aet. vlceris concoctionem qualẽ quale pus oſtendat 44.f.Actuar. vlceribus cruſtas inducentia & reſoluentia 84. a. Celſ. 713. d. Aet. vlcerum dolores leniẽs catapotium 95.c.Celſ. vlcerum extremitatibus quomodo medendum 713.a.Aet. vlcera ligãda quomodo 710.e.Aet. vlcus purgantia & implentia 92. g.Celſ. ad vlcera purganda efficax medicamentum etiamſi cancer attentet 393.e.Marc. vlceribus purgãdis & implendis enchriſta vtilia 94.g.Celſ. vlcera repurgãs emplaſtrum 325. b. Act. vlceribus purgandis valet caries lignorum 51.a. erinacei exuſti cinis 93.f.Aet. vlcerum ſinus quid ſit & quomodo curandus 247.f.Actuar. vlcus in ſumma cute inducentia 235.a.Or. in vlceribus ſanguis erumpens quomodo ſiſtẽdus 716.g.Aet. vlceribus quibuſlibet quid medeatur 274.f. f.283.f. Marc.66 .c.Aet.
vlceribus acribus quid proſit 596. c.Oribaſ. vlceribus ambuſtis quid conueniat 608.a.626.c.Orib. vlcera aphtæ, in pueris periculoſa 131.a.Celſ. vlcera è calculis inſanabilia 40.f. Aret. vlcerum calloſorũ curatio 520. f.Æg. vlcera calloſa quid renouet 230.g. Scr. vlceribus canceroſis quid medeatur 77.e. Aet. vlceribus carcinodibus quid conueniat 608.a.Orib. vlceribus carcinodibus & malignis conueniens compoſitio 41.g.Or. vlcera caro quibus ſupereſcit quomodo curanda 625.g.Orib. vlcerũ cauorum curatio 520.g.Ægin.103. f.625. b.Or. 704. e.Aet. 247. b.Act. vlceribus cauis quid medeatur 325.a.Act. vlcera caua nutriẽs 328.e.Act. ad vlcerum cauitates inueteratas & fiſtuloſas 42. d. Orib. vlcerum chironiorum etymologia & curatio 524 a.Æg. vlceribus chironiis quid medeatur 42.b.Orib. vlcerum cicatrice inſigentium curatio 523.a.Ægin. vlceribus cicatricem ægrè admittentibus quid medeatur 42.d.603.h.Orib.9.e. 66.c.321.d. Aet. 322. b. Actuar. 228.c.h.231.a. Scribon. vlcerum crudorum,& non ſuppurantium curatio 520. f. Æg.

vlceribus cruentis quid medeatur 322.a.Act. vlcera cruenta quid glutinet 592.c. Orib. vlcus concauum replentia 233. f. Scribon. ad vlcera depaſcẽtia 42.c.Or. vlceribus deploratis quid medeatur 326.a.Act. vlceribus deſquamatis quomodo medendũ 508.a.Æg. vlceribus detritis quid adhibẽdum 720.g. Aet. vlceribus diuturnis quid conferat 508.b.Æg. vlcerum doloroſorum & inflammatorũ curatio 520. d. Æg. vlceribus dulcibus quid medeatur 442. h. Æg. vlcerum efferorum curatio 106.h.Orib. vlcera quæ extrinſec' per vulnera incidũt, eorúmque curatio 102.e.Celſ.
ad vlcera flaccida 42.d.Orib.
vlceribus fluentibus quid medeatur 42.b.Or. vlcera fluida quomodo purgãda 127. b. Aet. vlceribus fluxione tentatis quid conueniat 322. b. Act. ad vlcera ex frigore vel per ſe facta 231.a.Scrib. vlcera quæ ex frigore in pedibus & manibus oriuntur, & eorum curatio 110. a. Celſ. vlceris fungo ſimilis in ano curatio 136. e. Celſ.
vlceribus humectis ac graueolentibus medentia 522.h.Ægin. vlceribus humidis quid proſit 594.Or. vlceribus infernis à pectore vſque ad ſummos pedes vrinæ perfuſio ſubuenit 81. g. Aet. vlcerum inflammationi incipienti quomodo occurrendum 247.a.Act. vlceribus inflammatis quid medeatur 325. a. Act. vlcera ab inflammatione ſanant telæ aranearum 92.b.Aet. vlcera interiora quæ aliqua corporum parte corrupta naſcantur, eorúmque curatio 107. e. & deinceps, Celſ.
ad vlceris interni duritias 382. e.Mar. vlcera interna in meatu vrinæ quomodo ſanãda 690. d.Aet. vlcerum inueteratorũ curatio 103.e.Or. vlceribus inueteratis quid medeatur 104. e. Or. vlcus luxurians & creſcẽs quid compeſcat 233. f. Scrib.
ad vlcera mala malagma 87. a. Celſ. vlcerum malignorum curatio 524.a.Æg 106.c. Or.
vlceribus malignis quid medeatur 42.b.597.d.599.b.600.g. 603. b.608.a.Or.25.g.42.h.65.b.75.c. 96.d.Aet.824.b.c.Myr. ad vlcera maligna emplaſtrorum cõpoſitio 711.b.Aet. ad vlcera maligna accommodatum valde medicamentum 109.b.Orib.
vlcerum malignorum quibus ægrè cicatrix inducitur, & inueteratorum, curatio 627.e.Or.
vlceris nigri notæ 102.f.Celſ.
vlcerum paſcẽtium curatio 247. e.Act. vlceribus paſcendo ſerpentibus quid medeatur 247. d. Act. vlcera perhumida 41. h. 42.a.Orib. vlcera peſſima ſanat ſtercus caninum 82.d.Aet.
vlcera praua in peſte 223. f. Aet. vlcus purum replentia 233. f. Scrib. vlceris putreſcentis ſigna 102.g.Celſ. vlcerum putridorum curatio 522. b. Ægin. 713.c. Aet. vlceribus putridis quid medeatur 42.b.c.Orib.65. b.90.a. Aet. vlcera recentia committenda quomodo 247. a. Act. vlceri recenti molli vtile emplaſtrum 227. d. g. 228. a. b. Scrib. vlcerum refractorum curatio 526. f. Æg. vlceribus in rigore quomodo medendum 62.a.Aret. vlcera rotunda difficilius cæteris cur coaleſcant 754.a. Caſſ. vlcera rupta iterum poſt cicatricem obductam, quomodo curanda 106.a.627.c. Or.712.d.Aet. vlceris ſacro igne infeſtati curatio 520.e. Æg. vlceribus ſanguinem fundentibus quid medeatur 321.d.322.a. Act. ad vlcera ſcabie & fluxione tentata 771.h.Myr. vlcerum ſerpentium paſcentiúmque curatio 522.b.Æg. vlceribus ſerpentibus quid medeatur 526.d.Act.258.e.Marc. vlcera ſicca ſanat amurca 10.b.Aet.
vlcus ſimplex quid ſit 103.a. Or. 246.h.Act. vlceris ſimplicis curatio 519.g.Æg.103.a.624.d.Or. vlcera ſinuoſa quomodo curanda 720.a.Aet. vlcus ſordidum quod ſit 233.d.Scr.393.e. Marc. vlcerum ſordes quomodo detergendæ 247. b.d. Act. vlceribus ſordidis quid medeatur 594.b.d.Or. 11.a.72.h.Aet. 233. d.Scrib.258.f.Marc. vlceribus ſordidis paſtillus conueniens 91.g. Celſ. vlcerum ſordidorum repurgatoria 521.f Æg.
ad vlcus ſordidum & cancro attentatum 393.d.f.Marc. vlceris ex ſuppuratione facti curatio 64.a.Celſ. vlcerum Telephiorum etymologia & curatio 524. a.Ægin. vlcus cum varicula 103. b. Celſ. vlcerum vermes quomodo tollendi 628.d. Or.b. 713.b.Aet. vlcerum vermibus medentia 521.f.Æg.42.c.Or.
vlceris vetuſti ſigna 102.e.Celſ.
vlcerum veterum curatio 520 f. Æg.103.a.Celſ. vlceribus veteribus & cicatricem renuentibus quid medeatur 104.e.Orib. 228.c.h.231.a.Scr.42.e. Or. 322. b.Act. 822.b. Myr. vlcera vetera renouans emplaſtrum 230. g.Scr.
ad vlcera anginæ cruſtoſa 63. c. Aret. ad vlcera ſordida ani 293.a.Marc. vlcerum articulorum curatio 526.h.Æg.109.b. 630.d.Orib. vlceribus aſperæ arteriæ quomodo ſuccurrendũ 657. f. Or. vlceribus aurium malè affectis quid cõueniat 126. g. Celſ. vlcera aurium ſordida mulſo eluenda 127.c.Celſ.
vlceribus in auris meatu quomodo medendum 288.e.Aet.
vlcera capitis quomodo curanda 103.e. Or. vlcerum capitis remedia 256.g. 257. h. Marc.
vlcera capitis manantia quæ achores dicuntur & faui, quomodo curandi 127. b. 644. h. Orib.296.d.Act. vlceribus capitis manantibus quid medeatur 328. g. Act. vlceribus capitis in pueris quomodo medendum 178. b. Aet. ad vlcera capitis vetera & carcinoſa 258.c. Marc. vlcera cutis maligna & vetuſta quid ſanet 262. c.Act. vlcera in faucibus vt ſanentur 69.c.Celſ. vlceribus in faucibus tuſſientibus purgandis vtile catapotium 96.a.Celſ.
vlceribus labiorum erodẽtibus quid medeatur 96.d. Aet. vlceribus manuũ ex frigore, quõ medendum 100.a. Celſ. vlcerum in narium meatibus curatio 651.b.Orib. vlceribus narium medẽtia 442.g. Æg. vlcera inter neruos purgãs & implens enchriſtum 94.g. Celſ.
vlcerum oculi dignotio 435. f. Æg. 183. f. Act. vlcera oculorum curãda quomodo ſint 435. f.Æg.646.g.Or. 305.g.Aet. 238. g.Act. 221.e.Celſ. vlcerum oculorum purgatio 122.f.Celſ.
vlcerum oculorum ſupercreſcẽtium, cauorum, ſordidorum, & veterum, curatio 122. e. Celſ.
vlcerib. oris quid cõueniat 604. a.Or. vlcerum oris quæ aphthæ dicuntur, curatio 77.a.Or.
vlceribus oris feruidis quid conferat 445. f. Ægin. ad vlcera pedum 400.e.Mar. vlceribus pedũ ex frigore quomodo medendum 110.a.Celſ. ad vlcera pudẽdorum cicatricem ægrè ducentia 9.e.Aet. vlcus pudẽdorum depaſcẽs quomodo ſanandum 690.b. Aet. vlcerum pulmonis curatio 90. a. Aret.
vlcera in præputio vetera quid ad cicatricem perducat 594. a. Or. vlcerib' renũ quõ medẽdũ 562. a.Aet. vlceribus renũ putreſcentibus cataplaſmata accommoda 124.g.Ruff. vlceribus ſedis medetur ſpina Ægyptia 9.a.Aet. ad vlcera ſedis cicatricem ægrè ducẽtia 9.e. Aet. vlcera ſedis proſerpẽtia quõ curanda 687. β. d.Aet. vlcera in ſumma cute, & inueterata, quomodo curanda 104.e.626.a. Or. ab vlceribus thoracẽ immunẽ reddens antidotus 428.g. Myr. ad vlcera tibiarũ intrinſecus ſerpentia 397.a.Marc. vlcera tõſillarũ cruſtoſa & peſtilẽtia quõ curãda 397.d.Aet. vlcerum veſicæ curatio 146.b. Orib.568.e. Aet. vlceris in vulua notæ 24.e Celſ. vlcera vteri ſordida quomodo curanda 829.h. Aet.
ad vlceroſa crura 322.e. Marcell.
vlceroſa laſſitudo, eiúſque cauſa & curatio 174.f.Aet.
ad vlcuſcula capitis ſimilia mammarum capitulis 251. b..Marc.
Vlmi facultas 638.d. Ægin.506.f. 608.b.Or.49.c.Aet. vlmi folia & cortex 506.f.Orib. vlmi liquor quid conferat 550.d. Æg.
Vlna 546.d.Orib.
Vlophonon.449.d.Or. vlophoni poti ſigna & curatio 547.h. Æginet.645.d.Aet.
Vmbellæ qualis in nutrimento ſint materiæ 226.a.227.e.Orib.
Vmbilicus 104.g.112.a.Ruff.546. f.Orib.781. c. Aet. vmbilicus infanti quomodo reſerandus 164.a. vmbilici vitia, eorúmque curatio 151.b.Celſ.
vmbilici prolapſus cauſa & curatio 571.a.Ægin.837.a.Aet. vmbilici prominentis curatio 671.b. Or.133.a.Celſ. vmbilico prominenti quid conueniat 671.b. c.Oribaſ. ad vmbilicum puerorum procidentem 178. e. Aet.
vmbilicaria pharmaca 596.a. Aet.
vmbilicare epithema 281.f. Act. vmbilici illitiones purgatoriæ 652.f.Ægin.
Vmbilicus veneris 424.b.500.d.Orib.35.e.Aet.
Vmbratilis certaminis commoda 297.h.Or.
Vncia, & vncia denarii 84.h. Celſ. vnciæ nota 699.f. Æg. vnciæ pondus 700.d.701.d. Ægin.28.d Or.841.Aet.
Vnciunguia animalia quæ 614.β.a Aet.
Vnctio & frictio quid differant: & quando vtraque adhibenda 33. g.Celſ. vnctio præcedere an ſubſequi balneũ debeat, quo pacto ſciendũ 35.f. Celſ. vnctio poſt iter 13.f.Celſ.
vnctio ad dentes tremulos 59.e. Orib. vnctio dyſenterica 261. g. Trall. vnctio ad neruorũ affectus 43.b.Or. Vnctiones purgatoriæ variæ 667. b. Myr. vnguentum ad porriginẽ 644. e.Oribaſ. vnctiones ad vteri ſuffocationem 815.d.Aet.
vnctio ex calefacientibus in febre quando adhibenda 51.a. Celſ. vnctio diaciſſu 305. b. Trallian. vnctio ex palmulis quæ διὰ φοινίκων appellatur 44.e.Orib. vnctio ex ſeminibus 44.a. Orib.
Vncorum in organis vſus 163.d. 164.d.Orib.
Vndoſus pulſus 135.b.Aet.
Vnedinis qualitas & facultas 620. f.Ægin.
Οὐγγία 244.e.Marcell.
Vngi ad flammam nunquam, interdum ad prunam poſſunt infirmi capite 16.a.Celſ.
Vnguenta quid ſint 249.f.Actuar.
vnguinum vſus 399.a.Orib. vnguentorum oleorúmque compoſitorum vires & ratio 327. e. Act. vnguentorum catalogus amplus 471.a. & deinceps Myr.
vnguentum Caſtini 611.α.f.Aet. vnguentum decamœron 611.a. a.Aet. vnguenti deiectorii miſtura 281. e. Act. vnguentum flauum 325. d. Act. vnguentum fuſcum ſeu nigrum 481.b. Myr. vnguentum irinum 482. h.Or. vnguentum laurinum 482.h.Or. vnguenta metaſyncritica 567. c. Aet. vnguenta odorata quibus commodent, eorundémque ratio 24.a. Aet. vnguentum purgatorium quomodo præparetur 143.b.Aet. vnguenta recalfactoria poſt ſtupefactiuorum vſum 598.c.Aet. vnguentum ſancti Barbari 366. a.Myr. vnguentum ſaltatoris 610.α.f.Aet. vnguentorum ſiccorum moſchatorum præparatio 837.g.Aet.
vnguentum ex abiete 473.f.Myr. vnguentum ex ptiſſana 44.a.Orib.
vnguen aurium quæ inflammatione obſidentur 399.e. Oribaſ. vnguina faciei 399.d. Or. vnguentum ad febrem ardentem & ad ſitim, & iecoris lieníſque inflammationes 44.c. Orib. vnguinum ad frontem & oculos fluentes accommodatorum materia 399.c.Orib. vnguentum ad oculorum dolores vehementes 52.f.Or. vnguentum ad paralyticos 612.α. g.Aet.

vnguentum ad penem erigendum valde efficax 47.c.Or. vnguenta podagrica varia 614.a. Aet. vnguentum renale 552. b.Aet. vnguenta ad reſolutiones 265.a.Aet. vnguent lilii ad reſolutos 613.a.b.Aet.
vnguentariæ glandes 690.b.Æg. vnguentarium ſuffumigium 840 b.Aet.
Vngues 169.f.Celſ. vnguium radices 104.c. Ruff.
vnguium affectiones quæ ſint, & quomodo curandæ 499.c. Æg. 629.h.Or. vnguium variæ medelæ 733.f.734.b.Aet.
vnguium abſceſſus quomodo curentur 733.b.Aet. vnguis contuſi curatio 588.a. Æg. vnguiũ excreſcentiæ quomodo curandæ 587.e.Æg. vngues excuſſi citò vt reſurgant 321.b. Marc. vnguibus motis quomodo medendum 733.g.Aet. ad vngues ſcabioſos 42.g.Orib. vngues ſcabros ſanant cantharides 94.b.Aet. ad vnguiculorum ſuppurationes 321.a.Mar.
vnguium facultas medicamentaria 91.b.Aet.
vnguis hepatis 108.e.Ruff. vnguis oculorum quid ſit, & quomodo curãdus 436.d.437.a.Æg. 300.b.325.f.Aet.12.c.184.a.239.e.305.b.310.c.Act.143.a.Celſ.
Vnguis (lapidis) color 855.c. Th.
Vngulæ 101.g.Ruff. vngularum caro qualis 373.c.Æg.
vngula caballina 397.d.Myr.
ex Vnionibus antidota 267.c.Act.
Vocalis inſtrumenti reſoluti curatio 266.d.Aet.
vociferatio quid 115.g.Aet. vociferationum differentiæ & commoda 7.e.Or. vociferationis inſtrumenta & commoda 283.d.Or. vociferationis quis modus eſſe debeat 283.g.Or. vociferatione quando vtamur 283 d.Or. 116.a.Aet. vociferatio quibus conueniat & quibus obſit 283.d.Or.
vociferatio in animi deliquio quæ bona quæ non 444.c.Aet.
Vola 104.d.Ruff.546.d.Or.
Volatilia alimentum quale corpori præſtent 371.e.372.a. Æg. 30.g.Act. volatilium partes extremæ inter edulia quam vim habeant 372.c.Æg.
Volſella 165.g.Celſ.
Volucrum caro qualis 86.b.Aet. volucrium carnes veneri aptæ quæ ſint 118.c. Aet. volucrium viſcera 223.b.Or.
è volucribus ſalſamenta 89.f.Aet.
volucres pereũt peſtifero aere 244.f.Aet.
Voluptas quid 755.f.Caſſ. voluptas an ſemper ob laxationem corporis oriatur 756.a. Caſſ. voluptatem pariens antidotum 266.f.Act. voluptas neruoſorum corporum robur & firmitatem diſſoluit per ſe: magis verò ſi cũ motu peragatur 591.f. Aet.
Voluulus vnde dictus 13.b. Aret. voluulo qui magis obnoxii & quando 13.d.Aret. voluuli cauſæ 13.c.Aret.464.c.Æg. voluuli ſymptomatã 13.e.75.c. Aret. 464.c.Æg. voluũli curatio 75.c.Aret.464.c.Æg.468.c. Aet.
voluulo exterius quæ adhibenda medicamenta 75.f. Aret. voluulo venæ ſectio quando cõueniat & quando non 75.c.e. Aret. voluulo victus conueniens qui 75.h.Aret. voluulo quid medeatur 417.d.Myr.
voluuloſa ſtomachi ſubuerſio 447.d.Aet.
Vomendi appetitionem quid moueat 126.c.Ruff. vomendi facilitas vnde parãda 345.e.& quo modo, item quando ſit vomendum, Ibidem g.Or.
vomentes interrogari de quib' debeant 160.e.Act. vomentibus dentes ne putreſcant quid agendum 578.g.Orib. vomentibus medici fabam quomodo paratam exhibeant 37.d.Aet. vomentibus vtilis dropax 159.b. Aet.
vomentibus cibum quid medeatur 257.b.266.a.Act.360.a.361.f.364.h.386.f.394.b.408.e.416.g.417.h.418.d.425.g.455.h. Myr. vomenti ſtomacho balnea quæ conducant 359.f.Æg.
Vomicæ omnis finis, & intus factæ indicium 63.b.Celſ. vomicæ eruptionis nota 217.c.Tr. vomicis quid medeatur 325.f.350.f.Marc. vomicas diſcutiẽs & aperiẽs pharmacum 211.c.236.g.h.Scrib.
vomica in iecinore quando non periculoſa 26.f.Celſ. vomicas interaneas purgãs 209.b. Scrib. vomicæ in pulmonis dolore quãdo excitentur 26.b.Cel. vomica in tabe quò cruentior eò melior 27.a.Celſ.
Vomitoria medicamenta 653.b. Ægin.12.e.Or.
vomitus humorũ cauſa & curatio 224.a.Act. vomitus melãcholici humoris curat. 224.c.Act. vomitus moderatum victum ſequens, vnde 159.h.Act. vomitus à mordaci humore excitati curatio 223.g.Act. vomitui nauigantium quomodo medendũ 361.a.Æg. ad vomitum nimiũ reprimendum 318.f.319.b. Mar. vomitus perihodicus, eiúſque curatio 224.a.Act. vomitum pituitæ radiculis excitaſſe quoſdã 356.f.Æg. vomitus prægnantium quomodo ſedentur 347.b. Ægin. vomitus ſanguinis 160.f.Act. vomitus ſanguinis etiã quum repetit quibus nihil adferat periculi 70.d. Celſ. vomitus ſanguinis curatio 224.g.Act. vomitus voluuloſi, eorúmq; curatio 447.d. Aet. vomitus in vulneribus quis malus 101.c. Celſ. vomitui vteri vitio excitati ſtatim ſuccurrendum 224.b. Act.
vox vnde fiat, & quæ ſint eius inſtrumenta, & quomodo emendanda 284.b. Orib. vox ſub aquis cur non tam clarè percipiatur vt per parietes 759.f. Caſſ.
vocis actione quando & quomodo vtendum 7.g. Orib. vocis acumen quibus ſit alieniſſimũ 286.b.Orib. vocis exercitium quem vſum habeat 351.a. Æg. vox quando non ſit exercenda 286.c.Or. vox cur non exercenda quum cruditas ventriculi adeſt 7.g.Orib. vocem exercentibus quid conducat 268.f. Act.
ad Vocem 336.d.Marc. ad vocem clarificandam 302.f. Mar. ad vocem iuuandam 96.c.Celſ. vocis præſeruatiua 380.e.394.f. 407.b.Myr. vocis nocumenta quæ & vnde 404.h.Aet.
vocis ac ſenſus expertibus factis ob ellebori ſumptionem, quomodo ſuccurrendum 340.f.Or.
vox abſciſſa quomodo reſtituenda 657.f.Orib. vocis abſciſſioni medentia 215.a.210.a. Scr. 325.c.Myr. voci amiſſæ & raucedini quid medeatur 268.b. Act.382.e.g.383.g.404.c. Myr. ad vocem amiſſam clarificandam & purgandam 822.b. Myr. ad vocis interceptionem 302.a. Marc. ad vocem interceptã in infantibus 165.h.Aet. vocis priuationi quò medendũ. 427.f. Ag. vocis ſono fracto quò medendum 449.b.Ægin. ad vocis ſonum ſpiſſum 299.d. Mar.
vocis inſtrumentum præcipuum 531.b. Orib. vocis inſtrumentorum reſolutorum curatio 429.a.Ægin.
vocum grauiorum ſonus ad quid conferat 116.Aet.
Vragos quid 781.c. Aet. οὔραχος 112.a. Ruff.
Vranium collyrium 672.d. Ægin. 50.a.Orib.
Οὐρανὸς in ore quid 103.d. Ruff.
Vranoſcopi (piſces) 226.h. Orib.
Vrbium ſitus conſideratio 368.c. Orib.
vrbanis hominibus deambulatio exercitii loco eſt 202.g.Act.
Vrceolaris herbæ in purgando vires 382.e. Marcell.
Vrentia medicamenta 64.d. Aret. 719.a.Aet. vrentia, putrefacientia, detrahentia, & cicatrices inducentia medicamenta 483.a.Orib.
Οὐρητῆρες 105.a. Ruff. 541.c. Orib. 852.g. The. οὐρήθρα 105.a. Ruff. οὐρήθρας periculum 169.e.Celſ.
Οὐρητικὸς πόρος 105.a.Ruff.
Vrina 110.f. Ruff. vrina quid 852.a. Theoph.149.d.Act. vrinæ, humorum & cõcoctionum indices ſunt 80.b.177.a.Act. vrina, ſanguinis colatura eſt 43.f.45.b. Act. vrina ſanguinis qualitatem imitatur 852.g. Theoph. vrinæ quid indicent 45.g.Act. vrinæ hominis & animalium quid differãt 45.b. Act.
vrinæ ductus 108.f. Ruff. vrinæ generatio 852.b.The.43.f. Act. vrinæ iter in maſculis ſpatioſius compreſſiúſq;, in fœminis breuius pleniúſque 64.f.Celſ. 566.h.Aet.
vrinarũ cognitio quid vtilitatis habeat 851.e.Th. vrinarũ & pulſuũ cognitio cõiuncta multũ iuuãt 46.b.Act. vrinæ cõſideratio 36.a.Act. vrinæ conſiderationẽ inutilem non eſſe, contra eos qui diuerſum opinantur 45.a. Act. vrinæ cõſiderationi exactæ pulſuum cognitio neceſſaria 80.a.Act. vrinarum diſciplina quàm pulſuum tutior & promptior eſt 46.a. Act. vrinæ iudicia 8.b. The. vrinæ iudiciorum vs 80.c.Act. vrinarum rationem ab antiquorum nullo ante Actuarium perfectè tractatam fuiſſe 42.d. Act. vrinarum ſignificationes 399.c. Ægin.195.d.&c.Aet.149.c.Act. vrinæ ſigna bona 21.b. Celſ.
vrinis contemplandis locus quis congruus 57.e. Actua. vrinis contemplandis tempus quod propriũ 57.f.Act. ex vrinis præuidere & prædicere volentibus quæ ſpectanda 116.c.Act. ex vrina venæ ſectio an neceſſaria ſit, perſpicitur 120.a.Aet. in vrinis dierum criſis 135.e.Act.
vrinarum affectiones quæ peiores 134.g.Act. vrinarum alteratio 130.a.Act. vrinæ excretio maior vnde 63.h.163.f. Act. vrinarum infectio vnde 151.b. Act. vrinæ mouendæ nõ ſunt ante contemplationem 58.a. Act. vrinæ mutatio vnde 853.a. Th. vrinæ quantitatis cauſæ 83.c.Actua. vrinarum quantitas proportionem excedens quid indicet 44.g.Act. vrinarum tinctura 46.e. Act. vrinarum tincturæ intentæ vel remiſſæ quid indicẽt 44.g.Act. vrinæ variationũ differentiæ 54.c.h.Act.
vrinæ altitudo quot in partes diuidatur 862.c. Theoph. vrinæ BVLLARVM aliæ euaneſcunt aliæ remanent 57.g.Act. vrinæ bullarum generationis cauſſa 99.d.Act. vrinarum bullæ quæ quo ſpiritu excitentur 100.f.Act. vrinæ bullæ quid indicẽt 74.a.Act. vrinæ bullarum iudicium 73.g.Act. ex vrinæ bullis præuidentia 125.h.Act. ex vrinæ COLLIQVAMINIBVS innatãtib' & velut aranea apparentibus, præuidentia 126.h. Act. vrinarum COLORES 36.b.Act. vrinas colorari vſquequaque à ſanguine, falſum eſſe 85.e.Act. vrinæ colorum differentiæ 46.d.Act. vrinæ colorũ diuerſitas 855.a. Theoph. vrinæ colorum dignotio 151.a. Act. vrinæ colorum diuerſorum in ſuperficie natantium cauſſæ 101.b. Act. vrinæ colorũ variatio quo exemplo illuſtretur 54.d.Act. vrinæ colorum variatio quomodo conſideranda 54.a. Act. vrinarum color vnde 85.g. Act. vrinarum color vnde mutetur 853.a. Theoph. vrinæ color optimus qui 853.d. Theoph. vrinæ colorem mutãtes in albedinem, quid portendant 115.f. Act. vrinæ color à commoderato diſcedens; qualis 151.b. Act. vrinæ colorũ cũ ſubſtãtia craſſa copulatio; eorúmque indicium 857.c. Theoph. quanto plus vrina coloratur tanto plus præſentis tenuitatis ſummouetur imaginatione 121.g. Act. vrinarum CONCOCTIO 129.h. Act. vrinæ CONSISTENTIARVM cauſſa 90.b. Act. vrinæ conſiſtentiarum differentiæ 57.h.Act. vrinæ conſiſtentiarum dignotio 151.h. Act. ex vrinarum conſiſtentia præuidentia 121.b. Act. vrinarum conſiſtentiæ concretæ mediocriter quid indicent 121.c. Act. vrinæ conſiſtentia craſſa 151.a.

vrinæ conſiſtentiæ ob humorũ exceſſum, iudicium 68.a. Act. vrinæ conſiſtẽtia mediocris 90. b.Act. vrinæ conſiſtentia tenuis, qualis 152.a. Act. vrinæ cõſiſtentiarum tenuium colores qui meliores 152.b. Act. vrinæ CONTENTA apparere quo modo debeant 57.f.Act. vrinæ contenta apparere bene quomodo contingat 57 g.Act. vrinæ contenta bona vel mala quæ 73 e.Act. vrinæ contenta coloribus quibus differant 49. b.Act. vrinæ contentorũ dignotio 152. e.Act. vrinæ contentorum generatio, eiúſque cauſa 81. e.Act. vrinæ contenta loca diuerſa qua de cauſa occupent 99.g.Act. vrinæ contenta loco quomodo differant, & de his iudicium 49. h 73.a.Act. vrinæ contentorũ loca quot ſint 862.d. Theoph. vrinæ contentorum loca qua ſimilitudine oſtendi poſſint 51.a. Act. vrinæ cõtentorũ loca quo modo corporis affectiones oſtẽdant 100.c.Act. vrinarum cõtenta malum quando ominentur 44.g.Act. vrinæ contentorum quantitas quomodo conſideranda 68.e.Act. vrinæ contentorum quãtitatis cauſa 94.b. Act. vrinæ contentorum ſpecies malæ vnde 82.e.Act. vrinæ contentorum ſubſtantiæ cauſa 94.b.Act. vrinæ contentorum ſubſtantia quomodo differat 49.d.Act. vrinæ contentorum ſubſtantia quomodo iudicanda 69.c.Act. vrinæ contenta ſubſtantiæ mediocris, tenuis, craſſæ 49.d.Act. vrinæ contẽtorum varietas, & de ordine & inordinatione vniuſcuiuſq; eorum 55.b.Act. vrinæ contentis complicata quid indicent 72. g.Act. vrinæ contentis complicatorum differentiæ 52.c.Act. vrinæ cõtentis capilli mixti quid indicent 72.b.Act. vrinæ contentis corpuſcula diuerſi generis mixta quid indicẽt 72. b. Act. vrinæ contentis crudum aliquid complicatum quid indicet 72.g. Act. vrinæ contẽtis furfuracea mixta 72.c.Act. vrinæ contentis ramenta mixta quid indicẽt 72.a.Act. vrinæ cõntentis cur priuentur 101.d.Act. vrinæ cõtentorum alborum cauſa 92. e. Act. vrinæ contentorum alborum iudicium 69.h.Act. vrinæ contenta aſpera 51.e.Act. vrinæ contentorum aſperorũ cauſa 98.a.Act. vrinæ contentorũ aſperorum iudicium 72.f.Act. vrinæ contentorum bilioſorum cauſæ 93.b.Act. vrinæ contẽtorum bilioſorum iudicium 70. b.Act. vrinæ contenta candida, qualia ſint 861.a.Th. vrinæ contentorum capillis ſimilium cauſa 96.d.Act. vrinæ contenta continua quid indicent 72. f. Act. vrinæ contenta craſſa 69 d.95.b.Act. vrinæ contentorum cruentorum cauſæ 93.d. Act. vrinæ contentorũ cruentorum iudicium 70.g.Act. vrinæ cõtentorum diſſimilarium cauſa 96.c.Act. ex vrinæ contentis diſſimilaribus præuidentia 123.h.Act. vrinæ contentorum fuſcorum cauſæ 93.f. Act. vrinæ contentorum glutinoſorum cauſa 98.b. Act. vrinæ contenta læuia 51.c.Act. vrinæ contẽtorum læuium cauſa 98.a.Act. vrinæ contentorũ læuium iudicium 72.f.Act. vrinæ contẽtorum liuidorum cauſæ 93.f.Act. vrinæ contentorum liuidorum iudicium 70. c. Act. vrinæ cõtẽta magna, mediocria, tenuia 69.a.b.Act. vrinæ contẽta mediocria 95.b.Act. vrinæ contenta mediocritatem excedentia 69. d.Act. vrinæ contentorum miſtorum cauſa 96.c.Act. vrina contenta multa 94.b.Act. vrinæ cõtentorũ mediocriter mixtorũ iudiciũ 71. g.Act. vrinarũ cõtẽta mediocritatẽ excedẽtia quid indicẽt 44. g.Act. vrinæ cõtẽtorũ nigrorũ cauſæ 93.f.Act. vrinæ cõtẽtorum nigrorum iudicium 70.c. Act. vrinæ contentorum nigredo, mala 861.a. Th. vrinæ contentorum pallidorum cauſæ 93.b.Act. vrinæ contenta pauca 94.d.Act. vrinæ contentorum ramentis ſimilium cauſa 96 d.Act. vrinæ contentorum rubeorum cauſæ 93. d Act. vrinæ contentorum ſpiceorum & ſubſpiceorum iudicium 70.a. Act. vrinæ contentorum ſubrubeorum cauſæ 93.d.Act. vrinæ contentorum ſubrubeorum iudicium 70.f.Act. vrinæ contentorum ſuppallidorum cauſæ 86.d.93.b.Act. vrinæ contenta tenuia 64.f.Act. vrinæ contentorum venetorum iudicium 70.c.Act. vrinæ contenta viſcida 51.d.Act. vrinæ CORONA quid ſit 35. c.Act. vrinæ coronarũ iuxta colores differentiæ 53.d. Act. vrinæ coronarum diuerſi coloris iudicium 74.f.Act. ex vrinarum coronæ coloribus diuerſis præuidentia 126.e.Act. vrinæ ENAEOREMA quid & quale 860. e.862 d.Th. vrinæ enæorematum differentiæ 862. c.Act. vrinæ enæoremata loco vt differãt 50. c.Act. vrinæ enæorema atrũ & color croceus quid portendant 866.b.Th. vrina ESSENTIAE ſubtilis & albi coloris quid portendat 854.b.Th. vrina eſſentia ſubtili, colore aureo, quid portendat 856.g. Theoph. vrinæ HYPOSTASIS quid 860. d.862 d.Th. vrinæ hypoſtaſis communiter quæ dicatur 153.b. Act. vrinæ hypoſtaſis in fundo diuerſa ſpecie & diuerſa partium poſitione quid indicet 73. b.Act. vrinæ hypoſtaſeon, colorum, & ſubſtantiarum, complexus 864.h.Th. vrinarum hypoſtaſes loco quomodo differãt 50.c.Act. vrinæ hypoſtaſi carẽtis iudiciũ 864.d.Th.75.c.Act. ex vrinis hypoſtaſi priuatis præuidentia 127.e.Act. vrinæ hypoſtaſis atra quid portẽdat 861. f.Th. vrinæ hypoſtaſis bona quæ ſit 859.d.f.Th. vrinæ hypoſtaſis candida quid ſignificet 861.g.Th. vrinæ hypoſtaſis coↄta quid portendat 863. h. Th. vrinæ hypoſtaſis craſſa ſubſtantia quid portendat 865.a.Th. vrinæ hypoſtaſis craſſa & ſubruſa quid portendat 865.b.Th. vrinæ hypoſtaſis cruda quid portendat 863.h. Th. vrinæ hypoſtaſis cruda in fundo quid indicet 73. b.Act. vrinæ hypoſtaſis diſſecta & æqualis quid portendat 860. b. Th. vrinæ hypoſtaſin diuulſam & inæqualem eſſe meliorem 860. d. Th. vrinæ hypoſtaſes furfureæ 51.h. Act. vrinæ hypoſtaſium furfurearum cauſa 95.d.Act. vrinæ hypoſtaſis furfureæ iudicium 71.c. Act. vrinæ hypoſtaſes furfureæ quid portendant 864. a. Theoph. vrinæ hypoſtaſes lamineæ 52. a. Act. vrinæ hypoſtaſium laminearum cauſa 95. g. Act. vrinæ hypoſtaſis lamineæ iudicium 71. d. Act. vrinæ hypoſtaſis liuida q̃d portendat 861. e. Th. vrinæ hypoſtaſis naturalis quæ 859. d. g.Th. vrinæ hypoſtaſis nigra peſſima 861.a. Th. vrinæ hypoſtaſes orobeæ 51.g.Act. vrinæ hypoſtaſium orobearum cauſa 95. d. Act. vrinæ hypoſtaſis orobeæ iudicium 71. b. Act. vrinæ hypoſtaſis rubea quid portendat 861.c.e.Th. vrinæ hypoſtaſes ſimilaceæ 52. b.Act. vrinæ hypoſtaſium ſimilacearum cauſæ 95.d. Act. vrinæ hypoſtaſis ſimilaceæ iudicium 71.e. Act. vrinæ hypoſtaſes ſimilaceæ quid portendãt 864.b.d. Th. vrinæ hypoſtaſis ſubrubea quid portendat 861. b. Th. vrinæ hypoſtaſis ſubruſa & craſſa quid portendat 865. b. Th. vrinæ INNATANTIVM differẽtiæ 52. d.Act. vrinæ innatantium iudiciũ 74. h. Act. vrinæ innatantiũ bullarum differentiæ 52.g.Act. vrinæ innatantium liquamentorum differentiæ 52.e.Act. vrinæ NEBVLAE nigræ non admodũ malæ 861.a. Th. vrinæ NVBES ſeu nubeculæ 57.g.153. a.Act. vrinæ nubes quid, & vnde dictæ 860.f.862.d. Th. vrinæ nubecularũ differẽtiæ 862. f. Th. vrinarum nubes loco quomodo differant 50. d. Act. vrinæ nubeculæ albæ, bonæ: nigræ, malæ 861.a. Theoph. vrinæ nubes alba & ſpumoſa quid portendat 860.g. Th. vrinæ nubes atræ quid indicent 860.g. Th. vrinæ nubes ſpumoſa & alba quid portendat 860.g.Th. vrinæ SEDIMENTVM colorem naturalem quem requirat 861. b. Th. vrinæ ſedimentum album, continuum & inæquale, quid portendat 860.a.Th. vrinæ ſedimentum atrum & craſſum quid portendat 866.a. Th. vrinæ ſedimentum craſſum & atrum quid portendat 866. Theoph. vrinæ ſedimentum diſcretum quid portendat 860.a. Th. vrinæ ſedimina eruei coloris 152. g. Act. vrinæ ſedimentum erui inſtar globoſum quid portendat 863. f.Th. vrinæ ſedimentum falſum 152.f.Act. vrinæ ſedimẽtum luridum quid portendat 861.e.Theoph. vrinæ ſedimina pallida 152.f.Act. vrinæ ſedimentum pingue, multum & coactum, quid portendat 863.e. Th. vrinæ ſedimina ruſa 152 f.Act. vrinæ ſedimentum ſubnigrum quid portendat 861. f. Theoph. vrinæ ſedimentum viride quid portendat 861. f.g. Th. vrinis SPVMAE innatantes inſtar bullarum ſunt 126.a. Act. vrinæ SVBLIMAMENTA 153.a. Act. vrinarum SVBSIDENTIA quid 150. h. 153. b. Act. vrinæ ſubſidentiarum colores qui quid ſignificent 152. g. Actuar. vrinæ ſubſidentia falſò aliquando repræſentant humores crudi 152. f. Actuar. vrinæ ſubſidentiam albam non ſemper bonam eſſe 196. a. Act. vrinæ ſubſidentia crudis ab humoribus conflata 153. b. Act. vrinæ ſubſidentiæ furfureæ 152.g. Act.197. e.Act. vrinæ ſubſidentiæ lamineæ 152. g. Act. vrinæ ſubſidentia pallida 152. f. Act. vrinæ ſubſidentia rubra 152.g. Act. vrinæ ſubſidentia ruſa 152. f. Act. vrinæ ſubſidentiæ ſimilaceæ 152.g. Act. vrinæ ſubſidentia ſubrubra, 152. g. Act. vrinæ SVBSTANTIA quid 853.f. Theoph. vrinæ ſubſtantiarum differentiæ 853.e. Th. 48. b. Act. vrinæ ſubſtantiarum iudicium 67. d. Act. vrinæ ſubſtantiarum mutatio quomodo conſideranda 54.c.Act. vrinæ ſubſtantia incocta, contenta quoq; incocta indicat 63.a. Actuar. vrinæ ſubſtantia mediocris coloribus quibus imbui poſſit 858.g. Th. vrinarum ſubſtãtiæ tenues quid portendant 121.d.Act.

Vrinæ ægritudinum diuerſarum cauſæ 109.e.Act. ex vrinis, ægritudinis tardiùs aut velociùs ſoluendæ præuidentia 135. g. Act. vrina ægrotorum optima quæ 195. f. Act. vrinæ æſtiuo tempore quales & cur 60.b.105. g.106.f. Act. vrinæ ætatis cuius quæ peiores 23.c.Celſ. vrinæ ætatis defloreſcẽtis 59.b.Act vrinæ autumnali tempore quales & cur 60.c.105.h.107.a. Act. vrinis calor quid conferat 48.b. Act. vrinæ calidorum qualis 103. e.g.Act. ex vrinis cerebri affecti, præuidentia 131. e. Act. ex vrinis coli affecti, præuidentia 132. c. Act. vrinæ comedentiũ bene & non cõcoquentium quales, & cur 60. h. 108.g. Act. vrinarum continuæ febris, cauſæ 112.a.Act. ex vrinis cordis affecti, præuidentia 130. c.Act. ex vrinis coſtarum affectarum præuidentia 131. h. Act. vrinæ diabetæ quales quid indicent 115.h.Act. vrina dormientium qualis 60. f. Actuar. vrinæ ephemerarum febrium quales & cur 109. e. Act. vrinæ fame & inedia laborantiũ quales & cur 61.a.108.h.109.b. Act. vrinæ febris continuæ à putredine, ephemeræ, quartanæ, quotidianæ, tertianæ 79.d.77.d.h. 78.b.77.f.Act. ex vrinis febrium continuarum præuidentia 129.g. Act. ex vrinis febrium deficientium præuidentia 129.c. Act. vrinæ febrium putridis

ex humoribus ortarum quales & cur 105.h. Act. vrina frigidi corporis 103.e.104.a.Act. ex vrinis hepatis affecti præuidentia 131.c.Act. vrinæ humoris magni vel parui, iudicium 61.b. Act. vrina humidi corporis 103.f.104.e.Act. vrina hyemali tempore qualis & cur 60.c. 106.a.107.b.Act. vrinarum in ſomnium ſeu vigilantium cauſæ 108.c.Act. ex vrinis inteſtinorum affectorũ præuidentia 132. c.Act. vrinæ iuuenum iudiciũ 59.b.Act. vrinæ membrorum caliditate aliqua ob venarum amplitudinem abundantium quales 79.b.Act. vrinæ membrorum quæ extrinſecus ſunt & lõgè diſtantia à caloris fonte, quales 79.a.Act. ex vrinis mẽbrorum extremitatum affectarum præuidentia 134.a.Act. vrinæ membrorum frigido aliquo humore affectorũ quales 79.b.Act. vrinarum membrorum principalium calore affectorum cauſæ 112.g.Act. vrinarum membrorum principalium frigore affectorum cauſæ 113.a.Act. vrina morbum longum quæ indicet 22.c.Celſ. vrinæ mulierum iuuenum quales & cur 103.b. Act. vrinæ mulierum vigentis iuuentæ iudicium 59.b.Act. vrinæ negotioſorum & exercitiis deditorum iudicium 59.f.105.a. c.Act. vrinarum nutrimenti boni malive cauſæ 107.f.Act. vrinæ odoris ratione quomodo diiudicandæ 864.f.Th. vrina otioſorũ & ſedentariorum 105. b.d.Act. vrinæ otioſorum iudicium 59.g.Act. vrinæ in peſte variæ 223.e.Aet. vrina pharmaco ſumptó quomodo conſideranda 65.h.Act. ex vrinis pleuritidis præuidentia 131.h. Act. ex vrinis podicis affecti, præuidentia 132.e.Act. vrinarum principali aliquo membro affecto iudicium 78.g.Act. vrinæ puerorũ quales & cur 102.f. h.Act. vrinæ puerorum iudicium 59.a.Act. vrinæ puerorum in ſenibus 45.c.Act. vrina puerorum vitioſa quæ ſit 854. b.Th. ex vrinis pulmonis alterati præuidentia 131.a.Act. vrinarum quartanæ febris cauſæ 110.g.Act. vrinarũ quotidianæ febris cauſæ 111.f.Act. vrinæ regionum pro diuerſitate quomodo iudicandæ 60.d.Act. ex vrinis renum affectorum præuidentia 132.b.Act. vrinæ ſenum quales & cur 102.f.Act. vrinæ ſenum iudicium 59.a. Act. vrinæ ſeniles in pueris 45.c.Act. vrinæ ſexus cuius quæ peiores 23.c.Celſ. vrina ſicci corporis 103.f.104.f.Act. vrinarum ſimplicis intemperaturæ cauſæ 103.d.Act. vrinæ ſimplicium intemperaturarum iudicium 59.c.Act. vrinarum ſomnolentorum cauſæ 108.a. Act. vrinarum tertianæ vtriuſque cauſæ 110.a.Act. ex vrinis veſicæ affectæ, præuidentia 132.b.Act. ex vrinis vẽtris affecti præuidentia 131.e.Act. vrinæ verni temporis quales & cur 60.a.105.g.106.b.Act. vrinas victus pro ratione quomodo iudicemus 60.e.Act. vrinæ vigilantium iudicium 60.g. Act. vrinæ viri ætate florentis iudicium 59.a.Act. vrinæ virorum temperatorum quales & cur 102 d.Act. ex vrinis vteri affecti, præuidentia 132.e.Act.

vrinæ albæ cauſæ 85.a.86.a.Act. vrinarum albarum differentiæ 46.d.Act. vrinarum albarum iudicium 62.b.Act. vrinæ albæ ex variis ſymptomatis iudicium 854.b.Th. ex vrinis albis præuidentia 115.e.Act. vrina alba & craſſa quid portẽdat 857.d.Th. vrina alba manè, dein rufa, ſani corporis index 11 f.Celſ. vrina albi coloris & tenuis eſſentiæ quid portẽdat 854. b.856.f.Th. vrinæ albæ ſpumoſæ nubes quid indicent 860. g.Th. vrinæ albiſſimæ & tenuiſſimæ 108.f.Act. vrinæ aqueæ 151.c.Act. vrinæ atræ & craſſæ tres ſpecies, & quid ſignificet 858 c.Th. vrina aurea ſeu fulua 855.f.Th.46.g.Act. vrinæ aureæ iudicium 63.c.Act. ex vrinis aureis præuidentia 117 f.Act. vrina aurea ſedimento carens quid portendat 864.e. Theoph. vrina aurea & ſubtilis quid portendat 856.g.Th. vrinæ cæruleæ 856.a.Theoph. 151.e.Act. vrina cærulea & craſſa quid portendat 857.e.Th. vrinæ candidæ 151.c.Act. vrinæ candidæ ſpecies 855.b.Th. vrina candida copioſa quid portendat 854.d.Th. vrina cãdida tenuis & lactea quid portendat 856.e.Th. vrina capillorum globos admixtos habens 573.e. Aet. vrinæ charopæ 151.c.Act. vrina commoderata in homine commoderato 150.g.151.a.Act. vrinæ copioſæ iudicium 61.c. Act. vrina copioſior quàm potus proportio requirat, quid indicet 83.e.Act. vrinæ craſſæ 152.c.Act. vrinæ craſſæ ſignificationes 196.g.Aet.68.c.91.a.92. a.Act. vrinæ craſſæ cum cæteris coloribus copulatio & iudicia 857.d.858.f.Th. vrina craſſa albi ſedimenti: ſanguinolenta item & purulenta & aliis ſordibus infecta, quid indicet 24.e. Celſ. vrina craſſa, atra, graueolens quid portendat 864.g.Th. vrina craſſa & candida quid portendat 857.d.Th. vrina craſſa fruſtuloſa quid portendat 857.f. Th. vrinæ craſſeſcere quando ſoleant 91.f.Act. vrinarũ craſſeſcentium cauſæ 48.d.Act. vrinarum craſſeſcentium differẽtiæ 48.b.Act. vrinæ craſſæ factæ quid indicent 92.b.Act. quanto magis vrinæ craſſeſcunt tanto plus coloris ſummouent qui inerat priuſquam craſſeſcerent 122.b.Act. vrina crocea 855.f.Th.46.h.Act. vrinæ croceæ iudicium 63.d.Act. ex vrinis croceis præuidentia 117.f. Act. vrina crocea enæoremate atro, quid portendat 866.b. Th. vrina crocea ſedimento carens quid portẽdat 864.e.Th. vrina crocea & tenuis quid portendat 857.a.Th. vrinæ crudæ 152.c.Act. vrina crudior quæ 195.g.Aet. vrina diſtẽſior quæ 195.f.Aet. vrinæ diurnãtiũ cũ cruditate, iudiciũ 60.h.Act. vrina diuulſa quid portendat 860.Th. vrinæ flauæ vnde 86.f.151.e.Act. ex vrinis flauis præuidentia 117.f.Act. vrina flaua & tenuis quid portendat 857.a.Th. vrina frequens & paulatim micta cuius affectus nota 166.d.Act. vrina fulua 855.f.Th. vrinæ furfuraceæ ſignificatio. Aet. vrina fuſca 856.b.Th. vrinæ glaſteæ 151.e.Act. vrina graueolẽs ꝗd ſignificet 197.h.Act.864.f.Th. vrina ignea 855.f.Th. vrina inæqualis quid portendat 860.c. Th. vrina lactea & craſſa quid portendat 857.e.Th. vrina lactea, tenuis & candida, quid portendat 856.Th. vrina laminea quid portendat 863.g.Th. vrina liquida parùm exiſtens in homine ſano, quid portendat 25.d.Celſ. vrina liuida 856.c. Th.151.f.Act. vrinarum liuidarum cauſſæ 88.e.89.a.Act. vrinæ liuidæ iudicium 65.e.Act. ex vrinis liuidis præuidentia 120.e. Act. vrina lurida & craſſa quid portendat 858.b.Th. vrinæ mali ominis quæ 22.a.Celſ. vrinæ mediocris iudicium 58.b. Act. vrina mediocris coloribus quibus imbui poſſit 858.g. Th. vrinæ minus & parcius profluentis iudicium 61.f.Act. vrinæ multæ cauſſæ & differentiæ 83.f.Act. vrinæ multæ tùm in ſanis tùm ægrotis iudicium 61.c.Act. vrina naturalis & bona quæ 195.d.Aet.859.Th. vrinæ nigræ 151.f.Act. vrinæ nigræ quando ſalutares 65.g. Act. vrinæ nigræ iudicium 65.e.Act. vrinarum nigrarum cauſſæ 198.a.Aet.88.e.89 a.130. g.Act. ex vrinis nigris præuidentia 120.e.Act. vrinæ nigræ ſignificatio 198.a.Aet. vrinæ nigræ & craſſæ cauſæ & ſpecies 858.c.Th. vrina nigra & craſſa quid portendat 858.b. Th. vrinarum odoris mali iudicium 75.a.Act. vrinæ oleaceæ ſeu oleoſæ 47.e.151.g.Act vrinarum oleacearum differentiæ & ſpecies 197.e.Aet.863.a. Th. vrinarũ oleacearũ iudiciũ 64.f.Act. ex vrinis oleaceis præuidentia 120.a.Act. vrina oleacea nigra quid portendat 865.e. Th. ex vrinis olentibus malè, præuidentia 126.g.Act. vrina optima quæ 94.c.Or.195.d.Aet. 853.c.Th.44.e.151.a.Act. vrinæ pallidæ 151.c.Act. vrinæ pallidæ cauſſæ 86.e.Act. vrina pallida quid ſignificet 196.d. Aet. vrinarum paſſearum cauſſæ 88.b.Act. vrinæ paſſei coloris iudicium 64.c.Act. ex vrinis paſſeis præuidentia 119.a. Act. vrinæ paucæ & parciùs fluentis cauſſæ 84.c.Act. vrinæ periculoſæ quales 23.c.Celſ. vrinæ percolatæ 151.d.Act. vrina polentacea quid ſignificet 197. g.Aet. vrina rubea 855.f.Th.47. a.Act. vrinæ rubeæ cauſſa 86.g. 87.b.Act. vrinæ rubeæ iudiciũ 63 e.Act. ex vrinis rubeis præuidẽtia 118.a.Act. vrinæ rubeæ aut ruſæ albã in febre vehemẽti ſi præceſſerunt, quid portendant 115. f.Actuar. vrina rubea & craſſa quid portendat 857.g.Th. vrinæ rubræ 151.e.Act. vrinarum ruffarum cauſſæ 86.f.151.e.Act. ex vrinis ruffis præuidentia 117. f.Actuar. vrinæ ſanguis & pus immixta quid ſignificent 24.f. Celſ. vrinæ ſpiceæ & ſubſpiceæ 46.e.Act. vrinæ ſpiceæ & ſubſpiceæ quid portendant 855. d.Th. vrinarũ ſpicearũ cauſſæ 86.a.Act. vrinarũ ſpicearũ iudicium 62.g.Act. ex vrinis ſpiceis præuidentia 117.c.Act. vrinæ ſubalbidæ ſanguis rubeus mixtus 85.f.Act vrinæ ſubaureæ 46.g.Act. vrina ſubaurea in quib. ſoleat apparere 63.b. Act. ex vrinis ſubaureis præuidentia 117.d.Act. vrinæ ſubaureæ & ſubruſæ quid portendant 855.f.Th. vrina ſubaurea & ſubtilis quid portendat 856. h.Th. vrina ſubcrocea 855.f. Th.46.g.Act. vrina ſubcrocea quibus 63.b.Act ex vrinis ſubcroceis præuidentia 117.d. Act. vrina ſubcrocea & tenuis quid portendat 857.a.Theoph. vrina ſubflaua & tenuis quid portendat 857.a.Th. vrina ſubrubea 855.f.Th.47.a.Act. vrina ſubrubea quid ſignificet 861.d.Th. vrinæ ſubrubeæ cauſſa 86.g.Act. vrinæ ſubrubeæ iudicium 63.e Act. ex vrinis ſubrubeis præuidentia 118. a.Act. vrina ſubrubea & craſſa quid portendat 857.g.Th. vrinarum ſubſpicearum cauſſæ 86.a.Act. vrinarum ſubſpicearum iudicium 62.g.Act. ex vrinis ſubſpiceis præuidentia 117.c.Act. vrinæ ſuffuluæ 46. g.Act. vrinæ ſuppallidæ 151. c.Act. vrinæ temperatiſſimæ quæ 855.f.Th. vrinæ tenues 68.b.Act. vrinæ tenues quid ſignificent 90.c.Act. vrinæ tenuis cauſſa 92.c.Act. vrinarum tenuium differentiæ 91.b. Act. vrinarum quæ tenuantur differentiæ 48.c.Act. vrinæ tenuis ſyzygiæ 856.f.857.a.c.Th. vrina tenuis & alba quid portendat 854.c.Th. vrina tenuis aurea ſeu ſubaurea quid portẽdat 856.g.Th. vrina tenuis & cruda quandoque ſalutifera 26. b.Celſ. vrina tenuis, lactea & candida, quid portendat 856.e. Th. vrinæ tenuiſſimæ quid indicent 92.b.Act. vrinæ turbulentæ 152.c.Act. vrinarum turbidarum tres differentiæ 91. d.Orib. vrinæ turbatæ tenuis mictæ ratio 196.g.Aet. vrina veneta 856.a.Th. vrinarum venetarũ cauſſæ 88.e.99.a.Act. vrinæ venetæ iudicium 65.c. Act. ex vrinis venetis præuidẽtia 120.e.Act. vrina veneta & craſſa quid portẽdat 858 A.Th. vrinæ venetæ & ſubtenuis conſideratio 89.d.Act. vrina vinea quæ 855.g.Th. vrinæ vineæ ſeu vinoſæ 47.b.151.e.Act. vrinæ vineæ cauſſa 87.d.Act. vrinæ vinei coloris iudicium 64. a.g.Act. ex vrinis vineis præuidentia 118.g.Act. vrinæ vineæ albam in febre vehementi

ſi præceſſerint, quid portendat
115.f.Act. vrina vinea & craſ-
ſa quid portendat 857.h.Th.
vrina viridis 856.b.Th.151.e.
Act. vrina viridis quid indicet
24.e.Celſ. vrinarum viridium
cauſæ 88.d.Act. vrinæ viridis iu-
dicium 64.d.Act. ex vrinis vi-
ridibus præuidentia 120.a. Act.
vrina viridis & craſſa quid portē
dat 858.b.Th.
vrinarū acrimoniā hebetātia 125.d
Ruff. vrinā nō cōtinere valenti
b⁹ quō ſuccurrendum 668.g.Or.
vrinæ cruentæ reiectio quomo-
do curanda 548.b. Aet. vrinæ
difficultas 562.c.Aet. vrinæ dif-
ficultas quid à calculo differat
166.c.Act. vrinæ difficultatis
cauſa & curatio 468.b.Ægin.164
e.232.h. Act. vrinæ difficultas
vt tum in viris tum fœminis per
chirurgum corrigenda 159.b.
Celſ. vrinæ difficultati quid
medeatur 258.b.262.a.g.265.a.
Act.771.d. Myr.218.a.Scrib.329.
b.355.c.356.b.d.f.359.a.f.364.
b.Marc. vrinæ difficultati &
dolori quid ſubueniat 309.e.
Mar. vrinæ difficultati medetur
erinacei terreſtris vſti cinis in po
tu ſumptus 93.f.lac 77.b. oleum
amaracinū 22.b.ruta 47.g.Aet.
vrinæ difficultati vtile catapotiū
96.d.Celſ. vrinæ difficultas in
febribus, eiúſque curatio 233.c.
Aet. ad vrinæ fluorē inuolunta
riū 257.a.Act. vrinæ fœtētis co
piam quid educat 610.a.Orib.
52.c.Aet. ad vrinæ incōtinen-
tiā 367.c.Marc. vrinæ interclu
ſio quæ mala accerſat 16.a.Aret.
vrinæ inuitæ & coactæ excre-
tioni quid ſubueniat 279.e.Act.
vrinæ mordacitas quid mali ad-
ferat 16.b.Aret. vrinæ proflu-
uium affectio qualis 545.a. Act.
vrinæ profluuii curatio 91.c. A-
ret. vrinæ profluuio quid me-
deatur 362.c.Marc. vrinæ pro-
fluenti ſuper potionum modum
ſine dolore in vuluæ morbo
quid faciendum 80.c. Celſ. ad
vrinam purulentam 357.c. Mar.
ad vrinam ſanguinolentam 355.
a e.357.c.359.b. Marc. vrinæ
ſtillicidii cauſa & curatio 468.b.
Ægin.232.h.Act. vrinæ ſtilli-
cidio quæ medicamenta ſubue-
niant 257.a.Act.353.b.355.e.357
f.358.c.364.g.369.g.370.d.372.
b.c.d.f.g.h.373.d.f.380.e.381.b.
398.g.399.h.406.c.409.d.410.b.
c.d.e.419.b.420.d.422.b.425.g.
426.d.442.g.481.a.520.e.521.d.f.
g.Myr. vrinæ ſuppreſſæ quō
medendum 574.g. Æg. ad vri
nā ſuppreſſā remedia 563.f.Aet.
vrinam cientia 23.a.480.e. Orib.
vrinam ciet acorum 9.a. amniū
10.a.aniſum 11.f.apium 51.b.bu
nion 15.a. calamus aromatic⁹
29.f.chamædrys 57.e.canthari-
des 94.c.caroum 30.g.cicer 25.f.
coſtus 35.d.crocodilion 37.a.cy
minum 38.a.cyperus 38.c. cucu-
mis 51.e.hippoſelinon 52.f.hy-
pericon 56.d.iunci odorati flos
54.e.liguſticū 40.f.lini ſemē 40.
g.lonchitis 41.a.mel. 42.d. mei
radices 43.f.nardiſpica 44.e.nar-
d⁹ Celtica 44.e.paſtinaca 16.f.pe
pones 46.e. petroſelinum 47.c.
polium 48.g.porrum 49.b.phu
57.c.ſcandix 51.b.ſeſeli 51.c. tere
binthus 54.g. vmbilicus veneris
35.e.vitis alba 10.c. Aet. vrinā
continentia 362.c.Marc. vrinā
deducentia 74.d.Celſ. vrinam
detrahens medicamentum 218.
e.Scrib. vrinas deducere quid
poſſit 123.e.Ruff. vrinam du-
centia pharmaca 553.d.Aet. v-
rinas ducit aqua calida 154.a.
thym⁹ 28.a.Aet. vrinæ ducere
cōpiam magnam quid valeat 93
g.550.e.Aet. vrinam eliciens
Euſtomachi chirurgi medica-
mentum 552.b.Myr. vrinam
laxans medicamentum 359.e.
Marc. vrinæ mouendæ quo-
modo ſint 401.α.g.472.b. Æg.
vrinā mouentia 86.g.93.a. Aret.
616.a.Or.250.e.253.e. Act.40.a.
Celſ. 212.a.Scr.327.d.329.d.
342.b.345.c.264.c.e.377.e. Mar.
vrinas mouet fumaria 36.a.paſti
naca 52.h ſcordiō 52.c.ſerpylli 25
h.Aet. vrinas mouentia, vlce-
ráque ſimul in renibus detergē-
tia 124.e.Ruff. vrinam mouē-
tium vſus in quibus cauendus
343.f.Orib. ad vrinam proli-
ciendam quæ glandi indantur
146.e.Aet. vrinam prouocan-
tia 358.g.Marc. vrinæ prouo-
candæ & menſtruis ciēdis quid
adhiberi poſſit 604.a.606.b.610.
b.c Orib.
vrinæ animalium & hominis quas
vires habeant ad medicandum
636.c.Ægin.
vrinaculum 112.a.Ruff. 544.h.
Orib.
vrinariæ fiſtulæ tubercula quid ſi-
gnificent 862.a. Th. vrinariū
iter 105.a.Ruff. vrinariorum
meatuum ſitus 118.f.Ruff. v-
rinariarum partium abſceſſibus
& vlcerationi quomodo meden
dum 466.c.Æg. vrinariæ rei
ſcriptores quæ & quomodo an-
te Theophilum ſcripſerint 851.
a.Theoph. vrinariæ rei tra
ctatio quot in partes diſtribua-
tur 852.a.Th.
Οὖρον 110.f.Ruff.
Vrſi (piſcis) qualis in nutrimento
ſit materia 227.d. Orib.
Vrſina caro qualis 220.g.235.d.
Orib. 85.a. Aet. Vrſinum fel
quale 81.d. Aet. vrſinum ſe-
uum 90.d.Aet.
vrſorum morſus quomodo curan-
dus 614.β.a.Aet.
Vrticæ facultas 615.b. Æg.490.d.
592.f. Or.8.f. Aet. vrticarum
inter edulia qualitas & facultas,
& quomodo parandæ ſint 369.
a.Æg.218.f.227.g. Orib.
Vrticæ ſemen & folia 20.c. Orib.
Vſtio quando adhibenda 418.b.
Aet. vſtio ſanguinis eruptio-
nem ſiſtit 800.α.a.Aet.
vſtio ægilopis 335.c.Aet. vſtio
alæ 568.d.Æg. vſtio in articu-
lari morbo 593.f. Aet. vſtio
capitis dolori quomodo adhi-
benda 83.a.Aret. vſtio capitis
in lippientibus, ægrè reſpiranti-
bus, & in elephante 551.c. Æg.
vſtio hepatis 570.a. Æg. vſtio
herniæ aquoſæ quomodo ad-
hibenda 577.f. Æg.692.e.Aet.
vſtio ad iſchiadicos 583.b. Aet.
vſtio palpebrarum per medica-
mentum 555.a. Æg. vſtio pal-
pebrarum per ferrum 550.b.
Ægin. vſtio ſedis prolabentis
686.β.h.Aet. vſtio ſplenis 570.
b.Æg. vſtio ſplenicorum 529.
b.Aet. vſtio ſtomachi 570.c.
Ægin. vſtio ſuppuratorum
569.a.Æg. vſtio & exſectio va-
ſorum 552.f.Ægin.
vſtio paſſerculi 554.b. Aet.
ad Vſtiones 274.f.Marcell. ad v-
ſtionum maculas 322.h. Marc.
vſturarum cicatrices vt ne ap-
pareant 323 a Marcell.
ad Vſtiones æſtiuas 792.d.Myr.
ad vſtiones à feruente aqua 773.
e.Myr. vſtis à ſole quomodo
medendum 356.d.Æg. ad vſtio-
nes vndecunque factas 774.b.
Myr.
vſtoria ferramenta 577.g. Ægin.
vſtoria medicamenta 519.d.Æg.
102.h.Aet.
vſtum nullum, penitus frigidum
euadit 63.e. Aet. vſta lana 91.
d.Aet. vſtæ terræ vis 66.b.Aet.
Vter 104.e.Ruff.
Vterus 109.b.Ruff.779.a. Aet.
vterus ætatis ratione magnus
vel paruus 779.b.Aet. vterus
principatum ad vitam cur mi-
nime obtineat 544.a.Orib.
vtero ablato prorſus, mulierem ſu
peruixiſſe 488.g.Ægin.
vteri corpus ex quibus conſtet 779.
a.Aet. vteri figura 779.c.Aet.
vteri longitudo 789.b. Aet. v-
teri magnitudo differens 779.b.
Aet. vteri meatus quantum
varientur 780.a. Aet. vteri o-
ſtium arcana quadam ratiōe in
fœtus editione aperiri 781.d.Aet.
vteri qualitas & ſit⁹ 119.b.Ruff.
779.a. Aet. vteri vſus mulieri-
bus quis ſit 46.g. Aret.
vteri affectionum dignotio & cura
tio 480.f. 581.b. Ægin. 148.b.
669.a.Or.802.β.c.&c.167 g.234.
b.Act. vtero affecto quales
vrinæ 79.a.132.e.Act. vteri af-
fectionibus quid medeatur 33.
g.Aet.266.c Act. vteri affecti-
onib⁹ clyſteres idonei 355.f.Or.
vteri affectio aliqua ſi animi de-
liquium induxerit, quæ medela
adhibenda 228.b.Aet. vteri
morbi diuturni qui 46.h. Aret.
vteri vitiis accommoda medi-
camenta 353.b.357.g.358.g.360.
a.368.d.816.b.817.a.Myr.
vteri abſceſſuum ſymptomata &
curatio 484.c 581.g. Æg. vteri
auerſionis curatio 819.820.Aet.
vteri calculorum curatio 833.e.
Aet. vteri calidioris ſigna &
curatio 713.h. Aet. vteri can-
cer quid 47.g.Aret. vteri can-
crorum differentia & curatio
485.e.Ægin.831.b. Aet. vteri
cancer exulceratus non exulce-
rato peior 47.g.Aret. vteri
condylomatum cauſa & cura-
tio 490.d.Æg.835.h.Aet. vteri
conuulſio 168.d.Act. vteri de-
bilitati quomodo medendum
816.h.Aet. vteri declinatio-
num curatio 484.b. Æg. vteri
delapſus in coxas, ilia, podicē,
veſicam 168.e.Act. vteri diſ-
tenſioni quid medeatur 266.c.
Act. vteri duritiæ quid ſuccur-
rat 326.f.Actuar. vteri elatio-
ni quid ſubueniat 266.c.Act.
vteri eruptioni quomodo me-
dendum 829.a. Aet. vteri ex-
cretionis & hæmorrhoidis re-
tentio quid differant 133.g.Act.
vteri expurgationes immodicæ
167.f.Act. vteri exulceratio-
num medela 829.e.Aet. vteri
fiſſuris quomodo medendum
490.b.Æg.836.a.Aet. vteri flu-
orum ſpecies & ſymptomata
46.h.47.b.Aret. vteri fluxio-
nib⁹ quid ſubueniat 257.b.Act.
vteri furor quid, eique quomo-
do medendum 817.b.Aet. v-
teri frigidioris ſigna & curatio
793.h.Aet. vteri hæmorrhoi-
dum cauſa & curatio 490.d.Æg.
vteri hæmorrhoidum & calcu-
lorum curatio 833.a.Aet. vteri
humidi ſigna & curatio 794.b.
Aet. vteri hydrops quomodo
curetur 820.h.Aet. vteri hy-
dropico affectui quid medeatur
327.a.Act. vteri inclinationi-
bus in latus quid conferat 327.
c.Act. vteri inflammatio quo-
modo curāda 823.b & ſeq.Aet.
vteri inflammationibus quid
medeatur 604.e.Or.39.h.Aet.
325.a.326.f.327.b.c.Act. vteri
inflationis curatio 487.a. Ægin.
vteri thymorum & verrucarum
medela 835.c.Aet. vteri mola
quomodo curanda 822.b.Aet.
vteri nomis quomodo meden-
dum 830.c.Aet. vteri obtura-
mentorum cauſa & curatio 488.
g.Æg.831.g Act. vterum per-
frigeratum calfacit oleum Cy-
prinum 22.c.Aet. vteri præfo-
cationis cauſa & curatio 235.f.
Act. vteri præfocationi me-
dicamenta quæ conueniant 361.
f.406.c.410.c.417.c f.418.e.420.
b.425 e.Myr. vteri prociden-
tis cauſa 168.b.Act. vteri pro-
lapſus cauſæ & curatio 488.c.
Ægin. vteri puſtulæ quomo-
do curanda 836.g. Aet. vterū
perforatum quaſdem non ha-
bere, eiuſque medela 832.c.Aet.
vteri reclinatio quomodo cu-
randa 818.e.Aet. vteri re-
curſus quō curandus 818.g.Aet.
vtero ſanguinis eruptione la-
boranti vt medendum 482.a.
Ægin. vtero ſanguinem pro-
fundenti quid medeatur 266.c.
Act. vteri ſcirrhus & tumor du-
rus quō curandus 486.b. Ægin.
vteri ſiccioris curatio 894.e.Aet.
vterus ſterilis qualis 792.c.Aet.
vteri ſtrangulatio quibus acci-
dat 168.c.Act. vteri ſtrāgulatio-
nis ſymptomata, cauſa & cura-
tio 487.d.Ægin. vteri ſtrangu-
lationibus quid medeatur 257.e.
227.a.Act. vteri ſymptomati-
bus quid medeatur 266.c.Act.
vteri vlcerum ſpecies & ſym-
ptomata 47.e.Aret. vteri vlce-
rationum cauſa & curatio 484.
f.Ægin. vtero vlcerato quid
conueniat 596.d.Orib.77.c.Aet.
vteri vlcera carbunculoſa & ſor-
dida quō curanda 829.g.Aet.
vterum euacuantia 146.g.Aet. v-
teri fomentationibus quid con-
ueniat 594.g. Orib. vtero
fouendo ariſtolochia longa ido-
nea 12.b.Aet. vteri inſeſſio-
nes 156.f.Aet. vteri purgatio-
num abſolutas retentiones ſanā
tium catalogus 487.d.Orib. vte
ri purgationum nimiarū cauſa
& curatio 482.a.Æg.
vterum gerentium pulſus quales

846.g. Phil. vterum gerentibus quæ purgationes concedi poſſint 199. c. Act.
ad vteri oris abſceſſum chirurgia 828.d.Aet. vteri os ab inflāmatione aut ſchirro, aut ariditate occluſum, quomodo medicamenta aperire dicantur 482.d. Orib. vteri oſculum prolapſum quomodo repellatur 48.b. Aret.
vterus inter edulia quale alimentum præbeat 372.d.Ægin.
vtriculi oleo repleti quomodo in fomentis adhibeātur 35.h.Celſ.
Virus herba Græcis ἰσάτις 346.a. Marcell.
Vuarum facultas 492.g.595.a. Or. 53. b. Aet. vuarum inter edulia qualitas & vis 370.f. Æg.214. d.579.d.Or.53.b. Aet. vua comedenda quomodo 53. c. Aet. vuæ venerem cur maximè excitent 8.c. Orib.
vuæ acerbæ confectio 394 g. Aet. ex vuis acerbis paratum zulapiū 250.d.Act. vuæ acerbæ ſuccus 22.e.Orib. vua agreſtis 482.h. 483.h.Or. vuæ Amineæ qualitas 3.f.Aet. vuarum non vinoſarum vſus 209.h.Act. vuæ paſſæ facultas 615.e. Ægin.22.a. Orib.13.a.Act. vuarum paſſarum in alimento qualitas & facultas 370 g.Æg.214.d.Or.13 a. Aet. vua ſine acinis 22.c. Or. vua Taminia 22. c.Orib. vuæ Taminiæ in purgando facultas 325.d.Orib.
Vua 103.d.116.d. Ruff.546.b. Or. vua quid, eiúſq; ſymptomata & curatio 5.a.c.63.f.Ar.561. f. g. 391.b.409. c.Aet.187.a.Act.132. a. Celſ. vuæ & columnæ differentia, & curatio 63.f. Aret. vuæ quid medeatur 232. g. Scr. 295. f. Marc.
vuæ balnea quæ medeantur 359.f. Æg. ad vuā cauſticū 686.e Myr ad vuā penitus minuendā 302. f.Marcell. ad vuam ſine ferro tollendam 303.b.Marc. vuam ſupprimētia 299.a.g.300.a.Mar.
vuæ diſtillationis ſymptomata & remedia 302 c.e.h. Marcell. ad vuas calloſas 301.d. Marcell. ad vuæ dolorem 300. b. 301. c.f. 302.b.c.e.303. a.Marcell. vuæ inflammatio quomodo curanda 657. b. Orib. vuæ inflammatæ conueniens paſtillus 91. h. Celſ. ad vuam inflammatā paſtillus Andronis 92.b.Celſ. ad vuam ſtillantem 338.a.Marc. vuæ tumori & dolori quæ medeantur 203.g.204. f. Scr. 298.g. 300.a g 301. a.d. 302.a. Marcell. vuæ viceroſæ quomodo medendum 64.b.Aret.
vualis tunica 115.f.Ruff.
vuatio quid & quomodo curanda 183.h.239.c.309.c.Act.
vueæ tunicæ procidentis curatio 239.b.Act.
vuiſer proceſſus palati 103.d. Ruff.
Vulnerari telo acuto quā retuſo cōmodi' 97.d.Celſ. vulneratorū ætas, corpus, vita, & tempus ipſum ſpectandum 97.c. Celſ. vulneratis quib. minus periculi in motu 101.h. Celſ. vulneratorum victus, & vulnerum notæ 101.a.Celſ. vulneratis vinū quando non conueniat 102. c. Celſ. vulneratarum corporis partium ſigna 97. f. & deinceps Celſ. vulnerationes principalium membrorum quibus notis cognoſcantur 590.c. Ægin.
vulnerati nerui curatio 523.e. Æg. 631.g Orib.
Vulneris reſpectum caſus in prælio cur ſequatur 661. f. Caſſ.
vulnus à faſcia adſtrictum, cancri periculo obnoxium 150. g. Celſ. vulneri parum puro balneum infeſtiſſimū 102. a. Celſ. vulneri medicamentum nullum impinguans admouendum eſſe 112. f. Orib. vulnerib. quies aptiſſima 101.h.Celſ. vulnerū tumor nimius, periculoſus, nullus, periculoſiſſimus 101.b.Celſ.
in vulneribus conſideranda quæ veniant 97.d. Celſ. vulnerum colores boni malíve 101.d. Celſ. vulnera curationem difficilem quæ habeant 97.a.Celſ. vulnera quæ tutiorem curationē habeant 97.c.Celſ. vulnera inſanablia quæ 97.a.Celſ. vulnera medicamentis quæ non indigeant 698.f. Aet. vulnus purum quando & quando non 102. b. Celſ. vulnerum ſanationis maturæ, notæ 101.b. Celſ.
vulneribus conueniens emplaſtrū 89.f.Celſ. ad vulnera emplaſtrum Attalum 89.f. Celſ. ad vulnera omnia 411.f.412.c.Marc
vulnus aperiendum quando 101.c. Celſ. vulnus aperientia 83. b. Celſ. vulneri cicatrix quomodo inducenda, eadémque purganda 104.d.Celſ. vulnus coire cogens medicamentum 213. g.Scr. vulnerum frictio 102. a.Cel. vulnerum glutinatio 99. g.Celſ. vulnerum dum glutinantur ſymptomata 101.d.Celſ. vulnus glutinantia 103.c. Orib. 83.a.Celſ. vulneribus glutinandis, valent, aloe 593 a.Orib. 9.e.Aet.anagallis 593.f.Or. centaurium minus 601.f.Orib.dracontium 597. e. Orib. ciſti folia 33. e. Aet. hederæ folia in vino decocta 602.a. Or. lonchitis 41. a. Aet.narciſſi radix 606.g.Orib. 44.f.Aet. pix ſicca 48. a. Aet. quercus folia illita 597.f. Orib. rubi folia& germina 595.e.Or. terra Lemnia 596.e. Orib. vulnera glutinans emplaſtrū 321.e. Act. vulnerib. glutinandis paſtilli apti 91.f. Celſ. vulnerum impletio 102. a. Celſ. vulnera iungens pharmacum 230.a Scr. vulnerum ligatio 100. f. Celſ. vulnerum purgatio 102. a. Celſ. vulneris purgatio interior infibulationem & futuram præcedere debet 100.a.Celſ. vulneri poſt futuram & infibulationem quid faciendum 100.c. Celſ.
vulnerum altiorū emplaſtra 104. e.d.Celſ. vulneribus circa capitis muſculos folium lilii confert 36. h. Aet. vulneri chirurgiæ vſu facto quid medeatur 408. e. Myr. ad vulnera concaua 229.g. Scr. vulnerū cruentorum curatio 598. f. Aet. vulnerib. cruentis apta emplaſtra 88.f.Celſ. vulnera cruenta quid glutinet 600.a. Or. ad vulnera cruenta & recentia glutinatorium 766.f.Myr. vulnerum dilatationibus in ſanguinis reiectione quæ adhibenda 70 Aret. vulnerum cum dolore & inflammatione affligentium curatio 103.e.626.b. Or. vulneri cum fractura coniuncto quomodo medendum 600.g. Æg. vulneri grandi vtile medicamentum 101.e.Celſ. vulnerib.grauib.& nihilóſque emplaſtra accommoda 90. g. Celſ. vulnerum inflammationi vt occurrendum 99.f. Celſ. vulnera ab inflammatione quid tueatur 70.d.Aet. 325.a. Act. vulnere in magno fragmenta nōnunquam emori 180.f. Celſ. vulnera magna citra morſum quid deſiccet 603. d. Or. vulnera magna in duris corporibus quid glutinet etiamſi in capitibus fuerint muſculorum 600. a. Or.36.h. Aet. ad vulnera mediocria 232. a.b.d.Scrib. vulnerum morſu illatorum curatio 104 f.Celſ. vulnera oculorum quomodo ſananda 305.e.Aet. ad vulnera periculoſa 229.c.Scr. vulneris plaga lata ſi nō pateat, quæ medela adhibenda 101. e. Cel. vulnera putrida quid adiuuet 593 f.Or. vulneribus recentibus quid medeatur 322.b. Act. vulneribus recentibus conuenientia emplaſtra 90. f. Celſ. ad vulnera recentia paſtilli: & quomodo diluantur 91. e.f.Celſ. vulneribus recentib. glutinandis accommodus paſtillus 91. e. Celſ. ad vulnera recentia paſtillus Polybii ſphragis dictus 91 g.Celſ. vulnera ſanguinem ſi profundant quomodo tractanda 99. c. Celſ. vulnerum telo inflictorum chirurgia 96.e.Cel. vulnerum tenuium & altiorū emplaſtra 104. c d.Celſ. ad vulnus tibiæ ſordidum & diuturnū 771 b.Myr. vulnera venenata non ſtatim cicatrice obducenda 222. e.Scrib. vulneribus vetuſtis quid conferat 325.e.Act.
Vulpis oleo decoctæ vſus 497.g. 613 c.Ægin.613.a.h.Aet.
vulpina & vrſina caro 220.g.235.d. Or. vulpinum iecur difficultati ſpirandi conferre 69.a. Celſ. vulpinus pulmo 90.g.Aet.
Vulpes muſculi 109.a.Ruff.
Vulſionis cauſa & curatio 517. f. Ægin.731.c.Aet.
ad vulſos 52.d.Aet.315. d. 319.e.f. Marc.
Vulturis cerebri vſus 86.g. Ar. 253. h.Mar.
ad Vultus maculas & nigredinem 323.b.Mar.
Vulua 109.b. Ruff. 542.d. Orib. vuluā animal nō eſſe 542.g. Or. vuluam duabus è tunicis totam conſtare 507.f. Or. vulua inſtabilis quibus & quibus ſtabilis 18 b.Aret.
vuluæ figura 542.h.diuerſa magnitudo 543.b.natura 543. c. cur in partu dilatetur 543. b. vnde cōponatur 543.f.quatuor vaſorum in vuluā inſertiones 543. d.Or. vuluæ magnitudo cur non in omnib' æqualis 541.f.Or. vuluæ magnitudo in virginibus & mulieribus 64.f.Celſ. vuluæ motus 79.a.Aret. vuluæ ſitus & proprietas 17.c. Ar. 119. b.Ru 542.e.Or.64.f.Celſ.
vuluæ ægritudines propriæ & cōmunes quæ 18. c. Aret. vuluæ affectionem aliquam magnam mulieri interdum hydropem conciliare 535.c.Aet. vuluæ affectæ remedia 17.f.Aret. vuluæ morbus, eiúſque curatio 79. f.Celſ. ad vuluæ vitia 364.c. Marcell.
ad Vuluæ carcinomata 264. b. Marcell. vuluæ conuerſio ad ilia aut podicem quomodo curanda 235.g.Act. vuluæ dolores quomodo curandi 670. d. Or. 80. c. Celſ. vuluæ dolori quid medeatur 264. b. 317. f. Marc. vulua dolentibus ſomnū concilians catapotium 95. e.Celſ. ad vuluæ dolores è partu abortúve reſiduos 376.e. Marc. vuluæ duritiei quid ſuccurrat 80.a.Celſ. vuluæ inflāmatæ ſymptomata 79. b. Aret. vuluæ inflammatæ curatio 670. d. Orib. vuluæ inflammationibus vtilis peſſus 92.e. Celſ. vuluæ mordicationibus quomodo medendum 670.d.Or. vuluæ percuſſæ ſigna 98.a.Celſ. vuluæ prolapſæ ſympt. 47.h. Aret. vuluæ procidentis curatio 670. Or.235.e.Act. vuluæ pruritui quomodo ſubueniendum 670. d.Or. vuluæ ſtrangulatæ ſymptomata 17.e.Ar. vuluæ ſtrangulatus quid à comitiali morbo diſtet 79.f.Cel. vuluæ ſtrangulatui quō medendum 79. b. Aret. vuluæ ſtrangulationi ex phlegmone ortæ vt ſuccurrendum 79. g. Aret. ad vuluæ ſuffocationes 251.d.Mar. vuluæ ſuperiora petentis loca ſymptomata 17.g.Ar. vuluæ vlcerationibus quomodo medendū 670.d. Or. vuluæ emolliēdæ peſſus 92.d.Celſ. ad vuluam molliendam peſſus Boethi 92.e Celſ. vuluæ ceruicis poſitus 64.g.Celſ. vuluæ oris procidētis curatio 136.d.Celſ. vuluæ quadrupedum quale alimētum præſtent 584.f.Orib.
Vxorem tuam nequis alius ineat; 396.c.Marc.

X

Xanthium 432. c. Orib.45.a.Aet. xanthii facultas 634. h. Æg.45. a. Aet. xanthii fructus 504.c. Orib.
Xanthicus menſis 151.g.Aet.
Xanthobalanus 431.f.Myr.
Xenocrates abominabilia in medicinarum tractatione tradit 75.f. Aet.
Xenophili antidotus 556.d.Aet.
Xeraphium medicamenrum 688. β.h.Aet.
Ξηροκολλύρια quæ 306.g. Act. xerocollyriorum compoſitiones 170.e.176.a. Tr.726.c. Myr.270. e.Marc. Vide Collyria arida. xerocollyrium ad lippitudinis initia 267.f.Marc.
Ξήριον 439.e.Myr. ξηρία quæ ſint 249.f.Act.
Xeridis vites 634.h.Ægin.
Xeromyron quid 275.g.Aet. xeromyron quō præparetur 837. g. Aet. xeromyrum compoſitio Arabica 58.c.Orib.
Ξηροφθαλμία quid 199.c. Scrib. 270.

f. Marc. Ξηροφθαλμία & ψωροφθαλμία quid differant 183. a.Act. ξηροφθαλμία ſeu lippitudo arida, eiúſq; curatio 124.a.Celſ. xerophthalmiæ quid medeatur 309. g.Act.270.f.Mar. vide Lippitudo ſicca.
ιστης 245.Marc.
Xiphias,cetaceus piſcis 226.g.Orib.
Xiphium 432 d.Orib. xiphii facultas 634.h.Ægin.540.f.Or.45. b.Aet.
Xiphidria 230.e.Or.
Xiphoides os 550.f. Or. 418.c. Aet.
Xyloaloe 354.c. Myr.
Ξυλοκέρατα quid 357.h.Myr.
Ξυλόκοκκα quid 357.h.Myr.
Xylocollæ electio 26.a.Orib. xylocollæ vires 643.a.Æg.98.a.Aet.
Ξύλον Hippocratis 190.a. Orib.
Xyris 432.d.Or. xyridis facultas 634 h.Æg.504.e.Orib. xyreos ſeu xyridis radix & fructus qua vi polleant 484.b.Or.
Xyſteris compoſitio 672.a.Æg.
Ξυστικὸς χυμὸς 110.g.Ruff.
Xyſtici eclegma 540.h.Aet.

Y

Ὑψιλοειδὲς oſſiculum 107.f.Ruff.
reliqua Græcis ab Υ incipientia vide in H.

Z

Zarina terra 513.c.Orib.
Zarnacha ſeu zarinacha terra 513. c.Orib.66.f.Aet.
Zea quid 26.d.Aet. zeæ inter edulia qualitas & facultas 418.h. Or. 27.d Act.
Zeno medicus 81.f.Celſ.
Ζηνόφιλος ſeu zenophylus antidotus 413.g.Myr. zenophili antidotum 56.d.Orib.
Zigir 422.c.Orib.
Zingiberis facultas 496.e. Orib. 26. d.Aet. zingiberis radix 496. e. Or. è zingibere antidotus 454. c.456.d.Myr.
Zizipha 496.c. Myr. è ziziphis zulapium 250.c.Act.
Zoarchia antidotus 412.a.Myr.
Zonæ quid medeatur 211. c. 234.e. Scr.292. e.326. g. Marc.
Zonites cadmia 454.c.Orib.
Zopiſſa 481.c.Myr.
Zopyre antidotus 342 c.Marc. zopyri antidotus 94. b. Celſ. 221. c. Scrib. zopyrios antidotus 660. b.Ægin.417.h.476.g. Aet.420.b. Myr.
Zoſimi illitio 687.d.Æg.
Zuccarum roſaceum laxatiuum Italorum 394.g.Myr.
Ζυλάπιον quid 149.e.Act. zulapiorum compoſitio & vſus 249. g. Act. zulapiorum confectiones variæ 627.a.Myr.
zulapii magni confectio 446.d. Myr. zulapii regii confectio 444.g.Myr. zulapii roſacei confectio 776.d.Myr. è zulapio roſaceo antidot⁹ 394.g. 395.a.Myr.
Ζυγώματα 106.f.Ruff.
Zyma vide Fermentum
Zythus 496.g.Or. 26.e.Aet.

OMISSA QVÆDAM ſuis locis inſerenda.

ad Abraſa 104.e.Or.
Abſceſſus coctos iā ſine labore expellens medicamentū 113.d.Or.
Abſtergentia medicamenta 244. d. 479.a.480.a.Orib.
Ἄκανθα 105.d.Ruff.
In acceſſionibus extrema cur frigore corripiantur 755.e.Caſſ.
Acidoton 436.e.Or.
Ærugo 70.e.Aet.
Albedinis remiſſioris ſpecies 46. e. Act.
Alicæ virtutes 65.c. Aret.
Alimenti diſpenſatio in iecinore & vrina commoderata 150. e. Act.
Alligata organa quæ ſint 161.f.Or.
Allii eſus aſſiduus fugiendus 52.d. Aet.
Althææ vires 605. e.Orib.
Aluum ſubducentia medicamenta quando rectè adhibeantur 23.e. Celſ.
Alypon 408.f.Orib.
ad Ambuſta 26.h.Aet.
Anacardium 406.a.Myr.
Androſæmon herba qualis 747. b. Aet.
Anginæ deſperatæ quomodo ſuccurrēdū 441.g.Aet. angina occulta 392.e.401.e.Aet.
Animi deliquium quot de cauſis oriatur 226.d.Aet. animo delinquentibus in balneo quæ curatio adhibenda 444.b.Aet.
Anthemis 476.a.Or. ex anthemide cōpoſitio, eiúſq; vſus 38 f.Or.
Ani fiſtulas reſiccātia medicamenta 687.ß.g.Aet. ad ani vlcera ſordida 293.a. Marc.
Aperiens medicamentum compoſitum 664.g.Or.
Aphtharum medela 389.&c.Aet.
Appetitus acceſſiones quinque 456. a.Aet. appetitus perditio 455. h.Aet.
Aqua optima quæ 153.b.Aet.
aquam ducentia 539.e.Aet. aquoſæ affectionis curatio 535.g. Aet.
Arceuthos 492.c.Or.
Arteriarum ſanguinem ſiſtens medicamentum 122.a.Aet. arteriaca pharmaca 404.g.405.a.Aet.
Arundinis viridis guſtus 2.a.Aet.
Aſthma & orthopnœa 68.f.Celſ.
Attenuātia medicamēta 479.a. Or.
Auribus conuenientiū medicamētorū differētia & materia 402. d. Orib.
aurium corruptiones quō curandæ 289.a.b.c.Aet. aurium dolores vnde 285.g.286.b.Aet. ex auribus humores trahētia 478.e. Or.
ad auribus illapſam aquā lapillos & alia 184.g.185.a.Tr ad aures purulentas medicamentū 130.c. Celſ.
Auripigmētū, eiúſq; vſus 306 d.Act
Axillaris vena ſecanda quādo ſit & quando non 308.e.h.Or.
Balneorū dulciū ratio 154.b. Aet.
Baſſi pharmacū 612.a c.Aet.
Βάθρον Hippocratis 190.a.Orib.
Bilis flauæ influxu infeſtatorū pharmaca 598.e.Aet.
Brachiorum digitorúmque confractorum curationes communes 179.h.Cel.
Bubulæ carnis eſus frequens quid pariat 84.e.Aet.
Cæleſtium corporū cū noſtris conuenientia 177.c.Act.
Calamus dulcis 379.f. 451. h. Myr.
ad Calculos pharmaca renalia 557. d.Aet.
ad calculoſos pharmacū ſimplex 554.e.Aet.
Calefacientia 247.a.Orib 99.a.Aet calefacientia ſine ordinis adiectione 467.g.Orib.
ad Cancros erodentes & depaſcētes 40.b. Or. ad cancros vlceratos 39.h.Orib.
ad Canis rabioſi morſum 55.b.Or.
Καπέτους quid Hippocrates vocarit 190.c.Orib.
Capitis dolorem ex natura quæ inducāt 270.g.Aet. ad capitis dolorē medicamenta 687. a. Myr.
Capria herba 421.h.Orib.
Καρδιακαιόμενοι qui 425.d.Myr.
Cari ſemen 583.c. Orib.
Caſiæ electio 26.a.Orib.
Κινώματα 116.a.Ruff.
Centaurei in purgando vires 382. g.Marcell.
Cephaleæ diuturnæ curatio 81.c. Aret. cephalica medicamenta 706.b.a.Aet.
Ceratorum vtiliſſimorum compoſitio 772.c.Aet.
Cerebri frigidioris & humidioris notæ 181.f.g.Aet.
è Charta medicamentū 49. d. Or.
Χήμη 244.Marcell.
Χόνδροι quid 120.b.Ruff.
Χοροειδὴς tunica 115.f.Ruff.
Χυλὸς 110 g Ruff.
Χυμοὶ 110.g. Ruff.
Κίων quid 4.h.Aret.
Clidion 425.a.Aet
Clyſteres admittentium ſitus 357. a.Orib. ad clyſteres dyſentericorum materiæ 351 f.Orib.
Κοκκία, eorúmque compoſitio 276. c.Orib.
ad Cœliacos 55 h.140.a.Orib.
ad Colicos pharmaca 475. a. Aet. ad colicos purgans medicamētum 56.h.Orib.
ad Columellam luxatam medicamentum 54.c.Orib.
Comitialis morb⁹ quot modis generetur 151. e. Tr. ad comitiales è ſquilla medicamentum 55.e.Orib.
Conuulſionibus vtilis theriaca 220. e.Scrib.
Contuſionibus vtilis theriaca 220. e.Scrib.
Concoctionem adiuuantia pharmaca 461 b.Aet.
concoctu difficilium catalogus 65. e.Orib.108.b.Aet.
Concipere tutò nequeūtibus quō ſubueniendum 784.h.Aet.
Κοπτάριον purgans 56.b.Or.
Cor in pulmonia affectum mors continuò ſequitur 7.c.Aret.
Coronaria ſutura 106.d.Ruff.
Corruptu facilia & difficilia quæ 245.d.Or.109.g.Aet.
Coſmiana potio 327.e.Macell.
Coxendicum dolorem generantia 579.b. Aet.
Craſſarū partiū quæ ſint 474.a.Or.
Crateuas 416.b.Orib.
è Coco antidotus 461.a.Myr.
cruditati quō reſiſtendū 178 e.Aet.
Crunion pharmacum 541. d. Aet.
Cruoris deglutiti remedium 304. d.Act.
ad Cruſtas medicamentū 49.c.Or.
ad Cutem ſenilem tenerámq; 104. e.Orib.
Κυαθίσκος quid 232.c.Scrib.
è Cydoniorum ſucco medicamētum 56.c.Orib.
deliria ferina in inſania vnde 248. e.Aet.
dētibus ex percuſſione laxatis quō mendendum 383. g. Aet.
deſquamata quæ dicantur, & quō curentur 730.e. Aet.
Διὰ ὀπωρῶν medicamentū 55. h.Or.
Dolorem leuantia pharmaca 478. a.Aet.
ad Dyſentericos 55. h.140.a.Orib.
ebuli vires 274.a.Act.
Equiſetum 420.a.421.g. Or. exhalationes quatuor eſſe 150.h. 151.a.Aet.
Erodentia citra mordacitatē 719. b.Aet.
ad Eruptiones corporis quaſlibet 137.d.Tr.
Exercitatione à cibo læſi quomodo curandi 577.c.Orib.
Fagi (arboris) ramō cæſæ viperæ ad motum tardiores redduntur 654.f.Aet.
Febris materia triplex 314. b. Tr. febri obnoxii facilè qui ſiūt 219. a.Aet.
Fiſtulas ani reſiccantia medicamēta 687.ß g. Aet.
Flatuoſa quæ ſint 109.a.Aet.
Frigefacientia 99.g. Act. frigefacientia vehementer 269. d. Aet.
Fœtus abruptici ſectioni quomodo opitulandum 787.d.Aet.
Fungorum ſtrangulatio quomodo curanda 287.e.Act. ad fungorū ſtrangulatum medicamentum Galeni 55. d. Or.
Genituram augentia 286.a. Trall. genituræ retinētia quid præſtet 42 a.Aret.
glandularum remedia 403. d. Aet.
Αἷμα 110.e.Ruff.
Hæmorrhoidib. aperiendis quid valeat 685.ß.d.Aet.
Hecticæ curatio 328.d.Tr.
Hemaxias (piſcis) 227.b.Orib.
ad Hepatis obſtructionem aperiēdam 142 b.Orib.
ad Herniam aquoſam 692. g. Aet.
ad Heterocranii dolores ſubitos & diutinos 255.d.Marcell.
Ὁλκὴ 244.Marcell.
Holoſtei facultas 635.c. Æg. 504.g. Orib.
Ὀλμίσκοι 103.c.Ruff.
Ὀμίχλη quid 87.a.Act.
Ὡραῖον collyrium 309.b.Act.
Ὡς συνάγχη 68.b.Celſ.
Humectantia quibus ordinis gradus non adiungitur. 472. c. Or.
Humeri ſitus 120.d.Ruff. humeri fracti curatio 179.a.Celſ. humeri in vulua quid 109.c.Ruff.
Humida fomenta 14.h.Orib.
Ὑαλοειδὴς tunica 116.a.Ruff.
Hydraſtina 421 g.Or.
Hydropicis accommodum pharmacum 538.a Aet.
Ὑμένες 110 c.Ruff.
Ὑποχόνδρια 104.f.Ruff.
Ὑστέρα 109.b. Ruff.
Ichneumonis pili ſuffiti quid quibus conferant 534.a. Æg.
Iecoris calori quid medeatur 250. d.Act.
ad Ignem ſacrum 234.c.d.Scrib.
Infanti comitiali quid adhibēdum 151.g.Tr.
Inflantia 244.b.Or.
ad Inteſtinorum inflāmationes medicamenta 377.b.Or. ad inteſtina prolapſa medicamentum 40. c.Or.
ad Iſchiadicos medicamentū 43.c. Orib.
Iſis emplaſtrum 228.d.Scrib.
Iſocrhyſos antidotus 426. f. Myr.
Ἰσόκρατος χυμὸς 110.g.Ruff.
Iugulus 103.g Ruff.
Ixias 628.c.Aet. ixiæ ſumpti ſigna &

gna & curatio 547.h.Æg.
Lac quibus conueniat, & quibus nocet 77.a.h.Aet. lac internoſci quomodo poſſit 152.a.Tr. lacti iucunditatis cauſa in coquendo quæ adiiciantur 79.e.Aet.
Lacrymas prouocantia 143.f.Aet.
Lapis atteri ſi nequeat, quæ medela adhibenda 557.g. Aet. lapides veſicæ tollens pharmacum 553.b.Aet.
ad Lepram pharmacum 664.f.Aet.
Media inter calefacientia & refrigerantia 99.b.Aet. media inter ſiccantia & humectantia 472.e.Or.
Metacarpium 551.g. Orib.
Morbi iudicari citius qui ſoleant 193.b. Aet. morbum durare longo aut breui tempore vnde eueniat 588.e. Aet. morbi citra prænotionem qui non probè curentur 189.d.Aet.
Mores indicant an æger moriatur an non 194.a.Aet.
Mucoſa excrementa detrahentia medicamenta 125.f. Ruff.
Nerui ex ſe & per conſenſum quomodo afficiantur 25.a.Aret.
Nutrix qualis eſſe debeat 164 c.Aet.
Nutrientia multum aut parum 106.b. Aet.
Oculi partes affectionibus quibus & quot obnoxiæ 299.d.Aet. oculi tunicæ 115.e.Ruff.
ad Oculorum impetus 267.c.f. 270.c. 273.d.275.c.e.Marcell.
Oleæ facultas 17.g.Aet.
Oleum laurinum 20.f.22.d.Orib.
Onoclea anchuſa 7.f.Aet.
Onoclea & onochilos, anchuſæ 7.f. Aet.
Onochilos anchuſæ ſpecies 7.g.Aet.
Onus maximū quare exercitii loco eſt. 115.d.Aet.
Onyx 97.f.Aet.
Ὄφις 102.b.Ruff.
Oris ventriculi affectiones quomodo curandæ 659.e.Orib.
Pæoniæ radix 20.f.Orib.
Panicum 19.g.20.f. Orib.
è Papauere antidotus 386 f.Myr.
Paralyſis curatio 62.c.Celſ.
ad Pediculos capitis 819.a.Myr.
Pelamides 435.g.Myrep.
Peplii doſis & vis 648.e. Æg.
Περιῤῥοῦς Hippocrati quid, & quomodo ei medendum 365.g.Or.
Phreniticis poma quæ conueniant 148. f.Tral.
Pituitam per os detrahentia 82 b.Aret.
Podagræ quid conducat 210.d. Scrib.
Puls quomodo præparetur 497.g.Aet.
Pulſus vbi fiat 119.c. Ruff. pulſus mollis 144.h.Act.
Punicorum acidorum ſuccus 33. d.Act.
Purgantia per aures 22.e.Orib. purgatorium aquam ducens 135.g.Aet.
Πυξὶς 473.f.Myrepſ. (Aet.
Quadrantis pondus & quantitas 841.e.
Quercus cinis qualis 55 b.Aet.
ad Ramices aquoſos medicamentum. 40.f.Orib.
Reticularis tunica 116.a.Ruff.
Somno pulſus vt varietur 846.g.Philar.
Soporis grauis quæ cataphora dicitur, curatio 100.b.Orib.
ad Stomachi ſubuerſiones medicamentum 138.f.Or. ad Stomachi tenſiones 329.g.Marcell.
Succi boni malíue quæ ſint 241.a.g.Or.
Sudor 110.f.Ruff.
Suilli pedes quales 85.c.Aet.
Thalaſſeros collyrium 662.f.Myr.

HIPPOCRATIS LOCI ALIQVOT, QVORVM alios omnino & penè ad verbum, alios ex parte Celſus interpretatus eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſectione 2,articulo 16.

Ὅκου λιμὸς, οὐ δεῖ πονέειν.

CELSVS lib.1,cap.2.

Si quibus de cauſis futura inedia eſt, labor omnis vitandus eſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic. 4.

Οὐ πλησμονὴ, οὐ λιμὸς, οὐδ' ἄλλο οὐδὲν ἀγαθὸν ὅ,τι ἂν μᾶλλον τῆς φύσεως ᾖ.

CELS. lib.1, cap.4.

Neque verò ex multa fame, nimia ſatietas, neque ex nimia ſatietate fames idonea eſt.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2,artic. 50.

Δεῖ οὖν καὶ ἐς τὰ συνήθεα μεταβάλλειν.

CELS. lib.1. cap.3.

Ergo quum quis mutare aliquid volet, paulatim debebit aſſueſcere.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2,artic.49.

Οἱ εἰθισμένοι τοὺς συνήθεας πόνους φέρειν, κἂν ὦσιν ἀσθενέες ἢ γέροντες, τῶν ἀσυνήθων ἰσχυρῶν τε καὶ νέων, ῥᾷον φέρουσι.

CELS. lib.1.cap.3.

Omnem etiam laborem facilius vel puer vel ſenex, quàm inſuetus homo, ſuſtinebit.

HIPPOCR. lib. De ſalubri diæta.

Ὅστις δὲ εἴωθε τοῦ μηνὸς δὶς ἐξεμέειν, ἄμεινον ἐφεξῆς ποιέεσθαι τοὺς ἐμέτους ἐν δυοῖν ἡμέρῃσι, μᾶλλον ἢ διὰ πεντεκαίδεκα.

CELS. lib.1, cap. 3.

Qui vomere bis in menſe vult, melius conſulet ſi biduo continuarit, quàm ſi poſt quintumdecimum diem vomuerit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.1, artic.13.

Γέροντες εὐφορώτατα νηστείην φέρουσι, δεύτερον οἱ καθεστηκότες, ἥκιστα μειράκια, πάντων δὲ μάλιστα παιδία.

CELS. lib.1, cap.3.

Quod ad ætates verò pertinet, inediam facillimè ſuſtinent mediæ ætates, minus iuuenes, minimè pueri & ſenectute confecti.

HIPPOCR. Aph.ſect.2, art.20.

Ὁκόσοισι νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ὑγραί εἰσι, τουτέοισιν ἀπογηράσκουσι ξηραίνονται· ὁκόσοισι δὲ νέοισιν ἐοῦσιν αἱ κοιλίαι ξηραί εἰσι, τουτέοισι πρεσβυτέροισι γινομένοισιν ὑγραίνονται.

CELS. lib.1,cap.3.

Quibus iuuenibus fluxit aluus, plerunque in ſenectute contrahitur: quibus in adoleſcentia fuit adſtricta, ſæpe in ſenectute ſoluitur.

HIPPOCR. Aph.ſect.2, art.53.

Ὁκόσοι τὰς κοιλίας ὑγρὰς ἔχουσιν, νέοι μὲν ὄντες, βέλτιον ἀπαλλάσσουσι τῶν τὰς ξηρὰς ἐχόντων· ἐς δὲ τὸ γῆρας, χεῖρον ἀπαλλάσσουσι.

CELS. lib.1, cap.3.

Melior eſt autē in iuuene fuſior[aluus,] in ſene adſtrictior.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 5, art.18.

Τὸ ψυχρὸν πολέμιον ὀστέοισιν, ὀδοῦσι, νεύροις, ἐγκεφάλῳ, νωτιαίῳ μυελῷ.

CELS. lib.1,cap.9.

Frigus inimicū eſt ſeni, tenui, vulneri, præcordiis, inteſtinis, veſicæ, auribus, coxis, ſcapulis, naturalibus, oſſibus, dentibus, neruis, vuluæ, cerebro.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.16.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα, πλεονάκις χρεομένοισι· σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμοῤῥαγίας, λειποθυμίας.

CELS. lib.1.cap.9.

Si nimi⁹ eſt[calor]corpus effœminat, neruos emollit, ſtomachum ſoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.19

Νοσήματα δὲ πάντα μὲν ἐν πάσῃσι τῇσιν ὥρῃσι γίνεται, μᾶλλον δ' ἔνια κατ' ἐνίας αὐτέων καὶ γίνεται καὶ παροξύνεται.

CELS. lib.2.cap.1.

Non quò non omni tẽpore, in omni tempeſtatum genere, omnis ætatis, omnis habitus homines per omnia genera morborum & ægrotent & moriãtur, ſed quòd frequentius tamen quædam eueniant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,art.39.

Οἱ πρεσβῦται τῶν νέων τὰ μὲν πολλὰ νοσέουσιν ἧσσον· ὅσα δ' ἂν αὐτέοισι χρόνια νοσήματα γένηται, τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

CELS. lib.2, cap.1.

Longis morbis ſenectus, acutis adoleſcentia magis patet.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.54.

Μεγέθη δὲ σώματος ἐννεάσαι μὲν, ἐλευθέριον καὶ οὐκ ἀειδές· ἐγγηράσαι δὲ, δύσχρηστον καὶ χεῖρον τῶν ἐλασσόνων.

CELS. lib.2.cap.1.

Nam longa ſtatura vt in iuuenta decora eſt, ſic matura ſenectute conficitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,art.20.

Τοῦ μὲν γὰρ ἦρος τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικὰ καὶ τὰ ἐπιληπτικὰ, καὶ αἵματος ῥύσιες, καὶ κυνάγχαι καὶ κόρυζαι, καὶ βράγχοι καὶ λέπραι, καὶ βῆχες, καὶ λειχῆνες καὶ ἀλφοὶ καὶ ἐξανθήσιες ἑλκώδεες πλεῖσται καὶ φύματα καὶ ἀρθριτικά.

CELS. lib.2. cap.1.

Ergo tum [vere] lippitudines, puſtulæ, profuſio ſanguinis, abſceſſus corporis quæ ἀποστήματα Græci nominant, bilis atra quam μελαγχολίαν appellãt, inſania, morbus comitialis, angina, grauedines, deſtillationes oriri ſolent. Hi quoque morbi qui in articulis neruiſque modò vrgent modò quieſcunt, tum maximè & inchoantur & repetunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.22.

Τοῦ δὲ φθινοπώρου καὶ τῶν θερινῶν τὰ πολλὰ καὶ πυρετοὶ τεταρταῖοι καὶ πλάνητες, καὶ σπλῆνες καὶ ὕδρωπες, καὶ φθίσιες, καὶ στραγγουρίαι, καὶ λειεντερίαι καὶ δυσεντερίαι, καὶ ἰσχιάδες καὶ κυνάγχαι, καὶ ἄσθματα καὶ εἰλεοὶ, καὶ ἐπιληψίαι καὶ τὰ μανικὰ καὶ τὰ μελαγχολικά.

CELS. lib.2.cap.1.

Vix quicquã ex his in autumnũ nõ incidit: ſed oriũtur eo quoque tẽpore febres incertæ, lienis dolor, aqua intercutẽ, tabes quã Græci φθίσιν nominãt: vrinæ difficultas στραγγουρίαν quã appellãt: tenuioris inteſtini morbus quẽ εἰλεὸν nominãt. fit itẽ læuitas inteſtinorũ quæ λειεντερία vocatur: coxæ dolores, morbi comitiales.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.21.

Τοῦ δὲ θέρεος ἔνιά τε τουτέων, καὶ πυρετοὶ ξυνεχέες, καὶ καῦσοι, καὶ τριταῖοι πυρετοὶ καὶ τεταρταῖοι, καὶ ἔμετοι, καὶ διάρροιαι, καὶ ὀφθαλμίαι, καὶ ὤτων πόνοι, καὶ στομάτων ἑλκώσιες, καὶ σηπεδόνες αἰδοίων, καὶ ἵδρωα.

CELS. lib 2. cap.1.

At æſtas non quidem vacat pleriſque ab his morbis, ſed adiicit febres vel continuas vel ardentes vel tertianas, vomitus, alui deiectiones, auricularum dolores, vlcera oris, cancros, & in cæteris quidem partibus ſed maximè obſcœnis, & quicquid ſudore hominem reſoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect 3, artic.23.

Τοῦ δὲ χειμῶνος, πλευρίτιδες, περιπλευμονίαι, λήθαργοι, κόρυζαι, βράγχοι, βῆχες, πόνοι στηθέων, πόνοι πλευρέων, ὀσφύος, κεφαλαλγίαι, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι.

CELS. lib,2.cap.1.

Hyems autem capitis dolores, tuſſim & quidquid in faucibus, in lateribus, in viſceribus mali contrahitur, irritat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.5.

Ἢν δὲ βόρειον ᾖ, βῆχες, φάρυγγες, κοιλίαι σκληραὶ, δυσουρίαι φρικώδεες, ὀδύναι πλευρέων, στηθέων.

CELS. lib .2.cap.1.

Ex tempeſtatibus aquilo tuſſim mouet, fauces exaſperat, ventrem adſtringit, vrinam ſupprimit, horrores excitat: item dolores lateris & pectoris.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3, art.5.

Νότοι, βαρυήκοοι, ἀχλυώδεες, καρηβαρικοὶ, νωθροὶ, διαλυτικοί.

CELS. lib.2.cap.1.

Auſter aures hebetat, ſenſus tardat, capitis dolores mouet, aluum ſoluit, totum corpus efficit hebes, humidum, languidum.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.16.

Τὸ θερμὸν βλάπτει ταῦτα πλεονάκις χρεωμένοισι, σαρκῶν ἐκθήλυνσιν, νεύρων ἀκράτειαν, γνώμης νάρκωσιν, αἱμοῤῥαγίας, λειποθυμίας. τὸ δὲ ψυχρὸν, σπασμοὺς, τετάνους, μελασμοὺς, καὶ ῥίγεα πυρετώδεα.

CELS. lib.2,cap.1.

Denique omnis calor & iecur & lienẽ inflammat: mentem hebetat, vt anima deficiat, vt ſanguis prorũpat. Frigus modò neruorum diſtentionem, modò rigorem infert: (illud σπασμὸς, hoc τέτανος Græcè nominatur) nigritiem in vlceribus, horrorem in febribus excitat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.16.

Νοσήματα δ' ἐν μὲν τῇσιν ἐπομβρίῃσιν ὡς τὰ πολλὰ γίνεται, πυρετοί τε μακροὶ, καὶ κοιλίης ῥύσιες, καὶ σηπεδόνες, καὶ ἐπίληπτοι καὶ ἀπόπληκτοι, καὶ κυνάγχαι. ἐν δὲ τοῖσιν αὐχμοῖσι, φθινώδεες, ὀφθαλμίαι, ἀρθρίτιδες, στραγγουρίαι καὶ δυσεντερίαι.

CELSVS lib.2,cap.1.

In ſiccitatibus acutæ febres, lippitudines, tormina, vrinæ difficultas, articulorum dolores oriuntur. Per imbres longæ febres, alui deiectiones, angina, cancri, morbi comitiales reſolutio neruorum quam παράλυσιν Græci nominant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.3,artic.11.

Περὶ δὲ τῶν ὡρέων, ἢν μὲν ὁ χειμὼν αὐχμηρὸς καὶ βόρειος γένηται, τὸ δὲ ἔαρ ἔπομβρον καὶ νότιον, ἀνάγκη τοῦ θέρεος πυρετοὺς ὀξέας, καὶ ὀφθαλμίας, καὶ δυσεντερίας γίνεσθαι, μάλιστα τῇσι γυναιξὶ καὶ ἀνδρῶν τοῖσιν ὑγροῖσι τὰς φύσιας. 12 Ἢν δὲ νότιος ὁ χειμὼν καὶ ἔπομβρος καὶ εὐδιεινὸς γένηται, τὸ δὲ ἔαρ αὐχμηρὸν καὶ βόρειον, αἱ μὲν γυναῖκες ᾗσιν οἱ τόκοι, πρὸς τὸ ἦρ ἐκ πάσης προφάσιος ἐκτιτρώσκουσιν· αἳ δ' ἂν τέκωσιν, ἀκρατέα καὶ νοσώδεα τὰ παιδία τίκτουσιν· ὥστε ἢ παραυτίκα ἀπόλλυσθαι, ἢ λεπτὰ καὶ νοσώδεα ζῇν ἐόντα. τοῖσι δὲ ἄλλοισι δυσεντερίαι καὶ ὀφθαλμίαι ξηραὶ γίνονται· τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισι κατάῤῥοοι συντόμως ἀπολλύντες.

CELS. lib.2,cap.1.

Si hyems ſicca ſeptentrionales ventos habuit, ver autem auſtros & pluuias exhibet, ferè ſubeunt lippitudines, tormina, febres, maximéque in mollioribus corporibus, ideóque præcipuè in mulieribus. Si verò auſtri pluuiæque hyemem occuparunt, ver autem frigidum & ſiccum eſt, grauidæ quidem fœminæ quibus tum adeſt partus, abortu periclitantur: hæ verò quæ gignunt, imbecillos vixque vitales edũt. cæteros lippitudo arida, &, ſi ſeniores ſunt, grauedines atque deſtillationes malè habent.

HIPPOCR. Aphor. ſect.3,artic. 6.

Ὁκόταν θέρος γένηται ἦρι ὅμοιον, ἱδρῶτας ἐν τοῖσι πυρετοῖσι πολλοὺς προσδέχεσθαι χρή.

CELS. lib. 2, cap. 1.

Vbi primò calor à primo vere orſus, æſtatem quoque ſimilem exhibet, neceſſe eſt multum ſudorem in febribus ſubſequi.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 3, art. 13.

Ην δὲ θέρος αὐχμηρὸν καὶ βόρειον γένηται, τὸ δὲ φθινόπωρον ἔπομβρον καὶ νότιον, κεφαλαλγίαι ἐς τὸν χειμῶνα γίνονται, καὶ βῆχες, καὶ βράγχοι, καὶ κόρυζαι· ἐνίοισι δὲ καὶ φθίσιες.

CELS. lib. 2, cap. 1.

At ſi ſicca æſtas aquilones habuit, autũno verò imbres auſtriq; ſunt, tota hyeme quæ proxima eſt, tuſſis, deſtillatio, raucitas, in quibuſdam etiã tabes, oriuntur.

HIPPOCR. Aph. ſect. 3, art. 14.

Ην δὲ βόρειον τὸ φθινόπωρον ᾖ καὶ ἄνυδρον, τοῖσι μὲν ὑγροῖσι ἐοῦσι τὰς φύσιας, καὶ τῇσι γυναιξὶ, ξύμφορον· τοῖσι δὲ λοιποῖσιν ὀφθαλμίαι ἔσονται ξηραὶ καὶ πυρετοὶ ὀξέες καὶ κόρυζαι, ἐνίοισι δὲ καὶ μελαγχολίαι.

CELS. lib. 2, cap. 1.

Sin autumnus quoque æquè ſiccus, iiſdem aquilonibus perflatur, omnibus quidem mollioribus corporibus, inter quæ muliebria eſſe propoſui, ſecunda valetudo contingit: durioribus verò inſtare poſſunt & aridæ lippitudines, & febres partim acutæ partim longæ, & hi morbi qui ex atra bile naſcuntur.

HIPPOCR. Aph. ſect. 3, art. 18.

Κατὰ δὲ τὰς ὥρας τοῦ μὲν ἦρος καὶ ἄκρου τοῦ θέρεος, οἱ παῖδες καὶ οἱ τούτων ἐχόμενοι, τῇσιν ἡλικίῃσιν ἄριστά τε διάγουσι καὶ ὑγιαίνουσι μάλιστα· τοῦ δὲ θέρεος καὶ τοῦ φθινοπώρου, μέχρι μέν τινος, οἱ γέροντες· τὸ δὲ λοιπὸν καὶ τοῦ χειμῶνος, οἱ μέσοι τῇσιν ἡλικίῃσιν.

CELS. lib. 2, cap. 1.

Quod ad ætates verò pertinet, pueri proximique his, vere optimè valent & æſtate prima tutiſſimi ſunt: ſenes, æſtate & autumni prima parte: iuuenes, hyeme, quique inter iuuentam ſenectutémque ſunt.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 3, artic. 24.

Εν δὲ τῇσιν ἡλικίῃσι τοιάδε ξυμβαίνει. Τοῖσι μὲν σμικροῖσι καὶ νεογνοῖσι παιδίοισιν ἄφθαι, ἔμετοι, βῆχες, ἀγρυπνίαι, φόβοι, ὀμφαλοῦ φλεγμοναὶ, ὤτων ὑγρότητες. 25 Πρὸς δὲ τὸ ὀδοντοφυεῖν προσάγουσιν, οὔλων ὀδαξυσμοὶ, πυρετοὶ, σπασμοὶ, διάρροιαι· καὶ μάλιστα ὅταν ἀνάγωσι τοὺς κυνόδοντας· καὶ τοῖσι παχυτάτοισι τῶν παίδων, καὶ τοῖσι σκληρὰς τὰς κοιλίας ἔχουσι. 26 Πρεσβυτέροισι δὲ γενομένοισι, παρίσθμια, σπονδύλου τοῦ κατὰ τὸ ἰνίον εἴσω ὤσιες, ἄσθματα, λιθιάσιες, ἕλμινθες στρογγύλαι, ἀσκαρίδες, ἀκροχορδόνες, σατυριασμοὶ, στρουμαι, χοιράδες, καὶ τἄλλα φύματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα. 27 Τοῖσι δὲ ἔτι πρεσβυτέροισι καὶ πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσι, τουτέων τε τὰ πολλὰ, καὶ πυρετοὶ χρόνιοι μᾶλλον, καὶ ἐκ ῥινῶν αἵματος ῥύσιες. 28 Τὰ δὲ πλεῖστα τοῖσι παιδίοισι πάθεα κρίνεται, τὰ μὲν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσι, τὰ δὲ ἐν ἑπτὰ μησὶ, τὰ δὲ, ἐν ἑπτὰ ἔτεσι· τὰ δὲ, πρὸς τὴν ἥβην προσάγουσιν. ὅσα δ᾽ ἂν διαμείνῃ τοῖσι παιδίοισι, καὶ μὴ ἀπολυθῇ περὶ τὸ ἡβάσκειν, ἢ τῇσι θήλεσι περὶ τὰς τῶν καταμηνίων ῥήξιας, χρονίζειν εἴωθεν. 29 Τοῖσι δὲ νεηνίσκοισιν, αἵματος πτύσιες, φθίσιες, πυρετοὶ ὀξέες, ἐπιληψίαι, καὶ τἄλλα νουσήματα, μάλιστα δὲ τὰ προειρημένα. 30 Τοῖσι δὲ ὑπὲρ τὴν ἡλικίην ταύτην, ἄσθματα, πλευρίτιδες, περιπλευμονίαι, λήθαργοι, φρενίτιδες, καῦσοι, διάρροιαι χρόνιαι, χολέραι, δυσεντερίαι, λειεντερίαι, αἱμορροΐδες. 31 Τοῖσι δὲ πρεσβύτῃσι, δύσπνοιαι, κατάρροοι βηχώδεες, στραγγουρίαι, δυσουρίαι, ἄρθρων πόνοι, νεφρίτιδες, ἴλιγγοι, ἀποπληξίαι, καχεξίαι, ξυσμοὶ τοῦ σώματος ὅλου, ἀγρυπνίαι, κοιλίης καὶ ὀφθαλμῶν καὶ ῥινῶν ὑγρότητες, ἀμβλυωπίαι, γλαυκώσιες, βαρυηκοΐαι.

CELS. lib. 2, cap. 1.

Tum ſiqua imbecillitas oritur, proximũ eſt vt infantes teneróſq; adhuc pueros ſerpentia vlcera oris, (quæ ἄφθας Græci nominãt) vomitus, nocturnæ vigiliæ, auriũ humor, circa vmbilicũ inflammationes exerceant. Propriæ etiam dentientium gingiuarũ exulcerationes, diſtentiones neruorum, febriculæ interdum, alui deiectiones, maximéq; caninis dentibus orientibus, malè habent, quæ pericula pleniſſimi cuiuſq; ſunt & cui maximè vẽter adſtrictus eſt. At vbi ætas paululùm proceſſit, glãdulæ, & vertebrarũ quæ in ſpina ſunt, aliquæ inclinationes: ſtrumæ, verrucarũ quædam genera dolentia (ἀκροχορδόνας Græci appellant) & plura alia tubercula oriuntur. Incipiente verò iam pube, ex iiſdẽ multæ & longæ febres, ſanguinis ex naribus curſus. Maximéque omnis pueritia primùm circa quadrageſimũ diem, deinde ſeptimo menſe, tum ſeptimo anno, poſtea circa pubertatẽ periclitatur. Siqua etiã morborum genera in infantẽ inciderũt, ac neque pubertate neq; primis coitibus neq; in fœmina primis menſtruis finita ſunt, ferè longa ſunt. Sæpius tamen morbi pueriles qui diutius manſerunt, terminãtur. Adoleſcentia morbis acutis, item comitialib⁹ tabique maximè obiecta eſt, feréque iuuenes ſunt qui ſanguinẽ expuunt. Poſt hanc ætatẽ laterum & pulmonis dolores, letharg⁹, cholera, inſania, ſanguinis per quædã etiã velut ora venarum (αἱμορροΐδας Græci appellant) profuſio. In ſenectute, ſpiritus & vrinæ difficultas, grauedo, articulorũ & renum dolores, neruorũ reſolutiones, malus corporis habitus, (καχεξίαν Græci appellant) nocturnæ vigiliæ, vitia longiora auriũ, oculorum, etiam narium: præcipuéque ſoluta aluus, & quæ ſequuntur hanc, tormina vel læuitas inteſtinorum, cæteráque fuſi ventris mala.

HIPPOC. ſect. 2, Aphor. artic. 44.

Οἱ παχέες σφόδρα κατὰ φύσιν ταχυθάνατοι γίνονται μᾶλλον τῶν ἰσχνῶν.

CELS. lib. 2, cap. 6.

Obeſi plerunque acutis morbis & difficultate ſpirãdi ſtrangulantur, ſubitóque ſæpe moriuntur: quod in corpore tenuiore vix euenit.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 1, artic. 3.

Εν τοῖσι γυμναστικοῖσιν αἱ ἐπ᾽ ἄκρον εὐεξίαι, σφαλεραὶ, ἢν ἐν τῷ ἐσχάτῳ ἔωσιν. οὐ γὰρ δύνανται μένειν ἐν τῷ αὐτέῳ, οὐδὲ ἀτρεμέειν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀτρεμέουσιν, οὐκ ἔτι δύνανται ἐπὶ τὸ βέλτιον ἐπιδιδόναι. λείπεται οὖν ἐπὶ τὸ χεῖρον.

CELS. lib. 2, cap. 2.

Ergo ſi plenior aliquis & ſpecioſior & coloratior factus eſt, ſuſpecta habere bona ſua debet. quæ quia neq; in eódem habitu ſubſiſtere neque vltrà progredi poſſunt, ferè retrò, quaſi ruina quadam, reuoluuntur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Θανατῶδες δὲ καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν αἰεὶ, καὶ τὰ σκέλεα ὑπτίου κειμένου ξυγκεκαμμένα εἶναι ἰσχυρῶς καὶ διαπεπλεγμένα. ἀνακαθίζειν δὲ βούλεσθαι τὸν νοσέοντα, τῆς νόσου ἀκμαζούσης, πονηρὸν μὲν ἐν πᾶσι τοῖσι ὀξέσι νοσήμασι, κάκιστον δὲ ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσι.

CELS. lib. 2, cap. 4.

Contrà grauis morbi periculum eſt vbi ſupinus æger iacet, porrectis manib⁹ & crurib⁹: vbi reſidere vult in ipſo acuti morbi impetu, præcipuéque pulmonibus laborantibus.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 2, art. 3.

Υπνος, ἀγρυπνίη, ἀμφότερα τοῦ μᾶλλον γενόμενα, κακόν.

CELS. lib. 2. cap. 4.

Æquè verò ſignum malum eſt, etiam ſomno vltra debitum vrgeri.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εμετος δὲ ὠφελιμώτατος, ὁ φλέγματος καὶ χολῆς ξυμμεμιγμένος, καὶ μὴ παχὺς κάρτα μηδὲ πολὺς, ὡς μάλιστα. οἱ γὰρ ἀκρητέστεροι, κακίους εἰσίν. εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμεύμενον πρασοειδὲς ἢ πελιὸν ἢ μέλαν, ἢ ὅ, τι ἂν ᾖ τουτέων τῶν χρωμάτων, νομίζειν χρὴ πονηρὸν εἶναι.

CELS. lib. 2, cap. 4.

Vomitus etiam periculoſus eſt ſinceræ pituitæ vel bilis, peiórque ſi viridis aut niger eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εἰ δὲ εἴη ποτὲ τὸ οὖρον ὑπέρυθρον, καὶ ἡ ὑπόστασις αὐτέου ὁμοίη καὶ λείη, πολυχρονιώτερον μὲν τοῦτο τοῦ προτέρου γίνεται, σωτήριον δὲ κάρτα. κριμνώδεες δὲ ἐν τοῖσιν οὔροισιν αἱ ὑποστάσιες, πονηραί. τουτέων δὲ εἰσὶ κακίους αἱ πεταλώδεες. αἱ λευκαὶ δὲ καὶ λεπταὶ, κάρτα φλαῦραι. τουτέων δ' ἔτι κακίους εἰσὶν αἱ πιτυρώδεες.

CELS. lib.2,cap.4.

At mala vrina eſt in qua ſubſidunt ſubrubra aut liuida: deterior, in qua quaſi fila quædam tenuia atque alba: peſſima ex his, ſi tanquam ex furfuribus factas nubeculas repræſentat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic.72.

Οκόσοισιν οὖρα διαφανέα λευκὰ, πονηρά· μάλιστα δὲ ἐν τοῖσι φρενιτικοῖσιν ἐπιφαίνεται.

CELS. lib.2,cap.4.

Diluta quoque atque alba[vrina,]vitioſa eſt, ſed in phreniticis maximé.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Υδαρὲς δὲ κάρτα ἢ λευκὸν ἢ χλωρὸν ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς ἢ ἀφρῶδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα. ἔτι δὲ πονηρὸν καὶ σμικρόν τε ἐὸν καὶ γλίσχρον καὶ λευκὸν καὶ ὑπόχλωρον καὶ λεῖον. τουτέων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη τὰ μέλανα ἢ λιπαρὰ ἢ πέλια ἢ ἰώδεα καὶ κακόδμα.

CELS. lib.2, cap.4.

Vtique ſi quod deſcendit, eſt perliquidum aut albidum aut pallidũ aut ſpumans, [periculoſum eſt.] Præter hæc periculum oſtendit id quod excernitur, ſi eſt exiguũ, glutinoſum, læue, album, idẽmque ſuppallidũ: vel ſi eſt aut liuidum aut bilioſum aut cruentum aut peioris odoris quàm ex conſuetudine.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,art.37.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γιγνόμενοι, θάνατον· ξὺν πρηϋτέρῳ δὲ, μῆκος νόσου σημαίνουσι. 40 Καὶ ὅκου ἐν ὅλῳ τῷ σώματι μεταβολαὶ, καὶ ἢν τὸ σῶμα καταψύχηται ἢ αὖθις θερμαίνηται, ἢ χρῶμα ἕτερον ἐξ ἑτέρου γίγνηται, μῆκος νόσου σημαίνει.

CELS. lib.2,cap.5.

Vbi frigidus ſudor inter febres non acutas circa caput tantùm & ceruices oritur: aut vbi corpus modò frigidum modò calidũ eſt, & color alius ex alio fit, [longus morbus fit.]

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.28.

Τῶν πυρεσσόντων μὴ παντάπασιν ἐπιπολαίως τὸ διαμένειν, καὶ μηδὲν ἐνδιδόναι τὸ σῶμα ἢ καὶ συντήκεσθαι μᾶλλόν τι κατὰ λόγον, μοχθηρόν. τὸ μὲν γὰρ, μῆκος νόσου σημαίνει· τὸ δὲ, ἀσθένειαν.

CELS. lib.2,cap.5.

Aut vbi æger parum pro ſpatio emacreſcit, [longius tempus habiturum morbum colligimus.]

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

[Σκέπτεσθαι δὲ χρὴ ὧδε. Ἐν τοῖσιν ὀξέσι νουσήμασι πρῶτον μὲν τὸ πρόσωπον τοῦ νοσέοντος, εἰ ὅμοιόν ἐστι τοῖσι τῶν ὑγιαινόντων· μάλιστα δὲ εἰ αὐτὸ ἑωυτῷ· οὕτω γὰρ ἂν εἴη ἄριστον. τὸ δ' ἐναντιώτατον τοῦ ὁμοίου, δεινότατον.] εἴη δ' ἂν τὸ τοιόνδε, ῥὶς ὀξεῖα, ὀφθαλμοὶ κοῖλοι, κρόταφοι συμπεπτωκότες, ὦτα ψυχρὰ καὶ συνεσταλμένα, καὶ οἱ λοβοὶ τῶν ὤτων ἀπεστραμμένοι, καὶ τὸ δέρμα τὸ περὶ μέτωπον σκληρόν τε καὶ περιτεταμένον καὶ καρφαλέον ἐὸν, καὶ τὸ χρῶμα τοῦ προσώπου χλωρόν τε ἢ καὶ μέλαν ἐὸν, καὶ πελιὸν ἢ μολιβδῶδες. ἢν μὲν οὖν ἐν ἀρχῇ τῆς νόσου τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, καὶ μήπω οἷόν τε ᾖ τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισι ξυντεκμαίρεσθαι, ἐπανέρεσθαι χρὴ μὴ ἠγρύπνησεν ὥνθρωπος, ἢ τὰ τῆς κοιλίης ἐξυγρασμένα ᾖ ἰσχυρῶς, ἢ λιμῶδές τι ἔχῃ αὐτόν. κἢν μέν τι τουτέων ὁμολογῇ, ἧσσον νομίζειν δεινὸν εἶναι. κρίνεται δὲ τὰ τοιαῦτα ἐν ἡμέρῃ τε καὶ νυκτὶ, ἢν διὰ ταύτας τὰς προφάσιας τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ.

CELS. lib. 2, cap.6.

Ad vltima verò iam ventum eſſe teſtantur, nares acutæ, collapſa tempora, oculi concaui, frigidæ languidæque aures, & imis partibus leniter verſæ, cutis circa frontem dura & intenta, color aut niger aut perpallidus: multóq; magis ſi hæc ita ſunt, vt neq; vigilia præceſſerit neque ventris reſolutio neq; inedia. ex quibus cauſis interdum hæc ſpecies oritur, ſed vno die finitur.

PAVLO POST.

Ην δὲ καὶ παλαιοτέρου ἐόντος τοῦ νοσήματος ἢ τριταίου ἢ τεταρταίου τὸ πρόσωπον τοιοῦτον ᾖ, περὶ τουτέων ἐπανέρεσθαι, περὶ ὧν καὶ πρότερον ἐκέλευσα, καὶ τἄλλα σημεῖα σκέπτεσθαι, τά τε ἐν τῷ ξύμπαντι προσώπῳ, τά τε ἐν τῷ σώματι, καὶ τὰ ἐν τοῖσιν ὀφθαλμοῖσι. ἢν γὰρ τὴν αὐγὴν φεύγωσιν ἢ δακρύωσιν ἀπροαιρέτως, ἢ διαστρέφωνται, ἢ ὁ ἕτερος θατέρου ἐλάσσων γίνηται, ἢ τὰ λευκὰ ἐρυθρὰ ἴσχωσιν, ἢ πελιὰ βλέφαρα, ἢ φλέβια μέλανα ἐν αὐτέοισιν ἔχωσιν, ἢ λῆμαι φαίνωνται περὶ τὰς ὄψιας, ἢ καὶ ἐναιωρεύμενοι ἢ ἐξίσχοντες, ἢ ἔγκοιλοι ἰσχυρῶς γινόμενοι· ἢ ὄψιες αὐχμῶσαι καὶ ἀλαμπέες, ἢ τὸ χρῶμα τοῦ ξύμπαντος προσώπου ἠλλοιωμένον ᾖ, ταῦτα πάντα κακὰ νομίζειν καὶ ὀλέθρια εἶναι. σκοπέειν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται τοῦ λευκοῦ, τῶν βλεφάρων μὴ ξυμβαλλομένων, μὴ ἐκ διαρροίης ἢ φαρμακοποσίης ἐόντι ἢ μὴ εἰθισμένῳ οὕτω καθεύδειν, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες λίαν. ἢν δὲ καμπύλον ἢ ῥικνὸν γένηται, ἢ πελιὸν ἢ ὠχρὸν βλέφαρον ἢ χεῖλος ἢ ῥὶς, μετά τινος τῶν ἄλλων σημείων, εἰδέναι χρὴ ἐγγὺς ἐόντα θάνατον.

CELS. lib.2,cap.6.

Si verò in morbo vetere iam triduo talis eſt, in propinquo mors eſt: magiſque ſi præter hæc oculi quoq; lumen refugiunt & illacrymant, quæque in iis alba eſſe debent, rubeſcũt, atque in iiſdem venulæ pallent, pituitáque in iis innatans nouiſſimè angulis inhæreſcit, altérque ex his minor eſt, híque aut vehementer ſubſederunt aut facti tumidiores ſunt, pérque ſomnũ palpebræ non committuntur, ſed inter has ex albo oculorum aliquid apparet, neque id fluẽs aluus expreſſit: eædémque palpebræ pallent & idem pallor labra & nares decolorat: eádemque labra & nares oculique & palpebræ & ſupercilia, aliquáve ex his peruertũtur.

PAVLO POST.

Υπτιον δὲ κεῖσθαι, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ἐκτεταμένα ἔχοντα, ἧσσον ἀγαθόν. εἰ δὲ καὶ προπετὴς γένοιτο καὶ καταρρέοι ἀπὸ τῆς κλίνης ἐπὶ τοὺς πόδας, δεινότερόν ἐστιν. εἰ δὲ καὶ γυμνοῖς τοῖς ποσὶν εὑρίσκοιτο ἔχων, μὴ θερμοὺς κάρτα ἐόντας, καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὸν τράχηλον καὶ τὰ σκέλεα ἀνωμάλως διερριμμένα καὶ γυμνὰ, κακόν. ἀλυσμὸν γὰρ σημαίνει. θανατῶδες δὲ καὶ τὸ κεχηνότα καθεύδειν ἀεί.

CELS. lib.2,cap.6.

Eadem mors denuntiatur vbi æger ſupinus cubat, eique genua cõtracta ſunt: vbi deorſum ad pedes ſubinde delabitur, vbi brachia & crura nudat & inæqualiter diſpergit, neque his calor ſubeſt: vbi hiat, vbi aſſiduè dormit.

PAVLO POST.

Οδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν, ὁκόσοισι μὴ ξυνῆθές ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες. & mox. Ελκος δὲ ἢν τι καὶ προγεγονὸς τύχῃ ἔχων, ἤν τε καὶ ἐν τῇ νούσῳ γίνηται, καταμανθάνειν δεῖ. ἢν γὰρ μέλλῃ ἀπόλλυσθαι ὁ ἄνθρωπος, πρὸ τοῦ θανάτου πελιδνόν τε καὶ ξηρὸν ἔσται ἢ ὠχρόν τε καὶ ξηρόν.

CELS. lib.2,cap.6.

Vbi is qui mentis ſuæ non eſt, neque id facere ſanus ſolet, dentibus ſtridet: vbi vlcus quod aut ante aut in ipſo morbo natum eſt, aridum aut pallidum aut liuidum factum eſt, [mors denuntiatur.]

PAVLO POST.

Περὶ δὲ χειρῶν φορῆς τάδε γινώσκω. Οκόσοισιν ἐν πυρετοῖσιν ὀξέσιν ἢ περιπλευμονίῃσιν ἢ ἐν φρενίτισιν ἢ ἐν κεφαλαλγίῃσι περὶ τοῦ προσώπου φερομένας καὶ θηρευούσας διὰ κενῆς, καὶ ἀποκαρφολογούσας, καὶ κροκίδας ἀπὸ τῶν ἱματίων ἀποτιλλούσας, καὶ ἀπὸ τοῦ τοίχου ἄχυρα ἀποσπώσας, πάσας εἶναι κακὰς καὶ θανατώδεας.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut ſi manibus quis in febre & acuto morbo vel inſania pulmoniſve dolore vel capitis, in veſte floccos legit, fimbriáſve diducit, vel in adiuncto pariete, ſiqua minuta eminent, carpit, [mors denuntiatur.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.35.

Ην ὑπὸ τοῦ πυρετοῦ ἐχομένῳ ὁ τράχηλος ἐξαίφνης ἐπιστραφῇ, καὶ μόλις καταπίνειν δύνηται, οἰδήματος μὴ ἐόντος ἐν τῷ τραχήλῳ, θανάσιμον.

CELS. lib.2. cap.6.

Cuíue in eodem febris corporiſque habitu ceruix conuertitur, ſic vt deuorare æquè nihil poſſit, [ſeruari non poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.47.

Εν τοῖσι μὴ διαλείπουσι πυρετοῖσιν, ἢν τὰ μὲν ἔξω ψυχρὰ ᾖ, τὰ δὲ ἔνδον καίηται καὶ δίψαν ἔχῃ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut cui febre non quieſcēte, exterior pars friget, interior ſic calet vt etiā ſitim faciat, [ſeruari nō poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.49.

Οπου ἐν πυρετῷ μὴ διαλείποντι δύσπνοια γίνηται καὶ παραφροσύνη, θανάσιμον.

CELS. lib.2. cap.6.

Aut qui febre æquè non quieſcente, ſimul & delirio & ſpirandi difficultate vexatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect 5, artic.5.

Ην μεθύων ἐξαίφνης ἄφωνός τις γένηται, σπασθεὶς, ἀποθνήσκει, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ, ἢ ἐς τὴν ὥρην ἐλθὼν καθ' ἣν αἱ κραιπάλαι λύονται, φθέγξηται.

CELS. lib.2, cap.6.

Aut qui ebrius obmutuit. Is enim febre, adiecta neruorum diſtentione, cōſumitur: niſi aut febris acceſſit, aut eo tempore quo ebrietas ſolui debet, loqui cœpit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.5, artic.30.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ὑπό τινος τῶν ὀξέων νοσημάτων ληφθῆναι, θανατῶδες.

CELS. lib.3, cap.6.

Mulier quoque grauida acuto morbo facilè conſumitur.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic.1.

Εν ᾧ νοσήματι ὕπνος πόνον ποιεῖ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Et is cui ſomnus dolorem auget, [morbo facilè conſumitur.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.5, artic.1.

Σπασμὸς ἐξ ἐλλεβόρου, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Qui epoto veratro, exceptus diſtentione neruorum eſt, [ſeruari non poteſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.22.

Νοσημάτων ὁκόσων ἀρχομένων χολὴ μέλαινα ἢ ἄνω ἢ κάτω ἐπέλθῃ, θανάσιμον.

CELS. lib.2, cap.6.

Et cui protinus in recenti morbo bilis atra vel infrà vel ſuprà ſe oſtendit, [facilè conſumitur.]

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τῶν δὲ ἐκπυημάτων ὁκόσα μὲν ἔτι χολώδεος ἐόντος τοῦ πτυέλου ἐκπυΐσκεται, ἤν τε ἐν μέρει τὸ χολῶδες τῷ πύῳ ἀναπτύοιτο, ἤν τε ὁμοῦ· μάλιστα δὲ ἢν ἄρξηται χωρέειν τὸ ἐμπύημα ἀπὸ τουτέου τοῦ πτυέλου, ἑβδομαίου ἐόντος τοῦ νοσήματος. ἐλπὶς δὲ τὸν τοιαῦτα πτύοντα, ἀποθανεῖσθαι τεσσαρεσκαιδεκαταῖον, ἢν μή τι αὐτῷ ἐπιγένηται ἀγαθόν.

CELS. lib.2, cap.6.

Sputum etiam bilioſum & purulentum, ſiue ſeparatim iſta ſiue mixta proueniunt, interitus periculum oſtendit. Ac ſi circa ſeptimū diem tale eſſe cœpit, proximum eſt vt is circa quartumdecimū diem decedat, niſi alia ſigna meliora peioráue acceſſerint.

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.37.

Οἱ ψυχροὶ ἱδρῶτες, ξὺν μὲν ὀξεῖ πυρετῷ γιγνόμενοι, θάνατον· ξὺν πρηϋτέρῳ δὲ, μῆκος νόσου σημαίνουσι.

CELS. lib.2, cap.6.

Sudor quoque frigidus in acuta febre peſtiferus eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εἰ δὲ καὶ πάντα τὰ χρώματα ὁ αὐτὸς ἄνθρωπος ἐμέει, κάρτα ὀλέθριον τοῦτο γίνεται. τάχιστα γὰρ θάνατον σημαίνει τὸ πελιὸν τῶν ἐμεσμάτων εἰ ὄζει δυσῶδες.

CELS. lib.2, cap.6.

Atque in omni morbo vomitus qui varius & multorum colorum eſt: præcipuéque ſi malus in hoc odor eſt, [peſtiferus eſt.]

HIPPOCR. Aphor. ſect.7, artic.37.

Οκόσοι αἷμα ἐμέουσιν, ἢν μὲν ἄνευ πυρετοῦ, σωτήριον· εἰ δὲ ξὺν πυρετῷ, κακόν.

CELS. lib.2, cap.6.

Ac ſanguinē quoq; in febre vomuiſſe, peſtiferū eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ες' ἂν πυῤῥόν τε εἴη τὸ οὖρον καὶ λεπτὸν, σημαίνει τὸ νόσημα ἄπεπτον εἶναι. ἢν δὲ καὶ πολυχρόνιον εἴη τοιοῦτον ἐὸν, κίνδυνος μὴ οὐ δυνήσεται ὁ ἄνθρωπος διαρκέσαι ἔς' ἂν πεπανθῇ τὸ οὖρον. θανατωδέστερα δὲ τῶν οὔρων τά τε δυσώδεα καὶ ὑδατώδεα καὶ μέλανα καὶ παχέα. ἔστι δὲ τοῖσι μὲν ἀνδράσι καὶ τῇσι γυναιξὶ, τὰ μέλανα τῶν οὔρων, κάκιστα· τοῖσι δὲ παιδίοισι, τὰ ὑδατώδεα.

CELS. lib.2, cap.6.

Vrina verò rubra & tenuis in magna cruditate eſſe conſueuit, & ſæpe antequam ſpatio matureſcat, hominem rapit. Itaque ſi talis diutius permanet, periculum mortis oſtendit. Peſſima tamē eſt, præcipuéq; mortifera, nigra, craſſa, mali odoris. Atque in viris quidem & mulieribus talis deterrima eſt: in pueris verò quæ tenuis & diluta eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Υδαρὲς δὲ κάρτα ἢ λευκὸν ἢ χλωρὸν ἢ ἐρυθρὸν ἰσχυρῶς ἢ ἀφρῶδες διαχωρέειν, πονηρὰ ταῦτα πάντα· ἔτι δὲ πονηρὸν καὶ σμικρόν τε ἐὸν καὶ γλίσχρον καὶ λευκὸν καὶ ὑπόχλωρον καὶ λεῖον. τουτέων δὲ θανατωδέστερα ἂν εἴη, τὰ μέλανα ἢ λιπαρὰ ἢ πέλια ἢ ἰώδεα καὶ κάκοδμα. τὰ δὲ ποικίλα, χρονιώτερα μὲν τουτέων, ὀλέθρια δὲ οὐδὲν ἧσσον. ἔστι δὲ ταῦτα ξυσματώδεα καὶ χολώδεα καὶ πρασοειδέα καὶ μέλανα· ποτὲ μὲν ὁμοῦ διεξερχόμενα ἀλλήλοισι, ποτὲ δὲ κατὰ μέρος.

CELS. lib.2, cap.6.

Aluus quoq; varia peſtifera eſt, quæ ſtrigmentum, ſanguinē, bilem, viride aliquid, modò diuerſis temporibus modò ſimul & in miſtura quadā, diſcreta tamē, repræſentat. Sed hæc quidē poteſt paulo diutius trahere. in præcipiti verò iam eſſe denuntiat quæ liquida, eadémque vel nigra vel pallida vel pinguis eſt: vtique ſi magna fœditas odoris acceſſit.

HIPPOCR. Aphor. ſect.2, artic.19.

Τῶν ὀξέων νοσημάτων οὐ πάμπαν ἀσφαλέες αἱ προδιαγορεύσιες οὔτε τοῦ θανάτου οὔτε τῆς ὑγείης.

CELS. lib.2, cap.6.

Neque tamē ignorare oportet in acutis morbis fallaces magis notas eſſe & ſalutis & mortis.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Οἷσι δὲ χρώματα νέοις ἐοῦσι πονηρά ἐστι πολὺν χρόνον, ξὺν ἐχέως δὲ μὴ ἰκτερώδεα ἐόντα, οὗτοι καὶ τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν γυναικῶν, φαλὴν ἀλγέουσι, καὶ λίθοις τε καὶ γῆν τρώγουσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Quibus diu color ſine morbo regio malus eſt, hi vel capitis doloribus conflictantur vel terram edunt.

PAVLO POST.

Ὁκόσοι δὲ πολὺν χρόνον ὠχροὶ φαίνονται, καὶ τὰ πρόσωπα ἐπηρμένα ἔχοντες, εἰδέναι χρὴ τούτους τὴν κεφαλὴν ὀδυνωμένους ἢ περὶ τὰ σπλάγχνα ἀλγήματα ἔχοντας, ἢ ἐν τῇ ἕδρῃ κακόν τι ἐν ἑωυτοῖσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Qui diu habent faciem pallidam & tumidam, aut capite aut viſceribus aut aluo laborant.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τοῖσι δὲ παιδίοισι σπασμοὶ γίνονται ἢν ὁ πυρετὸς ὀξὺς ᾖ, καὶ ἡ γαστὴρ μὴ διαχωρέῃ, καὶ ἀγρυπνέωσί τε καὶ ἐκπλαγέωσι καὶ κλαυθμυρίζωσι, καὶ τὸ χρῶμα μεταβάλλωσι, καὶ χλωρὸν ἢ πελιὸν ἢ ἐρυθρὸν ἴσχωσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Si in continua febre puero venter nihil reddit, mutatúrque ei color, nec ſomnus accedit, plorátque is aſſiduè, metuenda neruorum diſtentio eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Οἷσι μὲν οὖν [ὑδρώπων] ἀπὸ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος αἱ ἀρχαὶ γίνονται, οἵ τε πόδες οἰδέουσι, καὶ διάρροιαι πολυχρόνιοι ἔχουσιν, οὔτε τὰς ὀδύνας λύουσαι τὰς ἐκ τῶν κενεώνων καὶ τῆς ὀσφύος, οὔτε τὴν γαστέρα λαπάσσουσαι. Ὁκόσοισι δὲ ἀπὸ τοῦ ἥπατος ὕδρωπες γίνονται, βῆχές τε καὶ θυμὸς τούτοισιν ἐγγίνεται, καὶ οὐδέν τι ἀποπτύουσιν ἄξιον λόγου, καὶ οἱ πόδες οἰδέουσι, καὶ ἡ γαστὴρ οὐ διαχωρέει εἰ μὴ σκληρά τε καὶ πρὸς ἀνάγκην. καὶ περὶ τὴν κοιλίην γίγνονται οἰδήματα, τὰ μὲν ἐπὶ δεξιά, τὰ δὲ ἐπὶ ἀριστερά, ἱστάμενά τε καὶ καταπαυόμενα.

CELS. lib.2, cap.7.

Vbi pedes turgēt & longæ deiectiones ſunt, vbi dolor in imo ventre & in coxis eſt, aqua inter cutem inſtat. ſed hoc morbi genus ab ilibus oriri ſolet. Idem propoſitum periculum eſt iis quibus volūtas deſidendi eſt, venter nihil reddit niſi & ægrè & durum, tumor in pedibus eſt, idémque modò dextra modò ſiniſtra parte ventris inuicē, oritur atque finitur: ſed à iocinere id malum proficiſci videtur.

ΓΡΟΡΡΗΤΙΚΩΝ β.

Ἢν δὲ μήτε ὑπὸ τοῦ οὔρου ὑφίσταται ἡ ὑπόστασις αὕτη, μήτε οἱ ἱδρῶτες γίνωνται, κίνδυνος ἢ χωλωθῆναι τὰ ἄρθρα, ἢ ὃ δὴ μελικηρίδα καλέουσι, γίνεσθαι ὑπ' αὐτοῖσι. γίνεται δὲ τὸ νούσημα τοῦτο οἷσιν ἐν τῇ παιδίῃ τε καὶ νεότητι ξυνήθες ἐὸν, αἷμα ῥεῖν ἐκ τῶν ῥινῶν πέπαυται.

CELS. lib.2, cap.7.

Quibus in pueritia ſanguis ex naribus fluxit, dein fluere deſiit, hi vel capitis doloribus conflictentur neceſſe eſt, vel in articulis aliquas exulcerationes habeāt vel aliquo morbo etiam debilitentur.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Τῶν πυρετῶν οἱ μήτε ἐν ἡμέρῃσι κρισίμῃσι μήτε μετὰ σημείων λυτηρίων ἀφιέντες, ὑποστρέφουσιν.

CELS. lib.2, cap.7.

Febris autem quæ ſubitò ſine ratione ſine bonis ſignis finita eſt, ferè reuertitur.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Παχὺ δὲ οὖρον λευκὴν ὑπόστασιν ἔχον, σημαίνει ἢ περὶ τὰ ἄρθρα τινὰ ὀδύνην καὶ ἔπαρσιν.

CELS. lib.2, cap.7.

Vrina autem craſſa, ex qua quod deſidet album eſt, ſignificat circa articulos aut circa viſcera dolore metúmque morbi eſſe.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.75.

Ἢν αἷμα ἢ πύον οὐρέῃ, τῶν νεφρῶν ἢ τῆς κύστιος ἕλκωσιν σημαίνει.

CELS. lib.2, cap.7.

At ſi ſanguis aut pus in vrina eſt, vel veſica vel renes exulcerati ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.76.

Ὁκόσοισιν ἐν τῷ οὔρῳ σαρκία μικρὰ παχεῖ ἐόντι ὥσπερ τρίχες συνεξέρχονται, τουτέοισιν ἀπὸ τῶν νεφρῶν ἐκκρίνεται.

CELS. lib.2, cap.7.

Si hæc [vrina] craſſa carunculas quaſdam exiguas quaſi capillos habet, vtique in renibus vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.34.

Ὁκόσοισι δ' ἐπὶ τοῖσιν οὔροισιν ἐφίστανται πομφόλυγες, νεφριτικὰ σημαίνουσι.

CELS. lib.2, cap.7.

Aut ſi bullas [vrina habet,] vtique in renibus vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4. artic.80.

Ἢν αἷμα οὐρέῃ καὶ θρόμβους, καὶ στραγγουρίην ἔχῃ, καὶ ὀδύνη ἐμπίπτῃ ἐς τὸ ὑπογάστριον καὶ ἐς τὸν περίνεον, τὰ περὶ τὴν κύστιν πονεῖ.

CELS. lib.2, cap.7.

Aut ſi paulatim [vrina] deſtillat, vel ſi ſanguis per hāc editur, & in eo quædā cruēta concreta ſunt, idque ipſum cū difficultate redditur, & circa pubem & interiores partes dolent, in eadem veſica vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5 artic.13.

Ὁκόσοι αἷμα ἀφρῶδες ἀναπτύουσι, τουτέοισι ἐκ τοῦ πλεύμονος ἡ τοιαύτη ἀναγωγὴ γίνεται.

CELS. lib.2, cap.7.

At qui ſpumantem ſanguinem excreant, his in pulmone vitium eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.33.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν ἡ κοιλίη πουλλὰ ῥυῇ, κίνδυνος ἐκτρῶσαι.

CELS. lib.2, cap.7.

Mulieri grauidæ ſine modo fuſa aluus, elidere partum poteſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.51.

Ἢν γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ γάλα πουλὺ ἐκ τῶν μαζῶν ῥυῇ, ἀσθενὲς τὸ ἔμβρυον σημαίνει· ἢν δὲ στερεοὶ οἱ μαστοὶ ἔωσιν, ὑγιεινότερον τὸ ἔμβρυον σημαίνει.

CELS. lib.2, cap.7.

Eidem [mulieri grauidæ] ſi lac ex mām̄is profluit, imbecillum eſt quod intus gerit: duræ mām̄æ ſanum illud eſſe teſtantur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.65.

Ὁκόσοισιν οἰδήματα ἐφ' ἕλκεσι φαίνονται, οὐ μάλα σπῶνται οὐδὲ μαίνονται. τουτέων δὲ ἀφανισθέντων, ἐξαίφνης τοῖσι μὲν ὄπισθεν, σπασμοί, τέτανοι· τοῖσι δὲ ἔμπροσθεν, μανίαι, ὀδύναι πλευροῦ ὀξεῖαι, ἢ ἐμπύησις, ἢ δυσεντερίη, ἢν ἐρυθρὰ μᾶλλον ᾖ τὰ οἰδήματα.

CELS. lib.2, cap.7.

Si tumores ſuper vlcera ſubitò eſſe deſierunt, idque à tergo incidit, vel diſtentio neruorum vel rigor timeri poteſt. at ſi à priore parte id euenit, vel lateris acutus dolor vel inſania expectanda eſt. interdum etiam huiuſmodi caſum, quæ tutiſſima inter hæc eſt, profuſio alui ſequitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.12.

Τῷ ἰηθέντι χρονίας αἱμορροΐδας, εἰ μὴ μία φυλαχθῇ, κίνδυνος ὕδρωπα ἐπιγενέσθαι ἢ φθίσιν.

CELS. lib.2,cap.7.

Si ora venarum ſanguinem ſolita fundere,ſubitò ſuppreſſa ſunt,aut aqua inter cutem aut tabes ſequitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.15.

Οκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γένηται, παύονται· ἢν δὲ μὴ, εἰς φθίσιν μεθίστανται.

CELS. lib.2,cap.7.

Eadem tabes ſubit ſi in lateris dolore orta ſuppuratio,intra quadraginta dies purgari non potuit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.22.

Ην φόβος ἢ δυσθυμίη πουλὺν χρόνον διατελέῃ, μελαγχολικὸν τὸ τοιοῦτον.

CELS. lib.2,cap.7.

At ſi longa triſtitia cum longo timore & vigilia eſt, atræ bilis morbus ſubeſt.

ΠΡΟΡΡΗΤΙΚ. β.

Οἷσι δὲ ἐκ τῶν ῥινῶν αἷμα ῥεῖ, δοκέουσιν οἱ δ' ὑγιαίνειν τἄλλα· τούτοις δὲ ἢ σπλῆνα εὑρήσεις ἐπηρμένον ἔχοντας, ἢ τὴν κεφαλὴν ἀλγέονταί τε καὶ μαρμαρυγῶδές τι περὶ τῶν ὀφθαλμῶν φαινόμενον σφίσιν.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus ſæpe ex naribus fluit ſanguis,his aut lien tumet,aut capitis dolores ſunt,quos ſequitur, aut quædam ante oculos tanquam imagines obuerſentur. *Videtur autem potius legendum* vt quædam.

STATIM POST.

Οὖλα δὲ πονηρὰ καὶ στόματα δυσώδεα, οἷσι σπλῆνες μεγάλοι. ὁκόσοι δὲ ἔχουσι σπλῆνας μεγάλους, μήτε αἱμορραγίαι γίνονται μήτε στόμα δυσῶδες, τουτέων αἱ κνῆμαι ἕλκεα πονηρὰ ἴσχουσι καὶ οὐλὰς μελαίνας.

CELS. IBIDEM.

At quibus magni lienes ſunt, his gingiuæ malæ ſunt,& os olet,aut ſanguis aliqua parte prorūpit. quorum ſi nihil euenit,neceſſe eſt in cruribus mala vlcera,& ex his nigræ cicatrices fiant.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.6.

Οκόσοι πονέοντές τι τοῦ σώματος, τὰ πολλὰ τῶν πόνων οὐκ αἰσθάνονται, τουτέοισιν ἡ γνώμη νοσέει.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus cauſa doloris, neque ſenſus eius eſt, his mens labat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.19.

Ην ἐς τὴν κοιλίην αἷμα χυθῇ παρὰ φύσιν, ἀνάγκη ἐκπυηθῆναι.

CELS. lib.2,cap.7.

Si in ventrem ſanguis confluxit,ibi in pus vertitur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Αἱ δὲ ξὺν πυρετῷ γινόμεναι ὀδύναι περὶ τὴν ὀσφὺν τε καὶ τὰ κάτω χωρία, ἢν τῶν φρενῶν ἅπτωνται τὰ κάτω ἐκλείπουσαι, ὀλέθριαι κάρτα. προσέχειν οὖν δεῖ τὸν νόον τοῖσιν ἄλλοισι σημείοισιν, ὡς ἤν τι καὶ τῶν ἄλλων σημείων ἐπιφαίνηταί τι πονηρὸν, ἀνέλπιστος ὁ ἄνθρωπος· εἰ δὲ ἀναΐσσοντος τοῦ νοσήματος ὡς πρὸς τὰς φρένας τἆλλα σημεῖα μὴ πονηρὰ ἐπιγίνηται, ἔμπυον ἔσεσθαι τοῦτον πολλαὶ ἐλπίδες.

CELS. lib.2,cap.7.

Si à coxis & ab inferiorib⁹ partibus dolor in pectus tranſit,neque vllum ſignum malum acceſſit: ſuppurationis eo loco periculum eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Επὶ γαστέρα δὲ κεῖσθαι ᾧ μὴ σύνηθές ἐστι καὶ ὑγιαίνοντι οὕτω κοιμᾶσθαι, παραφροσύνην τινὰ σημαίνει, ἢ ὀδύνην τῶν ἀμφὶ τὴν κοιλίην τόπων.

CELS. lib.2,cap.7.

Vel proſtratum contra conſuetudinem corpus in ventrem,ſic vt ipſius alui dolor non coegerit, [inſaniæ ſignum eſt.]

PAVLO POST.

Οδόντας δὲ πρίειν ἐν πυρετοῖσιν ὁκόσοισι μὴ ξύνηθές ἐστιν ἀπὸ παίδων, μανικὸν καὶ θανατῶδες.

CELS. IBIDEM.

Item robuſto adhuc corpore inſolitus dentium ſtridor,inſaniæ ſignum eſt.

ITEM NON MVLTO POST.

Ην γὰρ αἱ ὄψιες πυκνὰ κινέωνται, μανῆναι τούτοις ἐλπίς.

CELS. IBID. PAVLO ANTE.

Oculorum quoque frequens motus [inſaniæ ſignum eſt.]

NON LONGE POST.

Ην δὲ ἀφανίζωνται καὶ παλινδρομέωσιν αἱ ἀποστάσιες, τοῦ πτυέλου μὴ ἐκχωρέοντος καὶ τοῦ πυρετοῦ ἔχοντος, δεινόν. κίνδυνος γὰρ μὴ παραφρονήσῃ καὶ ἀποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος.

CELS. IBIDEM.

Si quid etiam abſceſſit,&,antequam ſuppuraret,manente adhuc in corpore ſolita febre, ſubſedit, periculū affert primùm furoris,deinde interitus.

IBID. ALIQVANTO ANTE.

Μέγα δὲ ἀναπνεόμενον διὰ πολλοῦ χρόνου [πνεῦμα,] παραφροσύνην δηλοῖ.

CELS. PAVLO ANTE.

Aut vbi raró quis & vehementer ſpirat, [inſania timenda eſt.]

IBID. NON LONGE A FINE.

Ωτὸς δὲ ὀξείη ὀδύνη ξὺν πυρετῷ συνεχεῖ τε καὶ ἰσχυρῷ, δεινόν. κίνδυνος γὰρ παραφρονῆσαι τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπολέσθαι. ἀπόλλυνται δὲ οἱ μὲν νεώτεροι τῶν ἀνθρώπων ἑβδομαῖοι, καὶ ἔτι θᾶσσον ὑπὸ τουτέου τοῦ νοσήματος· οἱ δὲ γέροντες, πολλῷ βραδύτερον. οἵ τε γὰρ πυρετοὶ καὶ αἱ παραφροσύναι ἧσσον αὐτέοισιν ἐπιγίνονται, καὶ τὰ ὦτα διὰ τοῦτο φθάνει ἐκπυΐσκεσθαι.

CELS. IBIDEM.

Auris quoque dolor acutus cum febre cōtinua vehementique ſæpe mentem turbat:& ex eo caſu iuniores interdum intra ſeptimum diem moriuntur,ſeniores tardiùs:quoniam neque æquè magnas febres experiuntur, neque vſque inſaniunt, ita ſuſtinent dum is affectus in pus vertatur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4,artic.44

Οκόσοισι πυρετοὶ μακροὶ, τουτέοισι φύματα ἐς τὰ ἄρθρα ἢ πόνοι ἐγγίνονται.

CELS. lib.2,cap.7.

Quibus autem longæ febres ſunt, his abſceſſus aliqui aut articulorum dolores erunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect 4, artic.48.

Εν τοῖσι πυρετοῖσι τὸ πνεῦμα προσκόπτον, κακόν. σπασμὸν γὰρ σημαίνει.

CELS. IBIDEM.

Quorū faucibus in febre eliditur ſpiritus, inſtat his neruorum diſtentio.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.10.

Οκόσοι κυνάγχην διαφεύγουσιν, ἐς τὸν πλεύμονα αὐτέοισι τρέπεται, καὶ ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν ἀποθνήσκουσιν. ἢν δὲ ταύτας διαφύγωσιν, ἔμπυοι γίνονται.

CELS. IBIDEM.

Si angina ſubitò finita eſt,in pulmonem id malum tranſit, idque ſæpe intra ſeptimum diem occidit.quod

niſi incidit,ſequitur vt aliqua parte ſuppuret.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 7, art.23.

Ἐπὶ ἀκρήτῳ ὑποχωρήσει δυσεντερίη. 76 Ἐπὶ διαῤῥοίῃ δυσεντερίη ἐπιγίνεται.

CELS. IBIDEM.

Denique poſt alui longam reſolutionem, tormina.

ΠΕΡΙ ΤΟΠΩΝ ΤΩΝ ΚΑΤ᾽ ΑΝΘΡ.

Φθίσις δὲ γίνεται ὅταν ἐς τὸ αὐτὸ, ὥσπερ ἐν τῷ ἐμπύῳ, ὁ ῥόος ἴθύνηται.

CELS. IBIDEM.

Poſt nimias deſtillationes, tabes.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.11.

Ἐπὶ πλευρίτιδι περιπλευμονίη ἐπιγινομένη, κακόν. 12 Ἐπὶ περιπλευμονίῃ φρενῖτις, κακόν. 13 Ἐπὶ καύμασιν ἰσχυροῖσι σπασμὸς ἢ τέτανος, κακόν. 14 Ἐπὶ πληγῇ ἐς τὴν κεφαλὴν ἔκπληξις ἢ παραφροσύνη, κακόν. 18 Ἐπὶ ἀγρυπνίῃ σπασμὸς ἢ παραφροσύνη, κακόν. 21 Ἐπὶ ἰσχυρῷ σφυγμῷ ἐν τοῖσιν ἕλκεσιν αἱμοῤῥαγίη, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Poſt lateris dolores vitia pulmonum: poſt hæc inſania. Poſt magnos feruores corporis, neruorum rigor aut diſtentio. Vbi caput vulneratũ eſt, delirium. Vbi vigilia torſit, neruorum diſtentio. Vbi vehementer venæ ſupra vlcera mouentur, ſanguinis profluuium erit.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Ἐν πυρετῷ ξυνεχεῖ χωρὶς πόνου ἢ φλεγμονῆς ἢ ἄλλης περιφάσιος, ἀπόστασιν προσδέχεσθαι πόνου καὶ οἰδήματος, καὶ μᾶλλον ἐς τὰ κάτω χωρία. προσδέχεσθαι δὲ δεῖ τὰς ἀποστάσιας τοῖσιν ὑπὲρ τριάκοντα ἔτεα μᾶλλον, ὑποσκέπτεσθαι δὲ τούτοισι τὰς ἀποστάσιας, ἢν τὰς εἴκοσιν ἡμέρας πυρετὸς ὑπερβάλλῃ. τοῖσι δὲ πρεσβυτέροισιν ἧσσον γίνονται, καὶ πολλῷ χρόνῳ γενομένων τῶν πυρετῶν. οἱ δὲ διαλείποντες καὶ λαμβάνοντες πεπλανημένως, φθινοπώρου μάλιστα ἐς τεταρταῖον μεθίστανται.

CELS. lib.2.cap.7.

Nam ſi longæ febres ſine dolore & ſine manifeſta cauſa remanent, in aliquam partem id malum incumbit: in iunioribus tantúm: in ſenioribus ex eiuſmodi morbo quartana ferè naſcitur.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ἢν δὲ ὑπερβάλλῃ εἴκοσιν ἡμέρας ὅ,τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα [τὸ ἐν τῷ ὑποχονδρίῳ σκληρόν τε ἐὸν καὶ ἐπώδυνον] μὴ καθιστάμενον, εἰς διαπύησιν τρέπεται· γίνεται δὲ τουτέοισιν ἐν τῇ πρώτῃ περιόδῳ καὶ αἵματος ῥῆξις ἐκ τῶν ῥινῶν, καὶ κάρτα ὠφελέει. ἀλλ᾽ ἐπανερωτᾷν χρὴ εἰ τὴν κεφαλὴν ἀλγέουσιν ἢ ἀμβλυώττουσιν. ἢν γάρ τι τοιοῦτον εἴη, ἐνταῦθα ῥέποι. μᾶλλον δὲ τοῖσι νεωτέροισι πέντε καὶ τριήκοντα ἐτέων τὴν τοῦ αἵματος ῥῆξιν προσδέχεσθαι χρή. Τὰ δὲ μαλθακὰ τῶν οἰδημάτων καὶ ἀνώδυνα καὶ τῷ δακτύλῳ ὑπείκοντα, εἰ ὑπερβάλλοι ἑξήκοντα ἡμέρας, ὅ,τε πυρετὸς ἔχων καὶ τὸ οἴδημα μὴ καθίσταται, ἔμπυον ἔσεσθαι σημαίνει καὶ τοῦτο καὶ τὸ ἐν τῇ ἄλλῃ κοιλίῃ κατὰ ταὐτό.

CELS. lib.2.cap.7.

Eadem ſuppuratio fit ſi præcordia dura & dolentia ante vigeſimum diem hominem non ſuſtulerunt, neque ſanguis ex naribus fluxit, maximéque in adoleſcentibus: vtique ſi inter principia aut oculorum caligo aut capitis dolores fuerunt, ſed quum in inferioribus partibus aliquid abſcedit. At ſi præcordia tumorem mollem habent, neque habere intra ſexaginta dies deſinũt, hærétq; per omne id tempus febris, tum in ſuperioribus partibus fit abſceſſus.

PAVLO POST.

Τὰς δὲ ἀποστάσιας ἧσσον τὰ ἐν τῇ γαστρὶ οἰδήματα ποιέεται τῶν ἐν τοῖσιν ὑποχονδρίοισιν. ἥκιστα δὲ τὰ ὑποκάτω τοῦ ὀμφαλοῦ εἰς ἀποπύησιν τρέπεται.

IBIDEM CELSVS.

Quúmque omnis longus tumor ad ſuppurationem ferè ſpectet, magis eò tēdit is qui in præcordiis, quàm is qui in ventre eſt, is qui ſupra vmbilicum, quàm is qui infra eſt.

HIPPOC. ſect.4, Aphor.artic. 31.

Τοῖσι κοπιώδεσιν ἐν τοῖσι πυρετοῖσι, εἰς ἄρθρα καὶ περὶ τὰς γνάθους μάλιστα ἀποστάσιες γίνονται.

CELS. IBIDEM.

Si laſſitudinis etiam ſenſus in febre eſt, vel in maxillis vel in articulis aliquid abſcedit.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Ὁκόσοι δ᾽ αὖ οὖρα λεπτὰ καὶ ὠμὰ οὐρέουσι πουλὺν χρόνον, ἢν τἄλλα ὡς περιεσομένοισι σημεῖα ᾖ, τουτέοισιν ἀπόστασιν δεῖ προσδέχεσθαι ἐς τὰ κάτω τῶν φρενῶν χωρία.

CELS. IBIDEM.

Interdum quoque vrina tenuis & cruda ſic diu fertur vt alia ſalutaria ſigna ſint: ex eóque caſu plerunque infra tranſuerſum ſeptum, quod διάφραγμα Græci vocant, fit abſceſſus.

NON LONGE POST.

Ὁκόσα δὲ τῶν ἀλγημάτων ἐκ τουτέων τῶν χωρίων μὴ παύηται, μήτε πρὸς τὰς τῶν πτυέλων καθάρσιας, μήτε πρὸς τὴν τῆς κοιλίης ἐκκόπρωσιν, μήτε πρὸς τὰς φλεβοτομίας τε καὶ φαρμακείας καὶ διαίτας, εἰδέναι δεῖ ἐκπυήσοντα. Et aliquanto póſt. αἱ δὲ ἄλλαι ἐκπυήσιες ῥήγνυνται αἱ πλεῖσται, αἱ μὲν εἰκοσταῖαι, αἱ δὲ, τριηκοσταῖαι, αἱ δὲ, τεσσαρακονθήμεροι· αἱ δὲ, πρὸς τὰς ἑξήκοντα ἡμέρας ἀφικνέονται. ἐπισκέπτεσθαι δὲ χρὴ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐμπυήματος ἔσεσθαι, λογιζόμενον ἀπὸ τῆς ἡμέρης ἧς τὸ πρῶτον ὁ ἄνθρωπος ἐπύρεξεν, ἢ εἴ ποτε αὐτὸν πρῶτον ῥῖγος ἔλαβε· καὶ εἰ φαίη ἀντὶ τῆς ὀδύνης αὐτῷ βάρος γεγενῆσθαι ἐν τῷ τόπῳ ἐν ᾧ ἤλγεεν.

CELS. IBIDEM.

Dolor autem pulmonis ſi neque per ſputa, neque per cucurbitulas, neque per ſanguinis detractionem, neque per victus rationem finitus eſt, vomicas aliquas intus excitat, aut circa vigeſimũ diem, aut circa quadrageſimum, nõnunquam etiam circa ſexageſimum. Numerabimus autem ab eo die quo primùm febricitauit aliquis aut inhorruit aut grauitatem eius partis ſenſit.

PAVLO POST.

Εἰ δὲ εἴη τὸ ἐμπύημα ἐπὶ θάτερα μοῦνον, στρέφειν τε καὶ καταμανθάνειν χρὴ ἐπὶ τουτέοισι μή τι ἔχῃ ἄλγημα ἐν τῷ ἑτέρῳ πλευρῷ· καὶ ἢν θερμότερον ᾖ τὸ ἕτερον τοῦ ἑτέρου, κατακλινομένου ἐπὶ τὸ ὑγιαῖνον πλευρὸν, ἐρωτᾷν εἴ τι αὐτῷ δοκέει βάρυ ἐκκρέμασθαι ἐκ τοῦ ἄνωθεν. εἰ γὰρ εἴη τοῦτο, ἐπὶ θάτερόν ἐστι τὸ ἐμπύημα ἐπὶ ὁκοῖον ἂν πλευρὸν τὸ βάρος γίνηται. Τοὺς δὲ ξύμπαντας ἐμπύους γινώσκειν χρὴ τοῖσι δὴ τοῖς σημείοισι· πρῶτον μὲν εἰ ὁ πυρετὸς οὐκ ἀφίησιν, ἀλλὰ τὴν μὲν ἡμέρην λεπτὸς ἴσχει, τὴν δὲ νύκτα πλείων· καὶ ἱδρῶτες πολλοὶ ἐπιγίνονται, βῆχές τε θυμὸς ἐγγίνεται αὐτέοισι, καὶ ἀποπτύουσιν οὐδὲν ἄξιον λόγου. καὶ οἱ μὲν ὀφθαλμοὶ ἔγκοιλοι γίνονται, αἱ δὲ γνάθοι ἐρυθήματα ἴσχουσι· καὶ οἱ μὲν ὄνυχες τῶν χειρῶν γρυποῦνται, οἱ δὲ δάκτυλοι θερμαίνονται, καὶ μάλιστα ἄκροι· καὶ ἐν τοῖσι ποσὶν οἰδήματα γίνεται, καὶ σιτίων οὐκ ἐπιθυμέουσι, καὶ φλύκταιναι γίνονται ἀνὰ τὸ σῶμα. & mox, Ἢν μὲν ὁ πόνος ἐν ἀρχῇσι γίνηται, καὶ ἡ δύσπνοια καὶ ἡ βὴξ καὶ ὁ πτυελισμὸς διατείνῃ εἰς τὰς εἴκοσιν ἡμέρας ἔχων, προσδέχεσθαι τὴν ῥῆξιν, ἢ καὶ ἔτι πρόσθεν.

CELSVS IBIDEM.

Quod ſuppurat, ab ea parte quam afficit, dolorem inflammationémque concitat, ipſum calidius eſt: & ſi

in partem ſanam aliquis decubuit,onerare eam ex pondere aliquo videtur. Omnis etiã ſuppuratio quæ nondum oculis patet,ſic deprehendi poteſt: Si febris non dimittit, eáque interdiu leuior eſt, noctu increſcit: multus ſudor oritur:cupiditas tuſſiendi eſt & penè nihil in tuſſi excreatur:oculi caui ſunt,malæ rubent, venæ ſub lingua inalbeſcunt,in manibus fiũt adunci vngues:digiti,maximéque ſummi, pallent: in pedibus tumores ſunt,ſpiritus difficilius trahitur , cibi faſtidiũ eſt, puſtulæ toto corpore oriuntur. Quodſi protinus initiò dolor & tuſſis fuit & ſpiritus difficultas, vomica vel ante vel circa vigeſimum diem erumpet.

ΚΩΑΚ. ΠΡΟΓΝΩΣ.

Καὶ γὰρ οἱ ἀπ' αὐτέων [κυστίων] πόνοι, ἱκανοὶ ἀνελεῖν· καὶ κοιλίαι τουτέοισιν οὐ πάνυ διαχωρέουσι. λύει δὲ τούτοις οὖρον πυῶδες ἐλθὸν, λευκὴν καὶ λείην ἔχον ὑπόστασιν.

CELS. lib.2.cap.8.

Ex veſica dolente ſi purulenta vrina proceſſit,inque ea læue & album ſubſedit,metum detrahit.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Εστι δὲ τὰ μὲν ἀγαθὰ, τὸ δὲ ῥηϊδίως φέρειν τὸ νόσημα, εὔπνουν εἶναι, τῆς ὀδύνης ἀπηλλάχθαι, τό, τε πτύελον ῥηϊδίως ἀναβήσσειν. & aliquanto antè. αἵματι δὲ ξυμμεμιγμένον μὴ πολλῷ πτύελον ξανθὸν ἐν τοῖσι περιπλευμονικοῖσιν, ἐν ἀρχῇ μὲν τῆς νούσου πτυόμενον περιεστηκὸς, καὶ κάρτα ὠφελέει· ἑβδομαίῳ δὲ ἐόντι καὶ παλαιοτέρῳ, ἧσσον ἀσφαλές.

CELS. IBIDEM.

In pulmonis morbo ſi ſputo ipſe leuatur dolor, quanuis id purulentum eſt,tamen æger facilè ſpirat, facilè exereat, morbum ipſum non difficulter fert: poteſt ei ſecunda valetudo contingere. Neque inter initia terreri conuenit ſi protinus ſputũ miſtum eſt ruffo & ſanguine,dummodo ſtatim ſedetur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.15.

Οκόσοι ἐκ πλευρίτιδος ἔμπυοι γίνονται, ἢν ἀνακαθαρθῶσιν ἐν τεσσαράκοντα ἡμέρῃσιν ἀφ' ἧς ἂν ἡ ῥῆξις γένηται, παύονται.

CELS. IBIDEM.

Laterum dolores, ſuppuratione facta, deinde intra quadrageſimum diem purgata,finiuntur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.45.

Οκόσοι τὸ ἧπαρ διάπυοι καίονται, ἢν μὲν τὸ πύον καθαρὸν ῥυῇ καὶ λευκὸν, περιγίνονται. ἐν χιτῶνι γὰρ τὸ πύον τουτέοισίν ἐστιν.

CELS. IBIDEM.

Si in iocinere vomica eſt & ex ea fertur pus purum & album,ſalus ei facilis.id enim malum in tunica eſt.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Τα δὲ διαπυήματα ὧδε δεῖ σκέπτεσθαι τὰ ἐντεῦθεν. ὁκόσα μὲν ἔξω τρέπεται, ἄριστά ἐστι μικρά τε ἐόντα καὶ ὡς μάλιστα ἐκκλίνοντα καὶ ἐς ὀξὺ ἀποκυρτούμενα. ὁκόσα δὲ εἴσω ῥήγνυται, ἄριστά ἐστιν ἃ μηδὲν τῷ ἔξω χωρίῳ ἐπικοινωνέει, ἀλλ' ἐστὶ περιεσταλμένα τε καὶ ἀνώδυνα, καὶ πᾶν τὸ ἔξω χωρίον ὁμόχροον φαίνεται.

CELS. IBIDEM.

Ex ſuppurationibus verò hæ tolerabiles ſunt quæ in exteriorem partem feruntur & acuuntur. Et ex his quæ intus procedunt,hæ leuiores quæ cõtra ſe cutem non afficiunt, eámque & ſine dolore eſſe & eiuſdem coloris cuius reliquæ partes ſunt,ſinunt eſſe.

ALIQVANTO POST.

Περιγίνονται δὲ τουτέων μάλιστα μὲν οὓς ἂν ἀφῇ ὁ πυρετὸς αὐθημερὸν μετὰ τὴν ῥῆξιν, καὶ σιτίων ταχέως ἐπιθυμοῦσιν, καὶ δίψης ἀπηλλαγμένοι ἔωσι, καὶ ἡ γαστὴρ σμικρά τε καὶ ξυνεστηκότα ὑποχωρέει· καὶ τὸ πύον λευκόν τε καὶ λεῖον καὶ ὁμόχροον ᾖ καὶ φλέγματος ἀπηλλαγμένον.

CELS. IBIDEM.

Pus quoque quacunque parte erumpit, ſi eſt læúe, album & vnius coloris,ſine vllo metu eſt, & quo effuſo febris protinus conquieuit,deſierúntque vrgere cibi faſtidium & potionis deſiderium.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic. 7.

Τα ἐπιληπτικὰ ὁκόσοισι πρὸ τῆς ἥβης γίνεται, μετάστασιν ἴσχει. & περιῤῥητ. 2, Τὰ γὰρ ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τούτων χαλεπώτατα· ἔπειτα ἀπὸ τοῦ πλευροῦ. τὰ δὲ ἀπὸ τῶν χειρῶν τε καὶ τῶν ποδῶν, μάλιστα οἷά τε ἐξυγιαίνεσθαι.

CELSVS lib.2,cap.8.

Item morbus comitialis ante pubertatem ortus,nõ ægrè finitur:& in quo ab vna parte corporis venientis acceſſionis ſenſus incipit,optimum eſt à manibus pedibúſve initium fieri:deinde à lateribus,peſſimum inter hæc à capite.

ΠΡΟΡΡΗΤ. 2.

Αἱ δὲ ἄλλαι διαῤῥοιαι ὅσαι ἄνευ πυρετῶν, καὶ ὀλιγοχρόνιοί τε καὶ ἀνώδεες.

CELS. IBIDEM.

Ipſa autem deiectio ſine vlla noxa eſt quæ ſine febre eſt,ſi celeriter deſinit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.17.

Οφθαλμιῶντι, ὑπὸ διαῤῥοίης ληφθῆναι, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Omniſque deiectio lippienti prodeſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,art.21.

Τοῖσι μαινομένοισι κιρσῶν ἢ αἱμοῤῥοΐδων ἐπιγινομένων, τῆς μανίης λύσις.

CELS. IBIDEM.

At varix ortus,vel per ora venarum ſubita profuſio ſanguinis,[vel tormina,]inſaniam tollit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6,artic.14.

Υπὸ διαῤῥοίας ἐχομένῳ μακρῆς, ἀπὸ αὐτομάτου ἔμετος ἐπιγινόμενος, λύει τὴν διαῤῥοίαν.

CELS. IBIDEM.

Longas deiectiones ſupprimit vomitus.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.31.

Γυναικὶ αἷμα ἐμεούσῃ, τῶν καταμηνίων ῥαγέντων, λύσις.

CELS. IBIDEM.

Mulier ſanguinem vomens,profuſis menſtruis, liberatur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.32.

Γυναικὶ τῶν καταμηνίων ἐκλιπόντων, αἷμα ἐκ τῶν ῥινῶν ῥυῆναι, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Quæ menſtruis non purgatur,ſi ſanguinem ex naribus fudit,omni periculo vacat.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.34.

Γυναικὶ ὑπὸ ὑστερικῶν ὀχλουμένῃ ἢ δυστοκούσῃ, πταρμὸς ἐπιγινόμενος, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Quæ locis laborat, aut difficulter partum edit,ſternutamento leuatur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2,artic.25.

Οἱ θερινοὶ τεταρταῖοι τὰ πολλὰ γίνονται βραχέες.

CELS. IBIDEM.

Æſtiua quartana ferè breuis eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.47.

Τοῖσι σπληνώδεσι δυσεντερίη ἐπιγινομένη, ἀγαθόν.

CELS. IBIDEM.

Leinoſis bono tormina ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.40.

Οκόσοισι περὶ τὸ ὑποχόνδριον πόνοι γίνονται ἄτερ φλεγμονῆς, τουτέοισι πυρετὸς ἐπιγινόμενος λύει τὸν πόνον.

CELSVS IBIDEM.

Nam & præcordiorum dolores, ſi ſine inflammatione ſunt, [febris] finit.

HIPPOCR. Aphor. ſect. 4, artic.57.

Υπὸ καύσου ἐχομένῳ ἐπιγινομένου ῥίγεος, λύσις.

CELSVS IBIDEM.

Febrem autem ardentem (quam Græci καῦσον vocant) ſubitus horror exoluit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.59.

Οκόσοισιν αὖ ἐν τοῖσι πυρετοῖσι τὰ ὦτα κωφωθῇ, αἷμα ἐκ ῥινῶν ῥυὲν, ἢ κοιλίη ἐκταραχθεῖσα, λύει τὸ νούσημα.

CELS. IBIDEM.

Si in febre aures obtuſæ ſunt, ſi ſanguis è naribus fluxit, aut venter reſolutus eſt, illud malum definit ex toto.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.18.

Οκόσοισι χολώδεα τὰ διαχωρήματα, κωφώσιος γινομένης παύεται.

CELS. IBIDEM.

Nihil plus aduerſus ſurditatē ꝗ bilioſa aluus poteſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.16.

Επὶ πύου πτύσει, φθίσις καὶ ῥύσις· ἐπὴν δὲ σίελον ἴσχεται, ἀποθνήσκουσιν.

CELS. IBIDEM.

Item pus expuiſſe in hoc morbo, deinde ex toto ſpuere deſiiſſe, mortiferum eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.50.

Οκόσοισι ὑγιαίνουσιν ὀδύναι γίνονται ἐξαίφνης ἐν τῇ κεφαλῇ, καὶ παραχρῆμα ἄφωνοι κεῖνται καὶ ῥέγχουσιν, ἀπόλλυνται ἐν ἑπτὰ ἡμέρῃσιν, ἢν μὴ πυρετὸς ἐπιλάβῃ. 51 Σκοπεῖν δὲ χρὴ καὶ τὰς ὑποφάσιας τῶν ὀφθαλμῶν ἐν τοῖσιν ὕπνοισιν. ἢν γάρ τι ὑποφαίνηται ξυμβαλλομένων τῶν βλεφάρων τοῦ λευκοῦ μὴ ἐκ διαῤῥοίης ἐόντι ἢ ἐκ φαρμακοποσίης, φλαῦρον τὸ σημεῖον καὶ θανατῶδες σφόδρα.

CELS. IBIDEM.

Cui verò ſano ſubitus dolor capitis ortus eſt, dein ſomnus oppreſſerit, ſic vt ſtertat neque expergiſcatur, intra ſeptimū diem pereūdum eſt: magis ſi eum aluus cita non anteceſſerit, ſi palpebræ dormientis non coeunt, ſi oculorum album apparet. Quos tamen ita mors ſequitur, ſi id malum non eſt febre diſcuſſum.

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚ.

Οἱ δὲ ὕδρωπες οἱ ἐκ τῶν ὀξέων νουσημάτων, πάντες κακοί.

CELS. IBIDEM.

At aqua inter cutem ſi ex acuto morbo cœpit, ad ſanitatem rarò perducitur.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.34.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι βὴξ ἐπιγινομένη, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Æquè in ea [aqua inter cutem] quoque tuſſis ſpem tollit.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.7.

Οκόσοισι δὲ πέντε καὶ εἴκοσιν ἐτέων γίνεται [τὰ ἐπιληπτικά,] τουτέοισι τὰ πολλὰ ξυναποθνήσκει.

CELS. IBIDEM.

Morbus quoque comitialis poſt annum quintum & vigeſimum ortus, ægrè curatur.

HIPPOCR. Aphor. ſect.4, artic.24.

Δυσεντερίη ἢν ἀπὸ χολῆς μελαίνης ἄρξηται, θανάσιμον.

CELS. IBIDEM.

Quinetiam tormina ab atra bile orſa, mortifera ſunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect. 6, artic.54.

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

CELS. IBIDEM.

Omnique reſolutioni neruorum non idonea tempora ſunt hyems & autumnus.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.36.

Γυναικὶ ἐν γαστρὶ ἐχούσῃ ἢν οἱ μαστοὶ ἐξαίφνης ἰσχνοὶ γένωνται, ἐκτιτρώσκει.

CELS. IBIDEM.

Mulieri grauidæ ſi ſubitò mammæ emacruerunt, abortus periculum eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5, artic.38.

Ην γυνὴ μὴ κύουσα, μηδὲ τετοκυῖα, γάλα ἔχῃ, ταύτῃ τὰ καταμήνια ἐκλέλοιπε.

CELS. IBIDEM.

Quæ neque peperit neque grauida eſt, ſi lac habet, à menſtruis defecta eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.7, artic.9.

Επὶ αἵματος ῥύσει παραφροσύνη ἢ καὶ σπασμὸς, κακόν.

CELS. IBIDEM.

Si ſanguis profluxerit, deinde ſequuta eſt dementia cum diſtentione neruorum, periculum mortis eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.2 artic.43.

Τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μηδέπω δὲ τεθνηκότων, οὐκ ἀναφέρουσιν οἷσιν ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα.

CELS. IBIDEM.

Neque is ad vitam redit, qui ex ſuſpendio ſpumante ore detractus eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.21.

Υποχωρήματα μέλανα οἱονεὶ αἷμα μέλαν ἀπ' αὐτομάτου ἰόντα καὶ ξὺν πυρετῷ καὶ ἄνευ πυρετοῦ, κάκιστα.

CELS. IBIDEM.

Aluus nigra ſanguini atro ſimilis repentina, ſiue cum febre ſiue etiam ſine hac, pernicioſa eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.1, artic.16.

Αἱ ὑγραὶ δίαιται πᾶσι τοῖσι πυρεταίνουσι ξυμφέρουσι.

CELS. lib.3, cap.6.

Cibus autē febricitātibus humidus eſt aptiſſimus.

HIPPOCR. Aphor.ſect.4, artic.53.

Οκόσοισι ἐπὶ πολὺ βῆχες ξηραὶ βραχέα ἐρεθίζουσαι ἐν πυρετοῖσι καυσώδεσιν, οὐ πάνυ διψώδεές εἰσι.

CELS. lib.5, cap.7.

Si quis autem in huiuſmodi febre leuiter tuſſit, is neque vehementi ſiti conflictatur, neque &c.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.52.

Αἱ παραφροσύναι, αἱ μὲν μετὰ γέλωτος γινόμεναι, ἀσφαλέστεραι· αἱ δὲ μετὰ σπουδῆς, ἐπισφαλέστεραι.

CELS. lib.3, cap.18.

Neque ignorare oportet leuiorem eſſe morbū cum riſu, quàm ſeriò inſanientium.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.8.

Τοῖσιν ὑδρωπικοῖσι τὰ γινόμενα ἐν τῷ σώματι, οὐ ῥᾳδίως ὑγιάζονται.

CELS. cap. 21.

Ob quam ne vlcera quidem in his ægris [hydropicis] facilè ſaneſcunt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.5,artic.11.

Τὸ πτύσμα ὅσπερ ἂν ἀποβήσσωσι, βαρὺ ὄζῃ ἐπὶ τοὺς ἄνθρακας ἐπιχεόμενον.

CELS. lib.3,cap22.

Quicquid excreatum eſt, ſi in ignē impoſitum eſt, mali odoris eſt.

HIPPOCR. Aphor.ſect.6, artic.27.

Εὐνοῦχοι οὐ ποδαγριῶσιν. 28 Γυνὴ οὐ ποδαγριᾷ, ἢν μὴ τὰ καταμήνια αὐτέῃ ἐκλίπῃ. 29 Παῖς οὐ ποδαγριᾷ πρὸ τοῦ ἀφροδισιασμοῦ.

CELS. lib. 4, cap. 24.

Ea [articulorum vitia]rarò vel caſtratos vel pueros ante fœminæ coitum,vel mulieres, niſi quibus menſtrua ſuppreſſa ſunt,tentant.

HIPPOCR. Aph.ſect.6, art.54.

Τὰ ποδαγρικὰ τοῦ ἦρος καὶ τοῦ φθινοπώρου κινέεται ὡς ἐπὶ τὸ πολύ.

CELS. lib.4, cap.24.

Quod [vt reuertatur dolor podagricus]ferè vere au tumnóve fieri ſolet.

HIPPOCR. Aph.ſect.6, art.17.

Κύστιν διακοπέντι, ἢ ἐγκέφαλον, ἢ καρδίην, ἢ φρένας, ἢ τῶν ἐντέρων τι τῶν λεπτῶν, ἢ κοιλίην, ἢ ἧπαρ, θανατῶδες.

CELS. lib.5, cap.26.

Seruari non poteſt cui baſis cerebri,cui cor, cui ſtomachus,cui iecinoris portæ,cui in ſpina medulla percuſſa eſt,cuíque aut pulmo medius, aut ieiunum aut tenuius inteſtinum,aut ventriculus aut renes vulnerati ſunt.

Cætera in aliud tempus propter alias occupationes reijcienda nobis fuerunt.

Hæc inter colligendum indicem animaduerſa fuerunt menda. Præter cæteros autem locos in quibus alia noſtros oculos fallere potuerunt, ſunt etiam non pauci qui & nobis ipſis ſuſpecti fuerunt,atque adeo multum nos torſerunt, ſed eos ex coniectura emendare partim non potuimus, partim auſi non ſumus.

Ægin.columna 634,lin.42, νάρθηκος   Caſſ.col.761,l.1, oſſium fulturam impl.   Et ibidem lin.vlt. iis qui integra conſt.   Et col.765,lin.50,ſpiritui anim.   Orib.col.159,l.11, Ad plinth.   Et col.164,l.52, Alæ autem   Et col.427,l.6, neurodes   Et col.446, l. 4,cnicion   Et col.447, l.57, ſunt qui leucacantham   Et col.490, l.44, Acanthii r.   Et à col.542, corrige numeri ſeriem vſque ad 554.   Et col.598,l.19, ex callo obd.   Et col.611,l.29, ſugillata & t.   Sext.phil.col.684,l.3,tolle lineam illam, Gabriele Humelbergio Rauenſpurgenſi medico interprete.   Aet.col. 58,l.9,albi cham.   Et col.537,l.53,ipnoterium inſcr.   Et col.574,l.73 ,circa decimumqu.   Philar.col.847,l.71, eſt & citatus & Act.col.17,l.69,elicientium   Et col.100,l.37, vrinæ, vid.   Et col.121, l. 15, præuidentia ex conſ.   Et col.137,l.9,capeſſendæ   Et col.158.l.1, ſolos dyſpnoicos an.   Et col.162,l.13,à Græc.   Et col.173,l.14, cum affecto ſit   Et col. 193,l.26, ſeroſiue   Et col.216, l.49, μελαγχολίαν   Et col.227, l.6, Polyidæ   Et col.261,l.79, eroſum,d.   Et col.267,l.38, blatti byzantis,ſ.   Et col.268,l.7, Illinctus adu.   Et col.280,l.34,ad intinctum   Et col.283, l.73, qui facinoribus   Et col. 287,l.12, chamelææ   Et col.294, l.44, ſuber non m.   Et col.306, l.64, ξηροκολλύρια   Et col.315,l.8, dolentem   Et 319, l.60, In epinyctidibus v. Myr.col.412,l.4, Zoarchia.   Alicubi reperies in vna eadémque pagina, ruſci, &, ſcorpidii, pro quibus legendum bruſci, &, ſcorpidis.   Celſ.col.91,l.19, ferè Græci   Et col.171,l.5, χοινίκιον.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI

De cauſis & ſignis acutorum morborum Liber I,

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

PRIMI LIBRI CAPITA, EX QVIBVS prima quatuor perierunt.

De phrenitide,	Cap.I.	De tetano ſeu rigore,	Cap.VI.
De lethargo, ſeu veterno,	Cap.II.	De angina,	Cap.VII.
De tabe,	Cap.III.	De affectibus columellæ,	Cap.VIII.
De apoplexia,	Cap.IIII.	De tonſillarum vlceribus,	Cap.IX.
De acceſſione morbi comitialis,	Cap.V.	De pleuritide,	Cap.X.

DE ACCESSIONE MORBI COMITIALIS, Cap.V, carens principio.

⁂ hebetudines, vertigines, tendonũ grauitates, venarum colli repletiones & diſtenſiones: nauſea frequentius quidem à cibis, non minimè tamen & ab inedia, puſilla quædam nauſea ſequitur, & vberior pituitæ fit vomitus: paucis aſſumptis cibis faſtidiunt, & crudi ſunt, flatibus replentur, præcordia elata habent. Hæc ſanè perpetuò comitantur. Quũ verò acceſsio appropinquat, ſplendores quidam purpurei, aut nigri, aut omnes vnà permixti ob oculos in orbem verſantur ac diſcurrunt, vt in cælo iris prætenta eſſe videatur: aures ſonant, fœdum odorẽ ſentiunt, iracundi fiunt, bilis præter rationẽ accenditur. *Quibuſdã igitur cõcidendi cauſa, angor animi fuit: aliqui intẽtè fluminis decurſum, aut rotam quæ circunuoluitur, aut turbinem qui in orbem agitur, cõſpicati, alios autem rerum graueolentia, vt gagatis lapis odoratus, proſtrauit. his vtique in capite vitium inhæſit, atque inde noxam inferens ortum habet. Nonnullos verò & corripit à neruis procul à capite poſitis incipiens, quicunque principium in conſenſum affectus inducunt. Itaque magni manuum aut pedum digiti conuelluntur: vnde & dolor & ſtupor & tremor ſequuntur. atque hæc in caput impetũ faciunt, ſi & malum ſurrepẽs caput inuaſit. His porro fragor quidam redditur perinde acſi ab ligno aut lapide verberentur: quúmque ab humo ſurrexerunt, quædam tanquam ſi ex inſidiis vapulaſſent, commemorant. Hoc ſanè pacto illi quibus primò id malũ incidit, decipiũtur. Quibus verò familiare & conſuetum eſt, ſimul atque morbus in digitum impetum dedit, aut alicunde exortũ eſt, *vſitatos, qui adſunt, adiutores inclamant, futurámque ab experimento calamitatem proſpiciunt: obſecrant quoque vt membra vnde oritur, conſtringant, reflectant, dirigant. quinetiam ipſimet ſibiipſis affecta membra, tanquã inde morbum eximentes, trahunt vellúntque: atque ita ſibimet auxiliantes, nonnunquam & nos ad ægritudinis notitiam impulerunt. Nonnullos vtique ceu inuadente fera pauor corripuit, aut adumbrationis opinio inceſsit, atque ita prociderunt. At in ipſo morbi inſultu ſenſibus captus homo iacet: manus ipſi neruorum diſtentione cõuelluntur: crura verò non ſolùm diſtracta ſunt, ſed etiam huc atque illuc à tendonibus proiiciuntur. Id genus calamitas iugulatis tauris haud abſimilis eſt: ceruix incuruatur, caput variè diſtorquetur. ſiquidẽ nonnunquam pronum ceu arcus inflectitur, quandó pectori maxilla adhæreſcit: nonnunquam verò in ſcapulas refringitur, veluti iis qui per vim crinibus trahũtur, vſu venit: quando modò in hanc, modò in illam partem ad humeros admouetur. Sic laborantes, magno hiatu os aperiunt: id ſiccum habent, linguam prælongam, vt periculum ſit ne aut magno vulnere ſaucietur, aut penitus abſcindatur. Interdum conuulſione dentes inter ſe colliduntur: oculi inuerſi ſunt: palpebræ cum palpitatione frequenter dehiſcunt. quòd ſiquando conniuêre velint, palpebræ nõ committuntur, ſed alba oculorum cernuntur, ac ſubapparent. Supercilia nonnunquam (vt iis qui ad iram concitantur) in glabellam attrahuntur: nonnunquam ad tempora vehementer admodum reuelluntur, vt cutis circa frontem valde prætenta ſit, atque in ſuperciliorum medio rugæ euanuerint. Malæ rubentes palpitant: labia interdum quidem in acu-

A tum clauduntur, interdum verò ad obliqua dilatantur, quando in ridentis ſpeciem dentibus circuntenduntur. Malæ rubent quidem; ſed quũ morbus increuit, & faciei liuor accedit: Ceruicis vaſa diſtenduntur: vox, vt in ſtrangulatu, aufertur: etiamſi vehementer inclames, non ſentiunt. Eorum vox nihil niſi gemitus & ſuſpirium eſt: reſpiratio verò ſuffocatio quædam eſt, veluti in iis qui laqueo ſtrangulantur. Inter initia, arteriarum motus vehementes ſunt, & celeres, & parui: in fine verò magni, tardi, & languentes, in vniuerſum autem, ordine carentes. Pe-

B nis quoque arrectio ſequitur. Hæc vtique circa acceſsionis finẽ patiuntur. At vbi ad mali remiſsionẽ perueniunt, tunc ſponte vrinam reddunt, aluus fluit: nonnullis etiam, adſtrictis compreſsiſque vaſculis genitura excernitur. id verò & dolore irritante, & humiditate erumpẽte accidere poteſt: ſiquidem & iſtis neruorũ dolores fiunt. Ad hæc os vehementer humidum habent, pituitam multam, craſſam & frigidam: eam ſi trahas, in longum veluti filum multitudinem ipſius deduces. Porro temporis longitudine & laboris vehementia, quæ intra pectus ſunt, feruẽt:

C ſpiritus verò intus coercitus omnia concutit: eorundem quoque & conuulſio & perturbatio ſequitur. Inter reſpirandum præterea humores & os & nares inundant, ſpiritus cum humore effertur. Quum præcedens verò ſtrangulatio remittit, omnia item remittere videntur. Quinetiam, vt magnis procellis concitatum mare, ſpumam ore profundunt: quando & tanquã iamdudum expulſo morbo reſipiſcunt, & reſurgunt. Cæterùm quũ à morbo quieſcunt, ab initio membris ſegnes ſunt, capitis grauitate premuntur: diſſoluti ſunt, languidi, pallentes, conſterna-

D ti animo: ob laſsitudinem morbíque verecundiam contriſtantur.

DE TETANO SEV RIGORE, CAP. VI.

Tetani, muſculorum qui in maxillis ſunt & tendonum diſtentiones ſunt, dolorem quidem magnum inferentes, celerrimè verò necantes, haud facilè quoque ſanabiles. At noxæ ab hoc malo cum omni corpore communicantur. omnia enim cum principiorum vitiis conſentiunt. Species verò conuulſionis tres ſunt, quũ rectum corpus riget, aut retrorſum flectitur, aut prorſum verſus

E incuruatur. Recto quidem corpore, τέτανος dicitur, quũ neutram in partem detortus homo atque inflexilis contentus eſt. At conuulſiones, quæ retorſum aut in priorem partem fiunt, à tentione & loco nomenclaturã accipiũt. Nam in auerſam partem ægrotantis reclinationem, ὀπισθότονον vocamus, neruis qui eo loci ſunt, malè affectis: ἐμπροσθότονον autem, ſi in priorem partem homo deflectitur, neruis anterius poſitis laborantibus. τόνος enim neruorum tentioníſque vocabulum eſt. Cauſæ autẽ iſtorum infinitæ ſunt. nam ob vulnera fieri ſolent, membra-

F na, aut muſculis, aut neruis punctis, ex quo plerunque moriuntur. à vulnere enim cõuulſio, lethalis eſt. Conuellitur autem & ex aborſu mulier, verùm & hæc raro admodum euadit: & ab aliquo vehemẽti ceruicis ictu nonnulli conuelluntur: & frigus aſperrimum horum vitiorum cauſa eſſe poteſt. Quapropter hyẽs omniũ maximè horũ vitiorum ferax eſt: ſecũdo loco ver & autũnus æſtas autem minimè, niſi vulnus præceſſerit, aut peregrini morbi graſſentur in vulgus. Mulieres ſanè magis quàm viri, neruorum diſtentione tentãtur: frigidæ enim ſunt, verùm ipſæ

frequentius liberantur,quoniam humidæ ſunt.Quantum ad ætates attinet, pueri aſsiduè hoc morbo vexantur: ſed non admodum pereunt,quòd illis vſitatũ & familiare id vitiũ ſit. Iuuenes autẽ rarius quàm pueri id patiũtur: ſed crebrius intereũt.viri minimé. At ſenes inter omnes magis & eo vitio corripiuntur,& eo necãtur.In cauſa eſt frigiditas & ariditas ſenectæ,*& mortis natura .Cæterùm ſi frigiditas cum humido coniungatur , minus noxiæ ſunt cõuulſiones,minúſque ab ipſis diſcrimẽ impendet. Affectum hũc iſta comitãtur:*Omnes ſubitò atque affatim corripit labor,& intẽtio tendonũ adeſt, & dorſi,& muſculorum qui in maxillis & pectore ſunt.inferiorẽ enim maxillam ſuperiori annectunt , adeo vt neque vectibus aut *cuneis facilè diduci poſsint. Quòd ſi * quis vi dentes diducens,humorem inſtillauerit,non *demittunt,ſed effundunt,aut ore continent,in naréſve retrudunt.Iſthmus enim ſimul inhæreſcit,ac tonſillæ duræ atque intẽtæ eius quod deuoratur impreſsioni nó cedunt.Facies eſt rubida, variegata,oculi ferme rigentes, qui vix circumuoluãtur: ſtrangulatio vehemens, ſpiratio vitioſa,manuũ crurúmque diſtentio,muſculi palpitãtes,facies variis modis diſtorta: buccæ & labia tremũt,maxillæ quatiuntur,dentes ſtrident.in alio verò quodam & aures mouebãtur. * Ego ſanè vidi & miratus fui , lotium ſupprimi vſque ad inſignem meiẽdi difficultatẽ,aut ſponte effundi quum veſica premeretur. Hæc vtique omnibus cõuulſionis generibus communia. Propria verò cuiuſque hæc ſunt: Tetani quidem,in rectũ totius diſtentio,nullam prorſus in partẽ detorta neque declinans : recta quoque ſunt crura & manus. Ὀπισθότονος verò retrorſum incuruat hominem , vt reflexum caput inter ſcapulas locetur.Guttur extat:maxilla inferior plerunque dehiſcit,& raró cum ſuperiore committitur.In reſpirãdo ſtertunt,venter & pectus prominẽt, lotium his minus cõtineri poteſt : abdomen intentũ eſt, &,ſi percutias,reſonans. manus retrorſum extenſione detorquẽtur:*crura inflectuntur:*econtrario poplites vitioſe curuantur. At ſi in priorẽ partẽ contrahuntur,conuexa quidem his terga ſunt æqualiter cũ parte pectori oppoſita,quam *μετάφρενον* Græci appellant , coxendicibus extra pulſis:dorſum totum rectũ eſt: vertex capútque in pectus vergunt : mentum oſsibus pectoris affigitur, manus conſertæ ſunt & cohærẽtes: crura extẽta.Dolores omniũ atroces, vox omnium flebilis. ſuſpirant autem muſſantes profundius. Si pectus & ſpiritum morbus occupauerit,facilè migrant è vita : bonum quidem ægrotanti quòd laboribus,diſtortione, turpitudinéque liberatur : præſentibus quoque hominibus minus triſte, ſeu filius , ſeu pater ſit. Verùm ſi in vita adhuc perdurẽt,ſpiritu licet vitiato, nihilominus permanẽte, prorſum verſus nõ arcus modò inſtar, verùm & orbis incuruantur, vt caput genibus annexum habeant , cruráque ac terga in priorem partẽ refracta ſint : adeo vt genu articulus in poplitem depulſus eſſe videatur . Inhumana calamitas,iniucundus aſpectus, triſte intuenti ſpectaculum, & malum inſanabile : ob inuerſionem autẽ,vel ab amicisſimis hominibus nõ agnoſcuntur. Votũ quoque illis qui adſunt,prius impium,nũc honeſtum efficitur,ægrum vita defungi,quò vnà cum vita doloribus & acerbis malis liberetur . Quinetiã neque medicus præſens atque aſpiciẽs, ad vitam, aut ad doloris leuamen,aut ad figuræ emendationẽ quicquam opis adferre poteſt . nam ſi membra dirigere velit, viuentẽ ſanè hominem diſtraxerit diſcerpſeritque.Igitur victis à morbo nihil vltra ſubueniens, cõtriſtatur duntaxat.hæc verò eſt medici magna infelicitas.

DE ANGINA, CAP. VII.

ANgina peracutus affectus eſt. ſpiritus enim compreſſio eſt . Duæ verò eius ſpecies ſunt.aut enim inſtrumentorum ſpirandi phlegmone eſt, aut ſolius ſpiritus in ſeipſo cauſam habentis affectus. Inſtrumentorum quidẽ, tonſillarum,epiglottidis,faucium,columellæ,ſummæ arteriæ.quòd ſi depaſcitur phlegmone,etiam linguæ & maxillarũ interius : quũ ob phlegmones excellentẽ magnitudinem,linguã extra dentes proferunt. oris enim cauernam implet , & ipſius quod abundat, extra dentes exeritur.hoc malum *συνάγχη,angina Latinè*,& *κυνάγχη,id eſt canina angina*, nominatur . aut quoniam huiuſmodi animalia A aſsiduè hoc malo vexantur,aut quòd etiam ſana linguam exerere conſueuerunt. Alteri autem generi contraria eueniũt, inſtrumentorũ collapſio, *gracilitas maior q̃ pro cuiuſq; natura,& ſtrãgulatio vehemẽs : vt ipſiſmet in pectore latẽtioribúſq; partibus circũ cor atq; pulmones abdita eſſe inflãmatio videatur.Συνάγχην hac appellamus, quaſi *συνθλίβουσαν ἔνδον καὶ ἄγχουσαν.i.interius uergentem & angentem*. Ego verò exiſtimo ipſius ſolius ſpiritus id vitiũ eſſe,praua conuerſione ad calidiſsimum,ſiccisſimúmque conuerſi,nulla corporis parte inflammatione laborante. B Id autem mirandum nõ eſt.nam in * Charonæis ſtrãgulatus citra vllum corporis affectum acutiſsimi contingũt. immò vel vnica inſpiratione,prius quàm corpus aliquod maleficium cótrahat,homines moriuntur. Quinetiam & à rabido cane,qui in faciem,dum ſpiritus adducitur,tantummodo inſpirauerit,& nullo pacto momorderit,in rabiem homo agitur . Talẽ igitur reſpirationis mutationem interius fieri,haud eſt ex iis quæ fieri nequeãt: quandoquidem & alia infinita eorũ quæ in homine ſunt, eandem ſpeciem cũ exterioribus cauſis obtinent. ſucci per- C dentes intra corpus ſunt & exterius morbi quoq; medicamentis pernicioſis aſsimiles: & à medicamẽtis talia vomunt qualia ob febres vomere ſolent. Quocirca neque à ratione alienum eſt , in peſtilentia quæ Athenas afflixit, nonnullos exiſtimaſſe in puteos Piræi à Peloponnẽſibus venena fuiſſe coniecta. homines enim peſtilentis morbi cum lethalibus medicamẽtis ſimilitudinem ignorabãt.

Adeſt ſanè laborantibus canis angina,tonſillarum,faucium,totius oris inflammatio : lingua extra dẽtes & labia prominens: ſaliua effunditur:pituita craſsiſsima ac frigi- D da defluit,facies rubicunda & inflata eſt: oculi exerti,patentes,valde rubent:potus in nares refunditur: dolores acerbi ſunt, ſed ſtrangulatione vexati,eos obſcurius ſentiunt:pectus & cor ardẽt : frigidi aeris deſiderium adeſt,& admodum exiguum inſpirant, eouſque donec demũ intercluſo ad pectus aeris tranſitu ſtrangulentur . Nempe quibuſdam cũ pulmone vitium facilè communicatur:hi verò permutatione moriuntur . febres ignauæ oriuntur, molles,nihil proficientes.At ſi alicui in bonum res vertitur,abſceſſus ſecundum aurẽ hinc atque inde exterius aut E interius in tonſillis fiunt.Quòd ſi cũ torpore nõ admodũ tardè fiant,euadunt quidẽ, ſed cũ dolore atque diſcrimine:ſin autem morbo in abſceſſum mutato tumor maior ſubeſt,in acutũ abſceſſu inſurgente , repentè ſtrangulantur.Hæ ſunt planè caninæ anginæ ſpecies. Anginam autẽ collapſio,gracilitas,pallor comitantur,oculi caui,interius demerſi,fauces & gurgulio retracti,tonſillæ multo magis ſubſidentes,vociſque priuatio. Huiuſce ſpeciei ſtrangulatus longè quàm prioris violentior : quippe,quũ in pecto- F re malum ſit vbi ſpirandi initiũ ponitur,eodem die moriũtur, qui *celerrime,nonnunquam & antequam medicũ accerſiuerint:nonnulli & accerſito medico nihil profecerunt. mortuus eſt enim æger antequam medicus arte vteretur.Quod autẽ in melius vertitur,inflammat omnia quæcunque extrorſum phlegmone impulerit:quare ex *συνάγχη, id eſt angina*, fit *κυνάγχη, id eſt canina angina*. Bonum quoque eſt ſi in pectore magnum œdema oriatur, aut inſigne eryſipelas . Egregius verò medicus aut cucurbitula in pectus malum detrahit, aut ſinapi oſsibus pe- G ctoris, aut partibus iuxta maxillas imponens,extrinſecus vlcerat,diſflationémque molitur. Quibuſdam ſanè breui tempore vitium his auxiliis exterius tractum fuit:abſolutum verò,ſubitò recurrit,& ad interiora reuerſum eſt.

Cauſæ vtique infinitæ ſunt,refrigerationes magis, exuſtiones minus, plagæ , penetrationes in tonſillas ab oſsibus piſcium,frigidæ potus,ebrietates, ſaturitates,& mala à reſpiratione prodeuntia.

DE AFFECTIBVS COLVMELLAE, CAP. VIII.

COrpus ſolidum ex palato pendens,inter tonſillas poſi- H tum,columna & gurgulio nominatur. Vua enim affectionis nomen eſt.Columella natura neruus eſt,ſed humidus:nã in humido loco ſitus eſt.Iſte itaque gurgulio pluribus incõmodis afficitur . Etenim phlegmone craſſeſcit, æqualiſque à baſi vſque ad extremũ terminum efficitur in longũ protẽtus,ac rubore ſuffuſus.*κίων.i.columna* huiuſce vitii appellatio eſt. Si in extrema tantùm parte rotunda,

tur & increſcit,liuet,atqueſubnigricat. Vua huiuſmodi af- A
fectus cognominatur.omnia enim vuæ ſimilia ſunt,& fi-
gura,& color,& magnitudo.Tertius affectus eſt membra
narum ab vtraque parte iacentium, quæ veluti ſquamæ
latæ,aut veſpertilionum alæ conſpiciuntur.Id genus mor
bi Lorum vocatur: loris enim ſimiles ſunt membranarũ
in latum explicationes. At ſi in tenuẽ & oblongam mem
branam columella deſinat, veluti vrinaculum in extre-
mo habens, κρδάσπεδον hunc affectum nominant, *quod
montis radicem uel pedem ſignificat. Latino caremus uocabu-
lo.* Prouenit autem & id ex fluore, quemadmodum B
& alia vitia: fit verò & per abſciſsionem obliquè factam,
ab vno tantùm latere membranam relinquẽte medico.
ſin autẽ bicornis columella reddatur, geminis membra-
nis hinc atque inde pendentibus,nomẽ quidem nullum
obtinuit,verùm affectus ipſe perſpicuus eſt. omnia verò
hæc facile fuerit introſpicientem dignoſcere. Omnibus
ipſis ſtrangulatus accidit,& ægrè cibum potúmque deuo
rant. tuſsis quoque omnibus adeſt,ſed præcipuè loro ve-
xatis & craſpedo.Quædam enim arteriæ titillatio à mem
branis oritur: nonnunquam verò & aliquid humoris in C
arteriam clanculum inſtillatur,vnde ad tuſsim prouocã-
tur. Vuam autem & columnam maior ſpiritus difficultas
ſequitur,& magis impedita deuoratio. * in his enim hu-
mor in nares repellitur, quoniam tonſillæ vnà malè ha-
bent. Senibus columna accidere conſueuit:iuuenibus au
tem ac viris,vua,ſiquidẽ hi ſanguine referti ſunt, * & in-
flammationi magis obnoxii.pubeſcentes & pueros mem
branarum vitia ſæpius infeſtant. Secari autem omnia ci-
tra noxam queunt:ſed in vua adhuc rubentibus locis,ſan
guinis effluuium,& dolores,& phlegmones incrementũ D
ſuperueniunt.

DE TONSILLARVM VLCERIBVS, CAP. IX.

VLcera in tonſillis fiunt,aliqua familiaria,mitia, non
lædentia:aliqua aliena,peſtifera,necantia. Mitia qui-
dem,ſunt munda, exigua, non altè deſcendentia,non in-
flammata,dolorem non excitantia. Peſtifera ſunt lata,ca
ua, pinguia, quodam concreto humore albo, aut liuido,
aut nigro ſordentia. Id genus vlcera ἄφθαι nuncupan-
tur. Quòd ſi concreta illa ſordes altius deſcenderit, affe-
ctus ille ἐσχάρα & eſt & vocatur, *Latinè cruſta.* Cruſtam E
verò circunueniunt rubor excellens, & inflammatio,
& venarum dolor, quemadmodum in carbunculo, & e-
xiguæ raræque puſtulæ, quas *Græci* ἐξανθήματα vocant, o-
rientes: hiſque aliæ ſuperuenientes, in vnum coaleſcunt,
atque inde latum vlcus efficitur. Id ſi interius in os depa
ſcendo ſerpit, ad columellam vſque peruenit, ipſámque
exedit,& linguam etiam occupat,& gingiuas,& fræna, *id
eſt dentium alueolos*: dentéſque inde labefactantur & de-
nigreſcunt. In collum etiam phlegmone erumpit: atque
iſti haud ita multis diebus pòſt phlegmone, febribus,fœ F
tore,inediáque conſumpti intereunt. At ſi in pectus per
arteriam id malum inuadat, illo eodem die ſtrangulat.
Pulmo enim & cor neque talẽ odoris fœditatẽ,neque vl-
cera,neque ſanioſos humores ſuſtinent: ſed tuſsis ſpiran-
dique difficultas enaſcitur. Cauſa maleficii tonſillarũ, eſt
frigidorum,aſperorum,calidorum,acidorum adſtringen
tiúmque deuoratio:quandoquidem hæ partes pectori ad
vocem ſpiritúmque edendum inſeruiunt,& ventri,ad ali
menti tranſmiſsionẽ, & gulæ,ad eiuſdem deuorationem
obſequio ſunt. Internis verò partibus ſiquod contingat G
incommodũ,ventri videlicet,gulæ,& pectori, ad iſthmũ
& tonſillas,& loca ibi poſita,mali conſenſus & eructatio-
nes perueniunt. Quapropter pueri vſque ad pubertatem
maximè hoc morbo tentantur. præcipuè nanque pueri
multum frigidúmque aerẽ inſpirant, quoniam in iis plu
rimum caloris ineſt,& ad cibos intemperantes ſunt,& va
ria concupiſcunt, & frigidã potant, & excandeſcentes ac
ludentes,altius vociferãtur.Puellis quoque vſque ad men
ſtruæ purgationis tempora hæc vitia vſitata ſunt. Regio
AEgypti horum affectuum planè fœcunda eſt. aer enim H
ſpirãdo ſiccus adducitur: varios præterea cibos ſuggerit.
Radices enim,herbæ,atque olera ibi largè proueniunt,&
acria ſemina, & potio craſſa, vtpote Nili aqua. ſibi verò
AEgyptii ex ordeo, & ex flocibus ſeu vinaceis potiones
acres conficiunt. Syria quoque, maximè *illa quæ* κοίλη, *id*

eſt caua, nominatur, huiuſmodi morbos procreat. vnde
AEgyptia & Syriaca vlcera id genus appellant. Modus
verò mortis quammiſerrimus accidit. dolor quidẽ acer,
& calidus,qualis in carbunculo,ſpiritus vitiatus.exhalant
enim maximæ putredinis odorẽ,*eundémque vehemẽ-
ter in pectus ſpirando adducunt. Immundi adeo ſunt vt
neque ſuũ ipſorum odorẽ ferre queant. Pallida his ſeu li-
uida facies,febres acutæ, ſitis, vt igne accenſi videantur
potum,veriti dolores,nõ admittunt.* triſtãtur enim quũ
tonſillæ comprimuntur, aut potus in nares reſilit. quúm-
que decumbunt,ſurgũt vt ſedeant,decubitũ nõ ferentes.
quòd ſi ſedent,* quiete carentes,iterũ decumbere cogun
tur:plerunque autẽ recti ſtantes obambulant. *nam quie-
ſcere nequeunt. ſolitudinẽ fugiunt,dolorẽ tollere dolore
tentãtes.Inſpiratio,magna eſt.frigidũ enim aerẽ ad refri-
gerationem deſiderãt:expiratio verò,parua.nam veluti i-
gne exuſta vlcera quũ ſint,à calido præterea ſpiritu incen
duntur. Raucitas adeſt: vox nihil ſignificat. atque hæc in
peius ruunt,quum ſubitò in terrã collapſis anima deficit.

DE PLEVRITIDE, ID EST MORBO lateris, CAP. X.

SVb coſtis,dorſo,*& internis pectoris ad iugula vſque,te
nuis membrana robuſtáque,oſſibus inhærẽs, ſubſtrata
eſt,cui nomẽ Succingẽs inditũ eſt.In hac quum phlegmo
ne ſuborta fuerit,ignis adeſt cũ tuſſi & ſputis variis. πλευ-
ρῖτις morbus iſte appellatur. Opus eſt autẽ omnia hæc in-
ter ſe conſonare atque cõſpirare, ab vna cauſa pendentia.
quotquot enim ex his ſparſim alia ab alia cauſa proueni-
unt,etſi omnia ſimul ingruũt, πλευρῖτις nõ vocatur.Hunc
affectũ comitatur dolor acutus ad iugula aſcendẽs, ignis
acer: decubitus in latus inflammatũ facilis eſt. * In ſua e-
nim ipſius ſede collocatur: in oppoſitã verò partẽ decubi
tus dolorem cõcitat:à pondere enim & phlegmone,& ſu
ſpenſione in omnes mẽbranæ continuas partes ad hume
ros vſque & iugula,quibuſdam verò & in terga,& in dorſi
ſcapulas dolor protenditur. * Pleuritida veteres *Græci* ap-
pellarũt, *Latini morbum lateris,uel coſtarum.* Eam verò ſequi-
tur difficilis ſpiritus,vigilia,ciborũ faſtidium, malarũ ru-
bor hilaris,tuſſis arida, ſputa ægrè exeuntia, pituitoſa, aut
bilioſa,aut abundè cruenta,aut ſubflaua:& hæc ordinẽ nõ
ſeruantia,ſed aliâs alia aduenĩẽtia ac recedentia.ex omni-
bus verò peius eſt ſi cruentũ ſputum deſit. Delirant autẽ,
& nonnunquam comate occupantur, * atque in ſoporem
grauẽ inclinantes,mentis alienationẽ patiuntur.Itaque ſi
in malũ vertatur morbus, omnibus in peius vergentibus,
intra ſeptimã iſti in ſyncopam lapſi,conſumuntur:at ſi in
ſecunda hebdomade educi ſputa incipiant,& mala auge-
ſcant,decimoquarto die pereunt. Nonnunquã ſanè intra
huius temporis ſpatiũ,omnium in pulmonẽ tranſitus eſt.
trahit enim in ſeipſum pulmo rarus & calidus; & ad pro-
xima trahenda ſeſe cõmouens:túncque * morbi tranſpoſi
tione repentè homo ſtrangulatur.Cæterùm ſi diem hunc
ægrotus tranſierit,atque intra viceſimum non moriatur,
ἔμπυος, *hoc eſt pectore ſuppuratus*, euadit. Hæc profectò ſi
morbus ad perniciem tendat, eueniunt. At ſi in melius
vergat,ſanguinis è naribus larga profuſio cũ impetu ſuc-
cedit:túncque repentè morbus diſcutitur:quandoquidem
& ſomnus oritur,& pituitæ reiectio aduenit,poſtea bilio-
ſorum tenuiũ,deinde multo tenuiorũ,rurſum verò cruẽ-
torum,craſſorum,carnis formã referẽtium. Quòd ſi poſt
cruenta iterũ exeat bilis,poſt ipſam pituita,ſecura eſt hæc
in priſtinũ reſtitutio. Hæc ſi tertio die incipiunt, & facilè
extuſſiunt læuia,æqualia,humida,rotunda,ſeptimo die li
berantur:quando & venter bilioſa exturbat,ſpiratio con-
quieſcit,mens ad ſe redit,febres decreſcunt, ciborum ap-
petentes ſunt.Si ſecunda verò hebdomade hæc inchoan-
tur, decimoquarto die ſanantur: ſinminus, in ἐμπύημα,
hoc eſt pectoris ſuppurationem,morbus vertitur. Id verò rigo
res indicãt,doloréſque punctorii. ſedere cupiunt, ſpiritus
deterius ducitur:tunc metus maior eſt ne pulmo pus mul
tum ſubitò attrahens,hominẽ ſuffocet qui prima & maio
ra mala euaſerat. Verumenimuero ſi inter coſtas morbus
irrepſerit, eáſque diſiunxerit, & phlegmones faſtigiũ ex-
trorſum deprompſerit,aut verſus inteſtina eruperit,plerũ
que homo ad ſanitatem redit. Inter anni tempora hyems
maximè huius morbi ferax eſt:ſecundò autũnus: ver mi-

nus,niſi interdum frigidum ſit,æſtas verò minimè.Quantum ad ætates attinet, in primis ſenes pleuritidi ſunt obnoxii qui etiam ſæpius quàm alii liberātur. neque enim magna phlegmone in arido corpore excitari poteſt, neque in pulmonē tranſitus facilis eſt:quippe qui eſt in ſene cta quàm in alia ætate frigidior,quando & ſpiratio parua eſt,& omnium attractio imbecilla. Iuuenes autem & viri haud ita frequenter in hunc morbū incidunt: verùm neque admodùm frequēter euadunt. nam neque ab exigua cauſa,neque ob exiguam phlegmonē ægrotāt:in magnis autem maius ineſt periculum. Et pueri minimè pleuritide corripiuntur, minúſque ab ea periclitantur: quandoquidem puerilia corpora rara, humida, fluxáque ſunt, ac multa eſt in eis * difflatio atque digeſtio:quocirca neque magna contrahitur phlegmone.ea eſt huius ætatis in hoc morbo felicitas.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI de cauſis & ſignis acutorum morborum, Lib. II.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

LIBRI SECVNDI CAPITA.

De pulmonaria,	Cap. I.
De ſanguinis reiectione,	Cap. II.
De ſyncopa,	Cap. III.
De ardoribus,	Cap. IIII.
De cholera,	Cap. V.
De voluulo,	Cap. VI.
De iecinoris acutis morbis,	Cap. VII.
De cauæ venæ acuto morbo,	Cap. VIII.
De renum acutis affectibus,	Cap. IX.
De veſicæ acutis affectibus,	Cap. X.
De vteri ſtrangulatu,	Cap. XI.
De ſatyriaſi,	Cap. XII.

DE PVLMONARIA, CAP. I.

Ab duo potiſsimùm viuūt animalia,eſcam videlicet & ſpiritum.Ex his multo magis B vitæ conducit ſpiratio: hanc enim ſi quiſpiam ſupprimat, non diu fuerit incolumis, ſed protinus interibit. Huius inſtrumenta multa parata ſunt.initium ſunt nares:via eſt arteria:locus continens,pulmo:pectus autē,pulmonis eſt vallum & conceptaculum.Verùm cætera vt inſtrumenta ſolùm animali ſubſeruiunt: pulmo verò attrahendi cauſam in ſe continet. Nanque in ipſo medio calidum viſcus ſedet,cor,vitæ ſpirādique principium.Id pulmoni quoque attrahendi frigidi aeris cupiditatē iniicit. C ſiquidem ipſum incendit,verùm cor eſt quod attrahit.In primis igitur ſi cor affectum eſt, non diuturna eſt mortis dilatio:ſi pulmo malè habet,puſillam quidem ob cauſam difficulter ſpirat, * malè vitam agit, mors tardiſsimè aduenit, ſiquis medelam adhibet. Si vitium inſigne fuerit, qualis eſt phlegmone, ſtrangulatus ſequitur, vocis ſpiritúſque ſublatio: ſubitanea pernicies imminet. Hæc eſt ægritudo ea quam περιπνευμονίαν vocamus, *Latini pulmoniam dicunt*, *vomica ſcilicet pulmonis, quam acuta D febris comitatur: quibus accidit thoracis grauitas,doloris carentia, ſi ſolus pulmo inflammatur. quippe qui naturaliter doloris immunis ſit, ob corporis raritatem, lanis aſsimilis. Aſperæ arteriæ in ipſo inſertæ ſunt, cartilaginoſæ, & ipſæ dolorem non ſentientes. Muſculorum pulmo expers eſt, neruos habet exiguos,graciles, ad motum ciendum opportunos. his de cauſis pulmo dolorem non percipit. At ſi quæpiam ex membranis eum ambientibus & ad pectus deligantibus inflammatur, adeſt tunc & dolor, ſpiritus eſt deprauatus,calidus: * ſedere volunt laborantes: ad ſpiritum ducendum,corpus rectum ſtatuitur: (ad id enim hic eſt ſitus aptiſsimus:) rubeſcit facies, E ſed malæ præcipuè: oculorum album nitidiſsimum ac pingue eſt: ſummæ nares ſimæ ſunt: venæ temporum, vel etiam colli, elatæ apparent: cibos auerſantur, arteriarum pulſatus initiò magnos habent, inanes, creberrimos,perinde acſi feſtinare coacti ſint. Calor in exterioribus membris modicus humectúſque eſt: in interioribus ingens, aridus. Inde fit ſpiritus calidus, ſitis, linguæ ſiccitas, frigidi aeris auiditas: mentis ambiguitas ſuperuenit: tuſsis adeſt plerunque ſicca. Sin aliquod ſputum mouet, id vel ſpumans pituita eſt, aut aliquid ex- F quiſitè biliosum, aut cruentum,floreo colore valde perfuſum: id verò cruentum aliis pernicioſius eſt. Quòd ſi mortifera magis ægritudo redditur, vigiliæ augeſcunt, ſomnus paucus, torpidus, haud abſimilis ſopori qui à *Græcis* cōma nominatur. Cogitationes vanæ inſurgunt, mens alienatur, non admodum ecſtaſi corripiuntur:præſentia mala ignorant.nam eos ſi de morbo interroges, nihil periculi inſtare reſpondent. Eorum algent extrema liueſcunt vngues curuantúrque: motus arteriarum parui frequentiſsimique ſunt & deficientes, quando ipſis pro- B xima mors eſt: nam ſeptimo die plerunque moriuntur. Porro ſi nonnunquam morbus ſubſiſtit, & aliquantulum in melius vergit, vehemens de naribus ſanguinis eruptio conſpicitur, aut per aluum cum perturbatione,multorum bilioſorum & ſpumantium ſuccorum deiectio: qui ex pulmone in * imum ventrem depulſi fuiſſe videri poſſunt, ſi multi liquidiores & facilè deiiciuntur. nonnunquam verò & per vrinarias ſemitas euocantur. Cæterùm quibuſcunque hæc ſimul eueniunt, hi quamprimum ægritudine ſubleuantur. quidam vtique ſunt qui- C bus magna vis puris in pulmone procreatur: aut ex pleuritide fit permutatio, ſi maius bonum ſuboritur. Quòd ſi ad inteſtina aut veſicam ex lateris morbo ſanies deriuata ſit, tunc quidem continuè pulmonis vomica liberantur: ſed diuturnum vlcus, quod demum ſaneſcet, in latere patiuntur.Quibus verò in pulmonem pus irrumpit, nonnulli ob ſubitaneam & copioſam effuſionem, & reiiciendi infirmitatem ſuffocantur: at quicunque ſuffocationis periculum ex tumoris eruptione ſubterfugiūt, hi longo tempore pulmonis vlcere cruciantur,& in phthi- D ſin prolabuntur. Verùm ex abſceſſu & phthiſi pauci admodum ſenes liberantur,ſicut neque à pulmonia iuuenes & florentem ætatem agentes.

DE SANGVINIS REIECTIONE Caput II.

Sanguis ab ore duobus modis emittitur: primò, ex ipſo ore, capite, & vaſculis quæ ibi ſunt. via eſt palatum & fauces, vbi eſt gulæ & arteriæ principium. ſcreantes verò & cum parua tuſsi, vel etiam citatiore, in os ſanguinem eructant.Nam quum ab ore fertur, neque * ſcreatu opus eſt,tum ἔμπτυσις, *id eſt expuitio*,dicitur: * quum ve- E rò pauciſsimus & guttatim ſanguis exit, aut etiamſi copioſus de capite vel ab ore eruperit, nondum appellanda * eſt ἀναγωγή,*id eſt reiectio*: ſed idem vel πτύσις,*id eſt ſputio*, vel αἱμοῤῥαγία,*id eſt ſanguinis eruptio*,dicitur: ſin ab inferioribus aſcendat, à pectore viſceribúſque ibi latentibus, pulmone, aſpera arteria, locíſque ſpinæ finitimis, huiuſmodi non πτύσις, ſed ἀναγωγή vocitatur, aſcenſionis ac viæ per quam fertur, nomen habens. Signa verò vtriuſque communia, exigua & pauca ſunt, quantum & locus permittit, in quem reiectio & ſputum conueniunt: F ſingulorum autem propria, magna & multa, & periculoſa ſunt, quibus vtranque effuſionis ſanguinis ſpeciem internoſſe leue eſt. Igitur ſi à capite ſanguis decurrit, vbi multus eſt, plura maioráque aderunt: pauca minoráque, vbi rarò paucúſque expuitur. Caput graue eſt, dolet: ſonant aures, facies rubet, venæ diſtentæ ſunt, vertigo infeſtat. Et ante hæc cauſa euidens fuit, percuſſus, frigora, calores ingentes, vinum largius epotum. quippe id ſubitò ac valde caput implet, repentéque multum ſanguinis

effracta vena profundit: modica ebrietas rarefacta vena ſanguineum ſputum mouet. Interdum per nares ſanguinis conſuetum profluuium ſiſtitur: ad palatum verò conuerſum, reiectionis imaginem præbet. Igitur ſi de capite profluit, titillatio in palato gignitur: creber ſcreatus fit: poſt quem ſputum erumpit: indè iraſcuntur, tuſſique magnopere agitantur. Si ex palato in arteriam defluit, tum per tuſsim ſanguinem extrudunt: idque multos falſos habuit, ex profundis viſceribus reiectionem fieri ſuſpicantes. Nonnunquam & ex capite decurrit in gulam, ſicque cum nauſea euomitur: falſóque multis ita B perſuaſit vt ex gula ferri ſanguinem crederent. Qui expuitur ſanguis, haud ita craſſus eſt, colore ater, læuis, æquabilis, alienæ materiæ non permixtus, (ſcreantibus enim confeſtim in linguam cadit) rotundus, auulſionique obediens. Tu verò ſi palatum etiam introſpicias, * id ſordidum, vlceroſum, & ſæpius cruentum videbis. Huic ſimplex curatio breuiſque ſuffecerit, adſtringentia videlicet medicamenta palato adhibita, & ea frigida. ſiquidem calefacientia, & quæ rara faciunt corpora, & quæ dilatant, fluxum maiorem citant: eáque ſit à C capite cadentis ſanguinis coniectura. At caput quoque vel per venæ ſectionem, vel per nares, vel per aliam difflationem euacuandum eſt. & hæc maturè facienda ſunt. nam ſi diutius ſanguis feratur, quædam erit eius curſui exercitatio, eiúſque loci membra ſuſcipiendo ſanguini aſſueſcent. Vlceratur autem & arteria: vnde * tuſsis non ſcreatus exoritur, atque inde fit * eruptionis initium. Si verò à pectore inferioribúſque viſceribus ſanguis effluxerit, *ἀναγωγὴ*, *reiectio Latinè*, nuncupatur. Vtique valde D mortifera eſt ſi ab aliquo principe membro effracto ſanguis manauerit, aut à concaua cordis vena, ſanguinem ab iecore illi ſuggerente, aut à magna arteria ſecundum dorſi ſpinam diſcurrente. nam erumpente ſanguine, perinde acſi iuguletur homo ac ſtranguletur, mors inſtat celerrima. Quibus autem ex pulmone, aut coſta, aut aſpera arteria profunditur, non æquè citò intereunt: veruntamen in ſuppurationem pectoris, *quæ ἐμπύημα dicitur*, & in phthiſin incidunt: minus periculi ab aſpera arteria portenditur. Si autem gula aut ventriculus ſanguinem vomunt, * neque admodum lethalis eſt affectus E &, ſi valde copioſi ſanguinis vomitus eſt, neque longa curatio eſt, neque varia. Si à iecore aut liene prodeat, non facilè id fit, neque continenter. nanque in ventriculum & inteſtina expeditius hæc viſcera ſanguinem propellunt: haud ita tamen quin credendum ſit hæc eadem ad ſuperiora, videlicet pulmonem & arteriam, poſſe retrudere. Siquidem in febribus à liene & iecinore * per narem illam ſanguis erumpit quæ eregione patienti viſceri opponitur. Locos vnde fit exitus, iam recenſuimus, eorúmque periculi vel mortis diſcrimina. F Effuſionis autem ſanguinis tres ſunt modi, vel rupta vena aliqua, vel exeſa, vel rarefacta. Rumpitur quidem repentè vel ictu, vel * ferendo onere, aut tollendo, vel ab edito loco deſiliendo, vel clamore, vel magna excandeſcentia, aliáve id genus cauſa, quum ſubitò in arteriam copioſus ſanguis effunditur. Si ab eroſa parte, hominem interrogare opus eſt num prius tuſsierit, difficulter ſpirauerit, nauſea vomitúſve antea infeſtauerit. in his enim diuturnis affectibus copioſa & acri fluxione perſeuerante vaſcula exeduntur. Vbi igitur * detritæ & G attenuatæ & ad extremum conſumptæ fuerint ambientes membranulæ, hac atque illac ſanguine perfluunt. At rarefactio citra rupturam eſt: proinde non ſubitanea, neque cum multi aut craſsi ſanguinis exitu. nam quum rareſcunt venarum corpora, tenuis pars excernitur. Quòd ſi multus * in aliquo inani ſpatio ſanguis collectus rurſus emittitur, craſsior ſeipſo redditur: non tamen multo craſsior, neque ater, quale concrementum aut grumus eſt: ſed copioſior, vtpote qui vnum in locum prius H confluxerit. Id genus autem repentini exitus plerunque fœminis quibus menſtrua non reſpondent, euenire ſolet: idque ſingulis menſibus euenit, iiſdémque menſtruæ purgationis circuitibus apparet, necnon iiſdem ſtatis ceſſationis diebus ſupprimitur. ac niſi mulieri laboranti ſuccurratur, per multos circuitus ſanguinis emiſsio

A reuertetur. Nempe quibuſdam vaſa rupta ſunt, ſed multitudine reiectio euariat. Et ab arteria an à vena feratur intereſt: quoniam ater eſt ſanguis, craſſus, & facilè ſpiſſeſcens, qui à vena mittitur: præterea minus periculi adfert, celeriúſque compeſcitur. Ab arteria flauus tenuiſque prolabitur, haud ita cogitur, citius hominem perimit, & maiori negotio ſupprimitur. nam arteriæ agitatio, ſanguinis fluorem mouet, vulnúſque frequenti concuſsione dehiſcit. * Eroſionis autem curatio magnam diligentiam poſtulat, quum * ſit longa, diffici- B lis & periculoſa. Etenim parte membri deficiente, ad ſolidationem vlcus non ducitur. vlcus enim, non vulnus efficitur. Rupturæ verò facilior ſolidatio, quia vulneris oræ ſe contingunt: & hæc ſecundo periculi ordine conſiſtit. Minimus in rarefactione metus ſubeſt: ſponte enim ſanguis conquieſcit, & adſtrictio refrigeratióque in medendo ſatis eſt. Cæterùm & ſedes vnde ſanguis proficiſcitur, obſeruandæ ſunt. ſiquidem multa ſunt communia indicia, & erroris occaſio in promptu eſt, curatióque diuerſa. A gula igitur haud ita ſæpe per C rarefactionem ſolet ſanguis effluere, quum ob cibos potionéſque refrigeratio & adſtrictio eius partes condenſet. Quinetiam eroſiones haud frequenter fiunt, ac minus quàm rarefactio, gulam infeſtant. quippe fluxiones erodentes non multum temporis in ea ſubſiſtunt, ſed aut expuuntur, aut ad inferiora pelluntur. Frequentius gulæ incidit ruptio. itaque ſi interdum rupta eſt, non tam magnæ, ſicuti à pectore, ſanguinis profuſiones fiunt: in cauſa eſt venularum quæ ibi ſunt, arteriarúmque tenuitas. ſanguis verò exiens non magnopere nigricat, D ſubflauus eſt, non exactè læuorem habet: aut ſaliuæ permixtus eſt. cum nauſea & vomitu reiicitur. Leuis tuſsicula citatur, modò humidum quippiam mouens, modò arida. id euenit, quoniam gulæ affectum arteria quoque participat, ſecundum illam extenta & adhæreſcens. morſus vel adſtrictio vlceris inter deuorandum percipitur: idque præſertim ſi bene frigida, aut calida, aut acerba ſint quæ degluties. nonnullos autem & gulæ ipſius dolor inuadit, ad interſcapulum vſque interdum pertinens. vomunt * pituitoſa. nonnunquam, ſi morbus E producitur & inualeſcit, cibum reiiciunt, cibos ſummopere faſtidiunt. febres haud ita multum continuæ, ſed erraticæ ſunt. E ventriculo niger concretúſque ſanguis euomitur, etiamſi ab arteria fluxerit: ſi à vena, multo nigrior compactiórque eſt. nauſea multa adeſt, pituitoſus bilioſúſque vomitus: ſi prius homo comedit, cum cibis mixtus ſanguis eiicitur. in eodem enim loco cibus ſanguíſque colligitur. ructus crebri fiunt, & virus olentes. Quòd ſi multa materia collecta eſt, angor animi vertigóque ſequitur: * quum materiam vomuerunt, ſuble- F uantur: * reſoluuntur tamen, penitus exæſtuant, aſsiduéque dolet ventriculus. Ab aſpera autem arteria paucus ſanguis, vehementer flauus, per tuſsimque expellitur: qui niſi expellitur, continens tuſsis inhæret. ſenſus verò & dolor in gutture eſt, paulum ſupra aut infra: vox rauca & obſcura fit. Si à pulmone, repentè vberiórque ſanguis emanat, idque magis ſi eroſio in cauſa ſit: * tuſsis permoleſta eſt: ſanguis verò exactè flauus, ſpumans, rotundus, ſic vt pars eiecta à parte diſtincta ſit. Cæterùm & in communi vaſe corruptio eorum quæ de pectore exeunt, alia G eſt: comparatione autem, permixta diſcernas: alioqui pectoris partes ſpecie carnoſas, pulmonis eſſe partes cenſueris: verùm pectoris grauitas, indolentia, rubórque in facie multo magis in pulmonis vitio reperitur. * Si in pectore noxa ſit, in parte priori ſecundum os pectorale, quod vocant, dolor laceratam partem oſtendit. ingens tuſsis adeſt, vix aliquid extrudens: ſanguis non multum flauus eſt, modicè craſſus, ſpuma carens. Quòd ſi & pulmoni in tranſitu noxam impertiat, aliquid etiam ſpumæ conſequitur. quandoquidem ex pectore in arteriam per H pulmonem iter datur. * Si à membrana coſtas veſtiente, per tuſsim quidem ſanguis funditur: ſed niger, læuis, tetri odoris viroſique, qualis ex putridis rebus exhalat. * dolor ſuccingentis membranæ acutus vexat. multi ex his cum febre, vt pleuritici ſolent, intereunt. Tempus anni humidum calidúmque ſanguinis emiſsionem maxi-

mè procreat. tale eſt humidum & calidum ver : ſecundo A
loco æſtas, autumnus minus, hyems minimé. Æſtate ma
ximè moriuntur ob ſanguinis effluuium, quo tempore
haud ita magnæ phlegmonæ oriũtur: vere ſecundò, phle-
gmonis & vrentibus febribus conſumuntur: autumno
plurimùm tabes, quas *Græci φθόας dicunt*, eueniunt. Vt
ſemel autem dictum ſit, omnem ſanguinis reiectionem,
quantumuis modicam, quãuis iam rupta vaſa coiuerint,
comitatur mœror, diffidẽtia, vitæ deſperatio. Quis enim
eſt adeo firmo & conſtanti animo, qui ſe iugulationi ſi-
mile quiddam paſſum eſſe conſpiciens, nõ futuram mor- B
tem vereatur & perhorreſcat? nam & grandiora anima-
lia & robuſtiora, quales tauri ſunt, ſanguinis profuſione
celerrimè perduntur. Verùm hoc haud magnopere mi-
randum eſt: illud ſumma admiratione dignum, quòd in
ſola ex pulmone reiectione, quæ omnium ſæuiſsima eſt,
homines animum non deſpondent, quum tamen in ex-
tremo diſcrimine verſentur. Pulmonis indolentiam hu-
iuſce rei cauſam ego ſtatuo. quilibet enim dolor, quanuis
exiguus, interitus metum iniicit, & plerunque terribilior
eſt quàm * periculoſior: contrà indolentia in plurimis C
vel magnis morbis à morte ſecuritatem præſtat, damno-
ſiórque eſt quàm terribilior.

DE SYNCOPA, CAP. III.

REctè planè medicus & vulgus, rectè, inquam, huic af-
fectui nomen indiderun. * ô cyphon, cuius mali eſt
nomen? Ecquid enim maius? ecquid celerius ſyncopæ * fa
cultate? ecquodnam aliud nomen ad hanc rem appellan-
dam ſignificantius? quid verò corde ad mortem vitámve
* potentius? Neque ſyncopam, cordis ægritudinem eſſe,
aut vitalis in eo poteſtatis detrimentum, nõ credendum D
eſt. tanta eſt mortis celeritas, & talis morbi ſpecies. Quip-
pe is affectus, vinculorum poteſtatis vitam fouentis diſſo
lutio eſt, hominis conſtitutioni aduerſarius. hanc enim
tenaciter corripiens nõ dimittit, ſed diſſoluit ac diſsipat.
Neque id magnum eſt miraculum: nam & alii affectus,
quorundam membrorum quibus inhæreſcunt, indéque
accenduntur, proprii ſunt & periculoſi. *Βουβῶνες, id eſt ingui-
num tumores*, peſtiferi & permaligni, iecoris ſoboles ſunt,
nulláque alia ex parte prodeunt: tetanus autem, neruorũ
labes eſt comitialis morbus caput obſidet. Pari igitur ra- E
tione & ſyncopa, cordis & vitæ ægritudo eſt. Quicunque
verò ſtomachi affectum ſyncopam eſſe opinantur, quo-
niam cibis vinóque, in nonnullis & frigida vires refectæ
ſunt, & ægritudo ſublata, iidem mihi vidẽtur capillorum
capitis & cutis affectum eſſe phrenitin opinari: quoniam
capillorum detonſione & * cutis irrigatione phrenitici
releuantur. Verùm * cordi ſtomachus vicinus pernicio-
ſus eſt, vnde in cor tam noxia quàm vtilia deriuantur. E-
tenim per pulmonem etiam, vt ſpiret, aerem cor accerſit.
Veruntamẽ pulmo haud ex æquo ſpirandi facultatis par- F
ticeps eſt, quum facultates nõ in inſtrumentis, ſed vbi eſt
fons vitæ atque roboris, ſtatuãtur. At ſtomachus, vitæ ne-
que principium, neque ſedes eſt: aliquis tamen ab eius im
becillitate lædi poteſt. nam & cibi cordi nocentes, nõ ſto-
macho officiunt, ſed cordi per eum noxam infligunt. Si-
quidem & ab illis morientes, cordis affecti notas repræ-
ſentant, arteriarum motus paruos debiléſque, cordis con-
cuſsionem cum vehementi palpitatione, vertiginem, ani
mi deliquium, torporem membrorum, reſolutionémq;,
copioſum ſudorem, qui ſupprimi nequeat, refrigerationẽ G
in toto corpore, ſenſus vociſque priuationẽ. dicendúmne
eſt hæc ſtomachũ perpeti? Sed quænam ei propria? Nau
ſea, vomitus, cibi faſtidium, ſingultus, eructatio ſimplex,
vel acida. Illi præterea quibus cor laborat, ſenſus aciem
exquiſitiorem habẽt, vt videant & exaudiant plus quàm
antea. mente etiam ſunt firmiore, & animo puriore. pro-
inde non tantùm præſentia declarant, verumetiam futu
ra veriſsima diuinatione prædicunt. Nónne igitur & hæ
ſtomachi poteſtates ſunt? Hercule minimè, ſed cordis, vbi
& anima & eius natura inhabitat, ad quod & virtutũ ibi H
ſitarum calamitas pertinet. Huius verò morbi eſt tenoris
naturæ deſtructio, * auctore frigido humidóque: quippe
hoc oppreſsi intus & in cute refrigeſcunt, nõ ſitiunt: frigi
dum ſpirant, quanuis magnis ac perurentibus febribus,
vnde ipſa ſyncopa dependet, affligantur. Natura enim ro-
buſta & probè temperata omnia ſuperat, omnibus domi-
natur, ac per humorem & ſpiritum & ſolida, horúmq; o-
mnium conuenientem ordinem & modum, hominis vi-
tam adminiſtrat. Quòd ſi naturæ nexus, id eſt tenor, diſſo
lutus ſit, tunc affectus oritur, cuius prægrediens cauſa eſt
καῦσος, id eſt febris urens, uel uſtoria. is verò huiuſmodi eſt.

DE CAVSO, ID EST FEBRE VSTO-
ria, Cap. IIII.

IGnis paſsim & acer & tenuis eſt: ſed intus maximè. Spi
ritus tanquam ab igne, calidus: aeris vehemens attra-
ctio, frigidi cupiditas, lingua arida, in labiis & cute ſqua-
lor: algent extrema, lotium quàm bilioſiſsimum, inſom-
nietas, arteriarũ mot⁹ crebri, parui, imbecilli: oculi * puri,
lucẽtes, ſubrubri: facies bene colorata. Quòd ſi morb⁹ vlte
rius creſcat, omnia maiora & ſæuiora fiunt. arteriæ mini-
mis motibus & creberrimis agitantur: ignis aridiſsimus
& acerrimus. mens delirat, * omnia ignorat. ſiticuloſi fiũt,
omnia frigida attrectare cupiunt, parietem, veſtem, paui
mentum, humorẽ. manus frigent, ſed palmæ perquam ca
lidæ: vngues liuent. ſpiratio crebra eſt, roſcidus humor
circa frontem & iugula. Quum ad ſummam ariditatem
calorémque corporis natura peruenerit, tum calidum in
frigidum, ſqualor in imbrem conuertitur. Rerum nan-
que ad maximam molem incrementa in contrarium ſta
tum prolabuntur. Vbi ergò naturæ nexus ſoluti fuerint,
ea ſyncopa eſt. tunc ſudor ingens toto corpore funditur,
& nullo pacto compeſcitur. Spiratio frigida eſt, * vapor è
naribus multus exhalat. Siti non vexantur: cætera enim
exaruerunt. quinetiam alia inſtrumenta ſitiunt, os & gu-
la: vrina tenuis & aquea redditur. Aluus plurimùm adſtri-
cta eſt: nonnunquam tamen pauca quædam bilioſa de-
ſcendunt. copioſa & aliena * humiditas redũdat, oſſa quo-
que tabeſcentia diffluunt; & vndique, vt in flumine, ad
exteriora omnia dilabuntur. animus ſtabilis & conſtans
eſt: ſenſus omnis purus & integer, ſubtile ingenium, mẽs
vaticinando idonea. Primùm quidẽ ſeipſos de vita mi-
graturos præſentiunt, deinde præſentibus futura denun-
tiant. Nonnulli verò interdum eorũ dictis fidem non ha
bendam putant, ſed dictorum euentus homines in eorũ
admirationem concitat. Aliqui præterea ex his cũ qui-
buſdam vita defunctis ſermonẽ habent: fortaſſe quidem
ipſi ſoli præ ſenſus acumine & puritate eos adeſſe cernen
tes, aut fortè ipſorum animo viros cum quibus verſaturi
ſunt, prænoſcente atque enarrante. Quippe antea in lutu-
lẽtis humoribus & caligine demerſus erat: quos vbi mor-
bus exhauſit, & ab oculis tenebras deterſit, quæ in aere fi-
unt prædicant, exutóque ſordibus animo, veraciſsimi va-
tes efficiuntur. Sed quorum ſucci & ingenium adeo exte
nuati ſunt, ii nõ diu admodũ ſolent eſſe ſuperſtites, quũ
eorũ vitalis potentia * iam in aerẽ ceſſerit atque abierit.

DE CHOLERA, CAP. V.

CHolera eſt materiæ à toto corpore in gulam, ventri-
culum & inteſtina retro fluens motio: vitium acutiſ-
ſimum. ſuprà enim per vomitum erumpunt quæ in ore
ventriculi & gula congeſta fuerant: infrà deiiciuntur hu
mores in ventriculo inteſtiniſque natãtes. In primis quæ
euomuntur, aquæ ſimilia ſunt: quæ anus effundit, ſterco-
rea, liquida, tetriq; odoris ſentiuntur. ſiquidem longa cru
ditas id malum excitauit. Quòd ſi per clyſterem eluan-
tur, primò pituitoſa, mox bilioſa feruntur. Initio quidem
facilis morbus eſt, dolore vacans: poſtea verò tenſiones
in ore ventriculi & gula, tormina in ventre naſcuntur. Si
magis ſæuiat morbus, & tormina augeſcant, anima defi-
cit, membra reſoluuntur, cibos exhorrent, animus conſter
natur. Si quid acceperint, cum magno tumultu nauſea &
vomitus inuadit, tum ſincerè flaua bilis expellitur: deie-
ctiones quoque ſimiles ſunt: nerui tenduntur, tibiarũ bra
chiorúmque muſculi conuelluntur, digiti incuruantur:
vertigo oboritur, ſingultiunt: vngues liuent, algent extre
ma, totum corpus rigore concutitur. Si malum ad vltimũ
venit, tum verò ægrotus ſudore perfunditur: bilis atra ſu-
prà infráque prorumpit. conuulſione impedita veſica, lo-
tium cohibetur, quod tamen, quum in inteſtina humores
deriuentur, abundare non poteſt: voce priuantur, arteria-
rum pulſatus minimi ſunt ac frequentiſsimi: cuiuſmodi

in ſyncopa propoſuimus. conatus ad vomēdum perpetui ac inanes fiunt. inclinatio ad deiiciendum prompta, quã *τεινεσμὸν Græci uocant*, ſiccá tamen, nihilque ſucci egerēs. mors demum ſequitur doloribus plena & miſeranda, per conuulſionem, ſtrangulatum & inanem vomitum. Id genus maximè æſtate graſſari cōſueuit: ſecundò per autumnũ, minus vere, hyberno tempore minimé. Inter ætates autem iuuenta, & ea quæ robuſtior eſt, hoc fere corripiuntur: ſenecta rariſsimè: pueri magis quàm ſenes; ſed non mortiferé.

DE HILEO GRAECE VOCATO, LATINE voluulo, CAP. VI.

PHlegmone in inteſtinis gignitur, perniciοſum dolorem mouens. quippe innumeri torminibus acerbiſsimis necantur. In hiſce & frigidus flatus & lentus colligitur, nec infrà, nec ſuprà facilè penetrans. Commotatur autem diu, pérq; ſuperiorum inteſtinorum anguſtos anfractus *ἐλίσσεται, id eſt reuoluitur*. vnde & affectus, *εἰλεῦ, Latinè uolunli*, nomen accepit. Quòd ſi ad tormina compreſsio & remollitio inteſtinorum acceſſerit, multúmque imum ventrem ſuperauerit, id verò iam χορδαψὸς eſt: quod nomen vltima parte * elixationem remollitionémve ſignificat: *χορδὴ* autē inteſtinorum vocabulum eſt. Græci enim veteres *μεσεντέριον, id eſt lactes*, nominarunt *ἐπιχορδίδα*, neruos ſcilicet interiacentes, & vaſcula, & membranas, quæ inteſtinorũ ſtabilimenta & fulcimina ſunt. Voluuli cauſa eſt perpetua ciborũ multorum, diuerſorum, inuſitatorúmque corruptio, & alia ſuper aliam cruditas: præcipuè ab eſu ciborum qui voluulum excitare conſueuerũt: quale eſt ſepiæ atramentũ in ferculis ſumptum. idem exiſtimandum de plaga eſt, de frigore, de frigidæ potione, ſi, dum quis ſudat, eã largè abundéque ingurgitauerit. Ad hæc iis voluulus accidit quibus inteſtinũ cũ ſtercore in ſcrotum procidit, neque in ventrē repulſum, ſed per vim retentũ fuit, his inferiora inteſtina phlegmone vexari ſolita ſunt. Pueros hic affectus crebrò malè habet, vtpote quos ſæpe cruditas infeſtat. hi tamē ſæpius etiã ſaneſcũt; cum ob conſuetudinē, tum ob humiditatē inteſtinorũ. lubrica enim ſunt. Senes rarò afficiuntur, ſed multo perniciοſius. Æſtas magis quàm ver huius mali referta eſt, autumnus quàm hyēs: æſtas vtrunque ſuperat. Multi quidem vi torminũ repentè intereunt aliis inteſtinũ ſuppurat, deinde nigricans, tunc & putrefactum excidit, atque ita deficiunt. Mediocrem voluulum hæc ſymptomata comitantur, dolor oberrãs, in ſtomacho * humiditas ſuperãs, exolutio, mollitia, ructus inanes, nihil proficientes: aluus flatibus perſtrepens, qui ad podicem vſque properant, ſed ibi exitus intercluditur. Sin autem ex toto voluulus occupet, omnia ſurſum petunt, flatus, pituita, bilis: hæcque vomitu prodeunt. fiunt perpallidi, frigent toto corpore, acerbo dolore cruciantur, malè ſpirant, ſitiunt. Quibus verò iamiam mors inſtat, gelidus ſudor emanat, vrina difficulter exit: anus tam arctè clauſus eſt * vt neque vel tenuem acũ poſſis adigere: ſtercus per os redditur: vox aboletur, arteriæ rarò inter initia & parũ micãt; inſtãte autē morte, minimè, creberrimè, tandem micare deſinunt. Hæc ſunt quæ tenuibus inteſtinis affectis incidũt. Verùm & in pleniore inteſtino, *quod Græci κῶλον uocant*, iidem affectus oriũntur, eadémq; ſymptomata eandem formam retinentia. Sed nonnulli quibus κῶλον ſuppurat, huiuſce morbi diſcrimen effugiunt. Cauſa eſt huiuſmodi affectus carnoſa inteſtini craſsitudo. Dolor autem in gracilibus quidem inteſtinis tenuis eſt & acutus, in pleniore verò inteſtino eſt redundans humiditas, & incumbens grauitas. dolórq; modò ad coſtas vſque ſuperiores aſcendit, quando & ſpeciē lateralis morbi præ ſe fert: (ſiquidē & iſti febricitãt) modò ſub ſpurias coſtas in dextram aut in læuam partem deſcendit, ſic vt iecur aut lien dolere videantur: item & ilia nonnunquam dolore torquentur. Colon nanque prægrande eſt, & quoquouerſum ſe circũnuoluens. Quidam ſunt etiam quibus & in ſacro oſſe dolor inhæreſcit, & in femoribus, & illis in locis quibus teſtes appendũntur. *Græci κρεμαστῆρας appellant.* Qui hoc genere tentãtur, vomitione plerunque inani laborant. quòd ſiquid reiecerint, id eſt ſubtile, biliοſum, olei ſimile. In hoc malo periculũ tanto leuius eſt quanto *κῶλον, id eſt, laxum inteſtinum* tenui-

A bus corpulentius, pinguius, & noxæ tolerantius eſt.

DE ACVTIS IECORIS AFFECTIBVS, Caput VII.

QVibus iecur malè habet, ii non celerius quàm qui corde ægrotãt, ſed maiore cruciatu perimuntur. maxima enim iecoris pars ſanguinis concrementum eſt. Si in huius autē viſceris portis aliqua incidat cauſa mortifera, æquè ac ſi ex corde laborarent, celeriter conſumuntur. Ratio in promptu eſt, quia videlicet hæ partes membranis, tonis gracilibus & magni ad vitam momēti, grandio- B ribúſque venis contexũtur. præterea (vt ſapientum quidã prodiderunt) hoc loco appetitricis animæ domiciliũ eſt. Sanguinis vtiq; profluuia è iecore omnium maxima fiũt: neque abs re. venarum enim radicatio iecur eſt. Itaque in ipſo magna vomica haud ita frequenter, neque in particulis magis præcipuis oritur: (homo enim vita excedens præuenit) at exiguæ frequētius eueniunt. inde fit vt mortem quidem euadant, ſed longinquo morbo impliciti cruciētur. Ipſius enim functionis, qua ſanguinem condit, ceſſatio non conceditur, neque dilatio: atque hinc ad cor C & ad viſcera intra ſeptũ ſanguis diffunditur. At ſiqua magna iniuria, vtputa verbere, longa ciborum multorum vitioſorúmque corruptione, ebrietate, vehementi refrigeratione, phlegmone in portis iecoris excitatur, tunc ægrotus celerrimè iugulatur. Ignis enim in profundo corpore depaſcitur, obſcurus, acer. venarum motus torpent: doloris ſpecies variæ & diuerſæ ſunt. nonnunquam enim dextra in parte defigitur, adeo vt acutum telum adactum eſſe videatur: interdum torminibus ſimilis eſt: rurſum verò interdum dolor cum ſumma grauitate coniũgitur: D atque inter dolendum virium debilitas vociſque caſus incidit: tranſuerſum ſeptum, & interna coſtarum tunica inferius detrahuntur. quoniam inde iecur ſuſpenſum onere ſuo degrauat. Proinde ad iugulum è regione oppoſitùm vehemens dolor peruenit. Tuſſicula quædam imperfecta, ſeu potius tantùm ad tuſſim * inclinatio eſt. ſiquando verò tuſſiunt, nihil reddunt, vitioſè ſpirant. neque enim pulmoni tranſuerſum ſeptum opitulatur, ei ad conſtringendum ac dilatandum morem gerens. paulum aeris adducunt, plus expirant. colore ex atro viridique per- E mixto infecti ſunt, plumbea ſcilicet ſpecie: cibos oderũt: quòd ſiquid ſumpſerint, eis inflantur præcordia: ructus biliοſi, acidi, graueolentes exeunt, nauſeant, * vomere fruſtra conantur. venter ſolutus multa biliοſa excernit, viſcida pauca: ſed perpetuò augeſcunt mala. mens haud ita multũ delirat: torpida, ſuſpenſa, & attonita eſt. magna eſt in corpore ſegnities: extrema frigent, tremor adeſt, horrores, ſingultus inanis, conuulſioni ſimilis, morbus regius, pura bilis, totúmque corpus biliοſo colore ſuffunditur. Quin morbus regius ante ſeptimum diem ſi apparue- F rit, plurimos ſuſtulit. Quibus autem vel ſanguinis profuſio, vel per aluum multorum biliοſorum exturbatio, vel vrina ſincera plurima effluens mortem depulit, poſt tres ſeptimanas iecur his ſuppurat. Quòd ſi multum temporis citra abſceſſum prætereat, in hydropem ineuitabilem terminatur. Hi ſiticulοſi ſunt, parum tamen bibunt. eorum corpus ſqualet, pinguedine carens. appetunt acida, ſed guſtatus ſapores non percipit. Autumnus hoc malum fert, * multorum variorúmque fructuum eſum ſequente G cruditate. Inter ætates florens ei magis obnoxia eſt.

DE VENAE CONCAVAE ACVTO MORbo, Cap. VIII.

AB iecoris portis inter eius extrema magna vena ingreditur: quæ ſemper in tenues pluréſque dũ ſcinditur, denique in tenuiſsimas viſúmque latentes toto iecore diſpergitur. Iſtarũ ſummis oſculis aliæ venarum extremitates cōmittuntur: quæ & gracilibus & pluribus maiores amplitudine, ſed numero pauciores conſtituuntur. demum in medio iecore in venam vnicam grandem coaleſcunt. Inde hæc in duas partitur, quæ iecoris extrema pe- H tunt. Harum altera ſuperius primam fibram penetrans, in eius conuexa egreditur: mox tranſuerſum ſeptum perforans, in cor inſeritur. hæc vena cōcaua nominatur. Altera verò quintam fibram, quæ inferius iacet, traiiciens, vſque in iecoris gibba ad ſpinã peruenit, & eo loco ad coxendices vſque porrigitur. Ea quoque eodem nomine concaua

nuncupatur: quoniam vna & eadem vena eſt ab initio A de iecore exoriens. * Siquis enim aliquid de ſuperiore vena caua cordi infixa in eam quæ iuxta ſpinam protenditur, aut à ſpina per iecur ad cor velit impellere, eundem deſcenſum aſcenſúmque inueniet. Hæc igitur vena (vt arbitror) vniuerſa ægritudines & acutas & validas patitur. nam tota vna eſt atque continua. à nonnullis autem medicis ea pars duntaxat quæ ſecundum dorſum diſcurrit, ægrotare creditur. quoniam eius quæ cor intrat, notæ obſcuræ ſunt. intra pectus enim rei nulli adhærens, ſed in pectore ſubleuata protenditur, donec tranſuerſum B ſeptum egreſſa, cordi inſeritur. Igitur ſiquod ingens malum hanc venam corripiat, pectore ambiente deliteſcit. In hac itaque vena κέδματα oriuntur. *ſunt autem κέδματα diuturni affectus ex defluxu materiæ prouenientes*, quando ſanguis copioſus erumpens, citiſsimè vitam delet: per ſuperiora quidem, per pulmones & arteriam effluens, ſi in pectore fiat effractio: ſi iuxta principium, in imum ventrem deſcendens, in inteſtinis continetur, atque adeo inteſtina replentur. quum priuſquam deiectus ſanguis in conſpectum detur, homines intereunt, * & ventriculus C ſanguine redundat. Naſcitur & circa venam phlegmone, quæ & ipſa, ſi magna ſit, celeriter hominem tollit. ignis enim acer mordáxq; in ambabus cauitatibus incluſus accenditur, paucúſque duntaxat foris apparet, vt tangenti flamma tenuis eſſe videatur: æger verò ſeſe cōburi exiſtimat. pulſatus arteriarum exigui ſunt, creberrimi, ac veluti oppreſsi atque repulſi. frigus adeſt extremorum, ſitis aſpera, oris ſiccitas: facies decolor, rubet: omne corpus ſubrubidum eſt: præcordia dura ſunt atque reuulſa. dolor in dextra parte maior, & * cum eo palpi- D tatio in longitudinem ad ilia vſque perueniens. Quibuſdam & arteria ſecundum dorſum inflammatur. quod pulſatio in alteris præcordiis manifeſtat. nam & ipſa venæ cauæ morborum particeps efficitur, iuxta illam in ſiniſtro latere poſita, vtpote ea quæ in omne corpus diducitur, nihil leuaminis adferente, neque cutim emolliēte. Cutis autem ſic affectorum, ſqualida, rugoſa atque aſpera eſt: ſed in partibus prominentibus atque oſſeis, vt in cubitis, genubus, digitorúmque articulis magnis, talis E conſpicitur. ſomni tumultuoſi fiunt. aluus quibuſdam nihil reddit, quibuſdam exiguum, acre, bilioſum. lotium * acre mordáxque eſt. mens vtique his conſtat: ſed * quadam ſegnitie torpet, & corpus tabe conſumitur. tum quotquot hunc habitum viderunt, eum καῦσον, * *id eſt ardoris ſpeciem*, appellarunt. quandoquidem quæ adſunt, ſub ardoris genere collocantur. Per autumnum hæc labes exoritur, * quum ferum quiddam & immane ſapit. Viros ac iuuenes occupat, quibus mala viuendi ratio laboréſque tenuem corporis habitum compararunt. De- F cimoquarto die hi plerunque moriuntur: quibus morbus diutius trahitur, duplo longiori tempore pereunt. Quotcunque autem aut ab initio puſillam phlegmonen habent, aut magnam, paulatim remittentem, mortem quidem euadunt, ſed nondum morbo liberantur. Hi longo ſanè tempore cauſo laborant: verùm omnia periculoſa iam deſinunt, dolores, præcordiorum diſtentiones, & pulſuum malitia, & mentis ignauia. adhuc tamen faſtidioſi ſunt, languentes, conſilii inopes: ſimúlque & ardor, & ſitis, & linguæ oríſque ſiccitas ægrum diſ- G cruciant. multum diúque trahentes ſpirant, & ſubitò totum aerem vna ſpiratione refrigerandi cauſa adducunt. Verùm ſi frigidam quamplurimam affatim bibunt, breui interuallo moleſtia leuantur. poſtmodum ipſis ſitis accenditur: rurſúmque vberrimè aquam ingurgitant. & hæc eſt mali ſucceſsio & reciprocatio. At egregius medicus frigidam liberaliter citra noxam propinare poteſt, vt in aliis ardoribus adſolet: ſed longè tutius ardore à vena caua oriente laborantibus eam conceſſerit. Quòd ſi ventriculus aut veſica potam aquam expel- H lant, neque vomitione opus eſt: ſin id facere nequeant, à multa frigida epota multum vomendum eſt. homo enim diſrumperetur ſi tanto bibito humore nihil aut per ſudores, aut per vrinam, aut per ventrem effunderet.

DE RENVM ACVTIS AFFECTIBVS, Caput IX.

RENES quantum ad corporis ſpeciem attinet, haud ita multum periculis patent, tametſi in aliquod acutum vitium incidant. glanduloſa enim ipſorum natura eſt. ad mortē verò inferendam bene habiles ſunt: ipſorum enim actio peropportuna eſt; vrinæ videlicet à ſanguine ſecretio, eiuſdémque expulſio. Sed eam cohibet aut calculus, aut ingenita phlegmone, aut ſanguineum concrementum, aut id genus. quandoquidem ex conſenſu affectionis ob formam corporis prouenientis nulla creatur offenſio. Vrinæ autem intercluſio omnia ſæua & acerba facit, ignem acrem & faſtidium inferentem, dolorem grauem ſecundum lumbos in dorſo, partium diſtentionem, ſed magis circa præcordia. Suppreſſio autem lotii non ex toto fit, ſed ſtillatim quidem meiunt, multum verò effundere cupiunt: redundantiam enim ſentiunt. Quòd ſi & acre mordáxque lotium ineſt, frigent, tremunt, conuelluntur, diſtenduntur præcordia, & replentur. Hæc morbi forma perceptióque doloris, alui inflationi à ciborum multitudine corruptionéque prouenienti ſimilis eſt. Pulſus initio rari ſunt ac ſegnes: ſi malum plus vrgeat, parui fiunt, crebri, turbulenti, inordinati. ſomni tenues, dolore vexati, non continui: ſed repentè à ſomno perinde acſi quis pupugerit, proſiliunt: poſtea in ſoporem tanquam laſsitudine oppreſsi delabuntur. mentis alienatio haud ita magna eſt: nugantur, facies liuet. At ſiquando rurſum meiendi auiditas redeat, cum * diſtentionibus magniſque doloribus modicum quiddam, ídque ſtillatim eiiciunt. tum paulum cruciatibus leuantur, poſtmodum in eadem relabuntur. Inter hos illi celerrimè pereunt qui nihil prorſus emittunt. * Quicunque verò non moriuntur, (plures enim liberantur) hi aut calculo in veſicam per vrinæ ſemitas delapſo, aut phlegmone ſuppurante, paulatimve per difflationem exhalante, diſcrimen euadunt. Quāquam enim paulatim & auarè effundatur vrina, mortem tamen facilè effugiunt: at longo temporis curriculo eorum habitus contabeſcit. Atque iure iſta ægrotantes patiuntur, in peiúſque labentes ad colliquationem deuoluuntur. Anni verò tempora, loca, ætates hunc morbum ferunt, quæ & in vena caua laborante ferebant. Nonnunquam è renibus ſanguis multus ſubitaneus erupit, multiſque diebus continenter effluxit: verùm nemo ex huiuſmodi profluuio moritur: * ſed phlegmones ratione, quæ ſimul cum profluuio naſcitur, & ſanguinem coercet. plerunque autem ex retentione quam ingens phlegmone facit, moriuntur.

DE ACVTIS IN VESICA AEGRITVdinibus, Cap. X.

VESICA difficiles in acutis morbis dolores patitur & quū ab aliis vitiū participat, ſed difficiliores magíſque mortiferos ſi per ſe laborare inceperit: quandoquidem omni corpori & neruis & menti labem communicare valentiſsimè poteſt. Quippe veſica neruus frigidus albúſque eſt, & * ab innato calido quamlongiſsimè, quamproximè verò externo frigori poſita. Nam in imo ventre ad aures thoracis ſita eſt: nobili quoque munere fungitur, vrinæ videlicet emiſsione. Hæc porro ſi tantùm calculis, aut ſanguinis grumis, aut qua alia propria peregrinàve calamitate intercluſa fuerit, pernicioſum eſt. In mulieribus enim ipſis & vteri phlegmonas comprimit, in viris autem extremum rectum prælongúmque inteſtinum. In pleriſque verò ob inuoluntariam præ verecūdia retentionem in cœtibus hominum, aut in conuiuiis repleta diſtenditur: conſtringeréque non valens, nihil amplius excernit. Igitur vbi vrina ſupprimitur, ſuperiores quoque partes, renes videlicet, replentur: οὐρητῆρες, (*id eſt urinæ ductus*) diſtenduntur. ilia dolor ponderoſus infeſtat: nerui conuelluntur, tremunt, horrent, deſipiunt. Verùm ſi ad hæc & * vlcus accedat & inflammatio, multa ſanè damna eueniūt, ſed mors ab vlceribus ſanè quamcelerrima inuadit. Cæterùm de vlceribus, abſceſſu, ſuppuratione, & id genus aliis, quæcunque non acutiſsima ſunt, in libro de diuturnis morbis tractabitur. Quæcunque verò peracuta ſunt, & intra quatuordecim dies, aut paulo citius ſeriúſve ho-

minem perimunt qualis phlegmone eſt: aut grummi ſanguinei, aut calculus in ceruicem delapſus, de iſtis in præſentia ſermonem faciam. Quapropter ſiquid horum inciderit, vrina retinetur, abdomen intumeſcit, dolor acutus totum ventrem occupat. veſica turget: decimo die luteus ſudor exit, pituita vomitur primò, deinde bilis: vniuerſum corpus friget, ſed pedes vehementius. Si malum vires maiores acquirat, tum febres cum ſingultu hominem corripiunt: micant arteriæ inordinatis, frequentibus ac puſillis motibus: rubida facies eſt, ſitiunt, animo ancipites ſunt, mens non conſtat, nerui contrahuntur. Medicamentis præterea venenoſis, & cantharidibus, aut bupreſte & pneumatibus veſica deuritur: & tota aluus maiorem vim patitur, ac prorſus in peiorem ſtatum delabitur, neque longa mortis mora interponitur. Nonnunquam & ſanguinem veſica effundit: flauus autem ac tenuis veſicæ ſanguis eſt. Sed perraro hac de cauſa homines pereunt, quanuis haud facilè ſanguis ſupprimitur. Grummi verò & phlegmonæ minantur interitum. refrigeratio enim & νέκρωσις, *id eſt extinctio caloris ingeniti*, ſequitur, gangræna quoque, & quæ eam comitantur mala. Id genus facilè hominem tollit. Hæc vitia hyeme & autumno graſſantur. In ætate virili, magis etiam in ſenecta vigent. Reliqua anni tempora & ætates neque aſsiduè hos morbos ferunt, miniméque mortiferi ſunt. Pueri omnium maximè his calamitatibus vacant.

DE VVLVAE STRANGVLATV, Caput XI.

IN mediis ilibus mulierum vulua poſita eſt, muliebre viſcus, animalis ferme naturam adeptum. Siquidem per ſe huc atque illuc verſus ilia mouetur: quinetiam ad ſuperiora eregione pectoris cartilaginem ſubit: in latera quoque, in dextram videlicet aut læuam partem, aut ad iecur aliáve inteſtina mouetur: & ad inferiora natura procliuior eſt. Vtque paucis abſoluam, penitus errabunda eſt, & iucundis odoribus delectatur, ad ipſóſque ſe recipit: contra fœdè olentibus contriſtatur, & ab ipſis longius ſe proripit. ac prorſus eſt in homine vulua perinde ac in animali quoddam animal. Hæc itaque ſi repentè ſuperiora petierit, ac diutius ibi commoretur, viſceribúſque violenter incumbat, interdum homo veluti comitiali morbo correpta, citra neruorum diſtentiones ſtrangulatur. anguſtiis nanque iecur, tranſuerſum ſeptum, pulmones, cor, celeriter opprimuntur. Qua de cauſa ſpiritus priuatio, imbecillitáſque adeſſe videntur. Præterea & καρωτίδες, *id eſt uenæ ſomniferæ*, cordis vitium participantes, affliguntur, vnde capitis grauitates & ſenſuum abolitio cum nouo quodam ſopore adueniunt. Incidit etiam ipſis aliud vitium proximè dicto non abſimile, in quo ſpiritus & vox auferuntur: ſed à vulua non prouenit. quippe & viros infeſtat inſtar morbi quem κάτοχον nominant. At mulieribus à vulua malè habentibus tetra odoramenta naribus ſubiecta, iucunda verò naturalibus oppoſita, opitulantur. altero autem affectu laborantibus hæc fruſtra adhibentur, nihilque opis adferunt. Præterea membra in vuluæ morbo agitantur, in altero affectu quieſcunt. Amplius tremores ſpontini & non ſpontini, ſed ex * amblothriæi ſubiectione excitantur. vuluæ refrigerationes vehementes, copioſæ ſanguinis profuſionis retentio, & id genus alia in cauſa ſunt. Itaque ſi in ſuperiora ſubeunte vulua vexari mulier inceperit, ad obeunda negotia pigrior redditur, exoluitur, infirmatur, genua labant, vertigo infeſtat, extrema debilitantur, caput dolet, graueſcitque. In venis ab vtroque naſi latere iacentibus dolorem mulier percipit: quòd ſi ceciderit, ſtomacho mordetur. Iuxta præcordia, ilia, vbi vuluæ domiciliū eſt, inania ſūt, motus arteriarum intermittunt, ordine carent, deficiunt: ſpiritus magnopere angitur, vox intercipitur, ſentiendi facultas impeditur. ſpiratio ignota obſcuráque eſt: celerrima nec opinatò mors aduenit. nihil enim adeſt quod mortem inſtare ſignificet: color nanque viuidus eſt, ac multo poſt mortem tempore magis rubent. Oculi parum admodum extantes fulgent, haud ita multum in-

A tenti, neque tamen valde remiſsi & conniuentes. Cæterùm ſi priuſquàm malum ad extremum venerit, aliquando vulua in ſedem propriam migret, à ſtrangulatione liberantur: quando aluus ſubmurmurat, humiditas adeſt locorum muliebrium, ſpiritus aſperior manifeſtiórque redditur.* nequaquam tamen ab affectu excitantur, aut ſubleuantur, immo quamcelerrimè interitus aduenit, nam facilè ſuperiora vulua petit, facilè quoque inde recedit. Quippe vulua ſuapte natura ſuperfluitat: membranæ verò eam ſuſtinentes humidæ ſunt: humi- B dus eſt & locus vbi reconditur. Amplius fuga & appetentia triſtium iucundorúmque mouetur: quocirca labaſcit facilè, ac veluti arboris ramus huc & illuc ſuſque déque impellitur. Propterea & iuuenes fœminæ id vitii patiuntur, ſeniores immunes ſunt. Quibus enim ætas & vita & mens vaga magis & erratica eſt, his vulua quoque errabunda inſtabiliſque fit neceſſe eſt: quibus verò firma ac ſtabilis ætas & vita & mens fuerit, his & vulua ſimiliter afficitur. Hæc vtique à vulua proueniens ægritudo, ſtrangulatus videlicet, mulieribus dun- C taxat infeſta eſſe poteſt. Veruntamen * communes quoque viris ægritudines in vulua oriri conſueuerunt, phlegmone videlicet, & ſanguinis profuſio. communes etiam ſunt quæ comitantur notæ: vtpote febres, pulſus abolitio, refrigeratio, vocis amiſsio. In ſanguinis autem profuſione & maturius mors ingruit, quemadmodum quum quis animal iugulat.

DE SATYRIASI, CAP. XII.

SAtyri * Baccho ſacri, qui pictura quique ſtatuis exprimuntur, arrecto pene figurantur. quod diuinæ rei D ſignum eſt. Eſt verò & affectus ſpecies, qui laborantis penem excitat erigítque: atque ob Dei figuræ ſimilitudinem σατυρίασις nuncupatur. Eſt autem inexplebilis coeundi appetitus. Verùm neque ſi ad Veneris opus accedant, quicquam iuuantur: neque multo aſsiduóque concubitu ſedatur arrectio. Conuulſiones autem omnium neruorum fiunt, & tendonum diſtentio, & inguinum, partiſque eius quæ inter inguina & femen eſt, (πλιχάδα *Græci nominant*) genitalium præterea inflammatio & dolor. In facie rubor ineſt, & vapor quidam roſcidæ E humiditati ſimilis. Porro ipſi ægri ſeſe incuruant & comprimunt: quieſcunt triſtes, demiſsi, vtpote calamitatem ſuam grauatim ferentes. Quòd ſi hominis verecundiam id malum ſuperet, turpiter admodum lingua intemperantes efficiuntur: intemperantes quoque in * aluo exoneranda, in venerem laſciuientes, mentéque indecenter titubantes. nam ſe continere nequeunt: ſiti laborant, pituitam largius euomūt: quoniam labris ſpuma (quemadmodum hircis in libidinem ruentibus) inſidet. quinetiam haud abſimilis odor eſt. lotium poſt longam re- F tentionem effunditur album, craſſum, genituræ ſimile. aluus reſoluitur, coſtæ & axillæ ſponte pruriunt ac titillantur. conuelluntur, à cibis abhorrent: ſed quum eos aſſumunt, rapaciter aſſumunt: conturbantur. Sin ad interitum ægritudo ſpectat, inflantur, ventérque in tumorem effertur. tendones & lacerti omnes contenduntur, ægrè admodum corpus mouetur, membra contrahuntur, arteriæ paruo motu, debili, inordinatóque agitantur. Hæc omnia quandoque diſcutiuntur, ſi aluus perturbata multas pituitoſas bilioſáſque humiditates eiecerit: G eaſdem quoque vomitus * non abſque diſcrimine effuderit. Nempe medela non vacat diſcrimine: ea per ſomnum profundum longiſsimúmque præſtatur. Siquidem refrigeratio & reſolutio ſtupórque neruorum multus ſomnus eſt: ſtupor verò ac refrigeratio ſatyriaſin medicatur. Id morbi genus vere potiſsimùm atque æſtate ſæuire conſueuit. Inter ætates autem adoleſcentia iuuentúſque ei maximè patet: præcipuéque illi omnes quorum natura in venerem propenſior eſt. Acutiſsimum id malum, triſte fœdúmque eſt. nam plerunque H in ſeptima die hominem conſumit. Memoriæ proditum eſt mulieres etiam in hanc labem incidere, & eundem in libidinem impetū ac cætera omnia ſimilia perpeti. Verùm ego impudicum quendam libidinis ardorem mulieres inuadere mihi perſuadeo, mulieres, inquam,

humiditate affluentes, vt ipſius redundantia profundatur: ſed ſatyriaſin id eſſe minimè conceſſerim. Neque enim ipſarum natura atque temperies, quum frigida ſit, huic vitio habilis atque expoſita eſt. præterea neque partes ad arrectionem idoneas, quemadmodum Satyrus, (vnde affectui nomen eſt inditum) mulier obtinet: quandoquidem neque viri ſtrangulatione ab vtero vexantur, quoniam viro vterus datus non eſt.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI
De cauſis & notis diuturnorum affectuum Liber I,

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

CAPITA HVIVS LIBRI.

De diuturnis affectibus,	Cap. I.	De ſuppuratione in pectore,	Cap. IX.
De cephalæa,	Cap. II.	De vomica pulmonis,	Cap. X.
De vertiginoſis,	Cap. III.	De anhelitu,	Cap. XI.
De epilepſia, id eſt morbo comitiali,	Cap. IIII.	De pulmonariis,	Cap. XII.
De melancholia,	Cap. V.	De iecore,	Cap. XIII.
De furore,	Cap. VI.	De liene,	Cap. XIIII.
De reſolutione neruorum,	Cap. VII.	De morbo regio,	Cap. XV.
De phthiſi,	Cap. VIII.	De cachexia, i. malo corporis habitu,	Cap. XVI.

DE DIVTVRNIS AFFECTIBVS, PROOEMIUM, CAP. I.

Diuturnarum ægritudinum dolor multus eſt, tempus colliquationis lōgum, & medicatio inſtabilis. vel enim haud ex toto morbi deleti ſunt, vel deleti, ex qualibet leui offenſa reuertuntur. Nam laborantes æquo animo ferre vſque in finem nō audent. quin etiamſi æquo animo ferunt, in victus ratione nimis longa delinquunt. Si verò & dolor adeſt, laborioſa curatione per ſitim, famem, amara medicamina & dolorem excitantia, aut per ſectionem, aut vſtionem, (quibus in diuturnis morbis egemus) miſeri ægroti cruciantur, vt mortē quam iampridem appetebant, effugiant. Vbi mehercule in magna animi cōſtantia diu præſtanda, auxiliis variandis, iucundis citra noxam ægro concedendis, ipſóque decipiendo, medici virtus atque excellentia dignoſcitur. Cæterùm & æger fortis ſit, & cum medico aduerſus morbum conſpiret, neceſſe eſt: qui non ſolùm corpus tenaciter arripiens ipſum celeriter tabefacit & exedit, verumetiam ſenſum magnopere ſubuertit, animámque inſanam reddit. Nanque ab intemperie corporis id genus furorem atque μελαγχολίαν proficiſci nouimus: de quibus in ſequētibus dicā: in præſentia de cephalæa, *id eſt de uetere capitis dolore*, ſermonem iuſtituam.

DE CEPHALAEA, CAP. II.

SI caput repentè obuia quaque de cauſa per plures etiam dies dolorē patitur, hic affectus κεφαλαλγία nominatur: ſi multo tempore dolor infeſtare aſſueuit, & per longos frequentéſque circuitus, ac in dies maior violentiórque inſultat, difficulter ſanationem admittens, id genus κεφαλαίαν appellamus. Eius formæ infinitæ ſunt. Quibuſdam enim perpetuus dolor inhæret, exiguus quidem, ſed non intermittens: nonnullis per circuitus reuertitur, vt iis qui quotidiana intermittente febricitant: nonnullis ab occaſu ſolis vſque in meridiē, & tunc ex toto remittitur: vel à meridie in veſperam, aut etiam vlterius vſque in noctem permanet. ſed nō multum hæc durat circuitio. Præterea dolor modò eſt in toto capite, modò in dextra magis, modò in ſiniſtra, modò circa frontem, aut ſinciput: hæcque eodē die incertè & erraticè fieri ſolent. Quidam dextra tantùm parte dolent, quidā læua, quâ tempus, vel auris, vel ſupercilium vnum, vel oculus ad medium vſque terminatur, vel quâ naſus in æquas partes diuidit: vltra quē terminū dolor non progreditur, dimidium tantùm capitis occupās. Id vitium ſolum ἑτεροκρανία dicitur: haud leue malum: quanuis intermittit, quāuis exiguū eſſe prima ſpecie videtur. nam ſi acutè interdum impetum faciat, fœda atque atrocia detrimenta adfert: nerui diſtenduntur, facies obtorquetur: oculi vel contenti inſtar cornu rigidi ſunt, vel huc atque illuc interius conuelluntur, ac vertiginoſè agitātur: in ipſiſque dolor profundus vſque ad intimas tunicas deſcendit. ſudor ex tendonibus immodicus effluit repētè, neque cohiberi poteſt: * neque vlla cauſa præceſsit, perinde acſi quis ligno plagam inflixerit. Nauſea & vomitus bilioſus comitantur: homo conſiſtere nequit, ſed in terram delabitur. Quòd ſi vitium quandoque increſcit, de hominis vita actum eſt: at ſi debilius eſt, & citra vitæ periculum, diutius permanet: pigritia multa adeſt, & capitis grauitas: animi pendent: vitā ægrè ferūt. fugiunt enim quodammodo lucem, tenebræque his ægritudinē ſolantur: neque quicquā iucundi aut intueri, aut audire ſuſtinēt. Olfactorius in iis ſenſus infectus eſt, neque quicquam eos bene olens oblectat, pariter quoque graueolentia deteſtātur. Vita ipſis inuiſa eſt, mortémque diſcupiunt. Harū calamitatū fons & origo eſt, cū ariditate frigiditas. Si diu teneat, magiſque inualeſcat ægritudo, poſt id genus dolores vertigo ſubſequitur.

DE VERTIGINE, CAP. III.

SI tenebræ oculis prætendūtur, & caput in turbinis modum circūduci videtur, & auribus murmur veluti delabentis cū ſtrepitu fluminis inſonat, aut tanquā ventus flatu vela percutiēs, aut tibiarū fiſtularúmq; cantus, aut veluti ſtridor plauſtri currētis obſtrepit, σκότωμα. *i. uertigo* huic vitio vocabulum eſt: malū quidē, ſi capitis ſymptoma eſt: malum quoque, ſi cephalææ ſucceſſit, aut ex ea vetuſta ægritudine ortum eſt. Nam ſi priora vitia non receſſerūt, ſed remanet *σκοτοδίνην, id eſt tenebræ oculorum, & apparens motus in orbem*, aut longiori tempore cum propriis ſymptomatibus nulla adhibita curatione ad ſummū peruenit, vitium *appellatum à Græcis* ſcotωma, *à Latinis uertigo*, procreatur. Cauſam habet frigidam & humidam: aliorúmque ſæpe morborum, quū inſanabilis euaſit, initium eſt, vt furoris, melancholiæ, morbi comitialis, cuique ſuis ſymptomatibus accedentibus. Vertiginis autē forma ita ſe habet: Grauitas adeſt capitis, ſplendida quædam oculis inter multas tenebras ſeſe offerunt, ſuimet æger propinquorúmque ignarus eſt: quúmque morbus augeſcit, tūc tibiæ ſoluuntur, atque humi repunt. Nauſea fit atque vomitus pituitæ, biliſve tam atræ quàm flauæ: quādo flaua per vomitum reiecta, furor enaſcitur: atra verò, melācholia: ac pituita exeunte, morbus comitialis efficitur. omnium quippe morborum talis conuerſio eſt.

DE EPILEPSIA, ID EST MORBO comitiali, CAP. IIII.

VArium ac portentoſum morbi genus eſt ἐπιληψία, *quæ dicitur Latinè comitialis morbus*, * terribilis vtique in acceſsionibus, & peracutus, & pernicioſus: quandoquidem nonnunquam acceſsio vna hominem rapuit. At ſi diligenti cura vim morbi ſuſtinet laborans, ægrè tamen vitam ducit inter fœditates, ignominias atque dolores. Morbus autem non facilè recedit, ſed ætatibus melioribus, & pulchriori tempore viget. * Vexat etiā pueros & adoleſcētes. interdū ſecunda fortuna euenit vt per ſuccedentem prouectiorē ætatē abigatur, quando ſimul * cū ætatis flore euaneſcit: ſed & tum quoſdā abiēs deformes efficit: pueros quoque pulchritudinis inuidia perdit:

aut manũ inutilem reddẽs,aut faciẽ torquens,aut ſenſum aliquẽ prorſus auferens.Quòd ſi malum hoc penitus inſe derit,atque radices altius egerit, neque ipſum medicus neque ætatis mutatio ſubmouent,ſed cũ ægrotante viuit atque cõmoritur.Interdum morbus iſte membra oculóſque conuellens ac diſtorquens,dolores ciet: interdum & mentem in furorẽ adegit. Triſte mediusfidius eſt ipſius inuaſionis ſpectaculum: turpis & eius deſinẽtia,cũ ſtercore & lotio & ſpontina ventris ſolutione. Ipſius quoque morbi origo mirabilis, & præter hominũ opinionẽ eſt. quippe nonnulli flagitioſis hominibus à luna immitti exiſtimant:cuius rei cauſa & ſacrum morbum hũc nominant:Verùm & aliis rationibus id nomen fuit ei impoſitum:aut ob magnitudinẽ: (omne enim magnũ,ſacrũ dici conſueuit) aut quòd nõ humana ope tolli queat,ſed diuina:aut quoniam dæmone correptus eſſe homo videatur aut ob hæc ſimul omnia ſacer morbus appellatus eſt. Quæcunque ſanè huic tanquam acuto morbo ſymptomata eueniunt,ſuperius memorauimus. At ſi diu permanet, neque per intermiſsiones citra noxã degunt torpentes, abiecti animo, mœſti,hominũ aſpectum cõſuetudinémque vitantes:neque ætate procedente mitiores fiunt:vigilant, per quietẽ multis formidoloſis imaginibus terrentur: cibũ ſumere faſtidiunt,ſumptũ malè conficiunt: decolores, faciéque plumbea ſunt:ob ingenii ſenſuſque tarditatem ægrè diſcũt:auditus hebet,aures tinniunt,capiti bombi veluti quidã inſonant.Lingua in ſermone perplexa eſt ac titubat,aut ex vi morbi, aut * ob vulnera,quæ tẽpore exacerbationis accepit. tunc enim ob conuulſionis neruorum motum lingua in ore variis modis torquetur. Rationem quoque vſqueeo morbus cõturbat ac deiicit, vt prorſus denique infatuentur. Atque horum omnium cauſa eſt cum humiditate frigiditas.

DE MELANCHOLIA, CAP. V.

ATra bilis in acutis ægritudinibus, ſi in ſuperioribus apparet, oppidò quàm mortifera eſt:ſi ad inferiora deſcendẽs exiit,nõ valde vacat diſcrimine.In tardis autẽ longiſque morbis,ſi ad aluũ bilis atra decurrit, in tormina iecoriſque dolorem finitur: mulieribus verò purgatio vice menſium aduenit, ſi in cæteris abeſt mortis periculum. At ſi ſuperius,vt puta ſtomachum, ſeptúmve tranſuerſum petit, inſaniam parit, quam *μελαγχολίαν* nominant: flatũ nanque gignit, & ructus fœtidos, piſciũ odorẽ exhalãtes.Infrà verò & *φύσας.i. flatus* cũ crepitu trãſmittit: necnõ & mentẽ ſimul alienat. Proinde melãcholicos iuxtà & *φυσώδεας.i. flatuoſos* medici veteres ſic affectos appellarũt.Porro quidã reperiũtur in quib⁹ neq; flatus,neq; bilis atra colligitur,ſed ira immoderata & mœror, & ingens animi cõſternatio:hos quoque nihilominus *μελαγχολικοὺς* nũcupamus.quippe quũ *ὀργὴ, id eſt ira*,ſignificetur per *χολὴν*:per *μέλαιναν* autẽ, *id eſt atrã, πολλὴ ἢ θηριώδης, id eſt multa & efferata*. Teſtis autem Homerus eſt,vbi inquit,

— τοῖσι δ᾽ ἀνέστη
Ἥρως Ἀτρείδης εὐρυκρείων Ἀγαμέμνων
Ἀχνύμενος· μένεος δὲ μέγα φρένες ἀμφιμέλαιναι
Πίμπλαντ᾽. ὄσσε δέ οἱ πυρὶ λαμπετόωντι ἐΐκτην.

Id eſt, Inter hos autem ſurrexit heros Atrides latè imperans Agamemnon, triſtis: furore autem ualde præcordia atra circùm opleta erant: eiúſque oculi igni fulgenti ſimiles erant. Tales euadunt melancholici, quũ ab hoc malo interimuntur. Eſt autẽ animi angor in vna cogitatione defixus atque inhærẽs abſque febre. Mihi profectò melãcholia *μανίας, quæ Latinè furor dicitur*, initium atque pars eſſe videtur. ſiquidem furentibus animus modò ad excandeſcentiã,modò ad voluptatem cõuertitur: at melancholici in triſtitia & animi angore duntaxat verſantur. Adde ꝙ furentes,plurimum vitæ ſic tranſeũt deſipientes,& fœda atrociáque cõmittentes: melancholici verò non in vna tantùm inſaniæ ſpecie laborant,ſed aut venenum ne ſibi detur ſuſpicantur,aut hominũ conſuetudinẽ peroſi, in ſolitudinẽ aufugiunt:aut ad ſuperſtitioſam religionẽ conuertũtur aut lucem hãc vitámque odio proſequũtur. Verùm ſiquid interdum ex animi angore laxamenti habeant, exhilaratio voluptáſque plurimis aduenit. hi verò in furorẽ præcipitant.Sed quomodo quibúſque ſedibus affectis id vitium plerũque cõtrahatur,ſubiiciã. Porro ſi in præcordiis reſi-

A det,cauſa circa ſeptum tranſuerſum immoratur, biliſque ſupra infráve melancholicis prorumpit.Si caput etiã per conſenſum afficitur,& excandeſcẽtiæ* delirium in riſum hilaritatémque per longum vitæ ſpacium cõmutatur. Hi verò morbi potius magnitudine quàm affectus dolore in furorẽ prolabũtur: in vtriſque nimirũ ariditas * accuſanda. Viri ſanè & furore & melancholia corripiũtur: * rarius autẽ quàm viri, ſed deterius mulieres furiis agitantur. Ætas quæ prope ſtatum eſt, & ipſe ſtatus huic malo ſubiiciuntur. Æſtatis tempus & autumni hunc morbum

B procreant,ver autem iudicat.Inter notas euidentiores hæ ſunt,quòd videlicet quieti aut triſtes,abiecti torpẽtéſque ſunt abſque ratione, nulláque de cauſa melãcholia initiũ ſumit: præterea in iram facilè incidũt,malè ſunt animati,vigilant;ex ſomnis tumultuoſè excitãtur: ingenti quoque pauore trepidant, quũ morbus crementum ſuſcipit: quando & inſomnia vera ſunt,terribilia atque euidentia. * Quotquot enim à naturali ſtatu valde aliena ſunt, ea nõ protinus huic malo inſunt,ſed per quietem ſeſe offerunt: quũ in aliquid impetu rapti ſunt, poſtea facilè eos pœni-

C tet:mutabiles ſunt,turpes,de minimis quibuſque ſoliciti, auari, ſed nõ ita multo pòſt ſimplices,prodigi,multa largiẽtes:nõ virtute animi,ſed morbi varietate.Quòd ſi malum exaſperatur,homines oderunt,ab eíſque fugiunt, de inanibus conquerũtur:vitæ maledicẽtes mortẽ expetunt. Atque iſtorũ multis ſenſus ac mens vſqueeo ſtupore fatuitatéque capiuntur vt omniũ ignari,ſuiquemet immemores,in morẽ beſtiarũ vitam degant. corporis quoque habitus in peius labitur:colore fœdo & ex atro viridíque commixto tinguntur:niſi inferius bilis deſcendat atque

D exeat, ſed quoquouerſum per corpus cũ ſanguine diffundatur. Multi cibi capaces, nihilominus tamen extenuati ſunt,quoniã ſomnus in eis neque potu,neque cibo membra confirmat, ſed vigilia ad exterius mouet, ac diſsipat: proinde & aluus arida eſt,nihil deiiciẽs. Nonnunquã verò deiicit ſicca,rotũda,atro quodam bilioſóque circunfuſa. Vrina pauca redditur,acris,bilioſa. Multũ flatuoſi ſpiritus in præcordiis eſt:ructus putidi feruntur,graueolentes, perinde acſi ex maris lacuna exhalarẽt. Nonnunquam & humidum quoddam acre cũ bile reiiciunt. arteriarũ mo-

E tus fere parui ſunt,pigri,inualidi, crebri, frigori ſimiles. Fama eſt ex his quempiam inſanabiliter ſe habentẽ, quũ puellam deperiret, medicis nihil proficiẽtibus,ab amore fuiſſe ſanatum.Ego verò ſuſpicor,eũ ab initio in puellam exarſiſſe,inde triſtem & languenti animo,quòd ea nõ potiretur,euaſiſſe,ſuíſque popularibus melancholicũ viſum eſſe. Hic verò nec amorem in ſe nouerat:at vbi puellæ amatæ ſe coniunxit,mœſtitia receſſit,ira & animi languor diſcuſſus eſt,gaudium triſtitiam deleuit,& mens ab Amore medico prorſum ſanata eſt.

F DE MANIA, ID EST FVRORE, CAP. VI.

FVroris modi ſpecie permulti ſunt, genere tantùm vnus. eſt enim ex toto mẽtis alienatio diuturna,vacãs febri. Etenim ſi febris quandoque coniungitur,id nõ ratione furoris propriè,ſed alio quouis caſu incidit.Quippe & vinum mentẽ inflammat, & per ebrietatẽ delirare cogit:præterea quædam eſculẽta amentiam pariũt,vt mandragora & altercus. Sed neutiquã hi inter furẽtes numerandi ſunt. nam repentè hæc adueniunt, & celeriter conquieſcunt: furor autem,ſtabilis ac permanens eſt. Furori

G autem nihil ſimile deliriũ habet,quod ſenectæ calamitas eſt. Eſt enim ſenſus, mẽtis rationíſque marcor & ignauia, ex refrigeratione proueniens: at furor ex calida ſiccáque cauſa exoritur, functionéſq; tumultuoſas præſtat. Deliramentum autẽ à ſenectute incipiens, nunquam per interualla deſinit, ſed ſimul commoritur: furor verò & intermittit,& diligẽti curatione radicitus euellitur. Sed intermiſsio non ſincera eſt, quando per ſe furor deſinit, quũ nõ congruẽter aut medela,aut temporis anni clemẽtia curatur.Nonnullos nanque qui penitus ſoluti morbo vide-

H bantur,aut veris tempus,aut error in victu,aut ira caſu aliquo prorritata,denuo ad furorẽ reuocauit.Porro illi huic vitio facilè patẽt qui natura ſunt iracundi,acriter excandeſcentes,negotioſi,faciles,hilares,qui iocoſis puerilibúſque delectantur. Illi etiam qui cõtrario his ſunt ingenio, quicũque videlicet ſtupidi ſunt,triſtes,tardi in diſcẽdo,in

laboribus perſeuerantes, & qui quum demũ quid didice
runt, facilè obliuioni tradunt. hi & melancholia prom-
ptius capiuntur,qui & anteà in furorẽ procidunt. Verùm
& in ætatibus quibus calor & ſanguis multus eſt, hi furo-
re exagitãtur,vt puberes,iuuenes,& *viri. In quibus autẽ
calor ex atra bile accenditur, corporiſque habitus ad ari-
ditatem vergit, his in melancholiã cadere facillimum
eſt. Item victus ratio,multi cibi aſſumptio, ſaturitas im-
modica,ebrietas,luxuria,veneris appetentia,hanc ægritu
dinem concitant.Nonnunquam & mulieres, niſi mũde-
tur corpus,furor infeſtat: quum ipſarum vteri ad virilem
congreſſum apti euaſerunt. aliæ verò haud ita facilè, ſed
admodum acerbè in furorẽ aguntur. Cauſæ tales ſunt:
vir nimium furioſus fit ſi conſuetus ſanguinis exitus, aut
bilis,aut ſudoris,aliqua de cauſa repreſſus eſt.Et quibus fu
ror voluptati eſt,rident,ludunt,ſaltant diu noctúque:ira-
ſcuntur palàm,nonnunquam coronati incedunt, ac ſi ex
aliquo certamine victores redeant: quibus obuiam fiunt
nõ ſunt infeſti. *Ita ſe habet huiuſmodi furoris ſpecies.
Alii verò ab ira furentes,nonnunquam ſibi veſtes proſci-
derunt,& ſeruos interfecerunt, & ſibiipſis manus attule-
runt,& *obuios quoſque malè habuerũt. Species vtique
infinitæ ſunt. Nã qui ingenioſi ſũt ac dociles,aſtronomiã
diſcunt ſine doctore,philoſophiámque poſsident à nemi
ne traditam:poeticam quoque veluti à Muſis infuſam no
runt. aliquid enim & in morbis emolumenti præbet do-
cilitas. Rudes autem atque indocti homines hoc malo
circunuenti, grauia pondera ferunt: figulinam exercent
aut fabrilem,aut lapides cælant. Præterea & *monſtroſa
quædam cogitant. Timebat enim quiſpiam ne vaſa olea-
ria prociderent: alius non bibebat, ſe laterem eſſe exiſti-
mans,ne humore diſſolueretur pertimeſcens. Id etiam fa
ma diuulgat: Carpentarius quidam olim fuit, qui domi
prudẽs operator erat, ligna bene metiebatur, ſcindebat,
cõplanabat,clauis iungebat aptabátque: in domo extruẽ
da ſobrius,cum exactoribus operum verſabatur, paciſce-
batur,pro laboribus iuſtam mercedem poſcebat.porro i-
ſte in loco vbi arte ſua fungebatur,mente conſtabat: at ſi
in forum quandoque diſcederet, ad balneum aut ad a-
liud quippiam neceſſarium, inſtrumenta deponens, pri-
mò ſuſpirabat, deinde egrediẽs humeros conſtringebat:
poſtea quum è ſeruorum,fabricæ, locique illius cõſpectu
abiiſſet,tũ penitus inſaniebat,& furore rapiebatur: quòd
ſi ad eundem locum celeriter recurriſſet,iterum ad ſe re-
dibat. *Hæc erat inter locum illum & viri mentẽ cogna
tio. Cauſa morbi huius in capite præcordiiſque conti-
netur:modò vtroque membro pariter laborare incipien
te,modò *altero alterũ inuicẽ lædente. Verùm *præci-
pua furoris & melancholiæ ſedes viſcera ſunt: quemad-
modum caput & ſenſus in phreniticis plerunque labo-
rant, in quibus vis ſenſoria oblæſa eſt,& quæ non adſunt,
tanquam iam præſentia conſpiciunt: & aliis non conſpi-
cua,ipſorum ſeſe oculis repræſentant. At furẽtes,tantum-
modo vident quæ videre oportet: ſed de illis non ſenti-
unt vt ſentiendum eſt. Itaque ſi magnũ eſt malum,prom
ptiore ingenio ſunt: ſenſibus acutiores fiunt, ſuſpicioſi
ſunt,iracundi nulla de cauſa,mœrentes præter rationem,
quum in ſeuerum & tetricũ furor vertitur: quũ verò ad
animi hilaritatem inclinat, læti & alacres fiunt.Prius di-
cti,ſine *lædẽte cauſa vigilant: vtriſque viſio deprauata
eſt: capitis dolor aut ſaltem grauitas comitatur: auditu
prompti ſunt, mente tardiſsimi. In quibuſdam ſanè pe-
culiariter ſonant aures,& bombis adeo perſtrepũt vt tu-
barum fiſtularúmque voces audire ſeſe exiſtiment:idque
fit quum morbus incremẽtum accepit.Multo vẽto inflan
tur, *anxii ſũt,in ſumẽdo cibo voraces atque auidi.vigi
lant enim,& vigilia famem ſuſcitat. Verùm neque, vt æ-
gri ſolent,emaciantur: ſed magis peculiaris melancholi-
cis corpulentia eſt:item pallore quodam ſuffundũtur.Si-
quod autem viſcerum phlegmone inuaſerit, tunc appe-
tentia nutricatióve hebetatur. oculi caui fiunt,non con-
niuentes: ob quos cæruleæ atræque imagines ſeſe obii-
ciunt, ſi ad melancholiam affectus vergit: ſed rubicun-
diora & punicea viſa ſunt, ſi ad furorem inclinat. pleriſ-
que etiam tanquam fulgurãs ignis apparet, pauórque eos
veluti inſtantis fulminis occupat: nonnullis verò & ru-

A bent oculi, & ſanguine ſuffuſi ſunt. In ſummo ægritudi-
nis impetu variis ſecundum quietem viſis perturbantur,
immoderatéque venerem cõcupiſcũt:neque eos etiam in
publico * ventrem exonerare pudet.Ad mutua & fami-
liaria colloquia pigri ſunt:commonefacti & increpiti ad
iram excitantur, atque furore penitus inſaniunt. Exinde
alius alio modo furit: quidam *immẽſum ſpatium de-
currunt, & quò peruenturi ſint neſcientes, eòdem vnde
diſceſſerant,curſu feruntur: alii per longum iter eos qui-
bus fortè occurrerint comitantur. Item nonnulli vocife-
B rantur,latrocinium,aut vim illatam querentes: alii ab ho
minum conſpectu in ſolitudines fugiunt,ſecúmque tan-
tummodo verſantur.Quum verò iam inclinatus eſt mor
bus,ſtupidi,quieti,mœſtique ſunt.in notitiam enim mor
bi veniẽtes, ſua calamitate miſeriáque triſtantur. Alia
reperitur furoris ſpecies, qua laborantes propria mem-
bra dilacerant pia cogitatione, Diis ſuis tanquam id po-
ſtulantibus gratificantes. Id furoris genus à perſuaſione
quadam duntaxat proficiſcitur. In cæteris hi temperan-
tes modeſtique ſunt.excitantur autem tibiæ cantu,alióve
C animi oblectamento,aut temulentia, aut præſentiũ hor-
tatu.Deorum afflatu hic furor prouenit, qui quum remit
titur, hilares ſunt & curis vacui, tanquã diis initiati. præ-
terea decolores & macie affecti ſunt, diúque ex vulnerũ
doloribus infirmum eorum corpus eſt.

DE NERVORVM RESOLVTIONE, CAP. VII.

APoplexia,paraplegia,pareſis,paralyſis,omnia genere
eadem ſunt.aut enim motionis,aut tactus,aut vtriuſ
que defectus eſt: interdum & mentis, interdum & reli-
quorum ſenſuum. Sed apoplexia,totius quidem corpo-
D ris & ſenſus,& mentis, & motionis reſolutio eſt. Proinde
apoplexiam fortem ſoluere nulla facultas poteſt:debilem
verò tollere non facile eſt. Paraplegia eſt tactus motúſ-
que remiſsio,ſed in membro vno, vtputa manu cruréve:
paralyſis autem,motus tantùm fere eſt actioniſque defe-
ctio. Quòd ſi nonnunquam ſolus tactus deficiat (rarò
autem id euenit) potius anæſtheſia, *id eſt ſenſus abolitio,*
quàm pareſis *id eſt defectio,* nominatur. At ſi Hippocra-
tes apoplecton, *id eſt attonitum*, crus *ſecundum rectum
dicat, illud tanquam mortuo ſimile,inutile & inſanabile
E vult ſignificare. quod enim in toto corpore eſt vehemẽs
apoplexia, illud in crure paraplegiam vocat. Vrinæ autẽ
in veſica aut ſuppreſsio,aut retinendi impotentia,pareſis
propriè eſt. Palpebrarum verò & malarum,muſculorúm-
que in maxillis,& genæ in alterutram partem diductio,ſi
per conuulſionem torqueantur, canina conuulſio nomi-
natur. Genuum reſolutionem, ſenſuſque per aliquantum
temporis ſtuporem, & exanimationem, & caſum, lipo-
thymiam, *id eſt animæ deliquium,* vocitamus. Verùm non-
nunquam membra ſingulatim reſoluuntur: ſupercilium,
F exempli gratia, ſolum, aut digitus: aut maiora etiam, vt
manus crúſve: nonnunquam ſimul plura: & aliâs dextra
tantùm,aliâs ſiniſtra, aut vnũ poſt aliud omnia reſoluun-
tur exquiſitè, aut debiliter. Neque tantùm quæ diſtantia
ſunt,& quæ eodem cenſentur nomine,cõiugatáque ſunt,
vt oculi,manus, crura: verumetiam coniuncta,cognatá-
que, vt nares vſque ad medium, & lingua vſque ad fines
qui in ipſa media poſiti ſunt:vna tonſilla & iſthmus,ipſá-
que gula dimidia reſoluitur.Ego ſanè ſtomachum etiam,
& inteſtina,& veſicam, oblongúmque inteſtinum vſque
G ad principium, id eſt anum, idem vitium pati exiſtimo.
ſed interiora membra reſoluta latent, obſcuráque ſunt:
imperfectæ verò ſunt ac dimidiatæ eorum functiones.
Proinde mihi & membra dimidia pati vidẽtur, in duas
partes à morbo diducta. Hæc res nimirum documento
eſt quo dextræ partis facultas & natura à ſiniſtræ partis
natura & facultate differat.Quippe accidens cauſa æqua-
lis eſt,& vtrique communes morbi occaſiones,ſiue frigi
ditas ſit, ſiue cruditas: ſed vtraque haud æquè pati ido-
nea eſt. Natura verò æquè valens eſt, vbi ſubiecta ſunt æ-
H què valentia: idem autem inæqualibus ineſſe nullo mo-
do poteſt. Igitur ſi infra caput aliquod principium affe-
ctum ſit,qualis medullæ dorſi membrana eſt,quæ nomi-
nis eiuſdem ſunt & contigua,dextra in dextris,& in ſini-
ſtris læua reſoluuntur. Verùm ſi caput primò in dextra
patiatur,ſiniſtra: ſi in læua, dextra neruorum reſolutione

laborant.Hoc ideo euenit quòd neruorum initia permutata ſunt.neque enim dextri nerui in dextras partes ſecundum rectum vſque ad extremum progrediuntur:ſed ab initio enati,protinus ad oppoſitos tranſeunt, ſe inuicem permutantes in figuram *dictam χιασμὸν,id eſt quæ repræſentat hanc literam* X. Vtque ſemel dicam,ſiue omne ſimul corpus reſolutionem neruorum patiatur,ſiue aliqua membra,ſiue ab alterutra,ſiue ab vtraque parte,nerui de capite fluentes alia ratione patiuntur. Nam ſenſu quidẽ (vt paucis dicam)hi priuantur,non admodum autem facilè ex ſe motum amittunt.Quòd ſi per communionem cum iis qui mouentur, aliquid vitii contraxerint, paulũ & ipſi motus perdiderint.Nam & per ſe ipſi motum,tãetſi minorem,naturaliter poſſident. Nerui enim à muſculis ad muſculos tranſeuntes motionis principatũ obtinent, & iis qui à capite manant, impertiunt. Nerui enim capitis ab illis plurimum motus participant: tamen ex ſe quoque(licet minorem)vim mouendi habent. Atque hi nimirum in motu noxam magis patiuntur. Raró autem vſu venit vt per ſe iacturam ſenſus faciant: neque tunc ex toto eam facere videntur. At ſiqua copula neruorum ab oſſe quopiam enatorum, & ad oſſa pertinentium,ſoluta aut rupta ſit,tum membra proprio ſitu non continentur, luxantur,locóque dimouentur:non tamen ſenſu priuantur.Hæ ſunt autem paraplegiæ ſpecies. quãdoque enim membra reſoluta in longum porriguntur: neque,quando extrema longiſſima apparent, iterũ poſſunt recuruari:nonnunquam in orbem flectuntur, neque in longum extenduntur:ſiquis autem ea,cèu ligna, adaptans & poliens, violẽter protrahere nititur,breuiora ea ſeipſis inueniet. Vtrunque id vitium & in oculis pupilla ſuſtinet.aut enim in amplitudinem magnam diffunditur.(idque *πλατυκορίαν,id eſt pupillæ amplificationem*,appellamus) aut hæc eadem in anguſtum contrahitur: ídque phthiſis,aut etiam *μυδρίασις* à nobis dicitur. Veſica etiã in ſuis obeundis muneribus deprauatur, & *πάρεσιν quam vocant*,patitur.aut enim per extenſionem reſoluitur, quũ retinendi impotens lotium effundit:aut in ſeipſam conuoluitur,quum vrinæ plena reddere nihil poteſt. Morbi huius,pareſis videlicet,cauſæ prægredientes ſex numerantur,vulnus,percuſſio,refrigeratio,cruditas, venus, vinolentia. Cæterùm & animi immodicæ perturbationes,vt repentè incuſſi pauores,timores, animi conſternatio & mœror præterea,& in pueris terrores: interdum inopinatum atque ingens gaudium, item riſus vſque ad mortẽ implacabilis,neruos reſoluere conſueuerunt. Hæc vtique morbi prima initia ſunt:ſed vltima atque potiſſima cauſa eſt ingenitæ caliditatis refrigeratio, quãdo ab humiditate aut ſiccitate iniuriam patitur. ab hac verò magis quàm ab illa ſanatu difficilis læſio eſt: necnon & à vulnere neruíque interciſione malum inſanabile prouenit. Quantum ad ætates attinet,ſenes & ipſi curationẽ vix recipiunt:pueri facilè ad ſanitatem redeunt. Inter anni tempora hyems hanc ægritudinem gignit præcipuè,ſecundò ver,tertiò autumnus, æſtas omnium minimé. Habitus corporis pingues natura, humidi, deſides, belluini,hoc vitio facilè corripiuntur. Affectus hi iam perfecti talibus ſignis deprehenduntur, immobilitate, ſenſu ſopito, qui neq; calidum,neque frigidum, neque vellicantes,aut ſcalpentes,aut aliter contingẽtes,percipiat.Raró euenit vt iſtis extremitates doleant: verùm ſanitati recuperandæ indolentia nõ leuiter prodeſt.Porrò morbus hic repentè inuadere ſolet.nonnunquam tamen etiam prælonga habet initia, grauitatem, motum difficilem,torporem,frigoris ſenſum,aliâs caloris exceſſum,ſomnos breues,cogitationes ſiue apparitiones vehementiores:atque tunc ſubitò reſoluti ſunt. Nempe in canino *σπασμῷ,id eſt neruorũ conuulſione*,omnes faciei partes *σπᾶσθαι,id eſt conuelli*,non magnopere vſitatum eſt: ſed ad dextras partes læuæ,ad læuas dextræ feruntur: quando buccæ atque os hùc aut illuc, tanquam ex ſede propria diſcedente maxilla,longius detorquentur. Etenim quibuſdam nonnunquam articulus luxatus eſt. quũ valde hiantibus maxilla ad inferiora delapſa fuit. in læſa mala,oculi inuerſio & ſtraboſitas,*vt ita dicam*,fit:in palpebra inferiore palpitatio.Palpitat & ſuperior, aliâs quidẽ
A cum oculo,aliâs verò ſola.Contẽduntur & labia, ſeorſum alterutrum:nonnunquam verò & ambo collapſa balbutiunt:quibuſdam & exactè occluduntur,poſtea repẽtè ac latè dehiſcunt,& ſolitum ſputum cum ſtrepitu eiiciunt. Cõuellitur & lingua:ſiquidem & ipſa muſculus eſt & nerui: quando ad palatum ſecũdum latitudinem tota cohærens,ſubitò ſeſe remouit,& concuſſionis ſonum reddidit. Conuellitur & columella:ac ſi os quæ interius ſunt in vnum cogat,inopinatus ſonus redditur: ſi verò dehiſcat, columellam intueberis nonnunquam palato ſecundum
B latitudinem adhærentem, nonnunquam violentia quadam in lõgum productam,ac deſcendentem, fiſtulæ perſimilem: quandoquidem & ipſa ſonum edit. Porro caninæ cõuulſiones decipiunt,quippe integræ ac ſanæ partes ægrotare ſpectantibus videntur.Nam in omnem partem tentione,colore,oculi amplitudine,ſanæ partes læſionem pati exiſtimantur. Deprehenduntur verò & ridendo & loquendo,& conniuendo.ſiquidem læſæ partes omnes cũ violentia & ſtrepitu quodam trahuntur: labium riſu caret: inter loquendum non mouetur: palpebra non volu-
C bilis,oculus intentus ac rigens eſt: ſenſus tangendi nihil percipit.At ſana membra loquuntur,conniuent,ſentiunt, rident.

DE PHTHISI, Cap. VIII.

SI ab *externa cauſa abſceſſu in pulmonibus facto,aut à longinqua tuſſi, aut à ſanguinis reiectione & puris extuſsiant, *πύη* & *φθίσις* nominatur: ſi pectus autem coſtáue ſuppurauerit, materiáque per pulmones traducatur, id genus homines *ἔμπυοι* vocantur,*purulenti à Latinis dici poſſent*.Quòd ſi & ab his pulmo exulceretur à præterlapſo
D pure corroſus,hoc vitium non vlterius *ἐμπύημα, id eſt purulentiam*,ſed *φθόην, id eſt corruptionem*,appellato. Simul autem adeſt & ignis aſſiduus,qui nũquam intermittere videatur,interdiu latẽs ſudore atque corporis frigore. Hæc enim propria phthoen ſequuntur,quòd videlicet caliditas excitatur,& in noctem emicat, interdiu rurſum in viſceribus deliteſcit.patet autem iſtorum* angor, & imbecillitas,& colliquatio. Nam ſi per diem corpus ignẽ euaderet,cur non fieret tunc homo carnoſior & robuſtior,& morbi tolerantior? vt enim receſſit,grauia magis inten-
E duntur: arteriarum motiones paruæ & imbecillæ fiunt: vigilant,color languet:& alia omnia patiuntur quotquot febricitantes comitari ſolent.At ſpecies humorum propè infinitæ ſunt,liuidorum,atrorum,purorum ac ſincerorũ, aut pallido albóque,aut albo & viridi mixtorum, latorũ, rotundorum,durorum,glutinoſorum,aut rarorũ diffluẽtium,aut odore carentium,aut fœdè olentiũ.Omnes autẽ hæ puris formæ ac ſpecies ſunt.Quicunque verò aut igne aut aqua humiditates explorãt ac notant, hi haud ita multum phthoen mihi dignoſcere videntur. Nanque viſio
F quolibet alio ſenſu certior eſt,nõ modò iis quæ reiiciuntur,intuendis,ſed etiam ægrotantis ſpecie conſideranda. Siquis enim vel plebeius hominem viderit pallentẽ, imbecillum,tuſſientem,macie cõfectum,hunc vera phthoe laborare pronuntiat. Quinetiam quibuſcunque quidem vlceratus pulmo non fuerit,nihilominus tamẽ diuturnis febribus conſumpti ſunt,ſæpiúſque duriter & abſque effectu vllo tuſſientes nihil reiiciunt:hos quoque phthiſicos haud ita multùm impropriè nominarunt. Simul verò & his adeſt pectoris grauitas:pulmo enim infirmus eſt,
G angor,intolerantia,cibi faſtidium,veſpertina extremorũ frigiditas,& matutina caliditas: ſudor vſque ad pectus caliditate moleſtior: per tuſsim varia, qualia memorauimus,extruduntur.Vox raucеſcit, ceruix nonnihil tortuoſa eſt,gracilis,non verſatilis, ſed veluti rigens atque intenta: digiti tenues,ſed articuli craſsi ſunt: oſsiũ duntaxat ſpecies remanſit. ſiquidem & carnes extabeſcunt. vngues adunci fiunt: digitorum ventres rugoſi & lati. nam præ macie neque faſciam ambientem,neque rotunditatem obtinent.quamobrem & vngues adunci ſunt. ea
H eſt enim ipſorum requies & fulcimen, quæ ipſorum extremitates replet: quoniam & ipſi laborem ſuſtinent, vtpote qui ſolida membra ſunt.Item nares iiſdẽ acuminatæ,graciles:malæ extãtes & rubidæ:oculi caui,lucidi,micãtes:tumida,*excarnis,pallida,ſeu liuida facies eſt.*buccarum tenuia dentibus inhærent: ridentibus aſſimulan-

tur:in omnibus denique cadaueris ſpeciē referunt.Hunc
in modum & cætera ſeſe habent.tenues enim &carnibus
priuati ſunt:brachiorum muſculi nō apparent: mamma-
rum neque veſtigia extant, ſolæ autem papillæ cernūtur.
Coſtas non ſolùm dinumerare perſpicuè licet,verumetiā
vbi deſinant,intueri facile eſt.neque enim cum vertebris
factæ articulationes occultantur. Patent etiam in os pe-
ctorale coſtarum inſertiones: quarum interſtitia inania
& caua ſunt,rhombi figuram ſecundum oſsium circūdu-
ctum oſtendentia.Præcordia vacua ad ſuperiora cōuulſa
ſunt.abdomen & ilia ſpinæ dorſi cohæreſcunt:artus con-
ſpicui,prominentes & macri ſunt: perinde ſe habēt & ti-
bia,& coxendix,& brachium: at ſpina vertebris ſuperex-
tat,à priori parte caua,vtriſque muſculis per tabem diſſi-
patis.ſcoptula operta tota ſeſe conſpectui offerunt, atque
auium alas imitantur.Huiuſmodi ægrotis ſi aluus pertur-
betur,actum eſt:ſin ad ſanitatem vergant,pernicioſis cō-
traria ſignis adueniunt.Porro ſenes in hoc malū frequē-
ter non incidunt,ſed minimè euadunt. Iuuenes autē vſ-
que ad florētem conſiſtentémque ætatem poſt ſanguinis
reiectionem in phthiſin prolabuntur: inde ſaneſcūt qui-
dem,ſed non facilé.Pueri aſsiduè tuſsi vſque ad phthiſin
nonnunquam diuexati facilè ad ſanitatem redeunt. Ha-
bitus verò in id vitium proni ſunt graciles delicatique,
ſectilibus tabulis ſimiles,alarum inſtar habentes, promi-
nenti gutture,albidi,rariori pectore.Regiones autem fri-
gidæ atque humidæ huiuſce affectus germanæ ſunt.

DE PVRVLENTIS, Cap. IX.

QVibus hominibus in cauis locis e regione pectoris,
aut inferius ſub trāſuerſo ſepto puris abſceſſus fiūt,
ſi per os id eiiciunt,*ἐμπυοι,hoc eſt purulenti,*vocitātur, ſi per
aluum pus deiicitur,ἀποστηματίαι dicuntur. Ac ſi in pecto-
re quidem,quum eſt vlceratum,in pulmone verò, quum
phthoe laborat, aut in ſubcingente coſtas mēbrana cir-
ca latus, aut *στέρνον, id eſt os pectoris*:aut inferius, vbi pulmo
cum ſpina dorſi committitur cohæreſcitque, aut ſiquo
alio pectoris loco vitium ſit,omnibus ad pus excernendū
via per pulmonem munita eſt.Sub interſepto verò in vi-
ſceribus,iecore,liene,renibus per veſicam:in mulieribus
etiam per vterum tranſitus datur. Nempe cuidam ego a-
liquādo abſceſſum laxioris inteſtini dextra in parte pro-
pe iecur diſſecui: multúmque inde puris effuſum eſt:mul
tum quoque per renes & veſicam ad plures dies emana-
uit: vnde & ſanitatem homo adeptus eſt.Cauſæ verò com
munes omnium hæ ſūt,plaga,cruditas,frigus, & id genus
alia.Porro & quibuſdam in pectore diuturna tuſsis incū-
bens,& lateris inflammatio,&vomica pulmonis,& fluxio
longinqua,necnō & acuti morbi in aliquod iſtorum de-
cubitus purulentiæ originem præbent. At humor aliâs
iners imbecillúſque alii inhæret,aliâs acris & mordax, &
ad mortem vſque putrefaciens. Nam & ſpecies infinitæ
ſunt,quas ſuo loco poſtea memorabimus. Sed magnum
profectò miraculum eſt quomodo id fiat vt ab exili te-
nuique membrana nihil craſſitudinis habente,membra-
na,inquam,coſtas interius obtegēte,tanta copia puris ef-
fundatur:multū enim colligi in multis deprehenſum eſt.
Huius rei cauſa eſt inflammatio ex ſanguinis multitudi-
ne oriens,ob quam membrana craſſeſcit.Verùm ex mul-
to ſanguine multum in medio pus contrahitur. id ſi ad
interiora ſubeat,coſtarum oſſa ſuam propriā ſedem ob-
tinent,ſed phthiſis altera ſpecies,ſuperius à nobis memo-
rata,ſecundum naturam eueniet:ſin ad exteriora procur-
rat,oſſa diſiungūtur.in aliquod enim inter coſtas mediū
ſpatium ipſius abſceſſus acies exeritur: quando in hanc
atque in illam partem coſtarum oſſa pelluntur.Notarum
autem quædam omnium communes,quædam ſingulorū
affectuum propriæ ſunt: grauitas potius quàm dolor, cō-
mune ſignum eſt.pulmo enim dolorem non percipit.Fe-
bres obſcuræ,horrores veſpertini,ſudores in remiſsione,
vigilia,tumores in extremis pedibus, manuúmq; digitis
ſubinde conſiſtentes,atque inſurgentes:inquies,cibi abo-
minatio,totius corporis macies.Quòd ſi & in lōgum mu
tatio producitur,habitus phthiſicus redditur. neq; enim
vltrà in officio natura perſeuerat: quoniam concoctio
A non fit qualis antea.inde caro conſumitur: color qualis
belluæ, efficitur. Spiratio cunctis quidem mala, ſed illis
peior quibus ad ſuperiorem ventrem morbus aſcendit.
quinetiam tuſſis ab initio tantiſper vexat donec inflam-
matio quæ vrget,perſeuerat.quando & dolores & horro-
res augētur & caliditas & vigilia & ſpiritus difficultas,ad-
huc magis increſcunt.Venarum motus, parui, torpentes,
imbecilli fiunt:mens delirat,pectus diſtenditur. Verum-
enimuero ſi ad ſuppurationē inflammatio veniat, omnia
maxima fiunt:ſed reiectio parua eſt cum maiore tuſſi, &
B ex violento abſceſſu in primis pituita fertur bile infecta,
ad nigritiem vergens,tanquam admixta fuligine : adhuc
tamen cruenta ac pinguis pituita eſt.Quòd ſi proximè rū-
penda inflammatio eſt,quæ reiiciuntur,ſpeciē carnis ha-
bent,craſſioráque ſunt. At ſi iā rupta ſit, ſtrangulatus diſ-
crimen impendet,ſi multum ſubitaneúmque pus emana-
uit:ſi pedetentim verò emittatur, exactè ſanitas aduenit.
Porro ſi ad inferiora pus tranſire velit,partes quidem ſu-
periores,vbi erat abſceſſus,acutus dolor occupat:aluus ve-
rò humida eſt,primùm aquoſa cum pituitoſis deiiciens,
C deinde cruenta quædam circumfluētia: rurſúmque carno-
ſa, quum iam effractus abſceſſus eſt. Hæc pus ſequitur
aut per aluum,aut per vrinæ vias elabens.Sed materiæ ad
renes & veſicam tranſmutationes meliores omnibus ſūt.
At ſi pus infrà ſupráue feratur,eius color varius eſt, palli-
dus,aut albus, aut cinereus, aut liuidus,aut ater. pus item
aut olidum eſt, aut odore vacans: craſſiſſimum, aut me-
diocris corpulentiæ: aut læue æquale, aut aſperum inæ-
quale. Et fruſta caruncularum ſimilia in eo fluitantia,ro-
tunda,aut lata ſunt,quæ facilè abluantur,aut tenacia. Vt-
D que in ſumma de pure dictum ſit,quæcunque alba ferun-
tur,concocta,inodora,læuia,rotunda, & celerius extuſſi-
untur,aut per aluū deturbantur,hæc tuta & ſalutaria ſunt:
quæcunque autem perpallida,bilioſa & inæqualia ſunt,ea
praua eſſe ſcito: ſed multo his peiora,liuida & atra.putre-
dinem enim & exedentia vlcera ſignificant.Adhæc & ha
bitum ſimul animaduertere conuenit, & quæ morbum
comitantur. nam ſi excretionem bene tolerat, febre va-
cat,rectè concoquit,bene coloratus eſt, bene ad cibos ſe
habet,ſi facilè extuſſit,ſi arteriarum motus bonus eſt, ſi
E vires firmæ,ægrotus perniciem euadit.At ſi febris ſuper-
ueniat,omniáque in deterius conuertantur, de ſalute de-
ſperatum eſt.Præterea & loci abſceſsibus occupati ſimul
noſcēdi ſunt: quibuſcūque enim in ſternῳ,*id eſt oſſe pecto-
ris*,empyema,*id eſt purulentia*,fit,tardè abſcedit.nudæ enim
& excarnes & cartilagineæ partes illæ ſunt : eiuſmodi ve-
rò non facilè phlegmones redundantiam ſuſcipiunt, &
abſque ſuppuratione multum temporis permanēt: ſiqui-
dem res frigida cartilagines ſunt: ſed earum phlegmonæ
minimè nocent. Ipſius verò habitus colliquationes pra-
F uæ ſunt,breui enim tempore ſuppurant. Lienis, iecur,&
pulmo, & diaphragma, *id eſt interſeptum*, celerius quidem
pus ducunt,ſed periculoſa & mortifera ſunt.

DE PVLMONIS ABSCESSIBVS, Cap. X.

QVicunque pulmonia laborant,ſi pituita ſit, niſi dif-
fundatur, ſuperſtites erunt. hi verò morbi primum
impetum euadentes purulenti fiunt. Futuri quidem aut
iam perfecti abſceſſus indicia in capite de purulentis ex-
G poſuimus:at quū perfectus iam abſceſſus eſt, non vi ac la
boribus ad eum rumpendum reiiciendúmque (quemad-
modum in aliis corporibus vſuuenit)opus eſt : ſed facilè
per ſuperiora excernitur: quū magis in raritatibus quàm
in corporis habitu diſtentio fiat. Rarus enim ac forami-
nulentus pulmo eſt,ſpongiæ ſimilis,humorem haud mo-
leſtè ferens: qui aliam poſt aliam inanitatem eouſque do
nec ad aſperam arteriam deueniat,permutare ſolet. Cir-
cuitus autem humori faciles ſunt, quandoquidem flexile
atque lubricum pus eſt. Reſpiratio etiam ſurſum ſpiri-
tum efflat.Sæpius autem mortem effugiunt, niſi aliquan-
H do quiſpiam ſubitanea ac multi humidi attractione ſtrā-
guletur:quòd arteria puris multitudine obſtructa aerē nō
recipiat.Horū nonnulli progreſſu tēporis moriūtur,quē-
admodum phthiſici aut purulenti extingui ſolent. Sputa
verò candida ſunt, ſpumātia, cum ſaliua permixta, aliâs

cineracea,aut ſubnigrantia.Et βρογχία,*id eſt aſperæ arteriæ circuli*,nonnunquã expuũtur ob vlceris varietatem, ſi altè abſceſſus penetrat: quando & fragmenta viſceris expelluntur.Rauceſcunt,breue ſpirant,grauem vocem edunt: ipſorum pectora lateſcunt,& latioribus humiditatis cauſa indigent: oculorum nigræ partes fulgent,albæ verò albiſsimæ fiunt,ac pingues malæ rubent,venæ in facie elatæ ac tumidæ ſunt. Mirum eſt autem in his quòd tenor quàm pro corpulentia maior eſt, animi verò alacritas & conſtantia tenore potentior.

DE ASTHMATE, ID EST ANHElitu, Cap. XI.

SI à curſu,exercitationibus,& quolibet negocio, ſpiritus ægrè redditur, ἄσθμα *anhelitus Latinè* vocatur. Morbus quoque ille qui ὀρθόπνοια dicitur, & ipſe aſthma nominatur. in acceſsionibus enim & ipſi anhelant. ὀρθόπνοιαν verò appellabant quoniam duntaxat ὀρθίῳ σχήματι, *id eſt erecto corpore* facilè ſpiritum ducunt. decumbentes enim ſtrangulantur. propter extenſionem igitur quæ in ſpirando adhibetur, affectui nomen orthopnœa, *id eſt recta ſpiratio* inditum eſt. Erectus enim homo ad reſpirandum extenditur:at ſi ſupinus decubuerit, ſtrangulationis inſtat periculum. Afficitur autem pulmo, ſimul etiã quæ ſpirationi conducunt,afficiuntur, interſeptum & pectus. At ſi cor vitiatum ſit,nunquam diutius vita produci poterit.hoc enim loco ſpirandi viuendique initium ſitum eſt.Cauſa eſt frigiditas ſpiritus,atque humiditas: *materia verò, craſſi interiúſque abditi humores. Huic vitio mulieres opportunæ ſunt magis quàm viri:quandoquidẽ & humidæ & frigidæ ſunt.Pueri facilius quàm hæ liberantur.nam ipſorum natura in incremento eſt,quæ valentiſſimè calefacere poteſt. Viri tametſi nõ facilè hoc morbo capiuntur,citius tamen capti pereunt. Differtur autem interitus quibuſcunque opere conficiendo, aut lanis elaborandis pulmo incaleſcit & accenditur: quemadmodũ calcis opificibus,aut ærariis aut ferrariis fabris, aut ignis in balneis excitatoribus. Morbi verò * incipientis notæ huiuſmodi ſunt:grauitas pectoris,tarditas ad opus ſolitũ, & ad aliud quodlibet gerendum:in curſu,aut in accliui itinere difficilis & ægra ſpiratio: rauceſcunt, ac tuſſiunt: flatus in præcordiis,atque eructationes præter rationẽ excitantur: vigilant, noctu parum & obſcurè incaleſcunt: nares acutas & ad ſpirationem paratas habent. Si malum in peius ruat, malæ rubent, oculi prominent, veluti in iis qui ſtrangulãtur: ſtertunt dum vigilant,multo magis quũ dormiunt: humida,obſcura ſonóque carens vox eſt: *multum & frigidũ aerem cupiunt: ſub diuo ambulant. quælibet enim domus ipſis ad trahendum ſpiritum parua & anguſta eſt.Erecti ſpirant,tanquam omni aere attracto potiri cupientes. præ aeris autem cupiditate & os aperiunt, patefaciúntque,tanquam eo ampliore indigentes.Ipſorũ facies(præter malas,quæ rubent) pallida eſt: ſudor circa frõtem & iugula emanat: aſſidua & aſpera tuſſis infeſtat: reiiciuntur pauca,tenuia,frigida, veluti quædam ſpumæ effloreſcẽtia. Inflante ſpiritu collum intumeſcit, præcordia reuulſa ſunt: arteriarum pulſatus parui,crebri,atq; depreſſi:crura exilia.Quòd ſi hæc vlterius crementum acceperint,inſtar comitialis morbi nonnunquam hominem ſtrangulant.At ſi vertantur in melius,tuſſis longior & rarior fiet: plura excernentur ſanioſa ſputa, & humidiora: multa per ventrem aquea exturbabuntur: vrina copioſa ſcaturiet,licet nondum quicquam in ea ſubſidat: vox ſonantior,clariórque reddetur: ſomni longiores, quantum ſatis fuerit,efficientur: præcordia remittentur .dolor interdum ad ſcapulas in remiſſione tranſiuit: anhelitus rarus,lenis,ſed cum vocis aſperitate fit.Ita ſanè mortem effugiunt: ſed in morbi ceſſationibus,licet ipſi nõ decumbentes obambulent,ſecũ tamen morbi ſigna circũferũt.

DE PVLMONARIIS, Cap. XII.

ASthmatis, *id eſt anhelitus*,ſpecies eſt τὸ πνευμῶδες,*quaſi dicas pulmonarium*,& à pulmone hoc vitiũ,quẽadmodum & anhelitus,oritur.Quæ inſunt enim, vtrique communia ſunt,& exigua differentia eſt.nam ſpirandi anguſtia,& tuſſis,& vigilia & caliditas vtrunque vitium comitantur:item in cibos odium,& totius corporis extenuatio.Id enim malum quum fœdum ſit,producitur. neque tamen anni ſpacium excedit. Nam ſi autumni tempore ægrotare quis inceperit, vere aut æſtate futura vitam finiet: ſin hyeme,ſequenti autumno moriturus eſt. *Interdum & ſenes in hanc labem facilè incidunt, & exterriti. Ea correptis,leui mom ẽto ad perniciem opus eſt. omnes ſimillimè ſpiratione priuantur: arteriarum motus parui, crebri,infirmi ſunt. ſed hæc & in anhelitu reperiuntur. Priuatim verò hi tuſſiunt,tãquam aliquid expulſuri, quũ tamen irritus eorum labor ſit(nihil enim reiiciũt)verùm ſiquid ex pulmone vi extruditur, illud exiguum, album, rotundum,grandinoſúmque eſt.Pectus in his latius vtiq; eſt,non obtortum,non vlceratum.Tametſi autem pulmo non ſuppuret,humorum tamen veluti concretorum plenus eſt.Tẽporis intercapedines inter huiuſce morbi acceſſiones longiores ſunt. Nonnulli ex his celerius ſuffocati ſunt quàm aliquid deterius omne corpus inuaſerit: nonnullis verò in hydropem circa ilia, aut in eum qui ἀνὰ σάρκα dicitur,morbus iſte mutatur ac deſinit.

DE IECORE, Cap. XIII.

IEcur lieni in generationem æquilibre eſt: dextram enim læuámque partem hæc viſcera occupant, naturaliter paria numero,ſed facultate tam in ſanitate quàm in morbis imparia.In ſanitate quidem,quoniam principatũ alimenti iecur obtinet: ſiquidem venarum radicatio iecur eſt.Quinetiam in morbis ad ſanitatem conſequẽdam multo quàm mors valentiorem cauſam habet.Igitur quãto ad ſanitatem iecur melius eſt,tanto & deterius à morbis afficitur.Etenim celerius & violentius inflammatur, & frequẽtius pernicioſiúſque abſceſſum patitur: at ſcirrho, *id eſt duro tumore* affectum, velocius atque dolentius quàm lien interficit. Cæterùm quæ ad inflammationem attinent,in libro de acutis morbis propoſui. Quòd ſi in pus conuertitur,dolor acutus ad iugulũ vſque aut ad ſummum humerum pertinet.Nam præ onere trahit diaphragma,*id eſt interſeptum*,vnde iecur ſuſpenſum eſt: diaphragma verò membranã coſtis ſubſtractam degrauat (ipſum enim illa conſequitur) quæ planè ad iugulum vſque & ad ſummum humerum extenta eſt. atque hæc omnia ſimul ad inferiora detrahuntur. Ignis acer cum horroribus in ſuppuratione exoritur. tuſſis arida non admodum crebra diuexat: colore herbaceo ægri tinguntur: ſi largius colorentur,in auriginem incidunt,in albidum vergentes: ſomni haud ita viſis imaginibúſque vacant. Prudentes verò quum ſint in omnibus,in aliquo tamẽ ad tempus oblato repentè delirant,ad ſéque protinus reuertuntur. Tumor ſub mãmis,aut ſub coſtis oritur: multi autẽ mẽbranæ peritonæi tumorem eſſe falſò crediderunt. Verùm ſi tumor ſub ſpuriis coſtis fiat, quum premitur,dolor excitatur: iecur intumeſcit: humiditate nanque refertum eſt. At ſi non ſub oſſe remaneant, inflatur membranæ ſignũ. Et ipſius quidem circunſcriptio & fines patent: poſt enim fibrarum circunductum in vacuum abdomẽ comprimẽs manus deſcendit ac ſubſidet.Peritonæi verò interminata duritia eſt: & extremitatis proceſſus nequaquã cernitur. Porro ſi ad interiora ſubit abſceſſus, longè medico natura præſtat.aut enim ad inteſtina, aut ad veſicam pus conuertet.verùm multo innocentior eſt in veſicam via. At ſi extra feratur abſceſſus, ipſum nõ ſecare vtique malum eſt.nam ſi prætermittatur inciſio,à pure iecur eroditur,nulláque mortis dilatio eſt.Si ſecare autem malis,profluuii ſanguinis periculum inſtat,ſtatimque hominẽ perdi contingit. nam ſanguinis è iecore profuſio coerceri nullo modo poteſt. Igitur ſi aliquando neceſſariò ad ſectionem venire cogeris,vſtorium ferramentum candens perſpicuúmque ab igne accipito,& vſque ad puris locum intrudito.idem enim tibi & ſecat & comburit. Quòd ſi homo periculum euadit,tum pus albũ effluet, concoctũ, læue,olidum,quoniam craſſum eſt. iſtis febres & acerba remittunt,omniáque facilè mulcebuntur.Verùm ſi in inteſtinũ pus effũditur,ex aluo primũ aquea ferũtur,poſtea humori in quo ſint lotæ carnes,ſimilia: itẽ qualia in torminibus,vbi vlcerata inteſtina ſunt,exire ſolẽt. interdum cruentũ virus,interdũ cõcretus ſanguis effunditur.fertur & bilis flaua,ſincera aut porracea,& poſtrema interitũ afferẽs,nigra bilis.Si nõ ſuppurat vlcus,& mali odoris quædam veluti putredinẽ vẽter expellit,crudũ alimentũ præ-

terfluit ob vētriculi inteſtinorúmque intēperiem. neque enim bene ſe habens iecur iterum ea concoquit. poſtea ignis acer ſuboritur,omniáque in malum prolabuntur. carnes colliquatione tabeſcunt, motus arteriarum parui ſunt,& ægra ſpiratio:vbi haud ita multo pòſt vitæ finis imponitur.Cæterùm quibuſdam difficultas quidem inteſtinorū vlcúſque ſanata ſunt,morbus tamen in aquā inter cutem deſiit.Quòd ſi omnia remittantur,pus albū ſit, læue,æquale,inodorum,venter deiiciat, & cibaria cōcoquat,homo in bona ſpe eſt. Optimum verò eſt per lotiū criſin fieri.hac enim ſecurior eſt minúſq; maleficus puris tranſitus. Verùm ſi à phlegmone iecur non ſuppurat, nemini dubium fuerit tumorem durū ſubſidentem in ſcirrhum mutari ac ſtabiliri: quando continuus dolor nō infeſtat:qúmque adeſt,obtuſus inérſque ſentitur: rara verò & caliditas;à cibis alienatio,ab amaris delectatio,à dulcibus contriſtatio: horrore afficiuntur,ſubalbicant,virēt, lumbi ac pedes tument: facies corrugatur: * venter ſqualet: deiectiones crebræ fiunt. malorum autem colophon aqua inter cutē.Poſt aquam inter cutem,ſi multa vrina & craſſa feratur,multúmque in ea limoſi ſubſideat, & cum impetu erumpat, humorem illum intercutaneum effluere poſſe ſperandum eſt: ſi tenuis autē,ſubſidentia carens, paucáque vrina exeat,aquam intercutem auget fouétq;. Quòd ſi priſtinas vires natura recipiat,& quandoque per ventrem cum impetu materiam deturbet, poſt multorū, craſſorum,aquoſorúmque depulſionem & ipſum hydropicum morbum tollere conſueuit. Verùm id genus auxilii cum periculo eſt.Poſt enim ſubitas & copioſas inanitiones, extremóſque caſus, proſtratis interdum viribus, (quemadmodum in ſanguinis profluuio accidere ſolet) ægri interierunt.cum minori autem noxa morbū ſudor, ſi liberalius effluat,diſſoluit. Hydropici nanque haud ita multum in ſumma cute humectari ſolent.atque morborum iecoris hic finis eſt.Quando in iecore pus naſcitur, ** Adoleſcentes,& qui vſque ad conſiſtentem ætatē peruenerunt,his vexantur morbis: mulieres minus his patiendis expoſitæ ſunt.Huiuſmodi vitiorū cauſæ numerantur,victus intemperantia, & longa valetudo. præſertim poſt difficultatem inteſtinorum,*συντήξεις,id eſt colliquationes*.quandoquidē& eos *συντηκτικοὺς, id eſt colliquatos*, nominarunt,qui poſt vlcera iecoris tabefacti moriūtur.

DE LIENE, Cap. XIIII.

Lieni familiaris longus morbus eſt, quem *σκίῤῥον* nominant.Purulentia verò haud ita facilè, quandoque tamen efficitur, quum dolor non aſper,tumor autem ingens ſpiratione maior exoritur.Siquidem in dextrā partē ad iecur vſque tota communione * increſcere viſus eſt. vnde vt multi fallerentur in cauſa fuit,tanquam non lienis,ſed membrana affecta eſſet.nam peritonæon inflammatione occupari iſti exiſtimant. cōtumax autem atque indomitus inſtar lapidis tumor eſt.talis plerunque à ſcirrho lienis efficitur: quando & ambiguitas difficultáſque maxima ſimul adeſt. Verùm ſi fortè ſuppuret, tractabilis eſt vtique,& in parte ſumma,vbi puris quoq; creatio eſt, tactui cedit:quando verò pus nō ducit,tactui omnino reſiſtit. Porro nonnunquam ſcirrhus totus ſuper ventrē ſuſpenſus eſt, in hanc atque in illam partem,prout impellitur,delabens: donec,puſillus quum ſit,locum ad fluitandum habet. Adeſt nauſea & anxietas, maximè quum inſtat eruptio.Incrementi autem notæ ſunt febres,dolores, & horrores.multoties enim horrent: nonnunquam verò non horrent,quum breui caliditate & dolore vacant. hac de cauſa interdum & in ſplene abſceſſus oriens latuit.rarum enim & ſenſu carens in ſanitate quoque viſcus eſt. Turgent iſti,atque humoris, tanquam hydropici, pleni ſunt,atro colore viridi admixto ſuffuſi,ægrè omnia patiētes,pectore veluti pondere oppreſſo grauiter ſpirantes. euidens enim malum eſt.vſque ad ſuperiora ſpiritu venter impletur craſſo,caliginoſo,humido quidem ad ſpeciem, quum tamē non ſit humidus.tuſsis adeſt, multúmque irritantur,ſquoſa,primò paulum ſubleuat,deinde ſi largius deiicit,hominem quidem tabefacit,ſed nihilominus iuuat. At ſi & abſceſſus ruptus fuerit, pus vtique purum &

A concoctum nunquam excernitur,ſed ſubalbidum & cinereum,quandoque fæculentum,aut liuidum. quòd ſi & profundior abſceſſus fuerit,nigra etiam fertur humiditas: quando & aliqua ſucci lienis,qui ſimul tabeſcit,particula exprimitur. Quibuſdam præterea & integræ lienis partes exierunt:ſiquidem & natura diſſolubilis lienis eſt. Cæterùm ſi morbus vlcere non ſubſtitit, ſed in longum tempus extrahitur,cibos auerſantur,malo ſunt habitu,tumidi,aſpectu fœdi. multis vlceribus toto corpore,ſed maximè in cruribus ſcatent:rotunda, liuida, concaua, ſordi-
B da,ægrè ſanabilia vlcera ſunt: ſicque demum tabefacti *interiere. At in exiguo tumore cum duritia & renixu,indolentia eſt:vnde fit vt iſti longiorem vitam ducant. Verùm ſi ab affectu ſuperentur, aqua inter cutē aut phthiſis neceſſariò ſequitur: & corporis *τηκεδὼν,id eſt eliquatio*, ſuperuenit:atque iſte ſanè perniciei modus ipſos è vita migrare compellit. Pueri ac iuuenes facilè calamitatem hāc patiuntur,faciléque inde liberantur: ſenes verò non facilè vtique læduntur,ſed affecti euadere interitū nequeunt. Quinetiam ſeniores quidam neſcientes, ipſi vitio lienis
C abſumpti ſunt: nam & puſillus tumor ipſis cauſa interitus fuit.Longa quoque ægritudo tabidos facit: & iuuenibus otium maximè nocet, quicunque à certaminibus exercitationibúſque corpus quieti deſidiæque tradunt: loca paluſtria,aquæ exuberantes,ſalſæ,viroſæ. Inter anni tempora ferinus autumnus.

DE MORBO REGIO, Cap. XV.

Si bile flaua,vitellina,aut crocina,aut nigra cum viridi mixta omne corpus à viſcere ſuffuſum ſit,affectus hic
D *à Græcis* icterus,*à Latinis regius morbus,ſiue arquatus,ſiue aurigo* dicitur.Difficile vtique in acutis malum eſt: quia non ſolùm ante ſeptimum apparens,ſed etiam poſt ſeptimum infinitos necauit.raro autem ad extremum febrem bene iudicauit: ipſe verò haud facilè diſcutitur. Neque vitio iecoris tantummodo prouenit, vt nonnulli medicorum exiſtimant: ſed & ventriculus,& lienis,& renes & laxum inteſtinum in cauſa ſunt. & ab iecinore quidem naſcitur ſi phlegmone aut ſcirrho viſcus illud opprimitur, à ſolito tamen munere non impeditur.creatur enim in iecinore
E bilis,eámque in iecinore poſita veſica ſecernit. Verùm ſi meatus ad inteſtinum bilem deferentes phlegmone aut ſcirrho intercluſi fuerint,veſica autem exundauerit, bilis retrò labitur.Cum ſanguine igitur miſcetur,qui per totū corpus diſcurrens,ſecúmque bilemvehens,in omnia mēbra diffundit: atq; ita corporis ſpecies bile tingitur. Stercora verò albida ſunt,& argillam referentia. neque enim bile colorantur,quoniam humoris eius affluxu carent.idcirco & venter valde ſiccus eſt:ſiquidem bile nec madet, neque ſtimulatur. color autem ad albedinem vergit. Si
F morbus regius ab liene ortum habeat, color eſt ater cum viridi mixtus.ipſius enim atra bilis alimentum eſt, quū ſanguinis atri effigies quædam ac ſimulacrum ſit: cuius purgamenta non ſuſcipit neque elaborat lienis ægrotans. inde fit vt per omne corpus cum ſanguine dilabantur. Propterea qui lienis arquato laborāt,cum viriditate quadam nigricant.ipſorū quoque conſueta ſtercora nigriore colore imbuta ſunt: nam quod alimenti in ſplene abundat,ad vias exitus tanquam recrementum propellitur. A laxo etiam inteſtino & ventriculo arquatus prouenit, vbi
G concoquendi facultas in ventriculo & cœlo,*id eſt laxo inteſtino* læſa fuerit.nam in cœlo cōcoctio efficitur, & ab ipſo alimentum in iecur digeritur. Igitur ſi aliud alimentum crudius iecur ſuſceperit, proprium quidem elaborat, & conficit,alienum verò dimittit. ſanguis enim qui diſtribuitur, cœli ceſſationem atque inertiam retinens, in omnem partem labens eam diſſeminat: in cœlo autem cruditas,ipſius bilis effectrix eſt. Hunc ſanè in modum ab omnibus viſceribus arquatus oriri poterit,non modò ab iis quæ iecori eſcam ſuggerunt,ſed etiam ab iis quæ à
H iecore ſuſcipiunt. Neque enim per canales duntaxat ſenſiles, ſed multo copioſius per halitus natura in omne corpus alimēta diſtribuit,qui à toto in totū natura ipſos per ſolidas ac denſas partes dirigente, diſcurrere facilè queunt. gignuntur itaq; halitus bile infecti,& corpus vbi inſederint,colorant. Nēpe per aluū laborante cœlo nō fit albida

excretio:iecur enim creandis ſuccis nullam noxam patitur,exitúmque bilis ad inteſtina patentem habet.Habitus quoque totius corporis ad morbum regiũ citãdum ſummopere efficax eſt.Habet enim & in toto cauſam,quæ huiuſmodi eſt: In omnibus corporis partibus calor ad concoquendum inſitus eſt: in omnibus item humorum eſt creatio ac ſeparatio: ſed aliorum alia,ſingulis autem propria:vt puta in carne ſudor,in oculis lacryma, in articulis & naribus mucus,in auribus κύψελις. *Latini aurium marmorata,ſeu cerumina uocant*.Itaque ſi ad ſingula obeunda munera calidum,fatigatum laſſatúmque fuerit,ipſum quidẽ in acre atque igneum vertitur: humiditates autẽ omnes in bilem abeunt.ignis enim opera amara & bile infecta ſunt.quòd ſi & in ſanguine cruditas incidat,ſanguis bilioſus efficitur, & quoquouerſus nutriens diſpergitur. Propterea & vbique bilis conſpicitur. Planè acerbum id malum eſt,color verò ſpecie horribilis.etenim colore aurum repræſentant: ſed non hominem decet quod in lapide pulchrum fuerit.At ſuperuacuum mihi videtur, vnde id nomen icterus tractum fuerit,explicare,præterquã à terreſtribus feris quadrupedibus,quas *Græci* ictidas,*Latini uiuerras,aliqui martes* vocant, *& ſylueſtris muſtellæ ſpecies eſt*: his enim beſtiis oculi huiuſcemodi colore tincti ſunt. Duæ ſunt huiuſce labis ſpecies.aut enim in flauum croceúmq; vergit,ſimúlque albicat & vireſcit:aut in liuidũ nigrúmque declinat.*atque adeo iſtorum cauſa & ipſius bilis cauſa eſt.Aliqua enim bilis flaua eſt,ſubtilis,perſpicua,tenuioris generis, aut ad liuidũ atrúmque vergens: aliqua magis colore ſaturata,vt crocum,aut vitellum eiuſdem ſpeciei quis affirmet.Secunda bilis ſpecies nigrioris coloris eſt, porri aut iſatidis herbæ colorem referens,atra. inter hæc extrema infinitæ ſunt colorum varietates.penes autem calorem atque humiditates iſtarũ mutatio fit.Quinetiam viſcera huiuſce varietatis cauſæ ſunt: vt puta ſi flauum viſcus ſit,quale iecur eſt, aut liuidum, qualis lienis. Quocirca ſi ab aliquo viſcere arquatus oritur ; à iecore quidem iecoris notæ ſunt: à liene,lienis: ſingulorúmque vnde oritur membrorum indicia apparent. Si nullius membri ſigna videantur, vniuerſi habitus ægritudo eſt. Perſpicua verò ſunt & ea quæ in albiſsimis oculis cernuntur.Frontis autem ſecundum tempora, in corporibus naturaliter albis præcipuè,& in paruo arquato color exquiſitior effloreſcit.Porro quicunque nigro arquato laborãt,in his ater color viridi commixtus apparet. iidem frigent: imbecilli, deſides, triſtes atque demiſſi animo ſunt.tetrum odorem exhalant,guſtatum amarum habẽt: ſpiritus non facilè ducunt: in ventriculo morſum percipiunt: alui excrementa porracia,ſubnigra,arida ſunt, ægréque deſcendunt. vrina bene colorata eſt, ad nigrius vergens. adhæc cruditate laborant, cibum deteſtantur, vigilant,mœrent,melancholia agitantur. At in albiore arquato color eſt ex albo & viridi temperatus: mẽte ſunt hilariores: cibos accipere primò eos piget, ſed vbi cœperũt,gnauiter comedũt, facilius quàm priores cõcoquũt: alui purgamenta alba ſunt,arida,cretacea: lotium reddũt flauum,pallidum,crocinum.In vtriſque corpus omne pruriginoſum eſt: calor in naribus exiguus quidẽ, ſed mordax percipitur: nam bilioſum diſtrahit laniátque: guſtatus amarorum quidem, nõ amarus(quod mirum eſt)non tamen dulcis: dulcium verò amarus. In ore nanque bilis in lingua reſidens, & prius cibis occurrens ſenſum hunc ludificatur ac decipit.Lingua enim bile ſuffuſa cibos non ſentit:atque antea quidem ieiunii tempore bilis quieſcit: neque idcirco lingua propter conſuetudinem ægrè fert: verùm ſi cibis excitata bilis efferbuerit, ipſa cibis obiecta prius linguam mouet ac ſtimulat. Itaque ſiue amara ſit eſca,amari ſenſus eſt:ſiue dulcis,bilioſi perceptio.bilis enim ſenſio præuertit. Falluntur autem qui amara videri dulcia exiſtimant. res enim haud ita ſe habet : ſed quoniam membrum amaro aliquo delibutum duntaxat,propter morbi cõſuetudinem amaritiem non percipit, ideo ſpeciem dulceſcentis repræſentat: verùm in dulcibus & amaris cibariis idem ſtatus reperitur.fallacium igitur ciborum velamentum bilis eſt. Vtique ſi nullius viſceris calefactio euidens fuerit, plerunque ſine noxa arquatus eſt, ſed diuturnior:ſi perſeuerauerit, atque inſuper viſcus

A inflammatione vexatum fuerit,in aquam inter cutem &
malum corporis habitum vtplurimum deſinit. Plerique
& ſine aqua intercute colliquati interiere. Id malũ ado-
leſcentulis iuuenibúſque familiare eſt : quibus & minus
officit: pueris autem non*admodum inuſitatum,non o-
mnino tamen innoxium eſt.

DE CACHEXIA, id eſt MALO CORporis habitu, Cap. XVI.

Kαχεξία, *id eſt malus habitus*, omnium ſimul vitiorum
conuerſio eſt:ſiquidem*ab omnibus morbis propa-
B gatur & emanat. Verùm & ipſe ſolus citra alios morbos
materiam multum lutulentam nactus, à principio noua
ægritudo gignitur.Et habitus quidem malus,ſimplex,cõ-
munis eſt,& ſymptomata multa comitantur: noménque
ipſum ſignificanter inditum eſt.Gracilitas verò, aut pal-
lor, aut tumor, & ſiquid aliud inſit, ad tempus durans in
corpore exoritur:cachexia autem,*id eſt malus habitus*,vnius
ingentis affectus ſpecies eſt,eique nomen tale fuit impo-
ſitum.Nam hominis ad omnia eſt euexia,*id eſt bonus habi-
tus*, & ad concoctionem,aut ad diſtributionem: ſangui-
C nis creatio,atque omnis naturæ functio inde prouenit.
hæc conſequitur facilis ſpiratio,validæ vires,floridus co-
lor,ſed prima omniũ ſanitas. Quòd ſi ad imbecillitatem
cacochymiæ,*id eſt uitioſorum corporis humorum*, natura con-
uerſa fuerit,id iam eſt cachexia. Valetudo hæc vix ſana-
bilis eſt,malúmque longiſsimum. longo enim tempore
acquiritur:neque ab vno corporis vitio,neque ab vno vi-
ſcere prodiens,ſed omniũ eſt in deterius conuerſio.Quo-
circa ab hac enaſcentes morbi,ineuitabiles ſunt , vt puta
aqua inter cutẽ,aut phthiſis,aut σύντηξις,*id eſt colliquatio*: ſi-
D quidem & mali habitus cauſæ colliquationis germanæ
ſunt.Morbus autem in multum tempus extrahitur:*inte-
ſtinorum difficultas adeſt continua: quibuſdam morbo-
rum reuerſiones eueniunt. Bene vtique cibos appetunt,
tametſi multos ingerant,ac repleantur:crudi verò & non
confecti digeruntur: quoniam alimẽti elaboratio ad co-
ctionem pertinens,debilis admodum atque inualida eſt.
Labis huius cauſæ ſunt & ab hæmorrhoidibus *quas uocant
uenis* effluuii ſuppreſſio,& vſitatorum vomituum retẽtio,
& ab exercitationibus quies, & ſudorum exiccatio, & ab
E ingentibus laboribus otium. * quando enim horum ſin-
gula,quæ aderant,non amplius reuertuntur, tunc ſequi-
tur corporis grauitas,pallor ſubinde repetens, venter fla-
tibus refertus,oculi cõcaui,ſomni graues torporem affe-
rentes. Verumenimuero hæc ſi erraticè & non ſtatis tem
poribus fiant,morbi inconſtantiam infirmitatémque ſi-
gnificant: ſin altius exactis radicibus maneant,neque de-
ſiſtere velint,ingentis mali nuntia ſunt. Stantibus pedes
tibiæque intumeſcunt,decumbentibus autem*partes de-
cliues atque iacentes. Quòd ſi decubitum mutauerint,
tumor in illas*decumbentes partes deuoluitur: humidi-
F que aut frigidi in grauitatem fit circuitus . nam ſi calor
humidum euaporet,id verò non effundatur, poſtea dela-
betur.Multos vtique cibos appetunt , edaces admodum
ſunt: celerior concoctione diſtributio fit crudiorum ma-
gis quàm incõcoctorũ:nutricatio non perficitur.Sed hoc
inde prouenit quoniam in toto alimentum à natura non
concoquitur.in ventre enim atque in omni corpore ca-
loris imbecillitas eadem eſt.Quapropter neque optimus,
neque boni coloris ſanguis procreatur: quúmque crudo-
rum ſuccorum omne corpus refertum fuerit,& ciborum
G appetentia euaneſcat, ſic malo habitu vſque ad ventricu-
lum graſſante,& affectu iam ſummam potentiam obti-
nente.tunc ſanè tumidi fiunt,imbecilli, & ad omne opus
abiecto proſtratóque animo.Aluus ſiccior eſt: plerunque
recrementa bile priuata,alba,aſpera,crudáque deiiciunt:
corpore ſquallent,ſudore carentes & pruriginoſi.Somnus
nequaquã firmus eſt,ſed decumbentes conniuent : tardè
ſpiritum ducunt:arteriarũ motus languidi ſunt, debiles,
frequentes:poſt quamlibet autem vel exiguam actionem
frequentiſſimi fiunt.Poſt hæc reſpiratio cum anhelitu fit:
venæ in tẽporibus elatæ apparent.partes enim quæ cir-
H cumiacent,emarcuerunt. Verùm & in brachialibus lon-
gè grandiores inflatione venæ redditæ ſunt: ſanguis atro
colore viridi admixto infectus eſt. Ab his phthiſis,aut ſynte-
xis,*id eſt colliquatio*, hydropẽ ana ſarca vocatã,aut aſciten

adducit: iſtorúmque procreatio ineuitabilis eſt. Ætates huius morbi feraces ſunt, in primis ſenectus, neque mortem euadunt: pueri & celeriter pati idonei ſunt, & liberantur facilius: florentes ætate haud ita valde huic A malo patent, non tamen penitus facilè ſanantur. Tempus anni non vnum hanc fert ægritudinem, neque vno tempore finitur: verùm autumnus cōcipit, hyems alit, ver ad vltimam vehementiam perducit, æſtas verò interficit.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI de ſignis & cauſis diuturnorum morborum, Lib. II.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

LIBRI SECVNDI CAPITA.

De hydrope,	Cap.I.	De dolore inteſtini coli,	Cap.VIII.
De diabete,	Cap.II.	De difficultate inteſtinorum,	Cap.IX.
De affectibus renum,	Cap.III.	De læuitate inteſtinorum,	Cap.X.
De vitiis veſicæ,	Cap.IIII.	De affectibus vteri,	Cap.XI.
De ſeminis effluuio,	Cap.V.	De articulorũ & coxendicis morbis,	Cap.XII.
De ſtomachi vitiis,	Cap.VI.	De elephantiaſi,	Cap.XIII.
De ventris affectu,	Cap.VII.		

DE HYDROPE, HOC EST AQVA inter cutem, CAP. I.

Hydrops, *id eſt aqua inter cutem*, iniucundum aſpectu vitium eſt, & toleratu difficile. ab ipſo enim perpauci liberantur: idque felicitate quadam, ac deorum potius quàm artis auxilio. (maiora enim omnia vitia ſoli dii medicantur) Nam aut in viſcere primario morbus deliteſcens totũ in malum habitum conuertit, aut omne corpus ingruente peſtilentia in malum ſuccum viſcera permutauit, quando ſibi vtraque viciſsim ad perniciem ſuffragantur: nulláque eſt pars noxa carens, quæ vel modicam naturæ opem afferre poſsit. Eſt autem ad humectationem fluxio frigida, craſſa, qualis eſt nebula vniuerſo: aut cõuerſio ab humida & frigida cauſa in talem habitum hominem permutante. Neque enim in inferiori ventre fluctuãs humidũ, hydropa nuncupamus: quandoquidem neque ibi vitium eſt: ſed quum morbum conſequitur tumor, inflatio, coloris fœditas, iſte in aquam habitus colliqueſcens, ὕδρωψ & eſt & appellatur. Nam tametſi nonnunquam foras ſponte aqua prorumpit, aut aliquis præcordia reſcindẽs effundit, adhuc in ſede ſua permanent hydropici. Princeps itaque cauſa malus habitus eſt, ſpecies autẽ plures. Verùm & eius nomen aliud atque aliud. nam ſi ſit humida ſuffuſio, quæ in ilibus fluitet, & præ inflatione, quum verberantur, tympanum quodammodo referant, *τυμπανίας* nominatur: at ſi aqua copioſa in peritonæo contineatur, natántque in humore inteſtina, *ἀσκίτην* cognominarunt: ſin autem ilia nihil iſtorum habeãt, ſed omne corpus intumeſcat, ſi ex alba pituita craſſa & frigida, *φλεγματίας* ei nomen eſt: ſi in humorem ſanguineum, aquoſum, tenuem, carnes liquatæ fuerint, *ὕδρωψ ἀνὰ σάρκα* generatur. Praua quidem eſt harum ſingularum conſtitutio, peior autem multo ipſarum permixtio. Nam earum quæ in ilibus fiunt, vna vni earum quæ totum corpus inflant, ſociari nonnunquam conſueuit. Difficillimus eſt autem tympanias cum ana ſarca vocato copulatus. Ex occupãtibus enim ilia, tympanias aſcite improbior eſt: ex infeſtantibus verò totum corpus, leucophlegmatias quàm ana ſarca benignior. Mitis quidẽ vt in deſperatis morbus eſt, ſi minor ſpecies cum minori pariter cõiungatur: peior verò, ſi aliqua ex minoribus cum altera ex maioribus admiſceatur. Quòd ſi duarum maiorum mixtio exactè facta fuerit, grauius inde malum exoritur. Notæ autem maximæ ſunt, & viſu, & tactu, & auditu facillimæ. In aſcite nanque in ilibus tumorem, in pedibus inflationem videre licet: facies, brachia, & reliqua gracilia cernuntur, intumeſcunt teſtes, præputium, & totus colis ob inæqualitatem tumoris tortuoſus eſt. Tãgito verò, & aliquam in partem manum imprimens intrò moderatè pellito. ad alias enim partes humiditas tranſfluet. Verùm etiam in corporis ad alterutrum latus conuerſionibus humor in locum decliuem & tumorem & fluctuationem facit, fluctuantíſque liquoris ſonitus exauditur: quinetiã ſicubi digitum impegeris, locus cauus efficitur, & multum temporis cauus perſeuerat. Hæc vtique aſciten ſigna declarant. Tympanias autem, vltra tumoris ſpectaculũ, etiã auditu ſonorus eſt. nam ad palmæ percuſſum abdomẽ ſonũ edit: neque ad corporis conuerſionem ſpiritus locum mutat. etſi enim locus ambiens aliquorſum inclinat, ſpiritus tamen æqualis ſuprà & infrà vbique permanet. Cæterùm ſi in nebulam & aquam ſpiritus vertatur, (nam aſcites ex tympania gignitur) ſi non perfectè aliquãdo mu-
B tatus fuerit, ex dimidio factus in ventre fluitat. Cæterũ ana ſarca & leucophlegmatias ilia inania occupant: tumidam faciem & brachia reddunt, & quæcunque in aliis vacua ſunt, in huiuſmodi ægrotis opplentur. Quandoquidẽ in leucophlegmatia, alba pituita, frigida & craſſa redundat: hac omne corpus impletur: facies, collum, brachiáq; tumeſcunt, abdoménque ex inflatione craſſeſcit. mammæ quoque in tumorem excitãtur, illis ſcilicet qui iuuenes robuſti in ætatis proſpera fortuna cõſiſtunt. At in hydrope ana ſarca vocato, carnis liquamẽtum fit in ſuccum
C ſpeciem carnis referentem: ſaniéſque cruenta, qualis ab inteſtinorum vlceribus, emanat. talis verò & à membris aliquo graui, quod ſuperinciderit, contuſis, *ſi paulum ſuperficiem ſecueris, humor effunditur. Ex duabus quidem ſpeciebus permixtio, ambarum indicia obtinebit. Omnibus verò ſimul ineſt pallor, ſpirationis difficultas, tuſſis: diuerſis temporibus ſegnes ſunt: pigritia multa, à cibo alienatio: quòd ſi aliquid aſſumant quanuis modicum, & flatu carens, nihilominus valde inflantur: diſtentiones patiuntur quales ex ſaturitate fiunt. citra madorem eorũ
D corpus eſt: idcirco neque in balneis ſudore madeſcunt: præterea albidi ſunt & effœminati. Qui autem hydrope ana ſarca laborant, colore ex atro viridique permixto infecti ſunt, obſcuráſque & nigras venas habent: in aſcite atque tympania conſpicuæ atque admodum euidentes ſunt in brachialibus atque in abdomine. In ana ſarca verò atque phlegmatia tumore, omnia deliteſcunt: ſomni ſunt graues, torpentes, breues, animæ deliquium, circa minima quæque ſolicitudo, viuendi cupiditas. tolerãtia nõ ex animi alacritate, ac bona ſpe, vt in iis eſt qui proſpera
E fortuna vtũtur, ſed ex ipſa morbi natura. Neque cauſa dici poteſt, ſed mirari tantùm id licet, quod mehercule magnum eſt. nãque in aliis haud omnino pernicioſis affectibus ægrotantes abiecto ſunt animo, triſtes, mortis amatores: in his verò & bene ſperant, & vitæ cupidi ſunt. Ambo hæc contraria morbi efficiunt. Aqua inter cutem nonnunquam à copioſo frigidæ potu continuo prouenit, quum præ nimia ſiti ad ſaturitatem quiſpiam multam aquam gelidam ingurgitauerit: poſtea humidum in peritonæum delatum ſit, atque inde in ventribus inſitus ca-
F lor refrigeratus fuerit: deinde in ilia guttæ effluunt, quæ prius in aerem verſæ, per tranſpirationem digerebantur. Id igitur ſi incidit, facilior eſt huius morbi curatio, antequam viſcus aliquod aut totus homo affectus ſit. Cæterũ & ventoſus cibus, & cruditas, & bupreſtes aquam inter cutem pepererunt. Eſt hæc omnibus communis calamitas, viris, mulieribus, cuicunque ætati: præterquam quòd alii in aliam ſpeciem ſunt propenſiores. In vocatam ana ſarca & leucophlegmatiam pueri: iuuenes autem ad conſiſtentem vſque ætatem inundationi ilium obnoxii ſunt: at ſenes omnibus quidem generibus ſunt expoſiti, quum
G inopes ſint caloris, (frigida enim ſenectus eſt) verùm ad

humoris multitudinem contrahendam apti non ſunt. i-
pſis igitur tympanias accidere conſueuit.Omnes quidem
ſpecies prauæ(hydrops enim morborum omniũ vitium
eſt)ſed inter ipſas leucophlegmatias mitior habetur.nam
multæ & variæ ſunt eius tollendæ proſperæ occaſiones,
ſudoris aut lotii excretione,aut alui nonnunquam in hu-
iuſmodi ægrotantibus copioſo effluuio, iam abeunte a-
quæ inter cutem habitu.Difficilis autem tympanias eſt,
adhuc tympania difficilior ana ſarca. Oportet enim me-
dicum hoc in morbo totum hominem permutare. quod
per Iouem neque diis ipſis facile fuerit. Cæterùm non-
nunquam & exigua in parte homo aquam inter cutẽ pa-
titur:vt ſecundum caput,in eo morbo qui hydrocephalus
nuncupatur,aut in pulmone ſolo,aut iecinore, aut liene,
aut in mulierum vtero:& cæteris hæc ſpecies ſanabilior.
Nam ſi eius oſtiolum à priori concluſione hiare cœperit,
humorem quidem ſi hábeat,effundit: ſi ſpiritum, efflat.
quòd ſi vterus ana ſarca laboret,plurimùm tota mulier a-
quam inter cutem patitur.Alia quædam hydropici mor-
bi ſpecies talis agnoſcitur: In ea veſiculæ quædam puſil-
læ,crebræ,humoris plenæ,in loco vbi aſcites fieri ſolet,
excitantur. Cæterùm, quòd humore multo refertæ ſint,
illud indicio eſt: ſi abdomen perforaueris,parum admo-
dum humoris effundes. Ab interiori nanque parte veſi-
ca occluſit: at ſi in veſicam inſtrumentum impuleris, ite-
rum ſuccus emanabit.Hæc vtique aquæ inter cutem ſpe-
cies haud leuis eſt. vnde enim id genus veſiculæ erupe-
rint,via haud facilè reperitur. Alii nanque affirmant hu-
iuſmodi ampullas per inteſtina tranſiiſſe.Ego verò id nũ-
quam vidi:idcirco neque nunc ſcribendo affirmo. nam
ſiue ex inteſtino cωlo, ſiue ex ventre ferantur,qualis ſit i-
pſarum generationis modus,quid dicam nihil certi ha-
beo.iter enim ad omnium excretionẽ per ſedem lubri-
cum ac patens eſt: at ipſius humoris in ilibus collecti per
inteſtinorum rupturam egreſſio credi non poteſt. neque
enim innoxium, neque citra perniciem inteſtini vul-
nus eſt.

DE DIABETE, ID EST VRI-
næ profluuio, Cap. II.

DIabetes qui vocatur affectus, miraculum quoddam
eſt, haud ita ſæpe hominibus vſitatus, carnium ac
membrorũ in vrinam colliquatio. Frigida atque humi-
da,vt in aqua inter cutem,cauſa eſt: tranſitus autem con-
ſuetus,renes & veſica.Neque enim cum intermiſſione lo
tium reddunt:ſed,perinde atque canales laxati ſint,inde-
ſinens eſt profuſio.Diuturna eſt huius morbi creatio, &
longo tempore parturitur.Breuis erit autem hominis vi-
ta in quo affectus iſte perfectus fuerit .velox enim eſt col
liquatio, & feſtina interdum mors aduenit, & vita fœda
eſt,ac vexata doloribus.Sitis intoleranda eſt,potus copio-
ſus,multitudini tamen lotii non reſpondens.copioſius e-
nim lotium redditur: neque eos quiſquam neque à potu
neque à mictu inhibere poteſt.Quòd ſi vel punctum tem
poris inhibeantur,ſi quidem à potu,os ſiccatur,corpus a-
reſcit,viſcera ipſi ſua conflagrare opinantur,omnia faſti-
diunt,de omnibus dubitãt,haud multo pòſt mortem ob-
eunt, ardentiſsima ſitis adeſt . Mictum verò quæ ratio
ſuppreſſerit,aut quæ verecundia dolore potentior? Sin au
tem vel parum temporis à meiendo abſtinuerint, intu-
meſcunt lumbi,teſtes & ilia: quúmque remiſerint, lotiũ
quidem calefactione profundũt,tumidæ verò partes de-
tumeſcunt: in veſicam enim confluit exundatio. Quum
morbus iſte iam perfectus eſt, facilè omnes eum depre-
hendunt: ſed quum futurus eſt,os humore priuatur:ſaliua
eſt albida,ſpumans,perinde atque in ſiti:nondum tamen
ſitiunt.præcordia grauia ſunt: calorem aut frigus à ven-
tre in veſicam tendere ſentiunt,prout aduentantis morbi
proceſſus eſt: quinetiã paulo plus lotii quàm moris erat,
effunditur: ſitis adeſt,ſed nondum vehemens. Quúmque
amplius cremẽtum accipit,calefactio parua quidem, ſed
mordax viſceribus inhærens exoritur. abdomen habent
rugoſum,venas extantes,totum corporis habitum graci-
lem,quando & vrinæ profluuium & ſitis iam aucta inſi-
gniter ſunt: quúmque ad extremum colem vitii conſen-
ſus peruenerit,protinus vrinam reddunt. Atque inde mi-
hi huic morbo διαβήτης appellatio indita fuiſſe videtur,
A *perinde acſi pertranſeuntem dixeris*, quòd in corpore humor
nõ remanet,ſed vbicunque in homine collectus ſtagna-
uerit,ad exitum labitur. Durãt ſanè aliquod tempus, licet
nõ admodum diu: nam cum dolore meiunt, atque atrox
fit liquefactio. neque enim ex potu aliqua inſignis por-
tio in corpus abſumitur,& carniũ magna copia in vrinã
eliquatur.Huiuſce languoris cauſa aliquis acutus morbus
eſſe poteſt,qui hanc in partem impetum fecerit,& in criſi
aliquod malignũ virus latenter morbi reliquerunt.Haud
incredibile eſt etiam aliquod pernicioſum venenum,ex
B tis quæ veſicam & renes infeſtant, huic affectui cauſam
præbuiſſe. Quinetiam ſiquis à dipſade morſus ſit, talis
morſum affectus ſequitur.Dipſas autem reptilis fera, ſi-
quem percuſſerit,ſitim non ferendam accendit,íſque co-
pioſè bibit,neque ſiti medetur, ſed ventrem obruit hu-
more: adeo inexplebilis eſt bibendi cupiditas. At ſiquis
ob ventris diſtentionem doleat,grauetúrque humoris co
pia,& ideo paulum temporis à potu abſtineat, iterum ſi-
tiens,largiſsimè bibit. Atque hæc eſt malorũ viciſsitudo:
ſe nanque mutuò ſitis & potus adiuuant. Alii præterea
C ſunt qui lotium nõ reddunt:neque vlla eſt alia eius quod
bibunt tranſpiratio. itaque potus inſatiabili auiditate,hu
moris inundatione,ventris diſtentione repente ac peni-
tus diſrupti ſunt.

DE RENVM AFFECTIBVS.
Cap. III.

REnes ſubſtantia adenas, *glandulas quaſdam*, referunt:
colore autem rubidiores ſunt, quale eſt iecur potius
quàm mammæ aut teſtes: nam & hi adenes ſunt, verùm
albiores. Figura teſtibus ſimiles, lati magis ſunt iuxtà &
D retorti.Sinus habent exiguos ad lotium excolandum cri-
brorũ inſtar foraminibus peruios.Ex vtroque neruoſi ca
naliculi tanquam fiſtulæ expullulant, qui in veſicæ terga
vtrinque ſeſe inſerũt.æqualis eſt autem lotii à renibus in
veſicam via. Huiuſce viæ multi atq; varii affectus renes
prædictóſque meatus malè habent:aliqui acuti,ſanguinis
profluuio,& febribus,& inflammationibus iugulantes:hi
verò ſunt quotquot ego enumeraui: aliqui diuturni, ho-
minem colliquatione diſſoluẽtes, haud lethales quidem,
ſed inſanabiles,& vnà cum ægroto commorientes. Diu-
E turni itaque ſunt,abſceſſus,vlcera,calculorum exortus,hæ
morrhoides vocatæ. Vlcera quidem hominis ex abſceſ-
ſu facta,omnia planè diuturniſsima ſunt, atq; ægrè ſana-
tionem recipientia. Calculorum verò diuturna eſt crea-
tio,cum dolore obſtructiones: haud enim facillimus eſt
exitus.adhæc difficilis eſt & lotii ſuppreſſio. At ſi multi
ſint & exigui calculi,ſeſe mutuò impedientes, remoran-
tur: aut ſi vnus ſit magnus,locorũ anguſtiis intruſus in-
hæreſcit. Atque ſi vtroque in rene hæc fieri vſuueniat,in-
tercluſa vrina,diſtentiſque locis,paucis diebus ſuperſtites
F ægri moriuntur. Rectè ſanè natura renum ventrem ob-
longum,& vrinæ canalibus magnitudine æqualem fabri-
cauit,exiguis quidem calculis ampliorem, quò ſuperius
concretus calculus expeditiſsimum in veſicam iter inue-
niat.atque ideo lapilli oblongi generantur. Plerunque e-
nim prope vrinæ fiſtulas id genus lapilli concreſcunt &
quotquot eo loco fiunt,inæqualis craſſitudinis ſunt. prio-
ri in parte ob canalium anguſtiam graciles cunt,poſterio-
ri autem craſſiores fiunt: quoniam renes deorſum ver-
gunt. In ſolis autem renibus oriuntur, híſque igneo ca-
G lore feruentibus. neque enim ſedem in fiſtulis vrinæ cal-
culi obtinent,ſed arenulæ cum lotio per eas fiſtulas infe-
rius delabuntur, quæ & indicia & materia huiuſce affe-
ctus ſunt.Quòd ſi aliquando grandior effectus lapis con-
cauo renis inhæſerit,tunc dolores lumborum circa mu-
ſculos quos ψόας appellant,excitantur,& ad medias vſque
coſtas perueniũt,Multis ſanè dolor iſte,perinde acſi mor-
bi lateralis eſſet,impoſuit. Præterea grauitas adeſt coxen-
dicis:dorſum ægrè incuruatur:difficulter annuunt: tor-
mina dolores inferunt grauia,perſeuerantia. inteſtinum
H enim ſinuoſum eſt,quúmque exundat vrina,& diſtentio-
nes increſcunt,ad meiendum, vt in parturiginibus, pro-
ritantur:flatuoſi ſunt, ſed flatus excerni nequeunt. febres
adſunt mordaces,præaridæ: ſqualida quidem lingua, ſic-
ca verò eſt aluus, macreſcunt, à cibo abhorrent: quòd ſi
quid aſſumant,neque concoquere,neque diſtribuere fa-

cilè poſſunt. Sin autem in lotii canaliculum lapis inciderit, concuſsio corporis fit, vt in rigore: calculi progreſſus ſentitur communi ſimul violento. Quòd ſi in veſicā delapſus fuerit, lotium aquoſum vberius effunditur: aluus deiicit: flatus inde exhalant: extentus ſtomachus eſt: ructus eduntur: à prioribus malis quies datur: interdū quoque vlcerato canali præter lotium cruor emanat. Secunda porro calamitas eſt, quum per colem calculus tranſmittitur. Nam ſi amplior ſit quàm vrethra, *id eſt urinæ iter* capere poſſit, in eo multū temporis hæſitat: atque veſica multitudine vrinæ completur: túmque eius maiore cum dolore ſuppreſsio fit. nam cum veſica & canales vreteres vocati veluti incēduntur. Ægerrimè autem tortuoſi calculi exeunt: quoſdam enim & hamatos vidi, in meatibúſque adnatas quaſdam calloſas duritias. Plerunque autem oblongi propter canalium rectitudinem figurantur. At colore nonnulli albicant, argillam referētes, taléſque ſæpius in pueris generantur: alii flaui ſunt inſtar croci: hi verò in ſenibus reperiuntur, quibus & in renibus creari ſolent. crebrius enim pueris in veſica lapilli oboriuntur. Concretionis autem cauſæ geminæ ſunt: in ſenibus frigidum corpus, & craſſus ſanguis. frigidum verò craſſas materias celerius cogit. indicio ſunt aquarum natura calidarū fontes. hæ nanque refrigeratæ in tophaceum lapidem condenſantur. At in pueris multum ſanguinis limum elixatum generandi calculi veluti ſedem ignis habet. Igitur in calculi creatione talis eſt affectio. Cæterùm nōnulli ſunt qui per quoſdam circuitus ſanguinem meiunt. huiuſmodi affectus hæmorrhoidum profluuio ſimilis eſt: ſimilis eſt quoque corporis conſtitutio. nam valde palleſcūt, torpent, ignaui ſunt, cibum faſtidiunt, cruditate laborant, & quum excretus eſt ſanguis, languidi fiunt, membra reſoluuntur, caput verò leuius & agilius redditur. At ſi per circuitum nihil ſanguinis effluxerit, capitis dolore vexātur, oculorum acies hebet, tenebræ eis obuerſantur, vertiginem patiuntur. Inde alii infiniti in comitialem morbum incidunt, tumidi, veluti caligine perfuſi, aquam inter cutem patientibus ſimiles: alii morbo atræ bilis, aut neruorum reſolutione tentantur. Nam ex cōſueti profluuii ſanguinis retentione huiuſmodi mala proueniūt. Si quidem à renibus defluat ſanguis mundus, lotio non permixtus, plerunque tamen cum veſicæ vrina circunfuſus emanat. Nonnunquam & ex renū diſruptione ſanguis fertur multus collectim, verùm cogitur, & in grumos denſatur: vtq; in ſanguine extra corpus effuſo fieri aſſolet, interdum vtique & in veſica congelatur, quando atrociter vrina ſupprimitur. Ruptionem verò vlcera diuturna atque vix ſanabilia ſequuntur. indicia ſunt, ramentum, aut membranula araneæ inſtar rubida egrediens, aut pus album meiendo profuſum, modò purum & ſincerum, modò cum vrina permixtū. Ab iiſdem & abſceſſus dignoſcēdi ſunt, ſi veſperi febres acceſſerint & rigores, dolores circa lumbos, & pruritus. At ſi ruptus fuerit, grumi purulenti carníſque formam repræſentantes eiiciūtur: quinetiam & albida ſanies excernitur. Vlcera verò mordacia ſunt, modò repurgata, modò ſordentia: id pus manifeſtat: vrina quoque aut olida, aut nihil olens. Ver ſanguinis profluuia & abſceſſus parit, hyems autem autūnúſque calculos. Quòd ſi à calculis vlcera facta ſint, inſanabiles inde morbi naſcuntur, cita colliquatio mórſque adueniunt.

DE VESICAE AFFECTIBVS, Cap. IIII.

VEſicæ morborum nullus placidus eſt. quippe acuti inflammatione, vulneribus, cōuulſione, febribúſque acutis interficiunt. Vlcus verò & abſceſſus, aut reſolutio, aut lapis magnus tolli nequit. neque enim potione aut medicamento frangitur, aut circunteritur: neque citra noxam exciditur. opus eſt enim & tenues veſicæ partes ſimul cædere. Id verò aut eodem die hominē perdit, aut paucis diebus conuulſionibus febribúſque conſumit. Niſi excidatur autem, præter vrinæ concluſionem, doloribus febribúſque aut liquationibus homo contabeſcit. ſin haud ita magnus ſit calculus, frequentius lotium cohibetur: nam facilè in ceruicem delapſus lotii tranſitum obſtruit. Securius autem quàm grandiores exciditur, ſed veſica quoque neceſſariò ſauciatur: qúmque mortis peri-

A culum euaſerint, in fiſtulam ῥοιάδα dictam prolabuntur. quod licet periculo vacet, ingenuis tamen hominibus nō eſt tolerandum, perpetuum ſcilicet vrinæ profluuium, ſiue quis ambulet, ſiue dormiat: ambulantibus verò maximè iniucundum. Valde parui autem plerunque citra noxam exciduntur. Quòd ſi veſicæ inhæſerit calculus, ex colliquationibus patefiet: ſed neque dolorum, neque grauitatis expertes ſunt, licet vrinam expeditè reddant: ſin minus, & vrinæ difficultas accedet. Omnes verò calculos ex ſabuloſis vrinæ ſubſidentiis deprehēdes: & quòd iſtis viB rilia ſæpius arriguntur. quando enim meiunt, ſubéſtq; calculus, dolent, tractant, attrahúntque pudenda, tanquā calculum cum veſica exempturi. Anus quoque vitii particeps redditur, pruritu laborans. Prominet verò & rectum inteſtinum vi, cōtentionibus, imaginatione, perinde ac ſi iam lapis excernatur. Ambo enim inter ſe copulantur, anus & veſica: quorum vno affecto, & alterum afficiatur neceſſe eſt. propterea inflāmato podice vrinæ exitus clauditur: & veſica exacerbata ſedes non deiicit, licet aluus admodum ſicca non ſit. Tales vtique ſunt ex calculis laboC res. At ſanguinis effluuium tametſi non admodum citò enecet, tempore tamen procedēte infinitos iugulauit. Ab eo verò grumi creantur, lotii ſuppreſsio, & matura mors, non ſecus atque à calculis fieri compertum eſt. quanuis enim ſanguis tenuis flauúſque eſt, neque valde craſſus, neque concretus, veſica tamen longo tempore congregat, ac eadem calefaciens & elixans cogit conſpiſſátque: atque ita grumus efficitur, & ἰσχουρία, *id eſt urinæ interclusio,* inferendæ morti potentiſsima. His accedit dolor acutus, ignis acer, lingua arida: & ab his delirantes moriūD tur. Sin autem à vulnere dolor excitetur, vulnus vtique mortiferum eſt: vlcus verò etſi non protinus interficit, febribus tamen aut inflammatione inſanabile redditur. Tenuis quidem eſt craſsitudine veſica, neruus autem ſubſtantia. quocirca neque carnem cōtrahit, neque facilè ad cicatricem ducitur. Accedit & vrina bilioſa, acris, mordax vlceris, communis victus. Veſica enim quum repletur, diſtenditur: quum inanis eſt, ſubſidit. in extenſione igitur & cōtractione eundem quem & articulus affectum patitur. In articulo verò nullum vlcus bene ſaneſcit: ſupE purationem autem ex abſceſſu contrahit. Veſicæ ſigna eadem ſunt quæ & in aliis membris inflammatis. Nam etſi febribus rigoribúſque ſuccedat abſceſſus, eadē pericula impendent. Verùm ſi pus craſſum, album, non tetri odoris eiiciat, ab his orta vlcera benigna ſunt. At ſi depaſcantur, fæculentam, mucidam, graueolentem vrinā reddunt. Huiuſmodi ægrotantibus non tarda mors aduenit. Mordax quidem vrina eſt, & cum dolore eſt eius emiſsio: ad ſummum vſque colem dolor peruenit. Ipſos vtique omnia etiam contraria lædunt, & ſaturitas & inanitio, & oF tium & exercitatio, & lauatio & illuuies, & ſaturitas & ieiunitas, & dulcia & acida: quum alia alios lædant, alios iuuent, in vnum autem conuenire non poſſint.

DE GONORRHOEA, ID EST ſeminis profluuio, Cap. V.

MOrtis quidem periculo vacat γονόῤῥοια, *id eſt genituræ profluuium,* iniucunda tamen eſt, & vel auditu inſuauis. Nam ſi intemperies & reſolutio humida occupat genitaliáque membra, vt à frigidis contingere ſolet, profluit ſemen: neque ipſum vel in ſomnis cohibere poſG ſumus: verùm ſeu quis dormiat, ſeu vigilet, cōtinens profuſio eſt, neque id quod fit, ſenſu percipitur. Ægrotant quoque & tali morbo mulieres, ſed partibus illis prurientibus, & cum voluptate nonnullis genitura profunditur: quinetiam virilem coitum impudenter appetūt. Viri autem nequaquam pruriunt: nam quod effluit, humidum, tenue, frigidúmque eſt, ſine colore, infœcundum. Quî enim genitale ſemen refrigerata natura emiſerit? Quòd ſi iuuenes hoc vitio laborent, omnes ſenilem corporis habitum induant neceſſe eſt: quippe qui ſegnes fiant, reſoH luti, exanimes, torpentes, hebetes, imbecilli, recurui, ignaui, pallentes, albidi, effœminati, à cibis abhorrentes, frigidi, membris graues & ſtupidi, cruribus impotentes, & ad omnia remiſſi & languidi. Multis ſanè id genus ægrotatio ad paralyſin, *id eſt neruorum reſolutionem,* viā ſtrauit. Quomodo enim neruorum facultas non afficiatur, quum na-

tura ad vitæ generationem faciens refrigerata ſit? Atqui
& genitura vitalitatem impartiens,nos viros efficit, cali-
dos,articulatos,hirſutos,vocales,animoſos,ad intelligen-
dum operandúmque valentes: id viri teſtãtur.Contrà ve-
rò quibus non ineſt vitalis genitura,rugoſi ſunt, debiles,
acutæ vocis,glabri,imberbes,effœminati.eunuchi id ma-
nifeſtant.Siquis autem vir & ſeminis profundendi abſti-
nens fuerit,robuſtus eſt,audax,neq; vel feras expaueſcẽs:
teſtimonio ſunt ex athletis temperantes. Nam & illi qui
natura quibuſdam præſtant,ob intemperantiam deterio-
ribus multo peiores fiunt: contrà natura deteriores,ex tẽ-
perantia præſtantioribus longè meliores euadunt. Ne-
que ſanè ab alio quopiam quàm à genitura robuſtum a-
nimal generatur. Vitalis itaque genitura ad ſanitatem,ad
robur,ad animi fortitudinem,& ad generandum mirifi-
cè confert. A ſatyriaſi in gonorrhœam,*id eſt ſeminis proflu-
uium*,corporis ſtatus deuoluitur.

DE *STOMACHI AFFECTIBVS, Cap. VI.

STomachus delectationis triſtitiæq; princeps eſt,*cor-
di periculoſa vicinia ad tenorem, animíq; alacritatẽ,
ſiue abiectionem:ob animæ conſenſum præcipuè ſtoma-
chi facultas confert. hæc mihi alio loco dicta ſunt. * De-
lectationis quidem hi fructus ſunt, bona concoctio, car-
nis cõueniens incrementum,floridus corporis color: tri-
ſtitiæ verò,iſtorum cõtraria. Nonnunquam & animi ab-
iectionem,quũ alimento caret, inducit:atra bile vexatur,
cibum refugit.Quum itaque ſtomachus ægrotat, eſcas o-
dit & abominatur,non modò quum offeruntur, verume-
tiam ſi non in conſpectũ dentur, ſed eas memoria repe-
tant,aut anxietate,aut madore ſtomachi, aut eius oſtioli
dolore perciti.& ſaliuam effundũt quidam, & vomitibus
lancinantur,corpúſque ſimul ab his vexatur. Quòd ſi ven
triculus iſtorum vacuus eſt,dolorem quàm cibi ſumptio-
nem facilius tolerat. Sin autem interdum ad alimentum
capiendum accedere cogitur, id multo peius eſt. Labor
quidem famis eſt *ore conterere, in deuorando dolor,&
maior conflictatio. Cæterùm nõ erga vſitata quidem ita
ſe habet,erga aliena verò optimè: ſed quæ naturaliter ha-
bent,in contrarium mutata ſunt: & omnia grauatim fe-
rũt: fugáque adeſt & odium alimẽtorum.In interſcapu-
lis præterea dolor inhæret: ſed longè maior ſi edant, de-
uoréntque. faſtidiunt,animi pendent,viſus hebetatur,au-
res ſonant,caput grauatur,membra torpẽt,crura,brachiá-
que reſoluuntur,palpitant præcordia: dorſum imaginan-
tur verſus crura moueri,aliàs aliò huc atque illuc ſeſe fer-
ri exiſtimãt,ſeu ſtent,ſeu iaceant,quemadmodum à ven-
torum flatu,arundines aut arbores agitantur: pituitam
frigidam,aqueam reiiciunt. Quando verò & in bilioſis
redundat bilis, iſtorum oculi tenebris caligant: ſiticuloſi
non ſunt,etſi à cibis ſitire videntur, vigilant, tardi ſunt,
dormitant, non vero tamen ſomno: ii qui ſopore graui,
quem *κῶμα* Græci appellant,occupantur, ſimilia patiun-
tur,macie confecti,valde pallentes, debiles, reſoluti, ani-
mæ deliquium patientes,animo conſternati, meticuloſi,
quieti,repentè tamen iraſcentes,valde melancholici. nõ-
nunquam enim in melancholiam, *id eſt atram bilem*,id ge-
nus ægrotantes inciderunt. Talem vtique ſtomacho im-
partiente animæ affectum eſſe oportet. Verùm homines
compatibilium membrorum ignari,in quibus hæc gra-
uiſsima vitia fiunt,ſtomachum eſſe cauſam opinantur.
magnum autem ad ea quæ dico probanda teſtimonium
cordis contiguitas eſt,vbi omnium principatus colloca-
catur. in medio enim pulmone cor ſedet: horum autem
medium,ſtomachum coniungit: ambo verò dorſo in-
ſerta ſunt. propter hanc itaque cordis viciniam & dolor
cardialgia dictus excitatur,& reſolutio, & morbi melan-
cholici. Nempe morbi cauſæ & aliæ ſunt plurimæ: præ-
cipua verò,pus multum à vẽtre per ſtomachum effuſum.
Familiare eſt etiam id vitium illis qui tenui victu & du-
riore coacti ſunt vti: quinetiam illis qui,vt erudiantur,la
borant,& eius cauſa multa perferunt.quibus ineſt diuinæ
ſcientiæ cupiditas: qui cibi parſimonia & vigiliis mace-
rantur,qui doctos ſermones & res graues meditantur,qui
victum pleniorem & varium contemnunt,ſed famẽ pro
alimentis habent,pro potu aquam,& in ſomnis vigilant:
A quib⁹ molle cubile eſt*nuda humus,ſtragula veſtis,igno-
bilis,tunica lacera: ipſorum verò tectum eſt communis
aer: diuitiæ autem*adeptio atque vſus diuinæ ſapientiæ.
Hæc vtique ipſis eruditionis amore bona comparantur.
quúmque cibum & illum quidem ignobilem accipiunt,
id*vitæ tantùm,non ſaturandæ famis,neque potum vini
cauſa aſſumunt. Non eos abſtrahit voluptas, non vagatio
& peregrinatio,non corporum exercitatio, nec carnium
circumpoſitio. A quo enim diſciplinæ amor non auocet?
à patria,à parentibus,à fratribus, à ſeipſis vſque ad mor-
B tem. His igitur corporis macies adeſt,decolor facies:& in
iuuenta ſeneſcunt,& ob contemplationem ſtupidi habẽ-
tur:animo autem ſeueri,non ridentes,immites ſunt. *At-
qui ob ſtomachum erga cibos malè affectum,citò ſatian-
tur cibo vſitato,vili & ad manum. Variis autem dapibus
non ſunt aſſueti,& erga omnes cibos pigri ſunt.quòd ſi a-
liquem inuſitatum acceperint,lædũtur, omnes alios pro-
tinus auerſantes. Iſte eſt ſtomachi longus morbus. Inflam-
mationes verò, diſtillationes,*καρδιωγμὸς,id eſt oris uentri-
culi morſus*,aut dolor,ſtomachalis affectus nõ dicitur. Hũc
C morbum æſtas affert: quando & concoctionis, & appeti-
tus,& omnium eſt impotentia. Inter ætates verò ſenecta,
quibus & abſque morbo ob vitæ finem & appetentia ad
extremum peruenit.

DE AFFECTV VENTRICVLI, Cap. VII.

VEntriculus concoctioni deſtinatum viſcus,in cõco-
quendo laborat,quum diarrhœa,*id eſt alui profluuium*,
hominẽ premit. & eſt liquidi alimenti incõcocti proflu-
uium: niſi à recenti & proxima cauſa vnum aut alterum
D tantùm diem permanente oriatur. præterea & totus ho-
mo debilis redditur,quia corpus non alitur, vnde longus
morbus efficitur, cœliacus dictus, *Latinè uentricularis dici
poteſt*,ob concoquentis caloris imbecillitatem, frigúſque
ventriculi: quum liqueſcit quidem à calore alimentum,
ſed non concoquit calor,neque in ſuccum proprium ver-
tit,ſemicoctum imperfectúmque relinquens, quum per-
fectionem aſſequi non poſſit:id verò concoctione deſti-
tutum ad prauum commutatur & colore,& odore,& con
ſiſtentia. albus eſt enim bile priuatus color: olida excer-
E nuntur,& lutulenta: liquida & incõſiſtens ob profligatam
actionem ſubſtantia eſt, virtutem modò atque principiũ
coctionis præ ſe ferens. Hac de cauſa venter flatuoſus eſt,
ructus aſsidui,tetri odoris. Quòd ſi deorſum penetrent,
ſtrident inteſtina,flatus erumpunt aſperi,humidi,argillo-
ſi. videtur autem ipſis tanquam humidum quoddam ef-
fluere. Dolor ventriculi grauis eſt,aut ſubinde punctiones
referens: gracilis verò & emaciatus homo redditur,palli-
dus,iners,nihil ex negotiis vſitatis valenter efficiens: ſed
F quum ambulat,membra labaſcũt,temporum venæ exer-
tæ ſunt. ſiquidem ob alimenti penuriam tempora habent
concaua,atque in omni corpore venæ inſignes apparent.
non modò enim morbus iſte non cõcoquit, verùm* ſta-
tim neque in molem corporis diſtribuit. Nam haud ſolũ
concoctionis,ſed etiam digeſtionis vitium mihi eſſe vi-
detur. Porro ſi in incremento morbus ſit, materias ab o-
mni corpore in ventriculum rurſus adducit: tunc ea iam
eſt corporis eliquatio,os eſt aridum, ſuperficies ſqualida,
nihil ſudant: ventriculus nonnũquam vt ab ardenti car-
G bone peruritur,aliàs tanquam à cryſtallo conglaciatur.
Interdum verò ſanguis in extremo vitæ diſcrimine con-
ſtitutis in deiectionibus flauus defluxit, purus, non per-
mixtus: vt venæ oſtiolum patefactum eſſe videatur. acre-
do nanque venas exedit. Longiſsimum & difficulter cu-
rabile vitium eſt. etenim ſi abſque manifeſta cauſa deſiiſ-
ſe videtur,iterũ inuadit, vbi & ex leui errore iam denuo
ſuboritur. Per circuitum igitur morbus iſte reuertitur.
Senibus hoc malum familiare eſt, & mulieribus magis
quàm viris. Pueris autem ventris effluuium aſſiduũ eſt,
H ob quotidianam cibi intemperãtiam: ſed non ventriculi
debilitate morbus aduenit. Ex anni tẽporibus æſtas hoc
malum ſæpius affert,ſecundò autumnus: deinde hyems
frigidiſſima,ſi proximè ad extinctionem calor deueniat.
Diuturnũ quoque morbũ & affectus iſte, & difficultas, &
læuitas inteſtinorũ conſequuntur. Verùm & largiſſimus
frigidæ potus interdum hanc labem progenuit.

DE COLICIS, ID EST INTESTINI plenioris morbo laborantibus, Cap. VIII.

COlici ſanè voluulo & ſtropho, *id eſt torminibus*, celeriter necantur.longè plurimæ ſunt huiuſce morbi cauſæ.Signa verò hæc ſunt:grauitas in ieiunio, vbi affectus maximè vrget: pigritia multa adeſt,tardi ſunt, cibos refugiunt,graciles,vigiles,facie tumidi.Quòd ſi prope ſplenẽ ægrotet cωlon, *id eſt laxius inteſtinum*, colorem habent nigrum cum viridi mixtum: albũ verò cum viridi, ſi prope iecur.ab his enim proximis viſceribus malum cõmunicatur.Sin autem cibum acceperint quantumuis paucũ, & flatu vacantem,mirum in modum tum inflãtur.& difflandi quidem cupiditas eos inceſſit, ſed inferius exitus intercluditur: ſuperius verò ructus violenter tentati, neq; ipſi finem aſſequuntur.Siqua verò parte flatus vi erũpunt, viroſi planè odoris ſunt,ſurſum petentes, & acidos ructus excitantes.Renes & veſica in partem huius doloris adducuntur: & vrina cohibetur.iſtis alia pro aliis accedũt.Miraculum autem his maius eſt, quòd in teſtes & cremaſteras,*id eſt ſuſpenſores*,inopinatus dolor inuadit. Non paucis medicorum hæc morbi communicatio in occulto eſt:ſiquidem nonnunquam & ſuſpẽſores execuerunt, propriã morbi cauſam eos continere opinati.quocirca & his pro aliis alia fiunt.Ab hoc quoque vitio alia prodeũt, abſceſſus,& vlcera non mitia,aqua inter cutem,&phthiſis,morbi inſanabiles:nam à frigore & craſſis humoribus,& longè glutinoſa pituita propoſiti inteſtini,* dolor exoritur. Quinetiam & ætate, & tempore, & regione frigida & aſpera hyeme prouenit.

DE DYSENTERIA, ID EST difficultate inteſtinorum, Cap. IX.

SVperiora inteſtina ad cæcũ vſq; tenuia ſunt,& χολώδεα, *id eſt biliosa*, atq; inde *Græcè* χολάδες nominantur. poſt hæc inferiora, vſq; ad inteſtini recti initiũ , craſſa & carnoſa ſunt.In omnib⁹ vlcera fiũt.dyſenteria verò eſt horũ vlcerũ ſpecies:idcirco & varii exiſtunt morbi. Aliqua etenim ſuperficie tenus inteſtina radunt,excoriationẽ tãtùm facientia,& innoxia ſunt:ſed longè innocẽtiora ſi in inferioribus inteſtinis cõſiſtant.Alia paulo etiam profundiora vlcera.verùm neque hæc immitia ſunt. Alia profunda,non vno loco manentia, ſed exedentia, glanduloſa,ſerpentia,& ſphacelum inferentia,mortifera ſunt. Venulæ quoque in hiſce vlcerum paſtionibus circũroſæ apparent: & in his vlceribus ſtillationes ſanguinis largiores cernuntur.Alia eſt ſpecies vlcerum,quæ oris tumentibus aſpera ſunt,inæqualia,calloſa, vt in ligno gemmam dicimus.id genus vlcera vix medicabilia ſunt. neque enim cicatricem facilè contrahunt,& facilius aperiuntur. Dyſenteriæ cauſæ plurimæ ſunt: principes autẽ cruditates, refrigerationes aſſiduæ,acrium ciborum aſſumptio,opſonii quod μυττωτὸν vocatur, *Latini moretum dicerent* : cepæ ipſius,allii,carniũ vetuſtarum acriũ eſus: à quibus poſtea cruditas ſuperuenit. Super hæc humidumq; aliquod inuſitatũ,vt mixtura illa quæ κυκεὼν dicitur: aut potio *ryteon appellata: aut qualia in ſingulis regionibus loco vini fiunt contra ſitim remedia.Plaga præterea, & refrigeratio,& frigidæ potus inteſtina exulcerant. Excrementa verò & quæ cum vlceribus ſunt,alia atque alia in aliis atque aliis reperiuntur. Nam ſi in ſuperficie ſint, ex ſuperioribus quidem tenuia,bilioſa,inodora, præter eum qui ab inteſtinis fit,odorem:ieiuni autem inteſtini excremẽta,puriora,crocea,mali odoris:aliqua verò & cum alimẽto liquato quidem ſed aſpero exeunt. At modò grauis odor ob vlcerũ putredine fit,modò vt à ſolo ſtercore prouenit.Ab inferiorum autẽ inteſtinorum vlceribus aquoſa,tenuia,ſine odore feruntur.ſin profundioravlcera ſint, ſanioſa effluunt,ſubrubida,vinoſa,aut inſtar aquæ in qua caro lota ſit: & hæc modò ſola,modò cum ſtercore. hócque liquidum eſt circunfuſo humore diſſolutum,non infectum bile,inodorum: aut compactum,ſiccúmque, ſed ob humorem circunfluentem lubricum deiicitur. Cæterùm ſi maiora læuioráquevlcera ſint,& in ſuperiorib⁹ inteſtinis,eorum ratione à quibus & per quæ tranſeunt, bilioſa effunduntur.ſedem enim vellicant: nam bilis acris eſt,eóque magis ſi ab vlceribus effluat. bilis verò & inſtar

A vnguinis pinguis eſt.Ex profũdioribus autem vlceribus, ſed inferioribus cruenta manant,craſſa, pituitoſa, carnoſa,non valde pinguia,ramentoſa: vtpote quæ ab inteſtinis abſtrahantur.quinetiam & integræ inteſtinorũ partes commixtæ ſunt.Excernũtur quoque & albida,craſſa,mucoſa,adipis conciſæ ſimilia,humore circunfuſa: hæc vtique à recto oblongo inteſtino feruntur. Nonnunquam ſanè mucoſa tantùm vellicantia,parua,teretia,mordaciáque egeruntur,crebrò ſurgere cogentia,& deiiciendi cupiditatem cum voluptate afferentia: ſed quæ deiiciuntur
B valde pauca ſunt.teneſmus huic vitio nomen eſt. A cæco autem carnes longè rubicundæ & grandes excernuntur, circunſcriptionem multò maiorem habentes: in ipſo enim*maiora fiunt vlcera,cruor etiam craſſus,fæculentúſque emanat: & hæc omnia multo quàm antè dicta fœdius olent. Cæterùm poſtquam ſerpunt & exedunt vlcera,& nullo remedio vllo in loco coerceri poſſunt, à ſuperioribus quidem non ſolùm exquiſitè bilioſa, ſed & crocina, ſpumea, fæcem vini referentia, & nigra, iſatidis & porri ſuccũ repræſentantia, antedictis craſſiora atque in-
C ſtar putredinis graueolentia deiiciuntur. Alimentum nũc minus concoctum eſt,ſolùm vt à dentibus voracius contritum.At ſi inferiora inteſtina vlceribus erodentur, guttæ cruoris atræ,craſſa,carnoſa,rubida, grumoſa, nonnunquam nigra,multis modis variantia,olida , non ferenda per ſedem,expelluntur: humiditatúmque exitus inuoluntarii fiunt. Nonnunquam oblongum quiddam in plurib⁹ nõ diſcretum,inſtar ſani inteſtini deiicitur: & ignaris rei ſuſpicionem præbuit inteſtini. At negotium ita ſe habet, Inteſtinorum tunicæ perinde ac ventriculi geminæ ſunt,
D & altera alteri obliquè ſuperiniecta eſt. Igitur quum earũ connexio diſſoluitur,interior tunica ſecundũ longitudinem abſiſtẽs foras egreditur: exterior ſola intus remanet, & carnoſa efficitur,& cicatrice ſolidatur:ſaneſcúntq; homines & noxa ſoluti viuunt. Id verò inferius inteſtinum ſolùm patitur.in cauſa eſt tunicarum carnoſa ſubſtantia. Quòd ſi ex quopiam vaſculo cruor emanet flauus, aut niger,purus,non cum cibo aut ſtercore mixtus effunditur: verùm concretum quiddam latis araneolis ſimile extenditur.in grumum enim,quum refrixit,obduratur : neque
E ſanguinem excretum eſſe credideris.ob ſonum autẽ multum cum ſpiritu maior quàm pro effectu eſt excretionis apparentia.Interdum & in pleniore inteſtino purulentus abſceſſus efficitur,nulla nouitate ab aliis internis vlceribus differens.etenim ſigna,& pus,& vlcerum medicatio, penitus eadem ſunt.Si res duræ,carnoſæ,contritis aſperiſque corporibus ſimiles excernantur,abſceſſus nõ benigni moris ſignificatur.Nonnunquam ex laxo inteſtino aqua multa dyſenteriæ modo profluit, ídque plurimos ab hydropico morbo liberauit.Vlcera quidem inteſtinorũ (vt
F paucis dixerim)huiuſmodi ſunt.Cæterùm & ipſorũ formæ, & ab ipſis purgamenta tot ſunt quot ſuprà comprehendimus.Quæ ſingulis quoque ægrotantibus accidunt, explicabimus,ſeu placida,ſeu noxia vlcera ſint.Itaque collectim dictum eſto,ſi exulceratio ſuperficie tenus fuerit ſiue ſuprà,ſiue infrà,febrem non habent,nec dolorem:ac ſine decubitu, tenui victus ratione diuerſis modis ſaneſcunt : ſin vlcus altius deſcẽderit,in ſuperioribus quidem mordacia tormina & acria ſunt tanquam à pauca calida bile.aliis atque aliis temporibus ſuppurant inteſtina: ple-
G runque verò ſuppurant,aut coctiones dimidiatæ ſunt, cibos tamen non horrent.Si inferiora vlcerata ſint, longè ſuperioribus ſunt ſalubriora.hæc enim humiliora inteſtina multò carnoſiora ſunt aliis: ſin caua & depaſcentia vlcera in ſuperioribus graſſentur,febres acutæ concitantur, non emicantes,in viſceribus demerſæ: extrema refrigerãtur,cibus faſtiditur,vigilia adeſt,ructus malè olẽt, nauſeabundi ſunt,bilis vomitus,vertigo.quúmque multa expelluntur(ea verò bilioſiora ſunt)tormina,atque alii dolores magis perſeuerant.His accedit virium conſumptio,
H genuúmque reſolutio: ardore æſtuant , ſitibundi ſunt & anxii,atra per nauſeam reiiciunt,lingua eſt arida, pulſus puſilli,debiles.atque his germana ſunt quotquot de perniciosis vlceribus mortifera expoſui. oris etiam ventriculi dolore vſque ad animæ deliquium torquentur. Quidam verò neque ex eo deliquio in priſtinũ reſtituti ſunt,

ſed in tali affectu vitam finierunt. Huiuſmodi calamitates & inferiorum inteſtinorum corroſionibus communes ſunt,ſi depaſcantur vlcera. neque eorum depaſtionē compeſcere valemus, præterquam quòd tormina doloréſque ſub vmbilico inferius,vbi vlcera ſunt, percipiuntur.Formæ autem excremētorum tales ſunt quales ſuprà poſuimus.Verùm ſi inter initia,parua vlcera ſint, in longúmque tempus depaſtio producatur,alia aliis vlcera ſuperueniunt,aliquibus miteſcētibus,aliquibus in ſummū excreſcentibus.quales enim ſunt in mari fluctus, talis eſt invlceribus tempeſtas. Cæterùm ſiquādo natura reſiſtere potens fuerit,ſimúlque & medicus ſubuenerit, depaſcentia compeſcitur,mortíſque timor remouetur:inteſtina tamen dura, tumida, cicatricoſáque remanent, & nonniſi lōgo poſt tempore ſaneſcunt. Verumenimuero quum ab inteſtinis cruor erumpit, ſi ex magna vena aut arteria exeat,matura mors aduenit. neque enim aut manū intromittere,dolorémque attingere, aut medicamentum ipſi vlceri adhibere poſſumus. Quinetiam ſi medicamento ſanguinis profluuium coercetur,non propterea tuta eſt ac vera mortis euaſio: quandoquidem nonnullis magna eſchara,*id eſt cruſta*,decidens,venæ oſtiolum patētius efficit. Vbi verò & grumi intus concreſcunt,intúſque remanent,ineuitabilis morbus eſt.Incipiētibus igitur ſanguinis eruptionibus ſuccurrere oportet.Plerunque autē quū futuræ ſunt,licet non admodum claris ſignis, tamen ſeſe indicant.anxietas enim adeſt,& animi ambiguitas: grauitas ea in parte eſt quæ rumpitur: & facies rubet, ſi nōdum ruptura facta eſt. Sin autē vena proximè reſciſſa eſt, plurimum vēter mollitur omnino: ſi ſatis temporis præteriit,difficilius atque tardius ſoluitur. Huiuſce qualitatis ſunt inteſtinorū vlcera.Præcipuè autē naſcūtur æſtatis tēpore,ſecundò autumni,minus vere,minimè hyeme.Pueris quidem & adoleſcentibus ventris profluuia contingunt: difficultas autem inteſtinorum, viris & iuuenibus. Senecta verò ægrè medicabilis eſt, & ad ducendam cicatricem longum tempus requirit.At vlcera exedentia, ſenibus inuſitata, ſanguinis verò profuſio ſenectæ eſt cōueniens.

DE LAEVITATE INTESTINOrum, Cap. X.

SI à torminibus & ab latis valdéq; profundis ſuperiorū inteſtinorū vlceribus cicatrices crebræ,craſſæ,ſolidæque contrahantur, ſtercora ex his deorſum liquida, ab alibili indiſcreta prolabuntur.Inteſtinorum enim raritas, per quā ſurſum verſus alimonia diſcurrit, à cicatrice intercluſa eſt.Homo igitur nutricationis inopia laborat, & pallor adeſt & infirmitas. Affectus iſte qui ab cicatrice fit, λειεντερίας cognomen accepit, ἀπὸ τῶν ἐντέρων, *id eſt ab inteſtinis*. Et nunc quidem à cicatricibus morbus exoritur, aliâs verò inteſtina cicatricis expertia ſunt: ſed conſuetudo & exercitatio inteſtina profluuium pati edocent. *In iſtis enim calidum quandoque refrigeratum eſt: vt neque concoctionem,neque digeſtionem moliatur: ſed præ imbecillitate retinere non poteſt, omnémq; elaborationem alimentum ſubterfugit. Quòd ſi ex tempore,& non ſtabilis ſed leuis momenti purgatio fiat,ſimplex à cibis vomitus morbum ſoluit. Sin autem aliquo tempore prorogetur,& in ſede firma iſtorum cauſa permaneat,nihil opis vomitus affert.Morbus quoque lōgus, & malus habitus*qui decumbere non cogit, lienteriam peperit.Aqua inter cutem nonnunquam in hanc ægritudinem feliciter commutata eſt,in malum ſcilicet ex malo: ſed melior eſt ſucceſſio.

DE VTERI MORBIS, Cap. XI.

MVlieribus vterus ad purgationem & partum bonus eſt,ſed morborum infinitorum malorúmque aceruum congerit.neque enim vlceribus tantùm, & inflammationi, & fluori obnoxius eſt,verumetiam, ſi totus repentè ſurſum verſus moueatur,celerem interitum affert. Alibi quidem ſcriptum eſt quinam ipſius morbi pernicioſi acuti ſint. Diuturni verò hi: fluor duplex,duritia,vlcera aliqua innoxia,aliqua maligna,exitus totius aut partis.Fluor ſanè ruber aut albus eſt: forma declarat. Ruber quidem, ſi ſanguis flauus emanet:& huius ſpecies, vel liuidus,vel niger&, tenuis,vel craſſus & concretus, vt gru-

A mi.Albus,vt aqua,aut flauus cum pallido mixtus, vt bilis:
craſſusverò aut ſubtenuis aut tenuis liquor,ἰχὼρ *à Græcis di-
ctus*,& malè olens.albus item,vt pus: ſed exquiſitè albus,
vt album ſerum. quinetiam gutta cruenta nonnunquam
cum pure ſimul effluit: mille aliæ ſunt ſecundum rationē
maioris & minoris iſtorum ſpecies.Circuitus verò modò
eſt menſtrua purgatio, ſed non ad priſtinum præſcriptū
diem reuertitur:non multus quidem ſanguis,ſed per mul
tos dies effluit,paucorum autem dierum fit interpoſitio,
ſed omnino pura.Alter eſt circuitus modus, ſed ad certū
B diem: neque plurimi ſanguinis eſt plerunque prima pur-
gatio.bis autem ac ter purgantur per totum mēſem.Ter-
tia eſt quoque fluoris ſpecies : indeſinens quidem efflu-
uium eſt,& ſingulis diebus modicum, ſed in totum men
ſem ſumma fit non admodum modica. neque enim vte-
rus oſtium claudit,ſed hiat, ad effluxum humiditatis re-
laxationem patiens. Verùm ſi neque intermittatur, neq;
parum effluat,ob ſanguinis effuſionem moriuntur.Signa
vtique hæc ſunt,præter humiditatis effluentis colores, i-
pſius hominis color:peruigilant, cibos oderunt, * anxie-
C tate vexantur.Diſſoluuntur in rubro profluuio magis , &
dolore torquentur:& in ambobus quod effluit,mali odo
ris eſt, ſed modò magis,modò minus. Album enim pro-
fluuium peius olet,ſiquando maior adeſt putredo: aliâs
autem rubrum,quum*leuius debacchatur eroſio. Breui-
bus ſanè dictum eſto. Ater fluor omnium peſſimus eſt,de
inde liuidus: pallidus, albus & purulentus, diuturniores
quidem ſunt,ſed minus periculoſi. Ex his ipſis pallidus
deterior quidem eſt,ſed longè melior eſt ille qui cum v-
ſitato colore mixtus eſt: vſitatus autem eſt ruber,eiúſque
D ſpecies.Quinetiam & ipſis minus noxii ſunt vſitati : ſed
reuera ſenioribus infeſtiores ſunt rubri fluxus: * minimè
autem puellis,quibus magis albi nocent. Item altera eſt
albi fluoris ſpecies,menſtrua purgatio, exalbida, acris, &
pruriginem cum voluptate afferens. In iſtis verò humor
albus,craſſus,genituræ ſimllis prouocatur: hanc ſpeciem
γονόῤῥοιαν γυναικείαν, *id eſt fluxum ſeminarium muliebrem* appel
auimus. Eſt autem vuluæ refrigeratio: quamobrem hu-
morum tenax eſſe non poteſt. quinetiam ſanguinem in
albidum colorem tranſmutat. vim enim ignis rubrificā
E non habet.Id genus vitii & ſtomachus patitur,ideo & pi-
tuitam euomit.Simili affectu & inteſtina laborant,quum
profluuio quod diarrhœa vocatur,ægrotant.In vtero præ-
terea vlcera ſuboriuntur,aliqua lata,pruriginoſa, tāquam
ſale inſperſa:hæc ſunt quædam ſuperficiei excoriatio.pus
habent craſſum,inodorum,paucū.vlcera huiuſmodi mi-
tia ſunt.His cauiora ſunt vlcera & deteriora,quibus dolo-
res parui accidunt,pus paulo plus.grauius olent: nihilo-
minus tamē hæc quoque placida ſunt. Quòd ſi*altius pe-
netrent,& labia dura aſperáque fuerint,& ſanies quædam
F olida exeat,& maior ſit quàm in ſuperioribus dolor, exe-
dit vuluam vlcus,& nonnūquam caruncula quædā ſepa-
rata egreditur.neque ad cicatricem vlcus id ducitur, ſed
longiſsimo tempore hominem tollit: nam maximè diu-
turnum eſt. huiuſmodi φαγέδαινα nuncupatur. Nempe
mortifera vlcera ſunt ſi præter ipſa dolor exacerbat, &
mulier valde contriſtatur: & res putrida ab vlcere neque
ipſis ægrotis tolerabilis emanat,efferatúrque manuū at-
trectatione & medicamentis, & quolibet genere me-
delæ exaſperatur: venæ autem in vtero turgent, & pro-
G ximæ ſimul partes diſtenduntur. Id verò perſpicacibus
medicis tactu deprehenditur. neque enim aliter li-
quet. Cæterùm ignis & anxietas totius, & duritia ſi-
mul,vt in feris vlceribus, inſunt: quæ & ipſa mortifera
ſunt,necnon & cancri appellationem obtinent.At cancer
neutiquam vlcus eſt, ſed tumor durus & indomitus, qui
vnà totum vterum diſtendit: dolores quoque, & reliqua
omnia quæ in vlcere inſunt, cancrum comitantur. Hæc
eadem verò canceroſa vtraque ſunt,& diuturna,& perni-
cioſa.Vlceratus autem cancer non vlcerato longè impro-
H bior eſt & odore,& doloribus,& vita,& morte.Nonnun-
quam integra vulua de ſede ſua egreditur, & mulieris fe-
minibus inſidet incredibilis calamitas: ſed neq; inaſpe-
ctabilis eſt vterus,neque ingenerabilis cauſa. relaxantur
enim membranæ ilibus appenſæ, quæ vteri ſunt ligamē-
ta neruoſa: quæ in fundo ſunt iuxta lumbos gracilia,quæ

in ceruice hinc atque inde iuxta ilia,maximè neruoſa,la- A
táque ſunt: qualia nauigiorum vela cernuntur. Omnes i-
gitur hæ membranæ remittuntur,quum vulua foras pro-
cidit. Plerunque ſanè huius exitus mortem affert.accidit
enim ex abortu,& magnis concuſsionibus, & violento
partu. At ſi non interficit,diu hæ vitam producunt, non
viſibilia videntes,extra alentes vterum, atque fouentes.
Videtur autem nonnunquam duplicitatis vteri interius
ſuccingēs tunica,quando à contiguo diuellitur. Geminæ
nanque membranæ tantùm ſunt differētes à tunica. hæc
verò abſcedit & fluxione,& abortu,& violēto partu, quā- B
do ipſa ſecundis inhæreſcit. Nam quum ipſæ vi extra-
huntur,ſimul & vteri tunica extrahitur: verùm niſi per-
eat mulier,reuertens eadem tunica vtero adamuſsim cō-
nectitur,aut paulum extra prominet. contegit autem fe-
minibus mulier. Nonnunquam vteri oſculum ſolum ad
ceruicem vſque procidit,ſed rurſum intrò ſe recipit, ſi v-
terus ſuffimenta mali odoris olfaciat.ipſum quoque mu-
lier attrahit *ſi grata odoramēta naribus ſubiiciat.Quin-
etiam obſtetricis manibus paulatim intrò recurrit, ſi pla-
cidè & ſenſim prematur, & prius remedia vteri mitiga- C
toria, *quæ *Græci ὑστερικὰ uocant, id eſt uterina,** ei adhibita
fuerint.

DE ARTHRITIDE ET ISCHIADE, id eſt articulorum & coxendicis dolore, Cap. XII.

COmmunis omnium *ἄρθρων, id eſt articulorum*,dolor eſt
ἀρθρῖτις: ſed pedum dolorem, podagram vocamus:
coxēdicum,iſchiada: manuum verò,chiragram. Nempe
aut ex tempore dolor eſt,ſi ex aliqua parum durante cau- D
ſa conſurgat:aut latenter meditationibus longo tempore
contractus eſt morbus,quum ab exigua occaſione dolor
& morbus accenduntur.Eſt autem omnium ſimul neruo-
rum affectus,ſi auctum malum omnibus ingruat. Initio
verò nerui,articulorum vincula,& quæcunque ex oſsibus
exorta ſunt & in oſſa inſeruntur, dolere incipiunt. At i-
ſtorum magnum eſt miraculum: non dolent quidem vel
minimum,etiamſi quis ſecet,aut collidat: at ſiquis ab i-
pſis doleat,nihil aliud eſt eis ad dolorem citandum po-
tentius,non ferramenta adſtringentia,non vincula, non E
vulnerans gladius,nō exurens ignis. nam & hæc aſſumun
tur tanquam maiorum dolorum remedia.Quòd ſi quis i-
pſa dolentia oſſa præciderit,ſectionis dolor, vt exiguus,à
maiore obſcuratur.Sin autem iſte præualeat,eos voluptas
capit,priorum malorum obliuionem afferens.id ſanè pa-
tiuntur dentes & oſſa.Cauſam quidem veram ſoli dii no-
uerunt,probabilem verò & apparentem,etiam homines.
Eſt autem(vt ſimpliciter dicam) huiuſmodi: Quod præ-
denſum eſt, contactum vulnerationémque nō ſentit, id-
circo & ex tactu vulnerationéque non dolet.Dolor enim F
eſt res aſpera ſenſui: denſum autem nō exaſperabile,ideo
quoque eſt indolens. At rarum bono ſenſu præditū eſt,&
vulnere exaſperatur.Cæterùm quoniam & denſa ingeni-
to caloreviuunt,per hunc eundem calorem etiam ſentire
poſſunt.Si quidem efficiens cauſa ſubſtantialis ſit, vt gla-
dius,aut lapis,ſubſtantialis patientis corporis pars nō do-
let: natura enim denſa eſt: ſed ſi caliditatis inſitæ intem-
peratura corripiatur,ſenſus fit permutatio. qúumq; ipſo-
rum ex ſe ipſa dolet caliditas,ab interna ſenſus pulſione G
excitatur.natura autem in maius excedente,vel ex abun-
dantia dolores proueniunt. At aliâs in alios articulos
morbus articularis inuadit:quibuſdam in coxendices(eá-
que parte plerunque claudus remanet) & in alia quædam
membra nonnunquam exiguus. quandoque nec in par-
uas particulas tranſit,pedes & manus.nam ſi maiora mem
bra occupauerit morbum ipſum capere valētia,inſtrumē
ta illa non ſupergreditur.Sed ſi ab exiguo membro ini-
tium ceperit,mitis eſt & inopinata euaſio. Iſchiadis qui-
dem à femore poſterius, aut poplite, aut tibia initiū eſt. H
Aliâs verò in cotyla,*id eſt coxæ cauo,quod Lat.acetabulum uo-
cant,* dolor apparet,rurſus in clunem aut lumbos impetū
facit,& omnia potius eſſevidetur quàm coxendicis mor-
bus. Verùm etiam articuli ita fere dolere incipiunt: Ma-
gnum pedis digitum dolor occupat: rurſum calcem in
priori parte,qua nitimur,deinde in concauam ſubit:mal-
leolus autem poſtremus intumeſcit.Doloris cauſam non
legitimam afferunt aliqui nouæ crepidæ attritum,aliqui
longam obambulationem: alius plagam, aut calcationē:
nullus inteſtinā domeſticámq; cauſam explicabit: quin-
etiam ægrotis verum audientibus incredibile eſſe vide-
tur quamobrē in inſanabilem affectum inciderunt: quo-
niam principiis,quum debiliſſimus morbus eſt; medicus
non reſiſtit: qui vt temporis ſpatio vires acquiſiuit, nihil
medici diligentia proficitur.Quibuſdam in pedum arti-
culis vſque ad mortem reſidet morbus, quibuſdam in o-
mnis corporis ambitum vagatur: plerunque à pedibus
in manus proſilit.neque enim multum intereſt in pedi-
búſne an fiat in manibus: quum vtrique eiuſdem naturæ
ſint,graciles,excarnes,externo frigori proximi, à calore
interno remotiſsimi.Item cubiti flexura, & genu conue-
niunt.poſt hæc *κοτύλαι,id eſt coxarum cauitates*, & vocatus
periſtrophus.Tranſitus quoque in dorſi thoraciſque mu-
ſculos fit,incredibiléque eſt quàm malum ſerpat. Verte-
bræ dorſi ceruiciſque dolent,& in ſummo ſacri oſsis do-
lor inhæreſcit: ſimúlque omnium bos,aſinus, & proprius
cuiuſque dolor. Verumetiam tendones & muſculi cum
diſtentione dolorem patiuntur, necnon maxillarum &
temporum muſculi.Item communicatur renibus & veſi-
cæ.O rem admirabilem! poſt omnia nares, & aures,& la-
bia afficiuntur.Nam quoquo verſus nerui & muſculi * in
capite feruntur, dolent capitis ſuturæ, & quid doleat æ-
grotus ignorans,indicat ſuturarum ſpecies,obliquam, re-
ctam,tranſuerſam,poſterius ac prius. Tenuem autem do-
lorem & in oſsibus defixum cōqueritur. vniuerſam enim
oſsium compagem morbus populatur haud ſecus atque
pedis aut manus articulum. In articulis quoque tofacea
quædam coaleſcunt: ab initio quidem veluti abſceſſus
occupant: poſtquam verò magis ſpiſſantur, etiam cōcre-
to humore difficiles fiunt inflexiones:demum tofi ſolidi
albi conſiſtunt.In toto autem membro tubercula exigua,
quales ſunt *ἴονθοι,id eſt uari*, & maiora exurgunt. Humidi-
tas verò craſſa,albicans,grandinoſa eſt: nā & totius mor-
bus frigidus inſtar grandinis eſt. Videtur autem caloris
aut frigoris differentiam præ ſe ferre:ſiquidem modò ex
calore,modò ex frigore voluptas percipitur.At mihi pla-
cet vnicam eſſe morbi cauſam,inſitam frigiditatem,vni-
cúmque eſſe affectū: verùm ſi protinus increſcat, & cali-
ditas apparuerit,refrigeratione opus eſt, ac talibus dele-
ctatur: & huiuſmodi affectum calidum vocant. Quòd ſi
dolor in intimis neruis demoretur,& articulus non calēs
collapſus ſit,neque extumeat, frigidum hunc eſſe dixe-
rim, in quo ad caloris reuocationem medicamenta cali-
da requiruntur: multis autem valde acribus opus eſt.Ca-
liditas enim collapſas partes in tumorem excitat, & in-
ternum calorem ad ſuperficiem euocat. quo tempore fri-
gida medicamina proficiēt.Huic rei fidem id facit quòd
iiſdem eadem non conducunt. nam quod modo pro-
fuit,id aliâs noxium fuit.atque(vt compendio dicam)ca
lore in principio,frigiditate in fine opus eſt. Haud facilè
quidem continua podagra gignitur: ſed nonnunquam
longo interuallo temporis intermittitur: tenuis enim eſt.
Et in ludis Olympicis podagricus morbo ſedato curſu vi-
ctoriam adeptus eſt.* Viri facilius in hunc morbum inci-
dunt,& ex mulieribus agiliores.Mulieres autem,licet ra-
rius quàm viri,difficilius tamen hoc vitio laborāt. Quod
enim neque vſitatum,neque familiare eſt, id ſi aliqua vr-
gente cauſa potentius euaſerit,violentum quū ſit,maiorē
calamitatem infert. Ætas autem huic morbo ſubiecta eſt
à quinque annis ſuprà triginta.Celerius quoque, aut tar-
dius,prout cuiuſque natura aut victus ratio poſtulat. A-
troces ſanè dolores ſunt,ſed dolores comitantia atrocio-
ra: defectus animæ, ad manuum contactum immobili-
tas,ciborum auerſatio,ſitis,vigilia.Si diſcrimē euaſerint,
tanquam ab inferis elapſi,laxiorem vitam degunt, incō-
tinētes,ſimplices,hilares,*auari,& in victu molles ac de-
licati.*Idcirco verò tanquam mortem rurſus ſubituri li-
centioſè præſenti vita fruuntur. Multis in hydropicum
morbum podagra conceſſit,quibuſdam in aſthma, *id eſt
deprauatam ſpirationem,Latinis anhelitum.* Hæc verò ſucceſſio
immedicabilis atque ineuitabilis eſt.

DE ELE-

DE ELEPHANTIASI, Cap. XIII.

ELephanti morbo & feræ elephanti communia multa ſunt, & ſpecie, & colore, & magnitudine, & victu. Verùm neque vlli alii ſimilia ſunt, neque affectus affectui, neque animal animali. Nam elephas fera longè ab aliis differt. Primùm quidem ingentiſsima craſſiſsimáq; eſt. magnitudo enim tanta eſt vt magnum animal ſuper aliud animal turris inſtar imponere queas. Craſsitudo quoque tanta, quantam plura craſſiſsima animalia inter ſe coniuncta vix æquare valeant. Cæterùm neque ſpecie cuipiam admodum ſimilem inuenias: ſiquidem omnes exquiſitè nigro colore toto corpore obſcurantur. Nam equorũ alius candidiſsimus eſt, quales Rheſi equi Thracii: alii ſunt podargi *.i. albis pedibus*, qualis Menelai Podargus: alii flaui, quales centũ & quinquaginta: alii κυάνεοι *.i. cærulei. Vnde illud Homeri,* Ἵππῳ ἐεισάμενος παρελέξατο κυανοχαίτης, *id eſt, factus equo ſimilis concubuit Cæruleos habens crines.* Ita boues ſe habent, ita & canes, ita quælibet reptilia, & animalia quæ ſuper terram depaſcuntur. Elephantes autem ſoli, nigri, tenebricoſo colore, nocti & morti ſimiles. Specie verò tali ſunt: capita quidem & facies *fœdas habent, figura non euidenti, ſuper breui ceruice, vt caput in humeris conſidere videatur: atque ideo non euidens eſt. aures enim grandes ſunt, latæ, alarum ſimiles, ad iugula vſque & pectoris oſſa. Hæ ceruicem armóſque tegunt, ſicut nauigia velis conteguntur. Cornua verò mirandum in modum candida nigriori colori internitentia poſſidet elephas. alii hæc dentes appellant. Hæc ſola autem candidiſſima ſunt, quale nihil in vllo alio quanuis candido animali reperitur. Et hæc ipſa non ſuper frontem & tempora, (qualis cornigeris natura eſt) ſed in ore ſuperioríque maxilla ſita ſunt, prorſum verſus ſpectantia, recta non admodum, ſed paulum in ſuperiora retorta, quo à recto detorqueri liceret; & infimis dentibus pondus extollere. Grandia vtique cornua ſunt: lõgitudinem orgyæ, *id eſt extenti brachii*, æquant mediocria: alia his multo longiora, duplo longiora ſunt. Prominentiam habet ſuperior maxilla à labro enaſcentem, longam, exoſſem, tortuoſam, ſerpentis ſimilem. Duo verò in ſumma prominentia foramina ſunt: & hæc in pulmones vſque pertinentia natura terebrauit, duplicis tibiæ imaginem referentia. Hac ſanè fiſtula tanquam nare ad reſpirationem, necnon & vice manuum, id animal vtitur. poculum etenim, quum velit, hoc proceſſu corripit, complectitúrque, & valide retinet: neque ab eo quiſpiam vi eripere poſſit, niſi alius ſit potentior elephas. herbam etiam ad pabulum hoc quærit: neque ore minoribúſque dentibus carnes edendo vitam ducit. prælongi enim pedes longè à terra diſtans animal ſuſtinent. quinetiam breue (vt diximus) collum eſt. ore igitur humi pabulari non poteſt. Nonnunquam & cornuum ab ore proceſſus herbam os tangere prohibet. Itaque hac prominentia magnum pondus haurit: deinde quotcunque venatur, hac complexus, ventri futura alimentum in os detrudit. Ritè igitur primi illi προβοσκίδα hãc vocarunt. *nam πρὸ, *id eſt ante ſe*, animal hac βόσκεται, *id eſt pabulatur.* Verũenimuero neque ex palude aut flumine ore bibere ei licet. eadẽ enim cauſa eſt. Quòd ſi ſitiat, proboſcidis extremam narem in aquam demergit: deinde tanquam reſpirans, vice aeris, multum aquæ attrahit: vbi verò impleuit narẽ, ceu poculum, in os inſtar fluminis effundit: deinde iterum attrahit, iterúmque effundit, quoad ventrem tanquam onerariam nauem compleuerit. Corium habet aſperum, craſsiſſimúmque, tumoribus inæquale, fiſſuras habens, ceu ſemitas prælongas, alias diuiſuras concauas tranſuerſas, alias verò obliquas valde profundas. totum tripodonio perſimile eſt. Pili autem aliis quidem animalibus natura, aut ſetæ ſunt, elephanti verò ſordida lanugo eſt. Infinitæ ſunt & aliæ differentiæ inter elephantem & cætera animalia. Etenim retrouerſus quandoque ſecundum genu flectitur, quemadmodum & homo, & mammas prope axillas habet, vt mulieres. Cæterùm non in præſentia mihi opus eſt de animalis huius natura tractare, niſi quatenus ex eo & morbus elephas vocatus patefiat, quótque ægrotantis forma huius animalis naturæ ſimilia obtineat, agnoſcatur. Morbum quoque hunc, leonem vocauerunt, ob epiſcynii, *id eſt extremarum*

A *frontis rugarum*, ſimilitudinem: de qua poſterius dicam. Satyriaſis etiam appellatur ob malarum ruborem, atque inexplebilem impudentémque coeundi libidinem. Necnõ & Herculeus dicitur, quoniam eo nullus maior eſt, neque valentior. Magnus eſt quidem potentia morbus. ad mortem enim inferendam eſt omnium longè efficaciſsimus: eſt etiam viſu fœdus, & in omnibus terribilis, quẽadmodum & elephas belua. Ineuitabilem quoque affert interitum: quandoquidem à mortis cauſa ducit originem. Ea; ingeniti caloris frigiditas eſt non exigua, vel potius con-
B gelatio, ceu quædam ſæua hyems: quum aquam in niuem, aut etiam grandinem, aut cryſtallum, aut glaciem cõuertit. hæc eſt communis mortis ac morbi cauſa. Verũtamen neque vllam inſignem cõiecturam morbi principiũ obtinet: neque vlla noua atque inuſitata labes hominem inceſsit: neque in corporis ſummis partibus repræſentatur, vt protinus videre quis poſsit, & incipiẽti malo reſiſtere. ſed in viſceribus (tanquam domo Plutonis) deliteſcens ignis iam ſuccenditur, internorúmque victor, rurſum in ſuperficie aliquando exardeſcit. Plerunque ſanè à facie hæc
C peſtis incipiens, tanquam ignis de ſpecula procul conſpicuus effulget: nõnullis verò ab extrema cubiti curuatura, à genu, à manuum pedúmque articulis. Idcirco autem huiuſmodi hominum ſalus deſperata eſt, quoniam medicus ad morbi debiliſsima initia artem nõ adhibet, negligẽs, & ægrotantium calamitatis ignarus. Tardi enim ſunt, vt ab aliqua leui & vulgari cauſa, ſomniculoſi, quieti, ſicca aluo. Hæc etiam ſanis haud valdè inuſitata ſunt. In morbi autem crementis reſpiratio graue olet ob interni ſpiritus exhalationem. Huiuſce rei aer, aut quippiã aliud extrinſe-
D cum, cauſam præbere videtur. Lotium craſſum eſt, album, turbidum, quale iumentũ reddit. venerem appetunt, crudorum & incõcoctorum diſtributio fit: neque iſtorũ eſt ſenſus & meditatio, (neque enim concoxerint néc ne percipiunt) & cruditas hæc concoctioni ſimilis eſt. nam ipſis haud frequens eſt in optimum aut familiare concoctio. Digeſtio verò facilè fit, tanquam in ſuum ipſius alimentũ raptim morbo attrahente. propterea valde ſiccitate inferioris ventris laborant. Tumores alii iuxta alios exurgũt, nondum quidem continui, ſed craſsi & aſperi: & interſti-
E tium tumorum diſciſſum eſt, vt elephãtis corium. Venæ latæ ſunt, non ſanguinis redundantia, ſed cutis craſsitudine. Non multo poſt autem & ſedes declarat, vniuerſo corpore in æqualem tumorem diſtento. Pili in omni corpore præmoriũtur, in manibus, femoribus, tibiis. item in pube, in mẽto rari ſunt: rara quoque in capite cæſaries: quod verò maius eſt, intempeſtiui cani & caluitium affatim ſubitóque ingruunt. non multo pòſt autem pubes & mentũ glabreſcunt. Quòd ſiqui pauci pili remaneant, hi magis dedecent quàm qui defluxerunt. Capiti cutis altius reſciſ-
F ſa eſt: rimæ autem frequentes, profundæ, aſperæ ſunt. Tumores in facie duri, acuti: nonnunquã faſtigio albido, baſi viridiore: pulſus puſilli, graues, tardi, tanquam per cœnũ vix ſe mouentes. Venæ temporum diſtẽtæ ſunt, & ſub lingua: ventres bilioſi. lingua grandinoſis varis exaſperatur. Neque inopinabile eſt & omne corpus talibus ſcatere tuberculis: quandoquidem & in victimis prauos humores habentibus carnes grandinis plenæ ſunt. Sin autem valde ab intimis partibus erumpet morbus, & in extremitatibus apparebit, impetigines ſummos digitos infeſtabunt, ge-
G nua pruriẽt, pruritúſq; cũ voluptate ſcalpetur. Ambit verò impetigo & mentũ nonnunquã in orbẽ. rubent malæ cũ tumore haud ita magno: oculi caliginoſi, æneí coloris ſũt: ſupercilia prominẽtia, craſſa, glabra, deorſũ verſus põdere vergẽtia: cõtractis glabellis eminẽs tumor inſurgit: color liuidus aut ater eſt. epiſcyniũ vehemẽter cõtrahitur, vt oculos cõtegat, quẽadmodum iraſcẽtibus aut leonibus accidit: vnde & leonina hæc ægritudo vocatur. Igitur neq; leoni neq; elepãtho ſolũ, verũetiã nocti tenebroſæ æquales ſũt. ὑπώπια *.i. ſub oculis inſurgẽtia oſſa*, & nares cũ atris tumo-
H ribus ſalebroſæ extãtéſque ſunt. labiorũ prominẽtia craſſa eſt, pars autem inferior liueſcit, naſus tumet, dentes non albi ſunt, ſed nigricare videntur. Aures rubent admixta nigritia, obſtructæ, elephanticæ, vt grandiores conſueto eſſe videantur. Vlcera in baſi aurium ſunt: ſanies defluit, pruriunt. Totum corpus rugis aſperis exaratur: necnon

& altè deſcendunt ſciſſuræ, veluti nigri in corio ſulci.
propterea & elephas huic morbo nomen eſt. Plantarum
& calcaneorum vſque ad medios digitos fiſſuræ ſunt.
Quòd ſi plus augeſcat malum,tumores malarum, menti,
digitorum,genuúmque vlceroſi fiunt.vlcera fœtida ſunt,
& inſanabilia:alia enim ſuper alia exurgũt,ſuper alia alia
miteſcunt.ſiquidem membra hominem diu morte præ-
ueniunt,quoad de corpore excidant naſus, digiti, pedes,
genitalia,atque totæ manus. Neque enim hæc labes prius
perimit,à turpi vita,ſæuiſque cruciatibus liberans, quàm
membratim dilaceratus homo ſit.At longæua eſt, quem-
admodum & elephas animal.Sin autem membrorum re-
cens dolor ſit,longè acerbius affligit. Aliter atque aliter
paratorum ciborum appetentia eſt,non obtuſa,ſed guſta-
tus qualitatis expers eſt: nullàque edendi ac potandi de-
lectatio.omnia verò ob doloris cruciatũ oderũt alimẽto
priuatur corpus: rabioſa ineſt cupiditas: ſpõtinæ ſunt laſ-
ſitudines,ſingulorum membrorum ſpecies hominẽ gra-
uitate inuſitata premit,quantũlibet exigua membra ſint.
Quinetiam corpus omnia grauatim fert: non balneis de-
lectatur,non illuuie:non cibo,non ieiunio:non motu,nõ
quiete. ab omnibus enim morbus alienus eſt. ſomnus te-
nuis,vigilia peior,mala ſua cogitans: ſpirandi vehemens
difficultas: ſuffocationes fiunt acſi laqueo ſtrangulentur.
Hoc igitur pacto nonnulli vitam perdiderunt, inexcita-
bilem ſomnum in mortem dormientes.Itaque tales quũ
ſint,quis non aufugiat?aut quis non auerſetur, licet filius,
aut pater, aut etiam germanus frater ſit, quum metus eſt
ne morbus communicetur?Propterea multi in ſolitudi-

A nes & montes,ſibi chariſsimos abduxerunt:aliqui eorum
egeſtati,quoad viuerent,ſubuenientes, aliqui verò mini-
mè,quum eos vita defungi mallẽt. Fama eſt, eorum quẽ-
dam qui in ſolitudinem expoſiti erant, ex terræ latebris
reptãtem viperam intuitũ,aut fame coactum, aut morbi
tædio inductum,vt malo malum commutaret, viuentem
viperam ediſſe,neque prius è vita migraſſe quàm omnia
ipſius membra computruerint atque exciderint. Alterũ
præterea ferunt,viperam in muſti dolium irrepſiſſe con-
ſpicatum,quum muſtum ad ſatietatem ingurgitaſſet, vo-
B muiſſe, multúmque veneni ſimul cum muſto reieciſſe,
*quoniam in muſto fera extincta fuerat: iterúmque ho-
minem muſtum largiſsimè potaſſe,vitæ pariter ac morbi
finem quærẽtẽ. Vt verò ſatiatus iuxtà inebriatúſque fuit,
primũ quidem humi proſtratus inſtar morientis iacebat:
poſteaquam deinde graui ſopore experrectus eſt,ebrieta-
témque diſcuſsit,in primis comæ defluxerunt, præterea
digiti &vngues,deinceps omnia in ambitu corporis mẽ-
bra contabuerunt.quoniam verò adhuc in ſemine facul-
tas erat,iterum tanquam ab ortu hominem natura veluti
C ex cera creauit. alios enim crines enutriuit, vngues no-
uos & nitidam carnem inſtaurauit, ac vetus corium,ceu
ſerpentis ſenectam,exuit,& tanquam alter homo ad vitæ
munia reuocatus eſt.Ita habet fabula nõ admodum qui-
dem vera,neque valde fidem excedens.Malum enim ma
lo pulſum eſſe probabile eſt: naturam verò ex reſidua vi-
tæ ſcintilla hominẽ redintegraſſe, haud ita à ratione ab-
horret vt monſtro ſimile eſſe videatur.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI, De morborum acutorum curatione Liber I.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

PRIMI LIBRI CAPITA.

Curatio phreniticorum, Cap. I.
Curatio lethargicorũ,id eſt veternoſorũ, Cap. II.
Curatio maraſmi,id eſt tabis, Cap. III.
Curatio apoplexiæ, Cap. IIII.
Curatio acceſsionis morbi comitialis, Cap. V.
Curatio tetani,ſeu rigoris, Cap. VI.
Curatio anginæ, Cap. VII.
Curatio vitiorum columellæ, Cap. VIII.
Curatio peſtilentium in faucibus vitiorum, Cap. IX.
Curatio pleuritidis, id eſt morbi coſtalis, ſeu la-
teralis, Cap. X.

PROOEMIVM.

ACutarum ægritudinũ medicamina ſpe-
ciebus ſignorum contigua ſunt quæ ſu-
perioribus libris à me comprehẽſa fue-
re.Quæcũque ſanè in febrium curatio-
ne fiunt ſecundum ipſorum differentiã,
& ſecundum morborum ſpeciem, & in
ipſis diuerſitatem, eorum plura in tractatione de febrib⁹
explicabuntur: quotquot autẽ cum febribus acuti morbi
fiunt,qualis phrenitis eſt,aut ſine febribus, qualis apople-
xia,eorum duntaxat medicamina commemorabo: vt ne
aberrem,neque verboſior ſim,alia in aliis deſcribens lo-
cis.Idem verò principiũ quod & de morbis feci,eundem
etiam finem faciam.

CVRATIO PHRENITICORVM, CAP. I.

AEgrotum cubare conuenit in conclaui mediocris
amplitudinis,aeris temperati, hyeme tepidi, æſtate
frigidioris. vere autem & autumno ſecundum tempo-
rum naturas coniectura vti decet. Deinde quieſcere iu-
bendum eſt & ægrotos ipſos,& omnes domeſticos. Acutè
D nanque audiunt phrenitici,& ſtrepitibus irritantur, nec-
non & ab iis in furorem aguntur. Parietes læues ſint, æ-
quales,neque ſupereminentes,neque feſtucas aut aliquid
exertum habentes.neque picturis exornentur: pictura e-
nim parietum mentem turbat.nam præ oculis falſa quæ-
dam ſimulacra obuerſantur, & quædam non eminentia
tanquam eminentia manibus contrectant:omniſque oc-
caſio citra cauſam manuum agitationem prouocat. Cu-
bilis longitudo & latitudo moderata ſit: quò neque in
ampliori volutari iactarique poſsit,neque à nimis angu-
ſto delabi.Stragulæ veſtes glabræ ſint, vt ne floccos col-
E ligere in mentem veniat. In molli lecto decumbant:
nam durum ſtratum neruis ingratum eſt. Non minimè
autem inter cæteros ægrotantes phrenitici neruis labo-
rant: facilè enim conuelluntur.Amiciſsimi eos inuiſant:
fabulæ & ſermones animum ne vellicent: quum delecta-
bilia omnia eſſe oporteat,illis præcipuè quorum iracun-
da inſania eſt.Vtrũ in tenebris an in luce habendi ſint,ex
morbi natura cõiicere debemus:nam ſi ad lumen efferã-
tur,& quæ non ſunt cernunt,& quæ nõ adſunt cogitãt,aut
pro aliis alia cognoſcunt, aut quaſdam nouas & vanas i-
F magines accipiunt, atque in ſumma,lucẽ, aut quæ in

luce ſunt,extimeſcunt, obſcuro loco eos continere præ-
ſtat. ſin ſecus ſe habeant,lucido.Bonum eſt autem ad lu-
cem reſipiſcere,placarique inſaniam.Ne diu à cibis ab-
ſtineant.cibi verò humidiores ſunto,paucioréſque & cõ-
tinui: nam cibi animum demulcent. Occaſio autem ex-
hibẽdi cibi eſto in vtriuſque remiſsionibus,febris vide-
licet atque delirii. Quòd ſi ab inedia furant, & non de-
ſinat febris,cibos dare non valde febrim lædentes vtile
eſt.Nempe bonum eſt febrim deliriúmque in acceſſio-
nibus remiſſionibúſque concordare, quò exhibendi cibi
opportunum tempus inueniatur.In primis itaque conſi-
derandum eſt, ſanguis nécne mittendus ſit.Si mẽtis qui-
dem alienatio vnà cum febre à principio inuaſerit, vena
in cubiti curuatura primo aut ſecundo die, media potiſ-
ſimum ſecanda eſt. Quòd ſi nonniſi tertio aut quarto
die delirium accedat,vſque ad primum decretoriorum
dierum circuitum venæ ſectio differenda eſt. At ſi vltra
conueniens tempus,vt puta ſexto aut ſeptimo die, ſuper-
ueniat,"venæ ſectio dimittenda eſt. multo enim ante iu-
dicationes in acutis morbis euacuandum eſt,aut purgan-
dum,aut aliis irritationibus vtendum. Venæ quoque in-
ciſor ne multum ſanguinis detrahat,licet à principio ſe-
cet. phreniticis nanque malum eſt in ſyncopã facilè mu-
tabile.Sin autem ægrotus valde repletus ſit,& iuuenis plu
rimo cibo,& largiſſimo vini potu ſaginatus,hæ ad phre-
nitidem rationes non pertinent: verùm iſtis & citra deli-
rium,multum ſanguinis hauriendum eſt: longè autem
minus auferendum ſi iidem phrenitici ſint. Veruntamẽ
audacius vena ſoluenda eſt, ſi à præcordiis non à capite
morbus oriatur: ibi enim vitæ principium eſt:caput verò
ſenſus neruorúmque originis locus eſt,ſanguinémque po
tius à corde trahit quàm aliis diſtribuat. Igitur ſi mem-
brum hoc affectum ſit,venam cubiti ſcindere non con-
uenit. quippe in illis vitiis inanire vaſa oportet, à quibus
non modica noxa prouenit. Quòd ſi vires patiantur vt
quantum ſanguinis ſatis eſt euacuetur,ſemel auferendum
eſt: ne,dum repetendo tempus cõteritur, exhibendi cibi
occaſio elabatur: quandoquidem phreniticis continuæ
febres ſunt,neque remiſsiones longas habent,ſed breues
& latentes ſubleuationes. Cæterùm ſi ante mediocrita-
tem defecerit æger,ad ſecundam remiſsionem differen-
dum eſt,niſi longo tempore pòſt ventura ſit: quòd ſi nõ
ſit,vires inſtaurando odoramentis, faciei tractatione, &
pedum compreſsione, protinus ſanguis detrahendus eſt:
quantum verò mittendum ſit,facultas oſtendet.Eſca hu-
mida omnibus quidem febricitantibus idonea eſt, ſed
phreniticis maximè: aridiores enim ſunt quàm ſi ſola
adeſſet febris.Neque mulſa danda niſi bilioſi ſint: nam
facilè à bilioſis naturis concoquitur. Far lotum cum a-
qua aut mulſa conuenit.Bonum quoque eſt ex his ſorbi-
tiones ſimplices præbere,quales ſatureia, aut apio, aut a-
netho incoctis fieri ſolent.hæ namque bonam ſpirationẽ
conciliant,& vrinam cient: conducit autem phreniticis
lotii excretio.Omnia olera proſunt: ſed maluæ potiſſi-
mum lentor bonus eſt,& ad linguæ arteriæque læuorem,
& ad ſtercorum deſcenſum. optima eſt beta, blitum, co-
ronopus,cucurbita,& quicquid ſuis temporibus optimũ
fuerit.Ordei verò mundati cremor liquidiſsimus quidẽ
in primis nutribilior eſt: ſed tanto etiam ſpiſsior craſ-
ſiórque ſit,quanto plus temporis morbus progreſſus fue-
rit. Verùm in iudicationibus & paulo ante iudicationes
cibus ſubtrahẽdus eſt. Si morbus longiori tempore pro-
ducatur,cibos ne ſubtrahito, ſed triticea exhibeto, quò
ſufficiat ægrotus: quando extremorum & volatilium car-
nibus in cremore liquefactis plerunque opus eſt.oportet
enim hæc in elixando valde diſſolui.Ex piſcibus ſaxati-
les aliis præſtantiores ſunt: atque omnino regionis illius
optimos deligito.quippe aliam regionem alias piſcium
ſpecies procreare creditum eſt. Vinoſæ naturæ fructus
ſubtrahito,quoniam caput & mentẽ percutiunt. Verùm
ſi neceſsitas vrgeat,viribus aut ore ventriculi labantibus,
mala in mulſa elixa,aut in adipe toſta exhibeto: aliorũ
ſingula calida aqua diſſoluito,ſi roborandi duntaxat oris
vẽtriculi cauſa exhibeas: ſin autem vires quoque inſtau-
rare opus ſit, non vſqueadeo vinoſa facultas diſſoluẽda
eſt. Cibi quidem(vt ſemel dicam)huiuſmodi ſunto. Irri-

A gandum verò caput eſt refrigerandi cauſa, oliuæ acerbæ
contritæ vnguine: nam caput in phreniticis calefieri non
amat.Quòd ſi vigiliæ & cogitationes ægrotum agitent,
roſacei parem modum in principio miſceto: adhuc verò
plus roſacei addendum,quò magis extrà intráque caput
roboretur ac refrigeretur. At ſi mens labefactetur, & lo-
quutio euariet,ſerpylli comam oleis incoquito: aut he-
deræ ſuccum aut ſanguinalis affundito. Si mentis verò a-
lienatio vehementius hominem turbet, peucedanum &
ſpondylium oleis inferuefacito,& aceti parum inſtillato:
B hæc enim halitus & caliditatem diſſlant, craſſáſque hu-
miditates,quæ & ipſæ deliramẽti cauſæ ſunt, diſcutiunt.
Cauere autem conuenit ne in ceruicem ac tendones ma-
defactio deſcẽdat.tendonibus enim atque neruis inimi-
ca eſt.Nempe irrigandi ſemper occaſio eſt, præterquam
exacerbationis initio: rarius quidem in incremento, o-
mnium verò frequentiſſimè vigente morbo; quum ma-
ximè inſaniunt,tum maximè irrigãdum eſt humore fri-
gido: atque æſtiuo tempore, multo magis refrigerato,
hyeme verò, tepido. Vt miteſcat autem delirium, poſca
C aut conyzæ decocto cum ſpongia facies fouenda eſt:
deinde œnanthino aut crocino vnguine linenda: quin-
etiam nares & aures iiſdem imbuẽdæ. hæc enim ſomnũ
alliciunt.Siquando iſti pernoctant, neque interdiu ſopi-
untur,ſed penitus intenti ſunt oculi atque inſtar cornu ri-
gentes, iactantur autem, & è lecto proſiliunt, iis ſomnus
& quies conciliandi ſunt:primùm quidem caput roſaceo
mero irrigãdo,aut amaracino,cum ſucco hederæ,aut ſer-
pylli,aut etiam ſertulæ decocto.Magis autem ſoporiferũ
eſt papauer in oleo elixum,capitis ſincipiti ſuperdatum,
D aut in aqua faciei per ſpongiam impoſitum. Ipſæ quoque
integræ herbæ(ſi proximè lectæ fuerint) virides ceruica-
libus ſubiiciendæ ſunt. craſſant enim madefaciúntque
ſpiritum aridum tenuémque, & caliginem quandam ſen
ſibus obducunt: graue autem & torpens eſt caligo: id ve-
rò eſt ſomni principium.At ſi valentioribus auxiliis ege-
bũt,ipſa etiã papaueris lacryma ex aqua frons inungẽda.
quinetiam nares ea linendæ, & in aures infundenda eſt.
Contrectatio pedum ſuauis ex oleo: capitiſque attactus
efficax eſt,ſed potiſſimum ſi tempora auréſque ſcalpan-
E tur.nam & ferarum iram furorémque aurium & tempo-
rum mollis attrectatio coercet. Cuique verò vſitata ſo-
mnum accerſunt: nautis in cymba decubitus,& maritima
nauigatio,& littorum ſonus,& vndarum murmur,vento-
rúmque bombus,& maris nauiſque redolentia: muſico ti
biarum exercitatio quietem affert,aut lyræ cantus aut ci-
tharæ,aut meditatio puerorum canentium: ludi autem
magiſtro puerilium fabellarum enarratio. Atque ita aliis
alia animum demulcentia ſomnum inſinuant. Cæterùm
præcordiis ac ventri madefactiones & cataplaſmata ad-
F hibeto, ſi phlegmone ſubſit atque durities, flatúſque diſ-
tendat. Oleum quoque ex oliua bene matura, nequaquã
acerba,iniicito: id enim craſſum eſt,& viſcidum, & calefa
ciens.Hæc vtique in inflammatione facienda ſunt. Inii-
ciatur verò in ipſa anethum,aut conyza: bonum quoque
eſt ſi ſimul omnia.Quòd ſi adſit etiam inflatio,cumini &
apii ſemina adiicito,& quæcunque lotium flatúſque pro-
lectant: necnon & nitrum cribratum inſpergito. Verùm
ſi in iecore vitium dolórque fuerit, lanas ab oue ſordidas
accipito,oleum verò acerbũ,aut roſaceum, & ſapã Græcã
G aut Creticam admiſceto: ſertulámque incoquito, atq; o-
mnibus in vnũ ſuccum permixtis iecur irrigato.Ad liẽnẽ
verò oleũ cum aceto bene facit, aut ſi magis quàm prius
turbet,poſca,& pro lanis ſpongia mollis adhibeatur.nam
mirũ in modũ his gaudet miteſcitq; lienis. Porro ſi præ-
cordia interius ſint,ſurſúmque trahantur, & circuntenta
cutis ſit,optimum hoc remedium erit loco vnguinis, aut
vnà cum ipſo craſſo tantundem opportunum eſt. cunila
verò & roſmarinus incoquantur: anethum quoque non
iniucundum erit.Quòd ſi cataplaſmatis tempus erit ido-
H neum, oleis quidem iiſdem in iiſdem affectibus vten-
dum eſt:materia ſit autem,lini ſemen, fœnum Græcum,
ordei tenuis farina.Bonum eſt autẽ & faba,& eruũ, ſi vẽ-
ter intumeſcat:pariter & miliũ torrefactũ,in ſacculo po-
ſitũ,leue molléq; fomentũ eſt:pinſitũ verò & aqua inter-
cutẽ laborantibus,cum melle & oleo & lini ſemine cata-

A plaſma bonum eſt. Flores autẽ & herbæ & ſemina quæcũque à me in irrigationibus poſita ſunt, & in cataplaſmatibus eadem ſunto. Mel verò & cum ipſis bonum eſt, vt arida cogantur, miſceantúrque ſqualentia, atque vt calor diutius permaneat: ipſum quoque ſolũ bonũ eſt pro cataplaſmate ſemicoctum, & ad irrigandũ, ſi cum aliquo humore liquetur: mollit enim, calefacit, flatus lotiúmque euocat, & ardores obtũdit. Nam hæc quoque mulſa epota præſtat: hiſque plura & meliora, ſi interius arteriã, pulmones, pectus, & ventrẽ ſubeat. Aſſiduè verò aluus irritanda B eſt glandulis, aut illitionibus (ſæpius enim ſicceſcit) vt à capite materiæ detrahantur, & à pectore halitus difflentur, & alui purgamenta excernantur. Quòd ſi multis diebus vẽter ſuppreſſus fuit, ipſum mulſa, oleo & nitro ſubluere op⁹ eſt. Verùm ſi nõ ſatis phlegmones exhalationes deſierunt, cucurbitulam affigens incidito qua parte phlegmone extumuit, & maior apparet: vnã autẽ aut duas affigito, prout phlegmone ſignificauerit, & vires præceperint & ſanguinis detrahendi copiã ab his cõiectare oportet. exceſſus enim ſyncopæ author eſt. Primo quidẽ aut C altero die madefactio eadẽ eſto, tertio verò ceratũ cũ aliquo ex oleis ad irrigandum aptis imponito. Deinde epithemata in inflãmatione, ſi facultas ſit, ex hyſſopo, fœno Græco ex mulſa decocto, terebinthi arboris rẽſina, & cera: olea verò in iiſdẽ eadem. Quòd ſi nihil iſtis delirium remittat, tõdere caput neceſſe eſt: ſi lõgiſsimi crines ſint, primũ dimidios: ſi breuiores, ad cutim. Poſtea, prius refectis viribus, cucurbitula vertici capitis affigenda eſt, ſanguiſque hauriendus: verùm prius inanis cucurbitula interſcapulo adhibeatur. Cæterũ quoniã thoracẽ in omni- D bus acutis morbis medicari oportet (nam prorſus ipſe cũ corde & pulmone laborat) primũ quidẽ ob ſpiritus modò calidi, modò frigidi neceſſitatẽ, præterea ab ardenti febre, & tuſsi, & humorũ prauitate, & neruorũ cõmunione, & oris ventriculi noxa, necnõ ſuccingentis mẽbranæ, & ſepti trãſuerſi vitio (cor enim ſi maiori aliquo malo oppreſſum ſit, nunquã ſaneſcit) in phreniticis vtique & hæc in primis mitiganda ſunt. ſiquidem nõnullis mẽtis alienatio ab aliquo eorũ quæ in pectore ſunt, vitio exoritur. ea verò ſunt, ſpiritus calidus & ſiccus, ſitis acris, ignis into- E lerabilis, qui vndique in thoracẽ cõfluit, & prauitas quidẽ à domeſtico calore cõmutato & maior & moleſtior prouenit. Ab aliis etiã mẽbris in thoracẽ cõtributio fit: extrema nanque frigida ſunt, caput, pedes, ac manus: ſuper hæc autẽ thorax eſt. igitur humectãdi refrigerãdiq; auxilio eget. Humectatio quidẽ fit ex oleo in quo chamæmelũ, aut nardus incocta ſit. Æſtate verò & ſapa Græca bene faciet. At ſi epithematibus vti deceat, palmulæ vino auſtero maceratæ, deinde cõtuſæ in placentã cũ nardo, polenta atq; œnanthe, ſuaue pectori cataplaſma fuerint. Refrigerant F quoq; mala pinſita cũ maſtiche & ſertula: quæ omnia cera & nardo excipiantur. Sin autẽ & os vẽtriculi torpeat, & à cibis abhorreat, ſuccũ abſinthii aut comãvnà cũ his terito: ipſo etiã in oleo incocto præcordia irrigato: & aquã in qua maduit, aut ipſius ſuccũ ante cibũ propinato, duos ſcilicet aquæ illius cyathos, *aut ſucci, ad amaræ fabæ magnitudinẽ, ex aquæ cyathis duobus. At ſi os ventriculi ardor malè habet, nõ ratione morbi, ſed ita vt ipſũ dũtaxat ab acrib⁹ ſalſisq; humiditatib⁹, ſiue à bili mordeatur, atq; ſiti perareſcat: lac aquæ admixtũ in cibis exhibẽdum, he- G minæ videlicet dimidiũ vno aquæ cyatho temperatum: atque ita huiuſce lactis plurimũ ſorbeat, nõnihil etiã cũ pane aſſumat. Veruntamen ſi ardor hominẽ torqueat, & ſitis, & anxietas, & furẽs inſania, & frigidæ cupiditas, propinanda quidem frigida eſt, ſed non tanta quanta in ardore morbo abſque phrenitide propinatur. In iſtis enim timendum neruis eſt: itaque danda eſt, vt ori ventriculi ſubueniatur. pauca verò ſatis eſt: parum enim potãt phrenitici. Cæterùm ſi in ſyncopam prolabantur (nam & hoc accidere ſolet, viribus euaneſcentibus, in ſudorem lique- H ſcente homine, omnibus humoribus extrorſum impetũ facientibus, tenore ac ſpiritu fathiſcẽtibus) tunc cura delirii poſthabetur: ſed quum metus ſit ne in vaporem humiditatémque homo diſſoluatur, vnicum ſubſidium vinum eſt. celeriter enim ſubſtantiam alendo inſtaurat: & quoquouerſus ad extremitates vſque permeat, tenori te- A norem apponit, & ſpiritum torpentem expergefacit, frigiditatem calore temperat, laxantem madorem adſtringit, extrorſum erumpentia atque diffluentia coercet, olfactu ſuaue delectat: vires demum fulcire ad vitam prorogandam poteſt: atque in inſania ad animum demulcẽdum optimum eſt. Hæc omnia epotũ vinum ſimul præſtat. iracundia nanque molleſcente animo conquieſcit: atque ipſimet ad recreandas vires cibos accipiunt: quinetiam ſeipſos ad voluptatem replent. Nempe ſi iam plus temporis morbus extrahitur, & febris ignaua eſt, & deli- B rium in fatuitatem vertitur, & præcordia non vſqueadeo læſa ſunt aut tumore, aut inflatione, aut duritia, ſed in capite potiſsima morbi cauſa eſt: audacter lauare oportet, atque ſæpius caput perfundere. habitus nãque ſanabitur, & caput difflabitur, & omne corpus exhalabit. Atque ita ſiccitas obtũditur, & ſenſus caligo diſcutitur, & mens ſtabilis atque inconcuſſa firmatur. Hæc vtique ſunt tollendi morbi præcepta.

CVRATIO LETHARGICORVM, ID eſt veternoſorum, Cap. II.

C Lethargici, *id eſt veternoſi*, in luce & ad ſolis radios collocẽtur (morbus enim nihil aliud eſt quàm tenebræ) & magis in loco calido habeantur: ipſius enim cauſa eſt inſita frigiditas. Cubile agitabile ſit: ſtragulæ veſtes, parietum picturæ, omnia ſint varia, quæcunque viſum proritare queunt. multus habeatur ſermo: pedes premẽdo tractentur: vellantur pili: membra ſcalpantur. Si altus ſopor obtineat, vociferandum eſt: iracundè increpandus eſt æger, iis quæ timere conſueuit, deterrendus: quæcunque prius optabat expectabátque, annuntianda ſunt: omnia D ad ſoporem diſcutiendum, contrà atque in phreniticis, moliẽda. Quod ad veternoſorum euacuationem attinet, hæc nouiſſe oportet: ſi alteri morbo, vtpote phrenitidi, ſuccedat veternus, venã ne ſoluito: neque alicunde multum ſanguinem educito: ſed ventrem ſubluito, non ſolùm ſtercoris educendi cauſa, ſed etiam vt aliquid à ſuperioribus partibus reuellatur, & à capite deriuetur. Igitur multum inſit ſalis & nitri. Optimum verò ſit ſi ſublutioni caſtorium inſpergas. imum enim inteſtinum veternoſis frigidum eſt, & ad excretionẽ emortuũ. Quòd ſi non per E ſucceſsionẽ ſed ſuopte ingenio veternus incipiat, & æger plenus eſſe videatur: ſi ſanguinis *plenus*, vena in cubiti curuatura ſecanda eſt: ſi pituitæ aquoſæ, aut aliorum ſuccorum, purgare opus eſt cnico ex ordei cremore, aut nigro veratro ex mulſa inter initia, ſi mediocriter purgare velis. Sin autem copioſius, medicamenti quod hieram, *id eſt ſacram*, vocant, pondo drachmas duas ieiuno dato cum mulſæ cyathis tribus: atque tantiſper expectãs quoad purgatio confecta ſit, tunc cibos, ſi opportunum ſit, exhibeto: ſin minus, in poſterum diem alimentum differto. Nõ- F nunquam ſanè & veſperi hieræ drachma cum aquæ aut mulſæ cyathis duobus diſſoluta, in tempore datur. Nempe inedia malum eſt, malum eſt & cibi multitudo. Igitur exiguo cibo vti ſingulis diebus oportet: neque ſubitò ac penitus ieiunandum eſt. os enim ventriculi per totum diem refectione caloréque indiget. Quinetiã cibus eſto attenuans, & aluum leniens, in iuſculis magis quàm leguminibus, gallina, cenchride. *Herba verò Mercuriali aſsiduè vtitor: acetúmque affundito, & ſuccis iniicito, ſi fortè ſucco ptiſanæ vtendum ſit. Bonum autem ſpiritũ red- G dit vrinámque citat fœniculum, apium, olera, aut horum ſemina. Item porrum acrimonia ſua proficit, & braſſica cum oleo & garo. Optimè facit & cuminum dulce cum braſsica ad flatus dirigendos & lotium euocandum. Veſica enim atque venter in quolibet morbo irritant atque infeſtãt. Irrigationes capitis tales fiãt quales & in phreniticis. Vtriſque enim ſenſus pleni halituũ ſunt: quos refrigerando, adſtringẽdóque, roſæ atq; hederæ ſucco propulſare neceſſe eſt, aut dirigere per tranſpirationẽ extenuãtibus: exẽpli cauſa, ſerpyllo, aut aceto cum roſaceo. Si nerui H doleãt & totũ corpus, ſed multo magis extrema frigeſcãt, caput ceruicémq; caſtorio cũ anethino oleo inũgito, atq; irrigato. quinetiam ſpinã eodem Sicyonio, aut gleucino, aut veteri oleo admixto perfundito: necnõ & *manus ad humeros vſque, & pedes vſque ad inguina perungendi ſunt. Nonnullis quoque veſica eſt humectanda: quæ tan-

quam neruus patitur: & tanquam vrinæ iter laborat: inſu
per humorum acredine vexatur: bilioſum enim lotium
eſt.Sin autem maior tremor adſit, & conuulſionem mi-
netur,neceſſariò & Sicyonium oleum capiti ſuperfundē-
dum: ſed breuis eius vſus eſto.Quòd ſi præcordia inflam-
mata ſint,cutis verò tumida,inflata,diſtentáque , aut in-
trorſum vergentibus præcordiis concaua efficiatur: ma-
defactiones & cataplaſmata eiuſmodi ſint cuiuſmòdi in
capite de phreneticis comprehendimus .Cucurbitula
minimè vtitor,ſi à phrenitide in hanc labem incidit: au-
dacius verò cucurbitula vti poteris ſi ab initio morbus
iſte inuaſerit.Sin autem atra lingua ſit, & tumor in præ-
cordiis appareat,cucurbitulam affigere neceſſe eſt. poſt-
quam verò interuallo temporis ſenſus purgati fuerint, &
alia facilius feret,capitis vertici applicare: quandoquidē
ea parte euacuare ſine vlla virium moleſtia poſſumus: &
flatus ſupra infráque eliciendi ſunt.Veternus enim flatus
colligit: & in ventriculis & in toto corpore ignauia,mar-
cor animæque defectus conſpicitur. Motus autem ac vi-
gilia diſcutiendi facultatem habent. Rutam igitur viri-
dem cum melle & nitro contritam illinito. ſic enim ma
gis flatus digerit: cū his verò & terebinthinæ reſinæ pars
vna miſceatur.Fotus quoque flatus prouocat aut cū ſor-
didis calentibúſque lanis,aut cum aſperis panniculis ve-
teribus atque attritis: aut cum ſpongia ex aqua, vbi hyſ-
ſopum,aut origanum,aut pulegium,aut rhyte incocta ſit.
Euocant autem flatus & quæcunque ante cibos propinan
tur: quæ vtique pituitam bilémque ab inteſtinis & ſto-
macho educunt. Hyſſopum in mulſa elixum , dictamum
Creticum,origanum,acria quidem ſunt, ſed eductoria.
Adiantum,graménque flatus & lotia erumpere faciunt.
Si manus & caput contremiſcant, caſtoreum dimidiæ
drachmæ pondere ex mulſæ cyathis tribus ad plures dies
bibendum eſt: ſi bibi verò non poſſit, ad demoliendam
calamitatem, cum olei cyathis tribus,in quo ruta incocta
ſit,duplum in imum inteſtinum infundatur : ídque per
plures dies faciendum.Vltra verò vtilitatem quæ ex hoc
prouenit,(nam ſuprà infráque flatus expellit,& nonnullis
vrinam ſtercúſque detrudit) ſi fortè in omne corpus di-
labens penetrat,firmi atque robuſti nerui efficiūtur,& ha
bitus ad calidum ſiccúmque permutat: morborúmque
conſtitutiones conuertit.Optimè etiam proficit ſi in na-
res inſpiretur: nam & ea ex parte ſpiritus ſternutamentis
educit: & quemadmodum per veſicam vrinam expellit,
ita & per nares mucum.Hos autem effectus hoc loco ſua-
ui caliditate præſtat, & melius quàm alia ſternutatoria,
ſcilicet quàm piper,veratrum,radicula,euphorbiū. Nam
hæc ad primum atque vltimum attractum immitia ſunt,
& caput ſenſúmque perturbant. Caſtoreum verò paula-
tim adhibitum calefacit,quum & alioqui capiti condu-
cat: quandoquidē nerui vndique ex capite oriuntur:mor-
bis autem neruorum caſtoreū medetur. Cæterùm ipſum
cum aliquo aut aliquibus ex ſuprà comprehenſis admi-
ſcere non ingratum fuerit.nam ſi admixtum ſit,non pro-
tinus quidem caput mediocriter conturbauerit, diutius
verò caliditatem accenderit.Nares prorritatione humi-
dæ reddantur,odoramenta applicentur,acria quidem ad
ſenſum,ſed facultate calida: quale ipſum caſtoreum eſt,
aut thymbra,aut pulegium,aut thymum,viridia, aut ari-
da aceto perfuſa.Acribus pharmacis pedes genuáque illi-
nantur.Materia eſto calefaciēs,& ex adiectione mordēs.
nam vtroque veternoſis opus eſt ad calorem excitādum
atque vigiliam. Primùm igitur vrtica crura verberato.
tenuiſſimæ nanque vrticæ partes adhærentes nō diu per-
ſeuerant:*ſed pruritum & dolorem non grauem inferūt:
mediocriter verò ſtimulant & tumefaciunt, & calorē ex-
citant.Quòd ſi hæc vehementiora fieri volueris, lemne-
ſtidis atq; euphorbii pares portiones cum vnguine gleu-
cino illinito.Optimum quoque eſt ſcillæ crudæ laminis
perfricare, ſed à mēbris omne oleóſum detergere opor-
tet: quodlibet enim acre minimè mordax eſt admixtum
cum vnguine,niſi id medicamentoſum ſit,*quale eſt cy-
prinum,aut gleucinum,aut Sicyonium.Si præter hæc al-
tus adhuc ſopor occupet,proderit ſyluaticum cucumerē
ex aceto tritum,& æquæ ſinapis portioni admixtum im-
ponere.Acre verò eſt id cataplaſma,celeritérque ruborem

A concitat: celeriter quoque calefacere poteſt. Verùm nè
puſtulas vulneráque efficiendo periculū inferat,frequen-
ter detrahendum eſt cataplaſma , atque nunquid horum
acciderit inſpiciendum. Hæc vtique ad ipſius torporem
ac veluti demortui languorem diſcutiendum, quolibet
morbi tempore,præter exacerbationum inuaſiones, mo-
lienda ſunt.Quòd ſi iam ſenſum recuperet, pondus tamē
aliquod in capite inſit,& ſonus aut bombus obſtrepat, et-
iam per os pituita elicienda eſt.Maſtichen in primis mā-
dendam exhibe,vt continenter expuat: poſtea rurſum v-
B uam taminiam,granum Gnidium:ſed omnium maximè
ſinapi,& quoniam vſitatum eſt,& quoniam inter alia ma
gis pituitam educit: ac ſiquis ſponte ipſum deuorauerit,
quæ in ventriculo ſunt,diſiicere poteſt: poteſt etiam aluū
madefacere,& flatus excernere. Etenim aliquando caſu
hæc mihi euenerunt, quum homo quidam me conſen-
tiente ipſum deuoraſſet. Bonus autem magiſter eſt expe-
rientia.opus eſt verò & & ipſum periculum facere.* im-
peritia nanque timoris & cautionis cauſa eſt. Caput quo-
que poſtquam ad cutim detonſum fuit, niſi magnopere
C proficiat, vt tranſpiret,radendum eſt: quinetiam ad vſum
acrium medicaminum,vt eius quo ex lemneſtide cōſtat,
aut hydar,aut thapſia,aut ſinapi humidum ex aqua cum
dupla panis portione in linteolo veteri illitum capiti ſu-
perdādum eſt: quúmque horæ ſpatio ibi permiſſum fue-
rit,ſpongiis calidis fouere opportunum fuerit.Item ex v-
ſu erit & lauatio, omnibus iam,aut ſaltē plurimis & præ-
cipuis ad morbi depulſionem adhibitis, adhuc tamen
corpore torpente: vbi & geſtatio proderit, & frictio, &
quælibet lenis corporis agitatio.

D
DE CVRATIONE MARASMI, id eſt tabis, Cap. III.

Iſtos ſanè ſi & tabes malè habet, ocyus ſuccurrendum
eſt,ad balneum deducendo,& corpus dimouendo. Ta-
bis quoque lac medela eſt,& nutricatio, * & ventris cale-
factio, & veſicæ lenitio. Quinetiam eadem huic vitio
quæ & catocho,expediunt: ſimilis enim atque eadem eſt
horum morborum ſpecies. Caſtoreum vtique iſtis oppor-
tunius eſt atque lenius & potui datum,& illitum,& in in-
teſtinum infuſum. Mulieribus autem qualia his ſimilia
E ab vtero vitia oriantur,in libro de muliebribus morbis
à nobis diſputabitur.

DE CVRATIONE APOPLEXIAE, Cap. IIII.

APoplexia validus planè morbus eſt.*nam in omni-
bus exanimes ſunt,quorum & corpus & mēs ſtupet.
Si ægrotus ſenex ſit(quibus familiare id vitium eſt)nō li-
beratur,& morbi magnitudine & ætatis miſeria oppreſ-
ſus.Quibus autem notis morbi magnitudo coniectanda
ſit,antea à nobis poſitum eſt. Si iuuenis æger ſit , debilis
F eſt apoplexia,non tamen facilè remouetur.tentāda igitur
curatio eſt. AEquale ſanè adiutorium,vtpote magno af-
fectui magnum remedium,miſſio ſanguinis eſt:niſi quis
plus quàm cōueniat mittendo delinquat.modum autem
coniectare difficile eſt:nam ſi paulo plus detraxeris , ho-
minem planè ſtrangulaſti:(ad vitam enim tuendam his
vel paucus ſanguis efficaciſſimus eſt: quum ſit vitæ cor-
poriſque alimenti fomes)ſi minus detraxeris quàm cauſa
poſtulat,nihil magni per magnum auxilium contuleris:
adhuc enim cauſa permanet.Sed præſtat minus detrahen
G do delinquere: nam ſi minus detractū eſſe viſum ſit, ali-
qui verò optimi ſucceſſus apparuerint,iterū venā reſcin-
dere cōgruens fuerit:ſcindenda eſt autē vena in concauo
cubiti.hæc enim in ſiniſtro fluida eſt.Simul quoque in pu
ſilla apoplexia & reſolutæ partes cōſiderandæ ſunt , in ſi-
niſtróne an in dextro latere reſolutio ſit: à ſalubribus e-
nim partibus(vt dicere mos eſt)ſanguinem haurire opor-
tet.hâc enim ſanguis facilè delabitur:hâc etiā à læſis par-
tibus materia deriuatur.Igitur ſi abſque euidēti cauſa at-
toniti reddantur,ſic de ſecāda vena ratiocinādum eſt. At
ſi ab ictu,aut delapſu,aut cōprehenſione in hanc labē in-
H ciderint,in aliud tēpus res differenda eſt:nōnullis verò ad
medelā atque vitam id ſolū ſatis fuit.Cæterùm ſi frigi-
ditate multa, & torpore, & ſenſuum abolitione homi-
nem occupante, vena minimè ſcindenda videatur, ſub-
luenda aluus eſt, vt multitudo ab inteſtinis extrahatur,

(plerunque enim ex voracitate & crapula in morbum talem prolabuntur) vtque humores caput occupantes reuellantur.Sublutio planè acris eſto, pituitam, bilémque ſubducens.Igitur nitrum ſolum ne habeto,ſed etiam euphorbium trium obolorum pondere,(qui eluendæ aluo modus vſitatus eſt)&cucurbitæ agreſtis interanea,aut cẽtaurii comæ decoctum ex oleo,aut aqua.Optima quoque ſublutio fuerit,mellis conſuetæ portioni ruta adiuncta,& cum vnguine elixa,& terebinthi arboris reſina, & ſal pro nitro,& hyſſopi decoctum.Quòd ſi per hæc ſubſidia paulum excitatus homo fuerit,aut febre correptus, aut ſenſum ab illo marcore ſuſcipiens, aut arteriæ bono pulſu reſtituto,aut facie vtcunque meliora ſignificante,ſpes ſalutis concipiẽda eſt,audaciúſque ſubueniẽdum. Interim igitur roboratis viribus,purgatorii medicaminis,quod ſacrum vocant,ieiuno maximè quidem integra potio dãda eſt: ſin vires prohibeãt,dimidium cum mulſa.& æger in lectica ſupinus collocatus agitãdus eſt,ſenſim eum qui ferunt geſtantibus:frequenter verò,quò laſſitudo arceatur,interquieſcat: ac,ſi aluus liquida ſit, libens admittito: ſin ſecus,aquæ aut mulſæ cyathos duos potui dato.Sin autem & dum purgatur nauſeabundus ſit,id ne prohibeto. nam & illa diſtentio vigorẽ quendam ad expergefaciendum præſtat, & pituitæ vomitus morbi cauſam euellit: ſenſum verò,& caput,& neruos repurgat ſacrum quod vocatur medicamen.De qualibet itaque ab initio adminiſtrãda purgatione ſatis diſſeruimus. Totum verò hominem lanis inuolutum oleo Sicyonio perfundere oportet, aut gleucinoveteri;aut ſingulis ſeorſum,aut ſimul mixtis. Sed optimum fuerit ad conſpiſſanda olea ceræ parũ colliquare: atque iſta nitri ac piperis mixtione valẽtior reddenda eſt: ſint verò tenuiter contrita & cribrata. At mirã habet vim ad reſolutos caſtoreũ,etiã illitum cum aliquo ex antedictis oleis: ſed longè potentius eſt ſi cum mulſa potui detur: portio verò tanta ſit quantam in veternoſis nouimus.Coniectare autem oportet & ætatem ægrotantis,& mentem,an pluribus diebus bibere ſit paratus.Néþe inunctiones irrigationibus præſtant, facilius ferũtur, & magis proficiunt: neque enim dilabentes lectũ & ſtragula inquinant:*ægrotis verò id inutile eſt: illæ autẽ inhærẽtes corpori in colliquatas partes à calore ſorbentur. quinetiam & ipſarum perpetuitas conducibilis eſt. nam irrigatio diffluit. Inunctionum autem materia eſt quæcunque à me ſuprà dicta ſunt: cum ipſis verò caſtoreum. Accipitur itaque reſina terebinthi arboris,euphorbium, lemneſtis, *hoc eſt adarce*, pyrethrum æquis portionibus: piperis,galbani dimidium,nitri Ægyptii triplum : ceræ quantum ad liquida conſpiſſanda ſatis ſit.Cæterùm medicamina multo magis quàm hæc,varia, & multo plura ſeorſum loco ſuo tradita ſunt.Epiplaſmata quoque duris diſtentiſque partibus ſuperdãda.Horum*ſylua eſt,lini ſemen,fœnum Græcum,farina ordei,mel: oleum vbi ruta aut anethum incocta ſint: althææ radix pinſita,& in mulſa vſque ad ceræ mollitudinem decocta. Sunto verò & tractabilia,& temperatura ſuauia.Siquidem adhuc febre vacant,aut leuiter febricitãt,poſthabita caloris cura hæc facienda ſunt: at ſi febres acutæ ſunt, & reliquus morbus iis leuior eſſe videtur, febres verò in diſcrimẽ adducũt, ad has & victus rationem & reliquam curationem conuertere oportet. Alimentis itaque ſummè tenuibus & facilis coctionis veſcendum eſt, atque opportunitas nunc magis obſeruanda.Et per totam curationem in exacerbationibus ſubtrahere,atque penitus in febres animum intendere oportet.Quum morbus autem diu trahitur, & caput in cauſa eſt,cucurbitula occipitio affingẽda,& ſanguis largiter hauriendus: plus enim quàm venæ ſectio proficit,& vires nequaquam labefactat. Sed prius inter ſcapulas inanem cucurbitulam admoueas, vt in contrarium eius quæ in occipitio eſt ſuccos reuellat.Nempe interdum & gula reſoluta eſt, in qua ſola attonitis ſalutis præſidium collocatur, deuorandis ſcilicet alimentis, & medicaminibus tranſmittendis.neque enim inediæ famiſque tantummodo periculum inſtat,verumetiam tuſſis,difficilis ſpirationis, atque ſtrangulatus. Nam ſiquis intra os liquidum cibum infundat,in arteriam ſubterlabitur,quum neque tonſillæ ad impulſum ciborum con-

A cidant,neque epiglottis in proprium locum ſubſidat,quæ arteriæ operculum à natura facta eſt.Quapropter opus eſt mulſam aut ſuccum longa myſtila infundentem, ſupráque arteriam attollentem,in gulam demittere: id quoq; enim ad deglutiendum inſeruit. Verumenimuero ſi ægrotus iam morti proximus ſit,ipſius adeo ceruix ſpiritúſque congelaſcunt. ideo ceruicem & mentum calefactoriis illinito & foueto.Fruſtra verò laborant atque imperiti illi ſunt quicunque ſub mento cucurbitulam,vt gula dilatetur,affigunt:quandoquidem non dilatatione ad
B impoſitionem ciborum, ſed ad deglutiendum compreſſione opus eſt.dilatat autem cucurbitula: & quum deuorare velis,prohibet,reuellens ac retrahens: quum remittendum potius ſit,quò in deuorando cõſtrictio fieri poſſit.Inſuper arteriam repleri, vt ſtrangulatio fiat, periculũ eſt.neque etiamſi hac & illa in parte gutturis affixeris, quicquam prodeſt.muſculi nanque & nerui & tendones & venæ ante ipſum poſiti ſunt. Veſica vtique & laxũ inteſtinum inter ſe proxima,interdum ad excernẽdum debilitantur,reſoluuntur,recrementorúmque ſemper plena
C reperiuntur.veſica verò & in maximam molem extumeſcit.Interdum autem ita reſoluuntur vt purgamenta cõtinere nequeant. per ipſa enim tanquam inanima ſuperuacua delabuntur. Tunc igitur inſtrumentum quod cathetera vocãt,in veſicam demittere haud ſanè tutum eſt: ne corrumpatur enim veſica,atque homo cõuellatur,diſcrimen impendet. ſed præſtiterit cremore haud multo aluum ſubluere: quúmque ſtercus ab inteſtino eiectum fuerit,iterum iniiciendum eſt cum oleo caſtoreum.Spes autem vnica omnium pariter reſolutorum,ſeparatímque
D ſingularum partium eovitio laborantium, in oleum inſeſſio fuerit.quomodo verò ipſa adminiſtretur,in ſermone de diuturnis morbis exponetur.

DE CVRATIONE ACCESSIONIS epilepticæ, id eſt comitialis,

Cap. V.

EPilepſiæ,*id eſt comitialis morbi*, primus caſus pernicioſus eſt, ſi acutè morbus inuadit:nonnunquam enim & Vno die hominem perdit. Periculoſæ etiam ſunt per circuitus exacerbationes: vnde factum eſt vt in acutorũ
E numerum comitialis morbus poneretur. Quòd ſi malo aſſueſcat homo,& morbus tenaciter adhærens occupet, non ſolùm diuturnus,verumetiam nonnullis perpetuus efficitur.nam ſi ætatis florem vigorémque excedit, conſeneſcit cum ægro commoriturq;.Quotquot igitur medicamina vt diuturno morbo conueniunt,in ſermone de diuturnis comprehendentur: quotquot autem ad mortis celeritatem euitandam facienda ſunt,horum plura in ſermone de attonitis tradidimus,venæ ſectiones,alui ſublutiones,inunctiones, cucurbitulas. hæc enim vt homo ex-
F pergiſcatur,valentiſsimè efficiunt. Quotquot autem prolapſui peculiaria adiutoria inueniuntur, ea in præſentia docebimus. Pueris itaque, quibus ex corruptione aut ex vehementi refrigeratione inuſitata hæc labes inceſſit, vomitus aut cibi,ant pituitæ,aut aliorum quorũdam ſuccorum prodeſſe conſueuit. pennæ autem irino vnguento delibutæ nauſeam excitant: veruntamen & irino non vſque ad conuulſiones tonſillæ ſunt illinendæ. Comprimere quoque leniter ilia opus eſt,puerum in ventrem ſuſpenſum conuertendo. hæc enim figura ad vomitum ha-
G biliſſima eſt.at ſi vellatur aut diſtorqueatur inferior maxilla,aut manus & crura iactentur,aut vnà cum toto corpore oculi diſtendantur,manibus perunctis tractãdo demulcere conuenit: obtorti oculi dirigendi ſunt : rectæ partes ne torqueantur,ſuauiter continendæ: frigida mẽbra lanis antiquis ſordidis, attritíſque panniculis fouenda.Sedem præterea melle cum rutaceo oleo inũgito,aut cum nitro,aut reſina liquida cum his mixta: hæc quoq; leuiter intra anum intrudito.flatus enim proliciunt. flatuum autem excretio huiuſce morbi in pueris medela
H eſt.Porro ſi deglutire valeant, pharmacum iſtud exhibendum eſt, cardamomi pars, æris combuſti ℈ hæc ex mulſa propinato.aut enim euomunt vnà cum humoribus ventriculum infeſtantibus, aut aluus ſubducitur. Optimum quoque eſt huiuſmodi linctuarium,cardamomi, ſinapis,hyſſopi comæ par modus,iridis radicis pars cum

nitro duplo,piperis pars tertia:omnia cum melle permi-
ſceto,& maxillã diducens in os effundito:interius etiam,
quàm vbi ſunt tonſillæ, quò deglutire valeant, iniicito.
Hæc adeo pueris expediunt.Iuuenibus autem & hæc qui-
dem proſunt, verùm potentiora etiam his medicamina
ad vomitum deligenda ſunt,vt narciſsi,bulbi,ſinapis, &
hyſſopi pares partes,æris &piperis dimidio minus quàm
priora,cum melle miſcens exhibe. Hæc profectò ad le-
uandam exacerbationem abundè fuerint: quæ verò ad
propulſandum morbum facient, in ſermone de diutur-
nis morbis perſequemur.

DE CVRATIONE TETANI, ID eſt rigoris, Cap. VI.

IN præſentia lectum mollem,tractabilem, læuem, ſua-
uem,calidúmque eſſe neceſſe eſt.neruos enim inflexi-
les,duros,rigentéſque morbus efficit: quinetiam cutis to
ta ſqualens aſperáque corpori obtenta eſt: palpebræ na-
tura verſatiles vix oculos conniuendo protegunt: oculi
intenti ſunt,in profundo conuoluti:necnon & artus ſunt
deligati,ob diſtentionem immobiles. Ægroti domiciliũ
calidum eſto,ſi æſtas ſit,citra ſudorem,aut reſolutionem:
ad ſyncopam enim morbus inclinat.Neque verò ad alia
magna remedia cunctanter accedendum : haud enim
differendi datur occaſio .Quapropter ſiue ob refrigera-
tionẽ abſque manifeſta cauſa rigor inuaſerit, ſiue ex vul-
nere,ſiue ex abortu mulieri inceſſerit, venam in cubito
reſcindito: curans in deligando brachio laxiorem com-
preſsionem fieri,ſectionémque leniter & facilè expediri.
ſiquidem iſta neruorum conuulſionem cient. Semel etiã
cruor, citra defectum animæ frigúſq; extremorum, me-
diocriter effundatur. Neque inedia æger maceretur: res
enim frigida ſiccáque fames eſt. Propinetur itaque mul-
ſa ſpiſſa,meracior, & ptiſanæ cremor cum melle.Iſta nã-
que & tonſillis comprimendo minimum dolorem infe-
runt,& gulæ deglutiendo lenia ſunt & facilia, & ad mol-
liendam aluum molliſsima,& ad vires inſtaurandas valẽ-
tiſsima. Omne corpus lanis inuoluito oleo gleucino aut
crocino madentibus,in quibus aut roſmarinus,aut cony-
za,aut artemiſia incocta ſit: atque omnia & facultate &
ad tactum calida ſunto. Oblinere autem corpus vnguine
conuenit,quod ex lemneſtide, *quam adarcem eſſe putamus,
quòd in ſtagnis naſcitur*, & euphorbio, & nitro, & pyre-
thro confiatum eſt: his verò & multum caſtorei adiicia-
tur.Bene quoque fuerit tendones lanis contingere, & ſe-
cundum aurem & mentum loca perungere. nam partes
hæ maximè patiuntur ac diſtenduntur. Præterea leuibus
calefactoriis fouendi ſunt tendones & veſica, per ſaccu-
los milium torrefactum includentes, aut bubulas veſicas
olei calidi ſemiplenas: quò locis quæ fouentur, ſecundũ
latitudinem applicari valeant. Interdum coegit neceſſi-
tas vt capiti fomenta adhiberentur: quod neque ſenſibus
vſqueadeo tutum eſt,neque neruis ſalutare.ſenſib⁹ enim
quandam caliginem offundit,multis halitibus ipſos petẽ-
tibus: neruos autem replet.Quocirca modo fouẽdi quã-
tutiſsimo vtendum eſt,atque materia haud ita multum
fœdè olens deligenda. Vtique materia eſto oleum in ve-
ſicis in duplici vaſe citra nidorem feruefactum: aut ſales
tenues in ſacculo.milium enim ac lini ſemen tactu qui-
dem lenia ſunt,ſed halituoſa & graueolentia. Ratio verò
fouendi,huiuſmodi eſto: tendonibus reſupinato ægro,
fomenta vſque ad verticem ſubiicienda ſunt: vlterius ve
rò ad ſinciput ne procedito. Iſte nanque locus omnibus
ſenſibus communis eſt,ab ipſóque,tanquam ex fonte,o-
mnia adiumenta,omnes noxæ ſcaturiunt. Quòd ſi epi-
plaſmata tendonibus ſuperdanda ſunt,erectum occipitiũ
eſto:nam ſi magis ſurſum verſus impoſueris, caput exha-
lationibus complebis.Materia ſit autem epiplaſmatum,
lini & fœnigræci ſemina. Poſt epiplaſmata verò vtilis
fuerit cucurbitula occipitio ab vtroque ſpinæ latere ad-
hibita.Sed parcè admodum flãma accendatur: nam quæ
ab labris cucurbitulæ fit circumpreſſio, doloris conuul-
ſioniſq; author eſſe ſolet.Igitur diutius trahere præſtat,ac
molliter magis,quàm plurimum breui tempore.ſic enim
tibi in conuexum locus ſine dolore attolletur,qui conci-
dendus eſt.Scopus autem modi ſanguinis extrahendi ti-
bi vires ægrotantis proponantur. Hæc vtique rigoribus

A qui ſine vlceribus fiunt,remedia conueniunt. At ſi ex vul-
nere conuulſio facta ſit, perniciosũ profectò id eſt, æ-
gréque de ſalute ſperari poteſt: nihilominus tamen opẽ
ferre decet: quandoquidem nonnulli & adhibitis reme-
diis mortem euitarunt. Oportet ſanè vltra cæteram me-
delam,& vlceribus conſulere cum calefacientibus, quæ-
cunque à me iam dicta ſunt,irrigando,& fotibus,& cata-
plaſmatis,& medicamentis quæcunque & facilè calorem
excitent,& humectando pus abundè moueant. Vlcera e-
nim in rigore ſicca & ſqualida ſunt. Accipito ergo thu-
B ris mannam,polii comam,terebinthi piníque arborũ re-
ſinam,althææ radicem, & rutam conyzámque herbam:
hæc in cataplaſmatis commiſcere opus eſt,alia liquãdo,
alia quæ puluerea ſunt,inſpergendo,alia in oleo prius ma
cerando:althæã verò in mulſa antè contuſam decoquito.
Inſpergendum eſt etiam vlceri caſtoreum:neque exiguus
inde in totum corpus calor emanabit.Horrores enim ab
vlceribus prodeuntes malefici ſunt. Perungendæ quoque
ſunt nares caſtoreo cũ crocinovnguento permixto:quin-
etiam caſtoreum trium obolorum pondere aſſiduè bibe-
C re expediet.Verùm ſi ab hac potione gula laboret, inter-
iicienda eſt laſerpitii radicis exhibitio, ponderis tanti
quanti & caſtoreum dandum eſſe diximus: aut myrrhæ
dimidio minus quàm laſerpitium:ſed omnia cum mulſa
potanda præbeantur. Quòd ſi Cyrenaici laſerpitii lacry-
mæ copia tibi fiat,hanc opus eſt melle cocto inuolutam
ad erui magnitudinem deuorandam dare.ita enim opti-
mum factu eſt,quò palatum præteriens ægrotum lateat.
acris eſt enim,ructúmque inſuauis ac fœdè olens excitat.
Si neque hac ratione deuorari poſſit, in mulſa eliquata
D propinetur. omnibus enim potionibus quæcunque ca-
lefacere,humectare,diſtentionem laxare,& neruos remol
lire aptæ ſunt,hæc haud dubiè valentior eſt. Cæterùm ſi
nihil ægroti deglutiãt,in anum caſtoreum cum oleo dã-
dum eſt: hoc etiam anus cum vnguine aut melle illinen-
dus: hoc item veſica irriganda, & cum cera, vt craſsius
reddatur,perungenda.Sin autem flatum ſtercúſque edu-
cendi tempus adſit,purgatorii,quod hieram, *id eſt ſacram*,
vocãt, drachmas duas cum mulſa & oleo in ſedem eiici-
to. Nam præterquam quòd illa euocat,inteſtinum etiam
E & inferiorem ventrem calefacit ac fouet.varium nanque
& calidum medicamentum hiera eſt.

DE CVRATIONE ANGINAE, Cap. VII.

DVAE anginæ ſpecies reperiuntur,altera cum calidi-
tate, & magna tonſillarum inflatione, & extrorſum
verſus tumefactione:(quinetiam lingua, gurgulio, & o-
mnes adiacentes particulæ in tumorem efferuntur) altera
iſtis locis collapſis & ſubmiſsis efficitur: ſed interius cõ-
preſſio maiore ſtrangulatu diſcruciat: vt interna inflam-
F matio ad cor vſque pertinere videatur.Huic quamceler-
rimè occurrendum eſt.nam & hac celerrimè ægroti ra-
piuntur.Igitur ſi crapula & ebrietas in cauſa ſunt, eodem
die inferius humorem iniicito: íſque duorum generum
ſit: alter vſitatus, quo ſtercora educantur: alter eiuſmodi
vt aliquas à tõſillis pectoréque humiditates euellere poſ-
ſit.neque tamen in cæteris efficacior meraciórque eſto:
ſed centaurii & hyſſopi decocta infundenda ſunt.hæc e-
nim & pituitam educere ſolent. Si tenuis autem victus
præceſſerit,ſcindere cubiti venam expediet: & latior ſe-
G ctio,quò maiore cum impetu,copioſiórque ſanguis ema-
net,facienda eſt. Huiuſmodi nanque profuſio minimè
quidem ad caliditatem mitigandam ſatis eſt: ſed ſtran-
gulatum ſoluere,& reliqua omnia diminuere valet.Haud
ignobile quoque adiumentum præſtat ſi ad animæ vſq;
defectum ægrum perduxeris,vſque eo tamen dum ne a-
nima deficiat.quandoquidem nonnulli ſecta vena ab a-
nimi deliquio vita exceſſere.Item vinculis ſuprà talos &
genua cõſtringentes opitulabimur. Optima quoque ſunt
vincula ſupra brachialia verſus cubitos, & ſupra cubitos
H verſus humeros. At ſi deglutiendi via expeditiſſima ſit,
elaterium & cum mulſa,& cum ſero lactis, quantum ad
purgandũ hominẽ ſatis ſit,præbeatur. aliis enim purga-
toriis elaterium in his ægrotis præſtantius eſt.Conferunt
etiam cneorum *ſeu thymelæa*, & ſinapi: ſiquidem hæc
ambo ventrem repurgant.In quibus verò inflationes de-

ſiorationem impediunt, linguam ad palatum reflectens,
ipſius venas reſcindito: quòd ſi promptè multúſque ſan-
guis defluat,inter alia remedia hoc magis proderit. Irri-
gationes vtique locis inflammatis primùm quidem ad-
ſtringentes,quò retrorſum materiæ labantur,conueniunt.
quamobrem lanæ ſordidæ cum hyſſopo vino madentes,
aut oleo ex immaturis oliuis expreſſo accipiantur.Quin-
etiam cataplaſmata irrigationibus ſimilia ſunto:exempli
cauſa palmulæ vino madefactæ, tunſæque cum roſarum
foliis. Quò ſit autẽ viſcidum & molle cataplaſma, etiam
ordei farina admiſceatur: aut lini ſemen,& mel,& oleũ:
vt omnium mixtura fiat.Quòd ſi ad ſuppurationem ve-
niat,calida admouenda ſunt: quibus & in altera anginæ
ſpecie vtendum eſt.adeſto igitur fœnigræci farina,& mã
na,& reſina,quæ liquari poſſunt, & polii coma inſperga-
tur:necnon & fomentum calidum adhibeatur , ſpongiis
in decocto lauri baccarum hyſſopíque madẽtibus. Ad
pus autem mouendum efficaciſſimus eſt columbinus ſi-
mus, tenuiter per criſeram , *id eſt lineum ſacculum,* inſtar
pulueris tranſmiſſus,ac ſuperinſperſus. idem & caninus
eodem modo præſtat.Ex mulſa verò,cum lentis, aut hyſ-
ſopi,aut roſarum,aut palmularum,aut ſimul omniũ de-
cocto,collutiones fiant.Illinendum præterea totum os eſt
vſque ad intimas fauces,ſimplicibus quidem,vt mororũ,
aut malorum punicorum aqua maceratorum ſucco , aut
palmularum decocto: compoſitis verò medicamentis,vt
diamoro,*quod uocant*,aut eo quod ex beſaſa, *id eſt ruta ſyl-
ueſtri* , & ſucco rhoi componitur:aut diachelidonio, *id eſt
ex hirundinibus confecto medicamento.*Sin vlcera cruſtoſa ſint,
collutiones & gargariſmi fiant ex hyſſopi in mulſa deco-
cto,aut pinguium ficorum in aqua : præter hæc amylum
percolatum in mulſa,aut in ptiſanæ tragive cremore. Si
angina cum concidentia,quæ erat altera ſpecies,occupet,
ab interioribus extrorſum omnia euocanda ſunt, & hu-
mores,& caliditas,& omnis caro,vt totũ foras extumeat.
Proinde calidæ irrigationes ſunto cum ruta & anetho,ni-
tro inſperſo:& cum his ſuperius memorata cataplaſmata.
Proficit etiam ceratum ex nitro & ſinapi ad calorem ex-
citandum ſuperdare: calor autem exterior huiuſmodi
vitium tollit,ſed in collo tumor extuberat.Tumor autem
foras in ſublime elatus à pulmonis inflammatione libe-
rat,intus verò abditus anginam patientibus pernicioſum
malum eſt.At quicunque ſtrangulationem ab angina ve-
rentes,quò laxius ſpiritus duceretur, arteriam ſecuerunt,
non ſanè experimento rem comprobaſſe vidẽtur. Quip-
pe caliditas inflammationis maior ex vulnere efficitur,
ſtrangulatum adauget,tuſsímque commouet.Quinetiam,
ſi alioqui periculum id euaſerint , vulneris oræ in vnum
coaleſcere nequeunt: ambæ enim cartilagineæ atque in-
ter ſe inglutinabiles ſunt.

DE CVRATIONE VITIORVM
columellæ.

Cap. VIII.

VItiorum quotquot columellam infeſtant, aliqua per
ſuccíſionẽ curare neceſſe eſt:(ſed de eorũ chirurgia
diſputare ad præſentẽ locũ non attinet)aliqua, vtpote a-
cuta , medicamẽtis ſananda ſunt.nam facilè ſtrangulãt,&
difficultate ſpiritus aliqua iſtorum hominẽ perimunt.Ta
lis eſt vtique quam vuam, & quam columnam dicimus:
vtraque enim cum inflammatione,craſsitie,lõgitudineq;
ſuboritur,ita vt in arteriam pendulæ fiant. AEquabili ſa-
nè craſsitudine à baſi ad ſummũ vſque palatũ columna,
inæquali verò vua conſtat.huius enim ad palatum baſis
gracilis eſt, in extremo teres & craſſa,rubens aut liuida.
idcirco & vuæ appellationem id vitium ſortitũ eſt. Qua-
propter his maturè opem ferre decet : celerrima nanque
à ſtrangulatu pernicies impendet. Proinde ſi ægroti iu-
uenes ſunt,à vena cubiti ſanguis detrahendus eſt: vtque
largius euacuetur,maiore plaga vena aperiatur. ſiquidem
huiuſmodi ſanguinis detractio à ſtrangulatu, tanquam à
laqueo,ægrotantem liberat.Subluenda quoque aluus eſt
mitiori lotione primùm, deinde aliâs atque aliâs acrio-
re, vſqueeo dum aliquid à ſuperioribus partibus deriue-
tur.Circundentur & vincula adſtringentia extremis cru-
ribus ſupra malleolos & genua. necnon & humeris ſupra
brachialia atque cubitos.Quòd ſi ſtrangulatio inualeſcat,

A cucurbitula occipitio atque pectori adglutinetur, & iſta-
rum aliqua incidãtur: omniáque adminiſtrentur quæcũ-
que à me in capite de angina præcepta ſunt, quũ eadem
in vtroque vitio ſit mortis ratio.Iiſdem præterea intra os
medicamentis & adſtringentibus & mollientibus, & ex-
teriori fotu,& cataplaſmatis,& oris inunctionibus vten-
dum eſt.Circum columnam verò aut circum vuam ad-
ſtrictorium rhoi ſuccum, acaciam melle aut aqua diſſo-
lutam,hypocyſtida,terram Samiam,Lemniámve, aut Si-
nopicam rubricam,atque omphacium ponito.Si vlcero-
B ſa ſit vua,gummi & amylum roſarum aut palmularũ de-
cocto liquefacta, itẽ ptiſanæ aut tragi cremor adhibean-
tur.At in columnæ curatione aliquanto plus valentiorũ
medicaminum adiicito,quæ ex myrrha,coſto atque cy-
pero componantur.Nam id genus acria columna tolerat.
Verùm ſi nonnullis locus iſte purulentus effectus eſt,atq;
palati oſſa computruerunt,hi longo temporis interuallo
vitã finiũt.Sed horũ auxilia nobis alio loco præcipiẽtur.

DE CVRATIONE PESTILENTIVM
in faucibus morborum, Cap. IX.

C HOrum vitiorum curatio cum aliis tonſillarum affe-
ctibus quâ communis eſt,quâ propria.In inflamma-
tione & ſtrangulatu purgatio per clyſteres,venæ ſectio,ir-
rigationes,cataplaſmata,fotus,deligationes,cucurbitulæ,
omnia demum eadem atque in his cõueniunt. Illitiones
autem acriorum medicamentorum faciendæ ſunt : neq;
enim vlcera quieſcunt,neque cruſtæ in ſuperficie fiunt.
Verũ ſi ab his ſanies ad interiora deſtillet , celeriter par-
tes, etiamſi integræ erant,vlcerantur: celerriméque vlce-
ra interius depaſcendo ſerpunt,atque hominẽ perimunt.
D *Porro igne vitium adurere,quum in ſuperiori parte ſit,
imprudentis eſſe propter iſthmum iudico. Sed medica-
mentis igni ſimilibus, quò & depaſtio coerceatur, & cru-
ſtæ decidant,vtendum præcipio.Ea verò ſunt,alumen cũ
melle,galla,balauſtium,arida cum mulſa.Hæc eadem ca-
lamo,aut penna,aut craſſo & oblongo caule , quò medi-
camina ad vlcera perueniant,inſpiranda ſunt.Optima ſa-
nè eſt & chalcitis vſta cũ* trita Cadmia ex aceto. eſto au-
tẽ Cadmia portione dupla:& rhei radix cum aliquo hu-
more.Præterea ne vlcerum compreſſio fiat cauendũ eſt:
E ab ea nãque & humeſcunt,& magis exedunt.Hac de cau-
ſa opus eſt medicamenta arida inſpergere penna, liquida
verò liquentiſſima reddentem in gurgulionem infunde-
re.At ſi cruſtæ iam reſoluuntur,& vlcera rubida fiunt,tũc
conuulſionis maximè periculum ſubeſt. reficcãtur enim
plerunque vlcera,& cum his nerui diſtenduntur. Itaque
lacte cum amylo,& ſucco ptiſanæ,aut tragi,aut lini ſemi-
nis, aut fœnigræci, remollire madefaceréque conuenit.
Quibuſdam & columella vſque ad palati os exeſa eſt:quin
etiam tonſillæ ad baſim vſque & epiglottida. ac propter
F cicatricem deuorare neque ſolidum quicquam,neque li-
quidum poterant.Sed & ipſum quod bibebat, interdum
repercuſſum,hominem fame necauit.

DE CVRATIONE PLEVRITIDIS,
id eſt morbi lateralis, Cap. X.

NVlla moræ atque dilationis in pleuriticis , quin
protinus valenti remedio ſuccurramus,datur occa-
ſio.Febris enim peracuta ad perniciem properat: dolor
quoque ſuccingentis membranæ in peius vrget, necnon
& tuſſis pectus capútque concutiens vires proterit. Quo-
G circa eodem potiſsimum die vena cædenda eſt. Sin autẽ
ex ingurgitatione ciborum potúſque ægritudo proue-
nerit, inedia diem vnum ægroto imperanda. pòſt, ſan-
guinem à vena mittito quæ in cauo cubiti eſt, non eius
*qui ſecundum rectum inceſſum inflammatis coſtis op-
ponitur: præſtat enim maximè procul abducere.Sangui-
nem verò ne vſque ad animæ deliquium fundito. nam ſi
refrigeratum corpus animo deſtituitur, pulmoniam in-
uadere periculum eſt.Humores enim exteriori calidita-
te attractionéque priuati,in penitiores partes relabuntur.
H Item pulmo rarus,calidus,ad trahendúmque valẽtiſsimus
eſt: coſtis etiã proximus,earúmque doloris eſt particeps.
Verùm morbi pulmonis pleuritidi ſuccedentes non vſ-
quequaque ſalubres ſunt: pleuritis verò à pulmonis vo-
mica exoriens benignior eſt. Quapropter quum medio-
criter ſanguis effluxerit,interiecto ad recreandum homi-

nem temporis ſpatio , iterum detrahere opus eſt : ſi bene A
quidem habeat,eodem die,quum longa remiſſio fit : ſin
minus,poſtridie. Quòd ſi neque febris remittat, (ſæpe e-
nim diem vnum febris occupat,& augetur) tertio die in
ſecunda remiſſione,in qua & cibi dandi ſunt,ſanguinem
mitte,totum hominem vberius perungens , coſtiſque o-
leum molle infundens,cum calido vnguine ex rutæ ane-
thive decocto.Ipſum verò latus admodum leniter irrigā-
dum eſt:ſed nonnullis & dolor & inflammatio erupit ; vt
eorum locorum affectus eſſe videretur : quum tamen id
interiorum vitiorum incremētum ſit. At in præſentia de B
alimonia,quemadmodum & de vniuerſa curatione, quò
nihil in ea delinquatur,ſermonem habeamus.in alimen-
tis enim medicamenta ponentur : quinimò in alimentis
medicamenta ſunt.Itaque genere calidus humidúſque ci
bus eſto,lenis,æquabilis,migmatodes, *id eſt bene permixtus*,
diſſolutorius , pituitam ſoluendi extenuandique pote-
ſtatem habens . Proinde cibariis omnibus ptiſana ante-
ponatur : initio quidem , quò ipſius craſſamentum ſoli-
dúmque reiiciatur,in cremorem percoletur ; ſolóque cū
melle condiatur.ab ipſa verò vſitata ad voluptatē varie- C
tatémque parandam medicamina remoueantur.in hac e-
nim ægritudine ſolus cremor ſatis eſt. Quippe humecta-
re,calefacere,pituitam ſoluere & detergere,per ſuperiora
ſine moleſtia,quæcunque euocanda ſunt, euocare, facilè
quoque ventrem ducere ſola ptiſana poteſt.Ipſius verò le
nitas blanda eſt,& ad deuorandum habilis : ipſius etiam
lentor caliditates mitigat,membranas mundat,tuſſes cō-
coquit, omnia emollit:tales ordei virtutes ſunt.Halica ve
rò ſecundum gradum occupat:quæ quum pauca quædam
cum ptiſana communia poſſideat, ob ea probatur , opti- D
máque cenſetur.Lentor enim, lenitas, ſuauitáſque in de-
uorando vtrique communes ſunt:in cæteris omnibus ha
licam ptiſana antecellit:ſed ea quoque ſimplex cum mel-
le ſolo conficiatur.Tragi præterea boni ſunt. Deterior i-
pſis oryza eſt:quoniā ſiccat & exaſperat, potiúſque coſta-
rum purgationem ſupprimit quàm facilem reddit. Opti
mus quoque eſt panis aridus, contuſus , per ſubcerniculū
tranſmiſſus,bene temperatus,concoctu facilis:cum mulſa
quantum ſatis eſt alimenti præbet.Nempe ſi iandiu mor-
bus producitur,cum dictiſque cibariis homo labare cœ- E
pit,ptiſana ex ordeo præbeatur bene trita,bene cocta:cō-
diatur verò anetho,ſale,& oleo tenui,puro, non viſcido,
non exaſperāte. At non multum olei cum ptiſana coque-
re præſtat:nam & ſorbitionem pinguem reddit,& praui-
tatem oleum deponit:longa enim decoctione in cremo
rem ordei abſorptum amplius non apparet . Item porrū
cum ſua coma,& amygdala amara cū cremore incoquan
tur. Ita nanque ferculum ad ſpirationem expediendam
cōmodum medicamentoſúmque ab his efficitur . Porri
autem cum cremore comeſti vtilitatem iuxtà delectatio- F
némque ſummam adferunt.Iam verò & ouorum bonum
ſuccum creātium opportunitas adeſt.ac ſi humida copio-
ſáque per os materia feratur, ſulfur ignem nō expertum,
nitrúmque in oua inſpergito. Sed mirificè proſunt oua
nuper à gallina edita,ex igne,igne carentia:quippe à ma-
tre caliditas ineſt igne quidem humidior , ſed ægrotanti
familiarior,vtpote animali ab animali.Sin autem pituita
glutinoſa ac tenax ſit,in oua oleum infundito,ac reſinam
ſiccam pineā,quò ſulfur melius reddatur,inſpergito:nec-
non & terebinthi reſinam eliquato. Piper præterea in o- G
uis,in ptiſana,in omnibus epulis,& quæcunque piperi ſi-
milia ſunt,bene proficiunt.Inter carnes extremi pedes in
cremoribus eliquati,columbæ,gallinæ elixæ:porcorū ce-
rebra cum omento quidem toſta , ſine illo verò, nidore
vacantia.Si inter ſpirandum æger ſtrepitum non reddit,
dandi ſunt etiam marini piſces aut ſaxatiles, quicquid o-
ptimum regio ferat. Verùm vt neque cupiditate delin-
quat,neque victus tenuitate contabeſcat,ex fructibus ma
lum concedito in aqua aut mulſa elixum, aut cum adipe
aſſatum : ſed corium & interiora aſpera cum ſeminibus H
abiiciantur.Tempore quoque illo *quod horam Græci nomināt*,
fici & alii id genus fructus concedantur:quatenus ſcilicet
innoxii ſunt,quin potius adiumentum præſtant. Hæc ſa-
nè de alimentis abundè ſint. Lateri autem lanæ ſuper-
dentur ſulfure fumigatæ , vnguine imbutæ, in quo ane-
thum rutáve incocta ſit.Igitur his latus madefaciendum,
cataplaſmatiſque ante cibi aſſumptionem tegendum eſt.
Præter vſitata cataplaſmata ſertulam in mulſa elixam ac-
cipito,cui papaueris carnem incoctam commiſceto,mā-
næ quoque puluiſculum inſpergito.At ſi humidius ſputū
copioſúmque reiicitur,lolii farina, aut irionis cōmiſcen-
da eſt,& nitrum inſpergendum. Cæterùm ſi morbus pro-
ductior ſit,dolor eſt pertinax , & humida ſit expurgatio,
tunc purulentum hominem fore ſperatur : itaque ſinapi
& cachrys cataplaſmatis admiſcenda ſunt.Sed ſi penitio-
res locos ægroti frigidos eſſe perſentiunt,acetum effundi
to:illud autem efficere operæpretium eſt , vt cataplaſma-
tum calor diu efficax permaneat . melior eſt enim id ge-
nus caliditas quàm cataplaſmatū innouatio . Proinde ca
lefactiones in ſacculis ex huiuſmodi,vtpote ex milio,fiāt,
aut ex calēti oleo in veſica incluſo.Omnis verò fotus ma
chinatio,ne pondera dolori dolorem adiiciant,leuis eſto:
his enim leuibus,& aſſumpto cibo , quum dolor infeſtat,
vti nihil prohibet.Iam verò poſt hæc etiam admouendæ
cucurbitulæ occaſio adeſt : ſed hoc poſt ſeptimum diem
facere optimum fuerit:ante ne feſtines.haud enim placi-
di morbi ſunt quicunque ante ſeptimum cucurbitam re-
quirunt.Eſto autem magna,omni ex parte lata,dolentem
locum ambire valens:quippe quum haud interius deſcen
dat dolor,ſed in latitudinem diffuſus ſit.At flāma ſub cu-
curbita multa eſto,quò non ſolum attrahat,verumetiam
ante ignis extinctionem calefaciat. Extincto igne ſcarifi
candum eſt,tantúmque ſanguinis quantum vires permit
tunt,detrahendum:multo verò plus eſto quàm ſi alia de
cauſa de præcordiis ſanguinem haurires:nā maximè per-
ſpicuū eſt quod in lateris morbo vexatis à cucurbita per-
cipitur adiumentum . Sal quidem aut nitrum in ſcarifica
tionibus mordacia ſunt , ac dolorifica , ſed ſalutaria. Qua-
propter conſiderandæ ſunt hominis vires & ingenium:
nam ſi forti animo ac tolerans ſit,ſal inſpergendus eſt,nō
ipſis vulneribus ita vt ipſa contingat,ſed ſuper linteolum
oleo madidum inſpergatur.id verò ſuper locum ſcarifica
tum extendito. humiditates enim ex ſalis colliquatione
manantes minus quàm ſal mordaces ſunt.Sed multo oleo
perfundendum linteolum eſt,quò huius lenitate morſio-
nis dolor retundatur.Secundo die autem cucurbitam af-
figere mirificè iuuat,vt & ex vulneribus tenuis quædā ſa-
nies extrahatur:id verò priore cucurbita multo eſt effica
cius,multóque magis vires cōſeruat. neque enim ſanguis
aut alimentum,ſed ſanies emanat.Atque id quidem faci-
to quum prius vires exquiſitè perpēderis.Die tertio cera-
tum cum cyprino oleo & rutaceo imponito.Quòd ſi vlte
rius purgatione ſputa indigeant,in ceratis reſinā eliqua-
to,aut ſulfur ignem non expertum admiſceto,atque iterū
fotū loco adhibeto. Porro modus cucurbitæ talis eſto:
fictile vas habendum eſt,leue,lateri congruens,latum:aut
æneum.Id pronum in labra dolentibus locis circumponi
to:flammam verò multam cum oleo ſubiicito, quò viuēs
flamma in longum tempus ſufficiat. Vaſculi autem oras
carni ne imprimito, ſed ad difflationem tranſitus aliquis
eſto, quominus ſuffocata flamma extinguatur. Diutius ve
rò illam accendere expedit.nam intra vas illud incluſa ca
liditas optimum fomentum eſt,& bona ſudoris prouoca-
tio.Neque verò medelam inferioribus partibus adhiben
dam negligere oportet:viris quidem in anum,rutaceum
oleum,mulieribus autem & in vterum infundendum eſt.
Perpetuò ſanè quæ bibuntur ac deuorantur ſunto ; mulſa
cum ruta & ſucco ptiſanæ,ſi continēter tuſſit,vt in alimē-
to medicamentum ſit.Verùm ſi nondum alimenti præbē
di tempus adſit,aliquod compoſitum,picerium *Græcis di-
ctum*,accipiatur,ex variis conſtans,cum melle ad conſiſtē-
tiam decoctum. Globulos autem fabæ magnitudinē æ-
quantes turbinatóſque dare oportet ſub lingua continen-
dos,huc atque illuc iactandos vt non deuorabile, ſed eli-
quabile ſit.Suaue quoque eſt id quod ex papauere cū mel
le ac ſertula campana medicamen conficitur, lene atque
ſomniferum.Hæc vtique & ante cibi aſſumptionem, & aſ
ſumpto cibo,& poſt ſomnum ipſum præbenda ſunt : ſed
ieiuno medicamentoſa adhibeantur : quale eſt quod hæc
accipit,vrticæ,lini ſeminis , amyli, nucis pineæ, cuiuſque
contriti cyathum,amygdala amara numero vigintiquinq;

què, totidem & piperis grana. oportet autem hæc torrere, ac trita cum melle ad eclegmatis temperaturam permiſcere: horum detur myſtila vna. Sin liquida crudáque excreat, myrrhæ pondo drachmas duas; croci põdo drachmam vnã, piperis grana quindecim, cũ mellis põdo libra ſubigito. Id ſanè medicamentum & ante cibi acceptionẽ, myſtilæ dimidiatæ menſura dari debet. Bene facit in longo lateris morbo, quando & oxymel dare conuenit, ſi ſpirandi vrgeat difficultas. Frigidam verò aquam quicunque medici pleuriticis concesserunt, neque qua ratione id fecerint aſſequi valeo, neque experimento cõfirmare: quippe ſiqui à frigida periculum euitarunt, hi profectò mihi nõ laborare pleuritide viſi ſunt. Verùm apud vetuſtiores etiam medicos ſpecies quædã cõcurſus pleuritis *ſeu lateralis morbus* vocabatur: quum bilis eſſet excretio, cum dolore lateris, & exigua febre, vel etiam ſine [A] febre. Huiuſmodi ſanè affectus nomẽ quidẽ pleuritidis, rem verò non obtinet. Quinetiam ſpiritus nonnunquam in latere concluſus ſitim, dolorem prauũ, mollémque caliditatem excitat: id quoque vitiũ ignari homines pleuritin nuncuparunt. his nempe frigida aqua remedio eſſe poterit: quum proſpera vtentis fortuna, extincta ſitis erit, bilis ac ſpiritus per inferiora ſubducetur, & dolor & caliditas exhalabunt. Verùm in lateris inflammatione, & ſuc cingentis membranæ tumore, non ſolùm frigida aqua ſed etiã frigida reſpiratio noxia eſt. Itaque ſi ex prius tra-[B]dita medendi ratione incolumes redduntur pleuritici, paulũ tamen adhuc tuſsiunt, & caliditas ſubinde repetit, atque infeſtat, ad hæc penitus diſcutienda maturandum eſt. aut enim quæ relinquuntur, recidiuas faciunt, aut ad ſuppurationem conuertuntur.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI DE MORborum acutorum curatione

Liber II.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

LIBRI SECVNDI CAPITA.

Curatio pulmonariæ, Cap. I.
Curatio reiectionis ſanguinis, Cap. II.
Curatio cardiaci affectus, Cap. III.
Curatio choleræ, Cap. IIII.
Curatio voluuli, Cap. V.
Curatio acutorum iecoris affectuum, Cap. VI.
Curatio acuti morbi venæ & arteriæ dorſi, Cap. VII.
Curatio acuti renum morbi, Cap. VIII.
Curatio acutorum veſicæ vitiorum, Cap. IX.
Curatio vuluæ ſtrangulatus, Cap. X.
Curatio ſatyriaſis, Cap. XI.

DE CVRATIONE PVLMONARIAE. Cap. I.

PEracutum lethaléque malum eſt inflammatio repletióque pulmonis: quas ſtrangulatus breuis conſequitur. Igitur æquis reſiſtentia viribus, maturéque ferenda ſubſidia ſunt. Protinus in cubito venæ [C] aperiantur, ſiue vtraque, in dextra videlicet ac læua manu, idque potius: ſiue vna tãtũ, & ea maior, quò ab vtraque pulmonis regione humiditatum reuulſio, non tamen vſque ad animi deliquium fiat: ſtrangulatum enim animi deliquiũ auget. Cæterùm ſi vel paulum reſpirauerit, tunc ſupprimendus ſanguis eſt, ac denuo poſtea mittendus. nam ſi à ſanguine morbi cauſæ prouenerint, eas venæ ſectio tollit. Atqui ſeu pituita, ſeu ſpuma, ſeu quæuis alia humiditas tumefaciat, venarum inanitiones ampliorem pulmonis locũ ad reſpirationis tranſitum ef-[D]ficiũt. opus eſt autem humores & flatus poſt venæ ſectionem deorſum verſus trahere, nitro, melle, ruta, reſina terebinthi liquida ſedem oblinendo. Sed miſſionis ſanguinis loco, ſiquod maius impedimentum ſit, acrem ſuccũ per clyſterem in ſedem immittito: vt puta ſalem cum nitro, aut terebinthi reſinam cũ melle. Ruta quoque in oleo, & hyſſopum in aqua decocta, item cucurbitæ ſyluaticæ carnes interiores in aqua excoctæ conueniunt. Præterea inanes cucurbitulæ egregiè faciunt, ſi tergo, dorſo, præcordiiſque vbique adhibeantur. quòd ſicubi pectus carnulẽ-[E]tum ſit, quominus circum oſſa cutim cucurbitula incumbens affligat, ibi eam affigito. nam ſi ad quãcunque partẽ corporis humores diſtrahantur, & ſpiritus ad extima euocetur, quibus pulmo opprimitur, aliquod mali ſolamẽ inuenias. omni enim ex parte pulmonaria obſidenda impugnãdáque eſt. Verùm neque vllum ex iis medicamentis quæ ore ſumpta conducũt, deſpiciẽdum eſt: quippe ea eſt natura pulmonis vt ſiue rectè valeat, ſiue ægrotet, ad ſe humores alliciat. Quocirca eiuſmodi medicamẽta præbeãtur quæ humores ad tranſpirandũ attenuent, lubricos fluxiléſque ad extrudendũ efficiant. [F] Propinetur quidem celeriter iuuandi cauſa nitrum cũ hyſſopi decocto, aut muria cũ aceto & melle, aut ſinapi humidũ cũ mulſa. Singulis autẽ iridis radicẽ & piper inſpergere auſo bene cedit: item hæc arida cribrato, & cum melle exhibeto. Quòd ſi interdiu inſomnes ſint, & noctẽ quoque totã peruigilent, ne hominẽ furor corripiat metus eſt: variiſque ſomnificis medicamẽtis, niſi ægritudo remittat, vti decet: quò medicamẽta in tẽpore data morbi acerbitatẽ leniant & obtũdant. multa verò ſoporifera ſunt. [G] At ſi in ſtrangulationis impetu, iámque aduentante interitu, medicamẽ præbeas, apud tuos cõtribules mortis eius author appellaberis. Alimẽta pariter eiuſmodi eſſe debẽt, acria videlicet, tenuia, craſſitudinẽ diſſipantia, extergẽdiq; facultatẽ habẽtia. in-[C]ter olera porrũ, aut cornicis pes, aut vrtica, aut braſſica in aceto incocta: inter frumẽtacea verò, ptiſanæ cremor, parum origani aut hyſſopi, necnõ piperis, ſed plus nitri, loco ſalis, accipiens. Alica præterea mulſæ incocta prodeſt. Omniáque per elixationem flatũ abiiciant: flatus enim vomica pulmonis laborantibus infeſti ſunt. Vinum (ſi febre vacat) quod haud ita multũ aſtringat, potui detur. quippe denſat corpora adſtrictio: iſtis verò membra potius laxãda ſunt, ſputique eductioni ſtudendũ. Sed in totum potus modicus eſto, quũ pulmoni madefactio inimica ſit: quo-[D]niam à gula atque ventriculo trahit. Thorax autem lanis oleo imbutis cũ nitro aut ſale contegatur. Optima inunctio eſt ea quæ ex adarce fit. Sinapi etiã aridum & cũ cerato humido prodeſt. Atque in ſumma, & humores & calor & ſpiritus foras educendi ſunt. huic rei opitulantur acriũ olfactus atque illitio, & extremorũ deligatio. Hæc faciẽti niſi morbus cedat, de hominis valetudine actum eſt.

DE SANGVINIS REIECTIONIS curatione, Cap. II.

OMnes ſanguinis effuſiones haud mite vitiũ ſunt, nõ [E] modi ſolùm ratione, vt ſi per fracturã aut eroſionẽ, verũ etiam ſi per rarefactionẽ effunditur: neque ſi ex pectore, aut pulmonibus, aut ſtomacho, aut iecore fertur, periculoſum eſt: è capite verò ſi defluit, minorẽ noxã adfert. ſanguinis enim exitus eſt. ſanguis autẽ, omniũ eſt alimentum, omniũ calor, omniũ color: terrorémque incutit, ſanguinem ab ore vtcunque manantẽ intueri: malúmque eſt ſi à primario viſcere, peius verò ſi ob fracturã aut eroſionem profunditur. Huius itaque vitii medicus ad opem ferendã maturet neceſſe eſt. In primis quidem aerẽ frigidiorem ad reſpirationẽ deligito: cõclaue non titubans, cu-[F]bile firmũ, quò nullam in partẽ quatiatur, inhabitet: concuſſiones enim malũ exaſperant. Stratũ ſolidũ, haud multum cedens, neque profundũ, neque calidũ eſto. poſitus ſiguráve corporis erecta ſit, ne ſermocinẽtur, néve ſermones audiant. Animi abſit perturbatio, ſed contrà oblectamentis leniatur. ſiquidem id genus ægrotos magna animi conſternatio corripit: quis enim vomens ſanguinẽ mortẽ inſtantem non perhorreſcat? Igitur ſi ſanguine referti ſũt, & venas prominentes habent, in qualibet ſanguinis pro-[G]fuſione venam pertundito. nam ſiue ex fractura, ſiue ex

eroſione profluit,ſectio venæ conducit. Sin rarefactio in
cauſa eſt,ne multitudo venam effringat metuēdū: cædē-
da eſt autē caua in cubito vena.Etenim ex hac facilè ſan-
guis effluit, & ipſa ſectioni expoſita eſt: vtque per plures
dies ſanguis innoxiè decurrat,cōmodè aperta ſeruatur.in
omnibus autē,omniū(vt ita dicā)præcipuorū viſcerū hæc
eſt ſanguinis via.vena vtiq; hac ſuperior,necnō & hæc,v-
nius in brachio venæ ambæ propagines ſunt.quare nihi-
lo plus ſuperior quàm media emolumenti adfert.nā pro-
paginū ignari ſunt quotquot ſtomacho & iecori ſuperio-
rē venā copularūt.Sin à liene ſanguis fertur,ſiniſtræ ma-
nus venam illā quæ inter minimū anularémq; digitū ſi-
ta eſt,reſcindito:quandoquidē medicorū nonnulli eā ad
lienē vſque pertinere arbitrātur:verū & hæc ipſa inter cu
biti venas inferioris propago eſt. Cur itaq; potius eā quis
prope digitos quàm in cubiti curuatura proſcindat, quū
hoc in loco amplior ſit, & ad effluxum habilior? Prorſus
quidē ante animæ defectū ſanguis cohibendus eſt, atque
haud ita multus auferendus:nā & ipſa cruoris per os effu-
ſio ſatis hominē labefactare poteſt:aſſiduè verò poſt pau
cū detractū ſanguinē,iterū detrahito & eodē die, & po-
ſtridie,necnō & perendie.At ſi ægrotus tenuis & inops ſā
guinis ſit,venā ne ſcindito.Hæc de ſanguinis miſſione a-
būdè ſint.Succurrendū eſt etiā extremorū deligaturis,pe
dū quidē,ſupra malleolos& genua,manuū verò,ſupra bra
chiale & cubitū.faſcia ipſa lata ſit,quò ſit validior,neque
dolorē moueat conſtrictio.Nēpe locis vnde ſanguis erū-
pit,lanas ouiū ſuccidas imponito,&humore perfūdito,vt
pote auſtero vino,& roſaceo aut myrtino oleo.Si cruoris
effluuiū vrget,lanarū vice ſpōgiæ admouēdæ ſunt:& pro
vino acetū infundito, locúmq; myrtino ſubūgito: in o-
mnibus autē ſpongiis,acaciæ,aut hypocyſtidis,aut etiā a-
loes ſucci aridi ſint.optimè facit & omphacium aceto li-
quatū.Quòd ſi irrigatio ſordida ſit,ægréq; feratur,empla-
ſtris vti cōueniet:cutim enim circūtendūt, ac veluti ma-
nu corripiūt:quinetiā ipſorū facultates refrigerare,exſic-
caréq; magnopere valēt.Infinitæ verò aliæ aliis experimē
to cognitæ vires inſunt: ſed optima emplaſtra ac tutiora
ſunt quæcūque acetū habent,& ſalicis foliorū ſuccū, nec-
non & bitumē,& æruginē, & alumē, & thus & myrrhā,&
æs vſtū,& æris ſquamam:atque in ſūma quæcunq; huiuſ-
modi emplaſtra ſunt,emplaſtris ſordidæ lanæ,aut ſpōgiæ
pauco aceto perfuſæ ſuperdētur.Sin emplaſtrorū diſtētio-
nem ferre nequeunt, id genus epithema facito: palmulæ
pingues nigro vino auſtero maceratæ ad mazæ,*id eſt pla-
centæ*,craſſitudinē conterūtur: poſtea acacia trita,& mali
coria inſpergūtur:hæc omnia pāniculo trito ac veteri il-
lita,pectori inducūtur.Itē polentā vino aut aceto perfuſā,
necnō lentis farinā tenuē per incerniculū trāſmiſſam ce-
rato ex vnguēto roſaceo facto excipiēs imponito: cū quo
& ſymphyti radicē tuſam & cribratā admiſceto. Aliud e-
pithema hæc recipit,Brabilorū i.*prunorū damaſcenorū*,agre-
ſtium radices in aceto incoquito,ad ſpeciē placentæ con-
tundito,ac rhoi,cōmis,myrti paulū miſceto. ex his vtiq;
alia aliis, prout medicaminū efficacia, lenitate, odore o-
pus eſt,miſcenda ſunt:ſiquidē & ægrotantibus gratificari
decet.Hæc nimirū exterius applicāda remedia ſunto. At
his præſentior medela in potionibus deuorandiſque con
ſiſtit,vt proxima vulneratis partib⁹ medicamina ſint.Por
ro triplex iſtorū forma eſt,vt vel fluxionis ductus ligent,
cogendo vaſcula & cōprimēdo: vel defluentē humorem
craſſum cōpactúmque efficiant,quò licet tranſitus pateāt,
ne deſtillet:vel exſiccēt incurſus in ſede antiqua ſanguinē
retinentes,vt ne effluuio loci exhauſti ita permaneāt,exū
datióque ibi ſit quò facta eſt effuſio. In venarū quidē ra-
refactione adſtrictio ſatis eſt:ipſæ nanque ceu ſitula noua
imbecilla in rarefactionibus perfluūt.Diuiſionibus verò,
vt labia cōmittantur,adſtrictio quoque medetur:ſed ma-
ioribus valentioribúſq; medicamētis vtēdū. Verūenim-
uero ſi ſit eroſionis modus,neq; per adſtringentia vlceris
oræ cogantur,ſed vulnus dehiſcat, neque ex cōpreſſione
in vnū redire valeat,ſanguinē atque calorē congelare ne-
ceſſe eſt.nam iſtorū immobilitate concretionéque pro-
fluuiū coercetur. Poſca igitur rarefactis ad adſtringēdū
ſatis eſt:neq; enim ſanguis effluēs purus eſt,ſed ipſius ſa-
nies per oſtiola parua dilabitur. atque huiuſmodi poſca

A neque adeo multa neque frequēter egemus: nonnullis &
exterius admota remedia abūdè fuerūt. Quinetiam pal-
mularū aut ſiliquarū eſculentarū decoctū potui datū ſo-
lum quoſdam liberauit.Eſto autē acetum ex vini adſtrin-
gētis genere,quod,ſi nō medicatione, tempore ſaltē acre
adſtringénſq; euaſerit. Verùm in vulnerū dilatationibus,
præter poſcā medicamēta primùm ſimplicia adhibeātur;
vt plantaginis,aut ſāguinalis herbæ,aut ſeridis ſuccus,ſin
gulorū portio æqua cū poſca: quòd ſi adhuc plus effluat,
hypocyſtidis,aut acaciæ ſiccorū,cuiúſque pōdo drachmā
B in tres poſcæ cyathos inſpergito:optimè verò facit & vuæ
acerbæ ſuccus.At ſi calamitas hæc ſemper in peius irrite-
tur,gallā tritā,& rubi radicē arefactam,& lapidē ex mari,
coralliū quod vocant,aridū tuſúmque cōſpergito.Verùm
rhei radix ad refrigerandū, ſiccandum, adſtringendum,
omniáque facienda, his efficacior eſt: ſed hæc quoque
cum poſca ſola præbetur. Sin auxilia maiora requirūtur,
radicis huius pondo tres obolos, ſeridis atque plantagi-
nis ſuccis, qui trium aut quatuor cyathorum menſuram
compleant,iniicito. In eroſionibus autem prorſus ad-
C ſtringentia adhibere tenta: quò dilabentem ſanguinem
concretum compactúmque reddas, & ſuſcipientiamem
bra conſtringas: vt procul à vulnere venæ concidant, &
occludantur.Quinetiā quæ bibuntur, tenacia ſunto, con-
cretionem efficere valentia.Succū igitur coriandri ex a-
ceto propinato,item & leporis,aut inuli,aut hœdi coagu-
lum.Sed multum ne cōcedito:nam iſtorum aliquod nō-
nunquam plus quàm conuenit datum,hominē iugulauit.
coriandri quidē ſucci ne minus ſemicyatho cum tribus
poſcæ cyathis præbeatur:coaguli verò tres oboli,ſummū
D quatuor. Adhæc huiuſmodi fluoris ſanguinei ſpeciebus
& terra Samia efficaciter ſubuenit,& Eretrias, & aſter qui
vocatur,valde cādidus, & rubrica Sinopica, & ſigillū Le-
mnium.Iſtorum pondus minimum drachma,maximum
drachmæ tres,cū decocto aliquo præbeatur,vt palmularū
aut ſiliquarum edulium,aut rubi radicum.Sin arteria ex-
aſperatur,proptereáque tuſſiunt, in Cretica ſapa id genus
terræ inſpergantur.Egregiè ad arteriam leniendam & a-
mylum facit:nam cum læuore & glutinandi poteſtatem
habet.Si profuſio ſanguinis vrget,ſemel in die ante cibi
E aſſumptionem dandum eſt: ſinminus,& ſecundo &tertio
ſub veſperam.Ex medicamentis quoque ſiccis catapotia
fieri poſſunt ex melle ad conſiſtentiā decocto,qualis eſt
galla trita.optimus eſt etiam rhous; quo in obſoniis vti-
mur,vinacea,acuti rumicis ſemen, per ſe ſingula,& ſimul
omnia.Hæc vtique & ſub lingua ad perpetuam eliquatio-
nem habenda ſunt.Gummi etiam cū planta *porri & ſpi-
næ lacryma proſunt. Variorum ſanè medicamentorū infi
nita eſt experientia, varii etiam vſus: vt paſtilli ex Ægy-
ptia ſpina,& paſtilli ex electro, & eius qui croceus appel-
F latur:quorum apparatus proprio loco expoſitus eſt. Porro
quum febris abeſt,omnia in medicamētis audēda ſunt,
& multa & multoties exhibendo. Si febre vexantur,(ple-
runque autem corporum inflammationibus febres ſu-
perueniunt) neque affatim eruptio ſupprimenda eſt, ne-
que in acceſſionibus medicamenta potui danda: quoniā
multi celerius febre quàm ſanguinis effuſione conſu-
muntur.Alimenta varia ſunto, ſpeciéque medicamentis
ſimilia.quinetiam in cibis medicamenta reperiuntur.ne-
que enim in vno duntaxat cibo omnia alimēti bona in-
G uenire facile eſt.Atqui ſi non vnus cibus ad medicationē
ſufficit,nō vno propterea vti ob ſatietatem facile eſt, ſed
per varia eundum:iam enim diuturna valetudo facta eſt.
Itaque ſi adſtringētia ſint alimenta,& facultate refrigeran
tia,& ad tactum quoque frigida eſſe debent. calor enim
ſanguinem prolicit.Alica lota,oryza in poſca: ſin acetum
tuſſim exaſperat,palmularum decoctum,panis aſſus, præ-
aridus, contuſus,atque in farinæ ſpeciem redactus & cri-
bratus: atque ex his omnibus cum oleo ſorbitio fiat.item
tymbra ſale condita,& rhous cibis aſpergatur.Quòd ſi a-
liqua in re ægrotanti morem gerere placeat,coriandrum,
H ſi gratum ſit,delectationis cauſa concedito: aut aliquod
ex ſeminibus vrinam mouentibus,facilémque ſpirationē
reddentibus.Lens vtique, ſi profluuium ſanguinis vrgeat,
cum plantaginis ſucco præbeatur: ſi non vrgeat,à ſucco
abſtineto:quippe qui nec concoctu facilis,neque guſtau

iucundus eſt. iſtis verò minimè omnium ægrè concocti-
lia danda ſunt. At ſi ob ſanguinis effuſionem mortem in-
ſtare verearis, tunc iniucunda, cōcoctu difficilia, quinetiā
immania ſint licet ea quæ ſalutē adferunt: propterea gal-
la arida trita lēti ſiccæ & frigidæ adſpergatur: oua coquē-
do craſſiora effecta, cum mali Punici corio, aut galla, exhi
beto. tale vtique neceſſariò in medicamine alimentū eſt.
Potus omnino parciſſimus eſto: nam ſicco victui humor
inutilis eſt. Hæc nimirum adhibēda ſunt, ſi adſtringere ac
refrigerare ſtatueris: ſi verò ſanguinem ac ſpiritū craſſio-
rem efficere, lac, amylum & alica proſunt: modò cum amy
lo, modò cum alica lac miſceto. horū temperatura, vt ne
ſit liquida ſorbitio, ad concretionem perueniat. Cæterùm
ſi adhuc magis craſſare adſtringereque cupias, alicam cū
palmulis decoquito: ad ſpiſſandum autem amylum lácq;
optima fuerint, & far Tyrrhenum cum lacte, craſſum quū
ſit, viſcidum & glutinoſum. Hœdi verò coagulū in deco-
cta liquida, cauſa concretionis affundito, ſicut in lac quo-
que, vt ad recentis caſei temperaturam deueniat. His craſ-
ſius eſt milium, vt far, in lacte decoctū. inſpergantur autē
galla & mali corium. Verùm exiccantium aut craſſantiū
mediocritates coniectura aſſequi oportet: id genus nanq;
tuſſim mouent. Siccitatis quoque excellentia nonnullis
& venas lacerauit. Si bene cedit curatio, ſanguíſque com-
peſcitur, in contraria paulatim adiiciēdo fiat mutatio: at-
que (vt dici ſolet) ne quid nimis: huiuſmodi enim vitia
facilè reuerti ſolēt, ac maligno ingenio prædita ſunt. Iam
verò hominē inſtaurare, carnéque replere, & nouas cica-
trices ſolidare neceſſe eſt geſtationibus, mollibus frictio-
nibus, peregrinationibus, animi oblectamentis, cibis va-
riis atque vſitatis. Hæc vtique faciēda ſunt, ſi à ſanguinis
exitu vulnus coaluit, & congruenter locus ſanatus eſt: ſin
vlcus relinquitur, purulentúmque fit, altera deliberatione
opus eſt: ſiquidem & iterum profuſio ſanguinis redit. Ve-
rùm de hoc affectu in ſermone de diuturnis morbis diſ-
putabimus.

DE CVRATIONE CARDIACORVM, aut ſyncopæ,

Cap. III.

IN ſyncopa medicum prouidentiæ ſedulò nauare ope-
ram neceſſe eſt. futuram enim ſi proſpexeris, & præſen-
tia tibi feſtinanter opem ferent, & ipſam, antequam inua
dat, propulſabis: præſentem verò non facilè euadūt ægro-
tantes. Solutionem nāque naturæ, ſyncopam eſſe diximus:
inſtaurabilis autem non eſt diſſoluta natura. Hanc igitur
maximè quidem futuram arcere: ſin minus, ſaltem nuper
incipienti reſiſtere debemus. Præſciēda verò ea ſunt quæ
de acutis morbis diſſeruimus, quando & cauſas & ſigna
explicauimus. Nā febris ardens initiū eſt: febrem ardentē
ſigna peſſima conſequuntur, ariditas, vigilia, caliditas vi-
ſcerū, qualis ab igne prouenit. extimæ partes frigent: ma-
nus pedéſque extremi frigidiſſimi ſunt: reſpiratio in at-
trahendo longa eſt. ſiquidem frigidi aeris, quoniam ignē
expirant, auidi ſunt: arteriæ motibus exiguis creberrimis
tremuliſque agitantur. Ab his itaque ſumpta coniectura,
& ab aliis quotquot à me inter ſigna comprehenſa ſunt,
ipſi ab initio ſyncopæ occurrendum eſt. Quapropter niſi
hæc omnia impediant, habitus, ætas, anni tempus, homi-
nis timiditas, vena cædenda eſt. Quòd ſi multa prohibeāt,
quæ numerum inſignem, & magni faciendū conſtituant,
vtpote lingua aſpera & ſicca & nigra (omnia enim inte-
riora ſigna noſcuntur) in omnibus facultas perpendenda
eſt, niſi prius morbo, doloribus, inedia labefactata ſit. ſi-
quidem non defectu tantùm, verumetiam ſtrangulatu
proſternitur. At vbi præ multitudine ſyncopa fiat, & inflā-
matio aliqua inſignis in præcordiis, aut iecinore appa-
reat, nequaquam procraſtinare expedit. Secanda eſt igitur
vena caua in cubito: per minutas ſectiones, id eſt ſcarifica
tionem, etiam ſanguis detrahendus eſt, quò facultas haud
ita inſignem iacturam faciat. copioſum enim ac ſubitum
naturā vitiat. Quinetiā multo minus ſanguinis quàm in
aliis occaſionibus, hauriendum eſt. nam in ſyncopa ſi vel
minimum erroris committitur, ad interitum ducit. Pro-

A tinus igitur ad vires inſtaurandas alimentum dare con-
uenit. Natura enim, priorum repulſa, & nouorū adiectio-
ne lætatur. Vtique ſi miſſionem ſanguinis facultas nō ſuſ-
tinet, inflammationéſque infeſtant, cucurbitula tūc mul
to ante morbi iudicationem ei admouenda eſt. in iudi-
catoriis enim diebus ſyncopa incidere ſolet: in iiſdem ve
rò circuitibus & naturæ iudicant, & morbi interimunt. Si
vini potandi neceſſitas homini incidit, diligenti cōſide-
ratione opus eſt: neque enim vſqueadeo tuta eſt in inflā-
mationibus vini potio. ſiquidem vini potio inflamma-
B tione laborantibus dolores auget: inflammatione vacan-
tibus, naturæ incrementum adfert. Sed antequam ſemel
aut iterum cucurbitulam affixiſti, & ad membra relaxan-
da, & ad ſanguinis facilem exitum vtilis eſt: nonnullis &
poſt cucurbitulæ ſecundam affixionem bene fecit. Hoc
verò in caſu & parſimonia vtendum eſt. nam & in cucur-
bitulæ vſu, nimiæ ſanguinis effuſionis idem periculum a-
dimus: euacuationibus autem per clyſterem duntaxat ad
inueterata ſtercora eiicienda opus eſt: ſed facultatis ratio-
nem habeto. Capitis irrigationes frigidæ, quotquot mihi
C in ſermone de phrenitide relatæ ſunt, paulùm mediocri-
tatem excedentes adhibeantur. Aer mundus, ad inſpiran-
dúmque frigidior deligendus: viſus plantarum, picturæ,
aquarúmque aſpectu oblectandus: & hæc omnia iucundè
ſuauitérque intuenda: amicorum præſentium loquutio-
nes ſint ioculares atque ridiculæ. Summa ſit in ægrotātis
corpore quies, in animo hilaritas. Odoramēta ſuauia, quæ
capitis ſenſum non grauent, adhibenda: quinetiam grati
odoris alimenta naribus offerantur, qualis polenta eſt a-
qua aut aceto reſperſa, aut panis calidus recentiſſimè co-
D ctus. Nempe vino haud copioſè os colluatur, neque pror-
ſus denegetur. Potum frequentiorem quàm aliis, & ma-
gis aſſiduè his cōcedito. Eſca per totū diem ſit leuis, con-
coctilis, plerunque triticea, necnon ægrotanti iucunda, li-
cet paulo deterior: iſtis enim magis quàm aliis gratifican
dum eſt: quandoquidem haud minimè ad ſtomachi reſo-
lutionem id morbi genus aptum eſt. Inedia verò aut fa-
mes nequaquam prodeſt: ſatis enim morbus ipſe omnia
cōſumere & exhaurire poteſt. Porrò quum iam circuitus
ad iudicationem peruenit, humiditas verò iugulum fron
E témque irrorat, extrema algent, arteriarum pulſatus mini
mus eſt, frequentiſſimus, veluti repens, ac tenore debilis:
tum paulum quid alimenti triticei ſumendum, vinúmque
euidenter deguſtandum eſt. Sed caput irrigationibus præ-
munire oportet pariter & veſicam. Hæc verò auxilia in
tractatu de phrenitide à nobis memorata ſunt. Vinum v-
tique non pleno ore, neque ad ſaturitatem vſque ingurgi-
tandum eſt. Aliqui ſanè importunè repleti, poſtea inappe-
tentia, atque cibi potúſque accipiēdi impotentia, vita ex-
ceſſere: multis autem ſatis largè veſcentibus, natura iam re
F ſoluta ad mortem euitandam alimentorū copia nihil pro
fuit: in ventriculū quidem cibis delabentibus, ſed ad re-
creandas vires à ventre nō aſcendētibus. Alimēta ſanè va
ria ſint oportet, plerunq; triticea, quò ſorberi potius quàm
mādi apta ſint: ſi ſolida ſunt, lubrica ſaltē efficiantur. Oua
neque valde cōcreta, neq; torrefacta ſint, ſed omnino ſo-
liditatis expertia. Panis buccellæ vino madētes & calefa-
ctæ duæ tréſue initio præbeantur. Pòſt autē omnia frigi-
da miniſtrētur, niſi forſan interius phlegmonæ deliteſcāt.
Vinum odoratū, haud ita multum adſtringens, quàm mi-
G nimè craſſū deligatur: ex Græcis Chiū aut Leſbiū, & quot-
quot alia inſulana tenuis ſunt tēperaturæ: ex Italicis autē
Surrentinū, aut Fundanum, aut Falernū, aut Signinum, ni-
ſi vehementer adſtringat: atque ex his omnibus illud vi-
tandum eſt quod peruetuſtum aut valde nouum ſit. Nem
pe detur primò calidum non minus cyathis quatuor, an-
te iudicationem: neque plus cotyla, ſiue hemina, quan-
uis bibax homo ſit. deinceps cibo exhibito, ſi inflamma-
tio permiſerit, iterum frigidū vinum, quod ſiti medeatur,
propinandum. At ſi neceſſitas vrgeat, vino non ſolo, ſed
H cum cibo vtendum eſt: verùm ne mentem vinum lædat,
cibus ante ſumendus eſt, & poſt hæc abſtinendum. Si poſt
aliquod temporis interuallum dormire velit, quies con-
cedenda eſt. Verùm ſi multus ſudor emanet, arteriæ iam
micare deſinant, vox acutior reddatur, & pectus calore
deſtituatur,

deſtituatur , vini quãtum potare poſſit concedendum.
in ſolo enimvino refrigeratis ſpes vitæ poſita eſt. Vinũ
itaque ſit vſitatùm , & modò id ægrotus tantùm bibat,
modò cibum cum vino aſſumat. id autem per interual-
la fiat, ad tollendam laſſitudinem quæ tum ex morbo,
tum ex cibo prouenit. nam qui exiguas vires habent,&
poſt aſſumptum cibum valde laborant. Igitur & ipſum
decet forti eſſe bonóque animo , & medicum ſuaui o-
ratione eum ad bonam ſpem cohortari , varióque ali-
mento & vino opitulari: necnon & alia efficaci medela
vti opus eſt,& ad ſudores coercendos,& ad vires inſtau
randas,vt penè extinctæ reuiuiſcant. Quapropter pecto-
ris ſiniſtræ mammæ palmulæ in vino maceratæ cum a-
loe & maſtiche ſuperdentur : ceratum verò cum nardo
factum iſta excipiat: quòd ſi iſtud durũ ſiccúmque fiat,
aliud epithema imponendum : mala cotonea,extracto
ſemine,& quicquid durũ eſt, contuſa polentæ odoratæ
admiſceto:poſtmodum abſinthii & myrti comã,acaciã
quoque & mannam cribratas permiſceto: ſimúlque o-
mnia ſubacta œnanthino cerato excipito. Si per hæc ſu
dor nõ ſupprimatur,vuæ acerbæ ſuccus miſcellæ addẽ-
dus eſt. ſuccus igitur iſte quẽ Græci omphaciõ vocãt,quũ
maximè acerbus eſt,& acacia,& gummi,&rhous eſculẽ
tus,& alumẽ,& palmulæ , & roſarũ ſuccus bene olẽs, ſi-
mul omnia cũ nardo & labruſcæ pinguiori parte, pecto
ri ſuperponantur. huiuſmodi nãq; epithema iuxtà refri
gerat & adſtringit. Decũbat verò æger in aere frigido,
aut & ad vrſam domus vergat: at ſi & frigida boreæ aura
afflabit, malè ſpirantẽ animũ excitabit. Moretur autẽ &
prope virentia prata, fontéſque , & obſtrepentes riuos:
nã & ab his emanãs bonus halitus , & mẽtis delectatio
animã fouet,& naturã ſuſcitat,vitæque reſtituit: quin-
etiam cibi potioniſque deſideriũ laceſſit. Cæterùm ſi-
quis ob inopiam hæc aſſequi nequeat , imitari oportet
& auram frigidam, ramorum bene olentiũ voluptariis
flabellis,& tempus vernum,foliis ac floribus præſenti-
bus humum ſternentes. Operimentum quoque leue ſit
& obſoletum,vt aerẽ quidẽ accipiat,calorem autem pe
ctoris exhalare permittat. optimũ verò eſt vetus linteũ.
Ceruices quidem & iugula & pectus polenta cõſpergi-
to,vt odoris ſuauitate nutriat, ſiccitate coerceat: item &
polline quidem corporis raras partes contegito: necnõ
& faciem terra Samia lineo ſacculo cribrata & raro lin
teolo incluſa reſpergito,vt minutiſſimus puluis in fron
tem & malas excutiatur : calx præterea extincta & gy-
pſum exuſtum perlineum paruum ſacculum(quẽ Græ-
ci criſeram vocant)tranſmiſſa, ſudore madentibus inii-
ciantur. Compreſſit ſudores nonnunquã & ſpongia ex
frigida, faciei admota: dilabentes enim humores cogũ
tur, & cutis raritas conſpiſſatur. Prodeſt etiam ſedẽ inũ
gere, vt frigidus flatus & ab alimento exortus effunda-
tur. Item reuocandus excitandúſque eſt extremorũ ca-
lor illitu gleucini olei aut Sicyonii, quod ex agreſti cu
cumere efficitur, cum pipere, caſtoreo, nitro,& cachry:
modicum ceræ in eis eliquando , vt inunctio membris
inhæreſcat. Illitio quoque ex limneſtide, *id eſt adarce*
euphorbio, & lauri bacca, calorem exſuſcitat: pariter &
bulbi crudi, illi inquã qui exigui & rubri ſunt, cũ pipe-
re & aceti fæce læuigata, valentiſſimum pedibus catapla
ſma imponitur : ſed intra horæ ſpatium illud frequen-
tiſſimè auferendum eſt. inſtat enim periculum vlceris
& veſicarum. Porro ab his ſpes affulget ita ægrotãtem
perniciem euaſurum. Quòd ſi omnia ſecundum ratio-
nem medicus præſtet, rectéque omnia cedant, cum ſyn
copa, ſi inflammationes quoque adſint , diſcutiuntur:
ſudor nuſquam effluit: calor in quamlibet corporis par
tem ad extremos vſque pedes & ſummas nares diffu-
ſus reuiuiſcit: facies vegeto colore decoratur : pulſatus
in magnitudinẽ efferũtur, nihil tremuli, ſed vehemen-
tes: vox autẽ cõſueta reuertitur,& canora eſt: ipſéq; pror
ſus viuidus efficitur: laſſitudinẽ quidẽ haud exiguã per-
cipit, verùm dormire etiam cõſpicitur. Atque ſi ipſum
ſomnus occupauerit, cibaria planè concocta erunt, ſen-
ſus mali obliterabitur, naturæque vis egerminabit , &
reuireſcet: quúmq; à ſomno expergiſcitur, bene ſpirat,
leuis eſt, expeditus & robuſtus: reuocat autẽ in memoriã

A morbũ ceu quoddã ſomniũ. At nonnulli ſunt quibus fe
bres obſcuræ, tanquã morbi reliquiæ, remanẽt: nonnũ-
quã & inflãmationes modicæ,& lingua arida, & ſudo-
ris priuatio: præterea rigẽt, torpẽt, diſſoluũtur. hi ſanè in
tabẽ prolabũtur. Tunc verò tempus terendũ nõ eſt quie
te & victu tenui, ſed ad motiones æger traducẽdus per
geſtationes, frictiones,& lauacra, quò vitæ reſiduum à
morte vindicetur, augeatur, ac recreetur. Propinandũ
verò eſt etiã lac , maximè mulieris quæ proximè pepe-
rit , puerúmque nutrit. hi nanque alimento vt nuper in
B lucem editi pueri, egent. Si lactis humani copia non
datur , aſinæ quæ nõ pridem peperit lac accipito: tenue
eſt enim ac fluxile huiuſmodi lac. Poſthæc ad reſum-
ptionem & ad conſueta æger ducendus eſt.

CVRATIO CHOLERAE, Cap. IIII.

IN cholera, eorum quæ eiiciuntur ſuppreſſio mala eſt:
cruda enim ſunt. quare nos oportet ea facilè ſponté-
que exeuntia libenter permittere: ſi non exeant, incita-
re, aquam tepidam ſorbitioni dantes, aſſiduè quidẽ, ſed
paucam , ne tentiones inanes in ſtomacho fiant con-
C uulſioni ſimiles . Si torquentur inteſtina , & pedes fri-
geſcunt, irriganda eſt aluus calido vnguine , in quo ru-
ta cuminúmque incocta ſint , vt flatus digerantur diſ-
ſipentúrque. Lana quoque imponenda eſt , & pedes in-
ungendo molliter fricare oportet , contrectando ma-
gis quàm premendo. ſed genibus tenus hæc fiant, vt ca-
liditas quæ abierat , reuocetur. Hæc verò tantiſper fa-
cienda ſunt donec ſtercora per inferiora deiiciantur,
& ſuperius biliosa efferantur. Sin autem omnia anti-
qua ſtercora deiecta fuerint , & bilioſi humores tranſ-
D ierint , bilioſúſque vomitus & diſtentio adſit, faſtidi-
um , anxietas , virium labefactio , tunc frigidæ aquæ
cyathi duo aut tres propinandi ſunt ad ventris adſtri-
ctionem: vt retrogradus humorum curſus cohibeatur,
vtque ſtomachus ardens refrigeretur. Aſſiduè verò id,
quum potam aquam vomuerit, facito. Facilè quidem
frigida in ventre incaleſcit : verùm eam ſtomachus e-
uomit, à calida pariter ac frigida dolore affectus : ſem-
per autem frigidum potum expetit. Porro ſi arteriarũ
motus ad paruitatem lapſi fuerint , necnon aſſiduè &
E frequenter micent arteriæ , ſudor circa frontem & iu-
gula & qualibet corporis parte ſtillatim effluat , alui
profluuium non ſiſtatur , & ventriculus adhuc euomat
cum diſtentione & animi deliquio, parum vini odora-
ti & adſtringentis aquæ frigidæ infundendum eſt : vt
præ odore ſenſus excitetur , ob eiúſque potentiam ro-
boretur,& corpus ob nutricationem recreetur . vinum
enim celeriter ſurſum petit , vt retrogradum humo-
rum fluxum coerceat: tenue verò eſt, vt facilè diffuſum
naturæ ad ſanitatem recuperandam opem ferat: validũ
F quoque, vt vires dilabentes fulciat atque ſuſtineat. In-
ſpergenda eſt etiam nonnunquam recens & bene olens
polenta. Verumenimuero ſi omnia vrgeant, ſudor & tẽ
tio non ſtomachi modò , ſed etiã neruorum, ſingultus
inanis, & pedes contendantur,& aluus multa excernat,
& homo caliget , & pulſatus arteriarum ad immobili-
tatem vergant, tunc eiuſmodi ægroti ſtatum præuerte-
re opus eſt. Quòd ſi iam adſit , frigidæ ac vini multum
præbẽdum eſt:& nequaquam meracius , ne fiat ebrius,
ac ne lædantur nerui : ſed cum cibo & panis buccellis
G madefactis. Præbere quoque aliã eſcam conuenit, qua-
lis à me in capite de ſyncopa tradita eſt, itẽ *ὀπώραν ςύφου-*
ςαν .i. fructus mollioris corticis adſtringẽtes, ſorba, meſpila, mala
cydonia, vuã. Cæterùm ſi omnia euomit, & ſtomachus
nihil retinet, ad calidas potiones & cibaria recurrendũ.
nonnullis enim hæc mutatio vomitionem compeſcit:
calida verò, calidiſſima ſunto. Sin horum auxiliorum
nullum proficit , cucurbitula in interſcapulo affigen-
da eſt, atque infra vmbilicum . verùm aſſiduè cucurbi-
tulæ mutandæ ſunt: nã ſi diutius permaneãt, dolorẽ ci-
ent, periculúmq; eſt ne veſiculas excitẽt. Profuit ĩterdũ
& auræ motus ſuauis, vt & ſpiritus reuiuiſcat,& cibus in
vẽtriculo remoretur: vtque melius ægrotus ſpiret, me-
liúſq; arteriæ micẽt. At ſi hæc in peius labãtur, vẽtri pe
ctoríq; talia ĩponẽda ſũt qualia & ad ſyncopã ſuprà me
morauimus: palmulæ vino madefactæ, acacia, hypocyſtis,

hæc roſaceo cerato excepta,linteolóque illita,vētri im
ponito:pectori autē maſtichē,aloem,abſinthii comam
tritam cum cerato nardino ſuperdato:aut œnanthē toti
pectori inſpergito.Pedes verò & muſculos, ſi cōuellā-
tur,Sicyonio,gleucino aut veteri oleo cum exigua cera
perungito: caſtoreo quoque reſpergito. Porro ſi fri
gidi etiam pedes ſint, vnguine ex adarce & euphorbio
inungito, & lanis obuoluito,& manuum palpatione fo
ueto:quinetiā dorſi ſpinā,tendones,& muſculos,necnō
& maxillas iiſdem inungere expedit. Quòd ſi poſt hæc
ſudor & vēter ſuppreſſi fuerint,& ſtomachus cibos ad-
mittat,neque euomat,pulſus magni & validi ſint,& cō
uulſio deſinat, ſed calor vbiq; increſcat,& extrema in-
feſtet,ſomnus verò omnia concoquat, ſecundo die aut
tertio ſoluēdus eſt æger,&ad conſueta mittēdus. At cō-
trà ſi omnia vomitu reiiciat,ſudor perēnis effluat, fri-
geat laborans,& liuidus fiat, pulſus etiā propè extincti
ſint,& vires cadant:quū ita,inquā,ſe habuerit,inde ho-
neſtam fugam capeſſere bonum eſt.

CVRATIO VOLVVLI, Cap.V.

IN voluulo dolor eſt perimens ob inteſtinorum phle-
gmonen.diſtentio adeſt, & inflatio: celerrima ac fœ-
diſſima pernicies impendet. nonnulli enim deſpera-
ta ſalute ægrotantes mortem euidentem tantum-
tummodo formidant: aliqui verò in voluulo ob crucia
tus acerbitatem mortem expetunt: quocirca neque re-
medium vllum morbo inferius neq; debilius à medi-
co adhiberi opus eſt. Verùm ſi morbi cauſam inflam-
mationem eſſe inuenerit, venam in cubito magna ſe-
ctione aperiat, quò multus ſubitò ſanguis,inflāmatio-
nis alimentum,vel vſque ad animæ deliquium effunda
tur.Etenim hoc vel ſedandi doloris, vel ſtuporis ac ſen-
ſus priuationis initium eſt.In voluulo autem recreatio
eſt ac reſpiratio,vel ad breue tēpus (licet præ ignoran-
tia)tormenti dilatio:quandoquidem hominibus ita vi-
uentibus mori beatum eſt: medicū autē cuiquā mortē
inferre nefas ducitur.Sed fas eſt interdum,quū præſen
tia mala euadi non poſſe manifeſtè præuideat,grauitate
capitis torpida ægrotū ſopire.Sin abſque inflāmatione
ob corruptionem,aut ingēs frigus, voluulus prouene-
rit, venæ ſectio dimittenda eſt: reliqua autem omnia
faciēda. Cōſulēdū eſt igitur vt à potu aquæ tepidæ fre-
quēter euomat,oleū multū bibat, deinde rurſum euo-
mat. Flatus inferiꝰ irritamētis educēdi. irritatoria qui-
dem ſunt,cyclamini ſuccus,&nitrū,aut ſal:flatus autem
euocant cuminū & ruta. igitur his omnibus cū reſina
terebinthi ſedē oblinere oportet,& ſpōgiis fouere: aut
hæc per clyſteres infundere cū oleo, melle & hyſſopo,
& cucurbitulæ ſylueſtris carnis decocto. Quòd ſi ſtercꝰ
excretū ſit, iterum oleū calidū cum ruta iniiciendum:
id enim ſi intus moretur,fomentū inteſtinis propitium
eſt: præterea dolentes locos oleo in quo ruta & anethū
abundè incocta ſint, perfundere conducit. Adhibeātur
& fotus ex lentibus figulorum aut fabrorum ferrario-
rum, aut ex milio & ſale vſtulatis. Cataplaſmata verò
præter vulgata ſunto,lolii farina,& cuminum, & hyſſo
pi aut origani coma. Cucurbitulæ quoque leues quidē,
ſed frequentes,aliæ iuxta alias,abdomini &ilibus ad in
guina vſque admoueantur:quin & à tergo coxēdicibus
ad renes vſque & dorſum. vbique enim quiſque omnia
dolorem leuantia faciens iuuat.Præbibat autem cumi-
ni aut rutæ decoctū, & Sinonis,aut vnà cū his aliquod
ex anodynis appellatis medicamentis. Infinita autē alia
ab aliis probata experimento inuenta ſunt.Bonumverò
eſt & ex viperis medicamētū, plus cōſueta portione po
tui datū.Cæterū ſi neq;dolor remittitur,neq;flatꝰ,neq;
ſtercus deiicitur,purgatorium pharmacum,quod hierā
vocant, neceſſariò dandum eſt. aut enim ſimul cum pi
tuita & bile pharmacum vomitu expellitur:aut deſcen
dit,flatum,dura ſtercora,pituitam,bilē(ipſius mali fo
mēta) ſecum educens. Alimenta exhibeantur aluū du-
cendi vim habentia,iuſcula gallinarum, oſtreorum in-
ſigni pulchritudine præditorum, ordei cremor cum
multo oleo decoctꝰ, quod à principio ante decoctionē
infuſum ſit:habeat verò cuminum, nitrum,porrum cū
coma. Aut medela adhibeatur cum aliquo iure vētrem
ſubducente, cochleæ valde elixæ, *& ipſarum ſuccus.

A Itellinæ aqua potui detur, ſi febricitet, cum aſaro, aut
nardo,aut cachry excocta:nam hæc flatus eliciunt, vri-
nam cient, & ſpirandi poteſtatem facilem reddunt. At
ſi dolor abſit,vinū etiā bene facit,vt inteſtina calefiāt,
vtque vires labantes confirmentur. Prodeſt etiam fœni
culi radicis decoctū,ſi bibatur, & adiantū, & cinamo-
mum: ſin ad abſceſſum inflammatio conuertatur,huic
opem ferre ſatius fuerit medicamentis abſceſſui conue
nientibus vtentem: ea verò in libris de longis morbis
B deſcripta ſunt,vbi colici affectus ſanatio traditur.

CVRATIO ACVTORVM IECORIS VITIORVM, Cap.VI.

IN iecore ſanguinis creatio eſt, & in totum ſanguinis
à iecore emanatio: ac omnino iecur eſt veluti ſan-
guis gelatus:ideo phlegmonæ hoc loco acutiſſimæ fi-
unt.hac enim in parte alimentū reſidet. Sin vſpiā alibi
phlegmone conſtiterit, non vſqueadeo acuta eſt: ad-
uena eſt enim ſanguinis accurſus. in iecur autem non
C opus eſt aliunde effluere: nā ſi obſtructio aliqua exitus
occludat, iecur effuſione priuatū repletur, abundátque
ſanguine:alimēti verò ad iecur trāſitus adhuc patet. a-
liud eſt enim iter alimenti à vētriculo & inteſtinis in o-
mne corpus. Quocirca euacuare facilè oportet, venā cu
biti ſecādo, multū quidē ſanguinis,ſed nō ſemel totum
detrahendo.Inedia primùm iubēda eſt,poſtea cibi pau
citas,vt & medicamētis ingrediētibus iecur inane pa-
teat.Inſuper medicamētis exterius appoſitis,quæ in ie-
core aceruata ſunt diſcutere oportet. Igitur illinatur a-
loe,aut nitro:lanæ œſypo ſordētes admoueantur.Refri-
D geratione quoq; opus eſt:iecur enim ſanguine accendi-
tur:nā ſanguis calidꝰ eſt.Huiuſmodi ergo cataplaſmata
ſūto:accipiatur farina loliacea, aut irionis,aut hordei,
& ſeminis lini:ex humoribꝰ autē vinū acidū,cydoniorū
ſuccus,capreolorum vitis,labruſcæ maturæ,aut oleū cū
ea. Itē cū ſpongiis fomentū fiat ex decocto baccarū lau
ri,lētiſci,pulegii,iridis.Per iſta mitigato morbo,cucur
bitula maior applicetur, vt ex omni parte hypochōdrio
circūdetur:atq; altiꝰ circūcidēda cutis, vt multū ſangui
nis effundatur.Nonnullis autē hirudines q̄ ſcarificatio-
E nes magis placēt.nā eius beſtiolæ morſus altiꝰ penetrat:
verùm eroſiones quoq;maiores facit:vnde & ſanguinis
effluuiū ægrè ſupprimitur: quúmq; ſanguinis potu ſatu
rata hirudo ceciderit,cucurbitula eſt applicāda. ab inti
mis enim partibus tūc attrahit. Quòd ſi ſatis euacuatū
ſit,vulnera medicamentis ſanguinē coercētibus mor-
ſúq; carētibus obtegēda ſunt,vt araneorū telis: manna
aloéque inſpergēda:panis cū ruta aut ſertula aut althææ
radicibus elixus ſuperdandus.tertio verò die ceratū cū
myrobalano aut abſinthii coma &iride cōuenit.Quin-
F etiam & malagmata vocata medicamenta talia eſſe de-
bent vt extenuare, aut rarefacere, aut vrinam ciere va-
leant. Optimum ſanè eſt medicamentum ex ſeminibus
conſtans quorum omnibus medicis experientia per-
ſpecta eſt: bonū eſt & illud in quo aut ſampſuchus aut
ſertula ponitur. Cibi tenues ſunto,labiles, lotium mo-
uentes,penetrabiles:alica cum mulſa,& ſorbitio ex ea,
cum ſale & anetho. Ordei verò cremor & detergendi
facultatem habet:at ſi & dauci ſeminum nonnihil ad-
datur,ad vrinā laceſſendā præſtātior eſt. ſubducit enim
G per alueolos qui à iecore in renes pertinent: opportu-
nus verò eſt à iecore efflūetibus illuc trāſitus,& vaſorū
laxitate & itineris rectitudine. Idcirco & cucurbitulis
ea nos trahere oportet eo loco vbi renes ſunt, ſecun-
dum os coxendicis applicantes. Cæterùm & hi vngui-
ne cum ruta, aut odorato iunco, aut calamo aromati-
co irrigandi ſunt. Per hæc vtique ægrotum poſſe mor-
tem effugere ſperandum eſt. Sin ad ſuppurationem
conuertatur,pus mouētibus medicamētis vtitor quot-
quot à me in ſermone de colicis, literis prodētur. Quū
H pus autem iam genitum fuerit, quomodo incidēdum,
quomodóque medendum ſit,alio loco ſcriptis manda-
bimus.Eadem nobis &de ſplene ſcripta ſunto, ſiquādo
& inflammationis acutæ calamitas eum inuaſerit.

CVRATIO ACVTI MORBI DORSALIS VENAE ET ARTERIAE, Cap.VII.

VEnæ concauæ,craſſæque arteriæ, quæ ſecundū dor
ſum extenduntur, inflammationem ardoris ſpeciē

maiores noſtri appellauerunt: nam & ardoribus ſimiles affectus in ambabus oriuntur, ignis acutus & acer, faſtidiũ, ſitis, anxietas, pulſus palpitans in præcordiis, & in *auerſa parte dicta* metaphreno, & quotcunque à me in volumine de ſignis relata ſunt. Nempe & in ſyncopam tendit ignis, quemadmodum & in ardoribus: ſiquidem venæ radicatio (vt ita dicam) iecur eſt: arteriæ verò principium cor. Haud abs re igitur exiſtimes eorum viſcerum ſupremas partes maximè ad vitam facientes ægrotare. Etenim cor arteriæ calorem impertit, venæ autem ſanguinem iecur infundit. Amborum verò magnorum viſcerum magna ſunt germina, ipſæ videlicet phlegmonæ. Venas itaque in cubito protinus cædito, multúmque ſanguinis, ſed non ſemel totum mittito. imò & bis & ter, & alio die, quò interim vires inſtaurentur, repetito. Deinceps cataplaſmatis vtitor, & cucurbitulam præcordiis, vbi eſt arteriæ tranſitio, necnon & inter ſcapulas (nam ibi quoque pulſationes ſunt) affigito, liberiúſque ſcarificato, & multum ſanguinis detrahito: haud enim ita facilè ex horum vaſorum inanitione in animæ defectum homines cadunt. Verùm & aluus præter conſuetudinem valde ſuppreſſa, ad lubricitatem per clyſterum molliores infuſiones eſt reuocanda. Acribus autem minimè vtitor: nam hi facilè in febrim incidunt à muria & nitri liquatione. ideo lini ſeminis & fœni Græci ſuccus eſto, & radicum maluæ decoctũ, quod ad prouocãdũ & ad mordẽdum ſatis eſt. Extremas partes, pedes videlicet & manus, gleucino oleo, aut Sicyonio, aut ex adarce vnguine excalfacito. nam partes iſtæ in ipſis valde frigeſcunt. Præterea ante cibos potui dato quæ lotium euocant, meon, aſarum, abſinthium: nitrum quoque inſpergito. Sed omnium valentiſsima eſt cucurbita, & cinamomum, ſiquis eius copiam habeat. Lac iſtis & alimenti & medicinæ vim præbet: (etenim refrigeratione indigent, quũ in eorum viſceribus veluti quidam ignis exæſtuet) & dulci alimento, necnon & multo in parua mole. has nimirum virtutes alimenti lac obtinet. Eſto autem mulieris quæ proximè peperit, & duobus lactis cyathis vnus aquæ admiſceatur. lac etiam bubulum optimum eſt: tertio loco caprinum ponitur. Cibaria concoctu facilia præbeantur, plerique ſucci, fœniculi radix, & apii ſemen: indatur & mel. aqua verò quæ bibitur, iſta habeto. Oportet etiã ſudores elicere, & vbiq; difflationes humidas & fluxas facere. Caput ſicut in ardentibus febribus irrigetur. Epithema pectori & ſiniſtræ mammæ, quale in ſyncopa, ſuperdetur. Cubile, rectus decubitus: vt omnia iis ſimilia ſint quæ in ardentibus febribus fiunt. *Exercitatio modica ad ſudores euocandos, necnon & balneum, ſi iſte interius exardeſcit. neque enim iudicationibus huiuſmodi vitia ſoluuntur, etſi ardoris ſpecies ſunt.

CVRATIO ACVTI MORBI IN RENIBVS, Cap. VIII.

PEracutà ſanè in renibus inflammatio exoritur. ſimul enim inflammantur à iecore in renes diſcurrẽtes venæ: cum illis autem & iecur, quum haud ita prælongæ ſint, ſed valde latæ, adeo vt renes proximi iecori ſuſpẽſi eſſe videantur. Verùm & vrinæ retẽtio inflammationi ſuperuenit, vehementiam inflammationis adaugẽs: nã renũ caua lotii non exeuntis alluuione replẽtur. Porro idẽ & in calculis euenit, ſi in renibus calculus vrinæ canalium laxitate maior oriatur, qui non egrediẽs inhæreſcit, atque ſic & ipſe vrinam intercludit. Cæterùm de calculorũ creatione, in libris de longis morbis ſermonem habebimus, quomodo aut nõ coaleſcãt, aut iã concreti exterantur comminuantúrque: de calore autem atque obſtructione, quæcunque celeriter enecant, in præſentia differemus. Si calculi iam conflati ſunt, adéſtque inflammatio, venã cubiti, niſi ætas præpediat, ſecato: bene fluidus autẽ multúſque ſanguis exeat: neque enim phlegmonæ tantùm euacuatione mitigãtur, ſed etiam calculorũ intruſiones vaſorum inanitione laxantur: quinetiã per mictũ calculi elabuntur. Poſtmodũ irrigationibus gleucini aut Cyprini olei, & fomentis & cataplaſmatis particulæ remittũtur. Artemiſia verò herba & iuncus & odoratus calamus in cataplaſmatis eſto.

A Deinde cucurbitulã renibus in regione coxẽdicis adhi-
beto: maximè nãque ab ea parte euacuatio profluit. Al-
uus præterea ducatur per clyſteres cum lubricis & vi-
ſcidis potius q̃ acribus, ex maluæ, aut fœnigræci cremo
ribus: nonnunquã verò medicamẽta ante cibos vrinam
citantia dẽtur, qualia in vitiis iecoris narrata ſunt: pari-
ter & cibaria ſimilia, cõcoctu facilia: cruditas enim iſtis
noxã adfert. Optimũ ſanè lac eſt, maximè quidẽ aſinæ:
ſecundò, equinũ: ouillũ autẽ & caprinũ confert, quate-
nus lac eſt. *Si pauperes ægroti ſint, eos lauare ſatiꝰ eſt:
B ſin minus, in decocto herbarũ deſidant, vmbilico tenus
ſolio repleto. Verùm ſi ad pus vergat, quibus catapla-
ſmatis ac medicamentis vtendum ſit, multis in locis ſu
perius traditũ eſt. At ſi calculus inſtiterit, fomẽtis vtiq;
& cataplaſmatis iiſdẽ vti oportet. Calculi verò medica-
mentis potabilibus conterẽdi ſunt, ſimplicibus quidẽ,
ſio & prionite (*aſplenum puto*) herbis cum oleo aut aceto
eſculento decoctis: earum quoque ſucco potui dato: cõ
poſitis autẽ, ea antidoto quæ *biſtimus appellatur, & ea
quæ ex viperis conſtat, & beſtia quæ coſkinos, *id eſt cri-*
C *brum*, dicitur, & quotcunque experientia optima eſſe
comprobauit. Geſtationes iſtis, & corporis cõcuſſiones,
ad mouendũ propellẽdúmque calculũ, bene faciunt: nã
calculorũ in veſicã tranſitus ingẽtes dolores concitat:
qꝫ ſi inde exciderint, dolor tollitur, vt neq; per ſomniũ
dolorẽ ſentire ſibi videri ſoleant: quinetiã tanquam ex
ineuitabilibus malis animus perterritus ſoluitur.

CVRATIO ACVTORVM VESICAE AFFECTVVM, Cap. IX.

ET veſicæ acuta vitia renalibus ſimilia proueniunt,
D phlegmone, & vlcera, & lapides, & grumorum ob-
ſtructiones. à quibus vrinæ ſuppreſſio & ſtillicidium
exoritur: ſed in hoc membro acutior dolor eſt, interi-
túſque celerrimus: veſica enim neruus latus eſt. At re-
nes veluti concrementũ ſanguinis, iecoris ſpeciem ha-
bẽt: in quibus & grauiſſimi & maximè miſerabiles mor
bi incidunt: vnde *Mars cum maximis cruciatibus miſe
ris mortalibus ingruit. Protinus igitur vẽtris ea pars la-
xa quam ceneona Græci vocãt, ſecãda eſt, multóque o-
leo cum ruta & anetho veſica eſt irriganda. Si cõcretus
E ſanguis doloris impeditæque vrinæ author ſit, oxymel
bibere debet, aut calcis parum cum mulſa, quò grumi
diſſoluantur: deinde quæ vrinã mouent, & herbæ, & ſe-
mina exhibenda. Sin ex ſanguinis effuſione periculum
inſtet, abſque vlla cunctatione ei magis q̃ cæteris ſubue
niendũ: neque enim id leue diſcrimẽ eſt. Nẽpe medica-
mina ſanguinẽ coercentia opẽ ferunt: opẽ fert autẽ ve-
ſicæ refrigeratio, ex roſaceo & vino irrigatio, & cum la-
nis ſuccidis obuolutio. Epithema bonũ eſt, palmulæ ex
vino cũ malo Punico, aut ſucco rhois. Verùm ſi auerſa-
F tur epithemata grauia, & vehementes refrigerationes,
(cauẽdũ eſt enim ne veſica natura frigida tenuíſque, ita
multũ refrigeretur) eã gleucino illinito, aut acacia, aut
hypocyſtide ex vino. A ſpongiis verò, niſi valde vrgeat
ſãguinis eruptio, abſtineto. Eſcæ triticeæ, coctu faciles,
bonum ſuccũ gignentes, lotiúmque educentes præbeã
tur, quales à me in capite de renibus cõprehenſæ ſunt:
lac, vinũ dulce, theræũ aut ſcybellite. Medicamenta po
tabilia ſunto, vrinaria, bene olẽtia, fluxilia, & id genus
alia. Vtiliſſimũ vtique veſicæ remediũ cicadæ ſunt, ſuo
G quidẽ tẽpore, toſtæ, pro cibo exhibitæ: extra tẽpus autẽ,
aridæ, tritæ cũ aqua: ſed radicis nardi parũ cũ cicadis eli
xetur. in iiſdem quoque loco balnei ad veſicæ laxamen
tum æger deſidat. Quòd ſi lapillorum interpoſitio mi-
ctum impediat, oriculario ſpecillo lapis amouendus
eſt, vrináque educenda, niſi adſit phlegmone: in phle-
gmonis nanque neque meatus inſtrumentum admit-
tit: præterea oriculario ſpecillo vulnerãtur. At ſi expe-
diri medicatio nequit, homóque doloribus conſumi-
tur, locum eum qui ſub glande eſt, ceruicémque veſicæ
H incidito, vt lapis excidat, atque vrina effundatur. Ac de-
inde potiſſimum medendum eſt ad cicatricem vulnus
ducẽdo: ſin minus, *ῥοιάδα τοῦ πόρου, id eſt puru effluuiũ*, factam
eſſe, pro futura hominis vita, ſatius eſt quàm vt tormẽ-
tis miſerrimè cruciatus intereat.

CVRATIO VVLVAE SVFFOCATIONIS, Cap. X.

VVlua in mulieribus mẽbranis extentis hinc atque
inde ſecundũ ilia cõtinetur,ac perinde atq; animal
vitia in olfactu patitur: nam ad bene olentia delecta-
tionis cauſa ſe recipit, fœdè olentia contriſtantiáque
præ moleſtia refugit. Igitur ſi aliquid ſuperius triſte of
feratur,vulua ad naturalia deſcendit:ſi extrà, oſtio na-
turalium opponatur,retro ſurſúmque recedit: nonnun
quam verò in hoc aut illud latus ad lienem aut iecur
mouetur: ad receſſum eius autem contractionémque,
membranulæ,vt in nauibus vela,cedunt atque conſen-
tiunt.Hæc verò illi & propter inflammationem eueni-
unt: nam ſi eius ceruix afficitur atque intumeſcit, fit
prominentior. Si in fundo exoritur inflammatio, ſur-
ſum repit: ſin ad pedes foras vergat,turpis & immunda
res eſt, dolores adferens & contriſtans. Præterea diffi-
culter ambulare poteſt, & in latus & ſupina decumbe-
re,niſi pedes mulieris phlegmone laborẽt. At ſi ad ſu-
periora vulua recurrerit,quamocyſſimè hominẽ ſtran-
gulat. vrget autem,ſpiritum comprimens: neque enim
prius conqueri & clamare, & opem à ſtantibus petere
valet, quòd nonnullis iiſque pluribus reſpiratio, non-
nullis autem vox celerius intercipitur. Par eſt itaque
eos qui his miſeriis interſunt, priuſquam mulier inter-
eat,medicum accerſere: verùm ſi fortè aliquando oc-
curreris,cognita phlegmone venam ſcindito,præcipuè
quidem eam quæ in malleolo: quæ ſi non bene fluida
ſit,eam quæ in cubito eſt,petito. Sed à vena malleoli
ſanguinis miſſionem repetito. Alia verò omnia admi-
niſtrato quæcunque ſtrangulatui & citra inflammatio-
nem ſubueniunt: qualia ſunt manuum ac pedum vincu
la ad torporem vſque adſtringentia:fœdè olentium ol-
factus,vt liquidæ picis, capillorum, lanǽque, exuſtorũ:
flãmæ in lucerna extinctæ nidoris,caſtorei, quod præ-
ter fœditatem odoris neruos etiam refrigeratos calefa-
cit: lotium præterea vetus,vel demortui fere corporis,
ſenſum magnopere ſuſcitat, & vterũ ad inferiores par-
tes abigit. Porro medicamẽta odorata naturalibus ſunt
imponenda: vnguentum verò lene ſit & minimè tactũ
vellicans,nardus,aut bacchar Ægyptium, aut vnguen-
tum ex malabathri Indicæ arboris foliis compoſitum,
aut cum aliquo odorato vnguine tuſum cinamo-
mum: atque ex his muliebres locos oblinito. Quòd ſi
ex his fuſile medicamen conſletur,illud in vuluam in-
fundito. anum quoque flatuũ eductoriis inungito. per
clyſteres quoque non acres,ſed molles,viſcidos lubri-
cóſque humores indito, vt ſtercora ſolùm eiiciant, ſe-
déſque vtero ampla vacuáque remaneat. id ſuccus al-
thææ,fœnigræci ve præſtabit. ſertulam verò aut ſampſu
chum cũ oleo decoquito. Cæterùm ſi maiore vi aut de-
pulſione vulua egeat,tũc validæ mulieris aut viri bene
tenacis manibus hypochondrium comprimatur,aut fa-
ſciis adſtringentibus ſuccingatur, quò in anguſtum lo-
cus redigatur, neque iterum ſurſum verſus vulua pro-
currat. Item naribus apprehenſis ſternutamenta citen-
tur: quibuſdam enim ſternutamento & contentione
vulua in propriam ſedem redire poteſt. In nares autem
puluis inſpiretur ex radice lanariæ, aut piperis, aut ca-
ſtoris. Item leues cucurbitulæ in feminibus, ilibus,co-
xis inguinibus,attrahendæ vuluæ cauſa defigantur: am
plius & dorſo inter ſcapulas, ſtrangulatui ſubueniens,
admoueto. Sin à phlegmone ſtrangulatus proueniat,
vena ad pubem veniens ſcindenda eſt, multúmque ſan
guinis fundendum. Item faciei frictiones, capillorum
euulſiones, vt mulier ad ſe redeat, ſimul bene facient:
at ſi vel parum tolerare poterit, in decocto aromatum
deſidat,odoratíſque ſuffumigetur. Ante cibos,caſtorei

A paulum bibat,& hieræ paulum cum caſtoreo. Quòd ſi
ferre valet,lauetur, & in tempore ad antiquos vſus re-
uertatur:détque operam mulier vt quamfacillimè mẽ-
ſes elabantur.

CVRATIO SATYRIASIS, Cap. XI.

NEruorum in virilibus inflammatio penis tentigi-
nem facit, cum appetitu cõtriſtationéque in actu
venereo: fiunt autem diſtenſiones neruorum conuul-
ſioni perſimiles,nũquam mitigabiles. Quin & ipſo cõ-
cubitu ſedari non poteſt iſta calamitas. Mentis quoque
B alienatio ſequitur: nam primùm quidem impudentes
euadunt,dum caſum ſuum licentioſè narrant: audaces
enim eos coeundi inſatietas efficit. Poſtea verò quum
affectus iſte deſierit,tunc ad ſe redeunt, & mente opti-
mè conſtant. Igitur omnium horum cauſa venam in cu
bito & in talo aperias,& multum cruoris ac ſæpe detra
has,neq; enim id tẽporis intẽpeſtiuũ fuerit,& ad mẽtis
ſtupefactionẽ,& ad inflãmationis remiſſionẽ,& ad ca-
loris viriliũ mitigationẽ faciendã,animæ deliquiũ ad-
ferre: quippe ſãguis mult⁹ calorẽ & audaciã valde accẽ
C dit,inflammationem alit,mentis perturbationem con
fuſionémque, veluti eſca ignẽ, procreat. Omne corpus
etiam medicamento quod hieram, *id eſt ſacram*,vocant,
purgato. neque enim purgatione ſolùm egent,ſed etiã
leni medicatione: vtrunque autem præſtare hiera po-
teſt. Inſuper genitalia, & lumbos,& πληχάδας, *id eſt locos
inter femina & inguina*, *& locum inter anum & ſcrotũ,&
teſticulos lanis ab oue detonſis adhuc ſordentibus ob-
uoluito. ſed lanas roſaceo ac vino perfundito: partéſ-
que iſtas multa irrigatione madefacito, ne ab lanis ca-
D liditas oriatur: imò natiuus calor à frigida humorum
poteſtate obtundatur. Eiuſmodi quoque cataplaſmata
ſuperdanda:panis cum plantaginis herbæ ſucco, & ſo-
lano, & ſeride, & papaueris foliis, ídque genus aliis
quæcunque torporem frigoráque iniiciunt: necnon &
ſimilibus virilia, & locos inter inguina & femina, &
coxas illinito,cicuta ex aqua, vel vino,vel aceto: item
mandragora, aut acacia: & ſpongiis vice lanarum vti-
tor. Interea ſubluenda aluus eſt maluæ decocto,&oleo,
& melle: omnia verò acria vitentur. Defigantur in co-
E xa cucurbitulæ, aut in abdomine. Optimæ ſunt autem
& hirudines ad ſanguinem deorſum attrahendum. Et
ſuper vulnera cataplaſma imponatur micæ panis cũ al-
thæa. Poſtea in aqua deſidat, vbi artemiſia, ſaluia,cony
záque decoctæ ſint. At ſi longiori tempore vitium ex-
trahatur, neque multitudo ſecundum proportionem
minuta fuerit,& neruorum conuulſionis metus adſit,
(nam facilè in his affectibus conuelluntur) curandi ra-
tionem mutare opus eſt:quippe calefacientia admouẽ-
da ſunt,gleucinum ſcilicet oleum aut ſicyonium pro
F roſaceo. Lanis autem mundis & cataplaſmatis tepefa-
cientibus partes illæ contegendæ:quandoquidem ner-
uorum inflationes nonnunquam huiuſmodi curatio
mitigauit: amplius & caſtoreum cum mulſa bibitum.
Cibaria, parum nutrientia frigidáque ſunto: pauca tri-
ticea, plurima olera, malua, bliton,lactuca,cucurbita
elixa, cucumis maturus elixus, pepo ſuò tempore col-
lectus. A vino & carnibus longo temporis interuallo
abſtineto: ſiquidem vinum eſt neruorum calefactio,
animæ remollitio,voluptatis reuocatio,genituræ crea-
G tio,veneríſq; excitatio. Hæc à me in acutos morbos
remedia ſcripta ſint. Oportet autem & iuuenem medi-
cum,ipſum ſuo marte aliqua ſibi comparare, neque o-
mnia ex alienis commentariis depromere. Hoc ſanè pa-
cto acuta vitia ſiũt,vt ordine ſingulis quæ ſcripta ſunt,
aut omnibus vti valeas.

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI,

De morborum diuturnorum curatione Liber I.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

PRIMI LIBRI CAPITA.

Procœmium	Cap. I.
Curatio cephalææ,	Cap. II.
Curatio vertiginoſorum,	Cap. III
Curatio morbi comitialis,	Cap. IIII.
Curatio melancholiæ,	Cap. V.
Curatio furoris,	Cap. VI.
Curatio neruorum reſolutionis,	Cap. VII.
Curatio phthiſis, id eſt vlcerũ pulmonis,	Cap. VIII.
Curatio purulentorum,	Cap. IX.
Curatio pulmonis abſceſſuum,	Cap. X.
Curatio aſthmatis,	Cap. XI.
Curatio pulmonariorum,	Cap. XII.
Curatio vlcerũ iecoris, & effuſionis puris,	Cap. XIII.
Curatio lienis,	Cap. XIIII.
Curatio morbi regii,	Cap. XV.
Curatio cachexiæ,	Cap. XVI.

PROOEMIVM, Cap. I.

IN longinquis morbis dilatio medelæ mala eſt: nam ob cunctationem in vitia inſanabilia prolabuntur. Inflatio ſanè ita habet vt nõ facilè ſecedat ſi ſemel inuaſerit: at ſi & diutius trahitur, temporis ſpatio vires acquirit, & nonnunquam euenit vt cõmoriatur. Exiguos quoque morbos maiores excipiunt: quúmque priores diſcrimine vacarẽt, eorũ ſoboles pernicioſa exoritur. Itaque nullo pacto ægrotũ ſilere cõuenit, ne morbus deprehẽdatur erubeſcentẽ, neque aufugere, vim curationis metuentẽ: neque medicum pigrũ eſſe ignauúmque oportet. vtrunque enim ad morbum inſanabilem efficiendũ conſentit. Nonnulli autem ſunt ægroti qui præſentium, necnon & futurorum ignoratione, ad finẽ vſque cum morbo degunt. Nam plerique neque pereunt, neque futurã mortem ſuſpicantur: quocirca neque ſe medici fidei cõmittunt. Horum probatio ex cephalæa colligitur, de qua prius ſermonem inſtituam.

CVRATIO CEPHALAEAE, Cap. II.

CApur quanto ad vitam magis neceſſarium eſt, tanto difficiliori ægritudine laborat. Atque morborũ capitis inuaſio quidem tolerabilis eſt: (nam parum dolent, aures ſonãt, grauitas adeſt) at ſi intẽdantur, finis eſt mortiferus. Igitur exiguos dolores ne ſpernito. nam & exiguis medicamẽtis in quibuſdã diſcuſſi ſunt. at ſi plus tẽporis extrahũtur, maiores cruciatus ſuperueniũt. Propterea vena cubiti incidẽda eſt. ſed duobus antè diebꝰ vinum bibat. tantum autem ſanguinis detrahito quantum eius vires tibi coniectanti oſtenderint: verùm nõ ſemel totũ detrahere magnopere expedit. Porro quorum vires copioſam ſanguinis detractionem patiũtur, iis ipſis continuò morbus diſcutitur: atque id omnibus longis ægritudinibus conuenit. Tribus autem quatuórve diebus interiectis liberalius alendi ſunt. Deinceps purgatorium *quod uocant* hieram, cum mulſa propinandum: ea enim à capite morbi alimentum maximè abducit. modus verò medicamenti quatuor aut quinque drachmarum pondo eſto. Quòd ſi bene purgauerit, tũc lauandus eſt, & vinum exhibendũ, & vires augendæ. Poſtea iterũ vena frõtis recta ſcindẽda eſt: hæc enim eſt opportuniſſima ſanguinis detractio. modus autẽ eſto hemina, aut paulo plus. neque vltrà ſanguinẽ mittito, quoniã vaſa inanire non expedit. Deinde capillis nouacula detractis cucurbitulã priorẽ vertici affigito, alterã inter ſcapulas citra ſanguinis effuſionẽ admoueto: & eã quæ in vertice fixa eſt, liberius ſcarificato, quò ſanguis vberius attrahatur, & partes profundiores incidantur. remedia nanque ad oſſa vſque penetrãtia cephalæã iuuant. Quòd ſi vulnera cicatricẽ ducãt, arteriæ ſecẽtur: duplices aũt ſũt, aliquæ poſt aures paulo vlteriꝰ, propriiſq; motionibꝰ prodũtur: aliæ verò auriũ arteriæ prorſũ verſus ſitæ ſunt, auribꝰ proximæ. nã *inſtrumento dicto* antitrocho adducũtur: verùm hæ quoq; propriis pulſationibꝰ innoteſcũt. nẽpe maiores oſſibus vicinæ ſecẽtur: hæ nanque vtilitatẽ adferũt. Adiacẽt & aliæ ſingulis auribꝰ oppidò tenues, quas incidere prorſus inutile eſt. Modum verò

A incidẽdi in libris de manuũ operationibus expoſui. Cæterùm poſt medelam in cephalæa, morbo comitiali, & vertigine, vtque ſemel dicam, in omnibus capitis vitiis (prius ventre, aut purgatorio, quod deuoretur, aut clyſtere euacuato) pituita euocãda eſt, modò è naribus per ſternutatoria, modò ex ore per ducẽtia pituitã. Species autẽ ſternutamenta citãtiũ ſunt, piper, radix herbæ lanariæ, fibri teſticulus: hæc quidẽ ſunt vulgata & cõmunia: ad læuorẽ autẽ terito, & cribrato, & calamo aut craſſiore pennæ anſerinæ caule inſpirato. His efficacius in
B attrahẽdo violentiúſque euphorbiũ eſt, cũ aliquo ipſorum admixtum. Quinetiam cum oleis miſcetur, gleucino ſcilicet, aut Sicyonio, *id eſt ex cucumere ſyluatico*, aut cum vnguento ex ſtyrace. redditur autem magnopere liquidum vt fuſile ſit. Infunditur per naſi fiſtulam: hæ verò geminæ ſunt, atque ab vno canali cognatæ & cohærentes, adeo vt ſemel vtriſque infundendũ ſit. neque enim tolerabilis eſt alterutriꝰ naris ſigillatim dilatatio. nã protinꝰ caput accẽditur, & acerbꝰ dolor inuadit. Quæ autẽ per os pituitã eliciunt, hæc ſunt, ſinapi, granũ cni-
C diũ, piper, vua taminia: id præſtãt vel mixta, vel ſingula. Cæterùm quoniã & ipſa mãdere & expuere aſſiduũ eſt, idcirco & cũ aqua aut mulſa aut poſca permixta danda ſunt: atq; os eluẽdũ. ad tonſillas enim impulſo humore extẽtoque collo expirationis flatu abluatur. Poſteaquã pituitã quantãlibet eduxeris, permulta aqua calida lauandũ caput atque perfundendum: vt perſpirabile atque difflabile reddatur. ingẽtes enim obſtructiones fiunt. Cœna frugalis & ſimplex eſto: in qua & vinum ad ſtomachi reſtitutionem ſumatur. ſiquidem & ipſe ma-
D gno dolore vexatur. Interea verò vbi vires ægri ſtabilieris, lotione per clyſterem vſitata opus eſt: in qua nitri multum inſpergatur, aut reſinæ à terebintho arbore pondo drachmæ duæ eliquentur. Poſtridie ſanguis è naſi interioribus detrahatur. intro enim prælongũ inſtrumẽtũ immittitur quod cateiadiõ vocãt, aut illud cui ſtoryne nomen eſt. aut, ſiquis horum copiã non habuerit, pennæ anſerinæ caulem craſſiorem ſumere debet, eiúſque neruoſam partem denticulatim inſtar ſerræ incidere, atque ſic in narem vſque ad ethmoειδῶ *oſſa quæ*
E *ob cribri ſeu colatorii ſimilitudinem ſic uocantur*, immittere: deinde vtraque manu agitare, quò locus à dentibus inſculpatur, ac vulneretur. Facilis eſt autem ac copioſus ſanguinis curſus: nam graciles venæ hic deſinũt, corporáque hac in parte mollia ſunt, & ſectioni habilia: verùm & multos nares vulnerandi modos vulgus nouit, herbas ſcilicet aſperas, & arida lauri folia naribus imponentes, aut digitis eas fortiter agitãtes. Quum verò quantum ſatis ſit euacuaueris, quod erit heminæ dimidium, coercendus ſanguis eſt ſpongiis & poſca: aut
F aliquod aridum, quod ſiſtendi ſanguinis vim habeat, naribus inſpirandũ, galla aut ſciſſile alumen, aut balauſtiũ. Verumenimuero poſt hæc remedia ſiue dolor capitis perſeueret, ſiue deſinat, oportet ad finẽ huius medicationis peruenire: quoniã id malum ſæpe reuerti ſolet, & in ſuo vigore conſiſtens plerunque deliteſcit. Itaq; nouacula deraſis capillis, (quãdoquidẽ & hoc capiti

prodeſt)ferramentis candentibus vrendum eſt,ſi in ſu- A
perficie ad muſculos vſque peruenias:ſin oſſe tenus pe-
netrare velis,à muſculis caueto.nam muſculi exuſti ner
uorum diſtentiones ciēt:quòd ſi in ſumma cute vſſeris,
vinum odoratum albū cum roſaceo infūdere ſatis eſt:
pittacium verò madefactū per triduū ſupra cruſtas extē
dito:quòd ſi cruſtæ altius deſcendant, porri comā cum
ſale tritā linteolóque illitam ſuperdato. Tertio die cru
ſtis ſummā cutim tantùm occupantibus ceratum ex ro-
ſa, profundioribus autem lentem ex melle imponito. B
Sed quæ medicamenta cicatrici ducendæ ſint,alio loco
*deſcripſimus. Nonnulli ſuper frontem,ea in parte vbi
futura eſt quæ corona dicitur, cutim oſſe tenus incide-
runt : illúdque aut exterentes , aut excidentes vſque ad
meditullium(quod diploe nominatur)ad carnis reple-
tionem perduxerunt.alii & oſſa ad membranam vſque
perforarunt. Verùm id genus remedia temeraria ſunt:
nihilominus tamen adhibentur,ſi omnibus aliis tenta
tis adhuc cephalæa perſeuerat,& æger eſt animoſus,vel C
corporis robur excellit. Nempe ſi paulatim ad ſanitatē
acceſſio fiat,exercitationes recto corpore pectori hume
riſque adhibeantur,manuum fiat geſticulatio,halteres
iaciātur,ſaltu corpus moueatur,atque in his peritè cor-
pus torqueatur:primò & poſtremò crura fricentur,me-
dio tempore caput: picatio aſſiduè picem inſpergendo
adminiſtretur. item caput rubrificandum , nonnunquā
ſinapi cum duplo pane affricādo,ne intolerabilis ignis
excitetur : nonnūquam medicamenta ſimul illinendo,
quale eſt illud quod ex adarce , & euphorbio & pyre-
thro componitur. Proficit autem & ad dolorem in tem D
pore ſedandum , & ad radicem mali extirpandam,tha-
pſiæ ſuccus,& medicamina cum ipſa iungenda , quot-
cunque cutim tumefaciunt , & varis ſimilia tubercula
excitant. Victus ratio in ſingulis dolorum generibus
tenuis eſto: exiguus potus , & aquæ potio ante vllā me-
delam potiſſimum adhibeatur. Ex toto verò ab acribus
temperet, cepis,alliis,& ſucco laſerpitii.à ſinapi autem
non penitus: ſiquidem eius acrimonia , præterquam ꝙ
ſtomachi vim roborat,capiti quoque haud ingrata eſt,
pituitam fundens ac difflās, aut ad inferiora deturbās. E
Leguminum peſſima faba eſt , & eius ſpecies piſa,&
quæ à Græcis nuncupantur ochri, & dolichi:*illi , cicerculæ folio*
ſimiles:hi,faſeoli aut lobi à nonnullis uocitati: ſecūdo loco poni
tur lēs : quæ nōnullis cōcoctionis excretioniſque virtu
tibus prædita eſt, ſed caput replet, dolorémque conci-
tat : nihilominus cum pipere elixa , ſpernenda non eſt.
Far lotū haud ingratum eſt cum vino & melle , quan-
tum ad condimentum ſatis ſit:& ex ipſo conflata ſorbi-
tio,& eius ſemina in ſimplici iuſculo decocta. Vtique
bona ſunt & in caryceia *condimento à Græcis ita dicto*, ſemi- F
na cari,coriandri,aneſi : apii verò ſemen iis anteferen-
dum.mentha herba,& pulegium,præterquam quòd be
ne olent, quandam vim habent & vrinam mouendi,&
flatus per inferiora expellendi. Inter carnes vetuſtæ o-
mnes damnantur: nuper interfecti galli carnes laudan
tur. Inter aues torquatus palumbus, columbus , & aliæ
quæcunque haud ita multum pingues ſunt, ſuum extre
mitates , lepus aſſatus. Bubula ouilláque caro craſſum
ſuccum creat, & caput replet. Hœdus non penitus ma-
lus. Lac & caſeus caput dolore vexant. Ex piſcibus ſaxa- G
tiles deligendi,& quotquot in ea regione optimi cen-
ſentur . Olera elixa quidem ea aſſumantur quæ lo-
tium & ventrem citant, malua, blitum, beta, aſparagi,
acris verò & braſſica eſt:at inter cruda,lactuca omnium
eſt optima. Radices autem etiam elixæ prauæ ſunt.radi
culæ,rapæ,paſtinacæ vrinam mouent, ſed caput explēt.
ſiſarum flatus edit , & ventriculum tumefacit. Vinum
album, tenue, dulce, admittatur, tantum adſtrictionis
habens quod aluū non remoretur. Omnia bellaria capi
ti inimica, *quin & palmularum omnegenus. ficus au- H
tē & vua demulcent, & quicquid ea parte anni quā *ὤ-*
ραν Græci vocāt,bonitate præſtat.ſed quibuſcunque,vel
etiā iuuātibus,ſatiari,malū eſt. Peior eſt cruditas:labo-
res minus quàm cruditas nocent : nihilominus & ipſi
ſunt detrimentoſi. Deābulationes matutinæ aluo prius
exonerata citra ſpiritus difficultatem bene feruntur:

optimæ ſunt etiam & à cœna . geſtatio longa per loca
non ventoſa conueniet,atque vbi ſol caput non feriat.
ei nanque ſirius officit. Vſus veneris capiti ac neruis
labem accerſit. Peregre proficiſcatur ægrotus in regio-
nes calidiores ex frigidioribus,& in ſicciores ab humi-
dioribus. Confert & nauigatio , & in mari vitæ tradu-
ctio: &,ſiquis ſit maris accola,in ſalſa aqua frigida la-
uari,in mari natare,& in arena volutari, victúmque ex
mari quærere proderit. Doloris verò capitis qui hetero
crania nominatur,eadem medicamina ſunto.nā quæ to
ti capiti remedia conducunt , eadem ſingulis eius par-
tibus adhibere bonum eſt. Quibuſcunque verò per
hæc morbus depulſus non fuerit , iis reliquum vt ve-
ratro vtantur,vtpote vltimo atque valentiſſimo omniū
remedio.

CVRATIO VERTIGINOSORVM, Cap. III.

ET ſuccedit cephalææ vertigo , & ipſa per ſe pro-
priis de cauſis oritur , ſi profluuium ab hæmor-
rhoidibus coercetur , ſi è naribus ſanguis non effluat,
qui prius effluere conſueuerat , ſi corpus non diffletur
aut ſudore , aut labore antea fatigatum. Igitur ſi à ce-
phalæa ducit originem, ea medendi ratione vti debe-
mus quæ ad cephalæam ſupra expoſita eſt. quibus au-
tem violentius cum vltimis remediis occurrendum ſit,
poſterius explicabo. Sin ab aliqua humorum ſuppreſ-
ſione morbus inciderit , vſitata excretio mouenda eſt.
naturæ nāque ſalutare eſt materiæ recurſus. At ſi iſta tar
dat, malum verò increſcit , in aliis quidem ſuppreſſio-
nibus aut ſanguinis è naribus manare aſſueti,aut ſudo-
rum, ſanguis mittendus eſt è vena cubiti: ſin ab iecore
multis humoribus affluente , aut à liene, aut ab aliquo
ex viſceribus in medio corpore poſitis vertigo prode-
at, cucurbitulæ ſubueniunt. Sed quantum ex vena de-
fluit , tantundem per has ſanguinis eſt detrahendum.
ſanguis enim eſt cauſæ alimentum , quemadmodum
& ventriculus. Deinceps capitis remedia ſubiungenda:
*vena cubiti recta,aut naſi arteriæ vtrinque in angulis
ſecandæ,cucurbitula vertici affigenda,caput radēdum,
rubrúmque faciendum : pituita è naribus per ſternuta-
toria,aut ex ore (quemadmodum docui) euacuanda:o-
mnia denique modò in cephalæa narrata adminiſtran-
da:dūtaxat adiicitur cyclamini ſuccus,aut anagallidis,
in nares fundendus. Poſteaquam verò medicaminū ca-
pitis ad finē perueneris,deinde quotquot efficaciora ad
vertiginoſos inueniūtur,ea ſunt adhibēda. Vomitibꝰ à
cœna,necnon vomitibus ab eſu radicularū vti poſtea de
cet:quinetiā ad veratri aſſūptionē hæc præparatio fue-
rit.nam præexercendus eſt ſtomachus,quū vehemētio-
ribus vomitoriis vti volumus. Pituita quoq; in præſen-
tia magis attenuatur,& ad veratrum bene funditur. Ve
ratri exhibendi modi plures ſunt:vt validioribus quidē
ſuccurrat,ad magnitudinē *amæ,*id eſt placentulæ*,aut pau-
lo craſſius eſt incidendū:& cum farre loto aut lēte aſſu-
mitur pondo drachmæ duæ. imbecillioribus autem &
gracilioribus decoctum cum melle propinatur: duarū
aut trium myſtillarum modus eſto. quis verò ſit faciēdi
modus,alio loco declarabitur. Inter ſingula autem re-
media æger cibis reficiendus eſt , quò ea quæ interim
incidunt,ſuſtinere valeat. In acceſſionibꝰ quoque ſic o-
pitulandū eſt:deliganda ſunt crura ſupra talos & genua,
& manus brachialia , brachiáque infra humeros prope
cubita. Ad caput irrigādum facit roſaceum cum aceto.
oleo verò incoquito ſerpyllum, aut ſpondylium,aut he
deram,aut id genus alia. fricentur extrema,& facies. ol-
faciat acetum,pulegium,mentham , aliáque eiuſmodi
ex aceto. Inter dentes aliquid apertionis cauſa impona-
tur: nonnunquam enim maxillæ colliduntur & cohæ-
reſcunt. in tonſillis fiat titillatio,vomitus citetur : nam
interdum reiecta pituita æger à tenebris excitatur. Ha-
ctenus ad acceſſionis leuamen & tenebrarū diſcuſſionē
dictū ſit. At de vniuerſa victus ratione tā in curando ꝙ
poſt curationē hæc noſtra ſentētia eſt : Somnus multus
æquè atque inſomnietas inimica ſunt:multus enim ſo-
mnꝰ ſtuporē capitis ſēſibꝰ iniicit:vaporū exuberātia tor
pet omnis actio. Hi planè grauitatis & ſonorū in auribꝰ,
& ſplendorū quorūdā oculis obuerſantiū cauſæ,morbi

verò indicia ſunt. vigilia verò cruditatem facit,
alimentum ſubtrahit, laborem adfert, corpus contri-
ſtat, *mentem labefactat: propterea faciléque furere
atque atra bile vexari iſti conſueuerunt. Mediocris au-
tem ſomnus ad alimenti diſtributionem, & ad laborũ
diurnorum leuationem vtilis eſt. Aluo ad excretionẽ
conſulendum: nam difflationis cauſa potior aluus eſt.
Iterùm crurum frictio per aſpera linteola vſque ad ru-
borem, deinde dorſi & laterum, poſtremò capitis adhi-
benda. ab his ambulationes circa initia & finem lenio-
res, mediæ verò acriores. Quies, cõſiſtentia ſpiritus poſt
ambulationes eſto. Vocem leniter exercere oportet,
grauibus vocibus vtentem, ſonum edere. acutæ nãque
voces, capitis diſtentiones, temporum palpitationes, ce
rebri pulſationes, oculorum inflationes, auriúmque
tinnitus efficiunt: mediocriter acuta vox edita capiti
prodeſt. Poſtea verò geſtationis tẽpus adeſt ad difflan-
dam totam capitis grauitatem opportunæ. Longa ſit au
tem, verùm citra fatigationem, neque in tortuoſis re-
gionis tramitibus, neque aſſiduis itineris flexibus ge-
ſtatio fiat: quoniam ſic vertigines oboriuntur: ſed re-
ctæ & longæ & lenes, ac * ſuperioribus locis geſtatio-
nes fiant. Si quidem * ita aſſueti ſint, optimum panem
ſolum aſſumant, quantus exercitationibus impedimen
to ne ſit. prius enim concoctum eſſe oportet. caput &
manus exercendæ, horúmque frictiones faciendæ. In
iis verò leniter agendum, vt caliditas excitetur, & ca-
ro augeatur, & vires reſtituantur, poſtea ſuum ipſius
caput erectum fricato, diutius hunc laborem ſuſtinens.
Quin & exercitationes ad ceruicis vſus, & ad manuum
agilitatem faciunt, ſi ſcienter fiant. surſum attollendo
caput atque oculos exercere oportet. Manuum exerci-
tatio fit aut diſcorum iactu, aut certando cæſtibus, aut
pugnis. pila verò parua & magna detrimento eſt. nam
capitis & oculorum circumuolutiones atque intentio-
nes vertigines adferunt. optimè faciunt ſaltus & curſus.
omnia velocia exercitia cruribus conueniunt, & omnia
roborant. Frigida lauatio illuuie, illuuies autem cali-
da lauatione melior. Aſtringere, denſare, ſiccare caput
frigida lauatio efficaciſſimè poteſt: & hic ſalubris ſta-
tus eſt. humectare, ſoluere, tenebras offundere valentiſ-
ſimè calida lauatio poteſt: & hæ capitis morborum cau
ſæ ſunt. tales ſunt & auſtri auditui graues. exercitatio-
nibus quies ſuccedat, vt perturbationem ſedet. Capitis
preſſiones ad cutim poliendam faciunt. Aquæ, aut a-
quati vini propinatio eſt res optima & ad manum. co-
ma olerum aſſumatur quæ ventrem molliunt, maluæ,
betæ, bliti. Liquamen bonum ſtomacho, ori ſuaue, al-
uum leniens, neque graue capiti, ex thymo, aut thym-
bra, aut ſinapi conficitur. Oua hyeme calida, æſtate fri-
gida, putamine ſpoliata, non toſta præbeantur. Oliuæ,
palmulæ, ſalſamentum * rectè conditum. Alica elota
cum aliquo dulci, quantum condiẽdi cauſa aſſumi de-
bet. Poſt hæc ſal adhibẽdus. Ociũ ſit & quies ab audien
do & loquendo. ambulationibus vtatur ſub aere perſpi
rabili. Delectat autem locus aut arboribus conſitus, aut
herbidus. Vtique vertiginoſus quum ad cœnam acce-
dit, maximè iterum in frigida lauetur, parum vnguine
corpus ſublinens: ſi nolit, at crura tantùm. cœna triti-
cea eſto, quale eſt itrion, *quod eſt placentæ genus*, aut
ſorbitio ex alica, aut ptiſana flatu vacans, per elixatio-
nem concoctu facilis. Medicamenta verò ſuauiorem
ptiſanam reddentia, ſunt, piper, pulegium, mentha, ce-
pæ aut porri paulum, neque tantum vt innatet: acetum
verò acre vtiliter aſſumit. Carnes ex pinguibus anima-
libus non pingues, ſuũ pedes & capita. volatilia omnia,
ſed multitudinem coniectura metiri oportet, lepus &
venatio. gallina in promptu habetur, & iuuat. Omnia
bellaria caput dolore infeſtant * præter palmulas, aut
maturas ficus, aut vuas. ſi flatibus homo vacet, hæc be-
ne facient. In ſecundis quoque menſis vtiliter ea ſu-
muntur quæ facilè concoquũtur, ſi nidore vacant, & le-
uia ſunt. Poſtea deambulatio, mentis hilaratio, in quie-
te ad ſomnum conuerſio adhibenda.

CVRATIO MORBI COMITIALIS, Cap. IIII.

A INgentibus medicamentis atque valẽtiſſimis in mor-
bo comitiali opus eſt. nam quoties eius in mentem
venit, non modò laborioſum malum, & periculi plenũ,
ſed etiam generis morbi fœditatem & calamitatis op-
probrium exhorremus. atque ita exiſtimo, ſi ſe mutuò
in acceſſionibus ſpectantes ægroti, quæcunque patiun-
tur cernerent, non vltra vitam ducere tolerarẽt. verùm
quæ ſingulis atrocia fœdáque inſunt, ſenſus priuatio
intuendíque ſublata facultas abſcondit. Cæterùm me-
dendi rationem naturæ facilitatem ſequi optimum eſt,
B quando per ætatis mutationes in longè melius homi-
nem permutat. Quoniam ſi vſitatus malo victus, in quo
morbus alitur, deſierit, non vlterius hominem infeſtat.
ſimul enim cum priore victus ſpecie morbus recedit.
Igitur ſi caput occupauit, inhabitat. quocirca omnia
quæ à nobis in capite de cephalæa relata ſunt, facere
neceſſe eſt, detrahendo ſanguine & corpore purgando.
Venæ autem & quæ in cubito, & frontis recta, ſecandæ
ſunt: cucurbitula admouenda. non eſt autem vſque ad
animi deliquium ſanguis detrahendus: ciet enim mor-
C bum deliquium animæ. Arteriæ omnes, & ante & poſt
aures incidendæ. inter hæc omnia excellens purgatio
facienda purgatorio quam hieram vocant, atque iis
quæ è capite pituitam eliciunt: ſed multo valentiora
ſint medicamenta. ſiquidem iſtorum habitus eſt dolo-
rum patiens: hilaritas verò & bona ſpes id genus ægros
miſeros reddit. Opus eſt etiam ignem capiti inferre:
proficit enim. In primis os perforare vſque ad ſecundã
laminam oportet: deinde ceratis cataplaſmatíſque vti
tantiſper donec membrana ab oſſibus receſſerit. Tere-
D bra nuda oſſa circuncidere conuenit: ac ſi paulum reſi-
ſtant, vſque ad ſpontinam auulſionem perſeuerandum,
quouſque nigra nonnunquam iſtorum & craſſa mem-
brana inuẽta fuerit. Quúmque per putrefactionẽ vel e-
tiam purgationem audacter curante medico vulneri
cicatrix inducta fuerit, ægrotus morbum euaſit. Maxi-
mè omnium capitis ad ruborem vſque frictiones valẽt:
vſitatæ quidem quæcũque à me ſuperius traditæ ſunt:
valẽtior eſt autẽ quæ fit per cãtharides. ſed tribus die-
bus antequã his vtamur, lac, vt veſica muniatur, bibẽ-
E dum eſt: cantharides enim magnopere veſicam lædunt.
Hæc abunde ſint, quum caput affectum eſt. At ſi mediæ
corporis partes cauſam præbent, & ab his morbus exo-
ritur, (rariſſimè autẽ iſta fiunt: potius enim mediæ par-
tes in conſenſu morbi trahuntur à capite, vtpote ab in-
genti malo, quod ægritudinis initium eſt) vtcunque igi
tur res habeat, & in his vena cubiti ſoluenda eſt: à viſce
ribus enim materiæ curſus eſt. Quinetiam iſti magis
quàm alii purgandi ſunt & hiera, & cneoro, *id eſt thyme-
læa*, & cocco Gnidio, *quæ chamelæa dicitur*. hæc enim pitui-
F tam extrahunt. Peropportunum autem ipſis remedium
eſt cucurbitula. Epithematum verò & cataplaſmatum
ſylua omnibus perſpecta eſt, & ea vbique ſcribere ſu-
peruacuum ducimus: niſi quatenus eorum vim noſſe
conueniat, quòd ſcilicet iis extenuare, per halitus dige
rere, fluxa ſpirabiliáq; corpora reddere oporteat: item
concoquentibus medicamentis calidis, aridíſque, & v-
rinam mouentibus, in nutritione & in medicatione v-
tendum: ſed omnibus præſtat fibri teſticulus ſæpius in
menſe ex aqua mulſa potus. Præterea quæcunque ex va
G riis compoſita medicamenta idem præſtant, adhiben-
da ſunt, ex viperis compoſita antidotus, & Mithridatica
ex pluribus conſtans, necnõ & * Byſtini antidotus biben
da eſt: quandoquidem hæ concoquendi facultatem ro-
borant, vtiles humores creant, & vrinæ mouendæ aptæ
ſunt. nam quæcunque ſimplicia medicamenta ſcribere
opus eſſet, hiſce continentur antidotis, cinamomum,
caſia, folia malabathri, piperis, ſeſelíſque omnia gene-
ra. & quodnam ex valentiſſimis remediis in iſtis com-
poſitis non reperies? Fama eſt & vulturis cerebrum, &
H crudæ fulicæ cor, & domeſticos feles comeſos, morbũ
diſcutere. At ego iſtorum periculum non feci. Nõnul-
los autem vidi, * nuper iugulati hominis vulneri phialã
ſubiicientes, atque inde hauſtum cruorem bibentes. O
ingentem neceſſitatem, quempiam ſuſtinere, malum
malo piaculo depellere! atqui ex ea ad ſanitatem necne

iſti peruenerint,nemo verè mihi affirmare poteſt. Quin
& quendam authorem legi qui humanum iecur epu-
landum apponi præcipiebat. Sed hæc illis ſcripta ſunto
qui ad hunc vſque miſeriæ terminum peruenerunt.
Præterea & victu opitulandum eſt,& ſingulis remediis
quæ aut ab aliis,aut ab ipſomet ægro fieri poſſunt. vti-
que in hoc caſu nihil ſpernendum eſt, nihílque temere
faciendum, maximè quælibet exigua adhibendo quæ
penitus proſint, nihil verò lædant. Etenim ſpectacula
non ſpectanda,& ſermones,& edulia, & ſuffimenta plu
rima morbum patefaciunt. Igitur omnia diligenter con
ſiderãda ſunt. Somnus multus craſſitudo eſt,ociũ,nebu
la ſenſuum: bonum verò mediocritas. Alui excretio à
ſomno,præcipuè flatuum ac pituitæ,res optima. Ambu
lationes longæ commodæ ſunt, non flexuoſæ,bonum
ſpiritum reddunt, ſub arboribus myrto aut lauro, aut
inter acres & bene olentes herbas,calamintham, pule-
gium,thymum,mentham: maximè quidem agreſtes &
ſponte naſcentes: ſin harum copiam non habeat, inter
humano cultu procreatas. Inter has quoque,geſtationes
longæ,& ipſæ rectæ,fiant. Itinera facere bonum eſt non
ſecundum fluuium, ne delabentem aquam intueatur:
vertiginem enim aquæ fluxus adfert. neque vllum qui
in orbem voluatur,neque turbinem qui circumagatur,
inſpiciat. eſt enim imbecillior quàm vt firmum ſtabi-
liat ſpiritum. nam ſimul cum circulo vertitur: circum-
uolutio autem vertiginem & comitialem morbum ac-
cerſit. Poſt geſtationẽ lenis deambulatio, poſtea quies:
vt agitatio in geſtatione cõtracta ſedetur. Ad hæc exer-
citationes manuum fiant,extremis ſudario ex crudis li-
nis confecto inuolutis. Inunctio non valde pinguis ſit:
frictio lẽta quidem,ſed durior, denſandi cauſa: tumidi
enim & craſſi ſunt plurimi. in medio verò totius fri-
ctionis caput erectũ perfricetur. Exercitationes ad cer-
uices & humeros pertinentes, manuum commotio: o-
mnia quæcunque à me de vertiginoſis dicta ſunt admi
niſtrentur. Satis verò hîc ex copia ibi deſcripta poſitum
eſt: præterquam quòd velociores horum exercitationes
eſſe oportet ad ſudorem mouendum,calorémque exci-
tandum. hæc enim omnia extenuant. Verùm & in o-
mni vita oportet excandeſcentiam iracundia vacantem
iniicere. Alimẽta omnia ex craſſis leguminibus,mala:
triticei verò panes ſicciores præbendi, alica elota, & ex
ea ſorbitiones. Sed medicamenta voluptatis cauſa eadẽ
cum ſuprà poſitis ſunto: nũc autem plura ex acrioribus
ponito,piper,zingiber,libyſticum. Liquamina verò ex
aceto & cumino & ſuauia ſunt & vtilia. A carnibus qui-
dem maximè in totum abſtineãt: ſin minus, in curatio-
ne ſaltem. in refectione verò carnes deligãtur quæcun
que ſunt natura leues: quales ſunt volatilium, præter a-
natem: & concoctu faciles, vt lepores, ſuum pedes,ſal-
ſamentum. Et poſt hæc ſitis vtilis eſt. vini paulum biba
tur albi,tenuis,odorati,quod lotium mouet. Elixorum
olerum aſſumantur quæcunque facultate acria exte-
nuant,& vrinam citant: qualis eſt braſſica, aſparagus,vr
tica: crudorum autẽ lactuca, *ea parte æſtatis quam ho-
ram Græci medici nominant. Cucumeres autem & pe-
pon viro quidem robuſto ſuperuacua, nonnullis verò
guſtatione tenus præbenda. mala eſt enim horum mul-
titudo, quum frigida ſint atque humida. Fici viridis
& maturæ vuæ vſus conuenit. Ambulationes, poſt eas
animi oblectatio moleſtia carens iuuat. Iracundia vti-
que & venus noxiæ ſunt. effectus enim, morbi ſimilitu
dinem adducit. At nonnulli medici de concubitu fal-
luntur. nam quoniam naturalis in virum tranſitus ali-
quantum proficit, puerorũ naturam intempeſtiuo cõ-
cubitu violarunt,tanquam citius eos roboraturi. ſed i-
ſti à natura ſponte præfinitum tempus, in quo omnia
remedia fiunt, ignorant. Hæc enim ſingulis æta-
tibus propria ſimul opportunis temporibus creat.
in tempore nanque concoctiones ſeminis, barbæ, ca-
norum. Quis igitur medicus naturæ commutatio-
nem ſeminum à principio, tum præfinitum ſingu-
lis tempus variauerit? Quin & in morbi naturam impe-
gerunt. nondum enim in tempore quidam veneri dare
operam cœperunt, antè immaturitate rei noxam acci-

A pientes. Vitam autem degere oportet in regionibus ca
lidis & ſiccis. ſiquidem res frigida atque humida hic
morbus eſt.

CVRATIO MELANCHOLIAE, Cap. V.

NVm ſanguinem detrahere expediat,deliberatione
indiget in melãcholicis. ex quo humore morbus
oritur, quinetiam ex non pauca multitudine cacochy-
miæ, *id eſt malorum ſuccorum*. Itaque ſi in iuuenili ætate
quis morbo corripitur,& veris tempore, vena in dex-
tro cubito media cædenda eſt, vt à iecore ſit opportu-
B num effluuium. id enim viſcus ſanguinis fons eſt,& bi
lis generatio: vtrunque verò,melancholiæ alimentum.
Cædenda eſt, inquam, licet ſint graciles & ſanguinis
inopes: ſed paulum ſanguinis mittendum,quatenus vi-
delicet venæ ſectionem vires ſentiant, ſed nullam no-
xam earum tenor accipiat. Nam etſi craſſus,& bilioſus,
& concretus,& ater, qualis amurca, ſanguis eſt,nihilo-
minus ipſe naturæ prædium eſt atque alimẽtum. Quo-
circa ſi plus quàm decet ſanguinis effuderis,natura ci-
bi penuria de propria ſede prolabitur. At ſi ſanguine
C refertus eſt æger, plerunque quidem non vſqueadeo
malus ſanguis eſt, vena tamen vtique ſecãda eſt. Verùm
non eodem die,ſed aliis diebus repetendo,quantum ſa
tis eſt ſanguinis detrahatur: eodem verò die modum
ſanguinis mittendi vires declarabunt. Medio tempore,
quo aliam euacuationem ſuſtinere valeat,liberalius nu
triatur. Opus eſt autẽ & vẽtriculo & ipſi quoque ægro-
tanti & laboranti opitulari. eum verò ſi atra bilis vrget,
per diem vnum prius tenuiter nutrito ægro,nigri vera-
D tri pondo drachmæ duæ ex aqua mulſa præbeantur. id
enim bilem atram expurgat: necnon & thymi Attici
coma,& ipſa bilem atram educit. Commodiſſimum eſt
autem ſingulorum partem,vt ex vtroque duarum dra-
chmarum pondo fiat,exhibere. Poſt purgationem laue
tur, viníque paulum bibat, & alia in cibis iucunditas
concedatur. ſtomacho enim ac viribus laborioſa pur-
gatio eſt. Poſtea iterum ad media faciendus tranſitus.
quum prius verò cataplaſmate atque irrigatione laxa-
ueris, cucurbitulam iecori & ventriculo aut eius ori
admoueas. nanque hæc detractio multo quàm ſectio
E venæ eſt opportunior. Tergis quoque inter ſcapulas cu-
curbitulam affigito: ſiquidem eo loco ſtomachus ad-
hæreſcit. Deinde rurſum reficiendus æger. atque ſi ali-
mentum vires inſtaurauerit, caput radendum: cui po-
ſtea cucurbitula affigenda eſt. huius enim morbi inter
alios prima ac maxima cauſa in capite eſt. Porro neque
ſenſus ipſi à noxa immunes ſunt: nam inde ipſorum
exortus atque initium eſt. commutantur igitur & ipſi,
ægritudinémque participant: vtique nonnulli & ſenſi-
bus delirantibus corruptè ſentiunt. At ſtomacho potiſ-
F ſimum ſuccurrendum eſt: quum & ipſe malè habeat,
& in ipſo bilis atra reſideat. Igitur abſinthii ſuccum ab
exiguo incipiens ad fabæ vſque magnitudinem aſſiduè
deuorato. id enim ne bilis gignatur impedimento eſt.
Bene facit & aloe. nanque ipſa ad inferius inteſtinum
bilem deducit. Nempe ſi recens malum ſit,neque mul-
tum homo à naturali ſtatu diſceſſerit, alia huic medela
opus non eſt: ſed reliqua victus ratione vtendum, & ad
priſtinum habitum recuperandum,& ad exactam mali
purgationem faciendam,& ad vim corroborandã: quæ
G omnia ne iterum morbi reuertantur efficiant. Victum
autem in refectione conueniẽtem poſterius exponam.
Si ab his paulum debilitatus morbus denuò inualeſcere
viſus fuerit,vehementiora medicamenta requirit: ne-
que in aliud tempus differendum eſt. Verùm ſi à coer-
citis mulierum menſibus, aut in viro, à ſuppreſſo hæ-
morrhoidum profluuio morbus creatus eſt, irritandi
ſunt loci, & aliquid ſoliti excrementi profundendum.
Si cunctatur,neque deſcendit in aliam quampiam par-
tem ſanguine prolapſo,morbus verò exacerbatur, eua-
H cuatio facienda eſt,& à talis incipiendum. Quòd ſi non
quantum ſatis eſt ſanguinis inde manauerit, cubiti
quoque vena ſecetur. Interiectis autem reficiendi cau-
ſa tribus aut quatuor diebus, hieram, *id eſt ſacram*, quæ
purgatorium medicamentum eſt, potui dato. Ad hæc
cucurbitam mediis corporis partibus applicato, iecori

videlicet affigens. Sed maturanda negotia ſunt, ac ce-
leritas adhibenda. exiguis enim medicamentis mor-
bus non obſequitur: ſi magnis autem non vincitur, ſed
reſiſtit, tunc firma ſede melancholia nititur. Quòd ſi pe
nitus totum corpus occupauerit ſenſus, mentem, ſangui
nem, bilem, neruos etiam corripuerit, & ipſa inſanabi-
lis efficitur, & aliorum morborum corpori ſobolem
inſerit, furoris, neruorum diſtētionis, reſolutioníſque:
quæ ſi à melancholia proueniunt, ſanationem vtique
accipere nequeunt. Quamobrem ad hoc malum propul
ſandum veratro vtendum eſt: ſed antequam veratrum
ægrotus accipiat, ſtomachum ad vomendum exerceat,
& humores extenuet, & corpus fluxile reddat. Vomi-
tiones autem hæc præſtant, nonnunquam ieiuno ſtoma
cho, nonnunquam radice prouocato. Docebimus verò
& modum & materiam; docebimus & veratri ſpecies,
& vtendi rationem: item quo pacto ſingula & diſtin-
guere & ordinare prius oporteat, & quo pacto in vomi
tionibus ſubueniēdum ſit, indicabimus. Incredibile eſt
autem, niſi ab his funditus cōuulſus eſt morbus, at mul
torum ſaltem annorum interuallo non ſopiri. ple-
runque enim poſtea melancholia rurſum ſuboritur.
Quòd ſi iam firmas radices egit, nihil iam vltrà diffe-
rendum eſt: ſed quæ ad veratrum pertinent, omnia ad-
miniſtranda. Nempe ægroti omnes ſanari non poſſunt:
(medicus enim deorū potētiam anteiret) verùm dolo-
res ſedare, morbos intercipere, atque obſcurare, medico
fas eſt. Itaque nimirum iis quæ poſuimus adhibitis,
medici defatigantur, ſéque aliud quicquā facturos ne-
gant, atque duas cauſas, aut morbum inſanabilem eſſe,
aut omnia ſe remedia tentaſſe prætexunt. Nihilominus
tamen *ſacram ex aloe medicinā ſubinde præbere haud
alienum eſt: ſiquidem opportunum melancholiæ ſubſi
dium adfert, ſtomacho & iecori ſubuenit, bilémq; de-
iiciens, mirificè prodeſt. Quinetiam maluæ ſeminis
pondo drachmā ex aqua propinare optimum eſſe, qui-
dam experientia compertum habuit. Infinita præterea
ſunt ſimplicia medicamenta, quorum aliis alia vtilia
ſunt. Poſt id genus labores demum reficiēdus æger eſt:
quibuſdam enim, quandiu medicatio adhibetur, tādiu
morbus permanet, quanuis labefactatus ac debilis: at ſi
homo carnes reſarciat, ac vires inſtauret, ſimul omnia
morbi veſtigia obliterantur. nam potētia naturæ ſani-
tatem, imbecillitas morbum parit. Propterea ad refe-
ctionem conuertatur ægrotans, in aquis ſponte calidis
ſæpe commorans. medicamenta enim quæ in his ſunt
ingenita, opem ferunt, bitumen videlicet, aut ſulphur,
aut alumen, ac multo his plures aliæ facultates. Bona
vtique eſt humectatio, morbi ſqualorem tollens, & cu-
rationis vexationem mitigans. Raræ autem ac molles
carnes ad ægritudinis remiſſionem maximè faciunt: ve
rùm ſiccæ ac denſæ melancholia laborantibus carnes
ſunt. Inunctio pinguis cum leni frictione adhibeatur.
cum multo autem oleo, hæc contineat * *

Multa deficiunt.

* panes loti cum vino aliquo dulci, Theræo, Creten-
ſi, & Scybellite, quod Pamphyllum vocant: aut vinum
& mel quæ iamdiu permixta fuerint. oua & frigidiora
& calida, putaminibus nudata: non pingues carnes, vim
detergendi habentes, porcorum pedes & capitis partes:
auium alæ pingui carentes: venatio, vt leporis, caprea-
rum, damarum carnes: fructuū autumnalium quiſquis
optimus fuerit. Stomachi ſubuerſioni conſulēdum eſt
ante cibum, quominus deuoratus reiiciatur. quare an-
te omnes cibos mulſæ cyathi dimidium dandum eſt,
bibitúmque, per vomitum reddendum, quò ſtomachi
excrementa purgentur. ſic enim cibus in ventriculo fir-
mus reſidet. At medicamina neceſſariò educendorum
purgatoria, ſunt pini fructus & vrticæ, ſemina coccali &
piperis, amygdala amara: mel eis conſiſtētiam præbeat.
Sin exſiccare volueris, optimè proficit myrrha, & iridis
radix, & medicamē ex viperis, & Byſtini, & Mithridatis
antidotus, & id genus alia propè infinita. Exterius appo
nenda ſunt cataplaſmata, quorum materia eſt ſertula, &
papauer, & terebinthi lacryma, & hyſſopum, & oleum
ex roſis, aut ex œnanthe. cera autem hæc omnia cogan-

A tur. Inunctiō pinguis, geſtationes, deambulationes, &
alia quotquot carnes reficiunt, & vires inſtaurant, & na-
turam in antiquum ſtatum reuocant, adminiſtrentur.

Sextum & ſeptimum caput deficiunt.

DE CVRATIONE PHTHISIS, ID EST vlcerum pulmonis, Cap. VIII,

carens principio & fine.

* quemadmodum in naui & tranquillitate. nam ſi
rectè habuerit ægrotans, in mari geſtatio fieri poterit:
atque ibi vitam deget. cum vlceribus enim quiddam
B ſiccum marina ſalſugo communicat. à geſtatione quie-
te conceſſa, vtēdum in præſentia pingui oleo. poſt fri-
ctiones oleum cum aceto infundatur, paulum primò,
deinde adiiciendum vſque ad heminas quinque aut
ſex, aut multo plus etiam: ſin minus, at ſaltem quātum
quis ferre poterit. multoties enim vel id ſolum pro o-
mni alimento ſatiſſecit. Lac verò aſſumptu ſuaue, potu
facillimum, nutritu ſolidum, & qualibet eſca à pueritia
familiarius eſt: præterea viſui colore delectabile, medi
camen arteriam non aſperans, guttur læuigans, ad eii-
C ciendam pituitam facilem ſpiritum reddens, inferiorē
exitum lubricum efficiens, vlceribus dulce ſubſidium,
& quolibet alio benignius. Siquis multum lactis potat,
nullo alio eget alimēto. in morbo enim bonum medi-
camen eſt lac. eiuſdem & alimentum efficitur. nam ho
minum lacte veſcentium nationes frumentum non e-
dunt. optima verò eſt cum lacte & puls, & bellaria, & a-
lica lota, & quæcunque edulia ex lacte fiunt. quòd ſi &
alia eſca indigeat, eiuſdem generis eſto. ptiſanæ cremor
concoctu facilis, tenuis materiæ eſt. eatenus verò con-
D diendus erit quatenus abſorptu facillimus ſit. ſiquid e-
tiam ſaporis iucunditatem adferens capiat, & illud me-
dicamentum eſto: qualis eſt liguſtici coma, pulegium,
mentha, ſalis exiguum, acetum, aut mel. Si ventriculus
non concoquit, huiuſmodi exhibenda ſunt: at ſi nihil
ventriculo tale exhiberi neceſſe ſit, omnibus ptiſana
præſtantior eſt. Licet & ptiſanam in alicam permutare.
minus enim flatuoſa, & concoctu facilior eſt, ſi quem-
admodum & ptiſana exterſa deglubitur. In humidiori-
bus faba vlcera purgat, ſed flatibus redundat. item pi-
E ſum & ochrus, qui & quanto pauciores flatus citant, tan
to minus vlcera purgant. Itaque medicus coniecturis
ductus, prout præſentia poſtulāt his vti debet. iſtorum
quoque condimenta ſunto quotquot de ptiſana me-
morata ſunt. At oua, ex igne quidē aquea calida, ſed ex
animalibus nuper edita optima ſunt, priuſquā eam *

Reliqua huius capitis uſque ad XIII caput deficiunt.

DE CVRATIONE VLCERVM IECO- ris, & puris ab eo effuſionis, Cap. XIII.

carens principio & fine.

F * in iecore vlcus pernicioſum inſit. periculoſiſſi-
mus autem eſt qui in vētrem fit ſaniei confluxus, ſi ſto
machum occupet, qui viam ſuperiora petentibus præ-
bet. Alimentum enim vitæ cauſa eſt: ipſius verò alimen
ti dux eſt ſtomachus. inſuper medicamēta intimis cor-
poris partibus ſtomachus diſtribuit. Quapropter ſi ad
quælibet deuoranda malè ſe habeat, celerius ægrum
morbo atque fame conſumi neceſſe eſt. Hæ ſunt cuiuſ-
que loci, quò ſe pus conuerſurum eſt, inter ſe differētes
notæ. Nam ſi per inteſtina delabitur, tormina vexant,
G aluus liquida eſt, pituita & bilis fertur: deinde cruētum
virus circunfluens, aut humiditas aquæ ſimilis, in qua
crudæ carnes demerſæ lotæque fuerint. Si pus in veſi-
cam defluit, grauitas in renibus lumbiſque ſentitur. ac
primò lotium multum & bile infectum, poſtea turbu-
lentum, nullam hypoſtaſin, *id eſt ſubſidentiam*, continens,
inconſtánſque decurret: ad extremum verò & ſedimen
album apparebit. Sin ad ſtomachum ſurſumuerſus pus
rapitur, tunc orietur nauſea, odium cibi, vomitus pitui-
tæ, aut bilis, defectus animæ, vertigo vſqueeo donec
H pus erumpet. Præcipuum ſanè fuerit in aliam partem
auertere. praua enim hæc via eſt. Quòd ſi pus violētius
feratur, omnia facienda ſunt, ſtomachóque ſuccurren-
dum eſcis, medicamentis, victúſque ratione. Sed omnia
leniter adhibenda. Medicamentis quidem vt ſinus ef-
fringatur, ſtudēdum eſt. herbam itaque hyſſopum cum

mulſa potui dato, & marrubii comam, ipſam quoque cum mulſa & ſucco abſinthii. Hæc vtique, quò humores extenuentur, & viæ lubricæ reddantur, & purulenta corpora facilè rumpantur, ante cibos bibere expedit. Dandum eſt & aſininum lac bilem non generans, bene nutriens, in caſeũ non ſpiſſeſcens: quæ lactis virtus eſt. Adhæc ægrotanti gratificandum in cibo & potione: quos, etſi paulo deteriores iuuantibus ſunt, nihilominus tamen concedito. nam ſtomachus nauſeam mouenti & contriſtanti humori tranſitus erit. ſiquidem nonnullos puris exitus offendit. Cauendum eſt etiam ne ieiuni ſint: quúmque aliquid cibi capiũt, illud purũ ſincerúmque ſit: Opus eſt autem & in cæteris effluuiis diligentiſſimam ſtomachi curam ſuſcipere: quãdoquidem ipſe omnibus medicamentis iter præbet. Meminiſſe quoque iecoris oportet, vbi vlcerum radix eſt. Porro ſi pus in veſicam impetum facit, vrinã citantibus eliciatur: vtputa aſari radice, phu, adiãto, & m[illegible]o, potabilibus. hæc enim ex mulſa potui danda ſunt. Byſtini vtique varium medicamentum, & quod ex veſicario ſolano conficitur, & quotquot experimento aliquibus probantur, optima ſunt. Verumenimuero ſi per inteſtina educere malis, tibi lac eductoriũ eſto, præcipuè quidẽ aſinæ: ſin id non adſit, capræ, aut ouis. Succi autem lubrici & A abſtergẽtes præbeantur, qualis eſt ordeaceus. Opſonia ſunto, piper, zingiber, liguſticum. Vtq; ſemel de omni victus ratione abſoluam, in qualibet puris eruptione alimenta ſint boni ſucci, ſtomacho vtilia, concoctionem facilè admittentia: ea verò ſint aut cremores, aut ex lacte pultes, & cibi ex amylo, & bellaria cum lacte.

CVRATIO LIENIS. Cap. XIIII.

SCirrhi in liene geniti diſcuſſiones non facillimæ ſunt. quòd ſi & ab hoc oriundi morbi prouenĩat, vtpote aqua intercus, aut malus habitus, inſanabile malũ B effectum eſt. Hac ratione verò ſcirrhis medicus opem ferre debet: orientes auertere, & nuper incipientes diſcutere oportet: inflammationibus autem reſiſtendum. Siquidem ſcirrhi inflammationibus ad difflationẽ tendentibus veluti hæreditario iure ſuccedunt: hæc enim inflammationis germina ſunt. Porro iis remediis vtendum eſt quæ à me in ſermone de acutis morbis relata fuerunt. Si tibi omnia facienti in inflammatione ſcirrhus immaneat, igni quoque ſimilibus ad molliendam duritiam vtitor: irrigationibus ex aceto, oleo & melle. C Sed lanæ vice, panni lintei complicati accipiantur. Hîc vnguentariæ glandis puluis cribatus inſpergendus eſt: & cataplaſmatis quammolliſſimis

* * *

ARETAEI CAPPADOCIS MEDICI DE morborum diuturnorum curatione

Liber II.

Cuius prima quinque capita non uertit Craſſus.

SECVNDI LIBRI CAPITA.

Curatio hydropis, i. aquæ inter cutem, Caput I.
Curatio diabetis, ſiue vrinæ profluuii, Cap. II.
Curatio calculorũ & vlcerũ in renibus, Cap. III.
Curatio vitiorum veſicæ, Cap. IIII.
Curatio gonorrhœas, i. ſeminis profluuii, Cap. V.
Curatio vitiorum ſtomachi, Cap. VI.
Curatio ventriculi affecti, Cap. VII.
Curatio colicorum, Cap. VIII.
Curatio dyſenterias, ſeu difficultatis inteſtinorum, Cap. IX.
Curatio læuitatis inteſtinorum, Cap. X.
Curatio affecti vteri, Cap. XI.
Curatio morborũ in articulis & coxendice, Cap. XII.
Curatio elephantiaſeωs, Cap. XIII.

* * *

CVRATIO DIABETIS, ID EST VRInæ profluuii, Cap. II.

DIabetis, *id eſt urinæ profluuij*, morbus, hydropis ſpecies eſt, quod ad cauſam & habitum attinet: loco vnde humor effluit, ſolo differt. Nam peritonæum conceptaculum eſt aſcitis, nec defluuium habet, ſed illic permanens exundat: in diabete verò idem eſt à D patiente lapſus humoris, eadémque colliquatio: in renes autem & veſicam exeundo fertur effuſio. aqua intercute laborantes hac via procedunt, ſi à morbo conualeſcant: ac bonum eſt ſi cauſa ſoluatur, nec ponderis duntaxat leuatio fiat: his autem maior ſitis adeſt. humidum enim defluens exſiccat. Remedia ad colliquationem ſedandam eadem quæ ad hydropas valent: ad ſitim verò medicina magna eſt opus. ea enim omnium dolorũ genere maxima eſt. &, ſi humidum bibant, meiẽdi prouocatio eſt: adde quòd & effluens his humor ſecum abducit E ea quæ de corpore colliquat. Opus eſt igitur medicamentis ſitim depellentibus. ſitis enim magna eſt, ac potus inſatiabilis cupiditas. nullus enim potus quantus quantus is fuerit, ſiti medeatur. Omnino ſtomacho, vnde ſitis fons ſcaturit, ſuccurratur neceſſe eſt. Igitur vbi hiera purgaueris, epithematis vtitor, nardo, maſtiche, palmulis, malis cydoniis crudis. horum quidẽ ſuccus cum nardo & roſaceo ad humectandum optimus, caro verò cum maſtichis & palmulis cataplaſma fiat. Cum cera verò & nardo vnguento horum mixtio bona F eſt, vel ſucci acaciæ & hypocyſtidis, tum ad humectandum, tum ad cataplaſmatis fouẽdum. Cæterùm & aqua quæ potui dabitur, cum pomis decoquatur. Alimenta ſint, lac, & cum eo cibaria, amyli, alicæ, ſorbilla, vinum adſtringens, ad ſtomachum roborandum: ídque ſi meracius ſit, præſtat ad euaporandos & diſiiciendos alios humores. nam ſitim ſalſi pariunt: vinum verò vnà & adſtringens & refrigerans, migratione pariter & temperatione. ad vires autem prodeſt etiamſi vinum dulce ſit vt ſanguis, ad eius procreationem. Variæ medicinæ eædem adhibeantur, theriaca, Mithridatica, quæ ex fructibus mollioris corticis (quos opωram Græci vocant) conficitur, & alia hydropi conducentia: itémque vniuerſa victus vitæque ratio eadem eſto.

CVRATIO CALCVLORVM ET VLcerum in renibus, Cap. III.

DE inflammatione & ſanguinis eruptione, & quicũque à renibus affectus acutè perimunt, in libris de morbis acutis ſcripſi: de exulceratione, calculorúmque ortu, quæ vtplurimum ſenibus commoriuntur, nunc potiſſimùm ſcribo, ad curationem quamproximè poſſum E accedens: ſin minus, ad laborantium nonnullam mitigationem. Calculorum igitur procreationem è fœcũda ſterilem reddere nemo poteſt. facilius eſt enim vterum à pariendo prohibere quàm calculoſos renes calculis vacuare: ad exitum quoquomodo procurandum auxilia quærenda ſunt. Itaque ſi calculi conſidant, remedia dicam. nam valde tum ægroti dolent, inſuper & torminibus, & voluulo coli, & vrinæ ſuppreſſione mortem obeunt. contigui enim ſunt renes & colum. Nam ſi calculi inſiſtant, inſitque præterea lotii ſuppreſſio ac voluulus, F vena malleoli quæ rectà reni reſpondet, ſecetur. Nam ſanguinis è renibus fluxiones, calculorum inhæſiones cohibent. inflammatio enim colligata tenet omnia: euacuatio autem, ſolutio eſt phlegmones. lumbíque humectandi, vbi renum locus eſt. adhibeatur verò veteri vel recenti oleo rhyte. Anethi quoque coma

ad vrinam ciendam prodeſt, & libanotis, aut ſampſuchum: iis autem aqua inſpergenda eſt. parum enim inunctiones eſſent. cæterùm & iis fouendum, coriis bubuli infuſo anthemidis oleo. Cataplaſmatum ſylua cum farinis eadem eſto. Soluit & nonnunquam calculos inſiſtentes cucurbitula leuis: ac optimum fuerit ſi ſuper inflammatione ſcarifices. Quòd ſi etiamnum tibi hæc facienti ſuperſtites calculi maneant, in oleum homo deſcendat. Id enim ſimul omnia confert: tepor quidem emollit, quadámquetenus ad lentitiam adducit: acrimonia promptè mordet: quæ quidem & calculorũ exitui proſunt, eóſque prouocãt. E ſimplicibus pharmacis potui dandæ ſunt radices, phu, meon, aſarum: herbæ, prionites, petroſeli, ſium: *ẽ variis, vnguenta quæ capiũt nardum, caſiam, myrrham, cinamomum *

* * *

cicatricem obducet ſinapi, & cruſtæ ab igni obductæ, & quæ antea dixi epithemata. Diæta verò, inunctio, nauigatio, & vita in mari acta, omnia renum affectibus remedia ſunt. * * *

CVRATIO PROFLVVII SEMINIS, Cap. V.

GOnorrhœa, *id eſt ſeminis profluuium*, quæ malorum omnium cauſa eſt, haud cunctanter ſoluẽda eſt, tum propter morbi turpitudinem, tum propter colliquationis periculum, tum propter ſucceſſurorum liberorum procreationis neceſſitatem. Ac primùm quidem, quemadmodum communis fluxus, ſananda eſt medicamentis adſtringentibus partes veſicæ & fluentibus locis propinquas, atque refrigerantibus lumbos, ilia, pudenda, teſticulos, ne diu genitura diffluat: deinde rurſus vniuerſum corpus calfaciendum, vt excrementa ſiccentur. Adſtringunt igitur & macerant, & ab oue ſuccida lana, & vnguinoſum roſaceum vnguentum, aut œnanthinum, cum albo vino odorato, ſed ſenſim calorem excitando: oleum commune, & melilotum cum eo ferue-factum, & ſampſuchum, & libanotum, aut conyza. Optima eſt & anethi coma, & multo magis rhyte. His autem ad cataplaſmata vtitor, ordei & erui farinis & irionis ſeminis. nitrum quoque: mel verò ad omnium conſpirationem & connexionem. Talia etiam ſunt cataplaſmata quæcunque rubefaciunt, & ionthos *id eſt uaros* cient, & fluxionem deriuant, & locos tepefaciunt. tale eſt cataplaſma viride, & quod ex lauri fructu conficitur. Caſtoreum quoque frequenter bibendum, & de radice halicaccabi quantum drachma põdo pendet, & mẽthæ decoctum. Ex variis medicamentis, quod ex pipere gemino conficitur, Symphonis item & Philonis antidotum, optimum: & quod ex fera quæ ſinchus appellatur, ad potionem paratur pharmacum, & Byſtini antidotum, & quod ex ſerpentibus viperis conficitur. Vniuerſum autẽ victus rationi tribuendum, concedendum & credẽdum eſt, exercitationibus & ambulationibus & geſtationib⁹. hæc enim habitum ad calorem conuertũt, quo affectui eſt opus. Quòd ſi temperãs ſit rerum venerearum, & frigida lauetũr, ſpes eſt fore vt celerrimè homo virilem habitum induat.

CVRATIO LABORANTIVM STOMACHI vitio, Cap. VI.

IN aliis morbis poſt curation diæta ad vires & robur corporis, bona concoctio eſt: ſtomachi affectibus laborantibus ſolis hæc vitioſa eſt. quonam igitur pacto hæc comparetur dicam. Nam geſtationum, deambulationum, exercitationum, declamationum, & alimentorum concoctionem adiuuantium quod ſatis eſt, prodeſt quidem ad debellandum ſtomachi cibos faſtidiẽtis vitium: ſed id concoquendi longam imbecillitatem tollere non poteſt, nec maciem corporis in corpulentiam conuertere: multo verò magis proficiat ægrotantibus, ſi gratificetur, & puriter omnia faciat, ac cupiditatibus eorum indulgeat medicus in rebus quæ nõ magnopere lædunt. Eſt enim id optimum, * niſi rerũ valde iuuantium appetitu moueantur. Medicamenta potui danda ſunt, ſucci, abſinthium, nardinum vnguẽtum, theriaca, petroſelini fructus, & zingiberis & piperis, & ſeſelios. Hæc ad concoctionem valent, etiam pectori ad adſtringendum impoſita, nardi, maſtichæ, aloæ, acaciæ, & ma-

A lorum cydoniorum ſuccus. Ipſæ quoque malorum carnes contuſæ cum palmulis, epithema eſt adſtringens. Quinetiam alia quæcunque in diabete ad ſitis ſedationem mihi commemorata ſunt. eadem enim & his & illis ſitim prouocant: tametſi ſtomachicis conſtitutio ſtomachi ſiticuloſa minimè ſit.

CVRATIO COELIACORVM, ID EST VENTRIculo laborantium, Cap. VII.

SI ventriculus ciborum digerendorum impotens ſit, diffluat autem alimentum non coctum, non mutatũ, B crudum, nihílque ad corporis molem trãſeat, cœliacos hos appellamus, refrigerato nimirum intus innato calore, quominus coquat, & viribus quæ diſtribuunt alimenta debilitatis. Ventriculus igitur primùm quiete & inedia labores remittat oportet. ita enim eò vires recurrunt. Si verò multitudo eorum quæ ſtomachus acceperit ſubeſſe videatur, ieiunis nauſeis ex aqua vel mulſa vtendum eſt. Ventriculus autem contegendus, & vt adſtringatur, rigandus lanis ab oue ſuccidis, ac vnguinoſo roſaceo vnguento, aut œnanthino, aut melino. o- C ptimum quoque ſi & lentiſcino, hypocyſtide etiam aut omphacio. Cum his etiam cataplaſmata adhibeantur, calida quidem tactu, ſed viribus adſtringentia. Atque ſi alicubi ad iecoris vel ventriculi os tentiones aut inflammationes ſint, cucurbitula admota incidere oportet: & ſunt quibus id ſolum ſufficiat. Vbi verò ceratis ad cicatricem vlcera perducta fuerint, & ad duritiem peruenerint, eò hirudines beſtiæ admouendæ: deinde epithemata concoctionem iuuantia imponenda, quale eſt quod ex ſeminibus conficitur. ſi chamæleõtis radicem D habeat, optimum eſt. vbique lauri fructus inſint. malagma etiam quod viride appellatur, & meum, quod myſterium eſt, *id eſt arcanum*. Ea enim emolliunt & laniant, & calorem cient, viſceráque flatibus euacuant, quibus ad adſtringendum eſt opus. cæterùm & ſinapi, limneſtis, & euphorbium, & omnia talia quæcunque refrigẽrationem amoliuntur, calorem autem reuocant. Talia quoque ad adſtringendum medicamenta potui danda ſunt. primùm quidem vſui eſt arnogloſſi ſuccus cum aqua myrtis aut cydoniis malis adſtricta. optimus quo- E que acinus vuæ omphacinæ, vina vehementer adſtringentia: deinde medicamenta quæ vẽtri medicantur: potiones quotquot ex zingibere, & pipere, & fructu ſylueſtris petroſelini conficiuntur: quod ex viperis feris conſtat, maximam vim concretionis habet. Si verò his nihil aut parum proficiatur, vomitibus ex radiculis vtitor. ſin autẽ & his albi veratri radicem per noctem vnam includas, valentiſſima tibi fiat purgatio, tum ad humores frigidos purgandos & expellendos, tum ad calorem reſtaurãdum. Cæterùm & victus ratio vitáque F hoc modo moderatæ ſunto: noctu ſomni, interdiu deãbulationes, declamationes, geſtatio vel in lauris, vel in myrtis, vel in thymo. nã in perſpiratione ac reſpiratione, ad bene cõcoquendum medicamẽti vis aliqua ineſt. exercitationes corporis, frictiones, manus geſticulatio, halteribus iaciendis, thoracis & ventriculi laſſitudines, ante cibos potationes. minimè enim ad vires parandas expeditus eſt panis. his addatur frictio ad ruborẽ vſque, deambulationes ſegn * *

Capita quæ ſequuntur uertit Craſſus.

G DE CVRATIONE MORBORVM IN ARTICVLIS & coxendice, Cap. XII, *carens principio.*

* ciborum & raphanorum plerunque: deinde ad veratrum veniendum eſt. in his victus ratio aliarum affectionum communis eſt: & poſt victus rationem inunctio, lauatio in frigida marina, præcipuè quidẽ omnibus articularibus vitiis communia medicamenta ſunt. nam & podagricis veratrum mirificè, ſed in primis morbi inuaſionibus ſuccurrit. Quòd ſi multis iam annis in- H ueterauit, vel à maioribus per ſucceſſionem deſcendit, ægrotum ad mortem vſque comitatur. Artuum exacerbationibus hoc ſanè pacto ſubueniendum eſt. lanæ ex oue ſordidæ adhibeantur: irrigationes fiant ex roſaceo & vino: nonnullis & ſpongia ex poſca profuit. Ad hæc cataplaſma fiat, panis ſumatur cum refrigerãtibus,

vtputa cucurbita & cucumere. Accipiatur & cucurbitu
la tenuis, & plantago herba,& roſarum folia.Necnõ &
ſideritis dolorem ſedat cum pane & muſco: & ſymphy
ti radix,& pẽtaphyllos herba, *quinquefolium Romani uocãt:*
& marrubium,quod foliis eſt tenuibus. huius decoctũ
quidẽ infuſum,dolorem leuat : ex ipſa verò herba,cum
panis micis,aut cum ordei farina, cataplaſma fiat. Ma-
lorum quoque citriorum pars non apta cibo cum polẽ-
ta magnopere ſubuenit:fici aridi & amygdalæ cum ali-
qua farina. Hæc vtique eſt refrigerationis materia. Et
hoc quidem remediorum genus aliud alium iuuit, & i-
dem interdum alium atque alium. Nonnullis verò cale
facientia remedio ſunt:atque idem remedium aliâs a-
lii opitulatur. Peruulgatum eſt autem & hoc ad dolo-
rem tollendum proficere.Capram oportet herbam iri-
dem ad ſatietatem depaſci, deinde interpoſito tẽpore
quantum ad pabulum in ventriculo cõficiendum ſatis
ſit,capram immolare,atque intra eius ventrem in ſimo
pedes ægrotantis occulere. Demum infinita ſunt medi-
camenta.ægrotos nanque ſibiipſis remedia parare vr-
gens impellit calamitas. Sed medicorũ auxilia in pro-
priis libris conſcribentur.

CVRATIO ELEPHANTIS, Cap. XIII.

MOrbis, quò diſſoluãtur, maiora eſſe remedia opus
eſt. ſed quænã medela excogitari poterit quæ ele-
phantem tam ingẽs malum expugnare digna ſit? Neque
enim in parte vna aut viſcere vno inhæreſcit,neque aut
intus duntaxat labes occulitur,aut extra prorumpit: ſed
& in penetralibus totum hominem occupat, & exterius
totum amplectitur. Triſte profectò & viſu terribile ſpe-
ctaculũ. feræ nanque ſpecies eſt . ac vnà cum his viuere,
vnà cibum capere, perinde atque in peſtilentia, formi-
doloſum eſt.etenim per inſpirationis communionem
facilis infectio eſt. Quid igitur quiſpiã in arte medica
inueniat, quod huiuſce mali dignũ remediũ cõtineat?
Verumenimuero omnia conferre ſimul oportet,medi-
camẽta,& victus rationẽ,& ferramẽta, & ignẽ. Hæcque
ſi nouo & oriẽti affectui adhibueris,ſanationis ſpes af-
fulget: ſin ad ſummũ ſuæ creationis aſcendat, in viſce-
ribuſq; ſtabilis ſedeat,quando & in faciẽ inuadit, tunc
de ægri ſalute ſpes omnino abſciſſa eſt. Itaque venas in
cubito ambas incidito, & venas in malleolis eodẽ die.
tẽporis enim interiectio atq; ſeparatio fũdẽdo vbertim
ſanguini,& recreandis viribus aptior eſt. Nam ſanguinẽ
ſæpe & multum mittere operæpretium eſt , quippe qui
vitii huius alimentum ſit. exigua verò ipſius pars eſt o-
ptima,quæ naturæ cibum præbeat. Idcirco qua ratione
prauum inquinatumque detrahatur,atque interim cor-
pori familiare ac bonum procreetur , cõiectandum eſt:
quoad alimenti penuria morbus prius fatigetur. noua
enim eſca applicata corpori ſpatio temporis antiquam
obſcurat atque debilitat. Poſtea medicinã ſacram non
ſemel propinato:quin omnia ſæpius iterãda ſunt, & re-
ſumptio,& ad priora reditio . Eſto & alia medicamen-
toſa in cibis purgatio:ſicut antea de curatione doloris
coxendicis diximus. Lac etiam promiſcuum atque in-
diſcretum,ſed largius, ad aluum molliẽdam potui de-
tur. Verùm quintã aquæ partem, quo lac totum dilaba-
tur atque deſcendat,adiicito. At ieiunos primò ad vo-
mitum celerius ducito, deinde à cibis iterũ , poſtea aſ-
ſumptis raphanis. frequenter autẽ atque aſſiduè omnia
fiant. Veratrum quolibet tẽpore, ſed potius vere atque
autumno diebus alternis exhibeto:atque idem in pro-
ximum annum repetatur. Cæterùm ſi morbus inualue
rit,potabilia medicamenta,quotquot quis cognouerit,
potanda præcipiat, multa enim ac varia adhibere me-
dicamenta eſt operæprecium. Atqui & ego quotquot
mihi cognita ſunt literis mandabo . Cedriæ cyathum
vnũ,braſſicæ duos miſcẽs dato. Aliud. Sideritidis ſuc-
ci cyathus vnus,trifolii cyathus vnus,vini & mellis cya
thi duo. Aliud. Dẽtis elephanti ramentorũ drachma
cum vini Cretici cyathis duobus. Quinetiã viperarum
reptilium,ferarum carnes, & ipſæ in paſtillos confor-
matæ bibũtur.oportet autem & caput & caudã ad qua-
tuor digitorum ſpatium præcidere, reliquum vſque eo

A elixare donec ſpinæ ſeparentur. carnes verò in paſtillos
redactas in vmbra frigefacere,qui potioni,quemadmo-
dum & ſquilla, exhibeantur. Ipſæ quoque viperæ in cœ-
nã opſonio dentur : quas coquere & condire perinde ac
piſces,opus eſt. At ſi medicaminis illius varii ex vipe-
ris compoſiti facultas adſit, id pro omnibus , quando-
quidem omnia ſimul continet,bibendum eſt. Præterea
corpus detergendum eſt,tumoréſque calefaciendi. Alia
item medicamenta ſunt innumera Celtarum,quos hac
tempeſtate Gallos vocant. Nitroſis quoque illis factitiis
B globis quibus velaminum ſordes expurgãt, ſaponém-
que vocant , illis inquam globis corpus in balneo de-
tergere optimum eſt. Et portulaca, & ſedum cum aceto
bene facit. Rumicis etiam radicum decoctum cum ſul
phure ignem non experto, ſummopere deterget. Illud
item varium ex alcyonio trito,& nitro,& aceti fæce cõ-
buſta,& alumine ſiſſo,& ſulphure viuo & cocto, & iri-
de, & pipere. forſitan autem omnia pro ſingulorum vi-
ribus miſcenda ſunt. Aliquibus verò & hoc æquis por-
tionibus compoſitum inſpergentes perfricabimus. Fa-
C ciei tumoribus, ſarmentorum cinerem alicui ferarum
adipi admiſcens illinito, leonis videlicet, aut pantheræ,
aut vrſi: ſin his careas, *chenalopecis. *eſt autem χηναλώπηξ
Latinè ad uerbum uulpanſer : at κυναλώπηξ canẽ Laconicũ ſigni-
ficat, ex uulpe & cane natum.* ſimile enim in diſſimili, quẽ-
admodum ſimia homini , mirificè prodeſt. Itẽ ammo-
niaca gutta cum aceto, ex plantaginis aut ſanguinalis
herbæ ſucco, & hypocyſtis, & lycium. Si carnes liueant,
prius, quo locus ſucculentus reddatur, ſcarificandus eſt.
At ſi ab acribus fluxionibus exulceratas partes lenire
D volueris, fœnigræci aut ordei cremoris decoctum mol
le abſterſorium eſt: item ex oleis roſaceum , aut lenti-
ſcinum. Aſſiduæ verò lotiones & ad corporis madefa-
ctionem , & ad noxiarum humiditatum difflationem
mirè proficiunt. Eſca munda eſto , boni ſucci creatrix,
cõcoctu facilis, ſimplex: & victus ratio prorſus rectè in-
ſtituta ſit in ſomno & vigilia, in ambulationibus & lo-
cis deligẽdis. Exercitationes adhibeãtur, curſus, conuer
ſiones corporis, peræ *aut ſacculi* iactus. omnia hæc citra
laſſitudinẽ aptè & cõgruenter intendãtur. Eſto & vocis
E emiſſio, ſpiritus opportuna exercitatio. Veſtis eſto mun
da, non modò vt aſpectu iucũda ſit, ſed quoniam etiam
ſordida cuti mordacia ſunt. Ieiuni abſinthite vinum po
tent. Oppidoquam vtilis eſt & panis ex ordeo, & ſalſa-
mentum tempeſtiuum, & exiguum quid maluarum, aut
braſſicæ ſemicoctum, cum cumini liquamine. In cœna
ſtaphylini radix apponatur, & alica, cum vino & melle
antiquo mixtis: & marina quotquot ventrẽ ſubducunt.
tellinorum iuſcula, oſtrea, erinacei, & ex piſcibus ſaxati
les: ex terreſtribus feræ, lepus, aut ſus: inter aues, perdi-
F ces omnes, palumbes, columbi, & quæcunque opti-
ma in illa regione inueniuntur . Inter fructus arboreos
admittantur *ὡραῖοι. qui à Græcis ita dicuntur quòd ea parte
anni matureſcant quam iidem ὥραν appellant.* Vina dulcia vi-
noſis meliora. Balnea iuuant ſponte calida, ſulphuroſa.
Vita in aquis diu ducenda eſt: & mare & nauigatio
conueniunt. Præterea per veratrum purgationes fiant:
album quidem, ſuperiorem ventrem, atrum verò, in-
feriorem purgat. Quin & album veratrum non vomi-
tum tantùm molitur, ſed etiam omnium ſimul purgã-
G tium medicamentorum efficaciſſimũ eſt, non multi-
tudine & varietate excrementorum : (id enim & affe-
ctus ille qui cholera dicitur, præſtare ſolet) non diſten
tionibus & violentia in vomendo, (ad hoc enim &
nauſea & mare validiora ſunt) ſed potentia & quali-
tate non vitioſa. quippe quæ laborantibus ſanitatẽ red
dit per exiguam purgationem, & modicam intentionẽ.
Vetuſtorum præterea morborum omnium firmis radi
cibus inhærentium, ſi cuncta alia medicamina viribus
inferiora ſint, id vnicum remedium eſt . ſiquidem igni
H facultate perſimile eſt album veratrum : & quod ignis
exurens facit , eo plus veratrum interius diſcurrens o-
peratur : videlicet facilem ſpirationem ex difficili , ex
pallido colore floridum, & ex macie corpulentiam.

RVFFI EPHESII MEDICI DE APPELLATIONIBUS PARTIUM CORPORIS HUMANI, LIBRI III,

RVFFI EPHESII MEDI-
ci de appellationibus partium corporis hu-
mani, Libri III,

Eiuſdem tractatus De veſicæ ac renum
affectibus.

Eiuſdem fragmentum libri De medica-
mentis purgantibus.

*Horum librorum primus à Iunio Paulo Craſſo Latinitate
donatus eſt, reliqui autem duo ab alio.*

LIBRI PRIMI CAPITA.

Vnde cujuſque artis tradendæ initium ſumendum ſit, Cap. I.
Quæ prius & quomodo docere author velit, Cap. II.
Diuiſio corporis in maximas partes, Cap. III.
De ſuperioribus capitis, & faciei exterioribus partibus, Cap. IIII.
De oculi exterioribus partibus, Cap. V.
De faciei infra oculos partibus, Cap. VI.
De reliquis faciei partibus, Cap. VII.
De ore, in eóque contentis, Cap. VIII.
De collo, eiúſque partibus, Cap. IX.
De ala, humero, brachio, & manu, Cap. X.
De thorace & eius partibus, Cap. XI.
De genitalibus marium, & eorum partibus, Cap. XII.
De fœminarum genitalibus, Cap. XIII.
De dorſi oſſibus, Cap. XIIII.
De reliquis vſq; ad inguina partibus, Cap. XV.
De partibus ab inguinibus vſque ad extremos pedes, Cap. XVI.
De interiorum membrorum appellationibus, Cap. XVII.
De capitis tunicis, oſſibus ac ſuturis, Cap. XVIII.
De quibuſdam capitis oſſibus, Cap. XIX.
De muſculis quibuſdam & proceſſibus in capite, Cap. XX.
De foraminibus caluariæ, Cap. XXI.
De cerebro, membranis, neruis, ſpinalíque medulla, Cap. XXII.
De oculis, Cap. XXIII.
De prima & ſecũda colli vertebra, oſſe ypſiloeide, gulatonis, aſpera arteria, gutture, & bronchiis, Cap. XXIIII.
De cordis partibus, membraníſque pectoris, Cap. XXV.
De glanduloſis carunculis, Cap. XXVI.
De ventris inferioris partibus, Cap. XXVII.
De iecore, & in eo contentis, Cap. XXVIII.
De liene, renibus, veſica, vrinariis, ſeminariiſq; vaſculis, Cap. XXIX.
De muſculis lumborum, Cap. XXX.
De genitalibus fœminarum locis, Cap. XXXI.
De teſtium tunicis, aliíſque partibus, Cap. XXXII.
De venis, Cap. XXXIII.
De arteriis, Cap. XXXIIII.
De neruis, tendonibus, cartilaginibus, membranis, tunicis, adipe, carne, & medulla, Cap. XXXV.
De humoribus excremẽtíſque corporis, Cap. XXXVI.
De fœtu, & ad eum pertinentibus, Cap. XXXVII.

RVFFI EPHESII DE APPELLATIONIbus partium corporis humani

Liber I.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

VNDE CVIVSQVE ARTIS TRAdendæ initium ſumendum ſit, Cap. I.

QVID in arte citharæ pulſatoria primùm didiciſti? Singulas fides pulſare, credo, atque nominare. Quid in grammatica primùm percepiſti? Vnũquodque elementum cognoſcere ac nomina re. Igitur & alias artes à nominibus docere incipiunt: & ferrarius faber, & alutarius cerdo, & carpentarius in primis ferri nomen, & inſtrumenti, & aliorum omnium ad artem facientium nomina tradũt. Quinetiam grauiores artes nónne & ipſæ à nominibus pari ratione docendi exordium capiunt? Quid enim primum in geometria accepiſti? Punctum ſanè & lineam, & planum, & ſuperficiem, & figuram triãgulam, & circulũ, aliáque id genus, quidnam ſint dignoſcere, rectéque appellare. Viſne igitur & medicinalẽ facultatẽ à nominibus exorſus perdiſcere? ac primùm omnium, vt ſingulas corporis partes appellare conueniat, deinde & reliqua quemadmodum ſermonis proceſſus connexióque requiret agnoſcere? Aut tibi ſatis eſſe videtur, me, ceu mutum, quæcunque doceri poſtulas, tibi oſtendentem explicare? Mihi verò id non melius eſſe, téque ipſum hoc pacto diſcere, & alterum docere, haud facile eſſe videtur. Atque de his quidem ſic mea fert opinio.

QVAE PRIVS ET QVOMODO DOcere velit, proponit, Cap. II.

CÆterùm audiẽs, & in puerum hunc reſpiciens, memoriæ quæ ſenſui patent commendato. Ante omnia vt interiora appellanda ſint, animal quodpiam homini quamſimillimum diſſecantes, inſtruere te conabimur. Nihil enim impediet, tametſi non omnia omnibus ſimilia ſint, quominus ſummam ſaltem cuiuſque doceamus. Verùm priſcis temporibus in humanis corporibus talia generoſius oſtendebant.

DIVISIO CORPORIS IN MAXImas partes, Cap. III.

MAximæ corporis partes, hæ ſunt, *κεφαλὴ caput*, *αὐχὴν collũ*, *θώραξ thorax*, *χεῖρες manus*, & *σκέλη crura*. *Θώρακα* autem vocamus non ſolùm eam partẽ quæ *ἀπὸ τῶν κλειδῶν à iugulis* vſque ad *ὑποχόνδρια præcordia* pertinet, verumetiam totum illud quod intra iugula pudendáque concluditur.

DE SVPERIORIBVS CAPITIS ET faciei exterioribus partibus, Cap. IIII.

KEφαλὴ *caput* vocatur & quod capillatum eſt, ſeparatim, & ſimul cum facie. Capillati autem prior pars, *βρέγμα ſinciput*, auerſa verò *ἰνίον occiput* nominatur. Partes à lateribus ſincipitis poſitæ, *κόρσαι* & *κρόταφοι tempora* dicuntur. Quod autem in medio capite eſt, vbi maximè capilli inuoluuntur, *κορυφὴν uerticem* vocamus: partem ſub ſincipite, *μέτωπον frontem*: iuxta tempora, pilorũ exortus, *ἴουλοι lanugo* dicuntur. Occipitis autem capilli promiſſi *χαῖται crines* vocitantur. Vltimæ frontis rugæ, *ἐπισκύνιον*: quod oculis attrahimus quando nobiſcum aliquid altius cogitamus, aut veremur. Alii verò partem ſub ſuperciliis carnoſam, *ἐπισκύνιον* vocauerũt. At *ὀφρύες ſupercilia* hirſutæ frontis extremitates ſunt: quorum interſtitium, *μεσόφρυον* Latinè *glabella, quòd glabrum ſit*, dicitur. Sub ſuperciliis, *βλέφαρα palpebræ, quas etiam genas uocant* alterũ ſupra, alterũ infrà, ſita ſunt. Ab iis prodeuntes pili, *ταρσοὶ* & *βλεφαρίδες cilia* nominantur. harum extrema, quum nos dormimus ſeſe contingentia, *στεφάναι coronæ* & *χηλαὶ ungulæ*. Superioris palpebræ ſuperficiei quod ſuperimpendet, *κοῖλον cauum*: illi autem reſpondens inferius, *ὑπόκοιλον ſubcauum*. quod quidem & in aqua inter cutem & alioqui in prauo corporis habitu, & in longin
A quo hæmorrhoidum effluuio, & antiqua mulierum menſtrua purgatione, nonnunquam etiam inchoantibus lippitudinibus, intumeſcere conſueuit. Huiuſmodi verò lippitudines mitiores eſſe videntur: propterea & id genus affectus, quoniam *τῶν κοίλων* tumor eſt, *κοιλοιδίαν* dicitur. At cauæ ſuperioris inferioriſque palpebræ extremitates, *κανθοὶ anguli*, alter maior, ad naſum vergẽs: minor alter, tempori propinquus.

DE OCVLI EXTERIORIBVS PARtibus, Cap. V.

B QVod verò aſpicitur in medio *ὀφθαλμοῦ oculi*, *ὄψις* & *κόρη uiſio & pupilla* nuncupatur. *γλήνην* etiam ſimulacrum in pupilla apparens vocant. Quod autem pupillæ contiguum eſt vſque ad album, *ἶρις*: & pro colore quem habet, *μέλαν nigrum*, aut *πυῤῥὸν rufum*, aut *γλαυκὸν cæſium*, aut *χαροπὸν fuluum* nominant. At *στεφάνη corona* nigrum ambit, & ab albo diſtinguit: quæ circulus & copula tuuicarum oculi eſt. Earum ſanè prima, duabus naturis prædita, duo quoque nomina gerit: *κερατοειδὴς* quidem *cornu formam habens* in medio, & vſque ad iri-
C dem: (hæc enim eius particula expolitis cornibus aſſimilatur) candida verò eſt altera pars omnis, qualis & aſpicitur: nihil mediæ natura neque colore ſimilis. Ipſi autem vocata *ἐπιδερμὶς* ſuperincumbit, qua in iuuenibus & ſenioribus, & in affectu qui *πτερύγιον unguis* dicitur, abſcedẽte atque elata, rufus color cernitur. Aliæ autem tunicæ qua ſint nomenclatura præditæ, paulo inferius in animalis diſſectione explicabitur.

DE FACIEI INFRA OCVLOS PARtibus, Cap. VI.

D SVb oculis inſurgentia oſſa, *ὑποφθάλμια*, alii *ὑπώπια ſubocularia* nominant. A meſophryo *id eſt ſuperciliorum medio interſtitio* (*quod glabellam uocari diximus*) deorſum verſus *ῥὶς naſus* protenditur: cuius foramina *ῥώθωνες* & *μυκτῆρες nares*, ab Atticis *μύξαι* etiam appellantur. Sed Hippocrates pituitoſum excrementum per ipſa diſtillans, *μύξαν*, *Latini mucorem*, Athenienſes verò *κόρυζαν* appellant. Cartilagineum illud quod foramina diſtinguit, eſt *ῥινὸς διάφραγμα naſi interſeptum*. Partes oſſeæ quæ vtrinque ad malas vergunt, *ῥινὸς ῥάχις naſi dorſum*. Extrema verò hinc
E atque inde huiuſce oſſei faſtigii, *πτερύγια pinnæ*. Iſtæ in vehementiore ſpiritus difficultate, & alioqui quum voluerimus, agitantur. Carneum illud ante naſi ſeptum in labia deſcendens, *κίων columna*, naſi autem extremitas, *σφαιρίον globulus* appellatur. At ſub columna in ſuperiori labro cauitas, *φίλτρον quaſi amoris illicium*: ſed totum id ſuperioris labii quod eſt ſub naſo, *ὑποῤῥίνιον*. Deinde *χείλη labia* duo, quorum extrema, *πρόχειλα q. d. prolabia, uel antelabia, aut antelabiaria*: qua parte autem committuntur, *προστόμιον* vocant: inferioris autem labii cauitatem, *νύμ-*
F *φην*. Aurium foramen per quod voces exaudimus, *ἀκοὴν auditum* appellarunt: partem pẽdulam, *λοβὸν fibram*: quam etiam ſolam auris particulam nomen habere, cæteras verò nomine carere dixit Ariſtoteles. At medici illis quoque nomina impoſuere: *πτερύγιον* quidem *pinnã*, ſupremam partem quæ lata eſt atque decliuis, appellantes: *ἕλικα* autem, totum illud quod abhinc aurium extremam oram ambit: *ἀνθέλικα* id quod in medio cauitatem extollit: *κόγχην* poſt *ἀνθέλικα* cauum: oppoſitam verò cõchæ eminẽtiam iuxta tẽporis fines, *τράγον hircum*,
G helicis autẽ finem qui ſubbreuis eſt, *ἀντιλοβίδα* vocant.

DE RELIQVIS FACIEI PARTIBVS Cap. VII.

TOta capitis prior pars, *πρόσωπον facies* dicitur, *μῆλα malæ* ſub oculis, faciei eminentiæ ſunt, vbi pudoris ſedes eſt, maximéque ibi rubor oſtenditur. Poſt *μῆλα* autem habẽtur *παρειαί*, dictæ etiam *σιαγόνες* & *γνάθοι maxillæ*, quarum altera, ſuperior, altera, inferior eſt.

inferioriſque maxillæ quod in acumen deſinit, γένειον, & *ἀνθερεὼν mentum*. Sub eadem inferiore maxillâ, carnoſa pars, λευκανία dicitur: ſed nonnulli hanc quidem carnoſam partem, ἀνθερεῶνα, at λευκανίαν cauum iugulo proximum appellauerunt. Barbæ prima ſub temporibus germinatio, *ἴουλος lanugo*: primus eius in ſuperiori labro exortus, *προπωγώνιον q.d. probarbium*: qui pili poſtea adaucti, μύστακες appellantur. Sed in ſummo mento pili, πάππος, ſub mento autem, ὑπήνη.

DE ORE ET IN EO CONTENTIS, Cap. VIII.

ΣΤόμα *os* tam prima labiorum diuiſio quàm latum illud vſque ad fauces patens ſpatium. In ore autem cum alia ſunt, tum etiam *ὀδόντες dentes*, quos nonnulli κραντῆρας appellant: horum autem primores quatuor, *τομεῖς inciſores*, κυνόδοντες autem *caninos dentes*, eos qui ſequũtur, vtrinque ſinguli: *μύλους* verò & *γομφίους molares & paxillares* qui ſunt poſt caninos, vtraque ex parte quini. *σωφρονιστῆρας, (q.d. moderatores. Latinè autem genuinos)* qui intimi ſunt & vltimi, quòd tum naſcantur vtrinque ſinguli quum *homines* incipiunt *σωφρονεῖν, moderati eſſe*. Totidem & ſuperioris maxillæ eadémque nomina ſortiti ſunt dentes. Maxillarum autẽ colligatio, *χαλινὸς habena*: at *τράπεζα menſa*, extremitates latæ molarium: *ὀλμίσκοι* autem *mortariola*, & *αἱ τῶν γνάθων κοιλότητες maxillarum cauitates* in quibus dentes defixi ſunt, appellantur. *Οὖλα gingiuæ*, circa radices dentium, carunculæ ſunt. Linguæ autem *ῥίζα radix* quidem vnde ipſa exoritur, nominatur: at id muſculoſum quod ore continetur, eſt *γλῶσσα lingua*, *αὐχὴν ceruix* quod ſequitur: *παρασύρα* autem, quæ ab vtroque linguæ latere ſunt. ὑπογλωσσὶς, pars linguæ inferior: ἐπιγλωσσὶς, quod intimum eſt gutturi operculum quoddam impoſitum, ne, quum deuoramus, quippiam in pulmones irruat: ſed quum ſpiritus ducitur, ne tranſeuntem aerem impediat, ſublimis attollitur. Οὐρανὸς verò *cælum*, & *ὑπερῴα palatum*, concaua eſt ſuperioris maxillæ pars: *κίων columna*, & *γαργαρεὼν gurgulio*, quidam ex palato proceſſus, quem Ariſtoteles *σταφυλοφόρον q.d. uuiferum* nominauit: quoniam ea parte inflãmata, *σταφυλῇ uuæ* quiddam ſimile pendere videtur. *σταφυλὴν* enim *uuã*, non partem, ſed affectum nominari oportet. Φάρυγξ vel *φαρύγεθρον, fauces*, omnis ea capacitas quam inter deuorandum dilatamus, vocata eſt. Propterea & Homerus dixit,

—φάρυγος δ' ἐξέσσυτο οἶνος, Ψωμοί τ' ἀνδρόμεοι. *Ideſt, Faucibus erupit uinúmque humanâque membra.* Neque enim ex arteria aſpera & pulmone cibum potúmque Cyclops euomit: id enim dicere mirum in modum rude, fatuúmque eſt. *Παρίσθμια & ἀντιάδες & μῆλα tonſillæ*, dicuntur carnoſæ quædam glanduloſæque partes, vtrinque à lateribus faucium poſitæ. Hæ numero quatuor ſunt, duæ in ſummo gutture vtrinque, reliquæ inferius locatæ.

DE COLLO, EIVSQVE PARTIBVS, Cap. IX.

INfra caput eſt *τράχηλος collum*, quod & *δέρην* & *αὐχένα ceruicem* vocãt. *ὑποδερὶς* eſt in priori parte *τῆς δέρης colli* poſtremum. In priori item colli parte *βρόγχος* eſt, & *τραχεῖα ἀρτηρία aſpera arteria*, per quam ſpiritus ducitur. *τοῦ βρόγχου* eminentia *λάρυγξ guttur* eſt. At in poſteriore colli parte *τένοντες tendones* ſunt. Ταῖς *κλεισὶ iugulis* proximum cauum Homerus λευκανίαν vocauit: ſed medici *ἀντικάρδιον* & *σφαγὴν q.d. cordi oppoſitum & iugulationem* appellant: quæ autem à tendonibus ad humeros pertinent, *ἐπωμίδας. ὦμος* verò *humerus* brachii caput eſt, quod *τῇ ὠμοπλάτῃ lato ſcapularum oſſi* inſeritur, & cum toto etiam articulo copulatur. At humeri *κοτύλη acetabulum*, eſt lati ſcapularum oſſis cauitas. Lata ſcapularum oſſa, *ὠμοπλάται* vocata, ea ſunt quæ tergo incumbunt: quorum intermediæ eminentiæ, dicuntur ipſorum *ῥάχις dorſum*. Ἀκρώμιον, iuguli ſcapularúmque oſſis copula eſt. Eudemus verò oſſiculum perexiguum eſſe dixit *ἀκρώμιον*. *Κλεῖδες claues, quæ & ligulæ*, ſub imo collo oſſa ſunt cum pectoris oſſe commiſſa, humeros ſcapuláſque, ne in pectus cadant (vt aliis contingit animalibus) prohibentia. nam cætera animalia iugulis priuata ſunt. Quocirca & latiſſimi pe-

A ctoris homo eſt.

DE ALA, HVMERO, BRACHIO, ET manu, Cap. X.

MAσχάλη *ala* ſub humeri articulo cauitas eſt, in quã ſæpe humerus luxatione delabitur. *μάλην* verò appellare haud Græci ſermonis eſt. aliquid autem ſub ala celantem ferre, *ὑπὸ μάλης ἔχειν ſub mala habere* dicunt. *Βραχίων brachium Latinis* id quod ſequitur humerum, dicitur. Huius circa humerum rotunditas, caput *βραχίονος* eſt. Interior iuxta *τὸν ἀγκῶνα cubitum* B eminentia, quam nonnullos imperitè *ἀπόφυσιν πήχεως* putare dixit Hippocrates, & ipſe alterum humeri caput eſt. Poſt humerum totus articulus, acutúmque illud cui reclinati incumbimus, *ἀγκὼν* à quibuſdam, ab aliis *ὠλέκρανον* vocatur: Dores autem Siciliam incolentes *κύβιτον cubitum* appellant. Quin & Epicharmus cubito ferire, *κυβιτίζειν quaſi dicas cubitizare* dixit. Oſſium verò brachii quod ſubiicitur, *πῆχυς cubitus*, ſuprapoſitum verò, *κερκὶς radius* eſt. hæc ad *τὸν καρπὸν brachiale* protenduntur: poſt quem lata pars C & compacta, *μετακάρπιον* & *ταρσὸς palma Latinè* nominatur. Sequuntur *δάκτυλοι digiti*. Χεὶρ *manus* totum illud eſt quod ab humero pendet, & extremum quo apprehendimus. Ex digitis, *μέγας magnus, Lat. pollex*, eſt ab aliis ſummotus: alter, *λιχανὸς index* inter quatuor primus. tertius, *μέσος medius* vocatur. quartus, *παράμεσος, Latinè anularis*: vltimus, *μικρὸς paruus*. Ipſorum oſſa, *σκυταλίδες ſcenticulæ*, & *φάλαγγες internodia*: primi articuli, *προκόνδυλοι*, medii, *κόνδυλοι*, poſtremi, *μετακόνδυλοι*. Vnguinum initia, *ῥιζωνυχία radices unguium* vocãtur. Internæ digitorum D ſũmitates, *ῥᾶγες acini*, & *κορυφαὶ uertices*. Carnoſa pollicis pars ſub manus cauo inſurgens, *στῆθος q.d. pectus*. Spatium quod inter indicem pollicémque intercedit, carnoſúmque eſt, ſub quo manus in cauum ſubſidet, *θέναρ* dicunt: *ὑποθέναρ* verò, quod ſub quatuor digitis eſt. Sed omnẽ manus interiorem latitudinem *θέναρ uolam* Hippocrates vocaſſe mihi videtur.

DE THORACE, ET EIVS PARtibus, Cap. XI.

E AΠὸ δὲ τῶν κλειδῶν, *A iugulis autẽ, στῆθος pectus* prior pars eſt: medium autem in quod coſtæ ſubeunt, *στέρνον* appellant. Auerſa verò colli pars vſque ad id quod *μετάφρενον* vocatur, *νῶτον tergum* eſt. *μετάφρενον* inter tergum lumbóſque, vbi renes adhæreſcunt, locatum eſt. *ὀσφὺς* verò *lumbi* vltima pars dorſi eſt. Carneæ in pectore eminentiæ, *μαστοὶ mammæ*, & *τιτθοὶ ubera* vocantur. *τοῦ μαστοῦ mammæ* extrema pars, *θηλὴ papilla*. Primum verò in pubeſcendo incrementum, *κύαμος faba* dicitur: totum autem tumorem, *ἄσκωμα*, *Latinè utrem ſiue uber* vocant: ſed in F mulieribus magis propriè. Πλευρὸν *latus*, illud totum quod ſub ala eſt appellatur: oſſa verò, *πλευραὶ coſtæ*: inter coſtas ſpatia, *μεσοπλεύρια q.d. intercoſtalia* nominantur. *νόθαι πλευραὶ ſpuriæ coſtæ* ſunt quæ ad *τὸ στέρνον pectorale os* non perueniunt. Sub pectore cauum, *στόμα κοιλίας uentriculi os* dicitur: quod alii *προκάρδιον quaſi dicas antecordium*: nonnulli verò *καρδίαν cor* appellauerunt: doloréſque ibi orientes, *καρδιωγμοὺς cordis morſus* & *καρδιαλγίας cordis dolores* eſſe dixerunt. Spuriarum coſtarum extremitates, *χόνδροι cartilagines* ſunt. Muſculoſæ autem partes ſub carG tilaginibus collocatæ, *ὑποχόνδρια*, *quaſi dicas ſubcartilaginea. Latinè præcordia à quibuſdam uocantur.* Κοιλία *aluus* ac *γαστὴρ uenter* deinceps locatur: *ἐπιγάστριον* ſuper ventrem poſita cutis appellatur. Eius media cauitas, *ὀμφαλὸς umbilicus* eſt, venarum, per quas infans alitur, ſegmentum. Vmbilici pars media, *ἀκρόμφαλον*: cutis autem vmbilicum ambiens, quoniam corrugata ſenectutem ſignificat, *γραῖα uetula* appellatur. Sub vmbilico *ὑπογάστριον abdomen* eſt, & *ἦτρον aqualiculus*. Huic cõtigua pars vſque ad pudenda, *ἐπίσειον pecten* atque *ἥβη pubes* dicitur: alii *ἐφήβαιον* H vocant.

DE GENITALIBVS MARIVM, ET eorum partibus, Cap. XII.

TΩν *αἰδοίων genitalium membrorum* quæ in maribus ſunt, propendens particula, *καυλὸς caulis* ac *στῆμα* eſt:

A quæ autem non pendet, ὑπόστημα *ſedimentum*, & κύστεως τράχηλος *collum ueſicæ*. Lineam per medium diſcurrẽtem, alii τρόπιδα, alii ὄῤῥον appellarunt. Colis extremitas, βάλανος *glans* eſt. cutis eam tegens, πόσθη *præputium*: præputiique extremum, ἀκροπόσθιον, *quaſi dicas, ſummum præputij*. Cauernula verò per quam ſemen vrináque profunditur, οὐρήθρα, & πόρος οὐρητικὸς *urinarium iter* nominatur. οὐρητῆρα autem ne dicito: οὐρητῆρες enim alii ſunt, per quos ſcilicet à renibus in veſicam vrina delabitur. ὄσχεος *ſcrotum* ea cutis eſt qua δίδυμοι *id eſt teſtes, ad uerbum gemini*, inuoluuntur. διδύμους autem aut ὄρχεις appellare nihil intereſt. Geminorum quod ſuprà eſt, κεφαλὴ *caput*, quod infrà, πυθμὴν *fundum* vocatur. Pars ſcroti laxior, λακκόπεδον, à quibuſdam ἀχάδαρον, ab Athenienſibus λακκοσχέας nominatur. Inter ſcrotum & ſedimentum & femur locum πηχάδα vocant. & pro διαβαίνειν *tranſire*, διαπλήσσειν, pro περιβάλλειν *id eſt circum*, ἀμφιπλὴξ enuntiant. Sophocles verò & de draconibus hoc verbo vtitur, dicens, Θαιρὸν ἀμφιπλὴξ εἰληφότε, *id eſt, Cardinem circum comprehendentes*: perinde acſi dixiſſet, περιβεβληκότε τὸν θαιρὸν, *circumplexi cardinem*.

DE GENITALIBVS MVLIEBRIBVS, Cap. XIII.

MVliebris autem pudendi quod ſupra eſt, κτεὶς *pecten* dicitur. Id triangulum eſt, & imi ventris terminus ab aliis ἐπίσιον appellatur. Pudendi rima, σχίσμα *fiſſura*: muſculoſa in medio caruncula, νύμφη, & μύρτον, ab aliquibus ὑποδερμὶς, ab aliis κλειτορὶς nominatur: laſciuéque eam tractare, κλειτορίζειν dicunt. μυρτοχείλας verò vtrinque poſita carnoſa corpora. Cæterùm hæc Euryphon κρημνοὺς *q. d. rupes* vocat: ſed noſtræ ætatis medici μυρτοχείλας appellant πτερυγώματα, *q. d. alas*: τὸ μύρτον verò τὴν νύμφην.

DE DORSI OSSIBVS, Cap. XIIII.

THς ῥάχεως *dorſi* oſſa, σφόνδυλοι *uertebræ* ſunt, quos etiam Homerus ἀστραγάλους *talos* vocat: tota autem vertebrarum compago ἄκανθαν *ſpinam* conſtituit. Extremum lumborum, ἱερὸν ὀστοῦν *os ſacrum* eſt: id ab aliquibus etiam ὑποσφόνδυλον *q. d. ſubuertebrum* dicitur. Eius vltimũ oſſiculum κόκκυξ *cuculus* eſt.

DE RELIQVIS VSQVE AD INguina partibus, Cap. XV.

SVb coſtis molles partes, λαπάραι & κενεῶνες *ilia* vocantur. Deinde τῶν λαγόνων *ilium* oſſa: quorum excauata capita, κοτύλαι *heminæ & acetabula*, πυγαὶ autem *clunes*, ac ἐφέδρανα *ſedilia*, poſt lumbos carnoſæ partes: quoniam illis ſedendo innitimur: ab aliis γλουτοὶ *nates* dicti ſunt: ſub quibus ὑπογλουτίδες *quaſi dicas ſubnaticulæ* iacent.

DE PARTIBVS AB INGVINIBVS vſque ad extremos pedes, Cap. XVI.

BΟΥβῶνες *inguina* femorum priores partes ſunt, propè ἥβην pubem poſitæ: neruus autem ad acetabulum pertinens, ac totus articulus, ἰσχίον *coxendix* dicitur. Femorum internæ partes, παραμήρια *femina* ſunt: inter femina autem loca, μεσομήρια *interfemina*. Muſculi genibus inhærentes, ἐπιγουνίδες *quaſi dicas geniculares* vocãtur. Os autem ſuper genu poſitum, ἐπιγονατὶς *patella* eſt. Hippocrates verò ἐπιμυλίδα vocauit. γόνυ *genu* articulus eſt femur τῇ κνήμῃ *cruri* committens. ἰγνύα *poples* poſterior pars eſt, in quam genu inflectimus. γαστροκνημία *ſura* magnus muſculus eſt, vnde latus neruus oriens ad calcem tendo factus adhæreſcit. Oſſium verò cruris quod interius eſt, κνήμη *ſura* nominatur, anterius autem, ἀντικνήμιον *tibia*. Sed Herophilus ſuram, κερκίδα *radium* etiam appellauit. Vtriuſque oſſis extrema pedi inſerta, σφυρὰ *malleoli* ſunt: ἀστράγαλοι verò *tali* non rectè vocantur. ſiquidem & humanus pes talum ſub malleolo abditum, non conſpicuum habet. πτέρνα *calx* poſtremum pedis rotundum eſt: πέδιον & ταρσὸς *planta*, pars prior & ampla eſt: στῆθος verò *pectus*, pars inferior poſt cauum, vnde naſcuntur digiti, vocatur. Iſtos autem perinde vt manus digitos appellare, aliáque manuum digitis communia recenſere, nihil eſt quod impediat.

DE INTERIORVM MEMBRORVM appellationibus, Cap. XVII.

IGitur quæ oculis aperta ſunt, ô fili, ſubiectáque his oſſa, in hunc modum nominare decens eſt. Interiora autem corporis membra, ſimiam diſſecantes, propriis nominibus illuſtrare tentabimus: quandoquidem ipſa oſſibus, muſculis, extis, arteriis, venis, neruis, ad naturam hominis proximè accedit: ſecundò alia πολυσχιδῆ *multifida*: tertiò, ἐκ διχηλῶν ἀμφόδοντα, *ex biſulcis utrinque dentata*. Non vtrinque dentata, ac μώνυχα *ſoliungula*, longiſſi- B mè ab hominis ſimilitudine ſummota ſunt. Quòd ſi aliquid de membris interioribus, exteriora tradentes, memorauimus, idem bis repetere vlterius opus non fuerit.

DE CAPITIS TVNICIS, OSSIbus ac ſuturis, Cap. XVIII.

ASpice itaque ſub τοῦ κρανίου *caluariæ* cute tunicam: hãc περικράνιον, quòd τὸ κράνιον *caluariam* obuoluat, vocant: quam verò alia oſſa ambientem tunicam videbis, περιόστεον, *quaſi dicas circumoſſalem*. Quà oſſa caluariæ C committuntur, ῥαφαὶ *ſuturæ* ſunt, quæ duarum ſerrarum compagem imitantur. Earum vna quidem rotunda eſt, ſincipútque circumcidit, altera occiput, tertia medium verticem diducit. quibuſdam etiam hæc, ſincipitis ſuturam tranſiens, frontémque ipſum ſecans, meſophryo terminatur. Binæ aliæ in temporum oſſibus, ſquamarum in modum totis oris paulatim extenuantur, atque ita inferiora oſſa ſuperioribus leniter inſidunt. Ipſis autem vetuſta quidem nomina deſunt, ſed nuper à quibuſdam Ægyptiis medicis, Græcam linguam malè do- D ctis, impoſita ſunt, ſincipitis ſuturam, στεφανιαίαν *quaſi dicas coronariam*, occipitis, λαμβδοειδῆ *id eſt* λάμβδα *Græcæ literæ ſimilem*, mediam verò, ἐπιζευγνύουσαν *coniungentem*: temporum autem ſuturas, λεπιδοειδεῖς, *quaſi dicas ſquamarum formam habentes*, appellantibus. Iidem & aliorum oſſium partibus ab antiquis innominatis, nomina indidere: quæ ego, vt aliis noſtri ſeculi medicis innoteſcant, non prætermittenda iudicaui.

DE QVIBVSDAM CAPITIS OSSIbus, Cap. XIX.

E INter caluariæ oſſa meditullium, διπλόην nominant: vbi verò naſi initium eſt, crebra ibi foramina, ἠθμοειδῆ *cribri ſpeciem referentia* vocantur. Per ea indubiè πταρμὸς *ſternutamentum* & μύξα *mucus* propellitur. Nonnulli & hac parte nos in cerebrum ſpiritus attrahere confirmant. Proxima auribus oſſa, ob firmitudinem λιθοειδῆ *lapidea* nomen habent. ab vtroque enim latere ſingula oſſa dura ſubalbidáque ſunt, magnitudine caput maximi manus digiti æquantia, per quæ auditorii meatus perforati ſunt. Alii propendentes in occipitium eminen- F tias, λιθοειδεῖς *lapideas* appellant: idque non rectè. Inanes enim & cauernoſi, & minimè ſolidi, nomini non reſpondent. Ab auditoriis autem meatibus ad malas pertinentes proceſſus, ζυγώματα *quaſi dicas iugamenta* nuncupantur.

DE MVSCVLIS QVIBVSDAM ET proceſſibus in capite, Cap. XX.

TOὺς μῦας *muſculos* caua τῶν κροτάφων *temporum* replentes, κροταφίτας *temporales*: qui inferiorem maxillam amplectuntur, μασητῆρας *manſores* vocant. Tenues illi G & oblongi, deorſúmque verſus fauces vergentes proceſſus, στυλοειδεῖς *columniformes* dicti ſunt. Eudemus autem illos gallorum calcaribus aſſimilat, ac ſine appellatione relinquit.

DE FORAMINIBVS CALVARIAE, Cap. XXI.

FOramina permulta quidem per κράνιον *caluariam* perforata ſunt, quæ omnia (duobus exceptis quæ τυφλὰ *cæca* appellantur) nomine vacant. Inter ſe autem medici altercantur vtranã hoc nomine appellanda ſint: nũ illa H quæ prope maximũ caluariæ foramẽ adiacẽt, per quod ὁ νωτιαῖος μυελὸς *ſpinæ medulla* in vertebras delabitur: an illa quæ prope auditorias cauernas, & paulo prius iuxta maxillæ articulos ſunt. Sed neq; illa neq; hæc adeo cæca ſũt quin ea in magnũ ſpinalis medullæ cauũ peruadãt, hæc, ſub τὰ ἠθμοειδῆ *foramina cribrum repræſentantia* ſubeant. Ac

per ipſa omnia nerui tranſire conſpiciuntur: de quibus in diuiſionibus ſermo habebitur. verùm ideo ipſi cæca dixiſſe viſi ſunt quòd non in rectum excauata eſſe cernantur.

DE CEREBRO, MEMBRANIS, NERVIS, ſpinalíque medulla, Cap. XXII.

INtra caluariam ὁ ἐγκέφαλος *cerebrum* continetur. Id μήνιγγες *membranæ* circumuoluunt, altera craſſior robuſtiórque, oſſi proxima: tenuior altera, & firma quidem, ſed priore minus, quæ cerebrum contingit. Summa cerebri pars, κιρσοειδὴς *uaricoſa* appellatur: inferior atque poſterior, βάσις: à baſi oriens proceſſus, παρεγκεφαλὶς *cerebellum*. Ipſius cerebri cauernæ, κοιλίαι *uentriculi*. Ventriculos interius obuoluens tunica, χοροειδὴς *ſecundinis ſimilis* cognominatur. Herophilus autem & μήνιγγα χοροειδῆ *membranã ſecundinis ſimilem* appellat. Germina à cerebro enaſcentia, νεῦρα αἰσθητικὰ *nerui ſenſorij*, & προαιρετικὰ *electorij* ſunt: per quos ſenſus & voluntaria motio fit, omniſque corporis actio perficitur. Horum autem neruorum quidam à ſpinali medulla, & ex ipſam cingente membrana expullulant. Νωτιαῖον verò *dorſalem* & ῥαχίτην *ſpinalem*, omnem pariter per vertebras defluentem medullam nominant.

DE OCVLORVM TVNICIS, Cap. XXIII.

OCuli tunicarum primam inter extima conſpicuáque membra, κερατοειδῆ *cornularem* ſuperius nominauimus: ſecunda ῥαγοειδὴς atque χοροειδὴς dicitur: qua parte τῷ κερατοειδεῖ *cornulari* ſubiicitur, ῥαγοειδὴς, quòd exterius læuore, interius aſpretudine, τῇ ῥαγὶ *uuæ acino* ſit perſimilis: qua verò albam tunicam ſubit, χοροειδὴς vocatur: quoniam venulis referta, χορίον fœtui circundatum *id eſt ſecundinas* repræſentat. Deinde tertia humorem ὑαλοειδῆ *à uitri ſimilitudine ita uocatum* continet. hæc antiquo vocabulo, propter tenuitatem ἀραχνοειδὴς appellata eſt: *Latinè aranealem dicere auſis*. at quoniam Herophilus eam ἀμφιβληστρῳ *reti* contracto aſſimilat, nonnulli & ἀμφιβληστροειδῆ *reticularem*, alii ab incluſo humore *qui uitri gerit ſimilitudinem*, ὑαλοειδῆ nominarunt. Quarta membranula guttam quandam humoris κρυσταλλοειδῆ includit. Hæc antiquitus nomine caruit: à poſteris φακοειδὴς, *quaſi dicas lenticularis*, ob figuram: κρυσταλλοειδὴς verò à contento humore, cognominata eſt.

DE PRIMA ET SECVNDA COLLI VERtebra, oſſe ypſiloeide, gula, tonis, aſpera arteria, gutture, & bronchiis, Cap. XXIIII.

PRimam colli vertebram, ὀδόντα *dentem* appellare mihi videtur Hippocrates. Sub tõſillis oſſiculum, gutturis caput continens, quidam à figura τοῦ Υ ψιλοῦ, Υψιλοειδὲς appellauerunt: cæterùm Herophilus, quoniam tonſillis aſſideat, παραστάτην *aſſeſſorem* vocat. Secundæ vertebræ proceſſus ſurſum ac prorſum verſus ſpectans, πυρηνοειδὴς *ab oliuæ nuclei ſimilitudine* dictus eſt. Iter illud per quod cibi potionéſque in ventriculum deſcendunt, στόμαχος & οἰσοφάγος *gula* eſt. Nerui ab vtroque eius latere, τόνοι: cæteráque ſenſoria atque fibroſa, pariter τόνοι (*tenores in Latinum uertere liceat*) dicuntur. Aſperæ arteriæ ſummum, βρόγχος *guttur* eſt. ramuli ad eius plexum creati, βρόγχια, & σήραγγες *cauernæ*, & ἀορταὶ nominantur.

DE CORDIS PARTIBVS, MEMBRAniſque pectoris, Cap. XXV.

CAloris, vitæ, arteriarúmque motus initium, καρδία *cor* eſt. Eius ſumma pars, κεφαλὴ *caput* dicitur: infima & acuta, πυθμὴν *fundum*: cauitates, κοιλίαι *uentriculi*, quarũ craſſior & læua, ἀρτηριώδης *arterioſa* eſt: tenuior & dextera, φλεβώδης *uenoſa*: læua, capacior. Ab vtroque autẽ capitis latere ceu alæ prominentes, cauæ, molles, & ad totius cordis motum agitabiles, ὦτα καρδίας *cordis auriculæ* ſunt. Cor circumplexa membrana, περικάρδιος dicitur. Ex membranis pectoris quæ ipſum in duas diducunt partes, διαφράττοντες ὑμένες τοῦ θώρακος *interſepientes thoracis* appellantur: quæ coſtas interius veſtiunt, ὑπεζωκότες *ſuccingentes*. Membrana quæ pectoris viſcera ab inferioribus

A diſiungit, διάφραγμα *tranſuerſum ſeptum*, & φρένες vocatur.

DE GLANDVLOSIS CARVNCVLIS, Cap. XXVI.

EK τῶν ἀδένων *ex glanduloſarum carnium* genere, (multæ autem ſunt) aliquæ in collo, nonnullæ ſub alis, quædam in inguinibus, aliæ in μεσεντερίῳ vocato reperiuntur: quæ, carnes quædam leuiter ſubpingues ac fragiles ſunt. Inter has & vocatus θυμὸς numeratur: qui in regione capitis cordis locatus eſt, ſeptimæ colli verte-
B bræ inſidens, aſperæque arteriæ extremo, qua cum pulmone committitur, adhæreſcens: non in omnibus tamen inuentus eſt.

DE VENTRIS INFERIORIS PARtibus, Cap. XXVII.

SVb tranſuerſo ſepto γαστὴρ *uenter* eſt: cuius ſumma pars primáque κοιλίας *uentriculi* nomen habet. deinde primus inteſtini exortus, πυλωρὸς *oſtiarius*, *ſeu ianitor* dicitur. Poſtea ieiunum inteſtinum, ſemper alimento priuatum: vnde ipſi nomen quoque νῆστις fuit. Iſti conti-
C guum, τὸ λεπτὸν ἔντερον *gracile inteſtinum* eſt. Ex gracili biceps prodit exortus. Vocatur autem altera eius pars, τυφλὸν *cæcum inteſtinum*, quoniam reuera cæcum eſt: altera, κῶλον, & ἡ κάτω κοιλία, *laxum inteſtinum & uenter inferior*. quod Homerus νειαίραν etiam appellat. Totum autem inteſtinorum vinculum ac firmamentum, μεσεντέριον ac μεσάραιον vocatur. Ἀραιὰν verò ventrem & omne inteſtinum veteres appellabant: ex quo ad hæc vſque tempora hoc nomen μεσάραιον deriuatum eſt. *Latini lactes appellaſſe uidentur*. Poſt κῶλον *grande inteſti-*
D *num*, eſt τὸ ἀπευθυσμένον *rectũ*, iuxta ſedẽ ac principẽ. Quod ex orbiculato vẽtriculi fũdo egerminat, ipſúmq; & aliquam cæterorum inteſtinorum partem velat, ἐπίπλοον, *quaſi dicas ſupernauigans*, *Latinè omentum*, nominatur. A renibus exoriens membrana, omnibúſque prætenta inteſtinis, περιτόναιος. At prope inteſtini primum exortum poſita caro præpinguis glanduliſque interſtincta, πάγκρεας vocata eſt.

DE IECORE ET IN EO CONTENtis, Cap. XXVIII.

E ADextera ventriculi, ἧπαρ *iecur* eſt. Iecoris autem quæ tranſuerſum ſeptum & περιτόναιον attingunt, κυρτὰ *conuexa*: quæ autem infrà ventriculo inhæreſcunt, σιμὰ *caua* dicuntur. Sub maxima eius fibra, χολῆς ἀγγεῖον *bilis uaſculum* ſitum eſt, cuius media & anguſta particula, αὐχὴν *ceruix* eſt: infima, πυθμὴν *fundum*. Iecoris porta ἡ φλὲψ *uena* eſt, per quam alimentum illabitur. Quæ in ſacrificiis autem aruſpices πύλας *portas*, τράπεζαν *menſam*, μάχαιραν *gladium*, & ὄνυχα *unguem*, appellant, in homine quoque (ſed obſcura atque incerta) reperiuntur, ad nullúm-
F que medicinæ profectum neceſſariò nominantur.

DE LIENE, RENIBVS, VESICA, vrinariis ſeminariiſque vaſculis, Cap. XXIX.

VEntriculo à ſiniſtra σπλὴν *lien* incumbit: cuius craſſiſſima ſummáque pars *dicitur* κεφαλὴ *caput*. prope vltimas autem coſtas νεφροὶ *renes* duo: ex quibus duo οὐρητῆρες *urinæ ductus* veſicam intrãtes prodeunt. Κύστις verò *ueſica* conceptaculum eſt in quod vrina è renibus per οὐρητῆρας delabitur. A veſica eſt τράχηλος *ceruix*, & τὸ ὑπόστημα
G *ſedimentum*, & σφάλμα, & reliqua commemorata ſuperius. At σπερματικὰ ἀγγεῖα *ſeminaria uaſcula* quatuor ſunt: duo κιρσοειδῆ *uaricoſa*, duo ἀδενοειδῆ *glãduloſa*, quæ & γόνιμοι φλέβες *genitales uenæ* vocatæ ſunt. Varicoſorum partes illæ quæ teſtibus adiacent, παραστάται *aſſeſſores* dicuntur. quidam verò omnia παραστάτας appellari nihil laborant. Cæterùm an hæc eadem in fœminis perinde vt in maribus cõſtituta ſint, contẽplãdum eſt. Fœminas varicoſis aſſeſſoribus carere Herophilus planè exiſtimat: nos verò in pecudis vtero è teſtibus enata vaſcula, atque vtrin-
H que varicis inſtar reuoluta conſpeximus. Hæc autem in vteri cauum perforata ſubibant, è quibus mucoſus quidam humor, ſiquis exprimeret, emanabat: magnáque erat opinio hos ſeminarios eſſe canales, & eorum generis qui varicoſi nuncupantur. Id autem vt ſe habeat, diſſectiones ſeorſum declarabunt.

DE MVSCVLIS LVMBORVM, Cap. XXX.

INtra lumbos muſculi, ψόαι nominãtur: qui ſoli etiam in dorſo lumbis agnati ſunt. Iſtos aliqui νευρομήτρας *(legitur & νευρομήτρας, pro quo alii νεφρομήτρας reponunt:)* alii *ἀλώπεκας uulpes* cognominãt. Atque hoc illud eſt quod in libro Cnidiarum ſententiarum ſcriptum eſt, Si renum autem morbus vexat, notæ hæ ſunt, Si lotium craſſum purulentúmque ſit, ſi dolor lumbos, ilia, inguina, ſeménque torqueat. tũ verò & *ἀλώπεκας uulpes* malè habeat. Vnde iam conſtat quanti iſta ſcire interſit: quò ea quæ ſic cognominantur agnoſcas. Clitarchus exteriores dorſi muſculos, ψόας, & νευρομήτρας, & ἀλώπεκας appellari, falſò opinatur.

DE GENITALIBVS FOEMINARVM LOCIS, Cap. XXXI.

GEnitale autem mulieris membrum, *μήτρα & ὑστέρα, uterus uuluáque* vocatur. Hippocrates & *δελφὺν & γονὴν genituram* dicit. Eius ſurſum verſus vtrinque proceſſus, *κεραῖαι & πλεκτάναι cirri,* ſunt ipſum exterius ſuſtinentia vaſa: medium atque ſupremum, *πυθμὴν fundum* eſt: quæ vtrinque ſunt, *ὦμοι humeri.* Eius extremitas *αὐχὴν ceruix,* atque *τράχηλος collum.* colli os, *ὁ πρῶτος πόρος primus meatus.* Hippocrates *ἀμφίδιον,* à ſimilitudine rotundi ferri quo præfiguntur aratra, vocat. Deinde cauum quod ſequitur, *multis appellationibus exprimitur. dicitur enim γυναικεῖος κόλπος, muliebris ſinus, muliebres loci, uterus, ac uulua.* Sed totum genitale cum exterioribus, *αἰδοῖον pudendum, obſcœniorique uocabulo, cunnus.*

DE TESTIVM TVNICIS, ALIISQVE PARTIBVS, Cap. XXXII.

AT circa teſtes tunicæ ſunt: ἐρυθροειδὴς vna, δαρτὸς altera nominatur. neruus quoque cum arteria concauus ad teſtem peruenit, qui *κρεμαστὴρ q. d. ſuſpẽſor* vocatur. venulæ pariter ad teſtes, vnde nutriuntur: hæque teſtiũ altrices nominantur.

DE VENIS, Cap. XXXIII.

ALiarum quoque venarum nomina (vt ſemel dicam) hæc ſunt: ſi gracilẽ tunicam habent, ſanguinéque complentur, *φλέβες uenæ* ſunt. omnes verò magnæ venæ *κοῖλαι cauæ* appellantur. Poſtea inter medicos vſus obtinuit vt ea vena quæ à iecore in renes propagines mittit, *κοίλη caua* diceretur. In ea Praxagoras initium eſſe febrium affirmauit: ſolámque eam *κοίλην cauam* ipſe nominauit: cæterùm alii & eam quæ ſurſum in cor per tranſuerſum diſcrimen euadit. Alii & hanc & priorem vnico vocabulo *ἡπατῖτιν, quaſi dicas iecorariam:* à liene exeuntem, *σπληνῖτιν, quaſi dicas lienariam,* vocitant. Cæterùm non quemadmodum in iecore, ita & in liene ſurſum verſus deorſúmque in ſiniſtra parte diſcurrens vlla vena reperitur. Qui verò id afferunt, impudenter mentiuntur: quandoquidem venulæ in lienem pertinentes, & graciles ſunt, & ibidem in liene finiuntur. At Philiſtio Italus medicus, pro Dorienſium eam partem incolentium more, quaſdam venas quæ per tempora in caput aſcendunt, *ἀετοὺς aquilas* vocat: venas autem à corde illico naſcentes, *δρακοντίδας* Hippocrates nominat. Herophilus venam craſſiſſimam grandiſſimámque ex corde pulmones petentem, *ἀρτηριώδη arterialem* appellauit. In pulmonibus enim contrà atque in aliis res habet. nam venæ in his validæ ſunt, proximéque ad arteriarum naturam accedunt: arteriæ contrà imbecillæ, venarúmque naturam ſapiunt. Omnium autem quos nouerim primus Dionyſius Oxymachi filius ἐπανθισμοὺς *(quaſi dicas efflore ſcentias)* nomẽ nouũ adinuenit: aitque Eudemus ἐπανθισμὸν venam appellari. Sed mihi Dionyſius rem quidem venæ ſimilem, ἐπανθισμὸν, non idem tamẽ venam atque ἐπανθισμὸν, ſed quoddam aliud aduentitium ſanguinis receptaculum, vocare viſus eſt: idque ipſe ita eſſe teſtatus eſt, eodem loco ſæpius φλέβα, ἐπανθισμὸν & ἀρτηρίαν inculcans ac repetens. neque enim ſi rem eandem φλέβα & ἐπανθισμὸν putaret, ita vnquam loquutus eſſet. Nam etſi nihil aliud ἐπανθισμὸς quàm φλὲψ eſt, nihilominus ipſe aliter ſenſit atque appellauit.

DE ARTERIIS, Cap. XXXIIII.

ARτηρίας præterea vetuſtiſſimi Græci *φλέβας uenas* vocauerunt: quúmque *σφύζειν τὰς φλέβας uenas micare* di-
A cebant, *ἀρτηρίας* intelligebant. arteriarum enim micare *ſeu palpitare* munus eſt. Eas etiam *ἀορτὰς & πνευματικὰ ἀγγεῖα ſpirabilia uaſa, & σήραγγας cauernas, & κενώματα inanitates & νεῦρα neruos* appellarunt. *ἀορτὴν* verò eam præcipuè Ariſtoteles vocat quæ per dorſum omnium maxima fertur. Hanc *παχεῖαν craſſam* Praxagoras appellare cõſueuit. Cauas autem per collum ſubeuntes, *καρωτίδας (uel, ut alii legunt) καρωτικὰς, quaſi dicas ſoporales, uel ſoporiferas,* antiqui nominarunt: quoniam compreſſæ hominem ſopore grauabãt, vocémque adimebant. Cæterùm noſtro
B ſeculo non arteriarum, ſed neruorum ſenſoriorum adiacientium, id vitium eſſe compertum eſt. Quare ſi nomen permutare volueris, nihil peccati admiſeris.

DE NERVIS, TENDONIBVS, CARTILAGINIBVS, membranis, tunicis, adipe, carne, atque medulla. Cap. XXXV.

TA *νεῦρα nerui* à cerebro ſpinæq; medulla prodeũtia, *προακτικὰ actiui, αἰσθητικὰ ſenſorii, προαιρετικὰ electiui,* atque *τόνοι:* qui circa artus ſunt, *συνδετικὰ copulatiui* dicuntur: craſſæ autem ex occipitio propagines, quæque ad
C calcem è muſculo naſcentes feruntur, *τένοντες tendones. Χόνδροι cartilagines* ſunt, in quos oſſa degenerant, neruis duriores. *Ὑμένες membranæ* tenuia ſunt velamenta, *χιτῶνες tunicæ,* craſſiora. *Πιμελὴ adeps,* pinguiſſima eſt alimenti concretio. *Σὰρξ* autem *caro* in viſceribus illud eſt quod inter vaſcula concretum reperitur, ſubtegmen quoddam, ac veluti receptaculorum texturæ fartũm, quo inania eius ſpatia compleantur. In muſculis σὰρξ, pars fibroſa ac firma eſt, & quæ in vlceribus oſſiúmque cauis recens concreſcit. *Μυελὸς* verò *medul-*
D *la, ὁ μὲν ἐν τῇ ῥάχει, qui quidem eſt in ſpina, ῥαχίτης ſpinalis, ὁ δὲ διὰ νώτου, qui autem eſt per dorſum, νωταῖος dorſualis* vocatur. has etiam ambiens membranula, *νωταία* dicitur. Medulla intra caluam contenta, *ἐγκέφαλος cerebrum* eſt: ſed in aliis oſſibus, *ὀστίτης oſſalis* vocatur: ſiue in magnis inſit cauis, vt in femore atque humero: ſiue *ἐν σήραγξιν, id eſt anguſtis foraminibus, ſeu cauernis,* vt in coſtis ac iugulis.

DE HVMORIBVS EXCREMENTISQVE CORporis, Cap. XXXVI.

E AIμα *ſanguis,* calidiſſimus eſt flauiſſimúſque ſuccus: *φλέγμα pituita,* album, craſſum ac ſubſalſum excrementum eſt, quod quum reſiccatur, nigreſcit. *χολὴ ξανθὴ bilis flaua* amarum eſt ac flauum excrementum. *πρασοειδὴς porracea* acris eſt, atque ſubuiridis. *ἰώδης* verò *æruginoſa, uel potius uiolacea,* eſt valde mera atque ſincera. *μέλαινα* autem *atra* ſanguinis craſſamentum eſt. Alii nigrum ſanguinem, *μέλαιναν atram bilem* vocant. Reliqua excrementa huiuſmodi ſunt. *Σίελος ſaliua,* oris eſt humiditas. *Μύξα mucus* ſalſum eſt cerebri purgamẽtum.
F *Ἱδρὼς ſudor,* eſt per omne corpus effuſa humiditas. *Οὖρον urina,* eſt nitroſus humor in veſicam delabens. *Φῦσα flatus,* eſt in inteſtinis ſuperuacuus ſpiritus. *Κυψελὶς* aurium ſordes, *auas cerumina aut marmorata ueteres* Latini *appellitabant.* *Καταμήνιον menſes* in mulieribus ſunt menſtrua per vuluam ſanguinis excrementa, quæ quum alba ſunt, non *καταμήνιον* vltrà, ſed *ῥοῦς profluuium* nominantur. *Γάλα lac* eſt quæ fit in mammis alimenti concoctio. *Σπέρμα ſemen & θορὴ & γόνος genitura* idem ſignificant. Id verò eſt ſpiritus ſimul atque alimenti genera-
G trix ἐν τοῖς παραστάταις *aſſeſſoribus* concoctio. Praxagoras peculiari quodam modo *χυμοὺς ſuccos* nominauit, *γλυκὺν dulcem, ἰσόκρατον æqualiter temperatum, & ὑαλοειδῆ uitreum:* hos à pituitæ ſpecie ſic vocauit. Item *ὀξὺν acidum, νιτρώδη nitroſum, ἁλυκὸν ſalſum, & πικρὸν amarum:* hos ita vt guſtatus iudicat appellauit. Alios præterea, *πρασοειδῆ* quidem *porraceum* ex colore, *λεκιθώδη* verò *uitellinum,* ex craſſitudine, alios quoque, *ξυστικὸν* quidem, *raſorium aut uellicatorium,* quia efficit raſionem ſeu vellicationem: *στάσιμον* verò *ſtabilem, ſeu fixum,* quòd in venis inhæreãt, neque in
H carnem permanent, quòd illi *στάσιμοι χυμοὶ* tenues venoſique ſint. In ſumma totum illud liquidum Praxagoras *χυμὸν* appellat: at Mneſitheus quod liquidum eſt, *χυλὸν ſuccum* nominat, ſed guſtatilem qualitatem, ſiue in arido ſiue in liquido poſitam, *χυμὸν ſaporem* vocat. Θερ-

μασίαν autem *calorem* atque πνεῦμα *ſpiritum* Zeno idem eſſe cenſuit: ſed medici diſtinxerunt, πνεῦμα, quod ſpirando trahimus, θερμασίαν verò, ſpiritus eliſionem appellantes. Alii vitæ quoddam principium calorẽ eſſe dixerũt.

DE FOETV ET IIS QVAE AD EVM PERtinent, Cap. XXXVII.

TO βρέφος *fœtus* membranis inuoluitur, quarum tenuem ac molliorem ἀμνίον vocat Empedocles, *deducta ab ἀμνός, id eſt agnus, appellatione*. Inde Eileithya dea quæ partui præeſt, ἀμνιὰς mihi cognominari videtur, non à Cretæ (vt alii exiſtimant) quodam portu. Nos hãc tunicam diſſecantes, humoris cuiuſdam longè illo qui in ſecundis continetur mundioris plenam inuenimus: accuratéque æſtimantibus, veluti quidam fœtus ſudor videbatur. Per οὔραχον verò *vrinaculum* humorem quendam in χορίον *ſecundas* inſtar vrinæ transfundi cognouimus. Sed ἀμνίος interius fœtui, ſecundæ autem exterius vuluæ, breuis atque venoſa tunica, adhærebant. E ſecundis ὀμφαλὸς *vmbilicus* oritur, ex duabus venis totidémque arteriis compoſitus, & ex quinto appellato vracho *vrinaculo*, breui vaſculo, vtrinque cauo, è veſicæ fundo in ſecundas intrante.

Plurima in homine reperta, huiuſmodi appellationibus inſignire oportet. quòd ſiquid in his omiſſũ fuerit, non ideo tamen plurima, ob pauca quædã conniuẽtibus oculis prætererita, aſpernari conueniet.

RVFFI EPHESII MEDICI DE CORPORIS humani partium appellationibus,

alter liber I,

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

QVAE IN ALTERO LIBRO PRIMO CONTINENTVR.

Quæ ſit libri neceſſitas, Cap. I.
Quæ ſint maximæ corporis partes, Cap. II.
De capite eiúſq; partibus vſq; ad naſum, Cap. III.
De naſo & aliis faciei partib⁹ vſq; ad labia, Cap. IIII.
De oculorum partibus, Cap. V.
De malis, maxillis, & mento, Cap. VI.
De aurium partibus, Cap. VII.
De ore, & in eo contentis, Cap. VIII.
De collo, & eius partibus, Cap. IX.
De epomide, humero, ſcapulis, alis, & reliquis vſque ad extremam manum, Cap. X.
De pectoris ac dorſi partibus, Cap. XI.
De ventris, ſeu alui partibus, Cap. XII.
De virilis membri partibus, Cap. XIII.
De fœminarum locis, Cap. XIIII.
De dorſi oſſib⁹, extremíſque eius partib⁹, Cap. XV.
De inguinibus, crurísque totius vſque ad extremum pedem partibus, Cap. XVI.

QVAE SIT LIBRI NECESSITAS, Cap. I.

SI QVIS fidibus canendi artem doceri cupiat, ante omnia fides peritè tractare, ſingulaſque propriis nominibus appellare diſcat neceſſe eſt. Grãmatiſtæ ante legẽdi cæteræq; doctrinæ ſciẽtiã, elemẽtorũ nomina pueros prædocẽt. Necnõ in geometria, quid linea ſit, quid ſuperficies, quid planũ, q̃d figura triãgula, quid circulus, id genúſq; alia, quóq; rite nomine appellentur, prædiſcere opus eſt. In aliis itidem artibus prænotiones vocabulorum ſimiliter edocent. Medicam itaque artem capeſſere optãtibus, elemẽta prius tradere perquam neceſſarium eſſe duxi, vt quæque videlicet corporis pars rectè nominanda ſit: quãdoquidem diuiniſſimus Hippocrates in libro qui inſcribitur De locis in homine, ita loquitur, Corporis autẽ natura, ſermonis in medicina principium eſt. Nos igitur etiã à ſimplicioribus exteriúſque aſpectui ſubiectis exorſi, eorum prænotiones appellationéſque trademus.

QVAE SINT MAXIMAE CORPORIS PARtes, Cap. II.

MAximæ corporis partes, κεφαλὴ *caput*, αὐχὴν *collũ*, θώραξ *thorax*, χεῖρες *manus*, σκέλη *crura*. Thoracem nõ ſolùm à iugulis ad præcordia vſque, ſed totũ à iugulis vſque ad genitalia vocamus.

DE CAPITE EIVSQVE PARTIBVS, vſque ad naſum, Cap. III.

KEφαλὴν *caput*, quod capillis intectum eſt, ſimul etiã cum facie & alia ſic appellantes comprehendimus. Prior capillata pars, dicitur βρέγμα *ſinciput*. in quo & ſutura eſt quæ στεφάνη *q.d. corona* vocata eſt, quoniam ipſi στεφάνους *i. coronas* circũponimus: poſterior ἰνίον *occiput*. Partes ab vtraque ſincipitis parte, κρόταφοι & κόρσαι, *tempora*. Pars media qua maximè cõuoluũtur capilli, κορυφὴ *vertex*. Sub ſincipite ſitũ eſt μέτωπον *frons*. In tẽporibus, pilorum exortus ἴουλοι *lanugo*. poſteriores occipitis pili χαῖται, *d noſtri crines dici poſſunt*. Vltima frõtis ruga ἐπισκύνιον. Partes frontis pilis hirtæ ſunt ὀφρύες *ſupercilia*. horũ media ĩtercapedo μεσόφρυον *glabella*. inde porrigitur ῥὶς *naſus*.

DE NASO ET ALIIS FACIEI PARTIbus vſque ad labia, Cap. IIII.

EXtremum τῆς ῥινὸς *naſi* dicitur σφαίριον *globulus*. Quod naſum in duas cauernulas diſtinguit, appellatur διάφραγμα, *interſeptum*. A globulo carnoſum quiddam in labium deſcendens eſt κίων *columna*. Naſi cauitates ab vtroq; interſepti latere, per quas olfactus præſtatur, μυκτῆρες *nares* vocantur. Naſi πτερύγια *alæ, ſeu pinnæ*, ſunt ea quæ ambiunt huiuſmodi cauitates. Sub columna ſubſidens cauitas ſupra labium, φίλτρον *amatorium* dicitur. Totum verò quod infra naſum ſupra labia eſt ὑπόρρινον appellãt. Deinde labia duo, quorũ ſumma, πρόχειλα, *q.d. prolabia*: quâ committuntur autem, προστόμιον.

DE OCVLORVM PARTIBVS, Cap. V.

SVb ſuperciliis ſũt ὀφθαλμοὶ *oculi*. quæ oculos cõtegũt, ſunt βλέφαρα, *palpebræ*. harum altera, ſupra, altera infra eſt: quarũ in conniuẽdo cõgreſſus ταρσοὶ vocãtur: pili ex palpebris nati βλεφαρίδες, *cilia*. Tarſorũ extrema, κανθοί: magn⁹ naſo, exigu⁹, tẽpori finitim⁹. Κόραι ſũt αἱ ὄψεις: γλῆναι, oculorũ media, per quæ videmus. Alii ὄψιν id vocat quo videmus, κόρην autem & γλήνην, ſimulacrũ in pupilla cõſpicuum. Poſt hæc autẽ, quæ ſunt nigra, cæſia, aut ſplendida, à colore nominãtur iris: κύκλος circulus eſt prædicta albo continuans. Sub oculis loca, ὑπώπια, *ſubocularia* vocantur.

DE MALIS, MAXILLIS, ET MENTO, Cap. VI.

HIs hypopiis inſurgentes eminentiæ ſubiacẽt, vocatæ μῆλα *malæ*: quæ per pudorem erubeſcũt. Sub his ſunt eæ quæ vocãtur παρειαὶ & σιαγόνες & γνάθοι, *maxillæ, ſeu mãdibulæ*: quarũ inferioris extremũ in acutũ deſinẽs, eſt γένειον *mentum*. à quo vſque ad inferius labiũ os ſit rotundũ atque prominens. Sub mento carnoſa pars ἀνθερεὼν ſeu λευκανία dicitur: verùm alii anthereona, hanc partem: leucaniã verò, cauitatẽ iuxta iugulũ appellant.

DE AVRIVM PARTIBVS, Cap. VII.

ΩΤα *auriculæ*, eminẽtiæ ſunt ab vtroq; tempore iuxta extrema collocatæ. quarũ cauernulæ, πόροι ἀκουστικοὶ *meatus auditorii* vocantur: per quos audimus ſcilicet. Harum inferiores carnoſæque partes ſunt λοβοὶ *fibræ*: ſuperiores cartilaginoſæque, πτερύγια *pinnæ*: ἕλικες, quæ deinde circunferentiã ambiunt: ἀνθέλικες verò, in medio poſt helicem extumeſcentes prope cauitatem particulæ. Cauitas ipſa, concha dicitur: conchæ oppoſita prope tẽporis finem elatio, τράγος, *i. hircus* vocatur: huic oppoſita ex craſſiore anthelice, ἀντίτραγος.

DE ORE, ET IN EO CONTENTIS, Cap. VIII.

ΣΤόμα *os* eſt prima labiorum diuiſura, & reliqua omnis vſque ad fauces inanitas. In ore & alia quædã ſunt, & ὀδόντες, *dẽtes* quorũ priores octo τομεῖς *inciſores* dicũtur: at hos ſequentes quatuor, κυνόδοντες *canini dentes*: reliqui omnes viginti ſunt μύλαι *molares*. Horũ extremi atq;

interius cōditi, σωφρονιστῆρες, *i. moderatores aut tēperatores* nūcupātur: qui tū oriūtur quū incipimus σωφρονεῖν. *i. ſapere. genuinos Latini uocāt.* Dentes circūplexæ carunculæ, ſunt οὖλα, *gingiuæ*: quorum cōmiſſura, χαλινὸς *habena* dicitur. Latæ molariū dentiū ſummitates, τράπεζαι *menſæ* nominantur. Maxillarū cauitates, in quibus dētes defixi ſunt, ὁλμίσκοι *mortariola*, atque φατνίαι *præſepia*. Linguæ exortus ῥίζα *radix* vocatur: αὐχὴν ceruix, quod ſequitur: eius ſummū προγλώσσιον, *quaſi prælinguiū dixeris*: ei⁹ latera, παρίσθμια, *i. aſſequentia*. Quod eſt infra linguā, eſt hypogloſſis: at epigloſſis, quod interi⁹ ſupra guttur eſt arteriæ aſperæ tegumētū, quò inter deuorandū nihil in pulmones decidat: inter ſpirandū verò, ne ſpiritus aſcenſum impediat, extollitur. Quod ſupra linguā in orbē cauū eſt, dicitur οὐρανὸς *calū*, vel ὑπερῴα *palatū*. quæ deinde ſuperi⁹ pēdet caruncula, eſt κιονὶς *columella*: quam alii γαργαρεῶνα *gurgulionem*, alii σταφυλὴν *uuā* vocitarunt. Ipſi ſubiicitur caput τοῦ βρόγχου. *i. aſperæ arteriæ.*

DE COLLO, ET EIVS PARTIBVS, Cap. IX.

Deinde τράχηλος, ſiue δειρή, *collū*, cui⁹ prior pars, βρόγχος & aſpera arteria: circa mediū prominētia, λάρυγξ *guttur*: auerſa pars, αὐχὴν, *ceruix*, & ἰνίον, *occipitiū*: prope iugula cauum, anticardium & σφαγὴ *iugulatio* nuncupatur.

DE EPOMIDE, HVMERO, SCAPVLIS, alis, & reliquis vſque ad extremā manum, Cap. X.

A Tēdone autē ad ὤμους *hmeros* pertinētia ἐπωμίδες nominātur. ὦμοι *humeri* capita ſunt eorū oſſiū quæ βραχίονες dicuntur. *à noſtris humeri etiam uocantur.* ὠμοπλάται *ſcoptula operta, ſiue lata ſcapularum oſſa*, tergo impoſita lata oſſa ſunt: quorum media eminentia, ῥάχις *ſpina* eſt. Κλειδῶν *iugulorum* & ὠμοπλατῶν *latorum ſcapularum oſſium* copulæ, ἀκρωμία dicuntur. Cōtiguæ ſūt κατακλεῖδες, *q. d. claues. Latinis iugula.* Μασχάλη *ala*, eſt ſub humeris cauitas, in quā frequēter humer⁹ luxatus delabitur. Deinde humerus eſt, qui brachion à Græcis vocatur. Articuli angulus quo nitimur inclinati, ἀγκὼν eſt, ſiue ὠλέκρανον, *cubitus*. Quod ſequitur, eſt πῆχυς *ulna, ſiue lacertus, ſiue brachiū*: quod terminatur καρπῷ *brāchiali*: poſtea μετακάρπιον *palma*. Deinde σῆθος χειρὸς, *manus pectus* (alii ὑποθέναρον vocāt) ſub pollice eſt. Poſtea eſt man⁹ cauitas *quæ uola nominatur.* Ex digitis vnus ab aliis diſtās, μέγας dicitur, *magnus. dicitur & pollex.* At λιχανὸς, *Lat. index*, inter alios quatuor primus eſt. alter, μέσος *medius*. tertius, παράμεσος, *i. medio proximus. Latinè autē anularis.* vltimus autē, μικρὸς *paruus*. Digitorū oſſa, σκυταλίδες *ſcuticulæ*, aut φάλαγγες, *phalanges, à quibuſdā inter nodia* vocātur. Eorū curuaturæ, κόνδυλοι. ſed primæ, προκόνδυλοι, vltimæ, μετακόνδυλοι. *omnes à Latinis nodi uocati ſunt.* Ονύχων *unguium* initia, ῥιζωνυχία *unguium radices* appellantur. Digitorū extrema, ῥᾶγες *acini* aut κορυφαὶ *cacumina*. Interſtitiū anularis ac pollicis, eſt θέναρ. Hippocrates autē totum hunc locum thenar appellaſſe viſus eſt: *qui locus apud Latinos uolæ nomen habet.*

DE PECTORIS AC DORSI PARTIBVS, Cap. XI.

A Πὸ δὲ τῶν κλειδῶν *à iugulis autem* in parte priori eſt σῆθος *pectus*, & ςέρνον. At νῶτον *tergum* poſterius à ceruice ponitur. Deinde quod appellatur μετάφρενον, *hoc eſt pars è regione ſepti poſita.* Sequuntur ὀσφύες *lumbi*, pars dorſi infima. Carnoſæ autē eminētiæ quæ ſub pectore ſunt, vocātur μασοὶ & τιτθοὶ *māmæ*. quarū ſūmitates, θηλαὶ *papillæ*: totū

A quod ſub ala deorſū verſus protēditur, eſt πλευρὰ *latus*. oſſa verò, πλευραὶ *coſtæ*, & σπάθαι. quarū primæ inter ſe cōmittūtur ad terminū ςέρνου, *i. oſſis pectoris*. Qua cor ſitū eſt *ſeptū trāſuerſum*, aliqui φρένας, aliqui προκάρδιον *q. d. ante cor poſitū*, aliqui καρδίαν *cor* nominant. Poſt ipſū, eſt τὸ ςόμα τῆς καρδίας, *uētriculi oſtiū*. Inter coſtas ſpatia, μεσοπλεύρια *intercoſtalia* vocātur. Coſtæ νόθαι *ſpuriæ* ſūt quæ nō interſe coeunt: harū extremitates ſunt χόνδροι, *cartilagines*.

DE VENTRIS SEV ALVI PARTIBVS, Cap. XII.

B Muſculoſæ partes ſub cartilaginib⁹, ὑποχόνδρια *ſubcartilaginea, à quibuſdam præcordia* dicūtur. Deinde eſt κοιλία *aluus, quā alii uentrē nominār.* Cutis autē quæ ſuper ventrē eſt, dicitur ἐπιγάστριον, *q. d. ſuperuentrāle.* Media cauitas eſt ὀμφαλὸς *umbilicus*. ei circūdata cutis vocatur γραῖα, *i. uetula*, quòd ea corrugata ſenectam adeſſe ſignificet. Quod eſt ſub vmbilico, vocatur ὑπογάστριον & ἦτρον, *abdomē ac ſumen.* Quod poſtea ad genitalia vſq; pertinet, ἐπίσειον aut ἐφήβαιον *pubes ac pecten* dicitur.

DE VIRILIS MEMBRI PARTIBVS, Cap. XIII

C Τῶν αἰδοίων *genitaliū* maris quod pēdulū eſt, σῆμα, *coles Latinè peniſq;* dicitur: quod nō pēdet, ὑπόστημα *hoc eſt ſedimētū*, aut περίναιος. eius extremū eſt πόσθη, *præputiū*. ὄσχεος *ſcrotū* quo teſtes continentur, appellatur: eorum ſuperior pars, κεφαλὴ *caput*, inferior, πυθμὴν *fundum* appellatur. partem laxiorem ſcroti λακκόπεδον dicunt.

DE FOEMINARVM LOCIS, Cap. XIIII.

Τῶν αἰδοίων τῆς γυναικὸς. *i. muliebriū locorū* pars ſuperior eſt κτεὶς, *pectē*: σχίσμα *fiſſura*, prima diuiſio. In medio ſita muſculoſa caruncula, μύρτον, aut νύμφη, *nympha*: μυρτόχειλα verò, à lateribus collocatæ pinnæ.

D DE DORSI OSSIBVS, EXTREMISQVE eius partibus, Cap. XV.

Τῆς ῥάχεως *dorſi* oſſa ſūt σφόνδυλοι, *uertebræ*. vniuerſa vertebrarū compago ἄκανθα *ſpina* dicitur: cuius infima pars ὀσφὺς *lumbi*: poſtremúmque dorſi eſt ἱεροῦ ὀστοῦ *ſacrū os*: quod aliqui ὑποσπόνδυλον, *i. ſubuertebrā* (*ut uerbū uerbo reddatur*) appellarūt. Huius extremū eſt κόκκυξ, *cuculus*. A lūborū lateribus ſunt γλουτοὶ, *nates*. Poſt lūbos carnoſæ partes, πυγαὶ *clunes* appellantur: ἕδρανα etiam *quòd ſedendo commodæ ſint* nominantur.

E DE INGVINIBVS, CRVRISQVE TOTIVS, vſque ad extremum pedem, partibus, Cap. XVI.

Βουβῶνες *inguina* ſunt femorū principia. τῶν μηρῶν *femorū* partes interiores ſūt παραμήρια, femina. Quæ partes inter has perinæúmq; ſunt, πληχάδες dicūtur. Muſculi ad genua tēdentes, ἐπιγουνίδες Græco nomine vocātur: oſſa ſuperiaciētia, ἐπιγονατίδες. Hæc Hippocrates μύλας *molas* vocat, *Latini patellas.* Γόνυ *genu* eſt femoris cū crure cōnexio: ſub quo eſt ἰγνύα, *poples*. γαστροκνημία *ſura* eſt poſterior magnus cruris muſculus, vnde latus neruus ad calcem tēdit: F oſſiū verò poſterius, itidē κνήμην *ſuram*: prius, ἀντικνήμιον dicito. Extrema pedibus propinqua, σφυρὰ, *malleoli*, à nonnullis ἀστράγαλοι *tali* (ſed non rectè) dicūtur. Tali tamē & ipſi adſunt, ſed non oculis conſpicui. Πτέρνα *calx* poſterior eſt pedis rotunda pars, poſt quā cauum pedis eſt. poſt hoc verò, πέδιον *plantā ſeu ueſtigium.* Cui oppoſitum ſupremum ταρσὸς eſt. Totum verò pedis ſitum πέζαν Græci vocant. Pedum digiti, manuum digitis appellationibus reſpondent.

RVFFI EPHESII DE APPELLATIONIBVS partium corporis humani liber II.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

PRIMI LIBRI CAPITA.

Libri continuatio, atque propoſitum, Cap.I.
De cerebro, eiúſque tunicis,& enatis, Cap.II.
De oculi partibus, Cap.III.
De eis quæ ore continentur, Cap.IIII.
De pharynge, id eſt aſpera arteria, & gula, & pulmone, Cap.V.
De iecore, bilis conceptaculo,& venis portis vocatis, Cap.VI.
De liene, Cap.VII.
De corde,ab eóque enatis,&adiacẽtib⁹, Cap. VIII.
De pectoris partibus,& ſepto trãſuerſo, Cap.IX.
De gula, & ventriculo, Cap.X.
De inteſtinis,& lactibus, Cap.XI.
De renibus,vrinariiſque meatibus, Cap.XII.
De omento, Cap.XIII.
De ſeminariis cõceptaculis,& ſemine, Cap.XIIII.
De ſcroto,teſtib⁹,eorúmque mẽbranis,Cap.XV.
De vtero, Cap.XVI.
De venis,arteriis,multiſque aliis corporis particulis, Cap.XVII.

LIBRI CONTINVATIO, ATQVE PROpoſitum, Cap. I.

POſteaquam extimarum corporis humani partium appellationes expoſuimus, deinceps continuata ſerie ad latentium internarúmque notitiam trãſeamus: quippe quum à viris ſapientibus homo, mundus quidam exiguus appelletur, cæleſtis ordinis æmulus, in membrorum fabrica, actionibúſque præſtandis varium effectuum artificium poſſidens. Quemadmodum igitur reliqua medicinæ præcepta, ita & quæ ad diſſectionis artem faciunt, referenda ſunt. Quamobrem artis principia, ac veluti fundamẽta illuſtrioris doctrinæ cauſa iacientes, quẽ ſitum mẽbris natura tribuerit, eorúmque ſimul nomina explicabimus.

DE CEREBRO, EIVSQVE TVNICIS ET enatis, Cap.II.

ITaque in capite intra caluariæ concauum ſuis cũ velaminibus includitur *ἐγκέφαλος cerebrũ*, próque corporis mole longè maius in homine quàm in cæteris animantibus reperitur. Eius ſubſtãtia pulticulæ ſimilis eſt, viſcida atque præcãdida: poſt id in occipitio *παρεγκεφαλὶς cerebellum* collocatur. Tunicarum prima caluariæ oſſibus affixa eſt, quæ pulſatorio etiam motu cietur: altera cerebro circundata ipſum diſſipabile conſeruat, eiúſque fragile corpus in vnũ cogit ac retinet: vtraque neruoſa membranoſáque eſt, exiguo interſitorum vaſculorum ſenſu prædita. interius cõdita, motu caret: exterior, mobilis atque craſſior eſt. A cerebro medullæ proceſſus exoritur per caluariæ foramẽ in occipitio erumpẽs, per vertebrarúmque omnium caua ad extremam vſque delabitur: neque propria tamen cerebri ſubſtantia eſt, ſed emanatio, quæ ſpinalis medulla vocatur. Meatuum verò proceſſus ſunt à cerebro neruoſi ad ſingula ſenſoria, vt ad aures naréſque, & huiuſmodi alia propagati. vnus autem à baſi prorſum verſus in duos diuiſus progreditur, & ad vtrũque oculũ pergit: qua parte quæ vocatur *πυελὶς, peluis*, atque inſtar foueæ iuxta vtramque narem faciei cauitas: vbi tunicarum oculum componẽtium plexus efficitur.

DE OCVLI PARTIBVS, Cap.III.

EArum tunicarum prima, nimirum ab ordine prima, à colore verò cãdida vocata eſt: quemadmodum & cicatrices eius candorẽm indicantes oſtendunt. Tunica igitur prima, cãdida vocatur: & *κερατοειδὴς*, cornicularis ſiue cornea: aut propter firmitatem, aut quoniã interius conditus humor per hãc, tãquam per corniculum, pellucet: aut quòd inſtar cornu in corpuſcula *χιτῶνας* vocata *i. fibras aut filamenta*, reſoluitur. Secunda verò primæ per appenſionem vſque ad vocatam coronam adnexa eſt, quæ media dehiſcit, atque orbiculari cauo perforatur: cauatum autem corpuſculum exterius, qua cornicularẽ attingit, læue terſúmque eſt: in auerſa parte aſperum, vt inquit Herophilus, quale vuæ acini corium eſſe ſolet. vaſculis perplexa hæc tunica eſt: quæ ſecunda, ab ordine, *τετρημένη perforata*, à ſtructura, à ſimilitudine *ῥαγοειδὴς, Latinè acinalis aut uualis*: *χοροειδὴς* etiam, quod inſtar *χορίου (id eſt ſecundarum)* vaſculis ſit multis irrigata, nominatur. Tertia ab eodem meatu progreſſa tunica humorem oui albo ſimilem vitreúmque appellatũ includit. Eſt hæc prætenuis, vocatúrque ab humoris concretione *ὑαλοειδὴς uitrea*: à tenuitate, *ἀραχνοειδὴς aranealis*, à vaſculorum contextu figuráq;, *ἀμφιβληστροειδὴς*, reticularis: quippe quæ ex anguſto in latũ diffunditur, ſinuatúrque: quò quartam tunicã humorem cryſtallo ſimilem continentem inuoluat. cuius dimidium prominet, ſecundæ tunicæ foramini contiguũ, dimidiũ cum araneali cõmittitur. Hæc igitur tunica, *δισκοειδὴς, id eſt diſco ſimilis*, aut *φακοειδὴς lẽticularis* à figura vocatur: aut à cõcreto humore *κρυσταλλοειδὴς*. Nempe quidam hanc neque tunicam appellandam eſſe cenſent: nam membranoſam quandam congelationem eſſe dixerunt.

DE IIS QVAE ORE CONTINENTVR, Cap. IIII.

DEinceps ad ea quæ in ore latent deſcendamus. Lingua primùm, turbinata figura conſideretur, à lato in anguſtũ graciléſcens, à faucibus radices ducens, carnoſo & quodammodo neruoſo corpore, in cibis atterendis deuorandiſque mobilis: præterea & ad articulatæ vocis creationem emiſſum aerem ſecundum animi inclinationem conformans, guſtatoriúmque ſenſum particIpans. In huius baſi *ἐπιγλωττὶς* vocata exoritur, ceu quædam exigua lingua, ſupra eius latitudinem aſſurgens, in faucibus, ex latiore baſi in anguſtum finiens, cartilaginea materia conſtans, faucibúſque cognata. hæc aſperæ arteriæ operculũ, & ciborum in gulam deſcenſus iter quoddam eſt. Supra epiglottida autem supernè *κιονὶς columella* dependet, ex palati partibus ſecundum eius foramina exoriens. Hæc vocatur etiam *σταφυλὴ uua*, ab extremitatis rotunditate, nullã magni faciendam vtilitatem adferens. vnde fit vt ea reciſa, nulla corporis actio vitietur. In penitioribus autem ab vtraque linguæ parte affixa ſunt *παρίσθμια tonſillæ*, numero ſex, corpore glanduloſa, figura ſubrotunda, natura facilè mutabilia atque diſſipabilia, membranulis quibuſdam altius inſertis conuoluta. Ex his, quatuor ab vtroque latere cernũtur, duo verò cerni vix queunt. Vocata ſunt autem *παρίσθμια* quod in anguſto meatu ſitæ ſint. veteres enim locorum anguſtias *ἰσθμοὺς* appellabant. *ἀντιάδας* verò *quaſi contrarias dicas*, idcirco etiam nominabant quoniam ore aperto *ἀλλήλαις ἐναντίαι id eſt inter ſe contrariæ*, præſertim quum inflãmatæ ſunt, appareant.

DE PHARYNGE, ID EST ASPERA ARteria, & gula, & pulmone, Cap.V.

INde à palati ac linguæ partibus duo itinera pateſiunt. horũ prius *φάρυγξ* vocatur: inter hoc & colli vertebras *στόμαχος gula* eſt. Pharynx cartilaginoſus eſt, atq; in orbẽ patẽs, ſuperi⁹ latior, infrà verò anguſtior: deſcẽdẽs autem *κατὰ τὰς κλεῖς, per iugula*, appellatúmque *ἀντίστερνον, i. ſpinam dorſi quæ pectori opponitur*, in medios pulmones inſeritur: ipſóſque anulis quæ *βρόγχια* vocant intexit. Huiuſmodi membrum aſpera arteria, quòd iſtis anulis aſperata ſit, dici meruit: *βρόγχος* etiam à quibuſdam vocatur, ad aeris inſpirando ducti tranſitum, vocémque edendam, à natura cõſtitutus. De ipſo *ὁ πνεύμων pulmo* ſuſpenditur,

tarus ac peruius, pectoris inanitate concluſus: idem globoſus eſt, muriſque caudæ figuram repræſentans. In λοβοὺς *fibras* quinque diducitur, colore cinereo atq; ſubalbido: aſſidua motione cōcutitur, follis morem in ſpiritus trāſitu retinens. quippe ſpiritus per aſperam arteriam in bronchia tractus, per pulmonis ſpiramenta intra pectoris cauum elabitur: atque iterū foras ab hoc per naturalia foramina propellitur.

DE IECORE, BILIS CONCEPTACVLO, & venis portis vocatis, Cap. VI.

AB vtriſque præcordiis iacent σπλὴν & ἧπαρ, *lienis & iecur*. ſub pulmone à dextris iecur eſt, tranſuerſo diſcrimini magis appenſum, poſteriori parte in gibbū aſſurgens. In quatuor aut quinque fibras dirimitur, colore lentis: ad rubicundius tamen vergit, venoſo corpore iuxtà atq; ſanguineo. Venas autē quæ cauæ per diaphragma, *id eſt interſeptum*, ad cor tendenti committūtur, στόματα & πύλας, *ora & portas* vetuſti ſcriptores nuncuparūt. Sub conuexa parte puſillum quoddam vaſculum veſicæ ſimile defixum eſt, neruoſum, fellíſque inibi geniti capax: à quo ſanè meatus quidam nerueus per lactes ad inteſtina contendit: per quem paulatim bilis in inteſtina delabitur, excrementáque felleo colore ſuffundit, atque ipſa depellendi cupidinem infert. Hoc intercluſo itinere, aurigo futura portenditur, bile per omne corpus effuſa. quocirca albidæ cretaceǽque deiectiones exeūt. Eſt autem præferuidum igneúmque iecur, plurimū ad ſe alimenti attrahēs, ac finitimis partibus cōmunicans: idcirco ſiniſtris dextræ partes viribus præſtant.

DE LIENE, Cap. VII.

AT lienis iecori contrarius, in ſiniſtris præcordiis iacens, opponitur, ad humani veſtigii longitudinē protentus: ſuperius rotundus & robuſtus, infrà contractus & gracilis, medius anguſtior: vini fæcis colore perfuſus: laxus ac foraminulentus, cōceptaculis multis implicitus: ignauū membrū, nullóque fungēs miniſterio.

DE CORDE, AB EOQVE NATIS, ET adiacentibus, Cap. VIII.

PVlmonis fibris circuntegitur καρδία *cor*, intra pectus ſedē habēs, ſecundū mediū, magis tamē ad ſiniſtram declinās: & ſub ſiniſtra māma collocatur, *pinei nuclei effigiē adeptū, & à lata baſe in mucronē inſtar turbinis acuminatū: muſculoſum natura atq; neruoſum, pulſatorio ſemper motu percitū, mediū inane, duob⁹ manifeſtis finibus concauū, altero in dextris, qui ſanguineus, quòd multitudine ſanguinis affluat, appellatur: altero in ſiniſtris, ſpirituoſo, quoniam ſpirituum copia redundat, nuncupato. inde fit etiam vt ſpirituum agitatione moueatur. Membranis præterea vtrinque latioribus, auricularibus vocatis cor præcingitur, quoniam ad auriū imaginem cordis lateribus inhærent, & prominent. Ab ipſo verò plura conceptacula naſcuntur, & venæ, & arteriæ: è quibus omne corpus vaſculis tanquam riuis emanantibus irrigatur. Membrana præterea quadam cor veluti ſepimento vallatur, cui περικάρδιος nomen eſt, neruoſa, tenui, & quæ motu à corde trāſfuſo palpitat.

DE PECTORIS PARTIBVS, ET SEPTO tranſuerſo, Cap. IX.

HÆc omnia complectens θώραξ *pectus*, ex cartilaginibus componitur, atque oſſibus quæ in coſtis, pectorali oſſe atque dorſi ſpina reperiuntur. neruorum etiā carniúmque particeps, extra carnoſior, interius neruoſus eſt. qua etiam parte ſuccingente membrana veſtitur. At διάφραγμα *interſeptum, ſiue tranſuerſum ſeptum*, obliquū pectori, qua coſtæ finiuntur, ſubtenditur. Id ita vocatum eſt quòd viſcera in pectore abdita ab inferiorib⁹ διαφράττει, *id eſt interſepit*.

DE GVLA ET VENTRICVLO, Cap. X.

A Superioribus igitur corporis partibus (quemadmodum ſuprà retulimus) ſimul cum aſpera arteria enaſcitur, ſecúſque ipſam protenditur στόμαχος *gula*, ab eiſdem vtique partibus incipiens, non ſimiliter autem deſinens. Hæc tubæ imaginem amplitudine refert, ſuprà anguſtior, infra verò, quâ cum κοιλία *uentriculo* committitur, capacior. hoc quippe nomine ἡ ἄνω κοιλία *ſuperior uenter* natura neruoſa vocata eſt. Munere autem ſicci humidique alimenti deuorandi gula fungitur: cuius examen ipſa acutiſſimo ſenſu prædita facit. Ventriculus itaque à gula exoriens, ſub medio interſepto, ad læuam magis reflexus collocatur, ab anguſto ore in latam capedinem ſinuatus: cuius conuexum extra in abdomen vergit, ſimum verò, dorſum reſpicit. Longè neruoſior quàm gula ventriculus eſt atque amplior. ipſe nimirum intus accepta collocans, non magnoperè ſe dilatat: ſed cibi ingreſſui cedens, eius deſcēſum ſe cōſtringendo inſequitur, quum ad alimenta ſuſcipienda à natura creatus ſit.

DE INTESTINIS ET LACTIBVS, Cap. XI.

A Ventriculo inteſtina prodeunt, in plures orbes implicita, ad excipiēda cibaria quæ ab eo delabuntur, formata. horum vnum idémque ab ipſo vocato proceſſu ad rectum ac ſedem vſquè iter pertinet. inter quæ primum eſt quod oſtiarius, aut dodecadactylus dicitur: oſtiarius quidem, quòd in ventriculo poſita, tantiſper dum ſunt coacta cuſtodiat: quum remiſſa ſunt autem, tunc & oſtiarius cum inteſtinis aperitur: quemadmodum ani muſculus ſphincter vocatus, *id eſt adſtrictor*, remittitur. Dodecadactylus autem à duodecim digitorum lōgitudine vocabulum accepit. neruoſa ipſius craſſáque ſubſtantia eſt. Huic appellatum ieiunum contiguum eſt, aliis inteſtinis carnoſius, ſemper ferè alimenti penuria laborans: vnde ieiuni quoque appellationem adeptum eſt: quòd in ipſo videlicet alimentum vt in ventriculo & inteſtinis aſſolet, non inueniatur. Poſtea gracilia quæ vocantur inteſtina, prolixa, in multas ſpiras conuoluta, tredecim cubitorum longitudinem æquantia, collocantur, & ſub vmbilico in abdominis regione ponuntur. Sub his omnibus cæcum inteſtinum & colon eodem loco exoriuntur: cæcum quidem rectà in dextrum inguen ſpectans, altera ex parte obſtructum: colon verò, *quod maius inteſtinum Latini uocant*, à dextris enaſcens, supernè ſeſe circumuoluens, in iecur præcordiáque adductum incidit: deinde lienem ſiniſtrúmque ile petens, poſterius cum recto inteſtino coniungitur. id nonnulli & inferiorem ventriculum nominarunt, in quo etiam plurima cibi pars in ſtercus vertitur. Omnium poſtremum eſt rectū, cæteris carnoſius: rectámque ſedem (vnde & nomen accepit) ſortitum eſt. in anulum autem & ſphinctera vocatum, *id eſt adſtrictorem*, deſinit, eum quidem, neruoſum & durum, hunc autem, carneum atque rugoſum, infimum omnium collocatum. Inter inteſtina medii lactes ſunt, quos Græci meſenterii atque meſaræi vocabulo inſigniunt.

DE RENIBVS, VRINARIISQVE meatibus, Cap. XII.

NΕφροὶ *renes* circa vltimas dorſi vertebras ſiti ſunt, numero duo, figura rotundi, colore lenticulæ, & quaſi ſubcinereo. dexter paulo altior grandiórque inuenitur. denſo ſqualidóque corpore conſtant: ſauciati ineuitabilem mortem adferūt. In penitis cauíſque eorum partibus membranulæ ſunt inſtar cribri, foraminibus plurimis pertuſæ. vnde meatus duo exeuntes veſicæ ſummitatem intrant, per quos vrina in veſicam tranſfunditur, indéq; foras expellitur. hos paulo antè πόροις *meatus* nominauimus.

DE OMENTO, Cap. XIII.

OΕπίπλοις *omentum* inteſtina contegit, præpingue, duplicíque membrana contextum. ipſum idcirco natura condidit vt inteſtinis ἐπιπλέων *ſuperfluitans* ea aduerſus ambientis peritonæi duritiā remolliret. reciſum aut vulneratum vitæ diſcrimine vacat.

DE SEMINARIIS CONCEPTACVLIS, & ſemine, Cap. XIIII.

AT σπερματικοὶ πόροι *ſeminaria itinera* ſecundum renes, quatuor deſcendunt: bini rectà tendentes, quos & παραστάτας & ἀδενοειδεῖς *aſſeſſores & glanduloſos* nonnulli vocant: bini κιρσοειδεῖς *uaricoſi*, quòd κιρσοῦ *uaricis* more circunflectantur. Intra hos fœcundum ſemen gignitur, grandinoſum craſſúmque: quare & ipſos nonnulli γονίμους φλέβας *genitales uenas* appellare voluerunt. In alteris autem eſt infœcundum dilutúmque ſemen, quod ſimul cum priore eius nutriendi cauſa excernitur. Verùm ab vtraque parte coniugata ſimul vtraque à dorſo deſcendunt: ſed ſterilia vaſcula cum veſicæ ceruice coaleſcūt,

varicoſa verò per inguina teſticulorum tunicas ſubeũt. Quapropter eunuchi ſemen quidem ſed infœcundum è glandulosis fiſtulis eiiciunt: è varicoſis verò, excisis teſtibus, ſeminis profuſio ſeruari non poſſit.

DE SCROTO, ET TESTIBVS, EOrúmque membranis, Cap. XV.

OΣχεος *ſcrotum*, & tota ea laxitas eſt in qua teſtes continentur, & magis propriè exterior carnoſa pars. Ex membranis cõſtat, exteriore quidem, darto vocata, (quæ rugoſa eſt) interiore autem, erythroeide. Nempe ſcrotum & dartos communia amborum teſtium inuolucra eos ſuperioribus partibus ſuſpendũt: ſed erythroides ſibi ipſi adnectit, atque in orbẽ teſtes amplectitur, priuatim ſeorſúmque ſingulos inuoluens. Ipſi teſtes autem ex pulticulæ ſimili materia conſtant, humidique neruoſa admodum firmáque membrana includuntur.

DE VTERO, Cap. XVI.

MVliebre autem genitale membrum, quod μήτρα *uulua & uterus* vocatur, inter conceptacula eximiũ eſt: inter veſicã rectúmque inteſtinum poſitũ eſt, huic incumbẽs, illi ſubditum: medicinalis cucurbitulæ figuram æmulans. hoc loco venerei congreſſus exercentur.

DE VENIS, ARTERIIS, MVLtíſque aliis corporis particulis, Cap. XVII.

ΦΛέβες *uenæ* receptacula ſunt ſanguinem cõtinentia, per quas ſanguis in omnes corporis partes diffunditur. Arteriæ, ſpiritus & quodammodo etiam ſanguinis receptacula ſunt: in quibus fit ὁ σφυγμὸς, *motio quæ pulſus communi uocabulo dicitur*: & à corde excluſus ſpiritus per ipſas in omnem corporis molem diſpellitur. Πιμελὴ *pinguitudo*, eſt alba oleoſáque concretio, quam στέαρ *adipem* etiam nominant. Ἀδένες *glanduloſæ carnes*, concretiones quædam ſubpingues atque carnoſæ ſunt, peculiariter cauis locis inſitæ: alis dico, & inguinibus, necnon & lactibus. Ὀστᾶ *oſſa* coagmenta quædam ſunt ſolida, ſanguine & ſenſu carentia, per quæ actiuæ atque electoriæ motiones perficiuntur. Μῦς *muſculus* corpus eſt firmũ ac denſum, non ſimplex, ſed ex neruis, venis, arteriíſque compoſitum, ſentiendi particeps, officium voluntariæ motionis obiens. Χόνδροι autem *cartilagines* cõcretiones ſunt mediæ inter oſſa neruóſque naturæ: oſſibus enim molliores, neruis duriores ſunt, præcipuè oſſium extremitatibus coaleſcentes. Νεῦρον *neruus* corpus eſt ſimplex atque denſum, volũtarii motus inſtrumẽtum, obtuſi, dum inciditur, ſenſus. Secundum Eraſiſtratum quidem & Herophilum ſenſorii nerui ſunt: Aſclepiades autem ipſos ſenſu vacare teſtatus eſt. Cæterùm ſecũdum Eraſiſtratum quum gemina neruorum natura ſit, αἰσθητικῶν videlicet & κινητικῶν *ſenſoriorum atque mouẽtium*, αἰσθητικοὶ qui caui ſunt, in cerebri membranis originem habẽt, κινητικοὶ in cerebro ac cerebello. Dixit autem Herophilus aliqua νεῦρα eſſe προαιρετικά, *id eſt aliquos neruos eſſe uoluntati obedientes*, quorum à cerebro ſpinalique medulla ſit origo: aliquos, qui ab oſſe orientes in os inſeruntur: aliquos à muſculo in muſculum tranſeuntes, qui articulos etiam copulant. Μυελὸς *medulla*, ſubſtantia eſt vnguinoſa & exanguis, quæ ſemper in oſſium cauis includitur.

RVFFI EPHESII MEDICI DE APPELlationibus partium corporis humani, liber III.

Iunio Paulo Craſſo Patauino interprete.

TERTII LIBRI CAPITA.

De oſſibus capitis, & ſuturis, & cauis, Cap. I.
De colli vertebris, humeris, ſcoptulis opertis, & eorum proceſſibus, Cap. II.
De iugulo, oſſibus humeri, brachii, & manus, Cap. III.
De dorſi lũborúmque vertebris, & coſtis, Cap. IIII.
De coxa, femore, & reliquis vſque ad extremum pedem oſſibus, Cap. V.

DE OSSIBVS CAPITIS, ET SVTVRIS, & cauis, Cap. I.

POſteaquam interiorum locorum naturam nomináque pro viribus ſuperius expoſuimus, modò de oſſibus ſermonem ſubiiciemus. Κρανίον igitur *caluaria*, qua parte vocata ſcaphula eſt, globoſũ cernitur, in vertice extuberans, in ſincipite ſubcraſſum aliquantulum, & latũ, atque per oſſis iniectum duplicatum, circa tempora compreſſum: plerunque ſuturis quinque diuiſum: vna in vertice in poſteriorem partem tẽdente, quæ λαμβδοειδὴς *à literæ lãbda ſimilitudine* nomen habet. Altera autem orbiculari, in ſincipite, quæ στεφανιαία dicta eſt. *q. d. coronaria, quòd coronæ formam imitetur*: quæ ibidem terminata finitur. Tertia à lambdoeide rectà verticem partita, coronariæ vocatæ coniungitur. Duæ præterea ſunt ſecundum aures in temporum ſedibus λεπιδοειδεῖς *ſquamoſæ* dictæ, nõ in profundo, vt reliquæ, ſtructuras habentes. Priori ex parte ſunt cauernæ, ſedes oculorum, πυελίδες dictæ, *q. d. peluiculæ. nos autẽ arculas uocamus*. Inter has naſi os inſurgit, intra quod os ἠθμοειδὲς *à cribri ſimilitudine ita cognominatum*, multis foraminibus cauum, reconditur. Facies præterea oſſiũ, coagmentationes tales habet: infra ſuperciliũ vnam, duas ab naſi oſſis obliquis lateribus: quartam, inferiorẽ maxillam ſeparantem: quintam, in palato iugalibúſque oſſibus: duas alias quæ vix cerni queant, in malis. At caluaria ab inferioribus partibus concaua foramina profunda rotundáque habet, per quæ ſpinalis medulla deſcendit.

DE COLLI VERTEBRIS, HVMERIS, ſcoptulis opertis, & eorũ proceſſibus, Cap. II.

COlli ſeptem vertebræ ſunt inter ſe congruenter inſertæ. harum prima capiti motum exhibet, reliquæ immobiles ſunt. Poſtea humerus eſt, deinde ſcoptula operta, figura triangula, pectoris coſtis poſterius ad tabellæ imaginem incumbit: & qua parte latiora ſunt, ibi etiam tenuiſſima: qua verò anguſtiora, ibi & craſſiora & robuſtiora, in ſinum quendam ſubſidentia, in quem humeri caput cõiicitur. Ab eo ſinu proceſſus exigitur, ceu ſpina quædam, *ab anchoræ hamique ſimilitudine* ἀγκυροειδὴς & ἀγκιστροειδὴς nuncupatus. cum quo iuguli extremum per cartilaginem coaleſcens committitur.

DE IVGVLO, OSSIBVSQVE HVMERI, brachii, & manus, Cap. III.

AT iugulum in tribuli formam effigiatum, inſtrumento illi quod cathetera maſculinũ Græci vocãt, perſimile eſt: cũ oſſe autem pectoris, cúmque lato ſcapularum oſſe connectitur. Ipſa verò iugulorum media pars, ſigma Græcæ literæ ſimilis, cum prima dorſi vertebra coniungitur. Humerus prælongus ac teres eſt, ſuperiorique parte, quæ humeri caput dicitur, tumidior. id dimidium in verticillato ſcapularum oſſe reconditur. At inferi⁹, quâ cubito deligatur, inæqualis eſt, duóſque vtrinque proceſſus pugillis ſimiles habet: medium, cauum: à prioribus quidem partibus minus, à poſterioribus autem magis contractus eſt. Brachiũ duo ſunt oſſa, πῆχυς *cubitus* & κερκὶς *radius*. Radius, ſuperior breuiórque: & primò tenuior rotũdo & leniter cauo capite exiguum humeri exteriúſque tuberculũ recipit. Cubitus, inferior longiórque, & primò plenior eſt, atque in manus articulo brachialis extremum admittit. Radius vtrique, qua brachiali adnectitur, duobus ſinibus cauus eſt, altero recto, quo firmatur articulus, altero à latere, in

ad figu-

quo rotundum cubiti caput inſeritur.Porro brachiale ad
figuram turbinis ex octo oſſiculis coagmẽtatur.Poſt hæc
phalanges ſunt,prælonga oſſa digiti formam habentia.
Deinde oſſa digitorum, *σκυταλίδες, id eſt ſcuticulæ, à Latinis
internodia nominata*, in ſingulis digitis terna inter ſe inæqua
lia:præter pollicem,quippe qui à baſi duobus tantùm oſ-
ſibus nititur.

DE RELIQVIS VERTEBRIS, ET coſtis, Caput IIII.

POſt ſeptem colli vertebras,ſunt dorſi duodecim, lum
borum quinque vertebræ:vt omnes,quatuor & vigin
ti ſint.Ita verò inſtructæ paratæque ſunt vt introrſum ver
ſus,qua viſcera contingunt,læues ac circunductiles, exte-
rius aſperæ ſpinoſæque ſint,carne ingenita obrutæ,à late-
ribus in menſæ formam explanatæ:omnes in medio con
cauæ,vnicum in ſuo corpore cochleæ inſtar foramen ha-
bẽtes,per quod(vt ſuprà diximus) ſpinalis medulla demit
titur. in tranſuerſis præterea proceſſibus parum deſidẽtes
ſinus habent,qui cõſtarum extrema recipiunt. Nempe co
ſtarum aliæ ſuperius inflexæ inſtar fornicis, inter ſe dein-
de in interiora leniter flexæ committuntur:aliæ,obliquæ
occurſantes,poſtea cartilagineæ factæ,ſpinæ ſpuriæq; co-
ſtæ nominantur,& maiorem quàm in ſuperioribus circui
tũ ex cõcurſu minorẽ faciũt.Reliquis omnibus vertebris
vltima præſtat,quod & ſacrũos ſecũdũ antiquorũ cõſue-
tudinẽ appellam⁹,qui omnia magna,ſacra nominabãt.

DE COXA, FEMORE, ET RELI- quis vſque ad extremum pedem oſſibus, Cap. V.

AB vtroque autẽ huius vertebræ latere,coxarum oſſa
poſterius extẽduntur,ſuiſque extremis oſſi pubis(cui
pectini nomẽ eſt)cartilagine coaleſcẽtia deligantur. Hæc
figura lata ſunt ac ſubrotũda,interdũ etiã anguſta ac craſ
ſiore. Id genus oſſa ſinus verticillatos non exactè penetrã
tes ſed profundos habent,*κοτύλας acetabula* vocatos.in eos
femorũ capita cõiiciũtur.At femora,prælõga valẽtiáque
oſſa ſũt à coxis ad genua vſq; pertinẽtia,tereti figura,atq;
in exteriore parte gibba.Ab inferioribus autẽ, quà genua
attingunt,tuberoſis globis intumeſcunt, adeo vt vtrinq;.
in rotunda capita conſurgant: media verò ſinuata ſunt,
A quò facilius excipi à tibiis poſsint: quæ triangulæ, & in
ſummo capite lateſcẽtes,leniter in ſinus deſidẽt, in quos
extuberantes femoris eminentias recipiunt: ipſius verò
tibiæ prominentia in ſinum femoris inſeritur. At ab ex-
teriori parte os alterum quod ſura rectè nominatur, ap-
poſitum eſt,tibia gracilius,non proximum femori, infrà
breuius,qua etiam parte tumidius eſt: eàmque nonnulli
vulgares *ἀστράγαλον,talum*, vocari aſſeuerant. Vtrunque os
autem, ſura videlicet ac tibia, in fine multa cartilagine
vnita continetur.Sed tibiæ femoriſque commiſſuræ os
B incumbit,*ἐπιγονατὶς* dictũ,*Latini patellam,ſeu molam uocant*.
Hoc diſci figuram repræſentat, & ſuperfluitans medium
ſitum eſt.verùm in curuando crure, ad tibiam magis ac-
cedit:quum autem extenditur, ſuper vtrunque os cadit.
In partibus malleolo proximis tibia paulum gracileſcit,
atque in extremo ad ſigma Græcæ literæ ſpeciẽ ita æqua-
liter diſtat vt proceſſus duos, alterum oblongum, alterũ
breuiorẽ habeat.at maioris proceſſus caput interius eſt,
& alterius enata carne occulitur.Cũ ſuræ autem extremo
coniungitur,quod vlterius procedens exteriorem (vt mo
C dò dixi)tumorem oſtendit. Quapropter huiuſmodi oſſa
ad ſigma literæ formam media dehiſcunt: in quo hiatu
talus deliteſcit.Hic ſecundum partem quatrionem,alla-
chium vocatam,ſurſum vergit: & ea quidem imis tibiæ
ſuræque proceſsibus adiacet:verùm os *ἐπὶ τελῶν* vocatum
ſuperimpoſito illi ſuræ oſsi,quod *à figura κυβοειδὲς cubicũ*
nominatur, ad cauitates incumbit: vt oſsis *ἐπὶ τελῶν*,
quod vocant,inæqualitates occludantur, cartilaginéque
circundatæ deligentur. Anterior autẽ ipſius rotunda par-
ticula in cauitatem cuiuſdam oſsis quod ex illis eſt quæ
D *ταρσὸν* vocatum cõſtituunt,& à cauitate nauiculare dictũ
fuit,inſeritur.Ex octo autem oſsiculis,inæqualibus angu-
lis tarſus inſtruitur.Ipſi plãta ſubiicitur è quinque oſsibus
compoſita,in medio tenuibus,in ſummo craſſeſcentibus,
ſurſum verſus exurgentibus: vnde & à terra,caua cernun-
tur. Poſt hæc deinde ſunt *σκυταλίδες digitorum oſſa, quæ
Latini uocant internodia*,ad eorum quæ in manu ſunt ſimi-
litudinem comparata.Oſsium figura,ſitus,& nomina pro
viribus à nobis explicata ſunt.

RVFFI EPHESII DE VESICAE RE-númque affectibus.

PROOEMIVM. Cap. I.

SIngulatim perſcribam morbos omnes
qui veſicæ & renibus innaſcuntur: eóſ-
que vt præſcire & medicare conueniat.
Ac in renibus quidẽ haud temere vn-
quam peracuti morbi obueniunt, tam
exitiabiles tamen ibi quàm qui ma-
ximè. ſiquidẽ hulcera inibi coalita & ſuppurata,proceſſu
temporis exitio compluribus extiterunt. Nã licet renes,
quum inflammatione tentantur, peradmodum doleant,
non tamẽ morbus acceleratur.Veſicæ verò inflãmationes
acutiores ſunt.his enim laborantibus promptius contin-
git vrinas intercipi,febricitare, delirare, & multa itidem
euomere mera & impermixta. Acutiores etiam ſunt reli-
qui veſicæ morbi: nanque pernicioſior locus eſt, quique
quamprimum ab infantia morbis ſolet eſſe obnoxius,
atque acutis admodum.Renum verò doloribus citius &
grauius vexantur ſenes quàm iuuenes. Communiter au-
tẽ omnia renũ ac veſicæ vitia,tractatu moroſa ſunt, præ-
ſertim ſi hulcus inſuper acceſſerit. Lotiũ enim continẽter
influẽs,vnà extimulat,& ad cicatricem perduci nõ patitur.
Quæ huiuſmodi quũ ſint, & prædiſcere & curare oportet.

SIGNA RENVM LABORANTIVM inflammatione, Cap. II.

INflammationis renũ notæ ſunt, dolor infra lumbos,vt
incedẽdi,aut erigẽdi ſui ægrotis poteſtas negata ſit:&,ſi
ſternuerint, aut quocũque modo ſuccuti contigerit,cõti-
nuò lamentantur:& reclinati in ventrẽ nõ ſufferunt, reſu-
pini dolore videntur nonnihil releuari. renes enim lum-
borũ teneritati continentes ſunt & proximi. Porro cuiuis
hunc in modũ affecto tolerabilius eſt placidè iacere atq;
acquieſcere. Nam corpus inclinando, dolor ingraueſcit,
cruciatúſque cum cæteras partes permeant, tum hepar
E ſupernum afficiunt.renes nanque magnæ venæ commu-
nione illi malum ſuum communicant,præſertim ſi horũ
dexter inflammatione tentetur: eſt enim hic ipſe iecori
propinquior, & eius particulam & ſegmentum attingit:
ſiniſter verò paulo remotior & demiſſior exiſtit.Alii ve-
rò dolores veſicam vſque & genitalia protenduntur, & ii
quidem continui,ſed diſſipati lumbos, crura, & ilia exa-
gitant. Ægrotantibus interim extrema frigent, tibiæ, &
pedes præcipuè: meiunt aſſiduè & difficiliter, principio
tenuia & aquoſa,inualeſcente verò phlegmone rubicun-
F diora.Et quum eo ſtatus progreſſum eſt, femora & clu-
nes extenuantur atque gracileſcunt,tibiæ debilitantur,&
quibuſdam ſuppurantur renes. nam bona ex parte ita fi-
niuntur. Sed de ſuppuratis paulo pòſt tractabitur.

CVRATIO PHLEGMONES, Cap. III.

INflammationibus ita medendum: ægroti in lecto cõ-
ponendi ſunt quammolliſsimè, & primum diem abſq;
cibo tolerandi.Non tamen ſicut in aliis inflammationi-
bus conducunt extremæ inediæ:ſed aliquid aſſumẽdum
potius,obſeruando quum ſe febres intenderint,& quan-
G do relaxarint.Nec tantùm illis proſunt ieiunia quantum
nocent morſus intemperati lotii. Primis autem diebus
ſuſtentandi ſunt ſorbitionibus dilutis,& aquæ potu.mul-
ſo verò eos abſtinere oportet, niſi iam tum vrinas ciere
conſultum ſit quod initio fieri mihi nõ probatur, antea-
quam liquidò conſtet dolores eſſe ſopitos: quo tempore
equidẽ per vrinas purgare operæpretiũ fore iudicarim.

DE CLYSTERE, Cap. IIII.

QVòd ſi aluus vacuanda ſit,nihil tale moliri oportet
quale illud vacuandi genus quod medicamentis in-
H uentũ atq; excogitatũ.Eluẽda tantũ eſt iniecta aqua cal-
da,aut maluæ,aut lini,aut ſiliciæ decocto,cui olei admix-
tum ſit quantum vſus exigit. Nec verò ita magna copia

immittēda eſt,ne inteſtina completa renes comprimant.
Subducta aluo ſi necdum concedat dolor,lanam oleo cali
do delibutam circumpones , atque illic reſidere patiêre.
Nec abs re fuerit rutam, hibiſcum, anethum, & artemi-
ſiam oleo incoquere.

DE VENAE SECTIONE, Cap. V.

ACrius ægrotantibus vena ſecundum cubitum ſecan-
da eſt, & ſiquid inflammationis reliquum ſit,empla-
ſtra illinenda ſunt, primùm ex farina mulſo incocta, aut
telino.Poſtea admiſcere conueniet chamæpytis, polii, a-
brotoni,vitis nigræ, rutæ, abſinthii, centaureæ,artemiſiæ
& triſſaginis folia:adhæc aſari,& iunci odorati.Tum non
amplius emplaſtra mulſo incoquere, ſed muſto, aut vino
melitite:adiicere etiam cum ſuperiorum aliquo, farinæ
duplum:paulo plus etiā,ſiquis efficacius cupiat, admixta
cera ſicca, & contuſa. Bene facit præterea hoc Chryſippi
emplaſtrum,quod ita conficitur:Galbani, reſinæ terebin-
thi,polii,farinæ erui, ſingulorum pondo drachmæ quin-
quaginta:iridis ſiccæ ſiciliqui duo:cerati ſuauiter olentis
hemina:farinæ tritici ſextarii dimidium.Hæc muſto de-
cocta illinito,nephriticis quidem ponè, antè verò, veſica
laborātibus.Tum ſi nec emplaſtris cruciatus lenietur,ad-
mouendæ ſunt cucurbitulæ tum lumbis,tum partibus in-
fra ilia,& ſcarificatione ſanguis detrahendus. Poſtea adhi
benda ſunt fomenta ex ſpongiis,faciendúmque vti æger
ſupra aquam caldam deſideat, in qua papauer,anthemi-
da, arundinem iuncúmque coxeris. Cæterùm prius im-
pletis oleo & aqua veſicis,reclinandus erit, fouendúſque
molliter & delicatè.Poſtremò his locis ſuperponere pro-
ficiet tum cerata ex Cyprino oleo,vnguento roſaceo,tum
malagmata odoris ſuauitate quamiucundiſſima.

CONTRA VEHEMENTES CRVCIA-tus remedia, Cap. VI.

QVum dolores infeſtant, hæc medicamenta ebibēda
ſunt:Seminis fœniculi grana vicena,opii,aut panacis
Herculei radicis ſeſquiſcrupulū,ſertulæ campanæ momē-
tum,cedriæ & ſcapi papaueris exuſtulati ſemiobolū,ſtyra-
cis tantundem,apii quantum tribus digitis comprehendi
poteſt, meconii quanta eſt erui magnitudo: horum vnū-
quodque ſubtiliſſimè tritum,ex aqua dulci potandum ex-
hibeto. Actutum enim iuuabit,quantumuis dolor ſæuiat,
& mollis ſomnus obrepet. Poſtea quū tempeſtiuum eſſe
videbitur, his rebus partes radentur quæ vrinas mouent.

DIVRETICA NEPHRYTICIS, Cap. VII.

HÆc ſint quæ vrinas ducant:apii radix ,chamæpitys,
caſia, meum,cinamomū,polium, petroſelinum, &
gramen:hæc in aqua coquenda ſunt,& cum vino aut mul
ſa propinā da. Prodeſt etiam echinorum marinorum eſus.
Inter olera fœniculus,apium, daucus, raphanus diſcoctus,
& agreſtia omnia vtiliter aſſumuntur.bellè enim excitāt
meiendi voluntatem:&cumprimis paſtinaca,crithmum,
ſcandix. Ac talibus expectandum vrinas copioſas & craſ-
ſas fore,atque eiſdē pulchrū quod ſubſidit : quod, ſiquod
aliud, morbum diiudicat: quæ verò aqueæ, puræ & per-
ſpicuæ redduntur,iudicandi ſui maiorem adferunt diffi-
cultatem.

SVPPVRATIONVM ET INFLAM-mationum ſanatio, Cap. VIII.

INflammationes hoc modo perbene quis curarit. Porro
quibus ſuppurati ſunt renes,iam ilia intumuere,& renes
ipſos vehemēs ardor inceſſuit,fulua, & temperata meiūt,
nec iam tam acres ſunt cruciatus quàm antea,cæteroquin
grauiores,& pulſantes:febres non ſtatæ, ſed erraticæ, atq;
horridæ. Illis ſuppurata vtplurimum in veſicā erumpunt,
quæ rupturarum eſt potentiſſima. aliquando in inteſtinū
abſceſſus rumpitur,ibi ſe alleuāte purulenta materia,& pu
treſcente.Praxagoras referebat viſum ſibi quendam qui
per ſedem vrinam excreuiſſet,ſuperuixiſſétq; annis duo-
decim:ánne etiam pluribus, (quòd tūc temporis ipſe diſ-
ceſſiſſet,nec de eo quicquā audiſſet poſtea)ignorare.Sunt
alii quibus abſceſſus collectio extrorſum abrumpitur,& i-
liorum cauernas peruadit,quas pure & lotio compleri ne-
ceſſum eſt,ibique illuuiem adhæreſcere: deinde progreſ-
ſu temporis in anum extrudi, atque illac foras tendere.

A Nonnullis verò extra renes frangi cunctatur, & illic ad
multum tempus remanet,vſquequo exuratur,aut quocū-
que modo ſe diſcindat.Quibus autem in veſicā effundi-
tur,illi principio mucoſa & cruenta meiunt,inſtar apoſtē
matis exciſi: deinde pro vlcerum competentia atque ra-
tione. Nam ſi malignè exaſperētur, vt in aliis hulceribus
putreſcentibus vſuuenit, multa redduntur fœtida,liuida,
& mucoſa, atque etiam quædam carunculæ oblongæ ſi-
miléſque membranis abſiſtunt. ſin hulcera maligna non
extiterint,pus album,& æquabile, ſine graueolentia & co
B pia paucum excernitur.Iam verò ſi ren ad ſuppurationem
inclinare videbitur(videbitur autem prædictis ſignis)ma
turandum eſt quoad eius fieri poteſt,inſubidè atque dili-
genter,& ita viam quandam moliri atque comminiſci ad
puris exitum,quod ſæpius in veſicam diuertitur.Proinde
ſpongiis identidem fouere oportebit,& locū farina hor-
deacea cum ficuum decocto oblinere : verùm ficus eaſdē
in mulſo aut vino decoquere conſimiliter oportebit. Bo-
num erit etiam ficus ipſas tenuando,& diducendo admi-
ſcere,& comam tuſam abſinthii quin &chamelææ,iridis,
C bryoniæque radicem excretam.Hæc ſiquidem tum miti-
ficant,tum vrinas proliciunt. Expedit autem meiendi fa-
cultatem prouocare. ideo ægroti erunt inuitandi vt ali-
quid horum bibant quæ vrinas cient.ad quem vſum ac-
commodatiſſimum erit amerinæ ſemen ex vino aut mul
ſo potum.Conferet quoque ferulæ radix,& anchuſa, & a-
rum,ſiue vnumquodque per ſe datum, ſiue cum vno ho-
rum aut altero permixtum.

DIVRETICA QVAE ABSCESSVS frangunt, Cap. IX.

D PRodeſt etiam illud, Origani & dauci ſextarium,pſeu-
dodictami eandem menſuram in vinum album odo-
rúmque coniicito atque recondito. Quum verò neceſſe
habebis,ſumes cyathos quatuor, & affuſo aquæ dimidio,
permixtáque drachma ex foliculis rutæ ſubtiliſſimi pul-
ueris,propinabis.hoc pus educet, & vrinas copioſè. Si ta-
men omnia tentanti labor fruſtra ceſſerit,necdum ruptū
ſit empyema,clyſteriis acribus ventrem eluere oportebit.
Conſtāt autem ex veratri nigri diluto, in quo etiam per-
E maduerint raphanus,allia,& pulpa colocynthidis. Licebit
quoque in muria,vel aqua marina, vel aceto macerare:tū
pauco oleo admixto,vt lubricum ſit,his rebus aluum per-
fundere,iuberéque vt quàm poterint diutiſſimè retineāt.
Eo ſæpe purulenta collectio frangitur, & cōſaneſcit:nihi-
lominus tamen ſpongiis vſque fouere conuenit,& empla
ſtra inducere, vt dolor omnis minuatur, & pus ex facili
profluat.

QVAE MOVENDO VRINAS HVL-cera detergunt, Cap. X.

F DAnda itidē ſunt quæ per vrinas purgant, hulceris ha
bita ratione:quod ſi tractabile ſit (id autem denotāt
febres,& dolores leuiores, & quæ in vrinis apparēt æqua-
bilia,alba,& inodora,cum facilitate meiēdi) mitiora ex-
hibeantur.Cuius generis ſunt,peponis ſemen, palmarum
decoctū,iris excepta melle,& ipſum mel per ſe. Et ſiquis
valentius purgare volet,vſurpet capilli Veneris decoctum
cum aqua mulſa,galbanum,opopanacem, reſinā terebin-
thi:tum in aqua liquefaciat,atque vbi aqua referbuerit &
G ſubſtiterit,percollet:& ex mulſo aut vino bibendum ex-
hibeat.Hæc quidē hulceribus minus moroſis atque diffi-
cilibus auxiliantur.

CATAPLASMATA HVLCERIBVS putreſcentibus, Cap. XI.

ADuerſus maligniora hulcera valētioribus opus eſt, &
intro aſſumptis,& foris admotis:intus quidē, quæcū
que iam dicta ſunt ad rumpendas collectiones cōueniēt,
& cuminū Æthiopicum cum vino dulci,ruta cum melle
& vino, cachrys cum ſemine porri ex vino molli & deli-
H cato.Extrà verò proderit erui farinam in vino & melle
coctam illinere,& roſas aridas tritáſque cum lente & mel-
le,aut baccas myrti,alicui horum incoctas.Quippe hæc &
id genus omnia hulcerū putredines inhibent : verùm o-
portet totos lumbos & ilia perlinire. Bonū etiam aliquo

medicamentum iniicere eorum quæ dyſenterica appellã-tur,ſi vehementius depaſcatur hulcus: ſi verò præ dolore & inflammatione pus foras prodire nõ poteſt,abluere oportebit tenui cremore ptiſanæ, & lacte: & huiuſmodi tepida fomenta adhibere,& ſupra aquã tepidã ſedentem collocare.ita enim percõmodè exierit. At ſi propter craſſamentum retardetur, bibendum decocturam apii chamæpityi,abſinthii atque origani.hæc taliter faciẽda ſunt.

DE LACTE. Cap. XII.

POſtmodum bibendum lac cum melle, cumprimis aſininum, aut equinum, ſiquidem eius magnus vſus eſt ad hulcerum mundiciẽ. Quando autem nihil amplius repurgari indigebunt,& pauca ſublunies effluet, morſuſque vrinarum retundentur,atque homo corpus recuperare & pingueſcere laborabit, tum lac bubulũ citius quàm ouillum obtuleris. craſſum enim magis,& minus fluidũ. Dabitur verò ad duas, tres, pluréſve heminas. Nec cibi quicquam præterea ingeretur,quoad ſumptum hoc percoctum ſit & mitificatum. Quinimmo ſerum ipſum lactis tum inteſtinorum hulcerũ efficaciſſimum eſt remediũ, tum grauiter manantibus hulceribus mitiſſimum accidit, & ſub manu corpus alit,maximè in ſyntecticis, *hoc eſt defectis & quaſi ſtrigoſis*, quorum plurimi intereſt vt ad habitiorem corpulentiam quamprimùm reducantur. Quapropter ſiue hac victus ratione,ſiue alia procures vti nephriticus pingueſcat,nihil aberrabis.Itaque cubantem & molliter fricare & quotidie expediet: alere autem, initio lacte,vt dictum eſt, & ſorbili ptiſſanario,amylis panibus, farina elota & incocta lacti ac placentis ſuminalibus,confractis in capi iuſcula pinguia:dabis etiam pulmẽtaria ex ciceris,phaſeolis atque eruis: ſed eruum prius oportebit (vt ita dicã) edulcare,hoc eſt macerare vt amarorẽ deponat, & per ſe decoquere, aut cũ aliquo dictorũ leguminũ,

DE OLERIBVS. Cap. XIII.

OLera conuenientia iis de quibus agitur,malua, lapathum,blitum,portulaca,aſparagus, cucurbita, coctus cucumis,& lactuca cocta:prodéſtque nihil crudum comedere.Hæc autem & ventrem leniter ſubducunt, & hebetant vrinarum acrimoniam.atque in proceſſu iam ad plenum extinctis febrium ardoribus,& corpore refecto,carnibus cibare oportebit.

DE CARNIBVS. Cap. XIIII.

CArnes in hoc morbo laudo hœdorum,agnorum, carnem ſuillam probo,aues tenellas,ex piſcibus ſaxatiles coctos,quin & ſquatinas,raias leues,torpedines, & cætera id genus chartilagineorum.

DE SECVNDA MENSA. Cap. XV.

ET ſiquid in longo morbo bellariis opus ſit, à caryéis abſtinendum:hulceribus enim aduerſantur.veſcendũ verò palmis,nucibus auellanis,ſtrobulis & vua paſſa:amygdala etiam toſta danda ſunt ex melle,vinúmque bibendum mellei coloris. Acetum autem atque omnem ſalſilaginem,in poculentis atque eſculentis iuxta,vitare oportet.Hæc igitur ſunt eorum quibus renes dolent pulmenta & edulia. Quod autẽ ad reliquam vitæ rationem attinet,confert minimè feſtinantem, ſed tardè atque otioſe eos ad exercitia motúſque producere. nanque agitatio cum aliis exulceratis omnibus, tum renum hulceribus vehementer eſt inimica.Conducit igitur quietum reficere atq; recreare omni vitæ mollitie voluptuaria, frictionibus quamleuiſſimis,balneis & integumentis.

QVAE VOMITIONEM EXCITENT. Cap. XVI.

REpletionibus ſubortis faciet ſatis illáſque leuabit fotus per ſicca & vomitus:per inferna vacuare vel detrahere nihil eſt neceſſe,præterquam dictorum ciborum quotidiana retrimenta: ac ne impendiò vomẽdo crucietur,impera vt intra modum repleto ventriculo vomat,aſſumpto etiam eorum aliquo quæ nauſeoſa ſunt & vomendi appetitionem mouent:cuiuſmodi ſunt pinguia & dulcia,& prægrandes cucumeres qui ſi nõ ſint ad manũ, ſubſtituantur eorum ſemina melle intrita,& pulticula:potúſque dulcis ſuper his ingeſtus largiter. Nec ſolùm aduerſus ſaturitates & expletiones vomitionem commendo,ſed etiam mihi videtur (ſiquis fortè periclitari audeat) vomẽdo ſæpius,non modò renum hulcera,verùmetiam eius loci vitia omnia breui poſſe conſanari. Poſtmodum autem quum vſqueadeò proceſſum erit,vt iam ex morbo reualuiſſe compareat,& motiones ſalutariter poſſe perpeti,primùm ſpatiari poterit paulatim & modicè,idque per planitiem:ſtatus verò fugiet,curſus,ſaltationes, ſubitáſque declinationes, & inflexiones corporis. Deinde quo firmior & valentior in dies euaſerit,eo plus deambulationibus exercitationibúſque aliis licebit apponere. Alia exercendi ſui genera ſunt,colluctationes manuum,frictionéſque leui attactu & manu ſuſpenſa.Ea quidem eſt in nephriticis viuendi præceptio:nunc,ſi ſuppuratio foras eruperit,an etiam manus tractatione atque opera vtendum ſit nécne, luculenter apparet. Antiquitus ſuppurata inurebant, aut decacuminabãt, *hoc eſt, ſcalpello deputato faſtigiũ reſecabant,ut pus profflueret.* *

EIVSDEM RVFFI EPHESII FRAGMENTVM De medicamentis purgantibus.

* Et ſoboli procreandæ conferre videtur.

Filicula pituitam,bilem aquáſque detrahit:danda excepta mulſo aut aqua,raſa radix,ad drachmas duas.Non minus eſt ſalubre bullitam ad ſalgama,ſiue cum ſalſamento, ante prandium comedere. purgat item non moleſtè cum ptiſſana & cum iure auis domeſticæ decocta: bella fuerit purgatio,vt quæ adoleſcentibus etiam ſatiſfaciat:in morbis verò nihil tanta purgatione opus eſt.

Iris quidem pituitam,mucoſa excremẽta, atque etiam bilioſa deducit:quin & ſanguinem & melãcholiã trahit, ſi præter modum dederis.Quare ſola vt mediocriter purget,cyathi dimidium ſufficiet: admodum enim ſtomacho eſt ingrata.Radicis verò dandæ drachmæ ſeptem in mulſo,lienoſis,quotidiana & quartana febre laborãtibus, anhelatoribus,tuſſientibus,& colicis.

Colocynthis pituitam purgat,& bilem meram.Eius pulpæ danda eſt drachma vna in mulſo: ſiquis tamen mitius purgare volet,ſemen eiiciendum eſt,& affuſo vino dulci intra corticem,lento igne coquendum,quouſq; recte incaluerit. tum iis propinandum offeratur quos non potẽter exinanire conueniat,& quorũ cutẽ liuidæ papulæ deformarint.In totum verò colocynthis prodeſt ſuſpirioſis, laterum doloribus inueteratis,capitis cruciatibus, ſingultibus,& aduerſus obtuſam aciem oculorũ. Etſi enim oppidoquàm amara eſt medicina,tamen in poſterum efficit vt illis ſit vſus cibi gratior.

Calcifraga,aquoſa, pituitoſa bilioſáque vacuat: drachmis duabus in mulſo pota ſufficit.

Peplos & peplis gentilitate & figuræ cognatione proximæ,in purgando pituitam & bilem extrahunt cũ flatibus pro copia:ſiccatæ etiam,benignè purgant.

Aloe celeriter purgat,nec verò vt abſinthium,gratiſſima eſt ſtomacho. eius duæ drachmæ cum mulſo potæ ſufficiunt: pituitam & bilem attrahit. Bonum conſimiliter quotidie eam aſſumere à prandio.humores ſiquidem permeat& ſubducit,nec cibi digeſtionem abolet:præterea non ſiticuloſum reddit, ſed famelicum. Terere autẽ oportet cum braſſicæ aut lapathi ſucco,& formare catapotia partim ciceris, partim fabæ magnitudine: & quũ exinanire collibuerit,duo aut tria ingerere. Conueniẽt etiã eius globuli cum reſina apparati,aut cũ melle cocto, eorum cauſa maximè quibus intolerabilis eſt amaritudo. Quinetiam ſcãmonio vtiliter admiſcetur,aut eorum alteri quæ ſtomachi diſſolutionem faciunt:præterquã quòd febres quotidianas ſanat,arquatis,& iocinoris vitiis ſubuenit:cibi faſtidia & cruditates emendat in hominibus, & perinde in mulieribus:fuiſſétque optimum medicamentum pueris, niſi amarũ eſſet ſupra modum: puerilis enim ætas à rebus vſqueadeo amaris vehementer abhorret.

Hippophaes & hippophæſtum pituitã,bilem,aquáſque purgant largiter:hippophæſtum aquæ vitia.Præcipuè comitialib⁹ datur,ſideratis altera manu,aut crure,obliuioſo,

difficulter ſpiranti, & iis qui rectà ſpirare coguntur: adhæc iis omnibus quos perpetuus variúſque tremor exagitat. Si valentius purgare volueris, dabis ſucci per ſe obolos tres: ſin autem ex eo quod cum farina erui conficitur, drachmam vnam ex mulſo. ſed ad omnia efficacius hippophæſtum: ideo dandum minore copia.

Clematis pituitam & bilem purgat: eius fructus ad drachmam vnam exhibendus eſt cum mulſo.

Pycnocomum bilioſa detrahit. eius radicem comedendam dato: ipſa enim per ſe purgat. rotunda eſt, exiguo malo admodum ſimilis.

Vites purgant tum bilem, tum pituitam. dantur drachmis duabus. Satiuæ vſus eſt inſignis contra morbum caducum, & inſaniam: ſylueſtris verò ad aquam inter cutem.

Thymus, epithymum, amaracus, & cunila, bilem atram pituitámque purgant: ſed ad omnia plus poteſt epithymum. tritum & cretum dandum eſt in vino dulci, ſemũciæ cum ſiciliquo menſura, aut etiam maiore. Egregiè enim humores trahit: ac, ſi à medicamento ſtatim prandere velis, nihil iuſtam purgationem impediet: manè verò purgare oportet cum oxymelite ſale adiecto. Confert etiam epithymum inflammationibus, & interaneis morbis, crudis, & iis quibus hepar aut lien prægrauatur, atq; etiam difficiliter ſpirantibus. Thymus detrahit melancholiam & pituitam affluenter. Comæ eius acetabuli mẽſura cum melle danda ſuſpirioſis, tuſſi inueteratæ, & iis qui humores craſſos in ventriculo continent.

Amaracus ſiccus drachmis quatuor melle exceptus, admixto ſale, eandem vim habet: ſimiliter & origanum. Dãda ſunt ſicca acetabuli menſura cum mulſo.

Papauera leniter ſubducunt: ſeminis vtriuſque ſufficit acetabulum in mulſo.

Cucumeris radix epota facit ad aquã inter cutem, purgat pituitam & bilem: verùm ſucci ex radice ſatis eſt triũ obolûm pondus: corticis triplum: elaterii quantum paulo póſt.

Heliotropium minus, quod tricoccũ dicitur, pituitam purgat, purgat & bilem. ſatiſfacit manualis faſciculus decoctus moderatè ex aqua, & potus affuſo vino.

Seſamoides minus pituitam quoque & bilem ducit. ſeminis menſura, acetabuli dimidium.

Tithymallus helioſcopios (eſt autem omnium eſularũ imbecillimus) detrahit etiam ipſe bilioſa & pituitoſa retrimenta: ſiue ſuccum, ſiue ſemen, ſiue folia dederis. eſt tamen ſuccus efficacior, ſecundo loco ſemen, extremo folia. Succi verò drachmæ pondus ſatis eſt. ex aliis detur quantum vires ferunt. Purgat itidem cypariſſias, ſed cum maiore efficacia: idcirco minus dandum. Inter eſulas quæ eſula propriè dicitur, potentiſſima: nam ſeminis ſi ſolum expreſſum ſuccum intra carycam dederis, purgabit inſigniter: folia perinde, perarida, & mulſo ſoluta, quanta eſt (ſemiſſe minus) menſura acetabuli.

Chamelæa pituitam bilémque vacuat: folia terere oportet, & melle cocto excepta exhibere. acriter enim mordet. Nõnulli abſinthium admiſcentes, in catapotia digerunt: pondus idoneum drachmæ duæ. Braſſica marina, vt cætera olera, cocta & condita eſtur: ſtomachúmque peſſimè ſubuertit, & celeriter perturbat.

Lathyreos comeſta grana decem faciunt ſatis: guſtatu dulcia ſunt, & pituitam & bilem affatim detrahunt. ſufficiunt etiam ſucci ex mulſo liquati, terni oboli. Folia etiã licet ad eundem vſum iuſculo gallinaceo incoquere, aluũ ſiquidem ſubducunt: ſed non cum tanto ſucceſſu.

Agaricum pituitam bilémque deducit, ſed ſegniter. vtiliſſimum eſt hepati, lieni, pulmonibus, anhelatoribus, acidum ructantibus, & iis qui articulorum morbo, & capitis grauedine vexantur: conuenit etiam ſingultibus, morbo caduco, & mulierum doloribus. pondus eſt ſiciliquum ex mulſo, aut poſca.

Euphorbiũ aquoſos quidẽ humores bilioſóſq; detrahit,*

ALEXANDRI TRALLIANI

de arte medica libri duodecim,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

AD ILLVSTRISSIMVM PRINCIPEM GVIlielmum Heſſorum Landgrauium, Comitem in Catzenelbogen, Sigenheim, Dizii & Nidæ:

IOANNIS GVINTERII ANDERNACI MEDICI in Alexandri Tralliani libros à ſe verſos præfatio.

QVVM in veteri cõſuetudine & more poſitum ſit, princeps Guilielme illuſtriſſime, vt homines eruditi laborum ſuorum patronos & defenſores contra maleuolos quærant atque comparent, cogitaui tibi aliquod profeſſionis meæ & doctrinæ opus nuper elucubratum, ſub tuo nomine & authoritate in publicũ emittere: vt & tutius ſit à vitilitigatoribus, & plus gratiæ apud literatos acquirat. Sunt autem duodecim Alexandri Tralliani libri Græcolatini: quos antea quidem Petrus Caſtellanus ex regia Gallorum bibliotheca Græcos in lucem edendos curauit, nos autem poſtea in Latinam orationem conuertimus: & quæ in illis adhuc præter accuratas aliorum annotationes deſiderabantur, ex antiquis codicibus ſumma tum fide, tum diligentia reſtituimus. Atque vtinam nobis in eo labore per omnia ſatiſfacere potuiſſemus, quem communis potius vtilitatis ſtudioſorum, quàm priuatæ gloriæ ac laudis gratia ſuſcepimus. Meretur certè optimus ille medicinæ author vt priſtino ſuo nitori & dignitati aliquando reſtituatur: cuius in docendo iudicium, fidem, diligentiam, artificium & ordinem ſatis admirari nequeo: quum alii qui eum ætate præceſſerunt, vel etiam ſequuti ſunt (pace illorum dixerim) medicinam potius in aceruum quendam inſignem accumulaſſe, quàm accuratè tradidiſſe videantur. Scribunt nonnulli Alexandrum hunc patrum memoria iatroſophiſtam: alii initio quidem ſophiſtam, poſtea verò iatron, hoc eſt medicum, excellentiæ ratione appellatum fuiſſe. ſed quibus id faciant authoribus, non oſtendunt: nec ego magnopere cum illis contendendum eſſe puto. Hoc certè mihi videtur, cognomentum hoc iatri, Alexandro, etſi longè omnibus ſuæ ætatis medicis ingenio atque eruditione excelluerit, internotionis potius gratia fuiſſe inditum, quòd multi tunc Alexandri appellarentur: præſertim quum poſteriores tam Græci quàm Arabes eum Alexandrum duntaxat nuncuparint. Quòd ſi ætatem qua ille floruerit inquiramus, Oribaſio quidem Aëtióque poſteriorem fuiſſe conſtat, vt quorum nominatim aliquoties meminerit: Paulo autem AEgineta priorem extitiſſe, inde cognoſcitur, quòd hic illius, vt idonei ſcriptoris, medicamentorúmque ipſius mentionem faciat. Atque ita Alexander veluti medius inter illos, nempe non multo poſt Iuliani imperatoris tempora, vixiſſe, rectè dicetur. Hic inquam author clariſſimus, vt in arte medica cognoſcenda faciendáque excellentior fieret, & conſummatus, non diu in patria ſua Tralle, ciuitate Lydiæ, aliâs celebri, atque eruditiſſimis hominibus, liberaliſſimíſque ſtudiis affluenti, permanendum: ſed omnes cunctæ Græciæ partes, Italiam, Galliam, Hiſpaniam peragrandas ſibi eſſe cenſuit: vnde etiam diuerſarum gentium vocibus ſæpe vtitur, quæ non exiguam eius in arte paſſim diligentiam teſtantur. Poſt longas autem peregrinationes, ad ſcribendi ſtudium ſe contulit, & experimenta quæ longo vſu atque periclitatione ex morbis collegerat, in duodecim commentarios hoſce redigenda putauit. quibus omnium propè morborum curationem tam accuratè perſequitur, nihil vt amplius in eis requirere poſſis. Nam vt veteres medici Græci omnes & recentiores multa de curandis morbis ſcripſerint, nemo tamen (pace iſtorum dixerim) therapeuticen accuratius illo, melioríque artificio, & apto magis ordine docuit, eámque maiore vſu atque experientia comprobauit. Galenus quidem de omnibus medicinæ partibus copioſiſſimè tractauit: ſed quod ipſe in aliis reprehendit, pleraque confuſius indiſtinctiúſque, nec vno in opere, de vniuerſis affectibus, vt res exigebat, commentatus eſt. Oribaſius medicinam quidem in compendium redigere Iuliani imperatoris iuſſu conatus, totum ferè Galenum in ſeptuagintaduos libros coegit: vnde etiam ſimia Galeni appellatus eſt. Verùm quum hoc opus grandius cerneret quàm vt à multis comparari poſſet, idem rurſus in octo ad Euſtathium filium libros tanta breuitate redegit, vt pleroſque morbos in eis non attingat, neque cauſas aut ſigna obſeruet: ne dicam quòd integram ſæpe curationem omittat. Paulus deinde AEgineta ſuum de medicina volumen ſcribendum ſuſcepit, vt ex omnibus ipſe quaſi faceret temperamentum, neque prolixum, neque nimis ſuccinctum: ſed in hoc quoque eſt quod eruditi requirant. Aëtius poſtremò, eandem penè ſcribendi rationem quam coæuus ipſius Oribaſius obtinet: multa quoque ex aliis mutuatus eſt, ſuíſque inſeruit liberius, nulla adeo diſtinctione aut ratione ſæpius adiecta. Verùm hæc ego non dico vt veteres illos medicos (quorum vtinam merear eſſe diſcipulus) ſugillem, aut reprehendam: ſed quòd Alexander hic Trallianus omnia diligentiſſimè perſcrutatus ſit, morborum cauſas, indicia, differentias & internotiones: item quòd alia atque alia medicamenta, variáſque eorum parandorũ rationes, & exhibendi tempora & modos præſcribat, necnon victum vnicuique vitio congruen-

tem curioſiſſimè indicet. Quàm vtilis hic author ſcholis futurus ſit, optimè intelligent qui tum alibi, tum in Marpurgi academia celebri medicinam profitentur. Inter quos doctiſſimus ille Dryander, vetus meus amicus & familiaris, ſummum meritò locum obtinet. Quicquid igitur in hoc authore Græco (non ſolùm in plus mille locis antea deprauato, ſed etiam inſigniter mutilo) vel emendando, vel inſtaurando impendimus, tuo nomini, clariſſime Princeps, imò totum Alexandrum Græcolatinum nuncupamus. Primùm quidem, quòd ſingularem tuam in me beneuolentiam ac propenſionem iampridem animaduerterim: cui etiam chariſſima quæque, imò vitam ipſam committere non dubitem. Deinde, quòd bonas literas, earúmque ſtudioſos ſummo amore & ſtudio proſequaris, atque apud illuſtriſſimum principem Philippum patrem tuum promoueas, iuues & tuearis. Qua quidem voluntate nihil vel animi tui vis prudentius, vel fortuna præſtantius habere poteſt. Ac verè princeps nobilitatis cenſeri debet, cui præclarum alioqui genus, excellénſque natura, & vitæ ratio doctrina illuſtratur: proximus, qui tametſi hac deſtitutus eſt, tamen eos qui præditi ſunt amat. Quemadmodum enim ſtirpes feræ & agreſtes cultura & curatione miteſcunt, & in aliam quaſi naturam degenerant: ita hominum animi ſæpe rudes, barbari & feroces, literis & honeſta educatione humani, mites & benigni erga omnes redduntur. Hoc nimirum inclytus princeps ac heros pater tuus intellexit, qui non modò generoſiſſimos liberos ſuos literis & doctrina erudiri, ſed etiam toti ſuæ regioni ludos doctiſſimorum hominum refertos, paſſim aperiri voluit: vbi tum nobilium, tum ciuium, externarúmque nationum iuuentus ingenii cultum ac eruditionem præclaram capeſſeret. Quo nomine vniuerſæ Cattorum genti gratulor: gaudeo literis, quæ in poſterum etiam patronum te & tutorem habituræ ſint. Interea hos labores noſtros in communem ſtudioſorum medicinæ vſum, optime princeps, ſuſceptos, ne contemne: dum aliquando maiores digníoréſque tua amplitudine comparauero.

ADMONITVS ESTO LECTOR, TITVLOS CAPItum libri cuiuſque, unà etiam cum titulis appendicum capitibus annexarum, in calce huius operis Alexandri quærendas eſſe: quò typographus illas eo conſilio reiecit, ut inde te ad paginas in quibus ſinguli haberentur, remittere poſſet.

ALEXANDRI

liber primus,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE ALOPECIA, Cap. I.

ALopecia vitium eſt quo capillis fluentibus,caput nudatur ac glabreſcit.Non autem ex vna, ſed varia & multiplici cauſa trahit originem. Quippe tum ex pituita calefacta,ac in ſalſam qualitatem cōuerſa,tum ex bile & humore melancholico naſcitur.Efficiens igitur affectus cauſa conſiderari , & internoſci,atque ita tandem curatio ipſius tentari admoueri que debet. NOTAE. Cauſa vitii efficiens ex pilorum colore internoſcitur. Etenim flaui bilioſam humorum vitioſitatem ſuperare indicant:nigri,humorem melancholicum:albi,pituitam. Sic igitur diſcernere licet quo recremento ſuperante vitium in capite prouenerit. CVRATIO. Curare igitur hoc modo conuenit :Humorem vitioſum,ſi quidem copioſus ſuperet,expurgato,bona prius victus ratione vſus: ſin exiguus extiterit, medicamenta quæ ſaliuam mouent,(ἀποφλεγματισμοὺς Græci appellant) & ſola præſidia quæ partibus inducuntur,ſufficient. At in quibus vitium inueterauit , valentioribus auxiliis potius vtitor:in quibus autem nō multo antè affectus ipſe obtigerit , imbecillioribus ſimul & ſimplicioribus curationē tentabis.Quoniam igitur remediorū alia ſimplicia , alia ſunt compoſita,primùm à ſimplicioribus auſpicemur: ex quibus is qui vires ipſorum nouerit,etiam compoſita facere medicamenta poteſt.

De ſimplicibus medicamentis.

Alcyonium igitur vſtum,& ex veteri oleo tritum, ſi loco illinatur,probè alopeciis medetur:atque id ſubinde in iis expertus ſum qui non longo tēpore hoc vitio detenti fuerant.Similiter facit etiam arundinis cortex,ac radices eius combuſtæ:item amygdalæ amaræ totæ ignem expertæ.Vtiliſſima quoq; eſt haſtulæ regiæ radix,& abrotonū: adhæc fimus caprarū,earúmque vngues crematæ,& ex aceto in læuorem detritæ.Iam thuris lacryma etiam accuratè pluribus dieb⁹ læuigata bene facit. Adhuc efficacius id præſtabit ſi ad ſolem pluſculis diebus ſtudioſè læuigata fuerit.Vel herbam verbenacā probè detritam ex aceto illinito:vbi partem cui induces , nitro prius bene infricaueris,& linteolo abſterſeris. cōmodius enim ita operabitur.Inſuper thuris lacryma,& muriū ſtercus,pari portione aceto læuigata,pilis citò producendis faciunt. Præſtat autem locum prius irritare cui remedia inducentur, raphani radicibus,& cepis trāſuerſim inciſis:atque ita remedio vti. ALIVD. Item erinacei terreſtris cinis pice liquida exceptus,illitúſque,pilos reddit , ac ſtatim alopeciæ vitio medetur. ALIVD. Pari modo facit etiam ranarum cinis,pice liquida exceptus,& illitus. ALIVD. Pyrethrū læuigatum vnà cum felle vitulino illinito,continuè id faciens etiam contra diuturnos affectus. ALIVD. Stercus felinum ex aceto oblinito:præſtans eſt remedium, & naturali vi huic vitio valde aduerſatur.

De medicamentis compoſitis.

Æris vſti drachmæ duæ, ſulphuris viui drachmæ duæ, haſtulæ regiæ drachmæ duæ:læuigata ex ouorū luteo,loco prius infricato illinantur. ALIVD. Nuces auellanas integrè combuſtas ex oleo læuigato , partíque prius raſæ illinito. ALIVD. Adipis vrſini vnciæ duæ:adarcæ vnciæ tres:muſcerdæ vnciæ tres,picis liquidæ vnciæ tres , olei ex lucerna vſti drachmæ duæ.Hoc excepta , loco prius raſo iniungito. ALIVD. Aceti acris vncia:alliorum,olei roſacei,ſingulorum vncia. Partem ægram panniculo laneo infricatam oblinito. ALIVD. Ranarum vnciæ tres,muſcerdæ, corticis arundinis, cineris, picis liquidæ, porri ſeminis,ſingulorum vncia . Cedrino oleo excepta illinuntur.

DE CAPILLIS FLVENTIBVS, Caput II.

CApilli multis de cauſis fluunt:etenim ex inopia materiæ quæ ipſos nutrire & generare poteſt,item ex mea- A tibus denſatis & rarefactis,& ex prauorum recrementorum purgatione interdum accidit.Quoniam igitur cauſæ quæ defluuia capillorum efficiunt, non ſimplices ſed diuerſæ exiſtunt,oportet vnicuique obſiſtere,atque ita conuenientē curationē adhibere.Si enim ex magna ſiccitate capillorum defluuia accidant,& quòd recremēta illos nutrientia conſumantur , tunc frequentius æger lauari debet,cibóque nutriri humido,boníque ſucci,& qui promptè in corpus diſtribui poſſit, nihil autem habeat ſalſum aut acre. Vinum ei non liberaliter permittere , præſertim B merum:neque multam venerem concedere oportet . *Balneum autem hunc in modum adhibendum eſt.*

De balneo ad idem.

Balneum eſto temperatum , quod non valde calidum vel aerem vel ſolium habeat.Accipiant autem ægri aquā temperatè calidam, vngántq; caput multo hydrelæo: nō autem ſapone aut nitro caput abſtergant.Quippe id agendum nō eſt ſi capillorum defluuium ob inediam euenerit.Sin autem ex meatuum raritate & humorum digeſtione,& veluti extra cutem elabentibus quæ ipſos nutriunt C recrementis accidat,non alienum eſt tunc vti remediis quæ refrigerant & aſtringunt liberalius, ſimilique victu, qui nihil acre in ſe contineat, dilatandis aperiendíſque meatibus efficax:cuiuſmodi ſunt eruca, naſturtium, porrum,cepa & allium.Hæc enim omnia defluuio ex dēſatis infarctiſque meatib⁹ orto ſunt idonea.Lactuca autē, malua, oua,panis ſiligineus, in temperatam aut frigidam aquam tinctus,pepones,cucumeres,piſces dura carne præditi,ſuilla caro non pinguis,& maximè bubula, pedes bubuli,iſicia,pectines & buccina,iis quibus ob cutis raritatē D pilus defluit,conueniunt. Vino hi,& potiſſimū veteri,abſtineant. Balneum verò ingreſſi,aqua frigida caput perfūdant:ac rurſus in frigidæ ſolium deſcendentes,ex fluente canali aquam frigidam copioſè capite recipiant,roſaceóque ipſum,aut omphacino,aut melino,aut myrteo perungant.Hac enim victus ratione degentibus ipſis non modò defluuium naſcens impedietur,ſed etiam alii capilli enaſcentur. Porro ſi ob meatuum denſitatem,pilorum generatio prohibeatur,tunc iis potius vti conuenit quæ rarefacere poſſunt ,& moderatè calefacere: atque tunc etiā E magis quum tempus fuerit hybernum,& æger in frigidis locis degerit:vel etiam ſi temperamento frigidiore ſit & magis pituitoſo præditus . At quia rarefacientia materiā quidem euocant,non ſinunt autem ipſam inhærere,& pilos nutrire ac generare,miſcere his conuenit tum quæ cutim roborare,tum quæ denſare paulatim queāt , vt mixta in remedio facultas eſſe deprehendatur, nempe attractrix ſimul & altrix retentríxque: ex præſenti quidem caliditate,attractoria:ex frigiditate verò,retentoria. Multa igitur ſunt medicamenta quæ vires ex variis naturis conflatas F habeant:ex quorum numero exiſtit ladanum ,oleum lentiſcinum,omphacinum,& myrteum.Sunt etiam complura ad rarefaciēdum apta,vt ranarum cinis,cepa,alcyoniū , thapſia,euphorbium,ſinapi,& quæ ſunt eius generis: quibus omnibus vti poteris ſi valentiorum quidem vim remittas,imbecilliorum autem intendas.At ſi ex recrementorum capitis purgatione capillorum defluuium acciderit,nihil prorſus curioſè tentandum eſt , quemadmodum in iis qui ex morbo ſe recolligunt.Sufficit enim ſolùm ſi bonus ſanguis deinceps generetur, & æger in naturalem G ſtatum ex morbo reuertatur.

Medicamentum ex ladano.

Ladanum myrteo oleo & vino maceratum , dum mellis habeat craſſitiem,capiti ante balneū , & poſt illud,inungito.Satius autem eſt etiam polytrichum, quod nonnulli adiantum vocant, dimidio ladani ponderi adiicere , & myrteo oleo exceptum illinere . Quòd ſi hyems fuerit,& æger caput temperamento frigidum habeat , etiam paulum calefacientia & rarefacientia remedia ad-

iungito:vt nardinum modicum, & cyprinũ, vel aliud tenue & odoratum medicamentum. ALIVD. Anemonæ florem tritum ex oleo illinito. ALIVD. Verbenacam rectam cum radicibus ſiccatam tritámque, tenuiſſimo cribro incernito:deinde mixtam oleo, vt ſordiũ craſſitudo fiat,æreo vaſe reponito:& quum opus erit, ex oleo vtitor.

QVOMODO CAPILLI NIGRESCANT, Cap. III.

GAllarum,acaciæ, ſquamæ æris,chalcãthi,aluminis pares modos in vrina pueri venerem non experti,diem vnum macerato:deinde pilis deterſis illinito: & caput linteo ad triduum ligato. Vſu compertum eſt. ALIVD. Nucum viridiũ corticis vncias tres, ilicis fructus vncias ſex,vini nigri ſextarios tres,ad tertias decoquito, ac vbi id quod reliquum eſt expreſſeris,cum olei myrtei ſextario ſubigito. Vtitor quotidie. ALIVD. Vini nigri vetuſtiſſimi vncias tres in vas plumbeum coniicito:& raſuræ plumbi vncias duas in eo dies quindecim macerari ſinito:deinde oleum primi meriti ſuperfundito:& ſubigẽs illinito,præcipuè in viris. ALIVD. Gallas coctas tritaſque capillis nocte ac die obducito:à lecto autem ſurgens aqua frigida abluito.

Vt capilli rufi tingantur & flaueſcant.

Myrrhæ partem vnam,ſalis floris partem vnam diligẽter læuigato,& redigito ad ſordium craſſitudinem:ac caput,vbi exterſeris,medicamento illinito,ſinitóque noctẽ & diem,& deinde abluito. ALIVD. Lupinos crudos ex aqua inungito: item iunci anguloſi folia,herbæ lanariæ(quæ ϛρούθιον Græcis dicitur)ſucco macerato, atque eo diluto vtitor.

Vt capilli flaui fiant.

Argenti ſpumæ vncias quatuor, terræ Creticæ vncias quatuor, calcis viuæ vncias quatuor, aquæ quantum ad ſordium craſſitiem faciẽdam ſatis eſt inungito, apponitóque betæ folia ad dies tres aut quatuor: deinde medicamenta abluito.

Vt capilli nigri flaueſcant.

Floces vini in balnei ſordes mittito, & in ſpiſſitudinẽ cerati redacta,ſub ſomnum illinito: & manè capilli flaueſcunt.

Tinctura qua capilli fiant colore aurei.

Aluminis drachmæ ſex, ſandaracæ drachmæ ſex,croci drachmæ duæ,thapſi qua tinctoresvtuntur(Romani herbam rubeam appellãt)drachmæ duæ: lixiuii piliariorum ſextarii quatuor.Lixiuium cum thapſo incoquito vſque ad dimidias,deinde arida adiicito:& poſtquam vſus fueris,abluito aqua decocti fœnigræci, & hordei,cuminiq;.

Quomodo capilli albi fiant.

Verbaſci albi florem comburito,ac ex aceto maceratũ in ſaponem miſceto,eóque pilos abſtergito. ALIVD. Verbaſci ſeminis,aluminis rotundi,raphani corticis, ſingulas vncias cõtundito,miſcetóque glutinis taurini (quæ taurocolle à Græcis dicitur)drachmas quatuor: ac vtitor.

DE PORRIGINE, Cap. IIII.

POrrigo eſt,vt compendioſè dicam,vbi tenuia & furfuracea corpuſcula ex capitis ſuperficie, aut etiam ex reliquo corpore,citra exulcerationem plurimũ reſoluuntur:vnde etiã Græcis pityriaſis appellata eſt.Naſcitur hoc vitium inde quòd prauus quidam humor pituitæ ſalſæ, aut biliosæ,& melancholici ſanguinis ſurſum ad caput euectus fuerit.Si igitur talia in toto ſubſiſtant corpore, ipſius antea ratio curáque habenda eſt: deinde ſic ad ea quæ partibus admouentur remedia deſcẽdendum. Si verò nullum in vniuerſo corpore recrementum conſpiciatur,etiam ſola tum quæ à veteribus medicis, tum quæ à nobis inuenta ſunt,medicamentorum auxilia, probè curare affectum poſſunt. CVRATIO. Cretæ cimoliæ aqua prius maceratæ ſuccum betæ miſceto, & illinito, & ſinito dum inaruerint: deinde vbi ablueris, thuris lacrymam tritam ex vino & oleo inungito,ac ſinito quouſque deſiccetur:aut herbam pediculariã, quæ ſtaphis agria dicitur, ex oleo perungito. ALIVD. Ad humidiores autẽ porrigines,muria aut lupinorum diluto abluito. Eſt enim hoc medicamentũ experimentis & vſu cõprobatũ.

Ad pediculos & lendes.

Nitri,ſandaracæ,herbæ pediculariæ, ſingulorũ vncia, ex oleo myrteo inungitur. ALIVD. Herbæ pediculariæ vnciæ duæ,ſandaracæ vncia, ex oleo & vino trita, toti corpori inungentur. Ad idem facit etiã terra Samia, quæ Græcis ἀστὴρ dicitur,& nitrum ex oleo.

AD PSYDRACIA ET EXANTHEMATA quæ in capite gignuntur, Cap. V.

PSydracia, exigua capitis tubercula ſunt, puſtulis ſimilia, quæ ſummam cutem excedunt. Exanthemata verò,ſuperficiariæ cutis exulcerationes ſunt, ſubrubicundæ & aſperæ. Vtrunque vitium præſidiis infrà poſitis exteritur. CVRATIO. Argenti ſpumæ, ceruſæ, ſingulorum vnciæ quatuor: aluminis,rutæ foliorum viridium,ſingulorum vnciæ duæ. ex aceto myrteóque oleo inungentur. Magis autem proficiũt ad ea quæ humiditate ſcatent.

AD VITIA CAPITIS SCABIOSA & ſanioſa, Cap. VI.

RVta & alumine detritis ex melle vtitor in capite prius raſo. Si verò cutis à capite recedat,oleæ folia cocta ex melle inducito.

AD VLCVSCVLA CAPITIS DENSA ET rubra,papillis ſimilia, à quibus ſanies reſoluuntur. Cap. VII.

CApite prius raſo, abſterſóq; aqua & nitro, ſulphure viuo ex hominis vrina contrito,vtitor.

Aliud ad capitis vitia.

Argenti ſpumæ,ceruſæ,ſingulorum drachmæ duodecim: ſulphuris viui drachmæ octo. Cerato myrteo exceptis vtitor. ALIVD. Cretam ſutoriam (quæ melanteria Græcis dicitur)cum aceto inungito.

DE ACHORE, Cap. VIII.

AChor vitium eſt quod in capitis extima cute exiguis foraminibus oboritur,ex quibus humor ſaniei quæ Græcè ichor dicitur,ſimilis emanat: ideo etiam malum illud achor Græcis appellatur: *noſtris, manantia ulcera*. Eſt autem id quod defluit,interim bilioſum, aut pituitoſum: interim etiam melancholicum.Internoſcere igitur principalem cauſam oportet.non enim eadem in omnibus curatio exiſtit. Nam quum recrementum quod ſuperat, bilioſum eſt,tenue ſubſtantia exiſtit quod emanat,& colore ſubpallidum.Sin autem non tenue ſubſtantia, & colore ſubpallidum,ſed craſſum & viſcoſum extiterit, id quod redundat,pituita eſt,& achorem efficit.Quòd ſi nihil horum fuerit,loca verò vnde humor effluit,dura magis,cutim excedentia,& ſtrictiora appareant,vt ne quicquam ab eis effluat, aut vix exiguum, intelligito melancholicum ſubeſſe recrementum,quod achorem pariat. Cæterùm etiam obſeruari debent cauſæ quæ præceſſerunt,temperamentum ægri,ætas,&guſtus.Etenim amarorem ſentiunt quibus cauſa eſt bilioſa: ſalſam autem qualitatem,quibus eſt pituita ſalſa: acidam verò, quibus humor melancholicus.Iam ex tactu internoſcere poteris. calidior enim tibi apparet,in quib⁹ eſt bilioſum:frigidior autem,in quibus pituitoſum: minus autem frigidus,in quibus melancholicum.Ita ſanè internoſces humores achorem parientes. CVRATIO. Curare hos oportet ſimiliter ac eos qui alopeciæ vitio tenentur,ſi quidem corpus vniuerſum humoribus copioſis ſcateat(quod plethoricum dicitur)& vitioſis(quod cacochymum)purgare id totũ priùs, eiúſq; ſollicitudinem habere, poſtea ad particulares medicinas peruenire conuenit.

DE FAVO, Cap. IX.

SCiendum eſt, etiam fauum ſimile eſſe achoribus vitium, magnitudine tãtùm differens. Nam foramina meatuum vnde humor emanat, apium fauis reſpondent: vnde etiam Græcis κηρίον apud veteres nominatum eſt.In achoribus autem dictis,non videntur meatuum foramina ex quibus humor in eis emanat. Quæ igitur ad achoras dicta ſunt,ea in fauo quoque recitare conuenit. Quoniam verò multa ſunt quæ aduerſus achoras proficiũt, diſtinguere conuenit quæ eorum ſint valentiora, magiſque diſcutiant: rurſus quæ repellant,quæ verò mixtam facultatem habeant. Dicamus igitur quibus in affectibus quæ

potius medicamenta adhibenda ſint. Incipientes ſanè achoras,vbi totum corpus prauis humoribus aut copioſis liberum fuerit,medicamenta aſtrictoria repulſoriáque curant: qualia ſunt myrrha,piceæ cortex,& rubi folia illita: item plantago,oleaſtri ſuccus,ſalicis folia floréſque, & polygonium. Difficilium autem achorum incrementis obſiſtũt ea quæ ſimul repellunt id quod influit,ſimul etiã concoquunt,& id quod continetur diſcutiunt,quũ mixta facultate ſint prædita:quibus poſt principia vti conuenit. Huiuſmodi verò ſunt,myrteum oleum, lentiſcinum,ruborum aut portulacæ ſuccus ex oleo,ladanum cum vino illitum,cyperus,& lenticula. At ſuperficiariis & exiguis achoribus auxiliantur quæ mediocrem facultatem obtinent,& nihil quod irritet diſcutiẽdo indicant. Id præſtat terra Cimolia,Cretica,& Samia:item pompholyx,ſpodiũ, ſpuma argenti, cadmia, adiantũ cum roſaceo, fœnigræci decoctum, malua cum vino & farina ſubacta, ac nonnulla validiſsimis viribus, vt etiam achoras à craſsis admodum & viſcoſis humoribus infarctiſque cuti cõtumaciter poſsint euacuare. Talia ſunt,ſales,chalcitis, fæx vini cremata,ſandaracha,calx viua. item acetum quamacerrimum,præſtantiſsimum ad achoras eſt medicamentum. Optimè etiam diſcutit radix lilii, cucumeris, bryoniæ & aſparagi.

Medicamenta ad achoras dolorificos.

Quum multa ſanies excernitur,& dolor vehemens affligit,cataplaſma conuenit ex lente læuigata, coctáque cũ mellis momento: aut ex pane cum coriandro,aut plantagine,aut ſolano,aut ſeri,aut polygonio,aut perdicio herba. Scire autem licet, quum acceſsiones remittunt, partem affectam tondendam eſſe, & abſtergendam fœnigræci decocto,aut betæ,ſimiliúmque,ex aqua.

Medicamentũ ad achoras,& totius corporis eruptiones, quæ exanthemata dicuntur.

Ceruſæ drachmæ ſex: argẽti ſpumæ drachmæ quatuor: ſulphuris viui drachmæ ſex:ceræ drachmæ ſex: olei roſacei aut myrtei quod ſatis eſt, vt ceratũ liquidius efficias. Sicca cerato miſceto,& caput inũgito. ALIVD. Plũbaginis, ſulphuris viui paria pondera.Læuigatis affundito roſaceum, aut myrteum, aut lentiſcinum, vſquedum ſordium fiat craſsities:& illinito.

Aliud efficacius ad achoras peculiare.

Argenti ſpumæ drachmæ viginti:calcis viuæ drachmæ quindecim:aceti hemina,olei myrtei vnciæ quatuor.Sicca teres diligenter ex aceto: poſtea ſuperfundes oleum, & vteris.

DE DOLORE CAPITIS, Cap. X.

DOlor capitis, qui Græcis κιφαλαλγία dicitur, accidẽs eſt multis ex cauſis ipſum efficientibus proueniens. Etenim ſæpe & à qualitate ſola,& à copia,interdum ab vtriſque ſimul contingit: breuiter, quamcunque dixeris præcedentem ſiue coniunctam cauſam,hanc quoque dolorem capitis facere deprehendes. Quoniam igitur non vna cauſa exiſtit,ſed diuerſæ quæ dolorem capitis excitent,neceſſe eſt variam quoque curationem adhibere, ad ſingulas ipſas reſpiciẽtes: atque idcirco à curatione illius doloris qui ex qualitate contractus eſt auſpicemur. Sciẽdum itaque eſt, vehementiſsimos capitis dolores ex efficientibus qualitatibus proficiſci,& præcipuè calida: qui verò à ſiccitate proueniunt,æquè vehementes non ſunt. Nam humidæ qualitates,quantum ad ipſas attinet, nullũ prorſus dolorem inferunt,niſi acrimonia fuerit coniuncta. At vbi humores non calore,aut frigiditate, ſed copia infeſtant,tum diſtentionis,tum obſtructionis dolores pariunt,maximè ſi craſsi & glutinoſi fuerint. Incipiamus igitur curationes perſequi,initium facientes ab iis capitis doloribus qui à præcedentibus cauſis atque externis cõſtituuntur.

Notæ doloris capitis ex inſolatu contracti.

Eorum qui inſolatu & calida intemperie capite laborant,indicia omnibus nota & in confeſſo ſunt. Nam cutis horum ad tactum calidior apparet: quumprimum manum ei admoueris,ſine mora aridior deprehenditur. Oculos ægri habent rubentes, frigidæ aſperginibus ſuper caput datis oblectantur: & nõ ſolùm hoc facientibus dolor mitigatur, ſedetiã maximũ percipitur adiumentum.

A Curatio doloris ex inſolatu concitati.

Quòd exuſti in ſole refrigerantia requirunt, omnibus eſt manifeſtum: ſed illa quæ etiam tenuem facultatem obtinent,cuiuſmodi eſt oleum quoque roſaceum inunctum,paulo aceti adiecto. Magis enim adhuc penetrare roſaceum poteſt ſi cum aceto illinatur. Quòd ſi calor amplius ſuperare videatur,etiam refrigerantium vim intendere conuenit,admiſcendo ſemperuiui ſuccum, aut ſerpylli,aut parietariæ,aut portulacæ, aut lactucæ ſylueſtris, aut ſereos,aut intyborum,aut cucurbitæ,aut roſarum, aut B vuæ acerbæ,aut polygonii ſuccũ,aut mali punici, & præſertim acidi,aut aliorum ſimilium: ſiquidem conſideraueris,refrigerantium, ita vt non magnum torporem inducant,aut aſtringant,vt dictum eſt. Vitare igitur oportet etiam propter hoc,mandragoræ oleum, & quæ ex capitibus papaueris, & liquore eius parantur, niſi antea eis vti propter multas vigilias coacti fuerimus: atque tunc, cum multa cautione modicè offerri debent. Quum igitur perfecerimus quod res poſtulat, ſtatim refrigerãtium vſum fugiemus,maximè in corporibus quæ excrementis C ſcatent, & quibus grauitatis ſenſus in capite percipitur. Accidit enim frequẽter vt caput in iis quibus id humorum copia præditis ex inſolatu repletur, cucurbitulæ inſtar ſuperflua ad ſe attrahat: ſicut in illis quibus ex inſolatu ſimul etiã humores infarcti impactique in capite ſunt, valde refrigerantia vitari debent,oleum autem adhiberi chamæmelinum,recenter potius præparatum. Sin autem vetuſtas vitium occuparit, adiicere ipſi etiam roſaceum oportet,duas quidem partes chamæmelini, vnam autem roſacei: vel cõtrà,vel etiam æquali portione. Aliâs enim D alia quantitas conuenit,eóque definiri non poteſt. Condiſcere igitur omnia oportet,quemadmodum vera Hippocratis doctrina præcipit,atque ita variare quantitatem, reſpiciendo ad ætatem,anni tempus,regionem, habitum corporis,& temperamentum. Hanc regulam attendens, exquiſitam quantitatem conſequêris.

De cerato ad idem vitium.

Sin autem calida in his intemperies perſeueret, neceſſariò vtemur etiam ceratis ad refrigerandum efficacioribus, maximè roſaceo,cui adiectum ſit paulum aceti, aut E ſucci portulacæ,aut perdiciadis,aut cuiuſpiam alterius ex iis quæ ſuperius recitauimus.Oportet autem ſemper cerã prius lauare, aqua frigida adiecta,vbi ad ignem reſolutã probè liquefeceris: atque id faciendum eſt non ſolùm priorem aquam mutãdo,ſed etiam poſtea puram immittendo.Poſt hoc autem,oleum roſaceum ceræ admiſceto, aquam(vt diximus)& acetum,aut ſuccum aliquem ſuperfundens,quouſque ambo bene commixta fuerint. Ceratum ſic confectum,in tenue linamentum illitum, toti capiti applicato,præſertim temporibus,vt medicamenti vis F tranſmittatur: capillos autem auferre conuenit, & medicamentum crebrius mutare. Vbi enim ſic nos egerimus, ſuperans intemperies ad temperiem repentè conuertitur.

De capitis dolore qui ob calidam intemperiem perſeuerat.

Quibus calida intemperies cõſtanter perſeuerat, in his ea quæ prædiximus agenda ſunt.Quum verò nihil profecerint,etiam neceſſariis & valentioribus remediis vtendum eſt: inter quæ habetur etiam paſtillus, cuius mixtura ita habet.

G Paſtillus ad diuturnum capitis dolorem, & calidam intemperiem.

Croci drachmæ quinque:chalcanthi drachmæ decem: aluminis ſciſſi drachmæ ſedecim: myrrhæ drachmæ tres: omphacii drachmæ tres: chalcitidis,gummi,ſingulorum drachmæ tres: vini auſteri quod ſufficit. Terito diligenter,ac in paſtillos redigito. quum vſus poſtulat, ex poſca diluito,ac vtitor ad intemperies calidas,iam inueteratas. Quòd ſi vigiliæ ægro obuenerint, ſuccum papaueris potius obiicito. Ita enim vtriſque, & intemperiei ſimul, & H vigiliæ,rectè medeberis.

De capitis dolore qui ex calida iecoris intemperie prouenit.

At ſi capitis dolor frequenter inde quòd iecur ſit calidum,oriatur,dum ſcilicet ardeſcit ipſum,vaporéſque ſurſum ad caput exhalant,neceſſe eſt vniuerſam curationem

ad id quod præceſsit accommodare: extrinſecus ſanè,aut melinum oleum,aut roſaceum,aut hydrelæum,aut cera-tum:intus autem,cibum præſertim liberaliorem, qui re-frigerare queat,& ægrè confici.hora ſecunda aut tertia,pa nem in aquam tepidam intinctum aſſumere, ne vapores ſurſum erumpant:aut citrum,aut malum,aut aliud quod-dam refrigerans:iiſque cibi vice vtantur;& aquam frigi-dam bibant,præcipuè ſi eius potioni aſſueuerint. Sin mi-nus,certè ad medium cibi ſumpti,aut cum vino,aut abſq; vino ea offeratur.Breuiter,vniuerſum victum talem in-ſtituant.Ita quoque in iis qui ſtomachum calidiorem,ve-trem,aut lienem habent,agere conuenit.

De capitis dolore ex frigida intemperie orto.

Qui verò capitis dolorem ob frigidam intempe-riem conceperunt, hi omnia illis contraria experiuntur quibus ex inſolatu caput indoleſcit. Etenim neque ca-put tactu calidum deprehenditur, neque facies rubeſcit, neque arida & collapſa apparet,ſed ecõtrario plena & pal lida. Ita verò internoſces qui ob frigiditatem denſatio-némque capitis dolorem ſuſtinent.Cæterùm & victus ra-tio,& cauſæ primariæ ac præcedentes, ſi diligenter per-ſcruteris,manifeſtam tibi diſcretionem adferent. CVRATIO. Curare igitur generatim quidem calefacien-tibus oportet: cæterùm verò pro intemperiei magnitu-dine remedium quoque variandum eſt: interdum ruta-ceum oleum capiti inducendo,aut laurinum,aut irinum, aut nardinum,aut opobalſamum: quod etiam maximè proficit in quibus dolor ex craſsiore & viſcoſa magis pi-tuita oritur. Illinire autem conuenit frontem ipſorum & tempora medicamento euphonio,& iis quæ ex pipere & euphorbio componũtur.Multa autem ſunt ab authoribus prodita ex quibus licet,ſi parare oportet, vnicuique vtile ac idoneum deligere. His igitur ſi vinum tenue dederis, aut aliud quoddam extenuans calefaciénſque, non noce-bis.Nam omnia ipſos iuuant quæ mediocriter extenua-re & calefacere poſſunt: & geſtatio motúſque in equo, balineæ calidiores,& apophlegmatiſmi. Sin autem affe-ctus inueteraſcit,etiam vomitus è radiculis raphani pro-deſt.At in quibus qualitas citra copiam moleſta eſt, non opus erit eiuſmodi medicamentis. Vt autem inuetera-tos affectus promptè curare poſsis,vtitor eo quod colum-barum ſtercus recipit. Habet autem ipſius compoſitio in hunc modum:Piperis albi,crocomagmatis, ſingulorum drachmas duas:euphorbii recentis drachmas ſex: ſterco-ris columbini drachmam vnam ſemiſſem: aceti acerri-mi quod ſatis eſt.Locum affectum prius perfricatum vt caleſcat,inungito. Vbi autem medicamentum validius eſt quàm corpus ferat,remittere vim ipſius oportet, ad-miſcendo ei amyli momentum,& lac muliebre,quum vti volueris.Rurſus autem vbi vim eius intendere libet, ab-ſinthii paulum admiſcebis ex aqua dilutum.

De dolore capitis,ex vitio ſtomachi contracto.

Nec verò dolor in capite primario affectu laborante perpetuò accidit,ſed interim etiã ex ventre ipſo frequẽ-ter,aut ſtomacho,aut alia quadam particula, aut flatibus vapores quoſdam ſurſum mittentibus ſuperuenit.

De dolore capitis quem bilioſus humor inuexerit.

Si igitur capitis dolor ſubinde ex humoris bilioſi abũ-dantia naſcatur,curatio eius medicamẽtis quæ bilioſum humorem purgant & ſubducunt, adminiſtrari debet: ve-rùm vt probè hunc vacuare poſsis,humidiore prius victu opus eſt,balneiſque temperatis,vnctionibus,& aquæ potu liberaliore.Ita enim diffuſa bilis,& veluti imbecillior fa-cta,facilius à medicamento ipſam trahente vacuabitur. Si igitur bilioſus humor copioſus nimium & calidus fue-rit,ita agere oportet,ac liquorem ipſius, potiſsimum ſcã-moniæ,cum modica aloe,aut abſinthio,aut roſarum ſuc-co,aut rhodomelo exhibere. Si verò non abundare tibi magis amaræ bilis humor,ſed in ſtomachi tunicas, veluti ſpongiam aliquam,abſorptus apparet, medicamenta ex ſcammonia vitari debent,& omnino quæ valde calefa-ciunt.Dari autem ipſis debet aut abſinthii dilutum, aut ipſa aloe,aut medicamentum picra, ſiquæ etiam craſſi-ties bilis permixta tibi videatur.

Curatio, ſi viſcoſi fuerint humores ſtoma-cho inſidentes.

Sin autem humores viſcoſi in ſtomacho redundent, & in flatus diſſoluantur,doloríſque authores fiant,ad ea quæ validè extenuant tum in cibo,tum in medicamentis, ve-niendum eſt:cuiuſmodi eſt etiam apii radicis, aut hyſſo-pi dilutum. & ſuperfundenda inungendáque ſunt quæ corroborant & calefaciunt: vt nardinum vnguentum,vel gleucinũ,vel marciatum dictũ. Quòd ſi magna humorũ

B inſidentium copia extiterit, non ſolis remediis quæ par-tibus inducuntur vti oportet, ſed prius extenuata probè materie,exhibere etiam quæ pituitam purgare queant: aut oxymeli, tum ſimplex, tum quod Iulianum dicitur, caput,ſtomachum,& totũ corpus purgare efficax: vel ca-tapotia quæ colocynthidem recipiunt. Purgare autem non modò ſemel,ſed etiam bis oportet. Neque enim vi-ſcoſus humor vacuationibus vniuerſis ac vna vice factis cedit,ſed potius per interualla paulatimque, & crebrius repurgari medicamentis debet.

De dolore capitis in febribus oboriente.

C Obuenit etiam capitis dolor iis qui vehementer fe-bricitant:verùm conſidera diligenter num criſis ratione, an non,oriatur. Conſtat enim quòd ſi capitis dolor huius gratia contingat,vt in iis qui ſanguinem ex naribus pro-fundunt, aut vomunt, nihil tentare oportet, aut tumul-tuari,aut curationem adhibere.Nam ea quæ admouen-tur,præterquam quòd nihil iuuant,etiam naturam ſubin-de impediunt: id enim propter febris vehementiam & malignitatem accidit. ac omnia agenda ſunt vt febris vehementia mitigetur.Cæterùm capitis quoque cura ha

D beri debet,roſaceum ipſi ſuperfundendo, interim per ſe, interim cum aliquo refrigerante, vt ſerpyllo,aut hedera, aut roſis,aut ſemperuiuo. Quòd ſi vigiliæ vrgeant,etiam decocto chamæmeli, capitum papaueris & hederæ cum oleo roſaceo ſuperfundatur: ac frons ſomniferis inunga-tur, aut ſucco lactucæ, aut paſtillo trigono, aut crocode: aut ſummatim,omnia quæ adhibentur,leniendi,refrige-randi,& ſomnum inducendi vim obtineant.

De dolore capitis ex vino.

E Dolor capitis qui etiam ex vino ſuſcitatur,facilè diſcu titur.Nam quumprimum cauſam didicerimus,conuenit ante omnia vino interdicere, & medicamentis vti quæ refrigerant, & vapores repellunt. Tale autem eſt præ-ſtantiſsimum roſaceum,aut per ſe,aut cum aceto,vel ſuc-co hederæ,vel braſsicæ.Nam huiuſmodi non ſolùm ſic-cant,ſed etiam naturali quadam facultate vino aduerſan-tur.vnde etiam ipſa braſsicæ folia, ſi capiti applicentur, bene faciunt. oportet autem ea prius aqua calida made-facere,atque ita illigare. Iam conuenit etiam ipſam braſ-ſicam decoctam ſemper comedere.Quinetiam lenticula

F his auxiliatur,præſertim qui humidiorem habent vetri-culum.Adhæc mali punici grana ſuper cibum comeſta i-pſos iuuant: ac mala ſimiliter piráque aſſumere, & frigi-dam aquam bibere cõfert. At qui imbecilliori ſtomacho ſunt præditi,iis etiam paulum vini propinare, præſertim aquoſi,(quale eſt Cnidium,Samium, & Sareptinum) con-ducit: nullum autem vinum ſit vetuſtum. Nam præter-quam quòd caput nonnihil feriat,etiam vaporis quippiã ad ſuperiores partes effert. Panis autem ex aqua eſui his aptiſsimus eſt: item halica cocta, oua tenera, columbarũ

G & gallinarum alæ,gallorum teſticuli,turdus: breuiter, v-niuerſus cibus eſto boni ſucci,ſtomacho vtilis, & qui va-pores arceat.

De dolore capitis ex ictu.

Dolor capitis etiam ex ictu aut caſu accidit,inflamma-tione in illo ſubſiſtente: quare etiam curatio eius magno ſtudio tractanda eſt. Quippe periculum inducit, dum hu-mores copioſius ad ipſum confluunt.Si itaque oborta in-flammatio ſolam cutem ambiat, & non vlterius adhuc procedat, nihil negotii eſt: ſed dolor etiam qui circa ca-

H put contingit facilè diſcutietur: ſin autem tanta & tã va-lida vrget vt etiam membranam caluariam ambientem in conſortium doloris pertrahat,(frequenter autem cere-bri quoque membranam quã meninga Græci appellant) haud exiguum erit periculum.Nam conuulſiones magna

parte & deliria comitantur,vt mortē ipſis maximè præcipitem inducant. Vt igitur magnas inflammationes oboriri prohibeamus, neceſſe eſt curationē à ſanguinis miſſione incipere:ita nanque influxus reuelletur. Porro vacuatione facta,& corpore toto recrementis libero, deinceps etiā parti admouere auxilia oportet, & capitis ipſius curam habere, oleo dulci perfundendo, lanis contegendo,fouendóque omni ex parte, vt ne caput, hoc eſt neruorum origo,rigeat. Vino autem per initia ipſos, & carnibus arcere conuenit,& in totum,omnis victus purus & B recrementis expers eſſe debet, præſertim ſi etiam febris tibi vehemens eſſe videatur. tunc enim tanquam illius ratione ptiſſanæ cremorem, lutea ouorum,maluam decoctam,lactucam, intybum & cucurbitam exhibere oportet. Quòd ſi vigiliæ vrgeant , etiam chamæmelino oleo & roſaceo perfundere debemus: ſubinde verò etiam vtriſque cōmixtis vti,plus & minus à magnitudine inflammationis,ægri temperamento & ætate conſideratis. Ita ſanè, vbi inflāmatio citra hulcus obuenerit,curationem moliri conuenit.Sin autem hulcus quoque infeſtet,tunc C eiſdem ſanè vti non dehortabimur: ſed præterea etiam roſaceo cum melle,aut tetrapharmaco, item ceratum ad inflammationem arcendam efficax,& medicamenta cōmodè imponuntur,præſertim anemone.hæc enim variis modis auxiliatur,& linamentis illita & ſuperinducta.Talis enim curatio exiſtit quum inflammatio hulceri coniuncta fuerit.Dicetur autem abſolutius quum de vulneribus capitis aliarúmque particularum propriis,ſermonē habebimus.

D DE CEPHALAEA, Cap. XI.

GRauis quidem affectus, & vehementer dolorificus eſt, vt etiam ipſæ oculorum radices indoleſcant. eſt quoque diuturnus,& leui occaſione excandeſcit exacuitúrque.Nam qui hoc malo detinētur,alii vini paulo meracioris potione,alii odore quodā,vt ſtyracis, aut thuris, nonnulli ab ipſo luminis ſplendore feriuntur, vt in tenebris magis contenti ſint quàm in lumine degere.Fit autē potiſſimùm hic morbus etiam ex diuturna membranæ caluariam ambientis,aut cerebri membranarum inflam- E matione item ex obſtructione & crudiorū craſſiorúmque humorum copia, interdum etiam ob magnam humorum in alto deſidentium acrimoniam.Frequenter ob calidam quoque intemperiem malum hoc naſcitur,capite ſcilicet ſpatio temporis imbecilliore facto , atque ob id promptè humores ſuſcipiente: nonnunquam verò ab inferioribus recrementa quæ inueniuntur, cucurbitulæ inſtar attrahente. Diligenter itaque attendendum vt in aliis quoque affectibus, & animaduertendum eſt qua ex cauſa naſcatur, & generationis trahat originem: nempe F ex copiáne an particularum cerebri inflammatione quapiam,vel obſtructione,vel acrimonia inueterata. Sic nāque morbus,ſi modum aut tempus inſpexeris, arte facilius ſolui poterit.

Notæ ipſius hæ ſunto.

Si igitur magna grauitas in particula percipitur , conſtat non ſolùm qualitatem,aut vapores aliquos,ſed materiæ copiam obſtructionis eſſe opificem: id quod manifeſtius cognoſces ſi præter omnia à me dicta, totū ægri corpus conſideres,naturáne plethoricum ſit,an minus: item,ſi omnia quæ præceſſerunt perpendas. Vbi enim ſic G vniuerſa circumſpexeris,firmius internoſces.

Notæ cephalææ quæ propter cerebri inflammationem naſcitur.

Si igitur grauitatis ſenſus & pulſatilis dolor ortus fuerit, clarum eſt,cephalææ affectum propter inflammationem quandam euenire.

Notæ cephalææ ex ſpiritu.

Quòd ſi tenſionem ſolam citra grauitatem & pulſum æger ſentiat,manifeſtum eſt rurſus, affectum ex flatuoſo inſidente ſpiritu fieri.

H De dolore ex acrimonia proueniente.

At ſi nullum ex his infeſtet,roſio autem ſolùm incidat, dolorē ex acri & bilioſo humore excitari intelligas.

Notæ doloris ex calida intemperie creati.

Sin autem nullum ex his cauſa morbum capitis pariēs A exiſtit,calor autem circa caput percipitur, atque id natura calidius temperamento eſſe videtur,& cauſæ quæ præceſſerunt,calidiores,collige potius ex omnibus, calidam quoque eſſe intemperiem, quæ ab infernis recrementa cucurbitulæ alicuius modo ad ſe attrahat, efficiátque vt caput facilè repleatur humoribus. CVRATIO. Qui ſanè hunc in modum bona internoſcendi ratione ac via vtuntur, inueteratos cephalææ affectus ſanare poſſunt. Si enim morbus ex copia fiat,totius primùm corporis curam habere debemus,initiò id quod ſuperat commodè B vacuantes,vel per ſanguinis miſsionem, vel purgationē. Sin autem totum corpus non fuerit plethoricum, ipſum verò caput potius cauſam præbere videatur, eo quòd natura ipſum iniuriis & repletioni ſit opportunum, poſsitq; attrahere quodcunque in ventre contentum inuenerit, à toto quidem corpore abſtinendum eſt,neque venam ſecare prorſus aut purgare oportet: ſed in primis ipſi tanquam primario affectu laboranti proſpiciendum. Et ſi quidem humores infixos frigidos eſſe ſuſpiceris , ſiue à caliditate attractos, ſiue ex imbecillitate illic natos, ſu- C perfundere ipſum & irrorare oleo conuenit, aut herbis in vino decoctis non admodum calidis, ſed quæ robur quoddam habeāt ad caput firmandū, quale eſt oleū ex acerbis oliuis expreſſū, quod omotribes dicitur: cui adiiciantur capreoli hederæ,aut ſerpylli,aut menthæ viridis. Procedente autem tempore, etiam ex calidioribus admiſceto ſiſymbrium,aut pulegium,aut folia lauri, aut calaminthen.His igitur medicamentis, eorúmque ſimilibus vtēdū eſt:præſertim in hyeme,& maximè vbi ſuperantē intēperiē frigidā eſſe apparet, & humores qui capiti in- D ſident,viſcoſi fuerint & craſsi.Nam illa infixos humores ſtrenuè diſcutiunt,& caput corroborant, vt ne ipſum infirmetur,neque recrementa quæ ex vētre in reliquas corporis partes diſtribuuntur,promptè ſuſcipiat. caput enim frequenter non adeo calidum eſt vt ipſum recrementa corporis poſsit attrahere,ſed propter imbecillitatem illis repletur,ſuſcipiens magis quàm attrahens.Ita illis ſanè, ſi humores qui capiti inſident frigidiores fuerint,agendū cenſeo.

Curatio,ſi dolor à bile procreatus fuerit.

E Quòd ſi humores calidi & bilioſi exiſtant, tum oxyrrhodino, hoc eſt aceto & oleo roſaceo tepido , tum eo medicamento quod ex papaueris capitibus(vnde Græcis διακωδιῶν dicitur) & roſarum decocto paratur , caput ſuperfundas:adiiciens præterea etiam ea quæ leniter diſcutiunt, vt hederam,aut ſerpyllum, aut chamæmelum herbam,aut chamæmelinum oleum. Ac lauēt ægri,aqua temperata *hoc eſt tepida* vtentes , abſtergantúrque ptiſſanæ cremore,aut vitellis ouorum, tepidam ſuperfundentes aquam.Nam calida admodum & feruens, præterquā F quòd nihil præſidii adfert,offendere ipſos & irritare ſolet. Vbi verò caliditatis feruor conquieſcit, non alienum eſt etiam mellis exiguum vnà cum vitellis ouorū, & vnctionibus moderatis,quæ abſtergere & expolire poſſunt, admiſcere.Nam omnia nimiū calida his ſunt inimica, ſiue ſmegmata ſint,ſiue apophlegmatiſmi. Quippe bilioſa recrementa ab humectantibus mediocriter tū balneis, tum medicamentis magis diſcutiuntur quàm plus æquo ſiccantibus & calefacientibus : quia ex eiuſmodi magis ſpiſſeſcunt quàm diſsipentur. At in quibus craſsi & non G admodum calidi ſunt humores, in iis conſulò ne admodum ſubitò ad ea quæ diſcutiunt feraris:mitigare autem potius materiā moderatis vnctionibus & balneis debet, atque ita deſcēdere ad efficaciora, quæ extenuant & diſcutiunt,vt quæ ex nitro & ſinapi conficiuntur. Declinātē autem affectu,etiam frictione capitis linteis adhibita vti oportet præcipuè in balneo,prius nimirum capillis adēptis: item per vices iis quæ ſternutamenta prouocāt: primùm ſanè ſimplicioribus,deinde valentioribus. Vt autē is qui parare illa velit,promptè inueniat, explicanda etiā H hic putaui:quorum ſcriptura in hunc modum habet.

Errhinum,hoc eſt,medicamentum quod naribus inditur, caput purgans, ad lippitudinem & morbum comitialem efficax.

Melanthii drachmæ octo, ſalis ammoniaci drachma,

Elaterii drachmæ quatuor. Trita excipiantur oleo Sicyonio, aut myrteo, aut irino, aut Cyprino, vt cerati habeat craſſitiem. Repoſito igitur in pyxide cornea, vtitor: ſubungens nares, attrahere iubeto. Hoc errhinū nō modò confert diuturno capitis dolore affectis, ſed etiam iis qui lippitudine infeſtantur, & comitialibus. Educit enim facilè ſiquid viſcoſum in cerebro & craſſum inhæreat: præterea etiam quod ex cyclamino cōſtat, nihilo minus proficit: habet autem huius quoque ſcriptura hoc pacto.

Errhinum ex cyclamino.

Cyclamini ſicci drachmæ octo: nitri rubri drachmæ quatuor. Sin autem loco nitri, elaterium iniicias, præſtātius euaſerit. Vtitor autem in hūc modū. Tritum ipſum probè, per arundinem inſpirato: præcipiens ſurſum inclinando attrahere: deinde rurſus deorſum vergendo, etiam id quod congregatur, expuere.

Epithema ad diuturnos capitis dolores.

Vtitor etiam epithematis in capite & vnctionibus in diuturnis affectibus, quæ diſcutiendi vim obtinent: quorum è grege eſt & hoc quod frequenter experimentum probauit: ſcriptura eius in hunc modum habet.

De cerato.

Irini vnguenti, peucedani, caſtorei, ſingulorum drachma: baccarum lauri drachmæ duæ: rutæ ſurculorum drachmæ quatuor. Excipiantur cerato quod ex roſaceo paratum eſt: ac capite deraſo, per totum ipſum imponito. Sin autē acceſſio magna orta fuerit, mitigantibus & mediocriter reficiētibus vtitor, ex quibus hoc habetur.

Smegma ad capitis dolorem.

Liquoris peucedani drachmæ ſedecim: liquoris papaueris, aniſi, mēthæ, myrrhæ, ſingulorū drachmæ duæ. Aceto excipiantur, fiátque vnguentū. In dolorib⁹ immoderatis, caput eo illinito. His & ſimilibus vti conſilium eſt, in quibus propter craſſos humores & ſpiritum flatulentum dolor gignitur.

In quibus qualitas doloris cauſa eſt.

At ſi dolor ex calida qualitate oriatur, clarum eſt ea adhibenda eſſe quæ etiam ex bilioſo humore dolentibus conuenire diximus, citra miſſionem ſanguinis, aut purgationem, aut omnino qualecunque tandem vacuans remedium adhibitum. Porro ſi affectum ex ventris retentione prouenire contingit, omnibus modis is cibo & leniter purgare potentibus ſubduci debet. ſunt autem huiuſmodi multa, tum ipſe ſal. Quare ſi aluus ob viſcoſos humores cohibetur, hanc compoſitionem mixturámq; dato. Salis Ammoniaci drach. duas: piperis, drach. euphorbii drach. Dato ex ouo, aut ptiſſana drach. duas aut quatuor, aut ſcrupulos tres aut quatuor. Quib⁹ autem venter non ob viſcoſos humores adſtringitur, in iis vtitor medicamentis quæ ſcammoniā recipiant. Habet autē horū cōpoſitio in hūc modū, Salis cōmunis torrefacti drach. tres: piperis drachmæ duæ, ſcāmonii, drachma. Dato ex ouo, pane, & quomodocunque velis, cochlearium. Nam hi ſales admodum leniter ac citra moleſtiam ventrem purgare & emollire ſolent. Vtitor his cum fiducia, tum illis quæ euphorbium recipiunt. Quòd ſi venter citatior ſit, & caput magis ob ſiccitatem doleat, nititor eum cibo, potu & medicamentis ſiſtere. At ſi affectus ex vigilia & ſolicitudine eueniat, iis quæ ſomnum inducunt, & laborantes omnino leniunt, curari debet. Summatim, remedia ſemper ad cauſam morbum facientem accommodato, ac vtitor prædictis bona ratione ac via. Ita nanque inueteratus ac contumax affectus, diligenti artificio & commodis præſidiis adhibitis, ex toto euincetur.

DE HEMICRANIA, Cap. XII.

SÆpe dimidia capitis pars indoleſcit, ita vt dolor circa dimidiam caluariam incipiat. Atque generatur hic quum recrementum aliquod ibi infixum aut impactum tum in flatus reſoluitur, tum loca ſingulis diebus, aut vno interpoſito, aut duobus, irritat, pro ſubiecta ſpecie motus ſumens initium. Si igitur totum corpus recrementis liberum tibi apparet, capiti proſpicito, ipſique particularem curationem adhibeto. At ſi copia toti corpori faceſſit negotium, tunc

A multifariam attendendum eſt, & internoſcendum quis vtique humor ſuperans exiſtat. Conſtat enim & vacuationem eius tentandam eſſe, &, ſi ſanguis fuerit, per venæ ſectionem detrahendum: ſin alius quiſpiam humorum fuerit, purgatione recrementi quod moleſtat, ſuccurrendum.

De hemicrania ex conſenſu.

Si hemicrania ſtomachi affecti conſenſu oriatur, vel dum ipſe in concoctione infirmatur, vel quum materiam in ſe bilioſam vel pituitoſam continet, nec B humores hi probè coquuntur, perpende rurſus vtrum ex calida intemperie, aut frigida proueniat. Si igitur ex frigida intemperie, calefacientibus ei proſpicere oportet: ſin ex calida, frigidis & contemperantibus.

Si dolor ex frigida ſtomachi cauſa dimidiam caluariæ partem exerceat.

Quòd ſi dolor ex frigida ſtomachi cauſa factus apparet, primùm vtitor fomentis ex vino & oleo, quod Græcè œnelæon dicitur, nardo, gleucino, ſtyrace, ma- C ſtiche: deinde etiā epithematis, Polyarchio, aut Philagrio, & Marciato dicto, quod flatus in ſtomacho ſubortos ſtrenuè poteſt diſcutere. Cibus eſto eiuſmodi qui calefaciat ſimul & extenuet, necnon robur apponat. Hydrogarum igitur his eſt idoneum, quod copioſius aniſum receperit. Confert etiam oxymeli potum, & porra cocta, in cibo ſumpta. Item quod ex malis cotoneis conficitur, piper & gingiber recipiens. Auxiliantur ipſis etiam quæ ex hyſſopo, aniſo, dauco & apio propinantur. Ex oleribus, ſcandix, gingidium, aſparagi pa- D luſtres, & beta cum ſinapi, & cappares. Allium verò diuturnos frequenter dolores diſcuſſit, quemadmodum etiam ſalſamentum, & encathera dicta, & coriax.

Catapotia quæ Græcè vocātur κόκκοι διὰ κολοκυνθίδος, hoc eſt grana ex colocynthide.

Iuuat hos & vomitus à cibo, & purgatio quæ fit ex catapotiis quæ colocynthidem & euphorbium recipiunt: compoſitio ipſorum ita habet: Aloes ſeſcuncia: euphorbii ſeſcuncia: colocynthidis medullæ, ſcammoniæ, gummi, ſingulorum vncia: bdellii Scythici E ſeſcuncia: nitri Alexandrini ſeſcuncia: veratri nigri corticis vncia. Excipito ſucco braſſicæ, aut citrii, aut rhodomeli, ac dato ſcrupulos ſex. Tu verò non vniuerſa, ſed per vices ipſa exhibeto, atque ſic ad perfectum modum peruenias. Nam non minus quàm hiera, humores ex alto euocare poſſunt: cæterùm etiam non ſuperficiariam vacuationem moliuntur, ſed ex alto, & veluti ab ipſa radice recrementa extrahunt: & ſiquis rectè vſus fuerit, non modò hemicranicum, ſed etiam vetuſtum dolorem, ſtomachicos affectus, morbos comitiales, ar- F ticularios, & coxendicum vitia ſanare poſſunt. Hoc pacto quidem dolori, ſi ob viſcoſos humores in ſtomacho excitatos prouenerit, mederi oportet.

De hemicrania quæ ob bilioſum in altera capitis parte contractum humorem naſcitur.

Si bilioſus humor dolorem pepererit, ſumant ægri ante omnia panem ex aqua tēperata, vt quæ ſupra modū ipſis auxilietur. Cæterùm etiam malua & lactucæ comeſtæ proſunt: in vniuerſum, cibus ſit humectans, & balnea temperata: poſtremò purgatio quæ ex picra & ſcam- G monia, & aliis quæ bilem citra magnum dolorem purgare ſolent, adhiberi debet.

Epithemata.

Similiter etiam vnctiones quæ extrinſecus imponūtur, non ſint nimium calidæ: in totum, vniuerſa medendi ratio eiuſmodi adhibeatur qualis etiam in capitis doloribus præcepta eſt: nam eædem genere cauſæ exiſtunt, niſi quòd capite laborantes, diuturniores valentioréſque habeant. Vt autem remedia vnicuique cauſæ idonea promptius inuenire queas, etiam horum deſcri- H ptiones tibi ſubiungam.

Vnctiones aduerſus dolores ex craſſis viſcoſiſque humoribus in dimidia caluariæ parte ortos.

Euphorbii partem vnam: caſtorei tantundem: aqua excepta, auri iuxta partem dolentem imponito, ac ſtatim in balneū ire, & lauare conſueto more præcipito.

Hoc admodum generoſum auxilium eſt, & cum fiducia eo vtitor. Iam maximum hoc quoque eſt quod recipit atramentum ſcriptorium. Habet autem deſcriptio eius in hunc modum, Euphorbii drachmæ quatuor: atramẽti ſcriptorii drachmæ quatuor: myrrhæ troglodyticæ drachmæ tres: croci drachmæ duæ: crocomagmatis drachmæ duæ: piperis albi drachmæ tres: aceti quod ſatis eſt: vt hæc probè læuigentur, & craſſities ſordium ſimilis fiat: atque hoc illinito, à medio ſuperciliorum incipiens, vſque ad tota tempora, præcipuè ſi locus pilis careat: & quum refrigeratus fuerit æger, hoc rurſus inungito eodem in loco ad tertiam vſque vicem. Oportet autem ipſum mane inungere, vt auxilium vim ſuam probè exercere poſſit, quouſque ille lauaturus eſt. Verùm caueto ne, quãdo æger illinitur, medicamentum oculos ingrediatur. nam ſpongia vtens, dextrè id quod illitum eſt abſterges. Vbi ex balneo æger venerit, rurſus ſimili modo ſæpius illinito, donec in totum dolore liberetur: atque eo diſcuſſo, per interualla iterum medicamento vti debes, ne in eundem denuò morbum incidat. His maiora præſidia ad longos validóſque dolores inuenire non licet. Ad moderatiores autem vnctione vtitor, quæ ceram & euphorbiũ habeat. mixtura ipſius hæc recipit, Olei Sabini ſextarios quinque: ceræ vncias tres: euphorbii vnciam. Hoc vtitor, dimidiam frontis partem cum temporum muſculo ante balneum illinens. Facit hoc præcipuè ad dolores ex frigidis affectibus ortos. Porro inuenies alia quoq; multa à veteribus prodita: verùm hæc ſola ſufficiunt, plurimis experimentis comprobata.

In quibus dolor ob bilem contrahitur.

Qui ex bile dolorem experiuntur, iis abunde eſt etiã paſtillus crocodes illitus, & trigon: adhæc terra Ægyptia, omnéſque vnctiones quæ ex roſaceo & chamæmelino oleo parantur, modico aceti adiecto, aut quodam ſucco mitigatorio. His & ſimilibus medicum qui recta curandi ratione nititur, vti oportet.

DE PHRENITIDE, Cap. XIII.

QVòd ſanè phrenitis acutiſſimus periculoſiſſimúſque ſit affectus, omnibus eſt in confeſſo: vnde autem conſtituatur, & quo affectu cerebro laborante, & quæ curatio conueniat, de hoc omnes diſſentiunt. Dicamus igitur etiam nos quæ ſit exquiſita phrenitis, quæ eius cauſa, & quomodo inernoſci debeat. Plerique enim ipſorum in diſcernendo eam potiſſimùm, non mediocriter decepti ſunt, vt etiam eos qui delirãt, exiſtimarent phreniticos: quum res ſit longè diuerſa.

Quæ ſit cauſa phrenitidis.

Exquiſita igitur phrenitis à flaua bile naſcitur, quum ipſa in cerebrum aut eius membranam diſtributa inflammationem excitauerit. Priuſquam enim diſpenſata infixáque fuerit, non prhenitidem, ſed delirium producit. Atque hoc in acutarum magna parte febrium ſtatu ac vigore accidere conſueuit: deinde rurſus in declinationibus ceſſare: atque id delirii propriũ eſt, quòd febres per tota earum tempora non perſeuerent, ſed conquieſcant: phrenitis autem ſemper perduret. Eſt autem ipſius non vna tantùm ſpecies, ſed etiam multiplex. Alia ſiquidem ex pallida bile conſtituitur, quæ mitior exiſtit. Sin autem ex flaua bile, quæ & multo vehementior, febres quoque maiores inducit. Iam alia quoque, efferata dicta, naſcitur bile flaua immoderatius excalefacta, & plus æquo aduſta. NOTAE futuræ phrenitidis. Futuram phrenitidem vigiliæ potiſſimùm continuæ & intenſæ, ſomníque turbulenti præcedunt: ægri exiliunt, & ſomniorum imaginationibus interdum detinentur, vt etiam nonnulli ſe futura ſcire ſuſpicentur, & velint prædicere. Præcedit etiam vt ægri quæ dicũtur obliuiſcantur. Nam quum familiaribus præcipere quædam incipiunt, ad alia conuertuntur, eorum quæ ab initio iniuncturi erant, obliuiſcentes. Item quum reſpondent, ferociores ac iracundiores quàm prius apparent: magnam & crebram reſpirationẽ edunt: pulſus habent paruos, & duros: atque occipitio frequenter indoleſcunt. Quòd ſi affectus increuerit, vt parum ipſi à phrenitide abſint, fixis oculis cernũt,
A eóſque admodum ſqualidos & rubentes habent: necnon pituita eis inhæreſcit, ac lacrymæ ex vtriſque profluunt. Sin autem vitium magis intendatur, incipiunt & floccos carpere, & feſtucas legere: neque reſponſionem manifeſtam dare poſſunt, & linguam multo magis ſcabram habent, febréſque ſicciores: interdum & tremuli ſunt, exareſcente cerebro, eiúſque neruis: & ægrè ſentiunt, vt etiam quum ipſi excitentur, vix aut nequaquam exaudiant. Eiuſmodi ergo & tot, eorum qui propriè phrenitici exiſtunt, ſigna habentur. Cerebrum
B igitur ſtatim per initia morbi cauſam habuit: non enim alia quadam parte affecta, quæ propriè phrenitis eſt cõtrahitur: quemadmodum nonnulli phreniticos ob ſepti tranſuerſi inflammationem fieri exiſtimarunt: quod verum non eſt: ſed & ipſum cerebrum, vbi inflammationem ſenſerit, valida efficit deliria, vt phrenitidi reſpondeant.

Quomodo delirantes à phreniticis diſcernere oporteat.

Qui propriè phrenitici exiſtunt, à delirãtibus ex par-
C tium conſortiis diſtinguuntur, quòd ipſis febris adſit perpetua, oculi ſint cruenti, ſanguis è naribus profluat, & caput ſit calidius. Nam qui ſepto tranſuerſo laborãt, iis caput non eſt adeo calidum vt præcordia ipſúmque ſeptum: ægrè magis ſpirant, & inæqualem valde ſpirationẽ edũt. Diſcernes autẽ phreniticos ab inſanientib[9], eo quòd inſania quidẽ, quæ Græcè mania dicitur, citra febrim: phrenitis autem, vt diximus, ſemper cum febri ſpectetur. Hæc quidem ſunt ſigna eorum qui propriè phrenitici dicuntur: in quibus etiam flaua bilis ſola, ſi-
D ne alia materia, defixa, affectum peperit: quemadmodum etiam, ſi pituita flauæ bili coniuncta fuerit, eiuſmodi, falſa phrenitis appellatur, & vigilem ſoporẽ, qui Græcis agrypnon cœma vocatur, excitat. SIGNA phrenitidis falſæ. Noſces autem phrenitidem ex humorum mixtione factam, inde, quòd etiam ſymptomata quæ ſuperueniũt, mixta ſint, referentia eandem naturam illorum quæ cauſam eandem habent. Etenim vigilant ſimul, & in altum ſomnum deferuntur, rurſúſque paulatim delirant, & ſomno alto ſoporoſóque preſ-
E ſi, cum tumultu excitãtur, & illis qui ipſis loquũtur, inordinata verba & inſaniam teſtantia reſpondent.

De inueteratis iam phreniticis.

At quòd hæc per morbi initia & breui tempore accidere cõſueuerunt, noſſe cõuenit. Vbi verò morbus in vetuſtatẽ inciderit, & vires fuerint debilitatæ, exigua ipſius indicia apparent, vt nonnulli aliam quandam phrenitidis ſpeciem eſſe arbitrentur: non eſt autem alia, ſed ægri per initia quidem turbulenti fiunt & furibundi, tanquam bile ſtatim ad ſuperiora tendente, &
F cerebrum excitante: poſtea autem, hecticis febribus ſimiliter, æquabili intemperie in totum cerebrum diſperſa, non amplius valde perturbantur, & inordinata furioſáque nugantur, ſed iacent, neque vocem edere propter imbecillitatem potentes, neque decubitus figuram mutantes, neque validè exilientes: manus ſolummodo inordinatè iactitant, vt quidam ignorantes, ægrum quærere aliquid, &, ſi inueniat, velle continere ſuſpicentur: nonnulli autem ipſorum ne palpebras quidem propter vires iam antè defatigatas aperire poſ-
G ſunt. Sin autem aliquando etiam aperiant, vbi pauliſper reſpexerint, ſtatim rurſus propter infeſtantẽ humorẽ cõniuent. Verùm hæc ſigna adhuc infirmãte ipſorũ facultate ſuperueniũt, nec aliã adhuc phrenitidis ſpeciẽ oſtendit id, quòd pulſus ſit imbecillis, durus, exiguus & anguſtus, ſed etiam ad omnes magna ex parte phreniticos pertinet, præcipuè inueteratos. Hæc igitur indicia ſunt quibus phrenitici cognoſcuntur: deinceps autem quomodo curationem ipſorum optimam adhibeas, iã perſequamur. CVRATIO phreniticorum. In o-
H mnibus propriè phreniticis, ſi vires robuſtæ ſunt, & nihil aliud prohibet, ſanguinis detractio adhibẽda eſt, tãquã primũ omniũ & maximũ futurũ præſidiũ. Sin autẽ repugnet æger, (quod ſæpe accidit) vt nolit brachiũ permittere medico, omnino conandum tandem eſt ex recta in fronte vena ſanguinis miſſionem moliri.

Facis autem id rectè ſi collum artificioſè faſcia lanea conſtringas,vt vas attollatur. Ita nanque ſi feceris,ſanguis ſtatim vena ſecta,citra impedimentum cum ſpiritu erumpet. Ego ſanè magna adeo phrenitide correptum curaui,& niſi multi fortéſque famuli eũ continuiſſent, & vinculis vndequaque conſtrinxiſſent, neutiquam ne in frõte quidẽ venã ſecare potuiſſẽ:adeo ferociter agitabatur,omniáque faciebat quæ inſanientes ſolẽt:atque ſi gladiũ habuiſſet,non paucos qui ei aderant,iugulaſſet. Quia verò bis ſanguinem detrahere moleſtũ eſt viſum, ideo tantùm initio euacuauimus quantũ ei ſatis erat futurum,etiãſi ſecunda vice iterum emiſiſſemus. At mirabile erat vacuatione facta,quàm feſtinaret ex riuo ſuperbibere, ſimul autem adſtantes etiã aſpergebat,vt riſum quoque ideo vulgo excitaret. Verùm hic quidẽ celeriter curatus eſt, alia quoque ratione ac cura conuenienter ei adhibita. Sic igitur agendũ eſt ſi venam in cubito ſecare non liceat. Poſt ſanguinis vacuationem parti quoque remedia inducenda ſunt, & caput oxyrrhodino madefaciendũ, ne ipſum,quũ calidũ ſit, liberalius humores attrahat, atque idcirco eis repleatur. Aceto autem ea quæ mitigant & ſomnum conciliare poterunt,admiſcere conabimur. At quum morbus viget,& vigilias mentíſque alienationem inuehit,adhuc magis ſuccurrendum eſt, & largius oxyrrhodino caput implendum,& decocto chamæmeli, papaueris capitũ, ſerpylli,hederæ: rurſúſque oxyrrhodino ſuperfundendũ: itẽ ea quæ odorẽ mouent, naribus adhibenda,necnon vnctionibus vtendũ, vt omni ratione vigilias excindamus,ſomnúmque ægro accerſamus: quod ſolum & maximũ eſt delirantium & cuiuſuis morbi remediũ. Quòd ſi his adminiſtratis, vigiliæ & alienationis ſymptomata perſeuerent, dato ei potu medicamentũ quod *à papauerum capitibus* diacodion Græci appellant, ad omnia futurũ vtiliſſimũ. Non ſolùm enim vigiliis, ſed etiã febri medetur:præterea caput tanquã ab igne aduſtum refrigerare poterit. Sin autẽ nihil admodũ impellit vrgétque,nolim medicamentũ diacodion exhibere: præſertim ſi neque phrenitis quædã germana eſſe videatur, ſed etiã pituitæ nonnihil particeps ſit, vt ipſa quoque falſa nominetur: tunc caueto ne idipſum vel aliud quoddam ad ſoporẽ torporémque inducendũ efficax offeras. Sin autẽ vires quoque imbecillæ fuerint, tunc maximè vitabis nequid torpori ſomnóque inducendo accõmodũ exhibeas. Nã in iis qui infirmas vires habent,nõ vulgaris noxa,imò interdũ mors taliũ potionẽ comitatur. DE HABITATIONE. Cõſiderari debet etiã habitatio in qua deget æger,vt aerẽ neq; admodũ craſſum, neque humidũ frigidúmque, aut nimis calidum habeat, ne capiti meatuũ denſatio aut repletio ſuperueniat, ſed tẽperatus exiſtat, quò animalis ſpiritus temperie ipſius refocilletur ac relaxetur. Sit autem magis lucidus quàm tenebroſus, vt æger per huius ſenſum ad conſuetorum perceptionem ac conſcientiam perueniat. Quare & amici nonnulli admodum familiares ei aſſiſtant,vt etiam increpantes ipſum propter ea quæ facit,reuereatur. Neque verò domeſticus,aut cognatus,cuius cauſa aliquando triſtetur, aut cui iraſcatur, ingredi debet. quippe hoc irritare ægros, & commouere ſolet: & vt valde perturbetur, manifeſtam præbet occaſionẽ. Sed nec amici frequentes & copioſi ad eum ingrediantur: quippe turbam tantùm ei excitant. præterea aerem quoque craſſum efficiunt, frigidos emittentes ſpiritus. Iã non violenter mouendus eſt, ſed leniter, ne in lecto propter imbecillitatẽ concutiatur. hoc enim, ſiquid aliud,ægrũ irritat,& ſomnũ impedit. Ii verò qui adſunt, omnia ipſius mẽbra citra violentiã teneant, lenitérque perfricent,& præſertim inferiora: atque tunc magis vbi conuulſiones ægro oboriũtur,artus vinculis excipiãtur. Quippe hoc materiã ad inferna prouocat: præterea conuulſiones lenit. Satius autẽ eſt inferiora quoq;, vbi perfricata fuerint,fouere,atque ſic deligare vt materia quæ fotu ſimul & fricatione accita fuerit, ad ima poti⁹ deriuare poſſit. Nihil autẽ facere oportet ante febriũ declinationẽ:longè verò antequã inuadant,id præſtandũ.

A Iã cucurbitulæ adhiberi, præſertim ante acceſſionẽ,debent,vt materiæ ſurſum vergentis impetus per reuulſionem coerceatur. Simili modo etiam epithemata ſemper eis admouere oportet quæ non nimis frigida ſint, neque rurſus calida,ſed potius tepida. Qui enim viſcera largius fomentis excalfecerunt, maxima hi mala ægris accerſerunt, materiam ſubitò ac vniuerſè commouentes,vt ad ſupernas partes profecta caput admodum repleuerit, vnde vehemens alienatio mentis prouenerit: nonnunquam etiam ſopor qui κάρος dicitur: ita vt rur-B ſus iis opus fuerit quæ excitare poſſunt, ſternutamenta prouocantibus,tum frictionibus. Quare viſcera validiores fotus non requirunt,præſertim in iis qui vehementiori febri laborant:item quibus copia humorum ineſt, & caput affectum. Sufficit igitur ſolum lini ſemen hydrelæo incoctum, aut cum chamæmeli iure blandũ & tepidum viſceribus obducere. Ita enim feruor mitigabitur,& viſcera diſtenta laxabuntur,atque ideo etiã febres erunt mitiores.

DE VICTV.

Conuenit autem inter medicandum,vt contulerit,e-C tiã victus rationi vt maximè neceſſariæ,animũ adhibere. Multi nanque ipſam negligentes,ignorant quantum noxæ & adiumenti ægro adferri poſſit. Vtinã verò etiã rectè medicari ſcirent,tempúſque inquirerent, aut ordinem,aut qualitatem,aut quantitatem:verùm nullum horum attendẽtes,ſingulis vicibus, quũ ægrũ accedũt, viſceribus faceſſunt negotium,aut perfundẽdo, aut obducẽdo,aut omni tẽpore parando,etiã cum copia, interim quoque quũ cruditas vrget:præſertim quum ſapiẽtiſſimus Galenus manifeſtò clamitet, neque cataplaſma-D tis,neque aſperginibus quouis tempore vtendũ eſſe,niſi in ſolis illis quibus nullum in toto corpore excremẽtum,aliáque ſuperflua exiſtunt: reliquis autem omnib⁹ extremum eſſe malum. Verùm hæc quidẽ ii qui non bene mente ac ratione conſtant,faciunt:nos autem quæ ex veteribus didicimus, ſimul etiã ſiquid ratio facere nos rectè admonet,iam exponamus. Ptiſſana igitur primùm omnium victus ratione phreniticis remediũ adhibeatur,optimè prius decocta. Detur autem ſolus ipſius cremor:quem ſi non libenter aſſumant ægri, cum granis i-E pſam ſine aliquo cibo capiant: ſin ea oblectentur, adiicere conuenit ſolum hydromeli exiguũ,aut hydroroſatũ,aut rhodomelũ. Hydromeli verò maximè Cybyraticum,vt inimicũ ipſis, vitare oportet,& oxymeli. Quòd ſi minus gratam habẽt ptiſſanam, (multi enim ne nomẽ quidẽ illius libẽter audiũt) exhiberi ipſis oportet auenæ cremorem,ſi inueniatur,aut citrii. At ſi in totum ſorbitiones auerſentur,panem in aquam calidam intingito: non minus enim q̃ ſorbitiones iuuabit. DE OLERIBVS. Ex oleribus edant intybũ,& maluã coctã: inte-F rim etiã crudã,ſi caliditas nimium ſuperare videatur,& æger ſiticuloſus ſit,vigiliiſq; admodũ prematur. Ita nãque adiuuabis. Præterea etiam magis ſi lactucæ ſemina,cucumerum medullã & peponum exhibeas. Vbi cõcoctio apparuerit,etiam piſces aſſument,vt erinaceũ & pectines. DE POMACEIS fructibus & potu. Ex fructib⁹ ſumãt duracina,perſica,ceraſia,mala,&punica: ſed hæc raró. Bibere autem ipſos crebrius,&paulatim aquam tepidam conducit. neque enim multam potionem appetunt:neque iuuantur ſi cumulatè bibant. Fri-G gidam autem aquam vitare oportet, eo quòd tuta non ſit. Nam ſi inflammatio circa ſeptum tranſuerſum aut aliam quampiam particulam, inuenta fuerit, non exiguum periculum ſequitur. Quanuis enim frigidæ potio mitigare ipſas videatur, tamen maiores poſtea & malignas febres excitat, vt etiam alienatio mentis augeatur: breuiter omnia ad deterius maligniúſque conuertantur. Quare tutius eſt tepida potius quàm frigida aqua vti. Noui autem me etiam hydrelæo vſum, in quibus ſiccitatem immodicam, & bilem ſuperic-H ra occupare, nihílque ab inteſtinis notatu dignum excerni viderem: hinc calor mitigatus fuit, & viſcerum intentiones inflammationéſque relaxatæ: bilioſa per aluum & vomitiones excreta,vt æger non multis adhuc diebus ad vniuerſum prorſus morbum

depellendum indigeret. Etenim omnia quæ ipſi admouebantur remedia, tunc adminiſtrabantur quum totum corpus recrementis eſſet vacuũ. DE BALNEO.

Lauare eos & perungere conuenit quibus iam vacuatio facta eſt, & quantitas totum corpus non offendit, verùm ſiccitas & vigiliæ plurimæ vrgent. Et, ſi febricitet æger, nihil nocebit ei ſi ita lauetur, præcipuè etiam quum balneum temperatum adhibitum fuerit, vt neque aer ſit igneus, neque ſolium nimis calidum. Qui autem febris metu eos non lauant, maximè offendunt. nam ægri vigiliis magis torquentur balnei abſtinentia, adhuc magis etiam animo turbantur. Lauandi igitur ſunt, quemadmodum comprehenſum eſt. Sic enim balneo vtentes, ad bonam temperiem reuertuntur, & in poſterum delirio & affectu febrim incendente liberantur. DE VINO. Quin & vinum quod ſitim reſtinguat, dare phreniticis audendum eſt, in quibus multæ vrgent vigiliæ, & vires ſunt imbecillæ: febres autem nondũ vehementiam neque ardorem habent, ſed quædã concoctio vrinarum quoque in eis apparet. Præterea illis potius cum fiducia dandum eſt qui per ſanitatem quoque vinum amare conſueuerunt, & os ventriculi imbecillum, & natura frigidius obtinent. In his enim tempeſtiua eſt vini potio, & omnibus mente alienatis, ſi modicè aſſumatur. Nam ferociam ipſorum mutat, & ferinos mores ad hilaritatem trãſfert, ſomnúmque conciliat, eo quòd cibum celeriter concoquat, & in totum corpus diſtribuendum adiuuet. In quibus igitur nulla feruens inflãmatio, aut magnus admodum calor præcordia infectet, & vires infirmentur, audacter vinum ipſis exhibeto. Maius enim ex eo cõmodum erit quàm quæ noxa fore putetur. Si enim vires recollectæ fuerint, & non collabi permiſſæ, omnia tentare poſſumus, & multifariam ægro ſuccurrere. Collapſis autẽ ipſis vigilia, omnis medicorum curatio deſperata erit. Quare metiri conuenit, & noxam quæ ex vino expectatur, & commodum: atque ſi plura fuerint, quæ permittunt, propinari debet, minorem offenſionem contemnendo. Fieri enim haud poteſt vt id quod iuuat, aliqua etiam parte non noceat. Medici autem eſt, eiuſmodi tum metiri, tum iudicare. Nam ſi vniuerſa moderatè, quantitate, qualitate, ordine & tempore adhibeantur, totam artem abſoluunt, conſummántque, & finem bonum imponunt.

DE LETHARGO, Cap. XIIII.

GEnuinus ac germanus lethargus, quẽadmodũ phrenitis, ſedem quidẽ habet cerebrum, materiam autẽ phrenitidi contrariam. Nam ex pituita ſuperante naſcitur, quæ ipſũ humectat, & validè adeo madefacit vt ægri eorum quæ dicuntur nequeant meminiſſe, ſed palpebris ſemper conniuere velint, & conquieſcere, vel prorſus in ſoporem, (qui Græcis caros dicitur) ab humiditate ſimul & frigiditate, quæ ſpiritum animalem ſuffocat, & torpidum efficit, perducantur. NOTAE veri lethargi. Si igitur humor qui lethargum parit, ſolus ſit pituitoſus, genuinus lethargus naſcitur, atque omnia hæc accidentia inducit. NOTAE falſi lethargi. Sin autem non ſola in capite pituita, ſed etiam bilis fuerit, neceſſe eſt ſymptomata quoque mixta fieri, vt ægri nonnunquam vigilent, nonnunquam altiſſimo ſomno premantur, aliâs delirent. Ambo enim faciunt, & conniuent palpebris, & manus mouent, tanquam contingentes quædam, eáque tenere non potentes. Qui igitur moderatius degunt, nonnullis ipſos inclamantibus, interim palpebras aperiunt, & rurſus conniuent. Sin autem admodum imbecilles ſint, & valde morbo vincantur, nullatenus exaudiunt, neque palpebras mouent: pulſúſque habent raros, exiguos, & obſcuros. Sic igitur facile eſt ipſos internoſcere. Dicamus autem quomodo curare oporteat. CVRATIO. Quũ omnia accuratè inſpexeris quæ veteres nobis præcipiunt, nempe ægri vires, habitum, aliáque, vt ætatem, & totius corporis ſtatum, ita tandem huc venies vt ſanguinis detractionem ante omnia adhibeas, A niſi quid ex commemoratis tibi aduerſetur, & præcipuè vires. Vbi verò totius corporis curam habueris, etiam remediis quæ partibus inducuntur, ægro ſuccurres, omnem capiti diligentiam adhibens: vt & vapores, ne ſurſum ferantur prohibeas, & eos qui iam eò irruperint diſcutias. Maximè autem hoc præſtat acetum cum oleo roſaceo, *quod Græci appellant* ὀξυῤῥόδινον, caput corroborans, præſertim inter affectus primordia, ne deinceps multos vapores ad ipſum ſurſum tendentes, facilè recipiat. Quoniam igitur materia B quæ in cerebro continetur, pituitoſa eſt, & ſuperans cauſa humida & frigida demonſtratur, miſcere & incoquere ea oxyrrhodino quæ extenuare etiam ſimul poſſunt, expedit, nempe vel peucedanum, vel caſtoreum, vel pulegium, vel calaminthen, vel thymum. Ac frons illinenda eſt aut caſtoreo, aut pilis humanis crematis, læuigatíſque ex aceto. Huiuſmodi enim valde proficiunt, excitántque, forſan etiam naturali quadam facultate lethargo contraria. Quòd ſi affectus perſeueret, & ægri difficulter excitentur, vtenC dum eo eſt quod ſternutamenta mouet, ſtruthio dicto, vel cum caſtoreo, vel pipere, vel euphorbio, vel epithymo, nunc quidem inſpirantes, aliâs penna illinentes. Verum id cõtinuè faciendum non eſt, quippe vires eorum laborant, & adhuc magis caput repletur. Cæterùm crura perfricare, & oleo Sicyonio perũgere oportet: interim ſolam ipſam ſcillam ex aceto læuigatam cruribus obducere. Hoc enim etiam eos qui in ſomnum valde altum & veternoſum deferuntur, excitare ſolet. At ſi affectus & malignus eſt, & inueteraſcit, capillos adimito, D vngitóque tum caput iis quæ exaſperare ac vellere cutẽ poſſunt, vnà cum caſtoreo, datóque ipſis potui caſtoreũ præ omnibus: idque faciendum eſt præſertim hora vna ante acceſſionẽ. Etenim extenuat, & corpus quod perfrixit, & prope eſt vt totum emoriatur, recalfacit fouétque. Ego ſanè noui multos, eo morbo victos, hoc ſolo remedio mortem euaſiſſe. Item per ſe exhibitum proficit, adhuc autem magis cum oxymelite. Quòd ſi æger recrementis plenus fuerit, etiam cum aliquo ad ventrẽ ſubducendum efficaci, præſertim ſcammonia, dari deE bet. Sufficit autem vnum ſcammoniæ ſcrupulum, aut paulo plus minúſve, pro virium ratione, duobus caſtorei ſcrupulis adiicere. Iam verò non ſolùm auxilia extenuantia eſſe debent, ſed etiam cibus talis exhiberi. Quare ſuccus quoque amygdalarum ex melle coctarum præbendus eſt, ac ptiſſana quæ habeat comam porri, aut apii, aut hyſſopi: niſi ægri vehementer febricitent. Si enim febris vehemens fuerit, abunde eſt etiam ſolius apii radix, & oxymeli ſimplex, tũ ex ptiſſana, tum per ſe ſolum. Salutares ſunt etiam micæ panis ex apomelite F aut hydromelite datæ. At hydromeli Cybyraticum dare ipſis non oportet; imò neque Cnidium prorſus, morbo adhuc concoctionis experte. Vbi verò concoqui inceperit, nihil obſtat & lauare ipſos, & vini paulum exhibere: præſertim à ſanguinis miſſione, ventris ſubductione, & mediocri totius corporis purgatione. Verùm balneum timeri non debet, niſi recremẽtorum copia ſubſit. nã quæ in cute hærent ſuperflua, magis balnei calore moderato digerentur. Ego certè noui me quoſdam ita laborantes, neque ſuſpicere præ multo ſopore poG tentes, neque hoc ipſum quòd lauarentur percipientes, poſtquam à ſeptem diebus in balneum duxiſſem, magis ab eo excitatos inueniſſe, vt reſpicere, loqui, nonnullóſque adſtantium agnoſcere potuerint. Quare ſi vires robuſtæ appareant, in balneo lauandum eſt: ſin imbecilliores, vt æger laſſitudinem, aut calorem balnei ferre nequeat, domi lauato vaſe quodam aqua calida repleto, in quo æger collocetur ita vt ſedeat, capite aqua excedẽte. Facile autẽ eſt eiuſmodi vas ex lignis parare. Non madefaciet autẽ caput æger, quoniã præH terquã ꝙ nihil à calidæ ſuperfuſione iuuatur, etiã animæ defectionẽ celeriter ſuſtinet. Sic igitur, donec ſemel aut bis lotus æger fuerit, agendũ eſt: deinceps tandẽ ad balneũ ducere ipſum, & conſuetis nihil ſuſpicantẽ abſtergere conuenit. Eiuſmodi curatio etiam in iis qui

veternoſo ſopore (quem κάρον vocant) premuntur, tentanda eſt. neque enim ea multum variabit, neque cauſa. At noſſe oportet, caron in anteriore potius capitis parte conſtitui: quare etiam ſenſoriæ ipſorum vires magis oblæduntur. Cæterùm *oritur ob vehementes quoque dolores, vt quibus ſpiritus animalis diſſipetur, & concidat: item contuſionibus hoc accidens euenit, ſiquis cerebri membranam lamina ænea, (quã inde quòd membranam tueatur, meningophylaca Græci appellant) negligenter continens deligauerit. Sic etiam accidit ſiquis os vehementius contundens, medium cerebri ventriculum compreſſerit. Sed de horum curatione nunc ſcribere tempeſtiuum non eſt. Peculiares enim hæc curationes requirunt: ac differemus de his dicere in eum locum vbi de fracturis agemus: nunc autem de morbo comitiali verba facere inſtituimus.

DE MORBO COMITIALI, Cap. XV.

MOrbus comitialis, qui epilepſia Græcis dicitur, vnus quidem & ipſe ex longis affectibus habetur, qui excellentem diligentiam ſtudiúmque requirat: &, ſi per initia neglectus fuerit, frequenter ii qui eo detinentur, commoriuntur. Nam capitis vitium eſt, vbi ſenſus motúſque origo habetur: quòd autẽ capitis morbus ſit, teſtatur hoc quod per acceſſiones ægris contingit. Neque enim audire, aut videre, aut intelligere prorſus, aut meminiſſe alicuius poſſunt, ſed omni deſtituti ſenſu iacent, mortuis non diſſimiles: quapropter etiã Græci epilepſiam quaſi comprehenſionem, vitium hoc nominarũt, quòd videlicet ægri rerũ obliuiſcantur, & ſenſus eorum detineantur. Cæterùm hoc ipſum vitium nõ nulli vocarunt etiam morbum ſacrum, quòd cerebrum ſacrum & honoratũ ſit: alii verò morbum Herculeum, quòd validus ſit, & contumax ad amouendum: alii aliter nominarunt. verùm non oportet omnia ſcribere, ſed illa potius quæ inſtituto conueniunt. Hæc enim magis ſcire conuenit, eíſque inſiſtendum: id quod nos etiam facturos promiſimus. Morbus igitur comitialis tribus modis generatur: vel enim capite primariò laborante, vel ſtomacho, vel alia quadam particula affecta, & prauitatem in ea ſubſiſtentem ad caput remittente.

SIGNA morbi comitialis, ex ſtomacho oriẽtis.

Morbum comitialem à ſtomacho proficiſci teſtatur quòd continua plerúnque in eo gignatur & turbatio quædam, & roſio: item quòd morbi acceſſionem tũ potius ægri ſentiunt, irritantúrque, quum tardè ipſos cibũ ſumere, aut nullum, contingit. SIGNA comitialis morbi, ex alia particula contracti. Qui verò ob particulam quampiam concidunt, diſtibutionẽ mali ad ſuperiora fieri, manifeſtò percipiunt: & id quod futurum ipſis eſt prædicunt, quum diſtributio vitii ad cerebrum vergere incipit. Accidit autem hic affectus etiam pueris, præſertim humidioribus: qua de cauſa nonnulli puerilem ipſum nominarũt. SIGNA morbi comitialis, ex primario capitis affectu excitati. Qui primario capitis affectu laborãt, omnibus ſunt manifeſti. Etenim grauantur capite: oculi obſcurãtur & caligãt, tardéque ſentiunt. At hic affectus pueris potiſſimùm accidit. nos igitur à puerili ætate ĩcipiẽtes, reliqua perſequamur. Quòd ſi infans eſt, vel etiam lac aſſumit, nihil moliendũ eſt, neque agendũ, quantũ ad curationẽ attinet. Subſequens enim ætas, & calor augeſcens ſuperfluã in capite humiditatem, replẽtémque ipſius ventriculos diſcutit. Attamẽ iuuare nos, curámque habere oportet, vt lac nutricis benignum ſit, & recrementis liberũ. Nã quod vitioſum & craſſum eſt, valde ſolet naturã impedire. Fiet autẽ probũ boníque ſucci, ſi nutrici animũ adhibeas, & exercitiis vt ipſa & mediocriter exerceatur, & cibis boni ſucci vtatur. Si igitur lac fuerit tenue, paulo ipſum craſſius efficere conuenit: ſin craſſum, extenuare quibuſdã, quale eſt fœniculũ, aut anethũ, aut aniſum, aut eruca, aut ruta, aut porrũ. Omnia autẽ hæc dũ viridia ſunt aſſumantur. nam ſicca, quũ magis ſint acria, plus vteri vaſa aperiunt, & nimias ſanguinis mẽſtruorũ vacuationes incitant: quo nihil eſt deterius. Nam hinc neceſſe eſt etiam

A lac imminui, dum ſanguis purgatione decreſcit. quare etiã venus nutricis pueris lactẽtib⁹ eſt nocẽtiſſima: quippe lac hinc tenue & fœtidi odoris fieri neceſſe eſt. ſin autẽ cõtingat etiã cõcipere, adhuc multo ſit pernicioſius: ac cauendũ eſt ne illa omnino nutrix puero mãmillam porrigat, ſed alia potius quærẽda eſt quæ lac habeat benignũ. NOTATIO lactis. Internoſcitur autẽ lac colore, ſubſtãtia & odore: colore quidẽ, vt & albiſſimũ ſit, & nihil habeat liuidũ, aut fœtidũ: ſubſtãtia verò, vt nihil admodũ tenue, aut craſſum, aut caſeoſum cõtineat. B nã tale cõuulſiones potiſſimùm generare ſolet, & neruos obſtruere. Quare etiã vinũ mediocriter tenue nutrici propinãdũ eſt, recremẽti expers, & boni ſucci efficax. Motũ laborémq; ſemper ante cibũ ſubire debet. Ita quidẽ, ſi infans adhuc lactet, nutrici proſpiciẽdũ eſt, vt lac ipſius bonũ euadat: ſi verò reliquo tẽpore moueri velit, mediocriter id agendũ eſt, exercitandũ, ludendúmque: atque ſic cibus ſumendus. Neque verò lauare continuè debet, ſed vitare hoc, maximè à cibo. itẽ ne bibat ſtatim à balneo, præſertim meracũ: nihil enim ipſis adeo eſt no- C ciuũ. Vnctione autẽ vtãtur & frictione ante cibũ. nam exercitatio ſecundũ cibũ nõ modò ſic affectis, ſed etiã omnibus inimica. Cæterùm in frictione primùm à brachiis auſpicari oportet, deinde tãdẽ ad pectus & ventrẽ venire, poſt hæc ad crura deſcẽdere, ac plus ipſa valẽtiúſque perfricare, vt etiã recrementa quæ ſurſum vergunt, per eiuſmodi ad inferna reuellas. At aliis particulis perfricatis, tuncdemũ & caput fricari debet. prius enim nõ conuenit, ne omnia ad ipſum trahantur. Poſt exercitia & frictionem non ſtatim æger in frigidum aerẽ proce- D dat, in eóque verſetur: ſed vbi diſtulerit donec calor ſenſim perſpirauerit, & ſpiritus cõtinuitas remiſerit, ita ad conſueta prodeat, cibúmque conuenientem ſumat. Panem igitur rectiſſimè aſſatum, optimè fermentatũ, & præſertim clibanarium, quatenus fieri poteſt, eſſe conducit. hic enim ſuperflui expers, & minus eſt recrementitius. Capiat autem ex eo vnam, aut duas vncias, præcipuè ſi puer temperamenti ſit magis melancholici, ex aqua feruente, in qua ſit coriandrum: ita enim comeſtus, humorũ vapores ad cerebrum ferri prohibet: E quod maximum eſt cõmodum, & ab affectu præſeruat. At ex oleribus edat betam, maluam, præcipuè autẽ caucalidem, gingidium, porra decocta: intybum verò ſi miſceatur, hos iuuat. Condimentum oleris eſto ex olei modico, & ſale admodum mediocri. Ex volatu ægri edãt gallinã cohortalem, phaſianos non pingues, anſerũ alas, attagenas, paſſeres, turdos, & turtures: verùm ex his quoque minus pingues. Anates autem, & quæ in paludibus degunt, auerſentur. Iura ſint ſincera. Quòd ſi cruditas quæpiam ægro acciderit, aut diſtentio à flatu in ven- F tre excitetur, adiiciantur grana piperis nouem, aut vndecim, & aniſi paulum. A carnibus omnino puerum abſtinere bonum eſt, præcipuè ſuillis & bubulis: voluptatis autem cauſa, aut etiam alio vrgente vſu, modicas accipiat, & raro: ſed quæ non ſint pingues, & decoctum potius quàm ius: intingátque carnem in garum ex pipere, aut ſinapi. Nam iſtud, etſi vim habeat inciſoriam, tamen ipſum auerſandum eſt, eo quòd nonnihil caput repleat. quare etiam non conſulo cepas & daucum aſſumere, nec ſmyrneum, vt replendi capitis efficax. Iam apiũ G vitandũ eſt, ceu naturaliter comitiales offendẽs. Ex piſcibus exhibeantur qui ſuperfluitate vacant, vt pſeſſa, ſturnũ, merulã, aut ſcorpiũ, aut ſcarũ: pingues autẽ auerſentur & cetaceos, vt ſcombrum, pelamidas. hi enim omnes craſſum terreſtrémque & inimicum naturæ ſuccum congregant. Ex fluuiatilibus ſumant potiſſimum anadromos, *ita dictos à Græcis quod ex mari in fluuios conſcendant*: atque hos non admodum continuè. Decoctioni ipſorum adiiciatur paulum piperis, aut oxymelitis. nam talis decoctio craſſum ipſorum humorem nõ- H xiúmque tollit. At eorum qui teſtaceam cutẽ habent, eſum cauere oportet, eo quòd frigidi ipſi ſint, & craſſũ humorem pariant. Sin autem ex erinaceo quoque ſumere per interualla cupiant, non alienum eſt: quippe habet aliquid quod vẽtri ducẽdo, ſtomachóq; firmãdo, &

vrinæ citandæ faciat:verùm hæc ſumere oportet ex calido quodam vino factitio, aut abſinthite, aut condito. hoc enim innocens eſt. At carnes vitari debent donec in totum morbus fuerit diſcuſſus, & præſertim ſuillæ: ſimiliter etiã legumina, præcipuè lenticula. Sin autem æger illa velit ſumere, admiſceatur extenuãtiũ aliquod, vti pulegium,aut piper, vt craſſities mixtura horũ tollatur. Fructus verò cauere admodum ſalubre eſt:ſin autem voluptatis gratia ægri cupiant aſſumere, modici offerantur,& magis à cibo:ita enim minus nocebunt.Iã pleraque bellaria fugiant,vt nuces,& palmulas:piſtacea verò & vuas paſſas ſuper cibum ſumant,præſertim quæ leuem adſtringendi vim habent. Placentis in totũ abſtineant, & contuſis quæ pini nucleum recipiant. Quæ verò ex amygdalis aut piſtaceis compoſita ſunt,admittuntur:talia nanque vim quandam pituitam purgantem obtinent. Vinum quantum ad affectum attinet,circuncidendum eſt,vt quod caput repleat,præcipuè vetuſtũ: ſtomachi autem gratia, vt concoctioni auxilietur, non abs re eſt mediocriter ipſum aſſumere. Vina autem factitia,quæ propomata Græci dicunt,rarò offerri debẽt, præter ſolum abſinthites,quod ſtomachum firmare, & recrementũ quod in eo continetur,extenuare atque expellere poteſt. Talis quidem victus ratio puero adhibebitur:hæc autem medicamenta.

Auxilia medicamentorum ad comitiales.

Vbi manè ſurrexerit æger,& aluũ deiecerit, extenuans quoddam ita aſſumet: hyeme quidem decoctũ hyſſopi,quod magnum poteſt adferre iuuamentum: ac plerique ſolo hoc decocto vſi cõſanuerunt, vt nõ amplius ſecundùm aut tertiùm in eundem morbum inciderint. quippe viſcoſa & craſſa recrementa incidit, & non permittit vel in ſtomacho vel in thorace recrementum in craſſitiem coire, ac ſpiſſari: aliud enim per vrinas, aliud per aluum probè expellit. Hoc ſanè decoctum æger capiat per ſe,aut cum oxymelite,in hyeme potius,& autumno:per æſtatem verò rarius. At anethi decoctum cũ oxymelite,vt dictum eſt,exhibebis. Quòd ſi puer temperamento ſit magis melancholico, ſumet etiam epithymi decoctum,eò quòd id quoque humorem iſtũ probè ſubtrahat.

De medicamentis purgantibus.

Si puer eius quoque ætatis ſit vt purgans medicamentum ferre queat,porrigantur ea quæ pituitam & recrementum melancholicum expurgant. Hieram ſanè ad huiuſmodi etiam affectus valere, quum talem euacuet humorem,teſtimoniis authorum probatum eſt:verùm ætas valde iuuenilis efficaciam eius non tolerat, vt cuius vires illa ſuperet. Vigentibus autem ætate,& validis viribus præditis, & melãcholicis vtiliter exhibetur. Præſtat igitur iuuenibus, epithymi potius momentum cum picra præbere. Etenim ex humore quiddam ſubducit,& prius extenuat:atq; ita antidoto quod theodoretum dicitur purgare conuenit. Vt autem hoc quoque antidotum probè reliquum corpus purgare queat, ipſi pendenti ſcrupulos quatuor, adiiciantur colocynthidis ſiliquæ tres aut quatuor: vel etiam, ſi multum, quinque: ſcammoniæ ſiliquæ quinque,aut ſex,aut plures,pro ægri viribus,vt moderata ſit euacuatio. Ac multos noui quos eiuſmodi ſola purgatio ſanauerit. At ſi prauitas humoris adhuc infeſtet,affectúſque perſeueret, etiam catapotiis à me confectis vtantur, quibus nihil valentius inueni. Habet autem mixtura eorum hoc pacto. Aloes,ſcammoniæ,gummi, colocynthidis,bdellii,ſingulorum ſemuncia. Capiat ex his æger pro viribus ſcrupulos tres, aut quatuor: adultis autem, etiam ſex ſcrupulos dato:&,ſi plures porrexeris,nihil nocebis:adeo leniter & tutò purgant. Nec comitialibus modò, ſed etiã vertiginoſis, & articulariis,ſi quid aliud,auxiliãtur: excipiantur autem braſſicæ ſucco. A purgatione confert etiam iis quæ ſaliuam mouẽt vti: vt ſi quid craſſum adhuc & viſcoſum contineatur,id quoque per palatum eliciant. Itaque bene vacuant & paſtilli, ſi manducentur, qui recipiunt hyſſopum,pulegium,aut piper. Præterea magis adhuc proficit etiam ſola gargarizatio, quæ in hũc modum paratur, Hyſſopum herbam accipito,item

A pulegium, origanum, & ficus ſiccatas ſeptem, aut nouem:atque his ad tertias decoctis, & cochleariis duobus inde ſic cum ſapa mixtis, ante cibum gargarizando ſaliuam ducito. Poſtquam hãc ſic purgaueris,balneum eo die tanquam noxium futurum caueto. Secundum purgationem verò, & apophlegmatiſmum, conuenit præſeruationis cauſa etiam vomitionibus vti. Etenim illæ quoque humorem qui quotidie colligitur euacuant, nec permittunt in vnum cumulari. Proſunt igitur etiam quæ ante cibum mouentur: ſed multo vtiliores
B quæ poſt cibum,multóque magis adhuc quæ ex raphani radicibus, eſcis pinguioribus, repletione ciborum, eorúmque dulcium eſu,& ebrietate ſolicitantur. Nam eiuſmodi vomitus, ſi quid craſſum in ſtomacho & viſcoſum inhæreſcens inueniant,omne diſcutiunt ac liberant. Atque hæc ſanè eo modo in omnibus comitialibus agenda cenſemus. CVRATIO eorum qui ex ſtomachi affectu,comitiali morbo corripiũtur. Si ſtomachus affectus fuerit, inſpiciendum eſt qualis in eo humor generetur: & ſi quidem bilioſus, omnia tentare
C oportet, vt ne in poſterum bilem ei producere concedamus,abſinthii potu, & picra antidoto. Accipiet etiam panis exiguum ex aqua admodum calente ad horam ſecundam aut tertiam. Et ſummatim,in quibus flaua bilis circa ſtomachum generatur,replétque caput,in his neceſſe eſt totum victum & tepidum & contemperantem adhiberi, qui nihil habeat acre, aut pingue,aut oleoſum,aut ſalſum: hoc enim bilem parit. At ſi frigidus ſtomachus pituitoſum congreget humorem,atque hinc caput malè ſimul afficiat, & conuulſionem indu-
D cat, conſilium eſt per ea quæ leniter calefaciunt & corroborant, ei proſpicere, vt os ventriculi bis aut ter in menſe perfundatur oleo,præſertim chamæmelino,gleucino & abſinthino. Adiiciantur autem his & ſtyrax & maſtiche. Hoc nanque magis adhuc calefacere,& quod imbecille eſt, firmare poterit, vt etiam probè coquat: quo nullum eſt in omnibus quidem affectibus, præcipuè verò comitialibus,præſtantius. CVRATIO eorum qui ex alia particula comitialem morbum experiuntur. Sin autem nec ſtomachus,nec caput morbi ha-
E beat originem,conſidera num ex alia quadam particula hic ſumat initium. Nam alii à ſuperiore pedis parte, (quæ tarſos Græcè dicitur)alii à tibia,alii ex alia particula morbi acceſſionem ſentire viſi ſunt. Et ſi quidem tale conſpectum fuerit, etiam illi potiſſimùm parti proſpicito,& totam ei curationem admoueto. Ego ſanè vidi quendam lectorem in hunc morbum incidiſſe, qui quum ei euenturus erat, auras quaſdam frigidas à ſuperioris pedis parte ad cerebrum aſcendentes percipere ſe dicebat. Quũ igitur hunc catapotiis pituitam & me-
F lancholicum humorem vacuantibus antea purgaſſem, impoſui parti affectæ etiam quæ exulcerare illam,extenuare & calefacere poſſunt, vt hinc ipſa & ſudauerit, & humida quædam non pauca ex eadem manifeſtò emanarint: atque hoc vbi nos feciſſemus, adoleſcens ſanus euaſit. Erat autem auxilium quod ei impoſitum erat, ſanauerátque, lepidium herba. Idem nanque etiam alia quædam præſtant,ſed nullum adeo vt ea herba. Poſt huiuſmodi iam curationem adhibitam, etiam vomitus moueri, & pituita per os educi debet. In palæſtra
G verò exercitationem pro virium ratione æger, vt maximum bonum, et præcipuè ante cibos,aggrediatur. Moueatur autem non ſolùm ambulatione, ſed etiam equitatu, primùm ſanè mitiori, poſtea verò vehementiori quoque. Atque exercitii modus ſit, quum reſpiratio eius qui exercetur,frequẽtior euadit. vbi enim hoc ſenſerit, corpus non amplius exercere oportet. Ab exercitatione balneis dulcis aquæ vtatur, ſed non continuis,verùm ſemel aut bis in ſeptimana: & ante cibum potius quàm poſt illum. nec diu in balnei aere immo-
H retur,ſed etiam ſitulas calidas ſtomacho quidem & cruribus ſuperfundat,paucas autẽ in caput,eáſque tepidas, &totum corpus aqua non nimis calida detergeat:caput admodum moderatè perfricet. Ingreſſus autem ſolium caput nõ intingat ſæpi⁹,ſed bis aut ter. In frigidæ labrũ ingreſſus,primùm caput aqua modica ſuperfundat, at-

que ita in illud deſcēdat, vt ipſum neque vapores ex toto corpore aſcendentes ad ſe rapiat, neque excipiat: & operimentis inuolutus, rurſus aquā manibus excipiat, frontémque ipſius aſpergat. Vinū ſtatim à balneo meracum bibere cautio eſt: nihil enim adeo affectum excitat. quare cauenda eſt meraci potio, præſertim comitialibus. Hæc ſanè in eum modum agenda ſunt: atque hoc victu non modò puer, ſed etiam is qui ætatis eſt florentis, ſuſtineri debet. Quòd ſi morbus vetuſtus & contumax fuerit, vt mitiora cōtemnat remedia, tunc iis quoque vtendum erit quæ largius extenuant, & totum affectum excindūt: præſertim ea purgatione quæ veratrum album recipit, cuius deſcriptio ſic habet.

Medicamentum purgans ex veratro albo.

Baccarum lauri purgatarum ſiliquæ octo: alypiadis, piperis albi, euphorbii, veratri albi, ſingulorum ſiliquæ octo. Hæc omnia contuſa, ſinguláque ponderata, quemadmodum etiam ſcriptum eſt, dato vna vice ex colocynthidis diluto, quod in hunc modum parabitur. Colocynthidē probè prius purgatā, vt nihil interni ſeminis, neque lanuginis relictum ſit, ſapa repleto, ſinitóque ipſam in calido cinere à veſpere vſque ad primū diluculum pernocteſcere: atque ita dato vt auxilium maximum, & quod vomitu plurima valde craſſa & viſcoſa recrementa purget. Quare etiam vomitus adiuuari debet, quum ægri nauſea premūtur, aut cōturbantur, paulum mulſæ ſuperſorbendum dando: &, ſi nauſeantes nihil notatu dignum ſurſum eduxerint, etiam pennis ad ſtomachi turbationem vtēdum eſt, copioſiorem adhuc mulſam propinando. Ita enim minori cum moleſtia recrementa quæ ſtomacho infixa ſunt, ſurſum emolientur. Secundum purgationem, panis exiguum mulſo intinctum dato: balneum autem die vno aut altero vitabis. Cæterùm hoc ſciendum eſt, quòd in iis qui os ſtomachi imbecillum & bene ſenſile habent, non veratrum album, ſed potius nigrum purgationi iniiciendum ſit. Sic enim datū, ſine moleſtia purgabit, & proficiet, præterquam quòd neque violentos vellicatus inducet. Ego etiam hiera probè purgaui, & lapide Armeniaco, tribus eius ſcrupulis datis, & profeci: verùm in comitialibus inueteratis nullum adeo efficax inueni vt hoc potiſſimum medicamentum purgans: multóſque noui, deſperatos ab aliis medicis, vel hoc ſolo perſanatos fuiſſe. A purgationibus deinde etiam antidota quædam ſumi debent, quæ refocillare vires, & ſiquid meatibus inſideat, extenuare poſſunt. Tale eſt tum quod hermoclimax appellatur, tum theriaca. Atque hæc ſanè variis mixturis conſtant, & ægrè comparantur. Inter ſimplicia verò & facilè acquiritur & valentiſſimum eſt pyrethri radix contuſa & melle excepta, ſi detur cochliari vno per interualla, donec vndecies exhibueris. Experientia probatum eſt auxilium: ne ipſius vilitatem contemnas.

Quæ naturaliter ad comitiales valent.

Hæc igitur de comitialibus dicta ſunt, quæ & nos cognouimus, & longa experientia docuit: verùm quum nonnulli naturalibus, *quorum ratio haberi nequit*, quæque alligari ſolent, oblectentur, eíſque vti deſiderent, & reuera id quò intendunt aſſequantur, conueniens exiſtimaui, ſtudioſis de his quoque nonnulla percenſere, vt medicus omni ex parte ad opem ægris ferendā ſit inſtructus. Archigenes igitur in libris quos *κατὰ γένος* inſcripſit, præcipit his verbis, Per acceſſiones, omnes partes continere oportet, quemadmodum etiam eos qui per circuitum rigorem experiuntur, ſinguláque mēbra vnctis manibus moderatè continēdo, in rectum dirigere, oculos ipſorum leniter attrectantes, & demulcentes: præterea ſanguinem ipſis hoc tempore dimittere. Vbi verò acceſſio finierit, omnia membra perungenda veſtimentíſque fouenda, & caput multo oleo calente ſuperfundendum. At ſi cum graui ſomno, (quæ cataphora Græcè dicitur) in comitialem morbum prolabantur, in ſindonem aut aliud veſtimentum coniectos dimoueri agitarique præcipito. Pūcta autē qualibet ægri ipſius parte, ſanguine os oblinito: & expergiſcet. Poſt

A acceſſiones tota quidē morbi exciſio medicis in huiuſmodi rebus exercitatis cōmittenda eſt: verū citra ſuperuacaneā curioſitatem ac curam hæc facere conabimur. ſed æquum eſt, prænuncia morbi indicia, & remedia quæ ipſum coarguant, antea explicare.

Indicia quibus comitiales agnoſcantur.

Comitialis hoc modo noſci debet. Ægrum pelle caprina opertum mari intingito: ſtatim enim concidet. aut loto ipſius capite, ex cornu caprino nares eius ſuffito, ac cadet. Idem etiam præſtat lapis gagates, igni prius B admotus, & naribus inditus: concidet enim. *Ex alio exemplari ſic*, Zingiberis modicum naribus indito, & inde cadet.

Ex Apollonii commentariis facilè paratu medicamentum, ſi quidem comitialis eſt curabilis.

Poſtquam conciderit æger, admoueto ei thymum: & ſi apprehendat, curabilis eſt: ſin minus, non. Ad prænoſcendum comitiales hoc quoque produnt, nempe quòd venæ ſub lingua ipſorum ſitæ virides inueniantur. C CVRATIO ex ſecundo Theodori. Comitiali collapſo, vbi à magnis pedum digitis ſanguinem lancinatu extraxeris, labra & frontem ipſius inungito: & inde reſurget. Apollonius autem inquit, rectè dari ſanguinem ipſorum potioni: vino autem abſtinēdum. hoc apud Xenocratem inuenies. ALIVD. Hoc quoque mirificè facit, Duo lapilli in hirundinum pullis diſſectis inueniuntur, quorum vnus quidem niger, alter verò albus exiſtit: comitiali collapſo eos imponito, ac ipſum excitabis: nigrum verò cuti alligato. At hirundi- D nes dicuntur primo pullo hos lapillos dare, qui non facilè inueniuntur, niſi vniuerſis pullis diſſectis. ALIVD. Chamæleontem in oleo coquito, donec intabuerit, & oleum ſpiſſeſcat: conſumpto autem animali, oſſa ipſius ſelecta in locum ſolis expertem reponito, ac comitialem collapſum in ventrem conuertito, oleóque dorſum à ſacro oſſe vſque ad primam vertebram inungito: ac ſtatim excitabitur. hoc vbi ſepties feceris, ex toto ægrum liberabis. oleum autem in pyxide reponito. ALIVD. Alii verò inquiunt, comitiales, vbi agniti E fuerint, curari debere quēadmodum Archigenes præcipit. Primariò igitur in victu congrua aquæ potione vtendum eſt, carnibus abſtinendum, & venere. Iam vnctiones quæ adhiberi debeant, ab expertis obſeruatum eſt. Hæc quoque illis cōueniunt. Muſtelæ iecur ſine felle cum dimidia aquæ hemina ieiuno ad tres dies propinatur. Referunt autem quidam, partem auis oſſiphagi crematam potu morbum tollere: atque hæc ſanè ex Archigenis libris decerpta ſunt. ALIVD. Aliud quod in tertio Strato prodidit, iſtud eſt. Cani diebus F quatuordecim incluſo oſſa tantùm deuoranda dato: quintodecimo die ex albo canis ſtercore cochlearium duorum inſtar comburito, ac diebus quinque propinato. ALIVD. Hoc quoque in Thuſcia à ruſtico quodam accepi, qui dicebat aliquem caſu morbo liberatum fuiſſe. Rutam enim ſyluaticam, quam rure habebat, contundebat: & vbi conſeruus eius lunaticus concidiſſet, ipſe rutæ odore plenus, aggreſſus nares ægri continebat: vnde ille excitatus, non amplius comitiali morbo laborabat. Expertus autem erat hoc, etiam in alio, G morbóque eum liberauerat. Atque ego ſæpius ita hunc affectum curaui. Mirabile igitur & eximium medicamentum eſt, quod nulli communicabis.

Ex quinquageſimo octauo Theodori Moſchionis, ad comitiales.

Herbæ pediculariæ, quæ ſtaphis agria Græcè dicitur, drachmæ octo: caſtorei drachmæ quatuor: liquoris peucedani, pyrethri, ſingulorum drachmæ duæ. Pediculariam contundito, ac in veſicam ouillam, aut caprillam, in qua adhuc vrina ſit, depoſitam, ſiccari curato: deinde H contuſam incretámque, aliis admiſceto, ac ex mulſa pro viribus dato. ALIVD, quod accepi ex Gallia. Galli gallinacei teſticulos in puluerem tritos, ex aqua & lacte ieiuno propinato, ídque diebus quinque facito: vino autē abſtinendum eſt. ALIVD, à Marſino Thrace acceptum. Gladiatoris occiſi, aut alterius cuiuſpiam

mortis rei panniculum cruentum comburito, ac cineri
vinum miſceto:vbi ſepties hoc dederis ægro, liberabis.
Hoc inſigni experimẽto ſæpe probatũ eſt. ALIVD,
ex iis quæ Stratonis libris adiecta ſunt. dicit autem Or-
pheum authorem eſſe. Solani radicem luna declinan
te acceptam tundito, ac eam potui dato, primo quidẽ
die ſemel, deinde bis, poſtea ter, tandem quater: atque i-
ta ordine, donec quindenis vicibus eam inſumpſeris.
Arcanum autẽ eſt hoc, & multis mirabile. ALIVD.
In Hiſpania hoc ad comitiales didici. Caluariam aſi-
ni diligenter crematam contundito, incernitóque, & in
pyxide habeto. Quum vſus poſtulat, dato drachmam
vnã. In alio inueni, drachmas duas, ex aquæ frigidæ he-
mina. Priuſquam autem medicamentum dederis, ſabi-
nam herbam læuigato, datóque potui ex ea drachmas
tres cum aquæ hemina. In alio habetur, Cochleare vnũ
ieiuno ad dies duos dato, quando tempus eſt ſubnubi-
lum. Ac paucis interpoſitis diebus exhibeto id quod ex
caluaria aſini paratur. At priuſquam aliquid ex prædi-
ctis offeras, caput ægri ad dies tres purgato vt infrà ſcri
ptum eſt. Herbæ pedicularíæ, ſinapis, ſingulorum dra-
chmæ quatuor, pyrethri drachma, ſalis ammoniaci dra-
chma: contuſa, & cribro ſecreta, in puluerem redigito:
datóque mandẽdum poſt diem vnum, ac ſinito ægrum
hianti ore pituitam emittere: eſt autem hoc valde miri-
ficum. QVAE ALLIGANTVR, & naturaliter
comitialibus obſiſtunt, ex comment. Archigenis.
His autem quæ alligantur vtendũ eſt ad affectum, vt Aſ-
clepiades medicamentarius prodit. Clauũ cruce fixum
brachio ægri alligato, & liberabis. Zalachtes autem
hæc ait, Lapis iaſpis *à fumo quo infectus non pellucet*, capnias
appellatus, ad omnia capitis & mentis vitia alligatur:
& is contritus ſi cum humore illinatur, hæc efficiet e-
uidenter & mirificé. Oſtanes autem inquit, Corallium
& glycyzidem, ſolanique radicem luna inclinante colle
ctam, illigatámque in linteolum lineum, appendito.
ALIVD. Iaſpis ſimilis callaïno, digito impoſitus ge-
ſtatur, & liberat: eſt autem pretioſus. ALIVD. De-
mocratem Athenienſem ferunt, quum adoleſcens eſ-
ſet, & morbo comitiali teneretur, ad Delphos profectũ
fuiſſe: eũmque rogaſſe deum, quum plerique ei offerrẽt
alliganda morbo contraria, quali ex eis vteretur: ac Py-
thiam reſpondiſſe,

Quos madidis cerebri latebris procreare capella
Dicitur humores, vermem de vertice longum.

Vel ſic,

De grege ſume capræ maiores ruris alumnæ
Ex cerebro vermes, & ouis dato tergora circum
Multiplici vermi pecoris de fronte reuulſo.

Democrates quum hæc audiuiſſet, expendebat quid tũc
deus loqueretur. quum autem ipſe profectus ad Theo-
gnoſtum Democratium nonageſimumoctauum annũ
iam agentem veniſſet, oraculum huic denunciat: ille au
tem vehementer miratus dei prudentiam, vatis Pythiæ
obſcuritatem, & obliquum dictum, ſententiam oracu-
li manifeſtauit: gregariarum, inquit, caprarum caput na
turaliter multis vermibus iuxta cerebri baſim plenum
efficitur: ac ſternutamentis animali obortis, multi ver-
mes in nares capræ inſiliunt. Oportet igitur veſte ſub-
ſtrata, ne terram attingãt, illos excipere, vnum, vel tres,
& indutum pelle nigræ ouis tenero collo alligare. At-
que hoc ait morbo naturaliter aduerſari. ALIVD
ad idem, quod in libro Stratonis ſcriptum eſt: dicitur
autem Moſchionis. Aſini frõs cuti alligata, geſtatáque,
morbo liberat. ALIVD. Clauum ex nauigio con-
fracto exemptum, in brachii ornamentum latum con-
cinnato, vt imponatur os ex corde cerui, & ſiniſtro bra-
chio circundato. Poſtquam autem ceruo viuo cor exe-
meris, oſſiculum, quod in eo explicato ceu carunculam
concretam arundine ſtatim ſine mora inuenies, ſiccato:
ac vbi reliquũ proieceris, facito vt prædictũ eſt: ac mi-
raberis. ALIVD. Linteum ex naue confracta, iam
attritum inueteratúmque, dextro brachio ad ſeptem
hebdomadas alligato: in quibus aliàs * & æger li-
berabitur. Concidet autem, ſi pilos aſini & mulæ in
ſuffitum offeras. Pyrethrum quum naribus ipſius inſpi-

A raueris, ſi quidẽ ſanabilis ſit morbus, ſternutabit æger:
ſin autem curari nequeat, non item. ALIVD. Co-
rallium ex cerebro aſini alligato. glycyzidis radicis, &
ſolani, declinante luna, granum vnum dato: primò autẽ
vnum, deinde duo, poſtea quatuor, donec quindecim
exhibueris. Iam chryſolithos probè facit: itẽ iaſpis, ae-
rium colorem habens, aut perſimilis callaïno, digito ge
ſtatus, idem præſtat. Hæc ſanè à veteribus dicta ſunt,
tanquam naturaliter, *hoc eſt, latenti natura*, efficacia.
At quæ nos edidimus, ſecũdum certam quandam viam
B & rationem, quam Græci *μέθοδον* vocant, dicta ſunt: ac
conuenit peritum omni modo auxiliari, tum naturali-
bus vtendo, tum ſcientifica ratione, & methodo artifi-
ciali: quódque rectè dici ſolet, omni modo properandũ
eſt vt longo morbo & prauo ægrum liberes. Mihi ſanè
omnibus vti placet: quia verò plerique hoc tempore in-
docti accuſant eos qui vtuntur naturalibus, caui ne con
tinuè iis quæ naturaliter operantur vterer, conatúſque
ſum artificioſa via & ratione morbos ſuperare: ac noui
non modò comitiales, ſed etiam alios morbos pleroſq;
C victu & medicamentis fuiſſe perſanatos. Quare etiam
nunc conſulo vt is qui velit comitialem euadere, hoc
potius nunc à me dicto victu, & medicamentis vtatur:
nec ſucceſſu fruſtrabitur. Iam efficax in commemora-
tos, etiam ſolare cyphi potum inueni, præſertim à pur-
gatione. Oportet autem ſemel propinare, deſinente lu-
na: idque facere dum in totum morbus fuerit diſcuſſus.
Nihil autem minus confert, vbi curatus quoque fuerit,
præſeruationis gratia ipſum porrigere, quouſque tutam
& firmam morbi liberationem videris, & nullæ ipſius
D reliquiæ ſuperſtites maneant. Quinetiam præcaueri in
comitialibus omnino debet ne vllo modo affectum ir
ritemus. Maximè omnium vitanda eſt cruditas, vt maxi
mum malum: in cœna, aut prãdio, etiam ſuſpicio crudi-
tatis: item ne cibus tardè ſumatur, & bilis commouea-
tur, cauendum eſt. Adhæc fugienda potio ſtatim à bal-
neo, vt diximus, præſertim meraca: vina valde vetuſta,
& nouella admodum, adſtringentiáque: item lactis po-
tus, caſeúſque, & ſiquid ex lacte præparatur. necnon fœ-
tida. Inſuper vitandum ne ægri prorſus in huiuſmodi lo
E cis commorentur, ſuffimentáque plurimum odorẽtur,
neque è ſublimi defixis oculis diutius cernant: neque
admodum caput operiant, calefaciántque: præterea ne
in ſole immorentur, aut vbi ignis eſt plerunque: ad hæc,
ne in balneo tardius deſideant, & caput calida rurſus a-
qua abſtergant, concoctionéque non obita rurſus la-
uent. Inſuper ne à cibo dulce quodpiam eſculentum aut
poculentum aſſumant. Quippe hoc etiam affectum ir-
ritat, præcipuè in quibus flaua bilis ſtomacho innaſci-
tur. Nam hos temperato victu alere conuenit: non quẽ-
F admodum eos qui pituitoſum humorem congregant,
per illa quæ omnifariam extenuant humores, & calefa-
ciunt. Hæc ſiquis accuratè conſeruet & tueatur, non o-
pus habebit alio quoquam auxilio, & maximè illis quæ
dolorem mouent, periculúmque vitæ inferunt: nõnun-
quam etiam arteriæ ſectione, caluariæ aduſtione, & aliis
quæ cruciatum & ſupplicium magis quàm curationem
multis conciliant.

DE RESOLVTIONE PARTICV-larum, Cap. XVI.

G Reſolutionis vitium, quod Græci πάρεσιν & παράλυσιν
nominare conſueuerunt, nihil aliud eſt quàm ſen-
ſus & motus priuatio. Differt autẽ ab apoplexia, quòd
ipſa quidem totius corporis ſenſus & motus abolitio,
cum principis animæ functionum noxa, & quodammo
do mors accidit: Reſolutio autem eſt, qua dimidia pars
corporis, vel vna emoritur, vel etiam particulæ quædã
neruoſæ obſtructæ, ita vt vel cerebrum, vel ſpinalis me-
dulla ab affectu ſit immunis. Vbi igitur prius animad-
uerteris vnde inceperit, & vnde cauſa prouenerit, ita tan
H dem curationem tentato. Fieri enim nequit vt qui cau-
ſam, aut quod ſit vitium, ignoret, morbum infeſtãtem
poſſit excindere. NOTAE. Si igitur ex ſuperiori-
bus particulis quædam affecta fuerint, nempe oculus,
aut naſus, aut lingua, aut quædam in facie, cõſtat ipſum
cerebrum morbo eſſe implicitum, eique primariò ſuc-

A currẽdum eſſe. Si igitur nulla ex prædictis partibus ſen-
ſu, aut motu, aut vtroque læſa fuerit, neceſſe eſt, ſpina-
lem medullam ægrotare, aut aliquem neruorum ex ipſo
procedentium affectũ eſſe, ſtatuere. Attẽdito igitur di-
ligenter quæ ſit pars affecta, & vnde initium trahat, aut
à qua vertebra id aut neruo recipiat: atque illi curatio-
nem adhibeto: non autem, vt vulgò, ſymptomatibus
tantùm obſiſtito. Itaque reſolutas particulas ſic interno
ſcere conuenit, animum ſcientiæ anatomicæ aduerten-
do. CAVSA reſolutionis. Cauſam reſolutionis ef-
B fectricem magna ex parte internoſcere licet ex craſſo,
viſcoſo, frigido, interdum etiam terreſtri & melancho-
lico humore conſtitui. Sciẽdum eſt autem, vitium hoc
ex qualitate calida aut ſicca proficiſci, vbi calida intẽ-
peries ſanguinem & humores nimium torrefecerit: ſi-
militer etiam ob frigidam qualitatẽ ſolam. Quoniam
igitur cauſa diuerſa eſt quæ reſolutionis affectum pa-
riat, inſpiciendum internoſcendúmque diligenter eſt
copiane ſit an qualitas ſola: non parum enim intereſt. Si
nanque copia & craſſities, neceſſe eſt adhibere quæ exte
C nuãt, & humoris qui reſolutionem excitarit, vacuatio-
nem moliuntur. At ſi qualitas ſola fuerit calida & ſicca,
tunc extenuantia calefaciẽtiáque, (omnia enim eiuſmo
di natiuum humorem conſumunt) magis adhuc aſſant
materiem, craſſiorémque reddunt. Liquet igitur cõtra-
ria qualitati remedia inducenda eſſe, hoc eſt refrigeran
tia & humectantia omnia: ad frigidam verò neceſſariò
ea quæ calefaciũt, applicari debent. Quæ quum ita ha-
beant, dicamus quomodo etiam curatione vtẽdum ſit,
ab effectu qui ex copia prouenit, prius exorſi. CV-
D RATIO. Si quidem igitur copiam ſanguinis ex notis
deprehendas, liquet moderatam eius euacuationem an-
te aliam curationem vniuerſam adhibendam eſſe. Non
enim conuenit in his multum ſanguinis, etiamſi abun-
det, detrahere: ſed ad auxilia potius quæ locis inducun-
tur perueniendum eſt. Si nanque in facie affectus con-
ſtiterit, ante omnia capiti proſpiciendum eſt. Conſtat e-
nim principio affecto, meritò etiã faciei partes oblæſas
eſſe. Neceſſariò igitur omnia quæ caput euacuãt, ipſum
que recrementis liberum reddunt, adhiberi debent:
E quemadmodum apophlegmatiſmis quoque, perfrictio-
ne, dropacibus, & omnibus vtendum eſt quæ extenuare
& aperire poſſunt. Quòd ſi pituitoſior ſanguis fuerit, iis
quæ pituitam per os educunt: ſicut etiam quum magis
melancholicus, illorum vſus eſt quæ hunc humorem
emoliuntur. Optimè verò ad vtraque facere poſſunt &
catapotia quæ ex colocynthide parantur: quorum de-
ſcriptio hæc eſt.

Catapotia διὰ κολοκυνθίδος.

Aloes hepaticæ, colocynthidis, ſingulorum vncia:
F euphorbii ſemuncia: veratri nigri vncia: bdellii, gum-
mi, ſingulorum vncia: nitri Alexandrini ſemuncia. His
ſemper vtitor quũ humorem melancholicum aut pi-
tuitam purgare volueris. Nihil enim adeo humores ex
alto euocare, & neruos laborantes capútque expurgare
poteſt, vt horum catapotiorum compoſitio. Sufficit au
tem ex eis vſque ad ſcrupulos quatuor, aut ſex, pro ægri
viribus, exhibere. Ad integrum verò modum veniendũ
non eſt, ſed paulatim à duobus aut tribus ſcrupulis exor
ſi, ipſa porrigemus. Si igitur affectus recens fuerit, æger
G autem ſæpe facilis ad vomitum, medicamentorum po-
tionem auerſetur, nullum aliud præferendum, ſed his
vtendum eſt. Nam præter id quòd non facilè euomun-
tur, materiam quoque citra moleſtiam purgant, & com
modè ex alto euocant. Arbitror autem nullum ſtatim
alio remedio opus habiturũ, ſiquis ipſis rectè vti poſſit.
At ſi affectus longo tẽpore ægrum moleſtarit, & mode-
ratioribus medicamentis non obtemperet, ſed his cõtu
maciter reſiſtat, etiam omnibus potius quæ aperire &
extenuare poſſunt, vti conuenit. Vbi verò materiam te-
H nuem & fluidam reddideris, medicamentum hiera aſſu
mi debet, quæ à me paratur, quum ſit præſtantiſſima &
tuta, periculíque expers: deſcribitur autem in hunc
modum.

Hiera tuta, *hoc eſt, quæ ſine periculo ſumi poteſt.*

Aloes ſcrupuli quatuor: *in alio octo*: folii ſcrupuli
A decem: agarici ſcrupuli octo, *in alio exemplari decem*: po-
lypodii ſcrupuli octo: piperis albi ſcrupuli quinque,
piperis longi ſcrupuli octo, piperis nigri ſcrupuli quin-
que: caſiæ ſcrupuli octo: opoponacis, amomi, croci, ſaga
peni, caſtorei, ſingulorũ ſcrupuli quinque: ſcammonii
lacrymæ ſcrupuli decẽ: ammoniaci ſuffimiinis totidẽ:
petroſelini Macedonici, ariſtolochiæ, veratri, ſingulo-
rum ſcrupuli quinque: marrubii ſicci ſcrupuli octo,
chamæpityos, bdellii, colocynthidis, ſingulorum
ſcrupuli octo. Integrum antidoti modum, ſi qui-
B dem abſque melle habes, dato ſcrupulos ſeptem: ſin au-
tem cum melle, ſcrupulos duodecim, aut paulo plus
minúſve. Non oportet autem adiicere extrinſecus alte-
rius ſcammoniæ, modo. Multi nanque arbitrati ſe pro-
mouere medicamentum ad euacuandum, ita faciunt,
ignari quòd inutile magis ipſum reddunt. Non enim
volumus id protinus ad ventrem deferri, ſed potius in
membra diſtribui, in corpore immorari, extenuare re-
crementum, & emendare: item meatus dilatare, vt ob-
ſtructiones neruoſorum adaperiantur, & ſpiritus qui in
C ea mittitur, purus ſuppeditetur. Quare medicamentum
vacuatorium efficere non licet, præſertim in pituitoſis,
ſed contrà ex ſcammonia adimere conandum eſt, auge-
re autem potius colocynthidis pondus. At totus modus
potui ſtatim à primo die dari non debet, ſed partiri in
tria, exhiberíque primùm drachma: deinde tribus die-
bus interpoſitis, drachmæ duæ, admixta ſalis hemina:
piperis autem minus, quod ſit admodum ſubtiliter de-
tritum. Conſilium enim nobis eſt vt medicamentum
(ſicut diximus) diſtribuatur, nõ ſpiſſetur. Quum paucis
D diebus ſalem ægro differre iuſſeris, dato ruſus ei tres
drachmas, deinde rurſus aliis paucis diebus interiectis,
offerto ipſi drachmas quatuor: ita nanque iuuabis æ-
grum, & ſimul medicamenti vim, ac quanta qualiáque
efficere ſoleat, admiraberis. Vulgares autem ipſum oc-
cultant, ignorantes ipſius vſum. Scire verò licet quòd ſi
vires ægri robuſtæ ſint, vereri non oporteat quinque
drachmas exhibere, interdum etiam ſex: magíſque ſi æ-
ger omnibus ex æquo humoribus ſcateat, *qui Græcè ple-
thoricus dicitur*, ætate vigente, & temperamento humi-
E dus ſit. Ita curandi qui reſolutionem ex humidorum
viſcoſorúmque & craſſiorum humorum copia ſuſti-
nuerunt.

Si reſolutio ex ſola fiat qualitate.

At ſi non copia, ſed qualitas potius cauſa fuerit mor-
bi effectrix, vbi quidem ſiccitas ſimul cum caliditate
infeſtat, refrigerantibus ſenſim & humectantibus po-
tionibus & cibis vtendum magis conſulo: vt cremore
ptiſſanæ, aut auena, aut chytro. Inter olera, intybis, aut la
ctucarum caulibus. Admiſceatur autem his tum aſpara-
F gus paluſtris, tum radix apii. Aues comedantur propè
omnes, præter nimium pingues, vel quæ in paludibus a-
luntur. Inter piſces, nimirum ſaxatiles potius: teſtacea ve
rò deuitentur, præter pectines & erinaceos. Interdican-
tur etiam legumina omnia, præſertim halica. Inter fru-
ctus, pomaceos vniuerſos comedant, magis ficus, vuas,
ſemen peponum, & mala: punica verò, perſica, duraci-
na, ſycomori fructus, & quæ vocantur mala aurea, caue-
ri debent. Summatim, vniuerſus victus qui refrigerare
ac contemperare poteſt: præterquam quòd nihil admo-
G dum recrementitium aut craſſi ſucci habeat. Vinum bi
bant aquoſum, & non adeo vetuſtum, vt quod magis
exſiccet, & neruos offendat. Quare etiam vinis factitiis
interdicatur, præterquam roſato & violato. at ſi fieri poſ
ſit, etiam citra vinum æger degat, ſola tepida aqua vſus:
id multo quoque melius eſt. Bibant autem qui aſſueue-
runt, etiam in medio cibi, aquam frigidam cum vino.
Talibus igitur purgans aliquod medicamentum præ-
bere commodum non eſt. vniuerſa nãque ipſis inimica
ſunt, præſertim hiera, & quæ euphorbio conſtant. Nam
H præterquam quòd nihil iuuant, ſiccitatem neruorum
adhuc magis augent. Noui ſanè ego quendam reſolu-
tionem ex mœrore, multa ſolicitudine & inedia exper
tum: deinde ſumpta hiera, adeo læſum vt totus ipſe im-
mobilis fieret, & propemodum interiret: niſi in contra-
rium mutatus fuiſſet, & humectantibus omnibus tum

potionibus, tum cibis, & aliis quæ temperatum ipſum reddidiſſent, vſus fuiſſet: maximè verò balneis compluribus, vnctione ex hydrelæo, mutatione aeris tēperati, & omni hilaritate. Etenim triſtis erat, ad iram procliuis, à medicamēto nimirum excitatus, & qui flauam bilem collegiſſet. Hac ſanè ratione, ſi qualitas fuerit præſertim intemperies calida, vitari debent cibi acriores: adhuc autem magis quæ medicātem vim purgantémque obtinent. Nam præter id quòd nihil inueniunt quod ex corpore euacuent, magis adhuc aliam intemperiem regenerant. Pari modo etiam in frigida intemperie præditis, medicamentis purgantibus vtendum non eſt, quū ſolo victu tales curari poſſint. His igitur & vinum moderatum vetuſtius, allia, porra, tum per ſe, tum cum ſale comeſta, apium, petroſelinum, daucus, item quæ piper recipiant. adhæc vnctiones calefacientes conueniunt, præſertim circa ſtomachum adhibitæ: quale eſt etiam Marciatum. habet enim medullam ceruinam, ſtyracem, & neruos vehementer iuuare poteſt: quemadmodum oleum quoque rutaceum, & cum ipſo, & cum alio, refrigeratos neruos probè excalefacit. Sin autem morbus in vetuſtatem incidit, etiam aquæ naturales, *hoc eſt, quæ ſponte ſua calidæ ex terra proſiliunt*, quantum ad frigiditatem attinet, ſunt ipſis accōmodæ. Verùm diu eis immorandum non eſt: neque bis die lauandum, ſed permittendum vt in frigidum quoque ſolium deſcendant, ne ipſi ſuprà modum exſiccentur, ſed mediocriter etiam adiumento quod ex ipſis prouenit, fruantur. Ita ſanè reſolutionē quæ propter intēperiem accidit, pro viriū ratione curare conuenit. Cæterùm autem deinceps explicemus, quibus remediorum auxiliis, in quibus corporibus ad morbum depellendum vti magis expediat.

De oculorum reſolutione.

Quòd ſi igitur oculus fuerit affectus, in primis capiti, (vt diximus) proſpiciēdum eſt, apophlegmatiſmis, perfrictionibus & reuulſionibus, cucurbitulas in poſteriorem capitis partem adglutinando, trahendo, & ſcarificando, ſi copia ſubiecta requirat. At ſi affectus remanet, etiam dropaces ſuperciliis imponantur: quippe trahunt ex alto, calefaciúntque partes affectas, & recreant: necnō ſcirrho induratas excitāt, remolliúntque, vt muſculi refocillati in naturalium actionum memoriam reuertantur. Porro vtantur etiam ſucco betæ, cum melle ipſum naribus infundentes. Item ſuccus anagallidis bene facit. Quinetiam ad ſternutamentum prouocandum efficacibus medicamentis hoc in affectu vtendum eſt: herba lanaria præſertim, *quæ Græcè ſtruthion appellatur*: vel euphorbio cum caſtoreo, vel tribus ſimul coniunctis.

De labro reſoluto, aut gena.

At ſi labrum reſolutionem expertum ſit, aut gena, aut maxilla, apophlegmatiſmis potiſſimùm vtendum eſt quæ ſtaphide agria, maſtiche & pipere conſtant: item perungere iis quæ ex ſinapi fiunt, confert: necnon paſtillis qui hyſſopum, aut pulegium, aut piper recipiūt. Hæc valent vt acriora, & emortuum ſenſum reuocant. Prodeſt ipſis etiam nucum pinearum crematarum vapor. permittendum autem eſt vt affecti vaporem hunc inſpirent. valde enim hoc facientes adiuuātur. Quòd ſi morbus inueteraſcens copia infeſtare videatur, etiam venas ſub lingua incidere oportet. Saluberrimum enim illis hoc eſt auxilium qui in faciei particulis reſolutionem experiuntur. Vnctionibus autem vtaris ex caſtoreo, medulla ceruina, & ſtyrace confectis. Omnibus hoc auxiliatur, præſertim reſolutionem in maxillaribus muſculis expertis. In aliis verò regionib⁹, vt manu, ſtomacho, aut veſica, non ſolùm hoc, ſed etiam Lyſiponium dictū valde efficax eſt remedium, cuius ſcriptura hæc eſt.

Scriptura Lyſiponii.

Caſtorei, euphorbii, piperis, ſingulæ vnciæ: ſuffiminis ammoniaci, opoponacis, galbani, ſingulorum vnciæ duæ: medullæ ceruinæ vnciæ tres: terebinthinæ vnciæ ſex: ceræ libra: olei veteris tantundem: olei taurini, irini, gleucini, cyprini, ſingulorum vnciæ tres. Hoc auxilium eſt vtiliſſimum ad omnem reſolutionem, & per ſe & cum rutaceo oleo. Epithematis autem, tum eo quod διὰ δαφνίδων, tum quod Apollophanis dicitur, aut eo

A quod cōſtat caſia, vel ſampſucho, vel cachryi. Et in ſumma iis vtendū eſt quæ ex alto euocare humores, & cruētare cutem poſſunt. His etiam in coxendicibus affectis, neruis difficulter ſentientibus, & in iis qui ſtercus retinere nequeunt, vti decet. Iam verò iniectiones quæ ex euphorbio, caſtoreo & nitro conſtant, item quæ allium rutam & cuminum vnà cum oleo incocta habent, iſtis opitulantur. At ſi muſculi ſedis reſolutionem ſuſtinuerint, per inſeſſus ipſis & ſuffimigia ſuccurrendum eſt. Ad hanc rem præſtantiſſimus eſt lapis molaris: oportet B autem ægrum veſtimentis contectum, infundibulo ipſi ſubiecto vaporem aſcendentem excipere. Lapis verò vbi ignitus fuerit, vino aſpergatur. His & ſimilibus remediorum auxiliis, ſolo vſus modo immutato, in affectis particulis vtendum eſt.

DE MELANCHOLIA, Cap. XVII.

Non vna quædam melancholiæ cauſa eſt, neque vnus humor vitii parēs, ſed plures, & aliâs aliter mutati. vnde neque omnes eadem ſymptomata ſuſtinent, neque ſimiliter eiſdem imaginationibus agitantur, C ſed alii ipſorum rident ſemper, & cum hilaritate imaginantur: alii cum ira & contentione, iis qui phrenitici appellantur, ea in re conſimiles: quidam ipſorum cum torpore multo ac ſegnitie, vt ipſi loqui nolint, ſtultorū modo, quos Græci vocant μωρούς: nónulli opinionibus addicti ſunt, & ſe futura prædicere arbitrantur. hi verò mortem deſiderant: illi iugulari optant, alii metuunt. Atque ex his quidam ipſorum interualla morbi temporibus quibuſdam habent, vt etiam cōſueta adminiſtret: alii in continua dementia ſunt. At nō ſolùm variis qui- D buſdam motibus ſymptomatum ipſis oborientium differunt, ſed etiam affectorum locorum ratione. Hi quidem ſolùm ipſum cerebrum morbo affectum habent, illi verò etiam reliquum totum corpus: alii autem ventrem ſolum, & præcordia. Quoniam igitur cauſæ melancholiæ, & particulæ affectæ differentes ſunt, item quæ mouent, quæque infeſtant has accidentia, ideo conueniens ſtudioſis exiſtimo vt ſingula intelligere, & vnde fiant, nitantur. Quare internotiones ipſorum accuratè nobis exponendas eſſe duximus. Ita nanque tum mede- E ri rectè, tum morbum ſuperare, etiamſi difficilis fuerit, poterimus. SIGNA melancholiæ ex ſanguinis copia naſcentis. Internoſces autem melancholiam ex copia ſanguinis fieri, primùm ſanè ſi ad ipſum ægri temperamentum reſpicias. Nouimus enim hirſutos nigróque colore, & habitu tenues, multo facilius quàm candidos & craſſiores, melancholia corripi: adhæc eos magis qui ætate vigent, tenui victu vtuntur, iracundi ſunt, & vitam curis, triſtitia & mœrore plurima ex parte tranſegerunt. Adhæc interrogare conuenit num ali- F qua ſolitæ vacuationis retentio obuenerit, in viris quidem ſanguinis per venas ani, *quæ hæmorrhoides Græcè dicuntur*, profluentis: in mulieribus autem, menſtruæ purgationis. Et ſi in corpore verus grauitatis ſenſus ineſt, facies quoque inſpici debet, num multo quàm antea rubicundior ſit, venæque magis turgeſcant, & intētæ ſint. Hæc enim ſi deprehenduntur, ſanguinis copiam, quæ vapores ad caput tranſmittat, ſuſpicari oportet. Sin autem quædam vanarum imaginationum interualla ipſis obueniant, vt etiam conſueta quoque opera aliquantiſ- G per velint attingere, adhuc magis tum melancholiæ ſpeciem accidere ſuſpicabimur, quum ex euaporatione ſanguinei humoris originem trahat, offendátque cerebrum. Ac ſimile quid ægris contingit cuiuſmodi iis quibus oculi ſuffunduntur, accidit. Quòd ſi cum riſu vanæ imaginationes oriantur, humorem qui offendit, non admodum vitioſum eſſe, & rodentem, ſola autem copia nocere. CVRATIO. Si igitur notatio, id quod offendit, ſanguinis copiam eſſe, tibi ſuggerat, atque ob hanc, talem melancholiam ſuperuenire, dum va- H pores inde (vt diximus) ſpiritum animalem turbidum reddunt, & eiuſmodi excitāt imaginationes, ante omnē aliam curationem, ſanguinis miſſio adhibenda eſt. Differendum enim hîc non eſt, quum metus ſit ne, dum nos diutius expectamus, vapores cerebri corpus magis inalterēt: vel etiam lōgius immorati, ventriculos ipſius

interiores obſtruant. Paucis itaque diebus, vbi ægrum cibo boni ſucci & temperato traduxeris, nequaquam concedens vt carnes & ea quæ ſanguineum humorem generare poſſunt, omnino aſſumat, ad ſanguinis vacuationem venito: & ſi vires robuſtæ ſunt, quantum ſatis eſſe putaueris, ſtatim detrahito. Frequenter enim vniuerſa euacuatio efficit vt nonnihil etiam ſpiritus qui vapores tranſmittit, euacuetur & diſſipetur. Sin autem vires multam prima vice euacuationem non tolerant, neceſſe eſt tunc non modò ſemel, ſed etiam bis, & ſæpius, quantum licet, paulatim auferre. Quòd ſi à brachio vacuatio fieri nequit, tentandum eſt eam à poplite & tali partibus moliri. atque hoc magis in muliebribus corporibus faciendum eſt: quippe menſtruam purgationem prouocat. Quum autem venas cubiti non manifeſtas inueneris, eas quæ commemoratis locis ſubiacent, incidere tunc oportet. nam ad affectum prædictum ſanguinis vacuatio eſt neceſſaria. Nihil igitur minus iuuabis, ex quacunque parte ſanguinem detraxeris, quum etiam omnia ſimul vacuentur: quemadmodum diuus Hippocrates ait, Confluxus vnus, conſpiratio vna, omnia conſentientia. CVRATIO melancholiæ ex infarcto impactóque ſanguine ortæ. Si humoris ſanguinei materies cerebro impacta fuerit, tunc audacter venam in fronte ſecato. Nam poſt totius corporis vacuationem, ſi loco iam remedia adhibeas, nihil nocebis. At ſi circa caput aliquid moliri cogites, priuſquam totum corpus recrementis liberum reddideris, offendes magis quàm iuuabis, copioſiorem materiam ad locum affectum attrahens. Hac ſanè ratione iis qui ex ſola ſanguinis copia melancholia laborare inceperunt, mederi conuenit, vbi nondum ad rodẽtem, acrem aut bilioſam, aliámve quandã humoris intemperiẽ manifeſtò immutatus fuerit. Nam ſi horum aliquid ſuſtinuerit, hi non amplius cum riſu imaginationes habent, ſed contrà feras ac furioſas admodum acceſſiones experiũtur. Quare per initia affectum excindere tentandum eſt. inueteratus enim, & veluti in naturam conuerſus, incurabilis propemodum euadit: & tali morbo affecti, nõ melancholia tantùm laborant, ſed etiam per circuitus inſaniunt. Nihil enim aliud eſt inſania quàm melãcholiæ ad maiorem feritatem intenſio. INDICIA melancholiæ quam ſanguis acrior bilioſiórque excitauit. Cognoſces autem ex notis quas prædiximus, non amplius vapores ſanguineos, ſed magis melancholicos, aut acriores ſurſum efferri. Quòd autem ægri iracundi magis turbidíque & minus placidi ſint, id bili, non autem ſanguini tribuendum eſt. Cæterùm quod temperamentum ægri calidius ſit, & ſiccum, ætas vigens, quódque victus præceſſerit calidior & acrior, aliáque his cognata, clarius tibi indicabunt, ſanguinem ad bilioſiorẽ magis naturam eſſe conuerſum. Nam humores diuerſis modis commouentur, & aliàs aliam qualitatem recipiunt. Siquidem in bilem cõuertuntur multa inedia, continuo ſalſorum ciborum eſu, aut validis curis: ad ſanguineum autem humorem magis vergunt, ex largioris vini vſu, & quodam valentium ciborum appetitu, & liberalioribus balneis. Sin autẽ duos quoque humores ſuperare contingat, vtrunque horum accidens oboritur. interim nãque rident ægri, interim ferocius loquũtur, & aliàs alios motus, interualláque & acceſſiones habẽt: quemadmodum in febribus accidit quæ circuitu mouentur: atque in his nonnunquam hoc humore cerebrum repleri, nonnunquam illo, pro diuerſis ipſorum mutationibus, motibúſque. CVRATIO melancholiæ quæ à bilioſo & acriore ſanguine naſcatur.

Si igitur ex his quæ diximus indiciis, bilẽ ſanguini in vaſis admixtam eſſe ſuſpiceris, ad ea quæ huiuſmodi humorem vacuant, ſtatim veniendum eſt. Hoc autem probè facies, ac purgatio tibi commodè ſuccedet, ſi paucis antè diebus homini cibo temperato & humidiore nutritó medicamentum ad bilem ducẽdam efficax porrigas. Sic enim humor etiam qui offendit, medicamento purganti facilè cedet, ita vt vincatur potius quàm illius vim euincat. Nam vt in craſſioribus humorib[9] cibi qui extenuant & calefaciunt, vtiliter adhibentur, ita etiam

A tales eiſdem ad euacuationem magis idonei reddẽtur. Vbi verò eos qui à bilioſo ſanguine infeſtantur, humido (vt diximus) & tẽperato victu alueris, medicamentũ exhibeto. Sit autem picra, quæ recipit liquorem ſcammoniæ: verùm picræ quidem ſcrupulos ſex, ſcãmoniæ verò liquoris ſiliquas octo, aut paulo amplius minúſve ponito. Quòd ſi æger medicamentum ſolutum nolit aſſumere, fiant catapotia: ſin hæc quoque per ſe inuitus capiat, vino, aut ouis molliſſimis excipiat, ita vt vitelli membrana leuiter aperta, in medio illa coniiciantur. ſic B enim æger ſine moleſtia & placidè omnino ea accipiet. Cæterùm ſi tali dato medicamento corpus non abundè ſatis vacuatum eſſe deprehendas, poſt paucos dies, & victum humectantem rurſus adhibitum, balneo vtitor, & quiete: ægrúmque iterũ purgato, aucto paulo magis medicamenti pondere. ſic enim optimè feceris, in quibus melancholia non ex ſanguine in bilioſam naturam conuerſo, & plus ſatis excaleſcente, & toto fere nimis aduſto prouenerit. Qui enim calidioribus antidotis aut purgationibus in tali melancholia vſi ſunt, præſertim C hiera, ægros magis furioſos atque inſanos reddiderunt, dum ſanguinem ad ſiccius & acrius conuerterent. Præſtat igitur tales ſimplicioribus adhuc medicamentis, quæ corpus totum nequeant calefacere, repurgatos, humectanti cibo permittere. Nouiſtis autem vos, me quoque pleroſque ita laborantes, victu potius quàm medicamentis vſum perſanaſſe. Verùm eſto cibus (vt ſummatim dicam) ptiſſana potiſſimùm, quæ manè cum granis ipſis, aut circa horam ſecundam aſſumatur: in prandio, etiam piſces ſaxatiles, gallina cohortalis, atque alia D quæ volatu fidunt, præter paluſtres: item ex teſtacea cute præditis, pectines, aſtaci & erinacei: inter olera, lactuca & intybus, omni modo comeſta, adhæc malua: alia verò omnia vitentur, præſertim braſſica, & agreſtia olera. Ex fructibus pomaceis peponum & cucumerum medulla: ſimiliter etiam inter vuas, dulces, & dura carne præditæ: ex malis, quæ non aſtringunt. Ficus autem vitentur, aut modicè aſſumantur: atque hæc ſunt omnia. nam talia fere non poſſe obeſſe, vſu probauimus. At ex placentis vniuerſis aſſumere quid, prorſus cauendum E eſt: item quæ ex garo & caſeo præparantur. Nam omnia quæ in hunc modum cõficiuntur, bilioſum humorem magis augent, & nimis exaſſant. Vinum (ſi vſus quoque poſtulauerit) Chryſatticum, eiúſque modicum, propinabis. Huius inopia, præferri debent quæ nihil aſtringens habent, ne ipſa ad caput vapores tranſmittant. Huiuſmodi ſanè victus ipſis præſcribatur. Etenim ſiquid ex particularibus deſideretur, hoc quoque medicus intelligens, iis quæ dicta ſunt, prudenter adiiciet: atque per ſe F inuenire poterit num carnibus & balneis æger indigeat, aut augens aut minuens quantitatem non nimis ſubitó.

De balneo.

Dulcium balneorum vſus, ſiquid aliud, ipſis opitulatur. Aliam nanque partem bilis diſcutere, aliam humidorum qualitate contemperare, totum verò corpus aqua calida ſuperfundere, caput tepida potius, & luteis ouorum abſtergere, ac vniuerſum ſanè corpus hydrelæo, caput autem roſaceo vngere conuenit. Aer quoque ſit temperatus, pari modo calidæ labrum: atque ægri in G eo immorentur diutius, ac in calidam deſcendere cogantur: omnino etiam, ſi æſtas fuerit, in ea diutius inſideant. A balneo non ſtatim bibant vinum, ſed aquam tepidam: atque ita vt antea prædiximus cibum ſumãt. dormituris, rurſus tepida offeratur. Hoc ſanè victu eos qui ex bilioſo ſanguine & calido admodũ melancholia laborare incipiunt, nutrire conuenit. Notandum verò eſt, veteres in capite talium melãcholicorum, cucurbitulis & pulueribus acrioribus vſos fuiſſe, cruentare ipſum cupientes: alios etiam hirudinibus: nos autem in H omnibus huiuſmodi, talia fugiamus. Nam præterquam quòd nihil ipſos iuuant, adhuc etiam magis intemperatos & ſicciores reddunt. Tunc autem iſta fieri debent quando materia violenter ad cerebrum profecta & craſſior impacta fuerit, vt aliis cedere medicamentis repugnet.

De melancholia quæ à ſanguine melancholico naſcatur.

Accidit igitur, nonnullos melancholia potiſſimùm laborare, quum ſanguis plus ſatis aduſtus, vapores immoderatius capiti tranſmittit, animalémque in eo ſpiritum permutat. Vapores autem à melancholico potius humore excitari inde noſces quòd æger triſtitia præter rationem, mœrore & metu afficiatur, optétque mortē, & auerſetur eos qui maximè videntur eſſe amici: ſuſpicionéſque falſas habeat, quaſi nonnulli velint eum interimere, aut gladio arrepto, aut medicamento exhibito. Nouimus autem eiuſmodi humorem etiam alias infinitas, peregrinas & multiplices imaginationes inducere poſſe, & quòd alii ſe vas fictile eſſe putent, alii corium, alii gallum etiam, vt vocem illius imitentur: quemadmodum alii luſciniam ſe eſſe credant, & plorent quòd ityn perdiderint: alii verò quòd cælum geſtēt tanquam Atlas, ac metuere dicant ne collabatur, & non ſolùm illum, ſed etiam omnes ſimul conterat. Ego mulierem vidi quæ ea imaginatione vexabatur vt mediū manus ſuæ digitum conſtringeret, tanquam in ipſo totum geſtaret orbem. Plorabat autem illa quoque, verita nequado digitum ſuum inflecteret, & totus orbis corrueret, & omnia ſtatim interirent. Iam alios pleroſque vidimus, quorum ſuperfluum eſt, fortè etiam ſupra vires noſtras, omnium velle meminiſſe: verùm hæc appoſuiſſe ſufficiet quæ iis potius qui à melancholico humore originem morbi trahere inceperunt, ſolent euenire. Quapropter ſi morbus ex triſtitia aut ſolicitudine quadam præcedente, aut alio animi affectu cœperit, cōſiderare tunc oportet imaginationis ſpeciem, aut rationem, aut aliud quiddam eorum quæ ſubitam mutationē efficere poſſunt. Plurimi nanque ſic curati ſunt quodammodo, vel quum vidiſſent audiuiſſéntque ea quæ conſequi deſiderabant. Ita ergo Philodotus medicus quendam qui ſibi caput amputatum eſſe, quòd tyrannus factus fuiſſet, putabat, caſúmque deplorabat, curauit: impoſito repentè capiti ipſius plumbeo pileo, vt grauitatem ſentiens, caput ſe recepiſſe rurſus putarit, gauiſúſque ſit plurimum, atque ideo vana imaginatione liberatus. Iam mulierem quidam curauit melancholia laborantem, hoc pacto: quum putaret illa ſerpētem ſe deuoraſſe, vomitum medicamento citauit, atque in id quod reiectum fuit, paruam beſtiam per omnia imaginationi illius, & deſcriptæ à vana imaginatione feræ ſimilem impoſuit. Quare huius quoque affectum, quia ob triſtitiam eius quod putarat, euenit, gaudium nimirum ſubitò accedens diſſoluit. Adhæc aliam quandā, ex longa viri peregrinatione, melancholia correptam, & iracundè omnibus reſpondentem vidi: ſed & ipſa eodem modo ſanata fuit. nam maritus illius peregrè reuerſus, nulli prædicens, neque aliquandiu differens, ſed ſubitò ingreſſus, ſeipſum illi oſtendit. Præter ſpē igitur ipſum mulier cōſpiciens, atque ita amplexa, multóque gaudio affecta, ſubitò omni metu liberata eſt, rurſúſque ad ſtatum naturalem rediit, vt nulla alia indigeret curatione. Sic igitur, niſi affectus longo alio tempore infeſtauerit, tales imaginationes curare oportet, omni modo omníque artificio vtentem, præſertim vbi malum à manifeſta quadam & veluti primaria cauſa occaſionē habuerit.

De melancholicis iam inueteratis.

Si morbus inueterauerit, & imaginatio in habitum abierit, nihil adeo magnum, aut ratio, aut aliud quoddam artificium efficere, & ægrum iuuare poterit. Neceſſe autem tunc eſt & mentem arti adhibere, & conſiderare num à ſanguinis miſſione, an à purgatione, vel etiam ab vtroque ſimul incipiendum ſit: & ſi quidem vtriſque opus fuerit, ſanguinis detractione prius vtendū eſt. Poſt ſanguinis vacuationem, ægri vires cibo boni ſucci & temperato, balneíſque dulcis aquæ recreandæ: deinde ſic recollectis ægri viribꝰ, ad humorum noxiorum vacuationem veniendum. Paretur autem his purgatio ex epithymo, & modico ſero lactis. Epithymi quidem ſint ſcrupuli duodecim: ſeri lactis autem cochleare. quòd ſi tempus ſerum lactis non habeat, ex mulſa dentur. Paucis diebus interpoſitis, offerto rurſus epithy-
A mum, adiiciens ei picram: ſint autem epithymi ſcrupuli ſex, & picræ totidem. At ſi etiam poſt hanc purgationē inſaniæ & melancholiæ ſymptomata adhuc perſeuerēt, nihilóque minus ægrum infeſtent, à nouem, aut longiſſimùm decem diebus, ad valentius purgantia tranſito, præcipuè hieram Galeni. hæc enim vtraque obtinet: varios expurgat humores, citra moleſtiam & turbationē. Purgatione autem facta, inſpicienda rurſus ægri mens eſt: & ſi quidem melius habere videatur, (cognoſces autem hoc nimirum inde quòd metus & triſtitia intempe-
B ſtiua iam ceſſarint, & moderatiores manſuetioréſque potius euaſerint) audacter rurſus eadem purgatione vtitor: iiſdem nanque inſiſtentes, curationem quoque ita rectè peragemus. Quòd ſi hiera data, melancholiæ imaginationes nihilominus infeſtare videantur, tunc ſine vlla cunctatione lapidem Armeniacum dare feſtinato. Noui enim ex veteribus antiquiores ad veratrum album properaſſe, vbi affectum ab aliis purgationibus nihil penè imminui conſpicerent: verùm ego lapidem Armeniacum veratro albo præfero: atque licet vten-
C tem ipſo, experientia cognoſcere quomodo præterquā quòd efficaciter, etiam ſine moleſtia & periculo purget: quorum nihil veratrum album habere nouimus.

Quomodo lapis Armeniacus exhibeatur.

Si igitur res poſtulat, non modò infrà per aluum, ſed etiam per vomitus purgationem fieri, lapidem illotum exhibere conuenit: ſit autem modus ipſius, ſcrupuli tres aut quatuor, aut paulo amplius minúſve, pro virium ſimul & copiæ humoris noxii ratione. At ſi æger purga-
D tione per vomitum non admodum indigere videatur, ſed per imum ventrem totum vitioſum humorem exire conducat, tunc lapidem eluere oportet, vſque ad duodenas vices. Vbi enim ſic fecerimus, neque turbationē ſtomachi aut compreſſionem lapis excitare poteſt, ſed etiam minori cum moleſtia nigrum terreſtrémque humorem vacuabit, vt paucis præteritis diebus, adiumentum ex eo nobis acceſſiſſe percipiamus. Dato autem ex hoc ſcrupulos quinque, aut ſex vtplurimum, ex aqua tepida, ſemper ex cognatis dictis coniectura deprehendēs
E an plus minúſve exhibere debeas. Quòd ſi ægrum etiam bis adhuc requirere ſuſpiceris, cum fiducia rurſus exhibeto. Neque enim calorē habet aut ſiccantē admodum, aut aliā quampiā ipſi inſidentē amarā & venoſam qualitatē, vt æger ideo medicamētū bibere detrectet. Sin autem nonnulli humidū aliquod medicamentū ſumere auerſentur, (multi enim in totum nō ſuſtinent ſolutum medicamentum aſſumere) in catapotia lapidē redigere oportet. Si verò libet, etiā picræ aliquā inſignē partē admiſceto, aut etiā ex aliis quibuſdā quæ purgationē ma-
F gis promoueant, & non renitantur. Ne autem is qui parare velit horum confectionem, inquirendo laboret, viſum mihi eſt ea de cauſa etiam horum compoſitionis meminiſſe. habet autem in hunc modum.

Deſcriptio catapotiorū ex lapide Armeniaco.

Picræ ſemuncia: epithymi ſemuncia: agarici ſcrupuli quatuor: lapidis Armeniaci ſcrupuli quatuor: ſcāmoniæ vncia: caryophyllorū grana viginti. Contuſa excipiantur rhodomelo, aut ſucco citrii, aut rhodomelite: dentur ſcrupuli duo, plurimùm quatuor. Notandum verò
G eſt, hæc, præterquam quòd ſtomachum corroborant, ſimul etiā varios humores, præſertim terreſtrē & melancholicum, citra moleſtiam purgare poſſe. Idē igitur lapis (vt diximus) & potus, & in catapotia redactus, ad purgandū eſt efficax. Nec amplius quærendū eſt num ſuffocatio quædā aut ſyncope ſubſequutura ſit, quemadmodum id ex albo veratro fieri contingit. Neque neceſſe eſt nos antea ægros præparare medicamentis quæ metu ſuffocationū aſſumere conſuerunt: quorū amplius nunc meminiſſe opus non eſt: illa verò admonēdi gratia ſcri-
H bimus, quæ etiā nunc facere ſolemus in conſuetis magna parte purgationibus, vbi illæ plus minúſve moueri videantur. Si igitur minus quàm par eſt purgauerint, mulſam dare conuenit, & tēpore interpoſito hóc victu nutrire, aut cremore ptiſſanæ, aut pane, aut colūbæ iure, aut gallinacei, quod non multum olei adiectū habeat.

Sin autem

Sin autẽ purgationẽ copioſiorẽ fieri cõtingat, vt etiam conuulſiones ſuperueniant (multis enim hoc accidit) & ſi nõ animaduerſione dignum quid euacuatum fuerit, quòd ægri neruos habeant natura ſicciores imbecillioréſque, aquam liberaliter ſuperfundito, multóque vtitor hydrelæo, ac panem ex vino diluto, aut omphacomelite, aut aqua frigida porrigito. Sin autem aquam frigidam bibere cupiat, adhuc magis ipſos iuuabit. Vtile eſt etiam malum Punicum, mala & pira ante cibum, & gallinarum ventres. Vbi verò nutrieris, quies & ſomnus ægro indici debent: poſtquam vires receperit, ad balneum ipſe ducendus, quòd aerem habeat temperatum: concedendúmque vt non modò in calidæ ſolio, ſed etiam frigidæ labro diutius immoretur. At veſtimentis indutum rurſus ipſum nutries pane ex vino aut omphacomelite, *quod ex uuis ſemiacerbis & melle deſpumato paratur.* reuerſo autem domum permittendum vt conquieſcat, & omnino obdormiſcat. quippe hoc ſemper omnibus purgatis euenire conſueuit: præſertim autem iis qui largius vacuati fuerint, vt tum ſuauius, tum altius obdormire cupiant. A ſomno vires ipſorum recreare oportet, & permittere vt cum amicis familiaribus colloquantur. Atque vbi ipſos conſentanea reſpondere deprehendis, ratiocinationéſque firmas habere, & barbaricũ morẽ depoſuiſſe, adhuc etiã magis copioſum alimentum porrigito, perdices, gallinas, phaſianos, qui non ſint pingues, & paſſeres ſimiliter. Vitentur autem omnia eſculenta quæ in paludibus proueniunt: ex piſcibus, cetacei, præterquam ſaxatiles. Poſtquam verò cibo boni ſucci vſi fuerint, & veluti bonum fundamentum iecerint, ita rurſus ſecundum tres aut quatuor dies olera deinceps aſſumant, intybum, lactucam, maluam, & paluſtres aſparagos moderatè. Abſtineant autem braſſica, & omnibus quæ melancholicum humorẽ pariunt, vt eruca, ſinapi, allio. Ex carnibus bubula potiſſimùm, & ceruina, ac omnibus ſummatim ferinis: item panibus ſordidis, garo, & vinis vetuſtis, auſteriſque. Sic iam ægrum victu, & balneorum vſu vires recreare, loca mutare, intimis conuerſari amicis, ac facere quæ etiam prius ipſi grata erant, & ſpectaculis intereſſe permittito. Ita enim ex purgatione, victu boni ſucci & benigno, aliáque animi oblectatione, toto corporis habitu corroborato, mutatóque, furioſum & amarum morbum exuere poterit. Quòd ſi reliquiæ quædam ipſis ſuperſint, & æger non admodum mundam habere mentem appareat, rurſus expectata bona aeris temperie, auxilia debet repetere, initium à primis faciens, à quibus etiam antea incipiendum diximus. Atque hæc paulatim facito, confidens quòd etiamſi affectus difficilis & propè inſanabilis exiſtat, iiſdem ipſis inſiſtendo peritè, & vt rationi conſentaneum eſt, omni tamen ægrum morbo amaro moleſtóque liberabis.

ALEXANDRI TRALLIANI

Liber II,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE CVRATIONE OCVLORVM, Cap. I.

ETSI iam in aliis quibuſdam libris oculorũ vitia perſequutus ſim, quomodóque illa cognoſci debeant, & quæ eorum ſint cauſæ atque curationes, item diuerſa ipſorum collyria, vſúſque horum modum & confectionem: hîc tamen ſimiliter eadem quoque ſummatim & breuiter perſtringere, operæpretium mihi viſum eſt, vt ne, qui in hunc de medendi ratione librum inciderint, aliunde quæ oculis conducunt colligere cogantur. Vt igitur in aliis multis, ita in oculorum quoque vitiis primùm docere conuenit quomodo vniuerſa internoſci debeant, deinde curationem ſubiungere. Quare nunc à dolore qui oculis accidit exordiemur. nihil enim adeo excruciat vrgétque artem ad curationem, vt vehemens dolor oculos affligens. Si igitur vehementiores acrioréſque dolores oculos comprehendant quàm vt æger ferre queat, ne collyriis ad torporem inducendum efficacibus, vt plerique, confidas. Multi nanque opium quoque inſtillare auſi, præterquam quòd nihil prorſus dolorem mitigarint, etiam valde adhuc offenderunt. Quapropter cauſam efficientem inſpicere oportet, & eam conſiderando, ita quoque curationis ſpeciem definire. non enim vna eſt cauſa efficiens, ſed multæ ac variæ. Sola materiæ copia influens dolorem poteſt excitare, necnon qualitas: ſubinde verò etiam vtrunque, & qualitas ſimul & quantitas. Videndum porro eſt vnde id quod influxit procedat, num ex toto corpore, an ex ſolo capite: item, vtrum per arterias an à venis, vel vtriſque profluat. Adhæc, quale vtique ſit quod influit. vel enim ſanguis potius, vel bilis, vel pituita, vel humor melancholicus, vel ſpiritus flatulentus eſt, quod influxerit: præterea humor noxius, vnúſne ſit an duo commixti. Fieri enim poteſt vt vnius tantùm influxus inflammationem dolorémque vehementem, & duorum ſimul etiam compoſitum tumorem excitarint. Quoniam igitur differentes ſunt cauſæ, artificem ad ſingulas ſe accommodare oportet: præcedat autẽ internotio, quæ ad rectam curationẽ deducit.

QVOMODO ſanguineus humor inflammationem excitaſſe noſcatur. Sanguineum itaque humorem influxiſſe, ac inflammationem concitaſſe, ex ſpecie ac forma ipſius tibi conſtabit. Omnia nanque rubra & ſanguinea ſunt, facies rubens & tumidior, venæ latiores, grauitatis ſenſus, pigritia ad conſuetas actiones. Quòd ſi præter hæc neque lacryma rodens & acris appareat, adhuc etiam magis ſanguinem influxus cauſam eſſe, & inflammationem peperiſſe putato. CVRATIO. Si igitur ſanguis cauſa tibi inflammationis effectrix eſſe apparuerit, venam ſecare humeralem oportet. Sin bilioſi & acres humores cum ſanguine, etiam purgationem paulo poſt ſanguinem dimiſſum adhibeto, ac medicamentis vtitor, intus quidem iis quæ non rodunt, & leniſſimis: extrinſecus autem illis quæ concoquere inflammationes poſſunt, quorum etiam compoſitiones vobis exponemus. DE REMEDIIS quæ extrinſecus imponuntur. Lac muliebre cum vitellis ouorum & roſaceo ſuperimpoſitum, mirificè lenit, inflammationéſque oculorum admodum feruentes concoquit. Similia præſtant etiam violæ folia. Ad maximas autem inflammationes tumidioréſque bene facit & crocus cum mica panis, luteiſque ouorum, ac roſaceo. Idem faciunt etiam palmulæ, præterquã quòd fluxionis curſum ſiſtũt, cum meliloto, croco, glaucio, ouorum luteis ſeptem feruefactis, & oleo roſaceo.

AD VEHEMENTES dolores, & maximas epiphoras. Roſarum recentium drachmæ quatuor, croci drachma: excipiantur meliloti in vino dulci decocti iure. DE COLLYRIIS. Cataplaſmatis igitur in inflammatis extrinſecus vtendum eſt. quæ verò illini & inſtillari debeant, hæc ſunt: verùm ſcire prius oportet ea quæ inflammationem experiuntur, mitigatoriis, lenioribúſque & non reprimentibus collyriis demulcenda eſſe: deinde etiam quæ reprimere poſſunt, ſic adhibenda, vt primum quidem admiſceamus ea teneris ac mollibus, poſtea verò cococtione

factá,etiam ſinceris. Quum enim feruor inflammationis & multa aſperitas finierit, ægri citra moleſtiam quoque aſtringentia ferre poſſunt. COLLYRIVM mitigatorium Trypherum, ad eos qui collyriorum roſionem ferre nequeunt; præſertim ad affectus recentes. Cadmiæ combuſtæ, ex lacte muliebri reſtinctæ,(mihi autem melius viſum eſt, prius lotam comburere,atque ſic lacte extinguere) ceruſæ lotæ, ſingulorum drachmæ ſedecim;croci drach.tres, opii drachma,tragacanthi drachmæ duæ.Aqua pluuiali excipito: vſus eſt ex ouo. Facit etiam ad puſtulas oculorum, *quæ Græce φλύκταιναι dicuntur.* ALIVD,& ipſum longè leniſſimum. Cadmiæ drachmæ quinque, ceruſæ drachmæ quatuor, pompholygis drachmæ duæ, opii drachma, tragacanthi drachmæ tres. Aqua pluuialis ad excipienda adiicitur. Hoc inflammationes admodum ardentes & dolorificas citra roſionem mitigare, plurimis conſtat experimentis. ALIVD egregium, quod breui paratur. Cadmiæ combuſtæ & aſinino lacte extinctæ vnciæ quatuor, ceruſæ vnciæ duodecim, terræ Samiæ (*quæ ἀστὴρ Græcis dicitur*)tragacanthi,mandragoræ,amyli hordeacei,lactucæ caulium ſucci, gummi, ſingulorum drachmæ duæ: opii drachmæ tres,ouorum duodecim albumina. ALIVD collyrium quod ſpongarium dicitur, ad maximos oculorum cruciatus, (celeriter enim mitigat)in hunc modum habet. Amyli,ceruſæ, ſingulorum drachmæ quatuor, opii obolus, gummi drachmæ duæ.aqua pluuialis adiicitur: vſus ex lacte eſt. DE COLLYRIIS reprimentibus, quæ etiam monohemera dicuntur. Reprimentium collyriorum, & quæ *ab uno die* monohemera dicuntur Græcis,duplex quædam differentia exiſtit. Maiora igitur ipſorum vim habent diſcutiendi & reprimendi moderatam, vt ipſa etiam ad incipientes lippitudines citra roſionem accommodari, tum inſtillando,tum inungendo,poſſint.Quare etiam imbecillioribus,& cæſiis oculis potius,mollique carne præditis,& mulierum faciebus inſcribuntur. cuiuſmodi ſunt quæ ex lycio, croco & glaucio temperantur. Præter has igitur compoſitiones medicamenta vobis quæ valentiorem aſtringendi vim habent explicabo, vt etiam in diuturnioribus ac inueteratis vti liceat. At in validiore lippitudine & vehementiore, talia ſunt idonea quæ ex vino parantur,quibus germina quoque oliuarum cum reliquis odoramentis quæ calefacere & ſiccare poſſunt, inieci. Quum igitur talis ſit collyriorum differentia, de iis quæ mediocriter reprimunt, & ad incipientes lippitudines conueniunt, prius agamus: deinde ſic,quæ plus aſtringunt, & efficacius repellunt, perſequamur.

COLLYRIVM reprimens mediocriter, monohemerum. Hoc, & Medicum, & *à dolore mitigando* ἀνώδυνον appellant. Repellit igitur per initia, ſi inungatur, & inſtilletur ex ouorum albumine, frequenter etiam quum lauamus: adhæc prodeſt ad epiphoras,acres fluxiones, & cicatrices veteres diruptas. Repurgat enim,& cicatrices etiam tenues abluit,vt mireris. Ego vtor hoc & puluere & collyrio cum ouo: ſarcocollæ, glaucii, croci, ſingulorum drachma, tragacanthi drachma. aqua pluuialis adiiciatur. ALIVD. Glaucii drachmæ octo, ſarcocollæ drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, tragacanthi drachma, opii drachma ſemis :aqua pluuiali excipiantur. ALIVD ad eadem præſtantiſſimum, & vſu probatum. Roſarum tenerarum drachmæ quindecim, croci drachmæ octodecim,tragacanthi drachmæ ſeptem, opii dolum non experti drachmæ duæ, ſpicæ nardi drachmæ duæ,gummi drachmæ ſeptem : aqua pluuiali excipiantur. Ex iiſdem illitum collyrium Nili, quod diarrhodon inſcribitur, ad ardorem facit. ALIVD Muſarium dictum, ex tomo Hieratica. Hoc quoque collyrium eſt præſtantiſſimum,quod eadem vt prædicta vim obtinet,niſi quòd fluxionum curſibus repellendis efficacius quàm illa exiſtat.habet autem in hunc modum:Amyli drach.quindecim, glaucii drach. octo,ſarcocollæ drach.quatuor,croci drach. duæ, myrrhæ drach. gummi drachmæ duæ.Ex aqua pluuiali vtitor. ALIVD, Polydeuci cognomento, quod nos ſæpe ſumus experti. Roſarum viridium ſucci quod ſufficit: croci drachma, ſarcocollæ drachmæ duæ, glaucii drachmæ quatuor, gummi drachma, opii drachmæ quatuor, tragacanthi drachma. Gummi contundito primum, adiecta tragacanthæ drachma. Glaucium, ſarcocolla, opium, læuigata roſarum ſucco excipiantur. ALIVD collyrium quod Medicum vocatur, admodum ſtrenuè repellens, ſtatim per initia inunctum.

Glaucii drachmæ octo, ſarcocollæ drachmæ quatuor, croci drachmæ duæ, tragacanthi drachma, opii drachma ſemis. aqua pluuialis adiicitur. Ego hoc abundè ſum expertus, vt etiam ſi cum alio quodam mitigatorio inſtilletur. ALIVD ſiccum collyrium quod διὰ κρόκου dicitur, ad incipientes lippitudines.

Glaucii, ſarcocollæ, croci, aloes, ſingulorum drachma. Hoc etiam vt præſeruante vti oportet, quippe repellit omnem oculi turbationem ſubunctum. His igitur prædictis in eum modum vtendum eſt. reprimunt enim omnem turbationem ſi per initia ſublinantur,& non diu inhæreant. nam diuturnior ipſorum vſus aſperitates in palpebris excitat, atque in affectum pertrahit. DE COLLYRIIS quæ alio modo monohemera appellantur. Deinceps autem dicamus etiam de collyriis quæ alia ratione monohemera nuncupantur: quorum vis eſt valentior, magiſque poteſt reprimere & aſtringere. quare etiam in iis fluxionibus quæ citra exhulcerationem fiunt,& inflammationibus, vti oportet: quorum deſcriptio in hunc modum habet. PRIMARIVM monohemerum, quod *à uino* διὰ οἴνου vocatur. Æris combuſti drachmæ vigintiquatuor, cadmiæ drachmæ ſedecim, lacrymæ papaueris drachmæ octo, croci drachmæ octo,myrrhæ drachmæ octo, gummi drachmæ quadraginta.Vino Mendeſio excipiantur. ALIVD giluum, quo vtor,Cerycium dictum. Cadmiæ drachmæ viginti, æris combuſti drachmæ ſedecim, opii drachmæ octo, croci drachmæ octo, acaciæ drachmæ vigintiquatuor, æummi totidem. ALIVD ad eadem efficax, cognomento Theophilion, habet hoc pacto: Cadmiæ drachmæ ſedecim, croci drachmæ ſex, myrrhæ drach. quatuor, nardi Indicæ drach. quatuor, acaciæ drach. octodecim,gummi drachmæ vigintiquatuor,æris combuſti drach. ſedecim,opii drachmæ tres. ALIVD, quod xerocollyrium vocatur, reprimens, hac mixtura conſtat : Cadmiæ, acaciæ, gummi, ſingulorum drachmæ ſedecim,æris combuſti,lacrymæ papaueris, myrrhæ,ſingulorum drach. quatuor. aqua pluuialis adiicitur. ALIVD collyrium reprimens, admodum generoſum,monohemerum. Stibis eloti drachm.octo,cadmiæ drach. octo, æris combuſti & eloti drach. quatuor,aloes drachmæ tres, myrrhæ drach. quinque, acaciæ rufæ drach. duodecim, opii drachma. Vtitor cum fiducia ad fluxionum impetus, poſtquam toti corpori proſpectum fuerit. COLLYRIVM quod magnus Hermolaus dicitur. Æris combuſti drachmæ octo,cadmiæ totidem,ſpicæ nardi ſeſquidrachma,croci drachm.quatuor, myrrhæ drach. quatuor, aloes drachm. octo, lycii Indici drachm.duæ, acaciæ, gummi, ſingulorum drach. viginti, opii drach. quatuor. aqua pluuialis adiicitur. Mirabiliter repellit & extenuat inflammationes. ALIVD collyrium Hermolaus, quod *ab oleo* δι' ἐλαίου dicitur. Cadmiæ drach. ſex, æris combuſti drach.ſex, myrrhæ drachma ſemis, aloes ſeſquidrachma, opii drachma ſemis, croci drachma,gummi, acaciæ,ſingulorum drachma vna & ſemis, olei veteris ad excipiendum ea,drach. quatuor. aqua pluuialis adiiciatur. COLLYRIVM Nicariũ cognomẽto. Valde opitulatur omni fluxioni,& chemoſi,pũcturiſque,& mẽbranarũ excreſcẽtiis, itẽ craſſæ pituitæ angulis oculorũ inhærenti,ſtaphylomatis, myocephalis,cruſtis, & omni affectui benefacere cõpertum eſt. At vilitatem medicaminum ne contemnas. Æris combuſti drach. ſedecim, cadmiæ drach. viginti, gummi

drach.trigintaduæ, medicamenti drach.trigintaſex. Aqua pluuialis additur. Eſt autem medicamenti cõfectio hæc, Succi centaurei drach. duæ, ſapæ Creticæ pars vna. Coquito ſarmẽtitiis lignis in olla recẽti, donec ſordium craſſitiem habuerint:& ex ouo inſtillato illis qui quod aſtringit non ferunt. Aliâs ex aqua bene facit:per initia autem ipſo aquato vti oportet. ALIVD quod pilarium vocatur. Cadmiæ combuſtæ, æris vſti & eloti, ſingulorum drach. duæ: opii, acaciæ rufæ, ſingulorum drach. tres, ceruſæ drach. ſex, myrrhæ drach. tres, amyli, tragacãthæ, gummi, ſingulorum drach. duodecim. Pluuialis aqua additur. Egregiè admodum repellit ac mitigat pinguior eius vnctio. Quum iam explicauerimus qui ſanguinis miſſionem requirant, & de conuenientibus ipſis (ſi vſus poſtulet) collyriis, perſcribamus etiam qui ex ipſis purgationem deſiderent.

SI DOLOR EX BILIOSO ET ACRI humore naſcatur, Cap. II.

AN igitur dolor aliquis ex bilioſo & acri humore prouenerit, clarum tibi ex multis euadet. Primùm ſanè inde quòd totum corpus plethoricum non apparet, ſed potius vitioſo etiam humore præditum. ad hæc, quòd non ſolùm anguli, ſed etiam malæ vehementer ex influxu rodantur, ægríque videantur vri, exiliántque, roſionem non tolerantes. Quùm igitur morbum ex his atque illis quæ præcẽſſerunt internoueris (nam triſtitia plurimùm, curæ, inſolatus, ira, & acrium eſus præcedũt) cum fiducia curationem aggredere. licebit enim celerrimè vel ſine collyriis affectui mederi. CVRATIO.

Si igitur bilioſa humorum prauitas in toto corpore ſuperare videatur, iis quæ totum corpus purgant liberántque recrementis vtitor. Sin autem recrementa acria non in toto redundent corpore, ſed qualitate potius quàm quantitate peccare videantur, ſolis balneis dulcis aqu‾, & temperatis, ægrum citra dolorem liberabis. Quòd ſi etiam obediens æger fuerit, cibo quoque leniſſimo mitiſſimóque & craſſo vtatur: vt orpho, & aliis durioribus piſcibus, glauco, buccinis, aut iſicio ex ipſis parato, aut bulbio, aut ſturnio: ex oleribus, intybo, aut malua: inter fructus pomaceos, malis, peponibus, vua dulci. Ficus autem lippitudine laborantibus aſſumere neutiquam conſulo: habent enim quidpiam quod oculos irritet commoueátque. At citriorum carnem ſine cortice ante cibum potius celeriúſque aſſumant: aquã tepidam magis quàm vinum bibant. ſin autem hanc bibere nolint, Chryſaticum ipſis dato, aut dulce Bithynum, ac alia quæ humores craſſiores efficiunt, obtundúntque. At ſi ægri inobedientes victus rationem non obſeruẽt, (quemadmodum plerique ſunt, præſertim barbari) tum collyriis vti neceſſe eſt, atque ex eorum numero quæ non rodant, ſed acrimoniam queant obtundere: ex quibus primum eſt quod ex pompholyge paratur. Deſcriptio eius in hunc modum habet. COLLYRIVM ad acres fluxiones efficax. Pompholygis lotæ, piperis, ceruſæ lotæ, plumbi cremati & eloti, amyli, ſingulorum drach. vigintiquinque, gummi albi drach. quadraginta. Aqua pluuiali excipiatur. Horũ quodque poſt combuſtionem eluere oportet, donec aquæ mixtũ non amplius nebuloſum inde aſcendat: deinde ſiccata etiam pondere appenſo miſcere: læuigatis ſimul diebus pluſculis, amylum & gummi ad excipiendum illa, adiicere conuenit. nam ſi cum aliis amylum quoque ſuperiniiciatur, facilè aceſcit. Hoc collyrium laudatiſſimum eſt, cum aliis multis de cauſis, tum maximè quòd nihil torpori faciendo efficax habeat admixtum: quemadmodum ſunt alia multa quæ ex opio & mandragoræ ſucco & ſimilibus torporem inducentibus, partem recipiunt, quorum copioſior vſus noxius exiſtit. Licet autem, ſi vſus requirat, nonnihil ex repellentibus ſæpe admiſcere, aut ex mitigantibus, quantum quis affectui infeſtanti conuenire putauerit. Aliâs enim aliter idonea menſura inuenitur.

SI OBSTRVCTIO SOLA OCVLOS exerceat. Cap. III.

SI inflammatio ex ſanguinis craſſioris magíſque pituitoſi obſtructione citra corporis repletionem facta ſit, ſanguinis miſſio aut purgatio adhiberi non debet: ſed potius vinum aliquod ex iis quæ in corpus facilè diſtribuuntur, ipſis propinari. Etenim poteſt hoc & ſanguinẽ diſſipare, humorémque impactum diſſoluere, & particulæ imbecillitatem corroborare, vt nõ amplius humores recipiat. Satius autem eſt in huiuſmodi affectibus, vbi in toto corpore copia non eſt, (vt diximus) ægrotantem temperato prius balneo lauare, meatus excalfacere, & laxare, atque tùnc vinum exhibere. Ita enim potio facilè in totum corpus partéſque ſuperiores diſtribuetur, vt nonnihil eorum quæ obſtructionem pepererint, non modò calore ipſius, ſed etiam motus celeritate extenuet & expellat: ſimúlque etiam particularum (vt diximus) imbecillitatem confirmet, vt ipſæ quoque partem aliquam illorum quæ inſidẽt, extrudere poſſint. H_c igitur internoſcendi ratio eſt, ad quam obſeruandam optimus medicus requiritur. At ſi vini potione vti metuat, fomentum potius ex calida, quum ſit tutiſſimum, & præterea internotioni conferat, admoueatur. Quum enim, vbi foues partem, nihil influit, conſtat totum corpus recrementis eſſe vacuum. ac fomentis inſiſtẽdum eſt: nam affectum in totum diſcuties. Sin autem humor influit, & dolor paulum remiſſus iterum intendatur, vacuatione indiget, nempe ſanguinis miſſione, aut purgatione: vbi corpus quidem magis eſt plethoricum, ſanguinis miſſione: vbi autem vitioſis humoribus & recrementis ſcatet, purgatione. His etiam aquoſam mulſam inſtillare conuenit: atque tunc multo magis quum craſſiores pituitæ enaſcentes oculum premunt. Nihil enim adeo extenuat, craſſámque pituitam naſci prohibet, vt mulſa, & ea collyria quæ vim diſcutiendi & inflammationes concoquendi obtinent.

DE DENSITATE, Cap. IIII.

QVòd ſi etiam denſitas quædam in meatibus extiterit, hanc quoque mulſa poteſt dilatare, & meatus aperire, vt æger mirificè & ſubitò dolore liberetur, eo quod inſidet (ſiue humor, ſiue ſpiritus ſit) diſſipato. At ſpiritum eſſe qui diſtendat meatus, faciátque dolorem, hoc indicat quòd neque inflammatione, neque roſione vrgente oculi intolerabiliter doleant, diſtendantur & rumpi videantur. Ego ſanè quendam ita affectum mulſa curaui, quum nullum ex iis quæ mitigant, dolorémque leniũt, ſopire cruciatum poſſet, ſed etiam maiorem quàm antea fuerit, excitaret. Quum igitur expoſuerimus quinam ſanguinis miſſione indigeant, qui verò purgatione, item qui vtriſque, ſupereſt vt deinceps etiam de balneis, fomento, vini potione, item de hulceribus, tum quæ cum inflammatione affligunt, tum quæ cum ruptura & eroſione, necnon myocephala, & ſtaphylomata experiuntur, & (vt dicam breuiter) de omnibus quæ inueteratos habent affectus, de cicatricibus, albuginibus, pterygiis, ſycoſi, & ſuffuſionibus incipientibus, agamus.

DE EXHVLCERATIONE ET INFLAMmatione, Cap. V.

SI igitur hulcus ſimul & inflammatio oculum exercet, clarum eſt curationẽ quoque mixtam deſiderari per ea quæ inflammationẽ mitigare poſſunt & cõcoquere. Talia autẽ ſũt tũ quod *à thure* διὰ λιβάνου Græcis dicitur, tũ cygnos, tũ quod ex amylo fit, tũ quod ceruſa & terra Samia, quæ aſter dicitur, cõſtat. Hæc omnia tum eroſiones, tum hulcera, fluxione ex acri humore facta, perſanant. habet autem ſcriptura horum in hunc modum. COLLYRIVM CYGNOS. Leniſſimum hoc eſt collyrium ad magnos oculorum dolores, & acres fluxionum impetus. Conuenit autem iis qui collyriorum roſionem ob corporis molliciem & imbecillitatem non ferunt. Cadmiæ drachmæ ſedecim, ceruſæ elotæ drachmæ quadraginta, amyli, acaciæ, tragacanthæ, opii, ſingulorum drachmæ duæ. Aqua pluuialis adiicitur, & ad excipiendum ea, ouorum trigintaduo albumina. COLLYRIVM

Libianum. Cadmiæ combuſtæ & elotæ drachmæ
duæ,ceruſæ totidem,amyli drachmæ duæ,cineris pom-
pholygis drachmæ octo,terræ Samiæ(quæ aſter dicitur)
drachmæ octo, plumbi combuſti & loti ; tragacanthæ,
ſingulorum drachmæ octo ; gummi drachmæ tres:a-
qua læuigato, & excipiendis illis,ouorum viginti albu
mina adiſcito. *in alio, opii drachmas duas.* Hoc colly-
rium longè eſt vtiliſſimum : valet ad oculorum puſtu-
las,ardores,rupturas,puris colluuiem, chemoſes, ma-
gnos dolores, multóſque affectus, cicatrices exterit. In
ſumma,multi eſt vſus,facitque ad omnia prædicta, ma
ximè ad inflammationes quæ cum hulcere infeſtant.
Similiter etiam id quod διὰ λιβάνου inſcribitur, ad eadẽ
facit,præſertim ad vehementes oculorum chemoſes.

COLLYRIVM διὰ λιβάνου, ad chemoſin efficax.

Cadmiæ, thuris, ſingulorum drachmæ viginti, ce-
ruſæ drachmæ quadraginta, opii drachmæ ſex : aqua
pluuiali excipiuntur. Confert etiam glaucium ex a-
qua, ſi extrinſecus illinatur: ſed non ſtatim per initia
chemoſis,verum à quinque aut ſex diebus, vbi huius cõ-
coctio facta fuerit. Atque id ſum expertus. COL-
LYRIVM Vranium. In quibus influxus non adeo
calidus eſt, bene hoc facit,ad puſtulas,rupturas, proci-
dentias, ſtaphylomata, puris colluuiem, eroſiones, no-
mas, & carbunculos. Terræ Samiæ torrefactæ vnciæ
tres,pompholygis vncia,Cadmiæ lotæ vncia, ſtibis vn-
ciæ duæ, ſquamæ æris elotæ vnciæ quatuor, opii dra-
chmæ ſex,gummi vnciæ quatuor. aqua pluuialis adii-
citur. At ſi cum hulcere inflammatio vrgeat, & lacry-
ma influens copioſa fuerit, miſceto lenioribus paululũ
ex iis quæ repellere poſſunt. ſin autem acris fuerit, ea
quæ à roſis diarrhodon inſcribuntur. Quòd ſi non eſt
admodum calida lacryma, etiam exiguum ex Hermo-
lao collyrio, vel eo quod dicitur pilarion, vel ex illis
quæ monohemera,aut acharista nuncupantur: quorum
etiam mixturas vobis expoſui:& ſiquid omiſſum fuerit
adſcribemus.Iam mali Punici granum, ſi exprimatur
in oculum qui carbunculo afficitur, valde opitulatur.
Qui id expertus erat,dicebat à diuina ſe apparitione per
inſomnia edoctum eſſe. QVAE CICATRICES
exterunt. Quæ ex ſmegmatis cicatrices exterere ſo-
lent,hæc quoque callos abolere poſſunt, craſſáſque ci-
catrices.Sũt igitur multa quæ id præſtare queant. Ane-
monæ omnis ſuccus cicatrices oculorum exterit. Simi-
liter etiam centaurei minoris ſuccus ex melle abſtergit.
In magis autem vetuſtis cedria quoque vſi ſunt. Hæc e-
tiam ſchirroſas albugines, *quæ Græci leucomata quoque ap-
pellant*, largius extenuat. Nitrum ex oleo veteri læuiga-
tum diligenter,& illitum, probè facit : item ſepiæ teſta
combuſta,& ex melle contrita. Inter collyria verò hoc
quoque admodum probè & leniter abſtergit, quod re-
cipit mamyræ,ſuffiminis ammoniaci, myrrhæ Troglo
dyticæ, crocodili terreſtris fimi. Omniũ æquales partes
in collyrium redigito, & vtitor tanquam experimentis
probato. COLLYRIVM diathece, ad hulcera
mirabile. Confert etiam vetuſtis: præſertim autem
hulcera maligna & albugines exterit atque extenuat.
Quare etiam ad myocephala valet, aliáſque plurimas
laude dignas vires obtinet. hæc autem recipit Cadmiæ
combuſtæ & elotæ drachmas vigintiquinque, ſtibis
drachmas quinque,ſpicæ nardi drachmas tres,croci dra
chmas tres,caſtorei, ſquamæ æris, ſingulorũ drachmas
duas, æruginis drachmas quatuor, æris combuſti dra-
chmas tres,piperis,ceruſæ,lycii,opii, thuris, opobalſa-
mi,ſingulorũ drach. quatuor: lapidis ſchiſti,caſiæ ru-
fæ, ſingulorũ drachmas duas, æruginis ſcoleciæ drach.
duas, chalcanthi drachmas duas, myrrhæ drachmas
duas, gummi drachmas viginti, ſucci fœniculi dra-
chmam, fellis caprilli drachmas quatuor. vino Amy-
næo læuigato, & vtitor. COLLYRIVM Chio-
nion. Ceruſæ drachma vna, ſalis ammoniaci dra-
chma vna, ammoniaci thymiamatis drachmæ tres,
ſepiæ teſtæ drachma vna ſemis. Præſtantiſſimum eſt
remedium, & ſubinde vſu probatum. COLLY-
RIVM nardinum Zoili. Stibis cremati & eloti dra-
chmæ octo, æris combuſti drachmæ octo, ceruſæ com-

A buſtæ & elotæ drachmæ octo,ſpicæ nardi drachmæ tres;
folii drachmæ tres, croci drachmæ ſex, opii drachmæ
quatuor,myrrhæ drachmæ duæ, cadmiæ combuſtæ &
elotæ drachmæ octo, lycii Indici drachmæ ſedecim,
myrrhæ drachmæ quatuor, acaciæ rufæ drachmæ vigin
ti,caſtorei drachmæ ſex,aloes totidẽ, gummi drachmæ
viginti. aqua pluuialis adiicitur. Hoc collyrium ad af-
fectus admodum veteres bene proficit. Etenim ea quæ
ab hulceribus proueniunt & albugines extenuat,& cur-
ſum fluxionis repellit. At in iis qui roſionem ipſius nõ
B tolerant, miſcere ei lenia quoque collyria oportet. Ita
nanque vſus ipſius moleſtiæ expers,& tutior fiet.

COLLYRIVM hydares,hoc eſt aquoſum,egregiũ.
Facit ad oculos purulentos, ſycoſes, chemoſéſque &
fluxiones. Vtendum eo dilutiore. Cadmiæ drachmæ ſe-
decim,æris vſti drachmæ nouẽ,lapidis ſchiſti,aloes,nar
di Gallicæ, ſingulorum drachmæ octo. Haud noui an
collyrium hoc ſit præſtantius ad oculos purulentos,che
moſes,& fluxionum impetus,quæ epiphora dicitur. O-
portet autẽ eo vti aquoſo,etiã poſtquam finierit magna
C intemperies, & fluoris acrimonia. ſin autem intempe-
ries acrimoniáque fluxionis oculum infeſtet, lenibus
collyriis paululum ex eo per initia admiſceto, deinde
amplius:& poſtremò per ſe ad affectus commemoratos
cum fiducia vtitor. COLLYRIVM Heraclium.

Confert hulceribus admodum cauis, & vbi carne ob-
ducta fuerint:tenues & obſcuras cicatrices efficit, præ-
terquam quòd etiam ipſas tingere poteſt. Plumbi com-
buſti & eloti drachmæ quatuor, croci drachma, gummi
drachmæ duæ, ſpodii eloti drachmæ quatuor: ſquamæ
D ſtomomatis,piperis,ſingulorũ drachma. Aqua pluuia-
lis additur. DACNERON, *hoc eſt mordicans* col-
lyrium, ad viſum acuendum. Hæc igitur commemo-
rata, ad cicatrices & diuturnos affectus, quum ſint deter
gentia,conueniunt. Deinceps autem eorum quoque ſi-
militer mentio facienda eſt quæ *ab acuendo viſu* Oxydor-
cia Græcis dicũtur, ad caliginoſos oculos accommoda-
ta. Quoniam autem in prouectis etiam ætate viſorii ſpi
ritus imbecillitatem emendat,& actione reddit vegetio
res, incipientéſque oculorum ſuffuſiones diſſoluit, pri-
E mariò ei appellatio indita eſt cynopticon, *quaſi caninum
viſum præſtans*. Æris combuſti drachmæ trigintaduæ,
piperis drachmæ ſedecim, cadmiæ drachmæ octo : *alias
inueni additionem drachmæ nouem*, myrrhæ, croci, ſingulorũ
drachmæ quatuor, gummi drachmæ vigintiquatuor,
opii drachmæ quinque. Aqua exceptis vtitor.

HYGROCOLLYRIVM ad hebetudinem oculo-
rum,& alia multa efficax. Põpholygis elotæ cochlea-
ria ſex, opobalſami cochleariũ, mellis cochlearia duo,
vini non gypſati, veteris & albi, quod ſatis eſt. Pompho
F lyx probè admodũ læuigata primùm iniici debet : mox
opobalſamum miſceri, deinde mel, poſtremò omnium
vinum. Poſt miſturam igitur vſque ad dies tres diligen-
ter læuigato, atque ſic in vas vitreum coniicito:& quum
vti voles, vas agitato, atq; ſic ſpecillo ſublinito: vbi con
coctio facta fuerit, oculos calida abluens. ALIVD,
vt poſſis etiam ſolem citra noxam intueri. Iaſpin al-
bum, magnetem viuum, ſapphyrum aurei coloris, acha-
ten, Hæmatiten, Chamæmelum, Hieraciadem, liquorem
conyſæ tenuis: omnia hæc æquali põdere accepta, in col
G lyrium tenue redigito,& ſubungito. PVLVIS Se-
uerius cognomento, ad viſus acumen. Cadmiæ dra-
chmæ tres, ſalis ammoniaci ſeſquidrachma, folii dra-
chmæ tres,piperis drachmæ ſex. In puluerem redacta
ſublinito:facit etiam ad aridam lippitudinem, *quam Græ
ci xerophthalmiam appellant*. PVLVIS cui nomen eſt
à lumine Phῶs, ad hebetudinem oculorum, & dolores
fluxionéſque dentium efficax: Cadmiæ drachmæ o-
cto, ſalis ammoniaci drachmæ quatuor, croci drachmæ
duæ, piperis drachmæ tres, folii, auripigmenti, ſingulo-
H rum drachma vna & ſemis. valde bonum. ALIVD
admodum idoneum ad ſcabioſos oculorum affectus,
pruritus, hebetudines, palpebras aſperas, fluxiones
antiquas, oculorum cicatrices,& pterygia: quo vtor.

Cadmiæ, chalcitidis combuſtæ in pane, ſingulorum
drachmæ quatuor, croci drachma, piperis drachmæ

duæ, auripigmenti drachmæ quatuor, ſalis ammoniaci drachma. Læuigata ſubungito, medicamentum per membranam à cornu dictam ceratoeidem applicans.

ALIVD ad hebetudines & incipientes oculorum ſuffuſiones. Baccarum lauri excorticatarum drachmas viginti: læuigato ex vrina pueri venerem non experti, cum gummi drachmis duabus. ſuffuſos quidem, ex vrina, alios autem ex aqua inungito. ALIVD.

Fel hyænæ cum melle & coniza illinito. ALIVD.

Fel perdicis cum melle & ſucco fœniculi illinito. Admodum efficax etiam ad incipientes ſuffuſiones collyrium Proteus exiſtit: & quod Thalaſſeros dicitur, ad hebetudinem: & incipientes ſuffuſiones & callos exterit. ALIVD. Fel aquilæ bene facit per ſe & cum melle illitum. Scribendum eſt etiam prophetæ Hygrocollyrium.

DE NYCTALOPE, Cap. VI.

AD eos qui ſerò non cernũt (quos Græci nyctalopas appellant) nitro ex aqua fluuiali trito vtitor.

ALIVD. Fel hirci ex melle illinito: tollit vitium paucis diebus. ALIVD ad idem. Iecoris hircini ſaniem, quæ, dum aſſatur, effluit, colligito, atque hac eos oblinito. Idem autem iecur comedendum dato, & vaporem eius dum aſſatur, oculis apertis excipere iubeto.

ALIVD, ad aſperas palpebras. Collyrium Trachomaticum, quod palpebrarum excreſcentias admodum probè extenuat: hæc autem recipit, Cadmiæ drachmas ſedecim, lapidis hæmatitis, lapidis ſchiſti, ſingulorũ drachmas quadraginta, æris cõbuſti drachmas viginti, æruginis drachmas octo, opii drachmas quatuor, ſeminis papaueris drachmas ſedecim, gummi drachmas trigintaduas. Semẽ papaueris læuigabis, ſuccúmq; exprimes, atque ex eo collyriũ factũ inſtillabis. Aduerte autẽ quomodo eo in Trachomaticis collyriis vtare. Si enim hulcus cum aſpritudine palpebrarum eſſe cõtigerit, ſatis eſt ipſas potius inuerſas ita abſtergere, aut mucrone ſpecilli, aut ficulneis foliis. Nonnulli verò etiam ſepiæ teſta, aut pelle aſperiore vtuntur: alii rurſus collyriis ex pumice ſublinũt. Quũ igitur ſubſederint palpebræ & extenuatæ fuerint, tũc demũ etiã hulceribus proſpicito, applicans aut Libianum, aut Vranion, admixtis eis, ſiquid influit, etiam repellentibus: ſin autem nihil vrget, Theodotiũ. Hac enim methodo & ratione vtentes, hulcera à fluxionibus conſeruabimus, & citò ad cicatrices reducentur. PVLVIS ad incipientes ſuffuſiones.

Veratri albi drachma, piperis albi drachmæ quatuor, ammoniaci ſuffiminis drachma ſemiſſis. raphani ſucco læuigata ſinito refrigerari, & rurſus tritis vtitor, vt mira præſtantibus. AD TINGENDAS albugines valde generoſum. Chalcanthi drachmæ quatuor, ſpinæ Ægyptiæ, gallæ, ſingulorum drachmæ quatuor: aqua exceptis vtitor. COLLYRIVM quod magnum Theodotium vocatur, valẽs ad magnos dolores, & inueteratos affectus. Hoc collyrium cicatrices callóſque exterit, item ad myocephala aliáque multa notatu digna, mirabiliter valet: Cadmiæ, opii, chalcitidis, croci, aloes hepaticæ, caſtorei, folii thuris, ſingulorum drachmæ duæ, ſtibis drachmæ quinque, acaciæ totidem, æris combuſti drachmæ quatuor, myrrhæ troglodyticæ drachmæ quatuor, ſpicæ nardi drachma, ceruſæ drachmæ octo, gummi drachmæ quadragintaquatuor. Aqua pluuialis additur, nonnulli autem vinum quoque adiiciunt. COLLYRIVM hecatombe valet ad cicatrices craſſas, & incipientes ſuffuſiones, latas pupillas (quas platycorias vocant) item caligines, pterygia. & tenuis lacrymæ curſum extenuat, detergit, purgat & repellit: Cadmiæ combuſtæ & elotæ, æris vſti & eloti, ſingulorum drachmæ octo, ſtibis combuſti drachmæ quindecim, acaciæ rufæ drachmæ quindecim, aloes drachmæ quatuor, caſtorei, lycii, ſpicæ nardi, croci, opii, myrrhæ, ceruſæ, ebeni ſcobis, chalcitidis, ſingulorum drachma: roſarum drachma ſemis. aqua pluuialis adiicitur. Hoc maximum eſt collyrium, & plura præſtat quàm promittit.

XEROCOLLYRIVM faciẽs ad ſycoſin, putre- A dines, & carnis excreſcentias: Cadmiæ drachmæ quatuor, chalcitidis drachmæ octo, piperis grana quindecim, nardi gallicæ drachma. Cadmiam & chalcitidem ex vino terito, ſiccatóque, & nardo tunc in fuliginem redactæ omnia miſceto, ac vtitor vt præſtantiſſimo remedio. HYDROCOLLYRIVM efficax ad oculos purulentos: mirificè valet etiam ad ſordida hulcera, & myocephala: Chalcanthi, croci, myrrhæ, ſingulorum vnciæ quatuor, mellis libra ex ſucco ſenecionis parato. Ego autem ex vino Aſcalonite B noui me hoc temperaſſe.

De mulſa.

De mulſa quoque mentionem facere duxi neceſſarium, vt ex qua magnos longo temporis vſu & experientia ſucceſſus ſim expertus. Nam hulcera ſordida, & præſertim maligna, carbunculorúmque naturam referentia, hac etiam ſola perſanaſſe me ſcio: item eos qui pus iam in alto congregarant, & immodicè dolebant, necnon illos qui in ſiderationem, (*quam Græci σφάκελον dicunt*) inciderant. Adhæc vbi viC ſcoſi humores, aut craſſiores conſtricti vel impacti hærent. Ignoro autem an quis medicamentum hoc præclarius, aut efficacius, aut blandius inuenerit. Præcipuè verò valet etiam in quibus multa pituita craſſior oculis innaſcatur. Nam præterquam quòd ipſam purgat, & ſine dolore eluit, non ſinit eam rurſus procreari. Præſtat hac vti quàm ſpõgia, & cõtinuè palpebram mouere, vt quæ exaſperet, dolorémque faciat. Noui enim lippitudines ex craſſiore pituita ortas, etiam nullum prorſus collyrium admiſiſſe: mulD ſam autem ſolam ipſis gratam fuiſſe, & collyrii vſum abundè ſatis expleuiſſe. Scire autem conuenit mulſæ parandæ vtendæque præſertim rationem ac modum, efficere vt etiam ipſa multo his plura præſtet. Non enim ipſa meraca & craſſa confici debet, ſed ita vt guſtu exiguum obſcurúmque dulcedinis ſenſum linguæ præbeat, præcipuè quando non ſolùm exhulceratio, ſed etiam inflammatio mixta appareat. At non expedit vt ſolo ſpecillo vſus mulſam inſtilles, ſed multo adhuc ſatius ſi etiam vitreo quodam & E anguſtiori vaſe mulſa repleto, id perficiatur. Quanto enim quis ea copioſiore vſus fuerit, tanto magis opitulabitur. Quæcunque enim in tunicis continentur, ſiue craſſior pituita, ſiue etiam recrementum acre, hæc manere intus nequeunt, ſed proiiciuntur, & à mulſa abſtergentur. Vtẽdum ea confidenter ad quodcunque res poſtulat. neque enim aſtrictionem habet, vt oculum denſet & exaſperet: neque frigiditatem, vt torporem inducat, ac materiam conſtringat, aut rupturam, aut eroſionem, aut aliam quampiam duritiam, F aut acrem qualitatem excitet. Propter hæc etiam, ſi collyrio quis vti velit, confert hac primùm oculos abluere, atque ita illa admouere quæ vnicuique curationi congruunt. Nullus enim adhuc metus erit, vbi oculus recrementis ex mulſa liberatus fuerit: & ſi res exigat, etiam alia multa experimenta & præclara prodita inuenias. Verùm ne longius ſermo protrahatur, ſufficiunt hæc quoque iis qui vires intelligunt, vt inueniant alias quoque omnes quæ ipſi adſunt facultates, non modò ad tales oculorum affectus, ſed etiam ad alias G totius corporis curationes. AD STAPHYLOMATA excellentiſſimum: Chalcitidis, croci, ſingulorum drachma, mellis drachmæ quinque, aquæ quod ſufficit. COLLYRIVM Maximiani.

Collyrii Cygni partes duæ: collyrii Hermolai magni & parui ſingulæ partes: hæc tria accuratè in puluerem redigito, & tenui in creta cribro aqua excipito, ac in collyrium redactis, in omni magno dolore non ſtatim per morbi initia, ſed vbi vehementior euaſerit, & in ſtatu ſit, vigiliáſque induxerit, vtitor. Nam H præter id quòd dolorem finit, etiam ſomnum cõciliat: valet etiã ad oculos purulentos, *quos Græci hypopyos appellant*, myocephala, & ſtaphylomata. Vſus eius eſt ex ouo: melius autem habet ſi oculis ſublinatur quàm ſi inſtilletur. Item ſub palpebris vtendum eſt, ſiquæ ſcabricies

ipſos infeſtet: verùm in myocephalis & purulentis, poſt inunctionem mendicamenti, oculum deligare oportet aut panniculo linteo in aquam frigidam intincto, aut ſpongiam, & ipſam aqua imbutam, quæ ambiẽs habeat linamentum, ne oculus aduſtionem experiatur.

DE CARBVNCVLIS QVI IN oculis excitantur, Cap. VII.

QVoniam carbunculi & oculis & reliquo corpori accidunt, neceſſe eſt horum quoque curationem explicare, qua via & ratione adminiſtretur. Quippe quum ex ſanguine nimiũ torrefacto trahãt originem, meritò dolores, ſyderationes, & magnas inflammationes oculis inferũt, vt periculum ſit ne etiam toti excidant. Interdum verò conuulſiones quoque & deliria, propter cerebri, & membranarum eius viciniã, pariunt. Quare vacuatio per ſanguinis detractionem ante omnia in huiuſmodi adhibenda eſt, vena cubiti potius ſecta quæ humeralis nominatur: vel, ſi fieri poteſt, ea quæ directè oculum reſpicit: per interualla autem, & paulatim. Non alienum eſt etiam per aluum purgationẽ moliri, ſcãmoniæ lacrymam pro ægri viribus exhibentes: ita vt eam ex cremore ptiſſanæ ipſe aſſumat. Noui enim quoſdam ægros ne odorem quidem ipſius ferre. nam ad vomitum ſtatim incitantur: quod in iis qui lippitudine laborant, longè peſſimum eſt, dum tunicæ in eo ſint periculo ne ex diſtentione rumpãtur. At poſt has euacuationes, ſiquidem etiam totum corpus tibi acrioribus ſuccis obnoxium eſſe appareat, lauare ſtatim balneis temperatis, & dulcis aquæ, nõ abs re fuerit, & caput leniter admodum detergere, ſi opus ſit, vitellis ouorum, cum ptiſſanæ cremore, & exigua ſapa. Nam ſi oculos ipſorum vehemẽter moueas, fluxionem proritabis. Ne concedas autem vt æger diu in calido aere moretur, neque caput frequenter in calidæ ſolium intingat: vtraque enim oculis ſunt nociua, frigida ſanè, vt noſtis, quũ ſuperficiem denſet, & recremẽta includat, plurium dolorum cauſa efficitur: calida verò quum rarefaciat, fluxiones admodũ mouere cõſueuit. Sũma igitur & extrema in omnibus morbis, præſertim autem oculorum, fugere oportet. Similiter caue ne caput oleo inungas. nã quum id meatus impleat obturétque, efficit vt ipſum non perſpiret, idque fluxionis cauſam præbet. Subinde verò etiam quum oculos ingreditur, cruciatũ excitat, acriter ipſos rodens. At balneum egreſſo, iubeto vt tepidam aut ptiſſanam per ſe, aut cum aliquo eorum quæ ipſam dulcem reddere queant, aſſumat: dico cum rhodomelite, aut hydromelo, aut chryſatico, præſertim primis diebus, ſi æger ſtomachum quoque nimia humiditate debilitatum habeat, vel ſi etiam per ſeipſum ſumere abhorreat. Domum profectus æger, per initia quidem dierum cibum recrementi expertem edat, vt lactucas, quæ marulia & thridacinas appellant: itẽ intyba, aliâs cruda, aliâs etiã decocta. Præter hæc etiã fruct⁹ *quos Græci oporas propriè, nos poma uocamus*, maturos & dulces aſſumet. Nam adeo recentibus ex balneo, omnis (vt ſummatim dicam) victus refrigerans & humectans conuenit: vbi autem opportunũ tibi viſum fuerit, cibum deinceps mutato, datóque piſcem molli carne præditum, & aſſum & elixum. Sit autem ſturnus, pſitta, bugloſſus, & ſiquid eiuſmodi inter piſces idoneum inueneris. Procedente tempore tranſeundum eſt ad gallinam cohortalem, priuſquam ad ipſius pullos, ad pectus phaſiani citra pinguedinem, anſerum alas: ſic vt omnium eiuſmodi decoctio ſit recrementi expers, citra condimentum acre aut ſalſum. At quũ fluxionis tenuis curſus eſt, qui frequens alimentum deſideret, admiſceri debent quædam frumentacea gallinis, vt halica, aut chondrus, aut ptiſſana, aut ſuminalis placenta, *quæ itrion dicitur*, aut ſimilago, aut micæ panis, aut oryza: ſi hoc quoque requiritur, vt etiam venter impediatur ſiſtatúrque. Finitis tandem doloribus, & fluxionis impetu, ſi ægrum etiam copioſiore cibo indigere intelligas, carnes ſuillas quoque, præſertim pedes, offerto: vinum autem tenue, bene album, odoratum, & aquoſum ipſis exhiberi debet. Vbi iam affectus declinare videtur, moderatione in cibo & potu obſeruata, hæc ſanè ceu in victu aſſumi debent: auxiliis autem hiſce vtẽdum. In primis igitur cognoſcendum, collyriorum vſum tales quidem affectus per initia non ferre; quum plurimum ab eis offendantur: verùm mulſa aquoſiſſima vtendum eſt, aut ſucco fœnigræci ter quatérve, aut etiam ſæpius, ſi ſucci per decoctionẽ extracti iure exiguo adiecto indigeat. Extrinſecus autem cataplaſma ex palmulis, croco, & mica panis inducetur. Porro vbi immodicus ardor affligit, & cruſta adeſt, vt etiam palpebras depaſcatur, plantaginem minorem aut maiorem cum mica panis obducito. Etenim refrigerat, & duritiem carbunculi emollit. Nihil minus etiam proficit perdicias, præſertim ſi membranæ rhagoeidis procidentia vrget, totiuſque oculi diſtẽtio, ſyderatio, & mult⁹ dolor. Herba autem impoſita deliganda eſt: ſic enim efficax eſt: quoniã etiam oculi peculiarem ſitum recipiunt, vbi & myocephala & ſtaphylomata in eis naſci cõtingit: verùm hoc rarò euenit. Nam carbunculo intereunte, totus ſimul oculus perit, tunicis totis diruptis, & humoribus effuſis. quod in magnis carbunculis euenire ſolet. Sin autem hoc non comitetur, ſtaphylomata verò aut myocephala (quemadmodum dictum eſt) gignantur, tum etiam collyriis ad talia inſcriptis, & præſertim magno diarrhodo vtendum eſt, cuius ſcripturam hanc vobis appoſui.

COLLYRIVM diarrhodon, magnũ cognomẽto.

Roſarũ viridiũ quibus vnguis ſit detractus, drachmæ duæ: cadmiæ cõbuſtæ & elotæ drachmæ quatuor: croci drachmæ ſex: opii, ſtibis, ſingulorũ drachmæ tres: æruginis drachmæ quatuor: ſquamæ æris drachmæ duæ: nardi Indicæ drachma: myrrhæ drachmæ tres: gũmi drachmæ vigintiquatuor. aqua pluuialis additur. Nos frequẽter ſumus experti: cõfert ad magnos dolores, puſtulas, ardores, ſtaphylomata, procidentias, oculos purulẽtos, item ad veteres & diuturnas fluxiones, contumacéſque affectus. COLLYRIVM quod ab ouis δι' ὠῶν Græcis dicitur, opitulatur carbunculis, vlceribus, procidentiis, oculis purulentis & fluxionibus. Spodii, croci, amyli, tragacãthæ, ſingulorum drachmæ octo. Excipito ouorum octo albuminibus. hoc eodem die & vno illitu mẽbranæ oculorũ proficit. COLLYRIVM diarrhodon aliud, oculis purulentis, ſtaphylomatis, myocephalis, & lippitudinibus in ſphacelum degenerantibus vtile, in ſtaphylomatis quidem, ex lacte, in aliis autem, ex ouo: Cadmiæ cõbuſtæ & elotæ drachmæ octo: æris vſti drachmæ quatuor: roſarum ſiccarum drachmæ quatuor: opii thebani drachmæ duæ: croci Siculi drachma: lapidis ſchiſti drachmæ duæ: gummi drachmæ ſex: vino marinæ experte aut palmulato excipiantur. Sufficiunt ſanè & hæc ad affectus commemoratos. Sunt autẽ aliorũ quoque collyriorũ deſcriptiones, quæ eiuſmodi præſtare queant, præſertim collyrium Diathece, Theodotium, & quæ ſimiliter componuntur. At ne etiam nos, dum hæc ſcribimus, omnia collyria in memoriam reuocantes, ſermonem producamus, vbi pauca de pterygiis & ægilopibus adiecerimus, orationem de oculis abſoluemus. AD PTERYGIA & ſycoſes.

Chalcanthi, ſalis ammoniaci, gummi paria pondera, aceto læuigata in collyrium redigito, & vtitor.

ALIVD. Lacrymam populi arboris, cum duplicato melle illinito. ALIVD. Sepiæ teſta cremata, læuigatáque, ſimul cum ſale foſſititio, excreſcentias carnis in oculis & pterygia conſumit. ALIVD ad palpebrarum ſcabricias. Sepiæ teſta ignem non experta, in collyrii modum concinnatur, & infricatur. Ita enim collyria purgantia vim ſuam magis oſtendunt.

AD RHYADAS, Cap. VIII.

RHyas fit angulo imminuto: interdum etiam prorſus abolito: &, ſi hoc fieri contingat, talis rhyas curationem non recipit. Inſpiciendum autem eſt conſiderandúmque totum corpus: et, ſi vitioſis ſcatet ſuccis, purgare nimirum ipſum oportet, atque ita, quæ mediocriter aſtringunt, ei adhibere: commixtis illis

quæ carnem augere poſſunt: qualia ſunt quæ ex vino paratur collyria, ſi contẽperẽtur iis quæ ex glaucio & croco cõſtant. puluis autẽ probè facit qui diacrocus appellatur: item aloe ſola potius inſperſa. Oportet autem vino eam prius lauare, atque ita in pollinem redactam ipſam inſpergere, ſic vt paulatim admoueas. ALIVD bene faciens ad ægilopas. Alterci folia viridia affatim in vino decocta, & læuia, frõti impoſita, bene auxiliantur: item vinũ ſolũ per ſe, probè opitulatur, ſiquis ſpongiam eo imbuens, continuè frontem attingat. Quòd ſi alumen etiam vino inieceris, ſimúlque coxeris, vinum B reddes adhuc efficacius, & quod magis ſiccare poſſit, necnon reprimere. ALIVD ad ægilopas. Ægilopas ſtatim ab initio conſiſtentes, lenibus medicamentis & ſiccantibus curare oportet. Nam à rodentibus aut acribus malè afficiuntur, & ad ampliorem tumorem perueniunt. ALIVD ad incipientes ægilopas. Ad incipiẽtes ægilopas proficit glaucium & crocus, ſi vnà cũ ſucco perdiciadis illinantur: mutare autem continuè medicamentum oportet. Ego ſanè incipientes iam, & nondum in pus conuerſos, horum vſu, ne in ſuppurationem C

A mutarentur prohibui. ALIVD. Halica ex aceto cocta, non modò incipientes ægilopas, ſed etiam inueteratos iam & in pus conuerſos mirabiliter ſanauit. Cæterùm læuigata probè imponi debet: quòd ſi etiã pus inhæreſcens deprehendatur, rumpit ipſum, & vſque ad os penetrat: adeo validum eſt medicamentum. Hoc ſolo quoque vſus, non modò ægilopas, ſed etiam diuturnos ægilopas curaſſe me noui. ALIVD. Ruta ſatiua vnà cum lixiuio quod primùm diſtillarit, læuigata, probè admodum ægilopas tollit, curátque. B Per initia quidem hoc præſidium eis impoſitum modicè rodit, poſtea verò non item. Ac mirum eſt, quemadmodum vnum quoddam ex adurentibus, ita etiã hoc medicamẽtum vſque ad os penetrare, & ne cicatricem quidem indecoram relinquere. ALIVD vſu probatum. Internam arundinis membranam, id quod rotundum circa nodos inueniri conſueuit, acceptam melli iniicito, ac particulæ affectæ imponito, mutans quotidie quater. Vbi locum probè repurgaueris, mulſa cum ſpongia oculari abluito. Adhæc prædictam arundinis C membranam per ſe imponito, ac miraberis.

ALEXANDRI TRALLIANI Liber III,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE AVRIVM AFFECTIBVS, Cap. I.

AVRIS multis admodum & variis vitiis ſubiicitur. Etenim ex frigida ſæpe & calida intemperie, nonnunquam etiã ex viſcoſorum humorum obſtructione, & ſpiritu flatulento, necnon inflammatione extra ipſius meatum aut intus cõſtituta: adhæc ex calidi ſanguinis bilioſi influxu, & aliis de cauſis valde multis laborat: de quibus omnibus dicetur, conueniẽtibus ſingulorum notis adiectis. Incipia- D mus igitur primùm à dolore, quoniã hoc potiſſimùm accidens artẽ ad curationem incitat. SI DOLOR ex obſtructione eueniat. Quia verò dolor, & à craſſioris ſpiritus obſtructione, & viſcoſis craſſiſque humoribus, quibus non patet exitus, generatur, neceſſe eſt cauſam doloris effectricem diſcernere. INTERNOTIO vtrum ex ſpiritu an viſcoſis humoribus, vel inflãmatione, aurium dolor excitetur. Dolorem ex craſſiorum viſcoſorúmque humorum obſtructione potius cõcitari, artificioſa quis coniectura hinc deprehenderit ꝙ E æger capitis ſentiat grauitatem: item quòd cibi præcedentes & potus ſuccos frigidiores & magis humidos procrearint. At ſi diſtentio quidem orta fuerit, grauitatem verò in capite vel aure neutiquã percipiat, ſpiritum flatuoſum & craſſum, qui non inueniat exitum, doloris cauſam potius exiſtimandum eſſe, manifeſtò cõſtat. Sin autem grauitatis ſimul, & diſtentionis, caliditatis & doloris pulſatilis ſenſus oriatur, inflammationem efficientem eſſe cauſam doloris qui à ſanguinis excalefacti influxu originem habuerit, bona ratione exiſtima- F re licet. Ac venam in cubito prius ſecare oportet: deinde ſic ad auxilia digredi quæ inflãmationes ſedare prædicantur. Clarum verò eſt, id in aliis quoque humoribus fieri debere, ac ſpectari vtrum humores quantitate an qualitate offendãt. Et ſi quidem copia dolorem parit, ea ſanè quæ bilioſa eſſe videntur, victu contemperare oportet, lactuca, cucumere, intybo, pepone, malis, malua: & inter piſces, dura carne præditis, & iis quæ bilioſum calidúmque humorem permutant. Similiter autem pituitoſum extenuare & cibo & medicamentis cõ- G uenit. Vbi enim ſic nos agimus, humores qui ſuperant, medicamentis purgantibus facilè excutiẽtur: & ea quæ applicantur, præſentius oſtendent adiumentum. CVRATIO doloris ex humorum obſtructione & ſpiritu contracti. Si itaque dolor ex inflammatione propter obſtructionem oriatur, conſtat his rectè applicari quæ abſtergere & incidere ſunt idonea: quale eſt aphronitrũ, mellis & aceti paulo ei mixto. Item fel ouillum ex oleo his admoueri conuenit. Salutare etiam amygdalinum oleum fuerit. ALIVD. Porri ſuccus, ſi inſtilletur, per ſe bene facit, & cum mellis momento. ALIVD. Ceparum ſuccum cum melle mixtum inſtillato. ALIVD. Origanum tritum ex melle & lacte muliebri infundito. ALIVD. Fel caprinũ cum porri ſucco ve- D hemẽtioribus obſtructionib9 admoueto. Multa verò ſũt & alia à veteribus prodita, tũ ſimplicia, tũ cõpoſita medicamenta, quæ obſtructionibus ex humoribus aut ſpiritu flatuoſo ortis accõmodari poſſunt: ex quibus facile eſt deinceps complura deligere, vbi cauſa quæ offendit, cognita nobis fuerit. Deligenda verò potius quæ abſtergere, incidere & purgare citra vehementem roſionem ſolent. Verùm huiuſmodi vitare conuenit in illis in quibus dolor magnus, & copiæ ſuſpicio ſubeſt. Frequenter enim talia etiã fluxionis excitatæ cauſã præ- E bent, vt & aures magis fluxione laborent, & dolor amplius irritetur. In quibus autem non multus vrget cruciatus, ſed diuturna quædam affectio apparet, & ea quæ dicuntur, æger difficilius audit, in huiuſmodi non alienum eſt etiam illis vti quæ largius rodere & abſtergere poſſunt: quorum è numero eſt dracunculi ſuccus, aſari, & pæoniæ, atque his ſimilia.

Ad obſtructiones ſine dolore incidentes.

Veratri albi drachmæ duæ, nitri drachmæ ſedecim: croci drach. tres. Læuigata in paſtillos ex aceto redigito, F ac vtitor ad obſtructiones quæ ſine dolore obueniũt: item in grauiter audientibus. ALIVD. Veratri nigri radices ex aceto & melle læuigatas inſtillato. Notum verò eſt nullum frigidum medicamentum auri adhibẽdum eſſe, ſed prius concalfacta, & multo magis quum aurem denſatam obſtructámque fueris ſuſpicatus. ALIVD. Peucedani liquor, cum irino oleo, aut amygdalino, vel betæ ſuccus cum felle taurino læuigatus, inſtilletur. ALIVD. Floccum felle taurino imbutum læuigatúmque auri imponito. ALIVD. Fel G bubulum, aut ouillum inſtillato, aut capræ vrinam continuè infundito.

Ad grauem auditum & dolorem compoſitum medicamentum.

Myrrhæ drachma: thuris drachmæ quatuor: amygdalarũ amararũ purgatarũ grana viginti: aphronitri dra-

chmæ;croci drachmæ quatuor;opii drachmæ tres,galbani drachmæ duæ. Galbanum cum amygdalis ſeorſim læuigatur,excipitúrque aceto cum reliquis. vtitor in magno quidem dolore,ex roſaceo:in graui autē auditu,ex aceto. ALIVD multis vtile,probatum medicamētum,præſertim in vlceribus vetuſtis & depaſcētibus,itē in iis qui ex flatuoſo ſpiritu & viſcoſis humoribus admodū grauiter audiunt,vt etiam in ſurditatē prolapſuri ſint. Bene autem proficit etiā ad veteres ſonitus & ſibilos cedria hieratica læuigata ex aceto. Vtitor ad prædicta omnia,infundens per ſpecillum, aut panniculum inungens, aut ſtuppam,aut lanam, aut vt voles excogitare. Eſt enim medicamentum valde efficax.

De dolore ex frigida cauſa naſcente.

Quòd ſi dolor frigidis ventis & humidioribus,balneiſque eiuſmodi prægreſſis,ortus fuerit,conſtat etiam horum curationem facilem eſſe : ac iis quæ calefaciunt medicamētis vti oportet. Multa verò ſunt vel inter ſimplicia quæ hoc præſtare queant, quemadmodū & præſtantiſſima nardus per ſe excalfacta, & ruta oleo incocta. Porro ad maximas perfrictiones piper quoque ex oleo bene facit. Item euphorbium, ſimiliter allium,cepa,lauri folia,ſtyrax,caſia,calamus odoratus,irinum oleum, amaracinum, laurinum, & opobalſamum. Sic igitur doloribus ex frigida intemperie natis mederi conuenit.

De dolore ex calida intemperie.

Dolorem qui à caliditate aut humore acri excitatur, contrariis ipſum quoque curare oportet,pro cauſæ effectricis magnitudine, id quod conuenit, accommodantes. Itaque ad mediocres intēperies optimè facit etiā oui albumē,quemadmodū in oculis,ſi tepidū paulatim cū lacte muliebri infundatur. Pari modo cum quodā collyrio dolorem ſopiente,quod anodynō appellatur:ſuccus quoque perdiciadis ſtrenuè valet,& per ſe, & cū exigua parte roſacei mixtus. Idē præſtat roſa cū aceti momēto, præſertim in feruente admodū & ignea intēperie. Pari modo etiā ſuccus ſolani,coriandri & haſtulæ regiæ,plurimum auxiliatur. ALIVD. Buccina quæ carnem viuam habeant, tria cum oleo amygdalino incoquito, ac vtitor. Naturaliter autem hoc idem præſtant aſelli qui iuxta ſitulas inueniuntur: item terræ inteſtina conſimiliter.

DE INFLAMMATIONE QVAE MEATUM auditorium intus obſederit, Cap. II.

Siue meatus auris ſiue alia ipſius quæpiā interna particula frequenter inflammatione laboret,acutiſſima pericula vicinia regionis & genere ſubſtantiæ inducit. Etenim neruus qui internam auris ſuperficiem ſublinit,quum ſit ſenſibilis, validos dolores acutóſque excitat, vt etiam cerebrum in conſenſum perducat:vnde febres & deliria ſic affectis oboriuntur,interim verò etiā lethales. Ac iuuenes quidem ex acutiſſimo ipſis eueniēte dolore,aut delirio, aut ortis febribus, intereunt: ſenes autem febri quidem non ſubinde corripiuntur, neque affectu conuulſorio,neque delirio. Nam quum humor qui ſuperat,frigidior ipſis pariter & craſſior exiſtat,ipſe ſibi ligamentum factus,in affecta parte manet. Atque idem longo tempore ſuppuraſcere incipit,& vires paulatim debilitatæ, antequam ille concoctus fuerit,mortem inferunt. Materia enim dum non euincitur, tandem ad partes principaliores confluit. In iuuenibus non celeriter ſuppuraſcit:nam acumen doloris generationem puris præuertit. At ſiquando etiam inflammatio in pus conuerti videatur,ægri dolore liberantur, & ſalutem conſequuntur. CVRATIO inflammationis. Ad inflammationes moderatas ſanè conducit roſaceum ipſum, & per ſe,& cum modico aceto infuſum:ſimiliter etiam glaucium in cote ex modico aceto detritum,tepidúmque infuſum: adhæc eodem modo omnia quæ ex glaucio & croco parantur, etiam ipſa moderatis inflammationibus medentur : item ramentorum quoque cucurbitæ ſuccus ad maximos eryſipelaceos affectus & per ſe & cum roſaceo auxiliatur: adhæc glaucium æquali pondere cum opio mixtum,& ex lacte muliebri infuſum, ſimiliter feruidas inflam-

A mationes, maximóſque dolores lenire conſueuit. Eodem modo & caſtoreum in magnis doloribus, ſi æquale opio miſceatur,læuigetúrque ex ſapa,& auri tepidum iniiciatur,generoſè lenit. Conſtat autē opium deligendum eſſe vetus,eo quòd nos magnam ipſius in torpore inducendo facultatem vitemus. Ego enim noui quendam ſolo vſum opio,& vocem & ſenſum ægro ademiſſe, vt ne opobalſamo quidem, aut aliis quibuſdam calidis iniectis,homo amplius reſtitui potuerit. Quocirca ſi etiam quis ob multum dolorem opio aut alio
B quodam torporis faciundi vim habente vti coactus fuerit,ſemel ipſum aut iterum offerre conuenit:poſtea verò caſtoreum cum oleo tepido iniicere, & extrinſecus lanam oleo calido,aut nardino, quod adipem anſerinū habeat imbutam, omni ex parte circundare, ſi torporem ex frigidis contractum curare moliaris. At quum mediocris eſt inflammatio,& non admodum feruida, vbique non eſt febris valde calida,æger non ſit ætatis vigentis,etiam paulo tetrapharmaci (quod nonnulli baſilicum appellant) miſcere nardinū vnguētum, ſi hyems
C fuerit:ſin autem æſtas, roſaceum oportet. Pulchrè verò iuuat & adeps anſerinus, aut phaſianorum, ipſi adiectus. Fiat autem quemadmodum etiam diuiniſſimus Galenus docet, cuius verba ita habent, Ego verò magno dolore conflictantibus nullū medicamentū infundo, neque lana extergo,experientia edoctus, ſatis eſſe ne attingere quidem meatū auditoriū quo tēpore dolor infeſtat. Specillo igitur lana inuoluto foueo dolentes hoc medicamento,moderatè adeo in clyſtere auriculario tepefacto, vt interrogantibus nobis ægrū nū
D tepidum ei videatur, & calidius adhuc ipſum ferre poſſit,eo caliditatis illud perducam vt neutiquā offendatur. Itaque ſpecillū in medicamentū ſic præparatum intingens,& iuxta meatus initiū leniter deponens, in altū fluere ſinito,ac deinde iterū atque iterū & ſubinde intingens,idē hoc facito,nullo tempore interpoſito. Notum verò eſt, ſi hoc factum fuerit, omnino aliquid etiam foras effluxum iri,meatu auditorio toto repleto. Hoc igitur quàm licet modeſtè excipito, meatum non attingens. Poſtquā verò abundè foueris,meatu qui me-
E dicamento repletus eſt relicto, mollem extrinſecus lanam imponito ori meatus, totique auri. At ſi opus ſit rurſus fouere,lana quæ extrinſecus impoſita eſt,ſenſim ablata, rurſus ſimiliter facito, cauēs quatenus fieri poſſit, ne aliam quoque corporis partem quandam attingas. Atque huic mentem adhibeto, ceu maximo aurium curationis præcepto. Hæc igitur prodidit Galen⁹, præcipiens nobis vt in omni dolorifica inflāmatione hac vtamur,nulla diſtinctione appoſita. Ego autem potius iuuenibus(vt dixi)& calidis temperamento,item in
F quibus admodum feruens eſt inflammatio, ſubinde verò etiam cum febri, vtendum vobis dedi : præſertim ſi ægrum æſtatis tempore, & in regione calida, laborare contingat. Præſtat autem, ſi fomento quoque ob vehementiam dolorum vti res poſtulat, illud in his per ſpongias calente aqua imbutas adhiberi. FOMENTVM ad aurium dolorem quod per ſpongias & aquam calidam applicatur. Fomentis per ſpongias aqua calida imbutas,& abundè expreſſas vtendum eſt: item iis quæ per cucurbitulam fiunt. Hæc autem,inie-
G cta ei prius aqua calida, deinde euacuata, dolenti auriculæ applicatur. vapor enim quidam ex ea mitis ingrediens, dolorem ſolatur. Præterea illis vti fomentis expedit quæ ex vaporibus per arundines perforatas adhibitis conſtant. Oportet autem alteram arundinis partem auris ſinui accommodari:alteram verò in olla quæ operculum habeat perforatum,& vndique cōſtrictum. Sit autem in ea abſinthium aquæ incoctum, vt vapor qui ſurſum aſcendit,auris meatui occurrat:collum porro ſuper ollam inclinare debet: auri verò lanam foris o-
H mni ex parte ſuperimponere,& probè tueri,ne ambientes loci adurantur. DE CATAPLASMATIBVS. Si externa videantur inflammatione tentari, nō alienum eſt etiam farinam ordeaceam, aut triticeam ſæpe,aut vino dulci,& adſtrictionis experti incoctam,cataplaſmatis modo inducere. Maximè verò cataplaſma-

tibus & ſpongiis vtendum eſt in quibus materiam ſuppurari ſuſpicamur. Si enim eiuſmodi quippiam contigerit, tunc etiã ex farinæ polline cataplaſmatibus vti & tetrapharmaco oportet: aliis ei ceratis, quæ ex adipib⁹ componũtur, interdum admixtis. Magis autem feſtinãdum eſt vt inflammationes à ſuppuratione tueamur: id quod præſtare poterimus, ſubiectis vſi medicamentis. AVRICVLARE anodynum valde bonum ſi frequenter infundatur, vbi & inflammatio & diſtentio vrget, & vehementes admodum dolores infeſtant. Adipis anſerini aut gallinacei drachmæ ſex, opii, myrrhæ, croci, ſingulorum drach. duæ. Cum fiducia vtitor: valde bonũ eſt. ALIVD ad inflammationes non admodum feruentes: Butyrum, mel, hyſſopum, pari portione omnia tepida inſtillato. Valet etiã ad ſordida hulcera, & inflãmatione obſeſſa. ALIVD ad dolores qui ex inflammatione proueniunt, atque in hoc fere ſunt vt in pus mutentur. Argenti ſpumæ, ceruſæ, ſingulorum vnciæ: thuris, iridis, reſinæ terebinthinæ, ſingulorum vnciæ tres, colophoniæ vnciæ quatuor, ceræ, olei, ſingulorum libra, adipis anſerini recentis libræ duæ, ſucci lini ſeminis quod ſufficit. Confert etiam furunculis & podagricis affectibus. ALIVD ad inflammationes ex ictu & fluxione ortas. Butyrum recens liquatum inſtillato, necnon adipem anſerinum & lac muliebre, ſoluta. ALIVD. Lac muliebre cum croco læuigatum extrinſecus illinito, præſertim vbi rubra eſt inflammatio: ſin autem dolorem quoque moueat, confert etiam opium exiguum mixtum illinire. ALIVD. Argenti ſpumã, glaucium, crocum ex aqua læuigato, & ſapa illinito. ALIVD. Pſyllium tritum ex aqua inducito. ALIVD. Ceruſam, coriandri ſuccum, aut ſolanum, mixta inungito. ALIVD. Lenticulam coctam cum mica panis obducito, in quibus etiã hulcus eſt cum inflãmatione. ALIVD. Malum Punicum coctum cum mica panis in iiſdem affectibus applicato. Prædicta ſanè ad inflammationes quæ citra hulcus vrgẽt, iuuant: ac feſtinãdum vt eas potius diſcutiamus. Quòd ſi hulcus quoq; fieri cõtingat, vel etiã antea acciderit, medicamẽtis vtẽdũ eſt quæ nunc ſubiungam. habent autem in hunc modum.

Ad aurium hulcera.

Glaucium, lycium, & meconium, *quod eſt papaueris lacryma*, trita ex melle auri imponũtur, & hulcera inflãmatione obſeſſa leniunt. ALIVD ad diuturna auriũ hulcera. Cedria melli mixta inũctáq; bene proficit. ALIVD ad eos qui multũ puris habẽt. Miſy crematum in olla, tritũmque inſpirato. ALIVD. Ceruſa cũ melle vtitor: ſordida valde purgat. ALIVD. Aloe & croco aqua ſolutis vtitor. ALIVD. Thuris lacryma vino ſoluta vtitor: hoc etiã carnẽ inducit. ALIVD. Spodiũ læuigatũ inſpirato: prius autem mulſa aut lenticulæ decocto aurem eluito: aut roſis ex vino coctis cũ melle ſubluito: aut oleæ foliis contuſis ſucco expreſſo cum melle vtitor. AD HVLCERA valde ſordida depaſcẽtia. Vinũ vrinámque pueri impuberis melli mixta inſtillato. ALIVD ad eadem admodum efficax. Sandarachã tritam mellique mixtam inſtillato: aut penicillum è lucerna, quod ellychiniũ vocant: probiſſimè vnctũ, meatui demittito. Optimè facit, purgat, ſiccat, ad cicatricẽ ducit, & dolorem aufert: cum fiducia vtitor. ALIVD. Scoriam læuigatã ex aceto, coctámque, ſenſim auri inſtillato. ALIVD compoſitum. Chloræ, *hoc eſt uiridis* emplaſtri partem vnam: paſtilli ex caſtoreo partes duas: roſacei quod ſatis eſt, mixtis vtitor: aure prius mulſa elota.

Ad ſordida hulcera, in quibus pus effluit, & caro excreſcit, in hunc modum habet.

Æruginis raſæ, aluminis, ſingulorum drachmæ duæ: thuris drachma: mellis heminæ duæ, aceti hemina. Incoquito, dum mellis fiat craſſities, ac vtitor, inſtillans, aut penicillum circumlitum in meatum demittens. ALIVD ad eadem valde commodum. Alumen ſciſſile ex aceto læuigatum, dum mellis habeat craſſitiem, excipito lana delicatiore, & quum refrixerit, intra meatũ auditorium demittes. ALIVD. Cyphios ſcrupuli tres: aphronitri ſcrupuli duo: collyrii diarrhodon ſcru-

A puli quinq;: lycii indici ſcrupuli quatuor: vino excepta, aut ſucco perdiciadis, inſtillato. Bene proficit, deſiccat, ab inflãmatione & dolore hulcera vindicat. Idem verò præſtat etiam ſuccus perdiciadis cum melle tepefactus, & ad craſſitiem ſenſim redactus, ſi eo penicillũ imbuatur, imponatúrque meatui. Quòd ſi liquidiùs ipſum infundis, probè valet etiam ad ſanguinem ex aure prorumpentem.

Ad valde vetuſta hulcera.

Myrrhæ drachma, thuris drachma, marrubii ſucci
B drachmæ quatuor: nitri Alexandrini drachmæ duodecim, vrinæ apri drachmæ viginti, nucum Põticarum drachmæ viginti, capnelæi, caſtorei, croci, opii, ſingulorũ drachmæ quatuor: amygdalã octodecim. His læuigatis, ex roſaceo & amygdalino oleo, acetóque modico, vtitor.

Ad aures diruptas contuſáſque ex ictu.

Panis calidi micam cum exiguo mellis tritam imponito. ALIVD. Myrrham detritam ex vino tenui inungito. ALIVD. Cochlearum ceruices tritas &
C myrrhæ dimidiam partem imponito. ALIVD. Mannam thuris læuigatam inſpergito. Sin autem opus ſit deligare, violenta in his ligamina vitanda ſunt, & diligenter immutanda quæ imponuntur. Hoc enim nocet, & fluxionum cauſam præbet.

DE SONITV AVRIVM, Cap. III.

Sonitus partim ex flatuoſo craſſóque ſpiritu creatur, partim etiam ex humore obſtructo: interdum ob locorum imbecillitatem, quemadmodũ in iis qui ex morbo ſe recolligunt, accidere cõſueuit. Iam fiunt etiam ex
D multo ſenſus acumine, præterea ratione criſis, in quibus nihil adhibendum eſt. Si igitur ſonitus nunc excitentur, nunc ceſſent, & ſpatio interpoſito rurſus reuertantur, intelligito ex ſpiritu, cui facilis nõ patet exitus, prouenire: maximè ſi præceſſerint cibi, qui flatus generare poſſint, & multæ cruditates. An verò tale propter viſcoſos craſſóſque humores accidat, inde cognoſces quòd neque repentè oboriantur ſonitus, ſed paulatim increſcant: inſuper quòd etiam grauitas percipiatur, præceſſerintque cruditates, balneorum intempeſtiuorum vſus,
E & alia quæ crudos humores generare ſolent. Ad ſonitus igitur conſtantes & diuturnos, aures ex aceto & melle nitróque eluito. ALIVD. Veratri albi, caſtorei, ſingulorum drachmæ duæ, croci drach. tres. Redactis in paſtillum, & ex aceto detritis vtitor. ALIVD. Caſtorei, ſeminis cicutæ pares portiones: ex aceto læuigatas, tepidas immittito. Hoc quoque valet præcipuè in iis qui ob magnam ſentiendi vim ac facultatem vapores ſurſum aſcẽdentes percipiunt. ALIVD. Euphorbium ex oleo cyprino læuigatum, calefactũmque adhi-
F beto: valet præſertim ad inueteratos aurium ſonitus & tinnitus.

Ad aurium ſonitus qui ex morbo prouenire conſueuerunt.

In iis autem qui ex morbo aurium ſonitus experiuntur, vbi eas abſinthii decocto foueris, acetum & roſaceũ infundito, raphaníque ſuccum cum roſaceo, aut veratrũ nigrum cum aceto iniicito.

De iis quorum aures ſordibus repletæ ſunt.

G Cardamomum & nitri paulum cum ſiccatis ficubus, granis exemptis, quæ Græci cechramidas appellant, excepta, in collyria redigito, ac in auris meatum demittito: tertio quoque die auferto. educit enim multas ſordes, & abundè leuat. Hoc etiam ad excreſcentias carnis conducit. ALIVD. Nitri torrefacti puluere aurem obturato, atque ita rurſus acetum ſuperinſtillato: poſtero die calente hydrelæo eluito.

Si aqua in aurem inciderit.

Quòd ſi aquam auri incidere contigerit, fac vt æger
H vno pede, quã parte auris affecta eſt, ſubſiliat, ad eam inclinando. ita nanque facilè excernitur. Cæterùm extrahit etiam id quod valde infixum eſt, ſiquis ore aurem exugat, id quod per arundinem quoque fieri poteſt. Vbi verò exuxeris, etiam oleum calidum irinum aut amygdalinum inſtillato.

Si lapilli, aut alia quædam in aurē inciderint.

Si lapillus, aut faba, aut aliud quiddam in aurem incidat, ſpecillum lana inuolutum in reſinam terebinthinam, aut glutinoſum aliquod intingito: ac vbi in aurē inieceris, leniter protrahito, ac ſternutamentum excitans, os & nares obturato. Nam ſpiritus intentione quæ ita fit, id quod intus impactum eſt expellitur. Hoc autem continuè facito, diligentia adhibita vt quamprimum eximatur. Sin autem neque ſic exciderit, inflammatione oboriente conuulſiones ſæpe comitantur, vt etiam ægri de vita periclitentur. Quare oleum quoque tepidum frequenter infundere oportet. ſic enim locis inflammatione liberatis, id quod inſidet, facilè eximetur: ac vbi inflammationes ſolutæ fuerint, mulſa eluere aures confert. Quippe id quod incidit, ſubinde per liquida explicatur, & volſella promptè extrahitur. Iam nonnulli fiſtula auri impoſita, ore exuxerunt, eóque modo attrahentes eximere potuerunt. Ante omnia verò oleo tepido, ſternutamentis (vt dixi) & mulſa vtendum eſt. vbi enim ſic nos egerimus, facilè etiam ſpecillo, & quocunque tandem prædictorum voles, ex alto id quod inhæret educetur.

Aduerſus aurium vermes.

Vermes aurium corrumpit quidem & oxelæum ſi inſtilletur, & capparis ſuccus: ſimili modo etiam calaminthæ ſuccus, ſiquid aliud, omnem dolorem, quum inſtillatur, mitigat. Item veratrum album aurium vermes tollit, ſi cum vino læuigetur, inſtilletúrque. ALIVD. Abſinthio decocto ex vino aurem eluito, aut marrubio, & centaureo ſimiliter: adhæc ſcammoniam aceto ſolutā, vel abſinthii ſuccum, aut ſulphur, nitrúmque cum raphani ſucco inſtillato.

DE AVRIVM DOLORIBVS EX DEfluxione, quæ catharros appellatur, Cap. IIII.

HOc ſcire in vniuerſum & cauere oportet, ne ſubitò in doloribus qui ob defluxionem eueniunt, parti remedia adhibere feſtines. Nam præterquam quòd nihil iuuant, etiam magis adhuc materiam attrahunt, & vt copioſius ad affectas particulas poſt concoctionem feratur, irritant. Quare in eiuſmodi & lauandum eſt, & cucurbitulis in occipitio vtendum: maximè ſi etiā grauitatem circa caput & ruborem in facie ſentiant: adhæc ſi æger vinum bibere ſoleat. Sin autem nihil horum extiterit, verùm corpus ſiccum & gracile ſit, influxióque acris, victu vtendum craſſo temperatóque, otio & quiete. magis autem balneis, & iis quæ ſomnum inducunt: quorum in numero eſt medicamentum *à papaueris capitibus* διὰ κωδυῶν dictum, quod humores acres, ſiquid aliud, concoquere, craſſiores facere, & contemperare poteſt.

SI SANGVIS EX AVRIBVS PROFLVAT, Cap. V.

QVòd verò ſanguinis ex auribus profluuia fieri contingat, & pericula quædam interdum comitentur, idque nō ratione criſis, hoc quoq; in morbis valde multis videre licet, præſertim capite robuſto & materiam foras propellente: quemadmodum etiam natura hoc per nares & alias quaſdam particulas facere conſueuit. Si igitur poſt concoctionem id ſpectaueris, naturæ impetus prohiberi non debet: quoniam ægri ſalus eſt, vbi hoc ipſa tentauerit. Quòd ſi vires interim deiici, multa vacuatione orta, aut aliâs periculum inducēte, contingat, tunc ægro ſuccurrendum eſt, & immoderatus ſanguinis curſus reprimendus. Sunt autem multa quæ hoc efficere poſſunt, & præcipuè hæc. MEDICAMENTVM quod ſanguinis profluuium reprimit. Rubi & gallarum aceto incoctarum ſuccum auri infundito. ALIVD ad idem. Succum perdiciadis tepefactum infundito. ALIVD, ne ſanguis in auribus coeat in grumos. Porri ſuccum cum aceto mixtū frequēter infundito.

DE SVRDITATE, Cap. VI.

AT ſi auditus in totum offenſus fuerit, quam cophoſin Græci nominant, *nos ſurditatem*, ac quibuſdam ſanè ipſa ſine febri, quibuſdam verò etiam cum febri ſu-

A perueniat, quæ ex bilioſo quidem humore impetū ad ſuperiora capiente accidit, hæc facilius curationem recipit, aut ventre naturaliter moto, aut medicamento ægris dato quod bilioſum humorē vacuare ſoleat: quæ verò ex viſcoſis craſſiſque humoribus ad aures decumbentibus generatur, vt in lethargis, cataphoris, cephalæis diuturnis, aliiſque affectibus accidit, ea omnis difficulter ſolui poteſt, & ægri magna ex parte ei cōmoriuntur. Valde igitur affectui reſiſtendum eſt, initium faciēdo ab imi ventris purgatione, quæ petetur ex oxymelite B Iulianio dicto, & hiera: frequentius autem ex ſalibus qui recipiunt euphorbium, vel qui à nobis parari ſolēt. Videntur quidem humiles & ſimpliciores, verùm magnas vires obtinent, etiam ad alia multa efficaces. habet autem ipſorum cōpoſitio in hunc modum. HALATIVM, *quod eſt meditamentum ex ſale.* Ammoniaci drach. duæ, piperis drach. vna, euphorbii drachma: dantur pro virib⁹ ſcrupuli quatuor aut ſex, ex ouis, aut mulſa, aut olere, aut quomodocunque ipſos exhibere velis. Vtiles ſunt vertiginoſis quoque, & quibus menſes reti- C nentur. Vbi iam ventrem inaniueris, tandē etiam ad ea tranſito quæ ſaliuam per os educunt. itē ad ea quæ per nares humores prouocāt & extrahūt, quæ errhina dicūtur: necnon ad ea quæ ſternutamenta ciere ſolent. DE APOPHLEGMATISMIS. Hi præſtantiſſimi ſūt apophlegmatiſmi qui ex herba pediculari & ſinapi cōſtant, ſi ex eis fiat gargarizatio. DE IIS quæ ſternutamenta mouent. Ex ſternutamenta mouentibus, ea conueniunt quæ ex pipere, ſtruthio (*nobis dicitur herba lanaria*) veratro albo, herba ranunculo, pari portione con- D ſtant. Quæ autem naribus infundūtur, ex cyclamini ſucco & melle commixtis ſunto. ALIVD. Probè facit etiam puluis hic per arundinē inſpiratus, iſta recipiēs: Cumini ſicci drach. octo, iridis drach. quatuor, nitri rubri drachmā, elaterii drachmam. Trita in læuorem narib⁹ inſpirato. nā caput copia infeſtatū egregiè leuat. Iā aures etiā bene purgat medicamētū quod ex centaureo, colocynthide & veratro cōficitur, ſi narib⁹ infundatur. AD GRAVEM auditū & ſurditatē. Veratri nigri, caſtorei, ſingulæ drachmæ. aceto exceptis vtitor. Conue- E niunt autem his etiam quæ ſuperius ad grauem auditū & obſtructiones dicta ſunt. Talia verò habentur etiam quæ ex ſuccis, nitro & cedria componuntur. Præterea ſuccus chamelææ efficaciſſimus exiſtit, & ad maximas ſurditates cōprobatus. Quòd ſi affectus perſeuerat, vomitu quoque vtēdum, qui ex veratro moueri ſolet. Poſt euacuationes, & vomit⁹, medicamēta quæ per nares mouent, item quæ affectis partibus imponuntur, etiam exercitationem per equos adhibeant, præſertim eā quæ curru obiri ſolet: & loca mutent. deligito autem mari- F tima potius quàm mediterranea. & balineas naturales dulcibus præponito: harum inopia, confert etiam in marinis aquis corpus abſtergere. Adhæc caput, præſertim quibus graue eſt & repletum, exſiccare ſalubre eſt: præterea hirudinibus, ſinapiſmis, & cutis perfricatione vtendum. Quidam verò non ſolùm hæc, ſed etiam arteriæ inciſionem poſtea adhibuerunt, & extrema tubicinalis calami parte in auris meatum impoſita, ita modulati ſunt. Alii verò per magna tintinnabula inſonarunt, ac alii aliis machinis excogitatis vſi ſunt. Nam in ma- G gnis affectibus, etiamſi multa remedia nihil notatu dignum facere videantur, tamen excogitanda ſunt: nec labor ad ſuccurrēdum detrectari, nihílque omitti debet. Pleraque enim non rarò præter opinionem ſuccedunt.

DE PAROTIDIBVS, Cap. VII.

AVrium affectus iam perſequuti, deinceps opportunè de parotidibus agemus. Scire igitur nos oportet plurimas parotidum eſſe differentias. quædam enim ipſarum, ratione criſis, concoctione iam apparente fiunt: quæ neque prauæ, ſed potius curatu faciles exi- H ſtunt, multóſque magnis periculis liberarunt. Aliæ verò ex copia cruda contingunt, quæ naturam grauant, ſimul & nonnihil irritāt: quare etiam procedente tempore periclitantur, & medicis multa tentantibus, vix ad ſuppurationem aut concoctionem perueniunt. Accuratè igitur inſpici debet tum qualitas tum quantitas

materiæ influentis,& parotidas excitantis. Nonnullæ ſiquidem ipſarum ex copioſo humore, calidiore & bilioſo, vt nonnullæ rurſus ex craſſiore & frigido,generantur. Ex his ipſis rurſus,quæ quidem ex copia calidiore conſtituuntur, magnos quibuſdam & vehementes cruciatus inducunt: quæ autem ex ſubtili, eryſipelata, neque grauantes, neque meatus arctantes: quæ autem à craſſiore ſanguine originem traxerunt,grauant.Quæ autem à magis melancholico & craſſo prouenerunt, grauant quidem, ſed neque ruborem habent, neque dolorem adeo ipſæ inferũt: tumorem autem ſcirrhoſum repræſentant,quemadmodum illæ quæ à pituita traxerũt originem, laxũ tumorem, *qui οἴδημα Græcis dicitur*.Quoniam igitur ipſarum qualitas quantitáſque diuerſa eſt, diligenter eam inſpicere & ſic ad curationem congruã venire expedit.

Curatio parotidũ quæ à copia ſãguinis cõſtituũtur.

Incipiamus igitur à parotidibus quæ à ſanguinis copia generantur. Quando itaque ex tali humore conſiſtunt, neceſſe eſt tumores magnos & rubros apparere, doloréſque euenire continuos,vehementes,& periculoſos. Antequam igitur vllam curationem parti adhibeas, ad ſanguinis miſſionem procedendum eſt. Qui enim nulla vacuatione præmiſſa, ſtatim ad inducenda cataplaſmata tranſierũt,aut ad aliud quod diſcutere aut extrahere parotidas poteſt,(cuiuſmodi ſunt quæ ex fermẽto & viſco parantur) hi manifeſtò authores extiterunt cur ægri ſtrangularentur. Quare ſi nihil aliud in parotidibus ex craſſioris ſanguinis copia conſtitutis impedit, ad ſanguinis miſſionem venire oportet: atque ita cum bona fiducia offerre qualecunque medicamentũ quod affectui conuenire exiſtimaueris. DE CATAPLASMATIS. Cataplaſmata igitur in maximis & dolorificis inflammationibus cõueniunt,quæ hordeacea farina & ſemine lini conſtant. Sin & durities quædam fuerit,ficus ſiccas,adipem ſuillum & lapathum adiicere oportet. Conſtat autem cataplaſma coqui debere ex iure fœnigræci, chamæmeli,althææ,& ficuũ ſiccarũ. Tribus diebus poſt cataplaſma inductũ,empláſtro quæ ad Mnaſæum authorem refertur, admodũ leniẽti, & ad ea quæ in ſcirrhum induruerunt,diſcutienda,emolliendáſque durities bene efficaci, vtitor. Hæc autem recipit ceræ libram,axungiæ porcinæ libram,colophoniæ vncias ſex, argenti ſpumæ libras duas,vini lecti heminas ſex. Paratis vtitor. non minus autem hoc quoque medicamentũ quàm prædicta valet. Habent autem in hunc modum: Terebinthinæ libram,maſtichæ,ceræ, ſingulorum vncias tres,olei gleucini & myrtei quod ſatis eſt. Medicamentum in aquam marinam coniicito. Optimè facit etiam emplaſtrum diamelitos per ſe, & cum pſittacio. Pari modo etiã pæonia in ſuperficiariis parotidibus, & quæ ex ſanguine originem trahunt,rectè adhibetur: verùm in in iis quæ altius deliteſcunt, & in quibus cutis eſt denſa,craſſiórque materia,ſi nitri paulum,& dracunculi radicẽ cataplaſmati iã dicto admiſcueris, præſtantius adhuc,magíſque diſcutiens medicamentum efficies,quemadmodum ſi ammoniacum adiicias. CVRATIO earũ in quibus tumor eſt ſcirrhoſus. In quibus magna quædam durities apparet, aut picem liquidã,aut ſeuũ taurinũ,aut hircinũ,aut vitulinũ,aut ceruinũ,aut bdelliũ,aut ſtyracẽ cõtinuè addere expedit. Hæc enim omnia duros ſcirrhoſóſq; tumores diſſipare & emollire poſſũt. Deligẽdũ igitur ex his eſt quod vnicuiq; cõpetet,vbi tumoris diſcutiendi molliẽdiq; ſpes eſt. Cæterùm oleũ quod parotidib⁹ ex frigido ſubortis & durioribus ſuperaccommodabitur, aut irinum, aut Sicyonium eſto: quemadmodum rurſus calidioribus roſaceum,aut chamæmelinum. Clarum verò eſt calidiora medicamenta melius adhiberi, vbi febris non adeſt, etiam in diuturnis affectibus,qualia ſunt tum Ariobarzanium,tum diaſtruthiũ appellatum:quorum deſcriptiones vobis ſubieci,ne eas aliunde conquirere cogeremini. EMPLASTRVM ariobarzanium ad ſcirrhoſos affectus efficax. Spumæ argenti libras tres,& ſeſcunciã: ceruſæ; libram & vncias quinque, aquæ marinæ vncias vigint quinque,olei veteris ſeſquilibram,buccinorum

A combuſtorum vncias ſeptem & ſemiſſem, ceræ rufæ vncias nouem,terebinthinæ vncias ſex: thuris vncias tres, & ſcrupulos tres cum dimidio. MEDICAMENTVM diaſtruthiũ ad eadẽ: Herbæ lanariæ *quæ στρουθίον Græcis dicitur*, vnciæ quatuor, ammoniaci ſuffiminis vnciæ quatuor, ſpumæ argenti vnciæ quinque, reſinæ piceæ libra,ceræ libra, ariſtolochiæ rotundæ vnciæ quatuor,galbani vnciæ quatuor,ſquamæ æris totidem,mannæ thuris vnciæ quatuor,aceti ſcillitici heminæ tres, olei veteris ſextarii quatuor. Oleum,argenti ſpumam,&
B acetum coquito dum manus non inquinent: deinde lebete humi poſito, adiice herbam lanariam, ammoniacum,ſquamam,& galbanum: deinde rudicula agitans, adiungito mannam thuris, & ariſtolochiam, coquitóque donec in craſſitiem coierint. Lebete autem ab igne ſublato, moueto. Quidam acetum poſtea ſuperinfundunt. Hoc medicamentum cõfert parotidibus, & præcipuè ſtrumis:auxiliatur etiam ſcirrhoſis, duríſque cõdylomatis, neruorum vulneribus, incipientibus panis, viſcerib⁹ ſcirrho induratis, & ſtomachi abſceſſibus. to-
C phos diſſoluit: in ſumma, medicamentum eſt multis accommodatum.

Quomodo tumor in pus conuerti notetur.

Si tumor nihil quod notari poſſit,imminui ex medicamentis,& cataplaſmatibus diſcutiendi facultate præditis appareat,ſed etiam dolor perſeueret, neceſſe tandem eſt vt ad ea quæ ſuppurationem excitare, & materiam poſſunt concoquere, digrediamur: id autem præſtat cataplaſma quod ex farinæ polline conſit. Lapathum & axungia porcina in hydrelæo coquũtur. Por-
D ro materiam in pus iam mutari, inde tibi innoteſcit quòd rigor præter rationem & febris nunc oboriatur, quæ prius non erant,dolórque maior vrgeat. Poſtquam igitur in pus tranſierit,materia mutata, tunc etiam magis non modò cataplaſmatis, ſed etiam medicamentis quæ puri generando ſunt idonea, vtendum eſt. Ex ſimplicibus igitur ad huiuſmodi apta eſt & aqua tepida, cõtinuè per fotum adhibita,nunc quidem per ſe, nunc autem cum ſapa magis adhuc proficiet. quinetiam triticea farina his incocta prodeſt. ſimiliter & halicæ fari-
E na,ſed in humidis magis tumoribus: eadem ratione etiam panis purus plus quàm ſordidus præſtat. Item pix læuigata ex oleo, adeps vitulinus & ſuillus abſque ſale confecti proſunt. Nam qui ſalis participes ſunt,ad diſcutiendum magis valent. Sunt autem alia quoque nõ pauca ſimplicia,quæ ſuppurationi conferunt,verùm ad cõpoſita tranſire commodius eſt. Multa itaque ſunt etiam alia cataplaſmata quæ ex farinæ polline parantur, ſed nullum præſtantius eo quod à nobis confectum eſt. Recipit autẽ axungiæ libram,oua anſerina quatuor, ſapæ
F vncias quatuor,farinæ pollinis libram. Hæc probè læuigata,& in panniculum illita applicato, continuè immutans. Ego autem, vbi farinæ pollinem cum ſapa & axungia coxiſſem,ac poſtremò oua adieciſſem,multo leuius medicamentum effeci. Inſuper hoc quoque medicamẽtum quod ſequitur, probè adiuuat vt celerius fiat ſuppuratio,& humores crudi coctioníſque expertes concoquantur. Idem etiam humores in pus conuerſos extrahere conſueuit:quin & humorem inſidẽtem per tenues & à viſu remotos meatus latenter elicere, vt cicatrices
G poſtea tenues & quodammodo obſcuræ appareant. Hæc autèm recipit fermenti libram, ceræ vncias octo, apochymatis vncias 4, ſalis communis vncias 4, galbani vncias quatuor, ſalis floris, piperis, ſingulorũ vnciã: ſeui taurini vncias quatuor,ſaponis Gallici vncias tres, reſinæ piceæ librã. Hoc medicamentum ita præparatũ non ſolùm parotidibus, ſed etiam aliis abſceſſibus accommodatur,vbi affectum vtriſque indigere putaueris, nempe vt humores in pus iam mutati excernantur: qui autẽ mutati non ſunt,concoquantur. ALIVD. Eadẽ
H quæ hoc efficere poteſt etiã medicamentũ quod cuminũ recipit,cui⁹ ſcriptura ita habet, Farinæ hordeaceæ tenuis admodũ vnciæ 27. ſalis communis vnciæ 5,picis vncia,ceræ vnciæ 9,nitri,cumini,reſinæ frictæ,ſingulorũ vnciæ quinque,olei vnciæ octo,althææ vnciæ quinque cremoris ptiſſanæ libra, cremoris ſeminis lini libra,

Arida vino in læuorē redigito, & quæ liquari poſſunt, ipſis ſuperfūdito:cremorib⁹ autē ſeminis lini & ptiſſanæ diligenter coctis,vt nó aduratur, medicamēto hoc cum fiducia generatim vtitor in parotidibus, aliiſque abſceſſibus. Etenim maturat, diſcutit,rumpit,conglutinat celeriter,& dolentia lenit. ALIVD medicamentum *ex farinæ polline*, quod διὰ γύρεως dicitur. Bene facit etiam medicamētum ex farinæ polline,quod hæc recipit, Adipis porcini vncias ſex , ceræ vncias duas,ouorū duorum albumina,mellis tantundem,farinæ pollinis quod ſatis eſt. Ceram primùm cum adipe liquefacito,deinde vbi ſoluta fuerint, tepefacta ouorum albumina moderatè adiicito,ac melle pilæ indito,probè ſubigito:atque ita paulatim farinā víque ad mediocrem craſſitiē, & ea quæ ſoluta ſunt,ſuperinicito,rurſúſque diligenter tritis,ſic cum fiducia vtitor,illinitóque. valde enim diſcutit,lenit,rumpit,purgat,& in totum abolet. Facit etiā angina detētis. ALIVD medicamentum διὰ σηρικός. Ad eoſdem affectus valet etiam medicamentum quod ex ſerico paratur: hæc autem continet, Serici libram,olei heminas quátuor,quod eſt ſextarii dimidium:coquito dum manus non inquinet. Ad multa efficax eſt medicamentum.ne contemnas ſimplicium vilitatem. Iam id quod à nobis paratur medicamentum ex melle, conducit,ſi cum ſuperiori diaſericos miſceatur , vt partes quinque ſint medicamenti diaſericos , duæ autem eius quod ex melle conficitur. Interdum verò etiam per ſe poſitum proficit.eſt enim in multis comprobatum. Habet autem in hunc modum. Lixiuii primarii (hoc eſt piliariorum) vnciæ ſex, corticum nucum vnciæ duæ,ſaponis Gallici vnciæ ſex , aphronitri albi vnciæ ſex,mellis vnciæ tres, olei veteris libra, ceræ vnciæ tres, terebinthinæ vnciæ ſeptem . hoc diſſoluit, ſquamas educit, & multis eſt vtile. Hæc ſanè moderatis inflammationibus conueniunt,in quibus dolor vehemēs multúſque nō vrget,& tumores rumpere cogitamus,neque calorem magnum excitare oportet.

De parotidibus quæ ex bilioſa fluxione naſcuntur.

At ſi parotidem ex tenui feruentíque ſanguine & in bilioſam naturam cōuerſo generari contigerit, id quoque tum ex aliis multis,tū nihilo minus inde licet cognoſcere, quòd tumor ſit rubicundior,igneus & eryſipelati perſimilis,ægérque videatur tanquam ardere,& tāgētes manifeſtam caliditatē percipiant. In iis igitur ea quæ ouis,chamæmelo & ſapa conſtāt,admoueri debēt, quæ in febricitantibus parare conſueui: item ceratū febribus abolendis efficax,(ambroſia dicitur)cuius compoſitio hæc eſt: Croci ſcrupuli quatuor, ſpūmæ argenti vncia,olei roſacei,ceræ,ſingulorum vnciæ quinque, adipis porcinæ vnciæ duæ,mellis vncia , cremoris ſeminis lini quod ſatis eſt. Hoc qu oue medicamentum calidis affectibus opitulatur: ſcriptura eius ita habet, Ceræ vnciæ quinque , olei chamæmeli vnciæ duæ, roſacei tantundē, ouorū lutea ſeptē, farinæ fabaceæ vnciæ quatuor. Paratis vtitor. ALIVD præſtantiſſimum ad idem. Altercum,lapathum, cum axungia læuigata obducito,bis die aut ter immutans. ALIVD. Ceræ vnciæ ſex, colophoniæ vnciæ ſex, olei vnciæ quatuor, foliorū perdiciadis vnciæ ſex . Oleo paratis vtitor. Iam pſyllium quoque per ſe coctum & applicatum,proficit, nonnunquam ouis adiectis. Quinetiam medicamētum diachylοῦ confert,quod hæc recipit, Argenti ſpumæ læuiſſimæ libras quatuor , olei,ceræ puræ,ſingulorum libras ſeptem,ceræ Tyrrhenicæ libra, reſinæ piceæ vncias quatuor,ſucci pſyllii libras tres. Succum pſyllii ita parabis: Pſyllii vncias tres in aquæ fontanæ libras ſex coniicito,& die præcedenti aqua macerato, in ſequenti,igne vehementi coquito, donec iuris hœdini craſſitiem habuerit,& acceptum percolato quicquid ſubſederit:citò enim coaleſcit . deinde rurſus in lebetem recipito, iterúmque percolato. Atque ita calefaciens parato, donec trium librarum pondus receperit : deinde ſic argenti ſpumam per ſe læuigatam habeto : poſtea in vas æreum cum oleo & ſuccis iniicito,mouetóque, lēto igne incoquens, vſque ad ſpiſſitudinē quæ manus intinctas non inquinet. Inde humi ab igne poſitis, ceram & reſinā piceam immittito:ac vbi no amplius inquinauerint, ſublata in pilā defundito,& rudicula emollita,exceptáque in pelle,reponito,ac in quibus viſum fuerit vtitor. DE CATAPLASMATIS. Optima etiā ſunt cataplaſmata quæ ex palmulis,mica panis,luteis ouorum,glaucio, croco,& farina hordeacea conficiūtur. Etenim concoquunt, etiā ſiqua durities igneæ inflamationi cōiūcta inueniatur. Nonnulli ſanè iis quoq; vſi ſunt quæ ſolanū recipiunt:ego verò huiuſmodi auerſor , quemadmodū B & illa quæ alumen & aliud quid adſtringens continēt: quippe materiam in alto non ſine periculo repellunt.

Ad parotidas œdematodes.

Ad parotidas ex pituita prouenientes,quæ nihil habent dolorificum aut renitens , digredi tempeſtiuū eſt. In his igitur competit terra cimolia inducta,& lapathū iniectum,ita nimirum vt prius butyro inungatur. Item calx lota inuncta probè tumores œdematodes diſcutit. Adhæc erui cum melle applicati , aut mulſa,valde ſiccantē diſcutiētémque vim obtinent. DE VICTV. C Victu congruo maximè , & ſubiecto affectui, cauſæque eius effectrici accommodato,in primis vtātur. Nam in parotidibus quæ ex bilioſo humore concitantur , temperatus victus & refrigerans conuenit. Cremor itaque his expedit, (præſertim per initia inflāmationis, quum adhuc eſt dolorifica) tū ptiſſanæ,tum halicæ, & ſimilaginis inſigniter decoctæ,quemcunque ex prædictis cremoribus æger aſſumat. Similiter etiam ouorum lutea his idonea ſunt,maluæque caules. At inflāmatione declinante,etiam piſces ſaxatiles,pulli columbini,& gal- D linarū cohortaliū alæ cōducunt. Eiſdē etiam in aliis parotidis differentiis ægros vti oportet. Qui autem ſine febribus exiſtunt, inter initia ſi piſciculum, aut aphratū, aut columbum aſſumpſerint,nihil offendentur.

DE NARIVM AFFECTIBVS, Cap. VIII.

TVmores quidem præter naturam,polypi naribus obueniunt,hulcera verò ozænæ , necnon excretiones naturæ contrariæ , quas aut critica febrium ſolutio , aut copia , aut venæ eruptio excitat. Primùm igi- E tur de ozæna dicturus ſum , quæ ex acriū putridorúmque humorum colluuie procreatur : qui ſi acres tantùm exiſtant,hulcera curatu difficilia, non tamen grauiter olentia contrahere ſolent. Curatio ſanè vtriuſque huius vitii ozænæ & polypi eſt communis: nempe caput primùm reſiccare,eíque robur adiicere. Cōſtat enim hæc ex eo propter humorum malignorum redundantiam naribus influere. Quomodo autem caput totum corroborandum ſit , ne quicquam ex ipſo ſuperfluum infernis partibus influat , ſubinde comprehenſum eſt. F Quum igitur caput validum robuſtúmque reddideris, tunc ipſis naribus remedia applicabis. Itaq; capiti prius deraſo,emplaſtrum ex ſalicibus,aut barbaram,quod bitumen & picē recipit (maximè à Galeno, ac certè à nobis probatū) imponito. Item optimū quoque eſt quod ex anemone conficitur. Adhæc etiam proprium medicamentum quod ex cochleis in hunc modum paratur, Myrrhæ , thuris , ſingulorum vncia , cochleæ integræ quæ petris adhæreſcunt , numero quinque. His in pila tritis,ceram & albumina ouorum duorum addito,com- G miſcetóque , ac medicamentum capiti cum linteo diebus nouem continuis inducito : &, ſi malis humoribus ſit infectum, tertiò id adhibeas : poſthæc parti remedia induces . Malorum Punicorum tria ſunt genera , auſtera, dulcia & acida , quæ adhuc recentia ſigillatim contundere oportet , totáque accuratè confringere , vt ſuccus ab ipſis exprimi poſſit:quem vbi modicè decoxeris, ſi liquidior paulo appareat, ſtanneo vaſe repones. Quod verò craſſum ex ipſis ſolidúmque reliqueris, rurſus in pila exquiſitiſſimè contundes , vt iterum poſſit H læuigari , ac collyria inde fingi, quæ narium eius qui curatur meatui accommodentur. Demittentur autem in narium meatum , in quo polypus deliteſcit , & citra roſionem , doloríſque conſenſum , quem acria medicamenta efficiunt, longioris tēporis ſpatio ipſum abolebūt. At ſi humidior molliórq; polypus tibi appareat,

maiorem

maiorem portionem ex auſteris malis Punicis iniicias:ſi durior, ex acidis. Quoniam verò moleſtum eſt perpetuò collyrium ſuſtinere,licet etiam quandoque intermittere: atque interim ſuccum antea expreſſum in nares infundere,ſimúlque ore hiante illinire,qua parte palatum verſus nares perforatur,penna aut ſpecillo lana inuoluto. Ex aridis medicamentis noui quandoque diphrygi polypum citra roſionem longiore tempore conſumptum. Adhæc non vnum genus pulueris exiſtit,ſed etiam quod ex quatuor metallicis componitur,chalcantho, chalcitide,ære cremato & miſy.accipias hæc æquali ſingula pondere, & ſeorſim teras ex aceto,poſtea omnia ſimul miſceas,ex vino ſubigens,donec glutinoſum fiat medicamentum ad mellis ſpiſſitudinem. Deinde in ollam recentē coniicias, quam operculo impoſito, lutóque oblitā in furnum demittas,vt in carbones illa redigantur. Furno exempta cū vino teras,atque iterum ſimiliter torrefacias, redigáſque in puluerem,eúmque repoñas,& quum neceſſitas poſtulat vtaris.Hic puluis polypos admodum inueteratos conſumit. Nec parum confert ipſis & prædictum collyrium, quod ex malis Punicis componitur,aridum,minutiſſimè tritum,& inſpiratum,aut nucleo ſpecilli impoſitum. Atque hæc omnia maximè facienda ne vnquā affectæ particulæ medicamentum deſit. facilè enim ab humiditate abſtergitur. Quemadmodum igitur in lippientibus, ita in his quoque perpetuò medicamentum imponere oportet:vt quod facilè ab influēte humiditate abluatur. At ſiquis eunuchus nullum medicamentum adferri ſuſtineat, ſed ab omnibus irritetur,roſas ſiccas contuſas tritáſque diligenter,impones,ac citra roſionem pariter& mirificè operabuntur. Verùm ſæpe adhibenda eſſe iſta medicamenta conſtat,lauandáque ſtudioſè ex ſucco nuper dicto. Porrò vlcera narium paſtillis curabis,quales ſunt, Andronius, Paſſionius,Polyides,aut Bithynus, aut is quem ego compoſui.interim ex vino dulci ipſos diluens, interim auſtero,nunc ætate mediocri,nunc veteri.aliàs ex aceto,aut vinoſo,aut ſimpliciter acido,aut etiā acri admodū &, veruſto,vſu medicamentorum ab affectuum accidentibus ſecundum prædictas indicationes inuento. Quū opulentus quidam me rogaret vt medicamentum quod in ozænæ curatione adhiberem, eſſet odoratum, hedychroo dicto vti cogitaui,falerno veteri ipſum diluens: ac mirum eſt quàm citò affectus ſanitatē receperit. Hedychroi autem confectio explicata eſt in Theriacæ antidoti deſcriptione, quam Galenus memoriæ prodidit. Iam emplaſtrum ex pipere albo, & oleo roſaceo ſolutū, & naribus illitum, omnia vlcera mirabiliter perſanat. Liquet autem in huiuſmodi affectibus,conſiderata cuiuſque corporis natura, ſanguinem,ſi nihil impediat,mittendum eſſe,nec nō medicamentum purgans offerendum. Cæterùm victus ratio quoque obſeruari debet,& caput radi,ſiccaríque medicamentis,& pituita per os educi.

Ad ſanguinis profluuium ex naribus.

Platani pilulas collectas in vmbra ſiccato:vbi deſiccaueris, ſuper aſperum quēpiam pannum in diſcum proiicito,illiúſque extremitate confricato. Sinminus, in quodam ex pilis ſetiſve confecto affricato, & ſemen pilularū proiicito: lanuginem autem inde collectam, vaſe fictili recenti reponito.Quum vſus exigit,lanuginē platani impoſitam fiſtulæ arundinaceæ, cui geniculi ſint adempti, excauata autem ſit qua parte imponitur, ægro reclinato, naribus inſpirato,ac ſtatim ſanguinis profluuium ſiſtet.

ALIVD. Chalcanthum diligenter tritum reponito:in vſu carptum linamētum in medicamen intingens, naribus dimittito. ALIVD. Spongiam nouam pice cruda imbutam comburito:eámque linamento tortili exceptam naribus immittito. ALIVD. Putaminis oui triti pars vna,gallæ Aſianæ pars vna:tritas linamento tortili aqua perfuſo, aut aceto excipiens imponito. Adhæc puluis Xanthos dictus, quo ego vſus ſum: Chalciditis cōbuſtæ drachmæ centum, chalcanthi cremati drachmæ quinquaginta,miſyos toſti drachmæ vigintiquinque, æris vſti drachmæ duodecim & ſemis. Terito & vtitor.

ALIVD. Myrrhæ,miſyos Cyprii,chalcāthi, ſingulo-
A rum drachmæ ſeptem:corticum pini,ſquamæ æris, mannæ,thuris,ſingulorū drachmæ quatuor:æris cremati,chalcitidis,ſingulorum drachmæ quindecim:calcis viuæ drachmæ octo,gypſi torrefacti drachmæ quatuor. Terito & vtitor. ALIVD. Stibis, chalcitidis, ſingulorum drachmæ ſex:mannæ,thuris drachmæ duæ,reſinæ terebinthinæ frixæ drachmæ quatuor.In puluerem redigito, & vtitor.Quòd ſi in naribus peſſimus ſit odor,myrrhæ,acaciæ, amomi,ſingulas drachmas teres, cernéſque, & melle cocto excepta,ſummo narium ſepto aut cartilagini agglutinari
B præcipies.

AD LIVORES FACIEI, Cap. IX.

Liuores faciei meliloti & fœnogræco decocto fouebis: poſtea collyrio Diarrhodωn illines. Ad recētes autem liuores cataplaſma ex farina fabæ cum melle induces.Liuores porro cum inflammatione, aqua calida fouebis, & cataplaſmate ex lenticulis decoctis obduces.

C DE DENTIVM AFFECTIBVS, EX Galeno, Caput X.

Dentium affectuum alii ſanè omnibus euidenter apparent, quemadmodum quum perforati fuerint,aut nigruerint,aut attriti ſint,aut neque frigida neque calida ſuſtinent,ſed ob vtrūque aut alterum ſolum dolor aliquis ipſos inuadit: alii verò nō apparent in ipſis manifeſtò,ſicuti quum æger ipſe ſentire ſe dolorem affirmat qui in alto dentis corpore oboritur. Aduerſantur enim nonnul-
D li,dicentes dentem,quum os ſit,citra dolorem affici,quēadmodum quum lima exceſſus ipſorum præſecare cogimur, aut ob aliam quampiam occaſionem,de quibus paulo pòſt tractabo.nunc enim citra rationalem naturalémque demonſtrationem cogito iis atteſtari qui dentem ipſum dolere pronunciant. Etenim ego quoque dolorem paſſus,mentem diligenter adhibebam, ceu qui iam prius de hac controuerſia audiuiſſem: ſentiebámque manifeſtò dentem non modò dolere,ſed etiam pulſare,carnibus inflammatione obſeſſis ſimiliter: vnde etiam admiratus
E ſum an hic quoque affectus quē vocamus inflammationem,in dente qui lapideam durámque ſubſtantiam obtinet,poſſit oboriri. Quinetiam alio tempore dentis dolore affectus,palàm perſenſi,non ipſius dentis ſed gingiuarum eſſe dolorem, idque quum inflammationem experirentur,vt etiam citra compreſſionem dolerent. Imò & vicinitate dentium,quum duri ſint, augeſcere dolorem ob compreſſionem deprehendi, tanquam vtriuſque doloris ſenſum expertus,alium ſanè in gingiuis, alium verò in ipſorum dentium ſubſtantia manifeſtò noui:& atteſtor iis
F qui dentes ipſos nonnunquam dolere dictitant. Præterea nerui qui dentis radici inſeritur, dolorem excitari interim,rationi conſentaneum eſt: dum ille imaginationem confuſam incertámque multis præbeat, quaſi dens ipſe doleat.Etenim & hoc manifeſtò mihi accidiſſe deprehēdi: & quòd exigua adhuç doloris pars dēte exempto permanet,id ob nerui inflammationem contingit, qui leuatur duntaxat inde quòd non amplius tendatur,à commiſſura qua oſſi tendenti inhæſit liberatus, reſpirationémque nonnullam habeat, & quòd medicamina quæ adfe-
G runtur attingat.

De gingiuarum dolentium curatione.

Gingiuis autem ex inflammatione dolentibus præſentiſſimum eſt medicamentum oleum lentiſcinum, ſi calore temperatum in ore contineatur. Sit autem recens. nam vetuſtum tanto recenti deterius eſt quanto vetuſtius. Vas in quo illud calefit, in alio maiore collocetur, quod aquam abundè calidam contineat. Maximè igitur
H hoc gingiuarum inflammationi conuenit, necnon ſi in alia quoque parte tum membranæ linguam integentis, tum eius quæ totum os ſuccingit, dolor ob inflammationem oriatur,hunc lentiſcinum mitigat. quippe citra moleſtiam & aſperitatem repellit quam pleraque auſtera obtinent,diſcutitque citra roſionem.

De dentium doloris curatione.

Dentium dolore affecti os aceto calido,acri,cum galla colluant:aut halicacabi radice cum aceto & galla , aut tedis pinguibus in aceto feruefactis , aut tithymalli radice in vino vſque ad dimidias decocta , aut alterci radice oxymeliti incocta,colluito. ALIVD quamprimum dolorem dentium finiens. Alliorum nuclei quinque,thuris maſculi oboli tres,myrti ramuſculorum faſciculi duo. Hos foliis ademptis priuatim terito , ſimiliter & allia & thus:deinde hæc ſimul in recentem ollam coniiciens, infundénſque aceti heminam,coquito,tedacea rudicula cõtinuè agitans,quouſque ad dimidias peruenerint:&ſic tedis vtitor. Oportet autem liquorem medicamenti ſupra locum dolentem diutius tenere: ídque tamdiu fieri debet vſquedum ille fuerit conſumptus. Porro in maximis dentium doloribus mirificè valet ſerpentis exuuium in cinerem redactum,quod ex oleo in mellis ſoluti ſpiſſitudinem cogens,dẽtem purgatum,partéſque omnes ambientes circunlinito , & foramini dentis intromittito. Item origanum cum nitro terito , ac puluerem gingiuis inſpergito:ac mox ceſſabit dolor. Adhæc liquorem Cyrenaicum & piper æquali pondere cum galbano denti imponito. ALIVD anodynum ad dentes dolore infeſtatos eroſóſque.eſt etiam tuſſi efficax remedium. Liquoris papaueris drachmæ duæ,piperis albi triti cribratique drachma,myrrhæ drachmæ duæ , ſtyracis drachmæ duæ,galbani drachma, ſapæ ad excipiẽdũ,quod ſatis eſt: contundito ſimul,& in catapotia redigito,denti circunlinens,& foramini imponito. ALIA AD dentes molares compoſitio,eadem hora dolorem finiens. Piperis, pyrethri, liquoris tithymalli,galbani, ſingulorum drachma : læuigata galbano excipito , & foramini dentis eroſi imponito. ALIVD idoneum. Liquorem aut radicẽ ipſam laſerpitii, aut galbanum cum pipere inſerito:aut opium cum galbano aut opoponaco indito,inuoluitóque: ac iuuabis.} ALIA Mylice,qua vtor. Aluminis ſciſſi drachmæ quatuor,piperis albi drachmæ duæ,opopanacis oboli quatuor,ſereos oboli quatuor, gummi macerati in aqua drachmæ duæ, ceræ totius ponderis duplicata portio.In aqua calida diſſolues ceram, & ſic vtêris. PASTILLVS ad dentium dolores. Aluminis ſciſſi drachmæ quatuor, piperis drachmæ tres, pyrethri drachmæ duæ,alterci ſucci drachmæ quatuor.Terito,& ex aceto fingito paſtillos,& in ore continendos dato. ALIVD ad dentes mobiles. Gallæ drachmæ duæ & ſemis, myrrhæ drachmæ duæ, mali Punici corticum totidem. Ex aceto vtere. ALIVD ad laxos dentes , nigróſque , & gingiuas fluxione tentatas. Gallæ drachmæ duæ,myrrhæ, aluminis ſciſſi,ſingulorum drachma: iridis drachma . In puluerem redigito, & vtere. ALIVD ad dentes mobiles,& gingiuas eroſas:digito autem loca attinges . Salis ammoniaci,aluminis rotũdi,ſingulorum drachmæ duæ, myrrhæ drachma.In puluerem redactis vtitor ALIVD ad dentium eroſiones. Cornu ceruini cremati, ſalis ammoniaci,ſingulorum libra:maſtichæ,iunci odorati, ſingulorum vnciæ duæ:piperis vncia,coſti vnciæ quatuor,folii vnciæ quatuor.In puluerem redigito,& vtere. ALIVD, vt dentem digitis apprehenſum tollas , antea probè purgatum, Roſam,gallam,ſtaphida agriam,alumen ſciſſum, ſulphur viuum,piper longum , pari pondere miſcebis : & redactis in puluerem cedriæ vncias quatuor addito, & cũ cera denti ſuperimpones.

Dentifricia Galeni.

Nonnulla ex dentifriciis à me compoſitis,vſu probata & efficacia generoſa prædita,viſa mihi ſunt digna quæ literis mandarem: ac primùm ea quæ frigidis affectibus dentium medentur,ſiue ob immoderatam frigidæ aquæ potionem,ſiue ex fructibus pomaceis à niue refrigeratis, ſiue aliis quibuſdam eſculentis,aut poculentis,ſiue præterea ex humore frigido è capite in ipſos dentes influente contractis. Itaque ex humore perfrigeratos, vehementer adiuuat apophlegmatiſmus, *hoc eſt medicamentum pituitam per os educens.* Eos autem qui citra humorem frigefacti ſunt, hoc ſolo medicamine quod nunc referetur, curare oportet . Eóque etiam poſt apophlegmatiſmum vti ſatius eſt,vt non ſolùm noxium humorem euacues , ſed etiam affectum ab eo naſcentem perſanes . Compoſitio medicamẽti hoc pacto habet: Duas herbas,quarum alia ſideritis, alia perdicias nominatur,domi ſenſim citra ſolis obiectũ ſiccato,vt neque humidæ adhuc neque ſiccæ exiſtant:& tantum vrito vt quumprimum contundi confringíque poterint,ab vrendo ceſſes. nam facultas earum nimia aduſtione corrumpitur. In alia autem ollula comburetur ſal foſſititius cum alumine rotundo, Attico melle ſubactus; deinde cum aliis hæc mixta contundẽtur,& in creta probè tenui cribro rurſus conterentur in mortario. Præſtantius enim erit medicamentum quanto accuratius fuerit læuigatum. Vti autem eo oportet ſolos dentes fricando, vt vicinæ non attingantur , niſi hæ humiditate ſcateant. nam medicamentum vim habet ſiccatoriam : idoneum ſanè eſt gingiuis humidis, inimicum autem ſiccis . Attamen radices dentium poſt gingiuas eo perfricare conuenit, quemadmodum etiam ipſos dentes.Cæterùm eorum quæ ad huius medicamenti compoſitionem ſpectant,talis eſt temperatura. Herbarum combuſtarum drachmæ ſedecim , ſalis combuſti cum alumine drachmæ vndecim.Sit autem herbarum æquale pondus antequam comburantur,ſal quadruplo alumen ſuperet: aliorum verò nullum vratur. Arida iniiciantur,prout ſubſcripta habet temperatura,Origani comæ drachmæ duæ, piperis drachmæ duæ,pyrethri drachmæ duæ,coſti drachmæ tres,apii ſeminis drachmæ tres,iridis Illyricæ drachmæ quinque, menthæ ſiccæ drachmæ duæ, cornu ceruini aut caprini cõbuſti drachmæ duæ,ſeſeleos,hyſſopi,ſingulorum drachmæ duæ.Si odorum ipſum eſſe voles,caſiæ aut amomi drachmas duas miſceto:ſi regi præpares, cinnamomi drachmã vnam iniicias.

Ad mobiles dentes.

Callitrichi ſeminis vſti libram , aluminis ſciſſi & rotundi,ſingulorum vnciæ tres: ſpicæ nardi vnciæ duæ, folii vncia, piperis albi tantundem , pyrethri vnciæ quinque: contuſis læuigatíſque ſimul omnibus gingiuas vſque ad dentium radices attingito.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber IIII,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE ANGINA, Cap. I.

ANgina , ſiquod aliud quoque vitium, acutiſſimus morbus exiſtit.Nam ægros laquei funiſque modo ſtrãgulare ſolet: vnde etiam Græcis meritò Synanche appellata eſt. Quoniam igitur acutiſſimus eſt affectus, & ſtatim mortem inducit, neceſſe eſt etiam protinus ad curationem feſtinare.Verùm quũ in omni recta curatione internotionẽ præcedere oporteat,conuenit tum ſubſtantiã ipſam affectus, tum cauſas eius,tũ differentias , tum notas vniuſcuiuſque cognoſcere . Ex veteribus igitur medicis antiquiores magna ex parte omnem inflammationis circa gulam ſpeciem , ſiue intus, ſiue foris ſuffocatum minetur, Sy

nanchen nominarunt : poſteriores autem inflammationem quadrifariam diuiſerunt, ac internam quidem muſculorum in ſuperiore gutturis parte inflammationem, Cynanchen vocabant, externam verò, Paracynanchen : pari modo internam faucium, quæ pharynx dicitur, inflammationem, Synanchen appellabant, externam verò, Paraſynanchen. Quæ quum ita habeat, dicamus iam etiam curationem vnicuique ſpeciei conuenientem. Scire igitur in vniuerſum oportet, neque reprimentem ſolam medendi rationem hiſce affectibus conferre, neque diſcutientem, ſed mixtam requiri: & temporum ratione habita, aliâs repellentia, aliâs diſcutientia admiſcenda eſſe. Et ſi quidẽ morbi fuerit initium, & fluere adhuc materia videatur, tunc repellentia potius miſceri debent: ac in ſtatu, potiore ex parte diſcutientia: in declinatione verò, ea quæ valentius diſcutiant. Qui enim ſola laxatoria ratione vſi ſunt, ſiue intus, ſiue foris, hi inſignium malorum authores extiterunt. Vel enim ſuffocationem acutiſſimam intulerunt, vel inflammationem auxerunt, vt his obortis æger poſtea vix reſpirauerit, ſeruatúſque ſit. Non ſolùm autem temporibus animum, ſed etiam facultati auxiliorum aduertere oportet. Etenim imbecilliora mollioráque medicamenta iis qui teneriorem delicatiorémque habitum obtinẽt, accommodatius quis obtulerit, nempe eunuchis, pueris, mulieribus, & horum ſimilibus: valentiora autem, durioribus & fortioribus corporibus. Etenim quemadmodum duriora corpora à refrigerantibus per ſanitatem affectá non ægrotant, ita rurſus, vt in naturalem ſtatum reuertantur, valentiora neceſſariò remedia item requirunt: at molliori habitu prædita contrarium experiuntur. quippe imbecilliora medicamentorum auxilia citra noxam offenſámque tolerant: à valentioribus autem læduntur, eo quòd vires ipſorum non ferant. Quare diligenter attendẽdum eſt vbi ſanè vires medicamentorum remittere, vbi verò intendere oporteat, vt quod remedium adhibetur, contrarium quidem ſuperanti affectui, familiare autem & amicum ægrotantis habitui fiat. Dicamus igitur iam quæ medicamenta ſimpliciora ſint & imbecillia, quæ rurſus valentiora: item quando ipſis mixtis, quando rurſus ſinceris ac puris vti conueniat.

DE MEDICAMENTO *quod à moris διὰ μόρων Græcis dicitur.* Simplicius igitur medicamentum ex mororum ſucco & melle paratur, facítque ad incipiẽtes, tonſillarum, vuæ, faucium, & ſummatim ad omnẽ mediocrem partium guttur ambientium inflammationem, præſertim in corporibus molli carne præditis, & cãdidioribus. Compoſitum verò non modò in principiis ſed etiam in ſtatu inflammationis valet. Valentius autem magíſque diſcuſſorium efficitur ſi myrrham quoque receperit. Ac plerique inter initia ſic cum myrrha parant: præſtaret autem in ſtatu quando & diſcutere & concoquere oportet. tunc ſi etiam medicamenti Diabeſaſa, aut alterius quoque cuiuſpiam antidoti diſcutiẽtis paululum adieceris, multo efficacius medicamentum reddetur. At ſi inflammationis feruor iam deſierit, durities autẽ quædam adhuc remaneat, tunc quoque ſulphuris & nitri momentum tali medicaminis miſturæ adiungere conuenit: ac ad diſcutiendum diſſipandúmque ſiquid craſſum viſcoſúmque in alto corporis hæreſcat, nitri drachmæ ſex ſufficiunt, ſulphuris drachma vna. Quòd ſi ægri roſionem non tolerẽt, ſed & ſtomachum imbecillem habeant, eúmque ſubuerti à medicamenti perunctione putent, in his nitrum & ſulphur vitare oportet, contentos ſola mixtura medicamenti Diabeſaſa, aut pulegio, & origano, aut calaminthe, aut hyſſopo, aut pipere. Porro ne fauces ab his exaſperentur, confert dulcis radiculæ ſuccũ admiſcere. Ita nanque multi vſus & innocẽtius in omnibus erit medicamẽtum. Nã in iis qui medicatas qualitates nõ ferunt, mitiora auxilia opitulãtur. Cæterùm ne rurſus aliunde compoſitiones quærere ii cogantur qui illas parare cupiunt, has ipſorum compoſitiones in præſentia explicandas cenſui.

COMPOSITIO medicamenti ex moris, *quod διὰ μόρων* Græcè dicitur. Mororũ ſucci heminæ ſex, croci, myrrhæ troglodytidis, aluminis, ſingulorum ſcrupuli A ſex: omphacii totidem, mellis ſextarii dimidium. Sinito mororum ſuccum, horam vnam vbi decoxeris, refrigerari, paulúmque ſpiſſari. Poſtea adiecto melle, iterum ad tertias decoquito. Vbi refrixerint, rurſus arida miſceto.

ALITER diuiniſſimus Galenus medicamentum ex moris parauit. Mellis libra, ſucci mororũ heminæ quinq;, croci drachma, myrrhæ drachma, omphacii drachma, vini auſteri heminæ quinque. Quòd ſi omphacium tibi deſit, in vicem eius rhu ſuccum immittito. Succus eius per ſe antea coqui vſque ad ſordium ſpiſſitudinem debet, dein- B de ſic mel adiici: vbi coxeris, atque lebetem ab igne ſublaturus es, tunc tandem ſicca iniicito, coquitóque donec omnia in vnitatem probè coierint. Talis eſt compoſitio quæ ex ſucco mororum cõſtat. Fructus autem mororum ſylueſtrium ſuccus ſi paretur, præſtantiſſimum eſt medicamentum: item malorum cotoneorum ſuccus. horum verò penuria, etiam pirorum ſylueſtrium, meſpilorũ, prunorum Damaſcenorum, ſorborum, & prunorum ſylueſtrium. Clarum porro eſt, in aſtringentibus fructibus copioſius mel admiſcendum eſſe, interim duplum, interim C triplum. Atque hæc omnia medicamenta ſunt ſtomacho amica, periculóque vacant, & ſi deuoret aliquis, etiam moderatis inflammationibus conueniunt. Ac licet hiſce ſuccis admiſcere ea quæ in ſucco mororum quoque deſcripſimus. At medicamentum ex ſucco nucum paulo eſt valentius: imò & quæ ex moris rubi, malo Punico & cotoneis parantur, tum corroborantem, tum ſtomacho amicã vim obtinẽt. hunc autẽ in hũc modũ cõponũtur.

CONFECTIO medicamenti ex nucibus, quod Diacaryωn dicitur. Vigentis nucum fructus cortices externi circũ- D ci di, ſtatímque in pila contundi debent: ſuccus per linteũ colari: vbi decoxeris, mel ei moderatè miſceri, vt in medicamento Diamoron proditum eſt, & rurſus vſque ad melleam ſpiſſitudinem incoqui. Ita nanque ipſo per ſe ſine aliqua mixtura rectè vti licet in pueris & mulieribus magis per initia. Sin autem myrrham quoque ei admiſcueris, eo poteris in ſtatu quoque vti: & ſi ſulphur nitrúmque adiicias, etiam in declinatione: item in quibus durities & conſtrictio arteriam aſperam, eiúſque ſummã partem obſidere diximus. Huiuſmodi ſanè eſt etiam confe- E ctio quæ ex ſucco nucum paratur, quemadmodum & medicamenti quod ex moris & aliis fructibus conficitur. Vſus eſt aliorum quoque medicamentorum, quibus maximas Cynanchas etiam curare licet, de quibus deinceps dicturus ſum. Ac primùm ſanè vobis exponam medicamentum præſtantiſſimum, valde efficax, quod pleroſque multis periculis liberauerit: id quod etiam ego ſum expertus. Habet autem in hunc modum: Iridis vncia, balauſtiorum vncia, piperis vncia, croci vncia, rhu Syriaci vnciæ duæ, vini ſextarii tres, ſapæ ſextarius, mellis libra, aluminis vn- F cia. Hoc remedio licet quouis tempore vti, præſertim in quibus etiam excalefacere aliquid oportet, & ea quæ vehementer impacta ſunt, extenuare. Hoc ſanè auxilium multis experimentis optimum eſſe deprehendi. Iam verò ſalutare eſt etiam id quod *διὰ βησασᾶ, hoc eſt ex ruta* ſylueſtri paratur. Vocant ipſum ab hirundinibus Diachelidonωn, & à ruta, Diaharmala.

Antidotum Diabeſaſa, quod ad malignas deſperatáſque inflammationes inungitur.

G Aniſi, ſeminis apii, ameos, iunci rotundi floris, aluminis, iridis Illyricæ, Beſaſa, (quod nonnulli Harmala appellant, quidam verò agreſtem rutam) ſingulorum vncia: caſiæ, crocomagmatis, roſarum ſiccarum, ſingulorum vnciæ duæ: hederæ, pullorum hirundinum cineris recentis, ſingulorum vnciæ tres: ſpicæ nardi, amomi, ſingulorum vnciæ quatuor: croci ſeſcuncia, gallarum omphacitidum numero octo. læuigatis cum melle vtitor. Atque hoc ſolo in mediocribus vitiis vti licet, ac remittere ipſius H vim, admiſcendo ei aut amylum, aut roſas ſiccas, aut terram Creticam, aut Lemniam, quam Græci Sphragida *hoc eſt ſigillum*, nominant, aut farinam hordeaceam, aut alia eiuſmodi quædam moderata

quomodocũque ad præſentem affectum ſufficere aliquis
exiſtimauerit. Item augere vires ipſius poſſumus, vbi effi-
caciore medicamento vtendum eſt, adiiciẽtes ei nitrum
& elaterium. Vocant autem ita ſuccum cucumeris ſyluati
ci: fimúmque hirundinum crematum, & non crematum.
Quinetiam ſi caninum ſtercus album miſcueris, quod ca-
nes ex oſſium eſu deiiciunt, validum ſic quoque medica-
mentum efficies. Quòd ſi humanum etiam ſtercus miſcue
ris combuſtum & non combuſtũ, multo valentius adhuc
medicamentũ reddes: quod ex cõbuſto fit, imbecillius eſt.
Cæterùm & pro temporum ratione nonnulla medicamẽ-
ta admiſcere oportet, quemadmodum & ſalem ammo-
niacum: quando non ſolùm reprimentia, ſed etiam diſcu-
tientia requiruntur. At ſi bryoniæ quoque radicem adie-
ceris, longè adhuc magis diſcutiens medicamẽ effeceris.
Conſtat autem in illis vtendum eſſe eis quæ valde diſcu-
tiunt, in quibus nihil influit, ſed inflammationes & duræ
& ſcirrhoſæ exiſtũt. Multi etiam ſinapi præparatum, quod
continuè edunt, opſonia in id intingentes, oxymeliti mi-
ſcuerunt: deinde ita tepidum ægro gargarizandum exhi-
buerunt: poſtea illito medicamento Diabeſaſa, mirabili-
ter inflammationem ſcirrhoſam adiuuerunt. Nam in o-
mnibus fluxionibus curſum quidem reprimere, id autem
quod in partẽ decubuit, diſcutere oportet, ne ſpiritus via
intercluſa obſtructáque ægrum tanquam ex graui laqueo
ſtrangulari cõtingat. Validam autem perunctionem red-
des ſi antidoto huic Diabeſaſa tria quædam admiſceas.
Multos id ſeruauit, vt ne venæ ſectione aut purgatione in-
diguerint. Erant autem tria hæc, caninum ſtercus, huma-
num, & elaterium, ſingula duarum drachmarum inſtar in
vnciam antidoti Diabeſaſa coniecta. Ac amplius ex eis
pro ægri viribus & habitu, adiicere conuenit. Quòd ſi nõ-
nulli humano ſtercore, vt abominando, vti recuſent, duo
duntaxat ſufficiunt, elaterium & caninum ſtercus, ſi illina
tur. Bene enim facit cum melle: ac vbi non licet inunge-
re, calamo inſpiratum idem præſtat. At ne ſtercus fœdi ſit
odoris, curato vt canis triduo antè oſſa comedat. Ita enim
& albũ eſt, & nõ fœdi odoris. Humanũ verò ne fœdi odo-
ris ſit efficies, ſi puerũ cuius ſtercꝰ ſumpturus es, tribꝰ die-
bus antè, ne deiectio minus cocta ſed cohærens inuenia-
tur, lupinis coctis nutrias, quos etiam vnà cum pane tex-
tuaceo probè cocto nõ copioſos edere ſolemus. Porro ſter
cus ex prima pueri deiectione & ſecunda proiicere opor-
tet: quod autem ex tertia deſcendit, accipere, eóque vti nõ
liquido, ſed ſicco cum melle. Hæc etiã ſapientiſſimus Ga-
lenus & Philagrius, aliique multi veterum teſtantur, ac ex-
perientia nos ita edocuit. Recentiores autem humano nõ
vtuntur, tanquam abominabili: canino magis, vt quod ni
hil fœdi odoris habeat, poſſitque idem præſtare. Quòd ſi
neque hoc vti velint, prædictis antea à nobis inunctioni-
bus inſiſtãt, nẽpe ei quæ hirundinibus cõſtat, & quæ rhu
accipit, mirifico auxilio. Sed miſcẽda eſt ea quæ ex hirũ-
dinibus paratur, ei quæ ex ſucco nucum cõſtat. quæ enim
ex ipſo paratur, ſeorſim vſurpare oportet. Sciendum autẽ
eſt, medicamentum Diabeſaſa nõ ſolùm ad gutturis affe-
ctus, ſed etiam alios multos proficere. etenim ſtomachi-
cis cœliacíſque affectibꝰ medetur, præſertim ſtomachicis
& dyſentericis, etiamſi caninum ſtercus receperit, quod &
ipſum per ſe dyſenteriis medetur, ſi lacti calculis marinis
cadentibus cocto admiſceatur. Nihil minus faucibus, ton
ſillis, & vuæ inflammationem ſuſtinẽtibus medetur, cum
ſucco vuæ acerbæ, nucum corticum, cornorum, ilignearũ
glandium, ſorborum, item Ægyptiæ & Antheræ mixtum.
Non autem obſcurum eſt, per initia inflammationum, &
quum inflammatio adhuc vrget, magis adſtringentia ad-
iicienda eſſe: quum autem ſtatus eſt, & diſſipare oportet,
ea quæ diſcutiunt. Iam alias quoque multas facultates ca-
ninũ ſtercus habet: etenim medetur aphthis, vlceribus an
tiquis, & quæ cicatricem ægrè recipiunt, quorum omniũ
mentionem facere non opus eſt. nam ex prædictis alias
quoque ipſius actiones deprehẽdes. Sin horum ſit inopia,
ſubſcriptis admodum bonis & paratu facilibus vtendum
eſt. AD ANGINAS. Raphani ſemen læuigatum ſi
ex oxymelite gargarizetur, valde proficit: nam multam
humiditatem inducit. ALIVD gargariſma, angina

A preſſis ſalutare, quo Stephanus pater meus vſus eſt, & ego.
Spinæ Ægyptiæ drachma, iridis drachma ſemis, dulcis
radiculæ tantundem, furfuris frumenti quantum manu
comprehendi poteſt, roſæ ſiccæ pauculæ, palmulæ Nico-
lai quinque aut ſeptem. Sapa aut aqua coquantur, & ex de-
cocti iure cum mellis momento ſingulis horis æger gar-
garizet. ALIVD. Sinapi perunctum probè facit. Hu-
ius meminit Dioſcorides. notum verò eſt id valere aduer
ſus eos qui duriore habitu ſunt, inueteratóque, non autem
multum feruidas inflammationes experiuntur. ALIVD
B ad eoſdem affectus. Picem liquidam, nitrum cum melle
pari portione, cedriæ momẽtum miſceto: ac egregiè diu-
turnis & iam indureſcentibus inflammationibus opitu-
latur. ALIVD gargariſma. Salicis folia ex aqua cocta,
donec colorem mutauerint, ad gargarizandum dato. Hoc
craſſa auellit, iuuátque. ALIVD. Furfurum & ficuum
ſiccarum decoctum ad os colluendum dato, præſertim in
quibus tonſillæ inflammationem ab initio ſenſerint. A-
LIVD. Lenticulæ, roſarum, palmularum decoctarum iu-
ra gargarizent. Hoc inter initia magis faciundum eſt.
C ALIVD. Æris combuſti & eloti drachma, nitri rubri
drachmæ duæ: melle excipito, & mediocriter in vaſe æ-
reo decoctis vtitor. Optimè facit in ſtatu. Item abſinthiũ
cum melle egregiè iuuat. ALIVD ad anginas vlceris
expertes & inueteratas. Euphorbii drachmæ duæ, mellis
ſextarii quarta pars: vbi mel antea probè decoxeris, eu-
phorbium adiicito, fingitóque catapotia, & ex ouo circũ-
linito, ac duo deuoranda porrigito. ventrem ex facili ſol-
uent, & ſuffocationem arcebunt. Valde efficax eſt medica
mentum, & ad inflammationes ex viſcoſis craſſiſque hu-
D moribus ſine vlcere contractas accuratè valet. DE ſan-
guinis miſſione. Angina infeſtatis venæ quidẽ ſectio-
nem ante omnia adhibere neceſſe eſt, ſed nõ vniuerſam.
Nam particulares vacuationes cauſam potius ex ipſis lo-
cis affectis elidunt: quare etiam tertiò & quartò ipſum de-
trahere oportet, animi defectionem ſolùm vitantes. Ni-
hil enim aliud æquè hos offendit vt animi defectio, quæ
efficit frequenter vt materia tota in altum cõfluat, & poſt
miſſionem ſanguinis, ſi nullus laxitatis ſenſus oriatur, ſed
cibi & aeris tranſitus adhuc impediatur, etiam venas lin-
E guæ ſubiectas incidere ne graueris: neque in craſtinum
differas, ſed eodem id die facito. Ego ſanè noui me, quum
vſus valde vrgeret, venam manè aperuiſſe: diluculo lin-
guæ ſubiectas ſecuiſſe: & veſperi ex cremore ptiſſanæ la-
crymam ſcammoniæ exhibuiſſe: atque ita laqueum ex in-
flammatione ortum vix potui diſſoluere. Iam alium quẽ-
dam noui me, poſtquam duorum brachiorum in cubito
venas ſecuiſſem, repurgaſſe, ſequenti die non expectato.
Erat autẽ purgatio, liquor tithymalli ſtatim ex herba ex-
preſſus, humidus adhuc, & nõdum exſiccatus. habebat au-
F tem trium ſiliquarum pondus. Hæc facere oportet in qui-
bus vires robuſtæ ſunt, æger ætate viget, & affectus vehe-
menter dominatur, vt nullas admittat inducias. Noui etiã
iugulares venas à me ſectas eſſe, quum linguæ ſubiectas
non inuenirem, ac plurimum adiuuiſſe. In muliere autem
venas ad talum aperui, quum ipſam menſibus non purga-
ri cognoſcerem, atque illinc potius ei morbi occaſionem
obuenire: ac duplex ægrotanti commodum ex eo ſubſe-
quutum eſt, nempe conſuetarum vacuationum admoni-
tio, & affectus liberatio. Idem etiam in viris tentandum
G eſt, ſi ipſos ſanguinem per venas in ano extantes vacuare
ſolitos didiceris. DE CVCVRBITVLA. Scire hoc
quoque vos oportet, cucurbitulis in his etiã affectibus v-
tẽdũ eſſe: verùm vbi iã materia influere deſierit, neque af
fectũ circa caput totúmque corpus eſſe ſuſpicemur. Nam
quando materia influit, & loca fluxionibus tentantur, re-
primentia potius & repellentia quàm attrahentia admo-
ueri debent. Poſtquam verò influxus ceſſauerit, opúſque
tandem ſit materiam quæ in affectas partes inciderat, diſ-
cutere, tunc conuenit & cucurbitulas & fomenta appli-
H care: quòd ſi res poſtulet, etiã cataplaſma. Nihil enim me-
tuendum erit vbi totum corpus recrementis liberũ fue-
rit, ne alia quædã materies aliunde ad partes affectas de-
fluat. Conſtat autem cucurbitulas ipſum quod in particu-
lis continetur, & ſolum adfert diſcrimen, ad ſuperficiem

extrahere poſſe. DE IIS quæ extrinſecus imponuntur. Extrinſecus autem inijcere conuenit ceruici lanam oleo madidam, aut cerata tenera ex cera, butyro & adipe anſerino conflata. DE cataplaſmatis. Cataplaſmatis vtendum eſt iis quæ inflammata diſcutiunt & concoquunt, nempe ex ordeacea farina, ſemine lini, palmulis ex aqua coctis, item croco & mica panis, ſimul incoctis. Vitari debent cataplaſmata quæ tantùm laxant, & validè repercutiunt. Quòd ſi inflammatio vetuſtior duriórque appareat, etiam confert tunc adiicere ficus ſiccas, lapathum, adipes, & nitri paulum, quippe materiam extrahere oportet: quod etiã natura moliri feſtinat. DE FOMENTO. Adhæc fouere inflammationes vetuſtas, ſcirrhoſáſque, alienum nõ eſt, chamæmeli, aut althææ decoctorum aqua calida: & ſi laurũ adieceris, præſertim in frigidis humoribus & contumacibus, qui in altum deſederint, multo magis proficies. DE VICTV. Victu vtantur ægri primũ omnium mulſa aquoſa, quæ vniuerſa præſtare poteſt, nẽpe extenuare, & purgare, partim per vrinas, partim etiam

A per ventrem. Dari etiam ipſa debet quibus thorax aut pulmo fluxionem ſuſcepit, & thoracis pulmoniſque regio anguſtia premitur, ac propè eſt vt inflammatio, peripneumonia, & quodammodo alia cynanche oriatur. Donec inflammationes moderatiores fiant, & thorax reſpirauerit, mulſam exhibere non deſines. A tertio die etiam cremor ptiſſanæ offerendus eſt, qui & ipſe omnem facultatẽ obtinet: quippe abſtergit, incidit, nutrit, & inflammationum feruorem refrigerare poteſt. At inflammatione iam extenuata, & moderatiore facta, neceſſe eſt etiam lutea ouorum molliſsima, non autem multa exhibere. Nam B copioſo alimento ſtatim anguſta premuntur, & rurſus ſtrangulatu periclitantur. Quare inflammatio, vt magnum malum, in his vitari debet: non enim tantùm ex parciſsimo cibo, quantum à copioſiore periclitantur. Talia etiam de angina dicta ſint. Puto autem nihil omiſſum eſſe alterius curationis gratia: quòd ſi aliquid etiam prætermiſſum ſit, hoc quoque inuenire poteris, ex iis quæ vniuerſim dicta ſunt inquirens.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber V,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE TVSSI, Cap. I.

TVſsis, quemadmodum ſpirandi quoque difficultas, & ipſa accidens eſt, & diuerſas cauſas efficiẽtes habet. Nonnunquã enim ex calida intemperie, nonnunquã verò à frigida, aut ſicca, aut humida ſumit exordium. Non ſolùm autem ex nuda qualitate, ſed etiam materia influente ſimiliter conſtituitur, dum humor omnis qui influit, aut calidam, aut frigidam, aut aliam quampiam qualitatem aſſumpſerit. At ſcire hoc quoque oportet, tuſſes non cauſa tantùm, ſed etiam locis inuicem differre: ac aliàs ſanè ipſarum primario affectu, aliàs cõſortii lege prouenire. Quoniam igitur tuſsis non vnam ſed multiplicem cauſam ſortita eſt, conuenit etiam nos omni ſtudio eniti vt cauſam eius effectricẽ internoſcamus, diſcernamúſque. nam apud omnes hoc in confeſſo notúmque eſt, citra internotionem non poſſe rectè curari. SIGNA tuſsis ex calida intemperie concitatæ. Quum igitur ſola intemperies calida vrget tuſsientes, etiam calorem meritò per eiuſmodi quandam qualitatem, vtpote intemperiem calidam, ſentiunt, & aerem frigidum reſpirare deſiderãt, iuuantúrque magis aeris inſpiratu quàm aquæ potione, & facies rubicunda magis & caput apparet. Quòd ſi igitur ſola adeo nuda qualitas fuerit, nihil penè aut nequaquam expuunt. Sin autem expuunt, ſputum ſalſam habere qualitatem, aut fumoſum colore, aut leuiter bilioſum, idque modicum admodum & tenue, apparet. Sic enim licet tuſſim ex calida intemperie natam ex præſentibus ſignis internoſcere. Nihil verò minus etiam ex iis quæ præceſſerunt, hoc fieri poteſt, nẽpe inſolatu magna ex parte, balneis calidis, victu calefaciente, & voluptatibus potius quàm ſolicitudine.

De tuſſi ex frigida intemperie procreata.

Qui ob frigidam intemperiem (nempe frigidam in thorace qualitatem) tuſſiunt, vultu & capite lõgè ſunt calidiores: ſiticuloſi verò non ſunt, neque ſalſum expuunt: à refrigerantibus offenduntur, calefacientibus iuuantur: acidũ magis quàm amarorem magna ex parte ſentiunt: ac præcedit hos potius frigiditas quàm ardor ſolis, item intempeſtiuorum balneorum, potuum & ciborum frigidorum vſus. Ita ſanè tuſſes quæ ex frigida cauſa aut calida obueniunt, internoſcuntur.

De tuſſi ex ſicca aut humida intemperie orta.

Siccæ verò humidæque intemperies effectiuis ſimiliter qualitatibus internoſcuntur. Differunt autem inuicẽ, eo quòd efficientes qualitates [illegible] [illegible]iſſima ſigna habeãt, materiales obſcuriora: nec opu[illegible] [illegible]em iterum repetere. Porro tuſſes quæ ex influxa [illegible] [illegible] ſuperueniunt, ea re innoteſcũt quòd copioſa expua[illegible]ur, vel etiam manife-

ſtæ fiunt quòd per defluxum ex aliis materiam tranſmittentibus, originem ſumant. Vnde verò & ex quibus parti- C culis materiæ tranſmittantur, hic quoque diſtinguendum eſt: obſeruandúmq[illegible] num ex capite id quod tuſſim mouet, an etiam ex aliis, [illegible] quale influat. Nam pulmo ſubinde offenditur, vt qui primus ſit, deinde thorax, aut latus, aut ſeptum tranſuerſum, aut alia quæpiam particula. Dicamus igitur quomodo hæc quoque particulatim internoſcantur, ſimul autem & curentur, vt ſermo de tuſſi omni ex parte perficiatur, nihilque omittatur, & medicus qui ad curationem vrgetur, omnia facilius inueniat. NOTA quòd ex capite materia influit. Si igitur ex capite defluxio D fuerit, irritationem quandam in vua vel aſpera arteria cõcitari neceſſe eſt.

INDICIA INFLAMMATIONIS in pulmone, Cap. II.

SPirandi difficultas, & febris acuta ſuperueniens, interdum etiam lingua ſcabra, genæ rubræ, grauitatis ſenſus, præterea ſi etiam nihil penè expuatur, & ægri difficulter ſpirent, inflammationem neceſſariò in pulmone ſubortam eſſe ex his omnibus indiciis ſuſpicari cõuenit. Sin autem ſitis quoque vehemens præter hæc ſigna pariter E affligat, ægérque calorem multum in thorace percipiat, vt frigidum inſpirare aerem deſideret, adhuc magis feruidam in pulmone eſſe inflãmationem exiſtimabimus: quòd ſi bilioſum expuatur, non autem grauitas adeo, aut anguſtia, ſed calor potius ſentiatur, eryſipelas in pulmone eſſe manifeſtò cognoſcitur. Pus ſanè deprehenditur & ex ipſo ſolo colore, & ex aliis indiciis vnde nos illud internoſcere didicimus: ab odore, ſi concremetur: & quòd diſſoluitur, ſi in aquam mittatur: item quòd non ſubſidit, quemadmodũ pituita crudúſque humor. Si igitur in thoF race continetur, cùm ex aliis quidem multis deprehenditur, tum verò etiam quòd grauitas in pectore percipiatur, & quòd ipſum, quum in ſubitis conuerſionibus circũfluit, ſtrepitum elidere frequẽter audimus. Hæc igitur ad oſtendendum pus in thorace contineri, abũdè ſufficiũt. At ſi ad prædicta pleuritis quidem præceſſerit, nihil autẽ notatu dignum ſputo educatur, idque violenter fiat, pus in thorace comprehendi omnibus eſt manifeſtum.

DE TVBERCVLO QVOD PHYMA dicitur, in pulmone contracto, G Caput III.

SI phyma in pulmone neglectum fuerit, accedet ſanè omnino anguſtia, & ſpirandi difficultas, nunc quidẽ ſubita, nunc autem paulatim augeſcẽs, ita vt æger ipſe conſueta obire poſſit. Adhæc nihil is expuit, neque ſtrepitum aliquem aut ſtridorem ſuſtinet: vt quæ euenire nequeant, dum pituita adhuc incocta ſit, & nondum reiiciatur.

INDICIA QVVM VISCOSI HVMORES in pulmone continentur, Cap. IIII.

QVum verò æger anguſtiam ſubitò citra moleſtiã febris, ſitimque multam percipit, ſtridorem autẽ quędam cum tuſsi experitur, interdum etiam humoris eductionem, craſſum viſcoſúmque in pulmone humorẽ cõtineri, & ex capite aut alia quadam particula eò confluxiſſe liquet. Caput verò, materiæ thoraci influentis cauſam exiſtere, inde manifeſtò internoſces quòd irritatio quædam & gargariſmus circa vuam præceſſerit. Hæc ad internoſcendum diuerſas tuſsis ſpecies, & affectuum qui in thorace aut pulmone conſtituuntur, ſufficiunt. Sunt autem & alii de quibus poſtea agetur, vbi etiam de exulceratione, ruptura & eroſione ſcribere cogemur. At quod ego ſpectaui, non prætereundum ſilentio eſſe, ſed vobis quoque exponendum duxi. nam viſum mihi eſt peregrinum & admirabile. Vir quidam calculum exquiſitè figuratum expuit, non craſſum humorem & viſcoſum, ſed reuera calculum: non aſperum, ſed etiam valde læuem, durũ & renitẽtem, vt in terram quoque proiectus, ſonum ederet. Hic vir longo tempore tuſsi vexatus, nõ potuit ne valde tuſsiret liberari, quouſque calculum expuiſſet. Vtebar autem victu temperato, humectante, & potius refrigerãte mediocriter: erat enim & curis deditus, & habitu tenuis, vt hoc etiam tabidis ipſe reſponderet. Et niſi his vſus fuiſſem, puto illum ſimiliter iis qui tabe laborarunt, interiturum fuiſſe. Meminit etiam cuiuſdam diuiniſsimus Galenus, qui non calculum, ſed grandinibus ſimilia expuerat: item aliorum quorundam qui ſimilia bili colore ſputa reiecerant. Ac miror quomodo ipſe nullo refrigerantium vti voluerit, ſed hæc quidem vitarit, calidã autem potius curandi rationem adhibuerit. Nam & Mithridatium ipſis offerebam, inquit, pariter & athanaſiã, &(quæ adhuc magis ſiccare poteſt) theriacam, omniáque alia antidota ad ſuſpirioſos inſcripta, quæ acribus quibuſdam & extenuantibus medicamentis conſtant. Atque ea ſe non ſolùm in vno viro, ſed etiam in compluribus vidiſſe dicit. Nullus autem eorum quibus eiuſmodi acciderunt, mortẽ effugere potuit, ſed omnes quũ paulo longiore tempore aut breuiore perduraſſent, interierũt. At re ipſa verũ eſt quod ille de Archigene prodidit. difficile enim eſt, homo quum ſit, non etiam in multis aberrare, qui nonnulla prorſus ignorauerit, nonnulla etiam negligentius conſcripſerit. Atque hæc dicere de tam ſapiente viro auſus non fuiſſem niſi veritas confidenti me eſſe animo incitaſſet, atque ego rurſus impium eſſe ſilere cenſuiſſem. Nam medicus, quũ id quod ſibi videtur arripit, & nõ explicat, valde alios offendit, & impietatẽ exercet, magnóque errori imprudens ſeipſum ſponte implicat. Verùm illud agendum eſt, quod (inquit) Ariſtoteles dixerit, Amicus quidem Plato, amica verò etiam veritas: duobus autẽ propoſitis, veritas præferri debet. Cæterùm vt particulares medicamentorum in tuſsim efficaciũ materias facilè inuenire, & affectui quem ſigna tibi ſuggerunt, accommodare poſsis, conſentaneum putaui, poſt notationes & generalem medendi rationem, etiam auxiliorum differentias vobis interpretari, adiecto exquiſito ipſorum pondere, ne opus ſit ab alio ea diſcere, ſed hinc id quod quæritur colligatur.

B echica, *hoc eſt ad tuſsim idonea*, quibus vtendum ſit.

In quibus id quod ex ſupernis influit, tenue eſt & acre, thoráxque recrementi copiã non habet, ſtyrace, myrrha, melle deſpumato & vino exceptis, vtitor. Fingito etiam catapotia eruorum inſtar, vtitórque noctu, pilulas duas aut tres, aut vnam exhibens, virium ratione ſemper habita. Nam quũ moderatè offeruntur, præſtantiſsima ſunt vtiliſsimáque, & veteres tuſſes à tenui fluxione concitatas perſanant. ALIVD. Papaueris lacrymæ, myrrhæ, galbani, pari ſingulorum pondere melle excepto vtitor. ALIVD. Galbani, caſtorei, opii, piperis, paria pondera contuſa excipito, fingitóque catapotia, ac eodem modo vtitor, in quibus non admodum tenuis eſt influxus, ſed etiam thorax recrementa continere videtur, & non admodum opus eſt torporem inducere. ALIVD. Styracis vnciam, opii drachmam, galbani ſemunciam, terebinthinæ ſemunciam: redigito in capatotia, ac ſimiliter ipſis vtitor. ALIVD bechicum, in quibus acris influxus eſt, & thorax mediocrem repurgationem poſtulat.

Nucleorum pini vnciam, palmularum carnis vncias duas, iridis ſeſcunciam, amygdalorum dulcium vncias duas, tragacanthæ vnciam, melle Attico excipito, & vtitor, cochlearium exhibens. ALIVD. Roſarum viridium drachmæ octo, nucleorum pini drachma, terebinthinæ drachmæ duæ: vuarum paſſarum dulcium drachmæ quatuor: mellis quod ſufficit. ALIVD ad tenuẽ admodum & acrem influxionem. Alterci ſeminis drachmæ duæ, nucleorum pini drahcmæ ſex, croci drachmæ duæ: ſapa dulci excipito, fingitóq; catapotia eruorũ inſtar, & dato noctu. ALIVD quod in mixto affectu valet, vocatur autẽ Hygia. Ammeos vncia, aniſi ſeſcũcia, opii drachmæ duæ, tragacanthæ, nucleorũ pini torrefactorũ, ſingulorũ drachmæ quatuor. Arida læuigato, miſcetóque cũ tragacãtha. Hanc autem & opium prius aqua macerare oportet, deinde læuigata mixtáque in paſtillos conformare, qui ſinguli drachmam pendant. Siccatos in vmbra cũ mulſa exhibeto. ALIVD bechicum. Styracis, croci, galbani, opii, ſingulæ drachmæ, nucleorum pini drachmæ quatuor. Fingũtur catapotia fabæ Ægyptiæ inſtar, ac datur pilula in noctem: ac vna nocte interpoſita, altera exhibetur, ſi vtique vſus poſtulat. Ita nanque valens & vtile medicamentum eſt ad acres & tenues fluxiones, vt multos ex vno curatos nouerim, quanuis longo tempore fluxionibus laboraſſent. Hoc medicamentum dãdum non eſt niſi ſolis probis, & prudenter artem exercẽtibus. ALIVD ad plura efficax. Myrrhæ Troglodytidis drachmæ ſex, alterci drachmæ quatuor, opii totidem, cynogloſſæ herbæ corticis drachmæ quatuor ſemis. Corticẽ in ſole bene ſiccato, miſcetóque cum reliquis: opium verò aqua macerato: fingitóq; paſtillos, & pro virium ratione exhibeto. Confert etiam cruenta ſpuentibus, dentium fluxionibus, vrinarum ſtillicidiis, veſicæ doloribus: ſummatim, iis qui vehementi fluxione laborant, colicis & lienoſis. ALIVD bechicũ, quod Myſterium dicitur.

Croci, caſtorei, ſeminis alterci, opii, ſtyracis, ſingulorũ drachmæ quatuor: melle exceptis vtitor. præſtantius autẽ fit ſi pro quaternis duas alterci miſceas. Facit etiã cœliacis: nam continuas fluxiones impedit.

Ad tuſſes in quibus multus acriſque influxus eſt: præſtat etiam ne in bilem ille conuertatur.

Dulcis radiculæ bene purgatæ & elotæ vnciæ tres ſemis, tragacanthæ vnciæ tres, ſucci dulcis radiculæ vncia, amyli vnciæ tres, ſucci lactucæ vnciæ duæ, ſemis. Coniicito tres ſemuncias dulcis radiculæ in ollam in qua ſint aquæ puræ ſextarii ſeptem, & coquito vſque ad tertias: deinde vbi refrigeraueris ex aqua, in quandam purã patellam coniicito, atque ſic vncias tres tragacanthæ addito, curatóque ipſas vſque ad matutinum tempus incoqui, & puro mortario indita, adiectóque ſucco dulcis radiculæ & lactucæ, contundito, incernitóque cribro. Mane vtraque miſceto: poſtea ſi craſsius euadit, Chryſatticũ vinum addito, emollitóque donec mellis craſsities fiat. Dato cum fiducia ieiuno cochlearia tria, ſiue ſiccitas, ſiue aliud quidpiam fluxionis cauſa extiterit. Hoc medicamẽtum Iacobo Pſychreſto adſcribunt, viro magnifico, & Dei in arte obſeruãtiſsimo. Vocabatur autẽ Pſychreſtus quia alimento humectante vteretur: atque hoc facere videbatur, quum vulgus hominum rerum ad ſe non pertinentium curioſum eſſe, pecuniæ deditum, & ſemper in triſtitia & curis per totam ipſorum vitam agere videret. Hactenus de iis qui tenui fluxione & acri infeſtantur, eóque tuſsiunt. Porro ſunt & alia multa tum à diuiniſſimo Galeno, tum aliis prodita: verùm ſatis eſſe putauimus, non copiam medicamentoum, ſed quæ longo vſu à nobis ſunt comprobata, explicare. Itaque antidotum quod diacodιῶn vocatur, nihil minus eos qui acribus tenuibúſque fluxionibus moleſtantur, iuuare ſolet: quare huius quoque ſcripturam exponendam eſſe duxi.

DIACODΙῶΝ [...] diuiniſsimus Galenus ipſum parauit: Papauer[...]ecẽ in aquæ ſextariũ coniecta [...] a capit[...]

prius macerato,ſi quidem fuerint humidiora molliorá q; vſque ad vnum diem noctémque: ſin autem duriora & ſicca fuerint,longiore tempore quàm vno die.Satius autem eſt nondum dura accipere: & humida admodum etiã reiicienda eſſe conſtat.Quippe ſicciora ſuccum modicum habent,humidiora verò multu m quidem, ſed nõ coctum,aquoſum & imbecillem: quare etiam ea quæ ex humidis valdè locis petuntur,repudianda eſſe liquet.Coctionis finis eſto nõ quum tertia aut quarta, aut omnino huiuſmodi quæpiã aquæ portiũcula relicta fuerit,verùm quumprimum tota intabuerint, ſuccus exprimi debet, & non amplius incoqui: atque dimidia mellis pars ei admiſceri,& igne fumi experte vſque ad mellis Attici ſpiſſitudinem decoqui. coctio ex aqua pluuiali aut fontana fieri.Vſus autem ipſius iis qui ſomno indigẽt,accõmodatus eſt:quibus etiã ea quæ ex opio parantur,frequenter offerre cogimur.Requirunt autem eiuſmodi potiſſimum medicamenta illi quibus fluxio tenuis à capite in aſperã arteriam defluit,quæ propter tuſſes inſequentes dormire non permittit.In his ego medicamenti confectionem ex ſapa parare conſueui:ad talia verò abũdè coctum eſt medicamentum,quum papauerum capita vſque ad aquæ dimidias incocta fuerint:ac præſtat ipſum,vbi fluxio admodum ſubtilis tuſſim fecerit,ex paſſo Thebano & Cretico quàm melle decoquere,vt quod extenuantem vim obtineat:vitarique debet ipſum tunc quum tenues defluxiones, quæ Græcè catarrhi dicuntur, intendat, augeátque. Dulcis autem radicula medicamento,dum coquitur, miſcẽda eſt,vt ſimul incoquatur:verùm illius inopia, ſuccus eius qui ex Creta adfertur. At ſi in thorace copia quæ ex capite fluxerit contineatur,confectio quæ ex melle paratur vtilior exiſtit. Nam vt ægri ſomnum, ita etiam ſputi eductionem requirunt,quæ melle efficitur. Quapropter ei quod magis vrget inſiſtens,quum æger in ſomnum inciderit,vel id quod ex melle,vel illud quod abſque eo cõſtat,exhibebis:interim ambo miſcebis, huc ſpectans in miſtura vt ex altero amplius, eo quod vrget poſtulante, iniiciatur. At moderatus medicamenti modus eſto, inſignis duorum cochlearium menſura: augebiſque ipſum,aut minues, pro morbi magnitudine, & ægri cui offers,ætate,anni tẽpore,& regione. Si enim ad frigidius vergãt,pauciſſimum exhibebis:ſin autem ad calidius,copioſius.Porro quòd ad defluxionis quantitatem & qualitatẽ reſpiciẽs,plus vel minus exhibebis,cuius manifeſtũ exiſtit:Hoc enim in omnibus præſidiis eſt commune.

De tuſſi,& medicamento diacodiῶn.

Tanta etiam de medicamẽto diacodiῶn à nobis dicta ſint,quod aliis quoque multis affectibus conducit. Nam ardore febrili æſtuantibus prodeſt:item ſi immodica ſitis vrget:ſi vigiliæ infeſtant,ſi ſudores ob tenues acréſq; humores affligunt,vt propè in ſyncopẽ æger incidat: adhæc ſi eryſipelas in thorace exiſtit.Præterea iis opitulatur quibus vertigines ob calidos vapores ex ventre, aut corde, aut iocinore aſcendentes oboriuntur:necnon quibus gingiuæ,fauces & tonſillæ, ex acribus humoribus fluxiones experiuntur,dentéſque dolent:inſuper iis quos vehementes lippitudines,ſideratio,dolores,vigiliæ,& fluxiones ex tenuis & acris humoris curſu excitatæ torquent, præſens eſt remedium,ſi pro viriũ ratione exhibeatur. Nam gargarizatũ ad multa admodum valet,quorum numerũ memoria tenere difficile eſt:ſed tantùm intelligere ſatis eſt, in omni calida intemperie,ſi moderatè & vt res poſtulat propinetur,ceu aliud etiam quoddam,præſentiſſimũ adferre præſidium poteſt:quemadmodum & vitam frequẽter adimere, ſi viribus valde infirmis porrectum fuerit, quúmque recrementorum copia in thorace continetur: quare magna diligentia & animaduerſione ipſum præbere conuenit.Præſtat autem vbi talis ſuſpicio fuerit, nempe abundantiæ aut imbecillitatis cauſa,neque copioſum, neque per ſe ipſum exhibere.Etenim licet ipſa tuſſim lenire videatur,ac ſomnum accerſire,attamẽ thoracis anguſtiam adaugent,vt multi ceu laqueo ſtrangulẽtur.Quare præſtat minus ex eo ſemper dari,& præterea extenuãtia aut abſtergentia ei miſcere, vt oxymeli, aut quod ex marrubio conficitur:& tum potiſſimũ in quibus id quod influit,tenue eſt(vt diximus) & acre: ſi enim tale quid ſit, nihil inde nocebis ſi antidotum dederis. Nã ea quæ tenuia ſunt,mediocriter craſſa reddit & contemperat, dolorémque hinc prouenientem finit.

Quo victu nutriri debeant qui ex tenui & acri fluxione tuſſiunt.

In quibus tenuis acriſque fluxio thoracem infeſtat, iis ptiſſana,lutea ouorum,gallinarum alæ,teſticuli gallorum, piſces dura carne præditi,& præſertim iſicia ex ipſis confecta,nempe orpho,glauco,ſepia,& buccino,dari debent: ſin autem pectines adſint,etiam hi offerentur. Nam hunc cibum,bonum habere ſuccum, vim contemperantem & mediocriter ſpiſſantem cum dulcedine,etiam deprehendes.Inter olera, malua & cocta & non cocta his eſt aptiſſima:item lactucarum caules ſimiliter,& intybi.Hæc autem largius exhibere conuenit,vt quæ etiam ſubamarum aliquid habeat,vnde tum refrigerare tum obſtruere poſſũt. adhæc carnes quoque ipſos aſſumere quales velint, alienum non eſt:item pectora boum,ouium ventres, pedes & roſtra,anſerúmque alas & ventres.Inter legumina præponi debet halica cum aliqua aue, aut carnibus, item fabæ coctæ:quòd ſi etiam tempus ferat, virides dare alienum non eſt.quippe hæ ſpiſſant,& contemperare infinitis modis poſſunt.Ex fructibus autẽ pomaceis dulcia mala præbere,magiſque à balneo,conducit.ſic enim ſi aſſumantur magis iuuant.Aſſa verò ſuper cibum comedere commodius eſt.In menſis ſecundis caſtaneæ aliis præferri debẽt. nam vtcunque ipſas eſſe velis, affectus hos iuuant,magiſque coctæ.Palmulas autem,& vuas paſſas,ſi dulces ſint,neque multas,neque frequenter largiri oportet. Quòd ſi germina fœnigræci etiam frequentius ipſis dederis,non magis offendes,vt quod vim quandam humoris qui pertinaciter thoraci inhæreſcit,repurgandi obtineat.Potione tẽperata vtendum eſt, ſi æger quoque calidus fuerit:ſin autem frigidus temperamento, frigidam quoque bibere ipſis audacter permittendum. Quòd ſi vinum eis gratum eſt,propina etiam Chryſatticum modicum,& Bithynum, & magis dulce aliquod vinum. At balneis vtantur quàm licet tepidiſſimis,& in caput plures ex tepida ſitulas recipiant:vngántque totum quidem corpus hydrelæo, caput autem roſaceo:& in aquæ frigidæ ſolio diutius immorentur.Quũ enim ſic nos agimus, tum id quod iã in thoracẽ incidit,celeriter educetur,tum nihil aliud in poſterũ influet,quum caput calorem præter naturam depoſuerit, & humor qui influebat,tuſſimque irritabat,mediocriter craſſus ſit effectus.

Quæ medicamenta conueniant iis qui à craſſioribus humoribus tuſſi laborant.

Quum iam de iis quibus tenues humores in thoracẽ & pulmonem defluunt,tractauerimus,de viſcoſis etiam craſſiſque humoribus reſpirationis partes infeſtantibus perſequamur.Duplici autem modo auxilia hoc in commentario vobis interpretatus ſum, vno quidem,ſimplicia & paratu facilia,vt naturam viréſque eorum accuratè intelligẽtes,noſipſi quoque medicamenta componere poſſimus, quæ magnitudini & qualitati infeſtantis morbi conueniant: altero verò, compoſita quæ longo nos vſu & experientia comprobauimus. SIMPLICIVM medicamentorum expoſitio. Strobilus viridis mulſæ in coctus, piceæque fructus, & dulcis radicula, ipſa ſimiliter cocta, caſtorei ſuffimen in carbonibus excitatum, & per inſpirationem attractum. Maximè enim iuuat pulmonis,thoraci, cerebrique affectus. Humidos & frigidos capitis ac thoracis morbos etiam ſpica nardi ſanat, eo quòd ſiccare poteſt. item adiantum, vel amygdala amara, pulegium, ſatureia, & ficus pingues. His omnibus vtendum eſt in quibus thoracẽ & reſpirationis particulas viſcoſi humores & craſſi obſtruunt infeſtántque:cauenda autẽ quæ his valentiores vires obtinent. Hæ nanque particulæ non requirunt ea quæ efficacem habent actionem,præſertim in quibus pus expuitur. talia enim econtrario deſiccant.quare etiam quæ vrinam mouent inimica ſunt,quum ſputi eductionem è thorace impediant.Nam vbi ſeroſum per vrinam trahitur,excrementa reſpirationis partibus infixa ægrè ſurſum educi poſſunt, præſertim vbi magis quàm par eſt torrentur & deſicceſcunt.Quapropter conſulo,in quibus infarctus humor eſt,

aut pus in thorace continetur, inciſorium quidem medicamentum exhibere, reſtinguere autem ipſius vim, ne valde calefaciat,ſiccétque,admiſcendo ipſum ſuccis quibuſdam,aut liquoribus aliis ſimul incoquendo aut contemperando, magíſque ſi æger ſicciorem temperaturam habitúmque tenuiorem habere videatur: præterea ſi febris adfuerit,tunc humidiora & modicè calefacientia offerre conuenit.Quũ medicamentũ quod exhibebitur, tale euaſerit,ſuperflua excrementa reſpiratoriis inhærentia, facilè & citra impedimentũ eductioni parebũt. Victu ex hyſſopo,& pulegio,vel thymi turionibus ſiccis, vel catapotiis vti non oportet,niſi tantũ in illis qui frigidis,viſcoſis,craſſiſque humoribus ſcatent:adhæc qui tẽperamento humidiore & frigidiore præditi videntur:etſi cibo copioſiore balneiſque intẽpeſtiuis antea vſi fuerint. In talibus enim omnes qui nos præceſſerunt medici,ex ſinapi aphronitro & ſulphure compoſita adhibuerunt. quorum etiam confectiones ad propoſitum affectum accommodari licet,maximè ſi pro temperamento, conſuetudine & ægri viribus accuratè auxilii facultatem & intendamus & remittamus.

Compoſita medicamenta ad tuſſim,extenuantia.

Marrubii ſucci ſextarius,mellis Attici tãtundem.In duplici vaſe coquuntur vſque ad vnũ ſextarium, paratáque vitreo vaſe conſeruantur, & cochlearia duo manè & veſperi exhibentur.Hoc remedium tuſſim ſanat,etiamſi inueterata ſit, & pus in thorace contineatur. ALIVD. Spicæ nardi,croci,piperis,marrubii,ſingulæ vnciæ,gingiberis ſeſcuncia,mellis,vini,vtriuſque ſextarius. Marrubium cum vino vſque ad dimidias coquito, deinde reliqua mixta incoquito,donec mellis fiat ſpiſſitudo, ac manè & veſperi vtitor. ANTIDOTVM διὰ πρασίου,tuſſientibus,phthiſicis,purulentis, cibum faſtidientibus efficax. In omnibus cum fiducia vtitor:eſt enim multo vſu vſu probatum. ſcriptura eius habet in hunc modum. Hyſſopi Cretici ſcrupuli ſex,apii vnciæ ſex,citrii medullæ vnciæ ſex,calaminthæ vnciæ ſex,iridis Illyricæ vnciæ quatuor,roſarum ſiccarum libra vna ſemis,dulcis radiculæ ſucci tantundẽ,pulegii libra,capitũ papaueris ſyluatici vnciæ decem,marrubii viridis vnciæ ſex,palmulæ Nicolai quinquaginta, ficus pingues 25. nuclei pini virides quinque,ſapæ primariæ ſextarius,mellis primi meriti ſextarii tres, aquæ fontanæ ſextarii ſedecim. Coquito ad aquæ tertias, deinde medicamentis ſic proiectis,mel & ſapã adiicito,coquitóque ad mellis ſpiſſitudinem. Exceptis vtitor ad prædicta audacter.nam valde nobile eſt & multo vſu probatũ remedium. BECHICVM,*hoc eſt ad tuſſim efficax*, quod *ab eruis* δι᾽ ὀρόβων Græcis dicitur. Palmularum pinguium ſeſquidrachma, iridis drachma, croci drachma,piperis drachma,erui ſeſquidrachma,mellis deſpumati quod ſatis eſt.Contuſa incretáque melle excipito,datóque ieiuno cochlearium:quòd ſi amplius infeſtetur,porrige etiam alterum. ALIVD. Sinapis torrefacti & eloti paria pondera melle deſpumato excipito, ac ad tuſſes diuturnam perfrictionem expertas vtitor. ALIVD eiuſdem facultatis. Sinapis, piperis communis, ſingulorum ſcrupuli ſeptem,mellis ſextarii quatuor. Hæc contundito,deinde melle emollito, in vnitatem cogito, fingitóque pilulas: mane & veſperi exhibeto.Valẽs eſt medicamentum, & præſtantiſſimum, vt propterea ipſum à Deo datum eſſe,ſermone ſit celebratum. ALIVD.Coſti vncia, cardamomi, caſtorei, opopanacis, ſingulorum drachmæ duæ,croci,galbani,piperis albi,ſingulorum drachma:mellis quod ſatis eſt:datur fabæ Ægyptiæ inſtar ex aqua.Confert hoc etiam iis qui pus iam educere meditãtur. ALIVD quod vehementer calefacit,ex Commẽtariis Magni. Eruorum farinæ ſemuncia, ſeminis lini torrefacti vncia, pulegii vnciæ duæ, nucleorum pini, althææ radicis,hyſſopi,ſingulorum vncia:vuarum paſſarum quibus acini ſint exempti, vnciæ duæ ſemis. Dulcis radiculæ decocto excipito,& cum fiducia etiam in febricitantibus vtitor. ALIVD, & ipſum ſimiliter inſigne. ucleo rum pini vncia,tragacanthæ vncia,palmularum carnis vnciæ duæ, iridis vncia, amygdalorum dulcium

A vnciæ 2.mellis Attici quod ſatis eſt:excipito,datóq; cochleare. SVFFIMEN ad tuſſim,quod ex ſtercore leporis paratur. Reſinæ terebinthinæ,auripigmenti, ſtercoris leporini pares modos in collyriũ redigito,& carbonibus abiegnis & terebinthinis fumum excitato ad triduum,ſi vires permiſerint,& affectus ex omnibus notis apparuerit frigidiſſimus; atque id quod influit, tale ad amuſſim exiſtat. Nam in quibus calidus eſt affectus,talib⁹ vti periculoſum eſt. ALIVD bechicum vtile,ad impertiendum facile,& ad cruenta ſputa,ſpirandique difficultatem efficax.
B Iridis Illyricæ drachmæ quatuordecim, myrrhæ Troglodytidis drachmæ duæ,ſtyracis calamitis vncia,vuarũ paſſarum acinis purgatarum drachmæ octo.Cum fiducia vtitor,fabæ Ægyptiæ magnitudinem exhibens. ALIVD ſuffimen. Thuris,ſandaracæ,medullæ ceruinæ,paria põdera.Omnia læuigata in paſtillos cogito, & per infundibulum dies tres ſuffito,ſeruatóque ægrum domi, odorata ei adhibens.rectè autem facies ſi primo die ter ſuffitum excites,ſecundo bis,& tertio ſemel.Si paſtillo in panniculum coniecto fumum excites,longè præſtantius hoc red-
C des medicamentum.Multis experimentis eſt probatum.

ALIVD eiuſdem facultatis. Thus maſculum,maſtichen,medullam ceruinã,ſandaracam,ſtyracem omnia pari portione ad fumum excitãdum incendito, vbi prius vinum merum propinaueris. PASTILLVS fumo excitando idoneus,quo vtor ad veteres frigidóſque affectus. Dauci,cardamomi,ſinapis,abrotani,ſandaracæ, omnium pares portiones ſumito, ac cum fiducia per infundibulum vtitor. BECHICVM antidotum,ad frigidos affectus ſaluberrimũ. Piperis,baccarum lauri,thy-
D mi, ſingulorum vncia: mellis quod ſufficit. Dantur duo cochlearia mane. BECHICVM valde bonum. Pulegii,maſtichæ ſingulorum drachmæ quatuor,piperis drachmæ duæ, mellis deſpumati quod ſatis eſt. ALIVD bene faciens, præſertim ad tuſſes vetuſtas. Marrubii ſucci libram, olei omphacini libram: mixta pro viribus dato.Valet etiã inſigniter ad ſputa cruenta. ALIVD. Vbi porrorum ſucco admiſcueris mellis deſpumati libram, dulcis radiculæ ſucci, hyſſopi, ſingulorum vncias duas,amygdalorum expurgatorum vncias duas, & ſemiſ-
E ſem,piſtaceorum purorum & torridorum vncias duas,nucleorum pini purgatorum & torridorum vncias duas, ſeminis vrticæ vnciam,ſeminis lini torrefacti ſemunciam. Valet ad tuſſientes, & præſertim iis qui viſcoſa educunt. ALIVD tuſſientibus & ægrè ſpirantibus idoneum. Nardum Gallicam contuſam melli adiicito,& nucis auellanæ inſtar ex ea dato. ALIVD valde egregium. Vuæ paſſæ domeſticæ vncias 2.ſtaphidis agriæ ſcrupula duo,piperis ſcrupula quatuor.Fingito catapotia,& vtitor ad vuluæ perfrictiones. PILVLAE bechicæ,*hoc eſt tuſſi efficaces*.
F Opii,ſtyracis,caſtorei,terebinthinæ, ſulphuris viui, ſingulæ vnciæ.Datur pilula vna,aut duæ,aut tres,pro viribus. His ſemper vti cõuenit in quibus tuſſis eſt diuturna,multáſque vigilias inducit.

Ad tuſſim veterem & phthiſin.

Marrubii teneri ſucci ſextarii octo vſque ad dimidias coquantur,deinde picis liquidæ ſextarius ſuperfundatur: ac vbi vnitas facta fuerit, nardi Syriacæ læuigatæ vnciã adiicito, croci obolum,pompholygis Cypriæ obolũ, thu-
G ris vnciam,piperis longi, lapidis hæmatitis, ſingulorum drachmas duas.In eclegma redactum, lingendum pro viribus dato.Admodum prodeſt iis qui in pulmone vlcus experiuntur, & qui per totam tuſſim pus excreant: item ſtomachi & inteſtinis affectibus opitulatur. Cæterùm ad eiuſmodi affectus etiam ſuperfuſionibus & emplaſtris vti non eſt alienum,à ſimplicioribus primùm incipiendo. Abundè auxiliatur oleum chamæmelinum, ſi thoraci inungatur,nunc per ſe,nunc anethino ei addito,adipe anſerino,butyro,œſypo liquido,& rutæ turionibus.Quòd ſi v-
H ſus requirat,etiã lanas ſordidas ipſis imbutas pectori imponere vincit.Atque hæc ſatis opitulari poſſunt craſſis viſcoſiſque humoribus thoraci tuſſientiũ infixis. Si emplaſtris quoq; indigeant,etiã horũ ſcripturas exponã,quas & ipſe in eiuſmodi affectibus variis modis ſum expertus.

Emplaſtrum ad tuſſim efficax.

Terebinthinæ vnciæ ſex,œſypi liquidi vnciæ quinque, ceræ vnciæ duæ, iridis contuſæ vnciæ tres, olei Cyprini vnciæ tres. ALIVD valde bonum:confert etiam ægrè ſpirantibus. Butyri vnciæ ſex,adipis anſerini vncia,adipis taurini vnciæ ſex, œſypi vnciæ quatuor, galbani vnciæ quatuor, opopanacis vnciæ quinque, caſtorei vnciæ tres,ceræ vnciæ ſex,euphorbii vnciæ quinque,adipis ſuilli veteris vnciæ duæ.In emplaſtri formam redacta, thoraci imponito. Bene facit etiam emplaſtrum Peganera, A & Anethine, & quod *à baccis lauri* διὰ δαφνίδων *Græcè* dicitur.

Catapotia ad tuſſim.

Styracis,opii,myrrhæ,ſingulorum ſemuncia: opobalſami,croci, vtriuſque drachmæ duæ. Fingito catapotia ad magnitudinem erui:dormituro deglutienda dato. ALIVD. Gingiberis vncia,piperis albi vncia, galbani, caſtorei,croci,opii,ſingulorum vncia:ſtyracis ſemuncia. Fingito catapotia eruorum inſtar,& dormituro exhibeto.

ALEXANDRI TRALLIANI

Liber VI,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE PLEVRITIDE, Cap. I.

PLeuritidem voco quæ propriè pleuritis eſt.non enim omnis lateris dolor, pleuritis nominatur. Nam quæ propriè pleuritis exiſtit,membranæ coſtas ſuccingentis inflammatio eſt:vnde etiam febrim inducit acutam,vtpote corde vicino, & cõſortii lege condoleſcente.Si igitur febrim acutam, ſpirandi difficultatem,dolorem punctorum,& tuſſim deprehẽderis,tunc illum exquiſitè pleuriticum eſſe dicito cui omnia hæc acciderint.Febricitant autem ſpirántque difficulter etiam qui iecoris inflammatione laborant, latere diſtenduntur,indoleſcunt,& ex conſenſu tuſſiunt: verùm punctionẽ non ita percipiunt,neque pulſum durũ habet.

Quomodo pleuritici ab hepaticis diſcernantur.

Diſcernes autem eos tum peculiari dolore,tum pulſibus potiſſimùm.Etenim pleuritici pulſum habent qui ſerræ modo tactum ſecet,& durum:iecore autem affecti,nequaquam:ſicut nec qui pulmone laborant,ob particularũ mollitiẽ quicquã tale obtinent:imò neque tuſſes pleuriticis & iocinoroſis ſimiles exiſtunt. Etenim pleuritici & tuſſi vehementiore premuntur,& ſtatim excreant:temporis autem proceſſu,omnia deinde colorata expuunt,quod etiam humorem qui inflammationem pepererit indicat. Nam rubrũ quum eſt, ſanguineum humorem notat:quẽadmodũ etiam omne ſubflauum,billioſum,album,viſcoſúmque,pituitoſum:nigrum autem,melancholicum teſtatur. At hepatici irritãtur quidem ad tuſſim, ſed nihil excreant.Scire autem te volo, etiam pleuriticos nonnullos tuſſire,& nihil emoliri:verùm hinc non cenſere omnino eum eſſe hepaticum oportet qui tuſſit quidem,non autẽ excreat.Nam pleuritis quoque contumax concoctúque difficilis eſſe poteſt, quæ maximè etiam periculoſa exiſtit.Iam inflammatio quoque inferius in mendacibus coſtis ſubſiſtere poteſt,vt nihil ad thoracem pertingat, quẽadmodum etiam inflãmatio externa. Nihil enim in his affectibus excreatur, ſed magna ex parte, niſi humores qui inflammationem excitarunt,fuerint diſcuſſi,in abceſſum conuertuntur:rarúmque id eſt.Animũ igitur aduerte ſimul omnibus,& faciei colori.Pallidi nanque ſunt plurimum iecore affecti,quod pleuriticis non adeo accidere conſueuit.Hoc ſanè modo pleuritici internoſcendi ſunt.

CVRATIO pleuriticorum. Cæterùm curare ipſos oportet,ad vires & naturam ipſam morbi reſpiciendo. Si nanque ſanguineum eſſe qui inflammationem fecerit humorem indicia ſuggerunt, ad venæ ſectionem venito, præſertim ſi in ſupernis partibus conſtiterit, vt iugulum quoque detrahat vehementer. Si nihil horum fuerit, ſed etiam dolor imam ſepti trãſuerſi regionem affligat, aluũ purgare cõuenit,vt diuiniſſimus Hippocrates nos docuit. Ne igitur temere ſanguinem dimittas, neque purges,vt vulgò faciunt, niſi exquiſitè didiceris humorem qui inflammationem pepererit,copioſum eſſe,& in toto corpore ſuperare. Etenim cum alia quoque multa copiam tibi indicabunt,tum verò maximè fomentum quod loco admouetur.Si igitur fomentorum & ſacculorum vſu dolor moderatior euadit,vt etiam æger manifeſtò recreationẽ B ſentiat,copiam non eſſe intelligito, ac cum fiducia fomẽto vtitor,& auxilia parti inducito.diſcuties enim id quod offendit,quódque inflammationem excitarit. Quòd ſi nihil horum euenerit,ſed dolor potius,præterquã quod nihil cedit,adhuc etiam validior appareat, conſtat copiam exiſtere quam particulæ incaleſcentes ad ſe attrahũt.Hoc igitur vbi manifeſtum fuerit,ne differas,ſed potius nulla mora interpoſita, vacuationem adhibeas qualemcunque ex iis quæ ſuperius commemorauimus,expedire ſuſpiceris.Vulgares autẽ noſtri temporis medici cauent ne pleuriticum aliquando purgent:ad ſanguinis autem miſſionẽ, C tanquam inculpatam & tutiorẽ,confugiunt. Verùm ſciẽdum eſt pleroſque,præſertim in quibus non adeo magna ſanguinis copia in venis ſuperare videatur,iuuiſſe,locum acutiſſimo ſcalpello probè ſcarificaſſe.Conuenit autẽ cucurbitula quoque poſt cutẽ inciſam vti, vt quod in ea cõtinetur,ex alto extrahatur:atq; hoc facto mirari licet quomodo inde etiam dolor,qualiſcunque fuerit, licet vehementiſſimus,conquieuerit,vt neque fomento,neque alio præſidio indiguerit. Hoc medici priuatique omnes vſi D ſunt,longa id experientia edocti:& iuuant. Commodius autem eſt & tutius, in quibus parua copia eſt euacuanda, hac vti curatione,vtpote validiſſima: atque in omnibus auxiliis ſic agere præſtat:vtitor autem fomentis humori ſuperanti familiaribus. Si nanque ſanguineus fuerit, iis quæ diſcutiunt ſiccántque, ita vt non calefaciant admodum,quale eſt ex miliis fomentum: ſin autem bilioſum, ſpongiis ex aqua calente ſolis cum herba chamæmelo vtendum: quòd ſi pituitoſior fuerit, ex ſale & foliis lauri, aut eruis torrefactis,aut lanis oleo anethino imbutis: ſin E melancholicus abundet,fomento potius ex furfuribus in iure chamæmeli decoctis. Hoc fomentum excellentiſſimum eſt,& propè ad omnem dolorem conuenit.Nam licet ipſum etiam calidius efficere,admiſcendo,ſi vſus poſtulet,amplius vel altheam,vel anethinũ oleum loco chamæmeli,& intendere ipſum: itẽ lenire quomodocunque velis,pro affectus propoſiti ratione.At fomenta ex poſca, & præcipuè quæ rodens aliquid continent, vehementer auerſor:ſiquidem materiam repellunt: quæ autem valde ſunt acria,inflammatis fluxionem excitant.Ceratis ex adi F pibus,& fomẽtis lenibus admodum,quatenus licet, inter initia potiſſimùm vtitor: vbi verò concoctio apparuerit, nihil nocebis ſi etiam emplaſtro calefaciente vtaris, quale eſt quod ex melle paratur,per ſe & cum adipe ſuillo adhibitum.Similiter etiam Peganera dictum inteſtinos affectus admodum diſcutit,& per ſe & alicui horum admixtum. Bibant omnium maximè aquoſam admodum mulſam:nullum enim aliud auxilium ita pleuriticis accommodatum inuenias. At ſi febris vehemens admodũ fuerit,ne ſic quidem, ſi valde ſit aquoſa, quicquam noce G bit. Similiter autem loco mulſæ vtitor apomelite, quẽadmodum etiam mulſa,paululũ,quotieſcunque æger grauiter tolerat excreationem, tepidum ex eo ſuperſorbere præcipiens.Quòd ſi magis rurſus in ſputo educendo laboret,vtitor etiam oxymelite,præſertim quod marrubium habeat incoctum.Fugito autem diacodιῶn,& Philoniũ, aut aliud quoddam leniens medicamentum.Maxima nã-

que periculà inducunt, dum omnia humores eductioni A
contumaces reddunt, præterquam quòd etiam vires pro-
ſternant,reddántque emortuas.Sin autem dolor vehemẽs
& intolerabilis vrgeat,vel etiam vigiliæ multæ viribus ro
buſtis torqueant,prædictis vti alienum non eſt,vt vires i-
pſæ nimiis vigiliis periclitantes recolligantur. Sin imbe-
cillitas virium fuerit, vitato prorſus torporis inducendi
efficacia. DE VICTV. Cibo vtatur cremore ptiſſa-
næ largiter decocto, donec id quod flatuoſum eſt depo-
ſuerit.Niſi enim probè coctus fuerit, præcordia ipſa quo-
que inflat,quemadmodum etiam alia legumina.Quòd ſi B
humor ægrè educatur, a mygdala purgata læuigatáque
ptiſſanæ incoquenda cõmiſceto. Tunc enim humor qui
in thoracem fertur,magis eductioni parebit. Sin autem
æger non vehementer admodum febricitet,& inflamma
tionis feruor ceſſaſſe videatur, cum fiducia etiam vrticæ
ſemen cum hyſſopo ſimul ptiſſanæ incoquendum adiici-
to.Nam hæc craſſiora & viſcoſa magis recrementa lar-
gius extenuare poſſunt: cremorem autem amygdalorum
per ſe exhibeto,paulum ei mellis adiiciens. Commodius
eſt,manè ptiſſanæ cremorem, veſperi amygdalorum ſuc- C
cum offerre.At ſi vires imbecilliores appareãt, panis quo-
que puri micas ex apomelite,aut hydromelo, aut hydro-
roſato porriges.Nam quod Cibyriacum vocatur vitabis,
vt quod febres irritet,& caput feriat,vt etiam faciat deli-
ria.Multo ſatius eſſet,ſi vires admodum imbecillæ viderẽ
tur, paulum Cnidii vini dare, aut hydromeli quod à Ci-
byra adfertur. Sin autem micæ panis ægro ſint ingratæ,
dulces potiones ſunt aſſumẽdæ, & iuſculum quod ſine o-
leo paratur,ex ſola gallina,& modicis panis micis, ſi vires
infirmæ ſint,& æger cibum faſtidiat.Aſſumat etiam piſ- D
ciculum,præſertim turdum,virium ratione habita.eſt au-
tem piſcis & tener & humidus,concoctu facilis: & ſi for-
tè ipſum ptiſſanam marinam nomines, non erraueris: a-
deo recrementi expers eſt alimentum quod ex ea capi-
tur.Pectines autem dictos ac omnia teſtacea cute prædi-
ta fugito, vt craſſi ſucci & ſputi eductionem vehemẽter
impedientia.Similiter etiam olera vitabis,niſi lingua ſca
bra ſiticuloſáque,& febris ingens appareat.tunc enim ab-
ſurdum non eſt,aut maluæ,aut intybi decoctum exhibe-
re. Similiter & malũ dulce dari debet:malum autem Pu- E
nicum,& quodcunque aſtringens fuerit, ceu thoraci ini-
mica repudiato. Item frigidum ſiquod actione exiſtat,
fructúſque pomaceos vitato.Tepidam verò exhibeto, &
non(vt vulgò)bilioſam ipſam eſſe putato.quippe hoc ri-
diculum exiſtit.Accuſant manifeſtò Hippocratem, igno-
rantes quomodo hoc dictum ſit.Calorem igitur experiẽ-
tibus, vehementer ſiccis, & febri laborantibus, quis hac
præſtantius inuenerit,quæ & bili reſiſtere, & euincere eã
queat,ſiquis cibos etiam ad nutriẽdum efficaces offerat?
quoniam ipſa per ſe,vt quæ ſimplex exiſtat, neque nutri- F
re,neque humectare propriè ægrum poteſt,ſed tum ſiccũ
tum amarum ipſum inediæ potius ratione efficiet.Itaque
cum vino,mulſa,&aliis cibis ipſam conferens, hoc dixit.
quare tepida reprehendi non debet.ipſa nanque eſt quæ
efficit vt & alii cibi tum concoquantur, tum celerius in
corpus diſtribuantur.Atque hoc eſt quod dicit, Humidi-
tas,alimenti vehiculum.Quare non deſinas tepidam ex-
hibere,interea dum cibus & aliæ potiones exhibentur. Id
nanque ipſe docuit, qui dixerit mixtam quidem mulſam
vel apomeli commodius exhiberi, quoniam per ſe ſola G
non alit,neque medicamentum eſſe poteſt:omnia autem
præſtat cum aliis cibis,omniúmque ciborum vehiculum
exiſtit.Nihil enim ſiccum,neque medicamẽtum ſine hu
more in altum peruenire poteſt, ſed in ſuperficie perma-
net,nullam actionem oſtendens: vbi verò humidiorum
alicui commixtum fuerit,tunc etiam in altum penetrare
poteſt,ac frigiditatem aut caliditatem largitur. Quare a-
qua,etiamſi aliqui eam non vt alimentum exiſtimarint,
eo quòd ſimplex exiſtat,attamen ipſa etiam ſola vniuer-
ſa nutrienda curat,& in corpus alimentum deducit,diuiſa H
continet,& in vnitatem redigit.Si enim & terram ſiccam
& diſperſam adunit,continuámque hanc reddit,vt diuer
ſa perficiantur vaſa: adhæc ſi panem ipſum, qui comedi-

tur, quũ farina eſt,componit,maximam vim obtinet: &
nihil adeo contulerit aut animantibus,aut ſtirpibus,vt hu
mor,vt ex quo etiam generatio exiſtat. atque id ſemper
obſeruandum eſt,quòd & alia ipſe potiſſimùm vnit & cõ-
tinet. Hoc igitur victu pleuritici tractandi ſunt, ſi aliud
nullum accidẽs adfuerit. Sin autẽ ſuperuenerit aliquod,
huic quoque occurrendum eſt:verbi cauſa,ſi cum dolore
etiam inflammationem latus infeſtare contingat,& ven-
ter non ſecũdum naturam ſed inordinatè excernat, vt vi-
res quoque deiiciantur,tunc & ventri proſpicere neceſſe
eſt, neque temere venam ſecare,neque alio quoquam au-
xilio vti, niſi ventri tum ſuperfuſiones, tum epithemata,
quæ ipſum confirmare & retinere poſſunt, accommoda-
ri.Si dolor etiam lateris vrgeat,nec is negligi, ſed ambo-
rum ratio haberi debet.Stomacho igitur & ventri ea quæ
corroborant,lateri autem,quæ calefaciunt & laxant impo
nẽtur.Sed ita agendum eſt vt nihil planè laxans,aut iecur,
aut ventrem attingat. DE DOLORE & medica-
mentis. Itaque ſi dolor immoderatus eſt,& febris vrget,
ſuperfuſiones & fomenta lenia,quǽque non rodunt, ex-
trinſecus ſemper accõmodare oportet: ſin autem is non
eſt vehemens,cerata & epithemata. Salutaria ſunt ad hu-
iuſmodi medicamenta, tum quod *ab adipibus* diaſteatum
appellatur,& quod *à manu χεὶρ* vocatur,tum per ſe, tũ cũ
eo quod diamelilotum dicitur,mixtum. Vbi verò decli-
nauerit inflammatio,& non amplius admodum ferueat,
bene facit etiam peganera dictum, & quæcũque diſcute-
re omnino & extrahere poſſunt quæ in alto hæreſcunt.
Præcipuè vbi febris non eſt,calidioribus omnibus & epi
thematis & potionibus vtendum eſt.Itaque caules braſſi-
cæ cum radicibus cremati,optimè laterum doloribus fa-
ciunt.In cinerem igitur redacti, adipe ſuillo veteri exci-
pi,atque ſic affectæ particulæ imponi debent. Proinde v-
bi febris non vrget,hiſce medicamentis vti conſilium eſt,
potionibus autẽ ex coſto & bdellio Arabico. DE DECO-
CTV. Quandoquidem cum plerique omnes, tum di-
uiniſſimus etiam Hippocrates ptiſſana,alii verò mulſa, o-
xymelite & ptiſſanæ cremore ad ſputum educendum vſi
fuerint,ſcire conuenit quibus ſingula exhiberi debeant.
Si igitur bilioſi ſunt ægri,ſolo etiam ptiſſanæ cremore cõ
tenti eſſe,& crebrius copioſiúſque ipſum aſſumere debẽt:
ſin autem auerſentur ptiſſanæ cremorem,& non libenter
capiant,alio quoque vtentur,præſertim auenato. Vim e-
nim quæ humores ex thorace & pulmone purget & edu-
cat,haud minorem quam ptiſſana(ſi non etiam aliquan-
to ampliorem)obtinet. Tepida verò his idonea eſt, eo
quòd humoris ſiccitatem humectet:item apomeli magis
etiam quàm mulſa: & in ſumma quodcunque humectat
ita vt neque refrigeret aut calefaciat vehementer,ſed ab-
ſterſorium quippiam obtineat. Nihil enim commodius
eſt pleuriticis quàm medicamentum quod humectare ſi-
mul & abſtergere poteſt.Sin autem id quod expuitur,viſ-
coſum pituitoſúmque fuerit,vt ob id ægrè educatur, íd-
que magna tuſſi,in his decocto ex iride & dulci radicu-
la, necnon eo quod ex marrubio fit & oxymelite, adhæc
mulſa vtendum eſt,ægri virium,& eius quod excreatur e-
ducitúrque copiæ & facultatis ratione habita. DE
PVRGATIONE. Aluus non modò clyſteriis, ſed e-
tiam medicamentis ad eam molliẽdam efficacibus ſub-
ducenda eſt,ſi corpus vitioſis quoque ſcatere ſuccis, & re-
crementis plenum appareat, vt hinc etiam dolor, ante-
quam auxilia ſint admota,intendatur magis quàm decre
ſcat,& circa imas particulas cruciatus excitetur.Fieri autẽ
debet purgatio,ſi corpus bilioſum fuerit,ex lacryma ſcã-
moniæ.neque enim calida eſt admodum, ſicut alia pur-
gantia.Dari autem debet modicum ex ea,& paulatim, vi-
res & materiæ redundantis quantitatem obſeruando.
Quòd ſi bilioſum non ſit,ſed pituitoſum potius,tunc illis
vti conuenit quibus diuiniſſimus Hippocrates præcepit,
aut peplio,aut veratro nigro,interim puluerem ex ptiſſa-
næ cremore exhibendo, vt etiam nos ſubinde fecimus.
Compoſitio ipſius in hunc modum habet: Veratri nigri
ſine medulla,drachmæ quatuor, ſcammoniæ drachma,
gummi drachma, braſſicæ ſucco excipito, fingitóque ca-

tapotia quæ ciceris magnitudinem habeant. Pueris
dato pilulas quinque, robuſtis ſeptem, ætate vigenti-
bus quindecim, mulieribus vndecim. Scire autem
oportet hæc etiam lippitudine & regio morbo labo-

A rantibus exhiberi, ac bene facere, ita vt ſtomachum
omnino non ſubuertant. Danda autem ea ſunt à cibo
potius. Ita nanque citra noxam moleſtiámque purgatio-
nem molientur.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber VII,

Iohanne Guinterio Andernaco interprete.

DE SANGVINIS REIECTIONE,
Caput I.

HAud noui an alius æquè difficilis ſit af-
fectus vt ſanguinis excreatio. Nõ enim
ipſa per ſe, dum immoderatam vacua-
tionem inducit, vitam adimere conſue-
uit, ſed peſſimorum longorúmque mor
borum magna ex parte cauſa redditur.
Quare incumbendum eſt vt vitium hoc prius internoſca
mus vnde cauſam traxerit,& quo in loco inciderit, atque
ita curationem tentemus,neque eam differamus. Quippe
mora & dilatio cum in omnibus morbis nociua eſt, tũ
verò magis in ſanguinis eductione plurimum nocet.Sci-
re igitur hoc ante omnia conuenit, ſanguinis reiectionẽ
tribus de cauſis palàm excitari,vaſorum ruptura, eroſio-
ne,& quum ora illorum adaperiuntur. Cognoſces autem
ſingulos dolores hoc pacto. QVOMODO ſanguinis
reiectionem ex vaſorum ruptura fieri deprehendamus.

Qui igitur ex ruptura vaſorum ſanguinis reiectionem
experti ſunt,primùm inde ſanè cognoſcere poteris quòd
cauſa aliqua primaria anteceſſerit,vtpote aut vox violen-
ta,aut caſus,aut ictus vehemẽs,aut ſi pondus aliquod gra-
ue æger ſuſtinuerit,aut etiam in vehementi frigore ver-
ſatus ſit,aut copiam ſanguinis congregarit,aut flatus mul-
ti eum diſtenderint.hæc enim frequenter vaſorum ruptu
ram in particulis excitare abundè poſſunt. SIGNA re-
iectionis ſanguinis quæ exeſo vaſe accidit. At quæ ſan-
guinis reiectiones exeſo vaſe eueniunt,quod κατὰ διάβρωσιν
Græci vocant,primùm ſanè inde cognoſces quòd excrea-
tiones paulatim fiant: deinde quum vaſa magis exedun-
tur,multus ſimul vacuetur.poſtea verò, & quòd præceſſe-
rit aut diſtillatio,aut ſalſorum & valde acrium eſus, aut
triſtitia immoderata,aut inedia.Quòd ſi etiam cum ſan-
guine carnoſæ quædam particulæ ſiue mẽbranoſæ per-
mixtæ appareant,ſine dubio ſanguinis reiectionem par-
ticulis quæ reſpirationi ſeruiunt exeſis fieri exiſtiman-
dum eſt. SI SANGVIS ore vaſis patefacto erum-
pit. Sin autem ore vaſis adaperto ſanguinis expuitio e-
uenerit,primùm ſanè inde notatur quòd nihil præceſſe-
rit,vt quũ vaſe exeſo ſanguis reiicitur fieri diximus, ſed
potius humidioris calidioríſque victus, & frequentium
balneorum abuſus:item ex eo quòd æger in calidioribus
ædificiis præter conſuetudinem, aut loco calidiore im-
moratus fuerit.Nam ſi horum prædictorum aliquod ad-
fuerit, ſputúmque ſanguinis modicum & paulatim fiat,
ſanguinis curſum patefacto vaſorum ore accidiſſe cogno
ſcito. Hac igitur ratione cauſam vnde ſanguinis edu-
ctio initium traxerit, internoſcere potueris: locum verò
vnde profluit,in hunc modum notabis. QVOMO-
DO locus affectus agnoſcatur. Siquidem ſanguis mul-
tus & vniuerſus vnáque vice eductus fuerit,ſubflauus ma-
gis,ſpumoſúſque, & citra dolorem, his indiciis ex pul-
mone reiectionem eius fieri noſcendum eſt. SI-
GNA quum ex thorace effertur. Quòd ſi dolor ali-
quis circa thoracem oriatur, neque exiens ſanguis flauus
fuerit, neque copioſus admodum, & vniuerſus feratur,
thoracem affectum eſſe putabimus. Effertur autem ſan-
guis ad ſuperiora per pulmonem, quemadmodum in

ſuppuratis, quibus inter thoracem & pulmonem conti-
netur. SIGNA quum ex faucibus erumpit. Co-
gnoſces autem non ex infernis partibus, ſed ex faucibus
& arteria reiici,ſi excreando ſolùm ægri,& validè tuſſien
do expuant: quemadmodum rurſus ex ore reiici teſta-
tur ſi ſpuendo ſolùm,& ex gula euomendo, non tuſſien-
B do,neque ſcreando efferant.Ita igitur cauſam vnde ſangui
nis fiat eductio,& locos affectos internoſcere licet: dein-
ceps autem de curatione ipſorum tractare nos oportet.

CVRATIO reiectionis ſanguinis quæ propter rupturã
accidit. Quum igitur ſanguis ob rupturam vaſo-
rum ſurſum eruperit,vena cubiti omni modo ſecari de-
bet:vacuatio autem nõ vna vice, verùm duabus tribúſve
horis interpoſitis tẽtari:præſertim ſi primaria cauſa copia
ſanguinis fuerit,aut ſpiritus multi & flatulenti collectio.
Sin autem ætas quoque ægri floreat,& vires appareant ro-
C buſtæ,cum fiducia plus ſanguinis auferendum eſt. Iuuat
ipſos nihil minus etiam ex imis corporis partibus ſangui
nis detractio.Noui autem ego me, quum venæ cubiti in
conſpectum non veniſſent, etiam ex venis in talo ſectis
ſanguinem dimiſiſſe, & multo magis profeciſſe. Nam
materiæ ad longinquiores partes prouocatio firmiorem
multo reuulſionem efficit.Sanguine detracto ægrum cõ-
quieſcere cogito,compellitóque ne magnam reſpiratio-
nem edat:vbi verò reſpirauerit,aquoſam poſcam ipſi ſu-
perſorbere præcipito.Simul enim hinc accidit vt & gru-
D mi diſſoluantur curſúſque ſanguinis tum repellatur tum
impediatur. DE CIBO. Sit autem omnis ci-
bus qui & leuiter aſtringat, & mediocrem obturandi
vim habeat. Cremor igitur halicæ aut ptiſſanæ his eſt
idoneus: longè autem melior valentiórque erit ſorbitio,
ſi amyli frumentacei & mali cotonei paulum cremori-
bus ſimul incoquas.Hoc nanque modo & obturabit ma-
gis,& leuiter aſtringere poterit: quod etiam maximè in
iis requirimus qui ob rupturam vaſorum ſanguinem ex-
puunt. Inopia verò ptiſſanæ, etiam eo vtantur qui a-
E pud Romanos vocatur Farris cremor, vel eo qui ex ſi-
milagine ipſa valenter decocta factus eſt. Item micæ pa-
nis tepida aqua imbutæ, & ouorum lutea, ſiquid aliud,
his ſunt accommoda. At neque ſorbitiones,neque alio-
rum ciborum quippiam calidum offerre conuenit, ſed
omnia potius ſint temperata,& ad frigidius declinantia.
Item placenta ſuminalis,non alienus his cibus eſt, ſed &
ipſa opitulari poteſt,ſi abſque ſale & multo oleo confecta
fuerit. Ex oleribus aſſumant ægri maluam, antea citra
ſalem probè elotam:item lactucam decoctam, in poſcam
F aquoſam ipſam intingentes: ſimiliter & intybum & por-
tulacam. Horum inopia, poſt ſeptimum diem etiam
gallinas non admodum pingues ſumant: quin & perdi-
cum, attagenarúmque pectora comedant, necnon gal-
lorum teſticulos. Etenim præterquam quòd valenter
breui tempore nutriant, augeántque vires, adhuc etiam
læuigandi obturandique facultatem obtinent. Quòd
ſi venter copioſiora excernat,aſſi quoque citra ſalem ſu-
mantur. Sic nanque comeſti ventrem non perturbant,
quum id quod ſeroſum in eis eſt, inter aſſandum abie-
G cerint:& præterea etiam ſuauiores redduntur. Iam anſe-

rum non adeo veterum alæ offerantur, necnon ventriculi ouáque ipſorum, abiectis albuminibus. Etenim cum probè nutriunt, tum obturandi facultatem habent: ſed non ægrè concoquuntur, vt quidam calumniantur. Vbi ſanguis expui deſierit, etiam pedes ſuum, & piſces ſaxatiles, aceto inter coquendum adiecto, offerantur: ex leguminibus autem halica & chidron, admodum decocta, eáque ipſa ex longiore interuallo, & quum non vehementer ægri febricitãt. Nam vbi febris abeſt, etiamſi lac ſimul incoctum ipſis dederis, nihil nocebis, præſertim iis qui etiã per ſanitatem lac aſſumere cõſueuerunt. Ex fructibus pomaceis exhibeantur qui modicè aſtringant, vt mala (præcipuè cotonea) decocta, pyra, ſorba, meſpila: & ſi admodũ ſiticuloſi fuerint ægri, etiam pepones, & cucumerum medulla, vuáque penſilis exhiberi debet. A ficubus, bellariis, piſtaceis, maximè amygdalis, & malo Punico abſtineant: rarò autem nucleos pini & vuas paſſas ſimul aſſumant, eáque ipſa poſt ſanguinis reiectionem. DE POTV. Potui autem aqua tepida per totum morbi curriculum exhibeatur, eáque non calida, ſed temperata, quemadmodum etiam dicetur. Quòd ſi diu tepidæ potioni inſiſtere nequeant, imbecille ſe ventriculi os habere dicentes, concedendum ipſis etiam paulum omphacomelitis, aut hydroroſati, aut hydromeli ex cotoneis, ſemel aut bis aſſumere: in aliis horis rurſus tepidam, aut poſcam aquoſam. DE MEDICAMENTIS. Talis ſanè eſt victus ratio: adhibeantur autem ipſis auxilia, præſertim iis qui exquiſitũ obſeruare nequeunt: ac primùm ſimplicioribus vtẽdum, deinde etiam valentibus, ſi opus fuerit: & vt abſolutè dicam, remedia pro affectus magnitudine, & ægri viribus metiemur: atque ita eis exhibebimus. Sunt porro medicamenta eiuſmodi quæ & ratio & experientia cõteſtantur. Habent in hunc modum: Symphyti radicum decoctum, ſanguinis ex ruptura vaſis reiectiones cohibet. Portulacæ ſuccus epotus, præſtantiſſimum eſt & efficax remediũ. Quòd ſi herbam ipſam aſſumere ſuſtineant, ita quoque adiuuantur. Adhæc rubi fructus & flos, necnon quercus liber, qui cortici ſubeſt, & tunica glandis putamini ſubiecta. At propter potionis eius aſperitatem ne ſubſtantiam quidem ipſam aſſumere, ſed illius ex aqua potius decocti ius propinare vincit. Rhus ipſe quoque valde conducit. Lentiſci tenerorum foliorum ſuccus admodum commẽdatur. Polygonii ſuccus, non modò ad ſanguinis ex ruptura fluorem, ſed etiam ad omnes propemodum, & per ſe, & cum Lemnia terra (quam ſigillum dicunt) inſigniter prodeſt. Samia quoq; terra, quæ aſter dicitur, aduerſus omnes ſanguinis reiectiones, aut cum aliquo prædicto decocto potu conducit. Porri ſuccus cum portulacæ ſucco æquali modo, & aceti modico, potus, ſanguinis ex ruptura fluxiones pulchrè cohibet. His igitur eorúmque ſimilibus ad ſanguinis reiectionem idoneis vtendum eſt: verùm commodiſſimum eſt ea ante ſanguinis eductionem, & poſt eam non modò ſemel ſed etiam ſæpius exhiberi, & tunc potiſſimùm in quibus ſanguinis reiectio continuè moleſta negotium faceſſit. DE IIS quæ extrinſecus admouentur. Extrinſecus autem thoraci accommodentur etiam ſuperfuſiones per lanas ex roſaceo, aut melino, aut myrteo, cum aceti modico, aut vino auſtero, non nimis veteri: immutentur autem crebrius. Non perſeueranter impoſitæ, non poſſunt non excalfieri: atque hinc rurſus ſanguinis commotio & irritatio quæpiam orîretur: quapropter eas mutare conuenit. DE MEDICAMENTIS. Vbi ſanguis reiici deſierit, dolor autem thoracem affligat, non abſurdum eſt medicamenta applicare quæ leniunt ſimul & leuiter exſiccant. Præcipuè autem ad eiuſmodi affectus conferunt quæ ex metallicis & aceto parantur: quale eſt tum Ambroſia, quod etiam crebrò parare conſueuimus: tum quod *à ſalicibus διὰ ἰτεῶν* dicitur, & Barbara. Ad teneriora corpora, & quæ dura medicamenta ferre nequeunt, etiam phœnicine, *quod eſt palmulatum*, cum cera modica, roſaceo & aceto ſolutum: adhæc medicamentum quod ad Mnaſæum refertur: atque ipſa iam dicta medicamenta & Barbara, & Diaiteon, ſi probè ſoluta fuerint, fiántque ſic cerata, lenia & valde idonea tenerioribus imbecillioribúſque corporibus erunt auxilia.

DE compoſitis medicamentis, quæ ad ſanguinis ex ruptura profluuium per os ſumuntur.

Quòd ſi & dolorem vrgere contingat, & ſanguinis reiectio non ceſſauerit, compoſitis etiam vtere medicamentis, quæ & ſanguinis profluuio accommodari poſſunt, dolorem lenire, vigilias tollere, & aluum citatiorem cohibere. Propter hoc enim medicamenta etiam multæ miſturæ à veteribus inuẽta ſunt, vt ad diuerſos caſus oborientes aliâs aliud medicamentum nos quoque applicare poſſimus. Compoſitio ipſorum ita habet: Thuris vncia contuſa, increta, & in tenuiſſimum pollinem redacta, cochleari dato ex poſca, aut decocto lentiſci, aut myrti, aut lenticulæ, aut ſucci mali Punici. ALIVD.

Terræ Samiæ drachmæ quatuordecim, tragacanthæ drachmæ quatuordecim, amyli totidem, gummi drachmæ duodecim, opii drachma. Ex ſucco plantaginis aut polygonii exhibetur, ſi febris vrget: ſin autem febris abeſt, ex poſca. Datur hic paſtillus non ſolùm ad ſanguinis reiectionem, ſed etiam in quibus dolor vehemens thoracem affligit, & aluus citatior eſt: item ad alia etiam multa benefacit. ALIVS paſtillus ad ſanguinis reiectionem. Terræ Lemniæ, quæ ſphragis, *hoc eſt ſigillum*, dicitur, thuris, amyli, terræ quæ Aſter vocatur, coralii, gummi, aluminis ſciſſilis, ſingulorum drachmæ quatuor: ſymphyti, acaciæ rufæ, ſingulorum drachmæ tres. Succo porri excipito, fingens paſtillos qui ſcrupula tria ſinguli pendant, datóque ægris, reſpiciens non modò affectum, ſed etiam ad vires. Diſſoluito autem paſtillum aut ex poſca, aut ſymphyti rubíve decocto. Hoc medicamentum eſt ad ſanguinem reprimendum, admodum vſu probatum, ipſóque cum fiducia ad implicatos affectus vti conuenit. ALIVD valde bonum. Gummi, acaciæ, ſingulæ vnciæ: aluminis vnciæ quatuor: decocto cotoneorum excipito, fingitóque catapotia, & ſub lingua tenenda dato. Hoc potiſſimùm confert ad eos qui ſanguinem ex faucibus & aſpera arteria reiiciunt. Sin autem hoc læuigatum iis etiam qui ex thorace & pulmone ſanguinem reiiciunt, exhibeas nihil minus auxilii cõferre ipſis poteſt. QVVM ſanguis exeſo vaſe reiicitur. Quòd ſi reiectionem ſanguinis vaſe exeſo fieri ex quibuſcunque tandem partibus, vel pulmone, vel thorace, vel faucibus contingat, non amplius medicamentis aut cibis aſtringentibus admodum, aut acidis, ſed potius iis qui contemperare, mutare, & alterare humoris qui eroſionem excitarit, acrimoniam poſſunt. Vitanda autem eſt ſanguinis miſſio: nam magna ex parte corpus eorum qui ſic ex eroſione ſanguinem reddunt, gracile, perſiccum, & habitum eius aſſamentorum ſimilem, huícque vitio, nec non phthiſico affectui opportunum deprehendes. DE CIBO. Hos ptiſſana potius alere conuenit, quæ grana quoque habeat: ſimiliter etiam halica, cui nihil adſit aut ſalſum aut acidum, imò nulla alia tenuis qualitas, ſed econtrario quæ magis implentem obturantémque ipſam reddere queant, vt amylum frumentaceũ, aut maluam. Quòd ſi ægri non febricitent, & lac & tragacantha dabitur. Ex oleribus edant quæ refrigerare & humectare ſolent, vt intbum, troximum, lactucam, & maluam. A ſeptimo die iis qui infirmas habent vires, etiam ex gallinis, præſertim cohortalibus, pectora citra ſalem offerre expedit. Rarum ſiquidem eſt non etiam calorem iis oboriri qui ſanguinem vaſe exeſo expuunt, præcipuè qui fluxionis originem ex triſtitia, aut curis quibuſdam, aut inedia, & labore ampliore, aut vigiliis, aut diſtillatione tenui & acri habuerunt. Si enim horum aliquod præceſſerit, non modò gallinæ, ſed etiam vuluula & pectuſculum his conueniunt: item piſces dura carne præditi, & iſicium ex ipſis paratum: ſimiliter aſtaci quoque bis in alia atque alia aqua cocti: item pedes ſuilli cocti: & omnia ſummatim quæ humoris thoraci & pulmoni influentis acrimoniã obtundere, & craſſiorem efficere poſſunt. Quapropter his etiam pomacei fructus humectare potentes, dandi ſunt, vt peponum caro, vua penſilis, mala non aſtringentia. A cucumeribus autem omnino abſtineant. QVID agendum ſit in iis qui ſanguinem ob acris humoris diſtillationem expuunt. Proſpiciendum

etiam

etiã capiti eſt,præſertim vbi acris influxus ſanguinis reiectionẽ pepererit. Fieri enim nequit vt tuſſis deſinat, aut affectæ particulæ non exedantur, niſi acris tenuiſque ex capite influxus ceſſauerit.id quod probè fiet ſi quæ refrigerare & humectare poſſunt, capiti admouerimus. Ita nanque calor ipſius deſinit vt etiam acria recrementa in ſubiectas partes defluere nequeant. Quum enim ipſum adeo frigidam intemperiem obtineat, tam acre & calidum influere,& reſpirationis vas aut particulam aliquam exulcerare nequit. Iniiciatur itaque his in caput roſaceum, & per ſe, & cum frigida aqua modica, quò in altum penetret. Finiet autem calorem qui ex inferioribus materiem elicit, attrahit, & gurgulioni, thoraci, & pulmoni tranſmittit. Ad balneum ægri ducendi ſunt quum hoc agendum eſt, roſaceúmque vel oxyrrhodinum frigidum ſuperfundendum, & in ſolio, etiamſi maximè calidum eſſe contigerit, frigidã aquãpro ratione intemperiei ſuperantis, capiti ſuperiniicere moderatè oportet.

Verùm hoc agere conuenit in quibus ſanguinem è capite deferri conſiderauerimus: item in quibus ſanguinis ſputum ex gingiuis ob humorem acrem exedentem accidit. Hi ipſi admonendi ſunt vt in ore contineant roſaceum,aut lentiſcinum,aut poſcam: item collutionibus vtantur ex alterco,& radice ſolani,aut ſemperuiuo,aut roſis,aut hydroroſato,& horum ſimilibus. Ego itaque in hunc modum curandos eſſe cenſeo qui diſtillatione ob calidam intemperiem laborant, & ſanguinem expuunt: quòd humor qui è thorace fertur,acris ſit & erodens. Miror autem quomodo diuiniſſimus Galenus nullo humectante & refrigerante medicamento vſus ſit, ſed contrà ſtatim ab initio ſiccantibus & calefacientibus: etſi cauſam reiectionis quæ ob eroſionem fit, accuratè nouerit. Si igitur hæc ita habent, annon etiam præſtaret efficienti cauſæ reſiſtere, & potius humectantibus refrigerantibúſque ſtatim inter initia vti? deinde ita, ſi copiam quoque vitioſi humoris eſſe ſuſpicetur, vacuare per ea quæ acribus & bilioſis recrementis purgandis ſunt idonea,& caput intemperatum, non adhuc intemperatius reddere, & ea quæ in thorace ſunt, acriora efficere, tum theriaca, tum thapſia, tum columbarum ſtercore, & balneis ſiccis vſum, vt neque capiti vel pauciſſimum oleũ, neque corpori iniici permittat? Hæc enim omnia acrem qualitatem adaugent, & eroſionem magis intendunt quàm curent.Nam quæ contemperare & lenire poſſunt,immoderationémque rodendi & exedendi particulas prohibere, etiam tuſſim mitigare poterunt, atque omne temperatũ conſeruare. Quid autem corpori quàm hoc, eſt præſtantius? vbi nanque temperatum totum euaſerit, & acrimoniam influxus abiecerit, etiam iis quæ celerrimè eroſionem lenire poſſunt, modicè ſiccantibus, & ad cicatricem ducentibus vti licet. Ego ſanè noui frequenter me ſine theriaca aliiſque pretioſis antidotis multos curaſſe, lenibus vſum medicamentis, & præſertim lapide hæmatite. Vſus autem eo ſum in iis qui largius ſanguinem reiiciebant,cum ſucco mali Punici,& granis,vel cum ſucco polygonii:in quibus autem ſanguis non copioſè euacuabatur, etiam ex aqua ſola tepida. At læuigare ipſum curioſè oportet,vt in tenuiſſimum puluerem redigatur, ſitque aëreus, & vento perſimilis. Dedi ex eo ſcrupula quatuor,& paulo amplius minúſve. Exhibui etiam iis qui pus expuere inceperant: ac mirum eſt quomodo vlcus exſiccarit,ſanaueritque,vt non amplius pus generaretur,neque æger à tuſſi infeſtaretur. Spectaui autem & alium quendam ex iis quibus vas exeſum erat, non modò particulas quaſdam ex faucibus,ſed etiam aſperam arteriã expuentem: ac mirum quomodo in hoc quoque lapis hic maximam efficaciam indicauerit. nam & hic curatus eſt, nobis non admodum etiam ſperantibus. Exhibui autem ægro potui medicamentum frequentius, vt commodius diſtribueretur. Quare quũ crebrò ipſum bibiſſet,tandem ſumere ipſum faſtidiuit. Excogitaui autem huiuſmodi rationem: Redactum in tenuiſſimum puluerem panniculo lineo impoſui, & diligenter ipſum vndiquaque conſtrictum colligatúmque, in poculo quod vinum odoratum

A modicum haberet,ſuſpendere permiſi, idque per totam
noctem iam inde ab ipſo veſpero:extraxi autem tenuem
aëreámque eius partem, vt æger ſolam vini qualitatem
perciperet.Ex hoc bibere,quantum manè libenter habebat,ei præcepi:atque hoc ſanè agendo, bibendóque continuè,ſanitatem recepit,Hoc autem morbo liberatus,idẽ
præſeruationis cauſa facere pergebat, bibebátque,donec
etiam corpore probè refecto, conſueta agendo,viribus
ſe conſtare ſentiret. Hæc de lapide hæmatite hactenus à
me viſa,& vſu comprobata conſcripſi: item quòd medi-
B camenta calefacientia,vel ſiccantia,& acriora,iis qui ſanguinem aut pus ex diſtillatione propter calidam intemperiem expuunt,offerre non oporteat, ſed lenibus potius
medicamentis ad curandos eos ſit vtendum.Quòd ſi hæmatites lapis alicui non ſuppetat, vtatur Armenia bolo
præſtantiſſima,aut Samia terra,aut Lemnia, quæ ſphragis
(*hoc eſt ſigillum*) dicitur, ſi ſit germana, Qui enim nunc,lutum macerant, deinde paſtillos formant, tanquam Lemniam ſphragidem medicis exhibent: hi autem ſucceſſu
eius fruſtrati,antiquos tanquam de eo mentitos accuſant.
C Sunt & alia medicamenta ſimplicia & compoſita,quibus
ii curioſè vti debent qui ſiccam & acrem qualitatem ſuſtinent. Quamuis enim tantum non poſſunt opitulari
quantum hæmatites,tamen eroſionem adhuc latius ſerpere non permittunt. Porro exhibeas etiam ægro illa, vt
longiore tempore viuere poſſit,qui nõ admodum à morbo afflictus ſit & debilitatus. Quin nec hoc exiguum beneficium eſt, robur aliquod ægro accommodare, & ne
quid deterius experiatur. Quid igitur?(dixerit aliquis)
quando medicamento ex viperis vtendum erit?Pronun-
D tiamus igitur,manifeſtò illis rectè exhiberi quos ob frigidam intemperiem,non autem ſalſam qualitatem præpollentem,diſtillatio infeſtat,& id quod influit, frigidũ,
pituitoſum, non autem ſalſum apparet. In his enim theriaca etiam vti præſeruationis gratia alienum non eſt: item iis quæ extrinſecus exaſperare, & vellere cutem ſiccaréque poſſunt, vt ne particulæ fluxionem experientes,
validámque adferentes tuſſim, interdum rupturam quoque pariant.Ego itaque noui me cuidam talium qui eiuſmodi fluxionem in thorace etiam ex frigida intempe-
E rie ſuſtinerent, candenti quoque ferro in capite vti præcepiſſe: ac quũ æger id promptè feciſſet, mirum quomo
do omnia ſimul ceſſauerint, & copia quæ influebat, humida,& tuſſis.In poſterũ verò æger à fluxionibus in thoracem liber ac immunis permanſit.His ſunt aquæ calidæ
naturales vtiliſſimæ: quemadmodum etiam illis qui ex
calida intemperie diſtillationem ſuſtinent, aduerſæ:& omnia,vt prædictum eſt,quæ calefaciunt & deſiccant.Præcaueant autem omnes qui ſanguinem expuerunt, vt ne
rurſus in eadem incidant,ambulationem largiòrem,cor-
F poriſque exercitium,exclamationem,iracundiam,copioſiorem venerẽ, eſum apii quod vocatur Macedonicum,
aut ſalſamentem, aut caſeum veterem. Hæc enim maximè iis qui ſanguinem exeſo vaſe reiiciũt,inimica:quemadmodum rurſus ſatietas, cruditas,vinum meracum, cibi flatulenti,indignari,pondera manibus attollere,& ventrem cohiberi,vel conſuetas ſanguinis euacuationes, omnibus quibus ob rupturam ſanguis reiicitur aduerſantur. Inſolatum verò,& in calida domo conuerſari,aut caput largius in aquam calidam intingere,aut inungere,aut
G ipſum contegere, illi potiſſimum deuitent quibus ſanguis ex naribus aut per palatum copioſus erumpere ſolet.
Pari modo etiã quibus ore vaſis adaperto ſanguis erumpit,caueant balneum magis continuum, ebrietatem, &
calidiores cibos.Omnes autem lacte vtantur,mollique &
recenti caſeo,præſertim caprillo aut bubulo.Neque enim
medicamentum, aut cibus, aut aliud quidpiã adeo accõmodum ipſis eſt aut vtile,atque lac. Et qui per initia ſolo
ipſo cõſtanter longiore tẽpore vſi ſunt,omnes in totũ cõſanuerunt.Noui autẽ quendã qui quũ toto anno ipſum &
bibiſſet,& comediſſet,interim cũ frumẽtaceo aliquo,aut
ſimilagine, aut libo ſuminali, aut halyca,aut lente,aut panico incoquens:quúmque ita agendo à vino abſtinuiſſet,
liberatus fuerit & puris ſputo, & ne poſtea in phthiſin

incidérit. Tantum etiam de ſanguinis reiectione dictum à nobis ſit: putóque abundè ſufficere.

DE PVRVLENTIS, QVOS Græci ἐμπυηματικοὺς vocant, Cap. II.

QVoniam verò poſt ſanguinis reiectionem, puris ſputum, magna ex parte interuentu inflammationis, ſecundum Hippocratis ſententiam, comitari ſolet: neceſſe eſt nos, communionem orationis ſequentes, de inflammatione quæ in pulmone & particulis reſpiratoriis conſtituitur, pertractare. SIGNA quum inflammatio in pus conuertitur. Omnia in vniuerſum indicia ſuppurationis talia exiſtunt. Febris vehementior quàm antea: rigor præter rationem, & grauitatis potius quàm doloris multi ſenſus. Vbi hæc tibi apparuerint, naturam materiem ſubiectam in pus mutare ſcito: & ſiquidem facultas efficiens robuſta fuerit, etiam pus non adeo viſcoſum repertum iri, & vomicam tunc intra thoracem circa decimumquartum diem futuram eſſe. Sin autem craſſius quoque pus vltra dies prædictos inuentum fuerit, & ægri vires infirmiores etiam circa quadrageſimum, aut ſexageſimum, & longius, vomicæ eruptio expectanda eſt. Summatim pro copia & qualitate materiæ, ægrique viribus, vomicæ eruptionem futuram expectato. Et ſi quidem intra thoracem pus illapſum, diutius intus manſerit, & non fuerit vſque ad quadraginta dies expurgatum, vt diuiniſſimus ait Hippocrates, in phthiſin peruenit, pulmone ipſis antea puris acrimonia exulcerato, & computreſcente. Internoſci autem debet locus affectus, ſi æger interrogatus dicat dextram thoracis partem eſſe calidiorem, magiſque grauitatem ſentire, tanquam aliquid ex ea pendeat, quando in alterum latus inclinauerit. DE VICTV. Victus igitur omnibus purulentis varius conuenit, pro diuerſitate puris eius quod expuitur, & craſſitie ipſius & tenuitate, item pro vomicæ eruptionis modo: ad hæc pro particulæ ipſam comprehendentis natura, & ægri viribus, aliis aliter tranſmutatis, ſi id quod expuitur, bilioſum fuerit. Qui igitur bilioſum pus expuunt, his etiam cremor idoneus eſt ptiſſanæ, ſi ſuperſorbeatur, cremórque auenæ. Quòd ſi vires imbecillæ ſint, cremor halycæ, aut typhæ, aut zeæ: ſin autem nihil eiuſmodi fuerit, neque aluus citata, etiam ſuccus amygdalarum, vel per ſe, vel cum prædictorum cremorum aliquo mixtus. Aluo autem citata nihil prorſus exhibeatur ex iis quæ amplius ipſam irritare poſſunt, neque potus, neque cibus eiuſmodi. Nam id genus affectibus aluum fluxione tentari moleſtum eſt: quare etiam cremor ptiſſanæ plus quàm amygdalorum, item mulſa, decoctum dulcis radiculæ, iridis, & fœnigræci, necnon oxymeli, magis quàm omnia alui fluorem citat. habet enim aliquid quod etiam inteſtinum abradat. Iuſcula autem ex aqua tepida, aut halycæ, aut ſimilaginis, niſi admodum febricitent, exhiberi magis expedit. At quum ſputum fieri craſſius, & bilioſum abieciſſe, necnon reiectioni contumax fieri incepiſſe deprehendis, tunc rurſus ad aquoſam mulſam, aut apomeli tranſire conducit, exhibendo ipſum paulatim, & non vniuerſum. Vſus nanque ipſius innoxius erit, & plurimum iuuare poterit: magiſque ſi etiam pus quod expuitur, fœdi odoris & ſordidum fuerit. Sin autem tale illud eſſe appareat, fœnigræci cremorem cum palmulis pinguibus decoctum dare confert: horum inopia, ficus quoque ſiccas modicas incoquere. Etenim & humorem ſimul egregiè proficiunt, & eductioni facilem reddunt: necnon etiam quæ vlcus inflammant, leniunt. Conſtat autem palmulas, aut ficus ſiccas, in tertio fœnigræci iure incoquendas eſſe. Præſtat ſi etiam mellis paulum admiſceas, vbi cremorem exhibiturus es. Hunc quidem ante cibum potius dato; mulſa verò quouis tempore exhibita, nihil ægrum offendit. VIRIBVS infirmis quid agendum ſit.

Vires quoque maximè attendendæ ſunt. Nam ob earum imbecillitatem accidit vt humor ægrè reiiciatur, dum ipſæ quæ in thorace hærent exprimere nequeunt.

A Cura igitur illarum habenda eſt maior, iniiciendo ptiſſanæ cremori aut columbam aut pullum. Exhibeto autem ægris etiam gallorum teſticulos, vt ne vires deiici permittas. Imbecilles enim, in valde facilibus quoque concoctu diſtribuendis & probè conficiendis, laborant. Quia verò ex facili coquuntur, & ventrem ipſi perturbant, habent autem nonnihil etiam quod ſtomacho aduerſetur, aſſos exhibere conuenit, vt quod ſeroſum in eis eſt effluat: id quod probè fit ſiquis ipſos, dum aſſantur, acu pungat. Sic etiam cerebella porcellorum aſ-
B ſa præbere ſatius eſt, ſale modico ipſis aſperſo: quoniam & ipſi ſtomacho aduerſantur, ventrémque perturbant. Quare iis qui vires habent infirmas ſolis ipſi exhibendi ſunt: præterea anſerum alæ, ſuum pedunculi, halyca cocta cum amygdalis, piſtaciis, vuis paſſis, & quæ alia probè nutrire ægros poſſunt. Auctis autem viribus, contrà ad ſolidiorem cibum tranſeundum eſt. Quòd ſi diuturnior affectus fuerit, & corpus totum alimentum non ſentiens contabeſcere manifeſtò inceperit, neque thorax multum puris contineat, etiam ſolum ipſis lac dari debet,
C ſi non vehementer febricitent. ſi enim multo infeſtante calore exhibeatur, non item nutrire aut humectare poterit. Nam ab eo quod contra naturam eſt vincitur, & in alienam corruptricémque qualitatem mutatur. Vbi calor febrilis moderatior euaſerit lac ipſis exhiberi debet. QVALE lac & quando offerendum ſit.

Sin id quod reiicitur, expurgatione adhuc indigere tibi videatur, & non modò ſordidum & fœdi odoris exiſtat, aſininum omnibus aliis antecellit: quippe etiam eo quòd porbè purgat, omnia vincit. Item equinum ipſis
D propinandum eſt, quod aſinino ad omnia ſit perſimile. Quare etiam ægrè ſpirantes eo adiutos ſubinde conſpexi, quũ opportunè eſſet datum. Omnia enim quæ pulmonis cauernis infixa ſunt, reiectioni reddit morigera. Adiectum autem eſt Opportunè, vt quum hos febris non infeſtat, neque acceſſionis tempore exhibeatur. Quòd ſi ægri horum animantium lac nolint aſſumere, dabitur ipſis ſecundo loco bubulum aut caprillum. Etſi enim lac horum non adeo purgantem vim obtineat, tamen nutriendo amplius quiddam aliis præſtare poteſt. Porro ne
E lactis potio ægri ventriculum corrumpat, ſatius eſt ipſum ſupra carbones incoquere. ſic enim decoctio bonam ſeroſi partem auferet, vt etiam ipſum ad vẽtrem retinendum magis quàm alia efficax euadat. Sin autem calculos fluuiales candentes, excuſſóſque, vt puluerem non contineant, iniicias, aut ferramenta eodem modo ignita, commodius adhuc & vtile efficies. Cæterùm variis modis lac ipſum comedant, interim cum ſimilagine, aliâs cum libo ſuminali, aut oryza, aut halyca cum ouorum luteis. Sic enim appetitus quoque conſeruabitur, & vſus lactis,
F qui omnia poteſt, faſtidioſus non erit. Etenim vlcus purgare, carne obducere, & totum corpus plus quàm vniuerſa nutrire poterit. DE PANE.

Panis offeratur textuaceus, calidus, ſi id quod expuitur, humidum valde & aquoſum exiſtit: ſin autem cõtumax ad reiectionem fuerit, etiam in vinum dulce aut mulſum intingent. quòd ſi febris vrgeat vehemẽs, in hydromelũ, aut mulſum. Sin autẽ ægri dulce faſtidiãt, etiam quædam tenuia vina, aut Sareptinum aut Cnidium, aut Sabinum ſincerum, aut Adrianum ex tepida propinabitur, ſi illi ma-
G ximè etiam ſiticuloſi ſint & ſicci. DE OLERIBVS.

Olerum radices quidem iniectæ purgare pus & craſſius reddere poterunt. Sumantur autem radices porrorum ex vino, deinde ex mulſo bis percoctorum. Aſſumatur etiam Sinapidion dictum, ante cibum. Si craſſum & copioſum pus appareat, ab omni oleraceo nutrimento abſtinere confert, eò quòd humidum ipſum ſit & recrementitium. Sin autem ægri libenter aſſumant, etiã braſſicam percoctam, & paluſtrem aſparagum, præſertim agreſtem, comedant: magis enim proficit. Quòd ſi nihil hu-
H iuſmodi fuerit, æger autẽ vehemẽtius ſiccũ, aut bilioſum, aut ſalſum expuere videatur, neceſſe eſt humidiore vti cibo, & magis inter olera intybo, vel malua. Etenim quũ lubricitatem habeat, arteriam læuiget, lentore blanda ſit,

& mediocriter extenuet, ſputum ad reiiciendum facile reddit, præterquam quòd corpori etiam temperiem conciliet. Finita autem febri, vel etiam imminuta, refrigerātibus vtendum non eſt: quippe ad ſputum emoliendum educendúmque in eiuſmodi victu diu perſiſtere non expedit. DE AVIBVS. Ex auibus comedant ægri gallinam cohortalem, phaſianos non pingues, perdices ſimiliter, attagenas, turdos, & alios rurales paſſeres, ex decocto. nam iura vlcera magis detergent, ventrémque humidiorem efficiunt, & febres intendunt. Verùm quum omnes non diu eiuſmodi cibum tolerent, pro viribus laborandum eſt vt neque multum olei, neque ſalis iniiciatur: ea verò quæ ad vſum præſentem conueniunt, iuſculis miſceamus. Si nanque ſanguis qui expuitur ſordidus fuerit, etiam mel & porrum adiiciendum eſt: ſin autem purus tibi appareat, tunc ex glandibus quoque caſtaneæ, & libū ſuminale, aut halyca, aut ſimilago indetur: quemadmodum ſi etiam vlcus appoſitione vel impoſitione opus habeat, cibo miſceatur lens Ægyptiaca excorticata, vel braſſica percocta, vel quod ab Alexandria adfertur phaſiolū exiguum, vel quod dicitur zizula, vel panicum. DE PISCIBVS. Inter piſces præponantur (ſi quidem vomicæ factæ rupturam promouere voluerimus, & id quod expuitur fœdi odoris ſit & ſordidum, indigeátque repurgatione) piſces muria conditi: & præcipuè quæ encathera dicitur, ſemel aut bis loco medicamenti dari debet. Nā ſiquis immoderatius ipſis vtatur, magis os vaſorum adaperit, & humidiora excrementa efficit. Quòd ſi nullum tale fuerit, ſed bilioſum appareat, ab omnibus quidem ſalſis cibis cauendum eſt: edant autem maximè omnium ſaxatilem piſcem ex iure, anetho tātùm aſſumpto. Sin autē craſſum & viſcoſum id quod effertur exiſtat, præterea nauſea etiam quædam ægrū torqueat, ex oxymelite decoctio parabitur. DE TESTACEA cute præditis. Alimentum ex teſtaceis non valde iis qui in thoracis regionibus vlcus habent, & pus expuunt, vtile exiſtit: tamen quum ſalſus humor eſt & bilioſus, tunc pectines, aut buccina, aut aſtacum, aut locuſtas, quæ Græcis καραβίδες dicuntur, dare non eſt alienum. Sin autem ſordidum vlcus fuerit, & paulatim pus efferatur, eo quòd perfecta eruptio circunfuſi humoris facta non ſit, etiam erinacii modicum ſumere non prohibeto: habet enim aliquid quod & aperire & repurgare poteſt. DE LEGVMINIBVS. Inter legumina ptiſſanam quæ vim habet abſterſoriam, ſimiliter & auenam, febricitantibus quidem rectè dari conſtat: ſin autem calor non infeſtet, etiā halycam quæ habeat aut piſtacia, aut amygdala, aut vuas paſſas, aut nucleos pineos. Si vlcus ſordidum & fluidum appareat, fabas quoque aut phaſiola, aut lentem interim per ſe, interim verò cum ptiſſana decoctam, optimè nimirum exhibes, quemadmodum prædictum eſt, febri in totum propè finita. DE FRVCTIBVS pomaceis. Quòd huiuſmodi affectibus fructus pomacei admodum vtiles ſint, non medicis tantùm, ſed etiam omnibus idiotis eſt in confeſſo. Veruntamen quum cibi quoque faſtidium ægros comitatur, paulo deteriora ex pomis deligere cogimur. quare etiam mala & pira admodum matura, cucumerum medullam, aut peponem, ſi febris potiſſimùm aut ſitis affligat, ſputúmque bilioſius inueniatur, exhibere commodum eſt. nam medulla peponis nō nihil abſterſorium obtinet.

DE BELLARIIS.

Bellariorū cibus vtilis eſt, vt qui thoracis affectibus abſtergendis vim quandam habeat idoneam. Itaque amygdala, aut piſtacia, aut vuæ paſſæ, aut nuclei pinei, & quæ ex his conficiuntur placentæ, aſſumantur. Verùm non copioſus ex his cibus dari debet. nam etſi abſtergere poſſint, ægrè tamen concoquuntur, & propter oleoſam ipſorum partem alios cibos in ventriculo corrumpunt. Tantum etiam de victu ipſis idoneo dictum eſto: deinceps autem perſequi oportet quæ item medicamenta compoſita iis qui pus in thorace habent, bene ſint accommodata. Dicta igitur ſunt vniuerſa propè, vbi de tuſſi egimus, plurimáque illic ſcripta antidota reperies purulentis quoque efficacia. Sed hic etiam eorum mentionem faciemus quæ propriè ad purulentos conueniunt, ita vt prius ſimpliciora auxilia exponamus, deinde ſic cōpoſita quoque in memoriam reuocemus. Hyſſopum igitur cū melle bene facit: ſimiliter etiam thymum, aut iris contuſa, aut erui fricti ex butyro, aut pulegium: omniáque hæc ſeorſim contuſa, aut cum melle mixta ſi exhibeantur, bene faciunt: nam generoſè repurgant. AD PVRVLENTOS. Ad omnia thoracis vitia, & eos qui tabe detinentur, quibúſque arteria affecta eſt, admodū ſalutare & ſuaue medicamentum eſt quod ſequitur: Cinnamomi, myrrhæ, ſingulorum drachmæ quatuor: thuris drachma, dulcis radiculæ ſeſcuncia, tragacanthæ vnciæ ſex, nardi Indicæ drachma, ammoniaci drachmæ quatuor, croci drachma. melle excipito. AD EA quæ in thorace hærent, & omnia recrementa. Nucem pineam, quæ copioſam reſinam peculiarem ſibi circundatam habeat, cum marrubio recenti coquito: deinde mellis modicum decocto miſceto: & rurſus hoc vſque ad melleam craſſitiem incoquito: ac ad thoracis pulmoniſque affectus vtitor. AD PVRVLENTOS, phthiſicos, & eos qui ex pulmone aut thorace, aut membrana ſepti tranſuerſi, fæculenta & ſordida expuunt. Item ad eos qui iam phthiſin ſentiunt, optimum præſidium: habet autem in hunc modum:

Semperuiui ſucci, paſſi Cretici, mellis Attici, ſingulorum cyathi duo, vrticæ ſeminis contuſi vncia, cucumeris ſatiui ſeminis vncia, cupreſſi ſeminis vncia. Omnia ſimul vſque ad dimidias coquito, ſorditiéſque proiicito. iuri decocti cyathum picis liquidæ addito, coquitóque ad mellis ſpiſſitudinem: necnon nardi Syriacæ drachmā admiſceto, thuris drachmas tres, croci drachmas duas, piperis albi drachmas duas. Fabæ inſtar lingendum dato. Quòd ſi affectus prædicti vehementer increſcant & intēdantur, nucem pineam torridam adhuc, probè contuſam, coniectámque in ollam recentem, aquæ quod ſatis eſt ei ſuperfundens, incoquito vſque ad tertias, & percolato, iure in vicem reliquæ aquæ vtitor. ANTIDOTVM valde efficax ad ſtomachi fluxionem, & eos qui difficulter glutinoſa excreant, tuſſi laborantes, & peripneumonicos: opitulatur celeriter, etiam ſine noxa. Croci, folii, ſingulæ drachmæ: marrubii, iridis, piperis albi, pulegii, hyſſopi, ſingulorum drachmæ duæ: erui farinæ ſextarius, amygdalorum amarorum ſextarius: mellis exquiſiti ſextarius. Vtitor vt longè optimo remedio. ANTIDOTVM διὰ πρασίου, hoc eſt ex marrubio, optimè humores thoraci infixos, omniáque vt prius repurgans. Hyſſopi, marrubii, pulegii, calaminthæ, ſingulorum vnciæ duæ: dulcis radiculæ vnciæ tres, iridis, ſcillæ, helenii, ſingulorum vnciæ duæ: nucleorum pini tantundem. Triduum aqua macerato, coquitóque ad tertias, & melle adiecto, vſque ad craſſitiem incoquito. Tantum etiam de medicamentis diuturna thoracis & pulmonis vitia repurgantibus. Scire autem licet, poſt purgationem vlcera ſtudioſè ſiccanda eſſe. Nam vbi recrementis libera fuerint, coaleſcunt, & carne replentur. In poſterum his conueniunt aeris mutationes, nauigatio, & naturalium aquarum vſus, ſi ſint corpulenti, & non immodicè à morbo extenuati. Tunc enim, præterquam quòd nihil iuuantur, etiam magis à ſiccante offenduntur. Quare ſatius eſt dulcibus vti balneis, vnctione, oleo Sabino, & adipe. Ita nanque ex eiuſmodi vniuerſis particulas infirmas, & extenuatas, præcipuè ſi lactis potu vtantur, recolligunt, reficiúntque.

DE AFFECTIBVS ORIS ventriculi, Caput III.

OS ventriculi, quod ſanè etiam ſtomachū, quidam autem veterum cor appellarunt, vbi offenſionem acceperit, infinita & varia accidentia hominibus inferre ſolet. Nam epilepſiam *id eſt morbum comitialem*, conuulſiones, grauem ſoporē, qui caros dicitur, triſtitiam intempeſtiuam, metū, melancholiam, alienam appetentiam, cibi faſtidiū, nauſeámque, vomitus, ciborum corruptiones, inteſtinorū tormina, vteri & veſicæ dolores, interim etiam vigilias,

mentis alienationes,curas intempeſtiuas,& extremorum frigiditatem inducit.Adeo eſt ſenſile, vocátque in doloris cōſortium,vicinitate quidem,cor;cognatione autem, cerebrum. Quoniam igitur ſtomachus talium & tot vitiorum author efficitur,obſeruandum eſt quinam ſtomachi ipſius propriè ſint affectus,qui verò per accidens.Vbi hi accuratè diſtincti fuerint, ad curationem ita veniendum eſt. DE FRIGIDA intemperie. Frigidam oris vētriculi intemperiem manifeſtò licet inde cognoſcere,ſi æger nō ſitiat appetátque magis cibos quàm potus. Si verò non ſolùm qualitas quæ offendat ſed etiam humorum quorundam frigidorum intemperies exiſtit, omnia ſanè eadem ipſis accident quæ in frigida qualitate eueniunt:præter hæc autem,etiam alia. Etenim in hac ægri vomunt pituitam,& quum cibum aſſumunt,retinere nequeunt:poſt vomitum,ſtatim alium appetunt,quemadmodum canes:quare etiam tales caninum habere appetitum dixerunt. Hac igitur ratione, ſiue intemperies quædam frigida ſola os ventriculi offendat, ſiue etiam copia materiæ,caninum quoque eſſe appetitum ſtatim licet internoſcere. Quoniam verò non vna quædam cauſa caninum appetitum efficit,ſed diuerſæ, nēpe frigida intemperies,vt diximus,& humor pituitoſus qui in ſtomacho continetur,multáque admodum caliditas,& retentricis in toto corpore facultatis imbecillitas, internoſci antea debet quæ prior immoderatam nunc ciborum appetentiam pariat. Nam curatio inueniri nequit niſi cauſa morbi effectrix prius ſit comperta. Si igitur immoderatum ciborum deſiderium ex multa caliditate oriatur, contraria magis iis qui ob frigiditatem immodicam appetunt,euenire videntur. Neque enim ſiti carent, neque acidum humorem vomunt. quippe immoderata caliditas tale quid accidere non permittit,vt quæ omnia facilè in vaporem diſſoluat, & per latentem perſpiratum diſſipet,digerátque. vnde etiam aluus his magis aſtricta eſt quàm citata. At iis qui ob retentricis in vniuerſo corpore facultatis infirmitatem laborant, cibi minimè cocti, copioſi,& ſubinde alterationem non experti, excernuntur. Quare etiam tales continuis illorum corruptionibus laborant. CVRATIO canini appetitus ex frigidate prouenientis. Qui igitur ob frigiditatem aut pituitæ abundantiam immoderatius appetunt, curabis nimirum contrariis vtendo, nempe calidioribus, præſertim vino mero,cibis pinguibus, & omnibus oleoſis: phaſianorum quidem femoribus, & carnibus ſuillis. Hæc enim comeſta prius exaturant ipſos,& immodicam eorum appetentiam obtundunt, vt in poſterum copioſiorem cibum nolint aſſumere. CVRATIO canini appetitus ex caliditate naſcentis. Quòd ſi canina cibi cupiditas,ob multã caliditatem ægros teneat, vinum quidem ipſis dandum non eſt,ſed cibi qui ægrè conficiantur. His nanque calida valde,inimica ſunt,vt piper,& quæ ex eo parantur,hydrogarum, conditum. Alia verò quæ præterquam quòd refrigerant,etiam difficulter confici poſſunt, dari debēt: vt ſternium,vuluula,& vaccarum pedes. CVRATIO canini appetitus ex retentricis facultatis imbecillitate.

Sin autem ex retentricis facultatis imbecillitate naſcatur,omníque(vt ita dicam)intemperie,vbi notaueris antea quæ cauſa offendat, tandem ad curationem congruã venito. Nam aſtringentia ſemper offerre velle, ad indoctos medicos pertinet. Maximè igitur ob frigidam intemperiem retentrix facultas diſſolui conſueuit, atque ideo aduerſus hanc magis inſiſtendum eſt: interdum verò etiam ob ſiccitatem retentrix facultas deiicitur,éſtque ipſa curatu difficilis. CVRATIO retentricis facultatis ex frigiditate infirma. Si igitur frigida intemperies negotium ventriculo faceſſere, ex iis indiciis,vnde eam internoſci debere diximus,appareat, patet omnino calefacientibus eſſe vtendum,non modò cibis eiuſmodi, ſed etiam medicamentis. Conuenit igitur ipſis inter olera quidem, braſſica ter cocta ex vino, comeſtáque: necnon artytica,caulis & rapa ſimiliter: ex frumentaceis,polenta, puls, halica cum vino,typhe,olyra,zea. Inter aues, perdices,attagenes,anates:ex carnibus paucæ,vt caprina, & leporina.Fructus autem pomaceos maiori ex parte deuitēt. Inter bellaria verò vuas paſſas, vt maximè ſalutares, aſſumant.reliqua omnia repudient.Victus igitur,vt breuiter dicam talis eſto. Porro vnctiones & epithemata accommodētur quæ conſtant ladano,maſucha,myrrha,aloe, & abſinthio: potiones autē,quæ ex ſpica nardi & rheo fiunt, item quæ ex malis conſtat,gingiber recipiens:adhæc antidotum Eſdra,&theriaca potiſſimúm.nam ipſa omnium maximè eiuſmodi affectus concoquere & ſanare poteſt. Ex balneis conueniunt quæ aerem calidiorem & ſolium habeant:reliquo verò tempore procedente,& morbo iam decreſcente, etiam naturales aquæ calidæ ad perfectam liberationem adhibendæ; præſertim quæ mediocrem habent aſtrictionem. Exercitia his ſunt vtiliſſima, geſtationes, nauigatio, & longa peregrinatio. Hæc enim omnia totum corporis habitum in priſtinum ſtatum recolligunt, corroborántque, vt alimentum probè continere & concoquere poſſit,moderatóſque cibos appetat. CVRATIO retentricis facultatis ob calorem imbecillæ.

Panis igitur in his commodiſſimus eſt, ſi ex mero aſſumatur:item oua dura circa horam tertiam aſſumpta: inter olera,intybus,lactuca,& malua: ex auibus, gallina cohortalis,non admodum cocta: anſerum præſertim alæ & pectora,item phaſianorum:reliqua autem omnia deuitēt. Ex piſcibus edant dura carne præditos, vt orphum, glaucum,ceridem,cuculum,octapedem,& ſepias: ex teſtaceis, aſtacos,buccina, pectines & cochleas. Ex leguminibus, phaſiolum, fabam,oryzam. Ex fructibus pomaceis,mala dulcia,citria,vuam dura carne præditam, peponum carnē,cucumerum medullam,ſycomora, rhodacina, & Perſica.Item balineæ dulcis aquæ conferunt: nam naturales his ſunt inimicæ. Tantum etiam de retentrice facultate à calida intemperie affecta.

DE GRANDI FAME QVAE βούλιμος Græcè dicitur.

Caput IIII.

Βούλιμος Græcè dictus, vt etiam nomen indicat, magna eſt fames. Fit autem,vt ratio ſubindicat, ab immoderato oris ventriculi calore & imbecillitate:vnde niſi alimentum immodicè aſſumant ægri,animo deficiunt concidúntque. Hoc igitur quum etiam plerique idiotæ ſciant,ſtatim iis quæ odorem mouent vtuntur,ad vitalem facultatem,quæ diſſipatur, recreandam, recolligendámque. Ex iis autem quæ odoratum mouent,panem potiſſimùm vino imbutum, carnes porcinas aſſas, hœdinas, & ſummatim ea quæ nidoroſum odorem habent, & bene conditum offerunt. Continent autem eorum extrema, & pungunt vndiquaque,aures perfricant, & maxillas ex capillis attrahunt.Reuerſis ad ſe,&defectione animi finita,panis vino imbutus ante omnia dari debet: deinde ſic etiam alii cibi.Reliquo tempore celerius nutrire,& quicquid ægrè mutatur conficitúrque, ipſis exhiberi oportet: necnon quod refrigerare & confirmare poteſt. Ab eiuſmodi nanque adiuuãtur,& temporis proceſſu ad bonam temperiem reuertuntur. Nonnulli etiam opium grandi fame laborantibus cum aqua frigida exhibuerunt, vt excedentem calorem reſtinguerent. Verùm talia vos cauere adhortor: cibis autem qui ægrè elaborantur mutantúrque, potius vtamini. Noui mulierem quandam quæ quum multa & immodica aſſumeret, omniáque concoqueret, & nunquam ſaturari ſe diceret, roſionem verò in ſtomacho experiretur, & capite doleret,puluerem purgatorium accepit: erat autem is hiera. Facta igitur euacuatione, vermē proiecit, qui longitudine duodecim cubitos & plures habere putaretur: atque tunc immoderata & furioſa appetentia conquieuit. Innotuit igitur,non bulimon, ſed beſtiam fuiſſe quæ adq; cibum ſumendum cōpelleret,omniáque conſumeret.

DE ANOREXIA, ID EST CIBI FAſtidio, Caput V.

SCiẽdũ eſt cibi quoq; faſtidiũ aut ex intemperie qua-la aut humoribus in ſtomacho cõtentis excitari. Neceſſe igitur eſt vnũ è trib⁹ perficere: aut humores euacuare, aut contẽperare, aut mutare, & quũ ipſi craſſiores exiſtũt, extenuare. Quapropter ipſos aut vomitu, aut per alũ euacuabis. Si itaque æger ad vomitũ procliuis fuerit, per ſuperiora: maximè verò ad huiuſmodi remediũ cõfugiendum eſt ſi humores tenues, & non admodũ craſſi fuerint, videanturque affixi & adhæreſcere.

Quomodo vomitus ſolicitari debeat quibus humor tenuis & bilioſus in ſtomacho cõtinetur.

Quòd ſi humores noxii per vomitus euacuãdi tibi videatur, caue ne medicamẽtis ad vomitũ ciendũ efficacibus vtaris: ſed humectãtibus potius cibis & potionib⁹, vtpote copioſa aqua tepida, idque frequenter. Sic nãque recrementitius humor facilè ſupernatabit, educetúrque. Etenim mulſa etſi vomitũ moueat, tamen in eiuſmodi ipſa vitari debet, vt quæ intẽperiem aliquã latentẽ corpori inſinuet: quare rectius ages ſi tepida ſola vtaris. Sin autẽ ægrũ quoq; luteis ouorũ, aut cremore ptiſſanæ nutrias, priuſquã tepidã exhibueris, deinde exiguo tẽpore interpoſito, ita vomitũ potius prouocaueris, is ſine noxa erit & vtiliſſimus. Eo ſanè modo vomitus, ſi æger ad illum inclinatior fuerit, accõmodari debet: ſin autẽ difficulter vomat, cauẽdũ eſt ne ſtomachus plurimùm vellicetur, vel ad id compellatur. nã ſi largius vellices diſtendáſque, magis appetitũ ſubuertes. Satius igitur eſt in eiuſmodi materiã ad ventrem prouocare, humectando primùm liberaliore & temperato cibo. ita nanque materia purgantibus promptè obedire poterit. At medicamentum aliquod purgans ex iis quæ corroborare poſſunt, paulatim exhibere oportet: vtpote picram, aut vnũ ex his antidotis, vel quod malis cotoneis conſtat, vel quod rhodomelite, quũ ſint medicamẽta abſque noxa, & ſtomacho idonea. Ne autem ipſa apud alios quærere grauemini, deſcriptiones eorum hîc quoque exponẽdas putaui. Habent porro in hunc modum. MEDICAMENTI purgantis, διὰ μήλων, *hoc eſt ex malis cotoneis*, confectio. Malorum cotoneorum libra, citri corticis vnciæ ſex, mellis ſeſquilibra, ſcãmoniæ vnciæ duæ, piperis vncia, aquæ pluuialis puræ ſextarii tres. Vſu probatum eſt. Inſtar oxymelitis coquito, poſtremò ſcammoniam adiicito, piper inſpergendo: datóque cochleare vnũ aut duo. ALIVD purgans ex malis cotoneis cõprobatũ. Mala cotonea octo, ſcammoniæ vncia. Mixta fermento extrinſecus obducito, ne ſcãmonia per meatus penetrare poſſit. Vbi aſſa probè fuerint, ſcãmoniã cũ malis citra fermẽtum læuigato, adiicitóque mel, ac rurſus læuigata vaſe vitreo recondito, ac dato cochleare vnũ, vel duo, prout purgare volueris. MEDICAMENTI purgãtis diarrhodomelitis deſcriptio. Roſarũ ſucci libra, ſcammoniæ vncia, agarici drach. quatuor & ſemiſſis, piperis ſcrupuli duo, mellis vnciæ ſex. Lento igne coquito, & quum in craſſitiem coierint, tunc ſcammoniã, piper, agaricum adiicito, & vtitor. Dentur pro viribus cochlearia quinque aut ſex.

Si cibi faſtidiũ ex viſcoſis humoribus naſcatur.

Sin autem ex viſcoſis humoribus cibi faſtidiũ ortũ fuerit, neceſſe eſt deinceps ad contraria reſpicere, quæ extenuẽt & incidant, præterea etiam abſtergãt: atque ex his vt accipiãt ægri adhortãdi ſunt. Capparis igitur ad huiuſmodi ſalutare eſt remediũ, elota probè, & ex oxymelite parata: proſunt etiã oliuæ õnes quæ ex muria aut oxymelite cõdiũtur. At ſinapi his vehemẽtius extenuat, cũ oxymelite & aceto comeſtũ: ſummatim quæ ex oxymelite aut muria, aut garo, probè offeruntur. Porro quibus ſtomachus nimiũ refrigeratus eſt, etiã medicamẽta ex pipere & gingibere cõfecta porrigere neceſſe eſt: ex quorum numero etiam id habetur quod ex malis cotoneis paratur, adiectũ habens piper, myrrhã, aut liguſticum, aut coſtum, aut pulegium. Alii aliter ipſum parãt: omnium verò optima cõpoſitio eſt, qua etiã diuiniſſimus Galenus vſus eſt, quam in capite reperies vbi de cibi faſtidio ex frigida intemperie naſcente agitur. Quòd ſi largius detergere volueris, etiã oxymelite Iuliano dicto vtitor: quidam verò ipſum Lonchino philoſopho

A adſcribunt. Hoc oxymeli valde mirificum eſt, vt non ſolùm quæ in ſtomacho hærent detergere, ſed etiã quæ iecori, lieni, thoraci & capiti infixa ſunt, amoliri poſſit: morbum quoque comitialem, alióſque multos diuturnos affectus ſanet. Verùm & confectionem, & vires quæ ipſi inſunt, in præſentia omittentes, reliqua perſequamur. Etenim in aliis capitibus, tum deſcriptionem oxymelitis, tum quæ titulo promittat, explicauimus. His igitur per os medicamentis vtendum eſt: extrinſecus autem, vnctionibus quæ concalefacere ipſum, & corrobo- B rare poſſunt, quale eſt etiam quod Marciatum vocatur: deinde verò epithematibus, tum baio, tũ eo quod Euodes à grato odore dicitur. Porro quum longè optima ſint & paratu difficilia, confectionem ipſorum & materiam hîc ſubieci. STOMACHICVM quod dicitur Baium. Caſiæ drachmæ quatuor, iridis ſcrupuli octo, iunci rotundi floris ſcrupuli octodecim, herbæ ſabinæ ſcrupuli octo, bdellii ſcrupuli trigintaduo, maſtichæ vnciæ duæ, ceræ vnciæ ſex, terebinthinæ vnciæ tres, piceæ reſinæ torrefactæ ſeſquilibra, amomi ſcrupuli tri- C gintaduo, nardi vnciæ ſex, œnantharii vnciæ octo, aloes vncia, cardamomi vnciæ duæ, caryophylli vncia, balſami vnciæ duæ. Læuigatis aridis, ea quæ liquari poſſunt adiicito: deinde arida ipſis, quum liquida adhuc ſunt, inſpergito, excipitóque. EVODES. Hoc quoque præſtantiſſimum eſt epithema, longo vſu probatum. Croci ſeſcuncia, bdellii ſcrupuli nouem, aloes vnciæ duæ, myrrhæ totidẽ, folii vncia, propoleos vnciæ tres, terebinthinæ totidem, thuris vnciæ duæ, ſtyracis vncia, maſtichæ vnciæ duæ ſemiſſis, ſpicæ nardi vncia, carda- D momi vnciæ duæ, hedychroimagmatis, *hoc eſt fæcis unguenti* ſeſcuncia, ammoniaci vnciæ ſex, ceræ libra, colophoniæ libræ duæ, opobalſami vnciæ ſex, palmularum totidem: confectis vtitor. DE CIBI faſtidio ex calida intemperie. Cibi faſtidio ex calida intemperie excitato, victum qui refrigerantibus conſtat, profuturum eſſe liquet, præſertim illa quæ aceto parantur, poſcam, oxygala, & quæ apud Romanos vocatur melca, lactucas, ĩtybũ, & aqua per ſe frigidã, ſi moderatè bibatur, & quæ econtrario intẽperiei calidæ ſuperanti reſiſtũt. Nã im- E moderata frigiditas vires corporis emortuas reddit, & deiicit: vnde etiã cibi faſtidii cauſa efficitur. DE IIS qui ob immoderatã frigiditatẽ cibos faſtidiũt. Qui igitur ob frigiditatẽ cibos faſtidiunt, his hydrogarũ dari, vinũ vetus, cõditũ, decocta rutæ, & aniſi, & ſepæ allia eſui offerri debẽt: potui verò antidota quæ validè calefaciunt: ex quorũ numero eſt etiã theriaca potiſſimũ, quũ ſtomacho ſit idonea, & maligna contẽperet, vnde etiã iis quos humida recrementa, maligna & praua infeſtãt, rectè hoc antidotũ exhibetur, vt vna quoque vice datũ, F appetitum abolitum frequenter reuocauerit. Quinetiã ius colũbæ, & vuarũ paſſarũ cõducit. Quũ enim & ipſæ ſtomacho ſint gratæ, cõtẽperéntq; maligna, & cruda cõcoquãt, etiã præter id quod nõ ſubitò corrũpuntur, nutriunt. Nihil autẽ hoc eſt præſtãtius quàm vt idẽ & alere, & intẽperies, quæ ſtomachũ exercent, curare poſſit.

DE SITI, Cap. VI.

SCiendum eſt, eodem quoque modo accidere, vt bibere ægri deſiderent. Nam vel propter ſtomachi ſiccitatẽ, vel multã caliditatẽ, immoderatius potũ appetũt, G ſitiúntque vehementer: interim verò ſitis non propter ventriculi os tantùm quibuſdam, ſed etiam ob calorem iecoris, pulmonis & ieiuni inteſtini accidit. Etenim quæ pulmonis vitio contingit, non tantùm à refrigerantibus, quantum aeris ambientis inſpiratu adiiuuatur: ac ardentes febres maiorem potus appetentiam, ob immoderatum calorem inferunt. Quemadmodum igitur immoderata ſitis ex intemperie quadam frequenter oritur: ita ſciendũ eſt etiã propter vitioſos quoſdã humores in ore vẽtriculi putreſcentes, qui ſurſum exhalent, H eam excitari. Itaque ſuperantẽ humorẽ qui in ventriculo continetur, non modò refrigerantibus, ſed etiã aliis ad illum idoneis medicamentis abſtergere & repurgare conuenit. Si igitur humor qui in illo habetur, bilioſus fuerit, aliquod refrigerãs humectánſque adhibeto: quemadmodũ etiam ſi pituitoſus fuerit, & id quod

redundat,facitque ſitim,ſalſū fuerit,ea quæ huiuſmodi humorē repurgent &abſtergāt,offerto. Ego ſanè noui, huiuſmodi ſitim à ſalſa pituita ortam,per ſalſos cibos ſinitam fuiſſe, vt ſalſamenta, coryacum, encatheram, & capparem.Quare non ſemper refrigerantibus humectantibuſque vtedum eſt,ſed vbi cauſam accuratè diſtinxeris atque internoueris, ita tandem congrua adhibenda curatio eſt.Proinde iis qui ex ſiccitate ſitiunt,humectātia: illis autem qui ob caliditatem, refrigerātia: aliis verò qui ob ſalſam pituitam, detergētia conueniunt.

Ad eum qui ſtomachum æſtuantem habet,& vehementer ſitit.

Archigenes igitur diuiniſſimus, ſiquis alius,quū ea quæ ad medicinæ tractationem pertinent,reipſa docere ſtuduiſſet,eis qui ardorem in ſtomacho ſentiūt,aquam frigidam ſuperbibere præcipit: præſertim etiam ſi roſionem in eo experiantur, & animo ex calore nimio,cibique faſtidio deficiant:aut vuæ acerbæ ſuccū, aut malorum cotoneorum,aut cucumeris ſatiui ſemen cum aqua frigida,aut mali Punici dulcis,aut acidi ſucci,cū aquæ pari menſura,aut ramuſculum menthæ læuigatum ex aqua frigida,aut roſaceum oleum ſimiliter cum frigida,aut Perſicorum immaturorum ſucco,aut roſarum ſiccarum decoctum, aut lactucæ ſemen albæ cum aquæ frigidæ cyathis quatuor.Nos autem compoſitis quoque vſi ſumus,non mediocri ipſa vſu experti,quorū etiā deſcriptiones ampliter vobis exponem⁹.Ordine ita habēt. CATAPOTIA ad ſitim arcendam. Cucumeris ſatiui ſeminis drachmæ octo,tragacanthæ drachmæ ſex. Tragacanthum ouorum recentium albumine diſſoluito,ac ſemen cucumeris tritum ei adiicito: miſcenſque in catapotia redigito. Siccata in vmbra,ſub lingua tenenda dato,& humor qui inde diſſoluitur,deuoretur. ALIVD. Dulcis radiculæ, cucumeris ſatiui ſeminis, portulacæ, ſingulorum drachmæ duæ. Ouorum albumine excipito,formatóque catapotia erui magnitudinis,ac linguæ ſubmittito. ALIVD ad febricitantes,quibus parum bibere conducit:item ad inſolatus, & profectiones vbi ſitis vrget. Dulcis radiculæ ſucci drach. ſex, cucumeris ſatiui ſeminis drachmæ quatuor, tragacanthæ drachmæ duæ.Læuigata in vnū miſceto, &albuminibus ouorum adiectis ſubigito, fingitóque catapotia, & vtitor,ſub lingua continenda exhibens. ALIVD. Portulacæ ſeminis,cucumeris ſatiui ſeminis, portulacæ radicis corticis,ſingulorū drachmæ quatuor: dulcis radiculæ ſucci drach. duæ, tragacanthæ drachmæ quatuor. Ouorum albuminibus excipito, formatóque paſtillos, qui ſinguli drachmam pendant, datóque vnum ſub lingua tenendum. DE IIS quæ ad ardorem ſtomachi extrinſecus imponuntur. Extrinſecus autem veſicā aqua frigida aut niue repletam, vel cucurbitæ ramenta iniicito:aut ſeſamum aqua maceratum, læuigatúmque cum oleo roſaceo miſceto, ac febricitantibus applicato:aut mali folia viridia, aut mala cotonea, aut *palmularum glandes uocatas* phœnicobalanos,aut meſpilum cum cerato, aut caſeum recentem cum polenta inducito: in ſumma, omnibus vt in cardiacis vtitor.

DE IIS QVI ATRAM BILEM COLLIGUNT, & inflatione ſtomachi laborant, Cap. VII.

QVibus præcordia & ſtomachus inflātur,melancholicis in eum recrementis confluentibus,ſpongias aceto quamacerrimo imbutas imponito: & ſi poſt has malum remanſerit,alumen liquidum cum chalcātho læui,melle modico exceptū applicato:aut hederæ foliis in vino coctis ſtomachū obducito: aut ſtercore bouis armētariæ ſicco,ex vino cocto. At ei qui inflationem ſtomachi potiſſimùm experitur,calaminthæ decoctum ex aqua,modico mellis deſpumati & piperis adiecto,potui dato. Flatus ſanè diſcutit.non confert autem ad calidas intemperies,& ea quæ ex nimia aduſtione generantur vitia:ſed potius illis qui melācholico humore laborant opitulatur. MEDICAMENTVM διὰ ὀπωρῶν, hoc eſt ex fructibus pomaceis confectum,ad ſubuerſionem ſtomachi, cœliacos & dyſentericos efficax. Mala cotonea decē,rhus rubri ſextari⁹,aquæ cōgii

A ſeptē,ſorba quinquaginta,meſpila totidē. Fructus cōtuſi,coniectíque in aquam coquentur curioſè,ac vbi diſſoluti fuerint, liquor exprimetur,rurſúſque incoquetur, abiectis fructuū ſordib⁹:& quū tertia liquoris pars relicta fuerit,adiicito mellis Attici libras quatuor:coquitóque in prunis, ac moueto continuè: vbi ſpiſſitudinem acceperint,ſublata reponito. Dato ante cibum cochleare vnum,aut duo. EPITHEMA ad ſtomachum fluxione tentatum,febri æſtuantibus & colicis, qui ſtomacho conſortii lege laborant,& cibum reiiciunt idoneū.

B Myrrhæ,croci,aloes,maſtichæ, abſinthii ſucci,ſtyracis, ſingulæ vnciæ:ceræ,nardini olei, palmularum patetarū, ſingulorum ſeſquilibra:vini Adriani quod ad palmulas irrigandas ſatis eſt.Quidam autem ceræ & nardini ſingulorum libras tres iniiciunt, & ſiccis in læuorem detritis vnà cum ſtyrace liquata miſcent, ac læuigatis vtuntur: nos autem ſingulorum ſeſquilibram iniicimus,ac fit præſtantius. ALIVD ad eos qui ſtomachum habent imbecillem, quíque cibum retinere nequeunt. Palmularum patetarum vnciæ tres,œnanthæ,ceræ,ſingulorum

C libra: maſtichæ,thuris infecti,ſingulævnciæ:vini quod ſatis eſt. Palmulas ex vino læuigato. arida ſimul terito: deinde vbi ceram liquefeceris, cum nardini vnciis tribus ceratum efficiens, arida in puluerem redacta excipito, atque in vnum cogito. ALIVD epithema ſimiliter ſtomachū corroborans. Œnanthe,omphacii,roſarum florum, aloes hepaticæ,acaciæ,gallæ, balauſtiorum,mali Punici,phœnicobalani,ceræ tractæ,olei lētiſcini, ſingulorū vnciæ ſex: vini ſpathitis quod ſatis eſt: malorū cotoneorū adipe inuolutorū,carnis aſſæ vnciæ,

D croci,abſinthii,ſingulorū ſeſcūcia: vnguenti melini vnciæ octo. Vino odoro ſubactis vtitor. ALIVD ad ſtomachum fluxione laborantem & ventrem. Gallæ omphacitidis drach.4, nitri drach. ſex, alcyonii drachmæ quatuor,ſereos vnciæ tres. ALIVD. Vuarum paſſarum decoctū potui ipſáſque vuas eſui dato. DE antidotis, ad eos qui ob frigidam intemperiem cibum non concoquunt. Præſtantiſſimum hoc eſt medicamentum, quod per os exhibetur,plurimis experimētis probatum. Helenii vnciæ 4,fœniculi ſeminis vnciæ tres, piperis vn

E ciæ duæ,petroſelini ſeminis vncia,mellis Attici crudi exquiſiti libræ duæ:huius penuria, alteri⁹ deſpumati. Ego autem adieci etiam erucæ ſeminis vncias duas, atque in omnibus mihi optimè ſucceſſit:nec non miſcui ſinonis Syriaci drachmas duas,ſeſeleos totidem, mellis vncias ſex, vel etiam plures. Maximum hoc eſt præſidium, & ad multa vtile. Non enim ſolùm inflationem ſtomachi & cruditatem ſentientibus confert, ſed mulierum quoque menſes educit. Ego verò vſus ſum etiam in ægrè ſpirantibus,& præter opinionem profecit. Dātur co

F chlearia duo mane,aut veſperi dormituro,ex diluta vini potione: (præſtat autem diluta potio idem quod nectar) mane verò ex aqua. Facit enim ructus ſuaues,& omnituſſi confert: item iis qui à capite in thoracem fluxiones experiuntur: ſummatim omnibus inteſtinis affectibus. Reddit etiam appetentiam ciborum ampliorē quibus ipſa interierat: necnon qui in veneriis offenſionem experti ſunt,iis deſiderium illorum excitat,ſi cōſtanter illo vtantur. ALIVD ad eoſdem affectus Diamelō.

Malorum cotoneorum purgatorum,& poſtquam cō-

G tuſa fuerint,expreſſorum ſucci ſextarii quatuor, gingiberis vnciæ quatuor,piperis albi vnciæ tres, piperis nigri vnciæ duæ,mellis ſextarii quatuor. Succus cum melle vſque ad huius ſpiſſitudinem incoqui debet: deinde ſic arida cōtuſa,&tenui cribro increta adiici. Eo in vicē rhodomelitis vtor. ALIVD Diamelō. Cotoneorum ſucci ſextarii duo, mellis tantundē,aceti ſextarius & ſemis. Hæc ad prunas moderatè coquantur, deſpumentúrque: deinde gingiberis in puluerē redacti vnciæ tres adiiciantur, piperis albi vnciæ duæ, & rurſus ad mellis

H craſſitiem lento igne incoquantur. Quòd ſi purgās hinc medicamentum efficere velis, lacrymæ ſcammoniæ vncias tres adiungas: ſin autem abſque ſcammonia paretur, imbecillitate ventris laborantibus auxiliatur.nam iecore & ventriculo affectis vtiliſſimum exiſtit. Dari autem debet maximè cochlearii menſura ieiuno, aut ve-

ſperi ante ſomnũ.nihil offẽdit etiã ſi à cibo exhibeatur: præſtat autẽ duabus aut tribus horis ante cibum:confert enim ad cibi faſtidium,& eos qui nõ bene concoquunt. Nunc quidem ſic,nunc abſque ſiccorum puluere, ſucco malorum cum aceto & melle ſolùm cocto vt prius. In calida intemperie loco rhodomelitis ipſo vtor,præſertim vbi vinum dare cautio eſt. AD STOMACHVM cibum vomitu reiicientem. Aloes,roſarum ſiccarum,ſingulorum drach. decem: teruntur, dantúrque cochlearia tria aut quatuor. Quòd ſi humorem ſtomacho inſidentem, repurgare velis, ſcammoniæ aut maſtichæ, ſingulorũ drachmas quatuor admiſceto.repurgat enim optimè & ſine moleſtia.

AD INFLATIONEM STOMACHI, ET INteſtinorum:item ad eos qui cibum non concoquunt, iecorarios,tuſſi vexatos,præſertim quos frigida cauſa infeſtat,

Cap. VIII.

PIperis vnciæ tres, liguſtici,ameos, ſingulorũ ſeſcũcia:epithymi puri ſeminis,pulegii ſicci,ſingulorum vncia:mellis deſpumati quod ſatis eſt. Quidam verò etiam apii ſeminis vnciam adiecerunt, rutæ ſeminis ſemunciam. Datur cochleare. ALIVD ad inflationem,dolorem,omnémque ſtomachi cruciatum efficax.

Lacrymæ papaueris drach.duæ, piperis, caſtorei,ſingulæ drachmæ:petroſelini ſeminis drach.quatuor,nardi Syriacæ drachma Ex his in tenuiſſimum puluerem redactis,cochleare vnum aquæ calidæ ſeſquicyatho inſpergito, additóque mellis quod ſufficit. Hoc antidotũ tepidum,mane & veſperi propinato.Robuſtis autem copioſius dato. nam ad leniendum dolorem & humores concoquendos efficax eſt, præſertim ad mulieres viróſque cœliacos, inflationes & cruditates, item ad febres & præcordiorum dolores, necnon ad febres ex cruditatibus contractas, tuſſes, laterum dolores, conuulſa, ac ad vrinam mouendam conducit. ALIVD antidotum optimum. Spicæ nardi, piperis,ſingulorũ vncia:caſiæ fiſtulæ,coſti, ſingulorum vnciæ duæ.Datur ex aqua mane & noctu:non modò ſtomachicis, ſed etiã iecoroſis & nephriticis confert. vtitor hoc medicamento cum fiducia. ALIVD ad idem. Piperis, petroſelini,ſingulæ vnciæ: cumini ſemũcia.Datur à balneo.

STOMACHICVM quod etiam ad colum proficit. Iridem Illyricam contuſam, incretámque ex aqua calida potui ieiuno dato: poſt cœnam autem ex vino diluto.Modus eius eſt,drach.tres.Ne ipſum contemnas: nam probè auxiliatur. ALIVD ad alia quoque vitia ſalutare. Liguſtici,ameos,apii ſeminis,cari,ſingulorum drach.tres,piperis grana triginta, mellis quod ſatis eſt.Dato ieiuno & ante ſomnum. ANTIDOTVM ſtomachicum,quod picra dicitur. Iunci rotundi floris,xylobalſami, maſtichæ,ſpicæ nardi,aſari,croci,ſingulorum drachma vna & ſemiſſis: cinamomi veri drach.ſex,caſiæ drach.tres,aloes hepaticæ lotæ & ſiccatæ drach.centum. ALIVD ſtomachicum,etiam ad inflationem vtile. Petroſelini Macedonici ſeminis, cumini,ſingulorum vnciæ quatuor. Æger ieiunus & veſperi ex modica aqua tepida ſumat.

DE AFFECTV CARDIACO,

Cap. IX.

CArdiacus quoque affectus ſtomachi vitium eſt: quod accidit vbi humores praui, rodentes & virulenti in ore ventriculi collecti fuerint,aut eò confluxerint.Si igitur quidam os ventriculi ſenſibile habere deprehendantur,ſtatim intereunt, dum immodicam humorum roſionem ſuſtinere non potuerint. frequenter etiam lubrici ſurſum ad os ventriculi aſcendentes, cardiacos affectus,immodicas animi defectiones & ſyncopas excitant,vt nonnulli ſtatim quum à lumbricis roduntur, intereant. Quapropter non ſemper repentinas oris ventriculi ſyncopas à prauis humoribus fieri cenſendum eſt,ſed etiam lumbricorum indicia requirẽda. Nam hæ beſtiæ adeo repentinam mortem, & ſyncopas non minus quàm pernicioſi humores inferunt.

DE CARDIALGIA, QVASI DICAS cordis dolore, Cap. X.

A QVi ergo prauos rodentéſque humores in ore ventriculi continent,atque ideo propè in ſyncopen incidunt, his primùm omnium illos cibos offerre conuenit qui præterquam quòd refrigerãt, etiam particulam reſolutam poſſint confirmare. Itaque probè refrigerãt corroborántque tum mali Punici grana comeſta,tum ſuccus eorum: adhæc mala non admodum dulcia,ſed mediocriter aſtringentia, pira Perſica, rhodacina,vua quæ auſterum frigidúmque ſuccum obtinet,& panis ex aqua frigida tepidáque ſumptus, ſi æ-
B gri temperamento valde calido fuerint, & humores qui continentur,rodentes nimium & acres exiſtant.His igitur inter initia ad cardialgiam vtendum eſt:reliquo autem tempore paulatim ipſis offerri debẽt quæ ægrè concoquũtur,& noxiorum humorum roſioni & acrimoniæ reſiſtunt: cuiuſmodi ſunt bulbium,ſternium, aſtaci, iſicia,pectines,buccina,ventriculi anſerum, ſuum vngulæ ac petioli:in ſumma,quæ nõ citò corrumpuntur, ſed etiam vitioſum humorem ſuperantem oppugnant, euincúntque.Cæterùm his quoque, quum affectus ceſſa-
C uerit ac conquieſcit, ſemper vt citius cibum ſumant conſulendum eſt. Nihil enim adeo ipſis confert vt ſi non tardè cibum capiant, ſed circiter tertiam horam aut quartam,panem ex tepida aut frigida aqua ſumant, aut malum,aut citrium,abſque ipſius cortice. Hæc ſanè cardialgiam expertis conueniunt.Ex medicamẽtis autẽ idoneum eſt quod Glycy dicitur,cuius cõfectio in hunc modum habet: Aceti ſeſquiſextarius, corticis radicum fœniculi vnciæ ſex,aloes hepaticæ vnciæ tres:mellis Attici ſeſquilibra.dantur cochlearia duo aut tria. Hoc me-
D dicamentum emollit,& confirmat ventrem,præſtantiſſimúmque eſt,vt quod nõ ſolùm cardialgiæ, ſed etiam incipientibus epilepticis, & hypochondriacis,aliiſque plurimis affectibus medeatur,quorum nunc meminiſſe tempeſtiuum non eſt. Noui autem antidotum quoque διὰ τῶν ἀνακαρδίων dictum,& picram, eiuſmodi vitiis auxiliari: ſed nullum æquè vt hoc medicamentum. Tãtum de cardiaco affectu,,qui ex rodẽtium prauorúmque humorum acrimonia naſcitur,dictum ſit: deinceps autem de aliis quoque agamus accidentibus quæ in ore ven-
E triculi,aut humorum ſuperantium qualitate aut copia eueniunt.

DE NAVSEA ET VOMITV,

Cap. XI.

VOmitus quoq; vt nauſea ſtomacho accidere videtur: verùm ſingula ipſa à diuerſis cauſis procreantur,nẽpe à copia, & praua rodentique qualitate. At copia quidem naturam ad vomitum grauando irritat, praui autẽ humores rodendo affligẽdóque.Huc itaque conſilium dirigas vt copioſos quidem euacues, prauos
F autem & vitioſos contemperes mitigéſque, & malignitatem ipſorum imbecilliorem reddas:præſertim vbi bilioſi fuerint & melancholici: pituitoſos autem extenues,ſi craſſi viſcoſique tibi appareant.Proinde ſi crudi humores in ſolo ventriculo redundent, & non ex toto corpore influant, medicamentis purgandi non ſunt. quippe ſolus etiam victus abſolutam ipſis curationem præſtare abundè poteſt, & humores in ipſo contentos immutare.Sin autem ex toto corpore vẽtriculo influãt, tunc medicamentis vtendum maioribus. Interdum e-
G nim & ſanguinis miſſio requiritur,ſi is ſuperare videatur: & purgatio, ſi magna humoris prauitas exiſtat. Quòd ſi ambo videantur abundare, tum venam ſecare, tum purgare oportet. Dicamus igitur prius de iis quæ in ventriculo continentur, deinde ſic de illis quæ ex toto corpore ipſi influunt tractabimus. CVRATIO vomitus & nauſeæ. Internoſcendum igitur eſt antea humoréſne ſint infixi,an ad meatus remittantur, an ad fundum ſint impliciti. Si quidem æger acidam qualitatem percipit,ſcire licet humorem noxium,frigidum po-
H tius exiſtere:vtrum verò ad meatus tranſmiſſus, vel tunicis adhæreſcat,vel in fundo ventriculi fluitet innatétque, id curioſè inquirendum eſt, & quomodo excerni debeat, cognoſcendum. Si etenim vomitus ſtatim poſt nauſeam obortam, etiam citra violentiam comitetur, humorem noxium in læto ventriculi ſpatio eſſe, non

dubiè cenſendum. Sin autem nauſea quidem excitata fuerit, nihil autem notatu dignum per vomitiones eſſe tatur, humores noxios, vel quum bilioſi ſunt, vel feroſi, in ore ventriculi abſorptos eſſe, vel quum viſcoſi ſunt, ipſi ori ventriculi infixos eſſe intelligito: quoniam ſubinde accidit vt venter quidem nihil habeat recrementi, ſed id ab aliis particulis, aut iecore, aut liene, aut alia quadam in ipſum recipiatur: deinde quum grauatur, aut roditur, ad vomitionem incitetur. Neceſſe autem eſt hoc quoque diſcernere. QVOMODO internoſcatur humor qui euomitur, vtrum in ventriculo gignatur an aliunde influat. Si quidem vomitus crebrior & intẽſus nullo inſigni ſpatio interpoſito vrget, humorem qui per illum reiicitur, in ventriculo potius generari ſciẽdum eſt: ſin autem ſpatium notatu dignũ intercedere videatur, neque vomitus frequentius infeſtet, id quod reiicitur, ex aliis potius influere exiſtimandum. Conſidera igitur totum corporis habitum, aliáque indicia, atque ſic curationem aggredere, ſiue ſanguinis miſſionem, ſiue purgationem adhibens. Fieri enim nequit vt aut humor ſuperueniens, aut vomitus, aut quæ infeſtat nauſea, conquieſcat, niſi totum corpus recrementis liberum prius reddideris: ſi quidem ipſum cauſam influxionis præbet.

Curatio quum bilioſus aut melancholicus humor vomitum aut nauſeam excitat.

Poſtquam igitur diligenti obſeruatione deprehenderis bilioſum eſſe quod in ſtomacho gignitur, nauſeam aut vomitum faciens, primùm contemperanti medendi ratione vtendum: deinde vbi contemperaueris, humoris praui acrimonia lenienda eſt: atque ſic ad abſtergendum eum tranſibis, vel per aluum, vel per vomitus euacuãdo. Dato igitur ipſis ptiſſanæ cremorẽ, qui vtraque præſtare poteſt, tum acrimonia lenire, tum repurgare & abſtergere. Etenim aquoſa quoque mulſa vacuat & quæ ſtomacho inhærent abſtergit, ſed calidum quippiam obtinet. Quòd ſi igitur vitioſus humor feruens magis eſſe & acrior apparet, vt etiam febrim inducat, fugito quidem mulſam, & ſiquid aliud calidum eſt quod abſtergere poſſit: vtitor autem ptiſſanæ cremore, aut tepida. Etſi enim vim abſterſoriam non habeat, tamen humectat, meatus dilatat, in bonam temperiem deducit, & acrimoniam ipſorum obtundit: qua ratione plurimum iuuat. Reliquum autẽ non per ſe vomitu reiicitur, ſed omnino aut qualitatis ipſorum, aut ſubſtantiæ particeps factum educitur: atque hoc in ſordidiſſima ſpongia fieri cernimus. Etenim aqua non probè eam purgaret, ſimúlque ipſa attraheretur, niſi præterquam quòd meatus conniuentes laxet dilatétque, recrementi etiam ſiccitatem humectare poſſet atque diſſoluere. Quare in quibus id quod affligit bilioſum fuerit & melancholicum, tepidæ potio maximè omnium ſuccurrit. Si enim viſcoſum & vehementer affixum exiſtit, exiguo indiget adiumento intus, vt citius reiiciatur. quippe aqua tepida etiam ſola craſſos humores diſſoluit: eóque propinari debet, ſi pituita affixa ſit, & valenter inhæreſcat, præſertim ſalſa & vetuſta, ſiccisſque medicamentis & calidis intẽpeſtiuè datis, (vt vulgò faciũt) torrida duráque euaſerit. At ſi humores non admodum bilioſi ſint, febris autem infeſtare videatur, tunc mulſa vtitor, & iis quæ plenius poſſunt abſtergere. Quòd ſi humor victum contemnere videatur, deinceps etiam medicamẽtis vtitor, aut antidoto quæ Picra dicitur. Nam valẽter ipſum bilioſa quæ tenacius impacta ſunt, & melancholica recrementa purgare poteſt. At qui medicamentum aliquod exhibiturus eſt, diligenter conſiderare debet ne quandoque calida intemperies in ſolidis particulis præpolleat. Nam ſiquid tale fuerit, & antidotum ipſum tũc exhibueris quum calidæ & ſiccæ particulæ exiſtunt, hecticorum affectuum & tabis quæ maraſmus dicitur, author euadis. Quare illis danda eſt in quibus materia praua ſtomacho aliunde remittitur, ita vt ſolidæ particulæ natura calidæ & ſiccæ non ſint.

Curatio pituitæ ſtomacho affixæ, & nauſeam excitantis.

Hoc modo, ſi recrementum bilioſum & melancholicum fuerit, curatio tentanda eſt. Sin autẽ acida & dulcis pituita affixa videatur, tunc nimirum extenuãtibus vtendum medicamentis, præſertim oxymelite, raphani radicibus, capari, ſinapi, coryaco, & medicamento ex malis cotoneis, quod recipit zingiber & petroſelinum Macedonicum. nam ab eiuſmodi omnis humor pituitoſus & crudus concoquitur. His etiam moderata inedia confert, item ſomnus & quies. hoc enim victu pituita non ſolùm alteratur extenuaturque, ſed etiam in ſanguinem benignum probumque conuertitur, vt eiuſmodi quoque humor per inopiam alimenti nutrire poſſit. Si enim acida fuerit pituita, etiam dulcia offerri debent: ſin autem ſalſa fuerit quæ inhæreſcit, conſiderato rurſus vnde ſalſa exiſtat. Quippe videtur interdum etiam ex feroſæ ſubſtantiæ commixtione ſalſa: interdum verò non propterea, ſed ob calidam quoque intemperiem, quæ ipſam torrefacit. Nam pituita incaleſcens, & ſalſa, & craſſa perpetuò redditur. Quòd ſi igitur ob calidam intemperiem ſalſa tibi facta appareat, humectante & tepida potiùs curandi ratione vtitor. Etenim nõn à calefacientibus, ſed humectantibus refrigerantibuſque diſſoluitur: ſicut etiam ſal & nitrum. Hæc enim, vt a caliditate concretionem ſortita, non igne, ſed aqua reſolui poſſunt. Hoc ſanè pacto, ſi pituita affixa fuerit, auxiliari oportet.

Curatio feroſi tenuíſque humoris ſtomacho infixi.

Sin fuerit feroſus, tenuiſque, & non nimium ventriculo impactus, haud curioſum eſſe oportet ac ſolicitũ: verùm ſatis eſt etiam ſolo vomitu ex liberaliore tepidæ potu vti, vel cremore ptiſſanæ ventrem recrementis liberare. Si verò à multa humiditate imbecillius & reſolutum os ventriculi tibi videatur, cóque faſtidire, magíſque cibum vomere cupiat: tunc iis quæ ſenſim exſiccant, aſtringúntque leuiter, vtitor. quale eſt & malum coroneum toſtum, fermẽto circundatum, ſi per ſe comedatur: item medicamentum quod ex ipſo conficitur, quo placentæ loco omnes vtũtur, & multifariàm ipſius compoſitionem præparant. Nõnulli enim ſolum piper miſturæ ipſius adiiciunt: nonnulli etiam zingiber, petroſelinum, & coſtum: alii verò caryophyllum. Verùm hæc quidem pluſquam oportet medicata ſunt. Iam vtile eſt etiam quod recipit piper & zingiber. Nam hæc quoque particulam imbecillem abunde firmare & calefacere poſſunt: quorum vtrorumque calor & acrimonia recrementum in ſtomacho & ventre immutat. At ſi id quod ſupereſt recrementum, tenue nimium & acre videatur, caueto quidem à calidis, adhibeto autem quæ corroborant & aſtringunt, nihil quod manifeſtò calefaciat habentia, quale eſt ſimplex antidotum ex malis cotoneis confectum, quod ex ſucco ſolo mali cotonei & melle paratur. Quippe hoc & multum corroborare, & omnia bilioſa acriáque recrementa contemperare poteſt: atque idcirco infirmo & calido ſtomacho, humoréſque in bilem commutanti accommodatum eſt. His etiam caſtaneæ ſunt idoneæ, meſpila, ſorba valde matura, fabæ elixæ ex poſca, halica, & Phaſii piſſariũ. In ſumma, quæ corroborare ſenſim, & leuiter aſtringere, necnõ exſiccare modicè nõ ſolùm in cibo, ſed etiam inter medicamenta poſſunt.

DE INFLAMMATIONE STOMACHI, Cap. XII.

QVomodo igitur humores, tum qui ſola intemperie vitiati in ventriculo continẽtur, tum qui aliunde influunt, internoſci & curari debeant, abundè hactenus explicatum eſt: reliquum verò eſt vt de aliis humoribus deinceps agamus. Vbi ſtomachus inflammationem ſuſtinuerit, magna opus eſt diligentia: quoniam maximum morbum & neceſſitatem corpori adfert. Mixta igitur curatio in ipſo potiſſimùm tentanda eſt, & non quemadmodum in minus principalibus, reſoluente & laxatoria medendi ratione vtendum. Nam periculum non exiguum comitabitur, neque æger alimentum ſentiet, neque appetere id amplius poterit. Adiiciatur igitur vnà cum laxantibus etiam corroborans aliquod, nempe abſinthii paulum, aut maſtichæ. Atten-

dẽdum autem quonam opus ſit, atque eius copia intendi magis debet. Si igitur laxantia requirantur, adiicito fotui etiam chamæmelum: ſin autem ægri non vehementer febricitent, etiam gleucinum, adipem anſerinũ, & ſapam. Quòd ſi imbecillitas quædam fuerit & reſolutio, non adeo laxantium aliquod fotui addito: ſed potius curationem ex melino & vino tentato, abſinthium, roſas, œnanthen, mala, palmulas in vino macerans. Summatim, ad id quod vrget, roborantia & laxantia, aliàs aliter augemus. Non ſolùm autem fotus, ſed etiam cataplaſmata & medicamenta in hunc modum excogitare oportet.

DE MEDICAMENTIS quæ extrinſecus imponũtur: epithemata Græci vocant. Galenicum. Quũ moderata quidem eſt inflammatio, ſufficit etiam Galeni ceratũ, quod hæc recipit: Olei nardini per hyemem vncias octo, per æſtatem vncias ſeptem: ceræ albæ vncias octo, maſtichæ vnciam, aloes ſemunciam. Sin autem ſtomachus magis corroborari poſtulet, etiam aloem augeto, vnciam ex ea iniiciens, aut ſuccum abſinthii, aut œnanthen, aut ſuccum capreolorum vitis admiſceto. Quòd ſi ſtomachus non admodum deiectus videatur aut imbecillis, epithema Nolei applicato, aut philagriũ per ſe, aut cum mica panis inducito. Sin durior videatur inflammatio, & emollientia adhuc requirere, etiam hoc quod Diamelilotων dicitur, applicandum eſt. Corroboranti autem ſimul & emollienti vtitor, eo quod à me ſolet parari, cuius deſcriptio in hunc modum habet: Thuris, abſinthii, ſingulorum vnciæ quatuor: ammoniaci ſuffiminis vnciæ ſex, ſtyracis vnciæ ſex, ceræ libra, olei nardini libra, vini falerni quantum ſatis eſt. Arida pridie vino macerato, deinde trita validè, nardino & cerato adiicito: ac vtitor vt medicamento admirabili, vt quod emollire ſimul & robur ſtomacho adhibere queat. ALIVD, quod idem præſtare poteſt. Maſtichæ, aloes, croci, myrrhæ, ſingulorum vncia: ceræ vnciæ ſex, ſucci abſinthii vnciæ duæ, ſtyracis ſemuncia, olei nardini libra. Quòd ſi inflammationem ſtomachi diuturniorem eſſe, contigerit, vtitor iis quæ vocantur copta. Hæc enim ad inueteratas inflammationes magis commendantur. COPTA ad ſtomachi duritiem. Propolis vnciæ ſex, ſtyracis vnciæ duæ, maſtichæ vncia, terebinthinæ ſemuncia, fæcis nardini quod ſatis eſt. ALIVD malagma bonum, ad ſtomachi duritiem, fluxionem, & dolorem faciens, vt æger tribus horis eo leuetur, ſentiátque manifeſtò adiumentum. Habet autem eius ſcriptura hoc pacto. Ceræ Ponticæ vnciæ ſex, terebinthinæ vnciæ tres, myrrhæ, opoponacis, ſingulorum vnciæ duæ: aloes vnciæ tres, aluminis ſciſſi vncia, galbani vncia. Myrrham vino læuigato, & arida iis quæ liquari poſſunt inſpergito: ſplenium autem ſit digitorum quatuor.

De iis qui inflammationem à frigido humore experiuntur.

Ad ſtomachi perfrictiones ſimul & inflammationes, optimum eſt medicamentum quod *à grato odore* euodes appellatur: cuius confectiones variæ ſunt: ſed cuius ego experientiam habui, hæc eſt: Croci ſeſcuncia, colophoniæ libræ duæ ſemis, opobalſami, palmularum, ſingulorum vnciæ ſex: aloes, myrrhæ, terebinthinæ, thuris, ſingulorum vnciæ duæ: folii vncia, propoleos, ſtyracis, ſingulorum vnciæ tres: ſpicæ nardi vncia, cardamomi vnciæ duæ, fæcis hedychroi ſeſcuncia, ammoniaci ſuffiminis vnciæ ſex, ceræ ſeſquilibra. Huic autem nullum præponas, in quibus frigida magna intemperies, duritia quædam, & pituita eſt, item dolores & diſtenſiones fiunt. Nõ ſolùm autem ad ſtomachum, ſed etiam iecur, & inteſtina inflata, & ad eos qui cœliacos dolores ſuſtinent, idoneum exiſtit. DE MEDICAMENTO Diamelilotων, & hieratico. Huius quoque deſcriptionem hîc expoſui, vt qui requirunt, facilè inueniant: ſimul autem pluribus appoſitis, id quod ad vſum vrgẽtem commodius eſt deligant. Deſcriptio eius in hunc modum habet: Nardi Gallicæ, iunci anguloſi, myrrhæ, ſingulorum drachmæ decem: cardamomi drachmæ octo, meliloti drach. 40. croci drachmæ octo, amomi drachmæ 50. ammoniaci ſuffiminis drach. 40. cyphios hieratici drach. ſedecim, tere-

A binthinæ drach. octo: ceræ mina, vini odorati hemina. Confert hoc quoque non modò ſtomachicis, ſed etiam iecoris doloribus, aliiſque multis affectibus. ALIVD malagma polyarchium. prodeſt peripneumonicis, iecoroſis, hydropicis, lienoſis, nephriticis, veſicæ & vuluæ affectibus, & omni neruorum dolori. Ceræ, reſinæ terebinthinæ, bdellii, cardamomi, ſingulorum mina, iunci anguloſi, myrrhæ, croci, cinnamomi, meliloti, thuris, ammoniaci ſuffiminis, ſingulorum drachmæ vigintiquinque, nardi Indici drachmæ ſex, olei Cyprini hemina: vi-
B ni Italici quod ſatis eſt. Vtitor interim meraco, interim cerato ex Cyprino ſoluto. ALIVD. Abſinthii ſucci, œnanthæ, nardi, ſingulorum vnciæ tres: maſtichæ vnciæ quatuor, ceræ vnciæ ſex. Ceram liquefacito: nardum atque alia læuigata cerato raſo excipito. ALIVD epithema ad dolorem ſtomachi. Sulphuris viui, maſtichæ, ſingulorum vnciæ duæ: ceræ ſeſqui libra, olei irini tantundem. ſulphur & maſtichen in læuorem trita, & ea quæ liquari poſſunt liquefacta, pilæ demittito, & rurſum emollitis vtitor. AD OMNEM ſto-
C machi inflammationem, duritiem, & præſertim in quibus perfrictio & hydropicus affectus incipit: in ſumma, in quibus inflantur præcordia. Styracis Iſaurici, aloes hepaticæ, ſingulorũ vnciæ tres: terebinthinæ vnciæ quatuor, ladani vnciæ duæ, bdellii pellucidi vnciæ tres euphorbii recentis vncia: item adipis ſuilli recentis aut adipis anſerini purgati vnciæ quatuor: croci Afri vnciæ tres, nardini Libyci vnciæ duæ, ceræ Ponticæ vnciæ duodecim, alliorum purgatorum vnciæ tres, vini odorati quod ſufficit. ILLITVS ſtomachi, & vnguentum ad
D frigidam intemperiem, Marciatum. Multa igitur ſunt etiam alia ad frigidam intemperiem celebrata medicamenta, tum ſimplicia, tum compoſita: verùm præſtat omnibus quod Marciatum appellatur, & odoratius eſt quàm Decamyron & Pentamyron, præterquam quòd emollit, ſi fortè duricies quæpiam extiterit, corroborátque ſtomachum. Confectio eius hæc recipit: Styracis calamitis, ceræ, ſingulorum vnciæ tres: medullæ ceruinæ vnciæ duæ ſemis, terebinthinæ vncia, hyſſopi vnguenti liquidi vncia, opobalſami ſeſcuncia, ſi recens ſit: ſin mi-
E nus, etiam duæ miſceri debent: olei nardi vnciæ ſex.

COMPOSITIO Marciati generoſi. Styracis calamitis vnciæ tres, medullæ ceruinæ vnciæ tres, aloes hepaticæ vnciæ duæ, maſtichæ vnciæ duæ, olei nardi vnciæ tres, opobalſami vnciæ tres, ceræ vnciæ quinque. Parato, ac vtitor longè optimo & paucis cognito medicamẽto. VNGVENTVM Myracopon. Idem his præſtare Myracopon iſtud poteſt: maiorem autem calefaciendi vim obtinet. quare vbi frigida intemperies magis præpollet, hoc potius vti conuenit. Parandum autem eſt ipſum hoc
F pacto: Croci, vnguenti Syriaci, opobalſami, ſingulæ vnciæ: mellis vnciæ tres, myrrhæ, ammoniaci ſuffiminis, ceræ Ponticæ, ſingulorum vnciæ tres: terebinthinæ ſeſcuncia, euphorbii vncia. AD STHOMACHVM perfrictionem expertum intinctus, qui Embamma Græcis dicitur. Baccarum iuniperi, piperis, ſingulorum vnciæ duæ: gingiberis vnciæ quatuor, petroſelini vncia, mellis quod ſatis eſt. Vtitor vt præſtantiſſimo. DE ANTIDOTIS ſtomachicis. Paſtillus Amazonum. Hic paſtillus multo vſu probatus eſt, in quibus dolores validi &
G conuulſiones ſtomachum exercent. nam abunde ipſas mitigat potus: necnon auxiliatur. Habet autem in hunc modum: Apii ſeminis drachmæ ſex, aniſi totidem, abſinthii drachmæ quatuor, myrrhæ, piperis lõgi, cinnamomi, caſtorei, opii, ſingulorum drachmæ duæ. Læuigato ex aqua, fingitóque paſtillos qui ſinguli pendant drachmã. dato ſtomachicis cũ vini factitii, quod πρόπομα Græcis dicitur, cyathis ternis: cholericis & cibũ vomentibus, ex frigida: cœliacis & dyſentericis, cum myrtorum decocto: lienoſis autem, ex oxymelite. Item ad alia multa valet hic
H paſtillus, & præſertim vomentibus, quique roſionem ex prauis ſtomachi & ventris humoribus ſentiunt, ſatis reſpondet. Atque hæc ſunt nobiliſſima quæ multis experimentis comprobauimus. Cæterùm hoc quoque ſciendũ eſt, omnem duritiem aut ſtomachi, aut iecoris, aut lienis,

A aut alterius cuiuſpiam particulæ, à diuerſis cauſis & non ab vna excitari. Etenim ſiccitas, aut caliditas; ſi præceſſerit, humoréſque reddat craſſos; tumorem duriorem efficit, & perfrictio ſimiliter. Accuratè igitur incumbēdum eſt vt ex ſignis præcedētibus & iis quæ aſſident, ac præcipuè temperamento, internoſcamus, atque ita medicamenta adhibeamus. Si enim præceſſerint triſtitiæ, curæ, labores, animi deiectiones, pauci cibi & calidiores; potúſque, huiuſmodi duritiem ex nimia humorum aduſtione potius factam eſſe cognoſcemus. Neceſſe igitur eſt in talibus B affectibus, vt medicamentis ægros curemus quæ tepidam aut temperatam qualitatem obtineant, non autem calefaciant, & emollire poſſe titulo admodum promittant. hæc enim iis qui tumorem ex frigiditate in ſcirrhum coactū habent, cōtulerunt nec de huiuſmodi ambigere d ubitaréque oportet. Dictum nanque eſt ab Ariſtotele, aliiſque præſtantiſſimis viris antiquis, ſingula quæ concreta & in ſcirrhum indurata ſunt, à contrario eius quod concretionem peperit diſſolui: nempe quod à C calore & ſiccitate concretum eſt, ab humectātibus ipſum & refrigerantibus diſſolui oportere, quemadmodum in nitro & ſale fieri cernimus. Omnia nanque hæc à caliditate magis torrentur atque indurantur, ex aqua verò diſſoluuntur: quemadmodum rurſus, quæ à frigiditate concreuerint, ab igne reſoluuntur: id quod videre in glacie & niue fieri licet, dum ab ſole & igne diſſoluuntur. Quare adhortor vt animum adhibeatis, & ne, vt plerique medici, citra iudicium remedia adhibeatis, titulis ipſorum ſolis acquieſcentes. Ego ſanè noui viſcerum duritiem hu- D mectantibus & temperatis me curaſſe, nempe balneis & hydrelæo vſum: necnon roſaceo oleo & chamæmelino, ſimiliter etiam balneis temperatis, quemadmodum in aliis ſuperfuſionibus ex nardino, gleucino & anethino oleo: item Marciato, & horum ſimilibus: adhæc victu calefaciēte, vtpote pipere cibis iniecto, & aniſo, & aliis quæ eiuſdem ſunt facultatis: inſuper potione ex ſpica nardi, aſaro, & id genus antidotis, quæ extenuare & calefacere poſſunt. Quoniam igitur non pauca à contrariis euenire ſolent, attendendum eſt diligenter. etenim acores in ſtomacho ſubinde non ſolùm ex frigiditate, ſed etiam ca- E lore oriuntur. Nouimus autem pleroſque medicos putare, omnem acorem à ſola frigiditate prouenire: qua de cauſa ſemper his calefacientia adhibent. Video rurſus multos etiam à refrigerantibus cibis adiutos fuiſſe, qui antea à calefacientibus plurimum offenderentur. Nam vinum potius ipſis magis aceſcebat quàm calidiores potiones factitiæ, quæ ex pipere aut aniſo, aut alio quodā huiuſmodi parantur medicamento. Quare talibus repudiatis, contrariis vſi, temperata aqua largiore, cibis boni ſucci, & qui ægrè confici poſſunt, vt bulbio & ſternio, aut F anſerū ventriculis, & iuuencæ pedibus, ex poſca: & ex piſculentis, orpho, iſiciis, pectinibus, oſtreis non coctis: celerrimè tali affectu liberati ſunt, vt neque acidos ructus, neque aliam cruditatem in poſterum ſuſtinerent. Ex talibus igitur vniuerſis coniectura aſſequi licet, idem accidens à contrariis ſæpe cauſis oboriri. Quemadmodum autem in acido ructu, ita rurſus cura habenda eſt vbi æger amaritudinem cauſatur, & non ſtatim humidis in totum & refrigerantibus vtendum. Fieri nanque poteſt vt G viſcoſi abundent humores, in quibus bilis, dum ad ſuperiores partes effertur, huiuſmodi conſenſum, etiamſi nō admodum copioſa fuerit, ægro præbet. Omnes igitur arquatos amaritatem percipientes videre licet, attamen nō omnes à refrigerantibus adiuuantur Multi ſiquidē etiam alliis liberalioribus vſi, arquato liberati ſunt, ita vt neque reliquo tēpore amaritudinē perceperint. id quod meritò accidit, quū neque ab eadē cauſa arquati fiant, ſed alii ob H iecoris inflāmationē, alii ex ventriculi intēperie, alii à viſcoſis humoribus: ſed hi curari nequeunt niſi extenuantibus & calefacientibus. quemadmodū rurſus cōſiderandū eſt, etiam in iis qui copioſiora expuunt, & frigidum putantur ſtomachum habere. Non enim eiuſmodi à copioſa in totum humiditate accidit, quū etiam ob caliditatē euenire poſſit. Nam quū ieiunant, & cibo modico vtuntur, hoc ſæpe experiuntur, nec deſinunt ſaliuam emittere,

A & copioſa expuere, donec cibum aſſumant. Clarum autem eſt id accidere dum caliditas humores qui in altò latent diſſoluit. Poſtquam enim natura cibum concoquens, oblatum inſumpſerit, tunc rurſus quæ appoſuit diſſoluere cogitur: atque idcirco copioſiora ſpuunt, humiditate quæ in alto hæreſcit liqueſcente. Quòd autem ob calorem crebrius expuere ipſos accidit, videre licet in lignis quum comburuntur: quippe humor ex eis deſtillat, nimirum igne id quod aquoſum in illis continebatur e- B uacuante. Idem etiam in carnibus, dum aſſantur potiſſimùm, euenire cernimus. DE CVRATIONE. Curandi ergo ſunt qui ob calorem copioſa expuunt, cibis refrigerantibus, & qui difficulter confici poſſunt: quemadmodum rurſus eos qui ob humiditatem, calefacientibus. Opus igitur viro eſt in arte omnifariam exercitato, qui exquiſitè cauſam diiudicare queat. Etenim idem accidens à contrariis (vt diximus) cauſis oritur. Quare plerique rigorem & frigus in corpore ſentiunt, quidam ſanè à crudis humoribus qui in eo ſuperant: quidam verò ob C ſiccitatem & inediam: alii propter bilem: quemadmodū alii rurſus in externis partibus ob magnam inflammationem, quæ calidum ſanguinem totum ad ſe attrahit, perfrigeſcunt. Multa ſanè etiam alia exempla licet adducere quòd eadem res à contrariis (vt dictum eſt) ſubinde cauſis efficitur: verùm hæc quoque ſufficiunt. Nam in febrium curationibus copioſius de hac re agetur: quia medici plurimùm ab eis decipiuntur, errántque.

DE SINGVLTV, Cap. XIII.

D QVum ſingultus etiā, ſtomachicus ſit affectus, his coniungere eum decet, vt omnis ſtomachicorum diſputatio in idem ſit collecta. Nam totus ſtomachus conuulſorio more, dum nonnulli mouentur, affici videtur, vbi facultas ipſius expultrix illic largius ad recrementa quæ inſident, grauant & rodunt, expellenda incitatur. Non rarò in euacuatione etiam, ipſa ob ſiccitatem comitatur, nimirum vt in dyſentericis, vel quocunque alio modo largius euacuatis, & febri tentatis immodica, tale fieri fieri ſpectamus. Fit autem vt etiam ob acrem quam- E piam qualitatem homo ſingultiat: ſicut qui hydrogarum aſſumpſerit, aut aliud quid eiuſmodi roſionem inferens, ac magis vbi ſtomachus quoque eſt ſenſibilior. Atque hæ ſanè ſingultus cauſæ, tot & tales exiſtunt: curari autem ipſæ remediis ad cauſam eum facientem propriè accommodatis debet. Si enim cauſæ fuerint viſcoſæ & craſſæ, extenuantibus & incidentibus vtendum eſſe conſtat. Incidit autem probè acetum quoque ſolum, ſi modicè ſorbeatur, & præcipuè quod vocatur ſcilliticū: item oxymeli, quod ex eo temperatur. Adieci autē huius F quoque compoſitionem optimam, quæ multis conferre poteſt, præſertim ſtomachi affectibus & inflationibus, acidiſque ructibus. eſt autem hæc: OXYMELITIS confectio. Scillæ partis internæ tenerioris libræ duæ: aceti acris albi ſextarii quindecim: piperis vnciæ duæ, dauci Cretici ſeminis, fœniculi ſeminis, cumini, ſingulorum drach. 4: apii ſeminis drachmæ octo, petroſelini Macedonici vnciæ duæ, laſeris vnciæ duæ: gingiberis vncia, pyrethri vncia: nardi Gallicæ drachmæ 4, liguſtici drach. 4. hyſſopi Cretici drachma, pulegii drachma: mē- G thæ viridis faſciculus, apii viridis faſciculus, cardamomi drachmæ duæ, rutæ viridis turiones quinque, mellis ſextarius, folii drachmæ quatuor, coſti vncia, ſapæ ſextarii duo: agarici, ſpicæ nardi, amomi, ſingulorum vncia. Omnia hæc contuſa diligenter, ſeorſim habeto, & ſcillam in acetum coniectam per dies ſeptem macerari ſinito: deinde ea ſublata, reliqua omnia contuſa, vbi validè læuigaueris vnà, acetóque indideris, alios dies ſeptem fini- H to: deinde per linteolum denſum expreſſis, etiam ad affectum prædictum vtitor. Cæterùm & raphani radices in ipſū intingere conuenit, vomitúmque ciere. Adhæc mulſa, & ſpicæ nardi rutæque decoctum potu ipſis auxiliatur: necnon panis ex condito comeſtus. Omnia nanque hæc adhibui, & in magno adeò ſingultu vt æger è lecto exilire cogitaret, profeci. Vſus autem ſum præter hæc etiam extrinſecus in ſtomacho, caſtoreo, ſtyrace & maſti-

che, oleo ipſa incoquens, & ſtomachum vehementer ex eo fouens. agitabam autem inter coquendum oleum ruta. Porro caſtoreum, & potum & olfactum in his probè opitulatur: itē nardus Gallica, aſarum, ſpica nardi, aniſum, cuminum, & liguſticum. Quòd ſi recrementa rodentia & corrupta fuerint, iis vtendum eſſe conſtat quæ contemperant, & ſimul id quod rodit abſtergere poſſunt. Vinū autē his circuncidendū eſt, atque omnia acria decocta: temperata autem aqua vtendū, & pane ea imbuto, ptiſſanáq; copioſa, & piſciculo qui aceti paulū habeat, & pullis columbarum: atque huiuſmodi ſingultientes purgandi nō ſunt. Sin autem ob euacuationem aut febrim ſingultus accedat, non dubiè etiam firmiter perſeuerās, (tunc enim ob ſiccitatem immodicam affectus oritur) talis meritò quidem periculoſus eſt. Quare in eiuſmodi humectantibus & refrigerantibus auxiliis, præſertim temperata aqua creberrima, vnctione, & omnibus quæ euacuatis adhibentur, vtendum. Noui autem quendā ex iis qui ob hanc intemperiem ſingultiunt, frigida ſorbitione conſeruatū. At in inflammatione, ea quæ actu frigida ſunt vitari debent: magis etiam continuè tepida vtendum, paulatim eam ſorbendo. extremas autem manus calidiſſimas frequentius madefacere oportet: & pedes deligare contineréque, non eſt alienum. Inſuper ſternutamēta accommodare in quibus maximè humida ſtomacho infixa ſunt. Ita nanque ſpiritus, dum in anguſtias redigitur, & violentia incidit, humorem qui in ſtomacho continetur propellit. Adhæc ſuperfuſionibus ad ſtomachum vti cōfert, in quibus potiſſimùm etiam inflammationem illius aut iecoris eſſe conſiderauetis: vena prius ſecta, niſi omnino vires diſſuadeāt. Talibus igitur cū ratione & artificio vtēdum eſt, ita vt animum aduertas tempori, ordini, qualitati, & aliis omnibus quibus celeberrimi medici aduertendum eſſe putarunt. At ſi multis atque multis tentatis æger nihil ſentiat adiumenti ſolatiique, dum nihil ex iis quæ ab arte ſuppeditantur, morbi difficultati ſuccurrere poteſt, etiam naturalibus quæ alligantur vti alienum nō eſt, vt ægrum conſeruemus. Etenim impium eſt talem deſerere, & prohibere ea quæ ægro ad ſalutem conferunt, quum etiam diuiniſſimus Galenus, & qui eum præceſſerunt, his ſint vſi. Quare ſapientiſſimus ille Didymus in libro qui Octatomus vocatur, ſcriptū reliquit. ALIVD.

Feſtucam, aut lapillum, aut fimum ex terra ſublatū, ſingultientis capiti, ipſo ignorante, imponito, ac ſtatim ſingultus deſinit. In Cyrene hoc quoque didici. ALIVD.

Singultiens contineat manu ſiniſtra calculos ſuffragiorum quadraginta, & capiti ſuperimponat: ac ſtatim ſingultire deſinet. Caſtoreum autem alligatum citò ſingultum finit. Adhæc cuminum quoque panniculo lineo inditum brachiali ſiniſtræ manus alligato: hoc Æthiopes ad Auſtrum habitantes facere dictitant: Cretenſes teſſeram manibus continere, γ ρ ζ γ, & naribus offerre. Nonnulli verò panis fracti micam auri ſingultientis tacitè imponunt, & fragmentum olfaciunt, liberantúrque: alii verò rutam ex vino aut mulſa coctam potui præbent: alii apium aut caſtoreum, aut daucum Creticum, aut aſarum, aut nardum Gallicam, ſingula priuatim aut ſimul cum mulſa, vel decocta, potui: aut laſer olfaciendum exhibent. Eximiè facit etiam gargarizatio, & aurium oriſque detentio. Non autem oportet pleraque contemnere, ſed omnia etiam cum alia curatione, quam ars præſtare iubet, adhibere.

DE CHOLERA, Cap. XIIII.

QVòd cholera ſanè acutiſſimus ſit affectus, syncopen inſignem, immodicámque virium reſolutionē inducens, omnibus in confeſſo eſt. Idcirco accuratè internoſci, & celerrimè curari, meritò poſtulat. Etenim dilatio in omnibus acutis morbis nociua eſt: in hoc autem affectu, etiam exigua ac leuis curandi mora, haud ſimplicem offenſam, ſed etiam abſolutam ſubinde tabem, quæ phthiſis dicitur, conciliat. Choleram itaque, immoderatam eſſe perturbationem, quæ per aluū & vomitum propter ſtomachi ſubuerſionem offenſionémque proueniat, intelligendū eſt. Ne autē quis affectū hunc ideo cholerā vocari putet quòd ἀπὸ χολῆς *i. à bile* omnino fieri cōſueuerit, ſed quia materia quæ per ventrem adfertur, ex inteſtinis videtur excerni. Inteſtina verò choladas veteres appellabant, vt etiam Homerus teſtatur his verbis, κέχυντο χαμαὶ χολάδες. *quod eſt, Fuſa erant humi inteſtina*, huius gratia etiam affectum choleram nuncuparunt. At non ſolū de vna fit cauſa, ſed etiam multis, nempe ob copioſiorem cibum aſſumptum, &, quia concoqui non potuerit, corruptum: item ob prauorum humorum aut ciborum, aut potionum, præſertim ſtomachum offendentium, qualitatem: qualis eſt & pepon, & pingues dulceſque & oleoſi cibi. Gignitur etiam ex copia bilis, naturam ſurſum aut infrà ad exercendum irritantis: necnon ob nonnulla frigida applicata, vt epithemata quædam, aut frigidarum aquarum vſum, ſi eas bibant, aut in eis diu natauerint. Quæ quum ita habeant, neceſſe eſt etiam de curatione tractare quæ ad vnamquanque huiuſmodi cauſam accommodetur. CVRATIO eorum qui ex copia ciborum cruditate laborarunt, inciderúntque in choleram. Si igitur ciborum corruptio per initia tibi appareat, & æger nihil fere per ventrem aut vomitum excernat, ſed nauſeet velliceturque, tunc ipſis exhibere conabimur quæ potius vomitū prouocare largius poſſunt: qualis eſt mulſa, quæ ambo ſine noxa præſtare poteſt, nempe & aluum & vomitum incitare. Quòd ſi verò mulſam non libenter ſumāt, tepida aqua ipſis liberalior dari debet, atque vomitus ſollicitari aut digitis, aut pennis anſerum ex hydrelæo in os inditis, donec corrupta abundè euacuata tibi eſſe videantur. Et ſi quidem ita tibi apparuerit vt nullum recrementum ex iis quæ iam in ventre corrupta fuerant, copioſum remanſerit, ſomnum ægris præcipere oportet, quietémque, & præcordiorum fotum. Quū igitur hæc imbecillia ſunt, dulce oleum calidum iniectum adiuuabit: per hyemem autem etiam nardinum, vel gleucinum, vel marciatum. At vacuatione poſt ſomnum finita, neque febri vrgente, ad balneum duci debent, paulatimque cibo refici, ita vt cruditas tantùm vitetur. Niſi enim quid impedimenti fuerit, celerrimè rurſus ad naturalem ſtatum reuertuntur: qualia neque ſtomacho affecto accidunt, ſed corruptione ob copiam ciborum oborta: vnde neque huiuſmodi propriè choleram nominant. CVRATIO cholerae ex vitiato ſtomacho prouenientis.

At ſi non ex ciborum copia, ſed inanitione, aut imbecillitate ſtomachi prægreſſa euenerit, quæ etiam propriè Cholera vocatur, quū ſit immoderata per ventrem vomitúmque (vt diximus) euacuatio, ſtomachus vitiatus atque imbecillis refici iis deuoratis ſi (fieri poteſt) debet quæ corroborent & recreare queant, nempe victu & medicina. Dicamus igitur prius de victu qui hoc præſtare poſſit, atque ita tandem de vnctionibus quæ extrinſecus imponuntur. DE VICTV. Panis igitur his ante omnia idoneus eſt, ſi ex vino detur, aut myrteo, aut omphacomelite, aut palmatiano, ſiue Sareptino: præſertim ſi æger nō febricitet, ſed etiam perfrixiſſe videatur, & imbecillis ſit viribus, copioſioréſque pepones comederit. Hi enim quū ſtomacho pluſculum aduerſentur, vomitúmque immoderatius comeſti moueant, choleræ affectum gignunt. Quòd autem vomitum cieant, & ſtomacho ſint inimici, experientia id licet cognoſcere. Nam ſi duos ſicci ſeminis ſcrupulos illi qui vomitu opus habet potui offeras, videbis eum qui deuorauerit ex ipſis, nauſeare vellicarique, & ſtatim in vomitum prorumpere. At ſi æger febricitet quidem, ætate autē floreat, neque ſtomachus eius à frigidis, ſed potius pinguibus, aut dulcibus, aut oleoſis ſubuerſus fuerit, & ructus nidoroſi oriantur, his panis nō ex vino ſed omphacomelite, aut Cibyriaco hydromelo, aut poſca, aut hydroroſato, dari debet, permittique vt paululum ex his ſorbeat. Quòd ſi vomitus perſeueret diutius, etiā menthæ decoctum, vt ſaluberrimū medicamētum, ipſis dandum eſt. Etenim præterquam quòd ſtomacho illa grata ſit, etiam naturaliter ad hunc affectum accommodata eſt. Sin autem vires vrgeant, & extremorum perfrictiones, conuulſionéſque, & animi defectio oriatur, ſalutare eſt etiam vinum decocto admiſcere. Nam vinum omnium maximè ſubitò & celeriter vires callapſas refocillare po-

teſt: ac multos noui, ex ſola illius potione præter ſpem mortis periculũ euaſiſſe. DE VNCTIONE. Particulas autem refrigeratas perfricare irino vnguento cõuenit, aut gleucino, aut nardino, aut populeo, aut Sicyonio, aut quodam alio quod recipit præſertim caſtoreum & medullam ceruinam. Hæc enim omnia iis qui conuelluntur & propè perfrigeſcunt, admodum ſunt cõuenientia. DE EPIPLASMATIS, ſiue cataplaſmatis.

Vtendum etiam eſt epiplaſmatis, quæ ad eos præſertim idonea ſunt qui cibum non continent, panis ſiligineus ex vino coctus, oleo melino adiecto, & polenta ſimiliter ex vino myrteo incocta: quòd ſi deſideretur myrteum, ex vno prædictorum, aut palmatiano, aut Tyrio, aut Sareptino. Prius autem decoquatur in eo abſinthium Ponticũ, roſæ, mala cotonea, palmulæ, iuncus rotundus ſiccus, & œnanthe: ſi tempus autem patitur, etiam capreoli vitis. deinde ſic polenta coquatur. Inter coquendum adiiciatur etiam maſtiche, & melinum oleum. Hæc enim omnia ſunt apta tum ad corroborandum, tum ad prohibendum ne aliud in ipſum influat. DE EPITHEMATIS.

Multa ſunt ad huiuſmodi affectus prodita: quorum autem nos habemus experientiam, hæc ſunt: EPITHEMA διὰ οἰνάνθης laudatiſſimum. Œnanthæ drachmæ duæ, omphacii drachmæ quatuor, ſtyracis item drachmæ quatuor, acaciæ drachmæ octo, roſarum ſiccarum drachmæ octo, gallæ omphacitidis drachmæ quatuor, palmularum drachmæ ſex: vini auſteri, olei myrtei, picis, ſingulorum drachmæ ſedecim. Hoc medicamentum ad hepaticas dyſenterias, vomitiones, & eos qui cibum retinere nequeunt, præſtantiſſimum exiſtit. EPITHEMA quod ex malis conſtat, διὰ μήλων Græcè dictum. At ſi multis in ventre collectis flatibus tormina & diſtentiones oboriantur, ratio eſt etiam cucurbitulas admouere. hæ enim non ſolùm leniunt, ſed etiam plurimum iuuãt. Iis etiam cõferunt qui cibum non retinent, ſi ſtatim quũ æger illum aſſumpſerit, ſtomacho agglutinentur. Nam validè retrahendo, vomitum fieri prohibent: præterea ſi diutius adhærent, etiam concoctionem iuuant, & ventrem, ne amplius profluat, cohibent. At calidioribus citra ſcarificatum vti conducit: ſin autem inflammatio quædã diuturna & ſcirroſa circa præcordia orta fuerit, tunc cum ſcarificatu eas admouere non eſt abſurdum.

DE IIS QVI OB BILIS COPIAM choleram ſunt experti. Cap. XV.

QVòd ſi bilis copioſior nunc ſurſum, nunc infrà choleræ affectum excitet, clarum tibi erit eam ex roſione & caliditate circa ventrẽ ac præcordia ampliore percipi: ea verò quæ per aluum & vomitus efferuntur, omnia etiam eſſe bilioſa, ægrum vehementer ſitire, & linguam habere ſcabram. Si æſtas fuerit, & æger iuuenis, calidiore victu primùm vſus, multo magis ex his veram notionem manifeſtámque conſequêris, quòd affectus prædictus ex bilioſi humoris abundantia procreatus fuerit. CVRATIO. Cauſam itaque efficientem obſeruans, per contraria ſemper curabis, quæ refrigerare & humectare poſſunt, cibos, potus, & epithemata quæ eiuſdem ſint facultatis. Proinde ptiſſanæ cremor refrigeratus his eſt idoneus: item lactuca eodem modo refrigerata, paulo aceti adiecto: ſimiliter etiam intybus & troximus: item panis ex aqua aſſumptus. Inter teſtacea, pectines, & buccina lota ſæpius: item bulbium & ſterniam: aſtacus biſcoctus, & piſces duri, quódque ex ipſis fit iſicium: necnon anſerum & gallinarum cohortalium ventriculi. DE FRVCTIBVS pomaceis. Ex fructibus conducit is qui non admodum maturuit, & mediocrem habet aſtrictionem: præſertim mala, pira, mala Punica, & vua penſilis. DE BELLARIIS. Ex bellariis, caſtaneæ & vuæ paſſæ expediunt. DE POTIONE. Potus his omnium maximè aqua frigida conuenit, quæ non vniuerſa, ſed paulatim, & in cibi ſumendi medio tempore bibatur. Quòd ſi ex ſymptomatis nimium infeſtantibus vires imbecilliores fieri contingat, non alienum eſt hydromelum & omphacomeli eis exhibere, aut paulũ vini vel Sabini, vel Cnidii. Sin autem vigiliæ quoque multæ infeſtauerint propter ſiccitatẽ quæ ex inanitione accidit, diacodειων, quod ex ſapa Cretica paratur, dare ipſis quoque commodum eſt: & quũ ſomnum capturi ſunt, paululũ ex eo prædictis potionibus admiſcere. DE IIS quæ extrinſecus imponuntur. Imponantur autem ſtomacho & præcordiis ſemperuiuum & lactuca, cum mica panis roſaceóque excepta. Item ceratum probè confectum, optimè & maximè iuuat: ſi tempus ferat, capreolorum vitis, aut vuæ acerbæ, aut polygonii ſuccus ei miſcebitur. Præſtantius enim erit, & ad ea quæ volumus efficacius. Etenim refrigerat, corroborátque, & id quod in ſtomachum influit repellit: necnon inferiorem ventrem cohibet, totúmque corpus ad bonam temperiem mutat, & appetentiam excitat. hæc omnia aliáque plura præſtare poteſt. Hac igitur ratione ipſos curare oportet, in quibus & vomitus copioſiores crebrioréſque fiunt, & venter immoderatius excernere, atque conuulſiones ſyncopáſque inducere videtur, vt æger de vita periclitetur, dum immoderatior per vomitus & aluum excretio accidit.

DE CHOLERA, QVAE CITRA NOXAM excitatur, Cap. XVI.

QVòd ſi bilis ad excreationem procliuis, naturam irritare videatur, nihil autem mentione dignum vel per aluum deſcendat, vel per vomitũ erumpat, non abſurdum eſt tunc etiam medicamento purgante vti, quod humorem bilioſum purgare queat, præcipuè ſi æger iuuenis fuerit, & priori tempore purgari conſueuerit, nunc autem ceſſauerit. Maximè igitur hoc efficere poteſt citra noxã ſcammoniæ liquor ex poſca, cum exiguo admodum mẽthæ ſucco, aut hydroroſato, aut hydromelite datus. At ſi bilis in ventriculi tunicas abſorpta fuerit, etiam picra ipſis exhiberi debet, adiecta ei ſcammoniæ lacryma, prout ægri vires permittunt. His igitur ad corpus purgandum vti debemus. Vbi vacuatio facta fuerit, & totũ corpus deinceps recrementis vacuum, vt nihil in ventrem poſſit influere, nauſeæ ſtatim ceſſabũt, & cibus qui offertur non corrumpetur, prauitate humoris iam euicta, minoréque facta: & in totum corpus diſtribuetur, ipſúmque probè nutriet, vt æger ſequenti tempore immunis à morbo & ſanus conſeruetur. Cæterùm noſſe oportet, frictionem per manus adhibitam, quietam, calidam & mitem, iis omnium maximè qui choleram ſuſtinent conducere. præterea etiam extremorum deligaturam: &, ſi quidem aluus vrget, plura brachiis, & iuncturis quibus illa cũ manibus committuntur, vincula iniicienda eſſe: ſin autem vomitus, tum femora, tum talos conſtringi, & paululum ipſa diſſoluendo, rurſum deligari oportere. Si pedes refrigerari aut conuelli ſpectaueris, etiam permittes vt calidæ ipſos aquæ imponant, ac fouebis quouſque particulæ incaluerint, vehementérque rubeſcant. A fotu, lanis quoque obtegẽtur, ne refrigeſcant. Atque hæc potius fieri debent quum etiam vomitus vrget, & materia ſurſum erumpere videtur, quemadmodum diximus, brachia vehementer vincire, & ſuperfundere iterum oportere, ſi aluus item vrſerit: vt materiam ſemper in contrarium reuellamus. Necnon alia quæ dicta ſunt, diligenter adminiſtrari decet. atque eo pacto choleræ curatione non fruſtraberis. acutiſſima nanque ſi oboritur, ſubitò periculum inducit.

ALEXAN-

Liber VIII,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE INFLAMMATIONE IECORIS, Caput I.

QVòd ſanè, vt omnis inflammatio ex feruenti ſanguine trahit originem, ita etiam ea quæ in iecore oboriri ſolet, exordium ſumat, omnes fatentur. Quomodo autem ipſa internoſci debeat, diſcerníque num ipſi iecori propriè acciderit, an tunicis ipſius, vel muſculis extrinſecus ambientibus, conſiderare oportet. Et, ſi iecur inflammatur, inſpiciendum rurſus eſt & inquirendum gibbáne potius an caua ipſius pars, vel etiam vtraque ſimul affecta ſit. Si enim id cognitum diſcretúmque probè fuerit, curatio quoque celeriter ſinéque impedimento adminiſtrari poterit. NOTAE an gibbam iecoris partem inflammatio obſideat. Si igitur inflammatio in gibbis conſtiterit, facilè internoſci poteſt, præſertim ſi magna ſit. Nam ſecundum ambitum circumſcriptum inflammationis ſpecies ferri tunc videtur: ac febrim inuehit ardentem, vomitum bilioſum & æruginoſum: frequenter iugulum detrahit, tuſſiculam mouet, ſeptum tranſuerſum coarctat, & grauitatis potius quàm inflammationis ſenſum infert. Si enim in tunicis aut ambientibus vaſis conſtiterit, acriorem dolorem excitat. Quare ſi vniuerſa iecoris inflammatio magna fuerit, ita ipſam noſſe tum oculis ipſis, tum tactu, tum aliis prædictis indiciis expedit. Quòd ſi inflammationem non magnam ſed exiguam eſſe contigerit, ægrè ipſa internoſci poteſt. Neque enim febrim ſtatim inducit, niſi inſignem quandam magnitudinem acquiſierit: neque oculis hæc ſpectari, neque tactu manifeſtò cognoſci, ſed ex aliis ipſa animaduerti poteſt. Si nanque æger, vbi nos præceperimus vt magnam reſpirationem edat, grauitatem ſe quandam & dolorem percipere dixerit, inflammationem exiguam interius in iocinore, aut circa eius gibba exiſtere ſciendum eſt. SIGNA inflammationis cauam iecoris partem occupantis. At ſi in caua iecoris parte inflammatio conſtituta fuerit, inde cognoſcitur quòd tumor primùm in imis potius quàm in ſupernis partibus conſpiciatur, atque hinc animi defectio ſuccedat: imò etiam corpus alimentum non ſentiat, pallidum & tenue appareat, vt tandem ipſo refrigeſcente etiam aquæ ſubter cutem ſuffuſio deinceps ſequatur. Ita ſanè inflammationem caua iecoris infeſtantem, ab ea quæ gibba exercet, diſcernere conuenit. At in muſculis inflammationem tempeſtiuè cognoſcere licet. Nullum enim ex prædictis accidentibus ægri ſuſtinent: & præterea inflammatio è directo muſculorum figurata conſpicitur: necnõ extrinſecus manifeſtò conſpectui ſe offert, non quemadmodum in caua iecoris parte intus deliteſcens. Curare autem eam oportet ita vt toti corpori proſpiciamus. Si nanque ſanguis in vniuerſo eo ſuperet, curatio protinus adminiſtranda eſt, & non differēda, (periculoſum enim) ſed vena axillaris incidi debet. Quòd ſi hæc ſecari non poteſt, ex ſupernis vacuatio omnino tentanda eſt. Qui enim vacuationem adhibere, & totum corpus recrementis liberare neglexerunt, hi maximorum malorum ægris authores fuerunt. Vel enim accidit vt materia in pus ex medicamentis intempeſtiuè adhibitis conuertatur, aut tem poris ſpatio ſcirroſa & ad diſcutiendum contumax fiat. Propter hæc igitur omnia cauendum eſt ne cataplaſmata & ſuperfuſiones inducamus priuſquam totum corpus à recrementis liberum fecerimus. Itaque ſanguis mitti debet: poſt miſſionem victus inſtitui recrementorum expers, mitis, qui nihil habeat acre, præſertim inter initia. nam feruens inflammatio nihil huiuſmodi tolerat. Quare commodius eſt ab id genus decoctis abſtinere, ac non vti iis quæ vidētur aperire, eo quòd partes inflammatæ flu-

A xiones inde magis experiantur & augeſcant. Itaque cremor ptiſſanæ his eſt idoneus, qui habet vim & aperiendi & abſtergendi, præterquam quòd affectas partes non affligit aut calefacit. Similiter etiam auenæ cremor accommodus eſt. Iis autem qui hæc auerſantur, & chytron & amygdala dari debent: oua autem prohibenda, eo quòd craſſi ſint ſucci & flatuoſi: micæ verò panis, aut coctæ, aut elotæ, verùm non copioſæ, aſſumi. Reliquis omnibus frumentaceis interdicendum eſt, vt ſimilagine, libo ſuminali, pulte, quæ Græcè poltos dicitur, & placētis, item pin-
B guibus & teſtaceis, præter erinacium: & raro admodum pectines, atque tunc dare conuenit quum æger bilioſus eſſe apparet, ſitique & vigiliis conficitur; inflammatione feruenti & eryſipelacea torquetur. His & intybi & troximi, & cichoria, & ſonchi, & teneræ betæ; necnon columbus & piſcis cum iure decocti conueniunt. Dulcia verò omnia & recrementitia prohibeto. nam viſcera largius hinc augeſcentia, in tumorem attolli videre licet, non ſolùm in gallinis & ſuibus, ſed etiam omnibus brutis animalibus. Quare dulcia & aſtringentia ſimiliter cauere o-
C portet. nam eo quòd conſtringunt contrahúntque tumores, ad diſcutiendũ difficiles ipſos reddũt: ob quod neque malum Punicum, neque alium fructum pomaceum, imò neque vinum maximè competit: vt quod omni feruenti inflammationi in totum ſit aduerſarium. Quod autem aſtrictionis expers eſt, magis proficit in quibus ſola obſtructio citra inflammationem exiſtit. Tantum de victu dixiſſe ſufficiat. Offerenda igitur prius ſunt quædam ſimpliciora, ex quorum numero eſt radicis apii dilutum, & oxymeli, quum inflammatio concoqui incipit. Nam per vrinas materia ſubtrahitur, tumórque imminuitur. Si i-
D gitur & febris mitior fieri, & concoctionis ſigna tutiora appareant, cum fiducia, etiam ea quæ largius incidere, & obſtructa aperire poſſunt, exhibeto: cuius generis eſt aſarum, mæum, & nardus Gallica. Compoſita autem probè faciunt hæc quæ ſoluere ſimul inflammationes, & dura emollire poſſunt: item quæ magnas citra febrim obſtructiones poſſunt diſcutere: quorum etiam confectiones exponere eſt neceſſarium.

DE OBSTRVCTIONE IECORIS, Cap. II.

E OBſtructiones iecoris vniuerſæ hinc innoteſcunt quòd neq; febris, neque feruor in locis affectis adſit: grauitas autem & ſola diſtentio in cauis iecoris partibus ſenſu percipiatur. Quum igitur obſtructionem eſſe animaduerteris, cum fiducia medicamentis vtitor quæ incidunt & extenuant: quibus etiam in particulis ſcirro indureſcere incipientibus vti conſulo. Ac ſcirri vbi materia quæ particulis impacta eſt, prius emollita diſſolutáque fuerit, medicamentis tunc indigent quæ obſtructa
F liberare poſſunt. Qui enim ad ea quæ reſerare ſolent deſcenderũt priuſquam tumor fuerit emollitus, hi adiumẽtum quidem ex eis attuliſſe viſi ſunt, tenui ſolo, ſiquod eſt, diſcuſſo: poſtea autem obfuerũt. Nam humores nimium exſiccati aſſatique, lapidum inſtar concreuerunt, adeo vt non amplius diſcuti potuerint. Dicamus igitur de vnoquoque, qualia ſanè ad inflammationem tantùm, qualia item ad obſtructionem conueniant, quæ rurſus indureſcentia diſſoluere & emollire queant.

G

De inflammationis iecoris curatione.

Laborantes inflãmatione iecoris, malis cotoneis, farina hordeacea, & fœnogræco decocto obducito. Etenim præterquam quòd robur inſinuant, etiam durities diſcutiunt, emolliúntque. Ad maximas inflammationes, in quibus etiam ſtomachus affectus eſt, & latera diſtenta ſunt, palmulas citra medullam contuſas diligenter,

& cum pari cerato roſaceo, in pila legitimè vnitas, paulo roſacei ſuperfuſo, applicato. Iam ceratum bene facit quod recipit hæc, ammoniaci, ceræ, ſingulorum drachmas octoginta: croci drachmas quatuor, olei Cyprini heminam. Ceratum deraſum reliquis admiſceto.

ALIVD ad inflammationes non admodum feruentes.

Sampſuchi viridis drachmæ vigintiquatuor: thuris drachmæ quatuor, ceræ, reſinæ piceæ, ſingulorum drachmæ ſedecim: olei Cyprini heminæ ſex, mellis heminæ quatuor. Quæ liquari poſſunt, liquefacito, & aridis in pila probè læuigatis addito. ALIVD epithema ad inflammationes feruentes, non modò muſculorum, ſed etiam ipſius iecoris, multis admodum experimentis comprobatum. Abſinthii comæ, nardi Gallicæ, aſari, croci, ſingulæ vnciæ: iridis, myrti, ſtyracis, bdellii, ſuffiminis ammoniaci, ſingulorum vnciæ duæ: medullæ vitulinæ vnciæ quatuor, cerati lentiſcini libræ quatuor. Adhæc Apollophanis epithema optimè facit, ſiquis ipſum commodè parauerit: habet autem in hunc modum. APOLLOPHANIS malagma ad iecorarios. Ceræ, iridis Illyricæ, bdellii, ſingulorum drachmæ octuaginta: ammoniaci ſuffiminis totidem, reſinæ terebinthinæ drachmæ quadraginta, mannæ thuris totidem. Contundito, & irino pilam ſubungito. EPITHEMA ad inflammationem iecoris. Aloes vnciæ tres, maſtichæ vncia, ceræ vnciæ tres, olei nardini ſiue melini totidem. Sin autem voles, vt magis corrobores, miſceto aloen pari maſtichæ pondere. Ita & ſtomacho & iecori quod mediocrè ſuſtinet inflammationem, conueniens eſt medicamentum: quemadmodum etiam quod micas panis recipit: item anethine & ambroſia: necnon quod Diamelilotων dicitur, ſi his miſceatur: adhæc quod diachamæmelωνvocatur.

AD INFLAMMATIONES ſcirroſas. Ad tumores ſine febribus, præcipuè diuturnos & ſcirroſos, etiam Anemone medicamentum valet, & Ariobarzaniũ, & quod vocatur Helladicum, omniáque copta bene faciunt. Atque horum ſcripturas apud multos proditas inuenire licet. Vt autem lector promptè inueniat, nec differre cogatur, hic quoque exponenda vobis cenſui, maximè illa quorum experiẽtiam accepimus. HEPATICVM optimum, faciẽs etiam lienoſis, & quibus ſtomachus eſt diſtentus: nobiliſſimum medicamentum & blandè emolliens, adeò vt nullum ei comparari queat. Ceræ drachmæ ſeptuagintaquinq;, ſampſuchi quinquaginta, fœnigræci torrefacti totidem, piperis albi vncia, nitri octo, terebinthinæ drachmæ ſeptuagintaquinque, Cyprini libra, vini hemina. Sicca contundito, incernitóque, & ad triduum vſque in vino macerata, ſimul vnito: deinde ea quæ liquari poſſunt, liquefacta, iis quæ in pila ſunt ſuperfundito, emollitáque diligenter, reponito. Quum vſus poſtulat, medicamenti partem vnam miſceto, atque ita imponito. EPITHEMA odoratum, quod euodes dicitur, ad iecoris & ſtomachi inflammationes egregium.

Croci ſeſcuncia, bdellii drachmæ nouẽ: aloes, myrrhæ, ſingulorum vnciæ duæ, folii vncia: propoleos vnciæ tres: thuris vnciæ duæ: ſtyracis vnciæ tres: maſtichæ vnciæ duæ ſemis, nardi vncia, cardamoni vnciæ duæ, fæcis hedychroi ſeſcuncia, ammoniaci ſuffiminis vnciæ ſex: ceræ libra, colophoniæ libræ duæ: opobalſami vnciæ ſex: palmularum totidem. Haud noui an in duris & frigidioribus affectibus medicamentũ hoc ſit præſtantius. COPTON ad duritiẽ & ſtomachi iecoriſque reſolutionem inſigne. Propoleos vnciæ 6, ſtyracis vnciæ 2, maſtichæ vncia: terebinthinæ ſemuncia: fæcis nardinæ quod ſatis eſt. DE antidotis hepaticis. Tantũ de medicamẽtis. reliquũ eſt vt eorum quæ experti ſumus antidotorum & puluerum mentionem faciamus. HEPATICVM Athanaſia dictum, ad nephriticos & arquatos valẽs: item ſudores mouẽs. Croci drach. duæ, cinnamomi, nardi, caſiæ, myrrhæ, iunci odorati floris, ſingulæ drachmæ: melle Attico excipiuntur. fabæ Græcanicæ inſtar febricitantibus ex hydromelo datur. Non conuenit autem calidis intemperiebus, ſed potius frigidis ſimul & humidis. PASTILLVS hepaticus, qui etiam ſimul arquaticis auxiliatur. Aniſi, apii ſeminis, aſari, amygdalarum amararum purgatarum, abſinthii, ſingulorum drachmæ quatuor. Parantur ex aqua, formantúrque paſtilli, & datur drachma ex aqua. Adhæc chamæmelum cum vino & melle datum, ſubitò iecoris inflammationem ſanat. Antidotum hepaticum ad magnas iecoris obſtructiones & ſcirroſos affectus, vſu comprobatum. Piperis ſeſcuncia, ſpicæ nardi ſcrupuli tres, aloes ſcrupuli ſex, fœnigræci ſcrupuli ſex, eupatorii ſeſcũcia, maſtichæ ſcrupuli tres, ammoniaci, coſti, ſingulorum ſcrupuli ſex: aſari ſcrupuli ſex, mellis ſeſquilibra. Datur cochleare vnum ex condito. Hoc valet iis quos calida intemperies infeſtat, imò in quibus etiam viſcoſi humores obſtructionem pepererint. AD IECORIS obſtructionem puluis nobilis, quem frequenter dedi. Coſti, eupatorii, ſingulorum partes duæ, piperis pars vna. Datur ad triduum ex vino Aſcalonite dimidium. Qui autem aſſumit, in dextrum latus ad horam dimidiam decumbat. Veſperi ſimiliter capiet: abſtineat autem qui medicamento vtitur, aceto, glandibus, leguminibus, oleribus, rapa, & aliis quæ flatus pariunt.

Ad magnam iecoris & lienis obſtructionem, adeo vt etiam inſignes duritias emollierit.

Ammoniaci ſuffiminis ſcrupuli quatuor, thuris ſcrupulus. datur ex condito per triduum, benéque facit. Nam cauſas per ventris euacuationem educit, & eos qui aqua inter cutem laboraturi ſunt, ne morbo corripiantur prohibet. Hoc ego ſubinde ſum expertus. ALIVD ad iecoris obſtructionem. Capparis radicis partes duæ, coſti pars vna. datur iis qui febri carent, ex vino: febricitantibus autem, ex tepida. ALIVD comprobatum, quod *à lepore*, διὰ λαγωοῦ dicitur. Coſti, fœnigræci, piperis, leporini ſtercoris: omnium paria pondera contundes, incernéſque, & probè læuigabis. Datur cochlearium, ſi febris abſit, ex vino: febricitantibus autem, ex tepida. Iubeto ægris vt in dextrum decumbant latus. ALIVD Diabacanυ. Coſti, bacani, ſingulæ vnciæ: folii ſcrupuli octo, piperis albi ſcrupuli ſex, ſpicæ nardi totidem: mellis quod ſatis eſt. Datur cochleare cum miſtura conditi in balneo. atque hoc eſt comprobatum, præſertim ad obſtructiones à viſcoſis & craſſis humoribus conflatas. Vt autem medicamentum quodcunque velis, ad ſubiectum affectum accommodatum componere queas, ægri vires, temperamentum ætatum, & ſingula alia, quæ etiam ſapiens ille ſenex obſeruare docuit, reſpiciens, ſimplicia expoſui medicamenta, vt & eorũ facultas tibi citò ſuppetat, & alia ex eis facilè quomodocunque velis conficias.

Simplicia ad iecur medicamenta.

Viticis ſemẽ iecori ſcirroſo & obſtructioni obnoxio opitulatur: centaurii minoris ſuccus potus, & extrinſecus impoſitus: plantaginis ſiccæ radices & folia, multóque magis ſemen: aſparagus myacanthinus, præſertim radices & ſemen: glycyzidiæ radix ſimiliter, lauri radicis cortex ex vino odorato potus: item nucleus pineus, cicera, erythrodani radix, & eupatorium: præterea robur particulæ ipſi inſinuat: adhæc lupinorum amarorum decoctum, cum ruta & pipere potũ, & extrinſecus impoſitum: inſuper iris, piſtacei ſemen, marrubium, amygdala, & dracunculi radix, viſcera purgant, craſſos & viſcoſos humores extenuant. Iam carpeſium, polium & chamædrys obſtructa aperiunt, & craſſitiem humorum extenuant: ampelopraſon ſimiliter, agaricum, & anthemiſium (quod etiam dicitur chamæmelum) præcordiis vtiliſſimum, ſiquid aliud, exiſtit.

DE IMBECILLITATE IECORIS, & dyſenteria,

Cap. III.

QVum dixerimus quomodo inflammatio & obſtructio vel ſcirrus curari debeant, exponamus etiam qua ratione ei medendum ſit, atque internoſcendum quando nihil horum experitur, ſola autẽ intẽperie infirmatur. NOTAE. Quòd ſi igitur attractrix facultas eſt imbecillis, ea quæ per aluum deiiciuntur, in cremorem, quem chylum vocant, probè quidem redacta, eo quòd

venter nullo affectu laboret: liquidiora autem inueniuntur, quia diſtributio in iecur minus perfecta fuerit. At ſi facultas alteratrix infirma exiſtat, deiectiones carniū recentium loturæ ſimiles videbis: atque hic affectus hepatica dyſenteria vocatur. Itaque vulgares medici, vbi eiuſmodi quippiam conſpexerint, nihil ſoliciti, nec internoſcere valentes vnde imbecillitas oriatur, ſtatim quæ ad iecur ſunt inſcripta medicamēta adhibent, præſertim quæ robur adiicere & confirmare poſſunt: extrinſecus quidem cataplaſmata quæ ex aloe, balauſtio, malicorio, myrrha, & œnanthe conſtant: intus autem rheum barbaricum, & Xylomacer dictum, necnon theriaca, atque alia quædam antidota. Nonnulli autem ipſorum ventrem extrinſecus ſpiſſamentis & paſtillis curare non dubitant, maximè offendentes. nam ex huiuſmodi corrumpūt magis viſcus, magiſque infirmum & intemperatum reddunt. Verùm non ita conuenit: ſed prius inquirendum ac inueſtigandum eſt quæ intemperies cauſæ ſit effectrix. Atque hac diligenter animaduerſa, ita victus inſtitui aduerſus affectum debet qui ab internotione ſuggeritur. Quippe iecur non ex calida ſolùm intemperie, ſed etiam ex frigida & humida qualitate, item ex vtraque ſimul, infirmum redditur. Subinde verò ob prauam quoque materiem ingraueſcens, & propter obſtructionem læditur. Interdum etiam inflammatio vnà cum frigida intemperie miſcetur, mixtúſque affectus & varius efficitur. Dicamus igitur eū modum quo optimus medicus ſingula internoſcere debeat.

De calida intemperie.

Ex calida intemperie iecorario affectu laborantes internoſcere multis indiciis licet, præſertim quòd æger valde ſitit, bilémque vomit, ſæpe verò etiam æruginoſa: & quòd deiectiones eiuſmodi apparent: linguam habet ſcabram, corpus ſiccum & gracilius videtur, tanquam iecore colliqueſcente, & in cruentas ſanies contabeſcente: tēporis autem ſpatio, etiam ex ipſa ſubſtantia tandem particulæ longè fœtidiſſimæ deferri cernuntur. His igitur notis calida intemperie laborantes animaduertere conuenit. Cæterùm ex temperamento ægri, ætate, anni tempore, & prægreſſo victu, reliquum licet firmioris cognitionis gratia capere, atque hinc internoſcere. Nam temperamento calidi ſunt, & tenues habitu, pilóſque denſos habent, curis dediti, & animo iracundi.

De frigida intemperie.

Qui verò ex frigida iecinoris intemperie laborant, neque ſitiunt vehementer, neque bilem vomunt, neque amaritudinem in ore, ſed potius acorem ſentiunt: item deiectiones alui, neque bilioſum, neque fœdi admodū odoris, neque colliquationis aliquid, ſed veluti ſanguinem craſſiorem & nigro ſimilem continent. His etiam vultus non collabitur, & reliquum corpus temperamentúmq; ad frigidius magis inclinare videtur. Adhæc præcedens victus talis, ſi perſpicias, deprehenditur: item vita ocioſior, balnea copioſiora, & intempeſtiua, eáque poſt cibum. Ex his atque aliis conſimilibus indiciis frigidam intemperiem iecoris notare ac internoſcere poteris.

De ſicca intemperie.

Sicca autē iecoris intemperies corpus ſiccius teſtatur & tenuius, ſitim magis conciliat, & deiectiones alui paucæ & craſſiores apparent.

De humida intemperie.

At humida iecoris intēperies neque ſitim efficit neque ſiccitatem, ſed magis etiā linguæ humiditatē. Nam nulla ſitis vrget, & vultus totúmque corpus diu non collabitur: poſtea autem deiectiones ventris plurimæ apparent. Scire porro licet quòd materiales qualitates, ſi cum effectricibus miſceantur, hæc indicia demonſtrent.

Quomodo calida iecoris intemperies curetur.

Calida igitur iecinoris intemperies refrigerantibus auxiliis curari debet: illa verò in totum remedia deligenda ſunt quæ præterquam quòd refrigerant & abſtergunt, etiam aperire iecoris meatus, & corroborare præterea ipſum poſſunt, efficiúntque vt alimentum celeriter per totum corpus diſtribuatur. Itaque cremor ptiſſanæ his eſt idoneus, ac panis cui adiecta ſit inter coquendum radix apii, intybus, cichorium, ſonchus, & his adhuc magis troximum. Quoniam verò in prædictis oleribus vis amara & aperiundi obſtructos iecinoris meatus exiſtit, vti his oportet. Nam hæc facultas etiam calidas iecoris intemperies admodum iuuat, & frigidas non offendit. non enim intēſam habet frigiditatem, ſed mitem, & quæ medium iam attingat, vt quis citra noxam. ea & cum fiducia vti poſſit. Omnia nanque recipit quorum maximè vſus eſt in iis qui imbecillum adeò iecur habent vt neque contineat alimentum, neque exactè inalteret, vel etiam in corpus diſtribuat. Ego ſanè noui multos qui hepaticas dyſenterias euaſerint, hoc adeò vſos olere. Neque enim ſemel tantùm, ſed etiam ſæpe ipſum comedere eodem die conuenit, & mane & veſperi, tum ex decocto, tum ex condimento. Coriandrum autem ipſi inter coquendum miſcere oportet. Quòd ſi quædam obſtructionis ſuſpicio in gibba aut caua parte iecoris fuerit, tunc etiam apium ſimul incoquere præſtat. Nam præterquam quòd ſuaue eſt & gratum, concoquitur etiam, & in iecur magis diſtribuitur. At oua in omnibus huiuſmodi affectibus, præſertim dura, vitari debent: & halyca, niſi propter vires collapſas aut faſtidium refectione vtēdum ſit, atque tunc apii radicem cum ea incoquere conuenit. Cōmodius igitur eſt, niſi neceſſitas quædā vrgeat, nunquam halycam tali morbo laborantibus dari, neque chydron, aut typhen: verùm omnibus cibis ptiſſana & panis prædictáque olera præferenda ſunt. Inopia verò olerum, lactuca quoque dabitur, & ex iure & ex condimento, cum radice apii & betæ percocta. Vtilis enim eſt per ſe, & cum malua ſuauior euadit, commodiórque ſi acetum inter coquendū recipiat. Ex iis quæ volatu nituntur, gallina cohortalis deligi potius debet, quæ & ex iure comedatur, & cum oleribus coquatur. Multa verò iura, præſertim pinguia, & quæ habent aut cuminum aut oryzam, aut aliud quoddam condimētum, vitare ſemper oportet. Nam eiuſmodi confectiones impediunt & concoctionem & diſtributionem, quū humor adhuc bilioſus ſuperat. Iam ex perdice alimentum his conuenit, phaſiani non pingues, & auſerum ventres: ex ſylueſtribus nonnulla, vt attagenes: rarò turdi, aut turtures, aut ex paruis paſſerculis aliqui. Anates in totum fugere oportet, ac omnia quæ in paludibus degunt, quæque ſiccam & melancholicam carnem obtinent, rarò, aut nequaquam offerri debent. At calidas intemperies nihil ex his comeſtum iuuat. Ex piſcibus, præcipuè marinis, ſaxatiles offerendi ſunt, in puro mari degentes, vtpote turdus piſcis, ſcarus, pſitta, mulus, chryſophrys. Qui verò calorem habent leniorem, validáſque vires, iis lupus, orphus, ceris, & iſicium ex ea paratum exhiberi debet, quod nihil habet gari aut vrticæ, aut alia quædam. Nam iſicium ita confectum, præterquam quòd nihil iuuat, adhuc etiam magis eos qui copioſiſſimè veſcuntur lædit. Ex quadrupedibus pulmones dandi ſunt, & craſſa ouium inteſtina, quæ Græci inſtitores ea vendentes, chordas appellant. verùm illi etiam lienem & cor eis admiſcent, vt quæ agrè corrumpantur, & calidæ intemperiei queant reſiſtere. Vbi non admodum magna eſt intemperies & bilioſa, humórque citra aliquam obſtructionem magnam aut inflammationem vitioſus, ibi cibos offerre conuenit qui ægrè conficiantur, & validos. Cæterùm dare his quoque oportet, ſi tempus permiſerit, fructus pomaceos, peponum dulcium carnē, admodum dulcia mala, & cotonea bene matura, eáque aſſa probè, aut cocta cum gallina. Ne autem mala, dum aſſantur, adurantur, ſed diutius ad aſſationem ſufficiant, duréntque, fermentum extrinſecus vndique ipſis obducetur, atque ſic ipſa furno demittentur. Malorum Punicorum grana, & ante cibum modicum, & cum pane dare conuenit. Nam iecur admodum imbecille & ſtomachum collapſum firmare poſſunt, etiamſi æger maxima ſiti conficiatur. Tunc enim vuam quoque dura carne præditam, & citrium molle ipſis porrigere oportet: item

ceraſia,pira vel meſpila conferunt, aut ſemel aut bis exhi-
bita.Nam continuus omnium aſtringentium vſus,& ſic-
care,& ventrem inferiorem obſtruere , cohiberéque po-
teſt ne ſtercus facilè efferatur.Quare aſtringentia cibi ra-
tione,crebrò offerre,& extrinſecus obducere cautio eſt:
Ex bellariis plurimùm exhibeto vuas,præſertim quæ vo-
cantur Lariſſenæ.Nihil enim hepaticis dyſenteriis adeò
opitulatur vt vua paſſa,quæ omnia bona continet, vt nō
putreſcat,vt corroboret,vt præter boni medicamenti fa-
cultatem etiam nutrire poſſit,& quodcunque prauum vi-
tioſum que inuenerit , in benignum conuertat. Reliqua
verò omnia,nuces, piſtacia,& nucleos pineos vitare opor
tet, vt inimica.Caſtaneæ verò tutò ſumentur:nam boni
ſucci ſunt, & non citò à calidis intemperiebus corrum-
puntur. Tantum etiam de hepatica dyſenteria quæ ex
calida intemperie naſcitur , dictum eſto. In vniuerſum
autem illi cibi magis ſunt deligendi qui probè diſtri-
buuntur,& robur temperiémque inducunt,& vim abſter-
gendis viſceribus aperiendiſque efficacem habent: qua-
lem ſi non obtineant,aliâs autem temperati ſint , adiice-
re eis hunc oportet,vt probè iecoris meatus pertranſeant.
Dicamus igitur cremorem ptiſſanæ ad hoc idoneū eſſe:
ſubinde verò & grana ipſius,& olera,maximè intybus , &
his adhuc magis troxima ad idem congruunt. Quare e-
tiam per ſe, & cum gallina aut perdice , aut ventriculo
anſeris,dari poſſunt: aut cum carne , quadam gratia ſimul
incoqui.Cæterùm olera iam cōmemorata , elixa aut cru-
da offeruntur , prout æger bene afficitur , & vſus morbi
poſtulat.

DE HEPATICA DYSENTERIA EX frigida intemperie, Cap. IIII.

QVòd vniuerſalis curatio per calefacientia adhibea-
tur,omnibus eſt manifeſtum : verùm quæ potius ex
particularibus deligi debeant,hæc quoque medicum ſci-
re conuenit:ac faciemus ſanè hoc,à victu exorſi.Quum i-
gitur frigida intemperies affligit, & panem calidum ex-
hibere comedendum per ſe & ex vino Tyrio , aut Bery-
tio , aut Sareptino,aut Cnidio expedit, frequenter etiam
ex Aryſino,quum & æger febricitat,& frigida intempe-
ries magna apparet, quæ iecur & ſtomachum obſederit.
Ego ſanè noui me alicui, cuius viſcera & ſtomachum re-
frigerata coniecturis deprehenderam , conditum cum
pane aut typhe dediſſe, & plurimum adiuuiſſe. Oportet
autem remedia magis minúſve calefacientia pro frigi-
ditatis obtinentis magnitudine accommodare. Ex oleri-
bus braſſicam ter coctam eſſe potius conuenit , interim
ex vino, aliâs conditam , vel per ſe,vel cum intybo , aut
troximo, interim cum gallina,aut perdice,aut attagene,
aut turdis: item ventriculos anſerum,iſicium , & carnem
aſſam,ſed rarò,quum ægri alios cibos faſtidiunt. Non e-
nim offerendi ſunt frigida intemperie laborantibus ci-
bi qui ægrè conficiuntur.Secunda ratione etiam milium
affatim coctum,& puls ſimiliter idonea eſt. Teſtacea ve-
rò his exhibenda non ſunt: nam calidis temperaturis ta-
lia conueniunt. Ex piſcibus vtiliter datur turdus , coſſy-
phus,ceris, chryſophrys, & omnium maximè mulus. Hi
nanque etiam aſſi adhibiti omnibus conducunt, & ma-
gis ſuper prunas aſſi. Caſtaneæ mediocriter aſſæ , ſi non
admodum crebrò edantur , iuuant . ita nanque comeſtæ
nihil frigidum obtinent , & præterea fluxiones obtun-
dunt , vt quæ mediocrem craſſitiem roſionis expertem
poſſideant. Dato autem & vuas paſſas:quoniam omni(vt
ſummatim dicam)quacunque tandem intemperie citra
inflammationem infirmo familiares cibi exiſtūt , vt qui
iecur confirment,&,ſi malignum quid in eo contineatur,
in benignum commutēt.Piſtacia autem & amygdalæ in
hepaticis dyſenteriis caueri debent , eo quòd facilè cor-
rumpantur,& oleoſa ſint , promptéque in bilem muten-
tur,& recrementum aſperius reddant,vt hinc venter ma-
gis crebriúſque irritetur. Hæc etiam de hepatica dyſen-
teria quæ ex frigida intemperie prouenit,dicta ſunto.At
materiales qualitates,vt ſiccitas & humiditas, eiſdem ci-
bis curari poſſunt, ſi illos ſtudeamus exhibere qui neque
A manifeſtò calefacere , neque refrigerare ſolent , ſed me-
dii quodammodo quum ſint,etiam ſecūdum efficientes
qualitates humectare aut ſiccare ſolent. Dicamus autem
quæ inter medicamēta aut antidota hoc præſtare queāt.

Quæ hepaticæ dyſenteriæ ob calidam intemperiem ortæ conferant.

Citrii ſucci cyathū cum mulſa dato , aut ſerios ſuccum
ſimiliter,aut cichorii.Sin autem intemperies non admo-
dum calida eſt,etiam ſuccos olerum cum vino tenuiori
B dato. nam & abſterſoriam vim obtinent,& generoſè ape-
riunt. Quare ſi humidus ſuccus non adfuerit , ſiccum in-
ſpergito:catapotia autem ex eis contra huiuſmodi affe-
ctus fingere oportet,quæ hæc recipiunt : Cichorii radicis
drachmas quatuor , chamæpiteos radicis drachmas qua-
tuor. Tundito,excipitóque melle cocto,& nucis Ponticæ
inſtar dato, & aquæ calidæ cyathos tres ſuperbibendos
præbeto. Iis autem qui valde calida viſceris intemperie
laborant,roſaceum,aut melinum, aut hydroroſatum , aut
ſerios ſucci cyathos duos quotidie potui dato. DE FO-
C TV ad calidam iecoris intemperiem. Fotus ad cali-
dam iecoris intemperiē optimus adhibetur ex oleo cha-
mæmelino & nardino. Nam ante cataplaſmata omnino
melius proficit.Cataplaſma autem in hunc modum con-
ficies.Croci macerati in vino Aſcalonio & triti drachmæ
quatuor,plātaginis ſiccæ, tritæ incretæq; , drachmæ duæ,
lenticulæ farinæ vnciæ quatuor,aut polentæ. Coquantur
igne lento in aqua & oleo roſaceo. Tepidiſſimum ſic ie-
cori & ſtomacho ſuperimponitur. ANTIDOTVM
Cyphoides ad frigidas iecoris intemperies vtile. Croci,
D cinnamomi,ſingulorum drach. 4:myrrhæ drach. 2. bdellii
drach. 4. bituminis drach. tres : iunci odorati floris dra-
chmæ tres,calami drachmæ duæ , caſiæ drachma , nardi
drachma,terebinthinæ drachmæ ſedecim, mellis hemi-
næ dimidium, vuæ paſſæ carnis drachmæ centum ſexa-
ginta. Vino vuam paſſam , bdellium & myrrham mace-
rato:reſinam liquefactam melli miſceto : deinde omnia
cōmixta læuigatáque reponito. Excellētiſſimum hoc eſt
medicamentum,& plurimum id in hepaticis dyſenteriis
expertus ſum. Etenim ſiccat,corroborat, diſcutit, & pra-
E uas ſanies putridáſque emēdat corrigitque.conſtat enim
aromatis,& vua paſſa, quæ & nutrit , & naturalem habet
ad iecur proprietatem. DE FOTV & cataplaſmate.
His fotum ex oleo anethino aut ſampſuchino adhibe-
to:poſt fotum,cataplaſma ex ruta contuſa, melanthio,cy-
mino,& ariſtolochia longa.Ad hæc puluis horum coqua-
tur cum melle,& vino modico Aryſino , oleóque Cypri-
no.Sit autem mel diutius cum aromatis coctum, vino ſi-
mul adiecto, vt paſtillus fiat : atque ſic oleum poſtea mi-
ſceto. Quòd ſi nimia ſit iecoris imbecillitas , fotus pri-
F mùm ex abſinthio , epithymo & oleo ſupradicto , adhi-
beri debent.Similiter & cataplaſma, cui addendus eſt ro-
ſarum ſiccarum puluis , & pro aloe palmulæ & cotonea
inducenda. EPITHEMA tonoticum hepatis,(id
eſt quod iecur corroborat)& inflammationes concoquēs.
Ammoniaci ſuffiminis,meliloti,ſingulorū vnciæ tres:
œnanthæ,caſiæ,myrrhæ, croci, aloes, abſinthii ſucci,nar-
di,folii,ſingulæ vnciæ: maſtichæ Chiæ,ſtyracis , amomi,
ſingulorum vnciæ duæ:ceræ libræ duæ, nardini quod ſa-
tis eſt. POTIO ad eos quos imbecillitas cum obſtru-
G ctione infeſtat. Braſſicæ decoctum , & rhus Syriacum
tenuiter læuigatum,mixtúmque,potui dato,& miraberis.

DE COELIACIS, PHILOMENIS, Cap. V.

COEliacus affectus generatur dum venter præ imbe-
cillitate cibum concoquere & corpori diſtribuere
nequit.Quare liquidæ,& non bene concoctæ, varii colo-
ris,necnon cruentæ fæces,velut ex vaſe diſtillantes, per
aluum excernuntur.Nihil igitur mirum eſt quòd ſanguis
H non probè concoctus in ventrem recidat , retentrice fa-
cultate amiſſa,aut vitiata:vnde longo tempore frequens
ventris reſolutio cum aſſidua deiectione perdurat , cor-
pus extenuatur,vigiliis conſumptum: cruditas roſióque,
& tormina ventris & cibi faſtidium comitantur.

CVRATIO. Cœliaci ita curantur vt qui ventris profluuium (quod Græci diarrhœam appellant) experti ſunt. Cibi eis cõueniunt qui non nimis aluum reprimũt, ſed qui aſtringentes facilè concoqui, & in totum corpus diſtribui poſſint: qualis eſt panis bene elaboratus, in textu probè coctus, vinóque aſtringenti intinctus: necnon lenticulæ & oryzæ ſorbitiones. Piſces autem dura carne præditi exhibeantur. Ex auibus, quæ non ſunt pingues, præter paluſtres. Quin & panem cum malis cotoneis & myrtis coctum damus: item vitella ouorum aſſa, & aceto intincta: adhæc lac ſciſſile exhibemus. Proſunt etiã carnes leporinæ, aut ferinæ, ac alia quæ in fluidis affectibus enumerauimus. Hic morbus curatione initiò adhibita facilè tollitur, poſtea verò difficilius: vbi autem inueterauerit, tardè remouetur. Primis duobus tribúſve diebus à cibo abſtinere oportet: præcordiis fomenta quæ modicè aſtringant, corroborentque, ex vino, & oleo roſaceo, aut myrteo, aut melino, aut lentiſcino imponere: deinde cataplaſmata ex palmulis, polenta, malis cotoneis, aloe & abſinthio. Bene facit etiam plantago trita, lentiſcus & polygonium, cum tritici farina aut polenta mixta. Ad dolores autem cum ardore excitatos, (quod rarius ſolet accidere) oxymeli præparetur: atque ſic vtaris cataplaſmate quod ex palmulis & lini ſemine confectum eſt, hoc pacto: Palmulæ ex vino maceratæ terentur. lini ſemen aut farinam cum melle & oleo modico coques, & quũ in vinum coierint, pilæ in qua palmulæ habentur, iniicies: vbi iam probè commixta fuerint, in balneo vteris calidis. Item ceratum oleo myrteo & palmulis mixtum applicabis. Hoc quoque profluuium deſiccat. Emplaſtra his proficiunt διὰ ἰτεῶν, panacea, iceſion, & maximè omnium δι' οἰνάνθης: adhæc clidion, cuius confectionem in capite de profluuio ventris explicauimus. Atque de externis remediis hæc à nobis dicta ſint. Cæterùm de potionibus nunc agendum eſt. POTIONES cœliacis accommodæ. Quinquefolii radicis decoctum potui dari debet: item rubi radicis ſimiliter, necnon ſalicis arboris. Vuæ autem Amineæ ſiccæ acini potioni inſpergãtur. Nonnulli etiam hypocyſtidis ſuccum, acaciam rufam, lycium Indicum, & mala Punica vtriuſque generis adiecerunt: alii balauſtium quoque tritum potui inſpergunt: alii gallæ aut malicorii puluerem. His autem ad dyſentericos vti ſolemus. Siſtunt quidem ea ventrem, ſed penè omnia ſtomacho aduerſantur, cibique faſtidium mouent, & concoctionem impediunt: qua de cauſa rarius ad hæc vitia dari debent. Nos in hoc affectu cataplaſmata inducimus, & eodem die potionem hanc exhibemus. Siliqua Græca, ſemen plantaginis, & vuæ domeſticæ ſiccæ acini, in aqua decoquuntur, ac ius ipſorum potui conuenit. Quin & paſtillos ad hunc morbum propriè dicatos dare licet.

PASTILLVS ad cœliacos optimus. Semen apii in lenticulæ decocto tribus diebus maceratur, poſtea teritur, gummíque ei adiicitur: & ex ſucco plantaginis paſtilli formantur, qui ex quinquefolii aut rubi radicis decocto exhibentur. Seminis plantaginis, lapathi ſylueſtris ſeminis, ſingulorum ſeſquidrachma: hypocyſtidis ſucci, acaciæ, ſingulæ drachmæ: gummi oboli duo. Teruntur omnia, & ex papaueris decocto paſtilli fiunt, qui ex aqua potui dantur, & ab inferioribus partibus iniiciuntur.

PASTILLVS ad cœliacos, ſtatim aluum aſtringens. Myricæ fructus drachmæ quatuor, acaciæ rufæ, opii, ſingulæ drachmæ: rhus Syriaci, myrti nigræ foliorum, ſingulorum drachmæ quatuor: mellis drachma. Fingito paſtillos, & cum oui aſſi vitello vtere. Quũ autem potui daturus es, ex rubi radicis corticum, myrtorum & cotoneorum decocto propinato. Iam ipſum decoctum bibere licebit. DE INVETERATO cœliaco affectu. Quũ cœliacus affectus inueterauerit, aut remedia quæ ex alto noxium humorem euocare ſolent, aut ſolæ frictiones ſine vnctione tunc adhiberi debent, quibus commodius auxilia adminiſtrantur, vt coxis brachiiſque, citra oleum per aſpera lintea: deinde nitrum particulis ſuperinſpergi debet, admixto lapidis Aſii, aut pyritis, aut teſtæ veteris aſſæ puluere, æquali nitri pondere. Poſtea vnguentum ropacinum, & aliquando ipſe dropax particulis accommodabitur: primùm quidem coxis, deinde brachiis, poſtea ſpinæ dorſi, poſtremò pectori & præcordiis. Similiter etiam ſinapiſmus in eum modum imponi debet, ac celerius ad ſanitatem peruenietur.

DE TENESMO, Cap. VI.

TEneſmus, recti inteſtini affectus eſt, quem comitatur conatus & implacabilis deſidendi cupiditas, cum flatibus. Deſcendunt autem per aluum mucoſa, cum graui diſtentionis ſenſu: necnon aquoſa, & interdum poſt recrementa ſanguis diſtillat. CVRATIO. Teneſmus curatur fomentis, & fœnigræci altheæque radicum decocti iure in aluum dato. Quinetiam anus huius vaporem ex vaſe ſuppoſito pannis circundata ſuſcipiet. Vtimur etiam oleo roſaceo, butyro & adipe anſerino cum modica cera ſolutis, & anum interius inungimus: item ex pice brutia ſuffitum ei accommodamus. Iniici autem debet lac cum melle, vt mucoſa expurgentur, aut lenticulæ decoctum cum melle. Poſt hæc, aſtringentia iniicies, vt roſæ, myrtorum & corticis pini decoctum. Item erycæ ſemen ex roſarum decocti cyathis duobus, cum butyro, oleo roſaceo aut myrteo, per aluum iniicies. Adhæc penicillum tetrapharmaco ex oleo roſaceo ſoluto illitum: aut puluerem plumbi ex oleo roſaceo tritum, cum modico ceræ, & lentiſcino oleo calido, ano indes. Cæterùm ſacculos calentes pectini, lumbis, vel ano ſubiicies. Cibos autem boni ſucci, concoctu faciles & leuiter aſtringentes adhibebis.

DE ALVI PROFLVVIO QVOD ῥευματισμὸς Græcis dicitur, ex libris Philomenis,

Caput VII.

ALuus tum in febribus, tum citra febres profluuio laborat. In febri autem difficilior eius eſt curatio, animaduerſionémque & coniecturam diligentem requirit. Nam inter initia, naturæ aliena & noxia ſalubriter euacuare conatur, ipſa nimirum natura ad ſuperfluos incommodóſque humores reiiciendos vndiquaque cogente. Idque aliâs in ſtatu febris, aliâs in declinatione: nunc quidem cum magna profuſione humorum, ſubitâque & critica, qua febres ſoluuntur: ſæpe verò paulatim & multis perſeuerat diebus, & penè in ipſa declinatione conſiſtit. Ac tunc profluuium aut ſiſti non debet, quia natura omnes ſuas vires intendit: aut motus eius adiuuari. nam ſi quis ventrem conſtringere volet, magnam excitabit ægritudinem. Vidimus enim ventrem initio affectus ad quartum quintúmve diem profluxiſſe, & poſtea fluorem aut per ſe aut medici auxilio ſubſtitiſſe. vnde ægri in magnum periculum inciderunt, ita vt phrenitici aut lethargici efficerentur, doloréſque capitis aut pernicioſæ in eis parotides excitarentur. Quare initio ea quæ corporis cõmodo atque vtiliter excernuntur, minimè reprimere cõuenit, ne materia ſurſum educta humorum, ſupradictos affectus generet, ſed ad ſtatum vſque contemperari cibis debent. Vbi verò diutius iam profluuium perſeuerarit, non modò ſuperflua euacuans, ſed etiam habitum colliquans, viréſque conſumens, tunc ſanè ei reſiſtere medicamentis expedit. Attendendum autem num aluus nimiũ, an modicè, aut certè non profluat. Magna quidem reſolutio coerceri, parua leuius contineri debet. Aſtricta autem aluus relaxanda eſt aut iis quæ per os aſſumuntur, aut quæ per anum immittuntur, aut quæ extrinſecus imponuntur, donec criticus dies ſuperuenerit. Nam bilioſus humor ſolis cibis mollientibus, magis vt deſcendat quàm in corpore retineatur, eſt ſolicitandus. Si enim bilioſus aut in ventre aut in inteſtino collectus retineatur, exitúque prohibeatur, loca ambientia offendit, ſtomachum ſubuertit, caput replet, viſcera inflammat, febres magis accendit, ſitim auget, omniáque prædicta ſymptomata in capite excitat: ſummatim totum morbum grauiorem efficit. DE LACTE. Lac igitur in tali affectu, ſi febris non vrget, caprinum aut bubulum tepidum, ſiue recens mulctum, ſiue coctum ad

ignem,ita vt ſemper agitetur,donec ad tertias redigatur, potu auxiliatur: aut quod per ſilices fluuiales ignitos, aut candentes ferri laminas in ipſo extinctas, coctum fuerit, iuuat. Alii etiam mel in eo coquunt:alii mel coctum ei iniiciunt, atque ſic propinant : ſpuma verò dum lac coquitur, penna aut cochleari auferri debet. Hoc nullum præſentius remedium ad bilioſas ventris fluxiones inuenire licet. Quibus autem venter ſæpe profluere ſolet, his lac merum plus nocere quàm auxiliari ſolet.Quare quarta pars aquæ lacti miſcenda eſt,coquíque vnà ad dimidias debent,atque hoc modo exhiberi. Hæc quidem ad bilioſas fluxiones conueniunt.Ad alias verò vbi prodeũt, fotus ex oleo & vino adhibeatur : ſit autem oleum omphacinum,aut roſaceũ,aut melinũ.Efficacius his eſt myrteum,tertia aut quarta vini parte admixta. fotus autem magis aſtringentes ſunt ex myrteo , in quo decoctæ ſint gallæ,malicorium,quinquefolii radices teneræ , cupreſſi pilulæ.Lanáque ſicca præcordiis impoſita,ventrem calefacit & deſiccat: necnon lana oleo puro imbuta, aut cumini puluere inſperſo,aut apii ſemine, aut vtriuſque æquis partibus mixtis iuuat. nam vrinam prouocat , & fluxiones eò diuertit.Hæc ſanè profluuio ab inteſtinis deriuando conueniunt.Præterea fomenta illis, ſiue dolores experiantur , ſiue eo careant , adhibebis. nam fluxiones deſiccant,maximè ſacculi ex milio aut panico facti : mirificè autem faciunt etiam ex ſale compoſiti & ordeo torrefacto.Quòd ſi profluuium ſit immoderatius, ſacculi ex ſale ventri imponantur, ex ordeo autem ad dorſum: ſi verò non immodicum neque frequens vrgeat , contrà ſacculos ex ordeo ventri , ex ſale factos dorſo applicabis. Cæterùm etiam anus his ſacculis foueri debet , aut luto pauimenti calefacto æger inſideat, aut cimoliæ terræ calenti,vinóque reſtinctæ,aut ſordibus balneorum vino dilutis,molli lana circundata. nam calor ipſe introrſum adminiſtratus opitulatur.Item ſpongia aqua calente madefacta & expreſſa ſubiiciatur,vt quæ vapore ſuo anum adiuuet:vt etiam lanæ oleo imbutæ,anóque ſubiectæ,auxiliantur.Poſt primos dies exactos,ſi quidem dolores in inteſtinis conſiſtentes vrgeant,neceſſe eſt inflammationem ibidem aut tumorem exiſtere. Tunc igitur cataplaſma ex tritici & lini ſeminis,aut milii,aut panici farina adhibendum,mellis,vini & aceti modico adiecto. Aſtringens autem fiet,melle cũ modico vini & aceti admixto: poſtea vbi coctum fuerit , paulum mannæ, thuris, aut malicorii,aut gallam inſperges. Quum verò nullus dolor affligit,magis aſtringentia adhiberi debent epithemata : cuiuſmodi palmulis conſtant, cum acacia , aut alumine,aut hypocyſtide:aut quæ balauſtia recipiant,aut coctum malicorium. Adhæc ceratum cum oleo myrteo , quod ex ſuprà dictis,vel mannam thuris,vel gallam adiectam habeat. Alii quoque emplaſtra aſtringentia conficiunt.optima verò ſunt epithemata , clidium Mnaſæi , & *δι' οἰνάνθης*.Clidium ſanè hoc modo conficitur: Gallæ omphacinæ,hypocyſtidis,aluminis rotundi,acaciæ,rhus culinarii, malicorii ſicci,apii ſeminis,ſingulorum vncia:viſci quercini,ammoniaci thymiamatis , ſingulorũ drachmæ quatuor:picis ſiccæ,ceræ , ſingulorum vnciæ duæ : olei myrtei aut lentiſcini vnciæ duæ .Gallam & malicorium contuſa cribratáque in vini cyathis nouem decoquito,vſque ad tertias aſſiduè agitans: deinde in mortarium coniecta terito, ac reliqua ſimiliter in puluerem redacta inſpergito. Ammoniacum verò aceto dilutum , viſcum cum modico oleo emollitum, pici ac ceræ ex reliquo oleo liquatis,ab ignéque ſublatis,adiicito, ac in vnum cogito : necnon iis quæ contriueris affundito,tunditóque fortiter:ac vtitor. EPITHEMA ex œnanthe, mediam inter cataplaſma & emplaſtrum naturam obtinẽs, ad inteſtinorũ fluxiones, ſtomachi faſtidia , & reſolutiones ardoréſque efficaciter opitulatur. Œnanthæ ſiccæ,gallæ,acaciæ,roſarum ſiccarum,omphacii , ſingulorum vncia : aluminis rotundi,aloes,ſingulorum vnciæ duæ:rhus Syriaci vnciæ quatuor,olei myrtei,ceræ,picis,ſingulæ libræ: vini Falerni,aut Aminæi,quod ſatis eſt.Sicca ex vino terito, deinde quæ liquari poſſunt adiicito. Ad ventris igitur profluuia medicamenta & ſimplicia & compoſita hæc ſunto. Cæ-

A terùm extremas corporis partes,nempe brachia & crura, faſciis lineis aut laneis deligari debent, fouerique, ſi frigidæ ſunt,calidis vnguentis & oleis, vt Sicyonio, & oleo veteri,cui adiectum ſit pyrethrum,piper, nitrum, & baccæ lauri,item ceræ ſolutæ modicum,vt ſit acopum:quin etiam ex oleo communi hoc medicamentum conficere licet. Huc faciunt etiam medicamenta quæ Græci *à laſſitudine* acopa appellant , ex euphorbio & liguſtico parata. Calefaciunt enim,& roſionem in articulis, quũ illinũtur,

B excitant. DE CIBIS. Ciborum alii aluũ aſtringunt, alii humores craſſos reddunt,alii contemperant , alii ſiccant,conſumúntque materiam: quorum facultates diſcernere conuenit.Ex frumentis oryza aluum magis retinet, ſi ex aqua adiectis palmulis decoquatur : ſi febris abeſt, ex vino aquoſo & auſtero.Similiter & pultes ex ea factæ &ex halyca,quibus aliqui gallinæ aut malicorii puluerem inter coquendum admiſcent : nos autẽ rhun culinarium, aut mala cotonea adiicimus,ſimúlque cum pulte ſubigimus. Iam fit etiam pulticula ex pane Alexandrino trito

C incretóque, & ſic cocta ad ventrem retinendum efficax eſt: necnon polenta ex milii farina diutius decocta. Iuuat etiam lenticula bis cocta,cum modico ſalis , aceti & olei condita , aſſumptáque. fit autem melior ſuauiórque ſi mala cotonea aut oryzam admiſceas. DE OLERIBVS. Ex oleribus expediunt intybus aut plantago,aut blitũ nigrum.Hæc enim & per ſe,& cũ lẽticula cocta aut cum oryza,bene iuuant.Quin & braſſica bis cocta , ita vt ſecunda vice aceti momentum adiiciatur,multum in fluidis affectibus proficit. INTINCTVS. Intinctus hoc

D modo conficitur:Cuminum cum ſalis momento , aceto & oleo, præparato.Id quod edendum eſt, his intingi debet. DE PISCIBVS. De piſcibus mentionem facere opus non eſt,quum omnes fere aluum citent,paucis quibuſdam exceptis:quales ſunt mænides, mulus, ſcarus, & erythinus,ſupra carbones aſſati: necnon ſcorpio piſcis aſſus,& cum cumini intinctu aſſumptus. Præterea oſtrea cum teſtis ſuis aſſata,exhibitáque,aluum comprimunt.

DE AVIBVS. Ex auibus maritimæ potius & ſylueſtres ſolæ deligẽtur, vt merulæ,turdi,perdices,turtures

E & columbæ: ex domeſticis autem gallinarum pulli aſſi, ſed prius elixi , ventrem aſtringunt. Magis etiam aſtringentes ſunt ſi myrtorum aut ſorborum puluis carni ſuperinſpergatur: aut ex fructibus autumnalibus,(qui *ὀπῶραι* Græcis dicuntur) corna vel omphacium ſimul incoquatur : adhæc medicamẽtum quod *à fructibus pomaceis* *δι' ὀπωρῶν* Græci vocant , quemadmodum ea quæ ex cotoneis,aut ſorbis , aut immaturis piris , item ex malo punico præparantur:præterea vuæ quæ fictilibus reconduntur,aut cum ſuis foliis inuoluuntur, aut quæ ex fune ſuſ-

F penduntur. Cibi igitur ad ventris profluuium tales exhibeantur. DE POTV. Potui verò aqua pluuialis bene cocta exhibeatur:ſed neque ante cibum,neque quum hunc æger aſſumit , ſed aliquod ſpatium intercedet. Neque verò vniuerſa, ac vna vice , ſed paulatim ac modicè dari debet.Quòd ſi quinquefolii herbæ radices ſimul incoquantur, præſtantiſſimum fiet auxilium : item ſi rubi radices vnà coquantur,magis aluum aſtringent. Nonnulli plantaginis ſemen contritum , & acinos ſiccos in puluerem redactos , incretóſque, aut ſorba detrita ſimiliter

G admiſcent.Multæ igitur aliæ quoque potiones & ſimplices & compoſitæ ad ventris profluuium idoneæ habentur:ſed eas nunc prætermittimus. Nam de iis potionibus quæ dyſentericis expediunt,poſterius agetur ,vbi de dyſenteria tractabimus.Vinum in declinatione , hoc eſt inflammatione remittente, & febri , confidentius dandum eſt auſterum,Surrentinum , Albanum, Tygrianum,Marſicum,& ex Italia Aminæum,vel alia aſtringentia, quæ diuerſis locis naſcuntur, experimentiſque probata ſunt.

DE BALNEO. Balneum ex nitro abſque oleo conuenit. Iuuat enim nitri vſti puluis corpori in balneo

H ſuperinſperſus , vt modicum ruborem inducat , ſummáque vellicet,& fluxionem ex alto ad ſe attrahat : atque ita cutem vellicatam in balneo perunges, vt meatibus adapertis , profluuium alui in diuerſum reuellas , retraháſque.

DE DYSENTERIA EX VENTRIS PROfluuio excitata, quæ rheumatica dicitur, Cap. VIII.

RHeumaticam dyſenteriam, humorum ex meſaraicis venis ad inteſtina curſum dicimus. Nam ciborum ingeſtorum chylus, *hoc eſt cremor*, dum in ſanguinem ibi mutatur, ad inteſtina refunditur, atque ita vnà cum bile mixtus excernitur, nec poteſt ob huius acrimoniam in ventre retineri, ſed ab inteſtinis foras propellitur. atque hæc eſt cauſa dyſenteriæ rheumaticæ, cuius hæ ſunt notæ. NOTAE dyſenteriæ rheumaticæ. Acres variique humores per aluum excernuntur, ſitis magna vrget, corpus colliqueſcit, & cibi faſtidiũ torquet. Aliquando etiam roſiones inteſtina & ventrem affligunt. quòd ſi hic affectus diutius perſeuerauerit, ad exulcerationem inteſtinorum perueniet, quæ propriè dyſenteria dicitur.

CVRATIO. Ventris & inteſtinorum profluuium aſtringentibus cataplaſmatis curabis, & lac ad dimidias coctum potui dabis. ſit autem non minus quàm hemina. Quin & aqua pluuialis modica propinari debet: necnon panis ex aqua aut lacte maceratus dari. Poſt tertiũ diem pani adiicias vuas quæ in vaſis fictilibus aut vitreis reponuntur, vel pira vel mala cotonea cocta, vel ſorba vel meſpila. Quin & paſtillos lacti admiſcere licet: ſin autem ægri lac bibere recuſent, pulticulas ex oryza, aut auena, aut milio, aut pane Alexãdrino exhibebis. Ptiſſanam quoque aut lenticulam, aut oua in poſca cocta, nec non vitella ouorum aſſa ſuper prunas cũ rhu & aceto porrigito. Quinetiam olera bis cocta, panémque bis coctum, & auiculas, vt ſuprà dictum eſt, necnon vinum aſtringens ſimiliter exhibeto. Quòd ſi affectus inueteraſcat, malitioſúſque euadat, & vires conſumantur, curatio adhibenda eſt quæ corpus nutriat, & illas reficiat confirmétque. SIGNA dyſẽteriæ rheumaticæ, quæ pro loco affecto & excrementis variat, Philomenis. Dyſenteriam rheumaticam locorum & recrementorum expulſionis ratione variare, omnes propè antiqui medici conſentiunt. Si inteſtina vlcus aut inflammatio quædam obſideat, hæ notæ præcedũt. Inter initia morbi, cruenta, deinde ſanioſa excernuntur: multis primò ramenta, poſtea pinguia deſcendunt, & (ſi malignus fuerit affectus) fæculẽta, fœdi odoris: poſtremò vbi in cancrum iam degenerauerint, varia excrementa, & nigra, cum quibuſdam putridarum carnium laminis per aluum redduntur. Quinetiam febris cum multa ſiti comitatur, necnon cibi faſtidium, vnde corpus emacreſcit: tormina quoque cum ſonitu inteſtina exercent, dolórque ingens & vigiliæ ægrum infeſtant.

CVRATIO. Dyſentericus affectus diuturnus eſt, & magna parte tenaſmus eum præcedit. quod ſi fiat, inteſtinorum exulceratio fiet acrior. Plurimum autem in recto inteſtino, aut colo, aut certè in tenuioribus inteſtinis excitatur, modò cum febre, modò ſine febre: nunc cum dolore, nũc ſine dolore. Quũ febris affligit, curationem impedit, vlcera reddit putrida ſordidáque: necnon inflammationes & cancros excitat, quando diuerſis ipſa curatur modis, cibíſque tum qualitate tum quãtitate accommodis, maximè quandiu febris augeſcit. In declinatione autem, cibi neque nimis ſicci, neque plus æquo humidi ſunto. Sicci augent febrim, humidi profluuiũ mouent: ideo in vtroque animaduerſio eſt adhibenda. Nam quantum exhiberi debeat, ex viribus ægri maximè æſtimandum eſt. Dyſentericus enim propter inteſtinorum & ventris imbecillitatem haud multum poteſt concoquere, præſertim quũ febricitat. In inflammatione, quum maximus excruciat dolor, ne pigeat cataplaſmate calente vti, vt quod interdum & illam tollit, & fluxum reprimit: quemadmodum illis ſolet contingere quos mediocris torquet exulceratio. Nos igitur initiò ægrum accedentes, præſertim ſi febris non adſit, talem adhibemus curationem. Primis duobus diebus abſtinentiam indicimus; &, ſi iuuenis ille fuerit, tempúſque & vires permittant, venæ ſectione in brachio adhibita ſuccurrimus, non minus ſanguinis quàm heminas duas detrahentes. His etiam cibos præbemus temperatos: nempe tribus die

A bus tranſactis lac propinamus: quòd ſi verò ſectio venæ
prætermiſſa fuerit, poſt duos dies exactos lac potui da-
mus. Hæc autem facimus quum malum à leui occaſione
ſumpſerit originem. DE LACTE. In primis igitur
lactis calefacti, & inter coquendum ſæpius agitati, cya-
thos tres exhibemus, & poſt horas duas tantundem rur-
ſus potui damus. Quibuſdam etiam tertiò offerimus, vt
integra hemina abſumatur. & ſi eo die repletus æger vi-
deatur, cibo eum abſtinere iubemus. Hoc igitur modo
bilis educitur, & humores corrupti, modicè purgantur,
B mitigantúrque. Poſtea mediam heminam in duas par-
tes diuidimus, & ſimiliter vt ſuprà exhibemus, duabus
horis interpoſitis: atque ſic iterum tertiò duas heminæ
partes aut tres vna vice præbemus. Tribus horis poſt la-
ctis potionem interpoſitis, pulticulam, aut panẽ ſiccum;
aut palmulas Thebaicas, aut micas panis cum lacte exhi-
bemus. Lac igitur quouis morbi tempore eligi debet ca-
prillum: huius autem penuria vaccinum. Aſininum verò
& equinum minus, vtpote magis ſeroſa. Manè igitur cya-
thi tres exhibentur, deinde viridis caſeus hoc modo cõ-
C fectus cibi loco datur. Exprimitur is manibus fortiter,
& aqua feruens ei ſuperfunditur. Id autem fit ter quatér-
ve, melle admixto, præſertim cocto: quũ inſpiſſatur, eſui
exhibetur. nam ventrem admodum conſtringit, & vlcera
purgat ſanátque. Verùm iis dari debet qui febri carent,
magnúmque ex eo ſenties adiumentum. Febricitanti-
bus non tam facilè lac dandum eſt, vt quod in ventricu-
lo aceſcat & corrumpatur, aut ex calore in caſeum coa-
leſcat: vnde maiores cruciatus, viſcerum tenſiones, capi-
tis dolorem, & cibi faſtidium excitat. Quare vt citra no-
D xam febricitantibus exhiberi queat, præſertim pueris,
magíſque iuuenibus quàm ætate iam prouectis, exactius
à nobis dicendum eſt. Miſcemus igitur lacti, aquæ plu-
uialis aut fontanæ bonæ quartam partem, ac illud ad le-
ues prunas ac cineres aut lento igne ad dimidias inco-
quimus, ſine intermiſſione agitantes. Ex hoc cyathos tres
aut quatuor potui damus. Quemadmodum autem febri-
citãtibus citra caſeum dari expediat, aliàs indicabimus.
Nam is febribus omnino eſt inutilis: illis porro qui febri
carent, lac etiam citra aquæ admixtionem coctum por-
E rigemus: coquemus autem donec totum in eo ſerum cõ-
ſumatur. Nonnulli etiam vſque ad tertias coquendum
putant: nos verò, donec ter quatérque ebulliat, atque tũc
ab igne tolli præcipimus. Quin & calculos tres rotundos
ſolidóſque ex fluuio collectos, in ignem ex lignis quer-
nis ſiccis extructum coniicimus, ac candentes admo-
dum in vas quod lac continet, paulatim demittimus, ita
vt quum vnus tollitur, alius iniiciatur. atque lac ita co-
ctum Græci σχιστὸν, *hoc eſt ſciſſile*, nominant. Hoc igitur mo-
do confectum dyſentericis, ventris fluxum expertis, &
F cœliacis exhibetur. facies autem hoc quater aut quin-
quies. vbi ebullire deſierit, nõ ſolùm iis qui febri carent,
ſed etiam febricitantibus propinabis. Idem hoc ferrei
orbiculi candentes in lac demiſſi, non ſegnius, immò e-
tiam efficacius quàm calculi præſtant. Hac igitur ratione
lac dyſentericis propinari debet. nunc autem cibus à no
bis ægro præſcribendus eſt. DE CIBO. Ex frumen-
to igitur pultes exhiberi conuenit. halyca verò plus o-
mni alimento nutrit, magíſque concoquitur: oryza mi-
nus quàm halyca, ſed plus ventrem aſtringit. Hinc etiam
G pultes magis reprimunt quàm quæ ex farre conficiuntur:
ad hæc ex milio & panico paratæ valentius nutriunt, &
recrementa craſſa reddunt. Item ex Alexandrino pane
contuſo, cretóque, huc referri debent: ſimiliter ex chidro
torrefacto pultes faciunt. atque hæ duæ ſpecies ex poſca
cum ſale modico & oleo anethino parentur. Porro omni-
bus pulticulis in vicem olei adipes anſerinos aut gallina-
ceos aut caprinos immittes. Quòd ſi roſiones venter ex-
periatur, &bilioſa ſint quæ excernantur, ex lacte pulticu-
las parabis: verùm in primis halyca, aut oryza, aut far in
aqua decoquatur: deinde excoletur, exprimatúrque: po-
H ſtea lactis modico addito, leuiter illa prunis coquantur.
Vbi ſuccus conſumptus fuerit, lac iterum paulatim ad-
iunges, & tertiò & quartò, donec percoquantur: quibus
momẽtum ſalis addes, & ſine oleo comedenda porriges.

admiſcebis autem pultibus, ſi libet, rhun Syriacum, grana A mali Punici acidi trita, & mali cotonei orbiculos repurgatos, ſorba ſicca contuſáque, omphacium ſiccatum: nec nõ acinos vuæ tritos. Sunt qui etiam gallam detritam inſpergant: verùm ea ſtomacho aduerſatur. alii verò aquæ hæc iniiciunt in qua pultes decoquentur: ſed præſtat in aqua vnde pultes fiunt, ſorba, aut pira cruda maturáve, aut mala cotonea, aut meſpila, aut ſiliquas, aut palmulas Thebaicas contuſas ſimul incoquere. Præterea pultibus indetur gummi, amylum, & cera recens inſtar mellis: ſimiliter puls ex caſeo recenti, cribro validè percolato confecta, e- B ſui offertur. DE CIBI faſtidio. Qui verò malè affecti cibum faſtidiunt, pultéſque auerſantur, iis dato halycam, aut oryzam ex aqua paratam, in qua prius palmulam, aut pruna Damaſcena, aut ſorba, aut meſpila, aut ſiliquas, aut mala cotonea, aut pira immatura decoxeris.

LEGVMINA. Ex leguminibus lenticula magis aſtringit: ſed cortex eius auferri debet, eo quòd cruditatem & profluuium incitet. Quidam enim modicè eam macerantes, corticem detrahunt, atque ſic in pila ſubactam tenuiore cribro incernunt: quidam aquæ calidæ immitten- C tes, paululum manibus confricant, donec totus cortex decidat. Commodius autem fiet ſi, vbi ſemel atque iterum ea ebullierit, in pilam demittatur, ac poſtquam refrixerit, manibus conteratur. ſic enim accuratius purgatur. Vbi cortex fuerit detractus, rhun Syriacum, & adipes ſupradictos, olei vice, necnon aceti momentum adiicies, aut mali Punici acidi grana contrita, ſaliſque modicum. At lenticulam ad ſorbitionem decoquens, plantaginem, aut betam nigram, aut intybum ſimul miſcebis: decoctum interdum cum oryza aut farre, aut malis cotoneis D coctis tritíſque & bene permixtis, pultis modo inſpiſſans eſui exhibebis. Nonnulli cum cortice ipſo lenticulam decoctam validè terunt, ſuccúmque exprimunt: hunc linteo puro diligenter percolant, & cum pane Alexandrino aut chydro bene cocto in pila terunt: atque inde pultes conficiunt, aceto ipſas condientes. DE PTISSANA.

Ptiſſana per ſe quidem ventrem non aſtringit: vt quæ illum magis laxet, & facilè aceſcat, melle præſertim condita, quando etiam largius aluum ſubducit. oportet igitur ipſam diu torrefactam cum aqua pluuiali, veſperi in E ollam recentem demittere: hanc bene coopertam in furnum prunis ardentibus plenum collocare, atque iis inuolutam per totam noctem ſinere. Quippe ſoluitur ptiſſana ex ipſo vapore, pinguiſque & glutinoſa efficitur. Manè verò mel ſeorſim ei miſcebis, & leniter coques: item chydro addito, iterum ſimul incoques horis duabus tribúſve. Atque hoc modo parata eſui dabitur. nam tum cibus tum medicamentum eſſe videtur. DE OLERIBVS.

Olera magis aſtringentia ſiccioráque conueniunt, intybus vterque, plantago, beta nigra cocta, & bene expreſ- F ſa, tritáque, & aceto condita. Ea verò quæ cruda edi poſſunt, cum pane ſumantur. Braſſica bis cocta recrementa inſpiſſat. detur itaque ex aceto, ſale & oleo condita. Aliqui ſecundam eius coctionem in poſca moliuntur. DE PISCIBVS. Ex marinis piſcibus haud multi dyſentericis conueniunt: aliqui verò ſanis hominibus aſtrictionem alui pariunt, profluenti autem aluo non expediunt. Scarus igitur coctus, & aceto cuminóque conditus aſſumitur. Mænides autem & erythinus tenui ſale aſperſi, modicè aſſentur in cratere mundo, & ſic exhibeantur. Non- G nulli etiam mulos ſimiliter paratos offerunt: ſed hi humores varios generant, naturámque in iis turbare ſolent qui imbecilli ſunt ventre præditi. Oſtrea verò cum ſuis teſtis aſſata, concoctionem iuuant, & ventrem reprimũt.

DE CARNIBVS. Carnes vniuerſæ dyſentericis ſunt inutiles, eo quòd multum nutriant, & tardè concoquantur. Ex auibus maximè ſylueſtribus exhiberi poſſunt turdi, perdices, turtures, merulæ, ſturnus: interdum & columbæ, præſertim earum pulli: verùm nihil pingue aut concoctu difficile dari debet. Coquẽtur autem primùm H in poſca, deinde aſſabuntur: præſtat ſi ipſis euiſceratis iniiciantur myrta, aut ſorba ſicca, tritáque, aut minutim inciſa, aut meſpila, aut pira viridia, aut mala cotonea, & poſtea conſuantur, coquantúrque, ac deinde aſſentur. Quadrupedũ carnes vitandæ ſunt: porcini tamen lumbi aut hœdini in aceto macerati, voluptatis gratia ſumi poſſunt. Sic oua gallinacea in poſca elixa, donec indureſcant, proſunt: magis autẽ aſtringunt vitelli ex eis ſuper prunas aſſi, contuſique cum aceto & rhu Syriaco. His rhus aut malicorii modicum, aut galla, aut omphacium rectè miſcebitur. hæc enim ventrem validè contrahunt. Nonnulli etiam pedes vitulinos in ptiſſana per totam noctem incoquũt, donec vngulæ diſſoluãtur: vnde cremor ptiſſanæ ſpiſſus fit & glutinoſus, qui modico aceto conditus eſui exhibetur, ac ventrem egregiè ſupprimit. Verùm illis dari debet qui concoquendi facultatem validam obtinent. nam imbecillem ſtomachum perturbat magis, & amplius profluuium excitat. Atque hactenus de animalibus.

DE FRVCTIBVS pomaceis. Pomacei igitur fructus dulces, flatus generant, & ex humiditate ſua facilè aceſunt, eóque prohiberi debent. dabuntur autem aſtringentes, cuiuſmodi ſunt ſorba, corna, pira viridia, meſpila, mala cotonea, aut vuæ in vaſis fictilibus reconditæ, aut cum foliis ex fune ſuſpenſæ, donec acini ipſarum comminuantur. At cũ omnibus pomaceis fructibus panis mandi debet, eo quòd facilè corrumpantur. Mali Punici grana ſanis aluum aſtringunt, ægris autem non item, ſed dulciora in ſtomacho euadunt, corrumpuntúrque. Palmulæ Thebaicæ etiam, fortiter manſæ cum pane, ventrem reprimunt. De cibis hæc ſufficiunt. POTIONES ſimplices ventri tenendo idoneæ. Cæterùm hæ potiones dari poſſunt. Nardus Indica pota ventrem comprimit: myrrha electa fabæ inſtar in catapotiis data idem præſtat: necnon ſemen lapathi ſylueſtris ex aqua tritum, ſimiliter facit: item coaguli leporis drachma potu iuuat. Cornu ceruini vſti lotique cochlearia duo cum tragacantho potui dantur. adhæc galla, malicorium & polygonium: coquantur autem ex aqua vſque ad tertias. Ladanum ex vino auſtero potui ſimiliter dato: præterea acaciam ruſam, hypocyſtidem, lycium Indicum, terram Samiam, terrámque aſtera dictam, Lemniam ſphragidem, & balauſtia trita. Decoctum ipſorum ſtomacho aduerſatur: eóque virium ratione habita, valido exhiberi debet, non autem febricitanti, aut dolorem experto, aut imbecilli ſtomacho.

De falſa imperitorum medicorum opinione, & paſtillis.

Plerique imperiti medici mox inter initia paſtillos, vel antidota ex opio, aut alterco aut nigro papauere, aut mandragora, dare non dubitant, eo quòd ſomno dolorem leuare dicuntur. Falluntur autem ipſi dum ægros accepta potione tota nocte dormire, & ventrem retineri conſpiciunt. quia quum dies illuxerit, inutilis labor deprehenditur. talia enim humores in vnum congregantia, ſine intermiſſione excernunt: capitáque grauantia, & vires offendentia, ventrẽ reddunt fluentiorẽ. Nunquam ergo ea medicamenta dari debent niſi fortè neceſſitas vrgeat. Poſt ſimplicia verò, compoſita exhibeantur, quorum confectiones trademus quæ à nobis vſu ſunt probatæ. PASTILLVS ad eoſdem. Balauſtium, acacia, hypocyſtidem, lycium, terram Samiam, terram quæ Aſter dicitur, opium, æquali ſingula pondere ex ſucco plantaginis in paſtillos rediges qui tres obolos pendant: vnum manè duabus horis ante cibum, & interdum dormituro, cum ternis aquæ cyathis exhibebis. Iam paſtilli διὰ κοραλλίου, δι' ἠλέκτρου, & διὰ πτύας, mirificè fluorẽ reprimunt, & ventrem conſtringunt, ſanguinem quoque reiicientibus & tabidis vtiles. PASTILLVS διὰ κοραλλίου. Acaciæ rufæ drach. 3, hypocyſtidis drach. 4, plantaginis ſeminis drachmæ tres, balauſtii drachmæ 4: gummi, thuris, amyli, ſingulorum drachmæ quinque: roſæ foliorum drachmæ duæ, roſæ ſeminis drachma, opii drachmæ duæ, coralii totidem, pſyllii decocti cyathus. His omnibus ſimul tuſis, paſtillos drachmæ ponderis effinges, dabiſque ex vino cum quinquefolii herbæ decocto. PASTILLVS διὰ ἠλέκτρου. Succini, iridis Illyricæ, croci, maſtichæ, ſingulorum drachmæ trigintaquinque: opii drach. tres, pſyllii concreti drachmæ quadragintaquinque: ſic conficito. Pſyllii herbæ ſeminis cyathos tres in aquæ pu-

ræ ſextarios Italicos quinque coniicito, coquitóque ad
tertias,& ab igne tollito:vbi decoctum refrixerit, medi-
camenta in ipſius ſextario triduum macerato, paſtillóſ-
que formato qui drachmam pendant, ac ſingulos ex a-
quæ tribus cyathis offerto. PASTILLVS ex coa-
gulo qui Diapityas dicitur. Gallæ, hypocyſtidis, aca-
ciæ rufæ,ſingulorum drachmæ duæ: opii drachma, coa-
guli leporis aut hinnuli, terræ Samiæ,ſingulorum dra-
chmæ duæ:aquæ pluuialis quod ſatis eſt.Paſtillos fingito,
datóque ſingulos ex aquæ ternis cyathis. PASTIL-
LVS ex ſeminibus, διὰ σπερμάτων dictus. Aniſi, fœni-
culi ſeminis,ameos, papaueris albi ſeminis, ſingulorum
drachmæ tres: opii Thebaici,malicorii, ſingulorum dra-
chma: alterci ſeminis drachmæ duæ, apii ſeminis dra-
chmæ tres: croci, florum roſarum, gallæ,ſingulorum dra-
chmæ quatuor. Arida in puluerem redigito: opium ve-
rò in aqua macerato, fingitóque paſtillos qui ſeſquiſcru-
pulum pendant. Dato autem ad tuſſim,ex mulſa:ad διάῤ
ῥοιαν,cum cremore oryzæ: iis verò qui cum tuſſe ſan-
guinem reiiciunt,ex poſca: ad profluuium ſanguinis, ex
decocto lentiſci: ad nauſeam, ex aqua abſinthii:ad inte-
ſtinorum tormina,& ſtomachi inflammationem,ex mul-
ſa: ad dyſentericos & cœliacos, ex roſæ decocto. Dabis
autem ſingulos paſtillos mane & veſperi. PASTIL-
LVS crocodes. Caſtorei,myrrhæ,ſingulorum drach.
duæ: croci, opii, ſingulorum drachmæ tres:aniſi, alterci
ſeminis,apii,ſingulorum drachmæ octo: dauci Cretici,
ſtyracis, ſingulorum drachmæ quatuor. Opium & myr-
rham in aqua macerabis,cætera in puluerem rediges,ſty-
racem aqua dilues in qua opium & myrrha maduerint:
deinde ſtyracem cum iis quæ macerata ſunt ſubiges, &
puluere ſiccorum adiecto paſtillos formabis, qui obolos
duos aut tres pendant. Dantur ieiunis, & in cibo & poſt
cibum: in cibo autem ſæpius, & ante illum. Valde enim
ſunt mirabiles, ſtomachi dolorem leniunt, acidos ructus
finiunt, cruditates diſcutiunt, ventrem aſtringunt, cœ-
liacos & alui tormina mitigant: quin & dolorem capi-
tis tollunt ſi cum aceto & oleo roſaceo fronti illinantur:
adhæc aurium affectus,& dentium cruciatus,cum ſucco
perdiciadis herbæ in foramen illorum demiſſi,adiecto
galbano,perſanant:necnõ lippitudines addito tetraphar-
maco diſcutiunt. Quin & cubitum eunti ſomnum ſua-
uem potu conciliant, defluxionem reprimunt: ſimiliter
etiam articulariis doloribus ſuccurrunt: menſes ſi nimiũ
fluant,reprimunt. Præterea cũ myrti decocti ternis dra-
chmis poti,narium fluorem ſiſtunt, necnon hæmorrhoi-
das, omniáque profluuia:ad diſtillationẽ capitis,& ſtran-
gulatum vteri,cholericóſque affectus,cum rubi decocto,
aut vino auſtero,in quo aniſum, aut myrtum, aut ſorba
macerata ſint,exhibetur. Cõmodè dantur etiam in mor-
bis qui circuitu repetunt,præſertim cum rigore. Suman-
tur autem hora ante acceſſiones, ex aquæ ternis cyathis.
Conferunt quoque cibos vomentibus,& iis qui tuſſiunt,
ex ſapa aut melle cocto dati:item phreniticis,inter initia
adhibiti: ſtomachicis autem,cum tragorigano triti, ex
roſarum decocto,aut vino myrteo,aut mẽthæ ſucci dra-
chmis ternis poti. Dyſentericis prodeſt cum ſorborum,
aut cotoneorum, aut rubi decocto. Iam in puluerem re-
dactus, cum ouo ſorbili exhibetur ſimiliter & cœliacis,
vel omni ventris aut aliarum partium profluuio condu-
cit. Confert ex hoc etiam vuam propendentem cum a-
qua gargarizare. Ad veſicæ dolorem, cum aquæ calidæ
cyathis duobus:& ad ſanguinem ſpuentes,cum aceti cya-
tho vno & aquæ frigidæ duobus potus cõducit. Hoc etiã
paſtillo poto veſicæ exulceratione liberatos nouimus.

PASTILLVS clidion. Nardi Indicæ, croci, ſingu-
lorum drachmæ octo: aloes, thuris,aniſi, roſarum ſicca-
rum,iridis, ſingulorum drachmæ duæ: acaciæ, myrrhæ,
hypocyſtidis,lycii Indici,tragacanthi,opii,piperis,ſingu-
lorum drachmæ quatuor: (alii autem iniiciunt opii dra-
chmam vnam)aquæ quod ſatis eſt. Paſtillos finges qui o-
bolos duos aut vnum pendant, dabiſque ex vino myr-
teo. PASTILLVS ad dyſentericos,ſanguinem ſpu-
entes,& muliebrem ſanguinis fluxum. Hypocyſtidis,
pſyllii,terræ Samiæ, gallæ omphacinæ, acaciæ rufæ, ſin-

A gulorum drachmæ octo: ex aqua pluuiali paſtillos fingi-
to,& vtere. Dyſentericis drachmas duas cum cremore o-
ryzæ,aut lenticulæ,aut horum ſimilium, per anum inii-
cies. Spuentibus verò ſanguinem, drachmam cum aquæ
frigidæ hemina potui dato. In muliebri ſanguinis fluxu
ſimiliter eum cũ halycæ cremore naturalibus infundes,
aut peſſum ex lana,ſolani aut ſimilis cuiuſdam herbæ
ſucco diluto intinctum inſeres. CATAPOTIA ad
dyſentericos. Myrrhæ,opii, ſingulorum drachmæ duæ:
gallæ omphacinæ drachmæ quatuor, aliâs duæ: ex aqua
B catapotia fingito,datóque noctu terna,& mane totidem.

CATAPOTIA ad dyſentericos, & omnem ventris
reſolutionem. Gallæ omphacinæ non perforatæ, opii,
ſingulorum oboli tres. ex aqua finges catapotia erui ma-
gnitudinis. Noctu ex vitello oui,aut myrti ſucci bina aut
terna dabis. Alii ex gallis duplum iniiciunt. POTIO
ad dyſentericos. Quercus corticis recentis drachmas
ſex in ollam nouam coniicito, additóque vini auſteri
ſextarios duos, & coquito vſque ad dimidias: & ſublato
cortice,cyathos duos potioni ieiuno dato. GLANS
C quæ ano ſubiicitur,ad teneſmum & dyſenteriam. Myr-
rhæ,thuris,opii,croci,æqualia pondera ex aqua terito,co-
latóque,& glandes formato nuclei pinei magnitudinis,
aut paulo maiores,& ano ſubiicito. ALIA glans ſiue
collyrium,ad dolores mitigandos. Galbani, ſtyracis,ſin
gulorum drachmæ duæ: opii drachma. Collyria fingito
vt ſuprà, & ano ſubdito. ALIVD collyrium quod
ſubiiciatur,ad teneſmum & dyſenteriam valde efficax.

Opii drachmæ quatuor,myrrhæ drachmæ octo, croci,
caſtorei,ſingulorum drachmæ ſex: thuris drachmæ qua-
D tuor: ex vino Attico collyria fingito. QVAE per in-
feriora iniiciuntur,ad dyſentericos, magnóſque dolores
vel inflammationes: ἐνέματα à Græci vocata. Seuũ ca-
prinum curatũ liquato,& per inferiora iniicito: lac vac-
cinũ cum medulla & oleo infundito: cremorẽ ptiſſanæ
tepidũ indito,& ſimiliter lac tepidũ,& oleũ roſaceum cũ
butyro:oleũ roſaceũ & butyrum cũ albumine ouorũ: vel
aquã in qua lini ſemẽ decoctũ ſit. Quòd ſi vigiliæ vrgeãt,
roſarum folia in aqua decoquantur, atque huius decocti
ius cum ouorum vitellis iniicito. Tragacanthum ex ro-
E ſarum decocto ſolutum, cum tantillo cremoris oryzæ
per inferiora iniicies: itẽ acaciæ partes duas, cremoris o-
ryzæ tres: in ea ſimul myrta ad mellis ſpiſſitudinem co-
quito, ac omnibus mixtis, per anum drachmas quatuor
indito. Ad dyſentericos eos potius qui profluuio non la-
borant,iniicere conuenit Lycii Indici lacte caprino ſolu-
ti drachmas duas. ALIVD melius. Lactis caprini
cyathos ſeptem aut octo, amyli drachmas quatuor, lycii
drachmas duas: mixta ſimul iniicito. ALIVD.
Ex ſeuo hircino cũ oryza aut farre cocto iniicies. Hæc
F ſanè per initia iniici debent: quòd ſi cãcer inteſtina oc-
cupet,ſuccus lenticulæ cũ melle optimo,præſertim Ponti-
co,proficiet. interim alumen rotundum admiſcebis:nam
illa purgare, hoc ſiccare poteſt. Sin autem latius cancer
ſerpat,vt etiam putridæ particulæ deſcendant, in his mu-
ria ex ſale ammoniaco ventrem ſubluere conuenit:dein-
de paſtillum Fauſtinum iniicito, qui recipit,calcis viuæ,
ſandaracæ,auripigmẽti, ſingulorum drachmas quinque:
chartæ combuſtæ drachmas triginta. Paſtillos ex vino
fingito, qui drachmas quatuor ſinguli pendant: iniicito
G autem cũ myrti, lenticulæ, aliorúmque ſimilium deco-
cto,aut cũ vino. PASTILLVS Marcelli magnificus.

Chartæ combuſtæ drachmæ duæ, auripigmenti dra-
chmæ quatuor: ſquamæ æris cremati totidem, opii dra-
chmæ duæ, croci drachma,calcis drachmæ quinque,alu-
minis ſciſſi drach. quatuor, ſandarachæ drach. ſex, om-
phacii drach. tres. Ex vino myrteo aut ſapa Cretenſi pa-
ſtillos formato, qui ſinguli drachmam pendant, & cum
myrti decocto in aluum dato. PASTILLVS ſine
opio & calce,dyſentericis accommodus: purgat enim, &
cicatricem inducit. Malicorii drachma,gummi, hypo-
cyſtidis,rhus Syriaci, ſingulorum drachma: lycii Indici
drachmæ quatuor, amyli totidem,acaciæ drachma. Hæc
omnia conteres,& ex aqua cui myrtum incoxeris, paſtil-
los finges: quumque vſus poſtulat,ex cremore oryzæ, aut

lenticulæ,aluo infundes. Quòd ſi primum medicamentū
nihil dolentem iuuerit,conſiderato num ex nigra bile af
fectus ſit concitatus,qui peſſimus eſt & periculoſus. Opor
tet igitur medicamentum quoque fortius efficere, quod
recipiat ſalis ammoniaci partem vnam, ſpinæ Ægyptiæ
partes tres,veratri nigri partem vnam. Spinam & veratrū
in aqua decoques: & ſic poſtea ſalem decocto adiicies,a-
nóque infundes.Si mortis periculum inſtare videris,ſan-
daracham poſtea & calcem viuam æquali pondere admi
ſcebis.Hæc enim proſunt vbi nimia putredo oborta fue-
rit,vt paulatim in ſaniem cōuertatur. Quin & Muſæ paſtil
lus cum melle & vino adhibitus opitulatur. Quòd ſi in-
flammatio rectum inteſtinum obſideat, lactis & cremo-
ris halycæ,ptiſſanæ,farriſque iniectio,dolores,illámq; mit
tigat.Si non magna fuerit alui profluxio,oleum ano indi-
tum lenire ſolet.Hoc autem in iis fieri debet qui enema-
ta continere nequeunt.In illis verò qui retinent, muriam
plerique iniiciunt: alii ſalis ammoniaci heminā vel plus
minúſve medicamento admiſcent. Nos muriæ in qua o-
liuæ albæ conditæ ſunt,heminam iniicimus, atque rurſus
dimidiæ horæ ſpatio aut paulo maiori poſt deiectionem
interpoſito,paſtillum in anum damus: qui ſic retinetur,
quanuis nuda vlcera inueniat. Hæc dyſentericorum, qui
ex ventris profluuio fiunt,curatio tota exiſtit.

DE INTESTINORVM EXVLCERA-
tione, quæ propriè dyſenteria Græcis dici-
tur, Cap. IX.

VEteres, dyſentericos illos vocare conſueuerunt in
quibus neque iecur eſt affectum, neque alia quæpiā
particula quæ morbum hunc afficiat, ſed ipſorum tantū
inteſtinorum exulceratio exiſtit:quæ ſi negligatur, etiam
vlcera corpus depaſcentia (Græci Nomas vocant)interdū
putredinem quoque generare ſolent, & interitus pericu-
lum ægro inducere: vbi verò accuratè internoueris qui-
bus in particulis morbus hic conſtiterit,ita ad conueniē-
tem affectus curationem venire oportet. Non parum au-
tem intereſt tenuiáne inteſtina an craſſa exulcerata ſint.
Nam ſuperioribus affectis, curatio quæ per os adhiberi
ſolet,cōmodior exiſtit:quemadmodum rurſus humilio-
ribus infeſtatis,vel ſi circa rectum inteſtinum noxa inci-
derit,illa medendi ratio competit quæ medicamētis per
aluum inditis ſubiectiſque adminiſtratur. Prius igitur ab
internotione auſpicabimur. nam qui optimè internoſcit,
optimè medetur. NOTAE exulcerationis in craſſis
inteſtinis. Notæ eorum quibus craſſa inteſtina exulce-
rata ſunt,hæ contingunt.Roſiones in imis partibus,& cre
bra deſidendi cupiditas, quæ Græcè teneſmos dicitur: ſi-
mul autem cum hac excretio comitatur. Nequaquam e-
nim in his ramenta & ſanguis in deiectionibus permixta
ſunt:verùm ſupra ſtercus guttæ potius ſanguinis, & natu-
ralis inteſtinorum pinguedo effertur. Præterea etiā quæ
excernuntur,carnoſa apparent:quoniam inteſtinorū quo-
que ſtructura non tenuis & membranoſa, ſed carnoſior
potius à natura condita eſt. Cæterùm conſiderato doloris
quoque magnitudinem,vt quæ & ipſa multum ad inter-
notionem conducat: obtuſior enim & non acutus dolor
eos infeſtat qui craſſis inteſtinis laborant. NOTAE
ſuperiorum inteſtinorum affectorum. In tenuibus con-
traria horum magna ex parte eueniunt. nā roſione infe-
ſtante,non ſtatim ſed poſt aliquot horas æger ad excer-
nendum vrgetur. Præterea etiam vulneris ſanguis deie-
ctionibus permixtus eſt, & dolor multo acrior exiſtit: itē
quæ per aluum procedunt,neque pinguia,neque craſſa ap
parent,ſed tenuia & membranoſa accuratè obſeruantibus
videntur. SI IN mediis inteſtinis exulceratio exi-
ſtat. Quum neque deiectiones iis quæ ab vlcere ma-
nant,admodum permixtæ,neque omnino diſcretæ appa-
rent,coniiciendum eſt,in mediis potius inteſtinis affectū
exiſtere. Similiter etiam ex tempore excretionis & dolo-
re,ſi non ſtatim poſt roſionem æger, neque multis horis
interpoſitis ad deiectionem exurgat, neque dolor vehe-
mens ſit admodum,neque rurſus inſenſilis,exulceratione
ad media potius inteſtina pertinere notandum eſt. Quæ
quum ita habeant,reliquum eſt vt quomodo curatio fie-
ri debeat perſcribamus.Sed conſiderādum eſt num mor-
A bus hic ex primario ipſius inteſtini exulcerati affectu, an
alterius particulæ affectæ conſenſu prouenerit.Nam acci-
dit etiam vt ex toto corpore frequenter excrementa ferā
tur,vel propter colliquationem,vel ob humorum vitioſi-
tatis abundantiam natura expellente. In quibus negotiū
ægris faceſſere non expedit,vt quæ à facultate nos diſpē-
ſante pulchrè fiant,prohibere feſtinemus. Indicium autē
huius eſt,quòd æger excretione facta ſeipſum robuſtiorē
ſentiat: & quum medicus deiectiones cohibere cogitat,
B videatur quidem paululum proficere, verùm non longè
pòſt duplo copioſiora excrementa defluant: quare in hu-
iuſmodi affectibus naturæ auxiliari oportet. Si enim pro-
pter copiam tale euenerit,tunc etiam ſanguinis miſſionē
adhibere non eſt alienum,interdum etiam purgationem.
Ac ſanguinis quidem euacuatio paulatim adminiſtretur:
& id quod euacuari debet, neque vniuerſum, neque co-
pioſum educatur,vt ne ægri vires imbecilliores hinc red-
dantur.Similiter etiam purgationem non vniuerſam,ſed
& ipſam per vices tentabimus. Ad huiuſmodi conuenit
C Theodoretum, quod & ſanare ægrum & obſtructione li-
berare abunde poteſt. Dantur ſcrupula quatuor, aut ſex,
plus aut minus,pro ægri viribus, totum corpus reſpicien-
do,& nonnunquam per ſe, aliâs cum ſcāmoniæ lacryma,
ſiliquis ſex aut ſeptem. Atque hîc rurſus ægri viriū ratio-
ne habita,purgationis miſtura fieri debet. Adhæc etiā a-
loe probè lota,bene facere admodum creditur,præſertim
in quibus iecur corroborare volumus.accidit enim vt af-
fectus hic,etiam particula iſta infirmante, aut inflamma-
tionem experiunte,quemadmodum & liene, & ventricu-
D lo,& venis meſeraicis tali morbo affectis dyſenteria exci-
tetur.Conuenit igitur(ſicut diximus)vt vbi prius interno
uerimus accuratè num morbus ex conſenſu prouenerit,i-
ta tandem conuenienter curemus. QVID agendum
ſit quum vlcus in recto inteſtino excitatum fuerit.
Vlcere rectum inteſtinum ex acribus bilioſiſque excre-
mentis,aut aliunde miſſis,aut in ipſum inteſtinum abſor-
ptis,infeſtante, neceſſe omnino eſt teneſmos comitari,
& crebras deſidendi ſine ſtercore cupiditates, ita vt deie-
ctiones ramentoſæ aut cruentæ exiſtant. Tali ergo mede-
E ri victu potius humectante, hoc eſt inter olera quidem
intybo & malua,conuenit: ventrem horum facilē ad de-
iiciendum retinere,vt ſtercus citra impedimētum tranſ-
iens, ceu medicamen aliquod ſalutare,vlcera ſiccare pur-
garéque poſſit.Curare igitur oportet ne deiectio admo-
dum acris neque dura exiſtat: ac potiones eiuſmodi vn-
ctionéſque in talibus vitiis admouendæ ſunt vt venter
omni ex parte facilè ſoluatur.Noui enim quoſdam dama-
ſcenorum copioſiore eſu dyſenteria abſolutè curatos fuiſ
ſe,ſtercore citra impedimentum ab ipſis per aluum deie-
F cto: item alios quamplurimis vuis aſſumptis. Verùm tu-
tò expendendum eſt:aluo nanque commodè deſcenden-
ti,ea quæ corrumpunt,exhiberi non debēt, ſed medio v-
tendum victu:qualis eſt intybus,ſi coctus & non coctus e-
datur,etiamſi ægri maximè febricitent: item panis ex a-
qua tēperata,aut vino valde aquoſo, ſi vires imbecillimæ
eſſe videantur.Luteis autem ouorum, neque admodum
mollibus,aut duris etiam, ex decocto veſcendum. Poſt
primos dies etiam ſuum petioli idonei ſunt, cum troxi-
mis,aut intybis,aut braſſica percocta,aut libo ſuminali te
G nui,aut halyca bene cocta. Quando verò deiectiones li-
quidiores ſentimus,vel cucumerem ſumere ipſos permit-
tito,vel gallinā abſque ſale copioſiore,aut garum. Sin au-
tem multa quædam fuerit caliditas, & æger temperamē-
to iuuentutis vigeat,tunc etiam iſicium ex piſce ipſi dan-
dum eſt:iuuabit enim amplius. Sit autem inteſtinum ex
piſcibus dura potius carne præditis,vt orpho, aut glauco,
aut ceride. Porro deiectiones omnibus idoneas ſeruare
conuenit, craſſius id quod influit & obtuſius reddendo:
extrinſecus autem vtendum eſt lētiſcino, præſertim flati-
bus imum ventrem diſtendentibus,& profluuio quodam
H deiectionum non adeo bilioſarum aut acrium vrgente.
Oleum hoc eſſe debet non admodum vetuſtum: ſin autē
fuerit, adiiciatur huic ſapa, aut vinum odoratum, tenue.
Similiter etiam ſtomachus vino melino irrigandus eſt.
Adhæc vtatur æger maximè inter initia balneo crebrio-
re,& calidiore ſolio: magíſque ſi aquæ potio & frigido-

rum ciborum eſus præceſſerit,ac pituitæ ſuſpicio ſit. Hoc ſi contigerit,paulum ad calidiorem victus rationem inclinandum eſt: & vinum exhibendum Sareptinum, aut Tyrium, aut ex iis quæ in Campania naſcuntur, Britianum aut Palmatianum. At ne te decipiant ea quæ deiiciuntur, quemadmodum vulgares pituitam illa eſſe putantes. ſæpe enim eiuſmodi deſcendunt,interim ſanè à raſura,aliâs ab acrimonia albedinem nitorémque inteſtinorum deradente:ac vocant eiuſmodi ignorantes pituitam, & frigidum humorem. qui meritò quum in notatione decipiantur,etiam calidioribus ægrum cibis vti potius compellũt. atque euenit multo magis inteſtinum ob malam medicantium rationem deradi & intumeſcere. Idcirco non ſolùm ab excrementis, ſed etiam prægreſſo victu & natura ægri, accuratè internoſcas quòd pinguedo reuera excernatur,vel à raſura. Ita etiã ipſe totũ victum inſtituito, nũc ad calidius nunc ad frigidius,ea quæ adhibentur,conuertens. Hæc ſolùm de victu dicta ſint qui exulceratione ſuſtinentibus conuenire poteſt, non ſolùm in recto inteſtino,ſed etiam in omni dyſenteria.

QVIBVS enematis in recti inteſtini affectu vtendum ſit. Si recens ſit vlcus,& purgatione indigeat, eluere ſola aqua mulſa per clyſterẽ oportet: ſin autem ſuſpicio quædã fluxionis extiterit,adiiciatur aquæ lenticula,roſæ,rubi radix, atque ita per clyſterem eluatur. Puro autem vlcere facto,ſimplicioribus primùm vtitor,vt amylo,Lemnia ſphragide,hoc eſt ſigillo, & cremore oryzæ. Quòd ſi vlcus fluxionem experiri videatur,amylo etiam,acacia vino macerata,& ſucco plantaginis admiſceatur. Probè autem facit etiam terra Samia,quæ dicitur aſter, in eiuſmodi affectibus. At ſi carnem inducere opus ſit,lacryma thuris quoque adiiciatur. ſit enim optimum medicamentum,quod carnem generare,& vlcera ad cicatricem perducere poſſit. Componitur autem in hũc modum: Lemnii ſigilli,terræ Samiæ, pompholygis,acaciæ,lacrymæ thuris,gummi,ſingulæ vnciæ. trita vino vna miſtura inſpergito: nam bene proficit.

PRAESTANTISSIMA quæ ano ſubiiciuntur, lõgo vſu à nobis cũprobata. At in quibus crebra deſidendi cupiditas,multæque vigiliæ vrgent, vt etiam hinc vires infirmentur, bene quoque faciunt quæ Græci hypotheta appellant,ex quibus & hæc multis adeo experimentis probauimus. ſcriptura ipſorum in hũc modum habet: Croci,thuris,myrrhæ,glaucii,ſingulæ vnciæ:acaciæ vnciæ duæ,vini quod ſatis eſt ad læuigandum. Penicilla nucleis pineis ſimilia,paulo oblongiora formato,ac dextrè ſubiicito.

ALIA GLANS, quæ etiam Clidion nominatur,ad teneſmos & alui profluuia efficax: nam doloris leuationem adfert quumprimum apponitur, ſomnum ſuauem inducens. Myrrhæ Troglodytidis,glaucii,opii, ſingulorum drachmæ duæ: vino modico odorato excipito, ac nucum pini magnitudine formato,ſubiicitóque. Eximiè confert iis qui teneſmo infeſtantur.

CATAPLASMA ad recti inteſtini inflammationem. Micarum panis ſiliginei aqua maceratarum,croci,olei roſacei,oui toſti,palmularum Nicolai ſapa maceratarum purgatarúmque: omnium æqualem modum probè læuigatum duplici panniculo illinito,ac vbi calefeceris,tepidum ano ſubiicito. Confert etiam roſaceum per ſe ſtuppa iniectum,impoſitúmque:item in balneo illitum. Similiter decoctum roſarum & lenticulæ tepidum per ſpongiam, & quæ his ſunt ſimilia adhibeto. Hæc ſanè recto inteſtino exulcerato inflammatóque,& crebris deſidendi cupiditatibus cõducunt.

SI CRASSA aut media inteſtina exulcerata ſint. Si exulcerationem ſuperius quàm rectum inteſtinum eſt,& crebram deſidendi cupiditatem fieri contingat,ſaniéſque putridæ appareant, tum etiam efficacibus vtendum & iniectionibus & glandibus, necnon iis quæ extrinſecus inducuntur:verùm illa etiam quæ prædicta ſunt, glandium numero aſcribantur. Atque hæc ſanè vſu ſatis ſumus experti.

MEDICAMENTVM quod in dyſentericis ano ſubiicitur. Vbi inteſtinum prædicto lenticulæ, roſarum & aliorum ſpiſſamentorum decocto antea per clyſterem elueris,& veluti ſpongia abſterſeris,hoc ano ſubiiciendum eſt,quod iſta recipit: Croci, myrrhæ,lacrymæ papaueris,thuris maſculi, pares portiones. Hoc prioribus ſimiliter paratum,ano ſubiicitur: item colicis bene facere creditum eſt.

PASTILLVS dyſentericus. In quibus vlcus & nome quædam magna inteſtina affligit,neceſſe eſt paſtillis vti ex auripigmento,ſandaracha,& calce. Sunt autem plerique ad huiuſmodi affectus inſcripti, è quibus eſt & Fauſtinus, & δι᾽ ἀρνογλώσσου dictus:ſed nullus adeo validè vlcera depaſcentia lenire ſolet vt qui à me paratur paſtillus: cuius vim plerique præſtantiſſimi medici in ipſis operibus admirati ſunt:recipit autem hæc. Auripigmenti,ſandarachæ, ſquamæ æris, ſingulorum drachmas quatuor. Læuigatis ipſis collyriorum inſtar per æſtum caniculæ,ita adiicito opii drachmã, calcis viuæ drachmas duodecim,balauſtii,hypocyſtidis ſucci,chartæ combuſtæ,ſingulorum drachmas decem. Læuigato rurſus ex vino myrteo,aut ſpathite, aut Aminæo,ad dies viginti: excepta in paſtillos redigito, datóque viris drachmas tres,mulieribus duas,pueris vnam:ac refrigerato in vmbra,vtitórque. præſtantior autem paſtillus ſit ſi vetuſteſcat. Porro in hunc modum ipſo vtitor: poſtquam ex decocto lenticulæ clyſterem ægro prius inieceris,tempore interpoſito ſic cum cremore oryzæ paſtillum cum modico adipe hircino immittas,ex vino generoſo antea læuigatum. Modus autem eſto eius quod immittetur,miſturæ dimidium. Cæterùm ægrum prius nutrito,atque ita medicamentum ei indito, ac continendum permittito. Poſt hunc paſtillum, alterius meminiſſe ſuperfluum eſt. Tantum de dyſenteria ob exulcerationem craſſiorũ aut mediorum inteſtinorum proueniente dictum eſto.

SI DYSENTERIA in tenuibus inteſtinis conſtituatur. Quòd ſi eroſionem in tenuibus inteſtinis fieri contingat,medicamenta potius quæ per os aſſumuntur dare conuenit. Eiuſmodi autem ſunt, inter ſimplicia quidem, Lemnium ſigillum ex poſca potum: item lac caſeoſum in omnibus vẽtris fluxionibus acribus ſaluberrimum eſt remedium. oportet autem prius decocto candentes calculos marinos iniicere,ac rurſus ſenſim coquere,donec maior ſeroſi recrementi portio conſumpta fuerit:nonnulli etiam ferramenta potius candentia prius calculorum vice lacti iniecerunt. Quum enim ferrum aſtringens quippiã habeat,hoc impertit ei, ac magis ad retinendum ventrẽ efficax reddit. Nonnulli etiam caninum ſtercus tenuiſſimum ei admiſcuerunt. Verùm hoc ratio non exigit vt faciamus,quum & cibi & medicamenta à natura nobis donentur, necnon herbæ quæ cum aceto coctæ potæque vẽtris fluorem deſiccent. Commodius autem erit, admixto ei quodam ex iis quæ dyſenteriæ & cœliacis affectibus conueniunt,& in igne fumi experte frixa ſunt. Quæ verò iniiciuntur,ſunt hæc,rhus rubrum,ſuccúſque eius,omphacium, malicorium, galla, & cochlearum toſtarum cinis. Apti verò ſunt etiam acini vuarum,myrta,meſpila,corna, & cotonea. Portulaca verò dyſentericis ſalutaris cibus eſt, ſuccus ipſius potus efficacior. Plantago ſimiliter caloribus potiſſimùm conuenit:item rubi ſemen & flores, necnon lenticula bis aut ter decocta,exhibitáque. Iã in quercu liber qui cortici & ligno intercedit, aut tunica putamini glandis ſubiecta,potui ægris propinantur. Mori fructus ſubitò exſiccatus,medicamentum ſit abundè aſtrictoriũ, vt etiã dyſenteriæ & cœliacis affectibus opituletur. Contunditur autem miſcetúrque obſoniis: quemadmodum rhois ſemẽ,ſi ex aqua ipſum,aut vino,aut vt dilutum quis bibere voluerit, cœliacos & dyſentericos adiuuat. Porro etſi aliorum complurium ſimplicium medicamentorum meminiſſe liceat,ſatis tamen eſt ad ſubiectam materiam iſta deligere,& contra præſentem affectum eadem componere. Non abſurdum autem eſt etiam ea nos meminiſſe quæ frequenter ſumus experti.

MEDICAMENTA compoſita ad dyſentericos & cœliacos. Medicamentũ quod ex fructibus pomaceis conſtat,prædicto affectui eſt commodiſſimum. in quibus etiam potiſſimùm intemperies ventris,iecoris,aut ſtomachi exiſtit, quæ inteſtina magis fluxionibus opportuna reddit. Mala Punica integra, mala cotonea, ſingula viginti:roſarum ſiccarũ ſextarius, prunorũ ſylueſtrium ſextarii duo,ſorborum aluum aſtringentium ſextarii duo, pira & mala triginta, rhus Syriaci ſextarii tres,ſiliquæ,quas Græci Xylocerata dicunt, quadraginta:myrtorum nigrorum ſextarius, muſti Aminæi, quod ſatis eſt:decoquito omnia teſta, aut cacabo, donec

mellis habuerint ſpiſſitudinem:coniicitóque in vas fictile,& quum vſus poſtulat,exhibeto. CATAPOTIA ad dyſentericos & cœliacos. Gallæ omphacitidis non perforatæ,opii,ſingulorum vnciæ duæ,petroſelini vncia. Excipito aqua,fingitóque catapotia,ac dato ciceris inſtar, ad vires reſpiciens,etiam modum coniicito. Hoc medicamentum calidis admodum intemperamentis opitulatur,calidioribus autẽ etiam cremor ptiſſanæ cum polenta & vino potus.At in quibus iecur valde infirmum eſt, & ventri fluxionem tranſmittit, aut obſtructione laborans diſtributionem impedit,bene facit etiam picra:omnium maximè aloe elota, & in catapotia redacta.Porro ad dyſenteriam ex frigiditate contractam, groſſi potæ mirum eſt quàm conueniant.oportet autem ipſas vaſe æreo comburere,atque ita ex eis quod tribus digitis comprehendi poteſt exhibere:atque id tertiò facere. Detur autem ex vino generoſo,præſertim in diuturnis affectibus ac validioribus agricolarúmque corporibus. DYSENTERICVS paſtillus per os datus,ad omnia interna,omnémque fluxionem valẽs. Aniſi drachmæ duæ, alterci drachmæ quatuor,apii ſeminis totidem, opii drachmæ duæ: febri carentibus,ex vino:febricitantibus autem & ſuperioribus inteſtinis affectis,ſi multæ vigiliæ vrgent, ex aqua datur. Potus verò ante medicamenta quæ inferius induntur,ſtomachum ab enematis ſubuerti non ſinit.

De epithematis & ynctionibus.

In dyſentericis affectibus,ab illis vnde morbus excitatus ſit,per totam curationem incipiendũ eſt, & ægro ſuccurrendum. Solet enim mortis periculum comitari, tum copia excrementorum,tum frequentia deſidendi, & quæ ex his ſequitur virium imbecillitate & cibi faſtidio. Vnde non ſolùm contentum eſſe oportet iis quæ per os exhibentur, & per enemata iniiciuntur: ſed etiã per ea quæ extrinſecus imponuntur,opitulari conandum eſt. Conueniunt igitur potiones,& epithemata,quorum compoſitiones exponendas vobis cenſui. EPITHEMA dyſentericis & cœliacis efficax. Alterci albi ſeminis vnciæ quatuor,aniſi, roſarũ floris, rhus Syriaci,hypocyſtidis ſucci,balauſtiorum,ſingulorum vnciæ duæ:opii,croci,ſingulæ vnciæ.Hæc ſingula ex vino myrteo læuigata mixtâque ſimul,in paſtillos redigito,atque in vmbra refrigerato. Quum vſus poſtulat,contundes & incernes quantum ſatis eſt.Palmulis patetis excipito,ac in linteolum illita imponito. CERATVM optimum. At in quibus ſtomachus potiſſimùm infirmus fluxionem inteſtinis tranſmittit,hoc quoque vtitor cerato quod iſta recipit: Palmularum pinguium vnciam, maſtichæ tantundem, aluminis liquidi vncias ſex,aloes vnciam,vini & roſacei quod ſatis eſt:confecta diligenter,imponito. EPITHEMA dia œnanthes. Hoc quoque medicamentum ad dyſenteriã bene facit,in quibus etiam os ventriculi affectum eſt, & inteſtinis fluxionem tranſmittit.Œnãthes drachmæ duæ, vuæ immaturæ ſucci drachmæ quatuor,ſtyracis totidem: acaciæ drachmæ octo,roſarum ſiccarum totidem, gallæ omphacitidis drachmæ quatuor, palmularum drachmæ ſex,vini auſteri,& olei myrtei quod ſatis eſt, picis drachmæ ſex,ceræ drachmæ ſedecim.Mirabiliter confert.

EPITHEMA ad teneſmos potiſſimùm, & cruentas excretiones cum frigiditate. Ceræ vnciæ ſex,picis, croci,aloes,acaciæ,amomi,aniſi,ſingulæ vnciæ:ſtyracis ſeſcũcia,adipis vnciæ quatuor,carpobalſami totidem,gleucini vnciæ duodecim. VNCTIO dyſenterica. Rhei drachmæ quatuor, omphacii drach. duæ, hypocyſtidis,gallarum,myrtorum,ſingulorum vnciæ quatuor.Vino myrteo excipito.Bene facit illitum,& iecori robur adiicit. Item oryzam ex vino tritam oblinito,& ante & poſt. Hoc ad teneſmos ex frigiditate contractos omnium maximè valet:adhæc Maſuchas cum malicoriis,gallis,acacia, myrrha,ladano,aloe,iunci rotundi floribus,roſis, ſpica nardi, & horum ſimilibus conuenire admodum ad huiuſmodi affectus creditur. Oportet autem artificem ad dyſenteriæ ſpeciem etiam remedii miſturam accommodare:vt ſi vitium ex calida quidem intemperie prouenerit,frigidorũ facultas præpolleat: ſin autem ex frigida cauſa, calefaciẽtium roborantiúmque modus intendatur. Talis porro eſt materia omnium odoratorum, vt calamus aromaticus,

A iunci odorati flos,ſpica nardi,atque his ſimilia cataplaſmata:in quibus inteſtinorum maximè fluxio moleſta eſt, ordeaceam farinam,ſapam & acetum coquito plurimùm,& obducito.Hoc & ad ſanguinis profluuium mirificè confert:item ex polenta & prædictis odoratis medicamentis cataplaſma ſimiliter facere creditur. Oportet autẽ ex vino aſtringenti,vt lentiſcino,aut melino,coctum,tepidum apponere.At ſcire licet,fieri non poſſe vnquam vt inteſtinorum exulceratio curetur niſi quis materiam ex aliis particulis influentem,prius coerceat.Accidit enim(vt dictũ
B eſt)etiam dum viſcera expurgantur,aut inflammationem aut imbecillitatem experiuntur,inteſtina fluxione laborare,exulcerarique: adhæc ob totum corpus contabeſcens, interdum quoque ob caput materiam tranſmittens,& ſtomachum fluxioni obnoxium,id euenit.Nam in iis qui dyſenteria per conſenſum totius corporis contabeſcentis laborant,vitandi ſunt paſtilli qui ex ſandaracha, calce & ſimilibus parantur, intemperatum magis corpus reddẽtes, magiſque ipſum colliquantes. In illis autem vtendum ipſis tantùm eſt in quibus deiectiones depaſcentis & putri
C di vlceris efferri videntur. Ego ſanè quendam conſpicatus ex iis qui contabuerant,à paſtillis ei oblatis magis irritari,iuſſi hæc quidem abiicere, balneis autem potius vti, & cibis refrigerantibus,vt pepone ſine medulla, intybis, bulbio & iſicio:atque hoc victu citra medicamentum, ægrum morte ipſi expectata liberaui. Ac multos alios qui vlceribus curatu difficilibus & magnis infeſtarentur, victu etiam ſolo ad ſuperantem intemperiem accommodato curatos noui.Non igitur feſtinandum eſt(vt dixi)vlcus depaſcens, cum foris, tum intrinſecus & antidotis & pa-
D ſtillis medicari.

DE LIENIS AFFECTIBVS, EX libris Philagrii, Cap. x.

QVemadmodum & reliqua corporis viſcera,ita& lien intemperies experitur. Nam refrigeſcit,calefit, ſicceſſit & humectatur. Deinde vt omnibus intemperierum generibus affligitur,ita & alios ſæpe morbos ſuſtinet. Nã obſtruitur,augeſcit,& inæqualiter intumeſcit,extenuatur, ad partes aliquas protenditur,inflammatur, indureſcit, &
E ſcirro obducitur.Nunc igitut ſingulas eorum notas & curationes perſequemur. NOTAE frigidæ intemperiei.

Lien frequenter intemperie,præſertim frigida & humida laborat:idq; magna parte ex cibo & potu frigido ſubinde aſſumpto.qualia ſunt aqua frigida, oſtrea,bulbium, caro porcina,fructus pomacei copioſi variique, præcipuè per æſtatẽ.Quippe calor in liene ex his,præſertim ſi ex locis humidis proueniant,imminuitur: necnon balnei vſu poſt cibum, & venere non modò frequenti, & ampliore quàm res poſtulat, verùm quum ſtomacho cibis potú ve
F repleto,& crudo adhuc exercetur. Nam frigida intemperies facilius quàm calida(vt dictum eſt)in liene augeſcit: præſertim autem in illis corporibus quæ humoribus redundant, cruciantur doléntque,tumore partis præter naturalem modum adaucto.His color non ex toto niger,ſed ſubliuidus & plumbeus accidit. SIGNA calidæ intemperiei. Calida lienis intemperies maximè ex febribus & nimio ſolis æſtu contrahitur. In febribus enim ſanguine accenſo lien extenditur & intumeſcit: & quia natura rarus eſt,ideo ſanguis aduſtus feruénſque in eum defluẽs,
G in magnum tumorem ipſum extollit,diſtenditque. Æſtas enim & calida aeris conſtitutio lienem offendunt, quum homo plus iuſto fuerit calefactus.Quemadmodum igitur in hyeme frigidi aeris,ita & humidi & ſicci qualitates facere conſueuerunt. Quæ ex præcedentibus aere, cibo & potu proueniunt,à prudente cognoſci poſſunt: quia hinc defluxiones augentur,flat⁹ generãtur,& morbi increſcũt.

CVRATIO calidæ & ſiccæ intemperiei. Calida & ſicca intemperies frigidis & humidis adiuuatur auxiliis, ſiue extrinſecus,ſiue intus per cibos& potus adhibitos.Ex
H oleribus conueniunt lactuca,blitum,atriplex,cucurbita:item cremor ptiſſanæ. Balneum autem aquæ dulcis admoueatur.Extrinſecus oleum roſaceũ,melinúmque, & ex eis epithemata confecta proſunt. Adhæc etiam ſuccus vuæ immaturæ,aut portulacæ, aut ſemperuiui, & teneri vitis turiones. CVRATIO frigidæ & humidæ intẽperiei.

Frigidæ humidæque intemperiei calida & ſicca præſidia conueniunt: verùm ſicca & frigida intemperies magis quàm humida & frigida conſiderari debet: quibus illa extrinſecus adhiberi oportet medicaměta quæ cũ butyro, cera noua, œſypo, oleo cyprino vel irino, conficiuntur, aut horum ſimilibus, cum adipe anſerino, vel porcino recenti, addito ſtyrace & ammoniaco pingui: quibus admiſceatur herbæ bugloſsi, aut dulcis radiculæ ſuccus. Quin & balneorũ vſus, & oleorum, ſi inungantur, prodeſt: item oleum nardinum cum prædictis medicamentis, & croci modicum, vnde lienis vires inſtaurentur, adhibendum eſt. De iis quæ extrinſecus calefacere & humectare poſſint, abundè ſit dictũ. Obſeruandum autem ne fortè corpus humoribus plenum ſit: & dum ipſum incaleſcit, humor in liene augeſcat: & ſi tibi manifeſta copiæ ſigna apparuerint, æger euacuari debet, & ſic tandem ſanari intemperies. Cibi vtiles ſunt qui optimum ſanguinem generant, gallinæ domeſticæ, phaſiani, perdices, & omnes aues quæ in mõtibus degunt, pullique colũbarum. Ex pedeſtribus probatur caro porci, qui mediæ fuerit ætatis: hœdus, & ipſe mediocris. Ptiſſanæ cremor cum melle optimo & pipere modicè conditus, vtiliſſimus eſt. At conuenit vt viſcera omni inflammatione vacent, ne à mellis calore aut ſiccitate offendantur. Nam dulcia omnia naturaliter præcordiis & viſceribus ſunt inimica: eóque etiam vinis calidis & humectantibus, præſertim natura dulcibus, abſtinere conuenit. CVRATIO calidæ & humidæ intemperiei. Itaque ad calidam nunc & humidam intemperiem tranſeamus. Externa eius curatio vtiliſſima eſt quæ medicamentis conſtat ſiccantibus, nempe ex alumine, pice liquida, aceto, foliis roſarum, oleo roſaceo, manna thuris, œnanthe, & gallis omphacinis compoſitis. huiuſmodi enim adſtringentia adhiberi debent. Intus autẽ curabitur intẽperies cibis non pinguibus, qui ſanguinem ſicciorem frigidiorémque reddant, qualis eſt caro ceruina. Lẽticula verò, quia melancholica eſt, & ſanguinem craſſum generat, prohibenda eſt: oryza & nux auellana rectè aſſumuntur: necnon panis ex ſimilagine lota confectus, caſeus recens, & lactaria: carnes recentes, hœdina & anſerina. Item ex herbis, ſpondylium, aſparagus, bryonia, & ſalſamenta omnia. Verùm his non crebrò vti conuenit, vt quæ ſpatio temporis melancholiam procreent, & ſanguinem craſſum manifeſtè producant. Vinum autem ſit adſtringens, calida temperatum. De compoſitis intemperiebus hæc dicta ſint: nunc de ſimplicis intemperiei curatione agemus. DE ſimplicis intemperiei curatione. Simplex intemperies, aut calida, aut ſicca, aut frigida, aut humida, cui ex compoſitis ſupradictis intemperiebus, cibi & potus ſimplices & compoſiti, vel medicamenta quæ bonos & mediocres humores gignant, offerri debent. CVRATIO HVMIDAE intemperiei.

Humidæ intemperiei optimum eſt medicamentum ſalis flos, ſiue per ſe ſolus, ſiue cum aliquo ſimplici cerato imponatur. Solus enim calefactus, & in veſica aliqua exceptus, lieni adhibetur. Quin & ſalſugo, & ſalis ſpuma cum cerato quopiam ac modico aceto permixta, commodum humidi lienis affectui medicamentum præſtabunt. Proderit & quinquefolii radix, & plantago ſicca, & alumen ſciſſile, adeò in teſta vſtum vt quod in ea adſtringens eſt abiiciat. Poteris etiam ipſe medicamentum ex plantaginis foliis, radicibúſque quinquefolii, ac flore ſalis, pari vel impari modo permixtis exceptíſque, componere medicamentũ, aceto quod ſatis eſt adiecto, & pice ſicca in poſca liquata: nec nõ cera alba, & ſuffimine ammoniaco, & modico roſaceo additis. Galenus lienis ſcirrũ flore ſalis ſanari dixit, ídque bene. non enim ad intemperiem ſolùm facere cenſendus eſt, ſed etiã tumores ex craſſis humoribus & viſcoſis induratos iuuare ſolet. cõſumit durities, & fortiter extenuat. Eã verò de qua diximus intẽperiẽ deſiccari tantũ oportet: ad quod optimè facit medicamentum ex ſalicis ſucco confectum. Inciſus enim ſalicis arboris cortex lacrymam emittit, quam vni aut alteri ex prædictis medicamentis admiſcebis, ac efficacius medi-

A camentum reddes. Verùm ante medicamẽtum fricationes optimè conueniunt, vt quæ humidam lienis intemperiem poſſint diſcutere. CVRATIO ſiccæ intemperiei. Sicca intemperies frictione adhibita diſſolui poterit, nutriri, & humida effici. Huic prodeſt balneum dulcis aquæ, item vnctio ex dulci oleo applicata: præterea ptiſſanæ cremor ad vngendum eſt vtiliſſimus: vel ſiquæ eſt talis frictio corporis qualem in podagræ curatione dicemus. CVRATIO frigidæ intemperiei. Frigidæ lienis intemperiei quæ B adhiberi debent non ſunt exigua, præſertim quæ iã dicta ſunt. Licet etiam vnguenta calida, & epithemata applicare, ſimiliter & cerata & myracopa. Talia ſunt etiam acopa quæ ſiccitatem & frigiditatem oleo ſimplici mixta perſanant. CVRATIO calidæ intemperiei. Calidam intemperiem oleum roſaceum ſolum, aut melinum, & quæcunque ex his cõponuntur medicamẽta, tũ cerata, tum epithemata, diſcutiũt: præter hæc, ſuccus omphacii, portulacæ, ſemperuiui, & teneræ vitis palmites, ſimiliáque.

C

DE LIENIS INFLATIONE, Cap. XI.

INflatio ex ſpiritu generatur: & quemadmodum in aliis corporis partibus, ita in liene tumor naturæ cõtrarius excitatur: id quod accidit ex leguminũ, aut bulborum, aut palmularum caſtanearúmve eſu, aut ficuum, vel malorum, vel mellis, dulcíſque vini vſu. Hæc enim omnia non modò lienem inflant ſpiritu, ſed etiam colum, meſenterium, ventrem & ſtomachum flatibus diſ- D tendunt. Facilè autem deprehendere licet an ex cibis tãtùm inflatio excitetur. nam ſi ex his nihil aſſumptum fuerit, ad aliam cauſam morbus referri debet. Quòd ſi lien flatibus diſtendatur, & in amplum tumorẽ attollatur, ægérque interrogatus, id ſe citra pondus & loci ipſius grauitatem ſuſtinere dixerit, tunc ex cibis frigidis malum accidere cognoſces. Quando enim lien ex toto flatibus repletur, κλύδωνας, *id eſt ad uerbum fluctuationes*, vbi paulo liberaliorem potum aſſumpſerit, experitur. Vt enim in vtre aqua, ita in ventre co- E pioſior potio ſonitum elidit quum agitatur. Si autem qui inflantur, frigidos cibos aſſumant, frequenter eructant, poſtea autem ſingultiunt. Quòd ſi nihil horum in ventre contingat, lien autem tendatur, pungatúrque citra aliquam grauitatem, flatuoſos ſpiritus eſſe putato. CVRATIO inflationis. Iis igitur qui intumeſcunt, medicamentum dioſpoliticum dari debet. Piper enim & cuminum calefaciunt: ruta flatus diſcutit, & partem affectam iuuat, humoréſque pituitoſos imminuit: nitrũ ven- F trem ſubducit: mel ſimiliter purgat, calefacitque, & humores extenuat. Pari modo etiam medicamenta faciunt διὰ καλαμίνθης & διὰ τριῶν πεπέρεων. Epithema verò διὰ σπερμάτων, *ſic uocatum quòd ex ſeminibus conſtet*, huic malo auxiliatur. Iam melanthium, apii ſemen, aniſum & petroſelinum, trita pani apud piſtores inſpergi debent: eadem ex vino pota lienis inflationem tollunt. His etiã ceſtrum, adiantum, & polypodium modicè adiicientur, præſertim quum lien indureſcit. Tunc ſcolopendriũ quoque & ſplenidion herbæ ex G vino potui dantur vtiliter. Itaque liene inflato, prædictis potionibus & epithemate diaſpermatωn vtêris. hæc enim adhibebis ſi hydropicus morbus inde non ſubitò accidat: ſin autem repentè prouenerit, tunc nullo modo hæc conueniunt. Nam hydrops tympanites plerũque inter initia oriri ſolet: quod vbi acciderit, medicamenta tum quæ inflationẽ tollunt, tum quæ calefaciũt, ſi adhibentur, affectũ magis augẽt. Nam multi dũ medicamẽtis eum deſiccare vellent, maiorem duritiem excitarunt. Potui verò dare eis viticis ſemen torrefactum, petroſelinũ, melanthiũ, aniſum & ſiſon, expedit. His e- H nĩ ſingulis lienis duritia & ſcirrus in eo factus curatur: & ſi flatibus plenus ſit lien, dantur illa aut ex aceto, aut oxymelite, aut poſca. Porro ſunt & alia huic vitio accommoda, vt ſerpyllum, thymus, lauri cortex, origanum, calaminthe ſicca & viridis, piper, rutæ (maximè

ſylueſtris)ſemē,peucedanum,præſertim ipſius liquor:co- A
ſtum,cardamomum,marrubium,eryngium, centaurium
minus,præſertim ipſius ſucc⁹:chamædrys & chamæpitys.
Ex his enim medicamentis aut vnum duntaxat, aut duo
triáve,aut ſimul etiā omnia,inflationi potu bene faciūt.

INDICIA INFLAMMATIONIS LIE-
nis ex ſolo ſanguine, Cap. XII.

QVòd ſi ſanguinis copia in lienem confluxerit, & ex
eo inflammatio indidem orta fuerit,dolórque cum B
tumore & tenſione,& multa grauitate vehemēter vrgeat,
interim obſtructio membri excitatur, vnde ſcirrum &
inflammationem plerunque contrahit: interdum etiam
ſine dolore augeſcit,durúſque efficitur.quod tactu ſubin
de cognoſcere poſſumus: quippe tangentibus facilè ap-
paret.Item quum ex duritie in mollitiem largiorem de-
ductus fuerit, attollitur adeò vt ſuper muſculos qui ex-
trinſecus incumbunt excreſcat. Ego enim ſæpius vidi
non ſolùm ventrem & ſtomachum, ſed etiam dextram
præcordiorum partem,& pubis pectinem, lienis tumore C
occupari. Hippocrates memoriæ prodidit, ſanguinis in
liene abundantia ventrem indureſcere, corpus humori-
bus vigiliiſque extenuari, & faciem emacreſcere. Nam
ex liene ipſo carnes colliqueſcunt,& magna ſitis vrget.In
primis enim lienis tumor apparet humidior, dum ſcili-
cet humor adhuc fluit: vbi verò collectione facta indu-
ruerit,neceſſe eſt vt iugulum non ſentiat alimentum, &
venæ in muſculis foras prodeant,color melācholicus aut
pallidus fiat,& aqua ſubter cutē ſubſequatur. SIGNA
inflammationis ex humore bilioſo. Vbi bilioſus flu D
xus in lienem decumbit, totum corpus calidum, & non
ſine febri eſſe videtur, oculi tincti ſunt, vrinæ colora-
tiores,acréſque,aut flauæ,aut rubræ exiſtunt: ægri ſitibū-
di frigidam bibere appetunt,animo ſunt abiecto, citò fu
riunt,os habent amarum, cibum faſtidiunt, vigiliis tor-
quentur & ventris turbatione, linguam habent flauam,
atque alia id genus ſimilia quæ bilem teſtantur. SI-
GNA inflammationis ex humore melancholico.

Paulatim in his color melancholicus fieri videtur,præ-
ſertim facta iam inflammatione, cutis & vrina nigrior E
efficitur.In toto corpore bilis atra abundat, gingiuæ ni-
græ apparent, ſitis vrget: &, ſi ægri frigidam potionem
aſſumpſerint, magis cibum appetunt. INDICIA
inflammationis ex humore pituitoſo. At ſi humor
pituitoſus in liene collectus inflammationem peperit,co
lor pallidus aut eius naturæ ſimilis inuenitur, oculorum,
linguæ & cutis corporis: ægri non ſitiunt,ſed cibos appe-
tunt,ſi pituita nō ſalſa in liene fuerit. Hoc ergo ſcire licet
quòd ex pituita quotidie febricitant: ex bile tertio die:
ex melancholia quarto. CVRATIO inflāmationis. F

Nunc de inflammatione lienis curanda agendum eſt.
Ac primùm vniuſcuiuſque humoris ſigna cōſiderari,atq;
ſic tandem curatio adhiberi debet.Recidiuæ autem gra-
tia,non magna ſolicitudine,nec pluribus verbis opus eſt.
nam vbi illa ſemel curata fuerit,non facilè reuertitur:ra-
rius enim quàm alia viſcera,lien inflammatione confli-
ctatur. Hoc autem curandum eſt vt pro humoris natura
ex quo generata eſt,conueniens,non autem contraria,ad-
hibeatur curatio. Num enim cibi potúſve aliqui mor-
bo occaſionem dederint,aut aliquid extrinſecus acceſſe- G
rit,omnia internoſcere oportet. Similiter ocioſine ægri
fuerint,an exercitio ac labore ſe fatigauerint, an balneis
frequēter aut nūquā vſi ſint,aut ex accidētine an à parē-
tib⁹ hūc affectū ſuſtineāt. His diligēter examinatis ſi in-
flammatio lienem exercet,primùm ſanguis detrahi,dein
de purgationes adhiberi,poſtea medicamenta extrinſe-
cus imponi debent. Primùm ſanè vtendum appellatis e-
pelatis,*id eſt iis quæ aluum ſubducunt*. nec non clyſteriis. Vo-
mitu autem tentanda purgatio eſt,quum humores in vē-
triculum influunt,ibique ſupernatant. tunc enim citra H
vllam moram purgare eos oportet. Quòd ſi venæ ſectio
omnibus viſceribus inflammatis præſentiſſimum eſt re-
medium, maximè certè in lienis inflammatione adhi-
benda eſt, ſi nihil contrà ſuadeat, nempe ætas, aut vires

aut locus,aut conſuetudo, aut aeris conſtitutio, aut præ-
cedens ciborum cruditas, aut magnū ventris profluuiū.
hæc enim in ſola iſta cauſa dilationem ſuadent. Sin au-
tem ætas aut vires non prohibeant, venam brachii ſini-
ſtri interiorem ſecabis: ſi ea non appareat, media ferien-
da eſt:ſi ne ipſa quidem in conſpectum proueniat,hume-
raria incidenda eſt:ſi nec ipſa quoque cōſpiciatur,ea quæ
minimo digito vicina eſt aperiri debet. Etſi verò hinc
minus ſanguinis euacuetur,tamen quantulacunque inde
tentata inanitio,præcipuum lieni ad ſanitatem adiumen
tum eſt.Quum ſanguis fluit,attendendum eſt valdéne ru-
bens ſit, & purus, an liuidus.Nam ſi liuidus eſt,aut æquo
rubentior,copioſior auferri:ſi purus ac ſincerus, paucior
debet.Verùm ſic extrahendus eſt ne vitalis facultas de-
ficiat. DE IIS quæ aluum ſubducunt. Poſt ſan-
guinis miſſionem ea dari oportet quæ aluum ſolent du-
cere,quorum formam habes ſuperius expreſſam. Sunt e-
nim leuia medicamenta alui ducendæ idonea, vt herba
mercurialis, polypodium, cnicus,atque his ſimilia.

DE FOMENTIS. Tempeſtiuum igitur eſt vt de
aſtringentibus medicamentis nunc dicamus,quæ corpo-
ri iam euacuato rectè accommodantur. Quare conuenit
poſt euacuationem fomenta ex eis adhiberi, primùm
quæ humores influentes reprimant,deinde quæ hos par
ticulæ impactos diſcutiant,digerántque:ita tamen vt etiā
quæ lienis robur, quo actionem ſuam obit, conſeruent,
admiſceantur.Si quidem modicus fluxionis ſit impetus,
mediocria præſidia:ſin validus,valida applicabūtur, quæ
citra noxam calefaciant. Vbi igitur non vehemens vr-
get inflammatio,vino auſtero,& oleo quodam tenui, vt
lentiſcino aut melino,lienem fouebimus. Sin autem ve-
hementior vrgeat,omphacino,aut roſaceo:quæ ſi nō ad-
ſint,turiones oleæ,aut rubi,aut meſpili,aut mali,aut mala
ipſa,ex oleo lentiſcino aut melino cum vino mixto co-
quentur: & ſi hoc non ſatis proficiat,thymus, origanum,
& nardinum oleum imponetur. At ſi humores valde ca-
lidi lieni influxerint,aut febris quædam ſuperueniat, la-
nam ſuccidam tenui quodam oleo cum vino mixto co-
pioſo imbutam ſuperimpones. Hanc nolentibus, om-
phacio admiſcebis roſarum flores, aut cyperum, aut œ-
nanthen, aut ſpinæ Ægyptiæ ſemen. Mediocris ſanè in-
flammatio per initia hoc modo curanda eſt. Sin autem
nimius calor infeſtet, admouenda ſunt olea qualia dixi-
mus:& acetum cum vino, aut certè vinum auſterum o-
leis eſt admiſcendum. Et attendendum ne caput feriat:
vt quod facilè huius ſenſu in febri admodum ardenti
offendatur. Quare ſapam aut vini dulcis modicum o-
leis admiſcere conuenit. ſin autem craſſior ſapa exiſtat,
aqua admiſcenda eſt. Porro ſi frigidus humor inflam-
mationem excitauerit, adiicienda ſunt pulegium, thy-
mus,& origanum,vt quæ vim quandam euacuātem cor
roborantémque habeant.His autem non adeò frequen-
ter vt vino & oleis vtemur. DE CLYSTERE.

Ad euacuandū autem ventrem per morbi initia, vel
in augmento,clyſteria adhibenda ſunt: atq; tūc magis
quando calor non nimium ardens vrget. Ex mulſa au-
tem & nitro,necnon aphronitro & ſale,euacuatio tentari
debet.Verùm iniectio medicamentorum ab inferiori-
bus partibus non ſemel tantùm, ſed bis térve ſingulis
diebus fiet: multo autem magis quando ſanguinis de-
tractio prætermiſſa fuerit. DE CIBO. His
temporibus ſolo ptiſſanæ cremore æger nutriendus eſt:
illius penuria,aqua & ſolo pane: ipſámque aquam cali-
dam bibat,& oxymeli. Si calore æſtuet, aqua non ex to-
to calida,ſed modicè refrigerata offeretur. Hæc per i-
nitia ad ſtatum vſque fieri debent. DE STATV.

Quum morbus iam in ſtatu eſt,poſt fomenta catapla-
ſmata eis inducemus, vbi prius euacuati fuerint. Noxa
enim omnino ſequetur ſi corporibus nondum humo-
rum copia liberatis,calida medicamenta adhibeantur:
vel ſi crudus aliquis humor ex nimia crapula, vel copia
ciborum collectus fuerit,aut ſi ægri craſſis cibis repleti,
vt conchyliis, aut purpuris, aut ſepiis, aut pectunculis,
aut polypis, aut oſtreis, aut vuluis porcinis vel agninis,
aut carnibus porcinis, aut ſalgamis & congelatis pin-

guioribus,& multum frigidis: adhæc ſi in otio degerint, & poſt cibũ lauarint: præterea ſi pauperes pane copioſo, lenticulis,vel carnibus bouillis,vel ouillis, item piſcibus qui humorem melancholicum & copioſum ſanguinem generant,vſi fuerint. Qui igitur tali cibo nutriti venæ ſectionem ſubductionémque ventris detrectant, iis talia cataplaſmata adhiberi non debent. nam humor horum caliditate collectus copioſior, hominem occidit. Quum igitur morbum in ſtatu eſſe videris,clyſtere aluus ducenda eſt:vbi autem febris iam declinauerit, abſinthii decocto ex oleo lienem fouebis:huius penuria,ea quæ non nimium amara ſunt aut adſtringentia adhibebuntur, quale eſt oleum roſaceum aut melinum. At ſi tenſio vel dolor ſine ardore partem exerceat,iridis quoque & cyperi modicum, aut ſimile quippiam oleo iniectum conuenit. Nam hæc virium lienis conſeruandarum facultatem obtinent. Optimum verò eſt vt quotidie,ſemel aut bis,ſatiſque diu adhibeantur. Tertiò enim ex oleo fouere vitandum eſt. id quod de cataplaſmate quoque adhibẽdo obſeruare oportet.

DE MEDICAMENTO purgante,aut decocto,aut iniectionibus. Quum æger meliuſculè habuerit, mutanda ſunt auxilia, venter lenibus medicamentis per os aſſumptis ſubduci debet, quæ ex ptiſſana cocta aut ex aqua potui dantur. Quin & oxymeli ad hoc commodè accipitur, vt quod mediocriter cum aqua temperatum ſit. Vteris igitur & mulſa ſimul, & apomelite,& ad vrinam ciendam idoneis potionibus: qualia ſunt apii & aſparagi radicum cum aqua decoctarum iuſcula. At per aluum iniicies ptiſſanæ cremorem cui incoxerit polypodion, thymus, origanum, medulla cucurbitæ ſylueſtris: necnon veratrum nigrum, centaurium minus, cnicum, capparis cortices,& alypum. deinde nitrum,mel,& oleum admiſceri debet. Cucurbita ſylueſtris pituitam educit:cnicus & veratrum nigrum atrã bilem: thymus,alypum & centaurium,flauam. Per initia modicè his vteris: proceſſu autem temporis validiores purgationes, non ſolùm per aluum, ſed etiam per os exhiberi, debẽt,nempe epithymũ,cnicũ,polypodiũ,alypi ſemẽ,& granum cnidium. Cnicus coctus flauam bilem educit: polypodium humores mixtos, quemadmodum & capparis cortex,& centaurium. Verùm iſta paulatim adiecta potioni ex ptiſſanæ cremore aut oxymelite dare ratio eſt. admiſceantur autem ptiſſanæ inter coquendum cnicus, polypodium,& veratrum nigrum. Quòd ſi loco ptiſſanæ halycam in cibum aut alia craſſi ſucci aſſumere præceperis,lien prorſus in ſcirrum obdureſcet, nullóque modo, aut certè vix,ſanari poterit. At lien & iecur per initia inflammationis, & dum ipſa confirmata eſt, fortiore medicamento purgari ſine periculo non poſſunt. Nam iecur ex inflammatione intumeſcẽs, anguſtos meatus obtinet, & medicamentum purgans humores in eo collectos nequit educere. Lien inflammatus inter initia purgari poteſt. nam ex toto corpore ſuperfluos humores attrahit, & affectus purgatione diſcutitur,vel minuitur. Validis autem purgationibus lien ante ſtatum & poſt irritatur: imò neque extrinſecus in ſtatu inflammationis valentioribus vti medicamentis expedit, vt affectus mutetur aut diſcutiatur. Nam tota eius ſubſtantia non in melius, ſed in deterius magis vergit, duriórque euadit. Quare dum morbus in ſtatu eſt,lenibus vti medicamentis oportet: qualia ſunt quæ modicè calefaciunt, & humectant, non ea quæ deſiccant. Cataplaſmata igitur & fomenta quæ diximus, adhiberi debent. Corpus antea euacuatum his adiuuatur, quando humor qui in eo ſupernatat incaleſcit. Quod vbi cognoueris,& morbus in ſtatu eſt, cataplaſmata inducenda ſunt.

DE PARANDO cataplaſmate. Quum ergo morbum in ſtatu eſſe deprehenderis, cataplaſma applicabis. Si natura ægri calida,& humor fuerit bilioſus, cataplaſma ex medicamentis mediocriter calidis parari debet: vt ex lini ſemine, & oleo chamæmelino: cui adiiciatur hordei aut fabarum farina. hæc enim modicè calefaciunt. Sæpius autem,vt noſti, artomelite cum aqua in liene vſi ſumus: interim acetũ quoque addidimus. Quòd ſi pars inflammata non multum incaleſcat, & neceſſe ſit humorem diſcuti, tutò fœnũgræcum ſine aqua prædictis admiſcere licet: & ſiqua ſcirroſa inflammatio fuerit,aut craſſi humores in liene generati, aceto vteris: necnon amara lienoſis admiſcebis. Nam lien ex iecore craſſum in ſe humorem recipit:ob quod ei abſinthium,& cappares in cataplaſmate, & acetum, vbi morbus declinauerit,expediunt:quando etiam purgans medicamentum augere conuenit.

DE CIBO & potu. Cibi leuiores, & vinum tenue albúmque exhibebitur. Hæc enim aluum ſubducunt,& vires lienis corroborant: necnon febrim per vrinas diſcutiunt. Suillæ autem carnes,& ouillæ,item halyca,oua,piſces pelagii & paluſtres, adhæc aues quæ in paludibus & aquis degunt, prohiberi debent:non autem illæ quæ ſiccis locis aluntur. Quos enim liene craſſis infarcto humoribus laborantes, medici imperiti carnibus quadrupedum nutriunt, & in ſtatu morbi ouis ſorbilibus,& halyca,nonnunquam etiam ſorbitionibus ex tritico aut halyca, iis plus noxæ ex cibis quàm adiumenti afferunt. Nam halyca niſi in declinatione vtilis non eſt. In hoc autem tempore non ſolùm ea ſed etiam potiones exhiberi debent quæ craſſos humores per inflammationem auctos extenuent, viſcoſos incidant diſcutiántque, obſtructos aperiant, lieni infixos relaxent,& ipſum lienem corroborent. Cuiuſmodi ſunt ſcolopendriũ,& capparis cortex,vel alia quæ poſtea à nobis dicentur quum de lienis ſcirro agemus. Nam de his duabus herbis Galenus hoc modo ſcriptum reliquit, Quale medicamentum iocinori eſt abſinthium, tale eſt lieni capparis cortex: quale rurſus iocinori quod vocant eupatorium,tale eſt lieni ſcolopendrium. ſiquidem ſimilibus genere medicamentis vtrunque viſcus indiget.

DE EPITHEMATIBVS. In ſtatu vel declinatione,Nili epithema commodè admouetur. Plus autem ceræ in ſtatu adiiciendum eſt, præſertim in molli corpore. Epithema quod à me confectũ eſt, recipit bdellium, aloen,thũs,crocum,œſypum,ceram, ac alia medicamẽta quæ ibidem ſcripta habentur. In declinatione verò inflãmationis plurima ſunt & alia epithemata, quæ adhiberi poſſunt, ex ammoniaco & bdellio compoſita. In ſtatu ergo quum inflammatio æſtuat, Nili epithema oleo chamæmelino & cerato, cui aceti modicum adiectum ſit, diſſoluere oportet. Conſulimus etiam adhuc vt hoc cerato ſicut oxelæo vtaris cum lanis ſuccidis, & lieni imponas: ac,ſi tenſione laboret, liberabitur. Itaque per initia oleo tenui, non aqua, particulam ſuperfundes, neque ſi æger in acceſſione deſideret:ſed ex aceto, vino & oleo, quibus ceræ modicum interim ſit admixtum, fouebis. Item hyſſopo, cerato interdum vtimur, & furfuribus ex vino aut aceto,aut poſca,aut aceto & melle,aut hydrelæo, decoctis. Admiſcemus etiam cataplaſmati pulegiũ, thymum,origanum,folia lauri,ſaluiam,artemiſiam,ſalem & nitrum. At ſi ea quæ dixi negligentius adhibeantur, inflammatio in ſcirrum degenerabit: de quo nunc verba faciemus.

DE LIENIS SCIRRO, Cap. XIII.

POſt lienis inflammationem magnus contra naturam tumor & durus accidit,tangenti reſiſtẽs, necnõ intẽperies quædã in eo apparet: verùm copia ſubſtãtiæ ſcirrũ lienis excitat. vel enĩ humor eſt infixꝰ,aut flatuoſus ſpiritꝰ, aut vtriq; ſimul mixti,vnde liẽ præter modũ augetur, & à naturali recedit magnitudine. Internoſces autẽ humorẽ & flatũ his indiciis. Si flatus eſt,tactui reſiſtit pertinaciter,& liẽ pũctionẽ tẽtionémque experitur:ſin autẽ grauitas cũ põdere in præcordiis ſiniſtris percipiatur, ex prædictis ſignis flatꝰ cũ humore mixtos in liene eſſe ſcias,idque per initia. Nã poſtea morbo inueterato,humoribꝰ frigore nimio aut ſiccitate induratis,ſcirrus generatur. Aliquãdo accidit vt liẽ etiã citra inflãmationẽ in magnũ tumorẽ attollatur. Hæc enim eo modo ſolẽt euenire. Duritia autẽ nõ accedẽte,tẽtio grauitáſq; ſimul & pũctiones validæ oriũtur. Scirrus igitur ex humore & flatu mixtus eſſe videtur,quemadmodum etiam ſoli humores tumorem laxũ ſimul & punctiones validas in liene efficiunt.

CVRATIO ſcirri. Nouiſti curatum à me fuiſſe militem, qui dum ad me veniret, totam lienis regionem barbaricis ferramentis candentibus inuſtam habebat: quem duobus tribuſve diebus medicamentis per os da-

tis purgabam, & deinde diligentem ei curam in ſingulis conuenientibus remediis offerendis adhibebam.

DE CIBO. Priſſanæ cremorem quotidie in cibo porrigebam oxymelite conditum, & piſces ſaxatiles. Ex auibus autem gallinas, perdices, ac alia concoctu facilia, boni ſucci, & probè macerata. Prohibebam ei quæcunque viſcoſos & craſſos humores generant: ſimiliter & carnes bouillas, ſuillas, ouillas, caprinas & hœdinas: item aues quæ in aquis paluſtribus degunt, omnéſque piſces paluſtres, & pelagios, præſertim qui duras & craſſas, non albas carnes obtinent: adhæc polypos, mulos, ſepias, orphos, oſtrea, conchas, bulbos, placentas ex melle & chidro, & quæcunque inflant, duráque & craſſa, vel cruda ſunt. Vinum improbatur craſſum, nigrum, & aſtringens: dandum autem eſt quale Hippocrates præcipit, quod neque craſſum, neque valde frigidum, neque calidum exiſtat. Hoc igitur modo cibus eſt adminiſtrandus.

DE POTV. Potui verò dabam vinum in quo capparis radicem, ſcolopendrium, & myricæ radicum corticem decoxeram: initio quidem ſingulas herbas per ſe exhibebam, deinde ex poſca, aut oxymelite, aut ſolo aceto coctas: interdum etiam in puluerem redactas cum ſupradictis liquoribus citra coctionem per interualla dabam, idque non plus quàm duobus vel ternis diebus. Quin & oxymeli purum per totam hyemem propinabam: nonnunquam cum aqua calida, in qua prædictæ herbæ decoctæ fuerant, ante & poſt cibum, die & noctu, quandocunque volebat æger, potui offerebam.

DE MISSIONE ſanguinis.

Vere primùm ineunte, quum æger multum ſe recollegiſſet, & lien decreuiſſet, videbatur mihi potiones medicaminum efficaciores præſtari debere, quæ lienem euacuare poſſent: qui quum magis imminueretur, fortiora medicamina exhibebam. Ac mox inter initia veris, ſanguinem ex brachio ſiniſtro copioſè detrahebam, & poſt dies vigintiquinque hoc medicamento quod ſequitur, vtebar. Spicæ nardi, capparis radicum corticum, myricæ foliorum, aſpleni herbæ, ſquamæ ferri, ſingulorum drachmæ octodecim: myrobalani drachmæ decem, ammoniaci ſuffiminis drachmæ octodecim, polytrichi drachmæ ſex, ſtœchados drachmæ quatuor, ſcolopendrii drachmæ tres. Ex oxymelite paſtillos drachmam pendentes ſingulos fingebam, ac vnum oxymelite dilutum potui dabam. Poſtea verò quum lien probè eſſet explicatus, medicamenta ad ciendam aluum dabam, ac otioſos humores validioribus, nempe hieræ diacolocynthidos drachmis tribus euacuabam. Inchoante iam æſtate non tres drachmas, ſed quatuor exhibebam, ita vt à prædictis medicamentis nullo die diſcederem. Vbi ſanitati propemodum eſſet reſtitutus, cyclamini radicis drachmam ex mulſa deinceps, ſemel aut bis, poſt ſingulas potiones offerebam. Nam ea vitioſos humores ex liene per ſudores expurgat, calidis extrinſecus operimentis admotis, vt medicamentum fiat efficacius.

DE IIS QVAE LIENEM corroborant. Lienem ſæpe potione quidem ex ſcolopendrio & cappare, epithemate verò ex auripigmento, alumine & ſimilibus corroboramus. Nam hoc medicamentum medium inter frigidum & calidum exiſtit, cuius & aliorum vtilium confectiones hîc ſubiungemus.

POTIO ad lienoſos probata. Ammoniaci ſuffiminis, pulegii, ſingulas drachmas, cum aceto potui dato.

ALIA potio. Salicis corticem medium, & folia eius cum duobus aquæ ſextariis ad dimidias coquito, datóque potui ad triduum.

EPITHEMA malacticum.

Hoc medicamentum molliendi facultate præditum eſt, commune iocinori, lieni, abſceſſibus, ſtrumis, parotidibus articulis, calcibus quoque ſuppuratis, aut aliter dolentibus, item torſionibus ventris. Conficitur autem hoc modo: Bdellii Scythici, adipis porcini, ammoniaci ſuffiminis, iridis Illyricæ, ſingulorum drachmæ ſedecim: opopanacis, cachryos, ſtyracis, thuris, galbani, ſingulorum drachmæ octo: piperis grana centum ſexaginta: ceræ drachmæ quadragintaocto, terebinthinæ, fæcis olei irini & vini, ſingulorum quod ſatis eſt. Hoc medicamentum contunditur, emolliendi viribus donatum: neque enim aliud magis eo emolliens duritias reperies. Paratur autem non dilutius, ſicut alia. nam in pila tunditur, cera aliiſque medicamentis adiectis. Inter tundendum, piſtillum fæcibus olei irini illinitur, donec tota mixtura perficiatur. Sit autem ammoniacum recens, ſtyrax pinguis, bdellium Scytichum: opopanacem eis admiſceto, omnia ſimul conterens, & vtitor.

MALAGMA Amythaonis. Hoc ad præcordiorum tenſiones conducit, necnon articulis prodeſt qui difficulter mouẽtur: lienem cõſumit, duritias emollit & diſcutit. Recipit autem hæc: Ammoniaci ſuffiminis drachmas ſedecim, ceræ totidẽ, terebinthinæ drachmas octo, bdellii totidem: thuris drachmas quatuor, myrrhæ totidem, galbani drachmas octo, olei Cyprini heminas ſex. Myrrham, bdellium, thus in vino prius macerabis: ammoniacum aceto diſſolues: omnia in pila contundes, oleo Cyprino (vt ſuprà dictum eſt) ipſam inungens. Hæc duo malagmata emolliunt.

ALIVD epithema. Quod nunc ſubiungam, prædicto eſt longè efficacius, fortiúſque ad diſcutiẽdum & extenuandum, tollendúmque duritias: quemadmodũ quod ex ſtercore caprillo, & opopanace ſimul cum aceto paratur. Nam id quoque diſſoluit & extenuat, vacuátque non modò inſpiſſatos humores & viſcoſos, ſed etiã ipſas partes corporis ſolidas: quoniam caprillum ſtercus ex aceto, (vt Galenus memoriæ prodidit) ſcirroſis tumoribus, qui ex craſſis fiunt humoribus, vtiliſſimum exiſtit. Altera igitur confectio inſcribitur,

MALAGMA Aſclepiadæ. Ceræ ſeſquilibra, colophoniæ vnciæ ſex, galbani vnciæ tres, opopanacis vnciæ ſex, propoleos vnciæ tres, ammoniaci ſuffiminis vnciæ ſex, olei heminæ duæ: aceti ſextarii duo, ſtercoris caprilli vnciæ tres, thuris totidem, myrrhæ vnciæ tres. Ammoniacum ex aceti ſextario teres: huic adiicies thus, myrrham, opopanacem, ſtercus caprillum, teréſque iterum: propolim verò cum galbano in pila tundes. ceram & reſinam ex olei heminis duabus liquabis: vbi coierint, propolim adiicies, agitabíſque frequenter: & quum in vnum omnia coacta fuerint, ab igne ſublata, refrigerari ſines, & derades: deinde iis quæ in puluerem redacta ſunt inſperſis, miſcebis vniuerſa, & in vſum condes. Hæc enim ſunt medicamenta diſcutiendi emolliendique viribus prædita.

EPITHEMA lienem imbecillem corroborans. Medicamentum quod ſuprà ex auripigmento & alumine fieri dictũ eſt, ad lienis imbecillitatem valere dixi, quod militi cuius mentionem feci ſæpius, impoſui. Recipit autẽ hæc: Ceræ Tyrrhenicæ drachmas nonagintaſex: reſinæ piceæ drachmas ſedecim, reſinæ frixæ drachmas nonagintaſex, auripigmẽti ſciſſi drachmas ſedecim, aluminis ſciſſilis drachmas duodecim. Metallica terito ex aceto acri: quæ liquari poſſunt, ex modico oleo liquato: ac refrigeratis ſicca adiicito: mixtis vtitor. Hæc enim ſunt quæ homini illi exhibueramus.

EPITHEMA lienoſum & hepaticum, quod vtriuſque viſceris obſtructiones diſcutit. Ceræ, terebinthinæ, hyſſopi Attici, iridis Illyricæ, ſingulorum drachmæ ſex. Quæ terẽda ſunt, terito: & quæ liquefieri poſſunt, liquato: ſicca ſuperinſpergito, ac vtitor. Quòd ſi ſudor ſuperueniat, & tollere eum voles, detergito, & abſinthino oleo partem perunges: ac ſudore ſublato, illo vteris.

SI LIEN flatu diſtenditur & intumeſcit. Quòd ſi lien ex prædictis ſignis flatu tendi, aut durus ſcirri modo pungi, & citra vllam affectæ partis grauitatem dolere cognoſcatur, mirificè auxiliatur electuarium dioſpoliticum, quod in hunc modum paratur. Rutæ viridis pridie decerptæ, piperis, cumini, ſingulæ drachmæ, nitri drachma ſemis, & quarta eius pars. Si aluus adſtricta fuerit, nitri drachmam iniicies, cuminum verò ex aceto per triduum macerabis: poſtea ſiccatum in puluerem rediges: omnia cum melle bono & deſpumato miſcebis, & in vaſe vitreo repones. Datur ex eo cochleare vnum. facit enim ad inflationes ventris viſcerúmque, appetentiam ventriculi excitat, concoctionem promouet, pituitam extenuat, aluum emollit, acidos ructus aufert, vitia pectoris, lateris, iecoris, lienis & renũ mitigat. Simili modo accõmodata ſunt vẽtris, ſtomachi, iecoris & lienis

affectibus medicamenta διὰ καλαμίνθης, & διὰ τριῶν πεπέρεων, necnon διὰ σπερμάτων. Adhæc cucurbitulæ in ventrem defixæ adiuuant. præterea vtiliſſima ſunt, melanthium, petroſelinum, aniſum, & cuminum, ſi pani commiſceantur, vel cum aliis dentur cibis, præſertim infantibus. Magis autem ex vino dari debent, vel in puluerem redacta inſpergi. Conuenit etiam ceſtrum, adianthum, & polypodium, præcipuè quum magna lienis durities apparet: tunc etiam ſcolopẽdrium & aſplenon vino admiſcere expedit. Porro nũc de lienis inflatione ex Galeni opere de ratione medendi quædam excerpta adſcribam, vt ipſi morbi cauſæ accommoda antidota, vel paſtillos, vel epithemata, quæ ipſe expertus eſt, & nos vſu & periclitatione comprobauimus, adſcribamus. GALENI verba de lienis ſcirro & inflatione. Lienem ſcirro obnoxium non modò extrinſecus medicamentis efficacibus, ſed etiã potionibus validiſſimis curare conuenit, vt quæ citra moleſtiam toleret: ex quorum numero optima habentur capparis radicis cortex, ſcolopendrii & myricæ tum radix tum germina: omnia verò eiuſmodi in aceto & oxymelite coquere conuenit. At ſæpenumero lien tangenti quidem reſiſtere videtur, non tamen ſcirroſus, ſed flatuoſus potius tumor exiſtit, cui medicamentum emplaſticum mixtæ facultatis, quod prius abſinthii oleo madefeceris, imponere oportet: quale eſt quod ex ſulphure & alumine conſtat. Sunt denique plurima huiuſmodi ex iis quæ in medicamentariis libris prodita ſunt, huc accommodata. Attende autem non ſolùm mixtorum medicaminum facultatem, ſed etiam miſturæ copiam. Nam in liene flatuoſo tumori obnoxio, magiſque in œdematibus, etiamſi multum aluminis adhibueris, nihil offendes: verùm in ſcirroſis, diſcutiendi facultatem ſuperare conuenit, paulum autem eius quæ aſtringit admiſceri. Quum igitur ex numero ſimplicium, & ſponte naſcentium medicamentorum flos ſalis talis ſit natura præditus, lienes ſcirro obductos ſanat ſi extrinſecus ipſis in veſica applicetur. EPITHEMA iecoris & lienis. Epithema iecoris & lienis hæc recipit: Aluminis liquidi vncias ſex, ſulphuris viui totidem, nitri rubri, ammoniaci ſuffiminis, mannæ thuris, capparis radicis corticis, ſingulorum vncias ſex: picis ſiccæ, reſinæ aridæ picræ, ſingulas libras: olei Cyprini vncias ſex: aceti quod ſatis eſt. Hoc ad tales viſcerum affectus efficacia nobile eſt. EPITHEMA hypotherion. Sunt alia quoque epithemata lienoſis & hydropicis accommodata, quæ vocantur hypotheria. Hæc enim humiditates ex alto eliciunt, dolores & ſcirros diſcutiunt. Reſinæ aridæ libræ quatuor, ceræ libræ duæ, picis ſiccæ totidem, aluminis liquidi, nitri rubri, ſulphuris viui, mannæ thuris, ſingulorum libra: aloes vnciæ ſex, pyrethri, ariſtolochiæ, cardamomi, viſci quercini, ammoniaci ſuffiminis, bdellii, vuæ amomi, cucumeris ſyluatici radicis, liquoris ſycomori, ſingulorum quadrans: aceti ſeſquiſextarius. Alumen, ſulphur, nitrum terito: ammoniacum ex aceto diluito: ſiccis in puluerem redactis liquida ſuperiniicito. Obſeruare autem in his oportet, & medicamentum ex alumine & ſulphure idem quod ſuperiora præſtare. Necnon epithema διὰ σπερμάτων lienis inflammationi medetur, tum per ſe impoſitum, tum cum alumine & ſulphure mixtum auxiliatur. Ipſum verò μάλαγμα διὰ σπερμάτων flatuum ſubſtantiam tollit, collecta diſſipat, reliqua purgat & diſcutit. Adſcripſi autem duas malagmatis prædicti confectiones. PRIMA confectio διὰ σπερμάτων. Cardamomi, melilpti, herbæ ſabinæ, baccarum lauri, nardi Gallicæ, ſampſuchi, iridis, radicis panacis, radicis cyperi, nitri, caſiæ, fœnigræci, ſeminis apii, aniſi, thuris, ſtyracis, myrrhæ, ammoniaci ſuffiminis, terebinthinæ, ſingulorum vnciæ tres: ceræ, mellis olei cyprini, ſeui taurini, ſingulorum libra: vini quod ſatis eſt. Facit ad ſtomachi, iecoris & lienis inflationem.

ALTERVM epithema διὰ σπερμάτων, ad idem. Cardamomi, iridis, cyperi, ſampſuchi, aniſi, nitri, ameos, apii ſeminis, fœnigræci, baccarum lauri, ammoniaci ſuffiminis, ſingulorum vnciæ tres: ſeui taurini hemina, ceræ vnciæ decem, colophoniæ hemina, mellis libra: conficito, & vtitor. Licet autem & æquale pondus aut paulo amplius medicamenti ex alumine & ſulphure confecti admiſcere. POTIONES ad lienem ſcirro induratum. Quibus lien in ſcirrum dureſcit, & calorem ſiccitatémque ſuſtinet, his vtiliter dantur myricæ folia, aut turiones ipſius, aut radices: item aſplenon herba, & anchuſa. Hæc enim neque ipſa calorem in ſe vehementem obtinent, neque lienem magis excalefaciunt, præſertim ſi cum oxymelite exhibeantur. Per initia earum decoctum, procedenti autem tempore tritas ipſas ex poſca dare oportet. Huius generis ſunt & ſalicis folia, cortex, radixque: quin & chalybis ſquama, quã illa in fabrilibus officinis, dum ignitur & malleo tunditur, abiicit, ex aquæ miſtura potu conuenit. hæc enim lienem fortiter imminuit, reprimitque. Vinum autem, & poſca in qua candens ferrum extinctum ſit, iis qui teneram carnem habent, & febri carent, conueniunt: poſtea verò etiam agreſtioribus hominibus, qualis miles ille fuit. Mentionem ergo faciemus potionum in quibus ferrum extinguitur. Itaque inter initia magnis affectibus, & minus duris corporibus expediunt: inſequentibus autem diebus plurimis ordine dari debent. Nonnulli admiſcẽt ſquamæ chalybis ferri, abſinthii comas, & piperis modicum, ne potio ſtomachum offendat. Melius autem erit ſi pelecinum & hemionitis herbæ in tali intemperie miſceantur: quemadmodum in frigidis contrà, caſia, coſtum, ſerpyllum, aniſum, & his ſimilia iniicientur. In calida ergo intemperie duæ illæ herbæ ſuperius dictæ præberi debent. Nam ambæ efficaces ſunt, vt quæ maximum lienem conſumant, intemperiem minuant omnino, nec augeri permittant. Frigidæ autem & ſiccæ intemperiei, chamæpitys, chamædrys, gentiana, myrobalani, calaminthe, peucedanum, acorum, ſcordium, trifolium, hypericum, vitex, liquor peucedani, centaurium vtrunque ſiccum, eíſque ſimilia, ſcolopendrium, & farina lupinorum medentur. Alia verò ex vino, aqua, & oxymelite bibuntur. Phœnicobalanus autem, quem & myrobalanum nominant, niſi ex poſca bibatur, mox reuomitur. Hoc modo ſingula (vt dixi) adhiberi debent.

DE PASTILLIS. Ex plurimis paſtillis qui ſtomachum non offendunt, hoſce tres ſelegimus. Ac primus ſtomacho idoneus eſt: vtitor autem eo ad omnem lienis affectum. facit & ad conuulſiones, tormina, inflationes, & muliebria vitia. Myrrhæ drachmæ ſex, nardi Indicæ drachmæ quatuor, aut pro nardo Indica, iniicies nardi Gallicæ drachmas ſex, coſti totidem, opopanacis, dictamni, peucedani radicis corticis, capparis radicis corticis, periclymini radicis corticis, ammoniaci ſuffiminis, ſingulorũ drach. quatuor: nõnulli iniiciũt etiã iridis drach. duas & ſemiſſem. Ex oxymelite paſtillos fingito qui obolos duos pendant, ac dato ſingulos cum oxymelitis vncia. Noſter autem paſtillus, de quo aliàs dictum eſt, valde efficax eſt, ac mirificè omnibus lienoſis affectibus, præcipuè vbi tumor eximius & ingens durities infeſtat, vtilis: dabis hunc quoque pueris, præſertim ſi mellis multum admiſceatur. Tertius iam paſtillus ſubiungetur, quo melior inueniri nequit: nos eum frequenti vſu probauimus. Capparis radicis corticis, myricæ foliorum, aſpleni herbæ, ſquamæ ferri chalybis, ſeminis pelecini, ſingulorum drachmæ ſex: myrobalani drachmæ decem, ammoniaci ſuffiminis drachmæ octo, ſtœchados drachmæ decem, abſinthii Pontici drachmæ tres, ſcolopendrii totidem. Fingito paſtillos qui drachmam ſinguli pendeant ac dato vnum ex oxymelite. EPITHEMA. Epithema à me confectum hîc tibi ſubiicio, ad diuturnos & frigidiores lienis affectus optimum. Myrobalani, œnanthes, ammoniaci ſuffiminis, bdellii Scythici, capparis radicis corticis, floris, ſalis, ſingulorum drachmæ quadragintaocto: opoponacis pinguis drachmæ octo, ſtyracis, mannæ thuris, ſingulorum drachma: viſci quercini drachmæ duodecim: ceræ drachmæ vigintiquatuor. Ammoniacum cum ſalis flore diſſoluito: capparim verò, myrobalanum, ac mannam cum aceto tundito: reliqua autem iuxta ignem emollito, & in pila tundito. trita eis adiicito, vnito, & vtitor.

Hoc medicamentum bene facit lienoſis. nam duritias & tumores eius maturat,conſumit,diſſipat,& ſcirrum digerit.Quin & ipſi myrobalani ſoli in pila contriti impoſitique iuuant optimé. Item chamædrys & verbenaca, cum axungia veteri impoſitæ,opitulantur.

De tuſſi lienoſorum.

Si tuſſis ex tenui & acri defluxione facta lienoſis ſuperueniat,medicamento διὰ κωδυῶν,aut paſtillo trigono pro- A hiberi debet.Adhæc epithemata lieni applicãda ſunt quæ extenuare poſſunt. Quòd ſi his vti cauſa quædam impediat, ſincipiti fomentum ex paſtillo quodam, aceto & oleo roſaceo ad mellis ſpiſſitudinem temperato,inducendum eſt.Optimè huc conferet paſtillus crocodes ex aceto & oleo roſaceo dilutus, ſincipitique impoſitus. Nam tenuem fluxionem ardentem acrémque refrigerãdo cõtemperat,& tuſſim finit,ſomnúmque conciliat.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber IX,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE AQVA INTER CVTEM, Cap. I.

AQua inter cutem, quæ Græcè hyderos dicitur, & ipſa longus quidam affectus eſt,ex iecore adeo refrigerato proueniẽs, vt ipſum non amplius deinceps cibos in ſanguinem, ſed in alienam qualitatem,aut in aquam,aut pituitam,aut flatum trãſmutare poſſit. Atque idcirco trifariam aquam inter cutem cõſtitui diximus:ac vocant eam ſanè quæ à tenui & ſeroſo humore contrahitur, Aſciten:quæ verò à flatu in toto corpore generatur,tympaniam:quæ rurſus à pituitoſo humore per totum corpus excitatur, Ana ſarxa,alii Leucophlegmatiam appellarunt.Notum verò eſt,has quoque curandas eſſe vbi prius internouerimus:ſiquidem internotio rectæ curationis fundamentum eſt.

DE ASKITE, Cap. II.

ASxites igitur inde internoſci debet quòd fluctuationes excitantur ex humore qui veluti in aſco .i.utre quodã contẽtus circũuoluatur: Tympanias autẽ,quòd vbi nos ferimus ventrem, tympani modo ſtrepitum quendã elidere videatur:Anaſarca verò hinc deprehẽditur quòd æger ſarxas.i.carnes habeat emortuo corpori ſimiles,& totũ corpus intumeſcat:ac vbi nos digito id imprimimus,cauitas oboriatur:quúmq; imprimere deſierimus, non ſtatim in priſtinum reuertatur.Cæterùm ſingulæ hæ aquæ inter cutem ſpecies,aut primario affectu,aut cõſortii lege fiũt. Nam ob lienem vitioſis humoribus præditum, maléque affectum,item ob colum,meſenterium,vterum,renes,veſicam,muliebrem fluxum, mẽſium retentionem,pulmonis refrigerationem,ſeptum tranſuerſum, & multas alias particulas,ſuperuenit:quæ ſingula prius internoſcere cõuenit,deinde ſic curationem aggredi.Quibus igitur aqua inter cutem refrigerato iecore aut pulmone oborta fuerit,hos ſimul tuſſis magna ex parte inuadit, ipſique nihil notatu dignum expuunt,ſed irritantur tantúm.Accidit etiam alui retentio,quòd inflammatio viſceris, humiditatem vẽtris exhauriat. Veſicæ autem & meſenterii propria indicia erunt,nempe ventrem magis profluuiis infeſtari, necnon corruptionibus continuis,& inteſtinorum roſionibus.Nam hæ,dum bilis excernitur,comitantur: gignũtur autem ipſis meritò etiam bilis recrementa, dum cibi ab inflammatione inteſtina exercente euacuantur.At eorum qui ob pulmonis affectum aqua inter cutem laborant,indicia ſunt quòd tuſſis potiſſimum excitetur, cor refrigeretur,totúmque corpus & pedes omnium maximè intumeſcant.Atque hæ aquæ inter cutem ſpecies tabidis potiſſimùm obueniunt. Diſcernes autem eos qui ob lienem malè affectum hoc morbo laborant. Iam alios quoque ob tabem hydropicos fieri,facilè deprehendes ſi internoſcendi vias ac rationes frequenter ſequaris. DE CVRATIONE. Omnium curatio à vacuatione incipienda eſt,ſed aſxitæ quidem dicti, aut tympaniæ, à ſola purgatione: cui autem ana ſarxa nomẽ eſt,is venæ ſectionem interdum requirit, vt qui ex ſanguinis frigidi copia naſcatur.Ac frigiditatis quidem ratione, illa non indiget:ſed quoniam copiæ detractio naturam leuat,vt hæc minorem illam effectam facilè ſuperet,non alienum, ſed rationi conſentaneum eſt,hîc quoque venæ ſectione vti. Videmus enim quòd etiam ignis externus,quum à lignis viridibus propemodum extinguitur, refocillatur rurſus, ſi illa quæ ipſum ſuffocabant auferantur. Hydropem igitur ana ſarxa & vena ſecta interdũ & purgatione curare B oportet.Dicamus autem particularem quoque ipſorum curationem,& quando perfricare, madefacere, cataplaſmatis obducere,& quando medicamentis & quibus poſt ſanguinis miſſionem vti oporteat. Nam ante omnem aliam curationem ipſa venæ ſectio,vt dixi,adhibenda eſt, ſi vires permittant.Si enim imbecilles ſint, tunc ſanguinis detractio vitari debet, etiamſi aliâs indigere videatur.Licet enim poſtea commodè ſanguinem detrahere, vbi vires recreatæ fuerint, & copia vitioſi humoris paulatim aliis quibuſdam(præſertim picra dicta)leuata.Nam C hoc medicamentum ſimul & aperire & corroborare viſcera poteſt:qua etiam re maximè indigemus.Poſt vſum verò eorum quæ aperiunt,& meatus ampliores efficiunt, materiámque fluxilem reddunt, tranſito deinceps ad ea quæ paulo valentius purgare queant. At hoc non vna vice faciundum eſt,ne vires deiiciantur. Etenim, quanuis id quod vacuatur recrementitium eſt, tamen vniuerſa ac ſubita mutatione magis offendit. Satius igitur eſt paulatim & tutò euacuare quàm feſtinando perturbandóque, vnà cum morbo etiam ægrum è medio tollere. Pulchrè D igitur purgant,ſambuci ſuccus cum condito potus, item lathyrides,& æris ſquama: verùm nullum adeò vt illud quod recipit chameleæ foliorum, ſquamæ æris,& aniſi, ſingulorum drachmam. Dato ex aqua per initia quidem drachmam vnam: viribus autem recollectis, etiam duas drachmas exhibeto,plus minúſve paulo. ac totum medicamenti modum,abſolutúmque,ad vires reſpiciens,metire. Rurſus à purgatione illa porrigito quæ aperire poſſũt: maximè paſtillum qui ex amygdalis conficitur. Adeo enim hunc incipientes hydropicos aperire citra noxam vi E di,vt continuò potus iecoris ſcirros diſſoluerit. In hunc autem modum paratur. CONFECTIO paſtilli ex amaris amygdalis: Aniſi, ſeminis apii, amygdalarum amararum, abſinthii,gummi, ſingulorum drachmæ quatuor:aquæ quod ſatis eſt.Hoc ſanè paſtillo ad obſtructiones ex craſſis viſcoſiſque humoribus contractas,& in quibus non vehemens aliquis dolor viſcus affligit, vtitor.Sin autem dolores aliqui inteſtina, ventrẽ & præcordia exerceant,etiam paſtillum Amazonum dictum præbeto. Etenim dolorem lenit,& vim aperiendi mitigandique obti- F net.Crebrius autem in huiuſmodi,decocto ſeſelios vtitor, aut caſiæ,aut ſpicæ nardi,aut aſari,& cataplaſmatis quæ recipiunt farinam fœnigræci & ordei, abſinthiúmque plurimum contuſum. Hoc nanque ſuper omnia auxiliatur. nam robur viſceri inſinuat, & humores in alto hærentes citra roſionem leuiter deſiccat.Habeat autem & cuminum contuſum,aniſum,maſtichen,nardum Gallicam, rutæ ſemen, & mel. Semina in vino coquantur: ſic enim multo commodius erit. Vbi iam viſcera emollita & rarefacta ad dies quinque aut ſeptem fuerint, vtitor etiam G epithemate quod mixtam habet facultatem,vt viſcus poſſit & firmare & emollire: ex quorum numero eſt & hoc quod iſta recipit:Croci drachmas decem, aloes, maſtiches,ammoniaci,bdellii,ſingulorum drachmas octo: ſtyracis drachmas quatuor, ceræ drachmas nonagintatres, adipis anſerini drachmas ſedecim, hyſſopi liquidi drachmas trigintaduas, Cyprini quod ſatis eſt. Sin autem æſtas fuerit,& laborans aqua inter cutem febricitet, etiam

roſaceum & vinum ſiccis in vnitatem cogendis adiician tur. At ſi non ſolùm iecur, ſed etiam lien & ſtomachus tumorem & duritiem habere videantur, detrahito cum fiducia paulum ſanguinis, præſertim ſi praui quoque humoris copia in venis ſubſiſtat, & vires non aduerſentur, ſed & æger vigentis ſit ætatis, & tempus non admodum frigidum. Sic vacuatio tentanda eſt, & adeo ſenſim vt natura quæ à copia grauatur, reſpiret. Etenim animi defectiones, præterquam quòd vires deiiciant, etiam aliam frigiditatem viſceri imponunt. Quare magnam & accuratam obſeruationem habere conuenit, atque ita ſanguinem hydropicis iuuandi gratia detrahere audendum. Etenim intempeſtiua ſanguinis miſſio in aliis quoque periculum inducit: in hydropico autem interdum etiam mortem. In quibus igitur & maxima eſt obſtructio, & inflammatio ſcirroſa, vireſque robuſtæ, in his vacuationem ſanguinis ante omnia alia præſidia, præſertim valētia, adhibeto: ex quorum numero etiam hoc exiſtit.

AD LIENIS & iecoris duritiem validum medicamentum. Ammoniaci ſuffiminis, bdellii, iridis Illyricæ, ſingulorum drachmæ ſedecim: ſtyracis drachmæ octo, adipis vitulinæ drachmæ duodecim, opoponacis drachmæ octo, piperis grana centum ſexaginta, ceræ drachmæ quadragintaocto, irini fæcis quantum ſatis eſt: vini quod ſufficit. Non oportet autem emollientibus tantùm medicamentis vti, neque diſcutientibus, ſed etiam iis quæ tumorem reprimere poſſunt. Scriptura eorum in hunc quoque modum habet: Ceræ drachmæ centum nonagintaquinque, picis aridæ drachmæ centum nonagintaſex, alumini liquidi drachmæ nonagintaſex, nitri, mannæ thuris, ſingulorum drachmæ nonagintaſex: pyrethri drachmæ viginti octo, ariſtolochiæ drachmæ vigintiquatuor, ammoniaci totidem, cardamomi drachmæ vigintiocto, viſci quercini drachmæ vigintiquatuor, olei totidem, aceti quod ſatis eſt. Itaque cataplaſmata & epithemata huiuſmodi iis adhibeantur qui aqua inter cutem, quæ ana ſarxa dicitur, laborant, ita vt viſcera eorum diſtenta ſint, & obſtructionem duritiémque maximam experiantur. In quibus igitur moderata eſt obſtructio, benefacere diximus paſtillum ex amygdalis: in maximis autem, etiam valentioribus antidotis vtendum eſt. AD SCIRROSOS iecoris affectus. Croci, ſpicæ nardi, coſti, iunci odorati floris, cinnamomi, ſingulorum drachmæ duæ: zingiberis drachma, mellis Attici deſpumati drachmæ vigintiquinque. Dato drachmam ex mulſo. Præſtantiſſimum hoc eſt remedium, & viſcera valenter expurgat.

DE ASKITE ET TYMPANITE, Caput III.

OMnia commemorata medicamenta etiam aliis aquæ inter cutem ſpeciebus, nempe aſcitæ & tympaniæ, citra ſanguinis detractionem, conueniunt. Nam his purgationes potius, & quæ aquam per aluum repurgare ſolent, omnia congruũt. Nihil minus etiam perfricationes quæ ſale, oleo immaturo, ſicyonio & cyprino, adhibentur. At frictio moderata fieri debet, ne alia materia ex alto vi attrahatur: ſed quæ in ſuperficie corporis tantùm continentur, diſcutiantur. Vtendum autem ad hæc eſt medicamētis quæ non modò diſſipare, ſed etiam reprimere tumorem poſſunt. Græci hæc à iecore vocant ἡπατικά. Itaque veteres multa prodiderunt, ac licet hæc apud pleroſque deſcripta inuenire. Cæterùm præſtantiſſimum validiſſimúmque inter ea etiam hoc eſt cuius compoſitio recipit, Reſinæ torrefactæ drachmas tercentum octuagintaquatuor: ceræ, picis ſiccæ, ſingulorum drachmas centum nonagintaduas: aluminis liquidi, nitri, ſulphuris, mannæ, thuris, ſingulorum drachmas nonagintaſex: pyrethri drachmas vigintiocto, bdellii drachmas vigintiquatuor, ammoniaci ſuffiminis totidem, cardamomi drachmas vigintiocto, viſci totidem, olei drachmas vigintiquatuor, aloes drachmas quadragintaſex, ariſtolochiæ drachmas vigintiquatuor, aceti quod ſatis eſt. Nihil autem minus valet etiam hoc ad diſcutiendum & comprimen-

A dum. ALIVD. Chalcanthi, nitri ſpumæ, aloes, ſingulorum vnciæ tres ceruſæ, olei; ſingulorum vnciæ decem: aceti acerrimi quod ſatis eſt: Sicca ex aceto læuigato dum mellis fiat craſſities: Ceruſam autem cum oleo coquito, vſquedum ſpiſſeſcat, vt manus intinctas non inquinet: tunc ceram iniicito, atque ita particulatim in pila emollitis vtitor. Eſt hoc medicamentum multis experimentis probatũ, quod nõ ſolùm ad aquã inter cutem, ſed etiam alios pleroſque affectus vtile exiſtit. Etenim lienē conſumit, abſceſſus ad ſuppurationem perducit, furunculos, & humores in articulis contentos, item hydrocephalis, atheromati, ſcirris, & parotidibus conducit: necnon ad alia plura grandia vitia mirabiliter valet. Ne igitur ſimplicium medicaminum vilitatem aſcitæ congruentium cõtemnas, etiam in quibus non magna durities viſcera & iecur affligit. Sin autem durities in eis extiterit, vtitor cataplaſmate quod poſſit viſcera emollire, & omnes humores qui in penitiore omenti & peritonæi regione habentur diſcutere. Porro vtitor eo quod etiam ad alia multa proficit: confectio eius ita habet: Ceræ, reſinæ piceæ, picis bryC tiæ, nitri rubri, baccarum lauri ſiccarum, adipis taurini, ammoniaci ſuffiminis, mannæ thuris, ſingulorum libra: vbi ea quæ liquari poſſunt liquefeceris, arida liquidis inſpergito, & vtraque miſcens, pilæ indito, ac tritis diligenter vtitor.

Ad tympanicos, & quibus iecur ſcirro induratum eſt.

Ad tympanicos, & quibus iecur ſcirro induratum eſt, D medicamentum etiam antè ſcriptum valet. Multo autem magis illa parari debent quæ & flatus diſcutere, & duros affectus emollire probè poſſunt. Habet ſcriptura huius in hũc modum, Reſinæ aridæ libra, picis, ceræ, ſingulorum drachmæ duodecim: aluminis liquidi, ſulphuris, nitri, ſingulorum libra, mannæ thuris vnciæ tres, olei veteris vnciæ duæ. Ex aceto læuigato, donec ſordium habeant craſſitiem: atque ſic vbi liquefeceris quæ liquari poſſunt, & vtraque in pila paululum ſubagitaueris, mannam inſpergito, & læuigatis plurimum vtitor. Hæc de medicamentis E & alia curatione dicta ſunto. Deinceps autem de victu agamus, qui & primas & ſupremas curationis partes in omnibus potiſſimùm affectibus, maximè verò etiam in periculoſiſſimis, obtinet: in quorum numero aqua inter cutem quoque habetur. Siue enim primario affectu, ſiue aliarum partium conſenſu hæc contracta fuerit, non ſine iecoris vitio vnquam conſtitui potuit. Quoniam igitur iecur cibum in ſanguinem conuertit, totique corpori tranſmittit, idcirco ſimul proſpiciendum prorſus eſt vt & alimentũ quod ad ipſum peruenit, facile ſit ad diſtribuēdũ, F & nequaquam impediatur quominus in corporis partes diſpenſetur. Quare optimum ipſis alimentum eſt panis furnaceus, qui ſemina flatibus diſcutiendis apta contineat, vt aniſi, aut cumini, aut fœniculi, aut ſinonis ſimiliter: interdici autem ipſis etiam copioſus panis debet. Si enim probè fuerit fermentatus, non poteſt craſſitiem & id quod obſtruit continere. At olera ſumi debent, ſi febris abſit, quæ calefacere & extenuare queant: quale eſt apium, petroſelinum, daucus, eruca, pulegium, rapa, caucalis, & quæ ex his tenuia & calida extiterint, alia magis, alia miG nus in id efficacia. Ex auibus præponi debent feræ manſuetis, vt palumbus, turtur, turdus: & ex minutis paſſerculis, qui non ſunt pingues. Inter piſces conueniunt ſaxatiles: at horum ius ſit excrementi expers, quod inter coquendum aſſumat aniſum, aut piperis paululum. Ex carnibus moderatè comedant, & eas potius quæ nõ ſunt pingues, præcipuè ferinas, vt ceruinas, aprinas, & caprearum. leporinæ verò prohiberi debent. Paretur autem earum ius cum cibo quodam extenuante. Aſſas maximè, ſi gratæ ſunt, aſſumere ipſos alienum non eſt. Teſtacea, vt aſtaH cum, vel buccina, vel pectines, rarò & modicè ſolius voluptatis gratia offerre conuenit. Quantum enim ad affectum attinet, & præcipuè in quibus calida non eſt intemperies, aut febris, continuus ipſorum vſus interdici debet. At leguminibus ipſos, maximè tympanicos, abſtinere

m. iiii.

oportet: ſimiliter etiam placentis omnibus, quæ ex lacte & ſimilagine parantur. Bellaria verò aſſumere nõ eſt abſurdum, amygdala, aut piſtacia: vuas autem paſſas, & palmulas raro. caſtaneæ verò, & nuces in totum prohibendæ ſunt. Vinum aſſumant Tyrium, vel Aſcaloneum, præſertim vetus, & ſenium reſipiens: hoc verò etiam vrinas prouocat. Quod autem medicamentum hoc præſtãtius cõmodiúſque ad aqua inter cutem laborantes inuenire poteris? Ex factitiis autem vinis ſumant abſinthites, præcipuè quod ſpicam nardi copioſiorem recipiat, vel apiatum: aliis autem abſtineant. Porro motus, ſiquid aliud, hydropicis conducit: præcipuè qui fit per mare, equum, & lecticam. Iis autem qui viribus conſtant, etiam itio eſt vtiliſſima. At perfricatio hydropicis adhiberi debet potiſſimùm, vt externos corporis meatus rarefaciat, humores extenuet & diſcutiat. Nihil enim adeò hydropicos offendit vt denſitas meatuum, quæ flatus & humores congregatos non ſinit diſſipari, ſed ipſi in ventrem & membranam quæ *quòd omnibus inteſtinis circumtendatur*, *Græcis* dicitur περιτόναιον, recurrunt. Itaque fricare hos conuenit interim ſiccis manibus, interim cum ſale & oleo, interdum etiam cum Sicyonio aut Cyprino. Balneorum vſus hydropicis, præſertim frigida intemperie præditis, noxios eſſe, ſcire licet: quoniam & ipſa, vt didicimus, refrigerare magis quàm calefacere poſſunt. Quũ itaque lauantur, vtile eſt viſceribus iniicere medicamẽta quæ diſcutere queant & extenuare: qualis eſt erui farina, atque ſal, aut nitrum, aut aliud quid ad diſcutiendum efficax. Multa verò ſunt etiam alia à veteribus medicamenta tradita quæ diſcutere poſſunt: ac licet eiuſmodi examinare, & vtiliſſima quæque ex ipſis deligere. Talis ſanè victus iis qui aqua inter cutem ſine febri laborant, præſcribi debet.

DE IIS qui aqua inter cutem cum febri laborant.

Quòd ſi aqua inter cutem laborantes etiam febricitẽt, admodum calidis auxiliis vtẽdum non eſt, neque in viſceribus, neque in cibis, aut potib⁹, aut antidotis, aut purgationibus: ſed abũdè eſt ex oleribus aſſumere intybum & troximum, aut caucalidem, aut rapam his mixtam: itẽ cichorium maximè, aut apiorum radices. Dato autẽ ipſis & porra decocta ſubinde, & paluſtres aſparagos. Ita verò etiam continuum antidotorum vſum, præſertim ſicciorum & acrium, in hydropicis vitare oportet: item ex purgantibus ſimiliter calida admodum medicamenta prohibere. nullum enim valde calefaciens, ipſos iuuare poteſt. Nam eiuſmodi medicamenta ſitim ipſorum augẽt, & febrim incendunt, & cauſas inflammantes, magis adhuc exurunt, intẽdúntque malum. Quare aqua inter cutẽ ex acutis morbis profecta nõ poteſt nõ inflammationes habere in ipſa perſeuerantes. Nihil enim adeò interuallorum expers eſt vt febris: ac mirũ quòd neq; aqua inter cutem ipſis oboriens, calorem ægrorum extinguat, neque febris omnem aquam inter cutem exhauriat, ſed ab aqua ſimul & igne ambo contineantur, vt vndiquaque dubia fiat curatio, ſiue calefacere, ſiue refrigerare quippiam velis. Quippe neceſſe eſt vt refrigerantia omnino aquam inter cutẽ adaugeant, calefaciẽtia rurſus, febrim. Satius igitur eſt in huiuſmodi mixtam curationem adhibere, & ei quod magis vrget, quatenus licet, inſiſtere. At vbi febres vehementiores apparent, tunc refrigerantibus potius vtendum eſt, nec metuendum ea tunc exhibere. Quomodo enim finietur febris niſi à contrariis? Imò neque aqua inter cutem ceſſauerit vnquam niſi prius calor præter naturam deſierit: etenim iis, ſi diutius immoretur, aquam inter cutem parere poteſt. Omnis nanque ſiue calida intemperies, ſiue frigida longius protrahatur, ſuperétque, vires deiicit & nutritionem. Itaque quũ ægri alimentum quod diſtribuitur, non amplius in ſanguinem tranſmutant, neceſſe eſt vt in vaporoſam quandam & prauam ſubſtantiam conuertatur. Porro quòd aqua inter cutem etiã ex colliquatione naſcatur, diuiniſſimus quoque Galenus confitetur. Videmus autem colliquationẽ à calore potius quàm frigiditate oboriri. Quare omnia & quæ præceſſerunt morbum, & quæ nunc adſunt, obſeruanda puto: ac vbi præſentem intemperiem internoueris, ita ad curationem audacter accedas, non autem vulgarium opinionem ſequaris: nempe aqua inter cutem laborantes quouis modo calefaciendos eſſe. Neque enim hoc verum eſt. nam ego pleroſque etiam à refrigerantibus medicamentis interdum adiutos eſſe conſpexi: atque id euenire poſſe conſtat. Quum enim omnes particulæ à caliditate contra naturam orta ad bonam temperiem reuertantur, neceſſe eſt vt etiam iecur probum ſanguinem generet, nullatenus impeditum. Quemadmodum igitur dixi, ſemper conandum eſt vt ſpeciem morbi inueſtigemus, & cauſam quæ aquam inter cutem efficit, accuratè deprehendamus. Nam quæ Hippocraticæ artis methodi vocantur, hæ ſunt, nempe contraria contrariorum ſemper eſſe remedia. Poſtquam igitur omnibus aqua inter cutem laborantibus victum vnicuique aptum & conuenientem præſcripſeris, ita ad ea accedito quæ ipſos purgare poſſunt, non vniuerſim & vna vice, ſed paulatim, vt diximus. Ex frigida quidem intemperie aquam inter cutem expertos, calefacientibus: imò neque hos cibis nimium ſiccantibus, aut medicamentis acrioribus ſtatim curare, ſed per vices, & à mediocribus primùm inchoare oportet: deinde ſic ad valentiora, & ea quæ magis calefacere & extenuare poſſunt, progredi. Nam calefacientia nimium, ſi vniuerſa ac vna vice aſſumantur, totum potius habitum colliquant quàm abundantem humorem euacuent. Ita verò, etiamſi refrigerantibus vti oportebit, à mediocribus incipiens, particulatim naturæ adiicere conator, atque hoc pacto ad magis refrigerantia accedito. Poſtquam igitur ipſos purgaueris vt conuenit, etiam ad balnea & motus mediocres ducito. Sed pituitoſos & temperatura frigidiores ſatius eſt naturali balneo committere. Graciles autem, ſiccos & febricitantes, potabilis & dulcis aquæ lauacro, vnctione, mutatione aeris, & omni hilaritate recreare oportet. Ita nanque accidit vt congruo vtentes victu, ad priſtinam rurſus temperiẽ reuertãtur: vt etiam iecur non amplius aquam, ſed benignum ſanguinem in poſterum generare queat.

DE AFFECTIBVS RENVM, Cap. III.

CAlculi qui in renibus generantur, à viſcoſis craſſiſque humoribus igneo renum calore nimium aſſis gignuntur. Eſt itaque materialis calculorum cauſa, humor craſſior: efficiens autem, ignea caliditas, ſicut etiam in externis videmus. Nam ex igne & tali materia idonea, figuli omnia vaſa conficiunt, ita vt ne ab aqua quidem vnquam diſſolui poſſint. Quæ quum ita habeant, procurandum eſt ne materia in renibus craſſior generetur, neque ipſi ignei & intemperati fiant. Niſi enim horum aliquod extiterit, nunquam calculus conſtitui poterit.

NOTAE calculi. An autem reuera calculus ſit qui dolorem pariat, in hunc modũ diligenter internoſcito. Etenim eadẽ accidunt indicia cũ colico dolore cruciatis, tũ renũ calculo affectis: & præſertim circa initia ſignis ægrè diſcernuntur. Etenim in vtriſque vomitus excitantur, ventris retentio, flatus & diſtenſiones vſque ad ſtomachum & iecur pertingunt. Etſi verò eadem vtriſque accidant, tamen artificem medicum non latuerint. Siquidem in colicis multo plures vomitus, & crudi & pituitoſi oriuntur, aluus & flatus magis retinentur: in nephriticis non adeò, ſed etiam inter curandum ſæpe excernunt, interdum citra curationem quoque flatus erumpunt, & aluus deiicit: quod nequaquam in colico dolore contingit. Cæterùm vrinas quoque diligenter conſiderare conuenit. nam maximam in his diſcretionem ad amuſſim inuenire licet. Quippe in colicis pituitoſius copioſiúſque ſedimentum, in nephriticis minus redditur: & ſi accuratè conſideres, arenoſa quædam in vrinis deprehendes, quæ colico tentatis non eueniunt: & dolor magis grauis & vno in loco infixus nephriticis apparet: quod colicis non accidit. Hoc igitur pacto nephriticos laborantes cal

culo, & colicos internoſcere & diſcernere inuicem opor
tet. CVRATIO calculoſorum. Calculo affecti in
acceſſionibus quidem, medicamentis curari debent
quæ laxare, lenire, & præterea comminuere, & calculum
educere poſſunt. Omnium igitur optimum eſt balneum,
vt quod non ſolùm mitiget, ſed etiam curare poſſit. Nam
colicos frequenter ſolummodo lenit, nephriticos autem
vtraque ratione iuuat. Porro ad loci vnctionem chamæ-
melo ægri vtantur in balneo, & in calida copioſiore ſo-
lióque diutius immorētur. nō ſemel autē tantū die, ſed e-
tiam bis & ter lauare expedit. Sæpe etiam in frigidam,
ſi æſtas ſit, deſcendant: linteis autem iam inuoluti, deco-
ctum cardui cum apio, aut aniſi momento bibant. Sin au
tem dolor perſeueret, & calculi excretio nequaquam ſuc-
ceſſerit, etiam decoctum radicis quinquefolii herbæ
adhuc linteis circundati bibant. Nam valde gratum & ef
ficax exiſtit: verùm extra balneum per ſe & cum oxyme-
lite ſumi debet. Quòd ſi quinquefolii radicis copia non
detur, eryngii decoctum, aut eryſimi & prionitidis plu-
rimum potu proficit. Extrinſecus autem ſacculi ex fari-
nis frumentaceis, maximè etiam decocto chamæmeli, al
theæ, ſertulæ campanæ, & oleo chamæmelino, admoueā-
tur, ſed ita vt frequentius mutentur. At ſi farinæ deſint,
panniculis laneis, & ipſis interdum oleo dulci, aliàs cha-
mæmelino imbutis, vtendum eſt: atque ita calefaciendo
variare illos crebrius oportet. Cæterùm aluus clyſteriis
duci debet non admodum acribus, ſed potius quæ co-
pioſius oleum recipiāt, poſſintque laxare & comminue-
re citra acrimoniam. Tale eſt altheæ decoctum, fœnigræ-
ci, ficuum ſiccarum, furfurum, chamæmeli, & oleum cha-
mæmelinum. In calidioribus admodum, etiam ptiſſanæ
cremores cum roſaceo, chamæmelo, & luteis ouorū com
poſiti. Mitigant enim, & bonā locis tēperiem inſerunt: &
morbi cauſam minuētes, eos qui cōtinuè calculoſi ſunt,
ne affectu corripiantur prohibent. Sin dolor permaneat,
& calculus ægrè excernatur, ad valentiora medicamenta
tranſito. Eiuſmodi eſt ſanguis hircinus, quem probè refri
gerare, refrigeratum tundere, cribro incernere, atque ſic
calculo laborantibus exhibere conuenit. Item cicadas ſi-
militer ſiccatas contuſáſque dare expedit: verùm alæ &
pedes ab eis tolli debent: atque ita ipſas ægro exhibere
in balneo, quando iam is in frigidæ ſolium deſcendit.
Commodius autem erit ſi medicamentum ex mulſo aut
condito læuiges. Ne igitur contemnas: eſt enim validū.
Hæc quidem ſimplicia exiſtunt: ex compoſitis autem
hoc eſt præſtantiſſimum: Spicæ nardi, piperis, ſingulo-
rum vncia: caſiæ, fiſtulæ, coſti, ſingulorum vnciæ duæ. Ex
aqua noctu & mane dato. At efficaciſſimum longéque va
lidiſſimum eſt medicamentum quod ex hircino ſangui-
ne hoc pacto exhibetur: Quum vua mureſcere incepe-
rit, ollæ recenti aquam iniicito, eámque decoquito, vt
quod terreſtre eſt abiiciat: ac hirco iugulato, ſanguinis e-
ius medium olla excipito, ita vt neque eum qui primus
effluxit, neque poſtremum accipias. Ac vbi coaleſcere
permiſeris, minutim in olla ſolum incidito, reticulo au-
tem tenui, aut raro linteo contectum ſub dio exponito,
vt à ſole & luna illuminetur, ac ſicceſcat: cura adhibita ne
madefiat. Læuigatum diligēter in pyxide adſeruato: quū
vſus poſtulat, cochleare plenum ex paſſo Cretico dato.
Hoc igitur tale eſt, & nos non pauco tēpore id ſumus ex-
perti. Cæterùm hircus qui iugulatur, ætate vigēti eſſe de-
bet. erit autem talis circa annum quartum. Cæterùm fo-
lia fœniculi, grati odoris gratia, amomum, & huiuſmodi,
hirco antequam occidatur, comedenda obiici debent. E-
go autem cū myrrha Troglodytide cremata, in maximis
doloribus noui me exhibuiſſe, & calculū grandem quem
comminuerat, per vrinam expuliſſe. Indicabat autem co-
pia ſegmentorum concretam ipſam particulam per lo-
tium fuiſſe redditam. Hoc medicamentum præterquam
quòd comminuit calculos, etiam dolorem lenit, nec alios
ſinit generari: vnde etiam Manus Dei appellatur. At ſi hir
cinum ſanguinem deſideras, vtitor medicamento quod
ex condito paratur. Habet autem in hunc modum.
CONDITVM nephriticum. Spicæ nardi, phu, ſaxifra
gæ, betonicæ, aſari, lini ſeminis, petroſelini, ſingulæ vn-
ciæ: coſti, folii, ſingulorum ſemūcia. Cochleariū pulueris

A in conditum mittito, ac ante horam prandii propinato.
Comminuit calculos, & per vrinam proiicit, vt non am-
plius alios renaſci permittat. DE ANODYNIS.
His & ſimilibus, quum dolor vrget, & calculi impacti ſūt,
ſanitatis tempore vtendum non eſt, ne renes fiant intem
perati. Quòd ſi dolor remanet, & magnum imminet pe-
riculum ne vires à vigiliis & conſtanti dolore deiician-
tur, accedito etiam ad antidota: quæ præterquam quòd
mitigant, etiam ſomnum inducere poſſunt: item quæ ex-
tenuant & calculos comminuunt: quale eſt Philonis, itē
B panacea dicta, & theriace nō antiqua, per ſe vel cum Phi-
lonio mixta: Præſtat enim lenire dolorem, & viribus ita
recreatis, ad valentiora quæ calculos confringere queāt,
rurſus accedere. DE SANGVINIS miſſione. At ſi
copiam ſubeſſe aut inflammationem vnà cū calculi ob-
ſtructione ſuſpiceris, venæ omnino ſectionem prius ad-
hibeto. Ita nanque haud delinques ſi medicamentum of-
feras. Laxatione enim facta, & meatibus rarefactis, multo
magis auxilia quæ adhibentur, propriam vim oſtendent.
Noui igitur etiam vnum ſolum ex prædictis auxiliis ad
C abſolutam morbi curationem ſufficere. Memini autē di-
uerſorum, vt penuria vnius altero vti poſſis. Cæterùm li-
cet etiam ex diuerſis id quod congruit pro magnitudine
morbi, viribus, & ægri habitu, inuenire. At in præſidiorū
copia, quædā calculos ſanè iam factos comminuūt, alio-
rum verò pluriū generationē promouent. nā effectricē
calculorum cauſam adaugent, dum renes intemperatos
igneóſque per calefacientia reddunt, vt promptè alios aſ-
ſare calculos poſſint. Ne igitur hoc fiat, ſtudioſè vitari de-
bent admodum calida & acria medicamenta. At ſi neceſ
D ſitas quædā incidat ſemel aut bis hiſce vſus, & conſequu-
tus id quò tendebas, deſiſtere rurſus ab ipſis debes, & nō
(vt vulgò factitant) vti ipſis per ſanitatem præſeruationis
gratia velle, ne craſſior aut frigidior materia, quæ ad cal-
culorū generationem idonea eſt, congregetur: ſed contrà
ſtudendum eſt vt bonā temperiē cōciliemus, & extenuā-
tibus citra magnum calorem vtamur, quale oxymeli eſt,
adiantum, decoctū paluſtris aſparagi & graminis, radix
apii & eryngii, & quinquefolii herbæ: itē plantaginis ra-
dix & folia, magiſque adhuc ſemē ipſius: & cicerum ius,
E glycyſidis ſemē, & amygdala. Verùm neque his cōtinuè
vtendū, ſed tunc ſolùm quū ſuſpicio quædā fuerit mate-
riam craſſiorem in renibus cōgregari. Bibere autē opor-
tet ante omnē cibū aquā tepidā. nihil enim renes adeò
recrementis vacuos tēperatóſque reddit, vt non amplius
calculos procreare poſſint. nam temporis ſpatio igne-
us ipſorum calor à tepore aquæ extinguitur. Quare probè
faciunt qui bibunt etiam in medio cibi aquam, aut vinū
refrigeratū, aut roſaceū, aut violatū. Nā cōditum quouis
modo prohiberi debet, quemadmodum etiam hydroga
F rū, atque omnia quæ ex pipere conſtant: & nō ſolū acres
ſed etiā craſſi ſucci cibi vitabuntur, vt halyca, libū ſumi-
nale, ſimilago, oua dura, placentæ, & quæ ex lacte paran-
tur, ipſúmque lac & caſeus: item vina admodum nigra &
auſtera. Adhæc cauendum ne ægri culcitris indormiant
ex anſerū plumis confectis. hæ ſiquidem renes valde ca-
lefaciunt. Præterea ne multum ſtent, magis verò ſtuden-
dum vt vel moueantur vel conſideant. Vitandum autem
eſt ne tardè cibū ſumant, nec eum qui non cōcoquitur, co
pioſū iſiciū, & ex piſcibus cetacea, vt thynnos, pelamidas,
G ſcombros, cephalos, & teſtacea, præter pectinem & echi-
num. Ex hoc verò etiam frequenter ſumendū eſt ſi fieri
poſſit. nam præterquā quòd bonam temperiē inducit, e-
tiam vrinæ citandæ vim obtinet. Aſtacum verò & bucci-
num rarò aſſumere præſtat: oſtreis in totū, & pinguibus
carnibus & auibus interdicendū: ſimiliter etiā earū quæ
in palude degunt cōtinuus eſus prohiberi debet. Aſſumi
verò & anſerū alæ, & ex auiculis nō pingues, paſſerculi vi
rides, pyrgitas, *à turribus in quibus nidificatur ita uocatos*,
& ſimilia. Ex fructibus comedant, & cucumerum, primā
H maximè medullā, peponúmq;. Ficus autē ſiccas & virides
aſſumāt, vuámq;, mala duracina, pira nec copioſè, nec cōti
nue. Hæc generatim mēbratímq; ſecūdū methodū ſciēti
ficā expoſita tibi ſūto. Quoniā verò aliqui etiā veterū q
naturalia de contraria rerū facultate ſcripſerunt, nōnul-
la quæ calculos iam factos præter opinionem abſtergere

promittant,& in poſterum non amplius gigni concedāt,
prodiderunt, neceſſarium duxi,quædam eorum enume-
rare,præſertim virtutis ſtudioſorum gratia, vt hominem
conſeruent,morbúmque ſuperare poſſint.Honeſtū enim
eſt morbum vincere , & omni machina ægris ſuccurrere.
Præterea etiam diuiniſſimus Galenus, qui ne eſſe quidē
incantationes putauit, ex longo tempore multóque vſu
plurimum ipſas poſſe deprehendit. Audi igitur verba i-
pſius quæ de medica Homeri tractatione reliquit. habēt
autem ea in hunc modum, Nonnulli igitur putant incā-
tationes,anicularum fabulis eſſe perſimiles, quemadmo-
dum ego quoque diu exiſtimaui : temporis autem pro-
ceſſu,ab iis quæ euidenter apparent perſuaſus ſum vim
in ipſis eſſe.nam in percuſſis à ſcorpio,adiumentum ſum
expertus. nihil autem minus etiam in oſſibus gutturi in-
fixis,quæ incātatione ſtatim expuebantur. ac multa præ-
clara ſingulæ habent incantationes, quum inſtitutum cō
ſequuntur.Si igitur diuiniſſimus Galenus & alii plerique
veterum teſtantur, quid prohibet nos quoque,quæ expe-
riētia cognouimus,& quæ ab amicis ſinceris accepimus,
hæc vobis cōmunicare?Multa igitur ſunt & alia , ſed nul-
lum ita vt annulus ex ære Cyprio cōfectus. habet autem
in hunc modū. NATVRALIA. Æs Nicanū aut Cy-
prium,quod igni in totum non admotum fuerit, accipi-
to: quod in ipſo metallo æris inuenitur,veluti teſſerā fa-
cito,vt in digito appareat: & vbi in ea inſculpſeris leonē,
& ſemilunam,& ſtellam,huius circulo nomen beſtiæ cō-
ſcribito, & incluſam aureo annulo geſtato in minore di-
gito medico,iuxta minimum.

DE INFLAMMATIONE RENVM, Cap. V.

QVòd ſanè inflammatio in vniuerſum ex copia mate
riæ in particulas præſertim carnoſas influentis gene
retur,omnibus in confeſſo eſt: ac conuenit hoc ſcienter
perpendere,num id quod influxerit,ſola copia; an qualita
te tantùm, aut vtroque ſimul offendat: copia quidem,vt
quum ipſe ſanguis probus eſt & ob nihil aliud quàm ſo-
lam abundantiam,obſtructionem excitat, particulā diſtē
dit,& in ſublime attollit: qualitate autem ſola , vt quū e-
xiguus exiſtit, bilioſus,& nimis acer,aut craſſus viſcoſuſ-
que,aut terreſtris & melancholicus.Sin autem etiā copio-
ſum ſit quod influxit,malique ſucci,tunc particulā vtroq;
modo offendi contingit,& à copia diſtēdi, & à qualitate
ipſam infeſtante affligi.Quare conſiderādum eſt num ex
toto corpore influat, an à quadam ſuperiore particula, vt
liene, iecore,aut alia . hinc enim maximè variat curatio.
Nam ſi totum corpus videatur plethoricum , *hoc eſt omni-
bus ex æquo ſuccis repletum*, toti proſpicere prius oportet,
deinde parti : ſi quidē ſanguis ſuperare videtur, venæ ſe-
ctione: ſin autē vitioſus quidam humor, purgatione quæ
humorē præpollentem educere poteſt. Hæc autem fieri
debet vbi tutò illum cibo antea tractaueris,& ſolutu faci-
lem paraueris , ptiſſana,piſcibus, intybis,& omnibus hu-
mectantibus contemperantibúſque:ſin autem craſſus ſan
guis fuerit , & nihil habens acre, cibis & ex oxymelite, &
decoctis extenuantibus incidentibuſque.Verùm quū ma-
gna ex parte ea quæ incidunt,etiam rodant,partéſque in-
flammatas irritent , curandū eſt omnino vt quæ roſionis
expertia ſunt deligantur. Sunt itaque & alia incidentia,
quæ nihil acre neque moleſtum obtinent: verùm nullum
adeò vt aquoſa mulſa.Poſtquā igitur craſſa prius ita exte-
nuaris,vel acria contemperaueris , tunc eorum purgatio-
nem quæ offendunt molitor , ſi tibi vtraque ratione
peccare videatur , & ſola virtus vitioſum humorem euin-
cere ac ſuperare nequeat. Fugere nāque omnia hæc opor
tet quæ inflammare poſſunt & purgare , partes inflāmatas
purgare:quia cautio eſt,præſertim inter initia,& quū hu-
mores adhuc ſūt crudi,& inflāmatio feruet. At nullā adeò
partem offendere poſſunt vt renes & veſicā. nā recremē
ta proptè in ipſa potius recipiunt quàm aliquid ex eis diſ
cutiatur,niſi cōcoctio eius quod inflāmatur,& totius ma-
teriæ fieri deprehēdatur. Ita ſanè , ſi multa ac vitioſa ma-
teria tibi appareat , agendū eſt.Sin autē nō multa in toto
corpore eſſe videatur,ſed potius exigua & acris,feruénſ-
que,vitari debēt vrinā cientia,etiāſi nō rodant, & mulſa:
vtendū autē magis aqua tepida copioſiore , quæ acrimo
niā obtundit,& roſionem eluit, atque in corpore diutius

A remanēs,caliditatē extrahit,& dolorem mitigat qui ma-
gis fluxionē promouere ſolet.Quare ſi acrimonia offen-
dat,non verendū eſt liberaliorē potū offerre. nā hæc co-
pioſior īflāmationes ex acrimonia prouenientes iuuat.Eas
enim quæ ex copia materiæ contrahuntur, vrinæ mouē-
dæ efficacia non admodū opitulātur. Quippe alia quoq;
materiam craſſiorē cū vrinis ſimul in affectas partes at-
trahunt : quæ quū tranſitum non inuenit, in ipſis affectis
locis immoratur. DE AVXILIIS loco inducendis.
Extrinſecus ſanè refrigerantia admouere,præſertim inter
B initia,&feruente adhuc inflāmatione,cōuenit:ſi quidem
id quod inflāmationē excitat, bilioſum fuerit.Multa igi-
tur ſunt quæ hoc præſtare queāt: ſed nullum adeò efficax
vt ceratum,quod recipit roſaceum,& aceti paulū,ſuccúm
que polygonii aut portulacæ.At in morbi incremento e-
tiā diſcutiēs aliquod admiſcendū eſt,vt chamæmelū,aut
recentes adipes,aut medicamēti διὰ χυλῶν modicum.De-
clinatione autē facta, etiā ea miſcebuntur quæ plus diſcu
tiant. At ſi materia quæ inflammationē excitauit,craſſior
tibi appareat,iuuandū eſt extenuantibus citra roſionē,&
C extrinſecus chamæmelo,& cataplaſmate ex hordeacea fa
rina, & lini ſemine,decoctis in iure chamæmeli, ſertulæ
campanæ, abſinthii,altheæ,& momento ſapæ. Caue au-
tē ne multo fotu partē calefacias,ſed mitiore calefactio-
ne vtitor.Quemadmodum igitur multa calefactio vitan
da eſt, ne materia quæ in parte inflāmata continetur, in
pus conuertatur:ita etā renum inflāmationes iis quæ mul
tum refrigerant, ſæpe quamprimū indurantur. Quare o-
mnia extrema vbique fugienda ſunt,præſertim in renib⁹
inflāmatione tentatis.Balneis ſanè,priuſquam copiam va
D cuaueris,vti properādū nō eſt: vbi verò toti corpori pro-
ſpexeris,etiam balneis excalefacientibus tutò vteris.

De inflammatione renum in pus conuerſa.

Inflammationem quæ in pus conuertetur, prius hinc
internoſces quòd nulla occaſione oborta febres aut per-
frictiones quædam citra rationem & inordinatè ſuperue
niant. nam dum pus generatur, dolores febréſque magis
eueniūt quàm quum generatū eſt.Deinde ad hoc, quòd
æger quum in ſanam partem inclinat,grauitatem magnā
ex affecta potius ſentire ſe dicat , ac anteaquā inflamma-
E tio in abſceſſum perueniſſet. Cæterùm etiamſi pus appa-
ruerit,non aliunde ipſum excerni ſuſpiceris niſi ex reni-
bus. Etenim dolor qui anteceſſit , & grauitatis ſenſus,ex-
quiſitam internotionem , & indubitatam demonſtratio-
nem ſimiliter repræſentant.Quādoquidem verò ex aliis
quoque locis compluribus pus excernitur, omnia tibi ſi-
gna manifeſtè exponam quibus id deprehendere licebit,
ex quibuſnam illud , à renibúſne an veſica, an vrinariis
meatibus,an etiam à pulmone,vel alia quadam particula,
ſiue reſpirationi,ſiue nutritioni dicata,prodeat.etſi enim
F rarò , tamen ex ipſis quoque pus excernitur. Quod igi-
tur pus à ſuperioribus partibus effertur , omninò cum v-
rina ipſa accuratè permixtum inuenitur : ſin autem ab
inferioribus excernatur, etiam ſedimentū in fundo ma-
tulæ potius ſubſidere deprehendes. At ſi ex mediis parti-
culis feratur,media quoque puris miſtura & non exquiſi-
tè permixta apparet. Obſeruato autem ea quæ vrinis per-
mixta ſunt,& in eis feruntur : vt quæ prorſus locum affe-
ctum tibi indicent. Si nanque ex veſica proueniant, par-
ticulas laminis ſimiles in vrina ferri reperies:ſin à renib⁹,
G carnoſas.Cæterùm etiam dolor peculiaris,& quæ præceſ-
ſerunt,& omnia quæ ſimul comitantur , tum locum affe-
ctum,tum morbum indicabūt, reddéntque valde mani-
feſtum. DE CVRATIONE. Qui pus excernunt,le-
nibus & abſtergentibus curandi ſunt: ex quorum nume-
ro eſt etiam mulſa aquoſa, & cremor ptiſſanæ,cum modi
co melle:item adiantum, & ſemen cucumeris cum chry-
ſattico.Adhæc paſtillus διὰ φυσαλίδων, *hoc eſt ex veſicariis*,
& lac aſininum , præſertim iis qui vlcere in veſica labo-
rant , necnon bolus Armenius, potu proficiunt : inſuper
H equiſetum,& præterea gramen valde conferunt. Vrinarii
verò meatus vlcera granulis vel paſtillis citra roſionem
ſiccantibus magis quàm extenuantibus curantur. PVL-
VIS nephriticus,ad vrinæ difficultatem & calculum.
Altheæ ſeminis,lini ſeminis, vtriuſque ſemuncia : vrticæ
ſeminis ſcrupuli ſex,ſpicæ nardi,carpobalſami, ſingulorū

ſcrupuli ſex: paliuri ſeminis ſemuncia,vitri vncia. A-
LIVD,quo etiam ipſe vſus ſum. Agarici vncia,altheæ
ſeminis ſemuncia,lini ſeminis tantundem, vrticæ ſemi-
nis, carpobalſami, paliuri ſeminis, vitri, ſingulorum
ſcrupuli ſex. Dato ex puluere ſcrupulum cum chryſat-
tico:aut eryngii, graminis,cucumeris ſeminis,& atracty-
lidis herbæ decocto. DE VICTV. Obſeruari etiam
victus omnino debet:& non vt vulgò,ſolis medicamen-
tis confidẽdum.Idoneus igitur eſt cremor ptiſſanæ, & a-
uenæ, ſolus cum chryſattico,aut roſato, aut mulſo,aut paſ
ſo Cretico,aut Ladaceno,aut Scythopolito.Quòd ſi verò
æger non libenter dulce vinum bibat, aut hydromelum,
aut Cnidium,aut Sareptinum,aut Tyriũ aſſumat,ſed mo-
dicum.Copioſum enim vlceribus fluxionem inflamma-
tionémque excitat. Vtiliſſimæ his ſunt vuæ paſſæ come-
ſtæ, amygdala, nuces pineæ cum paſſo, ſi calculis non
laborant: (ſolet enim in renibus eos generare) item oua
gallinarum cohortalium tepida & molliſſima ſi edantur,
valde proficiunt.Ego ſanè noui quendam qui oua,quam-
primum eſſent poſita,ſorbebat citra coctionem:dicebát-
que ſe plurimum adiuuari,& roſiones ac dolores qui cir-
ca veſicam oriebantur,mitiores fieri,vt ferre poſſet, affir
mabat.Adhæc erinacius lotus,ſi per ſe,aut cum chryſatti-
co,aut hydromelo dulci comedatur:item pectines elotæ,
& aſtacus,in alia atque alia aqua, poſtquam purgatus fue-
rit,decoctus,vtiliſſimè ſumitur. Ex oleribus autem inty-
bus,& braſſica ter cocta ex vino comeſta,niſi id quod ef-
fertur pus, acrius fuerit & rodens. Iam lupini ſalis exper-
tes conducunt,quum vim calculi confringendi vlceráq;
abſtergendi habeant. item germina fœnigræci eſu pro-
ſunt:adhæc cuminum ſatiuum modicè ſumptum. Caſta-
neæ autem elixæ aut aſſæ valde cõferunt, præſertim quũ
id quod effertur, tenue & bilioſum extiterit: quum verò
craſſum & impactum vt vix excerni queat, à cibis craſſi
ſucci abſtinendum.

QVOMODO VRINAE STILLICIDIVM agnoſcatur, curetúrque.

SI acrimonia quædam in vrinis & totus habitus ad a-
criorem bilioſiorémque fuerit conuerſus,coniiciendũ
prorſus eſt, ſtillicidium ob roſionem quæ ex acrimonia
prouenit excitari: ſin autem nihil tale fuerit, ſed contrà
& vrina magis alba appareat,& ea quæ præceſſerunt,fri-
gidiora, tum victus,tum balnea, frigida potius intempe-
ries veſicæ cauſari debet,quæ vrinam non ſinit euincere.
Hæ quidem ſtillicidii cauſæ ſunt,quibus illud efficienti-
bus curatio conuenienter adhibenda eſt.Si quidem acri-
monia fuerit,humectantibus & contemperantibus,nullo
calido aut ſalſo vtendum eſt. Omnino igitur ptiſſana his
vtilis eſt per ſe,& cum modico hydromelo,aut chryſatti-
co: interdum etiam cum lacte, vbi magna pars acrimo-
niæ finierit. quoniam lac corrumpitur ſi qualitate ſicca &
acri præpollente multum exhibeatur.His apta ſunt etiam
continua balnea,& aqua tepida ante cibum,& cucumerũ
medulla,& pepon,& germina fœnigræci,& vua dulcis,vi
númque dulce, quale eſt Bithynum.In ſumma,quæ con-
temperare poſſunt,& obtundere acrimoniam.

De ſtillicidio ex frigiditate.

At ſi ſtillicidii vitium ob frigidam intemperiem fieri
contingat,iis quæ calefacere poſſunt,& in victu,& in me-
dicina,vti neceſſe eſt. Vinum igitur calidius his eſt ido-
neum, mulſum,abſinthites & aniſatùm,potu & eſu. Inter
olera,apium,porrum decoctum,daucus,& quicquid citra
roſionẽ calefacit. Vnctione verò vtantur, anethino aut
gleucino,aut marciato,& aquis naturalibus.Interdũ ſcor-
dii & artemiſiæ decoctum ad ſtillicidium & difficultatẽ
vrinæ benè facit,vbi nõ eſt multa acrimonia aut inflam-
matio. QVOMODO difficultas vrinæ agnoſcatur cu
retúrque. Vrinæ difficultas partim cum dolore, partim
ſine dolore oritur. Si igitur vrina vix & cum dolore ex-
cernitur, ſcire licet veſicam morbo laborare: ſin autẽ cũ
roſione vehementi etiam pus excernatur, & citra grauita
tem, vlcus eſſe in veſica ſuſpicandum eſt. Si verò gra-
uitatis ſenſus quidam fuerit obortus,ſuſpicabimur magis
aut inflammatione aut abſceſſu ipſam infeſtari. At ſi abſ-
que grauitate dolor aut diſtenſio ſola in veſica percipia-
tur, cognoſcito retentionis cauſam eſſe ſpiritum copio-
A ſum ac flatulentum. Si æger nullum dolorem, aut tumo-
rem,aut diſtenſionem circa veſicam ſentiat,ſcito obſtru-
ctionem,aut inflammationem, aut calculum in renibus
vel meatibus vrinariis exiſtere. Quomodo autem inter-
noſci omnia & curari debeant, antea explicatum eſt,quũ
de renum inflammatione, abſceſſu,atque aliis eorum af-
fectibus diſſerebamus: atque eadem nunc repetere ſu-
peruacuum. Attamen vt facilè inuenias,hîc quoque non-
nullorum mentionem faciemus. Ad obſtructionem vri-
narum quæ ex viſcoſis humoribus naſcitur,benè facit e-
B tiam compoſitum oxymeli & mulſa, & decoctum rha-
mni quod ex radice ipſius fit: item origani deco-
ctũ mirificè iuuat: ac magis adhuc ſi magna obſtructio
fuerit, vt vrinæ retineantur, efficax eſt corticis tithy-
mali decoctum, incidit, & aperit. Vbi verò inflamma-
tio eſt,his abſtinendum: lenibus autem & concoquenti-
bus vtẽdum eſt, qualis habetur etiã aquoſa mulſa, & quæ
inflammationes,ſi extrinſecus applicentur, maturare ſo-
lent. Ad renum calculos,ſi magni ſint, vt per eos vrina-
rum facta ſit retentio, pulchrè auxiliatur pæonia herba
C ex mulſo pota. Datur autem ex radice ipſius ſcrupulo-
rum duorum aut trium inſtar. Item quinquefolii deco-
ctum magis proficit,& eryſimum,& ſerpyllum ſiccum, &
medicamentũ quod ex hircino ſanguine & cicadis con-
ficitur.Omnia verò hæc etiam veſicæ calculos peculiari-
ter confringere credita ſunt. Compoſitorum quoque mẽ-
tionem iam fecimus.

DE CALCVLIS IN VESICA NASCENtibus, Cap. VII.

EOdem modo calculi in veſica naſcentes,quo etiam ii
D qui in renibus proueniunt,per circuitus infeſtãt. Ve-
runtamen veſicæ calculi pueris magis quàm viris gene-
rantur: neque à tanta caliditate, ſed materia potius craſ-
ſiore,& ad gignendos calculos, promptéque ab inſita ca-
liditate concreſcendos, idonea. Proinde craſſitiei potius
per extenuantia occurrendum eſt,ne multa materia craſ-
ſa congregetur: quam meritò parit colligitque & voraci-
tas inordinata, & commotiones corporis poſt cibum fa-
ctæ. INDICIA calculi ex vrinis. Vrinæ crudæ & co-
lore ſubalbidæ conſpiciuntur,ſedimentum eſt arenoſum,
E & ſcabiei ſimile. præterea ægri naturalia ſcalpere, aut ea
violenter & ſæpe diſtendere ſolent, atque tunc magis
quum ad vrinarum excretionem vrgentur. CVRA-
TIO. Medicamenta igitur valida ad veſicæ calculos e-
tiam antea ſunt explicata. dicentur autem nunc quoque
efficaciora adhuc,longóque tempore & experiẽtia prius
inuenta & comprobata. Sanguis caprillus,ſi extrinſecus
illinatur,calidus maximè confert: commodius autem eſt
ſi etiam ſuper veſicam ſanguinem hirci imponas: longè
verò optimum ſi in calido balnei aere illinas, atque ita
F deliges. Valet autem ipſum non modò ſemel, ſed etiam
ſæpe,& per interualla. SCABIOSAE veſicæ indicia.

Scabiem veſicæ inde notato quòd furfuraceæ quædã
particulæ in vrinarum liquore appareãt: diſcernes autem
eas ab iis quæ ex venis deferuntur.Etenim & venæ, non-
nunquam etiam totum corpus, ſubinde tãquam ſcabiem
quandam in febribus immoderatis, *quas καύσους dicunt,*
ſuſtinent,ac efferuntur ex eis furfuracea.Siquidem igitur
vrina tenuis ſubſtantiæ fuerit, & magis acris,ſcito veſicæ
ſcabiem eſſe. Curari debet purgantibus,& poſtremò ſic-
G cantibus, vlcúſque ad cicatricem perducentibus. Eſt igi-
tur affectus difficilis, & propè inſanabilis,vt nullum ad-
uerſus ipſum valeat medicamentum. Attamen auxiliari
oportet,& nõ deſperare,ſed victu,medicina,& omni mo-
do ſuccurrere conuenit. Itaque lac aſininum cõtinuè da-
tum,his admodum opitulatur.Huius autem inopia,etiam
caprillum datum, & potu & eſu,non ſolum,ſed etiam cũ
quodam frumentaceo aut pane, aut ſimilagine, aut libo
ſuminali, aut halyca,aut chidro. Proſunt his etiam oua
molliſſima, & peponum cucumerúmque medulla. In ci-
H bo autem nuces pineæ recentes, vuæ paſſæ, & ſemen cu-
cumeris,item quæ ex huiuſmodi parantur: ita vt partici-
pent etiam anodyna,aut cicutam,aut opium,propter im-
modicum dolorem. Verùm non vtendum eſt adeò fre-
quenter anodynis,niſi pro virium ratione. MEDICA-
MENTVM ad ſcabioſos veſicæ affectus & difficulta-

tem vrinæ & inflammationes efficax. Nuces pineæ vi-
ginti, cucumeris ſatiui ſeminis grana quadraginta, amyli,
ſpicæ nardi, ſingulæ drachmæ: apii ſeminis drachmæ
decem. In aquæ ſextario nardus & apium coquuntur: de-
inde decoctum miſcetur prædictis. Dantur cochlearia
duo.

DE DIABETE, Cap. VIII.

Diabetes appellatur quum vrina immoderatius ex-
cernitur, frequẽter ſimulatque potus aſſumitur: qua-
le etiam lienteria affectis accidit, vt cibi excernantur, &
ne paululum quidem in ventriculo euinci alterarique &
corpus nutrire poſſint. Quare aliqui non diabetem mo-
dò affectum nominant, ſed etiam in vrinas profluuium,
eo quòd potus ſtatim profluit. Quoniam verò immode-
ratè ægri ſitiunt quum humidum omne excernatur, affe-
ctum etiam Dipſacum nuncuparunt. Talis igitur eſt, & va
riam appellationem ſortitur. Fit autem ob retentricis re-
num facultatis imbecillitatem, & propter attractricis ro-
bur, quæ ob caliditatem non humores ſolùm venarum,
ſed etiam totius corporis, immoderatius attrahere com-
pellitur. Quapropter aduerſus hanc quoque intemperiem
pugnandum eſt, atque ſic tota curatio tentanda, refrige-
rando quidem partem, & confirmando: contemperando
autem totum corpus & humectando. quoniam id neceſ-
ſariò ſiccum ob largam vrinarum excretionem deprehẽ
ditur. Cõuenit igitur potionem his ampliorẽ ſolita dare,
vt neque in totum ſitim fieri permittamus: & cibi qui dif
ficulter conficiuntur, vt ne facilè in vrinam cõuertantur,
attenuentúrque. Nam iecur calidius acriúſque euadens,
ventrem ſicciorem efficit, dum ciborum humiditatem
attrahit & exhaurit. quare his neceſſariò datur copioſior
cibus & craſſus, vt perdurare poſſit. Itaq; halyca his aptiſ-
ſima, ſi cum roſato, aut chryſattico, aut rhodomelo, aut hy
dromelo, aut modico Sareptino, aut Tyrio, aut Cnidio ſu-
matur. Ex oleribus intybi, aut troxima, aut lactuca. Inter
carnes vulua, & omaſum, pedes præſertim bubuli aut ro-
ſtra. Ex piſcibus, iſicium, orphus aut alius quidã dura car-
ne præditus: item peponum caro ſemine eiecto, & mala
admodum dulcia. Fugere autem oportet ſalſa omnia &
acria: nullúſque in iuſcula coniiciat aut aniſum, aut cumi
num, aut omnino eiuſmodi aliquod ſemen, vel ea quæ v-
rinas prouocant. Item erinacium aſſumere cauendũ eſt,
aut amygdala, aut piſtacia, aut ficus ſiccas, aut palmulas:
caſtaneas verò comedere alienum non eſt.

DE SEMINIS PROFLVVIO, Cap. IX.

Seminis profluuium accidit interim à copia ipſius, fa-
cultatem retentricem in vaſis ſeminariis contentam
grauante, vt ſemen non amplius retinere poſſit: interim
ex ſeminis acrimonia & tenuitate. Inquirendus igitur eſt
& ſeminis color & ipſius ſubſtantia, adhæc cauſæ prægreſ
ſæ, tum victus, tum ſuperior vita. Si igitur venerem exer-
cere conſueuerit, & crebriore vti cõcubitu, nunc autem
continentius & purius innocentiúſque degat, ſine dubio
à copia id ſuſtinet, dum particulæ illam ferre nequeunt:
ſi autem nihil tale fuerit, ſemen autẽ quod excernitur, bi
lioſius multóque acrius eſſe appareat, ſcito geniturã magis
ob tenuitatẽ irritari & defluere: magna autem ex parte e-
tiam ob retentricis facultatis imbecillitatem ipſos comi-
tatur. CVRATIO. Quum igitur genituræ proflu-
uium ex copia prouenit, omnino abſtinendum eſt copio-
ſis cibis, præſertim qui generant bilem & ampliores fla-
tus, irritántque materiam, vt procliuius foras efferatur.
Multa autem eiuſmodi ſunt tum inter cibos, tum inter
medicamenta. Inter cibos quidem nuclei pinei, fabæ, ci-
cera, bulbi, eruca, rapa, & præſertim ſemen ipſius potum,
A quemadmodum & dauci maioris ſatiui ſemen, & mẽtha.

QVAE medicamenta ſemen gignant. Quæ inter me-
dicamenta ſemen gignunt, etiam ad venerem incitant.
Vrticæ ſemen potum, & coſtus ex mulſo, venerẽ mouet:
orcheos radix (quam nonnulli teſticulum canis appel-
lant) maior, potu libidinem promouet: item ſatyrium &
ſcincorum partes quæ circa renes habentur, tanquam
naturalibus arrigẽdis efficaces bibuntur. QVAE ſiccẽt
genituram. Hæc igitur eorúmque ſimilia vel in cibũ
coniicere, vel omnino bibere cauendum eſt: eſſe autem
B oportet quæ naturali vi copioſioris ſeminis procreationi
aduerſantur, ſemẽnque potius extinguũt: ex quorum gre-
ge eſt viticis ſemen torridum, & non torridum: necnon
folia & flores ſubſtratu idem præſtare poſſunt: lactucæ ſe-
men ex aqua potum eadem efficere, & genituram cohi-
here ſolet: vnde etiam venerem ſomniantibus exhibetur.
ſimiliter canabis quoque ſyluatici ſemen genituram de-
ſiccat ſi ſubinde potetur. Orcheos (quã nonnulli canis te-
ſticulum vocant) minor radix, potu ſemen cohibet: plum-
C bum lumbis impoſitum venerem ſomniantes iuuat, nym
phææ radix & ſemen, veneris inſomniis opitulatur. Qui-
bus autem immoderatius profluit, iis ex vino nigro au-
ſtero pota prodeſt. Item periclymeni folia & ſemẽ geni-
turam deſiccant, ac nõnullos aiunt multo huius potu in-
fœcundos fieri. In vniuerſum igitur refrigerantia & ſic-
cantia, in quibus eſt ſeminis copia, & facultas retẽtrix in-
firma, deligi debent tum in cibis, tum in medicamentis:
vitari autem flatuoſa quæ etiam calefaciant. Flatus exper-
tia commendantur quæ ſimul non valde calefaciunt. At
ſi tenue & acre ſemen eſſe contigerit, danda quidem ex
D prædictis medicamentis quæ refrigerant ſiccántque, ma
ximè verò cibus obſeruandus eſt. Nam hi contemperan-
tia refrigerantiàque, & balnea temperata requirunt, vt ge
nitura ſenſim craſſior & temperata reddita, non amplius
effluat. Rutam quoque, quum calida ſit, genituram craſ-
ſam reddere compertum eſt. Quare etiam ad cõtinua ve-
neris inſomnia & ſemen conſumendum proficit: & tota
ipſius ſubſtantia non ſolùm temperamento, peculiariter
ad hoc valet.

DE PRIAPISMO, Cap. X.

E Eadem etiam in priapiſmo laborãtibus tentanda ſunt,
abſtinendúmque à cibis calidioribus, qui materiam
in ſpiritus reſoluunt, & aperiunt arterias tendentes in pu-
dendum, quod fiſtuloſum exiſtit, & ſpiritibus qui ipſum
diſtendere & inflare poſſunt, ſuſcipiendis aptum. Quare
non ſolùm calefacientibus, ſed etiam viſcoſum humorẽ
parientibus, aut multi ſeminis efficacibus, ægrum abſti-
nere cõuenit: necnõ omni ſpectaculo ac turpi conſuetu-
dine & imaginatione: vt omnis motus qui naturã ad me-
moriam renouandam incitare poteſt, vndiquaque circũ-
F cidatur. Multi igitur hoc quum obſeruaſſent, in totum af
fectu liberati ſunt. Qui verò præter victum calidum hu-
midúmque, quo ſemẽ rurſum gignebatur, etiam à turpi-
bus deſideriis non ceſſarunt, hi poſt mortem quoque, re-
ctam intenſámque habere particulam deprehenſi ſunt.
Itaque ceratum roſaceum cum aqua frigida & paulo ace-
ti ſubactum his auxiliatur. Valde autem frigida, præſer-
tim quæ aſtringunt & torporem inducunt, cauere opor-
tet, ne affectus difficilis ad diſcutiendum reddatur. Bibãt
verò quæ genituram infirmare poſſint, præſertim nym-
G phææ ſemẽ & radicem. nam naturali vi his aduerſari nõ
ſolùm temperamento quodam, ſed etiam tota ipſius ſub-
ſtantia, obſeruatũ eſt. Motu vtãtur ægri, & frictione par-
tium ſuperiorũ: item alteribus & ſphæra exerceãtur, quò
materia in diuerſum retrahatur, & ſpiritus flatulentus di-
geratur.

ALEXANDRI TRALLIANI
Liber X,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE COLICO AFFECTV, Caput I.

GRAVIS quidam morbus & dolorificus, colicus affectus exiſtit: præterea etiam difficulter internoſci poteſt. Ac quòd quidem vehementes cruciatus inducit, meritò id colo, *id eſt pleniori inteſtino*, accidit: quia denſum ſit, craſſum, & neruoſum, ac nihil quod in illud confluit, facilè diſcuti poſſit, quemadmodum in tenuioribus inteſtinis. Ægrè verò internoſcitur rurſus, eo quòd aliis etiam particulis eiuſmodi accidentia, cuiuſmodi colo dolentibus, eueniant. Ne igitur in curatione quiſpiam aberrando fallatur, neceſſe eſt nouiſſe nos, & prius diſcernere, colúmne ſit quod afficitur, an alia quædam particula, & qui in eo affectus contingant, & quomodo ſinguli priuatim debeant internoſci. Neque enim vnus quidam affectus in eo conſtituitur, ſed multi & diuerſi. Nam huiuſmodi morbus ex frigidis humoribus, & biliofis, vel pituita in ſubſtantia ipſius proueniente, aut aliunde influente, item ob inflammationem, ſicci ſtercoris retentionem, flatuum copioſiorum craſſiorúmque peruicaciam, & ob alia infinita, non modò primario affectu, ſed etiam vicinarum ei particularum conſenſu generatur, nempe veſicæ inflammationem experiuntis, renum, iecoris, lienis, ſepti tranſuerſi, ventriculi, & ilium. Verùm alui & inteſtinorum retentiones conſortii lege incidentes, colicos affectus nominare non conuenit, quorum, vbi de ileo (quod nõnulli etiam chordapſum appellare cõſueuerunt) mentionem faciemus. Nunc enim inſtitui morbos qui primario affectu in ipſo ſolo conſtituuntur, perſequi. Quoniam verò affectus qui colo & renibus dolentibus incidunt, magnam habent ſimilitudinem, vt nonnunquam etiam eruditi medici in diſcernendis ipſis laborent, neceſſarium eſt de hoc primùm tractare, quomodo ſanè inter ſe reſpondeant, qua autem re differant: vt diſcreto ac notato vtroque affectu, nullum in curando errorem committamus. QVOMODO colicos à nephriticis diſcernamus. Primùm ſanè colicis dolores magis continui & validiores quàm nephriticis incidunt: deinde etiam vomitus copioſiores, magis continui & pituitoſi: item venter his multo magis quàm nephriticis aſtringitur, vt neque flatus omnino tranſire poſſit. Non enim dolor circa ipſum colum modò in eo affectu excitatur, ſed etiam alias vicinas particulas comprehendit: interdum verò totum quoque ventrem: quod in nephriticis non accidit. nam dolor in ipſis incitatus, non alios atque alios locos inuadere conſpicitur. Quapropter manifeſta etiam hinc differentia quam cum nephriticis habent, eſto. Cæterùm vrinæ ſimul craſſiores quidem in colicis, aquoſæ verò in nephriticis per initia videntur: proceſſu autem temporis arenoſæ: quod in colicis non accidit. Adhæc in colicis quidem ſimulatque ventrem excernere contigerit, protinus etiam dolor conquieſcit; quod in nephriticis non comitatur, ſed etiam poſt excretionem nihil minùs remanere videtur. Atque hoc ſanè modò ipſi diſcernuntur, conuenítque vt animaduertentes ea, & accuratè internoſcentes, ita ad curationem perueniamus. Nam ſi in tantis affectibus temere medicamenta adhibere audeamus, maximorum malorum, interdum etiam mortis authores erimus. Cognoſces autem hoc pacto affectus qui colo quoque diuerſis rationibus incidunt.

De colico dolore ex frigido humore contracto.

Quum igitur frigidus morbus exiſtit, aut pituita inteſtino inſidet, grauitatis circa ipſum ſenſus oboritur: ægri citra febrim degunt, & ſtercus ipſis quum excretum fue- A rit, bubulo ſimile videtur, non ſubſidens in matula, tanquam à ſpiritu geſtatum: ac plerique ipſorum humorem excernunt pituitoſum, & potius vitreum. Hæ ſanè ipſorum ſunt notæ. Cæterùm cauſæ etiam prægreſſæ adhuc firmiorem exhibebunt tibi internotionem. Nam magna ex parte præcedit ipſos continuus frigidorum ciborum, & potionum, balneorúmque intempeſtiuorum vſus. necnon otium & repletio. Hæc ſanè notatio eorum eſt qui ob frigidam intemperiem colico laborant. Deinceps autem de victu ipſorum totáque curatione pertractare oportet.

B Panis itaque his aptiſſimus eſt ſiligineus, qui ex iure radicis apii, vel anethi, vel cumini, vel aniſi coquatur, recipiátque vini modicum quod tenuis ſit ſubſtantiæ. Nam dulcia omnia & aſtringentia multa, aduerſiſſima ipſis ſunt & nocentiſſima. Noui autem me panem ex condito quod plurimum piperis haberet, exhibere iuſſiſſe, ac maximum attuliſſe iuuamentum. DE OLERIBVS. Ex oleribus, eſſe ipſis conducit apium, & porrorum coctorũ capita. Salutaris his eſt etiam caucalis, & paluſtris aſparagus, item porra valde copioſa. Norũt autem C hoc omnes, ipſa edocti experientia, non paruam ex ipſis vtilitatem prouenire: atque ideo vulgus quamprimùm dolorem aliquem in ventre percipit, ne interrogans quidem medicos, ſtatim hæc offert: præſertim agricolæ loco maximi medicamenti hoc cibo vtuntur. DE AVIBVS. Ex auibus, columba, perdix, & gallina cohortalis conuenit. breuiter quæ non ſunt excrementitia, nec pinguia, ea mediocriter eſſe conuenit. Habeat autem horum ius aniſum, aut cuminum modicum, aut porrum, aut apium incoctum, aut piper. DE PI- D SCIBVS. Piſces proſunt ſaxatiles, qui & ipſi ſemen aliquod flatibus digerendis idoneum adiectum habeant. Si verò etiam cum alliis libenter ægri aſſumant, permittendum ipſis eſt. hoc enim modo alimentum ex eis proueniens, à flatibus alienum, & minus noxium erit. DE CARNIBVS. Carnibus, ſi fieri poteſt, donec in totum curati fuerint, abſtineant: ſimiliter etiam leguminibus. Ptiſſanam verò ipſos aſſumere alienum non eſt, vbi aliquid flatibus diſcutiendis efficax ſimul concoctum fuerit: vt radix apii, aut coma porri, aut E pulegium, aut origanum, aut aniſum, aut piper, aut amygdala. Vbi enim ſic coquitur, vim refrigerandi amittit: diſcutiendi autem flatus, abſtergendíque & extenuandi largius excrementa, aſſumit. DE BELLARIIS.

Inter bellaria conuenit his amygdala aſſumere, præſertim ſuccum ipſarum, adiecto paulo mellis & piperis. Sic enim craſſa viſcoſáque recrementa magis adhuc extenuari poterunt. DE VINO. Vinum ſit album, quod facilè in corpus diſtribuatur, aſtrictionis expers. detúrque potiſſimùm quibus flatuum copiam vehemẽtem F dolorem excitaſſe conſiderauimus. His enim, etiamſi ipſum meracius exhibeas, magis opitularis. DE VINIS factitiis, quæ propomata dicuntur. Ex factitiis vinis, quæ propomata appellant, præſtantiſſimum eſt conditum, & apiatum, aut aniſatum, aut liguſticatum, aut abſinthatum, aut citratum, aut maſtichatum. omnia enim hæc ob frigidos humores dolentibus mederi poſſunt. DE BALNEO. Continua dulcis aquæ balnea nihil adeò doloribus ex frigiditate aut craſſis humoribus excitatis conferunt. nam huiuſmodi G aquis illi mitigantur tantùm, non curantur. Didicimus autem dulcium aquarum facultatem, refrigeratoriam qualitatem & humectantem potius obtinere. Quare etiam aer calidior præparari debet, & calentis aquæ ſolium: item affecti loci calidioribus vnguentis illiniri, aut anethino, aut gleucino, aut marciato, & ſuperinſpergi nitrum, aut ſinapi: partéſque affectas & totum corpus ſenſim perfricari decet. Sin autem oblectentur ægri, permittẽdum etiam vt marmoribus ignitis foueantur,

tur. nam hoc faciendo, & iuuantur ſimul, & leniuntur dolores. Quòd ſi in naturalibus quoque aquis lauare velint, magis adhuc curantur, & in totum conſaneſcunt, præſertim ſi fuerint ſulphuratæ & bituminoſæ: ac vt ex eiuſmodi aquis bibant ipſis concedendum. Habent enim vim abſtergendi, & expurgandi ſiquid viſcoſum tum ventriculo tum inteſtinis infixum deprehendatur: ac ſubinde reſtituunt, totúmque morbum prorſus perſanant. Tantum de victu dictum ſit, putóque hæc ipſa omnibus prudentibus ſufficere. Si enim quippiam à nobis quoque ex prædictis omiſſum ſit, licebit facilè ad ſimilia medicamenta tranſire. Dicamus autem deinceps etiam quæ auxilia longis experimentis affectum iuuare, lenire, & in totum curare poſſe nouerimus.

FOMENTA. Itaque fomenta in frigidioribus longè ſunt accommodatiſſima quæ ex ſale, milio & ordeo parantur: in quibus autem non adeo opus eſt diſcutere & ſiccare, his conueniunt etiam ſacculi ex furfuribus. Verùm in qua aqua furfures coqui debent, anethum prius ebulliet copioſius, chamæmelum, althea, pulegium, lauri & baccæ & folia, artemiſia, ſampſuchus, & ſiquid aliud his ſimile inuenitur. Adiiciendum igitur coctioni etiam chamæmelinum, aut anethinum, aut Cyprinum oleum. atque his ipſis loca dolentia inungi debent: ſalutare enim eſt. Cæterùm iuuat ipſos maximè etiam vnctio ex Pentamyrio, aut Marciato: præterea magis ex eo quod vocatur Piſſelæum: quo etiam ruſtici apud nos vtuntur, & valde iuuantur. Oportet autem non ſolùm pubem & lumbos inungere, ſed etiam tomentum eo repletum ano demittere: ac multos hac ratione vſos celeriter ſanari, non ſolùm viros, ſed etiam mulieres & pueros, nouimus. Alexandrini raphanino oleo vtuntur, & multum adiuuantur. Scire autem licet, niſi dolores fomentis adhibitis diſcutiantur, non diutius calefacere oportere, neque vehementioribus vti fomentis. Quippe humores magis ſiccantur, viſcoſique fiunt, flatulentos ſpiritus & diſtenſiones pariunt, multóque vehementiores adhuc dolores efficiunt. Quòd autem largius calefacta ſpiſſeſcunt, ſal, nitrum, alumen, aliáque multa teſtantur. Itaque ſi dolores calefacientibus non ſoluuntur, ſed inualeſcunt, tunc vehementioribus quidem fomentis abſtinere, iis autem quæ viſcoſa & craſſa recrementa extenuant repurgántque, vti conuenit. Probantur in his quæ ex euphorbio conficiũtur: etenim niſi aliquid ex iis quæ celeriter penetrare queat admiſceatur, periculũ eſt, vt quippiam poſſit quod datur efficere. Multa igitur ſunt quæ id præſtare queant: ſed nullum adeò vt catapotia quæ à nobis ad hæc parari ſolent: ac in ileo me vſum noui, laudémque reportaſſe. Habet autem ſcriptura ipſorum in hunc modum: Aloes, euphorbii, granorum cnidiorum, carnis ſcãmoniæ, ſingulæ vnciæ. Ego autem ſic vſus, id quod volui ſum aſſequutus. Dentur ſcrupuli duo, aut plures: quidam adiecerunt etiam agaricum, atque ita exhibuerunt. Horum compoſitio in eum modum habet: Aloes, lacrymæ ſcammonii, ſingulæ ſemunciæ: agarici ſcrupuli quatuor, granorum cnidiorum carnis ſcrupuli tres, euphorbii ſcrupuli octo: abſinthii ſucco excipiantur. His eorúmque ſimilibus vtendum eſt etiam in frigidioribus temperaturis, & in quibus multa pituita inteſtinis contenta tum dolorem, tum alui retentionem efficit. At per initia purgandi ipſi non ſunt: verùm vbi humores prius extenuatos diſſolutóſque ſenſeris, & nullam amplius inflammationem inteſtina vrgere. Ita enim illis vſus, non erraueris, neque metues vllum periculum futurum, materia iam concocta, & ad euacuationem idonea. Qui enim auſi ſunt humores, dum crudi ſunt, aut inflammatio colum exercet, purgare, vel efficacibus vti, hi ignorant ſe ægrotantibus authores fieri & periculorum & mortis.

DE INSESSIBVS. Aquæ inſeſſus optimum eſt horum remedium. etenim affecta mitigat curátque: præſertim ſi aliquod ſemen, aut herba flatibus diſcutiendis efficax, ſimul incocta fuerit, vt apium, aniſum, cuminum, althea, lauri folia, ruta, ſampſuchus, & artemiſia. Ita enim ſi aqua præparata fuerit, ad omnia vtilis erit, ſiue alueo inſidentes ægri ſuperfundi velint, ſiue in ſolia deſcendere poſſint.

DE EPITHEMATIS. Poſt fomenta, ſuperfuſiones, & inunctiones, confert tandem his etiam epithematum vſus, ex quibus eſt διὰ μελιλώτων dictum, διὰ σπερμάτων, & διὰ σαμψύχου: atque his magis polyarchium. Hoc autem in calidioribus temperamento vtendum eſt, non mero, ſed diluto, cui cerati modicum & chamæmeli ſit adiectum. Ita nanque intolerabilis ipſius acrimonia, blandior temperatiórque euadet, & in totum multo vtilius medicamentum reperietur.

DE INIECTIONIBVS. Iniectionibus quoque, ſi dolor perſeueret, vti neceſſe eſt: vbi mediocris quidem vrget, ſimplicioribus: ſin validior, iis quæ magis adhuc lenire, & humorem infixum extenuare poſſunt. Simplicius igitur eſt oleum ipſum per ſe calefactum: vbi autem ſemen aliquod ad flatus efficax & adipem anſerinum receperit, blandius exiſtet. Parabitur autem ipſum hoc pacto: In oleo tenui ſemina quædam flatibus diſcutiendis apta, vt aniſum, apium, cuminum, aut fœniculum, & his ſimilia coquito: deinde vbi oleum per linteolum colaueris, adipem anſerinum ſalis expertem in eo liquato. Huius autem inopia, etiam gallinaceo ei mixto, iniectione ſic vti alienum non eſt. Agitetur oleum rutæ ramuſculis, non modò ſemel, ſed etiam iterum, & tertió. Quòd ſi dolor remanet, validius quoque medicamentum adhibere oportet: ex quorum numero eſt etiam quod ſuccis herbarum conficitur. habet autem in hunc modum: Fœnigræci, ſertulæ campanæ, anethi, altheæ, ſeminis lini, ordei torrefacti, chamæmeli ſicci, pulegii, ſingulæ libræ. Herbis in ollam recentem aut in cacabum coniectis, aquæ ſextarios duodecim miſceto: ac vbi diebus quindecim macerari ſiueris, ſic ipſa coqui curato: deinde ſuccis percolatis, herbíſque proiectis, ſumito ſucci libras duas: adipis anſerinæ, medullæ ceruinæ, ſtyracis, mandragoræ ſucci, butyri, terebinthinæ, ſingulorum vncias ſex: thuris maſculi, alterci ſeminis, aloes, cyclamini ſucci, ſingulas vncias. Parato quemadmodum decet, & ſeruato: vbi vſus poſtulat, medicamenti cochlearia duo, aut tria, oleo anethino mixta iniicito. Siue enim inflammatio quæpiam fuerit, ſiue humor qualiſcunque, hunc adimit & ſubducit, doloréſque excindit.

ALIA, vehementer generoſa. Aloes, caſtorei, ſingulorum vncia: cyclamini ſucci recentis ſemuncia, opii tantundem. Parato vt dictum eſt: quum autem vſus poſtulat, cum oleo anethino etiam adipis anſerini paululum iniicito. Validum eſt medicamentum: ne contemnas propter ſimplicium vilitatem.

ALIA, ad vitreos frigidóſque humores efficaciſſima.

Terebinthinæ, medicamenti διὰ χυλοῦ, butyri, caſtorei, latioris cumini, ſingulorum vnciæ ſex, baſilici vnciæ duæ, baccæ lauri quinquaginta, allii ſpicæ tritæ & læuigatæ totidem, rutæ manipulus, olei Cyprini libræ quinque. Simplicia quidem hæc ſunt: conficiantur autem in iſtum modum: Cyprinum oleum & Sabinum in cacabum mittito, & admixto eis vini ſextario, caſtoreum, latius cuminum, baccas lauri, allium & rutam vſque ad dies tres in eo macerato, & poſt hæc lento igne coquito, donec vinum abſumptum fuerit. Vbi autem ab igne ſuſtuleris, oleũ percolato: deinde accepta, terebinthinam, baſilicum, butyrum, & medicamentum διὰ χυλοῦ ſenſim calefacito, quouſque miſceantur: deinde vaſe reponito, ac vtitor, cochlearia duo, aut tria, cum modico adipis ex eo capiens. Mirabile eſt auxilium, vt quod dolores vehementes admodum etiam mitiget, præterquam quòd nihil habet torpori inducendo accommodatum.

ALIVD præſtantius enema, craſſos viſcoſóſque humores purgans. Recipit autem ariſtolochiã rotundam contuſam, ſalem torrefactum & læuigatum, mæũ herbam, ipſam quoque contuſam, oleum fœnigræci, oleum rutaceum, oleum anethinum. Ad herbarum autem cochleare vnum, etiam ſalis tantundem in oleum coniicies. Hoc admodum pituitam ſoluit, & non modò colicos, ſed etiam iſchiadicos ſtrenuè iuuat.

ALIA INIECTIO, ILEIS quoque efficax.

Nitri Alexandrini inſtar ſemunciæ, vel etiam ampliori,

oleum & aquam calidam admiſceto. Omnia permixta heminæ menſura iniicito: ac miraberis quomodo excerniat quodcunque inuenerit ſtercus durum, ſiue viſcoſum craſſumque humorem pituitoſum, intus contentum. Ego etiam in ilioſis ea vſus ſum, ac ſucceſſit, vt omnes ſimplicitatem & efficaciam medicamenti admirarentur. ALIA admodum benefaciens.

Styracis, caſtorei, myrrhæ, opii, ſingulæ vnciæ. Omnibus mixtis, quum vſus poſtulat, fabæ Ægyptiæ magnitudinem capito, & cum oleo rutaceo, adipéque modica iniicito. Hæc etiam ſomnum conciliat, & vehementes dolores, ſiquid aliud, mitigare poteſt: pluribus ipſam experimentis probaui. QVAE PER os dentur, etiam iis qui ex frigido & pituitoſo humore dolent. Quoniam autem multi per anum curari non ſuſtinent, partim metu, partim etiam præ multo dolore erubeſcentes, neceſſe eſt his potui exhibere quæ ad colicos dolores facere creduntur. Multa igitur ab omnibus veteribus prodita ſunt: quorum autem nos quoque experientiam habuimus, optimè valentium, horum omnium ſcripturas vobis exponam, à ſimplicioribus, & quæ ad mediocres dolores facere inſcribuntur, auſpicatus. SIMPLEX MEDICAMENTVM vſu compertum. Marrubii herbæ decoctum potui cum mulſo dato: aut baccas lauri læuigatas nouem, aut quatuordecim, & cortice bene detracto, ex vini cyathis tribus propinato. vſu approbatum eſt. ALIVD, quod etiam nephriticis confert. Ex rhamni foliis ſuccum extrahito, ac in vnam ſucci miſturam grana piperis ſeptem aut nouem indito: mellis cochlearia duo. Tepida ægro in balnei ſolio potioni dato, ac miraberis quomodo poſt exiguum tempus æger dolore liberetur. Hoc etiam ad nephriticos valet, qui laborant obſtructione, aut calculo, aut craſſiore humore. Polii decoctum ex vino bibendum dato: ſimiliter etiam hyſſopi, & dictamni, item petroſelini & aniſi conducit.

ALIVD valde generoſum. Origani ſcrupulum dato ex vna miſtura aſcalonitis, aut alterius vini tenuis. Comprobatum eſt auxilium multos magnis doloribus liberaſſe. ALIVD, & ipſum valde bonum. Caſtorei partes duæ, origani pars vna. Datur febri carentibus, ex mulſo: febricitantibus autem, ex mulſa. ALIVD ad idem. Fœniculi ſeminis, aniſi, ſpicæ nardi, ſingulæ vnciæ: apii ſeminis, ameos, caſiæ, ſingulæ ſemunciæ. Hoc & nephriticis, & colicis, & hydropicis ſalutariter datur. ALIVD præſtantiſſimum, etiam ad aliud efficax.

Cardamomi interioris ſeminis vncia, amomi vuæ vncia, ſpicæ nardi, fœniculi corticis, aut foliorum papaueris albi, coſti albi, nardi Gallicæ, piperis albi, cumini Æthiopici, menthæ ſiccæ, ſeminis aſari, ſingulæ vnciæ: myrrhæ Troglodytidis drachmæ quatuor, ſcammonii totidem: mellis deſpumati quod ſatis eſt. Mixta excipito, datóque nucis auellanæ magnitudinem arquatis deuorandam: colicis autem cum hydromelitis frigidi cochleariis duobus. Scire licet, medicamenti pondus non ſolùm nucis auellanæ, ſed etiam iuglandis inſtar dandum eſſe, præſertim ilioſis, & qui ſeipſos propter immoderatos dolores huc & illuc proiiciunt. Vt autem ſemel dicam, in quibus vires robuſtæ ſunt, & dolor vehemens vrget, nihil reueritus, cum fiducia etiam maius quàm nucis auellanæ pondus dato. Nihil enim habet quod ad torporem inducat, vt Philonium, & alia quædam antidota: ſed quia noxium humorem purgat & ſubducit, doloris mitigationem conciliat. Item theriacæ antidotum ad dolores ex pituita & vitreo humore naſcentes magnificè facit. Datur auellanæ modo ex mulſa. Ego ſubinde quum his illam obtuliſſem, ſucceſſum conſequutus ſum. Sin autem quis eam etiam per interualla ſemel menſe bibat, ſanus ex toto euadit, & in poſterum malo non tentatur. At Philonium antidotum dolores ſanè ex frigida cauſa contractos mitigat, non medetur: bilioſos autem, & cacochymia, *quæ humorum prauitas eſt*, affectos non ſolùm lenit, ſed etiam maximè iuuat, ſi modicè exhibeatur, & pro virium ratione. Præterea Marcellium antidotum, præterquam quòd magnam torporis inducendi vim obtinet, dolores ſedat: ſcriptura ipſius ita habet: Croci drachmas octo, ſulphuris viui drachmas duas, opii drachmam ſemis, cinnamomi drachma, piperis albi drachmæ viginti, mellis Attici quod ſatis eſt. Dato nucis auellanæ magnitudinē, ex aqua calida. Hæc de enematis & antidotis interpretatos, quum multa eorum opio atque aliis torporem inducentibus conſtent, neceſſe eſt etiam de his tractare, quando, & quomodo, & in quibus ipſis vti oporteat. DE ANODYNIS enematis, paſtillis & antidotis. Torporem facientia medicamenta quæ & ex opio & alterco componuntur, non temere admouere properandum eſt: verùm, ſi quidem humores qui dolorem pariunt, tenues & acres fuerint, cum fiducia adhibere oportet, nullam inde noxam fore ſuſpicantes: ſin autem craſſi ſint, & viſcoſi, torporem inferentium vſus vitari debet. Etſi enim doloris eæ leuationem adferre videantur, tamen efficiunt vt dolor poſtea diutius permaneat: putóque bona ratione ipſa non conferre. Nam quum meatus ex medicamentorum quæ torporem faciunt frigiditate condenſentur, conſtringanturque, & recrementa ſpiſſeſcant, neceſſe eſt etiam totum affectum magis adaugeri, & ad diſcutiendum difficilem reddi. Multi igitur quum in eiuſmodi affectibus ea iterum atque tertiò dediſſent, effecerunt vt partes læſæ emorerētur reſoluerentúrque: interdum verò etiam mortem omnino induxerunt. Propter hæc omnia (vt dixi) medicamenta torporem facientia, temere colicis ex frigida intemperie infeſtatis offerre properandum non eſt, niſi magnus quidam dolor & vehemens, qui ſyncopes periculum minetur, id nos facere compellat. Si igitur vires tibi robuſtæ appareant, & dolor grandis admodum, vrgénſque, tunc ſolum exhibere, idque ſemel oportet. Nam calidiore temperatura præditis, & ob tenuem acrémque humorem dolentibus, torporem excitantia medicamenta, præterquam quòd nihil nocent, adhuc etiam magis opitulantur, dum tenuem, acrem & bilioſum humorem craſſum reddunt, ad concoctionem perducunt, ad bonámque temperiem conuertunt. DE VOMITV. Vomitus ob frigidum humorem dolentibus vtiliſſimus eſt, præſertim qui à raphani radicibus, item cibis ſalſis, dulcibus & copioſioribus petitur. Simul enim cum vomitu etiam ſiquid viſcoſum eſt, craſſum & pituitoſum, educitur: nec ſinit copioſum collectum rurſus inteſtinis influere, qui aliorum iterum dolorum author fiat. Oportet autem non ſolùm in ipſo morbo vomitum ciere, ſed etiam quando conquieſcit, id faciundum eſt.

DE SINAPISMO, & dropace. Similiter & cutis vellicatus, cruentationéſque ſinapi excitatos, & dropaciſmos conuenire arbitror, præſertim in tali morbo iam inueterato. Nam quū affectas partes calefaciant, ſiquis per interualla ipſis vſus fuerit, recrementa in extimam cutem eliciunt. Sin autem puſtulas exiguas, & bullas aquæ plenas, *quas ψυδράκια Græci appellant*, fieri contingat, terreri non debes. At diuturnos affectus & perſeuerantes, iis potius ſolui medicamentis accidit quæ violentiora eſſe videntur. Hæc autem non in acceſſionibus, ſed interuallis, magis præſeruationis gratia adhibere conueniebat, ne permitterēt adhuc ægrum ad affectus admonitionem reuerti. DE MOTV.

Motus quoque, & omnis exercitatio inſigniter iis conferunt qui diutius tali morbo laborarūt, & frequentius eo corripiuntur, ſiue pedibus, ſiue per equum, ſiue etiam nauigio mouere corpus velint: item palæſtra, & totius corporis perfricatio, locique mutatio, & longa peregrinatio. Hæc enim omnia extenuant, diſcutiúntque, & totum corpus excrementis liberum reddunt, vniuerſum habitum corroborantia, vt in poſterum affectæ partes frigidum humorem colligere nequeant: imò, neque aliunde influentem promptè in ſe recipiant.

De colico dolore ex flatibus contracto.

Iis igitur qui ob copiam flatuum cruciantur, congruunt fomenta quæ ex milio & furfuribus modicè adhibentur: quæ oleis tenuibus & calidioribus, adiecto aliquo flatibus diſcutiendis medicamento, vel ſemine, conſtant. Nam horum aliquo per aluum indito, ſtatim flatuum copia erumpit, & dolor inde conquieſcit. Maximè verò iuuat ipſos etiam cucurbitula bene grandis circa vmbilicum admota, vt nonnulli curationis celeritatem admirati, cogitarint magia quadam & non ratione artis, leuationem doloris ipſis obtingere. Conſtat autem etiam in hoc victum calidiorem magis adhuc præponendum eſſe.

De colicis qui ex ſtercoris duri obſtructione dolent.

Eos verò qui ob ſtercoris duri obſtructionem colico dolore vexantur, multo hydrelæo potiſſimùm & mulſa curare, atque eadem propinare ipſis conandum eſt. Ita nanque ſtercus quod exſiccatum iam induratúmque fuerit, ex continuo iniectionum vſu humidum euadens, ad infernas partes delabi & excerni poteſt. Ac omnem victum humidum his conuenire notum eſt, maximè eum qui ventrem ſubducere creditur. Itaque alypias herba oleribus incocta, ſimiliter parthenium, mirabiliter aluum ſubducere videntur: item veteris galli ius. Oportet autem, ventre ipſius explicato, ſaléque & anethi coma repleto, coniectum in aquam copioſam tandiu decoquere donec admodum diſſoluatur, & intabeſcat. Si verò cum eo quoque polypodii vnciam coxeris, ius magis adhuc aluo ducendæ erit: ſi vinum etiam aut mulſum adieceris, multo ipſum ſuauius & ad alui deiectionem efficacius reddes. Quoniam verò nonnulli vſi ſunt etiam folle fabrili, & catapotiis ex plumbo factis, (nihil enim aſſumptis antidotis ac iniectionibus magnum quid præſtare potuerunt) neceſſe eſt de hoc quoque nonnihil dicere. Nam ſi citra inflammationem præcedentem frigidus colicus ileoſuſque affectus ſit, tunc curatione per vtrem vtendum eſt: ſin autem inflammatione prægreſſa adſtrictio alui oborta ſit, hæc curandi ratio, præterquam quòd nihil iuuet, maximè etiam nocebit. Accommodetur autem vſus ipſius in hunc modum. Canalem medicum folli fabrili adaptato: & quum hoc feceris, ipſum aperito, quouſque totum flatu repletum conſpexeris, atque tunc demum ceu in clyſtere ventum intrò immites, & vtrem comprimes. Deinde ex momento nitri & hydrelæo clyſterem iniicies. nam omnia quæ in ventre & inteſtinis continẽtur, vnà cũ clyſtere euacuabũtur, vt admireris, ſiue ſtercus, ſiue humor, ſiue ſpiritus flatulentus fuerit id quod incluſum erat. Pari modo etiam catapotiis ex plumbo vti licet: ſed quum nulla inflammatio infeſtat, præcipuè inter initia. Nam progreſſis iam diebus aliquot, & laxa quadam mollicie, concoctionéque apparente, meo iudicio, etiam catapotia ex plumbo, & quæ euphorbio conſtant, tunc dari poterunt, & obſtructionem pulchrè diſcutere.

De colico affectu ex calidis & bilioſis humoribus naſcẽte.

Quũ hactenus de colico dolore ob flatuũ copiã cõtracto, itẽ de eo qui ex frigidis & craſſis humorib⁹ prouenit, tractauerimus: iam tandẽ etiam de iis qui ob bilioſos & acres humores hoc morbo corripiuntur, agemus, exorſi hîc quoque ab ipſorum internotione.

NOTAE colici doloris ob calidos bilioſóſque humores excitati. Noſces rurſus colicos cruciatus ex calidis bilioſis & acribus humoribus concitari, quòd interna morderi, exuri, & lancinari videantur: item quòd lingua arida ſit, & ſitis vigiliæque vrgeant, & ſingulis diebus magna ex parte acceſſio inuadat: vrina ſit acris, & quæ per aluum excernuntur, bilioſa copioſáque. Adhæc, quòd cibis calidioribus, potionibus, & medicamentis ægri magis irritentur, & plures ipſorum non ſine febri agãt. Tales igitur notæ colici affectus ob bilioſos & calidos humores prouenientis habentur. Curare autem contrariis nimirum conuenit, quæ refrigerare & humectare poſſint. CVRATIO colici affectus, ex calidis bilioſiſque humoribus orti. Cremor ergo ptiſanæ, ſi per ſe offeratur, nullam habens mixturam aut porri, aut copioſioris ſalis, his eſt vtiliſſimus. Nam abſque ſale calorem refrigerare, & bilioſum abſtergere, ſiquid aliud, poteſt, præſertim copioſior, & ſæpe exhibitus: adhæc ouorum recens poſitorum lutea aſſumpta. DE OLERIBVS. Olera his commodiſſima ſunt, ſi & cocta & non cocta exhibeantur: his adhuc magis lactucæ grandes, & auctæ, ſi probè refrigeratæ exhibeantur. Dari autem debent hæc iis potiſſimùm quos vigiliæ vrgent, & calidiore temperamento præditis, & ætate vigentibus. Porro omne pomum quod refrigerare & humectare poteſt, his datur vtiliter: nec vlla ſuſpicio eſt ægros hinc offenſum iri. Cucurbitam verò ſolam metuere oportet, eo quòd ipſa naturali quadam vi colo aduerſetur, vt omnes teſtantur. Ego itaque noui non ſolùm iuniores, ſed etiam ſenes paucis diebus huiuſmodi victu curatos fuiſſe. Adhæc frigida aqua vſus ſum, in quibus vires robuſtas, & principales particulas illæſas deprehendi. ac ſcio leuaſſe me omnino dolorem, & totum morbum, ne amplius reuerteretur, prohibuiſſe: ídque quum æger antea crebris acceſſionibus corriperetur. Illi verò potiſſimùm immunes ab acceſſione poſtea manſerunt, qui præterquam quòd vino abſtinerẽt, etiam ab acribus omnibus in poſterum ſe continebant, perſeuerabántq; in aquæ potionis & victus refrigerantis vſu. At in quibus aut principalis particulæ inflammationem ſuſpicatus, aut vires infirmas eſſe, aquam frigidam dare metui, in his etiam roſaceum copioſum ac refrigeratum, per inferiora me inieciſſe noui, ac plurimum profuiſſe. Adieci etiam ſubinde adipem anſerinum, ac præſidium attuliſſe ſenſi. Porro ob bilis acrimoniam & immoderatam roſionem, necnon ramentoſa quæ per aluum excernuntur, probè facit etiam cremor ptiſſanæ vnà cum chamæmelo iniectus, & lutea ouorum ſimul cum roſaceo his per aluum indita. DE PISCIBVS. Ex piſcibus ſumi debent duriore carne præditi, vt ceris, orphus, glaucus, ſcorpius, caris, coccyx, ſepia, & loligo. DE TESTACEIS. Ex teſtaceis, pectines, oſtrea, cochleæ marinæ. Vtilis ipſis etiam erinacius exiſtit, vt qui præterquam quòd contemperet, refrigerétque, præterea etiam ſtomacho gratus eſt, aluúmque & vrinam mouet: quibus nihil eſt præſtantius. DE CARNIBVS. Ex carnibus potiſſimùm dare conuenit quæ difficulter conficiuntur, vt pedes bubulos, & ventriculum: item ſuum vuluam, & vngulas probè coctas, refrigeratáſque. DE FRVCTIBVS pomaceis.

Inter fructus melopepones omnibus aliis pomis præferendi ſunt. Ne autem os ventriculi ſubuertatur, miſcere ipſis aceti paulum oportet, quum aſſumentur. Adhæc aliud quoduis pomum à flatibus alienum, & dulce, modicè voluptatis gratia ſumere alienum non eſt. Ex placentis aut bellariis nihil prorſus offerri iis debet qui à bile roduntur, & colico dolore cruciantur. DE BALNEIS. Balnea dulcis aquæ his adhibeantur, præſertim ætate vigentibus, & calidiore temperamento præditis. ſit autem aer temperatus, & calidæ aquæ ſolium. Cæterùm partes quidem affectæ vngantur chamæmelino, totum verò corpus hydrelæo. Cauendum autem ne oblinantur nitro, aut ſampſucho, vel omnino acri quodam vel calido: item ne affecta perfricentur, fomentíſque obducantur. Et ſalſæ aquæ, aut nitroſæ, & in ſumma, aquarum naturalium vſus vitari debet. Reuerſi à balneo non ſtatim vinum ægri bibant, ſumant autem cremorem ptiſſanæ, aut aquam tepidam: in medio verò cibi, ſi velint, recentatam dictam bibere ipſis permittendum, ipſámque aquam frigidam: ac potu eius iuuantur. At vino ſi in totum abſtinere poſſent, vtile eſſet: ſin autem nolint, eo quòd ex toto vini abſtinentiam ferre nequeant, concedendum ipſis tenue & aquoſum. DE MOTV. Exercitiis autem, geſtationibus, omníque motu per interualla morbi, neque multis, neque validis vtantur. Neque enim ferunt, ſed ſtatim intemperati & acriores redduntur, vbi largius exercitiis

vii fuerint. Abſtineant autem ab ira, omnique cura, quatenus licet, & omnis generis laſſitudinibus. Ita nanque temperanter ac in omni hilaritate degentes, moleſtum & excruciantem coli dolorem euadere poterunt.

DE PVRGATIONE. Quòd ſi purgatione interdum vti in iis qui ob biliosum acrémque humorem colico dolore afficiuntur, oporteat, obſeruandum eſt ne vllū adhuc medicamentū quod acre quid obtinet, offeratur, vt euphorbiū, aut cnidiū granum, aut lathyrides, aut veratrū. Hæc enim omnia præterquā quòd nihil hos iuuant, præterea etiam tormina & roſionem pariunt, & aliam bilem excitant. Vtile igitur his eſt antidotū quod picra dicitur. Si nanque bilis quæ dolorem roſionémque inducit, inteſtinorum ipſorum tunicis affixa tibi videatur, ipſa per ſe picra eis dari debet: ſin autem non ſolùm in tunicas abſorpta eſt, ſed etiam in ſpatio continetur, ac aliunde frequenter influit, tunc antidotum nō per ſe exhibes, ſed adiectis ei ſcammonii lacrymæ ſcrupulis duobus, aut paulo ampliori aut minore modo, ipſos purgabis: necnon theodoreto, admixta ei ſcammonii lacryma. Quòd ſi æſtas fuerit, etiam rhodomeliti aut rhodomelo ipſam adiicientes, aut hydrorosato, ſic purgare ipſos conuenit. Valde enim iuuantur, non ſolùm quòd infeſtante dolore leuentur, ſed etiam quòd totum prorſus affectum euaſerint.

DE COLICIS doloribus ob inflammationem inteſtinorum contractis.

At ſi colicum affectum ob inflammationem inteſtini fieri contingat, nequaquam purgationem in his, præſertim inter initia, & quum illa nondū ad cōcoctionem peruenerit, exhibere audebis. Qui enim medicamenta ventri ducendo apta præbere non dubitarunt, ægrotantibus periculorum authores & mortis extiterunt. Accidit nanque vt datum medicamentum humores ex illæſis ac ſanis particulis trahat, & tranſmittat affectis. Quū autem hæ id quod illatum eſt nequeant propellere, neceſſe eſt dolorem, vigilias & tormina augeri: quibus omnibus increſcentibus, in ileoſum morbum incidere. Neque enim aliud eſt ileos quàm colici affectus intentio ac incrementum. Quapropter purgatio inflammatione tentatis danda non eſt: venæ autem ſectio adhibenda, & paulatim ex toto corpore vacuatio tentanda: eo quòd vniuerſa inanitio tantum præſidii non adferat quantum quæ paulatim fit. Porro ſi propter inflammationis magnitudinem etiam vrinas ſupprimi contingat, venam & in talo & in ſuperiore pedis parte ſecare non eſt alienum. ſæpe enim quum hoc nos feciſſemus, & alui & vrinæ excretio ſequuta eſt. Alimento in his vtendum eſt, cremore ptiſſanæ, aut auena mediocriter. item iniectione per aluū ex cremore ptiſſanæ, chæmæmelo, ſucco lini ſeminis, & hydrelæo, præſertim ſi etiam febris vehemens vrgeat. rarum nanque eſt colo inflammationem ſuſtinente, febrim non oboriri. Quæ extrinſecus imponentur, temperata ſint, nihil acre habentia: è quorum numero eſt etiam chamæmelinum oleum, & ex farina ordeacea linique ſemine epithemata: necnon cerata ſimiliter, quæ componuntur ex chamæmelino, cera, roſaceo, & luteis ouorum. Fiat autem ponderum æqualitas eiuſmodi: Ceræ vnciæ quinque: chamæmeli vnciæ duæ, ſemis, farinæ fabaceæ, roſacei, ſingulorum vnciæ duæ ſemis: lutea ouorum quinque aut ſex, ſucci lini ſeminis quod ſatis eſt. Oua & farina læuigentur, atque tunc ceratum refrigeratum iniiciatur, ac omnia ſubigantur, quouſque inuicem commixta fuerint, ac in vnum coiiſſe videantur. Hoc & renibus & veſicæ inflammatæ pulchrè auxiliari poteſt.

DE BALNEO. Balnea igitur continua, priuſquam totum corpus recrementis vacuatum fuerit, adhibenda non ſunt. Poſt ſanguinis autem vacuationem, etiamſi dolor vrgeat, balneo vti abſurdum non eſt. Si verò vires refragentur, in alueum ægri deſcendent, corpus oleo chamæmelino illinentes. Vino, ſi inflammatio adhuc feruet, & febres præpollent, abſtineant: vbi concoctionis notæ apparuerint, etſi vires imbecillæ videantur, non alienum eſt ipſis vinum tenue & aquoſum propinare. Scio igitur quòd ſiquis prædictis curandi methodis vtatur, non vllo alio extrinſecus remedio opus habebit. Verùm quum plerique eorum qui per circuitus colico dolore afficiuntur, præſertim diuites, neque bibere omnino medicamentum, neque ventrem clyſteriis curari volunt, naturalibus autem quæ alligari ſolent, dolorem ipſorum abigere nos cogunt: conatus ſum etiam de his vobis mentionem facere, quorum & ipſe experientiam habui, & quæ à veris amicis iuuare poſſe cognoui. Ac præſtantiſſimos veterum, teſtatos illa inuenimus, vt neque ars experientiæ & miſericordiæ expers eſſe cenſeatur, neque medici ab honeſtate & conſenſu doloris alieni eſſe videantur, tanquam ignorantes naturam, & à ſenſu doloris aliorum affici, & ſimul condolere.

MEDICAMENTA naturalia quæ alligari ſolent aduerſus dolores colicos. Medicamentum alligatorium, certum, cuius & nos periculum fecimus, ac omnes propemodum præſtantiſſimi medicorum comprobarunt. Stercus lupi, ſi fieri poſſit, qui oſſa vorauerit, in canalem includito, ac dato in dextro brachio, aut femore, aut lumbis, per acceſſionem geſtandum: cauens ne dolente parte neque terram, neque balneum æger attingat.

ALIVD, etiam ipſum probatum. Alauda comeſta idem optimè præſtat. Thraces, viuente adhuc alauda, cor eximentes, alligatorium faciunt, femori ſiniſtro ipſum circundantes.

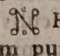
ALIVD naturale comprobatum. Ex porci inteſtino cæco id quod mammoſum eſt accipito, ac myrrha inuolutum, ligatúmque in pelle lupina aut canina, dato geſtandum luna abeunte à ſole: ac miraberis.

ALIVD alligatorium. Herculem erectum, ſuffocantem leonem in lapidem medicum inſculpito, ac incluſum in annulum aureum, geſtandum dato.

IDEM rurſus. Alauda combuſta læuigatáque, & cochleariis duobus aut tribus ad dies tres aut quatuor propinata, admodum colicis affectibus auxiliatur.

ALIVD valde efficax. Vmbilici infantis nuper nati præciſi paululum in argentum aut aurum includito, cum modico ſale: qui geſtat hoc alligatorium medicamentum, dolore prorſus non corripietur.

ALIVD. Iecur caprillum combuſtum læuigato, datóque ex vino potui: multum ipſis auxiliatur.

ANNVLVS ad idem. Annulum ferreum accipito, ac circulum ipſius octangulum efficito, atque ita in octangulum inſcribito, Φεῦγε φεῦγε ἰου χολὴ, ἡ κορύδαλος ἐζήτει. *hoc eſt, Fuge fuge heu bilis, alauda quærebat*. Subiectam autem figuram in annuli caput ſcribito Huius magnam habui experientiam, ac abſurdum putaui tantum medicamentum naturali vi colico aduerſum, non vobis tradere. Sed admoneo vos ne quibuſlibet huiuſmodi oſtendatis: virtutis autem ſtudioſis, & qui eiuſmodi poſſunt conſeruare, communicate. Quod etiam Hippocrates diuiniſſimus quum nouiſſet, præcepit his verbis, Res quæ ſacræ ſunt, ſacris hominibus oſtenduntur: profanis autem non fas eſt. Paretur autem præfiguratus annulus decimoſeptimo, aut vigeſimoprimo die lunæ.

ALIVD naturale, ad colum efficax, vſu probatum. Lupi ſtercus in tenuiſſimum puluerem tritum, incretúmque, ex aquæ calidæ cochleari dimidio, laboranti dato.

ALEXANDRI TRALLIANI Liber XI,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE PODAGRA, Cap. I.

PODAGRÆ affectum ex multis diuerſiſque originem trahere, in primis ſciendum eſt: vnde,meo iudicio, propter generationis varietatem, neque internoſci probè,neque abſolutam curationem conſequi potuit. Hac autem ex re morbus moleſtam triſtémque de ſe opinionem acquiſiuit, nempe quòd nequaquam arte medica vnquam curari poſſit. At ego aſſeuero, ſi & differentiæ & ſpecies ipſius, quot & quales exiſtant,probè internoſcantur, facilem curatu medicis futurũ.Dicamus igitur iam notas ipſius, deinde ſic etiam curationes perſequamur. Speret autem vnuſquiſque quòd ſi animum diligẽter ſcriptis à me intendat,multos iuuabit,non modò morbi principia ſubeuntes,ſed etiam diu iam eo conflictatos. Multæ igitur cauſæ ſunt quæ moleſtam podagram progignunt. Etenim ſanguis qui in ſinus articulorum confluxerit, calidus,tum ipſos,tum compages ac ligamenta diſtendens, vehementem dolorem excitare ſolet. Similiter etiam bilis,quæ frequenter inter neruos & ligamenta influxerit, inflammando ſimul & diſtendendo,magnos cruciatus adferre conſueuit.Præterea pituita,dum in prædicta loca ſe inſinuauerit,validioris doloris cauſa efficitur,dum ſimul cum frigiditate ipſa & arctat & diſtendit. Eadem ratione etiam humor melancholicus, non modò refrigerãdo & premendo,ſed etiam quòd grauitatis ſenſum efficiat,haud moderatas parit acceſſiones. Porro fluxiones non ſolùm ob materiæ influxum articulis oboriri ſolent,ſed etiam propter nudam qualitatem ſolam, calidam & frigidam:adhæc ſiccitas & humiditas fluxiones ſubinde concitat.Quare diligenter (vt diximus) obſeruandum eſt quæ exquiſitè cauſa ſit morbi effectrix, ac remedium vnicuique conueniens accommodãdum.

Si podagra à bilioſo humore naſcatur.

Incipiamus igitur de dolore verba facere qui ob bilioſum humorem naſcitur.etenim magna ex parte, quũ eiuſmodi humor ſuperat, fluxiones in articulos decumbere conſueuerunt. Noſces autem an humor qui influit bilioſus ſit, inde quòd nullus manifeſtus tumor articulis oboriatur.Deinde,quòd æger igneam potius caliditatem quàm diſtenſionem aut grauitatem quandam inſidentem percipiat:præterea quòd particula dolens colore rubro ſpectetur, & refrigerantibus quidẽ oblectetur,iuuetúrque magis ab ipſis quàm calefaciẽtibus.Cæterùm etiam cauſæ quæ præceſſerunt, item ægri ætas, temperatura,anni tempus, regio, atque alia quæ didicimus, ſuperantem humorem indicabunt bilioſum eſſe & calidum. Si igitur humor qui articulis influit, acris & bilioſus eſſe,ex indiciis quæ commemorauimus, tibi appareat, liquet ſanguinis vacuationem adhibendam non eſſe:ſed medicamento potius bilem ducente vtendum,vbi prius acrimoniam humoris aut roſionem humectaris,& contemperaueris. Non ſemel autem, verùm ſæpe,ſi res poſtulet, æger purgandus eſt. ita nanque articulos à recrementis & fluxionibus tutos ſeruare poteris ſi materiam ſuperantem,non vniuerſam ſed per vices ſubtrahere ſemper coneris. DE MEDICAMENTO bilioſum humorem expurgante. Sit autem medicamentum purgans ſimplicius, quod nõ adeo calidum quiddam habere debet: quale eſt etiam quod ex ſucco roſarum paratur, quod odoratu gratũ & deuoratu ſuaue apparet, ſtomachum autem non ſubuertit. Nam huius quoque cura in omnibus fluidis affectibus haberi debet, vt ne ventriculi os ab iis quæ aſſumuntur offendatur. ipſi nanque infirmanti omnes nerui conſentiunt, & fluxionibus tentantur.Habet autem ſcriptura in hunc modum:Roſarũ ſucci ſextarii duo, mellis ſextarii quatuor,ſcammonii torrefacti vnciæ quatuor:omnia ſimul incoquantur vſque ad mellis ſpiſſitudinem,& ſcammo-

A nia in puluerem redacta eis adiiciatur.Summus medicamenti modus eſt,cochlearia quinque: minor, cochlearia duo:medius,tria. At maior aut minor medicamenti dandi modus, ex copia aut abundantia humoris definiatur. ALIVD ad idem. Ad eos verò qui os ventriculi paulo frigidius habent,non eſt alienum etiam piper ei admiſcere. Habet autem ſcriptura huius in hunc modum:Roſarum ſucci libra,ſcammoniæ vncia,agarici drachmæ quatuor, piperis ſcrupuli duo, mellis vnciæ ſex.Lento igne incoquito,ac,vbi in craſſitiem coierint,
B tunc ſcammoniam,agaricum & piper adiicito,atque ita vtitor. Dantur cochlearia quinque aut ſex, pro virium ratione. ALIVD purgans,ex malis cotoneis.

Mala cotonea octo,ſcammonii adiecta vncia: extrinſecus fermento obducito,aſſatóque. Vbi probè ipſa aſſata fuerint,mellis quod ſatis eſt adiicito,vt neque craſſũ, neque valde liquidum euadat:ac dato ex eo cochlearia duo aut tria,prout vires ægrotantis poſtulãt.Talia quidem ſunt purgantia,iis qui potione ipſorum oblectantur accommoda. At ſi potu aſſumere nolint,etiam cata-
C potia ex liquore ſcammonii fieri debẽt. Habent autem in hunc modum: Abſinthii drachmæ tres, ſcammonii ſcrupulus. Admixto roſati modico,fingito catapotia,ac dato ſimplicem compoſitionem: interim verò duplicatam,pro ægri viribus & humoris copia.Hoc ſanè modo eos quorum articuli bilioſi humoris fluxione laborãt, purgare conuenit. Verùm non ipſi ſoli corpori proſpiciendum eſt,ſed etiam particulas affectas refrigerare ac mitigare conandum, vt ne propter immodicum ardorem,aut magnum articulorum dolorem,particulæ ma-
D gis fluxionibus tententur. Etenim caliditas partium affectarum materiam ad ſe allicere, & dolorem rurſus excitare ſolet. Huius igitur gratia ambobus proſpicere, refrigerare & lenire properandum eſt, vt particulæ temperatæ & doloris expertes reddantur. Ad quod præſtantiſſimum in his eſt roſaceũ, ſi quotidie affectis partibus inducatur,& ſenſim infricetur. Melius itaque feceris ſi luteum oui admiſceas, & veluti in vnctionem redacto affectas ita partes perfrices, tum veſperi ante ſomnum, tum rurſus mane. Idem verò hoc etiam ad præcauẽdum
G morbum tempore ſanitatis valet,ſiquis ſomnum initurus,& mane progreſſurus, quotidie vtatur. At hoc non ſolùm agendum eſt,ſed etiam aliis omnibus refrigerantibus,& articulos corroborantibus vtendum,de quibus paulo pòſt dicetur. In præſentia verò à victu exordiamur,docentes ipſum nihil calidum, aut quod bilem omnino creare poſſit,recipere debere. Sic igitur & toti corpori & affectis particulis prouidere oportet. Cæterũ & victus obſeruandus eſt,vt ipſe & refrigerans & humectans exiſtat. Cauendum autem quicquid calefaciens
E valde, bilioſum quid procreare poſſit. ALIVD ad eos qui tardius purgantur. Roſarum ſucci vnciæ tres,ſcammonii, mellis, ſingulorum vncia: tithymalli lacrymæ ſcrupuli tres. Datur cochlearium vnum vel duo,ſecundum ægri vires. Hoc medicamentum ad multa valet,tertiana laborantes, arquatos,& lippitudine affectos: atque ſine moleſtia noxáque ſumitur:necnon acre exiſtit. Cum fiducia ipſum dato, quomodocunque velis,præſertim febricitantibus cum ptiſſanæ cremore.

DE OLERIBVS. Inter olera aſſumantur in-
F tybus,lactuca & malua. Sin autem eis oblectẽtur, etiam bletum,chryſolachanum,ſonchus, & quodcunque refrigerare & humectare poteſt. Braſſica verò, naſturtiũ, eruca, porrum, & allium,vt inimica vitari debent.

DE AVIBVS. Ex auibus offerantur phaſiani, gallinæ cohortales nõ pingues, attagenes,perdices,merulæ,turdi. DE PISCIBVS. Piſcium ſaxatiles præſertim,& alii quibus ſubſtantia alba,friabilis natura,& nihil pingue habet. Paluſtres autem vitẽtur. At omnia condimenta recrementis vacua ſint,neque olei,

neque ex acribus ſeminibus multum recipiant. DE ISICIO. Iſicium verò quod ex his paratur, vtile quoque eſt, præſertim ex durioribus confectum, vt orpho, ceride, teuthide, ſepia, pectinib⁹. Teſtacea exhibere metuendum non eſt. DE CARNIBVS. Ouillarum carnium decoctum aſſumant, & maximè ventriculi boum. Similiter noui quoſdã qui ita fluxione copioſiſſima & acri laborabãt, maximè carnibus bubulis adiutos. Dicebant enim non amplius ſe continuè aut vehementer pedibus dolere, quemadmodum quum tenui victu vterentur: eſſe autem pedes bubulos, & ventres, magis quàm decoctũ. Porro erat hic ætate florida, calido temperamento. DE LEGVMINIBVS.

Inter legumina exhibeantur tum ipſæ fabæ virides, tum ſiccæ leniter ferueſactæ: item phaſeolũ Alexandrinum, præſertim maceratũ, & fœnigræci germina. Adhæc halyca & ptiſſanam aſſumere alienum non eſt. Reliqua verò legumina ipſos vitare ſatius eſt. DE FRVCTIBVS pomaceis. Fructum pomaceum ſiccum æſtiuum, admodum dulcem & maturum, offerre cõſulo circa horam ſecundam, aut tertiam: præſertim Perſica, aut rhodacina, & vuam duram, & non aſtringentem, damaſcena, mala dulcia, citria purgata, & excorticata probè. Pirum verò, malum Punicum, aliáque omnia rarò aut nequaquam offerri debent. DE TRAGEMATIS.

Ex bellariis caſtaneas potiſſimùm ſumere conducit: non autem nuces, aut pineas, aut amygdala, imò nec placẽtas, aut liba. Omnia enim hæc iis ſunt noxia quorum articuli bilioſi recrementi fluxionibus infeſtantur.

DE MOTV. Moueantur autem ægri mediocriter citra magnam laſſitudinem, & ante cibum potius quàm poſt. Nam laſſitudo his maximè aduerſatur, vt quæ articulos largius excalefaciat, incendátque, vt ipſi aliã rurſus materiem ex longinquioribus particulis ad ſe attrahant, arripiántque, atque ideo cauſam fluxionibus ſuppeditent. DE BALNEIS. Balnea dulcis aquæ his conducunt: atque ea quæ veſperi adhibentur, magis quàm matutina. Nam poſt cibum ſumptum, maximam vim ad calidorum intemperiem corrigendam obtinet, præſertim in gracilibus, ſiccioribus & acrioribus corporibus. Nam in eiuſmodi, ſi quotidie balnea adhibeas, non eis nocebis, ſed plurimum etiã adiuuabis. At priuſquam æger in calidum balnei aerem ingreſſurus ſit, confert ei pedes prius aqua frigida irrigare. Vbi verò mediam domum balnei ingreſſus fuerit, deinde modicè ſudauerit, ſitulæ tepidæ ei ſuperfundentur: atque ita totũ corpus hydrelæo perungi oportet. Porro balnei aerem temperatum eſſe cõuenit, ſimiliter etiã lauacri ſolium. Poſt vnctionem ex tranſitu ſtatim in calidæ ſolium æger ingredietur. Quòd ſi etiã frigidam aquam influere contingat, pedes ſcaturigini ſubmittat, priuſquam in ipſum deſcendat. Egreſſus rurſus è thermis, deſcendere omnino in frigidæ ſolium debet: &, ſi æſtas fuerit, & oblectetur, in ea natet. Veſtimentis autem indutis, pedibus iterum aqua frigida iniiciatur. Reuerſus à balneo in domum æger non ſtatim bibat vinum, præſertim merum: ſed ptiſſanæ cremorem aut tepidam aquam prius aſſumat. In medio autem prandii, ſi æſtas fuerit, aquam frigidam: ſin autem hyems, temperatam bibat. DE VINIS factitiis. A vinis factitiis abſtineant: ſin autem oblectentur, ſumant aut roſatum, aut abſinthites, ſimiliter refrigerantes, quemadmodum Romani facere conſueuerunt id quod vocatur recentatum. Ita ſanè præſeruari debent ii qui bilioſi humoris fluxionem in articulis experiuntur. At ſiquando rurſus aliquem fluxionibus corripi contigerit, eo quòd negligentius ipſe (vt veriſimile eſt) victus rationẽ obſeruarit, tali via ac modo vti debet, ac nullum calefaciens offerre, ſed quæ magis refrigerantis ſunt facultatis: ex quorum numero habentur pſyllium, ſolanum, portulaca, altercum, ſemperuiuũ, lactuca, & paluſtris lenticula. Sed hæc ſanè omnia per ſe læuigata, & præſertim viridia, dolores qui in acceſſionibus oriuntur, abundè lenire poſſunt: adhuc etiã magis ſi paucis farinis ordeaceis vel vnum ex prædictis vel duo admiſceas. At ne ſicceſcant, vtile eſt etiam roſaceum cataplaſmati adiicere: ac frigida omnia his adfe-

A rantur, mutentúrque crebrius, vt frigiditas permaneat. Scire autem licet, ſemen pſyllii, ſi aqua maceretur, & diligẽter ſubigatur, viſcoſúmque fiat, & ordeaceis farinis permiſceatur, mirabiliter dolores mitigare, feruorem & ardorem doloris extinguere, & affecta loca ad temperiem bonam reducere. Si igitur herbarum copiã habes, commodum eſt his vti: ſin autem tempus non permittat, harum loco cerato roſaceo mitigare, quod pulchrè aduerſus calidas intemperies reſiſtere poteſt, præſertim ſi frequentius immutetur: verùm ceram refrigerare ſemel atque iterum oportet, priorem aquam mutando.

B Validius ipſum reddes ſi vuæ acerbæ ſuccum, aut portulacæ, aut albumina ouorum, & ptiſſanæ cremorem admiſcueris. Porro ad intemperies non admodum ardentes optimè facit etiam ceratum ex lomento factũ. Habet autem hoc pacto: Ceræ vncias quinque, chamæmelini, roſacei, ſingulorum vncias duas, & ſemiſſem: lomenti ſemunciam, ouorum octo luteæ. Hæc primùm læuigato, deinde facto cerato, in pila miſceto: exceptis vtitor frequentius. At ſi magnus quidam dolor vrgeat, etiam medicamenta quæ ex croco, ſucco coriãdri, glaucio, &

C exiguo opio parantur, adhibere conuenit: verùm ſoluere ea ex poſca oportet. Cæterùm ſciendum eſt, epithematum & vnctionum quæ torporem inducunt, liberaliorem vſum cauendum eſſe, vt quæ magis offendant quàm iuuent. At ſi ob vehementem dolorem æſtúmque ipſis vti cogamur, animus diligenter adhibẽdus eſt ne huiuſmodi auxilia diu incũbere permittamus: verùm ſiue vnctiones, ſiue pharmaca eſſe quæ adhibentur, acciderit, conãdum eſt, ſtatim ſimulatque feruor doloris finierit,

D ipſa prorſus auferre. Vniuerſa nanque hæc diutius inhærentia, torporem & mouendi difficultatem in articulis excitare ſolent. Si igitur, dum nos ipſis immoderatius vtimur, eiuſmodi fieri contingat mouẽdi difficultatem vel torporem, tunc commodum eſt vti etiam medicamento διὰ χυλῶν ex chamæmelino ſoluto, vel δι' ἀλθαίας. Hæc enim omnia concoquere ſolent, & morbos ex intẽpeſtiuo frigidorum vſu obortentes reſtituere. Medicamenti δι' ἀλθαίας ſcriptura eſt talis. MEDICAMENTVM δι' ἀλθαίας. Fœnigræci, ſeminis lini, al-

E thææ, ſingulorum vncias quatuor. Hæc omnia triduo ex nouem aquæ ſextariis in vaſe æneo macerabis, deinde coques, vt quam craſſiſſimus eorum ſuccus fiat: percolabis eum, exprimeſque fortiter, & libras duas eius ſumes: olei autem veteris totidem cacabo iniicies, coqueſque lento igne, donec ſuccus conſumatur, & ſolũ oleum remaneat: iterum colabis, indéſque cacabo mũdo, & appones igni. Huic addes ceræ, colophoniæ, ſingulas libras: galbani boni vncias quatuor. Sublatum ab igne ceratum vaſe condito, & vtitor. Confert etiã quòd à mul-

F tis paratur: verùm hoc multum ſum expertus, nõ ſolùm in podagricis, ſed etiam viſceribus induratis, & aliis ſimilib⁹ multis. Vbi verò refrigerati articuli incaluerint, & proprio rurſus agi motu incœperint, robur etiã particulis adiiciendum, ne ſubitò in poſterum fluxionibus tententur. Erit autem hoc cõmodius ſi palmulato cum aceto roſaceo liquato vtamur. Inopia autem roſacei, id quod ex immaturis vuis fit oleum proficiet. Verùm prius conuenit ipſum mollius imponere, quod mitem habeat ſubſtantiam: poſteà verò quũ articuli mouẽtur,

G etiam dura glutinantium craſſitiem ſortita admouere, rationi conſonum eſt. At ſi medicamenta ferre æger nequeat, (multi enim ſunt qui medicamentis impoſitis grauentur) non alienum in hiſce vti etiam aliis quibuſdam quæ affecta cõfirmare poſſint. Sunt igitur permulta, præſertim ſuccus acaciæ cum poſca illitus: item lycium vnà cum croco, & glaucium: necnon ſuccus perdiciadis ſimul cum poſca illitus validam vim obtinet. Sunt autem & alia ſimilem his facultatem conſequuta: ſed hæc quoque ſufficiãt, quæ pauca ſanè prædictis eſſe

H videntur, ſed validam vim repræſentant. Et ſiquis ipſis etiam per ſanitatem vti velit, confidat ipſas particulas, quæ prius iniuriis affici, & crebris fluxionibus tentari cõſueuerãt, ſanas & à fluxionibus liberas cõſeruatũ iri.

Si podagra ex pituita prouenerit.

Hoc igitur modo curari debent qui ex bilioſo hu-

more,calido & acri;fluxiones experiũtur. At ſi id quod influit,pituitoſum eſſe contingat,& fluxus frigidus in affectis particulis percipiatur, neque ipſæ rubræ, neque feruidæ ſint,ſed magis extenſæ, calidis quidem iuuentur, frigidis autem moleſtentur lædanturque:prætcrea ſi etiam vita ipſorum quæ præceſſit, frigida fuerit, humorem magis pituitoſum eſſe qui articulis influit, indicatur. Nam ocium magna ex parte præcedit potius quàm exercitia,item creber plurium ciborum& vitioſos ſuccos generantium vſus, vt iſiciorum, aſtacorum, aut buccinorum,aut pectinum,aut polypodum,aut leguminum, aut plurium pomorum, & intempeſtiuarũ lauationũ. Si igitur hæc quoque præter alia indicia, id quod influit,frigidum & pituitoſum eſſe tibi oſtenderint, cum fiducia tandem ad curationem ipſius accedito. DE CVRATIONE. Dicamus igitur iam quomodo etiam frigida podagræ ſpecies curari debeat. Quòd igitur influxus qui ex frigido humore pedibus accidit,calefacientibus ſemper indigeat remediis,omnibus manifeſtum eſt. Quia verò id quod in partem defertur,non ſemper eſt ſimile copia,vel qualitate,vel ſubſtàtia,,ſed aliis quidem id quod influit,copioſum,aliis autem exiguum,& quibuſdam craſſum, quibuſdam tenue,& his in ſumma cute,illis circa membranas interiores, neceſſe eſt nos quoque ita ſimiliter ad qualitatẽ & quantitatem affectus præter naturam reſpicientes, tum copiam,tum qualitatem,tum(vt ſimpliciter dica) omnẽ curationis modum morbo indicato accommodare. Si igitur id quod offendit pituita eſſe tibi videatur, hanc ante omnia medicamẽtis in id efficacibus euacuare neceſſe eſt. Non enim fieri poteſt vt qui remediis parti inducendis vtitur,aliquid ferat adiumenti,niſi totũ corpus primùm recrementis liberum reddiderit. At ſi quod offendit, non modò pituitoſum fuerit, ſed etiam ſanguineus ſimul humor abundans appareat, vtraque fieri debent:ſed venæ quidem ſectio prius, deinde ſic virib⁹ recreatis, ad medicamentum purgans veniendum eſt, quod pituitam craſſam & non ſeroſam attrahere poſſit: quemadmodum plerique faciunt, lathyridas, liquorẽ tithymalli,& granum cnidium ipſis exhibentes:qui dũ tenues pituitas euacuãt,authores magis læſionis quàm auxilii fiunt, qui humores craſſiores adhuc magis ſiccos & ad diſcutiendum contumaciores reddant. Itaque talia ſemper vitari debent: ſin autem etiam dederit aliquis,admiſcere ipſis quædam extenuãtia oportebit. Sic enim talium miſtura vacuationem quæ ex ipſis prouenit,innoxiam ac tutam reddet. Certè oxymeli Iulianiũ tale eſt, ex iis quæ extenuant compoſitum, repurgánſque non modò ſiquid tenue, ſed etiam craſſum, articulis affixum & inſinuatum exiſtit. Hæc porro eſt ipſius compoſitio. OXYMELI Iulianium. Rutæ,origani,lathyridum,tedarum, alypiadis,ſcyllæ, ſurculorum ſambuci,pulegii, ſingulorum vnciæ tres: comæ thymi vnciæ quatuor:anethi,mãdragoræ radicis, ſingulorum ſemuncia:iridis,folii,coſti,ſpicæ nardi,aſari,veratri albi,hyſſopi,amomi,hyperici,cumini, ſingulæ vnciæ:agarici, polypodii, epithymi, aniſi, ſingulorum vnciæ duæ:rheu pontici ſeſcuncia. Lathyridas, coſtum,granũ cnidium, & ſpicam nardi cocto oxymeliti inſpergito. Sint autem aceti ſextarii decem aut tredecim,mellis ſextarii quinque. Herbas triduum in aceto macerari ſinito,deinde ſic excoctis, dum amplius dimidio conſumptum fuerit,mel adiicito,inſpergitóq;: deinde quæ inſpergi debent, granum cnidium,lathyridas, coſtum,& ſpicam nardi,ſimul læuigata excipito,ac pro viribus vtitor. Modus ſummus eſt vncia,minor ſcrupuli octo. Ita ſanè plerique parant. Ego verò tantùm in oxymelite agaricum in tenuiſſimum puluerem redactum inſpergens,ſuauius & minus moleſtum effeci. Frequenter autem ipſi ſcammoniam adiecimus quum validius purgare vellemus. at ſi non libenter ægri òxymeli aſſumãt, catapotia ipſis dato ex ouis. Sint autem eiuſmodi vt poſſint & ipſa viſcoſa craſſique ſucci recrementa ex articulis purgare. Multa igitur talia habentur: maiori autem in vſu ſunt quæ à nobis in hunc modum conficiuntur: Aloes hepaticæ, colocynthidis, veratri nigri corticis,

A ſingulæ vnciæ:euphorbii,nitri, ſingulorum ſemuncia: ſucco braſſica,aut malorum, aut citrii excipiuntur. Vtitor pro virium ratione. Præſtat autem non modò ſemel,ſed etiam frequenter ipſa exhibere. Neque enim craſſiora recrementa vniuerſa ac vna vice extrahi poſſunt, ſed paulatim, & per vices. Nam hoc pacto ex frequenti ipſorum vſu extenuatur ſiquid craſſum viſcoſumque intus hæret,& idoneum magis trahentibus ad euacuationem redditur. Cæterùm ſciendum eſt,ipſa nõ modò præſeruationis gratia, per morbi interualla dari B debere, ſed etiam in ipſius circuitu. Nam acceſſionem valde mitigant,dum materiam ex partibus affectis eliciunt, nec in poſterum fluxione tentari ſinunt. Poſt purgationes antidota etiam nonnulla exhibere conuenit,quæ viſcoſa craſſáque recrementa extenuare probata ſunt. Iuuantur autem his omnium maximè qui natura pituitoſi ſunt, humidóque & frigido tẽperamento præditi:quemadmodum rurſus offenduntur valde qui ardoribus æſtuant,curis & vigiliis per totam vitam cõficiuntur. Multa igitur ſunt antidota quæ validam vim C habeant, oſtendántque crebrò maximam in pituitoſo & humido temperamento præditis efficaciam. Sed ego nullum præſtatius eo quod διὰ κωραλλίου dicitur inueni. Nam præterquam quòd nihil in potu habet inſuaue, præterea etiam efficax & abſque periculo exiſtit. Non enim immoderatè ſiccat, ſed eo quòd in altum penetrans viſcoſos affixóſque articulis humores extenuet, vtilitatem indicat. Habet autem antidoti deſcriptio in hunc modum:Corallii ſcrupuli ſex,myrrhæ Troglodytidis vnciæ quatuor, caryophylli ſcrupuli duodecim, D rheu Potici vncia,folii dolũ nõ experti ſcrupuli duodecim,pæoniæ radicis vncia,ariſtolochiæ lõgæ vnciæ duæ, ariſtolochiæ rotundæ tantundem,ſpicæ nardi vnciæ 4. Hæc optima & ſincera deligens, ne medicamentum iis quæ promittit fruſtretur,contundito,& tenui admodũ cribro incernito,datóque ægro ſcrupulum mane ex tepida,& à cibo abſtineat horis ſex: initium autem antidotum hoc exhibendi ab ipſis Ianuarii calendis fiat,capiátque æger primùm quotidie per dies centum, & intermittet triginta,deinde iterum bibet per dies cẽtum, E &quindecim intermittet. Quum ducẽtos ſexaginta abſoluerit,potiones autem ducentas aſſumpſerit,dabis iterum alternis diebus,& in centũ ſexaginta diebus potiones octuaginta aſſumet. Et poſtea rurſus in ducentis ſexaginta diebus octuaginta potiones abſoluet, ſingulas duobus diebus interpoſitis aſſumens, donec trecentæ ſexagintaquinque potiones aſſumptæ fuerint. Caueat autem qui bibet, iram, venerem, vini aſtringentis vel admodum dulcis potum, omniáque acria olera:piſciũ capita, cancros, aſtacos, ſepias, ſmylas,betas,carnes le- F porinas,legumina omnia,præſertim fabam. Tale ſanè eſt antidotum,& qui morbo in totum liberari velit, cũ fiducia ipſo vti debet. Quoniam verò (vt diximus non omnibus ſimiliter pituitoſus humor ſuperat, neque idem omnium temperamentum,conſtat omnes vno antidoto curari non poſſe,ſed alios imbecillioribus,alios efficacioribus: neceſſariũ mihi viſum eſt & vtile, non modò vnius, ſed etiam diuerſorum mentionem facere, vt is qui ea ad ſuperantem vitioſum humorem accommodare velit,ex eis quod ipſi appareat commodum ac G ſalutare deligat. ANTIDOTVM Heraclidis philoſophi, in multis valde probatum. Spicæ nardi, folii, ſingulorum vnciæ duæ, gentianæ Creticæ,ariſtolochiæ lõgæ,ariſtolochiæ rotũdæ;myrrhæ Troglodytidis,ſingulorũ drach. 4: baccarũ lauri excorticatarũ drach. 4. rheu Põtici drach. 4. Summus modus antidoti eſt drachma:licet autem plures dare, vt medicus qui exhibet conſiderauerit,etiam ad omnia reſpiciens. Verùm hoc antidotum non ſimpliciter initiò dãdum eſt,ſed tempore conuenienti. Optimum autem & primum antidoti H exhibendi tempus eſto incipiente vere, & ſole arietem tranſeunte:ſin autem aliquid hoc in tempore dare prohibeat,iterum circa extremam autumni partem dare incipito. Verùm ſatius eſt id tentare in frigidiore temperamento præditis, incipiente potius vere:in calidiorib⁹ autem, quum autumnus iam deſinet. At quotidiana

dandi ratio matutina eſto,ſi concoctio probè obita inueniatur: ſinminus, differatur. In illo autem die capiet circa horam ſecundam aut tertiam,quum ructum putriorem & recrementis liberum percipit. A medicamento ad horam fere quintã,à cibo motúque abſtineat:in quiete & hilaritate animi permanens, ab omni ira ſeipſum conſeruans, vt ne medicaminis diſtributioni ſit impedimento. Etenim hoc ſemper curandum eſt, in his autẽ adhuc magis. Quemadmodum enim in multis ſucceſſus magnum adiumentum conciliat, ita etiam fruſtratio maximam moleſtámque noxam inducit. Sit autem quotidianus exhibendi modus drachma: & non intermittas antidotum vſque ad menſes ſex bibere. Quòd ſi verò dilatio quædam aſſumendi medicamenti orta fuerit, intermiſſum diem compenſare oportet. Ego autẽ aſſeuero, in iis qui pituitoſo & humido ſunt temperamento, etiam ad annũ vſque in medicamento exhibendo perſeuerari vtiliter. Quanto enim diutius in illo ſumendo quis perſiſtet, tanto magis ſuperare morbum ac euincere poterit. Cæterùm poſt hæc data antidota, cõſulo omnino per interualla duorum aut trium mẽſium corpus purgari, eo quòd vitioſus humor admonitionem morbi generationémque iterum excitat. At ſi æger continuam purgationem vitet, ſaltem antidotum quod antea per interualla capiebat, ſumat, præſertim vere & autumno. Ita nanque faciens aliquis, à recrementis & fluxionibus liber in poſterum euadet, non amplius ſuffocationem aliquam neque aliud periculũ metuens. Sciẽdum autem, illos maximè periclitari qui poſt quintum aut ſeptimum annum huiuſmodi antidota aſſumere voluerunt: qui verò incipiente affectu vſi ſunt, deinde etiã purgationibus, poſt ipſius diſceſſum, nullum periculũ deprehenderunt. ANTIDOTVM podagricum Agapeti, & ipſum præclarũ, quo multi ſanati ſunt. Spicæ nardi, iridis, myrrhæ Troglodytidis, anagallidis quæ cæruleum florem profert, pæoniæ radicis, ſingulorum vnciæ duæ: caſiæ, croci, mæi, folii, maſtiches, aſari, erythrodani, ſingulæ vnciæ: damaſonii, ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingulorum vnciæ quatuor: caryophylli ſemuncia, phuleſcuncia, aloes hepaticæ vnciæ tres. Detur drachma: æger ad annum vſque ſumat. Quũ tanta de remediis vniuerſalibus dixerimus, tranſeamus deinceps ad auxilia quæ partibus imponuntur: initium ſumentes ab iis quæ doloribus ex frigida intemperie contractis conueniunt. CATAPLASMATA quæ locis ex frigido humore dolentibus admouentur. Quum mediocris quidem dolor eſt, in iis etiam braſſica confert, ſi cõciſa obducatur: item apiorum folia, ſimiliter etiam conyzæ. Sin autẽ dolor vehemens ortus fuerit vt ferri non poſſit, in his vti cataplaſmatis oportet, præſertim mitigantibus: qualia ſunt quæ farina fœnigræci, ſeminis lini, lolii, & melle modico conſtant. Fœnigræci farinæ ſint partes tres, lolii pars vna: non diſſuadeo, etiam cicera ipſis ſimul admiſcere. Cæterùm coquito ipſa ex vino tenui & calidiore, nardinóque vnguẽto, & Cyprino modicè incocto, præſertim hyeme: tunc enim, etſi calidius quippiam ipſis adiicias, non offendes, ſed etiam potius iuuabis. Nam ad dolorem leuandum diſcutiendúmque efficacius erit id quod admouetur. Miſceantur igitur ipſis, ſi quidem opus erit etiam paulo adhuc calidius cataplaſma efficere, tum folia lauri, tum alia molliſſima: & conyza ſimiliter, aut apium, aut ſmyrnium, & quæ alia eiuſdẽ ſunt facultatis. Verùm cataplaſmatis portio ſit maior: multo autẽ minor iuris ex his decocti, quod cataplaſmati admiſceatur. Si enim plus herbarum adiectum fuerit, præſertim inter initia acceſſionum, plurimum nocere ſolet. Cõmodius igitur eſt in declinationibus, iis quæ magis diſcutiunt vti: prius autem lenire expedit. At ſi æger dolorem, quũ cataplaſmata imponũtur, immoderatum eſſe & intolerabilem dicat, neceſſe eſt tunc vti ſuperfuſionibus quæ diſcutiant ſimul & repellant: ex quorum numero vnum etiam hoc eſt frequẽter in multis celebratum. habet autẽ hoc pacto: Ex aceto acerrimo decoquito thymum, origanum, ſatureiam, & calaminthen, in mõtanis potius locis decerptam. Vbi igitur herbæ coctæ probè fuerint, omnémq; vim ipſarũ

A exuerint, tunc aceto reliquo adhuc calido accepto particulas affectus ſuperfundito. Non modò enim ſemel, ſed etiam ſæpe experientia probatum eſt: ac mirum quòd in calidis quoque fluxionibus adhibitũ profuerit, & defluxionem rurſus alteram oriri prohibuerit. Vbi verò dolor poſt ſuperfuſionem moderatior euaſerit, etiã ceratis, ſi res poſtulet, vti licet, non ſolùm quæ ſummam cutem infeſtãtia, ſed etiam in alto fixa calefacere & diſcutere queant. Ac primùm ſanè cõducit ceratum quod ex ſtruthio paratur, & vim mitigatoriam digerentémque obtinet, admouere. Confectio eius ita habet. B CERATVM ex ſtruthio. Suffiminis ammoniaci, lactis vaccæ nigræ, ſingulorum vnciæ tres: ſeminis lini vnciæ octo: oua quatuor. His in læuorem tritis, ammoniacum ex lacte macerato, læuigatóque: deinde addito colophoniæ vncias tres, adipis ſtruthii vncias duas ſemiſſem. Confectis vtitor. ALIVD vehementer bonum. Epithema quod ex euphorbio paratur, validũ eſt ad ampliores perfrictiones, & intolerabiles ex his dolores cõtractos: necnon articulorum infarctus, obſtructionéſq;. C Habet autem eius cõpoſitio hoc pacto: Olei veteris ſeſquilibra, ceræ, nitri Alexandrini, terebinthinæ electæ, ſingulorũ libra: euphorbii vncia, iridis Illyricæ vnciæ duæ, fœnigræci farinæ ſeſquiſextari⁹. Nobile eſt medicamentum, & in multis eiuſmodi affectibus frequẽter approbatum. Etenim ſummam cutem diſcutit & vellicat, trahítque ex alto quæ impacta ſunt, & diſcutit, dolorem excindit, &(quod omnium optimum eſt) manus nõ inquinat, & ſine moleſtia aufertur. Noui autem ipſum quoque euphorbium, vnà cum oleo & cera incoctum, D etiam magnos dolores à frigido humore natos mitigaſſe. At mirari non debemus quòd euphorbium, quum ſit adeo calidum & rodens, commendemus tanquã dolores lenire poſſit. Sunt enim nõnulli cruciatus qui immutari nequeunt niſi aliquod acrius ipſis admoueas. Itaque ratio neque horum quicquam miratur, neque vtentes damnat: quemadmodum nec quum videt contraria quædam ex dulcibus aquis in vehementi defluxione adhiberi, ſed conſiderat nimirum & diſcernit probè, methodúmque admiratur. Vt enim ex tenui, roden- E ti & acri humore dolentibus balnea iure profuerunt: (partim enim diſcuſſerunt, partim etiam ad bonam tẽperiem redegerunt) ita rurſus frigidorum humorũ defluxiones expertis, qui articulorum membranas dolere dicant & diſtendi, meritò vſus eorum quæ cutem calefaciunt, rodunt & vellicãt, profecit. Ego ſanè noui quẽdam ſolo ſinapi in huiuſmodi, dum maximè vrgerent acceſſiones, vtentem, dolore liberatum. Admiſcebat ei frequenter ficus ſiccas, & acetum, eáque ſubigens emplaſtri figura, medicamentum ſic imponebat. Ac alium F ſimiliter ſpectaui medicamẽto *διὰ κανθαρίδων* vſum, ac maximas gratias agebat. Nam puſtula quæ à medicamẽto fiebat, rupta, multus humor excernebatur: atque hoc eueniente, plurimum iuuari ſe dicebat. Item *διὰ σκόρδων, quod ex alliis conficitur*, aliis profuit, aliis obfuit: ipſáque ſola allia inducta, & præſertim quæ cruſtam faciũt, apud barbaros iſcæ dicuntur. Ego verò non laudo huiuſmodi medicamenta quum per ſe admouentur. nocent enim maximè, etiamſi lenire videantur, quum nihil habeãt quod emolliat, extrahátque refrigeratos hu- G mores, & admodum infixos. Nam id quod tenue eſt ſolum per ea exhalat: craſſum autem & terreſtre relinquitur, vt quod manere & articulis infigi ac adhæreſcere compellant. Præterea magis exſiccant, & ſiccante ipſorum vi atque calefactoria, quæ ineſt ſinapi & acribus omnibus, nimiũ aſſant. Quòd autẽ hoc euenit, nulli nõ conſtat: nam omnes ſolis adeo acribus medicamentis quæ nihil habent emolliens, vſi, præſertim initio, & quum vrgeret copia, articulos nacti ſunt ad motum difficiles, & poſt longum tempus eò reuertentes vt potue- H rint incedere. Conſultius igitur eſt his ſolis non vti, aut eum qui vtitur, ſtatim tranſire ad illa quæ diffundunt, emolliunt, incidunt, & in altum penetrant, vt articuli rurſus veterem motum per hæc iterum poſſint recipere. Siquis vnius auxilii facultatẽ habeat quod ambo præſtare queat, bene habet: ſin min⁹, licet etiã particulatim

ipſis vti, interim ſanè laxantibus & diſcutientibus,(ita nanque materia tandem diffundi poterit)interim extenuantibus vellicantibúſque affectas partes, omnem in alto repoſitam articulis materiā ſubtrahere. Porro nequis compoſita medicamenta ex aliis colligere veteribus cogatur, neceſſarium eſſe duxi etiam horum compoſitiones apponere. Nam medicus qui non in operib' exercitatus eſt, neque multos veterum commentarios commodè poteſt euoluere. VNCTIO ſimplex diſcutiens, & induratos articulos reſoluens. Olei populei, ceræ, adipis anſerini, ſingulæ vnciæ: euphorbii ſcrupuli quinque. Ceram cum oleo populeo liquefacito, deinde adipem adiicito: cocta refrigeratáque in pilam diffundito, ac euphorbium detritum paulatim inſpergito, rurſúſque oleum populeum ſuperfundens, læuigato vſque ad cōſiſtentiā neq; craſſam admodū, neq; liquidā. VNCTIO *quæ διὰ κισσοῦ ab hederà* dicitur, ad eadē. Olei veteris libræ decē, cupreſſi galbuli vigintiquinq;, ſabinæ viridis libra, roris marini viridis libra, lauri virētis baccæ cētum, fœnigræci ſextarius, altheæ viridis libra, corticis pinei tātundem. Hæc contuſa in aquæ ſextariis ternis ad triduum macerato, deinde adiicito oleum, coquitóque dum aqua fuerit inſumpta: poſtea oleo percolato, adiungito ceræ libram, colophoniæ tantundem, hederæ lacrymæ vncias quatuor. Hæc ex vino aſcalone admodum generoſo læuigato, atque ita omnibus exceptis, vtitor vt præſtantiſſimo & mitigatorio medicamēto. At hoc valentius, quod vetuſtis vitiis etiam conuenit, eſto id quod Lyſiponium dicitur. Habet autem eius deſcriptio in hunc modum: Caſtorei vncia, euphorbii vncia, piperis, ſuffiminis ammoniaci, ſingulorum vnciæ duæ: opopanacis, galbani, medullæ ceruinæ, ſingulorū vnciæ duæ: terebinthinæ reſinæ vnciæ ſex, ceræ libra, irini, gleucini, cyprini, laurini, ſingulorum vnciæ tres: olei veteris libra. ALIVD efficax, & in duris corporibus, & valde vetuſtis vitiis: quinetiam articulos recenti cicatrice contractos diſſoluit. Adarcæ, opopanacis, caſtorei, galbani, terebinthinæ, piperis, ſingulorū vnciæ quatuor: œſypi, ceræ, ſingulorum vnciæ duæ, euphorbii vncia, ſtyracis, thapſiæ, ſingulorum vnciæ quatuor: pyrethri vnciæ tres, ceræ rufæ libra, olei Cyprini vnciæ tres, tedacei vnciæ ſex, laurini olei vnciæ octo, olei veteris vncia, nardini libra, olei amaracini libra, balſami vnciæ tres. Hæc deſcriptio ſtrenuè valet ad particulas reſolutas. Obſeruandum verò eſt ne in ſiccioribus calidioribúſque corporibus vtamur: ſed in iis qui carnē habent iniuriis minus opportunā & duriorem, quæq; ex longo tempore ob craſſos viſcoſóſque humores malè habent, vt particulæ fluxionem expertæ nequeāt diſtendi, neque ideo moueri. SI PEDES tumoribus pituitoſis laxíſque infeſtantur. Si laxi tumores ſint, *quos Græci οἰδηματώδεις appellāt*, in quibus humor qui influxit, neque craſſus & terreſtris exiſtit, ſed laxus & mollis, tangentibus ſtatim digitis cedens, ſpiritum flatulentū & pituitam humidam aquoſámque fluere ſuſpicamur. In his igitur conueniunt potiſſimùm & ceratum quod ex ſale paratur & vnctiones. In quibus autem illitus aut vnctiones nihil proficiunt, his etiam fomenta ex ſale torrefacto frequentius mutata, aptè accommodantur. Etenim ab ipſis non modò leniuntur, ſed etiam plurimùm adiuuātur. Ego ſanè noui Romæ quēdā virū lōgè clariſſimum, qui fomento ex ſale ſemper vteretur, atq; hinc valde mitigaretur. Quòd autem hoc opitulatur, omnibus eſt manifeſtum: nunquam enim læſionem aliquam articulorum, neque tophum excitaſſe inuentum eſt. Confert porro his etiam calidiore balneo & ſicciore vti: item nitro tenui, ſale, & iis quæ cutē rodere, vellicare & extenuare poſſe, necnon humiditatem intus cōtentam attrahere deprehenduntur. Sunt autem multa à veteribus inuenta: nos verò etiam huius pulueris magnum fecimus experimentum. SMEGMA aut puluis egregius: vocant autem quidam ipſum Indum, alii Aſclepium. Puluis qui tophos emendat, atque ad laxos tumores, cum aceto inductus, bene facit: necnon ad eos qui humidum caput & thoracem habent, item ad leprā valet, alphū, ſpirandi difficultatē, & aliorū vitiorū quæ

A ex capite aut thorace originē trahūt, cauſas repellit: omninóq; vitiatā materiē & copioſam diſcutit: ruborē in cute vehemētē excitat, humores prauos vitioſóſq; impactos & ferinos digerit, articulariis & ſtomachicis accōmodū. Et qui perpetuò ipſo vtitur, podagra laborare nō permittit, vel coxæ dolorem experiri: itē ad prurigino ſa impetigino ſaque corpora facit, pilos extenuat, ac vocatur *ἰσόθεος, quaſi dicas, æqualis Deo*: quoniam etiam ad elephāticos conducit. Habet ipſius compoſitio in hūc modum. DESCRIPTIO pulueris Indici. Salis **B** Cappadocici, ſalis communis, ſalis amari, ſalis ex nitri fontibus, ſalis tragaſæi, nitri Alexandrini, aphronitri, pumicis, adarcæ, ſingulæ libræ: lapidis aſii floris, aluminis liquidi, aluminis ſciſſilis, nardi Gallicæ, veratri albi & nigri, herbæ lanariæ, ſpheculæ, *hoc eſt fæcis uini*, combuſtæ, radicis chamæleontis, ſulphuris viui, ſtaphidis agriæ, ſinapis, aluminis, iunci anguloſi, piperis, terræ cimoliæ, ſeminis viticis, baccarum lauri ſiccarum, gallæ omphacitidis, lupinorum farinæ, lomenti fabarum, cumini, ſingulorum omnium vnciæ tres: pyrethri, iunci **C** rotundi floris, thuris maſculi, gummi, iridis Illyricæ, cucumeris ſylueſtris, radicis ſiccæ, marrubii ſicci, ſepiæ toſtæ, fœnigræci, cnici, grani cnidii, coſti, pulegii, graminis ſicci, prioniæ, ſingulorum vnciæ tres: ſampſuchi vncia, folii vnciæ duæ. Sales & nitrum olla recenti ſuper ignem torreto: reliqua ſiccata cōtundito, incernitóque. Vtantur autem ægri ſubinde in balneo: quum iam ſudare inceperint, tunc caput decocto radicis ſalicis abſtergi curato. Hic puluis præſtantiſſimus eſt, & valde efficax, præterquam calida intemperie affectis, & fluxio**D**nibus ex bilioſo & acri humore, necnon calido ſanguine excitatis. omnibus autem aliis fluxionum vitiis accommodari poteſt. Iis etiam pſilothra in balneis adhibere admodum conducit qui ex pituitoſo humore podagra laborāt: maximè in quibus ſumma cutis extenuari deſiderat. PSILOTHRVM nobile ad podagram, *quo pili abolentur*. Thuris, maſtiches, lapidis aſii floris, pumicis toſti, alcyonii, ſtaphidis agriæ, cimoliæ, veratri, ſampſuchi, ſpumæ argenti, amyli, ſingulorum vnciæ tres: ſpicæ nardi vncia, caryophylli vnciæ duæ. Vti**E**tor puluere, aut cū cremore ptiſſanæ & oryzæ, vniuſcuiuſque ſeorſim coctæ: ſit autē menſura vtriuſque æqualis. & ſaponis Gallici vnciis ſex ex cremore ſolutis calefactíſque antea. Pulueris cochlearia quinque inſpergito, calcis viuæ & incretæ libram, auripigmenti, ſandarachæ, ſingulorum ſeſcunciam: ac vbi penna probaueris, vtitor. Hæc ſanè valida etiā in maximis tumoribus adhibere conuenit: ad moderatos autem tumores laxos, etiā loliacea farina cum aceto inducta, probè auxiliatur. Similiter etiam adeps ſuillus cum calce viua in pila ſuba**F**ctus, vt malagmatis ſubſtantiam induat, optimè diſcutit laxos tumores, omnéſque inflammationes, præſertim in genibus: item mala Punica acida cocta, læuigatáque, & poſt coctionem applicata: quin & ipſa theriace ſi cū vino quodam tenui illinatur, probè diſcutere comprobata eſt. Tantum de podagra ob pituitoſum humorem proueniente interpretati, dicamus etiam quomodo dolor ex ſanguine in articulis obortus curari poſſit.

Si podagra ob ſanguineum humorem conſtituatur.

G Quòd ſi humorem qui in articulos confluxerit, ſanguineum eſſe ſuſpicemur, vbi quidem nihil prohibet, vacuationem quæ per venæ ſectionem adhibetur, tentato. Hac enim ratione multos noui aut in totum morbo liberatos, aut raрò fluxionibus correptos, eo quòd non neglexerint, ſed veris ſtatim initio ſanguinem ſibi detrahi curarint, non ſolùm vacuandi, ſed etiam præſeruationis cauſa id facientes. Abſtinendum eis à cibis valentis materiæ, & qui ſanguineum humorem magis adaugent. Norunt igitur hæc, etiamſi ego non ſcribam, o**H**mnes medici, quòd carnes cunctæ, & ex his adhuc maximè ſuillæ, & vina dulcia, in vniuerſum omne alimentum copioſum, animi hilaritas, & motus mediocris, id efficere ſolent. Si itaque ambo obſeruet quiſpiam, nempe vt vere ineunte ſanguinis vacuationem adhibeat, & cibis illum copioſum gignētibus abſtineat, corpus au-

tem continuè etiam exerceat,impigérque ad omnẽ motum fuerit,quomodo is hac ratione non liber à recremẽtis erit?quando autem vacat recrementis, quomodo non fluxionum expers permanebit, quum nihil ſit quod adhuc in articulos defluere poſſit?Cæterùm vtantur tales tepidæ aquæ potu magis, omníque ratione victus refrigerante, & quæ ſanguinis generationi aduerſari queat. Ac multos noui ex his, qui quum vino tantùm abſtinerent, non amplius morbum fuerint experti.Hac ratione copioſum vinum multo ſanguine præditis inimicum eſt.Commodum igitur eſt ipſos talia deuitare, atque ſi in totum negligant, certè vere & æſtate hæc obſeruare conentur. Hæc igitur generatim facere conuenit in quibus defluxio à ſanguinei humoris copia prouenire cõſueuit. Quoniam verò nonnullos etiam ex victu parum obſeruato defluxione corripi contingit, neceſſe eſt ideo curationes particulares interpretari, quibus inflammatione obſeſſis opitulari oporteat.

De remediis quæ locis inflammatis inducuntur.

Sciendum igitur eſt vtraque in particulis fluxionẽ iam tentatis præcipienda eſſe,nempe vt id quod in inflammatione continetur, refrigeremus & diſcutiamus. Optimè igitur in his valet cataplaſma quod ex ſemperuiuo paratur,aut cortices mali Punici, rhus & polenta in vino cocta inductáque.Etenim id quod influit repellere,& quod iam continetur, diſcutere,& exſiccare ſtatim abũde poſſunt:item particulis imbecillis robur adiicere, vt ea quæ ad ipſa mittuntur,rurſus remittant. Porro coqui ex vino probè debent mali Punici cortices,& ſemperuiuum. Accuratè verò læuigata,vnà ſimul cum polenta miſceri. Liquidum autem ipſum remedium & læuigatum mediocriter affectis particulis imponere conducit: æſtate quidem frigidum, hyeme autem tepidum. Itaque per initia acceſſionis,& quum dolor adhuc moderatus eſt, hæc adhibere vincit: ſin autem auctus fuerit, fomento ex cera, *quod κηρεμβροχὴ dicitur*,vtendum eſt. Habet in hunc modũ: Sapæ partes duæ,roſacei pars vna,ceræ minimum : vt fomentum tantummodo craſſius efficiat. Excipiantur autẽ omnia lanis ſuccidis, imponantúrque per hyemem quidem tepida, in æſtate verò frigida. At ſi inflammatio in alto fuerit,etiam nitri paulum,& olei dulcis,loco roſacei, ſapæ admiſceto,magiſque proficies. Si dolor remanet, etiã cataplaſmate ex braſſicæ foliis vtèris, habẽte in hunc modum:Foliis braſſicæ coctis læuigatiſque diligẽter fæcem aceti, ouorum crudorum lutea duo, & roſacei paulum adiicito: ac mixta omnia ſimul læuigatáque inducito,continuè immutans medicamentum. Ac vehementes dolores multum lenies, benéque facies ſi etiam ſpongiã vino mediocriter aſtringente imbutam affectis particulis ſuperimponi iuſſeris:ſin tale vinum deſideretur,poſca madefactam. Non autem ſuperfundantur partes iis quæ ex polline farinæ aut ordeacea farina conſtant. Omnia enim hæc iſtis ſunt inimica, præſertim in quibus copia articulos offendit, dolorémque excitat. In quibus enim totum corpus recrementis vacat, non alienum eſt,quum magnus dolor vrget,etiam cataplaſmatis ex farina ordeacea vti: ſint autẽ farinæ quidem ordeaceæ partes duæ,ſeminis lini pars vna.immutentur frequentius.Humidioribus autem,& non admodum feruentibus vtendum,quẽadmodum medici faciunt,nõ ſolùm articulos,ſed etiam alias particulas admodum ardentibus farinis obducentes:ignari ſe cutẽ magis adurere & ſiccare quàm aliquid humoris ſubiecti diſcutere. Porro quòd cataplaſmata, quæ largius coquuntur, præſertim quæ oleum in coctione recipiunt,magis ſiccent,manifeſtum eſt ex piſcibus & carnibus quæ oleo friguntur: quippe ſiccantur & torrentur.Non conuenit igitur temere cataplaſmata ardentia & feruida inducere, niſi totum corpus ſit recrementis vacuum:neque quum adhibes,ardentibus vti & feruidis. Ego verò affirmo ne aſtringentibus quidem & repellentibus in affectis partibus vtendum eſſe,niſi totũ prius corpus recrementis liberaueris. Nam quod articulis influit, ne ad principales particulas recurrens ſuffocationis cauſa fiat ægro, periculúmque mortis adferat, metuendum eſt.Siue igitur diſcutientibus,ſiue repellentibus vti velis,

A totum corpus recrementis vacuare properato. DE TOPHIS. Quoniam verò etiam tophi,*qui Græcis πῶροι dicuntur*, pleriſque articulis fluxione tentatis oboriuntur, ſiue ex inordinato quorundam ciborum eſu, vnde incoctus & crudus humor colligitur, ſiue continuò torporem facientium, & anodynorum,*hoc eſt dolorem tollentium* medicaminum vſu, conſentaneum eſt vt ſciamus quibus etiam in his & quando vtendum ſit medicamentis quæ tophos diſſoluere prædicantur. Si igitur calida intemperies materiam nimium adaſſans atque adurens, tophos B generare videatur, calefacientibus in his & acribus medicamentis vti non oportet. Etſi enim hæc procreatos iã lapides diſſoluere videbuntur, tamen efficiunt vt etiam alii calculi obnaſcantur. Quare ſiquis his ad lapillos iam creatos diſcutiendum vtatur,ſtatim rurſus ad ea quæ mediocriter calefaciunt, & modicè diffundunt diſſoluúntque, tranſeat: abſtineátque in poſterum ſiccantibus tum cibis, tum antidotis,quæ corpus calefacere & immoderatius ſiccare ſolent.omnia enim iſta tophos magis his gẽnerant quàm diſſoluunt. At quibus non adeſt calida in- C temperies,ſed frigidiores, craſſiores,crudioréſque potius humores in articulis inferuntur, his omnia hæc quæ & extenuare & calefacere poſſunt,opitulãtur: & ſiquis ipſis vti velit,hic etiam natos iam lapillos conſumere, & ne alii naſcantur prohibere poterit. Ego ſanè noui quendam magnos tophos in articulis expertum cõſanuiſſe,adeò vt etiam citra impedimentum incederet, eo quòd antidotum continuè aſſumeret. Antidotum verò quod per totum annum bibebat, hoc eſt. ANTIDOTVM ad tophos. Centaurei vnciæ quinque,chamædryos vnciæ no- D uem,hyperici totidem: ariſtolochiæ rotundæ, gentianæ, petroſelini,agarici,phu dulcis,mæi,ſingulorũ vnciæ tres: ſpicæ nardi vncia. Excipito melle, datóque ex tepida aqua. Ac alium quendam noui qui quum tophos habere incepiſſet,non alios amplius naſci permiſit, eo quòd decoctum biberet, cruda craſſáque recrementa extenuans. Erat autem decoctũ quod bibebat, ex huiuſmodi herbis compoſitũ : origano & chamæpity, quarũ neutra calido & bilioſo recremento præditis conuenit. At quia magna auxiliorum quæ tophos diſſoluere conſueuerunt, differẽ- E tia exiſtit,(alia ſiquidem ex acribus admodum conficiuntur,alia ex iis quæ magis emolliunt diffundúntque largius) commodum eſt vt horum quoque diſcrimina vobis exponamus, vt pro diuerſis ægrorum temperamentis, & tophorum articulos obſidentium magnitudine & malitia,liceat vobis medicamenta vnicuique congrua, ex iis quæ hoc loco à me cõſcripta ſunt deligere. CERATVM excellentiſſimum,tophos articulorum diſſoluẽs, adeò vt neque an oborti fuerint, adhuc appareat. Aphronitri vnciæ octo, terebinthinæ vnciæ duodecim, ceræ vnciæ F quindecim, olei veteris vncia vna & viginti, lixiuii quo piliarii vtuntur lanis ſuccidis abluendis(quod etiam nonnulli *περπόσαλκτον* appellant)vnciæ ſex. Vtitor vt præſtantiſſimo & vſu probato. ALIVD vſu probatum. Aphronitri, terebinthinæ, lixiuii quo lanæ ſuccidæ abluuntur, propoleos, ſingulorum vnciæ quatuor : ceræ vnciæ nouem, colophoniæ libra, olei veteris vnciæ ſedecim.Mixtis vtitor, & in tophis & abſceſſibus admodum ſubitò auxiliãtur. Commoda igitur hæc ſunt, & plurimis experimentis comprobata : ſed his ad- G huc multo efficacius eſt quod ex cinnabari, ſalis flore, & aliis plurimis metallicis paratur, cuius deſcriptio hoc pacto habet. MEDICAMENTVM *διὰ κινναβάρεως*. Argenti ſpumæ libra, olei veteris ſextarius, ſquamæ æris vncia,æris combuſti vncia, cinnabareos ſcrupuli octodecim, magnetis viui vncia, lapidis phrygii drachmæ ſex, lapidis pyritis vncia,thuris vncia,aloes vnciæ duæ ſemis, galbani ſeſcuncia,cadmiæ vncia,diphrygis vnciæ duæ,æruginis raſæ vncia,ſuffiminis ammoniaci ſemuncia,lapidis oniti s Scythici ſcrupuli octodecim, lapidis hæmati- H tis vncia,propoleos libra,ſeſcuncia:lapidis perdicitis vncia,betonicæ vncia vna,ſcrupuli octo:gentianæ vncia,ariſtolochiæ longæ ſemuncia, chamæleontis nigri vncia, dictamni ſeſcuncia, reſinæ ſiccæ libra vna & ſemis,adipis ſtruthiocameli libra.Lapides cum ſpuma argenti teruntur ſeorſim, adiectis ſalis floris libris duabus,donec omnia

diſſoluantur. Hoc medicamentum plurimis experimentis probatum eſt, non ſolùm in condylomatis, ſed etiam ſtrumis, ramicibus aquoſis, hydropicis, lienoſis, aliiſque plurimis & maximis vitiis, quorum hìc mẽtionem facere ſuperfluum eſt. Hoc ſolùm ſciẽdum eſt, ad omne id vitium accommodum appellari, eo quòd in varios vſus ipſum adhiberi, omnes medici confitentur: ac mirum eſt, idem, præterquam quòd non calefacit, etiam articulos nõ valde exurere, ſed etiam tophos in ipſis diſcutere ſolere. Hoc ſanè efficax eſt medicamentũ, ſed nõ facilè paratur. At quod ex auellanis cõſtat, *quod διὰ λεπτοκαρύων Græcè dicitur*, ambo cõſequitur: etenim & facile paratu eſt ſimul, & efficaciam obtinet. Compoſitio eius in hunc modum habet. MEDICAMENTVM διὰ λεπτοκαρύων. Lixiuii piliarii vnciæ ſex, auellanarum vnciæ nouem, aphronitri, ſaponis Gallici, ſingulorum vnciæ quatuor: mellis vnciæ tres, ouorum albumina ſex, olei veteris libra, ceræ vnciæ decem, terebinthinæ vnciæ ſeptem. Licet medicamentũ multis vtile efficere ſi interim vires ipſius remittas, interim intendas. Moderatius nãque erit & corporibus mollioribus accommodatum ſi medicamenti quod ex melle fit; partes duas adiicias, vnam verò medicamenti iam dicti: item ſi emplaſtrum δι' ἀνεμώνης adiunxeris, vbi id quod ex melle conſtat deſideratur. Erit tibi etiam hoc pacto blandum, & citra roſionem efficax ad maximos tophorum affectus, varióſque corporũ habitus, vt nõ multis & diuerſis auxiliis indigeant. Quæ quum ita ſint, non opus eſt multorum medicaminum hìc memininiſſe. Noui autem ego me emplaſtrum ex ceruſa factum medicamẽto adieciſſe, eo quòd æger ipſius roſionem minimè ferre poſſet. ac mihi opus pulchrè ſucceſſit: nam vtriſque æger oblectabatur, tum lenitate tũ efficacia medicamenti. Siquis igitur ita cõſiderare velit, licet ei tutò & citra noxã, ipſum, prout corpora ſenſilia ſunt, & pro diuerſis habitibus vitiiſque admouere. Ipſe verò diuiniſſimus Galenus meminit etiam ſe tophos veteri caſeo diſſoluiſſe. Habet autem vſus hoc pacto: Vſus ſum in articulario tophos in ipſis articulis habente, caſeo antiquiſſimo acerrimóque, in ſuillæ carnis ſalſæ decoctũ intincto: ac in pila ſubactũ tophis impoſui, & valde profuit. Nam cute vltro citra ſectionem diruptá, particulas promptè & citra noxã quotidie tophis liberauit, refecitque.

DE ANTIDOTIS anodynis, *id eſt quæ ſomno dolorem leuant*, & medicamentis purgantibus. Quoniam verò nonnulli, ſiue ob maximam rerum neceſſitatem, ſiue quòd dolorem ferre nequeant, omnino requirunt vt medicamentum aliquod ipſis dolori leuando idoneum exhibeamus, commodum erit etiam de his tractare, quando & quomodo ipſis vtẽdum ſit: item antidota ab ipſis expoſita, quot ſimplicia, quótque compoſita exiſtant. Cerata igitur extrinſecus ex opio parata, quæ veteres etiã à dignitate χλιοχύτοις vocare dignantur. Verùm ego, etſi vim mitigatoriam habent, non ipſis adeò vti conſulo niſi magna admodum vrgeat neceſſitas, & calida valde intemperies. Bibunt autem nõnulli etiã id quod vocatur διὰ ἑρμοδακτύλου, aiúntque doloris leuationem inde fieri, dum ex ventre quædã aquoſa euacuat, vt etiam ægri ſtatim inambulare velint. Atq; hoc eſt verum, róque id quod titulo promittit, non euenit: ſed habet etiam aliquid quod offendat, quoniam efficit vt ii qui bibunt, crebrius fluxione irritentur. Hoc igitur ne fiat, nonnulli admiſcuerunt cuminum, maſtichen, gingiber: alii verò etiam euphorbium, arbitrati illud refrigeratorium quippiam & torporis inducendi efficax obtinere. Alii non adeò verum hoc eſſe dictitant. non enim ita purgare poſſet ſi tantam refrigerandi facultatem haberet, vt torporem queat inducere. Sed falſum eſſe arbitror. omnes enim qui biberunt, eo die ſtomachum cibis qui offeruntur non oblectari cauſantur. Idonea igitur ſunt quæ ex cumino, gingibere & pipere participant, & malitiæ ipſius qua ſtomachum offendit, reſiſtunt: ſed nullum adeò vt aloe ipſi adiecta opitulari poteſt. Ego huius compoſitionem & eorum quæ veteres inuenerunt, vobis exponam: ne ignoremus nos, neque ab aliis ea diſcere cogamur, ſed is qui velit pro arbitrio vti, hinc queat facilè colligere. DESCRIPTIO purgantis medicamẽti

A δι' ἑρμοδακτύλου ſimpliciſſima. Hermodactyli drachma, gingiberis ſiliquæ nouem, piperis ſiliquæ duæ, aniſi totidem. hæc omnia vna vice dantur. Sin autem ventrem copioſius ſubducere cogitas, ſcammoniæ quatuor ſiliquas admiſceto: & citra moleſtiam purgat, ægróſque dolore leuat. ALIVD δι' ἑρμοδακτύλου. Hermodactyli vnciæ tres, cumini ſcrupuli tredecim, gingiberis ſcrupuli duodecim, piperis ſcrupuli decem. Dantur ſcrupuli quatuor. ALIVD ad idem. Hermodactyli ſcrupuli quatuor, gingiberis ſcrupuli ſex, cumini ſiliquæ quatuor, piperis ſili-
B quæ quatuor, aniſi ſiliquæ quatuor, lacrymæ ſcammonii ſiliquæ octo. Dantur ſcrupuli quatuor ex mulſo. Hoc medicamentum efficit vt ægri ſtatim incedãt. Satius autem eſt ipſis dare morbo incipiẽte, vel declinãte. ALIVD valde bonum, experientia à nobis probatum. Aniſi, cumini, ſingulorũ ſcrupuli 12. piperis albi & nigri, ſingulorũ ſcrupuli 2, gingiberis ſcrupuli 4, euphorbii ſcrupuli 4, maſtichæ ſcrupuli ſex, caſiæ ſcrupulus, hermodactyli ſiliquæ quatuor. Hæc omnia vna vice ex aqua tẽperata dan-
C tur. ALIVD quod Iacobus Pſychreſtus exhibebat. Hermodactyli ſcrupuli quatuor, ſcãmonii ſcrupuli duo: dato potui ex aqua tepida, vbi ægrum victu prius commodo præparaueris. EGREGIVM antidotum quod Theodotius philoſophus exhibebat. Hermodactyli ſiliquæ quatuor, cumini Æthiopici ſcrupuli quatuor, aniſi ſcrupuli tres, ſii herbæ ſcrupuli ſex, agarici ſcrupuli tres, muſci ſiliqua, phu ſcrupuli tres, maſtichæ ſcrupuli duo, gingiberis ſcrupuli tres, ſpicæ nardi ſcrupuli duo, cnici ſcrupuli ſex. Dantur ſcrupuli quatuor cum hydromelite. Præſtantiſſimum eſt hoc medicamentum, ac plurimum
D à multis aliis medicis comprobatum. Oportet autem etiã ægrum victu prius præparare, atque ita duo vel tria ouorũ lutea, panis exiguum, & gallinæ pectus exhibere: deinde hora vna interpoſita, aut multùm duabus, ad balneum ducere: ac loto reuerſóque domum, ita antidotum vt prædictum eſt, debito pondere propinare. Hæc ratio victus in omni medicamento exhibendo vtilis experientia apparuit. Neque enim hoc pacto medicamẽtum ſtomachum attingit, ſed etiam ventrem longè facilius poteſt ſubducere. Tantum in hermodactylo nos experti ſumus, ac me-
E dicos noſtri temporis exhibere ſpectauimus. atque ego longo tempore his vſus ſum. Poſtea autem, aloen ei admiſceri vtiliter, ſum expertus, ac tẽtaui orbiculos potius fingere quàm potionem offerre. Etenim præterquam quòd ægris dolorem auferunt, etiam prohibent ne crebris ipſi fluxionibus afficiãtur. Deſcribuntur ipſa in hunc modũ.

CATAPOTIA ex hermodactylo & aloe. Aloes ſcrupuli duo, ſcammonii ſcrupuli quatuor, cucumeris agreſtis ſeminis ſemuncia, hermodactyli ſemuncia. Dantur ſcrupuli quinque aut ſex, pro viribus. ALIVD eadem
F efficiens, tum in articulariis, tum habitu pituitoſioribus:

Aloes, colocynthidis, ſcammonii, ſingulorum ſemũcia: hermodactyli vncia, ſcrupuli quinque aut ſex: catapotia fingens, pro virium ratione dato. Quum autem emollientia aluum catapotia efficere voles, hoc pacto componito.

CATAPOTIA emolliẽtia. Aloes ſiliquæ quinque, lacrymæ ſcammonii ſiliquæ ſeptem, hermodactyli ſiliquæ tres, cucumeris agreſtis ſeminis ſiliquæ tres. Omnia trita excipito roſato, aut rhodomelo: fictáque catapotia dato non modò podagricis, ſed etiam aliis quorum aluũ
G cogitas ſubducere. Omnia enim nihil adferũt moleſtiæ, nihilque ingratum ac inſuaue, quum deuorãtur, obtinẽt. ſciendum autem, non ſolùm potionem ex hermodactylo ad podagrici doloris leuationem parari, ſed etiam alia eſſe pleraque, ex quorum numero antidotum ex coronopodio quoque habetur. quod & ipſum meo iudicio non ita vt hermodactylus ſtomachum offendit: mitigat autẽ ſimiliter, ſi non amplius, certè non minus. Datur quaternis ſcrupulis, interim quidẽ per ſe, interim verò cũ piperis granis quadraginta. Multi ſanè in hunc modum com-
H poſuerunt: alii verò etiam pluribus adiectis vtilius medicamentum reddiderunt. Deſcriptio ipſius ita habet.

ANTIDOTVM διὰ κορωνόποδος. Gingiberis ſcrupuli duo: piperis ſcrupulus, agarici ſcrupuli tres, cnici partis interioris ſcrupuli quatuor, coronopodii radicis ſcrupuli ſex.

Contuſa incretáque reponito. At ſciendum eſt drachmā
eius exhiberi: iis autem qui difficilius purgantur, ſiliquas
vigintitres, vel amplius, vel minus. Subducit aluū omni-
no ſepties, vel ſæpius. Poſt euacuationem ægrum in bal-
neum deduces : à balneo nutries ouis & pane. Hoc quo-
que ſcire oportet, medicamentum iſtud etiam in magnis
acceſſionibus datum, dolores mitigare. ALIA potio.

Hæc, ſtatim vt accepta eſt, in ipſa acceſſione ægrum do
lore leuat. Paratur hoc pacto, Eryſimi ſeminis ſcrupuli
quatuor, gingiberis ſcrupuli ſex, coronopodii radicis, a-
momi, piperis, ſingulorū ſcrupuli ſex. Redigantur omnia
in puluerem, qui ad ſummum ſcrupulis ſex exhibeatur æ-
gro, pridie concoctione bene obita vel ex roſato, vel ex
poſca. Nihil minus ſolet dolores lenire etiam medica-
mētum ex myuro herba, præterquam quòd ſtomachum
non vitiat, aut articulos offendit. Deſcribitur autem hoc
pacto. MEDICAMENTVM ex myuro herba. Sil
herbæ, agarici, myuri herbæ, ſingulæ vnciæ. Dentur ſcru-
puli quatuor : miſceatur potioni vna vice dandæ ſcrupu-
lus euphorbii, ac exhibeatur cum mulſo aut chryſattico
generoſo. ALIVD generoſum, probatum. Ani-
ſi, propoleos, ſingulorum ſiliquæ duæ: gingiberis ſcrupuli
quatuor, euphorbii totidem, maſtiches ſcrupuli ſex, caſiæ
ſcrupulus, hermodactyli ſiliquæ quatuor. Hæc omnia po-
tui dato vna vice ex tepida. ALIVD quemadmo-
dum Iacobus Pſychreſtus. Hermodactyli ſcrupulus, la-
crymæ ſcammonii ſcrupulus. Ægro prius humidiore vi-
ctu nutrito datur ex tepida. ANTIDOTVM po-
dagricum quod vocatur climax. Agarici vncia, phu vn
ciæ duæ, petroſelini vnciæ tres, meu vnciæ quatuor, hy-
perici vnciæ quinque, gentianæ vnciæ ſex, ariſtolochiæ
vnciæ ſeptem, centaurii vnciæ octo, chamædryos vnciæ
nouem, mellis quod ſatis eſt. Datur hoc ad annum.

ALIVD antidotum quod eodem modo podagricis ad
annum datur. Podagricum, medens pedum, articulo-
rum, capitis, ſtomachi, oculorum, iecoris, lienis & renum
dolori. Curat etiam difficultatem vrinæ, & callos in arti-
culis concretos ſummè diſcutit. Eſt autem medicamen-
ti temperatura hæc. Rheu Pontici vncia, agarici vnciæ
duæ, phu vnciæ tres, petroſelini Macedonici vnciæ 4,
meu vnciæ totidem, hyperici vnciæ ſex, gentianæ vn-
ciæ ſex, ariſtolochiæ vnciæ ſeptem, centaurei vnciæ octo,
chamedryos vnciæ nouem. Dantur viris ſcrupuli 2, mu-
lieribus vnus. Parato autem in hunc modum: Hæc in pi-
lam coniecta, contuſáque ſingula priuatim, miſceto o-
mnia, & rurſus pilæ indita contundito; atque ita probè
incernito, ac vtitor vt à nobis per ſingulos menſes ordi-
natum eſt: menſe Ianuario dato diebus quinque, alterna-
tim: Februario diebus quinque, alternatim: Martio die-
bus quinque, alternatim: Aprili diebus quinque, alterna-
tim: Maio dieb9 3, alternatim: Iunio duob9 diebus, alterna
tim: Iulio vno die: Auguſto vno die: Septembri vno die:
Octobri duobus diebus alternis: Nouembri duobus die-
bus alternis: Decembri 4 diebus alternis. Atque ſic per
menſes duodecim, dies trigintaſex anno vertente abſol-
uito. At abſtinendum eſt mero, carne ſuilla, bubula, lepo-
rina, item braſſica, ſinapi, & crudis omnigenis oleribus,
hydrogaro. Bene autē concoquat æger qui medicamētū
aſſumet, pedes aqua calida lauet, & oleo inungat: lactis po
tione quam tempus exhibet abſtineat. DE MI-
TIGATORIIS medicamentis quæ locis affectis ad-
mouentur. Hæc igitur ſi per os exhibeantur, dolores mi
tigare ſolent: eorum verò gratia qui non tolerant, ſiue
quòd ſtomachus ſit affectus, & ea quæ exhibentur conti-
nere nequeat, ſed protinus in vomitum erumpat, ſiue
propter metum, & alterius medicinæ ſuſpicionem ali-
quam, exponenda cenſuimus quæ & ratione & experien-
tia vtilia nobis eſſe demonſtrata ſunt. Habent autem in
hunc modum. CERATVM quod in acceſſionum
ſtatu imponitur, dolore liberans. Croci, lacrymæ papa-
ueris, ſingulorum vnciæ quatuor: panis, ceræ, ſingulorum
libra, olei ſextarius. Crocum & lacrymam vino macera-
to, panem verò aqua: ac vbi expreſſeris, diligenter miſce-
to lacrymæ & croco prius læuigatis: deinde ceram cum
oleo liquefactā reliquis miſceto. ALIVDceratū quod
ſimiliter in ſtatu applicari poteſt. Ceræ vnciæ quatuor,

A argēti ſpumæ vnciæ duæ, ceruſſæ tantundem, roſacei, ſo-
lani ſucci, ſingulæ libræ: ſucco, quouſque ſoluta fuerint,
excipito. ALIVD ceratum, & ipſum mitigatorium,
ad omnem inflammationem feruidam efficax. Opii
drachmæ quatuor, cerati roſacei libra: lacte muliebri o-
pium terito, atque ita ceratum in pila miſceto, ac vtitor
vt longè optimo. CERATVM mirabile & vſu pro-
batum, de quo etiam alii multi teſtati ſunt. Olei veteris
ſextarios duos in cacabo lignis fermentaceis coquito,
donec vehementer ebulliant: & turpænæ marinæ viuæ
B libram vnam adiicito, coquitóque donec olei prædicti
modus iterum aut tertiò efferueſcat, deinde talpæ ani-
malis (quod nonnulli calamitem vocant) ſanguinis vn-
cias quatuor: ac cum turpæna incoquito donec carnes
ab ea reſolutæ fuerint: & ſublata deinde ab igne refrige-
rato, percolatóque, ac vitreo vaſe reponito. quum vſus po-
ſtulat, olei quod ſufficit, paululum miſceto: ac vbi diſſol-
ueris, ceratum molliſſimum facito, ac in linteolum illi-
tum imponito. Coquito autem oleum, vt præſcriptum
eſt, in domo ſubterranea, menſis Martii die quinto, ne-
C quaquam diem differens: ita nanque bene ſuccedet. Tan-
tum de epiplaſmatis dolorem tollentibus & mitigatoriis
diximus. HALATIA ad cōcoquendū. Salis cōmunis li-
bra, piperis vnciæ 3, gingiberis vnciæ 2: origani vnciæ 1,
hyſſopi ſeſcuncia, thymi ſeſcuncia, ſeminis apii ſeſcuncia,
folii, erucæ ſeminis, laſeris, ſpicæ nardi, petroſelini, ſingu
lorum ſeſcuncia: fœniculi vncia, ſalis ammoniaci libræ
duæ: in puluerem redigito, ac vtitor. ALIVD. Fœ-
niculi, hyſſopi, petroſelini, caſiæ, liguſtici, rheu Pontici,
myrrhæ, laſeris, ſingulæ vnciæ: piperis vnciæ duæ, ſalis
ammoniaci ſextarius. ALIVD Euphati. Piperis
D vnciæ tres, gingiberis vncia, laſeris ſemuncia, aniſi vn-
cia, coſti vncia, ſalis cōmunis libræ 2, panis quod ſatis eſt.
ALIVD. Salis cōmunis libra, ſalis ammoniaci libræ
duæ: piperis albi vnciæ tres, piperis nigri tantundē: gin-
giberis vnciæ duæ: cnici vncia, ameos ſeſcūcia, laſeris vn-
ciæ 2, folii vnciæ 2, aniſi ſeſcuncia, origani vnciæ duæ ſe-
mis, hyſſopi vncia, thymi vncia & ſemis, petroſelini ſemi-
nis ſimiliter, erucæ ſimiliter, piperis lōgi vnciæ ſex, ſpicæ
nardi vnciæ duæ, cumini, ſeſeleos ſingulæ vnciæ.

Naturalia diuerſa ad pedum fluxionem.

E Quoniam nonnulli, quum neque in victu perſeuerare,
neque medicinam tolerare poſſunt, cogunt nos in poda-
gra vti naturalibus & iis quæ alligantur, vt optimus
medicus omni ex parte inſtructus ſit, & multifariam
ægris omnibus opituletur, huc deſcendi. Quum autem
multa ſint quæ id præſtare queant, vſu tantùm longo pro-
bata ſcribimus. MEDICAMENTVM naturale
ad fiſtulam pedum, admodum celebre, & à multis com-
probatum. Neruos onagri & apri & ciconiæ ſumito, ac
plicatis inde chordis, dextros quidē neruos dextris ægro
F rū pedibus, ſiniſtros autē ſiniſtris alligato, ac ſtatim do-
lorem leuabis. Vbi autē dolor conquieuerit, non amplius
alligabis, ſed vbi rurſus dolorem ſenſerit: ac miraberis
quòd neque dolor, neque aliud quid periculoſum ſubſe-
quatur: quemadmodum multos attonitos fieri conſpici-
mus vbi pedes fluxionibus tentari deſierint. Nonnulli ve
rò ciconiæ neruos aliis non complicant, verùm retinent,
mittúntque in phocæ pellen, ac illigant chordis ſeorſim
abſque neruis ciconiæ plicatis, pedibus ægri ſimiliter il-
ligant, dextros dextris, ſiniſtros ſiniſtris, quum luna eſt in
G occaſu, vel in ſigno ſterili, & Saturnum ingreditur. ME-
DICAMENTVM præſeruans à podagra & morbo ar-
ticulario. Torpedinem viuam cum oleo & aqua in vas
æreum & cacabum coniicito, ne oleum vſtum ſtrepitum
edat, ac herbam narciſſum luna deſinente collectam ad-
iungito, ipſámque cum animali incoquens, vſquedum
tota diſſoluatur, & oſſa nudentur, tunc tandem oleum ab
aqua paulatim ſeparabis. Omnia facito luna deſinente, vn
gitóque ægrum ter die: & ſi quidem articuli dolēt patiū-
túrque, curantur: ſi verò nō dolēt, præſeruat eos ne vnquā
H doleāt. Id autē facito, vngitóque ad dies tres, luna omni-
no deſinēte. nā ſi in alio tēpore hæc facias, nō ſuccedet.
ALIVD probatū. Puellæ virginis primis mēſtruis in-
quinatū panniculū illinito, ac vbi ſic aliquādo feceris, po
dagra non laborabis. ALIVD quod pedes & manus

præſeruat. Neruos vulturis ex cruribus ac ſummis pe A dibus collectos, ad talos ægri alligato, curans vt neruos dextri pedis vulturis dextro ægri pedi alliges,& ſiniſtros ſiniſtro. Similiter etiam cubitorum,manuum,& humerorum neruos,aláſque. ALIVD. Leporis tali ſi alligẽtur,articularios affectus admodum alleuiant: oportet autem leporem viuum relinquere. Melius facit etiam cutis vituli marini,ſi pedibus ſubſternatur.Quin & verſum Homericum, Τετρήχει δ' ἀγορή, ὑπὸ δ' ἐστοναχίζετο γαῖα. *Id eſt, Concio turbata eſt,ſubter quoque terra ſonabat*,ſi aurea lamina ipſum ſcribas quum luna eſt in Libra:præſtat autẽ multo B ſi in Leone inueniatur. Itẽ magnes lapis geſtatus articulariorũ dolores curat: ſimiliter etiam aetites ſi geſtetur. præterea cotyledonis radix.Item ſanguis hirundinis illitus podagricos dolores mirificè lenit.

Ad podagram.

Vbi initio videris pedes inflammari, allium læuigatum quotidie ipſis inducito, non ſoluens donec fuerint exulcerati: deinde vrinæ pueri impubis, quam calculis marinis candentibus incenderis, omnia iniicito,& vtitor:poſtea ſi abſinthio pedes obducas,adeò efficax eſt vt C non amplius podagra infeſtet. REMEDIVM à podagra præſeruans. In laminam auream, luna deſinente, quæ ſequuntur inſcribito,& neruis gruis inuoluito:deinde ſimili canaliculo ipſam includito,geſtatóque ad talos. meu,treu,mor,phor,teux, za,zon,phe,lou,chri, ge,ze,on. Quemadmodũ ſol in hiſce nominibus firmatur, & quotidie renouatur, ita hoc figmentum confirmatur, quemadmodum prius, Iam,iam,citò,citó. ecce enim magnum nomen dico,in quo conquieſcentia firmãtur. Iaz,azyph, zyon,threux,bayn, choog. Firmate hoc figmentum vt e- D rat primùm,Iam,iam,citò citó. AD PODAGRAM quæ nondum contraxit nodos,admirabile & probatum.

Chamæleontis caput & pedes ipſius, extimáque pedum vel genuum præcidito, & quæ ex dextro pede habentur, ſeorſim ſeruato: & rurſus à ſiniſtro pede, extrema ſimiliter præcidito,ſeruatóque & ipſa priuatim:ac vbi duos digitos dextræ manus pollicẽ& annularem impreſſeris vngue chamæleontis,ſimiliter & ſiniſtræ manus ſecundum digitum notaueris vngue chamæleontis, inquinans ſanguine digitorum dextræ manus extrema dextra chamæleontis,ſiniſtræ autem manus ſanguine, ſiniſtra animantis extrema:in exiguum canalẽ includito, ac geſtato, dextra quidem animantis extrema dextro pede,ſiniſtra autem ſiniſtro,vſquedum æger curatus fuerit. At chamæleontem præciſis extremitatibus adhuc viuentem panniculo lineo puro inuolutum attingito ad ſolis exortum. Sin autem cõtingat manus quoque prædicto affectu cruciari,attingito etiam manus, ac in exiguos canales indito,curabiſque ipſas:facito autem hoc luna deſinente. B PODAGRICVM naturale. Cornubus ouillis crematis,& ex vino in pila detritis, dextro cornu dextrum pedem inungito,& ſiniſtro ſiniſtrum:& dolores podagricos mitigabis. ALIVD ad podagram & omnem fluxionem. Herbam ſacram,quæ eſt altercum, quum luna eſt in Aquario aut Piſcibus,effodito ante ſolis occaſum,radicem non attingens: vbi effoderis ipſam duobus ſiniſtræ manus digitis,pollice & medico, dicas, Loquor tibi, loquor tibi herba ſacra: cras voco te in domum Philiæ vt ſiſtas fluxionem pedum & manuum huius viri vel huius C mulieris.Sed adiuro te per nomẽ magnũ Iaoth, Sabaoth: Deus qui terram firmauit, & fixit mare fluuiis abundans fluentibus, qui exiccauit vxorem Loth, & fecit eam ſtatuam ſalinariam,accipito ſpiritum matris tuæ terræ,& vires eius, & ſiccato fluxionem pedum aut manuum huius viri,aut mulieris. Craſtino die,ante exortũ ſolis,accepto oſſe cuiuſcunque animantis mortui, effodito radicem,& accepta ipſa dicito,Adiuro te per ſãcta nomina,Iaoth,Sabaoth, Adonai, Eloi: ac in ipſam radicem ſalis pugillum coniicito,inquiens,Vt ſales hi non augebuntur ſic neque D affectus huius viri aut huius mulieris. Item extremã radicis partem ægro alligato, cauens ne madeſcat, reliquũ verò ſuſpendito ſuper cruſtam diebus tercentum ſexaginta. Quum iam de cõuenientibus podagricis auxiliis,curandi ratione,& vſus illorum modo, præterea de naturalibus quæ experimentis probauimus præſcripſerimus, finem libro feliciter imponemus. AVXILIVM podagricum valde bonum. Myrrhæ ſiccæ ſextula,hermodactyli ſextulæ duæ. trita incretáque potui ex vino veteri in balneo exhibeto.

ALEXANDRI TRALLIANI

Liber XII,

Ioanne Guinterio Andernaco interprete.

DE FEBRIBVS, Cap. I.

CVM poſtulaueris à me, chariſſime Coſma, vt curationes quas in diuerſis morbis frequenter ſum expertus,tibi exponerem,non grauatè obtemperaui: vt qui fatear iure me gratiam vtriſque & tibi & patri tuo pro beneuolentia, quam ſubinde mihi benignè præſtitiſtis,debere. Hic enim protinus ab initio non in artis modò operibus, ſed etiam in vniuerſis vitæ negotiis commodus mihi fuit adminiſter: tu verò,quum apud barbaros degeres, neutiquam me propter caſus euentúſque rerum quæ nos vrſerunt, negligendum cenſuiſti. Quare etiam ſenex in poſterum vobis morem gero:& quum non amplius laborem ferre poſſim,librum hunc conſcribendum, & experimenta quæ longo vſu atque exercitatione in hominum morbis à me ſunt comperta, in commentarium redigenda putaui. Oblectabit autem non pauciſſimos qui hæc citra inuidiam inſpicere voluerint, accurata iſta docendi ratio, breuitáſque ſimul & perſpicuitas dictionis. Studui enim (quantum licuit)verbis vti communibus,magiſque perſpicuis,vt etiã G vulgaribus liber eſſet dictione ipſa facilis & explicatus. Exordium itaque à diariis febribus ſumemus, diuiniſſimi Galeni doctrinam pro viribus hîc quoque imitantes.

E Quòd ſanè febris eſſentia ſubſtantiáque, & natura nihil aliud ſit quàm tum cordis tum arteriarum calor naturali contrarius,à præſtantiſſimis medicorum, Galeno potiſſimùm & Hippocrate,eſt demonſtratum. Quare huc Eraſiſtrati opinionem adducere, Aſclepiadiſque, & aliorum medicorum chorum,ſuperuacaneum exiſtimaui. Quòd autem rationi conſentit,febrim à corde potius quàm ab alia corporis noſtri particula proficiſci, multis licet argumentis colligere.Siquidem febris natiui caloris eſt mutatio:natiuus autem calor in corde exiſtit. conſtat etiam F febrim in corde ſedem habere.At quoniam febris eſt nõ ſolus abſolutè calor naturali contrarius, ſed in materia quadã ſubſiſtit,materia verò triplex genere in nobis habetur,manifeſtum eſt quòd febris quoque in tribus conſiſtere materiis cognoſcetur:in ſpiritibus nempe, humoribus,& ſolidis particulis. Si igitur ſpiritus immutatus fuerit,febrim parit ex illo prouenientem, *quam Græci ἐφημερινὸν, nos diariam appellamus*: ſin autem humores,eã quæ putredini fertur accepta: ſi verò particulæ ſolidæ,hecticam efficiunt. Dicamus itaque de vnaquaque,quid ſit, & quomodo ſpecies eius dignoſci optiméque poſſit curari. Exponamus autem primùm diariam, vtpote omnium ſimpliciſſimam, quæque ſimul vniuerſis magna ex parte hominibus ſuperuenire conſueuerit.

Diariarum notæ.

Febres diariæ quum ex ſpiritibus habeant originem, nihil ſtabile neque firmum continent, ſed vti celeriter generantur, ita etiam ſoluuntur: vnde & diariæ vocatæ ſunt, ad vnum vſque diem aut paulo diutius interdũ durantes. Notari verò ipſæ hoc pacto debent, ex tactu, vrinis, & præterea etiam pulſibus. Ex tactu enim caloris copia nobis innoteſcit, quum is ſola quantitate increuerit, vt ſpectare licet etiam calorem qui in balneo excitatur. Ex vrinis autem, quoniam his per initia morbi manifeſtas concoctionis notas repræſentant, quod in nulla aliarum febrium ineſſe ſolet. Ac pulſus harum celerem arteriæ & eleuatam diaſtolen, tardiorem verò ſyſtolen obtinent. Nam refrigerium magis quàm recrementorum expurgationem requirunt. Iam eiuſmodi febres ſtatũ quoque habent æquabiliorem, & declinationem quæ in purum interuallum perfectámque integritatem deſinat. Habentur autem aliæ quoque notæ febrium quæ ob ſpiritus conſtituũtur: verùm hæc quoque abundè ſpeciem febris declarare vobis, & aliis à febribus poſſunt ſecernere.

DIARIARVM curatio. Diariæ febres quum communem habeant generationem, quantum ad ipſas attinet, communem quoque curationem recipiunt. At quoniam non vna earum cauſa, ſed plures & variæ eſſe ſolent, de his dicendum arbitror. Etenim laſſitudo, frigus, repletio, inedia, vigiliæ, ciborum in ventre corruptio, vlcera, & omnes (vt ita dicã) antecedẽtes cauſæ haſce febres producunt. Quandoquidem igitur non vna febris diariæ efficiens cauſa exiſtit, ſed plures, conuenit etiam vt nos nõ paucas quaſdam curationes, ſed cõplures vnicuique ſpeciei conuenientes exponamus.

De iis qui ex laſſitudine febricitant.

Qui ob laſſitudinem febricitarunt, plerunque medicos non expectant, ſed ſtatim vbi febrim declinaſſe ſenſerint, ad balneum proficiſcuntur, tanquam à natura quadam edocti optimum præcipuúmque remediũ eſſe defatigatis lauacrum. Hoc autem plerique etiam medicorum inconſideratè faciunt, & nulla ratione habita ad lauacra tranſmittunt: vnde interim non paucos inſigniter offendunt. Si nanque corpus recrementis vacuum, neque plethoricum, aut vitioſis obnoxium ſuccis inuentũ fuerit, maximè iuuantur, nec alterius indigent curationis. Quibus autem corpus omnibus ex æquo ſuccis ſcatet (plethoricum appellant) & vitioſis infeſtatur, (quod cacochymum dicitur) putredinique eſt opportunum, vt hinc non modò ſpiritus, ſed humores quoque antea incaluerint, vi ceuerſa plurimum offenduntur, & in febres putridas prõptè incidũt, præſertim ſi victu vſi ſint minus curioſo. Ne igitur idem nobis quod illis accidat, primùm notas earũ perſequi oportet. Nonnullæ igitur earum ſunt exquiſitæ, nonnullæ verò, non exquiſitæ quum ſint, in putridas prolabuntur. Sic enim nunc & lauare & nutrire probè, nunc cõtrà nõ lauare, rectè poterimus. CVRATIO eorũ qui ex laſſitudine febricitant. Quoniam ex laſſitudine febricitantes, diligenter planè humectandi ſunt & refrigerandi, fiet id commodè balneis temperatis, victu & vnctionibus quæ nullam diſcutiendi vim obtinent. nam in his omnia facere oportet quæ humiditatem potius augere quàm ex corpore auferre poſſunt. Quare neque corpus multum perfricare, neque tepida ex ſolo oleo vnctione, ſed ex hydrelæo magis vti oportet. Quippe id liberalius quàm ipſum oleum per ſe humectat, & penitius in corpus ab aqua tranſmittitur: refrigerátque articulos excalefactos, & feruidos ex nimio labore effectos. Quocirca neque vngere in aere calido neque perfricare conuenit: ſudoribus enim manantibus ne humectare quidem prorſus vnctio poterit, vt quæ cũ eis à corpore decidat. Præſtat autem (meo iudicio) multa tepida ſudorem eluere, & ægrotantem in exteriorem domum egreſſum ſtrigili abſtergere, atque ita hydrelæo perungere: deinde exiguo ſpatio interpoſito intrare ipſum, & in calentis aquæ ſolium deſcẽdere, ita vt neq; integrã omnino horã in aere perſeueret, ſed tãtùm trãſire videatur. Sic enim humectabitur, & metuendum non erit ne peruſtus incenſúſque ab aere, aliam rurſus febrim acquirat. Hæc ſanè medendi ratio omnibus ex laſſitudine febricitãtibus cõducit, præſertim

A iis qui calidiore ſunt tẽperamento. Ignoro igitur cur diuiniſſimus Galenus oleo quidem tepido duntaxat vſus fuerit, aquã verò ei miſcere vitarit. licet enim & frigidã ei aquã, præterea etiã tepidã admiſcere. In ſũma, vt cuiuſq; tẽperamẽtũ eſt, caloríſq; & ſiccitatis ex laſſitudine ortæ exceſſus, ita quoq; vnctione vtẽdũ erit. Quòd ſi verò iterũ rurſus lauare ægros volueris, eodémq; modo perũgere, & in calidæ ſoliũ demittere, & in eo aliquãdiu ĩmorari, valde quidẽ ipſos hac ratione iuuabis, vt reuerſi à balneo, laſſitudinis õniſq; intẽperiei prorſus obliuiſcãtur. Atq; hac B ratione etiã in iis vtẽdũ erit qui ex vigiliis febricitarũt, item qui ex mœrore, & in illis qui ex morbo ſe recolligunt. Reſtat nunc vt de his ſermonem inſtituamus quibus cruditas ſuperueniens febrim diariam excitauit.

De iis qui ex cruditate febricitant.

Cruditas ex caliditate, magis autẽ ex frigida intẽperie generatur. Notatur facilè ex ructu, nidoroſo quidẽ in iis quibus caliditas cruditatẽ induxit: acido verò, quibus frigiditas illã peperit. At nõ ſolũ ructus, ſed etiã aliæ omnes notæ attẽdẽdæ ſunt, ætas, inquã, tẽperamẽtũ, ſtudia vitæ, C & reliqua totius victus ratio. Neq; enim ſi ructus eſt nidoroſus, calidã iã quoq; cruditatẽ eſſe prorſus ſuſpicabimur. Interdũ enim ex ingeſtorũ etiam qualitate fuit excitata, vel quũ ægri ipſi nidoroſum aut melleũ quid in cibo antea aſſumpſerint. Quin nec acidus ructus omnino ſuſpicionem nobis præbet vt frigidã intemperiem dicamus: quippe etiã acidus cib⁹ & acerbus frequẽter effecit vt ructus acidus appareret, interim verò caliditas quoq;: nã acidus ruct⁹ nõ ſolũ ex frigiditate, ſed calida etiã intẽperie generatur: fieriq; nõ poteſt vt eiuſmodi ceſſet ructus niſi D quis refrigerãte victu vſus fuerit. Cõuenit igitur cruditates ex omnibus iã cõmemoratis internoſcere: atq; vbi ſic diſcretæ fuerint, firmam earum curationem aggredi.

De ciborum corruptione ex caliditate & nidoroſo ructu proueniente.

Qui ſanè ex caliditate ciborum corruptionem, nidoroſámque cruditatẽ ſuſtinuerunt, eâque de cauſa in febrim diariam inciderunt, iis non calefacientes cibi aut potus adhiberi debent. Etſi enim exiguo tempore mitigari leniríque videbũtur, flatibus qui infeſtabãt diſſipatis, poſtE ea tamen occaſionem præbent vt febris diaria magis incendatur: interim verò vt etiã febris quæ ex humorũ putredine oriri ſolet, rurſus ſubſequatur. Ne igitur hæc eueniant, cõgrua victus ratio præſcribẽda, & curatio quæ ecõtrario repugnet, adhibenda eſt. Quippe fieri nequit vt affectus qui infeſtat, ex toto conquieſcat, & veluti radicitus excindatur, vbi cauſa quæ ipſum efficiebat, prius non fuerit ſublata. Quare ſi tibi cibus qui ad nidoroſam cruditatem inclinauerit, ſuſpendi adhuc in ventriculo videatur, tunc potioni aqua calida potiſſimùm eſt ſumẽda. Hæc F nanque partem humorum eluere, abſtergere, & ad inferiorem ventrem propellere, partẽ verò vt in corpus etiã diſtribuatur præparare, & præterea ſpiritum iam ſiccum incenſúmque tẽperare & lenire, meatúſque laxiores efficere poteſt. Haud noui an quis hoc præſtantius remediũ, iis qui ex calida intemperie cruditate laborarunt, eóque in diariam febrim inciderunt, excogitare poſſit. Quòd ſi verò cibi corrupti non in vẽtriculo hærere tibi videatur, ſed per aluum egeri, rurſus hîc nõ ſolùm nõ impediri, ſed etiã adiuuari debet, quò ea quæ corrupta ſunt, per ventrẽ G potius queãt excerni: ſin autẽ immoderatius per aluum ferãtur, rodántque inteſtinũ, etiam hîc ad balneũ ægros ducere cõuenit, & vẽtris iecoríſque regionẽ potiſſimùm vino melino perũgere, & pane ex aqua calida nutrire. porro iniiciatur in eam & apii & coriandri radix: verùm apiũ nõ multũ decoquatur, ſed protinus antequã ferueſcat auferatur. nõ ſemel autẽ eã in calidã, ſed ſæpius intingas. Si verò caliditas aut inflãmatio quæpiã ventriculũ obſederit, neq; radix apii, ſed coriandri tãtùm immitti debet: vel offa panis calidæ iterum aut tertiò intincta, eſui per H ſe exhibeatur. At ſi venter copioſius profluxerit, vt deinceps vires debilitentur, etiam omphacomeli, aut hydromelum aut hydroroſatũ dabitur. Sin autẽ nulla inflãmatio ventriculi os obſidere videatur, vini Cnidii aut Sabini, quod exiguã habeat aſtrictionẽ, momentũ propinari ipſis debet. Sin vires nullã noxam expertæ fuerint, caue

ne vinum permittas, præcipuè calidiore temperamento præditis. Si nanque nidoroſa cruditas ex calore acciderit, conſtat magis eam in calidioribus auctum iri ſi vino vti voluerimus. Ac mirari mihi ſubit quomodo diuiniſſimus Galenus in opere de medendis morbis, calefacientibus remediis vſus fuerit. Nā antidotū *quod à triplici pipere Græci διὰ τριῶν πεπέρεων appellant*, & illud quod ex malis cotoneis paratur, exhibere ipſis permittit: extrinſecus autē rurſus ventriculo purpurā nardino, abſinthio & maſtiche imbutā applicare. Atque hæc calida imponere iubet, ne ventriculi robur diſſoluatur. Ego verò ea neutiquā calidiore affectu preſſis conuenire arbitror. Atq; hæc nequaquā dico contradicēdi ſtudio, ſed quòd ita mihi veritas habere videatur, quā ſemper cuiuis præponendā cenſeo. Si enim nidoroſus ructus & cruditas à caliditate prouenerit, conueniebat (vt arbitror) cōtrariis hanc remediis moderatè vtentes, ita medicari. Sin autem à calidioribus pinguibúſque cibis orta fuerit, etiam ſic victus contrari⁹ qui modicè refrigerare poſſit, inūgi debebat. In ſumma, didicimus, omnia quæ naturam exceſſerunt, cōtrariis curari oportere, & rutaceū oleū, & ſiquæ alia eſt calida iniectio, adhibere diſſuadeo: atq; hoc cauendū eſt in quibus corruptio & febris ex calida intēperie ſunt ſubſequutæ.

De iis qui ex cruditate febricitant, humore magis acido proueniente.

Hactenus de iis qui ob nidoroſum ructum febricitarunt, egimus: nunc autem dicamus etiam de illis qui ex frigida intemperie in cruditatem inciderunt. Acida cruditas non adeò celeriter febrim ſolet accendere: ſi verò etiam febrim excitare contigerit, perpende & diſquire num quandoque etiam calida intemperies acidum ructum procrearit. fit enim interdum vt is nō ſolùm ex frigore, ſed etiam caliditate frequenter oboriatur. Idem ſiquidem in externis quoque videmus. Accidit enim in calidis pariter & frigidis admodum domiciliis vt vinum nonnunquam in acidum conuertatur. Similiter autem in fermento quoque idem ſpectare licet. hoc etenim in calidioribus retentum domiciliis, in acorem mutatur: idē verò experitur vbi à gelido aere fuerit refrigeratū. Quare vnum idémque accidēs à contrariis cauſis generatur. Attendere igitur oportet ſigna, tum præſentia, tum quæ præceſſerunt, vt ex omnibus poſſis cognoſcere quæ tandem ſit cauſa, calidáne an frigida, atque ita ad curationē venire. Quare ſi acidus ructus ex caliditate prouenerit, refrigerantibus & potu & cibo vti conuenit, præcipuè iis qui reſiſtere poſſunt, & non facilè corrumpi. Quapropter neque cremor ptiſſanæ, neque halycæ ipſis eſt exhibendus: facilè enim corrumpuntur, & in ſtomacho ſupernatant ſuſpenduntúrque: vnde etiam accidit vt ipſi magis aceſcāt. Itaque piſces qui dura carne ſunt præditi, his expediunt, & gallinæ ex decocto aut ſimplici iure paratæ: adhæc iſicia ſimiliter dura, cuiuſmodi ſunt quæ ex buccino & glauco, orphóque piſce potiſſimùm conficiuntur. Nec mireris quòd hæc dicam: qui nanque ex calida intēperie acores experiuntur, eos, etiamſi pedem bubulum exhibeas, non offendes, imò iuuabis quoque. Ego ſanè noui quendam, quum longo tempore acorem experiretur, his me cibis perſanaſſe: præterea etiam oſtrea non cocta, & duracina exhibui, omníque alimento quod refrigeraret, & ægrè corrumperetur mutaretúrque, ſum vſus.

De acido ructu qui ex frigida intemperie naſcitur.

Quòd ſi acidus ructus non à calidiore ſed frigidiore intemperie originem traxerit, tunc potius victus calefaciens & antidota conueniunt, cuiuſmodi ſunt tū quod ex malis cotoneis conficitur, tū quod *à triplici pipere, διὰ τριῶν πεπέρεων nominatur*: adhæc fomentum ex nardino. Quæ igitur diuiniſſimus Galenus in nidoroſo ructu fieri præcepit, ea ego ōnia iis poti⁹ q ex frigida intēperie cruditatē ſunt experti, cōuenire, & nō aliter habere poſſe arbitror.

De febribus diariis quæ ex obſtructione generantur.

Febris diaria ex viſcoſis etiam craſſiſque humoribus naſcitur, dum nimirum excremēta propter meatus occluſos non perſpirāt, fiúntque acriora. Aduertere igitur animum hîc & internoſcere oportet, ſoláne copia ac craſſities ſola, & humorum lentor obſtructionem effecerit. Si enim copia pepererit, ante omnia ſanè per ſanguinis miſ-

A ſionem vacuatio tentanda eſt: deinde ſic particularibus vtendum præſidiis quæ laxare, diſcutere vel extenuare poſſunt. Nam ſi vacuatione omiſſa laxantibus quiſpiam aut diſcutientibus vti voluerit, malorum magnorum author erit. quippe obſtructionem multo adhuc maiorem reddet, diſcutiētibus ante concoctionem aut euacuationem vſus remediis. Quòd ſi non copia, ſed viſcoſi craſſique humores obſtructionem procrearint, ſanguis mittēdus non eſt, ſed decoctis potius quibuſdam vtēdum quæ extenuare poſſunt, ita vt non calefaciant. Nec adhibenda B iis quæ vulgares medici temere audent, ſerpyllum, aut calaminthen, aut hyſſopum, aut origanum, aut rutam: ignari quòd multo magis offendant quàm iuuent ægros. Etſi enim materiam attenuare nonnihil videantur, alia tamē ratione offendunt, dum febres reddunt acriores. Quare illa potius quærere conabimur quæ abſtergere & attenuare citra caliditatem nouimus. Hoc autem in numero habetur oxymeli, quod & generoſè abſtergit & febres nō exacuit. Atqui nec hoc in omnibus verum exiſtit. in quibus enim craſſa recrementa occaſionem morbi præbent, C quæ & obſtructionem excitarint, & febrim accenderint diariam, à calore aut ſiccitate craſſitiem aut lentorem cōſequuta (quemadmodum in rebus plus æquo coctis aut aſſatis nimium fieri cernimus) neque his oxymeli exhibēdum eſt, neque in quibus ſiccius eſt temperamentum, aut mœrores quidam, aut laſſitudines, aut ira, aut ſolicitudo, aut vigiliæ præceſſerunt. Etſi enim talia non admodum calefaciant, tamen ſiccando, materiam adhuc magis craſſam faciunt quàm (vt arbitrantur) attenuent. Quæ enim à ſiccitate coacta fuerint, & craſſiora quàm pri- D us euaſerint, nunquam eiuſmodi ſiccans aliquod medicamentum attenuare poteſt. Ego ſiquidem in huiuſmodi temperamētis ſubinde ſpectaui quòd oxymeli cuipiam propinatum, pro eo quòd vrinas prouocare debet, retentionem potius & obſtructionem materiæ pepererit, vt hinc etiam febres magis fuerint auctæ. Verùm quum vulgares iſti cauſam ignorent, ad alia eam referunt. Quapropter illis tantùm exhiberi debet oxymeli in quibus cruda craſſáque & frigida recrementa hærent: adhæc qui pituitoſo & frigido ſunt temperamento: in quibus etiam E cruditates, repletiones & otioſa potius vita præceſſerit. In his nanque ipſis idoneum exiſtit, & ſiquod viſcoſum inhæret & craſſum, à frigidis ſignis aut potionibus collectum. Ex omnibus autem aliis quæ medici ipſis in balneo ad extergendā cutē, (vt ſaponem, mel & aphronitrū) præcipiunt, hæc magis attenuare, & meatus obſtructos liberare poſſunt. Veruntamen in calidioribus temperamentis non ſolùm ab oxymelite, ſed aliis quoque decoctis quæ ſiccare aut calefacere poſſunt, abſtinendum cenſeo: victu autem vtendum humido magis & temperato, F qui nihil ſiccum & acre in ſe habeat. Quare ptiſſana & foris & intus eſt eis aptiſſima, vt quæ præterquam quòd humectet, etiam abſterſorium nonnihil & attenuatorium obtineat. Admiſceatur autem ei apomelitis paululum. nam id quoque abſterſorium quippiam citra vllum calorem poſſidet. Iam piſces hiſce conueniunt: quippe alimētum inde proueniens, & probè concoquitur, & nequaquā meatibus inhæreſcit: adhæc gallinarum cohortaliū alæ, & lactucarū caules, intybi, & troxima. Hac igitur victus ratione illi ſuſtentandi ſunt in quibus recrementa ter- G reſtria magis, & craſſiora quàm fuerint, à calore facta cenſueris. Sin autem nihil tale fuerit, pituitoſiora verò ea tibi appareant quæ obſtructionem excitarint, tunc confidenti animo etiam decoctum apii, aniſi, adianti, & oxymeli non modò ſimplicius, ſed etiam compoſitū propinato. Nam in frigidioribus temperamentis, & in quib⁹ materia pituitoſior eſt & humidior, in his id quod à diuiniſſimo Galeno dicitur, veriſſimum exiſtit, nempe quòd oxymeli tum abſtergit generoſè, tum febres nō exacuit: in naturis autem bilioſioribus & magis melan- H cholicis, rariſſimè exhibendum. Porro quòd in viribus iā magis debilitatis nullus eo vti debeat, id quoque iis conſtare arbitror qui Hippocratis ſcripta didicerūt, & experiētia quoq; perceperūt quòd vim etiā radēdi inteſtina obtineat. multas ſiquidem noxas & commoditates continet. Ac diligenter is qui velit aut oxymeli, aut herbarum dilutum, aut aliud quoddā inciſorium curationis gratia

exhibere,tum facultatem eius quod propinatur,tum quātitatem,tum qualitatem,tum ordinem,tum ne temere & indiſtinctè in omnibus vtatur remediis, diligenter cognoſcere debet. Hoc enim ad præſtantiſſimum quenque medicum pertinet, vt omnia perquirat, curioſéque examinet,& præſidia conſideratè diſtinctéque admoueat.

DE FEBRIBVS EX PVTREDINE creatis, Cap.II.

QVòd omnes febres continentes ex materia quæ eas incendit intra vaſa ſubſiſtente & putreſcente generantur,omnibus in confeſſo eſt. Atque idcirco etiam cōtinuationem habent, neque rigorem mouent qui in externam cutem feratur, ſenſibiléſque particulas rodat,vt in iis quæ intermittunt fieri ſolet: vnde in continētibus ſi, inquit,rigor ſuperueniat, bonum eſt indicium. Atque hoc in ardentibus,*quas καύσους Græci appellant,* etiam videre licet. Docuit autem nos id quoque diuiniſſimus Hippocrates,vbi ait, Si ei qui ardente febri laborat rigor ſuperueniat,morbi ſolutio expectanda eſt. Porro ſunt nonnulli qui etiam febres intermittentes intra vaſa conſiſtere, quemadmodum & continentes,arbitrentur, ac nihil prorſus loco,ſed quantitatis & qualitatis ratione differre. Etenim in continuis & multam & craſſam eſſe materiam, exiſtimare conuenit, atque ideo neque extra vaſa emitti poſſe:intermittētium verò,tenuiorem,& vt in extimam cutem efferatur magis idoneam. Porro huiuſmodi,etiā intermittētib⁹ accidere,& materiā extra vaſa putreſcere, vrinæ quoque teſtantur:quippe materiam ipſam quæ iādudum computruerit repræſentant. Atque hinc ſanè integra morbi tempora coniectura deprehendimus, quando ſcilicet concoctionis initium morbus habet, quando incrementum & ſtatum. Alii verò non de loco ſolùm in quo conſtituuntur, & generatione quam febres habent, diſſentiunt,ſed etiam de materia ipſa vnde procreantur. Nonnulli etenim in vniuerſum febres ex bile incēdi dixerunt,quū febris res quæpiam calida ſit & ſicca,talis autem bilis quoque exiſtat, ad generandos huiuſmodi affectus accommodata. Alii verò ipſorum non bilem ſed pituitam cauſantur, eo quòd hæc rurſus ad putreſcendum obturandúmque non parum eſt idonea, quum humida ſit & craſſa. Iam hoc quoque nobis indicat ipſum pituitæ vocabulum,*quod φλέγμα Græcè dicitur, à uerbo φλέγειν, quod eſt inflammare.* nam phlegma,eo quòd inflammet ipſum & calefaciat,dictū eſt. Atque hoc ſanè palàm eſt abſurdū. Cæterùm de humore melācholico nōnulli opinati ſunt, nunquā ipſum febrim poſſe incendere,eo quòd frigidus ipſe ſit natura & ſiccus,nihilque habeat humidi aut calidi vnde putredines generentur. Nihil itaque mirum eſt quoſdam putare melancholicum humorem neutiquā planè putredinē recipere. Nō deſunt & qui in vniuerſum febrim nunquam à putredine fieri pronuntiarint. nam humores in venis exardeſcere nō putrefieri dictitant. Si nāque hoc eſſet(inquiunt)cur tandem non etiam lumbrici, aut aliæ quædam beſtiæ in vaſis,ſi putrefactio eſt, gigni cernuntur, quemadmodum in ventre & aliis particulis? Quinetiam in externis omnibus hoc ſpectare licet,quòd quæ putreſcunt,variarum rerum ſpecies generare ſolent, quarum nulla vnquam per vrinas excerni viſa eſt. Dicēdum igitur eſt putreſcere & incendi, vt videre id licet in pice & bitumine,aut arundinibus,aut chartis,aliiſq; multis fieri quæ promptè ab igne afficiuntur,incenduntúrq;. Sic igitur nonnulla,etiam ſcintillam modicam nacta,magnam & immenſam flammam excitarunt, vt non ſolùm vicina,ſed etiā omnia longius ſita cōbuſſerint. Tale quid tiam in nobis(inquiunt)accidit. incipit enim ſpiritus inflammari atque exardeſcere. non enim iam computreſcere ipſum quoq; dicendū eſt: quia niſi ſpiritus humectātia & refrigerātia quæ ipſū contēperare & mitigare poſſint conſequatur, etiam vicina depaſcitur. Atque ex his ipſis ille nimirū primus eſt qui ad hoc magis idoneus inueniri poterit. Non ſolùm autem de putreſcenda in vaſis materie (vt opinor)diſſentiunt, ſed etiam de putrefactionis modo. Alii ſiquidem ipſam ex calido & humido, nimirum humiditate,fieri dixerunt, ad vetera & putrefacta ligna reſpicientes. Sic enim res habere videtur,ac puto vtroſque vera dicere,fierique nonnunquam etiam pu-

A tredinem ex ſiccitate, magis autem aduſtione. Nonnulli verò medicorum nullam prorſus in venis putredinem fieri,ſed magis in ventre exiſtimarunt. Eius autem rei fidem faciunt tum ex vermibus qui in eo generantur, tum ex recrementis ſubductis, quæ & malum odorem & ad putredinem nihilominus inclinationem repræſentent. Indicant hoc quoque vomitus,(inquiunt)qui crebrò tam perfectè febres exciderunt,vt æger non amplius malam acceſſionem ſit expertus. Iam alios rurſus à febri li-B beratos ex vna & ſola ſorbitione vel iniectione conſpexiſſe. Verùm non ex his modò,ſed aliis quoque multis,accuratè videre licet quòd venter etiam febrium ex putredine ortarum cauſa exiſtat. Forſan autem aliarum quoque fons & origo ipſe propriè exiſtit. NOTAE febris ex putredine. In primis ſanè ſcire conuenit febres quæ ex putredine oriuntur,non ſolùm ab externa cauſa, ſed etiam ex diariarum febrium degeneratione originem habere. Cognoſces autem febrium degenerationem ex tribus hiſce notis potiſſimùm:prima ſanè eſt quòd febris diaria quæ præceſſit, non in purum deſinat interuallum: C ſecunda, quòd ſtatus non fiat ad tolerandum facilis: tertia,quòd ſtatus non deſinat madore aut ſudore. Hæc ſunt indicia manifeſtiſſima quòd febris diaria in putridam tranſierit. At in qualem febris ſpeciem degeneratura ſit, hac ratione & coniectura colligere & internoſcere oportet. Si nanque pallidus æger fuerit,vigiliis torqueatur,curis afficiatur,& ætate floreat,ſcito bilem totam,tertianam excitaſſe febrim: ſin autem albus & vita otioſus exiſtat, quotidianam eſſe putato:quemadmodum etiam,ſi plumbei coloris,quartanam. Atque hæ ſanè notæ ſunt febrium D diariarum quæ in putridas degenerarūt. Cæterùm verò etiam generatim comitatur eas id quòd nulli aliarum febrium adeſt, vt rigor,aut horror, aut frigus ſuperueniat, præcipuè intermittentibus. Nam in continentibus nihil horum euenit:verùm etiamſi cōtingat aut rigor,aut horror,in ſemitertianis tale incidit. Adhæc inæqualis pulſuū motus & caliditas has potiſſimùm ſequitur,& quòd multas *ἀναδιπλώσεις, id eſt reduplicationes,* præcipuè efficiat:imitetúrque columbarum ſtercus, quod ſecundum putredinis ſucceſſionem ignem accendit,ac rurſus conquieſcit. E Iam rodens qualitas & ipſa maximum febrium ex putredine ortarum indicium exiſtit. Apparet etenim in hecticis quoque,ſed in alto magis deliteſcit: ex putredine verò ortis febribus rodens qualitas per extimas partes maximè percipitur. Inſuper maxima & certiſſima nota eſt, etiam pulſuum ſyſtole citatior,& vrinarum cruditas:nam in diariis ſemper concoctæ apparent. Tantum etiam de febribus ex putredine internoſcendis dictum ſit.

De curatione febrium continentium.

Continentes febres ſolerti diligentia curari debent: ſubitóque id faciundum quod internotio dictauerit, ſiue F ſanguinis miſſionem, ſiue purgationem requirat. Maximum enim incommodum eſt cùm in omnibus morbis,tum verò in continentibus, dilatio. Nam febres vehementiores redduntur dum putredo augeſcit, & vires imbecilliores fiunt,vt quæ febrium magnitudinem non amplius ferre poſſint, neque præterea magnorum præſidiorum aliquod ad curationem admittere queant. INTERNOTIO. Qui igitur ſanguinis miſſione indi-G gent,eos hoc pacto internoſcere tibi licet, Vrinas habent rubras,turbatas & putridas, multúmque acres:oculos bilioſos & rubros,totum corpus graue: venas latiores,& earum torulos quàm antea tumidiores. Cæterùm etiam cauſæ quæ præceſſerunt,humorem redundantem tibi indicabunt, præcipuè victus ratio. Nam ægri calidioribus magna ex parte cibis,potibus,vino liberaliore & magis vetuſto, carnibus pinguibus vſi deprehendūtur. Multi verò ex inedia aut ira in continentes febres quæ ob putredinem naſcuntur, inciderunt,alii ob ſanguinis venarum in ano extantium(*αἱμοῤῥοΐδας Græci appellant*)retē-H tionem. Alii verò ob ſanguinis copiā potius hæc habēt indicia:nonnulli ex bile ſuperflua pallidi ſunt magis & nigriores. Quando autē humores etiā plus æquo aduſti fuerint,tūc ipſis vrina adhuc magis pallida & ſubīde nigrior apparet,& deiectiones ſimiliter acres & linioſæ. Hoc igitur modo humores q redūdāt, qualéſq; ſunt, cognoſcere

oportet. CVRATIO. Itaque febres ex putredine & A ſanguinis abundantia ortæ, venæ ſectione curari debent: non tamẽ minus etiam iis qui à bile infeſtantur, ſanguinem detrahes, ſiquidem turgẽs, ad purgationẽ idoneus craſſior, & copia tibi peccare videatur. Nã perſpiratu diſcutere materiam intus latitantem & putreſcentem conducit: quippe minor efficitur, nec permittendum vt ea propter copiam & craſſitiem meatibus infarciatur & putreſcat. Quòd ſi venæ ſectionem non poſſis ob vires ægri imbecilliores, aut quòd is ſanguinem dimittere metuerit, adhibere, tunc magis ad victus rationem quæ refrige- B tare poſſit & humectare, necnon attenuare & diffundere adeò citra calorem queat, reſpicito. Poſtquam verò hoc feceris, & materia multo minor, & concoctionis notas habere videatur, tunc audacter aquam frigidam exhibeto.

DE FRIGIDAE potu. Atque id facies potiſſimùm ſi æger aquam bibere conſueuerit, adhæc ſi nec inflammatio, aut ſcirroſus tumor, aut laxus, *quod οἴδημα dicitur*, particulam quandam poſſideat. Si enim ex his aliquod apparuerit, aquæ potio vitanda eſt. DE INFLAMMATIONE eryſipelacea. Quòd ſi inflammatio fer- C uens & eryſipelacea fuerit, tunc frigidæ potum exhibere ne tentaueris. Prædicito autem id quod futurum ſit, nempe quòd feruor febris extinguetur quidem neceſſariò, ipſa verò tota non prorſus diſcutietur, ſed tempore aliquo procedente, febris reliquiæ adhuc ſuperſtites tutò & particulatim diſſoluentur. Ego ſanè noui aquam me frigidã alicui dediſſe qui eryſipelate infeſtaretur, ardentique & continua febri laboraret, ac vehementiam febris ex ea reſtinxiſſe, eripuiſſéque periculo, ne ex intempeſtiuis cataplaſmatis & inunctionibus interiret, quæ medici ſem- D per in omnibus ſolent adhibere. NOTAE inflammationis eryſipelaceæ. Sciendum eſt eos qui ardente febri laborant, ob eryſipelaceam inflammationem magis quàm alios ſitire, veſtimenta à corpore proiicere. Euidentius autem hoc eſt indicium quòd etiam tertio quoque die acceſſionem validiorem experiuntur, & recrementa per aluum risoſa & ſaniei ſimilia excernant. At qui in pulmone inflammationem eryſipelaceam ſentiunt, non adeò vehementer ſitiunt, ſed frequẽtem magnámque reſpirationem edunt, genas habent rubentes, linguam ſca- E bram & delirant, frigidúmque aerem magis appetunt, magíſque ab eo quàm frigidæ potu iuuantur. Hãc autem iis potius qui in alia parte inflammationem habent eryſipelaceam, offerre conuenit: illis autem quorum pulmonem hæc exercet, frigidum aerem, vt à quo etiam iuuẽtur, ad ſpirandum magis procurato.

DE CAVSO, HOC EST ARDENte febri falſa, Cap. III.

Scire hoc quoque oportet, duas eſſe febris ardentis ſpecies, vnam ſanè veram & exquiſitam, quæ omnia com- F memorata habeat, ſitim vehementem, deiectiones bilioſas, linguam ſcabram & nigricantem: falſa autem, & ipſa quoque ſitim adfert, ſed non adeò vehementem & intẽſam, neque linguæ nigrorem: neque excrementum per aluum excernitur bilioſum, ſed magis corrupta: neque amaritudo in guſtu ex pituitoſo humore ſalſóque potius ſuperante percipitur: vnde etiam periculoſa magis eſt quàm febris germana. Quapropter veris febrib⁹ ardẽtib⁹ exquiſitiſq;, quũ à flaua excitẽtur bile, aquæ frigidæ potio magis conuenit, aliáque omnia quæ refrigerare etiam G extrinſecus facultate & actu poſſunt. Quibus autem ex pituita origo eſt, his frigida potio exhiberi non debet, ac nulla quæ actu refrigerant: verùm illa potius quæ mitem calorem tepidúmque ſortita ſunt. cuiuſmodi exiſtunt epithemata etiam ſola quæ ex lini ſemine parantur. ſubinde verò etiam quæ ex hordeacea farina aquæ incocta, cui chamæmelum & melilotum adiecta fuerint, conficiuntur. Nam lintea lanea iuri herbarum quas diximus decoctarum intincta, magis conueniunt. At clarum eſt quòd etiam oleum quoddam, cuiuſmodi eſt chamæmelinum, H roſaceum & omphacinum, decocto rectè accommodatur. Intelligendum autem eſt huiuſmodi epithemata nõ ſolùm falſis, ſed etiam germanis febribus ardentibus cõducere, falſis tamen amplius. Quæ enim & facultate & actu refrigerant, ea germanis potius competere: cuiuſmo-

A di ſunt etiam lexipyreta, quæ ex roſaceo parantur. quibus adiectus quoque ſit ſuccus herbarum refrigerantium, cotyledonis, oxalidis, lactucæ, atriplicis, portulacæ, plantaginis, & aliarum compluriu. Quum igitur differentias ipſarum notaueris, & materiem vnde accenduntur, ita etiam intelligito quatenus refrigerare, & quomodo id quod corruptum eſt expurgare debeas. AD STOMACHVM ardore æſtuantem. Quibus ſtomachus ardore æſtuat, probè faciet aqua frigida cum roſaceo ſubacta, & extrinſecus impoſita: aut ſeſamum aqua maceratũ, B deinde cum roſaceo diligẽter læuigatum. Item ceratum roſaceum bene facit, cui admixtus ſit portulacæ & vuæ acerbæ ſuccus pari portione. Sin autem totũ quoque corpus cerato inducto humectaueris, valde commodabis.

QVOMODO febres ex ſanguineo humore prouenientes notari debeant. Febres quæ ex ſanguinei humoris putredine accenduntur, inde cognoſces quòd mitis ſtatim calor ad primum manus tactum percipitur, qui nihil habeat rodens & acre, qualis in febribus deprehenditur quæ ex flaua bile plus ſatis aduſta excitãtur. Apparet et- C enim in febribus etiam ex pituita putreſcente creatis, ſtatim per initia calor tum mitis, tum vaporoſus: ſin autẽ quis manum diutius admoueat, paulo pòſt rodẽs caliditas tactui occurrit, veluti per colum quoddam aut cribrũ ſurſum emergens. Vbi igitur febres ex ſanguine orientes internoueris, ſtatim per initia (vt dictum eſt) venam ſecato: eos autem qui ex bile febricitant, purgato potius, ſi materia tibi ad excretionem procliuis videatur, & febris quæ inuadit, vehemens non fuerit. Noui autẽ me etiam acuta laborantem febri purgaſſe: verùm huiuſmodi mul- D tàm diligentémque notationem & animaduerſionem requirunt: & medicum qui animo fuerit confidenti. Abundè verò eſt etiam ſanguinem duntaxat mittere, eo quòd tutius efficaciúſque ſit remedium, & refrigerante ac humectante victu, atque huiuſmodi vnctionibus in poſterũ vti. DE VICTVS ratione. In omnibus ſanè ptiſſanæ cremor idoneus exiſtit: ſed in germanis quidem & perurentibus febribus, *quas καύσους Græci appellant*, ſitim vehementẽ adferentibus, etiam refrigeratũ cremorem cõcedere oportet, ac cerata ſimiliter parare ex aqua frigida, E roſaceo & refrigerãtibus: in falſis autem nequaquam: verùm ſufficiunt omnia tepida & temperata, & nullum ex iis quæ vehementer refrigerare poſſunt habentia. Porro lactucæ caules refrigeratas, oua, ſimilitérque intybum agreſtem & domeſticum, & cucurbitas iis qui perardenti febri laborant, omnia exhibere conducit. Oxymeli verò his dari prorſus non debet, nec multiplicia ac varii generis omnino decocta, vt quæ grauiter febricitantibus omnia ſint inimica. Porro ſi multis ægrum vigiliis conflictari acciderit, tunc ei antidotum, *quod διὰ κωδυῶν, à papa-* F *ueris capitibus Græci appellant*, offerendum eſt. Quippe vbi deuoratum fuerit, ſomnum inducit, & febrium vehemẽtiam ardorémque obtundit. Quòd ſi verò etiam falſis febribus ardentibus ob vigilias, aut mentis alienationem ægro moleſtam, dare ipſum cogaris, cum momento apomelitis ei admixto exhibeto. Sic nanque metuendũ non eſt ne medicamentum frigiditate materiam reddat craſſiorem. Ego rhodomeli & hydroroſatum aquæ mixtum, ac roſatum ipſum per ſe, refrigeratum, iis potiſſimùm qui iecoris ardorem ſentiebant exhibui. DE BALNEO.

G Lauandi ſunt qui feruida & perardenti febri laborant, in domo potiſſimùm, vbi ſolium habeatur tepente aqua plenum, vt totum ægri corpus vndequaque ab aqua operiatur. Non autem adiunges ei aliam præterea, neque omnino ipſam commouebis, vt quæ vires digerat & conuellat. Quare neque imbecillis admodum viribus præditos in ſolio lauare conuenit, quod apud Romanos tinam ingredi dicitur: illi verò in id deſcendent quorum vires diſſolutioni & digeſtioni quæ ex tepida prouenit, obſiſtere ac tolerare poſſunt. Tantum de ardentibus & con- H tinentibus febribus dictum ſit: putóque hæc abũdè ſufficere. ſi enim ex particularibus quippiam prætermiſſum fuerit, ex iis quæ generatim membratímque dicta ſunt, reliquum ipſe tibi inuenire poteris.

De ſyncope quæ in febribus accidit.

Viriũ ruinæ, *quas Græci συγκοπὰς appellant*, ſubitò in ægris

oriuntur, aut ex crudiorum humorum præſertim os ventriculi grauãtiũ copia: aut ex billoſis nimiúmque tenuibus, & quifacilè diſſipantur, humoribus: interdum verò etiam dum ad os ventriculi confluunt, vt hac quoque de cauſa vires conuelli proſternarique contingat. Quoniã igitur virium ruinæ non vna ex cauſa, ſed tum ex crudis, tum ex tenuibus bilioſiſque humoribus oboriuntur, videndum eſt quomodo horum differentiæ diſcerni notarique debeant. Niſi enim diſcrimina internoueris, fieri non poteſt vt remedia ad vnamquãque cauſam rectè accommodes. NOTAE febrium in quibus humorum crudorum copia ſyncopen inducit. Qui ſanè ob crudiorum humorum copiam in ſyncopen incidunt, primùm ſanè faciem habent tumidiorem, pallidiorémque: os vẽtriculi totúmque ventrem flatibus diſtentum, adhæc pulſus exiguos, raros & tardos: inſuper ructus ſuſtinẽt acidos, habitúmque pituitoſiorẽ repræſentant. Iam ea quæ præceſſerunt, clarius tibi humorem ſuperantem indicabunt. Nam cruditates tunc continuæ plurimùm præcedunt, otia, intempeſtiua balnea, leguminum fructuúmque fugacium, & carniũ repletio, viníque craſſioris ſiniſter vſus. Hoc igitur modo qui ex crudorum humorum abundantia ſyncopen experiuntur, internoſci debent. NOTAE eorum qui ob bilioſos tenuéſque humores ſyncope conflictantur. Qui ob bilioſos tenuéſque humores ſyncope laborant, hac ratione internoſci poſſunt. Primùm ſanè facies ipſorum ſqualida eſt & ſicca, pulſus exigui, inæquales & inordinati apparebunt: deiectio autem bilioſa eſt, vigiliæ magis quàm in aliis vrgent, ſitíſque affligit. Iã ex aliis quoque multis notis diſcerni poſſunt, præſertim verò iis quæ præceſſerunt. Solicitudines enim & triſtitiæ, cibúſque modicus, iſque ex vitioſis & acribus aſſumptis, hos præcedere magna ex parte conſueuit. Sic igitur ipſi internoſci debent. CVRATIO eorum qui ſyncope periclitantur. Curandi ſunt qui ex crudorum humorũ copia in ſyncopen incidunt, tenui victu, atque omnibus quæ extenuare poſſunt. Salubre igitur eſt, quantũ ad copiam attinet, vacuationem per ſectam venã moliri, eámque rurſus iterare: imò non permittere vt humores crudi rurſus in corpore redundent. Metus enim eſt ne vires proſtratæ humorem crudum nequeant cõcoquere, & diſtribuere. Satius igitur arbitror vt vacuationem potius vitemus. Sin autem humor vſqueadeo ſuperauerit vt periculum ſit ne vires ſuffocentur, non abſurdum eſt tunc ex copia modicum ſubtrahere, & grauatas ipſas leuare. Videmus enim plerunque id etiam in igne euenire. Quippe quũ is propemodum à viridibus lignis extingueretur, ſubinde paucis adẽptis, rurſus illuxit, & iis quæ ipſum ſuffocabant, ſuperior euaſit. Quapropter ſi vires robuſtæ, & copia quæ offendit, admodum ampla fuerit, in eum modum eſt agendum: ſin autẽ imbecillæ fuerint, & cruditas multa ſubſit, frictionibus incumbendum, atque iis quæ ſenſim extenuare ac diſcutere, crudóſque humores & incoctos poſſunt cõcoquere. Tale verò eſt chamemælũ, vt quod rarefaciat, diſſipet, & cauſas morbi cõcoquat. At frictionem incipere cõuenit à cruribus deorſum: deinde ad totam ſpinam & brachia tranſeundum eſt: poſtea rurſus à brachiis ad inferiores partes & pedes: idque frequentius faciundum eſt, ita vt virium ratio habeatur. Quum enim nõnulli ſæpe immoderatam magis frictionẽ adhibuiſſent, vires ſubitò digeſtæ diſſolutæque fuerunt. Ego ita quendam ex inſcitia fricantium in ſyncopen prolapſum conſpexi. iuſſerat enim ille, continuè integrum diem & noctem ipſum perfricari, & à cibo omni ad quintum vſque diem abſtinere: deinde quum impiè hoc ipſe faceret, æger qui non potuit vtrunque, tum defatigationem, tum inediam in alios quinque dies tolerare, ſyncope interiit. Conueniebat enim (meo iudicio) eum qui tam immoderata frictione, & acribus oleis in vſum adhibitis tantam cruditatem diſcutiendam putabat, non prorſus à cibo ægrum continere adeò, neque rurſus nimium eo grauare, ſed ab immoderata frictione deſinere. Nam vbi fames, laborandum nõ eſt: ſicut inter omnia hoc quoque prudens ille ſenex pronuntiauit. Haud noui quid etiã diuiniſſimo Galeno in mentem venerit quòd ita faciũdum eſſe præcipiat. Frictionibus autem immo-

A deratis vtendum, oleúmque ſicyonium inducendum ac inediam imperet. Nam hyſſopum ipſis vnà cum modico melle bibere præcipit, nihilque aliud ad ſeptimũ vſque diẽ aſſumere. Quis, ô dii immortales, vires adeò validas eſſe cogitare poterit, qui ſimul omnia, & inediã & frictionẽ pariter ferre queat? Mihi ſanè meliꝰ videtur & moderatius, perfricare, & rurſus nutrire, ad vires reſpiciẽdo, cremore ptiſſanæ, aut halyeæ cum oxymelite, & pane in vinum tincto, vbi vires admodum imbecillæ appareant. Nã vtrũque faciendo, vt interim ſanè ex copia humorũ B nonnihil perfricationem diſſipemus, deinde rurſus cõmodum alimentum, quod concoqui facilè, & in partes corporis diſtribui poſſit, ſubſtituamus, tum vires conſeruari, tum crudi humores probè concoqui poterunt.

DE VINO. Vinum dare febris quidem cauſa nõ oportet, verùm ob crudiorem materiam ſuperantem, eorum quæ ſenſim extenuare & calefacere poſſunt, vſus exiſtit. Nihil itaque abſurdi eſt, tenue, quódque in corpus facilè diſtribuitur, & nullam manifeſtam aſtrictionẽ aut dulcedinem obtinet, exhibere: ætate verò nõ nimium re- C cens, neque vetus eſto, neque calore nigrum, ſed potius ſubfuluum & album, & ſubſtantia tenue. Cupimus enim vt quamprimum in venas totúmque corpus diſtribuatur, præſertim quum vires & collapſas & in periculo interitus conſtitutas recreare feſtinamus. DE BALNEO. Qui ex humorum cruditate ſyncope laborant, non ſunt, opinor, ad balneum citò ducendi. Nam materia quum craſſior ſit & copioſa, nondúmque extenuata, eóque diſcuti nequeat, inde magis meatibus infarcietur, & febres augebit. Vbi igitur humores extenuati fuerint, D & concoctio iam appareat, ita tandem lauare ægros, & cibo leuiter calefaciẽte nutrire oportet, vtpote porro probè cocto cum opomelite, & piſcibus, ſi fieri poteſt, ſaxatilibus: ſin minus, fluuialibꝰ, quos Græci anadromos appellant, ex oxymelite, & gallinarum cohortalium alis. Poſtquam vires ex his auctæ fuerint, citra noxam deinceps cibi offerri poſſunt qui valentioris ſint ad nutriendum materiæ. CVRATIO eorum qui ob tenuium humorum putredinem ſyncope conflictantur. Qui ex ſubtiliorum humorum putredine in ſyncopen incidunt, eos E conſtat contrario modo curandos eſſe victu qui humores craſſos reddat, & ægrè in partes digeratur. Cremor igitur halycæ iſtis cõuenit, & panis hydroroſato aut omphacomeliti intinctus: item gallorum teſticuli, citrum, intybus, lactuca, aſtaci, pectines, buccina, erinaceus, aphratum mala, malũ punicũ, pira. Atque hæc nõ vna vice, ſed particulatim & ex interuallis offerre conuenit, vt etiam id quod ratione alimenti datur, non grauet in ſyncope vires, ſed potius augeat. DE VINO. Vinum his aquoſum dari debet, quale eſt Cnidium, aut Sareptinum, F aut generoſum Sabinum: non ſit ætate nimis vetuſtum, ſed aquoſum adeò, neque merũ bibatur. Quin & vnctio adhibeatur quæ nullam habeat vim cutis laxandæ, aut rarefaciendæ efficacem, ſed econtrario dẽſandæ & corroborandæ: cuiuſmodi etiam eſt oleũ melinum. Puluerum verò eiuſmodi vſus eſto, qualis roſarum flos, ipſæque roſæ, ſi inſpergantur, exiſtit: præcipuè quando etiam ſudores copioſius erumpunt, & æger in ſyncopen incidit, viréſque ad ſummam imbecillitatem perueniunt.

De animi defectione

G Quoniam verò animi quoque defectiones ſyncopas inducentes ægris contingunt, viréſque repentè deiiciunt, conſentaneum eſt vt de his quoque generalius diſceptemus: deinde ita quæ etiam nobis tempus intelligẽda obtulit, apponemus iis quæ à diuiniſſimo Galeno ſunt prodita. Ipſa igitur defectionis animi res vna eſt, cauſæ verò ipſius multæ, & vnaquæque ipſius ſpecies propriam obtinet. At de omnibus nunc ſcribere non licet: affectus autẽ qui ſimul comitantur, ſeorſum curari non poſſunt. Tantum igitur in præſenti libro de iis dicemus, quomo- H do quis acceſſionibus ſubitò incidẽtibus queat reſiſtere.

DE IIS qui ob ſubitas vacuationes animo deficiunt.

Qui igitur ob choleram, inteſtinorum læuitatem, & alias ſubitas vacuationes animo deficiunt, iis aquam frigidam aſpergere oportet, nares cõprehendere, os ventriculi perfricare, ſtomachum ad vomitionẽ turbare, aut di-

gitis aut pennis inditis. Imò & manus & crura ligare cõ-
uenit,ac deligaturæ plures vehementioréſque eſſe de-
bent:in ſuperioribus quidẽ partibus, ſi deorſum vergat
euacuatio: in imis autem, ſi ſurſum erumpat. Cæte-
rùm vinum aqua frigida dilutum, ſyncopis medetur
quæ ob vacuationes vno impetu factas,& virium diſſo-
lutiones eueniũt, maximè quũ defluxiones in ventricu-
lum decubuerint: ſed inſpiciendum eſt nunquid vinũ
prohibeat. Balneæ fluxionibus quidem in ventriculum
idoneæ ſunt,verùm ſanguinis fluorem vehementer irri-
tant: adhæc eis qui ob copiam ſudorum animo deficiũt.
atque hi ratione maximè cõtraria curabuntur.cutis enim
horum refrigeranda,aſtringẽda,non laxanda eſt:ac vinũ
his potiſſimùm frigidum exhiberi,nihilque prorſus ca-
lidum offerri debet:imò neque ligare imos artus, neque
ad vomitum cogere oportet, ſed ventorum ingreſſus ad
eos potius moliri conuenit,ac domus aerem ad refrige-
rantem & aſtringentem qualitatem cõuertere, myrtique
& vitium capreolis,& roſis pauimentum inſternere. Ho-
rum nullo vteris vbi fluxiones in ventrem tendunt.nam
fluxio augeſcit quantum cutis denſata fuerit. Qui igitur
ob vacuationes diſſoluuntur,iis hoc pacto ſtatim ſuccur-
rendum eſt.

De iis qui ex copia humorum animo deficiunt.

Quibus ex copia animus deficit, non ſimiliter tractari
debent, verùm artus in illis quamplurimum perfricare
calefacere,& deligare conuenit:vino autẽ cibóque,& bal
neis,ſi febricitent,abſtinere.Satis eſt eis etiã mulſam po-
tui dare in qua thymum, aut origanũ, aut pulegium, aut
hyſſopum decoctum ſit:conducit etiam oxymeli.

De iis quæ ex vtero animi defectionẽ ex-
periuntur.

Et quæ ab vtero diſſoluuntur,pari modo, præterquam
oxymelite, curandæ ſunt. ac crura potius quàm brachia
earum deligare,ac fricare oportet. Quemadmodũ enim
quibus ſanguis ex vtero immoderatè profluit,earũ mami
lis cucurbitulas defigere ſolemus, ita quibus vterus ſur-
ſum & ad latus attractus eſt, inguinibus feminibúſque
admouebimus: naribus, ea quæ fœtidiſſimum odorem
mouent: vteris autẽ,odorata,& quæ laxare poſſunt ac ca-
lefacere,adhibebimus.

De iis qui ob imbecillem ſtomachum animi
defectionem experiuntur.

Quòd ſi ſtomachus imbecillis fuerit,atque ideo anim⁹
deficiat, obduci quidẽ debet iis quæ roborãdi vim ha
bent: cuiuſmodi parantur ex palmulis,vino,polentis,cro
co,aloe,ac maſtiche:perfundi autem oleo abſinthite,me-
lino,maſtichino,& nardino.

Si ardor ſtomachum infeſtet.

Si ardor ſtomachum exerceat, refrigerãtium aliquod
miſceri debet, vt ſuccus cucurbitæ, lactucæ, portulacæ,
ſolani, ſeridis, & vuæ acerbæ. is quidem non aſtringit
ſolùm,ſed etiam confirmat.Iam aqua frigida tempeſtiuè
iis data quibus ſtomachus ardore æſtuat,frequenter pro-
fuit. ſin autem intempeſtiuè exhibeatur,valde nocet: at-
que idcirco potius quãdo dari debeat,accuratè interno-
ſcẽdum eſt. Vinum autem calidum imbecilli ſtomacho,
ſi nihil aliud obſtabit, rectè exhibetur. Iam extremorũ
frictio tales quoq; inſigniter adiuuat. Quòd ſi ex his me
lius habuerint, ſi ardorem quidem in ſtomacho ſentiũt,
ad balneum celerrimè ducendi:qui verò frigiditatem a-
liquam percipiunt, his medicamentum διὰ τριῶν πεπέ-
ρεων, ipſúmque piper ſolum & abſinthium propinari de-
bet:qui ex vitioſis humoribus, ventriculi os rodentibus,
animi defectionem ſuſtinẽt,his aqua calẽte & hydrelæo
dato vomitus præcipitur. Sin autem æger difficulter vo-
mat,ipſas ſtomachi regiones,pedéſq; & man⁹ prius opor
tet fomentis calefacere.Sin vomere nequeat, digitis aut
pennis in os inditis ad id prouocandi ſunt. Si ne ſic qui-
dem potuerint,rurſus eis oleum calidum quamcopioſiſ-
ſimum exhibere conuenit. Solet autem frequenter hy-
drelæum non ad vomitum incitare, ſed ventrem emol-
lire:idque nõ exiguũ in præſentia præſidium affert.Qua-
re ſi æger non ſua ſponte ad vomitum procliuis eſt, arte
is ſolicitari debet, maximè autem rebus quoque appoſi-
tis id præſtare conandum eſt. At ſi vacuatio ex his pro-
uenerit,abſinthii turionib⁹ decoctis mulſa parari,potiúſ-

A que dari in ſequenti tempore vinum quoque debet: &
particulæ variis modis tum externis epithematis, tũ ab-
ſinthii potione roborari.Non tamen id per initia facere
præcipio,ſed poſtea, quũ venter fuerit purgatus.Vbi ve-
rò humores in eo continentur,neutiquam eum aſtringe-
re,ſed fomentis tantùm calefacere,vt antea comprehen-
ſum eſt,oportet.

Si ob pituitam animus deficiat.

Vbi pituita frigida copioſáque in ſtomacho collecta
fuerit,is oleo in quo abſinthii turiones decocti ſint,libe-
B raliter fouendus eſt: deinde verò mel, piper, & antidotũ
quod dioſpolites dicitur:ac vniuerſa victus ratio inciſo-
ria adhibeatur.

Si ob frigiditatem animi defectio eueniat.

Qui ob validas perfrictiones animo deficiunt, eos ſi-
militer ac grandi fame infeſtatos curabis, nẽpe vt omni
modo eos calefacias,tum vino calida diluto, tũ cibis ca-
lori excitãdo efficacib⁹ exhibitis. Adhæc perfricare eos
& ad ignem calefacere expedit.

Si ob caliditatem animus deficiat.

C Defectiones animi ob caliditatem ampliorem proue-
nientes,refrigerãtibus,& iis quæ roborare poſſunt, cura-
re oportet.Incidunt autẽ hæc iis potiſſimùm qui in aere
ſuffocato & balneis diutius ſunt immorati. Roborabis
igitur ipſos ſi quamprimùm aquam frigidã potioni exhi
beas,refrigeria ventilando excites,& in aerem ducas: os
ventriculi perfrices, vomitúmque prorites: deinde verò
& vinum & cibos offeras.

Si ob igneas inflammationes animus deficit.

Qui ob inflammationis magnitudinem & febrium
D malitiam animo deficiunt, quum in acceſſionibus per-
frigeſcunt,eorum artus valenter perfricare,& calefacere
crura,& brachia deligare oportet:vigiliæ indici ægris,o-
omniſque cibus & potio circuncidi debet. Optimũ au-
tem in his eſt prænoſcere quando futura ſit acceſſio: vt
hoc ipſum,antequam illa inuadat,efficere poſſis. At qui
ex ſiccitate & inedia in ſyncopen per acceſſionum initia
concidunt,optimũ eſt iis antea proſpicere. Si enim ho-
ris duabus aut tribus ante acceſſionem cibo dato pedes
& manus contineri iuſſeris,nõ interibunt. Oportet autẽ
E cibos eſſe qui facilè & concoqui & in corpus diſtribui
poſſint.Si verò etiam vehemens aliquod periculum ſub-
eſſe conſideraueris,vinũ mox exhibebis, maximè quod
chondro incocto ſuperfuderis: ſi panẽ quoque in chon-
dri vicem offeras,idem valet. Quòd ſi mediocris ſynco-
pe expectetur,neque vinum dari debet: verùm abundè
tunc eſt malum Punicum, aut pirũ, aut malum, aut aliud
quoddam pomum aſtringens cibo miſcere. Et ſi ob hæc
acceſſionem moderatè ferant,quum rurſus cibum offers
non neceſſe eſt pomis vti. Hæc quidem agenda ſunt ſi id
F quòd futurum eſt prænoueris. Illis autem qui repentè in
periculum incidũt,vinum exhibebis,panémque calidũ,
& cum eo chondri valde exiguum.Si enim copioſius ci-
bos etiam concoctu difficiliores ita affectis dare velis,
non modò in ſyncopen incident,ſed etiã ſuffocabuntur.

Si ob nobilis particulæ obſtructionem animus
deficit.

Quibus ex inſignis particulæ obſtructione anim⁹ defi-
cit,oxymeli propinatur:& qui ex hyſſopo,origano,pule-
gio & melle tum potus,tum cibi inciſorii conficiuntur,
G exhiberi debent. imò etiam artus & fricare & deligare
vincit.Iam prodeſt quoque cientibus vrinam vti, cuiuſ-
modi ſunt ea quæ ex anetho,fœniculo,apio, ſpica nardi,
dauco,& ami,parantur. Ex quibus quum manifeſtũ iam
commodum apparuerit,vino etiam vtẽdum albo, tenui,
& non valde vetuſto. OBSTRVCTIONIS notæ.

Deprehendes huiuſmodi obſtructiones cum ex aliis
pulſuum inæqualitatibus, tum verò ex iis maximè quæ
ex magnitudine,paruitate, vehementia & obſtructione
cernũtur deprehẽduntúrque,cõcurſu,vt vocant, pletho-
H rico non præſente. Sunt etiam in quibus pulſus ob ma-
gnas huiuſmodi affectiones intermittentes redduntur.

Quum animus ob ſectionem abſceſſus aut ruptu-
ram deficit.

Quibus propter rupturam abſceſſus,aut ſectionem,va-
cuationémque vno impetu factam,animi defectio orta
fuerit,hos quamprimum odoratis recreare oportet: pau-

lo autem pòſt ſorbitionibus concoctu facilibus alere.

Si ob gaudium, aut mœrorem, & ſimilia, item ſi ob dolorem animus deficiat.

Qui verò ex triſtitia, aut gaudio, aut metu, aut attoniti in animi defectionẽ inciderint, eos poſtquam odoratis admotis, naribúſque comprehẽſos reſtituerimus, ad vomitum cogemus. Pari modo qui ex vulneribus, ac doloribus articulorum, neruorum, & muſculorum tendinum deficiunt, quamprimum recreare oportet: poſtea affectus quoque curationem aggredi.

Si ob ileon aut colum animus deficit.

In colicis affectibus, aut ileoſis, aut aliquo eorum qui adeò magnos cruciatus inducunt, comitantes animi defectiones, affectarum partium fotu potiſſimùm conquieſcunt.

Si ob virium imbecillitatem animus deficiat.

Sin autem ex propria facultatis quæ corpus regit, imbecillitate, animæ defectio contingat, quæ intemperiem illarum partium comitatur vnde vires ducunt originem, contrariis curabitur, calefaciendo quidem frigidas, refrigerando autẽ calidas: atque in aliis ſimili ratione. Facultas igitur quæ vitalis dicitur ex corde proficiſcitur, quam ex obſcuris pulſibus cognoſci demonſtratũ eſt: quæ autem ex iecore prouenit, cruentis deiectionibꝰ, quæ per initia quidẽ aquoſæ & tenues, poſtea verò amurcæ inſtar craſſæ fiũt. At quæ ex cerebro trahit originẽ, quam nõnulli ſingulari vocabulo animalẽ nuncupant, ex voluntarii motus imbecillitate cognoſcitur.

DE FEBRE HECTICA, Cap. IIII.

QVum immodicus feruor humiditati ſubſtantiali quæ ſolidis particulis ineſt, ſuperuenerit, non tamẽ hæc diſſipata fuerit, verùm ſalua adhuc in eis perſeueret, ſempérque ferueat, & nullam declinationem habeat, tũc huius febris ſpeciem hecticam nominant.

De maraſmode & hectica.

Quòd ſi humiditas ſubſtantialis in nobis conſumatur, huiuſmodi febris *à marcore Græcis* maraſmodes appellatur. Sin autem in totum conſumpta fuerit, aut torrefacta, tunc abſolutè maraſmus conſtituitur: vnde hectica quidem non adeò difficilem curationem recipit, torrida autem ac marcida nullam. Ne igitur difficilibus curatu tanquam facilibus per ignorantiam manum admoueamus, & ſperato ſucceſſu fruſtremur: neque rurſus curatu facilia, ceu deplorata vitemus, vnaquæque ipſarum ſpecies ab altera diligenter nobis eſt diſcernenda, vt hæ ſingulæ etiam optimè internoſci queant. QVOMODO diaria ab hectica diſcerni queat, & notari. Hecticæ febres, quemadmodum diariæ, frequenter etiam ipſæ ab externa cauſa naſcuntur, & non ſemper à febrium ob putredinem ortarum tranſitu. At ſcire licet, caloris qualitatem in hecticis quidem acrem & ſiccam eſſe, in diariis autem mitiſſimã, atque celeriter tactui occurrere, & quodammodo circunfundi. Iam ex vrinis quoque has licet facilè diſcernere: nam ſi perfecta concoctio per initia tibi appareat, tũc diariã febrim eſſe putato: quũ autẽ cibus quidem ſumitur, nulla autẽ concoctio apparet, hecticam ſuſpicari oportet, quæ etiam ex pulſibus notatur. Nam in diariis magni ſunt & celeres, in hecticis autem exigui & obſcuri quũ ſint, virium imbecillitatẽ portendunt. Iã numeris horarũ inuicem diſcernuntur: nam horis decem aut duodecim præteritis, ſi febris nõ conquieuerit, hecticam fore potius exiſtimandum eſt. QVOMODO hectica à putridis diſcerni debeat. Quòd ſi febris interuallum prorſus nullũ habeat, adhæc neque obſcurior aut vehementior fiat, ſed eodem modo firma ac conſtans, hecticam hanc eſſe putato. Nam in putridis & incrementum & imminutio accidit: augmentum quidẽ in ſtatu, imminutio autem in declinationibus. QVOMODO continens ab hecticis diſcernatur. Etſi verò continentes hac ratione ſimiles hecticis videantur quòd & ipſæ nec augmentũ nec imminutionẽ recipiunt: attamẽ caloris qualitate & pulſibus ab illis diſcernũtur. ſiquidem continẽtium calor non eſt ſiccus & acris, quemadmodũ in hecticis, ſed etiam in ſumma cute magis apparet. Ac in continentibus pulſus ſanè magni & celeres exiſtunt, in hecticis autẽ exigui & obſcuri. Hoc ſanè modo

A hecticas ab omnibꝰ ex putredine ortis diſcernere poteris.

NOTAE hecticarum maximæ. Maxima verò nota eſt hecticarum, quòd à cibo caloris incrementum fieri videatur: non eſt autem incrementum, ſed caliditatis in alto celatæ occultǽque argumentum. Quippe in his tale fieri contingit quale in calce. etenim vt ignis in hac celatus, ab iniecta aqua deprehenditur: ſic etiam in hecticis cibus aſſumptus calorem in alto deliteſcentẽ foras euocat.

NOTAE hecticæ in maraſmodem febrim tranſeuntis. Maraſmodis febris ab hectica profectæ ſigna, etiam ex
B ipſa ſola ægri facie omnibus manifeſtiſſima exiſtũt. Primùm enim color viuus ac ſanguineus, *quem Græci χροιᾶς ἄνθος, hoc eſt florem coloris appellant*, non amplius in eis ſeruatur: ſed nigrior quodãmodo, exaridus, & ab immodica febriũ caliditate ſqualidꝰ apparet. cutis verò frontis validẽ diſtẽditur, & palpebræ grauãtur, ceu in iis qui dormituriunt. non autem eſt ſomnus, ſed potius imbecillitas muſculorum qui palpebras ſurſum attrahere ſolẽt: vnde etiã pituitas craſſas *quas λήμας vocant Græci*, aridas ob naturalium facultatum impotentiam in oculis habẽt: præcor-
C dia intenta ſunt: non autem quòd ipſa verè ſint intenta, ſed quia membranæ & nerui tenſionem quãdam ob ſiccitatẽ ſuſtinuerint. Nam tali de cauſa imaginatio quædã nobis oritur, vt præcordia & inflammari & diſtenta eſſe putemus. Ac pulſus in eiuſmodi duri ſunt, & exigui ſimili ex cauſa, & frequentes propter vſus neceſſitatem, obſcuri ob imbecillitatẽ: graciles, quia in latũ extẽdi nequeunt. At quid opus eſt talia ſigna commemorare, quum hæc adeò euidenter maraſmodem febrim repræſentare nobis
D poſſint? Quũ igitur moderatiores ſint per initia, valẽtiores autẽ vbi radices iam egerint, etiã id quod nõdum eſt per id quod iam eſt, maraſmum fieri ſignificat. Poſtquam omnium iam hecticarũ notas expoſuerimus, ad curationem modò digrediemur. CVRATIO febris hecticæ.

Hecticam ſi probè curare cogites, victu vtere qui humectet & refrigeret, eo quòd etiam non aliunde occaſionem accepit quàm ex humiditatis quæ ſolidas ipſas partes in primis nutrire poteſt indigentia. Verùm quia refrigerantia diuerſam ſortiuntur facultatem (etenim alia plus, alia minus ſunt efficacia) ſciendum eſt quibuſnam aqua, & aliud quoddam refrigerans, & quibus qui-
E dem magis, quibus autem minus dari debeat: item quibus nullo modo offerre oporteat: adhuc tempus quo exhiberi conueniat: item quos ſanè tum intus, tum foris refrigerare, quos verò ſolummodò extrinſecus oporteat. Quum enim ita nos omnia diſtinxerimus, etiam curatio hecticarum, quãuis ſit operoſa, tum facilis, tum prompta ad ſanationẽ efficitur. QVIBVS frigida dari debeat.

Si quidem igitur æger primariò in hecticam febrim inciderit, atque non ex acutorum morborum tranſitu originem traxerit, cum fiducia cremorem ptiſſanæ potioni offerto, & panem in aquam tinctum lactucáſque, ac o-
F mni cibo vtitor. Poſt cibum aquam frigidam, quantum velit, potui dato. Cauere enim hic febris inſultus & metuere non oportet. neque enim remiſſionem aut acceſſiones, quemadmodũ in febribus ex putredine ortis, inuenire licet. Ita ſanè agendum eſt ſiquando ipſa febris hectica per ſe ac primariò fuerit, ægrique vires imbecillæ, & non alia febris ex putredine creata ei ſit admixta.

QVIBVS frigidam dare non oporteat. Perpende
G rurſus num quandoque febris hectica inflãmatione magna præcordia infeſtante, aut putredine quadam in venis apparente, aut crudioribus humoribus excitata fuerit. Fieri nãque poteſt vt hectica ſit febris, & vt quædam ex putredine prouenientium ipſam adulterauerit. Si igitur tale quid fuerit, aqua dari non debet: & præſertim ſi nulla concoctio in vrinis appareat, neque inflammatio feruens, & magnitudine inſignis: præterea ſi vires ægri ſint imbecillæ. QVANDO frigida exhibeatur, etiam inflammatione infeſtante. Sin autem inflammatio feruẽs
H admodum fuerit bilioſa, eryſipelacea, frigida rectè exhibetur. Ego ſanè noui me cuidam tali affectu laboranti, æſtuantique ardore, frigida exhibita plurimum profuiſſe, ita tamen vt prædixerim ægrũ paulo diutius morbo conflictaturũ. quod etiam accidit: tardius enim vires recolligebat, euaſerat autẽ, ita vt quum febris eſſet aucta,

hectica in maraſmodem inciderit.Hac autem ratione,etiam ſiquæ ex putredine ortarũ admixta fuerit,& præcipuè ex ardentium genere; frigida potui exhiberi debet: Neque verò ſimpliciter in his dabitur,ſed quũ bonæ cõctionis notæ in vrinis iam apparuerint, tunc offerre conducit. DE HECTICIS febribus quæ ex aliis in eas tranſeuntibus mutatíſque generantur. Quòd ſi hectica ex acutis morbis in eam cõmutatis oboriatur,(magna enim ex parte maraſmodes hecticæ ſuccedunt, vbi ardentes febres non rectè curantur) frigidæ potu interdicetur, præſertim immoderato. Nam corpore iam antea extenuato, imbecillique ſimul & excarni reddito, tum propter tempus quo illa excepta eſt, tum propter ardentium febrium intemperiem,neceſſe eſt duplicem comitari noxam:aut validam virium deiectionem interitúmque,aut refrigerato corde,caloréque natiuo protinus abolito,maraſmum ſenio perſimilem, quem meritò ex morbo ſenium vocabãt, ſubſequi. hic enim & frigidus & ſiccus exiſtit,nequaquam febrim inducẽs. Quare neque refrigerantia, ſed potius humectantia ſimul & calefaciẽtia requirit. QVOMODO externis remediis ſuccurrendum iis ſit quibus frigidam dare non licet. Cataplaſmatis igitur, fomentis, ceratíſque refrigerantibus in omnibus quidem febribus rectè vtimur in quibus aquæ potio dari nequit,aut ob virium imbecillitatem, aut ob corpus plus æquo extenuatum,carnibúſque deſtitutũ. Inſpicito autem num etiam hectica maraſmodes iam excitata ex affecta particula primariò duxerit originem. Etenim ex inflammatione iecoris, ventris, meſaræi, renum & coli, adhæc ob diuturnas vteri,thoracis, pulmonis, ſepti tranſuerſi,& aliarum partium inflammationes prouenire ſolet.Quare inſpiciendum eſt animaduertẽdúmque qua in particula febrim maraſmodem ſubſequi contigerit, eíque potius remedia ad refrigerandum humectandúmque efficacia adhibebimus, vt ipſum veluti ignis fomitem extinguas.Multa igitur ſunt in id efficacia,ſed nullum ita vt ceratum roſaceum. Quippe ſolidas partes refrigerare & humectare poteſt, ac tueri ne humiditas quæ modica in eis adhuc ſupereſt,prorſus intereat.In hunc autem modum conficitur: Ceræ quadrans, roſacei vnciæ ſex.Cera ſemel aut bis lauatur:deinde vbi in aqua frigida ſoluta fuerit, roſaceo ſic adiicito: ſed ex hoc ſeruato inſtar vnciæ, paulo plus aut minus. & quum ceratum lẽto igne probè ſolutum fuerit,ſinito ipſum refrigerari: deinde ex cerato portionem acceptam in pila ſubigito, interim relicti roſacei, interim aquæ frigidæ momentum in pilam cõiiciens,donec totum roſaceum inſumptum fuerit,ac cerato probè mixtum eſſe conſpexeris.Quòd ſi etiã ouorum albumina adiicere volueris, præſtantius adhuc erit remedium. Pari modo ſi cremorem ptiſſanæ adiunxeris,melius adhuc efficies.Oportet autem linamẽta crebrius mutare, nec permittere vt medicamentum diutius corpori adhæreſcat,neque multum incaleſcat:quippe mora imbecillius redditur. Ceratum hoc ad multa eſt vtiliſſimum,nec eo temere vti oportet.Ego ſanè hoc frequenter vſus,incipientes hecticas citò diſcuſſi, ne adauctæ maraſmodem febrim inferre potuerint. Oportet autem in his quoque vſui iſtius inſiſtere,& non eum detrectare,ſed etiam crebrius adhibere, aliâs vt ceratum inducentes, aliâs liquidius reddentes, hydroroſato, *hoc eſt oleo roſacco aquæ mixto*, copioſè diluendo. Ita nanque hoc præſidio inſtar vnctionis vti licebit cum omni in corpore, tum præcipuè in conſumptis & extenuatis: ac non modò ſemel in die,ſed etiam bis ita,præſertim in viſceribus, vti conuenit.Quoniam autem iterum illinemus, ratio eſt vt etiam ſecunda vice vnctum abſtergamus. DE FOMENTO. Fomentis vtendum eſt, ſucco lactucæ, vuæ immaturæ,portulacæ,ſolani,& vmbilici Veneris.Præſtat autem ſuccos etiam refrigeratos, & præſertim niue,ſuperaccommodare.Quòd ſi nobilis quædã particula inflammatione tentetur, ſuccos non per ſe ac ſeparatim, verùm oleo omphacino admixto, aut chamæmelino, aut etiam roſaceo,aut ſimul omnibus,inducere conabimur. At thoraci remedia non nimis refrigerantia admoueri debent, niſi multus feruor aut inflammatio in eo ſpectata fuerit. Verùm ne ſic quidem linamenta diutius inhærere ſine-

A mus,eo quòd pleroſque ab immodica ipſorum refrigeratione haud mediocrem non ſolùm reſpirationis,ſed etiã vocis noxam expertos nouimus. DE DOMO in qua æger decumbet. Non ſolùm autem refrigeriis quæ extrinſecus admouentur, ſed etiam aeris mutandi ad frigidius artificio auxiliari tentabimus. Si igitur æſtas fuerit, in ſubterranea domo æger decumbet, & pauimentum aqua frigida copioſè conſpergetur,vt aer hinc frigidior euadat. Iam aqua ex aliis vaſis in alia decidat: nã mediocris huius ſtrepitus etiam ſomnum prouocat. Præſtat ad-
B huc ſi aerem ita immutes, vt non modò refrigerare corpus,ſed etiam corroborare poſſit.id quod fiet ſi pauimẽto iniicias refrigerantium aliqua,aut roſam, aut ſemperuiuũ,aut rubum,aut lentiſci turiones,aut vitis capreolos, aut ſimile quiddam, tum ad refrigerandum, tum ad robur inducendum efficax. Huiuſmodi ſanè aer omnibus quidem hecticis conducit: maximè verò quibus pulmo & cor igneum ardorem primariò ſenſerit. Etenim à cibo & potu refrigerante non tantùm iuuantur quantum à frigidi aeris inſpiratu: contrà maius à cibo ſentiunt com-
C modum quàm ab aere,ſi iecur & vẽter,aut alia quæpiam particula fuerit affecta.Ita ſanè, vbi æſtas fuerit,aerem ad frigidum mutari oportet: vbi hyems, calidior parandus non eſt.quomodocũque enim frigidus fuerit, nihil ipſos offendit. Reliquum verò corpus ſolummodo moderatè cooperiri oportet, vt ne pluribus tegumentis incaleſcat, & æger ideo virium defectionem aliquam ſuſtineat.

DE BALNEO. Et balneum iis conducit qui hectica febri laborant, quæ per ſe fuerit, & non cum aliqua ex humorum putredine prouenientium coniuncta inuenia-
D tur. Tunc enim offenduntur, & nequaquam iuuantur, præſertim ſi crudis adhuc humoribus lauare quis ipſos voluerit. Neque minus læduntur ſi inflammatione nobiles particulas obſidẽte, etiam modicè id facere tentaueris.Sciendum autem,non modò hectica febri laborantibus,ſed etiam frigidis, ſiccíſque intemperiebus, & ſenio, ex morbo balneum conferre. Habent enim balnea hoc quoque admiratione dignum quòd & calidas & frigidas intemperies iuuare poſſunt. In ſumma, ſiquis diuerſos illos lauandi modos nouerit,is(meo iudicio) etiam omnẽ
E intemperiem mutare in contrarium poterit. Eſto igitur temperatus aer,vnctio & ſolium. Eluere autẽ oleum conuenit, ac ſtatim quum æger in exteriorem domus partẽ ingreſſus fuerit, corpus perungi: verùm diutius in aere morari non debet:oleum autem viſceribus potius ſuperfundi.Egreſſus æger in frigidæ ſolium quod non aquam frigidam, ſed lactis more tepentem habeat, perungatur. Circundatus autem operimẽtis, nõ admodum diu in eis immoretur. Quum veſtem iam induet, rurſus totum corpus vngatur. Valde enim hoc iuuare ipſos poteſt: quo-
F niam humiditatem quæ à balneo accedit, diu retinere oportet, & non ſinere vt promptè ex corpore defluat. Egreſſus æger ex balneo,aut cremorem ptiſſanæ, aut halycæ,aut lac aſſumat: ſin autẽ ſitis vrgeat, etiam quum adhuc operimentis inuolutus eſt,non recuſes aut lac, aut aliud quoddam alimentum exhibere. Etenim tunc potius in vniuerſum corpus diſtribuitur, quum attrahitur. DE LACTE. Lac igitur omnibus hecticis, præſertim in maraſmum deſinentibus,ſiquid aliud,idoneum eſt.Quapropter etiam iis valde conueniens eſt qui vires habent
G imbecilles,neque alimentum poſſunt attrahere:& hoc ſolum in corpus diſtribui, trahíque,non parum accommodatè poteſt. Itaque lac muliebre primum locum obtinet, ſecundum verò aſininum. Verùm quoniam ægrè nõnulli hoc aſſumunt,caprillum ipſis dandum eſt,quod mediũ fere exiſtit,& magis poteſt nutrire.Conſtat autem,etiam curam animalis habendã eſſe,vt nutriatur domi hordeo, myrti,lentiſci,& quercus foliis.ita enim lac non amplius corrumpitur. Nam huius ſolicitudo habenda eſt, vt ne hecticorum aluus ſubducatur,præcipuè eorum qui ex frequenti ſyncope,& diuturna vacuatione alui,in maraſmo-
H dem febrim inciderunt.Quamobrem quibus venter imbecillis eſt,& facilè ſubducitur,in his etiam lac bis coquere,vel etiam fluuiales lapillos in id cõiicere oportet.Redduntur autem igne cãdentes, vt ſeroſum à lacte per ipſos diſſoluatur.At qui lac ſolum nolint aſſumere, etiam cum

ptiſſana,aut halyca, aut chytro ipſum decoctum exhibeto: adhæc cum itrio, *hoc eſt libo ſuminali*, & ſimilagine, pari modo bis coctũ offerto. Præterea magis adhuc illis lac exhiberi debet quibus etiam venter copioſiora & bilioſiora deiicere videtur. Procedente autẽ tempore, vbi febres mitigatæ fuerint,& vires aliquo modo inſtauratæ, molliſſimum & recentem caſeum ex eo coagulatum dare ipſis non alienum eſt.Quatenus enim vires augeri cernimus,eatenus nos quoque cibis adiicimus. DE VINO. Vinum iis qui frigidam ſiccámque intemperiem in ſolidis particulis habent,& maraſmo ex morbo(vt vocant)detinentur,exhibere neceſſe eſt, vt quos calefacere ſimul & humectare oporteat. quæ omnia vinum moderatũ præſtare ipſis poteſt. Qui verò cum febri marceſcũt, præſertim qui macie torrentur,iis vinum dare cautio eſt: vt quod eis,ſiquid aliud,maximè aduerſetur.

SI EX SYNCOPE MARASMVS OBtigerit, Cap. V.

QVi ex ſyncope maraſmo contabeſcunt, iis quantum ſanè ad vires collapſas & perfrictionem frequenter comitantem attinet,vinum offerri debet: quoniam verò etiã caliditas naturæ contraria,febriſque præterea eis adeſt,& perfrictio quidem interdum conquieſcit,rurſus autem febris ſuperuenit, ac ſummatim quum periculum ſit ne aliàs aliter æger intereat, nunc à perfrictione,nunc à febri: neceſſe eſt tum demum ad vrgẽtem cauſam reſpicere, ac nonnunquam vinum tempeſtiuè præcipere,nonnunquam verò rurſus id diſſuadere. DE TESTICVLIS gallorum. Teſticulos gallorum *quos Græci ὄρχεις ϗ παραστάτας appellãt*,dare his oportet.Perpetuò enim omnibus hectica laborãtibus commodi exiſtunt,quum abundè nutrire & vires augere poſſint, vbi probè concocti fuerint. Quapropter id alimentum ſemper exhibendum eſt vbi vires nondum ad extremum collapſæ fuerint.Quod enim præſidium deinceps eſſe poteſt ſi vires alimentum non concoquant, ſuperéntque? Quippe nequaquam cibus vires augebit, ſed natura,quæ omne alimentum & concoquere,& mutare,& corpori apponere conſueuit. DE FRVCTIBVS pomaceis.

Fructus pomaceus,*qui ὀπώρα Græcis dicitur*, quia ſanè humectat,ideo hecticis cibus eſt accommodatus.Quoniam verò omnes propemodum,non ſolùm humectare, ſed etiam refrigerare ſolent, idcirco rurſus dicẽdum non eſt vniuerſim omni hectico conuenire.Illis enim qui calida & ſicca intemperie laborant, & omnibus qui maraſmo contabeſcunt & torrentur,congruè frigida & humida victus ratio adhibetur,maximè peponum medulla,& cucumerum: item mala duracina, & ceraſia his ſunt idonea. Qui autem frigida intemperie detinentur, & in ſenium ex morbo inciderunt,iis inutilia. Reliqui verò pomacei fructus qui non adeò refrigerant, ſed potius calefaciunt, & humectant modicè,exhibere non eſt abſurdum: nempe vuam maturam, valde dulcem, præſertim quæ paſſa eſt,ac malum valde dulce, & ficum admodum maturam. nam hæc probè concocta, propemodum nihil nocet. Si igitur venter nihil nos impediat, plus iuſto excernens, cum fiducia cibos commemoratos exhibeto. Si nanque tale quippiam fuerit, & aluus magis quàm conuenit profluere videatur, his quidem abſtinendum in præſentia, dandum autem Punicum modicè aſtringens, aut pirum, aut malum eiuſdem qualitatis, præſertim ante alium cibum. nam ſi à cibo ſumantur,aluum ſubducunt. Ac cibi qui ſtomacho potius & cordi corroborando ſunt vtiles, maraſmo ex ſyncope contabeſcentibus, & omnibus hecticis dari debent. Si hi quoque ſiti & vehementi febri laborare videantur,etiam ipſis fructus pomacei refrigerantes opportunè offeruntur. Breuiter,omnia ad id quod magis vrget accommodari debent.Hanc enim rationem animaduerſionémque obſeruans, nunquam aliquem offendes,neque ſi pomaceum fructum,aut alium quẽpiam cibum exhibeas. Nam omnia quantitate, qualitate,tempore, ordine, & vtendi modo, aut bene aut malè adminiſtrantur.

De marcore,qui maraſmus Græcè dicitur.

Si tabes,*quam Græci vocant μαρασμὸν*, reuera humiditatis quæ in ſolidis partib⁹ ſubſiſtit, abſolutus exiſtit interitus, nullam medicinam recipit.Propter hoc igitur nonnulli medicorum meritò decepti in diſcernendo, putarunt ſe verum maraſmum curaſſe. Etenim fieri poteſt vt tenuitas carnium,maciéſque, & veluti colliquatio earum reſarciatur:primariam verò humiditatem, & quæ ſolida ipſa nutrire poteſt,prorſus abſumptam perditámque non licet reſtituere. Sic enim ſenium quoque ſanari nequit, vt quod naturalis ſit tabes.Quemadmodum igitur ſeniũ nulla medicina tolli poteſt,ſic neq; ea quæ reuera tabes. Attamẽ propter humanum benignũmque artis auxiliũ, contendere cum morbis oportet, & non ceu deploratos omnino relinquere. Interdũ enim, vbi quis naturam dextram nactus fuerit,& tabes incipiat, nodũmque ſolidas partes torruerit,ſperatum ſucceſſum conſequi poterit:ſin autem minus, quanto magis æger affectus eſt, tanto minus agendum. Nam deſperatis,malóque victis,manus admoueri non debent.

DE TERTIANA, Cap. VI.

TErtiana quidem facilis curatu eſt:quum autem à medicis illis qui nulla ratione & via vtũtur,malè tractatur,non difficilis modò curatu, ſed etiam inſanabilis interdum redditur.Conſtat igitur,cibum humectantem refrigerantémque in omnibus eſſe præſcribendum, quũ tertiana contemperamento pura & germana exiſtit, & à ſola bile excitatur. Itaque ptiſſanæ cremor ſuper omnia vtilis ipſis cenſetur: atque hoc vſi nonnulli vſque ad criſin, *hoc eſt morbi ſolutionem*, optimè ſuperſtites vitæ manſerunt.Sin autem minus oblectentur ptiſſana,etiam auenæ cremor ipſis dabitur:ac lactucæ aut intybi caulibus vtendum. Quòd ſi febris non fuerit vehemens, & quædam notæ concoctionis appareant,etiam gallinarum alæ,& piſciculus molli carne præditus cõcedi poteſt. Vrinæ in his prouocari debent, maximè apii radicis & adianti diluto.Nam anethi decoctum etſi vrinas mouere probè poſſit,vitare tamen ipſum magis oportet in germanis tertianis,& in quibus calidius ſicciúſque temperamentum habetur:præterea ſi ægri ſolicitudine & vigiliis cruciantur. nam in his omnibus offenſa maior quàm vtilitas prouenire ſolet. Abſinthii etiam decoctum maximè vitãdum eſt,quando calidum & ſiccum ægri temperamentum habent. Noui autem ego etiã nõnullos colliquationem expertos, quòd ſeorſim illud immoderatius aſſumpſiſſent, & non vitaſſent. Contigit enim, quorundam ſanè partes ſolidas ſicciores deprehendi,quorundam verò bilem efferueſcentem, non quantitate, ſed qualitate potius offendere: alium aut igneam intemperiem, aut inflammationem in ore ventriculi ſentire.In his itaque omnibus talia vitanda ſunt,& tepida liberaliori magis ante cibum vtendum. Nihil autem minus etiam in alio tẽpore potio exhibenda.quippe hæc humectat,feruorem refrigerat, meatúſque laxat.Quare ex his omnibus accidit, hanc quidem partem bilis per ventrem excerni, aliam verò per vrinas, quæ antea detinebatur,& propter caliditatis feruorem,& propter nimiam decoctorum aduſtionem nõ potuit expurgari.Miror autem quomodo Galenus,qui artem legitimè,ſiquis etiam aliorũ medicorum,exercuit,adeò indiſtinctè ſcripſerit,vt dicat, exquiſita tertiana correptis abſinthii dilutum à ſeptimo die propinandum eſſe.Ego verò falſis tertianis potius dedi, mixto ei oxymelitis momẽto.Sic enim pituitæ miſcellam & citra noxam magis extenuat,& leuiter purgat: vt non vſus veniat origani, aut hyſſopi, aut calaminthæ, aut pulegii. quæ omnia acriora ſunt,& valde periculoſa, crebróque febrim iã magis accendunt.Hæc igitur vniuerſa vitare magis oportet, & tũc audacter offerre quando pituita bilem lõgè ſuperauerit, & temperamentum ægri frigidius fuerit, vitáque otioſa præceſſerit,& alia omnia quæ humorem frigidiorem ſuperantem efficiunt. Sin autem humor qui abundat, contrarius horum fuerit,tum his abſtinendum eſt:vtendum verò illis potius quæ extenuant, & acceſſiones vehementiores fieri non cogunt. DE POMACEIS fructibus.

Pomaceos fructus,*quos ὀπώρας Græcis appellari diximus*,exquiſitis tertianis liberaliter exhiberi conuenit:nempe vuam dulcem,Perſica cocta & nõ cocta,peponúmque medullam:præſertim autem ſi etiam ægri ſiti vexentur.Ego

ſanè noui,me frequenter ægros,ne amplius acceſſione febris infeſtarentur, impediuiſſe, quum peponas probè refrigeratos vna hora ante incurſum morbi aſſumere iuſſiſſem,& rurſus aquã temperatã copioſam ; & quantam potuerint,peponi ſuperbibere præcepiſſem. Sequutus itaq; eſt non multo poſt aquam epotam aliquibus ſanè ſudor, aliis copioſa bilis per aluum. Offendi autem ego pleroſque Romæ medicos, qui ne nomen quidem peponum, tanquam bilem procreantium,proferre audebant.Quum itaque ego cuidam aliquando , & ſitienti vehementer, & æſtu flagranti,defatigatóque,iniunxiſſem vt peponem aſſumeret, quidam præſens medicus exclamauit, Homo, cur ægrum magis vis occidere? annon didiciſti quòd pepon bilem producat?Lege Galenum De alimentis,vbi dicit manifeſtò, peponem comeſtum cholericos efficere. Laboraui igitur ego non parum vt iis perſuaderem qui intellectu aſſequi poterant,Galenum non dicere hîc ipſos pepones bilem creare, ſed choleram efficere. Choleram autẽ vocabant, ſtomachi ſubuerſionem cum vomitu , & perturbatione ventris:ac cholericos,quibus hæc accidũt. nam pepon reuera habet aliquid ſtomacho contrarium. Quare etiam copioſior comeſtus vomitum , ventris perturbationem,& præterea perfrictionem,ac totius corporis conuulſiones excitat. At melopepon nihil horum facere cenſetur : non enim habet adeò quod ſtomacho aduerſetur : imò neque pepon modicè comeſtus. Proinde tertiana febri detentis cum fiducia dari debet , necnon iis qui ardente febri ,*καύσῳ Græcè dicta*,& calida intemperie laborant, ſiue in renibus, ſiue in iecore, vel in ſtomacho,vel capite. Nihil enim eiuſmodi intẽperiebus æquè aduerſari poteſt,debellare & euincere,vt pepõ,aut qui dicitur melopepon. quomodo enim ea quæ refrigerant & humectant, bilem parere poſſint, non video.Vbi autem peponum facultas tibi deeſt , etiam cauliculi lactucarum refrigerati,& cucurbitæ,item cucumerum medulla,Perſica coctionem non experta , ſed in vaporem ſuſpenſa,& ab eo ſolo cocta, velutique condita, ſubſtitui poſſunt:eiſque & ſimilibus ſemper vti licet. Iam in oleribus , & pomaceis fructibus etiam omnibus deligere oportet quæ refrigerare queant,& humectare, conuenienter ea pro vniuſcuiuſque temperamento, & morbi magnitudine,accommodantes. DE BALNEO. Balneum,vt maximum præſidium,ipſis præbẽdum : maximè calido & ſicco temperamento præditis,& qui crebris vti lauacris cõſueuerunt:nec concoctio omnino expectanda eſt,ſed vbi ſiccitas vrget,etiam ante concoctionem lauare conuenit. Modus autem lauandi talis eſto : Poſtquam æger in temperatum aerem ingreſſus fuerit, modicè ſudarit, & tepidas aquas acceperit , ita oleo non modico perungatur. Quid enim corpus bile exardeſcens humectare aut refrigerare probè,præterquã aqua,poteſt? Præſtat igituraquã tepidam admiſcere. ſic enim refrigerare & humectare magis,& in altum corporis penetrare percipitur. Vnctio autem adhibeatur non in domo quæ calidum aerem habet,ſed in exteriorem eius partem reuerſo, quam etiam *à molliendo* malacticen appellant : deinde poſt illitionem hydrelæi, aut hydrochamæmeli. Nam ſi bilis multa , & præcipuè craſſior ſit,non alienum eſt in vicem olei communis etiam chamæmelino vti , quod vim diſcutiendi multo habet ampliorem.Sed nõ diu æger in aere immorabitur,verùm celerrimo tranſitu tantùm vſus in tepidũ calentis aquæ ſolium deſcendet , in eóque diutius ſubſiſtet. Egreſſus autem ex domo calida, monendus vt in aqua frigida immoretur : & ſi bene habuerit , etiam iliunium indices:operimentis verò iam ſumptis,vt aquæ tepidæ quantum velit, paruo ſpatio interpoſito bibat, hortandus eſt. Nam à potione ſudores copioſos effundi videbis:interim verò etiam bilem per vomitum reiici , vt æger quamprimum ex iis quæ ſuperueniebant, morbo fuerit liberatus. Reuerſus autem in domum , ſi pepo non adfuerit,aut alimentum quod diximus ſumat , aut lactucarum cauliculos,aut cucurbitas, aut cucumeres,aut ptiſſanam. Cæterùm aquam tepidam non modò ſemel, ſed etiam bis & frequenter dare expedit,& nihil metuere.In hoc nanque morbo aqua tepida maximum eſt præſidium. Tentabimus autem in declinatione potius exhibere,& ante acceſſionem : interim verò etiam in acceſſione. Noui ſiquidem acceſſionibus ſubtrahi debere , vt diuiniſſimus Hippocrates inquit : ac verum eſt, quantum ad hoc attinet , etiam quum nihil vrget. Frequẽter enim cogimur propter cauſam vrgentem, non tepidam modò aquam,ſed etiam cibum in ipſa acceſſione offerre. In illis autem hoc agendum eſt qui immoderatum ſtomachi habitum & virium imbecillitatem habent, vt inſultus magnitudinem ferre nequeat , ſed ſyncopen minetur. Noui igitur ego in iis qui immoderatè roduntur , tepidam me aquam propinaſſe:deinde vomitu oborto,& bile copioſiſſima excreta , iſtorum beneficio acceſſionem conquieuiſſe. Vt autem illa aucta fuerant , ita etiam alia decreſcebant,& aqua temperata & bile euacuata.

Quomodo tertiana diſcernatur , germana ac veráne ſit an falſa.

Tertianas illas germanas eſſe cenſendum eſt quibus omnia quæ cognata dicuntur,conſenſerint : ætas dico,regio,conſuetudo,temperamentum, ſtudia, & victus ratio. Poteſt autem ſenex quoque tertiana infeſtari , quæ omnem tertianæ germanæ ſpeciem , omnémque modum conſeruet. Ego ſanè meis oculis hæc in ſene quodam conſpexi,qui flauam bilem vomeret,ſimilitérque per aluum excerneret, vehementer febricitaret : atque idcirco acceſſio cum valido rigore eum inuadebat , ac declinatio multis ſudoribus accidebat:detinebatur autem acceſſione horis fere decem,aut duodecim. Huius alii ſanè familiares, eo quòd ſenex eſſet, decoctum ei bibere præcipiebant,ac omnia illa facere quæ falſis tertianis(vt aiunt) idonea exiſtunt:feréque interiiſſet æger decoctis ex hyſſopo,origano & pulegio aſſumptis,niſi quis ſubitò ex periculo ipſum ſubtraxiſſet, iubens eum etiam pepones aſſumere,& lactucas, & ptiſſanam , quæ nihil curioſum habent operoſúmque, ac omnem alium victum qui humectaret ac refrigeraret, vt in tertiana exquiſita, non deceptus ætate,quòd ſenex eſſet, ſed potius toto tẽperamento.Habuerat enim iam inde ab initio igneam intemperiem,quam alii propemodum omnes poſtea ad amuſſim conſeruabunt. Quare naturam ægri & cauſas præcedentes maximè attendere oportet:nihil autem minus , imò etiam omnium maximè,febris ſpeciem . Ego autem neque tertianarum falſarum victus rationem in omnibus vt veram & vtilem commendo , quam Galenus in libris ad Glauconem philoſophum præcipere videtur:iniiciẽs omnino ptiſſanæ piper,aut origanum, aut hyſſopum.Etenim huiuſmodi plerunque periculoſa ſunt , & febres vehementiores accendunt : idque magis adhuc ſi temperamentum corporis calidius inueniatur , & pituita mitior quàm bilis,& quæ non adeò calefacientia requirat.Quippe ſatis erat in his vti & non multis valde refrigerantibus & iis quæ ſenſim extenuare citra calorem poſſunt, qualis eſt radix apii expurgata,vt non particeps ſit radicularum: item ptiſſana ſimiliter,interim adiũctum habens apium aut aniſum,aut comam porri,aut mellis,& aceti momentum. Quòd ſi non admodum in ſincera ac falſa tertiana fuerit,nullus horum vſus eſt : verùm abunde eſt,ſola ptiſſana per ſe vti , & id quod bilioſum eſt contemperare: quod pituitoſum,diſſoluere:non autem ſiccantibus compingere, ac cogere:quemadmodum ii factitant qui piper & hyſſopum præcipiunt,eo quòd illa videantur extenuare. Oportet autem diligenter animum aduertere,eum qui humectãte victu vſus ſit, vt quum humores ab illo diſſolutos viderit , ſtatim euacuandis eis extrahendiſque incumbat, medicamento exhibito quod non magnam calefaciendi vim obtineat.Eius autem generis multa ſunt, & quæ ex oxymelite ſimplicius parantur , & quæ ex ſucco roſarum modico, agarico,& ſcammoniæ lacryma. Quando igitur humores compendioſè ſubducendi ſunt ? nimirum quum diffundi iam eos & turgere tandem conſpexeris , vt diuiniſſimus Hippocrates ſcriptum reliquit.

Quomodo humores diffundi,diſſoluíque,iàmque ad excretionem incitari cognoſcatur.

Materiam ſubiectam temperato aut humectante victu diſſolui inde cognoſces quòd quũ per initia eſſet immobilis,nunc aliquo modo agitari incipiat , atque aliàs in alium locum deſcendere , interim ad os ventriculi &

inteſtina

inteſtina: interim etiam ad articulos aut cutem. Peritum A igitur animaduertere hunc humorum motum, & obſeruare diligenter oportet, & dare aliquid quod eos ſubducat, antequam oberrantes noxam intulerint, in partem aliquam nobiliorem decumbentes. Verùm vulgares medici nihil horum norunt, vt qui motiones humorum diſcernere non laborent. vnde fit vt contraria faciant. Poſtquam igitur hæc viderint, ſtatim ad ea prorumpunt quæ ſiccare humores & craſſos facere poſſunt. Atque huiuſmodi quidem aſtrictoria ſunt medicamenta, ſimilémque B victum præcipiunt: vnde accidit vt humores inde craſſiores redditi, neque purgantibus facilè cedant medicamentis, neque obediant. Conuenit igitur vt qui humores diſſolutos nouerit, non modò ſemel exhibeat quæ per aluum ſubducere poſſint: ſed etiam rurſus humectante victu vſi, & diſſoluentes ſiquæ ſiccæ & craſſæ reliquiæ ſubſint, iterum leuiter expurgent. Ita enim humoribus modicè ſubtractis, etiam ſolus victus morbum in totum euincere, mutare, & ad bonum ſtatum deducere poterit, vt nulla alia medicina indigeat. Quòd ſi opus C erit, licebit etiam epithematis ſimplicioribus vti, & ſuperfuſionibus, & quum concoctio apparere incipit, & longè antequam acceſſio expectetur. Ita nanque erunt tum efficaciora, tum magna ex parte acceſſiones expectatas diſcutient. Quoniam autem purgãtibus vtendum eſt, vt ea promptè & compendioſè inuenias, bonum eſſe duxi, etiam compoſitionem ipſorum hîc apponere: in hunc autem modum habet. RHODOMELI purgans. Roſarum ſucci ſextarii duo, mellis ſextarius, ſcammoniæ D torrefactæ vncia. Omnia ſimul coquuntur. Summus medicamenti modus eſt cochlearia quatuor, medius tria, minor duo. Hoc non ſolùm tertianariis propinari debet, ſed iis etiam qui lippitudine & alio quodam modo ex bile & calida intemperie ægrotant. ALIVD rhodomeli purgans. Roſarum ſucci ſextarius, ſcammoniæ vncia, agarici drachma, piperis drachmæ duæ, mellis vnciæ ſex. Ad ignem lentum coquantur, & vbi in craſſitiem coierint, adiicito ſcammoniam, agaricum, & piper: ac vtitor. Datur inſtar cochlearium quinque aut ſex. Hoc ſolis conuenit qui falſa tertiana detinentur. habet enim nonnihil quod etiam pituitam ſubducat, quum agari- E cum & piper receperit. Noui autem purgaſſe me etiam medicamento quod corticem mali citrii reciperet, & eo quod ex malis cotoneis paratur, & horum penuria, ſola vſum ſcammonia. Quòd enim ipſa non modò bilem, ſed etiam pituitam potius euacuat, manifeſtum eſt. ſiquis temperato & humectante victu vſus, pituitam diffundat, vacuabit hanc quoque ſcammonia, nec indigebit iis quæ agaricum aut cucurbitam ſylueſtrem recipiunt. Quare etiam ſiquis recto victu vſus falſam tertianam ſcammonia purgare velit, non delinquet. Hæc quoque F hactenus de tertiana breuiter à nobis dicta ſunto. Non enim ſumus ignari, veteres quoque de his ſcripſiſſe, & nemo ea de cauſa culpandus erit. Quæ enim nobis quoque tempus, & longa experientia noſcenda obtulit, hæc æquum cenſui amicis & medicis ea nos poſtulantibus exponere, quæ quidem paucula exiſtunt, ſed magnam vim continent. Nam methodi prædictæ non in tertianis tantùm, ſed in aliis quoqus multis morbis accommodari poſſunt.

DE QVOTIDIANA, Cap. VII.

G QVòd quotidiana febris ex pituita trahit originem, omnibus in confeſſo eſt: quippe neque acuta febris eſſe his apparet, neque ſitis valida vrget, neque perurens quid & ſiccum habere ſub primo ſtatim contactu percipitur, ſed magis vbi manus diutius immoratur, caliditas fuliginoſa ex alto emergere deprehenditur: ac pulſus bona ex parte exigui & rari exiſtunt: incrementum non velox, ſed longiore tempore detinet: ſudores qui in H ipſis oboriuntur, nunquam purum oſtendunt interuallum, quale in tertiana aut quartana frequenter apparere videmus. Iam manifeſtius adhuc febris ſpeciem etiam ex præcedentibus cauſis cognoſces, ſi non obiter, ſed multa cum diligentia inquirere & examinare omnia coneris. Etenim cruditates plurimùm, crapulæ, & balnei im- A moderati vſus, interdum iecoris quoque & ſtomachi perfrictio præcedit. Hæc igitur eum attendere & diligenter conſiderare oportet qui febris ſpeciem velit cognoſcere. Nam interdum indicia omnia ſimul adſunt, interdum non: quippe in germanis exquiſitiſque febribus vniuerſa propè inueniũtur, in falſis autem non omnia, ſed quædam ipſorum adſunt, quædam non ſemper, propter varias ipſarum cauſas. quare etiam maxima diuerſitas in curando deprehenditur. In hunc itaque modum interroſci debent. Quin & diuiniſſimus Galenus, Rufus, & pleri- B que alii veteres de hac re copioſius tradiderunt. Nos autem deinceps etiam de curatione agamus. Nam curandi ratio ab illis prodita in quæſtionem aliquam vocatur, num videlicet vera in omnibus exiſtat. DE CVRATIONE. Quòd febris quotidiana, vt quæ ex pituita naſcatur, extenuantium incidentiúmque vſum requirat, verum exiſtit. ſi enim craſſa eſt & viſcoſa, extenuantibus indigebit. Duplex autem horum differentia eſſe cernitur: quædam enim inciſoriam vim obtinent, ita vt ſimul egregiè calefacere poſſint: quædam autem C incidendi quidem, nõ autem valde calefaciendi poteſtatem habent: quædam in totum non calefaciunt. Quibus igitur in hoc morbo vti oportet? iiſne quæ calefacere poſſunt, an illis quæ citra calorem extenuant? Videtur enim diuiniſſimus Galenus indiſtinctè Glauconi philoſopho præcipere vt extenuantibus vtatur. Conueniebat autem, meo iudicio, quum maxima ſit differentia, diuiſione ac diſtinctione vti, quibus in quo vtendum ſit. Neque enim pituita huius vnde febris accenditur, vnam habet ſpeciem: alia enim eſt ſalſa, alia acida, alia vitrea: vtraque D verò, frigida & craſſa: ac ideo quòd particulis ſit impacta, febrim excitauit. Meritò igitur etiam extenuantia ad curationem deſiderat: ſalſa verò non ſimiliter. ſiquidem & caliditas & ſiccitas hoc ei præſtat. Calidam autem ipſam quoque eſſe conſtat inde quòd inteſtinum rodat radátque, & grauiſſima tormenta, *quas δυσεντερίας Graci uocant*, nihil minus etiam quàm bilis, (quum huius quoque qualitatem receperit) ſuſcitet. Nam humores non ſecundum materiam ipſorum, ſed etiam ſecundum qualitates eis ſubiectas operantur. hæ ſiquidem aduerſus ipſas pugnãt, & operantur. Ac pituita ſalſa, etiamſi videatur humida, ta- E men conſtat facultate ſiccam eſſe, quẽadmodum etiam aquam marinam. Iam alia multa imaginatione quidem ſunt humida, facultate autem ſicca. At quòd pituita ſalſa nequit per ea quæ inflammant ipſam ſiccántque, extenuari quandoque & diffundi, ſed potius adhuc etiam craſſior effici, manifeſtò hoc teſtantur nitrum, ſal, & iura ſalſa. quippe hæc caleſcentia, craſſiora reddũtur. Nam id ab Ariſtotele ipſáque experientia probatum eſt, ea quæ à calore coacta fuerint, non à calore, ſed à contrario diſſolui poſſe. Hæc igitur etiam in corporis humoribus conſi- F derari debent: & ſi quidem ſalſi ſunt, non calefacientia, aut quæ admodum ſiccant, aut extenuare poſſunt, adhibere oportet: quæ vulgares in eis faciunt, raphani radiculam ipſis exhibentes, piper, ſalſamentum, capparim, & decocta, quæ vehementer extenuant, & antidota quæ aduerſus eiuſmodi offeruntur. Hæc ſanè oportebat iis potius quotidianis quæ à frigido atque acido humore prouenerunt, imperare: quippe ab eiuſmodi adiuuantur. Ego ſanè noui crebrò me omnia hæc in quotidiana quæ à G frigida humidáque & acida pituita incenſa fuit, obtuliſſe: in quibus autem ſalſum aut denoſum quid admixtum fuerit, in his magna ex parte extenuans quiddam exhibuiſſe, præſertim ſi etiam ægri temperamentum calidius erat. Minimè verò eiuſmodi medicamenta per initia morbi ægrotanti exhibere conuenit, quum ſalſus adhuc humor ſuperat præpollétque, & ægri corpus fuerit intemperatum. Sin autem etiam huiuſmodi aliquo vti oportebit, eo quòd æger appetat, aut vt appetẽtia reſtituatur, temperato prius victu vtendũ erit: ac vbi cõcoquere æger in- H cœperit, tunc ei permittendũ vt aſſumat tũ cibos, tũ potus qui leuiter extenuẽt & calefaciãt, vtpote apii turiones porrique, & piperis exiguũ, vini momẽtum, eiúſque albi, idque non frequenter. nam vſus eorum liberalior noxius eſt. Verùm laborandum eſt vt humores ad concoctionẽ perueniant, neque in vetuſtatem venire ſinendi, ſed pur-

gandi. Quum enim in corpore diutius inſident, magis adhuc ab omnibus præſidiis quæ calefaciunt, videnturque extenuare, craſſi fiunt, vt nō amplius ne medicamentis quidem ad purgandum efficacibus promptè cedant, quum difficiles ipſi ad motum, & terreſtres magis ab ipſis euaſerint. Noueris autem hanc ad purgationem eſſe opportunitatem temporis, & commoditatem. Frequenter enim vrinarum notæ à præſumpto victu & temperata potione mutantur, atque tunc huiuſmodi vrinas incoctas eſſe ab iis qui id non nouerunt, cenſeri videmus. At quia frequenter accidit materiam in totum corpus diffundi, & aliâs aliter, aut per ſudores, aut vomitū, aut ventrem, diſſipari, ideo vrinæ etiam ſedimenti expertes vulgo apparent. Satius igitur eſt conſiderare & diſcernere quando potius materia extenuari, diffundi, ad excretionem incitari, & ex loco in locum tranſire incipit: atque ita demum purgare oportebit, non ſolis vrinis animum adhibentes. Verùm vniuerſam purgationem adhibere non cōuenit, ſed per vices & interualla. Ita nāque accommodari debet morbis qui ex craſſioribus humoribus generantur, ac ſenſim extenuare & leuiter purgare materiæ copiam oportet, quoad ſatis eſſe videbitur. Nam ſi æger aſſumat medicamentum quod copioſius purget, magnā corpori intemperiem conciliat, & potius nocet quàm iuuat, magíſque in iis adhuc qui calidiore temperamento & bilioſiore præditi ſunt.

QVANDO ſalſis vtendum in quotidianis febribus. Qui iecur aut os ventriculi habent refrigeratum, & acidam pituitam vomunt, tenētúrque quotidiana, his, etiam calidioribus cibis, ſi voles, vti non alienum eſt. Humidus enim & frigidus ſtomachus vniuerſa extenuantia citra noxam tolerat. Auſus igitur ego quandoque ſum in quodam qui quotidie febris acceſſionem experiretur, & pituitam vomeret, ſalſis vti, & piſce ſale condito, *qui Græcis ἰσχατηρὰ dicitur*: item hydrogaro, porri decocti iure, & vino aquoſo: ac mirificè conualuit, ita tamen vt & ori ventriculi, vnguentis epithematibúſque ei extrinſecus applicatis, & moderato totius corporis calore conciliato ei proſpexerim. Non alienum eſt, hæc quoque in quotidianis tentare, ac pituitæ qualitatem & quantitatem obſeruare, atque ita conuenientem vnicuique victum præſcribere. Quemadmodum enim non vna pituitæ eſt ſpecies, ita neque vnam victus rationem eſſe oportet, ſed vnicuique ſpeciei idoneam. Ac in omni medicina idem præſtandum eſt, & id quod vnicuique congruum eſt & ſalutare quærendum eſt. Vt autem iis qui medicamenta quærit, promptè ea poſſit inuenire, & non aliunde cum antidota, tum purgationes colligere cogatur, expoſui hîc diſcrimina, adiuncta etiam diſtinctione, qualia in quibus vſurpare potius oporteat.

DE FOMENTIS & cataplaſmatis. Fomentis autem & cataplaſmatis per initia ſtatim vti feſtinandum non eſt, neque quū copia humorum in toto corpore ſuperat. Metus enim eſt ne dum viſcera nimium incaleſcunt, laxantúrque, confluxus quidam ad partes affectas decumbat, & adaucta illuc inflammatione, præterquam quòd nihil proficimus, magis etiam offendamus. Quod ii quoque faciunt qui, priuſquam totum corpus recrementis fuerit liberatum, cataplaſmatis & ſuperfuſionibus vti non verentur. Ego itaque noui etiam inflammationes quæ non erant, ob præcipitem ipſorum vſum ſuperuenire. Ne igitur officiamus, laborandum eſt copia iam imminuta, & quum iam concoctio quædam in vrinis apparere incipit, calefacientia, aut laxantia, ſi vſus requirat, viſceribus inducere. Fugito autem fomenta, aut cataplaſmata, quæ laxare tantùm & quæ repellere poſſunt, mixtam verò confectionem ipſorum parato. Et ſi quidem viſcera infirmiora & defluxionibus opportuna videantur, ægérque faſtidiat, aſtringentium & roborantium vires intendere oportet: ſin autem inflammatione aut dolore vexentur, laxantia potius. Summatim vtriuſque (medicamenti tum laxantis, tum repellentis) vires pro cauſa vrgente, & intendere & remittere conuenit.

De ſtomachi imbecillis & mediocriter inflammatione laborantis fomento.

Ad quinas vini partes miſceto omphacii quaternas, chamæmeli binas, & maſtiches momentum. Quòd ſi inflammatio feruens appareat, etiamſi gleucinum aut nardinum adieceris, nihil nocebis, ſed plurimum quoque iuuabis. Sin autem os ventriculi non infirmum æger habere, aut cibum non faſtidire videatur, loco vini decoctum fomento admiſceas, glandémque vnguentariam, & fœnūgræcum prius in illo decoquendum curato. Hanc quoque animaduerſionem in cataplaſmatis ſeruare ratio eſt, vt mixta in ipſis fiat curatio: & vtrobique ſanè anethinum, aut Cyprinum, aut nardinum cataplaſmati ſemper adiiciantur. At ſi acoris aut frigiditatis in ſtomacho ſenſus eſt, etiam in decocto in quo illa parantur, nardum Gallicam, abſinthium & anethum adiungere eis oportet. Quum ſalſum humorem vomunt ægri temperamento calidi, ſolum quoque chamæmelinum oleum adiicere ſemper, & maſtiches momentum inſpergere conducit. At tempus cataplaſmatum eſto hora ante acceſſionem, abſque plurimo potu, & impoſita non diu inhæreſcant. Quippe omnia, ſiue fomētum, ſiue cataplaſmata fuerint, etiamſi maximè ea quis ex medicamentis omnibus quæ robur adferre poſſunt, apparare potuerit, tamen ſi diutius corpori incumbant, virium reſolutionem & imbecillitatem efficiunt. Tantum de fomentis, & cataplaſmatis dictum ſit. Si enim particularium quoque nonnihil prætermiſſum ſit, id ratione quis adinuenire poterit, ſi omnia conſideret, & animum ad id quod conducit intendat.

DE PVRGATIONE. Materia iam attenuata diffuſáque oxymelite, & aliis quæ in cibis extenuare ſolent, & decoctis & cataplaſmatis adhibitis, tunc demum ad purgandum eam venito. valde enim à vacuationibus adiuuantur. Non oportet autem vniuerſè ipſos purgare, ſed per vices, & ſimplicioribus: hinc demum aliquanto valentioribus. Quum enim materia ſit craſſa, haud facilè iis cedit quæ vniuerſam celerémque vacuationem præſtant. Agarici igitur ſcrupulos tres aut quatuor ex melle exhibeto: interim etiam plus aut minus, pro ægrotantis virium ratione, & humoris qui ſuperat quantitate: quippe pituitam educit, nec morbum inueterari ſinit.

ALIVD. Et granum Cnidium, ſi poſt concoctionem datur, diuturnis quotidianis medetur. Adhæc catapotia quibus ego ſemper & in quartanis & aliis affectibus vti ſoleo, bene faciunt in veſperam data. Habes ipſorum deſcriptionem alibi quoque proditam: hæc autem recipit, Aloes vnciam, cucurbitæ ſylueſtris vncias duas, ſcammoniæ vnciam, euphorbii ſemunciam, veratri nigri corticis vnciam, bdellii vnciam, gummi vnciam, nitri Alexandrini ſemunciam. Succo braſſicæ excipito, datóque ex eis ſcrupulos quatuor, aut quinque: nihil metuens aut torſionem, aut nimiam purgationem. Vacuant ſine omni moleſtia non modò pituitam, ſed etiam humorem melancholicum, eóque circuitus quartanos finiunt. Dato hæc catapotia, granorum inſtar figurata, in quibus multa cruditas, crapula & vita otioſa præceſſit, temperamentúmque eſt pituitoſius, & quod nihil ſiccum aut acre obtinet. Nam in eiuſmodi tutò dantur: & qui hæc aſſumunt, valde adiuuantur.

ALIVD QVOD citra moleſtiam ſumitur, à ſale dictum Græcis halatium, admodum efficax. Gingiberis, petroſelini Macedonici, epithymi, laſeris, cumini, apii ſeminis, liguſtici, ſingulorum vnciæ quatuor: ſcammoniæ vnciæ tres, & ſemiſſis: ſalis communis & torrefacti vnciæ quatuor.

ALIVD, vt ſcriptura halatiorum habet, præſtantius. Gingiberis ſemuncia, petroſelini Macedonici, epithymi, laſeris, apii ſeminis, ameos, cumini liguſtici, piperis, ſingulorum drachmæ duæ: ſalis torrefacti vnciæ duæ, ſemis: ſcammoniæ ſeſcuncia. Dato veſperi in febrium interuallis, quandocunque velint. At ſi aluum emolliri velis, ſcrupulum vnum dato: ſin autem id largius efficere, duos. & in viris robuſtioribus quidem ſcrupulos ſeptem exhibeto: pueris autem & mulieribus grauidis, & in ſumma imbecillis, ſcrupulos tres aut quatuor. Ita ſine omni moleſtia & periculo offerētur. Licet etiā cū pane dare, & ex poſca, & oleribꝰ. Attamē præſtat in morbis qui per circuitꝰ reuertūtur, cū ptiſſanæ

cremore ipſum præbere. Tantùm etiam de purgationibus dictum ſit.

De antidotis ad quotidianas.

Styracis calamitis,iridis Illyricæ,myrrhæ, ſingulorum drachmæ quatuor:opopanacis,piperis,galbani,opii,ſingulæ drachmæ. Hæc trita omnia in vnitatem cogito, admiſcens eis mellis quod ſufficit: ac dato fabæ Ægyptiæ inſtar ante acceſſionem in lecto decumbenti, perunctóque ex oleo & pipere granis decem: iuxta verò appoſitæ ſint prunæ.Hoc ſomnũ & ſudores excitat, leuâtque, præcipuè eos qui multa cruditate ſcatent. ALIVD.

Agarici,gentianæ,ſingulæ drachmæ.Dantur cum mulſa ante acceſſionem. Hoc mediocriter extenuat, meatus infarctos aperit, & materiam per aluum & vrinas moderatè ducit. ALIVD. Decoctum chamædryos iis quos quotidiana febris circuitúſve affligit,potioni dato. Vrinas multas ducit, & leuat. aptum ergo illis qui non valde febricitãt, neque temperamento calido ſunt & ſicco. ANTIDOTVM ad quotidianas, faciens etiam ad quartanas. Opii,opopanacis, caſtorei, ſeminis dauci,ſingulorum drachmæ quatuor: læuigatis paulum mellis adiicito:viris obolos tres,pueris duos exhibeto.Vtitor autem hoc tanquam admirabili ex mulſo hora ante acceſſionem,& præſertim in iis quos ſalſa pituita nõ vrget, & quibus bene calidum ſiccúmque temperamentum ineſt.

De vnctione.

Vnctione vtemur ita vt ad horroris febríſque magnitudinem & ægri vires reſpiciamus. Si nanque multa perfrictione & horrore infeſtante, febris non adeò tibi vehemens appareat, neque vires imbecillæ,ſed robuſtæ, magis vtitor validis vnctionibus quæ externam cutem calefacere,ad ruborem perducere & extenuare poſſunt.Si cõtrà, neque vires validæ, neque frigus multum, ac febres vehementes fieri videntur,tunc iis vtendum erit quæ cutem modicè extenuant,& rarefaciunt.Dicamus igitur de vnctionum differentiis, hoc ipſum præterea diſtinguentes, quænam valentiora, quæ verò imbecilliora exiſtant.

VNCTIO validа. Pyrethro,pipere,& nitro,pari portione cum pulegii momento in vnitatem coctis,& ex oleo contritis,ſummas corporis partes & ſpinam perungito.Sin autem frigus etiam in ea percipitur, mirifica eſt vnctio, & valde proficit vehementem perfrictionem morbique vetuſtatem expertis. ALIA mediocris.

Piperis grana tria,& micam thuris, in læuorem trita ex oleo illinito. ALIA. Nitro ex oleo trito ſummas ægri partes, ſpinàmque, tum in balneo, tum extra illud perfricari iubeto. mouet enim ſudores, & iuuat. ALIA valde bona,& multis experimentis comprobata.

Artemiſiæ crocodiliadis, adipis crocodili fluuiatilis, ſingulorum vnciæ ſex:olei ſextarius. Coctis ex oleo ægrum,& præſertim eius ſpinam, ante acceſſionẽ vngito, ac miraberis efficaciam.Nam abs re eſt etiam odoratum quid admiſcere,eo quòd vnctio ingrati ſit odoris, & contraria quadam ratione operetur. ALIA, in quibus febres vehementes vrgent, & frigus moderatum apparet,efficax. Spumæ lebetum in balneis efferueſcentium oleum admiſceto, dũ viſci craſſitudo fiat: vngitóque corpus antequam febris inuadat. Idem naturaliter præſtat.

Naturalia quæ corpori alligari ſolent.

Lapis aëtites cum ad alia plurima, tum ad rigores qui per circuitus reuertuntur, & præſertim ad quotidianas facit,ſi corpori alligetur. ALIVD quod appendi ſolet, multis experimentis à me probatum. In folium oleæ ex communi atramento inſcribito, Ca, Roi, A. Capito autem folium oleæ ante ſolis exortum, & collo ſuſpendito. ALIVD naturale ad quotidianas.

Animalculum quod deſidet, & texit, vt muſcas venetur, bene facit ſi linteolo illigetur, & ſiniſtro brachio appendatur.

DE QVARTANA, Cap. VIII.

QVartanæ febris non vna eſt ſpecies, ſed multiplices & diuerſæ exiſtunt. Etenim alia ex flaua bile nimiũ aduſta,alia ex fæculento ſanguine naſcitur. Non ſolùm au-

A tem materia,ſed etiam loco in quo conſtituuntur, inuicem differunt:hæc enim in vaſis, illa in liene potius ſubſiſtit. Quoniam igitur diuerſæ ſunt ſpecies, curationis quoque modos diuerſos,& non vnum(ſicut vulgares arbitrantur)eſſe oportet. Nam quæ ab humore melancholico creatur, meritò calefacientibus humectantibuſque iuuatur.Quæ verò ex nimia bilis aduſtione prouenit, humectantibus & refrigerãtibus,vt peponibus,vua, oſtreis, piſciculis,aqua,& breuiter concoctu facili & bonum ſuccum pariẽte victu,ac balneis tepidis tractari debet. Mihi

B itaque frequenter ſubit mirari quomodo diuiniſſimus Galenus in omnibus non alium quendam victum quàm qui calefacere ipſos & ſiccare poſſit, præcipere videatur. Præbet enim ipſis antidotum δι' τεσσάρων πιπέρεων, & quod διοσπολίτης dicitur:item liquorem Cyrenaicum,& theriacam:& in cibo, ſalſamentum & piper. hoc autem potiſſimùm quotidie bibere iuſſit.In vniuerſum præcipit abſtinere iis quæ refrigerant & humectant: eo quòd humor, inquit,morbum efficiens, frigidus exiſtat.Verùm etſi humor melancholicus calefacientia deſideret, non tamen

C neceſſariò etiam ſiccantibus indiget, ſi quidem frigidus eſt, & ſiccus. calefaciẽtibus enim & humectantibus opus habebit. At nõ videtur etiã humectantium aliquod prorſus velle præſcribere, ſed econtrario omnia quæ ſiccant aſſántque nimium, & humorem craſſiorem potius reddunt.Nam quæ videntur magis extenuare, quum ſint etiam paulò calidiora quàm vt mediocriter extenuent,poſtea terreſtres magis,& multo quàm prius craſſiores efficiunt,dum humiditatem quæ in eis ſubſiſtit exugunt,inſumúntque,vt natura ideo recrementa lentius excoquat.

D Didicimus enim, concoctiones omnémque vitæ originem calido fieri & humido.Id quod etiam in externis videre licet. nam fructus & ſingulæ ſtirpes à pluuiis & ſolis calore producuntur. Et præterea omnia quæ præter naturam exiſtunt,contraria ad curationem requirunt: quæ ſecundùm naturam ſunt,ſimilia potius. Quare hoc eſt præſtantiſſimi medici officium vt calidum quidem refrigeret,ſiccum autem humectet: frigidum calefaciat, & humidum ſiccet:in ſumma, vt ea quæ ſunt vitia ac affectus, contrariorum vſu euincat,ac omnia quæ res poſtulat, cu-

E rioſè perſequatur:omnique arte & ratione,tãquam in bello decertans, ægrum conſeruet. Siquando igitur accidat ægrum ſicciore quoque vti victu, vel quòd appetat, vel etiam quòd ita laborans ſiccantia medicamenta aut cibos requirat,nempe hydrogarum,vel conditum,vel eiuſmodi aliquod præſidium, conſulo & tunc, vbi ſemel aut bis eo fuerit vſus,ac corpus modicè incaleſcat, rurſus ſtatim ad victum per initia inſtitutum, qui leniter humectare & calefacere poſſit,reuerti. Ita enim neque ea quæ calefaciunt,aſſumpta multum adeò nocere poterunt: &

F præterea humor qui natura ad mouendum difficilis & ſiccior erat, ab humectantibus facilius ſolui poterit, vt ipſe remiſſus poſt diſſolutionem & quodammodo excerni incitatus à medicamentis quæ benignè euacuant,citra noxam paulatim ſubtrahi queat. Etenim ſic agendum eſt in craſſioribus ſiccioribúſque humoribus, ac humectare ipſos & diſſoluere conuenit: nec diutius diſſolutio eorũ expectanda eſt, ſed protinus ad purgationem ipſorum properandum:&,ſi adhuc res poſtulat, rurſus humectãdo, tum balneis,tum victu,ita ſubducere expedit.

G De quartana quæ ex nimia flauæ bilis aduſtione excitatur.

Quòd ſi quartana non tibi à ſicco frigidóque humore,ſed potius bilioſo & plus ſatis aduſto excitari videatur,tunc potius refrigerare potentibus vti oportet:ſi quidem æger etiam natura calidus ſimul & ſiccus, ætate vigens,& frigidæ potioni aſſuetus appareat: adhæc, ſi anni tempus ſit æſtiuum. Interim verò ſi etiam curæ, vigiliæ, triſtitia, ira,& acrium medicamentorum vſus præceſſerint. Hæc enim omnia bilioſam & ex aduſtione nimia

H quartanam generare poſſunt. In his igitur non peccaueris ſi potionibus & cibis frigidis vtaris, vt peponibus, ſi tempus dederit, duracinis, intybis & lactuca. breuiter non offendes ſi omnia agas quæ in germana tertiana tentaueris. Nulla enim alia ratione humor qui à caliditate & ſiccitate inſpiſſatus fuerit, euinci poteſt niſi

quædam refrigerantia humectantiáque aſſumpſeris: quemadmodum etiam quæ à frigiditate inſpiſſata ſunt, à calefacientibus. Hæc igitur (vt diximus) vniuerſa calefacientia, etſi extenuare videantur, tamen inſpiſſant præterea. Quare in his offerenda non ſunt, vt quæ eiuſmodi humorem craſſum reddant magis quàm extenuent, præſertim quæ vehementius calefacere & inſpiſſare prædicantur. Quare neque in quartana cataplaſmatis vt ſuperfuſionibus, fomentiſque vti ſtudebimus. Quippe vnctio ſola, quæ ex copioſiore hydrelæo paratur, frequentius à balneo & cibis temperatis adhibita, calorem abundè contemperare ac lenire poteſt, & ſiquæ in iecore durities eſt, hanc quoque laxare. Sin autem res poſtulauerit, ipſo quoque ſolo potius vti oportet, vel etiam chamæmeli decocto, in quo abſinthii turiones, palmulæ pingues & melilotum deferbuerint. Noui me in quartana etiam frequenter epithematis vſum, tempore quidem opportuno, vt in tertiana ante acceſſionem, ex farina hordei, lini ſemine, & decocto chamæmeli, ac multum profeciſſe, vt æger non amplius acceſſionem expertus fuerit. Præſertim autem in quartana quæ ex nimia bilis aduſtione concitata erit, ac in pueris temperamento calidioribus, in quibus inflammatio quæpiam præcordia exercet, talia probari videntur. At ſiquis etiam in frigida quartana (ſic enim appellanda eſt quæ ex frigido & ſicco humore melancholico excitatur) epithemate item calidiore ante acceſſionem vtatur: hic item maximum adiumentum ſentiet, vt etiam ſubitò febris conquieſcat, quanuis moleſtam acceſſionem ægrum experiri contigerit. Satius autem eſt ſiquis etiam toto antea vacuato corpore, epithemate omníque alio particulari præſidio vtatur. Qui enim toto corpore adhuc ſordido ac impuro, vel cataplaſmata inducere, vel perfundere aggrediuntur, hi inſignium malorum authores fiunt. Cæterùm quartanas ex aduſta bile conſiſtentes purgare decet, corpus prius humectando pleniore cibo, & quiete: quæ verò ob humorem melancholicum procreantur, humectare quidem eas oportet: (ſiccus enim humor ille exiſtit) ob terreſtrem verò eius partem, & frigidam, tum calefacere, tum extenuare conuenit. Purgationem autem non per febris initia, ſed quum concoctio iam apparet, moliri debemus. Ita porro etiam, ſi ægrum ſanguinis vacuationem requirere cenſebis, vt ex quo humor melancholicus procreetur, poſt ſtatum hunc auferes, quando humor etiam à natura excerni ſolet, vtpote concoctus. Sic autem natura leuata, reliquias materiæ euincit. Quum igitur concoctio in vrinis tibi apparet, medicamentum purgans, nempe quod ex rhodomelite conficitur, bilem & humores nimium aduſtos ſine moleſtia educens hoc præſtare debet. Habet autem in hunc modum.

PVRGATIO ex rhodomelite. Succi roſarum ſextarii duo, mellis ſextarius, ſcammoniæ torrefactæ vncia. Omnia ſimul coquuntur, dantúrque ad ſummum cochlearia duo, vel minus. At ſi humor blioſus non admodum calidus & ſiccus, ſed craſſior, à pituitoſo humore adulteratus eſſe videatur, paulum agarici prædicto rhodomeliti adiiciendum erit: atque in eum modum hîc quoque leuiter purgari debet. Vt autem promptè componas medicamentum, paréſque, ſubſcribam eius quoque mixturam, quæ ita habet: Roſarum ſucci libra, ſcammoniæ vncia, agarici vnciæ quatuor, piperis ſcrupuli duo, mellis vnciæ ſex. Ad ignem lentum hæc coquito, ac vbi in craſſitiem coierint, adiicito ſcammoniam, & piper, atque vtitor. Nam ſine omni adeò moleſtia vacuat, præterquam quòd non multum calefaciat.

PVRGATIO quæ ex malis cotoneis paratur. Mala cotonea octo impleto ſcammonia, cuius modus ſit vncia, & extrinſecus ea fermento oblinito, atq; ſic aſſanda dato. Vbi aſſata probè fuerint, adiicito mel probè læuigatum, ac vtitor pro virium ratione, in febribus quartanis quæ à bile excitantur, & in iis qui generoſam purgationem ferre nequeunt: atque in pueris magis & mulieribus. nam citra omnem prorſus moleſtiam purgat. Sin ipſum efficacius reddere voles, in iſtum modum parato: Scammoniæ vnciam, petroſelini Macedonici vnciam, piperis albi vnciam, agarici ſemunciam, ſucci cotoneorum vncias ſex, ſucci citriorum vncias tres, mellis libram. Dato inſtar vnciæ. Succum cum melle coquito, atque ita pulueres læuigatos inſpergito, ac in pyxide recondito cum fiducia. Eſt enim præſidium in multos vſus accommodatum, vt quod non ſolùm bilem, ſed etiam pituitam & humorem melancholicum repurgare probè poſſit. Atque idcirco quartanis quoque falſis exhibere licet. in illis autem magis quorum ſtomachus affectus neque concoquere bene, neque appetere cibum poteſt: necnon iis qui quotidianis infeſtantur. Hac de cauſa variis in mixturis ad omnia præparare conducit.

DE VOMITV. Vomitus omnibus vtiliſſimus eſt, præſertim iis qui humores craſſos in ore ventriculi continent. Nam craſſitiem extenuat, & vt concoquatur celeriúſque diſcutiatur efficit. Optimum autem tempus ad vomitum eſt, acceſſione incipiente: quoniam etiam tunc humores, quum materiæ mouentur, & illi in ſtomachum confluunt, illúmque rodunt, nauſeam excitant. Dato eis mulſam non nimis aquoſam: ita nanque procliuius ad excretionem prorumpent. Qui autem valde lenti ſunt, & difficulter auelli poſſunt, ægrius excernentur. Ac pennis præcipuè anſerinis vtendum eſt, vt maiori irritatu vomitus omnino proueniat. Si enim ex lentis humoribus aliquid ſurſum eductum fuerit, ſtatim etiam acceſſio minuetur, tum ſpatio temporis, tum ſimul mora ac conſuetudine. Ego enim noui me hoc modo inueteratas quartanas diſcuſſiſſe, vt nonnullæ ipſarum ſuperata iam deteriore parte conquieuerint.

DE SALSAMENTIS. Salſamentis autem in illis nimirum quæ ab humore melancholico excitantur, & in quibus ſtomachus vitioſis humoribus ſcatet, aut multa lienem vrget obſtructio, vtendum eſt. Maximè hîc commendatur etiam encathera dicta, & quæ Alexandrinorum buridia ſunt, mænomenia, & membridia. Oportet autem eum qui horum aliquod aſſumit, aliquandiu ſitim tolerare, & nullam potionem ingerere, vt efficere quid poſſint, & vim ſuam corpori imprimere: deinde vbi ita viribus deſtituitur æger vt ſitim ferre nequeat, tunc vinum Aſcalonites aut Gazites dilutum, quantum libet, propinare licet. Ego itaque noui quendam ex iis qui quartana ex terreſtri & frigido humore laboraret, ita vſu huius rationis victus liberatum, vt etiam per aluum humorem ſuperantem excreuerit. Erat autem id quod excreuerat adeò valde nigrum, vt nonnullis medicorum metum incuteret, non modò ob colorem, ſed etiam propter copiam euacuatam. Verùm quòd æger paulo pòſt morbum facilius ferre inceperit, & quòd lien qui antea maximus erat, paruus euaſerit, effecit vt omnes bene ſperarent, & nihil amplius metuerent. Sciendum verò eſt quòd cibi enumerati, & quicquid abſtergere & extenuare mediocriter poteſt, etiam quum concoctio incipit apparere, humidioribus temperamento, frigidioribus & bene habitis dari debent. Etenim humores tunc magis & repurgantibus & extenuantibus promptè obediunt. Qui enim per initia, quum materia planè eſſet incocta, extenuantibus vel purgantibus vſi ſunt, hi præterquam quòd nihil eorum quæ ſuperabant in corpore, vacuare potuerint, etiam ſicciores craſſioréſque humores effecerunt. Si itaque talis ſit quartana quæ à frigido & terreſtri humore concitetur, ita agere oportet: ſin autem à bilioſo humore, exuſto & in cinerem redacto, prouenerit, omnia contraria, quæ humectare aut refrigerare poſſunt, tentare conuenit: balneum dulcis aquæ adhibere, & cibos concoctu faciles. In ſumma, quemadmodum diuerſas habent ſpecies, ita quoque differentem ipſarum victum præſcribere oportet.

De antidotis.

Nonnulli veteres quartanariis etiam antidota dederunt, ac multas variáſque deſcriptiones ab ipſis proditas inuenire licet. Quin & diuiniſſimus Galenus ea memoriæ prodidit: ſed nulla videtur vſus diſtinctione: vnde plerique quum eis quæ titulo ipſa promittebant perſuaſi, deinde non exquiſita diſcretione exhibuiſſent, maximæ offenſionis & periculorum authores extiterunt. Miror ſanè cur antidotum ex liquore Cyrenaico paratum, omnibus conuenire dixerit, iubeátque frequenter eo vti. Atqui non videtur res ſic ſe habere. neq; enim citra offenſionem quis ipſum hominibus calido, ſicco & bilioſo temperamento præ-

ditis, & in quartanam ex nimia aduſtione prolapſis, bibendum dederit. Attamen nec ea quæ ex ſulphure viuo & pipere confecta ſunt, neque theriace antidotum dari debet. hæc enim vniuerſa iſtis aduerſantur. Quare præſtat, eis, ſi fieri poteſt, nullum antidotum exhibere: verùm ſufficit, victu potius refrigerante & contemperante, necnon iis quæ ſuperflua repurgant, frequentius vti. Sin autem antidoto interim vti cogaris, illa potius in quartanis ex aduſtione nimia ortis propinanda putes quæ conſtant ex opio, cicuta, & alterco: item quæ vrinam prouocare poſſunt, ita vt non valde calefaciant: ídque in eis præcipuè quos vigilia & ſitis comitatur. Nam ſomnus ante acceſſionem obueniens, frequenter impediuit ne acceſſio in totum oboriretur: aut effecit vt moderatior ea fieret. Porro vt antidota à me dicta facilè inueniātur, neceſſarium duxi compoſitiones exponere, maximè illorum quorum etiam antea in quartanis, quæ ab humore melancholico excitantur, multam habui experiētiam.

ANTIDOTVM ad quartanas quæ ex humore melāncholico cōſtituūtur. Caſtorei, papaueris, myrrhæ, piperis albi, liquoris Cyrenaici, ſingulorū drachmæ quatuor, Liquorem læuigatum, & aqua maceratum reliquis adiicito, fingitóque catapotia, & dato ante acceſſionem ieiuno, aut cœnato, ex aqua. Præſtat ſi ægrum ipſum etiam perungas, nempe oleo calido quod nitrum admixtum habeat.

ALIVD, etiam ad quotidianas efficax. Opopanacis, opii, caſtorei, alterci ſeminis, ſingulorum drachmæ quatuor. Læuigatis paulum mellis admiſceto, datóque adultis quidem dimidiæ drachmæ inſtar: pueris autem, hora antequam inuadat acceſſio, obolos duos. ALIVD ad quartanam. Liquoris Cyreniaci, piperis, myrrhæ, rutæ folia, ſingulorum drachmæ quatuor. Detritis, probéque mixtis, ante acceſſionem ex oxymelite vtitor.

ANTIDOTVM achariſtō, quod facit ad multos interiores affectus, præcipuè verò ad quartanas. Croci vncia, opii vnciæ ſeptem, galbani vnciæ ſeptem, caſiæ vnciæ tres, ſtyracis vnciæ ſeptem, myrrhæ vnciæ quatuor, caſtorei vnciæ ſeptem, coſti vnciæ tres, piperis vnciæ quatuor, ſpicæ nardi vnciæ ſeptem, mellis deſpumati quod ſufficit. Datur fabæ Ægyptiæ inſtar ex mulſa ante acceſſionem.

ANTIDOTVM, quod & ipſum mirificè ad quartanas valet. Styracis exquiſiti drachmæ quatuor, myrrhæ drachmæ duæ, opopanacis drachmæ quatuor, iridis ſeſquidrachma, piperis drachmæ ſex, galbani drachma, lacrymæ papaueris drachma. Datur fabæ Ægyptiæ inſtar melle exceptum hora ante febris acceſſionem.

De paſtillis.

Paſtillus inſignis admodum ad quartanas. Opii veteris, rutæ foliorum, ſingulorum drachmæ duæ: croci drachma, alterci foliorum drachmæ duæ. Contuſa, increta, læuigatáque in paſtillos redigito, qui ſinguli ſcrupulos duos pendant. Ac dato horis duabus ante acceſſionem ex poſca, pro ægri virium ratione. PASTILLVS alius, bene faciens admodum ad quartanas. Piperis albi, ſeminis dauci Cretici, pares portiones. Contuſas incretáſque, ante acceſſionem ex multa aqua calida cochlearii menſura dato. Hoc pleroſque, quum ſimplicius ſit, adiuuit quartanarios. PASTILLVS alius præſtantiſſimus, vt nullus alius, ſuccurrens curánſque celerrimè: elicit enim ſudores, atque ita morbo diuturno ægrum liberat. Opii drachma, piperis longi, caſtorei, ſingulæ drachmæ. Mulſo conformentur. Dato ſingulis obolum ex oxymelite lotis, & in lecto repoſitis. Hoc multos ſudores euocat, & magna ex parte bis aut ter potum liberat. Hæ omnes validæ ſunt antidotorum vires, ad calefaciendum & attenuandum efficaces. Quare etiam quartanis potius (vt diximus) conueniunt quæ melancholico & terreſtri humore excitantur, adulterantúrque à pituita. Non autem continuè, ſed per longa interualla exhiberi debēt. nam liberalior eorum vſus, humores multo adhuc ſicciores craſſioréſque efficit. Tutius autem dantur quum concoctio iam apparuerit, & vires ſunt robuſtæ, ac ægri multam ad hoc inclinationem habēt, qui & à nobis medicamenta ſumere conſueuerunt, & nos pharmaca ſibi offerre compellunt. Sunt enim nonnulli non modò barbari, ſed etiam alii plerique, opinione ac ratione aliena præditi, vt etiam ſecari vríque præ omni medicina malint: ac eos qui hæc faciunt, ſcire aliquid arbitrantur, inuitántque ſtudioſè in ædes ſuas: & præſtantiores hoſce medicos cenſent quàm qui victum præſcribunt. Si igitur noſtrûm aliquis dare quid eis cogatur, qui calido ſiccóque temperamento ſunt, & ex nimia flauæ bilis aduſtione quartanam experiuntur, illa offeret antidota quæ vim non adeò acrem & calidam poſſident, ſed quantum licet hac vacant: & ſi fieri poterit, refrigerantia potius, & ad ſomnum inducendum, ſenſimque extenuandum efficacia obtinet. qualis eſt etiam Xenocratis paſtillus, cum ad alia pleraque vtilis, tum verò eximiè & ad quartanas & ad tertianas. Deſcriptio ipſius in hunc modum habet.

PASTILLVS ad quartanarios ex nimia flauæ bilis aduſtione. Seminis papaueris hortenſis, lacrymæ papaueris, ſingulorum ſcrupuli duo: alterci albi, ſucci dulcis radiculæ, ſingulorum ſcrupuli ſex: ſtyracis, aniſi, ſingulorum ſcrupuli quatuor: croci, caſtorei, corticis mandragoræ, ſingulorum ſcrupuli tres. Arida contuſa, incretáque, ſucco, ſapa, vel paſſo Cretico veteri excipito, ac vtitor cum fiducia, in iis præcipuè quos vigilia comitatur, aluus profluit, os vētriculi fluxione laborat, & dolor colum exercet. ALIVD ſimplicius. Decoctum ſcorpiuri herbæ mirificè propè omnibus auxiliatur, ſi ante acceſſionem bibatur. Iuuat enim non modò ratione naturali, ſed etiam quia materiam per aluum & vomitus educit. DE LAPIDE armeniaco. Lapis qui Armeniacus dicitur, ſiue lotus, ſiue illotus offeratur, quatuor ſiliquarum pondere mirabiliter ad omnem quartanæ ſpeciem valet. Nam humorem melancholicum, vt nullum aliud præſidium, euacuat: ſed lotus quidem aqua, per inferiora magis purgat: illotus autem, per vomitiones citra calorem, non quemadmodum alia. Si verò nonnulli lapidis potionem odio habuerint, in catapotia redigito, his medicamentis eis adiectis: Aloes ſcrupuli quatuor, epithymi ſcrupuli tres, agarici ſcrupulus, lapidis Armeniaci ſcrupulus, cariophylli grana quinque, ſcammoniæ ſcrupuli quinque. Excipito ſucco citrii, aut crocomelo, aut rhodomelo, aut rhodomelite. Dantur ſcrupuli duo. Proficiunt etiam catapotia ex epithymo abſque ſcammonia. Habēt autem in hunc modum: Abſinthii ſucci drachmæ quatuor: medallæ cucurbitæ ſylueſtris drachma, aloes drachmæ duæ, maſtichæ drachmæ tres, epithymi drachmæ duæ. Dantur noctu catapotia. Bene faciunt etiam ad mendaces quartanas, quæ paulum quoque pituitæ habent admixtum. ALIVD antidotum mirificum ad multa efficax, maximè verò quartanis. Vetuſtum capitis dolorem finit, vertiginoſúmque affectum, comitiales acceſſiones & vigilias ſopit: inſaniam, *quæ μανία dicitur*, ſedat: magnos oculorum dolores lenit: fluxionem doloréṁque dentium diſcutit: ſpirandi difficultatem, omnémque aſthmatis cauſam abigit: tuſſi vetuſtæ, peripneumoniæ & pleuritidi medetur, tum ſiccæ, tum humidæ: omne à pulmone humiditatis vitium diſſipat: ſputa tenuia mitigat, & eductione paratiorem ex hydromelite potum efficit. Sin autem quis ſanguinem ſpuerit, ex oxymelite, aut poſca, aut polygonii ſucco aut plantaginis drachmarum duarum inſtar dato, pro ægri viribus ponderi paulum quiddam adiiciens, aut detrahens. Cæterùm hoc antidotum ſtomachi eſt præſidium. Nam ex humiditate flaccidum, imbecillémque aſtringit & firmat, cibóſque ob vomitiones non continentem roborat, pūctiones ventriculi inflationes per ructus diſcutit, punctorios iecoris dolores mitigat, & arquatis morbis auxiliatur. Nam vnamquanque partem ad priorem naturam reuocat, & atræ bilis morbum, quæ melācholia dicitur, diuturnum & turbulentum, vigiliáſque leuat: lienis grauitatem ſubtrahit, & faciei colorem reſtituit pituitam, bilem per inteſtina detrahit: caliditatem inteſtinis partitam ſnggerit, diſtributionis meatus aperit, vrinas ſegregat, & veluti renes inuadit, atque ita ex eis tum arenas, tum ſanguinis grumos ad veſicam propellit: renibus ac veſicæ medetur: vrinæ difficultatem reprimit. Omnibus porro prædictis affectibus potu aſſumptum opitulatur. In ileoſis autem morbis & cœliacis hæc potio veluti viam præparat, inueteratum ſtercus ſubducit, vetuſtámque inflam-

p. iii.

mationem reſoluit, tormina lenit, diſtenſionem vaſorū remittit, & quietem inducit, non veterni more, ſed ſomno concilians. Qui igitur per os id aſſumere nequeunt, his iniicito per aluum cum fœnigræci ſucco: & dolore liberat. Iam plurimum auxiliari poteſt vteri (vt aiunt) calamitatibus. Quippe dolores quoque ex partu ſolatur, & vigilias moleſtiſſimas imminuit: elationem diſtenſionémque vteri mollit: morboſam purgationem reficit, recreátque, & anguſtos vaſorum meatus dilatat: ſanguinis in vterum profluuium acutius magiſque ſubitum, non modò potu reſtringit, ſed etiam vino calente in ipſam infuſum ſiſtit: item vocis abſciſſionem, & neruorum contorſiones potu mitigat. Vtimur eo in articulariis, & podagricis, ac plurimum id opitulari ægris compertum eſt. Maximè verò inuenias medicamētum vim iſtam in virulentis, non modò ſi per os exhibeatur, ſeruare, ſed etiam ſi locis oblæſis illinatur, proficere. Ac in vehementibus periculis vtroque modo antidoto vtendum eſt. Itaque non ſolùm in continuis febribus ardentibúſque, & colliquantibus, *quæ συντηκτικαὶ Græcis dicuntur*, ex aqua vel mulſa ſumitur: ac maxima titulus eius promittit. Datur ægris drachmæ inſtar hora vna aut duabus ante acceſſionem. In quartanis autem copioſiore vtor medicamento, eo quòd diuturnius malum inhæreat, & ægrè refici poſſit. Qui medicamentum hoc donauit, incomparabile ipſum eſſe aſſeuerabat. Hæc eſt ipſius compoſitio: Myrrhæ ſcrupuli ſeptem, ſpicæ nardi ſcrupuli tredecim, croci ſcrupuli quindecim, caſtorei ſcrupuli quatuor, opii ſcrupuli octodecim, amomi ſcrupuli quatuor, aniſi ſcrupuli decem, petroſelini Macedonici ſcrupuli quindecim, apii ſeminis ſcrupuli 12, iunci quadrati floris ſcrupuli 9, caſiæ Ægyptiæ ſcrupuli 4, piperis albi ſcrupuli 4, piperis nigri ſcrupuli quindecim, ſiſonis Syriaci ſcrupuli duodecim, ſtyracis ſcrupuli ſex, ſeſelios ſcrupuli quatuor, hedychroi magmatis, *id eſt fæcis*, ſcrupuli quinque: mellis deſpumati quod ſatis eſt. Styracem dilatatum melle ſoluito, arida ſuper inſpergens: opium verò ex ſapa macerato, donec mellis fiat ſpiſſitudo: atque ſic reliquis adiicito.

DE BALNEIS. Sciendum eſt, balneis quoque ſic vtendum eſſe, ad vnamquanque ſpeciem reſpiciēdo: calidioribus quidem, in iis quæ ex humore melancholico excitantur: temperatis autem potius, in illis quæ ob nimiam humoris bilioſi aduſtionem proueniunt: adhæc exercitiis ſimiliter, & frictione, ſed minus in calidioribus.

DE VNCTIONE. Præterea vnctio interdum quidem adhibenda eſt ex oleo Cyprino, aut gleucino in frigidioribus: chamæmelino autem, vel oleo dulci, aut hydrelæo in calidioribus. In ſumma, pro varia huius ſpecie, diuerſa quoque curatio adhibeatur. Frictionem autem, vt maximum præſidium (ſiquid aliud) adhibere conuenit, nunc copioſiorem, nunc pauciorem. Satis igitur ſunt & dicta iam remedia, & vniuerſa victus ratio, ſiquis omnino perſeueranter vti velit, diuturnæ quartanæ medebitur. Quoniam verò nonnulli negligentes metuūt ne morbus diutius moretur, & multis corripiantur acceſſionibus, omnibus deſiderant vti, & naturalibus ſimul, & iis quæ alligantur, neceſſarium duxi propter huiuſmodi hæc quoque exponere, ſiquid à nobis ex longo temporis vſu & experientia cognoſci potuerit.

MEDICAMENTVM quod appendi ſolet ad quartanas, ſæpe à nobis multis experimentis comprobatum. Scarabæus quartanarios curat: oportet autem ipſum viuum extrinſecus fuluo linteolo firmiter alligatum, collo ſuſpendere. dicunt autem hoc ipſum præſtare ſi ita appēdatur. Eſt hoc quoque verum, vſu multo compertum: Lacertam viridem appendito: item ex vnguibus ægri, tum manuum, tum pedum, exiguum præciſum (ſicut facere ſolent, quibus vngues præciduntur) rufo panniculo iniicito, & in eo firmiter illigatum ita appendito, ac rurſus appenſam ipſam reſoluito, vnde etiam capta fuerit. Referunt quoque, ſiquis ex gena hirci pilos acceptos ægro adalliget, mirabiliter quartanæ poſſe mederi. Omnium verò naturalium medicorum teſtimoniis confirmatum eſt, ſanguinem qui primus à virgine fuerit excretus naturaliter, quartanæ aduerſari: ſimiliter etiam corruptæ ſanguinem efficere, ſiquis ipſum ægro ad brachiale dextræ manus, aut ad eiuſdem brachium alliget. Noui ego quendam qui hac ratione vtens quartanam curauerit: dabat mulieri parienti pallium ægrotantis ferendum, quod ille interius ferebat, illotum, & iam perſpirabile: poſtea à partu pallium recipiens, ægro ferēdum rurſus præbebat. Ac quartana non amplius in poſterum affligere, mirabiliter contrarietate quadam, & ratione arcana deprehendebatur.

EX LIBRIS Aëtii de eryſipelaceis viſcerum affectibus. Eryſipelaceus affectus nōnunquam viſcerum alicui oboritur qui febrim ardentem & hecticā inferat: & ſi quidem eryſipelas ventriculum obſideat, hinc febris incenditur *quā λειπυρίας Græci nominãt:* ſin autem iecur infeſtet, typhodē: ſi pulmonem exerceat, crymodem. Huiuſmodi verò febris primùm refrigerantibus & humectantibus tum cibis tum potibus, & iis quæ exterius imponuntur, indiget. Quoniam igitur hectica febris alteri morbo non eſt commixta, balneum requirit, quemadmodum etiam alii omnes calores & ſiccitates. Quòd ſi eryſipelaceus affectus viſcera vrgeat, abſtinendū quidem balneo in totum, frigida autem in morbi vigore ſtrenuè vtendum eſt. Ita nominare cōſueuimus, quum vna vice & frigidiſſimam & multam dederimus. Verùm ante ſtatum frigida non vtemur, niſi ab ægro, qui & frigidæ potioni aſſueuerit, & ſitim ferre nequeat, coacti fuerimus. Extrinſecus igitur imponi debent quæ refrigerant. &, ſi nihil proficiunt, tunc etiam frigidam potionem dare, aut potius cibos refrigerātes oportet. Maximè omniū conueniunt teneræ & dulces lactucæ: eluantur autem liberaliore aqua frigida. Optimè quidem ita ſumptæ proficiunt: quoniam verò inſuauitatem ipſarum, ſi ita ſumantur, gratiorem nonnunquam reddere coacti ſumus, aceto copioſiori aquæ frigidæ mixto, intingere illas permittemus. Acetum autem ſit tale quod ab omni vitioſa qualitate prorſus receſſerit. Extrinſecus etiam ipſæ lactucæ ſuccus accommodari poteſt: imò & ſemperuiui, & ſeris, portulacæ, atriplicis, ſolani & plantaginis, cum pane ſicco trito, & modico roſaceo bono, ſimilibúſque refrigerātibus. Præſtantiſſimum quoque eſt quo nos vtimur, ex vuis acerbis, & rhoe. Humorem enim ipſorum expreſſum in pilam cum portulaca viridi coniicimus: deinde contuſum exprimimus, & coniecto in vas liquore, & orificio exactè obturato, vas in aquam frigidam mittimus: præſtaret autem ſi vas etiam niue obduceretur. In vſu miſcemus polētæ hordei tenuiſſimæ: deinde maceratum, vt liquidius ſit, linteo duplici illinimus, imponimúſque præcordiis, ita vt non diu ſinamus inhærere: ſed poſtquam tepidum euaſerit, hoc quidem tollentes, alterum imponamus, idque perpetuò conſequenter facientes, donec æger altas corporis partes quodammodo refrigerari ſenſerit, & ſiti minus crucietur. Miſcemus autem nonnūquam etiam oleum omphacinum, & roſaceum, vbi eryſipelas inflammatorium præcordia torſerit. Atque hæc ſanè de febriū curatione abundè dicta eſſe arbitramur.

TITVLI CAPITVM LIBRI CVIVSQVE ALEX. Tralliani, vnà cum titulis appendicum capitibus annexarum, & quota pagina quæri debeant.

TITVLI CAP. LIBRI PRIMI.

Cap.I.

DE ALOPECIA, Col.133. Notæ, Ibidem. Curatio, Ib. De ſimplicibus medicamentis, Ibidem, Aliud, Ibidem, Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

De medicamentis compoſitis, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Cap.I I.

DE CAPILLIS fluentibus, Col. 133. De balneo, ad idem, 134.

Medicamentum ex ladano, Ib. Aliud, 135. Aliud, Ib.

Cap.I I I.

QVOMODO capilli nigreſcant, Col.135. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Vt capilli rufi tingantur & flaueſcant, Ib. Aliud, Ib.

Vt capilli flaui fiant, Ib.

Vt capilli nigri flaueſcant, Ib.

Tinctura qua capilli fiant colore aurei, Ib.

Quomodo capilli albi fiant, Ib. Aliud, Ib.

Cap.IIII.

DE PORRIGINE, Col.135. Curatio, Ib. Aliud. Ib.

Ad pediculos & lendes, 136. Aliud, Ib.

Cap.V.

AD pſydracia & exanthemata quæ in capite gignuntur, Col.136. Curatio, Ib.

Cap.V I.

AD VITIA capitis ſcabioſa & ſanioſa. Col.136.

Cap.V I I.

AD VLCVSCVLA capitis denſa & rubra, papillis ſimilia, à quibus ſanies reſoluuntur, Col.136. Aliud ad capitis vitia, Ib. Aliud, Ib.

Cap.V III.

DE ACHORE, Col.136. Curatio, Ib.

Cap.I X.

DE FAVO, Col.136

Medicamenta ad achoras dolorificos, 137.

Medicamentum ad achoras, & totius corporis eruptiones quæ exanthemata dicuntur, Ib. Aliud, Ib. Aliud efficacius ad achoras peculiare, Ib.

Cap.X.

DE DOLORE capitis, Col.137.

Notæ doloris capitis ex inſolatu contracti, Ib. Curatio doloris ex inſolatu concitati, 138. De cerato, ad idē vitium, Ib.

De capitis dolore qui ob calidam intemperiem perſeuerat, Ib. Paſtillus ad diuturnum capitis dolorem, & calidam intemperiem, Ib.

De capitis dolore qui ex calida iecoris intemperie prouenit, Ibidem.

De capitis dolore ex frigida intemperie orto, Col.139. Curatio, Ib.

De dolore capitis ex vitio ſtomachi contracto, Ib.

De dolore capitis quem bilioſus humor inuexerit, Ib.

Curatio ſi viſcoſi fuerint humores ſtomacho inſidentes, 140.

De dolore capitis in febribus oboriente, Ib.

De dolore capitis ex vino, Ib.

De dolore capitis ex ictu, Ib.

Cap.X I.

DE CEPHALAEA, Col.141. Eius notæ, Ib.

Notæ cephalææ quæ propter cerebri inflammationē naſcitur, Ib.

Notæ cephalææ ex ſpiritu, Ib.

De dolore ex acrimonia prouenientc, Ib.

Notæ doloris ex calida intemperie creati, Ib. Curatio, Ibidem.

Curatio ſi dolor à bile procreatus fuerit, Col.142.

Errhinum, hoc eſt medicamētum quod naribus inditur, caput purgans, ad lippitudinem & morbum comitialem efficax, Ib. Errhinum ex cyclamino Col.143.

Epithema ad diuturnos capitis dolores, Ib. De cerato, Ib. Smegma ad capitis dolorem, Ib.

In quibus qualitas doloris cauſa eſt, Ib.

Cap.X I I.

DE HEMICRANIA, Col.143.

De hemicrania ex conſenſu, Col.144.

Si dolor ex frigida ſtomachi cauſa dimidiam caluariæ partem exerceat, Ib.

Catapotia quæ Græcè vocantur κόκκοι διὰ κολοκυνθίδος, hoc eſt grana ex colocynthide, Ib.

De hemicrania quæ ob bilioſum in altera capitis parte contractum humorem naſcitur, Ibidem, Epithemata, Ibidem.

Vnctiones aduerſus dolores ex craſſis viſcoſiſque humoribus in dimidia caluariæ parte ortos, Ib.

In quibus dolor ob bilem contrahitur, Col.145

Cap.X I I I.

DE PHRENITIDE, Col.145

Quæ ſit cauſa phrenitidis, Ib. Notæ futuræ phrenitidis, Ibidem.

Quomodo delirantes à phreniticis diſcernere oporteat, Col.146.

De inueteratis iam phreniticis, Ib. Curatio phreniticorum, Ib.

Cap.XIIII.

DE LETHARGO Col.149. Notæ veri lethargi, Ib. Notæ falſi lethargi, Ib. Curatio, Ib.

Cap.X V.

DE MORBO COMITIALI, Col.151

Signa morbi comitialis ex ſtomacho orientis, Ib.

Signa comitialis morbi ex alia particula contracti, Ib.

Signa morbi comitialis ex primario capitis affectu excitati, Ib. Notatio lactis, Col.152

Auxilia medicamentorum ad comitiales, Col.153

De medicamentis purgantibus, Ib. Curatio eorum qui ex ſtomachi affectu, comitiali morbo corripiūtur, Col. 154. Curatio eorum qui alia particula comitialē morbum experiuntur, Ib.

Medicamentum purgans ex veratro albo, Col.155.

Quæ naturaliter ad comitiales valent, Ib.

Indicia quibus comitiales agnoſcantur, Col.156

Ex Apollonii commentariis facile paratu medicamentum, ſi quidem comitialis eſt curabilis, Col.156 Curatio ex ſecundo Theodori, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Ex quinquageſimooctauo Theodori Moſchionis, ad comitiales, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ex iis quæ Stratonis libris adiecta ſunt: dicit autē Orpheū authorem eſſe, Col.157. Aliud, Ib.

Quæ alligantur & naturaliter comitialibus obſiſtunt, Ex commentariis Archigenis, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud ad idem, quod in libro Stratonis ſcriptum eſt: dicitur autem Moſchionis, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Col.158.

Cap.X V I.

DE RESOLVTIONE particularū, Col.158. Notæ, Ib. Cauſa reſolutionis, Col.159. Curatio, Ib. Catapotia διὰ κολοκυνθίδος, Ib. Hiera tuta, *hoc eſt, quæ ſine periculo ſumi poteſt*, Ib.

Si reſolutio ex ſola fiat qualitate, Col.160

De oculorum reſolutione, Col.161.

De labro reſoluto, aut gena, Ibidem. Scriptura Lyſiponii, Ib.

Cap.X V I I.

DE MELANCHOLIA, Col.162

Signa melancholiæ ex ſanguinis copia naſcentis, Ibidē. Curatio, Ib. Curatio melācholiæ ex infarcto impactóque ſanguine ortæ, Col.163. Indicia melancho-

liæ quã ſãguis acrior bilioſiórq; excitauit, Ib. Curatio melancholiæ quæ à bilioſo & acriore ſanguine naſcatur, Ib. De balneo, Col.164
De melancholia quæ à ſanguine melancholico naſcatur, Col.165.
De melancholicis iam inueteratis, Ib.
Quomodo lapis Armeniacus adhibeatur, Col.166. Deſcriptio catapotiorum ex lapide Armeniaco, Ib.

CAPITA LIBRI SECVNDI ET APPENDICES.

Cap. I.

DE CVRATIONE oculorum, Col. 167.
Quomodo ſanguineus humor inflammationem excitaſſe internoſcatur, Col.168. De curatione, Ib. De remediis quæ extrinſecus imponuntur, Ib. Ad vehementes dolores, & maximas epiphoras, Ib. De collyriis, Ib. Collyriũ mitigatoriũ Trypherũ, ad eos q collyriorũ roſionẽ ferre nequeũt, præſertim ad affectus recẽtes, Col.169. Aliud, & ipſum longè leniſſimum, Ib. Aliud egregium quod breui paratur, Ib. Collyrium quod ſpongiarium dicitur, optimum, Ib. De collyriis reprimentibus, quæ etiam monohemera dicũtur, Ib. Collyrium reprimens mediocriter monohemerum: hoc & Medicum & Aceſodynum appellant, Ib. Aliud, Ib. Aliud ad ea præſtantiſſimum, & vſu probatum, Ib. Aliud Muſarium dictum, ex tomo Hieratica, Ib. Aliud Polydeuci cognomento, quod nos ſæpe ſumus experti, Col.170. Aliud collyrium quod Medicum vocatur, admodum ſtrenuè repellens, ſtatim per initia inunctũ, Ib. Aliud ſiccum collyrium quod διὰ κρόκου dicitur, ad incipientes lippitudines, Ib. De collyriis quæ alio modo monohemera appellantur, Ib. Primarium monohemerum, quod à vino διὰ οἴνου vocatur, Ib. Aliud giluum quo vtor, Cerycium dictũ, Ib. Aliud ad eadẽ efficax, cognomento Theophilion, Ib. Aliud, quod xerocollyriũ vocatur, reprimens, Ib. Aliud collyriũ reprimẽs admodũ generoſum, monohemerum, Ib. Aliud collyriũ, quod magnus Hermolaus dicitur, Ib. Aliud collyrium Hermolaus, quod ab oleo δι' ἐλαίου dicitur, Ib. Collyriũ Nicariũ cognomẽto, Aliud quod Pilariũ vocatur, C.171.

Cap. II.

SI DOLOR ex bilioſo & acri humore naſcatur, Col.171 Curatio, Ib. Collyrium ad acres fluxiones efficax, Ib.

Cap. III.

SI OBSTRVCTIO ſola oculos exerceat, Col.171.

Cap. IIII.

DE DENSITATE, Col.172.

Cap. V.

DE EXVLCERATIONE & inflammatione, Col.172. Collyrium Cygnos, Ib. Collyrium Libianum, Ib. Collyrium διὰ λιβάνου, ad chemoſin, Col.173. Collyrium Vranium, Ib. Quæ cicatrices exterunt, Ib. Collyrium diathece ad vlcera, Ibidem. Collyrium Chionion, Ib. Collyrium nardinum Zoili, Ib. Collyrium hydares, hoc eſt aquoſum, egregiũ, Col.174. Collyrium Heraclium, Ib. Dacneron, hoc eſt mordicans collyrium, ad viſum acuendum, Ibidẽ. Hygrocollyrium ad hebetudinem ac alia multa efficax, Ib. Aliud, vt poſſis etiam ſolem citra noxam aſpicere, Ib. Puluis Seuerius ad viſus acumen, Ibidẽ. Puluis cui nomen eſt à lumine Phos, ad hebetudinem oculorum ac dolores fluxionéſque dentium, Ib. Aliud valde idoneum ad ſcabioſos oculorum affectus, pruritus, hebetudines, palpebras aſperas, fluxiones antiquas, oculorum cicatrices, & pterygia, quo vtor, Ib. Aliud ad hebetudines & incipientes oculorum ſuffuſiones, Col.175. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Cap. VI.

DE NYCTALOPE, C.175. Aliud, Ib. Aliud ad idẽ, Ib. Ad aſperas palpebras, Ib. Puluis ad incipientes ſuffuſiones, Ib. Ad tingendas albugines valde generoſum, Ib. Collyrium quod magnum Theodotium vocatur, ad magnos dolores & inueteratos affectus, Ib. Collyrium hecatombe valẽs ad cicatrices craſſas, & incipiẽtes ſuffuſiones, &c. Ib. Xerocollyriũ faciẽs ad ſycoſin, putredines, & carnis excreſcentias, Ib. Hygrocollyrium efficax ad oculos purulentos: mirificè facit etiam ad ſordida hulcera, & myocephala, Col.176. De mulſa, Ib. Ad ſtaphylomata excellentiſſimum, Ib. Collyrium Maximiani, Ib.

Cap. VII.

DE CARBVNCVLIS qui in oculis excitantur, Col.177. Collyrium diarrhodon magnum cognomẽto, C.178. Collyriũ quod ab ouis δι' ὠῶν Græcis dicitur, Ib. Collyrium diarrhodon, Ib. Ad pterygia & ſycoſes, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud ad palpebrarum ſcabricias, Ib.

Cap. VIII.

AD RHYADAS, Col.178. Aliud bene faciens ad ægilopas, Col.179. Aliud ad incipiẽtes ægilopas, Ib. Aliud, Col.180. Aliud, Ib. Aliud vſu probatum, Ibidem.

CAPITA LIBRI TERTII ET APPENDICES.

Cap. I.

DE AVRIVM AFFECTIBVS, Col.179. Si dolor ex obſtructione eueniat, Ib. Internotio vtrum ex ſpiritu, an viſcoſis humoribus, vel inflammatione, aurium dolor excitetur, Ib. Curatio doloris ex humorum obſtructione & ſpiritu contracti, Ibidẽ. Aliud, Col.180. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.
Ad obſtructiones ſine dolore incidentes, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.
Ad grauem auditum & dolorem compoſitum medicamentum, Ib.
De dolore ex frigida cauſa naſcente, Ib.
De dolore ex calida intẽperie prouenìẽte, Ib. Aliud, Ib.

Cap. II.

DE INFLAMMATIONE quæ meatũ auditoriũ intus obſederit, C.179. De curatione ĩflãmationis, Ib. Fomentum ad aurium dolorem, quod per ſpongias & aquam calidam applicatur, Col.182. De cataplaſmatis, Ib. Auriculare anodynum, valde bonum ſi frequenter infundatur, vbi & inflammatio & diſtenſio vrget, & vehementes admodum dolores infeſtant, Col.183. Aliud ad inflammationes non admodum feruẽtes, Ib. Aliud ad dolores qui ex inflammatione proueniunt, atque in hoc fere ſunt vt in pus mutentur, Ib. Aliud ad inflammationes ex ictu & fluxione ortas, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Ad aurium vlcera, Ib. Aliud ad diuturna auriũ vlcera, Ib. Aliud ad eos qui multũ puris habent, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Ad vlcera valde ſordida & depaſcentia, Ib. Aliud ad eadem admodũ efficax, Ib. Aliud, Ib. Ad ſordida vlcera, in quibus pus effluit, & caro excreſcit, Ib. Aliud, Ib, Aliud, Ib. Aliud ad valde vetuſta vlcera, Col.184.
Ad aures diruptas cõtuſáſque ex ictu, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Cap. III.

DE SONITV AVRIVM, Col.184
Ad aurium ſonitus ex morbo prouenientes, Ib.
De iis quorum aures ſordibus repletæ ſunt, Ib. Aliud, Ibidem.
Si aqua in aurem inciderit, Ib.
Si lapilli, aut alia quædam in aurem inciderint, Col.185.
Aduerſus aurium vermes, Ib. Aliud, Ib.

Cap. IIII.

DE AVRIVM doloribus ex defluxione quæ catarrhos appellatur, prouenientibus, Col.185.

Cap. V.

SI SANGVIS ex auribus profluat, Col.185. Medicamẽtum quod ſanguinis profluuiũ reprimit, Ib. Aliud ad idem, Ib. Aliud, ne ſanguis in auribus coeat in grumos, Ib

Cap. VI.

DE SVRDITATE, Col.185. Halatium, quod eſt

medicatū ex ſale, Col.186. De apophlegmatiſmis,Ib. De iis quæ ſternuntamenta mouent,Ib. Aliud,Ibidē. Ad grauem auditum & ſurditatem, Ib.

Cap. V I I.

DE PAROTIDIBVS, Col.186.
Curatio parotidum quæ à copia ſanguinis conſtituuntur, Col.187. De cataplaſmatis,Ib. Curatio earum in quibus tumor eſt ſcirroſus,Ib. Emplaſtrum Ariobarzanium,ad ſcirroſos affectus efficax,Ib. Medicamentum Diaſtruthiou ad eadem, Col.188.
Quomodo agnoſci debeat quum tumor in pus conuertatur,Ib. Aliud,Ib. Aliud medicamentum ex farinæ polline,quod diagyreos dicitur, Col.189. Aliud medicamentum diaſericos,Ib. De parotidibus quæ ex birioſa fluxione naſcuntur,Ib. Aliud præſtantiſſimū ad idem,Ib. Aliud,Ib. Aliud ad parotidas, Col. 190. Ad parotidas œdematodes,Ib. De victu,Ib.

Cap. V I I I.

DE NARIVM AFFECTIBVS, Col.190.
Ad ſanguinis profluuium ex naribus, Col.191. Aliud, Ib. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib. Aliud, Ib.

Cap. I X.

AD LIVORES faciei, Col.191.

Cap.X.

DE DENTIVM affectibus,ex Galeno, Col.192.
De gingiuarum dolentium curatione,Ib.
De dentium doloris curatione,Col.193. Aliud quamprimum dolorem dentium finiens, Ib. Aliud anodynū ad dentes dolore infeſtatos, eroſóſque: eſt etiam tuſſi efficax remedium, Ib. Alia ad dentes molares compoſitio,eadem hora dolorem finiens,Ib. Aliud idoneum,ib. Alia mylice qua vtor,Ib. Paſtillus ad dentium dolores, Ib. Aliud ad dentes mobiles,Ib. Aliud ad laxos dentes,nigróſque,& gingiuas fluxione tentatas, Ib. Aliud ad dentes mobiles, & gingiuas eroſas:digito autē loca attinges,Ib. Aliud ad dentium eroſiones, Ib. Aliud,vt dentem digitis apprehenſum tollas, antea probè purgatum Ib. Dentifricia Galeni, Col.194. Ad mobiles dentes, Ib.

CAP. LIBRI QVARTI ET APPENDICES.

DE ANGINA, Col.193.
De medicamēto quod à moris diamorωn Græcè dicitur, Col.195. Compoſitio medicamenti ex moris, Ib. Aliter diuiniſſimus Galenus medicamentum ex moris parauit,Col.196. Cōfectio medicamenti ex nucibus, quod Diacaryωn dicitur, Ib.
Antidotum diabeſaſa, quod ad malignas deſperatáſque inflammationes inungitur,Ib. Ad anginas, Col.197. Aliud gargariſma,Ib. Aliud,C.198. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud ad anginas vlceris expertes & inueteratas, Ibidē. De ſanguinis miſſione,Ib. De cucurbitula, Ib. De iis quæ extrinſecus imponuntur,Col.199. De cataplaſmatibus,Ib. De fomento,Ib. De victu,Ib.

CAPITA LIBRI QVINTI ET APPENDICES.

Cap. I.

DE TVSSI,Col.199. Signa tuſſis ex calida intemperie prouenientis, Ib.
De tuſſi ex frigida intemperie procreata,Ib.
De tuſſi ex ſicca aut humida intemperie naſcente, Ib.
Nota quòd ex capite materia influit,Ib.

Cap.I I.

INDICIA inflammationis in pulmone, Col.200.

Cap. I I I.

DE TVBERCVLO quod phyma dicitur,in pulmone contracto, Col.200

Cap.I I I I.

INDICIA quum viſcoſi humores in pulmone continē tur, Col.201. Bechica,hoc eſt medicamenta ad tuſſim idonea,quibus vti conuenit,Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud,Ib. Aliud bechicum, in quib⁹ acris influxus eſt,& thorax mediocrem repurgationem poſtulat, Col.202. Aliud ad tenuem admodum & acrē influxionem,Ib. Aliud quod in mixto affectu valet: vocatur autem Hygia,Ib. Aliud ad plura efficax, Ib. Aliud bechicum,quod myſterium dicitur,Ib. Ad tuſſes in quibus multus acriſque influxus eſt: præſtat etiā ne in bilem ille conuertatur,Ib. Diacodeωn, vt diuiniſſimus Galenus ipſum parauit, Ib.
De tuſſi & medicamento Diacodeωn, Col.203.
Quo victu nutriri debeant qui ex tenui & acri fluxione tuſſiunt. Col.204.
Quæ medicamenta conueniant iis qui à craſſioribus humoribus tuſſi laborant,Ib. Simplicium medicamentorum expoſitio, Ib. Compoſita medicamenta ad tuſſim,extenuādi facultate prædita,C.205. Antidotū diapraſiου,tuſſientibus,phthiſicis, purulentis, cibū faſtidientibus efficax.In omnibus cum fiducia vtitor.eſt enim multo vſu probatū,Ib. Aliud,Ib. Bechicum, hoc eſt ad tuſſim efficax, quod ab eruis, Diaorobωn Græcis dicitur,Ib. Aliud, Ib. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Aliud quod vehementer calefacit, ex commentariis Magni,Ib. Suffumigiū ad tuſſim,quod ex ſtercore leporis paratur,C.206. Aliud bechicū vtile,ad impertiē-dum facilè,& ad cruenta ſputa, ſpirandique difficultatem efficax,Ib. Aliud ſuffumigiū, Ib. Aliud eiuſdem facultatis, Ib. Paſtillus fumo excitando idoneus, quo vtor ad veteres frigidóſq; affectus, Ib. Bechicum antidotum ad frigidos affectus ſaluberrimū, Ib. Bechicum valde bonum,Ib. Aliud benefaciēs, præſertim ad tuſſes vetuſtas,Ib. Aliud tuſſientibus & ægrè ſpirantibus idoneum,Ib. Aliud valde egregiū, Ib. Granula bechica,hoc eſt tuſſi efficacia,Ib. Ad tuſſim veterem & phthiſin, Ib. Emplaſtrū ad tuſſim efficax,Col.207. Aliud valde bonū,conferens etiam ægrè ſpirantibus,Ib. Catapotia ad tuſſim, Ib.

CAP. LIBRI SEXTI ET APPENDICES.

DE PLEVRITIDE, Col.207. Aliud,Ib. Curatio pleuriticorum,Ib. De victu,Col.209. De dolore & medicamentis, Col.210. De decoctis, Ib. De purgatione, Ib.

CAPITA LIBRI SEPTIMI ET APPENDICES.

Cap.I.

DE SANGVINIS reiectione, Col.211. Quomodo ſanguinis reiectionem ex vaſorum ruptura fieri deprehēdemus,Ib. Signa reiectionis ſanguinis quæ exeſo vaſe accidit,Ib. Aliud,Ib. Quomodo locus affectus cognoſcatur,Ib. Signa quum ſanguis ex thorace effertur,Col.212. Signa quum ſanguis ex gutture erumpit,Ib. Curatio reiectionis ſanguinis quæ ob rupturam accidit,Ib. De cibo,Ib. De potu, Col.213. De medicamentis,Ib. De iis quæ extrinſecus admouentur, Ib. De medicamentis,Ib. De cōpoſitis medicamentis quæ ad ſanguinis à ruptura profluuiū per os ſumuntur,Col.214. Aliud, Ib. Alius paſtillus ad ſanguinis reiectionem, Ib. Aliud, Ib. Quum ſanguis exeſo vaſe reiicitur,Ib. De cibo, Ib. Quid agendū ſit in iis qui ſanguinem ob acris humoris deſtillationem expuūt, Ibidem.

Cap. II.

DE PVRVLENTIS, Col. 217. Signa quum inflāmatio in pus conuertitur,Ib. De victu, Ib. Viribus infirmis quid agendum ſit, Ib. Quale lac & quomodo offerendum ſit,Col.218. De pane, Ib. De oleribus,Ib, De auibus,Col.219. De piſcibus, Ib. De teſtacea cute præditis,Ib. De leguminibus,Ib. De fructibus pomaceis, Ib. De bellariis, Ibidem. Ad purulētos, Col.220. Ad ea quæ in thorace hærēt, Ib. Ad purulentos, phthiſicos & eos qui ex pulmone,aut thorace, aut membrana ſepti tranſuerſi, fæculenta & ſordida expuunt,item ad eos qui iam phthiſin ſentiunt,optimū præſidiū, Ib. Antidotum valde efficax ad ſtomachi fluxionem, & eos qui difficulter

gluтinoſa excreant,tuſſi laborantes & peripneumonicos,opitulatur celeriter etiam ſine noxa,Ib. Antidotum diapraſſis, hoc eſt ex marrubio,optimè humores thoraci infixos,omniáque vt prius repurgat,Ib.

Cap.I I I.

DE AFFECTIBVS soris ventriculi,C.220 De frigida intemperie,Col.221. Curatio canini appetitus ex frigiditate prouenientis,Ib. Curatio canini appetitus ex caliditate naſcentis,Ib. Quomodo canina cibi appetentia ex retentricis ventriculi facultatis imbecillitate proueniens curari debeat,Ib. Curatio retentricis facultatis ex frigiditate infirmæ,Ib. Curatio retentricis facultatis ob calorem imbecillæ, Col.222.

Cap.I I I I.

DE GRANDI fame,quæ bulimos Græcè dicitur,C.222.

Cap.V.

DE CIBI faſtidio,quod Græci anorexiā appellāt,C.222. Quomodo vomitiones in illis ſolicitari debeant, quibus humor tenuis & bilioſus in ſtomacho continetur, Col.223. Medicamenti purgantis Diamelon, hoc eſt ex malis cotoneis,temperatura, Ib. Aliud purgās ex malis cotoneis comprobatum,Ib. Medicamenti purgantis diarhodomelitos deſcriptio,Ib. Si cibi faſtidium ex viſcoſis humoribus naſcatur,Ib. Stomachicum quod dicitur Baium,Col.224. Euodes, Ib. De cibi faſtidio ex calida intemperie, Ib. De iis qui ob immoderatam frigiditatem cibos faſtidiunt, Ib.

Cap.V I.

DE SITI, Col.224. Ad eum qui ſtomachum ardore æſtuantem habet, & vehementi ſiti conflictatur, Col. 225. Catapotia ad ſitim arcendam,Ib. Aliud ad febricitantes quibus parum bibere cōducit:item ad inſolatus & profectiones vbi ſitis vrget,Ib. Aliud, Ib. De iis quæ ad ardorem ſtomachi extrinſecus imponuntur,Ib.

Cap.V I I.

DE IIS qui atram bilem colligunt,& inflatione ſtomachi laborant, Ib.

Medicamentum Diaporon, *hoc eſt, ex fructibus pomaceis confectum*, ad ſubuerſionem ſtomachi, cœliacos & dyſentericos efficax, Ib.

Epithema ad ſtomachum fluxione tentatum,febri æſtuātibus,& colicis qui ſtomacho conſortii lege laborant, & cibum reiiciunt idoneum,Col.226 Aliud ad eos qui ſtomachum habent imbecillem,quique cibum retinere nequeunt,Ib. Aliud epithema ſimiliter ſtomachum corroborans, Ib. Aliud ad ſtomachum fluxione laborantem & ventrem,Ib. Aliud,Ib. De antidotis ad eos qui ob frigidam intemperiem cibum non concoquunt,Ib. Aliud ad eoſdem affectus Diamelō, Ib. Aliud Diamelon,Ib. Ad ſtomachum cibum vomitu reiicientem, Col.227.

Cap.V I I I.

AD INFLAMMATIONEM ſtomachi & inteſtinorum,item ad eos qui cibum non concoquunt, iecorarios,tuſſi vexatos, præſertim quos frigida cauſa infeſtat, Col.227. Aliud ad inflationem,dolorē,omnémque ſtomachi cruciatum efficax,Ib. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Stomachicum quod etiam ad colum proficit, Ib. Aliud ad alia quoque vitia ſalutare, Ib. Antidotum ſtomachicum quod picra dicitur, Ib. Aliud ſtomachicum,etiam ad inflationem vtile, Ib.

Cap.I X.

DE AFFECTV cardiaco, Col.227.

Cap.X.

DE CARDIALGIA,quaſi dicas cordis dolore, Col.227.

Cap.X I.

DE NAVSEA & vomitu,Col.228. Curatio vomitus & nauſeæ, Ib. Quomodo internoſcatur vtrum humor qui euomitur, in ventriculo gignatur, an aliunde influat, Col.229.

Curatio quum bilioſus aut melancholicus humor vomitum aut nauſeam excitat, Ib.

Curatio pituitæ ſtomacho affixæ,& nauſeam excitantis, Ibidem.

Curatio ſeroſi tenuiſque humoris ſtomacho infixi, Col.230.

Cap.X I I.

DE INFLAMMATIONE ſtomachi, Col.230. De medicamentis quæ extrinſecus imponuntur, epithemata vocant, Galenicum,Col.231. Aliud quod idem præſtare poteſt,Ib. Copta ad ſtomachi duritiem,Ib. Aliud malagma bonum ad ſtomachi duritiem,fluxionem,& dolorem,faciens vt æger tribus horis eo leuetur,ſentiatque manifeſtò adiumentum, Ib.

De iis qui inflammationem à frigido humore experiūtur, Ibidem.

De medicamento Diamelilotu, & hieratico, Ib.

Aliud malagma polyarchium,prodeſt peripneumonicis, iecoroſis,hydropicis,lienoſis,nephriticis,veſicæ & vuluæ affectib⁹,& omni neruorū dolori,C.231. Aliud,Ib. Aliud epithema ad dolorem ſtomachi,Ib. Ad omnē ſtomachi inflammationem , duritiem,& præſertim in quib⁹ perfrictio & hydropicus affectus incipit:in ſumma,in quibus inflantur præcordia, Ib. Illitus ſtomachi,& vnguentum ad frigidam intemperiem,Marciatum,Ib. Compoſitio Marciati generoſi,Ib. Vnguētum Myrocopon,Ib. Ad ſtomachum perfrictionem expertum intinctus,qui Embamma Græcis dicitur,Ib. De antidotis ſtomachicis,paſtillus Amazonum, Ib. De curatione, Col.234.

Cap.X I I I.

DE SINGVLTV,Col.234. Oxymelitis cōfectio,Ib.

Cap.X I I I I.

DE CHOLERA, Col.235.

Curatio eorum qui ex copia ciborum cruditate laborarunt,inciderúntque in choleram, Col.236. Curatio choleræ ex vitiato ſtomacho prouenientis,Ib. De victu,Ib. De vnctione,Col.237. De epiplaſmatis, Ib. De epithematis,Ib. Epithema diacænathes laudatiſſimum,Ib. Epithema quod ex malis cotoneis conſtat , dia melōn dictum, Ib.

Cap.X V.

DE IIS qui ex bilis copia cholerā ſunt experti,Col.237. Curatio,Ib. De fructibus pomaceis,Ib. De bellariis, Col.238. De potione,Ib. De iis quæ extrinſecus imponuntur,Ib.

Cap.X V I.

DE CHOLERA quæ citra noxam excitatur, Col.238

CAPITA LIBRI OCTAVI ET APPENDICES.

Cap.I.

DE INFLAMMATIONE iecoris, Col.239. Nota an gibbam iecoris partem inflammatio obſideat, Ib. Signa inflammationis cauam iecoris partem occupantis,Ib.

Cap.I I.

DE OBSTRVCTIONE iecoris, Col.240. De inflāmationis iecoris curatione,Ib. Aliud ad inflāmationes non admodum feruentes, Col.241 Aliud,Ib. Apollophanis malagma ad iecorarios, Ib. Epithema ad inflammationem iecoris,Ib. Ad inflammationes ſcirroſas,Ib. Hepaticum optimum,facit etiam lienoſis,& quibus ſtomachus eſt diſtentus,nobiliſſimū medicamentum,& blandè emolliens, adeò vt nullum ei comparari queat,Ib. Epithema odoratum quod Euodes dicitur, ad iecoris & ſtomachi inflammationes egregium,Ib. Copton ad duritiē & ſtomachi iecoriſque reſolutionē inſigne, Ib. De antidotis hepaticis, Ib. Hepaticūm Athanaſia dictū,ad nephriticos & arquatos valet,item ſudores mouet, Ib. Paſtillus hepaticus,qui etiam ſimul arquaticis auxiliatur, Ib. Antidotum hepaticū ad magnas iecoris obſtructiones,& ſcirroſos affectus vſu comprobatū,Col.242. Ad iecoris obſtructionem puluis nobilis,quem frequenter dedi,Ib. Ad magnam iecoris & lienis obſtructionem, vt etiam inſignes duritias emollient, Ib. Aliud ad iecoris obſtructionem,Ib. Aliud comprobatū,quod

à lepore, dialagos dicitur, Ib. Aliud diabacanou, Ib. Simplicia ad iecur medicamenta, Ib.

Cap.I I I.

DE IMBECILLITATE & dyſenteria hepatica, Col.242. Notæ, Ib.
De calida intemperie, Col.243.
De frigida intemperie, Ib.
De ſicca intemperie, Ib.
De humida intemperie, Ib.
Quomodo calida iecoris intemperies curetur, Ib.

Cap.I I I I.

DE HEPATICA dyſenteria ex frigida intemperie, Col.245.
Quæ hepaticæ dyſenteriæ ob calidam intemperiem ortæ conferãt, Col.246. De fotu ad calidã iecoris intemperiem, Ib. Antidotum Cyphoides, ad frigidas iecoris intemperies vtile, Ib. De fotu & cataplaſmate, Ib. Epithema tonoticon, quod iecur corroborat, & inflammationes concoquit, Ib. Potio ad eos quos imbecillitas cum obſtructione infeſtat, Ib.

Cap.V.

DE COELIACIS Philomenis, Col.246. Curatio, Col.247. Potiones cœliacis accommodæ, Ib.
Paſtillus ad cœliacos optimus, Ib. Paſtillus ad cœliacos, ſtatim aluum conſtringens, Ib. De inueterato cœliaco affectu, Ib.

Cap.V I.

DE TENESMO, Col.248. Curatio, Ib.

Cap.V I I.

DE ALVI profluuio quod Græcis φλυματισμὸς dicitur, ex libris Philomenis, Col.248. De lacte, Ib.
Epithema ex œnanthe, mediam inter cataplaſma & emplaſtrum naturam obtinens, Col.249.
De cibis, Col.250. De oleribus, Ib. Intinctus, Ib. De piſcibus, Ib. De auibus, Ib. De potu, Ib. De balneo, Ib.

Cap.V I I I.

DE DYSENTERIA ex ventris profluuio excitata, rheumatica dicta, Col.251. Notæ dyſenteriæ rheumaticæ, Ib. Curatio, Ib. Signa dyſenteriæ rheumaticæ, quæ pro loco affecto & excrementis variat, Philomenis, Ib. Curatio, Ib. De lacte exhibendo, C.252. De cibo, Ib. De cibi faſtidio, Ib. Legumina, Ibidẽ. De ptiſſana, Ibidem. De oleribus, Ibidem. De piſcibus, Ib. De carnibus, Ib. De fructibus pomaceis, Col.254. Potiones ſimplices ventri tenendo idoneæ, Ib.
De falſa imperitorum medicorum opinione & paſtillis, Ib. Paſtillus ad eoſdem, Ib. Paſtillus diacorallion, Ib. Paſtillus diaelectrou, Ib. Paſtillus ex coagulo, qui diapityas dicitur, C.255. Paſtillus ex ſeminibus qui diaſpermaton dicitur, Ib. Paſtillus crocodes, Ib. Paſtillus clidion, Ib. Paſtillus ad dyſentericos ſanguinẽ ſpuentes, & muliebrem ſanguinis fluxum, Ib. Catapotia ad dyſentericos, Col.256. Catapotia ad dyſentericos, & omnem ventris reſolutionem, Ib. Potio ad dyſentericos, Ib. Glans quæ ano ſubiicitur ad teneſmum & dyſenteriam, Ib. Alia glans ſiue collyrium ad dolores mitigandos, Ib. Aliud collyrium quod ſubiiciatur, ad teneſmum & dyſenteriã valde efficax, Ib. Quæ per inferiora iniiciuntur, ad dyſentericos, magnóſque dolores, vel inflammationes. enemata Græci vocant, Ib. Aliud melius, Ib. Aliud, Ib. Paſtillus Marcelli magnificus, Ib. Paſtillus ſine opio & calce dyſentericis accõmodus. purgat enim & cicatricẽ inducit, Ib.

Cap.I X.

DE INTESTINORVM exulceratione quæ propriè dyſenteria Græcis dicitur, C.257. Notæ exulcerationis in craſſis inteſtinis, Ib. Notæ ſuperiorum inteſtinorum affectorum, Ib. Si in mediis inteſtinis exulceratio exiſtat, Ib. Quid agendum ſit ſi vlcus in recto inteſtino excitatum fuerit, Col.258. Quibus enematis in recti inteſtini affectu vtendũ ſit, Col.259. Præſtantiſſima quæ ano ſubiiciuntur, longo vſu à nobis comprobata, Ib. Alia glans quæ etiam clidion nominatur, ad teneſmos & alui profluuia efficax. nam doloris leuationem adfert quamprimum apponitur, ſomnum ſuauem inducens, Ibidem. Cataplaſma ad recti inteſtini inflammationem, Ibidẽ. Si craſſa aut media inteſtina exulcerata ſint, Ib. Medicamentum quod in dyſentericis ano ſubiicitur, Ib. Paſtillus dyſentericus, Col.260. Si dyſenteria in tenuibus inteſtinis conſtituatur, Ibidem. Medicamenta compoſita ad dyſentericos & cœliacos, Ibidem. Catapotia ad cœliacos & dyſentericos, Ib. Dyſentericus paſtillus per os datus, ad omnia inteſtina, omnémque fluxionem valens, Ib.
De epithematis & vnctionibus, Ib. Epithema dyſentericis & cœliacis efficax, Ib. Ceratũ optimum, Ib. Epithema diaœnãthes, Ib. Epithema ad teneſmos potiſſimùm, & cruentas excretiones cũm frigiditate, Ib. Vnctio dyſenterica, Ib.

Cap.X.

DE LIENIS affectibus, ex libris Philagrii, Col.261. Notæ frigidæ intemperiei, Ib. Signa calidæ intemperiei, Ib. Curatio calidæ & ſiccæ intemperiei, Ibidẽ. Curatio frigidæ & humidæ intemperiei, Ibidem. Curatio calidæ & humidæ intemperiei, Col.263. De ſimplicis intẽperiei curatione, Ib. Curatio humidæ intemperiei, Ib. Curatio ſiccæ intemperiei, Col.264. Curatio frigidæ intemperiei, Ib. Curatio calidæ intemperiei, Ib.

Cap.X I.

DE LIENIS inflatione, Col.264. Curatio inflationis, Ib.

Cap.X I I.

INDICIA INFLAMMATIONIS lienis ex ſolo ſanguine, Col.265. Signa inflammationis ex humore biliofo, Ib. Signa inflammationis ex humore melancholico, Ib. Indicia inflãmationis ex humore pituitoſo, Ib. Curatio inflammationis, Ib. De iis quæ aluum ſubducunt, Col.266. De fomentis, Ib. De clyſtere, Ib. De cibo, Ib. De ſtatu, Ib.
De medicamento purgante, aut decocto, aut iniectionibus, Col.267. De parando cataplaſmate, Ib. De cibo & potu, Col.268. De epithematibus, Ib.

Cap. X I I I.

DE LIENIS ſcirro, Col.268. Curatio ſcirri, Ib. De cibo, Col.269. De potu, Ib. De miſſione ſanguinis, Ib. De iis quæ lienem corroborant, Ib. Potio ad lienoſos probata, Ib. Alia potio, Ib. Epithema malacticum, Ib. Malagma Amythaonis, Col.270. Aliud epithema, Ib. Malagma Aſclepiadæ, Ib. Epithema lienem imbecillum corroborans, Ib. Epithema lienoſum & hepaticum, quod vtriuſque viſceris obſtructiones diſcutit, Ib. Si lien flatu diſtenditur & intumeſcit, Ib. Galeni verba de lienis ſcirro & inflatione, Col.271. Epithema iecoris & lienis, Ib. Epithema hypotherion, Ib. Prima confectio diaſpermaton, Ib. Alterum epithema diaſpermaton ad idem, Ib. Potiones ad lienem ſcirro induratum, Col.272. De paſtillis, Ib. Epithema, Ib. De tuſſi lienoſorum, Col.273.

CAPITA LIBRI NONI ET APPENDICES.

Cap.I.

DE AQVA intercutem, Col.273.

Cap.I I.

DE ASCITE, Col.273. De curatione, Ib.
Confectio paſtilli ex amaris amygdalis, Col.274. Ad lienis & iecoris duritiem validum medicamentum, Col.275. Ad ſcirroſos iecoris affectus, Ib.

Cap.I I I.

DE ASCITE & tympanite, Col.275. Aliud, Col.276.
Ad tympanicos & eos quibus iecur ſcirro induratum eſt, Ibidem.
iis qui aqua inter cutem cum febri laborant, Col.277.

Cap.I I I I.

DE AFFECTIBVS renũ, Col.278. Notæ calculi, Ib.

Curatio calculoſorum, Col. 279. Conditum nephriticũ, Ib. De anodynis, Col. 280. De ſanguinis miſſione, Ib. Naturalia, Col. 281.

CAP. V.

DE INFLAMMATIONE renum, Col. 281. De auxiliis loco inducendis, Col. 282.

De inflammatione renum in pus conuerſa, Ib. De curatione, Ib. Puluis nephriticus ad vrinæ difficultatẽ & calculum, Ib. Aliud, quo etiam ipſe vſus ſum, Col. 283. De victu, Ib.

Cap. VI.

QVOMODO vrinæ ſtillicidium agnoſcatur, curetúrq;, Col. 283.

De ſtillicidio ex frigiditate, Ib. Quomodo difficultas vrinæ agnoſcatur, curetúrque, Ib.

Cap. VII.

DE CALCVLIS in veſica naſcẽtibus, Col. 284. Indicia calculi ex vrinis, Ib. Curatio, Ib. Scabioſæ veſicæ indicia, Ib. Medicamentum ad ſcabioſos veſicæ affectus, difficultatem vrinæ & inflammationes efficax, Ib.

Cap. VIII.

DE DIABETE, Col. 285.

Cap. IX.

DE SEMINIS profluuio, Col. 285. Curatio, Ib. Aliud, Col. 286. Quæ ſiccent genituram, Ib.

Cap. X.

DE PRIAPISMO, Col. 286.

CAPITA LIBRI DECIMI ET APPENDICES.

Cap. I.

DE COLICO affectu, Col. 287. Quomodo colicos à nephriticis diſcernamus, Ib.

De colico dolore ex frigido humore contracto, Ib. De oleribus, C. 288. De auibus, Ib. De piſcibus, Ib. De carnibus, Ib. De bellariis, Ib. De vino, Ib. De vinis factitiis quæ propomata dicuntur, Ib. De balneo, Ib. Aliud, Col. 289. De inſeſſibus, Ib. De epithematis, Col. 290. De iniectionibus, Ib. Alia vehementer generoſa, Ib. Alia ad vitreos frigidóſque humores efficaciſſima, Ib. Aliud præſtantius enema, craſſos viſcoſóſque humores purgans, Ib. Alia iniectio ileis quoque efficax, Ib. Alia admodum benefaciẽs, Col. 291. Quæ per os dentur etiam iis qui ex frigido & pituitoſo humore dolẽt, Ib. Simplex medicamẽtum vſu compertum, Ib. Aliud quod etiam nephriticis cõfert, Ib. Aliud valde generoſum, Ib. Aliud, & ipſum valde bonum, Ib. Aliud ad idem, Ib. Aliud præſtantiſſimum, etiam ad aliud efficax, Ib. De anodynis, enematis, paſtillis & antidotis, C. 292. De vomitu, Ib. De ſinapiſmo & dropace, Ib. De motu, Ib. De colico dolore ex flatibus contracto, Ib. De colicis qui ex ſtercoris duri obſtructione dolent, Col. 293. De colico affectu ex calidis & bilioſis humoribus naſcente, Ib. Notæ colici doloris ob calidos bilioſóſque humores excitati, Ib. Curatio colici affectus ex calidis bilioſiſque humoribus orti, Ib. De oleribus, Col. 294. De piſcibus, Ib. De teſtaceis, Ib. De carnibus, Ib. De fructibus, Ib. De balneis, Ib. De motu, Ib. De purgatione, Col. 295. De colicis doloribus ob inflammationem inteſtinorum contractis, Ib. De balneo, Ib. Medicamenta naturalia quæ alligari ſolent aduerſus dolores colicos, Col. 296. Aliud, etiã ipſum probatum, Ib. Aliud naturale comprobatũ, Ib. Aliud alligatorium, Ib. Idem rurſus, Ib. Aliud, valde efficax, Ib. Aliud, Ib. Annulus ad idem, Ib. Aliud naturale, ad colũ efficax, vſu probatum, Ib.

CAPITA LIBRI VNDECIMI ET APPENDICES.

Cap. I.

DE PODAGRA, Col. 297.

Si podagra à bilioſo humore naſcatur, Ib. De medicamento bilioſum humorẽ expurgante, Ib. Aliud ad idem, Col. 298. Aliud purgans ex malis cotoneis, Ib. Aliud ad eos qui tardius purgantur, Ib. De oleribus, Ib. De auibus, Ib. De piſcibus, Ib. De iſicio, Col. 299. De carnibus, Ib. De leguminibus, Ib. De fructibus pomaceis, Ib. De tragematis, Ib. De motu, Ib. De balneis, Ib. De vinis factitiis, Ib.

Si podagra ex pituita prouenerit, Ib. Medicamẽtũ δι' ἀλθαίας, C. 300. De curatione, C. 301. Oxymeli Iulianiũ, Ib. Antidotũ Heraclidis philoſophi, in multis valde probatum, C. 302. Antidotũ podagricũ Agapeti, & ipſum præclarum, quo multi ſanati ſunt, Col. 303. Cataplaſmata quæ locis ex frigido humore dolentibus admouentur, Ib. Ceratum ex ſtruthio, Col. 304. Aliud vehementer bonum, Ib. Vnctio ſimplex diſcutiẽs, & induratos articulos reſoluẽs, C. 305. Vnctio ex hedera ad eadem, Ib. Aliud efficax & in duris corporibus & valde vetuſtis vitiis: quinetiam articulos recẽti cicatrice contractos diſſoluit, Ib. Ad œdematicos pẽdum tumores, Ib. Smegma aut puluis egregius: vocãt autem quidam ipſum Indum, alii Æſculapium, Ib. Deſcriptio pulueris Indici, Col 306. Pſilothrum nobile ad podagrã, Ibidẽ. Si podagra ob ſanguineum humorem conſtituatur, Ib. De remediis quæ locis inflãmatis inducuntur, Col. 307. De tophis, Col. 308. Antidotum ad tophos, Ib. Ceratum excellentiſſimũ tophos articulorum diſſoluens, adeò vt neque an oborti fuerint adhuc appareat, Ib. Aliud vſu probatum, Ib. Medicamentum diacinnabareos, Ib. Medicamentum dialeptocaryon, Col. 309. De antidotis & medicamentis anodynis, Ib. Deſcriptio purgantis medicamenti diahermodactylου ſimpliciſſima, Ib. Aliud diahermodactylου, Col. 310. Aliud ad idẽ, Ib. Aliud valde bonum vſu probatum, Ib. Aliud Iacobi Pſychreſti, Ib. Egregium antidotum Theodoſii philoſophi, Ib. Catapotia ex hermodactylo & aloe, Ib. Aliud eadem efficiens, tum in articulariis, tum habitu pituitoſioribus, Ib. Catapotia emollientia, Ib. Antidotũ diacoronopodιου, Ib. Aliud, Col. 311. Medicamentũ ex myuro herba, Ib. Aliud generoſum probatũ, Ib. Aliud Iacobi Pſychreſti, Ib. Antidotũ podagricum, Climax, Ib. Aliud antidotum quod ita podagricis ad annum datur, Ib. De mitigatoriis medicamentis quæ locis affectis admouentur, Ib. Ceratũ quod in acceſſionum ſtatu imponitur, dolore liberãs, Ib. Aliud ceratum quod ſimiliter in ſtatu applicari poteſt, Ib. Aliud ceratum, & ipſum mitigatorium, ad omnem inflammationem feruidam efficax, Col. 312. Ceratum mirabile & vſu probatum, de quo etiam alii multi teſtati ſunt, Ib. Aliud, Ib. Halatia ad concoquendum, Ib. Aliud, Ib. Aliud Buphati, Ib. Naturalia diuerſa ad pedum fluxionem, Ib. Medicamẽtum naturale ad fiſtulam pedum, admodum celebre, & à multis comprobatum, Ib. Medicamentum præſeruans à podagra & à morbo articulario, Ib. Aliud probatũ, Ib. Aliud quod pedes & manus præſeruat, Ib. Aliud, Col. 313. Ad podagrã, Ib. Remediũ à podagra præſeruans, Ib. Ad podagrã quæ nondum cõtraxit nodos, admirabile & probatum, Ib. Podagricum naturale, Col. 314. Aliud ad podagram & omnem fluxionem, Ib. Auxilium podagricum valde bonum, Ib.

CAPITA LIBRI DVODECIMI ET APPENDICES.

Cap. I.

DE FEBRIBVS, Col. 313.

Diariarum notæ, Col. 315. Diariæ curatio, Ib.

De iis qui ex laſſitudine febricitant, Ib. Curatio eorũ qui ex laſſitudine febricitant, Ib.

De iis qui ex cruditate febricitant, Col. 316.

De ciborum corruptione ex caliditate & nidoroſo ructu proueniente, Ib.

De iis qui ex cruditate febricitant, humore magis acido proueniente, Col. 317.

De acido ructu qui ex frigida intemperie naſcitur, Ib.

De febribus diariis quæ ex obſtructione generantur, Ib.

Cap. II.

DE FEBRIBVS ex putredine creatis, Col. 319. Notæ febris ex putredine, Ib.

De curatione febrium cõtinentium, Ib. Internotio, Ib.

curatio, Col.321. De frigidæ potu,Ib.
De inflammatione eryſipelacea, Ib. Notæ inflammationis eryſipelaceæ, Ib.

Cap.I I I.

DE CAVSO,hoc eſt ardente febri falſa,Col.321.
Ad ſtomachum ardore æſtuantem,Col.322. Quomodo febres ex ſanguineo humore prouenientes notari debeant,Ib. De victus ratione, Ib. De balneo, Ib.
De ſyncope quæ in febribus accidit, Ib.
Notæ febrium in quibus humorum crudorum copia ſyncopen inducit, Col.323.
Notæ eorũ qui ob bilioſos tenuéſque humores ſyncope conflictantur, Ib.
Curatio eorum qui ſyncope periclitantur, Ib. De vino, Ib. De balneo, Col.324. Curatio eorum qui ob tenuium humorum putredinem ſyncope conflictantur, Ib. De vino, Ib.
De animi defectione, Ib. De iis qui ob ſubitas vacuationes animo deficiũt, Ib. De iis qui ex copia humorum animo deficiunt, Col.325.
De iis qui ex vtero animi defectionem experiuntur,Ib.
De iis qui ob imbecillem ſtomachum animi defectionẽ experiuntur, Ib.
Si ardor ſtomachum infeſtet, Ib.
Si ob pituitam animus deficiat, Col.326.
Si ob frigiditatem animi defectio eueniat,Ib.
Si ob caliditatem animus deficiat, Ib.
Si ob igneas inflammationes animus deficiat,Ib.
Si ob nobilis particulæ obſtructionẽ animus deficiat,Ib. Obſtructionis notæ, Ib.
Quum animus ob ſectionem abſceſſus aut rupturam deficit,Ib.
Si ob gaudium,mœrorem,& ſimilia, item ſi ob dolorem animus deficiat, Col.327.
Si ob ilium aut colum animus deficiat, Ib.
Si ob virium imbecillitatem animus deficiat , Ib.

Cap.I I I I.

DE FEBRE hectica, Col.327.
De maraſmode etiã hectica,Ib. Quomodo diaria ab hectica diſcerni queat & notari, Ib. Quomodo hectica à putridis diſcerni debeat,Ib. Quomodo continens ab hecticis diſcernatur, Ib. Notæ hecticarum maximæ, Col.328. Notæ hecticæ in maraſmodem febrim tranſeuntis, Ib. Curatio febris hecticæ, Ibidẽ. Quibus frigidæ potio dari debeat, Ib. Quibus frigidam dare non oporteat,Ib. Quãdo frigida exhibeatur, etiã inflammatione infeſtante,Ib. De hecticis febribus quæ ex aliis in eas tranſeuntibus mutatiſque generantur, Col.329. Quomodo externis remediis ſuccurrendum iis eſt quibus frigidam dare nõ poſſumus, Ib. De fomento, Ib. De domo in qua æger decumbet,Col.330. De balneo,Ib. De lacte,Ib.
De vino, Col.331.

Cap. V.

SI EX SYNCOPE maraſmus obtingit, Col.331.
De teſticulis gallorũ, Ib. De fructibus pomaceis, Ib.
De maraſmo,Ib.

Cap. V I.

DE TERTIANA, Col.332.
De pomaceis fructibus,Ib.
De balneo, Col.333.
Quomodo tertiana diſcernatur,germana ac veráne ſit an falſa,Col.334. Quomodo humores diffundi diſſolui que & iam ad excretionem incitari cognoſcantur, Ib. Rhodomeli purgans,Col.335. Aliud rhodomeli purgans,Ib.

Cap.V I I.

DE QVOTIDIANA,Col.335. De curatione,C.336. Quomodo ſalſis vtẽdũ in quotidianis febribus, C.337. De fomentis & cataplaſmatis, Ib.
De ſtomachi imbecillis & mediocriter inflammatione laborantis fomẽto,Ib. De purgatione,Col.338. Aliud, Ib. Aliud quod citra moleſtiam ſumitur,à ſale dictũ Græcis halaciũ,admodum efficax,Ib. Aliud, vt ſcriptura halaciorum habet,præſtantius,Ib.
De antidotis ad quotidianas,Col.339. Aliud,Ib. Aliud, Ib. Antidotum ad quotidianas, faciens etiã ad quartanas,Ib.
De vnctione,Ib. Vnctio valida,Ib. Alia medioeris,Ib. Alia, Ib. Alia valde bona, & multis experimentis cõprobata,Ib. Alia in quibus febres vehementes vrgẽt, & frigus moderatum apparet efficax, Ib.
Naturalia quæ corpori alligari ſolent, Ib. Aliud quod appendi ſolet,multis experimentis à me probatum,Ib. Aliud naturale ad quotidianas, Ib.

Cap.V I I I.

DE QVARTANA, Col.339.
De quartana quæ ex nimia flauæ bilis aduſtione excitatur,Col.340. Purgatio ex rhodomelite,C.341. Purgatio quæ ex malis cotoneis paratur,Ib. De vomitu, Col.342. De ſalſamentis,Ib. De antidotis,Ib. Antidotum ad quartanas quæ ex humore melancholico cõſtituuntur,Col.343. Aliud etiam ad quotidianas efficax,Ib. Aliud ad quartanam,Ib. Antidotum achariſton,Ib. Antidotum quod & ipſum mirificè ad quartanas valet,Ib. De paſtillis,Ib. Paſtillus inſignis admodum,ad quartanas febres valens,Ib. Paſtillus alius probè admodũ faciẽs ad quartanas, Ib. Paſtillus alius præſtantiſſimus vt nullus alius, ſuccurrens , curánſque celerimè. elicit enim ſudores,atque ita morbo diuturno ægrũ liberat,Ib. Paſtillus ad quartanarios ex nimia flauæ bilis aduſtione,Col.344. Aliud ſimplicius, Ib. De lapide Armeniaco, Ib. Aliud antidotum mirificũ ad multa efficax,maximè verò quartanis, Ibidem. De balneis, Col.345. De vnctione , Ibidem. Medicamentum quod appendi ſolet ad quartanas, ſæpe à nobis multis experimentis comprobatum, Ib.
Ex libris Aëtii de eryſipelaceis viſcerum affectibus, Col.346.

PAVLI AEGINETAE DE re medica libri ſeptem.

Iano Cornario medico phyſico interprete.

Titulos capitum cuiuſque libri, in fine operis inuenies, appoſito etiam numero paginæ (vel potius columnæ) in qua ſinguli habentur.

Varia item quæ ad hunc authorem illuſtrandum faciunt, ibidem quærenda ſunt.

ORNATISSIMO VIRO D. MICHAELI
Meienburgo, Northuſienſi conſuli, & compatri ſuo chariſſimo, Ianus Cornarius medicus phyſicus s. d.

SI vllum aliquod ſtudiorũ genus eſt, conſul grauiſſime,quod æquè omni vtriuſque
ſexus ætati,ſummis & infimis,diuitibúſque pariter ac pauperibus , & vtilitatẽ de ſe
exhibet,& neceſſariò ab omnibus expetitur,id, eſſe ſtudium conſeruandæ ſanitatis,
neminem negare audere arbitror : quum hoc,ſupra communem experientiam, tot
in vita vulgata dicta cõfirment: inter quæ etiam illa circunferuntur, Vt ſanitate vi-
ta nihil melius habet: &,Nõ eſt viuere,ſed valere,vita. Atque ego admodum adoleſcens in eam
ſententiam deueni . nam quum puer domi ſatis negligenter, quod ad victum attinet,educarer, &
puer adhuc à patre ad externas ſcholas emitterer,vſque ad adoleſcentiæ fere finem, corpore non
adeò firmo fui,ſed quod ex facili afficeretur ob victus iuſti negligẽtiam : imò (vt rectius dicam)
partim ignorantiam, partim inopiam. Quod ipſum quum non ita tardè intelligere inciperem,
circa annum ætatis decimumoctauum,animũ ad medicinæ(quam & conſeruandæ ſanitatis & a-
miſſæ recuperandæ,ſiue curandorum morborum artem eſſe audieram) ſtudia adieci,non admo-
dum probantibus id parentibus ac amicis,qui ſacris literis & pietatis religioni me addicere cona-
bantur. His itaque etiamſi obſecundandum ducerem,tamen magis literarum ac linguarum ſtu-
dio inhærens,per aliquot annos ita progreſſum faciebam, vt ſi omnino ſacris initiandus eſſem,
non ita ineptus ad hoc viderer:& medicinam tamen neutiquam negligebam , ſed profeſſores pu-
blicos audiebã,non velut artis aſſecla,ſed (vt verum fatear) velut explorator, & prout ætas fere-
bat,velut arbiter aliquoties his aures præbens. Et quanquam iudicio meo non ita confiderem, vt
quid de huius ſeculi medicina ſentirem, publicè proferrem , & eſſet quædam quoque reuerentia
publicè docentiũ qualiacunque videlicet didiciſſent,tamen non obſcurè intelligebant illi quibus
me aſſociabam,nõ videri mihi ſatis ſanum eſſe hoc tum authorũ tum profeſſorum genus quod
tunc ſcholas medicas occuparet. Prælegebatur autem Auicenna,qui princeps totius artis habeba-
tur ac appellabatur: prælegebatur Raſis, & præſertim nonus ipſius ad Almanſorem liber, in quo
abſoluta curandorum omnium morborum ratio proponi ferebatur. Allegabantur interim a-
lii ab aliis faciendæ medicinæ,ſiue(vt vocabãt) practicæ ſcriptores recẽtiores, Bertrutius,Gatina-
ria,Guainerius, Valeſcus,& aliorum innumerabilis turba. Sed inter præcipuos producebatur Ar-
culanus,quẽ alii Herculanũ vocant. At Græcorũ medicorum,velut Megarenſiũ,nulla ratio habe-
batur,niſi obiter mentio incidiſſet Hippocratis,ac Galeni & Dioſcoridis. Nã reliqui penitus igno-
rabantur,& nec nati ſciebantur : & illorũ ſcripta nec Græca nec Latina extabãt,niſi ꝙ trãſlationes
quædã corruptiſſimæ pariter ac barbariſſimæ ex Galeno,à paucis magni theſauri loco poſſiderẽ-
tur: & æquè vitiati,ac nõ ſatis Latini, Hippocratis exigui mole libelli haberentur , alter Aphori-
ſmorum,alter Progonſticon,qui aliquando itidẽ in ſcholis prælegebãtur,vbi magni illi principes
vltro his locũ ceſſiſſent. Quòd itaque hoc authorũ ac profeſſorũ medicorũ genus , nec ſanum nec
rectũ eſſe iudicarem,ex linguarum ſtudio,quod tum in Germania florere incipiebat , aſſequi mihi
videbar. Quum enim omnes relatos authores barbariſſimos eſſe viderẽ , vt nunquã quod dicere
aut docere vellent,ſatis intelligendũ exhiberent:& publici profeſſores adhuc illis longè inferiores
per omnia audirentur,non dubitabam Græcos medicos optima ſcripta prodidiſſe,& maximè do-
lendũ eſſe iudicabam,eorum nihil ad nos extare, aut haberi quod ſciri poſſet. Itaque etiamſi toto
pectore à ſcholarũ doctoribus abhorrerẽ,& barbaros illos authores auerſarer: tamẽ nomine arti
dato,eo progreſſus ſum vt medicinã aliquot,annis exercuerim vltra citráque Oceanũ magnum,
apud Liuones,Rutenos,& in illuſtrium principũ Megalopyrgeum ducatu ac aula , vtens quidem
barbaris illis magiſtris præuiis, (quid enim aliud facerẽ in meliorũ egeſtate?) ſed ſperans quotidie
fore vt aliquando inciderẽ in optimos artis authores,Græcos ſua lingua loquentes. Et hac de cau
ſa quũ per Belgas ad Anglos,& rurſus ab his per Gallias peregrinatus, Italiã petere conſtituiſſem,
vbi Baſileam perueni , commodùm reperi illos penitus interiiſſe creditos medicos Græcos , Hip-
pocratem,Galenũ, Paulũ A Eginetam, Dioſcoridẽ,ex Aldina Venetiis officina excuſos, & ad Io-
hannem Frobeniũ,qui paulo antea è viuis exceſſerat,perlatos,ita vt hi in officina Frobeniana(cu-
ius tum Hieronymus Frobenius ſucceſſor & hæres erat)eo modo eſſent vt doctis ac ſtudioſis nõ
ſolùm legendi illos , ſed etiam vtendi larga facultas exhiberetur. Atque ego quidem ſi mox Baſi-
leæ reperiſſem qui longa peregrinatione exhauſtos loculos mihi largo auro repleuiſſet, & veſtitũ
aliámque ſupellectilem partim detritam , partim diuenditam, ac velut viæ onus relictam,lucu-
lenter ſuppeditaſſet,(ſicut ſanè reperi paulo pòſt illic qui ob medicinam vtrunque offerrent ac ex-
hiberent)tamen tam magno gaudio neutrũ admiſiſſem,quanto me affecit optimus vir Hierony-
mus Frobenius,qui vbi me ignotũ ſibi penitus, familiariter excepiſſet, & in amicitiam recepiſſet,
de Græcis illis authoribus apud ſe extantibus edocuit,& ipſos paulo pòſt vtendos dedit. Horũ ita-
que vſus Italiæ viſendæ deſiderium plurimum mihi mitigauit,& me per integrum annũ Baſileæ

retinuit,qui erat à Septembri anni viceſimioctaui, vſque ad Septembrē anni viceſiminoni,ſupra Chriſti nati maioris numeri annos mille quingētos. Quo tempore quū Eraſmus Roterodamus in ea vrbe viueret,(etiamſi ob tumultuantem rempub.poſtea inde Friburgū Briſgoæ ſe cōferret) multi quotidie docti homines ac ſtudioſi adoleſcentes,ex Italia & Gallia,aliiſque regionibus ad illum & videndū & ſalutandū affluebant. quos etiam vt mihi familiares facerem,ex illius & aliorum doctorum hominum Baſilienſiū ciuium familiaritate contingebat.Inter hos autem non poſtremus I.Heruagius fuit,qui defuncto Frobenio, & in toro matrimoniali & in officina ſucceſſit, & poſtea multos bonos authores,& nunc Paulū hunc typis excudit.Ex illo porro tēpore reprobatis ac reiectis medicis illis barbaris,quos per totos nouē annos ſequutus eram,totum me ad Græcam medicinam cōtuli,Græciſque medicis me totum addixi, quos & ſequor, & ad quorū imitationem medicinam exerceo: & iam per vigintiſex annos Germaniæ noſtræ perſuadere perſeuero,hos eſſe veros medicos & rectos artis medicæ authores, ipſorum maximè lingua legendos ac ſequendos. Et vt non eſſet quod quererentur aliqui vel de Græcæ linguæ ignorantia, aut horum authorum difficultate,conatus ſum Græcos illos medicos facere Latinos,non obſcura & perplexa, ſed lucida & explicata vſus illorum in Latinam linguam tranſlatione. Extat itaque Hippocrates noſter Latinus,magnæ doctrinæ,ingentis vtilitatis,immēſæ difficultatis opus,ſupra duo millia annorum ab omnibus in Latina lingua deſideratū, & à nullo vnquam feliciter ante nos tentatum.Extat Galenus totus magna ex parte per nos Latinè loquens,& reliquis aliorum trāſlationibus noſtra opera caſtigatis.Extat Aëtius,qui totam medicinam ſedecim libris includere conatus eſt. Prodibit breui noua noſtra Dioſcoridis tranſlatio, noſtris itidem emblematis illuſtrata. Nunc verò damus Paulum AEginetam, qui idem quod Aëtius, ſeptem libris efficere ſtudio habuit.Et ad hunc acceſſerunt noſtri dolabellarum libri ſeptem, quibus difficiles & obſcuros ac aſperos eorum librorum locos explicamus,illuſtramus ac dedolamus:non ad hunc alioqui authorem ſolum intelligendum conferentes,ſed etiam ad multos alios Græcorum medicorum locos. quemadmodum etiam antea commentarios medicos in Galeni quidem libros κατὰ τόπους conſcripſimus,ſed quos ad omnem veterem Græcam & Latinam medicinam rectius intelligendam vtiliſſimos eſſe iudicamus. Hæc ad te Michael Meienburge publica hac præfatione recenſere viſum fuit,non in aliquam gloriationis ſpeciem,ſed vt ſtudiorum meorum ratio omnibus conſtaret,& quòd nihil opis aut operæ omiſerim vt recti ac veri veteres medici in lucem reuocarentur, barbara ac corrupta medicina exularet:& in ſumma vt(quantum in me eſſet) rebus mortalium iuuandis,ſanitati conſeruandæ,morbis depellendis, amplus ac ſpatioſus campus aperiretur, qui ſanè in relatis authoribus verſari volentibus, vndiquaque amœniſſimus comperietur. At verò quid his præſtandis effecerimus,nulli iactamus. Per omnem fere Europam diſperſis his authoribus, nuſquam deſunt qui optimam veterem medicinam expaſſis vlnis excipiant,& omni ſtudio proſequantur: ſed obſurduerunt tamen magna ex parte publicæ ſcholæ, nec ſana conſilia admittunt, ſed antiquam ſuam cantilenam canunt, & cum Gryllo grunnire & in luto ſe volutare malunt quàm priſtina forma exuta, homines puritati ac recti amantes conſpici. Sunt rurſus alii qui Græcos medicinæ authores & ipſi recipiunt,& recipiendos cenſent, & vt recipiantur,etiam ſuam operam ſtrenuè nauant:ſed Arabum medicorū iugum, velut ad quod aſſueuerunt (vt ego quidē arbitror)excutere non audēt.Quibus ſanè precor vt inæquali illo partim Græco,partim Arabico iugo ſe minus grauari ſentiant: verùm iis qui nos ſequi volent, ſatis erit Græci iugi onere premi, aut potius ſuauitatem eius experiri, & ſub optimis artis magiſtris eò eniti vt exhauſti laboris iucundiſſimi fructus ipſis contingant,qui ſunt ſanitatis tutela,& morborum medela.Hos enim fructus longè iucundiſſimos proferunt nobis Græci illi medici ſcriptores,vt apud nullos alios quærere,nec aliunde deſiderare ſit opus.Et alioqui præſtabilius eſt de fontibus haurire quàm de riuis, etiamſi inde deriuentur.Ad horum medicorum præſcriptum reformata velim pharmacopolia Europea, & quoquouerſum ſe latiſſimè Romanum imperium extendit. Nam quod de bello dicitur,Multa ſunt in bello inania,id multo verius de noſtri ſeculi officinis medicamētariis dici meretur, Multa ſunt in pharmacopoliis inania. Et vt nihil dicam de iis ſiue ſimplicibus ſiue compoſitis medicamentis quæ tempore exoleuerunt,& præ ætate vires ſuas amiſerunt,neque de iis quæ falſa pro veris agnita vſurpantur, neque de iis quæ quum vera ſint & rectè ſe habeant, aut non rite parantur,aut non prout debent in vſum veniunt: tot ſyruporum ac iuleporum barbaris nominibus appellatorum inutilis oneroſáque turba, tot aquarum,per fornacis vim de ſimplicibus medicamentis extortarum,rudis indigeſtáque moles pharmacopolia tenet, quæ non alio quàm calonū ac lixarū impedimētorúmque bellicorū loco haberi meretur:quū Hippocrati ptiſſana, cū familiaribus naturæ humanæ potionibus,vino,aqua, aqua mulſa,aceto mulſo,ſuffecerit,velut iuſtus exercitus, ad omnes morbos acutos expugnandos. Ad Hippocraticum itaque præſcriptum, velut ad Polycleti regulam, reformanda omnia illa ac vſurpanda eſſent, neque vlterius progrediendum quàm in quantum Galenus & reliqui,quos dixi,Græci medici nobis præuios ſe exhibuiſſent.Neque enim dubium alicui eſſe debet,Græcos medicos Hippocratis verbis perſuaſos,vt modum non ita nimium excederent,ſe continuiſſe, & contrà, Arabas ac Mauros iiſdē ver-

bis inductos,latius euagatos eſſe, & tot variarum potionum & aquarum deſtillatarum formas excogitaſſe ac inuexiſſe. Verba Hippocratis ex libro de ratione victus in morbis acutis, poſtquã de ſuprà relatis docuit,hæc ſunt,Cæterùm de reliquis potibus,qualis eſt hordeacea aqua,& qui ex herbis fiunt,& qui ex vua paſſa,& vuarum expreſſarum retrimentis,& ex tritico & cnico, & myrti baccis,& malo Punico,& de aliis,vbi alicuius ipſorum vſus contigerit,ſcribetur circa ipſum morbum,quemadmodum etiam de aliis compoſitis medicamentis. Atque hæc non ſub præcipientis (neque enim tantum mihi ſumo) ſed ſub monentis perſona, à me dicta accipi volo: vt ii qui memoratis pharmacis vti volent, diligenter expendant quos ſequantur, & quibus in morbis & in quibus corporibus ac temporibus ea propinent, & cautiſſimè circa multiplicem eorum vſum ſe gerant. At verò ſicut in pharmacopoliis multa ſunt inania,ita magna fiducia quidam noſtra ætate per annos iam plus minus quinquaginta,ad vnius medicamenti vſum ſe contulerunt: & primùm quidem aduerſus vnum quendam, variarum tamen ſpecierum morbum, nouum creditum, & Gallicum appellatum, quem ego veterẽ eſſe,& λειχήνων nomine Græcis venire,& apud Plinium & apud Galenum mentagram appellari non dubito:poſtea verò in communi aduerſus omnes, ita tamen vt alii aliorum purgantium & digerentium ac vires corroborantium medicamentorum vſum,ad vnius illius primùm per ſe vſurpati, ligni Guaiaci appellati, & ebeni generis non malè iudicati, vſurpationem adiungerent. Atque ego ſanè omnes qui hoc medicationis ductu vſi ſunt medicos noui plures ex ægrotis ἄϊδι προϊάψαι quàm curaſſe ad integram ſanitatem reſtitutos,ſiue hoc morbi malignitati, ſiue ægrotorum fato, ſiue medicorum imprudentiæ adſcribi debet.nihil enim definio:ſed vt hinc nouorum & incognitorum medicamentorum(niſi quatenus felix iterum atque iterum facta experientia docuit) vſus periculum cognoſcatur,in medium adduco.Item profectò nouitatis ſtudium nuper adeò etiam radicis Chinæ vſum inuexit: radicis quidem nec admodum nobilis, nec ſatis cognitæ, ſed cui tamen aliqui non paruum quid amplius tribuũt in omnibus morbis curandis quàm ipſi ligno Guaiaco. Sed quem in talibus exoticis inuehendis ſperabimus finem,ſi ita procedet nouarum rerum experiendarum libido? quæ recens etiam ſpartam parillam ex India apportauit, cuius ſtirpis item vt ſuperiorum decoctum,omnia morborum genera,& in primis Gallicum,ſanare creditur.Ego certè vt nihil temere affirmandum,neque quicquam leuiter contemnendum puto,iuxta id quod Hippocrates dixit,μηδὲν εἰκῆ,μηδὲν ὑπεροπᾶν: ita illud quod idem circa morbos exercere iubet, cautiſſimè obſeruandum duco.ἀσκεῖν, inquit, περὶ τὰ νουσήματα δύο,ὠφελέειν,ἢ μὴ βλάπτειν: maximè quum compertum ſit,quædam etiam præſenti ſua commoditate,longum in poſterum ac grauius malũ inducere. Proinde Græcos medicos,velut optimos & cautiſſimos magiſtros, & maximè admiror, & libentiſſimè (dicam etiam feliciſſimè)ſequor,& aliis ſequendos eſſe iudico.Et hac de cauſa poſt illos ſuprà relatos,etiam Paulum AEginetam ad Latinos trãſcribendum ac publicandum duxi, velut veræ ac ſanæ medicinæ certiſſimum exemplum.Hunc autem authorem peculiariter tibi,compater chariſſime,dicare volui, tum ob præceptionum in ipſo breuitatem, tum ob totius operis non oneroſam adeò molem, vt tibi familiaris & in multo vſu eſſe poſſit: id quod neutiquã in iſtis maximè occupationibus tibi negligẽdum eſſe noſti,ex Hippocrate edoctus,qui dicit, Virum prudentem,ratione apud ſe inita,quòd maximi pretii res eſt hominibus ſanitas, noſſe cõuenit quomodo ex ſua ipſius intelligẽtia in morbis vtilitatem capiat. Noſſe autem conuenit ea quæ à medicis & dicuntur,& adhibentur corpori ſuo, eáque diiudicare poſſe. Et quanquam mox in eodem loco,libri περὶ παθῶν principio,ſubiiciat,Atque hæc ſingula hactenus noſſe ſatis eſt,quatenus idiotæ contingere poteſt: tamen tibi in literis, ſapientiæ ac eloquentiæ ſtudio tantam claritudinem adepto, non hactenus noſſe,ſatis eſſe debet aut poteſt, ſed pro eo amore quo recta & hæc noſtra ſtudia colis, longè altius ad ſanitatis tuæ curam te immittes. Sed ſtultum ſit me præſcribere modum ei qui iam multis annis à prima adoleſcentia, in maximis rebus ad conſilium adhibitus ſit, vt in te ac prudentia tua plurimum ſitum eſſe omnibus conſtet, quò patriis regionibus pax, religioni concordia,& Germaniæ tranquillitas contingat.Hoc itaque vt(felicem ſucceſſum Deo Optimo Maximo largiente)efficias, vel ego maximè omnibus votis expecto. Nihil enim libentius in hac ingraueſcente ætate videã quàm vt virtuti & rectis ſtudiis ſuus honor,pietati ac religioni ſuus cultus reſtituatur:bonis rectè factorum præmia,improbis contraria cõtingant. Ad quas res omnes his turbulentiſſimis tẽporibus miſerrimè afflictas ac interciſas,aliquando (&,vt ſperamus,breui) reparandas,tu plurimum cõferre poſſe & collaturus eſſe crederis. Neque enim ſine his duabus rebus,præmio videlicet & pœna,reſpublica in integro ſtatu cõtineri poteſt. Et ſicut Plato dixit extremũ iniuſtitiæ terminum eſſe ſi,qui iuſtus non ſit, pro iuſto habeatur:ita extremus impietatis & malitiæ terminus eſt haberi aliquem pium & bonum,qui talis non ſit. Quod verò ad me attinet, vt non dubito quin hoc meũ officium tibi hunc meum laborem inſcribendi ac dicandi,gratum tibi ſit futurum, ita mihi ſatis eſt ſi viciſſim intellexero, memoriam nominis noſtri eſſe apud te integram, cui vt à prima noſtra mutua cognitione ſemper,ſic nunc ita turbatis rebus vel maximè,rectè probari cupio. Vale. Zuiccauii,Calend.April. M. D. LV.

PAVLI AEGINETAE IN SVVM OPVS PRAEFATIO.

NON ſanè quòd à veteribus quid circa artis tractationem prætermiſſum ſit, ad huius operis compoſitionem perueni,ſed compendiariæ doctrinæ gratia. Vice verſa enim ab illis quidem rectè ac citra defectum omnia elaborata ſunt:recētiores verò,ſupra hoc quòd neque omnino ipſos attingere ſtudent, etiam garrulitatem ipſorum damnant. Qua de cauſa ad hoc opus adornandum progreſſus ſum, quòd iis qui ipſum, velut par eſt,habere volent,commentarii ac monumenti vſum exhibebit,mihi verò exercitationis loco fuerit. Abſurdum enim eſt, rhetoras compendiariis iudicialibus libellis ad profectionem paratis vti,in quibus vniuerſarum legum ſummæ continentur ad vſum expoſitæ : nos verò tales negligere,& quidem quum illi non ad modicum ſolùm, ſed longum etiam tempus , conſiderationem differre poſſint, nos autem nunquam,aut valde raro,eiuſmodi facultatem habeamus.nam neceſſitas in quibuſdam morbis ſæpenumero ſolicitudinem requirit neutiquam differendam.Quapropter rectè Hippocrates temporis occaſionem præcipitem pronunciauit.Illos equidem in ſolis fere vrbibus negotiorum vſus vrget,in quibus etiam librorum luculenta adeſt copia: at medicis non ſolùm in vrbibus aut agris,aut deſertis quibuſdam regionibus , ſed etiam in mari ſæpe,in ipſis nauibus, repentina morborum neceſſitas ingruit,in quibus dilatio mortem aut omnino periculum extremum inducit.Cæterùm omnem medendi methodum,aut omnem particularem materiam memoria tenere difficillimū eſt, aut etiam omnino impoſſibile.Quare hoc compendium ex veteribus collectum confeci.neque enim meas fœturas in ipſo propoſui, paucis quibuſdam exceptis,quæ inter artis opera & vidi & experientia cognoui.Verùm in pluribus præclaris verſatus, & maximè in Oribaſio,(qui & ipſe totum librum in quo omnem tuendæ ſanitatis rationem tradidit, inſtar florum aliunde decerpſit.nam poſt Galenum & adhuc iuniores fuit)optima ex his delegi,nullo (quantū eius fieri potuit)morbo prætermiſſo.Etenim Oribaſii opus illud in ſeptuaginta libros diſtinctum , omnem artis doctrinam in ſe continet. At non facilè parabile eſt tantæ molis opus, ad multos adeò verſus extentum.Epitome verò compendio omnia huius tractans,ad filium Euſtathiū ſcripta,multos morbos penitus non habet,& reliquorū tractationē imperfectācōtinet,ita vt iam cauſæ, iā cognitionis ſigna, quandoque etiam ſufficiens curatio deſit,itémque alia quæ mentionē ſui fieri poſtulant.At verò præſens noſtrum ſcriptum,& ſigna,& cauſas,& curationes omnium morborum ſimilarium,inſtrumētalium,& eorum qui in vnionis ſolutione conſiderantur,comprehendit,non modò ſummatim,ſed etiam diffuſè,prout res ipſa exigit.Et ante horum aggreſſionem,totam tuendæ ſanitatis ex victu rationem expoſuimus.Poſtremum verò librum de medicamentis tum ſimplicibus tum compoſitis conſcripſimus.

QVÆ IN VII. TOTIVS OPERIS LIBRIS CONTINEANTVR.

IN primo omnem tuendæ ſanitatis comperies doctrinam , & affectionum ætatibus , temporibus , temperamentis, & quibuſdam aliis peculiarium præſeruationem ac correctionem , & alimentorum omnium vires ac vſus per capita expoſitos.

In ſecundo febrium omnium doctrina habetur , præmiſſis iis quæ ad ipſam conferunt , nempe ex recrementis, & diebus iudicatoriis,& aliis ſignis,ſubiectis item ſymptomatis ad febres conſequentibus.

In tertio de affectionibus in locis conſiſtentibus tractatur,initio à ſummo capite facto,ita vt ad ſummos pedes,vſque ad ipſos vngues deueniamus.

In quarto de affectibus extrinſecus corpus impetentibus,& velut in propatulo conſiſtentibus,agitur,non quidem in certis ſed in pluribus partibus: in quo etiam de lumbricis & dracunculis dicitur.

In quinto de venenum iaculantium plagis ac morſibus tractatur:in quo etiam de morſis à cane rabido,& aquæ formidinis affectu agitur.Item de morſis à cane non rabiente,& de morſis ab homine.Ibidem quoque de venenis,& auxiliaribus aduerſus ea medicamentis habetur.

In ſexto omnia ad chirurgiam pertinentia recēſentur,tum circa carnem,(vbi & de telorum extractione agitur)tum circa oſſa: in quibus etiam de fracturis & luxatis ſermo habetur.

In ſeptimo omnium medicamentorum vires continentur,primùm quidem ſimplicium, deinde verò compoſitorum,& præſertim eorum quorum in aliorum ſex librorum decurſu mentionem fecimus,maximè maiorum & compoſitionis appellationem adeptorum.Neque enim placuit nobis in illis ſparſim omnes compoſitiones collocare, quò & doctrina minus perturbata eſſet,& vt quis vnam aliquam quærens,aut etiam plures ex nobilibus cōpoſitionibus,facilè reperiat. Ad finem verò quædam ad componenda medicamenta conducentia , & ſuccedaneæ inter ſe ſpecies referuntur,ita vt totus liber in doctrinam de ponderibus ac menſuris abſoluatur. Primum igitur librū iam exordiemur.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA,

Liber I,

Iano Cornario medico phyſico interprete.

DE IIS QVAE ACCIDVNT PRAEGNANtibus,& quo victu vti debeant, Cap. I.

QVandoquidem ex iis quæ prægnãtibus accidunt,hæc maximè ipſas diuexãt, humorum crudorũ redundantia, aſſiduus vomitus,ſputatio, oris vẽtriculi morſus, & ciborum faſtidium,commodum ſanè fuerit ipſis conſilia præſcribere.Conueniunt itaque deambulationes, cibi non valde dulces, & vina fulua, odorata, quinquennia, & potus moderatus. Hæc enim omnia humorum crudorum redundantiæ & vomitus remedia ſunt. At medicamẽti loco,polygonum herbam aqua coctam bibant, & anethũ ſimiliter, & Ponticam radicem, quæ vernacula lingua rha vocatur. Hæc & poſt & ante cibum ſumant. Foris autem œnanthen, & balauſtium,& mali Punici florẽ,& ſmyrnii comam, & fœniculi ſemen,aut omnia hæc ſimul, aut prout miſcere volueris,cum palmulis & vino veteri, præcordio cataplaſmatis vice impones.Cæterùm oris ventriculi morſus alleuandi ſunt aquæ calidæ potu,& placida deãbulatione, & præcordio molli lana intecto.Cibum verò auerſantes, ad variorum eduliorum & ad voluptatem paratorum, itémque amyli ſucci eſum,inhortari oportet. Hoc autem potius iis obtuleris quæ terram edere cupiũt, velut in pica appellata affectione contingere ſolet,quæ circa tertiũ maximè fit imprægnationis menſem : eo quòd fœtus tũ non poſſit totum id quod pro alimenti ratione ad vterũ affertur cõſumere,nimirum imbecillior, ita vt ex hoc ipſo variæ in ſtomacho ſuperfluitates redundent. Vnde etiam varia & abſurda appetunt,velut carbones extinctos, & cimoliam terram, & alia multa. Hac enim de cauſa etiam appellationem hanc affectio ipſa adepta eſt, ob picæ animalis varietatem, aut quòd etiam illa ſæpe hac affectione corripitur. Commodant autem & labores, & longiores peregrinationes. Verùm quæ delicatè vitã degere conſueuit, ea,vbi prægnãs eſt, repentinas motiones nõ bene tolerat. Quin & acria aliquãdo guſtare,& maximè ſinapi,commodum eſt cibum auerſanti. At verò ad pedum tumores præcipuum eſt anthyllidem aceto maceratam alligare,& braſſicæ folia in latum ſuperponere: & terram cimoliam cum aceto illinire,& alumen ſimiliter cum aceto. Bonum eſt etiam malorum Medicorum (quæ & citria appellantur) decocto ex aqua pedes lauare.

DE NVTRICE, Cap. II.

DEligenda eſt nutrix nullum morbum habens, neque anicula valde,neque iuuẽcula. Sit autẽ natu minima, annorum vigintiquinque : natu maxima, trigintaquinque. Et habeat pectus magnũ, & mãmas magnas,& papillas neque cõniuẽtes, neque auerſas. Reliquũ autẽ corpus neque pingue ſit valde, neque nimis tenue. Magnũ verò cõmodũ fuerit infanti ſi nutrix nõ ita multo antè pepererit,& præſertim maſculũ. Vitare porro debet nutrix valde ſiccantia, & ſalſa,& acria,& acerba,& acida, & amara vehemẽter calefaciẽtia,& valde graueolẽtia: itémque inſigniter iucũdos odores, & cõdimenta,& alia acria. Abſtineat etiam nutrix à venere : & laboret per manus & humeros, & molam verſet,& texat. Et puerum vlnis geſtans circunferat,qui tamen iam ſit trimeſtris aut quadrimeſtris.

DE LACTE NVTRICIS, Cap. III.

LAc optimum eſt quod moderatum eſt craſſitudine, copia, colore,odore,ſapore. Commodum eſt etiam id quod pollicis vngui inſtillatum, dum ad lucem conſideratur, inflectendo vnguem, neque citò neque tardè defluit. Præſtat etiam ſic lac probare: Infundatur lac in vas vitreum,& coaguli moderata copia immittatur,ac digitis cõteratur: atque ita donec coaguletur dimittatur. ac deinde cõſideretur an caſei minus in ipſo ſit quàm ſeri. Tale A enim lac inutile eſt: contrarium verò,concoctu difficile. Optimum verò eſt id quod vtraque habet moderata.

QVOMODO VITIOSVM LAC CORRIgatur, Cap. IIII.

LActis vitia hoc modo corrigere oportet. Si quidem craſſius fuerit,vomitu pituita extrahẽda eſt: optimus autem eſt ab aceto mulſo. ſed & laboribus ante cibos attenuare oportet. Commoda ſanè hîc ſunt & origanum, & hyſſopum,& ſatureia,& ſcandix, & thymus, & raphani B modicum,& ſalſamentum vetus,cum aceto mulſo. Si verò acrius fuerit ac tenuius lac,à multis laboribus nutricẽ leuare oportet, & ſorbitionibus ac carnibus porcinis nutrire: & ſapam bibẽdã dare,ac vinum dulce. At ſi lac imminuatur, ſorbitiones exhibẽdæ ſunt, ac largior victus, & vinum dulce dandum,& pectus ac mammæ confricãdæ. His verò etiam cucurbita medicinalis affixa commoda exiſtit. Cæterùm quòd medicamẽta ad lactis generationem efficacia ſint noui,non tamen aſſiduum ipſorum vſum probo. violentius enim colliquant. Sunt autem, fœ- C niculi radix & ſemen in ptiſſana cocta : & cytiſi folia in vino nigro,aut ptiſſana: & melanthiũ in paſſo, & anethũ, & paſtinacæ radix ac ſemen. Oportet autem calida aqua prius rigata,ita exhibere. Omne verò vitioſum lac, ſiue craſſum fuerit,ſiue acre,& graueolens,vbi nutrix prius id emulſerit, ita puerum admoueat: neque vnquam acre ieiuno exhibeat. verùm graueolentias & vinum odoratum & cibus iucundus corrigere poterit. De lacte verò in caſeum coagulato, in tractatione de mammis libro tertio dicetur.

D

EDVCATIO PVERI, Cap. V.

PRimum alimentum recens nato infanti mel exhibere oportet: poſtea verò lac præbere bis in die,aut ad ſummũ ter. Quum autẽ & ipſe prõptus fuerit ad accipiẽdum,& ſpem exhibuerit concoctionis, tunc iam etiam cibus dandus eſt qui non repleat. Si verò nobis non animaduertentibus repleti fuerint,ſomnolẽtiores ſtatim & ſegniores fiũt,& tumor in vẽtre adeſt & flatus, & vrinæ ſunt aquoſiores. Ex quibus ſignis repletione deprehẽſa, nutrix nihil exhibere debet, donec fuerit conſumpta. E Sufficit autem bienniũ lacte nutrire. Deinde ad cibos tranſgredi.

DE PVSTVLIS PVERO ERVMpentibus, Cap. VI.

QVæ circa cutem puero erumpunt,primùm quidem patienter ferre oportet : vbi verò probè omnino eruperint, tunc iam curare,ita vt ad lauacra nutrix immittat myrtum,aut lentiſcum aut roſas: deinde roſaceo aut lentiſcino vtatur,& cerato cum ceruſa. Sed & nitro mol- F lius extergat. nam fortiora non feret. Optimum eſt etiã nutricem dulciore victus modo vti. Optimum item eſt & puerum ita nutriri vt neque ipſum nimis impleat, neque rurſus valde famem ferre ſinat. Quòd ſi aluus puero ſupprimatur,mel ad cibũ affuſum ſimul coquito: ſi verò neque ſic obediat,terebinthinã ad ciceris magnitudinẽ adiicito. At ſi liquidior fuerit aluus,milium maximè offerendum eſt.

DE TVSSI ET GRAVEDINE PVERI, Cap. VII.

G SI quandò tuſſis aut grauedo puerum vexet, mellis illitiones adhibeantur. Oportet itaque ipſam,vbi multa calida aqua lauit,caput quoque multo melle illinere: deinde linguã leniter digito comprimere. multam enim pituitam vomet.

DE PRVRITV, Cap. VIII.

SIquis pruritus puerum infeſtarit, fomento vtendum eſt & vnctione larga ex oleo cocto, modica cera in ipſo eliquata.

DE DENTITIONE, Cap. IX.

DEntiunt quidem pueri circa ſeptimũ menſem: con-
tingunt autem tunc inflammationes gingiuarum,
maxillarum & tendinum, & aliquando conuulſiones.
tunc igitur nihil puero exhibendum eſt quod manſu
opus habeat. Digito verò gingiuæ aſſiduè in lauacro cõ-
trectẽtur, ac molliantur adipe gallinaceo, aut cerebro le
porino. Prominentibus autem iam dentibus, delicatarũ
mollium lanarum circuniectu vtendum eſt, ad collum,
caput & maxillas, ita vt eædem ex oleo dulci calido irri-
gentur, & oleum quoque auditoriis meatibus inſtilletur.
Tunc verò etiam victus luculentior puero dandus eſt, i-
démque calida lauandus. Et ſi quidem alui profluuiũ ha-
buerit, conãdum eſt vt venter epithematis impoſitis ad-
ſtringatur quæ maximè ſiſtũt: cumino lanæ inſperſo, aut
aniſo, aut apio. Bonum eſt & roſarum ſemen admiſcere,
& in ſumma, calidè reſiccare. Si verò nihil deorſum ſub-
eat, melle in glandulam efformato aluus leniter irritetur:
aut calamintha trita cum melle illinatur. At verò conuul-
ſionibus puerorũ maximè auxiliari videtur heliotropiũ,
ſi in aqua coquatur, & puer in hac lauetur. Prodeſt etiam
irino, aut Cyprino, aut Sicyonio oleo vti, & in ſumma, ca-
lefacere. Quando verò emergentibus dentibus & digi-
tos mordet & vulnerat, bonũ fuerit iridis radicẽ raſam
& nõ valde ſiccã ore continere. Hoc etiã vlceribus auxi-
liatur. Prodeſt & butyrũ cum melle illitum. Gingiuarum
autẽ pruritus ſalſamenti veteris caro ſedat.

DE APHTHA VLCERE, Cap. X.

FIt & vlcus puero quod aphtha appellatur, modò ſub-
albidum, modò ſubrubrum, quandoque nigrum, ve-
luti cruſta, quod peſſimũ eſt, & maximè lethale. Auxilia-
tur autem iris cum melle, & ſi ſiccã inflare velis. Item ro-
ſarum folia tuſa, & flos roſarum, & crocus, & myrrhæ pa-
rum, & galla, & thus, & thuris cortex, & ſimul ſingulatim-
que melle excepta. Poſt hæc aqua mulſa, & mali Punici
dulcis ſuccus.

AD FEMORVM INTERTRIGINES,
Cap. XI.

FEmorũ intertrigines myrto arida, & roſis, & cypero
inſpergito.

AD AVRIVM HVMIDITATES,
Cap. XII.

AVrium humiditates ſiccat lana alumine imbuta in-
dita: aut vinum mulſum, aut vinum vetus inſtillatũ,
aut crocus cum vino tritus.

DE SIRIASI, Cap. XIII.

SIriaſis eſt inflammatio partium circa cerebrum & mẽ
branas ipſius. Conſequitur ad hanc ſincipitis cauitas,
itémque oculorum, cũ pauore ac ſiccitate corporis. Au-
xiliatur autem ipſis luteum oui cum roſaceo impoſitum
ſincipiti ad modũ lanæ cõuolutæ, ita vt frequẽter altere-
tur. ALIVD ad ſiriaſes. Folia heliotropii ſcorpiuri ap
pellati, ſincipiti imponito. Item cucurbitæ ramenta, &
cucumeris peponis pelliculam quæ eius carnem ambit.
aut ſolani hortenſis ſuccum cum roſaceo.

VICTVS INFANTIVM ET RELIQVA-
rum ætatum, vſque ad inclinatam, Cap. XIIII.

INfantes & à lacte amotos, in remiſſione ac hilaritate
ſinere oportet: exercitia verò & alimenta leuiter exhi-
bere. A ſexto autẽ & ſeptimo anno, & pueros & puellas
literatoribus lenibus ac humanis tradere oportet. hi e-
nim cum remiſſione ac gaudio docent. at animi remiſ-
ſio ad bonam corporis nutritionem multum confert.
Duodecimum annum egreſſos pueros, ad grammaticos
iam ire ac geometras, & corpus exercere neceſſe eſt. Ve-
rùm à decimoquarto vſque ad tres annorum ſeptena-
rios, cõuenit exercitiũ in diſciplinis, & in philoſophicis
doctrinis inſtructio. Sed & exercitationes plures aſſume-
re conuenit, propter corporis robur: quo & anima & cor-
pore laborantes, ab impetu in venerem impediantur. In
his etiam vinum contrahendum eſt. Cæterùm in vigo-
re ætatis, victus perfectus & animæ & corporis cõuenit.
quapropter exercitiis omnibus vtendum eſt, maximè
iis quibus quiſque aſſuetus eſt, & alimentis ſufficienti-
bus ac probè alentibus. At in declinante ætate, victus &
animæ & corporis remiſſus congruit. Nam & exercitia
A qualiacunque fuerint, pro horũ ratione ſubtrahẽda ſunt,
& alimenta ſenſim contrahenda, quum habitus ipſorum
frigiditatis principium accipiat.

DE FRICTIONE PRAEPARATORIA,
Cap. XV.

ANte exercitia corpus moderatè calefacere oportet
frictione per lintea facta. Deinde per oleum fricã-
dum eſt nudis manibus, donec probè caluerit & molli-
tum fuerit corpus, & florido rubore rubuerit, & ad tumo
rem perductum fuerit.

B DE EXERCITIIS, Cap. XVI.

EXercitium eſt motus vehemẽs: vehementiæ termi-
nus eſt, reſpirationis mutatio ad denſitudinem. Exer-
citia verò præparant partes inſtrumentales, vt ne facilè
offendi poſſint, & robuſtas ad actiones efficiunt. Faciũt
etiam alimenti attractionem fortiorem, & alterationem
promptiorem, & nutritionem meliorẽ, propter exorien-
tem caliditatem. Expurgãt quoque meatus, & ſuperflui-
tates euacuant, propter fortem ſpiritus motum. Quãdo-
quidem igitur diſtributioni alimenti opitulãtur, non o-
C portet crudorum ac incoctorum neque ciborum neque
humorum copiam, aut in ventre aut in venis contineri.
Periculũ enim eſt ne ad omnes corporis partes attrahã-
tur priuſquam concocti commodi fiant. Clarũ itaque
eſt etiam ante cibos exercitia aſſumi debere. Verùm no
tæ opportuni exercitis temporis ex vrinarũ colore col-
liguntur. Nam quæ aquoſa eſt, incoctum adhuc ſignifi-
cat diſtributum ex ventre humorem: fulua verò & bilio
ſa, iamdiu concoctum eſſe: moderatè autem pallida, re-
cens factæ concoctionis ſignum eſt. Tunc igitur ad exer
D citia ducere oportet, & veſicæ & vẽtris recremẽtis prius
deiectis.

DE EXERCITIORVM SPECIEBVS,
Cap. XVII.

OMnibus exercitiis commune hoc eſt quòd calidita-
tis augmentũ animantibus ex ſeipſis efficiunt: pro-
prium verò in ſingulis ſpeciebus ineſt. Etenim validum
exercitium, hoc eſt violentum, muſculos ac neruos ad
robur præparat. Talia autẽ ſunt, fodere, & maximo one-
re ſublato, aut in eodem loco manere, aut paululum pro-
E gredi, ac velut deambulare. Huius generis ſunt, & per fu-
nem manibus ac pedibus nitendo aſcendere, & plurima
alia huiuſmodi. At verò velocia, ſine robore ac violen-
tia ſunt: talia ſunt, curſus, & vmbratilis pugna, & ſummis
manibus decertatio, & per follem, & per magnã ac par-
u ãpilã exercitiũ. Cõpoſitũ autem fit ex valido ac velo-
ci. nã quæ exercitia valida ſunt, iis velut vehementibus
vti quis poterit, ſi veloces motus addat. Præterea exerci-
tia alia lumbos magis quàm manus aut crura exercent:
alia ſpinam, aut thoracem ſolum, aut pulmonem. Exerce
F ri autem oportet quandiu ad tumorem corpus attolli-
tur, & floridũ exiſtit: & quandiu motus prompti & æ-
quales ac concinni fiunt. In hoc autem & ſudorem cali-
dum videbis vapore admixto. Tunc verò primùm deſi-
nere oportet vbi vnũ ex relatis fuerit alteratũ. veluti, ver
bi cauſa, ſi corporis tumor cõtrahi videatur, ſtatim quie-
ſcẽdũ eſt: ſimiliter ſi coloris floriditas marceſcat, ceſſan-
dum eſt. Quin & ſi motus omnino remittere videantur,
ſtatim ceſſandum eſt: & ſi circa ſudorem mutatio aliqua
fiat aut in copia, aut in qualitate. Si enim minor aut fri-
G gidior fiat, ceſſare oportet, oleóque circunfuſo de cætero
recurare: deinde recuratoria frictione vti, velut pædotri-
bæ facere ſolent.

DE FRICTIONVM SPECIEBVS,
Cap. XVIII.

FRictio dura, denſare, mollis ſoluere poteſt. Quare cor
pora vltra modum exoluta, duriter fricãda ſunt, ad-
ſtricta verò, molliter. Si verò moderato corpore quis præ
ditus ſit, clarũ eſt quòd neque molliter, neq; durè frican-
dus is ſit, ſed, quantũ eius fieri poteſt, exceſſibus vtriſque
vitatis. Etenim multa & dura frictio, corporis tumorem
H deprimit: modica autem & mollis, vice verſa in tumorẽ
eleuat. At verò tres differentiæ frictionum ſecundum
quantitatem, tribus differentiis ſecundũ qualitatem cõ-
plicatæ, coniugationes nouem efficiunt, velut ſubiectum
eſt. nam vna ſecundum quantitatem, multa videlicet, tri

bus ſecundum qualitatem complicata, duræ dico & molli & moderatæ in duritia, tres differentias facit: & rurſus modica, iiſdem tribus complicata, alias tres. Moderata A verò in quantitate, iiſdem tribus complicata, alias tres; velut ſubiecta tabula oſtendit.

QVANTITAS.		QVALITAS.
Multa Multa Multa	&	Dura Mollis Moderata
Modica Modica Modica	&	Dura Mollis Moderata
Moderata Moderata Moderata	&	Dura Mollis Moderata

DE VOCIS EXERCITIO, Cap. XIX.

INter vocis exercitia, iucunda ac concinna modulatio nihil ad ſanitatem conducit: verùm grauiorum vocum ſonus vtilis eſt. quare in hoc ſe exercere oportet. Sic enim plurimus aer in reſpiratione in corpus tractus & thoracem & ventrem diducit, & meatus totius corporis dilatat ac diſparat. Quapropter in ipſis lectionibus, redundantium humorum excretiones facit, iis quidē qui maiore contentione legunt, magis, & per ſudores: iis verò qui lenius contendunt, per occultam de tota corporis mole contingentem trāſpirationem. Contingit enim vt propter attenuationē, multarum ſuperfluitatū quæ ſcreatu reiiciuntur, & ſputorum, & muci, & pituitæ excretio ac conſumptio fiat. Proinde iis qui caliditate opus habent propter frigiditatem, quódnam aliud commodius auxilium contingere poſſet quàm actio illa in trāſpiratione? Quare ſæpe legere oportet, toto corpore remiſſo, & carne diffuſa, ita vt de induſtria arteriam ac reliquos ſpiritus tranſitus ad raritatem diſparemus, & grauiores voces ſonemus. Vtendum eſt autem vocis exercitiis & actionibus neque temere, neque inconſideratè: imò neque quū prauis ac corruptis pleni ſumus humoribus, neque in magnis & manifeſtis ſtomachi cruditatibus, ad vocis exercitium deueniendum eſt, vt ne maior diſtributio corruptorū humorum ac vaporum in corpus fiat.

DE LASSITVDINIBVS EX EXERCITIIS, Cap. XX.

LAſſitudo vlceroſa ex recrementorum tenuium ſimúlque acrium copia fit: tenſiua verò nullum quidem memorabile recrementum corporibus incumbere indicat, verùm circa muſculos & neruos affectio quædā contingit, in qua tendi ſibi videntur. Inflammatiua verò laſſitudo, in qua velut contuſas aut inflāmatas ſentimus partes, tunc accidere ſolet quum excalfacti muſculi aliquid de circunfuſis ſibi ſuperfluis recrementis attraxerint. Eſt & alia affectio quarta, cuiꝰ generatio ex eo eſt quòd muſculi vltra quàm conuenit ſiccantur, adeò vt denudatum corpus appareat ſqualidum ac contractum, & ad motus pigrum. Curationem porro vlceroſa laſſitudo habet, recrementorum diſcutionem, permultam ac mollem frictionem cum oleo multo, quod nullam adſtrictionem habet. Altera laſſitudo tenſiua ſcopum curationis habet laxationem. Laxatur autem id quod diſtentū eſt, frictione modica ſimúlque molli, cum oleo velut ex ſole calenti, requie item ac omni quiete, & balneis temperatis, & diutiore in aqua calida mora. quare ſi etiā bis aut ter ipſum laueris, plus profeceris. Tertia laſſitudo inflammatiua tres curationis ſcopos habet, ſuperflui euacuationē, diſtenti laxationem, & inflammationis refrigerationem. Oleum itaque multum tepidum, & molliſſimæ frictiones, & in temperatis aquis longiſſima mora, tales laſſitudines ſanant: ſic autem & quies multa, & vnctiones aſſiduæ. Quarta affectio in prima quidē die nihil diuerſum à prioribus poſtulat, præterquam calidiorem aquam, vt leniter cutē conſtringat: in ſecunda verò die exercitio recuratorio opus habet. Exiliant autē ſtatim in balneis in frigidæ aquæ ſolia. Omnes porro laſſati boni ſucci cibo opus habent.

DE CVTIS ADSTRICTIONE, Cap. XXI.

ADſtrictio fit aut ex obturatione, aut ex denſatione meatuum. Et obturatio quidem fit ob copiam aut craſſitudinē crudorum & incoctorum humorum: denſatio verò, aut per frigefacientia, aut adſtringētia, aut ſic- B cantia. Statim autem cognoſcitur vbi ſe exuerint, ex decoloratione alba, vnà cum duritia ac denſitate corporis: in ipſa verò exercitatione, ex eo quòd difficulter caleſcunt. Curatio huius affectionis eſt calefactio. itaque aſſiduis exercitiis vtendum eſt, & balneis calidioribus: mora verò in frigido ſolio non ſit diuturna, neque ipſa aqua valde frigida ſit. Vbi autem ſe induere volent, ex aliquo moderatè calefaciente vngantur, veluti oleo dulci ac tenuium partium. At verò denſitates cutis ſatis ſanat oleum anethinum, præſertim ſi viride fuerit anethum: itémque C oleum ex populo nigra.

DE LASSITVDINIBVS SPONTANEIS, Cap. XXII.

QVandoquidem ob acrium recrementorum vitium vlceroſa fit laſſitudo, ſi quidem omnino modicus fuerit vitiatus humor, exercitiū ſufficiet recuratorium: ſi verò maior & per profundum, talem non amplius ad exercitium ducemus, neque omnino ad vllum motum: verùm quieſcere ac dormire iuſſum, per totam diem in abſtinentia cibi conſeruabimus: deinde ad veſperā pin- D guiter vncto, & temperata calida loto, cibum boni ſucci ac ſorbilem modicum dabimus: & neque à vino ipſos prohibebimus. vinū enim ſemicrudos humores, ſiquid aliud, coquit. Si igitur ex relatis ſedatum fuerit ſymptoma, ad conſueta munia obeunda pro ratione homo reducatur: ſi verò etiam poſtera die adhuc permāſerit, de fortiore auxilio iam conſiderandum eſt. Nam ſi vires fuerint robuſtæ, ex duobus alterum, aut venā ſecare aut purgare conuenit, diſcrimine facto vtro magis auxilio opus habeat: ſi verò vires debiles fuerint, vena quidem nequaquam ſecanda eſt, ſed purgatio moderatè facienda. Si ve- E rò crudi humores multi fuerint, neque vena ſecetur, neque purgetur, neque exerceatur: imò neque omnino moueatur, neque lauetur, verùm in omni quiete ſeruetur, & edulia & potiones ac pharmaca exhibeantur attenuātia, & ſecantia, citra minifeſtam calefactionem. Victus itaque ſit ex aceto mulſo, ita vt aliquando etiam parū ptiſſanæ & aquæ mulſæ exhibeamus. Quando verò etiā præcordium omnibus talibus eleuatum eſt & inflatum, & facilè inflantur, quicquid tandem ingeſſerint, præſtiterit aliquid piperis cum alimento dare. Melius etiam fuerit F dioſpolitico vti medicamento, & ſimplici illo ex tribus piperis generibus cōpoſito. Sed & acetū mulſum cōmodiſſimū ipſis eſt. Potu verò vtātur fauorum cremore cocto, maximè vbi exacuerit, & vinis leniter acidis, & eduliis attenuantibus citra calefactionem: qualis eſt & capparis ſi ex aceto mulſo, aut ex aceto & oleo ſumatur. At verò tēſiua laſſitudo, vbi citra exercitia oboritur, multitudinem indicat ſolidas animalis partes diſtendentem. Clarum autem eſt, ſi ſanguinis fuerit multitudo, optimū eſſe aut venam ſecare, aut malleolos ſcarificare. Cæterùm G inflammatiua ſpontanea laſſitudo, neque paucarum horarum tarditatē ſuſtinet, nedū duorū aut trium dierum.

Statim enim febrem inducit vehementiſſimam, ſi non quis præoccupauerit ſanguinem detrahendo. Præſtat autem, ſi id fieri poſſit, bis detrahere vna die, priore vice ita euacuando vt ne in animi deliquiũ incidat homo: ſecunda verò vice neque animi deliquium vereri conuenit. At ſi vena iis ſecta nõ fuerit, bona fortuna ita affecti opus habent vt ſeruentur.

VICTVS SENVM, Cap. XXIII.

SEnectus ſicca eſt & frigida: correctio verò eius fit per calefacientia, ac humectantia vnà cum calefacientibus. Oportet autem & fricare citra laſſitudinem: cibum autem dare debilioribus ter in die, circa horam tertiam parum panis cum melle Attico: & poſtea hora ſeptima, vbi defricti, & exercitiis conuenientibus ſenectuti exercitati, & loti fuerint, primùm exhibere quæ aluum molliunt, deinde piſces aut auiculas, poſtea in cœna ea quæ optimi ſucci ſunt & ægrè corrumpuntur. Nec verò prohibeo vinis ex melle præparatis vti, & maximè in iis ſenib⁹ in quibus ſuſpicio aliqua eſt generationis calculorũ in renibus, aut etiam podagræ: tunc verò in ipſum iniiciendũ eſt petroſelinum. Si verò quandoque pituita in ventre generata, de neceſſitate deligamus aliqua illam ſecantia, ſtatim ad humectantem victum tranſire oportet: dandæ verò ſunt ipſis etiam maturæ ficus ante reliquum cibum: in hyeme autem caricæ, ſi nullum ſymptoma circa dextrum præcordium ſentiatur. Quandoquidem verò ſeroſa ac pituitoſa recrementa circa ſenum corpus coaceruantur, mictionem quotidie promouere oportet, & ventrem ſubducere, maximè per oleum abſorptum ante cibos. Clarum autem eſt quòd omnia oleracea ante cibos edere oportet ex oleo & garo: itémque oliuas, ex muria, & damaſcena. At aluo amplius ſuppreſſa, etiam mercurialis ſatis eſt efficax & cnicus. facit & terebinthina: de hac autem quandoque nucis Ponticæ magnitudinem ſumere oportet, quãdoque duarum aut trium. Eſt & oleum per clyſterem infuſum aluo ſuppreſſæ commodiſſimum.

AD RVGOSVM CORPVS, Cap. XXIIII.

COrpus erugat erui farina, viti albæ admixta. ALIVD ſmegma quo frequenter corpus confricari debet. Ficus pingues vnà cum bryonia tundũtur, & farina erui, & ſepiæ teſtæ vſtæ adiiciuntur, atque hæc modico melle inſtillato excipiuntur.

VT IVCVNDVM ODOREM ſpiret corpus, Cap. XXV.

QVò verò iucundum odorem ſpiret corpus, ad idem vnguentum cupreſſi comam admiſcere oportet ſiccam tuſam, aut pini corticem. Verùm eius meminiſſe cõuenit vt manè poſt indutas veſtes parum caſiæ aut ſabinæ deguſtent.

VT RECALESCAT HABITVS, Cap. XXVI.

QVandoquidem verò etiam habitui opitulari oportet, medicamento defrictorio inſperſili feruefaciente in balneo dum lauatur, vtatur. Habeat autẽ id calamintham, ſampſuchum, hyſſopum, baccas lauri, rorem marinum, lapidem pyriten, ſalem, fæcem vini vſtam, nitrum & pumicem, ſingula pro ratione, & parum ſinapis, & ſtaphidis ſylueſtris, & grani Cnidii. Verùm à balneo acopo vtatur calefaciente, & bibat vinum fuluum vetus, & propoma ex vino mulſo, pipere & ruta, ac ſimilibus.

AD COLOREM VITIATVM, Cap. XXVII.

COrporis colorem vitiatum minuit vita hilaris, & cibus gratus, cui admiſcere oportet radiculas & porrũ, & viride cicer. Bonum autem colorem facit mali Punici dulcis ſuccus abſorptus: bonum eſt etiam oleum, cocta diutius in ipſo bryoniæ radice. hoc quoque corpus erugat. Cæterùm in medicamenta defrictoria admiſcere oportet paſtillos factos ex farina aliqua detergente, & ex bulbo narciſſi, & bryoniæ radice. Bonum colorem inducunt, ſicui copia detur, amygdali amaræ & radix & fruct⁹, ſi in aqua coquãtur, atque hac quis pro balneo vtatur.

AD LIVORES, Cap. XXVIII.

LIuores oboriri in ſenibus prohibere oportet, cutem ipſorum craſſam faciendo, ita vt non facilè lædi poſ-

A ſit, & habitum valde calidum reddendo. Quò verò citius decedant, ſale vtendum eſt in balneis ad denigratam partem: ſed & ſpongiis raphani aut abſinthii decocto imbutis, fouere prodeſt.

DENTIBVS PRAESERVANDIS, Cap. XXIX.

DEntes non diſcedẽt ſiquis hæc faciat: Vitare oportet primùm ciborũ corruptiones: vitare etiã aſſiduum vomitum: vitare quoque cibos qui dentibus non ſunt commodi, ficus ſiccas, & mel coctum, valde durum, & B palmulas quæ ægrè teruntur, & omnia quæ glutinum habent, & quæ vix franguntur, adeò vt dentes commoueãt: & quæ dentibus ſtuporem inducunt, & perfrigida ac putrida omnia. Oportet etiam poſt cœnam, dentes perpurgare.

VT NE GRAVIS SIT AVDITVS, Cap. XXX.

VT ne grauis ſit auditus, primùm ſordes in meatu expurgare oportet: per temporis autem interuallum linamentum dropace intinctum in ipſum demittere, & appreſſum extrahere. nam ſimul & meatus expurgatio fit, C & ſimul auditus prouocatio. Poſtea lana ad erui magnitudinem obuoluta meatum ad diẽ obturato: & deinde, ea extracta, ad dies aliquot oleo amygdalino, aut nardino, aut chamæmelino, aut adipe anſerino cum modico felle bubulo illinito. Rurſus autem tẽpore interpoſito, ſinapi & ficus terito, & factum ex iis collyrium, ad horas duas indito: & poſtea hocquidem eximito, infundito autem oleum in aſphodeli radicis cauitate ferueſactum.

AD CALIGINEM OCVLORVM, Cap. XXXI.

D VT ne caliginem habeant oculi, quum in aquam frigidam te immergis, diutius apertis ſuſpice: hinc enim robur viſui accedit. Nec verò lectionibus talem offendere oportet. Caueant autem à vino craſſo ac dulci, & cibis qui diutius supernè manent, & qui ægrè concoquũtur, & liquidam materiam generant lentam & craſſam, erucas item & porrum, & omnia quorum acrimonia surſum attollitur. Vitare etiam oportet decubitum ſupinũ diutiorem, & frigus, & ventos contrarios, & fumũ, & pul- E uerem. Ipſis autem oculis aquam hoc modo factam quotidie inſtillare conuenit. Ad menſis & diei vnius ſpatium, fœniculum viride in vas fictile forinſecus pice oblitum mittito, & aquam pluuiatilem affundito, & poſtea exempto fœniculo, aquam repoſitam ſeruato, ac vtitor.

DE REPLETIONE, Cap. XXXII.

IN cibis maximè delinquitur circa repletionem. nam etiamſi ventriculus probè concoquat, venæ tamen nimium impletæ affliguntur, diſtenduntur, rumpuntur, obturantur, & flatu plenæ fiunt, & valde grauantur. Peſſimũ autem eſt in morbis, venarum repletionem eſſe: at ven- F tris repletio quandoque ſurſum euacuat id quod redundat, quandoque deorſum per ſeceſſum: & in ſumma, debilior eſt repletione venarum. Et tamen neque hæc admittenda eſt: verùm ſiquis plura ingeſſerit, ſtatim vomere oportet. Periculum enim eſt ne facta concoctione impleat venas, & hoc magis ſiquis aſſiduè circa ciborũ ingeſtionem intemperans, nullam euacuationem excogitet. Vomere igitur oportet priuſquam cibi corrumpantur. Si verò aliqua impedimenta ſint ad vomitum, ſi quidẽ fluat al- G uus, ſæpe prodeſt: ſin minus, diutius dormire, & aquam calidam frequenter bibere. Facta autem ſufficienti concoctione, & maximè facta etiam alui egeſtione, lauare oportet, & fomenta adhibere, & ſalſamentum modicum edere, & potionẽ aquoſam bibere. Si verò neque egeret quicquam, neque citò coquet, inſupérque reliquũ corpus graue, & ægrum ad motum & ſomnolentum fuerit, & pigrities quædam præter rationem detinuerit quoque mentem, hæc ſigna ſunt repletionis venarũ: qui verò ob hæc laſſitudine premuntur, his quieſcere conducit donec ea quæ in ventriculo ſunt concoxerint, & poſtea laboribus H euacuare.

DE EBRIETATE, Cap. XXXIII.

EBrietate detentis vomitus conuenit ſtatim obortus. Oportet autem & largam aquã inſuper bibere, itémque aquam mulſam, & vomere donec quamplurima re-

iecerint,& morſus obtuderint. Poſt vomitus autem ſolio vtendum eſt cum larga vnctione : reliquo verò tempore quieſcendum,ita vt ſub tegmine dormiant longiſſimo tempore, donec temulentia ſoluatur.

DE IIS QVI CIBOS CORRVMpunt, Cap. XXXIIII.

COrruptione ciborum in ventre contingente, quibus quidem ſubeunt corrupta ,ii magnum viaticum ad ſanitatem habent : quibus autem non ſubeunt , iis irritatio facienda eſt per ea quæ citra moleſtiam ſubducunt, Cæterùm ita affectis vomitus ante cibum conferunt, ex vini potu & dulci vino ac paſſo inducti . Conſulendum autem ipſis eſt vt nullum nidoroſum , aut graueolentem, aut omnino facilè corruptioni obnoxium cibum ingerant,ſed eos qui boni ſucci ſunt eligant. Iis verò qui hoc modo habent , etiam per moderata temporis interualla ventris ſubductiones conferunt per ea quæ moderatè purgant.

DE VENERE, Cap. XXXV.

EX venere hæc commoda emergunt : repletionem euacuat,corpus leue exhibet, & ad incrementum promouet,& virilius efficit: circa animam verò, impeditam ratiocinationē ſoluit,& impotentem iram remittit. Quare etiam melancholico, ſiquod aliud,remedium commodiſſimum eſt,coire. Redigit item ad moderatiorem mentem eos qui etiam alio modo inſaniuerunt : & morbis pituitoſis optimum eſt : quidam etiam quum cibos auerſarentur,ad eos accipiendos promptiores inde facti ſunt : & quidam à ſeminis per ſomnum aſſidua profuſione liberati ſunt. Naturæ verò ad venerem idoneæ ſunt calidiores ac humidiores,atque hæ magis quàm aliæ in venerē procliues ſunt:minimè verò victus ſiccans ac perfrigerans, & ætas ſenilis,& tempus autumni. Oportet itaque victum humidum ac calidum eſſe. ſit autem & laborum & ciborum moderatio. Quemadmodum autem moderati labores cōueniunt,ſic etiam moderata venus . nam & ad opus excitat,& facilitatem quandam conſuetudini exhibet. Requirit autem coitus,ſi quicquam aliud,etiam alimenti copiā. quare edulia quæ multum nutriunt cōmmoda fuerint. Ex piſcibus autem polypi:nam & alias ad venerē irritare creduntur.& quæcunque mollium generis exiſtunt. Ex oleribus,horminum,irio,eruca,& rapum:& hæc velut medicamenta. Ex leguminibus fabæ & cicer, ochri, dolichi, piſa, ſupra luculentum alimentum etiam flatu implent. Proinde ruta quia flatus concoquit ac diſſipat, ideo etiam coitus hebetat. Magnopere autem laudo botros vuarum. humectant enim,& ſanguinem flatu implent, qui ſanè ad venerem impellit. Qui venere vſurus eſt, repletiones & cruditates vitet: ſed & laſſitudines vitandæ ſunt, & vomitus ac purgationes prægreſſæ: ſimiliter & alui profluuiū repētinum. nam inueteratū venus reſiccat. At verò vehemētes veneris appetentias non laudo , ſed tunc magis reniti iubeo,& maximè eos qui morbum aliquem habent. Optimum igitur fuerit coitu vti poſt exercitia,& balnea,& moderatum cibum. nam & ad robur conducit,& perfrigerationes ab eo vrgētes minus fiunt. Tempus autem ad coitū opportunū eſt poſt cibum, velut dixi, ante ſomnum. obdormienti enim ſtatim ſedatur laſſitudo & hoc tempus etiam commodum eſt ad liberos gignendos , tum ob alias cauſas,tum quòd mulier dormiēs geniturā magis cōtinet.

AD IMPOTENTES AD COITVM, Cap. XXXVI.

PVdenda aſſiduè vnguine illinere oportet cui pars de radice narciſſi modica addita ſit,aut de Cnidio grano, aut pyrethro,aut ſtaphide ſylueſtri, aut ſemine vrticæ , aut aniſi. Præbibendū autem eſt piper,aut ſatyrium,aut eruca, aut cnicus,aut omnia ſimul. Edere verò oportet ante cibū bulbos rubicundos paruos aſſatos,cum ſale & oleo,aut ſcillæ marcidæ parum:ſed & compoſitis deſcriptis auxiliis ad hæc vtendū eſt:quin & laſciua ſcripta ſæpe legere prodeſt.

DE IMMODICO COITV, Cap. XXXVII.

QVandoquidem ex frequentiore coitu, rarius & frigidius,& ſiccius & debilius fit corpus , ea quæ denſant nimirum,& calefaciunt,& humectant,ac corroborant,adhibere oportet. Iis igitur qui immodicè venere vſi ſunt, conuenit tegmen,tepor,quies, ſomnus multus,donec corporis cōcitatio remiſſionem accipiat, & ſeipſos ab imbecillitate recolligant.

DE SEMINIS REDVNDANTIA, Cap. XXXVIII.

QVidam ſemen multum calidum coaceruantes, deinde ad venerem accedentes,ipſumque excernētes, & corpus debile habent,& ſtomachum exolutum,& attenuātur ac reſiccantur:ſi verò rurſus propter hæc à venere abſtineant,& capite grauantur,& anxii fiunt deinde ſtatim per ſomnum ſemen profundentes,eadem perpetiuntur. Oportet itaque nihil ex iis quæ ſemen augent exhibere ,ſed & cibos & medicamenta accipere quæ ipſum corrumpunt: & poſt balneum lumbos illinere oleo roſaceo , melino, & omphacino. Præſtat autem hæc ipſa craſſiora facta illinere, admixta cera,& ſucco aliquo ex perfrigerantibus, ſempervivi videlicet, & ſolani,& cotyledonis,& pſyllii. Et his quidem per æſtatem,aliis autem temporibus,tum aliis,tū lactucæ ſucco,& lini ſemine in aqua cocto. nā & hoc perfrigerantem ſuccum facit. Sed & lamina plumbea lumbis ſubiecta,ſeminis per ſomnum profuſionem prohibet : & herbæ frigefacientes,cum ruta , & ſummis teneris viticis virgultis ſubſtratæ,idem faciunt:viticis item ſemen,& rutæ,ſi edantur. Vitare autem oportet ne lumbi vehemēter perfrigerentur,vt ne renes lædantur.

DE PERFRIGERATIS, Cap. XXXIX.

PErfrictione multa facta, ita affectos in calidis locis reclinare oportet,illitos Cyprino aut irino. Poſtea verò vbi paululum recalfacti fuerint, dandum eſt piper,& myrrha, cū vino dulci odorato veteri : aut ſuccus Cyrenaicus cum vino aut aceto:aut pyrethrum , aut caſtorium cum aceto. Alimentum autem exhibere oportet calidius.

DE ADVSTIS A SOLE, Cap. XL.

ADuſtione in ſole facta,decumbere in locis qui probē perflantur cōuenit:proluere autem faciem,& manus, & crura aquis frigidis. Si verò ſiti vexentur,bibere aquam frigidam,quibus id facere in conſuetudine exiſtit. Atque hæc paulatim facere oportet,& non aceruatim. Cibum autem accipere modicum,qui facilè in corpus diſtribui poſſit: atque eum humidum magis quàm ſolidum aut frumentaceum.

DE PITVITA IN SVPERNO VENTRE redundante, Cap. XLI.

SI vnquam in aliquem incidiſti qui nutrientes cibos oblatos auerſaretur,& à cibis abſtineret, & ſi cogeretur accipere,nauſeabundus fieret : ſolos autem acriores (ſi tamen & hoc faceret)admitteret, & neque his delectaretur, ſed ventre inflaretur & nauſearet,& ſolis ructibus paululū alleuaretur:corrumperet autem quandoque etiam ipſos acceptos cibos ea corruptione quæ fit in acorem:omnino cognoſce ſummam curationis in his auxiliis ſitā eſſe quæ ventris pituitam extergere poſſunt. Ego itaque noui quēdam ita affectum , à radiculis cum aceto mulſo acceptis, craſſiſſimæ pituitæ copiam fidem excedētem vomuiſſe, & eveſtigio penitus ſanum euaſiſſe.

QVOMODO QVIS FACILE VOMAT, Cap. XLII.

QVandoquidem iis qui aſſiduè vomunt multa abſurda accidere ſolent,commodum fuerit modos referre per quos facilè vomere datur. Nam & pituitam euacuat & caput alleuat,& quandoque etiam prohibet vt is qui auidius cibum accepit , cruditate nō laboret,& qui vinum vberius bibit,non lædatur. Sint igitur ea quæ ingeruntur, nō acerba & ſicca,ſed partim dulcioris ac humidioris modi,partim acrioris. Inter hæc autem radicula laudatur , & eruca,& ſalſamentum vetus,& origanum viride , & cepæ ac porri parum. Vomitus etiam promouēt ex leguminibus, ptiſſana mel admixtum habens, & decoctum freſarū fabarum,& carnes pingues: verùm ita vt nō ſolùm ſuccos ipſorum accipias,ſed etiam totam molē deuores. Ne itaque circa māducationē multū tēpus teras,ſi vomere voles : ſintque omnia per cocturam mollia. Manifeſtum verò eſt quòd etiam ex vinis eligenda ſint dulciora : hæc enim magis innatant, ſed & potu tepidiore vtendum eſt.

Oportet autem & amygdalas melle tinctas edere,& placẽ
tas tunc guſtare, & peponis ac cucumeris ſemen ma-
defactum cum melle accipere. Facit etiam cucumeris
radix trita cum melle. Qui verò fortioribus vti volunt,
narciſſi bulbum in aqua coquũt, & cum hac vinum mi-
ſcent. Vomitum mouet quoque irinum vnguentum,ſi-
quis illitis ex eo digitis proritet. Ad vomitionem etiam
pertinet,non remittere, neque ceſſare inter vomendum:
& os colluere, & faciem poſca aut aqua abluere. nam &
dentibus confert,& caput alleuat.

DE SVBDVCENTIBVS ALVVM, ET vrinam mouentibus in ſanis,
Cap. XLIII.

VEteres quidam ad ſanitatem ſatis eſſe putabãt quo-
tidie euacuari per ventrem & vrinas inculpatè ac
ſufficienter, pro ciborum ac potuum ingeſtorum copia.
Et ſi quidem euacuationes pro ratione fiebant, laudabãt:
ſin minus,opitulabantur, mictioni quidem, per ſcandi-
cem & apium,aſparagum,petroſelinum,aniſum, calamin
tham, origanum, abſinthium, graminis ac cardui radi-
cem, cytiſum, adiantum, in aqua cocta, ita vt decoctum
cum vino biberetur. hæc enim ſanguinem per vrinam
purgant, & non exiguam vtilitatem exhibent. Verùm
ventri opitulabantur, terebinthinam dantes oliuæ ma-
gnitudine deuorandam dormituris: ſi verò magis ſubdu
cere volumus, de rheo parum admiſcemus. Commoda
autem ſunt ad ventris ſubductionem oua ſorbilia, & ex
oleribus,betæ,maluæ & cochlearum iuſculum. Et fortaſ-
ſis hæc ſuffecerint. Maiorem verò vim habet Mercurialis
in aqua cum ſale cocta,& in cibo accepta,& decoctum i-
pſius in potu: & ſambuci folia eodem modo:& polypo-
dii radicis drachmas duas ſalſamentis inſpergere, aut in
ptiſſana ſorbere. Sed & lactis ſerum cum ſale, aut melle,
trium aut quatuor heminarum menſura: & galli veteris
iuſculum, tum per ſe,tum cum cnici drachmis duabus.
Quandoque etiam aloes cicerum trium magnitudinem
poſt cœnam ſumere prodeſt: optimum eſt & epithymũ
cum vino potum, poſt moderatam cœnam. Qui verò ve-
hementiore enacuatione opus habet,veris tempore ma-
nè epithymi drachmam ex aceto mulſo bibat.

DE INFVSIS PER CLYSTEREM,
Cap. XLIIII.

CÆterùm in iis qui aluum ægrè ſolubilem habent,&
quorum ſtomachus debilis ſubducentia per os non
admittit,infuſis per clyſterem vtendum eſt,pituita in in-
teſtino incumbente,his quæ fiunt ex decocto caricarum,
& betarum,& nitri,& radicis cucumeris ſylueſtris,& mel-
le,& oleo chamæmelino,aut anethino: ſi verò ſiccitas ma
gis ineſt, iis quæ fiunt ex althæa,fœnogræco, chamæme-
lo,& oleo ac modico melle. Et quandoque oleum per ſe
heminæ dimidiæ mẽſura immiſſum, quod opus eſt præ-
ſtat. Sed neque hoc aſſiduè faciendum eſt, ne natura his
aſſueſcens ſpontaneæ excretionis obliuiſcatur.

DE GLANDIBVS, Cap. XLV.

VTimur & glandibus ſæpe,ſtercorum excretionis gra
tia, & in iis quibus id quod per clyſterẽ immiſſum
eſt non excernitur. Formantur autem glandes ex ſale to-
ſto, & melle ac nitro. Sed & thymus cocto melli miſce-
tur. Formantur etiam ex reſina terebinthina, & nitro, &
quandoque etiam grano Cnidio moderato. Excitant autẽ
morſus: quapropter oleo partes inungendæ ſunt. Quin &
pyrethrum aut piper admiſcetur, & conueniunt reſolu-
tis,& inflationibus ex frigiditate. At centaurium miſce-
tur pici & cerato, & eſt commodum reſolutis pudendis.
In infantibus autem & ſalis granum inditur. Efformatur
quoque ficus cum nitro.

QVAE COMMANSA, AVT NARIBVS IN- dita ac illita,pituitam à capite ducant, Cap. XLVI.

HVmores in capite per ſputa vacuamus,ſi quidẽ mo-
dicè hoc facere voluerimus, piper maſtichæ admi-
ſcentes: ſi verò amplius vacuare volumus,pyrethrum, aut
ſtaphidem ſylueſtrem mandere iubemus. Sed & anemo-
nes omnis radix,ſi manducetur,pituitam prouocat, & ra-
dicis capparis cortex. Seroſum itaque recrementum per
talia euacuatur. Craſſum verò & pituitoſum ſinapi cum
aceto mulſo gargariſſatum euacuat; aut ſapa origano aut

A hyſſopo in ipſa cocto. Ego autem hanc ad ſinapi cum a-
ceto mulſo admiſceo. Si verò cerebrum à muco expur-
gari opus fuerit, acribus medicamentis irritantes, ipſum
proliciemus: quorum aliqua etiam ſternutationem mo-
uent. Purgat itaque per nares anagallidis vtriuſque ſuc-
cus,& anemones cuiuſuis & betæ. Sed & cucumeris ſylue
ſtris foliorum ſuccus naribus infunditur,tum ipſe per ſe,
tum cum betarum decocto,aut ſucco. Verùm ſternutatio
in crudis humoribus circa thoracem & pulmonem,& ca-
put contentis, non conducit. Atoris illitio talis eſt. Sapo-
B nem cum betæ ſucco illine,circa palatum ac columellam
probè facit. idem etiam naribus inditur. Sæpe verò vſus
ſum parabili medicamento, melanthio naribus illito,
quandoque pridie acri aceto id macerans, deinde poſte-
ra die rurſus cum aceto terens,& naribus infundens: quan
doque oleo veteri idem melanthium tero, & ſimiliter v-
tor. Atque ſic ipſo vtitur & Archigenes in narium obtu-
ratione. Priore verò cum aceto Crito vtitur in morbo
regio.

QVAE MENSES DVCANT, Cap. XLVII.

C OMnia quæ vrinam cient,etiam menſes ducunt: radi-
cis braſſicæ decoctum, perſeæ radix, ruta, chryſan-
themum, dictamnũ, erucæ ſemen. Mouent etiam ſubdi-
titia ad os vteri appoſita, velut eſt ruta trita cũ melle, aut
porri ſuccus,aut ſcordium tritum appoſitum,aut myrrhà
trita ex vino,aut leporis coagulum.

SVDORIFICA, Cap. XLVIII.

EX ſudorificis eſt chamæmelon ſiccum tritum oleò
inſperſum,ita vt cutis contentè ex eo defricetur,ſeſe-
li,pyrethrum, roris marini ſemen, aniſum, ſimiliter oleo
D inſperſa, nitrum toſtum & non valde tenue, cum oleo:
ſalis flos oleo permixtus, ſuccus Cyrenaicus aqua dilutus,
ad defrictionem corporis aſſumptus, & ciceris magnitu
dine in potu acceptus. Similiter & calamintha cum aqua
mulſa pota, & forinſecus cum oleo affricta.

DE AERE, Cap. XLIX.

OPtimus aer eſt exactè purus. talis autem fuerit qui
neque ex ſtagnorum aut paludum exhalatione, ne-
que ex aliquo barathro venenoſam auram remittẽte tur-
batur: ſic autem & is qui ex aliqua cloaca magnam vr-
E bem expurgante turbatur, malus eſt: quin & qui nebulo-
ſus eſt,bonus non eſt. quemadmodum & qui in cauo lo-
co vndiquaque montibus altis concluſus, nullam auram
admittit. Qui igitur hoc modo prauus eſt, omnem æta-
tem,& omne temperamentum ſimiliter lædit, quemad-
modum bonus prodeſt. At verò circa qualitatem diffe-
rentia, caliditatem dico & frigiditatem, & ſiccitatem &
humiditatem,nõ ſimiliter ſe ad omnes habet. Nam tem-
peratis corporibus temperatus aer commodus eſt: intem-
peratis,is qui contrariam temperiem habet.

F DE AQVIS, Cap. L.

OPortet etiam aquarum virtutis ac vitii peritum eſſe.
multi enim vſus ſunt aquæ præ omnibus fere rebus
aliis, ad omnem victus rationem. Noſſe itaque oportet
optimam aquam omnis qualitatis exortem eſſe, tum in
ſapore,tum in odore. Statim autem hæc & iucundiſſima
eſt bibentibus, & aſpectu pura. Quum autem & de præ-
cordiis citò ſecedit,ne quærere quidem meliorem opor-
tet. Nam quæ in præcordiis morantur,& ventrem feriunt,
& inflant, & grauant, prauæ cenſendæ ſunt. neque enim
G calefiunt citò,neque perfrigerãtur tales aquæ. Sed & quæ
in ipſis coquuntur, tardiſſimè ac peius coquuntur. Præ-
ſtat itaque experimento talem aquam iudicare. Qui verò
etiam per notas cognoſcere volet, ex iis quæ referentur
iudicet. Etenim quæ ad ſeptentrionem conuerſæ ſunt, &
à ſole auerſæ,tardi tranſitus ſunt & inconcoctiles, & cale-
fiunt & perfrigerantur tardè. Quæ verò ad orientem per
meatum aliquem aut terram puram excolantur, celerri-
méque calefiunt, & celerrimè perfrigerantur, eas opti-
mas eſſe ſperandum eſt. Bonæ ſunt & quæ æſtate frigidio
res, hyeme calidiores exiſtunt. Quidam etiam pondere
H probant,leues meliores eſſe putantes: verùm hoc ſi cum
aliis relatis eſt,laudatur: ſolum autem non ſatis eſt vt ſit
bonarum aquarum ſignum. Leuiſſimæ autem (velut Hip-
pocrates ait) ſunt pluuiales, dulciſſimæ item ac limpidiſſi
mæ & tenuiſſimæ,eò quòd à ſole id quod leuiſſimum ac

tenuiſſimum eſt abripitur.Educit autem ſol nõ ſolùm ex aliis aquis, ſed etiam ex mari & ex corporibus.Quapropter etiam facillimè omnium putreſcunt; vt quæ ex diuerſis qualitatibus conſtent. Nemo verò ſuſpicetur peſſimã eſſe aquam quæ facilè putreſcit. alterationis enim facilitas virtuti magis quàm vitio adſcribitur. Quare ſi aqua optimarum aquarum notas habens, facilè quoque putreſcat,optimam ipſam eſſe putandum eſt : quum tamen in iis qui biberunt mutare incipit, raucedinis & tuſſis & grauis vocis cauſa exiſtit.Ex ipſis verò pluuialibus aquis æſtiua & cum tonitruo delapſa melior eſt quàm procelloſa.Peſſimæ autem ſunt à glacie & niue:nam circa aquæ congelationem quicquid tenuiorum partium eſt exprimitur.Bonum autem fuerit etiam paluſtres & graueolentes, & eas quæ abſurdas qualitates habent, per coctura in melius mutare, atque ſic bibere: itémque vino permiſcere,adſtringentes quidem dulciore,reliquas autem acerbiore. Quaſdam etiam colare cõducit, limoſas,&ſalſas,& bituminoſas. At valde frigidas poſt cibum bibere oportet,& neq; aceruatim. Quidã verò cibos etiã ac potus inuenerunt aduerſus aquarum vitia: & aliqui quidem cicerum decoctum præbibunt, aut etiam ipſum cicer edunt. Aliqui verò caucalidas ſimiliter cum aliquo piſciculo coctas,& fœniculum eodem modo:alii verò betas & cucurbitas prius edunt cum ſale & vino diluto.

DE BALNEIS, Cap. LI.

LAudo quidem in frigida aqua lotionem,non dico autem ipſam conferre iis qui vulgari victu citra delectum vtuntur,ſed ſolis iis qui exactè vitam degunt,& laboribus ac cibis prout conuenit vtuntur. Satis eſt autem pleriſque quandoque perfrigerari amplius opus habentibus,innatare aliquando per æſtatem,ſi iuuenes fuerint,& carnoſi,& frictionibus prius excalefacti. Sint autem neq; ex venere,neque aliâs delaſſati,neque cruditatem,aut vomitum, aut ventris euacuationem, aut vigilias perpeſſi. periculoſum enim eſt ſiquis ita ſimpliciter vtatur. At calidum balneum optimum eſt & tutiſſimum, laſſitudines ſoluens & plenitudines diſcutiens, excalefaciens,leniens, molliens,flatus diffundens vbicunque incubuerint, & ſomnum inducens, & carnoſitatem inducens. Eſt autem & aptiſſimum ad vſum & viro & fœminæ,& puero & ſeni,& magiſtratum gerenti & priuato.

DE BALNEIS NATVRALIBVS, Cap. LII.

EX balneis naturalibus aliqua ſunt nitroſa, aliqua ſalſuginoſa, aliqua aluminoſa, aliqua ſulphurulenta, alia bituminoſa, alia æroſa, alia ferroſa : quædam verò ex iis compoſita. Omnium igitur naturalium aquarum vis eſt ſiccatoria ac calefactoria in totum, & maximè conueniunt humidis ac frigidis.Priuatim verò nitroſa,& quæ ſalem habent,capiti congrua ſunt, & thoraci fluxione infeſtato,& ſtomacho humido,& hydropicis, & tumoribus ex morbis & pituitoſis. Aluminoſa verò, ſanguinis reiectionibus, & ſtomacho vomenti, & mulieribus quæ inordinatè purgantur,& frequenter abortiunt.At ſulphurulenta neruos molliunt ac calefaciunt, & dolores mitigant:verùm ſtomachũ effœminãt ac auertunt.Bituminoſa autẽ caput implent, & ſenſuũ organa lædũt:calefaciũt autẽ perſeueranter, & temporis progreſſu molliunt. Æroſa verò ori,tonſillis, vuæ, & oculis inſigniter commodãt. Ferroſa autem ſtomacho &ſpleni vtilia ſunt.Oportet autẽ deſeſſus in aquam citra tumultum facere, quò vis ipſius remiſſo corpori allapſa immergatur.

DE VICTV TEMPORIBVS ANNI SINgulis conueniente, Cap. LIII.

BOnum eſt & ad anni tempora habito reſpectu victus rationẽ conſtituere:& hyeme quidem pluribus laboribus vti,& plura comedere,præſertim quum conſtitutio fuerit aquilonaris. nam ſi auſtrina fuerit,laborandũ quidem eſt ſimiliter, ſed pauciores cibi ac potus exhibendi ſunt,& in ſumma,corpus ſiccum faciẽdum eſt penitus tẽpore humido, quemadmodum calidius in frigido. Edere autem oportet carnes calidas, & olera,& vinum bibere copioſius. Verùm vere ingruente,alius per vomitus, alius per ventrem euacuetur,& alius venam ſecans ſangui-

A nem detrahat,prout quiſque conſuetus & paratus fuerit. At æſtate quies conducit,& laborum & alimentorum imminutio : & vt frigidioris modi ſint cibi : & potu largo vti, & omnia facere quæ ad refrigerationem & ad humiditatem conferunt. Circa autumnum verò, quandoquidem penitus eſt inæqualis & inordinatus, & omnigenos inducit morbos, valde cautè victum conſtituere oportet, ita vt nequis circa frigiditates delinquat,& à venere ac frigida potione continentiſſimus exiſtat. Et manè quidem frigidum aerem, in meridie verò æſtuoſum
B declinet. Et pomis non nimis impleatur. lædunt enim non copia ſolùm, ſed etiam humoris vitio, & quòd flatũ inducant. Nam & optima ex ipſis, ficus & vuarum botri, flatus pariunt, ſiquis non ante alios cibos accipiat, & cibos corrumpunt : ſi verò præſumantur, neque inflant, neque corrumpunt. Cæterùm frigidiore euadente aere, pro ratione calefacere corpus oportet, & omnia facere velut hyeme accedẽte. Quin & bonum fuerit poſt æquinoctium euacuatione aliqua ex prædictis vti, quò nihil ſuperflui in corpore detentum, in hyeme fiat moleſtum.

C

VICTVS NEGOTIOSAM VITAM degentium, Cap. LIIII.

EVm qui in negotiis vitam degit cõſiderare oportet an in priore vita exerceri cõſueuerit, aut iã ſe exercens,moderatè talem conſuetudinem ferat : vt ne ægrotet ex eo quòd aſſiduè probè tranſpirat.Talem enim corporis naturã ad aliã cõſuetudinẽ penitus trãſferre nõ oportet, in iis qui ex multo tẽporis interpoſiti interuallo ægrotant.Si vero aſſiduè quis ægrotare videatur, & hoc ob humorum copiam,ſcopus tibi ſit per totam ſalubrem
D victus rationem,quò moderatos humores habeat : ſi verò ob humores vitiatos, quò optimos. Ex iis igitur qui humorum copiam coaceruant, eos qui ſtatim balneum ingreſſi ſunt, poſtea frictione vti & parum moueri exhortabimur.Qui verò iam talia fecerunt,paulatim etiam ipſos hæc augere conſulemus:verùm de cibis detrahere, & parum nutrientes ingerere.At eorum qui humores vitiatos coaceruant nõ vnus eſt ſcopus,quia neque humorũ vitiatorũ vna ſpecies. Quidã enim frigidiores ac pituitoſiores coaceruant:quidam calidiores ac bilioſiores,
E quemadmodũ alii atrabiliarios. Abſtinẽdum itaque vnicuique eſt à cibis ac potibus qui humorẽ eũ qui in ipſis coaceruari ſolet promptè generãt. Verùm in omnibus his commune auxilium eſt ventris ſubductio.

VICTVS ITER FACIENTIVM, Cap. LV.

IN profectionibus facillimè quis verſabitur ſi vnctus ſit, & non ita contentè ac pertinaciter iter faciat:inſupérque æſtate faſcia molli, latitudinis ſex aut ſeptem di-
F gitorum, lõgitudinis autem,non minoris quàm quinque cubitorum, lumbos vſque ad laterum mollitudinem circundatus. Sed & baculus commodus eſt ad profectionẽ. nam in decliuibus locis præmiſſus corpus pronum, quaſi conto quodam,ſuſtentat : in accliuibus autẽ,dum quis ipſi innititur,motum corporis ad accliuem locum faciliorem facit. Quiete igitur in profectionibus contingente,vnctio,& modica cibi alicuius æſtiui oblatio,& potus moderatus hac hora conuenit:& poſt prandium,ante itineris ingreſſum quies. Si verò quis proficiſci cogatur, &
G ſitiat, polentam tenuem in aqua cum modico ſale bibat. Cæterùm ardores & ſolem vereri oportet,& vt ne corpus nudum ſoli exponatur, ſed contectum, vt ne in itinere reſiccatum induretur. Sic enim & laſſitudo minus contingit,& relatarum affectionum nulla ſimiliter inciderit. At vbi hyems frigida eſt,ante profectionem ventre euacuato, & vnctione facta, aliquem ſatis multum cibũ hybernum,& exiguum potum ſumere conuenit : & circundare faſcia longiore nõ ſolùm lumbos,ſed bene ac probè etiam ſpinam ac pectus. Vbi verò quieſcit,ſi in tali re-
H creatione frigus multum fiat, neque vngi, neque cibum neque potum capere melius eſt,neque aliam quampiam refectionem, ſiquis in eo loco permanere velit. Poſt longas autem profectiones,& alios fortes labores,etiamſi quis laſſitudinem non ſentiat, curare ipſum oportet veluti laſſatos. Sic enim minus moleſtiarum acciderit,

VICTVS NAVIGANTIVM, Cap. LVI.

VOmitibus qui primùm nauigantibus contingunt, neque facile nequevtile eſt reſiſtere.plerunque enim omnibus prodeſſe ſolent. Oportet autem poſt vomitum non multa neque vulgaria edulia exhibere, ſed aut lente vti ſicca & cocta,modicum pulegii habente,aut pane trito in vino aquoſo ac odorato. Potu verò vtendum eſt modico ,eóque aut villo penitus aquoſo,aut aceto mulſo. At lentem coquere oportet,& vbi mollis facta fuerit,probè terere,deinde ſiccare,atque ſic invaſe fictili componete. Si verò ad longius tempus vomitus fiant plures,vehementiore cibi ſubtractione vtendum eſt,& ipſo potu modico,aut aceto mulſo cum aqua,thymo in ipſo macerato, aut pulegio,aut aqua cum polentæ polline: aut villo odorato aquoſo ſimiliter cum polline polentæ. Cæterùm ad moleſtos in nauibus odores,aut mala cotonea olfacere oportet,aut thymum,aut pulegium. Sed & quamminimũ in mare aſpicere oportet,donec ad conſuetudinem perueniat quis conuerſationis in mari. Ad aquas item reſpiciendum eſt,vt neque turbatæ, neque graueolentes, neq; ſalſæ ſint.

DE CARNIVM IMMINVTIONE, Cap. LVII.

QVum ad immodicam carnoſitatem egreſſum fuerit corpus, eliquare ipſum ac imminuere oportet. Oſtenſum autem eſt quòd calidior ac ſiccior temperatura gracile efficit corpus. Talem igitur in craſſis inducere conuenit, ſi ad moderationem reduci debent. Didiciſti autem quòd exercitia velocia & acuta, & diæta attenuãs, & eiuſmodi medicamẽta, & animæ curæ, temperamentum calidius ac ſiccius reddunt;& per hoc, etiam corpus tenuius.Quis igitur ſit victus attenuans, manifeſtum eſt. Medicamenta verò vehementiora ſunt,rutæ ſemen,(maximè ſylueſtris)vnà cum corymbis,ariſtolochia rotunda, centaurium tenue,gentiana,polium: & quæ ex vrinã ciẽtibus fortiora ſunt,velut petroſelinum.ſingula enim hæc tùm per ſe,tum inter ſe mixta,humores attenuare ac euacuare poſſunt.Sed & ſal ex vſtis viperis abundè attenuat, & theriace.Diſcutit autem & attenuat oleum illitum,cui ſylueſtris cucumeris radix ſit incocta: itémque althææ ac gentianæ,& panacis & ariſtolochiæ radix oleo incocta. ſed & polium & centaurium. Oportet autem cibum non ſtatim à balneis dare, ſed vt prius dormiant permittere. Præſtat autem balnei aquam ex diſcuſſoriam vim habentibus eſſe,ſi quidem ex natura talem habeamus,qualis eſt aqua Mitylenes: ſin minus, ſalis florem aquæ marinæ admiſcere oportet,& vino vtendum eſt tenui ac albo. quin & frictio ſicca per lintea exterſoria craſſiora,attenuare poteſt.At pro exercitiorum ratione, etiam pauciores cibos offerre oportet.Prodeſt & inſolatio carnoſis.Oportet autem neque præpotationibus ipſos vti : & melius eſt ſemel tantùm in die cibum capere.Quin & corpus fricandũ eſt nitro ac ſale aſperiore. Nitrum itaque multùm in balneis attenuat,verùm modicum irritamento eſt ad bonã corporis nutritionem.Attenuat & hæc mixtura,piperis & petroſelini duplum,aſari & aniſi dimidium. Hæc & ad vrinam & ad aluum mouendam commoda eſt.

QVOMODO ATTENVATOS RENVTRIRE oporteat, Cap. LVIII.

QVos renutrire volumus attenuatos, iis vinum dabimus craſſum : edulia verò quæ craſſi ſucci ſint, & exercitia tarda,& frictionem moderatam, & in ſumma,omnia relatis contraria adhibebimus. Commodum eſt ipſis etiam picari per tres aut quatuor interpoſitos dies. Si verò ieiunus lauetur, ante balneum linteis corpus defricare oportet, donec rubefiat. Et poſtea frictione dura,nõ tamẽ multa, cutẽ ſpiſſare,quò dẽſam ac durã efficiamus. Oportet autẽ decoloribus & alimentum non ſentientibus iracundiam inducere & commotiones animales.

QVOMODO QVIS PARTES CORPORIS attenuatas curare poſſit, Cap. LIX.

QVi in quibuſdam partibus attenuantur,plerique ob diuturnam ipſarũ quietẽ,aut fracturarum deligationis modum,ad hanc affectionem deueniunt.Oportet igitur facultatem in parte ipſa corroborare, & largum ſanguinem attrahere,ex moderatarum frictionum vſu,& motibus conuenientibus, & moderata calidæ aquæ affuſione.Hæc autem facere oportet donec pars rubicunda facta attollatur,& antea quàm conſidat deſinere Quin & picationem adhibere oportet iuxta relatos ſcopos:vbi verò frigiditatis ſenſus circa attenuatam partem fuerit, linteis & aliquo calefactorio medicamento ipſam confricare oportet. Vſus autem ſum aliquando thapſia, quandoque cum melle illinens,quandoque cum cerato.

DIGNOTIO OPTIMI TEMPERAmenti, Cap. LX.

TEmperatiſſimus eſt homo vbi corpore apparuerit exactè medius inter omnes extremitates, gracilitatẽ videlicet ac craſſitiem,molliciem ac duritiem,caliditatẽ ac frigiditatem,humiditatem ac ſiccitatẽ;&in ſumma,vbi & naturales & animales actiones inculpatas habuerit; & vbi item medius eſt inter glabrũ ac hirſutum, & nigrũ colore ac album : & vbi pilos habuerit, dum puer eſt,fuluos magis quàm nigros: in ætatis autem vigore, viceuerſa.

DIGNOTIO CORPORVM DISTEMperatorum, Cap. LXI.

QVæcunque corpora moderato calidiora ſunt,& dentes citius producent,& ſimiliter augeſcent. Apparẽt autem tangentibus calidiora:& pinguitudinis minus habent:verùm colore ſunt valde rubicunda, & nigros pilos habent,& moderatè hirſuta ſunt,& amplas venas habent. Si verò quis ſimul ſit pinguis ac craſſus, & venas amplas habeat,hic propter conſuetudinem, non natura pinguis eſt.At frigidioris tẽperaturæ ſigna ſunt frigiditas ad cõtactum,glabritudo,pinguitudo: color autem talibus vnà cum capillis fuluior eſt. Si verò multa eſt frigiditas, liuidus quodammodo eſt & plumbeus:ſed & anguſtas venas habent. Gracilis autẽ ſiquis ſit,talis nõ ex neceſſitate, ſed ob conſuetudinem factus eſt.Sicca verò temperies & durior eſt & gracilior quàm temperata & hirſuta.Durities itaque penitus inſeparabilis eſt à ſicca tẽperatura. Gracilitas autem non ſolùm ſequitur ad naturales tẽperaturas, ſed etiam ad acquiſitas,ex longa conſuetudine factas. Signum autem duritiei eſt æger motus,& quod corpus exſiccantibus ſiccum ac ſqualidum redditur.Humida temperatura in cæteris quidẽ ſimilis eſt temperatæ, ſed mollior ac carnoſior. Et ab hac inſeparabilis eſt mollicies: quẽadmodũ etiã craſſitudo non ad naturalem ſolùm tẽperaturam ſequitur,ſed etiam ſi ex longa quadam conſuetudine conflata eſt. Proprium autẽ humiditatis ſignum, grauari corpus ab humidioribus. Cæterùm calida & ſicca temperatura extremè hirſuta eſt,& capitis pilos multũ augeſcentes & nigros & multos in iuuenili ætate habet. Progreſſu verò temporis etiam caluities ſequitur: & venæ amplæ ſunt, quemadmodũ & arteriæ magnæ ſunt, ſimúlque vehementiſſimè pulſant. Quin & firmum & articulatum,& muſculoſum, & pinguitudinis exors eſt totũ corpus, & cutis dura ac nigrior. At ſi frigida & humida ſit temperies,thorax anguſtus eſt, quemadmodum & totum corpus pilis nudum:cutis verò tenera & alba, & pili ſubfului,maximè in iuuentute: & ſeneſcentes non caluеſcunt.Statim autem & timidi ſunt,& minimè audaces & ſegniores: & obſcuras venas habent, & craſſi ſunt ac pingues,& femorib⁹ ac muſculis imbecilles, & inarticulati. Sed & blæſi fiunt.Verùm humiditate ac frigiditate amplius aucta, color vnà cum pilis fuluus fit: ſi verò plurimum augeſcant, liuidus. Calida & humida temperies mollior & carnoſior eſt quàm optima. Si verò plurimum fuerit aucta, putredinoſis morbis promptè corripitur. Si verò paulo humidior,multo verò calidior fuerit,tales moderatis paulo molliores ſunt ac carnoſiores,non paulo autem hirſutiores: ſed & ad contactum non paulo calidiores. Nigri autẽ ſunt ipſis pili,& caro pinguitudinis exors. Si verò frigiditas cũ ſiccitate pariter fuerit aucta, natura durum & gracile ac album corpus habent, & non muſculoſum, ac inarticulatum, & pilis nudum : ad contactum autem,frigidum. Pinguitudo tamen ipſis, etiamſi graciles ſint,per carnem diſperſa eſt.At capillorum & corporis color ad frigiditatis menſuram reſpõdet. Mores animæ ſunt,puſillanimitas, timiditas & triſtitia. Vt

autem in ſumma dicam, in coniugatis temperaturis ſemper qualitatis prædominantis notæ præualebunt.

DE CAPITIS FORMATIONE, Cap. LXII.

PAruum caput prauæ cerebri ſtructuræ propriũ ſignũ eſt: magnum verò non neceſſariò bonæ. ſi enim propter inſitæ facultatis robur quæ bonam & multam materiam formauit, factum eſt, bonum ſignum eſt: ſi verò propter ſolius materiæ copiam, non bonum. Proinde diſtinguendum eſt iuxta figuram, & ea quæ ab ipſo oriũtur. Iuxta figurã quidẽ, ſi concinnum eſt: ſemper enim hoc bonum ſignum eſt. Ex iis autem quæ ab ipſo oriuntur, ſi validam ceruicem habet, reliquiſque oſſibus optimè diſpoſitũ eſt, & ſi neruoſum in ipſo genus vniuerſum habitius ac plenius eſt & firmum: &, ſi oculi acrem viſum habeant. At acuminata capita defectuoſam habẽt circa occiput aut frontem eminẽtiam, aut vlterius quàm conuenit auctam. Plerunque igitur velut magnum, ita etiam hæc capita reprehendenda comperiemus: rarò verò & ex his aliqua bona ſũt, formãte facultate forti exiſtẽte.

CEREBRI TEMPERAMENTI NOTAE, Cap. LXIII.

TEmperatum cerebrum animales actiones moderatas habet, itémque recrementa, & minimè ab omnibus externis lædetur. Talibus capilli capitis, dum infantes ſunt, ſuffului: pueris autem, ſubflaui: perfectis autem flaui fiunt, medium modum inter exactè criſpos & ſimplices tenentes: non tamen facilè calueſcũt. Si verò calidius moderato fuerit, omnia etiam circa caput & calidiora & rubicũdiora erunt, & venæ oculorũ ſenſui expoſitæ. Capilli verò his genitis ſtatim in capite fiunt: ſi quidem multo fuerunt calidiores, nigri, & fortes, & criſpi: ſi verò nõ multo, ſubflaui primùm, deinde nigreſcũt: progreſſu autẽ ætatis calueſcunt. Recrementa verò his ſunt pauca, & inculpatè ſani ſunt. Replentur autem & grauantur capite à calefacientibus eduliis ac potionibus, & odoribus, & forinſecus allabentibus. Tales tẽperaturæ breui ſomno cõtentæ ſunt, & hoc neque admodum profundo. At frigidioris quàm conuenit cerebri notæ ſunt recrementa plura circa proprias effluxiones, capilli recti, fului, durabiles, & facilè à frigidis cauſis læduntur, & defluxionibus ac grauedinibus aſſiduè corripiuntur: & oculorum venæ viſum effugiunt, & ſomnolentiores quodammodo exiſtũt. Siccioris autem cerebri notæ ſunt recrementa in meatuum effluxionibus nulla, & ſenſuum ſinceritas: & vigilantiſſimi ſunt: & capillos robuſtiſſimos, & citiſſimè vbi geniti ſunt, producunt, criſpos magis quàm rectos: breui autem calueſcunt. At humidioris cerebri capilli ſimplices ſunt, & omnino non calueſcunt: & ſenſus turbulenti ſunt, & recrementorum copia adeſt, & ſomni multi ac profundi. Cæterùm calido & ſicco cerebro exiſtente, à recrementis liberi ſunt, & ſenſibus integri ac vigilantiſſimi, & citò calueſcunt. Prima tamen pilorum generatio celerrima ipſis eſt ac pleniſſima, habéntque pilos nigros, & calidi ſunt ad contactum capitis, & rubicundi vſque ad vigoris tempus. Si verò humiditas affuerit caliditati, & parum quidem exceſſerint ambæ moderationem, bonus color adeſt, & calor: & in oculis venæ magnæ. Recrementa verò plura moderatè concocta, & capilli recti & ſubflaui, & non facilè calueſcunt: replentur autem & grauantur capite è calefacientibus & humectantibus. Vbi verò ad ampliorem humiditatem ac caliditateẽ peruenerint, morboſum fit caput, & facilè à calefacientibus ac humectantibus læditur. Nec verò diutius vigilare poſſunt: poſtquam autem obdormierunt, imaginationibus per ſomnia turbantur: & viſus caliginoſus eſt, & ſenſus nõ ſinceri. At verò frigidæ ſimúlque ſiccæ cerebri temperaturæ frigidum ac decoloratum caput faciunt, & oculorũ venæ in ipſis non extant, & à frigidis cauſis promptè læduntur. quapropter etiam inæqualiter ſani ſunt. Senſus autem ipſis in iuuentute quidem ſinceri ſunt & inculpabiles, verùm progreſſu tẽporis citò marceſcunt. Et in ſumma, omnia circa caput citò ſeneſcunt: & capilli ipſis genitis vix emergunt, atque ii macri ac fului. Porro humidæ ac frigidæ temperaturæ cerebri ſoporoſos & ſomnolentos efficiunt, & ſenſibus deprauatos, & recrementis abundantes, & quibus caput facilè perfrigeratur ac repletur, & qui defluxionibus ac grauedinibus facilè corripiuntur: non tamen calueſcunt tales.

VENTRICVLI TEMPERAMENTI notæ, Cap. LXIIII.

VEntriculi natura ſiccioris notæ ſunt, ſi citò ſiticuloſi fiant, & modicus ipſis potus ſufficiat, & grauentur vberiore, & fluctuationes habeant, ſi id quod redundat innatet, & eduliis ſiccioribus gaudeant. Humidioris autem, ſi non ſiticuloſi fiant, & vberiorem humorem citra moleſtiam ferant, & eduliis gaudeant humidioribus. At calidior natura ventriculus concoquit melius quàm appetit, & magis quæ dura ſunt, & difficulter alterantur. Gaudet autem calidis eduliis ac potibus, neque à frigidis quicquam læditur, ſi moderatus fiat ipſorum vſus. Frigidior autem natura venter bene quidem appetit, non autem bene cõcoquit, & maximè edulia quæ ægrè alterantur ac frigida ſunt. Facilè itaque in ipſo aceſcunt, & gaudet quidem frigidis, læditur autem facilè immodico eorum vſu. Cæterùm ex morbo contractæ ventris intemperaturæ in hoc differunt à naturalibus, contrariorum nimirum appetentia, non ſimilium. Si quidem igitur probè concoquit ventriculus, temperatus eſt: ſi verò non concoquit, intemperatus. Verùm ſi quidẽ nidoroſos fecerit ructus, immodicus eſt ipſi ac feruidus calor: ſi verò acidos, viceuerſa: & qui ægrè concoctilia probè concoquunt, eorum immodicus eſt calor. Debilis autem in iis eſt qui hæc quidem non concoquunt, piſces autem coquunt. Conſiderare autem oportet num ob aliquem humorem aliũde influentẽ hoc ſymptoma fiat: nã pituitoſis ructus acidi fiunt: billioſis autẽ nidoroſi, viroſi, aut peregrinæ quædam qualitates. Communia verò ſymptomata accidunt nauſeæ. Verùm ſi quidem praui humores in capacitate ventris innatarint, redundant ac vomitu reiiciũtur: ſi verò in corpore ventris, circa tunicas ipſius contineantur, inanibus ad vomitum nauſeis fruſtra lancinant.

PVLMONIS DIGNOTIO, Cap. LXV.

NOn ſolùm venter ſiticuloſos & non ſiticuloſos efficit, & frigidi ac calidi potus appetentes, ſed viſcera etiam in thorace, cor & pulmo, & hepar. Et ſanè bibentes non ſtatim ſitire ceſſant, & frigidus paucus potus ſitim ipſorum magis ſiſtit quàm multus calidus. Refrigerat autem ipſos etiam multus aer inſpiratus, qui nihil alleuat ex ventre ſiticuloſos. Sic autem & qui contrario modo affecti ſunt, à frigida inſpiratione ſenſibiliter læduntur: & maximum indicium hoc eſt frigidi pulmonis. ſed & pituitam excreantes, cum tuſſi expuunt. Verùm pulmonis ſiccitates ſuperfluitatibus carent, & vocem puram habent, quemadmodum humiditates obſcuram & raucam vocẽ efficit: & vbi amplius aut acutius loqui volũt, ſuperfluitates ipſis incurrunt.

CORDIS NOTAE, Cap. LXVI.

COrdis rabidioris ſigna ſũt reſpirationis magnitudo, & pulſus velocitas ac dẽſitas, quãdoq; audacia, ac furioſa ferocia. Eſt etiam ipſis thorax hirſutus, maximè pectus, & quæ circa præcordia iis propinqua ſunt. Magna verò ex parte & totum corpus calidum, niſi hepar magnopere reluctetur. Quin & thoracis amplitudo, caliditatis nota eſt, niſi & hic magnopere cerebrum renitatur. At frigidius cor pulſus habet moderatis minores: & tales timidi ſunt natura ac puſillanimes & ſegnes, & glabrum ipſis pectus eſt. Siccius autem cor pulſus efficit duros, & animi concitationem nõ facilem, ſed feram & ægrè ſedabilem: & plerũq; totũ corpus ſiccius, ſi nõ hepar reluctetur. Humidioris autẽ ſigna ſũt pulſus molles, & mores ad irã procliues, ac facilè ſedabiles: & totum corpus humidius, niſi hepar obſtiterit. Calidi porro ac ſicci, pulſus duri ſunt & magni, & veloces ac denſi: & reſpirationes magnæ & veloces ac dẽſæ. & hi omniũ maximè hirſuti ſũt pectore, & circa præcordia: verũ ad actiones impigri ac animoſi, & audaces ac tyrannicis moribus præditi. nam & ad irã celeres ſunt, & in ipſa pertinaces. Si verò humiditas cum caliditate præualuerit, minus quidem hi hirſuti ſunt prædictis, verùm ad actiones expediti. Non tamen ferus eſt ipſorum animus, ſed ſolùm ad iram procliuis: ſed & pulſus magni & molles, & veloces ac denſi. Humidioris autem ac frigi-

dioris cordis pulſus ſunt molles:mores puſillanimes,& timidi ac pigri.Sunt autem hi pectore pilis nudo, & minimè furioſi fiunt, quemadmodum etiam ad iram nō ſunt procliues: at frigidum ac ſiccum cor pulſus duriores ac paruos facit. Hi omnium maximè ab ira alieni ſunt: verùm irati iram conſeruant. Sunt autem pectore maximè omnium depiles.

HEPATIS TEMPERAMENTI NOTAE, Cap. LXVII.

HEpatis calidi notæ ſunt,venarū amplitudo, flaua bilis copioſior:tempore autem vigoris,etiam atra. Calidior eſt ipſis ſanguis, & propterea etiam totum corpus, præterquam ſi cor reluctetur:præcordia & venter hirſuta ſunt. Frigidioris autem notæ ſunt, venarum anguſtia,pituita copioſior, ſanguis frigidior, totus corporis habitus frigidior,niſi à corde calefiat:præcordia & venter pilis nuda.Siccioris verò,ſanguis craſſior eſt,& paucior:venæ duræ,& vniuerſus corporis habitus ſiccior. Humidioris autem notæ ſunt ſanguis copioſior & humidior,venæ molliores:ſic & totum corpus,niſi cor reluctetur. At verò calidi ſimúlque ſicci hepatis ſigna ſunt,præcordium hirſutiſſimum, ſanguis craſſior,ſimúlque paucior, & amara bilis plurima: in vigore verò ætatis,etiam atra, venarum amplitudo & durities:ſic & totum corpus calidum ac ſiccum.nam caliditas ex corde proficiſcens frigiditatem ex hepate proficiſcentem ſuperare poteſt, quemadmodum etiam frigiditas caliditatē: at ſiccitatem hepatis cor hūmidius ad contrarium mutare non poteſt. Manifeſtum itaque eſt quòd vbi amborum principiorum temperaturæ in idem concurrerint, totum corpus exactè iuxta illas afficitur. Calidum verò ac humidum hepar minus quàm calidum ac ſiccum,præcordia hirſuta facit: verùm plurimum ſanguinem, & venas magnas, & habitum humidum ac calidum,ſi non cor reluctetur. Si verò amplius vtriſque qualitatibus naturalem modum exceſſerit, facilè putredinoſis ac mali ſucci morbis tales corripiuntur, & hoc adhuc magis ſi plurimū aucta fuerit humiditas,paululum autē caliditas: ſi verò viceuerſa modicè aucta fuerit humiditas, plurimum verò caliditas, vitioſi humores minimè in ipſis gignuntur. Frigidius autem ac humidius hepar præcordium depile habet, & ſanguinem pituitoſiorem efficit, vnà cum venarum anguſtia:& totum corpus ſimiliter frigidius ac humidius,ſi non à corde ad cōtrarium tranſferatur. Frigidum verò ac ſiccum hepar,corpus modici ſanguinis & anguſtarum venarū facit, & frigidius quoque:& præcordium pilis nudum,niſi & hîc cor ſuperarit.

TESTIVM TEMPERAMENTI DIgnotio, Cap. LXVIII.

TEſtium temperamentum calidum,venereum eſt, fœcundúmque ac maſculorum generationi aptum, & citò genitales partes hirſutas facit. contingit autem & vicinas partes, frigidum verò viceuerſa: & humidum quidem,multi ſeminis eſt ac humidi:ſiccum autem,pauci ac craſſi. At calida & ſicca temperatura moderatè, craſſiſſimi ſeminis eſt ac fœcundiſſima, & celerrimè ad coitum ſtimulat animal ſtatim ab initio. Tales itaque celerrimè hirſuti fiunt circa genitales partes, & omnes circumcirca ſitas,ſurſum vſque ad vmbilicum, deorſum vſque ad media femora. Multum igitur concitata eſt talis temperatura ad venerem,& celerrimè ſatiatur,& ſi cogatur,læditur. Si verò humiditas caliditati copuletur, hirſuti quidē minus tales ſunt,ſed magis ſemine abundant: nō tamē plus quàm alii appetunt, ſed multæ veneri minore detrimento ſufficiunt. Si verò ambo & humiditas & caliditas multum fuerint auctæ,neque ſine noxa à venere abſtinent. At ſi humidi ac frigidi temperamento teſtes fuerint, partes circumcirca pilis nudæ ſunt, & tardè rem veneream agere incipiunt,& neque ad actionem procliues ſunt. aquoſum autem & tenue eſt ipſis ſemen & infœcundum,ac fœminarū generationi aptum. Siccum autem & frigidum temperamentum,ſimile quidem eſt in reliquis ſuperioris: verùm craſſius eſt ipſis ſemen,& omnino modicum.

DE OMISSIS, Cap. LXIX.

SIngulæ in nobis partes propriam quandam temperiē ac vim habēt: & omniū notas nunc dicere non eſt ne-

A ceſſarium,quum infinitæ fere ſint,compendiaria doctrina hic inſtituta. Quum autē de iis dixerimus quæ maximè præ reliquis totum corpus ſibi coafficiunt, etiam de aliis per eandem methodum ratiocinationem facere iubemus, ita vt ex iis quæ excernuntur, & reliquis ipſarum actionibus ac ſymptomatibus tēperamenta ipſarū cognoſcamus. Tēpus itaque iam poſtulat vt ad intēperierum totius corporis correctionem ſermonem conuertamus.

CALIDAE CORPORIS INTEMPEriei correctio, Cap. LXX.

B QVandoquidem in calidis intemperaturis bilis ſuperat,ſi quidem deorſum ipſa ſubierit,manifeſtū eſt quod nihil moliri oportet: ſi verò ad ſupernum ventrem feratur,per vomitus ipſum euacuare,poſt exercitia, ante cibum,ab accepta aqua tepida. Melius autē ab ipſis exercetur non velox & concitatū exercitium, ſed tardius ac mollius. Quidam verò vehemēter calidi,neque omnino opus habent, ſed ſatis eſt ipſis deambulatio ac balneum. hi autem & poſt cibum balneis gaudent. Qui verò cum ſiccitate calidi ſunt,humectante diæta opus habent, C ex humectantibus eduliis,& balneis, & abſtinentia exercitiorū cōcitatorū ac multorū: quare per æſtatē & citius lauentur,& rurſus ſecunda vice poſt cibum. Prodeſt iis etiam frigidæ potus: maximè autem contraria eſt ſiccis temperamentis venus. Abſtinere etiam ipſos oportet maximè à laſſitudinibus & ardoribus,& curis ac vigiliis. At humidæ natura temperaturæ in puerili ætate morbis ex defluxione & plenitudine ac putredine corripiuntur. Opus itaque exercitiis pluribus, & exacta in ventriculo concoctione, & per vrinas excretione. quapropter ſi etiam D ante cibum bis ac ter lauentur, & naturalibus aquis calidis vtantur, maximè opem ſentiunt. Sed & ea quæ defluunt à corpore, procurare oportet, per balnea & exercitia multa,& per excretiones ante cibum per vrinas ac ventrem factas. Nihil autem vetat & apophlegmatiſmis, pituitam à capite detrahentibus, aliquando, & purgationibus vti: eduliis item boni ſucci, & vini vrinam prorritantis potu.

FRIGIDAE INTEMPERIEI CORrectio, Cap. LXXI.

E FRigidarum intemperierum tres ſunt differētiæ, quarum peſſima eſt ſicca. Quod enim tēporis progreſſū ſeneſcētibus contingit,hoc ſtatim ab initio iis adeſt: itaque humectare ipſos oportet ac calefacere. Continget autem hoc exercitiis moderatis,& alimentis humidis ac calidis,& vini calidioris potu,ſomno vberiore,& prouidentibus nobis quò recrementa quæ quotidie in corpore generantur, omnia excernantur. Venus autem omnes ſicciores lædit, & maximè eos qui cum ſiccitate frigidi ſunt: ſolis autem calidis & humidis innoxia eſt. Prauæ F ſunt etiam frigidæ intēperaturæ cum humiditate, & hæ maximè fluidis morbis corripiuntur. prodeſt autem ipſis illuuies & exercitia plura,& victus attenuãs, & vnctiones moderatè calidiores. Qui verò frigidiores quidē ſunt natura, moderatè autem habent temperamentum ſiccitatis ac humiditatis, eorum caliditatem excitare ac corroborare oportet, & in totius victus ratione quæ ad humiditatem ac ſiccitatē attinet,id quod medium eſt eligere.

SICCAE INTEMPERIEI CORRECTIO G in ventriculo,velut exempli cauſa: deinde etiam reliquarum intemperierum, Cap. LXXII.

SIcca intemperies quædam eſt vbi ſolidæ eſſentiæ ſimilaria corpora ſicciora fiunt,quæ etiam incurabilis eſt: altera,ſiccitas eſt eſſentiæ ex humore compactæ. Ad has tertia eſt,quum propria humiditas ex qua partes nutriuntur,penitus perditur: continetur autem hæc in omnibus animalis partibus inſtar roris in ipſis diſperſa. Hanc autem ipſis partibus apponere impoſſibile eſt citra alimentum, & propterea difficillima taliū affectionum curatio H eſt. Alia verò eſt iuxta paruas arterias ac venas conſiſtens. Has ſiccitates curare conuenit ita vt ſingulas ſimilares partes, ex humectante alimento, propria humiditate impleamus. Balneum igitur commodum eſt temperatum, ægro diutius in aqua moram trahente. Poſt balneum verò ſtatim lac dandū eſt aſininum recens mulctū-

Oportet & mellis tepidi parum lacti admiſcere, & poſtea
quieſcere permittere vſque ad ſecundum balneum. Tūc
autem fricare oportet moderatè ac pinguiter, an exactè
confectum ſit datum lac, ex ructibus ac ventris mole cō-
iectura facta. Moderatum autem eſt tempus à primo
balneo vſque ad ſecundum, horarum æquinoctialium
quatuor aut quinque, ſi tertiò ipſum lauare velis: ſin mi-
nus, plurium. Et ſanè illinere ipſum oportet oleo, ante-
quam induatur, à ſingulis balneis. Si quidem igitur lacte
delectetur, & à ſecundo balneo ipſum dabimus: ſin mi-
nus, ptiſſanam exactè coctā, aut halicam inſtar ptiſſanæ
præparatàm. Deinde rurſus quieſcere iuſſum, ad tertium
balneum ducemus, aut contrà, ad cœnam. Panis autem ſit
probè præparatus, clibanites, purus. Obſonium autem, ex
piſcibus in petroſis aquis degentibus quiſpiā, aut aſellus
ex iure albo. Quò verò in ſumma de cibo dicam, ſit con-
coctu facilis & nutriens, minimè viſcoſus ac ſuperfluita-
tibus abundans. Potus autem ſit vinum aquoſum album,
purum, modicum, aquæ admixtionem ferēs, modicè ad-
ſtringens. Maximæ igitur ſiccitatis hæc curatio eſt: ve-
rùm moderatæ ita exquiſito victu non habent opus, &
pleniorem diætam ſufficere licet. Ponatur autem ſimilis
priori ſiccitas, ſed admixta ſit ipſi moderata frigiditas. In
hac ad calefaciētium materiam mutationem faciemus,
& relatis apponemus, in lactis quidem vſu, plus mellis: vi-
num verò minus priore aquoſum dabimus. Sed & ipſa e-
dulia calidiora danda ſunt, non ſolùm ex naturali tempe
ratura, ſed etiam à recenti qualitate: & nardinum vnguē-
tum aut maſtichinum frequenter illinendum. Quòd ſi fri
giditas multa ſit vnà cum ſiccitate, primùm quidem affe-
ctionem grauiſſimam eſſe ſcito, & quæ ægrè corrigi poſ-
ſit: verùm iiſdem vtere, & per ſe melle cocto ac deſpuma-
to: vinum autem elige vetuſtius. Optimū autem pharma
cum in talibus eſt id quo aſſiduè picatores vtuntur, &
ex ipſo ventrem illinere oportet, & dum adhuc calidū eſt
auellere. Prodeſt autem talibus etiam puer carnoſus con-
dormiens, vt ſemper ſupernum ventrem contingat. Mi-
ſceatur autem conſequenter ad ſiccitatem moderata ca-
liditas. In hac primum victus ductum ſeruabimus, ita
vt mel prorſum non guſtent. Vinum autem accipiant mi
nimè vetuſtum: edulia verò tepida, & lactoſa, *hoc eſt la-
ctei teporis*, exhibebimus, & ventrem omphacino aut
melino oleo illinemus. Cæterùm hos contentioſius per-
frigerare, periculo non vacat, quum febrilis quodammo
do hæc ſit affectio vbi caliditas redundarit. Ponatur por-
ro rurſus præualere calidam intemperiem, admixtam au-
tem eſſe ipſi humiditatem: talem intemperiem aquæ fri
gidæ potu curauerimus. Commodus autem eſt adſtringē
tium eduliorum vſus. Sint & hæc citra caliditatem auſte-
ra: at humida intemperatura ſola conſiſtente, ſiccantia e-
dulia, citra caliditatem ac frigiditatem opitulantur: & ad
hæc inopia conſuetorum potuum. Humidæ verò cum fri
giditate intēperaturæ optimæ medelæ ſunt acria omnia.
Adiiciantur autem iis etiam adſtringētia, abſque hoc vt
manifeſtè frigefaciāt. Optima verò medela & his eſt mo
dicus potus, & hic ex vinis vehementer calefacientibus.
Atque intemperierū quidem ex qualitatibus obortarum,
eiuſmodi curationes exiſtunt. Quandoquidem verò hu-
miditas in capacitate ventris contenta, aut in tunicis i-
pſius imbibita, intemperaturam efficit, commodum fue
rit etiam de his dicere. Prior itaque affectio ſi quidem ſe-
mel conſtiterit, per vomitus purgata, facilè ſedatur: ſi ve-
rò rurſus ex alia quadam aut aliis partibus influxerit, exa-
cta cognitione opus habet, curatio verò ſtatim ſequetur.
Vniuerſam enim curationē loco affecto adhibere opor-
tet: prouidere autem in tantum ſolùm iis quæ ſuſcipiunt,
vt non facilè influentia ſuſcipiant. Id verò contigerit per
adſtringentia, & per ea quæ totum corpus ad bonum ha-
bitum perducunt. At verò vitiatos in tunicis ventris hu-
mores per moderatè purgantia educemus: quale eſt aloe,
& medicamentum ex ipſa cōſtans, picra cōfectio ab ama-
ritudine appellata. Si verò viſcoſa pituita ventri fuerit in-
farcta, prius ipſis danda ſunt quæ hanc ſecant: deinde ſic
purgandum. Si tamen ad hoc aptus ſit, à radiculis acceptis
vomat. Quòd ſi neque viſcoſus neque craſſus fuerit hu-
mor, ſufficit etiam à ptiſſanæ ſucco vomitus, & ab aqua

A mulſa. bibatur etiam abſinthii ſuccus in aqua mulſa. Por-
ro ad hanc proportionem etiam intemperies in aliis par-
tibus factas curare oportet, ita vt humoribꝰ idoneas efflu
xiones inuenias. Si verò neq; effluxionē habeat pars ſen-
ſui expoſitā, per reſolutionē in vaporē euacuare oportet
abūdātes in ipſo ſeroſos atque reliquos humores: quēad-
modū etiā ſi ſpiritus flatuoſus fuerit id quod continetur.

DE ALIMENTORVM FACVLTA-tibus, Cap. LXXIII.

QVum de alimentorum facultatibus doctrina, pars ſit
B tractationis tuendæ ſanitatis, iam quoque ad
prædicta de illis ſubiungemus, paucis quibuſdā ante par-
ticularem de ipſis doctrinā præmiſſis. nam, ſiquid aliud,
alimentorum facultates noſſe oportet. Quæ igitur atte-
nuantem vim habent, tranſitus meatuum ab obturatio-
ne liberant, & viſcoſa impacta detergunt; & craſſa ſecant
ac attenuant: verùm iis qui diutius in ipſorum eſu perſe-
uerant, ſeroſas ac bilioſas ſuperfluitates congregāt: etſi ad
huc amplius quis immoretur, atrabiliarius ſanguis reddi-
tur. Proinde ab aſſiduo ipſorum vſu abſtinere oportet, &
C præſertim eos qui bilioſum habent temperamentum. So-
lis enim iis competunt qui pituitam & craſſum crudúm-
que ac viſcoſum humorem coaceruarunt. Quæ verò craſ-
ſefacientem vim habent, abundè quidem alunt, &, ſi in
vētre ac hepate cōueniēter cocta fuerint, boni ſucci ſan-
guinē generāt: verū ſplenē & hepar obturāt. Ex iis autē
aliqua ſūt ſolùm craſſi ſucci, velut lēticula: quædā viſcoſa,
velut maluæ: quibuſdā ambo cōtigerūt, vt & craſſi ſucci
ſint & viſcoſa, velut teſta intectis. Securior itaq; eſt attenu
ans victꝰ ad ſanitatis præſeruationē quàm is qui magis craſ
D ſefacit. at quum parū ille nutriat, firmitatē ac robur cor-
poribus non addit. Et oportet aliquando etiā multū nu-
trientia moderatè exhibere, vbi quis indigentiam depre
henderit. Maximè verò citra periculum hæc acceperint
qui exercitiis dediti ſunt, & qui quantum volunt dormi-
unt. Omnes verò qui ante cibos ſe exercere non poſſunt,
craſſi ſucci alimenta fugiant. Sed neque otioſi talia alimē
ta admittant. Maximum autem malum ad ſanitatis cu-
ſtodiam otium perpetuum exiſtit: quemadmodum ſanè
moderatus motus maximum bonum. Quæ verò edulia
E medium inter craſſefacientia ac attenuantia habent, om-
nium optima ſunt, & moderatū compage ſanguinem ge-
nerant. Tale igitur alimentum corporibus noſtris conue
niens eſt: nociuum autem id quod mali ſucci eſt, quod
ſemper fugere oportet. Sed & varietatem alimentorum
vitare melius eſt, & præſertim ſi ex contrariis ſunt facul-
tatibus. nam accepta non conuenienter concoquuntur.

DE OLERIBVS, Cap. LXXIIII.

LActuca manifeſtè perfrigerat & humectat: quapro-
pter etiam ſomnifica eſt. quantum verò eius in oleri-
F bus exiſtit, probè nutrit, & boni ſucci ſanguinem gignit.
Sed & intubus frigidi ac humidi temperamēti eſt, ſed mi
nus quàm lactuca. Malua frigefacit quidem, ſed non ma
nifeſtè: magis autem humectat, vnde etiam ventrem ſub-
ducit. hoc autem etiam ob viſcoſitatem quam in ſe ha-
bet. Beta extergendo aluum ſubducit: quare etiam ſto-
machum mordet ſi amplius edatur. obturat autem he-
par & ſplenem. Braſſica bis cocta ſi edatur, ventrem co-
hibet: ſemel autem non diu cocta, & cum oleo, garo, aut
ſale accepta, magis ſubducit: quemadmodum ſuccus i-
G pſius magis quàm lenticulæ ſuccus purgat. Adhuc autem
magis marina braſſica manifeſtè aluum mollit, vt quæ
ſalſuginoſa ſit & amara. Sed & Alimum amplioris ſalſu-
ginoſæ qualitatis particeps ventrem ſubducit: verùm
magis quàm braſſica ſtomacho commodat, vtpote mo-
deratæ adſtrictionis particeps: lac autem & ſemen gene-
rat. Blitum & atriplex humida quidem ſunt, & aluum
ſubducunt, verùm parum nutriunt. Spinoſa omnia, velut
carduus, & atractylis, & huiuſmodi, ſtomacho commo-
da ſunt: excepta cinara. hæc enim quum dura ſit, malum
ſuccum generat. quapropter optimum eſt coctam ipſam
H exhibere cum oleo, garo & coriandro. Apium & hip-
poſelinum, ſion & ſmyrnium, vrinam omnia cient: ve-
rùm ſmyrnium magis aromaticum eſt, & acre, ac vri-
nam ciens, & mulieribus menſes mouet. Apium au-
tem & hipposelinum iucundiora ſunt, ideóque ſtomacho

commodiora. Eruca calida eſt,& ſemen gignit: quapro-
pter & venerem & capitis dolorem excitat. Naſturtium &
ocymum,& ſinapi, calida ſunt & acria,& maximè naſtur
tiũ: ægrè verò cõcoquũtur, & ſtomacho incõmoda ac
mali ſucci ſunt. Vrtica tenuiũ partiũ eſt,& aluũ ſubducit,
ac parũ nutrit. Gingidiũ ſimile eſt ſcandici, adſtringentis
& amaræ nõ paucæ particeps qualitatis. Eſt & ſtomacho
commodum, vt etiam cibum auerſantibus aptum ſit ſi
cum aceto edatur: verùm modicum alimentum corpo-
ri exhibet. Cæterùm ſylueſtria olera extremè vitioſos ſuc-
cos generant. Capparis autem appetentiam cibi excitat,&
hepar ac ſplenem ab obturatione liberat, & pituitã ſub-
ducit: vtẽdum autem ea eſt cum aceto mulſo, aut cum a-
ceto & oleo, ante reliquum cibum.

DE ASPARAGIS, Cap. LXXV.

BLiti, lactucæ, atriplicis, maluæ & betæ planta humida
eſt, aſparagus autem, ſiccus. Rapum autem & ſinapi, ra
dicula, naſturtiũ, pyrethrum, braſſica,& alia calida, plan-
tam ſiccam, aſparagum autem humidum habent. At verò
fruticoſarum plantarum aſparagi,& paluſtris & hortẽſis
& qui à bryonia eſt, ſtomacho quidem commodi ſunt, &
vrinam cient, verùm parum nutriunt: ſi verò concoquan
tur, magis nutriunt quàm olerũ aſparagi. Similiter & cha-
mædaphnes aſparagus.

DE RADICIBVS ESVI APTIS,
Cap. LXXVI.

BVnias, quod & rapum appellatur, bis coctum in cibo
acceptum, non minus quàm aliæ plantæ nutrit: ve-
rùm ſi aſſiduè accipiatur, craſſum ſuccũ gignit. Bulbi ad-
ſtringunt, extergunt, appetentiam cibi faciunt, ſtoma-
chum corroborant,& viſcoſa in thorace probè educunt.
Verùm bis cocti alunt magis, ſed minus probè educunt.
amaritudinem abiicientes: generant & ſemen, & venerẽ
ſtimulant in vberiore vſu: flatus quoque faciunt ac tormi
na inducunt. Qui verò cum oleo & garo educuntur, iucũ-
diſſimi ſunt,& flatus non generant, & probè nutriunt, ac
facilè concoquuntur. Paſtinacæ, dauci & cari radices mi-
nus quàm rapa nutriunt, calidæ autem & aromaticæ pa-
làm ſunt,& vrinam cient. Abutentibus autem & malos
ſuccos gignunt,& communi radicum ratione ægrè con-
coquuntur. Quidam paſtinacam ſylueſtrem daucum ap-
pellant, quæ magis vrinam promouet. Radicula attenua-
toriæ ac calidæ eſt facultatis: verùm ante cibum edere
ipſã oportet, cũ aceto aut garo, ventris ſubducẽdi gratia:
nequaquam poſt cibum. Cepa, alliũ,& porrum, acrẽ vim
habentia, calefaciunt corpus & attenuant, & craſſos in i-
pſo humores ſecant:& bis cocta quidem parum nutriũt,
non cocta autem, omnino non alunt: allium tamen ma-
gis obturationes aperit, ac diſcuſſorium eſt. Ampelopra-
ſon ſiccius eſt quàm porrum, vtpote ſylueſtre: In ſumma,
ex oleribus quæ cruda eduntur, magis vitioſum ſuccum
gignunt quàm cocta, & ampliore ſuperflua humiditate
participant. Quæ verò ad repoſitionem muria aut acida
muria aſſeruantur, ſtomacho commoda ſunt, & appeten-
tiã excitant, & crudos humores ſecant: verùm ægrè con
coquũtur, & abutentibus prauos ſuccos gignunt.

DE TVBERIBVS ET FVNGIS,
Cap. LXXVII.

TVber ſuccum qui ex ipſo redditur, qualitatis exortẽ
habet, frigidiorem autem & craſſum. At fungi fri-
gidi ſunt,& pituitoſi, ac mali ſucci. Ex iis autẽ boleti in-
nocentiores ſunt,& qualitatis exortes, probè cocti. Secun-
di ordinis ſunt Ammanitæ. Cæterùm à reliquis fũgis abſ
tinendum eſt. multi enim ex ipſis lethales ſunt. Sed & ipſi
boleti, ſi crudiores edantur, ſæpe periculi cauſa exiſtunt.

DE FRVMENTACEIS,
Cap. LXXIII.

EX frumentaceis appellatis chondrus probè nutrit, &
viſcoſum ſuccũ generat: verùm lotus prauus eſt, quo-
niã promptè craſſeſcens inconcoctus manet: melior au-
tem eſt ſuccus ipſius totius probè cocti, inſtar ptiſſanæ.
Alica in reliquis chõdro ſimilis eſt, magis autem aluum
cohibet. Triticum coctum in cibo acceptum ægrè cõco-
quitur,& flatuoſum eſt: ſi verò concoquatur, alimentũ for
tiſſimum exhibet. At ſi in panem cogatur, flatuoſitatem
& difficultatem concoctionis deponit, ob fermentum &
A ſalis participationẽ. Verùm ex panibus magis alit ſiligi-
neus, deinde ſimilaceus: tertio loco, ex toto collatus,
cui nihil furfurum deceſſit. Sordidus autem panis minus
quidem nutrit, ſed magis per ventrem ſubit. Amylum pa
rum nutrit, velut etiam panis lotus. Hordeum frigidam
& exterſoriam vim habet:& coctum quidem velut ptiſ-
ſana humectat: toſtum autem, velut in polenta, ſiccat. At
polenta in æſtate ante balneum pota ex aqua, ſitim ſedat.
Panis hordeaceus friabilior eſt, & parum nutrit. Maza
ægrius concoquitur,& flatuoſior eſt quàm hordeacei pa-
nes: verùm ſi mel addatur, aluum ſubit. Auena calida eſt,
& parum nutrit. Milium & panicum, frigida ſunt & ſicca,
B & parum alunt,& ventrem ſiſtunt: per omnia tamẽ miliũ
panico melius eſt. Oryza ægrè cõcoquitur, & parum nu-
trit,& aluum ſiſtit. Ptiſſana ſic coquitur: vna pars ipſius
ad quindecim aquæ partes iniicitur, oleúmq; moderatũ
admiſcetur, & poſtquam intumuit, etiã acetum additur:
vbi verò exactè cocta eſt, etiã ſal tenuis inditur. In qui-
buſdam porrum quoque & anethum ipſi admiſcent. Si-
militer autem velut ptiſſana, etiam auena & chondrus
coquitur.

DE LEGVMINIBVS, Cap. LXXIX.

EX leguminibus lenticula mali ſucci eſt, & atram bilẽ
parit: verùm ipſa quidem,& maximè bis cocta, ven-
trem ſiſtit: decoctum autem ipſius, cum oleo & garo po-
tum, ventrem promouet. Admiſcere autem oportet ipſi
thymbram, aut pulegium, propter flatuoſitatem. Fabæ le-
ues ſunt, flatuoſæ, aut exterſoriæ: faba Ægyptia noſtrate fa
ba humidior eſt,& ſuperfluitates gignit. Piſum, laxũ qui
D dem eſt, non tamen ita flatuoſum. Cicer flatuoſum eſt &
exterſoriũ,& ſemen gignit,& venerem ſtimulat, ac calcu-
los atterit: toſtum verò flatuoſitatem deponit, ſed ægrè
concoquitur. Lupini ægrè concoquuntur, & difficulter
aluum ſubeunt,& crudum humorem gignũt. Fœnũ græ-
cum calefacit,& ventrem promouet, ſi ante cibum acci-
piatur. Ochri & phaſeli præmacerati, vt radices producãt,
aluũ ſubducũt, ante cibum cum garo accepti: & nutriũt
magis quàm fœnum græcum. At phaſioli (qui etiam do-
E lichi appellantur) ſi integri cum ſiliquis virides edantur,
magis recrementitiam ſuperfluitatem generant.

DE FRVCTIBVS FVGACIBVS,
Cap. LXXX.

CVcurbita frigefacit & humectat,& aluum ſubducit:
modicè autem nutrit. Pepon, totus quidem mali ſuc
ci eſt,& frigidus,& humidus, & vomitorius: ſi verò non
concoquatur, etiam choleram efficit. Semen autem ipſius
vrinam ciet, & calculos in renibus atterit, & in totum a-
bundè exterget. Melopepon minus quàm pepõ omnia
hæc poſſidet. Cucumis autem minus pepone frigidus
F ac humidus eſt, verùm magis vrinam ciet,& ægrè conco
quitur, ac mali ſucci eſt etiamſi concoquatur. In ſumma
verò omnes fugaces fructus frigefaciunt & humectant,
parum nutriunt,& mali ſucci ſunt.

DE FRVCTIBVS ARBORVM,
Cap. LXXXI.

FIcus & vuæ velut principatum inter omnes pomorũ
ac autumnales fructus obtinent. nam & minus mali
ſucci ſunt,& magis nutriunt. Ex iis autem ficus meliorẽ
ſuccum habent,& magis alunt,& aluum ſubducunt, vri-
námque cient, & renes expurgant, præſertim valde ma-
turæ: ac ipſæ caricæ. Flatuoſæ autem ſunt, & ſanguinem
G non bonum gignunt. quapropter etiam pediculos gene-
rant, ſiquis frequentius ipſis vtatur. At vuæ ſi non ſecedãt,
neque concoquũtur, ſed & crudum humorem generant:
ſi verò ſecedant, moderatiores ſunt. Vuæ paſſæ calidio-
res vuis ſunt,& ſtomacho cõmodiores, & magis nutriũt:
minus autem aluum ſubducũt. Mora (quæ & ſycamina)
valde humectant, perfrigerant moderatè, & aluum ſub-
ducunt prima accepta:& non valde ſtomacho incommo
dant, ſed parũ alunt. Ceraſa quæ dulciora ſunt, aluũ ſub-
ducunt, ſed ſtomacho incommoda ſunt: quæ verò adſtrĩ
ctione participant, minus ſtomacho nocent, aluum autẽ
H ſubeunt. Eadem ratio etiam in vuis, moris, ac pluribus a-
liis habetur:& in ſumma, quæ adſtringũt, prima ſi ſumũ-
tur in cibo aut potu ante alium cibum, ventrem ſiſtunt.
Quibus verò ob debilitatẽ venter cohibetur, iis, ſi acce-

perint ea quæ mollire ſolent,velut olera,aut piſces,aut hu iuſmodi quædam, & poſtea ingeſſerint adſtringẽtia,per hoc quòd corroborant hæc ipſum,deorſum propellunt,& ad excretionem excitant . Pini fructus, ſtrobilus appellatus,boni ac craſſi ſucci eſt,& probè nutrit, non tamen facilè concoquitur.Perſica mali ſucci ſunt, & aceſcunt, ac facilè corrumpuntur. Quapropter prima danda ſunt,eo quòd promptè ſubeant, & nõ corrumpantur per moram in ventre. Præcocia & rhodacena & Armenia, meliora ſunt Perſicis: neque enim aceſcunt, neq; ſimiliter corrũpuntur:ſunt autem & iucunda.Mala dulcia aliis ſunt calidiora,& facilè in corpus diſtribuuntur,& præſertim ſi aſſentur aut coquantur : acida verò frigidiora ſunt, ſed humores in ventre magis ſecant : auſtera ſtomachum roborant,& ventrem ſiſtunt:& his adhuc magis cydonia.Pira magna ac matura,adhæc etiã magis alunt. Mala Punica frigefaciunt,ac parum nutriunt. Meſpila & ſorba magis adſtringunt,& fluenti aluo commoda ſunt.Palmulæ ſtomacho commodant,ſi non valde fuerint pingues:verùm aluũ ſiſtũt, & craſſos ac viſcoſos humores generant,& capitis dolorem inducunt.Oliuæ druppæ ſtomacho nocẽt, pinguem ſuccum generant : colymbades autem muriáque conditæ,ſi ante cibum ſumantur, appetentiam excitant,& aluum ſubducunt, & amplius quæ cum aceto & aceto mulſo præparantur.Nuces regiæ minus alunt quàm auellanæ,& magis ſtomacho commodant:virides nuces humidiores ſunt,& aluum ſubducũt.At ficcas ſiquis aqua maceratas interna membrana denudet, conſimiles ipſas viridibus efficiet.Amygdala incidẽdi ac attenuãdi vim habent. quapropter viſcera & thoracem expurgãt, & adhuc magis ea quæ amara ſunt:ſimiliter etiam piſtacia, & amplius hepar obturatione liberant. Damaſcena ventrẽ ſubducunt ſi ante cibum edantur cruda, & in aqua mulſa cocta:ſerica ægrè concoquuntur,ſtomacho incõmodant, & parum alunt.Siliquæ ægrè concoquuntur, & aluum ſiſtunt,& malum ſuccum gignunt. Sycomora perfrigerãt, & humectãt manifeſtè. Citrii mali externa pars acris eſt, & difficulter concoquitur:quæ verò velut caro ipſius eſt, nutrit quidem, ſed & ipſa ægrè concoquitur: at interna pars,ſiue acida,ſiue aquea fuerit,multum frigefacit.Glandes alunt non minus quàm frumentacea,verùm difficulter cõcoquuntur, & craſſi ſucci ſunt,ac tardi tranſitus:caſtaneæ per omnia his meliores ſunt.

DE ANIMALIBVS, ET PRIMVM volatilibus, Cap. LXXXII.

Animalia volatilia alimentum minus quàm quadrupedia,& præſertim ſues,exhibent. Facilius autem cõcoquitur ipſorum caro,& magis à perdice,& attagene, & pullo columbino,& gallina ac phaſiano : at turdorum caro,& merularum,& auicularum paruularũ,inter quas ſunt etiã pyrgitæ *à turribus appellati*,durior eſt. Et iis adhuc magis turturis, & palumbi, & anatis caro. Multo enim difficilius concoquitur,& durior ac fibroſior caro pauonis eſt. Verùm anſerum & ſtruthiocameli caro omnibus relatis difficilius concoquitur, & ſuperfluitatibus abundat,exceptis alis.hæ enim non minus quàm aliarum auium boni ſucci ſunt. Gruum autem caro fibroſa eſt & dura.In ſumma,iuniora volatilia vetuſtis humidiora ſunt, faciliꝰ concoquuntur,& magis alunt,ac per aluum ſubeunt.Cocta verò aſſis ac in ſartagine frictis ſimiliter præſtant: & quæ ex ſiccis ac montanis locis ſunt, facilius concoquũtur, & ſuperfluitatibus carent magis quàm ea quæ in paluſtribus nutriuntur.

DE OVIS, Cap. LXXXIII.

Gallinarũ ac phaſianorũ oua omnium optima ſunt: anſerum autem & ſtruthiocamelorũ,non bona.Ex omnibus autem recentia vetuſtis meliora ſunt: & tremula quidem magis nutriunt, ſorbilia verò magis ſubeunt, & faucium aſperitates leniunt:reliqua omnia ægrè concoquuntur,& tardè tranſeunt,& craſſum ſuccum gignũt, exceptis ſuffocatis appellatis.Hæc autem fiunt,cruda cum garo & vino ac oleo ſubacta, & in duplo vaſe moderatè compacta.Talia enim facilè concoquuntur,boniquè ſucci ſunt.Peſſima autem ſunt in ſartagine fricta.

A

DE PEDESTRIBVS ANIMALIBVS, Cap. LXXXIIII.

Ex pedeſtribus animantibus ſuillæ carnes reliquis eduliis magis alunt,eo quòd & ſapore & odore familiaritatem quandam ad humana corpora habent: velut quidam qui per ignorantiã humanas carnes guſtarunt, cognouerũt. Alimẽtũ autẽ quod ex illis cõtingit, viſcoſum eſt,& nõ facilè diſcutitur ac trãſpirat.Oouilla caro ſuperfluitatibus abundat, & mali ſucci eſt : caprina acris eſt & mali ſucci. Peſſima autem eſt hircorum, & ad concoctionem & ad ſucci bonitatẽ.Bubula atrabiliaria eſt. Leporina craſſi ſucci,ſed minus quàm ouilla ac bubula.Ceruina dura eſt,& difficulter concoquitur. In ſumma, recẽtia animãtia ac iuniora,humidiora ſunt & molliora,& facilius concoquuntur quàm vetuſta:ita & caſtrata non caſtratis, & ſaginata gracilibus præſtant.

B

DE PARTIBVS ANIMALIVM, Cap. LXXXV.

Extremæ partes neruoſæ ſunt, & pinguitudinis exortes,& excarnes:& propterea viſcoſæ ſunt,& parũ alũt,
C & ventrẽ ſubducunt : exceptis volatilium extremis partibus, propter multam ſiccitatẽ.Roſtra & aures cartilaginoſa ſunt ,& ægrè concoquuntur . Lingua laxa eſt,exanguis, ac pauci alimenti. Glandulæ iucundæ ſunt & friabiles: verùm iucundiores ſunt quæ in mammis exiſtunt, & maximè ſuum, vbi plenæ fuerint lacte. Hæ etiam nutriunt non minus quàm carnes. Renes & teſtes viroſi odoris ac ſaporis ſunt,& ægrè concoquũtur: verũ ſaginatorũ gallorum teſtes iucũdi ſunt,& bonũ alimentum corpori præbent: quemadmodum taurorum,& hircorum,& arietum
D ægrè concoquuntur,& mali ſucci ſunt. Cerebrũ pituitoſum eſt,& craſſi ac mali ſucci,tardè tranſit,ægrè cõcoquitur,ſtomacho incõmodat,& nauſeã parit:ſi verò probè cõcoquatur,ſatis nutrit: medulla pinguis & iucundior cerebro eſt,ſed in reliquis ſimilis. Pinguedo & adeps parum nutriunt, & ſtomacho nocent. Cor & hepar craſſi ſucci ſunt,ægrè concoquuntur,& tardè tranſeunt : ſed ſuillum hepar reliquis melius eſt. Splẽ praui ſucci & atrabiliarius eſt:pulmo facilius concoquitur velut laxus,minus autem nutrit, & pituitoſus eſt. Ventriculus, vterus , & inteſtina,
E dura ſunt, & ægrè concoquuntur, & pituitam generant. In ſumma, ſylueſtrium animalium alimentum ſiccius eſt & minus ſuperfluitatibus abundans quàm domeſticorũ. Sanguis omnis difficulter cõcoquitur, & præſertim craſſus ac atrabiliarius,qualis eſt bubulus.Leporinus autẽ velut iucundiſſimus,in pretio eſt,& multis hic mos eſt vt ipſum coquant cum hepate: quidam etiam cum aliis viſceribus coquũt. Aliqui & iuuenis porcelli ſanguinem eduntːac caprarum ſanguinem ab aliquibus edi, etiã Homerus nouit.

DE LACTE, Cap. LXXXVI.

F Lac ſi concoquatur,nutrit quidem,ſed gingiuas & dẽtes lædit.Quare poſt ipſum acceptum,primum aqua mulſa,deinde vino adſtringẽte os colluere oportet. Capitis etiam dolorem inducit, & præcordia ac ventrẽ inflat,& in renibus calculos generat.Et quod quidem liquidius eſt,minus nutrit,ſed magis aluum ſubducit: craſſius autem viceuerſa, magis nutrit, & minus ſubit. Moderatum autem compage caprinum eſt:quemadmodum ſanè ouillum craſſius : & ſtatim quidem poſt partum, te-
G nuius eſt: progreſſu autẽ temporis craſſius ac deterius fit.

DE LACTIS POTV, Cap. LXXXVII.

Lac bibens ab aliis cibis abſtinere debet, donec concoctum fuerit,& deorſum ſucceſſerit. Præſtat igitur mane bibere recens mulctum, & ab ipſo accepto, cibis abſtinere,& tunc quoque laboribus nimiis aliquid detrahere.nã in laborãtibus neceſſe eſt ipſum aceſcere. Quare leniter deambulare melius eſt,& interim vigilantes quieſcere.Sic enim facienti primùm ſecedit:eo autem excreto,aliud bibat:& ſi hoc ſeceſſerit,rurſus aliud. Ab initio igitur probè purgat, non quidem ita multum de reliqua
H mole,ſed quæ intus ſunt in ventre. Poſtea verò iam ingreditur in venas,& optimè nutrit,& non amplius per aluum ſecedit. At verò in biliosis fluxionibus,& in colliquationibus ad ventrem nutantibus, lac coctũ dare oportet.

Coquere autem oportet primùm leniter ac paulatim, vt ne pars quædam diffundatur,pars verò conſumatur: poſtea verò magis atque magis coquere, cauendo vt neque amburas,neque caſeum ex ipſo facias. Optimè verò caue bis hoc ſi & molliter coques,& quod motu diſparatur,vndique derades. Mouere autem oportet ferula leui ac tenui: & ſiquid ad ollæ labia ebulliat,etiam hoc ſpõgia repurgare. ſæpe enim hinc etiam reliquum corruptum eſt. Hoc igitur modo velut dictum eſt lac coquere oportet, donec æqualiter craſſius ac dulcius crudo euadat.Quin & per ignitos ſilices in lac immiſſos exhauritur ac conſumitur id quod in ipſo eſt tenue ac ſeroſum : ſed & hoc alui fluxionibus & maximè billioſis conuenit.

DE LACTE SCISSO, Cap. LXXXVIII.

SEroſa lactis pars à caſeoſa, vehementiore ad ignem luculentiorem ac nõ fumoſum coctura ſeparatur: deinde per colum aut panniculum exactè excolatur.Et ad ſerũ quidem mel moderatum,aut acetum mulſum moderatum,aut ſal admiſcetur,& ad ventrem ſubducendum exhibetur,in vigore ætatis conſiſtentibus, vſque ad ſextariorũ duorũ menſurã: iunioribus autẽ,non minus ſextario.Cæterùm lac per ignitos ſilices immiſſos,aut per ferri immiſſionem craſſefactum, & ad dyſenterias & ventris fluxiones rectè dari poteſt.

DE CASEO, Cap. LXXXIX.

OMnis caſeus acris eſt,& ſitim excitat, & ægrè concoquitur,& mali ſucci eſt,& calculos generat. Melior autem eſt recens,& laxus,& mollis,& iucundus,& moderati ſalis particeps:contrarius verò,peſſimus.

DE PISCIBVS, Cap. XC.

QVòd omnis piſcis frigidioris ac humidioris ſit temperamenti, manifeſtum eſt: verùm omnibus aliis præſtant petroſi appellati,vt qui facilè concoquantur, & boni ſucci ſint, & moderatè humectẽt, vbi nõ habuerint carnem duram. Verùm ex non petroſis, pelagii multum præſtant iis qui in limo nutriuntur, aut iſtic vbi flumina in mare incurrunt. Deteriores autem his ſunt qui in ſtagnis & mari ſtagnante aluntur. At particulatim capito, vbi pelagius fuerit, moderatè iucundus eſt, & minus ægrè concoquitur, & bonum ſuccum gignit: verùm ſanguinem tenuiorem ac debiliorem generat. ſimiliter etiã lupus. Sed & mullus ipſe,ſi pelagius eſt,durior aliis piſcibus ac friabilior eſt,& facilè concoquitur,& alit,& iucũdus eſt & non pinguis.

DE TESTACEIS, Cap. XCI.

PIſces qui teſta integuntur, ſalſum & crudũ humorem generant: ex iis autem oſtrea molliſſimam carnem habent,& magis ſubeunt.Chemæ verò,& purpuræ, vngulæ, ſpondyli,buccina,cochleæ,& quæcũque talia,dura.Et quæ molli teſta integuntur,velut gammari, paguri, cancri,locuſtæ & ſquillæ, ægrè concoquuntur,& nutriunt, & ventrem ſiſtunt,ſi ſæpe in aqua dulci coquãtur.Omnibus autem teſtaceis ſuccus ineſt qui ventrem ſubducit: quare etiam cochleis terreſtribus.At quum hæc duram carnem habeãt,quæ ægrè concoquitur & nutrit,ac malum ſuccũ generat,quidam iuſculum per oleum ac garum condiẽtes,ad alui ſubductionem ipſo vtuntur.Cæterùm echini, *ſiue erinacei* moderatè perfrigerant, & modicè alunt, & vrinam cient.

DE MOLLIBVS, Cap. XCII.

MOllia piſcium genera,velut ſunt polypi, ſepiæ,loligines,dura ſunt, & ægrè concoquuntur, & magis polypi.Salſum autem ſuccum modicum habent: ſi verò concoquantur,modicum alimentum corpori præbent.

DE CARTILAGINEIS, Cap. XCIII.

EX cartilagineo genere torpedines & paſtinacæ mollem ac iucundam carnem habent, & citò ſubeuntẽ, facilémque concoctu,aut nutrientem. Raiæ verò & leuiraiæ,& ſquatinæ,ac huiuſmodi alia, duriora ſunt, & ægrè concoquuntur,& magis nutriunt.Nam in vniuerſum animalia quæ duram carnem habent,& ægrè concoquũtur, & magis alunt:vbi verò concoquũtur, multum ac ſolidũ alimentum exhibent.

DE CETACEIS, Cap. XCIIII.

CEtacea, velut balænæ, vituli marini, libellæ, delphines, & magni thuni, durã & ægrè cõcoctilẽ ac craſſi ſucci carnem habent.Si verò ſale aſſeruantur talia, moderatiora fiunt. Sed & ex aliis piſcibus qui humidiores ſunt, & ſuperfluitatibus abundant,etiã ad inueterationem magis idonei ſunt.Verùm in ſalſamentis talis eſt differentia qualis eſt piſcium ex quibus fiunt.

DE VINI FACVLTATE, Cap. XCV.

QVI ſanitati ſtudet,eum etiam vini facultatẽ cognoſcere oportet : etenim in ſumma omne vinum nutrit:verùm rubrum & craſſum magis quidem nutrit, nõ autem boni ſucci eſt. Dulce verò, & ipſum quidem nutrit,non autem ſtomacho commodat. Adſtringens autẽ, ſtomacho quidem commodat,ægrè verò diſtribuitur, & minus alit: adhuc verò minus, album. Optimum autem vinum eſt colore fuluum:vetuſtius autem calidius eſt ac ſiccius quàm nouum.Hæc vini facultas eſt in ſumma. At verò vinum calorem qui in nobis eſt ſuſcitat, & propterea concoctiones meliores fiunt,& ſanguis bonus: alimẽtum autẽ deducit,vt quod quoquouerſus penetrat. Quapropter & ex morbis attenuatos, habitiores efficit. nam & ciborum appetentes facit,& pituitam attenuat,& bilẽ per vrinas expurgat,& bonum colorem inducit.Sed & animi hilaritatem ac iucunditatem conciliat,& robur exhibet.Atque horum quidem bonorum cauſa eſt vinum moderatè potum, contrariorum verò, immodicum. Et propterea ebrii mutantur, & delirant, & in grauem ſomnũ delabuntur. Quare fugere immodicum adeò vini potum oportet.quanquam longiore temporis interuallo interpoſito,liberaliter bibere conducat: purgationem enim per vrinas largam mouet,& ſudores profundit. Melius autem eſt ad hæc etiam vomere,aqua mulſa præſumpta,vt ne minimum quidem ab ipſo lædamur. Qui verò vini potationi indulget, reliquo cibo non valde ſe expleat.Dum verò potat,interim braſſicam edat, & bellaria guſtet,præſertim amygdala. Hæ autem etiam capitis dolores leuant,& vomentibus nequaquam moleſtæ ſunt. Præſtat quoque abſinthii cremorem ante potationes ſumere.præ omnibus enim crapulam maximè arcet. Si verò aliqui ex vino morſum percipiant,frigida aqua bibẽda eſt:& poſtridie rurſus abſinthii cremor ſumẽdus. Deambulationibus item ac frictionibus, & balneo, & pauciore cibo reficiantur.

DE MELLE ET AQVA MVLSA, Cap. XCVI.

MEL coctũ magis nutrit quàm aluum ſubducat:nõ coctum, viceuerſa. Et frigidis quidem ac humidis temperaturis confert,calidis autem in bilem tranſit. Sed & aqua mulſa non valde commoda eſt amara bile abundantibus,vtpote in bilem tranſiens ipſis. Conducit itaque in talibus naturis aquoſiorem dare aquã mulſam. Incommoda eſt & iis quibus viſcera facilè læduntur.Præparare autem aquam mulſam oportet vel octupla portione aquæ ad mel admixta, atque ſic coquere donec ſpumare deſinat. Aſſiduè verò ſpumã ab ipſa auferre oportet,ſtatim ſimúlque vbi oborta apparet.

DE SOMNO, Cap. XCVII.

COnſequens eſt vt poſt omnia de victus ratione relata,etiam de ſomno quid dicamus,eo quòd etiam poſtremus omnium plerunque admittitur. Somnus itaque (vt breuiter dicam)animalium facultatum quies eſt, bona humiditate cerebrum rigante contingens.Quòd ſi rectè admittatur, multa bona facere poteſt. nam & cibos concoquit,& humores excoquit,& dolorem mitigat, laſſitudinéſque lenit,& diſtentorum laxitatem efficit. Sed & animalium affectionum obliuionem inducere poteſt, & emotam mentis rationem corrigere. Tempus ſomni optimum eſt poſt cibum : ſed diurnus nõ omnibus cõmodus eſt. non enim ſufficit ad perfectam ciborum cõctionem id tempus in quo dormiunt. Interrupta autẽ ante tempus concoctione,ex meridie ſurgentes,ſæpe ructum acidum habent, ſæpe etiam flatibus implentur. Quidam etiam fluctuationes habent, niſi aut ob conſuetudinem,aut quòd ſufficienter dormierunt,hæc ipſis non fiant.Optimi verò ſunt ſomni nocturni. ex natura enim, noctis humiditas & quies,ad ſomnum procliuis, concoctionem perfectam efficit. Nam poſt nocturnos ſomnos maximè ad excretionem feſtinamus. Terminus igitur

temporis ſomni ſit,ciborum perfecta concoctio, quæ tũ
ex ructibus,tum ventris contractione cognoſcitur: poſt
quam neque vigiliæ inutiles ſunt,recrementorum ex cõ
coctione ſeceſſum efficiente.

DE VIGILIA, Cap. XCVIII.

Vigiliæ quæ in ægrotantibus iam, aut ob dolorẽ, aut
ob febrem,aut ſymptoma aliquod acutius fiunt,cu-
rationem in tractatione febrium habebunt.Verùm nũc
de ſanorum vigilia dicendum eſt. Si igitur aut ob triſti-
tiam,aut curam,aut aliquam animalem affectionem vi-
gilarint,primùm quidem triſtitiam, & id quod moleſtũ
eſt,quantum eius fieri poteſt,recidemus,poſtea etiam iu-
cundorum ſonorum auditu, cogitationem ab illis abdu-
cemus.Et quidam ſanè ſonum aquæ placidũ ad hoc ma-
chinantur, quo deliniti ad ſomnum deducuntur. Sed &
balneis,maximè veſpertinis,vbi probè concoxerint, vtã
tur:& victu humectante,velut lactucis,& ſimilibus. Et pa
paueris nigri quandoque folia viridia opſoniis admiſ-
ceant & piſces concoctu faciles edant,vinóque vberiore
tenui non vetuſto vtantur.Vbi verò reclinari volunt, ro-
ſaceo caput vngant,aut oleo in quo papaueris capita aut
mandragoras incocta ſint. Quin & anethinum oleum nõ
vetuſtum ex ſomnificis eſt.Noui & poſt prægreſſam laſ-
ſitudinem,quietem derepente ſuccedẽtem,ſomnum in-
duxiſſe:ſed & coitus moderatus idem hoc effecit. Alii ſi
aut caput aut pedes perfrigerẽtur, facilè in ſomnum de-
labuntur.Si verò ob multitudinem,aut malitiã cibi, ſto-
macho grauati vigilarint,(nam & hoc factum eſſe noui-
mus:quemadmodum rurſus alii præter conſuetudinem à
cibo abſtinentes,aut modicum cibum capientes vigila-
runt) conſiderare hoc,& cauſam recidere oportet.

DE SOPORE GRAVI, Cap. XCIX.

At ſi viceuerſa in profundum ac altum ſomnum de-
labuntur,à frequentibus balneis ipſos arcebimus,&
à perfrigerãte inunctione.Apophlegmatiſmis autẽ pitui
tam per os detrahẽtibus vtemur. Et in ſumma,ad calidio
rem ac ſicciorem & modicam victus rationẽ ipſos trãſ-
feremus, quũ hæc affectio à frigidiore,magna ex parte,
& humidiore materia cerebrum perrigante, oboriatur.

DIOCLIS EPISTOLA PRAESER-uatiua, Cap. C.

Diocles Antigono Regi ſalutem.

Qvandoquidem contigit tibi vt omnium regũ ma-
ximus muſicus ſis, & plurimo tẽpore vixeris,omníſ-
que philoſophiæ peritus ſis, & in mathematicis diſcipli-
nis primas teneas,arbitratus ſum eam philoſophiæ partẽ
quæ de ſanitate tuẽda tractat,regiã eſſe,& ad te priuatim
pertinere.Itaque præſcripſi tibi vnde morbi hominibus
oriũtur,& quibus præcedẽtibus ſignis,& quomodo quis
ipſis opitulari poſſit. Nam neque tempeſtas vnquam in
cælo conflari poterit non præcedentibus ſignis quibuſ-
dam, quæ nautæ ac reliqui multi experimenti homines
ſequuntur:neque affectio in hominis natura vnquam cõ
flari poterit non ſigno aliquo præcedente. Tu verò iis
quæ à nobis dicuntur perſuaſus, certitudinem ipſorum
aſſequeris. Hominis corpus in quatuor partes diuidi-
mus, caput thoracem,ventrẽ,veſicã. Quum igitur affe-
ctio circa caput diutius futura eſt,vertigo præſignificare
ſolet,& capitis dolor,& in ſuperciliis grauitas,aurium ſo-
nitus,temporum pulſationes: oculi manè tument, cum
viſus hebetatione:nihil olfaciunt, & dentium gingiuæ
attolluntur.Quum itaque huiuſmodi quippiã præſigna-
rit,caput purgare oportet, nullo quidem medicamento,
ſed hyſſopi aut origani capitibus acceptis,tritis, ac in ol-
lula cum paſſi aut ſapæ hemina dimidia feruefactis.Hoc
ieiunus ſorbẽs,os eo collue,& gargarizando humores de-
trahe. Hac curatione non eſt alia leuior in affectionibus
circa caput.Optimum eſt & ſinapi aqua mulſa calida di-
lutum:hoc ieiunus ſorbens gargariſſa,& humores detra-
he.Cæterùm caput cõtectum præcalefacere oportet, quo
liquata pituita facilè fluxioni obediat. Qui verò talia ſi-
gna negligunt,iis hi morbi ſuccedere ſolent, lippitudi-
nes,glaucomata oculorum, aures rumpuntur, ſtrumæ in
collo fiunt,cerebri corruptio,grauedo,angina, capitis vl-
cuſcula manantia,achores appellati,teredines,vua, capil-
lorum defluxio,capitis vlceratio,dentium dolor. At vbi

A circa thoracem quid futurum eſt,ex his aliquid præſigni
ficare ſolet:Sudor contingit per totum corpus ac thora-
cem:linguam craſſam habent,ſalſa aut amara,aut biliosa
ſpuunt,ſub coſtis aut ſcapulis dolores fiunt citra occaſio-
nẽ,hiatus oris aſſidui,vigiliæ,ſuffocationes,ſitis,ex ſom-
no animus triſtis,perfrigerationes pectoris & brachiorũ,
manuũ tremor.Iis autem hoc modo prudenter auxiliari
oportet:Vomitus fiat quamoptimè à cœna abſque reple-
tione,ſine medicamento. Commodi ſunt & ieiuni vo-
mitus, quos aliqui vocant ſyrmaiſmos. Oportet autem
B eum qui ita vomere volet, radiculas tenues præſumere,
naſturtiũ,erucã,ſinapi,portulacã,atque deinde accepta a-
qua tepida,ſic vomere.Qui verò talia ſigna cõtẽnũt,eis hi
morbi ſuccedere ſolent,pleuritis,peripneumonia,melan
cholia, febres acutæ,phrenitis,lethargus,febris ardẽs,ſin-
gultuoſa. Poſtquã verò circa ventrẽ affectio aliqua diu-
tius conſiſtere parat,ex iis aliquid præſignat: Aluus prius
contorquetur,& ipſa in ſeipſa turbatur: cibi ac potus a-
mari apparent,genua grauantur, lumbos flectere non poſ
ſunt:dolores ſunt totius corporis, citra occaſionem: tor-
C por crurum,febriculæ paruæ. Quum horum quid præſi-
gnificarit,aluum mollem præparare oportet cum victu,
abſque medicamento.Sunt autem plura & ſecura,ex quo-
rum vſu falli non poſſis. Betæ aqua mulſa coctæ,allium
coctum,malua,rumices,mercurialis,placentæ ac dulcia-
ria ex melle. omnia enim aluum ſubducunt. Si verò ali-
quod ſignum augeſcat,cnici ſuccum ad omnia decocta
admiſceto:iucundiora enim fiunt,& periculo vacant.Cõ-
moda eſt & braſſica leuis aqua multa cocta: huius ſuc-
cus bibitur cum melle & ſale,ad quatuor heminarum mẽ
D ſuram.Cicerum quoque aut erui cocti aqua,pota ieiuno,
eodem modo facit.Qui verò talia ſigna negligunt, has
affectiones incurrere ſolent,alui profluuium, dyſenteriã,
lienteriam,voluulum, coxendicem,febrem tertianã, po-
dagram,ſyderationem,hæmorrhoidas, articularem mor
bum. Porro vbi circa veſicam aliqua affectio diutius cõ
ſiſtere volet, hæc præſignant: à paucis cibis repleri ſibi
videtur,flatus ſunt,ructus, decoloratio totius corporis,
ſomni graues,vrinæ liuidæ,& vix prodeuntes: tumores
circa pudenda fiunt.Quum igitur tale quid præſignifica-
E rit, vrinam cientibus odoratis ſecuriſſimè auxiliari opor
tet.Licet autem fœniculi & apii radices macerare in vi-
no albo odorato,& hoc bibere quotidie ieiunum manè
duorum cyathorum menſura,cum aqua in qua comma-
duit daucus,ſmyrnium,helenium:quicquid taliũ habue-
ris.omnia enim proſunt. Item cicerum maceratorum a-
qua pota cum vino,eodem modo.At negligentibus talia
ſigna,hæc ſuccedere ſolent:aqua intercus, ſplen magnus,
hepatis dolor,calculus,renum affectio, vrinæ ſtillicidiũ,
ventris repletio.Cæterùm in omnibus talibus ſignis, in-
F fantibus lenes curationes adhibere oportet, maioribus,
efficaciores. Scripſi autẽ tibi etiã de mutationibus tẽ-
porum per annum,in quibus ſingula fiunt, & quæ in cor-
pus aſſumere te oporteat,& à quibus abſtinere.Incipiã au-
temà ſolſtitio hyberno. Solſtitium hybernũ auget in ho
minibus defluxionem ac humiditatem, vſque ad æqui-
noctium vernum.Oportet igitur cibos calidiores aſſume
re,& parcius bibere,& vinum meracius bibere,& ab ori-
gano macerato potare,& venere vti:ſunt autem ad æqui-
noctium, dies nonaginta. Æquinoctium vernum au-
G get in hominibus pituitam, & dulces ſeroſos ſanguinis
humores,vſque ad Pleiadum ortum:vtere igitur odora-
tiſſimis & acribus cibis,& labori deditus ſis,& venere v-
tere.Sunt autẽ vſq; ad Pleiadũ ortũ dies quadragintaſex.
Pleiadum ortus auget in hominibus bilem fuluam, & a-
maros ſeroſos humores,vſque ad ſolſtitium æſtiuũ. Vten-
dum itaque eſt dulcibus aluũ ſoluentibus,& quamminimũ
coeundũ. Sunt autem ad ſolſtitium æſtiuum dies
quadragintaquinque. Solſtitiũ æſtiuũ auget in homi
nibus bilem atram,vſque ad æquinoctium autũnale. Vte
H re igitur aqua frigida,& odoratis omnibus: & quãmini-
mũ venere vtere, aut minore læſione quàm de venere
ſcriptũ eſt admitte.Sunt autẽ ad æquinoctiũ autumnale
dies nonagintatres. AEquinoctiũ autumnale auget in
hominibus pituitam ac tenues fluxiones,vſque ad Pleia-
dum occaſum.Oportet igitur fluxiones detrahere,& acer-

A rima ac odoratiſſima exhibere, & quamminimè vomitũ facere,labori deditum eſſe,& à coitu abſtinere. ſunt autẽ ad Pleiadum occaſum, dies XLVI. Pleiadum occaſus auget in hominibus pituitam,vſque ad ſolſtitium hyber num. Proinde acerbiſſima exhibere oportet, & vinum bibere quamiucundiſſimum, & pinguibus vti, ac labori deditum eſſe. Sunt autem ad ſolſtitium hybernum dies quadraginta quinque.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA Liber II,

Iano Cornario medico phyſico interprete.

DE FEBRIBVS, EX GALENO & aliis pluribus, Cap. I.

POſt ſanitatis tuendæ doctrinam,ad ægrotantium iam correctionem progredientes,à morbis ſimilarium partium, velut ſimplicioribus,initium ſumemus. Tales autem ſunt maximè qui febriles appellantur. Rurſus igitur Oribaſii ex Galeno compendiaria tractatione quammaximè, imò etiam aliorum plurimorum vtentes, nos quoque pauciſſima quædam relicta apponemus.

QVOT ET QVAE CAPITA IN FEBRIlibu maximè morbis inquirere oporteat, Cap. II.

PRimùm quidem inquirere oportet an ſalutaris ſit morbus, aut pernicioſus: & ſi ſalutaris,vtrum acutus, aut diuturnus. Atque hæc quidem etiam in aliis magnis morbis inquirenda ſunt. Et tertiò, vtrum aceruatim iudicabitur, (quod maximè febriũ proprium eſt) aut particulatim ſoluetur.

PRINCIPIVM MORBI QVOD DIcatur,ex Galeno, Cap. III.

NOn idem eſt capitis dolor,& febris: quemadmodũ neque vigilia, & ciborum inappetentia, & totius corporis grauitas,aut laſſitudinis ſenſus. Verùm ſingula hæc aliud quiddam à febre ſunt, & febrem annuntiant. Febris irruẽs,& præſertim acuta,neque nos neque idiotã aliquẽ latere poteſt.Detur autẽ(ſi ita voles)etiã ipſã latere:at mirum fuerit ſi vltra horam ægrum lateat. Quapropter illud tempus principium morbi eſſe dicemus quando manifeſtè febrire auſpicati debuerunt.

VNDE COGNOSCENDVMS SALVTArïſne ſit morbus aut pernicioſus, Cap. IIII.

PErnicioſa ſigna ſunt,facies cadaueroſa, naſus acutus, oculi caui,& reliqua ab Hippocrate relata,ſi hæc non ex vigilia, aut vacuatione,aut inedia acciderunt. Et lucis ſplendorem fugere,aut lacrymari, non ex aliqua externa cauſa,neque oculis propriam affectionem habentibus: & alterum oculum minorem apparere: aut etiã albas ipſorum partes rubicundas,aut liuidas, aut nigras,aut etiam ſordes in ipſis: & in ſomnis albas oculorum partes apparere,palpebris foris non commiſſis,niſi multa euacuatio facta fuerit,aut hoc ſymptoma ipſis ex conſuetudine ſit: & dentibus frendere,aut delirare, aut floccos legere,aut feſtucas decerpere. Attendendũ eſt & ad decubitũ. nam ſupinum decumbere,& velut reſolutum, aut etiam de lecto defluere ad pedes,extremæ debilitatis ſignum eſt. Et adhuc peius,frigidum reſpirare ex naribus & ore: & pulſuum obſcuritas ac denſitas,& deficere ipſos, & ſudare ad animi deliquium,pernicioſum ſignũ eſt. Si igitur omnia relata ſigna, aut plura ex iis apparuerint,aut etiã pauciora,verùm valida,nullo præſente ſalutis ſigno,mors euitari non poteſt.At ſpiratio bona, & pulſus bonus, & mente valere,& bene ſe habere ad ea quæ offeruntur,& facies & decubitus ſimilis ſanorũ,bona & euaſuri ſigna ſunt. Et in ſumma,quæ maximè ſunt cõtraria naturalib⁹, pernicioſa ſunt: quæ verò ſimilia,ſalutaria.Cæterùm de prænotione ex vrinis,alui egeſtionibus,& ſputis,paulo pòſt dicetur.

VNDE COGNOSCIMVS ACVTVM, aut diuturnũ morbum, Cap. V.

MOrbi tempus ex quatuor notis cognoſcitur,ex morbi ipſius motu, ex ægrotantis habitu, ex pulſibus, ex febrium ſpecie.Ex morbi motu,hoc modo:Si quidem quatuor particularis exacerbationis tempora citius & in minimo tempore præterierint,peracutus fuerit morbus, cuius extremus terminus eſt ſeptimus dies:plerunque verò quarto die iudicatur. Si verò in ampliori quàm hoc eſt tempore,ſed vt non excedat duodecim horarum B ſpatium,acutus præindicatur, qui intra decimumquartum diem iudicatur.At ſi ad plures horas ſe extendat,vt principium ſolum & augmentum in maiore diei ac noctis tempore perficiat,talis morbus diuturnus eſt. Quòd ſi nõ habeat morbus particulares exacerbationes, ſed ab initio ad finẽ vſque velut vna ſit exacerbatio,(quẽadmodũ in febribus continentibus)etiam hunc ex acutis eſſe dixeris. Cæterùm ex ægrotantis habitu hoc cognoſcetur, Si facies,aut etiam reliquum corpus,moderatam iam habeat contractionem, acutum morbum indicat: ſi verò C penitus contractum non eſt,neque conſidit, diuturnus erit.copia enim materiæ indicatur longiore tempore cõcoquendæ. At verò ab arteriarum motu ſic,Magnus & vehemens & celer & denſus pulſus acutum morbum indicat: contrarius diuturnum. Verùm ex febrium ſpecie cognoſcitur,quatenus calidæ & ardentes acutum morbum indicãt:molliores & velut deliteſcentes intus, diuturnũ.

QVOMODO PRAENOSCAMVS AN iudicabitur morbus,aut ſoluetur, Cap. VI.

D EXiam relatis etiã hoc prænoſcimus,nimirũ ex febriũ ſpecie ac tẽpore, & fortaſſis in totũ ex febrium ſpecie.Calidæ enim & ardẽtes,& breuis temporis ſunt,& per excretiones iudicari tales ſolent:molliores autem, & diutius durant,& in abſceſſus plerunque erumpunt.Et ex relatis manifeſtum fit quòd non ſolùm quando morbus iudicatur,prænoſcimus, ſed etiam quomodo iudicabitur. Nam acutis magis per excretiones cõtingunt iudicationes,quemadmodum diuturnioribus per abſceſſum.

DE IVDICATORIIS DIEBVS, Cap. VII.

E IVdicatorii dies partim frequenter & fideliter ac bene ſoluũt,perfectè item,& manifeſtè, & cum certis notis: partim contrario modo. verùm decimuste rtius mediũ quodammodo locum habere comperitur.Et ſunt quidẽ ex ipſis qui iudicare ſolent,ſi vel modicum naturæ impetum nanciſcantur, velut eſt ſeptimus & decimusquartus: multi verò in vehementibus quidem motibus iudicant, aliâs autem nõ poſſunt. Quin neque omnes boni,ſimiliter boni ſunt: neque omnes mali, ſimiliter mali: neque F iuxta ordinem, vtilitatem aut malignitatẽ habent.Primi igitur ordinis de numero bonorum ſunt, hoc modo: Optimus omnium eſt ſeptimus & decimusquartus. His proximè accedit nonus,& vndecimus, & viceſimus: & huic propè accedit decimusſeptimus, & quintus: & poſt hos quartus:& poſt hunc tertius, & decimusoctauus. Verùm his contrarii ſecundi ordinis ſunt hi. Peſſimus, & cum periculo & obſcurè iudicans, velut ex diametro ſeptimo oppoſitus, ſextus eſt. Huic autẽ ſimiliter octauus, & decimus poſt quos duodecimus, & decimusſextus, & G decimusnonus. Inter hos autem medium locum habet decimustertius, vt qui non ſimiliter reiici poſſit velut ii qui in ſecundo ordine ſunt,neque ſimiliter his qui primi ordinis ſunt ſoluere ſoleat.Atque hoc quidem ordine dignitatis Galenus vſus eſt: verùm iuxta numerorũ ordinẽ boni ſunt,tertius,quartus,quint⁹, ſeptimus, nonus,vndecimus, decimusquartus, decimusſeptimus, decimuso-

ctauus,viceſimus:mali verò,ſextus,octauꝰ,decimus,duodecimus,decimusſextus,decimusnonus:mediũ autẽ locũ habet decimustertius. Ex his iudicatoriis quidã etiam aliorum indicatorii ſunt,quos Hippocrates etiam contemplari iuſſit,& contemplandos nominauit,eò quòd iudicationes in alio iudicatorio die futuras præindicent, & cõtemplandas exhibeant: velut eſt quartus, qui futuram in ſeptimo die iudicationem præiudicat, ſi ſudores aliquos, aut humiditates,aut eiuſmodi quaſdam particulares euacuationes aut ſignificationes prius non factas efficiat, aut etiam concoctionis ſigna oſtendat. At Galenus etiã ſexti indicatorium eſſe dicit diem quartum, etiamſi ille nõ ſit bonus. Verùm vndecimus decimiquarti indicatorius eſt,& decimusſeptimus viceſimi. Itaque vſque ad decimumquartũ diem contentioſiſſimæ iudicationes fiũt: proximè verò ipſis accedunt quæ vſque ad viceſimum fiunt. Quæ verò poſt viceſimum vſque ad quadrageſimũ,paulatim contentionem remittunt. Sunt autem primæ dignitatis, viceſimusſeptimus, triceſimusquartus,& quadrageſimus. Poſt hos verò viceſimusquartus, triceſimusprimus, & triceſimusſeptimus. Sed reliqua intermedia multitudo,à viceſimo vſque ad quadrageſimum in totum non iudicat: quemadmodum omnes poſt quadrageſimum diem penitus exoluti ſunt,concoctionibus magis ac abſceſſibus,non iudicationibus ſoluentes morbos. Proinde reliquos poſt quadrageſimum diem penitus cõtemnere videtur Hippocrates: ſexageſimi tamẽ ac octuageſimi,& centeſimi viceſimi rationem habet. Poſt hos autem,alios morbos in ſeptem menſibus, alios in ſeptem annis iudicari dicit,alios(vt veriſimile eſt)in duobus aut tribus annorum ſeptenariis.

QVOD IVDICATORIA SIGNA IN principio apparentia,mala ſint,
Cap. VIII.

COncoctionis ſigna nũquã malè apparẽt. omnis enim cõcoctio natura præualẽte cõtingit,& propterea ſemper bona exiſtit. At iudicatoria ſigna quãdoque malè apparẽt,eo quòd iudicatio ambigua eſt,& modò bona,modò mala contingit: quemadmodum antea de iudicatoriis diebus dictum eſt. Neque igitur in principiis, neque in augmentis,ipſa apparere oportet, ſed in vigoris tempore in quo natura morbo ſuperior euadit.

QVOMODO FVTVRAM IVDICAtionem prænoſcere oporteat,
Cap. IX.

SI augeantur & anticipent exacerbationes, & multo vehementiores fiant,& per tertium diem ſignificationẽ de ſe præbeant,& ſigna concoctionis in vrinis, aut alui egeſtionibus,aut etiam ſputis comperiantur,omnium maximè breui morbus iudicabitur: ſi verò lentè moueantur,& eadem hora irruant quotidie contingentes exacerbationes,poſt longius tempus futuram iudicationem expecta. Sed & eorum qui à rigoribus vehementer febricitant,vt ſolutio fiat fieri non poteſt,antequam rigor mitigetur. Nam hoc nihil remittente, contingere nequit vt iam vigorem morbus acceperit. quapropter multo minus declinatiouem ſperare oportet.

QVOMODO INSTANTEM IVDICAtionem cognoſcamus, Cap. X.

MOleſta morbi tolerantia omnem iudicationẽ præcedit: & ſi quidem in die iudicabitur,noctu præcedit: ſin noctu,in die. Et ſymptomata accedunt, velut eſt capitis dolor qui prius non fuit,& collum cõdolet,& præcordium reuellitur,& ſpirandi difficultas repentina, & alia multa difficilia ſymptomata prius nõ facta apparent. Et ſi his contingentibus pulſus non conſiderint, ſed magis in altum tollantur,& vehementiores fiant, cõfirmétque etiam inſuper iudicatorius dies,& hic maximè ex bene iudicantibus,non ſolùm futuram iudicationẽ, ſed etiam ipſam bonam expecta. Nec verò conſterneris inter hæc ſi delirantem hominem aut exilientem videris. nã & hæc lationis humorum ſurſumuerſus ſigna ſunt, quẽadmodum rurſus deorſum alia,& imi ventris morſus, & tormẽ circa vmbilicum,& lumborum dolor, & murmuratio. Quandoque etiam alia eiuſdem generis ſigna apparent: & adhæc ſi per hæmorrhoidas æger vacuari cõſueuit,etiã huius circuitus tẽpus concurrit. Similiter & de menſibus,ſi mulier fuerit quæ ægrotat, nihil abſurdi eſt per talẽ rurſus euacuationẽ fieri iudicationẽ. Sed & ſudores ex prægreſſis(velut veriſſimile eſt)madoribꝰ,& præſertim in die indicatorio factis, & ex meatuũ apertione prænoſcẽdi ſunt. Cæterùm euacuationẽ per ſupernas partes, ex his maximè cognoueris. Inſpicere enim iã ad prædicta oportet: etiam ægrotantis faciem: & ſiqua in ipſa pars palpitet,aut venæ in temporibus pulſent, aut gena, aut naſus,aut oculus rubicundior fiat,magis ſperandũ eſt. Si verò etiam inuiti lacrymentur, aut etiam ſplendores oculis obuerſari imaginentur, & manus ad nares adhibeant velut ſcalpturi, tunc quidem non amplius fluxurum ſed iam fluentem ſanguinem videbis. Vbi enim ſemel atque iterum ſcalpſerint, erumpit. Morſus autem ſtomachi,& inferni labii tremor, iudicationem per vomitum ſæpe nobis indicauerunt. Et hæc quidem ſufficiunt. Accedit autem ad hæc & ægroti ætas,& natura,ſpem cõfirmans,& inſuper anni tẽpus,& præſens conſtitutio. Si enim adoleſcẽs fuerit ægrotus,aut aliâs natura calidus,aut multi ſanguinis,adhuc magis ſperabis: ſi verò etiam antea ipſi ſanguinis euacuatio aut ægrotanti, aut ſano contigit(velut antea diximus)hoc vel ſolum efficiens eſt ad ſanguinis eruptionis ſpem exhibendam. Quòd ſi etiam tempus anni videris æſtatem, aut non quidem æſtatem, ſed aliâs calidam præſentem aeris conſtitutionem: & ſæpe illo tempore per ſanguinis eruptiones fuerint iudicati:& plenum ſanguine corpus fuerit, & conſuetarum excretionum ſuppreſſio: & hæc ſpem tuã augere poterunt. Similiter autem & de reliquis euacuationibus ratiocinari oportet. Si verò horũ quidem nihil viſum fuerit, verùm moleſta morbi tolerantia in quodam iudicatorio poſt viceſimum diẽ fiat,& hoc morbo in vigore cõſiſtẽte:& dolores in quibuſdam articulis,aut circa aures, aut etiam in aliis partibus fiant,aut non quidem dolores, ſed ſudores particulares iuxta aliquam partem aſſiduè oboriãtur: per abſceſſum iudicationẽ expectare oportet, & circa illã maximè partem abſceſſum futurũ vbi ſudores,aut dolores, aut tumores facti fuerint.

QVOMODO FACTAM OPTIMAM iudicationem cognoſcamus,
Cap. XI.

SI quidem euacuatio conueniens poſt concoctionem fiat, & febris ſoluatur in eo qui iudicatur, & idem ab aliis ſymptomatis liberetur, & pro ratione euacuationis coloratior fiat,& pulſum meliorem habeat,& ad exurgendum robuſtior euadat, &,quod omnium ſecuriſſimũ eſt, bona tolerantia conſequatur, hæc optima eſt iudicatio: ſi verò quid ex his defecerit, tãtum ab optima abeſt quãta fuerit vis eius quod deficit.

DE PVLSIBVS, EX GALENO,
Cap. XII.

PVlſus eſt motus cordis & arteriarum, per diſtentionẽ ac contractionem contingens. Vſus eius duplex eſt. Per diſtentionem enim,qua velut expanditur ac aperitur arteria,frigidus aer ingreditur,ventilans & ſuſcitans vitalem firmitatem: vnde etiam animalis ſpiritus generatur. Per contractionem autem, qua arteriarum extremitates ad medium conniuent ac conſidunt,excretio fuliginoſarum ſuperfluitatum contingit. Hæ verò arteriæ oblonga ſunt vaſa caua,velut venæ,& duas tunicas habent, tũ propter relatum motum, tum quòd ſanguinem & ſpiritum continent: & enaſcuntur quidem ex corde,diſperguntur autem per omnes corporis partes. Omnes igitur arteriæ eodem modo pulſant & inter ſe & cum corde, vt ex vna de omnibus rationem inire poſſis. Non tamẽ fieri poteſt vt omnium motum quis ſimiliter ſentiat, ſed earum quæ ſunt in excarnibus corporis partibus,prõptius: obſcurius autem earum quæ ſunt in carnoſis. Neque autem decentiorem, neque vſui commodiorem aliam attigeris ſi eas quæ ad manuum iuncturas ſunt omiſeris. Eſt igitur primum genus pulſuũ quod circa motus tẽpus & in diſtẽtione & in cõtractione conſideratur. Differẽtiæ ipſius ſunt, velox,tardus & moderatus. nam quicquid mouetur, aut velociter,aut tardè,aut medio modo,in tẽpore mouetur.

Velox itaque eſt qui in modico tempore, per multũ ſpatium mouetur: tardus, qui in multo tempore, per modicum ſpatium mouetur: moderatus, qui medio modo circa motum ſe habet. Alterum genus eſt circa diſtentionis quantitatem. Quandoquidem enim omne corpus tres habet dimenſiones, longitudinem, latitudinem, & profunditatem: corpus autem eſt etiam ipſa arteria, tres habere & hanc dimenſiones neceſſe eſt. Verùm dum ſecundum naturam ſe habet animal, moderatè ipſam vndequaque diſtendi comperies: vbi verò præter naturam ſe habet, aliquando deficit, aliquando excedit aliquid, iuxta quamcunque tandem dimenſionem. In hoc autem meminiſſe oportet qualis erat pulſus naturalis: & ſi quidem latitudine maior comperiatur, latum vocare: ſi verò longitudine, longum: ſi profunditate, altum. Clarum verò eſt quòd etiam contrarios ipſis, & naturali minores, iuxta eandem rationem nominare oportet, anguſtum, breuem, & humilem. Ex iis verò qui in omnibus dimenſionibus ſimiliter ad ſtatum præter naturam mutantur, is qui penitus imminutus eſt, paruus: qui auctus, magnus appellatur. Tertiũ genus pulſuum eſt circa facultatis firmitatem. Differentiæ ipſius tres ſunt, vehemens, languidus, & moderatus. Vehemens eſt qui tactum medici robuſtè ferit: languidus, qui ægrè & debiliter: moderatus, qui medio inter hos modo, quem quidam naturalem eſſe putauerunt: nam ex ira & exercitiis vehementiorem fieri pulſum dicunt qui non ſit naturalis. Verùm iis Galenus ſe oppoſuit, non durabilem, ſed qui promptè tranſmutetur, eſſe dicens eum pulſum qui ob non naturales cauſas vehementior efficitur: qui igitur vehementior eſt, & non promptè mutatur, hic naturalis & moderatus fuerit. Quartũ genus eſt circa inſtrumenti, corporis arteriæ dico, compagem. Differentiæ huius item tres ſunt: aut enim durius eſt naturali inſtrumẽtum, & vocatur pulſus durus: aut mollius, & mollis dicitur: aut medio modo ſe habet, & iuxta hoc moderatus appellatur. Quintũ genus pulſuum eſt iuxta quantitatem humoris arteriæ: differentiæ ipſius ſunt, plenus, vacuus, & moderatus. nam & omne vas aut plenũ eſt, aut vacuum, aut moderatum humorem habet. Plenus igitur pulſus eſt (velut Archigenes definit) qui ſolidiorem exhibet arteriam, & occurſum ipſius humore refertũ: vacuus autem, qui bulloſam arteriæ excitationem facit, vt ad digitorum impreſſionem, progreſſus per vacuum occurrat. Hæc quinque pulſuum genera iuxta vnum arteriæ motum conſiſtunt. Quandoquidẽ verò qualitas caloris cordis magis quodam modo manifeſtè circa arteriam apparere videtur, voluerunt & hoc genus pulſuum ſextum ad prædicta annumerare. Ex reliquis generibus, tum quæ iuxta vnum, tum quæ iuxta plures pulſus ſumuntur, eſt & quod circa quietis tempus cõſiſtit, & quod circa rythmũ & quod circa æqualitatem ac inæqualitatem, & quod circa ordinẽ ac ordinis turbationẽ. Quod igitur circa quietis tempus conſiſtit, & ſeptimum eſt à primo, diuiditur in denſum, rarum, & moderatũ. Quũ enim arteria duplici motu moueatur ex contrariis motibus compoſito, neceſſe eſt ipſi etiam duplices quietes coincidere, alteram poſt diſtentionem ante contractionem, alteram poſt contractionem ante diſtentionẽ: quam etiam ſenſu percipi poſſe quidam negauerũt. Quare inter duos motus, vna quies media intercedit. Cui igitur multum eſt quietis tempus, hic rarus eſt: cui breue, dẽſus: quum medium, moderatus. Octauum genus pulſuum circa rythmum conſiſtit. Eſt autem rythmus in ſumma, habitus aut proportio temporis ad tempus. In pulſu verò, (velut aliqui volũt) tẽporis motus ad tempus quietis, velut diſtentionis & contractionis, ad aliquam intercedentem quietem. Verùm iuxta aliorũ ſententiam, temporis motus ad motum, velut diſtentionis ad contractionem: aut quietis ad quietem, velut internæ ad externã. Differentiæ rythmi primæ duæ, pulſus boni rythmi, & ſine rythmo. Quum autẽ dico Sine ryhmo, non nullum habentem rythmum dico: hoc enim fieri nõ poteſt: ſed eum qui malum rythmum habet: quemadmodum ſine voce & ſine collo eſſe dicimus eum qui malam vocem & malum collum habet. Pulſus autem ſine rythmo triplex differentia eſt. alius enim præter rythmum

A eſt, moderatam habens boni rythmi peruerſionem: alius alterius rythmi, amplius peruerſus: alius extra rythmum, qui bonum rythmum penitus corrumpit. Velut (exempli gratia) ſi in puero notas colligere velis, proprius ætati puerili pulſus iuxta rythmum contingens, boni rythmi pulſus appellatur: qui verò rythmum corrũpit, ſine rythmo. Et corrumpens qui quidem propinquæ ætatis rythmum aſſumit, pulſus præter rythmum appellatur: qui verò ætatis vigoris, alterius rythmi dicitur: at qui neque huius ætatis rythmũ conſeruat, extra rythmũ nominatur. B Nonum genus pulſuum eſt quod in omnibus relatis generibus reperitur, circa æqualitatem ac inæqualitatem conſiſtens. Hoc aut in vno pulſu aut in pluribus conſideratur: & hoc à plurium congregatione ſyſtematicum appellatur, de quo velut manifeſtiore primùm dicẽdum. Æqualis igitur pulſus eſt qui conſequenter æqualis eſt, aut magnitudine, aut firmitate, aut velocitate, aut aliquibus aliis generibus, aut etiam omnibus. Inæqualis verò eſt qui conſequenter inæqualis eſt. Si enim (verbi gratia) omnes cõſequenter magnitudine æquales fuerint, æqualis magnitudine talis pulſus vocatur. C Si verò primus & ſecundus & tertius æquales apparuerint, quartus autem inæqualis, clarum eſt quòd talis pulſus magnitudine inæqualis appellatur. Huius generis ſunt & intermittens & intercidens. nõ enim ſolùm circa vnũ aut plures magnos vnus apparet minor: ſed aliquãdo etiã totus motus penitus perit: & intermittẽs pulſus dicitur: quemadmodũ alter, intercidens huic contrarius, quum expectata quiete intermedia, velut ſuperfluus quidã incidit. Si verò ſecundus paulo minor fiat primo, & tertius ſecũdo, & quartus tertio, in æqualitate, & hoc vlterius contingat, tales pulſus Myurizontas D & Myuros, *hoc eſt decurtatos* appellant, à figuris in acutum deſinentibus nomen transferẽtes. Et qui quidem ex ipſis perpetuò minuuntur, & nũquam à tali affectione ceſſant, in abſolutam motus interceptionem deſinunt: & vocamus ipſos Decurtatos deficientes. Qui verò ceſſant, duplicem differentiam habent: quidam enim ex ipſis, paruitatẽ eam in qua primùm ceſſarunt, ſeruant ſemper: quidam verò rurſus augentur, aut ad æqualem ei quæ ab initio fuit magnitudinem redeuntes, aut ad minorem, aut E ad maiorem: atque hi, decurtati recurrentes appellantur. Fiunt etiã in vnius pulſus inæqualitate decurtati pulſus, de quib⁹ paulo pòſt ſuo loco dicetur. Ac huiuſmodi ſanè eſt cõgregatoria appellata pulſuũ inæqualitas. Quæ verò in vno pulſu conſiſtit, aut circa vnã arteriæ partem, aut circa diuerſas cõtingit: velut in tempore motus, circa vnam quidem arteriæ partem inæqualitas dicitur, quum aliter inceperit & aliter deſierit moueri arteria, circa vnũ digitum: incipiens quidem, velocior, deſinens autem, tardior, aut viceuerſa. Hoc autem trifariam contingit, aut cõtinuo manente motu, aut interciſo, aut recurrente & F veluti bis feriente. Si quidem igitur continuus manẽs, & nõ interciſus, à velocitate ad tarditatem, aut viceuerſa mutatus fuerit, inæqualiter velox talis pulſus eſt & dicitur. Si verò interciſus quieuerit, & de cætero velocior appareat, dorcadiſſans appellatur, metaphora à dorcade animante accepta, quæ ſaltando ſublimis in aere conſiſtit, & improuiſum quendam ſecundum motum priore velociorẽ facit. At ſi poſt diſtentionem recurrerit, & prius quàm cõtrahatur penitus, iterùm tactum ferierit, talis pulſus, bis feriens appellatur. G Huiuſmodi verò quippiam & in incudibus fieri viderẽ datur, quum mallei quidẽ ſemel per manum incuſſi ipſos ferierint, verùm incudis renixu reliſi, rurſus aut etiam tertiò feriant. Non ſolùm autẽ circa motus tempus, inæqualitatem circa vnam plagam, in vna arteriæ parte fieri cõtingit, ſed etiam circa facultatis firmitatem: non autem circa dimenſionum quantitatem. non enim fieri poteſt vt idem pulſus in eadem parte magnus ac paruus fiat: neque circa aliud pulſuum genus, ſed in partibus diuerſis. Cæterùm circa diuerſas arteriæ partes in vno pulſu inæqualitas duplex fit: quando-H que continuo manente motu, & circa aliquos digitos arteria velocius mota, iuxta aliquos tardiùs: quandoque verò etiam interciſo, vt aliqui digiti motum deprehendant, aliqui non. Sed & circa diſtentionis

ſtã.

quantitatem, inæqualitas in pluribus partibus manifeſta eſt. Cuius generis ſunt decurtati, circa vnam plagam & nutantes & circumnutantes. Si enim circa interiorem digitum, magnus & qui in gibbum eleuetur pulſus occurrens, hinc iuxta rationem minuatur, ita vt circa exteriorem arteriæ partem ad ægroti pollicem minimus appareat, myourus, *id eſt decurtatus*, appellatur, ad ſimilitudinem caudæ animalis muris: aut meiurus, quòd in ſtar caudæ decurtetur ac imminuatur. Si verò circa medios digitos, magnus & qui in gibbũ eleuetur occurrens, vtrinque minuatur minor apparẽs: hũc Archigenes nutãtem & circumnutantem appellauit, clarè declarare volens circa diſtentionem breuitatem, cum vtriuſque extremitatis velut nutatione. Non enim velut aceruatim reciſis, ſed velut inflexis vtrinque partibus, ad breuitatem contractus eſt, quũ ſit magnitudine decurtatus circa vtraſque partes. At vbi inæqualitas circa magnitudinẽ, vt aut maturius aut tardius contingat, aſſumpſerit, & vndoſi & vermiculantes pulſus fiunt. Si verò etiam poſitus differentiã aſſumpſerit, & conuulſorii & agitatorii appellati conſtituuntur. Incipiendũ igitur eſt ab vndoſis, in quibus nõ ſimul apparet circa talem inæqualitatem tota arteria diſtendi, ſed aliqua ipſius pars primò, aliqua ſecundò, aliqua tertiò, alia quartò, motu continuo manente, ad eleuationis vndarum ſimilitudinem. Et quidam in directum tendentem vndam habent, quidam ad obliquum declinantem, & quidam in breui ſecundum longitudinem dimẽſione altitudinem magnam habent: quidam viceuerſa: & aliqui latitudinem, aliqui anguſtiam. Similiter autem & circa velocitatem & firmitatem inæqualiter ſe habent. Si verò vndoſus totus ad paruitatem imminuitur, vermiculans appellatur, vermiculi greſſui ſimilis. Quẽadmodũ autem vndoſum pulſum minorem factum vermiculans excipit, ſic vermiculantem formicans, quum pereũtibus motibus multis, in vnum & eundem penitus paruum defierit. Appellatus autẽ & hic eſt à ſimilitudine ad animal formicã, tum propter paruitatem, tum propter motus ſpeciem. Eſt enim valde paruus formicans, quo minor alius non exiſtit. Similiter autem & languidiſſimus omnium ac denſiſſimus: non tamen velox, velut Archigenes putabat. Huic propinquus eſt pulſus hecticus appellatus. Quẽadmodum enim febris hectica, ita etiam pulſus hecticus eſt, qui nullam magnam mutationem facit, ſed ſemper ſimiliter manens, connecténſque velut ab initio incepit, & nunquam deſinens, toto habitu morboſè mutato. At verò conuulſorii pulſus, dum vtrinque ab extremitatibus retrahuntur, & tenduntur ac conuelluntur, velut chordæ cuiuſdam intentæ ſenſum exhibere videntur. Verùm in agitatoriis nihil tale eſt, ſed maior in iis diſtentio eſt, vt quædam arteriæ partes vno & eodem tempore ſurſum ferantur. Et ſanè motum ipſorum iaculis quis maximè aſſimilare poſſit, quæ vehementer emiſſa, dum vibrantur ac agitantur, celeriter feruntur. Porro pulſus ſecantis quippiam modo ſe habens, tunc eſt quum pars aliqua arteriæ diſtenta eſſe apparet, aliqua verò non, duriore nimirum ipſa apparente. Habet etiã quid agitatorii hic pulſus, & velox quidem eſt ac denſus, non autẽ ſemper magnus. Decimũ ſupra relata pulſuum genus eſt quod ex inæqualitate generatur, & circa ordinem ac ordinis turbationem conſiſtit. Nam ordinatus ac inordinatus, ſecto inæquali in æqualem iuxta circuitus & in penitus inæqualẽ, ex vtroque ſegmento generationem habent: ordinatus quidem, circa æqualitatẽ circuitum: inordinatus autem, rurſus circa abſolutam inæqualitatem. Etenim æqualis pulſus, penitus eſt etiam ordinatus: (ſi quidem conſequenter æqualem ipſum eſſe diximus) inæqualis autem, non penitus inordinatus. Si enim æqualitatem corrumpat, circuitum autem aliquem ſeruet: velut verbi cauſa, in quantitate diſtentionis, ſi duos contingat fieri magnos & vnũ paruum: deinde rurſus duos magnos & vnum paruum, & ſic conſequenter: vocabitur talis, inæqualis quidem, verùm ordinatus. Si verò ad hoc quòd æqualitatem corrũpit, neque ordinem aliquem inæqualitatis conſeruet, ſupra inæqualitatem etiam inordinatus eſt: ſimiliter etiam in aliis generibus. Cæterùm ex inordinatis quidam per

A totum inordinati ſunt, neque minimum quendam circuitum conſeruantes: quidam verò iuxta circuitus ordinati. Nam in quantum continuum ordinem nõ ſeruant, vocabuntur inordinati: in quantum verò per longum, circuitum quendam ſeruant, iuxta circuitus ordinati: velut ſi cõtingat duos fieri magnos & duos paruos, deinde tres magnos & tres paruos, & quatuor magnos & totidem paruos: & rurſus velut reflectentes, duos magnos & duos paruos, & tres magnos ac totidem paruos, & conſequenter eodẽ modo. Illud porro ſciendum eſt, vniuſcuiuſque a-

B liorum contrariorum medium quendam eſſe: verùm æqualis & inæqualis medius nullus eſt, neque ordinati & inordinati: præterquam ſi iuxta circuitus ordinatum, medium dicere velis inter ordinatum & inordinatum. Et aliorum omnium medii, ſecundum naturam ſe habent, excepto eo qui inter vehementem & languidũ medius eſt: inter hos verò æqualis ſolùm ſecundum naturam eſt: alii autem præter naturam, & inæqualis, & ordinatus, & inordinatus. Hæc ſunt genera pulſuum omnia, & differẽtiæ ipſorum ſecundum genera. Quidã verò etiam alia

C duo ad hæc annumerant, alterum circa poſitionem arteriæ, iuxta quod ſurſum ac deorſum, & ad dextra & ad ſiniſtra traducta eſſe videtur: alterũ, quod circa hoc vt aut maturius aut tardius contingat, cõſiſtit. Ex quibus vndoſos & agitatorios pulſus eſſe diximus. Et nos quidẽ breuis compendii ergô, ſimplices tãtùm differẽtias tradidimus: verùm ex relatis facilè has componentes, etiam compoſitas inueniemus. Cæterùm cõſequens fuerit etiã cauſas pulſus mutantes referre, ad quas ſequitur etiam prænotio quæ ex ipſis contingit. Initium autem à magnitudine

D ſumemus, quoniam hæc aliis manifeſtior exiſtit. Magnus itaque fit pulſus aut ob vrgentem neceſſitatem, quæ eſt caliditas in corde redundans, externam appetens refrigerationem, & velut ventilationem: aut ob corporis gracilitatem, velut paulo pòſt oſtendemus. Augeſcit autem caliditas, aut propter naturales cauſas, velut ætatem vigoris, aut puerilem, aut ſimpliciter calidum tempus, item & regionem, & temperaturam calidiorem: aut ob cauſas non naturales, velut aerem nos ambientem calidiorem, balnea calida, exercitia, cibos, vinum, medicamenta calidio-

E ra: aut propter cauſas præter naturam, velut intemperiem calidam, aut humorum putrefactionem, aut iram, aut ſimiles. Diſcernes autem ſingularũ cauſarum pulſum, ex eo quòd cauſæ naturales durabilem & quæ ægrè tranſmutetur magnitudinem faciunt: reliquæ verò facilè mutabilem, adeò vt etiam adhuc tangente te ſæpe, aut omnino paulo pòſt, penitus diſcedat. Et magnis quidem pulſibus propter balnea calida etiam mollitudo accedit: quemadmodum rurſus iis qui ob calidam & maximè cum ſiccitate coniunctam intemperiem tales ſunt, duritia. Qui verò moderatè ſe exercuerunt, aut defricti ſunt, medio

F modo ſe habent circa duritiem ac mollitiẽ. Verùm partes circa pectus calidiores magis habent: quod ſanè etiã iratis contingit. At magnis pulſibus ob vinum, aut cibũ, aut iram, ad magnitudinem etiam vehementia accedit. Quicunque verò occultare ſtudent iram, aut aliud quid factum ab ipſis, citra medici permiſſionẽ, (quemadmodum ille qui calidum accepit medicamentum, & celare id voluit medicum, ſimul cum tactu manus interrogantem) iis ad magnitudinem manifeſta inæqualitas adeſt.

G Ad hoc verò etiam ægroti mores ac conſuetudo nõ parum conferunt ad dignotionem. Conſuetudo quidem, medicamentis dedita: mores autem, improbi, & ad ſuſpicionem eximendam callidi. Qui verò ob humorum putrefactionem magnus eſt, is ad magnitudinem etiam contractionem magis feſtinantem habet. Cæterùm ad hoc vt magnus fiat pulſus, non ſolùm neceſſitas ſufficit, ſed opus eſt etiam facultate inſeruiente, & moderato inſtrumento, iuxta duritiem ac molliciem. Aucta itaque in corde caliditate ob quamcunque tandem ex relatis cauſis, primùm quidem fit magnus pulſus: vbi verò non

H ſuffecerit neceſſitati magnitudo, ſtatim ipſi etiam velocitas accedit. Si verò neque ſic ſuffecerit, etiam denſitatem aſſumit. Parui autem & tardi ac rari pulſus à contrariis fiunt. At verò vbi à magno & veloci ac denſo ad

cõtrarios mutatio cõtingit, neceſſitate nimirũ deficiẽte, nõ amplius id quod primùm in pulſu factũ eſt, etiam primùm ceſſat: ſed id quod poſterius acquiſiuit, primùm abiicit, ſtatim quidem euadens rarus, deinde tardus, poſtea etiam paruus. Si verò amplius deuenerit ad tarditatem ac paruitatem, rurſus raritas in denſitatem tranſit, quò per ipſam neceſſitas perficiatur. Atque hæ quidem ſunt magnitudinis, & velocitatis, ac denſitatis, & contrariorum ipſis pulſuum cauſæ. Coniungenda verò his eſt & mutatio pulſus circa vnam ſolùm dimenſionem. Latitudo igitur ſolùm augetur, propter humiditatem maximè redundantem, aut ſecundum naturam, aut etiã ab externis cauſis: quemadmodum altitudo propter inſtrumenti mollitiem, facultate ad hoc coadiuuante. Longitudo verò ob ſiccitatem, & circumſitarum carnium eliquationem, manifeſtò fit, aliis dimenſionibus collapſis. Non enim longiorẽ quàm ſecundum naturam, fieri arteriam contingit. Et talem ſanè pulſum magis propriè gracilem quis appellarit, quemadmodum contrarium ipſi, ſecundum latitudinem ac profunditatem ſolùm auctum, amplum. Cõtrariis autem harum affectionibus pulſus quandoque incidit, & iuxta aliquam aut aliquas dimenſiones impeditur, humilis aut anguſtus aut breuis apparẽs, quum talis non ſit: ſed ob pinguedinis alicuius craſſitudinẽ, aut carnibus aut membranis impedientibus: quandoque etiam totus paruus apparet, quum reuera non ſit paruus, & languidus ſimiliter. Et quid dico? ſæpe enim abſoluta pulſus interceptio quibuſdam eſſe viſa eſt per omnes arterias, quum re vera non eſſet, & præſertim negligentius tangentibus, ſed propter carnium copiam latente motu, qui verè languidꝰ exiſtit. Nõ enĩ fieri poteſt vt perfecta pulſus interceptio contingat viuente adhuc homine: quemadmodũ rurſus in excarnibus etiam pulſus parui videntur eſſe magni. Eliquato igitur vehementer corpore, & quæ circa ſpinam eſt arteria, ſæpe contingentibus ſummum ventrem, motum ſignificat: & quædam aliæ in artubus, quæ prius inconſpicuæ erant. Quapropter omnes cauſas diligenter animaduertere oportet, nequa nos lateat dignotio. At verò pulſus vehemẽs præ robore facultatis fit, ſi nulla ex reliquis cauſis reluctetur, velut neceſſitas exoluta, aut inſtrumenti duritia. Languidus autem pulſus, debilis facultatis vel ſolius ſoboles eſt, etiamſi nulla alia cauſa adſit. Nam vehemens pulſus omnibus cauſis opus habet ad ſui generationem: verùm lãguidum vel ſola debilitas efficit. Qui igitur ab initio vehemens eſt, ad ætates, & tempora, & regiones, & temperaturas temperatas conſequitur: lãguidus autem ad intemperatas. Qui verò ex languiditate ad vehementiam tranſit, facultate ex prægreſſa debilitate corroborata contingit. Corroboratur autem vel per ea quæ in ipſo ſunt corpore, velut humorum concoctionem, aut excretionem, aut iram: vel per externa, velut vina, cibos, exercitia, & quæ intemperiem corrigunt. Exoluunt autẽ facultatem inediæ, vigiliæ, euacuationes immodicæ, triſtitiæ, curæ, dolores maximè animi deliquia inducentes, & quæ intemperiem efficiunt. Quidam verò inexercitati durum pulſum putauerunt eſſe vehementem: verùm qui ratiocinatione & tactu exercitatus eſt, eum non fefellerit. Nam vehemens plerunque cum magnitudine in altum tollitur, robuſtè tactum feriens: durus autẽ magnitudinem nõ ſuſcipit, propterea quòd arteria ægrè cedit. durus itaque fit pulſus propter inſtrumenti duritiam. Hãc autem frigiditas immodica, aut ſiccitas, aut tenſio ab inflãmatione, aut cõuulſio efficit. Statim autẽ ad duritiam & paruitas & velocitas, quandoque etiã denſitas pro magnitudine, ob neceſſitatem conſequitur. At mollis pulſus ad humiditatem arteriæ ſequitur. Hanc autem humidiorem efficiunt, ex iis quæ præter naturam nõ ſunt, cibi humidiores, & balnea plura, & ſomni multi, & victus delicatior, & animi iucunditas: ex iis verò quæ præter naturam ſunt, ſopores, lethargi, hydropes, & reliqui morbi pituitoſi. Porro plenus pulſus, aut humorum copiam, aut ciborum, aut vini potus redũdantiam indicat: quemadmodũ vacuus contraria. aut enim inediã, aut vacuationẽ. Quòd ſi calidius occurrat arteriæ corpus, multam in corde caliditatem, reliquo corpore perfrigeſcente, aut conuulſoriam aliquam arteriarum affectionem ſignificat, per vio-

A lentum motum caleſcentium. Verùm Archigenes dicit arteriæ locum propriè in ſtupore correptis, catochis appellatis, calidiorem reperiri: velut quibus conuulſio imminet cum graui in ſomnum delatione. At verò rythmi ratio ſi æqualis eſt in motu ac quiete, totius corporis temperiem indicat, quantum in ſeipſo: aut non magnam mutationem, velut in puerili ætate, & corporibus alioqui tẽperatis. Si verò longius fuerit quietis quàm motus tempus, caliditatem prædominari indicat: velut in ætate vigoris, & iis vicinis: quẽadmodũ ſanè in ſenilibus corpo-
B ribꝰ æqualiter frigidis lõgius eſt motus tẽpus quàm quietis. Id autem ſciendum eſt, inæqualitatem circa rythmũ menſuram eſſe eius quæ circa velocitatem ac denſitatẽ conſiſtit: hanc autem velut materiæ rationẽ ad rythmũ obtinere. Intermittẽtes & intercidentes pulſus fiunt dũ premitur & velut grauatur facultas: verùm intercidentes, minorẽ læſionẽ, deficiẽtes maiorem indicant. Et in ſumma, facultas quæ premitur ac grauatur, ad inæqualitatem ac ordinis turbationẽ, pulſus mutat, tum ad aliã omnem, tum ad eam quæ circa vehementiam & magnitudinem
C contingit. Quum autem decurtati pulſus duplices genere demõſtrati ſint, (aut enim in congregatoria inæqualitate, aut in ea quæ fit circa vnum ictum, reperiuntur) deficientes quidem extremam facultatis collapſionem indicant: redeuntes autem & recurrentes, etiam ipſi imbecillem quidem, ſed adhuc repugnantem & reſiſtentem ac renuentem declarant. Qui verò circa vnum ictum decurtati ſunt, & nutantes ac circumnutantes appellantur, in iis qui paulatim emarcuerunt maximè ſunt, & in inflammationibus non ſolutis: imò & in plurimis quomodocũ-
D que marceſcentibus exiſtunt, dum corpora circa arterias cõſumuntur. Inæqualiter veloces & dorcadiſſantes pulſus ad febriles maximè caliditates conſequuntur. Verùm ſi quidem principia diſtentionis exoluat pulſus, & finem ipſius ac contractionis principium acceleret, putredinẽ præualentem indicat, natura ad fuliginoſarum ſuperfluitatum excretionem feſtinante: ſi verò viceuerſa, contractionis principium exoluat, ad diſtentionem autem magis feſtinet, caliditatem magis prædominari ſcito, refrigerationem appetentem. Conſequitur ad hos in febre e-
E tiam denſitas plerunque, quandoque etiam magnitudo, ſi nõ facultas aut inſtrumẽti duritia impediat. Augeſcẽte verò arteriæ duritia, & facultate non debili exiſtente, bis feriens fit pulſus. At vndoſus ad humidiores affectiones maximè ſequitur, & ex his magis ad hydropes ſubtercutaneos, & lethargos, & peripneumonias. Vbi verò ſolui inceperit facultas, adhuc tamẽ interim modicè reſiſtit, vndoſus in vermiculantẽ tranſit: extremè verò ipſa collapſa, & hunc formicãs excipit. Hecticus pulſus propriè tabeſcentibus, & alioqui marceſcentibus adeſt. Cõuulſo-
F rius pulſus fit neruorum principio inflammatoriam quandam affectionem habente, velut in phreniticis & comitiali acuto correptis: quando etiam moriuntur ita affecti dum adhuc calidi ſunt, contrario planè modo iis qui ſyncope corripiuntur. illi enim dum multum frigidi ſunt, adhuc viuunt. Agitatorius autem fit pulſus, quum neceſſitas quidem opus habet magna diſtentione, & robur vitale operari poteſt, ſolum autem arteriæ corpus contradicit, quod præ duritia ad magnam diſtentionem eleuari non poteſt: quemadmodum in inflammationibus ma-
G gnis, & diuturnis obturationibus. Porro pulſus ſecãtis quippiam modo ſe habens, in totum inflammationem ſignificat, & maximè alicuius neruoſæ partis. Non minus autem & pleuritidis proprius eſt, ſi remiſſus eſt, mollis & facilè concoquendæ: ſi intentus, difficilis & ægrè concoctilis, quæ cũ debili quidẽ viriũ facultate, acutè periculoſa eſt: cum forti verò, diuturno tempore concoquetur. Aut enim in ſuppurationẽ ſæpe trãſit, aut tabidus marcor ipſã excipit. Illud autem noſſe oportet, quòd ad inæqualitates ordinis turbatio ſequitur: raro verò inuenire datur inæqualem pulſum ordinatum. Et ſanè minores læſiones, inæ-
H quales & ordinatos: maiores, inæquales & inordinatos pulſus efficiunt. Atque hæ quidem ſunt ſimplices pulſuũ cauſæ ac prænotiones. Ex iis autem & compoſitæ nõ difficulter inueniuntur, velut etiam in ſermone de differentiis ipſorum diximus.

DE ALVI EGESTIONIBVS, Cap. XIII.

ALui egeſtionum optima eſt mollis & cōpacta,& quæ tēpore conſueto,quo in ſanitate prodibat,egeritur: talis autē eſt ſubfulua,cum conuenienti compage,& non valde graueolens:quæ verò præter hæc,bona nō eſt.Quæ igitur ſimilis colore eſt iis quæ in cibo accepta ſunt,& tenuis,& ſine humorum exſuccatione, & citò progreſſa, incocta eſt.Quæ verò fulua & meraca,in principio quidē bilioſiorem indicat morbum: ſi verò circa declinationē talis excernatur,corpus commodè expurgari indicat.Cū virore pallida,æruginoſæ bilis nota eſt:nigra, aut atræ bilis,aut ſanguinis iſtic aduſti. Liuida, frigiditatem quandam ,& internarum partium non leuem mortificationē indicat.Pinguis,colliquationis pinguitudinis quæ eſt in corpore,nota eſt: quemadmodū rurſus viſcoſa deterior pingui eſt,& animalis partium colliquationem indicat. Quæ verò valdè graueolens eſt, non exiguam ſignificat putrefactionem. In omnibus autem his,ſi non iuxta acceptum cibum qualitas fuerit eorum quæ egeruntur, hoc modo affectionem conſiderare oportet. Omnium verò peſſima & pernicioſa eſt alui egeſtio quæ nigra eſt,& liuida,& pinguis,& citò progreſſa.

DE VRINARVM SIGNIFICATIONE, Cap. XIIII.

QVemadmodum in alui egeſtionibus,ſic etiam in vrinis,regula ſanorum vſi,de ægrotis ſignificationes ſumemus. Vrina itaque optima eſt quæ ſanorū vrinis ſimillima eſt: talis autē eſt ſubfulua & ſubflaua:ſtatim verò & craſſitudinem moderatam hæc habet.Quum autem triplex vrinarum turbatarum differentia ſit,(aut enim mictæ tales,paulo pòſt ſubſidunt,aut perpetuò ſimiliter manent:aut puræ excernuntur,& poſtea turbantur) tertia ex relatis mala eſt,prima moderata, in medio autem ambarū ſecūda. Quæ verò extremè cruda eſt,hoc eſt quæ exactè aquoſa eſt, velut deſperatæ concoctionis ſymptoma, venoſi generis eſt. Vbi verò etiā citò exit,vrinæ profluuium quod diabetes vocatur, obòritur. Atq; hæc ex crudis vrinis peſſima eſt: cōſequens eſt tenuis adeò ac alba velut aqua.His proxima eſt alia vrina quæ in multis morbis apparet,propè admodū accedens ad vinum tenue & album.Ab hac conſequitur ſubpallida:pallida verò fuerit etiam ſubfulua, & concoquitur iam pro coloris ratione. Verùm & craſſitudine in tantū ab aqua ſecedere ipſam oportet(ſi probè concoqui debeat)quantum colore.Si verò colorem ſecundum naturam exactè ſeruans, ſubſidentiam albam ac læuem & æqualem ac multam habet,concoctionis quidem exactæ nota eſt, verùm copioſum crudum humorē expurgari indicat. Sed etſi moderatè craſſior fuerit, & ſubſidentiam aliquam habuerit, non penitus iā cruda eſt. Si enim aut farinæ craſſiori,aut laminis, aut furfuri ſimiles,aut liuidas,aut nigras, aut pallicātis viroris,aut graueolentes ſubſidētias habuerit,præter hoc ꝙ omnis huiuſmodi cruda eſt, etiā aliâs pernicioſa exiſtit. At verò vrinæ boni coloris,ſimúlque aut ſubſidentias albas,& læues,& æquales,aut nubeculas quaſdam conſimiles,aut quædam in medio innantantia facientes, omniū vrinarum optimæ ſunt:& maximè quarum ſubſidētia talis fuerit. Secūdo loco ſunt quarum innatātia talia ſunt: tertiò, quarum nubeculæ.Et in ſumma,quæ in vrinis vtiliter feruntur,quanto magis deorſum ſubſiderint, tanto meliora exiſtunt.

DE SPVTORVM NOTIS, Cap. XV.

QVæcunque ſputa ſubflaua ſunt,& ſubfulua,& ſubſpumoſa ac tenuia, ſolius cruditatis notæ ſunt, & nullū grauius malum indicant. Quæ verò meraco modo flaua ſunt, & fulua,& ſpumoſa, & cum virore pallida, viſcoſáque ac rotūda,& his magis adhuc nigra, mala ſunt. Nam ſanguine ſolùm excepto,quiſquis aliorum humorū meracus fuerit,malam affectionem indicat,quæ ex flammea caliditate ortum habet. Cruenta igitur ſputa moderata ſunt,flauæ verò aut atræ bilis, horrenda. Verùm inſpicere inſuper oportet etiam eductionis ipſorum modū. Si enim facilè expuātur,manifeſtum eſt talia eſſe bona, contraria verò,mala. Perfectæ itaque concoctionis nota eſt,ſputum læue,album,& æquale,& compage neque liquidum ,neque nimis craſſum: abſolutæ verò cruditatis nota eſt,id quod omnino non expuitur,Si verò expuatur quidem ,ſed tenue, concoctionis languidæ ſignum eſt. Sin autem meracum fuerit, fuluum aut flauum, non bonum eſt:ſi verò liuidū,aut æruginoſum,aut nigrum, perniciociſſimum.

DIARIARVM FEBRIVM COGNITIO AC CVRATIO, Cap. XVI.

FEbrium diariarum proprium & inſeparabile ſignum eſt vrinarum concoctio in prima die.Sed & caliditatis iucunditas,,proprium ac inſeparabile talium febrium ſignum eſt. Verùm poſt primam febris ſolutionem, certiorem cognitionem habebis. nam & arteriarum motus tunc per omnia aſſimilatur ſanorum motui, quum nulla alia febris ad naturalem ſtatum reuertatur: & ægri bona tolerantia,magnum etiam ipſa ſignum eſt.Facilè verò his febribus corripiuntur ii quibus defluxiones corporis nō ſunt vaporoſæ, ſed acre quiddam & velut fumoſum habent: hi autem ſunt calidi ac ſicci temperamento, & omnino ex amara bile bilioſi. Eos igitur qui ex laſſitudine febrierunt,pinguiter ſimúlque molliter fricare oportet, ac lauare:qui verò ob ſiccitatem,minus quidem illis fricare,ſed plus lauare.Ex curis autem, & mœroribus, & vigiliis,& ira illapſos,lauare non ſæpe, ſed oleo multo tepido minimum adſtrictionis participāte parum fricare,& vt mos eſt lauare.Ex ardore verò febri correptos, ſtatim ab initio frigefacientibus curare oportet,& balneis pluribus:minimè autem oleo largo,ac frictione.Frigefaciētia ſint,roſaceum,& oleum omphacinū abſque ſale præparatum.Verùm hæc ipſa vehementer frigefacta ſincipiti affundere oportet,& declinante febre lauare. Si verò quis perfrigeratus febrierit,& hunc lauare oportet in declinationibus. At ſi vnâ cum grauedine ac defluxione febriant, priuſquam cōcoquantur illæ,lauare non oportet. Verùm eos qui ex ardore febriunt,etiam illo præſente lauare conuenit:qui verò ex frigiditate,iis caput rigandum eſt moderatè calefacientibus, velut eſt irinum ac nardinum.In quibus autem meatuum cutis coarctatio febrem efficit, iis conueniunt balnea dulcium aquarum temperatarum,& frictio rarefactoria,& exercitia,& victus ſucci dulcis.Si verò ob inediam fiat febris, prima exacerbatione inclinata ad balneum inducantur,& oleum plurimum tepidum affundatur, leniſſiméque defricentur, & plurimum temporis in ſolio calido immorentur. Vbi verò egreſſi ſunt,& vires refecerūt,ad balneum rurſus inducātur:& poſtea calidam aquam bibant, & ptiſſanæ ſuccum, quandoque etiam lactucæ:& teneræ carnis piſces ſumant ex albo iure. Communis autē victus ſpecies in omnibus ſit boni ſucci, facilis cōcoctu, nuſquam circa meatus hærens. Vinum dandum eſt aquoſum & aſpectu & facultate. Oportet autem circa primum primæ exacerbationis febrilis inſultum,aliquando horum aliquos nutrire, in quibus corporis intemperies ad caliditatem ac ſiccitatem emota febres accendit.Qui verò ex glandularum inflammationibus febriunt, ne interrogant quidem medicum quid facere oporteat: verùm hulceris ex quo inflāmatio oborta eſt,prouidentia habita,circa exacerbationis declinationem lauātur. Conuenit autē ipſos prohibere à vino donec inflammatio fuerit ſoluta,& tenuiore victu vti.

PVTREDINOSARVM FEBRIVM COGNITIO, Cap. XVII.

PVtredinoſarum febriū cognitio cōtingit ex eo quòd nulla externa laceſſens cauſa præceſſit. Sed & quòd à rigore incepit, neque ardore, neque frigore vehementi prægreſſo, proprium & hoc ipſum eſt febrium putridarum:quemadmodū etiam pulſus compreſſio. Sic autē nominātur, quū incipiēte exacerbatione ſatis paruos ac ipſos inæquales habēt pulſus. hoc enim præcipuè taliū febriū proprium eſt.Quin & maxima putridarum febrium nota eſt caliditatis qualitas.Fumoſa enim eſt,vt tactum perrodat:proprium item maximè harum febrium eſt,vrinarum cruditas,& languida concoctio. Magna verò & memorabilis nota concoctionis in primis vrinis, nunquam in talibus febribus apparet.

PVTREDINOSARVM FEBRIVM curatio, Cap. XVIII.

SI vires robuſtæ fuerint, febrienti ex putrida febre ſtatim vena ſecanda eſt, ſi abſit cruditas ventris: verùm viribus debilibus, aut ætate impediente venam non ſecabis. Poſt ſanguinis autem euacuationē, putrefacta expurgare oportet per vrinas, ventrem, & ſudores. Si verò ſuâ ſponte aliquando impetum ad os ventris fecerint, etiam per vomitus: alioqui præter naturam irritare nō oportet. Eligendæ verò ſunt materiæ quæ circa hoc vt calefaciāt ac ſiccent, relatas euacuationes efficere poſſunt: velut eſt ptiſſanæ ſuccus, aqua mulſa, acetum mulſum, fauorū cremor coctus, & apii radix. Quum autem aluus nō ſubit, aquam mulſam cum oleo per clyſterem infunde. At totū corpus rarefacere non conuenit ante euacuationem: facta autem euacuatione, rarefacere licet aliquo tepidam habente caliditatem, quale eſt chamæmelinum. In hoc tempore etiam vinum aquoſum potum omnes excretiones mouet: & balneum temperatum ex aquâ dulci. Cæterùm vbi magnitudo febris reſiſtit, neque vino, neque balneo vtendum eſt, neque vnctionbus rarefacientibus: ſed frigida aqua in his febribus cōmodè bibitur, ſi non quid impediat etiam hanc. Si igitur facultates virium robuſtæ fuerint omnes, & febris ardentiſſima, & concoctionis ſigna manifeſta, frigida confidenter danda eſt. Si verò etiam carnoſus fuerit, & conſtitutio aeris calida ac ſicca, & in ſolium aquæ frigidæ ipſum immiſeris, non lædetur. Moderata verò ſi eſt febris, & vires robuſtæ, vnà cum cōctionis ſignis, talibus balnea proſunt, & vini potus, & rarefacientia vnguenta.

TERTIANARVM COGNITIO, Cap. XIX.

FEbris tertiana quæ ex flaua bile mota generatur, ſtatim ab initio rigorem non exiguum inducit, qui à quartanario rigore differt eo quòd pungi ac vulnerari corpus videatur: in quartanis autem inſultus vehementē perfrigerationem habet. Verùm quotidianas febrēs neque præcedit rigor, ſed perfrigerantur ſolùm. Eſt autem & in tertianis ordo pulſuum exactus. Infert autem ſitim circa vigorem, vehementem, & hominem perurit, & paulo pòſt in vigore conſiſtit, & calor vndiquaque æqualiter extentus eſt. Si verò manum adhibeas, iuxta primum occurſum caliditas multa & acris occurrit, quæ velut cū vapore quodā effertur: vincitur tamē paulo pòſt ſub manu ei⁹ qui perſeuerat. Vbi verò bibit, ſtatim ſanè copia calidi vaporis per cutem exurgit, nuntians ſudores. Vomitus autē bilis comparet, aut venter deorſum erūpit, & bilioſa mingunt. Poſt hæc ad febris quietē deſinit, vbi exacerbationis tempus non plurium quàm duodecim horarum fecit. Eam igitur quæ intra duodecim horarū tempus quieſcit, tertianam exquiſitam nominamus: quæ verò diuturniorem exacerbationem habet, eam ſimpliciter tertianā vocamus: quæ autem longiſſimè extentam exacerbationem habet, exiguum verò interuallum, eam rurſus vocamus tertianam extentam.

TERTIANARVM CVRATI Cap. XX.

TErtianā exquiſitā velut à flaua bile oriētē, humectare ac frigefacere oportet, & quod in vētrem cōfluit, per vomitus ac deorſum euacuare, ſed & per vrinas ac ſudores via aperta deducere. Vēter itaque mollibus infuſis moueatur: vrinæ verò apio & anetho in potionibus maceratis promoueantur. Et ſi concoctionis ſigna appareant, confidenter iam etiam abſinthium dato. Balneā ex aqua calida potabili conueniunt, & neque nitrū, neque ſal, neque ſinapi in balneis aſpergatur: ſed oleo quammaximè calido affuſo circumcirca, in ſoliū immittito. Eos autē qui balnea amant, etiamſi bis laueris, nihil deliqueris. Si verò etiam concoctionis morbi ſigna appareant, non peccaris ſi ſæpe laueris. Vinum, priuſquam concoquatur morbus, penitus prohibendum eſt: vbi verò cōcoqui incepit, tenue & aquoſum ac modicum prima die dato. Et cibi qui humectant ac frigefaciunt commodi ſunt. Abſtinēdū eſt à melle, ſinapi, ſalſamento, & natura calidis. Atque hæc quidem veterum curatio erat: & nihil miri eſt, quum illius temporis homines in exercitiis & alimenti

A inopia degerent: nunc verò ordine peruerſo, bilis vtplurimum pituitæ admixta reperitur. Proinde plurimæ tertianæ aut citra rigorem fiunt, aut valde paruus rigor ipſis contingit: itaque etiam curationis ratio euariat. Neque enim balneum, neque plenior ac ſolidior aliquis cibus, ante concoctionem tertianariis cōuenit, præterquam panis micæ, & oua, & ſimilia.

TERTIANARVM SPVRIARVM curatio, Cap. XXI.

LAuare in tertianis ſpuriis in principiis commodum
B non eſt, ſed quando iam ſigna concoctionis apparēt:
neque quotidie nutrire, ſed ſatis eſt alternis diebus. Quies autem & calefactio partium circa præcordium ipſis conducit, & ſorbitiones concoctu faciles, & infuſa ad infernā aluum nō mollia. Et ſi ſanguinis detractione opus ſit, neque hæc relinquenda eſt. Totus autem victus ſtatus; non in totum perfrigerans ac humectās ſit, ſed etiam de modo qui magis ſecet, inſuper aſſumat. Maximè autem conuenerit ipſis ptiſſanæ ſuccus, pipere inſperſo, aut hyſſopo, aut origano, aut nardi ſpica. Sed & aquæ mulſæ piper in-
C iicito, & coctam bibendam dato: itémque alia quæ vrinā cient, exceptis vehementer calefacientibus ac ſiccantibus. Abſinthium autem maximè poſt ſeptimum diē dandum eſt: quin & acetum mulſum multis in potu profuit, & aliquod ex iis quæ moderatè aluum ducunt. At vomitus à cibis acceptis cōmodiſſimus eſt iis qui in hac febre diutiorem moram trahunt.

QVARTANARVM COGNITIO, Cap. XXII.

QVartana inſultum facit cum multa perfrigeratione,
D vtpote quæ ex frigido humore, atra bile, originē habet. Sed & calorem & ardorem febrilem non habet, velut tertiana: imò neque bilis vomitus conſequitur. Adhæc ſi tenues & albæ & aquoſæ vrinæ fuerint, quartana febris fuerit: præcipuum verò quartanæ ſignum eſt pulſus paruus & rarus. Sed & autumno plerunque initium habent, at erroneas febres ſuccedentes: & quādoque ad formam per quartam diem maximè reuertentem conſiſtit: quandoque etiam per plures dies iuxta circuitus quoſdam exacerbatur.

E
QVARTANARVM CVRATIO, Cap. XXIII.

EX quartana ægrotātes leniter tractare oportet, neque medicamentum aliquod forte adhibendo, neque euacuationem, ſi non ſanguis valdè redundare appareat, quādo ſanè venam ſecare conuenit. Victum autem flatus exortem & bonum exhibere, & ventrē per conſueta mollire: ſi verò hæc nihil efficiant, infuſis per clyſterem vti, mollibus primùm, poſtea verò acribus. A porcinis carnibus ægri prohibeantur, & ab omnibus quæ viſcoſa ſunt
F & tardè tranſeunt, & à frigefacientibus & humectātibus eduliis omnibus. Vino vtendū eſt tenui & albo, ac moderatè calido: ſalſamēto itē & ſinapi: & per dies aliquot, medicamentum ex tribus piperis generibus conſtans ſumere oportet, & dioſpoliticum appellatum: ſed & ſi piper ſolum ex aqua quotidie accipiant, rectè fecerint. Quum autem in morbi vigore æger fuerit, tunc victu tenuiſſimo vtendum eſt, ſtatimque iubendum vt diu conquieſcat, & viſceribus proſpiciendum per mollientia & laxātia. Conſequenter autem vrinam cientibus vtendum, & ſi conco-
G ctionis ſigna apparuerint, tunc confidendum, & atros humores euacuantibus vtendum, nō ſemel ſolùm, ſed ſæpe: poſt vehementem autem purgationem, etiam ex viperis medicamentum dato, & alia quæ ad tales febres laudantur: inter quæ eſt & illud familiare nobis, & omnium laudatiſſimum, quod ſuccum Cyrenaicum ricepit.

QVOTIDIANAE COGNITIO, Cap. XXIIII.

QVotidiana nequaquā cum rigore irruit prima die, ſed progreſſu temporis perfrigeratio magis quàm rigor fit: ægrè autem caleſcit, & diuturnum incremen-
H tum habet. Non tamen ægrotos perurit, neque multā ac denſam reſpirationem facit, neque efflare, aut frigidam bibere cogit. Fiunt & pituitoſi vomitus, & quæ per ventrem euacuantur, frigidiora, crudiora, & aquoſiora, in his febribus cōperies. Et circa primos dies minimè exudā-

neque ad febris quietem deueniunt. Sed & ex pallido albidus eſt his color: vrinæ verò tenues & albæ,aut craſſæ, & turbatæ ac rubræ.

QVOTIDIANAE CVRATIO, Cap. XXV.

QVotidianam curantes,primis diebus aceto mulſo vtimur, & iis quæ vrinam bene promouere poſſunt. Et vniuerſa victus ratio incidendi vim habeat. Verùm circa rigorem ventri proſpicere oportet , & præſertim oſculo ipſius, deinde etiam vomere iubere à radiculis ac cibis acceptis: & pituitam ſubducentibus vti multum ac diu,donec ſedetur.

DE HEPIALO FEBRE, ET RIGORE caleſcere nequeunte, Cap. XXVI.

VItrea pituita omnium pituitarum frigidiſſima, ſi imputrefacta manens, in toto corpore redundarit, rigorem caleſcere nequeuntem abſque febre efficit. Nam in febribus quæ ex humoribus accenduntur, putrefactio quammaximè febrilem calorem accēdit. Si verò putreſcat,atque hoc per totā ipſam contingat(quod rarum eſt) propter immodicam frigiditatē,quotidianæ febris cauſa fit. Quum autem ex dimidio computruerit, non per totam eſſentiam ſuam æqualiter, ſed partibus quibuſdam putreſcentibus, quibuſdam imputrefactis manentibus, hepialon febrem efficit, in qua rigent ſimul ac febriunt. Et imputrefactæ quidem humoris partes, per totas venas diſperſæ, aut etiam per reliquū corpus, rigorem faciunt: putrefactæ verò febrem accendunt. Dicitur autem hepialos,tranſlatione à voce ἤπιος & ἁλὸς(id eſt à miti, & mari)facta: quum mite quidem appareat mare,horrendum autem ſit vbi perturbatum eſt. aut ab eo quòd ἠπίως,id eſt leniter, ἀλεαίνει, hoc eſt calefacit. Proinde & hæc febris quum quotidianarum generis ſit, nimirum à pituita oborta, illarum curationi ſubiicitur ſecundum ſpeciem: præterquam quòd tanto calidioribus ac magis ſecātibus auxiliis quàm prædicta quotidiana opus habet, quanto hæc pituita frigidior quàm illa exiſtit. At rigor ille qui caleſcere nequit, adhuc magis calefacientibus opus habet quàm hepialos febris. Medicamentum itaque ex tribus piperis generibus, & quod ex calamintha conſtat, & quod ex ſucco Cyrenaico paratur, his conueniunt,& quæ ex caſtorio ac ſimilibus parātur auxilia. Latiorem autem horum curationem reperies capite XLVI, de immodico rigore ac perfrigeratione.Porro lipyriæ & fumoſæ, & quæcunque præter relatas,febres dicuntur,quum ex relatarum genere ſint, curationes quoque de illis dictas ac dicendas exigunt.

DE CONTINVIS FEBRIBVS, Cap. XXVII.

FEbres continuæ eiuſdem generis ſunt cum ſingulis intermittentibus:cum tertiana exquiſita,ardens:cum quotidiana, ea quæ quotidie exacerbatur, verùm ad febris quietem non deſinit.Sic cum quartana,ea quæ quarto quoque die exacerbatur. Nam febris ardens exquiſita, omnia alia tertianæ exquiſitæ ſigna ſeruans, in hoc ſolo ab ea differt quòd cum rigore non irruit,neque ad febris quietem deſinit. Et ea quæ quotidie exacerbatur, omnes notas ſimiliter velut exquiſitæ quotidianæ habet, verùm eo quòd non deſinit in febris quietem,ab eiuſdem generis quotidiana differt. Eodem modo etiam ea quæ quarto quoque die exacerbatur, ſed ad febris quietem non deſinit,eiuſdem generis eſt cum quartana. Continua igitur febris eſt quæ ad febris quietem , priuſquam perfectè ſoluatur, non deſinit. quum verò nec declinatio aliqua apparuerit, generis quidem ardentium & hæc febris eſt, verùm acumine ab ipſis differt.

CONTINENTIVM FEBRIVM COGNItio ac curatio, Cap. XXVIII.

COntinentium (ſynochos Græci vocant) febrium generatio ex ſanguine eſt,quādoque feruefacto ſolùm, quandoque etiam putrefacto ob obturationem. quapropter exacerbatio ipſis ad finem vſque vna eſt. Signa verò ſunt, pulſus maximi & vehementes, & veloces ac denſi,& æquales,non mordaces: vrinæ à naturalibus non ita valde deficientes. Curatio eſt per venæ ſectionem,vſ-
A que ad animi deliquium. Si verò talibus vena ſecta non fuerit, febricitantes ad extremum periculum deueniunt. Quòd ſiquid prohibeat vt euacuatio per venam ſectam fieri non poſſit,aliis auxiliis obturatione liberantibus vti oportet, quæ & multitudinem ſanguinis euacuant, & febrium feruorem mitigant. Quum verò in ipſis concoctionis humorum notas videris, & neque in principali parte inflammatio aliqua aut tumor laxus aut durus fuerit, neque pars aliqua frigida, vt ad ipſam læſio irruat ac decumbat,confidenter frigidam dato, & maximè ſi æger
B frigidæ potor fuerit.

ARDENTIVM FEBRIVM COGNITIO, Cap. XXIX.

FEbribus ardentibus hæc ſymptomata accedunt, lingua ſicca, aſpera ac nigra:morſus ventriculi, egeſtiones alui pallidæ:ſitis vehemens,vigiliæ, quandoque verò etiam delirium.

ARDENTIVM FEBRIVM CVRATIO, Cap. XXX.

EX duobus alterū fieri neceſſe eſt ſi ardens febris per-
C fectè ſolui debet, aut vt bilioſi humores excernantur,aut extinguantur.Excernuntur igitur per ſudores, aut vomitus,aut infernam aluum: extinguuntur per frigidæ potum,per quem nos omnes ardentes febres curauimus. Verùm hac febre affectos , neque ex aqua ſolùm , neque ex aqua mulſa ſola victum inſtituere conuenit : ſed aqua mulſa aquoſa cocta ipſis danda eſt. Oportet enim ita ægrotantes, ex ſolis potionibus victum habere. Balneum verò iis ſolis conuenit qui citra inflammationis aut eryſipelatis tumorem febri ardente laborant: ſi verò etiam
D concoctionis ſigna habuerint, multo magis ipſis conducet.Qui verò ob ſalſum humorem,ardentem febrem habent,eis non cōducit. Hos verò etiam ptiſſanæ ſucco nutrire conuenit.

FEBRIVM EX ERYSIPELATIS AFFEctione cognitio ac curatio, Cap. XXXI.

FEbres ex eryſipelatis(hoc eſt ignis ſacri) circa viſcera affectione, cognoſcuntur ex loci & feruore excellenti & dolore vehementi,inſupérque ſiti, ac ardore immo-
E dico: & in ſumma, ex ſignis acerrimæ bilis cum pauco ſanguine putreſcentis. Curare verò oportet hoc modo: Abſtinere quidem à balneo in totum oportet. Aqua verò frigida circa vigorem morbi vtendum eſt, maximè contentioſa,hoc eſt frigidiſſima. Verùm in principio vtendum ea non eſt, ſed forinſecus imponenda frigefacientia.Et ſi nihil effecerint, etiam intra corpus vt ea æger ſumat cogendus eſt. Maximè autem ipſis conueniunt lactucæ,& quæ his parem vim habent. Forinſecus autem & ipſe lactucæ ſuccus commodus eſt,imò etiam ſemperuiui,& quæcūque alia frigefaciunt.Optimo verò quam-
F maximè vtimur tali: Liquorem alicuius frigefacientis expreſſum in mortarium iniicimus,cum portulaca: deinde contuſū exprimimus: vſus verò tēpore, admixta modica polenta ſubigimus, atque ita in vas indita, in frigidam aquā immiſſo vaſe perfrigeramus. Et poſtea linteū duplicatum in his imbutum, forinſecus præcordiis imponimus,non diu immorari ſinentes,ſed aliud frigidum imponentes.Miſcemus aliquando & oleū omphacinum.

HECTICARVM FEBRIVM COGNITIO,
G Cap. XXXII.

HEctica febris non in humoribus & ſpiritu ſolo conſiſtit,ſed ſolidis etiā partibus: verùm doloris exors eſt,& febrientes neque febrire omnino ſe putant. Neque enim calorem ſentiunt, omnibus partibus æqualiter in ipſis excalfactis. Duplex autem febrium hecticarum ſpecies eſt: quædam enim ex ardentibus febribus plerunque fiunt,aut vſqueadeo extentis vt temporis progreſſu humorem corporis cordis conſumpſerint: aut etiam manente adhuc multo. Illæ itaque non ſolùm hecticæ ſunt, ſed iam etiam marcoroſæ.Quæ verò manente adhuc hu-
H miditate fiunt,hæ cordis corpus occupantes, hinc incenduntur: quemadmodum lucernarum flamma ex funiculo, manente adhuc in lucernis oleo. Et hæc quidem vna eſt ipſarum generatio. Altera verò, quum ab initio ſtatim irruerint,primam generationem diariis ſimilem ſortitæ,

ob triſtitiam, & iram, & laſſitudinem ampliorem ſimul cum ardore factam. Has igitur non difficile eſt curare. Eas verò quæ ad marcorem deueniunt,ſanare impoſſibile eſt.Et ſanè quæ in marcorem incidit hectica febris, facillimè cognoſci poteſt. Oculos enim immodicè cauos conſpicies, & gramas in ipſis reperies ſiccas,& ſqualidam quandam affectionem. Periit autem & coloris ipſorum vitalis flos,& frons ſicca eſt ac circumtenſa. Et plerunque palpebris nictāt, quemadmodum ad ſomnum procliues. eſt autem hæc affectio non ſomnus, ſed vigilandi impotentia.Et tempora collapſa ſunt. & quidnam aliud quàm oſſa & cutis ſolùm exiſtūt:Et ſi denudatas inſpexeris partes circa ventrē, neque aliquod inteſtinum, neque viſcus aliquod ſaluum eſſe putes: & præcordium vehementer retractum eſt,& cutis ipſis extremè arida eſt.Pulſus gracilis eſt,& denſus,ac durus. Caliditas autem circa primum occurſum languida: verùm paulo poſt vim acrem ac ero ſiuam declarat. Quandiu igitur aliquid humiditatis ſeruatur,hectica febris ſolùm eſt:vbi verò ad id periculi deuenerit vt non amplius quicquam eiuſmodi humiditatis ſuperſit,exquiſitus iam marcor conſiſtit.

HECTICARVM FEBRIVM CVRATIO, Cap. XXXIII.

HEctica febre laborantes ſtatim ab initio alimento opus habent,propter humorum mordacitatem.Maxima autem medela eſt victus humectans. Oportet itaque quammaximè per ptiſſanæ ſuccū & per halicæ ſorbitiones nutrire, panéque inſuper exhibito, ægrum moderato frigidæ aquæ potu curare,vbi neque inflammatio aliqua ipſi aderit,neque humorum putrefactio. Et ſi magnam inde læſionem fore côiectes, frigidæ quidem exhibitionem inhibere oportet,verùm auxiliis frigefactoriis quæ extrinſecùs imponuntur vti. Sed & balnea ita affectis per omne tempus commoda ſunt.

DE SEMITERTIANIS, Cap. XXXIIII.

QVum tertiana quidem cum rigore irruat, quotidiana verò ſine rigore,febris quæ ex vtriſque mixta eſt, horrorem inducit qui rigore quidem minor res eſt, maior autem perfrigeratione, & ſanè dum temperantur extremitates conſiſtit.Itaque neque abſonū nomen huic febri indiderunt qui hemitritæum, *hoc eſt ſemitertianam*, appellarūt. Duplex autem eſt generationis ipſius modus, aut duabus exacerbationibus vno tempore coincidentibus,aut ambabus ſtatim ab initio inter ſe permixtis. Quū itaque tertiana prædominatur,horridior febris fit,& circa acceſſionem etiam aliquid rigoris aſſumit. Statim autem talis & calidior eſt & ardentior,& quendam bilis vomitum,aut alui egeſtionem,aut ſudorem inducit. Vbi verò altera pituitoſior præualet, extremarum partium frigiditates prædominātur,pauci autem ſunt horrores: non tamen ſiticuloſi ſunt,neque æſtuoſi.At ſi æquales magnitudine fuerint, tertiana intermittens, & quotidiana continua, exacerbationis quidem inſultus cum horrore fit, & quum pituitoſa prædominatur febris, contractiones fiunt ac horrores :ſi verò calidior præualuerit,aceruatim excaleſcunt. Ac talis quidem eſt ſemitertiana exquiſita, ex æqualiter forti duarum febrium mixtura oriens, tertiana intermittente, & quotidiana continua. Quæ verò exquiſita non eſt, aut bilioſum humorem vberiorem habet,aut pituitoſum:quæ ſanè etiam magis facilè curari poteſt, quum paucior humor promptè ſuperari poſſit tum ab vberioris prædominio, tum ab artis auxilio. Si enim pituita præualuerit,auxiliis de quotidiana relatis maximè vtimur: ſi verò bilis flaua, iis quæ de tertiana dicta ſunt: ita vt in vniuerſum aduerſus id quod vrget inſtemus, & tamen neque alterum omnino negligamus.

DE POPVLARIBVS MORBIS, Cap. XXXV.

POpulares & communes morbos nominant eos qui in multos ſimul incidunt: quorum veluti generatio, ita etiam cauſa communis eſt.Communia igitur edulia prauat iles morbos pariunt: communis item aquæ vitiatæ potus,& labores immodici, & labores conſueti intermiſſi, indigentiǽque ac repletiones, vbi vel fames graſſata eſt,vel largior rerum prouentus contigit. Sed & locorum

A naturæ communes morbos ſæpe inuexerunt, quandoque paluſtrium,quandoque barathrum vicinum habentium quod exhalationem venenoſam ac prauam remittit. Atque hæc quidem frequenter contingere ſolent. Verùm ambiens nos aer mutat temperamenta,ſiue immoderatè calidior,ſiue frigidior,aut ſiccior,aut humidior fiat.Nam reliquis cauſis neque omnes ſimul obnoxii ſumus, neque per totum diem occurſamus. Aer verò nos ambiens, & extrinſecus omnibus circūfuſus eſt, & per inſpirationem attrahitur. Neceſſe autem eſt vnà cum ipſius ſecundum

B temperamentum alterationibus, etiam animantiū corpora coaffici. Qui igitur hæc nouit, non ſolùm futuros morbos ex vnaquaque cōſtitutione prænoſcet, ſed etiam fieri prohibebit, ad immoderata ambientis aeris temperamenta contrariam victus rationem excogitans. Quæcunque igitur corpora propinqua ad hoc ſunt vt in morbū aliquem incidant propter propriā intemperaturā, eâ à ſimili ambientis nos aeris temperatura læduntur. Quæ verò contrario modo temperata ſunt ad aerem,ſupra hoc quòd nihil iniuriæ accipiunt, etiam meliora fiunt, tem-

C peramenti immodeſtiam contraria immodeſtia caſtigante.Et qui hoc nouit,ſanitatem conſeruabit contraria corporibus adhibens,quandoque refrigerationibus vtēs, (ſi ita opus fuerit)quādoque calefactoriis:ita vt aquæ inductionibus,& otio,& ciborum inopia, & potus redundantia refrigeret:tegumentis autem & laboribus,& cibo vberiore,& potu parciore calefaciat.Sed & rogo ingenti extructo ac incenſo, aerem ad caliditatem ac ſiccitatem multum tranſmutare quis poterit,ſi antea humidus ac frigidus fuerit: quemadmodum Acronem Agrigentinum

D feciſſe dicunt.

DE PESTE, EX RVFI SCRIPTIS, Cap. XXXVI.

OMnia horrendiſſima in peſte fieri poſſunt, & nihil occultatum manet,quemadmodum in ſingulis morbis.Nam & deliria fieri poſſunt,& bilis vomitus,& præcordiorum diſtentiones,dolores,ſudores multi,extremarum partium frigiditates, profluuia alui bilioſa, tenuia, flatuoſa: vrinæ aquoſæ,tenues,bilioſæ, nigræ, malas ſubſidentias habentes,& ea quæ in medio innatant peſſima,

E ſanguinis de naribus ſtillationes, ardores in thorace, linguæ torrefactæ. Siticuloſi ſunt, anxii, vigilantes:conuulſiones violētæ,& alia multa praua.Si verò ſolerti ingenio quis præſtet,futurā peſtē prænoſcet, attendens & temporibus prauis, & ſtudiis hominum ad ſanitatem non conducentibus,& aliis animalibus prius pereuntibus. Quum itaque hæc conſideraueris, inſuper & illud tecum expende,quale ſit præſens tempus,qualis item vniuerſus annus. hinc enim comperies quomodo victus rationem optimè cōſtituas.Verbi cauſa,Debebat eſſe,ſi rectè res fieret,

F tempus ſiccum, nunc verò humidum factum eſt: neceſſe igitur eſt per victum reſiccare, quo excedens humiditas conſumatur.Habenda autem eſt & alui cura.Quibus verò ſupernus venter pituitam habet, vomitibus euacuare oportet: quibus autem ſanguis excedit,venam ſecare. Cōmoda eſt etiam per vrinas purgatio, & quæcunque aliæ, & quæ fit per totum corpus. Si verò etiam ardore æſtuet æger, & flamma ad pectus vſque aſcendat, non alienum fuerit & frigefactoria pectori adhibere, & frigidæ potū exhibere,nō paulatim, (plus enim exurit)ſed aceruatim,

G vt flammam extinguat.Si autem ardor internas partes occuparit, extremæ verò partes & cutis ſuperficies frigidæ fuerint,& præcordium diſtendatur, & ventriculus colliquamenta partim ſurſum, partim deorſum mittat, & vigiliæ affuerint, & delirium, & linguæ aſperitates, his calefactoriis opus eſt,quò caliditas ad ſuperficiem corporis trahatur, & ſi quo alio modo fieri poſſit vt caliditas ex profundo ad externas partes educatur. Vtendum & hac quæ præſumitur potione:Aloes partes II.ammoniaci thymiamatis partes II. myrrhæ partem I. Hæc trita in vino

H odorato fabæ magnitudine dentur, quotidie videlicet. Haud ſcio (inquit Rufus) an ſit quis qui ex hoc potu non à peſte immunis ac ſuperior euaſerit. Hæc quidē Rufus. Verùm Galenus ad peſtilentes putredines Armeniacum bolum in potu,& ſimiliter ex viperis theriacam magnopere prodeſſe ait. Profectò in peſte quæ Romæ graſſata

eſt (inquit) omnes mortui ſunt quibus neutrum horum profuit.

DE IIS QVI OB CRVDORVM HVMOrum copiam in ſyncopen incidunt, Cap. XXXVII.

QVidam febricitare incipiunt ex magna crudorum humorum copia collecta, vnà cum hoc quòd os ventriculi malè affectum eſt. His inflatum eſt præcordium, & totum corpus maiorem naturali molem habet. Et color aliis ad albidiorem & aquoſiorem ſpeciem mutatur, aliis ad nigriorem ac liuidiorem. Nulli talium ſanguinis detractio citra maximum detrimẽtum fieri ſolet, & quidem quũ opus habeant euacuatione: imò neque venæ ſectionem, neque purgationem ferunt, vt qui etiam ſine his derepente animo concidant. Curare igitur ipſos oportet per frictionem. Incipere verò ſtatim ab initio morbi cõuenit, primùm à cruribus supernè deorſum, per lintea moderatè aſperiora: deinde etiam totæ manus confricentur ſupernè deorſum. Poſtquam autem artus ſatis calidi apparent, & timor fuerit laſſitudinis ſenſus, oleo laxante vtendum eſt: abſtinendum autem ab adſtringentibus. Hyemis verò tempore, etiam diſcuſſorio vtendum eſt: quale eſt oleum Sicyonium ac chamæmelinum. Defrictis autem iam plurimum artubus, oleum quidem detergeatur: verùm ad ſpinam totam progreſſus fiat, & hæc ſimiliter fricetur, deinde rurſus ad crura tranſgreſſio fiat, & ex his rurſus ad manus, & poſtea ad ſpinam, ita vt per totum diem id agamus. Cõmodiſſima his eſt aqua mulſa in qua coctum eſt hyſſopum. Et neque cibos ipſis, neque ſorbitionem, neque aquam dare oportet, neque permittere vt omnino largius bibant, ſed ſola aqua mulſa contenti ſint per primos tres dies, ita vt per ſucceſſionem fricemus, & illud ſolum tempus remittamus in quo ſomnus ipſos occuparit. Si quidẽ igitur pulſus ipſis valde paruus & fortiter inæqualis eſt, extremũ periculum imminet, & facere oportet ea quæ dicta ſunt, nihil aliud curioſius conando: ſi verò firmitatem moderatè habeat, & non probè prodeant alui excrementa, infuſum per clyſterem confidenter adhibe. Si verò ſuperfluitatum impetus amplius quàm oportet in ventrem fiat, primùm quidem amplius aquam mulſam coquito: (minus enim ſubducit) ſi verò adhuc amplius aluus ſubeat, neque ſic ſiſtere oportet, verùm pro aqua mulſa ptiſſanæ ſuccum dare: at ſi adhuc ferri perſeueret, ſorbitione ex halica nutrire. Quòd ſi debilitatem ex pulſu didicerimus, & vires collapſas, panem ex vino diluto dare conuenit, neque ventre, neque hepate inflammato. Nam ſi inflammatæ fuerint hæ partes, corpore crudis humoribus repleto, deſperatus eſt æger. Si verò quandoque perceperis ſatis craſſos eſſe humores, acetum mulſum ſemper pro aqua mulſa dato: ſi quidem æſtas eſt, & aquæ frigidæ potor ſit æger, frigidum acetum mulſum huic dato: hyeme verò calidum. Aduerſiſſima ſunt his balnea, & aer nos ambiens multus calidus, aut frigidus. Hæc igitur facienda ſunt à prima die, vbi ipſe inceperis curationem. Si verò vbi iam animo concidunt, vocatus fueris, partibus his de quibus dixi non inflãmatis, panem quidem dato ex vino non multum, ſtatim autem ad frictionem procedito, & iuxta relatum modum vtitor. Porro in quibus propter flauam bilem quæ os ventris læſit, ſyncope contingit, frigidum potum aſſumere oportet, vinúmque tenue, fuluum ac vetus exhibere.

DE IIS QVI OB TENVES HVMORES in ſyncopen incidunt, Cap. XXXVIII.

QVi verò ob tenues humores animo concidunt, contrario prædictis modo curandi ſunt. nam & ſigna notoria contraria his comperies. Nutrire igitur paulatim aſſiduè oportet. Sed & hos incurabiliter affectos eſſe putandum eſt, quum hepar ipſorum aut venter inflammationem habuerit, languentibus iam viribus. In his affectionibus lethalis cõſtitutio celeriter fit in facie. Et ſanè nutrire ipſos neceſſariũ eſt: ſimiliter etiam ſuperficiem corporis denſare, quemadmodum ſuperiorum rarefacere. Parandus quoque aer frigidus, & adſtringentibus inungendi ſunt. Cibi dandi ſunt non valde diffluentes. Dandus itaq; panis eſt, & ſorbitiones ex halica, & fructus auſteri qui ægrè corrumpuntur, tum per ſe, tum cum pane. Commodum his eſt vinum aquoſum, quod ſtatim ab initio poſt cibos aſſumatur.

DE ALIIS OCCASIONIBVS OB QVAS ſyncopæ fiunt, Cap. XXXIX.

SVnt & aliæ occaſiones ob quas homines animo concidunt, quatuor numero, dolor vehemens, vigiliæ, euacuatio immodica, & in delirantibus aliquando ipſe motus. His quintam ſi voles adde, principiorũ intemperiem. Celerrima igitur pernicies inſtat corde affecto: conſequenter autem cerebro, parum verò hepate.

DE DOLORE, Cap. XL.

DOlor igitur ſtupefactorius ob frigidam fit affectionem: pulſatorius autem proprius eſt magnæ inflammationis. Si verò velut ab aculeo infixo aut velut à terebello forari ſe quis putet, craſſi inteſtini hæc doloris ſpecies eſt. Verùm in renibus cum grauitate quadam dolor eſt in vno loco firmatus, circa lumbum dextrum aut ſiniſtrum, retrorſum magis: in colo verò dolor ex eo loco ad locũ tranſit. Punctorius conſiſtit circa pelliculas. Perſultans dolor non ſolùm vehementiſſimis alterius tantùm capitis partis doloribus contingit, ſed etiam antiquis capitis doloribus, cephalæis appellatis. Eſt autem dolor perſultans, quum velut à radice primariò affectæ partis initium ſumens, citò in circunſitas fertur. Diſtendentes vtrinque dolores neruorum ſunt, quando & dolent, & ad ambas extremitates diſtenduntur. Minimè enim ad latitudinem diſtentos dolores nerui ipſi habent. tenſiuos autem & ſtupefactorios dolores inducit membrana ſub cute extenta. Quæ verò inter carnem ſunt membranæ, dolores velut diuellentes faciunt. Sunt enim multæ, & inæqualiter inſitæ, & ipſam carnem ambientes. At circunſitarum oſſibus membranarum dolores profundi ſunt, & ipſorum oſſium dolentium imaginationem inducunt. Quum igitur nulla externa doloris cauſa apparuerit, prægreſſum victum conſidera. Aut enim fuerit præter conſuetudinem otioſior, aut cibis pluribus homo vſus eſt, aut multum nutrientibus, aut conſueta excretio ſuppreſſa eſt. Si enim quicquam horum, aut etiam omnia apparuerint, humorum multitudo cauſa eſt doloris, & quamcelerrimè hominem euacuato. Sic enim cum omni ſecuritate tibi licebit iis quæ fluxiones repellunt vti, in partibus dolore affectis. Si quidẽ igitur ſanguinis multitudo fuerit quæ diſtendit, ſtatim vena magna ſecanda eſt prope affectam partem: vitioſis autem humoribus ſolis infeſtantibus, purgatio fiat: ambobus autem concurrentibus, vtriſque euacuationibus vtendum eſt, vena prius ſecta. Si verò his factis dolor remanet, manifeſtum ſanè eſt circa partem affectam impactum eſſe id quod moleſtat: manifeſta eſt etiam curatio per diſcuſſoria futura medicamenta. Eodem verò modo & dolores ob flatuoſum ſpiritum obortos curabimus, placantes ipſos magis attenuantibus eduliis, infuſiſque per clyſterem cataplaſmatis, irrigationibus ac fomentis, rarefacientes corpus illum continens. Si verò tumor grauans aut premens dolorem efficiat, tumor curandus eſt: ſin ob mordacem humorem dolor fiat, aduerſiſſima his ſunt attenuantia ac calefaciẽtia. Anethum igitur in oleo coctum, dolorem eximit, & ſomnum inducit: & viride magis quàm ſiccum.

DE COLLIQVATIONE, Cap. XLI.

QVum quid per ventrem excernitur, non à cibo aut potu accepto, ſed ex humoribus ex toto corpore in ipſum confluentibus, (quod ſimile quidem eſt bili quæ aſſiduè per vomitum reiicitur, ac per aluum ſecedit: differt autem ab ipſa, fœtoris graueolentia, & quòd egeſtio fuluior apparet, & craſſitudinem habet ſtrigmentitiam, aliquando etiam oleoſam, aut adipoſam) ſyntexis, *id eſt colliquatio* appellatur morbus. Nam recens compacta pinguedinis ac carnis eſſentia, à febri ardente reſoluitur ac colliquatur. Diutius verò perſeuerante malo, ex ipſis etiam ſolidis partibus aliquid colliqueſcit. In hac peſſima febre frigidæ potus remedio eſt, ex frigidiſſimo fonte petitæ. Talia verò eſſe oportet etiam cataplaſmata & epithemata frigefacientia, tum thoraci, tum præcordiis impoſita. Perfrigerãtes quoque cibi exhibendi ſunt.

A

DE VIGILIIS IN FEBRIBVS, Cap. XLII.

SI vigiliæ nimium infeſtauerint, manus & crura deligari iubebimus eo tempore quo ad ſomnum conuerti ſolent, & vigilare. Tunc autem aperire & claudere palpebras cogimus, donec ſufficienter fuerint fatigati: dein de repentè ſoluimus ligamenta, & lucernam tollimus, & multam quietem eſſe iubemus. Quòd ſi fortiter incumbant vigiliæ in exacerbationis remiſſione, facies proluenda eſt papaueris nigri capitum decocto: idem etiam olfaciendum eſt. Et papaueris albi corticem toſtum tritum, & mandragoræ radicem tritam, æquis portionibus cum vino & roſaceo, in malagmatis formam redige, ac fronti impone. Serpyllo item cum meliloto in paſſo cocto vtere: & hoc in ipſis quoque exacerbationibus. Aut trita papaueris capita pane excipientes, cum roſaceo aut cerato imponimus. Sed & cibus quodammodo curioſior ſit, & ſorbitionibus papaueris albi ſemẽ adiiciatur, trium cochleariorum menſura. Olera verò parentur, papaueris nigri, ſi affuerint, foliis adiectis viridibus, quantũ tribus digitis capi poteſt: ſin minus, tria aut quatuor capita ſicca ſimul incocta eximantur. Si verò neque ſic in ſomnũ deferantur, papaueris ſucco aut mandragoræ ſucco oblinantur. Sed & eclegma quod ad delingendum ex capitibus papaueris componitur, & maximè id quod ex ſapa conſtat, ſi cochlearii vnius aut dimidii menſura bibatur, ſæpe ſomnũ conciliauit. In quibus autem caput non facilè repletur, vtendum eſt, ſi vigiliis infeſtentur, in declinationibus tali ſuffumigio: Folii, amomi, coſti, zarnabo, ſingulorum vnciam vnam: carpobalſami drachmam vnã, ſtyracis, ammoniaci thymiamatis, bdellii Scythici, radicis mandragoræ, ſucci papaueris tantundem. ſuffito in lignis cupreſſinis.

CVRATIO SOMNI GRAVIORIS, Cap. XLIII.

FAciem ſpongia poſca lactei teporis imbuta detergere oportet, & extremas partes fortiter deligare. Odoramenta adhibeantur inciſoriam vim habentia. Et in exacerbationũ remiſſionibus cucurbitæ dorſo ac ſpinæ efficaciter affigantur. Perſeuerante verò morbo, etiam ſternutatoria in exacerbationum remiſſione adhibeantur. Sit autem & ciborũ materia ſecandi ac diuidẽdi vi prædita, velut in ſanitatis præceptis diximus.

CVRATIO DOLORIS CAPITIS IN febribus, Cap. XLIIII.

CApitis dolore in febribus vexante, poſt conuenientem ſuperflui vacuationem, circa exacerbationũ declinationes vnctione capitis vtendum eſt, primùm ex oleo communi acerbo ac crudis adhuc oliuis expreſſo, aut roſaceo: admixto ad ipſum etiam aceto pauciſſimo, æſtate quidem, & in febre ardente, frigido: hyeme verò, & in non ardente febre, calido aut tepido. Coquatur aliquando in oleo etiam ſerpylli ac polygoni ſuccus. In æſtate etiam calices papaueris, aut ipſum papauer: quẽadmodum rurſus hyeme, peucedani parum. Perſeuerante dolore in fronte, ſi ſinciput nudum fuerit, cataplaſma huic adhibendum eſt ex polentæ polline, & polygono, aut ex pane ſimiliter ac roſis, aut modica myrto, aut ſerpyllo. Quoſdã etiam pulegium admixtũ magis leuauit. In quibuſdam verò etiam, quum feruoris ſenſus eſſet, pſyllium polentæ admixtum profuit: aut etiam per ſe in coctura ad viſci formam redactũ, & aſſiduè permutatum, & coriandrum ſimiliter cum polenta. Sed & aloe cum aceto illinitur, & myrrha & ammoniacum ſimiliter & crocomagma. At pulſatiles dolores ruta & mẽtha cum pane difflat, adſtillato etiam roſaceo. Si verò ad relata dolor non ceſſerit, primùm caput ad cutem attondere oportet: deinde pinguioribus irrigationibus per totum ipſum vtendum eſt: poſtea cucurbitæ affigendæ ſunt occipitio, & extremæ partes deligandæ ac confricandæ. Commodæ ſunt & hirudines appoſitæ. Cæterùm ſi defluxio aliqua, aut grauedo illapſa, capitis dolorem accenderit, iis quæ ad hæc proprio loco deſcribentur auxiliis vtendum eſt: ſi verò à locis circa ſtomachum vapores exhalantes caput læſerint, etiam his proſpiciendum eſt quemadmodum ex ordine ſubſcriptum habetur.

DE STOMACHI AFFECTIONVM CVratione, Cap. XLV.

SI imbecillis fuerit ſtomachus, cataplaſmatis corroborare potentibus vtemur: qualia ſunt quæ palmulis conſtant, vino, polenta, croco, maſtiche, & aloe. Irrigationes autem adhibebimus ex abſinthio, & oleo melino, maſtichino, nardino, & vino. Et ſi ſtomachus exuratur, admiſcenda ſunt etiam frigefacientia aliqua, veluti eſt cucurbitæ ſuccus, & lactucæ, & portulacæ, & ſolani, & intybi, & vuæ acerbæ. Si verò aliquid inflammati circa viſcera B appareat, etiam ex laxatoriis quædam admiſcenda ſunt: ad irrigationes quidem, oleum chamæmelinum ac Cyprinum: & de adipe, gallinaceus ac anſerinus: bdelliũ item aut ammoniacum, aut ſimilia: ad cataplaſmata verò, apii ac fœnigræci ſemen, althææ ac chamæmeli flos. Et in ſumma, compoſitam hæc facultatem habeant ex laxatoria tenuium partium, & amara, ac adſtringente.

DE IMMODICIS PERFRIGERATIONIbus ac rigoribus in febre, Cap. XLVI.

C RIgoribus qui iudicatorio modo fiunt, reſiſtere non oportet, neque certamen exoluere. Sed & perfrigeratio quæ ex ſudore oboritur, promptè ſedatur, & nihil moleſtat. Si verò perſeueret rigor, aut perfrigeratio (à frigidiore verò & multa pituita maximè oboritur) primùm artus pluribus modis conſtringẽdi ſunt: deinde primùm illinendi oleo chamæmelino, aut Cyprino, aut irino. Si verò maiore auxilio opus ſit, piper quoque oleo admiſcendum eſt, aut roris marini ſemen, aut adarce, aut caſtorium: & frictio mollis totius corporis adhibẽda eſt. Quà D verò non facilè oleum defluat, non ineptum eſt ceræ parum in ipſo liquare. Quòd ſi rigor recaleſcere non poſſit, fortioribus etiam acopis ex his cõpoſitis, & dropacibus, ac ſinapiſmis vtendum eſt, & alia inſuper fomenta conuenienter excogitanda. Sed & acriora odoramenta conueniunt, calaminthe, pulegium, hyſſopum. Quin & ante febris acceſſionem, aqua mulſa bibenda eſt in qua piper & ruta ſint incocta. Et ſucci Cyrenaici milii magnitudinem cocto melle efformati, duabus ante exacerbationẽ horis dabimus: ſimiliter & ſilphii ſucci. Sed & id quod E ad quartanas ex ſucco Cyrenaico cõponitur, multis profuit. Et qui in olei multi calidi ſolia ſe demiſerunt (inquit Archigenes) rigores pertinaciter hærẽtes excluſerunt. At Galenus ante acceſſionem febris, cutem abrotono defricare iubet, aut calamintha ſicca, aut conyzæ foliis & floribus, aut coſto, aut pyrethro, vtriſque his cum oleo. Et aut omnino non, aut ſaltem minus rigebunt.

DE SVDORIBVS, Cap. XLVII.

SVdores iudicatorios admittere oportet vſque ad ſufficientem euacuationem, ita vt etiam adiuuemus moF derata calefactione ac quiete, vt ſudorem non abſtergeamus: (alius enim alium ducit) & calida oris collutione ac ſorbitione, & ſomno. Sed & remiſſos ſudores ſimiliter vt iudicatorios adiuuabimus. Quæ igitur ſudores ducunt auxilia, libro primo, capite quadrageſimooctauo ſufficienter relata ſunt. Poſtquam verò ſudores amplius proruperint, tunc detergere oportet, & tegumenta leuare ad refrigerandum. Laſſitudinem enim inducunt nimium erumpentes, adeò vt ſæpe ad ſyncopen adduxerint. Tenue igitur ſit amiculum & madefactum, & aer frigidior: ſoG mnus quoq; ac vẽtilatio aſſumatur. Et myrtus nigra trita corpori inſpergatur, & ſimiliter galla, & pini cortex. Electrum item ac polenta, cum vino adſtringente, partibus admittentibus imponantur, & ſpongia poſca imbuta facies detergeatur. Archigenes autem & calcem viuam, & fæcem vini vſtam, tum in his, tum in rigore recaleſcere nequeunte aſſumit. Ambo enim hæc (inquit) dum incaleſcunt, reſiccantur. Irrigare etiam medias corporis partes iubet ſucco plantaginis, aut coriandri, aut portulacæ, aut braſſicæ, quò compactæ ſudores arceant. In ſomno verò, in cimolia terra aqua diſſoluta, pinguefiunt linteola, H & ſubiiciuntur dorſo ac thoraci. Illinendum eſt autem totum corpus roſaceo, aut melino, aut myrteo, aut lentiſcino, aut ceratis ex his paratis. Idonea enim magis ſunt his pinguia, eo quòd obſcuros meatus obturãt, humoris tranſitum prohibentia. Manifeſtum verò eſt quòd & cibus

ſiccior his conducit,& vina moderatè adſtringentia. Verùm à pluribus potionibus, & præſertim humidioribus, & à frequentibus oris collutionibus abſtineant. Si verò id fieri poteſt, etiam geſtationes aſſumantur, in frigidiore aeris conſtitutione. extremæ autẽ partes his maximè perfrigerentur. Qui verò per expreſſionem fiunt ſudores: (hi autem ob dolores aut cõuulſiones contingunt) eos & deligatione,& fotu extremarum partium, & panniculorum laneorum defrictione leuiter curare oportet.

DE TVSSI IN FEBRIBVS,

Cap. XLVIII.

TVſſi in febribus, præſertim cum rigore orientibus, reſiſtere oportet. nam per tuſſis inſtantiam labans alioqui febris erigitur. Dandæ igitur ſunt confectiones ſub lingua tenendæ, ex melle cocto coactæ, quæ linguæ ſubditæ eliquantur, atque inde hypoglottia vocantur, & id quod bonam ſpirationem impedit diſſoluunt. Tempus vſus ipſarum eſt circa exacerbationum vigores, & deinceps vſque ad modicum tempus ante acceſſionem. Detur item aqua mulſa cocta. In quibus verò neruorum genus ſuſpectum non habes, temporis progreſſu confidenter etiam acetum mulſum dabis: ſin minus, hyſſopi decoctum. Hoc etiam rigentibus auxiliatur. Dabis item caſtorium, ſi febris non ſit ardens. hoc & neruorum generi conducit. Eclegmata verò deligantur ex pini & ſtrobuli nucleis, iride, ſemine lini, amygdalis amaris, & vrticæ ſemine. Pleraque ex his etiam cibis admiſceantur. Sed & reſina terebinthina in ouo detur. Forinſecus autem thoraci & partibus circa arteriam lana ſulphurata imponatur. Oleum verò, aut rutaceum ſit, aut irinum, aut anethinum. Ligamentum quoque robuſtum in longum deligatum tuſſes exactè cohibet: in mediis dico ac extremis partibus. Nec præter rationem eſt, tuſſis gratia vti ſtaphide ſylueſtri, ita vt vnà cum vuis paſſis aut cum maſtiche manducetur. Quin & extremæ partes defricandæ, contrectandæ ac deligandæ ſunt: deinde rurſus exoluenda illa in contrarium protractio. Si verò ob febris acrimoniam tuſſis irritat, gargariſmate ex aqua tepida vtendum eſt. Sed & frigida ſæpe profuit. Conferunt & ex poſca gargariſmi, & ex palmularum, aut roſarum, aut radicis dulcis decocto. Viſceribus autem ac ipſi cordi ea quæ moderatè frigefaciunt imponenda ſunt.

DE STERNVTATIONE,

Cap. XLIX.

STernutationes ſæpe vexant in febribus illabentes. nã & caput replent, & vires proſternunt: quibuſdã etiam ſanguinem erumpere faciunt, atque alias eiuſmodi turbationes inducunt. quare ipſis reſiſtere oportet. Irruentem itaque ſternutationem cohibet confrictio naſi, frontis, & oculorum, oſcitatio item, & palati diligens frictio, ructus, laterum mollitudinis intentio, capitis eleuatio, conuerſio ad latus, ſummarum partium contrectatio, muſculorum mandibularium inunctio, olei calidi in aures infuſio, puluini calidi ſub mentum ſubditio. Vitare autem oportet repentinam ex ſomno excitationẽ, fumum, puluerem, acriores odores, piperis, caſtorii, ſinapis, menthæ. Lenis eſt odor mali ac polentæ: nam ſternutationum elapſum obtundit. Idem faciunt & ſpongiæ marinæ nouæ. Cæterùm impetu ad ſternutationẽ oboriente, & ſternutatione non prodeunte, labia quieſcant, & acriores odores aſſiduè experiatur, & mens remittatur.

DE CIBORVM INAPPETENTIA,

Cap. L.

SI ob vitioſos humores ciborum inappetentia oboriatur, cibi ac potus illi dandi ipſis ſunt qui tales humores detergere, & aut per vomitũ, aut per infernam aluum excernere ſolent: aut temperare & meliores efficere poſſunt. Horum materiam habes in præcedente hunc libro, qui primus eſt totius operis. Si verò ob virium debilitatem inappetentes ſunt, quandoquidem omnis virium facultas propter partium intemperiem debilis eſt, intemperiei ſpeciem per contraria curare oportet. Variegationem itaque de inappetentia tractationem, inter ſtomachica libro tertio trademus. Verùm in febricitantibus ſtatim ab initio appetentiam odoramentis recuperare conandum eſt, maximè aqua in qua polenta ſubacta eſt,

A aut poſca, aut vino diluto, aut fructus alicuius odorati ac adſtringentis decocto. Vnctione item leni, & moderata totius corporis frictione ac contrectatione, & faciei prolutione, ac modicæ aquæ abſorptione. Sed & digitorum immiſſione ſtomachus lancinatus, conuerſus quodammodo ad hoc eſt vt cibum admitteret, & præſertim vbi biliofum quid aut acetoſum eductum eſt. Poſt primos dies, etiã cataplaſmatis forinſecus ſtomachus inuitetur, quæ parata ſint ex palmulis, malis, œnanthe, abſinthio, aloe. Cibi verò præparentur plures & ſimplices, & frumen-

B tacei, & qui ex alia materia alterationes quaſdam habeãt, non tamen procul ab vſu febrium recedant. Inter quos fructus quoque pomorum numerari poſſunt, qui non facilè aceſcunt, neque valde dulces ſunt, ſed maturi: & non vſque ad ſatietatem, ſed ſolùm vt appetentiã ad alios cibos irritent. Adſint autem ipſis dum cibum capiunt, qui leniſſimi ſint, & compeſcere ipſos ac cohibere poſſint. Remotis iam febribus, ſi etiam in refectionibus inappetentia permaneat, ſiſarum coctum cum aceto mulſo, & lactuca, & oliuæ muria conditæ, & capparis, & ſalſamẽtum,

C & bulbi, & quicquid ſtomacho commodum eſt, excogitetur, ita vt & illos cibos in memoriam reuocent in quibus, dum ſani eſſent, maximè immorabantur. Deambulationes etiam ac geſtationes, & vociferationes, & dropaciſmi, & frictiones, & exercitia aſſumantur. Sed & præpotationes ſucci abſinthii, aut aloes. Aceti quoque ſcillini myſtri menſura abſorpta probè facit.

DE MAGNA FAME,

Cap. LI.

D SI verò ad magnam famem, bulimon appellatam, ciborum inappetentia deueniat, hoc eſt vt excellenter animo linquantur, hos reuocabimus tum aliis odoramentis, tum ſuillis carnibus aſſatis, & hœdinis: & in ſumma omnibus nidoroſum odorem habentibus, nimirũ vbi acumen febrium iam præteriit. Et extremitates ipſorum deligare, ipſóſque excitare oportet, & maxillas pungendo, & capillos aut aures vellicando. Reuocatis autem panem ex vino diluto dabimus, aut aliud quid ex iis quæ facilè diſtribui poſſunt.

DE CANINA APPETENTIA,

Cap. LII.

ETſi hoc ſymptoma non ita valdè in febribus accidat, ſed aliquando poſt ipſas, tamen tum aliàs, tum ob cognationem quam ad ciborum inappetentiam habet, non malum fuerit & de immodica dicere appetentia, quum ambæ modum excedant. Quandoquidem igitur à pituita acida hæc affectio maximè oritur, iis quæ hanc ſecant ac detergent vtendum eſt. Sunt autem talia dulcia & ſalſa, & alioqui deterſoria calefacientia. Vinum igitur ipſis dare oportet largum, & multum calfaciens: talia au-

F tem ſunt fulua colore, aut rubra, citra adſtrictionem. Magis verò dulciora danda ſunt, etiamſi non ſitiant. Quum autem ad prandium accedunt, primùm pinguia ipſis dare oportet, & alia omnia multo oleo præparata, nihil auſterum, aut adſtringens habentia. Hæc enim etiamſi non palàm ipſam impugnent cauſam, tamen incontinentem ad cibos impetum diſſoluunt: verùm abſtinentia ab his, pituitæ in ſtomacho collectionem minuit. Et ſalſamenta danda ſunt. Poſtea verò prædicta vina largè bibant. Si enim longiore tempore ita fecerint, ſedatur.

G DE SITI, Cap. LIII.

SItim admodum paruam, propter ſiccitatem aut caliditatem partium fieri putandum eſt, per quas potus humor ex ore ad ventriculũ defertur. Et medela quidem ſiccitatis, eſt ſomnus: caliditatis autem, vigiliæ. Aliqui tamen ſiticuloſi ex vino fiunt, & ob eduliorum caliditatem: & horum medela eſt frigidæ potus. Appetunt autem vitioſas qualitates, quemadmodum etiam cibos, iuxta rationem prædominantis vitioſi humoris. Cæterùm inextinguibili correptos ſiti, ex qua etiã mortui ſunt, aliquan-

H do vidi quoſdã qui viperas dipſadas appellatas edifſent: & qui vino veteri ſe inebriaſſent: atque hos qui in naui, in qua aqua deficeret, eſſent. nam qui ex ipſis marinam bibere auſi ſunt, omnes perierunt. At in febribus ſitim mitigare ſolet capitis irrigatio ex frigidiſſimo oleo, aut roſaceo, quæ cum delapſione inſtar ſalientis aquæ con-

tingit. Optimè verò ad ſitim facit lactucæ nigræ ſemen commanſum, & glycyrrhiza appellata, & cucumeris ſemen ore detētum. Dato etiam ſitim eximens catapotium hoc, Cucumeris ſatiui drach. octo, tragacanthæ drach. 4. Tragacantham ouorum crudorum recentium albumine diſſolue, & vbi diſſoluta fuerit, ad cucumeris ſemen antea tritum adiice: & ex ſimul tritis ac emollitis catapotia efforma, eáque in vmbra ſicca, & vnum ſub lingua tenendum præbe, ita vt diſſolutum liquorem abſorbeat. Dato etiam cremorem malorum Cydoniorū, aut pirorum, aut meſpilorum, aut pampinorum vitis, abſorbendū: aut mali Punici ſuccum.

DE LINGVA ASPERA, Cap. LIIII.

LInguæ aſperitatem humectare oportet ita vt ſeminis lini decoctum ægros in ore continere iubeamus. Efficacius autem erit ſi myxæ cum lini ſemine fuerint coctæ. Sed & digito in hoc ſucco tincto, & lingua cōfricta, os aqua pura colluant, aut ſpongia detergeant, deinde roſaceo illinant. Sed & ipſum roſaceum melli admixtum egregiè efficax eſt. Et portulacæ ſuccus ore detentus, & rhus qui obſoniis inſpergitur, aquæ mulſæ mixtus probè facit. Et damaſcenorum, & myſclii (hoc eſt myxæ) oſſa in ore retenta, & linguæ obuoluta, & lactucæ cauliculus. Archigenes verò, Sal Indicus, inquit, colore quidem & compage ſimilis communi ſali, ſapore verò mellito, lentis magnitudine, aut ad ſummum fabæ, arroſus, vehementer humectare poteſt. Decumbant autē in latus: (ſupinus enim decubitus reſiccat) & os claudant. nam & hiare, humorem ſiccat. Sternutationes quoque accerſitæ, omnibus aliis magis efficaciter linguas humectant.

DE NAVSEA, Cap. LV.

QVum abſque eo quòd aliquid quod vomitum moueat ingeſſit, nauſeabundus fit æger, manifeſtum eſſe opinor vt ratiocinemur prauos humores ventriculum infeſtare. Quidam verò lancinantur quidem, non autem vomunt quicquam, in ipſis tunicis humore imbibito. Si igitur pituitoſi ſunt humores, coquere ipſos oportet, homine in quiete & inedia ac ſomnis ſeruato: ſi verò tenuiores, vomitus ipſos eiicit, qui aliquando ex ptiſſanæ ſucco contingit, aut aqua mulſa. Qui verò viſcoſi ſunt ac craſſi, attenuantibus opus habent, quale eſt acetum mulſum, & ſimilia. Quòd ſi humiditas praua in tunicis imbibita eſt, amara ex aloe confectio commoda eſt: verùm quæ adſtringunt, plurimum lædunt: quemadmodū rurſus vbi humiditas multa eſt citra prauam vitiationem, quæ adſtringunt commodiſſima ſunt. Verùm medicamentum ex aloe ad marcorem perducit: at ſi frigiditas humiditati adeſt, ad adſtringentia admiſcēda ſunt etiam calefacientia. Signum autem frigidam eſſe affectionem, eſt non ſitire, neque ardorem ſentire.

DE BILIS VOMITV, Cap. LVI.

BIlem vomentibus cataplaſmata adhibendum eſt ex palmulis, malicorio, galla, coctis in vino aut poſca, pane ſimul contrito. Sed & acacia, & hypocyſtis, & balauſtium & rhus cataplaſmati admiſceantur. Et cucurbita cum multa flamma affixa magnopere prodeſt. Cibum verò ſæpe paulatim dabimus. Cæterùm in iis qui atram bilem vomunt, & ſtomachum inflatum habent, ſpongias aceto acerrimo calido imbutas impone, aut hederæ folia in vino cocta appone.

DE SINGVLTIBVS, Cap. LVII.

SIngultus fit aut ob repletionem, aut ob euacuationem, aut humoribus acribus ſtomachum mordētibus, quibus vomitu reiectis ſedatur. Multi verò, etiam vbi medicamentum ex tribus piperis generibus conſtans acceperunt, ſi ſtatim vinum inſuper bibant, ſingultiunt. Quòd verò etiam aliqui cibum corrūpentes ſingultiant, ex confeſſis eſt. Sed & à rigore multi ſingultiunt. Proinde in iis qui ob plenitudinem aut mordacitatem ſingultiunt, ſufficientem medelam eſſe vomitum comperiemus: calefactionem autem in iis qui ob frigiditatem. Quum verò ob repletionem factus fuerit ſingultus, violenta opus habet euacuatione. hoc autem præſtat ſternutatio. At ſingultus ob euacuationem, ſternutatio non ſanat. Dare verò ſingultientibus oportet rutam cum vino, aut nitrum in aqua mulſa, aut ſeſeli, aut daucum, aut cuminum, aut gingiberim, aut calamintham, aut nardum Celticam. Atque hæc quidem ſunt auxilia eorum qui ob ciborum corruptionem, aut ob frigiditates, aut ob repletionem ſingultiunt. Verùm iis qui ex plenitudine ſingultiunt, ob frigidos ac viſcoſos humores, caſtorii obolos tres dato ex poſca bibendos. Idem etiam forinſecus cuti ad ſtomachū impoſitū prodeſt, cum oleo Sicyonio, aut antiquo. Conuenit etiam acetum ſcillinum, aut acetum mulſum in potu. Sed & detentio ſpiritus magnopere commodat.

DE ALVO SVPPRESSA AC LAXA in febribus, Cap. LVIII.

QVæ reſiccatam aluum promoueant, in primo libro relata ſunt, quantum opus erat. Quandoquidem verò & in febribus hanc humectari contingit, hîc de hoc dicendum venit. Multi enim non pro febris ratione, ſed propter ſolum hoc ſymptoma perierunt. In principio igitur ſuſtinere oportet ea quæ prodeunt, ita vt nihil reſiſtamus aduerſus ea quæ ex corruptione ac cruditate efferuntur. Verùm vbi vltra modum euacuatio contingit, cohibere conuenit. Et ſi quidem acriora prodeant, oportet ea quæ exhibentur boni ſucci eſſe, & alioqui etiam craſſiora. talia autem ſunt, ſorbitiones ex halica ac ptiſſana. Sed & balnea his commoda ſunt, poſt morbi concoctionem. Vbi verò pituitoſiora & fluida feruntur, viceuerſa ſicciores ſint ac calidiores cibi, quantum febres permittunt. tales autem ſunt qui ex condimentis calfactoriis parantur. A balneis autem his abſtinendum eſt, ſi non quid aliud cogat. Quòd ſi debilis ſit concoctoria facultas, adſtringentibus eduliis & auxiliis vtendum eſt. Eduliis quidem, in quæ maximè mala Punica, aut poma, aut pira, aut meſpila ſint iniecta: aut etiam his ipſis, & vino tenui odorato adſtringente. Auxiliis autem, ex cataplaſmatis polentæ, palmularū, abſinthio, roſis, myrti baccis, & conſimilis materiæ. Conſiderandum verò in quibus maximè partibus imponenda ſint cataplaſmata: circa ſtomachum dico aut infernam aluum: quandoque etiam circa lumbos imponimus. At cruentas excretiones reprimunt ac reſiccant cataplaſmata ex thure, aut polentæ pollen cum thure, aut manna vino aut poſca ſubacta. Acriorem verò humiditatem per infuſum clyſteris edulcare oportet, quandoque per ſolam aquam, quandoque per ptiſſanæ, aut halicæ, aut oryzæ, aut tragi ſuccū: atque hoc non ſemel, ſed ſæpe. Poſtea verò admiſcendæ ſunt & roſæ ſiccæ, aut myrti baccæ, aliquando etiam gallæ. Et ouūm vnà cum roſaceo, & vino tenui adſtringente, aut roſarum decocto infuſum, aut etiam ſedi appoſitum, promptitudinem ad excernendū hebetat ac retūdit. Vbi verò frequens contingit ad egerendum ſurrectio, glomer ex calidis ſtaminibus ad ſedem efformatus apponatur.

DE SANGVINIS STILLATIONE, ET ſanguinis è naribus eruptione, Cap. LIX.

QVandoquidem ſanguinis ſtillatio plenitudinem in toto corpore aut in capite ſignificat, ob expreſſionem contingens, aut ob meatuum dēnſationem: amplior autem excretio plenitudinem laxare ac minuere poteſt: iuxta rationem verò, ipſam facere licet inde vnde natura impetum habet: hac ratiocinatione facta, auſus fui in deſtillationibus quarta die contingentibus, per typham, velut mos eſt, vaſa in naribus ſauciare. Verùm non oportet modico fluxu contentum eſſe, ſed iuxta vires detrahere. Cæterùm ſpontaneas in febribus per nares ſanguinis eruptiones, ſi iudicatorio modo fiant, ſuſtinere oportet: ſi verò immoderatè ſanguis feratur, reprimere conari. Deligentur igitur primùm validè extremæ partes, & æger ita figuretur vt ſublime caput habeat. Videtur autem & præputii pudendi virilis deligatio, ſanguinis è naribus eruptiones peculiariter cohibere. Non autē emungat, neque irritet locum, ſed grumum congelari ſinat. Et naſus ſpongia poſca imbuta detergeatur, & cuneolus ex linteo in narem vnde ſanguis erūpit, indatur, facta prius illitione ex aliquo ſanguinem ſiſtente. At horum medicamentorum materiam, ac reliquam curationem, in tractatione de locis affectis, libro poſt hunc ſequenti, abundè proponemus.

DE ANIMI DELIQVIO, Cap. LX.

IIs qui ex cholera, bile ſupernè ac infernè prodeunte, & ob alui profluuia, & propter alias multas & aceruatas euacuationes exoluuntur, aquam frigidam aſpergere oportet, & nares apprehendere, & os ventriculi confricare, & vt vomant iubere, ſtomachúmque lancinare aut per digitos, aut per pinnas immiſſas. Sed & fortiter multis ligamentis deligare, vbi quidem per infernas partes euacuationes fiunt, manus: vbi verò per ſupernas, crura. Excogitare inſuper in iis quibus ſanguis erumpit, figuram ſurſum vergentem citra dolorem. Eſt & cucurbita affigenda, ita vt ad contrarias iis quæ euacuantur partes retrahamus. Sanat etiam vinum aqua temperatum exolutiones ex aceruatis euacuationibus obortas, ſi non viſcerum inflammatio, aut capitis vehemens dolor, aut B affectio aliqua mentem emouens, aut febris ardens, in morbo crudo prohibeat. Nam in his vinum magna detrimenta inducit. Et ſi quidem æſtas fuerit, & æger calidi temperamenti, & aquæ frigidæ potor, frigida danda eſt: ſin contrà, calida. At verò iis qui ob ſudorum copiam animo linquuntur, cutem denſare oportet, velut antea dictum eſt, & flatuum frigidorum acceſſus excogitare. Verùm fluxionibus in ventrem nihil horum conuenit, prærerquam vt ventri & ſtomacho corroborantia adhibeamus, & hos lauemus. Balnea enim fluxionibus in ventrem commodiſſima ſunt, ſed ſanguinis eruptiones & ſudores vehementer exaſperant. Cæterùm eos qui ob plenitudinem animo linquuntur, à vino & cibo abſtinere oportet, & à balneis, ſi febricitarint. In potu detur aqua mulſa, in qua thymus, aut origanum, aut pulegium aut hyſſopum ſint incocta. Commodum his eſt & acetum mulſum. C Si verò propter prauos humores in ſtomacho contentos animo linquantur, vomere ipſos iubeto ex aqua & oleo, digitorum aut pinnarum immiſſione. Si vomere nequeant, oleum optimum bibant. hoc ſæpe etiam per infernam aluum euacuat. Sed & abſinthium his pro-A deſt. At ſi ob ſtomachi debilitatem exoluantur, iis quæ corroborare ipſum poſſunt vtendum eſt, velut antea in capite de ipſo dictum eſt: & extremas partes defricare oportet, & eos qui ardore exuſti ſunt, ad balneum ducere: perfrigeratis verò, medicamentum ex tribus piperis generibus conſtans, & ipſum quoque piper dare. Qui verò ob ampliorem caliditatem, aut ob ſolis ardorẽ, aut quòd in balneis moram diutius traxerunt, animo linquuntur, eos curabis frigidam aquam aſpergens, & ad ventum conuertens, & ſtomachum fricans, & vinum ac cibos exhibens. Si verò propter inflammationis magnitudinem, aut malam febris afflictionem, in acceſſionũ inſultibus in animi deliquium incidant, & perfrigerentur, artus fortiter fricare oportet & calefacere, ac deligare, & vigilare iubere, & à cibo abſtinere. Hæc autem & ante exacerbationem facienda ſunt. Iis verò qui propter ſiccitatem animo linquuntur, B duabus aut tribus horis ante exacerbationem cibus dãdus eſt, aut halicæ ſuccus, aut panis ex aqua, cum mali punici granis, aut pomis, aut piris. Si verò magnum periculum timeatur, etiam vinum detur. Sed & in iis qui derepente animo linquuntur, ita faciendum eſt. Et vbique cauſam ob quam animi deliquium contingit, conſiderare oportet, & aduerſus hanc inſtare. Quandoque tamen etiam ſymptomatis maior cura habenda eſt, ſi quidem periculum aut mortem minetur.

VLCERATIONIS CIRCA OS SAcrum curatio, Cap. LXI.

ET hæc affectio in febribus maximè diuturnis, propter decubitus diuturnitatem contingit. Quum igitur locus rubicundus fieri incipit, circulum laneum iuſtæ magnitudinis loco ſubdemus: poſtea verò roſaceum aut C myrteum ceratum, quod ſpumam argenti aut ceruſam recipit, imponemus. Inflammatione autem oboriente, panis cataplaſma cum ſolano, aut polygono, aut plantagine, aut braſſica tenera. Si verò vlceratio paſcendo proferpat, lenticula cocta cum malicorio imponatur.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA Liber III.

Iano Cornario medico Phyſico interprete.

DE CAPILLORVM AFFECTIONIBVS.

DE ALOPECIA, OPHIASI, AC caluicie, Caput I.

QVEMADMODVM plantæ aliquæ ob humoris inopiam reſiccatæ corrumpuntur, D aliquæ verò ob humoris alieni ab ipſarum natura attractionem: ita etiam in capillis fieri ſolet. Nam ob humorũ inopiam caluicies contingit. propter vitiatos autem humores alopecia & ophiaſis, figura ſolùm inter ſe differentes: nam in ophiaſi ſerpenti ſimilis pars læſa apparet: verùm alopecias, ex eo quòd hæc affectio frequenter vulpeculas infeſtet, nominauerunt. Ex colore igitur cutis, redundantem humorem coniectantes, euacuatione per purgatorium medicamentum prius vtimur, deinde E localibus auxiliis curationem abſoluimus. Si igitur color cutis nigrior aut albidior factus fuerit, per hieram antidotum purgamus, quæ & pituitam & atrabiliarium humorem euacuat: ſi verò pallidior, catapotia ex aloe dabimus. Vniuſcuiuſque ex his deſcriptionẽ in libro de compoſitis medicamentis reperies. Poſt totius corporis euacuationem apophlegmatiſmo pituitam per os detrahẽte vtendum eſt, non ſemel, ſed ſæpe, ex aceto, ſinapi ac melle. Melius autem eſt ſi in aceto origanum quoque aut pulegium, aut thymus, aut hyſſopum maceretur. Sed & in aliis circa caput affectionibus eadem methodo vtendum F eſt, ita vt primùm redundantem humorem euacuemus aut per purgationem, aut per venæ ſectionẽ, ſi etiam ſanguinis redundantia fuerit, deinde ſic ad localem curationem procedamus.

AD ALOPECIAS. Vbi nitro præparaſti, & linteo aſpero aut potius lana exterſiſti, & ad ruborem defricuiſti, verbenacam in ſole cum aceto tritam illine. Aut alcyonium aſperrimum vſtum ac tritum, cum oleo lucer-D narum illine: aut arundinis radicem, aut amygdalæ amaræ corticem vſtum, oleo aut adipe vrſino exceptum illine. Moderata igitur ſunt hæc: fortiora verò quæ ex euphorbio & thapſia, & adarce, cum oleo laurino trita, aut pice liquida. ALIVD. Herinaceorum marinorum teſtas vſtas vrſino adipe excipe, & loco ex nitro præparato illine. ALIVD. Piperis, ſtercoris ouilli ſicci, irionis, ſeminis erucæ, ſingulorũ drachmas quatuor, veratri albi drachmas tres, ſtercoris murini drachmã vnã: excipe felle taurino, aut hircino, aut ſuillo. ALIVD, experi-E mento cognitum, ad alopeciam: Radicis mandragoræ, ariſtolochiæ, radicis ari, ceræ, picis liquidæ, ſingulorum vncias octo, axungiæ porcinæ non ſalſæ, nerii herbæ cordis, *ſiue internæ partis*, parum. Axungiam & nerium coquito donec herba flacceſcat: deinde facta excolatione herbam abiicito, & reliqua ad axungiam adiicito ac coquito. poſtea ceram & picem liquidam addito, & confidenter in ſole vtitor. Et vbi vlcera ad cicatricem perducta fuerint, caput vulpeculæ vrito, & cum ipſo alcyonium, anchuſæ nigræ folia: omnia trita ſupra illitionem ſupernè iniici-F to, quò capiti pili ſuccreſcant. ALIVD. Capitis muris vſti partem vnam, teſtarum buccinorum marinorum partẽ vnã. Cũ axũgia porcina in olla coctis vtere. potes & ſicca ipſa ĩſpergere. MEDICAMENTVM ex thapſia,

ad omnes veteres affectiones:Euphorbii, thapſiæ,baccarum lauri,ſingulorum vncia vna: ſulphuris viui vnciæ dimidium , veratri vnciæ dimidium,ceræ vnciæ dimidiũ, olei laurini,aut cicini,aut veteris,quantum ſatis eſt.In fortioribus,etiam naſturtii vncia vna,& alcyonii vncia vna. Hoc non ſolùm ad alopeciam, ſed etiam ad omnem diuturnam perfrigerationem facit.Vbique verò præparatione per nitrum & defrictione vtendum eſt in alopeciis: & pili aſſiduè radendi. Multos enim noui per ſolam defrictionem & aſſiduam raſuram pilos produxiſſe. AD caluitiem & pilorum augmentum. Ex Critone.Leporũ ventres quinque ſiccatos,in teſtaceo vaſe diligenter torreto, & ad hos tertiam virgultorum myrti partem accipito, acaciæ fructus , acaciæ ſucci,rubi canini,ſingulorum tantundem,adianti vncias tres.Hæc omnia tundito,ac tenui cribro excernito : deinde adipis vrſini libris quatuor additis,& adipis phocæ totidem,cõtundito;& plumbea pyxide recepta ſeruato. Vſus autem tempore,quocunque voles vnguento diſſoluito. CONSERVANTIA pilos. Polytrichi partem vnam,ladani partes duas,vino & myrteo oleo excipe,ac vtere. ALIVD. Anemonæ florem tritum cum oleo illine.Idem etiam pilos nigros facit. ALIVD. Verbenacam rectam cum radicibus ſiccatam ac contuſam tenui cribro excute,& admixto oleo,vt ſtrigmentitiam craſſitudinem accipiat, in æneo vaſe repone : & liquefactis pro oleo vtere. AQVA pilos augens:eadem etiam nigrefacit. Aquæ pluuialis ſextarios ſex,rhois Alexãdrini ſextarios tres,polytrichi trientẽ, herbæ Sabinæ triẽtẽ,ladani vnciã vnã,myrti vnciã vnam,cucurbitæ ſiccæ vnciã vnam. Hæc ad dies viginti in vaſe vitreo madeſcere ſinito,bis per diem tædacea ſpathula mouẽs: deinde pectinem in aqua tinge,ac quotidie vtere. Sed & althææ ſemen in balneo affrictum capillos conſeruat ac auget.Similiter & oleum illitum, in quo althææ ſemen coctũ aut impoſitum fuit. PILOS attenuantia. Foliorum fici,corticis vitis agreſtis albæ, pumicis,teſtarum buccinorum,terræ cimoliæ,ſingulorum minam vnam. Omnia in ollam nouam crudam immiſſa,& olla luto oblita,in camino torreto,ac terito: & aphronitri minã dimidiã,gallis omphacinis triginta adiectis ac tritis excipe,ac vtere. ALIVD. Aphronitri minæ dimidium, pumicis torrefacti minæ quartam partem , aluminis ſciſſi,iridis ſiccæ,comæ myrti ſylueſtris nigræ,radicis bryoniæ,ſingulorum drachmas quatuor: lupinorum crudorum molitorum cõgii quartam partem.Vtere ſine pingui. AD defluos capillos. Aloen cum vino nigro auſtero illine,aut purpuræ opercula cũ oleo cocta, aut myrrhã & ladanum cum vino & oleo myrteo , aut caprinum ſtercus in teſta vſtum tere,cum oleóque præraſis illine.

QVAE CRISPOS CAPILLOS FAciunt,& quæ eoſdem tingunt. Ex Cleopatræ ſcriptis, Cap. II.

DEfricto prius capite , ſpodylii radix cũ vino meraco capillis illinatur. ALIVD. Præraſo ac confricto capite , nucem pineam recentem ſumito , & in cinerem exurito,& in mortarium coniectam terito, myrteum vnguentum affundẽs,donec mellis ſpiſſitudo fiat : atque ſic illinito. ALIVD. Baccarum myrti ac betæ pari menſura vtere,cum oleo affricans. ALIVD. Gallas viginti,adianti ſextantem,in aqua marina ad mellis craſſitudinem tere:& vbi capillos vrina aut lixiuia prius confricuerit,& aqua calida abluerit , ad biduum medicamentum hoc illinat:& vbi ipſum continuit ita, tertia die abluat,& ſiccatos capillos vnguento myrteo inungat.Hoc tenerum facit & criſpum ac nigrum capillum. Criſpior autem fiet ſi præraſus vtatur. A CANIS præſeruantia,& alia denigrantia.Olei acerbi ſextarios tres,ſpicæ nardi drachmã vnã , vnguis aromatici drachmas quatuor , floris iunci rotundi odorati drachmas quatuor.Coquito cum oleo,& ſeorſim habeto acaciæ ſucci vnciã vnã,vino diſſolutam, ac probè tritam.Quum autem olei tertia pars reliqua fuerit,excolato,& ad acaciã admiſceto. Vaſculo excipito, ac vtitor,quotidie illinens. ALIVD. Nucum viridium corticis quadrantem,radicis ilicis quadrantem, vini nigri ſextarios tres: coquito ad tertias,exprimito,& quod ſupereſt, cum olei myrtini ſextario vno commiſceto. Vſus eſt quotidianus. AQVA capillos denigrans. Gallæ ſextariũ vnũ,rhois coriarii ſextarios duos,baccarũ myrti nigrarũ ſextarios duos,liguſtri foliorum tantundem,cinnaræ manipulum,capitum papaueris tãtundem , aquæ lacuſtris ſextarios duodecim.Ad multos dies præmacerata,ad tertias coquito,& prius defrictis illinito : quin & ſiccatos capillos cimoliæ acetabulo vno & calcis viuæ pari menſura illinito.Hæc autem betarum coctarum ſucco diſſoluta illinantur:deinde cuſtodiæ gratia, betæ folia ſupernè imponito;& vbi ſatis diu hæſerint,in balneo abluito. VT fului pili tingantur,& flaui fiant. Myrrhæ partem vnam, floris ſalis partem vnam,diligenter tere,& facta ſtrigmẽti ſpiſſitudine,præfrictum caput medicamento illine, & per diem ac nocte ſine,& tunc abluere iube. ALIVD. Lupinos crudos cum aqua illine. ALIVD. Spumæ argenti drachmã vnã,terræ Creticæ drachmas quatuor,calcis viuæ drachmã vnã : cum aqua ad ſtrigmenti craſſitudinem redacta illine,& betæ folia ſuperimpone ad duos aut tres dies,& ablue. VT nigri capilli flaui fiant. Vini fæcem in balnei ſtrigmenta mittito, & cerati craſſitudine facta illinito,vbi dormire voles : & manè flaui fiunt. ALIVD. Liguſtri folia in herbæ lanariæ ſucco macerato,& cremore vtitor. TINCTVRA aurum referens. Aluminis drachmas ſex,ſandarachæ drachmas ſex, croci drachmas duas,thapſi qua tinctores vtũtur , (quã Romani herbam rubiã vocãt) drachmas octo,lixiuii pileatorii ſextarios quatuor.Lixiuiũ & thapſum contuſam ad dimidias coquito,& liquorem exprimito,& cum hoc alumen, ſandaracham & crocum diluito,& in vas vitreum mittito.Vſus autem tempore præfrictis illinito.Vbi verò combiberint,ex fœnigræci,ordei ac cumini decocto abluito; ita vt aqua tepida ſufficienti ſapone addito prius obleueris. ALIVD.Fæcem vini vſtam ; & oleum balaninum, ſimul mixta,pilis illine. ALIVD. Saponem Gallicum cũ aqua ſingulis balneis affricet. ALIVD valde præſtans: Rhois rubri ſextariũ vnum, gallarum ſeſquilibrã, ſtercoris murini ſextantẽ, herbæ auri colorem referentis (quam Romani rubiã vocant) ſextantẽ, polytrichi faſciculos duos , abſinthii faſciculũ vnũ, lupinorum decorticatorũ cyathos duos, aquæ ſextarios ſeptem: omnia in vas vitreum coniecta,ad dies nouem macerari ſinito,per diem bis agitando:vſu verò poſtulante, quod ſatis eſt excolato, & in hoc ſpongiã imbutã capillis affricato,& humectatos combibere ſinito.Vbi verò reſiccati fuerint,ſapone in calida aqua diſſoluto abluito. VT pili albi fiãt. Verbaſci albi florẽ vrito,& aceto ſubigito,& ad ſmegma admiſceto. ALIVD. Verbaſci ſeminis drach. vnã,aluminis drach. vnã,corticis raphanorũ drachmã vnã,cõtũdito , & glutinis taurini drachmas quatuor admiſceto.

DE AFFECTIONIBVS CVTIS CAPItis, Cap. III.

De porrigine,ſiue furfuribus.

POrrigo,tenuiũ ac furfuri ſimiliũ corpuſculorũ ex capitis aut ex reliqui corporis ſuperficie eliquatio eſt,citra exulcerationem. Fit autem vitioſo humore ad caput allato,aut pituita ſalſa,aut bilioſo,aut atrabiliario ſanguine.Poſt euacuationem igitur totius corporis (velut dictũ eſt)ſubſcriptis compoſitionibus vtendum eſt. Cimoliam aqua præmadefactam ad betæ ſuccum admiſce,illine, & donec reſiccetur ſine : deinde ablue, & thus cum vino ac oleo tere,ac illine : poſtridie verò ſtaphidẽ ſylueſtrẽ cum oleo illine. ALIVD. Nitri,fæcis vini vſtæ,myrobalanorum , ſingulorum librã vnã:ſtaphidis ſylueſtris ſeſquilibrã. Vino diſſoluta capiti affricato. Si verò reliquum corpus pruritũ habeat,ſicca. Verùm ad humidiores porrigines,muria,aut lupinorum decocto, ad abluendum vtere. Huius multam experientiam habeo. AD pſydracia & puſtulas capitis. Pſydracia paruæ extuberantiæ ſunt puſtulis ſimiles , in ſuperficie ac ſumma cute extantes. Puſtulæ verò,ſuperficiariæ ſunt exulcerationes , ſubrubicundæ & aſperæ . Ambo verò curantur ſubiectis cõpoſitionib⁹.Spumæ argenti drachmas quatuor,ceruſæ drachmas quatuor, aluminis drachmas duas , foliorum rutæ viridium drachmas duas: aceto & oleo myrteo trita illine. ALIVD.Rutam & alumen trita cum melle,capiti præraſo illine.Si verò cutis capitis diſcedat,oleæ

folia cocta cũ melle impone. ALIVD. Spumæ argenti, ceruſæ, ſingulorum drachmæ duodecim: ſulphuris viui drachmæ octo: cerato myrteo excipe. AD capitis vlcuſcula dēſa ac rubicũda, paruis papillis ſimilia, à quibus ſanies eliquatur. Præraſo capite, & cum aqua ac nitro præfricto, ſulphure viuo cum vrina humana trito vtere, aut melanteriam cum aceto illine.

De achoribus, *id eſt ulceribus capitis manantibus,* & ceriis, *id eſt fauis.*

Ex affectionibus quæ in capitis cute fiunt, eſt & Achor, vlcus manans, quod tenuibus valde foraminibus cutem erodit, per quæ ſanies redditur viſcoſa. Similis ipſi in ſpeciem affectio eſt quam ceriō, *id eſt fauum,* vocant, eo quòd foramina habet maiora, melleam humiditatem continentia, velut apum faui. Generatio his eſt ex nitroſa ac ſalſa pituita. Victum itaque conſtituant ex boni ſucci cibo, ab omni acri ac ſalſo abſtinentes, & præſertim ſi inflammata ſit affectio. Et poſt conuenientem redundantis humoris euacuationem, præraſis pilis, bis aut ter, aut ſæpius fomentũ aquæ calidæ adhibe, in qua cocta ſit myrtus, aut rubus, aut lens, aut lupini amari, aut aſparagi radix. Quũ verò amplior ſanies fluxerit, ſalicis folia cum aqua aut cũ lēticula, pro cataplaſmate impone. Illitiones autē ſint, terra cimolia, aut Cretica, aut Samia, aut pōpholyx, aut ſpodiũ, aut argēti ſpuma, aut Cadmia, aut charta vſta, aut ſiccum ex charta medicamētũ: omnia cum aceto. Smegmate verò vtendum eſt hoc: Sulphuris, herbæ perdiciadis, & ſaponis æquales partes. Cōpoſita hæc ſunt: Spumæ argenti drachmæ ſedecim, foliorum rutæ drachmæ octo, ſtaphidis ſylueſtris drachmæ quatuor, atramenti ſutorii drachmæ duæ, cũ aceto ac myrteo oleo ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem redacta, illine. ALIVD. Sandicis drachmæ quatuor, myrrhæ drachmæ quatuor, ſulphuris viui drachmæ duæ, mannæ thuris drachmæ quatuor, cum oleo veteri illine. AD achoras ſanie manantes recremētum argenti, aut plumbaginem tritam inſperge. ALIVD ad achoras & humidã ſcabiem. Roſarum rhododaphnes trientem, ſulphuris viui trientem, picis liquidæ trientem, picis ſiccæ trientem, ceræ ſexuncem, olei myrti quod ſatis eſt. Verùm in pueris lacte exoluta illinito.

De ficis.

Ficus nominant eruptiones vlceroſas, rotundas, ſubduras, rubicundas, ad quas conſequitur dolor. Naſcuntur hæ plerunque in capite, ſed & reliquo corpore. Optimum in iis medicamentum hoc eſt: Aluminis ſciſſi, floris æris toſti, glutinis taurini, ſingulorũ æquales partes, cum dupla æris ſquama: terito cũ aceto, & illinito. Commodant & mænarum capita vſta, & bulbi cocti, & cinis aceto permixtus. AD ficoſas in capite ac mento puſtulas, medicamentum ſiccum: Miſyos drachma vna ſemis, chalcitidis drachmæ duæ ſemis, ſquamæ æris drachma vna, aluminis ſciſſi drachma vna. Hoc ſiccũ loto large impone, ac ſine. Sequenti die rurſus loto ac ſpongia deterſo impone. craſſiſſimum enim vlceris tectorium decidit: & rurſus ſequētibus diebus idē facito: intra paucos dies abſque cicatrice ſanat: verùm non parum vexat hoc medicamentum. AD pediculos in capite: Lupinorum in aqua coctorum cremorē confricare iube: aut ſtaphidem ſylueſtrem, aut ſandaracham, aut ambo trita, cum oleo veteri aut aceto illine: aut piperis parum, vt ne exulceret cum oleo: aut hederæ ſuccum cum melle, aut ſinapi cũ aceto, aut cedriã aut picem liquidam cum alumine, aut baccarũ lauri expreſſum retrimētum, aut oleum raphaninum. Ego autem ſtaphidem ſylueſtrem cum aceto & oleo tritam illeui, & ſemper ſucceſſum ſenſi.

DE CAPITIS DOLORE, Cap. IIII.

Capitis dolor qui grauiſſimum ſymptoma eſt, aliquãdo ex ſola qualitate intemperata oboritur, aliquãdo etiam ob humorum copiam, aliquando ex vtraque cauſa: quandoque verò & ob externam laceſſentem cauſam, vel ob ardorem extrinſecum, aut frigiditatem, aut ebrietatem, aut plagam. Vehementiſſimi igitur capitis dolores per actiuas ac efficientes qualitates fiunt, & maximè per calidam. Qui verò ob ſiccitatem fiunt, vehementiam non ſimiliter habent. At humida qualitas, quantum in
A ipſa eſt, omnino doloris exors eſt: præterquam ſi cum caliditate, aut frigiditate, aut humorum copia, cōiuncta fuerit. Itaque de capitis dolore in febre contingente, in præcedenti de febribus libro dictum eſt: de aliis verò nunc dicemus.

De capitis dolore ex ardore ſolis.

Iis qui caput ex ardore dolent, cutis ad contactum calida & ſiccior ſtatim ad primum occurſum apparet, & oculos rubicundos habent: gaudent etiam frigidis perfuſionibus ac vnguentis, & ex iis opem ſentiunt. Curatio ve-
B rò iis conuenit ea quæ ad dolentes caput in febribus relata eſt. Perſeuerante verò dolore, ſubſcriptis cataplaſmatis vtendum eſt: Fronti ac temporibus adhibita conueniunt, panis ex poſca & roſaceo, quandoque cum amygdalis, au roſis ſiccis aut teneris, aut cum mentha, pulegio admixto, aut panis cum Perſici foliis. facit & ocymum tritum cum aceto & roſaceo: aut hederæ corymbi aceto cocti, & cũ roſaceo triti: aut ad ſerpylli in aqua decoctũ, farinam triticeam admiſceto: aut cardamomum toſtum ac tritum cum aceto & roſaceo: aut fermentum cum ro-
C ſaceo, aut iris ſicca cum aceto. Singula verò ex iis aſſiduè permutentur. inefficacia enim ſunt vbi diutius morã traxerunt. PASTILLI ad capitis dolorem ob calidam intemperiem. Croci drachmæ quinque, atramenti ſutorii drachmæ decē, aluminis drachmæ ſedecim, myrrhæ drachmæ ſeptem, omphacii drachmæ tres, chalcitidis drachmæ tres, gũmi drachmæ tres, vini auſteri quod ſatis eſt: vtere cum poſca. Si verò etiam vigiliæ adſint, ex ſomnificis aliquid admiſce.

De dolore capitis ex frigida intemperie.

D Et ſigna & curatio eorum qui ob frigiditatem caput dolent, contraria ſunt iis qui ob ardorem. nam & incontracta & decolorata ipſorum facies eſt, & frigidis neque gaudent, neque ex ipſis opem ſentiunt. Horum autem cognitionem confirmabunt & victus ratio & reliqua eiuſdē ordinis. Inunctio igitur ſit, oleum rutaceum, laurinum, irinum, nardinum, aut etiam balſami ſuccus, & maximè ſi craſſiores & viſcoſæ fuerint ſuperfluitates. Oportet autē frontem ex hoc illinere, & ex iis quoque quæ ex pipere
E ac euphorbio parantur. Dãdum eſt & vinum tenue, & iubendum vt motu vtantur, & balneis calidis, & quãdoque etiam vomitu à radiculis acceptis. In quibus verò qualitas eſt abſque humorũ copia, diutius durãs, vteris & hoc medicamēto, Piperis albi drachmæ duæ, crocomagmatis drachmæ duæ, euphorbii recentis drachmæ ſeptem ſemis, ſtercoris columbini drachma vna ſemis, aceti acerrimi quod ſatis eſt: loco præfricto illine affectam partem.

De iis qui ob bilioſum humorem caput dolent.

F Signa quidem ſimilia ſunt iis qui ob ardorem: verùm accedit ipſis maior morſus, & faciei pallor, & quandoque etiam oris amaritudo. Ætatibus autem vigoris & temperaturis calidioribus, & vitæ curis oneratæ, & iis qui bilē flauam coaceruant, hæc affectio magis contingere ſolet. Balneis igitur temperatis, & vnguentis, & aquoſo potu, in iis vtendum eſt: & vniuerſa victus ratio humidior ac boni ſucci aſſumatur. Cæterùm bilioſus humor euacuãdus eſt abſinthii cremore, aut per aloen, aut per picram antidotum, per ſeipſam, aut cum modica ſcammonia, & per
G catapotia ex aloe. Frons autem illinatur paſtillo croceo, aut trigono, aut aliquo conſimili.

De dolore capitis per conſenſum.

Si quidem ex toto corpore per conſenſum afficiatur caput, illi proſpiciendum eſt, ita vt & aduerſus intemperiem, & contra materiam ſuperantem inſtemus. Et ſi quidem plenitudo fuerit, & maximè in venis, venam ſecabimus: ſi verò magis qualitas, purgatorio medicamento vtemur. At ſi alicui parti per conſenſum coafficiatur, velut hepati, aut ventri, aut ſtomacho, his auxilia adhiben-
H da ſunt. Et ſi quidem calida in ipſis fuerit intēperatura, panem ex vino aquoſo dabimus, aut etiam ſorbitiones ex alica. Forinſecus autem irrigationes moderatè refrigerantes ac corroborantes adhibemus, velut antea dictum eſt. Si verò propter viſcoſos & craſſos humores in

ſtomacho contentos,caput doluerint, etiam hos expellemus,acetũ mulſum bibere exhibentes,tum ſimplex, tum Iulianium.Et decoctionibus ex hyſſopo &origano,& calidioribus adhuc quàm hæ ſunt,& quæ magis ſecare poſſunt,vtendum eſt : vomitu item à radiculis & irrigationibus calidioribus,& cataplaſmatis.

De dolore capitis ex vino.

Si incoctum adhuc maneat vinum,iubendi ſunt vt vomant ab aquæ tepidæ potu: ſi verò etiam poſt concoctionem caput doluerint, refrigerantibus ac repulſoriis vtemur,velut eſt roſaceum,& per ſe & cum aceto: aut hederæ aut braſſicæ ſucco. Sed & ipſa braſſicæ folia calida aqua rigata, & capiti circundata ac alligata,naturaliter ebrietati reſiſtunt: quin & feruefactam braſſicam edere oportet:& lenticula iis prodeſt , & præſertim iis qui humidiorem ventrem habent. Alicam item,& mala Punica, & poma ac pira edant,& aquam bibant.

De dolore capitis ex plaga.

Iis qui ob plagã caput dolent,ſi non omnino in ſuperficie plaga conſiſtit,ſtatim venam ſecabimus,& cõuenientibus capiti irrigationibus vtemur,ex lanis nimirum oleo dulci imbutis,capitéque ex ipſis contecto. A vino autem & cibis ſolidioribus abſtineant, maximè ſi febriant. Et in ſumma, velut ad inflammationem partium neruoſarum,& maximè cerebri membranarum,curationẽ adaptabimus.Si verò etiam vulnus factum fuerit,& hoc conuenienter curabimus.

Malagma ad capitis dolorem.

Ceræ drachmæ ſeptem , olei amygdalini quadrans, terebinthinæ drachmæ octo,æruginis raſæ,cimoliæ,chalcitidis, ſingulorũ drachmæ quatuor: pumicis drachmæ tres,æris vſti,ſquamæ ſtomomatis,ſingulorum drachmæ duæ. Si verò durius eſſe videatur,oleo amygdalino molliatur.

DE CEPHALAEA, CAPITIS DOlore antiquo,& de Hemicrania,dimidiæ capitis partis affectione, Cap.V.

VTraque harum affectionum,perſeuerans capitis dolor eſt,qui ſtrepitibus,clamoribus,clara luce,vini potu,& iis qui caput replent odoribus exacerbatur : putántque ita affecti ſibi caput percuti, aliqui totum, aliqui altera parte, quos etiam Hemicranicos nominant. Et quibus quidem intra caluariam affectio conſiſtit,iis dolor ad oculorum radices pertingit : quibus autem extra eſt,circa ipſam caluariam dolent.Dolores igitur cum grauitate,plenitudinem indicant:cum morſu,humorum aut vaporũ acrimoniam:cum pulſationibus,inflammationẽ. At qui cũ teſione , ſi quidẽ abſque grauitate & pulſu fuerint,ſpiritus tenuis ac flatuoſi copiam:ſi cum pulſu,membranoſi corpuſculi inflammationem:ſi cum grauitate,plenitudinem intra membranas contentam.Si verò etiã putrefactus humor calidior ſit, etiam cum febre caput dolent.Febriunt autem omnino & qui ob inflammationem dolent. Proinde vbi totum corpus humoribus plenũ eſt, venam ſecare oportet, virium reſpectu habito , & infuſis per clyſterem vti acrioribus Si verò adhuc redundare ſanguis videatur,etiam per nares vena aperta euacuãdi ſunt, quantum ſatis eſſe videbitur. Deinde hiera exacuta danda eſt: & deinde vtendum apophlegmatiſmis pituitã per os detrahentibus: & euacuationibus per nares, inditis in ipſas errhinis appellatis, velut eſt elaterii ſuccus, qui cum lacte infunditur,aut etiam ſiccum elaterium quod inſufflatur : item cyclamini ac porri ſuccus. Compoſita verò hæc ſunt. ERRHINON ad diuturnos capitis dolores,lippitudines,& morbum comitialem : Melanthii drachmæ octo,ſalis ammoniaci drachmæ quatuor , elaterii drachmæ quatuor : trita excipe oleo Sicyonio , aut irino, aut Cyprino,vt cerati craſſitudo fiat:& nares inde cõtige. ERRHINON quod inſufflatur.Cyclamini ſiccæ drachmæ octo,nitri rubri drachmæ quatuor.Si verò pro nitro elateriũ cõieceris,adhuc melius eſt.Per ſtipulã inſufflato. Vtere quoque epithematis capitis & vnguẽtis,vbi diuturnior eſt affectio,his. EPITHEMA ad cephalæã: Vnguenti irini,peucedani,caſtorii, ſingulorũ drachma vna, baccarũ lauri drachmæ duæ,ramulorum rutæ drachmæ quatuor. Excipe cerato roſaceo , & raſo capiti per totum ipſum impone. Cæterùm mulier quædam in hemicranicis ,etiam hoc vſa,mirificè ſucceſſum ſenſit:Radicem cucumeris ſylueſtris viridem in tenues partes conçiſam , & abſinthium , in aqua & oleo, donec flacceſcerent,coquebat. Et aqua quidem cum oleo calidis affectam partem moderatè rigabat : radicem autem & abſinthium terebat,atque ita trita imponebat.Et per hoc ſolum hemicranicos & cũ febre & ſine febre curabat Si verò exacerbatio conſequatur maxima , vt dolorem ferre non poſſint, vtere etiam iis quæ mitigare &,ex alto euocare ac meatus trãſmutare poſſunt,quale hoc eſt. VNGVENTVM ad cephalæã: Succi peucedani drachmæ ſedecim , ſucci papaueris, aniſi, hyoſcyami, croci,myrrhæ,ſcammoniæ, ſingulorum drachmæ duæ. Excipe aceto,& fac paſtillos. Vſu verò expetẽte, cum aceto aut poſca illine eos qui ob craſſos humores,aut ſpiritũ flatuoſum,dolent. Sed & dropace & ſinapiſmo vtendum eſt. Itémque ex thapſia paſtillo. Quin & medicamentum ex atramento ſcriptorio mirificè in eadem cauſa auxiliatur , & vtendum eſt eo in iis , velut in libro de compoſitis medicamentis dicetur. Sed & hoc mirandum eſt ad hemicranicos ob craſſum ac viſcoſum humorem: Euphorbii partem vnam , caſtorii tantundẽ: aqua excepta in aurem inde eam quæ eſt à dolente parte:& in balneum introire iube , & vbi paululum immoratus eſt,ita aſſumere,& cõſueto modo lauare. Hoc modo experientia cognitum eſt. Non abſurdum autem fuerit etiam oleo ipſa excepta in aurem inſtillare. Et medicamentum ad coxendicum morbum deſcriptum, diuturnos quoque capitis dolores & hemicranicos perfectè ſedat. AD hemicraniam diuturnam. Allii drachmæ quatuor , ceræ drachmæ duæ , axungiæ veteris drachmæ duæ,cãtharidum drachmæ duæ:veſperi impoſita,pernoctare ſine. Manè verò puſtulam rumpe , & parygro appellato emplaſtro cura. ALIVD. Baccarum lauri decorticatarum drachmæ duæ,foliorũ rutæ drachmæ duæ, ſinapis drachma vna:aqua diluta impone. At verò iis qui à frigidis cauſis infeſtãtur cõmodiſſimum hoc eſt,adeò vt ſæpe,ſemel ante balneum illitum , citò affectionẽ percurarit,ita vt poſt balneũ penitus ſanus æger euaſerit. Olei Sabini libra vna , ceræ quadrans,euphorbii vncia vna.Ex hoc dimidiam frontis partem illinito,iuxta temporalem videlicet muſculum.Verùm in quibus nõ multa frigiditas eſt,gallæ & crocomagmatis æquales partes vino tritas illine. Iis verò qui ob calidos vapores aut humores caput dolent,medicamẽta ex euphorbio ne adhibeto. APOPHLEGMATISMVS pituitã per os detrahẽs ad cephalæã. Sinapis triti & in ſuccũ redacti cũ aceto & melle, triens , ſtaphidis ſylueſtris drachmæ quatuor , pyrethri drachmæ quatuor: tuſa,cribrata & mixta, in ſole gargariſſanda præbe.Si verò ob bilioſum humorẽ,aut aliquã intemperiẽ , cephalæa ſit diuturna, antea de capitis dolore relatis vtendum eſt. At ſi etiam poſt hæc dolor perſeueret,& neque cucurbitulis, neque hirudinibus prætermiſſis,& diſtributio per arterias ſuſpecta ſit,nihil abſurdi eſt, etiam arteriarum retrò aures ſectione vti. Verùm in humidioribus etiam balnea naturalia rectè aſſumuntur.

DE PHRENITIDE, Cap.VI,

PHrenitis,membranarum cerebri inflammatio eſt,aliquando etiam ipſo cerebro ſimul inflammato , aliquando caliditate præter naturã in ipſo cõſiſtente. Cauſa verò morbi eſt,aut ſanguis redundans, aut flauæ bilis humor:quandoque verò etiam flaua bilis ſuperaſſata, & in atram tranſmutata , quando ſanè grauiſſima phrenitis exiſtit. Aliquando etiam cerebrum ex ſepto tranſuerſo per conſenſum affectum , per diſperſos in ipſo neruos, affectionem ſuſtinet. At verò quæ circa ardentiſſimarum febrium vigores , & quæ ex ſtomachi per conſenſum affectionẽ contingit mentis emotio , phrenitis non eſt , ſed ſolum delirium. Conſequuntur in iis qui propriè phrenitici ſunt,vigiliæ quidem in totum : quandoque verò etiam ſomnus turbulentus, adeò vt exurgant & exiliant, & furioſè clament , qui quidem ob ſanguineum humorem affecti ſunt , cum riſu : qui verò ob flauam bilem,cum ferocia : quemadmodum qui ob atram bilem, furioſè adeò,vt cõtineri non poſſint: obliuiſcuntúrque &

eorum quæ dicuntur & quæ fiunt ab ipſis. Et oculos ſanguinolentos habent, ipſóſque fricant, quandoque ſquallidos, quandoque lacrymantes, aut gramiis oppletos: & lingua exaſperatur, & ex naſo ſanguinis deſtillationes fiunt, & floccos legunt, & feſtucas venantur, & febrem acutam habent per totum morbi tempus, febre in alto malignè latitante: & pulſus paruos ac languidos cum quadam duricia habent: & reſpiratio magna eſt & rara, cerebro primariò affecto. Si verò per conſenſum ex ſepto trãſuerſo phrenitis fiat, & reſpiratio inæqualis eſt, & præcordia reuelluntur, & caliditatem multam habent: ſicut rurſus iis qui ex cerebro affecti ſunt, partes circa faciem calidæ & ſubſanguinolentæ ſunt, & plenas venas habent. Quòd ſi etiam pituitoſus humor admixtus fuerit bilioſo, quemadmodum cauſam, ita etiam nomen compoſitum acquirit. vigilans enim ſopor appellatur. Biliofo etenim humore ſuperante, tales vigilantes phrenitici ſunt: pituitoſo verò rurſus prædominante, ſoporoſè rurſus in ſomnum delabuntur. Vetuſtiores Galeno catochõ, *id eſt ſoporis detentionem*, appellauerunt: catochen verò & catalepſin, *id eſt apprehenſionem*, recentes. CVRATIO phrenitidis. Si quidem vires permittunt, venam cubiti ſecare oportet ſtatim, & multum ſanguinis detrahere. Si verò delirans æger manum nón porrigat, aut, etiãſi porrigat, timor ſit ſanguinis eruptionis, dum poſt euacuationem manus ſæpe lancinatur, ex eo quòd furioſè æger turbatur: rectam in fronte ſecantes venam, ſemel ſufficienter detrahamus. Et infuſis per clyſterem vtemur, ex oleo aut roſaceo, cum ptiſanæ ſucco. Vigiliis autem ſuperantibus, roſaceo, aut roſaceo cum aceto caput inungemus, aliquãdo calida aqua prius ipſum perfundentes, & medicamẽtum ex papaueris capitibus dabimus, ſi non vires debiles prohibeant: ſed & alia ad vigilias ex ſuprà relatis huc transferenda ſunt. Decumbat autem æger in loco lucem ac temperiem moderatam habẽte, & in quo non ſint variæ picturæ: hæc enim turbationem inducũt. Ingrediantur autem eò ad ipſum amici grati, & commodè cõpellent, quãdoque leniter placantes, quãdoque etiã auſterius perterrentes. Alimentum verò primùm ſit aqua mulſa, deinde ptiſſanæ ſuccus, & ſorbitiones ex alica, cum aliqua iucunda potione, velut eſt fauorum cremor, aut hydroroſatum, aut rhodomelũ, aut dulce hydromelũ. Nã quod à Cebyra adfertur hydromelũ vinoſum in paruis vaſis, reprobãdũ eſt, vt quod peiora detrimẽta quàm vinũ in talibus inducat, & præſertim in capitis affectionibus, & ante cõcoctionem. Et panẽ ex aqua lotũ exhibeamus, & intyba ac lactucas coctas. Si verò multus feruor ſit, etiã cruda hæc danda ſunt, & cucumeris internã partem dare conuenit, itémque peponis, & rhodacena, ac cõſimilia. Ab aqua frigida hos abſtinere oportet, maximè ſi ex ſepti tranſuerſi conſenſu cauſam affectionis compererimus. Si verò vrina ipſis ob dementiam (velut veriſimile eſt) ſupprimatur, fomentum adhibebimus, & oleo & aqua calidis pectinem ac veſicam perfundemus: deinde digitis manus ad locos admotis, ad mictionem irritabimus, & decumbentibus ipſis reliquum corpus oleo calido illinemus. Nam in quiete, quantum eius fieri poteſt, conſeruãdi ſunt, ſi valde diuites fuerint, vt à famulis cõtineantur: ſin minus, vinculis conſtricti. vires enim concidunt ex inordinato motu. Sed & propter alium modũ, ligamentis pedes prius perfuſi conſtringantur ac contrectentur, reuulſionis videlicet gratia. Si verò longior & ægrè ſolubilis fiat affectio, ab iis quæ ſoporem inducunt abſtinendum eſt. Addẽda verò ad capitis irrigationes ea quæ diſcutere ſolent, velut eſt mẽthæ ſuccus, aut ſerpylli, aut calaminthæ, aut rutæ: & tunc quoque errhinis in naſum datis vtendum eſt. Poſt ſeptimum verò diem, ſi viſcera fuerint inflammata, cataplaſmatis ex ſemine lini & cruda ordeacea farina, cum aqua & oleo mitigabimus. Poſtea verò etiam cucurbitas leues, aut etiam cum ſcarificatione adhibebimus, tum his ipſis, tũ occipiti ac ſpinæ. Si verò corpus ſquallidum & aduſtum eſſe cõiectaueris, etiamſi adhuc febricitent, balneis aquæ potabilis & largiore illitione vtendum eſt: & vinum dandum tenue, ac parum aquæ ferens, ad virium refocillationem, nequaquam verendo mentis emotionem ex ipſo, velut par eſt, futuram. Aut enim nõ cõtingit, declinatione inſtante, aut, etiamſi fiat, facilè ſedatur. Procedẽte verò declinatione, etiam geſtationibus vtendum eſt, & conueniente virium refectione. Faciendæ ſunt autem virium refectiones, ita vt caueant ebrietates, iras, ciborum corruptionẽs, & præ omnibus ſolis ardores.

DE CEREBRI INFLAMMATIONE, Cap. VII.

CErebrum inflammatum ſæpe intumeſcit, adeò vt ſuturæ in capite diſparentur: & dolor maximus ac perſeuerans conſequitur, & anxietas multa: & rubor circa faciem multus conſiſtit cum tumore, & oculi pronui fiũt, & caput intumeſcit. His venam ſecare oportet, & de cubito euacuare: ſed & ex naribus & venis ſub lingua ſanguinem euacuare oportet. Vtere etiam irrigationibus & cataplaſmatis ad capitis inflammationes idoneis, quæ humectare ac concoquere poſſunt.

DE CEREBRI ERYSIPELATE, Cap. VIII.

FIT & eryſipelas, *id eſt ignis ſacer*, in cerebro, & æger hæc patitur: Dolet caput totum, & flammas in ipſo eſſe putat: & facies ægroti frigida eſt ac ſubpallida, & os ſiccatur. Proinde ita affecto venam ſecato, & maximè venas ſub lingua diducito, & frigefactoria adhibeto, quib⁹ etiam ad alia eryſipelata vtimur.

DE LETHARGO, Cap. IX.

LEthargus, qui læſio eſt partis animæ rationalis, locũ quidem eundem habet quem etiam phrenitis, cerebrum dico: materiam verò contrariam. Ex pituita enim humidiore ac frigidiore cerebrum perrigante oboritur. Conſequitur lethargicos febris debilis, non valde mordax, cum delatione in ſoporem. Pulſus iis magni & rari ac vndoſi ſunt, reſpiratio valde rara ac debilis: & ſomnolenti ſemper ſunt, & ægrè excitari poſſunt, & difficulter reſpondent, etiamſi interrogentur, & obliuioſi ſunt ac mente moti. Hiant aſſiduè, & quandoque hiantes permanent, velut qui os claudere obliuiſcantur. Egerunt per aluum plerique humidiora: quibuſdam verò viceuerſa venter reſiccatur. Vrinas mingunt quales ſunt iumentorum. Quidam etiam tremunt & exudant. Porro ſoporis ſpecies quæ κάρος appellatur, quum ex eadem ſit materia qua lethargus, ab hoc differt eo quòd febris ſoporẽ illũ præcedit, & vehementior eſt, ſequitur autẽ ad lethargũ. Differũt item in eo quòd ſopor etiam ad alia ſymptomata ſequatur: (nam & ad febrium exacerbationes ſæpe accedit, & ad morbum comitialem, & ad cerebri compreſſiones, aliquando oſſe in fracturis, aliquando membranarum cuſtode anteriorem cerebri ventriculum cõſtringente) lethargus verò propriam quandam conſtitutionem habet. CVRATIO lethargi. Permittẽtibus viribus, etiam hîc venam ſecemus: ſi verò nõ permittãt, infuſis per clyſterem acribus vtemur. Ægrũ autẽ in domo ampliore reclinabimus, quæ moderatã habeat lucẽ, & caput irrigabimus oleo cui caſtoriũ ſit admixtũ. Quidam pro oleo, roſaceo cũ aceto, vnà cum caſtorio vtũtur, corroborantes ſimúlque calefacientes per hoc, caput. Reliquũ verò corpus, & maximè extremas partes, oleo veteri illinunt, & cũ nitro toſto, aut pyrethro, aut pipere, aut grano Cnidio vellicãt. Poteſt & ceratũ ex iis cũ caſtorio factũ in vſum aſſumi. odoramenta verò adhibebimus, thymum, aut origanum, aut pulegium aceto tritum. Os autem, & partes circa palatum, ſinapi trito cum modico melle illinemus, ita vt etiam per digitos pituitam affixã auellere conemur. Si verò admiſerint, etiam apophlegmatiſmo vtere aceto mulſo, cum hyſſopo, aut pulegio, aut origano, aut etiam ipſo ſinapi. In potu verò dato aliquod ex iis quæ citò trãſeunt, *quæ ὀξύπορα Græci appellant*: & maximè dioſpolitici cochlearium vnũ cum poſca. In diuturnis ac tremulis, etiam caſtorium dandũ eſt, ſcrupulorum duorum aut trium pondere. Si verò copia humoris ſit, & nõ aliud quid impediat, etiã ſcãmoniæ ſcrupulũ vnum caſtorio addemus. Perſeuerante verò affectione,

raſo capite fomentum adhibere oportet ex ſale & milio, ac ſimilibus in ſacculis, ſinapiſmis itē in capite, & ſternutatoriis vti:deinde cucurbitas occipiti affigere,partim leues cum multa flamma,partim cum ſcarificatione. Naturales etiam excretiones aſſiduè irritare oportebit infuſis per clyſterem,& vrinam cientibus. Pecten autem oleo rutaceo,aut Sicyonio,cum modico caſtorio rigetur.Frequentius quoque irritanda eſt deglutitio, ita vt calidæ aquæ aliquam ex iucundis potionibus, maximè fauorum cremorem admixtū,per anguſti oris vaſcula inſtillemus.Et ſi alicubi circa medias partes inflammatio aliqua fuerit, etiam hæc curanda eſt per irrigationes ac cataplaſmata. Naribus autem admouendum eſt ſinapi aceto tritum, aut caſtorium vſtum.Alantur ex ptiſſanæ auenæ,aut alicæ ſucco,cum aceto mulſo aut ſale aut pulegio, quandoque quotidie, quandoque alternis diebus. Poſt cibum extremæ partes deligentur, aut etiam multum refringantur:& crura vellicentur, & quandoque pili ex ipſis violentius euellantur,quò excitentur:ſed & rubificationes femorum ac crurum ſæpe commodant. Declinante verò affectione, ſtatim geſtationibus conuenientibus vtendum eſt, & ad balneum deducantur, & refectoriæ diætæ ductus conuenienter aſſumatur.

DE CATOCHO, ID EST SOPORIS detentione,ſiue vigilante ſopore,

CAP. X.

HVius morbi conſtitutionem in capite de phrenitide iam diximus:ſigna verò(vt in ſumma dicam) communia quodammodo ſunt phrenitidis ac lethargi, iuxta materiam prædominantem euariantia· particulatim autē hæc:Detinetur æger ſupinus,extentus,& quandoque ſubtumidam ac liuidam moderatè faciē habet, velut lethargici. quandoque rubor in ipſis effloreſcit, & ſupernā palpebram ſibi reuulſam eſſe putant ac eminere,vt neque nictare poſſint.Nequaquam autem reſpirare videtur, ſed velut mortuus iacet:pulſum habet paruum & languidum,& vehementer denſum: & vrinæ & aluus ſuppreſſa ſunt,aut modicè feruntur :& qui moderatè habent, infuſum aliquem liquorem deglutiunt:victi verò, ad nares reſidunt. Qui igitur pituita bilem ſuperante affecti ſunt, eos à lethargicis diſcernimus eo quòd neque tument,neque liuidum colorem habēt,velut lethargici, præterquam modicè ſanè,& quòd moderatè exudant. In maiore verò periculo verſantur quibus vigiliæ multæ adſunt,& vrina ſupprimitur,& ſpirandi difficultas intenditur, & exudant, & quibus potus ad nares reſiditur. At ſi mulier ita affecta fuerit, diſcernetur ab ea quæ vteri ſtrangulatione correpta eſt,ex eo quòd naturaliter iacere videtur, & loquentes ſentiat,& quòd excitatur,& rurſus in ſomnum delabitur. Aliquando verò ſoporis detentionem aliud eſſe dicunt à vigilante ſopore, quòd non amplius compoſitam, ſed ſimplicem quandam cauſam habeat.Frigidiorem enim & ſicciorem materiam,quæ poſteriorem cerebri vētriculum obturauit,eam affectionem efficere: qua correptus æger derepente,in illa figura manet in qua correptus eſt,ſtās videlicet, aut ſedens,aut clauſis oculis, aut videntibus & apertis. Quapropter etiā catochos, *id eſt detētos*, ipſos veteres appellarunt: recētiores autem cotochen, & catalepſin, *id eſt apprehenſionem ac detentionem*, appellauerunt affectionē ipſam.Curatio verò ſimilis relatis eſt, ſed euarians iuxta ſymptomatū diuerſitatem. CVRATIO catochi.

Et nunc quoque venæ ſectionem adhibere oportet, & maximè in quibus facies rubicūda eſt, viribus rurſus cōſentientibus,aut infuſis per clyſterem vti: quandoque excitantibus,pituita prædominante: quandoque mitigantibus,bile redundante.Eodem modo etiam aliorum auxiliorum ductu vtendum eſt,& ſimiliter nutriendum, quandoque quotidie, quandoque alternis diebus. Eſt autem valde periculoſa affectio ſi ob aliquod cibi aut potus peccatum fiat.In his itaque cogere ipſos oportet vt ſtatim vomant,& in cibi contractione cuſtodire,& aluum irritare, & irrigatione viſcerum ex cumino aut ruta vti. Qui verò propter ebrietatem affectione correpti ſunt,poſt ſolutam crapulam,humidiore alimento curētur: talis eſt ptiſſanæ ſuccus. Caput quoque conuenientibus illitionibus rige-

A tur,ſi æſtas fuerit,frigidis:ſi hyems,tepidis:ſi verò crapula nequaquam ſoluatur,neque ad ſobrietatem redeat,pro deſperato relicto ipſo,longè fugere oportet.

DE AMISSIONE MEMORIAE AC RAtionis,& de ſopore ac fatuitate,

CAP. XI.

MEmoriæ amiſſio aliquando per ſe contingit,aliquādo etiam cum aliqua rationis læſione: quemadmodum etiam rationis læſio per ſe prius contingit, & dein- B de memoriæ læſio ſequitur: vtriſque verò affectis, fatuitas appellata conſiſtit.Cauſam verò habent communem, conſiſtentem ac conſtituentem ipſas intemperiem. Verùm ſi hæc humida ſolùm fuerit, & memoriæ & rationis vitiationem inducet, & torpores, & in ſomnum delationes,& ſomnos lōgos ac profundos: ſi verò cū frigiditate, ſopores & lethargos: eodem modo etiam ſiccitas, ſola quidem vigilias inducit: cum caliditate verò, deliria & phrenitidas. Conſiſtunt autem hæ intemperaturæ quandoque in humoribus, quandoque in cerebri ventriculis, C aut in ipſius vaſis,aut in diſperſa humiditate, aut in ipſo cerebri corpore,aut etiam muſculis tēporalibus tale quid perpetientibus:ſi verò humores fuerint inter ſe permixti, etiam affectionem talē inducent. Vtrum autem ſimplex ſit aut compoſita intemperies efficiens, ex eorū quæ excernuntur ſpecie cognoſces. Nam quòd memoriæ & rationis amiſſio ex frigiditate proueniat, ſcimus: an verò cum humiditate aut ſiccitate cōiuncta ſit,ex his quæ excernuntur diſcemus, & ex ægri habitu ac temperamento, & ex victus ratione, temporéque anni ac regione. CV- D RATIO. Si quidem frigida fuerit intemperies, calefacere oportet:ſi verò cum humiditate,etiam ſiccare:ſi rurſus cum ſiccitate,humectare,ſimulque calefacere. Eodem modo etiam in intemperie calida,frigefacere:ſi verò etiā ſiccitas ſit,etiam humectare: ſi cum humiditate, frigefacere ſimulque ſiccare. In quibus autem ſanguineum humorem redundantē compereris,venam ſecare,aut infuſis per clyſterē vti acribus,deinde etiā hierā dare, & apophlegmatiſmis vti,& vnctiones adhibere capiti,frigefacientibus ac ſiccantibus ad oleum admixtis, roſis,inquam ,ac E myrto,& lentiſco,ac ſimilibus:ſed & toti corpori proſpiciendum eſt.Si verò ex ardore ſolis ac laſſitudine oborta fuerit intemperies, vtendum eſt irrigatione capitis ex aceto & roſaceo,& reliquo ductu frigido ac humido, tum aliàs,tum in cibo ac potu. Si verò ſoporis ſpecies caros appellatā,ad fatuitatem aut obliuionem accedat,etiam huic proſpiciendum eſt,velut antea in lethargicis diximus, vbi etiam diſcrimen ipſorum expoſuimus.

DE VERTIGINOSIS, CAP. XII.

VErtiginis affectio ex frigido ac viſcoſo humore ce- F rebrum occupante conflatur,vnde ex parua occaſione promptè etiam hi concidunt,quandoque dū circumagi quædam vident forinſecus, velut rotas aut turbines: aut dum etiā ipſi circumaguntur: quandoque verò etiam capite calefacti, dum commouentur humores in ipſo, aut etiam ſpiritus:aliquando,verò dum anteriores cerebri ventriculi comprimuntur circa caluariæ fractæ perforationes:in quibus etiam vehementes dolores fiunt.Præcedit autem in iis qui ex primaria capitis affectione afficiuntur,dolor in ipſo vehemens,& ſopor, & aurium ſoni- G tus:& quibuſdam olfactus læditur, quibuſdā guſtus. Quī verò ex oris ventriculi conſenſu afficiuntur, eos cōſequitur oſculi ventris morſus, & nauſeæ quoque concomitātur. CVRATIO. Vertiginoſos in aggreſſione conſiſtentes excitare oportet, & idoneorum odoramentorum vſu,& frictionibus,& conſimilibus.Vbi verò in remiſſione ſunt,ad deſtruendam affectionem,venam primùm ſecare oportet,deinde per hierā purgare:& tempore interpoſito, infuſo per clyſterem acri vtendum eſt ex centau- H rii aut colocynthidis decocto. Poſt tales autem euacuationes, lancinandum eſt caput localiter per cucurbitas occipiti affixas, cum ſcarificatione : & poſt hæc pituitam per os detrahentibus ac ſternutatoriis vtendum eſt. Verùm in quibus caliditas capitis & aurium ſonitus eſt, vtpote vaporibus calidioribus per arterias alla-

bentibus, etiam arteriarum ſectionem aſſumimus retro
aures, quemadmodum in chirurgica tractatione dicetur.

DE MORBO COMITIALI, Cap. XIII.

MOrbus comitialis qui conuulſio eſt totius corporis,
cum principalium actionum læſione, aliquando
in ipſo cerebro conſiſtentem cauſam habet, aliquando in
ipſius ventriculis vniuerſis. Hæc autem, eſt quandoque pi-
tuitoſus, quandoque atrabiliarius humor: Quin & propter
os ventriculi per conſenſum oboritur: (quemadmodum
etiã in colicis, velut in tractatione de illis dicetur) aut e-
tiam ex aliarum partium diſtributione, aura aliqua fri-
gida ad cerebrum perueniente, aliquãdo à crure, aliquã-
do à digitis manus. Viſus eſt quoque aliquando ab vtero
in aliqua muliere, quo tempore prægnans fuit, poſt par-
tũ autẽ ſedatus fuit. Fit hæc affectio maximè pueris, & ex
iis amplius recẽs editis: poſtea verò etiam adoleſcẽtibus,
& in vigore conſiſtentibus: minimè autem adultis & ſe-
nibus. Præcedit igitur in comitialibus corporis & animæ
ſeditio inuoluntaria, & triſtitia, & familiarium obliuio,
& inſomniorum viſiones turbulentæ, & capitis dolor, &
repletio capitis aſſidua; (maximè ex iracũdia) & faciei pal
lor, & linguæ motus inordinatus: quidã etiam ipſam mor
dent. At in iis qui per conſenſum ex ſtomacho afficiun-
tur, etiam ipſius ſtomachi palpitatio præcedit, & agitatio
ac morſus: & in inediis aut dilatis cibis exacerbantur. In-
ſtante verò iam ſymptomate, collapſio ipſis derepẽte cõ-
tingit, & conuulſio, & quandoque nihil ſignificans excla-
matio. Præcipuum verò ipſorum ſignum eſt oris ſpuma,
quum reliqua etiam aliis morbis quodammodo cõmu-
nia ſint. Quibuſdam autem etiam vrina & ſtercus inuo-
luntariè excernitur, aliquibus etiam ſemen. Quum igitur
in aliquibus acutiſſima ſit affectio, citò occidit, tum exa-
cerbationum aſſiduitate, tum ſymptomatis vehementia.
In quibuſdam verò in longum extenditur, adeò vt ſi non
circa pubertatem aut lunares purgationes, aut imprægna
tiones, ſoluta fuerit, aut ſi poſt hoc tempus contracta fue-
rit, plerunque commoriatur, præterquam ſi conuenientẽ
curationem conſequatur. Declarãt autem comitiales ſuf-
fita hæc, bitumen, lapis Gagates, cornu caprinum. In cibo
verò acceptum hepar hircinum; & hepatis dum aſſatur o-
dor. CVRATIO. Si adhuc puer infãs fuerit qui ægro-
tat, nihil curioſè moliri oportet: nã & ætate ad bilioſiorẽ
ac ſicciorem conſtitutionem tranſeunte, & victu ad mo-
derationem commutato, plerunque ſua ſponte affectio
ſedatur. Oportet autem victus rationem non ſolùm infan
tibus, ſed etiam nutricibus ac lactantibus proſpicere. Qui
verò poſt puerilem ætatem in comitialem illapſi ſunt, his
conuulſas ac diſtortas partes pinguiter irrigare oportet,
deligaréque ac dirigere: deinde diſparato ore, digitum
aut pinnam oleo irino illitam immittere, ad pituitæ edu
ctionẽ. Oportet etiam odoramentis ſenſum irritare, velu
ti peucedano, ſucco Cyrenaico, bitumine, pice cedræa.
Poſt exacerbationes, ſi nihil impediat, vtendum eſt venæ
ſectione in cubiti flexura: ſi verò nihil remittat exacer-
batio, extremæ partes ſinapiſmo integantur, & cucurbita
præcordiis affigatur. ſi neque ad hæc remiſſio cõtingat,
minimum ſpei eſt: & tamen confidens medicus caſtoriũ
per vim ori infundat, & Cyrenaicum ſuccum cum melle
& aceto: & per ſedem infundat centaurii decoctum aut
colocynthidis. Qui verò exurgunt ab ipſo morbo comi-
tiali, poſt refectionem purgatione per hieram euacuandi
ſunt. Atque hæc ſanè eſt recentis & acuti morbi comitia-
lis curatio. Cõſequenter autẽ quæ ad inueterati deſtru-
ctionem commodant, trademus. Affectos itaque in aquæ
potu diu continere oportet, & in curationis aggreſſione
venam ſecare, ſi nihil prohibeat: & interpoſitis quatuor
aut quinque diebus, corpus reficere, & ſic purgatorio me-
dicamento euacuare, maximè quidẽ veratro nigro, aut
colocynthide, aut certè ſcammonia. Oportet autem vera-
trum citra internam partem tuſum ac cribratum, aquæ
mulſæ cyathis quinque vel ſex inſpergere, aut melle cocto
excipere cum modico pipere. Colocynthidem verò eie-
cto ſemine, medullam adhuc habentem paſſo exple, &
per totã noctẽ ſine. Mane verò paſſum euacuatũ bibendũ
præbe. Vtendũ etiã purgatorio medicamẽto ex veratro
A albo. Eſt autem hoc, Baccarũ lauri depuratarum drachmæ
octo, piperis albi drachmæ octo, alypiadis drachmæ octo,
euphorbii drachmæ octo, veratri albi drachmæ octo. hæc
pro vna vice præbe cũ paſſo quod eſt in colocynthide:
probè per vomitus purgat. Poſt ſufficientem purgationẽ
lauare ipſos oportet. Tertio poſt die cucurbitæ affigen-
dæ ſunt cum ſcarificatione præcordiis ac dorſo: deinde
multis diebus interpoſitis, & corpore refecto, hiera ex co-
locynthide danda eſt, poſtea capiti ac occipiti cucurbitæ
affigantur. Sequenti die cataplaſma adhibeatur ex pane
B cocto in aqua mulſa, & contrito cum amygdalis amaris,
aut ſerpyllo, aut mẽtha, aut calamintha, aut ruta: & ad tres
dies hoc faciendum eſt. Et poſtea caput radatur, & peuce-
dani ſucco in aceto diſſoluto, in quo ſpondylium coctum
eſt, illinatur. Interpoſitis autem rurſus aliquot diebus, &
corpore refecto, antidoti ex colocynthide obolos nouem
in aqua mulſa dato: & rurſus interpoſitis diebus antidotũ
dato, deinde ſternutatoriis vtere. Et poſt quinque aut de-
cem dies caſtorium in aqua mulſa præbe: & rurſus inter-
poſito tempore, centaurii & colocynthidis decoctum per
C clyſterem infunde, deinde rurſus hieram præbe, & conſe-
quenter pituitam per os & nares detrahentibus vtere, de-
inde ſinapiſmum capiti adhibe. Oportet item acrium eſu
tempeſtiuè vti. Prodeſt his & acetum mulſum ſcilliticum
quotidie bibere; & mel in qua ſcilla contabuit, cochlearii
menſura. Victus ratio his conuenit incidendi ac attenuã-
di vim habens, & proinde capparis & ſalſamentum aſſi-
duè in cibo competit. Abſtineãt autẽ à carnibus, & legu-
minibus, & vino largiore, veneréque multa, ac à balneis,
& à ſinapi, & à potu ſtatim poſt balneum, præſertim vini
D meraci. Vtantur exercitiis & frictionibus, ita vt poſtremũ
omniũ caput defricẽt. CVRATIO comitialis ex ſto-
macho oborti. Si verò ſtomacho primariò affecto affe-
ctio fiat, bonã concoctionẽ ægroto proſpicere oportet, &
circa tertiam horam panem diligenter præparatum ex-
hibere, ex vino diluto leuiter adſtringente ac albo. Dato
etiam iis de medicamento ex oloe, bis aut ter ſingulis an-
nis. Noui autem, inquit Galenus, puerum quendam qui o-
mnino non correptus fuit à morbo ex quo radicis pæo-
niæ geſtabat magnam ac recentem partem de collo ſuſ-
E penſam. Sed & agaricum comitialibus prodeſt, ſeſelique
ac ſpondylii ſemen ac radix, & ariſtolochia rotunda ex a-
qua pota. Auxiliatur etiam iis magnopere ſcarificatio
crurũ, ſi frequẽter adhibeatur. CVRATIO comitialis
ex aliqua parte oborti. Quũ ſymptoma futurum eſt, vbi
ſenſerint, partem, ſiue manus ſit ſiue pes, laqueo ſuper-
poſitam fortiter apprehendere oportet: in remiſſioni-
bus autem curationem moliri, ex vſtoriis medicamen-
tis aliquod parti adhibendo, velut eſt lepidium & quæ ex
cantharide conſtant, & ſimilia. Acetum quoque mulſum
F Iulianium comitialibus magnopere prodeſt, particulatim
materiam excutiens. Poſt omnia relata & theriaca & bal-
nea naturalia locum habent. Per totum verò vitæ tempus
caueant maximè cruditatem, & nutrimenti ingeſtionem
ante concoctionem, & cibos craſſi ſucci, & cibi dilationẽ,
& vehementem ad venerem impetum, & multi vini po-
tum, & potum poſt balneũ, (velut dictum eſt) præſertim
vini meraci, & vina valde vetuſta ac craſſa, & acria odo-
ramẽta, & quæ caput replent, & ne intentè inſpiciant ex
alto, & ne diutius moram trahant in balneo, & ne caput
G ardori ſolis exponant.

DE MELANCHOLIA ET INSANIA, & his qui numine afflati putantur, CAP. XIIII.

MElancholia delirium quoddam eſt citra febrem, ex
atrabiliario humore qui mentem occupauit, ma-
ximè oriens, quandoque ipſo cerebro primariò affecto,
quandoque vnà cum toto corpore permutato. Sed & ter-
tia melancholiæ ſpecies eſt, quam flatuoſam & hypochõ-
driacam, *id eſt præcordialem*, nominant, ex inflammatiõ-
H ne præcordiorum circa ſtomachum oborta, quæ aliquan-
do auram quandam prauam, aliquando etiã de humoris
eſſentia partem ad cerebrum tranſmittunt. Signa omnia
communia ſunt, timor, triſtitia, hominum auerſatio, &
quòd putant aliqui ſe animalia bruta eſſe, & illorum vo-
ces imitantur: aliqui verò vaſa teſtacea ſe eſſe putant, &

ne frangantur timent:& quidam ex ipſis cupiunt mortẽ: quidam verò rurſus timent ne moriantur: & aliqui ſemper rident, aliqui plorant. Quidam verò etiam putant ſe ab aliquibus maioribus poteſtatib' impeti,& futura prædicere,velut numine afflati: quos etiam priuatim numine afflatos nominant. Propria verò ſigna melancholicorum per conſenſum totius corporis ſunt,gracilitas corporis, & nigritia,& hiſpiditas,& habitus atrabiliarius,aut ex natura, aut acquiſititius, per curas quaſdam aut vigilias, aut vitioſorum ciborum ingeſtiones, aut hæmorrhoidũ aut menſium ſuppreſſionem. Eos autem qui propter præcordia melancholici ſunt, cruditates declarant, & acidi ructus,& ardor ac grauitas ipſorum: & quod reuulſum eſt præcordium,& aliquando etiam inflammatum, maximè circa initia: deinde vbi hæc maiora fiunt, ſequuntur melancholica ſymptomata. Et hæc leuantur concoctionibus aut excretionibus, aut flatibus pluribus, aut vomitibus, aut ructibus. Nullo verò ex his aut omnino paucis ex ipſis contingentibus,ſigna melancholica apparentia cerebrum primariò affici indicant,ex atrabiliario humore. Si verò aliquando flauæ bilis nimium aſſatæ mutatio in atram fiat,maniã, *id eſt inſaniam*,appellatam,inducet: in qua ferino modo furiunt,adeò vt eos qui minus prouidè cum ipſis cõuerſantur interficiant. CVRATIO. Eos igitur qui ex primaria cerebri affectione melancholici ſunt,per balnea aſſidua & boni ſucci ac humidum victum curare oportet,vnà cum conueniente animi iucunditate, citra aliud auxilium, vbi nondum ob temporis longitudinem humor affligens,difficulter euacuari poteſt:nam ſi contrà habet,fortiores & magis variegatas medelas adhibere oportet. Purgare igitur ipſos conuenit ab initio epithymo aut aloe. Horũ enim,etiamſi modicum ſingulis diebus acceperint,maximè prodeſt, & leniter ſubducit. Purgatione igitur facta(velut dictum eſt) abſinthium dandum eſt ita vt modò herbam in aqua maceres & coquas, & inde cyathos duos exhibeas:modò ſucci drachmæ dimidium aqua liquefacias,ac aſſiduè præbeas. Sed & aceti acerrimi parum inſuper ſorbeat dormitum iturus: pleraque etiam obſonia in hoc tincta edat: præſtat autem aceto admixtã eſſe ſcillam,& polium, & tenuem ariſtolochiam. At verò vbi in incipientem morbum propter totius corporis cõſenſum(velut dictum eſt)incideris, & corpus fuerit compactum,omnino à venæ ſectione incipiendum eſt. poſt ſectam autem venam, refectis viribus deorſum purgare oportet per cucurbitam ſylueſtrem, & per veratrum nigrum,medicamento dato. Sed & hæmorrhoidum ora aperiemus,& menſes proliciemus,ſi ob horum ſuppreſſionem affectio fuerit oborta. Commodæ ſunt etiam vrinãcientes facultates,& ſudorũ purgationes. Si verò ob præcordiorum afflictionem conſtiterit affectio, etiam horũ curam habere oportet, & fouere ipſa irrigando, rutæ,anethi,abſinthii,pulegii,ſeminis viticis & baccarum lauri decocto. nam hæc & dolores mitigant,& flatus minuũt. Coquantur autem in oleo,& imponantur:habeant etiam horum cataplaſmata,ea quæ ad flatus faciunt,apium, aut aniſum,aut cuminum. nec malum eſt & cyperum, & iridem,& rorem marinum in cataplaſmata addere. Sinendã verò ſunt hæc,vt diu incumbant, etiam per diem, & vbi cibum accepit,& vbi ieiunus adhuc eſt. Poſtquam autem detraxeris,aliud operimentum, lanam latam imponito. Sed & cucurbitis vtere,ad flatus quidem, leuibus: ad dolores verò & inflammationes,ſcarificatione facta. Cæterùm curationi attendendo,neque ſinapis obliuiſcere,vtereque etiã acribus ſmegmatis,& dropacibus, & in dorſo & ad ventrem. In inueteratis porro optimum auxilium eſt purgatio ex veratro per vomitum. Victus autẽ omnibus melãcholicis boni ſucci & moderatè humidus conuenit,ita vt vitent bubulas ac ceruinas carnes, & lenticulam,& braſſicam,& cocleas: vina item craſſa ac nigra, & in ſumma, omnia quæ atram bilem generant. CVRATIO inſaniæ. Inſaniẽtes quoque ſimiliter veluti melancholicos curabimus: priuatim verò horum capiti roſaceum, & acetum roſaceum adhibebimus: & vena ipſis ſecta,per picram antidotum purgabimus: hirudinibus quoque ad caput vtemur. Maximè autẽ ipſis prodeſt hippomarathri radix ac ſemen,ſi in aqua bibantur. Bryoniæ item radicis drachma vna cũ aqua, quotidie. Si verò delirantes ad purgatoria medicamenta bibenda induci nequeant,admiſcẽda ſunt ipſa latẽter quandoque eduliis ipſorum,nimirum buccellis,aut caricis,aut palmulis: quãdoque etiam potibus. Præ omnibus verò aut vinciantur in lecto,vt ne mali quippiam faciant ſibiipſis, & iis qui ad ipſos accedunt: aut intra ſportam cancellatim textam concluſi,in lecto ex alto ſuſpenſo in altum attollantur.

DE INCVBO, CAP. XV.

EPhialtem, *id eſt incubum*, aliqui à viro nominatum eſſe dicunt, aut ab eo quòd ii qui in hac affectione conſtituti ſunt,aliquem ſibi inſilire ac incumbere imaginantur. Themiſon autem decimo epiſtolarum libro *πνιγαλίωνα, id eſt Suffocatorem*, nominauit, à ſuffocando videlicet nomine impoſito. Conſiſtit autem circa crapuloſos,& aſſidua cruditate laborantes. Iis verò qui in hac affectione conſtituti ſunt adeſt æger motus, & torpidus ſenſus in ſomnis,ſuffocationis imaginatio,& velut irruente aliquo oppreſſio,cum exclamãdi impotentia,aut vociferatione nihil ſignificante. Quidam verò imaginantur etiam audire ſe eum qui in ipſos irruit, & venerem appetere,verùm fugere,digitis ad apprehendendum contractis. Cauendum igitur eſt malum ab initio: nam vbi diu durat,aſſiduè nocte irruens,magnos morbos, ſyderationem,aut inſaniam,aut comitialem denuntiat, vbi ad caput feratur cauſa. quæ enim comitiales interdiu, ea incubo oppreſſi dormientes perpetiũtur. Oportet igitur venã ſecando,& purgationes adhibendo, totum affecti corpus euacuare. Maximè autem opitulatur his veratrum nigrũ drachmæ vnius pondere,ſi ſcammoniæ obolos tres admiſceas,& quædam odorata,aniſum,daucũ, petroſelinũ. Sed & ex cucurbita ſylueſtri hiera magnopere auxiliatur: eſt autem Rufi. Victus ſit tenuis:& flatuoſa vitare oportet. Opitulatur ipſis & pæoniæ ſemen: ex eo verò quindecim grana nigra cum aqua trita,aſſiduè bibenda dato.

DE LYCAONE, AVT LYCANTHROPIA, CAP. XVI.

QVi λυκανθρωπίᾳ corripiũtur,noctu exeunt,per omnia lupos imitantes,& ad diem vſque circa monumenta verſantur. Cognoſces autem ita affectum ex his ſignis: Pallidi ſunt,& obſcurè vident,& oculos ſiccos & linguam ſicciſſimam habent, & ſaliua ipſis omnino non prodit. Sunt etiam ſiticuloſi,& tibias,eo quòd frequenter impingãt,incurabiliter vlceratas habent: ac talia quidẽ ſunt ſigna. Verùm noſſe oportet melãcholiæ ſpeciẽ eſſe λυκανθρωπίαν,quã curabis tempore acceſſionis venam ſecans, & ſanguinem vſque ad animi deliquium vacuans, & boni ſucci cibis ægrum nutriens. Vtatur etiam balneis dulcibus. Deinde lactis ſero ad triduum vſus, etiã purgatione per hieram ex colocynthide iterum atque iterum vtatur:poſt purgationes autem ,theriaca quoque è viperis vtetur, & reliqua quæ de melãcholia dicta ſunt adhibebis. Inuadente verò iam morbo, irrigationibus ſomnum inducere ſolitis vtêris, opio quoque nares illinens, dum ad ſomnum ſe conuertunt.

DE AMANTIBVS, CAP. XVII.

AD cerebri affectiones etiam amores adiungere nihil abſurdi eſt, quum curæ quædam exiſtant. cura autem,animi affectio eſt, ratione in motu delaſſante cõſtituta. Comitantur autem amantes hæc:Oculi caui ſunt, & non lacrymantur, verùm apparent velut voluptate ſint repleti. Et palpebræ ipſis frequenter mouentur: & quum reliquæ corporis partes non collabantur, ſoli oculi in amantibus contrahuntur ac concidunt. Pulſus autem amantium proprius nullus eſt,velut quidam arbitrati ſunt, ſed qualis eſt curioſorum. Vbi verò eius quod amant recordatio incidit,aut per auditum,aut viſum,& præſertim derepente,tunc anima turbata, pulſus alterari contingit, & neque æqualitatem ſecundum naturam neque ordinẽ conſeruare. Hos igitur triſtes & vigilantes, quidam ignorantes affectionem,illuuie & quiete & tenui victu conſumpſerunt: verùm ſapientiores, comperto amore, ad balnea & vini potum,geſtationéſque ac ſpectacula,& ad audiendas fabulas animum ipſorum abducunt. Quibuſdã verò etiam timorem impendere oportet: namqui ſemper amori vacant, ægrè deſinentem affectionem habent.

Oportet igitur & contentiones aduerſus aliquos excitare, pro vitæ à ſingulis delectæ propoſito, & in totum ad alias curas rationem transferre.

DE SYDERATIONE, SEMISYDERATIONE, ſiue reſolutione, CAP. XVIII.

COmmuni neruorum principio affecto, quum ex hoc omnes corporis partes ſimul & motum & ſenſum amiſerunt, ἀποπληξία, *id eſt ſyderatio*, appellatur affectio, ita vt ſimul etiã principales actiones læſæ ſint: ſi verò circa alteram partem obturatio fiat, ſemiſyderatio & reſolutio vocatur. At ſi circa vnam aliquam partem læſio conſtiterit, illius partis affectio dicetur. Itaque Hippocrates ait, Syderatum ipſi crus fuit. Seruatur igitur in ſyderatis breuis quædam reſpiratio, quæ ſi multũ à naturali actione euariauerit, maximam affectionem inducet: ſin parũ, breuem: peſſima verò eſt quum intermittit, aut etiam cũ magna violentia contingit. Cõſtituitur autem affectio aceruatim, frigida pituita principaliſſimos cerebri ventriculos implente. Si verò medullæ ſpinalis principium totum ita affectum fuerit, omnes infra faciem partes reſoluentur, ipſa illæſa manente, eo quòd ſenſum & motum partes quæ in ipſa ſunt, à cerebro accipiunt: ſi verò ex dimidia parte, ſemiſyderatio illarum partium oboritur. At ſi olfactus patiatur, aut anterioribus cerebri vẽtriculis intemperiem adeptis, aut meatibus in oſſibus (quæ inſtar coli ſunt) obturatis, talis affectio cõtingit. Syderati itaque iacent ſine voce, ſine motu, ſine ſenſu, abſque febre. Præcedit affectionem, capitis aceruatus & acutus dolor, & venarum iugularium eleuatio, & vertigo, & ſplendores oculis obuerſantes, & extremarum partium frigiditas præter rationem, palpitationéſque totius corporis, & æger motus, & dentium ſtridores inter dormiendum: mingúntque velut æruginoſa, & nigra pauca, & farinæ craſſæ ſimilẽ ſubſidentiam habentia lotia. Contingit autem affectio circa ætatem ſenilem, pituitoſioribus temperamẽtis, & tali victu vſis. Si verò quandoque in iuuentute & tempore æſtatis oborta fuerit, magnã neceſſitatem indicat. CVRATIO. Syderationis affectio nunquam aut rarò curatur. præſentem enim mortem minatur. Si verò etiam ſoluta fuerit, plerunque cum partis alicuius corporis reſolutione diſcedit. Eis itaque qui quomodocunque curari poſſunt, ſtatim vena ſecanda eſt, & ſi remiſſionem aliquam habuerint, repetita ſectione detrahere ſanguinem oportet, eadem aut ſequenti die. Ventrem quoque acri infuſo per clyſterẽ ſubducere, muria ac melle permixtis: deinde oleo multo ſulfurato totum corpus illinatur: & caput oleo chamæmelino, aut anethino, in quo coctũ ſit ſpondyliũ, aut calamintha. Inſtillanda eſt quoque aqua mulſa, & odoramenta adhibenda, opopanax, ſagapenum, galbanum, aut caſtorium. Oportet etiam ore violenter aperto, digitum aut pennam immittere oleo imbutam, ad eiiciendũ ea quæ in ipſo hærent. Perungẽda etiam eſt ſedes iis quæ flatus educunt, dandúmque acetũ mulſum, aut aqua mulſa in potu. Vtemur item pituitam per os detrahentibus, ex thymo aut origano coctis in aceto. Remiſſione verò cõtingente, tenerum & ſucculentum, & qui facilè diſtribui poſſit, cibum exhibebimus. At vocis priuatione permanẽte, & viribus permittentibus, etiam cucurbitas occipiti affigemus cum ſcarificatione, &, ſi fieri poſſit, etiam præcordiis: deinde geſtentur ſella, aut lectica, aut penſili lecto. Frequentius etiam adhibenda ſunt ſternutatoria, & pituitam per os detrahentia. Poſt diem decimumquartũ ad reliquas geſtationes perducemus, & vocis ac loquelæ curam habebimus, & veterem fauorum cremorem dabimus, cum micis panis, aut alica: & poſtea dandum eſt etiã modicum de hiera. Poſt viceſimamprimam diem ad balneum ducemus, & vinum vetus bibendum dabimus, calida aqua inſtillata. Et de cætero per balnea & vnctiones faciemus refectiones. degant autem, ſi id fieri poſſit, in maritimis locis. CVRATIO reſolutionis. At ſi reſolutio fuerit partium omnium, aut aliquarum, citra principalium actionum affectionem ac læſionem, etiam hîc moleſtantem humorem euacuare oportet, qualiſcunque tandem fuerit. Deinde danda hiera, quæ & caſtorii partẽ habet, initio facto à dimidia drachma, cum pauco melle

A & aqua calida diſſoluta, aut per ſe, aut piperis ſcrupulo dimidio addito: deinde quatuor diebus interpoſitis exhibeatur drachma perfecta, & poſtea ſeſquidrachma, deinde duæ & tres. Et rurſus totidem diebus interpoſitis dentur drachmæ quatuor, ſi modò æger ſumere poſſit, adiecto mellis cochleario vno. Ipſis autem partibus imponere oportet medicamenta quædam diſcuſſoria, vnà cum iis quæ rubificare poſſunt, adiecto ad hæc caſtorio, aut pipere, aut pyrethro, aut roſmarini ſemine, aut euphorbio. Ad hæc proſunt irrigationes ex oleo rutaceo, aut Sicyonio, B aut veteri. Cibi ſint frumentacei, ſorbiles, aut alioqui concoctu faciles, & non recrementitii. Cucurbitæ affigãtur partibus reſolutis, ſi multæ fuerint, particulatim: ſi paucæ, vni. Poſt cucurbitas cataplaſmata conueniunt ex pice, aut reſina, aut manna thuris: optimè verò facit artemiſia ſimul cocta, & calamintha, & conyza, & nitrum. Admiſceatur & aquæ parum, quæ & ipſa in coctura conſumatur. Aluus rurſus ſubducatur per aloen, aut polypodium, aut ſcammoniam, aut per pultem ex colocynthide. Fiant etiam pingues illitiones ex oleo vetuſto, in quo ſcilla in- C ueteratur ad dies quadraginta ad ſolem. Si verò hoc non adſit, coques in oleo ſcillæ ſextantem, & illines: aut roriſmarini ſemine ſimiliter præparato vtere, & ceræ vnciam adde, vt ne diffluat. Quòd ſi etiam galbani, caſtorii, euphorbii, adarces, & nitri, ſingulorum ſemuncia addatur, medicamentoſius reddetur. Commodat etiam exquiſitè batrachium herba, ſi in oleo cocta ad ſolem inueteretur. Potiones conueniunt, caſtorii drachma, vna opopanacis magnitudo fabæ deglutita. Mirificè facit & ſagapenum erui magnitudine in aqua mulſa, & caſtorium cum opo- D panace, & ſucci Cyrenaici milii magnitudo: prodeſt & ex tribus piperis generibus antidotus. Vtemur etiam acopis calefacientibus, & pituitam per os detrahẽtibus. Poſt decimumquartum diem, ſolidiorem victũ exhibebimus: & multa oboriente vtilitate, ad balneum ducemus. Poſt triceſimum, dropacem adhibere conuenit, & ad balneũ ducere, & de cætero cataplaſmata ex ſinapi imponere ita vt in iis quibus & motus & ſenſus periit, attendamus ne nimium adurantur, eo quòd ſenſum non habent. In iis autem qui ſenſus participes ſunt, rubificationes ſolùm ad- E hibere oportet. Verùm poſtquam intumuerint, ad balneũ ducere oportet, & ceratis mollibus curare: ſed & à vena vomitu vtantur, & à radiculis præſumptis. Geſtentur quoque ſella, aut curru qui manibus aut iugo trahitur: de cætero verò ad naturalia balnea ducãtur. Victus autem cõuenit ſiccior, & modicus potus, & frictio: ſiccos itaque cibos edant, & ſitim quantum poſſunt ferant.

De reſolutis per laxationem aut diſtentionem.

Quandoquidem partes reſolutæ aut conuelluntur aut laxantur, & hoc aut à repletione aut ab euacuatione, rur- F ſus attentione opus eſt, quando ſanguinem detrahere oportet, & quando non: & deinde in laxatis, adſtringentia ad laxantia admiſcere, & frictionem intentam facere. In contrariis autem, laxantibus ſolùm vti, vnà cum hoc vt molliter fricemus. Habeat autem oleum in laxatis parum nitri, & fæcis vini vſtæ tritæ additum. Perfundantur autem vehementer aqua calida, & maximè marina, in qua coctæ ſint lauri baccæ, aut viticis germina, aut ſampſuchus, aut tale quippiã. Si verò æſtas ſit, natent etiam in mari. Rubificationes autem iis maximè conueniunt: pro- G inde cædantur etiam partes ferulis, aut vrticæ ramuſculis: ſi verò permaneat reſolutio, carnem inter articulos mediam laxatam attrahere oportet, & cauteriis paruis ac tenuibus tranſmiſſis vrere. Contractis autem partibus aſſiduè dropacem imponere oportet.

De reſolutione in ſingulis partibus conſiſtente.

Reſolutio partium quæ ex nerui diuiſione contingit, incurabilis eſt: quæ verò ex intemperie aut humore aliquo oboritur, in communi quidem ex relatis remediorũ H facultatibus opem ſentit: ſunt autem & propriæ quædam ad ſingulas ex ipſis, quas ſubiiciemus. In iis igitur qui canino modo conuelluntur, maxillam in contrariam partẽ per capiſtri deligaturam reduces. Conuenit & ſanguinis detractio à vaſis ſub lingua, & cucurbitæ primo verticulo affixæ, & pituitam per os detrahentia, & purga-

tiones per narium infuſa. Noſſe igitur oportet,nõ eam maxillam quæ diſtorta apparet, reſolutam eſſe, ſed oppoſitam. At ſi deglutitio reſoluta eſt, cucurbitas mentò affigere oportet,& medicamenta illinire ex caſtorio,& ſagapeno,ac ſucco Parthico:prodeſt & acrium gargariſmus. Si verò lingua reſoluta eſt,ſecandæ ſunt in ipſa venæ, & cucurbitæ mento affigendæ, & apophlegmatiſmis ex ſinapi vtendum,& exercitiis linguæ. Quòd ſi vocis inſtrumenta reſoluta ſunt,thoraci adhibere auxilia oportet, & ſpiritus detentione ac vociferatione vti.At in ſuperciliorum aut palpebrarũ reſolutione, vnctiones ſimiliter proſunt:ad finẽ verò etiam ſutura ſurſum verſus. Si verò veſica reſoluta eſt,ſiue ſupprimantur vrinæ, ſiue inuoluntariò excernantur,pectini & intercapedini inter anũ & ſcrotum medicamenta adhibeantur. In ſedem verò oleum rutaceum infundatur,aut Sicyonium,cum butyro, & caſtorio ac galbano,aut opoponace,aut ſilphii ſucco: ſed & in veſicam tranſmiſſa hæc per colem,magnificè profuerunt, aut etiam ſola ſuffecerunt. Quin & ex centaurio ac colocynthide in inteſtinum infuſa per clyſterem, cum oleo Sicyonio,commoda ſunt.Commodant etiam vrinã cientia in potu, & caſtorium ſimiliter.Et præ omnibus catheteris inſtrumentum immittendum eſt in iis qui nihil vrinæ emittunt:& inſeſſus, & cataplaſmata ex laxãtibus adhibenda.In iis autem qui inuoluntariò excernunt,adſtringente ductu vtendum eſt per corroborantia auxilia: cibis verò ſiccis, & aquæ frigidæ potu.Verùm in refectionibus,etiã rubificationibus, & naturalibus balneis frigidis vtantur.At verò eos qui in ſpina reſoluti ſunt, ex vulnere aut caſu,aut luxatione verticuli,ſi lethalium ſignorum cõcurſiones adſint, curare impoſſibile eſt:ſi verò coles reſolutus fuerit, iis quæ ad veſicam relata ſunt vtendũ eſt, & ad eaſdem partes,& ad lumbos.Inſuper autem & tentiginem cientibus vtemur.Incommodum iis eſt lac,caſeus,& reliquæ placẽtæ:lactucæ item,ac reliqua olera.Recto porro inteſtino reſoluto,in quo aliquando inuoluntariò ſtercus excernitur,aliquando ſupprimitur, iiſdem vtendum eſt:& quandoque per clyſterem immittenda nunc ea quæ adſtringunt,velut eſt cupreſſi,lentiſci,rubi decoctũ: nunc ea quæ laxant,velut eſt adeps ſuillus & anſerinus, & oleũ maluæ:interdum autem mordentia, velut eſt muria, aut colocynthidis aut ſimilium decoctum. nihil enim ita ad motus prodeſt velut varia moliri. Si verò frigiditatẽ ſentiant, etiam acopon ex euphorbio,oleo dilutum,per clyſterem immittatur. Cæterùm artus reſoluti,cum communi curatione,flectantur,ac fricentur, & extendantur iuxta relatum modum. Plurimum enim ſpei in frictione ſitum eſt.

De reſolutione ex colico morbo oborta.

Noſtra ætate colicus quidam morbus homines vexauit,in quo abſoluta motus priuatio in artubus conſequebatur,& maximè in iis qui ſuperſtites euaſuri eſſent. Verùm ſenſus tact⁹ illæſus cõſeruabatur(velut veriſimile eſt) iudicatoria quadam tranſitione ex alto contingente.Vnde ſua ſponte rediit pleriſque motus temporis progreſſu. Qui verò difficilius curari potuerunt, his ſimpliciores ex relatis illitionibus profuerunt.Præcipua verò ad ipſos cõperta ſunt acopa, & id quod ex populo nigra fit, & quod ex abiete paratur:multis verò etiam corroborãtia,& moderatè frigefacientia,magnopere profuerunt.

DE CONVVLSIONIBVS, CAP. XIX.

AD tractationẽ de reſolutione,de conuulſionibus ſermo conſequitur,eo quòd ambæ neruorum ſunt affectiones:quapropter etiam de tremoribus conſequẽter dicetur.Quum igitur ab initio, aut non longè poſt initium morbi,exorſæ fieri conuulſiones permanent, ex repletione generationem habent: quum verò poſt ſudores multos,aut vomitus,aut alui egeſtiones,aut ſanguinis eruptiones,aut vigilias,aut famem,aut motus multos & vehemẽtes,ob euacuationem fiunt ac conſequuntur:& vbi aliquẽ ſanum derepente cõuelli cõtigerit, neceſſe eſt à repletione fieri.Si verò ex febribus ardentibus reſiccatum fuerit totum corpus,& nerui, & deinde ob ſiccitatem conuulſi fuerint,maximum hoc malum eſt,& fere incurabile. Primùm igitur deligare oportet partes quæ contrahuntur,

A ita vt cedant,& inordinatis reſiſtere motibus, defricaréque oleo rutaceo,aut Sicyonio,aut veteri, aut aliquo huiuſmodi,& aquam mulſam præbibẽdam dare. Et qui quidem ob euacuationem conuelluntur,oleo, aut aqua & oleo calido perfundendi ſunt.Nulla autem re prohibente, etiam ad balneum abducemus, temperatóque ſolio vtemur,cum oleo ac frictione molliſſima. Nutriemus ipſos ſorbitionibus ex chondro & alica, & vinum tenue, aquoſum,& quod facilè diſtribuitur, dabimus, præterquam ſi febriant: tunc enim ptiſſanæ ſucco vtemur, & ſomnum
B conciliabimus. At verò conuulſiones ob plenitudinem aut inflammationem obortas,curabis plenitudinem euacuando:inflammationem autem, propriis ipſius auxiliis perſanando.Fit etiam conuulſio quum vomentes vehementius lancinantur.Opitulatur autem conuulſis acanthi radix,& ſpinæ albæ ſemẽ potũ,itémq; ſpinæ Ægyptiæ:ſed & centaurii tenuis ſuccum quidam bibendum dant, quũ ob repletionem conuulſio cõtingit.Non ſolùm autem bibendum dato,ſed etiam forinſecus ad cutem illinito caſtorium cum oleo Sicyonio.Si verò non ſedetur,cucurbi-
C tas affigito cum ſcarificatione:ſi quidem crura contrahãtur,ad coxas & vltimum verticulum:manibus autem conuulſis,& dorſo,& primo ipſius verticulo,& ei quod humero ſuperincumbit. Si tamen toto corpore ab affectione immuni, labium contrahatur, aut palpebra, aut lingua, graue ſymptoma putandum eſt, & quod magnos timores afferat,etiamſi affectæ partes paruæ eſſe videantur. In iis igitur detractiones ſanguinis ab occipitio,& à primis verticulis faciendæ ſunt.

DE TETANO, ID EST DISTENTIO-
D ne,eiúſque differentiis, CAP. XX.

TEtanus,quum & ipſe conuulſio quædam ſit,velut cõpactis corporis,& maximè ſpinæ,muſculis oboritur, ex frigido humore intrinſecus ac forinſecus cõcreto. Vnde affecti neque ſeipſos flectere poſſunt: verùm quum in anteriorem partem corporis partes tenduntur, affectio ἐμπροσθότονος appellatur: quũ in poſteriorem, ὀπισθότονος: vbi verò æqualiter in vtranque partem tenduntur, tetanus affectio nominatur. At Pelops has affectiones tentionem & diſtentionem eſſe dicit muſculorum ac neruorũ
E circa collum,per quos inclinatio,& nutus,& conuerſio capitis contingit.Verùm ſi circa poſteriores colli muſculos conſiſtat affectio, ὀπισθότονος, ex contingente: ſi verò circa anteriores, ἐμπροσθότονος: ſi circa vtroſque,tetanus appellatur. Cauſam autẽ repletionem eſſe dicit muſculorum, ex ſpiritu & aere craſſo ac nebuloſo. Dicit autem frigidũ valde ipſum eſſe ac congelatum, & propterea ægrè mobilem:vnde non ſicca potius his fomẽta, ſed humida cõuenire.Atque hæ quidem ſunt tetani differentiæ. Cæterùm curatio communis quædam eſt, & iuxta has differẽ-
F tias non euariat.Optimum igitur omnium auxilium ipſis eſt febris inſuper accedens, quæ ab initio nõ fuit. Signa horum ſunt,reſpiratio ſuſpirabũda,& pulſus rarus ac paruus:& quandoque etiam riſus Sardonius ipſis contingit: & rubor in facie eſt, & oculi ipſis in mole maiore apparent:& aut omnino non mingunt, aut velut aqua ipſis emittitur,aut vrina ſubcruenta,bullas quaſdam habens: & aluus reſiccatur,& vigilantiores ſunt,& præ conuulſionibus ſæpe periclitantur ne ex lecto excidant:& quandoque etiam ſingultire incipiunt:& dolent alii caput, alii ſcapu-
G larum nexus,& lumbos:quidã ex ipſis etiam tremuli fiũt. Facit porro affectionem,quanquam raro,etiam laſſitudo, & humi dormitio, & grauis oneris eleuatio, & caſus, & vulnus,& vſtio,& plaga,& alia quæ eandem læſionem neruis inducere poſſunt.Curare verò ipſam oportet velut cõuulſiones ex euacuatione obortas. CVRATIO tetanorum. Qui tetanica diſtentione conuelluntur, in principio venæ ſectionem adhibeant,& partes lanis oleo imbutis tegant,Sicyonio,aut caſtorio,cum oleo veteri: aut etiã veſicam amplam oleum calidum habentem tendinibus
H imponant,& cucurbitas cum ſcarificatione: nam leues noxiæ ſunt. Affigantur autem & ceruici, & vtrinque ad ſpinam,& muſculoſioribus pectoris partibus, & præcordiis, & ad veſicæ ac renum locum. Nec parcè detrahendum eſt: ita tamen vt non aceruatim detrahamus,ſed particu-

A latim.Sudores autem lanis oleo imbutis excipere ac abripere oportet,vt ne latenter nobis non animaduertentibus perfrigerent.Si verò diuturnus fiat tetanus,bis in die in olei ſolium demittantur : non tamen in ipſo moram trahant. nam olei ſolium maximè vires exoluit. In potu danda eſt aqua mulſa tepida ad dimidias decocta, & panacis drachma vna robuſtis:ſin minꝰ,obolos tres, aut minimum,obolum vnum.nam quòd ſtomacho incommodat, id in ipſo quis vereri poſſit. Dandum eſt & ammoniacum,& ſucci Cyrenaici erui magnitudo. cocto melle B oblita deuoretur.Et radicis ſilphii cochlearia duo tribus aquæ mulſæ cyathis inſperſa dantur, aut cum ipſius decocto : aut myrrhæ drachma vna ex aqua mulſa, aut hyſſopi decocto.Minimè omniū verò offendit,& efficaciſſimum eſt,vt demus caſtorii cochlearia duo aut tria,diuiſa ipſius copia. Non enim offendet etiamſi poſt cibum ex ipſo dederis: ſed & ipſum potum, & reliqua lentè ac paulatim accipiant.Nam quum difficulter deglutiant,in nares potum relidunt,vnde vehemēter lancinati ad conuulſionem irritantur. Sedes oleo rutaceo cum opopana- C ce illinatur,& eadem per clyſterem immittantur.At verò frigidæ affuſionem(velut Hippocrates dicit) quum maximè temeraria ſit, & propterea à poſterioribus dānata, etiam nos reprobamus. VNGVENTVM. Nardini ſextarius vnus, ceræ ſextans, folii, amomi, ſtyracis, maſtiches, ſingulorum vncia vna: caſtorii, adarces, euphorbii,piperis,ſingulorum vncia vna:ſpicæ nardi, opobalſami,ſingulorum vncia vna. POTIO ad opiſthotonicos : Radicis panacis,piperis albi, coſti,myrrhæ, ſucci papaueris,ſingulorum æquales partes, dato araci magni- D tudine ad ſomnum Facit & ad recta ceruice ſpirantes.Sit porro victus iis attenuans,& qui facilè coqui ac diſtribui poſſit,& penitus ſine recrementis.

DE TREMORIBVS, CAP. XXI.

Tremor,in vniuerſum quidem ob neruorum debilitatem fit:(hoc autem teſtatur ſenilis ætas)verùm particulatim multæ cauſæ hunc efficiunt. Nam & ob frigidam fit intemperaturam, & ob frigidæ aquæ potum, & præſertim in febribus intempeſtiuè acceptæ: inſuperque ob frigidorum ac viſcoſorum humorum abundantiam, E & ob copioſiorem vini vſum. Qui igitur ex delictis palàm tremunt,ab iis quæ læſerunt abſtineant:perſeuerante verò tremore in febribus,primùm totū corpus oleo Sabino irrigetur: verùm in acceſſionum remiſſionibus, vetuſto, aut Sicyonio. Extremæ verò partes præillitæ, lanis mollibus integantur,deinde affigantur cucurbitæ, à primo verticulo vſque ad ſpinam & lumbos, intectis antea partibus vnà cum præcordiis,crudà ordeacea farina. Tegantur autem & hæ partes lanis veteri aut Sicyonio oleo imbutis.Si verò diuturnæ fiant febres,alternis diebus in G olei aut aquæ & olei ſolium inſideant, & mollibus frictionibus vtantur.Si verò affectio prorogetur, & frigiditas ſit ſuſpecta,aqua mulſa cum caſtorio præbibenda detur,& calidis locis geſtatio fiat. Cæterùm cibum qui facilè concoqui ac diſtribui poſſit dabimus,primùm ſorbilē, poſtea etiam volucres,& piſces mollis carnis. Solutis autem febribus lauent,ita vt frigidæ ſolium & vini potum vitent. At ſi craſſorum ac viſcoſorum humorum copia fuerit,ſecantibus & attenuantibus vtendum eſt : quale & hoc eſt,rutæ ramulorum,ſpondylii,ſingulorum quantum G tribus digitis prehendi poteſt:caſtorii,nitri, ſingulorum obolos duos.Dato quotidie cochleariū vnum cum aceto mulſo,ad triduum ieiunis:aut panacis & piperis,ſingulorum grana quinque in aquæ mulſæ cyatho vno bibenda præbe.Simplicia verò quæ tremulis præbibenda dantur, proſunt hæc : Caſtorium, leporis cerebrū in cibo,althææ radicis decoctum, damaſonii foliorum drachmæ quatuor in aqua mulſa,eupatorium cum aqua.Si verò prædominetur frigiditas,etiam Zoſimi vnguento, & acopis ad reſolutiones deſcriptis, & vnctionibus ac rubificationi- H bus vtemur,exercitiis item ac defrictionibus. Eos verò qui ob vini potum tremunt, à vino abſtinere oportet do nec penitus liberentur.

DE OCVLORVM MORBIS, ET PRImùm de dolore,ex Galeno, CAP. XXII.

A Quum dolores vehementiores in oculis fiunt, conſidera ex quānam affectione oculum dolere contingit in inflammationibus. Aut enim eo quòd mordentur vehementer ab influentiū acrimonia,aut quòd repletæ tunicæ tenduntur: aut propter craſſorum humorum, aut ſpirituum flatuoſorum intenſionem,dolores vehemētes in ipſis fiunt. Morſus itaque per purgatoria vacuando curare oportet,& oui candidum infundendo. Concocta verò iam inflammatione,& corpore à ſuperfluitatibus libero,conuenientiſſima iis ſunt balnea. At inflammatio- B nes ob repletionē,& per ſanguinis euacuationem, & per ventris ſubductionem,& infernarum partium frictionē, curare conuenit:intenſiones autem, toto corpore præeuacuato,& humorum momento deorſum reuulſo, conſequenter localibus diſcuſſoriis curandæ ſunt. Fomenta igitur ipſis adhibere oportet, & fœnigræci decoctum infundere.Verùm in quibus intenſio eſt ſanguinis craſſi in oculorum venulis, citra plenitudinis affectionem in toto corpore,iis vini potu vtendum eſt quod & percalefacere poteſt,& euacuare,& obturationes reſerare.

C De turbatione,& ophthalmia,id eſt lippitudine propriè appellata.

Turbatio quidem humiditas eſt oculi, & caliditas cū rubore præter naturam, quæ non ex corpore, ſed ab aliqua forinſecus cauſa contingit,velut à ſole, fumo, puluere,vento.Quare etiam citiſſimè ſoluitur,dum cauſa ſummouetur. Eſt & lippitudo,quædam perturbatio, non ſolùm forinſecus,ſed etiam citra manifeſtam cauſam oboriens, & permanens vſque ad tertium, aut quartum, aut quintum diem. Curatur autem facillimè,forinſecus irri- D tantium cuſtodia, pauci cibi vſu, aquæ potu, deambulatione,& facili alui ſolutione.

De inflammatione,

Si verò inflāmatio relicta fuerit in oculis poſt totius corporis euacuationem, ſublitionibus vtendum eſt per ea quæ humorum illationem repellere poſſunt, & irritationem mitigare:quale eſt collyrium Nili ex roſis, aut etiam Chiacum, & nardinum.Inflammata verò tunica agnata, collyriis monohemeris *ab unius diei uſu appellatis* vtendum eſt, cum oui candido infuſis. Poſtridie, ſi nō E inflammatio intendatur, nardinum illinatur : fomento verò vtendū eſt ex decocto meliloti ac fœnigræci.Quòd ſi craſſus ſit humor qui lippitudinem facit, medicamētis vtemur quæ neque meatus obducunt, neque humores craſſos faciunt,ſed diffundere,& humectare ac excernere poſſunt:velut eſt collyrium Chiacum.Si verò circa caput impacti ſunt humores, cucurbita occipiti affigatur, aut ſcarificatio fiat, aut hirudines fronti adhibeantur ad dolentem oculum. Et cataplaſma fiat ex pane puro aqua madefacto,cum modico roſaceo: aut ex polenta in capi- G tum papaueris decocto cocta,eodē modo. Sed & efficaciore vtendum eſt cataplaſmate, ex croco,& meliloto, & palmularum carnibus,& coriandri foliis teneris, & ouorum vitellis aſſatis,& micis panis ſapa madefactis, & modico roſaceo,contritis iis in papaueris capitum decocto. Sed & papaueris ſemen aliquando admiſcemus, doloris ſedandi gratia.Si verò magna ſit doloris neceſſitas,etiam opii minimum quiddam admiſcendum eſt: verùm citra maximum dolorem, reprobanda ſunt quæ torpefaciunt. At ſi moderata fuerit inflammatio;aloen per ſe,aut aqua, G aut oui candido diſſolutam illine:quo verò etiam paratū ſit auxiliū, croci drachmas ſex,aloes drachmas ſedecim, gūmi drachmas nouem,aqua pluuiali excipe; & collyria effinge. Quin & ex croco diacroca appellata collyria, ad lippitudinum initia commoda ſunt. At in quibus tumor eſt laxus & exalbidus,& circa palpebras, & circa tunicam agnatam,citra tunicarum læſionem,bene faciūt & liquida vocata collyria,quæ ex croco,& atramento ſutorio ac melle parantur.Sed & hoc optimum eſt.

Collyrium liquidum,dolorem eximens.

H Melanteriæ coriariæ,mellis Attici, ſucci fœnigræci,æquales ſingulorum partes coquito ad ſpiſſitudinem mellis: deinde per ſpecilli nucleum ſiue caput ſummum ambos angulos continge.

Ad fluxionum illationem impetuoſam.

Ad fluxionum impetuoſas illationes in principio conducit inedia,& aquæ potus, & præ omnibus,veneris abſtinentia: & aluus ſubtrahatur, & poſca aquoſa facies proluatur,maximè ſi feruens fuerit fluxio:ſinminus, atramento ſutorio cum melle frons & palpebræ illinantur. Quidam verò atramentum ſutorium aqua dilutum proluendum exhibent: verùm in iis qui abſque inflammatione fluxione infeſtantur, aut cum inflammatione, tamen vt ſupra caluariam ſtructura affectionis conſiſtat, agglutinatoriis vtendum eſt in fronte, ſimplicibus quidem,vitis foliis viridibus,aut rubi ſucco, aut portulacæ, aut malorum cotoneorum ſucco,cum tenui polenta, aut galla trita cum vino,ac tenui polenta,aut cicuta, aut pſyllio cum aqua, aut ſolano, aut cochleis vnà cum teſtis tritis impoſitis à tempore ad tempus: & in ſumma,adſtringentibus & perfrigerantibus.Compoſitis autem his,Pollentritici,& myrrha,aut thus, cum oui candido illinatur: aut Samia terra cum myrrha,& manna,ſimiliter cum oui candido. Verùm in frigidioribus fluxionibus, ſulphuris viui,bituminis,picis,colophoniæ, ſingulorum drachmæ duæ:Muſæ item paſtillus, & aſter,& conſimiles probè repellunt:& theriaca vino adſtringente diluta, & fronti illita,frigidas fluxiones ſiſtit. Hæc tamen,etiam pota magnificè his prodeſt. Supra ipſum verò oculum, lanam, aut linteum tenue oui candido imbutum impone. Et caſeus recens ſimiliter oculo impoſitus acres maximè fluxiones cohibet:& collyria ſiſtentia appellata,illita, & aquoſa inſtillata,hoc faciunt.Si verò per profundum & ſub caluaria conſiſtat humor, & ad longum tempus extendatur, poſt vniuerſales euacuationes, & errhinis, & apophlegmatiſmis ad pituitã detrahendã vtendum eſt,& raſura, & rubificationibus capitis. Verùm in his etiã chirurgias in capite aſſumunt, vaſorum videlicet diſſectionem,& arteriarum ſectionem,& hypoſpathiſmum,& circum caluariam inciſionem,& vſtionem in vertice ad os vſque: ſed & cucurbitæ ſincipiti affixæ cũ ſcarificatione, influxionem reuellere poſſunt. Signa verò fluxionũ extra caluariam ſunt,diſtentiones vaſorum circa frontem & tempora,& velut vinculum capitis,& quòd ſiccantia agglutinatoria proſunt.His verò nõ præſentibus, influxione moram trahente, & ſternutamentis aliquando vexantibus, ſub caluaria humorem eſſe putandum eſt.

De chemoſi.

Chemoſin dicunt,quum præ inflammatione vehemẽti,ambæ palpebræ euerſæ fuerint,vt oculi vix ab ipſis cõtegantur,& candidum oculi ſublimius fuerit quã nigrũ, & rubicundum,& multam nigri partem occuparit.Curare verò ipſam oportet venæ ſectione,& medicamẽto purgatorio,&collyrio ex roſis albo, & ſpodiaco, cum lacte muliebri,aut candido oui: eodem etiam oblinendæ ſunt palpebræ,& tempora,& frons: fomentis quoque & cataplaſmatis vtendum eſt mitigatoriis.Remittente verò inflammatione illinantur acriora,velut eſt viride ex roſis.

De ſugillationibus ac inflationibus.

Sugillatio eſt ruptura venarum membranæ agnatæ, ex plaga maximè oboriens.Inſtillare igitur ipſis oportet ſanguinem palumbi aut columbæ,aut lac muliebre calidũ, modico thure cum ipſo trito: aut muriã inſtilla, & præſertim quæ eſt ex Cappadocico ſale: & fomento vtere ex decocto hyſſopi. Verùm ad tumores circa oculos factos ob plagas,facit fomentum aſſiduum ex poſca,& ſpongia ex poſca incumbens. Medicamentum verò illitioni accommodatum hoc eſt:Lapis ſpecularis vſtus, & columbinum ſtercus,æquis portionibus vino aut aceto trita.Cataplaſma autem fit ex caſeo recenti, aut raphani cortice, aut vua paſſa,exemptis vinaceis,ſingulis in poſca,aut in aqua mulſa.Eadem faciunt etiam ad inflationes.

Ad inflationes pruriginoſas,& ſcabras lippitudines.

Inflatio,tumor eſt palpebræ laxus.Scabra verò lippitudo, pruriginoſa palpebræ ſcabies eſt, ex ſalſo ac nitroſo humore oborta. Conuenit igitur ipſis poſca, & lentium decoctũ,itémque roſarum, vt iis fomenta fiant.Collyriũ autẽ liquidũ hoc: Æris drachmæ ſex,miſyos toſti,myrrhæ, ſingulorũ drachmæ tres:croci drachma vna ſemis,piperis drachma vna,vini Chii, & paſſi Cretici, ſigulorũ ſeſquicyathũ:coquito ad mellis ſpiſſitudinẽ. Hæc eſt Eraſiſtrati pãchreſtos ob omnimoda vtilitate appellata, faciens etiã ad anginã, & vlcera in ore,& in pudendo, & ad aurium dolores.Inungant autem & oleo palpebras, vbi dormire volent:abſtineant ab acidis,& ſalſis,& acribus.

De dura lippitudine,& de ſicca lippitudine.

Lippitudo dura,duricies eſt, & difficilis oculi motus, cũ dolore ac rubore,citra humiditatẽ. Fouere igitur ipſos aſſiduè oportet ſpongiis ex aqua calida,& ad ſomnum ituris imponere palpebris ouum cum roſaceo, aut anſeris adipem,ita vt fugiamus frigida & indurantia. Tegatur autem & vngatur caput, & aluus ſubducatur. Lippitudo verò ſicca,eſt pruriginoſa oculorum affectio,citra fluxionẽ:curare oportet ipſa balneis,& vnctionibus,& boni ſucci victu.In cõmuni verò,vtriſque conueniunt medicamẽta acria,vt & lacrymas prouocent,per quas & duricies remittetur,& ſiccitas humectabitur. Talis autem eſt & panchreſtos Eraſiſtrati,& collyrium diacenteton appellatum, & quod ſtratioticum vocatur.

De palpebræ euerſione.

Palpebræ euerſio contingit aut ob cicatricem, aut ob nimiam carnem excreſcentem. In diuturnis igitur euerſionibus ob nimiam carnem excreſcentem, æruginem raſam toſtam tritam adhibe, aut plumbum vſtum & lotum:aut vtraque pariter, æruginem & plumbum admoue.Nam ex cicatrice obortam palpebræ euerſionem, ſi quidem omnino curetur,chirurgia ſanat.

De ægilope & anchilope.

Ægilops abſceſſus eſt inter magnum oculi angulũ & naſum,qui & rumpitur,& in fiſtulã abit,ſi neglectus fuerit,vſque ad os ipſum. Priuſquam verò in vlcus eruperit abſceſſus, anchilops vocatur.Bene igitur faciunt glauciũ & crocus, ſi cum perdiciadis ſucco imponãtur. Verùm aſſiduè alterare oportet, & ad tranſmutationẽ nõ peruenient. ALIVD. Alica cocta in aceto,& probè trita,non ſolùm incipientes,ſed etiam in pus tranſmutatos ſanat, & rumpit,& ad os vſque ſubit:huius vſu non modò ægilopas,ſed & anchilopas curabis. ALIVD. Ruta ſatiua cũ lixiuio protoſtacto,ex cinere calce adiecta parato trita,cocta ac impoſita,valde probè extirpat ægilopas, & ad os vſque ſubit,ab initio mordens,poſtea nõ item: &(quod mirum eſt)neque cicatricem indecoram inde ferunt. ALIVD. Cochleas cum teſtis tritas impone, aliquando etiam aloen & myrrham admiſce, anteaquam in pus ægilops tranſmutatus fuerit. Sed & poſtquam ruptus fuerit, ipſum reſiccat.

De trachomate,ſycoſi,ac tyloſi.

Trachoma, aſperitas intra palpebram eſt: huius intẽſio vt velut inciſuras habeat,ſycoſis *a ficus ſimilitudine* vocatur. Vbi verò diu durauit & callum contraxit, tyloſis, *id eſt calloſitas*,nominatur. Collyriis itaque vtendũ eſt, tum eo quod ex vino,tum eo quod ex duobus lapidibus paratur: ſed & ipſo hæmatite lapide per aquam loto ac ſubiecto palpebra confricatur. Quin & Harmation collyriũ cum modico cygnario, aut eo quod ex croco conſtat, ad hæc etiam ſcabris lippitudinibus citra exulcerationem cõducit,ſi inuerſa palpebra illinatur. Si verò durus ſit callus,& his non cedat,inuerſam palpebrã per pumicem rademus,aut per ſepiæ teſtam, aut fici foliis, aut etiam per inſtrumentum blepharoxyſton ab hac opera appellatum.

De grandinibus.

Grando, lenti humoris circa palpebram concretio eſt, cui ammoniacum aceto tritum cum galbano illines.Facit & terebinthina cerato excepta.

De Crithe,*id eſt ordeolo.*

Ordeolum,abſceſſus paruus eſt iuxta palpebræ marginem oblõgus.Oportet igitur ipſum cera alba fouere, aut de muſca capite abiecto, reliquum corpus affricare, aut ordei cremore perfundere.

Ad pediculos in palpebris.

Expurgatis prius pediculis,aqua marina tepida proluere oportet, deinde marginem ſubſcripto medicamento cõtingere.Aluminis ſciſſi partes duas,ſtaphidis ſyluestris partem vnam:tritis vtere.

De madaroſi, aut milphoſi.

Defluuium pilorum palpebræ hæc affectio eſt. Poſt totius igitur corporis curam, ſmegmatis calliblepharis, *ab ornandis palpebris uocatis*, vtere: aut terræ ampelitidis, croci, celticæ, ladani, ſingulorum æquales partes tere, ac vtere. ALIVD. Stibii toſti loti drachmã vnã, plumbi vſti loti drachmas quatuor, croci drachmas quatuor, nardi Indicæ drachmas tres, tritis vtere: hoc etiam ſcabioſos oculos ſanat. ALIVD Neapolitæ, ad milphoſes, & diuturnas palpebrarum affectiones. Stibii, Cadmiæ, Chalcitidis, miſyos peregrini, ſingulorum partes æquales contundito craſſiore modo, & melle ſubacta torreto, ac tritis vtitor.

De ptiloſi.

Ptiloſis craſſities eſt palpebrarum calloſa, rubicunda, quibus contingit etiam ſæpe pilorum defluuium. Præter relata igitur, etiam hoc ſummè facit: Stercus murinum vſtum ac melle contritum illine.

Ad pilorum ſuperciliorum defluuia.

Oleo aut adipe anſerino illitis digitis plumbum confricato, & hoc illinito. ALIVD. Hoc etiam ſubnigros facit: Nuces auellanas vſtas cum caprino aut vrſino adipe confricato. ALIVD. Hoc etiam ad barbarum alopecias facit: Hyoſcyami drachmæ duæ, ſtercoris murini drachma vna, polytrichi drachma vna, vnguenti irini cochlearia quatuor. Ad reliqua probè trita vnguentum admiſce, & fomento prius adhibito illine. Si verò præraſeris, magis efficax eſt.

Ad pilos palpebrarum pungentes, trichiaſin appellatam.

Pilis pungentibus præeuulſis, locũ ſanguine ranarum per ſe ſtatim illine, aut cum cinere chamæleonis albi: aut cimicum ſanguinem, aut fumariæ inter ordeum naſcentis ſuccum, cum gummi: aut tellinarum ſalſarum cinerem cum cedria, aut loti cinerem, aut alumen liquidum, phorimum appellatum, aut ricini à cane auulſi ſanguinem. Valde efficax eſt.

Pilos agglutinantia.

Pilos introrſum refractos glutinat bitumen, maſtiche, colophonia, glutinum, cochleæ glutinoſitas.

De carnis in angulo magno, incremento ac decremento.

Encanthis, naturalis in magno angulo carunculæ incrementum appellatur: & rurſus huius decremẽtum, Rhœas. Incrementum igitur iis quæ ad palpebræ euerſiones relata ſunt, & ſimilibus vſtoriis aut corrodentibus conſumpſeris: non tamen totum, vt ne rurſus decrementum fiat, ſed ad naturalem vſque magnitudinem. Decrementum verò, tota quidem carne conſumpta, aut à parum artificioſa chirurgia, aut per medicamẽta, incurabile eſſe ſcias: ſi verò pars ipſarum imminuta fuerit, moderatè adſtringentibus & incarnãtibus ipſam renutrieris. Qualia ſunt quæ fiunt ex croco, glaucio, & aloe, & collyria ex croco, & hyoſcyamos in vino coctus ac impoſitus, & modicum alumen cum vino.

De vlceribus.

Vlcerum in oculis genus quidem vnum eſt, differentiæ verò particulares plures. Nam quod in corniformi membrana cauum & anguſtum ac purum vlcus eſt, *βόθριον, id eſt foſſula*, cognominatur: quod verò latius bothrio eſt, minus autem profundum, Cœloma vocatur. Argemon autem, vlcus dicitur in iridis circulo obortum, circumcirca occupans, vt circa externam iridis partem rubicundum appareat, circa internam verò, album. Epicauma verò, vlcus eſt ſordidum, & impurũ, ac cruſtoſum, quod dum repurgatur, ſæpe humores in oculo effluunt. Sed & aliæ plures vlcerum differentiæ ſunt, de quibus in communi dicemus. Si igitur cum inflammatione vlcus cõſtiterit, etiã curatio per ea quæ inflãmationẽ mitigare ac concoquere poſſunt, facienda eſt, vnà cum proprietate quã vlcus requirit. Talia verò ſunt collyria, libyanũ, & cygnus, & pelaria appellata, & aſter, & ſimilia: & quæ ex amylo & terra, *Samia* aſtere *dicta*, & ceruſa, componuntur. Omnibus autem magis dolorem ſedare nouimus collyriũ Nilamonis: ſed in ipſius vſu nõ diu immoramur, propter

A vehementem ſtupefaciendi facultatem. Optimum eſt & collyrium ex decoctis, quod neque habet vim ſtupefaciendi. Si verò cum fluxione vlcus fuerit, ex collyriis ad illam commodis aliquod admiſcebimus: quale eſt quod ex hydra fit, & chiacum, & cygnus fuluus, & quæcunque repulſoriam, non mordacem vim habẽt. Quòd ſi ſordida vlcera fuerint, aqua mulſa moderatè aquoſa, & fœnigræci decocto vtemur, tum per ſe, tum cum collyriis ad hoc facientibus, acrioribus quidem vlceribus exiſtentibus, Seueriano, & eo quod ex fœnigræci ſucco paratur: non B acribus autem, diaſmyrnis & nardinis. Verùm purgata vlcera probè ad cicatricem perducere ſolet collyriũ Cleõ, ad hoc quòd etiam cicatricem concolorem efficit.

De prolapſu oculi.

Prolapſus eſt pronuentia tunicæ acinoformis, ex corroſione aut ruptione corniformis tunicæ oborta: quæ ſanè vbi adhuc parua eſt, vt muſcæ capiti ſimilis ſit, Myocephalon vocatur: amplius autem aucta, ad acini vuæ ſimilitudinem, Staphyloma: plurimum verò, vt vltra palpebras excedat, C *μῆλον*: ſi verò calloſum factum fuerit, hoc clauus appellatur. Si igitur modicè ad capitis muſcæ ſimilitudinem prolapſus factus fuerit, reſtringentibus ac repellentibus compoſitionibus vtendum eſt, chiaco videlicet collyrio, & fuſco, & nardino, & Theodotio, & eo quod ex oleæ frondibus fit & quod ex cornu. Spongiam quoque poſca aut vino adſtringente, aut roſarum decocto imbutam, aut etiam ſplenium, citra compreſſionem deligare oportet. Principatum autem habet ad prolapſus & vlcera omnia olympiacum ſiue olympus appellatum collyrium, cum ſucco oleæ, aut polygoni, aut polii. Eadẽ D hæc etiã clauis conducunt, & ſtaphylomatibus, priuſquam inalbeſcant: vbi verò alba aut calloſa facta ſunt, incurabilia exiſtunt.

De ſuppurulentis.

Suppurulenta fit aliquando corniformis tunica, quandoque per profundũ, quãdoque in ſuperficie, vt vngui ſimile figura pus ſit: quare etiã affectionẽ *ὄνυχα, id eſt unguẽ*, appellãt. Scopus igitur curationis eſt, aut pus diſcutere per ea quæ moderatè hoc faciunt, velut eſt aqua mulſa, & fœnigræci ſuccus, & quæ ex ipſo parantur collyria, & Libya- E num, & quæ ex thure fiunt: aut rumpere & repurgare per fortiora, qualia ſunt collyria diaſmyrna, & hygidium appellatum. At verò ad purulentos abſque vlceratione, etiã hoc liquido collyrio vtendum eſt. Atramenti ſutorii, croci, ſingulorũ drachmas octo, myrrhæ drachmas quatuor, mellis librã vnã. Quin & puſtula, quum ſit corniformis tunicæ eminentia, humore quodam ſtrias ipſius ſubexcoriante, purulentorum curationi ſubiicitur. Liquidũ Baſſi, ad oculos ſuppurulentos: Croci, aloes, myrrhæ, ſingu- F lorum vnciã vnã, vini quadrãtem, mellis optimi ſexuncem. Crocus cum modico vino teritur, deinde aloe & myrrha. & vbi craſſa facta fuerint, adiicito mel, & vnita in vitreo vaſe repone. Vtere autem bis in die: ſi verò res vrget, ter. Nam oculum ſimul & purgat, & incarnat, ac cicatrice includit.

De cicatricibus ac albuginibus.

Quæ in ſuperficie in oculis fiunt cicatrices, quidam hoc ipſo nomine ſolùm cicatrices, quidam nubeculas vocant: quæ verò in profundo cõſiſtunt, albugines. Horũ G medelæ ſunt ea quæ affricta detergent. Nubeculas itaque anemones ſuccus deterget, & parui centaurii ſuccus cum melle. Diuturniores autem cedria attenuat, & æs ſolum, aqua tritum velut collyrium, & collyria exterſoria, quale eſt id quod ex cornu fit, & quod Rinarion appellatur, & Hecatombe, & ſimilia. Albugines verò nitrũ cum oleo veteri tritum diligẽter, ac illitum, probè exterit, & ſepiæ teſta vſta, & cum melle trita. Ex collyriis autem hoc probè & leniter exterget: Mameræ, ammoniaci, thymiamatis, myrrhæ troglodyticæ, ſtercoris crocodili, H ſingulorum æquales partes: fac collyrium & vtere: aut crocodili terreſtris ſtercus aqua tritum, ac in collyria redactum, illine. Bene autem feceris ſi ſalem Cappadocicũ aqua diſſolueris, & cum hac aqua collyria ad albugines commoda inſtillaueris.

Cicatricum tincturæ.

Gallæ,acaciæ,ſingulorum drach.quatuor, atramenti ſu
torii drach.duas:vtere.Collyrium verò hoc: Florum mali
Punici,id eſt cytinorum,atramenti ſutorii, acaciæ, gum-
mi,ſingulorum drach.quatuor: ſtibii,gallæ , ſingulorum
drach.duas:tere cum aqua. Si flores mali Punici non ad-
ſint,membranoſum illud quod intus inter grana in malo
Punico eſt admiſce.

De pterygiis.

Pterygium, *unguis à quibuſdam uocatus* , neruoſa eſt tu-
nicæ agnatæ eminentia:enaſcẽs quidem ab angulo, pro-
grediens autem ad coronam vſque:vbi verò nimium au-
cta fuerit,etiam pupillam tegit. Magna igitur & diutur-
na pterygia per ſolam chirurgiã excinduntur : recentio-
ra verò & moderatæ magnitudinis,etiam exterſoria auxi
lia conſumunt, qualia ſunt quæ ad aſpretudines ac albu-
gines adhibentur. Ex ſimplicibus igitur ſunt, æs vſtum,
aut atramentũ ſutoriũ cum felle porcino: probè hæc fa-
ciunt.Efficacius autem hoc eſt,Atramenti ſutorii partem
vnã,gummi partẽ dimidiã : vino trita illinimus,aut etiã
collyria formamus. Quidam etiam fel caprinũ melle mi-
xtum illinunt.

Ad pterygia,& purulentos oculos,ac hebetem viſum,Oribaſii.

Lapidis magnetis,æruginis raſæ,ſinopidis, ammonia-
ci thymiamatis,ſingulorũ drach.quatuor: croci drach.2,
mellis Attici cochlearii dimidium. Facit & ad albugines.

De carbunculatione & carcinomatis.

Carcinoma eſt affectio tunicæ vniformis,quæ dolorẽ
habet,diſtentionem, ruborem tunicarum, dolorem pun-
ctorium vſque ad tempora , & magis ſi concuſſi fuerint:
cibum etiam non appetunt, & acribus exacerbantur. Et
eſt hæc affectio incurabilis,& tamen lenire affectos opor
tet lactis potu , & frumentaceorum,ac aliâs boni ſucci e-
duliorum exhibitione,citra omnem acrimoniam,& col-
lyriorum tenerorum infuſione,velut eſt ſpodiacum, Seue
rianum,& ſimilia. Prouidendum quoque eſt vt bonum
ſit totius corporis temperamẽtum. Carbunculatio verò,
etiam ipſa malignũ ac cruſtoſum vlcus eſt, aliquando in
bulbo,aliquando in palpebra,quemadmodum & in aliis
corporis partibus,conſiſtens. In bulbi igitur carbuncula-
tionib9, ab initio per clyſterẽ euacuare oportet primùm:
deinde per lac coctum moderatè purgare, poſtea fomen-
to per ſpongiam adhibito , farinã erui aut tritici in aqua
mulſa coctam imponere,& aliquando etiam iridem tritã
addere,& oculum lacte eluere. Si verò proſerpant vlcera,
lenticulã cum melle imponere, aut cum malis Cydoniis
coctis: ſi verò amplius depaſcendo proſerpant, oleæ folia
cocta,aut malicorium coctum in vino , tritũ cum melle.
At ſedata nome proſerpente , & cruſta elapſa, per dicendi
medicamenti impoſitionem,& puris factis vlceribus, ca
taplaſma ex vitellis ouorum aſſatis cũ croco & melle tri-
tis imponere oportet vſque ad cicatricem inductã. Me-
dicamentum verò hoc eſt: Spodii drach. quatuor, myr-
rhæ non valde toſtæ drach.tres,obolos tres:tritis in vino
Aminæo , donec ſiccata fuerint,paſſum Creticũ vetus ad-
miſce, & ſimul trita liquida pyxide fictili excipe,& inun-
ge. Cæterùm ad carbunculos in palpebris,malũ Punicũ
acidũ totũ conciſum in aceto coquito , & flaccidũ factũ
ac probè tritũ,in linteum indito:ac vtitor,bis aut ter per-
mutans in die, & ſemel in nocte.

De mydriaſi,id eſt pupillæ dilatatione.

Quum pupilla colore quidẽ nihil alterata apparet , ve-
rùm multo latior quàm pro naturali modo, & quãdoque
viſum in totum impedit,quandoque multum,& quæ vi-
dentur ab ipſis,omnia minora eſſe putãtur,Mydriaſis ap-
pellatur affectio.Cauſa verò eius ſuperfluus quidã humor
eſt.Curare igitur ipſam oportet vena in cubiti flexura ſe-
cta,aut purgatione:ſin minus,ſaltem in angulis venas di-
uidere,deinde cucurbitam occipiti affigere,& aqua ma-
rina faciem & oculos proluere:ſi marina deſit, muria aut
poſca vti. Medicamentis verò ad puſtulas conuenienti-
bus vtendum eſt.

De tabe & macie.

Tabes affectio eſt pupillæ quæ anguſtior & hebetior ac
A rugoſior fit , & quæ videntur, maiora iis apparent. Cau-
ſa autem eſt denſatio à ſiccitate magis oborta.Differt ta-
bes à macie in hoc quòd tabes anguſtiorem pupillam fa-
cit:macies autem totum oculum minorem ac humiliorẽ
efficit. Curare hos oportet exercendo,& diligenter fricã-
do & caput & faciem & oculos, & faciem aqua proluen-
do,& caput vnguento aliquo calefactorio vngendo.Ocu-
li verò rarefaciente & acriore medicamento ſublinantur,
quale eſt ſubſcriptum:Ammoniaci drach.vnã , crocoma-
gmatis drach.quatuor,croci drach.duas , æruginis drach.
B quatuor:trita in aqua in collyria efforma, ac vtere.

De nyctalope.

Nyctalopas dicunt quum interdiu quidem videre cõ-
tingit,occidente verò ſole,obſcurius:& nocte,penitus ni-
hil. Curare igitur & hos oportet euacuando & de cubiti
flexura & de angulis : deinde purgando,aut per clyſterem
vacuando:deinde pituita per os detrahenda . & ſternuta-
tiones mouendæ. Dandum eſt ante cibum hyſſopum bi-
bendum, aut ruta: ſi verò non cedat,rurſus dandum pur-
gatorium ex ſcãmonia ac caſtorio. Oculi verò illinantur
C melle deſpumato , & claudantur ita vt etiã comprimant
ipſos,ad continendum illitum liquorem.Aut aluminis v-
ſti partes duas,ſalis foſſilis partem vnam,trita cũ melle il-
linito. ALIVD. Hepar hircinum aſſato, & ſaniẽ in-
ter aſſandum collectam illine: ipſum verò hepar edẽdum
præbe,& dum coquitur vaporem oculis apertis admitte-
re iube.

De glaucomate & hypochymate, id eſt ſuffuſione.Ex Rufo.

Glaucoma & hypochyma,*id eſt ſuffuſio,* veteres vnã quã
D dã affectionẽ eſſe putant:poſteriores autẽ glaucomata,hu
moris cryſtallini affectiones eſſe putauerunt,qui præ hu-
miditate ad glaucedinem tranſmutaretur: ſuffuſiones ve-
rò eſſe præterfuſionem inter tunicam corniformem &
cryſtallinum humorem. Sunt autem omnia glaucomata
incurabilia: ſuffuſiones autem ſanantur , ſed non omnes.
Curandi igitur ſunt qui ſuffuſione tentantur , anteaquam
conſiſtat affectio,ſanguinis à cubito detractione, & pur-
gatione,& infuſis per clyſterẽ acrioribus, (velut ſunt quæ
fiunt ex centaurii aut cucumeris amari decocto) & alui
E ſolutione frequentiore.Affigendæ etiam cucurbitæ occi
pitio cum ſcarificatione. Oportet etiam aquã bibere per
omnem victũ,& vti cibis attenuantibus:progreſſu autem
tẽporis conferet & pituitã per os detrahentibus vti per a-
liquot dies. Quibus verò veluti culices oculis obuerſan-
tur,ex vitioſo aliquo humore,aut vaporib9 bilioſioribus
allatis,his amarum ex aloe medicamentum aſſiduè dabi
mus,aut etiã per hoc purgabimus. Ad oculos verò me-
dicamentis vtendũ eſt primùm ſimplicibus , velut melle
& oleo cum fœniculi ſucco: poſtea etiã compoſitis,quale
& hoc eſt, Sagapeni drach.duæ,ſucci Cyrenaici, veratri
F albi,ſingulorũ drach.ſex: terũtur in mellis heminis octo.
Nos autẽ (inquit Oribaſius) ſubſcripto vtimur:Succi cau-
calidum,chamædryos, coronopodis,ſingulorum paribus
portionibus cõtritis.Faciunt etiã collyria,& quod ex ſuc-
co fœniculi paratur,& proteus , & thalaſſerum appellatũ,
& quod fit ex opobalſamo. Sed & quæ ex his præparan-
tur prodeſſe ſolent: & fœniculi decoctũ in principiis af-
fuſum prodeſt , & quod ex ſuccis fit , & opobalſamo , &
melle,ac oleo,& ſimilibus.

De obfuſcatione ac hebetudine.

G Obfuſcatio eſt perfectum vtplurimum videndi impe-
dimentum, citra manifeſtam circa oculum affectionem:
hebetudo verò eſt obſcuritas videndi, ab occulta aliqua
cauſa oborta. Curatio conuenit in communi ea quæ eſt
ad ſuffuſos relata:priuatim verò, ſanguinis ab angulis eua
cuatio,& hirudinum ad tempora admotio,& infernarum
partium frictiones. Temporis progreſſu , etiã ſternutato-
riis vtendum eſt,& vomitibus, dum ieiuni ſunt: & ſubli-
tionibus,primùm quidẽ ex melle & oleo, paribus portio-
nibus:deinde ſubſcripto cõpoſito,Croci obolos duos,fel-
H lis hyænæ drach.vnã, piperis cõmunis grana octoginta-
quinque,ſucci fœniculi drach.16,ammoniaci thymiama-
tis drach.vnã,ſiccis tritis cũ ſucco,mellis cochlearia 4,ad-
de, præpara,& ærea pyxide exceptis vtere. Ante illitionẽ

foueat oculos ſpongia aqua marina calida imbuta.

De ſtrabiſmo.

Infantes ex natiuitate ſtrabones curantur larua faciei prætenta,quò in directũ intueantur (eſt enim ſtrabiſmus conuulſoria affectio muſculorum bulbum mouentium) & lucerna è directo poſita,& non ex obliquo allucente: & vbi ad naſum oculi nutarint,floccos puniceos agglutinare angulis ad tempora oportet,quò ad illos intenti oculos corrigant.

De expreſſione oculorum.

Exprimuntur aliquando oculi,vt prominentes permaneant. eis igitur quibus ex ſtrangulatione expreſſi ſunt, vena in cubiti flexura ſecanda eſt. Si verò aliquo alio modo id acciderit, purgatio facienda eſt veratro nigro, aut ſcammonia. At verò expreſſiones oculorum ex dolorib⁹ partus, ſæpe quidem purgationes in partubus ſuccedentes ſoluunt: quare has procurare oportet: verùm in viris poſt venæ ſectionem,ſi non ſedetur, cucurbitam occipitio affigere,&lanam melle illitam imponere,aut floccum cum aqua, ſuperneque linteum duplicatum leniter deligare. Conducit his etiam aqua marina frigida faciei affuſa,& intybi ac polygoni ſuccus cum papaueris ſucco illitus,item alia quæ conſtringere ac contrahere poſſunt.

De confuſione.

Confuſiones ex plaga obortas, venæ in cubito ſectione, & totum oculum replendo ſanguine recens mactati turturis, aut (in illius penuria) columbæ,curare oportet: deinde lanam mollem,ouo cum vino ac roſaceo cõquaſſato imbutam,imponere ac deligare.Poſtera die idem faciendum eſt,& tertia fomentum adhibendum, & lac inſtillandum,& quæ commodant imponenda: deinde ſublinenda quæ ad veteres affectiones pertinent, quale eſt collyrium Chiacum.

De myopia.

Myopes dicuntur qui ex natiuitate ea quæ propinqua ſunt vident,quæ verò longè diſtant,cernere non poſſunt. Incurabilis eſt autem hæc affectio, præ viſiui ſpiritus debilitate oborta. Cæterùm ſenes contrariã habent his affectionem : nam quæ propinqua ſunt non videntes,procul diſſita cernunt.

AVRIVM AFFECTIONES, ET PRIMVM de dolore, Cap. XXIII.

Avrium dolorem ob frigiditatem obortum , & ex tempore, & ex prægreſſo victu, aut etiam ex ægri narratione,ſi ex laceſſente aliqua externa cauſa obortus fuerit,edocti:& ex eo quòd dolor in profundo firmatus eſt,citra grauitatem,aut diſtentionem, aut feruorem, calefacientibus auxiliis curabimus,oleum rutaceum calidum,aut nardinum, aut laurinum calidum, aut amaracinum, aut foliatum, aut ſpicatum , aut commune cum euphorbio,aut pipere, aut caſtorio: aut Cõmagenum vocatum vnguentum aut opobalſamum in auditorium meatum inſtillantes: ſed & oleum in quo coctum eſt allium aut cepa,inſtillatum prodeſt. At verò dolorẽ ex calida intemperie,in quo feruorem quendam, citra grauitatem aut diſtentionem,ſentiunt,contrariis curaueris, albũ oui tritum inſtillans, quemadmodum in oculo,& lac muliebre cum aliquo dolorem ſedante collyrio : aut perdiciadis ſuccũ cum modico roſaceo:& ipſum roſaceũ,aut acetum ac roſaceum,aut ſolani ſuccum,aut coriandri, aut aſphodeli:aut oleum in quo inteſtina terræ,aut aſelli circa hydrias naſcentes incocti ſunt: aut amygdalinum oleum per ſe,aut buccinis tribusviuis in ipſo coctis.Hoc naturaliter efficax eſt. Verùm dolorẽ ob viſcoſos ac craſſos humores,& ex capitis & ex auditus ipſius grauitate , & prægreſſo victu cognoſce.Diſtentio verò ſola citra grauitatẽ, flatuoſum ſpiritum qui exitum non habet indicat. Vtendum igitur eſt in vtriſque,medicamentis obturatione liberantibus ac incidentibus, velut eſt aphronitrum cum aceto & melle, & fel ouillum cum oleo communi aut amygdalino , & porri ac cepæ ſuccus tepidus cum melle: aut origanum cum melle ac lacte muliebri tritum inſtilla.Ad fortiores verò obturationes,fel caprinũ cum porri ſucco inſtilla.In quibus autem dolor multus & diuturnus, & auditus grauitas adeſt, vtendum his eſt, velut eſt dra-

A contii ſuccus,& ari,& bryoniæ,& ſimilia. Priuatim verò ob ſpiritum dolentibus flatuoſum,cucurbita aqua calida prius ferueſacta,& ad aurem appoſita, maximopere prodeſt. Si verò grauitas & diſtentio ſimul calida & dolor pulſatorius ſiat, aut etiam æger febriat, aurem inflãmatam eſſe ſcito:& præ omnibus vtendum eſt venæ ſectione, deinde fomentum faciendum frequenter cum oleo dulci calido,per auricularium ſpecillum lana obductum. Inſtillandus autem eſt in meatum & anſerinus adeps &
B vulpinus, aut regium medicamentum cum roſaceo, aut cyprino,aut irino.Forinſecus imponenda ſunt quæ mitigare ac concoquere poſſunt: quòd ſi dolor cogat,iis quæ moderatè ſenſum torpefaciunt vtemur. Non enim exiguum eſt periculũ , quum cerebrum vicinũ ſit auditorio neruo inflãmato. Probè igitur hoc mitigat:Opii partẽ vnã,caſtorii partes duas,cũ lacte muliebri,aut oui cãdido, aut vino dulci,tepida inſtilla.Sed & croceus paſtillus,&Aſter,&Philonis antidotus ſæpe his profuit.Oportet autem frequenter fomentum adhibere , aut ex oleo communi,
C aut ex aliquo calido vnguento,ita vt in hoc ipſo lanã madefactam auri imponas,& nequaquam,quantum eius fieri poteſt,inflammatas partes contingas. Perſeuerante verò dolore,& in pus tranſituro , vtere medicamento ex lini ſeminis ſucco , inſtillans ipſum diſſolutum cum roſaceo aut chamæmelino. Porro ſi ex aqua medicata in auditorio meatu contenta doleant,ſi quidem multa fuerit, per os, aut etiam per ſtipulam, ipſam exugere oportet : ſi verò modica,hac exterſa per auricularium ſpecillum lana obductum, oleum quoddam tenuium partium inſtillare,
D aut roſaceũ,aut oui cãdidũ,aut lac muliebre. Calida verò omnia moderatè eſſe oportet quæ auribus adhibentur.

Ad vlcera cum inflammatione.

Lycium & papaueris ſuccum paribus portionibus trita cum melle immitte.

Ad dolores maximos,& pus,& auditus grauitatẽ.

Amygdalas depurgatas viginti, aphronitri drach. tres, opii drach.tres,thuris drach.tres,croci drach.quatuor,galbani drach.duas,myrrhæ drach.vnã:aceto trita inſtillato, ſi dolor adeſt,roſaceo diluta: ſi purè fluat,vino mulſo aut
E aceto mulſo:ſi auditus grauitas ſit,aceto.Verùm recentia vlcera glaucium curat aceto ſolutum,& collyria quæ ex ipſo fiunt,& quæ ex roſis & croco & myrrha appellationẽ habent.Quæ verò pure manant citra dolorem, recrementum ferri cum aceto ſub caniculæ æſtu tritum.

Ad ſordium duriciem.

Nitrum aceto dilutum cum aqua infunde,& deterſione facta,nitrum aceto dilutum cum roſaceo inſtilla. Alivd ad ſordes. Naſturtium & nitri parum,caricis ex-
F emptis granis excipe, & facta inde collyria in aurem inde, & per triduum exime. ducit enim ſordes multas,& abunde leuat. Facit & ad carnis excreſcentias,dolores diuturnos,& vlcerationes. Aut aloes,thuris,myrrhæ,ſingulorum drachmã vnam:miſyos drachmas quatuor,cum aceto in paſtillos efformato.Vſus autem tempore,aceto & roſaceo ſolutos infunde. Itẽ Andronis paſtillum, & Nereu, & Muſæ inſcriptum.

Ad diuturna vlcera.

Cedriam melle mixtã illine. Alivd. Miſy vſtũ ac tritum inſuffla. Cæterùm ante eorũ quæ infunduntur v-
G ſum,aures per auricularium clyſterem eluuntur poſca,aut aceto mulſo,aut vino mulſo,aut decocto aliquo ex repulſoriis, velut lenticulæ,aut roſarum.

Ad cruentatas aures.

Eluito quidem cum lentiſci decocto , inſtillato autem polygoni ſuccum cum pauciſſimo aceto, aut lycium,aut amurcam,aut acaciam,aut porri ſuccum.

Ad carnem excreſcentem.

Nitrum cum aqua calida,vnà cum æris ſquama, ac ſandaracha, æquis portionibus infundito: cruſtra verò in-
H ducta melle repurgato.

Ad vermiculantes aures.

Eluito abſinthii,aut centaurii,aut porri decocto:inſtillato autem capparis foliorum viridium ac fructus ſuccum, aut cedriam, aut vrinam humanam veterem , aut veratrum album cum melle , aut calaminthæ ſuccũ, aut

ſcammoniam cum aceto,aut abſinthii ſuccum.Oleum autem meatui inſtillatum ad ſummum vſque, emergere ipſos facit. Melius tamen eſt oleum & acetum. Sed & ad illabentia auribus animalcula iiſdem vtere.

De calculis & ſimilibus in aures illapſis.

Lanam circum ſpecillum obuolutam terebinthina,aut gummi,aut aliquo glutinoſo tingito,& ſic ipſum extrahito: ſi verò non conceſſerit, oleum calidum frequenter meatui inſtilla,&,ſi non exciderit,aut relictum fuerit,adhuc aliis modis vtere,velut in chirurgia referetur.

De ſonitibus aurium.

Si in febribus aut harum iudicationibus ſonitus fiant, nihil moliri opus eſt ſtatim enim plerunque ſedantur.Si verò etiam poſt morbum permaneant, fomento ex abſinthii decocto adhibito,acetum ac roſaceum infundito; aut raphani ſuccum cum roſaceo, aut veratri nigri cum aceto.Verùm ad diuturnos ſonitus ob craſſos ac viſcoſos humores obortos, (cognoſces autem hoc ex eo quòd non aceruatim, ſed particulatim conſiſtunt) aceto & nitro ac melle colluito. ALIVD. Veratri nigri drachmas duas, caſtorii drachmas duas, croci drachmas tres,nitri drachmas ſedecim: fac paſtillos, & aceto tritis vtere.

Ad diuturnos ſonitus ac ſibilos.

Euphorbio cum oleo Cyprino trito ac calefacto vtitor. In iis autem qui ob multam ſenſus ſubtilitatem vapores aut flatus afferri ſentiunt, caſtorium & cicutæ ſemen tritum cum aceto inſtilla.

De auditus difficultate ac ſurditate.

Quæ ex natiuitate,aut etiam poſt natiuitatem quidem, verùm diuturniſſimæ & perfectæ ſurditates conſiſtunt. incurabiles ſunt: quæ verò non perfectæ,diuturnæ tamē, & hæ incurabiles ſunt, aut vehemēter ægrè curari poſſūt. Quæ tamen ob bilioſum humorem ſurſum repentē conſiſtunt, euacuationibus per medicamenta bilem ducentia non difficulter ſanaueris.Quidam verò etiam ſua ſpōte liberantur ab affectione, bile ipſis ſubtus egreſſa. At ob crudos ac craſſos humores conſiſtentes ſurditates,aut auditus grauitates,venæ ſectione curato,aut omnino per hieram purgato,vtens etiam pituitam per os ac nares detrahentibus,& balneis naturalibus,aut aquæ marinæ. Ad meatum verò auditorium inſtillare conuenit & ea quæ ad ſonitus deſcripta ſunt.Priuatim verò hæc.Vrinam capræ,& fel caprinum: aut fel per ſe ſolùm inſtilla, aut rutæ ſuccum cum melle,aut caſtoriū cum oleo anethino, aut œſypum medicamentum cum vnguento nardino,aut fel caprinū cum galbano. Aut hoc, caſtorii drach.duas,nitri veratri albi,ſingulorum drach.vnam.

Ad aurium contuſionem.

Hippocrates monet vt nihil ipſis adhibeam⁹.Quādoq; dē verò ab ipſis affectis ſæpe cogimur,vtēdū his eſt. Myrrhæ,aloes, thuris,acaciæ,ſingulorū æquales partes,cūaceto aut oui candido illine. Aut panis calidi internam partem cum melle in pila contuſam impone:aut hoc,bituminis,thuris,aloes,carnium cochlearum, bulborum Aphricanorum, ſingulorū æquales partes aceto tritas impone. Si verò inflammatio oboriatur, cataplaſma ex ſeſamo impone,aut ex alica cum aceto cocta. Sint autem leuia cataplaſmata, & citra deligationem:aut leuiter deligētur: & lana oleo imbuta meatui auris indatur.

De parotidibus.

Parotis affectio eſt glandularum circa aures, quæ fit dū iudicatorio modo in febribus, materia quādoque de capite,ab impactis in ipſo humoribus, quandoque de reliquo corpore expellitur.Si quidem igitur adhuc in profūdo hærens parotis non in mollem attollitur, adiuuabimus naturam attractoria auxilia adhibētes,aut etiam cucurbitam apponentes, aut frequentibus fomentis vtentes. Nam ſi in profundum recurret materia, periculum non vulgare ſequetur: ſi verò inflāmata in tumorē attolletur,vice verſa mitigare ac cōcoquere potētibus vtemur cataplaſmatis: quale eſt quod ex farina ordeacea, aut triticea,aut ſeminis lini,cum aqua mulſa,aut fœnigræci, aut althææ, aut chamæmeli decocto coquitur: itémque quod ex rumice & axungia non ſalſa paratur. Si verò etiā ſanguis tibi redundare videatur, euacuabis ipſum venæ ſectione,viribus præſertim permittentibus. Vbi verò tumor non diſcutitur, ſuppuratoriis medicamentis vtendū eſt, quale eſt triticea farina cū caricarū decocto ac oleo, itémque ex polline conſtans, & quod ex fermento paratur medicamentum. Trāſmutato autem abſceſſu, aut per ſectionem pus excernimus, aut acri medicamētq rumpimus: quale eſt quod ſmilium appellatur, & quod ex alliis paratur. Cæterùm mitiores parotidas etiam fomentum ex muria diſcutit,& ex apyrano medicamentum. Hoc,etiam tranſmutatum iam pus diſcutit,ad hoc dolores maximè ſedat.Verùm ad inueteratas parotidas,buccinorum aut purpurarum vſtarum cinerem,cum melle aut axungia imponemus,aut ficus aqua marina coctas, aut marrubiū cum ſale. Induratas autem iam mollit emplaſtrum Mnaſææ, & Ariobarzaniū. Optimum eſt & quod ex ſucco ſeminis lini paratur. Ante hæc verò, cataplaſmata ex ammoniaco imponenda ſunt, admixta pice liquida, aut adipe taurino,aut bdellio,aut ſtyrace,aut medulla ceruina.

DE NARIVM AC OLFACTVS AFFECtionibus, Cap. XXIIII.

OLfaciendi facultate læſa, ſi quidem vox illæſa conſeruetur,anteriorum cerebri vētriculorum affectionem eſſe ſuſpicandum eſt,qui aut ob nudam intemperiē læſi ſunt,aut ob vitioſorum humorum copiam. Si verò etiam vox ſimul læſa fuerit, laborioſior quodammodo facta, propter oſſium coliformium obturationem affectionem factā eſſe ſuſpicare, atque hoc rurſus à vitioſis quibuſdā humoribus. Vbi igitur cerebri intēperiē per ſæpe relata cōpereris,cōtrariis auxiliis vtere. Humores autē per detrahentia pituitam per os euacua,& per ea quæ fortiter euacuant naribus indita: & odoramenta adhibe tenuium partium,quemadmodum in defluxionibus.Si verò plenitudinem totius corporis deprehenderis, hanc prius euacua,aut per venæ ſectionem,aut per purgationē per hieram:atque ſic etiā in polypode & ozæna vtere. Deinde etiam localia auxilia adhibe.Et theriace ſæpe pota magnificè profuit.Eſt autem polypus tumor præter naturam in naribus obortus,eſſentia ſua ſimilis polypi carni.Eiuſdem eſſentiæ eſt etiam carnoſitas in naribus præter naturam producta. At ozæna vlcus eſt putredinoſum, ex acrium humorum influxu proueniens.

Ad polypos & carnoſitates.

Squamæ æris drach.octo,atramēti ſutorii drach.ſex,ſandarachæ drach.quatuor,veratri nigri drach.duas.Inſuffla, ac vtere vt optimo. nam in tredecim diebus vtilitatem ſuam manifeſtè declarat.Facit & atramentum ſutorium cum aceto. ALIVD. Malicorii drach. duodecim,atramenti ſutorii drach.decem,chalcitidis drach.octo, fellis taurini,amomi,myrrhæ,calaminthæ,marrubii,ſingulorū drach.quatuor:croci drach.duas,veratri albi drach. quatuor.Vtere ſicco. ALIVD. Diphryge trito nares cōtinge,& linamento ex ellychniis nares diſtende.

Ad ozænas.

Miſyos,chalcitidis, myrrhæ, ſingulorum drach.ſeptē, atramenti ſutorii drach.ſex, aluminis ſciſſi, gallæ, ſquamæ æris, ſingulorum drach. quatuor, aluminis rotundi drach. duas,thuris drach. vnam,aceti ſextariū vnum: coquito hoc totum in æreo vaſe,& mellis ſpiſſitudine in linamentis vtere. ALIVD. Æruginem & ſquamam æris æquis portionibus ſicca adhibeto.

Ad narium graueolentiam.

Myrrhæ,acaciæ,amomi,ſingulorum drach.vnam:melle cocto excepta, ad ſummū narium interſeptum agglutinari iubeto. ALIVD. Amomi,myrrhæ,roſarū ſiccarum, ſingulorum æquales partes,vnguēto nardino exceptas ſubline. Facit & hedychroum magma cum vino.

Ad narium vlcera.

Ceruſæ libram vnam,ſpumæ argenti quadrantem, recrementi plumbi quadrantem,aut plumbi vſti: (ſint autē omnia lota) excipe vino & oleo myrteo.

Ad vlcera dulcia appellata.

Spumæ argenti drachmas quatuor, rutæ recētis drach. quatuor, aluminis ſciſſi drach.duas: oleo myrteo & aceto excipe.

Sternutatoria.

Veratrum album,caſtorium,piper,herba lanaria,cycla minus,euphorbium,nitrum,cuminum,herba ſternutatoria vocata:ſingula per ſe,aut ſimul omnia.Non autem inſufflare oportet,ſed penna aut digito penitiſſimè naribus indere.Si verò ſternutatio redundet ex medicamento,ſedare oportet infuſo nardino, aut roſaceo,aut oleo dulci. Olfactu verò ſedāt ſternutationē,aniſum, ocymi feſtucæ tuſæ.Præ omnibus autē ſiccandū eſt caput ſmegmatis ex nitro & pumice: aut etiā appellato æſculapio vtendū eſt, & ſapone Conſtantini,& ſale Cappadocico, & ſimilibus.

De ſanguinis ex naribus eruptione.

De ſanguinis ex naribus in febribus eruptione dictum eſt libro ſecundo,in illarum tractatione:verùm de ea quæ aliter quomodocunque fit, & ſimpliciter ægrè ſupprimi poteſt,nunc dicetur.Chalcitidem tritā linamento ex ellychniis,aut priapi forma,aqua madefacto excipe,ac naribus inde: aut oui teſtam vſtā & gallæ dimidium ipſi admiſce:aut lycio Indico continge,aut ſtercoris aſinini vſti cinerem inſuffla,aut expreſſum de aſinino ſtercore ſuccū inſtilla: aut lapidis molaris vſti & aceto extincti vaporē olfaciat.Aut etiam meatus obducente hoc vtere: Mannæ thuris partem vnam,aloes partē dimidiā,cādido oui excipe,& per linamentum ex ellychniis vtere,forinſecus leporis pilis ad illitionem appoſitis: aut Lyſimachium appellatā in naſum indito, aut cucurbitam leuem, magnā: & perſeueranter appoſito ad præcordium,è directo naris vnde ſanguis erumpit.Aut aures firmiter obturet,& frontem ſpongiis ex aqua frigida irriget.Aut cucurbita occipitio affigatur cum ſanguinis detractione. Aliquando etiam venā ſecare cōuenit,ſi nihil impediat:& extremas partes deligare,brachia præſertim ac femora, quemadmodum in venæ ſectionibus.Iubendique ſunt vt ipſa moueant,manus quidem,fricando, pedes autem,ambulādo. Dum enim venæ quæ iſtic ſunt, ſanguine implentur,vaſa circa nares ſanguine deſtituentur. Sed & ſpongia ſæpe in poſca frigida imbuta, & extrinſecus ad ſanguine manantem narē cum adſtrictione appoſita, quod opus fuit effecit.Præſtat autem hoc facere,oblongo ad cuneoli formam linamento prius in narem ſubdito.

AD FACIEI AFFECTIONES, Cap. XXV.

AD faciemā rugis conſeruandam, thuris drach. quatuor,fuci drach.tres,ſpumæ argēti lotæ drach.octo. Omnibus in cremore glutinis piſcium contuſi diſſolutis, & in paſtillos efformatis vtere. ALIVD. Ramēti eboris drach.octo,thuris maſculi,glutinis piſciū:ſingulorum par pondus. Vtere velut dictum eſt.

Ad faciei nigredines.

Iridis,ptiſſanæ,fabæ freſæ,ſingulorū ſeſquiſextarium, ſalis ammoniaci,cornu ceruini vſti,ammoniaci,thymiamatis,ſingulorū ſextantē.Aqua diſſoluta in paſtillos efforma,& rurſus aqua tritos,ante balneum illine. ALIVD. Ptiſſanæ,erui,thuris, fabæ freſæ,iridis Illyricæ, aphronitri,coſti,ſingulorum chœnicis quartam partem,amygdalas amaras viginti efformato cum candido ouorum & lacte aſinino,& vtere velut antea dictum eſt.Facit etiam paſtillus peponatus.

Ad maculas ſolares, & lentigines.

Terræ cimoliæ torrefactæ heminæ dimidium,aphronitri toſti drach.octo,farinæ erui drachmas quatuor, ramentorum fellis taurini drachmas octo: trita affricato. ALIVD.Fæcis vini drach.decem,farinæ erui drachmas decem, fabæ freſæ drachmas decem, veratri albi drach. quinque,aphronitri drachmas decem,alcyonii drach.decem.tritis confricato.

Ad ſugillata.

Poſtquam ab initio quidem fœnigræci decocti,poſtea verò etiam meliloti decocti fomentum adhibueris, collyrium Nili ex roſis aqua dilutum illine: deinde collyriū ex myrrha.Si verò nihil efficiant hæc, collyrium ex ſandice vſtum illine, aut hyſſopum cum aqua impone: aut hyſſopo in linteolum illigato, & calida aqua tincto, fomentum adhibeto,aut cum acri muria foueto: & raphani corticem cum melle tritum imponito. Hoc etiam ad diuturna facit.Cæterùm ad ſugillata ac liuedines inueteA ratas, tordyli partes duas, terræ Samiæ partem vnam cū melle impone,animaduertens ne exulcerentur.

ALIVD defrictorium. Hyſſopi,thapſiæ,caſſiæ,ſingulorum drachmas duas, ceræ drach. duas, terebinthinæ drachmam vnam: impone, cauens ne exulcerentur, & propterea aſſiduè tollens.

Ad varos.

Vari,parui ac duri ſunt circa faciem tumores: eos aceto mulſo illinito ac confricato,aut ſpumam argenti cum terebinthina & modico oleo albo tritam illine affrican- B do,aut alumen ſciſſile cum terebinthina: aut amygdalas amaras aceto tritas affricato.Ad calloſos varos hoc facit: Saponis Gallici drach. quatuor, thuris, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum drach.vnam: aqua diluta illine, & poſt horam ablue.

Ad varos,pilos,& aſpretudines faciei.

Ceræ drachmas decem, terebinthinæ drachmam vnam,viſci drachmas duas,oleo affuſo eliquato, & hoc faciem confricato. radicitus enim tollit. ALIVD. Papauer tritum, aut pulegiū cum ſale & aceto imponito.

C Ceratum Thaidis,ad faciem rubicundam faciendam.

Croci,radicis erythrodani,fuci,thuris, myrrhæ, ſingulorum drachmas duas,excipe adipe vitulino,& oleo maſtichino:deinde illinito, & tempore interpoſito,ſpongia calida imbuta detergito. Cōueniunt autē hæc ad faciem medicamenta,etiam reliquo corpori.

DE ORIS AFFECTIONIBVS, ET primùm de dentibus, Cap. XXVI.

DEntibus dolentibus citra gingiuarum inflammatio- D nem, aliquando in ipſo proprio dentis corpore,aliquando in neruo qui ad ipſos defertur,dolorem eſſe cōtingit. Vehementiſſimis igitur opus eſt medicamentis, & propterea pleraque ipſorum ex aceto acerrimo præparantur.Verùm gingiuis ob inflammationem dolentibus, optimum medicamentum eſt oleum lentiſcinum temperatum,ore detentum.Sit autem recens:nam vetuſtum tanto deterius eſt recenti quāto ætate antecellit.Seruetur autem & hic communis ratio, quòd præeuacuatum eſſe o- E portet humorem in toto corpore redundantem.

Ad dentium inflammationem.

Os colluant aceto in quo cocta ſit galla, aut halicacabi radix,aut hyoſcyami ſemen, aut folia,aut pulegium, aut ſolani ſuccus, aut capparis radix,aut myrti folia, aut polium,aut cucumeris ſylueſtris radix, aut rutæ folia cum aceto mulſo,aut cornu ceruinum, aut etiam acetum ſcilliticum,aut pyrethrum cum hyſſopo. In corroſum verò dētem ſtyracem cum opio indito, aut galbanum,aut ſulphur viuum cum lycio:aut hyoſcyami ſeminis cocti vaporem admittat per infundibulum.Sed & Philonis anti- F dotus denti oblita dolorē eximit. Si verò fluxione infeſtentur dentes, myrti & lentiſci & gallæ decoctū colluāt, aut rhois Syriaci,& balauſtiorum,& malicorii.Inſpergito autem ſalis partes duas, aluminis vſti & aceto extincti ac triti partem vnam: deinde vino colluant. Cruentis verò gingiuis alumen tenue tritum inſperge, aut aloen cum vino colluant,aut rubi radicem vino feruefactā,aut rhoen Syriacum. Cruentis autem & fluore vexatis gingiuis, thunni ſalſamentum in olla exurito,vt in carbones redigatur: & cinere contingito. Siſtit autem commotos den- G tes aloe inſperſa, aut rhus Syriacus, aut alumen ſciſſile,aut galla,aut rubi radix, aut per ſe, aut cum vino cocta. ALIVD. Nucis viridis corticem terito, & in liquorē ab ipſo expreſſum myrrham Minnæam & alumen ſciſſile iniicito,& ſimul vnito. Vſu verò expetente infunde:& ad gingiuas immitte,ad denti dolentis partem & ſanabitur. ALIVD. Allium,& piper,& ſtaphidem ſylueſtrē, trita linteo excipe, & in paruos globulos efforma,ac ſæpe permuta. Hoc humorem in capite purgat,& dētes curat. H ALIVD ad dentes mobiles,& gingiuas fluidas,& ad omnē nomē ī ore proſerpēdo depaſcētē: Chalcitidis toſtæ drach.duodecim,Cadmiæ drach.8.Vtere ſicco cū aceto.

Ad dentem citra dolorem tollendum.

Farinā cū tithymali ſucco imponito,& ſupernè hederæ foliū addito,&ad horā finito. ſua ſpōte enim cōteretur.

Dentifricium etiam ad parulidas.

Aluminis plinthitidis trientem,ſalis ammoniaci trientem,myrrhæ,coſti,pyrethri,ſingulorũ drachmas quatuor, piperis grana octoginta. ALIVD. Sulphuris viui, piperis,aluminis ſciſſilis,ſingulorum æquales partes.

Ad parulidas & epulidas.

Parulis eſt inflammatio circa partem aliquam gingiuarum, quæ non ſoluta ſuppuratur: ſuppurata verò,ſcalpello venæ ſectorio diuiſa, linamento diſparatur. Epulis autem,eſt carnis excreſcentia ab inflãmatione, circa intimum dentem molarem,aliquando cum febre & dolore. Opus igitur habet compreſſione. quare vtendum eſt ærugine raſa,per ſe,aut cum pari galla, aut ſori cõbuſto, aut omni alumine vſto, aut galla per ſe, aut ſquama æris cum aceto trita ad ſufficientes dies,ac reſiccata.

Dentifricium.

Ariſtolochiæ radix vſta,cornu cerui vſtũ, cum modica maſtiche. ALIVD. Sal albus melle ſubactus,& fici foliis inuolutus,ac vſtus donec ad carbones redigatur. ALIVD. Buccina ſale impleta ac vſta: cochleæ terreſtres vſtæ cum melle: lanæ ſuccidæ vſtæ cũ modico ſale. His ſingulis grati odoris gratia admiſceatur,iunci odorati rotundi flos,aut nardi ſpica,aut foliũ malabathri,aut cyperus,aut iris. ALIVD, quod dentes dealbat,& gingiuas adſtringit,& iucundum odorem inducit.Pumicis, ſalis toſti, iridis, ſingulorum drachmæ quatuor, cyperi drach.quinque,ſpicæ nardi drachma vna, piperis drach. ſex: tritis vtere.

Ad dentium ſtuporem.

Ad dentium ſtuporem facit portulaca commanſa, aut oleum crudum affrictũ,aut amurca in æneo vaſe ad mellis compagem cocta,& inueterata,illita.

Ad dentes detritos.

Dentibus detritis commodant, baccarum lauri,aluminis ſciſſi,ariſtolochiæ clematitidis, ſingulorum æquales partes.

Ad gingiuas corroſas.

Floris roſarum drachmæ octo,gallarũ drachmæ quatuor,myrrhæ drachmæ duæ. Cæterùm eroſas & fluidas gingiuas ſanant,ſi colluantur,hæc:Lac aſininum, foliorũ oleæ decoctum,acetũ ſcilliticũ: ſicca verò ſi admoueantur,rubigo ferri,mali Punici flores. Ad tumidas verò & carne excreſcentes facit portulacæ ſuccus ore detentus, oliuarum colymbadũ muria, oleũ crudum calidum; aut lẽtiſcinũ, aut melinũ,aut amurca.Sicca verò,ferrugo,aut ærugo,ariſtolochiæ radix,plantaginis ſemen, diphryges, atramentum ſutorium toſtum,mali Punici flores.

Ad labia rupta.

Amurcam coctam illine. AVT hoc: Adipem anſerum cum melle & terebinthina, æqualibus portionibus: floris roſarum,œſypi,roſacei,ſingulorum parum.

Ad ranunculum appellatum.

Ranunculus,tumor eſt inflammatus,ſub lingua conſiſtens,maximè in pueris. Confricato itaque locum ex miſyos & æruginis raſæ æquis partibus ſiccis. Ad mentum verò vtẽdũ eſt emplaſtris,anthero aut ſphærio,aut parygro ex ouis: verùm in adultis venæ ſub lingua prius ſecentur. ALIVD. Facit & ad feruida oris vlcera. Æruginis raſæ,gallæ,chalcitidis, ſingulorum æquales partes. Hoc cum paſſo etiã collui poteſt. ALIVD.Farina erui cum melle,vbi prius defricueris, gallam tritã cum melle illine,aut roſarũ flores ſimiliter:aut oleæ foliorum decoctum colluant.

Ad tonſillarum inflammationem.

Si quidem in febre inflãmatæ ſint tonſillæ,& columella,gargariſmi conueniunt ex decocto furfurũ,aut roſarũ, aut palmularum,aut myxarum,aut lenticulæ.Remittente verò inflãmatione, aut decreſcente, mel ad ipſa decocta admiſcendum eſt. quod in principiis facere nõ oportet, neque in augmentis, vt ne acrimonia ſua fluxionem aliquã attrahat. Si verò ſuppuratæ rumpãtur,aqua mulſa per ſe gargariſſetur,aut cum lentiũ aut roſarũ decocto, ita vt in iis perſeueremus vſque ad perfectã ſolutionẽ, aut etiã ſtomaticam collutionem exhibeamus gargariſſandã. At ſi peſtifera vlcera in tonſillis fiãt,vtendum quidẽ eſt etiã præſcriptis: priuatim verò exhibendum eſt medicamentum ex moris,cum aqua calida,aut aqua mulſa,habens florem roſarum inſperſum,aut coſtum,aut rhoẽ: atque hæc, ſicca,aut incocta.aut glaucii foliorum ſiccorum decoctũ. Eſt quidem hoc amarũ:verùm optimè facit ſi ſuccũ,quẽadmodũ in collyria vtimur,in aqua mulſa ſolueris. Ipſius autem fruticis vſus optimus eſt ſi ſiccus inſuffletur, aut cum digito admoueatur.Conandum verò eſt vt omnino non adhibeamus manũ, aut valde leniter contingamus. Prodeſt & paſtillus Andronius.Cæterùm poſt irritationes ab his factas,gargariſſandum eſt glycyrrhizæ decoctum, aut gargariſmus dandus qui paratur ex vino ſcybelite, & croco,& maſtiche Chia,& myrrha: deinde etiam ex amylo & tragacantha. Poſtquam autem nome depaſcens ſedata eſt,gargariſmo ex lacte ac terra Samia vtendũ eſt. ALIVD ad antiadas. Malum Punicum dulce,vnà cum putamine contundito,ac exprimito,& ſucci partes ſex ad vnam mellis admiſceto, & ad mellis ſpiſſitudinem coquito:ac illinito. ALIVD. Gallæ omphacis ſextantem, aluminis ſciſſi vnciam vnam, ſalis ammoniaci toſti vnciã vnam: ſicca admoueto. ALIVD. Gallæ drachmæ octo, miſyos drachmæ duæ, ſalis toſti drachmæ quinque: vtere ſicco. Eſt autem antias tumor durus tonſillarum.

De columella.

Columella inflãmata vtendum eſt gargariſmis iiſdem quibus ad tonſillarum inflammationẽ, & moderatè adſtringentibus, qualis eſt mali Punici ſuccus per cochlearium, aut per inſtrumentum vuæ leuandæ commodum ſubiectus,& per ſe,& cum melle ſatis cocto,aut radice dulci ad mali Punici ſuccum admixta.Facit & radicis dulcis ſuccus cum melle. Reprimit autem & lapis hæmatites, & Phrygius vſtus, & Ageratus,& medicamentum ex lapide Phrygio ad pudẽda deſcriptũ, & terra Samia, & Eretria,& Sinopis, & Lemnia,& omphaciũ per ſe,& cum aliquo ex relatis, & ſpinæ Ægyptiæ fructus, & alumen ſciſſum:verùm roſarum ſemen & folia mitiorem efficaciam habent. Adhuc autem mitius eſt gummi, & tragacantha, & ſarcocolla, & amylum: quibus vtendum eſt vbi magis compreſſa fuerit,dum ab adſtringentibus conſtringitur. At ſi æqualem craſſitudinem habet, quam ſanè columellã vocant,gargariſmis fidendũ eſt iis qui ex myrrha & croco ac cypero parantur. Vitandæ verò contuſiones: & illitiones per pinnam potius fiant. Compoſitum facit hoc: Rhois Syriaci drach.quatuor,croci drach. quatuor, coſti drach.octo,ſeminis roſarũ drach.quatuor. Facit & ad gingiuas.Porro filũ lanæ purpura marina infectæ, quod obligatum eſt collo viperæ, ipſámque ſtrangulauit, deinde pro amuleto appenſum eſt, mirificè quodammodo iuuat tonſillas,& colli affectiones,velut Galenus teſtatur.

Ad ſanguinis ex ore eruptiones.

Porri folia contuſa imponito,aut ſpongiam nouam pice cruda tinctam comburito,& trita vtitor. Commodæ verò valde ſunt etiam collutiones, roſarum ſiccarum aut viridium decoctum frigidum,aut pampinorum vitis,aut foliorum lẽtiſci,aut rubi, aut malorum Cydoniorum,aut rhois,aut vinaceorum,aut lentium.

DE ANGINA, ET HVIC VICINIS AFfectionibus:vbi & de iis qui ſtrangulantur,aut aliâs quomodocunque ſuffocantur,

Cap. XXVII.

INternis faucium muſculis inflammatis angina fit,quæ ſynanche appellatur: externis verò, quæ paraſynanche. Eodem modo interni ſummi gutturis muſculi inflammati eam efficiunt quæ cynanche vocatur:externi verò,eam quæ paracynanche. Conſequitur ad omnes rectæ ceruicis ſpiratio, & dolor cum ſpirandi difficultate. In aliquibus,etiam febris, rubórque faciei ac colli,& in quibuſdã tumor: & os apertum habent, & deglutire non poſſunt. In ſynanchicis quandoque etiam ſuffocatio ſequitur. Fit etiam in pueris(rarò tamen)talis affectio, colli verticulis ex elapſu ac diſceſſu affectis: verùm illorum velut incurabilium curationem non aggrediemur. Reliquis verò ſtatim venam de cubito ſecabimus: & non aceruatim euacuabimus, ſed ſæpe, copia partita. Nam ex aceruata

euacuatione,ſi in animi deliquiũ inciderint, ſuffocationis periculum ſuccedit,aceruatim confluente materia ad affectum locum.Si verò non ſtatim leuentur,venæ etiam ſub lingua ſecandæ ſunt,aut etiam ipſa lingua ſcarificanda,ſi prominentior cum tumore appareat. Aluus quoque acriori infuſo per clyſterem eluenda eſt,& pedes aqua calida perfundendi, & deligandæ fortiter extremæ partes, & collum integendum lanis ſuccidis, aut etiam oleo imbutis: & cataplaſmata ex cruda ordeacea farina impónenda. Ab initio gargariſmis vtantur ad tonſillarum inflammationem relatis, aut ſimplici medicamẽto ex moris,cum rhois decocto.Præſtat autem ex ſylueſtribus moris eſſe id medicamentum: poſtea verò etiam compoſito ex moris aut medicamento ex nucibus iuglandibus illinantur.Vigente verò morbo,etiam nitri parum admiſcẽdum eſt,aut ſulphuris viui, niſi acrimonia aliqua id prohibeat.Sed & caninum ſtercus aridum, tritum & cũ melle illitum,optimum eſt medicamentum,&maximè quod album eſt: & ſylueſtrium hirundinum cinis eodem modo.Si diuturna fiat affectio,& illitione ex beſaſa,*hoc eſt ruta ſylueſtri*,vtendum eſt:ita vt quandoque exoluamus,quandoque intendamus ipſius facultatem, aliorum medicamentorum admixtione. Cucurbitæ quoque aut hirudines adhibendæ ſunt mento & collo:& fortioribus gargariſmis vtendum, exiride, hyſſopo,melanthio,abrotono, glycyrrhiza, caricis in aqua mulſa coctis, aut rutæ ſucco cum lacte, aut ſinapi cum aceto mulſo. Si verò ex iis aliqua acrimonia oboriatur, dandum eſt ipſis oleum optimum calidum, aut roſaceum per ſe, aut cum ptiſſanæ aut fœnigræci ſucco gargariſſandum. Alimentum ſit aqua mulſa ad tertium vſque diem: poſt quã ptiſſanæ ſuccus, cum aliqua ex iucundis potionibus, deinde etiam ouorum vitelli liquidi. Et ex alica ſorbitionibus vtendum eſt,deglutitione directiore euadente,& cibis ægroti viribus congruis: declinatione verò apparente, ad deambulationem & balneum ducemus.Locos autem ex cerato rutaceo integemus, & reliquo refectorii victus ductu conuenienter vtemur. Ex iis verò qui ſtrangulantur, manus nõ admouebimus iis quibus iam ſpuma circa os eſt,Hippocrati credentes. Alii verò reuocantur aceto & pipere inſtillato,aut vrticæ ſemine in aceto acerrimo trito.Laborioſè verò admittunt:quare cogere oportet. Diſſolutis autem circa collum ruboribus,ſtatim ſuſpiciunt, & relaxantur.Similiter etiam in naufragis, & in ſumma in omnib⁹ qui ſuffocantur. Reſuſcitatur enim horum calor.

DE GRAVEDINE ET DEFLVXV, ET de arteriacis,ac de tuſſi, Cap. XXVIII.

COmmune habẽt hæ affectiones,hoc, quòd ſuperflua humiditas ex capite ad ſubiectas partes defertur. Et vbi quidem hæc ad nares irruit, grauedo appellatur affectio:vbi verò ad fauces & palatum, ſimpliciter defluxus: ſi verò ad ſummum guttur ac aſperam delabatur arteriã, vt membrana quæ hanc intrinſecus ambit exaſperetur, raucoſa vox fit,& raucedo,& arteriaca affectio appellatur. In quibus non ſolùm ex capite, ſed etiam per vehementem vociferationem,& frigidi ſpiritus inſpirationẽ, aſperitas inflammatoria contrahitur. Diuturno verò facto morbo,& fluxione ad thoracis ac pulmonis partes delabente, tuſſes oboriuntur malignæ.Sed & ob intemperiẽ ſæpe tuſſis fit,quandoque calidam,velut in febribus:quandoque frigidam,velut in aquilonaribus conſtitutionib⁹, quæ etiam ſicca magis exiſtit.Quin & aliorum morborũ ſymptoma aliquando fit tuſſis,velut pleuriticorum, hepaticorum,tabidorum,peripneumonicorum.Galenus igitur in diuturnis tuſſibus, grandinum quarundam eductionẽ è thorace factam eſſe narrat. Alexander etiam lapidem quendam grauem, qualis eſt qui in vrinariis meatibus naſcitur,in diuturna tuſſi eductum eſſe dicit, atque inde quoque tuſſim ſedatam eſſe.Nos autem in ſanguinis reiectione lapidum excretionem vidimus: velut,vbi ad eum locum deuenerimus,exactius referemus.Qui igitur ob ardorem habent grauedinem,aut defluxum,iis caloris ſenſus circa partes contingit, & tenuium humorum fluxus per nares & per os,rubórque circa faciem & naſum. Qui verò ob frigiditatem, iis diſtẽſio fit partium circa caput

A & frontem,& colliformium meatuum obturatio, vt vox ſupernè per nares perſonare non poſſit.In diuturniore autem affectione etiam tuſſes accedunt, & pituitæ eductio, aliquando crudæ & liquidæ,aliquando cum virore pallidæ.Quibuſdam etiam febris accedit, quæ quidem ob ardorem affectis nihil prodeſt, ob frigiditatem verò affectis concoctionem efficit.

Curatio defluxus & grauedinis.

Siquidem igitur calida intemperies prædominetur, auxilia conuenient ea quæ competunt caput dolentibus B ob eiuſmodi cauſam.Sed & balneis vtendum eſt, & calida vberiore perfundendum eſt caput.Cibi verò his conueniunt ſorbiles, & oua ſorbilia,& amylum, & dulciaria liba,& ſeſama,& oryzæ,& amygdalæ, & nucis pineæ nuclei,& quæ ex lacte fiunt placentæ.Ex vinis,dulcia,& non vetuſta. Et ex capitibus papaueris medicamentum delinctile, & compoſita ad hæc auxilia. Si verò frigida fuerit intemperies,& morbus ægrè ſolubilis, modicus cibus aſſumatur, & capitis illitio per calida & tenuium partium vnguenta,nardinum ac rutaceum. Irinum verò non ſo- C lùm illinendum eſt, ſed etiam naribus inſtillandum: quæ etiam intrinſecus thure & myrrha cum oleo illinendæ ſunt,& præſertim in iis qui grauedinem ex frigiditate habent. Quibuſdam,etiam odoramenta per linteum combuſtum,aut melanthio,aut cumino,combuſtis & linteo illigatis,profuerunt.Et cyphi ſeleniacum olfaciant, & fronti illinãt: cui etiam vnum ex emplaſtris inflammationem arcentibus agglutinetur, velut eſt Iceſium, aut Oxerum, aut Barbarum, aut Athena appellatum. Verùm ad defluxum ob frigiditatem,etiam bibere cyphi conducet. Tho- D raci verò illinendus eſt balſami ſuccus,ipſéque calefaciẽdus per lanas ſuccidas cum ſtyrace,& irino,aut anethino. Cibis etiam calidioribus ac concoquentibus vtendũ eſt. Materia verò iam cõcocta, etiam apophlegmatiſmus per os pituitam detrahẽs ipſis conuenit,& ſmegmata capitis, velut ſapo Conſtantini, & conſimilia.

Arteriacorum curatio.

Arteriacis verò,qui & raucoſi appellantur, conueniunt quidem & relata:priuatim verò vbi inflammatoria eſt affectio,circa arteriam & ſummam ipſius partem, in prin- E cipio meatus obducentibus vtendum eſt auxiliis,donec inflammatio moderatior fiat. Talia autem ſunt quæ ex paſſo Cretico,& tragacantha, & gummi,& amylo,parantur, & pinguium palmularum decoctum, & radicis dulcis cum ſapa,ad mellis compagem: & hypoglottidum,*ab eo quòd linguæ ſubijciantur*, appellatarum vſus. Præ omnibus verò, à vini potu abſtineant hoc tempore. Vbi verò moderatior facta fuerit inflammatio,vinũ dulce ſumant, & ſorbitionibus ex melle & lacte,cum amylo aut pane ſiligineo,itémque ex amygdalis,vtantur,& butyrũ ſumant. F Humiditate verò in partib⁹ relicta,ad ea quæ magis extergũt deueniendũ eſt,velut eſt faba freſa elixata, & quæ ex melle parãtur,& braſſicæ,& porrũ probè coctũ. Medicamẽta verò calidiora,& quæ ad tuſſim faciũt,ex ſapa de caricis coctis,& thure, & iride,& terebinthina,& ſtyrace, & galbano& pipere,& cinnamomo ac caſſia & his ſimilib⁹.

De tuſſi.

Sed & tuſſes eadem methodo curare oportet,ita vt hoc ſolum reſpiciamus,an etiam ob aliarum partium fiant cõſenſum,velut gurgulione aut capite deſtillante:& ,ſi ad a- G lios morbos acciderint,vt etiam horum quantũ fieri poteſt prouidentiam habeamus,iuxta relatum ac referendũ modum.At compoſitorum auxiliorum expoſitio conſequenter ſubiecta eſt.

Catapotia ad defluxum & tuſſim.

Styracis,myrrhæ,opii,galbani,ſingulorum pares partes paſſo excipe:aut per ſe tuſa in pila, ad erui magnitudinẽ redige,& tres aut quatuor aut quinque eiuſmodi pilulas dormitum ituro præbe: & paſſum inſuper ſorbeat. Hæc ad acrem & tenuem fluxionem faciunt. ALIVD. Se- H minis hyoſcyami drachmas 12, nucleorum nucis pineæ drachmas ſex,croci drachmas duas: excipe ſapa aut paſſo, & vtere. ECLEGMA. Mellis vnciam vnam,butyri ſemunciam,ſimul cocta dato:& hyſſopi ac ficuũ,& nucleorum nucis pineæ,& iridis decoctum ſorbeat.

Catapotia diuturnioribus.

Styracis drachmas ſex,myrrhæ drachmas duas ſemis, terebinthinæ,galbani, opopanacis, iridis, ſingulorũ drachmas duas,piperis albi,nitri,ſeminis hyoſcyami,ſucci papaueris, ſingulorũ drachmã vnã : citra aliquem liquorẽ in pila contuſa,in catapotia effingito,& velut dictum eſt vtitor.

Ad gutturis aſperitatem,& tuſſim,& ſputa cruenta.

Amygdalas amaras dealbatas vigintiquinque,ſeminis lini toſti drachmas quatuor,tragacanthæ drachmas duas, nucis pineæ nucleos triginta,oui in fermento oblito aſſati vitellum. Tragacantha aqua maceratur : totũ verò paſſo excipitur.Si verò etiam ſonus vocis fuerit fractus,mel pro paſſo admiſce , & maximè in quibus educi quid opus eſt.

Arteriaca hypoglottis ſub lingua tenenda, ad vocem abſciſſam, raucoſos , & cruenta reiectantes.

Tragacanthæ drachmas ſex,gummi drachmas ſex , myrrhæ drachmã vnã,thuris drachmã vnã ſemis, piperis albi grana viginti , croci drachmã vnã , ſucci radicis dulcis drachmas ſex, palmularum triũ carnẽ, paſſi Cretici quantum ſatis eſt. Facit etiam ipſe ſolus tragacanthæ ſuccus ſub linguam ſubditus.Cæterùm pro radicis dulcis ſucco, ipſius coctæ decoctum ad ſpiſſitudinem redactum,quadruplum reiicitur.

Arteriaca ad ſonos abſciſſos,conueniens etiam phonaſcis.

Porri capita ſex ad tertias coquito , & ipſa quidem abiicito,ad aquam verò alicæ ſuccum admiſceto, & mel, & ouorum prius coctorum vitellos tres,ſimul coquito,anethi ramulis agitando.

Ad tuſſim.

Pulegii ſextantẽ,nucleorum nucis pineæ,ſeminis cnici,ſeminis lini,ſingulorum vnciã vnã, piperis albi trientẽ:excipe melle cocto. ALIVD. Hyſſopi,pulegii,piperis, ſingulorum vnciam vnã , petroſelini vnciã ſemis, mellis heminam vnam.

Concoctorium diuturnæ tuſſis.

Mellis drachmas ſedecim , terebinthinæ drach. duas, galbani drachmas quatuordecim : ſimul cocta,ad fabarũ magnitudinem & ad nucis Ponticæ magnitudinem efformato,& iis ſuctu vtatur. ALIVD. Tuſſim ſiccam curant & arteriaca & aquæ aliquando ſorbitio ferueſactæ. nam ob craſſitiẽ, pituitã nõ educentes, ex humectãtibus opem ſentiunt.Conuenit ipſis etiam hyſſopi & iridis & nucleorum nucis pineæ decoctum.

Paſtillus ſuffumigabilis ad aſſiduam tuſſim.

Styracis,piperis,maſtiches,petroſelini,ſingulorum vnciã vnã,ſandarachæ ſcrupulos ſex,lauri baccas duas,melle excepta ſuffito prunis iniecta,vt tuſſiens per infundibulum fumum inſpiret. Facit ad quomodocunque perfrigeratos.

DE RECTAE CERVICIS SPIRATIONE,anhelatione,& ſpirandi difficultate, CAP. XXIX.

QVi citra febrem ſpiritum denſum habent, velut ii qui velociter cucurrerũt , hos à ſymptomate aſthmaticos,*id eſt anheloſos*,nominãt:eoſdẽ verò,ab eo quòd thoracis figurã totã erectam ſeruant,ob timorẽ ne ſuffocentur, orthopnoïcos,*id eſt recta ceruice ſpirantes*,vocãt . Fit autem affectio,craſſis ac viſcoſis humoribus, cartilaginoſis pulmonis partibus infarctis. At ſpirandi difficultas cõmune ſymptoma eſt,& his & aliis pluribus affectionibus accedẽs.Cæterùm aſthmaticorũ curationis ſcopus eſt,cõſumere craſſum ac viſcoſum humorem per attenuantia ac extergentia medicamenta.Acetum igitur ipſis conuenit ſcilliticum, & acetum mulſum ex hoc paratum,potum:& ipſa ſcilla aſſata,trita cum melle,& ex antidotis hiera , & purgatio aſſidua ex medicamentis fortiſſimis. Et vomitus ab acceptis raphanis,& ariſtolochia rotunda pota, cẽtaurii magni radix,ſpondylii ſemen & radix,calaminthæ coma,hyſſopum,iris, melanthium. Aſellorũ ſub hydriis degentium ſextarium in fictile vas coniicito , & ad prunas torreto:dealbatos autem terito , & melle cocto exceptos,myſtri menſura ante & poſt cibum dato : ſi verò neceſſitas vrgeat , etiam venam ante omnia hæc ſecato , & pro viribus euacuato. Aluus quoque infuſis per clyſterẽ irritetur. Cataplaſma verò extrinſecus thoraci imponatur ex ficis,& loliacea ac ordeacea farina , reſina, cera, ac melle,adiectis.Inſpergatur ipſi etiam iris & mãna thuris. Nõ inutilis eſt & cruda ordeacea farina cum reſina,cera, iride,& manna. Vnguentis autem vtendum eſt calidioribus,irino,anethino,rutaceo: priuatim verò hoc,Pumicis partem vnã, fæcis vini vſtæ partes quatuor , arſenici partem vnam,floris iunci rotundi odorati partes duas,alcyonii partem vnam,aphronitri partes duas:tuſa,cribrata vnguento excipito,& ex hoc partes circa thoracem confricato.Sed & malagmatis vtendum eſt quæ ſeroſos humores trahere poſſunt.

Anheloſis potiones.

Polii,abrotoni,caſtorii,chamæpityos,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum æquales portiones melle ſubactas dato. ALIA. Quidam aphronitri cochlearium vnum in tribus aquæ mulſæ cyathis dederunt. ALIA. Aphronitri drachmas nouem,piperis drachmam vnam , ſilphii drachmæ dimidium: dato cochlearium cum aqua calida. ALIA. Caſtorii, ammoniaci thymiamatis , ſingulorum drachmas ſex,piperis grana quadraginta : excipe paſſo , & fabæ magnitudinem præbe cum aqua mulſa. ALIA. Sinapis drachmam vnam , ſpumæ nitri obolos tres , elaterii dichalcon , *hoc eſt oboli dimidium* . Totum hoc in paſtillos octo digere, & duos ad dies, duos præbe: purgant enim ſurſum citra moleſtiam. Verùm in iis qui ſuffocantur,aphronitri drachmas tres cum aquæ mulſæ cyathis tribus præbe,& aliquãdo cum cardamomo: & ſtatim auxiliatur.Facit & ad coxendicum morbum.

DE PERIPNEVMONIA, CAP. XXX.

PEripneumonia inflammatio pulmonis eſt,plerunque ex defluxionibus fortibus,aut anginis,aut anhelationibus,aut pleuritide,aut aliis morbis,oboriens : quandoque verò ipſa per ſe affectionem auſpicatur.Sequitur hos ſpirandi difficultas,febris acuta & ardens, grauitas & tenſio pectoris,impetus & perceptio multæ repletionis circa faciem, materia ſurſum verſus impetum faciente inſtar ignis.Rubicundæ igitur ipſis apparent malæ,& oculi tument,& cutis ſuperciliis incumbens deorſum nutat, & corniformis tunica ſubpinguis apparet : ſi verò ſigna ad maiorem ardorem inclinant, inflammationẽ ſacri ignis naturam in pulmone habere putandum eſt . In iis igitur qui ex tranſmutatione aliorum morborũ ad hunc deuenerunt,venæ ſectionem reprobare oportet , & præſertim ſi diuturni fuerint,aut etiam ab initio venam ſecuerint. Verùm in remiſſionibus infuſum per clyſterem in aluũ mittatur,quæ ægrè ſubduci poteſt.Et cucurbitæ affigantur ad pectus & ad latera , ſi nihil prohibeat , atque hæ multæ cum ſcarificatione.At ſi ſtatim ab initio peripneumoniæ affectio auſpicetur , permittentibus numeris ad hoc requiſitis,vena ſecetur:ſin minus,etiam iis ſaltem cucurbitæ affigãtur,ita vt pro viribus ſanguinis euacuationem faciamus.Sorbitiones autem accipiant ex ptiſſanæ aut alicæ ſucco cum melle,aut ex amygdalis amaris,cum ſimilagine,aut alica,ex iucũdis potionibus aliqua admixta, hydromelo,aut fauorũ cremore cocto, aut hydroroſato. Commodum eſt & butyrum recens trium cochleariorum menſura. Præbibant autem ficuũ cum hyſſopo decoctum,aut iridis coctæ in aqua mulſa, aut iridis tritæ cochleariorum duorum menſuram,inſperſam aquæ mulſæ.hoc etiam deorſum purgat.Verùm ad virium conſeruationem , frequentius potent aquã mulſam per ſe,& cũ nucleis nucis pineæ,& cucumeris ſemine.Verùm ad totũ thoracem ac coſtas laterum imponere oportet ceratum cyprinum,iridem inſperſam habens : aut ceratum ex oleo rutaceo,& iride ſicca: aut id quod ex cera,reſina, medulla,butyro,œſypo,iride ſicca,& vnguẽto nardino præparatur.

DE SANGVINIS SPVTO, CAP. XXXI.

SI quidem ex ruptione vaſorum,ſanguinis ſputum fiat, multus euacuabitur:& quãdoque ex manifeſta cauſa, velut caſu,clamore,ac ſimilibus : quandoque ex obſcura,

velut plenitudine, aut immodica frigiditate. nã frigidũ, venarum ruptorium eſſe Hippocrates ait. Si verò ex corroſione, non aceruatim ſed paulatim ſanguinis eductio fit, acribus quibuſdam & paruis eduliis prægreſſis, aut inedia, aut acri defluxu. At ſi ex vaſorũ apertione, ex relatis nihil (præterquam plenitudo aliquando) præcedit: verùm victus humidior ac calidior, & balneorum immoderatus vſus, & in valde calidis locis habitatio, his cauſa apparebit: & neque in inflãmationibus, neque in febribus, neque in doloribus erũt ita affecti velut ii qui ex corroſione: imò vice verſa lenius ferent, dum vt par eſt euacuantur. Si verò etiam hæmorrhoides aut muliebres purgationes ſuppreſſæ fuerint, etiam à periculis liberabũtur. Eadẽ bona contingent etiam iis qui ob plenitudinem ex ruptione euacuãtur, præterquam ſi propter vlcus aut immodicam euacuationem lædantur. Cæterùm ſanguinis ex corroſione euacuatio nunquam ad bonum contingit: & ſi quidem per vomitus efferatur, manifeſtum eſt quòd ex locis circa ſtomachum aut ventrem fertur, in quibus etiam per ſedem deſcendens quãdoque euacuatur: ſi verò cum tuſſi, à partibus reſpiratoriis. Verùm ſi quidẽ ſpumoſus fuerit & ſubalbidus, & per interualla efferatur, citra dolorem ac compreſſionem, ex pulmone ferri indicatur. In quibus progreſſu temporis etiam febris continua ſequetur, & maximè in iis quibus ex corroſione: & de pulmonis eſſentia aliquid, aut cartilaginoſa pars, aut vena efferetur. Noui autem aliquem ex iis qui ſanguinem ex pulmone expuunt, progreſſu temporis cum maxima tuſſi, & ſanguinis copia, quatuor aut quinque lapides expuiſſe aſperos, veluti tribulos, magnitudine verò, ſiliquarum trium aut quatuor pondus habentes: & ſtatim quidẽ alleuatus eſt, paulo pòſt autem in tabem tranſiit, & mortuus eſt. Si verò aliquãdo pituitoſa eductio fiat, cũ leuiore tuſſi, aut etiam excreatione, & quod effertur ſpumoſum fuerit ac leue, ab aſpera arteria eductionem eſſe ſcito. At ſi niger fuerit ſanguis & grumoſus, & doloris ſignificationem circa locum de ſe præbeat, de thorace elatio indicatur, tranſſumptione per pulmonem aut guttur cõtingente: quæ verò cum excreatione contingit elatio, ex partibus circa fauces per palatũ educetur. Si verò aliquãdo à capite deſtillet, cum irritatione aliqua ac tuſſi emittitur, defluente ipſo ad ſummum guttur & arteriæ caput, ita vt rurſus ſurſum efferatur. Verùm in his plerunque acris defluxus, aut capitis dolor, aut grauitas præcedit. Cõtingit etiam aliquãdo per palatum ſanguinis euacuatio, & propter hirudinem deuoratam, & adhærentem in aliqua eius loci parte. Sed de hac in tractatione de venenis dicetur. CVRATIO. Eis qui ob defluxum ſanguinem ſpuunt, ſtatim venam ſecabimus, ſi non valde acris fuerit defluxus, & moderatè pro viribus detrahemus. Extremæ partes deligentur ac confricentur cum oleo veteri calido, aut Sicyonio, capite excepto. Cibus detur frumentaceus, cui additus ſit ſuccus alicuius ex auſteris, velut mali Punici, pomorum, pirorum: aut illa ipſa ſimul coquantur. Dormire verò volenti paſtillum ex ſuccino dato: & tertia die mellis cocti parum deligẽdũ dato. Si verò hæc ſuperata fuerint, morbo diuturno facto, raſo capiti medicamentum ex ſtercore ſylueſtrium columbarum impone, & poſt tres horas ablatò pharmaco, ad balneũ ducito, nequaquam illinens caput. Deinde ſorbitionibus nutrito, ad ſomnum theriacen antidotum dato: & vbi rurſus poſtridie dederis, ſimiliter confricato totum corpus, capite excepto. Huic autem ceratum ex thapſia imponẽdum eſt, aut aliud quoddam: & rurſus ſorbitionibus vtẽdum. Perſeuerante malo, etiam cucurbita ad occiput affigatur: ſi verò valde acris defluxus fuerit, venæ ſectio reprobetur. Cibis verò & auxiliis antea in capite de defluxu relatis vtẽdũ eſt, & iis quæ paulo antea relata ſunt cõmodis. At iis qui ob frigiditatẽ ſanguinem ſpuũt, thoracem calefacere oportet cum iis quæ ſimul ſiccant, & medicamentum ex duobus piperis generibus dare, vnà cum paſtillo ex ſuccino. Sed & qui ex reſpiratoriis partibus, ob ruptionem aut apertionem vaſorum, ſanguinem educunt, iis vena ſecanda eſt, ſi non ſanguinis copia feratur. Omnes porro decumbere oportet in locis ad aerem

A expoſitis, in lecto immobili, figura ſurſum vergente, ita vt vitent vehementem reſpirationem, & ne loquantur. Affectis autẽ locis iniiciendæ ſunt ſpongiæ ex poſca tepida: poſt ſeptimum diem lanæ ſuccidæ cum roſaceo, aut myrteo, aut lentiſcino, quandoque cum aceto, quandoquè cum vino auſtero. Si verò multa elatio contingat, pollinem & mannam thuris cum aceto imponemus, aut alumen & acaciã, aut malicoriũ, aut gallam cum aceto, aut palmulas cum polẽta & malis cydoniis coctas in vino auſtero. Poſtea verò etiam emplaſtrum ex ſalicibus impo-**B** nẽdũ eſt, præſertim ſi moderatior elatio exiſtat. Per os verò accepta hæc faciunt: Portulaca comeſta, (efficacior autem ſuccus ipſius eſt potus) balauſtium, rubi fructus & flos, quercus membranoſa ſub cortice pars, & quæ ſub putamine glandis eſt membrana. maximè verò his coctis vtãtur. Fagi autem & ilicis membranæ efficaciores ſunt. Samius aſter ad omne ſanguinis ſputum facit, Lemnium ſigillum, lapis hæmatites leuiſſimè tritus, cum ſucco mali Punici, aut polygoni: quantitas autem lapidis ſit ſcrupulus vnus. Cõpoſita verò hæc faciunt: Paſtillus ex ſucci-**C** no, & qui ex corallio conſtat, & qui ex Ægyptia ſpina. Itẽ puluillus ſiccus ex terra aſtere, Lẽnio ſigillo, corallio, ſymphyto, & amylo, omnibus æqualibus portionibus. Verùm in iis qui ex corroſione ſanguinem ſpuũt, & maximè defluxu prægreſſo, etiam opii partem dimidiam admiſcemus. Sed & id medicamẽtum quod accipit Samii aſteris, lapidis Agerati, Lemnii ſigilli, æquales ſingulorũ partes, commodum eſt ſi duorum cochleariorum menſura bibatur in duobus cyathis ſucci plantaginis. ALIVD. Sigilli Lemnii drachmæ ſedecim, Samii aſteris drachmæ **D** octodecim, amyli drachmæ octo, ſarcocollæ drachmæ quatuor, gũmi drach. duæ, puluilli ex his ſicci cochleariũ vnũ: cũ decocti palmularũ cyathis duobus detur. Sorbeãt etiã poſcã frigidã, aut palmularũ, aut malorũ, aut pirorum, aut vitis pampinorum, aut eiuſmodi cuiuſdã decoctũ. Cibum verò accipiant, ſi vires vrgeant, circa ſecundam aut tertiam horam: ſin minus, circa quartam. Sit autem panis lotus ex aqua frigida, aut alica, ſiue chondrus cũ aliquo ex ſuccis adſtringentibus, velut mali Punici, aut myrti baccarum, aut omphacomelitis, aut oua ſor-**E** bilia, aut placentæ ex lacte, cum aliquo ex adſtringẽtibus. Ex oleribus intybum, cichorium, plantaginem ſumãt, cocta cum oleo crudo & aceto. Ex fructibus, mala, pira, meſpila, mala Punica, corni fructum. Potus nõ febrientibus ſit vinum aquoſum, modicũ: febrientibus aliqua ex relatis potionibus, aut hydromelũ Cebyraticũ. Ad eos verò qui ſanguinem vomunt, eodem ductu vtẽdum eſt, ſolùm vt vitemus ne frequẽter cibum capiant. Facilè enim hi curantur, eo quòd auxilia quæ præbibuntur, ſtatim ipſis partibus vnde ſanguis erumpit occurrunt. Porro ſi **F** ſanguis in ventre in grumos coactus fuerit, coagulũ bibatur, maximè leporinum, aut lixiuium ficulnum cum aqua, aut thymus, aut thymbra cum aceto: aut etiam per lac ſciſſum euacuentur, aut per aloen. At in iis qui de palato per ſcreationem ſanguinem ſpuunt, gargariſmis ex adſtringentibus vtendum eſt, & fronti ac capiti adhibenda ea quæ iis quibus ex naribus erumpit ſanguis adhibẽtur. Atque hæc eſt ſanguinem ſpuentium curatio, quã ſtudioſè facere oportet, propter inſtãs ex immodica euacuatione periculum. Nam copia eius qui euacuatur, quẽ-**G** admodum in iis quæ mactantur, breui mortẽ inducet. Si verò affectio perſeueret, tranſitionem ad tabem minatur. Omnibus igitur ſecundum rationem peractis, & deſinente ſanguinis latione, reficere ipſos oportet, ita vt piſcẽ exhibeamus, & ex iuuenculis ſuibus pedes, & cerebella: & corpus confricemus, ac iubeamus vt vitent aſſiduum balneorum vſum, & vini potum, & iracundiam, ac venerem.

DE SVPPVRATIS ET TABE, Cap. XXXII.

H SVppuratio in vacuis thoracis partibus, aut circa membranam ſuccingentem coſtas conſiſtit, quandoque ob ſanguinis eductionem vlcere ad cicatricem non perducto: (in quo etiam tabes ſtatim ſequitur, ſi ex pulmone eductio fiat) quandoque inflammatione prægreſſa, deinde

ad abſceſſum permutata, ac rupta: (quemadmodum in pleuriticis etiam aliquando contingit): aut etiam ob conſluxionem ex capite obortam. Signa igitur ſuppurationis quæ adhuc colligitur, ſunt, grauitas thoracis, & tuſſis iugis ſicca cum dolore, quandoque etiam cum humiditate; ex qua etiã leuari ſibi videntur. Et febres ab initio ipſis fiunt debiles, & inordinatæ, ac quæ ægrè iudicantur: vbi verò prope ruptionem eſt abſceſſus, vehementius febriũt cum quodam horrore, & inter loquendum impelluntur dum à ſpiratione vexantur. Rupto autem abſceſſu, pus educitur, quandoque purum, quandoque fæculentum: & aliquando ſurſum rumpitur abſceſſus, quando etiam periculoſior eſt: aliquando etiam deorſum: & in quibus deorſum rumpitur, partim ad ventrem & inteſtinum tranſfunditur, partim ad veſicam, tranſſumptione per vaſa quædam contingente. Febriunt autem ſemper hectica febre vſque ad repurgationem: quæ ſi non diligenter procuretur, citò in tabem tranſit ſuppuratio, pulmone vlcerationem ſuſtinente. Qua iam conſiſtente, & genæ liueſcunt, & circa frontẽ ac collũ exudationes fiunt, & carnes colliqueſcunt, & vngues incuruantur, & pingues & exalbidi aut valde pallidi apparent. Cæterùm affectione prædominante, & venter exturbatur, & præcordium reuellitur: & ſitis ipſos diutius tenet, & cibi inappetentia: & quod effertur ſurſum, valde graueolens eſt. CVRATIO. Oportet igitur primùm quidem ſuppurationis concoctionem adiuuare & per ſpongiarum fomenta, & per cataplaſmata ex farina hordeacea, cum caricis coctis, & modica reſina, & colũbino fimo, & nitro, ac hibiſco. Adiuuat ruptionem, etiam decubitus ad latus nõ affectum. Sorbeãt autem ex interuallis aquam mulſam, & ptiſſanæ ſuccum cum melle. Qui verò robuſtiores ſunt, etiam hyſſopi ac thymi decoctum bibãt cum melle. Adiuuat item ruptionem ſalſamentorum eſus, & hieræ ex colocynthide catapotia ad ſomnum accepta. Vbi verò pus excerni cœpit, rurſus dandum eſt hyſſopi decoctum & iridis ac glycyrrhizæ. Sint autẽ hæc cocta in aqua mulſa, aut glycyrrhiza trita cũ ſeſamo: cataplaſma ſit ex polline, in aqua mulſa & oleo cocto. At ſi vlceratio ægrè repurgetur, compoſitis vtendum eſt, velut eſt quod ex marrubio paratur ſimplex ac compoſitum, & quod ex eruo, & dodecatheon, & Philoxeni appellatum. Verùm ad tabem dilapſis, porrum capitatum in alicæ aut ptiſſanæ ſorbitionibus eliquatũ dato. imò etiam per ſe bis coctum dandum eſt. Potus ſit aqua pluuia, & aqua mulſa ex illa parata. Ab initio verò remiſſionum, cataplaſmata adhibeantur ex lini ſemine ac polline, cum decocto fœnigræci aut maluæ, oleóque ac melle, & foliis althææ. Tẽpore verò progreſſo, ad cerata tranſeũdum eſt, ex butyro, & cyprino, & laurino, & iride. Sed & Mnaſeæ emplaſtro vtendum eſt. Thorace verò fluxionibus infeſtato, emplaſtrum ex ſalicibus imponendũ eſt. Præbibant etiam antea relata ad ſuppuratos ſimplicia, & quædam ex compoſitis. Cæterùm tuſſi grauiter obtinente, thymũ & hyſſopum cum glycyrrhizæ ſucco melle cocto excipe, & efformata ſub lingua tenenda præbe. Conueniet ipſis etiam Mithridatis antidotus ex interuallis, & quæ ex viperis paratur. Optimum verò his auxilium eſt Armenii boli potus, & antidotus Eſdra, non minus quàm prædicta.

DE PLEVRITIDE, CAP. XXXIII.

QVÆ propriè pleuritis dicitur, inflãmatio eſt membranæ intrinſecus coſtas ſuccingentis, cui adeſt ſpirandi difficultas, & tuſſis, & febris continua, & dolor pertingens vſque ad clauiculam & præcordium. Diſcernes autem pleuritidem ab hepatis inflãmatione, (nam & in illa omnia hæc apparent) eo quòd in pleuriticis punctorius eſt dolor: & tuſſis aliquando ſine ſputo, (quando etiã crudus indicatur morbus) aliquando verò etiam ſputum efferũt: quod indicat humorẽ morbũ efficientẽ. Rubicũdum enim & ſubcruentum educitur, ſanguine redundãte: flauum verò & cum pallore ſubuiride, bile: quemadmodum rurſus album & ſubſpumoſum, pituita: in atrabiliario verò humore, nigrius: & pulſum durum, & ſecantis quippiam modo ſe habentem, habent. At in hepatis inflammatione, neque punctorius eſt dolor, neque pulſus adeo durus: ſed & tuſſis ſemper ſicca & ſine ſputo eſt, & facies decoloratior apparet. Quæcunque verò pleuritides propter externorum muſculorum fiunt inflãmationem, (quæ ſanè neque propriè ſunt pleuritides) in his vnà cum hoc quòd neque tuſſiunt, neque ſpuunt, neque durũ pulſum habent, ſi quis manu affectum locum contingat, dolent ægroti, &, ſi non fuerit diſcuſſus tumor ſuppuratus, ad hoc deuenit vt forinſecus incidatur, quum pleuritis ex membranæ coſtas ſuccingentis inflammatione oborta ad hoc non deueniat. Illa enim, ſi non fuerit expurgata aut foras, aut intus, in ſuppurationem & multo prius in peripneumoniã tranſit. CVRATIO. Si quidem igitur ad clauiculam dolor ſe extendat, vena ipſis ſecanda eſt: ſi verò ad præcordium, purgandum. Recentiores autem omnibus venã ſecant, veriti (vt arbitror) turbationem ex purgatione. At viribus non permittentibus, neutrũ faciẽdũ eſt, ſed acribus per clyſterem infuſis vtendũ. Et ſi quidem moderatus fuerit dolor, poſt infuſum danda eſt ipſis aqua mulſa, & ptiſſanæ aut alicæ ſuccus: declinante verò affectione, porrum ad ſuccos iniiciatur: aut calaminthen, aut pulegium, aut vrticæ ſemen cum melle delingant. Verùm vehementes dolores poſt euacuationẽ mitigãdi ſunt lana calida aut ſulphurata impoſita, aut etiam fomẽtis ex milio, aut furfuribus, in ſacculis admotis: aut per calidam aquam, aut oleum in veſica. Lanæ quoque ſuccidæ imponantur cum oleo, ac vino marinã aquã admixtã habẽte, aut ſale ad ipſum iniecto. Aut cataplaſma ex medicamẽto ex ſeminibus adhibeatur, cũ decocto chamæmeli, & althææ, caricarũ, iridis & abſinthii, cũ modico melle, & oleo nardino. Circa quartũ autẽ diẽ ſorbitionibus nutrito, cum pauco melle. poſt ſeptimũ diẽ eclegma ex amygdalis & vrticæ ſemine in melle cõtritis dabimus, & quod ex butyro ac melle ſimul coctis fit eclegma: & hypoglottide ex melle cocto vtemur. Epithematis verò, & graueolente, & eo quod ex ſampſucho paratur, & rutaceo emplaſtro, ad locos dolẽtes vtemur. Sed & bulbi cum axungia impoſiti, ſæpe ſatiſfecerunt: infuſúmque ex butyro ac terebinthina ipſis per clyſterem immittatur. Ex efficacioribus autẽ eclegmatis dabimus id quod ex nucleis piceæ, amygdalis amaris, ſemine lini, nucleis pineæ nucis, & amylo, ſingulis æquis portionibus, cum melle paratur. Vigiliis ſi infeſtẽtur, medicamentum ex capitibus papaueris delingere conueniet: antidotis item, & athanaſia, ac aliis ad hoc compoſitis vtemur. At poſt decimũquartũ diẽ permanẽte affectione, cucurbitæ ipſis affigantur, & in victu tenuiore cõſeruẽtur: & poſtea declinatione facta, ad balneum ducantur, ita vt frigidũ vitent, & ſolidiore ac pleniore victu vtantur. Si verò nõ diſcuſſa ſuccingentis coſtas membranæ inflammatio tranſmutationem ad pus oſtenderit, ſupra relatis vtemur.

Ad dolores laterum ſine febre.

Laterum dolores ſine febre ſanant bdellium & coſtus, ad braſſicæ caulium vſtorum cinerem & adipem admixta. Eſt enim hoc medicamentum forti diſcuſſoria facultate præditum.

DE CORDIS AFFECTIONIBVS, CAP. XXXIIII.

COR ipſum primaria affectione affectum, longè abeo abeſt vt medicorum auxilium admittat, citam mortem inducens, & in inflammationibus ipſius, & in igne ſacro, & in tẽperamẽto vehemẽti in acutiſſimis febribus, & in ſanguinis eruptione, vbi vulneratum eſt, circa ſiniſtrum maximè ventriculum. At ex conſenſu affectum, & ex cerebro, & hepate, & ore ventris, triſtitiáque ac timore, & aliis pluribus, animi concitionem, ſyncopen appellatam, inducit: quæ aceruata, virium collapſio exiſtit, & exolutionibus ac animi deliquiis, & pulſuum paruitate, & extremarum partium perfrigerationibus, & exudationibus cognoſcitur. Atque hæc ſanè etiam ipſa auxilium non admittit, ſi fortis exiſtit: ſi verò vires adhuc aliquo modo conſiſtunt, aliquando auxiliũ ſentit. Sed & palpitationes cordis vehementes ſæpe fiunt, ob ſanguinis in ipſo copiam aut feruorem. Hoc verò, calefactum quidem magnam & denſam efficit reſpirationem: frigefactum verò, paruam & raram. Quomodo igitur cordis ſynco-

pas in totum corrigere oporteat, in febrium ſymptomatis libro ſecundo diximus. Tantum tamen hic addendũ eſt,quod inualeſcente ſymptomate, poſt extremarũ partiũ defrictiones & vnctiones, & pauimenti purificationes,ac reliquum refrigeratorium ad reuocandam animã ductũ,inſpergenda eſt exudãtibus corporis partibus myrtus trita aut terra cimolia,aut ſuccinum, aut malicorium cũ thuris manna, aut Samia terra cũ gũmi. Extremis verò partibus perfrigeratis vſque ad inguina ac ſub alas,cataplaſma imponẽdũ eſt ex ſinapi, aut pyrethro,aut adarce. Cibus autem ſit panis ex aqua,aut ex vino frigido diluto,pedes ſuilli,articuli,ac roſtra,volucres, omnia frigida. Capiti ac fronti illinendũ eſt omphaciũ, aut aliquid adſtringẽdi vim habens cũ gũmi aut roſarũ decocto. Cataplaſma conuenit præcordiis & ſtomacho, ex palmulis, roſis,œnanthe,acacia,hypocyſtide,alumine.

De palpitatione cordis.

Noui quendã (inquit Galenus) qui ſingulis annis verno tempore palpitationis cordis ſymptoma patiebatur. Et poſtquam tribus annis expertus eſſet venæ ſectionem ſibi commodam, quarto anno venã ſecuit antequam ſymptomate corriperetur,& correptus non eſt, atque ſic conſequenter fecit per plures annos, vnà cum hoc quòd conueniente victu vtebatur: attamen & hic mortuus eſt ante ſenectutem, quemadmodum & alii omnes, quorũ aliqui in febribus acutis aceruatim in ſyncopen collapſi, ſimiliter mortui ſunt: aliqui verò ipſorũ etiã citra ſyncopen,ſyderationis modo,derepente vitã cõmutarunt. Plerique verò ex ita affectis ætatẽ agebant inferiorem quidẽ annis quinquaginta,verùm quadrageſimũ annũ trãſgreſſi.

DE AFFECTIONIBVS CIRCA MAMmas, CAP. XXXV.

POſt partũ lac ſæpe velut in caſeum cõcreſcens, inflãmationes circa mãmas efficit. Ab initio igitur his vtendũ eſt: Spongiam tenerã poſca tepida imbutã ac expreſſam imponito, ac appoſitè deligato, aut palmulas cũ pane & poſca tritas: aut ouo toto vtendũ eſt, cũ roſaceo ac modico cerato, aut alumine & pſyllio cũ coriandro: aut portulacã impone,aut lapidẽ pyriten cũ cerato impoſitũ deligato. Diſtentione verò aut grumoſitate contingente,panẽ ex aqua & oleo aut vino mulſo imponito,aut panẽ cũ perdiciade viridi, vnà cũ cerato, bis in die, aut farinã fabaceã cũ aqua mulſa, aut ſapa: ſi verò grauitatẽ nõ ferãt,irrigatione ex oleo dulci calido vtẽdũ per molles lanas. Fomentũ autẽ ipſis adhibeatur ex aquæ calidæ vapore,aut fœnigræci,aut althææ,aut ſeminis lini decocto. Cataplaſma ipſis imponatur ex polline cũ lini ſemine, aut ex fœnogræco cũ aqua mulſa,aut ex ſeſamo cũ melle aut butyro trito. Reprobare verò oportet mãmarũ exſuctionẽ,vt quæ per ſuctũ amplius ad ipſas attrahit. Declinante inflãmatione,cerata adhibeantur hæc: Betã,donec flacceſcat,in oleo coquito,& ipſam quidẽ abiicito: ad oleũ verò cerã cõmoderatã adiicito,ac vtitor. ALIVD. Ouorũ crudorũ vitellos decẽ ad ceratũ admiſceto,quod habeat ceræ ſextantẽ,& vnciæ dimidiũ, & roſacei trientẽ:& ad hæc cũ ſpathula agitata, muriæ quantũ admittere poſſunt affunde,& rurſus ſpathula agitatis vtere. Cæterùm ad mãmarũ duricias facit emplaſtrũ ex melle, & omnia mollientia medicamenta. Si verò tumor ad abſceſſum vertatur, iis quæ ad parotidas relata ſunt, & quæ in tractatione de abſceſſibus referentur, vtendum eſt.

Archigenis ad eroſiones mammarum cum malignitate.

Vini Adriani boni ſextarios viginti, rhois coriarii librã vnã,pilularum cupreſſi librã vnã, gallæ omphacinæ nigræ ſexuncẽ, caſſiæ ſexuncẽ. Contuſa in vino ad dies decem macerantur: deinde coquuntur, & ſpathula cupreſſina agitantur,ad dimidiæ ferme partis cõſumptionẽ: & tunc quidem herbæ reiiciuntur, ſuccus autem ad mellis ſpiſſitudinem coquitur, & vaſe vitreo excipitur. Vtere in vlceribus proſerpendo depaſcentibus meraco: ſi verò craſſius fuerit,vino humectetur. Accõmodatũ eſt medicamentum, vtpote cuius vſus aduerſus nomas in mammis reſiſtere poſſit,& ad aures purulentas, & gingiuas humentes ac putridas, & dyſenterias: mitigat etiam dolores lacte dilutum. Aliæ porro mãmarũ vlcerationes communi reliquis vlceribus modo curandæ ſunt.

Mammas conſeruantia.

Cuminum in aqua tritum mammis imponito: deinde ſpongia ex poſca extrinſecus impoſita pectus faſcia conſtringito: poſt triduum verò ablato cumino,lilii bulbos cum melle mammis imponito,& deligatos rurſus ad triduum finito: atque hoc ter in menſe facito. ALIVD. Cicutam tritam ad dies nouem impone,& ſpongiam (velut dictum eſt) forinſecus adhibe, & paucis interpoſitis diebus idem facito. Quin & cotis Naxiæ, *dum ferrum in ipſa acuitur*, detrimentũ, mammas virginum cõſeruat.

AD GRAVEM ALARVM FOETOREM ac exudationes, Cap. XXXVI.

ALuminis liquidi partes duas,myrrhæ partem vnam: vino diſſolutis vtere. ALIVD. Plumbaginem vſtam & vino odorato extinctam,cum vino terito, modica myrrha adiecta,donec ſtrigmentitia fiat craſſitudo: & vtitor. ALIVD. Spumæ argenti drachmas ſedecim, myrrhæ drachmas duas,amomi drachmam vnam: vino excipe. ALIVD. Aluminis liquidi drachmas octo, amomi,myrrhæ, ſpicæ nardi, ſingulorum drachmas quatuor: vino tritis vtere.

DE AFFECTIONIBVS CIRCA STOmachum,præcordia ac ventrem, Cap. XXXVII.

DE ciborum quidem in febribus inappetentia, & de fame magna,ac de canina appetẽtia,item de ſtomachi debilitate,ac animi deliquio,& inſuper de ſiti, ſingultu,nauſea,ac ſyncope,in tractatione de febribus libro ſecundo hunc præcedente ſufficienter dictum eſt,nec tempeſtiuum eſt rurſus de iiſdem ſermonem inſtituere. Cæterùm inflammationes oris ventriculi & hepatis, adſtringentium admixtione opus habent. Si enim quis per ſolũ laxatorium ductum curet,periculum vitæ inducet. Oportet igitur,ſiue oleum fuerit id quod affunditur, ſiue cataplaſma,aliquid ex adſtringentibus admiſcere, velut eſt abſinthium,nardinum aut melinum vnguentum,aut malum Cydonium incoctum. Ceratum verò quo aſſiduè vtor, hoc eſt: Ceræ albæ vncia vna, æſtate verò drach. ſeptem,aloes,maſtiches,ſingulorum drach. vna: olei omphacini,aut melini,& nardini,vſus tempore quantum ſatis eſt ad compagem. Si verò ampliore adſtrictione opus ſit,vt neque cibos retineant, admiſceatur etiam omphacii drach. vna, aut ſucci abſinthii tantundem, & tertium inſuper hypocyſtidis & œnanthes & rhois ſuccus. Cerati verò copiam augere oportet pro reliquorum pharmacorum numeri proportione. Diuturna autem iam inflammatione ac indureſcente,magis varia medicamenta adhibere oportet,quæ & aromata quædam habent,& mollitoria ac diſcuſſoria: velut eſt quod ex meliloto paratur, & philagrianum,& odoratum dictum: & viridis iaſpidis torques de collo ſuſpenſus,vt ſtomachum contingat, magnificè prodeſt. At in calidis ſtomachi intẽperamẽtis,& ardore cum exolutione aut animi deliquio,aut aliqua ciborum inappetentia,ex qualicũque cauſa, excepta febre, frigidam aquam dato cum vuæ acerbæ ſucco: aut malorum Cydoniorum decoctum,aut pampinorum vitis, aut cucumeris ſemen tritum cum frigida. Stomacho verò imponito veſicam aqua frigida plenam,aut cucurbitæ ramenta. Sed & catapotia ſitim eximẽtia dãda ſunt, velut capite de ſiti dictum eſt. Refrigeratorium autem & corroboratoriũ humecti ſtomachi hoc eſt: Foliorum roſarũ ſiccarum drach. ſex, ſucci glycyrrhizes drach. quatuor: excipe vino dulci, & fac catapotia ſub lingua tenenda. Verùm in iis qui ob pituitæ craſſitudinem calefacientibus ac ſecantibus opus habent,commodum hoc eſt, Corticis radicis fœniculi ſextans, aceti ſextarius vnus ſemis, aloes quadrans, mellis libræ quatuor. Radices cũ aceto coctæ exprimuntur, ac reiiciuntur, & mel additum ad compagem coquitur, & tunc aloe trita inſpergitur. Dato cochlearia tria cum aqua: quidam ſine aloe ipſum præparant. Et medicamentum ex calamintha in iis commodũ eſt. Quibus autem cibus aceſcit,coriandri ſeminis drach.

vnam,velut polentam aquæ inſperſam bibēdam præbe, aut maſtiches cochlearium vnum,aut lactucæ albæ ſeminis cochlearia duo.Compoſitum verò hoc,Piperis drach. vnā, ſeminis anethi drach.tres, cumini drach. quatuor: trita dato cochlearii menſura ad ſomnum , invino diluto.At in iis qui bilem generant atram,& ſtomacho inflatis,in aggreſſione ſpongias imponito acerrimo aceto imbutas.poſt has verò ſi permaneant affectiones,alumen cū ære trito melle exceptum imponito. Bibant autem intybi ſuccum,aut menthā potui inſpergito.Quibus verò ſtomachus inflatur ac diſtenditur, his calaminthæ decoctū admixto melle ac modico pipere dato.Verùm ad ſtomachi ſubuerſiones,ſucci nucleorū , mali Punici acidi partes tres,ſucci menthæ partem vnam coquito ad ſpiſſitudinem:& ante cibum myſtrum vnum dato.

Ad ſtomachi ſaliuationem.

Acetum ſcillinum , aut oliuarum muria conditarum iuſculum,aut oliuæ frondium decoctum colluat: aut etiā minimum quid ex ipſo deglutiat.Præ omnibus verò facit aloe aqua diluta.Verùm ad eos qui cibum non contínent (quos veteres priuatim ſtomachicos nominant) fœnigræci farinam & maluæ ſemen tritum ſiccum , melle admixto,pro cataplaſmate impone. Ceratum verò facit, ex cera,olei irini fæce,& caſtorio.

De ciborum inappetentia.

Ciborum inappetentia eſt ciborū auerſatio,aut intemperie in ſtomacho exiſtente,aut humorum redundantia. Calidam autem intemperiem cognoſces & ſiti , & nidoroſis ac cœnoſis ructibus, ſi coacti aliquid ederint: & ex eo quòd frigidiora & concoctu difficilia , magis concoquere poſſunt:frigidam verò,contrariis. Neque enim ſitiunt,neque frigida ſuſtinent,& ructum acidum aliquando habent. Qui verò propter humores cibos auerſantur, qui quidem ob tenues ac mordaces hoc patiuntur,ſtomacho morſum percipiunt,& nauſeant magis,& ſitiunt.Quibus autem computruerint humores,aliquando etiam febriūt.Qui verò ob craſſos ac viſcoſos humores, morſum & ſitim omninó non percipiunt,verùm commune ſymptoma omnibus eſt nauſea. Verùm ſi in cauitate ventris fuerint humores,etiam hos ipſos reuomunt:ſi verò in tunicis ipſius infarcti aut imbibiti,nauſeant ſolùm,non vomunt,præterquam cibos ſi fortè aſſumpſerint.Qui igitur ob calidam intemperiem cibos auerſantur , iis victus ex refrigerantibus conſtituendus eſt , & maximè ex iis quæ parantur cum aceto. Panem igitur ex poſca dare his cōuenit,& ipſam poſcam bibendam,& lac acidum, & apud Romanos Melcam appellatā:(eſt autem obſonium quoddam ex lacte)& intybá,& lactucas,& aliquando etiam frigidam aquam:omnia moderatè,iuxta præſentis intemperiei oppoſitionem.Nam immoderatus horum vſus nō ſolùm non prodeſt,ſed etiam incurabilem ſæpe fecit affectionē. Qui verò ob frigiditatē, eos contrariis ſanare conuenit,ita vt vinū vetus bibendum præbeamus,& cōditum,& hydrogarum, & aniſi ac rutæ & petroſelini decoctū,& piper ex aqua calida cōmuni , aut etiam ipſum ex tribus piperis generibus medicamentū,aut quod ex calamintha paratur.Dabís etiam theriacen ex viperis, quæ neque iis qui ob humorū copiā cibos auerſantur , incōmoda eſt. Allium verò his & vt cibus,& vt medicamētū, cōmodū eſt. At ſi ob humorū copiā ciborū faſtidiū fiat, tenues quidē & mordaces euacuabis aut per vomitus, aut per infernā aluum. Voment igitur facilius ſi tēperatam aquā ,aut aquam mulſam aquoſiorem præbiberint. Melius autem ſi ante hæc humectantes cibos dederis,velut ptiſſanæ ſuccum , aut ouorum vitellos . Verùm quomodo quis facilè vomat,libro primo dictum eſt. Si verò æger difficulter vomat,melius eſt ad infernum ventrem materiam promouere , vberiore ac temperato cibo hos præhumectando. Purgatorium autē medicamentū ſit, aut ex aloe amarū appellatū,aut id quod ex malis Cydoniis paratur,ac recipit ſcāmoniam,aut quod fit ex rhodomelite.Quòd ſi fieri poſſit vt citra ſcāmoniam ex aloes copia magis ipſos euacues,melius feceris,propterea quòd ſcāmonia eſt ſtomacho infeſta. At verò craſſos ac viſcoſos humores,ciborū faſtidiū inducētes, attenuabis ac ſe-

A cabis per acetū mulſum,& quæ ex hoc & muria componuntur:velut eſt capparis,oliua,ſinapis,& ſimilia.Nec verò incōmoda his ſunt ea quæ ad eos qui ob frigidā intēperiem cibos auerſantur relata ſunt,& maximè poſt euacuationē. Euacuabis autē ipſos per acetū mulſum Iulianiū.Forinſecus autē calefacere ac corroborare ſtomachū potentibus vtendum eſt vnguentis ac malagmatis , qualia ſunt maximè & quod ex vua acerba paratur,& Marciaton appellatū,& conſueta vnguēta:epithemata verò,Baiū & odoratū,& ſimilia.Exercitia etiā ac frictiones maximè B adhibeātur. Cæterùm iis qui ægrè cōcoquūt ac cibos auerſantur,propter humorē frigidū ac humidū, aut talem intēperiē,quæ ex malis Cydoniis parātur cōueniunt:dico autē id quod meloplacuntiū appellatur,& quod ex ſucco fit malorū,& quod ex carnibus ipſorū , & quod ex citrio præparatur.Malagmata verò,Marciatō,& quod ex vuæ acerbæ ſucco paratur,& Baiū,& polyarchiū, & quæ eiuſdē cum his generis ſunt. Si verò vlcus eſt in ſtomacho aut ventre,ab omnibus abſtinendum eſt acribus cibis ac potibus & medicamētis : vtēdū autē mitigātibus,velut ſor- C bitionibus abſque oleo, & iis quæ ex amylo fiunt, & terra Samia,& Lemnio ſigillo, & lacte ac melle pauciſſimo, quò citra mordacitatē perpurgent. Epithema conuenit ex palmulis,& malis Cydoniis,ac polenta : ceratū ex melino aut roſaceo,cum ammoniaco & thure :& Nilei epithema:& emplaſtrū ex ſalicibus,ac Iceſiū.Cognoſces autem vlcus ex eo quòd ſanguis,aut pus, aut etiā vlceris tectoriū vomitu reiicitur. AD EXOLVTOS ac debiles ſtomachos, & propterea nō coquentes,aut etiā cibū vomentes: Aloes,maſucha,maſtiches, ſtyracis , ſingulorum D ſextantem,abſinthii trientem,œnāthes quadrantē, glaucini ſexuncem,melini quadrātē,vini quod ſatis eſt. (quidam,etiā cypheos & roſarū,ſingulorū ſextātē).Trita hæc purpura aut lana excipiuntur, & ſtomacho imponuntur. Quidā,etiam ceræ ſexuncē admiſcentes , epithema ex ipſo faciunt. Ad voluuloſas ſtomachi affectiones(hoc eſt vehementes ac conuulſorios dolores)optimū medicamētū eſt Amazonū paſtillus. At huius deſcriptionē,itémque reliquorum ſtomachicorum compoſitorum materiam, reperies libro vltimo,in tractatione de compoſitis medi- E camentis.

DE VENTRIS INFLATIONE, Cap. XXXVIII.

FLatuū in ventre generatio, humoribus aut cibis præ tepida caliditate in vapores diſſolutis contingit . nā frigiditas eo quòd attenuare ac diſſoluere nō poteſt,nihil flatuum gignit.Vehemens verò caliditas, non attenuans ſolùm,ſed etiam diſcutiens,flatus collectionem impedit. At minor caliditas diffundit quidem ac tranſmutat cibum,verùm defectuoſius:atque inde eſt flatuum genera- F tio. Conuenit igitur ipſos per calefactoria medicamenta attenuare, cumino in oleo cocto, & apio, & ſpondylio,& dauci ſemine.Si verò frigiditas affectioni adeſt, ruta , & lauri baccæ,& melanthium,& fœniculum in oleo coquatur,& admiſceatur bitumen,ac oleum laurinum.Quòd ſi etiam inflāmatio doloribus adſit , pro calefactoriis vteris laxatoriis,anethum coquens , ac miſcēs adipem gallinaceum ac anſerinum.Facit etiam ad inflatos polii faſciculus coctus,aut calaminthæ decoctum, admixto modico melle,& piperis drachma vna. Atque hæc quidem ve- G hementi dolore irruente adhibenda ſunt: in mediocri verò ſufficient fomēta ex milio.Cæterùm cucurbita bene magna vmbilicum complectens,ſæpe aceruatim ſymptoma ſubmouet. Prodeſt ipſis etiam caſtorium potum ex poſca,& forinſecus cū oleo Sicyonio impoſitum : & ſi cum tormine ſunt inflationes,ipſas ſanat:ſed & talus ſuillus vſtus & potus tormina ac inflationes ſanat : ariſtolochia item rotūda. Verùm dolores ob alui obturationes, aut inflationes ob craſſiciem aut ob frigiditatem , vinū meracius potum poſt cibum ſanat.Si verò ſomnus acce- H dat,etiam perfectè ipſas ſummouet.

DE CHOLERA, Cap. XXXIX.

CHolera,immoderata eſt ventris exturbatio , & infernè & per vomitum contingens,propter aſſiduam ciborum cruditatem . Fit autem cruditas quandoque ob

multam ciborũ prauitatẽ,quandoque ob prauorũ humorum redundantiã. Si quidem igitur nauſeat & lancinatur æger, manentibus adhuc cibis crudis in ventre, aquã tepidã ipſos bibere iubebimus,ac reuomere, digitis aut pennis immiſſis.Adiuuãda eſt etiã ventris excretio. Poſt ſuperfluorum euacuationem, quiete & calefactione partium circa præcordia vtendum eſt,per oleum dulce cum modico vino, aut per maſtichinum, aut nardinum, ſi hyems fuerit: & vt dormiant permittendum eſt. Poſt perfectam autem concoctionem, balneis vtendum eſt,& cibis boni ſucci.Si verò euacuatio immoderata fiat,ſufficiunt in principio etiam ea quæ libro ſecundo de ventris exturbatione dicta ſunt. Perſeuerante verò lationis impetu, & ventre collabente,& pulſu imminuto ac denſato, cataplaſma adhibeatur ex palmulis, cum œnãthe, & acacia, & hypocyſtidis ſucco ac malicorio. Detur autem aquæ moderatè frigidæ cyathus ſorbendus.Melius autem eſt ſi decoctum fuerit roſarum,aut œnãthes,aut rhois, aut pampinorũ vitis. Aut mali Punici acidodulcis ſuccus detur, modica mentha inſperſa. Si verò acriora fuerint quæ excernuntur,ardore ac ſiti accedẽte,cucumeris ſemen dãdum eſt cũ aquæ cyathis tribus:intybáque ac lactucas coctas in poſca, in cibo accipiant. At ſi lationis impetus ſiſti non poſſit, vinum aliquod auſterum dandum eſt,non febrientibus Palmatianum,aut Aminæum, aut ſpathites, aut omphacomelites:febrientibus verò,ex malis Punicis, rhoites appellatum, aut myrtites, aut Cebyraticum hydromelum, & in potu, & cum micis, aut alica,aut chondro.Si verò frumentacea edulia auerſentur,ex fugacibus fructibus aliquos manducantes, meſpila videlicet, aut pira,aut mala Cydonia,aut mala Punica, id quod carnoſum ac durũ eſt expuant: quòd ſi cibum non contineant, cucurbitã maximã leuem ſtomacho affigant, & hac incumbente, ex aliquo ex relatis nutriantur. Cæterùm ad conuulſorias contractiones, oleo imbuta linteola calida muſculis circundare oportet,& cerata liquida,quæ & cãſtorii & Sicyonii quid habeant.Ante hæc verò,artus calida aqua perfundantur. Si verò vigiliis vexentur,ad vigilias deſcriptis vtantur: &,ſi vires non prohibeant, medicamentum quoque ex papaueris capitibus bibẽdum detur.Declinatione verò contingente, ad balneum perducantur,& reficiantur pullis gallinaceis,aut columbæ, aut pedibus ſuillis, aut ſimilibus. Quin & alui profluuium, quod ciborum corruptio eſt, plerunque ſua ſponte ſedatur,ſi non alantur ipſi vſque ad perfectam concoctionẽ, ac euacuationem eorũ quæ corrupta ſunt. Si verò perſeueret,vtendum eſt iis quæ ad choleram relata ſunt.

DE LAEVITATE INTESTINORVM, & cœliaca affectione, Cap. XL.

QVum duplex ſit inteſtinorũ læuitas,altera ob ſuperficiariam inteſtinorum vlcerationem, vel (vt aliqui ſentiunt)ob cicatricem ex dyſenteria plerunque, aut ex aliis fluxionibus obortam: altera ob facultatis cibum retinentis in ventre debilitatem:ſecundam differentiam arbitror cum cœliaca affectione copulandam eſſe. Nam in hac,debili exiſtente ventre ad cõcoquendos ac diſtribuendos cibos,læuia & cruda ac liquida egeruntur, aluo in omnibus fluxione laborante. Verùm in læuitate inteſtinorum,& tranſitus ciborum velox fit, & cruditas magis intẽta eſt,vt acceptus cibus manifeſtus fiat:& per hæc maximè à cœliacis diſcernuntur.Imponendum igitur ipſis eſt lini ſemen cum palmulis.Egregiè facit etiam lentiſcus & rubus,ſi in aceto mulſo coquantur.Si verò etiam inflatio adeſt, cuminum & anethum & ruta admiſceãtur. Augeſcente autem fluxione, adiicimus etiam mala Cydonia,alumen liquidum, acaciam, hypocyſtidem, gallam:aut quædam ex his,aut omnia. Cerata faciunt ex oleo myrteo,cum aliquo vino adſtringente. Epithemata autem,calidiora,& quod ex baccis lauri paratur, & quod ex ſeminibus.Magis autem adſtringunt, & quod ex œnãthe fit,& quod ex vinaceis,& Antylo inſcriptũ. Sed & id quod Erythrion inſcribitur mirificè facit. Diuturno verò euadente morbo, etiam dropace ad ventrem vtendum eſt,& cerato ex ſinapi, & ipſo ſinapi. In potiones conueniunt,ſimplicia quidem, plantaginis ſemen, rumicis ſemen, malicorium, ſorba ſicca, vua Aminæa acerba ſicca,trium obolorum pondere: febre carentibus,cum vini auſteri cyathis ſex:febrientibus, cum aqua pluuiali. Minus autem ſtomachum offendit ventriculus gallinarum ſiccus potui inſperſus. Sed & vrinam cientia, apium, adiãtum, & ſimilia,ſi bibantur,fluxionem tranſferunt.Ex compoſitis autem eſt ſigillum Polyidæ, & paſtillus ex ſuccino,& ex ſpina Ægyptia, & Clidion appellatum,& ex ſeminibus cõſtans.Sed & hoc optimum eſt:Seminis rumicis ſylueſtris vnciam vnam ſemis, ſeminis plantaginis vnciam vnam, ſucci hypocyſtidis drach. ſex,gũmi aut acaciæ drach.tres.Excipe malorũ Cydoniorũ decocto ad tertias redacto. ALIVD. Cumini,piperis,rhois Syriacæ,balauſtii,ſingulorũ vnciã vnam ſemis, malicorii vnciã vnam,ſilphii vnciæ dimidiũ,aut pulueris eius ſicci drach.vnã: inſpergito in potum,aut aceto mulſo admixto,dato mane ac veſperi. ALIVD. Myrti baccarum nigrarum cochlearium vnum ſemis, aniſi roſarũ ſiccarum,œnanthes,ſingulorum cochlearii dimidiũ,palmulas viginti:fac paſtillos,& præbe drach. vnam cũ aqua, aut vino diluto. Theriaca quoque è viperis optimum iis auxilium eſt. Cibus,ſi acris & bilioſa eſt excretio,ex alica, chondro & oryza, ac ſimilibus ſit,ita vt adſtringentium quid ſimul coquatur,pirum, malũ Cydonium,meſpila & ſimilia.Coctum quoque lac his conuenit. Potus autẽ, vel vinum aquoſum tenue,aut aliqua ex iucũdis ſit potionibus. Si verò pituitoſiora excernant,ad cõtraria cibũ trãſmutamus, & ſemina quædam ſtomacho grata admiſcemus,aniſum,aut cuminum,aut apii ſemen:ſed & lenticula bis cocta ſæpe ipſis profuit,comeſta cũ modico aceto, aut aceto mulſo: braſſicæ quoque & ipſæ bis coctæ. Præſtat autem ſecundam ipſorum cocturam in poſca facere. Vinum verò vetuſtius ac calidius bibant.

DE TENESMO, Cap. XLI.

TEneſmus aliquando dyſenteriam præcedit,aliquando etiam ipſe ſolus non diu durans ceſſat. Eſt autem affectio,ad excernendum promptitudo, quæ differri ac deuitari non poteſt,nihil educẽs præterquam pauca cruentum aſpectum habentia, aut etiam mucoſa, quæ fere totius morbi ſunt cauſa:& inflammatio laxi tumoris in inteſtino recto oborta, incumbentis ſtercoris ſuſpicionẽ ipſis præbet,quòd excretionem quærat. At verò Galenus narrat etiam lapidem quendã per ſedem excretũ eſſe circa teneſmi affectiones. Sæpe verò etiam ob ſtercoris obturationem in tenui inteſtino conſiſtentẽ, teneſmus ſequutus eſt, ex adſtringẽtibus & meatus obducẽtibus amplius augeſcens: verùm ex infuſis per clyſterem acrioribus,velut eſt aqua mulſa cũ ſale,aut ex aliquo aluum molliente per os accepto (velut ſunt damaſcena, aut caricæ, mercurialis,ſerum lactis)ſtercore excreto, ſtatim ſedatus. Citra igitur eiuſmodi cauſam teneſmo oborto,conuenit inflammationem cruda ordeacea farina calida,& irrigationibus ex vino,& oleo myrteo,aut roſaceo,aut omphacino,ad lumbos ac pectinem adhibitis mitigare, & mucoſa quæ inteſtino recto infarcta ſunt,per aquæ mulſæ infuſum detergere. Sed & muria infuſa per clyſterem, ſæpe quod opus fuit effecit. Satis autẽ eſt vt ſalis drach. ſex in heminam calidæ aquæ iniectis muria fiat. Mitigare verò oportet dolores ac diſtentiones per inſeſſus fœnigræci, aut maluæ,aut ſeminis lini. Sæpe verò & hic inceſſus ſucceſſum habuit: Rubi, myrti, floris mali Punici, lauri & cupreſſi ramulorum viridium, ſingulorum æquas portiones coquito in aqua:eſt autem Marcelli. At in profundo ſi eſt inflammatio ac irritationes, frumentacei ſucci cum aliquo aſtringente cocti infundantur: ſed & oleum dulce infuſum & pluribus horis retentum, dolorem ſoluit.Si verò frequens ad egerendum ſurrectio fiat, etiam glomerem ex ſtaminibus calidis ſedi apponant,aut furfures calidos in faſciculum deligatos,aut ſpongiam, aut tale quippiam.

DE DYSENTERIA, Cap. XLII.

DYſenteria eſt exulceratio inteſtinorum, quandoque ex teneſmi tranſmutatione,aut alicuius ex relatis alui exturbationibus ortum habens: quandoque verò ipſa affectionem auſpicatur, & in ipſa excretiones fiunt pri-

mùm bilioſæ, variæ: deinde pro ratione cruentæ, & ad A finem ſanioſæ, quales à mortuis corporibus defluere ſolēt. Quæ verò ab atra bile initiū ſumit dyſenteria, lethalis eſt, cum exulceratione cancrum indicans. Si igitur vlcerationis ſigna ſtercori admixta excernantur cum doloribus ac torminibus, in tenuibus inteſtinis vlcerationem eſſe ſcito, quæ auxiliis per os acceptis maximè opus habet. Si verò ſine mixtura ſtercus exeat, craſſorum eſt inteſtinorum vlceratio, quæ infuſis per clyſterem magis cedit. Quum verò multi ſanguinis per ſe excretio contingit, affectionem ipſam, ſanguinolentam dyſenteriam vocant. B Excernitur tamē quādoque etiam ſanguis nigrior quàm pro natura ſua, & ſplendidus, hepate non probè concoquēte alimentum quod diſtribuitur: quin & ob debilitatem retentricis aut alteratricis ipſius facultatis, excernūtur per ventrem ſimilia carnium recens mactatarum loturæ. Hepaticam autem hanc vocant dyſenteriam, de qua in ſermone de hepate dicetur. In communi igitur, iis quæ ad cœliacos & alias præter naturam excretiones relata ſunt, vtendum eſt: priuatim verò Lemnium ſigillum, etiam de- C paſcendo proſerpentem iam dyſenteriam ſanat, & potum, & per clyſterem infuſum, inteſtino prius per aquam mulſam eloto, deinde per muriam: & portulacæ ſuccus, commodus eſt dyſentericis potus: & ipſa portulaca cocta in poſca, comeſta. Conuenit etiā plantago, & rubi fructus ac folia, & radicis althææ decoctum, hippuris ex aqua aut vino pota, & ſuccus ipſius. mori immaturus fructus ſiccatus: & hoc magis rubi mora ſimiliter ſiccata. Siccant etiam fluxiones per aluum, oua aceto cocta & comeſta: melius autē eſt ſi miſcueris ipſis aliqua ad dyſenteriam commoda, & in ſartagine fricta ad edendum dederis. Vtiliſſimum eſt D ad hæc omphacium, rhus ruber, & ſuccus ipſius, malicorium, galla, vinacea, meſpila, myrti baccæ, corna, cochlearum integrarum vſtarum cinis. Compoſitum verò hoc: Cochlearum cineris partes quatuor, gallarum partes duas, piperis partem vnam: in puluillum redacta obſoniis inſpergito, aut in aqua, aut vino albo bibēda dato. Generoſè auxiliatur hoc dyſentericis quibus nōdum putredinoſum factum eſt vlcus: ſed & canum qui oſſa comederunt ſtercus ſiccum, cum lacte per candentes ſilices immiſſos feruefacto potum, magnopere prodeſt. Compoſita verò, E paſtillus ex ſpina Ægyptia, & Philippi paſtillus, & qui fit ex cornu ceruino, & qui ex ſeminibus, & trigonus: & ex macere catapotia admiranda ſunt. Optimus eſt & hic, opii, croci, licii Indici, acaciæ, rhois, thuris, gallæ, hypocyſtidis, malicorii, myrrhæ, aloes: ſingulorum æquales portiones aqua excipe, & obolos tres præbe. ALIVD. Rhois drach. octo, gallæ, malicorii, ſingulorū drach. quatuor, dato cochlearium vnum ex vino. ALIVD. Rhois drach. 8, gallæ, acaciæ, gūmi, ſingulorū drac. 2: opii drach. 1. dato drach. vnam, in vino diluto. Eclegma verò ip- F ſis conuenit hoc: Myrti nigræ baccarum ſextarius vnus, rhois Syriaci ſextarius vnus, palmularum Thebaicarum lib. duæ, carnis malorū Cydoniorum libra vna, mala Punica acida cum ipſis corticibus decem. Vini adſtringētis ſextarios duodecim coquito ad tertias, & excolato, ac iniicito mellis lib. ſex, & ad ſpiſſitudinem coquito, ac delingenda dato. Manifeſtum verò eſt quòd etiam cataplaſmata ex adſtringentibus erūt, quorum materiam habes. Infuſa autem per clyſterem dyſentericis commodāt, propter teneſmos vexantes, ſuccus oryzæ, aut alicæ, aut alicu- G ius huiuſcemodi, cum adipe caprino aut hircino, & quæ in capite de teneſmo relata ſunt. Si verò ſanguis deſtillat, infundatur ſuccus polygoni, aut plantaginis, cum acacia, aut hypocyſtide, aut tali quopiam. At ſi res vrgeat, etiam ex ſanguinem ſiſtentibus aliquod infundatur, velut eſt cinis lanarum ſuccidarum, aut ſpongiæ nouæ, pice liquida, aut ſanguine bubulo, aut alumine liquido, aut ſtercoris aſinini ſucco imbutæ, & vſtæ. Sed & Andronis paſtillus bonum medicamentum eſt, & Muſæ inſcriptus, & conſimiles. Sed & ſubdititia collyria ex efficaciſſimis exiſtunt, maximè in quibus etiam dolores circa excretionem fiunt. H Vlcere verò depaſcente circa inteſtina conſiſtente, quod & fœtore & putredine eorum quæ excernuntur cognoſcimus, & quòd non ſtatim ab initio, ſed poſt tempus fiat, cruſtam inducentibus infuſis vtemur: velut ſunt paſtilli Fauſtini appellati, & qui ex charta fit, & bithynus, & thronius, & qui ex ſubere paratur, per lenticulæ aut alicuius ex adſtringentibus decoctum, per clyſterem infuſi. Sed & hoc infuſum ex iis eſt quorum multam experientiam feci: Omphacitidis vſtæ, (eſt autē cauum illud ex quo quercina glans enaſcitur, quo coriarii vtuntur) auripigmenti, ſymphyti, rhois Syriaci, ſingulorū æquales portiones. De his contuſis cochlearia duo excipe ſucco oryzæ, aut ſucco anchuſæ, quæ ſpinoſum & latum ac nigrum folium habet, quam chœroſpelethron, *id eſt iugerum porcinum*, vocant: & candido ouorum: ita vt de ſingulis ex æquo ſextantem aut quadrantem accipias: & per clyſterem immitte. Epithemata verò faciunt quæ ad cœliacos relata ſunt. Sed & ventris illitiones, quæ adſtringentem ac ſiccantem materiam habent, cum aliquo ex glutinoſis, gummi, thure, glutine, polline, in iis quæ cataplaſmatis ſimiles ſunt locum habeant. Cibus iis ab initio ſit lac ouis permixtum, deinde ex frumentaceis ſorbitiones, per ſe & cum lacte coctæ. Ipſum quoque lac moderatè coctum optimum eſt. Olerum vſus non eſt neceſſarius: attamen guſtanda dentur, ſeris cocta, intybus, & plantago, & braſſica bis cocta: & ex fructibus adſtringentes, carnibus ipſorum ſputo reiectis, aut iis quæ aliàs inteſtina exaſperare poſſunt. Si verò multa fuerit calida intemperies, etiam intybus crudus detur, & aquam frigidam ſorbeant. Reliquus verò potus ſit aqua pluuialis. Languente verò ſtomacho, etiam vinū, poſtea verò etiam de volucribus ſicciores & concoctu faciles ſumant, & balneis vtantur dulcibus. Si verò ab ipſis fluxione infeſtentur, ſpongiam magnam, aut panis ſiliginei micas, vino Aſcalonite aut aliquo adſtringente calido imbutas, per totum ſuperiorē ventrem imponito, deligato, atque ſic lauare iubeto.

DE COLICA AFFECTIONE, Cap. XLIII.

Colon, quod craſſi inteſtini pars eſt, exortum quidem à dextera lateris mollitudine habet, fertur autem ad ſiniſtram inſtar cinguli: verùm dolores huic grauiſſimi fiunt, ob plures cauſas. Aut enim ob craſſū ac pituitoſum humorē intra tunicas ipſius interclusum, aut ob ſpiritum craſſum ac flatuoſum qui tranſitū non habet, aut ob inteſtini inflammationem, aut ob acres ac mordaces humores. Qui igitur ob craſſum ac pituitoſum humorem dolent, his dolor per totum abdomen in profundo ſentitur, maximè circa coli ſitum, doloris ſenſu velut à terebellæ perforatione contingente. Tormina autem hos vexant, & ructus, & nauſeæ, & vomitus omnigeni, maximè pituitæ: & venter ipſis ſiſtitur adeò grauiter vt neque flatus pertranſeat: excretum verò quandoque ſtercus bubulo ſimile videtur, leue, & flatu plenum. Præcedit in his maximè frigidorum ac craſſi ſucci eduliorum aſſidua ingeſtio, repletióque ac cruditas, & ocium, & quæ his conſona ſunt. Iis autem qui ob ſpiritum flatuoſum dolent, tenſionis magis ſenſus contingit: qui verò ob inflammationē, feruoris in loco ſenſum percipiunt, & febris adeſt non ingeneroſa, ſuppreſſióque ſtercoris & vrinarum, & pulſus vexat circa ventrem, & ſitis ac ardor hos infeſtat, & nauſeæ, & bilis magis vomitus, nihil alleuantes: & in ſumma, grauiſſima hæc eſt ex colicis affectionibus, tranſitionem ad voluulum minans. At ob acres ac mordaces humores dolentibus, quemadmodum etiam iis qui ob inflammationem, ardor & ſitis & vigiliæ adſunt. Febriunt autem omnino, aut minus quàm illi, & acre lotium emittunt, & bilioſa egerunt, & ſæpe in alui egeſtione magis dolent. & calidiorum eduliorum ac potuum ingeſtione magis exacerbantur. Dolores igitur ob frigidos & viſcoſos ac craſſos humores ſanare conuenit, non vehementer calefaciendo. nam à calfacientibus multum diffunduntur, & magis inflantur tales humores. Conuenit igitur ipſos ſecare ac cōcoquere per ea quæ flatus diſcutiūt, & attenuant, ac ſiccant, citra vehementem caliditatem, ab initio morbi. Stercoribus igitur ex ventre per conuenientia infuſa prius eductis, infundendum eſt oleum in quo coctum eſt cuminum, aut ruta cum adipe anſerino,

aut gallinaceo, aut radicum cucumeris ſylueſtris decoctum, cum myrrhæ drach. vna, & melle, ac oleo. Sed & oleo ſæpe communi infuſo, pituita vitrea coexcreta ſtatim dolorem ſedauit. Si verò ob doloris vehementiam, etiam infuſum retineant, glandula indatur ex melle, cumino, nitro, rutæ ſemine ſicco: aut braſſicæ caulis probè deraſus, & muria maceratus, aut braſſicæ cinis melle ſubactus, aut colocynthis trita cum melle & nitro ac cumino. Sint autem glandulæ digitorum ſex, quò muſculum adſtrictorium tranſgrediantur. Illinatur etiam ſedes cyclamini ſucco, cum melle & nitro, aut centaurio cum melle & nitro. Dolore perſeuerante, ſupra relata infundatur reſinæ terebinthinæ vncia vna, aut opopanacis drach. vna, aut galbani drach. quatuor, bituminis tantundem, cum nitri drachma vna & aquæ vncia vna, & olei rutacei quincunce, aut amplius. Irrigationes autem partibus dolentibus adhibeantur ex oleo rutaceo, aut anethino, aut Sicyonio. Cataplaſma ſit ex medicamento triſpermo, cum cumino, baccis lauri, apii ſemine. Epithemata ſint, & quod ex ſeminibus conſtat, & quod ex baccis lauri, & quod ex meliloto paratur, & polyarchium: inſideant autem in decocto fœnigræci, althææ, chamæmeli, artemiſiæ, anethi, lauri, & ſimilium. Sed & in oleum calidum, aut aquam & oleum demittendi ſunt. Potiones ſint abſinthium & cuminum, æquis portionibus: aut panax cum aqua, aut caſtorium & aniſum, aut piperis drach. vna, cum aceto mulſo. Dolore verò non remittente, medicamentum ex tribus piperis generibus bibendum detur, aut theriace: ſed & ſinapiſmo & dropace vtendum eſt in remiſſionibus & balneis naturalibus. A balneis autem aquæ potabilis abſtineant, niſi ob doloris afflictionem cogantur: quando ſanè præimmiſſo aliquo ex relatis medicamentis lauare oportet, & iubere vt calorem admittant intra feruidos parietes, inſperſis quibuſdam nitroſis ſmegmatis. Si verò dolor vehemẽs eſt, etiam moderatè mitigantibus vtendum eſt: velut eſt paſtillus ex caſtorio, tum infuſus, tum potus, & medicamẽta eiuſdem generis. Nam vehementia ſtupefactoria vitanda ſunt, vt quæ ad breue quidem tempus mitigent, diuturniorem autem affectionem faciant, eo quòd materiam craſſefaciunt, & inteſtini meatus denſant. Attenuata verò iam pituita, per hieram amaram ipſos purgamus, aut per hæc catapotia: Aloes, euphorbii, grani Cnidii puri, ſcammoniæ, ſingulorum æquales partes. Dantur huic ſcrupuli duo. Victus autem calidior ac ſiccior his conuenit, vt qui ab initio à cibo abſtinent, poſtea verò etiam acrium eſum aſſumunt. Porrum igitur his dandum eſt coctum cum condito, & apium, & aſparagus paluſtris, alliũ crudum, maximè iis qui hæc non moleſtè admittunt: & ipſum conditum bibant, & panem ex ipſo accipiant. Poſt ea verò etiam reliqui boni ſucci & concoctu faciles cibi ipſis dentur, ita vt vitent repletionem & cruditatem. At ſi fuerit ſpiritus flatuoſus qui dolorem efficit, poſt infuſa & potiones flatus diſcutientes, etiam cucurbitæ maximæ leues, ignitæ, per totum ſuperiorem ventrem affixæ, ad cũrationem ſæpe ſuffecerunt. Si verò inflãmatio in inteſtino ſit, venam in cubiti flexura ſecabimus: &, ſi vrinæ difficultas inualeſcat, etiam eam quæ ad malleolum eſt ſecabimus & relatis auxiliis vtemur, exceptis acribus ac vehementer purgantibus. Verùm mitigantibus magis infuſis, & cataplaſmatis, & irrigationibus, & demiſſione in oleum vtemur, cucurbitáſque etiam his affigemus. Ceratum quoque ſuperiori ventri imponemus, quod habet ceræ quincuncem, olei chamæmelini ſextantem, roſacei ſextãtem, farinæ fabaceæ vnciæ dimidiũ, vitellos ouorũ quinque, cum ſucco ſeminis lini trito. Victum autem tenuem & febricitantium ipſis conſtituimus vſque ad inflammationis ſolutionem. Quòd ſi ob acres & mordaces doleant humores, infundatur ipſis oleum in quo coctum eſt fœnumgræcum, aut althæa, cum ſimplici adipe recenti anſeris aut gallinæ, aut etiam ptiſſanæ ſuccus cum roſaceo, aut ſuccus ſeminis lini. Detur ipſis in potu amara ex aloe antidotus: & balneis vtantur aquarum dulcium: & cibis ſorbilibꝰ ex alica, aut ptiſſana, piſcibúſq; petroſis: & in ſumma totus victus humidior ſit ac frigidior. Abſtineant autem ab acribus omnibus eduliis ac pharmacis,

A & ab irrigationum ac cataplaſmatum fomento, viníque potu, & præſertim veteris. Inualeſcente verò dolore, etiam ſenſum ſtupefacientibus vtendum eſt. Minimè enim præ aliis has affectiones lædunt, vt quæ tenues & mordaces humores craſſefaciant, & moderatè perfrigerent. Porro arbitror etiam eam quæ nũc inualuit colicam affectionem, ex talibus humoribus generatam eſſe, quæ ab Italiæ quidem regionibus initium cepit, ſed & in aliis multis Romanæ reipublicæ locis graſſata eſt, peſtilenti quadam diſ- B tributione: in qua pleriſque ad morbum comitialem, aliis ad artuum reſolutionem, ſeruato ſenſu, quibuſdam ad ambo, delapſus contigit. Et qui quidem ad comitialem delapſi ſunt, plerique perierunt: qui verò ad reſolutionẽ, plerique ſeruati ſunt, velut in iudicatione cauſa tranſlata. Sic igitur ægrotantes medicus quidam in Italia curauit, incredibili quodam ac temerario frigefactorio victu cõſtituto. Lactucas enim ipſis exhibebat non coctas, frigefaciens ipſas, intybáque ſimiliter ſupra ſatietatem edenda, vuas item & mala, & piſces duræ carnis, omniáque te- C ſta intecta, & pedes bubulos, & bulbos, & ſimilia, non ſolùm potentia ſed & tactu frigida. Vinum verò rarò, aliquando tamen dabat, & frigida aqua miſcebat. Sed & frigidam aquam, aut etiam poſcam frigidam dabat, ab omni alio calido ac medio cibo abſtinens: & plurimos hoc modo præter omnem opinionem ſanauit, & ex his aliquos qui iam ad comitialem aut reſolutionem delabi cœpiſſent.

DE VOLVVLO, Cap. XLIIII.

QVVM acutiſſima & doloroſa affectio ſit voluulus, D habet quoddam ſymptoma periculo grauius: nam ſuperati miſerrima morte pereunt, ſtercus tandem per os reddentes. Cõflatur autem affectio ex cruditatibus & obturationibus, vbi corrupta permanſerint, & ex venenoſis medicamentis, & ex inteſtinorũ ad ſcrotum delapſu, & ex inflammatione inteſtinorum, plerunque colica affectiõne malum auſpicata. Pueros igitur irrigationibus, cataplaſmatis, infuſis, glandulis, & fomentis, velut de colicis dictum eſt, curabimus: adoleſcentibus autem & in vigore conſtitutis, venam ſecabimus citra dilationem, repetita E ſanguinis detractione: ſinminus, cucurbitas affigemus per totum ſuperiorem ventrem multas & leues: ad dolentes verò partes, etiam cum ſcarificatione. Defricentur autem & conſtringantur ipſorum artus, & tunc efficaciora infuſa adhibeantur, & in oleum calidum demiſſiones, antidotique ac purgationes, & in ſumma, omnia ad colicos relata, exceptis iis quæ adhibentur ob acres ac mordaces humores colum dolentibus. Mirificè verò facit, etiamſi vomant, anethum coctum ac potum: poſt potum verò, pane in calidam aquam iniecto, ſtatim calida fruſta F edenda dato. Cibũ verò non continentibus, rhoen & cuminũ ſimul trita, in aceti mulſi cyathis ſex bibẽda dato. At eos qui ex veneno accepto in voluulũ inciderunt, ab aquæ calidæ potu ad vomitum cogere oportet: (habes autem omnium venenorum acceptorum notas libro quinto) deinde bibendum detur oleum calidum, aut iuſcula pinguia, vt rurſus vomant. Poſt aliquot dies etiam theriace detur. Perſeuerante verò obturatione, lacte ſciſſo cum modica ſcammonia, aut aloe, aut aliquo purgatorio aluũ euacuato. Si verò ob delapſum inteſtini in ſcrotum affe- G ctio facta eſt, ſtatim ipſis ſurſum vergente figura reclinatis, delapſum inteſtinum ad inguen retrudemus, & ligamento hoc retinebimus.

DE RENVM AC VESICAE AFFEctionibus, Cap. XLV.

De calculo.

ORdinem hunc docendi perſequi nos cogit morborum cognatio. Commune enim eſt colicis, & lapidẽ in renibus habentibus, vt & ab initio aluus ſit adſtricta, H & vehementer doleant, & cibum faſtidiant, & non concoquant, & tormina habeant. Proprium verò colicis quidem, vt hæc omnia magis intenta fiant: nephriticis verò, minus: & quòd colicis circa dexteram lateris mollitudinem magis ſint dolores, & aſcendant ad ſtomachũ vſque, & hepar ac ſplenẽ: & quòd ſtercus penitus ſit ſuppreſſum,

vt neque flatus penetrent,& ſi ad neceſſitatem ipſum ex- A
cernant, quòd flatuoſum ſit, ſimiliter velut bubulum : &
quòd aliquando pituita vitrea excernatur,& vrina copio-
ſior ac pituitoſa reddatur. Nephriticis autem dolor circa
ipſos renes firmatus eſt grauis, inſtar pali impacti:& teſtẽ
è directo dolent, & torpor femoris è directo fit , raróque
ſua ſponte aluus excernit omnino autem infuſis per cly-
ſterẽ immiſſis, flatus & ſtercus bilioſus, vrinæ verò pau-
cæ & arenoſæ magis reddũtur,& meatus vrinarius eſt ad-
ſtrictus. Hæc ſunt calculorum in renibus ſigna,quæ in vi-
ris perfectis magis fiunt : at calculorum in veſica coa- B
ctio,pueris magis fieri ſolet. Notæ horum ſunt, cruda &
ſubalbida vrina cum arenoſa ſubſidentia. Fricant aſſiduè
ac contrectant pudendum,& arrigunt,& aſſiduè ad vrinã
reddendam vrgentur,& vrinæ ſtillicidium habẽt. Mate-
rialis igitur calculorum generationis cauſa eſt craſſus ac
terreus humor : efficiens verò ; feruida renum aut veſicæ
caliditas. Cæterùm ad renes,atterentibus calculos, & ſe-
cantibus medicamentis vtendum eſt,abſque hoc vt ma-
nifeſtè calfaciant. Talia autem ſunt,aſparagorum regio-
rum radix,& rubi radix,& vitrum vſtum, & graminis ra- C
dix,& adiantum, & bdellium,radicis lauri cortex,althææ
ſemen,cicer nigrum arietinum,lapides ſpongiarum,ace-
tum ſcilliticum,phu, meon,aſarum,carpeſia, ſaxifraga,ſi-
on & comeſtum & potum, cardui radix,eryſimõ,& prio-
nitis. Balneis etiam aſſiduè vtantur,& poſt balneum ſta-
tim aliqua ex relatis bibant: irrigationibus quoque & ca-
taplaſmatis, & fomentis ac inſeſſibus laxatoriis ac miti-
gatoriis vtẽdũ eſt,ex colicis ipſa trãſferẽdo. Cõpoſitæ po-
tiones ſunt:Rutæ ſylueſtris, maluæ ſylueſtris, & apii radi-
ces:coquito in vino, & expreſſum liquorẽ aqua tẽperato, D
& cyathos 2 bibẽdos dato. Inſperſile verò hoc eſt:Fructus
balſami,lapidis ſpongiarum,pulegii ſicci,ſeminis maluæ
agreſtis, ſingulorum æquas portiones contundito , & co-
chlearium vnũ cum vini diluti cyathis duobus dato . Sed
& ſiccatus ſanguis hircinus,& cicadæ ſiccæ ſine alis ac pe
dibus , & lapis Iudaicus ſiue tecolithos ex vino mulſo, in
calido balnei ſolio dentur, & quæ ex ipſis parantur com-
poſita medicamenta, & poſca nephritica , & condita ad
hoc compoſita:Quin & troglodytes laudatiſſimum auxi-
lium exiſtit.eſt autem auicula ſiue paſſerculus omniũ vo E
lucrium minimus,ſolo regulo excepto. Nam vt paruus ſit,
illo tamen ſolo maior eſt,& ipſi ſimilis,colore inter cine-
reum & cumvirore pallidum,tenui roſtro præditus,in pa
rietibus maximè ac ſepibus degens. Hic totus ſale ſerua-
tus, & crudus aſſiduè comeſtus, & calculos natos per vri-
nam expellit, & de cætero generari vetat. Sed & vſti to-
tius viuentis vnà cum pennis cinis , totus per ſe , & cum
pipere & folio modico,ex vino mulſo potus,idem effice-
re ſolet. Cæterùm ad dolorum acumen,& vigilias,antido
tus Sotira & Philonis,bona ſunt pharmaca. Venæ quoque F
ſectio adhibita,ſæpe dolorem leuat, velocem lapidis ex-
cretionem faciens. Præſeruantia verò à calculi generatio-
ne ſint primùm boni ſucci,& moderatus cibus, & exerci-
tia:deinde à leguminum omnis generis , & à frumenta-
ceorum aſſiduo vſu prohibeantur , & à caſeo ac lacte , &
obſoniis quæ ex ipſo parantur. A vino item nigro, & car-
nium multitudine,& in ſumma , ab omnibus craſſi ſucci
cibis abſtineant, & à valde calidis & acribus,hydrogaris,
inquam,ac conditis , & ſimilibus. Hæc enim non ſolùm
nondum generatos lapides concreſcere prohibent , ſed e- G
tiam iam generatos atterere & excernere ſolent. Bibant
autem acetum mulſum cum aliquo ex ſimplicioribus v-
rinam cientibus , adianti, apii,graminis decocto:& poſt
balneum ieiuni,ante vinum,aquam temperatam bibant:
& in medio prandio frigidam inſuper ſorbeant , ſi nihil
prohibeat. Si vitiatorum humorum copiam ſimul ſenti-
ant , per venæ ſectionem aut purgationem euacuentur.
Omnium verò optimum eſt ad præſeruandos calculos,
poſt balneum,priuſquam vinum aut alium cibum capiãt,
aquam temperatã bibere. Porro veſicæ calculos in pue- H
ris, fortioribus auxiliis conficies, quæ ex relatis deliges.
Nimium verò aucto lapide , aut etiam iuxta veſicæ col-
lum obturato,catheteris inſtrumento,aut etiã lapidis ex-
ſectione vtendum eſt,velut in chirurgia dicetur.

De inflammatione.

Si renum aut veſicæ inflammatio fuerit, quæ & ex fer-
uore loci cum grauitate & dolore cognoſcitur : & quòd fe
briunt, & mente mouentur,& vomunt bilioſa meraca,&
meiere non poſſunt,& præſertim veſica inflammata , ve-
na ſtatim ſecetur. Et mitigatoriæ irrigationes,ac catapla-
ſmata ex ruta & anetho, & fœnogræco, & althææ radice,
adhibeantur : & per clyſteres infuſa ex oleo, papauere , &
adipe anſerino. In veſica autem & opii obolus dimidius,
cum myrrha & croco & oleo,in ſedem immittatur. Aqua
etiam mulſa ipſis præbibenda detur , ita vt abſtineant à
fortibus vrinam cientibus,& multo potu : præterquam ſi
acris & bilioſus humor in ipſis redundet : tunc enim &
multo potu vtendum eſt,& aceruatim, ex aliquo vrinam
cientium citra mordacitatem. Bibant item de ſeminis
lini partibus duabus , amyli parte vna , cochlearium v-
num ex aqua: cucumeris quoque ac peponis ſemen acci-
piant. Si verò feruoris ſenſum circa renes percipiant, lin-
teola ipſis iniiciantur ex vino & roſaceo,aut aqua , & ro-
ſaceo, aut melino, aut ceratum ex cera,& roſaceo, & cha-
mæmelino,aut melino, & vitellis ouorum compoſitum,
cum modico aceto aut polygoni ſucco. Poſtea verò e-
tiam emplaſtro ex ſuccis cum chamæmelino vtẽdum eſt.
Abſtinẽdum autem à valde calidis, propter mutationem
in pus,& à valde frigidis. nam ab his renes facilè in ſcir-
rum indurantur. A balneis quoque inflammatione in-
ſtante abſtineant,& victu febricitantium & inflammatiõ
nem arcente vtantur.

De abſceſſu & vlceratione vrinariarum partium.

Dolores circa laterum mollitudines , & horrores inæ-
quales, & febres inordinatæ, abſceſſum in renibus ſigni-
ficant:verùm circa veſicam abſceſſum , ſupra relata indi-
cat etiam dolor circa locum. Affectum autem renem
comperies ex eo quòd in ſanum latus decumbens ho-
mo, ex oppoſito dolet,velut rene dependente : in quibus
inſeſſibus ex aqua & oleo vtendum eſt , & cataplaſmatis
ex polline , oleo , ac reſina, aut ex erui farina cum melle:
aut ex naſturtio,aut fimo columbino,cum caricis. At ve-
rò pus per vrinas excretum,abſceſſus ruptionem & vlcus
in parte eſſe indicat. Quandoquidem verò etiam abſque
abſceſſu partes vrinariæ vlcerantur , ob vaſis ruptionem,
aut corroſionem ex materia acri,aut ex lapidis deraſione,
diſtinguenda eſt vlceratio in renibus ab ea quæ in veſica
eſt, aut iuxta vrinarios meatus, hoc modo : Renibus ex-
ulceratis circa lumbos dolent cum grauitate, & citra im-
pedimentum vrinam emittunt , & pus vrinis admixtum
reperitur,carnoſis particulis in ipſis innatantibus. Veſica
verò vlcerata , pectinem & imum ventrem vehementer
dolent , & ægrè vrinam eiiciunt , & pus poſt mictionem
deorſum ſubſidet, & ſquamæ in ipſo graueolentes aut la-
minoſæ feruntur:furfuraceæ verò ſubſidentiæ ſcabioſam
eſſe veſicam ſignificãt. At meatibus vrinariis vlceratis, &
puris admixtio medio quodam modo ſe habet,& pilis ſi-
milia magis in vrinis ferũtur, & dolor in medio loco in-
ter renem ac veſicam fit. Si verò pus aut ſanguis excerna-
tur,etiam citra vrinarum emiſſionem, nullius relatorum
ſed pudendi vlceratio indicatur. Qui igitur partes vrina-
rias exulceratas habẽt,aquam mulſam aut fœnigræci de-
coctum præbibant cum melle,aut cucumeris ſemen cum
paſſo. Qui verò pus mingunt, eis detur Armeniaca bo-
lus , aut ferularum vſtarum cinis , quantum tribus digitis
prehendi poteſt , cum paſſo. Lactis quoque potus ma-
gnopere his prodeſt. Compoſita verò hæc: Seminis lini,
ſeminis cucumeris , tragacanthæ , ſingulorum drachmas
duas in paſtillos efforma. ALIVD. Nucis pineæ nucle-
os viginti,ſeminis cucumeris ſatiui grana 40 , amyli dra-
chmã vnã:excipe duabus heminis decocti nardi ac ſemi-
nis apii. Archigenes autem in epiſtola ad Atticum, ad
vrinæ difficultatem vrgentem ſe accepiſſe ait , papaueris
albi toſti drach. vnam, inſperſam in decoctum iunci ro-
tundi odorati,aut calami,aut glycyrrhizæ. Vlceroſos au-
tẽ dolores eximit hoc: Seminis cucumeris purgati grana
triginta , nucleos pineos duodecim , amygdalas amaras
dealbatas trigintaquinque,croci quantũ ad colorem ſatis

eſt: ieiunus accipiat quotidie cum lacte,aut vino protropo. Mitius autem fiet ſi pro nucleis pineis maluæ ſemen pari mēſura accipiat:ſanare verò poteſt,inquit, vlcerationes in veſica cyphi, & cyphiformes antidoti.Ego verò in vetuſtioribus hoc vtens, non opus habui variegatiore: Chamædryos,chamæpityos, ſingulorum drach. vigintiquatuor:aſari,piperis albi, ſingulorum drach.ſeptem:cinamomi drach. vnā : leuiſſimè quantum eius fieri poteſt triti cochlearia duo præbeo,ex Cretico paſſo. Si verò febriat,aquæ cyathos tres.Quòd ſi morſus vlceroſus adſit,etiam amyli cochlearia duo, & ſeminis cucumeris grana quindecim adiiciens, quod expeto aſſequor. Atque hæc ex Archigene. Sed & ex phyſalide medicamenta, & antidotus ex ſemine maluæ, & ex bellariis conſtans antidotus, commoda eſt. Ad intercapedinem ani ac ſcroti, & ad pectinem imponantur cerata ex œſypo loto, butyro, adipe anſerino,ac ſtyrace.In veſicam verò infundatur per paruum clyſterem aqua mulſa aquoſiſſima,aut lac cū pauciſſimo melle,aut cum cucumeris ſemine, aut oui candidum cum pompholyge,aut aliquo ex relatis medicamentis. Vlcere verò paſcendo proſerpente, paſtillus ex charta immittatur,aut bithynus, & cataplaſma ex palmulis, vua paſſa,cū galla,acacia,hypocyſtide,alumine, imponatur.

De ſanguinis ex renibus eruptione.

Renes debiles ſæpe vrinam retinere non poſſunt, ſed ampliores exiſtentes,aliquid ſanguinis ex vena emittunt, ſimúlque alias quaſdam craſſitudines. Erumpit etiā ſanguis ſæpe ex renibus per circuitum, quemadmodum in hæmorrhoidibus: euacuati verò alleuantur. In his nihil citò interturbare oportet ſi ſanguis rurſus ſiſtatur: ſi verò perſeueret,vena in cubito ſecetur,& medicamenta ad ſanguinem ſpuentes,& alias ſanguinis eruptiones, deſtinata, etiam ad renes ac veſicam, vnde ſanguis erumpit, in vſum aſſumantur. Maximè verò ſymphyti radix,& tragacantha vino macerata ipſis detur, & polygoni ac plantaginis ſuccus cum poſca, aut amygdalæ amaræ cum paſſo: aut hoc, Aluminis ſciſſi drach. vnā, tragacanthæ drach. duas,gūmi obolos quinque:excipe paſſo.Imponatur autem cruda ordeacea farina cum poſca & roſaceo,aut cataplaſma ex palmulis,& pane ſiligineo,cum acacia, aut hypocyſtide,coctis in vino adſtringente, aut poſca. At ſanguine ex veſica erumpente, etiam cucurbitis ad laterum mollitudines ac coxas affixis vtemur.Dignoſcitur autem affecta pars,dolore circa locum,aut quòd admixtus eſt vrinæ ſanguis,aut non,velut de pure dictū eſt.Si verò grumoſus factus eſt ſanguis in veſica,cognoſces quidem hoc ex eo quòd aceruatim ſuppreſſa eſt vrina poſt ſanguinis mictionem,& quòd vibices quidam ſanguinis (velut par eſt)exeūt,aut cruentæ humiditates.Dato autem artemiſiæ decoctum bibendum,& elichryſi, aut conyzæ,aut raphani ſemen,aut ſilphii ſuccum,aut cyrenaicum,aut apii ſuccum,ſingula aceto diluta: aut leporis coagulum,aut hinnuli,aut hœdi, in aceto mulſo: aut lixiuium cum oleo. & foris ſpōgia muria aut lixiuio calido imbuta imponatur. Si verò non ſoluatur,intercapedo ani ac ſcroti ſecetur,veluti in calculoſis,& grumis ſanguinis ablatis,congrua curatio adhibeatur.

De duritia renum.

Quæ verò durities circa renes fiunt,dolores quidē non amplius exhibent, verùm videntur ipſis velut ex laterum mollitudinibus pendere.Et coxæ quidē ipſis ſtupore torpent: pedum verò impotentes ſunt: mingunt pauca. toto verò corporis habitu ſimiles ſunt iis qui aqua intercutē laborant.Hos igitur mollire oportet ceratis,& malagmatis,frictionibúſque ac fomentis: & vrinam cientia exhibere,& ventrem infuſo per clyſterem ſubluere.

De diabete.

Diabetes,velox eſt eorū que bibuntur tranſitus,vt quæ talia minguntur qualia pota ſunt.Quapropter etiam immodicè ſitiūt,vnde & dipſacos appellata eſt affectio quæ conflatur vbi debilis eſt facultas retentrix renum, fortis autem magis attractrix, quæ totum corpus humore priuat ob immodicam caliditatem. Aduerſus hanc igitur inſtantes,cibos plures & ægrè commutabiles,& non adeò

A humectos dabimus,velut eſt alica cum roſato,aut rhodomelo,aut hydromelo, aut vino non vetere,aut aliàs calido aliquo:ex oleribus intyba, ſeridem,lactucas. Ex piſcibus petroſos:& pedes ac vuluas ſuillas,pira item ac poma, & mala Punica.Bibant autem frigidam:præbibant etiam polygoni ſuccum,& helenium in vino nigro,& palmularum ac myrti baccarum cremorem. Cataplaſma adhibeatur præcordio ac renibus, ex polenta in aceto & roſaceo: item ex foliis vitis, cotyledone, helxine ac portulaca. Sudores ipſis excitentur, & vomitus,ex aquæ frigidæ potu: B & ab omnibus vrinam cientibus abſtineant.Neque abſurdum eſt ab initio venam ſecare.

De vrinæ ſtillicidio, eiúſque reddendæ difficultate.

Si neque inflāmatio,neque calculus, neque aliud quicquam ex relatis adeſt,& acris fuerit vrina, & totus habitus,aut etiam reliqua ſigna bilem oſtendunt, ob hanc ſanè aut vrinæ difficultas, aut eius ſtillicidium conſiſtit: & oportet alterantibus ac temperantibus hanc vti, ptiſſanæ ſucco,piſcibus,balneis,& victu congruo, ita vt ab acribus C abſtineamus,& à vino,ac exercitiis,& ab iracundia,& tarda cibi acceptione.Si verò vrinarum tenuitas, & albedo, ac reliqua ſigna frigidam indicant intemperiem, vinum calidum conueniet,& condita,& vrinam cientia medicamenta ac cibi,& inſeſſus calidiores. Si verò ſupra albedinem etiam craſſiores appareant vrinæ, pituitoſum humorem eſſe opinandum eſt qui veſicæ collum obturauit: & oportet aceto mulſo vti,& hyſſopo, ac pulegio,aut origano,aut thymo,aut ſilphio, coctis in aqua mulſa,& irrigationibus calidioribus. Siue autem humor craſſus, ſiue la- D pis,ſiue grumus, aut eiuſmodi quiddam obſtructionem induxit, & vrinarum tranſitū impedit, catheterem adhibere oportet,ſi non inflammatio partis adſit. At verò vrinæ in febribus difficultatem ſanat irrigatio ex rutaceo, aut anethino, aut veteri oleo. Si adſtricta ſit aluus,fœnigræci aut maluæ decoctum infundatur: inſideántque etiam hi in aquam & oleum, aut in decoctum quoddam ex relatis ſpeciebus cum oleo. Ceratum verò ipſis conuenerit hoc: Maluæ ſylueſtris radices in oleo Sicyonio cum modica aqua coquuntur,donec torreſiāt, & ipſæ quidem E abiiciuntur:ad oleum verò admiſcetur rutæ ſuccus quarta parte,& ceræ,& caſtorii quod ſatis eſt. De reſoluta veſica,ad quam aliquando vrinæ difficultas, aliquando inuoluntaria vrinæ excretio ſequitur, in tractatione de reſolutione antea dictum eſt.

De permingentibus ſtratum.

Laxatio muſculi circa veſicæ collum, hāc affectionem inducit: quapropter pueris maximè contingere ſolet. In communi igitur corroborantibus quammaximè vtendū eſt,velut vinum ac oleum calidum eſt,ac conſimilia, ita vt vitemus vehementer frigefacientia, magis verò con- F calefaciamus ipſos, quantum eius fieri poteſt. nam perfrigeratio velut reſolutionis imaginem repræſentat. Naturaliter autem hæc efficacia ſunt: Galli guttur vſtum ieiuno bibendum dato ex aqua calida, aut leucanthemi flores ſimiliter,aut leporis teſtem deraſum in vinum odoratum bibendum dato, aut calamintham & myrrham ante cœnam bibēdas dato, au rutæ ſylueſtris ſemen toſtum bibendum dato ad triduum: illinatur etiam pudendum ipſius Cimolia terra cum ſucco perdiciadis.

G

DE HEPATIS AFFECTIONIBVS, Cap. XLVI.

QVVM varias ſuſtineat hepar affectiones,(nā & debilitate,& inflammatione,& igne ſacro,& induratis ſcirris,& abſceſſibus,& vlceribus, & obturationibus corripitur) primùm de debilitate ipſius dicendum eſt, à qua propriè hepaticos vocare affectos ſolent. Si igitur in ſuccum quidem commutata, verùm liquidiora euacuentur alui excrementa, diſtributione ad hepar defe- H ctuoſius aut omnino non contingente, ſi ab affectione immunis eſt venter, attractricem hepatis facultatem debilem eſſe opinandum eſt: ſi verò ſimilia loturæ carniū recens mactatarum, alteratricem & ſanguificatricem appellatam. At ſi ob calidam debile fuerit intemperiem,

temporis progreſſu recrementum fæculentius apparet, &
valde graueolens,& bilis abunde colorata craſſa.Iam ve-
rò etiam eſſentia hepatis cum ipſa colliqueſcente, & totũ
corpus colliqueſcit,& febriunt,& cibũ faſtidiunt, & bilẽ
vomũt : ſi verò frigida intẽperies eſt,neque aſſiduæ neq;
multæ excretiones fiunt.Diuturna enim eſt affectio,& per
aliquos dies venter magis aceruatim erumpet: verùm mi
nus graueolentia erunt excrementa,velut limus ſanguinis
craſſi propinquus atræ bili. Quin & plures & variegatio-
res colores,frigidã intemperiẽ indicant,& febris ipſis lã-
guida apparet,& facies collapſa,& magis cibos appetunt.
Vtra verò harum intẽperierum fuerit, ſi ſicca fuerit ipſi
adiuncta,ſicciora apparent excrementa, & ſitiunt magis:
ſi verò humida, liquidiora ac plura, & minus ſitiunt.por-
ro ſi inflammatum eſt hepar, dolor in cõmuni omnibus
adeſt in dextro præcordio, tranſiens ſurſum ad claiculã
vſque,deorſum ad ſpurias vſque coſtas,& febris acuta, &
tuſſes ſiccæ,& ſitis,& cibi inappetentia, & ſpirandi diffi-
cultas,& lingua primùm quidẽ rubicunda apparet,poſtea
verò nigra,vomúntque bilẽ,& aluus ſuppreſſa eſt.Quũ au-
tem cõſimilia quodãmodo ſint ſigna etiã in pleuriticis,
differentiã ipſorũ in capite de pleuritide diximus. At ſi
eryſipelas *ſiue ignis ſacer* conſtiterit in hepate, & inflãma-
tionis ardor extenditur,& exuruntur,& marcor ſuccedit.
Priuatim verò ſimis hepatis partibus inflãmatis, nauſeæ,
vomitus,ciborum auerſationes,flãmei ardores, & animi
deliquia intenduntur. & ſæpe perfrigerantur vt aquæ præ-
terfuſiones hinc initium ſumant: gibbis verò ipſius inflã
matis,ad reliqua relata etiam tumor manifeſtus certa de-
ſcriptione ad viſum ac tactum expoſitus adeſt. Atque hæc
quidem ſi vehemens & magna eſt inflãmatio: ſi verò ob-
ſcura fuerit, iubebimus ægrum valde reſpirare. Et ſi circa
dextrum præcordium dolere ſe dixerit, moderatã hepa-
tis inflãmationem eſſe cenſendum eſt: ſi verò iuxta incũ
bentium muſculorũ ſitum oblõgus inflãmationis tumor
appareat, nullo ex relatis præſente, illos ipſos inflãmatos
eſſe cognoſcimus.Grauitatis autẽ cum diſtentione ac do-
lore ſenſus in dextro præcordio,citra tumorem ac febrẽ,
obturationem venarũ ſignificat, qua parte venæ in porta
& ſimis hepatis partibus, cum his quæ in gibbis ſunt cõ-
mittũtur. Proinde ſi in abſceſſum inflãmatio vertatur,&
dolor, & diſtentio ipſis augetur,& rigores præter rationẽ
accedunt, & in ſiniſtrũ latus decũbere nõ poſſunt,hepa-
te magis dolentes.Rupto autẽ abſceſſu,aut per vrinas,aut
per vẽtrem aceruata puris excretio contingit. Si verò ad
ſcirrhi duram affectionẽ tumor trãſmutetur,dolores qui-
dem minuuntur, tumor autem cum duritia manifeſtus
eſt. corpora verò circumſita attenuantur. Progreſſu ve-
rò temporis difficilis fit cognitio : nam aqua inter cutem
accedit, & totum præcordium ab humiditate cõtegitur.
Ad calidã igitur hepatis intemperiẽ vtendũ eſt perfrige
rantibus ac corroborantibus viſcus moderatè, qualis eſt
ſeris & cichorium,quandoque crudum comeſtũ,quãdo-
que coctũ cum coriandro. Decoctum itẽ ipſius potum,&
ſuccus, & ipſum adeò ſiccũ aquæ mulſæ inſperſum,& ad
calidas & ad frigidas hepatis intemperies facit. Intybum
autẽ troximum appellatũ,& ſonchus ex cõſimilibus ſunt.
Facit & citrii ſucci cyathus ex aqua mulſa,& ſilicis ſuccus
ſimiliter.Si verò etiã cum moderata obturatione intem-
peries fiat, cum vino aliquo tenui & vrinam ciente, illa
dato. Catapotiũ verò ſumitur hoc:Cichorii drac.quatuor,
radicis chamæpithyos drach. quatuor. Excipe melle co-
cto,& nucis Ponticæ magnitudine præbe, & aquã calidã
inſuper ſorbeat: & ex opio ac hyoſcyami ſemine facta i-
pſis præbibenda dẽtur,& ipſa Philonis antidotus. In qui-
bus autem calor intenditur,etiã roſaceũ optimũ aut me-
linum ipſis bibendum dato. Cibum verò ptiſſanæ ſuccũ,
aut alicam cum hydroroſato accipiant, & panem ſimili-
ter ex aqua cum aliqua eiuſmodi iucunda potione. Et in
ſumma, cibos moderatè perfrigerantes citra obturatio-
nem ſumant: à vino in totum abſtinentes, præterquam ſi
ob aliam cauſam, velut eſt ſtomachi debilitas, vtantur,&
tunc tenue quoddam, & parum aquæ ferens, aquóſum i-
pſis detur. Sed & ignem ſacrum in hepate ſimiliter cu-
rare oportet. At verò ſi frigida eſt intemperies, per con-
A traria procedendum eſt. Panis igitur ipſis cum vino de-
tur, & bis aut ter cocta braſſica : caſtaneas item guſtent,
& vuas paſſas, & de gallinis quod ſatis eſt, & vinum bi-
bant. Præbibendum verò ipſis detur eupatorium,aut a-
ſarum,& medicamentum ex pipere,& ex deſcriptis antea
ad cœliacos ac dyſentericos commoda deligantur. At
confectiones cyphiformes appellatæ,ad calidas quidem
intemperaturas omnino non conueniunt, niſi modicus
quidam calor cum largiore humiditate fiat: verùm ad fri
B gidas optima ſunt auxilia,& magis ſi cum humiditate aut
obturatione hepatis fiant : ſi verò à craſſis ac viſcoſis hu-
moribus obturatio fiat,myacantha,& maximè ipſius fru-
ctus detur,& radicis lauri cortex, & eupatorium ex aceto
mulſo,aut lupinorum amarorum decocto,cum ruta & pi-
pere. Facit & farina lupinorum pota, & radicis capparis
partes duæ, coſti pars vna cum vino, & medicamentum
ex cacano,ad craſſorum ac viſcoſorum humorum obtu-
rationes: iris item, & piſtaciorum fructus ac cortex, &
marrubium,& amygdalæ amaræ, & paſtillus ex ipſis,dra-
C contii quoque ac ari radix, & agaricum, & acetum ſcilli-
ticum,& acetum mulſum. Hepar autem lupi ſiccum tri-
tum cochlearii menſura datum, omnibus hepatis affe-
ctionibus conducit, cum vino dulci: quin & Theodore-
tus antidotus optimum eſt medicamentum, & in obtu-
rationibus hepatis, & in ſcirrhis induratis,& in diuturnis
inflammationibus,in colicis item,ac morbo regio : ſimi-
liter & picra ex aceto mulſo. Cibi porro his dandi
ſunt calidiores,& ab obturatione liberantes,velut eſt por
rum ex aceto mulſo,& paluſtris aſparagus, & capparis ſi-
militer. Sed & reliqua obſonia cum aliquo ex calefa-
D cientibus ac aperiendi vim habentibus condimentis co-
cta. Et vinum ſit tenue ac vetus, ita vt craſſi ſucci omnia
vitemus, & balnea aſſidua, & maximè poſt cibum. Diu-
turna verò euadente affectione, etiam venæ ſectionem
ac purgationem aſſumemus,ſi nihil prohibeat. Inflam-
mato verò hepate citra dilationem vena ſecetur de cu-
bito dextero, & multus ſanguis detrahatur,viribus ſuffi-
cientibus. Forinſecus autem cataplaſma imponatur vi-
ſceri, ex farina ordeacea, fœnogræco, ſemine lini cum
palmulis, aut malis cotoneis, & flore meliloti, & abſin-
E thio,ac chamæmelino. In vniuerſum ita vt mollitoriis
adſtringentia admiſceantur. Epithemata verò ſint, Ni-
li,& odoratum, & Philagrianum, & Apollophanis, & ex
melilotis,& tuſile,copton appellatum. Ad maximas au-
tem inflammationes valde multæ experientiæ hoc eſt:
Comæ abſinthii, nardi Celticæ, aſari, croci, ſingulorum
vncia vna:iridis,myrrhæ,ſtyracis,bdelii, ammoniaci thy
miamatis,ſingulorũ ſextãs: medullæ vitulinæ triẽs,ceratĩ
lentiſcini lib.4. Dandũ etiã ipſis acetum mulſum, & ſim
plicia auxilia, velut eſt aſarum, nardus Celtica aut Indi-
F ca,iuncus rotundus odoratus, petroſelinum. Et ventrem
irritare oportet per vrticam & mercurialem, cocta in ci-
bo accepta: in declinationibus etiam epithymum ac
polypodiũ dentur in aqua mulſa:per clyſterẽ quoq; aluus
euacuetur,in principio ex aqua mulſa infuſa cum ſale aut
nitro : verùm declinatione contingente, miſce hyſſo-
pum, aut origanum, aut Cnicum, aut centaurium, &
colocynthidem : & in ſumma, ſimæ hepatis partes per
ventrem, gibbæ per vrinas,expurgantur. Cibus verò his
G detur ptiſſanæ ſuccus, in quo apium coctum eſt. Quòd
ſi inflammatio ſacri ignis ſpeciem præferat, curationem
antea diximus. Si verò abſceſſus fiat, ruptionem eius ad-
iuuabimus cataplaſmate ex triſpermo, cum reſina, man-
na thuris,pice, althææ radicibus, fimo columbino, ſter-
core caprino. Præbibendum verò detur decoctum po-
lii, fumariæ circa ſepes naſcentis ad tertias redactum.
item thlapſis decoctum, aut cichorii, & radicis chamæ-
dryos. Ruptione autem facta aqua mulſa, & quæ ad
vlceratos rhenes relata ſunt. Forinſecus emplaſtrum
H Mnaſææ, & reliqua mollitoria, & Iceſium imponatur,
aut quod ex ſalicibus conſtat. At ſi in ſcirrhum indu-
ratum eſt hepar, modica curationis ſpes eſt, ad aquam
inter cutem affectione tranſlabente, attamen ad molli-
toria admiſcenda ſunt ammoniacum, bdellium, me-
dullæ,& adipes,& quæ his parem vim habẽt. Bibenda ve-

rò dentur quæ ab obturatione liberāt,& extergunt ipſum viſcus, velut eſt piper: vrinā cientia, & calculos atterentia: cū iis quæ paulo ante ad hepatis obturationē relata ſunt: ciborum quoque eſu conuenienter exhibito.

DE MALO HABITV, Cap. XLVII.

PRincipium affectionis hydropicorum, malum habitum vocare conſueuimus. Curare verò ipſum oportet venæ ſectione, ſi nihil prohibeat, partita ſanguinis detractione, ad tertium vſque ac quartum diem faciendo detractionem. Euacuandi autem maximè ſunt qui ob hæmorrhoidum aut menſium purgationis ſuppreſſionem, in affectionem collapſi ſunt: quemadmodum qui ob plenitudinem humorum, à venæ ſectione abſtinere debent. Omnino autem purgandi ſunt per hieram ex colocynthide. Victus tenuis ſit & reſiccatorius: & naturalium aquarū vſus aſſumatur, aluminoſarum ac nitroſarum magis, deinde ſulphurulentarum. Reliquum verò balneum ex longioribus interuallis aſſumant, & variis modis ſe exerceant, maximè per iatraliptas, *unctionis doctos medicos.* poſtea verò etiam veratro vtantur. Mirificè ipſis prodeſt & abſinthii præpotatio, & ſinapiſmi, & dropaces. Si verò ad hydropem affectio delabatur, ad hydropicorū curationem deducatur, iuxta modum qui referetur.

DE AQVA INTER CVTEM, Cap. XLVIII.

HEpate vehementer perfrigerato, quandoque primaria affectione, aut inflammato, aut in ſcirrhum indurato, aut alio quopiam modo affecto, quandoque per cōſenſum cū aliis partib⁹ ſanguificationis ſucceſſus nō contingit, & vocatur affectio Aqua ītercus. In qua aliquādo flatus copia cum pauciſſima humiditate coaceruatur, inter membranam peritonæum appellatā, ac inteſtina, adeò vt ſi verberetur ſuperior venter, inſtar tympani ſonitum edat. Vnde etiam tympanites hydrops vocatur, conflatus ab inflatione circa ſtomachum, & ventrem, & colon, & à febribus diuturnis. Quandoque verò etiam à duritia peritonæi mēbranæ, aut vteri in mulieribus, aut ſcirrhi indurati: aliquādo verò vice verſa, humoris copia cum pauciſſimo flatu in iiſdem locis coaceruatur, velut in vtre quodā cōprehenſa. Vnde affectio Aſcites hydrops nominatur, conflatus & ipſe ex relatis cauſis. Plerunque verò à duritia & ſcirrho, circa ſplenē & hepar, & à diuturnis circa inteſtina fluxionibus, in quibus ventrē in tumorem eleuari contingit, reliquum autem corpus alimentū non ſentiens conſumi. Quandoque verò etiā per totā corporis molem frigidior ac pituitoſior ſanguis continetur, qui interdum ab hepate talis adfertur, interdum etiam omni corporis parte velut exaqueſcente generatur, adeò vt album ac pituitoſum appareat corpus, mortuo ſimile: & vocatur Leucophlegmatias hydrops ſub carne, aut intercus, conflatus à longis febribus, & malo ſtomachi habitu, & diuturnis hæmorrhoidibus ſuppreſſis, & à fluxu muliebri, & ſpirandi difficultate, & vigiliis præter rationem obortis, & ab aliis his ſimilibus cauſis. Curātes igitur ipſos, in communi quidem ab euacuatione initium facimus: verùm in aſcite ac tympanite, per medicamentorum aquā ducentium exhibitionem: in intercute verò, per venæ ſectionem, maximè ſi ob hæmorrhoidū aut menſtruæ purgationis ſuppreſſionem conflata fuerit affectio: niſi, dum in malo habitu conſtituti fuerunt, venæ ſectionem præmiſerint. Et tunc igitur velut in malo corporis habitu euacuationem partiri oportet. Deinde bubulum bouis armentarii ſtercus ſiccum exactè tritum, in poſca aut aceto mulſo coquito, & ſulphuris quarta parte inſperſa, toti ventris capacitati imponito: aut caprinum ſtercus, in vrina pueri aut capræ, ad ſtrigmenti ſpiſſitudinē redactū impone. Hæc per vētrē ſummè ipſos purgāt: quin & ex fermēto cataplaſmatis, & ex caricis, & calce, & nitro, & iride, & naſturtio, & ſulphure viuo, & ammoniaco, laurique baccis ac ſtaphide ſylueſtri: & ſylueſtrium columbarum ſtercore, aut omnibus aut quibuſdam ex his aſſumptis, cum aceto mulſo vtendum eſt. Poſt hæc epithema ſpongiola appellatū, ex caprino ſtercore, mirificè humiditatē euacuat, tū per obſcuros meatus, tū per vētrē. Poſtea verò reſiccātia emplaſtra imponātur, id quod ex ſalicibus conſtat, iceſiū, tonſoris, ex baccis lauri: aut epithema polyarchiū, aut ex ſeminibus. Sed & hoc mirū in modū efficax eſt. ex profundo enim abripit humiditatem. Lapidis pyritæ drach. duodecim, ſulphuris viui drach. duodecim, āmoniaci thymiamatis drach. duodecim, cumini drach. ſedecim, nitri drach. 12: excipe modica cera ac terebinthina, & pelli inducta per totum ventrē impone. Præbibenda verò ipſis detur ſambuci radix in vino cocta, aut cucumerem ſylueſtrem in vino auſtero maceratū, ad triduum dato, ita vt de vino cyathum vnum bibat, additione quotidie facta vſque ad cyathos tres. Multæ verò mixturæ hoc eſt: Balſami, nardi, caſiæ, cumini, glycyrrhizæ, hyperici, iunci rotundi odorati, aſari, dauci, amomi, ſmyrnii, petroſelini, calami aromatici, piperis, ſeſelis, ſpōdylii, ſingulorum æquales partes. Facit & vnumquodque ex his per ſe: ſimiliter etiam omnia vrinam cientia. Citra grauitatem verò vrinā ciet ſcilla aſſata, cum melle trita, & velut eclegma delingēda exhibita. Poteſt etiam aquis quæ bibuntur incoqui. Bonum eſt & hoc: Internæ ſcillæ partis lib. duas in vini auſteri ſextariis tribus ad tertias coquito, & de vino bibendum dato quotidie, initio à myſtro facto vſque ad vnciam vnam. Optimum eſt & hoc ad ciendam vrinam: Aluminis liquidi magnitudinem fabæ aqua diluito, & per linteū excolato, & ad triduū, aut alternis diebus bibendū dato. Cōuenit etiam his picra ex aceto mulſo, & antidotus Theodoretus, & ex amaris amygdalis paſtillus. Cæterùm aquā ducētia plura ſunt, experimēto verò cognita hæc: Grana Cnidia quadraginta aut quinquaginta, aut lathyrides viginti vel triginta: aut euphorbii ſiliquæ quinque, aut 7. Aut ſquamæ æris drach. duæ, aut tres. Excipiuntur micis panis, & in catapotia efformantur. Aut corticis radicis ſambuci ſuccus potus cum condito. Aut foliorum chamelææ, & ſquamæ æris, & aniſi ſingulorum pares partes dato ex aqua, ab initio quidē drach. vnam, interpoſito autem interuallo, etiam duas & plures. Sed & hæc catapotia admiranda ſunt: Aloes, euphorbii, grani Cnidii, ſingulorum vnc. vnam: rhei vnc. dimidiū: excipe braſſicæ ſucco, & catapotia efforma. Dato de his ſiliquas ſeptem aut nouem. Quin & antidotus ex caryophyllo mirificè aquam ducit. Sed & vt vinum aquā ducens ipſis demus conandum eſt. Eſt autem optimum hoc. Scillæ quadrans, ſeminis apii, capparis radicis corticis, piperis, ſingulorum drachmas quatuor, grani Cnidii decorticati drach. vna, folii malabathri pilulæ duæ. Vini optimi heminæ duodecim, mellis crudi lib. ſex: contuſa ac cribrata vino macerantur: ſcilla verò ſimul conteritur. Dantur huic cyathi tres. At poſt humoris euacuationem, etiam theriaca vtendum eſt. Bubuli quoque ſtercoris vſti cochlearii menſura, quotidie ex vino pota, magnopere prodeſt. Infuſis etiam per clyſterem vtendum eſt, niſi aluus ſua ſponte liquida egerat: tunc enim magis reſiccare ipſam conuenit. Porro in mulieribus hydropicis, etiam peſſo hoc ſubdititio ad vuluam vtendum eſt: Aniſi, cardamomi, cumini, nitri, ariſtolochiæ, fœnigræci, pulegii, ficuum internæ partis, ſingulorum pares portiones: ſuſino excepta apponantur. Poſt hæc etiam naturalibus balneis vtendum eſt perſeueranter, & arenæ ingeſtione: ab aliis verò balneis abſtineant, & vbi lauerint, in balneo vtātur inſperſionibus ex nitro, ſale, ſinapi, calce, ac ſimilibus. Atque hæc quidem etiam citra balneum commoda ſunt, ſi ſicca cum oleo ventri affricentur. At in hydrope ſubter cutem, etiam aliis partibus ſe exerceant, quantum eius fieri poteſt, & ſicca frictione in ſole vtantur. Sed & reliquus victus ſiccior aſſumatur. Salſamenta igitur edant, & ſinapi, & allium, & ex volucribus ſylueſtres ac ſiccas. Et ex oleribus aſparagum, gingidium, porrum, ſinapi, caucalidas, & reliqua ſylueſtria: & ſalem theriacum aut Iamblichi obſoniis aſpergant. Vinóque vtantur veteri, tenui, vrinam ciente, &, ſi adſit, mari mixto: ita vt ab omni largiore potu abſtineant, & ab aqua in totum. Si verò cum febre conſiſtat hydrops, ab omnibus calidioribus & acrioribus eduliis ac auxiliis abſtinendum eſt: verùm mixtim his vtendum, aduerſus id quod vrget.

inſtando.Cæterùm in tympanite hydrope,& purgatoria, & quæ totum corpus colliquant tollantur, & quæ efficacius vrinam cient. Quæ verò flatus attenuare ac diſcutere poſſunt,intrinſecus ac extrinſecus vtenda dentur:& cucurbitæ leues aſſiduè toti ventri affigātur. Qui verò hydropē aſciten habent, ſi nō relatis ceſſerit auxiliis, ad perpunctionem deducantur, quæ nulli alii hydropi conuenit.

DE SPLENE, Cap. XLIX.

QVum ſplen ab hepate trahere ſoleat atrabiliariū humorē,qui velut ſanguinis fæx exiſtit, ſi quidē attractoria huius vis debilis fuerit, aut obturatus meatus per quem prius illum traxit,icterus niger conflatur,dum ſanguis impurus per totum corpus fertur. Verùm ſi quidem grauitas aut diſtentio fuerit circa ſplenem, aut etiam dolor,obturatio indicatur: ſi verò nihil horum,attractoriæ facultatis debilitas. Vomitus autem atræ bilis,abſque febre & alia malignitate contingens, retentricem ſplenis facultatem debilem eſſe indicat. Expulſoriæ verò ipſius facultatis debilitas inappetentiā inducet, dum non amplius atrabiliariū recrementū ad os ventris affertur,appetentiámque excitat. Quòd ſi atrabiliarius humor in ipſo ſplene obturatur,primùm quidē inflāmatio huius fit, quam & feruor & dolor & tenſio indicat: poſtea verò etiā in ſcirrhū induratur,vbi feruor quidem ac dolor ceſſauit, manet autem tumor ac duricia.His igitur & os graueolens fit, & gingiuæ corroduntur,& vlcera in cruribus abſque cicatrice manant. In quibus hepate coaffecto, velut diximus, hydrops oboritur: intemperies itaque ipſius ſimiliter velut hepatis curabimus. Inflammatione verò præſente, vena de ſiniſtro cubito ſecetur,aut circa ſummam manum,eò quòd ex lōgiore diſtantia reuulſio fiat, aut etiam ob naturalem quandam cognationem.Deinde imponantur cataplaſmata attenuantia citra manifeſtam caliditatem,ita vt etiam nunc aliqua aſtringentia admiſceamus. Talis autē eſt ex ſua natura ſalis flos appellatus. Eſt & hoc cataplaſma admirandū:Fœnigræci triētem,farinæ ordeaceæ,naſturcii, ſingulorum vnciam vnam,ficuum pinguium libram vnam, herbæ verbenacæ ſiccæ vnciam vnā: ficus aceto acerrimo macerare oportet, & cum aliis prius contuſis coquere, & poſtea rurſus coquere:aut ſtercus caprinū cum cruda ordeacea farina in poſca coctum imponito.Habeat autem,ſi voles, etiam ſalis florem. Vbi verò prius cyprino cum aceto modico foueris,vtere malagmatis primùm ſimplicioribus, quale eſt hoc:Ceræ ſeſquilibram,adipis taurini libram vnam,nitri quadrantem,terebinthinæ,ſeminis viticis, corticis radicis capparis,ſingulorum quincuncem:coctis quæ liquari poſſunt,ſicca inſpergito.Sed & Nili malagma optimum eſt.Si verò inflammatio in ſcirrhum delabatur, fortioribus vtendū eſt,vt etiam cutem lancinent,quale eſt quod ex ſtercore caprino paratur,& citrinum, & Machærionis, & Tonſoris,& quod ex lauri baccis conſtat,& quod ex ſalicibus.Hoc verò etiam ipſe cum ſucceſſu expertus ſum: Auripigmenti ſextantem,ſandarachæ ſextantem, ceræ,terebinthinæ,ſingulorum libram vnam, picis ſiccæ libram vnam,galbani vnciam vnam,opopanacis vnciam vnam, corticis radicis capparis, myrobalani, ſingulorum trientem,ammoniaci thymiamatis ſexuncem,nardini aut cyprini quadrantem. Sed & ammoniacum cum aceto illitū ſpleni ſæpe profuit.Itémque potum ſcrupulorum triū aut quatuor pondere, cum caſtorii ſcrupulo vno, in balnei ſolio, vbi caricas præmanducarunt ac exſpuerunt. Aut ammoniaci partem vnam,caſtorii partē vnam:dato drachmam vnam. Hæc,etiam in ſcirrhū induratis proſunt, quemadmodum etiā capparis cortex aceto tritus ac impoſitus:qui etiā bibitur cū aceto,aut aceto mulſo, & craſſos ac viſcoſos humores euacuat: quandoque verò etiam ſanguinem.Salicis quoque cortex ſimiliter illinitur.Facit & cinis ex officina fabrili, cum cruda ordeacea farina impoſitus ex aceto mulſo.Et centaurii ſuccus forinſecus impoſitus,& potus.Et lupinorum amarorum decoctum, cum ruta & pipere potum, & farina ipſorum pro cataplaſmate impoſita. Et aqua in qua ſæpe ferrū extinctum eſt, febrientibus per ſe data,cyathorum triū menſura: non febrientibus, cum vini & aceti cyatho vno. Aut rumicis ſylueſtris radicis cum ſcilla obolos tres, aut chamædryos aut ſerpylli acetabulum,omnia cum aceto,aut aceto mulſo:aut anagallidis cæruleum florem habentis ſucci obolos duos cum poſca bibendos dato. Aut acetum ſcilliticum,aut acetum mulſum.Compoſita verò hæc: Radicis panacis,ammoniaci thymiamatis,corticis radicis capparis,herbæ lanariæ,ſcillæ aſſatæ internæ partis, ſingulorum æquas portiones permiſce,& præbe drach.vnā.facit & ad anheloſos ac hydropicos. ALIVD. Myricæ fructus drach.quatuor, piperis drach. quatuor, ſpicæ nardi drach.duas,ammoniaci thymiamatis drach. duas: vtere cū aceto ſcillitico,& præbe drachmā vnā ex aceto mulſo.

Ad induratum ſplenem.

Cyclamini drach.viginti,bryoniæ drach. tres, dictamni drach.duas,ſcillæ aſſatæ drachmas octo,herbæ lanariæ drach.ſex,radicis capparis drach. ſex: dato de his paſtillū trium obolorum cum aceto mulſo. Quin & ex erica paſtillus commodus eſt.Cibi horum ſint attenuantes,acres, ſicci, & parciſſimus potus. Exercitia item ac frictiones & ſinapiſmi aſſumantur: quandoque etiam cucurbitæ cum ſcarificatione.

DE MORBO REGIO, Cap. L.

MOrbus regius,icterus appellatus,diffuſio eſt bilis in toto corpore contingens,quandoque atræ, (de qua in ſplenicis diximus)quandoque flauæ. Differentiæ verò horum plures ſunt, quorū cauſæ & dignotiones hæ ſunt: Si enim ex febrili morbo aceruatim obortus regius morbus ſedauerit febrē,iudicatorius eſt,materia ex profūdo extrinſecus tranſlata conſiſtens, neque medicamentis opus habens,ſed ex balneis ac moderata frictione citò decedens.Si verò cum febre fiat & biliofis egeſtionibus, & grauitas ſit circa dextrū præcordium,inflammatio feruens indicatur ipſius hepatis,ob quam bileſcens ſanguis per totum corpus fertur. Si autem citra grauitatem feruor ſit in ipſo,ob ſolā calidam intemperiem hepatis, affectio conflatur.Si verò citra febrem fiat,ſintque albæ alui egeſtiones,veſicæ bilem ſuſcipientis affectio indicatur,aut meatibus ipſius obturatis, ſi quidem grauitas eſt circa dextrum præcordium: aut abſque hac, viribus ſuis debilitatis,ſiue attractoria eius qui ex hepate trahit, ſiue expulſoria eius qui ad inteſtina expellit. dum enim non purgatur ſanguis bilioſus, in totum corpus diſtribuitur: quemadmodum in nigro ictero diximus. Statim autem his etiam vrinæ bilioſiſſimæ abundè coloratæ prodeūt. Fit etiam icterus ob intemperiem calidam ſolidorum corporum,dum in bilem mutantur ea quæ alimenti ratione ad ipſa deferuntur:quemadmodū in hydrope ſubter cutem conſiſtente, ad pituitoſam humiditatē tranſmutatio fit. Talis autē morbus regius cognoſcitur ex eo quòd non aceruatim ſed particulatim fit, nullo relatorū præſente. Quin & ex venenoſi medicamenti potu,& propter venenum extrinſecus ex aliquo venenum eiaculante allabens,morbus regius conflatur.Calidæ igitur hepatis intemperiei,& inflammationis ipſius,& facultatum debilitatis curationem, antea in tractatione de ipſo recēſuimus,quæ etiam citra permutationem huc transferenda eſt,vt ne eadem ſæpe dicamus. Obturatis autem veſicæ bilem ſuſcipientis meatibus vtriſque,aut altero ſolo, vena ſecetur in cubito dextero. Quidam verò & in his,& in illis qui ob inflammationem hepatis morbum regium cōtraxerunt, venam prope paruum digitum dextræ manus ſecant.Cataplaſmatis autem inflammationem arcētibus vtendum eſt,& ipſi per hieram purgādi ſunt. Commodi ſunt etiam clyſteres.Præbibēdum verò detur morbo regio affectis,apii,aut adianti,aut rumicis,aut ſerpylli ad tertias decoctorum decoctum: aut abſinthium potui inſpergatur. Summè verò faciunt ſucci raphani cyathi duo, cum vini cyatho vno poti: itémque ſucci cichorii cyathi duo aut tres,per ſe,& cum vino. Verùm ob hepatis inflammationem ictericis vinum mulſum bibendum præbe,aut decoctum ariſtolochiæ tenuis, aut hyperici,aut adiāti,aut herbæ lanariæ,aut rubiæ tinctorū: aut ramenti cornu ceruini drachmam vnam cum vino: aut paſtinacæ in vino ad tertias coctæ decoctum,aut ſulphu-

ris viui drach.vnam in ouis ſorbeant. Hæc etiam ob obturationẽ ictericis magnificè proſunt.Seminis autem atriplicis ſcrupuli octo, cùm chryſattico aut alio paſſo,in balnei ſolio poti,ſufficientem euacuationẽ faciunt. Rectè etiam picra datur,& arida,& ex aceto mulſo conſtans, & Theodoretus antidotus,& ex amaris amygdalis paſtillus.Dato etiam cinamomi quantum tribus digitis prehendi poteſt in vini mulſi cyatho vno, aut aqua temperata,aut myrrhæ magnitudinem fabæ, cum piperis granis quinque,parique cinamomo.Qui verò ob calidã ſolidorum corporum intemperiem icterici ſunt, ſimplicibus frictionibus,& exercitiis moderatis, & vnctione, & balneis vtantur,& humectante ac moderatè frigefaciẽte victu,ptiſſanæ ſucco, intybis, ſeride, cichoriis, piſcibúſque,ac vino tenui aquoſo. Cæterùm de iis qui ex veneni potu,aut ob venenum eiaculantium morſum,ad hanc affectionem deuenerunt, libro quinto dicetur. Porro bile circa oculos & faciem recepta,elaterii erui magnitudinẽ cum lacte muliebri inſtilla in naſum in balneo, & ſtatim in ſoliũ dimitte,ac præcipe ne caput mergat, & poſt balneum refectorio victu dato,rurſus in nares infunde in ſole.Facit & cyclamini ſuccus,& marrubii,& melanthii:ſed & acetum acerrimum naribus attrahat dum ſedet in ſolio,& parumper nares cõprimat, & mirificè euacuabitur.

DE VMBILICI PROLAPSV,

Cap. LI.

CAuſam & chirurgicam curationem vmbilici prominentis,in chirurgiæ tractatu dicemus. Quandoquidẽ verò & per medicamentorum vſum quidam ad naturalẽ ſtatum reuerſi ſunt, de hoc hîc dicendum eſt. Aluminis ſciſſi drach.quinque,fæcis vini Rhodii drach.decem,gallarum omphacinarum drach.duas:vino diluta,& ad mellis ſpiſſitudinem redacta impone,forinſecúſque ſpongiolam poſca imbutã ſuperadde,& faſcia deliga. ALIVD. Corticum fabæ freſæ,gallarum, balauſtii,ſingulorum æquales partes in aqua coquito. Vbi verò diſſoluta fuerint, diligenter trita imponito cum ſpongia,quemadmodum dictum eſt. ALIVD. Ramenti plumbi drach. ſedecim,cicutæ, mannæ thuris, ceruſæ, ſucci hypocyſtidis, ſingulorum drach.vnã:vino diſſolutis vtere quemadmodum dictum eſt.

QVOMODO QVIS IMPVBIS AC IMberbis diu permaneat,& de pudendorum ac teſtium cuſtodia,& ſimul pſilothra,

Cap. LII.

CImoliæ terræ & ceruſſæ æquales partes hyoſcyami ſucco excipe, vt ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem habeant,deinde oleo lentiſcino quantũ ſatis eſt addito cõcute,ac vtere. ALIVD. Cicutæ ſuccũ,& ſolani, hyoſcyami,lupini foliorum tenerrimorũ, & pſyllii,ſingulorum pares portiones terito,ac vtitor, vbi prius deterſeris ac laueris.Oportet autem prius aliquot diebus aquam bibere.

Pſilothron pilos diſperdens.

Aſellorum domeſticorum qui in globulum ſe conuoluunt drach.duas,ſandarachæ drach.quatuor, calcis viuæ drach. octo,aceti veteris cyathum vnum, lixiuii ficulnei cyathum vnum, coquito in olla, & vtere in balneo. ALIVD. Calcis viuæ partes duas, auripigmenti partes duas,cimoliæ partem vnam, coctis in aqua vtere velut dictum eſt. ALIVD ſimplex & ſine odore. Calcis viuæ ſextarium vnum, ſandarachæ vnciam vnam:coquito velut dictum eſt,ac vtere.Cæterùm depilatoria inter oculorum morbos relata habentur.

DE HERNIAE SPECIEBVS,

Cap. LIII.

QVÆ ex peritonæi membranæ ruptione fiunt inteſtinorum delapſiones, valde graues ſunt: quæ verò ob rarefactionem, facilius curantur, pueris magis velut humidioribus contingẽtes:& multi ſanè ex iis citra chirurgiam,& per medicamenta quæ imponuntur, & per cõuenientem deligationem curati ſunt.Vtendum autem eſt ſubſcriptis compoſitionibus, vbi hoc ſolum addiderimus,affectiones has ſolo loco differre. Quũ enim adhuc supernè circa inguen, inteſtinum manet,bubonocele, *hoc* A *eſt, inguinis ramex ſiue hernia*, appellatur: vbi verò ad ſcortum iam delatum eſt,enterocele,*hoc eſt inteſtinorum ramex* nominatur.Proinde malicorii drach.decem, gallæ omphacis drach.quinque, in vini auſteri cyathis tribus coquito, tritáque præfricto ac retruſo inteſtino imponito, vbi frigida aqua prius perfuderis. Et per dies decem ſoluito, ita vt in lecto maneat æger ad dies triginta,& cupreſſi decoctum cum vino bibat: aut pilularum cupreſſi obolos tres in vino diluto.Hoc medicamentum in pueris efficax eſt. ALIVD agglutinatorium. Radicis ſym- B phyti,ſucci marrubii,amygdalarum amararũ,gũmi, ſingulorum pares portiones. ALIVD. Terebinthinæ vnciam vnam ſemis,ceræ,thuris,myrrhæ, glutinis piſciũ cochlearũ vnà cum teſtis, ſingulorum vnciam vnam,gluten ad triduum aceto præmacerato. ALIVD. Cupreſſi pilularum vnciam vnam,gallarum vnciam vnam, malicorii vnciæ dimidium, glutinis quadrantem, mannæ thuris vnciæ dimidium, ſymphyti vnciæ dimidiũ, cochlearũ vnà cum teſtis vnciam vnam: pilulas & malicoriũ vino adſtringente diu coquito ac terito, & reliqua C admiſceto,& exceptis vtitor. ALIVD. Aloes malicorii,thuris,ſucci hypocyſtidis, glutinis fabrilis,picis,bituminis,ſingulorũ vnciã vnã ſemis: vini dulcis, quod ſatis eſt. ALIVD variegatius, facit & ad perfectæ ætatis homines,malo non diuturno. Chryſocollæ,glutinis,taurini,ſarcocollæ,glutinis piſciũ,lapidis gagatæ, lapidis hæmatites,rhois Syriaci coriarii,acaciæ,ſingulorũ vnciã vnã ſemis:lapidis pyritæ,ſulphuris ignem nõ experti, magnetis ſpirantis,aluminis ſciſſi, mannæ, thuris, ſingulorum vnciam vnam:picis brutiæ quincuncem, cochlearũ vnà D cum teſtis vnciam vnã,recrementi argenti trientem,gallarum vnciam vnã, ſquamæ ſtomomatis ferri vnciam vnã,æris vnciam vnam, bituminis ſexuncem, olei myrtei,quod ſatis eſt.Vino adſtringente ſicca excipito, & manus non inquinante vtitor.Quòd ſi decumbere non ſuſtineant,triangulari craſſiore ligamento, quod inteſtinum adſtringere poteſt,ſecurè deligato. Abſtineant à flatuoſis cibis,& vino largiore,& aſſiduis balneis, & intẽto motu, velut eſt curſus,ſaltatio,vociferatio, & ſimilia. AD hydrocelen,*hoc eſt aquoſum ramicem*,vt humor euacuetur.Pipe- E ris grana centum,baccas lauri octoginta, nitri drach. viginti,ceræ drach.quadraginta,olei heminam dimidiam: exceptis vtere. ALIVD optimum. Floris lapidis aſii drach.ſex,vuæ paſſæ vinaceis exemptis ſextantem, cumini Æthiopici drach.octo,nitri rubri drach.octo,trita imponito,fomento mane ac veſperi adhibito.Quidam etiã ſulphuris drach. octo addunt. ALIVD. Calcem viuã ſtrigmento exceptam cum cerato impone,& parum nitri ad calcem admiſce. ALIVD. Braſſicæ radices vrito, & cinerem adipe porcino veteri eliquato excipito.Solui- F to autem per tertium diem. Quò verò non rurſus valde multa fiat humoris collectio,hoc malagmate vtere: Ceræ libras duas ſemis, picis trientẽ, ammoniaci thymiamatis trientem,aluminis liquidi vnciam vnã ſemis. Facit etiã emplaſtrum ex populo nigra,& reliqua attractoria.

DE TESTIVM INFLAMMATIONE, itémque ſcorti,& de aliis ipſorum affectionibus,

Cap. LIIII.

SCorti inflammatio cognoſcitur ex eo quòd circa primùm manus contactum dolent, & quòd feruor ac du- G ricia intenta appareant.Teſte verò inflammato,neque ad leuem contactum dolent,ſed digitis innitentibus, & rubor & duricia circa ſuperficiem minus apparet. Si verò quis digitis innitatur,duricia in profundo occurrit,& febris aliquando oboritur. Propriè igitur teſtibus inflammatis cõuenit venæ ſectio circa malleolum:in communi verò omnibus cataplaſmata & cerata. Cataplaſma itaque imponendum eſt ex fabacea farina cocta in vino diluto, cum vuis paſſis pinguibus vinaceis exemptis: aut cuminum,aut aſphodeli radicem coctam ac tritam, ad parem H polentæ pollinem admiſceto ac imponito: aut lini ſemẽ in vino diluto,aut fœnumgræcum in aqua mulſa,aut lilii radicem in aqua mulſa,aut fæcem vini recentem cũ polline polentæ,aut ſenecionem & coriandrum viride, cum vuis paſſis vinaceis exemptis. Si verò multus ſit feruor

folia hyoſcyami cum triticea aut cicerum farina imponi A
to, aut arundinis folia, aut cucurbitam crudam:ſi verò
diuturna eſt affectio cum duricia,cucumeris ſylueſtris ra-
dicem coctam in aqua mulſa & cum farina loliacea tritã
imponito. Sed & hoc bonum eſt auxilium. Vuarum paſ-
ſarum exemptis vinaceis quinquũcẽ, cicerum ferueſa-
ctorum vnciam vnã ſemis, cumini vnciã vnã, ſulphuris
dodrantem, nitri vnciã vnã, reſinæ quadrantem & ſemun
ciam: terito omnia cum melle, & pro cataplaſmate vtitor.
Cerata verò hæc faciunt: Olei cyathum vnũ, colophoniæ
ſexuncem, plumbaginis, cumini, vuarum paſſarum, fari- B
næ fabaceæ, ſingulorum trientem: ceræ ſextantem. plum-
baginem cum oleo coquito ad aliquã compagem, dein-
de ceram & reſinam adiicito, & ablata ab igne ſemifri-
geſacta, ad vuas paſſas tritas & ad farinas affundito. A-
LIVD. Olei anethini & roſacei, ceræ, reſinæ pinus, ſin-
gulorum quincuncem, cumini ſextantem & ſemunciam,
ſtercoris aſinini vnciam vnã ſemis: cuminum cum ſter-
core aſinino terito, & ceratum frigefactum admiſceto, ac
conterito ſimul, deinde linteo exceptis vtitor, lanam ſu-
perimponẽs, aut oleo omphacino, aut butyro & reſina, æ- C
qualibus portionibus vtitor. Si verò ex ſudoribus vlcera
in ſcroto fiant, gallam tritã aut alumen pinguedini & fel-
li hircino inſperge, ac obline. At verò ad teſtes feruido
vlcere infeſtatos, vbi cimoliam terram cum aqua prius
illeuiſti, ſiccari permittito, & ablutione cum calida aqua
facta, myrtum ſiccam, & ſmyrnii parum terito, ac impo-
nito. Cæterùm carnium in teſtibus excreſcentias cinis
ſarmentitius cum nitro & aqua ſubactus impoſitus ſanat.
Si verò pruritus circa ſcrotum eſt, nitrum, ſtaphidem ſyl-
ueſtrem, alumen liquidum, aceto & roſaceo trita in bal- D
neo illine: poſt balneum verò, oui candidum cum mel-
le illine.

DE SEMINIS PROFLVVIO, & eiuſdem in ſomnis effuſione, Cap. LV.

SEminis profluuium inuoluntaria eſt excretio aſſiduè
contingens, citra pudendi tentiginẽ, propter retẽtri-
cis facultatis debilitatem: in qua conuenit in quiete aſ-
ſeruare, ita vt lumbos & pubẽ lana conuoluta intingant,
vino, & melino oleo, aut œnanthino imbuta. Cõſequẽter
autem cataplaſma imponatur ex palmulis, malis, œnan- E
the, acacia, hypocyſtide, & rhoe, ac ſimilibus. Inſideãt au-
tem lentiſci & rubi ac ſimiliũ decoctis in vino, aut etiam
aqua: cibis verò vtantur reſiccatoriis. Poſt prima verò tẽ-
pora ad exercitiũ deducantur, per quod & totũ corpus
& affectæ partes ad robur deducantur. Cæterùm ad ſemi
nis redundantiam facientia, ſufficienter relata ſunt libro
primo in tuendæ ſanitatis tractatione: vbi etiã de iis qui
coire nõ poſſunt ſcriptũ eſt. Verùm ad ſeminis in ſomno
effuſiones profuerit ipſis etiam lectus frigidior, & de-
cubitus in dextrum aut ſiniſtrũ latus, & quæcunque medi F
camenta frigida lumbis ſublinuntur: qualia ſunt, corian-
drũ, cicuta, ceruſa, portulaca, omnia cum aceto.

DE SATYRIASI, Cap. LVI.

SAtyriaſis eſt palpitatio pudendi, ad inflãmatoriã quã-
dam vaſorum ſeminariorũ affectionẽ conſequens, cũ
tẽtigine: & ſi non deſinat palpitatio, ad vaſorũ ſeminaliũ
reſolutionẽ aut conuulſionem delabi ſolet: & pereunt ce-
leriter, conuulſi, moriẽtes autẽ ventre inflantur, & frigi-
dũ ſudorẽ excludunt. Contingit autẽ hic morbus (ſed ra-
rò) etiam mulieribus. Vena igitur ſtatim ſecãda eſt, & vi- G
ctus tenuis ac ſine vino conſtituendus, & quotidie quidẽ
aluus mollienda eſt, vehemẽter nunquam, ſed placidè ac
leniter. Optima igitur eſt beta, & malua, & mercurialis
parum, & concharũ iuſculũ: non malũ eſt etiam ſimplici-
ter clyſterẽ adhibere. Verùm vrinas cientes medicinæ vi
tentur: lumbis autem frigefacientia adhibeantur, velut
eſt ſolani ſuccus, aut portulacæ, aut hyoſcyami, aut cicu-
ta. Neceſſe eſt etiam colem, & ani ac ſcroti intercapedi-
nem, ex aliquo mitigante frigefactorio illinere, velut ar-
genti ſpuma, terra cimolia, ceruſſa, aceto dilutis, aut aqua, H
aut vino dulci, aut ſapa. Decubitus ſupinus noxius eſt. Bi-
bat autem nymphææ radicem, & iridem, & adiantum.
Ruta autem & ſeminis profluuio & ſatyriaſi laboranti
prodeſt. Cibus detur frumentaceus modicus, & ſiti pre-
mantur. Si verò perſeueret affectio, cucurbitæ affigantur
cum ſcarificatione: & ſi plenitudo adſit, etiam per hirudi
nes euacuatio fiat. Venter autẽ cruda hordeacea farina
integatur.

DE PRIAPISMO, Cap. LVII.

PRiapiſmus eſt auctio pudendi perſeuerans, in longũ
ac circulum intumeſcentis citra rei venereæ appetẽ-
tiã. Eſt autem flatuoſus ſpiritus qui membrũ tumefacit,
ex humoribus viſcoſis ac craſſis præ moderata caliditate
generatus. Manifeſtũ igitur eſt quòd partes calefacere nõ
oportet, ſed leniter frigefacere, cerato roſaceo cum aqua
conquaſſato: & per chamæmelinũ ceratum pudendo ac
lumbis impoſitum. Victus & medicamenta adhibeantur
attenuantis facultatis, citra manifeſtam calefactionem.
Adhibeãtur etiam quæ naturaliter efficacia ſunt, per ex-
perientiam comperta. Nymphæa igitur etiam his biben-
da detur, & viticis ſemen & rutæ viridis obſoniis miſcea
tur. Ab initio verò hoc ne detur (multum enim calefacit)
ſed poſtea poſt aliorum attenuãtium vſum. Si euacuatio-
ne vtendum ſit, per vomitus fiat. Nam per infernum vẽ-
trem contingentes, ſæpe fluxionem concitant ad vicinas
partes: ſed & exercitium & frictio aſſumatur, ad flatus diſ
cutiendos. Nulli ex relatis conuenit coitus, præterquam
in quibus ob huius abſtinentiam, ſemen redundare con-
iectamus.

DE MEMBRORVM GENITALIVM impotentia, Cap. LVIII.

QVI hanc affectionẽ habẽt, ad venerem nõ ſtimulã-
tur, & propterea triſtes ſunt. Cauſa autem horum eſt,
partium reſolutio, aut ſeminis inopia. Quum igitur ſemẽ
generantia libro primo in ſanitatis tuendæ tractatione
relata ſint, itémque quæ ad coitum ſtimulent, ſecundum
ſimplicem facultatem, nunc fortiora apponenda ſunt.
Communiter igitur, acopis ad reſolutionem commodis,
etiam hîc vtendum eſt: priuatim verò, ſtellionem vſtum
terito, deinde addito oleo, dextri pedis magnum digitũ
illinito, ac coito: ſi verò ceſſare voles, digitum abluito: ſed
& ex ſtellionibus multæ mixturæ medicamẽtum efficax
eſt. Præbibenda verò dentur tentiginem cientia, velut eſt
primum hoc: Piperis, nucleorũ nucis pineæ, petroſelini,
ramenti pudendi ceruini, terebinthinæ, ſingulorum æ-
quales partes excipe melle. ALIVD. Cicerum crudo-
rum, nucleorum nucis pineæ, ſingulorum ſextantem: eru-
cæ, piperis, ſingulorum vnciam vnam: excipe melle, dato
drach. duas cum vino. Sed & Satyriaca appellata multi-
plex compoſitio conueniet, & quæ his ſimilia ſunt. Con-
ſiderare verò oportet etiam alias affectionis cauſas, & cor
rectionem ipſis conuenientem adhibere.

PVDENDORVM AC SEDIS AFfectiones, Cap. LIX.

VLcera in pudendis & circa ſedem, ſi ſunt citra inflam
mationem, valde ſiccantibus opus habent medica-
mentis, qualia ſunt id quod ex charta vſta conſtat, & ane-
thum vſtum ſiccum, & cucurbita vſta. Non humidis autẽ
& recentibus vlceribus etiã aloe bonũ pharmacũ eſt, ſic-
ca in puluillum redacta inſperſa: præ omnibus verò dolo-
rem eximit & nullo minus efficax eſt pompholyx. Si ve-
rò humidiora fuerint vlcera, pinus cortex per ſe, & lapis
hæmatites. Si autem & profunditas aliqua ipſis affuerit,
ad relata manna thuris admiſcenda eſt. At ſi nome depa-
ſcendo proſerpat, lenticula imponatur cum malicorio.
Vtendum etiam emplaſtro coraco ex aceto mulſo appel-
lato, & paſtillo bithyno, & qui ex charta conſtat. Rimas au
tẽ in pudendis ac ſede iuuat reſina fricta cum roſaceo tri
ta, vt ſtrigmentitia craſſitudo fiat, admixto etiã oui vitel
lo, & opio: aut foliorum hederæ ſiccorum vſtorum cinis
tritus cum roſaceo in plumbeo mortario adhibeatur. Pa-
ſtillus quoque ex vino & oleo, & qui ex lapide phrygio pa
ratur, valde commoda ſunt medicamenta & ad rimas &
ad ſordida circa coronam vlcera, & maximè quũ detra-
here præputiũ non poſſunt. ALIVD ſimplex, quod etiã
acrimonias obtundit. Cadmiæ vſtæ ac lotæ ſextantem,
foliorũ roſarum exunguium ſexuncẽ: ſicca inſperge, ab-
luens prius vino. Ad condylomata verò facit hoc: Chal-
citidis, œſypi, cerati, medullæ ceruinæ, foliorum rubi, ſin-

gulorum pares portiones cum cerato,& paſtillus ex vino ac oleo ſimiliter. Si verò in cole intra pudendi foramen inconſpicuum vlcus fiat,cognoſcitur ex eo quòd aut pus, aut ſanguis euacuatur, citra mictionem. Curatur autem primùm quidem aqua mulſa aquoſa collutum, deinde lacte,poſtea admixto etiam ad lac Aſtere collyrio. Aut paſtillum album , aut eum qui ex loto fit , in plumbea pila tritum immittito,aut etiā pinna in eo tincta illinito : deinde linamentum tortum illitum indito. Optimum eſt & quod gallam recipit,& pompholygem, amylúmque,& aloen,æquis portionibus trita cum roſaceo, & plantaginis ſucco.

Ad dolores in pudendo.

Butyrum & reſinam pari modo liquata imponito, aut lini ſeminis ſucco pares partes myrrhæ & reſinæ frictæ terito ac imponito.

Ad tumidum pudendum.

Vitis foliorum tenerorum drach.vnam,ceruſſæ drach. quinque,trita impone. Vtere etiam aquæ marinæ frigidæ perfuſione,& quiete,& colis deligatione.Verrucas in pudendis, thymos appellatas, curat, & augeri rurſus non ſinit cinis ſarmentorum vitis cum aceto impoſitus. Item corticis ſalicis vſti cinis.In ſumma verò, verrucarum genera omnia , & thymus, & formicaria , & quæ quaſi ex chorda pendet,per medicamenta quidem vehementer exulcerantia auellentur,per putrefaciētia verò ac erodētia mortificantur. Propriè verò facit elaterium cum ſale impoſitum,groſſi cum aceto nitro , & farina , fici ſuccus illitus,ſmaridis caput ſalſum vſtum, ærugo cum ſulphure viuo vſta : tithymalli ſuccus illitus,ocymi folia cum atramento ſutorio : heliotropii magni ſemen cum vino impoſitum.

Ad inflammationem ani.

Ceruſſæ trientem , pompholygis aut cadmiæ teneræ vnciam vnā,thuris vnciam vnam , ſeridis ſucci heminā vnam. Dilue paulatim ſuccum inſtillans donec cōſumptus fuerit:deinde cerato facto ex ceræ ſextante , & roſacei libram vnā vbi eraſeris admiſce,& fortiter emollito. Immittito autem per inſtrumentum puris tractorium, & ſuperne deligato.Facit etiam ad rimas imflammatas , & ad vlcerationes ſedis,cum feruore aut morſu.

Ad ignem ſacrum circa ſedem.

Emplaſtri ex ſuccis libram vnam,roſacei quod ſatis eſt, panis puri libram vnam,croci vnciam vnam , opii vnciā vnam.Crocus & opium macerantur paſſo,panis aqua:deinde ad ipſa trita adiicitur emplaſtrum ex ſuccis , & roſaceum,& emollitur . Facit etiā ad calidiſſimas podagras. ALIVD faciens etiam ad inflammationem ani. Ceruſſam vino & roſaceo , in plumbea pila,plūbeo piſtillo tritam illine:aut ceruſſam & oui candidum , & roſeaceum in eadem pila, donec ſtrigmentitiam craſſitudinem habeant,trita illinito.

Ad ſedis dolores.

Hyoſcyami foliorum tenerorum, portulacæ foliorum tenerorum,micarum panis vino maceratarum, vitellorū ouorū aſſatorum , ſingulorum pares portiones , roſacei quod ſatis eſt. pôſtquā fomentum adhibueris ad locū ex roſarum ac meliloti decocto,cataplaſma imponito. ALIVD optimū ad ani inflāmationes,& extuberantias. Ceruſſæ,ſpumæ argēti,ammoniaci thymiamatis,bdellii, ſingulorum ſexuncem, terebinthinæ vnciam vnā , ceræ vnciæ dimidium . Arida ſucco ſolani,hyoſcyami,aut portulacæ terito:quæ liquari poſſunt,liquefacta admiſceto,& excipito, & roſaceo mollitis vtitor. Sed & emplaſtrum Phicotyche appellatum,& quod ex plumbagine paratur, & paſtillus ex loto,& ex halicacabo,& ex roſis,ad ſedis inflammationes,inter clara ſedis ac pudendorum medicamenta habentur.

Ad extuberantias ani.

Si inflammatæ ſunt extuberantiæ,& relatis in communi vtēdum eſt,& priuatim hoc paſtillo : Ceruſſæ quadrātem , pompholygis vnc. vnā, ſpumæ argēti ſextantē,maſtiches ſexuncem . excipe hyoſcyami ſucco. Si verò non ſunt imflammatæ , vino prælotis pilularum cupreſſi vſtarum cinerem inſperge: aut corticis cucurbitæ ſiccæ vſti, aut oſſium palmularum cinerem ſimiliter: aut teſtarum ouorum & fœniculi cinerem : aut mali Punicæ foliorum ſucco, pari vino albo admixto prolue ad dies ſeptē. Verùm ad calloſas extuberantias,calcem & auripigmentum cum aceto acri trita,in ſole illinere bonum eſt.

De hæmorrhoidibus.

Si hæmorrhoides plus quàm oportet euacuantur , corporis habitum aquoſum fieri contingit,& vt prauè cibos auerſentur.Periculum eſt etiam ſi larga ſanguinis eruptio fiat:quemadmodum etiam, ſi penitus ſupprimatur ,vnde operoſa eſt curatio.Quare quū plures ſint hæmorrhoides, vnam relinquere oportet,purgationis gratia. Quædā verò ſunt quæ in ſuperiore parte non apparent,& propterea ægrè curantur.Cæcæ verò nihil quidem excernūt,verùm magis doloroſæ ſunt.Ad has igitur cyclamini ſuccum illine,& aperiuntur.Ad eas verò quæ immodicè euacuantur,ſpinæ Ægyptiæ,ſambuci foliorum,artemiſiæ, ſingulorum quincuncem,ſideritidis trientem , in aquæ heminis octo,ad dimidias coquito. Deinde herbas quidem reiicito,ad aquam autē ſiccum hoc admiſceto: Melāteriæ, aluminis rotundi,ſingulorum drach. octo,ſpumæ argenti drach. quatuor, gallæ quadrantem,miſyos drach.duas, ſoreos drach. duas.Soluto hoc ſicco in decocto,ſepties in die irrigationem facito : ſequenti verò die ſimiliter alia facta eiuſdem ponderis præparatione,ſimiliter irrigationem facito:& tertia die eodem modo. Si verò reliquiæ aliquæ manſerint, quarta die per acum facta compunctione,ſi ſenſerint, aut ſanguinē fuderint , decoctum quidem ſimiliter facito , de ſicco verò dimidium admiſceto.Vbi autem irrigaſti,cum ſicco contingito,quo exactè exurantur. Verùm propter inflammationem panem imponito. ALIVD. Panem purum in garo primario macerato,& in noua olla vſtum ac tritum imponito, abluens antea vino.Facit & ad extuberantias. ALIVD. Soreos drach. duas, chalcitidis drach.vnam , miſyos drachmā vnam,atramenti ſutorii drach. tres,aluminis ſciſſi drach.nouem, æris vſti drach. vnam , melanteriæ drach. vnam:vtere ſicco. Cibi verò ſint in iis quæ nimium euacuantur , qui paucum ſanguinem faciunt ac minimum ſuperfluitatis,ſiccantéſque ac adſtringentes,qualis eſt lota alica ex poſca,& oryza & chondrus.Ex oleribus intyba, cichorium,& portulaca,& vina adſtringentia. At in excæcatis hæmorrhoidib⁹ cōueniūt cibi his cōtrarii:maximè autem loliginū, & ſepiarum,& polypodum, torpediníſque ac cartilagineorum eſus probè commodat. Hæc enim ſanguinem turbant: ſed & quæ menſes ducunt , his commoda exiſtunt.

Ad procidentes anos.

Ericæ fructus,gallarum,ceruſſæ,acaciæ, ſucci hypocyſtidis,corticis pinus,thuris,myrrhæ minnææ,ſingulorum æquales partes,ſicca inſperge prælatis vino auſtero. ALIVD. Recrementi plumbi,rhois ſyriaci,ſingulorum drach.octo,floris roſarum drach.quatuor , myrrhæ minnææ drach. duas:vtere velut priore. ALIVD. Corticis pinus,mannæ thuris,ſpumæ argenti , ſingulorum drach. octo,pilularum cupreſſi ſiccarum,plumbaginis , ſingulorum drach.duas:vtere velut dictum eſt: & vrina ipſius ægri adhuc calida affuſa prodeſt.

DE VTERI AFFECTIONIBVS, ET primùm de menſium purgatione, Cap. LX.

PLeriſque purgatio menſium contingit circa decimūquartum annū:paucis citius, circa decimumtertium, aut duodecimum:nō paucis autē tardius quatuordecim annis.Tempus verò vnicuique purgationi ſtatutum non eſt.Multæ enim ad duos aut tres , plurimæ ad quinque dies purgantur: aliæ ad ſeptimum vſque diem: paucæ etiam ad duodecimum vſque purgatæ ſunt. Deſinunt autē pugari aliquæ circa quinquageſimum annum : paucæ vſque ad ſexageſimum: quibuſdam à triceſimoquinto anno,& maximè pinguibus,menſes deſinere cœperunt. Si igitur remoratur purgatio,circa præfinitum tempus lauato,& ſeſanum aut porrū capitatum præbibendum dato,cum pipere & ruta ſimul coctis.Edat autem loligines, ſepias,polypos,& quæcunque eius generis ſunt.Priuatim enim ſanguinem turbant.

DE MENSIVM SVPPRESSIONE, Cap. LXI.

SVpprimitur menſtrua purgatio,aliquando toto corpo-
re malè affecto,aliquando vbi vterus ipſe propriam af-
fectionem ſuſcepit,propter loci frigiditatem , aut plagã,
aut intemperiem ex natiuitate , aut ob acquiſititiam ve-
xationem.Plerunque verò ex abortibus , & ob partem a-
liquam principaliorem primariò affectam , velut eſt he-
par, aut ventriculus , aut thorax , aut eiuſmodi quædam
in diuturna affectione cõſtituta.Suppreſſa verò, multarũ
& diuturnarũ affectionũ cauſa fieri ſolet.Quum igitur ob
aliquã viſcerũ interaneorum affectionem primariã pur-
gatio intercepta fuerit,aut moram traxerit,maximè ope-
ræpretium eſt primariò affectam partem curare, & poſt
ipſam vteri meminiſſe.Notas autem illarũ partium affe-
ctarum in ſuperioribus tradidimus : vbi verò nihil illorũ
affuerit,manifeſtum eſt ipſum vterũ primariò affectum
eſſe.Si igitur non prohibet ætas,aut habitus corporis, aut
aliud quiddam,vena ſecetur non ante præfinitum men-
ſium tẽpus,ſed præterito iam dies decem adiiciãtur. De-
trahatur autem non plus duabus libris & dimidia , neque
minus vna,ſi ſanè venam ſecuerimus:ſin minus , hiera ex
colocynthide purgentur , duabus drachmis datis in ſex
cyathis aquæ mulſæ. Febre verò præſente,hiera vti non
expedit.Commodum autem eſt venã ſecare in primis fe
brium diebus: poſt purgationem reficiantur ad paucos
dies. In ſequentibus autem exerceantur deambulationi-
bus, frictionibus infernarum partium , & lauentur. Cibi
conueniunt qui facilè cõcoqui ac diſtribui poſſunt , & o-
lera humida ac dulcia omnia:ex piſcibus petroſi:ex volu
cribus teneriores:lactis potus,dulciaria ac mellita liba: vi
num tenue,album,non valde vetus ineptæ ſunt carnes, &
legumina,excepta ptiſſana. Vbi verò propinquũ eſt præ-
finitum tempus,ex marinis dentur cartilaginea ac mol-
lia,velut dictum eſt,& teſta intecta:& porrum capitatum
cum ruta & pipere coctum:& decoctum ipſorum bibant.
tunc quoque ligamentis infernas partes adſtringant ad
tres aut quatuor dies. Inſtante autem præfinito tempore,
ligamenta quidem tollantur , præbibant autem myrrhæ
obolum,aut fabæ magnitudinem, aut caſtoriũ ex paſſo,
aut aqua mulſa:aut artemiſiæ decoctum , au ſaluiæ , poſt
balneum ex paſſo & vino abſinthite. Abſinthites autem
vinum per totam curationem præbibatur. Præterito au-
tem tempore præfinito,& nulla aut nõ memorabili pur-
gatione facta,ad malleolum vena ſecetur , & repetita de-
tractio fiat:poſt ſeptimum verò aut octauũ diem , purga-
tione ex hiera vtatur : & poſt quartum diem dropacem
adhibeat ad pectinem, lumbos ac femora. Et vbi per tri-
duum aquam bibit,cataplaſma ex ſinapi ac pane madefa
cto,paribus portionibus imponat, vſque ad æquinoctii
tempus,deinde lauet. Sequenti mẽſe caricæ pro pane ad-
miſceãtur in decoctum fœnigræci,maluæ,pulegii,rutæ &
artemiſiæ.In ſinum verò infundatur ſuſinum,aut amara-
cinum , & peſſus ſubdatur ἐννεαφάρμακος , *à nouem quas recipit rebus appellatus*,aut libanius vocatus. Eſt autem peſ-
ſus lana carpinata,& in rotunditatem ad digiti figurã re-
dacta,in qua continentur medicamenta: atque hæc cura-
tio plurimis ſuffecit ad purgationem.Si verò fortioribus
opus habuerit medicamentis,ſunt hæc : Iris Illyrica pota
cum vino,cyperus,ari radix,caſia, iunci rotundi odorati
flos,nardus, radicis Helenii decoctũ , myrrhæ fabæ Græ-
cæ magnitudo : hæc cum paſſo bibuntur,in aquæ mulſæ
cyatho dimidio:& dictamni decocti cyathi duo , & am-
moniacum,& ſagapenum. Quæ verò ſtomachum minus
noxæ expoſitum habent , his & opopanacis parum in pi-
lulam coactum & melle cocto tinctum dari poteſt. Quin
& familiaria nobis ſemina menſes mouere ſolent, ſed mi
nus:velut eſt fœniculum,cuminum,apium,daucus Creti-
cus,ſeſeli,ammi,ſinon,cicer,cedri baccæ,& omnia vrinã
cientia.Appoſita autem & ſubdita faciunt hæc : Myrrha,
abſinthii aut lupinorum decocto trita,aut etiam rutæ ſuc
co trita, bdellium eodem modo, ſtyrax item & oleæ ſyl-
ueſtris gummi,cum rutæ ſucco ſimiliter,aut ariſtolochia
longa ad collyrii formam exſculpta: ſimiliter etiam ma-
gni centaurii radix,aut veratri,aut ſcammoniæ ſuccus,&

A colocynthidis medulla per ſe,& artemiſia impoſita cum
ruta, & galbanum ſuffitum : eadem etiam fœtus eiicere
ſolent.

DE NIMIA PVRGATIONE vteri, & ſanguinis ex eo eruptione, Cap. LXII.

NImiæ purgationes mulieribus fiunt:quandoque dũ
menſes augentur,& aceruatius feruntur: quãdoque
in partu perfecto,quæ plerũque etiam ſua ſponte ceſſant.
Frequenter autem & ex abortibus vehementer ſanguis
B erumpit,vt ſæpe periculum incurrant.Primùm igitur cõ-
ſtringendi ſunt artus ab alis & ab inguinibus. In potu ve-
rò danda eſt poſca non frigida,& poſca quoque affunden
da,imponendæque locis lanæ multæ ex vino & oleo,aut
roſaceo, aut melino , aut myrteo expreſſæ. Cibus detur
chondrus lotus ex poſca,aut oryza, aut alica : hydromelũ
quoque auſterum,aut omphacomeli , aut talium quiddã
ipſis detur.Præbibant autem balauſtium in poſca,aut hy
pocyſtidis aut acaciæ ſuccum,aut lycium,aut Samium a-
ſterem,aut vuam acerbam ſiccam,aut rheon, aut ſuberis
C ex Italico vaſe vſti cinerẽ:aut ſeſamũ edãt in poſca mace-
ratum donec molle fiat.Appoſita verò & in pudenda ſub-
dita ſanguinis eruptiones ſiſtunt, hypocyſtidis ſuccus aut
acaciæ,triti cum manna in aceto.Mirificè verò auxiliatur
ſpongia vino aut pice liquida imbuta ac appoſita : aut v-
ſtæ ipſius cinis cum aceto aut poſca appoſitus:ſimiliter e-
tiam ſuberis ex Italico vaſe vſti cinis. Forinſecus autem
impoſita proſunt epithemata adſtringentia , & catapla-
ſmata ex palmulis ac malis Cydoniis, in quæ addita ſunt
malicorium,ilicis glandes,rubi virgulta,lentiſci folia,ba
D lauſtium,acacia,hypocyſtis , gallæ parum,alumen. Maxi-
mè autem hoc: Glutinum maceratur in poſca donec fue-
rit diſſolutum ,deinde in robuſtum linteum inducitur,&
lũbis agglutinatur.Efficaciter quoque ad hoc faciũt em-
plaſtra glutinatoria, velut eſt,Harmonia,Iceſium , Athe-
na,Melinum,Indicum,& ſimilia.Peſſis autem vtendũ eſt
ad ſanguinis eruptionem his:Gallæ internam partem tri
tam & thus aqua dilue,ac appone: aut flores mali Punici
dulcis ſimiliter,aut polygonum tritum : compoſito verò
hoc:Aluminis ſciſſi,gallarũ internæ partis , ſucci acaciæ,
E mannæ,ſingulorum drach. quatuor:ouorum aſſatorũ vi-
telli quinque : ſicca teruntur ſucco plantaginis, & miſcẽ-
tur.Vſus autem tempore in peſſum laneum excipiuntur,
& in roſaceum tinguntur,ac apponuntur.Sed & cucurbi-
tæ leues,magnæ,ſæpe ſub mãmas appoſitæ, abunde reuel
lũt.Inſeſſus autẽ iis quibus ſanguis erumpit conueniunt
hi, Iunci acuti capitulorum,myrti,roſarũ,rhamni folio-
rum, rubi virgultorum:ſingulorũ æquales partes in aqua
coquito,& inſidere iubeto. ALIVD. Corticis radi-
cis,mali Punici dulcis, myrti,corticis cupreſſi , ſingulorũ
F partes tres:gallæ partem vnã coquito in aqua ſufficiente.
Cæterùm per clyſterem vterifuſorium plantaginis ſuccũ
infundito,aut ſeridis,aut polygoni,aut ſolani , aut perdi-
cii,aut pſyllii,aut hypocyſtidis,aut acaciæ. Indantur etiã
hæc per lanam,aut digitum,aut ſpecillum , aut pennã in
longitudinem formatam,vſque ad vteri oſculum. Sed &
Andronis paſtillus per vterifuſorium clyſterem, cum ali-
quo ex prædictis ſuccis, aut cum vino adſtringente im-
miſſus,efficax eſt medicamentum.

G DE FLVXV MVLIEBRI, Cap. LXIII.

FLuxus muliebris,eſt fluxio vteri per quã totum cor-
pus expurgatur . Tali autem ſpecie præditum eſt id
quod euacuatur quale eſt id quod redundat. Aliud enim
eſt rubicundum , velut ſeroſus ſanguinis humor : aliud
album,à pituita:aliud pallidum,ab amara bile:aliud aquo
ſum.Si verò aliquãdo ſanguis purus velut in venæ ſectio-
ne feratur,diligẽter animaduertere oportet ánne aliqua
eroſio facta eſt in vtero.Notæ fluxus ſumũtur ex eo quòd
aſſiduè loci humectantur, humoribus colore diuerſis , &
H ex eo quòd ægrota decolor eſt,alimentum non ſentit , ci-
bum auerſatur,& in deambulando difficulter ſpirat,& tu
midos oculos habet:& ex eo quòd aliquando cum dolo-
re,aliquando ſine dolore fit, & aut cum vlceratione , aut
citra vlcerationem,aut inflãmatã,aut ſordidã,aut puram.

Proinde toti corpori opitulari oportet,quum humida ſit A
affectio, per ſiccantia citra manifeſtam calefactionem,
& per frictiones totius corporis,& per vnctiones ex mel-
le abunde cocto.Danda ſunt etiam vrinam ciētia medi-
camenta,velut eſt aqua in qua aſarum & apium ſunt in-
cocta: euacuandum quoque totum corpus per aluum.Ad
hæc portulaca comeſta,& ſuccus eius potus prodeſt, item
balauſtium,rubi fructus & flos, quercus mēbrana illa quæ
ſub cortice trunci eſt, & quæ ſub cortice ipſius glandis.
hippuris rubicundum maximè fluxum ſiſtit pota ex aqua
aut vino: item hypocyſtis, lentiſci fructus torrefactus B
cum vino potus,Samius aſter,Lemnium ſigillum,coagu-
lum leporis,aut hœdi,aut agni,aut vituli,aut cerui: vina-
cea trita,myrti baccæ, vua acerba ſicca,pinus cortex, &
quæ in ſanguinis ab vtero eruptione dicta ſunt,quæ non
valde efficacia exiſtunt. Quum verò cum dolore fertur,
per vterifuſoriū aut aliū clyſterem,ſuccum alicæ,aut ptiſ
ſanæ,aut tragi, aut oryzæ,infundito, cum aliquo dolorē
ſedante medicamento.Et in exacerbationibus quidē mi-
tigatoria adhibeantur:in interuallis autem (per circuitus
enim aliquando affligit)ex alto euocare ac meatus tranſ- C
mutare oportet per diuerſas geſtationes,deambulationes,
vociferationes,vnctiones, cucurbitas, dropaces partium
ſuperincūbētium,inſolationes, frictiones,pſilothra,ſme-
gmata,ſinapiſmos, vomitus à raphanis, victum refecto-
rium,balnea,vinum, varium cibum.

DE INFLAMMATIONE VTERI AC declinatione, Cap. LXIIII.

INflammatio vteri fit ex pluribus cauſis. Nam & ex pla-
ga, & menſiū ſuppreſſione,& frigiditate,& inflatione:
non minus etiam ex abortu,& partu propter malam par- D
tus editionem.Sequitur ad vteri inflammationem febris
acuta,dolórque capitis ac tendinis,& baſis oculorum,iū-
cturæque manuum ac digitorū,& colli detractio, & de-
clinatio ad contraria, ſtomachi per conſenſum affectio,
oſculi vteri concluſio,pulſus parui,denſi. Et ſi obtuſa fue-
rit inflammatio,non vehementer vterum dolent: ſi verò
fortis,etiam ipſe totus pulſatorio modo dolet per totum,
ſi totus eſt inflammatus:ſin pars inflammata fuerit,circa
hanc magis dolor de ſe ſignificationem præbet. Si enim
poſteriores ipſius partes ſolùm inflammatæ ſunt, dolor E
circa lumbos fit,& ſtercora ſupprimuntur ex recti inteſti-
ni compreſſione: ſi anteriores, dolor circa pectinē fit, &
vrinæ ſtillicidium,ac emittendæ difficultas,ex veſicæ cō-
preſſione.At lateribus inflatis, & inguina tenduntur, &
crura grauantur: ſi verò fundum ipſius inflāmatū fuerit,
circa vmbilicum dolor maximè conſiſtit cum tumore.
At ſi circa oſculum eſt inflammatio,circa ſupernum ven
trem dolent, & digito immiſſo durum ac renitens oſcu-
lū occurrit. In curatione igitur,primùm irrigatione ex
vino & oleo,aut vino & roſaceo vtendum eſt,circa pecti F
nem & lumbos,per hapſos lanæ puræ, citra deligationē.
Cibi abſtinentia indicitur vſque ad tertium diem: poſt
quam vena ſecanda eſt in cubito,ſi nihil prohibuerit.Nu
triantur autem alica ex aqua mulſa,aut pane,aut ouo ſor-
bili,alternis diebus.Poſt quintum diem cataplaſma im-
ponatur ex polline,ſemine lini,fœnogræco, ex aqua mul-
ſa in qua papaueris capita cocta reiecta ſunt,& oleo.Si ve-
rò indignetur aduerſus caliditates inflammatio, vtpote
ignis ſacri naturam habens,ad melilotum in paſſo coctū
ac tritum adiice vitellos ouorum aſſatorū, cum roſaceo, G
aut melino,aut crocino,& impone:aut palmulas vino di-
luto feruefactas cū polentæ polline terito, addito aliquo
ex relatis vnguentis,& imponito.Declinatione verò cō-
tingente,ceratum nardinum aut Cyprinum adhibeto.Per
totam verò curationem,etiam inſeſſibus vtendum eſt ex
decocto fœnigræci,aut ſeminis lini,maluæ,artemiſiæ, &
ex oleo: in iis autem quæ ferre nequeunt calorem, ex a-
qua calida,affuſo roſaceo.Peſſi verò & infuſa aſſumantur
ex œſypo,butyro, medulla ceruina, adipe anſerino, vn-
guento ſuſino, & cera Tyrrhenica. Verùm quæ calorem H
ſuſtinere poſſunt, in iis etiā aureus appellatus peſſus con-
ueniet,& enneapharmacus:quæ verò non ſuſtinēt,cum o-
uo,& roſaceo,& adipe anſerino aut gallinaceo. Ad ferui-
diores autem inflammationes, emplaſtrum ex ſuccis in
duplici vaſe cum roſaceo liquefacito,& ſuccum plantagi
nis,aut ſeridis,aut cichorii,aut intybi miſceto:aut hoc v-
titor: Adipis anſerini aut ſuilli recētis drach.quatuor, ce-
rati roſacei aut ſuſini ſextantem, vitellorum ouorum aſſa
torum vnciam vnam,croci drach. vnam, myrrhæ obo-
los tres,opii obolos duos: aut pro opio, papaueris capitū
decoctum.Si verò multus vexat dolor,ſucci papaueris ma
gnitudinē fabæ,cum lacte muliebri, ac ſucco fœnigræ-
ci,apponendam præbe. Cæterùm ad inflammationes cū
duritia, emplaſtrū tetrapharmacum roſaceo dilutum ap
ponito, aut infundito. Quin & declinationes vteri circa
exacerbationes quidem, ſimiliter velut inflammationes
curentur: verùm in remiſſionibus & mali declinatione,
iis quæ magis molliunt vtendum eſt: in inueteratis autē,
iis quæ ex alto euocāt, & meatus tranſmutant. Si verò ex-
trinſecus duritia eſt, malagmatis vtendum, eo quod ex
meliloto paratur,& Mnaſææ inſcripto,& Iceſii,& melino
Sarapionis, aut pyrino,emplaſtris. Victus ab initio quidē
ſit tenuis: declinatione verò modica contingente, ad
balneū ducantur,& pleniore cibo vtantur.

DE ABSCESSV VTERI, Cap. LXV.

SI inflammatio in abſceſſum mutatur, relata ſigna in-
tendētur: inſupérque inordinatæ exacerbationes cum
horrore ipſis fiunt, primis quidem temporibus intenſæ,
cum doloribus:perfectè verò ſuppuratione facta,aliquan-
tum remittunt.Verùm circa ruptionis tempus,& dolores
acriores ſæpe punctorio modo irruere putantur,& febri-
culæ vehementiores vexant, & aliquando vrina ſuppri-
mitur,aliquando ſtercus,circa affectam vteri partem im-
pedimento contingente:aliquando verò tumor circa pu-
bem, & velut fluctuationis ſenſus, vbi abſceſſus maior
fuerit.Qui verò in expeditis locis eſt,etiam per dioptram
inſtrumentum immiſſum,aut per digitorum contactum
deprehenditur, ſupra hoc quòd etiam dolores vehemen
tiores habent,propter oſculi neruoſitatem: quēadmodū
ſanè in fundo abſceſſus & in ſinu minorē dolorē indu-
cit: & digitis quidem tumor non occurrit, oſculum autē
gracilius comparet.Proinde quò citius ſuppuretur, auxi-
liū ferendum eſt cataplaſmatis ex fœnogræco,ſemine li-
ni, hordeacea aut triticea farina,admixtis ficubus coctis,
quandoque etiam columbino fimo.Sed & inſeſſibus in-
flammationi congruis aſſiduè vtendum eſt, & peſſis ex
terebinthina, myrrha,œſyppo,& butyro. Rupto autē abſ-
ceſſu, ſi quidem ad veſicam pus delatum fuerit, lactis po
tu vtendum eſt, & cucumeris ſemen bibendum: ſi verò
ad inteſtinum rectum eruperit, lentis ac malicorii deco-
cto colluatur per clyſterem infuſo. At ſi ad ſinum ruptus
fuerit abſceſſus,ſi quidem purum pus fuerit,roſaceum in
fundatur,aut oleum inalbatum, aut tetrapharmacum re-
gium emplaſtrum, aut butyrum recens: ſi verò ſanies te-
nuis graueolens feratur, velut ab vlcere depaſcendo pro-
ſerpente,adſtringentius ſit infuſum, ex myrti baccis, pal-
mulis,lenticula.Et poſt humorum excretionem,ſi inflam
matio permaneat, in cataplaſmatis ac inſeſſibus perſe-
uerandum eſt. Cæterùm ſi circa vteri oſculum abſceſſus
fiat,& non rumpatur,poſtquam tenues factæ fuerint par-
tes puri incumbentes, ad puris excretionem per chirur-
giam nos conuertemus, velut in chirurgiæ tractatione
dicetur.

DE VLCERATIONE VTERI, Cap. LXVI.

VLceratur ſæpe vterus ob partus difficultatē, aut fœ-
tus extractionem,aut corruptionem, aut ab acribus
medicamentis,aut à fluxione, aut ex abſceſſibus ruptis.
Si igitur expoſita fuerit vlceratio, per dioptræ vſum de-
prehenditur: ſi verò in profundo, ex iis quæ excernun-
tur.Humor enim diuerſus excernitur, inflammato quidē
vlcere,paucus,cruentus aut fæculētus,cum dolore: ſi ve-
rò ſordidum eſt vlcus, copioſior, & ſanies cum minore
dolore: ſi verò depaſcendo proſerpit, graueolens, niger,
cum vehementioribus doloribus, & aliis inflammatio-
nis ſignis,& irritatio ad laxatoria medicamenta, ad con-
traria verò alleuatio.Purum verò ſi eſt vlcus, humor pau-
cus,æqualis,ſine odore,craſſus,albus, cum ſenſus facilita-
te.Si igitur inflammatum eſt vlcus,iis quæ ad inflamma-

tionem relata ſunt vtendum eſt: ſi verò ſordidum, ptiſſanæ ſuccus cum melle infundatur, aut tetrapharmacum emplaſtrum cum ſuſino, aut aqua mulſa, cocto in ipſa fœnogræco, aut malua, aut furfuribus, aut lente decorticata, aut, quò magis expurgetur, marrubio, aut eruo: aut admixtam melli erui farinam, aut iridem, aut alumen rotundum, aut ſimile quiddam immittito. Hæc ipſa etiam forinſecus cataplaſmatis modo imponũtur aqua mulſa ſubacta. Peculiarius autem prodeſt hoc medicamentũ: Crocus optimus teritur cum lacte muliebri, deinde roſaceo cerato exceptus cum adipe anſerino illinitur lanæ tomento. Præſtantius hoc eſt quod etiam ad dolores conducit: Capita papaueris in paſſo diluto macerantur ad triduum, deinde coquuntur donec flacceſcant, poſtea teruntur cum foliorum roſarũ drachmis 5, croci drach. tribus: admixto capitum papaueris decocto: deinde ceræ drach. duæ cum roſaceo liquatæ affunduntur, & in peſſo apponuntur illito ex roſaceo. Facit etiam id quod ex ouis, croco, roſaceo, adipe anſerino, & medulla ceruina paratur, & emplaſtrum Ægyptium abſque ærugine mirificè ad vlcerationes facit. Si verò vlcus depaſcendo proſerpit cum inflammatione, imponatur panis purus maceratus cum aqua mulſa, oleo, althæa, fœnogræco, & palmulis pinguibus. Infundatur autem ſuccus plantaginis, ſolani, polygoni, ſeridis, primùm per ſe, poſtea cum vino auſtero aut aceto. Si autem ſine inflammatione nomé depaſcitur, fortiora infundantur, velut eſt decoctum malicorii, roſarũ, oleæ virgultorum, cupreſſi, malorum Cydoniorum, rubi, baccarum myrti, lentiſci, rhamni, rhois coriarii, ex vino adſtringente: poſtea verò etiam decoctum aluminis, acaciæ, lyciæ hypocyſtidis: ex iiſdem verò decoctis fit etiam inſeſſus. Si non ſuccedit, medicamentum aridum ex charta immittito, primùm cum poſca, deinde cum aceto: aut puluillum antherum, *hoc eſt floridum*, appellatum, aut chalcitidem, aut atramentum ſutorium cum iiſdem liquoribus, item ea quæ dyſentericis conueniunt. Dato autem cibum boni ſucci modicum. Puro autem facto vlcere, & lauato, & nutrito variegatius, & vinum exhibeto, quò caro citò producatur. Peſſi vice apponatur cõfectio ex moris diſſoluta cũ cadmia, aut ladano, aut plumbagine. Forinſecus autem emplaſtrũ cicatricẽ inducens, ſuperno ventri ac coxis imponatur. Quemadmodum enim cataplaſmatum, ita etiam emplaſtrorum facultas per ocultos meatus penetrans, transferetur.

DE CANCRO VTERI, Cap. LXVII.

CAncri in vtero partim cum vlceratione, partim ſine vlcere conſiſtũt. In his igitur qui ſine vlcere ſunt, tumor reperitur circa vteri oſculum durus, inæqualis, præminens, colore fæculẽtus, rubicundus, quandoque etiam ſubliuidus: & dolent vehementer circa inguina, & ſupernum vẽtrem, & pectinem, ac lumbos, ægréque ferunt cõtactum, & variegatiorem medicationem. Si verò vlceratus eſt cancer, ad dolores, duritias, & tumorem, eroſa etiã & inæqualia vlcera conſpiciuntur, plerunque quidem ſordida, oris tumida, albicantia, turpes cruſtas inductas habentia: quæ verò pura videntur, fæculenta, liuida, rubicunda, & cruenta apparent. Excernitur autem aſſiduè ab ipſo ſanies tenuis, aquoſa, nigra, aut fulua, graueolens: aliquando etiam ſanguis fertur, & alia ſigna ad inflammatum vterum relata. Affectio igitur ipſa incurabilis eſt, velut alicubi etiam Hippocrates dixit: mitigare tamen oportet per inſeſſus ex fœnogræco & malua, & per cataplaſmata ſimilia. Valde autem mitigant in exacerbationibus malua aut althæa, in aqua mulſa flaccida facta, & cum modico roſaceo contrita ac impoſita: itémque cataplaſma ex caricis, meliloto, ruta, thure, bumiade herba cum oleo diligenter contuſa, & cataplaſma ex palmulis coctis in paſſo, additis ouorum vitellis, & polenta, aut cataplaſma ex papauere cum coriandro, aut polygono, aut ſeride. Hæc quidem in doloris vexationibus: poſtea verò ceratũ adhibeatur ex roſaceo, aut myrteo, aut œnanthino, aut melino, cum palmulis in paſſo coctis. Priuatim autem commodat id quod ex fæce in æneis vaſis in quibus aqua coquitur, ſubſidente paratur. Hæc enim fæx inſuper aſſata minutiſſimè teritur, & cerato roſaceo excipitur, ad emplaſtri compagem redacta. Et hæc quidem forinſecus. Intrinſecus autem mitigat locos etiam oleum. Si verò vlcerati fuerint, etiam lac muliebre infuſum, & ſuccus plantaginis tepidus: ſi verò cruentati fuerint, ſuccus polygoni cum modico thure mitigat, & peſſi ex croco, & muliebri lacte, & ſucco papaueris, & œſypo. Omnibus autem efficacius eſt, etiam ad ſedis affectiones hoc: Spumæ argenti Italicæ lotæ ſexuncem, thuris maſculi, œſypi, adipis porcini recentis, butyri recentis, ceræ Tyrrhenicæ, ſingulorum ſextantem, roſacei trientẽ. Spumã argenti ſeridis ſucco tritam liquatis adiice. Cibi dentur boni ſucci, qui facilè cõcoqui ac diſtribui poſſint: vinum ſit modicum aquoſum. Vitent acrium eſum, & ciborũ copiam. promptè enim in ipſis cibi corrumpuntur.

DE SCIRRHO ET TVMORE DVRO, Cap. LXVIII.

IN ſcirrhũ induratur vterus, aliquando derepentè nulla prægreſſa cauſa: plerũque verò inflammatione prægreſſa, & neque ſoluta, neque in abſceſſum tranſmutata. Species autem ſcirrhi eſt etiã *σκλήρωμα, id eſt tumor durus*, in collo vteri maximè conſiſtens: qui quidem tumore ſimilis eſt, minus autem renitens, cum moderato dolore. Conſequitur etiam in his declinatio ad oppoſita, éſtque tumór pro ratione affectionis vehementer renitens, cum grauitate & ægro motu non ſolùm crurum, ſed etiã totius corporis, adéſtque ad actiones obeundas pigritia. Sequitur non probè curatas malus habitus aquoſus. In principio itaque vena ſecetur, aut purgatio aſſumatur per hieram Archigenis: deinde cataplaſmata ex caricis, hyſſopo, nitro, & abſinthio, & cucurbitæ cum ſcarificatione: malagmata verò, polyarchium, & ex ſeminibus conſtans, & ex lauri baccis paratum: inſeſſus ex decocto caricarũ, artemiſiæ, pulegii, althææ: peſſi ex terebinthina, galbano, myrrha, iride, œſypo: dropaces item, & aquarum naturalium nitroſarum vſus, itémque bituminoſarum: viribus autem tolerantibus, etiam veratri vſus.

Peſſus mollitorius.

Ceræ Ponticæ, vnguenti nardini, ſingulorum quadrantem, irini, gleucini, Cyprini, ſingulorum ſextantem, adipis vrſini, anſerini, butyri, œſypi, medullæ ceruinæ, terebinthinæ, ſingulorum vnciam vnam. ALIVS. Polii drach. 2, myrrhæ drach. quatuor: cum vino Mendeſio trita, & irino ſubacta apponenda præbeto. ALIVS. Ceræ Tyrrhenicæ, adipis vitulini, terebinthinæ, medullæ ceruinæ, mellis Attici, olei veteris, ſingulorum æquales portiones. MEDICAMENTVM ex alto euocans: facit & ad inflationes. Vuæ paſſæ albæ exemptis vinaceis quadrantẽ, rutæ viridis foliorum ſextantẽ, aquæ marinæ ſeſquiunciã, cumini drach. 4, mellis quod ſatis eſt. Formatum autẽ inde peſſum Cyprino oleo intinge, ac appone: ſed & aureus peſſus, & libanius, & enneapharmacus affectioni commodant, magis verò propriè Titianus.

DE MOLA, Cap. LXIX.

MOLA quoque, in ſcirrhũ induratus tumor eſt, aliquando circa oſculum vteri, aliquando circa totum ipſum comparens, tactu lapidis duritiam referens, cũ detractione partiũ ſuperincũbentiũ, & gracilitate, decoloratione, ciborũ inappetẽtia, mẽſiũ ſuppreſſione, mãmarũ tumore, adeò vt cõceptus ſuſpicio in aliquib⁹ ab initio fiat, poſteà verò tẽpore diſcernũtur. Quædã etiã aquæ inter cutẽ ſuſpicionẽ de ſe exhibẽt, & hoc diſcernẽdũ eſt, tum tumoris duritia, tũ ꝙ nõ fiat ſonitus digitis illiſis, queẽadmodum in hydropicis: in quibuſdã autẽ reuera in hydropẽ tranſitio fit. Quandoque etiã incurabilis vt plurimum fit affectio: quibuſdã etiã ſanguis fertur. In cõmuni igitur decubitus in domo parua & vmbroſa ac tenebricoſa conducit, quæ etiã moderatè refrigeret, in lecto immobili, ita vt partes ad pedes habeant ſublimiores, & in quiete. Nam motus omnẽ fluxionẽ prouocare poteſt: & tumores quidem ac duricias, his quæ ad ſcirrhos & ſcleromata relata ſunt curabimus: verùm aquæ inter cutem ſuffuſiones, per ea quæ dicta ſunt in tractatione de hydrope. Sanguinis autem eruptiones, velut ſanguinis

eruptiones, & fluxum muliebrem. Quidam tradũt molam eſſe carnem informem, ad ipſas vteri tunicas conſiſtentem, & quæ pariatur veluti fœtus. Sed & hæc ſpecies laxatorio curationis ductu tractanda eſt, vt facilius excernatur.

DE INFLATIONE VTERI, Cap. LXX.

INflatur vterus ex frigiditate, aut fœtus corruptione, aut partus difficultate, oſculo occluſo, aut ſanguinis grumo in ipſo obturato, quandoque in cauitate ſpatii ipſius flatibus concluſis, quandoque in raritatibus corporis ipſius vteri. In his ſequitur tumor pectinis, & imi ventris, cum duritia & dolore punctorio, vſque ad ſeptum tranſuerſum, & ſtomachum ac inguina perpungente: & ad digitorum illiſionem ſonitus inſtar tympani oboritur. Curare igitur oportet primùm venæ ſectione, ſi nihil impediat: deinde circa exacerbationes, inediis & irrigationibus ex oleo rutaceo, inſeſſibúſque ex decocto rutæ, pulegii, artemiſiæ, caſiæ, & ſimilibus: & cataplaſmatis ex ſemine apii, cumini, fœniculi, aniſi, ammii, & farina loliacea: cucurbitis item leuibus, & cum ſcarificatione. Moram verò trahente affectione, purgatione vtendum eſt ex picra, & hiera, & dropaciſmis ac ſinapiſmis, & balneis naturalibus. Obſtetrix autẽ digito prius pinguefacto immiſſo, incũbentẽ ſanguinis grumũ, ſi ita contingat vt adſit, educat leniter, ipſum exoluens, rurſúſque cataplaſma imponatur ex ficu, nitro, & abſinthio. Epithemata verò ſint mollitoria, polyarchium, & quod ex ſeminibus paratur, & quod ex lauri baccis. Peſſi conueniunt ex ruta, melle, nitro, maximè verò hic: Ficuum pinguium contuſ rũ drach. vna, cumini drachmæ duæ, aphronitri drachma vna. Verùm propter acrimoniam prius in lac tingatur. ſed & mollitorii peſſi commodi ſunt.

DE VTERI STRANGVLATIONE, Cap. LXXI.

STrangulatio vteri eſt recurſus vteri ad affectionem, per conſenſum ducens principaliſſimas partes, velut ſunt arteriæ carotides, cor, cerebri membranæ. Sequitur in affectis accedente exacerbatione, mentis languor, pigritia, crurum debilitas, faciei pallor, aſpectus triſtis: inſtante autem ſuffocatione, ſopor grauis, mentis emotio, inſtrumentorum ſenſuum apprehenſio cum vocis interceptione, crurum contractio: deinde incipiũt rubere malæ, & facies aliquantulũ plena fit: vbi verò remiſſura eſt, prodit humiditas quædam ex locis muliebribus ad contactum, & murmur quoddam inteſtinorum præcedit, & ipſe paulatim laxatur vterus, atque ſic & mentem & ſenſum recipiunt. Mouetur autem morbus ſecundum circuitum velut comitialis, repleto videlicet vtero, aut ſeminaria, aut alia materia in ipſo putrefacta: & multæ quidem reſtitutæ ſunt, quædam verò in exacerbationibus derepentè perierunt, pulſibus quidem denſis euadẽtibus, & inordinatè ſubtremiſcentibus, deinde etiam ipſorum interceptione ſequente, modica autem humiditate inſtar roris in cute conſiſtente: verùm reſpiratione primùm obſcura contingente, deinde penitus intercidente. Abundat hæc affectio hyeme & autumno, in iuuenculis ſalacibus, ſterilibus, & præſertim ſi per medicamenta ſteriles factæ fuerint, & aliis perfrigeratis. Itaque in exacerbationibus extremas partes deligare oportet, & tota crura, totúmque corpus confricare, & velut eos qui in animi deliquium inciderunt reuocare, & odoramenta graueolentia naribus admouere, velut ſunt, funiculus lucernarius extinctus, caſtoriũ, pix liquida, cedria, lanæ & panniculi vſti. Quidam etiam matulam vrinæ veteris aut egeſtionis alui, naribus adhibuerunt. Cucurbitas quoque affigere oportet ad inguina & imum ventrem, cum multa flamma, & leues, & cum ſcarificatione. Si verò prolongetur exacerbatio, etiam ea quæ flatus ducunt commoda ſunt: velut collyria in anum ſubdita, quale eſt cuminum & nitrum cum melle. Sed & infuſo per clyſterem ſtercora ſubducere oportet, vt ne ſua appoſitione premant: in ipſum verò vterum odoratiſſima vngenta infuſa, detrahere ipſum ſolent, velut eſt amaracinum, malabathrinũ. Sed & ſinapi partim naribus adhibeatur, partim pedibus cata

A plaſmatis modo imponatur. Voce quoque aſperiore quis inclamet, excitet, ac vocet ipſam: ſternutatoria etiam adhibeantur ex caſtorio, herba lanaria, pipere. Vbi verò remiſit exacerbatio, ad vomitum cogantur, & in cibi abſtinentia, aut omnino modico cibo conſeruentur. Poſt ſeptimum diem hiera ex colocynthide purgentur: poſt tertium verò diem, cucurbitas affigere oportet lumbis, & laterũ mollitudini: deinde caſtorii potu vti, aliquando cum artemiſiæ decocto, aliquando cum aqua mulſa. In quibuſ-
B dam enim hoc etiam ſolum ad perfectam curationem ſatiſfecit: inſeſſus autem & peſſi mollitorii aſſumantur. Atque hæc quidem ad exacerbationes: verùm ad totius corporis reparationem, à venæ ſectione initio facto, ad purgationem per hieram tranſire oportet: deinde picram ex aloe dare drachmæ pondere, cum cyathis tribus aquæ mulſæ, in aſſiduo vſu, aut ex interuallis drach. 2 cum aquæ mulſæ cyathis ſex. Vtẽdũ etiã dropaciſmis, & cucurbitis, & ſinapiſmis, & acopis ex euphorbio: deinde exercitiis, frictione, & vociferationibus: poſtea etiam aquarum na-
C turalium balneis.

DE VTERI PROLAPSV, Cap. LXXII.

VTerus procidit raro quidem, verùm ob plures cauſas: aut enim muliere ex alto delapſa, & ad coxas delata, ruptis pelliculis quæ ipſum viſcus continent: aut ob extractionẽ ſecundæ vterũ ſimul attrahentis, & ipſi adnatæ, velut in partus difficultate, aut ob inartificioſam fœtus extractionẽ, aut ob plagã, aut ob animæ affectiones, velut liberorum amiſſione nunciata, aut hoſtium incur-
D ſu, aut ob periculoſam nauigationẽ, aut aliquã huiuſmodi cauſam, tota corporis miſcella exoluta, vtero ſimul prolabente: aut ob reſolutionẽ & debilitatem partium, velut inclinata maximè ætate cõtingit. Procidit autẽ circa os ipſius. Quidam verò totum ipſum procidere narrant, id quod probabile non eſt. Quomodo enim reductus firmari poſſet? Oportet igitur euacuato primùm per clyſterem ſtercore, & excreta vrina, quò vndiquaque à cõpreſſione liber ſit vterus, ægrotã ſupinã collocare, altiores coxas habẽtem, & poplites incuruatos, cum cruribus diductis: de-
E inde accipere hapſum lanæ figura & craſſitudine ſinui muliebri reſpondentẽ, eúmque tenui linteolo circundare, & in ſuccum acaciæ intingere, aut in hypocyſtidis ſuccum vino dilutũ, & ad vterũ apponere, & citra violentiã retrudere totũ id quod procidit, donec tota moles ad ſinum redigatur, & forinſecus contegere pectinẽ ſpongia expreſſa in poſea, & decumbere facere hominem extentis ac coaptatis inter ſe cruribus, ita vt alterum alteri incũbat. Poſtea verò cucurbitæ affigantur cum plurima flamma, & ad vmbilicũ, & ad vtranque laterũ mollitudinẽ. O-
F dorata quoque naribus adhibeantur olfacienda. Tertia verò die, incumbente in ſinu lanæ hapſo, inſideat mulier in vinum nigrum auſterum aliquantulum tepefactum, aut in myrti, lentiſci, ac malicorii decoctum: poſtea incumbens lanæ hapſus tollatur, & alius eodem medicamento imbutus indatur. Cataplaſmata extrinſecus imponantur ad imum ventrem, ex palmulis, polenta, aut lenticula, & malicorio, cum aceto mulſo: & per tertium diem rurſus eadem fiant vſque ad perfectam curationem. Si verò vbi per tempus manſit, putrefactum fuerit id quod procidit,
G auferatur id citra omnis periculi formidinem. nam totum ablatum eſſe vterum putrefactum narrant, & tamen mulierem vixiſſe.

DE OBTVRAMENTO IN VTERO, Cap. LXXIII.

FIT obturamentum circa vteri oſculum, aut ob vlcerationem prægreſſam, aut ob inflammationẽ in ſcirrhum induratam. Curare verò oportet inſeſſibus emolliendo, ex aqua & oleo, & fœnigræci decocto: ita vt e-
H tiam ſimilia cataplaſmata imponamus, & peſſos mollitorios adhibeamus. Si verò diuturna fiat affectio, ſubuaporationibus & ſuffimentis ex aromatis vtendum eſt. Soluit obturamentum etiam paſtillus ex œſypo, nitro, & reſina terebinthina, vt quod nihil aliud ſit quàm oſculi vteri coarctatio.

NON CONCIPIENTIVM CVRATIO, Cap. LXXIIII.

IN communi quidem vtriſque,& viro & mulieri conuenit vt totum corpus in bono temperamento conſeruetur, per laborum, ciborum, balneorum, & reliquorum omnium commoderationem, &,quod maximum eſt,vt negligamus habitum pingueſcentem. Neque enim idonei ſunt pingues ad liberorum generationem, tum quòd pudendis non congruunt, tum quòd modicum etiam ſemen emittunt,neque tamen etiam attenuati. Profuerint autem ipſis omnia calefacientia, & leniter inflantia. Vinum igitur calidum moderatè accipere oportet, & ex oleribus erucam,& horminum,& eryſimum,& ſimilia: rutam autem & calaminthan præ omnibus vitare. Si verò ob vitioſum aliquem humorem conceptio non fiat, hūc expurgare, aut bono victu contemperare: priuatim verò mulieribus conuenit partium circa vterum quammaximè prouidentiam habere, & menſtruam euacuationem citra impedimentum fieri. Vbi itaque prope adeſt purgatio, ciborum ac potuum moderationem quammaximè procurare oportet, ita vt etiam aliquid ex irritantibus ad purgationem accipiat,qualia ſunt odorata ac acria olera, velut eſt ſcandix,crithmum,fœniculum,apium,ſmyrniū: vteri verò intemperies corrigere. Frigidiores itaque vteros indicat menſiū ſuppreſſio, & victus frigidior ac craſſi ſucci,& torpor oboriens circa pectinem,lumbos ac crura: ſi verò perfectè perfrigeratæ fuerint, neque venerem appetunt. Oportet itaque ipſam tum aliis laboribus ſe exercere,tū omnibus fomētis,& his quæ per ſuffitus fiūt, vti,& calorem reuocare. Neque abſonum eſt caſtorium bibere,& ſemina odorata, cuminum,aniſum, pulegii comam,& iuniperi fructum, pipere ſingulis admixto. Ipſorum verò vterorum fomenta partim vapores ſint,inſidentibus ſellis perforatis,partim calida aqua affuſa, in qua cocta ſit ſaluia,artemiſia,ruta,cyperus,pulegium,acorum,& odorata ſemina. Cataplaſmata etiā ex his ſingulis pectini adhibeantur: bonum eſt & polyarchium epithema. frictiones item pectinis & coxarum nullo minus conferunt. Vtendum etiam peſſis ſubdititiis ex myrrha,ruta,galbano & caſtorio, vbi prius fomentum aquæ mulſæ aut marinæ adhibuit. Bonus eſt ad hæc peſſus qui gone, *id eſt genitura*, appellatur. At verò calidiores vteros coiectare oportet ex toto corpore calidiore, & mēſibus paucis,& cū dolore,& quòd exulcerant pudenda mulieris: corrigere autem per moderatè humectantia ac frigefacientia, qualia ſunt ex oleribus lactucæ, ac maluæ, & blitum,ac cucurbitæ,& cucumis,& pepo,& atriplex,& portulaca, & alii conſimiles cibi. Veſicæ verò & ſuperno ventri & lumbis adhibeantur frigefactoria tum cataplaſmata,tum ſuccorum illitiones. Si verò ob humiditatem vteri non concipiant, ſignum eſt quòd & humectantur circa coitus, & tenuiores ac multi deferuntur menſes. Victus autem his conuenit ſiccior, labores, frictiones partium ſupernarum, vomitus,ſiccitas & moderatio cibi. Commodum fuerit etiam acerbis medicamentis vterum corroborare, qualia ſunt lentiſci decoctum,& myrti baccarum,roſarum,rhois, floris mali Punici,rubi tenerorum virgultorum,& gallæ. Quòd ſi ſiccior ſit vterus,per contraria curetur,balnea dico,& vnctiones, & cibos humectantes ac oleraceos,vinúmque moderatum, & non valde vetus. At ſi præ humoribus craſſioribus conceptus impediatur,ſi quidem is mordax fuerit humor, purgare oportet mulierem,quemadmodum quiſque humor peculiariter id exigit,maximè verò per picram ex aloe: deinde ſerum lactis per clyſterē immittere,& victum cōmodiorem excogitare. Pituitoſi verò humores laboribus,& ſudorificis, & vomitibus, aut etiam infernè euacuandi ſunt. Oportet & medicamentū hoc bibendū dare: Epithymi,euphorbii, piperis, ſeminis dauci & petroſelini,omnia trita drachmarū duarū pondere exhibeto. Hoc & per ventrem probè ducit,& vterū calefacit, quemadmodum ſæpe etiam menſes his quæ non purgantur prodire fecit. Poſtquā verò correctio ſe declarauerit,menſibus probè prodeūtibus, tunc coire oportet deſinente purgatione. Quandoquidem verò etiam flatus in vtero prohibent conceptionem,ſigna quidē ipſorū ex

A his quæ de vteri inflatione dicta ſunt accipere oportet: curare autē primùm victu parciore, deinde cumino & anetho,& apii ſemine,& ruta,& aniſo adhibitis. Aromata item pleraque exhibeantur,partim vt bibantur,partim vt apponantur. Cæterùm concluſos vteros aperire oportet, odoratis decoctis affuſis,& fomentis adhibitis ex malua, ſemine lini,fœnogræco & oleo, quandoque etiam melle. Fortioribus item,artemiſia,conyza,calamintha, pulegio, & anthemide. In peſſis verò vtantur terebinthina, nitro, cucumere ſylueſtri,elaterio,caſſia,& picis ſero. Quibus au-
B tem oſculum vteri hiat,his victus,& fomenta,& medicamēta ſicciora ac adſtringētia cōueniunt,mali Punici flores,lētiſcus,rubi radices,myrti baccæ, & quæ in humidiore cōmodant. Diſtortiones autē vteri fomētis dirigere oportet,& mollientibus peſſis ſubditis. Porro coitus cum muliere auerſa, etiam ad conceptionē conferre videtur.

DE FISSVRIS, CONDYLOMATIS, AC hæmorrhoidibus vteri, Cap. LXXV.

CIrca vteri oſculū fiſſuræ fiunt ex violentis partubus: & primùm quidē latent, dū recentes adhuc ſunt ex
C partu dolores: poſtea verò paulatim percipiuntur,aliquando ad manuū contactus,aliquando etiā in coitu,quando etiā cruentæ fiunt propter confrictionē. Deprehenduntur autē ſinu diducto. Nā ruptiones in ambitu oſculi conſpiciuntur: in quibus chirurgia & mordentibus medicamētis reiectis,ſimplicioribus inſeſſibus & peſſis vti oportet. Conuenit etiā emplaſtrū tetrapharmacū dilutum: ſi verò calloſa fuerit fiſſura, medicamēto ex charta vſto vtendū eſt cū roſaceo. Quòd ſi vim ipſius non ferant,iridē Illyricā terebinthina exceptā indito. Vlceribus autē ad cicatri-
D cem perductis, conuenerit id quod ex Cadmia cōſtat,aut aliquod ſedi deſtinatū,velut eſt id quod ex ſpuma argēti paratur. Quandoquidē verò contingit fiſſuras diuturnas in condylomata mutari, per conſimilia callus adimatur, & condylomatū eminētiæ ad cicatricē perducantur. Hæmorrhoides autē fiunt circa oſculū aut collū vteri, & per dioptrā inſtrumentū deprehenduntur, ex eo quòd eminentia apparet circa exacerbationes doloroſa, cruenta,& rubicunda: in interuallis autē rugoſa,doloris exors,ſubliuida, ac ſtillans. In his igitur,ſi fieri poteſt, in interuallis
E excíſione vtendū eſt in volſella prehenſis: ſin minus,per medicamēta ſaltē ipſas cōſtringere oportet,ita vt aliquādo malicorio ſicco cū galla, aut tali quopiā attingamus: aliquando his quæ in eruptione ſanguinis ex vtero relata ſunt vtamur,quæ etiā his quibus ob debilitatē ſāguis erūpit, conueniunt, quæ cognoſcuntur ex eo maximè quòd vterus aſſiduè cruorem remittit ex interuallis, & non ſolùm menſtruæ purgationis tempore.

DE DIFFICILI PARTV, Cap. LXXVI.

F DIfficultas pariendi fit aut circa parientem, aut circa fœtum, aut circa ſecundam, aut propter externa. Circa parientem quidem aut craſſam aut obeſam, aut quæ totum vterum paruum habet, aut dolorū partus expers eſt, aut tumida, aut inflammationem circa vterum habet,vel in alia parte,aut quomodocūque aliàs ægrotat, aut naturaliter debilis eſt,& extrudere non poteſt, aut ante tempus parit. Circa fœtum verò,qui aut nimis magnus eſt,aut paruus,& parum grauis,aut magni capitis,aut mōſtroſus,velut biceps, aut mortuus, aut viuus quidē, verùm
G debilis,& qui extra prodire non poſſit, aut quòd plures ſint fœtus (quinque enim viſos prodidit Herophilus) aut quòd figuram habeat præter naturam. Nam figura ſecundum naturam fœtibus eſt,prima quidem in caput, manibus ad femora extentis, ita vt è directo oſculi vteri, caput nullatenus inclinatum habeat: ſecunda ab hac,in pedes, citra inclinationē. Quæ verò præter has ſunt figuræ, omnes præter naturam ſunt: circa ſecundam autem,quæ aut non auellitur,propter craſſitudinem, aut etiam antea quàm oportet auellitur, propter tenuitatem. euacuato enim humore, fœtus præ ſiccitate ægrè deuoluitur. Pro-
H pter externa verò,ſi aut frigiditas denſauit,aut immoderata caliditas vires exoluit,aut etiam fortuita aliqua re allapſa. Si igitur ob coarctationē aut velut obturationem fœtus, difficultas pariendi fiat, primū coadiuuare oportet

per laxationem, infundendo aſſiduè oleum calidũ, cum A decocto fœnigræci, aut maluæ, aut ſeminis lini, aut etiam cum ouis, mitigationis gratia: deinde cataplaſma imponere pubi, ſuperno ventri ac lumbis, ex ſemine lini cum aqua mulſa, aut aqua & oleo: & inſeſſibus ſimilibus vti. Sed & ex balneis aſſumere laxationes, ſi non febris, aut alia aliqua cauſa impediat, & parientem per lecticam mouere in aere moderatè calido. Quidam etiã concuſſiones fortes adhibuerũt, & ſternutatoria admouerũt: & quæ quidẽ timida eſt, impellatur: quæ verò inexperta eſt dolorũ partus, perſuadeatur, vt maximè fortiter ſpiritũ cõtineat, B & ad laterũ mollitudines cõpellat. Quæ verò in animi deliquiũ incidit, odoramẽtis nõ offendẽtibus refocilletur: alleuata autẽ mediocriter, modico cibo nutriatur. At verò quæ obeſa eſt, in lecto prona figuretur, genibus ad femora inclinatis, quò vterus ad abdomen delatus, è directo oſculi ſit. Per digitos autẽ ceratis aut pinguedine oſculum illinatur, & leniter diducatur: & ſiqua affectio fuerit circa partes, etiam huic proſpiciatur: & ſtercus contentũ, per molle infuſum per clyſterem eiiciatur, & ſecunda aperta dirimatur aut digitis, aut ſcalpello inter ipſos occultato, C præcedente ſiniſtra manu: & aliquis pinguis humor per clyſterẽ in vteri capacitatem immittatur. Si verò præter naturam figuratus eſt fœtus, naturalis figura reſtituatur, partim impellendo, partim deducendo, partim flectẽdo, partim dirigendo: & ſi quidem manum aut pedem præmiſerit, non hac parte apprehenſus extrahatur. Magis enim obturatur, aut exarticulatur, aut etiam abrumpitur: verùm digitis humero iniectis, aut coxæ ipſius fœtus pars præmiſſa ad conuenientem locum retrudatur. At ſi vnà cum obturatione, totius fœtus figura euariet, prius ipſe ab D vteri oſculo in ſublimè retrudatur, deinde apprehenſus, rurſus ad oſculum dirigatur. Si verò plures vno fœtus deferantur, rurſus ſurſum ac deorſum dirigantur, omniáque fiant ſenſim ac leniter citra compreſſionem oleo locis affuſo. Tempus autem deſeſſus in ſellam eſt quum oſculum vteri apertum digito occurrerit, & præruptio prominuerit. Quòd ſi verò nõ prodierit, eo quòd mortuus eſt fœtus, aut ob aliam cauſam, ad fœtus extractionem progredien dum eſt.

DE COXENDICVM MORBO, E Cap. LXXVII.

QVVM articularis morbi generis ſit coxendicũ morbus, in eo ſolo differt ab eo, quòd cauſa ipſius circa coxam firmatur: cauſa verò huius eſt craſſus ac pituitoſus humor coarticulationi circa coxam impactus. Dolor autẽ ipſis eſt à locis circa nates & inguina, vſque ad genua, in pleriſque verò vſque ad ſummum pedem pertingit. Ab initio igitur ægro oblato, poſt ſtercorum per clyſterẽ euacuationem, venæ ſectionẽ à cubito aſſumimus cum repetita detractione: ſi verò poſt tempus æger nobis ob- F tigerit, à malleolo circa crus affectum detractionem faciemus, & circa exacerbationes hac irrigatione vtendum eſt: Cyprini cyathi octo, aceti cyathi quatuor, nitri cyathi duo, ſeminis roſmarini cyathus vnus, per lanas ſuccidas calida hæc adhibentur. Poſt hanc cataplaſma imponatur ex lupinorum amarorum farina, cum aceto mulſo, aut ex loliacea farina cum reſina, & cucumeris ſylueſtris radice, & nitro, & calamintha, & roſmarini ſemine, & lauri baccis: ſed & ſola calamintha vtiliter imponitur cum aceto mulſo, aut aqua mulſa. Emplaſtro verò mitigatorio vten- G dum eſt hoc: Ceræ drach. centum, terebinthinæ drach. vigintiquinque, æruginis drach. ſex, myrrhæ, galbani, iridis, ſingulorũ drach. ſex: cedriæ drach. quinque: præbibẽdus detur ſuccus Cyrenaicus erui magnitudine, aut caſtorii drach. vna, cũ opopanacis obol. tribus. Radicis autẽ capparis cortex potus, & cataplaſmatis admiſtus prodeſt: ſi verò multus eſt dolor, etiam dolorem eximentia medicamenta locum habent, velut eſt antidotus Philonis, & quæ ex duobus piperis generibus conſtat: in- H fuſum verò hoc immittatur: Mellis ſeſquicyathus, olei ſeſquicyathus, aquæ cyathi duo, nitri drachmæ octo, terebinthinæ drachmæ quatuor. His calidis infuſis, inſuper fomentum ano adhibeatur, quò longiore tempore retineatur. Euacuat mucoſa, quandoque etiam ſanguinem, quando etiam plus prodeſt: ſi verò perſeuerauerit affectio (quod tamen raro contingit) rurſus ipſo vtendum eſt frequentius, pro aqua centaurii decocto admixto. Sanguinem euacuat etiam thlapſeos ſemen infuſum, & elaterii ſuccus, & quod ex ipſo, aut ex radicibus ipſius componitur oleum Sicyonium, & ſalſorum piſcium muria, & oliuarum colymbadum muria rectè infundi poteſt. Cucurbitis etiam ad coxam, cum multa flamma & ſcarificatione vtendum eſt, aliquando etiã hirudinibus. Perſeuerante autem affectione, ad purgationem procedendum eſt aut per hieram aut per colocynthidẽ, ita vt medullæ ipſius probè tritæ drachmæ pondus detur, in aquæ mulſæ cyathis plus minus duobus, pro viribus ægri, & prout aluo bene affectus eſt. Sit autem ruta in aqua mulſa cocta. Probè etiam hos expurgat puls ex colocynthide: in quibuſdam etiam vomitus à raphanis ab initio profuerunt. In interuallis autem dropax adhibeatur, & acopa ex euphorbio, præſertim id quod varium appellatur. Balnea verò naturalia his commoda ſunt ſi verò non adſint, in aliis ſaltem loti, relatis acopis vtantur, & compoſitis his, tum Aſclepio appellato, tum hoc quod ex euphorbii, adarces, veratri nigri, caſtorii, pyrethri, piperis, ſtaphidis ſylueſtris, ſingulorũ æqualibus partibus paratur. Poſt balneum picis aridæ quadrans, ſulphuris viui ſextans, calido adhuc corpori inſpergatur, ipſúmque charta integatur. Si verò neque hæc profuerint, aut reliquiis morbi reſtantibus, bonum eſt etiam ſinapi cum caricis impoſitũ, aut etiam per ſe. Perfectè verò ipſos reſtituit Iberidis herbæ vſus, quam ſanè etiam lepidium, aliqui verò ſylueſtre naſturtium appellant. Quæ verò apud nos naſcitur fruticoſa, foliis lauri ſimilibus, & multo maioribus, multã de ſe experientiam dedit, non ſolùm in coxendicum, ſed etiam aliis diuturnis morbis. Æſtate autem multo efficacior eſt: ſi verò etiam folia tunc quum expetitur, non produxerit, radicis ipſius corticem contundere oportet cum adipe ſuillo, ad emplaſtri formam, deinde in linteũ denſum infarcta, dolentibus maximè locis imponere aut circa totas nates & femur, & ſinere donec nigreſcat, aut omnino liuida fiat ſumma cuticula: poſtea ipſum auferre, & loto hoc ceratũ imponere: Opopanacis trientẽ in aceti cyathis 2 diſſoluito, & cerato Cyprino excipito. Quòd ſi recuſent taliũ vrẽtiũ vſum, emplaſtris malum extirpantib⁹ vtendũ eſt, quorũ de numero & hoc eſt: Ceræ, reſinæ, pinus, ſingulorum drach. duodecim: terebinthinæ, fimi columbarum ſylueſtrium, fæcis vini vſtæ recentis, ſingulorum drach. ſex: galbani ſeſquidrachmam. Eſt etiam de extirpantibus emplaſtrum leæna appellatum. Commoda ſunt quoque ea quæ ex lixiuio ac nitro parantur: quin & potionibus quæ ad annum bibuntur quidam vſi ſunt, ex quibus eſt & ea quæ ex quatuor rebus conſtat, chamædryos libra vna, gentianæ dodrante, ariſtolochiæ rotundæ dodrante, ſeminis rutæ ſicci ſextario vno. Hæc contuſa & cribrata quotidie dare oportet cochlearii mẽſura ieiuno, & concoctione probè facta, cum aquæ frigidæ cyathis duobus, ad annum, donec morbus ſedetur. Medicamentum quoque ex ſeptem rebus compoſitum, & quod Proclo adſcriptum eſt, idem promittunt. Exercitia faciat per deambulationes, & per aſſiduos flexus, ſaltus ac curſus. Cibus ſit attenuans moderatè, & concoctu facilis. Si verò nulli ex relatis cedat coxendicum morbus, quandoque ad ſuppurationem vertitur, quandoque laxatis neruis colligantibus, coxa ex articulo luxatur. Oportet itaque diuturna facta affectione, articulum vrere tribus aut quatuor locis, velut in chirurgiæ tractatione refe retur, & vlcera ad plures dies conſeruare, vt ne cicatrix inducatur.

DE PODAGRA ET MORBO ARTICulari, arthritide dicto, Cap. LXXVIII.

NON ſola partium debilitas podagricam & arthriticam affectionem efficit, alioqui exacerbationes indeſinentes eſſe oporteret, in quantũ etiam debilitas ſemper ineſt articulis debilibus, neque humor ſolus: (nõ enim in articulos ſolos irrueret affectio) verùm ambo, & humor

præter naturam,& partium debilitas,morbum efficiunt. Quum enim nutritoria partium facultas debilis fuerit ob ciborum repletionem,conſequenter cruditates oboriuntur,& redundans humor in quamcunque tandē coarticulationem iam antea debilem irruens,& neruos colligantes diſtendens,dolorem efficit. Neque enim neruorum qui voluntario motu mouentur, primariò affectorum,eſt inflammatio: alioqui in locis inter coarticulationes mediis itidem ipſam fieri oporteret, velut in tibiis mediis,aut femoribus,aut cubitis, aut brachiis. Per conſenſum igitur afficiuntur etiam voluntarii motus nerui. Quandiu igitur pedum coarticulationes ſolùm humor infeſtat, podagra affectio appellatur: vbi verò cauſa omnes corporis articulos pertranſiuit,arthritidē appellare ſolent,in qua & verticula,& ſcapulæ,& maxillæ,& omnes articuli morbo feriuntur.Quibuſdam etiam aures,& dentes,& fauces,& quandoque etiā hepar,& ſplen,articularibus doloribus participant:in quibus ſi non breui ad articulos tranſlatio fiat, periculū in modico tempore ægrotos corripit. Cæterùm redundans humor,quandoque bilioſus, quandoque ſanguineus, aliquando atrabiliarius, plerunque verò pituitoſus & crudus eſt, ex ciborum redundantia,cruditatibúſque ac otio collectus. Moram autem trahens circa articulos,craſſeſcit,ac viſcoſior euadit, vt etiam tophos appellatos efficiat: aliquando verò etiā humor ex pluribus mixtus eſt,quare fit vt & cognitu & curatu difficilis,& fere incurabilis fit morbus. Auſpicatur autem,& laceſſit affectionem plerunque laſſitudo immodica,& deambulationes concitatæ,& equitatio frequens, & rei venereæ intempeſtiuus vſus, frigidæ potus non conſuetus,frigidorum aut multorum aut malorum eduliorū eſus,vinum multū: ſed & ex offenſionibus, aut impulſionibus,aut luxationibus,aut aliis huiuſmodi,quidam primum affectionis experimentū fecerunt,præcedente quidem in corpore, & hactenus quieſcente materia, externa autem laceſſente cauſa ipſam cōmouente. Triſtitiæ autē & curæ,& vigiliæ,ac reliquæ affectiones, non ſolùm commouent, ſed etiam ipſæ generant,ſiue primariò, ſiue per accidens, vitioſos humores. Variæ igitur ſunt velut dixi affectionis cauſæ. Facillimè tamen,quantum eius fieri poteſt, affligentium humorum differentiæ deprehēduntur, vtpote quarum notæ ex coloribus ac ſymptomatis accidentibus ſumuntur. Bilioſa enim fluxio ad coloris pallorem ac ruborem,etiā caloris ſenſum, & dolorem acutiorem efficit,& citò per cutem diſtribuitur, citra magnum tumorem,& calfacientibus impoſitis exacerbatur,quemadmodum vice verſa à frigefacientibus remittit. Atque hoc quidem etiam in aliis omnibus plerunque, maximè tamen ex bilioſo affectis humore,cōtingit: & febris ipſis accedit ſæpe in exacerbationum vigoribus, quando etiā ſiticuloſi ſunt.Sic autem & nigriorem in atrabiliariis reperies colorem : album autem & aquoſum in pituitoſis: in quibus autem ſanguineus eſt redundans humor, in his & dolorem intus deliteſcentem , & tardius in tumorem ſe attollentem, velut etiam ſanguineum colorem deprehendes. Ad firmiorem verò dignotionem conferet tibi etiā prægreſſa victus ratio,& reliqua.

Curatio eorum qui ex bilioſi humoris fluxione laborant.

Principium curationis in his qui ex flaua bile,aut potius ex qualitate affecti ſunt, affligentis humoris fit euacuatio per purgantia medicamenta, quale eſt maximè quod ex rhodomelite paratur,& quod ex malis Cydoniis, & quod ex picra antidoto ,& catapotia ex aloe:in exacerbationibus autem forinſecus roſaceo vtemur cum oui vitello,ac vino modico,confricta inſuper leniter parte.Sed & frigefacientes herbas adhibemus, velut eſt ſolanū,portulaca,hyoſcyamus, ſemperuiuum , lenticula paluſtris,ſeris,papauer, polygonum, roſarum folia , & ſimilia:ita vt aliquando ipſa illinamus, aliquando cum micis panis poſca maceratis,aut cum hordeacea farina ac roſaceo cataplaſmatis modo imponamus. At in inflammatione articulorum ignem ſacrū referente , manifeſtè mitigat cucurbitæ recentis cortex impoſitus,& peponis ac cucume- A ris ca[illegible] per ſe, & cum pane,& perdicii folia, itémque hederæ cum pane aut polline polentæ. Sed & pſyllium cum hordeacea farina coctum feruidas inflammationes mirificè mitigat : ſimiliter & roſaceum ceratum cum aliquo perfrigerante ſucco frigefactum , & quod ex fabacea farina paratur.Habet autē hoc modo: Ceræ quincuncē,chamæmelini ſextantē & vnciæ dimidiū, roſacei ſextantē & vnciæ dimidiū,farinæ fabaceæ vnciæ dimidiū, ouorū 5 vitellos. ALIVD cataplaſma. Maluas virides coctas te B rito,& pſylliū priuatim viſcoſū factū admiſceto,deinde vitellis ouorum additis, cum oleo chamæmelino imponito.Si verò multus & ægrè tolerabilis eſt dolor,etiam ex croco,& glaucio,ac opio paratis vtēdū eſt, ita vt cū poſca ipſa teramus,& aut illinamus,aut cum micis panis imponamus. Galenus autem huius meminit: Succi papaueris drachmas quatuor,croci drachmam vnam, cum lacte bubulo aut caprino terito,aut panis internam partem adiicito,& ex contactu roſacei emollito, ac pro cataplaſmate vtitor, aut opium & crocum cum lacte tritum , cerato C roſaceo excipito.ſed & ex torpedine ceratum eiuſdem facultatis eſt in exacerbationibus,& oleum ex ipſa. Quin & hoc cōſimile eſt. Micarum panis aqua aut poſca maceratarum,ſemperuiui,aut ſolani,aut portulacæ,carnium palmularum,ſeminis papaueris,ſingulorum pares partes: vitellorum ouorum aſſatorum,& roſacei quod ſatis eſt,pro cataplaſmate imponito. Verùm ſtupefacientibus immorari non oportet,ſed eo vſque ſolùm vt doloris vehementia moderatior fiat.Nam vberior ipſorum vſus,& humorum compactiones,& toſos, & diuturnas motus difficul- D tates efficit.Poſt vſum igitur eorum quæ dolorē eximunt, aut emplaſtro ex ſuccis cum chamæmelino diſſoluto vtendū eſt,aut eo quod ex althæa paratur, aut aliquo huiuſ modi medicamento. Poſtquam autem recalfacta fuerint perfrigerata, partem corroborabimus emplaſtro phœnicino,aceto & roſaceo,aut vino ac roſaceo diſſoluto: ſi verò grauentur emplaſtris, acaciæ ſuccus cum poſca illinatur,aut lycium cum croco, & glaucio, & perdiciadis ſucco in poſca.At verò victum ipſorum perfrigerantē & humectantem eſſe conuenit, quales ſunt ex ptiſſana & alica E ſorbitiones,& ex oleribus,malua,lactuca,intybus,& gallinarum domeſticarum pulli,& piſces petroſi,& erinacei,& pectines,& ſimilia.Vitent omnia calfacientia,& quæ pallidam ac flauam bilem generant, & vina vetera, fulua,ac nigra,& repletionem. Vtantur etiam balneis potabilium aquarum,& circa ipſas fluxiones, quantum ad cauſam attinet,& abſque illis,ſi non aliud quid prohibeat. Vitent iracundiam,ciborum abſtinentiam,acrium eduliorum eſum,ebrietatem,laſſitudinem immodicam,venerem.

F Curatio eorum qui ex ſanguinei humoris fluxione laborant.

In quibus ſanguineus humor redundat, venæ ſectione vtendū eſt citra dilationē:imò etiā in pituitoſioribus aut atrabiliariis,quandoquidē & his humor in venis quāmaximè cōtinetur,quantitate magis quàm qualitate lædens. Venæ igitur ſectionē aſſumimus ſtatim circa primā morbi tentationē. Nam quos ſæpe iam fluxio præoccupauit, illi læduntur magis ex ſanguinis euacuatione quàm vt opem ſentiant, & magis hi quibus ex natura frigidius aut G etiam debilius eſt corpus. Poſt ſanguinis euacuationē ,ſi non ſolùm ſanguis eſt qui redundat,modico tempore interpoſito,etiam purgatione ex hiera vtemur.Sed & acetū mulſum Iulianium ex his eſt quæ his conuenienter purgant. Qui verò talia purgatoria medicamenta recuſant, his catapotiis vtantur: Aloes,colocynthidis,veratri nigri, ſcāmoniæ,ſingulorū vnciā vnā,euphorbii vnc.dimidiū, nitri vnciæ dimidiū : excipe ſucco braſſicæ,& præbe pro viribus. Melius autem in malorū Cydoniorum ſucco. ALIVD catapotium:datur & in exacerbationibus , & in H interuallis, & in omni humore in podagricis. Aloes ſexuncē, agarici vnciæ dimidium,croci vnciæ dimidiū,coſti vnciā vnā,ſpicæ nardi vnciā vnā , floris iunci odorati vnciam vnam,carpobalſami vnciā vnam,caſſiæ ſextantē, ſcammoniæ ſextantē:epithymi quadrantē & vnciæ dimidiū.Doſis moderata,eſt ſcrupulorū duo,perfecta, quatuor,

Quin & ex Armeniaco lapide catapotia mirificè purgant,
priuatim in arthriticis conuenientia,tum in principiis,tũ
in declinationibus fluxionum,atque etiam interuallis da
ta.Quandoquidem verò quidã ſcammoniam velut ſtoma
cho incommodam fugiunt,danda ſunt ipſis,& præſertim
ſi pituitoſa materia redundat,hæc catapotia:Colocynthi-
dis medullæ,veratri nigri,bdellii,gummi,aloes,ſingulo-
rum vncia vna, nitri Alexandrini,euphorbii, ſingulorum
vnciæ dimidium:dantur ſcrupuli quatuor. Ego verò pro
gummi,epithymũ adieci. Quidam verò in ipſis exacerba
tionibus,in omnibus arthriticis purgatione ex hermoda
ctylo vtuntur: verùm attendendum eſt, quia ſtomacho
incommodus eſt hermodactylus, & anxios ac ciborũ in-
appetentes facit. In ſolis igitur iis qui negotiis quæ dif-
ferri non poſſunt,vrgentur,ipſo vtendum eſt. compen-
dio enim & poſt duos vtplurimum dies ſedat fluxionem,
vt quis ad conſuetas functiones obeundas tranſire poſſit.
Noui autem quendam qui non ipſam hermodactyli ſub-
ſtantiam exhibet, neque aliquod medicamentum ex ipſo
compoſitum, ſed herbam ipſam coquit, cum aliquo ex
conſuetis pharmacis,velut aniſo, aut apio,& decoctũ bi-
bendũ præbet: & mirum eſt quomodo per ventrem eua-
cuati à fluxione liberantur. Oportet autẽ,propterea quòd
ſtomacho incommodus eſt,(velut dixi) poſtea ſtomacho
gratis & corroborantibus,cum moderata caliditate,oſcu
lum ventris corrigere. Cæterùm Alexander purgationẽ
ex coronopodio meliorẽ eſſe dicit ea quæ fit ex hermo-
dactylo, vt quæ eãdem euacuationem & doloris ſedatio-
nem efficiat, cum hoc quòd neque ſtomacho incõmo-
da eſt.At verò localia pituitoſis adhibeantur: ſi quidẽ mo
deratus eſt dolor,braſſica viridis impoſita,& apium,& co
nyza,& verbenaca recta: ſi verò vehementer dolent,fari-
næ fœnigræci partes tres,farinæ lolii partem vnam, fari-
næ cicerum partem vnam, cataplaſmatis modo imponi-
to cum aqua mulſa aut vino tenui,cum modico Cyprino,
aut nardino,& maximè hyeme. Cinis item radicis & cau
lium braſſicarum vſtorum, cum axungia impoſitus,mul-
tis prodeſt. Verùm ad mitigãdũ dolorem,recentẽ axun-
giam eſſe oportet:ad diſcutiendum verò, veterẽ ſalſam.
Facit & bubulum ſtercus cum farina hordeacea,in aqua
mulſa coctum,aut per ſeipſum recens humidum impoſi-
tum, cum braſſicæ foliis: ſimiliter etiã caprinum ſtercus
per ſe aut cum farina hordeacea,ex poſca coctum.Quan-
doquidẽ verò & ex iis quæ contraria eſſe videntur qui-
dam opem ſenſerunt, (variorum enim humorũ mixtura
dignotionem excindit)materiã mixtim referemus. Pro-
deſt itaque ſylueſtris & hortenſis atriplex cum pane im-
poſita,aut verbaſci folia cum bulbis & pane trita,aut cum
polẽta,aut ex cruda hordeacea farina cataplaſma. In ſum-
ma porro,in quibus eſt obſcura cauſa,tranſitionem face-
re oportet quandoque ad ea quæ ſunt eiuſdem generis,
aliquando etiam ad contraria,ita vt neque iiſdem immo
remur, ſi non mitigationem exhibeant. Hæc enim quo-
tidie in ipſis artis operibus videmus fieri, & idem auxi-
lium huic quidem articulo prodeſt, alteri verò in eodem
ægroto ſimiliter inflammato,non ſolùm non prodeſt ea-
dem etiam hora, ſed quandoque etiam inſuper lædit: &
quod ſanè mirum eſt, vnus & idem articulus ſæpe ab eo-
dem auxilio nũc quidem vtilitatem percepit, paulo pòſt
autem etiam inſuper inflammatus eſt. Non igitur aliquã-
do fortaſſis, vbi quidẽ viſcoſa & craſſa materia obtinet,
ex calidioribus opem ſentit:vbi verò acris ac feruida hu-
moris qualitas obtinet,frigefacientibus mitigatur: & ni-
hil miri eſt etiam frigidiorem natura materiam,inflam-
mationis tẽpore exardeſcere ac feruere,vt bilis, ſi ita con
tingat, admixtionem omittam. At verò tophorum coa-
ctionem prohibet farina lupini cum aceto mulſo, aut po
ſca,aut Silphii,aut bryoniæ radix cum pane.Sed & hoc ex
iis eſt quæ citra læſionem mitigant, ſimúlque moderatè
diſcutiunt:Lycii vnciam vnam, ammoniaci thymiama-
tis vnciam vnam, cum vino vetuſtiſſimo trita & oleo a-
cerbo,coquito, & farinæ fabaceæ quod ſatis eſt adiicito,
moderatè cocta imponito. Poſt vigores autem tumore
relicto, imponantur bulbi per ſe, aut cum polentæ polli-
ne, vſque ad lancinationem: ita enim operari ſolent. Si

A verò cataplaſmatis non mitigentur,irrigationibus & per-
fuſionibus vtãtur ad locos,maximè ſi extremæ partes fue
rint,ex chamæmeli & meliloti,aut etiam centaurii deco-
ctis. Quoſdam etiam capparis decoctum multum iuuit.
Hoc autem omnium efficaciſſimum eſt: In aceto acerri-
mo thymum,origanum, thymbram & calamintham co-
quito, indéque locos affectos perfundito, non ſolùm ſe-
mel,ſed ſæpe in die, confidenter: multis profuit non ſo-
lùm ex pituita,ſed etiam bile affectis. Quidam & hoc ob-
ſeruarunt:Ilicis glandes tundunt,& diu coquunt, & deco-
B cto hoc extremas articulorum partes in fluxionis princi-
pio,ad multum tempus irrigant, interiores autem partes
ſpongiis perfundunt, & ſtatim materiæ impetum repel-
lunt. Hoc etiam ex bile affectis conuenit, quemadmo-
dum etiam in aquam calidam abſque aliquo decocto de-
merſio.Cæterùm ad dolores & impactos articulis humo-
res,ob intentam frigiditatem obortos,forte eſt hoc auxi-
lium: Olei veteris libra vna ſemis, nitri Alexandrini li-
bra vna, terebinthinæ libra vna, euphorbii vncia vna,
iridis ſextans, farinæ fœnigræci ſextarius vnus ſemis.His
C verò etiam conueniunt quæ ad coxendicum morbum
relata ſunt.Multi enim ex ita perfrigeratis,in declinatio-
nibus & ſinapi cum caricis vſi ſunt,& aliis rubefactoriis:
quidam etiam medicamento ex cantharide: verùm hæc
lædũt in poſterũ,ſi non aliquo ex molliẽtibus vſi fuerint,
velut eſt quod ex herba lanaria paratur, & quod pyxis &
quod Baſilii appellatur,& quod ex abiete fit,& quod ex po
pulo nigra, & bromiũ,& lyſiponiũ appellatũ,& ex acopis
fortiora:in quibus etiam maximè neruorum per conſen-
ſenſum affectiones & humorum impactiones fiunt. Em-
D plaſtrum verò ex mulæ vrina,etiam in vigoribus impoſi-
tum,frigidioribus præſertim fluxionibus commodũ eſt:
ſimiliter & ex duobus veratri generibus paſtillus. Porro
ad laxos tumores conuenit fomentũ quidem ex ſale fri-
cto, aut etiam alio modo aquæ marinæ calidæ per ſpon-
gias perfuſio aut irrigatio:& emplaſtra ex ſale parata,item
ex lixiuio,& ex nitro emplaſtra,& conſimilia his catapla-
ſmata poſt vigores.Victus autem ſiccior,& nihil ſuperflui
tatum habens his conuenit, & ciborum abſtinentia, aut
parſimonia, & balneorum aſſiduorum abſtinentia: loti
E verò, nitris & aliis defrictoriis vtantur. In declinationi-
bus autem exercitiis & frictionibus articulorum maxi-
mè vtantur,& naturalibus balneis, aut etiam arenæ inge-
ſtione,vomitibúſque à raphanis ac cibis.Qui verò ad hoc
idonei ſunt,etiam per veratrũ album euacuentur per vo-
mitus,aut etiam per infernam aluum purgentur.

Curatio eorum qui ex mixti humoris flu-
xione laborant.

Qui ex mixto humore affecti ſunt, poſt ſanguinis in
F principio morbi euacuationem, relatis localibus auxiliis
vtantur: ſi quidem bilioſior & acrior eſt redundans ſan-
guis, iis quæ in bilis fluxione relata ſunt: ſi verò frigi-
dior & pituitoſior, aut etiã magis atrabiliarius, iis quæ
poſt illa dicta ſunt, exceptis valde acribus: ſi verò diutur-
num ſit malum, etiam his. Sed & hoc cataplaſma ab ini-
tio conuenit: Malicorium,& rhus,& polenta, in vino tri-
ta imponuntur. ALIVD. Ad folia braſſicæ cocta ac
probè trita fæcẽ aceti adiicito,& ouorum crudorũ vitel-
los duos, & roſacei parum, & trita imponito,aſſiduè per-
G mutando. Cibos autem attenuantes & parum nutrientes
ſumant. Proinde à carnibus ac leguminibus abſtineant,
& à vino copioſiore ac nigro: quòd ſi fieri poſſit, etiam
in totum vini potum vitent.multos enim noui qui à ſolo
hoc penitus abſtinuerunt, & omnes opem ſenſerunt.
Quidam enim in principio morbi perfectè liberati ſunt:
quidam poſtea & rarò & neque valde doloroſè exacer-
bati ſunt. Si igitur nihil aduerſi ex hoc contingat, aut in
futurum timeatur, per totam vitam à vino abſtineant.
Qui verò propter debilitatem aut perfrigerationem ali-
H quantulum ſuccumbere apparuerint, vbi ad biennium à
vino abſtinuerunt, hinc iam modicum & aquoſum per-
petuò bibant. Oportet autẽ eos qui à vino abſtinent,pro
vino aniſi decoctũ bibere,aut alicuius eiuſmodi ſeminis,
abſtinẽdo quantũ eius fieri poteſt à fructibus pomorũ, &

reliquis perfrigerantibus,itémque à veneris vſu. Qui verò A medicamentis quæ per annũ bibuntur,perfectè à morbo liberare volunt,hi pleroſque pituitoſiores ac ſuperfluitatibus abundantes iuuerunt: calidioribus autem & ſiccioribus repentinæ mortis cauſa fuerunt, materia ad inteſtinum, aut renes, aut latus,aut pulmonem, aut aliquã principalẽ partem tranſlata.Melius igitur eſt in bilioſioribus,aut multo ſanguine redundantibus, vini vſum vitare,quum ex hoc nullus in relata pericula incidat. Verùm in frigidioribus & ſuperfluitatibus refertis, theriaca ex viperis vtendum eſt, ita vt bona facta concoctione fre- B quentius ipſam ſumant hyeme,rarius autem æſtate.aut enim à morbo liberat, aut moderatiorem ipſum reddit, nullam relatarum partium lædens. Quandoquidem verò cogunt aliqui nos etiam ad relatorum antidotorũ vſum, eiuſdem generis eſſe ſcito,& quod ex Damaſonio paratur,& quod Agapeti appellatur, & inordinatum dictum, & Octaidon, *octo rebus conſtans*, & quod Proclo adſcribitur, & quod ex ſcordio fit,& quod ex corallio, & alia cõplura. Verùm ſecuriſſimum omnium, inſupérque multi experimenti eſt quod ex corallio paratur, vt quod etiam C tofos in articulis iam coactos diſſoluit. Horum autem omnium & facultates,& vſus modum, & in his cautionẽ, in libro de medicamentis comperies: ſimiliter etiã pſilothrorum ad arthriticos,& compoſitiones & vſus modũ in iiſdem habitibus,pituitoſioribus dico,in vſum veniẽtium. Alii ad totius morbi excluſionem, vulpeculas totas in oleo coquentes,arthriticis medentur, partim viuas in maximum lebetem mittentes,partim mortuas. Similiter etiam hyænas coquunt, diſcuſſoriũ oleũ facientes: deinde ſolia ex ipſo complentes, & arthriticos in ipſa demit- D tentes,& multo tempore immorari iubentes. Ex hoc autem contingit nõ ſolùm tumores circa articulos,ſed etiã totum corpus euacuari.

De tofis.

Quandoquidem etiam tofi ſæpe in articulis coguntur, aliquando ob craſſum ac terreum humorem in ipſos irruentem; aliquando etiam ob medicamentorum diſcutientium ac immodicè reſiccantium, citra emollitionẽ, vſum,id noſſe expedit, commodiora pharmaca eſſe quæ vnà cum hoc quòd molliunt,etiam diſcutere ſolent. Mol E liunt itaque adipes vetuſti, & medullæ, & ammoniacum, & bdellium,oleúmque valde vetus, & ſtyrax. Diſcutiunt autem & ſiccant,nitrum,ſal,lixiuium,adarce, euphorbiũ, & ſimilia. Verùm ad tofos in articulis priuatim facit caſeus vetuſtiſſimus & acerrimus,cum carnis ſuillæ pinguis ac veteris decocto tritus ac impoſitus. Erumpente enim tofo ſua ſponte,quotidie euacuatio contingit. Compoſitum autem id quod ex perna fit,experimento cognitum eſt,& dupliciter paratur,& quod à lixiuio appellatur. Sed & hoc priuatim facit:Aphronitri,terebinthinæ,lixiuii ex G cinere calce addito parati, propolis, ſingulorum trientẽ, ceræ dodrantem, colophoniæ libram vnam, olei vncias ſedecim:mixtis vtere ad tofos & abſceſſus: quod verò ex cinnabari paratur, admirandum quidem & ad tofos, & ad plura alia,ſed difficulter haberi poteſt: at quod ex nucibus auellanis fit, ad hoc quòd felicem ſucceſſum habet,etiam facilè parari poteſt: & nõ ſolùm in fortioribus, ſed etiam ſubtili ſenſu præditis corporibus conuenit, ſi emplaſtri ex melle,aut quod ex anemona fit, duæ partes ad vnam ipſius aſſumantur. Si verò non adſint, etiam ex eo quod ex ceruſſa fit, æqualis portio ad ipſum admiſcetur. ALIVD ad tofos. Sandarachã tritam viſco quercino excipe,ac vtere. ALIVD. Facit etiam ad fiſtulas & ægilopas: Olei ſextarium vnum,ſpumæ argẽti beſſem, & vnciæ dimidium,auripigmenti vnciam vnam: ſpumã argenti & oleum coquito, donec nõ amplius inquinent: deinde auripigmentum valde tritum inſpergito:& prius quàm adurantur,ab igne ablatis vtitor. Quæ verò ex lapidis Aſii flore in interuallis exacerbationum imponũtur, ad omnes circa articulos conſiſtentes collectiones conuenientia,veterum teſtimonio quorundam, à toto morbo liberare creduntur. Sed & id quod ex ſalis flore paratur,in declinationibus ſimiliter impoſitum, relictos tumores diſcutere creditur.

De præſeruatione podagræ.

Podagram iam conſiſtentem,aut etiã arthritidem,corrigere operoſiſſimum eſt,citra relatas methodos: verùm eam quæ nondum facta eſt,præcauere facile eſt,ita vt ciborum detractio fiat,& eis vtatur quis qui & facilè concoquũtur ac diſtribuuntur,& nihil ſuperfluitatum habẽt, itémque vino moderato,& vt exercitiis additio fiat quãtum ſatis eſſe viſum fuerit. Auxilii verò loco, ſal in oleo tritus, & articulis affrictus,omnibus qui præcauent ne in podagricam affectionem incidant,magnificè prod eſt, ſi non valde ſiccam habuerint intemperiem. Oportet autẽ eo vti mane & veſperi per omnem vitam: ſed & poſt inflammationum declinationes eodem vtendum eſt.

AD PERNIONES IN PLANTIS AC pernis, Cap. LXXIX.

PErniones,vlceroſæ ſunt affectiones,circa manuum ac pedum digitos conſiſtentes hyemis tempore. Oportet itaque ipſos aqua marina tepida perfundere,aut betæ, aut lentis,aut erui,aut radicis aſphodeli decocto:poſt perfuſionem lentes coctas in vino tritas imponito, aut ficus tritas cum oleo imponito: aut alumen & farinam, æquis partibus in vino trita adhibeto:aut fæcem vini ſubaridã, aut bulbum recentem vino tritum imponito: aut alliũ in oleo torreto,ac reiicito,& moderata cera in oleo liquata imponito:aut malicoriũ vino coctũ ac tritum,cerato roſaceo excipito,ac vtitor, irrigatione ex lupinorum decocto præmiſſa: aut mannam, & ſulphur viuum cum melle cocto imponito. At hyoſcyami ſuccus aſſiduè illitus, ab inflãmatione ac dolore conſeruat.

Marcellium ad perniones.

Rapi radicẽ excauato, & in foſſulã excauatã ceræ ſextantẽ,& olei lentiſcini ſextantẽ indito, & in duplici vaſe, in aqua marina,aut muria,aut lupinorũ decocto coquito: & hoc quidẽ perfundito,ceratũ verò in rapo liquatũ,frigefactũ imponito. Verùm in vlceratis pernionibus, thuris,aluminis ſciſſi,rubricæ,reſinæ, æquales partes, adipe ſuillo dilutas excipe,ac vtere. Cæterùm ad vlceratos cum inflammatione, hexapharmaco, *à ſex rebus quas recipit appellato*, vtere: Olei dodrantem, adipis taurini, fellis itẽ, ſingulorum libram vnam:ſpumæ argenti ſexuncem, colophoniæ trientem,mellis ſexuncem.

Ad digitorum & totorum pedum rimas.

Picem liquidam illinito,aut cancrum fluuiatilem aut marinum in prunis exurito,& detracta teſta,cum oleo terito,& ad mellis ſpiſſitudinem redigito,& præterſis rimis inſtillato. Facit & ſcillæ pars interna oleo feruefacta, & cum terbinthina contrita: & cornu ceruinum vſtum,& adipe caprino exceptum: verùm digitos præmundare oportet,& ſic medicamenta adhibere.

Ad fiſſuras pernarum ac plantarum floridum emplaſtrum.

Calcis viuæ drach. decem,ceruſſæ drach. viginti,ceræ drach. viginti aut triginta,adipis porcini recentis ſeptũcem,colophoniæ dodrantem,ſucci ſeminis lini cyathum vnum,olei dulcis vncias quadraginta: tenerã plantam facit velut nullum aliud. ALIVD. Adipis caprini,ceræ, olei, æquis portionibus vtere. ALIVD. Malicoria in aceto cocta per quinque dies imponito: deinde circũcirca mundatis calcem cum oleo aut ſtrigmento imponito. ALIVD. Scillam in oleo coquito,& ipſam qui-
G dem torrefactam reiicito:in oleo verò terebinthinam liquato,ac vtitor.

Ad attritus pernarum ex longo decubitu.

Ceræ,olei,ſpumæ argenti,mellis, ſingulorum æquales partes. Facit etiam ad omnem vlcerationem plantarum ac calcaneorum,& volarum,& internæ digitorum partis, & hoc magis ſi vlcus propinquum vngui fuerit.

Ad ſordida in planta vlcera medicamentum quod linamentis inditur. Facit etiã ad pudendum.

Amurcæ cyathum vnum,aceti cyathum vnum,coqui-
H to in vaſe æneo ad mellis ſpiſſitudinem, & priuatim ſquamæ æris drachmas duas,mannæ drach. duas: lanarũ ſuccidarum molliũ tedæ obuolutarũ ac vſtarum cineris quantũ manu prehẽdi poteſt terito, excipitóque omnia: ac vtitor,ad vulnera quidẽ,vino dilutis, ad pudẽda verò

ac plantas,paſſo. A L I V D. Amurcæ,mellis deſpumati, ſingulorum pares portiones:hoc etiam gingiuas purgat. Ad attritus ex calceamentis facit pulmo agninus, & porcinus,& caprinus:coria à veteribus ſoleis vſta,inflãmatis quidẽ nõ proſunt,verùm ſedata inflammatione opitulãtur,aut cepam cum multo gallinaceo adipe impone, aut gallam vſtam inſperge, aut acaciam aceto dilutam illine.

AD CLAVOS AC CALLOS, Cap. LXXX.

AD clauos præmundatos vnam aliquam ex corrodẽtibus compoſitionibus imponere oportet,aut æruginem raſam,aut ſandaracham, aut fiſtulis dicatum puluillum ſiccum,aut fiſtulare collyrium, gummi vice,ammoniaco exceptum.Eſt autem clauus rotundus, albus, claui capiti aſſimilis, circa omnes corporis partes conſiſtens, maximè tamen in plantis ac digitis pedum.Aufertur autẽ longiore tempore,etiamſi quis præminentem claui partem aſſiduè deradat ſcalpello,aut pumice deterat: ſimiliter etiam callus. Facit & lupinorum crudorum vſtorum cinis cum melle,miſy pice liquida exceptum, melanthiũ cum pueri impuberis vrina, fabæ lomentum cum aceto coctum.Hoc autem ſæpe experimento cognitũ eſt:Cantharidum,atramenti ſutorii, caſtorii, ſingulorum æquales partes:excipiuntur terebinthina ad emplaſtri formã, & clauo præmundato imponuntur. A L I V D. Fæcis vini vſtæ, calcis viuæ, viſci, ſingulorum pares portiones cum lixiuio aut vrina pueri impuberis.

DE AFFECTIONIBVS CIRCA VNgues,& primùm de paronychia, Cap. LXXXI.

PAronychia,*id eſt reduuia*,abſceſſus eſt circa radicẽ vnguis conſiſtens.Quum adhuc parua eſt paronychia, & incipiens,galla cum melle comprimit, ac conſiſtere impedit, aut Muſæ paſtillus,aut Nere,cum aqua:verùm vbi iam caro præter naturam excreuit, ſcopum habemus vt ipſam per nõ erodentia conſumamus ac rumpamus. Facit ad poronychias,aurium ſordes,& lycium. Suppuratã autem pungito,& emiſſo humore ſpongiam aqua imbutam imponito,aut lentem cum aqua tritam adhibeto,aut phœnicinum emplaſtrum cum vino,aut roſas virides,ſiue ſiccas,aqua maceratas ac tritas, aut polentam cũ aqua. Facit etiam ad paronychias farina lupinorum melle aut vino mulſo ſubacta.Ad vlceratas autem,æruginis,ſpumæ argenti,ſingulorũ drach.quatuor,ſarcocollæ drach. quatuor:quantum ſatis eſt inſperge, & ſupernè linamentum ex vino,itémque ſpongiam impone. Oportet autẽ & carnem vndiquaque ab vngue diſparare.

De pterygiis.

Pterygium eſt nimium carnis incremẽtum,quod parA tem vnguis operit,ex paronychia,aut alia eiuſmodi cauſa ortum habens.Ad hoc igitur,auripigmentum, & mannam,æquis portionibus inſperge, & ſupernè linamẽtum ex vino, & ſpongiam impone. A L I V D. Chalcitidis, ſquamæ æris,malicorii,ſingulorum æquales partes, excipe ficu aſſata & melle,& loco prius ex ſpiſſamẽtorum decocto rigato, impone: quòd verò de pterygio exareſcit depurga.

Ad digitorum pterygia putreſcentia,& ad pudendorum vlcera.

B Thuris drach. vnam,ſquamæ æris drach.vnam,æruginis raſæ drach.quatuor,mellis cyathum vnum, terito ad ſolem donec ſubflaua fiant, & vtere cum ſplenio, loco ex vino prærigato. A L I V D breui reſiccans ac curans pterygia:Soreos vſti drach.duas, thuris drach.duas,æruginis raſæ drach.vnam,cum melle contrita pterygio ipſi impone.Facit etiam ad reliqua horum locorum vlcera maligna,& nigredines, & putrefacta. A L I V D. Squamam æris palmularum aut ficuum carne excipe,ac vtere. A L I V D. Columbinum fimum cum polentæ polline in C paſſo coctum ac tritum,calidũ impone: ſed & æris ſquama per ſe inſperſa pterygia reſiccat. Oportet autem angulum vnguis aſſiduè per ſcalpellum eleuatum auferre, vt ne augeſcens, pterygium pungat. A D contuſos vngues: Myrti & mali Punicæ folia tenera imponito. A D ſubcruentos vngues.Farinam pice admixta imponito. V T diſcedant affecti vngues.Sulphur tritũ adipe ſuillo exceptũ imponito. V T diſcedãt ſcabri vngues.Viſci quercini,ſandarachæ,fœnigræci,ſingulorum ſextantem: cantharidum, thapſiæ,ſingulorũ vnciam vnam: aceti quod D ſatis eſt. A L I V D. Propolis Atticæ, ceræ, bituminis, ſingulorum drach.duas,ſulphuris viui drach. vnam: excipe ſine oleo,vt ne inquinẽt. Vſu verò expetente, calfactũ medicamentum vnguibus obducitur. A L I V D. Picis liquidæ,ceræ,colophoniæ,terebinthinæ,ammoniaci thymiamatis,ſulphuris viui,aphronitri, ſingulorum æquales partes, vt ne inquinent. A L I V D quod ſcabros vngues diſcedere facit abſq; vlceratione: Bituminis, auripigmẽti,ſandarachæ,ſulphuris viui,ſingulorũ drach.quatuor:excipe reſina,& vtere,exoluẽs per ſeptimũ diem. A L I V D. E Farina erui felle ouillo,aut vrina ouilla ſubacta vtere,aut calce cum oleo,aut maſtiche Chia cum opobalſamo:aut viſco atramẽtum ſutorium, & ſulphur viuum, quod ſatis eſt excipe, & pelliculæ inductum impone:aut ſtaphidem ſylueſtrẽ cum aceto tritã adhibe,aut reſinæ terebinthinæ drach.vnam,ſandarachæ duplum, ad radicem vnguis ſimul impone,ac diligenter deliga. Quum verò exciderit vnguis,ceratum myrteũ impone,cui parum additum ſit de medicamento ex reſina parato.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA, Lib. IIII,

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

DE ELEPHANTE, Cap. I.

ARETÆVM Cappadocem ita dicere arbitror, Auxiliorum facultatem morbis ſuperiorẽ eſſe oportere, & propterea elephantem curari non poſſe: nõ enim reperiri medicinã eo ſuperiorem. Si enim cancer qui velut elephas quidam eſt in vna parte,ex incurabilibus etiam ab ipſo Hippocrate nominatus eſt, quomodo non magis elephas,qui velut cancer quidam in toto corpore eſt,omnino incurabilis erit? Quum enim atra bilis ex qua hæc affectio conflatur, duplicem generationẽ habeat, (aut enim ex atrabiliario ac fæculentiore humore,& velut ſanguinis limo,aut ex flaua bile,vtriſque ſuperaſſatis generatur) ſubrubros quidem elephantas,mitiores quodammodo, aut(vt verius dicam) minus malignos,prima atræ bilis differẽtia efficit. Alios verò qui etiam maligniores ſunt,& totum corpus exulce F rant, & extremarũ partium elapſus faciũt, poſterior differentia ex flaua bile nimium aſſata generata producit. Quapropter de iis qui iã morbo detenti ſunt deſperandũ eſt: vbi verò in principio eſt affectio,vt neque aliqua extremarum partiũ decidat, neque vlcerata ſit cutis ſuperficies,neque etiam tumidæ eminentiæ plurimùm inſurgant, verùm turpis ſolùm ſit facies,ita tamen vt non valde indecorum aſpectum præferat,curare tentabimus.Nõ pauci enim per ſolam capitis vſtionem, pleroſque qui ita inceperunt, prohibuerunt ne ab affectione ſuperarẽtur. G Statim igitur incipiente morbo venæ ſectione vtemur, cum repetita ſanguinis detractione, atque hoc magis in vere,quãdo maximè & gignitur affectio & exacerbatur. Paucis autem interpoſitis diebus,nouem aut decem,purgamus ipſos pulte ex colocynthide,non vna vice, ſed ſæpe,iuxta rationem medicamenti,quantitatẽ adaugentes:

purgatio quoque ex hiera iis commoda eſt. Rurſus autẽ A
diebus circiter decem interiectis, ſerum lactis ſciſſi ipſis
dandum eſt, non infra trium heminarum menſuram, ne-
que ſupra quinque. Sequentibus verò diebus lacte non
ſciſſo, aut recens mulcto alantur. Ex iis ſi quidem remittit
affectio, eodem alimento vtantur: ſi verò perſeuerat, à la-
cte abſtineant, & ab acrium eſu vomant, itémque à rapha
nis & cibis. Commoda eſt etiam poſtea ex veratro albo
purgatio, bis ſi fieri poteſt in vere, ſemel in autũno. Cæ-
terùm iis qui à malo victi ſunt, neque vena ſecetur, ne-
que veratrum detur. neque enim tranſlatio à cute ad pro- B
fundum contingit, neque imminutio materiæ ex his am
plius fit. Verùm materiam ad ventrem ac inteſtina dedu-
cere oportet, & ex alto euocantibus ac transferentibus hu-
mores vti, ſiccaréque ac adſtringere cutem. Leues igitur
cucurbitæ ad os vẽtriculi & ad præcordia affigãtur, & iiſ
dem quoque partibus dropaces adhibeantur. Pauco autẽ
tempore interpoſito rurſus reflectẽdũ eſt, initio à purga-
tione per hieram ſumpto, omiſſa venæ ſectione, ex qua
maius detrimentũ quàm vtilitas vlla futura eſſet: & hoc
circuitu ter aut quater in anno vtendum eſt, maximè vere C
& autumno. Potiones autem his conueniunt hæ: Aceti
cyathus vnus cum cedriæ cyatho vno & ſucci & braſſicæ
crudæ cyathis duobus: mixta hæc dãtur mane & veſperi:
aut ſideritidis herbæ folia arida drach. põdere, in vini
cyatho vno: aut cornu ceruini drach. vnã, & aceti ſcillini
cyathi menſuram bibendam præbe quotidie poſt matu-
tinam deambulationem: ſed & alia circa hoc tempus dẽ-
tur: aut ſcillæ aſſatæ drach. quinque in aqua mulſa, aut in
melle ad eclegmatis modũ: aut ſucci Cyrenaici erui ma-
gnitudinem, melle & butyro dilutam: aut ramenti eboris D
drachmæ dimidium cum vini cyathis duobus, aut cumi-
ni Æthiopici drach. tres cũ melle velut eclegma. His autẽ
magis opitulatur paſtillorum theriacorum drach. vna,
in vini boni cyatho vno trita ac pota: ſimiliter etiam pa-
ſtillorum ſcilliticorum drach. vna bibatur: ſed & cala-
minthæ ſuccum, velut efficaciſſimum auxilium, laudant
potum. Incipiendum autem eſſe aiunt à tribus cyathis
vſque ad ſex. Præ omnibus autem efficax eſt theriaca ex
viperis, & pota, & forinſecus illita. Si verò haberi poſſent
ipſa animalcula, nihil adeò efficax eſt velut viperarum E
carnes coctæ comeſtæ ex albo iure, facta coctura per aquã
copioſiorem, & ſalem, & porrum, & anethũ, vſque ad ſpi-
narum ſeparationem, abſciſſis prius capitibus ac caudis
ipſarum, ad digitorum quatuor menſuram, exemptis etiã
interaneis ipſarum, pelléque detracta. Quin & theriaci ſa-
les idem compromittunt, cum obſoniis ſumpti. ſic enim
ſi ipſis vtantur, contingit aliquando ſquamas aut veluti
quendam corticem de cute ipſorum diſcedere. Cæterùm
victus ratio huiuſcemodi ſit: poſt ſomnos, præfrictus &
aluo exonerata, geſtetur, & vociferetur: deinde fricetur, & F
variè exerceatur, partim ſaltu, partim, & quidem amplius,
halteribus, & follis vſu. Deterſo autem ſudore, illinatur a-
dipe vrſino, aut vulpino, aut hircino, aut volucrino quo-
piam, aut butyro recenti. Modico verò tempore interce-
dente lauetur, illinens ſuccum fœnigræci, aut ptiſſanæ,
aut modicum ammoniacum aceto dilutum. Poſt balneũ
deterſus illinatur lentiſcino, aut œnanthino, aut myrteo,
& vino modico cum alumine, aut ammoniaco, vt ſtri-
gmenti ſit ſpiſſitudo. Deterſus autem rurſus mollibus lin
teis, ad dimidiam horã quieſcat, poſt quam pota aqua im G
miſſis digitis aut pinnis vomat. A vomitu verò vinum
abſinthites aut origanites bibat. Cibi ſint, panis hordea-
ceus, aut maza ex polenta: olera verò, beta, lactuca, rapha-
nus, porrum, braſſicæ duabus aquis edulcatæ, & capparis.
Ex mari verò, oſtrea, pelorides, erinacei, pectines, tellinæ
cum betis coctæ, ſalſamentum vetus medicamenti loco.
A vino autẽ per totũ morbũ abſtineãt, itémque à venere,
ita vt pauciſſimũ ſolum, & tenue, & aquoſum vinum, iu-
xta tempus refectionis ex purgationibus ſumant: in quo
etiam acria auferantur, condimentis exceptis. Dãda autẽ H
ſunt ipſis, ptiſſana, oua, alica lota, lac, & mel cũ pane, mal-
ua, rumex, ſiſarum, piſces teneræ carnis, & ex volucribus
bono ſucco præditæ: ex fructibus, ficus, vua, & vuæ paſſæ:
ex dulciariis, ea quæ ex nucleis pineis, aut amygdalis to-
ſtis, & cnico parantur. Bis autem in die alãtur. graue enim
his eſt ſemel in die cibum capere. Cæterùm poſt curatio-
nem intrinſecam, ſmegmatis in balneo vtantur, ex deco-
cto betæ aut fœnigræci, cum aphronitro, aut ſapone, aut
myrobalano, & quandoque etiam pſilothris. Deterget e-
tiam portulaca cum aceto trita, & tenue ſemperuiuum, &
rumicis radices aceto coctæ, & alumen cum ſale, & ſanda
racha, æquis portionibus, in vino & oleo lentiſcino: & id
quod ad vitiligines deſcriptum eſt, ex alcyonio, nitro, ſul-
phure, myrti foliis, & fici ſylueſtris foliis aridis, cum ace-
to tritum ac illitum, & quod ex ſepiæ teſta vſta, & pu-
mice, nitro, cimolia toſta, gummi, & galla omphacina, pa
ribus partibus paratur, ſiccum inſperſum, aut cum aceto
affrictum. Sed & hoc mirificè facit: Rumicis radicum fa-
ſciculum plenæ manus, nitri drach. quadraginta, thuris
drach. vigintiquinque, ſulphuris drach. vigintiquinque,
cum aceto Ægyptio illinitur. Efficax eſt & hoc. Auripi-
gmenti drach. decem, ſulphuris viui drachmas octo, coſti
drach. duodecim, calcis viuæ drach. quatuor, ceræ drach.
quatuor, baccarum lauri aridarum drach. duodecim: hæc
populi foliorum ſucco, aut craſſo decocto ſubiguntur, &
mellis ſpiſſitudinem habentia illinuntur. ALIVD.
Rumicis radicum faſciculi duo in aceto coquuntur, & in
pila tunduntur ac conteruntur: deinde alcyonii libram
vnam ſumis, aphronitri beſſem, ſulphuris viui libram v-
nam, teſtarum cochlearum vſtarum trientem, chamæleo-
nis nigri radicis trientem. Cõteruntur omnia ad ſtrigmẽ
titiam craſſitudinem, deinde illinuntur, æſtate quidem in
ſole ſæpe, hyeme verò in balneo, vſque ad exudationem.
Quin & Æſculapii aridum ſmegma benè his congruit, &
omnia quæ in communi referentur defrictoria, vſque ad
ea quæ ad vitiligines deſcribuntur, quemadmodum etiã
nũc relata illis quoq; cõpetũt. At verò tumidæ eminẽtiæ
inflãmatæ aut exulceratæ illinãtur lycio Indico, aut glau-
cio, aut aloe, aut Andronio paſtillo, aut polyide ſphragi-
de. Cataplaſma imponatur ipſis ex alica cum ſucco po-
lygoni, aut plantaginis, aut helxinæ trita: ſed & Mileſiæ
herbæ viridis folia cum axungia tuſa ac impoſita, miri-
ficè opitulantur. Rubefiunt enim inde partes, verùm fa-
cilè ſedantur pane impoſito, aut cerato ex oleo amygdali-
nõ facto, & ad naturalem colorem reſtituuntur. Exulcera-
tis autem partibus conueniunt emplaſtra, id quod ex di-
phryge paratur, & Melinum ex vino, & coracium, & quod
fit ex aceto mulſo, & paſtillus Andronius, & põpholyx, &
cadmia. Signum porro quòd moderatior fiat totus mor-
bus, eſt quòd prima vlcera ad cicatricem perueniunt. Cæ-
terùm ad ſpirandi difficultatem in elephanticis, aſellos
ſub vaſis aquariis quinque aut ſex, ex aquæ mulſæ cya-
this tribus bibendos præbe. In communi verò etiam ali-
qua ex iis quæ ad difficulter ſpirãtes ſcripta ſunt, ipſis cõ-
ueniunt. Aquarum verò naturalium vſum, velut maximè
neceſſarium, eligere oportet, aluminoſarum præſertim &
ferroſarum, &, ſi fieri poteſt, frigidarum. Conferunt autem
ipſis eædem quoque in potu: eandem vim habet etiam
arenæ marinæ vſus, & omnia exudatoria ac ſudorifica.
Quandoquidem verò affectio ex his eſt quæ facilè per cõ-
tagionem diſtribuuntur, non minus quàm peſtis, habita-
tiones ipſorum quamlongiſſimè remouendæ ſunt ab vr-
bibus, & in mediterraneis ac frigidis locis ſtatuendæ, &
in quibus pauci homines, ſi ita fieri poſſit, verſentur: ita
vt hinc in circunſitos locos digredi poſſint, tum ſua ipſo-
rum cauſa, tum etiam nõ minus ob eos qui ipſis occurre-
re poſſint. Nam & ipſi aere commodiore vtentur, & aliis
malum impertiri non poterint.

DE LEPRA ET SCABIE, Cap. II.

Vtraque harum affectionum aſperitas cutis eſt, cum
pruritu, & eliquatione, ex atrabiliario humore gene-
rationem habens. Verùm lepra per profunditatem cor-
porum cutem depaſcitur orbiculatiore modo, vnà cum
hoc quòd ſquamas piſcium ſquamis ſimiles dimittit. Sca
bies autẽ magis in ſuperficie hæret, & variè figurata eſt,
& furfuracea corpuſcula remittit. In his igitur venæ ſe-
ctionẽ aſſumere oportet, ſi corpus humorũ copia redun-
dare tibi videatur: ſin minus, omnino tamen purgationẽ
per ea quæ atram bilem euacuant. Forinſecus autẽ vteris

in communi quidem veratro vtroque, & calce lota in vſum ſicca ſepoſita:vſu verò expetente, aqua diluens, ſtrigmenti ſpiſſitudine illine. ALIVD. Saluiæ, oleæ Æthiopicæ lacrymæ,ſingulorum drach.octo, corticis radicis capparis,gummi, ſingulorum drach. tredecim, illine cum aceto in ſole: lepras autem priuatim remouent anemonæ appoſitæ, radix vitis albæ: compoſita verò hæc, farinæ loliaceæ chœnicem, cardamomi albi drach. quatuor,ſpumæ nitri drach. vnam, atramenti ſutorii drach. octo, aſphodeli radicis mediæ drach.quatuor,terito in aceto,& cerati craſſitudine illinito,loco ex nitro præparato:& vbi exolueris,quod per tertium diem faciendũ eſt, & aqua frigida ablueris, rurſus illine. ALIVD. Succi radicum aſphodeli ſexuncem,ſulphuris viui,mannæ,ſingulorum drach.decem:nitri drach.octo,aceto diluta illine. Ad ſcabiem verò priuatim faciunt,ſimplicia quidem, ſtaphis ſylueſtris,lupini amari,cardamomum cum aceto, lilii radix cũ melle,reſina terebinthina,ſulphur,cicer,ſtercus caprinum: compoſita verò hæc: Miſy & calcitidem, paribus partibus cum vino illine ſcabiei humidiori. ALIVD. Rododaphnes folia tenera in olei ſextario coquito, donec torrefiant, ipſiſque abiectis ad oleum ceræ albæ quadrantẽ adiice, & hac ſoluta frigefacito, ac ſulphuris viui vnciã vnam inſpergito, & in ſole aut in balneo illinito:quidam cum rododaphne etiam ſcillam coquunt. ALIVD. Emplaſtri ex ſuccis ſextantem, ceræ ſextantem,roſacei vnciam vnam,ſpumæ argenti quadrãtem,ceruſſæ quadrantem, picis liquidæ ſexuncem,recrementi argenti ſextantem,ſyrici ſextantem,aceti quod ſatis eſt ad arida terenda. ALIVD. Ceruſſæ vnciæ dimidium,amyli vnciæ dimidium, plumbi vnciam vnam, lotariorum ruborum aut anchuſæ ſextantem,ceræ ſexuncem,roſacei dodrantem. Anchuſam cum roſaceo probe coquito,deinde reliqua adiicito. ALIVD. Oua decem, aut quot ad vſum ſufficiunt,in aceto acerrimo macerato, donec putamen ipſorum molle fiat, deinde in ipſo aceto vitellos ipſorum coquito, & cum roſaceo ac reliquo aceto etiam ſpumæ argenti parũ conterito,& ſtrigmenti ſpiſſitudine illinito. ALIVD. Ouorum aceto maceratorum vitellos tres, roſacei ſexuncem, ſulphuris viui quadrantem. Prætritis cum aceto vitellis & ſulphuri, ceratũ adiicito.Quin & argenti ſpuma cum aceto & roſaceo trita,vt emplaſtri formã accipiat, acriorem ſcabiem depurgat:ſed & ex lapato ſmegmata, & pleraque ad elephanticos deſcripta ſmegmata, in communi etiam ad lepras & ſcabiem faciunt.

DE IMPETIGINE, Cap. III.

VBI ſeroſi tenues & acres humores aliis craſſis ſuccis admixti ſunt, λειχῆνες, *id eſt impetigines*, generantur, quæ breui in ſcabiem ac lepram tranſeunt: quapropter medicamentis vehementer ſiccantibus opus habẽt. Proinde poſt totius corporis,ſi opus habuerit, euacuationem,ſimplicia ipſis competẽt,cicer,veratrum, erinaceus in petris degens,pix cerato ac reſinæ admixta, crocodili terreſtris ſtercus, & ſturnorum vbi ſolã oryzam ederint. Multi verò hoc ſolo impetigines in mento, aut etiam alibi curauerunt.Triticum multum incudi feruenti imponunt,& defluẽtem ex ipſo liquorem adhuc calidum impetigini illinunt:at puerorum impetigines ſaliua hominis aſſiduè confricato:ad hos facit & pruni gummi illitũ. Inueteratæ verò impetigini viticis folia trita cum aceto imponito,aut capparis folia eodem modo.Compſita verò hæc,ſulphur cum thure, aut cum ammoniaco, aceto dilutum illinito.

Paſtillus ad impetigines.

Glutinis fabrilis drach.quatuor,thuris drach.tres,aceti cyathi dimidium, aceto diſſolutos illinito. ALIVD. Chalcitidis,gummi,ſingulorum drach. octo: ſulpuris viui,miſyos,ſingulorum drach.ſex:ſquamæ æris,acaciæ, ſingulorum drach.duas,cum aceto illine. ALIVD. Sulphuris viui,ſpumæ nitri,ſingulorum drach.quatuor, canchryos grana ſexaginta, terito cum aceto, & ſolam affectam partem illinito,ita vt integram ne contingas: reſiccatum verò abluito frigida aqua. ALIVD. Veratri albi drach. octo, farinæ lupinorum, buccinorũ vſtorum, nitri,ſingulorum chœnicem,ſicca affricato. Cæterùm feras impetigines vocant eas quæ ex moderatè reſiccantibus nihil opis ſentiunt,ab acrioribus verò exacerbantur. In iis igitur medicamenta adhibere oportet multũ quidem efficacia, ita tamen vt ne vehementer mordeant, quale hoc eſt, Glaucii,thuris,alcyonii, bituminis, ſulphuris,gummi,ſingulorum vnciam vnam, illine cum aceto. ALIVD. Picem Aphricanam cum aceto coctam liquefactam illinito. ALIVD ad impetigines & pruritum. Atramenti ſutorii,ſulphuris viui,nitri,thuris,ſingulorum æquales partes,ad impetigines cũ aceto, ad pruritum cũ vino illinito. ALIVD ad impetigines, Ammoniaci thymiamatis,farinæ erui ac lupini, ſingulorum pares portiones,cum aceto.

DE PRVRITV, Cap. IIII.

PRuritum in ſenectute contingentem,perfectè ſanare non datur,verùm ſubſcriptis mitigare potes.Qui verò ex vitiatis humoribus in aliis oboritur,eum ſanare cõuenit,humores vitiatos euacuando qui ſanè fuerint bilioſi,aut pituitoſi,putrefacti aut ſalſi. Cognoſcuntur autem ab ætate,temperamento,victu,tempore, regione, & reliquis eiuſdẽ ordinis. Si igitur in venis vnà cum ſanguine redundare videantur, à venæ ſectione incipiendum eſt: ſi verò qualitate magis affligunt, facta per conuenientia medicamenta ipſorum euacuatione, ad externam curationem nos conuertemus. Balneo itaque vtendum eſt omnino ieiuno, quandoque etiam vbi parum cibi accepit,rurſus repetenda lotio eſt.difficulter enim humectari affectio poteſt.Defrictio verò fiat ex fœnigræci, aut betæ aut furfurum,aut maluæ ſylueſtris & ſatiuæ,aut ptiſſanæ decocto: inſupérque cum farina fabarum, aut lupini,aut myrobalani, aut cum ſmegmate peponato appellato: ſi verò moram trahat, ſimiliter quidem lauandum eſt, fomentum autem adhibendum ex decocto ſaluiæ,myricæ, mercurialis,origani,pulegii,baccarum lauri,radicis cucumeris ſylueſtris,capparis:itémque ex lixiuio,& muria acida: deinde inſpergatur nitrum ſiccum aut cum fæce aceti, aut medicamentum quod recipit ſpumæ nitri ſextariũ vnum,thuris,ſulphuris viui,ſingulorum libram vnam, cimoliæ libræ dimidium:aut hoc,aphronitri, ſulphuris viui,alcyonii vſti, æquales ſingulorum partes, adhibe aridas,aut cum aliquo ex relatis decoctis: ſi verò voles, etiã veratrum ſiccum inſperge, citra pinguitudinem. Illinendum autem eſt oleum & acetum,contrita in ipſis ſtaphide ſylueſtri,aut ſulphure,aut ſandaracha,aut omnibus ſimul,aut ſinapi cũ myrobalani expreſſæ retrimẽto,& oleo ac aceto, aut cochleæ vſtæ ac tritæ cũ melle: aut rumicis radices,aut ſmegmata ex ipſis parata, velut capite de elephante dictum eſt,aut aliqua ex iis quæ ad ſcabiem relata ſunt. Quòd ſi exulcerentur partes, vtendum eſt parygro emplaſtro,aut ex pompholygo præparato:aut ceræ vnciã vnam in olei Cyprini cyatho vno liquato, & ſulphuris viui vnciam vnã adiicito. ALIVD ad pruritus. Nucum magnarum rancidarũ vnciã vnã, ſulphuris vnciam vnã cum apii ſucco, tritis vtere in balneo cum multa defrictione.Hoc ſolum multis ſcabioſis & aliâs pruriginoſis ſufficit: ſed & ipſum apiũ per ſe viride tuſum ac affrictũ in balneo, magnificè prodeſt. Similiter etiam perdiciũ,& reſina aceris cum roſaceo ſoluta ac illita. ALIVD. Oryſæ puræ & valde albæ quadrãtẽ,tũdito,ac cribrato, & aceto acerrimo ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem terito,& ſulphuris viui priuatim triti vnciã vnã adiicito, & probè mixtis in balneo vtitor cum multa defrictione: at in iis qui ſuperfluis humoribus magis abundant,ſi æquali pondere ſulphur & oryzã miſcueris, melius medicamentum effeceris.

DE LEVCE, Cap. V.

LEuce tranſmutatio eſt cutis ad colorem albidiorem, à viſcoſa ac glutinoſa oriens pituita.Quandoquidem verò nõ omnis leuce curabilis eſt, dignotiones ipſius tales habeto.Leucem in ſuperficie non vltra cutem perpũgito,& ſi quidem ſanguis fluxerit,curã recipit: ſi verò humor lactoſus,incurabilis eſt, aut panniculo laneo aſpero ipſam cõfricato:& ſi quidẽ rubicũdior color euaſerit, curationem recipit:ſi verò in eodem colore permanet,non

curabitur. Quin & quæ plures corporis locos occuparunt, & quæ vetuſtiores ſunt, minus curationẽ recipiunt quàm eæ quæ paucos locos tenent, & recentiores exiſtunt. Quidam igitur vſtionem per ferrum in leuce probarũt, quæ per aduſtionis modum ſolùm adhiberetur: alii verò & ex vſtione dolorẽ, & ex hac cicatricẽ veriti, quæ nõ minus quã ipſa leuce decorẽ vitiaret, cruſtã inducẽtibus medicamentis vſi ſunt, qualia etiam concolorem cicatricem efficere tradunt: alii etiã horum difficultatẽ reprobãtes, tincturas adhibuerunt, impoſturæ magis quàm vtilitatis ſtudioſi: quos præ omnibus reprobare oportet, propter velocem affectionis regenerationem. Vtendum igitur eſt ſubiectis compoſitionibus: Adarces, canchryos, ſulphuris viui, ſingulorum æquales partes: ſingula tuſa, ac cribrata ſeorſum, deinde cũ aceto ſimul ad multos dies læuigata, in ſole illinito, non aceruatim, vt ne cutis exulceretur. Progreſſu verò temporis adiicitur parum quid de veratro & de galla, ſimiliter. ALIVD. Fici nigræ virgulta aceto macerato, & læuigatis, aphronitri, ſulphuris viui, myricæ fructus, ſingulorum æquales portiones admiſceto, & nitro præfrictis illinito, ac inſolato, cauendo ne exulcerentur. Archigenes autem calce viua ſufficienti ad fici folia admixta vſus eſt: aut vbi defricueris, inquit, leucas veratro albo donec exudarint, quò reliquo corpori concolores fiant, ſinopide aut meliade *terra* illine: aut acubus ſimul innitentibus perpũctione facta, donec cruorem fundant, ſinopide cum aceto illine: aut præfrictas (velut dictum eſt) fici ſucco recenti illinito, & folia ipſius aliquantum confricato.

DE VITILIGINE ALBA AC NIGRA, Cap. VI.

Vitiliginum generatio eiuſdem cum leucis ſpeciei eſt: verùm illæ ad profundum vſque corpus mutant, vt etiam pili ſimiles enaſcantur. Vitiligines verò in cutis ſuperficie conſiſtunt, prætérquàm quòd etiam ipſæ moram trahentes, ad profundum vſque procedunt, vt etiam pilos albos producant propter ſubiectum humorẽ. Nam ex pituitoſo humore albæ fiunt, nigræ verò ab atrabiliario. In communi igitur vtriſque conuenit calx lota aqua ſoluta: aut dracontii radix cum aceto impoſita, ſimiliter veratrum vtrunque, lupinorum amarorum decoctũ affuſum, & farina ipſorum impoſita cum aceto aut aceto mulſo: Capparis radicis cortex cum aceto, lilii radix cum melle, cepa cum aceto illita in ſole, crocodili terreſtris ſtercus, ſimiliter etiam ſturnorum vbi ſolam oryzam ederint, ſæpiæ teſtæ vſtæ. Compoſitũ verò hoc, Alcyonii, nitri, ſingulorum ſextans, veratri albi, ſulphuris viui, ſingulorum vncia vna: quidam etiam fæcis vini vſtæ vnciam vnam addunt. ALIVD. Sulphuris viui, ſpumæ nitri, ſingulorum drach. quatuor: canchryos grana ſexaginta: terito cum aceto, & ſolam vitiliginẽ illinito, ita vt integram partem ne contingas: reſiccatum verò abluito frigida aqua. ALIVD. Farinæ lupinorum, buccinorum vſtorum, nitri, ſingulorum chœnicem: veratri albi drach. octo, ſicca affricato. ALIVD. Farinæ erui lib. duas, ſeminis erucæ, amygdalarũ amararũ, radicis cucumeris ſylueſtris, ſingulorũ librã vnã, vino mulſo læuigata illinito, & poſt horæ ſpatium ſpongia detergito. Facit ad maculas ſolares, & varos, & alias cutis maculas.

Ad vitiligines albas experimento conſtans.

Sulphuris viui ſextarios duos, calcis viuæ albæ trientẽ, candida ouorum quinque, olei nardini & aceti parum. Sulphur primùm teritur, deinde nardinum adiicitur, & rurſus teritur, atque ita acetum inſtillatur, ac rurſus teritur. Calx autem priuatim lota, ſemel & iterum atque iterum ſulphuri additur vnà cum candido ouorum, & rurſus teritur, & collectus humor diffunditur, ita vt modicũ eius relinquamus, quò vnguentum illini poſſit, atque ſic vtimur. ALIVD Archigenis: Sulphur viuum, fici folia arida, aphronitrum, alcyonium, cimoliam terram, myrtũ cum aceto adhibe. ALIVD Archigenis: Fici foliorum in vmbra ſiccatorum, ſulphuris, aluminis, æquales ſingulorum portiones, cum aceto illine: aut fici foliorũ drach. quatuor, nitri drach. duas, alcyonii vſti drach. duas cum aceto illine in balneo. Priuatim verò vitiligines nigras exactè tollit ſãdaracha cũ dimidia ſulphuris parte, verùm nitro præparatis hæc in ſole illinito. At verò albis, atramẽti ſutorii, æruginis, æquales ſingulorũ partes, nitri duplum, abſque pinguedine affricato: aut cãchryos, ſulphuris viui, adarces, æquales ſingulorum portiones, cum aceto affricato, ac illinito: quum autem reſiccata fuerint, fricando abluito: idem etiam ad leucas facit.

AD STIGMATA, EX LIBRIS ARCHIgenis, Cap. VII.

Stigmata eximes ſi id quod matulæ inhæret cum acerrimo aceto illinas: aut calcis viuæ partem vnam, nitri toſti fului partem dimidiam, cum aqua in ſole illinito: vbi verò exulcerata fuerint, velut vlcus ad cicatricẽ perducito. At Crito ad ſtigmata inquit, Locum nitro præfrictum terebinthina integito, deinde deligatũ ad ſex dies ſinito, ſeptima verò die ſoluito, & ſtigma acu perpungito, & deterſo paulatim per ſpongiam ſanguine, tenui ſale confricato: deinde impoſitum medicamentum ad dies quinque ſinito. eſt autem hoc. Thuris, nitri, calcis viuæ, ceræ, ſingulorum drach. quatuor, mellis drach. octo: poſtquam enim exolueris, atramentum in medicamento reperies. ALIVD vnguentum. Piperis drach. duas, rutæ drach. quatuor, ſandarachæ drach. quatuor, auripigmenti drach. vnã, mellis quod ſatis eſt: locũ vbi nitro præparaueris illinito, & reliqua ſimiliter velut in priore facito. Soluito autẽ per triduũ, & atramẽto deterſo, rurſus illinito. Tollit enim, inquit, in diebus viginti, citra vlcerationem ac cicatricem. ALIVD creticum appellatum: Thuris drach. quatuor, nitri drach. duas, atramenti ſutorii drach. quatuor, ceræ drach. ſex, piperis drach. tres, calcis drach. tres, thapſiæ drach. tres, auripigmẽti drach. vnã ſemis, ſandarachæ drach. tres, mellis quod ſatis eſt: vtere velut ſuperiore. Oribaſius autem ait, Ranunculus herba impoſita, aut capparis folia, ſtigmata eximunt: ſi verò in alto ſint, ac tolli non poſſint, & non multã cutem occuparint, frigido cautere cruſta inducta tollito.

DE PVSTVLIS, Cap. VIII.

Puſtulæ fiunt craſſis humoribus in cute impactis, & magis adhuc ſi ſũma cuticula denſa eſt. In quibus igitur etiã in profũdo humorũ copia ſubſiſtit, eos prius purgare oportet. Siquis enim non prius hoc facto, diſcutere aggrediatur, obturabit ipſos magis quàm euacuabit per cutem. Si verò profunditas ſine ſuperfluitatibus fuerit, per cutem ipſos euacuare oportet, & non procul diſtrahere: quod contingat ſi per ventrem aut per vomitus euacuare velis. Cæterùm curationem humorũ cuti infartorum, per fomenta & calfactoria facere oportet, & præſertim vbi latæ puſtulæ fuerint: tales enim ex abunde frigido ac craſſo humore generatæ ſunt. Lauri itaque folia tenera, itémque rutæ, vtraque pari portione terito, & mannam thuris cum oleo dilutam addito, ac illinito: aut betã teneram coctam tritam imponito: aut ceræ drach. octo, ſulphuris tantundem, ſalis drach. ſex: arida terito, & olei cyatho dimidio affuſo, omnia ſimul coquito, factóque inde emplaſtro vtitor. Cocturæ verò aſſidere oportet. Valde bonum eſt medicamentum.

DE PVSTVLIS NOCTVRNIS, Cap. IX.

Puſtulæ nocturnæ vlcuſcula ſunt ſua ſponte enaſcentia, bullarum inſtar, ſubrubicunda, ex quibus ruptis ſubcruenta ſanies defluit. Atque hæc quidem interdiu nõ valde infeſtant: noctu enim doloroſa ſunt magis quàm pro vlceris ratione. Silphii itaque ſuccum aqua dilutum imponito, (ſiccat enim abſque morſu) aut cicutã læuigatam impone, aut braſſicam crudam cum aqua, aut apium cum polenta tritum imponito, aut hyoſcyami folia cum melle trita, aut ſolanum per ſe, & cum coriandro viridi: aut oleæ foliis coctis cum aqua vtere, aut vuas paſſas reiectis vinaceis tritas ſplenio infarctas impone, aut adiantũ tritum cum melle. Vitare verò debent ne acria, acida, ac ſalſa ingerant: fomenta item vitent, & balnea, & ſolem.

DE PAPVLIS SIVE BVLLIS, Cap. X.

QVAE non ſua ſponte rumpuntur papulæ ſiue bullæ, & tamẽ dolore infeſtant, eas acuta acu perforare cõ-

uenit ad commodum ſaniei defluxum, deinde humorē leniter exprimere, ita vt cutis præpoſita ſinatur: & ſi bulla repleta fuerit vulnuſculo occluſo, rurſus ſimiliter perforare oportet, & exprimere, & cutem adſtrictam ſeruare, donec ad cicatricem perductum fuerit id quod ſub ipſa eſt exulceratum. Priuſquam igitur puſtulæ erumpant, lentem coctam tritam cum aqua imponito, aut mali Punicæ virgulta calido cinere tepefacta adhibeto, & locos torreto. Si verò eruperint, & vlcus fiat, adipem ſuillum liquatum, & argenti ſpumam tritam miſceto, & linteo infarctã imponito, aut lilii radicem in aqua coctam ac tritam, cũ cerato imponito.

Ad puſtulas nocturnas & bullas.

Spumam argenti, & ſulphur viuum æquis portionibus cum aceto & oleo myrteo, ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem trita, illines cum oleo & vino. Facit item & ad hæc, & ad calidas eruptiones, & ad papulas efferuentes, & ad achoras, *manantia capitis vlcuſcula*, & ad furunculos incipientes, & ad ambuſta, medicamentum ex plumbagine, & quod ex ouis paratur.

AD AMBVSTA, Cap. XI.

AMbuſta moderatè detergentibus medicamentis opus habent, citra hoc vt manifeſtè calefaciant aut frigefaciant. Proinde terra Chia, & cimolia, & Cretica, & omnis leuis terra, cum aceto non valde acri, aut aqua admixta, illita probè facit, & bullas excitari prohibet: item ouum totum crudum eueſtigio impoſitum, lana molli exceptum. nam & moderatè perfrigerat, & citra mordacitatem reſiccat: ſed & atramento ſcriptorio oblinito, aut thure aqua diluto, aut lẽticula cocta trita, aut eruo integito. Cæterùm ad ambuſtiones ex aqua calida, priuſquã bullæ excitentur, oliuarum muria conditarum aquam affundito, & ipſas oliuas cum polẽta tritas imponito, aut alumen ſciſſum tritum cum aceto illinito: aut fel taurinũ cum aqua larga liquatum illinito, aut lixiuium affundito, aut garo, aut muria perfundito, aut bulbos liliorum, aut hyacinthi, aut narciſſi, cum roſaceo tritos, & ad ſtrigmenti craſſitudinem redactos illinito. At verò Marcellus cõpoſitum hoc tradit: Pãniculum melle imbutũ, & in hordeo obuolutũ exurito, & cõiicito cineris eius drach. octo, ceruſſæ drach. quatuor, butyri drach. octo, ceræ drach. ſedecim, adipis caprini drach. ſedecim, roſacei drach. ſedecim. Quòd ſi iam bullæ excitatæ fuerint, rhoem & polentam tritam cum aceto impone, aut calcem viuam cerato admixtam, & linteo infarctam impone: quin & ſphærion appellatum medicamẽtum ad hæc commodum eſt. Quæ verò vlcerata ſunt, porro trito intege, aut portulacã tritã cum polenta impone: aut columbinum ſtercus linteo inuolutum exure, & cinere eius oleo diluto vtere: admirãdum eſt medicamentum: pinus quoque aut piceæ cortex, aut adiantum ſiccum tritum, aut myrti folia vſta trita inſperguntur. Faciunt ſingula hæc etiam cum cerato compoſita: ſed & quod anchuſæ rubicundæ radicis ſiccæ, tuſæ, tritæ trientem recipit, & ceræ albæ dodrantem, roſacei vncias octodecim itémque quod ex ceruſſa cum modica medulla ceruina paratur. bonum eſt medicamentũ.

AD EOS QVI FLAGRIS CAESI SVNT, Cap. XII.

CEruſſæ & ſpumæ argenti æqualibus portionibus, ceræ quadrupla, cum ſuſino aut roſaceo velut emplaſtro vtere: verùm prima die ſuſino ſolo per ſe vtere: aut croci drach. vnã, tragacanthi drach. vnã, ouum integrum abſque teſtis, vniẽs vtere: pellis ouilla recens detracta, calida adhuc, flagris cæſis circundata, magis quàm omnia alia in vna die ac nocte curat.

VT PILI EX AMBVSTIS NASCANTVR, Cap. XIII.

PIlli ex ambuſtis naſcuntur ſi fici folia in olla torrefacta cum cerato emplaſtri vice impoſueris: aut caricæ drach. octo, ſampſuchi drach. vnam: tritis cũ oleo cerati craſſitudine vtere, aut lapidũ præſegminis drach. centũ, ſquamæ æris drach. decem, cum aqua in paſtillos efforma, & ſerua. Vſu verò expetente, partem vnam ad octo cerati partes admiſce ac dilue.

A AD DESQVAMATA Cap. XIIII.

IN deſquamatis ac ſuperficiariis vlceribus, primis diebus adſtrictione vſus, aut vino, aut aceto, aut acida muria, in ſequentibus ad cicatricem inducendam vtere emplaſtris pinguibus, & ex albis iis quæ ſunt delicata. Egregiè verò facit hoc: Ceruſſæ partem vnam, ammoniaci dimidiam, myrtei quod ſatis eſt. Ammoniacũm in aqua terito, & ceruſſam admiſceto, myrteum affundens, & vtere pro pingui emplaſtro, aut ad lapidum præſegmina ſquamam æris admiſceto, & myrteo tritis vtitor, aut cimoliã
B & argenti ſpumam cum vino & oleo cicino & myrteo terito, ac vtitor.

Ad deſquamata, intertrigines, & diuturna vlcera, & ſenilem ac teneram cutem.

Spumæ argenti chryſitidis drach. quinquaginta, ceræ drach. viginti, reſinæ, piceæ ſiccæ drach. duodecim, olei cyath. vnũ ſemis. Spumam argenti & oleum coquito, ac reliqua adiicito, & ſpatula agitatis, aut etiam in pila mollitis vtitor. Cæterùm deſquamatam cutem detrahere nõ conuenit, ſed inducere & imponere medicamentum. ſic
C enim agglutinatur, etiamſi denigrata fuerit: ſi verò denudata fuerit caro, difficile eſt cicatricem inducere, dum mordetur, & ſordidum eſt vlcus. At ſine inflammatione conſeruat deſquamata rhus ruber impoſitus, tritus cum melle, aut lentiſci coma vſta, & cum melle impoſita.

Ad deſquamata, & flagris cæſos, & articulorum contuſiones, medicamentum dolorem eximens.

Spumæ argenti, ceruſſæ, ſingulorum dextantem, ceræ ſexuncem, olei puri aut roſacei libram vnã ſemis, amyli
D ſextantem. Facit ad eadem etiam pelarium ex recremento argenti, & emplaſtrum ex ouis ſimiliter.

DE VERRVCARVM SPECIEBVS, FORmicaria, & ea quæ chordæ ſummæ parti ſimilis eſt, Cap. XV.

VTraque harum verrucarum, cutis eminentia eſt parua, calloſa, & vtplurimum rotunda. Verùm formicaria latum fundum habet, & ſiquis cõſcalpet, ſimilem ſenſum inducit velut à formicarum morſibus: altera verò acrochordon appellata, anguſtum fundum habet, vt ſi aſſi-
E miles, ſummam chordæ partem depẽdere putes. Has igitur extuberantias tollit elaterium cum ſale impoſitum: thus cum aceto, groſſi ficus cum aceto, farina ac nitro, fici liquor illitus, itémque tithymali, ſmaridis caput ſalſum vſtum, ærugo cum ſulphure viuo vſta, ocymi folia cum atramẽto ſutorio: id quod deſtillat à ſarmentis vitis viridibus adhuc dum vruntur, ouillum ſtercus cum aceto, hirci fel illitum, heliotropii magni ſemen cum vino impoſitum, ruta cum nitro & pipere, nitrum cum vrina pueri impubis, ſtercus bouis gregariæ cum aceto.

F DE GANGLIO, Cap. XVI.

GAnglium nerui cõtortio eſt, ex plaga aut laſſitudine proueniens, in pluribus quidem corporis partibus, maximè verò iis quæ mouentur, velut eſt ſumma manus, & pes. In hoc, inquit Archigenes, calcem viuam cum adipe anſerino & terebinthina imponito. Polles autem medicamento ex achate lapide vtitur. Oribaſius verò hoc, Ceruſſæ, reſinæ pinus, olei veteris, ſingulorum vnciã vnã, ammoniaci thymiamatis, galbani, ſingulorum vnciã vnam, ceræ trientem, aut diſcum, inquit plumbeũ craſſio-
G rem, veluti ſunt verticula, ganglio maiorem imponito, ac deligato. Grauitate enim diſſoluit ipſum per longius tẽpus: ſed & nos hoc vtimur. Facit etiam oxerum & maſticherum emplaſtrum.

DE INFLAMMATIONE, Cap. XVII.

IN communi quidem omnes calidos & doloroſos cum ardore tumores, inflãmationes appellare ſolent: verùm prout diuerſa eſt materia quæ ipſos efficit, etiam horum differentiam euariare aiunt. Nam vbi ſanguis bonus, &
H craſſitie moderatus, ad aliquam partem aceruatim influxit, & ob copiam impactus eſt, fieri eam quæ priuatim inflãmatio appellatur: ſi verò bilis flaua in aliqua parte conſiſtat, herpetem: vbi verò ſanguis & flaua bilis ſimul influxerunt, eryſipelas, *ſiue ignem ſacrum*, effici. Quum autem

influens ſanguis calidus multũ fuerit ac craſſus, carbun- A culos producere ſolet. Proinde ab ea quæ priuatim inflãmatio appellatur initiũ ſumemus, quæ in multis ſæpe cõtingit: quæ tumor eſt rubicundus, doloroſus, renitens, & calidus, ex ſanguine (velut dixi) bono ortũ habẽs, qui quãdoque ex toto corpore adfertur, quandoque in ipſa parte redundat, vt à vaſis contineri non poſſit, ſed inſtar roris excidat in intermedios vacuos locos. Sed & ad vulnerationes ſæpe, & ad fracturas, vlceráque, ac plures alias extrinſecas cauſas, hæc affectio concomitatur. Poſtquã igitur derepentè pars aliqua citra manifeſtã cauſam prægreſ B ſam, inflãmãta fuerit, totũ verò corpus ad partẽ demittit, totũ euacuare oportet per venæ ſectionẽ, ipſam autẽ inflammatã partẽ irrigare, ac cataplaſmatis integere, non calefacientibus ac humectantibus, ſed his quæ id quod influit repellere poſſunt, & id quod in affecta parte conti netur euacuare. Cataplaſma igitur adhibere oportet ex ſemperuiuo & mali Punici corticibus in vino coctis, rho éque ac polenta compoſitũ. Si igitur dolor vehemens non eſt, hoc ad dolorẽ vtendũ eſt: ſi verò cũ maiore dolo C re pars fluxione infeſtetur, neque ſic calida aqua aut oleũ adhibeatur, aut ex farinis cataplaſmata: (inimica enim ſunt hæc fluidis affectionibus) verùm mitigare oportet doloris vehemẽtiã eo quòd ex paſſo, roſaceo, ac cera mo dica paratur, cũ lanis ſuccidis multũ æſypi habẽtibus. Excipiuntur autem & adhibentur hæc æſtate quidem frigida, hyeme verò tepida, ita vt etiam ſuperiores partibus affectis locos ſpongia vino auſtero imbuta aut frigida poſca, circundemus. Admiſcendæ verò ſunt etiam herbæ in cataplaſmata quæ ad hoc commodæ ſunt. Helxine igi tur ad omnem inflammationem conuenit tum in princi D pio tum in augmento, ſimiliter glaucium, atriplex, malua, lactuca & cucurbita, ad calidas impoſitæ. Faciunt quoque tribuli ambo ad inflammationes ex fluxione, braſſica verò ad induratas. Permutatione autem ex his contingente, & pure non ſubiacente, emplaſtro ex chalcitide cu rare oportet, aut ſimili aliquo ex his quæ ad fluxiones faciunt: lanã verò puram vino imbutam auſtero extrinſecus medicamento ſuperimponere. Atque hoc quidem modo inflammationes ex fluxione curabis. Eas verò quæ ob aliquam externam cauſam conſiſtunt, ſi humectes ac E calefacias, non lædes: & ſi quoque opus fuerit ſcarificare ipſas, cõmodè hoc ipſum facies. At ſi ex fluxione obortas ſcarificaris, & præſertim in principiis, magni cuiuſdã mali ægroto author fueris.

DE ABSCESSIBVS CORPORIS EX ternis, Cap. XVIII.

SI fieri non poſſit vt ſuppurationem prohibeas, panem aqua & oleo coctum imponito, aut hordeaceam farinam ſimiliter præparatam. Pars autem perfundatur aqua in qua althææ radix ſit cocta. Vbi verò tumor ægrè ſuppu tari, aut difficulter diſcuti poterit, cataplaſmate ex caricis veteris. Oportet autem dulces ac pingues caricas coquendo eliquare in aqua, & ſimilẽ facere aquam tenui melli, eique adiicere hordeaceam farinam. Et ſi quidem tumor diſcutiatur, verùm defectuoſius, cum caricis coquito hyſſopum, aut origanum: & ſi amplius intendere voles, ſalem ad decoctum adiicito, diligenti tamen animaduerſione habita, ne propter vehementiorem reſiccationem, pars in ſcirrhum induretur: & ſiquando tale quid videris, in aqua concoques cucumeris ſylueſtris radicem, aut althææ, aut bryoniæ. verùm his fortior eſt, & maiore diſcuſſoria facultate prædita dracunculi radix, ſed & ipſum ex dracunculo medicamentum talia fortiter diſcutit. Quandoque igitur ſola hæc decoques, quandoque etiam caricas adiicies, farina quoque cum adipe admixta: quin & anethinum oleum diſcutiendi vim habet, & crudos ac incoctos tumores concoquit. Pix quoque duros ac crudos tumores omnes concoquit ſi cataplaſmatis adiiciatur, & hoc amplius liquida facit. MEDICAMENTVM compoſitum, quod concoctos iam abſceſſus exprimit, vt ſæpe plus in ſplenio reperiatur: non concoctos verò penitus diſcutit. Lapidis pyritæ drachmas duodecim, ammoniaci triti tantundem, farinæ fabaceæ drach. ſex, excipe reſina liquida, & pelli infarcta impone. Splenium autem ne auferas donec ſua ſponte decidat. Cæterùm non longè antea præparare medicamentum oportet. citò enim ſiccatur. Ex his verò tumor ſi non ſit diſcuſſus, ſed pus in ipſo ſubſit, eo ſecto, & pure euacuato, de cætero oleum aut aquam adhibere vitabis. Imò etiamſi ablui opus ſit vulnus, aqua mulſa, & poſca, & vino veteris, itémque vino mulſo, & ſi inflammatio adſit, lenticulæ cataplaſmate: ſi non adſit, alio quopiam emplaſtro in talibus ſectionibus vtendum eſt, & non minimè eo quod ex chalcitide paratur. Super ipſa verò ſpongiam, aut lanam vino acerbo imbutam imponito. Vulneri verò nullum pingue medicamentum adhibeto, quale eſt id quod tetrapharmacũ appellatur. vehementer enim reſiccari opus habet.

Quæ rumpant abſceſſus.

Quandoquidem verò aliqui non ſuſtinent ferro abſceſſus ſecari, conandum eſt vt medicamentis attractoriis vtamur. Narciſſi itaque radicem tritam in aqua mulſa cum irino coctam impone, aut arundinis teneram radicem tritam cum melle: ſi verò dura fuerit, aqua mulſa prius coctam, aut ariſtolochiã cum melle impone. Rumpit autem picis ſiccæ, propolis Creticæ æqualis portio, & cicatricem inducit. DIONYSIA emplaſtrum ad abſceſſus admirandum, & ad mammas ac glandulas tumentes attractorium, per obſcuros meatus diſcutiens. Olei veteris, aquæ, ſingulorum libram vnam, coquito parum, & aphronitri ſexuncẽ adiicito, miſyos vnciam vnã aut ſextãtem, & coquito donec non inquinet: deinde addito mannæ thuris, ceræ, terebinthinæ, ſingulorum ſexuncem.

Ad neruorum abſceſſus.

Ceræ, colophoniæ, butyri, ſingulorum libram vnã, picis ſiccæ, mellis, ſingulorum libras duas, æruginis quadrãtem, viſci quod ſatis eſt. Facit item oxerum & maſtichenum emplaſtrum. ALIVD attractorium. Ammoniaci thymiamatis ſexuncem, ceræ, terebinthinæ, ſingulorũ trientem, ſulphuris viui quadrantem, nitri quadrantem, quin & ſmilium appellatum medicamentum, & quod ex alliis paratur, vehementer rumpunt abſceſſus iam tranſmutatos. Quod verò ex ſeminis lini ſucco conſtat, diſcutit, tranſmutat, rumpit, iuxta aptitudinem: verùm ad mitiores abſceſſus, etiam conueniunt ea quæ ad parotidas relata ſunt. Atque hæc quidem de abſceſſu ex inflammatione tranſmutato. Galenus autem dixit, aliquãdo neque inflãmatione prægreſſa abſceſſum oriri, ea videlicet quæ ex bono ſanguine generatur. Statim enim ab initio, inquit, ob alium aliquem humorem quemcunque tandem, excoriantur, & temporis progreſſu à ſubiectis abſcedunt ea quæ illum continent. Itaque etiã ſecta omnigenas humorum ac ſolidorum corporum ſpecies intra ſe habere videntur. Nam & cœno, & vrinæ, & ſanguinis grumo, & ſucco melleo, ac mucoſo, & oſſibus, & vnguibus, & capillis ſimilia corpuſcula, in abſceſſibus reperiuntur: imò etiam animalia ſæpe reperta ſunt, ferme omnibus ex putredine ortum habentibus ſimillima. Sed & lapidibus, & arenis, & teſtis, & lignis, & carbonibus, & luto, & ſtrigmento, & amurcæ, & fæci ſimilia, in diuturnis maximè abſceſſibus, ex humorum de loco ad locum impetuoſo decubitu obortis, conſiſtere dicit. Quapropter abſceſſuum corporis externorum maximè, notæ perfectiores tradendæ ſunt, & eorum qui per medicamenta diſcuti nequeunt. Abſceſſus itaque eſt corruptio ac tranſmutatio carnium, aut carnoſarum partium, velut muſculorum, venarum, arteriarum. Horum aliqui in tunica continentur, velut ſunt atheromata, ſteatomata, melicerides: alii qui ſine tunica conſiſtunt, generis appellationem habentes, de quibus nunc agamus. Abſceſſuum generationem plerunque inflammatio præcedit, de qua diximus: quandoque verò etiam ab initio ſtatim oritur, velut paulo antè dictũ eſt. Sequitur ad abſceſſum, ardor loci vehemens, & maior tumor, magiſque quàm antea rubicundus & durus, cum punctorio colore, & pulſu, ac grauitate, vt quid ex parte pendere putetur. Quòd ſi etiã locus nobilis fuerit, febris quoque accedit, & rigor inordinatus, & noctu

maximè dolent ac febriunt quandoque etiam inflammatio ipſis excitatur in glandulis vicinis. Vbi verò perfectus factus eſt abſceſſus, pleraque minuũtur: puncturæ autem puriginoſæ fiunt, & paulatim ſtupidæ: & tumor faſtigiatur magis in apicem acutum, & ad tactum mollis eſt, ac facilè cedit, & ſuperficies de apice detrahitur: dico autem de his qui foras rumpuntur. Si igitur ex medicamentis aut ſua ſponte rũpantur, linamentorũ ductu curentur, pure particulatim euacuato: ſin minus, aperire oportet eo modo, qui in chirurgiæ tractatione referetur.

DE GANGRAENA ET CARIE, Cap. XIX.

QVVM inflãmatio non diſcutitur, neque in pus trãſmutatur, ſæpe in gangrenam ac cariem tranſit: quare & de his dicemus. Gangrænas equidem appellant mortificationes ob inflammationis magnitudinem non iam factas, ſed adhuc fieri pergentes: & ſiquis non citò talem affectionem ſanet, affecta pars facilè mortificatur, cuius pars vicinas corripit, & hominẽ occidit. Quum verò corpuſcula ita affecta penitus ſenſum amiſerint, non amplius gangrænam, ſed *σφάκελον, id eſt cariem ac corruptionem*, appellant. Hic affectus etiam oſſibus accidit, quum circũſita ipſis caro vitiatos humores ſanioſos generans, his perrigauerit illa ac putrefecerit. Perfectè itaque mortificatam partem celerrimè reſecare oportet quo loco ſanæ parti appropinquat: gangrænam verò curare, ſanguinem quamplurimùm ex affecta parte euacuãdo. Aut enim vena ſecta corruptum ſanguinem euacuare oportet, quum circa ipſam partem vena magna fuerit: aut tota cute multis ac profundis vulnuſculis impactis diuiſa, ita vt vbi ſanguinem defluere permiſerimus, aliquod medicamentum ex his quæ putreſcentibus commoda ſunt, imponamus. Sunt autem hæc: Farina erui, aut lolii, aut fabarum, cum aceto mulſo: ſi verò vehementius adhibere velis, ſalem adiicito, aut paſtillũ Andronis, aut aliquẽ ſimilẽ. Faciũt ad gãgrænas etiã veteres nuces. Repurgat autẽ ipſas vrtica, & tithymali ſuccus tempeſtiuè & moderatè adhibitus. Prodeſt ipſis etiã lupinorũ amarorũ decoctũ affuſum. Quidam verò poſt ſectionem, ſecuritatis ſectionis gratia, etiã cauterem adhibent, in quibus ſale cum porri ſucco vtendum eſt: poſtea autem ad cruſtam remouendam, cataplaſma ex pane, aut hordeacea aut triticea farina, in aqua & oleo coctum imponatur: item capitalis ſiccus puluillus cum melle: tetrapharmaco etiam ac Macedonico appellato vtendum eſt. Probè verò ſeparat cruſtas panis cum apio tritus, aut cum ocymo, aut iris, aut panax, aut ariſtolochia, aut acorũ cum melle, aut thus. Aufert etiã probè cruſtas Machærionis medicamentũ, & iſis, melle excepta in linamentis: verùm in mollibus corporibus farina erui ſufficit cum melle.

Ex Oribaſii ſcriptis ad gangrænas.

Æruginis raſæ, minii, aluminis ſciſſi, ſingulorum æquales partes aqua tritas illine. Gangrænas circumſcarificabit impoſita farina loliacea, cum raphano & ſale, quandoque etiam aceto: vua paſſa exemptis vinaceis, cum cortice, addito ſale & aceto mulſo: nucũ regiarũ nucleus: myrti folia in vino cocta trita cũ melle. Raphanus cum aceto etiam cruſtas ad os vſque rumpit.

DE HERPETE, Cap. XX.

FLaua bile citra alterius humoris admixtionem ſecreta, in parte aliqua conſiſtente, affectio herpes nominatur: & ſi quidem craſſior fuerit compage, magiſque acris, totam cutem vſque ad ſubiectam carnem exulcerat, & vocatur herpes adedens. Si verò tenuis, & minus acris, ac calida, bullas paruas in ſumma cute excitat milio ſimiles, & miliaris herpes ex ſimilitudine dicitur: verùm ex Oribaſii ſentẽtia, pituitæ cum flaua bile mixtio miliarem herpetem facit. Euacuabimus igitur totum corpus per medicamentum bilem ducens: affectis autem locis frigefacientia ac ſiccantia medicamenta adhibebimus: ab initio quidem pampinos vitis, & rubi, ac plantaginis, in cataplaſmate apponentes, poſtea verò lenticulam, hiſque aliquando etiam mel ac polentam miſcebimus: itémque cataplaſma deſcriptum ad inflãmationes ex fluxione, citra ſemperuiui additionem. Vlcerata verò illinantur paſtillis paſſo ſolutis, aut vino tenui & auſtero nõ veteri, aut poſca aquoſa. Adhibeatur etiam glaucium, & huic ſimilia ex aqua: aut hoc nihil efficiente, acetum admiſceatur. Sed & plantaginis ſucco aut ſolani dilutum magnopere prodeſt, aut lini ſemen toſtum, ac vino oleóque coctum & tritum imponito, aut cimoliam ſolani ſucco dilutam illinito: & ſpumæ argenti trientem, ſucci porri cyathos ſeptẽ, ſucci betæ tantundem, trita illinito. Vbi verò diuturna iã ſunt talia vlcera, idoneus eſt Muſæ paſtillus & Andronis. ALIVD ad herpetem bulloſum. Recremento plumbi in vino auſtero trito ac illito, betæ folia in vino cocta ſupernè imponito, aut ceræ trientem, myrtei ſexuncem, recrementi plumbi trientem: vino tritum recrementum, reliquis liquatis cerato excipe, ac illine. Sedata autem nome depaſcente, cerato ex recremento vtere, aut lente cocta cum melle intege. Ad herpetem verò qui ſub cute eſt, recrementum plumbi rutæ tritæ ſucco excipe, aut cerato myrteo pro ruta. ALIVD. Lanæ mollis non lotæ, circum tedam obuolutæ ac vſtæ, drach. duodecim ſemis, ceræ drach. vigintiquinque: recrementi plumbi acetabuli dimidium, adipis caprini curati & loti in aqua drach. vigintiquinque, olei myrtei quincuncem. ALIVD ad herpetas vehementer depaſcentes. Malicorii mali Punici dulcis drach. ſex, ſpumæ argenti drach. ſex, lanæ non lotæ circum tedam obuolutæ ac vſtæ drach. tres, ceræ drach. 12, ceruſſæ drach. octo, thuris, aluminis ſciſſi, ſingulorum drach. 1. vino & myrteo excipe.

DE IGNE SACRO, Cap. XXI.

TVmorem ex ſanguine feruente ac tenui conſiſtentẽ Galenus priuatim eryſipelas, *hoc eſt ignem ſacrum*, appellans, eum qui ex vtriſque, ſanguine ac bile, cõflatus eſt, ex ſuperantis humoris nomine ducta affectionis appellatione, nominauit. Quum enim ſanguis ſuperat, inflammationem eryſipelatoſam: quum flaua bilis, eryſipelas inflammatum appellat. In communi verò, tumorem ex ſanguine ac bile calidioribus factis productum, eryſipelas nominat. Vtro autem modo appelles nõ multum refert ad auxiliorum ſanè vſum: verùm illud noſſe expedit, operoſiora eſſe eryſipelata maximè circa caput. Quare ſi non efficax auxilium contingat, quandoque etiam ſtrangulant. Statim igitur ab initio vbi comparuerit, venam in cubito ſecato, maximè quidem humeralem: ſin minus, eam quæ inuenitur: ſi verò ob aliquod impedimentum venam non ſecemus, purgatione vtendum eſt per bilem ducens medicamentum. Atque hac quidem etiam in eryſipelatibus aliarum partium vtendum eſt, aut infuſis per clyſterem efficacioribus, illinendáque eryſipelata, partim vt id quod influit, repellamus per frigefaciẽtia, partim vt id quod iam coaceruatum eſt, diſcutiamus, per moderatè calefacientia ac humectantia, priuſquam liuida ac nigra pars fiat, ita vt ea quæ illinuntur ſemper humida conſeruemus, per hoc vt frequentius alterentur: atque illud fieri poteſt ſi per molles ſpongias prius illita abluantur. Multus enim partis feruor citò exhalare faciens, hæc reſiccat. Opus autem habent eryſipelata ab initio velut dixi, frigefacientibus cum humiditate, abſque adſtrictione, velut eſt ſemperuiuum, & portulaca, & pſyllium, lenticula paluſtris, ſeris, cucurbita, ſolanum, hyoſcyamus, lactuca, glaucium, inſupérque apium, & rhamni folia per ſe aut cum pane impoſita, & cerata ex aqua valde frigida. Miſcetur & opii quid iſtis, & ſucci papaueris, & cicutæ & mandragoræ, & fiunt compoſita medicamenta. Fieri quoque poteſt ceratum ex cera alba, roſaceo quadruplo admixto, quod ex oleo crudo citra ſalem ſit paratum, ita vt hæc in pila emolliantur, & aquæ frigidæ affundatur quantum ſuſcipere poſſunt. Si verò etiam aceti tenuis ac pellucidi parum quid admiſcueris, melius medicamentum efficies. ſed & polentæ cum aliqua ex relatis frigefacientibus herbis, multum frigefaciunt, & palmulæ pingues cum aliqua ex illis. Illini etiam poteſt pars ceruſſa, aut cimolia, aut ſigulari terra, cum ſolano, aut ſpuma argenti cum roſaceo, aut chalcitide cũ oleo & paſſo, aut ceruſſa cũ aceto & lycio, aut acacia cũ aceto. Remittente autẽ feruore, vtendũ ſimplicibus quidem, ſulphure viuo & menta, cum aceto &

roſaceo, aut ruta cum abſinthio,& aceto ac oleo,aut ſpuma argenti cum porri & betæ ſucco. Compoſitis autem, priuatim quidem ad caput, hoc paſtillo: Spumæ argenti, ceruſſæ,croci,ſulphuris viui,opii cum paſſo: in communi verò ad omnes partes,minii,ſinopici, chalcitidis,miſyos torrefacti,æruginis,atramenti ſutorii, aluminis ſciſſi,ſingulorum æquales partes,vtere ex aceto. ALIVD. Sulphuris viui,ceruſſæ,opii,acaciæ,ſingulorũ æquas portiones cum aceto.

Cataplaſma ad eryſipelata,herpetas,abſceſſus,parotidas,& ambuſta.

Foliorum recentis althææ tenerorum libram vnam in aceto coctam probè terito, & addito roſacei triente,ſpumæ argenti,ceruſſæ, ſingulorum ſextante, & vncia dimidia:rurſus terito cum coriandri,aut ſemperuiui, aut ſolani ſucco: deinde adiectis micis panis,vt emplaſtri formã accipiat,imponito.Emplaſtro verò vtere hoc:Olei cecini librã vnã,myrtei librã vnã,ceræ quincuncem,ſpumæ argenti trientem, æruginis raſæ ſextantẽ: ærugo & argenti ſpuma aceto teruntur.

Ceratum ad eryſipelata & ambuſta.

Ceræ albæ trientem, roſacei quadrantem,oua ſex,perdiciadis trientem. Poſtquam verò ceſſauit inflammatio, aut diuturna fit, antea quàm liuida pars fiat, cataplaſma ex cruda hordeacea farina imponito. Si verò iam liuida facta fuerit, ſcarificetur, & cataplaſma diutius imponatur,& perfundatur aquá calida dulci, aliquando etiã marina,aut muria: quandoque etiam cataplaſmati eadẽ admiſcetur:poſtea verò relatis compoſitis vtendum eſt cum animaduerſione.nam ſi diutius permaneãt,in pus aut putredinem tranſmutatio contingit.

DE TVBERCVLO, BVBONE, ET PANO, Cap. XXII.

EX Galeni ſententia bubo,& tuberculũ, & panus,glandularum affectiones ſunt.Bubo quidẽ inflammatio: phygethlon autem, *id eſt panus*, eſt glandulæ eryſipelas inflammatum, aut inflammatio eryſipelatoſa: tuberculum verò,ad ſuppurationem citò tendens glandulæ inflammatio. Verùm iuxta alios quoſdam, in communi omnes qui præter naturam in quacunque parte enaſcuntur abſceſſorii tumores, tubercula appellantur. Dicit enim Hippocrates, Quibuſcunque tubercula in vrinaria fiſtula enaſcuntur, his ſuppuratione ac eruptione facta,ſolutio contingit.Qui igitur ex offenſionibus,aut aliis vlceribus,aut doloribus proueniunt bubones, extra periculũ ſunt: qui verò ex febribus,(qui ſanè maximè in peſte coincidere ſolent)peſſimi exiſtũt, ſiue iuxta femur,ſiue ſub alis,aut ad collum enati fuerint. Verùm priores in principio, velut omnem inflammationem, per frigefacientia ac adſtringentia auxilia repellere oportet,aut ſpongiis ex poſca impoſitis,aut lanis ex vino ac oleo crudo, aut roſaceo,aut melino,aut lentiſcino,aut myrteo: deinde diſcuſſoriis vtendum eſt. Si verò etiam totum corpus humoribus redũdet,antea euacuetur.At ſi nihil ſuperflui habeat, vlceris quidem ex quo bubo factus eſt, curam habebimus, velut in tractatione de vlceribus dicetur. Glandula autem inflammata mitigetur lanis in oleo quopiã laxatorio imbutis:ſed & totum membrum ex ipſis obuoluendum eſt. Suppuratus autem tumor non promptè diſſecetur, ſed ceratiformibus medicamentis diſcutere ipſum conemur: quale maximè eſt id quod ex apyrano paratur, & quod ex herbis conſtans,botanicon appellatur.Quòd ſi diſcuſſio non contingat, ad ruptionem procedẽdum eſt, ſimiliter vt in aliis abſceſſibus, & curandum velut illi. Cæterùm in his qui ex febribus,aut ſimpliciter ex humorum copia fiunt,repellentia vitanda ſunt,vt ne dum repellitur materia,ad profundum recurrat:ſtatim verò à diſcutientibus incipiendum eſt.Quòd ſi nihil prohibeat,velut ætas, aut vires, venæ ſectio prius in cubito aſſumatur: in loco verò vtẽdum eſt fomentis ex decocto chamæmeli, aut anethi,aut alicuius conſimilis. Reliqua verò medicamentorum materia maximè quidem ex his quæ libro tertio ad parotidas relata ſunt transferatur,nec minus ex his quæ paulo antè ad inflammationes dicta ſunt. Quemadmodum etiam panorum curatio,tũ ex his,tum ex relatis ad eryſipelata,inſtituenda eſt. At verò aſter Atticus herba, quã etiã buboniũ ob hoc ipſum vocant, non ſolùm impoſita,ſed etiã alligata,bubonibus auxiliari creditur. Tubercula verò priuatim diſcutiunt in cataplaſmate impoſita,adiantum,atriplex,helxine,althææ radix in vino cocta, ammoniacum cum melle mollitum, ac impoſitum, viſcum cum reſina ac cera.Rumpit autem propolis,lupini amari cum aceto impoſiti,cucumeris ſylueſtris radix, terebinthina excepta, capparis radix ſimiliter, nitrũ cum fermento aut ficubus.

DE FVRVNCVLO, Cap. XXIII.

ET furunculus tumor eſt abſceſſorius,ex craſſis humoribus in carnoſis maximè locis conflatus, mitis quidem quum in ipſa ſola cute conſiſtit: malignus autem quum ex ampliore profunditate emerſerit. Diſcutiunt furunculos & concoquunt hæc: Triticum commanſum ac impoſitum, maſtiche Ægyptia, vuæ paſſæ reiectis vinaceis cum ſale tritæ ac impoſitæ,aut diffundunt, aut rumpunt: aut caricas coctas in aqua mulſa imponito, aut admixtam ad caricas reſinam imponito,aut ipſas caricas,ſi pingues fuerint,fiſſas, aut fermentum cum nitro, aut lini ſemen cum melle,aut hyoſcyami folia trita cum butyro. Compoſita verò,id quod ex fermento paratur,& quod ex polline, & quod priuatim dothienicum *à furunculis* appellatur,conueniunt.Fomentum autem adhibe ex mollibus ſpongiis, aſſiduè in calidam aquam tinctis, atque ſic medicamenta imponito.

DE TEREBINTHO, Cap. XXIIII.

ORibaſius terebinthum tuberculi ſpeciem eſſe dicit, & incumbere ipſi ſupernè bullam ſiue puſtulam nigram,qua rupta id quod ſubiacet deſquamato ſimile videri:hoc verò diſſecto,pus reperiri: verùm Dioſcorides Alexandrinus ait,Terebinthi ſunt eminentiæ in cute cõſiſtentes,rotundæ, cum pallido virore nigricantes, terebinthi fructui ſimiles. Hos igitur eodem modo velut alios tuberculoſos tumores curare oportet,auxiliis ex relatis huc tranſlatis.

DE CARBVNCVLO, Cap. XXV.

SAnguine magis atrabilario euadente vbi ebulliit,& ad partem aliquam irruit, carbunculos appellatos oriri cõtingit:qui ſunt vlcera cruſtoſa,plerunque à puſtula,ſiue bulla ambuſtis ſimili initium ſumentia,aliquando etiam ſine hac.& exſcalpunt ſanè affecti omnino in principio ipſam partem:deinde quandoque vna, quandoque plures puſtulæ emergunt,milii ſpeciem præferentes ſua tenuitate,quibus erumpentibus ſimiliter cruſtoſum fit vlcus, ſimiliter velut à ferro candente, cruſta ipſa modò cinerei coloris,modò nigri apparente,vnà cum hoc quòd fundo adhæret,& quodammodo affixa eſt,cum depaſtione proſerpente.Reliqua verò caro, circunſita valde flammea ac nigra colore fit, & ſplendicans veluti pix & bitumen. Talis autem eſt exactè atra bilis: verùm carbunculi circa carnem oborti, breui circunſcribuntur. Qui verò in membranis aut neruis fiunt, diutius permanent, & affectionem per conſenſum ſubiectis locis diſtribuunt, vt etiam inflammationes eryſipelatoſæ ipſis fiant: non paucis autem ad ſuppurationem conuerſi ſunt, pleriſque etiam febres adſunt. Oriuntur etiam ex quibuſdam popularibus cauſis carbunculi. Curare igitur ipſos oportet, niſi valde parui fuerint, per venæ ſectionem, ſanguinis euacuatione ad animi deliquium vſque facta. Scarificare etiam poſt venæ ſectionem non incommodum eſt,profundioribus vulnuſculis impactis, ob humoris craſſitudinem. Ad locum autem affectum moderatè repellẽtibus ac diſcutientibus vtemur. Tale autem eſt cataplaſma ex plantagine ac lenticula cocta,cui panis clibanitæ neque valde puri,neque ſordidi,micæ teneræ ſint adiectæ:ſuper ipſum verò vlcus ex vehementibus medicamentis aliquod imponemus,velut eſt Andronis,&Polyidæ,& Paſionis paſtillus.Diluantur autem paſſo ad ſtrigmentitiam compagem.Sed & Maſſaliotæ puluillus ſiccus, aut etiam ipſe ſimiliter dilutus facit. Radix quoque dracunculi, aut ariſtolochiæ, aut ſuccus ſilphii, aut Cyrenaicus,ſingula cum aceto rectè illini poſſunt. Quæ verò ignis ſacri ſpeciem præferũt,ad eryſipelata relatis illinãtur. At quæ partes de

affectione per conſenſum ſuſpectæ ſunt, lanis ſuccidis ex vino & oleo irrigentur. Poſtquam verò quieuit ardor, cerata capitalia diluta, linamentis excepta, carbunculis immittantur. Maximè autem bonum eſt id quod ex herbis, & quod ex nitro paratur, & puluilli ficci nomis dicati, tũ per ſe, tum cum roſaceo. Permanente verò duritia vtendum eſt melino Serapionis: ſtudendum tamen eſt vt q̃ citiſſimè carbunculi ſuppurentur, ita vt bis in die, ſemel noctu, cataplaſmata ac medicamenta alterentur. Cæterùm vt eradicentur carbunculi, & à coniunctione cum vicinis adiacentibus exoluantur, mala Punica acida contuſa in aceto coquito, & flaccida terito, ac linteo infarcta imponito: vbi verò reſiccantur, aceto madefacito. Carbũculos ſuppurat ac rumpit nucis regiæ veteris nucleus, aut etiam non veteris, cupreſſi folia ac germina, & recentes ac teneræ pilulæ cum polenta: vua paſſa vinaceis reiectis, caricæ in vino coctæ, papaueris cornuti flores, ſuccus ſilphii cum ruta & modico melle, pix liquida cum vuis paſſis & ſuillo adipe.

Ad carbunculos valde bonum.

Spumæ argenti lib. 1, olei veteris lib. vnam ſemis, auripigmenti vnciã vnam. Spumam argenti & oleum coquito donec non inquinent, & ſublatis auripigmentum adiicito, ac rurſus coquito donec nigrũ medicamẽtũ euadat, & in pila trito vtere linamentis illito.

Ad gangrænas, vlcera vetera, chironia, chœradas ſiue ſtrumas, podagram, feliciter verò ad carbũculos, & præſertim in palpebris.

Opii, acaciæ, miſyos torrefacti, ſquamæ æris, ſingulorum drach. 2, atramenti ſutorii drach. 1, ſeminis hyoſcyami drach. vnam, tritis in aqua vtere. Facit etiam probè, inquit, tetrapharmacum emplaſtrum, quintam thuris partẽ habens. Ad carbunculos autem in pudendis, chalcitidis, atramenti ſutorii, ſingulorum drachmas octo: aphronitri drach. 2, cum aqua tritis vtere. Facit quoque ſtercus ouillũ torrefactum cum melle. In Alexandria, Serapiade, quæ & orchis, & triorchis nominatur, viridi, cum micis panis vtuntur velut cataplaſmate ad carbunculos & omnia cruſtoſa. Cruſta verò elapſa, velut commune vlcus curato.

DE CANCRO, Cap. XXVI.

IN omni corporis parte cancer naſci ſolet. nam & in oculis, & in vtero, (velut in tractatione de ipſis dictum eſt) & in aliis pluribus partibus: verùm in mammis mulierum maximè abundat, eo quòd laxæ ſunt, & materiã quæ craſſiſſima eſt, promptè ſuſcipiunt. Ex atra enim bile efferuente cancri producuntur: & ſi acrior fuerit, cum exulceratione. quapropter colore nigriores ſunt inflammationibus, citra tantam caliditatem. Venæ verò replentur, & circumcirca tenduntur, ad ſimilitudinem pedum cancri animantis: vnde etiam hanc appellationem morbus habet. Quidam verò propterea quòd ita partibus adhæreat vt ægrè auelli poſſit, ſiquas apprehenderit, nominatum aiunt, quemadmodum etiam animal ipſe cancer. Verùm ob humoris huius craſſitudinem, etiã incurabilis eſt cancer, vt qui neque repelli neq; diſcuti poſſit, neque totius corporis purgationi cedat, quum ſanè etiam mitiora medicamenta impoſita contemnat, & à fortioribus exaſperetur. Fieri tamen poteſt vt incipiẽtes cancros augeri prohibeamus, atrabiliarium humorem euacuantes priuſquã in affecta parte cõfirmetur. Euacuabimus autem primùm ſi nihil prohibeat, per venæ ſectionẽ: deinde per purgationem, ab initio ex ſimplicioribus, quale eſt epithymũ, quod quatuor drachmarum & dimidiæ pondere ex ſero lactis aut aqua mulſa damus: poſtea verò ex hiera quæ nigrum veratrum recipit. Ad locum verò affectum vlceratum, abſque offenſione adhibitus facit ſolani ſuccus, linteo molli duplicato in ipſo tincto ac impoſito. Oportet autem forinſecus ſupra illud lanam teneram circundare, quæ ipſa ſucco ſit imbuta, & diligenter prouidere ne illa reſiccentur, ita vt frequentius ſuccum affundamus: poterit autem in vlceratis cancris, diuturnius quis vti medicamento ex pompholyge. Neque inepta ſunt ea auxilia quæ libro tertio de vteri cancris ſunt relata.

Ad cancroſa & maligna, & ad rugoſa ſedis vlcera: itémque ad inflammationes in pudendis, aut teſtibus, aut mammis.

In plumbea pila, plumbeo piſtillo, terrã Lemniã ſphragidem appellatam, cum poſca & aqua mulſa, aut lacte, terito donec nigreſcat: aut roſaceum, aut crudum oleũ, aut ſempertiui ſuccum, aut cotyledonis, aut lactucæ, aut pſyllii, aut vuæ acerbæ, ſimiliter terito, ac illinito. Victu verò vtatur æger, ptiſſanæ ſucco abunde, & lactis ſero: & ex oleribus malua, atriplice, blito, & cucurbita: piſcibus item petroſis, & volucribus omnibus exceptis paluſtribus.

Archigenis ad cancroſa ac maligna vlcera.

Cancrorum fluuialium vſtorum, & Cadmiæ, vtriuſque æquales portiones tritas inſpergito, aut cancrorum cinerem cum cerato imponito, aut eryſimi ſemen tritũ cum melle adhibeto.

DE TVMORE LAXO, Cap. XXVII.

QVVM de tumoribus ex calidioribus humoribus conflatis tractauerimus, rurſus de cõtrariis agemus, initio à tumore laxo accepto. Quemadmodum enim ex bilioſa fluxione eryſipelas, ſic ex pituitoſa œdema oritur, qui tumor laxus eſt citra dolorem. Nouimus autem etiã aliter tumores laxos fieri circa pedes, in affectionibus aquæ inter cutem, & tabe, ac malo corporis habitu. In illis igitur tumor is laxus ſymptoma acceſſorium eſt ad affectionem eã quæ hominẽ detinet, nullã priuatã curationẽ requirẽs. Sufficit enĩ, ſi modò quid facere velis, cõfricare crura, aliquãdo cũ aceto & roſaceo, aliquãdo cũ oleo ac ſale, aut etiam ad ipſum acetũ & roſaceum ſale iniecto. Si verò ob pituitoſi humoris influxum, laxus tumor in parte aliqua conſtiterit, ſatis eſt aliquando ſpongiam aceto imbutam imponere, cum deligatione leniter adſtringente, ex infernis partibus initium habente, & ad ſupernas deſinente. Verùm nouam ſpongiam eſſe oportet. Si verò talis non ſit, eam quæ adeſt expurgare oportet cum nitro, aut potius cum lixiuio. Quòd ſi ex his tumor non ſubſidat, parum quid de alumine ammiſceatur. Commodum eſt etiam tenerrimum ellychnium eiuſmodi humore imbutum, ac impoſitum: bonum eſt etiam glaucium. Inueteratum autem laxum tumorem curabis, ſi oleo parti prælito, deinde ſpongiam lixiuio imbutam impoſueris, ac violentius adſtrinxeris. Diſcutit autem & adſtringit tumores laxos, omnis terra illita, & magis Ægyptia, & iſatis ſatiua.

DE INFLATIONE, Cap. XXVIII.

SPiritu flatuoſo quandoque ſub cute, quandoque ſub membranis oſſa circundantibus, aut muſculos ambiẽtibus, congregato, inflatio oritur. Colligitur etiam aliquando circa ventrem, & inteſtina, & inter hæc atque peritonæum membranam, in hydrope tympanite appellato: & differt ſanè à tumoribus laxis, & quòd non in cauã veluti foueam cedat dum premitur, velut illi, & quòd ſonitum edat, quemadmodum tympanum. Ad hoc verò q; ſpiritus non diffletur, corporum denſitudo cooperatur, vnà cum hoc quòd etiam ipſa ſpiritus ſit craſſus. Vnde etiam curationis ſcopus eſt, corporum rarefactio, & craſſi ſpiritus attenuatio, quæ per calida ac tenuium partiũ medicamenta perficitur. In inflationibus igitur circa ventrem ac viſcera, oleum tenuium partium hoc efficit, in quo ruta ſit incocta, aut cuminum, aut apii ſemen: quandoque etiã cucurbita magna citra ſcarificationẽ, iterũ atque iterum circum vmbilicum appoſita diſcutit. Si verò muſculi ob contuſionem, quemadmodum ex pulſationibus, inflati fuerint, partes valde calida & acria ægrè ferunt. Quare ab initio in mitigantibus perſeuerare oportet declinatione verò contingente, in diſcutientibus. Vtendum itaque eſt ſapa cum modico oleo, lanis ſuccidis excepta, aut etiam cerato ex œſypo admixto: & cura adhibenda quò caliditas permaneat: nam frigiditas non cõducit. Poſtquam verò mitigatio facta eſt, acetum admiſceatur, & nitrum, aut aphronitrũ, & poſtea etiam lixiuiũ: poſtremum autem emplaſtra diſcuſſoria adhibenda ſunt vſque ad perfectã mali depulſionẽ: quale eſt & ſubiectũ. Strigmenta feruefacta primùm vt pura fiant excolato,

ac rurſus in ollam iniicito,& tritam calcem viuam inſtar farinæ inſperſam infercito,donec luti ſpiſſitudo fiat,ac vtitor. Hoc verò efficacius eſt compoſitum ex ſycomoris medicamentum.

AD LVXATA ET CONTVSA, Cap. XXIX.

AD luxatos ac contuſos articulos faciunt lanæ ſuccidæ, aut ſpongia aceto & oleo imbuta,ac impoſita. Bulborum coctorum teneræ partes cum melle, viticis folia,& ſal,& nitrum toſtum tritum cum cerato. Vtere item perfuſione aquæ dulcis,aut marinæ calidæ.Poſt ſedatam autem inflammationem ac dolores,etiam defrictione luxatarum partium vtere.

DE CARNE CONTVSIS ET SVGILlatis, Cap. XXX.

CArne ab aliqua graui re illapſa contuſa,& paruis in ipſa venulis diſcretis, ſanguis profunditur iuxta perſultationis modum: vnde ſub cute collectus, ſugillationem, *ſiue effuſi ſanguinis ſuffuſionem appellatam*, efficit, & cute non diuiſa,velut tumor ad contactum mollis accedens ſequitur,liuidus ille,& plerunque ſine dolore.Scopus igitur nobis eſt vt contentum ſanguinem diſcutiamus, atq; hoc breui,priuſquam nigreſcat. Ab initio verò,etiam de adſtringẽtibus aliquid ad diſcuſſoria admiſcere oportet, eo quòd tunicæ venularũ contuſæ denſari expetant. Poſt ea verò etiam citra adſtringentia, ſolis diſcuſſoriis vtemur.Sed & ſugillata ab initio ſcarificãtes, hoc modo deinceps curationem adhibemus:verùm ad vetera ſugillata raphanus impoſitus facit:tollere autem ipſum oportet quum mordere incipit: aut raphani ſuccus cum micis panis adhibitus.Species porro ſugillationis ſunt ſuffuſiones effuſi ſanguinis,ſub oculis contingentes, hypopia ac hypoſphagmata *appellata*: itémque ſanguinis ſub vngues decurſus,ex plaga contingens:de quibus in propriis locis dictum eſt tertio libro:verùm de his quæ in vnguibus fiunt,etiam in chirurgiæ tractatione dicetur.

DE RVPTIONE AC VVLSIONE, Cap. XXXI.

RVptiones omnino quidem cùm ſanguinis ſuffuſione fiunt: ſanant autem ipſas medicamenta moderatè calefaciẽtia. Tale verò eſt acopon ex populo alba paratum,& quæ huic ſimilia exiſtunt. Verùm in ruptionibus in profunditate corporis,acriora & maiore ſecãdi vi prædita medicamenta adhibere oportet. Commodus eſt talibus etiam cucurbitæ vſus. Si igitur ſtatim diſcuſſus fuerit ſanguis ſuffuſus,facilè concreſcit caro diſparata: ſi verò diu durauerit, & ſordes ſuccreuerit, fieri non poteſt vt de cætero ruptio concreſcat, ſed labra ſolùm inter ſe apponuntur, ita vt ex leui occaſione facilè rurſus diſparentur,& intermedius ipſorũ locus humiditate quadam impleatur,& quodammodo aſſiduè ſanguinis ſuffuſio fiat ſimilis ei quæ ab initio facta eſt, præterquam quòd citius quàm illa diſcutitur, vt quæ tenuem ſeroſum humorem contineat, quum illa ab initio ex ſanguine fuerit conflata. At vulſio fit, fibris quibuſdam diuulſis, & ſola mitigatione opus habet vſque ad doloris ſedationem. nõ enim glutinari poſſunt. Ariſtolochia itaque rotunda, ſiquid aliud,ruptis ac vulſis commoda eſt:ſimiliter centaurii magni radix,& ipſius ſuccus,rheon item, & coſtus,& bdelliũ cum aceto mulſo pota.

DE SCIRRHIS, Cap. XXXII.

SCirrhus exquiſitus, tumor eſt præter naturam, ſenſus exors,ac durus: qui verò exquiſitus non eſt,ægrum ſenſum habet:& qui quidem ſenſus exors eſt, incurabilis eſt: qui verò ægrum ſenſum habet, non quidem incurabilis eſt,non tamen facilè curatur.Fit enim à viſcoſo ac craſſo humore, qui ita partibus ſcirrho affectis impactus eſt vt ægrè auelli poſſit. Aliquãdo igitur ſtatim ab initio conſiſtit ac augeſcit:plerunque verò à medicis efficitur,qui in inflammationes & ignes ſacros perfrigerarunt ac adſtrinxerunt.Si igitur quis vehementer diſcuſſoria medicamẽta corporibus in ſcirrhũ induratis adhibeat, etiãſi manifeſtã ſcirrhi imminutionẽ fecerit,tamen breui tẽpore affectionis reliquias incurabiles efficiet, tenuiore quidem humiditate diſcuſſa,reliqua verò reſiccata,& veluti lapidea facta. Oportet itaque diſcuſſorium medicamentum habere aliquid etiam mollitorium, abſque hoc vt vehementer calefaciat ac reſiccet:tales autem ſunt medullæ omnes,& præſertim ceruina ac vitulina.Ex adipibus verò, leoninus,ex pardali item,ac vrſinus, deinde taurinus: de volucribus autem anſerinus, & gallinaceus, ac phaſianus. Siccior autem eſt caprinus ac hircinus: & adhæc, ammoniacum thymiama, & bdellium maximè Scythicum, & ſtyrax liquidior ac pinguis,& maſtiche Ægyptia.Si quidẽ igitur aliæ partes in ſcirrhum induratæ fuerint, ſemper his per ſe vtendum eſt, & medicamentis quoque ex ipſis compoſitis:verùm in tendinibus ac ligamentis,lapidem igne candefactum acerrimo aceto extinguere oportet.Sit autem lapis pyrites,ſi haberi poteſt: ſin minus,molaris.In hoc affectam partem commouere oportet, quò exhalantem vaporem ſuſcipiat:& poſtea rurſus mollitorium imponere medicamentum.Oleo tamen tenui ab initio,non aqua, partem perfundere oportet perpetuò ſingulis diebus, ita vt aliquando etiam althææ, aut cucumeris ſylueſtris radicem in oleo incoquamus. A balneo verò in totum ipſis abſtinendum eſt,aut ſaltem à frequenti. Vbi verò ſcirrhus moderatè fuerit emollitus,ammoniacum pinguiſſimum acerrimo aceto dilutum parti illinimus ad multos dies: poſt quos rurſus mollitorio vtendum eſt, quod galbanum & opopanaca pinguiſſima recepit. Talia autem maximè ſunt,id quod ex perna fit, & Amythaoni inſcriptum, itémque medicamenta ad ſtrumas deſcribenda.

DE STRVMIS, Cap. XXXIII.

STrumæ ſunt glandulæ in ſcirrhum induratæ,circa collum,& alas, ac inguina maximè conſiſtentes. In communi igitur ad relatam ſcirrhorum curationem referuntur:priuatim verò lupinorũ amarorũ farina ex aceto mulſo cocta imponitur, quæ etiã ad tubercula facit, aut bubulũ ſtercus aceto coctũ imponito.Hoc etiam in ſcirrhũ ĩduratos tumores omnes diſcutit.Probè verò ſtrumas diſcutit calx melle aut ſtrigmẽto,aut oleo,aut adipe porcino excepta,aut calcis & nitri æquales partes,naſturtii & fœni græci quadruplũ,cũ melle, velut malagma ĩponito. Hoc duras diſcutit,in pus trãſmutatas rũpit:itẽ loliacea farina cũ colũbino ſtercore,& lini ſemine,in vino cocta.Groſſi ſylueſtres ac domeſtici, aut naſturtiũ album tritum cum pice liquida,malagmatis forma imponito, aut cucumeris ſylueſtris radicis ſiccæ & lauri foliorum ſiccorum vſtorum cinerem cum terebinthina imponito, aut ſtaphidis ſylueſtris,nitri,vtriuſque æquales partes erucæ duplũ, cum reſina imponito, aut ſtercus caprinum ſeu bubulũ in aceto coctum,aut erui farinam in vrina pueri impuberis maceratam, & pice ac cera & oleo liquatis exceptam: aut ſerpentem mortuum in ollam gypſo oblitam coniectum,in fornacem mittito vt exuratur,& cinerem ipſius ad æqualem fœnigræci partem admiſceto,& melle exceptis vtitor.Sed & ex aſpidibus medicamentum admirandum eſt,& quod ex herba lanaria paratur; & quod ex cucumere ſylueſtri,& quod ex cedria. Strumas ſuppurat aut diffundit hoc: Myrrhæ drach.decẽ, ammoniaci thymiamatis drach.duæ,viſci quercini drach.octo; galbani drachmæ quatuor, propolis drachma vna, in mortario contunduntur.

Ad ſtrumas ac duritias mammarum.

Viſci elaborati,reſinæ ſiccæ,ceræ,ſingulorum lib.1:galbani quadrantem.

Ad ſtrumas vlceratas & non vlceratas.

Ceræ,reſinæ pinus,adipis porcini inſulſi,marrubii,æruginis raſæ,ſingulorum ſexuncem. ALIVD ad ſtrumas. Olei veteris libras duas, ceræ librã 1, colophoniæ trientem,nitri trientem,allii capita duodecim. Allii nucleos decorticatos in oleo ad triduum macerato, deinde donec torrefiant coquito,atque ipſos quidem abiicito:vbi verò ea quæ liquari poſſunt liquefeceris, poſtquam ab igne ablata ſunt, nitrum tenuiſſimum inſpergito. Hoc etiam abſceſſus rumpit. ALIVD. Cineris ficulni ſextantem, aluminis ſciſſi vnciam vnam, aphronitri vnciã vnam,picis liquidæ ſeptuncem.

Eroſiuum ſtrumarum.

Aluminis ſciſſi,ſãdarachæ,vtriuſque drach.4:ſquamæ

æris drach.vnã,auripigmenti drach.1. Siccũ hoc ſtrumis inſpergito.ſi verò cancroſæ fuerint, roſaceo ſubactis,bis in die vtitor.

DE STEATOMATIBVS ET ATHEROmatibus ac meliceridibus, Cap. XXXIIII.

QVVM abſceſſuum generis & hæc ſint,(velut in illis diximus) appellationem ſingula propriam adepta ſunt à ſimilitudine contentarum in tumoribus eſſentiarum.Eſt enim quædam ipſarum velut adeps,quædam veluti mel, & quædam pulti ſimilis. Scopi verò curationis communes ſunt, vt id quod continetur diſcutiamus, aut erodamus,aut in totum excindamus. Quidam igitur tumores tribus ſcopis ſubiacent,qui quidem tenuiorem humorem habent, velut meliceris: aliqui duobus tantùm, velut Atheroma. Nã vt & excindamus & erodamus hoc fieri poteſt: verùm ſteatomata per ſolam chirurgiam curantur,quum neque erodi neque diſcuti poſſint. Singulorum autem horum dignotionem in chirurgiæ tractatione reperies:eorum verò quæ diſcutiunt, in ſtrumarũ tractatione materiam habes. Priuatim autem meliceridas diſcutit hoc: Vuas paſſas vinaceis reiectis 20,ſquamæ æris drach.tres,fomẽto prius adhibito impone. ALIVD. Ladani,bdellii,galbani,ammoniaci thymiamatis,propolis,terebinthinæ, ſingulorum æquales partes in mortario tunduntur. Facit & ad ſtrumas,parotidas,furunculos,tubercula.Archigenes autem ad meliceridas inquit, aphronitrum & veratri duplum cum cerato duro imponito.At verò eroſiuorum vſus circunſita cute contingere non poteſt.Oportet igitur & meliceridas,& atheromata,aut etiã ſtrumas,prius cute nudare,atque hoc per vſtoria medicamenta: ex quorum numero ſimplicius eſt id quod recipit calcem viuam,ſaponem,ac lixiuium. Variegatius autẽ & quod repoſitum ſeruari poteſt, hoc eſt: Calcis drach. quatuor,fæcis vini vſtæ,nitri rubri toſti,ſingulorũ drach. 2,minii drach.1.terito cum lixiuio,& ad mellis liquidioris craſſitudinem redacta,ter feruefacito,vt quodam modo compagem acquirant, & in plumbea pyxide reponito,lixiuium inſtillans, vt ne breui reſiccetur. Facit & ad verrucas ſummæ chordæ ſimiles, & ad formicarias appellatas,pterygia,clauos,callos,cicatrices præminentes. Fæx autem vini non ſit duobus menſibus antiquior: ex hoc cutẽ illinito,& vbi ſiccare inceperit, ſpongiis abluito, ac rurſus illinito, & vbi cutis nigrefacta fuerit, rurſus abluito,ac cruſtam inducentibus illinito: cruſta verò elapſa, erodentia adhibeantur.

Eroſiuum mordacitatis ſatis exors.

Squamæ æris drach.quatuor, ſandarachæ drach.duas, veratri nigri drach.2, vtere cum roſaceo. ALIVD. Squamæ æris, ſandarachæ, ſeminis vrticæ toſti,æqualib⁹ partibus ſingulorum cum roſaceo vtere. ALIVD. Erinaceorum vſtorum,teſtæ,ſæpiæ,auripigmẽti,æqualibus partibus cum roſaceo vtere: verùm circunſitas partes omnes ceruſa cum oleo illine. Bonum eſt & hoc: Calcis nõ præparatæ partes duas, chalcitidis partem vnam, auripigmenti partem vnam.

DE FAVIS, Cap. XXXV.

FAuus tumor eſt in cute habẽs perforationes, per quas melli ſimilis humor excernitur. Imponendæ igitur ſunt ipſi vuæ paſſæ cum ruta,aut fici tenerrima folia cum melle,aut naſturtium cum lini ſemine ac melle,aut cucumeris ſatiui radix cum melle,aut ſulphur viuum cum cerato vel terebinthina. Variegatiorẽ verò curationem facies,ſi quæ libro 3 de achoribus relata ſunt, huc trãſferes.

DE SIMPLICI VLCERE, Cap. XXXVI.

QVandoquidem ſimplex vlcus diuiſio ſolùm eſt, ſiquis diuiſa contrahat ligamento circundato, coaleſcent diſparatæ partes citra vllam aliam opem. Oportet autem vbi circa alterum ſolum labiũ vlcus fuerit in obliquum euerſum,illinc deligationis initiũ facere,& ad cõtraria cõuertere: ſi verò circa ambo labia euerſum vlcus fuerit, deligationẽ ex duobus initiis adhibere oportet, atque ita labia adducere. Si enim nihil inter labia coinciderit, velut eſt pilus, aut arena, aut oleum,aut ſordes,aut

A eiuſmodi quiddam,vlcus omnino coaleſcet.At ſi magnũ fuerit vlcus,vt diſparata omnino contrahi per deligationem non poſſint, ſuturis primùm ipſa contrahere oportet: deinde ita deligare,& glutinatoriis appellatis auxiliis vti,quæ & collectam humiditatem reſiccare ac conſumere poſſunt,& ne alia influat prohibere.

QVAE GLVTINARE POSSVNT vlcera, Cap. XXXVII.

QVercus folia ĩpoſita, ſalicis & braſſicæ & chamæleæ fructus,folia,& cortex,plãtaginis auſterioris ſuccu ; B papyrus poſca aut vino macerata,& circumcirca obuoluta. Recentia verò glutinant, pinus aut piceæ folia, & cortex recens velut ligamentũ obuolutus cum aqua, aut poſca,aut vino: caſeus recens tritus. Forinſecus autem imponãtur folia rumicis,aut vitis,aut betæ,aut lactucæ. Caſeus autem ex acido lacte etiã maiora vulnera glutinat, pira ſyluestria etiã fluxũ reprimunt. Hippuris impoſita confert, etiãſi nerui diſſecti fuerint: iſatis ſatiua in duris corporibus,etiãſi in muſculorum capitibus fuerint. Cupreſſi folia,& germina,& recẽtes pilulæ ac molles,in duris corC poribus: verùm admiſcere oportet tenuiſſimum farinæ puluillum de molæ vicino pariete acceptũ, myrrhã cum aqua illita, aut thus,terræ inteſtina, etiã neruos diſſectos glutinant, quinquefolii folia cum melle, allium vſtum impoſitum. Ad vetera verò vlcera anagallis facit cum cerato, itémque hordeum vſtum: ſed & ceruſſa cum cerati myrtei triplici põdere. Cæterùm ad vlcera in capite myrrham ſiccam inſpergito, & non madefacito, (citò enim ipſa contrahit) aut aloen ſiccam, aut ariſtolochiam tritã, & cum melle in vino ad moderatam craſſitudinẽ coctã, D linamento illitã inde. At ex cõpoſitis glutinantibus ſunt, emplaſtra barbara, & aureum, & Nicolao inſcriptum, & quod ex ſalicibus paratur, & quod ex dictamno,& reliqua his ſimilia, quæ magna vulnera maximè glutinare poſſunt.

AD DOLOROSA AC INFLAMMATA vlcera, Cap. XXXVIII.

AD doloroſa ac inflammata vulnera opus eſt ſiccantibus ac inflammationem arcentibus medicamentis. Ex liquidis igitur optimum eſt vinum: facit etiam poE ſca. Si verò etiam cum ſorde inflammata fuerint,etiam aqua mulſa aquoſa. Ex ſiccis verò,in communi quidem conueniunt ad inflammationes relata, exceptis acribus ac oleoſis: priuatim autẽ hoc: Mala Punica dulcia cocta in vino,ac trita imponito. Admirandum hoc eſt & multi vſus: nam & ad capitis vlcera facit, & ad ea quæ ſunt in pudendis, & quæ in toto corpore doloroſa, & ad oculorum inflammationes. Si verò etiam ignis ſacer aut tale quid, ad vlcus acceſſerit, auxiliis ad illa deſcriptis vtendum eſt.

F AD CRVDA ET NON SVPPVRANTIA vlcera, Cap. XXXIX.

REcentia,& eo ꝙ adhuc inflãmata ſunt,nõ ſuppurãtia vlcera,cõcoquũt & ſuppurant, ex ſimplicibus quidẽ aqua tẽperata affuſa,farina triticea,aut alica,aut panis,aut glutinum librorum,cũ terebinthina impoſita: cera, crocus,thus,pix,roſaceum,adeps porcinus & vitulinus: cõpoſitum verò tetrapharmacum linamentis exceptum,ac roſaceo dilutum. Vetera autẽ & calloſa concoquunt: ex ſimplicibus quidem vua paſſa, ſtyrax,galbanum, myrrha, laG danum,pix,reſina, butyrum, maſtiche Ægyptia, œſypus: compoſita verò,emplaſtrum Galeni ſine cera ex oleo cecino, linamentis exceptũ, oleo veteri aut cecino ſolutũ, & quod geminum colorem præfert,ſimiliter id quod regium appellatur,& ſimilia.

DE CAVIS VLCERIBVS, Cap. XL.

CAuum vlcus deficientis carnis expletionem poſtulat. Huius autẽ materia eſt ſanguis moderatus ac bonus. Moderationem itaque ipſius per ſufficiens alimentum acquiremus: bonum verò temperamentum per boH nam ipſorum alimentorum ſucculentiam, & per bonũ tẽperamentum partis in qua eſt vlcus. Quandoquidẽ verò ſuperfluitas quæ euacuatur, quæ quidem tenuis eſt, humidius vlcus facit: quæ verò craſſior, dũ ipſi accreſcit, ſordes efficitur: ea de cauſa medicamẽtis op⁹ habet quæ

moderatè ſiccant ac extergunt. Tale autem eſt thus, & fa-
rina triticea, fabacea, & erui, iris, ariſtolochia, Cadmia, pa-
nax, & pompholyx. Quum verò nihil profuerit adhibitũ
incarnãs medicamẽtum, ſic quodam modo ad aliud trãſ-
eundum eſt. Si enim copioſior ſordes apparuerit, & humi
dius vlcus, hinc cognoſcendum datur quòd defectuoſius
ſiccauit medicamẽtum, & intendere ipſum oportet mel-
lis admixtione: ſi verò purum & magis ſiccum repertum
fuerit, plus quàm oportuit reſiccauit, & oportet oleo co-
pioſiore dilutum ceratum adhibere. Contingit autem a-
liquando dum pharmacum fortius eſt, colliquari quid de
carne, vt ſordidum ac humidum appareat vlcus, conſimi-
liter vt illa quæ defectuoſius ſunt reſiccata. Verùm hoc
quod ſic colliquatur, cauius fit, & labris tumidũ, inſupér-
que rubicundum, & inflammationis particeps. Sæpius ve
rò etiam manifeſtè æger mordetur: illud autem alterum
ex minus reſiccantibus nihil horum conſequens habet.
Putredo itaque lignorum, & maximè eorum quæ mode-
ratam adſtringendi ac extergendi vim habent, velut eſt
etiam vulnus, purgat & replet pura vlcera, aut anemonæ
appoſitæ: aut pinus corticem deraſum ac tritum cum ce-
rato linamentis illitum, cauis vlceribus & maximè recẽ-
tibus indito: replet enim ipſa. Cõpoſita verò, vbi pura ſunt
vlcera, & id quod ex oſtreis cõſtat, & illud Manethonis ex
vini fæce vſta, & quod ex aloe paratur, & ſiccus puluillus
melitera appellatus, & id quod recipit amyli, mãnæ thu-
ris, alicæ, erui, æquales ſingulorũ partes: ſimiliter & quod
ex thure fit, & Aphroditarium appellatum: Si verò quodã
modo ſunt ſordidiora, capitales appellati puluilli ſicci
cõueniunt. Quæ verò linamentis illita indũtur, hæc ſunt,
id quod appellatur trophos, & iſis, & Athena, & quod ex
atractylidibus paratur: inſupérque id quod Italicũ appel-
latur, & quæ experimento conſtant.

REPVRGATORIA SORDIDORVM
vlcerum, Cap. XLI.

Sordida vlcera ſiue caua ſint, ſiue plana, probè repur-
gat ariſtolochia cum melle, terebinthina cum pari ro
ſaceo ac melle, aut butyro pro roſaceo accepto, iris Illyri-
ca cum melle, oliuæ muria ſeruatæ impoſitæ: ad neruoſa
verò, terebinthina cum butyro eliquata. Verùm ad valde
ſordida ac depaſcendo proſerpentia facit marrubium cũ
melle: hoc etiã cruſtas eiicit. Compoſita verò hæc: Amur-
cæ coctæ, mellis deſpumati, aluminis phorimi, ſingulorũ
æquas portiones. ALIVD. Serapiadis triorcheos, *hoc
eſt triteſticularis*, ſiccæ, iridis Illyricæ, marrubii ſicci, ariſto-
lochiæ, ſingulorum drach. octo: farinæ erui drach. decẽ:
vtere ſicco, & cum melle. Inſuper autem ad ſordida vlcera
facit Ægyptium, & cerata ex ſale eliquata, & Indicum, &
Athena, & emplaſtra viridia diluta, & ſicci puluilli ex pu-
mice, itémque qui ex eruo parãtur, & paſtillus Melãchlo-
rus appellatus, ſimilitérque is qui Criogenes dicitur.

AD VERMES VLCERVM, Cap. XLII.

AD vermes in vlceribus naſcentes primum remediũ
eſt vt humiditas & putredo quæ illos generat, tolla-
tur. Necant autem vermes omnia in communi quæ ad
vermes in auribus deſcripta ſunt: verùm ad eos qui in vl-
ceribus ſunt, inquit Archigenes, ceruſſam & poliũ æquis
partibus cum pice liquida illine.

DE CARNE VLCERVM EXCRESCEN-
te, Cap. XLIII.

CAro in vlceribus excreſcens per reſiccantia vehemẽ-
ter medicamenta tollitur, quale eſt diphryges inſper
ſum, & æris ſquama, & teſtacea omnia vſta, & erinacei vſti
ambo cum toto corpore. Verùm hæc quidem moderatè
tollunt ac cõpeſcũt excreſcentẽ carnem: petræ verò Aſiæ
flos vehemẽtius, & hoc adhuc magis ſori, & chryſocolla,
& chalcitis, & miſy: vſta verò minus mordent, & æris flos
ſimiliter: ærugo autem omnium vehementiſſimé. Sal v-
ſtus flaccidas carnes conſumit: ſimiliter & linamẽta vulſa
ex linteo facta, muria acriore macerata ac reſiccata, indi-
ta, moderatã carnem excreſcentẽ conſumunt: ærugo autẽ
cũ ſpuma æris ex his ſunt quæ vehemẽter cõpeſcunt. Cõ-
poſitum verò rhodium ſiccum, & pſaron, & flauum ap-
pellatum, citra mordacitatem compeſcunt: at maximas
carnis excreſcentias ad profundũ vſque cruſtis obducũt,

A paſtilli fauſtiani triti inſperſi, & ſiccum ſole vſtum dictũ.
Quod verò recipit calcis viuæ, ſquamæ æris, & mannæ æ-
quales portiones, & ad excreſcentia facit, & fungis ſimi-
lia repurgat cum melle, & replet cum cerato.

Siccum inſperſile compeſcens.

Spumæ argenti, chalcitidis, æruginis, plumbaginis, æ-
quales ſingulorum partes. ALIVD fortiter compeſcẽs
citra mordacitatem. Facit etiã ad nomas, & maximè ex-
creſcentem in gingiuis ab inflammatione carnem, deal-
bat etiam dentes: Calcis viuæ lib. vnã, auripigmenti ſe-
B xuncẽ: auripigmentũ aridum terito cum aqua, & calcem
lotam velut Cadmiam adiicito, & trita ſiccato, ac vtitor.
Et ex paſtillis Pantolmius appellatus, & qui ad polypos de
ſcripti ſunt, probè vlcera compeſcunt. Ex emplaſtris autẽ
viridia, & maximè id quod ex Cappadocico ſale paratur,
ſimilitérque iſis carne excreſcere ſummè prohibent vl-
cera.

DE NOMIS PROSERPENDO DE-
paſcentibus, & putredinibus, ac phagædena,
Cap. XLIIII.

C PErfuſionibus vtendum eſt in vlceribus depaſcenti-
bus ac putreſcentibus, ex aceto, & poſca, aut vino ad-
ſtringente, aut aqua frigida, aut marina, aut lenticulæ de-
cocto, itémque malicorii, balauſtii, lentiſci, baccarũ myr-
ti, ſpinæ Ægyptiæ, aut alicuius de aſtringentibus ac reſic-
cantibus. Cataplaſmata verò adhibeantur ex iiſdem, & ex
erui farina, & alumine liquido, & panis ſimilaginei mi-
cis, aut gobii veteris, aut alius ſalſamenti veteris carnis
illotæ, terebinthinæ liquidæ, æquales pondere partes tri-
tas imponito, aut ariſtolochiam, & ricini foliorum ſuccũ
D æquis partibus, æruginis dimidium, cum aqua mellis ſpiſ-
ſitudine illinito Si verò cruſta non decedat, elaterii parẽ
portionem ad æruginẽ admiſceto. Verùm ad putredino
ſa facit ſori tritum inſperſum, & linamentum vulſum ſic-
cum ſuperimpoſitum, aut ariſtolochiam rotundam, & gal
las pari portione, cum oleo obline, aut cucumeris ſylue-
ſtris radicem, aut braſſicæ, aut betæ, aut rumicis folia, lin-
teo illigata calido cinere obrue. Vbi verò mollia facta
fuerint, cum ſale trita impone, valde repurgant, aut oleæ
germina in vino cocta cum melle imponito, aut chalciti-
E dem imponito, aut apii ſemen tritum, ant lini ſemen tri-
tum cum atramẽto ſutorio adhibeto, aut thymum, & vuã
paſſam, & ficus coctas imponito, aut fici folia trita cũ mel
le, aut nitrum, & cuminum, & farinam cum melle, aut cu-
cumeris ſylueſtris radicem, aut ſcillam coctam cum mel-
le, aut ſoreos drach. duodecim, chalcitidis drach. decem,
miſyos drach. quatuor, cum acerrimi aceti hemina dimi-
dia terito donec reſiccentur, & exceptis vtitor, ſpecillum
intingens, & in vlcere obuoluens, ſupernè verò duplum
linteolum ex vino & oleo imponito. Si verò inflammata
F fuerint, hyoſcyamum cum polenta, aut braſſicam cum
melle adhibeto. AD putredines in omni loco, & no-
mas. Calcis viuæ, chalcitidis, vtriuſque drach. duas, auri-
pigmenti drach. vnã: hoc etiam ad pterygia in digitis, &
ad phagedænas, & ad carbunculos vtendum eſt, in pudẽ-
dis cum melle, in reliquis ſicco, ſupernè ſplenio reſinato
impoſito. AD nomas omnes, & eas quæ in ore ſunt, &
ad ſanguinis ruptiones, & ad carnem ſuperexcreſcentem,
ſiccum panchreſtum ab omnimoda vtilitate appellatum,
compeſcendo efficax: Chalcitidis, miſyos, amborum cru
G dorum drach. viginti, ſquamæ ferri drach. ſex, gallæ om-
phacitidis drach. octo.

Ad nomas & putredines.

Salis drach. duodecim, aluminis cuiuſcunque tandem
vſti drach. vnã, ſquamæ æris, pumicis vſti, vtriuſque æ-
qualem partem. Facit & ærugo raſa cum miſy vſto, pice li
quida excepta, & ſquama ferri cum oleo. AD nomas pu-
dendi faciunt tum hæc, tum Meliterium appellatum ſic-
cum, & quod ex myrto acuta fit, & quod ex charta, itém-
que ad omnes nomas, & coracion ex aceto mulſo, & An-
H dronis paſtillus, & conſimiles. Eadem etiam ad phagedæ-
nas conueniunt: nam & phagedæna vlcus eſt proſerpen-
do depaſcens ac eroſum. AD humecta ac graueolentia
vlcera, Lemnia terra ſignata ex aceto, aut aceto mulſo,
aut poſca, aut vino diluta ad luti compagem, illita facit,

aut cupreſſi folia,& germina,& pilulæ teneræ, aut cucur-
bitæ ſiccæ vſtæ cinis,aut corticis plantani vſti, aut anethi
vſti,aut lanarum ſordidarum vſtarum cinis,aut plantago,
aut iſatis per ſe aut cum polenta, aut peucedani radix
ſicca.

DE VLCERIBVS CICATRICE INDIGENTIBUS, Cap. XLV.

RESiccantes & adſtringentes carnem vlcerum cicatri-
ce indigẽtium in tantum vt nõ ſolùm id quod præ-
ter naturam ſuperfluum eſt diſcutiamus,ſed etiã id quod
ſecũdum naturam habet attingamus, ſuperficiem vlceris
cuti ſimilem efficiemus, & vlcus ad cicatricem perduce-
mus. Commoda verò ad hoc eſt galla omphacitis & mali
Punici cortices moderatè reſiccantes: ſed & quæcunque
citra adſtrictionem ſine mordacitate ſiccãt, ea itidem ad
cicatricem ducunt,velut eſt myrrha, ſpuma argenti, & o-
ſtrea,ſi vſta fuerint. nam & hæc ſi ſicca inſpergantur, ſæ-
pe cicatricem inducunt: pinus item cortex cum cerato
myrteo,hederæ flos cum cerato,lilii radix cũ roſaceo: itẽ
reſina pinus ſicca,pumex toſtus, ſquama æris, æquis por-
tionibus ſiccis vtere. Hoc etiam comprimit: aut pumici
trito,mannæ ac diphrygis, vtriuſque parum quid admi-
ſceto,ac vtitor,aut ſpumæ argenti partem vnã, diphrygis
dimidiam,cum cerato velut ſplenium imponito. Vetera
verò cicatrice includit viſcum cum thure, ærugo cum pa
ri diphryge ac cerato myrteo,aut centaurium paruum re
cens cataplaſmatis modo impoſitum. Humidioribus autẽ
cyperi radicem imponito. Cæterùm ad ea quæ circa ſedẽ
ac pudenda ſunt,maximè ſi inflammata fuerint,aloe vte-
re trita ſicca,aut cum aqua, aut ſquamã æris aut chryſo-
collam in ſole cum cera mollitam imponito.

Siccum cicatricem inducens.

Oſtreorum drach. duodecim,mannæ drach. ſex, Cad-
miæ drach.quatuor. Facit etiam ad nomas. ALIVD.
Ariſtolochiæ drach.ſex, corticis pini drach. ſex, mannæ
drach.ſex, pumicis drach. quatuor, colophoniæ drach.
quatuor,iridis drach.quatuor. ALIVD. Cornu cerui-
ni vſti drach.quatuor, corticis pinus drach. ſex, ceruſſæ
drach.quatuor,æruginis raſæ drach.duas,Cadmiæ drach.
octodecim. ALIVD. Florum mali Punici, atramenti
ſutorii,ſingulorum drach.ſedecim: ſquamæ æris, alumi-
nis ſciſſi,ſingulorum drach.octo:gallæ drach.vnam. A-
LIVD. Ceruſſæ,ſpumæ argenti,ſingulorũ drach.octo:
recrementi plumbi,gallæ,myrti ſiccæ, ſingulorũ drach.
quatuor.

Aliud cicatricem inducens.

Aluminis ſciſſi vnciam vnã,terito,& in aquæ ſextario
vno macerato:diſſoluto verò illo,linamenta in aqua ma-
defacito,& ſiccatis ipſis vtitor.

Emplaſtrum ſimplicioribus cicatricem
inducens.

Ceræ drach.quadraginta,ſpumæ argenti drach.trigin-
taquinque,diphrygis drach.octo, olei myrtei dimidiam
heminam. Facit ad hæc etiam emplaſtrũ Phœnicinum,
& ex Cadmia conſtans,& myrſinatum,ac ſimilia. Verùm
ad ægrè recipientia cicatricẽ,ceræ, olei, myrtei, ſingulo-
rum drach. ſex:Cadmiæ drach.ſex,plumbi,thuris, ſingu-
lorum drach.duas: aluminis ſciſſi, æris vſti, ſingulorum
drach.vnam æruginis raſæ drach.duas:exoluito alternis
diebus.

Diuturnis,& ægrè cicatricem recipientibus.

Cadmiæ drach.octo,chryſocollæ drach. octo,aluminis
ſciſſi drach.octo,æruginis,ſquamæ æris,ſingulorũ drach.
vnam:reſinæ pinus drach.quadraginta, ceræ drach. cen-
tum, olei myrtei quod ſatis eſt. ALIVD. Ceræ,reſi-
næ pinus,ſingulorum ſexuncem:Cadmiæ ſexuncem,chal
citidis crudæ quadrantem,myrtei quod ſatis eſt. Cadmia
& chalcitis vino teritur in æſtu caniculari: vtere cũ ſple-
nio latiore,& ſupernè linamento ac ſpongia ex vino. A-
LIVD. Æris vſti ſextantem, aluminis ſciſſi ſextantem,
ſalis ammoniaci drach.duas,ceræ ſexuncem,colophoniæ
ſexuncem,olei myrtei ſextantem, arida in ſole teruntur
ad dies viginti. Quum autem mellis ſpiſſitudinem ha-
buerint,eliquatam ac eraſam ceram cum reliquis admi-
ſceto,ac emollito. Facit ad hæc etiam medicamentum ex

A pumice,& Iſis appellatum,& conſimilia.

DE MALIGNIS VLCERIBVS, QVAE & chironia & telephia appellantur, Cap. XLVI.

VEtera,& ægrè cicatricem recipientia vlcera, aliquì
chironia appellauerũt,veluti quæ Chirone ipſo opus
habeant ad ſanationem: quidam telephia, eo quòd Tele-
phus ex eiuſmodi vlcere diu laborauit. Conſiderandum
itaque nunquid & totum corpus prauis humoribus vi-
tiatum,tales influxiones ad vlcus demittat, & redundans
B humor per cõueniẽtia medicamẽta euacuandus. Si verò
etiam varix ſit,qui tales humores ad crura demittat,ſi in
his vlcus exiſtat,etiam hic intercipiẽdus eſt,velut in chi-
rurgiæ tractatione dicetur, aut etiam per venæ ſectionẽ
ipſos euacuare oportet,ſanguine frequenter detracto, &
deinde localibus auxiliis vti, quæ circa mordacitatem,
extirpandi mali vim habent. Simplicia igitur ſunt ex pu-
mice,& diphryge, & ſquama æris, ærugineque ac calce
moderatè lota, aut alumen ſciſſum tritum inſperge, aut
œſypi drach.quatuor,vuæ paſſæ drachmas quatuor, nitri
C drach. duas,prælitis melle impone,aut ſquamæ æris dra-
chmas decem,aluminis drach. duas cum ceræ drach. de-
cem in ſole mollito,ac imponito. Compoſita verò hæc.

Emplaſtrum ad chironia.

Ceruſſæ beſſem,aluminis ſciſſi ſextantem, ſquamæ æ-
ris ſextantem,ſalis ammoniaci,thuris,æruginis raſæ,ma-
licorii,ſingulorum ſextantem:calcis viuæ vnciam vnam,
ceræ librã vnã,olei myrtei ſeſquilibram: arida cum vino
terito. In principio hoc callos excindit, & repoſitum ſer-
uatur:in fine verò vſus oleo myrteo emollitum cicatricẽ
D inducit. ALIVD. Spumæ argenti lib. vnam,olei lib.
duas,radicis chamæleonis nigri,ariſtolochiæ, gallæ,om-
phacitidis,ſingulorum vnciam vnã,galbani,ammoniaci
thymiamatis,thuris,ſingulorum ſextantem,præparato ita
vt viridium arundinum radicibus commoueas. Archi-
genis ad chironia,tum in tibiis,tum in mãmis malefica,
ſtrumas,parotidas: Adipis bubuli libras tres, terebinthi-
næ quincuncem,mannæ ſeptuncem, terræ Sardæ appel-
latæ,qua pictores vtuntur,quincuncem, liquatis ad ſicca
adiectis ac cõmiſſis vtere. ALIVD Archigenis, Ce-
E ræ trientem,olei omphacini ſexuncem,mannæ, aut thu-
ris,diphrygis:ſquamæ æris, ſingulorum drach. quatuor,
arida cum aceto trita, & ad mellis ſpiſſitudinem adacta,
ad ceratum admiſceto,& diluto, linamento excepto vti-
tor. ALIVD. Ad mulierum maligna vlcera,& aliorũ
qui tenerum corpus habẽt:Ceræ Tyrrhenicæ drach.octo,
adipis taurini,terebinthinæ, plumbi vſti ac loti,ſingulo-
rum drachmam vnam:vtere per linamenta cum roſaceo
aut myrteo diluto.

AD CICATRICES NIGRAS,
F Cap. XLVII.

CIcatrices nigras tollit oleum impoſitum, in quo bryo
niæ albæ ac nigræ radix ſit incocta, donec fuerit ex-
ſuccata,calamintha in vino cocta,ſpuma argenti lota, cũ
roſaceo albo. Verùm ex impetiginibus cicatrices, itém-
que alias,cõcolores facit adeps aſinin⁹ illitus,erucæ ſemẽ
tritum,& cum felle caprino, bubulo ac ouillo illitum,ad-
dita argenti ſpuma, talus ouillus vſtus tritus cum vino
auſtero, ammoniacum thymiama cum felle ſuillo illitũ.
Compoſita verò, ſpumæ argenti,mentæ, thuris, æquales
G partes cum melle. ALIVD. Nitri,ammoniaci thymia-
matis,ſulphuris viui,myrrhæ,æquas portiones cum aceto
albo, aut vino, aut aqua tritas illinito modicè, vt ne fiat
exulceratio. ALIVD. Cimoliæ,ſtercoris columbini,
ſaponis,thuris,æquales partes cum aceto.

Smegma ad cicatrices nigras.

Cimoliæ drach.octo,aphronitri drach. quinque,vera-
tri albi drach.quinq;,recremẽti à myrobalano expreſſa re
liqui drach. quatuor,in balneo affricato.

DE SINIBVS, Cap. XLVIII.

H QVVM adiacens vlceribus cutis diutius inglutinata
fuerit ad ſubiecta corpuſcula, affectionem hanc Si-
num appellant. Si quidem igitur ad ſupernam regionem
extentus fuerit ſinus, facilè per oſculum ſanies effluit, &
glutinatio facilis exiſtit: ſi verò ex inferna ſurſum ſpecta-

rit,ſanies intus manens aliquid ex cohærentibus erodit, & ſi nō prius ad effluxionem feceris aliquam ſectionem, nihil efficies,neque incarnando, neque glutinando. At ſi circa artus fuerit ſinus,cubitum videlicet aut femur, poterit etiam ſine ſectione ex aduerſa parte glutinari, ſi decliuem figuram artus facias. Etenim ſi in cubito circa cubiti flexuram oſculum fuerit, ſummam manū in altum extendens,ſinum ad ſubeffluxionem conuertes: ſi verò in femore ad genu,ſinus finem quis habeat,decliuem figurā facies, puluino molli popliti ſubiecto,ita vt inguē humiliorem poſitionem quàm genu habeat.Siquidem igitur ſinus incarnatione non opus habeat, ſtatim per fiſtulam aliquam in directum perforatam,& veſicam alligatam habentem,aquā mulſam aquoſam, ita vt bibi poſſit,in ipſum infundes, atque hoc ad abſtergendam ſaniē in ſinu hærentem.Verùm ad futuram glutinationē,vinū, aut vinum mulſum,& deinde ad glutinatoriū medicamētum procedēdū eſt:ſi verò cauus ſit ſinus, & incarnari expetat,primū ſiccum ex charta medicamentum cum multo roſaceo immittito, deinde linamento vulſo oſculum obturato,poſtea verò iſidem,aut Machærionis,aut conſimile aliquod emplaſtrum,cum roſaceo cerato liquidiore dilutū ſimiliter immittes. Vbi verò moderatè ſubincarnatus fuerit ſinus, ex agglutinantibus medicamentis aliquod impones, veluti ſi recens cruentum vulnus cures. Talia autem ſunt barbara,& gemini coloris, & fulua appellata,maximè verò omnium id quod ex oleo cicino,& metallicis ſine cera paratur, fuluum Galeni appellatum, conueniet. Verùm poſt medicamenti impoſitionē,ſpongia noua ex vino mulſo aut vino quammaximè molliter circundetur:& deligatio à fundo ſinus initium ſumat, & ad oſculum deſinat.Linteolorū verò circumdationes adſtringantur quidem circa fundum ſinus citra dolorem, paulatim autem laxentur vſque ad oſculum,ita vt emplaſtrum quod forinſecus ſinum ambit,iuxta oſculum ſit reciſum,quò ſanies excerni poſſit, & aliud quoddam paruum emplaſtrum ipſi oſculo impoſitum ſit laxum,ex eodem medicamento, propter eandem effluxionem. Hoc autem ſines vſque ad ſolutionem: quam vbi tertio quoque die feceris,hoc ipſum auferes & alterabis,eo quòd toti ſinui circundatum eſt relicto. Signum verò dignotionis an ſinus profunditas glutinata ſit,hoc tibi erit,ſi benè effluxerit ſanies, modicáque ac concocta, aut ſi etiam omnino non effluxit: inſupérque ſi iuxta ipſum ſinum neque dolor ſenſilis,neque tumor ſit, ſed locus totus contractus eſt,& ſiccus,& doloris exors.Si verò etiā pus probè coctum modicum in oſculo videris, adhuc magis bonā ſpē habebis: ſi verò etiā prima aut ſecunda die aliqua ſanies excernatur tenuis ex ſinu, neque ſic de glutinatione deſperato.Sæpe enim medicamenti vis humiditatem ex ſubiectis partibus vehementer exprimit,qua expreſſa, loci moderatè ſicci redditi glutinantur. Tertia verò aut quarta die ab initio, ſi crudus ſaniei humor per os appareat,ſinū non glutinatū eſſe cognoſce,& in eodem medicamento perſeueres ſi verò(velut veriſſimile eſt) propter humiditatem aliquā diſcedat,non abſurdū videtur etiā aliquid ex ipſo medicamento alterare.

De ſinibus attritis.

Quum tardè ſecto abſceſſu,aut propter medici imperitiam,aut propter affecti timiditatem,cutis ſinui incūbēs, tenuis & attrita fuerit,& fieri non poteſt vt ipſa adimatur, poſt relatas infuſas elotiones, glutinatorio vtēdū eſt medicamento,compage quidē liquido,facultate verò ſicco. Tale autem eſt ex chalcitide cōſtans Phœnicinū appellatum,oleo antiquo dilutum,vt neque durum valde ſit, neque manus inquinare deſierit, & poſtea cum vino veteri ſubactum, & circumcirca impoſitum cū cōuenieñti deligatione.Conuenit etiam ita attritæ(velut dictum eſt)cuti, vel præcipuè mel ad emplaſtri compagē coctū,ac impoſitū.Melius autem eſt poſt impoſitionē ipſius linteo excepti, inſpergere ſuper ipſum per cribrum eleuatum myrrham in puluerem redactam,aut aloē,aut thus,aut omnia ſimul.Expertus etiam ſum centaurium tenue admirandū ad eundē vſum medicamentū:ab hoc proximum eſt ſymphytum, & poſtea iridis Illyricæ radix,poſt quam etiam erui farina. Aliquando verò etiam circa cocturam hæ melli inſpergimus,vbi olla ab igne eſt tollenda. Præſta tamen poſtquam ablata eſt inſpergere,& deinde cōmouere donec mel tepidum fiat,atque ſic ipſum ſinui imponere,& velut dictum eſt deligare.

DE FISTVLA, Cap. XLIX.

FIſtula ſinus eſt calloſus factus, ex abſceſſibus plerūque conflatus, ex trāſlatione ab arūdinum fiſtulis appellatus. Siquidem igitur ad os deſierit, fieri non poteſt vt curetur abſque chirurgia, niſi temporis progreſſu ſquamæ, aut os ſua ſponte diſcedat:ſi verò ad os non deſinat, per medicamenta quæ callos excindunt ac glutinant ſanabitur.Callos excindunt hæc:Sphōdylii radix deraſa & indita, fiſtularum callos aufert: veratrum nigrum inditum in duobus aut tribus diebus callum tollit: amurca cocta & infuſa: ſori crudum aut vſtum cum modico vino diluto infuſum:ſori & crocomagma cum aqua mulſa,aut elaterium terebinthina exceptum, in collyria efformato ac indito,aut ſilphii radicis ſuccum infundito. Conſumit etiā hoc: AEruginis drach.duodecim, ammoniaci drach. duas,aceto excipe & collyria oblonga efforma: Collyriū quo ad callos excindendos vtor: Ammoniaci thymiamatis,atramenti ſutorii,æruginis,miſyos,chalcitidis,gummi æquales ſingulorum partes excipe aceto. ALIVD ex Heliodori chirurgia:Cadmiæ,miſyos, atramenti ſutorii, æris vſti,gummi,ſingulorum drach. quatuor:chalcitidis crudæ drach. tres,excipe pueri impuberis vrina, & collyria efforma.Vbi verò collyrium fiſtulæ indidiſti,forinſecus panis micas aqua imbutas imponito, alterando illas donec inflammatio ſedetur,& cruſta excidat. ALIVD quod in Alexandria accepi:Anchuſæ radicum,miſyos toſti,chalcitidis,æruginis,aluminis ſciſſi, atramenti ſutorii, aloes,ſingulorum vnciam vnam:cantharidas quinque, aceto trita in collyria efforma. ALIVD. Atramenti ſutorii drach.duas,chalcitidis,æruginis, ſingulorū drach. vnam,excipe gummi ac vtere in collyria efformatis.Poſt quā verò call[9] exciſus fuerit, ærugine cocta cū melle puriſſimo octuplo repurga: ſed & incarnantibus poſt callū exciſum vti oportet. COLLYRIVM incarnans. Aloes,myrrhæ,ammoniaci, cineris putaminum ouorū vſtorum,ſingulorum æquales partes aqua tritas in collyria efformato,ac indito. ALIVD. Myrrhæ,aloes,thuris, malicorii,ſingulorum æquales partes excipe aqua: quidā felle taurino excipiunt. Incarnat etiam vuæ acerbæ ſuccus. Noui etiam quēdam qui cedriam fiſtulis infudit,atque hoc admirando ſucceſſu. Poſt incarnationem glutinatorio vtendum eſt medicamento iuxta eum modū qui de aliis ſinibus relatus eſt.Si verò anguſta ſit,ſimúlque longa fiſtula, inquit Galenus, & nondum videatur mihi intus in ſe callum habere, ſed ſordem ſolùm,prius lixiuiū immiſi, atque hoc tandiu in fiſtula manere ſinens donec ſordes perfectè elapſas eſſe ſperaui,poſtea medicamentū impoſui:erat autem id quod ex ricinino oleo cōſtans ſuperius retuli.

DE VLCERIBVS QVAE REFRINGUNTUR, Cap. L.

QVædam vlcera vbi cicatricem receperunt, ſæpe poſt non ita multum tempus rurſus inflammantur & refringuntur.Affecto enim oſſe aliquo, aliquando caro incumbens facilè cicatricem recipit, & perfectè ſana eſſe videtur.Verùm ſanioſo humore paulatim ex oſſe in profundo corruptionem perferente, ad illam rurſus influente,inflammatio & pus accedunt quæ cicatricem refricāt. Quæ igitur eſt talium vlcerum curatio? reſiccatio tāta vt os affectum diſcedat.Facilè igitur inſidentia oſſa emergent ſi papaueris ſylueſtris & fici folia cum polentæ polline ac vino trita,pro cataplaſmate impones,aut hyoſcyami ſemen,& atramentum ſutorium paribus portionibus trita adhibebis: peucedani quoque radix ſquamas oſſiū breui diſparat.

DE VLCERIBVS IN ARTICVLIS, Cap. LI.

ARticuli ſicciores ſunt quàm carnoſæ partes: quapropter vlcerati ſiccioribus opus habent medicamentis. Probè igitur Polyidæ paſtillus facit cum vino tritus ad

ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem, itémque alia ſimiliter vt A
hic reſiccantia medicamenta: ſed & aqua marina & mu-
ria ſæpe ipſos perfuſos, melius affici vidimus. vtendum i-
taque eſt ad articulos iis quæ magis ſiccant.

QVAE SPICVLA, ACVLEOS, ET SPInas extrahunt, & conſimilia, Cap. LII.

ACuleos & arundines, inſupérque ſpicula ac ſpinas ex-
trahunt anagallides ambæ, ariſtolochia rotũda, am-
moniacum cum melle, hyoſcyami ſemen tritum inſper-
ſum: arundinis radicem contuſam, & admixto melle lin- B
teo infarctam, larga copia imponito: breui educit.

DE SANGVINIS TVM EX VENA tum ex arteria eruptione, Cap. LIII.

IN partibus ex quibus ſanguis erumpit, contraria ſini-
bus figura cõducit, hæc autẽ eſt ea quæ ſurſum ſpectat:
ſed neque hæc immodica exiſtat. Periculum eſt enim
ne dolor oboriatur, & vas rurſus ſanguinem fundat. Nihil
enim magis ſanguinis eruptiones mouet, & inflãmatio-
nes auget quàm dolor. Verùm in partibus ſanguinem C
fundentibus, ſtatim digitum ad oſculum vlceris circa va
ſculum obde, ita vt leniter innitaris, citráque dolorẽ pre
mas. Nam & ſanguinem ſimul cohibebis, & grumum in
vulnere congelabis. Quin & an multum in profundo ſitũ
ſit vas vnde ſanguis erumpit, diligentius conſiderare o-
portet, & poſitionem ipſius ac magnitudinem, & an vena
ſit aut arteria: poſtea verò ſiquidẽ paruum eſt vas, aliquo
ſanguinem ſiſtente vtendum eſt. Optima ex his ſunt ob-
ſtruendi vi prædita, quæ componuntur ex reſina fricta, &
farinæ triticeæ polline, & gypſo, & aliis eiuſmodi, cum o- D
ui candido ſubactis, & cum pilis leporinis impoſitis: ſi ve-
rò magnum vas eſt, hamo ipſum diſtẽdere conare, & mo-
deratè obtorque. Suppreſſo autem ſanguine, ſi quidem
vena fuerit citra laqueum, iiſdem medicamentis ſangui-
nem ſiſtere conare: ſi verò arteria, ex duobus altero adhi-
bito, aut laqueo cicundato, aut toto vaſe diſſecto, ſangui-
nem continebis. Laqueum verò aliquando etiam magnis
venis circundare cogimur, quemadmodum etiam ipſas
diſſecare aliquando totas, per tranſuerſum videlicet. Ve-
rùm ad hanc neceſſitatem deuenimus circa venas, quæ E
erectæ ex magna profunditate, ſurſum feruntur, & maxi-
mè per anguſtiã aliquam, aut principales partes. ſic enim
vtraque pars vtrinque reuellitur, & vulnus ab incumben-
tibus corporibus occultatur ac tegitur. Tutius autem eſt
vtrũque facere, & laqueum radici vaſis circundare, & in-
de iam ſecare. His autem factis, quamcitiſſimè incarna-
re vulnus, priuſquam decidat laqueus de vaſe. Si enim
non citò incarnetur, ſed locus alicubi vacuus comperia-
tur, *ἀνεύρυσμα*, *id eſt uaſis dilatio*, vocatum contingit.
Cognoſces autem an vena ſit aut arteria quæ ſanguinem F
fundit, ex eo quòd arteriæ ſanguis flauior eſt ac tenuior,
& pulſatorio modo euacuatur: venæ verò ſanguis nigrior
eſt & craſſior, & ſine pulſu prodit. Optimum igitur ex o-
mnibus incarnantibus medicamentis, quæ ſanè nos no-
uimus, hoc eſt, quo etiam ad cerebri membranarum ſan-
guinis eruptiones tutiſſimè vti poſſumus, & ad colli vul-
nera vſque ad iugulares venas inflicta: nam & harum ſan-
guinem cohibet citra laqueũ. Recipit autem hæc, Thuris
pinguiſſimi partem vnã, aloes in mollioribus corpori-
bus partem dimidiam, in durioribus tantundem, & pro G
thure, mannæ tantundem. Excipe oui candido ita ſubacta
vt mellis ſpiſſitudinem habeãt, & deinde cum pilis lepo-
rinis quammolliſſimis, vaſi ac toti vlceri plurimum im-
pone, & extrinſecus linteo deliga, ita vt primas quatuor
aut quinque lintei obuolutiones ſuper ipſum vas vnde
ſanguis profluit, facias, & hinc ad radicẽ ipſius procedas.
Deinde ſolutione per tertium diem facta, ſi medicamen-
tũ tutò adhuc adhæreat, aliud rurſus circũdabis, & velut
inſuper humectans rurſus deligabis. Si verò ſua ſpõte re-
ſpuatur linamentum, radice vaſis per digitum leniter cõ- H
preſſa, quò nihil influat, hoc quidem placidè tolles, alterũ
verò appones, atque ſic curabis donec vas fuerit incarna-
tum, ita vt figura ſurſum ſpectans ſemper citra moleſtiam
ſeruetur. At verò quæ cruſtas inducunt, nudiorem partem

A efficiũt quàm pro natura habebat, cruſta dilapſa, & pleriſ-
que ſanguinis eruptio quæ ſiſti non potuit, ad cruſtarum
dilapſionem conſequuta eſt. Vtendum tamen etiam iis
vbi neceſſitas magna cogit. Maxima autem neceſſitas eſt
vti cruſtificis medicamentis, aut cauteriis ignitis, quum
ex putredinoſa eroſione ſanguinis eruptio contingit: &
ſanè in talibus affectionibus, vbi quicquid putredinoſum
eſt reſecuerimus, tutius eſt aut vrere ipſam veluti radicẽ,
aut cruſtificis medicamentis vti. Hoc autem maximè in
pudendis ac ſede fieri ſolet. Scopus autem in cruſtam in-
B ducentibus ſit caliditas cum adſtrictione, velut in miſy,
chalcitide, atramẽto ſutorio. Quæ verò ex calce viua fiũt,
vehementiora quidem ſunt, ſed quia calx nõ adſtringit,
cruſtæ ex ipſis inductæ, citius decidunt. melius autem eſt
ipſas manere. Cõtingit enim vt caro ad fundũ ipſarũ ſuc-
creſcat, & velut operculũ vaſis fiat. Cæterùm in iis vnde
ſic ſãguis erumpit, iſatis ſatiua inſperſa probè ſupprimit,
aut gallæ vſtæ. Oportet autẽ ipſas igne cãdefactas, aceto
aut vino extinguere. In ſũma ſanguinis eruptionẽ ſiſtũt,
ſimplicia quidẽ, aloe, thus, mãna, Samia terra aſter dicta,
C ferrugo, lanarum vſtarum cinis tenuiſſimè tritus, ſtercus
aſininum ac equinum, bitumẽ modicum, malicorium, di
phryges, galla, myrtus ſicca, alumen omne, crudum & v-
ſtum, reſina torrefacta, vitis cortex, aut folia ſicca, pilula-
rum platani lanugo, maximè vbi cruſtam abiecerint:
priuatim verò ſanguinis narium eruptionem ſiſtit, iunci
acuti ſemen, vrticæ foliorum ſuccus, chalcitis, anthyllis v-
ſta, pili leporis, ferculæ medium vſtum cum aceto, ſtercus
aſininum ſiccum aut humidum, porri ſuccus cum thure
ellychnio exceptus. Compoſita verò medicamẽta omnis
D ſanguinis eruptionis ſunt & hæc: Spongiam nouam liqui-
da pice imbutam, & bitumine oblitam, in noua olla exu-
rito, & ad cineris partes duas, plumbi partem vnam & ſti-
bii partem vnam admiſceto. ALIVD. Mannæ thu-
ris, ſulphuris viui, æquales ſingulorum partes inſpergito.
ALIVD. Chalcitidis drach. octo, thuris aut mannæ e-
ius drach. ſedecim, reſinæ frictæ drach. octo, gypſi vſti
drach. octo. ALIVD cruſtam inducens, & ſanguinem
ſiſtens. Chalcitidis, æris vſti, atramenti ſutorii, miſyos
toſti, ſingulorum æquales partes. Sed & rhodium appella-
E tum medicamentum, & flauum dictum, ex eorum nume-
ro ſunt quæ probè ſanguinem ſiſtunt.

DE NERVIS SAVCIATIS, Cap. LIIII.

NErui ſauciati aut puncti inflammationem ac dolorẽ
excellentem habent, propter ſenſus ſubtilitatẽ. Qua-
re etiam febres & conuulſiones his accedunt: quibuſdam
etiam delirium, propter neruorum cum cerebro cohærẽ
tiam. Quandoque verò etiam circa alios locos ſauciatæ
parti vicinos, inflammationes ac abſceſſus fieri ſolent, ex
F ipſo neruo ſauciato, propter ipſius continuitatem. Opor-
tet igitur cutis vulnus inglutinatũ ſeruare, quo per ipſum
ſanies effluant. At in pũctionibus ſi cæcæ videantur, etiam
duabus diſſectionibus ſe mutuò ſecantibus inſuper con-
cidere oportet. Verùm in adhibendis auxiliis, ſi humori-
bus omnibus ex æquo redundarit corpus, & inflamma-
tio magna ſit, primùm à venæ ſectione incipiendum eſt.
Si verò vitiati fuerint in corpore humores, etiam purga-
tione vtendum eſt. Ad ipſum autem vulnus medicamen-
ta adhibeãtur dolorem mitigantia, & effluxionem ape-
G rientia, præſertim ſi non inſuper conciſio facta ſit. Proin-
de aqua calida quæ aliis inflammationibus conuenien-
tiſſima eſt, his inimica exiſtit, & præſtat oleo tenui perfũ-
dere, quòd nullam adſtringendi vim habeat, & ad ſenſum
calidum ſit. neque enim frigidum neque tepidum valde
ſine noxa adhibetur. Ex medicamentis autem commoda
eſt reſina terebinthina, per ſe in pueris, mulieribus, & te-
nera carne præditis: cum euphorbio autem emollita, in
iis qui duram carnem habent, &, ſi quandoque durior ſit,
reſina, cũ aliquo oleo tenuiore. Cataplaſmatis verò in in-
H flammatis ac putreſcentibus neruis vti quis poterit, fari-
na hordeacea, aut fabacea, aut erui, in lixiuio cum aceto
mulſo cocta. Verùm citra cocturam, ad punctiones etiã
cerato huiuſmodi quis vtatur: Ceræ quadrantem, euphor
bii vnciã vnam, aut ſtercoris columbini, in durioribus

corporibus, olei ſextantem : quandoque etiam terebinthinæ vnciam vnam. Quòd ſi emplaſtro ſimile medicamentum facere voles, ad euphorbii vnciam vnam, ceræ, & reſinæ fricτæ, & olei, & picis pinguis, ſingulorum ſexuncem adiicies: ſi verò pro reſina, propolim pinguiſſimam addes, melius efficies. Quin & hoc ad punctos neruos cõmodum eſt medicamentum, idem etiam ad rabioſi canis morſum facit: Aceti ſextar. vnũ, picis pinguis librã vnam, opopanacis quadrantem. Opopanaca aceto dilutum amplius conterito, & admixta pice coquito. Hoc medicamẽtum punctis neruis commodum eſt, non permittens puncturæ oſculum conniuere, quemadmodum neque in iis qui à rabido cane morſi ſunt, vlcus ad cicatricem peruenire : verùm ad ſola dura corpora facit. Si verò ad pueros punctos aut tenera carne præditos eo vti voles, per aliquod diſcuſſoria vi præditum liquare ipſum potes, amaracinum videlicet, aut opobalſamum, aut oleum vetus. Conuenit etiam regium medicamentum, quod recipit nitrum, aut calcem viuam, aut euphorbium, aut ſulphur viuum, aut columbæ ſylueſtris ſtercus, aut opopanaca, aut ſagapenum, aut ſuccum Cyrenaicum, aut caſtorium. Ad libram autem medicamenti, vncia vna alicuius ex relatis medicamentis, iniicienda eſt: probè facit ad neruos ſauciatos, & maximè punctos. Poſſit autem quis ruri degens in reliquorum inopia, propolim recentem ac pinguẽ vulneri indere, aut fermentum maximè vetus ſolum, & propoli admixta, aut cum tithymali ſucco. Cæterùm cataplaſmatis ex aceto mulſo, aut lixiuio, cum farina fabarũ, aut erui, aut cicerum, aut lupinorum amarorum, aut ordei, aut polentæ polline, non ſolùm in inflammatis, ſed etiam ab initio ſtatim vtendum eſt. At laxantia cataplaſmata, in ſauciatis neruis ſẽper reprobare oportet : ſi verò non punctus ſit neruus, ſed manifeſta ſectione vulneratus, præpoſita etiam cute diſſecta, vt nudus appareat neruus, & rectus non tranſuerſus diſſectus, relatis ex euphorbio, & ita acribus, nullis vteris. Quum enim nudus ſit neruus, vim illorum vehementem non feret. Calcem igitur aſſumes ſæpe lotam æſtatis tempore, vberiore oleo ſubactam: bonum eſt & quod ex pompholyge paratur, & quod ex melle, roſaceo vberiore eliquatum. Oportet autem nullum ex his vulnus contingere. Subtili enim ſenſu præditus eſt neruus, & temperamento frigidus, & principaliſſimæ parti cohærens. Imò neque oleo perfundere tale vlcus oportet: ſordes enim inde contrahit. Detergere igitur ſolùm ſaniẽ ſatis eſt per molles lanas ſpecillo obuolutas. Quòd ſi ex ſententia omnia procedãt, periculo vacat paſſo madefacere. In fortioribus autem etiam polyidæ paſtillo, cum ſapa calida, in linamento vti. Poſtquàm verò intectus eſt denudatus neruus, linamenta extrinſecus circundare oportet aliquo ad anguſta vulnera faciente, velut eſt id quod ex euphorbio paratur, aut quod ex ſtercore columbino, ita vt etiam de ſanis partibus multum apprehendamus. Si verò per tranſuerſum vulnus factum eſt, periculum conuulſionis maius eſt, curatio verò etiam hîc ſimilis, præterquam quòd dum recens adhuc eſt vulnus, quidam ſuturis vſi ſunt, & aliquo glutinatorio medicamẽto. Verùm ſuturas non valde in ſuperficie facere oportet, vt ne profunditas inglutinata permaneat, & rurſus non ita profundas, vt iterum ab acu neruus pungatur. Porro in ſumma id noſſe opereprætium eſt, quòd punctiones curans medicamentum, ſi callidius eſt, nerui diſſectionem curare non poteſt, vt qui non ſuſtineat ipſorum mordacitatẽ ac ardorẽ. Neque verò id quod diſſectiones curat, pũctionibus conuenit: nam facultas ipſius ad profunditatẽ non penetrat, quum cutis diſſectio ſit anguſta. Victus autem aſſumatur tenuior, & ſtratum molle, & olei calidi perfuſione vtendum eſt ad alas, & caput, ac collum. Si verò vulnus in crure ſit, circa inguina, ac pectinẽ, & eius regionis locos, oleum adhibebimus. A balneo in totum vſque ad inflammationum declinationem abſtinendũ eſt, quum nullatenus ipſis aquæ cõueniat (velut diximus) cõtactus. Quandoquidem verò quidam propter conſuetudinem abſtinere à balneo nõ poſſunt, ſi vulnerata pars manus ſit, conandum eſt quantum fieri poteſt vt ea non rigetur calida aqua, & minus adhuc frigida. Si verò in pede ſit vulnus, quia fieri non poteſt vt non humectetur, vbi lauare volent, ſuper ſauciatam partem emplaſtro aliquo impoſito meatus obturante, extrinſecus rurſus ſuper ipſum iniice linteola plura multiplicata oleo madefacta, & rurſus ligamentum ex linteo forinſecus circundabis, & poſtea rurſus in ipſo balneo, oleum ligamento ſuperfundito, vbi neruis ſauciatus ſoliũ inſcendere volet: poſtquam verò lauit, omnia incumbentia reiicito, & relato totius curationis ductu vtitor. Quòd ſi contuſio ſola nerui facta ſit, ſi quidem cum contuſa cute etiam vlceratio fiat, cataplaſma ex fabacea farina & aceto mulſo commodum eſt. Adiicies autem aliquando etiam erui farinam & iridem. Si verò dolor contuſioni adeſt, picem liquidam admiſceto: ſi verò citra cõtuſionem cutis fiat, magis diſcuſſorio oleo calido aſſiduè perfũdito, anethino videlicet, aut rutaceo, aut irino, aut amaracino. At ſi totus neruus diſſectus eſt, periculum quidem nullum ſequetur, pars autẽ mutila fit: curatio verò ſimilis velut ad alia vlcera aſſumetur. Atque hæc quidẽ per ſimpliciora auxilia, in neruis ſauciatis medela, ſufficiens eſt ad totã curationem. Quidam verò etiam multipliciter compoſitis medicamentis ad ipſos vti ſolent; qualia ſunt, id quod ex metallicis paratur, & barbara appellata emplaſtra, & ciſſinum, & quod ex ſenecione fit, & Melanchlorũ, & Indicum, & Harmonía, & Athena, quorum & compoſitiones, & vtendi modum, in ſeptimo libro reperies. Quandoquidẽ verò aliqui diuites precioſis medicamentis ad ſauciatos neruos vti expetunt, Galenus ad punctiones quidem neruorum hæc deſcripſit: Cinamomi vnciam vnã, dictamni vnciã vnam, mari vnciam vnã, amaraci drach. duas, ceræ beſſẽ, opobalſami dextantem, terebinthinæ vnciam vnã. ALIVD. Succi Cyrenaici vnciã vnã, ceræ quadrantem, opobalſami vncias duodecim. Verùm ad denudatos neruos hoc: Ceræ vnguentariæ quadrantem, vnguenti ſpicati, aut foliati, aut nardini vncias duodecim, pompholygis lotæ vnciam vnam, ſpicæ nardi vnciam vnã, amomi vnciam vnam, folii vnciam vnã: atque hæc ſupra ſpem præſtantia eſſe Galenus dixit.

DE ARTICVLORVM DISTORtione, Cap. LV.

ARticulorum diſtortiones, ancylas & ancyloſes appellare ſolent, *hoc eſt articulorum contractiones*, ob impactos humores; aut neruorũ aliquam diſtentionem obortas: in quibus molliendi ac laxandi facultate prædita requiruntur. In cõmuni igitur ea quæ ad induratas in ſcirrhum partes, & adhuc magis ea quæ ad reſolutas relata ſunt, iis competunt: priuatim verò perfuſio ex aqua & oleo, in quibus cocta ſint lini ſemen, fœnumgræcum, althæa, laurus, cucumeris ſylueſtris radix, & ipſum adeò oleũ Sicyoniũ. Poſt perfuſionẽ autem adhibeantur iis primùm acopa ſimpliciora, velut eſt id quod ex populo nigra paratur, & quod ex abiete. Bromium item, & Baſilio inſcriptum, & pyxis appellatum. Poſtea etiam Ariſtophaneum, & Azanitæ inſcriptũ; fortiſſima verò ſunt, & quod Lyſiponium, & quod Variũ appellatur. Ex emplaſtris autem Amythaoni inſcriptum, & Anicetum appellatum. Optimum verò hoc eſt: Bdellii, adipis vitulini, ammoniaci thymiamatis, iridis Illyricæ, ſingulorum drach. ſedecim, opopanacis, galbani, canchryos, ſtyracis, thuris, ſingulorũ drach. octo, piperis grana centum ſexaginta, ceræ libræ dimidium, reſinæ terebinthinæ libræ dimidium, olei irini, fæcis quod ſatis eſt, vini quod ſufficit: cõtunditur hoc medicamentum. Eſt & acopõ bonum, irino aut cyprino aut laurino dilutum. Medium verò inter acopa & emplaſtra locum obtinet medicamentum è perna multæ mixturæ. Acoporũ autem vſus per mollem ac perſeuerantẽ fiat affrictum, vnà cum hoc vt etiã affecti articuli flexionem ac extenſionem experiaris.

DE LAXATIS ARTICVLIS, Cap. LVI.

LAxantur articuli ſæpe, & in diuturnis febrilibus morbis, & in colicis, & reſolutis, calidiore maximè ac humidiore intemperie ipſos occupante: atque hinc motus impeditur. In quibus acaciæ ſuccus aqua dilutus ac affuſus, aut rubi, aut myrti, aut lentiſci, aut vlmi radicum

corticis decoctum conuenit, aut malicorium in catapla-
ſmate adhibi tum, aut myrti folia cerato myrteo excepta
impoſita. Corroboratione enim opus habent nerui colli-
gantes, per adſtringentem ac reſiccantem facultatem. Ta-
lia igitur medicamēta articulis imponenda ſunt, velut eſt
id quod ex ſalicibus paratur, & oxerum appellatū, & Phœ-
nicinum, quod vinum adſtringens aut acetum inſuper
aſſumpſit. Plerique verò præ frigiditate talem impoten-
tiam fieri putantes, atque ita calidioribus auxilis vſi, ma-
iorem noxam induxerunt.

DE LVMBRICIS, Cap. LVII.

TRes ſunt in vniuerſum lumbricorum ſpecies: vna e-
ius qui rotūdus eſt craſſitudine, altera lati, tertia eius
quem aſcarida appellant. Omnibus autem origo eſt ex
cruda ac craſſa pituitoſa materia, & putrefactioni apta,
qualis fere cōgregari ſolet in pueris, & aliis crapuloſis: ſed
non ex calida & acri, aut atrabiliaria materia. Hæ enim
quum etiam nutrimenti naturam tranſgreſſæ ſint, ad lum
bricorum generationem ineptæ exiſtunt: imò vice verſa
etiam corrumpendi ipſos vim habent bilioſæ maximè
ſuperfluitates. Si verò aliquando vnà cum lumbricis ex-
creta fuerit flaua bilis deorſùm, aut per vomit⁹, illos qui-
dem in inteſtinis eſſe ſcito, bilioſum autem humorem
aut circa os vētris, aut in alia quadam parte cōſtitiſſe. V-
niuſcuiuſque igitur differentiæ ipſorum, & ſpeciem, & or-
tum, & locum, & dignotionē dicemus, itémque curatio-
nem, à rotundo initio accepto.

De lumbricis rotundis.

Lumbrici igitur rotundi ſpeciem omnibus notam ha-
bent, eo quòd etiā hi magis quàm alii redundant. Conſi-
ſtūt autē maximè circa tenuia inteſtina, appropinquātes
quoque ventri, vt ea de cauſa ſæpe per os efferantur. Qui-
buſdam etiam per nares excreti ſunt. Abundant autem
magis quàm alii in infantibus, & vtplurimū cū febre: ve
rùm circa principia febrium orientes, ex ſubiecta corru-
ptione ſubſtantiam habent: circa vigores autem, ex mor
bi malignitate: circa declinationes verò, ex mutatione v-
niuerſorum in melius. Nam Hippocrates ait, Bonum eſt
etiam lumbricos rotundos pertranſire, morbo ad iudica-
tionē tēdente: hi verò etiā citius perimuntur. Sequitur in
iis qui lumbricos rotundos habent, inteſtinorum ac ven-
tris morſus, & tuſſes paruæ, irritantes, ſiccæ: in quibuſdam
etiam ſingultus, & ſomni cum palpitationibus, & ſurre-
ctionibus præter rationem: quidam etiam cum clamore
exurgunt, & rurſus in ſomnum delabuntur. Pulſus inæ-
quales ſunt, & febres augeſcunt inordinatè inuadētes, cū
extremarum partium perfrictione, & ter, aliquando etiā
quater in die aut nocte, citra rationem, ſignificationem
acceſſionis præbent. Pueris autem mādacatio, cum exer-
ta fruſtra lingua, & dentium ſtridor contingit, & oculos
claudunt. & tacere cupiunt, & excitantibus indignantur,
& oculi ſubcruenti apparent, & malæ rubicundæ fiunt, &
rurſus liueſcunt. Verùm hæc ad modicum tempus, & ex
interuallis fiunt. Quibuſdam verò ad ſtomachum accurrē
tes nauſearum ac morſuū cauſæ fiunt, & ægroti cibum
non appetunt, ad ſumendum verò cibum coacti, nauſeā-
tes vix deglutiunt, aut etiam ingeſtum reuomunt. Multis
etiam venter defertur cum comeſtorum corruptione, &
inſtar tympani inflatur. Reliquum verò corpus præter ra-
tionem eliquatur, quum neque fames, neque euacuatio
immodica facta ſit: non tamen in omnibus omnia rela-
ta ſigna quærere oportet, ſed quædam iuxta id quod exu-
perat, aliquando etiam plurima. Hæc autem contingunt
dum animalia circa inteſtina obuoluuntur ac mordent,
& dum febrilis caliditas vapores prauos ad cerebrum af-
fert, ex collecta in ventre putredinoſa humiditate: in qui-
bus alicubi ambobus ſimiliter proſpicere oportet, febri,
& lumbricis: alicubi modica febris ratione habita, lum-
bricos ſtrenuè è corpore expellere oportet. Multi enim ne
glecti ab ipſis corroſi ſunt, & conuulſi perierunt: alii ſe vi
diſſe affirmant ipſos per inguina ægri egreſſos. Expelles
autem ipſos prius occiſos: occides autē per amarorū ma-
ximè auxiliorum vſum. Quum igitur communis eſt fe-
bris & lumbricorum curatio, auxilia ſimpliciora con-

A uenient. Præbibendum itaque ipſis dandum eſt chamæ-
meli & myxariorum decoctum, aut etiam ipſa myxaria
cocta edenda danda: dandus etiam ſeridis ſuccus, aut co-
riandri ſemen cum aqua calida tritum, aut cum poſca,
aut auriculæ muris herbæ decoctum, aut cornu ceruini
ramētū, aut rubrica ſinopica leuiſſimè trita, aut olei cru-
di amari cochlearia duo paulatim abſorbeāt. Nam ama-
ritudine ſua lūbricos occidit: lubricitate verò ipſos de-
trahens, vnà cum ſtercore egerit. Quòd ſi inflammatio ac
diſtentio viſcerum ſit, cataplaſmate vtendum eſt ex ſemi
B ne lini, & farina lupini, & abſinthio, ac bryoniæ radice,
cum aceto mulſo, aut etiam perfuſione ex oleo chamæ-
melino, vino, abſinthii ſemine, & aloe, circa præcordia
adhibita. Si verò febres non vehementer vexent, mentha
ad myxaria admiſceatur, ac exhibeatur: at vbi febris de-
ſiit, aut non eſt, etiam efficaciora, velut eſt decoctum ſeri-
phi, aut calaminthæ, aut filicis, aut cardamomi ſemen, aut
radicis mali Punicæ acidæ decoctum ad tertias redactū,
aut cumini toſti, & nitri fului, ſingulorum ſcrupuli tres,
C aut ſantonicum, aut abrotonum, aut ambo ſimul cū mel-
le in catapotia redacta, aut lupinorum amarorū ſcrupuli
tres, aut braſſicæ aut erucæ ſemen tritum, aut abſinthiū,
quod etiam ſolum ſæpe ſatis fuit. Dandi etiam aloes lo-
tæ ſcrupuli tres, atque hoc inter laudatiſſima habetur: for-
tioribus etiam illota datur. Quandoquidem verò pueri
aloen non admittunt, ſupinis ipſis detentis, & ore per co-
chlearium diſparato, per clyſterem aliquem fiſtulam vali-
dam alligatam habentem, inuitis ipſis aloen quampeni-
D tiſſimè tranſmiſſam iniicimus. Atque hæc miranda me-
thodus eſt in pueris ægrè admittentibus: in quibus etiam
alimenta ſorbilia ſæpe hoc modo immiſimus, vbi alio-
qui illa non appetātes auerſantur: ſed & Cyphi, & Maſua-
phiū rectè dari poſſunt, & cornu ceruinum vſtum cum
pipere, ex melle aut aceto mulſo: ſed & reliqua vt ex ace-
to mulſo ipſis dentur conandum eſt. Præſtat autem ſi ſcil-
liticum fuerit acetum, & maximè in perfectioribus, aut
ſinapi cum oleo & aceto. Qui verò cum alui fluxione à
lumbricis infeſtantur, eis plantaginis ſuccus præbibendus
dandus eſt, aut ipſa plantago ſicca. Ex æquo enim ad vtrū-
que efficax eſt, tum fluxionem, tū lumbricos: cataplaſma
E verò iis imponatur ex cruda hordeacea farina, filice, abſin
thio, farina lupini, ſantonico, & abrotono: quin & malico
rium, & acaciam, & gallam, aut balauſtium admiſcere cō-
uenit. Quandoquidem verò quidam amaras potiones a-
uerſantur, ex iam relatis danda ſunt quæ non palam ama-
ra exiſtunt. Danda præterea etiam chamæpitys, marrubiū
Helenium, baccæ lauri, caſia, thymus, pulegium, carpeſia,
cyperus, polypodium, iris, Cnicus, erythrodanum, ſpina
Ægyptia cum pipere pari, ſex ſcrupulorum pondere, in
decocto menthæ, aut mori radicis ſucco, aut decocto pe-
F troſelini, ac reliquorum odoratorum ſeminum. Forinſe-
cus autem vtendum eſt aloe cū melino oleo & vino. Hoc
etiam appetentiam excitat, cuius magna cura habēda eſt.
Sæpe verò admiſcendum eſt ad aloen abſinthium, aut fel
le taurino implendus vmbilicus, cum aliquo ex relatis a-
maris, aut oleum ex rododaphne frequenter illinendum,
aut cedria tum ſola imponenda, tum addito cerato ſuper
totum ventrem, aut pix arida trita inſpergenda, aut men-
tha, aut nigella cum roſaceo illinenda, aut etiam ſeriphi
decoctum iis admiſcendum, aut mali Perſicæ folia con-
G trita imponimus. Vtendum etiam ceruina medulla vn-
guenti modo, in vmbilico, pectine, ac lumbis: ſed & cera-
tum hoc adhibebimus ſi opus fuerit: Aloes, abſinthii, fa-
rinæ lupini, ſeriphi, melantii, ſingulorum ſcrup. ſex, ceræ
vnciam vnā ſemis, olei chamæmelini quod ſatis eſt: ari-
da cum bubulo felle terito. Sæpe verò ipſis per ſedem in-
fundenda eſt aqua mulſa, quò ad dulcedinem mellis, lum
brici deorſum prolectentur. Si autem putrefacti in pro-
fundo, non excernantur, ſed magis euaporationes effi-
ciant, ſubeducere ipſos oportet, aut aloes, aut amari ex i-
H pſa medicamenti potione, quandoquidem etiam aliâs
non inutilis eſt ipſis moderata per inferna euacuatio.

De lumbrico lato.

Lumbricus latus tranſmutatio (vt ita dicam) eſt mem-
branæ intrinſecus inteſtinis agnatæ, in corpus quoddam

animatum,atque hic excernitur ſæpe totus,ita vt incredi bilẽ magnitudinẽ aſpiciẽtibus exhibeat,aut etiã per partes ſecedit,ita tamẽ vt exolutus nõ amplius generetur. Abũdat autẽ quãdoque etiã in nõ febriẽtibus : ſed & in febriẽtibus naſcitur in morbis longis, mordacitatẽ ſtomachi aſſiduã inducens,& appetentiã ciborum incontinentem. Nam id quod animatum factũ eſt,in inteſtinis adiacens,alimentum abripit, vt alio ſtatim opus ſit, & ſi id non contingat,mordentur inteſtina.Conſequitur in ipſis gracilitas corporis, & impotentia cum inæqualitate:verùm ſignum minimè omnium mendax eſt quòd vnà cũ excrementis quædam cucurbitæ ſemini ſimilia excernuntur. Cæterùm curatio ſuperiori conſona eſt.Conueniunt enim præpotationes ex acribus, & allii eſus ,& filicis aut centaurii decoctum potum , & per clyſterem infuſum,itémque calaminthæ,aut dictamni,aut pulegii decoctum. Infundatur etiam ipſis muria . Præbibant etiam hoc, quod neque iis qui ab aliis lumbricis infeſtantur inutile eſt , præſertim ſi febre careant: Nitri rubri, piperis, cardamomi, ſingulorum æquales partes. Dantur ex hoc ſcrupuli tres cum vino aut aqua calida. ALIVD eclegma: Piperis , baccarum lauri purarũ, cumini Æthiopici,maſtiches , ſingulorum pares portiones, mellis quod ſatis eſt. Datur cochlearii menſura, mane & ad noctem dormituro:ſi verò efficacius ipſum facere voles,etiam nitri rubri tantundem addito. ALIVD. Helenii,ammoniaci thymiamatis , piperis (in alio exẽplari,filicis)ſingulorum drach.quinque,cum aceto mulſo calido : & interpoſito tempore , euphorbii drach.vnam aut duas perfectæ ætatis hominibus bibendas præbe. ALIVD. Filicis acetabulum,nitri drach.duas dato in aquæ hemina præeuacuata. Melius autem efficitur ſi parum ſcammoniæ additum fuerit. ALIVD. Corticis radicum mali Punicæ ſumma parte decorticati drach.quatuor,piperis drach. quatuor, cardamomi drach. ſex , marrubii drach.duæ.Ex melle præbeto à prægreſſo allii eſu: verùm ad perfectam affectionis depulſionem etiam theriacen exhibebis,vehementi febre non prohibente.

DE ASCARIDIBVS, Cap. LVIII.

QVIN & aſcarides (veluti iã antea diximus) ſpecies lũbricorũ ſunt, vermibꝰ ſimiles,circa inteſtini recti extremas partes,& muſculi adſtrictorii partes primas cõſiſtentes,& horum locorum pruritum vehementem inducentes.Generant hanc ſpeciem vitioſa alimenta, frigiditas,& ciborum corruptio. Euacuare itaque ipſas oportet, in infantibus per glandulas ſubditas ex melle, modico ſale aut nitro:in perfectioribꝰ,muria acri,aut cẽtaurii decocto cũ nitro & melle,aut decocto colocynthidis, aut abſinthii , aut chamæleonis,aut anchuſæ,aut Cnici,aut hyſſopi,aut pulegii,aut calaminthæ,aut lupinorum. Poſt infuſa per clyſteres, rectum inteſtinum ſublinatur ex ſimplicibus,acacia,aut hypocyſtide cum nitro,aut rhoe Sy- A riaco cum alumine liquido : in his qui adſtricti ſunt , Lemnia terra ſphragide appellata, cum vino,ex compoſitis paſtillo Andronis, & ſimilibus. Sed & cedria ipſis infundatur per clyſterem multipliciter perforatum,quales ſunt vterifuſorii appellati : aut carne ſalſa quæ ad hoc apta ſit, indita,deligatione vtimur, quandiu id ſuſtinere poſſint, ita vt ea frequenter alteretur. In communi verò omnes à vermibus infeſtatos iuuant pili ichneumonis ſuffiti. alimenta ipſis ſint boni ſucci , & quæ facilè diſtribui poſſunt,& neque efficientem lumbricorum cauſam augent, B neque vires imminui permittunt , quarum gratia etiam vinum dabimns aquoſum: & tum eà de cauſa frequẽtius ipſos nutriemus , tum vt ne alimento carentes lumbrici, morſus inducant: tempus autem alimenti dandi tum maximè eſt quum aliquanto adhuc lũbrici ſunt habitiores. Si verò etiam fluxio ventris affuerit,noſſe oportet magis augeri lumbricos, eo quòd alimenta non diſtribuuntur, & ſorbiles cibos ipſis exhibere oportet , aliquibus etiam adſtringentibus admixtis,velut ſunt pyra, mala,mala Punica,præſertim acida. Forinſecus autem ad ventrẽ vten- C dum eſt auxiliis adſtringentibus,velut ſuprà dictum eſt.

DE DRACVNCVLIS, Cap. LIX.

IN India & regionibus ſupra Ægyptum dracunculi generantur, velut lumbricis ſimilia animalcula quædã, in muſculoſis partibus,brachiis videlicet, femoribus, tibiis:in pueris verò etiam in lateribus ſub cute conſiſtunt, & manifeſtè mouentur . Deinde temporis progreſſu diuturniore, iuxta dracunculi aliquam extremitatem , locus ſuppuratur , & aperta cute, principium dracunculi foras procedit. Verùm dum attrahitur,dolores inducit, & præ- D ſertim vbi abruptus fuerit. Quapropter aliqui plumbeã molem ex dracunculo ſuſpendendam eſſe dicunt, vt ne aceruatim,ſed particulatim ex plũbi mole delapſio ipſius fiat. Alii hos damnantes,eo quòd nihilo minus ex põdere plumbi dracunculus abrumpatur,& vehementes dolores inducat, iubent partem demittere in aquam calidam, quò dracunculus ex caloris fomento foras procedat , atque ita digitis ipſum particulatim extrahere . Cæterùm Soranus neque omnino animal , ſed nerui alicuius concretionem,dracunculũ eſſe putat, qui opinionem ſolùm inducat quòd moueatur.Siue autem hoc ſit,ſiue prius il- E lud, & Sorano & Leonidæ,& aliis viſum eſt, affuſione calidæ & cataplaſmatis cõcoctoriis in his vtẽdum eſſe,quæ ex aqua mulſa , & farina triticea , aut ordeacea parentur. Sed & emplaſtri eiuſdẽ facultatis vſum quandoque probant. Commodum autem fuerit & id quod ex baccis lauri & quod ex melle conſtat. Nam ex horum vſu dracunculus,ſiue corpuſculum illud contentum,mortificatur,& excidit: ſuppuratione verò contingente ſi non exciderit, diſſecetur cutis,& denudatum id quod continetur,auffe- F ratur,& linamenta indantur, & deinceps ſuppuratoria curatio adhibeatur.

Liber V,

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

QVAE PRAESERVENT IN COMMVNI AB omnibus venenū eiaculantibus, Cap. I.

DE venenum eiaculantibus animantibus dicturi, ab his quæ in communi omnibus talibus commodant, initium ſumemus, ea quæ præſeruant prius tractaturi. Si igitur quis in locis eiuſmodi feris refertis, ex aliqua neceſſitate dormire cogatur, in quibus maximè ſalamandræ, aut phalangia, aut reptilia quædam abundant, horum quidem ſubterraneas latebras, allio cum aqua trito, aut aliqua ex referendis herbis, obturare conuenit: ſuffire verò cornua ceruina, vngulas caprinas, aut pilos, gagaten lapidē, bitumen, bdelliū, galbanū, cupreſſi aut cedri ramenta, melanthium, peucedanum, viticis folia, calaminthā, ſagapenum, caſtorium, canchryos radicē, conyzā, aut aliquid ex reliquis graueolētibus. Culices verò priuatim fugant ſuffitu, atramēti ſutorii, melanthii ſylueſtris ſeminis, cumini, ſingulorum æquales partes cum ſtercore bubulo. Adhæc etiam ignem frequentius accendere conuenit: nam feræ ſplendorem plerunque fugiunt. Stratum ſubſternendū eſt ex aſphodelis, calamintha, vitice, pulegio, polio, conyza, abrotono. Si verò fieri non poſſit vt toto quis ſtrato huiuſmodi vtatur, ſtrato ſaltē hæc circūcirca indātur. Animaduerſionē etiam habere oportet in his quæ coquuntur, & in aquis, & vaſis vinariis, & diligenter obturando: nec verò focos ſub quibuſdā arboribus facere oportet, præſertim picea & pinu. In his enim ſalamandræ & erucæ lethales abundant, quæ præ ignis calore caleſcentes, obſoniis incidunt, aut etiam aliis vaſis, ſi non fuerint contecta. Qui verò ſecuriores eſſe expetunt, hi cerato liquidiore illinantur, ex cera, roſaceo, galbano modico, & cornu ceruini ramento modico, aut etiam cumino Æthiopico. Priuatim verò vt nequis ab apibus & veſpis feriatur, prohibent maluæ folia cum oleo trita illita.

CVRATIO COMMVNIS OMNIVM AB aliquo venenum eiaculante ictorum aut morſorum, Cap. II.

SI contingat vt aliquis ictus ſit aut commorſus ab aliquo venenum eiaculante, ſtatim exuctione vtendum eſt. Oportet autem eum qui exucturus eſt non eſſe ieiunum, ſed vino os colluiſſe, & oleum in ipſo continere: deinde ſi pars admittit, cucurbitulam commorſis affigere, cum multa flamma ſcarificatione facta, itémque vicinis locis. reuellitur enim vnà cum ſanguinis & flatus attractione etiam ipſum venenum. Adurere quoque oportet & cruſtis obducere vlcerata: ſed & extremarū partiū præſectiones adhibere commodum fuerit ſi animal quod momordit lethale fuerit, velut eſt aſpis, ceraſtes, vipera, & ſimilia: quēadmodū ſanè narrat Galenus, vinitorē quendam à vipera commorſum, quum feram illam cognouiſſet, ſtatim digitum commorſum falce ſibi amputaſſe, & penitus à periculo liberatum eſſe. Si verò venenum prius per corpus diſtribui cōtigerit, ſtatim venæ ſectione vtendum eſt, & maximè ſi ictus humoribus repletus tibi videatur: dandum autem eſt cum cibis edendum piper aut allium. Vinum bibendum eſt forte, vt ex eo recentibus vaporibus & familiari caliditate, corporis miſcella repleatur: poſtea verò cataplaſmata adhibeantur quæ morſum calefacere ac lancinare poſſunt, velut eſt braſſicæ aut ficicinis aceto admixto, aut lixiuio, aut garo. Itē cepæ cū polēta aut pane, & porrū cū ſale, aut pix liquida calida cū ſale, aut cedria, aut caprinū ſtercus. Cōuenit ipſis etiā perfuſio ex aceto calido, in quo cocta eſt calamintha, aut ex aceto & aqua marina, aut ex aceto & muria. Imponēdæ ſunt locis gallinæ, & magis galli, aut alia animalia reſecta calētia: nā & venenū tranſſumūt, & dolores mitigant. Sed & emplaſtris vtendū eſt ex ſale, & eo quod ex canchry & adarce conſtat, & in ſumma his quæ acriorē facultatē habent.

In communi verò omnibus à quocunque tandem venenum eiaculante commorſis aut ictis, præterquā ſi omnino non ſunt læſæ partes in profundo, in potu detur ſeris, aut erica, aut aſtragalitis cum aceto, aut bitumen, aut paliurus eodem modo, aut paliuri decoctum, aut muſtellæ aſſiccatæ drach. 2 cum vino. hoc celebre eſt: aut teſtudinis marinæ ſanguis, aut caſtorii drach. 1. cum vino diluto, aut libanotidis drach. 1, aut ſicyoniæ radix, aut porri ſucc⁹, aut chamæpitys, aut ſmyrnium, aut cinamomum, aut ariſtolochia, aut viticis ſemen, aut cupreſſi pilulæ, aut ſeſeli, aut piper, aut trifolii ſemen, aut baccæ lauri, aut cancri fluuiatiles toſti aut cocti: vtere etiam compoſita huiuſmodi theriaca.

Theriace ad venenum eiaculantia, & venena, à viperis morſos, & ſcorpio ictos.

Bryoniæ, opopanacis, iridis Illyricæ, radicis libanotidis, myrrhæ, ſingulorum drach. quatuor, ariſtolochiæ drachmas quinque, thuris, rutæ ſylueſtris, ſingulorum drach. 3, farinæ erui drach. 2: cum vino paſtillos formato, & obolos tres cum vino dato: quin & purgatio omnibus cōuenit, & exudationes facientia medicamenta, & theriaces ex viperis aſſumptio.

DE MORSIS A CANE RABIDO ET affectione formidinis aquæ, Cap. III.

SErmonem de morſis à rabido cane reliquis præpoſuimus, eo quòd animal id multum eſt, & familiare, & frequenter rabie corripitur, & ægrè caueri poteſt, & periculū ex ipſo vitari non poteſt niſi multis & commodis auxiliis quis vtatur. Rabiunt canes plerunque in vehementioribus æſtibus: verùm (vt Lycus ait) quādoque etiam in intentis frigoribus. Rabioſi verò facti canes & cibum & potum auerſantur, & ſitiunt quidem vehementer, potum autem non admittunt: & plerunque anhelant, & aures demittunt, & ſaliuam largam ac ſpumoſam emittunt, & muti in totum ſunt, adeóque velut deſipientes, vt neque familiares cognoſcant. Inuadunt itaque omnes ſine latratu, ſimiliter & feras & homines, & mordent: mordentes autem ſtatim quidem nihil moleſti inferunt, præterquā ex vulnere dolorem. Poſtea verò affectionem inducunt quæ vocatur Aquæ formido, & cōtingit cum conuulſionibus & totius corporis rubore, maximè autem faciei, & cum exudatione ac anxietate, & aquam fugiunt, ſiue videant, ſiue admoueantur: quidam etiam omnem humorem. Quidam etiam latrant velut canes, & aggreſſi alios mordent, & morſu ſuo eiuſdē affectionis cauſa ſunt. Porro ſymptomatum aliorum cauſa manifeſta eſt quum apprehenderit venenum omnes partes. Quòd verò timent aquam, aliqui ob immodicam ſiccitatem fieri dixerunt, nimirum humida ipſorum eſſentia penitus immutata. Verùm Rufus melancholiæ talem ipſis ſpeciem oboriri pronunciauit, veneno illum atræ bilis humorem imitante, quemadmodum alios melancholicos nouimus alia atque alia timere: quæ ſanè cauſa concurrit etiam his qui dicunt ipſos putare quòd canis qui ipſos momordit imago in aquis obuerſetur. Cæterùm eorum qui in hanc affectionem inciderunt, nullum ſanatum eſſe nouimus præterquam vnum atque alterum ex hiſtoria nobis cognitos, & hos ipſos non à rabioſo cane morſos, ſed ex aliquo cōmorſo affectione trāſſumpta. Ante verò huius affectiodis tentationem, multi etiam ex his qui à cane morſi fuerunt, ſeruati ſunt. Hinc igitur curationis initium faciamus. Quando verò ſæpe id contigit vt ex eo quòd aquæ formidinis affectio hactenus non acceſſit, (plerunque enim circa quadrageſimum diem irruere ſolet: in quibuſdam poſt ſex menſes. Narratur quibuſdam etiam poſt ſeptimum annum accidiſſe) quidā canem qui momordit non rabioſum eſſe opinati, vlcus ad cicatricē perducere feſtinarunt, atque ſic ipſis affectionis authores fuerūt, hac probatione vſus, vtrum rabioſi canis ſit morſus aut non.

comperies. Nuces regias probè tritas vlceri imponito, A
& poſtridie acceptas gallo edendas obiicito, aut etiam
gallinæ. Et primùm quidem ipſas non continget: ſi verò
fame vrgēte ederit, attendito. Si enim non rabioſus fue-
rit canis qui momordit, viuet animal quod edit: ſin ra-
bioſus, poſtridie morietur, & tunc ad vlceris apertionem
feſtinabis, & poſt paucos dies rurſus eadem probatione
vteris. Et vbi animal non morietur, vlcus ad cicatricem
perduces, nimirum velut ægro iam à periculo liberato.
Hanc itaque probationem Oribaſius tradidit. At ſi ex re-
latis ſignis canem rabioſum eſſe exactè cognouerimus, a- B
perientibus ſtatim vtemur. Primùm igitur ex aperienti-
bus eſt id quod ex pice, aceto acerrimo, & opopanace
paratur, ad ſauciatos neruos relatum. Si verò tenera
cute præditus fuerit is qui commorſus eſt, irino, aut
balſamo, aut aliquo huiuſmodi diluatur: aut fomēto priꝰ
adhibito, vlcera allio integito. Hoc etiam cruſtā inducit.

Siccum cruſtificum in rabioſi canis morſu.

Salis foſſilis drach. octo, chalcitidis drach. ſedecim,
ſcillæ drach. ſedecim, rutæ viridis drach. quatuor, ærugi-
nis raſæ drach. quatuor, ſeminis marrubii drach. vnam. C
Vtere primùm ſicco, vt cruſtam inducat, deinde cum ro-
ſaceo, vt cruſtæ excidant. Seruentur autem partes non in-
ducta cicatrice ad dies quadragintaduos.

Cataplaſma in rabioſi canis morſu oſcula
ampla conſeruans.

Cepas cum ſale & ruta imponito; aut ſilphium cum
ſale, aut ſalſamentum vetus, aut cinerem ſarmentitium
cum oleo, aut allium, aut ſambuci folia, aut mentam, aut
meliſſophyllō, ſingula cum ſale, aut nuces regias cum ce-
pa & ſale ac melle, aut cinerem ficulnum cerato exce- D
ptum. Abluito autem vlcus chamæmelo in aqua cocto, &
rumicis ſylueſtris radice. Quidam etiam ferramentis
ignitis vlcus vrunt. Præbibenda verò ipſis danda ſunt
ſimplicia, lycium, abſinthium, ſilphii ſuccus, chamedrys,
ſcordium, polium: compoſita hæc, Cancrorum fluuiati-
lium ad ſarmenta vitis albæ, in cyprio aut æreo vaſe vſto
rū, cochlearia duo, radicis gētianæ tritæ cochleariū 1, cū
vini meraci veteris ciathis 2, ad dies quadraginta biben-
da præbe. Quidā etiā ſanguinis perdicis cochlearia 2 ad-
dunt. Cancros autem augeſcente luna capere oportet an- E
te ſolis exortum. In his verò qui eodem die non biberūt,
duplam menſuram dato, aliquando etiam triplam. Quin
& ex viperis theriaca rectè dari poteſt. Purgare verò opor
tet medicamēto ex cucurbita ſylueſtri quotidie dato, cū
decocto ſaluiæ aut ſideritidis Heracleæ, quam ſanè etiam
alyſſon vocant. Quidam etiam hepar canis qui momor-
dit edendum dederunt. Victus talis aſſumatur qui ſimul
obtundat ac extinguat veneni facultatē, ſimúlque impe-
diat in profundum delationem. Vtrunque autem facere
poteſt vini dulcis meraci veteris & lactis potus: ſimiliter F
alliorum, ceparum, & porri eſus. Si verò non à principio
aſſumpta fuerint auxilia relata propter aliquod impedi-
mentum, carnis reſectionem, aut cucurbitarum admoti-
onem, aut vlceris vſtionem non aſſumere oportet, quū iā
vlcus ad profundū proceſſerit: verùm relato ex alto euo-
candi ductu vtendum eſt, non oborta videlicet aquæ for
midinis affectione. Purgatio itē ex hiera, & ex ſciſſo lacte
aſſumatur. Sudorē eliciētia exhibeātur, & dropaciſmi &
ſinapiſmi fiāt particulatim per totū corpus. Efficaciſſimꝰ
autem omnium cognitus eſt veratri vſus ſæpe aſſumptus. G

AD NON RABIOSORVM CANVM
morſus, Cap. IIII.

CAnum non rabioſorū morſus, qui & ipſi venenoſa ali-
qua eſſentia ac natura participāt, ſtatim aſperſo aceto,
expaſſa manu percute, inſupérque nitrum cum aceto tri-
tum ex alto ſupra morſum deſtilla, & deinde ſpongiā no-
uam aceto imbutam, aut etiam aceto cum nitro mixto
tinctam, ad triduum impone, & deligatā ſæpe madefaci-
to, (perfectè enim perſanat) aut erui farinā oleo ſubactā
imponito, aut ſpongiā nouam, aut lanam ſuccidam ace-
to & oleo imbutā adhibeto, aut rubi folia cōtuſa cū aceto H
imponito, aut cepā tritā cū melle: aut origani comæ, & ſa
lis, & cæpe, ſingulorū æquales portiones cū melle: aut mar
rubium nigrū, quod etiā balloten vocant, cū ſale. Cæte-
rùm ad morſus iam ſuppuratos farinam erui melle ſuba-
ctam imponito. priuatim enim ad hos facit. Inflammatos
autem ſpuma argenti trita cum aqua illinito.

DE VESPIS ET APIBVS, Cap. V.

QVi ab apibus icti ſunt, eos conſequitur plagæ dolor, rubor, tumor, partium circunſitarum eleuatio, & aculeus in plaga manet: qui verò à veſpis, ſimilia quidem, verùm magis intenta, eo excepto quòd aculeus non relinquitur. Ad vtriuſque morſum facit lutum, aut ſtercus bubulum illitum, aut fici ſuccus, aut mori folia trita, aut maluæ folia, aut ordeacea farina cū aceto impoſita, fomentum item ex muria aut aqua marina.

DE PHALANGIIS, Cap. VI.

COmmorſis à phalangiis ipſe quidem locus rubicundus apparet, & puncturis ſimilis, neque tumidus, neque calidus, ſed moderatè ſubrubicundus, verùm perfrigeratus & pruriginoſus. Sequitur percuſſos perfrigeratio, tremor, corporis grauitas, ſudor frigidus, dolor intentus, pallor, vrinarum aſſidua ad excretionē irritatio: in quibuſdam vrinæ difficultas, & colis arrectio, oculi humidi, diſtentio circa inguina & poplites conuulſoria, morſus ſtomachi vehemens, linguæ obſcuritas, vomitus aquarū aut aranei telis ſimilium: quibuſdam etiam per vrinas & ventrem eadem feruntur. Et ſi in calidam aquam demittantur, dolore liberantur, & rurſus vehementer dolent. Auxilium verò ſentiunt ſi extrinſecus ipſis imponas cinerem ficulnum cum ſale trito vino ſubactum, aut mali Punicæ ſylueſtris radicem tritam, aut ariſtolochiam cum farina ordeacea aceto ſubactam. Perfundenda ſunt vlcera aqua marina calidiore, & meliſſophylli decocto: huius etiā folia imponēda ſunt. Oportet etiā balnea frequētiora adhibere, & præpotationibus vti his, abrotoni ſemine, aniſo, ariſtolochia, cicere ſylueſtri, cumino Æthiopico, cedri baccis tritis, platani cortice, trifolii herbæ ſemine, myricæ fructu: ſingulorum horum drachmas duas bibēdas præbe cum vini hemina vna. Facit & viridium cupreſſi pilularum aut foliorum decoctum, vino temperatum. Quidam etiam cancrum fluuiatilem in ſuccum redactum, cum lacte & apii ſemine exhibitum, liberare tradunt.

DE ARANEAE MORSV, Cap. VII.

ESt etiam quoddam aranearum genus quod vbi percuſſit, intentos dolores circa medium præcordium gignit, ruborem item & vrinæ difficultatem, quandoque etiam ſuffocationem. Alleuantur autem icti ab his ſi cuminum ſylueſtre Thebaicum, aut viticis ſemen, aut populi albæ folia in potu ſumant, aut allium ſolum ingerant, & vinum meracum inſuper ſorbeant.

DE SCORPII PLAGA,
Cap. VIII.

A Scorpio ictis locus ſtatim inflammari incipit, vt qui durus & rubicundus, & cum dolore circumtētus fiat, & viciſſim nunc feruorē nunc frigiditatem percipiat. Et quum dolor ſequitur, quandoque leuiter affligit, quādoque augeſcit. Concomitatur ſudor, horroris ſenſus, tremor, extremarum partium frigiditas, inguinum tumor, & membri arrectio: ſæpe verò etiam flatuum cum ſtrepitu per ſedem eruptio, pilorum erectio, color fœdus, doloroſus circa ſummam cutem, quum ſenſus ita afficiatur velut ab acu punctura fiat. Sed & his confeſtim auxiliatur fici ſuccus vulnuſculis inſtillatus, & ipſe ſcorpius qui percuſſit tritus, ac plagæ impoſitus: poſtea verò ſal tritus imponatur cum lini & althææ herbæ ſemine. Auxiliatur etiam ſulphur viuum reſina exceptum aut terebinthina: ſimiliter & galbanum ad ſplenii formam dilatatum ac impoſitum, calamintha trita impoſita, & cruda farina ordeacea præparata cum vino & rutæ decocto: ſic etiā auxiliatur ſemen trifolii herbæ tritū ac impoſitum. Præbibant etiam ariſtolochiæ drach. duas, maximè corticis cum vino: gentianam item contuſam, & pulegium ſatis decoctum, & baccas lauri decem tritas, & calamintham diutius coctam cum poſca, & cyperum cum vino: rutam eodem modo, & fici ſuccum, & ſilphiū, ſi adſit, ſin minus ſucco Parthico vtendū eſt. Facit & trifolii ſemē potum,

& ocymi ſemen: præter opinionem quoque facit argentum ſtatim plagæ appoſitum. His verò omnibus conferri poteſt balnei vſus aſſiduus cum multa exudatione, & vini potus meracior, itémque vinum aqua dilutum. Compoſita præbibantur hæc: Sulphuris viui fabæ Ægyptiæ magnitudo cum piperis granis octo in vini hemina dimidia, aut ſilphii ſuccus cū cancro tritus in vino, aut melāthii, cumini Æthiopici, viticis ſeminis, ſingulorum æquas portiones cum vino.

Ad graues ſcorpionum ac phalangiorum plagas.

Fæcis vini drach. ſedecim, pyrethri drach. quatuor, ſeminis rutæ ſylueſtris drach. 3, caſtorii, erucæ ſeminis, ſingulorum drach. 2. excipiantur teſtudinis marinæ ſanguine. Dantur oboli quatuor cum vini meraci aut aceti cyathis tribus. ALIVD. Pyrethri, ariſtolochiæ, ſingulorū drach. quatuor, piperis drach. 2, ſucci ſilphii drach. 1: datur fabæ Ægyptiæ magnitudo.

DE SCOLOPENDRA TERRESTRI ac marina, Cap. IX.

MOrſis à ſcolopendra, in communi locus circumcirca morſum liueſcit & attollitur, & aliquando fæculentus, rarò verò etiam rubicundus apparet. Vlceratur etiam, ab ipſo morſu initio facto, vlceratione quadam doloroſa ac ægrè curabili: adhæc etiam pruriginoſus ſenſus per totum corpus contingit. Priuatim autem his qui à marina ſcolopendra morſi ſunt, aquoſus & pellucidus quandoque tumor fit qui verò à terreſtri, rubicundus. Ipſi igitur plagæ ſalem tritum imponere oportet, aut rutam tritam, aut cinerem aceto ſubactum, aut ſcillam. Perfundere verò muria acida oportet, aut (velut Archigenes iubet) oleo multo calido, atque ſic relata imponere. In potu exhibeantur ariſtolochia cum vino, aut ſerpyllum, aut calamintha, aut ruta ſylueſtris, aut trifolium, aut ſuccus radicis aſphodeli heminæ dimidiæ menſura cum vino.

DE STELLIONE, Cap. X.

QVI à ſtellione morſi ſunt, intentè dolent, & morſum liuidum habent. Opem autē ſtatim ſentiunt ſi plaga cepis & alliis integatur: quin & ſi eadem edant, inſuperque vinum meracum abſorbeant, curantur: ſeſamū etiam tritum ipſis imponitur.

DE MVRE ARANEO, Cap. XI.

AD muris aranei morſum ſequuntur dolores pulſatiles, rubores circa ſingulas dentium puncturas, puſtulæ circum morſum ſanioſo humore plenæ, & in propinquo omnia liueſcunt: & ſi puſtulæ cutis ſubexcorietur, album apparet vlcus, dilaniatis membranis neruoſis. Adhæc excidunt partes putreſcentes, nome oriente ſimiliter vt in eis quæ paſcendo proſerpunt: inſuper etiam tormen ſequitur circa inteſtina, & vrinæ difficultas, & frigidæ humiditatis circumeffuſio. Auxiliatur ipſis ex galbano ſplenium per ſe impoſitum, aut cum aceto tritum, aut farina hordeacea cum aceto mulſo impoſita: & ipſe mus araneus qui momordit, dilaniatus ac impoſitus, & pyrethrum impoſitum, aut malicorium mali Punici dulcis coctum, aut malua ſylueſtris, aut allium tritum, aut ſinapi tritum cum aceto, & muriæ calidæ perfuſio, deinde hordei vſti cum aceto cataplaſma. Præbibant abrotonum coctum cum vino, aut ſiſymbrium, aut ſerpyllum, aut erucam, aut galbanum, aut ſaluiam, aut cupreſſi pilulas teneras cum aceto mulſo, aut pyrethrū cū vino, aut chamæleonis radicem, aut hœdi coagulum ſiue agni, aut gentianæ radicem, aut verbenacam. Hæc etiam cataplaſmatis vicē præbet. Sed & ipſum murem araneum qui momordit, tritum cum vino bibendū exhibent. Facit & hoc: Myrrhæ drach. ſex, ariſtolochiæ corticis drach. quatuor. Cæterùm ad muris aranei & ſcolopendræ morſum, ſalem cum pice liquida imponito, aut cedriā cū melle, aut alliū cū fici foliis & cumino, aut calaminthæ folia, aut hordeū cū aceto.

DE VIPERA MARE AC FOEMINA, Cap. XII.

IN his qui à vipera tum mare tum fœmina commorſi ſunt, aut etiam à ſimilibus venenū eiaculātibus, ſequitur in principio quidem dolor cōmorſi loci, poſtea verò etiam totius corporis. Apparent autem in morſu duo foramina parum inter ſe diſtantia, & fluxio ex his ſanguinis

A & humoris ſanioſi, poſtea verò etiam oleoſi: poſtremum etiam æruginoſi ac venenoſi, quem ſanè quidam ferarū illarum venenum eſſe dicunt. Sequuntur quoque tumores circa morſum ſubrubicundi ac liuidi, coloris circa corpus vitiatio, vertigo, ſtomachi exolutio, animi deliquium. In quibuſdam etiam vomitus bilioſus, vrinæ difficultas: & circū morſum puſtulæ emergunt, velut in ambuſtis: & nome circumcirca depaſcens corripit, ad circūſitas partes proreptans, & gingiuæ ipſis cruentantur. Accedit ipſis etiam tremor, & ſopor, & frigida exudatio: mino
B re verò periculo liberari videntur qui à vipera fœmina morſi ſunt quàm qui à mare: & ex his ipſis minus periclitantur qui cibum præſumpſerunt. At in curationibus præſentiſſimum auxilium eſt allii eſus, & meri potus, adeò vt ſiquis hæc ſuſtineat, alio auxilio opus non habeat. Edant etiam porrum, & cepas, & ſalſamentum acerrimum. Quidam etiam ranas cum iúſculo præparatas edendas dederunt. Faciunt quoque hæc ſingula cum vino pota, teſtudinis marinæ ſanguis ſiccus cum cumino ſylueſtri, coagulū leporis aut hinnuli trium obolorū pondere, ceruini pu-
C dendi ſicci drach. 1. anchuſa tenuifolia tota. Hanc etiam quidam appendunt, ſucci porri hemina dimidia ex aqua mulſa, meliſſophylli foliorum ſuccus, ruta ſylueſtris, gallinarum domeſticarū cerebrum, panacis radix cocta cum vino, agarici drach. 1. baccæ iuniperi, aſphodeli radix, piſtacia trita, viticis ſemen, muſtelæ aſſiccatæ drach. 2, echii radix & ſuccus, cancri fluuiatiles aut marini per ſe, & cum ſtaphide ſylueſtri, & ſale, ac polio, ariſtolochiæ radix cum myrrha, & gentiana, & baccis lauri, ſingula æquis portionibus melle excepta. Sed & hoc admirandum eſt, ab Ori-
D baſio traditū ad viperæ morſus: Aniſi acetabulum, piperis drach. quatuor, ariſtolochiæ corticis, opii, caſtorii, myrrhæ, ſingulorum drach. 1. paſſo trita in paſtillos fabæ Græcæ magnitudinis efforma, & pro viribus præbe, cum vini diluti cyathis tribus. ALIVD ex libris Lyci, pharma cum ad viperæ morſus accommodatum. Myrrhæ, caſtorii, piperis, portulacæ, ſingulorum drach. vnam: ſeminis anethi acetabulum, paſſo trita dato. ALIVD ex libris Archigenis. Cancros viginti cum ſufficienti farina triticea in pila diligenter tundito, & calaminthes ac ſalis mo-
E dicum admiſceto, & in paſtillos efformato, ac ſiccato. Vtere verò in cataplaſmate cum lacte, & cum aqua mulſa vnum bibendum præbeto. Si verò cancros fluuiatiles nō habeas, marinis, inquit, vtere. Forinſecus autem plagæ impoſitum caprinum ſtercus cum vino egregiè auxiliatur, aut lauri folia cocta cū oleo, aut lauri baccæ, aut calaminth, erica, ruta, apium, abrotonum, galbanum in ſplenio, origanum viride tritum: pulli gallinacei diſſecti, & calidi impoſiti, ac frequenter permutati, erui farina vino ſuba-
F cta, raphani cortex tritus, ſcilla cocta, cruda hordeacea farina cum aceto mulſo, cucumeris ſylueſtris folia cum polentæ polline, fæx vini ſimiliter cum polentæ polline, ruta cum ſale & melle, furfur in aceto coctum, cinis cū aceto, cedria cum ſale, pix liquida cum ſale: verùm perfuſio fiat cū trifolii decocto, aut pulegii, aut muria acida. Quū verò ſubcruentæ factæ fuerint puſtulæ, ſindito ipſas ita vt ne excories, deinde multa aqua perfundito, & lenticula cocta cum melle integito, donec perſanatæ fuerint. Cæterùm antidotus ex viperis priuatim in his efficax eſt, & pota, & morſui impoſita.

G

DE AMPHISBAENA AC SCYTALA, Cap. XIII.

COnſimilia eueniunt etiam ex horum morſibus, & eadem auxilia opitulantur: quapropter priuatam aliquam deſcriptionem non requirunt.

DE DRYINO, Cap. XIIII.

DRyinus, velut Galenus ait, in quercuum radicibus vitam degens, adeò maleficus eſt ad malè perdendum,
H vt ſiquis ipſum calcet, pedes ipſius excorientur, & multus tumor per tota crura fiat: & quod adhuc magis admirandum eſt, aiunt, quòd ſiquis etiam curare ipſos velit, huius manus excoriari: ſi verò quis defendendi ſe ſtudio ipſam feram occidere velit, hunc peſſimè olere dicunt, & nihil aliud olfacere. Percuſſis autem à dryino tumor

eleuatur circa locum, cum rubore, & puſtularum eruptione in circumſitis partibus. Sequitur etiam quandoque aquoſæ ſaniei excretio: concomitatur autem oris ventriculi morſus, & tormen. Conuenit ipſis ariſtolochia in vino pota, & trifolium herba, & aſphodeli radix ſimiliter accepta, & omnis quercus fructus tritus potus: ſimiliter etiam ilicis radices contuſæ ac impoſitæ locale auxilium præbent.

DE HAEMORRHOO, PRAESTERE, ſiue dipſade, Cap. XV.

AB hæmorrhoo commorſis vehementes circumcirca incidunt dolores, qui breues penitus ac anguſtas reddunt corporis raritates, præ afflictionum continuitate. Ex morſu autem ſanguis excernitur multus, & ſi vlla corporis parte cicatrix fuerit, erumpit, ac ſanguinem fundit. Alui egeſtiones cruentæ excernuntur, & qui defluit ab ipſis ſanguis, in grumos concretus eſt: dum autem tuſſiunt, ſanguinem è pulmone educunt, & euomentes citra auxilium pereunt. At à dipſade morſos ardor inſedabilis corripit, & ſitis vehementer intenta, vt neque expleri poſſit, neque deſinat: & ægri potum abundanter trahant, & ita tamen affecti ſint, velut qui omnino potum non accepiſſent. conſimiliſque corporis totius habitus conſequitur, velut in hydropicis propter aſſiduam potus ingeſtionem. Vnde & πρηστὴρ, & καύσων, *ab ardore*, aut διψὰς, *à ſiti*, appellatur. Cæterùm apud plurimos veterum, ab hæmorrhoo & dipſade commorſi, pro deſperatis, & quibus auxilium ferri non poſſit, habiti ſunt. Verùm ſi iis quæ proprietate quadam aduerſus hanc beſtiam proſunt, deſtituti fuerimus, communia auxilia experiri oportet, & ſtatim ſcarificationes adhibere, & vſtionem, &, ſi locus permiſerit, extremarum partium præſectionem: conſequenter verò acrium cataplaſmatum impoſitiones. Commodat & omnis acrium ciborum eſus, maximè ſalſamentorũ; meraci item vini potus, & balneum. Hæc verò aſſiduè, & ex paruis interuallis ſæpe adhibere oportet priuſquam irruant morbi: nam vbi illi comparuerint, nulla penitus vtilitas auxiliorum ex medicis contingit. At localia ad morſus ipſos imponenda, in dipſadis quidẽ morſu deſcripta reperimus, portulacæ folia trita cum aceto, polentã & rubi folia trita cum melle: plantaginẽ, hyſſopũ, alliũ albũ, porrũ, rutã, vrticã. In hæmorrhoi verò morſu tum hæc, tum ad hæc vitis folia cocta cũ melle trita. Per os verò ipſius beſtiæ caput vſtum bibatur; aut allium cum oleo irino: edant etiã vuas paſſas.

DE HYDRO SIVE NATRICE, Cap. XVI.

AB hydro commorſis vlcus dilatatur, & liueſcens magnum fit, ſanieſque ex ipſo nigra, multa, graueolens, velut ab vlcere depaſcente, excernitur: curatio mali, temporis progreſſu & vix perficitur. His igitur origanum tritum cum aqua ſubactũ, ſuper morſum imponatur; aut lixiuium quercinum oleo mixto, aut farina hordeacea cũ melle eliquata. Bibuntur & ariſtolochiæ drachmæ duæ in vino diluto, aut poſcæ cyathi duo: deinde marrubii ſuccus, aut decoctum cum vino, aut naſturtium ſylueſtre, aut haſtulæ regiæ ſemen, aut flos, aut fœniculi ſemen cum vino. Recens etiam fauus mellis facit ſi edatur cum aceto.

DE CENCHRINA SIVE MILIARI, Cap. XVI.

IIS qui à cenchrina morſi ſunt, morſus ſimilis eſt viperæ morſui: conſequitur putredo, & defluunt carnes quæ prius velut in hydrope intumuerunt. Lethargo corripiuntur, & in ſomnum profundiorem delabuntur. Eraſiſtratus dicit ipſis affectum eſſe hepar, & veſicam, & inteſtinum craſſum. Reſectis enim ipſis, partes hæ corruptæ inueniuntur. His igitur lactucæ ſemen cum lini ſemine impoſitum auxiliatur, & ſatureia trita, & ruta ſylueſtris, & ſerpyllum cum haſtula regia tritum. In potu verò eueſtigio dantur centaureæ radicis drach. duæ cum vini cyathis tribus, aut ariſtolochiæ radix eodem modo: ſimiliter item naſturtium & gentiana.

DE CERASTE ET ASPIDE, Cap. XVIII.

TRES aſpidis ſpecies Galenus eſſe dicit: vnã quæ terreſtris appellatur, alterã quæ chelidonia, tertiã quæ ptyas; quæ etiam pernicioſiſſima omnium exiſtit. Nam hæc vbi collum extendit, & ſpatii longitudinem menſa eſt, collimatè venenum corporibus inſpuit. Hanc reginam Cleopatram peremiſſe dicit, quæ, vbi Auguſtus Antonio deuicto ipſam captiuam abducere vellet, ipſa beſtiæ huic ſiniſtram mammam admouit, & ab hac commorſa periit: nam ita celerrimam mortem inducit. Commorſis itaque à ceraſte locus attollitur cum duritia & puſtulis. Fluit ex morſu ſanies quandoque nigra; quandoque ſubpallida: & praſini coloris, & varicum ſpeciem præ ſe ferunt morſi, per totum corpus: & pudendum quidem intenditur, mens autem emouetur. Oculorum verò obſcuratio ſuccedit: tandem autem pereunt in anteriorem ac poſteriorem partem conuulſi, velut in tetano ſolent. At ab aſpide morſis, paruus omnino apparet morſus, ſimilis puncturis acus, citra tumorem: ſanguis non multus, ſed paucus niger deſtillat. Velox autem oculorum obſcuratio apprehendit, dolórque corporis multiformis omnino leuis, & non ſine voluptate conſequitur. Quapropter bene exclamauit Nicander, Perimitque virum abſque dolore. Color permutatur, & viridis ac herbaceus fit: oris ventriculi morſus modicus eſt: frons aſſiduè reuellitur: palpebræ abſque ſenſu mouentur, velut in ſomni acceſſione: & in his mors corripit, ne tertia quidem diei parte dilatione facta. Vtriſque igitur compendiò auxilium adfert extremarum partium reſectio. Quapropter citra dilationẽ reſecanda eſt commorſa pars, ſi id fieri poteſt: aut caro circũcirca eueſtigiò concidatur, & per profundũ ad os vſque excindatur, quò cõmorſas partes & his vicinas venenũ non excurrat: deinde reliqua cauteriis reſiccentur. Horũ enim venenũ, velut etiã baſiliſci, inſtar taurini ſanguinis, celerrimè & ſanguinẽ & ſpiritũ in arteriis congelat.

DE BASILISCO, Cap. XIX.

ET hæc beſtia raró in hominũ conſpectũ venit. Eraſiſtratus autẽ dicit, Quũ baſiliſcus momorderit, plagã ſubaurea fit: & conferre ipſis dicit caſtorii drach. tres in potu, eodẽ modo etiã papaueris ſuccũ. Nos autẽ nihil horum experti ſumus.

DE MARINA PASTINACA, ET MVræna, Cap. XX.

IN marinis, velut eſt paſtinaca & muræna, dignotio cõſpicua eſt. ſunt enim noti piſces. Morſis ab ipſis opitulantur ſucci fici guttæ quatuor, aut paulo plures, cũ ſerpylli ramulis tribus aut quatuor potæ, itẽ quæ ad viperas deſcripta ſunt.

DE DRACONE MARINO, Cap. XXI.

MArini draconis plagã plumbo confricato, aut ſerpyllo trito integito; aut lente cocta, aut ſulphure cum aceto, aut ipſo dracone diſcerpto: vrina verò humana irrigato. Abſinthiũ verò aut ſaluiã cũ vino diluto bibendũ dato, aut cremorẽ vini dulcis in quo fici ramuli cõmaduerunt, aut piſcis cerebrum.

DE SCORPIO MARINO, Cap. XXII.

SCorpii marini plagã ſanat mullus diſſectus, & impoſitus: ſulphur viuũ cum aceto affrictum, baccæ lauri tres tritæ ac potæ.

PRAEPARATIO SANGVINIS TEſtudinis marinæ, Cap. XXIII.

TEſtudinis marinæ ſanguis ad repoſitionẽ præparãdus eſt hoc modo, Teſtudinis ſuper ligneũ aut fictile vas reclinatæ ſupinæ caput citò amputato, ipſũ verò congelatũ ſanguinẽ, in multa fruſta per harundinẽ diuidito, impoſitóq; vaſi operculi vice cribrato, ad ſolẽ exponito, & reſiccatũ reponito, ac vtitor ad viperæ morſũ (velut dictũ eſt) drach. 2, cũ aceti cyatho 1. ſecũda die drach. 4, cũ aceti cyath. 2, tertia drach. 8, cum aceti cyath. 3.

DE MORSIS A CROCODILO, Cap. XXIIII.

IN morſis à crocodilo, nitrum tritum cũ melle donec repurgetur vlcus, ĩponito: deinde melle, butyro, medullã

ceruina,adipe anſerino morſum impleto. Galenus ſe cognouiſſe dicit,eos qui à crocodilo morſi eſſent,exactè auxilium ſenſiſſe,adipe ipſorum crocodilorum vulneribus impoſito.

DE MORSIS AB HOMINE, Cap. XXV.

NON extra propoſitum opus fuerit,inter virus eiaculantia animalia, etiam hominis morſum ſcribere: ſiquidem multo maligniora aliis vlceribus apparent ea quæ hominum morſus ſunt,& maximè ſi ieiunus fuerit qui momordit,& legumina, & maximè lenticulam antea comederit. In communi igitur ea quæ de aliis venenum eiaculantibus dicta ſunt, etiam in his conuenient, ab initio morſui foriſecus adhibita,exceptis his quæ valde acria ſunt,& vrentia. Propriè verò morſu ex oleo prælito,fœniculi radicem cum melle imponito,aut fabaceā farinā cum poſca & oxyrhodino imponito, & frequenter permutato. Emplaſtro verò vtere hoc: Squamæ æris, galbani,æruginis, ſingulorum vncia vna, ceræ lib. vna, plumbaginis libris duabus, olei ſextario I. plūbago cum oleo præcocta,æruginem & ſquamam æris aſſumit,&vbi ſpiſſata fuerint,liqueſcibilia liquefacta adiiciūtur. Sedata verò inflammatione, velut commune vlcus, etiā hæc curato.

DE VENENIS, Cap. XXVI.

QVVM de animantibus venenum eiaculātibus cōpendiò docuerimus,conſequenter ad tractationem de venenis progrediemur, ſimplicia quidem expoſituri, & horum notas,ac auxiliaria medicamenta,tum in communi, tum ſingulis peculiaria producturi. Cōpoſita verò tractanda ſiquis volet ſinemus: nam variorum medicamentorum occidendi vim habentium compoſitiones quidam expoſuerunt, quæ lædere magis quàm prodeſſe legentibus poſſunt. Neque enim exacta ſigna horum in his qui ea ſumpſerunt comperiuntur, quo etiam conueniens auxilium quis ipſis adaptare poſſit.Quū verò varia hæc appareāt ex prædominā te in ipſis facultate,fortaſſis etiā id quod aduerſus illa accepta exhibetur,variū q̄s efficere poterit,itavt quādoque ex æquo,quādoq; ex prædominante facultate,iuxta coniecturæ vſū id cōcinnet.Rurſus igitur & hic à præſeruantibus initium faciendum eſt.

DE PRAESERVATIONE A VENENIS, Cap. XXVII.

IN doctrina de medicamentis venenoſis, ea ſpecies quæ præſeruationem docet,maximè difficilis eſt,eo ꝙ hi qui occultè illa exhibēt,ita rē moliantur vt etiam peritiſſimos fallant. Nā lethaliū amaritudines medicamentorum,admixtis dulcedinibus tollunt:graueolētias verò, aromatum admixtionibus:aliquandoverò in morbis,dū in vtilitatem exhibere putantur talia,velut eſt abſinthiū, abrotonū,opopanax,caſtorium, ipſis venena admiſcent: quin & in cibis, velut ſunt duriora aut varia obſonia,illa admixta venena offerunt. Quare ſiquis ſuſpicionem habet,is condita edulia vitet, &omnem intentam qualitatem,dulcem videlicet,ſalſam & acidam:maximè verò aquæ quod ſatis eſt præſumere oportet. Expleta enim appetentia,de cætero facilè deprehenduntur qualitates.Sed alia quædam adhuc eſt præſeruationis ratio validior: nā eos qui tale quid ſuſpectum habent, præſumere oportet eā quæ medicamenta hebetare ac deſtruere poſſunt,velut ſunt caricæ cum nucibus regiis, &ruta,ac ſalis grano, & mala medica,cedromela appellata.Bibant etiam napi ſemen drachmæ pondere cum vino,aut calaminthæ folia, aut Lemniam terram ſigillatam, aut rutæ folia viginti,& à nullo medicamento lædentur.Sed & antidoti quotidie præſumptæ cum vino fabæ Ægyptiacæ magnitudine,valde ſecurè præſeruant. Tales ſunt antidotus ex ſcinco, & quæ ex ſanguinibus conſtat,& Mithridatica. Hac quondam etiā ipſe rex Mithridates vſus eſt, præſeruandi à lethali medicamento gratia quotidie ipſam ſumens. Quū igitur à Romanis captus eſſet, bis poto lethali medicamēto, vbi inde vitā finire nō poſſet, gladio ſeipſum peremit. Quandoquidem verò etiam citra inſidias, ex caſu quandoque in deſertis locis, homines in noxias res incidunt,velut ſi ita contingat vt ſub arbore aliqua,pinu puta aut picea,cibū capiant, attendāt ad ea lethalia animalia quæ ex his arboribus, aut etiā ex laquearibus decidunt. Vaſa item vini, & aquæ,& in quibus obſonia coquunt,operculis tegāt, quemadmodum etiā in animantiū venenum eiaculantium præſeruatione dictum eſt.

CVRATIO COMMVNIS EORVM QVI quodcunque venenum ſumpſerunt, Cap. XXVIII.

SIqui vltro lethale medicamentum ſumpſerint, quò ſeipſos vita priuent,qualia multa in vita cōtingunt, aut etiam per inſidias aliquorum illud datum fuerit, ſiquidē manifeſtum nobis eſt id quod aſſumptum eſt, ſtatim ad auxilium conueniens deueniemus, velut in tractatione horum dicetur. Si verò datum medicamentum nobis incognitum fuerit,ſtatim ad ea quæ in communi omnibus qui medicamentum biberunt,competū t,progrediemur.Nam expectare conſequentia ſigna, omnino incurabile malum facit, quum ob auxilii tarditatem ægrè opē ſentiant.Statim igitur nulla dilatione facta,oleum calidū per ſe aut cum aqua aſſumant, & ad vomitum cogantur. Si verò oleum non adſit,butyrum cum aqua calida exhibeatur,aut maluæ,aut ſeminis lini,vel tragi,vel fœnigræci,vel ſeminis vrticæ decoctum. Non enim per vomitus ſolùm hæc euacuabunt,ſed etiā aluum ſubducent, & medicamentorum malignitati ſe opponent, vt quæ acrimonias ipſorum obtundant,& præſertim oleum.Hoc autem euidenter inde cognoſces.Si enim cutem vlcerare volueris per cantharidem,aut calcem viuam,aut eiuſmodi acre quiddam, & oleo corpus prius illeueris, hoc non exulcerabitur: imò neque adſtringere corpus potueris oleo prælitum: & alioqui vomitus non ob id ſolùm quòd noxiū euacuat,vtilis eſt,ſed quod etiam acceptum medicamentum oſtendit,ex odore, aut grumis,aut colore. Ex odore quidem & amaritudine,papaueris ſuccū: ex colore verò, ceruſſam,aut gypſum: ex grumis,lac, aut recens mactati tauri animantis ſanguinem: ex viroſitate & qualitate ac odore, leporem marinum, & ranam rubetam,vt per hæc ad remedia vnicuique congrua iter pateat. Admiſcendum porro eſt oleo,maluæ decoctum, aut anſeris adeps, aut pinguium carnium,aut gallinarum iuſculum, aut lixiuium è cinere lignorum. Facit etiam nitrum tritum cum aqua mulſa,& vinum vetus multum, & potiones ex adipe,aut butyro. Cæterùm his quæ in ventre hæſerunt per vomitus eductis, etiam id quod ad inteſtina delapſum eſt,acriori infuſo euacuabimus, poſtea verò lac bibendum detur.Moleſtia enim & vis medicata ab hoc facilè alterabitur. Dantur etiam medicamenta in communi omnibus competentia, ex quorum numero eſt rubrica Lemnia,abrotonum,agaricum, irio,eryngii radix,paſtinacæ ſemen vel calaminthes, nardus Celtica, caſtoriū, ferulæ viridis medulla, nerii(quod & rhododendron & rododaphne appellatur) flores, marrubii ſuccus, ſilphiū, aut ſuccus eius,ſagapenū, opopanax, peucedani ſuccus & radix,ariſtolochia longa,rutæ ſylueſtris ſemen,ceſtri quæ betonica appellatur, folia,ſingulorum drachmæ pondus cum vino. Facit & polii decoctum,& pix liquida delincta.Præclarè auxiliantur etiam antidoti prædictæ,& magis theriaca ex viperis. Non autem eandem vim habent ſi antè & poſt lethalia medicamenta ſumantur. Nam quæ magnitudo præſumpta ſatis eſt ad hoc vt nihil perpetiantur, ea in quadruplum aut quintuplum aucta, ſi poſt accepta lethalia pharmaca detur,prodeſt, & nō ſemel in die,ſed bis.Ita enim etiam admirando illi Galeno videtur.

ENVMERATIO SIMPLICIVM VEnenorum, Cap. XXIX.

EX venenis animalia mortifera ſunt hæc, cantharis, bupreſtis,ſalamandra,eruca pinus, lepus marinus,rana rubeta, & rana paluſtris muta, hirudines deglutitæ: ſemina verò,hyoſcyamus, coriandrum, pſyllium, cicuta, melanthium: ſucci autem,papaueris ſuccus,opocarpaſon, thapſia, elaterium, mandragoras: radices, chamæleon, aconitum,thapſia, ixias, veratrum, agaricum nigrum,ephemeron,quod aliqui Colchicū vocant,eo ꝙ in Colchide naſcitur. Ramoſa & olera, ſmilax,quā aliqui Thymiō

Romani Taxum vocant,ſolanum furioſum, quod & doryciō vocant,Sardonia herba,quæ ranunculi ſpecies eſt, papauer cornutum,pharicum,toxicū,ruta ſylueſtris, fungi: ab animalibus ſumpta, ſanguis tauri recens, lac coagulatum,mel quod in Heraclea generatur:metallica, gypſum,ceruſſa, calx, auripigmentum, ſandaracha, ſpuma argenti,adarce,plumbum,& hydrargyros, *id eſt argentum viuum*,appellata: ex familiaribus autem, vinum multum aceruatim à balneo potum,aut paſſum, ſimiliter etiā frigida aqua.

DE CANTHARIDE, Cap. XXX.

HIS qui cātharidē hauſerunt ſigna grauiſſima adſunt. Nā ab ore ferme vſque ad veſicā, omnia ipſis mordeři videntur in guſtu verò pici aut cedriæ ſimile quid percipiunt, dextrúmque præcordium inflammatum habent,& vrinam ægrè reddunt.Sæpe verò etiam ſanguinē per vrinam emittunt. Progrediuntur autem ipſis per aluum qualia in dyſentericis ſolent, & in animi deliquia anxietatéſque ac vertigines incidunt: tandem verò moriuntur. Auxiliatur autem ipſis vomitus ex oleo & aqua,& potus lactis, & cimoliæ drach. quatuor cum aqua mulſa,nuclei pinei,cucumeris ſemen,iuſculum bubulum pingue,aut anſerinum,aut ouillū, carnes gallinaceæ, aut agninæ,aut ouillæ,aut porcellorum, flaccidæ ac pingues, coctæ cum lini ſemine,vinū dulce multum,corticis thuris drach. quatuor.Poſt vomitiones autem infundere oportet per clyſterem ſuccum oryzæ, aut alicæ, aut tragi, aut ptiſanæ,aut maluæ, aut ſeminis lini, aut althææ, aut fœnigræci. Quādoque verò etiam aqua mulſa cum nitro, inteſtinū detergere oportet,& illa rurſus infūdere: poſtea autem inflammatas partes cataplaſmatis ex lini ſemine & ordeo mitigare:(nam ab initio hæc lædunt) deinde etiā balneis aquarum dulciū vtendum eſt.In potu danda ſunt etiam vnguenta, irinum & roſaceum.

DE BVPRESTI, Cap. XXXI.

QVI bupreſtim hauſerunt,viroſo nitro ſimile quid in guſtu percipiunt. Cōſequitur ſtomachi ac ventriculi dolor vehemens, tumor item ventris velut in hydropicis:circuntenditur ipſis totius corporis cutis, & vrinæ ſupprimuntur.Auxiliantur ipſis eadem quæ aduerſus cantharides dantur.Priuatim verò opem ſentiunt poſt euacuationes per vomitus,& infuſa per clyſteres, ſi ficus aridas ſumant,& decoctum ipſarum bibant cum vino. Declinante verò acuminis periculo, melius habent ex palmularum Thebaicarum eſu,aut earundem tritarum potu cum lacte, aut vino mulſo, itémque ex pirorū omnis generis eſu,& ex muliebris lactis potu.

DE SALAMANDRA, Cap. XXXII.

A Salamandra accepta conſequitur linguæ inflāmatio,& mentis impedimentum,& tremor cum torpore quodam ac exolutione.Quædam corporis partes liueſcunt in orbem,ita vt ſæpe vbi intus māſerit pharmacū, putreſcentes decidant. In hac accepta, omnia faciemus quæ aduerſus cantharides: priuatim verò ipſis exhibemus reſinam pinus aut piceæ, aut galbanum cum melle, aut nucleos pini cum decocto chamæpityos, aut vrticæ folia cum liliis cocta,cum oleo:teſtudinis marinæ aut terreſtris oua cocta, ranarum iuſculum, cum quibus cocta eſt eryngii radix.

DE ERVCA PINVS, Cap. XXXIII.

ERuca pini hauſta,ſtatim dolor circa os & palatum cōſequitur, inflammatióque linguæ vehemens, & ſtomachi ac inteſtinorum dolor,cum pruriginoſæ ſenſu circumtenſionis. Ardor item per totum corpus & anxietas. His opitulandum eſt ſimiliter velut in cantharidibus hauſtis.Priuatim verò pro ſimplici oleo, melinum in his aſſumemus.

DE LEPORE MARINO, Cap. XXXIIII.

LEpore marino poto conſequitur ſapor ſimilis piſcibus viroſis.Progreſſu verò temporis ventriculus dolet, & vrinæ ſupprimuntur: ſi verò quandoque excretæ fuerint,purpurei coloris videntur.Auerſantur & odio habent omnes piſces,ſudorem excludunt graueolentem:comitatur etiam vomitus bilioſus, aliquando ſanguine mixtus.Dandum autem eſt ipſis lac aſininum,aut paſſum aſſiduè,aut maluæ radicis & foliorum decoctum. Danda etiam cyclamini radix trita cum vino,& veratri nigri, aut ſcammoniæ ſucci drach. vna cum aqua mulſa, & anſeris recens mactati ſanguis adhuc calidus: ſed & cancros fluuiatiles ſolùm in cibo admittunt. Signum porro ſalutis eſt,piſcem edere poſſe.

DE RANA RVBETA, ET PALVSTRI, Cap. XXXV.

RAna rubeta,aut etiam paluſtris rana accepta, tumorem corporis inducit, cum pallore buxeo intento. Accedit ſpirādi difficultas,& oris graueolentia, & ſingultus:quādoque etiā ſeminis emiſſio inuitis.Facilè tamē auxiliū ſentiūt poſt vomitū,ex multo vini meraci potu: itē radicis arundinis drach.duab⁹,aut cyperi totidē acceptis. Verùm cogere ipſos oportet vt cōtentè ambulent ac currant,propter eum torporem quem in ſe habent. Lauent autem quotidie.

DE HIRVDINIBVS, Cap. XXXVI.

HIrudines cum aqua deuoratas,& deglutioni adhærētes, cognoſces quidem ex eo quòd oſculum ventriculi velut exugitur & mordetur:quod ſanè ſignum eſt hirudinem deuoratam eſſe.Quandoque verò etiam ſanguinem floridum ſpuunt dum excreant,hirudinibus gutturi affixis. Eiicit autem ipſas muria ſi ſorbeatur,& ſuccus Cyrenaicus,aut folia ſilphii,aut betæ cum aceto, aut nix cum poſca pota. Gargariſſent autem nitrum cum aqua, aut atramētum ſutorium cum aceto.Eas verò quæ gutturi affixæ ſunt extrahes,ſi in ſolium calidum ad collum vſque reſidere iubeas,& aquam frigidam ore detinendam præbeas.Egredientur enim frigidiorem aquam expetētes.Quidam cimices dederunt iis qui hirudines deuorarunt.Ego verò,inquit Galenus, alliis ſemper in his vtens, cimicibus non opus habui.

DE CHAMAELEONE, Cap. XXXVII.

QVI chamæleonem nigrum ſumpſerunt,iis vehemēs ventriculi morſus ac dolor adeſt, & cum euerſione totius corporis tremor:deinde etiam conuulſio incidit, & vomitus pituoſi ac ſpumoſi.Quibuſdam etiam ſingultus cum vocis interceptione,& faciei diſtortio. His conuenit ſuccus triticeus pinguis,calidus potus,& vinum dulce aquoſum calidum,& vomitus,& lactis potus, & molle per clyſterem infuſum, & ex cataplaſmatis fomenta. Ad eum verò qui ſtrangulationem & liuorem inducit, abſinthii potus facit,aut nitri cum aceto mulſo, aut raphanorum.Conueniunt etiam præcordiorum fomenta.

DE HYOSCYAMO, Cap. XXXVIII.

HYoſcyamus potus aut comeſtus,mentis perculſionē velut in ebriis inducit.Facilè verè curatur, vt qui opē ſentiat aqua mulſa multa pota, & lacte, maximè aſinino,ſin minus,caprino,aut bubulo, & ficuū aridarū decocto.Faciunt etiam nuclei pinei,& cucumeris ſemen cum paſſo acceptum,& vinum ſalſum cum adipe ſuillo recenti ac paſſo,& vrticæ ſemen eodem modo,aut nitrum cū aqua.Conueniunt etiam intyba, & ſinapi, & naſturtium, & raphanus,& cepæ,& allia,ſingula hæc cum vino accepta.Verùm cogere ipſos oportet vt quieſcant, quò velut ii qui vinum biberunt concoquant.

DE CORIANDRO, Cap. XXXIX.

COriandrum propter odorem latere non poteſt. Potū verò vocem exaſperat,& inſaniam inducit, velut ex ebrietate.Loquuntur itaque qui id hauſerūt turpia dictu, & per totum corpus ipſorum coriandri odor tranſpirat. Auxiliatur ipſis poſt eductionem cum oleo aut irino (velut dictum eſt) factam,vinū meracum multum cum abſinthio & per ſe potum: oua etiam in vnum vaſculum euacuata,tritáque,ac cum muria abſorpta: ſed & muria per ſe pota,& iuſculum ſalſum ex gallina & anſere, & vinum dulce cum lixiuio acceptum.

DE PSYLLIO, Cap. XL.

PSyllium potum frigiditatem totius corporis inducit, & torporem cum exolutione ac mœrore. Auerſantur huic omnia quæ etiam coriandro hauſto.

DE CICVTA, Cap. XLI.

CIcuta pota vertigines & caligines oculorum inducit, vt eminus ne parum quidem videant : ſingultum inſuper ac mentis emotionem,& extremarum partium frigiditatem. Tādem verò conuulſi ſuffocantur, ſpiritu qui in arteria eſt ſuppreſſo. Ab initio igitur velut etiam in aliis,per vomitus, eductionē ipſius facimus,poſtea infuſi euacuatorii vſu,id quod ad inteſtina delapſum eſt excernimus: & tunc velut ad maximum auxilium , vini meraci potū deuenimus,interuallis interpoſitis,in quibus dandum eſt lac bubulum,aut aſininum, aut abſinthium cum pipere & vino:caſtorium item,& ruta,& mentha cum vino,& cardamomi aut ſtyracis drach.vna.aut piperis,cum vrticæ ſemine,ex vino,aut lauri folia tenera , ſimiliter & ſilphium,& ſuccus ipſius cum vino & paſſo:vinum quoque dulce per ſe potum abundè competit.

DE PAPAVERIS SVCCO, Cap. XLII.

AD papaueris ſucci potum conſequitur delatio in profundiorem ſomnum cum perfrigeratione,ac pruritu intento,ita vt ſæpe præualente pharmaco , tantus accedat pruritus vt ab ipſo excitentur:odórque medicamēti per totum corpus diſtribuitur. His auxiliatur poſt eductionem vomitus per oleum,& poſt infuſa per clyſterē acria,acetum mulſum cum ſale potum , aut mel cum roſaceo calido , & meracum vinum multum cum abſinthio & cinamomo,& acetum calidum per ſe,& nitrum cum aqua,& origanum cum lixiuio,& rutæ ſemen cum pipere & caſtorio, ex aceto mulſo,aut ſatureia, ad origani decoctum cum vino.Oportet autem & hos odoramentis excitare,& in calidum ſolium immittere,& propter accedētem pruriginem fomentis mitigare:& poſt balneum pinguibus iuſculis vti cum vino,aut paſſo.Sed & medulla cū oleo pota ipſis opitulatur.

DE CARPASI SVCCO, Cap. XLIII.

CArpaſi ſuccus potus ſoporem grauiorē inducit , & repentinam ſuffocationem.Qui hunc hauſerunt, auxilium ex illis ferunt quæ ad cicutam ſunt deſcripta.

DE MANDRAGORA, Cap. XLIIII.

SED & mandragora poto , ſtatim grauis ſopor conſequitur , & exolutio , adeóque vehemens in ſomnum delatio vt affectio nihil differat ab appellato lethargo. Conuenit his anteaquam horum quid accidat , & vomitus,& poſt hunc aqua mulſa,& nitrum, & abſinthiū cum paſſo & vino dulci ſumptum,& capitis irrigatio cum roſaceo & aceto.Excitatio item per corporis commotionē, & per odoramenta,velut eſt piper,ſinapi, caſtorium , ruta cum aceto trita,pix liquida,& lucernarum funiculi incēſi ac extincti.Quòd ſi ægrè excitari poſſint,etiam ſternutatoria ipſis admoueantur:ſed & aliis communibus auxiliis etiam in his vtendum eſt.

DE ACONITO, Cap. XLV.

AConitum,ſtatim dum bibitur, linguam cum quadā adſtrictione edulcat, vertiginémq; maximè in exurgendo efficit,& oculorum humiditatem inducit. Grauitatem item thoracis & præcordiorum,vnà cum hoc quòd multi flatus redduntur.In his per vomitus medicamentū educere oportet,& aluum per clyſterem ſubducere. Propinabimus autem origanum , & rutam , aut marrubiū cū vino,aut abſinthium,aut erucam,aut abrotonū, aut chamælæam,aut chamæpityn. Cōueniet ipſis etiam opobalſami drach.vnius pondus cum vino, & coagulum hœdi, aut leporis,aut hinnuli cum aceto,& ferri recrementum, aut ipſū ferrū,aut aurū,aut argētū in vino extinctū,ita vt vinū hoc bibatur,& lixiuiū cū vino,& gallinæ coctæ,aut carnium pinguium iuſculum ſumptum cum vino. Appellatur autem chamæpitys quæ priuatim in his competit, in Heraclea quidem Pontica,vbi etiam aconitum naſcitur,holocleron , Athenis autem Ionia, in Eubœa verò Sideritis.

DE IXIA, Cap. XLVI.

IXias,quæ & vlophonon appellatur , in bibendo ocymi & odorē & ſaporem aliquē refert. Inducit autē linguæ inflammationem vehemētem, & mentis perculſionem, & omnes excretiones ſupprimit, murmura,ſimúlq; ſtre-

A pitus inducens,cum animi deliquio,citra hoc vt aliquid progrediatur. Auxiliatur autem ipſis poſt largiorem per vomitum eductionem,& alui ſolutionem, abſinthii cremor potus cum vino multo,aut aceto,aut aceto mulſo, & rutæ ſylueſtris ſemen, & ſilphii radix : ſimilitérque tragorigani decoctum cum aliquo ex prædictis, aut cum lacte, aut reſinæ terebinthinæ,aut nardi,aut caſtorii,aut ſilphii, ſingulorum obolus cum vino. Conueniunt etiam nucis regiæ fructus triti cum vino,aut reſinæ,& caſtorii , & rutæ , ſingulorum drach. vna : ſimiliter chamælææ drach. B duæ,aut ſucci thapſiæ drach.duæ,cum aqua mulſa,& acetum calidum per ſe potum.

DE EPHEMERO, Cap. XLVII.

QVI ephemerum acceperunt(quod aliqui Colchicū, eo quòd in Colchide naſcitur,appellant,aliqui bulbum ſylueſtrem) hos pruritus per totum corpus cōcomitatur,velut ab vrtica aut ſcilla excitatus, & circa internas partes morſum percipiūt,ſtomachóque vrūtur cum multa grauitate. Inualeſcente verò affectione , per aluum fertur cruentum quiddam ramentis admixtis. His auxilium C ferendum eſt velut iis qui ſalamandram hauſerunt,& per vomitus,& per infuſa per clyſterem. At verò anteaquam inualeſcat venenum,dandum eſt ipſis ſtercus foliorum, aut glandium,aut malicorii, aut ſerpylli decoctum , cum lacte bibendum,aut polygoni ſuccus,aut virgultorum vitis , aut rubi , aut ferulæ teneræ medullæ, aut baccarum myrti ſuccus cum vino:ſed & ipſæ myrti baccæ tuſæ, tritæ & in aqua maceratæ opitulantur , cremore ex ipſis accepto. Similiter facit & caſtanearū quæ glādes Sardianæ appellantur,media illa pellicula, cum prædictis ſuccis ac- D cepta,& origanū cū lixiuio potū.Exactū verò adeò auxiliū ſentiūt ex lactis bubuli potu,aut eodē in ore detento, vt ii quibus eius copia eſt,alio nullo auxilio opus habeāt.

DE SMILACE, Cap. XLVIII.

SMilax,quæ à quibuſdam thymion , à Romanis autem taxus appellatur, pota frigiditatem totius corporis inducit,ſuffocationémque ac celerem mortem. Auxiliātur autem iis omnia quæ ad cicutam hauſtam relata ſunt.

DE SOLANO FVRIOSO, A QVIbuſdam dorycnio appellato,

E Cap. XLIX.

DOrycnio ſiue ſolano (vt quidā appellauerunt) furioſo poto,in guſtu velut lactis qualitas quædam percipitur. Singultus adeſt aſſiduus,& linguæ humiditas,& ſanguis aceruatim reiicitur, mucoſáque ipſis per aluū ferūtur,velut in dyſentericis ſolet.Verùm anteaquā horum aliquid conſequatur,opem ferre oportet per ea quæ ad ephemerum acceptum relata ſunt,per vomitū dico, & infuſum per clyſterem,& quæ potum medicamentum educere poſſunt.Propriè verò ipſis auxiliatur aqua mulſa, aut F lac aſininum vel caprinum , & vinum dulce tepidum cū modico aniſo potum, & amygdalæ amaræ , & pectuſcula gallinarum cocta,& omne conchyliorum genus crudum & aſſatum,in cibo acceptum, & locuſtæ , & gammari,& iuſcula ex ipſis pota.

DE SARDONIA HERBA, Cap. L.

SArdonia appellata herba,ranunculi ſpecies eſt,quæ pota aut comeſta mentis emotionem inducit,& cōuulſiones cum labiorum contractione , vt riſus imaginem præ ſe ferat qui ipſam hauſit.A qua affectione etiam Sar- G donius riſus,non admodum boni nominis adagio , vulgò circumfertur.In his priuatim poſt vomitum conuenit aqua mulſa multa data, & lac , irrigatióque ac pinguefactio totius corporis per calefactoria medicamenta, & ſolium ex aqua & oleo calido, ita vt poſt egreſſum ex ſolio abundè illinantur ac confricentur.In ſumma,velut ad cōuulſionem,totam curationem facere oportet.

DE PAPAVERE CORNVTO, Cap. LI.

PApauer cornutum quod potum aut comeſtum , eadē H ſymptomata quæ ſuccus papaueris inducit, iiſdem auxiliis ſubiacet.

DE PHARICO, Cap. LII.

PHaricum ſapore in totum nardo ſimile eſt, potum verò reſolutionem inducit cum mentis perculſione ac

conuulſione. Oportet autem poſt eductionem ipſius, cũ vino abſinthite bibendum ipſis exhibere cinamomum, aut myrrham, aut nardum Celticam, (quam aliqui Saliuncam vocauerunt) aut ſpicæ nardi drach. duas, & myrrhæ obolos duos, admixto paſſo, aut iridem, & croci florem cũ vino. Cataplaſma verò capiti præraſo adhibenda ſunt ex farina ordeacea cum ruta trita, & aceto.

DE TOXICO, Cap. LIII.

TOxicum ex eo nominatum eſſe videtur, quòd Barbari τοξεύματα, *id eſt ſagittas*, cum ipſo illinerent. Conſequitur eo poto, labiorum ac linguæ inflammatio, & inſania quæ detineri non poteſt, cum variis imaginationibus irruens, vt etiam ob id difficulter curentur, & rarò ſeruentur aliqui qui id biberunt. Oportet tamen vinculis continenter deligatos cogere, & per vim dulce vinum cũ roſaceo ipſis bibendum exhibere, & ad reuomendũ impellere. Priuatim verò rapi ſemen cum vino potum ipſis conducit, & quinquefolii radix, ſanguiſque hircinus aut caprinus, & quercus, aut phagi, aut ilicis cortex cum lacte tritus, & mala cydonia comeſta, aut cum pulegio trita ex aqua pota: amomum item, & balſami ſemen cum vino. Quòd ſi periculum ex eo aliqui effugerint, longo tamen tempore & in lectis decumbunt, & vbi ſurrexerint, velut mente conſternati reliquum vitæ tempus trãſigunt.

DE FVNGIS, Cap. LIIII.

FVngi partim genere, partim copia lædunt. Inducunt autem omnino accepti ſuffocationes, ſtrangulationibus per laqueos ſimiles: his ſtatim commune auxiliũ exhibere oportet, per oleum ad vomitum cogendo. Mirificè verò opem ſentiunt, lixiuiũ ex cinere ſarmentorum vitis, aut lignorum piraſtri, cum poſca & ſale aut nitro bibẽtes: ſed & ipſa pira ſylueſtria, aut piraſtri folia, ſi cum fungis coquantur, ſuffocandi vim ab ipſis auferunt. Ipſa quoque pira ediſſe prodeſt. Cõmodat ipſis & gallinarum ſtercus in poſca potum, ariſtolochiæ drach. vna, aut abſinthii cum vino: mel item ſi delingatur, & bibatur cum aqua, & apiaſtrum cum nitro, aut panacis radix & ſemen cum vino, & fæx vini vſta cum aqua, & atramentum ſutorium cum aceto: raphanus etiam, aut ſinapi, aut naſturtium in cibo. Quandoquidem verò quidam fungi à venenatis beſtiis arroſi, non ſolùm ſuffocant, ſed etiam vlcerant inteſtina, dandum eſt abſinthium largum, & ficuũ & origani decoctum, & aqua mulſa. Conducet etiam vomitus, & ſolium calidum, & cruda ordeacea farina præcordiis impoſita.

DE SANGVINE TAVRINO, Cap. LV.

SAnguis tauri recens mactati potus ſpirandi difficultatem inducit, & ſuffocationem, & meatus circa tonſillas & deglutitionem obturans, cum vehementi conuulſione: inuenitúrque in ipſis lingua rubicunda, & dentes colore infecti, & grumi inter ipſos. In iis vomitum recuſamus, eo quòd grumi magis in ſtomacho compinguntur, dum per attractionem eleuãtur. Verùm danda ſunt ipſis quæ congelationem ſanguinis diſſoluere poſſunt, & aluum ſubducere: dandi ſunt groſſi ficus ſucco pleni, cũ poſca & nitro. Facit etiam coagulum omne cum aceto, & ſilphii radix cum ſucco ſimiliter, & braſſicæ ſemen, & lixiuiũ ficulneum, & conyzæ folia cum pipere, & rubi ſuccus cum aceto. Oportet autẽ aluũ ſubducere. Cæterùm iis qui ſeruantur, fluida ac graueolentia per ſedem reddi ſolent. Sed & ſtomachus & ventriculus ipſorum, farina ordeacea cum aqua mulſa cataplaſmatis modo integendus eſt.

DE LACTE COAGVLATO, Cap. LVI.

QVI lac coagulatum ſumpſerunt, iis aceruatim ingens ſuffocatio imminet, eo quòd in grumos cogatur. His in auxilium exhibere oportet, velut antidotum, ipſum coagulum cum aceto, ita vt ſæpe hoc bibere cogãtur: calaminthæ etiam folia arida, aut ſuccum ſimiliter, aut ſilphii radices, aut ſuccum cum poſca, & thymum cum vino, & lixiuium pileatorum: ſalſi verò nihil ingerant. Inde enim lac magis congelatur, & in caſeum abit, ſed neque his vomere expedit. In ſtomacho enim inhærens, in grumos coagulatum ſtrangulat.

DE MELLE IN HERACLEA, Cap. LVII.

QVI mel in Heraclea Ponti naſcens ederunt aut biberunt, iis eadem accidunt quæ ab aconito ſumpto ingruunt. Cõueniunt ipſis etiam ea quæ de illo relata ſunt. Facilè autem opem ſentiunt ex vini mulſi aſſiduo potu, rutæ foliis ipſi admixtis.

DE GYPSO, Cap. LVIII.

GYpſus pota ſuffocationem inducit lapideſcens: vnde auxilia ad fungos congrua transferre huc oportet, & in his maluæ decoctum dare pro oleo. Quũ enim id pingue ſit, in reuomẽdo lubricitatem inducens, corpora deradi non ſinit: gypſum enim lapideſcens hoc facit. Conuenit etiam oleum in aqua mulſa, & ficuum decoctum, & lixiuium ficulneum, aut ex ſarmentis vitis, cum vino multo, & origanus, aut thymus cum lixiuio aut aceto aut paſſo. Oportet autem & his maluæ decoctum per clyſterem infundere.

DE CERVSSA, Cap. LIX.

CEruſſa propter colorem latere non poteſt. Vltro verò accepta palatum inalbat, & linguam, & intermediam dentium partem. Inducit autem ſingultus & tuſſim, & linguæ ſiccitatem, & extremarum partium frigiditatem, cum mentis perculſione ac motus difficultate. His conuenit dare aquam mulſam, aut ficuum aut maluæ decoctũ, aut lac calidum, aut ſeſamum tritum cum vino, aut lixiuium è ſarmentis vitis, aut oleum amaracinum, aut irinũ: perſicorum etiã oſſa cum ordei decocto, aut thus, aut prunorum gummi, aut vlmi liquorem illum qui in folliculis continetur, cum aqua tepida. vomant autem ab vnoquoque. Conuenit ipſis & thapſiæ ſuccus, aut ſcammoniæ ſucci oboli tres cum aqua mulſa poti.

DE CALCE, SANDARACHA, ET auripigmento, Cap. LX.

CAlx & ſandaracha, & arſenicum, ſiue auripigmentum, pota, alui & inteſtinorum dolores inducũt, cum motu vehemẽti. Quare exhibere ipſis oportet omnia quæ temperare & ſoluere poſſunt, & vomenti facilitatem, & ad aluum lubricitatem exhibere: qualis eſt hibiſci & maluæ ſuccus, & ſeminis lini decoctum, aut tragi, aut oryzæ. Lac item multum, & aqua mulſa, & iuſcula pinguia & boni ſucci.

DE SPVMA ARGENTI, Cap. LXI.

SPuma argenti pota, ſtomachi & ventris & inteſtinorũ grauitatem inducit, cum torminibus intentis: quãdoque etiam inteſtina ſauciat grauitate, & vrinas ſupprimit. Intumeſcit autem ipſorum corpus, & plumbi colorẽ induit, indecorúmque efficitur. In iis conuenit poſt vomitum, hormini ſylueſtris ſemen cum vino potum, myrrhæ oboli tres, abſinthium, hyſſopus, aut apii ſemen, aut piper, aut liguſtri flos cũ vino. Columbarum item ſylueſtrium fimus aridus, cum nardo & vino.

DE PLVMBO, Cap. LXII.

ET qui plumbi ramenta aut loturam hauſerunt, ſimilia ſymptomata habent, & ſimilia auxilia requirunt cum iis qui ſpumam argenti biberunt.

DE ARGENTO VIVO, Cap. LXII.

ET ὑδράργυρος, *id eſt argentum uiuum*, eadem quæ ſpuma argenti inducit, & in his auxiliis iiſdem vti oportet. Videtur autem ipſis prodeſſe multi lactis potus: verùm & hi vomant.

DE VERATRO ALBO, THAPSIA, ELAterio, agarico nigro, ruta ſylueſtri, melanthio, recentibus Cacti ſpinæ pappis, Cap. LXIIII.

PRouidentia vtendum & in iis quæ ob vtilitatem exhibentur: pericula verò non minora ſæpe inducunt quàm alia medicamenta, qualia ſunt propoſita. Dico autẽ veratrum album, thapſia, elaterium, agaricum nigrum. Hæc enim ſuffocationem aut nimiam purgationem inducunt: in quibus ſuffocationes quidem, velut de fungis & ſimilibus dictum eſt, curabimus: nimias autem purga-

tiones iis quæ excretiones cohibere poſſunt, ſupprimemus. A Quin & ea quæ parũ quidẽ lædere videtur, aliquando autem pericula inducunt, non neglig ẽda ſunt. Ex quorum numero eſt & ſylueſtris ruta, & melanthium, & recẽtes pappi. Sunt autem flores ſpinæ quæ Cactos appellatur. In iis ſolus vomitus adhibitus reſtituit eos qui illa acceperunt.

DE IIS QVAE NOBIS FAMILIARIA ſunt, velut eſt vinum, & frigida aqua, Cap. LXV.

ET frigida aqua aceruata pota, & meracum multum, & dulce vinũ, maximè à balneo, aut curſu, & validis exercitationibus, ſuffocationes & dolores inducunt. In his autẽ venæ ſectio, & infuſi per clyſterem euacuatio aſſumpta, imminens periculum exoluunt.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA Lib. VI,

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

PROOEMIVM DE HIS QVAE PER chirurgiam adminiſtrantur, Cap. I.

QVVM totam tractationem de iis quæ per chirurgiam adminiſtrantur, bifariã diuiſerimus, tum in ea quæ in carne aggredimur, tum in ea quæ in oſſibus, quorum conſideratio & in fracturis & in luxationibus conſiſtit, nunc ab iis quæ in carne adminiſtrantur, ordimur, conſueto nobis compendio etiam hic vſi. Rurſus igitur ex ſuperioribus partibus initium facientes, vſtionem quæ in capite, & eam maximè quæ in vertice fit, exponemus.

DE CAPITIS VSTIONE IN LIPpientibus, ægrè reſpirantibus, & in elephante, Cap. II.

IN oculis humore ex ſupernis influente, & in difficulter ſpirantibus ob ſuperfluæ humiditatis redundantiam, quæ ex capite deorſum ad thoracem demittitur, & partes quæ iſtic ſunt, ſua aſſiduitate affligit, vſtionem circa medium capitis faciũt, hoc modo: Prærafis circa verticẽ partibus, cauteres oliuæ nucleos referentes immittunt, ad os vſque cutem adurentes, & poſt cruſtam elapſum os D deradentes. Quidam verò etiam ipſo oſſe vſto, ſquamam paruam excidere faciunt, quò illinc humorum in capite perſpiratio ac euacuatio facilis contingat, ſeruántque aliquãdiu vlcus, deinde ſic ipſum ad cicatricem perducũt. At verò in iis qui ad elephantiaſin inclinationem habent, quidã quinque cruſtaſin capite inurũt: vnam ab anterioribus partibus paululum ſupra ſinciput: alteram hac inferiorẽ, paululũ ſupra frontem, ad finẽ pilorum, & aliã ad occipitium, & reliquas duas, iuxta ſquamiformia dicta agglutinamenta, paululum ſupra aures, ita vt altera à E dextra parte, altera à ſiniſtra fiat. Atque hoc modo per plurium ſquamarum detractionem, & multitudinem & craſſitudinem humorum exhalare faciunt, & ex capitis profunditate velut per canales educunt, & per hoc ne oculi lædantur prohibent: ſed & alium cauterem ſpleni adhibẽt, quò primariæ atrabiliarii humoris parti, per cruſtã in cutem factam, curatio contingat.

DE HYDROCEPHALIS, Cap. III.

HYdrocephalus affectus nomen habet ab humoris F qui eſſentia aquoſus eſt, proprietate. Contingit hic pueris circa ipſum partum, capite ab obſtetricibus ineptè compreſſo, aut ex cauſa obſcura, aut ex ruptura vaſis ſiue vaſorum, effuſo ſanguine in lentam ſubſtantiam commutato: aut per rarefactionem, materia perſudante, & inter cutem ac membranam caluariam ambientem delata. Nã aut inter caluariæ membranam, & cutem, humor conſiſtit, aut inter caluariæ membranam & os, aut inter os & cerebri membranam. Quibus igitur inter cutem & caluariæ membranam eſt humor, his adeſt tumor ad tactum G mollis, concolor, doloris exors, in altum incuruatus, per exiguum corpuſculum ad digitorum innixum occurrẽs, facilè cedens, ac contrà renitens. Quibus verò inter caluariæ membranam & os conſiſtit, reliqua quidem ſimiliter habet, tumor autem ſolùm durior eſt, & tardè cedens, vt qui etiam per plura corpuſcula occurrat, magis etiãm dolent: quibus autem inter cerebri membranam & os, his B tumor quidem erit, ſed non cedens, neque ſimiliter ad tactum mollis, & tamen violenta compreſſione impulſus cedit. Nam os infantium quum adhuc recens compactum ſit, facilè cedit, & maximè ſuturis rarefactis, ſi humoris tranſitus foras contingat. Hoc verò facilè cognoſcitur ex eo quòd humor in cõpreſſione retro redactus, in profundum decurrit. Dolor etiam iis maior eſt, & caput totum diſparatur, & frons ipſis extra proiecta eſt, & intentis oculis vident, & frequentius lacrymantur. In iis igitur chirurgiam reprobamus, etiamſi aliqui chirurgi terebello circumforatum os eduxerint, velut in loco C de fracturis in capite dicetur. At ſi inter cutem & caluariæ membranam humor cõſiſtit, & paruus ſit tumor, vnã diſſectionem per medium tranſuerſam faciemus. Si verò inter caluariæ membranã & os, etiã maior fuerit tumor, duabus diſſectionibus vſi ſumus per mediũ ſeſe mutuò ſecãtibus: ſi verò adhuc aliquãto maior tumor ſit, etiã tribus literam η imitantibus. Cæterùm poſt chirurgiam excreto humore, & linamentis inditis, commodè deligabimus, & vſque ad tertium diem vino & oleo rigabimus. Poſt quem diẽ ſolutione facta, per linamẽta medẽdi ductu curabimus: & ſi moram trahat os carne non obductũ, leuiter ipſum rademus.

DE ARTERIARVM SECTIONE, Cap. IIII.

IN fluxionibus oculorum diuturnis & in vertiginis affectione, arterias retro aures diſſecare conſueuimus. Præradenda igitur eſt poſterior capitis pars, & per digitos tẽtanda. Nã ex pulſu eius loci, arteriæ ſitus facillimè deprehẽdetur: & poſtea ad os vſque ſecare ipſam oportet, duorũ digitorũ longitudinem ſectione habente, & atramento ſcriptorio antea notata. Hac verò non occurrente, trium digitorum ſpaciũ ab auribus metiri oportet, & tunc chirurgiam adhibere, & arterias per tranſuerſum diſſecare, donec & fluxus ſanguinis apparuerit pulſatorius, & organum cõtigerit os ipſum. Cæterùm poſt moderati ſanguinis fluxum, diuiſa caluariæ membrana, ne ob diſtentionẽ inflammetur, & oſſe deraſo, cuneolum ex linteo iniiciemus vulneribus, & linamentario ductu curabimus. Si verò etiam his nudum os permanſerit, ſimiliter huius raſura vtemur.

DE VASORVM EXSECTIONE ET vſtione, Cap. V.

IN dimidiæ capitis partis affectione, & in iis qui diuturna, aut etiam in acuta fluxione, calida & acri, oculos dolent, vt etiam calor circa temporum muſculos cum tumore oboriatur, vaſorũ exſectionem omnes approbarunt. Prærafis igitur circa tempora pilis, per digitos tentabimus, fomento præmiſſo, aut etiam colli conſtrictione vſi. Vbi verò vaſa ſub aſpectum venerint, ipſáque atramẽto notauerimus, cutem ex lateribus, & noſtræ ſiniſtræ manus & ipſius miniſtri digitis leuabimus, & in ipſum vas ſuperficiariam ſectionem faciemus: deinde penitus inſectum, hamuliſque diſtentum vas, & per inſtrumenta mẽbranis detrahendis apta denudatum, vndiquaque exolutum attollemus. Et ſi quidem tenue fuerit, hamulo cæco

id extentum & obtortum per totum penitus excidemus, ita vt etiam pars ipſius apprehendatur. Si verò magnum ſit, duplo filo, aut lino crudo, aut alio quopiam valido, per acum ſubiecto, & primùm vaſe in directum per venæ ſecandæ inſtrumentum diuiſo, & moderato ſanguine euacuato, iuxta duas extremitates nudatum filo deligabimus, & intermediam partem aut ſtatim aut ſolutionis tẽpore exciſam auferemus. Quidam verò etiã citra ſectionem, per cauteres oliuæ nucleos referentes vaſa perurunt ad multam profunditatem. At verò poſt chirurgiam linamentis ſiccis conuulſis inditis, & ſplenio ſuperimpoſito deligabimus. Poſt ſolutionem verò, puluillis incarnantibus, & his quæ linamentis excepta induntur, & medicamentis ad cicatricem perducentibus, curationem trãſigemus, nimirum vbi iam computruerint ac exciderint fila ac vincula deligationis.

DE HYPOSPATHISMO,
Cap. VI.

INſtrumẽti ſpecies huic chirurgiæ nomẽ fecit. Vtimur autem hypoſpathiſmo in iis quibus multa pituita ad oculos defertur: ſed & facies ipſis rubicunda exiſtit, & circa frontem diſcurſum quendam velut vermium aut formicarũ percipiunt. Præraſis itaque circa frontem pilis, infernam maxillam mouere iubebimus, & vitato muſculorum temporalium motu, tres ſectiones in frõte rectas cõſimiles faciemus, ita vt vnaquæque duorum digitorum longitudinem habeat, & ad os vſque profunditatem, & inter ſe trium digitorum ſpatio diſtent. Poſt ſectionem, hypoſpathiſterem inſtrumentum adhibentes, à ſectione ad ſiniſtrum tempus vſque ad mediam deueniemus, totum id quod interiacet vnà cum caluariæ membrana excoriãtes: deinde rurſus ſpathulam à media ſectione vſque ad reliquam immittemus: & poſtea cultelli acuti acie ad primã ſectionem immiſſa, ita vt acutum ipſius latus internæ cutis carni adaptatum ſit, obtuſum verò oſſi, vſque ad mediam ſectionem ipſum impellemus, omnia quidem à capite ad oculos deſcendentia vaſa, non tamen ad ſummam vſque cutem diſſecantes: & rurſus à media ſectione ad vltimam ipſum adigentes, ſimiliter vaſa diſſecabimus. Cæterùm poſt moderatam ſanguinis euacuationem expreſſis grumis, linamenta intorta tria, ſingula in ſingulas ſectiones immittemus, & linteum complicatum aqua madefactum ſuperimponemus, ac deligabimus. Poſtera die non ſolùm vlcera, ſed etiam temporum muſculos & aures ob inflammationem, vino & oleo irrigabimus: & tertia die ſolutione facta, multa perfuſione vtemur, & emplaſtro baſilico cum roſaceo ſoluto, linamentis illitis ac inditis, conſequenter curationem abſoluemus.

DE PERISCYPHISMO
Cap. VII.

IN quibus multa & profunda vaſa fluxionis copiam oculis immittunt, in his pariſcyphiſmum, *id eſt inciſionem circũ ſcyphium, id eſt caluariam*, adhibemus. Signa verò adſunt iis talia: primùm inuenies ægrotorum oculos macilentos ac paruos, & ad viſum debiles: angulos autem eroſos, & palpebras exulceratas, & pilos ab ipſis defluentes, & lacryma tenuis valde & acris cum caliditate defertur, & dolor eſt in capitis profunditate acutus & vehemens, & aſſidua ſternutatio. Præraſo igitur capite, & temporum muſculis (velut dictum eſt) vitatis, ſectionem tranſuerſam à ſiniſtro tempore ad dextrum vſque ducemus. Habeat autem ſectio terminos in partibus motus exortibus, paulo ſupra frontem inducta, coronaria ſutura à nobis vitata. Leonides in mediam frontẽ ſectionem facit. Denudato verò oſſe, cuneolis aut linamentis pluribus diſparabimus, extremitates autem ſectionis deligabimus, & vino ac oleo velut antea dictum eſt, irrigabimus. Poſt ſolutionem verò, inflammatione iam declinante, os rademus, donec carnem producere incipiat, & ductu concarnationis curabimus, puluillis incarnantibus vtentes. Ex quorum numero eſt & is qui recipit farinæ triticæ partes duas, colophoniæ partem vnã, & qui priuatim puluillus capitalis appellatur, itẽ incarnantia ex pumice cõpoſita. Cute enim per craſſiorẽ cicatricem dẽſata, etiam vaſorũ oſcula concluſa, priorem fluxionem ad oculos deferri prohibent.

DE PALPEBRAE SVPERNAE SVTVRA, & aliis modis, in his quibus pili in palpebris ſuccreſcunt, Cap. VIII.

Διστιχίασις, *id eſt ordo pilorum geminatus*, eſt exortus pilorum præter naturam ad naturalem pilorum palpebræ ordinem accedens, ex fluida affectione originem trahens, quum multus quidem, lenis tamen & non acris fuerit influens humor. Nam qui acrior eſt, aut ſalſuginoſior, aut alioqui mordax, is ſua diuturnitate etiam naturales palpebrarum pilos corrũpit. Quandoque igitur in hac affectione ſutura vtimur, quandoque in phalangoſi, vbi palpebræ margo intrò nutat, & cum ipſo phalanx & acies pilorum intrò vertitur: quandoque verò etiam in laxatis palpebris, quum naturales pili oculi bulbum compungunt. Proinde ægroto in ſella collocato, aut ante nos, aut à ſiniſtris, ſupernam palpebram euertemus, & ſiquidem lõgos habuerit pilos, eos indice ac pollice ſiniſtræ manus apprehendemus: ſin breues, acum trahentẽ filum per mediam marginem ab interius foras tranſmittimus: deinde extenta per filum cum ſiniſtra manu palpebra, cum dextra per ſpecilli cuſpidẽ, retro filum, ipſam ſinuatã euertemus, & paulo interius quàm ſiti ſunt pungentes pili, ſubſectionem in marginem à magno angulo ad paruum vſque pertingentẽ faciemus. Filo verò poſt ſubſectionẽ extracto, ſiniſtræ manus pollici paruum quoddã duplicatum linteolum ſubiicientes, ſupercilium extendimus. Sed & aliis paruis complicatis linteolis in ſummos angulos iniectis, per ipſa miniſtrũ retro ſtantem, palpebram diſtẽdere iubebimus: & tunc per ſcalpellum ſuturis deſtinatũ, primùm ſectionem verutã appellatã faciemus, paulo ſupra naturales pilos, ab angulo ad angulum pertingentem, ea profunditate vt ſola cutis diuidatur. Poſt ipſam verò, etiam lunarem adhibemus, inde initio ſumpto vnde etiã veruta incipiebat: in tantam autem altitudinem progreſſu facto vt tota ſuperflua cutis circũſcribatur, ita vt ſimiliter deſinamus vbi etiã illa deſinebat. Poſtea quũ circũſcripta per duas ſectiones cutis myrti folium referat, angulum illum ad dextram noſtram hamulo tranſfigimus, & totam hanc cuticulam excoriamus. Deinde vibicibus per ſpongias deterſis, tribus aut quatuor ſuturis, vulneris labia contrahimus, à media ſectione initio ſumpto, & acu in ipſam ſubſectionem tranſmiſſa. Sit autem filum ex lana, cuius ſuperfluum non prope ſuturas reſecetur, ſed vt triũ digitorum longitudo ab ipſis ſuperſit, quam ad frontem extentam emplaſtro aliquo glutinatorio agglutinabimus: at palpebræ pilos per acus aciem à ſuturis liberabimus. Hic igitur chirurgiæ modus communis & tutus eſt: quidam verò fugiunt excoriationem. Quapropter poſt factam ſubſectionem, palpebræ tenẽdæ apta volſella, hoc eſt ad circũferentiã palpebræ formata, diſtentã ſuperfluã cutem, per ſcalpellum reſcindũt, & ſuturas velut diximus adhibent. Quòd ſi in parte quadam palpebræ ſolùm fiat à pilis pũctura, in illa ſolùm etiã facere chirurgiã conuenit: poſtea linteis complicatis poſca madefactis & impoſitis deligabimus, ita vt ad tertiam vſque diem poſca aquoſa irrigemus, qua ſoluemus, & reciſis ſuperfluis filis, aut croco, aut glaucio, aut aliquo inflammationem arcẽte collyrio, veluti quodam ex roſis crocero, palpebras oblinemus. Si verò ſuturæ inflammatæ fuerint, etiã emplaſtrum quoddam molle ipſis imponemus, & ouis lacti admixtis oculo infuſis mitigabimus. Laxatas autẽ ſuturas reciſas detrahemus. Noui porro quẽdam, excoriationem quidem palpebræ facientem, velut dictum eſt, ſuturis autem non vtentem, ſed per medicamentum cicatricem inducens, curationem perficientẽ. Coaleſcente enim vulnere, palpebra ex parte extenta, pilos foras nutare cogebat. Quemadmodum alius quidam neque palpebræ excoriatione, neque duabus extrinſecus ſectionibus vtens, ſed ſubſectionem ſolùm faciens, per digitos aut etiam per hamulum, laxam palpebræ rugam extendebat, & duabus arundinibus, aut foliis ſiue bracteis quibuſdam æqualem palpebræ longitudinem habentibus, latitudinem autem anguſti venæ inciſorii ſcalpelli, totam intermediam ſuperfluam cutem intercipiebat, & vinculo ipſa iuxta vtróſque fines conſtringebat: atque ita tota retro cutis non nu-

triebatur,& propterea mortificabatur,intráque decimum aut decimumquintum ad ſummum diem, vnà cum arũdinibus,aut foliis,ſiue bracteis excidebat, vt fere neque cicatrix appareret.

DE PALPEBRARVM VSTIONE PER medicamentum, Cap. IX.

PAlpebrarum equidem vſtionem per vſtorium medicamentum,omnes(vt vno verbo dicam) veteres reprobarunt, tum propter medicamenti acrimoniam oculis infeſtam,tum quòd vſtione modum excedente,lagophthalmica oboritur affectio,in qua hiantibus palpebris viſus à quauis occurrente cauſa oblæditur.At quum multi qui ſemper à pilis punguntur, & neque nomen ſuturæ ſæpe audire poſſunt,inuitos nos ſæpe cogant, velut in rebus deſperatis vſtionem per medicamẽtum adhibemus. Et compoſitio quidem medicamenti eiuſmodi eſt:Calcis viuæ partes duas,ſaponis gallici aut cõmunis partes duas, quidam etiam aphronitri partes quatuor. Hæc trita lixiuio excolato,aut ſaponarico,aut alio ex ficulneo aut querneo cinere,vrina pueri nondum corrupti excepta, per ſpecilli caput palpebræ iniicimus, myrtei folii figura tantũ ſpacii adurentes quantum etiam in ſutura detraxiſſemus. Aduſta verò in prima aggreſſione cute, tantum illud per ſpongiam detrahimus,& rurſus iniicimus, tandiu medicamentum manere ſinentes donec locus nigreſcat:ſi verò non fuerit denigratus,etiam tertiò iniiciendum eſt.Denigrata verò iam cute,& cruſta de cætero facta,abluto medicamento,balneis,& perfuſionibus,vſque ad cruſtæ caſum vtemur.Poſt quem linamẽtis raſis, & collyriis teneris cicatricem inducere conuenit.

DE LAGOPHTHALMIS, Cap. X.

LAgophthalmos appellant eos qui ſupernam palpebrã reuulſam habent.Hæc autem affectio fit vel ex natura,vel ex vulneris cicatrice,& hoc aut ſponte, aut ex ſutura,aut vſtione(velut paulo ante dicebamus)ineptè adminiſtrata,inducta:in qua etiam ſolùm moderata correctio fieri poteſt,ſi ſufficiẽtem craſſitudinem palpebra habeat. Ipſam enim cicatricem diuidere oportet,& diſparatis per linamentum labris,vinculo ad abſolutam vſque curationem vti, ita vt non valde ſiccantibus vtamur, ſed magis laxantibus pinguibus,qualis eſt fœnigræci ſuccus affuſus, & regium tetrapharmacum ſolutum,ac linamentis exceptum inditum.

DE SVTVRA PALPEBRAE INFERnæ,& vſtione per medicamentum, Cap. XI.

QVot pilorum affectionibus ſuperna palpebra obnoxia eſt,totidem etiam inferna. Nam ſi & maior ſeipſa fiet, euertitur, & phalangoſin & diſtichiam, *hoc eſt, multiplicem pilorum aciem, & geminatum eorundem ordinem* ſuſtinet. Eodem igitur etiam hîc ſuturæ modo vtendum eſt,immutato ſaltem ordine, ita vt primùm Lunarẽ ſectionem faciamus, propter impedimentum quod ex ſanguine contingit, deinde verutam. Subſectio verò reprobanda eſt,eo quòd inſita grauitate inferna palpebra promptè euertitur.Sed & reliquam curationem, velut in ſupernæ palpebræ ſutura adhibere oportet, hoc excepto vt filorum eminentia in frõte non agglutinetur. Si verò etiam hîc chirurgiam fugientes, vſtionem per medicamentum magis expetunt,etiam hanc iam traditã habes.

DE PALPEBRAE INFERNAE EVERſione, Cap. XII

QVemadmodum in ſuperna palpebra affectio lagophthalmica,ita in inferna euerſio contingit: verùm non ex natura, ſed aliquando propter laxationem ex medicamentis quæ hanc inflammatione prægreſſa efficere poſſunt: aliquando verò propter ſuturã aut vſtionẽ ineptè adminiſtratam,palpebra euertitur.Acu itaque accepta dùplicatum filum trahente,carnoſam palpebræ partem trãſfigimus,à ſiniſtro angulo ad dextrum ipſam traiicientes: deinde annexo extremitatibus ipſius vtriſque filo, carnẽ per acũ extendimus,atq; ſic ipſam ſcalpello excindimus, vnà cum ipſa auferentes etiam acum. Et ſi quidem receperit figurã ſuam palpebra,& intro conuerſa fuerit,con-

A tenti ſumus hac chirurgia.Si verò adhuc euertatur poſt carnis ablationem, auerſum ſpecillum iuxta externã partem ſectæ palpebræ ſubiicimus, & iuxta internam palpebræ partem duabus factis ſectionibus, à duobus angulis ſectionis prius factæ initium ſumentibus, has ipſas in acutum ducimus,& his in vnum iam adductis corpuſculũ Λ literæ Græcæ ſimile auferimus,ita vt ſit quidem acuta ipſius pars infernè ad oculum,lata verò supernè ad palpebræ marginem.Et poſtea diſparatas partes acu laneum filum ducente contrahimus,duabus ſuturis contenti.Si ve- B rò propter ſuturam aut vſtionem,palpebræ euerſio fuerit facta,ſub palpebræ pilis in ipſam primam cicatricẽ, ſimplicem ſectionem faciemus, & diſparatis labiis linamenta indemus,& reliquis velut in lagophthalmis vtemur,fomentis ſaltem exceptis,donec ſutura conglutinetur.

DE ILLAQVEATIONE, ET VSTIONE per ferrum, Cap. XIII.

IN quibus non ſunt multi in palpebra pili oculum pungentes,ſed vnus,aut duo, aut tres ad ſummum, prope inter ſe ſiti,in iis illaqueationẽ probamus. Acu igitur te- C nuiſſima accepta,per auriculam ipſius, muliebris pili aut ſimpliciſſimi fili byſſini, duas extremitates ſimul coniũctas tranſmittimus, ita vt id quod tranſmiſſum eſt duplicem ſinum ſiue anſam habeat: & alterum eiuſmodi filum aut pilum,per anſam immittimus,tranſmiſſáque in marginem acu vbi pili illi ſuperflui enati apparent, & per auriculariũ ſpecillũ,pilo ſiue pilis illis in anſam inditis,attrahemus:& ſi quidem palpebræ pilus incluſus ducatur, anſam ſurſum trahimus:ſi verò vnus aut plures pili excidãt, D per principium pili inditũ, rurſus anſam detrahimus, & rurſus pilo ſiue pilis illis inditis attrahimus. Si verò vnus ſaltem fuerit pilus oculum pungens, íſque tenuis, alterũ cum ipſo ex iuſtis palpebræ pilis ſimul attrahimus, ita vt ipſos gummi,aut alio quopiam glutinoſo illitos deligemus,donec ſimul coaleſcant.Quidã vſtionẽ illaqueationi præferentes, euertunt palpebrã, & extracto per pilorum euulſoriam volſellã pilo,ſiue vnus is ſit, ſiue duo aut tres, ſpecilli bicipitis caput,aut auricularium ſpecillũ, aut tale quoddam tenue inſtrumentũ igne calefactum adigunt loco vnde pilus aut pili fuerunt euulſi. Sic enim denſata E cute,neque alius pilus enaſcitur.

DE VESICIS SIVE AQVVLIS PALpebrarum, Cap. XIIII.

Ὑδατίς, *quæ à Latinis Veſica ſiue Aquula dicitur*, ſubſtantia quædam eſt pinguis, palpebræ cuti præter naturã ſubſtrata.In quibuſdam verò, & maximè in pueris velut humidioribus augeſcens, multorum ſymptomatũ cauſa fit,grauans oculum,& ob id fluxiones inducẽs. Palpebræ itaque ipſis ſub ſuperciliis aquoſæ apparẽt, & velut decet, ſurſum attolli non poſſunt: & ſi digitis diſparatis eas cõ- F preſſerimꝰ,id quod in medio ipſorũ eſt inflatur. Qui verò ita affecti ſunt,diluculò maximè fluxione infeſtantur,neque ſolis ſplendorẽ intueri poſſunt niſi lacrymãtes: ſed & in aſſiduas incidunt lippitudines. Ægroto itaque cõmodè collocato,duobus digitis,indice & medio,paululum diſparatis,palpebrã cõprimemus,ita vt collectio quædam aquulæ in medio digitorum fiat:deinde retro ſtantẽ & caput fulcientem miniſtrã,iuxta mediũ ſuperciliũ, moderatè extendere palpebram iubebimus, & venæ inciſorio inſtrumento accepto,ipſam per medium tranſuerſim diſ- G ſecabimus,non maiorem quàm in venæ ſectionibus diuiſionẽ facientes:ea verò profunditate vt totam cutẽ diuidat,aut etiam ipſam veſicã contingat, diligenti in hoc hábita animaduerſione. Multi enim profundius adacto ſcalpello,aut corniformẽ tunicã diuiſerunt, aut omnino muſculũ palpebræ ſauciarunt: & ſanè ſi ſtatim cõparuerit veſica,hanc extrahemus:ſin minus,etiam rurſus leniter diuidemus.Hanc autẽ confectã,per molle linteolum digitis aprehẽſam,hac illac,& quãdoque circũcirca motã extrahemus: & poſt extractionem duplicatũ linteũ poſca H imbutum imponemus ac deligabimus. Quidã verò etiã ſalem tritũ per ſpecilli caput in ſectionem indunt,vt ſiquid de veſica relictum ſit,id ipſum conſumat. Poſt ſolutionẽ verò, ſi abſit inflãmatio,collyriis quæ oblini ſolẽt, aut licio,aut glaucio,aut croco, curationem abſoluemus.

Si verò inflammatio affuerit, cataplaſmatis & aliis auxiliis ad hoc commodis medebimur.

DE COHAERENTIBVS PALPEBRIS, Cap. XV.

COncretionem ſuſtinet ſuperna palpebra, quandoque ad infernæ marginem, quandoque ad tunicam oculi agnatam, quandoque etiam ad ipſam corniformem tunicam. Et hic morbus oculum ad functionem ſuam impeditum efficit. Oportet igitur aut auriculario ſpecillo palpebræ amplitudini ſubiecto, aut ipſa per hamulum diſtenta, concretionem per pterygiis ſecandis deſtinatum ſcalpellum diſſoluere, cauendo vt corniformis tunica ne ſaucietur, vt ne procidentiæ oculi occaſio ex hoc detur: poſt ſectionem verò, liquoribus oculo infuſis, palpebras per linamenta diſparabimus, vt ne iterum concretio fiat, & lana ouo imbuta impoſita, poſt tertiam diem attenuantibus & cicatricem inducentibus collyriis vtemur.

DE GRANDINIBVS, Cap. XVI.

GRan dolenti humoris circa palpebram collectio eſt, quæ ſi ante externam palpebræ ſuperficiem occurrit, diuiſa extrinſecus tranſuerſim per ſcalpellum palpebra, poſtea ſpecillo auriculario aut eiuſmodi quodam grandinem eximemus. Et ſi magna aut hians fuerit ſectio, ſutura contrahimus labia, & emplaſtro vtimur: ſin parua, omiſſa ſutura, ſimiliter curationem perficiemus. At ſi intus fuerit grando, vt per cartilaginem tranſpareat, euerſa palpebra, & intrinſecus tranſuerſim diuiſa, ipſam extrahemus, & muriæ infuſione vtemur.

DE VERRVCIS, ET CARNIS IN MAgno oculi angulo incremento, Cap. XVII.

VErrucas circa palpebram, & carnis iuxta magnum oculi angulum incrementum, quod encanthida, *id eſt carnem angularem*, vocant, volſella prehenſam, ſcalpello excidimus, & chalcitidem tritam imponimus.

DE PTERYGIIS, Cap. XVIII.

MEmbrana neruoſa à magno oculi angulo omnino exorſa, & paulatim intrò repente, hæc affectio cõtingit. Lædit autem oculum, tum quòd contractione bulbi motum impedit, tum quòd procedendo totam pupillam contegit. Quum igitur curatu faciliora ſint tenuia & albicantia pterygia, ad hunc modum chirurgiam aggredimur: Diductis palpebris, pterygium hamulo modicè incuruo exceptum diſtendimus, & accepta acu ſetam equinam & validum filum in auricula ſua trahente, modicéque in ſumma parte incurua, ipſam in medium pterygium traiicimus, & filo quidem deligatum pterygium, in ſublime extendimus, ſeta verò partem ipſius ad pupillam, velut ſerrando, ad finem vſque ſubexcoriamus: reliquam verò ipſius ad magnum oculi angulum partẽ, ſcalpello ſuturis deſtinato ex fundo excidimus, naturalem anguli carnem relinquẽtes, ne ipſa ablata rhœas ex decremento fluida conſequatur. Quidam filo (velut dictum eſt) extentum, ſcalpello totum pterygium excoriant, cauentes ne corniformem tunicam contingant. At poſt chirurgiam, modico ſale trito in locum immiſſo, lanam ouo imbutam ſuperimponimus, ac deligamus. Verùm poſt exolutionẽ, diu muriam inſtillamus: ſi verò inflammatio conſequatur, deſcriptis ad hanc auxiliis vtemur.

DE STAPHYLOMATIS, Cap. XIX.

STaphyloma, tunicæ corniformis incuruatio eſt debilitatæ vna cum acinoformi, quãdoque ob fluxionem, quandoque ob vlcerationem. Chirurgiam autem adhibemus, non vt viſum deperditum reuocemus, (hoc enim fieri non poteſt) ſed vt moderatum decorem ægro reparemus. Acum igitur ex infernis ſurſum per ſtaphylomatis fundum traiicere oportet, & alteram acum duplex filum ducentem, ab angulo qui ad manum eſt, ad alterum per ſtaphylomatis fundum tranſfigere, & manente priore acu, fili anſam ſecare, & alteram ſtaphylomatis partem ad ſuperna, alteram ad inferna, per fila deligare, & tunc ablata acu, lanam ouo imbutam imponere. Poſt ſolutionem verò, oculum lenibus infuſionibus mitigare, donec fila vnà cum ſtaphylomate excidant.

DE SVPPVRATIS OCVLIS, Cap. XX.

DE ſuppuratis oculis, Galeni verba apponere ſatis fuerit, quæ hoc modo ſe habẽt, Ex noſtri temporis medicis oculariis quidam nomine Iuſtus, etiam per capitis concuſſionem multos ab oculorum ſuppuratione liberauit. Erectos enim ipſos in ſella collocabat, & apprehenſo vtrinque capite à lateribus, ita ipſos concutiebat vt nos palàm pus deorſum procedere videremus. Manebat autem infernè ob ſubſtantiæ grauitatem, etiamſi ſuffuſiones non maneant, ſi non valde accuratè ipſas quis conſtringat. Et idem rurſus in progreſſu, Sæpe, inquit, pus aceruatim euacuauimus, diſſecta corniformi tunica paululum ſupra illum locum iuxta quem omnes tunicæ inter ſe concreſcunt. Appellant autem eum locum irin aliqui, alii verò coronam. Hæc Galenus in libro curatoriæ methodi dicit. Cæterũ poſt puris excretionẽ, vlcere per infuſiones aquæ mulſæ, aut ſucci fœnigræci, addito melle, repurgato, conſequenter reliquã curationẽ adaptabimus.

DE SVFFVSIONIBVS, Cap. XXI.

SVffuſio, eſt lenti humoris in corniformem tunicam iuxta pupillam collectio, quæ aut viſum impedit, aut ne clarè videamus efficit. Fit autem maximè ob frigiditatem & debilitatem ſpiritus viſorii, & propterea ſenibus magis, & qui ex longo morbo ægrotarunt accidit: contingit etiam ex violento vomitu, & ex plaga, & propter plures alias cauſas. At verò de ſuffuſionibus quæ adhuc fiunt, & ad chirurgiam nihil pertinent, in tertio dictum eſt libro: nunc autem de iis quæ perfectam collectionem ac concretionem acceperunt tractabimus. Omnes igitur ſuffuſi, ſplendorem aut multum aut modicum vident, atque hac ratione etiam ſuffuſiones ab obſcuratione ac glaucedine ſeparamus, quum obſcuratione ac glaucedine affecti, ſplendorem omnino non videant. Rurſus igitur docebit te Galenus & concretionem & differentiam ſuffuſionum, & quæ ex his chirurgiam admittunt. Concluſo oculo ſuffuſo, palpebram per magnum digitum ad oculum comprimimus, ipſámque cum compreſſione hac illac impellimus, deinde aperto oculo, inſpectam ſuffuſionem conſideramus. Nam in iis quæ nondum ſunt cõcretæ, fuſio quædam ex digiti compreſſione accedit, & primũ quidem latior apparet, verùm rurſus ad propriam figuram ac magnitudinem redit. In iis verò quæ concretæ ſunt, nulla mutatio neque ſecundum latitudinem neque ſecundum figuram ex compreſſione occurrit. Quandoquidem verò cõmune hoc eſt indicium & earum quæ moderatè & quæ ſupra modum concreuerunt, ex colore has diſcernemus. Quæ enim ferri colorẽ, aut cæruleum, aut plumbeum referunt, hæ moderatè concretæ ſunt, & commodè deduci poſſunt: quæ verò gypſum aut grandinem colore referunt, ſupra modum concreuerunt. Poſtquam igitur hæc didicimus ex Galeno, locato homine ad ſplendorem abſque ſole, oculum illæſum diligenter deligabimus, & diductis alterius oculi palpebris, ab appellata iride iuxta paruum angulũ, ad capitis ſpecilli menſuram ipſas diſparamus, & tunc ſpecilli cuſpide locum perpungendum notamus, ita vt in ſiniſtro oculo, dextra manu operemur, in dextro verò, ſiniſtra. Et conuerſa ſpecilli acie, circa finem rotũda fortiter innitimur, & per notatã prius partem vſque ad inanem locum tranſfigimus. Modus autem progreſſus in profundum ea fiat menſura quanta eſt à pupilla ad iridem diſtantia. Supernè igitur iuxta ſuffuſionis apicem ſpecillum demittentes, (nam ob corniformis tunicæ pelluciditatem æs conſpicuè videtur) per ipſum in ſubiectos locos ſuffuſionem deducimus: & ſi quidem ſtatim deducta fuerit, paululum quieſcentes expectamus: ſi verò redundarit, rurſus ipſam deducimus. At poſt ſuffuſionis deductionem, ſpecillum punctorium educimus, ſenſim ipſum obtorquentes, & ſolutum in aqua modicum ſalem Cappadocicum oculo infundimus: & impoſita extrinſecus lana oui candido cum roſaceo imbuta deligamus, ſimul etiã ſanum oculum deligãtes, vt ne cum altero cõmoueatur, & reclinatũ in domuncula ſubterranea penitus quieſcere iubemus, tenuem exhibentes victum ad ſeptimum vſque diem deligato, ſi non quid

impediat. Poſt ſeptimum diem deligatione ſoluta, viſum ipſius experimur, rebus viſibilibus obiectis: id quod in chirurgia, aut ſtatim poſt chirurgiã facere improbamus, eo quòd ex violenta intentione ſuffuſio promptè rurſus redundet. Si verò inflammatio aliqua vrgeat, etiam ante ſeptimum diem facta ſolutione, huic nos opponemus.

DE AEGILOPE, Cap. XXII.

AEgilops tumor eſt abſceſſui ſimilis, inter magnũ oculi angulum & naſum. Ægrè verò curatur affectio, tum propter corporum tenuitatem, tum propter conſenſus ad oculum timorem. Si igitur ad ſummam cutem eruperit abſceſſus, quicquid extuberauit, ad os vſque auferemus: & ſi ad malam ſubierit fiſtulam, totam ipſam expandemus, & ſi adhuc incorruptum os eſt, rademus. Eo verò corrupto, per cauteria oliuaria peruremus, ſpongia frigida aqua imbuta oculo impoſita. Quidam poſt carnium reſectionem terebra vſi, humorem aut pus in naſum traduxerunt. Verùm nos vſtione ſola contenti fuimus, per ægilopica cauteria tantùm adurentes vt ſquama decedat: & poſt vſtionem lenticula cum melle, aut malicorio cum melle, & reliquis reſiccãtibus auxiliis vtemur. Si verò ad angulũ repit ægilops, & omnino non ad ſummam cutem, tunc ſcalpello pterygiis deſtinato, aut venæ inciſorio, corpus id quod inter angulum vſque ad abſceſſum eſt exoluimus, & carnes ex profundo educimus, & tunc moderatè reſiccamus. Et vitrum ſanè in puluillum detritum, his inſperſum mirificè ſiccat, & aloe cum manna ſimiliter. Reliquam verò ægilopum curationem libro tertio tradidimus.

DE AVDITORIIS MEATIBVS NON perforatis, Cap. XXIII.

HÆc affectio ex natiuitate conſiſtit, membrana quadam auditorium meatum obturante, quandoque in ſuperficie, quandoque in profundo: ſed & poſtea ſuperuenit, prægreſſa circa meatum vlceratione. nam ſuperenaſcẽs caro ipſum obturat. Si igitur in profundo fuerit impediens membrana, aggreſſio difficilis eſt: conandum tamen eſt vt tenui quodam inſtrumento illam diſſecemus: ſi verò in ſuperficie, acuto cultello illam diſſectam, ſi opus fuerit, etiam eximemus: ſi verò caro ſuperenata fuerit, etiam hanc pterygiis deſtinato, aut polypis excidendis apto ſcalpello auferemus: deinde linamentum ex linteo obtortum, factum ad amplitudinem meatus, in aqua madefaciemus, & hoc in chalcitide trita, aut eiuſmodi quodam puluillo obuolutum, in meatum indemus, vt ne rurſus caro enaſcatur. Si verò inflammatio adſit, citò ipſum extrahimus. At ſi ſanguis ex meatu erumpat, ſpongiam frigida aqua imbutam imponemus, & aliis ad hoc commodis vtemur.

DE HIS QVAE ILLABVNTVR IN auditorium meatum, Cap. XXIIII.

INcidunt in aures non ſolùm calculi, ſed etiam vitrum, & fabæ, & ſiliquarum oſſicula. Vitrum igitur & calculi, in propria magnitudine perſeuerant, fabæ verò & ſiliquarum oſſicula, & alia huiuſmodi, ex naturali corporis humiditate intumeſcentia, maximos dolores inducunt. Auriculario igitur ſpecillo, aut hamulo, aut volſella, hæc eximere oportet, aut violenta capitis diſtentione ac concuſſione, aure circulo alicui impoſita. Quin & per ſtipulam ſæpe hæc exugentes extraximus, quemadmodum etiam aquam in aurem illapſam, cera ſimiliter circumcirca ei ſtipulæ parti oblita quæ ad aurem eſt, vt nulla parte ſpiritui tranſitus pateat. At calculos & eiuſmodi moles, lana ſpecillo obuoluta extraximus, ita vt reſina terebinthina aut glutinoſo aliquo tinctam, leniter in auditorium meatum inſereremus. Si verò non ſucceſſerit, ſternutatorio naribus indito, os & nares obturato. At ſi neque ſic ſequantur illa, priuſquam inflammationes & conuulſiones, & ſimpliciter periculum accedat, per chirurgiam ipſa educemus. Locato igitur ægro aure auerſa, ſectione parua lunari ad fundum auris retro fibram vtemur, & auricularii ſpecilli concauo, inſitam molem eximemus. Poſt extractionem vulnus conſuatur, & cruentorum vulnerum ductu curetur.

DE POLYPIS, Cap. XXV.

POlypus moles eſt corpuſculi præter naturam in naribus conſiſtens, à marini polypi ſimilitudine nominata. Nam & illius carni aſſimilis eſt, & velut ille ſcirrhis ſuis venantes vlciſcitur, manus ipſorum apprehendens: ita & hæc affectio ægrorum nares obturans, medelæ adhibendæ difficultatem, & circa reſpirationem & circa loquelam inducit. Duros igitur & renitentes, & ſubliuidos, ac malignos polypos, velut ad cancrum tendentes, vitare oportet: friabiliores autem & laxos, & torpidos, & non malignos, chirurgiæ ſubiicere. Proinde ad ſolis radios homine collocato, & naſi meatu per ſiniſtram manum expaſſo, cum dextra manu per ſcalpellum acutum, myrti folium referens, polypis excidendis aptum, polypum, aut carneam illam molem circumcirca reſecemus, qua parte nari adhæret ferri acie immiſſa: poſtea verò conuerſo inſtrumento, per concauum ipſius reſectam carunculam educamus. Et ſi quidem naſi meatum purum factum viderimus, ad curationem deueniemus: ſi verò aliquid de corpore polypi reſtet, accepto alio polypis eradendis apto inſtrumento, per aciem ipſius relictum corpuſculum, cum tenſione & obtortione & raſione, ſtrenuè educemus. At verò malignos cauteriis oliuaribus perurimus, & poſt vſtionem curatione ad peruſta commoda vtemur. Cæterùm poſt chirurgiam, locis per ſpongiam exactè deterſis, poſcam aut vinum in nares infundimus: & ſi pertranſierit liquor per palatum ad fauces, rectè adminiſtrata eſt chirurgia: ſi verò non pertranſierit, manifeſtum eſt quòd circa oſſa coliformia, aut in ſupernis naris partibus carunculæ ſunt quæ polypicis inſtrumentis non fuerunt comprehenſæ. Filum igitur mediocriter craſſum, velut funiculus eſt, vt in ipſo duorum aut trium digitorum diſtantia nodi ligari poſſint, ſpecilli bicipitis foramini inſerimus, & alteram bicipitis ſpecilli extremitatẽ per narem ſurſum ad coliformes meatus immittim⁹, ipſámque per palatum & os tranſmittentes, ambabus manibus attrahimus, quò velut per ſerram nodis illis carunculæ deterantur. Et poſt chirurgiam, meatu per lucernario funiculo ſimile linamentum, diſparato conſeruato, tertia die poſtea, Muſæ paſtillo & conſimilibus intus relicta conſumemus, ſimúlque locum reſiccabimus: poſtea verò etiam paſtillis cicatricem inducentibus vtemur, plumbeis canalibus, ſi opus fuerit, per totã curationem naribus inditis.

DE CVRTIS, Cap. XXVI.

CVrta circa aures aut labia hac ratione tractantur, vt primùm quidem cutem ex inferna parte excoriemus, poſtea verò vulnerum labia inter ſe contrahamus, & callis ablatis, deinde ſuamus & conglutinemus.

DE EPVLIDA ET PARVLIDA, Cap. XXVII.

EPulis carnis ſupereminentia eſt in gingiuis, iuxta aliquem dentem oborta: parulis verò abſceſſus paruus eſt circa gingiuas. Epulidem igitur volſella aut hamulo extentam reſecamus: parulidem verò iuxta circumſcriptionem exciſam linamentis explemus ac diſparamus. Scio autem ſæpe ipſam, ſcalpello venæ inciſorio ſolum punctum, pure euacuato ceſſaſſe. Poſt chirurgiam verò vino colluere iubemus, poſtera die aqua mulſa, & poſt hanc puluillum floridum vulneri inſpergemus, donec perfectè curetur. Si verò putredo gingiuis accedat, & per commoda medicamenta non curetur, oliuariis cauteriis hanc peruremus.

DE DENTIVM EXTRACTIONE, Cap. XXVIII.

DEntem ad locellos vſque circumſcarificatum, & forcipe paulatim concuſſum extrahemus. Si verò corroſus fuerit, tenui linamento primùm cauernam explere oportet, vt ne frangatur dum ab inſtrumento conſtringitur. Poſt extractionem, ſale tenuiſſimo carunculas relictas conſperſas conſumemus: poſtea verò vino aut poſca colluant vſque ad abſolutam curationem. Quandoquidem autem & ſuperuacui quidã dentes agnaſcuntur, eos quidem qui locellis inſiti ſunt, per ſcalpra excidemus: qui verò locellis inſiti nõ ſunt, eos per forcipem extrahemus. Si verò dens aliquis ſupra modum auctus ſit, aut etiam

defractus, præminentem aut ſuperuacuam partem ipſius lima deterimus. At verò adhærentes ipſis dentibus ſquamas,velut ſanè fieri poteſt, vel ſpecilli concauo, vel raſorio inſtrumento,vel limula repurgamus.

DE INCVRVATIONE LINGVAE, Cap. XXIX.

INcuruatæ linguæ affectio aliquãdo ex natura fit, ſi detinentes linguam membranæ duriores &curtiores ſint ab initio:aliquando verò ex aduentitia cauſa, propter cicatricem aliquam duriorem,ex vlceratione, ſub ipſa linguã inductam.Qui igitur ex natura hanc affectionem habent, ex eo cognoſcuntur quòd & tardè loqui incipiunt, & quòd nulla prægreſſa vlceratione, vinculum ſub lingua moderato amplius apparet: qui verò ex aduentitia cauſa,cicatricem palàm apparentem habent. Ægrotus igitur in ſella collocetur,& linguam ad palatum eleuet, & neruoſum illud vinculum tranſuerſim ſecetur.Si verò ex cicatrice ea linguæ incuruatio facta fuerit, hamulo trãſfixum callum ſurſum attrahemus, & ſectione obliqua facta curuitatem exoluimus, ita vt corporum in profundo incisionem vitemus. nam ſanguinis eruptionem, quæ ægrè ſiſti poteſt, ſæpe induxit. Poſt chirurgiam aqua frigida aut poſca colluant, & poſtea laxatorio & concarnante medicationis ductu curatio perficiatur.

DE TONSILLIS, Cap. XXX.

QVemadmodum glandulæ induratæ appellãtur Strumæ,ſic tõſillæ inflammatæ, & vltra modum auctæ, & velut induratæ, deglutitionique & ſpiritui difficultatem functionis inducentes, quum ex aduerſo inter ſe poſitæ ſint, ἀντιάδες vocatæ ſunt, *Latinis & pars & affectio eodem tonſillarum nomine cenſentur*.Inflammatas igitur has chirurgia nõ aggrediemur: ſedata moderatè inflammatione, manus admouebimus, & maximè ſi albæ fuerint & contractæ, & fundum anguſtum habuerint. Nam laxæ & rubicundæ, & fundum latum habentes, ad ſanguinis eruptionem procliues ſunt. Collocato itaque ad ſolis ſplendorem homine, & hiare iuſſo, miniſtro caput continente, & altero linguam per inſtrumentum ad hoc aptum,ad infernam maxillam deprimente,nos ipſi acceptum hamulum in tonſillam defigimus, ipſámque quantum eius fieri poteſt attrahimus,abſque hoc vt membranæ ſimul attrahantur, & poſtea ipſam totam ex fundo, per ſcalpellum linguæ incuruatæ aptum, & ad manum commodum,reſecamus.Duo enim ſunt eiuſmodi inſtrumenta, flexuras inter ſe aduerſas habentia. Quare poſt vnius exciſionem,in altera eodem modo, manu & inſtrumento vice verſa mutatis,operabimur.Poſt chirurgiam, aquam frigidam aut poſcam æger colluat.At ſi ſanguinis eruptio aliqua accedat, etiam rubi, & roſarum, & myrti decocto tepido vtantur. Si verò copia ſanguinis feratur, etiam plantaginis & ſymphyti ſuccum, & paſtillum ex ſuccino, & Lemnium ſigillum, ex poſca colluendum exhibemus. Sedata verò ſanguinis eruptione, poſtera die roſarum flore,& croco,& amylo,cum lacte illinantur,aut cum aqua,aut oui candido,aut hydroroſato. Quòd ſi ſordes vlceribus accedat, etiam ex melle collutionibus ac illitionibus vtantur.

DE VVA, Cap. XXXI.

GVrgulio, qui velut plectrum quoddam vocis eſt, ſæpe fluxionem à capite ſuſcipit,& præter naturam auctus,vbi longus & tenuis factus eſt, columella appellatur: vbi verò craſſus infernè ac rotundus,vua, vtroque nomine à ſimilitudine ducto. Si igitur vniuerſalibus auxiliis cedere noluerit, (dico autẽ venæ ſectionibus, & euacuationibus per purgationem ſubducentibus, item localibus adſtringentibus ac repellentibus,aut etiam diſcutere potentibus) ad chirurgiam deueniemus,vt ne ex aſſiduis irritationibus tuſſes & vigiliæ, aliquando etiam ſuffocatio conſequatur. Contractas igitur & rotundas vuas, & non oblongas, & ſanguinolentas,aut ſubnigras, chirurgia non aggredimur: tenues verò & oblongas, & ſumma parte imminutas ac reſolutas, & non valde ſanguinolentas,ſed ſubalbicantes, manu tractamus. Statim enim hæ etiam inflammatione carent. Tantum verò de vua ſaltem auferendũ eſt quantum naturalem excedit modum. nam reſectiones ipſius in totum, omnes circa thoracem regiones extremè lædunt, & vocem intercipiunt. Collocato itaque ad ſolarem ſplendorem ægro, multúmque hiare iuſſo, vuaria forcipe aut volſella ſuperuacuum eius prehenſum, & ad infernam partem tractum, per ſcalpellum vuarium, aut ſuturis deſtinatum reſecabimus. Quæ verò poſt chirurgiã requirũtur, ea velut in vaſorum exſectione dictum eſt, adhibeantur. Sæpe verò aut ob ægri timiditatem, aut ob ſanguinis eruptionis formidinem, aut ob medicamenti præſtantiam, ferrum recuſantes, vſtorio potius medicamento vuam conſumimus. Oportet igitur medicamentum vſtorium illud quod in palpebrarum vſtione relatum eſt, aut aliud eiuſmodi accipere, & ex hoc vſtorii vuarum inſtrumenti cauitates implere, & ægro multum hiare iuſſo,linguáque per miniſtrum cum inſtrumento ad id apto depreſſa, tantam vuæ partem inſtrumento quantum ſatis eſt aperto comprehendimus, quantam alioqui excideremus.Habeat autẽ medicamentum compagem neque liquidam, vt ne diffluens ab vua aberret,& ſubiectas partes comburat:(quapropter monemus hominem vt per totum vſtionis tempus non deglutiat)neque omnino duram,quò facilè vuæ adhæreat. Et ſi quidem ex vna admotione ſumma vuæ pars fuerit denigrata,contenti ſumus:ſin minus,etiam bis vtemur, per totũ operationis tẽpus homine inclinato, quò ſaliua eliqueſcens,vnà cum medicamẽti particulis,extra os effluere poſſit. Mortificatur enim in vna hora: excidit autem circa tertiam aut quartam diem.Poſt vſtionem verò,indice digito molli lana aut ſtupa obuoluto, partes circa gurgulionem extergimus,aut etiam aqua colluere iubemus: at verò partes circa collum irrigationibus ex oleo chamæmelino,tũ in his, tum in quibus tonſillæ ablatæ ſunt, propter affectionem per conſenſum,confouebimus: gargariſmis item & illitionibus ſimiliter vtemur.

DE SPINIS FAVCIBVS INFIXIS, Cap. XXXII.

DEuorantur ſæpe inter edendum ſpinæ aut piſcium, aut aliarum rerum,in diuerſas partes.Quæ igitur ſub conſpectum veniunt, eas inſtrumentis ſpinis eximendis deſtinatis extrahimus:quæ verò inferius hærent ad ipſam gulam ſiue deglutitionem, alio modo. Quidã enim maiora fruſta ipſis deuoranda cenſent, velut ſunt caules lactucarum aut buccellæ panis:alii ſpongiæ puræ ac mollis non magnam adeo molem filo alligatam deuorare iubent, eámque filo prehenſam rurſus reuellere, atque hoc ſæpe facere, quò ſpina ſpongiolæ infixa ſimul educatur. Leonides cataplaſmatis concoctoriis extrinſecus vti iubet, qualia ſunt quæ ex cruda ordeacea farina conſtant, quò ſuppurata ſpina ſua ſponte excidat. At ſi circa ipſum deglutitionis tempus, aut etiam ante concoctionem in ventre,ad affectum hominem acceſſerimus, & quod infixum eſt non compareat,vomere iubebimus,aut digitorum aut pennarum demiſſione facta. nam aliquando vnà cum his quæ per vomitum reiiciũtur, etiam id quod infixum eſt educitur.

DE SVMMI GVTTVRIS SECTIONE, Cap. XXXIII.

OPtimi chirurgi etiam hanc chirurgiam deſcripſerũt: Antylus igitur ita dicit,In anginis (velut circa victus modũ trademus) reprobamus chirurgiam, quum inutilis fiat diſſectio vbi omnes arteriæ & pulmo affectus eſt: at in iis qui circa os & mentum inflammationem habent, aut etiam in tonſillis quæ gutturis oſculum operiunt,arteria ab affectione immuni,rationi cõſentaneum eſt vti ſummi gutturis ſectione, ad ſuffocationis periculum euitandum.Proinde opus aggreſſi,infra gutturis caput,ſub tertium aut quartum ipſius circulum, partẽ quandam arteriæ diſſecabimus. totum enim diuidere periculoſum eſt. Idoneus autem eſt hic locus, tum quia carne caret, tum quia vaſa procul à diuiſo loco ſita ſunt. Reflexo itaque retrorſum ægroti capite, vt magis conſpicuũ fiat guttur, trãſuerſa ſectione inter duos circulos vtemur, ita vt nõ cartilago, ſed membrana cartilagines cõtinens diſſecetur.Si verò quis circa actionẽ timidior fuerit, hamulo prius extentã cutẽ diuidat: deinde ita ipſum

guttur aggreſſus, & vaſis ſi quæ occurrant diſparatis, ſectionem faciat. Hæc Antyllus. Coniectabat autem gutturis diſſectionem tum ex ſpiritu per ipſam exeunte cum impetu quodã, tum ex vocis interruptione. At poſt prætergreſſum ſuffocationis periculum, labiis vulneris renouatis, ſuturis vtemur, cutem ſolùm abſque cartilagine conſuentes, & medicamentum cruentis vulneribus aptum adhibebimus. Si verò hoc non glutinabitur, incarnante ductu vtendum eſt. Porro ſiquis nobis offeratur qui vitæ finiendæ cauſa ſibiipſi guttur inciderit, ſimiliter curabimus.

DE ABSCESSIBVS, Cap. XXXIIII.

QVòd abſceſſus, corruptio ſit & mutatio carnium aut carnoſarum partium, & qui ſint generationis ipſius modi, & quot abſceſſuum differentiæ, in quarto libro ſufficienter dictum eſt: nunc verò quæ ad chirurgiam ipſius attinent perſequemur. Poſtquam perfecta mutatio in pus facta fuerit, (hanc autem cognoſcimus ex eo quòd & dolores & febris, quæ antea fuerunt, & rubor, & pulſus, & reliqua inflammationis ſigna minuuntur, & tumoris moles in acutum faſtigiatur, & ad digitorum innixum pus ſubſidit, maximè ſi in ſumma cute ſit abſceſſus) tunc ad chirurgiam nos conuertemus. At ſi neque ad tactum ſubſidat ac occurrat, neque faſtigietur, eo quòd in profundo conſiſtit, aliis mutationis ſignis intenti chirurgiam adhibebimus. Sciendum tamen quòd etiam ante perfectam in pus mutationem aliquando crudos adhuc abſceſſus ſecamus, vbi vel articulis vel principalibus partibus fuerint vicini, vt ne perſeuerante putrefactione ſimul corrumpatur ligamentum, aut pars aliqua neceſſaria. Sed & prope ſedem abſceſſus, ante perfectam concoctionem, crudos ſecare iubet Hippocrates, timens ne in perforationem procedãt. Secabimus itaque, non in omnibus ſimiliter ſectionem facientes, ſed lineas naturales, velut in facie, & pilorum exortus, velut in capite, ſequentes, decoris, quantum fieri poteſt, curam habebimus. In artubus autem in directum ſecantes, velut in muſculis & tendinibus, & neruos, & arterias, & principales partes vitantes, ſecuritatis rationem habebimus, ita vt modò in directum ſecemus, modò tranſuerſim abſceſſum diuidamus, prout res ſingulatim poſtularit. In minoribus itaque abſceſſibus, vnam ſectionem faciemus: in magnis, plures, pro magnitudinis ratione, vbique tenuiora & ad ſubeffluxionem commoda vulnuſcula ſecantes. Et qui quidem plurimum faſtigiati ſunt abſceſſus, & crudi, & tenues, ac mortificati, eos amputabim⁹, iuxta triangulum, aut myrtei folii formam, aut aliam angularem figuram, ablationem facientes, quum circularis figura inepta ſit ad cicatricem inducendam: qui verò faſtigiati non ſunt, eos ſolùm ſimpliciter ſecabimus. At ſi magnum ſinum repererimus, ſi quidem carnoſa fuerit & glutinari potuerit incumbens cutis, ad defluxionem ſolùm vtemur loci ſectionibus: ſi verò tenuis & valde excarnis ſit cutis, totum ſecundum longitudinem ſimplici ſectione diuidemus. Et poſt ſimplicem ſectionem, ſi tenuia valde & non carnoſa apparuerint vtrinque corpuſcula, ipſa amputabimus. Poſt chirurgiã, facta per ſpongiam deterſione, ſi paruus eſt abſceſſus, & ſectio vna, ſimplici linamento vtemur: ſin magnus, & plures ſectiones, etiam lemniſcum qui pertrahi poſſit, per ipſas ducemus: eos verò qui amputati ſunt, ſimiliter linamentis implebimus. Atſi ſanguis erumpat, aqua frigida aut poſca vtendum eſt. Verùm eruptione ſanguinis perſeuerante, chalcitidis puluillum inſpergemus, quo etiam ob flaccidam putredinem ſæpe vtemur. Cæterùm ſplenia hyeme, & in neruoſis corporibus, vino & oleo imbuta imponemus: æſtate verò, & in corporibus carnoſis, aqua & oleo, aut etiam vino & oleo frigidis, & facta deligatione, poſtridie his ipſis liquoribus irrigabimus: tertiò verò die facta ſolutione, & per ſpongiam deterſione, tetrapharmaco linamentis illito vtemur. Et ſi inflammatio abſit, eandem irrigationem ad linamenti conſeruationem imponemus: ſi verò adſit inflammatio, cataplaſma concoctorium ſuperdabimus, perfuſionibus prius vſi. Sedata autem inflãmatione, ſuppurante & incarnante medicationis ductu curabimus. Sed & ſinus glutinatoriis medicamentis ſanabimus, velut in quarto de ſinibus dictum eſt.

DE STRVMIS, Cap. XXXV.

STruma, eſt tumor induratus, circa collum, & alas, ac inguina maximè conſiſtens, chœras *Græcis* appellatur, aut à chœradibus petris, aut à ſuibus, eo quòd multiplici fœtu fœcũdum eſt animal, aut quia ſues eiuſmodi colla habent. Naſcuntur autem ſtrumæ aut circa anteriores colli partes, aut circa alteram ipſius partem, aut circa vtraſque: & aut vna, aut duæ, aut plures. Omnes autem in propriis pelliculis continentur, quemadmodum ſteatomata, & atheromata, & melicerides. Doloroſæ itaque, & quæ ad contactum ac impoſitionem medicamenti deteriores fiunt, malignæ ſunt, quas ſanè etiam canceratas quidam appellarunt: & manifeſtum eſt ipſas non ita valde chirurgiis cedere. Benignas igitur & ad tactum & ad tempeſtiuum medicamentorum vſum, hoc modo aggredi oportet: quæ in ſumma cute conſiſtunt, & ad cutem repunt, ſimplicis ſectionis vſu, ab incumbentibus corporibus exoluemus, & diſtenta hamulis cute, labia à pelliculis liberabimus, velut in vaſorum exſectione docebamus, & paulatim auferemus: maiores verò hamulis tranſfixas leuabimus, & ſimiliter excoriantes, vndique à continentibus ipſas corporibus abſoluemus, ita vt vbique carotidas appellatas, ſoporarias arterias, & recurrentes neruos vitemus: ſi verò vas aliquod diuiſum operi impedimento ſit, laqueo ipſum conſtringimus, aut penitus per totum recidimus, ſi non ita magnum exiſtat. Et quum ſtrumæ fundum ad anguſtiam deuenerit, induſtriè ipſam reſecabimus, & demiſſo indice digito ſcrutabimur an etiã aliæ ſtrumæ adſint, ipſáſque eodem modo auferemus. At ſi magnum aliquod vas, aut etiam plura, circum ſtrumæ fundum ſuſpectum habuerimus, non ex fundo ipſam recidemus, ſed laqueo conſtringemus, vt particulatim citra periculum ſua ſponte excidat: & tunc ſanè curationis per linamenta ductum adhibebimus: ſi verò illico reſecetur, labia contrahemus. Omnino verò ſectiones in directum facere oportet, & ſi nihil ſuperflui habuerint, ſtatim conſuemus: ſi verò ex ſtrumæ mole, aliquid de cute redundat, parte ipſius ad myrti folii figuram reciſa, ſuturis vtemur, & medicamentum cruentis vulneribus accommodatum ſuperimponemus.

DE STEATOMATIBVS, ATHEromatibus, & meliceridibus, Cap. XXXVI.

QVum abſceſſuum generis & hæc ſint, in hoc differunt, quòd qui propriè abſceſſus vocantur, inflammati ſunt ac doloroſi, acrémque & erodentem humorem continent, & non in propria pellicula aut tunica continentur. Differunt autem hæc inter ſe, quia hoc quod in ſteatomate continetur, iuxta nominis rationem, ſeuo ſimile eſt: quod in atheromate, pulti ex frumento: quod in meliceride, melli. Dignoſces autem ipſa hoc modo: Steatoma aliis durius eſt, & ad tactum remittitur, fundúmque ſolidius habet: meliceris autem tangentibus velut corpus quoddam laxum cedit, & tardè quidem diffunditur, citò autem rurſus colligitur. At verò chirurgiam his ſimiliter velut ſtrumis adhibemus, in ſectione, & excoriatione, & ſuturis, ac reliqua curatione: id modò vt vitemus ne & pelliculam ſauciemus, eo quòd contentus humor effuſus impediat chirurgiam, & ne partem ipſius relinquamus, quæ regenerationis plerunque cauſa ſit, circa manuum iuncturas, & malleolos, & partes quæ ſecundum articulum mouentur: quemadmodum etiam ſtruma, ſi aut tota, aut pars ipſius relinquatur. Quòd ſi tale quid relictum fuerit, melius eſt non ſuere, ſed erodentibus medicamentis relicta conſumere.

DE ARTERIAE DILATATIONE, Cap. XXXVII.

DIlatatio arteriæ, tumor eſt ad tactum mollis, & digitis cedens, ex ſanguine & ſpiritu generationem habens. Et Galenus de ipſa dicit, Arteriæ oſculo aperto affectio appellatur *ἀνεύρυσμα, id eſt dilatatio*. fit etiam arteria ſauciata, vbi quidẽ incũbens ipſi cutis ad cicatricẽ deue-

nerit, manſerit autem vulnus arteriæ neque cōglutinatæ, A neque cicatrice obductæ, neque carne obturatæ. Cognoſcūtur autē huiuſmodi affectiones ex pulſu arteriarū: imò etiam vbi comprimuntur arteriæ, tumor omnis diſparet, ſubſtantia ipſum efficiente ad arterias recurrente. hæc Galenus. Nos autem ipſas inter ſe diſtinguimus hoc modo: Quæ ex oſculi arteriæ apertione fiunt, oblongiores apparent, & in profundo conſiſtūt, & ad digitorum impreſſionem velut ſtrepitus quidā auditur, quum in affectionibus ex ruptione nullus ſonitus audiatur, & ſint quoque B magis hæ rotundæ, & in ſummo occurrant. Quæ igitur in alis & inguinibus ac collo fiunt, itémque in aliis locis, ſi magnitudine excedunt, eas chirurgia non tentamus, ob magnitudinem vaſorum: quæ verò in extremis partibus, & artubus, aut in capite conſiſtunt, eas ſic aggredimur. Si ex apertione tumor factus eſt, ſectionem rectam in longitudinem cuti infligimus: deinde diſparatis per hamulos labiis, velut in vaſorum exſectione dicebamus, excoriantes, & per apta ad hoc inſtrumenta à membranis repurgantes, arteriam nudabimus, & acus ſub ea trāſ- C miſſione, & per duo fila deligatione vſi, vbi prius intermediam arteriæ partem ſcalpello punxerimus, & quod continetur in ea euacuauerimus, ſuppurante curatione vtemur, donec deligata filorum vincula excidant. Si verò ex arteriæ ruptione dilatatio facta eſt, totum ipſum quantum eius fieri poteſt, vnà cum cute, digitis prehendere oportet: deinde acum infra apprehenſam traiicere, quæ duplex filum trahat: & poſt traiectionem, ipſam duplicis fili anſam diſſecare, & ſic per duo fila tumorem hac illac deligare, velut de ſtaphylomate dicebamus. Quòd ſi ti- D mor ſit ne fila dilabantur, etiam alia acus tranſmittenda eſt quæ priorem per totum premat, ſimilitérque duplex filum trahat, & anſa diſſecta, ſic per quatuor fila tumorem deligabimus: aut aperto iuxta medium tumore, poſt excretionem eius quod in ipſo continetur, cutem amputamus, eo quod deligatum eſt relicto, & ſplenio vino ac oleo imbuto impoſito, curatione per linamenta vtemur.

DE GVTTVRIS RAMICE, Cap. XXXVIII.

TVmor fit in collo magnus & rotundus ex internis E partibus, qui ob id βρογχοκήλη, *Latinis gutturis ramex*, appellatus eſt. Differentiæ ipſius duæ ſunt, aliæ enim ſteatomata, aliæ arteriarum dilatationes referunt. Quæ igitur dilatationes referunt, eas ex iiſdem notis quibus illas cognoſcemus, & velut deſperatas reprobabimus, quum omnes arteriarum dilatationes ſimiliter periculoſam aggreſſionem habeant, præcipuè tamen quæ circa collum conſiſtunt, ob magnitudinem arteriarum. Quæ verò ſteatomata referunt, eas ſimiliter vt ſteatomata chirurgia tractabimus, diſcretis ac tranſgreſſis vaſis, eodem F modo velut de ſtrumis dicebamus.

DE GANGLIO, Cap. XXXIX.

GAnglium nerui in nodum coactio eſt, ex plaga aut labore oborta, quæ plerunque circa manuum iuncturas, & malleolos, & corpuſcula quæ ſecundum articulum mouentur, conſiſtit: fit tamen etiam in aliis partibus. Cōſequitur tumor concolor, renitens, doloris exors. Si verò quis violenter cōprimat, torpidum ſenſum exhibet, non in profundo, ſed ſub ipſa cute conſiſtens, & ad latera quidem tranſfertur, prorſum ac retrorſum nequaquā, etiam- G ſi quis per vim protrudat. Quæ igitur in cruribus, aut brachiis, aut extremis partibus conſiſtunt, ea excidere tutum non eſt. periculum enim eſt ne mutila pars fiat. Quæ verò circa caput aut frontem ſunt, ea aggredimur, cutem ſcalpello diuidentes: & ſi quidem parua fuerint ganglia, volſella ipſa prehendentes, & ex fundo recidentes: ſin maiora, hamulis tranſfixa excoriamus ac amputamus, & labiis per ſuturas contractis, medicamento cruentis vulneribus commodo curamus.

DE VENAE SECTIONE, Cap. XL.

VEnæ ſecādæ modus etiamſi omnibus ſit manifeſtus, tamen vt nihil quod ad chirurgiam pertinet deſit, & propter artificioſas ipſius diſtinctiones, nō erit nobis negligēdus. Primus itaque venæ ſectionis ſcopus eſt redundantis ſanguinis euacuatio. Duplex autem ſanguinis redundantia demonſtrata eſt: vna ad vires, etiamſi venæ non plenæ appareant, ob quam citò debiles & infirmi fiunt, quum natura grauitatem, velut onus quoddam, ferre non poſſit: altera ad continētia ipſum vaſa, quæ in ipſa ſanguinis fuſura ſpectatur, etiamſi vires citra moleſtiam ipſum ferant. Ex qua dum rumpuntur aliquando vaſa, ſanguinis ſpuitiones aut aliæ fluxiones contingunt. Redundantiam igitur ad vires, ex corporis grauitate cognoſces: ad venas, ex diſtentione, & quòd ipſæ repletæ apparent. Ambæ verò euacuationem indicant. Proinde etiam in prima morbi die aliquando venam ſecabis, ſi neceſſitas vrgeat, ſola ciborum in ventriculo concoctione, aut etiam perfecta in hepate ſanguificatione expectata. Si verò ob aliquam cauſam, venæ ſectio ab initio non fuerit aſſumpta, etiam vltra ſeptimum diem venam ſecare nihil abſurdi fuerit, ſi & neceſſitas exigat, & vires nō repugnēt. Conſiderare inſuper oportet eum qui venam ſecare volet, num multum ſtercoris ſit in inteſtinis retentum: quòd ſi eſt, molli prius infuſo per clyſterem illud euacuamus, ne venæ ab inteſtinis aliquam putredinoſam ſuperfluitatum ſubſtantiam attrahāt. Qui igitur ob præſentem morbum, ſanguinis detractione opus habēt, eis omni tempore venam ſecabimus, vigore ſolùm particularium exacerbationum in febribus vitato. Si verò continua febris fuerit, omnino matutinum tempus commodius erit. Qui verò morbo non præſente, præſeruationis tamen gratia, ſanguinis euacuationem requirunt, his ver commodum eſt. At verò in ætatibus vſque ad annum decimumquartum, euacuatio ſanguinis recuſanda eſt, quemadmodum etiam poſt ſexageſimum annum, ſi non ineuitabilis neceſſitas nos cogat: & in ſumma, qui debiliores vires habent, vitādi ſunt. In partibus itaque recens inflammatis, ex oppoſitis partibus euacuationem facere oportet: in diuturnioribus inflammationibus, ex vicinis. In multis equidem corporis locis venam ſecamus, plerunque tamen in ipſa cubiti intrinſecus flexura. Verùm attendendum eſt. Nam internæ venæ quæ alaris appellatur, arteria ſubiacet: mediæ, neruus: ſuperna, humeralis etiam appellata, penitus omni metu vacat. Et in morbis quidem circa caput, humeralem ſecabimus: in iis qui ſunt infra collum, alarem: vtriſque verò conuenit media. Oportet igitur partem aliquam circa brachii muſculos, anguſta quadam faſcia deligare, & per manuum frictionem mutuam, repletam venam eam quæ neceſſitati commoda eſt, tranſuerſim diuidere, ſecundum totam ipſius latitudinem ſolùm. Nam maiora quàm pro hoc modò vulnuſcula, ægrè cicatricem recipiunt: & quæ valdè anguſta ſunt, ad hoc quòd craſſioris humoris tranſitum impediunt, etiam inflammationem inducunt. At in quibus ſecunda die, aut tertia, quandoque etiam quarta, detractionem repetere volumus, in his obliquius venam ſecare oportet, quò in brachii flexione hians, non citò cicatricem recipiat. Sic enim Antylo viſum eſt. Cæterùm quantitas eius qui euacuatur ſanguinis, & virium robore, & morbi magnitudine iudicetur. Si igitur humoris multitudo ſubeſt, & materia feruet, ſemel ad animi deliquium vſque euacuamus, validis videlicet adhuc viribus, ægroto nō propterea quòd humor ad ſtomachum defluxit, animi deliquium patiente. Nam hac de cauſa multi ſtatim ab initio ante ſufficientem euacuationem animo linquuntur: ſed ratione euacuationis, his animi deliquium fieri oportet. Si verò multa quidem opus ſit euacuatione, vires autem fuerint imbecilles, partiri euacuationem oportet, & prima detractione defectuoſiore facta, rurſus ſi opus fuerit, & tertiò detrahere. Euacuamus autem totum non ſolùm in repletionis affectione conſtitutum corpus, (velut Galenus ait) ſed etiam ob magnitudinem affectionis, toto corpore in humorum commoderatione conſtituto, H velut in ſanguinis ex naribus aut aliunde eruptione, quū non redundantia eſt quæ profluit, etiam ex oppoſitis reuulſorio modo euacuamus. Imò etiam in vehementibus inflammationibus, quemadmodū in colicis, & rhenibus ex calculo laborantibus, lippitudinibúſque, & aliis

acutis morbis vrgentibus. Nam dolor & color partis inflammatæ, cauſæ ſunt fluxionis, etiãſi totũ corpus nõ habeat ſuperfluos humores. Tũc itaque defectuoſius hoc ipſum facere oportet, & ea euacuatione vti quæ cõuenire videtur ætati maximè & ægroti naturæ,conſiderãdo inſuper etiam tempus & regionem & conſuetudinem ægroti. At verò in quibus iuxta diuiſam venam,inflammatio quædam magna eſt,quemadmodum in pleuriticis & hepaticis,in his optimũ eſt expectare ſanguinis mutationem in colore & cõpage. Alius autẽ eſt ſanguis in inflammatione ab eo qui ſecundum naturam eſt. Nã dum amplius caleſcit,ſi prius crudior erat,rubicundior & flauior euadit: ſi verò talis prius erat,ad nigriorem colorem adflatus permutatur. Non tamen omni modo mutationem expectare oportet, ſed aliquando etiam anteaquam fiat ceſſare conuenit: atque hoc duplici de cauſa, nimirum aut ob virium debilitatem, quam ex pulſuum contactu cognoſces,(inuenies enim ipſos inæquales in vehemẽtia & magnitudine, vel etiã obſcuros:& fluxionis vigor labaſcens debiles iam vires indicat) aut etiam ob inflammationis malignitatem. Quandoque enim nihil remittit, ſed vehemẽter adſtrictã eſt. At ſi nihil horum impedit,& ægrè in vigore ætatis fuerit,mutationẽ expectare oportet,& hoc eo magis ſi ambiẽs aer tẽperatus fuerit. Porro ſi ſanguis ante ſufficientem euacuationem ſuppreſſus fuerit, id quod fit aut ob timiditatem & animi deliquium,aut ob grumum, aut ob violentã conſtrictionem, ad ſingula hæc inſtabimus, & animi quidem deliquium odoramentis reuocamus, conſtrictionem verò, remiſſo vinculo laxamus:grumum autem oleo affuſo, aut digitorum fotu diſſoluimus. Reliquus ſecandæ venæ apparatus omnibus notus eſt. Atque hæc quidem in venis flexuræ cubiti competunt. Si verò à fronte,velut in capitis doloribus, detractio fieri debeat, fomento prius adhibito, faſcia collum ipſis deligabimus, digito iuxta guttur immiſſo,vt ſuffocationem vitemus, & venam in fronte repletam ſcalpelli venæ inciſorii aut alterius acie ſecamus. Eodem modo etiam iugulares venas in ſumma cute extantes,in lippitudine diuturna ſecamus, per ſpecilli concauum ſanguinis effluxionem facientes. Sed & ſub lingua venas,velut in anginæ affectione tranſuerſas incidimus, vitata conſtrictione. Quidam etiam in magnis oculorum angulis conſpicuas venas, velut in diuturnis capitis & oculorum morbis, eodem modo ſecant. In quibus etiam eas quæ inter nares ſunt aut compreſſione per ſpecilli caput,aut per aſperas quaſdam res irritando rumpunt. Quin & venas retro aures, propter affectiones circa caput,diuidũt, aut eas quæ circa poplitẽ ſunt,in renib⁹ affectis:eas verò quæ in extremis partibus ſunt,vbi & ſuperius ſitarum partium vinculis, & manuum confrictione, & pedum ambulatione repleuerunt, ſecant,in ſiniſtra quidem manu,in ſplenicis, eam quæ inter paruum & annularem digitum eſt: in hepaticis autem eam quæ eodem loco in manu dextra eſt. Nam extremarum partium euacuatio,quum magis è longinquo fiat,efficaciorem reuulſionem facit. In pede verò, velut in coxendicum morbo aut in vteri affectionibus,ſuperiorem interno talo venam ſecant.

DE CVCVRBITVLIS, Cap. XLI.

NEque in principiis affectionum, neque dum repleta ſunt corpora, cucurbitulis vtemur, ſed vbi totum corpus prius fuerit euacuatum, & nihil amplius influit parti,& opus fuerit aliquid mouere, agitaréque,ac foras trahere. Leuis itaque cucurbita inflationes ſoluit, & ſtomachi fluxiones ſiſtit, & ſanguinem attrahit,& eundem ſi feratur, rurſus ſiſtit, ſi oppoſitis partibus adhibeatur,& quod in profundo eſt ad ſummam cutem educit. Et in ſumma, humorũ quidem tranſlationem, flatuum autẽ euacuationẽ efficit. Quæ verò cum ſcarificationibus affigitur, efficaciorẽ trãſpirationem cauſis præbet,ea quæ affligũt ex profundo, ita vt ſenſu percipiamus,educens. Non enim ſanguinis ſolùm, ſed etiam aliorum humorũ euacuationem facit,& præſertim ſi cum largiore flamma adhibeatur. Verùm ſi de carnoſis partibus detractionem

A facere volumus, primùm facta ſcarificatione,poſtea cucurbitam imponimus: ſi verò minus carnoſa fuerit pars, leuem cucurbitã prius agglutinabimus. Vbi verò in molem eleuata pars eſt,facta ſcarificatione,rurſus ipſam imponimus: & ſi quidem parum vacuare volumus,vna ſiſſura contenti erimus: ſi plus, plures incutiemus. Et ſi tenuiorem contentum ſanguinem deprehenderimus, in ſummo ſcarificabimus:ſi craſſior, in profundũ, quum etiam grumos ſanguinis ex plaga euacuare voluerimus. Terminus autem moderatæ fiſſurarum profunditatis, craſſi-
B tudo ſola cutis eſt. Quidam inſtrumentum ad hoc excogitarunt,tribus æqualibus ſcalpellis ſimul coniunctis,quò vnà aggreſſione tres fiſſuræ infligerẽtur. Verùm nos hoc inutile ducentes,vno ſcalpello vtemur. Alii vitreis cucurbitis vtuntur, eo quòd euacuati ſanguinis quantitas in ipſa attractione ex ipſis pellucet:ſed magis trahunt æreæ, ampliorem flammam ſuſtinentes,quum vitreæ facilè frãgantur. Sed & qui per cornua ore ſugentes attrahunt,minus quidẽ euacuant,nihil autem reſiccãt, quemadmodũ quæ cum flamma adhibentur,ſi opus fuerit. At vbi iam
C cucurbitam affigere voluerimus, erecta parte figurata,ex latere ipſam agglutinabimus. Si enim iacentibus ipſis funiculum lucernariũ ſupernè admouerimus,vnà cum flãma in cutem illabens,vehementer vrit, nulla neceſſitate hoc exigente. Quandoque verò etiam cucurbitæ magnitudo ſit pro ratione ſubiectæ partis. Hac enim de cauſa etiam multæ ſunt cucurbitarum iuxta paruitatem & magnitudinem differẽtiæ: quemadmodum etiam aliquæ lõgiore collo & ampliore ventre, fiunt vt magis quàm aliæ trahant. Cauendum autem eſt ne propè mammas cucur-
D bitam adhibeamus. Illabentes enim in ipſas,& quandoque inde intumeſcentes mammæ, faciunt vt valde difficulter illæ auelli poſſint: & tunc ſpongiis ex aqua calida cucurbitas circundare oportet: ita enim remittunt. Si verò neque ſic remiſerint laxatæ, iam perforare ipſas oportet.

DE ALAE VTSIONE, Cap. XLII.

IN humeri coarticulatione cõtingẽte luxatione,in quibuſdam ſæpe & frequenter brachii caput excidit, aut
E ob redundantem humiditatem, aut quòd ob aſſiduam eluxationem, loco huic via facta eſt. Tũc igitur ad vſtionem deuenimus. Oportet itaque aut ſupino, aut in ſanum latus reclinato ægro,interiorem alæ cutem,qua parte maximè articulus excidit,duobus ſiniſtræ manus digitis aut volſella diſtendere, & tenuibus ac oblõgis ignitis cauteriis perurere,ita vt ex cauterio quod in aduerſam partem
F pertrudi poteſt,per vnã aggreſſionẽ duæ cruſtæ fiant. Et ſi multũ inter has fuerit ſpaciũ,ſpecilli capite per ipſas trãſ miſſo,aliã in medio cruſtã faciemus,vrẽtes donec cauteriũ cõtingat ſpecillum. Sed & alias duas cruſtas vult fieri Hippocrates, ab vtraque parte mediæ relatæ,æquali interuallo velut illæ diſtãtes,iuxta quadranguli figurũ. Profunditatem autẽ inuremus non altiorem cute. Nerui enim& glandulæ & alia ſubiacent quæ inflammationem & operis difficultatem inducere poſſunt. Curare autem oportet per porri cum ſale trito impoſitionem, & per reliquã ad cruſtas pertinentem curationem. Et poſtea cautè actiones per manus obeundas tractare.

DE AGNASCENTIBVS DIGITIS, & de ſedigitis, Cap. XLIII.

G AGnaſcuntur digiti circa manum, quandoque prope magnos digitos,quandoque iuxta paruos, rarò autẽ circa alios digitos viſi ſunt. Qui verò ita agnaſcũtur,partim per totum carnoſi ſunt,partim etiam oſſa in ſe habẽt, quandoque etiam vngues. Qui oſſa habẽt, partim ab articulo exortum habent, in commiſſura ad articulum cũ
H altero digito cõmunicantes, partim ab internodio enati ſũt. Qui igitur ab internodio, ſiue ſpacio inter articulos, enati ſũt, penitus immobiles ſũt:reliqui quandoq; mouẽtur. At carnoſorum facilis eſt amputatio. Quicquid enim ſuperuacuum eſt,per totum penitus ſcalpello reſecamus.

Eorum verò qui ab articulo exortum habent, difficilior A eſt aggreſſio: at eorum qui ab internodio enati ſunt, carnem primùm in circulum ad os vſque reſecamus: ipſum verò os excıſorio ſcalpro diſſecamus, aut ſerra amputamus, deinde in curatione radimꝰ ipſa, & cicatrice obducimus, quemadmodum de vulneribus in oſſibus diximus.

DE CHIRVRGIA ET VSTIONE ſuppuratorum, Cap. XLIIII.

Efficaciſſimum auxilium pectore ſuppuratis vſtio inuenta eſt. Oportet igitur ariſtolochiæ longæ radicem oleo imbutam, ipſis per ignita cauteria vſtis, in cruſtas in B dere, quarum vna inter clauicularum commiſſuram inuſta ſit, ſurſum tracta cute: duæ verò paruæ, paulùlum ad mentũ à ſoporariis arteriis procedendo: duæ ſub mãmas, grãdiores aliquãto, inter tertiã & quartã coſtã: aliæ duæ, inter quartã & ſextã paululũ nutantes retrorſum, & alia in mediũ pectus, & alia ſupra os ventriculi. Tres autem à tergo, vna in mediũ dorſum, & ab vtraq; ſpinæ parte duæ, eã quæ in dorſo eſt cruſtam trãſgredientes, nõ ita in ſumma cute: alii verò (velut etiam Leonides ait) cauterio oliuari igni candefacto per intermedium coſtarum ſpatiũ, qua C parte abſceſſum eſſe notarunt, vſque ad pus vſtionem fecerunt. Quidam etiam chirurgia in his vti auſi fuerunt, per medium quintæ ac ſextæ coſtæ, tranſuerſa ſectione paululum ſuboblique cute diuiſa, atque ita per acutũ cultellum membrana coſtas ſuccingẽte perforata, & pure excreto. Verùm & hi, & qui per ferrum in profundum vſque vrunt, aut ſtatim mortem inducũt, vitali ſpiritu aceruatim vnà cum pure euacuato, aut fiſtulas incurabiles efficiunt.

DE CANCRO, Cap. XLV. D

Cancer tumor eſt inæqualis, aſper, abominabilis, ſubliuidus, doloroſus: quãdoque abſq; vlceratione, quẽ etiam occultũ Hippocrates nominauit, qui etiã ex chirurgia deterior euadit, quandoque verò vlceratus. Nam ex atra bile generationem habẽs, plerunque eroſionem perpetitur: & in pluribus quidem corporis partibus conſiſtit, maximè verò circa vterum & mammas in mulieribus. Habet autẽ & venas vndiquaque extentas, velut animal cancer pedes, vnde etiam nomen ipſi inditum eſt. Curationem equidem ipſius per medicamẽta, in quarto libro E ſufficienter diximus, eius verò qui in vtero conſiſtit, libro tertio. Quandoquidem verò corpora putrefacta, aut ſimpliciter à naturali ſtatu digreſſa, ablationem expetũt, eos cancros qui in vtero conſiſtunt vt chirurgia tentemus, fieri non poteſt, neque conducibile eſt. Proinde eorum qui in externis partibus, & præcipuè circa mammas ſunt, chirurgiam trademus. Quidam igitur cauteriis totum id quod redundat conſumunt: alii tota mamma exſecta vrũt. Galenus chirurgiam per ſectionẽ ſolùm aſſumit, hoc modo ſcribens, Si tamen aliquando auſus fueris per chirur- F giam curare cancrum, ab atrabiliarii humoris purgatione euacuare incipe: deinde tota affecta parte exactè reſecta, vt nulla radix relinquatur, ſanguinem effluere ſine, & nõ citò cohibe, ſed etiam circumſitas venas preme, craſſum ſanguinem ex ipſis exprimens. Poſtea ſimiliter velut alia vlcera cura: hæc Galenus. Sed & reliqua maligna ac putredinoſa vlcera, phagedænas, & gangrænas, & conſimilia, eodem modo per chirurgiam aggrediemur.

DE TVRGENTIBVS MAMMIS IN viris, Cap. XLVI.

Qvemadmodum in fœminis, ita etiam in maribus, G circa pubertatis tempus, mammæ aliquantulum intumeſcunt, verùm pleriſque rurſus ſubſidunt. In quibuſdã verò initio ſumpto augeſcunt, adipe ſubenaſcente. Hæc itaque res quum effœminatæ naturæ opprobrium afferat, chirurgiam requirit. Proinde lunata ſectione in infernam mammæ partem facta, & excoratione ſequuta, pinguedinéque detracta, ſuturis oras committimus. At ſi fortè ob magnitudinem mamma ſuis partibus deorſum, velut in fœminis, nutat, duas lunares ſectiones iuxta extremi- H tates ſeſe mutuò contingentes incidemus, ita vt minor à maiore comprehendatur, & intermedia cute excoriata, ac pinguedine detracta, ſimiliter ſuturis vtemur. Si verò aberrantes minus reſecuerimus, ea parte quæ redundat rurſus amputata, conſuemus, & medicamentum cruentis vulneribus deſtinatum imponemus.

DE HEPATIS VSTIONE. Cap. XLVII.

Si cũ grauitate dolor fiat iis qui in hepate abſceſſum habent, carnoſa ipſius pars affecta eſſe indicatur. Si verò acutus eſt dolor, in tunica magis pus eſt, & vſtionem ſic facere oportet: Cauteria tenuia oliuaria exactè candefacta, paululum ſupra inguen ad finem hepatis immittimus, vnam cruſtam incutientes: peruſta verò tota cute, & ad tunicam vſque perducti, pus excernimus: poſt cuius euacuationem, lenticula cum melle vſi, medicamentis ex aqua mulſa & incarnantibus ſpeciebus, poſtea verò etiam cicatricem inducentibus, vtemur.

DE SPLENIS VSTIONE, Cap. XLVIII.

Cute ſpleni incumbente per hamulos diſtenta, longo candenti cauterio per totũ ipſam penitus perurimus, ita vt vna aggreſſione duæ cruſtæ fiant, atque hoc trifariã facimus, vt omnes cruſtæ ſex fiant. At verò Marcellus tridente, aut cauterio tridentis formam habente vtens, vna aggreſſione ſex cruſtas inurebat.

DE STOMACHI VSTIONE, Cap. XLIX.

In diuturnis ſtomachi fluxionibus, iuniores vſtione vſi ſunt: & alii quidem oliuaribus cauteriis tres cruſtas incutiunt: vnam in cartilaginem, gladium referentem: alteras duas inferius iuxta triangularem figuram, ea profunditate vt totam cutem perurant: alii verò vnam ſolùm faciunt, eãmque maiorem, iuxta ipſum ventriculi oſculum: quidam neque ferro vrunt, ſed iſcis vocatis. Sunt autem iſcæ ſpongioſa quædam corpuſcula, in quercubus & nucũ regiarum arboribus naſcentia, quæ barbari magis in vſu habent. Vlcera verò aliquandiu ſinũt, nec cicatricem ipſis inducunt: imò magis inſuper ipſa lãcinant, quò ob multam per ipſa exhalationem, os ventriculi fluxione non infeſtetur.

DE HYDROPE, Cap. L.

QVVM hydropis ſiue aquæ inter cutem conſtitutionem, & quot huius ſint differentiæ, & quæ cauſæ, cognitionem itẽ, & per medicamenta curationem, tertio libro tradiderimus, & in illo etiã antea oſtẽderimus quòd ſolus Aſcites hydrops chirurgiam admittat, hanc nunc tradituri ſumus. Erectum itaque ſtatuemus hominem: ſin minus id fieri poſſit, in ſella collocabimus: ſi verò neque hoc fieri poſſit, recuſanda eſt nobis chirurgia in eo qui ad tantã debilitatẽ deuenit. Stante itaque erecto homine, iubebimus miniſtros à tergo ipſius ſtantes vt tumoris molẽ per manus comprimant, & deorſum ad pectinem protrudant. Nos autem accepto cultello acuto, aut venæ inciſorio ſcalpello, ſi quidem à partibus circa inteſtina hydrops obortus eſt, iuxta perpendiculum vmbilici, tribus ſub ipſo digitis interpoſitis, abdomen ad peritonæum vſque appellatam membranam diſſecamus. Si verò hepate primario affecto, ex ſiniſtris vmbilici partibus ſecamus: ſi à ſplene, in dextris. Non enim ſecanda eſt ea pars in quam æger decumbere debet, & excoriata per inſtrumenti aciẽ cute incumbente, paululum ſupra priorem ſectionem, etiam ipſam peritonæum membranã diſſecamus, donec ad vacuum locum ſcalpellum pertingat. Poſtea verò æneam fiſtulam quæ ad calami ſcriptorii ſimilitudinem exſecta ſit, & per abdominis & per peritonæi ſectionem demittemus, & per ipſam humorem educemus pro viribus moderatum, quas ex pulſus contactu cognoſcemus: deinde educta fiſtula humorem ſiſtemus. Siſtetur enim ſtatim ob alteratam illam factam ſectionem: ſed & nos ſecuritatis gratia, linamentum intortum per ſolam abdominis ſectionem demittemus, & reclinato ac refocillato homine, poſtera die rurſus parum humoris pro virium ratione, per fiſtulam euacuabimus, atque ita conſequentibus deinceps diebus, donec quamminimum ipſius vndiquaque relinquatur, aceruatam euacuationem cauentes. Multi enim ex imperitia rem bene tractare cupidi, vnà cum humore etiam vitalem ſpiritum aceruatim euacuarunt, atque ita hominem occiderunt. Cæterùm qui magis

ſecuritatis curā habēt,modica humoris per chirurgiā fa-
cta euacuatione,quò vires ſaltem à grauitate leuētur,reli-
quū per medicamēta aquā ducētia,& per arenā,ſolē,ſitim,
& ſiccantia alimenta cōſumunt. Quin & vſtione quidam
vſi ſunt in ſtomachum, hepar , ſplenem,imum ventrem
& vmbilicum,quinque cruſtas inurētes,alii ferreis tenui-
bus cauteriis,alii per iſcas appellatas, aut per aliam quan-
dam eiuſmodi materiam:& multi ſanè hac ratione magis
ſanati ſunt,aliquando penitus nulla facta perpunctione.

DE VMBILICI PROLAPSV, Cap. LI.

VMbilici prolapſus fit aliquando rupta iuxta illum pe-
ritonæo membrana,& aut omēto aut inteſtino pro-
lapſo: aliquando verò lento humore ſub vmbilicum col-
lecto:quandoque autem carne ſubter excreſcente,& quā-
doque ſanguine eò collato,ob venæ aut arteriæ ruptionē,
velut in arteriæ dilatatione : quandoque non ſanguine,
ſed ſpiritu ſolùm illic collecto. Si igitur omentum foras
prolapſum fuerit,tumor circa vmbilicum cōcolor , ad ta-
ctum mollis, doloris exors , & inæqualis apparet: ſi verò
inteſtinum,ſupra relata etiam amplius inæqualis,& ad di-
gitorum compreſſionem diſparens , quandoque verò e-
tiā ſtrepens , & ex balneis ac diſtentionibus magis auge-
ſcens. At ſi humor fuerit , mollis quidem ſimiliter eſt tu-
mor, ſed ad compreſſionem non cedit , neque minuitur,
neque augeſcit: ſi verò ſanguis,ad prædicta ſigna , tumor
etiā liuidior fuerit.Carne verò ſubter enata,durior & reni
tēs erit tumor,&in eadē magnitudine permanens.Qui ve
ròſpiritus inflationē illic collectā habēt, his mollicies ad-
tactū adeſt,& ſonitus quidā ſequitur ad pulſationē,& diſ-
paret ad compreſſionē.Hoc igitur modo chirurgiam ad-
hibebimus: Erectum hominem iubebimus vt ſpiritu
ſuppreſſo ſeipſum diſtendat: deinde tota vmbilici pro-
minentia circumcirca atramento ſcriptorio notata,ſupi-
num locabimus,& iuxta notas factas, tumorem ſcalpello
circumſcarificabimus:poſtea media parte per hamulos
diſtenta , filum aut chordam ſcarificationi circumdabi-
mus.Sic enim retinebitur non dilabens,anſato nodo con-
nexione facta: deinde conſtricto tumore circa verticem
aperto,indicem digitum demittemus,diligentérque per-
ſcrutabimur ánne aliqua inteſtini conuolutio,aut omen-
ti pars ſimul fuerit conſtricta. Et ſi quidem inteſtinū fue-
rit id quod conſtrictum eſt,anſato fili nodo laxato,ipſum
intrò compellemus:ſi verò omētum fuerit,hoc attractum
quantū eius ſuperuacanei fuerit reſecamus,filo deligātes
velut par eſt, ſiquod vas intercurrat:poſtea acceptis duab⁹
acubus ſimplex filum ducentibus, iuxta chiaſmum,*hoc eſt
ad literæ Græcæ χ figuram*,ipſas per factā ſcarificationē trāſ-
mittemus : & diſſectis filorum anſati nodi finibus, velut
in venæ dilatatione dicebamus,ex quatuor principiis cō-
ſtrictionem faciemus. Poſtquam verò computruerint ac
exciderint corpuſcula filis deligata,linamentorum ductu
curabimus,vt cauior cicatrix fiat ſemper ſtudio habētes.
Atque hæc quidem omento aut inteſtino affectionem in-
ducentibus adhibemus.Si verò caro, aut humor , aut ſan-
guis,affectionis cauſa fuerit,media tumoris parte circum
circa ablata,& quicquid extra membranam peritonæon
iuxta vmbilicum inſitum eſt,eo educto, iuxta concarna-
tionis modum curationem faciemus. Cæterùm affectio-
nem prolapſi vmbilici,ex arteriæ dilatatione, aut ſpiritus
interlapſione obortam,repudiamus, velut etiam reliquas
arteriæ dilatationes.

DE PERITONAEI MEMBRANAE VVLnere,& de inteſtini aut omenti prolapſu:in quo etiam modus ſuendi ventrem.

Ex Galeno, Cap. LII.

QVomodo quis vulneratam peritonæon membranā
optimè tractarit, conſequenter conſiderandum eſt.
Si igitur paruum fuerit vulnus,vt prolapſum inteſtinum
inflatum nō amplius reprimi poſſit,neceſſe eſt aut flatum
euacuare,aut vulnus maius efficere.Melius autē eſſe puto
prius illud facere, ſi fieri poſſit vt id aſſequamur. Quomo
do verò quis hoc magis aſſequi poſſit?Si cauſam ex qua in
teſtinū inflatur amoueat.Quæ igitur eſt hæc?Ambientis ae
ris frigiditas:quare etiā per calefactionē ſanatio cōtingit.
A Spongiam igitur mollem aqua calida imbuere oportet,
deinde exprimere,& per ipſam inteſtinum calefacere.In-
terim verò præparetur vinum auſterum calidum . nam &
calfacit magis quàm aqua,& inteſtino robur indit. Si ve-
rò ab horum vſu , inteſtinum adhuc permāſerit inflatum,
tantum de peritonæo incidere oportet quantum opus ha
bet id quod prolapſum eſt.Ad talem autem ſectionem cō
moda ſunt fiſtulis ſecandis apta inſtrumēta,ſyringotoma
recta appellata.Cōmoda eſt etiam ægro,vulnere in infer-
nis partibus facto, figura decubitus ſurſum vergēs : in ſu-
B pernis, deorſum:& in dextera parte facto vulnere, in ſini-
ſtram declinari,& viciſſim in ſiniſtra , in dextram : atque
hoc tum magnis tum paruis vulneribus cōmune eſt. Ve-
rùm inteſtinorum repoſitiones in proprium locum , in
magnis vulneribus,miniſtro admodum perito opus ha-
bent.Oportet enim ipſum ſuis manibus forinſecus appre-
henſum totum vulnus intrò contrahere ac conſtringere,
ita vt ſemper exiguum quid ſuenti denudet: & ſanè etiam
id quod conſutum eſt moderatè adſtringat,donec exactè
fuerit totum conſutum.Quis verò ſit modus ſuendi ven-
C trem ad huiuſmodi idoneus,deinceps dicamus.Quando-
quidem abdomen cum membrana peritonæo concreſce
re oportet,à cute initium ſumendum eſt , acu ab externa
parte intrò trāſmiſſa.Vbi verò cutem & muſculum rectū
totum penetrarit,membrana adiacente præterita,traiice-
re acum ab interna parte per reliquam membranam opor
tet, atque ita hinc ab internis extra per alteram abdomi-
nis partem traiicere,& vbi penitus pertrāſiit,rurſus ab ex-
ternis intrò per hanc abdominis partem tranſmittere , &
adiacēte ipſi mēbrana præterita , & ad oppoſitā membra
D næ partē trāſitione facta,ab internis extra ipſa perpunge
re,& ſimul cum ipſa etiā proximū totū abdomē : deinde
ab hoc rurſus initio facto,ipſum cum opoſita membrana
conſuere, & poſtea per proximam cutem extra tranſmit-
tere:illinc verò rurſus intrò tranſigere , & cum oppoſita
membrana conſuere,ac per proximam cutem extra trāſ-
mittere:& hoc iterum atque iterum repetitis vicibus fa-
cere,donec totum ſimiliter conſuerimus vulnus.Interual-
lum autem ſuturarum,quantum ad cōſtringendum ſub-
iecta attinet , breuiſſimum eſſe debet : quantum verò ad
E hoc,vt cutis inter ſuturas infracta permaneat,breue inter-
uallum non eſt commodum.Fugiendus itaque eſt vtriuſ-
que exceſſus,& quod moderatum eſt,eligendum.Iam ve-
rò & hoc commune quodammodo omnibus vlceribus
eſt,quemadmodum etiam ipſius fili compages. Quod e-
nim durius eſt,cutem rumpet quod mollius, ipſum prius
rumpetur.Eodem modo etiam propinquiſſimè ad ſum-
ma labia acum traiicere,facit ac cogit vt cutis quæ paucíſ
ſima reſtat, plerunque rumpatur.At ſi multa ſit compre-
henſa,inglutinata permanet:atque hæc quidem etiāſi o-
F mnibus vlceribus communia ſunt,maximè tamen in vē-
tris ſutione vitare oportet, & aut(velut antea dictum eſt)
facere, coniectura habita vt abdomē cum peritonæo cō-
creſcat,eo quòd quum neruoſum ſit,vix concreſcat : aut
(velut aliqui faciunt)ea quæ ſecundum naturam cognata
ſunt inter ſe contrahere,peritonæum cum peritonæo,ab-
domen cum abdomine.id quod hoc modo fiat: A vicino
nobis abdomine acum traiicere oportet, ab externa par-
te intrò,per ipſum ſolū,& ambobus peritonæi labiis trāſ
greſſis,rurſus acum conuertere,& ab externa parte intrò,
G per ambo peritonæi labia traiicere : & deinde rurſus cō-
uerſam,ab internis extrà,iuxta oppoſitum abdomen trāſ-
mittere. Hic modus à communi illo & vulgato , quo per
quatuor labia, vna aggreſſione acum traiiciunt , differt:
quòd peritonæum membranam intra abdomen exactè
occultat.Cæterùm medicamenta commoda ſunt eiuſdē
materiæ cum iis quæ cruētis vulneribus competunt : quò
verò nulla ex principalioribus partibus coafficiatur,lanā
tenerā moderato oleo calido imbutam,per totum ſpatiū
inter inguina & alas , circundare oportet. Præſtat autem
H idem oleum calidum per clyſterem inteſtinis immittere.
Si verò etiam ex inteſtinis aliquod fuerit vulneratum,vi-
nū ſit id quod immittitur nigrum,auſterum,tepidum:at-
que hoc magis,ſi totum fuerit perforatum ad internum
vſque meatum.Facilia igitur curatu ſunt craſſa inteſtina:

ægrè verò curãtur tenuia. Penitus autẽ incurabile eſt ieiunũ tum propter multitudinẽ ac magnitudinem vaſorum, tum propter tenuitatem ac neruoſitatem tunicæ: ſed & bilem puram omnem excipit,& viciniſſimum omniũ eſt hepati. At verò infernas ventriculi partes carnoſas illas tẽtare oportet vt curemus: fieri enim poteſt vt ſuccedat, nõ ſolùm quia craſſiores hæ ſunt,ſed etiã quòd curãtib⁹ medicamẽtis facilior ſedes eo loco cõtingit. At verò vulnera in ore ipſius ventriculi ac ſtomachi,tranſitu ſolùm medicamẽta cõtingũt: ſed & iis quæ in ore ipſius ſũt,ſenſus ſubtilitas auerſatur,quò minus curẽtur.Quũ verò peritonæo rupto,omentum prociderit,& aut liuidum aut nigrum factum fuerit, parte ea quæ ante nigrefacta eſt, laqueo conſtricta,propter eruptionis ſanguinis periculum, reſecare oportet eam quæ poſt laqueum eſt,ita vt ad infernum finem conſutionis,laquei initia foras propendeant: quò facilè eximi poſſint vbi ſuppurato vulnere reiecta fuerint.

DE PRAEPVTIO CVRTO,
Cap. LIII.

IN quibus parum quid deeſt cuti pudendi, quidam decoris reparandi cauſa, duplicem chirurgiæ modum excogitarunt:quandoque quidem circa pudẽdi initium ſupernè cutem ſecantes in orbem, quò ſoluta continuitate cutis deorſum trahatur, quouſque glans fuerit contecta: quãdoque verò ſcalpello ſubexcoriantes iuxta internam partem,circa glandis radicem:deinde deorſum trahẽtes, & poſtea molli quodam linteo præputium obligantes:nimirũ linteo quodã in medio interpoſito iuxta factã excoriationẽ,quò præputium cum glande non concreſcat. Hunc modum Antylus magis probat, latius ipſum exponens: nobis autem ſummatim ſolùm attingere ſatis eſſe viſum eſt,eo quòd in artis operibus raro talis chirurgia requiritur,quum neque functionis aliquam difficultatem hæc affectio inducat, neque ita decorem vitiet vt huius chirurgiæ tormentum ſubire quis ſuſtineat.

DE HYPOSPADIAEIS,
Cap. LIIII.

MVltis ex natiuitate glans non eſt perforata, ſed ſub appellato cane, vbi glans abſoluitur, foramen eſt: atque hinc neque mingere in anteriorem partẽ poſſunt, niſi valde ad pectinem membrum refregerint, neque liberos generare,quum ſemen ipſos in directum eiaculari in vterum non contingat:& ad hæc non vulgare dedecus affert hæc affectio. Simpliciſſimus igitur & periculi maximè exors chirurgiæ modus fit per reſectionẽ. Oportet itaque affectum reclinare ſupinum: deinde glandem per ſiniſtræ manus digitos fortiter extẽdere,poſtea glandem ſcalpelli acie circa coronam amputare, non obliqua facta reſectione,ſed quæ ſimilis ſit ſculpturæ circumcirca factæ, ita vt in medio eminentia quædam appareat glandi ſimilis. Quãdoquidem verò ſæpe ſanguinis eruptio cõtingit,ſi quidem fieri poterit, per ſanguinem ſiſtentia ipſam ſedabimus:ſin minus,vſtione per tenuia ferramẽta vtemur.

DE PHIMO, SIVE PRAEPVTIO
circa glandem conſtricto,
Cap. LV.

DVplex phimoſeos, *id eſt præputii circa glandem conſtricti*, cauſa eſt. Quandoque enim præputiũ ita intexit glandem vt rurſus detrahi non poſſit: quãdoque retrò abductum,non amplius induci poteſt: quæ ſpecies propriè paraphimoſis appellatur. Prima igitur differentia fit aut ob cicatricem in præputio factam,aut ob carnis accretionẽ: ſecunda verò in pudendorum inflammationibus efficitur,quum abducta retrò cute glãs intumuit,& nõ amplius præputium admittit. Si igitur prima conſtrictionis ſpecies fuerit,chirurgiam adhibebimus,hoc modo: Poſtquã hominem prout conuenit collocauimus, attracto præputio in anteriorem partem, hamulos tres aut quatuor in ſummum ipſum immittemus,eóſque miniſtris tenendos dabimus, & quantum fieri poteſt extendere ac aperire ipſum iubebimus. Poſtea ſi ex cicatrice externa cõtractio facta fuerit,ſcalpello ſectioni venarum apto, aut cultello aculeato, ex internis partibus præputium diuidemus, in tribus aut quatuor locis, iuxta internas partes ſectiones facientes in directum extẽtas,& æquali ſpatio inter ſe diſtantes. Eſt autem duplex circa glandem præputium. Oſculum igitur internæ in ipſo partis diuidemus. Ita enim cõtractione ex cicatrice oborta exoluta,præputium abducemus. Si verò caro ex internis partibus agnata, conſtrictionem effecerit, detracto præputio,in omnem carnem ſcarificationes faciemus,& eminentias intermedias carnis inter impacta vulnuſcula deredemus: poſtea verò plumbeũ canalẽ papyro ſicca obuolutũ toti glandi circundabimus. Sit autem canalis vndiquaque æqualiter expaſſus. ſic enim propter canalis circumpoſitionem,præputium prohibebitur, vt ne rurſus inductum concreſcat,vt quod præ plumbo & obuoluta papyro, diſtentum conſeruetur. Papyrus enim ex irrigatione intumeſcens cutem adhuc magis diſparat. Hoc igitur facimus, ſiue propter cicatricem, ſiue propter carnis excretionem, conſtrictio fuerit facta. Si verò paraphimoſis dicta fiat, & inueterata fuerit, concreſcit,& incurabilis eſt,ſi non velut in præputio curto curari quis velit. At ſi nõdum occalluerit, in directum factis vulnuſculis tribus,aut quatuor,aut pluribus, & oleo calido multo affuſo, ad externam partem ipſum attrahemus.

DE COHAERENTE CVM GLANDE
præputio, Cap. LVI.

VLceratione circa glãdem aut præputium progreſſa, circa vtraque fit cõcretio vt cohæreant. Oportet igitur ſubexcoriare,& quantum eius fieri poteſt,per ſcalpelli, aut cultelli polypis excidendis apti,aciem, retinacula exoluere conari:& maximè quidem glandem à cohærente præputio purè ſecernere: ſi verò difficile hoc fuerit,magis aliquid de glande ad præputiũ aſſumere, quàm vice verſa. quum enim tenue ſit præputium,facilè perforatur. At poſt exolutam concretionem, tenue linteum aqua frigida madefactum,inter glandem & præputium interponatur,vt ne rurſus concretio fiat: & adſtringenti vino adhibito,cicatrix ipſis inducatur.

DE CIRCVMCIDENDIS,
Cap. LVII.

NON de iis qui gentilis religionis more circumcidũtur,nunc nobis ſermo eſt, ſed de iis quibus ex pudẽdi affectione præputium nigreſcit. Oportet itaque totum id quod denigratum eſt in ipſis,in orbem diuidere: poſtea verò ſquama æris cum melle vtendum eſt, aut etiam malicorio & eruo,ad modum eorum quæ linamentis excepta induntur. Si verò ſanguis eruperit, lunatis cauteriis vtendum eſt ad vtranque rem conferentibus, ipſam inquam ſanguinis eruptionem, & vulnus depaſcendo proſerpens: ſi verò tota glans aliquando fuerit conſumpta, plumbeo canali in meatum indito, vrinã per ipſum reddere iubebimus.

DE THYMIS IN PVDENDIS,
Cap. LVIII.

THymi,carnoſæ ſunt eminentiæ,quandoque in glande,quandoque in præputio conſiſtentes: & ex his aliqui ſunt maligni,aliqui non. Non malignos igitur ſcalpelli acie deradere conuenit, & chalcitidem inſpergere: in malignis autem poſt ablationem vſtione vtendum eſt. Si verò alternatim oppoſiti in præputio thymi fiant, alii intra ipſam,alii extra,non omnes ſimul aggredi oportet,ne præputium quod tenue eſt,non animaduertentes,diſſecemus: verùm primùm interni auferantur, & poſt inductã ipſis cicatricem,etiam externos aggrediamur. Quidam ex recentioribus forfice præſectos,ſeta equina obligatos, ipſos curabant: quemadmodum alii frigido cauterio ipſos adurunt.

DE CATHETERIS, ET INFVSI
immiſſione in veſicam,
Cap. LIX.

SVppreſſa vrina in veſica propter obturationẽ aliquã, velut ex cõcretis ſanguinis grumis,aut ex calculis, aut propter aliam quandam cauſam, catheteris & fiſtulæ immiſſione vtemur,ad recremẽti vrinæ eductionẽ. Accepto igitur ætati & generi congruo cathetere, ipſum præparabimus. Præparationis autem modus talis eſt: Lanam modicã per filum in medio deligamus, & filo cum iunco

acuto per catheteris fiſtulam tranſmiſſo, lanam foramini A
quod ad catheteris caput eſt adaptamus,& extrà eminen-
tibus lanæ partibus forfice præſectis, catheterem in oleũ
immittimus. Ægroto verò in ſede collocato, & cum fo-
mento prius,ſi nihil impedit,rigato, acceptum catheterẽ
immittimus,primùm in directum vſque ad colis fundũ,
& poſtea pudendum ad vmbilicum refringimus.nam ab
hac parte obliquus eſt veſicæ meatus, atque ita catheterẽ
vlterius admouemus.Poſtquam verò ad interfœmineum
prope ſedem peruenerit, rurſus pudendum inſito inſtru-
mento reflectimus,ad figuram naturalem reducentes.nã B
ab interfœmineo veſicæ meatus ſurſum tendit, & cathe-
terem propellimus, donec ad vacuũ veſicæ ſpatium per-
ueniat.Poſtea verò inſitum in catheteris fiſtula filum at-
trahimus,quò vnà cum lana attracta,vrina ſequatur: quẽ-
admodum in ſiphonibus contingit.Talis eſt immittendi
catheteris modus. Quandoquidẽ verò ſæpe opus habe-
mus vt vlceratam veſicã colluamus, ſi auriculares clyſte-
res infuſum trãſmittere poſſunt,ipſis vtemur,iuxta prædi
ctum modum eos immittentes: ſi verò per hos fieri non
poterit,corio aut veſica bubula ad catheterẽ adaptata, C
per immiſſam catheteris fiſtulam infuſum immittemus.

DE CALCVLIS, Cap. LX.

CAlculorum generationis cauſam, & quòd pueris qui-
dem magis in veſica, ætate verò prouectis in renibus
calculi generantur,hæc ſanè quum alibi docuerimus,nũc
ad calculorum exciſionis modum deueniemus,vbi ſigna
prius calculorum in veſica expoſuerimus. Vrinarum igi-
tur excretio aquoſa ipſis contingit,& ſubſidentia arenoſa D
in ipſis:& dum aſſiduè pruriunt, pudendum laxatur, &
rurſus præter rationem intenditur, eo quòd ipſum aſſi-
duè contrectant dum irritantur,& præſertim pueri.Si ve-
rò in veſicæ collum calculus incidat, etiam vrina derepen
te ſupprimitur.Cæterùm ex his quibus calculi exſecãtur,
pueri quidem vſque ad decimumquartum annum facilè
curantur, propter corporum mollitudinem: ſenes autem
difficulter, eo quòd vlcera in corporibus ipſorum ægrè
ſanentur:mediæ inter has ætates,etiam in hoc medio mo
dò ſe habent,& rurſus facilè curantur qui maiores calcu-
los habent,quia inflammationibus adſueti ſunt: difficul- E
ter autem qui minores, ob contrariam cauſam. His ita ſe
habentibus,ad chirurgiam deuenientes concuſſione vte-
mur prius,per miniſtros quandoque, & aliquando etiam
ipſo ægro ab alto quopiam deſiliente,quò calculus ad ve-
ſicæ collum ſubducatur: deinde collocabimus ipſum ita
vt erectus ſedeat, & manus ad femora ſua habeat, quò ad
exiguum locum veſica decurrat. Si igitur ad contactum
noſtrum forinſecus iuxta interfœmineum,inter anum &
pudendum, calculus occurrat præ concuſſione elapſus,
tunc ſtatim ad chirurgiam nos conuertemus: ſi verò non F
occurrat,indicem ſiniſtræ manus digitum, ſi puer fuerit
ægrotus,aut etiam medium,ſi adultior fuerit, oleo illitũ
in ſedem immittemus,& ſupinis digitis perſcrutantes, v-
bi occurrerit,paulatim ad veſicæ collum transferentes i-
pſum coarctabimus, & digito aut digitis foras protrude-
mus ipſum impactum,iuſſóque miniſtro vt manibus veſi
cam premat,alterum iubebimus miniſtrum vt per dextrã
manum teſtes ſurſum tendat,altera verò interfœmineum
diſtendat in alteram partem ab ea in qua ſectio eſt faciẽ-
da.Nos autem accepto inſtrumento excidendis calculis G
idoneo,inter ſedem & teſtes,non iuxta medium interfœ-
mineũ,ſed ad alterã partem,ad ſiniſtram natem,obliquã
ſectionem faciemus,in ipſum occurrentem lapidem ſecã
tes,ita vt ſectio extrinſecus amplitudinem habeat, intrin-
ſecus autem non amplius quàm vt lapis per ipſam excide
re poſſit.Aliquando enim per innixum digitorum aut di-
giti circa ſedem,ſimul vt ſectio facta eſt, etiã citra extra-
ctionem,lapis placidè exilit: ſi verò non exilierit, extra-
ctionem per inſtrumentum ad hoc paratum facimus. At
verò poſt eductum lapidem,ſanguinis eruptionẽ per pul- H
uillos ſanguinem ſiſtentes, & manna thuris, & aloe, &
ſymphyto, aut etiam miſy ac ſimilibus ſedata, lanas aut
lintea complicata,vino & oleo imbuta imponemus,& cal
culariis,ſiue ſena crura habẽtibus deligationib⁹ vtemur.

Si verò ſanguinis eruptionis tumor immineat, linteum
complicatum ex poſca aut roſaceo cum aqua imponatur,
& reclinato ægroto frequentius madefaciemus Tertia ve-
rò die facta ſolutione,& aquæ ac olei multi affuſione, te-
trapharmaco linamentis excepto vtemur, ita vt ſæpius i-
pſos ſoluamus ac curemus, propter vrinæ acrimoniam.
At ſi inflammatio aliqua ſuccedat,cataplaſmatis & perfu-
ſionibus ad hanc commodis vtemur: & in veſicam roſa-
ceum aut oleum chamæmelinum,aut butyrum immitte-
mus,ſi non inflammatio aliqua nos prohibeat: ſimiliter
verò etiam ſi ſerpendo depaſcens,aut aliâs quomodocun-
que malignum vlcus fiat,ad ſingula conuenienter inſtabi
mus. Poſtquam verò ab inflammatione liberum eſt vl-
cus,facta ablutione, emplaſtro ex ſuccis ad lumbos ac i-
mum ventrem,vtemur.Per totum autem curationis tem-
pus, femora ſimul vincire oportet,quò auxiliis adhibitis
inſeruiant.Porro ſi paruus ſit calculus,& in colẽ incidat,&
per vrinã eiici nõ poſſit, præputio in anteriorẽ partẽ ve-
hementer attracto,ipſum ad ſummam glandem deligabi
mus.Deligabimus etiam retro pudendum ipſum colem,
ad finem qui ad veſicam eſt conſtrictionem facientes, &
poſtea infernè colem ad ipſum occurrẽtem calculum ſe-
cabimus.Inflexo autem cole lapillum eiiciemus, & exolu
tis vinculis,vulnus à ſanguinis grumis mundabimus, &
vinculum quidem retrò obligatur, vt ne calculus retror-
ſum recurrat:in anteriore autem parte, quò poſt extractũ
lapidem,dum deligatum præputium exoluitur, recurrẽs
cutis ſectionem factam contegat.

DE CORPORIBVS CIRCA TESTES, Cap. LXI.

QVVM corpora circa teſtes, ad hernias ſecandi do-
ctrinam cõferant,definitiones ipſorum prius adſcri-
bemus. Ipſe igitur teſtis ſubſtantia eſt glanduloſa & fria-
bilis, ad gignendi ſeminis facultatẽ facta. At παραστάται,
qui & cremaſteres appellantur, neruoſi exortus ſunt, ex
membrana medullæ dorſi, cum venis arterioſis ad teſtes
pertingentes,per quos ſeminis ad pudendum emiſſio cõ-
tingit. Vaſa verò ſeminaria venæ ſunt quæ à vena caua
ad teſtes pampinoformiter inflexæ feriuntur, per quas
teſtes nutriuntur. Rubicunda tunica eſt natura neruoſa,
quæ iuxta gibbam partem, & ante teſtem abſoluta eſt:
iuxta cauas autem partes, & retrò teſti adhæret, ex peri-
tonæi membranæ tunica ortum habens. Hanc autem
partem iuxta quam teſti adhæret,poſteriorem accretionẽ
nominant. Darti verò pelliculæ ſunt extrinſecam cutem
ad rubicundam tunicam agglutinantes, & ipſi adhæren-
tes,qua parte etiam illa retrò teſtibus adhæret: at rugoſa
illa extrinſecus cutis teſtibus circumdata ſcrotum ap-
pellatur.

DE HERNIA AQVOSA, Cap. LXII.

SI lentus humor circa partem corporum ſcrotum perte-
xentium colligitur,& tumorem ſenſui expoſitum ef-
ficit, *ὑδροκήλη, id eſt hernia aquoſa,* affectio nominatur.Cõ-
ſiſtit igitur plerunque humor in tunica rubicunda circa
teſtem in anteriore parte, vbi maximè rubicunda tunica
à teſte ſeparatur: raro verò in partibus extra rubicundam
tunicam affectio cõſiſtit. Sæpe autem in propria tunica
humor continetur,& hãc affectionẽ chirurgi in ſuperge-
nita tunica appellare ſolent. Si igitur ob prægreſſam cau-
ſam,velut eſt partium debilitas, affectio conſtiterit, ſan-
guis qui alimenti ratione affertur, in aquoſam aut ſero-
ſam lentam ſubſtantiam tranſmutatur:ſi verò ob plagam,
ſanguinea aut fæculẽta eſſentia continetur. Commune i-
gitur ſignum eſt tumor doloris exors, durans circa ſcro-
tum,qui iuxta nullam occaſionẽ euaneſcit: ſed cedit qui-
dem in his qui modicum humorem habent, non autem
cedit in iis qui multum. Et in quibus quidẽ in tunica ru-
bicunda conſiſtit humor,his tumor eſt fere rotundus ve-
lut ouum: atque his teſtis occultus eſt,vt qui vndiquaque
circumluatur. Si verò extra tunicam rubicũdam,ſub pel-
liculis dartis dictis fuerit, per pauca corpora occurrit: at
ſi in ſupergenita tunica humor conſtiterit, propter colle-
ctionem ac conglobationem vndiquaque contingentẽ,
tumor alterius teſtis imaginem præ ſe fert: & ſi quidem

aquoſus fuerit humor,cõcolor tumor pellucet:ſi verò fæ-
culentus aut cruentus, rubicundus aut liuidus apparet: ſi
verò in vtriſque ſcroti partibus ſigna hæc comparuerint,
hos geminata hernia correptos eſſe ſcito. Cæterùm chirur
giam hoc modo facimus: Denudata pilis pube & ſcroto,
ſi non puer fuerit, hominem ſupinum in ſcamnum recli-
namus, ita vt natibus linteum multipliciter complicatũ,
ſcroto verò ſpongiã magnam ſubiiciamus: & ex ſiniſtris
ægri ſedentes, miniſtrum à dextris ipſius ægri ſedentem
iubemus vt & pudendum in alteram partem diſtendat, &
ſcroti cutem ad abdomen extendat: nos autem accepto
ſcalpello ſcrotum diuidimus, à medio exorſi ſecundum
longitudinem, propemodum ad pubem vſque rectam ſe-
ctionem facientes, ſimilẽ & appoſitam ei lineæ quæ ſcro-
tum in duas partes ſecat, diuiſione ad rubicundam vſque
tunicam progrediente. Si verò in ſupergenita tunica ſit
humor, qua parte apex eius tunicæ ſignificationem de ſe
præbet, ea parte diuiſionem facimus, & labiis ſectionis
per hamulum diductis, & dartis appellatis pelliculis detra
ctis per herniarum cultellum ac ſcalpellum, & denudata
tunica rubicunda, mediam ipſam per venarum ſectoriũ
ſcalpellum diuidimus, illa maximè parte qua à teſte ſepa-
rata eſt: & humore toto aut maiore ipſius parte, in vas
quoddam excreto, rubicũdam tunicam per hamulos au-
ferimus, tenuiſſimam præſertim ipſius partem. At hinc
iam Antylus ſuturis & curatione cruentorum vulnerum
vtitur: recentiores autem concarnante appellato ductu. Si
verò teſtis putrefactionem aut aliquam aliam affectionẽ
habere comperiatur, vaſis quæ cum adſtite cõiuncta ſunt,
per laqueum diſparatis, & ipſo adſtite diſſecto, teſtem exi
mere oportet: & in gemina hernia præditis, eodem mo-
do dupliciter operabimur, ſectiones vtrinque circa ſcroti
ad inguina partes facientes. Poſtea verò immiſſo per ſe-
ctionem ſpecilli capite, deorſum ad ſcroti finem, & ſcroto
per ipſũ ſpecilli caput diſtẽto, acuto ſcalpello ſectionẽ ſe-
cundum ſubeffluxum facimus, quò ſanguinis grumi, &
pus per ipſam excernatur. Per ipſum verò ſpecilli caput
lemniſcum in longitudinem implicitum linamẽtum, ad
ſupernam ſectionem traiicimus, & vibicibus ſpongia de-
terſis, lanas oleo madidas per ſectionem deorſum ad teſtẽ
immittimus, & forinſecus alias lanas vino & oleo imbu-
tas, ſcroto, imo ventri, inguinibus, interfœmineo ac lũbis
ſuperponimus: & linteo triplicato inſuper expreſſo, & de-
ligatione ſena crura habente, & aliis ad hoc commodis
facta, hominem reclinamus, lanis ad lumbos ſubiectis,
quietis gratia, & pelle molli ſubſtrata, ad irrigationes exci
piendas. Irrigamus autem oleo calido ad tertiam vſque
diem: poſt quam ſolutione facta, ad vulnus quidem tetra-
pharmaco linamentis excepto vti oportet, ita vt lemni-
ſcum in ſolutione permutemus. Forinſecus autem rurſus
irrigationes adhibeantur propter inflammationem, vſq;
ad ſeptimam diem: à quo medicamentum ad conſeruan
dum linamentum adhibemus. At poſt vlceris repurgatio
nem, & moderatam incarnationem, vbi iam de cætero
lauantur, lemniſcum auferre oportet, & reliqua curatio-
nis ſequela (velut antea dictum eſt) vti: quòd ſi inflamma-
tio aliqua ſit, aut ſanguinis eruptio, aut tale quid interim
accedat, conuenienti modo ſingulis occurrendum eſt, vt
ne ſæpe eundẽ ſermonem repetamus: ſi verò vſtionem in
hernia aquoſa libentius adhibuerimus, (velut iunioribus
placet) omnia quæ ante chirurgiam & quæ poſt ipſam re-
lata ſunt, fiant, itémque quæ in ipſa chirurgia retulimus,
eo ſolùm relicto vt ne ferro ſecemus, neque ſecundum
ſubeffluxionẽ ſectionem faciamus. Decẽ itaque aut duo-
decim ferramentis literam γ referentibus ignitis, & duo-
bus cultratis, primùm quidem ſcrotum per gammata illa
per medium peruremus, & ſcalpello aut cæco hamulo
membranas excoriantes, cultrato cauterio velut diſſecan-
tes vremus. Denudatam autem rubicundam tunicã, quæ
ex albedine & denſitate facillimè cognoſcitur, ſumma
gammati cauterii parte perurimus, & humorem excerni-
mus, ac poſtea totum quod denudatum eſt, hamulis diſtẽ
tum, cultrato cautere auferimus.

DE CARNOSA ET TOFACEA hernia, Cap. LXIII.

A SI caro circa aliquã partem corpuſculorum quæ ſcrotũ
connectunt, naſcatur, carnoſæ herniæ affectio obori-
tur, & hoc ex obſcura cauſa, teſte fluxione vexato, aut in
ſcirrhum indurato, aut ex plaga, aut ex imperita poſt her-
niæ ſectionem curatione. Adeſt autem & his tumor con-
color, cũ duritia: ſi verò induratus eſt tumor, color vitia-
tur, & ſenſus exors eſt: at ſi malignus eſt tumor, dolores
punctorii conſequuntur. Ad chirurgiam itaque deueniẽ-
tes, ægrotum velut prius collocamus, & ſimiliter ſectionẽ
facimus: & ſi quidem cum teſte caro concreta affectionẽ
B fecerit, & darton pelliculam & rubicundam tunicam ſi-
militer diſſecamus: deinde extento teſte vnà cum tunicà
rubicunda, ipſum foras educemus, & diſcreto à vaſis ner-
uo vnde teſtis dependet, vaſa quidem adſtringemus, ner-
uum verò diſſecabimus, teſtem autem cum carne cõcre-
tum, velut alienum eiiciemus. Si verò circa aliquam tuni-
cam aut vaſculum caro concreuerit, diuiſo ſcroto & ſub-
iectis carni pelliculis, quicquid carnoſum eſt auferimus.
At ſi poſterior accretio cum carne concreuerit, circumſi-
tis partibus ablatis, etiam teſtem vnà cum ipſa tollemus:
C fieri enim non poteſt vt ſine ipſa teſtis maneat. Cæterùm
toſi qui & circa teſtem & circa tunicam rubicundam cõ-
ſiſtunt, ex multo reniſu, & duritia, ac inæqualitate, à carno
ſa & aquoſa hernia diſcernuntur, & hi igitur carnoſæ her-
niæ chirurgiam requirunt.

DE VARICOSA ET FLATVOSA hernia, Cap. LXIIII.

VAſa quæ circa teſtem aut dartos pelliculas, varicoſa
fiunt, varices ſimpliciter appellant: reliqua teſtem nu
trientia, ſi varicoſa facta fuerint, herniam varicoſam affe-
D ctionem vocant: ſigna horum manifeſta ſunt. Collectio
enim tumidior, & obliqua, & aliquantulum racemoſa, &
teſticuli laxatio apparet: quædam item alia functionum
impedimenta, maximè in curſu & exercitiis ac profectio-
nibus. Chirurgiam autem facimus ſic: Poſt commodam
locationem, contrectato ſcroto, neruum à quo teſtis pen-
det, ad infernam partem detrudemus. Eſt autem cognitu
facilis, & tenuior vaſis, & ſolidior ac renitẽs, vt qui fortis
ſit & validus: ſed & æger dolet ad ipſius compreſſionem,
inſupérque ad colem ſitus eſt. Vaſa verò per digitos tum
E noſtros tum miniſtri, in ſcroto apprehendimus, & forti-
ter diſtentis obliquam ſcalpelli aciem contra ipſas venas
cuti inducimus: deinde infixis hamulis, vbi ſubiectas cuti
partes excoriauimus, vaſáque denudauimus, velut in vaſo
rum exſectione, & arteriarum dilatatione dicebamus, acũ
duplex filum habentem tranſigimus, & ſecta fili anſa, vaſa
tum circa primam ipſorum varicationem, tum circa in-
fernam extremitatem, illaqueamus, ſectione per medium
in directum facta: & collecto ſanguine euacuato, ſuppura-
torio ductu ipſos curabimus, quo laqueorum vincula vnà
F cum vaſis ſua ſponte excidant. At verò Leonides, ſi quidẽ
aliqua teſtem nutrientia vaſa varicoſa facta fuerint, ita fa-
ciendum eſſe dicit: ſi verò omnia, cum ipſis etiam teſtem
euellẽdum eſſe, vt ne vaſis nutrientibus priuatus reſicce-
tur. Cæterùm flatuoſam herniam, quæ in genere arteriæ
dilatatio eſt, Leonides penitus chirurgia aggredi recuſat,
ob præſẽs eruptionis ſanguinis periculũ, qui nullo modo
ſiſti poteſt: recentiores verò, quũ duplex ſit ipſius origo,
altera à quatuor vaſis teſtem alentibus exoriens, altera ab
arteriis in pelliculis dartis dictis ac ſcroto, hanc quidem
G reiiciunt, priorẽ verò chirurgia tractant. Diſcernimus au-
tem ipſas, ex eo quòd ea quæ ab arteriis oritur, facilè ad
digitorum compreſſionem euaneſcit: quæ verò à teſtem
nutrientibus vaſis, aut omnino non, aut cũ multa cautio-
ne. Chirurgiam verò adhibemus velut in hernia varico-
ſa dictum eſt, ſingulis venis exceptis, ac filo obligatis.

DE INTESTINI HERNIA, Cap. LXV.

INteſtini hernia eſt prolapſio inteſtini in ſcrotũ. Fit aut
propter ruptionem peritonæi membranæ, circa inanẽ
H laterum locum ruptæ, aut ob eiuſdem membranæ diſten-
tionem. Ambo verò hæc, & ruptio inquam & diſtentio,
ex violentia aliqua progreſſa fiunt, velut eſt plaga, aut ſal-
tus, aut clamor. Quæ verò ob diſtentionem fit, priuatim
etiam propter reſolutionem, & ob alias corporis debilita-

tes oritur.Signa communia vtriſque conſpicuus circa teſtem tumor:& quòd in exercitiis ac coloribus, & ſpiritus detentione,aliiſque incommoditatibus,ipſe ſeipſo maior fit tumor:& quòd dum digitis impreſſis notæ fiunt,tardè quidem dum comprimitur recurrit,citò verò rurſus relabitur.& inteſtinũ in figura corporum ſupina, ſupernè in ſuo loco manet,donec rurſus erecti conſiſtant. Sed & ſtercoris in ſcrotum exceptio, ſæpe periculum ipſis inducit. Dolore enim ex eo infeſtantur, quandoque etiam ad cõpreſſionem rugitum ſentiunt. At verò peculiaria ſigna eorum qui ob diſtentionem affecti ſunt, habentur hæc: quòd non aceruatim ſed particulatim, temporis progreſſu,& ob quaſlibet cauſas quandoque delapſio fit, & tumor æqualis ac profundus apparet, inteſtino delapſo circum membranam conſtricto. Eorum verò qui ob ruptionem affecti ſunt,ſigna habentur hæc, quòd aceruatim ab initio fit prolapſio,& ob firmas ſolùm cauſas,& tumor ingẽs inæqualis, & in ſuperficie ſtatim ad cutem apparet, eo quòd extra membranam inteſtina excidunt. Si igitur mẽbrana rupta,omentum ſolum in ſcrotum exciderit,*ἐπιπλοκήλη,id eſt omenti hernia*,affectio vocatur:ſi verò etiam inteſtinũ, *ἐπιπλοεντεροκήλη,id eſt omenti ac inteſtini hernia*,appellatur:ſi verò etiam aqua in tunica rubicunda apparuerit, compoſita ex tribus etiam appellatio imponitur, *ut hydrepiploenterocele, id eſt aquæ omenti ac inteſtini hernia, uocetur*. Neque verò has, neque inteſtini propter ruptionem herniã chirurgia aggredimur: verùm ſolùm ob diſtentionem obortam inteſtini herniam chirurgia tractamus,hoc modo:Poſt ſupinam locationem,extentam cum miniſtro cutem quæ ad inguen eſt,tranſuerſim diſſecamus, velut in vaſorum exſectione dictum eſt ſecãtes, (quidam verò nõ tranſuerſim,ſed in directum ſecant) & hamulo trãſfixam ſectionem expandimus, ea menſura vt teſtis educendus locum habeat:deinde rurſus hamulis infixis in intima cute tot quot vulneris magnitudo requirit, hamulo cæco aut ſcalpello membranas & pingedinem excoriantes,diſſecamus. Denudata autem vndiquaque membrana, immiſſo indice digito ad poſteriores ſcroti partes inter mẽbranã & pelliculas dartas appellatas,poſteriorẽ accretionẽ exoluimus:& poſtea dextra manu extremitatem ipſarum duplicãtes ad internas ſcroti partes,ſimúlque ſiniſtra manu membranam ad ſectionem attrahentes,excipimus teſtem vnà cum tunica rubicunda,& vnum ex miniſtris teſtem extendere iubemus. Nos autem vbi poſteriorem accretionem perfectè exoluerimus,digitis inueſtigabimus num aliqua inteſtini inuolutio in rubicunda tunica ſit comprehenſa, atque hanc deorſum ad ventrem detrudemus:deinde accepta acu magna quæ filum aliâs per ſe decuplum,tunc duplicatum habeat, ipſam ad extremitatem membranæ,ad ipſam ſectionem in medio tranſigimus: ſectáque anſa,quatuor principia facimus,atque his ex vtraque parte viciſſim iuxta chiaſmum, *id eſt literæ Græcæ χ figuram*,implicatis, membranã vehemẽter cõſtringimus, & rurſus obuolutis principiis generoſè conſtringimus,vt nullum ex nutrientibus vaſis,alimentum ſuppeditare poſſit,vt ne hinc inflammatio oboriatur: & alterum magis extrinſecus vinculum, minus quàm duorum digitorum ſpatio à priore diſtans iniicimus. At poſt hæc vincula eã membranæ partem quam ad digiti magnitudinem reliquimus,totam circumcirca reſecamus,auferentes videlicet ſimul etiam teſtem:& rurſus ſecundum ſubeffluxionem ſcrotum ſecantes,& lemniſcum tranſmittentes,& irrigationes ex oleo,& deligationes velut in hernia aquoſa adhibentes,omnia reliqua quemadmodum illic dictum eſt peragemus. Nouimus autem quoſdam nõ ineptos chirurgos,qui poſt rubicundæ tunicæ exſectionem,cauteriis candentibus extremitatẽ ipſius inurunt, ob ſanguinis eruptionis timorem,velut veriſimile videtur. Iidem poſt chirurgiam ſtatim etiã lauant affectos in ſolio longo ligneo aquam calidam habente,ad ſeptimum vſque diem,atque hoc quinquies in diei ac noctis vnius ſpatio faciunt, & præſertim in pueris:& mirificè ipſis ſuccedit,quum & ipſi abſque inflammatione maneant loci,& vincula vnà cum corporibus citò excidant. Interpoſito verò inter lotiones tempore,prædictas irrigationes adhibent:ſed & alius qui

A dam ſupra relata, etiam pipere trito cum oleo ſpinam ipſorum eo tempore confricabat.

DE INGVINIS HERNIA, Cap. LXVI.

HErniam inteſtini quæ ob diſtentionem fit, inguinis hernia præcedit. Primùm enim quum diſtẽditur peritonæi membrana,laxatur inteſtinum,interímque ad inguen ſecedit, & inguinis herniam facit:quam vetuſtiores hoc modo chirurgia aggrediuntur. Poſt factam ſectionẽ trãſuerſim trium digitorum lõgitudine circa extumeſcẽ
B tem inguinis partem, & poſt exemptas pelliculas ac pinguedinem,circa medium membranæ denudatæ, qua parte faſtigiatur,ſpecilli caput adhibeatur.ita enim inteſtina in profundum detruduntur. Eminentes igitur membranæ partes,ab vtroque capitis ſpecilli latere,ſuturis inter ſe coniungemus, deinde ſpecilli caput extrahemus, neque membranam reſecantes,neque teſtem iniicientes, neque quicquam aliud,ſed ductu cruentis vulneribus deſtinato curantes. Quandoquidem verò iunioribus vſtio magis probatur, meritò etiam hãc trademus. Homo itaque poſt
C moderatum motum violentius tuſſiat,ac intendatur cum ſpiritus retentione:tumore verò circa inguen apparente, atramento ſcriptorio aut collyrio vrendus locus circumſcribatur ad triangularem figuram, ita vt ſurſum ad inguinis ſitum tranſuerſa linea locetur:ſed & nota in mediũ trianguli iniiciatur. Reclinato autem ægroto, igne candefacti cauteres in mediã notam immittantur,primùm clauati,deinde in latera trianguli,gammati: & tertiò lateratis aut lenticulatis totus triangulus exæquetur, miniſtro per totam vſtionem panniculo ſaniem detergente. atque
D ita in profundum vſtio fiat, donec in iis qui moderatum habitum habent, pinguedo attingatur. Neque enim in iis qui macilenti ſunt notam hanc obſeruabimus ob ſiccitatem,vt ne fallamur, & membranam inuramus: neque in craſſioribus ac pinguioribus,in quibus etiam ante ſufficientem vſtionem pinguedo apparet:imò potius ex artificioſa coniectura moderatam menſuram comperiemus. Poſt vſtionem verò ſalem cum porro tritum cruſtæ iniiciemus,& inguinali decuſſata deligatione vtemur. Sequẽtibus autem diebus cruſtam detrahentibus medicamen-
E tis vtemur,quale eſt lẽticula cum melle,& ſimilia ad perfectam vſque curationem.

DE SCROTI LAXATIONE, Cap. LXVII.

QVVM ſcroti cutis laxatur, abſque iis corporibus quæ intro ipſum ſunt,Rhacoſis appellata affectio fit, maximè indecora. Leonides igitur ſupino reclinato homine,ſuperfluam cutem per ſcalpellum,contra ſubiectam tabulam,aut durum aliquod corium,ſiue corpus, reſecabat,& ſuturis labia committebat: at verò Antylus ſuturis
F tribus aut quatuor ſuperflua cute pertuſa, forfice acuta aut ſcalpello,id quod vltra ſuturas extabat, reſecabat,& per ſuturas munitione facta,cruentorum vulnerum ductu percurabat.

DE CASTRATIONE, Cap. LXVIII.

QVVM noſtra ars ſcopum habeat vt corpora à ſtatu præter naturam,ad naturalem reducat, caſtratio contrarium eius profitetur. Verùm quandoquidem ſæpe etiam inuiti ab aliquibus præeminentibus ad caſtrationẽ faciendam cogimur, breui quadam ſumma aggreſſionis
G modum referemus. Eſt autẽ hic duplex, alter per colliſionem, alter per exſectionem. Modus per colliſionem ita abſoluitur: Infantes adhuc pueri in peluim aquæ calidæ collocantur,deinde vbi laxata fuerint in ipſa pelui corpuſcula,teſticuli digitis colliduntur,donec euaneſcant, & diſſoluti, non amplius compacti ad tactum occurrant. At per exſectionẽ modus huiuſmodi eſt:Supinus in ſcamnũ reclinetur caſtrandus,& per ſiniſtræ manus digitos ſcrotũ vnà cum teſtibus comprimatur, & vbi rectum ſitum habuerit,duabus ſectionibus per ſcalpellum in directum ſe-
H cetur,ita vt ad ſingulos teſtes vna fiat. Vbi verò proſiluerint teſtes,excorientur ac excindantur, tenuiſſima ſolùm vaſorum naturalium cõtinuitate relicta. Hic modus præfertur illi qui fit per colliſionem: nam quibus colliſi ſunt teſtes, quandoque coitum appetunt,parte quadam teſti-

culorum, velut veriſimile eſt, in colliſione remanente.

DE HERMAPHRODITIS, Cap. LXIX.

AFfectio hermaphroditorum per cōpoſitam vocem, ab Herma & Aphrodyte, *id eſt, Mercurio & Venere*, nominata eſt, vtrique generi valde indecora. Quum enim quatuor ſint ipſius differentiæ ſecundum Leonidem, tres quidem in viris conſiſtunt, vna verò in fœminis. Nam in viris quandoque circa interfœmineum, quandoque circa medium ſcrotum, muliebris pudendi piloſi ſitus apparet: ſupra has verò tertia eſt in qua velut per pudendum, per ſcrotum vrinæ effunduntur. At in fœminis ſupra pudendum iuxta pubem ſæpe virilis pudendi ſitus reperitur, tribus corporibus extantibus, vno veluti cole, duobus quaſi teſtibus. Tertia igitur in viris, in qua vrina per ſcrotum excernitur, incurabilis eſt: reliquæ verò tres curantur ſi ſuperfluæ partes auferantur, & velut vlcerum curatio fiat.

DA NYMPHAE AC CAVDAE PRAEſectione, Cap. LXX.

QVibuſdam ingenti magnitudine eſt Nympha, ita vt indecora turpitudine occurrat, & (quemadmodū aliqui narrant) aliquæ per hanc partē etiam arrigunt velut viri, & ad coitum concitantur. Quapropter ſupina locata muliere, quod ſuperfluum eſt in nympha, id volſella apprehenſum ſcalpello reſecamus, vitantes vt ne ex profundo ipſam excidamus, ne Rhyadica, *id eſt, fluida affectio*, ex hoc ſequatur. Sed & caudā quæ carnoſa ab vteri oſculo excretio eſt, & muliebre pudendum replet: aliquando verò etiam ad externas partes inſtar caudæ prominet, ſimiliter vt nympham reſecare oportet.

DE THYMIS, CONDYLOMATIBVS, ET hæmorrhoidibus in muliebribus locis. Cap. LXXI.

THymus eminentia quædam eſt aliquando rubicūda, quandoque alba, plerunque ſine dolore, thymi herbæ corymbis ſiue cacuminibus ſimilis. Cōdylomata verò rugoſæ extuberantiæ ſunt: quemadmodum hæmorrhoides ſimiles illis ſunt quæ in ano fiunt, quæ aliquando etiam ſanguinem fundunt. Omnes itaque eiuſmodi eminentias, in fœminis ſub conſpectum veniētes, & denudatas, volſella apprehenſas, ſemiſpathulæ acie excidimus, & galla trita, aut alumine ſciſſo inſperſo; ad eas vtimur. Maiores enim chirurgi obligationē per fila in his nō admittūt.

DE NON PERFORATIS, ET DE phimo, Cap. LXXII.

MVlieres quædā genitales partes non perforatas habent, quandoque ex natura, quandoque incremento poſtea facto, morbo aliquo prægreſſo. Et hoc aliquando in profundo, aliquando in pudendi alis, aut in intermediis locis, & aut ex concretione, aut propter obturationem. Quod verò obturat, aut caro eſt, aut membrana. Impedimentū autem multum inducit hæc affectio, partim in coitu, partim in conceptione, aut etiam partu: quādoque etiam in menſtrua purgatione, ſi ſanè id quod obturat, ſiue caro ſiue membrana ſit, penitus obſtruat. Nam in aliquibus id in medio perforatū eſt. Cauſa itaque inuenta, aut ſi in promptu expoſita eſt, aut etiam per inſtrumēti exploratorii immiſſionem, ſi concretio ſolùm fuerit, recta ſectione per ſcalpellū fiſtulis ſecandis deſtinatum hāc exoluemus: ſi verò obturatio, hamulis infixis diſtentum corpus illud obturās, ſiue membrana ſiue caro fuerit, eodem ſcalpello diſſecamus: & ſedata ſanguinis eruptione, ſiccantibus citra mordacitatem medicamentis, & poſtea cicatricem inducentibus vtimur, priapi forma linamentum cicatricem inducente pharmaco illitum ſubiicientes, in quibus præſertim non valde in profundo chirurgia facta eſt, quò partes rurſus non concreſcant. Porro phimos quoque in vteri oſculo conſiſtens obturamentum, eodem modo per chirurgiam tractatur.

DE VTERI ABSCESSV, Cap. LXXIII.

SI abſceſſus circa vteri oſculum conſiſtat, qui chirurgiæ ſubiici poſſit, non promptè ad exciſionem feſtinandum eſt, ſed abſoluta iam affectione, & plurimum aucta inflāmatione, & humidis corpuſculis incumbentibus attenuatis, eo quòd principalis pars ſit vterus. At verò in aggreſſione locetur fœmina ſupina in ſella, ita vt crura ad
A ſummum vētrem contracta habeat, femora verò inter ſe diſparata. Subiiciantur autem vlnæ ipſius ad poplites, & vinculis idoneis ad ceruicem deligentur. Qui verò chirurgiam exercet, ex dextris partibus ſedens, inſtrumento exploratorio dioptra appellato, pro ætate conuenienti exploret, & per ſpecillum muliebris ſinus profunditatē metiatur, ne ſi longior ſit dioptræ fiſtula, vterum comprimi contingat. Et ſi longior ſinu reperta fuerit dioptræ fiſtula, lintea complicata pudendi alis imponantur, quò ſuper ipſa locetur dioptra. Oportet autem fiſtulam immittere,
B vt cochleam ad ſupernam partem habeat: & dioptra quidem ab operante teneatur, cochlea verò per miniſtrū obtorqueatur; quò fiſtulæ laminis diductis ſinus diſparetur. Vbi verò occurrerit abſceſſus, ſi mollis ac tenuis ſit, (id quod digiti contactu cognoſces) ſpathula aut acicula in vertice diuidatur, & poſt puris excretionem lemniſcus molliſſimus oleo roſaceo imbutꝰ plagæ inſeratur, aut potius extra plagam, in ſinum muliebrem, citra protruſionem. Forinſecus autem ad alas, & in pectinem ac lumbos, lanæ ſuccidæ aut puræ oleo imbutæ imponantur. Tertia
C die aquæ ac oleo calefactis inſideat, aut maluæ decocto, factâque deterſione lemniſcus leniter in plagā indatur, illitus tetrapharmaco per ſe aut cum cocto melle. Sit autem dilutum tetrapharmacum ex butyro aut roſaceo: cataplaſmatiſque externæ partes integantur, donec inflammatio ſedetur, & purum vlcus fiat. Si verò difficulter repurgetur, per auricularem clyſterem cum iridis aut ariſtolochiæ decocto, aut melle eluatur, & per emplaſtrum ex Cadmia vino dilutum, & linamentis exceptum, cicatrix inducatur: at ſi intra vteri oſculum abſceſſus fuerit,
D chirurgia vitetur.

DE FOETVS IMMORTVI EXTRACTIOne ac exſectione, Cap. LXXIIII.

QVum difficulter parientium curationem libro tertio tradiderimus, ſi non ad illam partus corrigatur, ad chirurgiam meritò deuenimus, ſignis prius collectis an ſuperſtes euaſura ſit mulier, aut nō: & ſi euaſura eſt, tūc chirurgiā aggrediemur: ſin minus, eam vitabimus. Quæ igitur pernicioſè affectæ ſunt, lethargico modo in ſomnū deferuntur, ac reſoluuntur, & ægrè excitantur, atque ſi ex-
E citatæ fuerint per vociferationes, debiliter reſpōdentes, rurſus in ſomnum deferuntur. Quædam verò etiam conuulſorio modo contrahuntur, aut neruis diſtenduntur, aut alimentum non ſentiunt. Pulſus autem vehementer intumeſcens deprehenditur, verùm obſcurus ac debilis. At quæ euaſuræ ſunt, nihil tale patiuntur. Reclinata igitur in lecto ſupina muliere, & magis vt deorſum vergat, mulieres aut miniſtræ quædam crura eleuata vtrinque teneant: ſi hæ non adſint, per vincula quædam thoracem mulieris ad lectum deligato, vt ne dum attrahitur fœtus,
F corpus ipſius ſequens, tractus vigorem exoluat. Deinde pudendi alis per miniſtrum diductis, ſiniſtram manum contractam, cum robuſtis ac conſtrictis digitis, pinguefactam in vteri oſculum demittito, ac ipſum dilatato, & infuſo in ipſum oleo laxius reddito, & vbi commodè vncus infigi poſſit quærito. Commodi autem ſunt loci ad vncum infigendum, in his qui in caput deferuntur, oculi, occiput, os ad palatum, mentum, clauiculæ, & circa coſtas ac præcordia loci: in his verò qui in pedes deferuntur, oſſa ſupra pubem, & coſtarum intermedia ſpacia, & rurſus
G clauiculæ: & poſtea detentum dextra manu vncum, & flexuram ipſius inter digitos occultatam, per ſiniſtram manum leniter inducito, & in quodam ex relatis locis infigito vſque ad inanem locum, & alterum huic oppoſitum, quò æqualis & non ad alteram partem vergens attractio fiat: deinde æqualiter trahito, non ſolùm in directum, ſed etiam in latera, velut in dentium extractione fieri ſolet, & interim tenſionem ne remittito: poſtea immiſſo indice digito pinguefacto, aut etiam pluribus, inter vteri oſculum & impactum corpus, velut ſi excories, in orbem
H circumducito. Sequente verò pro ratione vnco, ipſum in vlteriores partes tranſferre oportebit, atque ſic facere vſque ad perfectam fœtus extractionem. At ſi manus fœtus præmiſſa ſit, & impacta retrudi non poſſit, obuoluto panniculo vt ne ob lubricitatem elabatur, aliquantulum

attrahere illam oportet, & vbi prodierit, totam de hu-
mero reſecare. Idem etiam faciendum eſt ſi ambæ manus
promineant. Similiter etiam pedes prominentes, reliquo
corpore non ſubſequẽte, ab inguinibus reſecare oportet,
& poſtea conari vt reliquum corpus dirigatur: ſi verò ex
eo quòd maius eſt caput, obſtructio fiat, ſi quidem hy-
drocephalus eſt fœtus, ſpathula polypis deſtinata, aut aci-
cula, aut aculeato cultello inter digitos occultato, caluaria
diuidatur, quò aqua euacuata conſidat. Si verò naturaliter
ita amplum caput habet, diuiſam ſimiliter caluariam, per
forcipem dentibus aut oſſibus extrahendis commodam
contundimus, & ſi ſupereminent oſſa, ipſa eximimus. At
verò ſi protracto capite, circa thoracem obſtructio fiat,
eodem inſtrumento loci circa clauiculas vſque ad ina-
nem locum diuidantur, quò humore euacuato thorax
concidat. Si verò non concidat, facta diſſectione clauicu-
las ipſas auferre oportet. tunc enim thorax concidet. Si
verò imus venter inflatus fuerit, mortuo fœtu, aut hydro-
pe affecto, eadem ratione humor euacuetur vnà cum ipſis
inteſtinis. In iis verò qui in pedes deferuntur, inclinatio
facilè ad oſculum vteri dirigitur. Quòd ſi circa thoracem
aut abdomen impactus fœtus hæreat, panniculo obuolu-
to attrahatur, & eodem modo facta diuiſione, ea quæ cõ-
tinentur euacuentur. At ſi reliquis ablatis caput recurrens
detineatur, ſiniſtram manum immittito: & ſi quidem diſ-
paratum fuerit vteri oſculum, manum in profundum
demittito, & repertum caput digitis ad oſculum deuolui-
to, deinde vnco vno atque altero infixo attrahito: ſi verò
concluſum ſit vteri oſculum ob inflammationem, nulla
vis inferatur, ſed pinguibus ac largis infuſis vtendum eſt,
inſeſſibus itẽ & irrigationibus ac cataplaſmatis; quò diſ-
parato oſculo educatur, velut dictum eſt. Porro qui in
obliquum prodeunt fœtus, ſi quidem dirigantur, prædi-
ctis modis vtendum eſt: ſin minus, totus fœtus intus diſ-
ſecetur, & particulatim educatur: diligẽti animaduerſio-
ne habita ne qua particula intus latens relinquatur. Poſt
chirurgiam, curationibus ad vteri inflammationes vten-
dum eſt. Si verò etiam ſanguinis eruptio fiat, etiam huius
curationem habes.

DE SECVNDA RELICTA, Cap. LXXV.

SÆpenumero poſt fœtus extractionem, ſecunda in v-
tero detinetur. Patente igitur vteri oſculo, & ipſa ſe-
cunda ab vtero exoluta, ac circa partem aliquam vteri in
ſphæræ modum cõglobata, facillima eſt eductio. Manum
enim ſiniſtram calidam ac pinguefactam in profundum
immittere oportet, & occurrentem ſecundam eiicere. Si
verò fundo vteri adhæſerit, manus quidem ſimiliter im-
mittatur, comprehenſa verò ſecunda tendatur, neque in
directum, ob vteri prolapſus timorẽ, neque cum violẽtia
vehementi, ſed leniter primùm ad latera hac illac trãſfe-
ratur, deinde aliquanto magis intenté. ita enim obedit,
& accretio exoluitur. At ſi concluſum repertum fuerit vte-
ri oſculum, relatis curationibus ad hoc vtendũ eſt. Quòd
ſi vires non debiles fuerint, etiam ſternutatoriis vtatur, &
ſuffitibus in olla ex aromatibus. Et ſi hiauerit vteri oſcu-
lum, immiſſa manu conandum vt extrahatur, veluti di-
ctum eſt. Si verò neque ſic educatur, non oportet pertur-
bari. nam poſt paucos dies, putrefacta & in ſaniem diſſo-
luta excidit. Cæterùm quia fœtore caput obturat, & ſto-
machum euertit, ſuffimenta conuenientia ad hoc requi-
runtur: probantur autem cardamomum, & ficus aridæ.

DE COXENDICVM VSTIONE, Cap. LXXVI.

QVemadmodum humerus, ita etiam coxa, ob humo-
ris copiam, quibuſdam emota, vſtionem exigit. Sic i-
gitur Hippocrates ait, Quibuſcunque ex diuturno coxen-
dicum morbo vexatis coxa excidit, his crus tabeſcit, &
claudicant, ſi non vſti fuerint. Oportet itaque etiam hîc
iuxta illum maximè locum vrere vbi articulus excidit. ſic
enim redundans humor reſiccari poterit, & locus ex cica-
trice denſatus, non amplius os excipiet. Quapropter etiam
ad multam profunditatem, vſtionem hîc facere oportet.
Iuniores porro tres cruſtas vrendo inducunt, vnam retro
iuxta cauitatem clunis: alteram ab externa parte, paulu-
lum ſupra genu: tertiam paululum ſupra externum talum,
iuxta carnoſiorem partem.

A DE FISTVLIS ET FAVIS, Cap. LXXVII.

QVum locus hic poſtulet vt de fiſtulis ſedis agamus,
non malum fuerit prius de fiſtulis in vniuerſum tra-
ctare. Fiſtula itaque ſinus eſt calloſus, doloris aliquantulũ
exors, in plurimis partibus conſiſtens. Fit autẽ plerunque
ex abſceſſibus non probè curatis. Callus autẽ, ſolida quæ-
dam & alba & humoris exors caro eſt, quæ dolorem non
ſentit, quum neque vena neque neruus ad ipſam pertin-
gat. Et ſinus aliquando quidem ſiccus eſt, aliquando verò
B humectus: & humor ipſe quandoque indeſinẽter fertur,
quandoque quibuſdam temporibus remittit, dum & ob-
turatur oſculum, & rurſus aperitur. Et quandoque ad os
fiſtulæ terminantur, quandoque ad neruum, aut aliam
quandam principem partem, & aut in directum tendunt,
aut obliquæ ſunt, & aut vnũ oſculũ aut plura habent. Quæ
igitur ad arterias magnas, aut neruos, aut tendines me-
morabiles, aut ſuccingentem coſtas membranam, aut ad
aliquam principem partem pertingunt, his aut omninò
non, aut cum multa cautione artificioſa, chirurgia adhi-
C benda eſt. Reliquas verò hoc modo aggrediemur: Explo-
rabimus primùm, ſi quidem in directum tendit fiſtula,
per ſcalpellum: ſi verò obliqua eſt, per biceps ſpecillum
quod facilè flecti poteſt: talia autem ſunt ſtannea, & te-
nuiſſima ex ære facta. In quibus autẽ duo vel plura oſcula
ſunt, ita vt per ſpecillum explorari non poſſint, his infu-
ſo per vnum oſculum in ſinum immiſſo, ex infuſi ad reli-
qua oſcula trãſitu comperiemus an vna multa oſcula ha-
bẽs ſit fiſtula, aut plures. Et facta iam exploratione, ſi qui-
dem in ſuperficie fuerit ſinus, & anguſtus, immiſſo ſpe-
D cillo hunc expãdemus, & ſcalpello callum iuxta propriam
figuram auferemus, aut vnguibus, aut acie ſcalpelli dera-
dentes. Si verò etiam latitudinem habeat, ſuperflua cor-
puſcula auferantur: at ſi non in ſuperficie ſit, ſed per pro-
fundum in directum procedit, quatenus id fieri poteſt in
profundo ipſo diſſecto, totum callum circumcirca aufe-
rimus. Et ſi quid de ipſo relinquatur, pharmaco vſtorio
hoc conſumimus: ſi verò multum id ſit, & pharmaco non
cedat, cauteriis ferreis aduremus. Quòd ſi in os deſinat
fiſtula, & ſit hoc illæſum, ſolum ipſum rademus. Sin carie
E aut alio quodam modo corruptum fuerit, totum id quod
affectum eſt, per oppoſita ſcalpra exciſoria amputabimus,
facta prius (ſi opus fuerit) per terebram perforatione, ſiue
ad ſecundam laminam vſque ſolummodo, ſiue vſque ad
medullam fuerit affectum. Si verò etiã os ſupereminеat,
velut caulis per trãſuerſum fractum, ipſum reſecabimus.
Acceptis itaque duobus locis, alterius medietatem præ-
minẽti oſſi ſubiicimus, ipſúmque per miniſtrum ſurſum
extendimus: alterius autem craſſioris, aut etiam ex lana
facti, ſimiliter medietatem carni quæ ſub oſſe eſt adapta-
F mus: & initiis infernè prehenſis, ita per ipſum locum car-
nem deorſum trahi iubemus vt ne ſerræ dentibus caro
dilanietur. Atque hoc modo nos deſectionem facimus.
At verò vbi princeps aliqua pars ſubiacet, velut membra-
na ſuccingens, aut medulla ſpinæ dorſi, aut talis quædam,
dum excidimus aut deſecamus os, membranæ cuſtodem
laminam ſubiicimus. Quòd ſi os non fuerit affectum, ſed
totum circumcirca carne denudatum, eodem modo ſer-
ra reſecandum eſt. fieri enim non poteſt vt oſſa quæ cir-
cumcirca flatum excipiunt, carne inducantur. Similiter
G autem, ſi extremitas oſſis prope articulum affecta fuerit,
reſecare ipſam oportet: & ſi totum ſæpe os, velut cubitus,
aut radius, aut tibia, aut tale quoddam, corruptum fuerit,
totum amputandum eſt. Cæterùm femoris caput, aut co-
xam, aut ſpinæ dorſi verticulum affectum aggredi vita-
bimus, propter imminens ex adiacentibus arteriis peri-
culum. Hanc igitur rationem ita in ſingulis ſequi opor-
tet, vt vbique & ſitum & vicinitatem & cognationem af-
fectarum partium conſideremus, itémque morbi magni-
tudinem, & ægroti virium robur. Sed & fauus, qui ſinus
eſt fiſtuloſus mellea humiditate fluens, fiſtularum & alio-
H rum ſinuum chirurgiæ ac curationi ſubiiciatur.

DE FISTVLIS IN ANO, Cap. LXXVIII.

FIſtulæ in ſede explorantur, quæ quidem occultæ ſunt,
ex eo quòd non apparente oſculo dolor vexat, & pu-
rulẽta humiditas per ſedem profunditur, plurimis etiam

abſceſſus ſigna prægreſſa ſunt: conſpicuæ verò ex ſpecilli aut pili ſuilli immiſſione. In profundum enim ad inanem vſque locum, inſtrumentum deſcendit, & indici digito in ſedem immiſſo occurrit, perforata nimirum fiſtula ad internas partes. Verùm in non perforatis, non ſine medio inſtrumentum digito occurrit, ſed per medium corpus id quod non perforatum manſit. Obliquè autem & labyrintho ſimiles fiſtulæ cognoſcuntur ex eo quòd inſtrumentum parum procedit, pus autem pro ratione ad proportionem multum effluit. Quæ verò prope inteſtinum ſunt, eas cognoſcimus ex eo quòd aliquando lumbrici & ſtercus per oſculum feruntur: atque in omnibus fermè callus quidam circa oſculum apparet. Incurabilis porro eſt fiſtula quæ veſicæ collum perforauit, aut ad femoris articulum conſiſtit, aut ad ipſum rectum inteſtinum proceſſit. Ægrè verò curatur quæ oſculum non habet, & occulta, & in os deſinens, & multifida: reliquæ omnino facilè curantur. Manum itaque ipſis ita admouemus: Ægro ſupino locato, & crura ſurſum habente, ita vt femora ad ventrem vergant, quemadmodum in his quibus infuſum per clyſterem in aluum immitti ſolet, ſi in ſuperficie fiſtulæ terminus occurrat, immiſſo ſcalpello aut auriculario ſpecillo per oſculum, ſimplici ſectione cutem incumbentem reſecamus. Si verò in profundum ſedis fiſtulæ finis deſinat, immiſſo per oſculum ſpecillo, ſi quidem perforatam inuenerimus, alterius manus quæ affecto cluni oppoſita eſt, indice digito in anū immiſſo, ſpecilli caput apprehendimus, & inflexum ipſum foras educimus, & corpuſcula ſpecillo incumbētia ſimplici ſectione exoluimus. At ſi nondum perforata fiſtula reperiatur, ſed ſolùm in profundum ſedis finiat, & exploratibus nobis per indicem digitum, ſpecilli extremum occurrat, ſquamoſo quodam ac membranoſo corpuſculo interpoſito, tunc hoc per ſpecilli caput violentius perforabimus, & educto per ſedem ſpecillo, rurſus incumbentia ipſi corpora exoluemus, (velut antea diximus) aut fundo ſinus ad ſedem per falcem fiſtulis ſecandis commodam perforato, ipſóque inſtrumento per ſedem tranſmiſſo, hinc totum id quod in medio eſt, falcis acie reſecabimus, & poſt ſectionem, corpuſcula circumſita volſella aut forcipe vuularia apprehenſa amputabimus, (ſunt autem omnino calli ea corpuſcula) ita vt vbique *σφιγκτῆρα, id eſt adſtrictorium*, muſculum vitemus. Quidam enim minus artificioſè facta in profundo ſectione, vulnerauerunt illum, atque hinc inuolūtaria ſtercoris excretio homini accidit. Quòd ſi quidam præ timore chirurgiam recuſent, Hippocratica lini ac fili deligatione vtendum eſt. Iubet enim Hippocrates linum quincuplum crudum perforato aut bicipiti ſpecillo inſertum, per fiſtulam traiicere, & initia lini connectere, & quotidie adſtringere, donec totum id corpus quod in medio duorum oſculorum ſitum eſt, diſſectum ſit, ac linum reſpuat. Si verò exolutio protrahatur, *ψάρος, id eſt puluillus ſiccus*, aut eiuſmodi quiſpiam, lino inſpergatur, atque ita traiiciatur. Quidam fiſtulariæ falcis foramini linum inſerunt, & relato modo traiiciunt: quod ego minimè faciendum eſſe puto. Nam dum chirurgiam vitant, ſupra hanc etiam curationis tarditatem incurrunt. Cæterùm de occultis fiſtulis Leonides hæc dicit, Quum profunda fuerit fiſtula quæ *σφιγκτῆρα, id eſt muſculū adſtrictorium*, perforauit, ſiue ab ano exorſa, ſiue multū progreſſa, in muſculo tamen conſiſtens, poſt relatam explorationem, inſtrumento ſedem diducente, parua dioptra dico, ſedem velut muliebrem ſinum diducito: deinde vbi cōparuerit fiſtulæ oſculū, ſpecilli caput per ipſum immittatur, & in profundū propellatur, & ſuper ipſum occurrēs, tota fiſtula per ſemiſpathulam aut ſpathulā fiſtulariā diſſecetur. Nos autē quum in eiuſmodi affectionē incidiſſemus, hoc chirurgiæ modo vti non potuimus, eo quòd fiſtulæ antrum viſui non occurreret. Erat enim inter anum & muſculum adſtrictorium ad dextram partem ſitum, & inſtrumentum diductorium actioni magis tenebras offundebat. Poſtquam autem per digitos facta diductione, rima quædam comparuiſſet quæ iuxta vnam quandam ani rugam, velut defluxio fiſtulæ eſſet, (pus enim per ipſam effluebat) conſtituimus ſanè per hanc ſpecilli caput

A ad fiſtulam tranſmittere, velut qui ad hanc ab illa deduceremur: deinde dextræ manus indice ad *σφιγκτῆρα, id eſt muſculum adſtrictorium*, immiſſo, vbi inueniſſemus corpus quoddam tenue inter digitum ac inſtrumentum, impulſo vehementius ad digitum ſpecillo, fiſtulæ fundum ſurſum verſum perforauimus, & ſpecilli capite per digitum foras tranſmiſſo, totum corpus inter duo fiſtulæ oſcula ſitum, inter id videlicet quod ab initio ad antrum comparebat, & hoc quod iam à nobis factum erat, ſcalpello reſecantes, ſpecillum ſolutum eduximus.

B DE HAEMORRHOIDIBVS ANI, Cap. LXXIX.

QVum hæmorrhoides ex eo quod euacuatur ſe nobis manifeſtent, ante actionis aggreſſionem, plurimo per clyſterem infuſo vtemur, quo ſimul & ſuperflua ex inteſtino euacuemus, ſimúlque ſedē irritemus, vt paratior fiat ad euerſionem & ani exitum. Locato igitur ſupino ægroto ad ſplendidam lucem, ſi quidem conſtrictione vti voluerimus, filum lini quincuplum labiis venarū circundabimus, & ſingulas hæmorrhoidas cum hoc funiculo C cōſtringemus, vna relicta ad ſuperflui ſanguinis eductionem: (nam & Hippocrates hoc præcipit) poſt aſtrictionem verò, linteo complicato ex oleo madente, & deligatione ſedi idonea vſi, ægrum quieſcere iubebimus, oleo tepido & aqua mulſa ventrē curātes: deinde cataplaſmate ex micis panis ac croco vtentes, & poſt hæmorrhoidum elapſum vino cicatricem inducentes. Leonides autem fili deligatione non vtitur, ſed *σταφυλάγρα, id eſt uuularia forcipe*, diu detentas ſcalpello excindit. Poſt chirurgiam manna thuris & amylo cum chalcitide, aut emplaſtro ex ſpongia D vſta cum pice vtēdum eſt: ſed & paſtillo fauſtino ad perfectam aduſtionem quidam vſi ſunt. Alii cauitates vuularii cauteris vſtorio medicamēto explent, & quemadmodum vuam, ita etiam hæmorrhoidas vrunt.

DE CONDYLOMATIS, EXTVBERANtiis, ac rimis in ano, Cap. LXXX.

COndyloma in ano ſolùm loco differt ab eo quod in muliebribus pudendis eſt. Eſt enim etiam ipſum rugoſa ſedis eminentia, inflammatione aut rima prægreſſa. Primùm igitur eminentia appellatur: vbi verò calleſcit, E condyloma. Oportet itaque veluti illa, ita & hæc volſella prehenſa excindere, & cruſtam inducentibus curare. At verò rimas præ duro maximè ſtercore oriētes, & eo quòd calloſæ fiunt, cicatricem tardius recipientes, renouabimus, aut vnguibus aut ſcalpello ipſas lancinantes, & commodè ad cicatricem perducemus.

DE ANO NON PERFORATO, Cap. LXXXI.

PVeris recens natis anus ex natura aliquādo imperforatus reperitur, eo quòd membrana eſt obſtructa. Si i- F gitur hoc fieri poterit, ipſis digitis membrana diffringatur: ſin minus, ſcalpelli acie illa exciſa, vino curabimus. Quandoquidem verò etiam perfectis ſæpe propter vlcus non probè curatum, concretio in ano contingit, etiam hanc inſtrumento commodo diffringere oportet, & curationem accommodatam facere, fiſtula plumbea aut cuneolo quodam in anum indito, vſque ad perfectam curationem, vt ne rurſus concreſcat. Eſt autem cuneolus is aliquo ad cicatricē perducente medicamento illinēdus.

DE VARICVM SECTIONE, Cap. LXXXII.

G VArix, venæ dilatatio eſt, quandoque in temporibus, quandoque iuxta imi ventris partem ſub vmbilico, aliquādo etiam circa teſtes: maximè verò circa crura. Generationem autem ex materia atrabilioſiore omnino habet. Eorum igitur qui in teſtibus conſiſtunt chirurgiam iam tradidimus vbi de hernia varicoſa egimus: ſed & eos qui in crure ſunt, ſimiliter aggrediemur, in internis femoris partibus aggreſſionem facientes, vbi etiam exortus ipſorum fermè in totum reperitur. nam inferius in plures ramos fiſſi, magis difficilem aggreſſionem exhi- H bent. Lotum igitur hominem, laqueo in ſuperna femoris parte circumdato, ambulare iubemus, repletā autem venam atramento ſcriptorio aut collyrio, ſecundum ſitum ipſius, ad trium aut paulo amplius digitorum longitudinem notamus, & reclinato extētis cruribus homine, alte-

rum laqueum ſupra genu circundamus, & eleuata in fa- A
ſtigiũ vena, ſcalpello in loco quem notauimus, ſecamus,
non altius quàm per cutem, vt ne venam diuidamus: &
labiis ſectionis per hamulos diſtentis, & membranis per
incurua ſcalpella ad herniam aquoſam parata excoriatis,
nudatáque vena, & vndiquaque expaſſa, femoris vincula
ſoluimus, & eleuato per cæcum hamulum vaſe, acum du-
plex filum trahentem ſubiicimus, ſinúmque fili diſſeca-
mus, & diuiſa in medio vena per venæ ſectorium ſcalpel-
lum, ſanguinis quantum opus eſt euacuamus: deinde vno
filo ſuperiorẽ vaſis partem conſtringimus, & crure in di- B
rectum extento, manuum expreſſione ſanguinem qui in
crure eſt euacuamus: & poſtea rurſus infernè vas conſtrin-
gimus, aut partem venæ inter vincula interpoſitam, præ-
ſectam auferimus, aut etiam manere permittimus, donec
ſua ſponte vnà cum vinculis excidat: & linamentis ſiccis
inditis, & ſplenio vino ac oleo imbuto impoſito deliga-
mus, ac ductu ſuppuratorio medicamentorum quæ lina-
mentis excipiuntur curamus. Nec me clam eſt veteres
quoſdam vinculis vſos non eſſe, ſed quidam ſtatim nuda-
tum vas excindunt, quidam ex profundo extentũ ipſum, C
cum violentia extrahunt ac abrumpunt. Verùm optimus
eſt relatus chirurgiæ modus, omniúmque ſecuriſſimus.
Quin in imo ventre conſiſtentes varices ſimiliter tracta-
mus: itémque eos qui in temporibus conſiſtunt, velut in
vaſorum exſectione dictum eſt.

DE DRACVNCVLIS, Cap. LXXXIII.

TRactationem de dracunculis, vt qui maximè per me-
dicamenta tolluntur, libro quarto tradidimus.

DE EXTREMARVM PARTIVM PRAE-
ſectione, Cap. LXXXIIII. D

EXtremis partibus aliquando putrefactis, velut manu
aut pede, ita vt etiam ipſa oſſa corrũpantur, vel ex la-
ceſſente externa cauſa fracta, vel etiam prægreſſa interna
cauſa putrefacta, atque ſic deſectionem poſtulẽt, antequã
hoc fiat neceſſe eſt circumſita oſſibus corpora primũ diſ-
ſecare. Verùm quia hoc primùm facimus, deinde longio-
re tempore ſectionem per ſerram adhibemus, & pericu-
lum eſt ne ſanguinis eruptio ſequatur, rectè proinde Leo-
nides non omnia primùm corpora diſſecat, niſi omnino
fuerint putrefacta, ſed eam partem vbi nõ multas neque E
magnas venas aut arterias eſſe putat, primùm celeriter ad
os vſque diſſecat, deinde os quamcitiſſimè ſerra deſecat,
lineum panniculum ſectis corpuſculis circumdans, vt ne
dũ trahitur per ipſa ſerra, dolores inducat: & tunc reliquo
reſecto, candentes igne cauteres vaſis adhibet, & ſedata
ſanguinis eruptione, & linamentis inditis, & deligatione
commodè facta, curatione ſuppuratoria vtitur.

DE PTERYGIIS CIRCA VNGVES,
Cap. LXXXV.

PTerygium carnis circa vngues incrementum eſt, par- F
tem vnguis operiẽs, in pedis & manus magnis digi-
tis maximè conſiſtens. Verùm quæ in pedibus conſiſtũt,
ex offenſione plerũque fiunt: in manibus verò ex parony-
chiis neglectis, inflãmatíſque, ac in pus tranſmutatis. Pus
enim diutius moram trahẽs, & radicem vnguis erodit, &
ipſum vnguem corrumpit, & ſæpe totum conſumit: ple-
runque verò mediam vnguis partẽ: ad ipſas autem radices
partem quandam illius incorroſam relinquit: aliquando
etiam totam radicem illæſam ſinit: quandoque etiam os
corrumpit, & odor grauis oboritur, & digitus in ſummo G
dilatatur, & liuidior apparet. His igitur chirurgia adhibẽ-
da eſt, vt omnem reliquam vnguis partem ſcalpelli acie
præſecemus ac amputemus, deinde præſectam ac vlcera-
tam partem cauteriis aduramus. Eſt enim nome, *id eſt, ex
depaſcentium ulcerum* genere pterygium, & non ſiſtitur hæc
niſi quis adurat, adeò vt ſi neglecta fuerit, digitũ corrum-
pat. At verò ſi os & vnguis affectione careant, & externus
vnguis angulus adnatam ipſi carnem ſubiens ac pungẽs,
inflammationis cauſa fiat, tunc pungẽtem vnguis partem H
tenui ſpecillo, aut eiuſmodi quopiam ſubiecto eleuare o-
portet, & ſcalpelli acie auferre, & id quod ſupereminet,
medicamento cruſtã inducente conſumere. Et profectò
plurimi hoc modo per chirurgiã curati ſunt. Si verò ma-
ius fuerit id quòd ſupereminet, prius id ſcalpello præcidi,

& poſtea ipſi medicamentum adhiberi debet.

DE VNGVE CONTVSO, Cap. LXXXVI.

QVandoquidem ſæpe ex offenſionibus vnguibus cõ-
tuſis, dolores conſequuntur, ad chirurgiã nos impel-
lentes, Galeni verba apponere ſatis fuerit. Sic igitur ait,
Cõtuſis vnguibus palàm dolorem ſedans auxiliũ experti
ſumus ſanguinis euacuationem, quum & pulſationes fiũt,
& dolores vehementiſſimi vexant. Oportet autem obli-
quam facere ſectionẽ, non è directo in profundũ ſupernè
deorſum, per acutũ ſcalpellum, quò ita ſecta vnguis pars,
ſanguine excreto, velut operculũ quoddam ſubiectorum
fiat. Si verò in directũ ſecueris, ex ſupernis deorſum, car-
nis excreſcẽtia cõtinget, nimirum per mediã ſectionem,
ſubiecta vngui carne aliud corpus producẽte. Atque hinc
rurſus dolores corripiunt, quos in paronychiis nominaui-
mus, dum naſcens caro ab vngue comprimitur. Doloris
itaque exortes ſtatim in huiuſmodi ſectione ægros vide-
bis. Sequentibus autem diebus licet nobis ſubſectam vn-
guis partem leniter eleuare, ſaniémque vnguis exprime-
re, & rurſus ſubiectæ carni velut operculum, quemadmo-
dum dixi, imponere: reliqua verò totius digiti curatio-
ne mitigatoria ac diſcuſſoria vti conducit.

DE CLAVIS, VERRVCIS, ET IIS QVAE
formicariæ verrucæ appellãtur, Cap. LXXXVII.

CLauus callus eſt rotũdus, albus, claui capiti ſimilis, per
omnẽ corporis partem conſiſtens, maximè in plantis
& digitis pedum, dolorem & actionis impedimẽtum in
ambulando inducens. Circumcirca igitur ſcarificatũ cla-
uum, & volſella prehenſum, acuto ſcalpello aut venæ ſe-
ctorio inſtrumento radicitus eximere oportet. Quidã ve-
rò vt ne rurſus naſcatur, candentibus igne vſi ſunt ferra-
mentis. Formicaria autẽ verruca, eminentia eſt cutis par-
ua, calloſa, rotunda, craſſa, in baſi inhærens, & ſi ſcalpatur,
formicarum morſibus ſimilem ſenſum inducens, in om-
ni quidem etiam ipſa corpore conſiſtens, maximè autem
in manibus. Quidam igitur (inter quos eſt etiã Galenus)
duræ pennæ fiſtula, quales ſunt veterum gallorũ, & anſe-
rum, ac aquilarum, circumſcarificandum eſſe cenſent, ita
vt obtorqueatur per vim in profundũ, & ex fundo verru-
ca formicaria tollatur: alii verò ænea aut ferrea fiſtula i-
dem faciunt. Verùm iunioribus placuit eam circumſcari-
ficare, & volſella prehenſam, ſcalpello velut clauos excin-
dere. At verò acrochordon verruca, eminẽtia eſt cutis par-
ua, doloris exors, calloſa, rotunda vtplurimum, baſim au-
tem habet anguſtam, vt pendere videatur: vnde ita appel-
lata fuit, quòd ſummæ chordæ parti ſimilis exiſtat. Exten-
tam igitur eminentiam excidimus: ſin minus, filo ſaltem
aut pilo ipſam deligam⁹. Noui autẽ quòd & has & relatas
omnes eminentias plerique frigido cautere conſumunt.

DE TELORVM EXTRACTIONE,
Cap. LXXXVIII.

QVòd ea pars chirurgiæ quæ tela extrahit, maximè
neceſſaria ſit, Poeta Homerus indicauit, dum dixit,

Ι ητρὸς γὰρ ἀνὴρ πολλῶν ἀντάξιος ἄλλων,
Ι ούς τ' ἐκτάμνειν, ἐπί τ' ἤπια φάρμακα πάσσειν. *Id eſt,*
Vnus uir medicus multis eſt æquiparandus,
Tela manu excindens, & mitia pharmaca ſpargens.

Recenſendæ igitur primùm ſunt telorum differentiæ.
Differunt itaque tela, materia, figura, magnitudine, nume-
ro, habitudine, poteſtate. Materia quidem, eo quòd haſti-
lia ipſa aut lignea ſunt, aut harundinea: ipſa verò tela aut
ferrea ſunt, aut ænea, aut ſtãnea, aut plumbea, aut cornea,
aut vitrea, aut oſſea, aut harundinea etiam ipſa, aut lignea.
ac tot quidem differẽtiæ, maximè apud Ægyptios, repe-
riuntur. Figura verò, eo quòd alia ſunt rotũda, alia angu-
loſa, velut ſunt triangula, alia cuſpidata & lanceata appel-
lata, velut quæ tres cuſpides habent, alia aculeata, alia ſi-
ne aculeis: & ex aculeatis alia retrò vergentes aculeos
habent, vt in extractione contra infigantur: alia antror-
ſum, vt in impulſione idem faciant: alia oppoſito inter
ſe modo inſtar fulminum, quò & dum trahuntur & dum
impelluntur, contrà infigantur. Quædam verò etiam
per cardinem mouentur, & aculeos habent qui contra-
huntur, quique in extractione expanduntur, & teli ex-
tractionem impediunt. Magnitudine porro differunt,

eo quòd alia ſunt magna ad trium digitorum longitudinem: alia parua vnius digiti longitudine, quæ ſanè Micca in Ægypto vocant: alia inter hæc media. Numero verò, eo quòd alia ſunt ſimplicia, alia compoſita. Tenuia enim quædam ipſis inſerunt ferramenta, quæ in teli extractione in profundo deliteſcentia manent. Habitudine autem differunt, eo quòd alia extremam partem acutam haſtili infixam habent, alia tubulum habent cui haſtile inſitum eſt. Et alia quidem firmiter adaptata ſunt ad haſtile, alia neglectius, quò in extractione ſeparentur, & intus maneant. Poteſtate demum, eo quòd alia ſunt medicata, alia non veneno illita. Atque hæ quidem ſunt telorum differentiæ. Verùm extractionis ratio à nobis tradatur, tum in his qui in bello ſauciati ſunt, tum in his qui extra bellum, ſiue voluntariè, ſiue inuoluntariè, ex qualicunque occaſione, ex quacunque materia facta fuerint tela. Extractionis igitur telorum ex carne duplex differentia eſt, altera per attractionem; altera per impulſionem. Nam in quibus leuiter telum infixum eſt, exemptio per attractionem fit. Similiter etiam extrahuntur tela, quæ profundum quidem infixa ſunt, verùm oppoſitæ partes ſi vulnerentur, ex ſanguinis eruptione aut conſenſu, periculum inducunt: per impulſionem verò, in quibus & per profundum infixa ſunt, & oppoſitarum partium corpora breuia ſunt, & neque neruus, neque os, neque quicquam horum obſtat quominus ſectio fiat. At in oſſe ſauciato, modus qui per attractionem fit adhibetur. Si igitur conſpicuum fuerit telum, ſtatim extractionem facimus: ſi verò occultum, debet, (inquit Hippocrates) ſi hoc fieri poteſt, vulneratus in ea figura qua erat dum vulneraretur conſtitui, ac exploratio fieri: ſin minus, iacens ſaltem ad illam figuram conformetur, atque ſic exploratio per ſpecillum fiat. Et ſi quidem in carne fixum eſt, per manus telũ extrahemus, aut per additamentum quod haſtile vocant, ſi non excidit id quod ligneum maximè exiſtit: ſi verò excidit, per forcipem dentibus aut radicibus aut telis extrahendis deſtinatam, aut per aliud quoddam commodum inſtrumentum extractionem faciemus, carnem etiam aliquando præſecantes, ſi vulnus inſtrumentum non ſuſcipiat. Quòd ſi in oppoſita eius partis proceſſerit telum, & fieri non poſſit vt per eam partem extrahatur per quam infixum eſt, oppoſitis diuiſis per illa ipſum educemus, aut extrahentes, (velut dictum eſt) aut etiam per fiſſuram impellentes, atque hoc aut haſtili, aut ſi id excidit, impulſorii inſtrumenti immiſſione, cauendo vt ne neruum, aut tendinem, aut arteriam, aut aliquam neceſſariam partem diuidamus. Turpe enim fuerit telũ extrahentes grauius telo malum inducere. Et ſi quidem telum extremam partem haſtili infixam acutã habet, (id quod ex ſpecillo immiſſo cognoſcitur) impulſorii inſtrumẽti fœmina immiſſa ac adaptata, telum propellemus: ſi verò tubulum habet, maſculo. At verò ſi exemptum telum arenas aliquas habere comperiatur, ita vt alia tenuia ferramenta ipſis inſeri potuerint, rurſus ſpecilli exploratione vſi, ſi illa inuenerimus, eiſdem rationibus educemus. Quòd ſi aculeos oppoſitos inter ſe habeat telum, & ideo non concedat, locum vicinum incidere oportet, ſi non neceſſaria aliqua pars appoſita ſit, & nudatum telum citra vexationem apprehenſum extrahere. Quidam etiam harundinem aculeis ipſis circumponunt, atque ſic telum extrahunt, vt ne carnes ab aculeis dilanientur. Et ſi quidem inflammatio abſit à vulnere, ſuturis adhibitis, cruentorum vulnerum curatione vtimur: ſi verò inflammatum ſit, per irrigationes & cataplaſmata, ac ſimilia inflammationẽ curamus. Porro in telis medicatis, omnem carnem quæ veneno participauit, ſi fieri poterit, amputamus. Cognoſcitur autem ex eo quòd à ſana carne diuerſa eſt. Vehementer enim pallida & liuida, & velut mortificata apparet. Ferunt autem Dacas ac Dalmatas, oblinere aculeis helenium, quod & Ninum appellatur, atque ſic hoc ſanguinem vulneratorum contingens occidere. Si verò edatur etiam ab ipſis, innoxiũ eſſe, & nihil mali facere. At ſi telum in oſſe fixum ſit, rurſus inſtrumento explorabimus: & ſi caro impedimento fuerit, hanc amputamus, aut diſparamus: ſi verò in profundo oſſis infixum fuerit, (id quod cognoſcimus ex eo quòd intus firmatum non cõcutiatur, etiamſi vis afferatur) exciſorio cultro circumſito oſſe oblato, aut etiam terebris, ſi craſſum ſit, prius perforato; telum exoluimus. At ſi in principem aliquam partem infixio facta ſit, velut eſt cerebrum, guttur, cor, pulmo, hepar, vẽtriculus, inteſtina, rhenes, vterus, veſica, & lethalia ſigna iam apparuerint, & extractio multam vexationem inductura ſit, aggreſſionem recuſamus, vt ne ſupra hoc quòd nihil proficimus, etiam conuiciandi occaſionem idiotis exhibeamus. Si verò euentus adhuc dubius ſit, periculo prædicto aggredi oportet. Multis enim etiam abſceſſu in aliqua neceſſaria parte oborto, ſalus præter omnem expectationem contigit, quum ſanè etiam iecoris fibra, & omenti pars, itémque peritonæi membranæ, & totus vterus ſæpe ablatus eſſe cognitus ſit, & tamen mors in his ſequuta non ſit. Sed & guttur ſæpe deinduſtria in anginis diſſecamus, velut de ſummi gutturis ſectione diximus. In his igitur relinquere telum, ineuitabilem mortem inducit, ſupra hoc quòd artem ab omni humanitate alienam id oſtendit: at eximere telum, multos velut par eſt, ſeruauit. Nec verò difficilis eſt principalium partium ſauciatarũ cognitio, vt quæ ex ſymptomatum proprietate, itémque his quæ excernuntur, & partium ſitu reperitur. Membranis enim cerebri ſauciatis, dolor capitis circumcirca vehemens oboritur, & oculorum feruor, cum rubore linguæ, & mentis emotio. Si verò cum cerebro ſauciatæ fuerint, collapſio, vocis interceptio, faciei diſtortio, bilis vomitus, ſanguinis per nares excretio, humoris albi ac pultacei per auditorium meatum euacuatio, ſi ſanies per vulnus tranſitum reperit. Si in vacuas thoracis partes infixum ſit telum, ita vt ſeruetur ſpacii amplitudo, ſpiritus pertranſit. At corde vulnerato, circa ſiniſtram mammam telum apparet non in vacuum locum progreſſum, ſed veluti in alio fixum, & quandoque pulſatorium motum præ ſe ferens, contingitque ſanguinis atri excretio, ſi tranſitum repererit: perfrigeratio item & ſudor, & animi deliquium, & circa dilationem mors ſequitur. Pulmone verò ſauciato, ſi ſpatium ſit, per vulnus ſpumoſus ſanguis euacuatur: ſi non ſit, magis euomitur, & vaſa circa collum eleuantur, & lingua colorem mutat, & magnum ſpiritum habent, frigidum appetentes. In ſepto tranſuerſo vulnerato, telum ad ſpurias coſtas infixum apparet: inſpiratio fit magna cum dolore & ſuſpirio per totam humorum nexus partem. Si verò in abdomen vulnus fiat, ex his quæ excernuntur manifeſtum ſit, ſi ſpatium ſit, aut etiam telo extracto, aut haſtili intus fracto. nam de ventriculo ſuccus euacuatur, de inteſtinis ſtercus: quandoque etiam omentum aut inteſtinum prominet. At veſica vulnerata, vrina excernitur. Proinde cerebro & membranis vulneratis, telum per caluariæ perforationem educemus, quemadmodum in capitis fracturis ſtatim dicetur. In thorace verò, ſi non ſequatur, per moderatam ſpacii inter coſtas medii inciſionem, aut etiam vnius coſtæ exciſionem, membranæ cuſtode ſubiecto, telum extrahendum eſt. Similiter etiam in ventre, & veſica, & reliquis in profundo partibus, ſi quidem ſequatur telum, citra curioſitatem eximatur: ſin minus, rurſus ampliori inciſione, & cruentorum vulnerum curatione vtendum eſt. In ventre tamen, ſi opus fuerit, ſutura adhibeatur, velut dictũ eſt. At ſi in magno aliquo vaſe, velut in iugularibus in profundo, aut carotidibus, aut circa alas aut inguina magnis arteriis, infixũ telum, ampliorẽ ſanguinis eructionem propter exemptionem minatur, prius laqueis ab vtraque parte ipſa adſtringere oportet, & deinde telũ extrahere. Si verò partis ad partẽ per telũ affixio fiat, velut ſi brachiũ thoraci affigatur, aut cubitus aliis corporis partibus, aut pedes inter ſe, ſi quidem nõ per totas vtraſque partes telum aut haſta trãſierit, forinſecus eam acceptam, velut in vna parte, extrahemus: ſi autẽ per totum penitus vtraſque pertrãſierit, deſecto in medio ligno, particulatim ſingula educemus, iuxta facilem figuram. Quandoquidem verò etiam lapides ſæpe, aut murices, aut maſſæ plumbeæ, aut eiuſmodi quædam è funda emiſſa infiguntur, tum ob violentiam, tum quòd anguloſa exiſtunt, deprehendere hæc ipſa oportet ex eo quòd

aſper & inæqualis tumor occurrit, & quòd non omnino in directum diuiſio tendat, ſed etiam maior ſit, & caro velut contuſa ac liuida, & quòd cum grauitate dolẽt. Hæc igitur emota per apta ad hoc inſtrumenta, aut per ſpecilli concauam partem, aut per vulnerarium ſpecillum eximere oportet. Si verò vulnus admittat, etiam per forcipem dentibus aut radicibus euellendis deſtinatum extrahantur. Multis etiam infixa tela latuerunt, & vulneribus ad cicatricem perductis, poſt multum tempus, abſceſſu eo loco facto ac rupto, telum exiliit.

DE FRACTVRIS, ET IPSARVM differentiis, Cap. LXXXIX.

COnſequens profectò fuerit vt poſt doctrinam eorum quæ per chirurgiam exercentur in carne, etiam de his quæ oſſibus accidunt, fracturis inquam & luxationibus, agamus, eo quòd etiam hæc chirurgiæ generi ſubiecta ſunt: & primùm de fracturis, atque his prius quæ in capite conſiſtunt, tum quòd hæ inter chirurgias quæ in carne & quæ in oſſe fiunt, medium locum obtinent, tum quòd caluaria omnes corporis partes ſupereminet. Proinde fractura in ſumma, diuiſio eſt oſſis, aut ruptio, aut diſſectio, ab externa aliqua violentia contingens. Differentiæ fracturarum multæ ſunt: aliqua enim raphanatim, alia ſcandulatim, *ſiue aſſuloſè*, alia in vnguem, alia polentæ modo, alia per defractionem fieri dicitur. Raphanatim igitur facta eſt ruptio oſſis in figuram tranſuerſam per craſſitudinem: (quidam etiam cucumeratim & caulatim factam nominant, ex ſimilitudine qua cucumeres & caules franguntur) ſcãdulatim verò facta, eſt ruptio oſſis oblonga: in vnguem verò, ruptio eſt oſſis parte quadam recta, ad finem autem lunaris: (eadem etiam harundinatim facta dicitur) polentæ autem modo facta, eſt ruptio oſſis in multas tenues partes. eadem etiam nucatim facta quibuſdam dicitur. Defractio verò, aut etiã præciſio, eſt ablatio partis oſſis, per ruptionem ſuperficiei, ita vt pars ablata deficiat. Atque hæ fracturarum differentiæ ſunt.

DE FRACTVRIS IN CAPITE, Cap. XC.

PRopriè verò fractura in capite diuiſio eſt caluariæ, quandoque ſimplex, quandoque multifida, ab externa aliqua violentia inducta. Differentiæ autem fracturarũ capitis hæ ſunt, fiſſura, exciſio, expreſſio, depreſſio, cameratio, in infantibus etiam contuſio. Fiſſura igitur eſt diuiſio caluariæ ſuperficiaria, aut profũda, in qua affectũ os foras emotum non eſt: exciſio verò eſt diuiſio caluariæ cum oſſis affecti refractione: (ſi verò etiã defractum ſit os affectum, deaſciationem aliqui affectionem appellauerunt) expreſſio eſt diuiſio oſſis in multas partes, vnà cum hoc quòd oſſicula fracta deorſum ad membranã ſeceſſerunt: depreſſio eſt diuiſio oſſis, cum qua os affectum è naturali loco decedit deorſum ad membranam: cameratio eſt diuiſio caluariæ cum oſſium affectorum eleuatione: aut (vt Galenus ait) ad interna ſeceſſio ac cauatio, ſimiliter vt in expreſſione. ſic enim ille putat. Quidam etiam pilationem his annumerauerunt. Eſt autem pilatio fiſſura anguſtiſſima, & ſenſum latens. quapropter ſæpe deliteſcens, eo quòd non exactè cognita fuit, mortis cauſa extitit. At verò contuſio non eſt oſſis diuiſio, ideóque meritò neque fracturam dixerit quis hanc affectionem, ſed eſt impulſio, & velut flexio caluariæ introrſum, cauãs ipſam citra continuitatis ſolutionem: quemadmodum in æneis & crudis coriaceis vaſis cõtingit, dum extrinſecus percutiuntur. Sunt autem & cõtuſionis duæ differentiæ: aut enim per totam ſuam craſſitudinem os contunditur, ita vt ſæpe etiam membrana abſcedat, vel omnino per totum à caluaria prematur: aut non per totam craſſitudinem, ſed circa externam ſolùm ſuperficiem vſque ad ſecundam laminam. Quidam ad has differẽtias etiam Reſonitum appoſuerunt, qui ex ipſorum ſentẽtia, eſt ruptio caluariæ in oppoſitis his quæ percuſſæ ſunt partibus. Verùm hi errãt. neque enim velut in quibuſdam vitreis vaſis, vt ipſi dicunt, etiam hic contingit. Illa enim eo quòd vacua ſunt, hoc perpetiuntur: caluaria autem plena eſt, & alioqui fortis. Etenim capite in multis aliis partibus percuſſo, velut in cadendo contingit, fiſſura caluariæ quæ citra ſolutionẽ continuitatis cutis contingit, poſtea abſceſſu circa ipſam facto, & hoc ſecto apparens, putata eſt ab ipſis iuxta oppoſitam plagæ partem facta eſſe. Sed & hæc velut primùm dicta fiſſura curatur. Si igitur fractura in capite facta eſt, manifeſtũ id fit ex eius quod ictum fecit corporis acumine, aut grauitate, aut duritia, aut violentia, & ex ſymptomatis quæ ſauciato accidunt, velut eſt vertigo, vocis interceptio, repentina collapſio, & maximè in depreſſione, aut contuſione, aut expreſſione, aut ad interna cameratione, cerebro compreſſo. Quin & ex ſenſus ſignificatione percipitur. Si enim memorabilis fuerit cutis diuiſio, per ipſam promptè cognoſcemus: ſi verò omnino non ſit diuiſio, aut anguſta quædam, fracturam tamen factam eſſe ſuſpicemur diuiſa cute, per viſum & per inſtrumẽti explorationem hoc cognoſcemus. Si enim aliqua ex aliis fracturis eſt, ſtatim manifeſtatur: ſi verò fiſſura ſolùm anguſta & pilaris, ſenſum latens, pharmacum quoddam nigrum liquidum, aut etiam atramẽtum ſcriptoriũ affundimus, & os radimus. ipſa enim fiſſura nigra oſtenditur: quare in radendo perſeuerare oportet, donec fiſſuræ ſignum obſcuretur. Si verò ad membranam vſque fiſſura tendat, à radendo abſtinemus, & ad dignotionem progrediemur, vtrum ab oſſe diſceſſerit membrana, aut affixa maneat. Si enim manet, vulnus moderatè inflammatione deſtituitur, & æger paulatim à febre liberatur, & pus concoctum apparet: ſi verò diſceſſit membrana, dolores augẽtur, & ſimiliter febris, & os alium colorem induit, & pus tenue ac crudum fertur. Si verò neglexerit id medicus, & perforatione non vtetur, longè grauiora ſymptomata accedent, bilis vomitus, conuulſio, mentis perculſio, & febris acuta, in quibus aggreſſionem recuſare oportet. At ſi hæc non adſint, ſi quidẽ membrana non diſceſſit, & fiſſura ſolùm fuerit, per raſorium inſtrumentum ſolùm curatur, etiamſi ad profundum vſque deſcenderit: ſi verò ſolùm ad ſecundam laminam, ad illam vſque radendum eſt, aut etiam fractum os tollendum, velut dicemus: ſi verò etiam in tenues partes contritum ſit, etiã has diligenter auferre oportet per idoneum inſtrumentum. Quòd ſi etiam diſceſſit membrana, & tu ab initio vulneratum ſuſcepiſti, hyeme quidem ante decimumquartum diem omnino oſſis ablationem facere coneris, æſtate verò ante ſeptimum, antequam relata ſymptomata accidãt. Chirurgiam autem aggredieris hoc modo: Præraſis pilis ad vulnus ipſum duas ſectiones facimꝰ, quæ ad rectos angulos ſe mutuò ſecant, ad ſimilitudinem literæ Græcæ χ. harum tamen altera ea ſit quæ iam antea adeſt: deinde quatuor angulis in vertice excoriatis, vt os quod perforãdum eſt, totum denudetur, ſi quidẽ ſanguinis eruptio fiat, linamenta poſca imbuta indemus: ſin minus, ſicca: deinde linteo cõplicato, vino ac oleo imbuto impoſito, vinculo conuenienti vtemur. Poſtera die ſi non recẽtius aliquod ſymptoma impediat, perforationẽ affecti oſſis aggrediemur. Ægro itaque in ſella, aut ſupino reclinato, prout vulneri conuenit, & auribus ipſius lana obturatis, propter ſonitum pulſationis, vulneris vinculũ ſoluemus, & amotis linamentis omnibus, factáque per ſpongias deterſione, duos miniſtros iubebimus vt circũdatis tenuibus faſciolis, quatuor incumbentium fracturæ corporum angulos retrahant: & ſi infirmũ os fuerit, vel natura vel ex fractura, oppoſitis ſcalpris exciſoriis hoc auferemus, primũ cauis à latiore incipientes, & poſtea cum anguſtioribus permutantes, deinde etiam ad ſpecilli formam habentia tranſeuntes, & malleo leniter impellentes, ita vt vitemus capitis concuſſionem. Si verò robuſtum fuerit os, prius hoc terebellis ſe non demergẽtibus perforabimus: (talia autem ſunt quæ paululum ſupra aciem eminentias habent, prohibentes ne ad membranam demergantur) & tunc ſcalpris exciſoriis vſi, affectum os auferemus, non aceruatim, ſed particulatim, ſi fieri poterit, digitis, ſin minus, forcipe dentaria, aut oſſaria, aut volſella pilaria, aut tali quopiam inſtrumẽto. Inter foramina autem tantum ſpacii relinquatur quantum eſt maximum ſpecilli caput. Profunditas verò ipſorum ea ſit vt prope ad internã oſſis ſuperficiem accedant, cauendo vt ne terebra membranã contingat. Quapropter pro oſſis craſſitudine tere-

bram eſſe oportet, pluribus ea de cauſa præparatis. At ſi
ad ſecundam tantùm laminam caluariæ fractura proce-
dat,ad hāc vſque ſolùm perforabimus. Poſt oſſis ablatio-
nē,explanata per exciſionē inducta aſperitate,cum roſario
aut ſpecilli formam habente exciſorio ſcalpro, membra-
næ cuſtode ſubiecto, & oſſiculis aut aculeis, velut veriſi-
mile eſt,remanentibus, induſtriè eductis, ad linamento-
rum vſum progrediemur. Hic communior ſimúlque faci-
lis & periculi exors chirurgiæ modus eſt: ſed & per ſcal-
prum exciſorium lenticulatum dictum excidendi modus
(inſigniter à Galeno laudatur) citra perforationem, poſt
ſcalpturam, per caua ſcalpra factā adhibitus. Sic igitur di-
cit,Si verò ſemel vnam nudaueris partem, ſubiecto ſcal-
pro exciſorio, quòd lenticulatam partem ad finem pro-
minentem,obtuſam ac leuem habet, acutam verò in lon-
gitudinem rectam, quum latam lenticulati ſcalpri partē
ſupra membranam firmaueris, paruo malleolo impellēs,
hoc modo caluariam diuides. Contingunt enim ex his
actionibus omnia quibus opus habemus. Nam membra-
na ne ſi dormitans quidem quis operetur,ſauciari poteſt,
latæ ſoli parti ſcalpri lēticulati occurrens. Et ſi alicubi cal
uariæ adhæreat,etiam huius appenſionem citra læſionē
auellit rotunda lenticulati ſcalpri extremitas. Sequitur au-
tem à tergo ipſam præeuntem ſcalprum caluariam diſſe-
cans. Quare neque qui magis periculo careat, neque qui
citius operetur, alium perforationis modū reperire licet.
At verò per terebras & chœnicidas,*id eſt modiolos*,appellatas
chirurgia à recētioribus velut praua reprobata eſt: atque
ſic quidem aggreſſionem velut in fiſſura expoſuimus:idē
tamen modus eximendorum oſſium, etiam in reliquis
caluariæ fracturis conueniet. Sed & quantitatem oſſium
quæ excindi debent Galenus nos docet, ita palàm dicens,
Quantum verò affecti oſſis excindere oporteat, deinceps
tibi exponam. Quod quidem vehementer contritum eſt,
totum id eximere oportet. Quòd ſi quædam fiſſuræ ab i-
pſo amplius extēdantur,(quemadmodum aliquando con
tingere videtur) has ad finem vſque perſequi non conue-
nit,vt qui probè ſciamus quòd nullum damnum ex hoc
ſequetur,ſi alia omnia rectè fuerint peracta. Poſt chirur-
giam,linteolum ſimplex pro magnitudine vulneris, roſa-
ceo imbutum membranæ integemus, & lanæ floccum
paruum, ſimiliter roſaceo imbutum, prædicto linteolo
imponemus: deinde complicatum duplex linteolum, vi-
no & oleo imbutū aut etiā ipſo roſaceo, toti vulneri cir-
cūponemus,conſiderādo vt ne mēbrana grauetur:poſtea
lato deligamento vtemur,neque per hoc conſtringentes,
ſed vt tantùm conſeruentur linamenta. Et victum inflam
mationem arcentem,ac febrilem appellatum, exhibebi-
mus,frequentius interim irrigantes roſaceo membranā.
Tertia verò die facta ſolutione, & per ſpōgias deterſione,
cruentorū vulnerum & inflammationem arcēte curatio-
nis ductu vtemur,inſpergentes membranæ aliquem pul-
uillum capitalem ſiccum vſque ad concarnationem:quā-
doque etiam radētes os,ſi fortè opus ſit,ob aliquos præe-
minentes aculeos,aut etiam propter ipſam incarnationē:
quin & reliquam medicamentorum materiam (velut in
vulneribus dictum eſt)adhibebimus. Quandoquidem ve
rò ſæpe poſt chirurgiam membrana inflammatur, adeò
vt non ſolùm caluariæ craſſitudinem,ſed etiam ipſius cu-
tem tranſgrediatur cum reniſu, & naturalis ipſius motus
pulſatorius impediatur,ad quæ conuulſio maximè,& alia
grauia ſymptomata, aut mors conſequuntur. Inflamma-
tur autem, ſiue ob acutam aliquam oſſis præeminētiam
pungentem, ſiue ob linamentorum grauitatem, aut ob
frigiditatem,aut multum cibum, aut vini potum, aut e-
tiam ob aliquam obſcuram cauſam. Si igitur ob manife-
ſtam cauſam inflammatur, hæc citò recidēda eſt: ſi verò
ex obſcura,plus contendere oportet,adhibendo aut venæ
ſectionem,ſi non ſit quod prohibeat,aut cibi abſtinentiā,
aut victum ad inflammationem commodū. Sed & loca-
libus vtendum eſt auxiliis,velut eſt calidi roſacei irriga-
tio,& perfuſio ex decocto althææ,aut fœnigræci, aut ſe-
minis lini,aut chamæmeli,& ſimilium: cataplaſmatis e-
tiam ex cruda ordeacea farina, & ſemine lini cum præ-
dicto decocto,& adipe gallinaceo:irrigationibus quoque
A per lanam in capite & occipite, inſtillando etiam audi-
toriis meatibus oleum quoddam ex his quæ inflamma-
tionem arcent. Sed neque viſcera negligenda ſunt quomi
nus cataplaſmata ipſis imponamus. Totius item corporis
prouidentiam facere oportet, ita vt in aquam calidam i-
pſos inducamus,ac inungamus. Si verò perſeueret inflam
matio,& nihil aliud prohibeat,etiam bilem educente me
dicamento Hippocrates ipſos purgare iubet. Porro deni-
grata membrana,ſi quidem in ſuperficie ſit nigrities, ex
medicamento aliquo hanc vim habente inducta,mellis
B triplum roſaceo admixtum, per linamenta indemus,&
ſic curabimus,conſequenter etiam reliqua adhibentes. Si
verò ſpōtanea nigrities fiat,& maximè in profundo,cū a-
liis malis ſignis,tūc ſanè de his deſperādū eſt. inſiti enim
à natura caloris mortificationem ſignificant. Noui quen-
dam qui poſt annum ab accepto vulnere,caluariæ perfo-
rationem admiſit,& ſuperſtes euaſit. Erat enim in ſincipi-
te fractura ex telo inducta, & effluxionē habebat,propter
quam membrana illæſa ſeruata fuit.

C DE NASO FRACTO ET CONTVSO,
Cap. XCI.

NAſi inferna pars quæ cartilaginoſa eſt, non frāgitur,
ſed contuditur, & ſima fit, & diſtorquetur: ſuperna
verò, quæ oſſeæ naturæ eſt, quandoque frangitur. In his
verò Hippocrates deligationem reprobat, vt quæ magis
ſimitatem & ampliorem diſtortionē inducit, præterquā
ſi quæ circa mediū naſum partes ob impulſionem ſuper-
emineant. In his enim conuenientem deligationem cum
medicamenti impoſitione aſſumit, quò oppreſſus naſus
D naturalem figurā recipiat. Fracto itaque naſo in infernis
partibus,indice aut paruo digito immiſſo, directionem
partium foras facere oportet. In interioribus verò etiam
cū ſpecilli capite hoc faciēdū eſt,ſtatim in prima die, aut
non multo poſt eam. Nam circa decimam diem naſi oſſa
corroborantur. Extrinſecus quoque indice & magno di-
gito hunc conformare oportet. Quò verò conformatus
figurā ſuam incollapſam cōſeruet,cuneolos ex linteo in-
tortos ac inuolutos duos naſo indere oportet, in ſingu-
las nares vnum,etiamſi altera ſolùm naſi pars ſit diſtorta,
& hos ſinere donec os aut cartilago corroboretur. Quidā
E etiam pēnas anſerum,velut calamos adaptatas,linteis in-
ſutas naſo indiderunt,quò & figura conſeruaretur, & re-
ſpiratio nō impediretur: quod ſanè neceſariū nō eſt, quū
per os reſpiratio fiat. Quòd ſi inflāmatus ſit naſus,medica-
mētū aliquod inflāmationē arcens imponemus,velut eſt
emplaſtrum ex ſuccis,aut ex aceto & oleo, aut tale quod-
dam: aut cataplalſma ex ſimilagine triticea cum manna
& gummi cocta, imponimus,tum ob inflammationem,
tum vt naſus contineatur. At ſi in alteram partem naſus
fuerit diſtortus, Hippocrates poſt congruam conforma-
F tionem,iubet lori longi,digiti latitudinem habentis alte-
ram extremitatem glutino aut gummi illitam, ad ſum-
mam naſi partem,ex eo latere quod inclinatum eſt,agglu
tinare,& poſtquam ſiccata induruit,lorum iuxta oppoſitā
aurem ad occiput & frōtem ducere, atque eo loco poſtea
alteram lori extremitatem firmare, quo in latus retractus
naſus ad mediam figuram dirigatur. Verùm hoc non val
de probatum eſt iunioribus. At verò ſi in tenues partes
confracta fuerint naſi oſſa, diuiſionem facere aut am-
pliare oportet, & tenuibus oſſiculis volſella pilaria ex-
G emptis, diſparatas partes ſuturis contrahere, & cruento-
rum vulnerum ac glutinatoria curatione vti. Si verò etiā
intra naſum vlcus factum fuerit,lemniſcis dictis linamē-
tis,ex medicamētis cōgruis illitis ac inditis curetur. Qui-
dam etiam plumbeis fiſtulis vſque ad cicatricem indu-
ctam vſi ſunt,vt ne caro ex vlceribus excreſceret.

DE INFERNA MAXILLA FRACTA,
& aure contuſa, Cap. XCII.

DE aure contuſa in tertio libro tradidimus,eo quòd ta
lis affectio ad fracturas non pertineat: maxilla verò
H inferna frangitur ob multas cauſas. Si igitur extrinſecus
ſolùm fracta,non autem inſtar caulis intrò cauetur, notæ
expoſitæ ſunt ad manū. Proinde alterius manus, dextræ,
ſi dextra maxilla fracta ſit,ſiniſtræ,ſi ſiniſtra,indice & me
dio digito ægroti ori immiſſo,internum fracturæ gibbū

induſtriè foras protrudere oportet,ita vt altera manus foris illum excipiat.Maxillæ verò rectitudo ex dentium inſitorum ipſi æqualitate colligatur. At ſi caulatim facta eſt fractura,tenſione vtrinque retrò vſus, & miniſtro tenẽte,directionem velut dictum eſt facito.Cæterùm diſparatos circa fractam partem dentes,coniugatos (velut Hippocrates ait)colligare oportet auro,hoc eſt aureo lino ſiue filo. Verùm quum hoc non omnibus promptum ſit, filo lineo forti,aut byſſo,aut ſetis equinis, aut aliquo alio huiuſmodi.Quòd ſi cum vlcere facta eſt fractura, explorãdum ſpecillo eſt an etiã defractio oſſis facta ſit: & ſi hoc ita habet,& parua eſt diuiſio,ampliata ea,defractũ os ſiue vnũ,ſiue plura ſint, per idoneũ inſtrumentum eximere, & labia vlceris ſuturis contrahere, & cruentorum vulnerum medicamento adhibito deligare oportet: ſi verò ſine vlcere,cerato ſimplici maxillæ impoſito, cõuenienter deligare,ita vt media faſciæ pars ad occiput locetur.Deligationes autem vtrinque ad aures in ſummum mentum procedant,deinde rurſus ad occiput, poſtea ſub mentum, & hinc per genas ad ſinciput, & rurſus hinc ſub occiput, vbi etiam finire faſcia debet. Adhæc rurſus ſuperiectio facienda eſt,hoc eſt aliud ligamentum fronti circundatũ in poſteriore capitis parte connectatur, ad omnes prædictas deligationes conſtringendas. Quidam etiam ferulã leuem, *uelut alii alutam*, æqualis longitudinis maxillæ imponunt,& velut dictum deligant:alii deligatione quæ capiſtrũ dicitur vtuntur.Porro ſi ambæ maxillæ iuxta ſummum mentum auellantur,qua parte etiam coaleſcunt,ambabus manibus paululum diductas ipſas, rurſus inter ſe coaptato,& coniugatis dentibus velut dictum eſt,deligato,& congrua vſus deligatione, quieſcere iuſſi, tenuibus & ſorbilibus alimentis vtantur. manducatio enim ipſis inimica eſt. Et ſiquid de figura emotum eſſe putaueris,tertia quaque die ſoluens rurſus deligato,atque ita facito donec callus obducatur.Obducitur autem callo maxilla intra tres maximè hebdomadas, eo quòd & laxa, & medulla plena eſt.Si verò inflammatio quædã oboriatur, nihil irrigationum ac cataplaſmatum ad hanc omittẽdum eſt: id quod in omnibus ſimiliter tibi obſeruandum eſt.

DE CLAVICVLA FRACTA, Cap. XCIII.

CLauicula in naturali figura iuxta internã partẽ pectori coaleſcit,iuxta externã ad ſummum humerũ articulatur. Et propterea quum humerum aut etiam ipſum brachium ſuſtineat, ſi fracturam pertulerit in quacunque tãdem parte,ea pars quæ ad humerũ eſt, plerũque magis quàm interna eius extremitas deorſum fertur,vt quæ vnà cum brachio detrahatur.Præſtat autem caulatim,& nõ ſcandulatim aut harundinatim clauiculam frangi,ex multorum ſanè ſententia. Quod enim caulatim fractum eſt, per extenſionem & compreſſionem digitorum, promptè ad naturalem ſtatum redit: reliqua verò eminentias habent quæ difficulter adaptari poſſunt. Si igitur per totam craſſitudinem quocunque tandem modo fracta fuerit, duo miniſtri,alter brachium id quod eſt ad fractã clauiculam manibus amplexus,ad externam partem, ſimúlque ſurſum trahens,alter oppoſitum humerum, aut omnino collum attrahens, ſic in contraria faciant extenſionem. Medicus autem ſuis manibus fracturam componat, prominentiora impellens, & quæ in profundo ſunt extrà attrahens.Quòd ſi ampliore opus fuerit extẽſione, globum ſatis magnum ex panniculis aut lanis, aut eiuſmodi aliquam molem alæ ſubiicito, & cubiti flexuram ad coſtam quæ ad ipſum eſt adducito, & reliqua velut dictum eſt facito. Si verò extremitatem clauiculæ ad humerum, in profundum delapſam, ad ſuperficiem attrahere non potueris,ſupino reclinato homine,& puluinari congruo dorſo ſubiecto, & miniſtro ambos humeros deorſum deprimente, vt os clauiculæ quod in profundo eſt refringatur, rurſus ipſis digitis fracturam cõponito. Si verò pars quædam à clauicula defracta,& emota,inconſtans ac pungens ſentiatur, ſcalpello in directum diſſecantes, & defractam auferemus, & reliqua per exciſoria ſcalpra explanabimus, clauiculæ ſubiecto membranæ cuſtode, aut alio exciſorio ſcalpro,ictus firmandi gratia: & ſi quidem inflammatio A abſit,ſuturis:ſin minus,linamentis vtemur, & ſpleniis diuerſis præparatis,ad ſupereminentis oſſis inclinationẽ. Maiora & craſſiora apponemus,ſi adſit inflammatio, oleo madentia:ſi non ſit, ſicca: & congruo ex lana globo alæ ſubiecto propinquæ, conueniẽtem inducimus deligationem,per alas & affectam clauiculam & ſcapulam, prout conuenit deligationes ducentes.Et ſi clauiculæ ad humerum pars, deorſum inclinata eſt, latioris lori media parte cubiti gibbo qui ad ipſam eſt,ſubiecta, totum brachium de collo ſuſpendimus, ex alia etiam faſcia manu quæ ad B ipſam eſt,ſuſpẽſa,velut in iis quibus vena in cubiti flexura ſecta eſt fieri ſolet. Si verò ad ſupernam extremitatem vergit,id quod rarò contingit, recuſanda eſt brachii appenſio,æger verò ſupinus reclinandus eſt, ac tenui victu nutriendus.Si verò opus fuerit, etiam irrigationes adhibeantur,& reliqua ſecundum rationẽ fiant,vſque ad callũ inductum. Inducitur autem clauiculæ callus vtplurimum in viginti diebus.

DE SCAPVLA, Cap. XCIIII.

SCapula circa latam & menſariam partem non frangi- C tur:verùm iuxta ſpinam ſuam fracturam patitur, quæ aliquando exprimitur, aliquando ruptionem ſimplicem ſuſtinet,aliquando etiam defrangitur.Expreſſio tactu cognoſcitur,caua occurrens,torporémque vicini brachii,& punctorium dolorem inducens: ruptio verò tactus aſperitate & loci dolore cognoſcitur:ambo autem inflammationem arcente ductu curantur. At defractio, quæ etiam ipſa tactu cognoſcitur, ſi quidem quieſcit, conuenienti deligatione affigitur:ſi verò innatat & pungit,per ſectionem,& ablationem,& ſuturis(velut antea dictum eſt)cu- D ratur. Deligationes autẽ etiam hîc ſimiliter velut in clauicula adhibeantur,& reclinatio in oppoſitum latus fiat.

DE PECTORE, Cap. XCV.

MEdia oſſis pectoris pars frangitur & exprimitur: ſumma verò pars defrangitur. Si igitur ruptio diſtorta facta eſt,loci dolor & inæqualitas ſequitur, & ad digitorum innixum ſtrepitus:ſi verò expreſſio,dolor vehemens, ſpirandi difficultas, tuſſis dum membrana coſtas ſuccingens pungitur:rarò etiam ſanguinis eductio, cauitas quoque oſſis fracti & ceſſio. Sed & nunc curatio ſimi- E liter diſponenda eſt,velut in ſcapula dictum eſt. Verùm in expreſſione repoſitionis modus ſecundum Hippocratem aſſumatur,quem ille in clauicula quæ intrò ceſſit, expoſuit,per ſupinam reclinationem, & ceruicalis ſub dorſum ſubiectionem,& ſcapularum depreſſionem;vnà cum hoc vt & coſtas vtrinque manibus cõtrahamus. Intectis autem coſtis cũ lana,circularis deligatio aſſumatur, ſubiectis antea in directum duobus loris ex humeris dependentibus,ita vt poſtea amborum initia ad oppoſita connectantur,& circulares deligationes decidere prohibeãt.

F DE COSTIS, Cap. XCVI.

EX coſtis,quæ etiam ſpathæ dicuntur,quæ quidem oſſeæ ſunt,in omni parte ruptionem ſuſtinent, ſpuriæ verò,iuxta ſpinam ſolúm.Nam hîc ſolùm oſſeæ exiſtunt: in anteriore verò parte,in cartilaginem tranſeuntes contunduntur,& non franguntur. Signa non difficulter colliguntur.nam loci inæqualitas digitis explorantis occurrit,& ſtrepitus,& adductio ad partem fractam. In his autẽ quæ intrò vergant, etiam dolor vehemens punctorius, grauior eo qui in pleuriticis ſentitur, eo quòd velut acu- G leo membrana coſtas ſuccingens ſauciatur: ſpirandi difficultas,tuſſis,ſanguinis ſæpe eductio. Et alias quidem emotiones digitis conformare licet, eam verò quæ intrò ceſſit non item,eo quòd deſperata ſit tenſionis facultas. Vnde quidam flatuoſum & multum cibum exhibere iubent, quò per inflationem & tenſionem fractura foras propellatur:id quod neceſſarium non eſt.Nihil enim cõmune eſt thoraci cum nutritoriis membris, quantum ad hoc attinet, ſupra hoc quod etiam inflammatio à repletione augetur.Alii cucurbitam affigunt,quod non alienũ H eſt à methodi ratione,niſi corporum ex cõtractione coaceruatio, fracturam amplius ad interna impulſura eſſet. Quapropter Soranus dicit,Lanis oleo calido madidis partes integantur,& per linteola complicata, intermedia coſtarum pars expleatur, quò deligatio ſecundum circularẽ

obductionē æqualis ac plana fiat, velut in pectore. Omnia
verò velut in pleuriticis fiant, ad magnitudinis propor-
tionem. Si verò magna aliqua neceſſitas cogat, ob vehe-
mentem ſuccingentis membranæ puncturam, diuidere
cutem oportet, & fractam coſtæ partem denudare: deinde
membranæ cuſtode ſubiecto, vt ne ſuccingēs vulneretur,
induſtriè excindere, & pungētia oſſicula eiicere: poſt hoc
ea quæ inflammatione carent coniungere, & velut cruē-
tum vulnus curare: inflammata verò oleo tinctis linamē
tis tegere, & nutrire ac curare his quæ inflammationem
ſedant: reclinare autem prout illi facilè tulerint.

DE COXIS, ET PVBIS OSSIBVS, Cap. XCVII.

COxarum aut ilium oſſa raro fraguntur: eaſdem autem
fracturarum differentias habent quas ſcapulæ. Defrā-
guntur enim iuxta fines, & rumpuntur in longitudinē, &
exprimuntur in medio. Sequitur adhæc loci dolor pun-
ctorius, ac pulſatorius ſenſus, & cruris in directo ſiti tor-
por, ſi facta eſt expreſſio. Exigunt eandem quam ſcapulæ
repoſitionem. Solùm verò recuſant eius quod defractum
eſt exemptionem per externas partes, per chirurgiā, quū
ſi opus ſit digitis conformentur. Conſentaneam etiam re
liquam curationem facere oportet, irrigationibus vten-
do, & cauas ilium partes complicatis linteolis explendo:
quò dum circulares deligationes obducuntur, deligatio
plana fiat. Eadem dicenda ſunt & de pubis oſſibus: neque
enim habemus quicquam quod de his peculiariter dica-
mus.

DE VERTICVLIS, ET SPINA DORſi, & de oſſe ſacro, Cap. XCVIII.

VErticulorum plexus ac ambitus aliquando cōtuſio-
nem, rarò etiam fractionem ſuſtinent, ob quas dum
ſpinalis medullæ membranæ comprimuntur, aut etiam i-
pſa medulla, neruorum per conſenſum affectiones fiunt,
& mors cita ſequitur, & magis ſi etiam circa colli verticu
la conſiſtat affectio. Quare prædicto periculo, ſi fieri po-
teſt aliquid audere oportet, & per ſectionem premens oſ-
ſiculum eximere: ſin minus, ſaltem inflammationem ar-
cente ductu hos mitigare. Si verò proceſſus aliquis verti-
culorum, ex quibus ſpina conſtituta eſt, defrangatur, ita vt
fragmentum ad digitorum contractionem moueatur, &
viciſſim recurrat, inciſa cute hoc eximere oportet, & facta
per ſuturas contractione, cruentorum vulnerum curatio-
ne vti. At verò ſi os ſacrum fractum ſit, indicem ſiniſtræ
manus digitum in ſedem demittere oportet, & altera ma
nu fractam partem quantum fieri poteſt conformare. Si
verò quid defractum ſentiamus, etiam hoc facta diuiſio-
ne eximendum eſt, deligatióque ac curatio commoda
adhibenda.

DE BRACHIO, Cap. XCIX.

IN brachio fracto Hippocrates extenſionem ſic fecit,
Oportet, inquit, lignum oblōgum, qualia ſunt ligna quæ
in foramina ligonum immittuntur, ab extremis partibus
funibus illigare, & tranſuerſum de trabe aliqua ſuſpende-
re: hominem verò in alta quadam ſede locatum, erectio-
rem quàm in ea figura qua erecta ceruice dormimus, ma
num ſuam ſupra dictum lignum tranſmittere, vt mediā
ligni partem per tranſuerſum alæ ſuæ adaptet. Inflexo au-
tem in rectum angulum cubiti gibbo, miniſter flexis ge-
nibus incumbens manum eius teneat: & poſtea graui ali-
quo, velut eſt lapis, aut maſſæ plumbeæ pondus, aut eiuſ-
modi quiddam de cubiti gibbo appenſo, atque ita vt ſu-
blime depēdeat demiſſo, fracturā dirigito ac componi-
to, aut pro graui illo appēſo, miniſter brachium deorſum
trahat. Quidam verò pro ligno quod in foramina ligonū
immittitur, gradu ſcalæ vſi ſunt. Soranus autē ſic: Homi-
ne in ſella collocato, aut (quòd melius eſt) reſupinato, quò
minus affligatur: deinde manu iuxta articuli iuncturam
laqueo ligata, & de ceruice ſuſpenſa, quò angularis ipſius
figura ſeruetur, duobus miniſtris imperamus, alteri vt ſu-
pra fracturam, alteri vt infra, digitos apponant, atque ſic
extenſionem perficiant. Si verò intenſiore tractione opus
ſit, duo lora æqualiter ſecta brachio circundamus, alterū
ſupra fracturam, alterum infra, & miniſtro qui ſuper ca-
put ægroti ſtat, itémque alteri qui ad pedes, lororum ini-
A tia damus, & in contrarium extendere iubemus. Si verò
ad ſummum humerum fractura conſiſtat, mediā lori par
tem alæ ſubiicimus, & ei qui ad caput adſtat tenendam
damus, atque ita altera oppoſitum in contrarium tra-
hente, extenſionem in diuerſa velut dictum eſt facimus.
Quemadmodum etiam ſi ad cubiti gibbum fractura ſit,
iuxta illum, aut etiam iuxta manus articulum lorum inii-
ciatur. At verò oſſibus fracturæ probè coaptatis, extenſio
remittatur, deligatio autem ſecundum Hippocraticam
legem fiat. Verùm ſi quidem inflammatio abeſt, & recēs
B ſit fractura, lineis vtendum eſt faſciis, oblongis quidem,
latitudine verò trium aut quatuor digitorum, aqua aut
poſca madidis: ſi verò adſit inflammatio, lanis tenuibus
ac mollibus oleo imbutis. Et ſi in medio brachii fuerit
fractura, principium faſciæ ſupra fracturam immittere o-
portet, & vbi iterum atque iterum deligaris, ſurſum ferre,
quò ſanguinis, inquit, influxiones intercipiantur, atque
illic deſinat. Vtendum eſt etiā altera faſcia, initio eius ſi-
militer fracturæ immiſſo, & in reliquis eodem modo ve-
lut in priore, vt tamen ex ſupernis deorſum tendat, atque
C hinc rurſus ad ſuperna recurrat, ibique ita deſinat. Mode-
rata verò fiat adſtrictio, & ad noſtrum, & ad ipſius ægroti
ſenſum. Si verò ad ſummum humerum fuerit fractura,
priori faſcia humerus & ſcapulæ ac pectus comprehen-
dantur, quò gruina appellata deligatio fiat. Secunda autē
vſque ad cubiti gibbū diſtribuatur, illincque ad ſuperpo-
ſitas partes recurrat, comprehendens humerum, ſcapulas
& pectus, veluti prior. At ſi ad cubiti gibbum fractura ſit,
etiā cubitum ſimul deligare oportet, angulari figura ſer-
uata. Eodem modo etiam in aliis artubus, velut ſunt cubi-
D ti, femora, tibiæ, ſi iuxta partem, aut etiam prope articulū,
& non in medio artu fractura eſt, articulus ſimul deligā-
dus eſt. Iuniores poſt deligationem ſtatim etiam ferulas
imponunt, quò figura repoſitionis contineatur, adſtrin-
gentes ipſas ad ſenſum & inflāmationis molem: verùm
antiqui poſt ſeptimum diem ferulas adhibuerunt. nam
intra hunc decreſcente inflammatione, mēbrum tenuius
redditur. Soluere porro deligationes Hippocrates tertio
quoque die iubet, vt ne operto citra reſolutionem mem-
bro, tenſio aliqua & pruritus accedat, neque diutius per-
E ſpirationes impediantur firmata iam fractura: ob quas
contingit vt non ſolùm anxiè quidam pruriant, ſed etiā
vt eroſa per ſaniei acrimoniam cute exulceratio fiat. Af-
fundendum igitur eſt aquæ temperatæ calidæ tantum
quantum ſatis eſt ad ſaniem diſcutiendam. Poſt ſeptimū
diem, pluribus diebus interpoſitis ſoluere oportet. nam
neque partes ſaniei excretione amplius opus habent, &
calli incremētum ſic melius procedit. Ferulas autem hoc
modo adhibere oportet: ſplenia triplicata oleo imbuta
faſciis deligatis circumdamus. Si igitur æquale fuerit craſ
F ſitudine membrum, æqualiter: ſi inæquale, cauiores par-
tes ſpleniis explentur, atque ita æqualis craſſitudinis pars
ad ferularum impoſitionem efficitur: deinde ferulis lana
aut ſtupa moderatè obuolutis, ipſas circū fracturam ad-
hibemus, non minore quàm digiti ſpatio inter ſe diſtan-
tes, lenitérque adſtringimus, cauendo quantum eius fieri
poteſt, vt ferulæ articulum non contingant, & maximè
iuxta internam flexuræ partem. vlcera enim in ipſis ali-
quando & neruorum inflammationes efficiunt. Proinde
breuiores ipſas circa articulos eſſe oportet, velut ſanè e-
G tiam fortiores qua parte fractura in gibbum attollitur.
Præſtat autem & brachium ad thoracem moderatè deli-
gare, vt ne ſi id commoueatur, figuram euertat. Si verò in-
flammatio adſit, (hāc autem cognoſcimus & ex circum-
ſito tumore, & rubore, & quòd nūc magis quàm primùm
adſtringitur membrum) aut etiam fractura diſtorta ſit,
aut etiam nihil horum, ſed laxæ appareant, aut rurſus ad-
ſtrictiores quàm conuenit deligationes, ſoluere ipſas o-
portet, & deligationem corrigere. Reclinetur itaque æger
ſupinus, ſuper ſtomachū manum habens. Brachio autem
H ſubiiciatur ceruical molle, corium inductum habēs, quò
irrigationum influxiones ſuſcipiat. Irrigetur autem quo-
tidie oleo calido, & maximè ſi adſit inflāmatio: & nu-
triatur tenuiter quidem tempore inflammationis, poſtea
verò moderatè, ad calli generationem, & quieſcat vſque

ad callum inductum. Concaleſcit & brachium & tibia circa quadrageſimum diem: poſt quem facta exolutione, & balneo adhibito, emplaſtris fracturis deſtinatis curatio perficiatur. Atque hic aggreſſionis modus ferme etiam omnibus aliis fractis artubus conuenit.

DE CVBITO ET RADIO, Cap. C.

CVbitus & radius quandoque ambo ſimul franguntur, quandoque alter ſolùm ac circa medium, aut circa partem ad cubiti gibbum, aut ad manus articulum. Peſſimum igitur eſt ambos ſimul fractos eſſe, deinde cubitum ſolum: facillima verò curatio eſt ſi radius frangatur. Et ſi enim maior ſit cubito, illum ipſum tamen ſubiectum habet in quo vehitur. Verùm ſi quidē alter ſolùm fractus ſit, iuxta illum maximè extenſionem vehementiorem facere oportet: ſi verò ambo, ſimiliter extendere cōuenit, figurata manu in angularem figuram, ita vt pollex omnium digitorum altiſſimus ſit: minimus contrà, infimus: ita enim continget, vt cubitus radio ſubiiciatur. Quòd ſi robuſtiore opus fuerit extenſione, ambobus maximè fractis, non ſolùm manibus, ſed etiam loris facienda eſt extenſio, velut de brachio dictum eſt. Sed & omnē deligationem, & reliqua conſequēter, vnà cum ferularũ impoſitione, velut in illo facere oportet, donec oſſibus callus obducatur. Inducitur autem callus circa cubitum plerunque in diebus triginta: ſed & depoſitio ſimilis ei quæ brachio fracto fit, adhibeatur, exceptis his quæ ſubiiciuntur.

DE SVMMA MANV, EIVSQVE DIgitis, Cap. CI.

ARticuli ad manum, brachialis appellati, & oppoſitæ ei partis oſſa, itémque digitorum oſſicula, quum laxa ſint & natura fiſtuloſa, plerunque cōtũduntur: raró autē frangũtur. Collocato igitur ægro in altiore ſella, præcipiendum eſt ei vt in tabellam aliquam planam, manum pronam ponat, & extentis per miniſtrum fractis duobus digitis, pollice ac indice ipſa componantur. Verùm appreſſa deligatione vtendum eſt, quo tempore inflammatio accedit: nam propter laxitatem, facilè in ipſis calli redundantia excreſcit. Si verò internodium aut ſimpliciter digitus fractus ſit, ſi quidē magnus, qui & pollex appellatur, is fuerit, poſt idoneam deligationem, infernè ad palmam deligandus eſt, vt quieſcat: ſi verò index aut paruus, ad vicinũ deligetur: ſi ex mediis aliquis, his qui ab vtroque latere ſunt alligetur: aut etiam omnes ex ordine ſimul colligandi ſunt. Melius enim quieſcunt, quemadmodum ſi fracti etiam ferulis adhibitis colligati eſſent.

DE FEMORE, Cap. CII.

FEmoris eadem eſt quæ brachii ratio. Priuatim verò femur dum frangitur, magis in anteriorem locum diſtorquetur, itémque in externum: nam in hos etiam naturaliter dilatatum eſt. Reponitur autem per manus, & lora, ac laqueos æqualiter extentos, altero ſupra fracturam, altero infra circumdato: ſi verò iuxta partem facta ſit fractura, ſi quidem ad femoris caput ſit, mediam lori lanam obuolutam habētis partem, vt ne corpora ſecet, ad interfœmineũ locamus, & initia ad caput adducētes, miniſtro tenenda tradimus: infra fracturã autē circũdato laqueo, initia eius alteri miniſtro extēdēda damus. At ſi ad genu fractũ ſit, lorũ ſupra fracturã circũponimus, & initia ſurſum extēdēda præbemus. Ipſũ verò genu vinculo adſtrictũ tenemus, atq; ſic iacēte adhuc homine, & extēto crure, fractã partē cōponimus. Oſſa verò pungentia ſurſum tracta tollimus, velut ſæpe dictum eſt: reliquã curationem in brachio diximus. Concaleſcit femur diebus quinquaginta. Cæterùm depoſitionis modus poſt totam de crure doctrinam dicetur.

DE PATELLA GENV, Cap. CIII.

LAxum os eſt genu patella, & supernè ac infernè à corporibus validè continetur: & ſæpe quidem contunditur, raró autem frangitur. Patitur autem ruptionem per craſſitudinem, & in tenues partes fractionem cum vulnere, aut ſine vulnere: notæ conſpicuæ ſunt. Solutio enim continuitatis occurrit, & cauitas, & ſtrepitus. Componitur autem pars crure extento: ita enim quæ in duas partes diuiſa eſt digitis cōtrahitur, donec labia fracturæ mutuò ſe contingant ac committantur. Quæ verò in tenues partes fracta eſt, conformatur. Nam etiamſi non fiat calli obductio, eo quòd vtraque pars per connexos muſculos ac neruos, à femore & tibia in contrarium retrahatur: tamē multum de diſtantia contrahetur, actioniſque difficultatem affectis inducet. Neque enim dum laborant, diutius id genu ſuſtinet, & in deambulando maximè impediuntur ad aſcenſus: etenim ad motus in planicie, actionis difficultas occultatur: ad aſcenſus autem, eo quòd genu nō flectatur, circa cruris eleuationem ac depoſitionem deprehenditur: ſed & nunc pungēs oſſiculum cum attractione eximimus, ac conſequentem curationem adhibemus.

DE TIBIA, Cap. CIIII.

COnſona eſt tibiæ cum cubito ratio: nam & hæ duobus oſſibus conſtat, craſſiore altero, quod eodem nomine *Tibia* appellatur, altero tenuiore, quòd ex ſimilitudine fibula appellatur: eaſdémque fracturarum differentias habet, vt quæ ad omnē locũ diſtorqueatur, quũ ambo oſſa contrita fuerint, ad tres: quum alterũ, intrò & extrà: & tibia quidem etiã retrorſum, fibula verò antrorſum. Quapropter etiam ſimiliter dirigitur ac reponitur, per manus aut laqueos, ita vt laquei ſupra fracturam aliquãdo ipſi tibiæ circumdentur, aliquando femori. Quum enim robuſtius ſit genu, articulus in extenſione illæſus conſeruatur: ſimiliter etiam loris infra fracturam vtendum eſt, velut de cubito dictum eſt. Reliqua veluti de brachio tradidimus, fiant.

DE SVMMO PEDE, Cap. CV.

TAlus omnino nō frangitur, eo quòd vndique corporibus munitus ſit per tibiam & fibulam, & os cubiforme. At nauiculare os, & oſſa pedis ſummi ac digitorũ pedis, & ipſum os cubiforme, frãguntur ſimiliter vt oſſa in articulo ad manũ, & oppoſita eius parte & digitis manus. Quare ne ſæpius eadem dicamus, ea quæ de illis tradita ſunt, illinc huc transferantur.

DE DEPOSITIONE CRVRIS, Cap. CVI.

FEmore aut tibia fracta, depoſitionis modus non minore diligentia quàm reliqua omnia quæ ad curationē pertinent, adhibeatur: nam fractarum partiũ æqualitas maximè per illam probè adhibitam conſeruatur. Quidã igitur in canalem, alii ligneum, alii teſtaceum, fractum membrum deponunt, aut etiam crus ipſum: quidam verò ſola cũ vulnere fracta, eo quòd hæc, inquiunt, ferulis adſtringi nō poſſint. Verùm poſteriores canaliũ vſum penitus reprobarunt ob multas cauſas, maximè tamen ob compreſſionem ex duritia horum oborientem. Neque enim negatum eſt, etiam cum vulnere fracta membra ferulis adſtringere, velut oſtendemus. Supinus itaque æger reclinetur, & craſſum quoddam pallium cruri longitudine æquale vtrinque contortum ac conuolutum, canali iuxta mediam oblongam cauitatem proportionis ſimilitudine reſpondēs, cruri, qua maximè parte fractura eſt, ſubiiciatur. Expãdatur autē ſuper illam cauitatē pallii pellis mollis, ad irrigationes excipiēdas: deinde huic canaliformi cauitati, crus in longitudinem adaptetur, & à lateribus alia pallia, aut lanæ apponãtur, vt ne in obliquas partes mēbrũ euertatur. At veſtigium verò pedis, tabella panniculo circumdata ob molliciem, erecta applicetur: & maioris ſecuritatis gratia, duorum aut trium ligamentorum medias partes canaliformi illi pallio ſubiicimus, & cum ipſo ſimul fractum membrum leniter deligamus: ſi verò non tolerans hoc æger, totum pedem cōtrahere conetur, hunc iuxta ſummum pedem obuolutum, leniter ad tabellam deligare oportet, vt ne inuitus inter dormiendum, velut fieri poſſit, pedem contrahat. Quidam etiam ſtragula in medio lecti diſſecant, vt omnino immobiles ſint ægri, & per ſtragulorum hiatum vrinæ ac alui recrementa excidant, donec callus obducatur.

DE FRACTVRIS CVM VVLNERE, Cap. CVII.

SI cum vulnere facta ſit fractura, & ſanguinis eruptio adſit, hanc prius ſiſtemus: ſi inflammatio, auxiliis ad ipſam vtemur: ſi verò carnium contuſio, ſcarificabimus partem, vt de gangræna timor ſuccidatur: ſi verò etiam

hæc accedat,aut alia quædam depaſcendo proſerpens putreſactio,prout conuenit occurremus. Habes autem ſingulorum horum curationem libro quarto : quòd ſi nihil horum adſit,neque multum de oſſibus nudatum ſit,hamulis & ſuturis vſi, cruentorum vulnerum ductu hos curabimus , defractis oſſiculis,& pungentibus aut innatãtibus prius exemptis. At ſi magnum aliquod os ſupereminet,quod ob magnitudinẽ in extenſione non cõmiſſum eſt,huic proſpicere oportet. Hippocrates enim in femore & brachio fractis,eminentia oſſa penitus reponere diſſuadet,periculum futurum his prædicens, propter inflammationem , aut etiam conuulſionem muſculorum ex tenſione oborientem. tempus tamen reperit aggreſſionem aliquando conducẽtem.In quocunque igitur oſſe eminentium aggreſſionem facimus, nequaquam in inflammatione hoc tentabimus , ſed prima ſtatim die ante inflammationem, aut circa nonã , ſedata iam inflammatione. Adaptamus autem ipſa per vectem:ferreum autem eſt id inſtrumentum longitudine ſeptem aut octo digitorum,craſſitudine moderata, vt inter agendum non inflectatur,circa ſummam partem acutum & latum, & moderatè incuruum. Huius acutã extremitatem incumbentis oſſis eminentiæ ſubiicientes,& iuxta alteram partem renitentes, ſimúlque moderatam membri extenſionem facientes,fracturæ extremitates interſe nõ componimus. Si verò hoc facere nõ poterimus,per ſcalpra excisoria oppoſita,id quod eminet amputamus, aut ſerra deſecamus, quo modo in fiſtulis tradidimus: & oſſium aſperitate explanata,membróque directo , linamentorum ductu curabimus. Maximè verò prouidendum eſt in coniugatis artubus,aut biiugis appellatis,vbi vtrũque in ipſis os ex parte deſectum eſt,quò incontractum maneat membrum,vt etiam exacta extenſione vtamur.Deligatio verò ita adhibẽda eſt:Circulares obuolutiones ab vtraque vulneris parte fiant : obliquæ verò circa vlceris longitudinẽ,ita vt iuxta chiaſmum , *id eſt literæ Græcæ χ figuram, & Latinis decuſſationem, à denarii numeri notæ χ ſimilitudine* , faſciæ expandantur : & ſi quidem ſordidum adhuc eſt vlcus, purgantia adhibere oportet:ſi purum,incarnãtia,linamentáque ac reliquam experientia cognitam materiam. Hippocrates picato emplaſtro per linamenta vtitur : hoc autem dicunt eſſe tetrapharmacum regium:poſt incarnationem adhibeantur ferulæ: quidam etiam ab initio ipſas apponunt,vlceris locum vitantes, & prout neceſſitas vrget, ipſas adſtringẽtes,aut remittẽtes. In quibus porro ſquama emerſura eſt,(id quod cognoſcimus ex eo quòd copioſior humor tenuiórque excernitur, & quod caro circa vlcera vacua ac laxa euadens attollitur)in his deligatione laxiore vtimur,hamulo verò aut eiuſmodi aliquo inſtrumento ſquama exempta , robuſtiore deligatione vtemur. Per totum autem vlcerationis tempus, linamentorum cuſtos ex aliquo inflammationem arcente medicamento,vulneri incumbat,& ſimplex ligamentum adhibeatur,quod in ſingulis curationibus ſoluatur, reliquis relatis manentibus,velut de brachio tradidimus.

DE CALLO IN FRACTVRIS SVperexcreſcente, Cap. CVIII.

CAlli in fracturis ſuperexcreſcẽtes decorẽ omnino vitiant,quandoque etiam actionem impediunt ſi prope articulum fiant. Si igitur adhuc recens callus fuerit, valde adſtringentibus medicamentis vtemur,per deligationem ea apprimentes:aliquando etiam laminam plumbeam imponentes, id quod opus fuit peregimus : ſi verò lapideus ac ſolidus fuerit, reſectum rademus, ſcalpris excisoriis id quod ſupereminet tollentes, & ſi opus ſit,etiam terebris circumcirca perforantes.

DE CALLO IN DISTORTIONE, Cap. CIX.

QVVM ex callis in diſtortione obductis, non modicum actionis impedimentum cõſequatur, maximè ſi in pedibus fuerint,refractionis modus non eſt aſſumẽdus,vt qui extrema pericula inducat : ſed ſi recens adhuc eſt callus,laxatoriis perfuſionibus , & cataplaſmatis ex caricis pinguibus,& ſtercore colũbino, & aliis medicamẽtis callum ſoluentibus vtimur : inſupérque frictione ac

A confractione per manus hunc diſſoluemus : ſi verò lapideus ſit, diuiſa per ſcalpellum ſuperficie, oſſis continuitatem ſcalpris excisoriis ſoluemus: deinde fracturam curabimus,velut antea dictum eſt.

DE FRACTVRIS SINE CALLO PERmanentibus, Cap. CX.

FRacturæ quædam callo non obducuntur vltra præſcriptum à natura terminum, aut propter aſſiduas ſolutiones,aut ob immodicas perfuſiones,aut ob intempeſtiuum motum,aut ob multitudinẽ faſciarum , aut quòd B totum corpus alimentum non ſentit, in quibus etiam tenuius membrum reddi contingit.Proinde tum alias cauſas præſecare oportet,tum præcipuè alimenti ſenſum interceptum ,ita vt partim per calidiorum adhibitionem, materiam ad partem attrahamus : partim vt alimentum ſufficiens ſuggeramus , balnea item ac reliquam animi exhilarationem. Signa verò in his quibus iam callus obducitur,tum alia adſunt, tum maximè quod faſciæ cruẽtæ fiunt,etiamſi non adſit vulnus: id quod fortaſſis ideò fit quòd quum ſubſtantia circa callũ coit,diſperſas in oſ- C ſium cauernis ſanguinis guttas exprimit.

DE LVXATIONIBVS, Cap. CXI.

LVxationum tractationem ad fracturas conſequentem par eſt vt deinceps aggrediamur. Luxatio igitur(vt in ſumma dicam)eſt elapſio articuli ex propria cauitate ad inconſuetam ſedem,à qua voluntarius motus impeditur. Huius autem differentias alias dicere non poſſumus niſi eam quæ iuxta maioris ac minoris rationem conſiſtit. Si enim perfectè articulus exceſſit,communi generis nomine luxatio appellatur affectio : ſi verò ſolùm emotus eſt, D aut vſque ad cauitatis ſupercilium delatus, ſubluxatio vocatur.

DE INFERNA MAXILLA, Cap. CXII.

RVrſus igitur à ſuperioribus initio ſumpto , de inferna maxilla dicamus.Superna enim quum immobilis ſit,luxationis affectionem effugit : inferna verò luxationem quidem non ſuſtinet,eo quòd capita ipſius ad ſupernam maxillam firmiter ſunt concluſa. Subluxationem tamen ſæpe patitur eo quòd muſculi ipſam conti- E nentes, præ aſſidua mandendi ac loquẽdi exercitatione molliores exiſtẽtes,ob quaſlibet cauſas facilè laxãtur.Nã verbũ χάται apud Hippocratẽ χαλᾶται,*id eſt laxatur*,ſignificat.In quibus ſanè citra aliquã moleſtiã ſua ſponte articulus ad propriũ locum redit. Verùm de perfecta maxillæ luxatione,ſatis eſt illius verba apponere , quæ cum cõpendio & citra defectum clara exiſtunt.Sic igitur dicit; Luxatur quidem & excedit maxilla raò,laxatur tamẽ ſæpe in hiatibus, velut etiam aliæ muſculorum ac neruorũ emutationes hoc faciunt: manifeſtum verò ex his maxi- F mè fit vbi excidit.Prominet enim inferna maxilla in anteriorem partem, & in contrariam luxationi partem abducitur:& oſſis cornix circa ſupernã maxillam tumidior fit,& infernas maxillas difficulter committunt : quæ verò repoſitio his conueniat,manifeſtum eſt.Oportet enim aliquem vulnerati caput detinere , & alterum infernam maxillam intrinſecus ac extrinſecus ad mentum digitis apprehendere,hiante homine quãtum moderatè poteſt: & primùm quidem maxillam aliquãdiu hac atque illac manu abducere,& ipſum hominẽ iubere vt maxillã laxã G habeat,& ſimul abducat,ac quammaximè remittat:deinde repentè tribus figuris ſimul laxare oportet , diligenti in hoc animaduerſione habita. Nam & ex diſtortione ad naturam deducere oportet,& infernam maxillam retrorſum protrudere,ita vt æger hæc ſequatur , & maxillas cõmittat,ac non hiet.Atque hæc quidem repoſitio eſt,& neque aliis figuris fieri poterit: curatio verò breuis ſufficit. Splenium enim inceratum apponitur,ac laxo deligamẽto deligatur.Securius autem hæc aggreſſio perficitur,homine ſupino reclinato, & puluinari pleniſſimè farcto ca- H piti ſuppoſito,vt in ipſum innitente quamminimum cedat.Inſuper autem & caput vulnerati aliquis detinere debet.Si verò ambæ maxillæ luxatæ fuerint,curatio quidem eadem eſt,verùm hi os minus committere poſſunt : nam his genæ prominentiores ſunt,ſed indiſtortæ.Quod verò

diſtortæ non ſint, maximè cognoueris ex dentium tum ſupernorum tum infernorum terminis è directo inter ſe correſpondentibus. His cōfert vt quam citiſſimè reponātur(repoſitionis autem modus prius dictus eſt)ſi verò nō reponantur,animæ periculum imminet præ febribus cōtinuis,& torpido ſopore. Soporiferi enim hi muſculi ſūt & dum alterantur,& dum intenduntur præter naturam. Solet etiam his aluus bilioſa, meraca, pauca egerere: & ſi vomuerint,meraca vomunt: hi igitur etiam moriuntur decima maximè die. Hoc repoſitionis modo etiam nos ſæpe vſi ſumus,fomētis prius ex aqua & oleo calidis, per ſpongiam ad luxatam maxillam adhibitis, vbi maximè ægrè cedit circa introitum, hominéque in terram locato, nos retro ipſum ſtantes iuxta prædictum modum operamur.

DE CLAVICVLA, ET SVMMO HVmero, Cap. CXIII.

Clauicula interna extremitate non excidit:coarticulata enim eſt pectori: vnde neq; circa ipſum mouetur. Si verò per violentiam ab alicuius externi acuti ictu auellatur,ad fracturæ ipſius directionem ac coaptationem reducetur. Quæ verò ad humerum articulata eſt ipſius extremitas,non valde excidit,vt quæ à bicipite muſculo, & à ſummo humero prohibeatur. Sed neque violento aliquo motu clauicula priuatim mouetur,vt quæ propter ſolā thoracis diſtētionē facta ſit: vnde ſolus homo inter animalia clauiculam habet. Si verò in palæſtra contingat (velut veriſimile eſt)vt hæc ſubluxetur,& per manus cōformationem,& per multiplicium ſpleniorum appoſitionem,vnà cum conuenientibus deligationibus reponitur. Eadem curatione etiam ſummus humerus ſubluxatus ad proprium locum reducitur. Eſt porro cartilaginoſum oſſiculum quod clauiculā cum ſcapula colligat,& in exſiccatis cadaueribus latet:id ſi ſubluxatum ſit,imperitis imaginationem exhibet,velut brachii caput ſit elapſum.nam ob hoc ſumma humeri pars acutior apparet, locus autem vnde diſceſſit cauus. Verùm inter hæc diſcretionē facere oportet ex ſignis quæ deinceps referemus.

DE HVMERO LVXATO, Cap. CXIIII.

Caput brachii ad ſcapulæ cauitatem articulatum ſæpe quidē excidit, ſed neque ſurſum, ob anchoræ ſimilē ſcapulæ proceſſum:neque retrorſum,ob eandem ſcapulā: neque in anteriorē partem,ob bicipitis muſculi tendinē, & ipſum ſummū humerū: ſed rarò quidē intrò & extrà, aſſiduè autem,& maximè in infernam partem,minus carnoſis:verùm his facilè quidem & excidit & rurſus reponitur.carnoſis verò vice verſa tardè excidit, & difficulter reſtituitur.Quibuſdam verò etiam non luxatis, ſæpe ob plagam elapſus ſuſpicio oborta eſt, eo quòd inflammatio vehemens ſequuta fuit. Cæterùm eos quibus ad infernā partē luxatio facta ſit ſic cognoueris: Affectus humer⁹ ad ſanum collatus multum differt. Nam & ſumma humeri pars,vnde elapſus factus eſt, caua apparet:& ſummus humer⁹(velut de ipſo ſubluxato diximus)acutior quàm pro naturali modo videtur: & elapſum brachii caput in ala manifeſtè occurrit,& huius manus cubiti gibbus magis à coſtis diſceſſit.Si verò cogas ipſum,cum dolore ad coſtas adducitur: & neque extēto cubiti gibbo, manum ad aures adhibere poſſunt, neque alium multiformem motum per ipſam facere.In pueris igitur, aut his quibus recens & non multa facta eſt elapſio,etiam prominenti medii digiti flexi nodo,tùm medici, tum læſi ſanè manus, ſi non puer ſit,ſæpe reſtitutio facta eſt,velut inquit Hippocrates.Verùm efficaciores repoſitiones hæ ſunt: Oportet lotum hominem,& perfuſionibus magis laxātibus vſum, ad terrā ſupinum reclinare, & globum moderatum ſiue coriaceum,ſiue alium quendam non valde mollem, ad alam adaptare,& ſedentem medicum ad latus affectum, ita vt aſpiciat læſum,ſi quidem dexter humerus affectus eſt, dextri pedis calcaneum ſuper pilam alæ prius ſubditam accommodare:ſi verò ſiniſter,ſiniſtri: & apprehenſam manū affectam ad pedes trahere, ſimúlque calcaneo ad alam reniti,ita vt etiam miniſter aliquis,retro ad alterum humerum renitatur, vt ne corpus circumtrahatur.

A Eſt etiam alius repoſitionis modus,per humeri ſuppoſitionem.Oportet enim iuuenem ægro longiorem,aut ſaltem altiorem,ad affectum ægri latus ſtantem, humerum ſuum illius ſtantis alæ ſubiicere, & manum illius extentā ad ventrem ſuum trahere, ſicut reliquum læſi corpus retro eum qui humerum ſuppoſuit ſublime pendeat:ſi verò leuis ſit æger,alius quidam leuis puer ex ipſo dependeat. Dum enim manus & reliquum corpus æquali momento, illa ante,hoc retrò,deorſum trahuntur,cōtingit vt ſuppoſitus alæ humerus elapſum articulum immittat: quin & B per piſtillum appellatum hoc facimus.Eſt autem lignum oblongum quod erectum in ſolo ſupra aliud quoddam primum conſtituitur.Huius itaque extremitas ſuperna rotunda,& non valde craſſa,neque tenuis,alæ ægroti aut ſtātis aut ſedentis ſubiiciatur,prout lōgum fuerit piſtillum, & manu ſupra piſtillum extēta,ac deorſum tracta, reliquo autem corpore ecōtra deorſum vergente, aut ſua ſponte aut alio quodam trahēte,repoſitio fiat.Sed & in ſcalæ gradu hoc fieri poteſt,velut in brachii fracti extenſione dicebamus.Hîc verò rotundum quoddam corpus gradui C alligetur,quod alæ ægroti conuenit,& brachii caput propellere poteſt.Si verò ob affectionis vetuſtatem, aut propter corporis duritiam,repoſitio difficultatem exhibeat, crepidinis etiam inſtrumento vtemur.Eſt autem crepido lignum longitudine bicubitali, latitudine quatuor digitorū,craſſitudine duorū digitorū, quod alteram extremitatē rotūdā habet, & alæ cauitatem facilè ſubit, perinde vt piſtilli extremitas. Hanc igitur extremitatē linteo obligatam,quò lenior fiat ,brachii capiti ſub alam adaptamus,totam verò manum ad lignum extētam,ad ipſum al D ligamus iuxta brachium,& cubitū, & ſummam manum: poſtea ſupra lignum tranſuerſum,inter duas columnas rectas adaptatum ,aut rurſus ſupra ſcalæ gradum, manum cum ligno trāſferimus,vt ala tranſuerſim gradui adaptetur,& manum deorſum trahentes,reliquum corpus in alteram partem ſublime dependere ſinimus .ſic enim articulus immittetur.Poſt repoſitionem autem, moderatam pilam ex lana, ſi inflāmatio abſit,ſiccam,ſi adſit,oleo imbutā alæ ſubiicimus,ac deligamus, ita vt per hanc alā, & humerum & alteram alam,faſciæ deligationes iuxta chi- E aſmum ac decuſſationem factæ appareant, decuſſatione affecto humero incumbente:brachium verò ad coſtas deligamus.Cubiti autem gibbum cum ſumma manu ex ceruice appendimus,vt ne rurſus recenti lapſu articulus excidat.Poſt ſeptimū diē & tardius facta ſolutione, moderata frictione vtendum eſt,quò corpore duriore facto, articulus difficulter elabatur.Si verò ſæpe excidat articulus, aut ob humiditatem, aut via iam ex longa conſuetudine facta,ad vſtionem progrediēdum eſt, velut antea dictū eſt. Quum verò fœtibus in vtero,aut à partu dum adhuc au- F geſcunt,pars luxata fuerit, & non iterum repoſita, in humero quidem carnes nihil à naturali modo deficiunt(neque enim impeditur manus in quolibet opere obeundo) os autem brachii non augeſcens,breuius manet,& vocantur tales *γαλιάγκωνες,id eſt anci*,quaſi muſtellæ cubito præditi.In femore verò & os augmentum non capit, & totū crus corrumpit.quum enim corporis grauitatem ferre non poſſit,non excercetur.Sed & in aliis artubus,ſi luxati maneant,& non reponantur, ſubiectæ partes omnino læduntur.

G DE CVBITI GIBBO, Cap. CXV.

Qvanto magis varia eſt articulatio circa cubiti gibbū quàm circa humerum, tantò difficilior exiſtit circa elapſus,& tardius elabitur, & difficilius reponitur, propter eminentiarum & cauitatum denſitatem. Patitur igitur aliquando ſubluxationem ſolùm:ſæpe verò etiam perfectè elabitur,iuxta omnem figuram,maximè autem anteriorem & poſteriorem. Cognoſcitur facilè & ad viſum & ad tactum, elapſo ocurrente in loco in quem excidit, H & eo loco vnde excidit cauo apparente. Hæc autem ſani cubiti gibbi inſpectio maximè declarat.Statim igitur repoſitionem facere oportet,antequam inflammetur. Quæ enim inflammatio præoccupauit, ægrè ſanantur.Quædā verò etiam penitus incurabilia fiunt, & præſertim ſi in

poſteriorem partem eluxatio contingit. Omnium enim luxationum quæ in cubiti gibbo fiunt, doloroſiſſima eſt, & maximè periculoſa ea quæ in poſteriorem fit partem. Mediocres itaque emotiones etiam moderata intentio reſtituit, ſeruis quidem manum extẽtam circa brachium ac cubitum tenentibus ac retrahentibus, medico verò manus ſuæ vola id quod excidit in naturalem ſitum protrudẽte. At verò Hippocrates eluxationem in anteriorem partem, per aceruatam manus flexionem dirigit, volam eius ad humerum è directo impellens: eam verò quæ in poſteriorem partem facta eſt, rurſus per aceruatã & multam extenſionem: quãdoquidem etiam eluxationes quæ in anteriorem partem fiunt, per violentam extenſionem maximè fiunt: quæ in poſteriorem, per violentam ſimiliter flexionem. Si verò perſeueret luxatio, etiam vehementiore extentione vtemur. Talis autem maximè eſt ea quæ in fracto brachio ab Hippocrate relata eſt, vbi lignum quod in foramina ligonum immittitur, aſſumit. Quidam ex recentioribus repoſitionem ſic faciunt: Duobus miniſtris (velut dictum eſt) extendentibus manum, altero ſupernè ad alam tenente, altero infernè ad manus articulum, medicus ſtans ex aduerſo ipſi ægroto, ambabus volis ad articulum brachium amplectitur, & vbi iuſſit pallium obuolutum oblongum, aut faſciam latam, ſuis manibus ſimúlque ægroti brachio circumdare, & ad externam partem ac deorſum ad ſummam manum retrahere, ipſe ſequens cum intenſione cõſtrictas manus trahit, donec cubiti gibbi articulum trãſgrediatur. Oportet autem prius ægri manum oleo illinere, quò lubrica fiat, & medici volis promptè deducatur. Sic enim ea quæ elapſa ſunt, dum pertrahentium manuũ violentia premuntur, in proprium locum reuertuntur. Poſt repoſitionem verò, manu in angulum figurata, curatione per ſplenia & conuenientem deligationem vtemur.

DE LVXATIONE ARTICVLI AD MAnum, & digitorum, Cap. CXVI.

ARticuli ad manum, & digitorum luxatio, nullam habet difficultatem, niſi cum vlcere fiat. De hac itaque dicetur vbi de luxationibus cum vlceratione agemus. Eos verò qui abſque vlcere luxati ſunt, moderata extenſione & curatione inflammationem arcente ſanabimus.

DE VERTICVLIS SPINAE, Cap. CXVII.

SPinæ verticula ſi perfectam luxationem ſuſtineant, celerrimam mortem inducũt. Neque enim leuem compreſſionem ſpinæ medulla ſuſtinet: quando ſanè etiam neruorum ſolùm ex ipſa exortus, ſi comprimatur, ad periculum inducendũ ſufficiat. At ſubluxationibus ſæpe apprehenduntur, & quãdoque in anteriorem partem, quandoque in poſteriorem, quandoque in latera emotio contingit. Ex his prima repandatio, ſecunda gibboſitas, tertia obſtipitas appellatur. Quum igitur multa verticula ſimul paululum emota fuerint, plurium ſimul emotio ſecundum circularem flexionis circumferentiam facta apparet: & quidam decepti, vnius verticuli multum emoti magnam emotionem eſſe putant, quum tamen magna emotio non rotundam, ſed angularem faciat ſpinæ flexionem, quãdo etiam maius periculum imminet. Spinæ igitur ad interna emotio nullo modo dirigi poteſt, quum ab anteriore parte per ventrem oppoſitio fieri non poſſit. Qui enim aut in ſcala extendentes ita affectos, aut cucurbitas affigẽtes, aut ſternutationes, aut tuſſes, aut inflationes mouentes, ſe aliquid efficere poſſe putarunt, ſatis ab Hippocrate conuicti ſunt. Quandoquidem verò ſæpe defractio quædam oſſiculorum ſpinæ facta, cauum efficit locum, (velut de fracturis dictum eſt) quidam hanc affectionem repandam eſſe putauerũt: deinde hac breui curata, (promptè enim callus obducitur) facilem curatu repandationem eſſe dixerunt, etiamſi penitus incurabilis, aut ægrè admodũ curabilis exiſtat. Nam vrinarũ & ſtercoris ſuppreſſio in hac cõtingit, & corporis perfrigeratio: poſtea verò etiam inuoluntaria recremẽtorum excretio. Hæc autem ob neruorum & muſculorum affectionẽ per conſenſum fiunt, & ita affecti citò moriuntur, & maximè ſi in ſupernis ac circa collum verticulis affectio conſiſtat.

A At verò gibboſitatem ex paruo maximè puero factam, & diuturnam eſſe, & non celerem mortẽ afferre, ſed morbum inducere, eúmque incurabilem, Hippocrates pronuntiauit. In recens autem facta gibboſitate ex caſu, machinamenta per ſcalam, & rectam ægri ſuſpenſionem, & vtris inflationem, ridicula ſunt. Sola verò Hippocratis directio ac repoſitio ſufficiet. Oportet, inquit, lignum magnum ea longitudine ac latitudine vt hominem capere

B poſſit, aut ſcamnum ligno tali æquale, ad parietem apponere in longitudinem extentum, non ampliori quàm pedis ab illo diſtantia, & ſuper ipſum veſtimenta quædam expandere, vt ne hominis corpus frangatur: deinde hominem lotum pronum ſupra lignum illud aut ſcamnum extendere: & poſtea lorum bis circum pectus obductum per alas ad dorſum deligare, initiáque lori ad lignum oblongũ piſtilli forma erectum alligare, & hoc ipſum in pauimẽto ad finem ſubiecti ligni aut ſcamni ſtatuere, & ſuperna parte tenendum miniſtro retro ægri caput ſtanti præbere, ita vt dum inferna extremitas renititur, ſuperna

C verò ſupra caput adducitur, opportuno tempore extenſio fiat. Alio inſuper loro pedibus ſimul circa partes ſupra malleolos deligatis, & rurſus alio partibus ad lumbos, vt huius connexio in lumbis fiat, rurſus horum lororum extremitatibus coniunctis, & ſimiliter ad aliud lignum piſtilli forma præditum deligatis, piſtillum hoc in fine ligni aut ſcamni ad pedes ſtatuemus, quemadmodum illud prius: atque ita miniſtris vt per piſtilla extentionem in contraria faciant iubebimus. Quidam verò per appellatos aſellos extenſionem faciunt. Sunt autem aſelli, hi

D axes qui in erecto ſtatuto ligno vertuntur, & vtrinque ad magnum lignum ſiue ſcamnum, iuxta pedum ac capitis finem locantur, quibus lora obuoluuntur. Dum porro ita fit extentio, nos manuum noſtrarum palma gibboſitatem deprimimus, & ſi opus fuerit, & nullus alioqui metus ſit, ſuper ipſam inſidemus. At ſi hoc modo ſpina non dirigatur, & ferat homo depreſſionem, appoſitum parietem in longitudinem inſtar canalis excauare oportet, eregione ipſius gibboſitatis, vt ſit rima excauata longitudine cubiti, quæ neque altior ſit, neque humilior quàm ægri ſpi-

E na. Imò hanc rimam prius præparatam habere oportet. Huius enim gratia etiam lignũ ab initio prope ad parietem apponere iuſſimus. Et poſtea tabulæ moderatæ alteram extremitatem in parietis rimam immittimus, altera verò gibboſitatem deorſum deprimimus, donec ſpinæ directio ſenſu percipiatur. Verùm, (vt Hippocrates dicit) Et extenſio ſola abſque tabula, & rurſus ſola per tabulam depreſſio, ad id quod opus eſt præſtandum ſufficit. Si verò hoc verum eſt, nihil abſurdi fuerit etiã in repandatione & obſtipitate, ab initio facere prædictam extẽſionem, citra videlicet depreſſionẽ. Cæterùm poſt repoſitionem,

F laminam ligneam trium digitorum latitudine, longitudine verò ea vt & gibbum & reliquas ſanas vertebras cõtegere poſſit, linea aut ſtupea faſcia obuolutam, vertebris imponere oportet, & conuenienter deligare, ac tenui victu vti. Quòd ſi poſtea etiam reliquiæ aliquæ gibboſitatis reſtent, curatione per laxantia ac mollientia medicamenta, vnà cum laminæ appreſſione vtendum eſt. Quidam verò plumbea lamina vtuntur.

DE COXAE LVXATIONE, Cap. CXVIII.

G QVum reliqua hominis oſſa quandoque ſubluxationem, quandoque etiam perfectã luxationem patiãtur, coxæ & humeri coarticulatio ſoli luxationis emotioni ſubiacẽt, & magis coxæ, eo quòd profundam & rotundam cauitatem habet, altioribúſque marginum ſuperciliis munita eſt. Articulo itaque ob vehementem aliquam violentiam extra propriam cauitatem elapſo, prout magis aut minus hoc contingit, multæ luxationis differẽtiæ fiunt. Et iuxta quatuor modos, aut potius locos, coxæ luxatio cõtingit. Aut enim intrò, aut extrà, aut in anteriorem,

H aut in poſteriorem partem diſcedit: & intrò quidem ac extrà frequenter, & multo frequentius intró: in anteriorem autem & poſteriorẽ partem raró. Quibus igitur intrò luxatio facta eſt, his affectum crus ſi ad ſanum comparetur, longius apparet, & genu prominentius, & iuxta in-

guen crus flectere non poſſunt, & iuxta interfœmineum tumor manifeſtus occurrit, nimirum capite femoris illic firmato: quibus verò extra elapſum eſt, his contraria ſigna adſunt. Nam & crus breuius apparet, & iuxta interfœmineum cauatur, & ad nates in tumorem eleuatur, & genu magis intus eſt, & crus flectere poſſunt. At quibus in anteriorem partem luxatū eſt, hi crus citra genu dolorē extendunt: ſed dum ambulare conantur, neque ad interna procedere poſſunt, & vrinæ ipſis ſupprimuntur, & inguen intumeſcit, & nates rugoſæ ac excarnes apparent, & in progreſſu calcaneo innituntur. Qui verò in poſteriorem partem luxati ſunt, non extendunt neque poplitem, neque genu, & neque flectere poſſunt priuſquam inguen inflexerint. Sed & his crus breuius eſt, & inguen laxius, & iuxta nates femoris caput ſe oſtendit. In quibus igitur ex puerili ætate, aut ſimpliciter multo tempore præterito, hic articulus elapſus neglectus eſt, & ſic manſit, in his deſperata eſt curatio, callo membro iam obducto: quibus verò recens luxatio contigit, his Hippocratis curatio ſuccurret. Celeriter itaque ad repoſitionem progredi oportet. nam luxationes circa coxam moram trahentes, penitus incurabiles fiunt. In communi igitur, in his quatuor luxationibus repoſitio conueniet quæ ſecundum obuerſionem ac circunductionem articuli fit, & quæ per extenſionem. Si enim affectio fuerit recens, & affectus homo iuuenis, aliquando femur prehendentes, & hac illac circunducentes, articulum immittimus. At verò intro facta luxatione, etiam crure ſolo aceruatim ac fortiter ad inguen penitiſſimè flexo, ſucceſſum ſenſimus. Si verò his non ceſſerit, extenſione vtendum eſt, primùm per manus, ita vt alii crus infernè circa femur & tibiam apprehenſum trahant, alii ſupernè ſub alis corpus apprehendant. Si verò fortiore opus fuerit extēſione, laqueis textis aut nexis, aut loris crus deligetur, omnino ſupra malleolum, & vt nequid genu patiatur, etiam adhuc ipſo ſuperius. Verùm partes circa pectus ligare non eſt neceſſe, ſed (velut dictum eſt) manibus ſub alas miſſis apprehenſio fiat: & lorum molle ac forte media ſui parte ad interfœmineum adaptatum, ab anteriore parte per inguen & clauiculam, à poſteriore per dorſum, ad humerum attrahimus, & ambo lori initia miniſtro damus. Et poſtea omnes ſimul trahētes, vt ægri corpus eleuetur, extenſionem faciant. Hic modus extendendi communis eſt quatuor luxationis femoris differentiis. Verùm in vnaquaque priuatim modus impulſionis variat. Dum enim homo extenditur, ſi quidem intrò articulus excidit, lori circa interfœmineum mediam partem, inter femoris caput & ipſum interfœmineum locare oportet, & per appoſitum inguen ac clauiculam ipſum lorum ſurſum ferre. Sit autē iuuenis quidam qui affectum femur craſſiore ſui parte ambobus cubitis amplexus, fortiter ad externam partem trahat. Hic modus repoſitionis aliis facilior eſt. Verùm ſi huic articulus non cedat, etiam aliis vtendum eſt magis variis & efficacioribus. Extēdere enim hominem oportet in magno ligno, aut ſcamno, in quo etiam gibboſitatem in ſpina habentes extendimus. Inſculpantur autem per totum ferme oblōgæ quædam cauernæ, longitudine & profunditate trium non amplius digitorum, quæ inter ſe diſtent ſpatio digitorum quatuor ad ſummum, quò vectis extremitate in ipſis renitēte, in vtram partem opus fuerit, impulſio fiat. At in medio ligno ſiue ſcamno, aliud lignum infixum ſit longitudine pedali, craſſitudine ligni quod ligonum foraminibus immittitur, vt dum homo extenditur, lignum hoc inter femoris caput & interfœmineum interueniat. Nam & ſimul impediet ne corpus iis qui ad pedes trahunt concedat: & hoc contingente, ſæpe neque opus eſt ſupernè in contrarium extenſione: ſimúlque dum extenditur corpus, lignum ipſum ad externam partem femoris caput expellet. Extenſio verò iuxta ſuperius dictum modum fiat, & maximè pedis. Si verò ſic non repoſitum fuerit, lignum quidem erectum infixum tollendum eſt, à latere verò ſitus eius quem illud habuit vtrinque, duo ligna infigantur velut poſtes, non minore quàm pedis longitudine. His autem lignis aliud adaptetur, velut quidam ſcalæ gradus, vt ſit trium horum lignorum figura ſimilis literæ Græcæ H. Hoc autem continget ſi paululum infra ſumma duorum lignorum capita medium lignum fuerit adaptatum. Poſtea verò in ſanum latus iacente homine, ſanum ipſius crus inter poſtes ſub illum veluti ſcalæ gradum producimus: affectū autem crus ſupra ipſum gradū transferimus, vt ad ipſum femoris caput gradus adaptetur: inſtrato antea ipſi multiplici ſtragulo, vt ne femur atteratur. Aliud porro lignū latitudine moderata, longitudine verò ea vt à femoris capite vſque ad malleolum pertingat, intrinſecus ſubiectū ad crus deligetur. Dum autem fit extenſio, aut piſtillis (velut antea in gibboſitate diximus) aut aliquo alio inſtrumento, crus deorſum vnà cum adalligato ligno trahatur, quò per hāc violentiam femoris caput in proprium locum reuertatur. Eſt præterea alius repoſitionis modus, citra extenſionem in ligno, qui ab Hippocrate laudatur, Oportet, inquit, manus ægri molliter ad latera deligare, & pedes ambos forti ac molli loro circa malleolos & ſupra genua, quatuor digitorum ſpatio inter ſe diſtantes, ita vt læſum crus duobus digitis amplius quàm alterum ſit extentum: & poſtea hominem in caput ſuſpendere, vt à terra ad duos cubitos abſit. Quo facto iuuenis quidā peritus ſuis cubitis læſum femur apprehendat qua craſſiſſimum eſt, vbi etiam caput femoris extat, & derepente ad ſuſpenſi hominis corpus ſe appēdat. facilè enim ita articulus ingredietur. Hic repoſitionis modus præ omnibꝰ aliis ſimpliciſſimus eſt, vt qui non per multum apparatum fiat. Sed plerique ipſum velut miſerabilem repudiarunt. At ſi extra luxatio fiat, extendatur quidem homo velut ſuperius: verùm lorum ad interfœmineū per oppoſitas partes, inguen videlicet & clauiculam, ferre cōuenit. Medicus autem ab externa parte ad internam propellit, vecte iuxta conuenientem cauernam ex iis quæ inſculptæ ſunt renitente, & miniſtro ad ſanam natem obnitente, vt ne cedat. Quòd ſi in anteriorem partem facta ſit luxatio, dum extenditur homo, vir quidā robuſtus dextræ manus ſuæ vola in affectum inguen poſita, altera manu cōprimat, ita vt deorſum & ad genu depreſſio fiat. Si verò in poſteriorem partem facta eſt luxatio, non vt in ſublime eleuetur, hominem extendere oportet, ſed ſupra ſolidum quiddam decumbat, ſicut etiam quū extra facta eſt luxatio. Quemadmodum autem dictum eſt de gibboſitate, ſupra lignū aut ſcamnū pronus homo extendatur, non ad lumbos ſed in crure vinculis iniectis, velut paulò ante dictum eſt. Vtendum eſt etiam depreſſione per tabulam ad nates, vbi etiam articulus prolapſus extat. Atque hæc quidem de iis qui ab extrinſecus laceſſente cauſa coxam luxatam habent. Quādoquidem verò etiam ob humoris multitudinem, velut humerus, ita etiā coxa excidit, vſtione ad hoc vtendum eſt, quemadmodum ſuo loco de ipſa diximus.

DE GENV LVXATIONE, Cap. CXIX.

Genu tribus modis excidit, intro, & extra, & ad poplitem. Nam in anteriorem partem ne excidat, à patella prohibetur. Iiſdem igitur extenſionis modis, quandoque per ſolas manus, quādoque etiā per laqueos vſi, prout cōuenit deligabimus, ac reliquā curationē adhibebimꝰ, ita tamē vt pars diutius aſſeruetur, ne vllum motū faciat.

DE MALLEOLI LVXATIONE: VBI etiam de digitis pedum, Cap. CXX.

Coarticulatio iuxta malleolum, ſi modicè emota fuerit, per moderatam etiam extenſionem curatur: vbi verò perfectè luxata eſt, maiore coactione eget. Conandum igitur & hîc fortiore extenſione per manus vti. Si verò repoſitio non fiat, homine ſupino in terram proſtrato, inter duo femora ad interfœmineum, longum quendam ac validum paxillum in altum erectum in terrā defigemus, quo ad ipſum corpus renitens, ad extenſionem pedis non cedat. Imò potius anteaquam homo reclinetur, defigatur. Quòd ſi adſit magnum illud lignum quod in medio pedale lignum infixum habere diximus, in hoc extenſio fiat. Miniſtro autem femur tenēte & retrahente, alius miniſter manibus aut etiā per lorum trahat pedē. Medicus autem manibus dirigat luxationem. Sed & alte-

rum pedem alius infernè teneat. Poſt repoſitionem deligatio tuta fiet, faſciis partim ad ſummum pedem, partim ad malleolum obductis, ita vt vitemus ne retro ad calcaneum tendinem adſtringamus. Et homo ad quadrageſimum diem aſſeruetur ne ambulet. Nam hi ſi ante perfectam curationē ambulare conentur, parti functionis difficultatem inducũt. At verò ſiquis ex ſaltu, velut cõtingere ſolet, calcanei os emouiſſet, aut etiam aliam quandam inflammatoriã affectionem incidiſſet, leni quadã extenſione, & conformatione, & irrigationibus inflammationem arcẽtibus, & firmis deligationibus hoc corrigat, homine ſimiliter in quiete ſeruato vſque ad integram reſtitutionem. Sed & digitorum in pedibus emotionem, (velut in manibus diximus) non difficile eſt moderata extẽſione reponere. In omnibus porro luxationibus ac ſubluxationibus, poſt repoſitionem & quietis dies, permanentem in articulis inflammationẽ aut tumorem, quæ etiam diuturnas functionis difficultates inducunt, molliẽtibus medicamentis ad hoc paratis ſanabimus, quorum materiam nemo ex his qui artis opera tractant ignorat.

DE LVXATIONIBVS, CVM EXVLceratione, Cap. CXXI.

IN luxationibus cum exulcratione multa prudentia opus eſt. Nam hæ ſi reponãtur, extrema pericula, quandoque etiam mortem inducunt. Inflammatis enim præ tenſione neruis ac muſculis propinquis, dolores vehementes & conuulſiones ac febres acutæ ſuccedunt, maximè in cubiti gibbis, ac genibus, & ſuperioribus articulis. Quanto enim principalibus partibus ſunt viciniores, tan-A to maius periculum inducunt. Hippocrates itaque horum & repoſitionem penitus reprobat, & vehementiorem deligationem, ſolíſque inflammationem arcentibus & mitigatoriis auxiliis in principio vti iubet. Sic enim fortaſſis vita ipſis contigerit. Quod verò ipſe in ſolis digitis conſulit, hoc nos etiam in omnibus reliquis articulis facere conabimur, & ſtatim ab initio, parte nondum inflammata, articulum elapſum per moderatam extenſionem reponemus. Et ſi quidem iuxta ſcopum ſucceſſerit, in ſolius inflammationem arcentis ductus vſu B perſeuerabimus. Si verò inflammatio aliqua, aut conuulſio, aut aliquid ex prædictis acceſſerit, rurſus eiicere ipſos oportet, ſi quidem citra violentiam remiſerint. Si verò & hoc periculum reuereamur, (fortaſſis enim non remiſerint inflammati) melius fuerit in maioribus articulis repoſitionem differre. Vbi verò inflammatio deferbuit, (hoc autem contingit poſt ſeptimum aut nonum diem) tunc prædicto repoſitionis periculo, & quòd ſi non reponatur, manci omnino in poſterum viuent, conabimur citra violentiam facere aggreſſionem, vectis etiam vſu, C quò facilius id fiat, adhibito. Cæterùm vlceris curationem, velut in fracturis cum vlcere dictum eſt, faciemus.

DE LVXATIONE VNA CVM FRActura facta, Cap. CXXII.

SI cum fractura abſque vlcere luxatio fiat, communi extenſione, & per manus compoſitione vtendum eſt, velut in ſimplicibus fracturis dictum eſt. Si verò etiam vlcere, ex his quæ de fracturis ac luxationibus priuatim dicta ſunt, conuenientem aggreſſionem facere oportet.

PAVLI AEGINETAE DE RE MEDICA Liber VII,

Iano Cornario Medico Phyſico interprete.

DE TEMPERAMENTIS QVAE A GVſtus qualitatibus iudicantur, Cap. I.

DE ſenſilium corporum temperamẽto coniecturam facere, neque ex odore firmum eſt. Nam quæ inodora ſunt, craſſam quidẽ ſubſtantiam habent, ſed nondum conſtat quomodo in caliditate ac frigiditate ſe habeant: odora verò, tenuia quodammodo ſunt, & calida, quantitatem tamẽ tenuitatis aut caliditatis non indicãt, eo quòd inæqualis ſit ipſorum ſubſtantia. Adhuc verò magis neque ex coloribus exactè colligere licet. per ſingulos enim colores inueniuntur & calida, & frigida, & ſicca, & humida. At verò in guſtu, omnes partes corporum ſapore præditorum linguæ occurrũt, & ſenſum mouent, vt ex ipſo manifeſtè etiam facultates ipſorum in temperamentis reperiantur. Quod igitur adſtringit, id ipſum cogere, obſtruere, denſare, repellere, & craſſefacere, inſupérque adhæc omnia, frigefacere & ſiccare poteſt: quòd verò acidum eſt, ſecare, diuidere, attenuare, aperire & perpurgare, citra calefactionem: quod autem acre eſt ſimilia acido facit, attenuando & purgando. Differt autem in eo quòd acidum frigefacit, acre calefacit, & amplius in eo quòd acidum repellit, acre attrahit, diſcutit, effringit, & cruſtas inducit. Sic verò etiam quod amarũ eſt perpurgat meatus, & extergit, & attenuat, & ſecat craſſos humores, citra manifeſtam caliditatem: quod aquoſum, frigidum eſt, denſat, compingit, cogit, obſtruit, mortificat, & ſtupefacit: quod ſalſum, cogit, adſtringit, cõditum aſſeruat, ſiccat, citra inſignem caliditatem, aut frigiditatem: quod dulce eſt, laxat, concoquit, mollit, rarefacit: quod oleoſum eſt, humectat, mollit, laxat.

DE ORDINE ET DISTANTIA TEMperamentorum, Cap. II.

MOderatum medicamentum, ita vt ſimilis ſit temperamenti cum eo cui adhibetur, in eo quòd neque ſiccat, neque humectat, neque frigefacit, neque calefacit, hoc ipſum neque ſiccum, neque humidum, neque frigidum, neque calidũm nominare cõuenit. Quod verò ſiccius eſt, aut humidius, aut calidius, aut frigidi⁹, hoc à prædominãte facultate appellatur. Satis autem eſt vt in vnoquoque prædominio, quatuor, quantum ad vſum attinet, ordines faciamus: ſic vt calidũ nominemus in primo ordine, quod nos calefacit, non tamen euidẽter, ſed vt opus ſit rationali quadam demonſtratione: ſic autem & frigidum, & ſiccum, & humidũ, quod demõſtratione indiget, nondum actionem fortem & euidentem habens. At verò quæ manifeſtè iam ſiccare, aut humectare, aut calefacere, B aut frigefacere poſſunt, talia ſecundi ordinis eſſe dicẽtur: quæ verò iam vehementer quidem, non tamen ad ſummum, tertii: quæ verò ita calefaciunt vt cruſtã inducant, & vrant, quarti: ſic etiam quæ frigefaciunt, vt iam mortificent, quarti ordinis & hæc ſunt. Cæterùm ſiccans medicamẽtum, quarti ordinis nullum reperire datur, abſque hoc vt vrat. nam ſiquod ſummè ſiccat, hoc omnino vrit. Talia verò ſunt chalcitis, & miſy, & calx. Tertii tamen ordinis ſiccantium eſſe aliquod poteſt etiam non vrens, quemadmodum quæ vehementer adſtringunt omnia, de quorum numero eſt omphacium, rhus, & alumen.

C DE FACVLTATIBVS PARTICVLArium ſimpliciũ medicamentorum, Cap. III.

ABrotonum calefacit & ſiccat in tertio ordine, éſtque diſcuſſoriæ ac ſectoriæ facultatis. pauciſſima enim participat acerbitate, & ſi affricetur cum oleo per totum corpus, rigores per circuitum repetentes ſanat. Eſt autem ſtomacho noxium. Vſtum verò magis quàm non vſtũ ſiccans, alopecias ſanat, cum tenui aliquo oleo illitum. Agallochum lignum eſt Indicum, Thyiæ ligno ſimile, odoratum, quod commanſum gratum oris odorem facit. Eſt etiam ſuffimentum. Radix eius drachmæ vnius pondere D pota, nimiã ſtomachi humiditatẽ ac exolutionem ſanat. Sed & hepaticis, & dyſentericis, & pleuriticis conuenit.

Agaricum radix, eſt appendix è trunco exorta, compage laxa, ex aerea ac terrea ſubſtantia compoſita, vim habens diſcuſſoriam & ſectoriam craſſorum humorum,

Et obturationes in viſceribus maximè repurgat.

Aγeraton facultatis eſt diſcuſſoriæ,& leniter quodammodo inflammationem arcentis. *Αγνος ἡ λύγος, hoc eſt uitex*, calfacit ac ſiccat in tertio ordine. Eſt autem tenuium partium, & flatus diſcutit. Vnde etiam ad caſtitatem facere creditur non modò in cibo ac potu acceptus,ſed etiam ſubſtratus. Semē ipſius ad hepatis ac ſplenis obturationem facit potum: ſi verò torreatur, minus flatuoſus eſt,& facilè diſtribuitur. *Αγρωστις, id eſt gramen*, ex Parnaſſo maximè,vtile eſt, ſiccat & moderatè refrigerat, & tenue, & ſubacerbum eſt. Quapropter vulnera cruenta glutinat.Et decoctum ipſius lapides frangit.

Aγχuſæ quatuor non eiuſdem omnes facultatis ſunt. Quæ enim Onoclea appellatur, adſtringentem & ſubamaram radicem habet. Vnde ſplenicis & nephriticis prodeſt. In cataplaſmate cum polenta eryſipelatis conuenit: folia minus quàm radix frigefaciunt ac ſiccant. Quapropter etiam ad alui profluuium bibuntur. At Lycapſos magis quodammodo adſtringens, ſimiliter eryſipelatis conducit. Onochilos autem (quæ & Alcibiadios)vim habet magis medicatam, & à vipera morſis prodeſt in cataplaſmate impoſita, & alligata, & in cibo accepta. Quarta verò quæ fere ſine nomine eſt, & reliquis minor, amarior autem quàm Alcibiadios, ad latos lumbricos conuenit,acetabuli menſura pota.

¶ Adarce velut ſpuma quædam eſt aquæ ſalſæ,ſcortis ac arundinibus circumpacta. Eſt autem acerrima & calefactoria,vt propemodum vrat ſi cum aliis foris apponatur. Nam intra corpus vt ſumatur fieri non poteſt.

Adiantum ſiccat, attenuat,diſcutit moderatè. Verùm in medio quodammodo eſt calidi & frigidi. Itaque alopecias ſanat, & tumores diſcutit, & lapides atterit potum, & ex pulmone eductiones ſiccat,& fluxum alui ſiſtit.

¶ *Αείζωον, id eſt Semperuiuum*, ex tertio ordine frigefacit. Siccat autem & adſtringit moderatè. Qua de cauſa etiam ad ignes ſacros,& herpetas,& inflammationes ex fluxione conuenit. Aetonychon in lapidum tractatione refertur.

¶ Aθera pulticula eſt ſorbilis,ex molita Zea aut ex frumento parata,pueris conueniens. Competit etiam in cataplaſmata.

¶ *Αἰγίλωψ, id eſt auena erratica*, diſcuſſoriam vim habet. Vnde etiam inflammationes induratas & ægilopas ſanat.

Αἴγειρος, hoc eſt populus nigra, tertio quidem ordine calefacit,ſed ſiccat moderatè,& eſt tenuis ſuis partibus. Huius folia cum aceto impoſita, podagricos dolores ſedant: at reſina ipſius quia floribus calidior eſt,acopis & malagmatis miſcetur. Fructus autem cum aceto potus comitialibus prodeſt. *Αἰδοῖον, id eſt pudendum*, cerui maſculi, ſiccatum & tritum,cum vino potum, morſis à vipera auxiliatur. Miſcetur etiam compoſitis medicamentis.

Αἰθάλη, id eſt fuligo(quæ etiam Lignys appellatur)in litera A referetur. Aithiopis, folia habet verbaſco ſimilia. Radicis eius decoctum potum coxendicibus opitulatur, pleuriticis item, ac ſanguinem ſpuentibus, & arteriæ aſperitati cum melle. *Αἷμα, id eſt ſanguis*, frigidus nullus eſt, ſed ſuillus humidus eſt, & minus calidus, temperamēto maximè ſimilis humano. Columbinus autem, & palumbi, & turturis, quum temperatus quodammodo ſit,ſuffuſos ex plaga oculos ſanat ſi calidus inſtilletur:& ſi in perforata caluaria membranæ craſſæ infundatur, inflammationem arcet. Noctuæ ſanguis cum vino aut aqua potus, ſpirandi difficultati opitulatur. Veſpertilionum, mammas virginum tuetur, & ſi illinatur pilorum exortum arcere dicunt. Eodem modo etiam ranarum ſanguis, & chamæleontis, & ricinorum in canibus. Galenus tamen facto rei periculo, hæc ementita eſſe dicit. Caprinus ob ſiccitatem aqua inter cutem laborantibus prodeſt ſi cum melle bibatur,& renum calculos atterit. Gallinarum domeſticarum ſanguis, eruptiones ſanguinis ex cerebri membranis cohibet: agninus comitialibus prodeſt: hœdinus recens coagulatus dimidiæ heminæ menſura cum pari aceto potus, ſanguinem è thorace educentes ſanat. Vrſorum & caprarum ſylueſtrium,& hircorum,

A & taurorum abſceſſus maturare dicitur. Terreſtris crocodili ſanguis viſum acuit. equorum admiſſariorum in compoſitiones erodentes miſcetur. At verò antidotus ex ſanguinibus quæ contra lethalia medicamenta datur, anatis,& hœdi,& anſeris ſanguinem recipit.

Αἶρα, id eſt Lolium, calfacit ac ſiccat prope ad tertium abſceſſum ſiue diſtantiam à temperatis, vt quod facultate iridi par ſit.

¶ Aκαcallis fructus eſt fruticis in Ægypto naſcentis, cuius cremor collyriis ad acuendum viſum deſtinatis mi-
B ſcetur.

Aκαcia tertii ordinis eſt ſiccantium, primi frigefacientium: ſi verò lota fuerit, ſecundi. Eſt autem acerba & terrea. *Ακαλύφης, id eſt urticæ*,& ſemen & folia, tenuium ſunt partium, & citra morſum ſiccant, tumoréſque diſcutiunt, ac extergunt, & ventrem ſubducunt: moderatè verò flatuoſa ſunt: quare etiam ad venerem concitant. Aκanthus (quem alii melamphyllum, alii pæderota vocant) facultatem diſcuſſoriam ac ſiccatoriam habet.

C Aκanthium,tenui ac calida facultate præditum,conuulſis auxiliatur.

Ακανθα λευκή, id eſt ſpina alba, radicem ſiccātem & moderatè adſtringentem habet. Quare & ſtomachicos, & ſanguinem ſpuentes, & dentium dolores iuuat. Semen autem tenuis & calidæ eſt facultatis. Vnde etiam conuulſionem ſanat. Ακανθα Ægyptia,aut(vt alii)Arabica, valde adſtringentis ac ſiccantis eſt facultatis. Vnde & ſanguinem & alias fluxiones ſiſtit. *Ακινος, id eſt Ocimaſtrum*, ſimile eſt ocimo, & moderatè adſtringit: vn-
D de aluum ſiſtit & menſes,pota. In cataplaſmate verò impoſita panos & ſacros ignes iuuat. Ακόνιτον quod Pardalianches vocant, erodentis ac venenoſæ eſt facultatis: vnde intra corpus aſſumendum non eſt, foris autem in his carnibus quæ erodi poſtulant, ipſo vtendum eſt. Quod verò Lycoctonon appellant, eiuſdem eſt cum ſuperiore facultatis,ſed priuatim lupos occidit, quemadmodum illud pardos. Ακορον calfacit ac ſiccat in tertio abſceſſu. Vtimur radice ipſius ad ciendas vrinas, & ad induratum ſplenem. Attenuat etiam corneæ ocu-
E lorum tunicæ craſſitudinem. *Ακρίδες, id eſt locuſtæ*, ſuffitæ difficultatem mingendi maximè in mulieribus iuuant. Verum locuſta quæ alas non habet,à ſcorpio ictis auxiliatur pota cum vino. *Ακτη μεγάλη, id eſt Sambucus*, & *χαμαιάκτη, id eſt Ebulus*, vtraque ſiccatoriam vim habet,& moderatè diſcuſſoriam ac glutinatoriam. Quòd ſi bibantur aut edantur,aquam per ventrem ducunt.

¶ *Αλες, id eſt ſal omnis*, multum ſiccantem ac adſtringentem vim habet. Vnde quicquid humidi in corporibus eſt,id totum depaſcitur: quod verò reliquum eſt, adſtrin-
F gendo compingit. Quapropter etiam condita aſſeruat, & à putrefactione tuetur. At vſtus ſal maiorem diſcutiendi vim habet. Althæa ſiue Ebiſcus,ſpecies eſt maluæ ſylueſtris,diſcuſſoria, laxatoria, inflammationem arcens, mitigans, tubercula maturans. Radix autem & ſemen, reliqua quidem intenſa habent, ſed & vitiligines detergunt: ſemen verò etiam calculos atterit. Alimon diſſimilarium partium eſt, ſalſum & ſubaſtringens. Plurima ipſius pars calida eſt temperata, cum humiditate quæ confici non poteſt. Lac itaque & ſemen gignit.

G Alcæa,ſylueſtris itidem maluæ ſpecies eſt. Cum vino autem pota dyſenterias & roſiones ſanat, & magis radix ipſius. Alcyonia omnia detergunt ac diſcutiunt, acrémque qualitatem habent: verùm mileſium (eſt autem vermi ſimile & purpureum) optimum eſt. Quapropter etiam vſtum alopecias ſanat, & impetigines ac vitiligines detergit. Quod verò ſuperficiem leuem habet, acerrimum eſt, non ſolùm detergens, ſed etiam excorians: quod autem lanis ſuccidis ſimile eſt, omnium
H debiliſſimum eſt.

Αλμη, id eſt muria, ſi nullam aliam ſubſtantiam ammixtam habet, ſimilem ſali vim habet, ſed debiliorem, ob aquæ mixturam. At ſalſorum piſcium, & oliuarum colymbadum muria, magis extergentem vim habet. Ita-

quê coxendicum morbo laborantibus,& dyſentericis infunditur. Aloe primo abſceſſu calfacit,tertio ſiccat. Commodat ſtomacho, extergit, diſcutit, & ex aluo ſtercora expellit: lota verò minus extergit, ſed magis ſtomacho commodat, inflammationéſque arcet, & vlcera ad cicatricem perducit, maximè quæ in ſede ac pudendo exiſtunt. *Αλὸς ἄνθος, id eſt flos ſalis*, liquidum eſt medicamentum, magis tenuium partium quàm ſal vſtus. Satis item acre eſt ac diſcuſſorium. *Αλὸς ἄχνη, id eſt ſalis ſpuma*, ſpumoſa ſalis effloreſcentia eſt, magis tenuium partium ac diſcuſſoria quàm ille, ſed minus compingit.

Alſine, (quæ & auricula muris) helxinæ ſimilem vim habet, frigefacientem & humectantem. Quare ad feruentes inflammationes conducit. Alypi ſemen atram bilem deorſum purgat; ſi pari copia velut epithymum ſumatur cum ſale & aceto: verùm inteſtina leuiter exulcerat. Alyſſon, nomen ex eo habet quòd à cane rabido morſis auxiliatur. Quum autem ſiccantem & diſcuſſoriam ac exterſoriã vim habeat, rhenes ab obturatione liberat, & maculas ſolares extergit. *Αλώπηξ, id eſt uulpes*, animal, tota in oleo viua aut mortua cocta, diſcuſſorium efficit oleum, quod humores ex profundo ad ſuperficiem trahit. Vnde qui in ſolium fuderunt, & in hoc arthriticos locarunt vt diutius immorarentur, affectionem incipientem ſedarunt, inueteratam verò moderatiorem fecerunt.

¶ Amaracum calefacit ordine tertio, ſiccat ſecundo.

Amarantum attenuat, & ſecat. Menſes itaque ducit potum cum vino, & ſanguinis grumos diſſoluit cum vino mulſo: omnes item fluxiones ſiccat ſtomacho infeſtum.

Ambroſia in cataplaſmate impoſita, vim habet adſtringentem ac repellentem. Ammi tertii ordinis eſt calefacientium ac ſiccantium. Eſt & tenuium partium, & diſcuſſorium, & vrinam ciet: ſemen autem maximè vtile eſt. Amiantum in Cypro gignitur ſimile alumini ſciſſo, quod flammam quidem ab igne cõcipit, non autem vritur. Quidam ipſo in pſilothra ſiccantia vtuntur. *Αμμος, id eſt arena*, quæ quidem in littoribus maris eſt, multum ſiccat. Feruefacta itaque à ſole, aquoſa corpora in ipſa obruta exſiccat. torrefacta verò ſiccum fomentum præbet pro milio & ſale. Ammoniacum thymiama ſuccus eſt mollientis facultatis intenſæ: vnde ſcirrhos & tofos diſſoluit. Amurca, ſecundi ordinis eſt calefacientium ac ſiccantium intenſi. Hac itaque ratione vlcera in ſiccis quidem corporibus curat, in aliis autem auget & exacerbat. Ampelopraſon velut ſylueſtre porrum eſt; acerrimum & calidiſſimum ad extremum ordinem: vnde etiam lædit: ſecandi item vim habet, & ab obturatione liberat, & ſtomacho ingratum eſt. *Αμπέλου ἀγρίας, id eſt uitis ſylueſtris*, racemi & virgulta exterſoriam vim habent: & adſtrictorii quiddam poſſident: at vitis ſatiuæ ſimilis quidem facultas eſt, ſed debilior. Vitis albæ (quam & bryoniam & pſilothrum vocant) germina quidem velut ſtomacho grata eduntur, & vrinam cient. Radix autem exterſoria & tenuium partium eſt, ac moderatè calida. Quapropter & ſplenes pota conſumit, & foris cum ficubus impoſita ſcabies & lepras ſanat. Vitis autem nigra, quæ & ipſa bryonia appellatur, prædictæ ſimilis eſt, ſed debilior.

Amygdalæ amaræ attenuant, & ab obturatione à craſſis ac viſcoſis humoribus in profundo inducta liberant, & cutis vitia detergũt. Sed & arbor ipſarum eandem vim habet: at verò dulces moderatè calidæ ſunt. Amylum ex tritico fit puro, quod in aqua ſub ardoribus canicularibus maceratur, quæ aqua quinquies in die diffunditur. Poſtquam autem molliſſimum factum fuerit, excolatur, & rurſus affuſa aqua furfures ſeparantur, & in ſole ſiccatur citò priuſquam aceſcat. Vim habet perfrigeratoriam moderatè, & ſiccantem, & acrium mitigatoriam.

Amomum vim acoro ſimilem habet: ſed acorum ſiccius eſt, hoc autem magis concoquit.

¶ Anagallis vtraque facultatis eſt multum exterſoriæ, habens etiam quid ſubcalidum & attractorium, vt & aculeos extrahat, & ſuccus ipſius è naribus purget.

Anagyrus frutex eſt graueolens & acris, calidæ ac diſcuſſoriæ facultatis: ſemen autem tenuius eſt, & vomitum ciet. *Ανδράχνη, id eſt portulaca*, frigefacit tertio abſceſſu, humectat ſecundo: ideo ſanè & ardoribus prodeſt ventri impoſita, & fluxiones repellit. Viſcoſitate item ſua dentium ſtuporem ex acidis inductum læuigat. Verùm ob adſtrictionem & dyſenteriis & ſanguinis eruptionibus prodeſt. Androſæmon duplex eſt: alterum aſcyrrum vel aſcyrroeides nominatur, & eſt hyperici ſpecies: alterum dionyſias. Semen ipſorum purgat: folia verò magis ſiccant. Androſaces amara & acris herba eſt, diſcutiens ac ſiccans: & ipſa, & ſemen ipſius in potu vrinam cient. Anemonæ omnes acris & exterſoriæ, attractoriǽque, ac oſcula vaſorum aperientis ſunt facultatis. Vnde pituitam alliciunt, & lepras remouent, ſi apponantur, & lac attrahunt. Anethum calfacit ſecundo ordine intenſo, ſiccat prope. Hoc ſi in oleo coquatur, diſcutit, dolorem eximit, ſomnum inducit, & crudos tumores concoquit: vſtum autem tertii ordinis calefacientium ac ſiccantium euadit; & nimirum humidis vlceribus inſperſum prodeſt. Humidius verò, & minus calidum ac concoctorium eſt viride. Anthyllis duplex eſt: ambæ autem ſiccant vlcera. Quæ verò ſimilis eſt chamæpityi, magis tenuium partium eſt, vt etiam comitialibus conueniat: eſt etiam magis exterſoria. Aniſi ſemen acrius eſt, calfaciens ac ſiccans in tertio abſceſſu: ideòque & vrinam ciet, & flatus diſcutit. Antirrhinon ſiue Anarrhinon ſimilem bubonio vim habet; ſed defectuoſiorem. Ex illo igitur etiam de hoc diſces.

Anonis aut Ononis calidam vim habet, maximè in radice. Huius ſuccus potus cum vino vrinas ciet; & calculos atterit, & cruſtas rumpit, & dentes mitigat.

¶ Aparine (quam alii philanthropon, alii omphacocarpon vocant) moderatè detergit ac ſiccat. Habet etiam quid tenuium partium. *Απιος, id eſt pirum*, temperamento inæquale eſt, partem terream habens, partem aqueam. Quare ſi edatur, ſtomacho commodat, & ſitim eximit: ſi verò in cataplaſmate imponatur, ſiccat, & moderatè perfrigerat. *Απάπυρον*, aut *κυνοκράμβη, id eſt braſſica canina*, dicitur etiam Cynomoron, quoniam citiſſimè canes occidit: eſt autem & hominibus venenum. Hæc valde grauiter olet, & calida eſt citra ſiccitatem: vnde etiam in cataplaſmatis diſcuſſoriam facultatem habet. Apochyma pix eſt quæ vetus iam nauibus deraditur. Diffundit autem & ſiccat ac diſcutit tumores.

¶ Araneum animal commolitum emplaſtro, & impoſitum fronti ac temporibus, tertianos circuitus exoluere dicit Dioſcorides. Tela ipſius impoſita ſanguinis eruptionem ſiſtit, & vlcera in ſuperficie abſque inflammatione conſeruat. Argemone, exterſoriæ ac diſcuſſoriæ eſt facultatis. Ariſaron & minus eſt multo quàm arum, & acrius. habet autem radicem oliuæ magnitudine. Ariſtolochia omnis calida & tenuium partium eſt, & exterſoria, & amara, & ſubacris, & ad medicinas vtiliſſima: verùm rotunda magis tenuis eſt, & per omnia efficacior: clematitis autem odorata quidem eſt, ſed debilior. Longa verò in reliquis medium inter has locum obtinet, ſed calida non minus quàm rotunda eſt.

Αρκευθος, id eſt iuniperus, calefacit ac ſiccat in tertio ordine. Fructus autem calefacit quidem ſimiliter, ſiccat autem ordine primo. *Αρκιον*, quod & *προσωπίτης, id eſt perſonata uocatur*, folia colocynthidis foliis ſimilia habens; ſed maiora & duriora: diſcutit & ſiccat, & adſtringit. Quare etiam folia ipſius vetera vlcera ſanant. Arxion verbaſco ſimile eſt: radicem habet teneram & albam ac dulcem. Tenuis autem & ſiccantis ac moderatè extergentis facultatis eſt. Armeniacum vim habet exterſoriam, cum modica acrimonia, & pauciore adhuc adſtrictione; Quapropter ocularibus compoſitionibus miſcetur, & pilos in palpebris auget. Arnabo ex aromaticis eſt, vnde maximè in vnguenta miſcetur, vt quòd calidæ ac ſiccæ ſit facultatis in tertio ordine, caſſiæ ac Carpeſio ſimile: vnde etiam Poſidonius, cinnamomo non præſente, hoc vſum ſe eſſe dicit. Apro-

A γλωσσον, *id eſt plantago*, frigefacit, ſimúlque ſiccat in ſecundo abſceſſu: ex aquoſa & terrea ſubſtantia mixta eſt, adſtringens etiam quid habens. Quapropter ad maligna vlcera & ad fluxiones & ad putredines conuenit: & ob temperamenti commoderationem etiam ſanguinis eruptiones cohibet, & plurimis cõpetit. Nam & ſiccitate non mordente participat, & frigiditate nondum ſtupefaciente. Aron primi eſt ordinis in calefaciendo ac ſiccando. Eſtque & hoc ex terrea ſubſtantia & calida ac exterſoria conflatum. Radices autem ipſius calidiores ſunt. At verò dracõtium fortius eſt. Arſenicũ vſtoriam vim habet. V-
B tuntur ipſo etiã ad obolendos pilos. Si verò diutius adhæſerit, etiam ipſam cutem contingit. Vſtum autem magis tenuium partium euadit. Artemiſiæ ambæ calefaciũt ſecundo ordine, ſiccant primo. Sunt etiam tenuium partium, vt etiam calculos in rhenibus atterant, & vterorum fomentis conueniant. Ἄρτος, *id eſt panis*, ſi in cataplaſmate imponatur, magis diſcutit quàm pro tritici facultate, vt qui & ſale, & fermento participet. nam quæ in profundo hærent fermentum attrahit.

C ¶ Aſarum ſimilem acoro vim habet, ſed magis intẽſam. Ἀσβόλη, *id eſt fuligo*, qua pictores vtuntur, ex vitrariis ſumitur officinis, & facultatis diſcuſſoriæ & acris eſt, vt & vrat & erodat. Vſta verò ad cicatricem perducit cum roſaceo cerato. Ἀσκαλαβώτης, *id eſt Stellio*, animal, ad reliqua quinutile eſt: verùm à ſcorpio ictis auxiliari ipſum impoſitum aiunt. Miſcetur etiam medicamentis intendendi membri virilis facultatem habentibus. Aſclepias valida & ſicca & tenuium partium exiſtẽs, torſionibus in vino pota conuenit. in cataplaſmate verò impoſita ad ferarum venenatarum morſus facit, & ad maligna in vtero ac
D mammis vlcera. Aſcyrron in Androſæmo dictum eſt.

Aſpalatus facultatem partiũ diſſimilium habet, vtpote acris, & adſtringens, & per vtraque ſiccans. Quapropter ad putredines & fluxiones vtilis eſt. Aſparagus, petræus aut myacanthinus, exterſorius eſt. Inter caliditatem & frigiditatem medius, rhenes & hepar ab obturatione liberat, & maximè radix ac ſemen. Dentium item dolores ſanat. Aſplenum, tenuium partium vim habet, non tamen calidum eſt. Hac itaque ratione & calculos atterit, & ſplenes conſumit. Ἀσταφίς, *id eſt uua paſſa*, ſatiua quidem,
E concoquendi, ſimúlque adſtringendi ac diſcutiendi leniter, facultatẽ habet: ſylueſtris verò acris fortiter eſt, adeò vt pituitam detrahat, & vehementer extergat. Aſter Attic⁹ (quem aliqui Βουβώνιον, *id eſt inguinariam*, vocãt, eo quòd non ſolùm impoſita, ſed etiam appenſa, βουβῶνας, *id eſt inguinum tumores*, ſanare credita eſt) mixtã habet facultatẽ, diſcuſſoriam ac perfrigerantem. Aſtragalus frutex eſt exiguus, habens radices adſtringentes, non ingeneroſè ſiccans. Vlcera itaque vetera ad cicatricem perducit: & aluum ſiſtit radix cum vino pota. Plurimus autẽ in phæ-
F neo Arcadiæ naſcitur. Ἄσφαλτος, *id eſt bitumen*, ſiccat & calfacit ſecundo ordine. Quapropter cruenta vulnera glutinat. Aſphodeli radix exterſoriam ac diſcuſſoriã vim habet. Cinis autem ipſius vſtæ calidior & ſiccior & magis tenuium partium euadit. Quare etiam alopecias ſanat.

¶ Atractylis, ſiue Cnicus ſylueſtris, ex ſpinoſorum genere eſt, ſiccantem & moderatè calidam vim habens. Atriplex, humectat ordine ſecũdo, frigefacit primo. Quapropter etiam per ventrem permeat. Semen ipſius exterſoriæ
G eſt facultatis: vnde etiam morbo regio ex hepatis obſtructione oborto vtilis eſt. ¶ Aφace adſtringentem facultatem velut lens habet: ſi verò edatur, magis ægrè quàm lens concoquitur. Vehementius autem reſiccat, ſimúlque moderatè calefacit. Aφronitrum diſcuſſoriæ ac exterſoriæ eſt facultatis, vt nõ ſolùm ſordida extergat, ſed etiam pruritum ſanet potum verò ſtomacho noxium eſt. Ἀφρὸς νίτρου, *id eſt ſpuma nitri*, ſimilem nitro vim habet, ſed ſubſtantiam tenuiorem. Quapropter etiam leuis eſt velut farina. ¶ Ἀχράς, *id eſt pyrum ſylueſtre*, ſimilem piro ſatiuo vim habet, ſed magis intenſam: vnde etiam vulnera ma-
H gna glutinat. ¶ Aψinthium calidum eſt primo abſceſſu, ſiccum tertio, adſtringentem & amaram & acrem qualitatem ſimul adeptum. Quapropter etiam bilioſos in vẽtre humores, & per ventrem, & per vrinas euacuat. In quibus autem pituita abundat, his propter adſtrictionem nihil prodeſt. Succus autem herba longè calidior eſt.

Incipientia à litera B.

Βαλάνου μυρεψικῆς, *id eſt glandis ungentariæ*, pars interna velut carnoſa, exterſoriam ſimúlque inciſoriam cum adſtrictione vim habet. Quare cum aqua mulſa pota drachmæ pondere, vomitum ciet, & infernam aluum ſubducit: cum poſca verò ad viſcera obſtructa conuenit. Cutis etiam vitia cum aceto illita extergit. Cortex autem ipſius valde adſtringit. Baccharis, boni odoris herba eſt, ſimilis cinamomo, coronaria & acris. Huius radix decocta obturata reſerat, & vrinas ac menſes mouet. Folia ipſius adſtringunt, & fluxionibus proſunt. Balauſtium flos eſt mali Punicæ ſylueſtris, vehementer adſtringens, ſiccámque ac frigidam vim habens. Vlcera itaque ſuperficiaria ad cicatricem perducit, & fluxiones ſiſtit. Balſami id quod velut lignum eſt, ſiccat & calefacit ſecundo abſceſſu: eſt & tenuium partium: ſuccus autem eius multo tenuior eſt: fructus ſimilis quidem eſt facultatis, ſed minus tenuis. Ballote (quam Marrubium nigrum vocant) acris & exterſoriæ eſt facultatis. In cataplaſmate itaque impoſitum cum ſale, à cane morſis prodeſt. Βάτου, *id eſt rubi*, fruticoſa pars multũ adſtringit & ſiccat: quare & vulnera glutinat, & fluxiones ſiſtit. Radix autẽ ad hoc quòd adſtringit, etiam non modicè tenuium partium eſt. Ex quo etiam calculos in rhenibus atterit. Fructus autem ſi maturus eſt, calidior eſt cum moderata adſtrictione, ideóque etiam editur: immaturus autem acerbus eſt, & vehementer reſiccat, maximè ſiccatus. Similiter etiam flos.

Βατράχιον, *id eſt ranunculus*, herba quatuor differentias habet: omnes autem calidæ & ſiccæ excellenter ſunt facultatis, acriſque, ac vſtoriæ, vt exulcerent cum dolore. Quòd ſi quis moderatè ipſis vtatur, cutis vitia ſolùm detergent. Radix autem ſicca ſternutatorium eſt medicamentum. Βάτραχοι, *id eſt ranæ*, aduerſus ferarum venenatarum morſus in iuſculo eduntur. Vſtarum ipſarum cinis ſiccantiſſimus euadit, & ſanguinis eruptiones ſiſtit, & alopecias ſanat, cum pice liquida.

¶ Bdellium, & Scythicum & Arabicum, vim habet molliendi in ſcirrhum indurata, maximè recentia. Arabicum verò & vrinas ciet, & lapides atterit, & concoquit.

¶ Bettonica, herba eſt exiles habens ramulos, pulegii ramulis ſimiles, & tenuiores, & qui guſtantibus nullam fere qualitatem exhibent. Naſcitur maximè in locis petroſis, eáque vtuntur etiam in rhenalibus compoſitionibus. Eſt autem & alia apud Romanos Bettonica appellata, quam Dioſcorides Ceſtrum nominat, alii verò pſycotrophon, eo quòd frigidis locis gaudet. Hæc nihil ſimile prædictæ habet præterquam actionem. Et ad hoc vt vrinam moueat, etiam alia multa facit, & maximè radix ipſius cum aqua mulſa pota, vomitum concitat: folia autem aluum ſubducunt. Βήχιον ſiue βηχικὸν, *id eſt Tuſſilago*, dicta eſt ab eo quòd tuſſes & erecta ceruice ſpirationes ſuffitu iuuet. Compoſita verò eſt ex ſubſtantia calida & aquoſa.

¶ Blitum editur, & eſt olus humidum ac frigidum ſecundo abſceſſu.

Bulbus qui editur, amaritudine ſimúlque adſtrictione quodammodo participat, ſiccátque ac glutinat vulnera, & extergit. Vomitorius autem bulbus calidior eſt huius facultate. Botrys, (quam alii Ambroſiam, alii vocant Artemiſiam) planta eſt valde boni odoris, quæ cum vino pota recta ceruice ſpirantibus prodeſt. Bubonium in Aſtere Attico dictum eſt. Bugloſſum humidum & calidum eſt temperamento: vnde etiam vino iniectum lætitiam inducere dicitur. Bunium (quod alii Arctiõ appellant) calidum eſt, & vrinam ciet, & menſes ducit. Sed & Pſeudobunium huic ſimile eſt. Bupreſtis animalculum eſt canthari di ſimile. Reponatur itaque eodem velut illa modo. Butyrum concoquentis & moderatè diſcutientis eſt facultatis in mollibus corporibus. Inguinum itaque & glandularum tumores & parotidas iuuat, & gingiuas attenuat, maximè in dentientibus pueris, & humores in thorace hærentes delinctum concoquit. Buphthalmum florẽ chamæmelo ſimilem

habet,ſed multo maiorem & acriorem, & ideò diſcuſſo-
rium,vt etiam duritias ſanet cerato admixtus.
¶Βϱάθυ, *id eſt herba Sabina*, ſimilis eſt cupreſſo: calefacit
ac ſicca in tertio abſceſſu. Eſt & tenuiſſimarum partium,
attenuantis & diſcuſſoriæ exiſtens facultatis ſi bibatur.
Eſt itẽ ad putredines ſimile cupreſſo. Britãnica ad-
ſtringentis & glutinantis eſt facultatis, ſimiliter velut lapa
thum ſylueſtre ſpeciem præferens: ſuccus ipſius putrefa-
ctiones in ore ſanat. Βϱόμος, *id eſt auena*, ſimilem or-
neo vim habet. Siccat autem & diſcutit moderata & citra
mordacitatem. Habet etiam aliquid adſtrictionis: vnde
& alui profluuia ſanat. Βϱύον, *id eſt Muſcus*, marinũ
frigefacit & adſtringit. Quare feruentes inflammationes
impoſit⁹ iuuat. Eſt & aliud Βϱύον, *id eſt Muſcus*, quod σπλάγ-
χνον appellatur, & in quercubus ac populis albis, & pi-
ceis reperitur. Hic diſcutit, ſimúlque moderatè mollit,
præſertim qui in cedris reperitur. Bryonia dicta eſt
ἄμπελος, *id eſt uitis*, alba.

Initium literæ Γ.

Γάλα, *id eſt lac*, omne compoſitũ eſt ex tribus ſubſtantiis,
caſeoſa, ſeroſa, & pingui, quam plurimam habet lac bubu
lum, ex qua etiam butyrum fit. Serum autem ipſius exter-
ſoriam vim habet: vnde & aluum ſubducit, ſiquis ipſum
in coctura ſeparet. Caſeoſa verò & craſſa magis inferci-
tur, & propterea acrimonias obtundit. Coctum autẽ lac,
ſiue ſilicibus ignitis immiſſis, ſiue aliter, optimum medi-
camentum eſt dyſenteriæ & fluxionum ventris acrium: to
tum lac ad acres oculorum fluxiones & alias acrimonias
conducit. Temperatiſſimum autem eſt lac mulieris, poſt
hoc caprinum, deinde aſininum & ouillum, poſtremum
bubulum. Γαλῆς, *id eſt Muſtellæ*, cinis multum diſcutit.
Cum aceto itaque illitus podagris & articulari morbo
prodeſt: ſale verò condita ac aſſiccata, comitialibus com-
modat. Galion ex eo quòd lac coagulat nomen repe
rit. Simile eſt aparinæ, ſiccans & ſubacre: flos ipſius ad ſan
guinis eruptionẽ conducit & ad ambuſta ab igne. Ga-
liopſis (quam alii galiobdolon vocant) ſimilis eſt vrticæ,
leuior tamen & graueolẽs: vim habet diſcuſſoriã & mol-
litoriam tumorum induratorum. Facit etiam ad ſerpen-
do depaſcentia in cataplaſmate impoſitũ. Garum cale-
facit ac ſiccat potenter. Quapropter & ad putredinoſa vl-
cera foris ipſo vtuntur, & dyſentericis ac coxẽdicum mor
bo laborantibus per clyſterem infundunt.
¶Gentianæ radix multum efficax eſt ad attenuãdũ, per-
purgandum, extergendum, & ad obturata reſeranda.
Geraniõ quod habet folia anemonæ ſimilia, radicẽ ve
rò quæ editur, eius radicis vna drachma cum vino pota,
inflationes vteri ſoluit. Alterum Geranium ad medici-
nã inutile eſt.
¶Γῆ, *id eſt terra*, omnis ſiccat. Quæ verò nullã aliam ſub-
ſtantiam admixtam habet, etiam citra mordacitatem: ſi
verò ignea aliqua qualitas ipſi admixta ſit, lota etiam hãc
deponit. Quæ igitur colitur terra pinguis omnis, vtilis
eſt ad curationem omnium partium quæ reſiccatione o-
pus habent. Itaque Ægyptiæ terræ luto vtuntur ad aquo-
ſas & lienoſas affectiones, & ad laxos tumores, & euiden-
tem vtilitatẽ ſentiunt. Ex medicatis autem terris Lemnia
rubrica, quæ σφϱαγὶς, *id eſt ſigillum*, dicitur, ad hoc quòd
reſiccat, etiã moderatè adſtringens, aduerſus lethalia me
dicamenta auxilio eſt, & maligna vlcera ſanat cum aceto
aut vino, & ſanguinis eruptiones ſiſtit omnes, & dyſente-
riam ſerpendo depaſcentem ſedat, aqua mulſa prius per
clyſterem infuſa, deinde muria. Minium verò ſiue ru-
brica Sinopica vehementior quàm Lemnia eſt, & in com-
poſitiones obducentes meatus miſcetur: pota etiam lũ-
bricos occidit. Multo verò mitior eſt Samia quàm Le-
mnia terra, vt quæ glutinoſa eſt ac viſcoſa. Vtendũ igitur
ipſa ad ea quæ mitigare oportet: ſed & ſanguinis ſputa, vn
decunque veniat, ſanat. Selinuſia & Chia magis exterſo-
riæ ſunt. Quare etiam quædã mulieres ipſis pro ſmegma-
tis defrictoriis in facie vtuntur: vlcera item incarnant, &
ad cicatricem perducunt, & magis igne ambuſta. At Ci-
molia mixtæ eſt facultatis frigefacientis ac decuſſoriæ, ſi
illota eſt: lota verò magis frigefacit, & ambuſta cum po-
ſca curat. Ampelitis terra (eſt autem ea quæ vitibus illini-

A tur, vt vermes in ipſis perdat) ſiccat & diſcutit fortiter, ne-
que id citra mordacitatem. Cretica aerea eſt, & extergit ci
tra mordacitatem. Eretria euidenter adſtringit: vſta verò
etiã ſiccat citra morſum: melior autem eſt cinerea. Pnigi-
tis ſimilem Cimoliæ vim habet, verùm nigra eſt. Arme-
nia (quam & bolum nominant) ſiccat: vnde dyſentericis,
& fluxionibus per ventrem, ſanguiniſque ſputo, & tabi, &
reſpirandi difficultati ob humiditatem inductæ, & humi
dis vlceribus, & peſtilentibus affectionibus generoſè con-
uenit. Bibitur cum vino tenui diluto: ſin febricitent, cum
B aqua. Sed & Alanabolus ſimilem Armeniæ vim habet. At
ochra diſcutiendi ac erodendi vim habet. Vlcera itaque
carne nimium excreſcentia deprimit, & caua explet cera-
to admixta. Γῆϱας, *id eſt Senecta*, ſerpentis ſatis ſiccat.
Aceto itaque feruefacta dẽtium dolores curat: at aſpidis
exuuium tritum cum melle ac illitum, maximè viſum a-
cuit. Γῆς ἔντεϱα, *id eſt inteſtina terræ*, ſiue vermes terre-
ni triti ſauciatis neruis impoſiti, ſtatim mirificè iuuant.
¶Γigarta vinacea, ſecũdo ordine ſiccãt, frigefaciunt
primo. Quum itaque ſatis acerba ſint, omnibus fluidis af-
C fectionibus conueniunt. Γingidium caliditatem nõ
adeo manifeſtam habet: ſiccat autem in tertio abſceſſu, &
adſtringit, ideóque ſtomacho gratum eſt.
¶Γlaucium adſtringit cum quadam iniucunditate: ſed
& manifeſtè frigefacit, vt etiam ſacros ignes qui non ſunt
adeo vehementes curet. Γlaux herba calida & humi-
da temperamento eſt: quare etiam lac generat. Γλή-
χων, *id eſt pulegium*, calefacit & attenuat vehementer: vnde
impoſitum rubefacit, & humores craſſos ac viſcoſos ex
D thorace & pulmone expuere facit. Γλοιὸς, *id eſt ſordes*,
balneorum calefacit moderatè, mollit, diſcutit, fiſſuris &
condylomatis *tuberculis* conuenit. Γλυκύῤῥιζα, *id eſt
radix dulcis*, tepidi ac humidi eſt temperamenti, habétq;
aliquid adſtrictionis: vnde etiam aſperitates læuigat, non
ſolùm in arteria, ſed etiam in veſica ſcabioſa. Eſt etiam ſi
tis exemptrix. Γlycyſide (quam alii pentorobon, alii
pæoniam vocant) radicem habet acrem, & ſubamaram,
ac ſiccantẽ, quæ & aliquid adſtringens habet: vnde mẽſes
mouet, & rhenes ac hepar expurgat, amygdalæ magni-
tudine pota cum vino. Si verò auſterum vinum fuerit, e-
E tiam fluxiones per ventrẽ ſiſtit. Alligata puerorum mor-
bos comitiales ſanat.
¶Gnaphalium nomen habet ex eo quòd foliis ipſius,
vtpote teneris, pro γναφάλῳ, *id eſt tomento*, vtuntur. Sunt
autem alba, & moderatè adſtringũt: quapropter ad dyſen
terias cum vino auſtero bibuntur.
¶Γογγύλιδος, *id eſt rapi*, & radix, & ſemẽ, flatuoſa ſunt, &
ſemen generant, & venerem ſtimulãt. Gordyliõ (quod
alii Seſeli vocant) calidum eſt, & vrinam ciet, & menſes
ducit: radix ipſius cum melle delincta, humores in thora-
F ce educit.
¶Γύϱις, *id eſt pollen*, ſimilem amylo vim habet, verùm ca-
lidiorem quodammodo. Γypſum ad hoc quod ſic-
cat, meatus obducendi vim habet: vnde ad ſanguinis eru
ptiones conuenit, cum polline & oui candido. Vſtum ve-
rò non amplius ſimiliter meatus obducit, ſed magis ſic-
cat & repellit maximè cum poſca.

Initium literæ Δ.

Δᾳ̃δες, *id eſt Tedæ*, habent quid acre & concoctorium
ac exterſorium: vnde aceto coctæ dẽtium dolores ſanãt,
G ſi acetum colluatur: ſi verò etiam mel admixtum fuerit,
pituitã detrahunt. At ſi in medicamẽta quæ delinguntur
miſceantur, humores in thorace hærentes eductu faciles
faciunt. Damaſcena in loco prunorum referentur.
Damaſoniũ exterſoriam quandam vim habet. Quare
calculos atterit, & quæ per aluũ prodeũt, ad vrinas tranſ-
fert. Daucus (qui & ſtaphylinus dicitur) duplex eſt: ſa-
tiuus cuius radix flatuoſa eſt, & venerem ſtimulat: ſed &
ipſum ſatiui ſemen quid habet quod venerem ſtimulat:
ſylueſtris autem ſemen penitus flatus expers eſt, & vrinã
H ciet, & menſes mouet: ſimiliter autem & herba. Δά-
φνης, *id eſt lauri*, arboris folia ſiccant & calefaciunt vehemẽ
ter: magis tamen fructus. At radicis cortex amarus & ad-
ſtingens aliquantulum, calculos atterit, & hepaticis com-
modat, trium obolorũ pondere cum vino odorato potus.

Daphne herba quæ etiam Alexandria vocatur: calida & acris,& ſubamara eſt: quapropter menſes & vrinas mouet. Sed & daphnoeides eiuſdẽ facultatis eſt,itémque chamædaphne:hæc autem etiam editur.

¶ *Δέρμα,id eſt pellis*, ouilla recens detracta adhuc calida, his qui flagris cæſi ſunt circumdata, mirificè ipſos ſanat. At Hippopotami pellis vſta, & cum aqua trita impoſita, tubercula diſpergit. Viperæ verò pellis trita impoſita,alopecia laborantibus mirificè pilos producit. Pelles ſiue coria ſolearum veterum vſtarum, cinerem ſiccãtem faciũt: vnde attrita ex calceamẽtis curãt,ſi non amplius inflãmata ſunt,itémque ambuſta,& intertrigines,& extuberãtia.

¶Dictamnum magis tenuis eſt facultatis quàm pulegiũ: reliqua ſimilia ipſi habet. At quod pſeudodictamnum appellatur debilius eſt. Dionyſias dicta eſt in Androſæmo. Diphryges mixtæ eſt facultatis.habet enim & adſtringens quiddam,& moderatè acre: quapropter etiã ad maligna vlcera commodum eſt medicamentum.

Dipſaci ſpinæ radix ſiccat ordine ſecundo:habet etiã quid exterſorium.

¶Dorycnium ſimile quid habet temperamento papaueri & mandragoræ,immoderatè perfrigerans. nam modicè ſumptum ſtuporem inducit:amplius autẽ acceptum, occidit.

Dracontium ſimile quid Aro habet:ſed ipſo acrius & amarius eſt, calidius item ac tenuius: habet etiam quid adſtrictionis. Radix igitur ipſius viſcera purgat pota, & malignorum vlcerum optimum eſt medicamentum: ſed & folia ſimilia ſunt. Semen autem fortius eſt. Dryopteris dulcis eſt & acris,& ſubamara:in radice verò etiam acerba.vim habet erodentem,vnde etiam pilos tollit.

Δρυὸς,id eſt quercus, folia & fructus ſiccantem & calidã vim habent,adeò vt & vulnera recentia glutinẽt,& inflãmationes incipientes ſedent. Quod verò ſub glandis cortice eſt membranoſum,circum fructus carnem, id quum magis adſtringat,& ad fluxum muliebrem,& ad reliquos fluidos morbos datur.

Initium literæ E.

¶Ebenus lignum vim habet calefactoriã, exterſoriam, ac tenuem. Vnde etiam ea quæ pupillis tenebras offundunt extergere credita eſt:ſed & in alias oculares compoſitiones miſcetur.

Εγκέφαλος, id eſt cerebrum, leporis coctus, & affrictus, ac comeſtus, dentientibus pueris commodus eſſe fertur. Quidam etiã tremoribus auxiliari cerebri eſum ſcripſerunt. At Galli cerebrum cum vino potum,ferarum venenatarũ morſibus auxiliari, & ſanguinis ex cerebri mẽbranis eruptiones cohibere,Diſcorides dicit. Cameli verò cerebrum ſiccum cum aceto potum comitiales curare tradit Galenus:ſimiliter etiam muſtellæ cerebrum:verùm hirundinis cum melle ad ſuffuſiones facere: ouillum autem ſimiliter præparatum, infantibus dentientibus exactè opitulari.

¶ *Ελαίας,id eſt oleæ*,ramuli tãtum frigiditatis habẽt quãtum etiam adſtrictionis:fructus exactè maturus moderatè calidus eſt: immaturus adſtringentior eſt & frigidior. At oleæ Æthiopicæ lacryma ſimilis ammoniaco tenui,exterſoriam vim habet. Quare ad cicatrices,& albugines,& viſus hebetudinem ipſa vtuntur, & ad dentium dolores in cauernas indita: quidam hanc ſylueſtrem oleam eſſe tradunt. Oleum porro ex oliuis drupis,dulce calidúmque moderatè eſt,& magis humectans: verùm ex immaturis, in quantum particeps eſt adſtrictionis, in tantum etiam frigiditatis:at quod lotum eſt, magis mordacitatis exors eſt. Antiquũ verò quanto eſt antiquius,tãto eſt calidius,& maiore diſcutiendi vi præditum, & maximè ſi etiam ab initio tenuium partium fuerit. Hoc cognoſcitur ex puritate & pelluciditate, & ſi ex pauco multa corporis pars illinatur,& facilè à cute imbibatur:tale verò maximè Sabinũ eſt. At verò quod ex ſylueſtri fit olea, exterſoriũ eſt ſimúlque adſtringẽs,& pro oleorum ratione ſicciſſimum. Sed & Cicinum æqualem vim cum vetere habet. Reliqua velut eſt Seſaminum,aut raphaninum, & alia pro ſubſtãtiarum ratione ex quibus facta ſunt,etiam facultatis dif-

A ferentias habent. Elæomeli. In Syria ex trunco quodam arboris oleum fluit craſſius melle ac dulcius, quòd duorum cyathorum menſura, cum aquæ hemina potum, crudum & bilioſum humorem per aluum ducit. Torpidi autem fiunt qui id accipiunt, quod vereri non oportet, ſed ipſos excitare. Elaterium appellatur ſuccus fructus cucumeris ſylueſtris. Et eſt ſecundi ordinis calefacientiũ, menſéſque prouocat,& fœtus corrumpit appoſitum,propter ſummam amaritudinem. Euacuat etiam per nares ſi cum lacte in ipſas infundatur:at infernè per clyſterem

B infuſum, pituitam euacuat: quandoque etiam ſanguinẽ.

Ελάτη, id eſt abies, arbor calfacit ac ſiccat ſimiliter vt populus nigra: verùm de reſina ipſius in reſinarum tractatione referetur. Elatine herba eſt ſimilis helxinæ: frigefacit ac adſtringit moderaté. Elaphoboſcus calidæ ac ſiccæ eſt facultatis,ſecundo ordine,& partium tenuium. *Ελελίσφακος, id eſt ſaluia*, euidenter calfacit, & ſubaſtringit. Elenium calidum eſt & ſiccum cum humiditate ſuperflua. Quapropter in delinctis admixtũ, humores ex pectore educit:ſed & partes per ipſum rube-

C faciunt. *Ελεοσέλινον,id eſt Apium*, quod in aquoſis naſcitur locis,eadem poteſt quæ apium hortenſe,ſed maius ipſo eſt. Elephantis ex vngue ramenta ſi in cataplaſmate imponantur,reduuias curant. Oſſium item ac dentium ipſius ramenta quum ſiccæ ſint & exterſoriæ facultatis,talibus medicamentis miſcentur. *Ελκυσμα,id eſt argenti recrementum*, habet eandem vim quam plumbago. Adſtringit enim & attrahit: vnde emplaſtris fuſcis & ad cicatricem perducentibus miſcetur. *Ελλέβορος, id eſt ueratrum*,vterque calfacit ac ſiccat tertio diſceſſu. Eſt e-

D tiam acris ac exterſorius: vnde etiam ad leproſam cutem conuenit. At niger ſi fiſtulis indatur, in tribus diebus callum ex ipſis eximit. Elichryſon(alii chryſanthemõ, alii Amarantum vocant)planta eſt coronaria,comam habens auricolorem,quæ cum vino pota vrinæ difficultati, & reptilium morſibus, & coxendicibus, & ruptionibus conuenit:menſes item ducit,& ſanguinis grumos diſſoluit cum vino mulſo pota: auxiliatur etiam deſtillationibus. Elxine,(quam alii perdicium,alii parthenium,alii ſideritim,alii heracleam vocant)vim habet exterſoriam,

E & leniter adſtringentem,cum ſubfrigida humiditate. Elxine quæ & Ciſſampelus,diſcuſſoriæ eſt facultatis. Elymos (quæ & Meline,*id eſt panicum*)ſimilẽ milio vim habet,ſiccans ac frigefaciens forinſecus impoſitum: ſiccat autem & ventris fluxiones.

Empetron aut praſoeides,medicamentum eſt purgatorium pituitæ ac bilis. Eſt autem & ſalſum:vnde fuerit etiã exterſorium.

¶Epithymum ſiccat & calfacit tertio abſceſſu, éſtque Thymo efficacius. Epimedii vis eſt moderatè frige-

F faciens cum aquoſa humiditate. Hæc in cataplaſmate impoſita mammas erectas conſeruat. Pota etiam ſteriles facere dicitur. Epimelis quæ Vnedo apud Italicos ruſticos appellatur,eſt velut malus ſylueſtris: cuius fructus acerbus eſt,ſtomacho malus, & capitis dolorem inducẽs.

Epipactis(quæ & Elleborine)contrà lethalia medicamenta bibitur,& ad hepatis morbos.

¶ *Ερέβινθος,id eſt Cicer*, legumen familiare flatuoſum eſt, nutriens,aluo commodum,vrinam ciens, lac & ſemen generans,menſes ducens. Quod verò Aries ſiue Arietinum

G appellatur,magis quàm reliqua vrinã ciet. Decoctũ ipſorum calculos renum atterit,& maximè nigrorum. Quod autem *ὀροβιαῖον, id eſt Eruinum*,vocatur, calidius his eſt,& ſubamarum. At agreſte omni modo fortius eſt ſatiuo.

Ερια, id eſt lanæ,ſordidæ ad irrigationes cõmodæ ſunt. Œſipus enim ipſarum concoctorius eſt velut butyrũ. At non ſordidæ materia ſolùm exiſtunt: vſtæ verò vim habent acrem & calidam ac ſiccam, ſimúlque tenuium partium,vt etiam humore flaccidas in vlceribus carnes citiſſimè conſumant. Erica diſcuſſoriæ citra mordaci-

H tatem facultatis eſt. Flore autem & foliis ipſius maximè vtendum eſt. Erinos aquatica herba eſt: cuius ſeminis drachmæ duæ cum mellis drachmis quatuor illitæ, oculorum fluxionem ſiſtunt. Succus autem ad auriũ dolorem facit. Hermodactyli radix purgatoriam vim

habet,tum ipſa,tum decoctum ipſius.Priuatim autem arthriticis in ipſis fluxionibus exhibetur: ſtomacho multũ noxia eſt. *Ερπυλλος,id eſt ſerpyllum*,calefacit, vt vrinas & menſes moueat. Erythrodanum rubra tinctorum radix eſt,acerba & amara,quæ ſplenem & hepar & rhenes expurgat,vt etiam cruenta per vrinam expellat, & menſes moueat. Cutis quoque ſordes extergit. *Ερυσίμου, id eſt Irionis*, ſemẽ feruidum eſt & calfactorium inſtar naſturtii.Quapropter torrefactum in fermento,& in delinctis additum, thoracẽ purgat. Verùm in cataplaſmate duritias mollit,& occultos cãcros iuuat. ¶*Εὔζωμον, id eſt eruca*,ſimilis ſuperiori eſt temperamento,ſed flatuoſa.Quare etiam ad venerem ſtimulat: ſemen ipſius etiam vrinam ciet: ſylueſtris verò ſatiua fortior eſt. Eupatorium tenuem ac incidentem vim habet, abſque manifeſta caliditate:vnde etiam obturationes hepatis expurgat. Habet & quid adſtrictionis. Euphorbium vrentem ac tenuium partium vim habet,ſimiliter vt reliqui ſpiſſi liquores.

¶Ephemerum,non venenatũ illud,ſed quod iris ſylueſtris appellatur, mixtæ facultatis eſt, repulſoriæ ac diſcuſſoriæ.

¶*Εχίδνης,id eſt uiperæ*,carnes calidæ & ſiccæ ſunt temperamẽto euidenter,totum corpus per cutẽ expurgãtes.Quare multi elephãtici ex ipſarum eſu aut potu ſanati ſunt: quæ verò in maritimis aut aliis ſiccis locis degũt, etiam ſitim magis inducunt. Echinus herba eſt acerba, ac repulſoria, & ſiccandi vi prædita. *Εχίνου, id eſt Erinacei*,terreſtris caro aſſiccata,fortiter diſcutit ac ſiccat. Pota igitur elephanticis,& malo habitu præditis,aliiſque pluribus auxiliatur.Pellis autem ipſius vſta,magis ſiccat ac diſcuſſoria euadit. Alopecias itaque cum pice liquida illita ſanat: at marini pars ea quæ editur, vrinam ciet, & aluo commoda eſt. Teſta verò vſta,terreſtris Erinacei pelli ſimilis eſt. Echion(quam alii dorida,alii etiam hanc Alcibiadium vocant)herba ſpinoſa eſt,quæ non ſolùm à reptili beſtia morſis opitulatur in vino pota,ſed etiam præbibita eos qui mordentur illæſos conſeruat.

¶Epſema coctũ muſtũ eſt,quod alii Siræum,alii ſapã appellant, calefacit moderatè ac concoquit. Meatus etiam obducit,& morſus exors eſt.

Initium literæ Z.

Zea ſimilem tritico vim habet,medium obtinens inter caliditatem ac frigiditatem,leniter autem ſiccans.Habet etiam vim obducendi meatus.

¶Zingiberis radix calefacit fortiter,ſed nõ primo ſtatim occurſu, quum inelaboratam quandam craſſiorum partium humiditatem habeat, ob quã facilè etiam perforatur: perſeuerantem autẽ conſeruat caliditatem.

¶Zythus, *quam ceruiſiam uocant*, compoſitam ſubſtãtiam habet.Nam & acris eſt,velut ex putredine factus, & frigidus,ex acida qualitate:quare etiam mali humoris. *Ζύμη,id eſt fermentum*,etiam ipſum ex contrariis componitur. Nam & aciditate frigida participat, & putredinoſa caliditate,inſupérque ea quæ ex ſale & farina accidit. Eſt igitur non moderatè calidum ac diſcuſſorium.

¶*Ζωμὸς,id eſt iuſculum*,ex recentibus piſcibus aluũ ſubducit,& per ſe, & cum vino potum. Priuatim verò id quod ex phucis,ſcorpiis,iuliis,percis, & aliis teneris petroſis fit ſimplex,cum aqua & oleo & anetho ac ſale.Similiter etiã id quod fit ex iis quæ teſta integuntur, maximè tellinis, chamis, & conchulis. Sed & galli antiqui cum ſale plurimum cocti iuſculum aluum ſubducit: at gallinæ vice verſa ſiſtit.

Initium literæ H, hoc eſt E longi.

Ηδύοσμον,id eſt menta,calida eſt & tenuis,& acris facultate ex tertio ordine,cum ſemicocta humiditate, ob quam etiam ad venerem ſtimulat:habet etiam quid amari.Quare etiam lumbricos necat. Verùm acerbitate ſua recentes ſanguinis eductiones compeſcit.

H'dyſarum aut pelecinus, amarum & ſubacerbum eſt:vnde potum ſtomacho commodum eſt. Viſcerum autem obturationes expurgat. ¶H'liotropiũ magnũ, quod etiam σκορπίουρον,vocant,calidæ eſt ac ſiccæ & extersoriæ facultatis.Huius decoctum potum ducit pituitam

A & bilem.Semen ipſius in cataplaſmate impoſitum,verrucas formicarias & alia conſimilia reſiccat: at paruum & hæc tollit, & lumbricos occidit, ſi cum ſemine & nitro & hyſſopo ac naſturtio bibatur.

¶H'lectrum populi nigræ lacrymam, circa Eridanum fluuium diffundi & congelari aureo colore tradunt. Hoc tritum potum ſtomachi & alui fluxiones,itémque ſanguinem ſiſtit. ¶H'merocallis radix ſimilẽ radici lili vim habens,ſimiliter vt illa ambuſtis auxiliatur. H'mionitis adſtrictione cum amaritudine participat.Quare B etiam ſplenicis prodeſt cũ aceto pota. ¶H'par canis rabientis aſſatum ſi edatur,ab ipſo morſis auxiliari dicũt. Capræ verò hepatis aſſati ſaniem nyctalopis inſtillatam prodeſſe:ſed & vaporem ipſius cocti oculis ſuſcipere iubent,& ipſum in cibo ſumere:& ſi edatur,comitiales manifeſtare.Eadem etiam hircinũ facere tradunt. At lacertæ iecur corroſis dentibus inditum,dolorem eximit.Lupi verò hepar in medicamentum hepaticum ex eupatorio conſtans iniicitur.Aſininum aſſatum ſi comitiali laborantes ieiuni edant, opem inde ſentiunt. Aprinum recẽs C ſiccatum tritum cum vino ad reptilium morſus bibitur. Mergi verò hepar ſiccum potum calculos eiicit.

¶*Ηριγέρων,id eſt Senecio*, mixtam vim habet,frigefactoriam ac moderatè diſcuſſoriam. H'ryngium calefacit quidem non manifeſtè:ſiccitatis autem non obſcuræ nec modicæ particeps eſt.

Initium literæ Θ.

Θαλάσσιον ὕδωρ, id eſt aqua marina, acris & moderatè calfactoria eſt, ſiccandíque vim habet. Et pota quidem ſtomacho noxia eſt,aluum autem turbat,& pituitam du- D cit:at ſi calida affundatur,attrahit ac diſcutit. Θalietrum vim habet ſiccantem citra mordacitatem. Diuturna itaque vlcera ad cicatricem perducit. Θapſia acris eſt & fortiter calfactoria cum humiditate. Trahit itaque ex profundo violenter,& attractũ diſcutit.

¶*Θεῖον, id eſt ſulphur*,attractoriæ & ipſum eſt facultatis, calidúmque ac tenuiũ partiũ,vt ad multa venenũ eiaculãtia reſiſtat,& maximè in paſtinaca marina,& dracone,ſiue ſiccũ inſpergatur, ſiue etiam ad ſaliuã, aut vrinam pueri, aut oleum,aut mel admiſceatur. Sed & ſcabioſa miri- E ficè ſanat. *Θέρμος,id eſt lupinus*,qui editur, meatus obducendi vim habet. Amarus autem extergens, & diſcutiens,& ſiccans citra mordacitatem,lumbricos tollit, tum in cataplaſmate impoſitus, tũ potus:& viſcera expurgat cũ ruta & pipere potus.Sed & cutis vitia extergit,& tumores diſcutit,cum aceto mulſo impoſitus. Sylueſtris autem amarior eſt, & per omnia vehementior ſatiuo. ¶Θelypteron,quam aliqui nympheam, aut *πτερὶν,id eſt filicem*, nominant,quòd facultate filici ſimilis ſit. Hæc pota cum vino,latos & rotundos lumbricos occidit, fœtus etiã per- F dit:folia verò eius comeſta aluum molliunt.

¶Θlapſis ſemen eſt facultate acre,vt etiam internos abſceſſus potum rumpat. Menſes etiam mouet,& per ſedem infuſum coxendicibus prodeſt,cruenta euacuando. Nam & aliâs bilioſos humores ſurſum ac deorſum purgat, ſi acetabuli menſura bibatur.

¶*Θρίδαξ,id eſt lactuca*, humidum ac frigidum olus eſt, nõ externè,ſed iuxta fontanarum aquarum temperamẽtum. Quare ad calidas inflammationes conuenit. Sitim item eximit,& geniturae fluxum ſiſtit pota,itémque ſemi- G nis per ſomnum effuſionem. Sylueſtris minus quàm hæc frigefacit ac humectat:eſt autem ſucculentior.

Θymus calefacit ac ſiccat tertio ordine. Vim habet ſecandi viſcoſos ac craſſos humores. Θymbra ſylueſtris eadem quæ thymus poteſt:hortẽſis autem per omnia debilior eſt: ſed ad eſum melior. Θymelæa ex qua granum cnidium eſt,ſimilem ipſi vim habet.

Initium literæ I.

Idæa radix ſapore ac facultate acerba,ad ſanguinis eruptiones, & fluidas affectiones cõuenit pota,ac foris im- H poſita.

Ιδρῶτα,id eſt ſudorem,per ſe colligere operoſum eſt. Miſcetur autem in paleſtris eorum qui ſe exercent ad *πάτον, id eſt puluerem*,qui repulſoriam ſolùm vim habet, & euadit totum hoc diſcuſſorium. Inflammatis itaque mãmis

efficax eſt auxilium,& ad extinguēdum in ipſis feruorē. Facit etiam ad glandularum tumores:ſi verò ſiccius id fuerit,Cyprino aut roſaceo emolliatur.

¶ Ἰξὸς,*id eſt uiſcum*,calefacit cum acrimonia. Trahit itaque fortiter ex profundo, & diſcutit ſimiliter vt thapſia: ſed lōgè inefficacior quàm illa eſt.

¶ Ἰοῦ,*id eſt uiolæ*,foia aquoſam ac ſubfrigidam ſubſtantiam præpolentem obtinent, Ἰὸς, *id eſt ærugo*, acrē qualitatem guſtantibus exhibet, diſcutitque ac tollit & conſumit, nō teneram modò ſed duram etiam carnem:ſi verò quis parum de ipſa ad multum cerati miſcuerit, exterſorium citra mordacitatem medicamentum efficiet.

¶ Ippocampus marinum eſt animal, cuius vſti cinis cū pice liquida alopecias denſat. Ippolapathum in paludibus naſcitur,& λαπάθῳ,*id eſt rumici*,ſimile eſt. Ἱππομάραθρον id quod κάχρυϊ,*id eſt roſmarini*,ſemini ſimile eſt,magis ſiccat quàm μάραθρον,*id eſt fœniculum*.Quare etiam aluū ſiſtit,& calculos atterit,& menſes mouet.Quòd verò ſemē coriandro ſimile habet,ſimile illi eſt,ſed debilius.

Ἱπποποτάμου,*id eſt equi fluuiatilis*,teſtis ſicc⁹ potus,aduerſus reptilium morſus prodeſt. Ippoſelinum ſimilem σελίνῳ, *id eſt apio*,vim habet: ſed tamen debiliorē. Ippuris adſtringētem cum amaritudine qualitatem habet, & propterea ſiccat fortiter, ſimúlque citra mordacitatē. Vulnera itaque maxima glutinat,& inteſtinorum herniæ prodeſt,& fluidas affectiones ſanat cum vino pota.

Ippophaes,aut hippophæos quo expoliunt veſtes, frutex eſt ſarmentitius,cuius radix exſuccatur velut thapſia. Succi autem obolus vnus cum erui farina datus,bilem ac pituitam purgat:ſed & tota planta ſiccata purgatoriā vim habet.

¶ Iris calefactoria, & multum tenuium partium eſt,extergitque ac concoquit.Ad tuſſim itaque conducit,& humores in thorace eductu faciles efficit, & tormina ſanat, & vlcera ſordida purgat: pota verò cum aqua mulſa aluū euacuat.

¶ Iſatis ſatiua qua tinctores vtuntur,ſiccantem vim habet,itémque adſtrictionem.Itaque etiam magna vulnera durorum corporum glutinat, & ſanguinis eruptioni ex ipſis prodeſt, & laxos tumores diſcutit, & omnibus malignis reſiſtit.Syluestris autē magis mordax,& propterea magis ſiccans,ad humectas putredines fortius reſiſtit: ad alia verò peior eſt, vtpote mordax. Verùm ob fortem facultatem etiam ſplenicis vtilis eſt. Iſopyron aut phaſiolum, ſemen amarum ac ſubacerbum habet. Extergit itaque & ſecat craſſos ac viſcoſos humores,ita vt ſimul corpora contrahat ac adſtringat. Quapropter etiam ea quæ in profundo ſunt purgat,& ſanguinem ſpuentibus non aduerſatur.

Ἰτέας,*id eſt ſalix*, folia habet & florem, facultate ſiccādi citra mordacitatem vi prædita.Habet etiam quandam adſtrictionem.Siccior autem eſt cortex, cuius vſti cinis ex fortiter ſiccantibus eſt:nam & clauos & verrucas formicarias tollit cum aceto.

Ἰχθυοκόλλα, *id eſt gluten*, piſcium facultatem meatus obducentē & ſiccantem habet. Commodat ad emplaſtra capitalia & glutinantia, & ad cōpoſitiones ad leprā paratas.Facit etiam ad faciem erugandam.

Initium literæ K.

Kacani radix ſiccat moderatè, & citra mordacitatem meatus obducit. Quapropter etiam arteriæ aſperitatibus prodeſt delincta cum vino,& commanſa velut tragacantha,& glycyrrhiza. Kaγcamum lacryma eſt ligni Arabici,quæ myrrhæ ſimilis eſt,& odorata,qua etiam pro ſuffitu vtuntur. Vim habet extenuandi obeſos exterſoriàmque ac ab obturatione liberantem. Kadmiæ ambæ ſiccant.Sed βοτρυί̈της, *id eſt racemoſa*, tenuiorum partium eſt, placitis craſſiorum. Vſta verò Cadmia citra mordacitatem ſiccat & extergit, & fit vtilis ad vlcera repletione indiga, circa oculos & totum corpus, & maximè humidiora,in mollioribus corporibus: nam in durioribus efficacioribus opus eſt medicamentis. Kaccalia vim & vſum cacano ſimilem habent. Kalamagroſtis ſiccat. Quapropter ſuccus & decoctum radicum ipſius in oculares compoſitiones miſcentur: ſemen vrinam ciet, & ſtomacho commodum eſt. Kalamintha calida & ſicca temperamento eſt tertio ordine,tenuium item partiū & acris,multóque fortior quàm mentha: eſt enim velut ſylueſtris mentha. Facilè itaque ex profundo attrahit ad ſeipſam, ideóque ſudores mouet, & totum corpus diſcutit,& rigores per circuitum repetentes ſedat,tum ſi extrinſecus cū oleo ſtrenuè affricetur,tum ſi intra corpus bibatur.Sed & ad coxendicum dolores impoſita ipſos ſoluit, & vitiatos circa cutem humores detergit. Kalamus aromaticus calfacit ac ſiccat ſecundo ordine. Habet etiā quid tenuium partium & adſtringens,vrinámque ciet, & compoſitionibus ſtomacichorū & hepati ac vtero deſtinatis admiſcetur: qui verò phragmites appellatur exterſorius eſt.Folia verò ipſius viridia moderatè frigefaciūt. Cortex autem vſtus calefacit & ſiccat tertio ordine: radicē ipſius cū bulbis in cataplaſmate impoſitā ſpicula & aculeos attrahere dicūt. Κάμπαι,*id eſt Erucæ*, olerū illitæ cū oleo à morſibus eorū quæ virus eiaculātur tutos præſtare dicūtur. Kantharides quæ in tritico inueniūtur,luteas tranſuerſas zonas habentes aceti calefacti vapore ſuffocatæ multum vſum ſui exhibent.Nam & ſcabioſos vngues eximunt cum cerato,& clauos ac ſcabioſas affectiones iuuant.Erodunt etiam ac vrunt: quidam etiam vrinam cientibus medicamentis parū quid ex ipſis miſcuerunt ac exhibuerunt. Kannabis ſemen flatus diſcutit & ſiccat,adeò vt etiam genituram reſiccet. Succus eius viridis ad aurium dolores ex obturatione facit.

Kanopum ſambuci flos eſt,de quo dictum eſt.

Κάπνιον, alii κάπνος,*id eſt fumaria,ſiue fumus*, terræ nomen habet ex eo quòd ſuccus ipſius multam lacrymam attrahit:nam viſus acumen inducit: acris autem & amara eſt, Vnde etiā vrinas bilioſas multas propellit, & obturationes ac debilitates hepatis ſanat:ſtomachúmque corroborat,& ventrem mollit. Kapparis radix extergit & expurgat,& amaritudine acredinéque ſua ſecat ac diſcutit: acerbitate verò contrahit,adſtringit,ac denſat. Quapropter lienes induratos iuuat pota & forinſecus impoſita, menſes item mouet, & pituitam per os educit. Malignis quoque vlceribus prodeſt, & dentium dolores ſanat. Tumores etiā ac vitiligines diſcutit,& vermes in auribus necat.Folia item ac fructus ſimilem quidem, ſed debiliorē vim habent. Καρδάμου, *id eſt naſturtii*, ſemen vrendi vi præditum eſt velut ſinapi: quare in cataplaſmate impoſitum rubefacit. Siccat etiam craſſos humores ſi cum aliis bibatur:ſed & herba ipſa ſicca quidem ſimilis eſt facultatis,humida verò moderatior. Quare etiā crudam ipſam edunt. Cordamomum acre quidem etiā ipſum eſt,ſed naſturtio debilius. Habet eiam quid amaritudinis ob quam lumbricos necat,& ſcabiem extergit cū aceto. Καρὶς,*id eſt ſquilla,piſcis*, tritus,& cum bryoniæ radice potus,lumbricos occidit. Kancrorum vſtorum cinis,ſi quidem fluuiatiles ſint,ſiccat ſimiliter vt erinaceorum & cochlearum cinis: verùm totius ſubſtantiæ proprietate,mirificè operatur potus in rabioſi canis morſu.At marinorum cinis excellentem habens ſiccitatem, ad hoc quidem non conuenit,ſed his qui maiore reſiccatione indigent prodeſt.Fluuiatilis certè, ſi tritus in cataplaſmate imponatur, ſpicula & aculeos eiicit. Karoi ſemen ſiccat & calfacit tertio ordine. Flatus itaque diſcutit,& vrinam ciet,non ſemen ſolùm,ſed & tota planta.

Karpeſium aromaticum eſt & tenuium partium.Extergit itaque viſcerum obturationes,& vrinas mouet, & rhenes expurgat calculo laborantes. Karya nux arbor in germinibus quidem adſtringēs quid habet:verùm plurimum in nucum ipſarum corticibus.Succus itaque ipſorum coctus cum melle ſtomaticum ori commodum fit medicamentum. Putamen autem nucis vſtum,tenuiū fit partium,& citra mordacitatem ſiccat: quod verò ex ipſa editur,quum oleoſum ſit,facilè in bilem tranſit.At oleum ex ipſa,tenuium partium eſt,ac diſcuſſorium tumorum ac putredinum.Quæ verò rancidæ ſunt nuces ob vetuſtatem, exterſoriam cutis vitiorum vim habent. Cæterùm nux Pontica,quæ & tenuis ac parua appellatur,frigidior eſt & auſtera,in reliquis autem magnæ ſimilis.

Karyophyllon non pro nominis ratione etiam ſubſtā-

tiam habet, quum folium nucis illo ſignificetur. Verùm A
ex India velut flores quidã arboris, feſtucarum ſpeciem
præferentes, nigri, digiti fere longitudine, afferuntur, aro-
matici, & acres, ſubamari, calidíque ac ſicci circa tertium
ordinẽ. Hi multiplicis vſus ſunt, tum in obſoniis, tum in
aliis medicamentis. Kaſſanium quidam balſami
fructum eſſe dicunt, de quo ſupra in balſamo egimus.

Kaſſia calfacit ac ſiccat tertio ordine. Eſt & ſatis te-
nuium partium, acríſque ac moderatè adſtringens. Secat
itaque ſimúlque diſcutit, & inſtrumentis robur addit: du-
cit etiam menſes. Kaſtoreum calfacit ac ſiccat cum B
partium tenuitate excellenti. Ob quam ſupra alias actio-
nes, etiam neruorum ex humorum copia affectionibus
conuenit: & perfrigerata facilè recalefacit, tum foris ad-
hibitum tum potum, ita vt nullã aliã partem lædat, etiã-
ſi vtẽtes eo moderatè febricitẽt, quẽadmodũ in delatio-
nibus in ſoporem, & lethargis. Mouet etiam mẽſes, & ſe-
cundas eiicit. In cerebri verò & pulmonis affectionibus,
ſuffitum per inſpirationem magnopere prodeſt. Kau
calis, quam alii daucum ſylueſtrem appellant. Nam & ve-
lut daucus calefacit, & ſiccat, & vrinam ciet, & ſale condi C
tus reponitur.

¶Κέγχρος, *id eſt milium*, frigefacit primo abſceſſu, ſiccat
ſecundo: eſt etiam quodammodo parum tenuium partiũ.
Forinſecus itaque in ſacculis pro fomento adhibitum, &
in cataplaſmate impoſitum ſiccare ſolet. Kedrus,
tum quæ fruticoſa, iunipero ſimilis eſt, tum quæ arbor eſt
calfacit ac ſiccat tertio ordine. Oleũ autem ex ipſis, quod
Kedræam vocant, etiam quartum ordinem attingit, mul-
tum tenuium partium exiſtens. Teneras itaque carnes
promptè & citra dolorem erodit: duras autem, & maxi- D
mè mortuorum, ſiccat, & à putredine aſſeruat. Pediculos
item, & lentes, ac aſcarides, & aurium vermes necat, & alia
plura facit. Centaurii magni radix acris & calida, cũ
terrea adſtrictione eſt. Menſes itaque propellit, & fœtus
necat ac eiicit. Vulnera item glutinat, & ſanguinẽ ſpuẽ-
tibus prodeſt, itémque aliis circa thoracẽ affectionibus.
At parui centaurii radix quidem inefficax eſt, ramuli ve-
rò fortiter & citra mordacitatem ſiccant: vnde ſupra ea
quæ de magno Centaurio dicta ſunt, decoctum ipſius ex
coxendicum morbo laborantibus per ſedem infuſum, E
bilioſa euacuat, quandoque etiam cruenta, & magnopere
auxiliatur. Κέρας (*id eſt cornu*) capræ ac cerui, vſtum,
dentes nitidos facit, gingiuas nimia humiditate flaccidas
contrahit. At ceruinum cum vino tritum, deinde oblitũ,
dentes mobiles ſiſtit. Poſt vſtionem autem lotum, dyſen
teriis, cœliacis, ſanguinis ſputionibus & morbo regio pro
deſt, duorum cochleariorum menſura. miſcetur etiam in
oculares compoſitiones. Taurinum autem cornu cum a-
qua potum, ſanguinis eruptiones cohibet. Keraſia
dulcia quidem per aluum magis ſubeunt, auſtera verò ma F
gis ſtomacho commodant. Acida propter ſecandi vim
pituitoſis & excrementoſis ſtomachis conueniunt. At gũ
mi arboris exaſperatas arterias læuigat, & calculo laborã
tes cum vino potum iuuat. Keratonia arbor, & fru-
ctus ipſius *κεράτια, id eſt ſiliquæ*, ſiccantis ac adſtringentis
ſunt facultatis. Hæ verò etiam dulcedine quadam partici
pant. Κεφαλαὶ (*id eſt capita*) ſale aſſeruatarum mæna-
rum, vſtæ, ſiccantem acquirunt facultatem, nõ valde acrẽ.
Rimis itaq; ſedis & gurgulionib⁹ diu induratis cõmodãt.
At cerri piſcis caput totũ vſtũ ad alopecias facit cũ adipe G
vrſino: idem facit & muris caput vſtum cum melle. Cæte-
rùm milui caput ſiccum ſine plumis, quantum tribus di-
gitis prehendi poteſt, cum aqua potum, podagricis pro-
deſt. Lacertæ verò caput aculeos educere tradunt, & formi
carias verrucas, itémque alias, & clauos. Κηκὶς, *id eſt
galla*, omphacitis, acerbum valde eſt medicamentum: vn
de ſiccat, & fluxiones repellit, & contrahit, ac adſtringit
laxas ac debiles partes. Omnibus item fluidis affectioni-
bus conducit: & ſit ſanè tertii ordinis in ſiccando, ſecun-
di in frigefaciẽdo. Altera verò, flaua ac laxa & magna, ſic- H
cat quidem, ſed minus quàm illa, quãtum etiam adſtrin-
gendi vi inferior eſt. At inflammationes in ſede, & prola
pſus ſedis cocta adiuuat. Vſtæ verò gallæ & aceto reſtrin
ctæ ſanguinem ſiſtunt. Kepæa portulacæ ſimilis eſt.

A Folia eius pota ſcabioſæ veſicæ auxiliantur: radix cum aſ
parago myacanthino pota, vrinæ ſtillicidium ex obtura-
tione obortum ſanat. Kera quum temperata ſit, alio-
rum medicamẽtorum materia eſt. Ipſa verò per ſeipſam
ex leniter concoquentibus eſt. Habet enim exiguum quid
diſcuſſoriæ & calidæ facultatis. Κήρυκες, *id eſt muri-
ces ſiue buccina*, teſtam habent quæ vſta vim validè ſiccan-
di citra mordacitatem habet: quapropter malignis vlceri-
bus conuenit. In putredinoſis autem aut cum aceto, aut
vino, aut aceto mulſo, ipſa vtendum eſt. Quæ verò velut
B caro ipſorum eſt adhuc viuentium, ea in oleo coquitur, o-
leúmque hoc auribus dolentibus prodeſt, ſi ipſis inſtille-
tur.

¶Κίκεως, (*id eſt ricini*) ſemẽ, purgat, exterſoriámque ac
diſcuſſoriam vim habet: ita etiam folium, ſed debilius:
verùm de oleo dictum eſt. Kinnabaris, acris moderа-
tè facultatis eſt: habet etiam quid adſtrictionis.

Kinnamomum ſummè tenuium partium eſt, non ta-
men ſummè calidum, ſed ex tertio ordine. Nihil autem
ſiccat adeò, ex iis quæ ex æquo cum ipſo calefaciunt, pro
C pter partium ſubſtãtiæ tenuitatem. Kinnamomis ve-
rò velut debile quoddam Kinnamomũ eſt: quidã ipſam
Pſeudocinnamomum vocant. Kircææ radix calefa-
ctoria & odorata eſt, quæ cum vino pota vteros expurgat:
ſemen cum ſorbitione potum, lac generat. Κίσσηρις
id eſt pumex, exterſorius maximè dentiũ eſt, non ſolùm fa
cultate, ſed etiam aſperitate. Iniicitur & in medicamenta
carnes in vlceribus generantia, & in ea quæ cutis vitia ex-
tergent. Si verò vratur, magis tenuium partium & mor-
dax fit: lotus mordacitatem deponit. Kiſtos aut Kiſ
D ſarus, frutex eſt adſtringens, & leniter frigidus facultate.
Folia ipſius ac germina tantum ſiccant vt etiam vulnera
glutinent. Flores autem ſicciores circa tertium ferè ordi
nem, dyſenterias & fluidas affectiones ſanant poti: forin-
ſecus autem putredinoſa vlcera iuuant. Κισσὸς, *id eſt
hedera*, ex cõtrariis cõpoſita eſt facultatibus. Adſtringit e-
nim & frigefacit, acríſque eſt ac calida, aquoſa ac tepida
ſubſtantia participans, quum viridis eſt. Huius folia cocta
cum vino vulnera glutinant, ambuſtis & ſplenicis pro-
ſunt. Succus medicamẽtum eſt quod naribus infunditur,
E & diuturnas in auribus fluxiones ſiſtit: lacryma ipſius, vt
quæ acrior ſit, pediculos necat, & pilos abolet. Ki-
trium, quod & malum Medicum, mediam ſui partẽ aci-
dam aut qualitatis exortem habet. In qua ſemen tertii fri
gefacientium ac ſiccantium ordinis eſt. Cortex ſiccat ſe-
cundo ordine, non etiam frigefacit, ſed acris eſt. Caro i-
pſius craſſi ſucci & pituitoſa ac frigida eſt. Semen autem
diſcutit ac ſiccat ſecundo abſceſſu. Sed & folia, ſiccantis
ac diſcuſſoriæ ſunt facultatis. Kichorium, aut picris,
velut ſylueſtris ſeris eſt, frigefaciens ac ſiccans primo abſ-
F ceſſu. Habet etiam quid adſtringens: vnde hepaticis dy-
ſenteriis conducit.

¶Klematis (quã alii daphnoeides, alii myrſinoeides, alii
polygonoeides vocant) ſarmẽta habet longa, craſſitudine
iunci holoſchœni appellati: folium ſimile lauro: vim ha-
bet ſiccantem. Itaque alui profluuia, & dyſenterias & den
tium dolores ſedat, & morſis à beſtiis venenatis ſuccurrit.
Altera clematis arboribus obuoluitur velut ſmilax, acríſ-
que ac vſtoriæ eſt facultatis. Huius ſemen cum aqua potũ
pituitam ac bilẽ deorſum ducit. Folia cataplaſmatis mo-
G do impoſita, lepras remouent. Klinopodium, calfa-
cientis ac ſiccantis eſt facultatis, nondum vrentis, ſed ter-
tii ordinis.

¶Knici ſemine ad purgationes ſolùm vtimur: ſi verò
quis foris ipſo vtatur, tertii calefacientium ordinis fuerit.

¶Konchylia ſimilem buccinis vim habent. Κοιλίαν,
(*id eſt uentrem*) mergi, aut recentem coctam aut aſſicatam,
ſtomacho commodam eſſe dicunt, ſi edatur. Similiter e-
tiam gallinarum internam intra ventriculum tunicam, ſi
ſicca bibatur. Verùm Galenus facto experimento, ambo
H falſa ſe comperiſſe aſſerit. At palumbis ventrem paulatim
potum, calculos per vrinam expellere, tradit Dioſcorides.
Muſtellæ vẽter potus cõtra omnes venenatas beſtias me-
dicamentum auxiliare dicitur. Κόκκος κνίδιος, *id eſt
granum Cnidium*, fructus eſt thymelææ, non chamelææ, ve-

lut quidam putarunt:éſtque acris ac vrentis facultatis. Potum autem aquam deorſum purgat. Κόκκος βαφικὸς, *id eſt granum tinctorium*, citra mordacitatem reſiccat. Quapropter magnis vulneribus conducit, & ſauciatis neruis, cum aceto aut aceto mulſo tritum. Κοκκυμηλέας(*id eſt pruni*) fructus aluum ſubducit recẽs magis, ſiccatus minus. Decoctum eius collutum gurgulionis inflammationes ſanat. At gummi arboris incidentem & tenuium partium vim habet: hoc cum vino potum quidã lapides atterere dicunt: cum aceto verò impetigines puerorum ſanare. Cæterùm ſylueſtrium prunorum fructus euidenter adſtringit, & aluum ſiſtit. Nominatur autem planta hæc in Aſia πρύμνων. Videntur autem domeſtica pruna ſiccata eſſe ea quæ nunc Damaſcena appellantur, vt dicit Galenus.

Κόλλα, *id eſt gluten*, quod ex ſimilagine & polline fit, meatus obducendi & concoquendi vim habet. Κολοκύνθη(*id eſt cucurbita*) humidi ac frigidi temperamenti eſt in ſecundo abſceſſu. Vnde tota in cataplaſmate impoſita calidas inflammationes refrigerat. Κολοκυνθὶς (*id eſt ſylueſtris cucurbita*) vim fortem purgatoriam habet. Ipſius viridis ſuccus affrictus, coxendicum doloribus prodeſt.

Κόμαρος (*id eſt arbutus arbor*) eſt acerba ſua qualitate, vnà cum fructu, quem Memycodon appellant. Eſt autem hic ſtomacho noxius, & capitis dolorem inducit. Κόμμι (*id eſt gummi*) ſiccantis & meatus obducentis facultatis eſt: & nimirum etiam aſperitates ſanat. Κονία, *id eſt lixiuium*, appellatur quod velut lotura cineris eſt. Quod ex ficulneo & tithymallorum cinere fit, præ omnibus extergit ac ſiccat maximè, vt fere erodentem iam habeat facultatem. Si verò etiam calcem aſſumat cinis, vſtoria vi præditum lixiuium facit, quod ſanè etiam περιπάστικην nominant, & medicamentis quæ per clyſterem in ſedem infunduntur maximè miſcetur. Omnium autem fortiſſimum eſt quod ex ſola calce fit. Konizæ ambæ ſiccant ac calefaciunt tertio abſceſſu. Vnde etiam oleum in quo coquuntur, rigores per circuitum repetentes ſedat. Sed & flores ſimilem vim habent, quorũ decoctum mẽſes mouet, & fœtus eiicit: quæ verò in aquoſis locis naſcitur, graueolẽtior, & facultate debilior eſt. Κόπρος, *id eſt Stercus*, omne calidæ & maximè ſiccãtis ac diſcuſſoriæ facultatis eſt. Euariat autem iuxta animantis excernentis ipſũ tẽperaturã & victũ. Canũ itaque ſtercus quũ oſſa vorauerint ſiccatum, cum ſciſſo lacte potum dyſentericos ſanat, item vetuſta vlcera, ſi medicamentis ad hoc idoneis admiſceatur. At in anginis & inflammatis tonſillis melle exceptum illinitur. His autem & puerorum nõ ſuperfluo victu vſorum ſtercus magnopere prodeſt. Stercus luporũ quod & ipſum albidius in quibuſdam fruticibus reperitur, colicis generoſè opitulatur, non potum modò ſed etiam appenſum. Appendere autem ipſum oportet ex lana de ouicula quam lupus dilaniauit, aut ex pelle ceruina. Caprinum ſtercus acrius eſt & magis diſcuſſorium, & induratos tumores diſcutit impoſitum, & maximè in duris carnibus. Vſtum verò, magis exterſorium & tenuium partium euadit. Bubulum habet etiam vim quandam attractoriam. Veſparum itaque & apum plagas ſanat. Sed & ſi hydropicorum totum corpus bubulo ſtercore in ſole illinatur, magnificè prodeſt. Ouillum ſi cum aceto adhibeatur verrucas formicarias & alias, itémque furunculos ac clauos ſanat. Columbarum ſylueſtrium ſtercus, multo acrius quàm aliarũ eſt, & cum naſturtii ſemine rubefacit. Gallinarum domeſticarum cum aceto mulſo, aut aceto, aut vino mulſo potum, ſtrangulantes fungos per vomitũ educit, & auxiliare medicamentum fit: hoc etiam colicis bibendum quidam dedit: aliqui etiam ciconiarum ſtercus potum, recta ceruice ſpirantibus auxiliari dicunt. Murium ſtercus magis quàm alia extergit, alopeciiſque conuenit, & puerorum ſedi appoſitum, ad excretionem prouitat. Sturnorũ ſtercus vbi oryzam ederint, exterſorium fit, vt etiam maculas ſolares exterat. Crocodilorum terreſtrium vitiligines exterit: quemadmodum niliacorum crocodilorum ſtercus albugines attenuare creditum eſt.

Koralliũ velut arborea planta eſt, quæ in lapidem indureſcit, non in terra naſcens, ſed in cœnoſa maris parte. Eſt autem colore rubicundum, lapidi ſimile. Vim habet valde ſiccantem & moderatè adſtringentem. Conuenit itaque ſanguinem ſpuentibus, & dyſentericis.

Κόρεις(*id eſt cimices*) animalia acrem vim habent. Scribunt itaque aliqui quòd ſi cum aceto bibantur, hirũdines eiiciant. Koris herba (quam alii hypericum vocant) acris eſt & odorata: ſemen eius potum vrinas & mẽſes mouet: auxiliatur etiã morſis à phalangiis. In opiſthotonicis(*id eſt qui retrò conuelluntur*) cum oleo illinitur.

Koriãnũ aut Coriõ(*hoc eſt Coriãdrũ*) ex cõtrariis facultatibus cõpoſitũ eſt, tenuiũ quidẽ partium terrea, amara, aquoſa verò humiditate tepida. Habet etiã parum quid adſtrictionis, vt inflammationibus & ignibus ſacris non valde feruidis conueniat, & tumores molliores cum aliquo ad id idoneo diſcutiat. Semen modicum potum cũ paſſo lumbricos expellit: amplius acceptum mentem percellit. Κόρυδος ſiue κορυδαλὸς(*id eſt Galerita ſiue Alauda*) auicula cocta cũ ſimplici iure, colicis opitulatur. Verùm aſſiduè & ſæpe edere ipſam cum iure oportet. Koronopodis radix etiam ipſa cœliacis commoda eſſe in cibo accepta creditur. Koſtus modicæ valde amaræ, plurimæ verò acris ac calidæ qualitatis particeps eſt. Vnde vbi aut calfacere partẽ aliquã propoſitũ eſt, aut humorem aliquem ex profundo ad ſuperficiem trahere, ad coſtum defugiunt. Vrinam itaque ciet, & mẽſes ducit, & lũbricos occidit: habet etiam quid flatuoſi. Quare & ventrẽ ſtimulat cum vino mulſo potus, coxẽdicúmque morbo laborantibus, & reſolutis, & rigoribus per circuitum redeuntibus conducit cum oleo affrictus. Kotyledõ perfrigerat & repellit, extergítque ac diſcutit. Folia ipſius cum radice in cibo ſumpta, calculos atterere credũtur, & vrinas ciere. Kochleæ vſtæ multũ ſiccãtis ſunt facultatis, & moderatè calidæ. Proſunt dyſenteriis nondũ putredinoſis, ſi ad quatuor partes harum admiſceantur piperis albi pars vna, & gallarum partes duæ. At verò non vſtæ totæ tritæ ventri impoſitæ in hydropicis, & articulis in arthriticis, donec ſua ſponte deciderint, vtiles ſunt: & in ſumma humorem in profundo fortiter reſiccant.

¶Κρανίας(*id eſt Corni*) arboris fructus acerbus ſi edatur, fortiter ventrem ſupprimit. Sed & folia ac germina acerbitate ſua fortiter ſiccant, vt & maxima vulnera glutinẽt in duris corporibus. Κράμβη(*id eſt braſſica*) ſiccãtẽ vim habet, ſi & edatur, & foris imponatur, non tamen euidenter acrem. Vulnera itaque glutinat, & maligna vlcera, & tumores ægrè ſolubiles ſanat. habet etiam quid exterſorium, per quod lepras curat. Semen ipſius potum lumbricos tollit, præſertim Ægyptiæ. Caulium ipſius vſtorum cinis vrendi vim habet: cum adipe laterum doloribus diuturnis conducit. Sylueſtris fortior ſatiua eſt per omnia: vnde neque intra corpus citra læſionem ſumitur. Marina ſubſalſa & ſubamara quum ſit, ventrem mollit.

Kratæogoni herbæ ſemen, acre guſtantibus eſt, & vehementer vtentibus, milio ſimile. Krethmon ſalſum quodammodo eſt, cum modica amaritudine. Quapropter etiam vis ipſius exterſoria eſt ac ſiccatoria. Κριθὴ(*id eſt ordeum*) frigefacit ac ſiccat primo ordine: habet etiam quid exterſorium modicè. Magis autem quàm fabarum farina ſiccat, & magis flatus diſcutit. At polenta longè adhuc magis quàm ordeum ſiccat. Ptiſſana verò ad hoc quòd magis humectat, magis etiam extergit.

Krimnõ appellatur craſſa pars farinæ ex tritico & ex zea: magis quidẽ nutrit quàm polẽta, ſed ægrius cõcoquitur. Κρίνου(*id eſt lilii*) flos temperamento mixtus eſt ex ſubſtantia tenuium partium ac terrea, & aquea quadam temperata: vnde & oleum ex ipſo compoſitum, diſcuſſoriam ac mollientem vim habet, inflammationibus vteri conducens. Radix & folia ſiccant, extergũt, ac diſcutiunt moderatè: quare ad ambuſta commodant. Succus liliorũ etiam neruos ſauciatos iuuat cum aceto mulſo. Krocodilii ſemen & ſuccus, calidæ & ſiccæ ac diſcuſſoriæ eſt facultatis: vrinas itaque mouet ac menſes. Radix autẽ expuitiones ex thorace iuuat: ducit etiam per nares ſanguinem. Krocus ſecundi ordinis eſt calefacientium, primi ſiccantium: adſtringit & concoquit. Κρόμμυον, *id eſt Cepa*, quarti ordinis calefacientium eſt, & craſſarum partium ſubſtantia: vnde hæmorroidas appoſita ape-

rit. Eſt item exterſoria, & vitiligines aufert cum aceto: & alopeciis affricta citius quàm alcyoniũ pilos producit. Succus ipſius ſuffuſis oculis aut hebetibus ob craſſum humorem prodeſt.

¶ *Κύαμος, id eſt faba*, non multum à medio temperamẽto abeſt, tum perfrigerando, tum calfaciendo. Caro ipſius etiam exterſoria quadã facultate participat. Itaque expuitionibus ex thorace & pulmone conuenit. Quum autem cortex habeat quid adſtrictionis, tota faba cœliacis ac dyſentericis prodeſt in aceto cocta: in cataplaſmate verò impoſita inflãmationes & tumores ſedat, & lac in mammis extinguit. Kyanos acrem vim habet, deprimentem ac conſumentem, itémque diſcuſſoriam ampliorem quàm eſt in Cinnabari. participat etiam adſtrictione.

Kyclaminus variam vim habet. Nam & extergit, & ſecat, & aperit, & attrahit & diſcutit. Succus itaque eius appoſitus hæmorrhoidas aperit, & duritias diſcutit cũ aliis. Verùm cum melle ſuffuſis oculis commodat, & per nares purgat, imò ventri illitus aluum ſubducit, & fœtus corrumpit. Radix tota ſucco quidem debilior eſt, vehemens tamen etiã ipſa, adeò vt cum aqua mulſa pota trium drachmarum pondere, interna expurget. Extergit etiam cutis vitia. At verò altera cyclaminus, (quã & Ciſſanthemon vocant) quum radicem inutilem habeat, ſemen habet efficax, ita vt potum priori ſimilia faciat. Kyminum calefacientis eſt facultatis tertio ordine. Vrinam etiã ciet, & flatus diſcutit. *Κυνὸς βάτου, id eſt rubi canini*, fructus non ingeneroſè adſtringit: folia verò moderatè adſtringunt. Vitare oportet id quod fructu velut lanuginoſum eſt. nam arteriam lædit. *Κυπαρίσσου, id eſt cupreſſi*, pilulæ ac germina ſiccantem vim habẽt, cui nihil manifeſtæ caliditatis adeſt, adeò vt vulnera magna glutinet in duris corporibus, & in flaccidis putrefactionibus humiditates in profundo citra moleſtiam depaſcatur, & inteſtinorum ramici opituletur. *Κυπειρὶς, id eſt iuncus quadratus*, calefacit ac ſiccat, citra mordacitatem. Vnde humidiora vlcera mirificè ad cicatricem perducit, & vlcuſculis in ore commodat. Habet etiam vim incidendi, calculóſque atterit, & vrinas ac menſes ciet. *Κύπρου, id eſt liguſtri*, folia & ramuli mixtam habẽt facultatem, diſcuſſoriam & adſtringentem, & citra moleſtiam ac mordacitatem ſiccantem: vnde decoctum ipſorum affuſum ambuſta ſanat, & feruidis inflammationibus conuenit. Feruidis item vlcuſculis oris, commanſa proſunt, & ſplenicis compoſitionibus miſcentur. Kytiſi folia leniter diſcuſſoriam ac tepidam facultatem habẽt, quemadmodum & maluæ.

¶ *Κώνιον, id eſt cicuta*, quòd ſummè perfrigerantem vim habeat, manifeſtum eſt. *Κώνου, id eſt ſtrobili*, arboris cortex & folia, ſimilem pino vim habent: verùm acriora ſunt & efficaciora. Fructus autem quem *στρόβιλον, id eſt nucem pineam*, nominant, quum viridis eſt, habet quid amarum & acre cum humiditate: quapropter affectionibus thoracis ad facilem eductionem commodat. Qui verò editur, in aqua maceratus vt acrimoniam deponat, temperatus euadit, mordacitatíſque exors eſt, ac meatus obducit. Quare etiam aſperitates læuigat.

Initium literæ Λ.

Lagopus ſiccantis eſt facultatis, & alui fluxiones reſiccat. Ladanon è ciſtho Ladano dicto fit. Nam capellæ ipſum depaſcentes, in barbis ac femoribus ſuis, id quod pinguius eſt & ſucculentum auferunt. Id collectum Ladanum exiſtit optimum medicamentum, calidum in ſecundo abſceſſu, & tenuium partium, moderatéque molliens, ac diſcuſſorium & concoctorium. Quapropter vteri affectionibus priuatim competit: habet etiam quid adſtringens: vnde defluos pilos corroborat. Lathyris ſpecies eſt tithymalli. Quidam tradunt ſuccum eius ſimiliter vt illum purgare. Verũ ſemen huius maximè purgatoriam vim habet. Lapſana, ſi edatur, malum humorem generat: ſi verò in cataplaſmate imponatur, exterſorium quid ac diſcuſſorium habet. *Λάπαθον, id eſt rumex*, diſcuſſoriam moderatè vim habet. At oxylapathum ſupra hanc etiam repulſorium quid habet. Semen autem

A præſertim oxylapathi adſtringit, ideóque alui profluuia ac dyſenterias ſanat. Cæterùm folia contrario quodam modo ſe habent ad ſemen. Nam hæc caluum exturbant: illud autem potum aluum cohibet.

¶ Lemonii fructum vt qui auſterus ſit, cum vino dant cœliacis ac dyſentericis, & ſanguinem ſpuentibus, & ad muliebrem fluxum acetabuli menſura. Lechen qui in petris naſcitur, velut muſcus eſt, exterſoriam & moderatè frigefacientem ac ſiccantem habens facultatem. Cu-
B rat autem impetigines lichenas dictas, & inflãmationes arcet. Quemadmodũ autem Dioſcorides ait, etiam ſanguinis eruptiones ſiſtit. Lichenes equorum impetigines cum aceto tritas, comitiales & omnis virulentæ beſtiæ morſum ſanare dicunt.

Leontopetali radix calidæ ac ſiccæ in tertio ordine, itémque diſcuſſoriæ eſt facultatis. Lepidium (quam etiam Iberidem vocant) ex quarto calefacientium ordine eſt: & ſimilem quidem naſturtio vim habet, ſed minus ipſo ſiccat. *Λεπὶς, id eſt ſquama*, omnis fortiter ſiccat &
C adſtringit, & non ingeneroſè mordax eſt: verùm quæ ex ære eſt, amplius ſiccat, & magis tenuium partium eſt, habétq; aliquid æruginis, & magis ea quæ ex Cypriis clauis decutitur, quam propterea *ἡλῖτιν, id eſt clauarem*, nominant. At ferri ſquama plus adſtrictionis habet, atque hac adhuc magis ſtomomatis: vnde etiam ad maligna vlcera præſtantior eſt. Sed & carnem magis deprimit ac conſumit quàm quæ ex ære eſt. Leucacanthum, alii Polygonaton, alii Iſchiada vocant: huius radix ſecat ac ſiccat in tertio ordine, calefacit in primo. Leucas calefacit ac ſic-
D cat tertio ordine: prædominatur tamen acrimonia.

Λευκοΐου, id eſt uiolæ albæ, totus quidem frutex exterſoriam & tenuium partium vim habet: magis tamẽ flores, & quæ ex iis ſunt ſicciores: quare & menſes mouent, & fœtus perdunt ac expellunt: & ſiquis ipſorum vim per aquæ admixtionem obtundat, etiam ad inflammationes conducent, & maximè eas quæ in vtero ſunt. Radices item eandem vim habentes, craſſiorum partium ſunt, & magis terreæ. Hæc cum aceto induratis inflammationibus proſunt.

Λεύκη arbor, id eſt populus alba, ex aquoſa ac tepida & ter-
E rea ſubſtantia conſtans, exterſoria facultate participat.

¶ Libanotides tres ſunt: vna ſterilis, duæ fructiferæ. Vim habent extergendi, incidendi, diſcutiendi ac molliendi. Harum ſuccus cum melle viſus hebetudinem ex humorum craſſitudine obortam ſanat: eius verò quæ in coronas nectitur decoctum potum, regio morbo laborantibus prodeſt. *Λιβανωτὸς, id eſt thus*, calfacit ordine ſecundo, ſiccat primo. Habet etiam modicum quiddam ſubadſtringens. Cortex ipſius manifeſtè adſtringit. Quare etiam ſiccat ſecundo abſceſſu completo. Eſt etiam
F craſſiorum partium quàm thus, & minus acris: vnde & ſanguinem ſpuentes, & dyſentericos, cœliacóſque ac ſtomachicos ſanat, & foris & intrò aſſumptus. Fuligo autem thuris calefacit ac ſiccat in tertio abſceſſu, habens etiam quid exterſorium quod vlcera in oculis repurgat ac extergit. *Λιγνὺς, id eſt fuligo*, quarundam rerum dum vruntur eſt, velut thuris, myrrhæ, terebinthi, ſtyracis, picis liquidæ, cedri: hæc ſiccat, & terrea ac tenuium partium exiſtit. Differentiæ ipſius ſecundum ſpeciem, iuxta vſtam materiam fiunt. Vtuntur autem ipſa maximè ad compo-
G ſitiones ocularias, & ornandis palpebris deſtinatas. Præ omnibus in vſu eſt fuligo thuris, velut mitior: fortior autem eſt pini, coni, ac piceæ. Vnde ad glabras palpebras, & putridos ac eroſos & lacrymantes oculorum angulos cõmoda eſt. Liguſtici & radix & ſemen, in tantum calefaciunt vt menſes moueant: flatus item valde diſcutiunt. *Λιθάργυρος, id eſt ſpuma argenti*, medii inter metallica ordinis eſt. Quapropter velut materia ſæpe ipſa vtimur, ad alia medicamenta in compoſitiones ipſam admiſcentes. Siccat tamen moderatè, & extergit ac adſtringit: quare etiam ad femorum intertrigines commodat.

H *Λίθοι, id eſt lapides*, omnes, quemadmodum etiam terra, ſiccant: verùm Hæmatites adſtringit & multum ſiccat, vt aſpretudinibus oculorum cõueniat, ſi abſit inflammatio, cum aqua: ſi adſit, cum ouo. Conducit etiam ſanguinis ſputo potus, & vlcera nimia carne excreſcentia deprimit.

σχιστὸς, id eſt ſciſſilis, lapis ſimilem huic vim habet, ſed debilior eſt. Et poſt ipſum galactides: at melitites habet etiam quid caliditatis. Moroxus (quem & Leucographidem vocant) quanto his mollior eſt, eo quòd nullam habet efficacem qualitatem, tanto moderatior eſt, magíſque dolorem eximit. Quapropter in mollibus corporibus ad vlcera cicatrice inducenda, cum cerato ipſo vtuntur.

Iaſpis ſubuiridis fortiorem vim habens, cicatrices & pterygia extenuat: at viridis iaſpis ſtomacho prodeſt & appenſus & in digito geſtatus. Iudaicus lapis calculos in rhenibus atterit: vnde etiam tecolithũ iuniores ipſum appellauerunt. Pyrites ex fortiter diſcutientibus eſt ad tumores ac ſanguinis grumos hoc non præſente, mylite vtuntur. Phrygius vnà cum hoc quòd fortiter ſiccat, etiam aſtrictionis ac mordacitatis quid habet: vnde & repellit, & diſcutit: quare etiam ocularijs compoſitionibus miſcetur. Ageratus, aſtringendi ac diſcutiẽdi vim habens, gurgulionibus inflammatis prodeſt. Aſiæ petræ flos in tantum tenuium partium eſt vt flaccidas carnes citra mordacitatem reſiccet. Gagates quum multum ſiccet, inflationibus diuturnis maximè conducit. Magnetes (qui & lapis Heraclius) ſimilem hæmatiti vim habet.

Arabicus ebori ſimilis eſt, ſiccat & aſtringit. Alabaſtriten vſtum quidam ſtomachicis bibendum exhibent.

Smiris exterſoriam vim habens dentes expolit. Lapides qui in ſpongiis reperiuntur, calculos in rhenibus atterunt: ſimilem his vim habent qui in Argæo Cappadociæ monte generãtur: ſimiliter & qui Ophites appellatur, qui etiam à vipera morſis alligatus prodeſt. Oſtraciten & geoden multum ſiccare produnt, vt etiam tumores inflammatos ſanent. Cotis Naxiæ detrimentum frigefactoriũ eſſe dicunt, vt & virginum mammas, & puerorum teſtes contrahat. Quod verò ex olearia cote deteritur, exterſorium eſt, & alopeciis cõmodum. Hieraciten & Indicum lapidem aiunt appenſum hæmorrhoidũ ſanguinem ſiſtere. Sapphirũ autem potũ, à ſcorpio percuſſis prodeſſe: Aphroſelenũ verò comitialibus. Armeniacus aluum quidem deorſum purgat: eſt autem ſtomacho noxius.

Lithoſpermon (quod alii leioſporon, alii heraclium vocant) herbæ aetonychi dictæ ſemẽ eſt, lapidoſum, album. Hoc cum vino albo potum, calculos atterit, & vrinas ducit. *Λινόσπερμον, id eſt lini ſemen*, calidum eſt in primo ordine: medium autem inter humectantia ac ſiccantia. Si edatur flatuoſum eſt, etiamſi torreatur. *Λινόζωστις, id eſt Mercurialis*, aluum ſatis largè ſubducit: in cataplaſmate verò appoſita diſcutit. Noſſe verò hoc conuenit, quòd mercurialis ſemen eminentiis corporis præter naturam affrictum, ipſas abolere compertum eſt. Has autem eminentias vulgò narphia vocant. Oportet autem viride ſemen eſſe, & eminentias ſæpe ipſo confricare. Litrum, *ſiue Nitrum*, in medio eſt facultatis aphronitri ac ſalis: vſtum autem tenuiorum partium ac magis diſcuſſorium euadit. Et ſi intra corpus ſumatur, ſecat & attenuat craſſos ac viſcoſos humores plus quàm ſal. At chalaſtræum (eſt autem locus Theſſalonicæ Chalaſtra) acrius eſt & magis ſiccat: quare etiã ad fluxiones è capite, & ad articulorum affectiones ipſo vtuntur.

¶Lonchitidis quæ ſemen triangulare habet, velut cuſpis, radix ſimilis dauci radici, vrinam ciet: eius verò quæ ſcolopendrio ſimilis eſt folia viridia quidem vulnera glutinant, ſicca autem cum aceto pota, lienes induratos ſanant.

¶Lycapſi radicem vt quæ adſtringens ſit, Dioſcorides ignibus ſacris conuenire dicit ſi cum polenta in cataplaſmate imponatur: tritam verò ac cum oleo illitam ſudores mouere. Lycium ex diuerſi generis facultatibus compoſitum eſt, altera calida & tenuium partium ac diſcuſſoria: altera terrea frigida & leniter adſtringente, vt ſecundo ordine ſiccet: in calefaciendo verò ac frigefaciendo medium teneat. Quapropter velut exterſorio ipſo vtuntur in his quæ pupillis tenebras offundunt: verùm velut adſtringente in cœliacis ac dyſentericis, & vlceribus malignis: at in inflammationibus, velut diſcuſſorio. Primarium autem eſt Indicum. Lyſimachium adſtringentem facultatem prædominantem habet: vnde vulnera glutinat & ipſa & ſuccus ipſius, ſanguinémque ſiſtit, & dyſentericis prodeſt pota, & per ſedem infuſa.

Lyχnidis quæ in coronas nectitur, ſemen calidum eſt & ſiccum ſecundo ordine completo.

¶Lωtus herba ſatiua (quam aliqui *τρίφυλλον, id eſt trifolium*, vocant) exterſoriam & moderatè ſiccantem vim habet: temperata autem eſt in caliditate. At ſylueſtris ſemen ſecundi ordinis eſt calefacientium, habet etiam quid exterſorium: verùm Ægyptiæ ſemen etiam in panes conficitur. Lωtus arbor tenuium partium eſt, & ſiccat, & adſtringit moderaté: vnde ad fluxũ muliebrem, & ad alui fluxiones pota cõducit cum vino aut cum aqua, aut etiam per ſedem infuſa: defluos item capillos corroborat.

Initium literæ M.

Macer cortex eſt qui ex India affertur, ſiccans tertio ordine, medius in caliditate ac frigiditate. Eſt etiam adſtringens, tenuium partium: vnde cœliacis & dyſentericis conducit. Malabathri foliũ ſpicæ nardi ſimilem vim habet. *Μαλάχη, id eſt malua*, ſylueſtris moderatè diſcutit ac mollit: hortenſis vt humidior, ita debilior eſt. Semen autem tanto fortius, quanto ſiccius. Mamiras velut radicula quædam eſt herbæ, habẽs frequentes quoſdam velut nodos: hæc cicatrices & albugines attenuare creditur, nimirum quæ exterſoriam habeat facultatem.

Mandragoras tertii frigefacientium ordinis eſt: mala verò eius etiam caliditate aliqua participant, itémque humiditate. Vnde etiam ſoporoſam vim habent. At radicis cortex vehementiſſimus, non frigefacit ſolùm, ſed etiam ſiccat: interna verò ipſius pars debilis eſt. Manna thuris ſimilem thuri vim habet, remiſſam tamen, & leniter adſtringentem. *Μάραθρον, id eſt fœniculum*, calefacit tertio ordine, ſiccat primo. Quare etiã lac generat, & ſuffuſis oculis opitulatur. Maſtiche, Chia quidem calefacit ac ſiccat ſecundo abſceſſu: eſt autem compoſitæ facultatis, adſtringentis ſimúlque mollientis: vnde ſtomachi, alui, inteſtinorum, & hepatis inflammationibus conducit. Ægyptia verò nigrior quodammodo eſt, ſiccátque ac diſcutit magis, ſed minus adſtringit, ideóque furunculos diſcutit.

Μέλαν, id eſt atramentum, Indicum (vt Dioſcorides dicit) ex iis eſt quæ leuiter frigefaciunt, & rumpũt imflammationes ac tumores laxos, vlceráque purgant. Atramentum autem quo ſcribimus, ſatis etiam ipſum ſiccat: verùm ſi poſca diluatur, ambuſtis illitum ſtatim auxiliatur.

Μελαντηρία, id eſt atramentum metallicum, multum adſtringit, cum partium tenuitate. Melanthium calfacit ac ſiccat tertio abſceſſu. Eſt etiam tenuium partium: vnde deſtillationes olfactu ſanat, & ſi intrò ſumatur, flatus maximè diſcutit. Eſt etiam amarum: vnde lumbricos occidit. Extergit item ac ſecat: vnde recta ceruice ſpirantibus cõducit, & lepras deterit, & formicarias verrucas eximit, & menſes mouet. *Μέλι, id eſt mel*, calefacit ac ſiccat ſecundo ordine, & ſatis abunde extergit. Coctum minus acre & exterſorium eſt, & ventrem ſubducit, ſed magis nutrit: at amarum mel, velut & id quod in Sardonia fit, mixtam habet facultatem, terream ac calidam. Cæterùm ſaccharum quod ex felici Arabia affertur, minus dulce eſt eo quod apud nos eſt, ſed æqualem vim habet, ad hoc quòd neque ſtomacho noxium eſt, neque ſitim inducit, velut hoc noſtrum. *Μελία, id eſt fraxinus*, nota eſt arbor, cuius folia pota morſis à vipera commodant. Cortex vſtus, & cum aqua illitus, lepras remouet. Ligni ramenta pota lethalia eſſe dicunt. Melilotum mixtam vim habet, adſtringentem ac diſcuſſoriam & concoctoriam. *Μελισσόφυλλον, id eſt Apiaſtrum*, ſimilem marrubio vim per omnia habet. Memæcylon comari, *id eſt arbuti*, fructus relatus ſupra eſt in litera K.

Meſpila, quæ alii tricocca, *à tribus quæ habent granis*, appellant, acerbus admodum hic fructus eſt, & vix edi poteſt, ventrémque cohibet. Sed & germina & folia arboris ipſius abunde acerba ſunt. Mηdii radix aliquantum contrariam ſemini vim habet: hæc enim auſtera eſt, & fluxiones ſiſtit, vt etiam muliebrem fluxum ſiſtat. Semen autem menſes propellit, vtpote tenuium partium & inciſoriam vim habens. Mηcon, *id*

eſt papauer, multas ſpecies habet: verùm hortenſe, quod & thylacitin vocant, in cibi vſum venit, & cum panibus comeditur, éſtque moderatè ſomnificum. Quod autem Rhoeas vocatur, eo quòd ſemē ipſius citò defluat, id fortius quàm hortenſe eſt. Editur itaque nòn per ſe, ſed pauciſſimum ad copioſius mel miſcetur. Quod verò velut deſidentem ac depreſſum calicem habet, id ſemen habet nigrum & medicatum, abunde frigidum: at quod oblongiorem calicem habet, & aliâs contractiorem, id omnium medicatiſſimum eſt, vt torporem inducat vſque ad mortificationem. Eſt enim quarti frigefacientium abſceſſus tum ipſum tum ſuccus ipſius, quem per excellentiam opium appellant. Cæterùm papauer κερατίτης, *id eſt cornutum*, exterſoriam vim habet: quare radicis ipſius decoctum potum, hepaticis prodeſt. Folia verò & flores valde ſordida vlcera purgant, & cruſtas remouent. Heracleum & ſpumoſum appellatum papauer, ſemen habet quod pituitam purgat. Μῆλα, *id eſt mala*, omnia humiditatem ſuperfluam in ſe habent ac frigidam: verùm exoluta & aquoſa, frigidiora & humidiora aliis ſunt: dulcia verò aquoſa quidem ſunt, non tamen manifeſtè frigida: auſtera frigidiora dulcibus ſunt, ſed minus humida: acida frigida quidem & ipſa ſunt, ſed humores in ventre ſecant: acerba (velut ſunt cydonia & ſthrutia dicta) frigidum ac terreum temperamentum habent, & propterea aluum ſiſtunt, & vulnera glutinant: ita etiam folia, & ſucci, & cortices arborum inter ſe differunt. Mali Perſicæ germina ac folia manifeſtè amara ſunt. Lumbricos itaque occidunt, trita vmbilico impoſita. Fructus ipſius, malum videlicet hoc Perſicum quod editur, humidum eſt ac frigidum ſecundo abſceſſu. Mali Armeniacæ fructus, quem nunc præcocia vocant, eiuſdem cum Perſicis facultatis eſt. Mei radices calidæ ſunt tertio ordine, ſiccæ ſecūdo: menſes igitur & vrinas cient. Quòd ſi tamen vberius ſumatur, capitis dolorem inducit.

Milax, aut ſmilax, & leuis & aſpera, quæ arbores amplectitur, calidæ & acris eſt facultatis. Miſy ex cruſtam inducentibus ac vrentibus cum forti adſtrictione, medicamentis eſt. Minus autem mordet quàm chalcitis, eo quòd tenuium partium exiſtit. Sed & chalcitidem & ſori, ob vetuſtatem in miſy tranſmutari Galenus dicit, mutatione ex ſuperficie incipiente.

Μολύβδαινα (*id eſt plumbago*) ſpumæ argenti ſimilem vim habet, à medio temperamento ad frigidius progreſſa.

Μόλυβδος, *id eſt plumbum*, vim habet perfrigerantem: habet etiam humidam ſubſtantiam plurimam à frigiditate compactā. Si igitur in ipſo aut vinum aut oleum crudum, aut aliquem frigefacientem ſuccum contriueris, ad vlceroſas inflammationes circa pudenda ac ſedem, optimum medicamentum habebis. Lamina porro plumbea circa lumbos geſtata, ſeminis per ſomnum effuſiones cohibet. Sed & γάγγλια, *hoc eſt neruorum in nodum coactiones*, diffundit lamina plumbea ipſis impoſita. Vſtum plumbum magis quidem ſiccat, ſed habet etiam quid amari. Si verò lotum fuerit, citra mordacitatem ſiccat, & malignorum vlcerum optimum eſt medicamentum.

Μοραίας, *id eſt mori*, fructus maturus aluum ſubducit, & in medicamenta ori deſtinata, ſtomatica dicta, & ad alia quæ moderata adſtrictione opus habent, vtilis eſt: immaturus autem ſiccatus medicamētum valde adſtrictorium euadit. Cortex radicis arboris purgatorius eſt cum quadam amaritudine: vnde latum lumbricum necat. Foliorum autem & germinum media quodammodo eſt inter aluum ſubducentia ac ſiſtentia facultas.

¶Μύαγρος, (*quam alii uocant melampyron*) herba eſt ſarmentitia ac pinguis. Pinguedo ex ipſa, corporis aſperitates explanare videtur. Et ſemen myagri pingue eſt, & quod in ipſo eſt oleoſum, meatus obducendi habet facultatem.

Μύακες, *id eſt mytuli uſti*, eadem quæ buccina faciunt: magis autem propriè loti, palpebrarum craſſitudinem & albugines deterunt cum melle. Caro ipſorum morſis à cane vtiliter imponitur. Μυελός, *id eſt medulla*, vim habet indurata & in ſcirrhum coacta corpora molliendi. Optima eſt ceruina, deinde vitulina: at taurorum & hircorū acrior eſt, & magis ſiccat. Et quæ quidem ex artubus eſt, pinguior eſt, & magis mollit: quæ verò ex ſpina, durior ac ſquallidior. Μύκητες (*id eſt fungi*) frigidi & humidi admodum temperamento ſunt. Quidam etiam ex ipſis in cibo accepti necant, & maximè qui ex ipſis naturam putredinoſa qualitate permixtam habent. Μυοσώτη (*id eſt auricula muris*) dicta eſt in alſine. Myxa fructus arboris eſt minor primo, ſed facultate ſimilis.

Myrica ſecandi ac extergendi vim habet, citra hoc vt manifeſtè ſiccet. Habet autem & aliquam adſtrictionem: Decoctum itaque ipſius lienes iuuat potum: ſanat etiam dentium dolorem. Fructus autem & cortex ipſius prope ad gallæ facultatem accedunt. Cinis arboris magis ſiccat.

Μυριόφυλλον, *id eſt Millefolium*, ſiccantem adeò vim habet vt vulnera glutinet. Myrrha, ſiue Myrrhis, ſecundi ordinis calefacientium eſt, habens etiam quid tenuium partium: radix ipſius odorata ac dulcis eſt, menſéſque mouet, & quæ in thorace ac pulmone hærent repurgat. Μυῤῥίνη, *id eſt myrtus*, ex contrariis ſubſtantiis conſtat. Prædominatur tamen in ipſa terrea frigiditas: vnde fortiter ſiccat. At myrtis, quæ in trunco ac ramis eius eminens appendix eſt, ſiccat & adſtringit vehementius: ſed & folia ſicciora magis quàm viridia ſiccant. Fructus quoque ac ſuccus ſimilem vim habent, tum foris adhibita, tum intra corpus aſſumpta.

Mῶly (quidam rutam ſylueſtrem, alii armalan, Syri verò beſaſan vocant) tertii ordinis calefacientium eſt & tenuium partium: vnde etiam craſſos ac viſcoſos humores ſecat ac diſcutit, & vrinam propellit.

Initium literæ N.

Naſcaphthon (quod alii Narcaphthon vocant) Indicum eſt aroma, quod ad vterum adſtrictum ſuffitur.

Νᾶπυ, *id eſt Sinapi*, calefacit ac ſiccat in quarto abſceſſu.

Ναρδόσταχυς, *id eſt Spica nardi*, huius radix calefacit primo abſceſſu, ſiccat ſecundo: habet etiam quid adſtringens, & acre, & ſubamarum: proinde hepati & ſtomacho conuenit foris adhibitum, & intrò potum. Vrinas item ciet, & internarum partium fluxiones ſiſtit. Indica fortior ac nigrior eſt quàm Syriaca. Nardus autem Gallica ſiue Celtica ſimilem relatæ vim habet, ſed debilior eſt, præterquam ad vrinam ciendam: nam calidior eſt quàm illa, & minus adſtringit: at montana Nardus, quæ & thylacitis & pyritis dicitur, prædictis debilior eſt. Νάρθηκος, *id eſt ferulæ*, ſemen attenuat ac calefacit: quod verò intus velut medulla eſt, dum adhuc viridis eſt, adſtringit. Quare ſanguinem ſpuentibus & cœliacis prodeſt.

Νάρκη (*id eſt torpedo*) marina, ſi caput dolentibus adhuc viua apponatur ad caput, dolorem eximit: fortaſſis ob hoc ipſum quòd torporem inducit. Sed & oleum in quo viua cocta fuerit, illitum, acriores morbi articularis dolores mitigat. Sedem etiam prolapſam, ipſam appoſitam reprimere ferunt. Narciſſi radix ſiccandi vim adeò habet vt etiam maxima vulnera glutinet, vſque ad tendines etiam diſſectos: habet etiam quid exterſorium ac attractorium.

Neuras (quam alii poterium vocant) ſiccantem citra mordacitatem vim habet, ita vt & ipſa neruos diſſectos glutinet. Radices autem hoc maximè faciunt impoſitæ & potæ. Nerion, ſiue Rhododaphne, ſi forinſecus in cataplaſmate imponatur, diſcuſſoriam vim habet: intro ſumpta occidit.

Nymphæa vim habet ſiccantem citra mordacitatem. Proinde & ventrem ſiſtit, & genitale ſemen reſiccat. Verùm quæ albam radicem habet fortior eſt, adeò vt etiam fluxum muliebrem ſanet pota cum vino nigro & auſtero: quæ verò nigram radicem habet, exterſorium etiam quid habet quo vitiligines cum aqua illita ſanat, & cum pice liquida alopecias.

Initium literæ Ξ.

Ξάνθιον, aut φασγάνιον, *id eſt Lappa*, ſemen habet diſcuſſoriæ facultatis. ¶Ξυris, ſiue Xyris tenuium partium vim diſcuſſoriámque & attractoriam habet, & nimirum ſiccantem, & magis ipſius ſemen, ita vt vrinam cieat, & ſplenem induratum ſanet. Ξιφίου, *id eſt gladioli*, radix attractoriam & diſcuſſoriam ac ſiccantem vim habet.

Initium literæ O.

Oα arbor,cuius fructus ὄα,ab aliquibus verò ὖα,*id eſt Sorba*, vocantur, adſtringendi vim habet, ſed minus quàm meſpilus.

¶Oennam aliqui ſuccum eſſe aiunt herbæ in Arabia quæ ad Ægyptum eſt naſcentis, alii lapidem Ægyptium. Extergit autem & mordet, omnia quæ pupillis tenebras offundunt deterens.

¶Oinanthen,plurimus vſus ſylueſtris vitis florem eſſe nouit, qui abundè adſtringit & corroborat,maximè partes circa ventrem. At Diſcorides aliam huic facultati contrariam deſcribit.Vnde & ſecundas ipſam eiicere dicit,& vrinæ ſtillicidium ac morbum regium ſanare.

Oἶνος,*id eſt uinum*,ex ſecundo ordine eſt eorum quæ calefaciunt ac ſiccant: quod verò admodum vetus eſt, ex tertio: muſtum autem in primo. Oiſypus in lanarum tractatione relatus eſt.

¶Ολυνθοι,*id eſt groſſi*,acrem ac diſcuſſoriam vim habent, propter eum qui in ipſis eſt ſuccum. Cocti igitur duros tumores diſcutiunt: crudi verò, verrucas formicarias, & eas quæ thymi appellantur eximunt. Oloſteon ſiccantem vim habet cum adſtrictione: vnde ipſo etiam ad ruptiones vtuntur.

¶Omphacium ſuccus eſt vuæ acerbæ: adſtringit abundè,& ſiccat tertio abſceſſu. Vnde fluidis affectionibus, & maximè ſtomachicis,conuenit. Oinagra(quam alii oinotheram, alii oinothurim vocant) frutex eſt arboroſus, cuius radix in cataplaſmate impoſita, fera vlcera mitigat.

¶Onoſma,ſiue onomis, aut phlonitis,aut ononis,acris & amara eſt: vnde folia ipſius pota cum vino, fœtus necant ac eiiciunt. Onobrychis rarefacientem ac diſcuſſoriam vim habet. Tubercula itaque diſcutit, & vrinæ ſtillicidia ſanat,& ſudores prouocat. Ὄνοι,*id eſt aſelli*, qui ſub vaſis aquariis reperiuntur, & in globum ſe contrahunt, diſcuſſoriam ac ſiccantem vim habent. Itaque poti cum vino,vrinæ difficultatem & morbum regium ſanant. Angina laborantibus illinuntur cum melle, & ad aurium dolorem triti cum roſaceo calefacti in mali Punici putamine inſtillantur. Onyches conchyliorum Indicorum opercula ſunt.Hæc ſuffita eas quæ ab vtero ſtrangulantur excitant, itémque à comitiali prehenſos:pota verò aluum turbant. Ononis radicem habet calefactoriam circa tertium ferme ordinem. Cortex ipſius extergit ac ſecat: vnde etiam calculos atterit.

¶Ὀξὸς(*id eſt acetum*)mixtæ facultatis eſt frigidæ ac calidæ,quæ ambæ tenuium partium exiſtunt: prædominatur tamen frigida calidæ.In tertio autem ordine ſiccat.

Oxyacanthos arbor piraſtro ſimilis eſt ſpecie ac facultate,habétque etiam quid tenuium partium.Fructus eius myrti baccis ſimilis eſt.

¶Opium in tractatione de papauere dictum eſt.

Ὀπὸς (*id eſt ſuccus*)& Cyrenaicus,& Medicus,& Syriacus, per excellentiam dicũtur. Sunt autem valde calidi ac flatuoſi.verùm Cyrenaicus omnium calidiſſimus, & maximè tenuium partium eſt.

¶Origani omnes ſpecies ſecandi ac attenuandi,ſiccandique ac calefaciendi vim habent in tertio abſceſſu.

Ὀρεοσέλινον (*id eſt apium montanum*)ſimilem apio vim habet,ſed fortius eſt. Orobanche ſicci ac frigidi temperamenti eſt in primo ordine. Ὄροβος(*id eſt Eruum*)calfacit ordine primo, ſiccat ſecundo. Eſt autem amarum: vnde ſecat,& extergit,& aperit obturata. Si verò amplius ſumatur,ſanguinem per vrinas ducit. Orminon marrubio ſpecie ſimile eſt, calidúmque ac moderatè ſiccum,& exterſorium. Venerem itaque ſtimulat, & oculorum craſſitudines depurgat cum melle, & tumores laxos diſcutit,& aculeos extrahit:ſylueſtre fortius eſt ſatiuo.

Oryza habet quid aſtringens: quare etiam ventrem moderatè ſiſtit. Orchis herba appellatur etiam *κυνὸς ὄρχις, id eſt teſticulus canis*, habétque radicem duplicẽ bulbo ſimilem. Vis, maioris quidem, humida eſt ac calida, quare etiam ad venerem ſtimulat: minoris autem,calida eſt ac ſicca.Itaque vice verſa venerem cohibet. Orchis quæ & Serapias, & ab aliis triorchis, *quaſi triteſticularis*, dicitur, magis priore ſiccat. Tumores itaque laxos diſcutit,& vlcera ſordida ac putredinoſa purgat,& herpetas ſanat:ſiccata verò magis ſiccat.Quia verò ſubaſtringit,inde adeò etiam aluum ſiſtit cum vino pota.

¶Oſiris ex qua ſcopas faciunt,amara eſt,& hepar ab obturatione liberat. Oſſa vſta diſcuſſoriam & admodum ſiccantẽ vim habent,& maximè humana,velut aiũt.Suillum certè talum vſtum, inflationes & tormina ſanare tradunt. Eſt quidã qui oſſa vſta bibẽda exhibet, & morbum comitialem ac articularẽ curat. At bubulũ talum vſtum, mobiles dentes firmare dicunt:idem cũ melle potus lumbricos rotũdos exigit:cũ aceto mulſo verò ſplenem cõſumit.Illitus etiã vitiligines λεύκας, *id eſt albas*, dictas iuuat: idem etiã venerẽ ſtimulat.Sed & femora bouis vſta pota, ſanguinis eruptiones & alui fluxum ſiſtũt. Ὄστρακα,*id eſt teſtæ*,ex fornacibus tritæ,ſiccantem & exterſoriã vim habent:vnde dentes poliunt,& cum aceto illitæ prurigines, & puſtulas,& podagricos iuuant:cum cerato verò ſtrumas diſcutiunt. Oſtreorum teſta vſta buccinorũ teſtis ſimilem facultatẽ habet, ſed minus craſſarum partium: faciei itaque vitia extergit,& dentes dealbat. Si verò lauetur, mordacitatem amittit,& humidis vlceribus ad expletionem,& cicatricem inducendam commodat.

¶Οὖρον,*id eſt urina*,omnis calida & acris eſt.Sed debilima inter animaliũ vrinas humana eſt, exceptis ſuibus caſtratis.Eſt autem admodũ exterſoria,eáque aliqui in peſte pota ſeruati ſunt.Lepras item & putrida vlcera,& manantia capitis vlcera,& furfures curat:attritus quoque pedum ex offenſione, ſi non fuerint inflammati. At impubium puerorum vrina fortior eſt, ex qua etiam chryſocolla fit. Mulorum vrina in articulares compoſitiones conuenit. Camelorum & caprarum vrina aluum ſubducit,vnde hydropicis bibenda exhibetur.

Initium literæ Π.

Pancratium & ſpecie & viribus ſimile eſt ſquillæ, ſed debilius. Paliuri folia & radix aſtringunt. Vnde etiam fluentem ventrem ſiſtunt:ſed & tubercula diſcutiunt non valde calida. Fructus in tantum ſecat vt etiam calculos atterat,& expuitionibus è thorace auxilietur. Panaces heracleum eſt ex quo opopanax fit,qui tertio ordine calefacit,ſiccat autem ſecundo, mollit item ac diſcutit. At radicis cortex ſucco debilior eſt, habétque quid exterſoriũ ac incarnans. Semen eius etiam menſes mouet. At verò Aſclepium & Chironeum panaces priore ſunt calidiora: vnde ipſorum floribus & ſemine ad maligna vlcera ac panos vtuntur. Papyrus nõ vſta materia quædam eſt: vſta verò ſiccat,quemadmodum etiam charta vſta:verùm papyri cinis debilior eſt. Paronychia herba dicta ex eo eſt quòd paronychias(*id eſt redunias*) digitorũ ſanet. Vis eius tenuium partiũ eſt, ſiccátque citra mordacitatẽ.

¶Πεντάφυλλος,*id eſt quinquefolium*,ſiccat tertio ordine, minimè verò acris,ideóque ad multos vſus commoda eſt.

Peplos, quem alii papauer ſpumoſum vocãt: & hic frutex ſuccum habet,& purgat ſimiliter vt tithymalli.

Peplion quoque ſuccum habet, & naſcitur circa mare: & in reliquis quidem inutile eſt: verùm ſemen ipſius feruidum ſimiliter vt peplos purgat. Piperis radix coſto ſimilis eſt facultate:fructus autem ipſius recens germinantis,eſt piper longum,éſtque humidius ac calidum. Qui verò velut vua immatura eſt, piper album eſt, quod acrius nigro exiſtit, quum id ſit nimium aſſatum. Ambo autem calefaciunt ac ſiccant. Pepo exterſoriam vim habet: vnde caro ipſius maculas ſolares & ſimiles exterit: ſemen verò rhenes ab obturatione liberat.

Periclymeni folia & ſemen, ſecantem ſimúlque calefacientem vim habent, adeò vt vrinam cruentam excernant pota ad ſextum vſque diem:verùm ſi ad quadraginta dies bibantur,lienoſis & difficulter ſpirãtibus proſunt.

Περιστερεὼν, *id eſt uerbenaca*,in tantum ſiccat & adſtringit vt vulnera glutinet,& ſanguinis eruptionem ſiſtat.

Perſæa arbor eſt Ægyptia, cuius folia ſiccant & adſtringunt:quare & ſanguinis eruptionem ſiſtunt. Petaſites ex tertio ordine ſiccantium eſt: vnde in malignis

& phagedænicis vlceribus ipſo vtuntur. Petroſelini ſemen calidum ac ſiccum eſt tertio abſceſſu, vim ſecãdi habens: vrinam item & menſes largè ciet. Flatus quoque diſcutit. Peucedani & liquore & ſucco admodum calefaciente, diſcutientéque ac attenuante vtimur, tum pro odoramento, tum in potione, ad affectiones in pulmone ac thorace ex humorum craſſitudine obortas, & ad induratum lienem. Sed & dentibus corroſis inditus, dolorem ſtatim ſedat. Conuenit etiam affectionibus neruorum. Radix autem etiam oſſium ſquamas remouet, & maligna vlcera ſanat, calefaciens ac ſiccans ordine tertio.

Πεύκη (*id eſt picea*) ſimilem pino vim habet, ſed moderatiorem.

¶ Πήγανον, *id eſt ruta*, ſylueſtris quidem quarti ordinis eſt calefacientium ac ſiccantium: ſatiua verò tertii: ſecátque ac diſcutit craſſos & viſcoſos humores, & menſes mouet: éſtque tenuium partium & flatus diſcutit. Vnde & venerem cohibet.

¶ Pix ſicca ſecundo ordine ſiccat, minus calefaciens: liquida verò vice verſa. Habent etiam quid exterſorium ac concoctoriũ, diſcuſſoriúmque & acre. Quapropter & ſcabros vngues exigunt, & impetigines exterunt, & tumores concoquunt. Fortior autem eſt liquida, vt etiam anheloſis & pectore ſuppuratis delincta commodet. At ſicca magis vulnera glutinat. Πισσέλαιον (*id eſt oleum picinum*) ex liquida pice fit, & in ſubſtantia magis tenuium partium eſt quàm ipſa pix. Piſtaciorum fructus in cibo acceptus moderatè ſtomacho cõmodus eſt, & hepatis obſtructiones aperit, & maximè putaminum ipſius aromaticorum decoctum ex vino. Auxiliatur etiam morſis a vipera. Pityides vocãtur fructus pinorum, éſtque mixtæ facultatis, adſtringentis & acris, vnde ad expuitiones è thorace faciunt. Πιτυοκάμπαι, *id eſt pinorum erucæ*, eandem vim habent quàm cantharis & bupreſtis. Pini cortex adſtringentem vim prædominantem habet, qua intertrigines & ambuſta inſperſus iuuat, & vẽtrem ſiſtit ſi potetur. Folia verò etiam vulnera glutinant. Pityuſam quidam tithymalli ſpeciem eſſe dicunt, quòd & ſuccum habeat, & ſimiliter vt illi purgent.

¶ Platanus humidiorem ac frigidiorem vim habet. Vnde etiam folia viridia inflãmationes quæ adhuc fiũt iuuant. Cortex autem & pilulæ magis ſiccantem vim habent, vt ille in aceto coctus dentium dolores ſanet: Pilulæ verò cum adipe ambuſta curent. At vſtus cortex magis ſiccans ac exterſorius euadit, vt lepras & humida vlcera ſanet.

¶ Πνεύμων, *id eſt pulmo*, agninus & ſuillus attritus ex calceamentis curare creditur: at vulpinus aſſiccatus ſi bibator, anheloſis: marinus autem pulmo recens tritus, podagricis & pernionibus prodeſt.

¶ Polemonium (quod alii philetærion vocãt) tenuium partium eſt, & ſiccat: vnde aliqui ad coxendicum morbum, & dyſenteriã, & induratum ſplenem, radicem eius bibendam præbent cum vino. Polium minus, quo etiam ad antidotos vtimur, tertii ordinis eſt calefacientium ac ſiccantium. Omnia itaque viſcera ab obturatione liberat, & vrinas ac menſes mouet. Et vbi adhuc viride eſt, magna vulnera glutinat. Siccum autem maligna vlcera inſperſum ipſis ſanat. Polygalon folia habet moderatè auſtera: potum autem, lac generare videtur, calidum nimirum ac humidum habens temperamentum.

Polygonatum mixtum eſt ex adſtrictione & acrimonia ac amaritudine & quadam iniucunditate quæ nominari non poteſt: quapropter neque multi vſus eſt. At radicem ipſius quidem vulneribus imponunt, & maculas faciei cum ipſo exterunt. Πολύγονον, *id eſt ſanguinaria*, habet quidem quid adſtringens, verùm prædominatur in ipſa frigiditas aquoſa in ſecundo ordine. Prodeſt itaque frigida impoſita his qui ſtomacho exuruntur, & ignibus ſacris, & inflammationibus calidis. Quum verò tale ſit, fluxiones repellit, atque ea de cauſa ſiccandi vim habere putatur. Eſt autem maſcula fortior quàm fœmina.

Polycnemon calfacit ac ſiccat ſecũdo ordine, vt etiam vulnera glutinet. Polypodium ſiccantem abundè vim citra mordacitatem habet: potum purgat deorſum.

Pompholyx citra mordacitatem ſiccat, vt cancroſis vlceribus, aliiſque malignis opituletur. Miſcetur etiam in oculares compoſitiones. Πορφύραι, vſtæ ſimilem teſtis vim habent. Opercula verò ipſarum cum oleo cocta fluentes capillos corroborant: cum aceto pota lienes tumentes ſanant: ſuffita ab vtero ſtrangulatas excitãt, & ſecundas eiiciunt. Potamogeiton frigefacit & adſtringit ſimiliter vt polygonum, vt cui ſimilem facultatem habeat. Ποτήριον, alii φρούνιον vocant. Huius radices conciſæ ac contuſæ neruos diſſectos ac vulnera glutinant. Decoctum autem ipſius potum, affectionibus circa neruos opitulatur.

¶ Πράσιον, *id eſt marrubiũ*, calfacit ſecundo ordine, magis autem ſiccat. Hepar & lienem, & thoracem, & pulmonem ab obturatione liberat, menſes etiam propellit: in cataplaſmate impoſitũ extergit ac diſcutit. Sed & aliâs exterſorium eſt, ac incidendi vi præditum. Πράσον, *id eſt porrum*, mali ſucci eſt & acre: vt verò Dioſcorides ait, etiã grauia ſomnia inducit, & ventri commodat, & vrinam ciet, & attenuat. Habet etiam quid exterſorium. Nam & ptiſſanæ incoctum, in thorace hærentia educit. At ſemen ipſius in rhenales compoſitiones miſcetur. Folia habent etiam quid adſtrictionis. Vnde ſuccus ipſorũ ſanguinem cohibet. Πρῖνος, *id eſt ilex*, ſimilem quercui vim habet: ſed multò fortior quàm ipſa eſt. Propolis calefacit ſecundo abſceſſu, & moderatè extergit, habétque vim tenuium partium, & ab obturatione liberantem.

¶ Ptarmicæ folia ſternutationem mouẽt. Totus autem frutex viridis, ſugillata, & alios liuores ab humoribus ſub cutem effuſis diſcutit. Eſt enim calida & ſicca, viridis quidem ſecundo, ſicca verò tertio gradu. Πτελέα, *id eſt ulmus*, ſiccantem & exterſoriam vim habet, vt etiam vulnera glutinet. At cortex adhuc magis, ſi quum recens eſt, vulneribus velut ligamentum obducatur: ſanat item lepras cum aceto. Sed & radices eandem vim habent: quare decocto ipſarum fracturæ quæ calli inductione opus habent perfunduntur. Πτερίς, *id eſt filix*, ſiccandi vim habet, & amara eſt. Vnde & fœtus necat, & latos lumbricos occidit, quatuor drachmarum pondere cum aqua mulſa. Quia verò moderatè adſtringit, vlcera ſiccat citra mordacitatem.

Pycnocomon diſcuſſoriam & acrem vim habet. Folia igitur panos & furunculos diſcutiunt: ſemen verò ad hæc & aculeos extrahit: at radix bilem flauam purgat. Pyrethri radix vrentem vim habet, & dentium perfrigeratorum dolores mitigat, & ante rigores per circuitum repetentes affricatur cum oleo, inſupérque torpores ac reſolutos iuuat. ¶ Πυρός, *id eſt triticum*, primo ordine calefacit: verùm inter ſicca & humida medium tenet. Habet etiam quid viſcoſum, & obturandi vim habens. ¶ Πυτία, *id eſt coagulum* omne acris & attenuãtis, ac diſcuſſoriæ, & nimirũ ſiccantis eſt facultatis. Verùm leporinũ comitiales curare ſcripſerunt, ſi cum aceto bibatur, fluxum item muliebrem ſanare, & lac in grumos in ventriculo concretum diſſoluere. Similiter autem & ſputa ſanguinis ex thorace, ipſum cohibere dicunt. At equinum coagulum cœliacis ac dyſentericis conuenire ſcripſerunt. Phocæ autẽ coagulum caſtorii vim habere.

Initium literæ P.

Ῥάκος, *id eſt panniculus* vſtus, ſi ex lana eſt, lanæ vſtæ ſimilem vim habet: lineus autem panniculus dum adhuc vritur, tenuium partium fumum edit, qui & deſtillationes in capite obturatas ſoluit, & vteris ſurſum currentibus conuenit. At vbi idem iam vſtus eſt, prope ad lanæ vim accedit. P'annus ſiccat ſecundo abſceſſu, frigefacit primo. Vnde herpetas & ignes ſacros ſanat non valde feruidos. Vtendum autem eſt foliis teneris. P'aphanus calfacit tertio abſceſſu, ſiccat ſecũdo. Sylueſtris efficacior eſt. Vtriuſque autem ſemen vehementius eſt. Diſcutiũt itaque ſugillata & alia liuefacta.

P'eon (alii rha vocant) compoſitum eſt ex terrea frigida, & tenuium partium aerea ſubſtantia, calidáque ac leniter acri. Vnde conuulſa & rupta & erecta ceruice ſpirationes iuuat, item liuida, diſcutiendo: at adſtringendo, ſanguinis ſpuitionibus, & cœliacis, & dyſentericis prodeſt.

Vtraque verò facultate,hepaticis. Reſinæ omnes calefaciunt ac ſiccant. Sed terebinthina primas fert, quæ diſcuſſoria & mollitoria, tenuiúmque partium ac exterſoria exiſtit: quare etiã ſcabiem ſanat. Larix quoque huiuſmodi eſt. At reſina piceæ & adhuc magis ſtrobilina, acrior quidem eſt,non tamen diſcutit plus, neque attrahit. mediæ verò inter ipſas ſunt reſina ex pinu & ex abiete.

¶Roſæ compoſitæ naturæ ſunt,ex aquoſa ſubſtãtia calida adſtringẽte & amara. Flos ipſarum adhuc magis adſtringit: vnde etiam ſiccat. Ῥodia radix calefacit in ſecundo abſceſſu, éſtque tenuium partium ac diſcuſſoriæ facultatis. Ῥοιαὶ, *id eſt mala Punica*, omnia quidem vim adſtringentem prædominantem habent, propter quam frigefaciunt ac ſiccant: verùm dulcia ambo hæc minus quàm alia habent: at auſtera magis quidem frigefaciũt, ſed ſicciora ſunt,& ſtomacho commoda: acida verò plus frigefaciunt,& inciſorium quid habent. Cæterùm nuclei magis adſtringunt ac ſiccant quàm ſuccus: & his adhuc amplius putamina, ſidia & malicoria appellata. Similem autem his vim habẽt flores cytini dicti. Ῥois coriarii vocati fructus maximè ac ſuccus, medicis in vſum veniunt. Abundè autem adſtringit,& ſiccat ordine tertio, frigefacit ſecundo.

¶Ῥύπος, *id eſt Sordes*, ex æreis ſtatuis,aut vaſis in quibus largum oleum remanet,habẽs etiam quid æruginis, diſcuſſoriam vim habet, & moderatè ſiccãtem ac mollientem. Crudos itáque panos diſcutit. At verò de ſorde in palæſtra (quam aliqui etiam paton vocant) in ſudoris tractatione dictum eſt. Cæterùm aurium ſordes reduuias ſanare dicitur.

Initium literæ Σ.

Sagapenum ſuccus eſt velut ferulæ,calidus & tenuium partium.Habet etiam quid exterſorium, vt oculorum cicatricibus ac ſuffuſionibus commodet. Salamandræ vſtæ cinerem aliqui ad compoſitiones erodentes,& ad lepras ac ſcabiem deſtinatas admiſcent. Sampſucum calefacit ac ſiccat tertio abſceſſu. Eſt autem & tenuium partium & diſcuſſorium. Sandaracha vrendi vim habet, quemadmodum etiam arſenicum. Sandyx aut Syricum,tenuium partium & ſiccantem vim habet, non tamen calidam. Σαπρότης, *id eſt caries*, lignorum, maximè vlmi,purgat & replet vlcera humida. Sapo exterſoriam vim habet. Sarcocolla lacryma eſt arboris Perſicæ,meatus obducens, & citra mordacitatem ſiccãs: & ob id etiam vulnera glutinat. Σαρξιφαγὲς, *hoc eſt Saxifraga*, & vrinam ciet, & calculos atterit. Satyrium, aut Triphyllon, *id eſt trifolium*, humidum eſt ac calidum tẽperamento,itémque flatuoſum: vnde ad venerem ſtimulat.Quidam etiam retro diſtentos ipſum ſanare dicunt, cum vino auſtero potum.Cæterùm in libro de Theriaca dicit Galenus, Trifoliũ quod hyacintho ſimile eſt, quum veris tempore prægnans, ſemen habet cnico ſylueſtri ſimile, tunc decoctum ipſius ſi ad phalangii aut viperæ morſum affundatur,ipſum curare. Si verò ſano loco adhibeatur, ſimilem affectionem efficit, inquit, iis qui ab horum aliquo commorſi ſunt. Σαῦρας, *id eſt lacertæ*, hepar & caput in proprio loco relata ſunt. Tota verò reſecta & impoſita ictos à ſcorpio ſanat. ¶Σέλινον, *id eſt Apium*, calidum eſt in tantum vt & vrinas cieat & menſes. Flatus item diſcutit & maximè ſemen ipſius. Seris ſubamarũ olus eſt,admodum frigefaciens ac humectans.Habet etiam quid adſtrictionis. Seriphon calfacit ſecundo ordine,ſiccat primo, éſtque ſimile abſinthio,ſed min⁹ ipſo adſtringit, & magis calfacit,ac lumbricos occidit:modicè quoque ſtomacho noxium eſt. Seſelis radix & magis ſemẽ,abundè calfacit cum partium tenuitate. Vrinas item ciet,& ad comitialem morbum & recta ceruice ſpirantes commodat. Sepiæ teſta, oſtrei teſtæ ſimilem vim habet,verùm tenuium partium eſt & magis exterſoria. Vnde ſi vſta fuerit,pterygia oculorum attenuat cum ſale foſſili:non vſta verò ſycoſes exterit affricta. Vitia item cutis detergit. Seſamoειdes magnum, quod & Anticyricum veratrum nominatur, eo quòd ſemen eius ſimiliter vt veratrum purgat,hoc & reliqua facultate veratro ſimile eſt,& extergendo, & calefaciendo, & ſiccan-

A do ſimilem illi vim habet. Seſamoειdis albi ſemen calefacit,& extergit,& rumpit. Seſamum non exiguam habet viſcoſitatem ac pinguitudinem: vnde meatus obducit, & mollit, & moderatè calfacit. Seps (quam aliqui Lacertam Chalcidicam vocant)in vino pota,morſos ab ipſa ſanat.

¶Σίαλον, *id eſt Saliua*, hominum ieiunorum maximè diſcuſſoriam ac exterſoriam vim habet. Impetigines itaque puerorum illita exterit, & furunculos concoquit, ſi cum tritico commanſo imponatur: ſugillata item tollit. B Beſtiis quoque venenatis hominem occidentibus maximè aduerſatur. Sideritis heraclea,quæ etiam Helxine dicitur, relata eſt: at Achillea ſideritis illi quidem ſimilis eſt,ſed magis adſtringit.Vnde fluidis affectionibus conuenit. Σίδηρος, *id eſt Ferrum*, in aqua ſæpe extinctum, ſiccantem abundè vim in ipſam deponit.Hæc itaque pota ſplenicis competit. Si verò in vino ferrum extinctum fuerit,cœliacis & dyſentericis, & cholera morbo vexatis, ſtomachóque exolutis,vinum id potum auxiliatur.

Σίκυς, *id eſt, cucumis*, qui editur,dum adhuc viridis eſt frigefacit C & humectat ſecundo ordine. Et caro quidem ipſius feruentes mitigat inflammationes, ſemen autem extergit & ſecat. Vrinas itaque mouet, & nitidum corpus efficit. At ſiccus primo ordine ſiccat, & magis extergit,tum ſemen tum radix. Cæterùm ſylueſtris cucumeris fructus ſuccus,elaterium dictus,relatus eſt: ſed qui ex radice ac foliis eſt ſuccus, ſimilis quidem elaterio eſt, ſed debilior. Radix extergit,diſcutit,mollit: ſiccantem verò vim ſuccus habet. Sillybon,planta eſt ſpinoſa ſimilis chamæleoni albo, in cibi vſum veniens. At radicis i- D pſius ſuccus drachmæ vnius pondere potus cũ aqua mulſa,vomitus ciet. Silurus ſale aſſeruatus in cibo acceptus,arteriam humectam expurgat.In cataplaſmate impoſitus aculeos educit. Σιλφαὶ, *id eſt blattæ*, qui in piſtrinis vbi panes fiũt reperiũtur interanea, cocta,trita, auriũ dolores ſanant. Σίλφιον, *id eſt laſerpitium*, calefacit ſtrenué. Eſt & flatuoſum ac ægrè concoquitur. Verùm extra corpori adhibitũ efficacius eſt, & magis ſuccus attractoriam vim habens. Habet etiam vim contrahendi ac deprimendi carnem. Siſon calidus eſt,vrinam ciet,& E concoquit: menſes item ducit, & viſcera obturatione liberat. Sion calidum eſt,vrinas ciet,& diſcutit,calculos item in rhenibus atterit,& mẽſes ducit. Siſari radix cocta ſtomacho commodat,& vrinam ciet, calidáque eſt ſecundo ordine. Siſymbrium tenuium partium diſcuſſoriæque ac calefacientis & ſiccantis eſt facultatis ac temperamenti,tertio ordine. At ſemen quoque tenuium partium eſt diſcuſſoriúmque ac forte. Quare etiã ſingultientibus datur,& his quos tormina vexant,cũ vino. Siſymbrium quod & Cardaminen vocant, naſturtio ſimile F eſt: & aridum quidem calefacit ac ſiccat ordine tertio: vbi verò humidum eſt,ſecundo.

¶Sκαmmonia calidæ eſt ac diſcuſſoriæ & bilioſorũ humorum exterſoriæ facultatis,& magis ſuccus eius,qui ſanè etiam panos diſcutit, & appoſitus fœtus perdit, & lepras educit.Ad diuturnos item capitis dolores irrigationis vice vſurpatur cum oxyrhodino. Radix pota purgat tum ipſa,tum decoctum ipſius. Cum aceto autem & farina ordeacea cocta,coxendicum morbo in cataplaſmate imponitur. Sκαndix ſylueſtre olus eſt calefaciens ac ſiccans G ſecũdo ordine. Vrinas etiã ciet, & viſcera ab obturatione liberat. Sκinci partes circa rhenes,velut medicamentum arrigens membrum virile,bibuntur. Verùm contrarium ipſis affectum inducere videtur lactucæ ſemen cum aqua potum,itémque lentium decoctum cum melle.

Sκilla ſecandi vim habet. Calefacit autẽ & ſiccat ſecundo ordine. Præſtat autem ipſam aſſatam aut coctã ſumere. Sκolopẽdra marina cocta in oleo & illita,pilos abolet.Sed & contacta pruritum excitat. Scolopẽdrium eſt H aſplenon. Σκόλυμον (*id eſt Carduus*) calefacit & ſiccat ſecundo ordine. Radix ipſius copioſam graueolentem vrinam educit cum vino cocta. Sed & alarum & totius corporis graueolentias ſanat. Scordium varium eſt,vt quod amarũ ſit,& acerbũ,& acre. Purgat itaque ſimúlque calefacit viſcera. Vrinas quoq; ac menſes mouet.Per-

frigerata item omnia calefacit, & vulnera glutinat ac re-
purgat,& ad cicatricem perducit, ſi ſiccum inſpergatur.
Σκόρδον,*id eſt Allium*,calfacit ac ſiccat quarto abſceſſu:
at ophioſcordō ſylueſtre allium,ſatiuo fortius eſt.
Σκorodopraſon & ſapore, & facultate mixtum eſt ex allio
ac porro. Σκorpioeides calefacit tertio,ſiccat ſecundo
ordine. Σκorpius terreſtris crudus impoſitus, propriè
plagæ auxilium affert : ſimiliter etiam ſi aſſatus edatur.
At marinus fel habet vtile ad oculos ſuffuſos. Σκωρία
id eſt recrementum, omnis metalli abundè ſiccat: ſed ferri
amplius,quod decoctum ac leuiſſimè tritum cum aceto,
aures pure fluidas mirificè ſanat. Sed & iis qui Aconitū
biberunt auxiliatur potum cum aceto mulſo : at plumbi
recrementum plumbo reſpondet,magis tamen adſtrin-
gens.

¶ Smilax aut Taxus arbor eſt venenoſæ facultatis.

Σμύρνα,*id eſt Myrrha*,ſecundi ordinis eſt calefacientiū
ac ſiccantium. Vulnera itaque capitis , inſperſa ipſis glu-
ti nat:habet etiā quid amari:vnde lumbricos & fœtus ne
cat . Extergit item , ideóque in ocularias compoſitiones
miſcetur : thoracis quoque affectiones expurgat,citra ar-
teriæ exaſperationem.At Bœotica myrrha vim habet ca-
lefactoriam,mollientem ac diffundentem . Smyr-
nium,alii hippoſelinum,alii apium ſylueſtre nominant,
calefacit ac ſiccat tertio ordine,apio ſolùm fortius, pe-
troſelino verò imbecillius.Menſes itaque ducit, & vrinas
ciet.

¶Sonchus adſtringit & frigefacit manifeſtè, & impo-
ſitus,& in cibo acceptus: ſiccatus autem moderatè cale-
facit.

¶ Sparganium ſiccantem vim habet. Σπάρτος,
id eſt geniſta, qua vites ligant . huius ſemen &flos pota cū
aqua mulſa obolorum quinque pondere, ſupernè purgāt,
velut veratrum album, citra periculum : ſemen verò etiā
infernè purgat:at virgulta coxendicibus proſunt.

Σπεκλάριον, quidam per φ Σφεκλάριον ſcribunt, *id
eſt lapis ſpecularis*,quo quidam pro ſpeculis in feneſtris vtū
tur , quare etiam διαφανὲς, *à pelluciditate*,appellatur , gy-
pſeæ ſubſtantiæ eſt:verùm vim habet ſimilem vſtis teſtis
ſiue oſtreis. Σpongia noua quæ adhuc maris odorem
conſeruat,vulneribus cum vino,aut aqua,aut poſca impo
ſita,ipſa glutinat:vſta verò acrem ac diſcuſſoriā vim ac-
quirit: ſed & cum pice liquida aut bitumine ſi vratur , &
ita ardēs apponatur,ſanguinis eruptiones ſiſtit. Spo-
dium ſimilem pompholygi vim habet.

¶Σταφυλῖνος,*id eſt paſtinaca*, vrinas mouet , & menſes
propellit,ſemen præſertim ipſius & radix. Folia exterſo-
riā vim habētia, phagædenicis affectionibus conueniūt,
viridia & cū melle.At ſylueſtris paſtinaca ad omnia debi
lior ſatiua eſt. Stachys ſimilis marrubio frutex ter-
tio ordine calefacit.Menſes itaq; mouet, & fœtus necat,
& ſecundas expellit. Στέατα, *id eſt adipes*,omnes hu-
mectant ac calfaciunt corpus humanum. Verùm iuxta di
uerſum animalium temperamētum vis ipſorum euariat.
Suillus itaque humidiſſimus omnium eſt , prope ad olei
vim accedens:vnde etiam mordacitatem obtundit . Ca-
prinus ſiccior eſt,& citò congelatur. Quare etiam his qui
in recto inteſtino morſum ſentiunt infunditur. Anſeri-
nus calidior & magis tenuiū partium eſt. Medium horū,
gallorum ac gallinarū adeps obtinet. Leoninus omnium
calidiſſimus,& maximè tenuium partium eſt : vnde etiā
maximè diſcutit.Bubulus medium temperamentum in-
ter ſuillum & leoninum habet. Vrſinus alopecias ſanat:
vulpinus aurium dolores : quemadmodum viperinus pi
los abolere,& oculorum ſuffuſiones impedire ne fiant di
citur.Inter omnes autem ſemper calidior ac ſiccior ma-
ſculorum adeps eſt, & ex his eorum quæ teſtes habent a-
nimalium quàm exectorum , & ætate vigentium quàm
aliorum.Vetuſtate verò omnis adeps ſeipſo calidior eua-
dit. Στίμμι,*id eſt Stibium*,ad hoc quod ſiccat,etiam ad-
ſtrictionem habet: vnde in ocularia collyria miſcetur.
Στοιβὲς ſemen & folia ſiccant tertio ordine , adſtringen-
témq; vim habēt:vnde vulnera magna glutināt,& ipſorū
decoctum dyſenterias & ſanguinis eruptiones , & aures
pure manentes ſanat , & oculorum ex plaga confuſiones,

A in cataplaſmate impoſita ſanant. Stoichas ab obtu-
ratione liberat & attenuat,extergítque ac roborat viſcera
omnia & totum animalis habitum. Stratiotes aqua-
ticus frigidam vim habet : terreſtris autem etiam quid
adſtringe ns:vnde vlcera glutinat.Quidam etiam ad ſan-
guinis eruptiones ipſo vtuntur,& ad fiſtulas. Στρύ-
χνον, *id eſt ſolanum*, hortenſe & quod editur adſtringit, &
frigefacit ſecūdo ordine.Halicaccabum verò hortenſi ſi-
mile,fructum habet qui vrinam ciet,acino vuæ ſimilem.
At ſomniferri ſolani radicis cortex cum vino drachmæ
B pondere potus,ſomnum inducit. Huius quoque ſemen
vrinam ciet,éſtque tertii frigefaciētium ordinis : vnde ſi
plures quàm duodecim corymbi ipſius bibantur, inſaniā
facit.Quartum genus inutile eſt vt intra corpus ſumatur.
Foris autem impoſitum vlcera ſerpendo depaſcentia cu-
rat,éſtque ſecundi ordinis in frigefaciendo ac ſiccando.

Στυπτηρία, *id eſt Alumen* , omne acerbiſſimum eſt &
craſſarum partium. Præ aliis tamen magis tenuium par-
tium eſt ſciſſum:poſt hoc rotundum & aſtragalotū. Craſ-
ſarum verò abundè partium eſt liquidum,& id quod pla-
C citis , & quod plinthitis nominatur. Styrax calfacit,
mollit,concoquit:ad tuſſes itaque & deſtillationes ac gra-
uedines commodat.Menſes item propellit potus & appo
ſitus.

¶Σῦκα , *id eſt ficus* , aridæ quidem calidæ ſunt ſecundo
ordine: verùm pingues magis concoquunt duros tumo-
res:acriores autem extergunt & diſcutiunt. At decoctum
ipſarum ad mellis craſſitudinem redactum(quod ſanè &
ipſum aliqui Siræon vocant)ſimilem melli vim habet: vi
rides ficus ſiccis imbecilliorem vim habent: ambæ tamē
D aluum ſubducunt.Ficus autem caprificorum acris & diſ-
cuſſoriæ ſunt facultatis , quemadmodum etiam groſſi ex
ficis ſatiuis. Συκῆ, *id eſt ficus*,arbor temperamenti ca-
lidi ac tenuiū partium eſt,adeò vt & liquor eius, & folio-
rum ſuccus,non ſolùm mordeat aut extergat vehemēter,
ſed etiam exulceret,& ora venarum aperiat , & formica-
rias verrucas exigat:habet etiam vim purgatoriam. At
ſylueſtris ficus, quam caprificum vocant , ad omnia plus
poteſt quàm ſatiua. Sycomori fructus non nutrit, &
ſtomacho noxius eſt.At arboris ſuccus vim habet molliē
E tem,glutinantem vulnera,diſcutientem tumores. Bibitur
autem & illinitur ad reptilium morſus , & lienibus indu-
ratis, & ad ſtomachi dolores , & ad horrores. Sym-
phytum petræum ex cōtrariis cōpoſitū eſt facultatibus.
Habet enim & quid inciſorium,quo & pus in thorace , &
rhenes expurgat.Habet etiam quid quod contrahit,quod
ad ſanguinem ſpuentes, & rupta ac conuulſa , & rubicun-
dum fluxum,& inteſtinorum herniam conducit. Habet
item quandam calidam humiditatem, per quam ſitim e-
ximit,& aſperitates in arteria ſanat. At alterum ſymphytū
F magnum,viſcoſum quid & pruriginoſum habet,ſcillæ ſi-
mile.Vtuntur autem ipſo ad eadem ad quæ etiā petræo.

¶Sφondylii ſemina ac radix acrem ac inciſoriam vim
habent,vt anheloſos, & comitiales , & morbum regium
ſanent: at radix circumraſa & fiſtulis indita , callum ex i-
pſis eximit.Succus floris ipſius in aures inſtillatur,diutur-
niſſimis vlceribus competens.

¶Σχῖνος,*id eſt lentiſcus*, per omnes partes ſuas ſecundo or-
dine perfecto ſiccat.In calefaciendo ac frigefaciēdo me-
dius eſt,in tantum adſtringens vt hypocyſtidis ſucco in
G adſtringendo propemodum accedat. Σχοίνου *id
eſt iunci rotundi odorati*, flos calefacit moderatè, ſed mi-
nus adſtringit,& à tenuium partium natura non alienus
eſt:vnde & vrinam ciet,& menſes ducit,& ab obturatio-
ne liberat,in fomentis & potionibus ac cataplaſmatis aſ-
ſumptus.Et radix quidem ipſius magis adſtringit, flos au
tē calidior eſt. Σχοῖνος λεῖα,*id eſt iuncus leuis*,duplex eſt:
ſed eius qui ὀξύσχοινος, *id eſt iuncus acutus*,appellatur, ſemen
ſomnificum eſt : qui verò ὁλόσχοινος , *quaſi totus iuncus*,
dicitur , eius ſemen minus id poteſt: capitis dolorem
H inducit.Ambo autem fricta ſi cum vino bibātur,fluxio-
nes ventris ſiccant,& muliebrem fluxum cohibent. Sori
ſimilem miſyi vim habet,ſed multo magis craſſarum par
tium eſt quàm illud.

Initium literæ T.

Ταρίχων,*id eſt ſalſamentorum*,caro acrem & ſiccantem vim habet.A præſtere itaque vipera morſis datur,vt quã plurimam edant,& vinum bibant copioſè, & reuomant: conuenit etiam ad acrium eſum: vtiliter quoque in canis morſu imponitur, itémque in aliorum reptilium morſibus. Taurocolla (quã alii xylocollam vocãt) glutẽ eſt quod ex bubulis coriis fit,facultatémque habet admodum exterſoriam: vnde aceto diluta impetigines & lepras ſuperficiarias remouet, & ambuſta inflammari prohibet aqua calida reſoluta.Eſt etiam vulneribus commoda cũ aceto mulſo trita. ¶ Tellinæ aſſicatæ vſtæ cinerem vrendi vi præditum efficiunt, qui cedriæ mixtus ſi inſtilletur, pilos palpebrarum radicitus euulſos, rurſus naſci prohibet. Τέρμινθος,*id eſt terebinthus*, calfacit ſecundo ordine,ſiccat autem vbi viridis eſt primo ordine, vbi ſiccus, ſecũdo.Fructus autem ſiccus tertii ordinis ſiccantium eſt:ideóque vrinam ciet,& lieni prodeſt.

Τέττιγες, *id eſt cicadæ*,dantur à quibuſdam crudæ ſiccatæ tres,aut quinque,aut ſeptẽ bibẽdæ colicis cũ piperis granis eiuſdem numeri:alii toſtas ipſas bibẽdas exhibẽt iis qui veſicam affectam habent. Τεῦτλον, *id eſt beta*, nitroſa eſt:vnde & extergit & diſcutit,& per nares purgat, & hoc magis ea quæ alba eſt: cocta verò vim habet arcendi inflammationes, lenitérque diſcutiẽdi. Teucrion calfacit ſecundo ordine,ſiccat tertio, incidendi ac tenuium partium vim habens:vnde & lienes ſanat.

Τέφρα,*id eſt cinis*,nõ omnis idem exactè temperamẽtum habet: ſed iuxta vſtæ materiæ differentiam euariat. Et acerborum quidem cinis, velut quercuum & ilicum, non modicam aſtrictionem habet, vt etiam ſanguinis eruptionem cohibeat,nullo alio præſente.At acrium cinis velut fici & tithymalli, acrior eſt, & magis exterſorius. ¶ Telephium calfacit primo ordine,ſiccat ſecũdo:eſt etiam exterſoriũ. Vnde ad putredinoſa vlcera cõducit:& vitiligines tũ λευκὰς (*id eſt albas*) tũ alphos dictas ſanat cũ aceto. Τῆλις, *id eſt fœnumgræcum*, calidum ſecundo ordine eſt,ſiccat primo.Quare feruidas inflammationes exacerbat: verùm minus calidas & quæ induratæ ſunt diſcutiẽdo curat. ¶ Tithymalli omnes ex quarto calefaciẽtium ordine ſunt cum acrimonia & amaritudine forti: verùm radix quum aliquo modo debilior ſit, corroſorũ dẽtiũ dolores cũ aceto ſedat.Cæterùm ſucci vehemẽtiorẽ vim habẽtes in cauernã quidẽ dentiũ indũtur, verùm reliquũ corpus ſi cõtingãt,ipſum adurũt.Quare etiã pilos auferũt vel modicè illiti:& verrucas tũ alias,tũ formicarias, & alia huiuſmodi auferunt: affectiones item circa cutem extergunt,& maligna phagedænica vlcera ſanant. Quum autẽ ſeptem ſint ipſorum ſpecies, fortiſſimi ſunt characias, & myrſinites, & qui in petris naſcitur arboris ſpecie: deinceps autem qui verbaſco ſimilis eſt & cypariſſias,deinde paralius,& poſtremùm helioſcopius. Τίτανος, *id eſt calx*, viua quidẽ vehemẽter vrit,vt cruſtã efficiat: extincta verò,vrit quidẽ ſtatim,ſed poſt dies nõ amplius. Contrahit tamen & conſumit carnes. Si verò lota fuerit, mordacitatem amittit ſæpe ex aqua lota:at ſi fuerit ea aqua marina,abundè diſcuſſoria inde euadit.

¶ Tragacantha ſimilem gummi vim habet. Tragion planta eſt in Creta,lẽtiſco ſimilis,calida ordine tertio: vim habens diſcuſſoriam attractoriámque ac tenuiũ partium.Aculeos itaque educit,& calculos atterit, & mẽſes mouet, drachmæ pondere pota. At aliud Tragion amarulentius quàm hoc,ſcolopendrio ſimile,vbique quidem naſcitur,ſed abundè adſtringit.Quare etiam ad fluidas affectiones conuenit. Tragoriganus origano vim ſimilẽ habet,aſſumpſitque inſuper aliquid adſtrictionis.

Tribulus moderatè frigefacit,ſed terreſtris in ſiccãdo fortis eſt:aquarius etiã leniter humectat. Ambo verò ad inflãmationum generationes, aliâſque influxiones conueniunt.At terreſtris fructus quum tenuium ſit partium, calculos in rhenibus atterit. Tragos frumentaceus zeæ ſimilis eſt,ſed magis ægrè concoquitur,& aluũ mollit. Τρίγλη piſcis,*id eſt mullus*, ſi aſſiduè edatur,viſus hebetudinem inducit: verùm crudus diſſectus & impoſitus,draconis marini,& ſcorpii,& aranei morſum ſanat.

A Tripolii radix vim calidam habet tertio abſceſſu: eſt & acris. Trifolium,triphyllon, alii aſphaltion,alii oxytriphyllon,alii menyanthes nominant.Eſt autẽ vis ipſius calida & ſicca tertio ordine. Τρίχες (*id eſt pili*) vſti lanis vſtis ſimilem vim habent. Τρυγόνος (*id eſt paſtinacæ*) marinæ aculeus, denti debili illiſus, atterit ipſum, & excidere facit. Τρὺξ (*id eſt fex*) vini non vſta quidem compoſita eſt, abundè ſiccans ac diſcutiens. Adſtringendi verò vis,iuxta vini ex quo eſt ſpeciem,ipſi accedit. Vtendum igitur ipſa in humidioribus & fluidis affectionibus: B ſed & panos diſcutit, & in turgentibus mãmis lac extinguit.Aſt vſta(quam etiam σφέκλην, *hoc eſt fæcem,ſiue fæculam*,priuatim appellant) vſtoria euadit, vt etiã vrentibus medicamẽtis admiſceatur. Vngues itaque ſcabros eiicit cum reſina,& pilos flauos facit cum lentiſcino oleo per totam noctem illita. Lota verò exterſoriis oculorum cõpoſitionibus admiſcetur. Cæterùm aceti fæx per omnia fortior eſt vini fæce,& magis adſtringit. Troglodytes paſſer eſt minimus omnium auicularum,regulo excepto:verſatúrque maximè circa ſepes.Hic & aſſatus,& C crudus ſale aſſicatus, in cibo ſumptus, calculos in rhenibus atterit.Sed & vſti ipſius cinis potus,idem facit.

¶ Τυρὸς (*id eſt caſeus*) recens compactus & mollis,repulſoriam vim habet leniter perfrigerans, vt & vulnera glutinet impoſitus. At qui oxygalactinus dicitur,vltra repulſoriam,etiam diſcuſſoriam modicam acquirit,& plus glutinat vulnera. Vetus autẽ caſeus,& magis qui pinguis eſt,diſcutit, vt etiam ad tophos arthriticorum commodet,maximè cum ſuillæ carnis decocto, quæ ſalſa ſit ac pinguis.

D Initium literæ Υ.

¶ Υ'acinthi radix bulbi ſpeciem habens,primi ordinis eſt in ſiccando, ſecundi in frigefaciendo. Proinde pueros diutius impuberes conſeruare creditur ſi cum vino in cataplaſmate imponatur. At ſemen leniter extergit & adſtringit. Itaque regio morbo laborantibus datur cũ vino,magis ſiccans,minus frigefaciens. Ὕαλος, *id eſt uitrum*, tritum potum cum vino tenui & albo, calculos in veſica atterere dicitur. ¶ Ὕδνα, *id eſt tuber terræ*, ſubſtãtiam magis terream habet, cum modica quadam tenuiũ E partium facultate. Ὑδράργυρος, *id eſt argentum uiuum*, ad medicum vſum non ita valde aſſumitur, quum venenum exiſtat. Verùm quidam vſtum ipſum ac in cinerem redactum,aliiſque ſpeciebus permixtum,colicis & voluuloſis bibendum dederũt. Υ'dropiper calida eſt herbula,ſed non velut piper. Viridis autem vnà cum ſemine in cataplaſmate impoſita, ſugillata & induratos tumores diſcutit. Ὕδωρ,*id eſt aqua*,optima,& nullam aliã ſubſtantiam admixtam habens,frigefacit & humectat iuxta propriam ſubſtantiam: verùm vbi acquiſititiam cali- F ditatem ſuſcepit quandiu ipſam conſeruat, calefacit: vbi verò frigida ſit,frigefacit. At verò quæ aliquã admixtionẽ habet,velut nitroſa,aut bituminoſa, ea admixtæ ſubſtãtiæ vim acquirit. Pluuialis autem & adſtrictionis quid habet, propter quam in ocularias compoſitiones miſcetur.Qualem verò optimam aquam eſſe oporteat, in primo libro dictum eſt. ¶ Υ'oſcyamus qui nigrum ſemen habet,& qui flauum,venenoſi ſunt. Aptiſſimus autẽ ad medicinas eſt is cuius & ſemen & flos album colorem habet, ex tertióque frigefacientium ordine eſt. ¶ Υ'- G pericũ duplex eſt: alterũ quidẽ Androſæmon & quod aſcyrrhõ appellatur, dictum eſt:alterũ calefacit ac ſiccat tenuiúmque partiũ ſubſtantiã habet: vnde vrinas & menſes totus ipſius fructus mouet. Si verò cum foliis imponatur viridis, vulnera ad cicatricem perducit. Arida verò folia vlceribꝰ humidis ac putredinoſis inſperſa,ipſa ſanant.Datur etiam coxendicum morbo loborantibus bibendum. Υ'pecoon frigefacit tertio ordine, prope ad papauer accedens. Υ'pogloſſon frutex eſt: huius radix & ſuccus mollientem vim habent. Υ'- H pociſtis ſuccus eſt eorum qui velut cytini ad radices ciſthi itémque ciſthari appellati ſubnaſcuntur. Eſt autem efficax medicamentũ ad omnes fluidas affectiones, ſiccando ac corroborando partes. Υ'phophaſton ſpecies eſt ſpinæ fulloniæ, quemadmodum etiam Hyppo-

phaes. Huius ex capite & foliis ac radicibus ſuccus ſiccatus, trium obolorum pondere cum aqua mulſa, aquam & pituitã euacuat. Maximè autem conducit ad rectæ ceruicis ſpirationes, comitiales, & ad affectiones circa neruos.

¶Ὕſſopum calfacit ac ſiccat tertio ordine: eſt etiam tenuium partium.

Initium literæ Φ.

¶Φακοὶ, *id eſt lentes*, ſiccãt ordine ſecundo: verùm caliditatis ac frigiditatis medium obtinent: habẽt etiam quid adſtrictionis. Ipſum itaque lentis corpus ſiccat, & ventrẽ ſiſtit: decoctum verò propellit. Quapropter prior aqua dif- B funditur, vbi ſiſtendi ventris gratia lentes ſumuntur. Cæterùm lens paluſtris humectat, & frigefacit ordine ſecundo. Φalaridis ſuccus, & folia & ſemẽ pota, veſicæ doloribus opitulantur, nimirum vt quæ tenuium partium quid habeat, inſupérque calidum. Φalangitis nomen habet ex eo quòd morſis à phalangio opituletur. Eſt autem tenuium partium: vnde & his qui torminibus vexantur, auxiliari videtur.

¶Φελλὸς, *id eſt ſuber*, & maximè id quod eſt è vinariis vaſis, vſtum ſiccantiſſimum cinerem efficit, qui in dyſentericas maximè compoſitiones miſcetur.

¶Φilyreæ arboris folia, ſimiliter vt ſylueſtris oleæ folia adſtringunt. Commodant vlceribus in ore, ſi manducentur, & ſi decoctum ipſorum colluatur. Hoc autem decoctum ſi bibatur, vrinam & menſes ciet.

¶Φλόμος, *id eſt uerbaſcum*, plura genera habet, inter quæ eſt etiã thryalis. Omnium folia ſiccantem & moderatè exterſoriam vim habent, & maximè eius quod auri colorem refert. Quia verò acerba ſunt, fluidis affectionibus conueniunt: quidam etiam ipſa ad dentes colluunt.

¶Φοinix (quam alii rhun vocant) herba eſt lolio ſimilis: vim habet adſtringendi. Pota itaque in vino auſtero, omnes fluidas affectiones ſiſtit. Φοίνιξ, *id eſt palma*, arbor, fructum quidem habet iam maturum, moderatè calidum & corroborantem, & ſtomacho gratum, ſiue intrò ſumatur, ſiue foris imponatur: verùm quod reliquum eſt in ipſa, abunde adſtringit: vnde ſtomachicis & hepaticis compoſitionibus admiſcetur. Omniũ autem maximè adſtringit id quod enaſcẽtis fructus velut inuolucrũ quoddã eſt. Φormion tenuiũ partium exterſoriámque ac attractoriam vim habet. Itaque albugines attenuat ſemen eius cum melle, & aculeos educit.

¶Φοῦ nardo ſimilem radicem habet, ſed ad plurima debiliorem: vrinas tamen magis quàm ipſa propellit, ſimiliter vt Celtica nardus.

¶Φῦκος, *id eſt fucus* frigefacit ac ſiccat ſecũdo abſceſſu, habens etiam aliquid moderatè adſtringens. Φyllites quum acerbam qualitatem habeat, non abſque ratione alui profluuia pota ſiſtit.

Initium literæ X.

Χαλβάνη (*id eſt galbanum*) calfacit propemodũ tertio ordine, ſiccat prope ſecundũ, vt quæ molliẽtẽ ac diſcuſſoriã vim habeat. Xalcitis adſtringẽtis & acris, & vrentis ac cruſtam inducẽtis facultatis eſt: tenuitate verò partiũ mediũ inter miſy & ſori obtinet. Vſta verò magis tenuiũ partiũ euadit. Χάλκανθος (*id eſt atramentum ſutorium*) aqua eſt congelata in metallis in Cypro, quæ fortiſſimam adſtrictionẽ cum caliditate habet non ingeneroſa, & præ omnibus humidas carnes aſſeruare ac ſiccare poteſt. verùm longiori temporis progreſſu in chalcitidem tranſit.

Χαλκὸς (*id eſt æs*) vſtum quidem habet quid acre, & adſtrictionis particeps eſt. Optimum igitur eſt ad cicatrices vlceribus inducendas in ſiccioribus corporibus: ſi verò lotum ſit, teneris corporibus magis commodat.

Χαλκοῦ ἄνθος (*id eſt æris flos*) tenuiũ magis partium vim habet quàm æs vſtum, & ſquama ipſius. Si igitur collyriis admiſceatur, aſperitates & ſycoſes palpebrarum deterit.

Xamædrys calfacit ac ſiccat tertio ordine. Lienes itaque conſumit, & vrinas ac menſes mouet, & viſcerum obturationes expurgat. Χαμαικίσσου (*id eſt hederæ*) terreſtris flos, quum abunde amarus ſit, hepatis obſtructiones aperit. Datur etiam ad coxendicũ dolores. Xamæ leuce calfacit tertio ordine, ſiccat primo. Xamæleonis nigri radix calefacit ac ſiccat prope tertium

A ordinem. Extergit autem vitia cutis, & diſcutit ac mollit duros tumores, & phagedænica vlcera in cataplaſmate impoſita ſanat. At intra corpus ſi accipiatur, venenoſa eſt. Cæterùm albi radix ſimilis eſt nigri radici, ſed amarior eſt. Hæc cum vino auſtero acetabuli menſura pota lumbricos latos necat. Facit item ad hydropicos. Xamæmelum ſiue Anthemis, calefacit ac ſiccat primo ordine. Eſt & tenuiũ partium, & diſcutit & laxat, & rarefaciendi vim habet. Xamæpitys ſecundo ordine calefacit, tertio ſiccat: quare viſcera & maximè hepar purgat ac B extergit. Ducit etiam vrinas & menſes, & magna vulnera glutinat, & putredinoſa ſanat, & duritias diſcutit: decoctum ipſius etiam ad coxendicum morbũ facit. Xamædrops, (ab aliis item Chamædrys appellatur, ab aliis etiam Teucrion) ſimilem Chamædri vim habet.

Xamæſyce exterſoriã & acrem vim habet: quare & formicarias & alias verrucas auferunt, tum virgulta ipſius, tum ſuccus: exterunt item cum melle craſſas in oculis cicatrices, & viſus hebetudinem & ſuffuſiones incipientes ſanant. Xamelæa exterſoriæ eſt facultatis: quare ſor- C dida vlcera & cruſtas purgat cum melle. ¶Xelidoniũ magnum calfacit tertio ordine: eſt & fortiter exterſorium. Succus ipſius ad viſum acuendũ vtilis eſt, radix morbo regio laborantes ab obturatione liberat: cum vino & aniſo pota, cõmanſa verò dentiũ dolores ſanat. At minus Chelidonium, quum quarti ordinis calefacientium ſit, acrius eſt, vt cutẽ exulceret in cataplaſmate impoſitum: ſcabros item vngues eiicit: verùm ſuccus ipſius per nares purgat.

¶Χελιδόνες (*id eſt hirundines*) ſi vſtæ ſint, cinis ipſarum D cum melle illitus, anginoſas inflammationes ſanat: facit etiam ad viſus claritatem.

¶Χόλη (*id eſt fel, ſiue bilis*) calidiſſimus eſt omniũ aliorũ animalis humorũ: differt autem colore quidem, eo quòd flaua calidior eſt quàm pallida, & æruginoſa quàm flaua: verùm pro differentia animalium quæ ipſam habent, eo quòd ſuilla omnium debiliſſima eſt, vt etiam vlceribus in auribus citra mordacitatem opituletur. Hac acrior eſt ouilla, & hac caprina: huic autem ſimilis eſt vrſina & bubula: taurina verò fortior eſt, & hac hyænarum, quam ta- E men callionymi piſcis & Scorpii bilis ſuperat, quæ oculorũ ſuffuſionibus, & hebetudinibus ac albuginibus conuenit, itémque marinæ teſtudinis: at fel capræ ſylueſtris etiam nyctalopibus prodeſſe dicitur. Porro volatilium fel omne acrius eſt, & magis ſiccat quàm quadrupedum, & ex illis ipſis gallorum & perdicum fel præſtantius eſt, ſed accipitris & aquilæ fel acrius quodammodo eſt & corrodens, coloréque æruginoſum, quandoque etiam nigrum. Xondrile ſeridis ſpecies eſt & ſubamarũ quid habet, quare etiam magis quàm illa ſiccat. Xon- F dros tritico ſimilis eſt, ſed magis illo viſcoſus.

¶Xryſocolla quædam eſt quæ in metallis reperitur, quædam præparatur ita vt in æris rubri pila, piſtillo eiuſdem æris vrina pueri impubis teratur, in ardoribus ſub Cane. Hæc itaque extergit, diſcuſſoriã ac ſiccantem vim habens, magis quàm ea quæ in metallis reperitur, adeò vt etiam carnem citra mordacitatem conſumat, vlceribus itaque malignis cõuenit: ſed & ſi illam vſſeris minus mordacem efficies. Xryſocome, quæ & Chryſitis, acrem ſimúlque adſtringentẽ vim habet in radice, quapropter G neque multi vſus eſt: datur tamen in peripneumoniis & hepaticis affectionibꝰ cocta in aqua mulſa: mouet etiam menſes.

Initium literæ Ψ.

¶Ψeudobunion ſpecie ſimile eſt bunio, calefacit autẽ & diſcutit, ac extergit. Tormina itaque & vrinæ ſtillicidia, & laterum dolores ſoluit, diſcutit item ſtrumas, cũ ſale & vino in cataplaſmate impoſita. Pſeudodictamnum debilis dictamni vim habet.

¶Ψιμύθιον (*id eſt ceruſſa*) frigefacit, & meatus obducit.

H ¶Ψyllii ſemen ſecundi ordinis frigefacientium eſt, verùm ſiccando & humectando medium obtinet.

¶Ψoricum fit, ſpumæ argenti ſi duplum chalcitidis miſceatur, & hæc aceto terantur, & in nouam ollam data, fimo ad quadraginta dies obruantur, ita enim & ma-

gis ſiccat,& magis tenuium partium,minúſque mordax chalcitide euadit.

Initium literæ Ω.

Ωὸ(*id eſt oui*)candidũ & tenue ex iis eſt quæ omni penitus mordacitate carẽt,moderatè frigefaciens:vtendũ itaque ipſo in oculis,& in vlceribus in pudendis, & omnibus malignis. Miſcetur item ſanguinem ſiſtentibus meatus obducentibus medicamentis. Sed & luteum ſimilem vim habens, medicamentis inflammationem arcentibus miſcetur.Si verò aſſetur,magis quidem ſiccat, ſed minus mitigat: at verò aceto coctum totum ouum,ſi edatur,fluxiones ventris reſiccat:ſi verò etiam addatur aliquid ex acerbis, velut eſt galla,aut thus,aut balauſtium, atque ita in ſartagine frigatur,multo efficacius euadit. Sed & ambuſtis ſtatim auxiliatur totum ouum crudum impoſitum : at ſi ſorbile exhibeatur,thoracis affectiones cõcoquit ac mitigat,& arteriæ aſperitates læuigat. Præferendum porro eſt recens vetuſto,& gallinarum ouum reliquorum animalium ouis.

Ωcimum ex ſecundo ordine eſt eorum quæ calefaciunt. Habet autem humiditatẽ ſuperuacuam:vnde neque vtile eſt vt intra corpus ſuſcipiatur,extrinſecus autẽ adhibitum,diſcutit & concoquit. Ωcimoeides(quam aliqui Philetærion nominant)radicẽ quidem inutilem habet,verùm ſemẽ tenuium partium eſt,& citra mordacitatem ſiccat.

DE MEDICAMENTIS SIMPLICIBVS purgantibus, Cap. IIII.

Quæ bilem flauam ducunt.

ALoes drachma vna cum aqua mulſa mane detur.Qui enim veſperi dant,aut poſt cibũ, lædunt.corrumpit enim alimentum:vacuat autem flauam bilem.Siverò minus detur, nimirum trium obolorum pondere, ſtercora ſolùm abũde euacuat. Quum verò omnia purgantia ſtomacho noxia ſint,ſola aloe ſtomacho grata eſt. Qui autẽ amaritudinem eius non ſuſtinent,his in catapotia efformata exhibeatur.Siquidem quòd purgãtia medicamenta non ſimplici aliquo temperamento euacuent,veluti caliditate,(oportebat enim omnia calida euacuare,velut eſt eſt piper quoque) ſed totius ſubſtantiæ proprietate, quomodo Magnetes ferrum trahit,demonſtratum eſt.Cæterùm ex purgantibus ea quæ ſolùm molliunt,primo libro relata ſunt.At efficacioribus ex ipſis vtimur,aut vt materiam transferamus:aut vt affectionem induratam remoueamus, ac euacuemus: aut vt corpus tranſmutemus,& temperamentum ipſius euertamus:aut vt infeſtantem humorem ex ipſo educamus. Sunt etiam quidam mixti ex relatis modis,intérque ſe connexi. Vtẽdum eſt purgatoriis in iis qui vires robuſtas habent, & voluntatem conſtantem,& qui primas ætates exceſſerunt,nondum autem ad extremas deuenerunt,& qui ſtomachum robuſtum habent,& multam inutilem materiam in corpore collegerunt,nec valde multum ſanguinem habẽt.Tempus porro purgationũ,ſi res non vrgeat, maximè vernum & autumnale eſt. Et bilẽ quidẽ educentibus vtendum eſt omni tempore,excepta hyeme:in ætate autem vigoris,& declinante,in habitibus ſiccis & muſculoſis, & nigri coloris aut rubicundi, & in viris potius quàm in fœminis, & in iis qui aſſiduè cibos corrumpunt, & ventrem ſubaſtrictum habent,& bile amara abundant,iracundíque ſunt, & paucas vrinas excernunt,in his item qui ſiccis alimentis vtuntur ac calidis, & in affectionibus morbi regii, hepaticis, pleuriticis, phrenitide, angina, inſania, cephalæa, lippitudine, igne ſacro, lepra,febribus, & in quibus humor bilioſus abundat. Datur porro aloe capite grauatis,lippientib⁹,ſiticuloſis,& quibus in ſomnis imaginationes obuerſantur citra febrem : his etiam qui horroris diſcurſum percipiunt,& qui flatus acres excernunt, & inteſtina morderi ſentiunt, & circa ſtomachum feruorem,aut faſtidium euerſorium percipiunt, & quibus ob recrementorum copiam infuſum per clyſterem exhiberi non poteſt.Nam abunde euacuat, totum quidem corpus non euacuans,niſi valde multa detur,ſed inſidentem inteſtinis ventríque ac ſtomacho bilem educens.At veratrũ conuenit in acutis morbis & diuturnis,qui bilem ducente medicamento opus habent,velut ſunt inſani,altera capitis parte vexati,oculos fluidos habentes, circa thoracẽ affecti: maximè autem idoneum eſt viſceribus, vtero ac veſicæ,ſi bilem ducente medicamento hæc indigẽt. Cõmodum eſt etiã in aſpera arteria diutinè affecta, ad morbum regium,ad puſtulas,impetigines, herpetas, ignes ſacros,lepras.Nigrum veratrum bilem ducit maximè flauã ex toto corpore,citra moleſtiam.Vnde etiam non grauiter febrientibus datur,& magis febre carẽtibus drachma vna radicum in aqua mulſa tritarũ aut aqua , ita vt prius ieiunarint : aut exhibetur cum melle in catapotia efformatum.Quidam ammiſcent ipſi pulegium,aut thymbram,aut aliquod ex citò tranſeuntibus ſtomacho gratis. Scammonia ſimiliter vt veratrum purgat, & magis flauam bilẽ:verùm magis quàm omnia purgatoria, ſtomacho noxia eſt.Detur itaque non febriẽtibus,& ſtomacho bene affectis pondere obolorum quatuor, cum ſale aut pipere,aut zingibere,aut quodam oxyporo citò tranſeunte,ſtomacho grato aut cum melle: fiunt & catapotia cum gummi. Colocynthidis medulla bilem potiſſimùm vacuat, & mucoſa non de ſanguine, quemadmodum veratrum & ſcammonia,ſed de neruis & partibus neruoſis,drachmæ pondere,in aquæ mulſæ cyathis duobus,in qua ruta ſit incocta.Teratur autem diu:nam aſpretudines ipſius internis partibus adhærentes, vlcerationes & neruorũ per conſenſum affectiones inducunt. Danda eſt iis qui caput affectum habent, aut quibus membrana cerebri,aut ea quæ caluariã ambit affecta eſt : velut ſunt vertiginoſi,alterã capitis partem dolentes, à cephalæa vexati,comitiales, ſiderati, canino modo conuulſi,diutina oculorum fluxione laborantes, recta ceruice ſpirantes, anheloſi, diuturna tuſſi vexati, inſupérque atrhritici, & qui circa rhenes aut veſicam affectionem habent. Elaterium ſimiliter vt ſcammonia euacuat. Eligendũ id quòd praſini coloris eſt,&leue,& non vetuſtius anno: datur triũ obolorum pondere tritum cum lactis hemina vna.

Tithymallus ducit bilem ſimiliter vt elateriũ & ſcammonia:dantur ſucci guttæ quatuor aut quinque, cum polenta ſubactæ,ita vt citò deuorentur.nam in ore detentæ diutius linguam & circumſitas partes exulcerant. Lathyrides purgant bilem ,ſicut veratrum & ſcammonia, Dentur ſeptem aut octo,& ad quindecim vſque,ita vt robuſti, & ampliore purgatione opus habentes, ipſas mandere iubeantur:debiliores autem & ſtomacho malè affecti,totas ipſas deuorent. Peplii virgulta quæ ſemper ſicca ſunt, octo obolorum pondere dãtur in aqua mulſa: ducunt bilem ſimiliter vt veratrum,flatus item erumpere faciunt. Agaricum ſimilem colocynthidi vim habet, tardè quidem operans,non autem valdè ſtomacho noxium:datur tritum duarũ drachmarum pondere cum aqua mulſa.Sit autem albiſſimum & maximè friabile, & non ita lignoſum,neque corroſum. Iris Illyrica ſimiliter purgat, octo obolorum pondere data in aqua mulſa.Sit autẽ nõ vetuſta,nec teredines habeat. Centaurium paruum bilem & mucos purgans,priuatim coxẽdicum mordo laborantibus conuenit.Bibitur ipſius decoctum ſic vt centaurii ſeſquidrachma in aquæ hemina coquatur,donec ad dimidiam deueniat. Tragorigani flos cum ſemine datur duarum drachmarum põdere in aqua mulſa, iis quibus etiam veratrum nigrum . eſt autem ſtomacho magis gratum quàm veratrum,ſed minus purgat. Chamelææ drachmæ quatuor in aquæ mulſæ cyathis duobus coctæ,vt ad quartam partẽ deueniant, ſimiliter vt veratrum purgant, aliqui chamelæam cum duplo abſinthii in catapotia efformant,ac exhibent. Ariſtolochiæ clematidis ſeminis drachma vna in aqua mulſa data purgat vt colocynthis. Polipodii radix ſicca trita aquæ mulſæ inſperſa,aut cum ipſa trita, idem quod colocynthis facit.

Quæ bilem atram euacuãt.

Atram bilem educentibus vtendum eſt præcipuè in melancholicis, iis qui facilè exacerbantur,iracundis,homines auerſantibus,aut in ſeceſſu degentibus, & in iis qui vbi à morbo ſe recolligunt,purgatione opus habent, in autumno feruente,in habitibus ſiccis, ac parum mu-

ſculoſis. Epithymum optimum eſt ex iis quæ atram A
bilem euacuant: dantur ex ipſo drachmæ quinque tritæ
cũ ſeri lactis hemina. Epithymbrõ quod ſuper thym-
brã naſcitur, ſimiliter vt epithymũ euacuat,ſed debilius
eſt. Pulegiũ atrã bilem ducit,acetabuli mẽſura in aqua
mulſa potum. Tragorigani heracleotici eadem men-
ſura ſimiliter vt pulegium vacuat,ſed ambo ſicca. A-
lypi ſemen atram bilem deorſum purgare dictum eſt, ſi
pari copia velut epithymum ſumatur cum ſale & aceto:
verùm inteſtina velut Dioſcorides ait,leniter exulcerat.
Eſt autem(vt arbitror)ea quæ nunc alypias appellatur:da- B
tur in aqua mulſa. Parthenium ſimiliter ſiccum potum
eadem ducit. Alyſſon cum ſale potum ſimiliter vt hæc
purgat.

Quæ pituitam euacuant.

Iis quæ pituitam educunt vtendum eſt in frigi-
dioribus habitibus,& his qui conſenuerunt, & hyeme, i-
tem in reſolutis,& ſideratis,& qui laxis tumoribus intu-
muerunt,in his quoque qui multam pituitam in ventre
aut in thorace aut ſtomacho habẽt,& in muliebri fluxu.
Cõueniunt etiam multa emungentibus, & craſſa excre- C
antibus,cibúmque faſtidientibus,& coxendicum morbo
laborãtibus, vbi articulus ſubmucoſus aut pituitoſus fue-
rit: maximè autem conueniunt hydropicis, ex ea ſpecie
quæ propriè intercus dicitur, laborantibus. Styracis
albi drachma vna cum reſina terebinthina æquali pon-
deris pota, pituitam euacuat: oleæ radicis cortex dra-
chmæ pondere cum vino aut aqua: item pyrethri obo-
li nouem cum aqua: lychnidis ſeminis drachmæ duæ:
cyclamini radicis drach. vna, cum aqua mulſa: ſcor-
dii drachmæ duæ cum melle: chamæpitys trita & in D
catapotiis data: ſquamæ cypriæ drachma dimidia cum
pari reſina in catapotiis: hæc validius pituitam purgat:
foliorum lauri viridium ſeſquidrachma: cucumeris ſyl-
ueſtris radicis corticis oboli duo: ricini grana quadra-
ginta,qui crotones appellantur,decorticata eduntur, & ſi-
militer faciunt: apii dimidium id quod ad radicem eſt,
(& ab aliquibus Camæraphanus vocatur) ſi edatur: bdel-
lii drachmæ duæ cum aqua mulſa,priuatim verò gum-
mi oculis fluidis commodum eſt.

Quæ aquam euacuant. E

Aquã educẽtib⁹ vtẽdũ eſt in hydropicis ex aſtute hydro-
pe laborãtibus,& in mulieribus à fluxu albo infeſtatis,&
iis qui fluida vlcera habent. Squamæ cypriæ drachma
vna cum aqua mulſa pota,aquam ducit, verùm aceti pa-
rum inſuper ſorbere oportet, vt ne reuomatur. Granum
cnidium decorticatum tritum cum melle cocto deuora-
tum,vt ne gulam ſiue tranſglutitionẽ contingat, aquam
ducit.Danda ſunt grana viginti, aut vigintiquinque, aut
triginta,fortioribus quadraginta. Euphorbii drachma v-
na cum melle cocto deuorata, pituitam ducit,magis ta- F
men aquam. Lonchitidis ſeminis oboli octo,cum aqua
mulſa aquam ducunt.Cneorum ſimiliter aquam purgat,
cum polenta voratum.Cnici ſeminis drachmæ quinque
contritæ,cum ptiſſana concoquuntur, addito pauco ſale,
& ſorbentur. Ammoniaci thymiamatis drachmæ duæ
in aqua mulſa potæ aquam ducunt. Quidam ſplenicis i-
pſum cum poſca exhibent.

DE MEDICAMENTIS COMPOSITIS purgantibus, Cap. V.

Catapotia ex aloe, Colocynthidis medullæ partem G
vnam,ſucci abſinthii partẽ vnam, aloes partẽ vnam,
ſcãmoniæ partes duas, cum aqua in catapotia efformato,
ciceris magnitudine: dantur ex his grana vndecim. A-
cetum mulſum Iuliani, Rutæ quadrantem,origani qua-
drantem,comæ thymi trientem, anethi ſeſquiunciam,i-
ridis vnciam vnam, radicis mandragoræ ſeſquiunciam,
agarici ſextantem, tedarum pinguium vnciæ XII, grani
Cnidii trientem,lathyridum quadrantem, alypiadis qua-
drantẽ, polypodii ſextãtẽ,folii vnc. I, coſti vnciã I,ſpicæ
nardi vnciam vnam, rhei Pontici ſeſquiunciam,ſcillæ H
quadrantem,ſambuci virgultorum quadrantem,canopi,
qui eſt ſambuci cortex,quadrantem,aſari vnciam vnam,
pulegii quadrantem,epithymi ſextantem, veratri ſextan-
tẽ,acori ſextãtẽ,ſii vnc.I,amomi vnc.vnã,hyperici vnciã
vnam,cymini vnc. I, aniſi ſextãtẽ,aceti ſextarios X, mel-
lis ſextarios V. Herbas ad triduũ in aceto macerato, de-
inde facta coctura,donec plus quàm dimidium inſuma-
tur,mel adiicito:& facta colatura lathyridas addito,co-
ſtum item & granũ cnidium & ſpicam nardi tritam:aut
ſi voles,poſtquam acetum mulſum perfectè fuerit coctũ.
Doſis perfecta eſt vnc.vna,aut pro viribus.Facit ad poda-
gricas affectiones,& ad comitiales,& in quibus euacuare
ſimúlque ab obturatis amouere opus eſt craſſos humores.

Purgatoriũ aquam ducens ex Caryophyllo. Aloes,
epithymi,caryophylli,grani cnidii,petroſelini,rhei Pon-
tici,ſingulorum ſemunciã,euphorbii ſcrupulos quatuor,
mellis quod ſatis eſt: datur cochlearii menſura. Pur-
gatorium ex rhodomelite,Alexandri, Roſarũ ſucci ſex-
tarios duos,mellis ſextariũ vnũ,ſcãmoniæ trientẽ. Doſis
perfecta cochlearia quinque,minor cochlearia duo, me-
dia cochlearia tria. Aliter, Mellis libram vnã, roſarũ ſuc-
ci lib.vnã, piperis drach. duas, ſcammoniæ drach. octo,
maſtiches drach.quatuor,zingiberis drach.duas. Aliter,
quo ego vtor,Spicænardi,aſari,epithymi,ſingulorum ſe-
munciam in aquæ hemina per triduum macerato,& mo-
derata facta coctura, roſarum ſucci ſextarii dimidium
ad aquam adiicito,& mellis ſextarii dimidiũ,& facta ad
compagem vſque coctione, ſcammoniæ ſeſquiunciam
addito. Purgatorium ex malis cydoniis, Malorum
cydoniorum aſſatorum trientem, piperis ſemiunciam,
ſcammoniæ drach.I,mellis quincuncem: ex tritis præbe
cochlearium vnum,aut pro viribus. Purgatorium
ex malo citrio,ſtomacho gratum. Mali citrii corticis &
carnis librã vnã in aquæ ſextario vno ſemis ad tertias co-
quito,& mellis ſextar.dimidio adiecto, ad mellis ſpiſſitu-
dinẽ coquito,& piperis lõgi vnc.I,ſcãmoniæ in fermẽto
toſtæ vnc.I.terito ac inſpergito. Buccellatus purga-
torius, Scammoniæ toſtæ vnc.I,piperis & ſeminis apii,
ſingulorum ſcrup.I,fœniculi,aniſi,ſingulorũ vnc. I, mel-
lis libr.I.De moderatè toſtis dato vnc.I, in condito. O-
liuæ purgatoriæ. Scammoniæ vnc.I, piperis vnc.I, epi-
thymi,cymini torrefacti, petroſelini,foliorũ rutæ,men-
tæ viridis,ſingulorũ drach. IIII,ſilphii drach.I, palmula-
rum quincuncem,mellis quincuncem, aceti heminas II,
oliuarum colymbadum muriæ innatantium,fiſſarum vi-
delicet,ſextarium I.Quidam etiam gari modicũ addunt.
Dantur ex his V, aut VII, aut IX. Paſtillus purgatori-
us. Scammoniæ drach. IIII,euphorbii drach. IIII, folii
drach.II,piperis drach. II, mellis libram I.Datur vncia I.

Poſca purgatoria & ſtomacho grata. Cumini,fœni-
culi,ſingulorum vnc.I:pulegii, apii, aniſi,ſingulorum ſe-
munciam:epithymi,ſcammoniæ, ſingulorum vnc.I: ſalis
ſextantem.Doſis perfecta ſcrupuli II.in poſca.Quidam eu-
phorbii ſcrup.IIII, adiiciunt. Vinum purgatorium
in hydropicis, Scyllæ quadrantem,apii ſeminis ſexun-
cẽ,piperis drach.I,capparis radicis drach. IIII, grani Cni-
dii decorticati drach.I,folii malabathri globulos II. vini
heminas XII, mellis ſextar. III. Scillam contuſam in vino
macerato,reliqua trita ammiſceto. Sal purgatorius,
Salis communis torrefacti drach. VI, apii ſeminis, zingi-
beris, panis ſicci, ſingulorum ſcrup.VI.aniſi, piperis,ſin-
gul.ſemunciã:ſcãmoniæ,epithymi,ſingulorũ vnc.I. Da-
tur cochleariũ vnũ. Purgatoria ex Hermodactylo poda-
grica,Hermodactyli quadrãtẽ,aniſi,cumini Æthiopici, a-
meos, thymi corymborũ,piperis albi,zingiberis,ſingul.
ſcrup. III,epithymi ſemũciam.Doſis,ſcrup.IIII. Aliqui ſex
dãt.Dantur mane cũ cõdito,aut aqua mulſa,aut mero fer-
uefacto. Aliter eadẽ purgatoria.Hermodactyli vnc.vnã,
cumini Æthiopici,aniſi,agarici,zingiberis,ſingul.ſcrup.
VI,maſtiches ſcrup.II,ſpicæ nardi ſcrup.II,moſchi ſiliquã
I,cnici ſcrup.II.Dantur ſcrup.IIII.cum hydromelo.Scam-
moniam reprobamus eo quòd ſtomacho noxia ſit.
Si verò ampliore euacatione opus ſit, miſce ad doſim
ſcammoniæ ſiliquas tres:datur loto. Catapotia ex la-
pide Armenico, quæ in morbo articulari maximè dan-
tur. Aloes trientem, ſcammoniæ ſexuncẽ,agarici vnc.v-
nã,epithymi vnc.vnã,lapidis Armenici ſcrup.duodecim,
caſiæ vnc. vnã, ſpicænardi vnc. vnã, ſcillæ aſſatæ ſexun-
cem,croci ſcrup. duodecim. Excipe rhodomelite. Dan-

tur ſcrupuli duo.

Purgatoria ex coronopodio,faciens ad quæ etiā ea quæ
ex hermodactylis, ſtomacho cōmoda. Zingiberis ſcru-
puli duo,piperis ſcrupulus vnus, agarici ſcrupuli decem,
Cnici internæ partis ſcrupuli quatuor,coronopodii radi-
cis ſcrupuli ſex:dātur ſcrupuli tres. Iis verò qui aluū ægrè
ſolubilē habēt ſiliquæ vigintitres quæ faciunt omnino
ſeptem,aut propemodū octo obolos: & poſt euacuationē
vbi lauiſti,ex ouis & pane nutrito.

Purgatorium ex Cyrenaico ſucco, ad febres quartanas,
Succi cyrenaici,piperis,zingiberis,rutæ foliorum, ſingu-
lorū drachmā vnā: datur nucis Ponticæ magnitudine.

Pulticula purgatoria,faciēs ad tumefactos,elephantia-
cos præcipuè, & in quibus craſſum ac viſcoſum humorē
quis exigere velit Colocynthidas duas reſectas ſemine e-
uacuato,& demiſſa medulla,oleo dulci ipſas expleto, im-
poſitiſque reſectis ab ipſis operculis,per diem ac noctem
ſinito: poſtera die euacuato oleo, colocynthidas in aqua
donec flacceſcant coquito:deinde ipſas quidem reiicito,
oleo verò ad aquam admixto, veratri nigri obolos tres
adiicito,& ſcammoniæ drachmam vnam.Cum iis autem
pulticulā ex ſimilagine, aut panem ſiccum tritum coqui-
to.Poſtea ex hac,ægro ſimplici antea victu vſo, dabis nu-
cum ponticarum octo aut decem magnitudine, aut ad
ſummum quatuordecim, & aquam calidam bibendam.

DE CVSTODIA EORVM QVI PVRGANtur,& quid ſit faciendum iis qui ex ſumpta purgatione non purgantur.Ex philagrio. Cap. VI.

IN omnibus efficacibus in ſumma purgatoriis,homini
ſimplici antea victu vſo, ieiuno & probè facta conco
ctione medicamētū dato,& vt ad perfectā vſq; purgatio
nem ne dormiat prohibeto: motum etiam moderatum
ſi fieri poteſt, faciat, & ab omni cibo ac potu tunc abſti-
neat,ad perfectam vſque purgationem. Si verò inediam
non ferant,aut propterea quòd os ventriculi in ipſis faci-
lè bilem concipit, ob longam inediam prægreſſam, aut
aliam quandam eiuſmodi cauſam, dandus eſt ipſis panis
ex vino aquoſo,aut ptiſſanæ aut alicæ ſuccus, nō vbi iam
euacuatio incepit,vt ne corrumpatur,ſed ſtatim poſt me-
dicamenti potum. Sic enim aliquando etiam grauitate
ſua, adcelerem medicamenti motum cooperatur. Si ta-
men quis poto quocunque tandē aluū ſubducente medi-
camento,non purgetur,neque euacuetur,ſi quidem nihil
moleſti adeſt,nihil ſollicitum eſſe oportet. Si verò res vr-
geat,ob magnitudinem morbi,aut æger lācinetur, & diſ
tendatur,& velut ſerra ſecetur,neceſſario ſtatim infuſum
per clyſterem adhibetur.Si verò neque ſic obediat aluus,
ſi quidem corpus morſum ſentiat,& velut euertatur,laua-
re & largo oleo illinire oportet:ſi verò repletū ſit,& gra-
uetur,venam ſecare: præſertim ſi multo ſanguine homo
abundet,& oculos rubicundos ac prominentes,non natu
raliter,ſed aduentitio modo,ob potum medicamentum,
habeat.At ſi nihil horum infeſtet,ſed morſus & lancina-
tio adſit,à balneo ſtatim nutrire oportet,& vinū largū bi
bēdū exhibere, & interim clyſterē adhibere,ſi nō ſede-
tur,& rurſus lauare. Sit autem oleū quod per clyſterē in-
funditur rutaceum,aut ex alio quopiam flatus diſcutien-
te paratum.

DE HIS QVI NIMIVM PVRGANTVR, Cap. VII.

EOrum qui nimium purgantur cutis confricetur, & ca
lida lauetur, ante balneum dato vino tenui fuluo ac
flauo,(tale enim celerrimè ad diſtributionem procedit)
& pane madido,ac malis Punicis. Quòd ſi perſeueret eua
cuatio,artus deligentur, ita vt vincula ex ſupernis deor-
ſum procedant, & aſtringant, & quid ſanguinis ac ſpiri-
tus intercipiant. Detur etiam modicum de theriaca ex
carnibus viperæ bibendum.Tranſilit enim ad cutem, &
humorum in ventrem lationem breui reuellit,& quod ve
nenoſum ac medicatum eſt in purgatoriis medicamen-
tis,id obtūdit.Et ſi hæc deſit,de paſtillis theriacis, & am
plius de paſtillis ex ſeminibus, & de antidoto philonio
appellato dabis. Sed & cucurbitis ad ſtomachum vtendū
eſt,& cataplaſmatis ex polenta & vino mulſo: poſt hæc e-

A pithematis adſtringentibus vtendum.Maximè autem v-
tilitatem ſentiunt ex totius corporis frictionibus, & me-
dicamētorū potionibus. Abſtineant præterea ab aere fri
gido ac calido valde. Ille enim materias ab externis in-
trò compellit, & fluxū auget:hic verò diſcutit & exoluit
vires.Si verò ob morſū inteſtinis irritatis euacuatio au-
geatur, prædicta cataplaſmata imponantur, & hebetātia
per clyſterem infundantur, adeps nimirum anſerinus, &
vinum dulce,oleum nardinum & ſimilia.

DE HIERIS ANTIDOTIS, Cap. VIII.

B Hiera Antiochi, Chamædryos,agarici,colocynthi-
dis medullæ,ſtœcadis, ſingulorū drach.x, opopana-
cis,ſagapeni,petroſelini,ariſtolochiæ clematidis, piperis
albi,ſingulorū drach. quinque,cinnamomi, ſpicæ nardi,
myrrhæ Troglodyticæ,croci,folii,ſingulorum drachmas
quatuor,mellis quod ſatis eſt.

Alia hiera, Colocynthidis medullæ drach.xx,ſcillæ
aſſatæ, agarici, ammoniaci thymiamatis, veratri nigri
corticis,ſcammoniæ, hyperici, ſingulorum drach. tres:
epithymi polypodii ſicci, bdellii, aloes, chamædryos,
C marrubii,caſſiæ,ſingulorū drach.octo, myrrhæ Troglo-
dyticæ,opopanacis,ſagapeni,piperis cōmunis,& longi &
albi,petroſelini,cinnamomi,croci,caſtorii, ariſtolochiæ
lōgæ,ſingulorum drach. quatuor,mellis quod ſatis eſt.

Hiera Iuſti. Epithymi drach.duodecim,marrubii,ſtœ-
chadis.chamædryos, veratri nigri,ſcammoniæ, agarici,
piperis longi,ſcillæ aſſatæ,ſingulorum drach.ſedecim: eu
phorbii,colocynthidis medullæ, aloes,croci, gentianæ,
petroſelini,ammoniaci thymiamatis,ſagapeni,ſingulorū
drachmas octo:opopanacis,polii, cinnamomi, myrrhæ,
D ſpicæ nardi,floris iunci rotūdi odorati,pulegii, ſingulo-
rum drach.IIII: ariſtolochiæ longæ & rotundæ,ſingulorū
drach.II,mellis quod ſatis eſt.Doſis ſcrupuli II,aut III, aut
IIII,cum aqua mulſa & ſale.

Hiera Galeni,Chamædryos,piperis longi, piperis albi,
ſtœchadis,veratri nigri,ſcammoniæ, ſpicæ nardi,ſcillæ aſ
ſatæ,(quidam etiam epithymi)ſingulorū drach.XVI,myr-
rhæ,croci, ammoniaci thymiamatis,euphorbii,ſingulo-
rum drach.VIII,excipe melle.

Hiera Rufi, Sycioniæ, ſiue colocynthidis medullæ
E drach.VIII, chamædryos drach.x, ſagapeni drach. VIII,
petroſelini drach. v,ariſtolochiæ rotundæ drach.v,pipe-
ris albi drach. v,cinnamomi drach.IIII, aut caſſiæ drach.
VIII,ſpicæ,croci,polii,myrrhæ,ſingulorū drach.IIII, mel-
lis quod ſatis eſt.

Hiera Archigenis, Marrubii,agarici,chamædryos,co-
locynthidis medullæ,ſtœchadis,ſingulorū drach.x, opo-
panacis,ſagapeni,petroſelini,ariſtolochiæ rotūdæ,piperis
albi,ſingulorū drach.v:cinnamomi,ſpicæ nardi,myrrhæ,
folii,croci,ſingulorum drach.IIII:arida tundito ſimul ac
F cribrato.Opopanacem & ſagapenū & myrrhā contuſa, in
pila,cum aqua mulſa nocte vnà macerato, deinde terito,
& arida adiicito,& melle optimo excepta,in vitreum aut
plumbeū vas reponito: hic modus communis eſt omni-
bus hieris.Doſis autē ipſarū perfecta drach. IIII. Aſſumat
autē & ſalis drach.I,& mellis cyathos duos, & aquæ quā-
tū ſatis eſt. Quòd ſi magis purgatorias efficere volumus
eas quæ ſcammoniam non habent,ad has quoque ſingu-
las obolus vnus,de ipſa admiſceatur.

ILLITIONES SEDIS ET VMBILICI PVRgatoriæ, Cap. IX.

G ILlitio ſedis ad flatus prouocandos.Ruta cum melle con
teritur vt vnus ſuccus fiat,& penitiſſimè intra ſedem il-
linitur. Efficaciſſima fit ſi parum cumini,& nitri,aut ſuc-
ci cyclamini aſſumpſerit.Sed & lanæ tomento excepta in
ſedem inditur, aut melle addito glans efformatur. flatus
enim prodeunt inde multi qui alleuationem faciunt.

Illitio ſedis ventrem mouens,appellatur Chezanan-
ca, *id eſt Cacacoga.* Alumen cum melle tritum concoqui
tur donec fuluum fiat,& cum hoc ſedes illinitur. facilè
H enim multa quidem,ſed non citra laborem educit.

Vmbilicaris illitio aluū ſubducens,Cyclamini drach.
IIII, nitri drach.III,veratri nigri & albi, vtriuſque drach.
duas,colocynthidis drach.tres,ſcammoniæ drach.II, ela-
terii ſucci drach. IIII, grani Cnidii drach.IIII, caricarum

pinguium ſextantem,fellis taurini vnciã I. Alia optima, A
Elaterii,lathyridum, galbani,cyclamini,veratri nigri, ſingulorum drach. IIII, colocynthidis medullæ drachm. VIII,cucumeris ſylueſtris recentis,ſcammoniæ,grani Cnidii,ſingulorũ drach.II. tithymalli drach.II,terebinthinæ drach.III. Excipe hæc felle taurino, & velut vnguento vtere.Quidam ceræ ſeptunce addito,& olei ſicyonii quantum ſatis eſt,velut emplaſtrum impoſuerunt.

MEDICAMENTA VOMITORIA, ET ſumendi veratri modi, Cap. X. B

VOmitibus vtuntur etiam ſani, ab alimenti aut humorum copia grauati: ſed & hi qui ex acuto morbo ægrotant, quum à pituita aut tali quodam humore infeſtantur. Verùm vomitoriis medicamentis vt vtantur, neque ſanis, neque ex acuto morbo ægrotantibus permittendum eſt:ſed in affectionibus diuturnis,& maximè induratis, & quæ forti exactione opus habent, velut eſt podagra,morbus comitialis à ſtomacho oriens,elephas,hydrops, melancholia, & conſimiles. Contraria autem ſunt C vomitoria medicamenta ſanguinis ſputis, & ſtomacho malè affectis,& qui ſuffocari ſolent.Promptiſſimum itaque ex vomitoriis medicamentis eſt oleum cyprinum,ſi digiti aut pennæ in ipſum tingantur, & in gurgulionem immittantur. Sed & nardi Celticæ radicum drach. VII,in aqua mulſa potæ,fortiter ſurſum purgant.Similiter etiam ceſtri V aut VI, drach. in aqua mulſa potæ, & daphnoidis folia III, viridia,trita,ac comeſta. Elaterii quoque obolus I, in aqua potus, pituitam & bilem ſurſum purgat: & ſtaphidis ſylueſtris grana XV, cum aqua mulſa craſſa. Ex D bulbis item hi qui conſueto more eduntur, ſi crudi edãtur, & narciſſi bulbi cocti, ſurſum purgant. Apii quoque radicis pars ea quæ ad aerem vergit, ſi edatur, ſurſum purgat. quidam ipſam chamæraphanum vocant. Quæ verò ad radicem eſt, deorſum purgat: tota verò ſi edatur, ſurſum ac deorſum. Raphanides verò minus qui dem prædictis purgant, ſed vtilius. Oportet autem ipſas dum acres valde ac recentes ſunt, in tenuia fruſta concidere, & duabus aut tribus horis antea in aceto mulſo E maceratas quotquot poſſunt ſumant, ita vt ter aut quater à cœna vomant, & ſemel ieiuni. Sæpe autem inſuper ſorbeant acetum mulſum. Vbi verò duabus horis obambulauerint,aquam tepidam bibentes, immiſſis digitis aut pinnis vomant.

Modi ſumendi veratri, Veratrum dandum eſt diutinè ægrotantibus, & ex forti morbo, & qui ex aliis auxiliis ſalutem deſperarunt, eo quòd morbus omnibus ipſis ſit fortior. Dandum autem ſiue aſſiduè vexarit morbus, velut hydrops,elephas,malus habitus,reſolutio, & ſimiles: ſiue per quoſdam tẽporis circuitus repetat,velut co- F mitialis,& podagra.Quum autem multi ſint ſumẽdi veratri modi, ſimplicior & potior præparatio ad ſumendum veratrum,hic modus eſt. Poſtquã raphanidas prius arundine perpunxeris, veratri albi optimi radicum ſurculos feſtucaceos in fiſſuras impingito, & vbi noctẽ permanſerint,ipſos tollito: raphanidas autem conciſas cum aceto mulſo dato iuxta relatum modum, aſſueto nimirum antea ad vomitiones ægroto, & relatis horis interpoſitis, vt inſuper ad vomendum cogantur. Præcipuus autem ſumendi veratri modus hic eſt, Veratri optimi ſextantem in aquæ hemina, quinque antea diebus G maceratum, coquito donec tertia aquæ pars reſtet. Expreſſo deinde veratro, ad aquam æqualem mellis modum admiſceto, & facta ad craſſitudinem coctura, dato ægroto antea iuxta relatum modum ad vomitum exercitato, ita vt idem ſit ieiunus, & bene concoxerit, & aluum deorſum exonerauerit, aut ſua ſponte, aut etiam ſemel atque iterum infuſo per clyſterem immiſſo pro viribus. Efficaciſſimus porro omnium modus talis eſt, Radices veratri ad ſeſami magnitudinẽ concidito(nam H in pululum redactæ,actionis efficacia ſtrãgulant) & debilioribus quidem cum ptiſſanæ, aut alicæ, aut eiuſmodi cuiuſdam ſucco,veratri ſummùm drachmas II, minimùm drachmam I, coquito, & bibendum dato. Robuſtioribus autem, cum aqua calida,aut aqua mulſa. Incipit purgatio poſt tres aut quatuor horas.Quibus tardius incipit, ii melius purgantur. Si verò vomitiones tardè prodeant,aqua mulſa bibenda data,ad vomitum cogantur, immiſſis item pinnis in oleum tinctis. Si neque ſic vomant, in balneum abducantur. At vbi vomere incœperint, ſiquidem pro ratione euacuatio fiat, nihil amplius moleſtiæ exhibere oportet: ſi verò lancinentur,aut etiam conuellantur, aquam & oleum bibenda dato. Nam hinc & deorſum per ventrẽ ſubductio ipſis contingit(id quod etiam aliâs in iis qui veratrum ſumunt aliquãdo contingere ſolet) & medicamenti coaceruationem facilius ferunt. Quòd ſi animi deliquium ipſis accidat, odoramentis refocillentur.Sed & ad alia,velut veriſimile, accedentia ſymptomata,ſimiliter congrua adhibere oportet. Cæterùm multa contingente euacuatione, nutriãtur, & dormire permittantur, aliáque velut in iis qui nimium purgantur dictum eſt fiant. Si verò perſeueret adhuc, cucurbitæ ſtomacho affigantur,& artus deligẽtur. At ſi pro ratione euacuatio fiat, aqua mulſa ipſis bibenda detur moderatè,quò ſuperfluitates ex medicamento eluat.Et paulò pòſt cibus concoctu facilis exhibeatur. Porro in iis qui ſuſpecta habent per os medicamenta, & tamen omnino veratri vſu opus habent, Antylus tali quodã infuſo per clyſterem vtitur, Veratri albi drach.II, in aquæ ſextar. I maceramus, & per diem ac noctem manere ſinimus:ſequente verò die veratrum in aqua ad dimidias coquimus, deinde hanc per ſedem infundimus, vt vomitum cõcitet. Surſum purgat paulo debilius quàm veratri potio. Poſt ſufficientem purgationem, glandula acri ſubdita excretionem irritamus,quò infuſum reddatur, & ipſi non amplius vomant. Et poſt excretionem, aquam mulſam ſemel aut iterum infundimus, quò inteſtina eluantur. Idem Antylus ita dicit,Fit etiam glandula (inquit)ex veratro albo tuſo ac cribrato,deinde melle cocto excepto,ſimiliter purgans ſupernum ventrem, quemadmodum infuſum ex veratro purgat. At verò probatior eſt hic modus: nam in nobis ſitum eſt vt moderemur purgationem. Sit itaque veratri pondus drachmarũ duarum:ipſa verò glans lanæ tomento ſolidiore obducatur aut obligetur.Et caput tomẽti extrinſecus per ſedem propendeat, quò poſt ſufficientem purgationem, glandem extrahere nobis liceat. Hic modus perfectiſſimè purgat, & neque ſuffocationem, neque aliud quoddam periculum inducit.

DE DIVERSIS ANTIDOTIS, Cap. XI.

Præfatio,à Galeno libris de Antidotis præmiſſa.

COmpoſitiones medicamẽtorum quæ affectiones curant,& non foris imponuntur,ſed intra corpus ſumũtur,veteres medici Antidotos vocant. Tres autem ſunt ipſarum differẽtiæ: quædam enim lethalium medicamẽtorum gratia exhibentur: quædam ob beſtias venenum eiaculantes: quædam affectionibus ex malo victu obortis auxiliantur.Aliquæ triplicem vſum promittunt,quemadmodum etiam ea quæ theriaca appellatur.

Hedychroi in theriacam ingredientis præparatio Aſpalathi radicis corticis, calami aromatici, coſti, aſari xylobalſami,phu,amaraci,maſtiches,ſing.drach. VI, carpobalſami drach.II, mari drach. XVI, floris iunci rotundi odorati drach. II, cinnamomi drach. XXIIII, amomi, caſſiæ,rhei,ſing.drach.VIII,nardi Indicæ,folii, ſingulorum drach.XII,myrrhæ drach.XXIIII,croci drach.XII: vino bono excipe,& paſtillos efforma digitis opobalſamo tinctis.

Paſtillorum ſcilliticorum præparatio, Scillam luto aut farinæ maſſa oblitam moderatè aſſato, & acceptis internæ partis ipſius partibus duabus, & farinæ erui parte vna,terito,& ſimiliter paſtillos efformato.

Paſtillorum theriacorum præparatio, Viperas quatuor aut quinque fuluiores ac recens captas ſumito, & de ipſis ad caput & ad caudam,quatuor digitorũ magnitudinem amputato, & tota pelle interaneiſque ipſarum ablatis, reliqua in noua olla cum anetho & ſale coquito, donec ſpinæ de carnibus diſcedant: deinde ablatis ac diligenter à ſpinis purgatis carnibus, puri panis æqualem portionem ipſis admiſceto, & trita ſimiliter in paſtillos

efformato,digitis opobalſamo tinctis,& invmbra ſiccato.

Theriacæ Antidoti præparatio, Paſtillorum ſcilliticorum drach. XLVIII, paſtillorum theriacorum drach. XXIIII, hedychroi drach. XXIIII, cinnamomi drachmas XXIIII, piperis communis drach. XXIIII, ſucci papaueris drach. XXIIII, roſarum ſiccarum drach. XII, ſcordii, buniadis ſeminis,iridis Illyricæ, agarici, glycyrrhizæ, opobalſami,ſing.drach.XII, myrrhæ, croci, zingiberis, rhei Pontici,quinquefolii radicis,calaminthæ, marrubii, petroſelini,ſtœchadis,coſti,piperis albi & longi, dictamni, iunci rotundi odorati floris, thuris maſculi, terebinthinæ,maſtiches,caſſiæ nigræ,ſpicæ nardi,ſingul.drach. VI, polii floris,ſtyracis, apii ſeminis, ſeſelis, thlaſpis, ammii, chamædryos, chamæpityos, hypociſtidis ſucci, malabathri, nardi Celticæ, mei,gẽtianæ,aniſi,fœniculi ſeminis, Lemniæ ſphragidis,chalcitidis toſtæ,amomi,acori, balſami, phu Pontici, hyperici, acaciæ, gummi, cardamomi, ſingul.drach.IIII,dauci ſeminis, galbani, ſagapeni, bituminis,opopanacis,caſtorii, centauræ, ariſtolochiæ clematidis,ſingul.drach.II.mellis Attici libras X,vini Falerni ſextar.II.Opium,hypociſtidem,myrrham,ſagapenum, ſtyracem,acaciam,opopanacem,in pilam mittito, & modico melle affuſo, tundens diſſoluito, deinde vino adiecto vt ſuperemineat, ad triduum macerato, poſtea reliqua tuſa vnito, mel ipſum deſpumetur. Reponitur in argentea aut vitrea vaſa non valde plena: & opercula ſingulis diebus demuntur. Vſus ipſius eſt, ſi res vrget, in morſis à beſtiis venenatis, & iis qui venenum acceperunt,poſt ſeptimum à præparatione annum, nucis Ponticæ magnitudine, cum vini cyath.III, ita vt bis in die bibatur: ſimiliter etiam iis qui ab aliqua obſcura periclitati ſunt cauſa, vt corruptio in corpore lethalis medicamenti qualitatem ſit imitata, quemadmodum in peſtilentibus conſtitutionibus maximè fieri ſolet: ſemel in die datur. At in aliis affectionibus poſt decennium ipſius vſus eſt, & vſque ad viceſimum annum. In tuſſi verò & thoracis aut lateris doloribus, non febrientibus,cum vino mulſo,febrientibus,cum aqua mulſa,datur ad noctem fabæ Ægyptiæ magnitudine. Sanguinem ſpuentibus, ſi recens eſt malum, in poſca: ſi diuturnum, in ſymphyti decocto datur fabæ Ægyptiæ magnitudine mane & veſperi. Inflatis & torminoſis aut cœliacis datur mane ex aqua calida, fabæ Ægyptiæ magnitudine. Appetentiam intenſam excitat. A rigore, perfrigeratione, & bilis vomitu,ante acceſſiones pota liberat. Mẽſes mouet,& mortuos fœtus eiicit, fabæ Ægyptiæ magnitudine pota cum aqua mulſa, aut paſſo, in quo ruta aut dictamnum coctũ eſt. Facit etiam ad vocem abſciſſam, & per ſe & cum dupla tragacantha, ex vino mulſo aut paſſo pota, & ſub lingua detenta,& eliquata.Splenicis & hepaticis datur ex poſca: ſi ſcirrhi duritia adſit, ex aceti mulſi, aut aceti ſcillitici ſeſquicyatho: nephriticis cum aceto mulſo fabæ Ægyptiæ magnitudine: dyſentericis tantundem cum rhois decocto, mane & veſperi. Ad viſus quoque hebetudinem ſummè facit hoc modo, Antidoti & opobalſami ſextantem cum mellis cyatho miſceto,& paulatim illinito. Detergit etiam dentes. Plerique etiam præſeruationis gratia ipſam accipiunt in nouilunio fabæ Græcæ magnitudine, vbi probè concoxerunt, cum mellis cochleario vno, & aquæ cyathis II. Similiter etiam in profectionibus ipſa vtũtur,quum vitiatum aerem aliquem, aut aquas ſuſpectas habent,in locis vbi iter faciunt.

Sales Theriaci.

Viperas ſumito recens captas quatuor, deinde ſalis ammoniaci aut cõmunis modium Italicum vnum in pilam mittito,& cum ipſo hæc in craſſas partes cõtundito, Gentianæ ſeſquilibram, ariſtolochiæ rotundæ ſeſquilibram,centaurii tenuis comæ lib.II, cardamomi, marrubii,ſingulorum ſexũcem,ſcordii,apii, chamædryos Creticæ,ſingulorum lib.I, rutæ ſatiuæ ſeminis ſextar.II. Mellis Attici menſura ſufficiente hæc vnito, & dimidiam ipſorum partem in ollam nouam dato, deinde quatuor viperas viuas adiicito, inſupérque ad ipſas etiam ſcillas teneras recentes minutim conciſas addito, atque ita reliquam dimidiam partem ſuperioris mixturæ ſuperiniicito,& olla diligenter operta,tribus aut quatuor foraminibus operculum ipſius perforato, quò vapor per ipſa exhalans, aſſationis modum tibi ſignificet. Primùm enim apparebit fumus multus, exiens caliginoſus ac valde turbatus, ſignificans quòd ignis iam feras ipſas contingat: atque tunc tu diligenter caue nequid de hoc fumo inſpires, dum aer à viperarum exhalatione inficitur. Deinde quum ceſſauerit vapor, & flammam quandam exilem conſpexeris per foramina egredientem,tunc ſanè quamoptimè aſſatas putato, atque ſic ollam ab igne ablatam, per totam diem ac noctem perfrigerato: poſtea aperito, & exemptos carbones diligenter tundito,& cribrato cum his mixturis,Rutæ ſylueſtris ſeminis, hyſſopi Cretici,ſingulorum dodrãtem, ſeminis fœniculi,nardi Celticæ, ſtachyos Scythicæ,ſingulorum ſexuncem;petroſelini Macedonici, malabathri, foliorum, ſingulorum trientem, amomi, racemi, hormini ſeminis toſti, ſingulorum quadrantem:origani cacuminum,thymi cacuminum,ſingulorum ſextantem:baccarum iuniperi,piperis albi, & longi,ſingul.lib.I,ſilphii radicis dextantem, ſeminis coriandri, zingiberis non perforati, ſatyrii ſeminis aut radicis, pulegii, ſeſelis Maſſilienſis, menthæ, ſingulorum ſexuncem,caſſiæ fiſtulæ ſextãtem,cinnamomi vnc.I. Cæterùm ego præparaui vt beſtias non exuſſerim, ſed paſtillos ex ipſis paratos, velut in theriaca expoſui, cum iis quæ cum beſtiis vruntur miſcui, & hoc propterea vt quam in ſe habent amaritudinem,eam in vſtione deponant. Tãtam autem menſuram paſtillorum adieci quantam coniectura aſſequi potui quatuor viperas habere. Et euaſerunt reuera optimi.

Antidotus Mithridatica ex ſcinco, Myrrhæ Troglodyticæ,zingiberis,cinnamomi,ſing. drach.X, ſpicæ nardi,thuris,thlaſpeos,opobalſami, floris iunci odorati, coſti,ſtœchadis,ſeſelis,galbani,terebinthinæ, piperis longi, caſtorii, ſucci hypociſtidis, ſtyracis, foliorũ malabathri, ſingulorum drach. IIII, caſſiæ nigræ, polii, piperis albi, ſcordii, dauci ſeminis, carpobalſami, cypheos, bdellii, nardi Celticæ,gummi,petroſelini, opii,cardamomi,fœniculi ſeminis,gẽtianæ,foliorum roſarum, ſingul. drach. VIII,dictamni,aniſi,acori,phu,ſingulorum drachmas III, mei Athamãtici,acaciæ,ventris ſcinci, hyperici ſeminis, ſing.drach.I.S.vini & mellis quantum ſatis eſt.Præparato ſimiliter vt theriacam. Galenus dicit hãc ad eadem facere ad quæ etiam theriaca, exceptis iis qui à vipera morſi ſunt.nam ad hos theriaca efficacior eſt.

Antidotus ex ſanguinibus,faciẽs ad omnia venenum eiaculantia, & ad lethalia medicamenta, Piperis albi & longi,coſti,acori,phu,aniſi,dictamni Cretici,ſingulorum drach. II, amomi,opobalſami,ſeminis rutæ ſylueſtris,ſeminis fœniculi,cumini Æthiopici,anethi,ſanguinis anatis maſculi ſicci, ſanguinis hœdi, ſanguinis anſeris, ſanguinis anatis fœminæ, buniadis ſylueſtris ſeminis, ſingulorum drachmas III,gentianæ radicis,trifolii, iunci odorati floris,thuris,roſarum ſiccarum,ſingulorum drach. IIII,cinnamomi drach.II, ſcordii drach.VIII, petroſelini, polii,myrrhæ,nardi, ſingulorum drach.VI, caſſiæ drach. III,ſucci Cyrenaici drach.III,ſtœchadis drach. V.aſari drachmas II, ammoniaci thymiamatis drach.III, mei Athamantici drach. II, agarici drach. II, carpobalſami grana XX,mellis cocti quantum ſatis eſt.

Acetum mulſum ſimplex, Aceti acerrimi albi ſextar. I,aquæ ſextar.II,Mellis ſextarium I. Coquito ad liquidioris mellis compagem, mel inter coquendum deſpumans.

Acetum ſcilliticum, Scillæ albæ conciſæ,& in vmbra ſiccatæ ad dies quadraginta, rurſúſque purgatæ, minam vnam, aceti boni ſextarios XII. Hæc ſimul in vas mittito, idque opertum ad dies ſexaginta ad ſolem exponito,poſt quas ſcillam expreſſam abiicito: acetum autem excolatum in aliud vas tranſfundito. Quidam ſcillæ minam I, in aceti ſextarios VI mittunt: alii viridis ſcillæ idem pondus in acetum coniiciunt, & ad menſes ſex ſimul in vaſe eſſe ſinunt.Et eſt hoc magis inciſorium.Facit autem ad fluxiones circa os, ſi colluatur, & ad multas internarum partium affectiones,ſi bibatur,exceptis iis quæ cum vlceratione conſiſtunt: facit item ad plura alia.

A Acetum mulſum ſcilliticum, Scillæ partium internarum tenerarum libr.II, aceti acris albi ſextar. xv, piperis, petroſelini Macedonici, ſingulorum ſextantem, dauci Cretici,ammii,aniſi,nardi Celticæ, liguſtici, aſari, cardamomi,ſpicæ nardi,amomi, rhei Pontici, ſingul.ſemunciam, ſeminis fœniculi, cumini,ſilphii, zingiberis, pyrethri,hyſſopi Cretici,coſti,pulegii,ſingulorum vnc.I, menthæ viridis faſciculum I,rutæ viridis ramulos v, mellis Attici ſextar.I, ſapæ ſextar. II, apii viridis faſciculum I. Internas ſcillæ partes albas contuſas in acetum mittito, & ad dies ſeptem ſub caniculæ ardoribus macerari ſinito: B deinde exempta ſcilla, ſicca quidem iam contuſa, viridia autem non contuſa, in acetum dato, & rurſus poſt ſeptem dies omnibus excolatis, mel & ſapam ad acetum addito,& ad compagem coquito, vitreóque vaſe excipito. Vtere hoc auxilio & ieiunus velut potione quæ ante cibum ſumi ſolet,& cum cibo ad intinctus.Eſt enim longè vtiliſſimum.

Medicamentum Galeni ex ſcilla, faciens maximè ad comitiales. Scillam in tenues partes manibus confractam, in vas quod mel habuit conijce, & id probè oper- C tum in loco ad meridiem conuerſo, ſub Caniculæ ardoribus expone: poſt quadraginta dies ab ortu caniculæ, ſolue,& ſcillæ corpus effluxiſſe comperies.Exceptum itaque ſuccum ipſius optimo melle condito, & his ſingulis diebus cochl. I præbeto, pueris paruum, perfectis magnum.Sed & ipſum ſcillæ corpus cum melle terito, indéque cochlearium exhibeto. Eſt autem hoc facultate poſterius ſucco.

Philonis Antidotus, Piperis albi drach.xx, hyoſcyami drach. xx, ſucci papaueris drach.x,croci drach.v, py- D rethri,euphorbii,ſpicæ nardi,ſing. drach.I,mellis Attici, aut alterius boni probè cocti, quod ſatis eſt. Dato perfectis nucis Ponticæ magnitudinem,minoribus fabæ,pueris ciceris. Medicamentum eſt quod dolorem maximè ſedat,& ſomnum inducit.

Athanaſia dolorem ſedans pleuritica,Oribaſii, Caſſiæ drach. VIII,ſpicæ nardi, amomi, croci, opii, ſtyracis, myrrhæ,coſtis, ſingul. drach.IIII, mellis deſpumati quod ſatis eſt.Doſis eſt eadem quæ Philonis antidoti.

Antidotus ex duobus piperis generibus,ſimilem vim E habens, Cardamomi,caſtorii,opii,ſingul. drach.III,myrrhæ,coſti.piperis albi,& longi, galbani, ſingul. drach. III, croci drach. III. Excipe melle cocto, & præbe fabæ magnitudine.

Antidotus ex papaueris capitibus, & ſapa, Capita papaueris viridia non aquoſa, VIII,aut x, poſtridie vt decerpſeris, cum glycyrrhizæ vncia vna, in ſapæ ſextario vno,ad diem vnum macerata coquito donec flacceſcant, & vbi moderatam habuerint hæc compagem, ab igne ablata vaſe excipito, ac vtitor in febrientibus qui vigi- F liis infeſtantur, & ſi de capite in thoracem tenuis fluxus fertur.

Antidotus ex papaueris capitibus,& melle, Capita papaueris(velut dictum eſt)& glycyrrhizæ vnc.I,in aquæ pluuialis aut fontanæ ſextario I, donec flacceſcant coquito ac exprimito, & ad decoctum mellis ſextarium dimidium adiicito,& ad ſpiſſitudinem coquito. Datur his qui cum doloris mitigatione, & ſomni inductione, inſuper etiam expurgatione & exterſione opus habēt eorum G quæ in thorace aut circa pulmonem & renes hærent.

Antidotus ex papaueris capitibus compoſita, Aquæ in qua capita papaueris iuxta relatum modum cocta ſunt, ſextar.I,vini dulcis heminas II, mellis libr.I,croci, hypociſtidis ſucci, ſingul. drach. IIII, coquito ad compagem. Cæterùm ea quæ ex melle,& capitibus papaueris,& malis cydoniis paratur,ſtomacho gratior eſt: verùm efficacior eſt ſi vnà cum papaueris capitibus, etiam melilotum & glycyrrhiza in aqua coquantur.

Eclegma ex marrubio ſimplex, ad tabeſcentes maximè, Comæ marrubii lib.I,in aquæ heminis VI ad tertias H coquito, & abiecta herba, parem mellis menſuram aquæ adiicito,& ad mellis ſpiſſitudinem coquito, indéque cochl.I.præbeto.

Eclegma ex marrubio compoſitum, Comæ marrubii,iridis Illyricæ,hyſſopi,pulegii, glycyrrhizæ, apii, ſingulorum ſextantem, caricarum pinguium quadrantem, nucleorum nucis pineæ reſinatæ quadrantem. Contundito in craſſas partes ſicca, & cum caricis in aquæ ſextar. III,macerata, ad tertias decoquito: deinde ad excolatam aquam mellis libr.II adiicito, & ad mellis compagem vſque coquito.

Eclegma ex eruo, Amygdalarum amararum ſextantem,farinæ erui trientem,hyſſopi trientem, iridis ſemunciam, nucleorum pineorum torrefactorum ſextantem, mellis ſextar.I,aut quod ſatis eſt.

Eclegma dodecatheon, Iridis Illyricæ trientem, erui trientem,hyſſopi ſextantem,ſeminis vrticæ ſextantē, glycyrrhizæ ſextantē,fœnigræci ſextātem, bulborum trientem,ſeminis lini torrefacti trientē,melanthii ſcrup.XVIII, pulegii ſcrupul. VI, nucleorum pineorum torrefactorum ſextantem,piperis ſcrup.VI,mellis quod ſatis eſt.

Antidotus Sotira, Spicæ nardi ſcrup.XXXIX,myrrhæ ſcrup.XXVII, croci ſcrup.XXXVII, caſtorii ſcrup. XXXIX, petroſelini ſcrup. XLV, aniſi ſcrup. IX, apii ſcrup. VII, floris iunci odorati ſcrup. XXXVI, caſſiæ ſcrup. XII, piperis longi ſcrup.XII,ſeminis ſinonis ſcrup.VI, ſtyracis ſcrup.XVIII, amomi ſcrup.XII,ſeſeli ſcrup.XII,hedychroi ſcrup.XVIII, coſti ſcrup.XVIII,mellis quod ſatis eſt.

Medicamentum ad tuſſim,ex ſtyrace, Amomi,caſſiæ, ſingul. ſextantem, ſtyracis, ſpicæ nardi, ſingulorum ſeſquiunciam,croci, piperis albi, ſingul. vnc.I, mellis ſextar.I.Exhibe cochlearium vnum.

Medicamentum Philoxeni,ad ſuppuratos & fluxiones diuturnas, Terebinthinæ drachm.XXVIII, nardi drach. XVI,myrrhæ ſtactæ drach.VI,cardamomi,bulborum, ſingul. drach.VI, croci drach. XII, galbani drach. XVI, amygdala amara LXXX. mellis heminam: bibitur ex aqua fabæ Ægyptiæ magnitudine.

Antidotus Eſdræ,multi vſus. eſt enim ex iis quæ valde ſiccant. Amomi ſcru.VI,croci ſcru.XVIII,ſeminis dauci ſcrup. I. S. fœniculi ſeminis ſcrup.III, caſſiæ ſcrup. I.S. floris iunci odorati ſcru.IIII.S. cinnamomi ſcrup. III,hypociſtidis ſucci ſcrup.IIII.S.ſulphuris ſcrup.v,ſeminis papaueris ſcrup. v, pyrethri ſcrup.III, petroſelini ſcrup. I. S. iridis Illyricæ ſcrup.VII. S. hyoſcyami ſeminis ſcrup.XIII. S.ſpicæ nardi ſcrup.VII. S. ſeminis rutæ ſcrup. I. S. anethi ſcrup. III, cardamomi ſcrup.III, roſarum ſiccarum ſcrup. IIII.S. floris nerii (eſt autem velut ſiliqua, ex qua roſa rododaphnes emergit) & roſæ ipſius, ſingul. ſcrup.III, rhei ſcrup. VI, gentianæ ſcrup.VI, hedychroi ſcrup.I. S. tragacanthæ ſcrup.XV.Lycii ſcrup.VI, foliorum citrii ſcrup.VI, ſeminis ocimi ſcrup.I.S.aniſi ſcrup.III,coſti, myrrhæ,ſingul.ſcrup.VI,bdellii ſcrup.XVI,ſucci artemiſiæ ſcrup.XIII. rhois Syriaci ſcrup.XXV.S. aſari, ventris mergi, lapidis iaſpidis,ſingulorum ſcrup.III,piperis ſcrup.XV,caſtorii ſcru. I.S. cimoliæ ſcrup. VI, ſiſonis ſcrup.IX, ſtyracis ſcrup. IX, opobalſami ſcrup.XII, ſeſelis herbæ ſcrup.I. S. mellis vncias XXVIII,vini quod ſatis eſt.

Medicamentum ex malorum cotoneorum carnibus, Malorum cotoneorum purorum libr.III, concoquuntur in vini veteris ſextar.III,deinde teruntur, & adiiciuntur ipſis trita hæc, piperis, aniſi, liguſtici, ſingul.vnc.I. Quidam etiam zingiberis vnciæ dimidium addunt.Quidam pro vino acetum ſumunt. Medicamētum ex malorum cotoneorum ſucco, ad proſtratam appetentiam & ægrè concoquentes commodum, Malorum cotoneorum maturorum ſucci ſextar.II,mellis boni ſextar.II,aceti ſextar. I,zingiberis quadrantem, piperis albi ſextantem: ad ſpiſſitudinem coquito. Hoc ad perfrigeratos præparat Galenus.In quibus autem,inquit,bilis abundat, citra piperis & zingiberis admiſtionem præparato.

Meloplacuntii (*id eſt placenta ex malis cotoneis*) præparatio, Malorū cotoneorum purorum lib.VI, coquuntur in vino donec flacceſcant: deinde ad excolata ac trita quidam adiiciunt mellis libr. VIII, & ad lentum ignem coquunt,mouētes ſubinde ferula, donec totum manus non inquinet,& tunc contuſa hæc adiiciūt,piperis quadran-

tem,aniſi quadrantem, petroſelini vnc.1. Quidam etiam zingiberis vnc.1, & maſtiches vnc. 1. deinde mixta in placentas ſemunciales efformant,& cum lauri foliis componunt.

Cydonatum friabile fruſta integra habens, Malorum cydoniorum purorum in fruſta conciſorũ libræ 8. coquuntur in vini ſextariis 8. moderatè vt non diſſoluantur,deinde admiſcentur ipſis mellis deſpumati lib. 8. piperis beſſis, petroſelini,aniſi, ſingulorum quadrans, zingiberis quincunx, ſpicæ nardi ſeſcuncia,caryophylli vncia vna:omnia hæc contuſa & moderatè cocta,ad iuſculi ſpiſſitudinem tollito, & vbi perfrigerata ſunt,fruſta ſimul cum iuſculo componito.

Antidotus ex tribus piperis generibus. Piperis cõmunis,albi,longi,ſingulorum drach. 7. zingiberis,aniſi, cacuminum thymi, ſingul. drach. 2. mellis quod ſatis eſt. Alia Oribaſii, Piperis albi ſextantem, piperis nigri,longi,ſpicæ nardi,cinnamomi,ammii,caroi,hyſſopi, ſeſelis,dauci, petroſelini,ſingul. vnc. 1. zingiberis drach. 4. mellis libr. 3.

Alia,Piperis communis quadrantem, albi vnc.1, longi vnc.1. petroſelini,cinnamomi aut caſſiæ duplum, zingiberis,ſingulorum vnc.1. mellis vnc.21. aut quantum ſatis eſt: ego etiam thymi cacuminum vnc. 1, admiſcui.

Dioſpolites. Cumini aceto macerati ac torrefacti vnc. 1,piperis,zingiberis ſingul. ſextantem, rutæ viridis vnc.1,S. nitri drach. 11.S. Excipe melle. Medicamentum ex calamintha, Petroſelini,pulegii,ſeſelis, calaminthæ,ſingulorum quadrantem, apii ſeminis vnc.1,cacuminum thymi vnciã 1. liguſtici trientem ,piperis vnc.12. mellis quod ſatis eſt.

Medicamentum ex citrio,ad ægrè concoquentes.

Aceti heminas 3,citrii ſiue medici mali carnis lib.1, hyſſopi,rutæ, origani,ſingul. faſciculum. Hæc per diem ac noctem macerata in aceto coquuntur ad tertias,& expreſſa abiiciuntur:ad acetum autem mellis ſextar.1. admiſcetur,& rurſus ad mellis ſpiſſitudinẽ coquitur. quod vbi factum eſt,aſari, mei, piperis albi, ſingul. ſextans infarcitur.Datur inde cochl. 1,mane,& ad ſomnum.

Picra Galeni, Aloes drach.c, xylobalſami, maſtiches, croci,ſpicæ nardi,aſari, cinnamomi, ſing.drach.vi. Quidam etiam floris iunci odorati,& caſſiæ,ſingul.drach.vi, addunt.Datur ex aqua mulſa drach.1.

Picra ex aceto mulſo, ad ſtomachicos, vterum,& hydropem, Aloes trientem, folii ſextantem , coſti, caſſiæ, amomi,iridis,ſingulorũ drach.1,corticis radicis fœniculi libr. 1, maſtiches, nardi Celticæ, zingiberis, ſingulorum drach.1,piperis drach.1,mei drach.1,aceti ſextar.1. S. mellis ſextar.1.S. fœniculum in aceto vbi prius coctum eſt abiicitur: deinde mel adiicitur, & facta ad mellis compagem coctura,reliqua trita inſpergantur.

Medicamentum optimum ex hepate lupino, Gentianæ,chamæpityos,petroſelini, marrubii,fellis vrſini,ſinapis, ſcolopendrii, radicis panacis minii, rubiæ , ſeminis braſſicæ,ariſtolochiæ longæ,piperis albi, ſpicæ nardi,coſti,erucæ ſeminis, eryngii radicis, polii,echii, eupatorii, baccarum iuniperi, hepatis lupini, enulæ, ſingulorum æquales partes melle cocto excipe. Datur nucis Ponticæ magnitudo cum vino mulſo cocto.

Theodoretus ex anacardiis, Anacardiorum vnc.1.S. croci,caſſiæ,folii,ſpicæ nardi, caryophylli, mei, agarici, floris iunci odorati,rhei, epithymi, ſingulorũ drach.1111, acori,piperis, ſingul. vnc.1.S. aloes quadrantem, ſaxifragæ,maſtiches,iridis Illyricæ, ſingulorum vnc.1.S. myrobalanorũ vnc.1.mellis,libr.1,aut quod ſatis eſt. Theodoretus abſque anacardiis, Aloes drach. LX, agarici drach.XX1111,croci,caſſiæ,rhei Pontici,acori,cinnamomi,maſtiches,ſingul.drach.X,coſti, ſeminis rutæ, piperis albi, ſingul.drach.v111, ſpicæ nardi drach. 111, xylobalſami,aſari,chamædryos,mei,ſingul.drach.1111,mellis quod ſatis eſt.Quidam etiam his addunt anacardia 11.Doſis eſt drach. 11,cum aqua mulſa.

Cyphoides, ad hepaticos, & thoracis affectiones, Vuæ paſſæ carnis drachmas XXV, croci drach.1, calami drach. 11, bdellii drach. 11.S. cinnamomi obol. 111. nardi obol.111,iunci odorati drach. 21, myrrhæ drach. 111,terebinthinæ drach. 1111, aſpalathi ramenti obol. X11, mellis drach.XV1. vini quod ſatis eſt. Cyphoides aliter, Alexandri, Croci, cinnamomi, bdellii, ſingulorum drach. 1111,myrrhæ, calami, ſingulorum drachmas 11, aſpalathi, floris iunci odorati, ſingulorum drachmas 111, caſſiæ, nardi,ſingulorum drachmam 1, terebinthinæ drachmas XV1, vuæ paſſæ carnis drachmas CLX, mellis heminam, 1.S.vini Chii quod ſatis eſt. Medicamentum ex Cacano hepaticũ. Cacani vnc.1,coſti vnc.1 ,folii ſcrup.v111, piperis albi ſcrup. v11, ſpicæ nardi ſcrup. v1, mellis quod ſatis eſt.Datur cochl.1,cum conditi potione.

Zopyrius, Myrrhæ drachmas v,croci,caſſiæ, ſingulorum drachmas 1111, cinnamomi drachmas 111, ſpicæ nardi drachmas 11, floris iunci odorati drachmas 11, piperis albi drachmam 1. S. thuris drachmam 1, coſti drach.1.Mellis quod ſatis eſt.

Pœonia, Styracis calamitæ drach.6.thuris,amomi,croci,ſingul.vnc.1.S.ſpicæ nardi drach. 6, folii drachmas 2.piperis albi drach.6. piperis communis drach. 8.myrrhæ vnc.1.coſti vnc.1.mellis quod ſatis eſt.

Catapotia hepatica,Doſithei,Aloes vnc.1.ſpicæ nardi,folii,coſti,ſingul.ſcrup. 2. agarici ſcrup.8.maſtiches ſcrup.13.epithymi ſcrup.4.rhei ſcrupul.1.

Acetum mulſum ad ſplenem,Capparis radicis corticis,ſcolopẽdrii,ſpicæ nardi,aſari,iridis,floris iunci odorati,floris iunci quadrati,aniſi,cumini,fœniculi,acori,fructus ericæ,ſingul. vnc.1, foliorum myricæ,foliorũ ſalicis,radicis apii,dendrolibani,ſcillæ,ſingulorum ſextantem,aceti ſextar. 3. mellis ſextar. 3. ammoniaci thymiamatis quadrantem.Præparato velut ſcilliticum, dato cochl. 2. Acetum mulſum, faciens ad calculoſos. Saxifragæ,betonicæ, graminis,adianti,ſpicæ nardi,carpeſiæ, aſari, eryngii,ſingul.vnc.1. petroſelini Macedonici, rutæ ſeminis, ſingul. vnc. S. fœniculi viridis, ſcillæ aſſatæ,chamædaphnes,ſingulorum ſextantem:capparis radicis corticis quadrantem,ſii ſextantem, aquæ, aceti,mellis,ſingul.ſextantem.

Poſca calculos atterens, Pulegii, maſtiches, ſeminis apii,menthæ ſiccæ,ſingulorum vnc.1,ſalis communis torrefacti lib.1, ſeminis coriandri,ſpicæ nardi, aniſi,ammii,ſingul.ſcrup.v1,folii ſcrup.1111, piperis albi vnc.S.aut cõmunis,vnc.1, lithoſpermatis ſexuncem, betonicæ ſexuncem, aceti boni ſextar.v. Omnia tuſa, cribrata ac leuiſſimè trita, per triduum aceto admiſceto, & per dies XL inſolato. Vſus autem tempore, ex cicere nigro, & aſparagorum radice,apióque & adianto decoctum parato,& ad ipſius temperaturam aceti heminas 11, adiicito, ægróque in calido balnei ſolio bibendum præbeto. Quidam verò relatarum ſpecierũ puluilli ſcrup.X11, cum poſca ex prædictorum relatarum herbarum decocto mixta exhibent, & nihilominus efficax eſt medicamentum.

Conditum calculos atterens, Piperis albi,ſaxifragæ,ſpicæ nardi,lithoſpermi,betonicæ,ſingulorum vnc.1, petroſelini,folii,ſingulorum vnc.1, S. ſeminis rutæ ſylueſtris,vnc.S.mellis ſextar.1. Vini Aſcalonitæ ſextar. XV1.

Medicamentum ex hircino ſanguine, Quum vua inceperit matureſcere, hirci ætate vigentis ſanguinem accipe, & in ſole ſicca, déque ipſo cochl. 11, præbe calculoſis cum paſſo Cretico. Quidam etiam amomi & folii ſingul. quadrãtem admiſcent: alii etiam myrrhæ ſcrup.1111.

Antidotus renalis ex cicadis, Lithoſpermi,acus piſcis vſti,ſeſelis,ſingulorum vnc.1,ammii,cucumeris ſatiui ſeminis,ſaxifragæ,vuarum paſſarum exemptis vinaceis, ſeminis altheæ, phaſeoli albi, lyncurii, ſingulorum vnc.S. ſpicæ nardi,phu,mei, lapidum ex ſpongiis, ſingulorum drachm. 1: adianti, ſeminis paliuri internæ partis, ſii ſicci,radicis rubi, graminis, polypodii, ſingulorũ drachmas 111 : hircini ſanginis ſiccati (velut dictum eſt) ſcrup.v1,cicadarum ſiccarum,ademptis capite,alis ac pedibus, trientem, piperis albi drach.v1, mellis cocti quod ſatis eſt. Datur nucis Ponticæ magnitudine in condito, aut decocto tribuli, aut ſaxifragæ, aut ſinonis, aut radicis aſparagorum, aut graminis, aut quinquefolii, aut radicis herbæ lanariæ.

Antidotus ex lithoſpermo, Lithoſpermi, betonicæ,ſaxifragæ, petroſelini, piperis albi, æquales portiones.Excipe melle.

Antidotus ex ſemine porri, Piperis albi ac nigri,dauci Cretici,cucumeris ſatiui ſeminis,fœniculi ſeminis,porri ſeminis, petroſelini Macedonici, pyrethri, zingiberis, folii, ſingul.vnc.I.Mellis quod ſatis eſt.

Antidotus ex tecolitho, Spicæ nardi, hyſſopi, tecolithi,ſingulorum ſcrup.VIII, piperis ſcrup.XII,zingiberis, petroſelini,coſti, ſaxifragæ, ſingul.ſcrup.VI, caſſiæ,ſeminis apii ſingul . ſcrup. III, cyperi ſcrup. VI, ramenti eboris ſcrup , IIII , cardamomi ligni ſcrup. VI , lithoſpermi ſcrup.IIII.Mellis quantum ſatis eſt.

Antidotus ex ſemine maluæ ſylueſtris, Cucumeris ſatiui ſeminis drach. XII, hyoſcyami ſeminis drach. VI, cicutæ ſeminis drach.III (alii VI,habēt)opii,fœniculi, maluæ ſylueſtris ſeminis,croci,ſingulorum drach.III,ſeminis apii drach. VI, caſſiæ drach. IIII, amygdalas X, nuces regias X , nuces Ponticas X, aſari drach. IIII. Excipe paſſo Cretico,& obolos III, præbe non febrientibus,cum ſapa. Quidam melle excipiunt.

Medicamentum renale ex bellariis, ad veſicæ ac renum vlcerationem.Vuæ paſſæ albæ vinaceis exēptis,nucleorum pineorum recentium ſing.ſextātem , cucumeris ſeminis decorticati,baccarum myrti,exempto oſſe,amygdalarum amararum, palmularum pinguium, ſeminis apii,ſeminis papaueris,croci,ſing.drach.I.myrrhæ ſextantem.Ex paſſo drach.I,ieiuno bibendam præbe.

Antidotus Satyriaca, Zingiberis,ſatyrii ſuperioris,ſingulorum drach.VIII, ſcinci caudæ,mei, aſari, petroſelini, cardamomi,ſeſelis,ſingul.drach.IIII, ſeminis erucæ, cinnamomi,ſingul.drach.III, hormini, piperis albi, ſeminis cnici,ſingulorum drach.II,floris iunci odorati,ſpicæ nardi, ſingulorum drach. I, ſanguinis hircini myſtrum. Datur drach.I.cum vino,debilioribus cum lacte.

Catapotia ex xylomacere,ad dyſentericos, Xylomaceris,opii,rhei, ſingul. ſcrup. VI, gallæ, myrrhæ, ſingulorum vnc.I Excipe vino ſpathite.

Antidotus ex corallio, podagrica, Rhei barbarici, pæoniæ,myrrhæ Troglodyticæ,ſpicæ nardi,ſingul.ſextātem , folii vnc. I, caryophylli grana XV, anagallidis ruſſeum,*id eſt puniceum*,florem habentis, quam vocant corallium,vnc.S.ariſtolochiæ lōgæ trientem,& rotundæ trientem. Datur ſcrupulus I quotidie,cōcoctione probè facta. Incipere verò oportet ab æquinoctio autumnali,quod eſt circa XXIIII,diem menſis ſeptembris,& ſumere deinceps ad dies quinquaginta, & intermittere dieb⁹ XIX. Atq; ita facito donec impleti fuerint dies quibus ſumis,CCCLXV. Sub Cane porro in totum vacato,hoc eſt à XXIIII,Iulii vſque ad Auguſtum cōpletū.Abſtinendū eſt autē à venere,carnibus maximè porcinis,ſalſamento,garo,beta,dauco,mentha,lactucis coctis,& peponibus: A piſcibus capitonibus,gobiis, mollibus & teſta intectis:& ab omnibus leguminibus,& ab omnibus ſimpliciter craſſum ſuccum habentibus , & à vino nigro ac vberiore. Lauent autem quotidie,& exerceant ſe aut pedibus, aut equo, aut vehiculo. At verò qui ſicciore habitu præditi ſunt, hi etiamſi pleniore victu vſi fuerint,non læduntur.

Antidotus podagrica,Agapeti, Folii,rhei barbarici, croci, ſpicæ nardi, myrrhæ Troglodyticæ, coſti, chamædryos , ſingulorum ſextantem, aloes hepaticæ quincuncem,hyperici,pæoniæ, ſingulorum quadrantem, ariſtolochiæ longæ,phu,mei,damaſonii,anagallidis, ſingulorum trientem . Vtendi modus idem eſt qui eius quæ ex corallio conſtat.

Antidotus atactos podagrica, Folii,mei,damaſonii, anagallidis cæruleum florem habentis,rubiæ, maſtiches, croci,caſſiæ, aloes hepaticæ, gentianæ, chamædryos, ſingulorum vnc.I,caryophylli,aſari,piperis albi,& nigri,ſingul.vnc.S. ſpicæ nardi,myrrhæ, rhei barbarici, pæoniæ radicis , ariſtolochiæ longæ , & rotundæ , ſingul. ſextantem.Vſus idem eſt.

Antidotus Procli podagrica, Facit etiam ad coxendices. Chamædryos dodrantem,cētaurii beſſem, ariſtolochiæ ſeptuncem , gentianæ ſexuncem , hyperici quincuncem,petroſelini Macedonici trientem,mei quadrantem,agarici ſextantē,phu vnc.I. Mellis Attici heminas II.

Medicamentum ex VII rebus conſtans,ad eadem, Hyperici,ariſtolochiæ longæ,ſingul. vnc.I,cētaurii, chamæpityos,agarici,ſingul.quadrantē, chamædryos ſexuncem, gentianæ quincuncem. Quidam etiam petroſelini vnc.I, mellis heminam.I.Datur drach.I.

DE PASTILLIS,
Cap. XII.

PAſtilli ab orbiculari figura Trochiſci nominantur. Species ipſorum tres ſunt. quidam enim bibuntur, quidam per ſedem infunduntur , quidam illinuntur. Ex iis igitur qui bibuntur,quidam ſiſtunt aluum,aut ſanguinem,aut alium quendam fluxum, perfrigerando, aut adſtringendo, aut meatus obducendo ; aut ſiccando cohibentes: velut eſt is qui ex ſpina Ægyptia conſtat,& qui ex ſeminibus,& conſimiles. Quidam dolorem eximunt,aut quòd ſenſum torpefaciūt,velut eſt croceus:aut quòd diffundunt,velut ii qui ex aromatibus conſtant.Quidā ſplenem, aut renes, aut hepar ab obturatione liberant, velut eſt is qui ex amygdalis amaris paratur. Ex iis autem qui per ſedem infunduntur , quidam acres humores obtundunt, vt in dyſenteria : velut ſunt qui ex pompholyge & amylo & terra Samia conſtant , & per ptiſſanæ aut huiuſmodi alicuius ſuccum infunduntur.Quidam alui aut ſanguinis fluxiones ſiſtunt , velut qui ex alumine , acacia, & omphacio,parātur:qualis eſt paſtillus Philippi,aut ex ſpina Ægyptia conſtans,qui cum ſucco roſarum aut plantaginis infunduntur. Quidam vrunt, in dyſenteriis depaſcendo proſerpentibus conuenientes,ex ſandaracha,arſenico,calce,charta vſta compoſiti,qui cum lentium aut oryzæ ſucco infunduntur,inteſtino prius muria infuſa eloto, ita vt ægroti prius cibum ac potum acceperint,vt nequid de medicamentorum facultate ad ſtomachum rapiatur . Vtiles autem ſunt maximè paſtilli qui infunduntur , in affectionibus infra vmbilicum . altius enim vis ipſorum non progreditur.At verò qui illinuntur, ſimilem quidem vim habent cum iis qui infunduntur : verùm qui adſtringunt, ad herpetas faciunt, puſtulas, intertrigines,ſanguinis eruptiones, vlcera fluida, quemadmodum paſtillus Andronis & Polyidæ. Qui verò obtundunt, carbunculis & malignis vlceribus conueniunt , velut eſt albus,& qui ex lotariis conſtat.Qui verò vrunt,velut relati, & qui Fauſtiani appellantur, in depaſcentibus in pudendis ac ano vlceribus. In pterygiis item & carne excreſcēte conducunt.

Paſtillus aſter, Croci,opii,caſtorii,ſpicæ nardi,caſſiæ, myrrhæ,ſigilli Lemnii,corticis mādragoræ, ſingul.trientem:dauci, apii,aniſi, ſeſelis, ſeminis hyoſcyami, ſtyracis ſingul.drach.VIII.Terito cum vino.

Paſtillus trigonus, Seminis apii,ſeminis hyoſcyami, ſingulorum drach.II, aniſi drach.IIII,opii,drach.III, Cum aqua terito.

Paſtillus ex ſeminibus, Aniſi, ammii, fœniculi ſeminis,ſingul. drach.IIII,ſeminis apii,opii, ſeminis hyoſcyami,ſingul. drach.II.Excipe aqua trita.

Paſtillus croceus, Aniſi,dauci Cretici ſeminis,ſingul. drach.IIII, myrrhæ,caſtorii, ſingul.drach.II, croci,opii, ſingul. drach.III, ſeminis apii, ſtyracis, ſingul. drach.IIII, hyoſcyami ſeminis drach.VI.Terito cum aqua.

Paſtillus ex roſis, Acaciæ,gummi, floris roſarum, balauſtiorum, ſucci hypociſtidis, gallarum,ſingul.drach.III. roſarum viridium ſucci,ſeminis plantaginis,ſingulorum drach.I.Lycii Indici drach.I.

Paſtillus ex corallio, Seminis hyoſcyami,thuris,ſingulorum drach.VIII,terræ Samiæ,corallii,minii ſinopici, opii,ſingulorum drach.IIII.amyli,balauſtiorum,ſingulorum drach.II.Excipe ſucco polygoni.

Paſtillus ex ſuccino, Phyllii quincuncem, maſtiches trientem,ramenti electri,iridis,croci, ſingulorum trientem,opii ſextantem.

Paſtillus ex ſpina Ægyptia, Spinæ Ægyptiæ, rhois, thuris, acaciæ, aluminis ſciſſi ſucci, hypociſtidis, gallæ, Lemnii ſigilli, corallii,ſymphyti, terræ Samiæ aſteris appellatæ,aloes,ladani,æquales partes vino excipe.

Paſtillus quem Galenus Aphrodiſiaſticum Clidion inſcribit. Cytinorum mali Punici,ſpinæ Ægyptiæ, balauſtiorum,hypociſtidis ſucci,acaciæ,ſingulorũ drach. v i:Lycii,rhei Pontici, opii,ſingulorum drach.iiii: myrrhæ drach.ii. Excipe vino myrtite, aut decocto roſarum, aut myrti baccarum.

Clidion Oribaſii, ad dyſentericos & cœliacos, Gallæ omphacitidis drach.v iii,opii drach.iiii, cum aqua efformato catapotia,& tres aut quatuor præbeto.

Paſtillus ex cornu ceruino,ad dyſentericos & ſanguinem ſpuentes. Cochlearum drach.x ii,cornu ceruini vſti,gallæ toſtæ, acaciæ toſtæ, ſingulorum drach.v. obol. x ii, baccarum myrti nigrarũ drach.x v, opii torrefacti, ſucci hypociſtidis, ſingulorũ drach.v,œnanthes drach. v i,mandragoræ radicis ſucci,terræ Samiæ aſteris,ſingul. drach.x ii:rhois obſoniorum drach.x iiii, malicorii toſti drach.v ii.thuris drach.v iii, piceæ corticis torrefacti drach. x iiii, hyoſcyami ſeminis toſti drach. x, rhois coriarii ſextar.ii, vini nigri quantum ſatis eſt ad coquẽdum rhoem, quò vinum craſſiſſimum fiat. Hoc autem percolato reliqua excipiantur,& paſtilli formentur.

Paſtillus Amazonum, Seminis apii,aniſi,ſingulorũ drach.v i,abſinthii comæ drac.iiii,myrrhæ,piperis, opii, caſtorii,ſing.drach.ii, cinnamomi drac.v i.Excipe aqua.

Paſtillus ex amygdalis amaris, Aniſi,apii ſeminis, aſari, amygdalarum amararum, abſinthii comæ, æquales ſingulorum partes aqua excipe,& paſtillos drach.i,efforma.Dato non febrientibus,cum vino mulſo,febricitantibus,cum aqua mulſa.

Paſtillus ex erica ſplenicus, Ericæ fructus drach. iiii,piperis albi, nardi Syriacæ, ammoniaci thymiamatis,ſingul. drach.ii. Ammonia cum aceto diſſoluitur, & ficcis adiicitur, & efformantur paſtilli drach. i. Datur autem paſtillus vnus cum aceti cyatho vno.

Paſtillus ex veſicariis, Seminis cucumeris ſatiui decorticati trientem, hyoſcyami ſeminis, cicutæ, ſing.ſextantem,fœniculi,rumicis ſeminis,croci,nucleorũ pineorum,amygdalarum amararum, opii,ſingul.vnc.i: phyſalidum (*hoc eſt veſicariorum*) ſextar. iii, vini quod ſatis eſt.

Paſtillus Philippi,ad dyſentericos, Balauſtiorum, acaciæ,ſucci hypociſtidis,opii,rhois,thuris,myrrhæ,croci,gallæ, aloes,rhei Pontici,malicorii, baccarum myrti, ſingul. drach.iiii:excipe vino auſtero,& efforma paſtillos obol.iii.Dato non febrientibus,cum vino, febrientibus, cum aqua mulſa.

Paſtillus Muſæ, Aluminis,aloes,myrrhæ,atramenti ſutorii, ſingulorum vnc.i, S. malicorii, crocomagmatis, ſingulorum drach.v i,excipe vino.

Crocomagmatis præparatio, Croci ſextantem,roſarum,amyli,myrrhæ,aloes,thuris,gummi,ſingul. vnc.i, coſti,ſpicæ nardi,ſingul.drach.i, excipe vino.In crocino oleo etiam alia crocomagmatis præparatio habetur.

Paſtillus Nere,ex libris Heræ, Myrrhæ,aloes,croci, ſing.drach.v iii,aluminis ſciſſi drach.centũ,excipe aqua.

Polyidæ ſphragis. Aluminis ſciſſi drach.iiii,thuris drach.iiii, myrrhæ drach. v iii, atramenti ſutorii drach. ii,cytinorũ drach.x ii, fellis taurini drach.v i(alii drach. x v i habent)aloes vnc.i,vino auſtero excipe.

Paſtillus paſionis, Squamæ æris drach.x ii,æris vſti, ſalis ammoniaci,aluminis rotundi, æruginis raſæ, thuris, ſingul.drach.v iii,vini quod ſatis eſt.

Paſtillus Andronius, Cytinorum drach.x,myrrhæ drach. iiii, gallarum drach. v iii, ariſtolochiæ rotundæ drach.iiii,atramenti ſutorii,croci,aluminis ſciſſi, crocomagmatis,miſyos,thuris,ſingul.drach.ii:cum vino acerbo aut aceto terito.

Paſtillus Fauſtini, Auripigmenti drach.x ii,ſandarachæ drachm.v i, calcis viuæ drachm.v iii, chartæ vſtæ drach.i. cum baccarum myrti ſucco aut decocto excipe, & forma paſtillos, & per clyſterem in ſedẽ infunde cum baccarum myrti,& lentium,& radicum rubi decocto.

Paſtillus ex charta, Chartæ vſtæ lib.ii,calcis, auripigmenti,ſandarachæ,ſing. vnc.i,excipe ſucco plantaginis.

Paſtillus thron⁹ Marcellius dictus, Chartæ vſtæ drach. x,ſandarachæ, auripigmẽti,ſquamæ æris,aluminis ſciſſi,

A ſingul.drach.iiii, balauſtii drach.iii, opii drach.ii, calcis viuæ drach.x x, omphacii drachmã i,ſucci hypociſtidis drach. iii, vino myrtite excipe,& efforma paſtillos ponderis drach.iiii.Et vbi coxeris in vino malicoriũ,& myrti baccas,& roſas,ad tertiæ partis conſumptionem, præbe in ſex cyathis vini paſtillũ vnũ aut ſimpliciter drach.iiii.

Paſtillus ex ſubere, Gallarũ vſtarum,chartæ vſtæ,ſuberis vſti,panis vſti,ſing.drach.x. In alio exemplari habentur etiam cornu ceruini vſti drach.x v, auripigmenti drach ii,ſandarachæ,calcis,ſingul.drach.x v: acaciæ,ceB ruſſæ,ſing.drach. v,ſpumæ argenti drach.iii.Vino terito.

Paſtillus Bithynus, Malicorii drach.x, cadmiæ quadrantem,ariſtolochiæ,gallarum,radicis panacis, iridis,atramenti ſutorii,aluminis ſciſſi,chalcitidis,miſyos,ſquamæ æris, mannæ thuris, (aliqui etiam coſti) ſingulorum vnc.i.S.Excipe aceto.

Paſtillus ex caſtorio, ad vlcera,& nomas depaſcẽtes, & fluxiones. Croci,aloes,thuris,ſing.vnc.i, cytinorum,aluminis ſciſſi,caſtorii,mannæ thuris, æruginis raſæ,ſing. vnc.i,minii Sinopici lib.i.Excipe vino veteri.

C Paſtillus ex caſtorio,ad colicos. Myrrhæ,caſtorii,ſing. ſcrup.v i,croci,opii, ſing.ſcrup.i x,aniſi, ſeminis apii, ſeminis dauci,ſing.vnc.S.ſeminis hyoſcyami drach.x v iii.

Paſtillus ex vino & oleo, ad ſedem & pudenda. Ceruſſæ dextantem,ſpumæ argenti quincuncem, thuris,recrementi plumbi,aluminis ſciſſi,ſingul. ſextantem.Vino maris experte terito. Vſus autem tempore vino & roſaceo,aut vino & myrteo oleo diſſoluito.

Paſtillus ex lapide Phrygio,ad pudẽda. Lapidis Phrygii vſti & extincti ter,primùm butyro aut roſaceo,ſecunD dò vino,tertiò melle, ſextantem , florum roſarum trientem,malicorii vnc.i.

Paſtillus ex lotariis, ad ſedem & pudenda. Ceruſſæ, amyli,glaucii, croci, aluminis, æquales portiones terito cum ſucco lotariorum,aut vino.

Paſtillus albus, Terræ aſteris trientem,pompholygis, ceruſſæ, amyli, ſingulorum ſextãtem,opii ſcrupulos iiii. Excipe aqua.

Paſtillus ex Halicacabo, Spumæ argẽti drach.x x iiii, ceruſſæ drach. x ii,aut x x i,halicacabi drach. v iii, atraE menti ſutorii drach.iiii,aluminis ſciſſi drach.iiii. minii ad colorem quod ſatis eſt.Excipe aqua.

Paſtillus ex duplici veratro, qui idem etiam ex duplici acacia. Acaciæ nigræ & fuluæ, glutinis fabrilis(in alio glutinis piſcium)ſingulorum trientem, ammoniaci thymiamatis,glaucii,aloes,ſingul.ſextantem, thuris maſculi, veratri nigri & albi ſingul. vnc.i. Excipe aceto ſcillitico: vſus autem tempore eodem aut communi diſſoluito , illinitóque ante & poſt balneum.

Paſtillus Criogenes, Myrrhæ,æris vſti,ariſtolochiæ roF tundæ,æruginis raſæ,ſquamæ ſtomomatis ferri,verbenacæ rectæ,aluminis rotundi,ſingul.vnc.i. Aceti quod ſatis eſt. Verbenacam colligere oportet quum ſol eſt in Ariete. Fit etiam emplaſtrum hoc modo, Paſtilli,ceræ colophoniæ,olei,æquales portiones,aceti quod ſatis eſt ad terendum paſtillum.

Paſtillus melanchlorus, Myrrhæ,aloes,ſquamæ æris vſtæ,auripigmenti,aluminis ſciſſi & rotundi,iridis,chalcitidis,miſyos,ſalis foſſilis,atramẽti ſutorii, ceruſſæ,nitri, ſpumæ argenti,panacis radicis,cadmiæ, malicorii, gallaG rum,ariſtolochiæ rotundæ,ſquamæ ſtomomatis ferri, æruginis raſæ,ſingul. vnc. i. aceti quod ſatis eſt. Fit etiam emplaſtrum hoc modo, Paſtilli ſextantem, colophoniæ, ceræ, olei, ſingulorum ſexuncem : aceti quod ſatis eſt ad terendum paſtillum.

Paſtillus pantolmius, ad chironia & maligna vlcera, itémq; ad fluxiones. Caſſiæ,æris vſti,ceruſſæ,ſpumæ argenti,æruginis raſæ,aluminis ſciſſi,rotundi,liquidi & lateritii , panacis radicis , ariſtolochiæ longæ & rotundæ, H malicorii,atramenti ſutorii, portulacæ, iridis aſtragalitidis, chalcitidis, miſyos, ammoniaci thymiamatis, ſalis ammoniaci,rubiginis ferri, ſquamæ æris, aloes, diphrygis,thuris,gallarũ, ſarcocollæ, plumbi vſti, foliorũ oleæ, ſoreos,myrrhæ,melanteriæ liquidæ,balauſtiorum, ſpinæ Ægyptiæ,ſulphuris viui,nitri,rhois rubri, rhois Syriaci,

chryſocollæ,rhois coriarii,acaciæ,ſalis ſpumæ,omphacii, auripigmenti,æquales ſingulorum portiones, cum aceto terito ſub Canis ardoribus,ad dies XXX.

Paſtillus Nymphodoti, Aphronitri vnciã I,nitri Alexandrini,ſaponis Gallici,ſingulorum vnciam I,ſalis Cappadocici,maſtiches,gallarũ,ſingulorũ drach.IIII, foliorum roſarum,amomi,amyli,ſingulorum vnciam I, folii drach.I, aluminis ſciſſi,coſti, ſingulorum drach. II, vini myrtitæ quod ſatis eſt.

Paſtillus ex thapſia, ad hemicraniam, Succi thapſiæ drach.XVI,myrrhæ drach. VIII, opopanacis, euphorbii, ſingulorum drach. VI,nitri, ſucci Parthici, ſingulorum drach.IIII,piperis,ſagapeni, ſingulorum drach. II, aceti quod ſatis. Vſu expetente,aceto illinito, & poſt horas ſex lauato.Si verò remiſſiore vti velis,æquali cerato excipe, illine,& per diem ac noctem ſine.

Paſtillus ſubditirius,ad dyſenteriam & ani dolores, Terræ aſteris,amyli,ſingulorum quadrantem,croci ſextãtem,acaciæ,tragacanthæ,ſingulorum vnciam I, caſtorii, thuris,lycii,ſingulorũ vnciæ dimidium : in calidioribus etiam opii vnciæ dimidium.Excipe ſucco pſyllii,& paſtil los oblongos efforma.

DE PVLVILLIS QVI INSPERGVNtur,& de ſmegmatis, Cap. XIII.

Arida medicamenta quæ & puluilli, & cataplaſmata ab inſperſione vocantur, partim vlceribus conueniunt,partim cuti adhibẽtur:& ex iis quæ vlceribus cõueniunt,quædam caua vlcera incarnant, quædam carnẽ ſuperexcreſcentẽ deprimunt, quædam cicatricem inducunt,quædam vrunt ac erodunt, quædam ſanguinem ſiſtunt. Quæ igitur incarnant, aut ſordida purgando id faciunt,velut ſunt quæ conſtant ex eruo,ariſtolochia,iride, panace, myrrha,thure,aloe: aut ſuperfluam humiditatem reſiccando,velut ſunt quæ ex ære,diphryge,ſquama æris, charta vſta,picæ cortice,& ſpina conſtant. Hæc autem etiam cicatricem inducunt,aut acrimonias & mordacitatem obtundendo, velut quæ parantur ex pompholyge, amylo,ceruſſa,fæce vini vſta, lapide ſpeculari, oſtreis vſtis,terra Samia,& ſimilibus,& quæ ex his compoſitorum vires habent. At ex iis quæ ſuperexcreſcentem carnẽ deprimunt,mitia quidem ſunt quæ ex ſquama æris, miſyi, chalcitide vſtis,& galla fiunt. fortiora autem quæ ex atramento ſutorio,ærugine,miſyi,chalcitide non vſtis. Vrentia verò & erodentia,ex calce & auripigmento,& ſandaracha,& fæcula,quæ eſt fex vini vſta,componuntur.Omnia verò hæc ſi in tenuiſſimum puluillum redacta vlceribus inſpergantur,minus mordacia fiunt. Quanto verò magis craſſas partes habẽt, tanto magis mordent.Quæ verò ſanguinem ſiſtunt,aut adſtringendo,aut perfrigerando, aut ſiccando, aut meatus obducendo,aut vrendo,aut cruſtam inducendo ſiſtunt,quorum materiam in capite de paſtillis tradidimus.Porro ex his quæ cuti adhibentur, quædã extergũt & exterũt, velutque ex cimolia,pumice, fabæ lomẽto,ordeaceo fermento,peponũ carne, ſalis flore cõſtant:quædam attenuant ac diſcutiunt, velut ex veratro, alcyonio,ſulphure,ſtaphide ſylueſtri,ſinapi,pyrethro, roriſmarini ſemine,limnitide ſiue adarce, & ſepiæ teſta parata.Sed & hæc vbi calcem & auripigmentum aſſumunt cum aliquo humore,pilos abolẽt,& ſmegmata fiũt: quædam verò capiti adhibẽtur,vt fluxionem quæ ex ipſo defertur reſiccent,velut ſunt quæ ex nitro, ſale, galla, malicorio & ſimilibus fiunt.Omnia autem ſmegmata cuti nõ illitæ adhibere oportet.

Puluillus capitalis, Erui quincuncem,iridis vnciam vnam ſemis, mannæ vnciam vnam ſemis, ariſtolochiæ, ſquamæ æris,ſingulorum vnciam vnam ſemis. Alius. Piceæ corticis drach. VI, thuris drach.IIII, pumicis drachmas IIII,iridis drach.II,reſinæ ſiccæ drach. VI, ariſtolochiæ drach.II.

Puluillus ex aloe, Aloes drach.VI,erui drach.VIII, mãnæ drach.IIII,gallæ drach.III, aluminis ſciſſi drachmas XII.

Puluillus ex fæce vini vſta,Manethonis,Cadmiæ vſtæ & lotæ vnc.I, terræ aſteris vnc.vnã,fæcis vini vſtæ trientem,lapidis ſpecularis trientem,thuris trientem.Quidam

A etiam amyli trientem addunt.

Melitera Oribaſii, Chalcitidis,ſquamæ æris,gallæ,balauſtiorum,erui, ſingulorum quadrantem, ariſtolochiæ longæ vnciam vnam,malicorii,aluminis ſciſſi,ſingulorũ vnciæ dimidium.

Puluillus ex oſtreis, Cadmiæ,thuris, ſingulorum vnciam vnam,oſtreorum vſtorum quadrantem.

Puluillus ex thure, Spumæ argenti,thuris, ſquamæ æris, rhoidarii,amyli,ceruſſæ,ſingulorum æquales portiones.

B Aphroditarius puluillus, Thuris,ſquamæ æris, rhoidarii,amyli,ceruſſæ,ſingulorum æquales partes.

Rhodia ſanguinem ſiſtens,& ad nomas & carnem ſuperexcreſcentẽ. Gallæ crudæ drach.VI, gallæ vſtæ & extinctæ vino ſiccæ drach.XII,ſquamæ æris nigri, ſin minus rubri,drach.VIII,atramenti ſutorii drach.XXIIII,aluminis ſciſſi drachmas vigintiſeptem,terito ad dies ſufficientes.

Puluillus flauus, Chalcitidis vſtæ drach.XL,atramenti ſutorii drachmas octo, miſyos vſti drachmas X. æris C vſti drachmas V.

Puluillus pſarus,Miſyos quincuncem, gallarum trientem,chalcitidis ſextantem,ſquamæ æris ſextantem, atramenti ſutorii vnciam vnam,æruginis raſæ ſextantem.

Puluillus ἡλιοκαής,*id eſt ſole uſtus*,adurens, Auripigmẽti libram vnã,calcis viuæ libras II, terito cũ aqua in diebus ſub Cane,deinde ſiccatis vtitor.

Puluillus floridus, Cyperi drach.VIII,myrrhæ drach. XII,ſandarachæ drach.III,florum roſarum drach.II, croci drachmam vnam,crocomagmatis,aluminis ſciſſi, iridis D Illyricæ,ſingulorum drachmas duas.

Puluillus ex charta, ad nomas oris maximè,& vlcera in pudendis, Squamæ æris, chartæ vſtæ, ſingulorũ drachmas VIII,auripigmenti, ſulphuris viui, ſingulorũ drachmas XII,plumbi vſti drach.VI. Ad humectiores putredines vtere ſicco:verùm ad ſiccas roſaceo ſubacto: quandoque etiam melle cum roſaceo.

Puluillus ex oxymyrſine, ad eadem, Rhois coriarii ſextantem, foliorum oxymyrſines,ſandarachæ,ſingulorũ drach.VIII,foliorum ſalicis ſiccorum,malicorii, ſingulo- E rum drach.VI,aluminis ſciſſi,chryſocollæ,aloes,chalcitidis crudæ,ſquamæ æris, auripigmenti, ſalis communis, ſingulorum drachmas quatuor.

Puluillus Maſſaliotæ, Nitri toſti,chryſocollæ,lapidis Aſii,ſandarachæ, miſyos, chalcitidis, aluminis ſciſſi, diphrygis,ſingulorum æquales partes,vtere ſicco.

Smegma aridum puluillus Æſculapius. Baccarũ lauri,nitri Alexandrini,ſalis fricti,ſalis Cappadocici,ammoniaci thymiamatis,aphronitri, pumicis,ſingulorũ libram vnam:veratri nigri,herbæ lanariæ,pyrethri,fæculæ, quæ F eſt fæx vini vſti,ſtaphidis ſylueſtris,ſinapi,cyperi,aluminis ſciſſi,floris iunci odorati,iridis,gallarum, ſingulorũ ſexuncem:ſampſuchi libram vnam,ſeminis viticis, pulegii,farinæ fabaceæ,& lupinorum,ſingulorum ſexuncem, chamæleonis nigri,ſulphuris,gummi,thuris,piperis, cucumeris ſylueſtris radicis,marrubii,cimoliæ,pæoniæ, teſtæ ſepiæ,fœnigræci,folii,coſti,cumini,euphorbii, ſpicæ nardi,ſingulorũ quadrãtẽ. At Alexãder etiam hæc addit. Salis ex nitri fontibus, ſalis tragaſii, ſingulorum libram vnam,adarces vnciam vnam,aluminis liquidi, Celticæ, G cnici, grani Cnidii,graminis ſicci,bryoniæ ſiccæ,ſingulorum quadrantem.

Smegma peponatũ, Thuris,maſtiches, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum vnciam vnam, tragacãthæ vnciã vnã ſemis, ſucci vuæ acerbæ dodrantem, peponis ſeminis recentis,quadrãtem,ſemidalis ſextarios V,ouorum albumina XXI,iridis trientem.Quidam etiam veratri nigri ſextantem.

Aliter,Critonis.Lomẽti modiũ vnũ, ſimilaginis ſextarios IIII,trifolii, myrobalani,iridis Illyricæ, ſingulorum libras IIII, ammoniaci thymiamatis librã I,coſti librã vnam, ouorum albumina VII, peponum carnis ſextarios H duos,ſucci vuæ acerbæ ſextarios duos. Miſce,& efformatos paſtillos ſicca, deinde tuſis cribratis vtere.

Aliter, Tragacanthæ, thuris, maſtiches, ammoniaci

thymiamatis,ſingul.drach.x,ſucci vuæ acerbæ drach.v, ſemilaginis ſextarios v,albuminis ouorum vnciam vnã, peponum carnis dextantem.Præpara vt dictum eſt.

Smegma caput fluidum reſiccans. Nitri Alexandrini fului quincuncem,ſalis communis toſti vnciam vnã ſemis, ſalis Cappadocici vnciam vnã.Hæc aceto acerrimo ſubacta in ſacculum lineum mittito,& vrito in camino, donec ad carbones redigantur:deinde refrigeratis ac tritis affricando vtere,vinum adſtillans in balneo.

Sapo Cõſtantini. Roſarum ſiccarum,aloes,gallarum, malicorii,malabathri, ſarcocollæ, ſingulorum quadrantem,balauſtiorum,myrrhæ,ſandarachæ,ſpicæ nardi, ſingulorum ſextantem, coſti vnciam vnam,ſaponis Gallici libram vnam.Excipe decocto lupinorum.

Puluillus depilatorius,podagricus. Maſtiches, thuris maſculi,ſtaphidis ſylueſtris,veratri albi, ſpumæ argenti, ſingulorum quadrantem,folii,amyli,veratri nigri, floris lapidis Aſii,ſingulorum vnciam vnam,halcyonii, pumicis toſti,cimoliæ,ſampſuchi,ſingulorum quadrantem,ſpicæ nardi vnciam vnam:quidam,etiam aloes vnciam vnam.His contuſis,puluillum in vaſe adſeruato. Vſu autẽ expetente,oryzæ & ptiſſanæ ſuccum in ollam mitte,& poſtquam efferbuerint,iniice puluilli vnciam vnã ſemis, ſaponis Gallici vnciam vnam ſemis,auripigmenti,aluminis ſciſſi,ſingulorum vnciam vnam ſemis,ſandarachæ vnciam vnam ſemis,calcis viuæ recentis libram vnam. Vtatur illitione ter in mẽſe,die lunæ nono,decimonono,& viceſimonono, per annũ vnũ.Poſt hunc ſemel in menſe, viceſimonono lunæ die.

ILLITIONES ORIS, Cap. XIIII.

QVanto rarior ac mollior cute eſt ſuperficies tunicæ in ore,in tantum etiam ſtomaticorum quæ ori illinuntur medicamentorum vſus euariat. Ab initio igitur inflammationis,medicamentis id quod influit repellentibus opus eſt,qualia ſunt,arida quidem,omphacium,galla omphacitis,rhois ſuccus & hypociſtidis,alumẽ, piceæ & thuris cortex,balauſtia,& in ſumma omnia adſtringentia,excepta iniucũda & venenoſa facultate.Liquida verò, ſuccus mororum,tum rubi,tum eorum quæ ſycamina appellantur: nucum item viridium corticis ſuccus, & malorum Punicorum maximè acidorum,& malorum Cydoniorum,& muſtum Aminæum.Mel autem in principio, vt permaneant ac durent ſolùm medicamenta,miſcetur. Quum verò cõſtiterit humor,cõcoquẽtia & moderatè diſcutientia admiſcẽda ſunt,qualia ſunt crocus, & myrrha, & radicis dulcis ſuccus. At per totum hoc tempus quod inter vigorem ac declinationem intercedit, mixto quodam ex ambobus opus eſt, quod & repellat, & diſcutiat: ac primùm quidem præualeant repellentia deinde diſcutientia. Verùm in declinatione ſolis diſcutientibus citra adſtrictionem vtendum eſt,qualia ſunt nitrum & aphronitrum,origanum,hyſſopum, thymus,calamintha, iris, beſaſa,& ſimilia. Liquor autem tunc ſireon,*id eſt ſapa*,ſit, tum quæ ex muſto cocto,tum quæ ex caricis & palmulis fit,& ipſum muſtum dulce cum melle. Quum verò velut reliquiæ ſuperfuerint inflammationis, etiam ſulphur viuum admiſcendum eſt.Coquere autẽ primùm oportet liquorem cum melle,ad mellis liquidioris ſpiſſitudinem: deinde ſic arida leuiſſimè trita inſpergere, & poſtea moderatè coquere,donec omnia exactè vnita fuerint, & tũc vitreis vaſis excipere.

Illitio ſtomatica ex moris, ſimplex, Mororum ſucci ſextarios tres, præcoquito vt tertia pars conſumatur, & mellis ſextarium vnum adiicito, ac coquito ad craſſitudinem mellis.

Stomatica ex moris, compoſita, Mororum ſucci heminas VI,coquito ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem, deinde trita admiſceto,croci drachmã vnã,myrrhæ drach. duas,ſucci vuæ acerbæ drachmam vnam, aluminis ſciſſi obolos tres,mellis heminam vnam, & ad ſpiſſitudinem coquito.

Stomatica ex moris rubi, Sed & ex rubi moris illitio ſtomatica ſimiliter præparatur,& magis adſtringit.

Stomatica ex nucibus ſimplex, Nucum viridium corcis cõtuſi ſucci heminæ V, mellis heminã vnã. Coquitur velut ea quæ ex moris fit.

Stomatica ex nucibus compoſita, In principio quidẽ & vigore inflammationũ in ore,ad prædictas menſuſucci ac mellis admiſcere oportet croci & aluminis,ſingulorum drach.I,myrrhæ drach.II. verùm in declinatione ad diſcutiendum,nitri drach.I, ſulphuris drach.I.

Stomatica ex ſucco mali Punici,Malorum Punicorum nucleos non habentium dulcium, ſucci ſextar.4. malorũ Punicorum acidorum ſucci ſextar.2,mellis ſextar.I.myrrhæ Minnææ drach.8.crocomagmatis,gallæ,ſingulorum drach.8.aluminis ſciſſi drach. 4. iridis Illyricæ drach. 8. omphacii drach.6. Præpara velut eam quæ ex moris fit. Eadem aliter, Malorum Punicorum vnà cum putamine contuſorum ſucci ſextarios VI,mellis boni ſextarium vnum, aluminis ſciſſi vnciam vnam,myrrhæ vnciæ dimidium.

Stomatica ex muſto, Muſti ſextarios VI,gallæ, aluminis ſciſſi,ſingulorum drach.duas,croci,myrrhæ,ſingulorum drach.vnam.Si quidem mitigare voles,dulce ſit muſtum:ſi verò repellere,auſterum. Quod verò medium eſt, mediam quodammodo inter hæc vim habet.

Stomatica AEgyptia. Mellis libram vnam,olei beſſem, terebinthinæ ſextantem, croci drach.IIII. In duplici liquantur vaſe.

Stomatica ex beſaſa. Seminis aniſi,ſeminis apii, floris iunci odorati,ſeminis ammii,aluminis ſciſſi,iridis Illyricæ,beſaſa (quod aliqui harmala vocant. eſt autem ruta ſylueſtris)cinnamomi,myrrhæ Troglodyticæ,croci,gallæ, ſingulorũ vnciã vnam,ariſtolochiæ lõgæ,caſſiæ,crocomagmatis,roſarum ſiccarum, ſingulorum vnciam vnam:coſti,cineris hirundinum recentis,ſingulorum quadrantem: nardi Indicæ, amomi, ſingulorum vnciæ S. mellis quantum ſatis eſt.

IVCVNDAE ET VTILES POTIONES, Cap. XV.

IVcundæ ſimúlque vtiles potiones,partim ex vino cõponuntur,iniectis in ipſum ſpeciebus quibuſdam,velut pipere,abſinthio,caſſamo,& pluribus aliis, ex quibus etiam aliquando appellationes accipiũt: quãdoque melle admixto,quãdoq; nõ:partim ex aqua,in qua decoquũtur mala,aut roſæ,cum quibuſdam ſuccis,velut vuæ acerbæ,malorum Punicorum, myrti baccarum. Admiſcetur his mel optimum deſpumatum,& conſeruationis & iucũditatis gratia,quandoque etiam vtilitatis. Excepto auſtero & vinoſo hydromelo, quod in paruis vaſis à Cebyra affertur.hoc enim noui etiam citra mel parari, quemadmodum rurſus apomeli ex melle ſolo & aqua,citra aliam aliquam ſubſtantiam.Sed & quæ ex vino componuntur, quæ ſanè propomata appellantur,mellis deſpumati ſextarium vnum ad quatuor vini ſextarios accipiunt,& componuntur ita vt non coquantur. Quæ verò ex aqua & ſucco parantur,ſi quidem coquantur,vnum mellis ad tres liquoris accipiunt,cuius duæ fere partes in coctura conſumuntur: ſi verò non coquantur, vnum mellis ad duos liquoris accipiunt. Quæ verò non coquuntur, eas omnino inſolare ſatis diu oportet,& maximè omphacomeli. Coquere porro eas quæ ex aquis fiunt cõuenit,eo quòd propter debilitatem facilè mutantur.Omnes autem teſtaceis vaſis paruis picatis excipere oportet, eàque probè cooperta reponere in locis ſupra terram, vſque ad cõcoctionem. Vtendum autem eſt attenuantibus, & aqua probè permixtis. Omphacomeli verò poſtquam efferbuerit velut muſtum,& rurſus quieuerit,tunc operire oportet. Iis igitur quæ ex vino componuntur,in non febrientibus vtimur maximè,aut ſolius voluptatis gratia: exceptis iis quæ ex ſcammonia,aut grano cnidio,aut huiuſmodi purgatoriis parãtur: aut etiã gratia affectionũ eiuſmodi in quibus etiã medicamẽta ipſis iniecta per os ſumere quis poſſit. Quæ verò ex aquis aut ſuccis quibuſdam, in febricitantibus:quandoque velut iucundis condimentis, quũ morbus non permittat ipſis vt vino vtantur:quãdoque etiam prout affectionibus conuenit,quemadmodum apomelite,ad educendum ſputum, aut mouendam vrinam, aut molliendam aluum, aut attenuandum humorẽ: hydromelo & hydroroſato,in ſiticuloſis & febre ardente, &

exolutis ac ſtomacho malè habẽtibus:omphacomelite& myrtite,& rodoſtacto, & rhoite,in cœliacis & dyſenteri cis,vomentibus item,ac aliis fluidis affectionibus. His au tẽ etiam pro collutionibus ſæpe vtimur in oris affectionibus.

Hydromelon ex ſucco malorum, Malorum Cydoniorum purorum contuſorum ſucci ſextarios duos, mellis ſextarios tres, aquæ ſextarios VI. Coquito deſpumans ad tertiæ partis conſumptionem. Aliud, Malorum Cydoniorum conciſorum purorum libras V, in aquæ fontanæ ſextariis X coquito, donec flaccida fiant, & ablata ab igne, vbi frigefacta fuerint colato, & expreſſa mala abiicito. Aquam autem menſurato, & ad ipſam mellis dimidium menſuræ admiſceto, rurſuſque coquito deſpumãs, donec octaua pars fuerit cõſumpta. Quidam etiã ex dulcibus malis ſimiliter componunt hydromelum.

Hydrorofati cumpoſitio, Roſarum ablatis vnguibus libras quatuor, aquæ ſextarios quinque, mellis ſextarios duos.

Rhodomeli præparatio, Succi malorum Cydoniorũ ſextarium vnum, roſarum libras III, mellis ſextarios tres, aquæ ſextarios V. Quandoquidem verò mala eodem quo roſæ tempore non inueniuntur, oportet ipſas roſas ſuo tẽ pore cum melle cõponere, & vbi mala apparuerint, totam compoſitionem facere.

Omphacomelitis præparatio, Succi vuæ acerbæ ſextarios III, mellis ſextarium vnum. Permixta inſolato ad dies quadraginta, aut coquito.

Myrtitæ præparatio, Succi baccarum myrti ſextarios tres, mellis ſextarium vnum. Coquito donec tertia pars fuerit conſumpta.

Apomeli ex philagrio, Fauorum melle plenorum alborum libram vnã, aquæ fontanæ libras tres ſemis. Confracto fauo aquam cum melle vnitam coquito, donec ſpuma ipſius, & quod velut ceroſum ſupernatat, particulatim ablatum fuerit, & tunc refrigerata diligẽter vaſis excipito.

Rhodoſtacti compoſitio, Roſarum adẽptis vnguibus ſucci ſextarios duos, mellis ſextarium vnum. Coquito deſpumans ad quartæ partis conſumptionem.

Rhoitæ præparatio, Malorum Punicorum ſucci ſextarios tres, mellis ſextarium vnum. Coquito ad tertiæ partis conſumptionem.

COLLYRIA ET ADGLVTINATORIA, Cap. XVI.

Varia eſt medicamentorum ocularium materia: nam & ſpiſſi & liquidi ſucci, & ſemina, & fructus, & plantarum partes, & metallica his iniiciũtur. Ex quibus quædam acria mitigant, & velut meatus obducunt, vt eſt põpholyx, ſpodium, amylum, plumbum, Samius aſter, Cadmia, omnia lota, & oui cãdidum: quibus præuacuato capite vtendum eſt. Si enim repletum fuerit, periculum eſt ne præ diſtentione rumpantur tunicæ oculorũ. Quæ verò his contraria & acris naturæ ſunt, ea ab obſtructioneliberant, & diu adſtricta euacuant, quemadmodum ſucci, Cyrenaicus & medicus, & ſagapenum & euphorbium, & ſimilia. Quædam verò ſordida vlcera extergunt, velut ſquama æris, æs, chalcitis, miſy, ſori, flos æris, & ſtibium, vſta omnia: quædam iis vicina exterſoria appellantur, velut eſt auripigmẽtum, ſandaracha, lapidis Aſii flos: quædã adſtringunt. Et quæ quidem moderatè hoc faciunt, multiplici vſu lippitudinibus & vlceribus & fluxionibus cõueniunt, velut roſarum folia, & flores, & ſemen, ſpica nardi, folium, crocus, glaucium, & hypociſtis. Quæ verò adſtrictionem fortiorem habent, in compoſitiones viſum acuentes maximè miſcentur, velut omphacium, acacia, balauſtia, cytini, gallæ: quædam cõcoquũt & diſcutiunt, velut myrrha, crocus, caſtorium, thus, fœnigræci ſuccus. Ex compoſitis porro ocularibus medicamentis, quædam effinguntur, & plaſta ſimpliciter appellãtur: quædam, arida collyria, quædam liquida exiſtunt. Quæ igitur in maſſas coacta effinguntur, omnes prædictas materias ſuſcipiunt, & omnibus affectionibus conueniunt. Præparanda igitur ſunt maximè vere. æſtate enim vis ipſorum tranſpirat: hyeme verò dum horridæ ac rigidæ ſunt ſpecies, non

A permiſcentur. Conterere autẽ oportet affuſo humore, nõ aceruatim, vt ne metallica ſubſidãt, aromata autẽ ſupernatent: ſed paulatim vt ad ſtrigmentorum modum conterantur. Sit autem aqua pluuialis, tum ob partium tenuitatem, tum ob moderatam ipſius adſtrictionem, ſi nõ vino aut ſucco quodam teruntur. Et rurſus conterere oportet metallica quidem multo tempore: quæ verò ex ſuccis conſtant, modico. Poſtremùm verò poſt ſufficientem læuigationem, adiiciendum eſt gummi, & efformatæ maſſæ reponendæ in æneis aut vitreis vaſis. Vtendum autem

B iis quæ ex ſuccis conſtant ſtatim. Metallica verò temporis tractu meliora fiunt. At verò arida collyria quædam cõſumunt ac exterunt callos, ficus, pterygia, & ſcabricias, quæ ex chalcitide & ærugine & miſy componũtur: quædã lacrymas ducunt, obturationibus & hebetudinibus vi ſus conuenientia, quæ & ex his, & ex pipere ac ſpica nardi conſtant: quædam præſeruant, eo quòd influxiones ab oculis arceant, velut ſunt quæ ex Phrygio lapide, & ſarcocolla, glaucio, aloe, Cadmia, ſtibio & croco parantur. Atque hæc omnia in tenuiſſimum puluillum trita ac læui-

C gata oculis apponãtur. Cæterùm liquida collyria parantur quidẽ ex melle Attico, opobalſamo, oleo quod tenuiũ partium eſt ob vetuſtatem, fœniculi ſucco, felle diuerſorũ animaliũ, ſucco Cyrenaico, & pluribus aliis. Commodãt autem ad viſus hebetudinem, & ſuffuſiones incipientes, attenuantia, calefacientia, & purgantia. Vtendum autem & his, & omnibus acribus, capite non repleto, in ſereno, puro, boreali, non valde frigido, neque nimis calido aere nos ambiente. Porro quæ agglutinatoria appellantur, parantur quidem ex meatus obducentibus, & glutinan-

D tibus, & conſtringentibus, aut frigefacientibus, aut adſtringentibus, aut ſiccantibus, velut eſt pollen, manna, terra Samia, myrrha, cochleæ, acacia, opium, cum oui cãdido. Agglutinantur autem fronti, in quibus nõ ſub caluaria humor, ſed extrinſecus conſiſtit.

Collyrium monohemeron, ad incipientes & veteres lippitudines, Acaciæ drach. XXXVI, gũmi drach. XXXII, Cadmiæ drachmas XXIIII, æris vſti & loti drachmas octo, opii drachmam vnam. Vino auſtero terito: diſcutiẽ & ſiccat.

E Collyrium Chiacum, Minii Sinopici, gallæ omphacitidis, croci, roſarum nouarum exũguium floris, quẽ thylaca vocamus, gummi, ſingulorum quadrantem: opii vnciam vnam. Vino Aminæo aut Falerno, aut Chio auſtero terito. Sit autem vinum maris exors.

Collyrium cygnarium, Cadmiæ vſtæ & lotæ ſexuncem, ceruſſæ lotæ triẽtem, pompholygis trientem, amyli ſextantem, tragacanthæ, opii torrefacti, gummi, ſingulorum ſextantem, aqua pluuia terito.

Cygnus fuluus, Cadmiæ vſtæ & lotæ ſextantem, ter-

F ræ aſteris ſextantem, ceruſſæ trientem, pompholygis beſſem, amyli ſextantem, opii ſextantem, acaciæ, tragacanthæ, ſingulorum vnciam vnam, gummi trientem, aquã pluuia.

Cygnus albus, Cadmiæ vnc. XV, ceruſſæ vnc. XVII, opii drach. VIII, thuris drach. VII, amyli ſeptuncem, gummi drach. XIII, aqua pluuia.

Pelarion ad vlcera, Cadmiæ, ceruſſæ, ſingulorum drachmas XXIIII, acaciæ, opii, ſingulorum drach. XVIII, gũmi, tragacanthæ, amyli, ſingulorum drach. IX, myrrhæ

G drach. tres, æris, croci, ſingulorum drach. I, S. aqua terito.

Collyrium fuſcum ad ſuppuratos oculos, & magnas affectiones, Cadmiæ teneræ drach. XXIIII, ceruſſæ drach. XVI, æruginis raſæ drach. XII, ſtibii drach. VIII, aluminis ſciſſi drach. III, chalcitidis vſtæ drach. III, nardi Indicæ drach. IIII, omphacii drach. II, æris drach. vnam, ſquamæ æris drach. VIII, fructus ericæ drach. XIII, ſucci papaueris drach. XXIIII, croci drach. IIII, caſtorii drach. III, myrrhæ drach. VI, lycii Indici, acaciæ, gummi, ſingulorum drach. IIII, roſarum recentium drach. II. S. Vino Falerno aut Sur-

H rentino, aut Aminæo, aut Chio auſtero terito. Illinitur ter in die, aquoſum in fœnigræci ſucco dilutum, deinde cũ ouo aut lacte, poſtremò cum aqua, craſſius.

Collyriũ ex decoctis, Cadmiæ vnc. XVI, ceruſſæ beſſem, amyli, opii, tragacãthæ, acaciæ, ſingulorum ſextãtẽ,

gummi ſexuncem. Terito cum decocto roſarum ſiccarū, A melilori, capitū papaueris, glycyrrhizæ, pari ſingulorum menſura.

Collyrium ex hydria, *id eſt uaſe aquario*, repulſoriū. Toſi, qui in vaſis calefactoriis æneis reperitur, libras tres, Cadmiæ vſtæ & lotæ libram vnam, ceruſſæ lotæ, pōpholygis lotæ, terræ aſteris lotæ, ſingulorum ſexuncem, thuris vnciam vnam, myrrhæ vnciam vnam, ſucci ſeminis lini, pſyllii, ptiſſanæ, fœnigræci, ſinguloru libram vnā, tragacanthæ ſexuncem, gummi libram vnam.

Collyrium Nilamonis, Cadmiæ vnciam vnam, pom- B pholygis trientem, ceruſſæ libram vnam, tragacanthæ, gummi opii, ſingulorum trientem. Aqua pluuia.

Collyrium Spodiacum, ad inflammationes, fluxiones, & chemoſes, Thuris, ſtibii, ſingulorū drach. c, Cadmiæ, ceruſſæ, ſingulorum drach. xxiiii, terræ Samiæ, ſucci papaueris, ſingulorum drach. tres, gūmi drach. quindecim: terito cum oleæ ramulorum ſucco. Hunc autem ſuccum ſic facito: Teneriora oleæ folia lota, in mortario moderata aqua effuſa tundito, & per linteolum exprimito.

Collyrium ex oleæ ramulis tenerum, Thuris drach. C iiii, ſtibii drach. xv, Cadmiæ drach. vigintiocto, ceruſſæ drach. quadragintanouē, terræ Samiæ drach. octodecim, opii drach. ſex, gummi drach. vnā, plumbi vſti & loti drachmas octo. Excipe ſucco ramulorum oleæ.

Collyrium ex oleæ ramulis fuluum, Æris vſti drach. duodecim, ſandycis vncias vigintiquatuor, foliorum oleæ ſextantem, opii ſextantem, gummi dextantem. Vino ſpathite aut Aminæo excipe.

Collyrium ex myrrha Claudiacum, Glaucii, ſarcocollæ, ſingulorum drach. xlviii, croci drach. xxiiii, opii D myrrhæ, lapidis hematitæ, ſingulorum drach. vi, tragacāthæ drach. xlviii, gummi drach. xvi. Vino Italico excipe: vſus eſt cum ouo. Aliud ex myrrha, ad rhyadas & ægylopas, Cadmiæ lotæ, lapidis hematitæ, loti, ſingulorum drach. xxviii, myrrhæ, ſpodii Cyprii, ſingulorum drach. xxiiii, opii drach. viii, croci drach. iiii (alii drach. octo habent) piperis albi grana xxx, gummi drach. xvi: vino Italico excipe. Vſus eſt cū ouo, in recentibus aquoſum adhibetur.

Collyrium Stacticon, proſechii, Cadmiæ, gummi, ſin- E gulorum drach. viginti, ſtibii, atramenti ſutorii, ſingulorum drach. octo, opii drach. xiiii, æruginis raſæ drach. x, piperis albi drach. vi,, croci drach. octo, miſyos crudi drachmas octo, opobalſami drach. iiii. Aqua.

Collyrium hygidium, Ammonii. Cadmiæ, æris, ſinlorum drach. xvi, ceruſſæ, caſtorii, aloes, croci, ſingulorū drach. quatuor, ſquamæ drach. quinque, roſarum floris, plumbi vſti, ſingulorum drach. octo, lycii drachmas tres, lapidis ſciſſi drach. iiii, opii drach. x, acaciæ drach. xl, F gummi drach. xlviii. Aqua.

Collyrium Olympiacum, aut Olympus, Acaciæ, ſpicæ nardi, thuris, ſingulorum drach. octo, æris vſti ac loti, ſtibii vſti ac loti, ceruſſæ vſtæ ac lotæ, Cadmiæ, ſingulorum drach. xii, myrrhæ, opii torrefacti, ſingulorum drachmas quatuor, croci drach. v, æruginis raſæ drach. iii, lapidis ſciſthi, ſquamæ rubræ, lycii Indici, omphacii, ſingulorum drach. vnam, caſtorii floris roſarum, ſingulorū drach. ii, palmularum drach. iiii: oſſa palmularum vſta numero quinque, gummi quincuncem. Aqua pluuia. Verùm in aqua macerētur per tres dies ac noctes, calami aromatici, G ſeminis hyoſcyami, roſarum ſiccarum, ſingulorum drachmæ iiii, folii drach. vna.

Collyrium Nardinum, Cadmiæ, croci, gummi, ſingulorum drach. xxxvi, æris vſti drach. xviii, ſtibii, acaciæ, ſingulorum drach. xxx, nardi Syriacæ drach. xii, opii, myrrhæ, ſingulorum drach. xvi. Aqua.

Collyrium Theodotium paruum, Stibii, acaciæ, ſingulorum drach. xx, æris vſti drach. octo, ceruſſæ drach. iiii, myrrhæ drach. iiii, æruginis drach. duas, aloes, ſucci papaueris, lycii, ſingulorum drach. vnam. Aqua pluuia. H

Collyrium rhinariō, Lapidis hematitæ, lapidis ſciſti, ſingulorum drach. xvi, æris vſti, Cadmiæ, æruginis, ſingulorum drach. viii, opii drach. v, chalcitidis drach. duas, gummi drach. octo. Vino.

Xyſter. Pumicis vſti, miſyos vſti, oſtreorum vſtorū, ſingulorum ſexuncem, Cadmiæ, opii, chalcitidis vſtæ, croci, aloes, hepaticæ, caſtorii, folii, ſingulorum drachmas ii, ſtibii, acaciæ, ſingulorum vnciam vnam, æris vſti trientē, myrrhæ Troglodyticæ drach. quatuor, ſpicæ nardi drachmam vnam, ceruſſæ drachmas octo, gummi drach. iiii. Aqua pluuia. Quidam etiam vinum miſcent.

Hecatombe, ad cicatrices craſſas, Cadmiæ vſtæ & lotæ, æris vſti ac loti, ſingulorum drach. octo, ſtibii vſti, acaciæ fuluæ, gummi, ſingulorum drach. quindecim, aloes, gallæ, æruginis vermiculatæ, caſtorii, lycii, ſpicæ nardi, croci, opii, myrrhæ, ceruſſæ, ramenti obeni, chalcitidis, ſingulorum drachmam vnam, roſarum drachmas lx. Aqua pluuia.

Collyrium ex cornu. Ex Galeno. Plumbi vſti, cornu ceruini vſti, ſingulorum ſextantem, ceruſſæ, ſquamæ æris, amyli, thuris, teſtæ, ſepiæ vſtæ, æruginis, myrrhæ, gummi, ſingulorum vnciam vnam. Aqua pluuia.

Collyrium ex thure, Thuris ſexuncem, Cadmiæ, pompholygis, terræ aſteris, amyli, gummi, ſingulorum quadrātem, ceruſſæ ſexuncē, ſquamæ æris trientem, tragacāthæ trientem, opii ſexuncem. Aqua pluuia.

Collyrium Libyanum, Cadmiæ lotæ, amyli, ſingulorū drach. xii, ceruſſæ drach. duodecim, ſpodii, pōpholygis, terræ aſteris, plumbi vſti ac loti, tragacanthæ, ſingulorum drach. viii, opii drach. duodecim, gūmi drach. quatuor. Aqua pluuia & ouorum xx albumina: quidam etiā myrrhæ drach. iiii addunt.

Aſter, Magni, Pompholygis, Cadmiæ, ceruſſæ, ſingulorum drach. xvi, plumbi drach. octo, amyli drach. xviii, thuris drach. x, terræ aſteris drach. xii, myrrhæ drach. ii, tragacanthæ, gummi, ſingulorum drach. viii. Aqua.

Collyrium Vranium. Terræ aſteris lotæ quadrantem, ſpodii loti vnciam vnam, gummi trientem, ſtibii vſti ac loti ſextantem, ſquamæ lotæ vnciam vnam, opii drach. ſex, Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. ii. Aqua pluuia. incarnat & repellit.

Collyriū ex fœnigræci ſucco, Cadmiæ, tragacāthæ, ſingulorum beſſem, ceruſſæ vncias xxx, amyli vnc. xxx, opii vnciam vnam, cum ſucco fœnigræci terito.

Collyrium Cleonis, Pompholygis, plumbi, ſingulorum quincuncem, croci vnc. i, S. ſquamæ ſtomomatis ferri vnciam vnam, gummi ſextantem. Aqua pluuia illinitur aquoſum.

Collyriū ex roſis vnc. lxxii, Roſarū viridiū vnc. lxxii, Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. xxiiii, æruginis raſæ drach. ii, ſpicæ nardi drach. i, ſquamæ æris lotæ drach. ii, ſtibii vſti ac loti, opii, myrrhæ, ſingul. drach. iii, croci drach. viii, amyli drach. ii, gūmi drach. xxiiii. Aqua pluuia.

Collyrium album ex roſis, Cadmiæ vſtæ & lotæ, ceruſſæ lotæ, ſingul. lib. i, amyli, opii, tragacanthæ, ſingul. quadrātē, aloes vnc. i, S. gūmi quadrātē, croci vnc. i. S. roſarum exunguium ſexuncem. Aqua.

Collyrium ex aloe, Cadmiæ, ceruſſæ, aloes, ſingulorū dextātē, roſarū viridiū ſexūcē, amyli quadrātē, opii vnc. i, tragacāthæ ſextātem, gūmi quadrantem. Aqua pluuia.

Collyriū crocinum ex roſis, Spicæ nardi, roſarū ſiccarum, aloes, ſingul. drach. ii, hyoſcyami albi drach. i. S, croci drach. iiii. S. glaucii ſexuncē, ſarcocollæ ſexuncem, opii drach. ii, tragacanthæ vnciam vnam. Aqua pluuia.

Collyrium Nili ex roſis, Roſarum tenerarum drach. quatuor, croci drachmas duas, papaueris obolum vnum, gummi drach. quatuor. Aqua pluuia.

Linceus viſum acuens, Cadmiæ, æris vſti, ammoniaci thymiamatis, ſingul. drachmas xii, myrrhæ, lapidis hematitæ, opii Thebaici, ſingul. ſexūcem, aloes hepatitidis, fellis taurini, galbani, ſagapeni, ſingul. drach. iiii, æruginis raſæ, opopanacis, ſalis ammoniaci, ſingulorū drachmā vnam, gummi drach. ſex. Aqua pluuia.

Proteus ad eadem, & cicatrices attenuat, Cadmiæ, ceruſſæ, chalcitidis crudæ, ſingul. drach. xl, piperis drach. i. S, ſucci Cyrenaici drach. viii, croci drach. xii, opii Thebaici drach. x, ſagapeni drach. xii, oleæ AEthiopicæ drach. xii, auripigmenti, aluminis ſciſſi, ſingul. drachmas octo, myrrhæ drach. xii, ammoniaci thymiamatis drach. xx,

opopanacis drach.xvi,opobalſami drach.x, gũmi drach. xx.aqua pluuia.

Collyrium ex ſucco fœniculi, Cadmiæ drach.xvii, atramẽti Indici drach.xvi,piperis longi drach.tredecim, & albi drach.duodecim,ſucci Cyreniaci drach.viii,opobalſami drach.ſex,ſpicæ nardi drach.ſex,ſagapeni opopanacis,ſingulorum drach.v:opii drachmas iiii,euphorbii drachmam vnam,gummi drachmam vnam. Terito cum ſucco fœniculi.

Collyrium ex opobalſamo, Cadmiæ,ceruſſæ,ſingulorum drach.octo, omphacii drach. quatuor, piperis albi drach.ſedecim,opii drach.iiii,opobalſami, gummi,ſingulorum drach.xvi. aqua pluuia.

Thalaſſerus, Cadmiæ beſſem,æruginis ſextantem, atramenti Indici beſſem,piperis albi trientem, ſucci medici vnciam vnam,opobalſami ſextantem,gummi ſexuncem. Aqua.

Collyrium Harmation, Ammoniaci thymiamatis, æris vſti,corticis thuris, ſingulorum drach. iiii, æruginis drachmam vnam,gummi drach.quatuor. aqua pluuia.

Collyrium malabathrinum, quod & Iſotheon, Cadmiæ drachmas ſedecim,æris vſti & loti drach.xiiii, opii lycii Indici,malabathri, nardi Indicæ,croci,aloes, ſingulorũ drach.duas,caſtorii drachmas octo, myrrhæ drach. quatuor,acaciæ,ſtibii, ſingulorum drach.xl. Aqua. Vſus cum ouo eſt.

Collyrium craſſius ex vino, Cadmiæ,lapidis hematitæ & ſciſthi,ſingulorum drach.quatuor, æris vſti drach. xxx:chalcitidis drach.xxxii,ſeminis papaueris drachmas xiii,papauer aqua feruefacito,& expreſſum ſuccum adiicito,& vino ſpathite aut Aminæo terito. Aliud ex vino, AEris vſti,Cadmiæ placitidis, ſingulorum dodrantem,lapidis hematitæ loti ſexuncẽ,croci,myrrhæ, aloes, ammoniaci thymiamatis,ſingulorum quadrantem, lycii Indici,ſpicæ nardi,ſingulorum vnc.S. piperis albi grana cl,acaciæ fuluæ dodrantem,gummi quadrantem. Vino falerno aut Aminæo terito.

Collyrium ex duobus lapidibus,ad aſpritudines, Lapidis hematitæ,& ſciſthi, caſſiæ,ſingulorum drach. xviii, æris,Cadmiæ,opii,æruginis raſæ, ſingulorum drachmas nouem,gummi drach. nouem, chalcitidis vſtæ drach. ſex.Aqua.

Collyrium aridum præſeruatiuum, Galeni, Lapidis Phrygii in tenues partes conciſi, & vſti in ollula donec partes ignefcant,& butyro non veteri extincti, deinde rurſus ſimiliter vſti, & vino Falerno extincti, & tertiò vſti,& melle extincti ac ſiccati,librã vnam,æris vſti,piperis albi,folii, ſingulorum vnciam vnam, ſtibii vnc.i.S. Et vbi omnia læuigata fuerint, & reponere pharmacum voles,ſucci balſami non craſſi,(prohibet enim hic aridũ fieri medicamentum)ſed luciſſimi vnciam vnam adiicito. Vtendum autem eſt ipſo, ſolis palpebris inducto ſpecillo,ita vt tunicæ non attingantur,ſed ſolas palpebras aſpertas medicamentum contingat: ſublinendũ mque eſt non ſemel,ſed ſæpe,ante & poſt cibum,& magis vbi iam ſenſu percipitur lippitudo. Mirum enim eſt quomodo præſeruet præ omnibus aliis medicamentis.

Collyrium aridum ex croco, Sarcocollæ drach.octo, croci drach.quatuor,glaucii drach. quatuor: ſæpe in die illinito. Quidam etiam aloen addunt. Aliud aridum, ad lippitudinem ſiccam, ſycoſin, putredines & ſuperexcreſcentem carnẽ, Cadmiæ drach.x,chalcitidis drach. xx, piperis grana xv,nardi Celticæ drachmam vnam. Cadmiam & chalcitidem terito cũ vino, & vbi reſiccata fuerint,reliqua adiicito, & in tenuiſſimum puluillum redigito.

Collyrium liquidum ex Caucalide, Succi caucalidis, chamædryos,coronopodis, quandoque etiam othonnæ, æquales ſingulorum portiones.Eſt autem othonna chelidonium magnum. Aliud, ad ſycoſes, & vlcera in angulo oculi magno, & carnem excreſcentem, Miſyos toſti drach.ſex,atramenti ſutorii drach.quatuor, mellis Attici ſextarium vnum.

Collyrium liquidum panchreſtos Eraſiſtrati,admirandam vim habens ad oculorum affectiones, tonſillas, pudenda,& aures pure manantes, AEris drach. ſex, miſyos toſti,myrrhæ,ſingulorum drach.tres,croci drach.i. S. piperis drachmam vnã.vini Chii & paſſi Cretici,ſingulorum heminam i.S. Omnia cum vino terito donec arida euaſerint, & infuſo paſſo coquito ad mellis ſpiſſitudinẽ.

Adglutinatoria oculorum fluxione infeſtatorũ, Terræ Samiæ,mannæ,thuris,myrrhæ, æquales partes oui cãdido exceptas,& linteolo inductas, fronti imponito.

Aliud, Hyoſcyami ſeminis drachmam vnã,opii drachmam vnam,myrrhæ drach.duas, croci drachmam vnam,pollinis drach.quatuor,ouorum aſſatorum vitellos duos.Oui albumine excipito.

DE EMPLASTRIS, ET IIS QVAE IN coctura ipſorum mittũtur,ex Antylo,& de ceræ ad oleum addendæ modo, Cap. XVII.

Ex medicamentis quæ in emplaſtra mittuntur, quædam ſunt terrea, veluti ſunt metallica, & lapidum ac terræ ſpecies,fæces,cinis,cõchylia:quædam oleoſa,quædam lacrymæ,quædam liquabilia,quædam ſucci,partim ſpiſſi, partim liquidi: ſemina verò & herbas & radices paucas recipiunt. Ipſa autem emplaſtra partim ſunt vulneraria,quæ inde quòd cruentis vulneribus cõpetunt,cruẽta appellamus,itémque glutinatoria,& fracturaria. Hæc ex ſiccantibus non ſummè, ſed ſecundi ordinis complecti, & tertii incipientis componere oportet: qualia ſunt, ſalix, quercus, cupreſſus, piceæ ac pini cortex, myrrha, thus,bitumen,aloe,ariſtolochia, cinis ſarmẽtorum vitis, ceruſſa,ſpuma argenti, & plura ex metallicis. Coquuntur autem ad compagem manus non inquinantem. Partim verò cicatricem inducunt,quæ etiam ipſa ex ſiccantibus cõponũtur,efficacioribus quàm glutinatoria habeãt, velut ſunt æs vſtum,& ſquama ipſius,& ferri ærugo, chalcitis,flos æris vſtus,alumen,galla,plumbago, Cadmia, pumex,& oſtreacea: partim diſcuſſoria, ex calefacientibus ac ſiccantibus moderatè,velut eſt ariſtolochia,thapſia,oleum vetus & raphaninũ,mel,opobalſamum,pix,terebinthina, galbanum,ſal vſtus,ſalis flos: partim mollitoria, ex ſpuma argenti,& adipibus,medullis,oleo veteri,propoli, ammoniaco,ſtyrace,galbano,bdellio,maſtiche, terebinthina,altheæ & cucumeris ſylueſtris radice: partim ſiccãtia,ex ſulphure,nitro,ſale,cinere, & bitumine: partim attractoria,ex ſale,nitro,propoli,ærugine, fermẽto, ſtercoribus,ſulphure,terebinthina:partim concoctoria,ex cera, ladano, vua paſſa,amomo,croco,thure, pice, maſtiche AEgyptia,ſtyrace,myrrha,galbano,butyro,œſipo, adipe, ærugine: partim ſuppuratoria, ex aqua & oleo, polline, pane triticeo,alica,butyro,adipe ſuillo ac vitulino,thure, pice,reſina: partem mitigatoria,ex ſpuma argenti, ceruſſa, oleo, anetho, chamæmelo, amylo, cera alba. Porrò cruenta emplaſtra recentibus adhuc vulneribus ac fracturis imponere oportet,ita vt auxilium inſuper ipſis feramus,ſpongiis poſca madidis ſupra ipſa ſplenia deligatis:& tertio quoque die ſoluamus, rurſúſque eadem ſplenia,& non alia imponamus.At mollitoria,attractoria,diſcuſſoria, inſupérque concoctoria, & ſuppuratoria, poſt cataplaſmatum & ceratorum vſum adhibẽtur: mitigatoria verò etiam ab initio ſtatim in ſummis doloribus cõmodant. Cæterùm de coctura ipſorum conſequenter dicemus.

Emplaſtrum regium tetrapharmacũ, Ceræ colophoniæ,picis, adipis taurini,ſingulorum pares portiones.

Emplaſtrum ex ſemine lini, diſcutit & rumpit, Olei veteris libras duas, ceræ vncias xx, colophoniæ, adipis porcini,ſingulorum lib.i.S.ſpumæ argenti libram vnam,ceruſſæ ſexuncem,ſucci ſeminis lini ſexuncem,pollinis vnciam vnam,thuris trientem.

Emplaſtrum ex melle, Spumæ argenti,ceræ,olei, ſingulorum libras quatuor,terebinthinæ libras duas,mellis, adipis taurini,ſingulorum libram vnam. Aliud, Spumæ argenti libras ſex,olei lib.v.S.colophoniæ lib. vii,S. ceræ libras iii,S.mellis libras tres.

Emplaſtrum ex ſucco, Spumæ argenti libras ſex, olei, æſtate libras ſeptem, hyeme libras nouem, fœnigræci ſextar.S.ſeminis lini ſextar.S.altheæ libras tres. Altheam &

ſemina coquito in aquæ ſextariis xx,donec parum reſtiterit,& ex ipſa libras quatuor ad oleū miſceto,ac coquito donec bullæ quieuerint:deinde argenti ſpuma leuiſſimè trita inſperſa,lento igne coquito donec manus non inquinet.

Emplaſtrum ex polline, Pollinis,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum libram vnam,reſinæ piceæ,ceræ, adipis porcini,ſingulorū lib.II, ſucci ſeminis lini quantum ſatis eſt.

Emplaſtrū ex herbis, Rumicis,olei ſtrigmētitii,anchuſæ quæ χοιροσπέλεθος vocatur, *id eſt iugerū porcinum*, (eſt autem Onoclea)ſeptem neruos habentis plantaginis,ſingulorum quadrantem,olei libras ſex, adipis porcini libras ſex:herbæ in oleo coctæ abiiciuntur,reliqua cum oleo eliquantur.

Emplaſtrū ex aſphodelis, Radicis aſphodeli ſucci lib. vnam,roſacei,chamæmelini,adipis anſerini, ſingulorum ſextantem,adipis porcini quadrantem,ceræ trientem.

Emplaſtrum ex fermento, rumpens abſceſſus, Fermēti,axungiæ,ſingulorum ſexuncem,ſalis trientem, reſinæ piceæ quadrantem,ceræ trientem, aphronitri vnciam vnam, ammoniaci thymiamatis ſextātem,mellis ſexuncē, ſaponis ſextantem.

Dothiene emplaſtrum, Ammoniaci thymiamatis lib. vnam,nitri Alexandrini ſexuncem,aphronitri ſexuncem, adipis taurini libras duas, ceræ libras duas,terebinthinæ libram vnam,olei veteris vnciam vnam, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ſtruthio, diſcutiens ſtrumas, Spumæ argenti,ſtruthii,ariſtolochiæ,ſingulorum trientem ,galbani,ſquamæ æris,aloes,ſingulorum vnciam vnam,mannæ ſextantem,ammoniaci thymiamatis ſexuncem,reſinæ piceæ vncias ſedecim,aceti ſcillitici ſextarios quatuor : ad ſicca terenda.

Emplaſtrum ſmilium,ad abſceſſus, Olei veteris librā vnam ſemis,ſpumæ argenti,nitri rubri,ſalis ammoniaci, lixiuii ficulnei protoſtacti,reſinæ, ſingulorum libram vnam,galbani,ammoniaci thymiamatis,ſingulorum quadrantem,atramenti ſutorii trientem,ceræ ſexuncem,æruginis,opopanacis,ſingulorum vnciam vnam,aceti quod ſatis eſt. Spumam argenti & æruginem in oleo coquito donec non inquinet:deinde ita reliqua adiicito.

Emplaſtrū ex alliis ruptoriū, Ceræ ſexuncē, colophoniæ trientē,reſinæ piceæ quadrantē,adipis taurini trientem,nitri fului vnc.I.S.allii capita pura viginti, olei ſext. dimidiū.Allium in oleo coctum abiice,& reliqua miſce.

Emplaſtrum ex apyrano diſcuſſorium, Adipis anſerini & phaſianorum,ſingulorum quadrantem, olei veteris vnc.XXVI, pſyllii quadrātem,ſeminis vrticæ,radicis apyrani viridis,ſingulorum libram vnam,ceræ albæ dextantem,emplaſtri ex ſucco ſextātem, terebinthinæ vnciam vnam.Radicem in tenuia fruſta conciſam, cum pſyllio in oleo macerato,itémque vrticæ ſemen per diem ac noctem,& tunc vbi coxeris,ipſa quidem abiicito,liquabilia verò reſoluta ad oleum admiſceto.

Emplaſtrum πύρινον *(id eſt triticeum)* ad duritias & ſcirrhomata, Althææ,palmularum ſiue nicolaorum, ſingulorum libras duas,fœnigræci, ſeminis lini, ſingulorum ſextar.S.chamæmeli,meliloti,elates, ſingulorum ſexuncem,vini Aminæi ſextarios VI,ſpumæ argenti libram vnam,ceruſſæ, colophoniæ, ſingulorum libras duas, ceræ terebinthinæ, ſingulorum libram vnam,olei veteris lib. V,aquæ lib.II,panis ſicci tuſi & cribrati lib. V. Herbæ in vino coctæ exprimūtur,& in expreſſo ſucco panis maceratur: ſequēti die ſpuma argēti & ceruſſa in aqua teritur, deinde adiecto oleo donec nō inquinet coquitur, poſtea adiiciuntur reliqua. Ablatis ab igne adiicitur panis,& fortiter ſpathula agitatur.Additur inſuper & æruginis raſæ,& floris ſalis, ſingulorū ſexunx,iridis,ariſtolochiæ,ſingulorum ſexunx,terebinthinæ libra vna.

Pelarium ex recremento argenti, ad deſquamata & alia ſimilia, Ceræ,adipis taurini, ſingulorum quincūcem, recrementi argenti ſexuncem, colophoniæ trientem, picis,olei,ſingul.ſextātē.Argēti recremētū ſiccū teritur cū vino aut fœnigræci ſucco. Quòd ſi recremētū argēti nō

A adſit,plumbagine vtimur.

Emplaſtrum ex althæa, in podagricis & aliis duriciis, Succi fœnigræci,& ſeminis lini,& althææ, ſingulorū lib. III,olei lib.II.Coquito donec ſuccus fuerit conſumptus,& adiice colophoniæ lib.I,terebinthinæ lib.I, lacrymæ hederæ quadrantem.Poſtquam verò hæc ſoluta fuerit,ablatis ab igne,iniice ceræ lib. vnam,galbani triētem: ambo ſimul contuſa & diſſoluta,ſpathula agitato.

Emplaſtrum κίσσινον,(*id eſt hederaceum*) ad ſauciatos neruos,& puncturas maximè diuturnas, Squamæ ru-

B bræ trientem & vnc.S.thuris vnciam vnam, miſyos vnc. I.S, chalcitidis drach.IIII,aceti heminas VI.Terito in ſole æſtiuo,donec acetum fuerit conſumptum: deinde ſolutis admiſce ceræ beſſē,olei vnc.XVIII,lacrymæ hederæ,galbani,ſingulorum quadrantem.Si verò diuiſus & nudus ſit neruus,pro galbano terebinthinæ ſextantem adiice.

Emplaſtrum melanchlorum,ad eadem, & ad cruenta vulnera, Malicorii,æris vſti,gallæ, ariſtolochiæ rotundæ,ſalis ammoniaci,ſquamæ æris,aluminis ſciſſi & liquidi(alii pro liquido rotundum habēt) iridis,miſyos,atra-

C menti ſutorii,chalcitidis,æruginis raſæ, Cadmiæ, aloes, myrrhæ,thuris,radicis panacis, ſpumæ argenti, ceruſſæ: omnia æquis portionibus teruntur æſtate in ſale cum aceto ad dies ſufficientes,& in paſtillos effinguntur. Emplaſtrum autem fit hoc modo,Medicamenti huius ſumitur ſextans,ceræ ſexunx,olei beſſis. Si ſauciati ſunt,nerui,oleum ſit vetus:in aliis autem commune.

Emplaſtrum ex ſenecione, Succi ſenecionis lib.II,olei veteris lib.I,S.olei cyprini triētē, axūgiæ veteris lib.I.terebinthinæ vnciā vnā,galbani vnc.S. reſinæ piceæ vnc.

D S.æruginis,thuris,œſipi medicamenti, ſingulorum vnc.I, ſquamæ æris ſcrup. octo, ceræ dextantem, picis naualis vnc.XIIII. Oleum cum ſucco ad ſtrigmentitiam compagem coquito,addito etiam adipe porcino: arida verò cū Cyprino terito. Galbanū cū cera tundito, & in ollā adiicito.Picem naualem ſi arida fuerit, tritam ac cribratam ponderato ac inſpergito: ſi verò conteri non poſſit, cum parte olei diſſoluta coletur,& tunc omnia miſceantur.

Emplaſtrum Mnaſæ diſcuſſorium, Ceræ, axungiæ porcinæ,ſingulorum lib.I,colophoniæ ſexuncem, ſpumæ

E argenti lib.II,vini boni lib. IIII.

Emplaſtrum ariobarzanium,ad eaſdem affectiones, Spumæ argenti vnc.I.S. ceruſſæ lib.I,& quincūcem, aquæ marinæ vnc.XXV,olei veteris lib.I.S.buccinorum vſtorū ſeptuncem,& vnc.S.ceræ fuluæ dodrantem, terebinthinæ ſexuncem,thuris quadrantem,& ſcrup.III.S.

Emplaſtrum ex dracunculo, Ceræ,colophoniæ, picis ſiccæ,axungiæ, reſinæ, ſingulorum lib.IIII, ammoniaci thymiamatis lib.II,radicis dracunculi lib.V. Radix arida trita,reliquis diſſolutis inſpergitur.

F Emplaſtrum pſittaciō, Ceræ, colophoniæ,adipis porcini,hyoſcyami foliorum tenerorum,aut ſucci eorundē, ſingulorum æquas portiones. Verùm in Alexandria ſumuntur ceræ lib.II, hyoſcyami lib.II, axungiæ lib.II.S, colophoniæ lib.I,& magis diſcutit.

Emplaſtrum myrſinatum, Argenti ſpumæ, ceruſſæ, ſandycis,plumbi vſti & loti, ſingulorum vnciam vnam, ceræ ſexuncem,olei myrthei libram vnam, vini quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ceruſſa aut ex ouis, Ceræ albæ ſexun-

G cem,roſacei lib.I.S.ſpumæ argenti ſextantem, ceruſſæ ſextantem,amyli quadrantem,albumina ouorum V.

Emplaſtrum parygron,Oribaſii, Spumæ argenti vnc. I. S.ceruſſæ vnc.I.S.ceræ trientem,pinguedinis ſuillæ ſeptūcem,colophoniæ dodrantem,ſucci ſeminis lini,olei, ſingulorum dextātem.Mirificè facit ad calcaneorum rimas. In vlceribus autem,inquit,vitant:nam graueolens euadit.

Emplaſtrum ex Cadmia, cicatricem inducens, Chalcitidis vſtæ ſextantem, Cadmiæ,mannæ,ſingulorum vnciam vnam,ceræ,colophoniæ,olei myrti, ſingulorum li-

H bram vnam,vini quantum ſatis eſt.

Emplaſtrum φοινίκινον,*(id eſt palmulatum)* Axungiæ veteris libras II, olei libras tres,ſpumæ argēti libras tres, chalcitidis crudæ ſexuncem. Chalcitis primùm cum oleo prælæuigetur in pila commoda, aut etiam in ſole.

Poſtquam autem ſtrigmenti ſpiſſitudinem acceperit, etiã ſpuma argenti prius trita adiiciatur, poſtea etiam adeps: & vbi probè contriueris, ad lentum ignem coquito donec non inquinet, palmarum ramis velut ſphatula agitãs.

Emplaſtrum ex anchuſa, ad ambuſta, Ceræ albæ dodrantem, roſacei vnc.XVIII. His liquatis anchuſæ purpureæ radicis ſiccæ leuiſſimè tritæ triens inſpergatur.

Aliud. Anchuſæ radicis viridis, marrubii comæ, ſingul. quadrantem, Coquito in olei dodrante, & abiicito. Ad oleum autem ceræ albæ quincuncem adiicito, ac diſſoluito.

Emplaſtrum pompholygerum, Pompholygis ſextãtem, ſpumæ argenti quadrantem, cum ſucco ſeminis lini terito, & ad hæc liquata ac frigefacta, ceræ ſexuncem, adipis anſerini aut gallinari ſextantem, olei chamæmelini ſexuncem adiicito.

Emplaſtrum phycotyche, dolorem eximens, ad ſedem deſtinatum, Thuris vnc.XVII. myrrhæ ſeptuncem, opii drach.IIII. aluminis ſciſſi drach.II. butyri drach.IIII. ouorum aſſatorũ vitellos IIII. cadmiæ vſtæ & lotæ drach.IIII. pompholygis drachmas VI. ceræ Tyrrhenicæ drach.VIII. adipis anſerini drach.XVI. medullæ ceruinæ drachmas XI. plumbi vſti & loti drach. VIII. lapidis hæmatitæ drach. I. œſypi liquidi drach.IIII. Arida terito cum vino Italico, & liquata miſceto.

Emplaſtrum Amythaonis, ad diſtortos ac conuulſos articulos: eſt etiam attractoriũ, Ammoniaci, ceræ, bdellii, ſingul. drach. VIII. terebinthinæ, iridis Illyricæ, galbani, ſingul. drach.XX.

Emplaſtrum Ariſtophanium, mollitorium, Picis lib. IIII. picis naualis lib.II. ceræ lib.I. opopanacis vnc.I. aceti heminam I.

Emplaſtrum ex plumbagine, ad calidas affectiones, Plumbaginis trientem, ſpumæ argẽti ſextantem, ceruſſæ ſextantem, ceræ beſſem, olei myrtei lib.II. arida cum vino teruntur.

Emplaſtrum Coracum, ex aceto mulſo, ad pudenda deſtinatum & ad nomas, Gallæ ſextantem, ſquamæ vnc.I. S. chalcitidis, thuris, ſing. vnc.I. Terito cum aceto ad dies ſufficientes, deinde mellis quincũcem miſceto. Seorſum autem ceratum parato, ex myrtei aut roſacei ſextante, & adipis taurini beſſe, ceræ triente, terebinthinæ vnc.I. Miſceto, ac ſimul conterito, & vtitor, velut eo quod ex charta conſtat, tum per inſtrumentum ad pus trahẽdum aptatum, tum per linamentum.

Emplaſtrum ex aceto & oleo, Spumæ argenti partem I. olei, aceti, ſing. partes II. quidam verò III accipiunt.

Emplaſtrum ex Achate, diſcutiens ac molliens, Lapidis Achatæ ſemiuſti vnc.I.S. ceræ quincũcem, reſinæ frictæ quadrantem, olei vnc.I.

Emplaſtrum Iſis, ad cruenta vulnera, glutinans, incarnans & purgans, Squamæ æris, æris vſti, ariſtolochiæ rotundæ, ſing. drach.VIII. aluminis ſciſſi drach.VI. ſalis ammoniaci drach. VIII. thuris drach. VIII. ammoniaci thymiamatis drach. VIII. myrrhæ drach. XII. aloes drach. XII. galbani drach.XII. ſucci radicis dracunculi drach.VIII. ceræ lib.I. colophoniæ lib.II. olei veteris quadrantem, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum Athena, ad vlcera ſordida, impacta, & neruos ſauciatos, Malicorii, æris vſti, gallarum, ariſtolochiæ rotundæ & longæ, ſalis ammoniaci, ammoniaci thymiamatis, ſquamæ æris, aluminis ſciſſi & rotundi, iridis, miſyos, atramenti ſutorii, chalcitidis, æruginis raſæ, cadmiæ, aloes, myrrhæ, propolis, galbani, ſingul. vnc.I. ceræ drach. CC. picis drach. CC. colophoniæ drach. C. olei ſexuncem, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex dictamno, glutinans, ad canum morſus & vlcera omnigena, Spumæ argenti lib. II. ſquamæ æris vnc.I.S. olei veteris ſext.II. diphryæ quadrantẽ, gentianæ vnc.I.S. ariſtolochiæ, æruginis raſæ, ſingul. vnc.II.S. dictãni, æris vſti, ſing. vnc.II. S. colophoniæ lib.I. mãnæ, galbani, aloes, ſing. quadrantem, ammoniaci thymiamatis ſexuncem, propolis ſextantem, ceræ ſexuncem & vnc. S. Oleũ cum ſpuma argẽti primũ coquere oportet, donec non inquinet, deinde ab igne ablatis iniicere æruginẽ & ſquamã æris, & rurſus coquere donec nõ inquinet, & rurſus ablatis reſinã & ammoniacũ cribratũ adiicere, & mouere donec feruere deſinat, ad ignémq; apponere, & vbi parum efferbuerint, æs & diphryges immittere, & rurſus coquere donec ſpiſſentur: deinde cerã indere, eáque donec non inquinet cocta, propolim adiicere, & paulo pòſt aloen, mannam, dictamnum, ariſtolochiam, gentianam, ſingula trita inſpergere vbi parum ſunt perfrigerata.

Emplaſtrũ Barbarum, ad cruenta vulnera, & fracturis callos obducit, Bituminis Iudaici, picis ſiccæ, ceræ, reſinæ, ſingul. lib.I. terebinthinæ ſextantem, ſpumæ argenti vnciam I. ceruſſæ vnc.I. S. mannæ ſextantem, opopanacis ſextantem, myrrhæ ſextantem, olei quadrantem, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ſalicibus, glutinatorium, & quod ſanguinem ſpuentibus, & pectore ſuppuratis in thoracẽ imponitur, Miſyos, chalcitidis, ceruſſæ, æruginis, gallæ, aluminis ſciſſi & rotundi, melanteriæ, ſing. ſexuncem, ceræ lib.II. reſinæ piceæ lib.II. picis lib.II. malicorii ſexuncem, bituminis lib.II. foliorum ſalicis lib.II. olei roſacei trientem, atramenti ſutorii ſexuncem: aceti quod ſatis eſt. Quidam etiam terebinthinæ dodrantem.

Emplaſtrum Nicolai, ad cruenta vulnera, ſinus glutinans, Squamæ æris trientem, æruginis raſæ vnc.I. ſpumæ argenti vnc.I.S. ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſing. vnc. I. aluminis ſciſſi & rotundi, ſing. vnc. I. atramenti ſutorii vnc.I. ſulphuris viui vnc.I. gallæ omphacitidis trientem, ſalis ammoniaci vnc.I. miſyos vnc. I. origani vnc. I. chamæleonis vnc.I. cadmiæ racemoſæ vnc.I. veratri albi vnciam I. peucedani quadrantem, ſeminis apii ſextãtem, radicis ſymphyti vnc.I.S. ceruſſæ vnc.I.S. ſucci mandragoræ vnc. S. chalcitidis vnc. I. S. Samii aſteris vnc. I. thuris maſculi vnc.I. aloes vnc.I. bdellii ſextantem, opii Thebaici ſextantem, myrrhæ Troglodyticæ vnc.S. ammoniaci thymiamatis vnc.I. fœnigræci ſexuncem, ſucci perdiciadis ſexuncem, ceræ flauæ lib.III. colophoniæ lib.II. reſinæ piceæ lib.I. bituminis lib.I. maſtiches ſexuncem, picis nigræ lib.II. olei veteris lib.I. ſtyracis vnc.I. opopanacis vnciam I.S. aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrũ Iceſium, ad ſtrumas, & abſceſſus, & ſplenem, & articulos, & ad coxendicum morbum, Spumæ argẽti drach. CXX. olei veteris ſextar.II. aceti ſextar.I. æruginis drachmam I. S. corticis piceæ drach. VIII. chamæleonis cum radice drachmas XVI. euphorbii drachmas XVI. ſucci hypociſtidis drachmas XVI. propolis drachmas XVI. myrrhæ drachmas XVI. helenii drach. XVI. pyrethri drachmas XVI. ceræ lib.III.

Emplaſtrum Neronis, ad plagas, & omnem carnoſarum partium dolorem, Olei veteris lib.I.S. ſpumæ argẽti lib.I. ceræ, reſinæ piceæ, ſingulorum ſeptuncem & vnc. S. ammoniaci thymiamatis trientem, ceruſſæ trientem, galbani, mannæ thuris, myrrhæ, thuris, ſingul. vnc.I.

Emplaſtrũ oxerũ multiplicis vſus, Picis ſiccæ lib.II. ceræ lib.I. ammoniaci thymiamatis vnciã.I. terebinthinæ lib.S. galbani ſextantẽ, mannæ ſextantẽ, aceti ſextar.I.S.

Emplaſtrum aceratum *(id eſt ſine cera)* Galeni, glutinat & concoquit, ſuppurãs vlcera, cum ricinino aut veteri oleo diſſolutũ, velut medicamentũ quod linamentis illinitur, Spumæ argenti lib.III. olei ricinini aut veteris lib. IIII. aceti acerrimi lib.II. ſquamæ æris nigræ, chalcitidis, æruginis, ſingul. ſextantem. Spumam argenti cum oleo coquito ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem, deinde metallica pluribus diebus cum aceto trita adiicito.

Emplaſtrũ ex metallicis, Chalcitidis vnc.I. miſyos ſextãtẽ, ſquamæ æris quadrãtẽ, thuris quadrãtem, colophoniæ ſextãtẽ, galbani vnc.I.S. ceræ lib. vnã, olei vnc. XV. aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum Harmonia, ad fracturas, Chalcitidis trientem, ſquamæ æris ſextantem, & vnc.S. æris vſti vnc.I. thuris ſextantẽ, olei lib.I. aceti lib.I. Coquito metallica in aceto & oleo donec non inquinent, deinde thus adiice.

Emplaſtrũ melinũ Serapionis, Spumæ argẽti lib.I. ceræ ſeptũcẽ, ammoniaci thymiamatis quadrãtem, & vnc.S. galbani, æruginis, ſingul. drach.IX. colophoniæ ſeptũcẽ, myrrhæ drach.I. olei heminam vnam.S. Spumam argen-

ti coquito cum oleo, donec non inquinet, deinde reliqua adiicito.

Emplaſtrum Anicetum, glutinans, diſcutiens, ſquamas ſeparans, & ad diſtortiones, Baccarū lauri, iridis ſiccæ, thuris, ſingul. drach. LX. æris vſti drach. XX. nitri, ſalis, ammoniaci thymiamatis, ſingul. drach. XX. pyrethri, ſtaphidis ſylueſtris, ſeminis roriſmarini, grani Cnidii, ſinapis, ſtercoris colūbini, ariſtolochiæ, cumini, æruginis, cyperi, ſeminis erucæ, ſingul. drach. VIII. aceti heminas XII. Terito ſub canis ardoribus donec acetū fuerit cōſumptū: deinde decocti caricarum craſſiſſimi dodrantem adiice, & ex permiſtis paſtillos finge, & exſicca. Vſu verò expetēte, ex ipſis paſtillis ſextantē cum aceto tere, & reſinæ quadrantem, ceræ Tyrrhenicæ ſextantem, olei ſextantē admiſce.

Emplaſtrū ex lolio, Picis lib. II. reſinæ piceæ dodrantē, ceræ Tyrrhenicæ quincuncem, olei quadrantem, bituminis cribrati ſextantem, farinæ lolii ſextar. I. aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex ſucco ſycamini, Spumæ argenti, picis aridæ, adipis, ſingul. beſſem, terebinthinæ quadrantē, ceræ quincuncem, æruginis raſæ, opopanacis, galbani, ſingul. vnc. I. olei ricinini, aut ſuſini, aut veteris valde, heminam I. picis liquidæ hemin. I. ſucci ſycamini cuiꝰ fructus ſycomora vocantur heminam vnam.

Emplaſtrum duplicis coloris, Æris vſti, aluminis ſciſſi, ammoniaci thymiamatis, ſingul. vnc. I. ceræ lib. I. colophoniæ lib. I. adipis porcini lib. I. aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrū Indicum, ad nomas & ſanguinem ſpuentes, Ceræ, reſinæ frictæ, picis ſiccæ, bituminis, liquidi zacynthii, ſingul. lib. I. ceruſſæ, chalcitidis, miſyos, melanteriæ, aluminis ſciſſi & rotundi, gallæ omphacitidis, malicorii, ſingul. ſexuncem, aceti quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex cinere aſpidū, diſcutit ſtrumas & podagras, Terebinthinæ, lapidis Aſii, bituminis Iudaici, ſingul. drach. CCCLX. ceræ, baccarum lauri, ammoniaci thymiamatis, aphronitri, adipis vitulini, ſing. drach. CCCXL. lapidis pyritæ, calcis viuæ, ſingul. drach. CXL. cineris aſpidum drach. CXL. olei veteris heminas II. Medicamento perfrigerato cinerem inſpergito. Paratur etiam ſine cinere, eo quòd aliqui ipſum auerſentur, & nihilominus efficax eſt propter Aſium lapidem.

Emplaſtrum leæna ſiccans, & diſcutiens, Ammoniaci thymiamatis, plumbaginis, ſingul. drach. C. ſinapis drachmas VIII. radicis chamæleonis drach. XVI. colophoniæ drach. C. ſquamæ æris, radicis herbæ lanariæ, euphorbii, æruginis, ſingul. drach. VIII. ariſtolochiæ drach. XVI. pyrethri drach. VIII. olei veteris heminā vnam, & raphanini quod ſatis eſt.

Aliud leæna, ex alto euocans, & humores euacuans, Atramenti ſutorii ſextantem, auripigmenti vnc. I. veratri nigri, thoracum cantharidum, ſingul. drach. I.S. ſandarachæ quadrantem, ceræ lib. I.S. reſinæ frictæ lib. I. olei heminas duas.

Emplaſtrum Macedonicum, Ceræ, colophoniæ, picis, adipis taurini, thuris, ſingul. æquales partes liquefacito, & ab igne ablatis thus inſpergito.

Emplaſtrum ſphærion, ad feruida, Ceruſſæ, ſpumæ argenti, calcis viuæ, ſingul. quadrantem, ceræ vnc. I.S. nitri Berenicarii, roſacei, ſingul. vnc. I. liquefacta aridis affundito, & pilulas formato. Vſu verò expetente, olei ſexuncē cum ceræ ſextante liquefacito, & medicamenti vnc. I. addito, & ſpathula agitato. Frigefactum autem cum aquæ dodrāte collidito. Ego verò etiā roſacei quadrātē addo.

Emplaſtrum ex ochra, inflammationes arcet, tū iis qui ſua ſponte, tum qui in iudicio torti ſunt. Ochræ Atticæ lib. II. cretæ lib. I. ſpumæ argēti beſſem, vino terito, ceræ, colophoniæ, picis, reſinæ piceæ, ſingul. lib. I. terebinthinæ beſſē, olei lib. II. hæc ſimul in maſſas formato. Reſoluuntur autem hoc modo, Ceræ lib. I. olei veteris lib. III. medicamenti lib. I cum vino conquaſſato.

Emplaſtrum ex cedria, glutinans, diſcutiens, exterens, Ceræ, picis ſiccæ, ſingul. lib. I. colophoniæ beſſem, cedriæ ſexuncem, liquefacta ſimul coquito donec non inquinent.

A Aliud mollitoriū, Ceræ, picis, ſingul. beſſem, colophoniæ drach. XXV. propolis drach. XVII. cedriæ drach. XX.

Emplaſtrum è pumice cicatricē inducēs, Olei myrtei lib. II. ceræ lib. I. pumicis vſti & vino extincti drach. VI. ſquamæ ſtomomatis drach. VI. æris vſti, cimoliæ, ſingul. drach. V. Supra linamenta adhibetur, & ſpongia ex aqua ſuperimponitur.

Emplaſtrum παῦλα, (*id eſt quies*) ad ſtrumas & inguinū tumores, Ceræ, colophoniæ, nitri, ſingul. lib. I.

Emplaſtrum ex nitro ad carbunculos, Nitri torrefa- B cti quadrantē, ceræ, olei, colophoniæ, ſingul. vnc. vnā S. ſucci cyrenaici aut medici drach. X. imponitur linamentis exceptum dilutum.

Emplaſtrum ex anemona, Anemonæ exunguis ſextantem, ceræ quincuncem, olei trientem, reſinæ quincūcem & vnciæ dimidium, colophoniæ lib. II.S.

Emplaſtrum Machærionis, viride, ad coxendicū morbum, articulos compactos, abſceſſus: Opopanacis, galbani, æruginis, myrrhæ, iridis, ammoniaci thymiamatis, ariſtolochiæ, ſingul. vnc. I. terebinthinæ, ceræ, olei C omphacini, ſingulorum ſeptuncem. Aliud viride ſimplex. Reſinæ lib. III. ceræ lib. I. æruginis raſæ lib. S. thuris drach. XXV. Aceti quod ſatis eſt. Aliud viride, faciens ad vlcera humecta, & carnem ſuperexcreſcentem. Colophoniæ ſexuncem, æruginis raſæ vnc. I.S ceræ ſextātē, ſalis Cappadocici vnc. I. roſacei ſextātē, aceti quātū ſatis eſt.

Emplaſtrum rutaceum, ad pleuriticos. Rutæ viridis lib. I. butyri lib. I.S. terebinthinæ vnc. XV. opopanacis quadrantem, galbani quadrantem, olei anethini lib. I.

Emplaſtrum ex lixiuio, ad coxendicum & articulorum D morbum & ad tumorem laxum, Ceræ, olei veteris, lixiuii per calcem excolati, ſingul. lib. I. reſinæ frictæ, nitri Alexandrini, nitri albi, terebinthinæ, ſingul. ſexūcē, nitra cum lixiuio terito.

Emplaſtrum ex nitro, ad abſceſſus, & tumores induratos, Olei veteris, ceræ, aphronitri, ſaponis, lixiuii, ſingul. lib. I. terebinthinæ ſexūcem, galbani, propolis, ammoniaci thymiamatis, ſingul. vnc. I. præpara velut præcedens.

Emplaſtrū ex ſale, Ceræ trientem, olei lib. I. ſalis communis trientem, aphronitri triētem, ceruſſæ beſſem, ace- E ti ſextantem, ad arida conterenda. Aliter, Salis communis, nitri, ſingulorum trientem, ceræ, olei veteris, ſingulorum ſexuncem, aquæ marinæ quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ex perna: ſoluit tophos, Pinguedinis pernæ ſuillæ veteris, ammoniaci thymiamatis, caſei veteris bubuli aut caprini, adipis taurini, picis naualis quæ de nauibus deraditur, & apochyma appellatur, ſingul. lib. I. medullæ ceruinæ beſſem, œſypi cerati quadrantem, olei cyprini ſexuncem. Vini Ægyptii quantum ſatis eſt.

F Emplaſtrum ex Cinnabari ad tophos & alios omnis generis induratos tumores: appellatur pampates. Spumæ argēti lib. I. olei veteris ſext. I. ſquamæ æris vnc. I. æris vſti vnc. I. cynnabaris ſcrup. XVIII. magnetis viuētis vnc. I. lapidis Phrygii drach. VI. lapidis pyritæ, Cadmiæ, æruginis raſæ, thuris, ſingul. vnc. I. diphrygis ſextantē, aloes vnc. I.S. galbani vnciam I. S. lapidis onitæ Scythici ſcrup. XVIII. lapidis hæmatitæ vnc. I. propolis lib. I. ſcrup. XXVIII. ceræ vnc. XVII. lapidis perdicitæ vnc. I (Aliud exemplar perdiciatæ habet) betonicæ vnc. I. ſcrup. VIII. gē- G tianæ vnc. I. ariſtolochiæ longæ & rotundæ, ſingul. drach. III. chamæleonis nigri vnc. I. dictamni ſcrup. XLII. reſinæ ſiccæ lib. I. adipis ſtruthiocameli lib. I. lapides cū ſpuma argenti terito, adiiciens floris ſalis lib. II. particulatim, donec totum fuerit læuigatum.

Emplaſtrum ex nucibus auellanis ad tophos articulorum approbatum, Lixiuii per calcem excolati ſexuncē, nuclei nucum auellanarū ſextantem, aphronitri ſexuncē, olei veteris lib. I. ſaponis gallici trientem, mellis beſſem, candida ouorum VI. ceræ dextantem, terebinthinæ ſextā- H tem: terito cum lixiuio.

Ceratum ex torpedine, ad podagrā, dolorem eximēs, admirandum. Quinto menſis Martii die in domo ſubterranea, in ollam olei communis ſextar. II. mittito, & cum lignis vitis coquito, vbique ebullierit, torpedinis piſcis marini lib. I. iniicito, & ſanguinis talpæ animalis quod à

quibuſdā aſphalax, ab aliis Madaniudā dicitur, triētem: & ſimul coquito donec carnes piſcis diſſolutæ fuerint aut frictæ:deinde ad excolatum oleum adiice ceræ moderatum modum, quò ſpiſſitudo quamtenerrima cerati fiat, quod in linteolum infractum imponito.

Emplaſtrum ex vrina muli podagricum, Vrinæ muli maſculi ſextar.IIII.ſpumæ argēti lib.II. olei veteris minam I. Diu omnia terito vt ſtrigmentitia euadant, & coquito donec non inquinent.

Emplaſtrum ex lapidis Aſii flore, Philagrii, ad tumores duos, Peucedani radicis,floris lapidis Aſii:qui ſi nō adſit,ſalis,ammoniaci thymiamatis,lanarum ſuccidarum vſtarum,ſingul.vnc.I.ariſtolochiæ rotūdæ,pumicis, ſtercoris canini, æruginis raſæ, ſquamæ æris, miſyos, ſingul. ſcrup.XVIII.caſtorii ſcrup. XVIII. myrrhæ quadrantem, aceti acerrimi quadrantem, ceræ vnc. XII.S. reſinæ piceæ, picis brutiæ, ſingulorū vnc.XVIII.S. ſcrup.VI. olei veteris quantum ſatis eſt.

Aliud ex eodem,Galeni, Ceræ, terebinthinæ,ſingulorum libram vnam, lapidis Aſii, mannæ, ſingulorum quadrantem,olei cyprini ſextantē,aquæ pileatoris quantum ſufficit.

Emplaſtrum ex flore ſalis,ad arthriticos in declinationibus, Terebinthinæ,reſinæ frictæ,reſinæ piceæ, ceræ, ſingulorū lib.I.picis ſiccæ,aluminis ſciſſi,floris ſalis, ſingulorum lib.S.Coquito in duplici vaſe.

Emplaſtrum nutrix,carnem in vlceribus generās :Roſacei,terebinthinæ,mellis, ſingulorum ſextātem, ceruſſæ, butyri,ſingulorum vnc.I.Alii etiam thuris vnc.I.

Emplaſtrum Italicum,purgans ſordida vlcera,& incarnans, Fici ſylueſtris tenerum corticem in oleo coquito, & abiicito, & in oleo ceræ fuluæ quàntum ſufficit liquato.Vtere,linamentis illito.

Emplaſtrum arrigendi vim habens, Satyrii pudendi ceruini,caudæ ſcinici,ſingul.drach.II.ſeminis erucæ, pyrethri,ſeminis roriſmarini,ceræ,ſingul.drach.II. terebinthinæ drach.I. oua paſſerum Troglodytarum tria,ſtelliones tres,olei laurini aut irini quod ſatis eſt.Stelliones viui in aceto macerantur ad dies XL.vaſe infimo defoſſo.

Emplaſtrum aureum,ad cruenta vulnera, Thuris,aluminis ſciſſi,ſingul.ſextantem,colophoniæ,reſinæ, ſingulorum lib.I.olei quadrantem,auripigmenti ſextantem. Auripigmentum cum aceto teritur.

Emplaſtrum ad fracturas, Oribaſii, Picis brutiæ lib. I.& trientem, ſpumæ argenti lib.I.& trientem,thuris beſſem, terebinthinæ quincuncem, adipis taurini lib. I. & trientem,galbani,opopanacis,ſingul.vnc.I. ceræ trientē, olei veteris lib.I.aceti quincuncem.

Emplaſtrum ad fracturas, & cum vulnere & ſine vulnere.Ex Heraclida, Picis aridæ minam I.ſpumæ argenti minam I. mannæ minæ S.adipis vitulini minam I.ceræ Tyrrhenicæ vnc. XXVI. opopanacis drach. VIII. æruginis raſæ,æris cyprii,ſingul.quintam & decimam minæ partē, terebinthinæ minam I.S. olei ricinini aut veteris heminam I.aceti heminæ S.

Œſypi liquidi medicamenti præparatio, Meliloti trientem,cardamomi ſextantem,lanarum valdæ ſordidarum ſexuncem.In vini ſextar.II.ad triduum macerata coquito donec parum ſuperſit, & facta collatura, ad vinum olei quadrantem miſceto,& coquito donec parum de vino reſtet, & tunc iniice colophoniæ dextantem, terebinthinæ dextantem. Quidam etiā ceræ dextantem miſcent, & hyſſopi herbæ vnc.I cum aliis coquunt:alii lanas vino lauant, & vinum cum ſorde, quam etiam pinon vocant, ſiccant.Vſu verò exigente,ex ipſo quadrantē coniiciunt, & reliqua velut dictum eſt.

De ceræ ad oleum addendæ modo.

Si velis vnguenta præparare velut ea quæ acopa vocātur,quadruplum oleū ad ceram immittes: ſi verò quemadmodū in fracturis, molle ceratum efficimus, duplum. At ſi medicamētum emplaſtri forma facere voluerimus, tunc æqualem olei modum ad ceram miſcebimus, ſi aer ambiens moderatus fuerit:ſin cera vetus ſit aut ſquallida, & aer ambiens frigidus, paulò plus olei ſit quàm ceræ: quemadmodum vbi cera pinguis fuerit, & aer ambiens calidus,paulò copioſior cera quàm oleum ſit. Hoc autem paulo plus, duodecima pars ſit, in vtramque à medio & æquali modo partem.nam tunc XI.aut XIII.olei vncias,ad ceræ lib.vnam miſcebis.

Ex Antylo, de coctura medicamentorum quæ in emplaſtra mittuntur, Spuma argenti in medicamentorum cocturis cum oleo coquitur.Oportet autem ipſam tritam, rurſum cum oleo læuigare,vt ſtrigmētitia euadat,& poſtea ſic coquere ad lentum ignem,indeſinenter mouendo. Principio igitur intumeſcit, & in bullas exurgit. Vbi verò propè acceſſit ad ſufficientem cocturam, colore fæculētior fit:modum autem cocturæ accipit,quum ex tumore conſidet,& non amplius manus inquinat. Plumbago ſimiliter vt ſpuma argenti coquitur : modus cocturæ ipſius eſt non ſolùm vt non inquinet, ſed etiam vt ex igneo colore in fuluum & valde floridum tranſeat.

Æs vſtum coquitur non à principio immiſſum,ſed vbi ſemicoctum iam eſt emplaſtrum : modus cocturæ eſt ſi non valde modicum immittatur, vt colore præualeat, & emplaſtrum fuluum efficiat. Squama æris coquitur vt æs, & eodem tempore immittitur, & eandem cocturæ rationem habet.Niſi enim color eius præualuerit, & emplaſtrum fuluum effecerit,nondum iuſtam cocturam habet. Sed & ferri ſquama eodem tempore iniicitur, & fuluum colorem inducit. Sori & diphryges immittuntur etiam ipſa in medio cocturæ.Modus autem diphrygis idem eſt qui ſquamæ æris, vt colore præualeat : ſori verò nullum proprium habet modum. Omnibus autem communis modus eſt vt non inquinans fiat emplaſtrum.

Chalcitis ſimiliter vt æs coquitur,& cocturæ ipſius modus eſt vt fuluius quodammodo & magis Puniceum faciat emplaſtrum. Flos æris ſimiliter vt æs coquitur:modus autem cocturæ communis eſt. Atramentum ſutorium in media coctura immittitur. Et dum coquitur, liuidiorem emplaſtri colorem facit : ſi verò non ſint alia quæ ipſi reluctentur,nigrum emplaſtrum facit. Miſy in fine iniicitur.proprium autem modum nullum habet.

Auripigmentum & ſandaracha in fine cocturæ immittuntur. Plumbum vſtum in media coctura iniicitur. Ceruſſa in alba emplaſtra in fine inditur:(ſic enim colorem conſeruat, & magis albefacit) verùm in nigra à principio.dum enim amplius coquitur,nigrum euadit.

Ærugo in viridia emplaſtra poſt cocturam iniicitur.In quibuſdam verò omnino non in ollam immittitur, ſed ad ipſam in pila læuigatam & manentē reliqua euacuantur.At in melini coloris emplaſtris,vbi ſemicocta eſt præparatio iniicitur. moderatam enim cocturam adepta, melinum colorem inducit. Verùm in iis quæ duplicem faciem ac geminum colorem præferunt,ſtatim ab initio æruginem incoquimus.Perſeuerans enim in coctura,primùm melinum colorem inducit, deinde duplicem faciem repræſentans,poſtremò fuluum colorem efficit.

Alumen plerunque poſt cocturam iniicitur: proprium cocturæ modum nullum habet. Minium immittitur in fine. Cadmia & Pompholyx iniiciuntur in principio. Sal & Nitrum in medio cocturæ, ſulphur in fine. Coctura verò ipſius emplaſtra nigrefacit. Terra omnis & lapides immittuntur plerunque in fine:pumex item in fine. Conchylia quoque vſta in fine iniiciuntur. Oleum ſi in principiis iniectum fuerit ad reſinā aut picem liquidam, emplaſtrum non ſpiſſatur. Oportet igitur vbi ſpiſſata fuerint quæ coquuntur, ita oleum iniicere. Pinguedines reliquas nō ſalſas circa mediam cocturam immittere oportet. Ex vnguentis irinum cocturam fert, Cyprinum & roſaceum minus:reliqua penitus nō. quare in fine cocturæ immittenda ſunt.Cera nō coquitur per ſe ſola: (cōburitur enim) neq; cū reſina liquida aut pice liquida,(inſpiſſata enim manet)ſed aut oleo puro,aut oleoſo alicui,cū quodā metallico cocto ſuperiniicitur aut reſinæ aut pici præcoctæ,& prius ſpiſſatæ cū aliis quæ iniici debēt. Reſina ſicca cū cera iniicitur.Liquida verò præ omnib⁹ aliis ipſa per ſe ipſam coquitur,ſi nō valde modica aſſumatur.Pix præ aliis omnib⁹ immittitur.Mod⁹autē liquidæ eſt vt dū coquitur ſpiſſetur : ſiccæ verò maximè cū aceo, vt nō amplius bullas emittat, neq; intumeſcat.

Pix naualis trita, & ſuperfluitatibus quæ in ipſa ſunt per cribrũ ſeparatis, cocto emplaſtro inſpergitur: ſi verò mollis fuerit, cum oleo diſſoluitur: verùm prior ratio exactior eſt, eo quòd in poſteriore pondus non ſeruetur. Bitumẽ coquitur à principio immiſſum: non autẽ oportet ipſum læuigare, quoniã aſpretudines ficus granis ſimiles habet: quare in acaſſas partes frangatur, & in aceto coquatur, ita vt ne moueatur, donec non amplius bullas emittat. Ego verò (inquit Timocrates) in oleo coxi, & ſucceſſit. Propolim mollire oportet & coquere. nam ex coctura penitus non cõfunditur. Si verò etiam ceram emplaſtrum ſuſcipiat, cum cera propolim, quemadmodum etiam galbanum, contuſim iniicere oportet. Ammoniacum circa mediam cocturam iniicitur. Oportet autem, ſi teri ac cribrari poteſt, tenue hoc inſpergere: ſin minus, cum humore aliquo læuigare, & ſic iniicere. Si quidem ad cruenta vulnera deſtinatum ſit emplaſtrum, cum aceto aut vino: ſi verò fiſtulare ſit, aut ſtrumis dicatum, omnino cum aceto: (ſi verò molle, qualia ſunt ea quæ ad annum parantur) cum aqua: deinde ita læuigatũ aliis perfrigeratis affundere, vt ne efferueſcant. Opopanax iniicitur longè poſterius ammoniaco. Omnino verò modica coctura opus habet. Galbanum cocturam omnino non fert. Sed vbi non inquinans factum fuerit emplaſtrum, tollas ab igne oportet, & ipſum mollitum iniicere. Sagapenum in mortario tunditur, & vbi tenerum fit cum emplaſtro emollitur, poſtquã ab igne fuerit ablatum. Aloe inſpergitur poſt cocturam. Papaueris ſuccus pridie in modica aqua maceratur, deinde in pila teritur, atque ſic ad ipſum infunditur etiam emplaſtrum. Thapſia poſtrema inſpergitur, aut cum humore aliquo teritur. Bdellium læuigatum inſpergitur, poſtquam ab igne ablatũ eſt emplaſtrum. Si verò pingue ſit, & læuigari non poſſit, ſimiliter vt ſagapenum contuſum ipſum, & ad emplaſtri formã redactum, cum emplaſtro, molliemus poſt cocturam.

Thus & manna in fine cocturæ inſperguntur, trita cum modico melle, aut aceto, aut aqua, aut vino, ſi humorem ſuſcipiat emplaſtrum. Myrrha perfecta iam coctura iniicitur. Semina, radices & herbæ nullam cocturam ſuſtinent: ad trita igitur, & in pila permanentia, liquata affunduntur.

DE MALAGMATIS ET EPITHEMATIS, Cap. XVIII.

MAlagmata appellata partim mediis corporis partibus imponuntur diu iam inflãmatis, aut induratis, aut feruentibus, aut perfrigeratis, aut fluxione laborantibus: partim articulis cõpactis, aut neruis perfrigeratis, aut etiã aliis in ſcirrhũ induratis partibus conueniũt. De his igitur & in capite de emplaſtris dictũ eſt, & in capite de acopis dicetur. Ex his autem quæ mediis partibus cõueniunt (quæ ſanè etiam propriè epithemata appellantur) ea quidem quæ ſtomacho & hepati adhibẽtur, qualiacunq; tandem fuerint, etiam corrobrante facultate per adſtringentia opus habent. nam ſine his periculum vitæ ſequitur, quum illa cõmunia ad vitam conſeruandã opera habeant: vnde ex aromatibus maximè cõponuntur. Stomacho igitur aut non concoquẽti, aut debili, aut inflato, epithemata ex ſeminibus, & meliloto, & aloe, & abſinthio, & ſampſucho, & nardo, & maſtiche imponuntur: hepati verò, ex myrobalano, ammoniaco, adipibꝰ, & chamæmelino: ſpleni autẽ, quæ ex calce, auripigmento, cappari, ſalicibus, cardamomo, ærugine, ammoniaco, & aceto parantur: quòd ſi fluxione laborent partes circa ventrem, quæ ex œnanthe, alumine, melino, & aliis adſtringentibus cõponuntur. nam & hæc per abuſum in cõmuni malagmata appellant, etiamſi contrariam iis quæ mollire poſſunt facultatem habeant. At vbi feruent viſcera, velut in febribus ardentibus, malagmata ex croco, roſaceo, ſucco ſeminis lini, aut ſoridis aut polygoni, adipe ſuillo, & ſpuma argenti conueniũt: perfrigeratis verò, quæ ex opobalſamo, folio, caſſamo, pipere, parantur: thoraci autẽ in ſanguinis reiectionibus, adſtringẽtia & ſiccantia, ex alumine, & ſalice, & bitumine cõpoſita conueniũt: in tabe verò, ea quæ ex baccis lauri, marrubio, cardamomo, & calce fiunt.

Malagma ex meliloto, Croci, nardi Celticæ, cyperi, cardamomi, iridis, myrrhæ, ſing. ſextantem, meliloti lib. I. ammoniaci thymiamatis lib. I. ceræ lib. III. terebinthinæ lib. I. cyprini lib. III. gleucini lib. II. bdellii ſexuncem. Quidam etiam cypheos ſextantem, vini quod ſatis eſt.

Malagma Polyarchion, ex libris de compoſitione medicamentorũ ſecundũ locos, Galeni, Ceræ, terebinthinæ, bdellii, ammoniaci thymiamatis, cardamomi, cyperi, ſing. minã. I. meliloti, amomi, nardi Indicæ, croci, myrrhæ, thuris xylocinnamomi, ſing. drach. xxv. olei Cyprini heminã I. vini Italici quantum ſatis eſt. Præpara & vtere quandoque meraco, quãdoque reſoluto cũ cerato cyprino. Polyarchion aliter, Xylobalſami, coſti, iridis, cyperi, myrrhæ, floris iunci odorati, cardamomi, thuris, ſpicæ nardi, maſtiches, ſtyracis, bdellii, amomi, folii, croci, caſiæ, pyrethri, ariſtolochiæ longæ, ſing. vnc. I. ammoniaci thymiamatis vnc. I. S. reſinæ frictæ quadrantem, terebinthinæ lib. I. medullæ ceruinæ ſextantem, ceræ lib. II. opobalſami ſexuncem, vini beſſem.

Malagma Philagrianum, Croci vnc. I. S. aloes, ammoniaci thymiamatis, bdellii, ſtyracis ſing. vnc. I. adipis anſeris ſextantẽ, œſypi medicamenti trientem, palmularũ ſextantem, libr. I. nardini ſexuncem, melini ſexuncem, vini quantum ſatis eſt ad arida terenda.

Malagma odoratũ, Croci, aloes, maſtiches, abſinthii, ſtyracis, œnanthes, caſſami, caryophylli, ſing. quadrantẽ, nardini libr. I. ceræ libr. I. melini ſexuncem, palmulas XII. vini quod ſatis eſt.

Malagma Baion, Cardamomi, caſiæ, œnanthes, Celticæ, balauſtiorum, propolis, ſing. ſcru. VIII. herbæ Sabinæ, caſſami, amomi, ſing. ſcrup. VI. floris iunci odorati ſcrup. XVIII. iridis ſcrup. IIII. caryophylli ſcrup. I. S. ſuffimenti liliacei ſextãtem, thuris, myrrhæ, ſing. vnc. I. ladani ſexuncem, bdellii, maſtiches, aloes, nardini, lentiſcini, ſing. vnc. S. reſinæ aceris, reſinæ piceæ, terebinthinæ, ſing. quadrantem, opobalſami vnc. I. ammoniaci thymiamatis ſcrup. VI. ceræ ſextantem. Succulenta & arida contuſa oleo œnanthino terito. in alio exemplari etiam piperis ſcrup. XVIII. habentur: quidam etiam moſchi ſcrup. I. habent.

Malagma Galenium, Croci vnc. S. aloes vnc. I. maſtiches quadrantem, ſeminis abſinthii ſcrup. VIII. œnanthes ſcrup. VIII. palmulas magnas III. ceræ quadrantem, olei melini ſexuncem.

Malagma Brythrion, Styracis quincuncem, malorum Cydoniorum vnc. xx. maſuchæ aut maſuaphii, croci, ſingul. drach. x. micarum panis, cypheos, ſing. drach. v. œnãthes ſextantem & vnc. S. caſſami, abſinthii, ſing. drach. x. caryophylli ſcrup. xv. ammoniaci thymiamatis ſcrup. x. opobalſami ſcrup. VI. S. nardini quincũcem, colophoniæ, gleucini, melini, ſing. dextantem, roſacei drach. x. propolis quincuncem, terebinthinæ dextãtem, mellis cochlear. x. folii drach. x. ſpicæ nardi drach. x. ceræ ſeptuncem & vnc. S. vino Falerno aut Amminæo terito.

Malagma Nili ſplenicum, & ad omnem duritiam, Ceræ lib. I. ammoniaci thymiamatis lib. I. olei cyprini lib. I. croci vnc. S (alii vnc. I. habent) aceti quod ſatis eſt.

Malagma Citrinum, Ceræ, colophoniæ, ſing. lib I. ammoniaci thymiamatis, auripigmenti, calcis, aluminis, aceti, ſing. cyath. VIII. arida terito cum aceto.

Malagma Tonſoris, Picis ſiccæ libram I. ceræ, reſinæ piceæ, ammoniaci thymiamatis, nitri, baccarũ lauri ſiccarũ, adipis taurini, ſing. lib. II. farinæ fœnigræci ſextar. I. pollinis ſext. I. radicis chamæleonis nigri aridæ lib. I.

Malagma ex ſtercore caprino, Oribaſii, ad ſplenicos, hydropicos, hepar induratũ. Cyprini aut vetuſtiſſimi olei lib. III. ceræ lib. II. S. Pilularum ſtercoris caprini, baccarum lauri decorticatarum, iridis Illyricæ, ſingulorum ſextarios decem, terebinthinæ libram vnam, ſinapis, nitri, cyperi, ſeminis raphani, corticis radicis capparis, ſingulorũ quadrantem, colocynthidis medullæ ſextantem, fœnigræci vnciam vnam: quandoque arida excipiuntur liquatis, quãdoque aceto ſubacta. Si verò fluat venter, colocynthis non addatur.

Malagma ex ſtercore caprino, ſpõgiola ad hydropicos, Picis brutiæ libras II. S. nitri libram I. colocynthidis medullæ, pyrethri, opopanacis, grani Cnidii ſingulorũ qua-

drantē,corticis radicis, capparis,thuris,iridis,adipis tau- A
rini,elaterii,ſquamæ æris,ſeminis apii, lathyridum,ſing.
ſexuncē,baccarum lauri, ſextar. S.farinæ fœnigræci vnc.
S.fellis taurini ſextantem,olei cyprini ſextar.S.ceræ lib.I.
reſinæ frictæ lib.III.caprini ſtercoris montani,ſeminis ro-
riſmarini,cyperi,cardamomi,ſingul.ſexuncem.

Malagma ex baccis lauri, Ceræ reſinæ,picis,baccarum
lauri,adipis taurini, ſingul. libr. I. nitri, ammoniaci thy-
miamatis,ſingulorum ſexuncem,aceti quod ſatis eſt.

Malagma ex ſeminibus, Cardamomi,cyperi,herbæ Sa-
binæ, nitri, baccarum lauri, caſſiæ, meliloti, fœnigræci, B
nardi celticæ,ſeminis apii,ſampſuchi,aniſi,radicis pana-
cis, thuris, ammoniaci thymiamatis, terebinthinæ, ſin-
gulorum quadrantem, mellis, ceræ, nardini, ſingul.lib.I.
adipis taurini lib.I.

Malagma fœtidum,pleuriticum, Reſinæ piceæ lib.I.
ceræ,rutæ viridis,cyprini,ſingul.ſexuncem, ſulphuris vi-
ui,opopanacis,ſagapeni,ſingul.drach.IIII. quidam etiam
galbani drach.IIII.

Malagma ex ſampſucho, Ceræ lib.I.terebinthinæ lib.
II. ſampſuchi, baccarum lauri,fœnigræci, ſingul.ſextar.I. C
nardini quod ſatis eſt.

Malagma Apollophanis,ad hepaticos, Ceræ drach.
LXXX.terebinthinæ, mannæ, ſingul.drach. XL.Irini fæce
conquaſſato, & pilam illinito.

Malagma copton,*id eſt quod contunditur*, ad ſtomachi &
hepatis duriciam, Propolis ſexuncem,ſtyracis ſextātem;
maſtiches vnc.I.terebinthinæ vnc.S. fæcis nardini quan-
tum ſufficit.

Malagma ex œnanthe, Oenanthes,aloës,croci,acaciæ,
aluminis ſciſſi, roſarum ſiccarum, ſucci abſinthii, gallæ, D
omphacii,rhois Syriaci,mannæ,ſingul. drach.I.olei myr-
tei,ceræ,ſingulorū lib.I.palmulas magnas V. vini Aminæi
quod ſatis eſt.

Malagma Antylium, Aluminis ſciſſi vnc.S.aloes vnc.
I.maſtiches ſcrup.I. œnanthes ſcrup. VI. omphacii ſcrup.
VIII. roſarum ſiccarum ſcrup. VIII. rhois Syriaci ſcrup. X.
ſpinæ Ægyptiæ ſcrup.X. balauſtiorum ſcrup.XX. gallarum
ſcrup.XV.ceræ quincuncem,olei melini quod ſatis eſt.

Malagma ex vinaceis, Croci,ſandicis,œnanthes,ſin-
gul.vnc.I.aluminis ſciſſi trientem,balauſtiorum,ompha- E
cii,roſarum floris,baccarum myrti aridarum, ſing.ſextā-
tem, ceræ albæ lib.I. olei melini lib. II. malorum Cydo-
niorum trientem, palmulas Nicolaos X. vini Aminæi
quod ſatis eſt : vinaceorum aridorum beſſem. In vſu me-
dicamenti quadrantem cum ceræ vnc.I.permiſceto.

Malagma Anethinum, Anethi viridis ſexuncē,meli-
loti ſextantem, chamæmeli ſextantem, papaueris capita
viridia X. Coquito,& decocti lib.III. & totidem olei mi-
ſceto ac coquito:& vbi conſumptum fuerit decoctum,a- F
dipis porcini recentis lib.II adiicito,& ſeorſum ſcillæ aſ-
ſatæ internæ partis ſextantem, & medullæ ceruinæ ſextā-
tem terito,ac omnia miſceto.

Malagma Ambroſia,finiens febrem, Spumæ argenti
lib.I.adipis porcini recentis ſexuncem, ſucci ſeminis lini
ſexuncem,ceræ albæ dodrātem, roſacei lib.I. mellis qua-
drantem,croci vnciam I.quidam etiam vitellos ouorum
crudos X.

DE ACOPIS, ILLITIONIBVS, DROPA- G cibus ac ſinapiſmis, Cap. XIX.

ACopa dicuntur ex eo quòd primariò ad laſſitudinis
ſenſum inuenta ſunt, velut eſt tenſiuus, vlceroſus, &
is ſenſus qui oſſa laſſare videtur : verumetiam aliis pluri-
bus conueniunt. Quædam enim ex ipſis calfactoria ſunt,
quædam mollitoria, quædam lancinantia. Calefactoria
igitur ex pipere,pyrethro,roriſmarini ſemine,& ſimilib⁹
parantur, neruorúmque affectionibus conducunt, & per-
frigerationibus vehementibus, & quæ difficulter recale-
ſcunt : mollitoria verò ad duritias & ſcirrhos, & compa- H
ctos articulos,quorum materiam in capite de emplaſtris
indicauimus.At lancinantibus quæ ex adarce,& roriſma-
rini ſemine,& euphorbio, & grano Cnidio ſimilibúſque
componuntur,in diuturnis affectionibus,& quæ ægrè ex-
igi poſſunt, & in quibus ſinapiſmus etiam conuenit vti-
mur. Cæterùm omnia acopa ſpiſſitudinem inter cerata &
emplaſtra mediam habere conuenit.Sed & illitiones aco-
pis conſimiles, liquidiorem quodammodo compagem
habent. At dropax duplici modo præparatur,altero velut
emplaſtrum, altero velut malagma : quidam etiam cali-
dum ipſum illinunt. verùm materiam acopis & empla-
ſtris ſimilem recipit. Vſum autem exhibet cataplaſma-
tis,diuturnis conueniens affectionibus, iiſdem quibus &
ſinapiſmus.Sed & antè ſinapiſmum adhibetur, vt corpus
ad ſinapim præparet : & poſt ſinapiſmum, vt affectionis
reliquias excindat. Sinapiſmus porrò materiam non ha-
bet variam, ſed efficaciſſimus eſt in diuturnis maximè
affectionibus poſt deuictam aliorum auxiliorum facul-
tatem competens.Commodat autem maximè cephaleæ,
alterius capitis partis affectioni, comitiali morbo, verti-
ginibus,inſaniæ,capiti adhibitus: verùm in anhelatione,
rectæ ceruicis ſpiratione,& tuſſi veteri,thoraci. At in diu-
turna deſtillatione, etiam caput cum thorace ſinapiſmo
integendum eſt. Sed & ſtomachum & ventrem, in diu-
turnis ipſorum affectionib⁹,ſinapiſmo integimus. Eſt &
conueniens auxilium coxendicibus,& podagris,& omni
parti reſolutæ, aut aliâs perfrigeratæ, vt ægrè recalfieri
poſſit. Modus autem operationis medicamenti ſit, vt æ-
ger quidem vehementer doleat,caro verò liuidior ac la-
tior fiat, & vt poſt balneum leniter puſtulæ erumpant : ſi
verò etiam ſenſus perierit,animaduertere oportet,& fre-
quentius retegendo conſiderare. nam non percipientes,
immodicè ſe vri ignorāt:quin & in acutis morbis lethar-
gicos,& aliâs in profundiorem ſomnum delatos,& ſopo-
re detentos, ſinapiſmis integimus, in principio in cruri-
bus: vbi verò materia ſtatū acceperit in capite. At in per-
frigeratis vt recalfieri non poſſint, crura & cubitos ſina-
piſmo integimus.Porrò vitandus eſt ſinapiſmus in iis qui
febre continua laborant,& iis qui vlcus habent:itémque
in cartilaginoſis & excarnibus partibus. Comburuntur
enim & denigrantur aliquando partes excarnes, dum ſi-
napiſmo integuntur.

Acopon bromium, Ceræ,colophoniæ,reſinæ, ſingul.
lib. I. adipis porcini trientem, butyri ſexuncem,althææ,
fœnigræci,ſeminis lini, ſingul.libr.II. olei libr.I.galbani
ſextantem, & vnciæ S. Succum cum oleo coquito donec
multa ſucci pars fuerit conſumpta, & reliqua cum cera &
galbano adiicito.

Acopon varium, Succi althææ,fœnigræci,& ſeminis
lini,rutæ,cumini, ſingulorum lib.II. medullæ ceruinæ li-
bram I.olei veteris libram I.adipis anſerini, opobalſami,
nardini, ſingulorum libram I.ceræ, colophoniæ, reſinæ,
ſingulorum libram I.S. euphorbii, terebinthinæ, opopa-
nacis, ſingulorum ſexuncem, caſtorii quadrantem. At
herbarum ex quibus ſuccus fit, ſingularum libra vna ſu-
matur,& coquatur velut præcedens.

Acopon Azanitæ, Adipis porcini lib.II.adipis taurini,
reſinæ,colophoniæ,œſypi medicamenti,ceræ,ſingulorū
lib.I.galbani quadrantem.

Acopon Baſilii, Althææ,chamæmeli,meliloti,ſemi-
nis lini, ſingulorum vnc. I. S. amomi quadrantem, Hæc
macerantur in vini Aſcalonii aut Cilicii ſextar. VIII. ad
triduum,& ad mellis ſpiſſitudinē coquuntur: deinde ſuc-
ci lib.V.cum olei veteris lib.IIII.S.coquuntur,donec mo-
dicum ſucci ſuperfuerit,& adiicitur butyri ſexcunx, tere-
binthinæ triens, adipis anſerini vnc.XV. medullæ cerui-
næ cum modico oleo tritæ quincunx,ceræ albæ lib.III.

Acopon Lyſiponion, Piperis,ſtyracis,caſtorii, maſti-
ches, aloes, helenii,iridis, ſingulorum trientem,euphor-
bii,coſti, ammoniaci thymiamatis, myrrhæ, ſampſuchi,
thuris,cyperi,caſſiæ fiſtulæ,ſeminis roriſmarini, ſingulo-
rum quadrantem, adarces, amomi, bdellii, xylobalſami,
ſingulorum ſextantem,malabathri,ſpicæ nardi,pyrethri,
croci,ſingulorum vnc.I.opobalſami lib.I. nardini, cypri-
ni,gleucini,ſingul.lib.II.ceræ lib.I.

Acopon fœtidum, Ex opere Galeni de compoſitione
medicamentorum ſecūdum genera, Ceræ,terebinthinæ,
ſingul. drach. XXIIII. galbani, ammoniaci thymiamatis,
ſingulorū drach.VI.olei hemi.II.medullæ ceruinæ drach.
VIII:vtere meraco & reſoluto. Aliud fœtidum,terebin-

thinæ drach.LVI.ceræ drach.XXVIII. œſypi, mellis,ſingul. A
drach. VI. medullæ ceruinæ drach. VI. ammoniaci thy-
miamatis,galbani,aphronitri,baccarum lauri,ſingulorũ
drach.VI.olei veteris ſextar.I. Vini cyath.II. Quidam etiã
caſtorii drach.III.

Acopon Barbaricum ex euphorbio, ad coxendicum
morbum, & multa alia: Opopanacis vnc.I. ceræ Tyrrhe-
nicæ lib.I. terebinthinæ lib.II.S. galbani vnc. I. ammo-
niaci thymiamatis ſextãtem, euphorbii, caſtorii,piperis
albi,ſingul.ſextantem,medullæ ceruinæ trientem, œſypi
trientem,limnitidis(eſt autem adarce)vnc.S.olei ſtyraci- B
ni,laurini,irini,amaracini, ſingul. ſexuncem, olei veteris
lib.II.hedychroi ſexuncem.

Acopon pyxis appellatum, Colophoniæ lib.I.S.tere-
binthinæ beſſem,ammoniaci Thymiamatis quadrãtem,
thuris dodrãtem,olei veteris lib.II. ſucci ſeminis lini lib.
I.lactis bubuli lib.I.adipis anſerini ſexuncem,butyri beſ-
ſem,albumina ouorum,XXIIII. præparata reponito in va-
ſe buxeo.

Acopon ex abiete, Galeni, Seminis abietis maturi
modium Italicum I. hoc eſt ſextar.XVI. olei lib.XV. ceræ C
lib.IIII.reſinæ ſtrobilinæ aut terebinthinæ trientem, Se-
men abietis contuſum in oleum iniice, & vbi permiſeris
in ipſo XL.diebus,expreſſum reiice, & reliquis ammixtis
vtere,& ad ſpontaneas laſſitudines, & reſolutiones, & ar-
ticulorũ perfrigerationes. Si verò vſus neceſſitas vrgeat,
ſemen abietis cum oleo coquere oportet, admixtis vt ne
comburatur,etiam aquæ ſextar.IIII.In podagricis & arti-
cularibus affectionibus. Aliter idem. Olei hemi.XXV.
hoc eſt ſextar.XII.S.ſeminis abietis modium I.hoc eſt ſe-
xtarios XVI. reſinæ abiegnæ quadrantem, reſinæ ſtrobili- D
næ aut terebinthinæ quadrantem,ceræ libr.I.

Acopon ex populo nigra, ad eaſdem affectiones. Pro
abietis ſemine, parem menſuram ſeminis populi nigræ
coniicito,& reliqua ſimiliter vt illud præparato.

Illitio zoſimi, ad tremores celebris, Reſinæ piceæ
ſexuncem, ceræ trientẽ, olei veteris lib.I. opopanacis ſe-
xtantem, adarces vnc.I. euphorbii vnc. I. nitri trientem,
aphronitri teneri triẽtem. Nitrum,euphorbium, adarcen
cum vino terito, deinde opopanacem adiicito, ac ſimul
læuigato. Seorſum verò liquabilia cum anchuſa liquato, E
quo inde colorem ſumant,& perfrigerata excipito.

Dropax Gallus, Oribaſii, Colophoniæ thus redolen-
tis, reſinæ piceæ & lignoſæ appellatæ quæ in ſola Italia
prouenit,picis naualis, picis ſiccæ, ſing.lib.IIII. ceræ lib.
IIII.reſinæ frictæ vnc.XV.picis brutiæ lib.II.nitri lib.I.bi-
tuminis,galbani,adarces,pyrethri,ſingul.ſexuncem,opo-
panacis,euphorbii, veratri albi, piperis, ſingul.trientem,
ſulphuris viui quadrantem, caſtorii, ammoniaci, ſtaphi-
dis ſylueſtris,ſingul.ſextantem,olei Sicyonii lib.I.opobal-
ſami ſexuncem. Aliter Simplex, Ceræ lib.I.picis ſiccæ F
lib.I.S. picis brutiæ lib.I. reſinæ piceæ lib. I.S. reſinæ fri-
ctæ lib.I.& trientem:loco ex nitro præparato imponito.

Sinapiſmi præparatio, Caricas pridie in aqua tepida
macerare oportet, & poſtera die probè expreſſas fortiter
tenere: deinde acre ſinapi (quale eſt Syriacũ & Ægyptiũ)
per ſe terere, cremore ficuum affuſo, & permixta in maſ-
ſas cogere:ita vt ſi vehementem ſinapiſmum facere veli-
mus, duas partes ſinapis ad vnam caricarum miſceamus:
ſi debilem, vice verſa:ſi verò moderatum,æquales partes.
At ſi antea quàm teratur ſinapi aceto maceretur (velut
quidam faciunt)debilius euadit. Cæterùm poſt ablatum G
ſinapi, & poſt balnei vſum, ſi dolor vehemens aut rubor
ſuccedat,& bullæ ac puſtulæ erumpant,maluæ aut fœni-
græci ſuccum cum roſaceo, linteolo in his imbuto, im-
ponemus:deinde cerato roſaceo cum ceruſſa vtemur. At
in reſolutis,in quibus ſenſus oblæſus eſt, frequentius ani-
maduertere oportet, detegeréque ac inſpicere. nam non
percipientes ſæpe immodicè combuſti ſunt. Sed & capri-
ni ſtercoris pilulæ cum aceto impoſitæ, efficaciores ſunt
quàm ſinapi, & maximè in coxendicum morbo labo-
rantibus. H

Illitio ex atramento ſcriptorio, rubificans propriè,
& maximè eos quibus dimidia capitis pars dolet, ex A-
lexandro.

Euphorbii,atramenti ſcriptorii, ſing. drach.IIII. myr-
rhæ Troglodyticæ,crocomagmatis, piperis albi, ſingul.
quadrantem,croci drach.II. Aceti quantũ ſatis eſt vt hæc
probè terãtur,& craſſitudo ſimilis ſtrigmento fiat: & tũc
illinito,initio ſumpto ab intermedia ſuperciliorum par-
te vſque ad totum tẽpus, maximè ſi locus pilis nudus ſit.
Et vbi ſiccata fuerint, rurſus illinito, & quum bene opus
ſuum peregerit auxilium hoc, in balneum hominem
deducito.

OLEORVM ET VNGVENTORVM PRAEparationes variæ, Cap. XX.

EX vnguentis & oleis vnguentoſis quædã ſunt ſimpli-
cia, in quibus vna ſpecies oleo iniicitur: quædã præ-
parantur, & ex pluribus compoſita ſunt. Et ex ſimplici-
bus, quædam ex floribus in oleum poſitis fiunt, velut eſt
roſaceum,chamæmelinum, ſuſinum: quædam ex fructi-
bus & ſeminibus:quædam etiam ex germinibus quibuſ-
dam, velut rutæ, quæ etiam cum oleo coquuntur, quum
nullus flos cocturã admittat: quapropter magis inſolãtur.
Verùm ſiquidem fortem & durantem odoris iucundita-
tem habeant,ſi pluribus diebus inſolentur, magis tenuiũ
partium & magis vtilia fiunt, velut roſaceum & chamæ-
melinum.Qui verò flores debiliores ſunt,& facilè diſcu-
tiuntur, hi minus ferunt inſolationem, vt qui promptè
tranſpirẽt,velut lilium & viola. Ex iis autem quæ ex fru-
ctibus & ſeminibus fiũt, quædam ipſis totis in oleum cõ-
iectis fiunt,velut melinum:quædam cõtuſis aut mollitis,
& oleoſo quod in ipſis eſt ſeparato, aut expreſſis ipſis in
cochleis,aut per aquam calidam, ſic vt ſeparatio fiat: ve-
lut quod ex nucibus fit,ſeſaminum,amygdalinum, lenti-
ſcinum,laurinum,ricininum, raphaninũ, & huiuſmodi.
Quæ verò ex plãtis aromaticis fiunt,potiſſimùm ita præ-
parantur vt illæ in oleo coquantur cum vino, aut muſto,
aut aqua,& excolentur:ad oleum verò ammiſceãtur ſuc-
ci quidam,quandoque etiam adipes,aut medullæ. Ex ta-
libus autem quæ exactè oleoſam compagem habent,ſim-
pliciter vnguenta aut vnguina dicuntur, velut gleucinũ,
nardinum, ſicyonium, cyprinum. Quæ verò acoporum
compagem habent, ceram aut reſinam, aut tale quid aſ-
ſumentia,Myracopa appellantur,quemadmodum eſt de-
camyron,& Amaracinum,& his ſimilia. Et quædam ſanè
vna vice coquuntur, quæ materiam non ita variam ha-
bent, quemadmodum metopium, maſtichinum, ſicyo-
nium: quædam per duas,aut tres, aut quatuor iniectio-
nes,ita vt primùm contumaciora coquantur,velut eſt aſ-
palathus,ſpathe,arbor thuris,laurus: deinde aromata,fo-
lium,ſpica nardi,amomũ,herba Sabina: poſtremum ſuc-
ci,adipes & medullæ:& ſi ita contingat, cera & reſina in-
ciantur.At opobalſami ſuccus omnino non coquitur, ſed
poſt perfectã cocturam, refrigerato mediocriter vnguẽ-
to immittitur.Sed & ex ipſis vnguentis quædam omni-
no non admittunt cocturam,ſed ſolùm permiſcentur,ve
lut Mendeſium. Quidam porro viride vnguentum face-
re volentes,tingunt ipſum poſtquam ab igne ablatũ eſt,
in V.olei ſextariis, æruginis raſæ tritæ probè vnc.I.S. im-
mittentes,velut in cyprino & amaracino. Cæterùm ſim-
plicia vnguenta vim habent ſpecierum quæ in ipſa inii-
ciuntur,aut ex quibus contuſis facta ſunt, quum oleũ ve-
lut materiæ rationem in ipſis obtineat. At eorũ quæ va-
ria ſunt,tota natura ad caliditatẽ vergit. Verùm quædã
vehementer calida & mollitoria ſunt, vt etiam articulis
diſtortis ac compactis conueniant, velut eſt Metopium,
Mendeſium,Marciaton.Moderatius autem eſt pentamy-
ron,quemadmodum rurſus decamyron fortius,vt etiam
ſuperficiem radat: quædam verò moderatè quidem cali-
da ſunt,ſed tenuium partium, ideóque & mitigant & cõ-
coquunt,velut eſt ſuſinum, amaracinum, irinum, croci-
num,foliatum:quædam ad hoc calefaciunt, ſatis abundè
ſiccant,& ſecandi vim habent, velut cyprinum & Sicyo-
nium:quædam verò calida quidem ſatis ſunt,verùm ma
gis corroborant, vnde ſtomacho maximè, & viſceribus
exolutis conueniunt.Talia ſunt,maſtichinum,nardinum,
gleucinum. Magis tamen corroborat quod fit ex vuæ
acerbæ ſucco,omphacio appellato.At quibuſdã vnguen-
tis propter odoris iucunditatem ſolùm, mulieres vtun-

tur, vt eſt foliatum, ſpicatum, commagenum,& ex moſco facta,moſcolea dicta.

Roſaceum. Roſarum rubrarum exunguium & per diē ac noctem ſiccatarum quadrantem,olei omphacini ſextarium,Italicum vnum: vaſe diligenter cōſtricto vt ne trāſpirent, inſolato ſub dio ad dies quadraginta. & tunc reponito nō in pauimento,ſed in tabula. Quidam pro inſolatione, vas in puteum demittunt ad dies quadraginta, eo quòd ex frigiditate conſeruetur odoris iucunditas:alii ipſum vas in terra defodiunt.

Chamæmelinum. Floris chamæmeli citra alba folia, per diem ac noctem ſiccati ſextantem,olei ſextarium,Italicum vnum. Vas linteo ſimplici contegito vt tranſpiret, & hoc quoque ad dies quadraginta inſolatò,poſt quas ſecurè opertum reponito.

Anethinum. Comæ anethi viridis ſiccatæ vnciam vnam,olei dulcis ſextarium,Italicum vnum:ſimiliter inſolato. Fieri etiam poterit pro temporis occaſione Anethinum,ſi inſolatum non adſit. Sicci enim anethi comā cū oleo in duplici vaſe coquimus, & vtimur: fit etiam Chamæmelinū ſimiliter. Verùm debiliora hæc ſunt illis quæ ex viridibus fiunt,& inſolantur.

Liliaceū,quod alii Suſinum, (fortaſſis ideo quòd in Suſis repertum ſit)foliorum liliorum alborum ſimiliter ſiccatorum ſextans,in ſextariū olei Italicū vnū mittitur, & exactè cōſtringitur vt ne tranſpiret, & per triduum inſolatur. Poſt quod tempus primis excolatis ac abiectis,alius ſextans iniicitur ad aliud vſque triduum, atque ſic reponitur.

Suſinum compoſitum, Olei ſextarios tres, calami aromatici quincuncem, myrrhæ quincuncem, cardamomi quadrantem,foliorum lilii exunguium & ſiccatorum lib. vnam,cinnamomi quadrātem, croci Cilicii quincuncē: tota præparatio in tres iniectiones diuidatur. Et primùm quidem myrrham & calamum vino ad dies quinque maceramus,ac ter in die mouemus, & tunc cum oleo ad breuiſſimum tempus coquimus: deinde cardamomū ad triduum aqua maceramus,ſimilitérque mouemus, & rurſus coquimus cum oleo ad vnam horam: poſtea colantes,ad oleum purum tertiam liliorum partem iniicimus: & poſt triduum excolantes,alteram tertiam liliorum partem iniicimus:& rurſus poſt triduum excolantes, & priora abiicientes, poſtremam tertiam liliorum partem cum croco trito immittimus. Poſt aliud autem triduum, excolato oleo cinnamomum contuſum iniicimus,aut pro ipſo, Arnabo, aut caſiæ duplum,aut carpeſium, atque ſic reponimus.

Violaceum. Violaceum præparant alii purpurearum, alii crocinarum, alii albarum violarum foliorum exunguium quadrantem iniicientes in olei omphacini ſextarium Italicum vnum: & adſtricto vaſe exactè vt ne tranſpirent,inſolant ad dies decem,ter ipſas violas poſt triduū ſemper,velut lilia permutantes. Sed & ad repoſitionem paucas violas exactè ſiccas iniiciunt.

Melinum. Hoc paratur ex malis cydoniis, forinſecus panniculo deterſis, & vnà cum corticibus in fruſta conciſis,deinde libris III. ex ipſis,in ſextar.X. Italicos olei omphacini iniecto,& inſolato ad dies quadraginta.

Seſaminum oleum fit, contuſis aut mollitis ſeſamis, aut per ficellas in cochlea expreſſis, aut in aqua calida oleo ipſo ſeparato,& in vitreis vaſis repoſito.

Raphaninum. Et hoc eodem modo in Ægypto,fit, ex ſemine raphanorum tenues radices habentium tuſo,& oleo ſeparato.

Ricininum. Et hoc eodem modo in Ægypto fit ex ſemine ricini quod croton vocatur, ſimiliter tuſo, aut mollito.

Ægirinum ex populo nigra. Circa veris tempus hoc fit,quum multa circa ſemen eſt reſina. Nam grana populi nigræ contundunt, & horum trientem in ſextarium I. olei dulcis iniiciunt,& ad dies quadraginta inſolant, aut in duplici vaſe ad horas III. coquunt,& ſic excolatum reponunt.

Amygdalinum. Fit & hoc,velut prædictum,tuſis amygdalis amaris putis,& modica aqua inſtillata,& oleo ſo ſeparato,velut dictū eſt. Quidā tuſorum amygdalorum ſextantem,in olei dulcis ſextar. Italicum I. immittunt, & in duplici vaſe coquunt.

Amygdalinum,quod & Metopium. Ægyptii qui hoc oleum inuenerunt, Metopium ipſum appellauerunt, eo quòd galbannū recipit. Planta autem ex qua fit galbanū, Metopiū vocatur. Recipit hæc, Olei omphacini ſextar. XX. amygdalorum amarorum lib. II. cardamoni lib. I. floris iunci odorati,calami aromatici, carpobalſami,ſingul. lib. I. myrrhæ,galbani,ſingul. ſexuncē,terebinthinæ lib. II. Vini odorati ad maceranda in ipſo arida ſextar. IIII. Mellis Attici lib. III. Reſinam & galbanum cum parte olei trita ac diſſoluta, reliquis coctis iniicimus, & tunc mel addimus. Quū verò omnia exactè permixta fuerint,dum leuiter calidum adhuc eſt medicamentum, ab igne tollimus & excolamus. Frigeſcens enim craſſum fit.

Balaninum. Sed & Balaninum ſimiliter vt ſimplex amygdalinum fit, non ab his quæ in quercubus naſcuntur glandibus, ſed ex his quæ vnguētariæ glandes & myrobalani appellantur.

Quod ex nucibus fit oleum,itidem velut relatum, ex veteribus nucibus fit.

Laurinum. Purum quidem laurinum ſimili modo vt relata, ex lauri fructu fit: verùm quod mixtum eſt, hoc modo paratur: Ad oliuarū maturarū ſextar. V. baccarum lauri ſextar. I. iniicitur, terūtúrque omnia ac exprimuntur. Quidam æqualem ex ambobus menſuram ſumunt ac miſcent.

Lentiſcinum. Et hoc ſimiliter vt laurinum paratur ex lentiſci fructu, duplici modo, & per ſe, & cum oliuis non maturis,ſed acerbis.

Maſtichinum. Simpliciſſimum quidem fit, maſtiches Chiæ vnc. I. in olei omphacini ſextar I. iniecta,& in duplici vaſe cocta. Quidā etiam abſinthii & ſtyracis ſingul. vnc I. iniiciunt.

Maſtichinum variegatius, Olei ſextar. L. helenii lib. V. xylobalſami lib. X. floris iunci odorati lib. V. cardamomi lib. VII. maſtiches lib. V. xylomaſtiches lib. VIII. terebinthinæ lib. III. comæ abſinthii lib. I. Vini odorati ſextar. V. aquæ ſextar. X. Arida vino triduo antea macerata,ad oleū & aquā miſcentur,& coquūtur horis VI. & tunc maſtiche & terebinthina iniicitur, & exactè permixta excolantur, & refrigerata vaſis excipiuntur.

Sicyonium ſimplex, Hoc fit radicis cucumeris ſylueſtris ſextante in olei ſextar. Italicum I. coniecto, & in duplici vaſe coctura facta.

Sicyonium compoſitum, Olei ſextar. X. radicis cucumeris ſylueſtis deraſæ lib. I. ſerpylli,meliloti,ſingul. ſexuncem,tedarum pinearum pinguium,althææ, ſingul. quincuncem,ſcolopendrii ſexuncem,fœnigræci ſextar. II. fœnumgræcum die vna in aqua præmaceratur, deinde excolatur,& prædicta iniicitur vnà cum oleo, & vini ſextar. II. & ad omnia cocta, medullæ ceruinæ cū modico oleo tritæ triēs immittitur,& adipis gallinacei triēs. Et excolatum oleum vaſis excipitur. Quidam poſt cocturam inſolant ipſum ad dies quadraginta.

Sicyonium aliud efficacius, Succi elaterii ſextar. II. ariſtolochiæ rotūdæ & longæ,ſtyracis,helenii,hyſſopi,iridis,colocynthidis,pulegii,origani,Cyperi,dendrolibani,centaurii,foliorum lauri,ſingul. ſextantem,olei ſextar. V. Mixta coquito, donec parum ſucci ſuperſit.

Cyprinum ex Poſidonio. Olei ſextar. XXV. Cyperi, helenii,iridis,ſing. lib. I. ſampſuchi,hyſſopi, ſeminis viticis, ſaluiæ, ſing. quadrantem, floris Cypri ſiue liguſtri lib. I. Reliqua omnia in vino die vna macerata coquuntur cū oleo ad horas VI. Ad excolatum autem oleum liguſtrum iniicitur,ſi quidem adſit, viride cum teneris ramulis nō contuſis, ſin minus ſiccis cum modica aqua contuſis, & coquitur ad ſeſquihorā. Si verò velis ipſum tingere, vbi ab igne adēptū eſt,æruginis puræ vnc. I. ſemis iniice. At Poſidonius acrimoniam æruginis fugiens poſt cocturam inquit,Demittito oleum in cacabo non oblito ſtanno per triduum, & tingetur facultate ipſius non læſa.

Cyprini alia deſcriptio, Foliorum liguſtri, foliorum lauri iridis,cyperi,ſaluiæ, ſingul. quadrantem,dendroli-

bani, ariſtolochiæ longæ,ſeminis viticis,ſingul.trientem helenii, aſpalathi, ſingul. ſexũcem, rutæ ſextantem, cupreſſi ſextantem, olei ſextar.x.Hæc in vino præmacerata cum oleo coquito, & excolato oleo rurſus xylobalſami, xylocaſiæ, ſingulorum trientem inii cito,ſampſuchi, cumini,myrti,ſtyracis,maſtiches,ſingulorum quadrantem, opopanacis ſextantẽ,floris liguſtri ſexuncẽ, æruginis vnciam vnam.

Amaracinum. Helenii lib.x.xylobalſami lib.xx.cyperi libras octo,floris iũci odorati,aſpalathi,herbæ Sabinæ, ſingulorum libras octo,opopanacis, ſeminis amaraci, ſingulorum libras duas:olei primarii ſextarios LXXX.vini odorati ſextarios quinque.Reliqua omnia vino præmacerata primam habeant iniectionem,ſecundam herba Sabina:& illa quidem horis ſex coquantur, hæc tribus: quidã etiam hoc tingentes æruginis quadrantem iniiciunt.

Irinum. Iridis,aſpalathi, cyperi, ſingulorum libras V. opopanacis quadrantem, anchuſæ ſextantem, olei ſextarios triginta,aquæ ſextarios XV. quidam etiam floris iũci odorati ſexuncem adiiciunt, & caſiæ quadrantem,xylobalſami ſexuncem,Celticæ ſexuncem. Omnia contuſa, aqua & oleo præmacerentur ad dies quinque,& in duplici vaſe coquantur ad horas ſex,& reponãtur.

Crocinum,in quo etiam alterum crocomagma: Olei omphacini odorati libram vnam,calami aromatici quincuncem,myrrhæ troglodyticæ quincũcẽ,cardamomi ſeptuncem, croci cilicii ſexũcem.Primæ iniectionis ſit calamus & myrrha,quæ trita vino macerantur per triduum, & ter in die palmacea ſpathula agitãtur: deinde cum oleo coquantur:ſecundæ cardamomum pridie aqua maceratum,tertiæ crocus vino maceratus. quidam cum croco etiam alium myrrhæ quincuncem adiiciũt, & excolatum oleum purum reponunt. Specierum autem fæcem ſubſidentem totam in paſtillos efformant ac ſiccant, habéntque medicamentum illud quod Crocomagma vocant.

Mendeſiũ.Inde dictum eſt quòd in Ægypto inuentum ſit,vbi & Mendes colitur.Recipit olei balanini libras decem,(in alio ſunt ſextar.x)myrrhæ,caſiæ fiſtulæ,ſingulorum quadrantem,terebinthinæ libras decem(in alio ſunt ſextar.x)cinnamomi quadrãtem. Hoc non coquitur, ſed arida iniecta per dies ſexaginta mouentur: deinde liquata in olei parte terebinthina immittitur, & poſtea rurſus per alios ſexaginta dies mouetur, atque ſic reponitur.

Marciatũ. Maſtiches, ceræ, ſtyracis, ſingulorum quadrantem,œſipi medicamenti vnc.S. opobalſami vnciam vnam ſemis,nardini,gleucini,olei omphacini, ſingulorũ quadrantem,medullæ ceruinæ vnciam vnam ſemis, terebinthinæ vnciam vnam.

Vnguẽtum ex vua acerba,Iniectio I. Aſpalathi,ſpathæ palmularum,meliloti,iridis,floris iunci odorati,xylobalſami,roſarum ſiccarum,calami aromatici,ſingulorũ quadrantem,olei omphacini libras decem,ſucci vuæ acerbæ ſextarios decem.

Iniectio II. Folii,amomi,ſpicæ nardi, coſti, caryophylli,caſiæ,caſſami,ſingulorũ quadrantem:in alio etiã arnabo quadrantem:vini quod ſatis eſt.

Iniectio III. Thuris,ammoniaci thymiamatis,ſtyracis, bdellii,myrrhæ,maſtiches,ſingulorum quadrantem,vini quod ſatis,ceræ albæ quincuncem, opobalſami ſexuncẽ: quidam beſſem. Primæ iniectionis medicamenta in ſucco vuæ acerbæ & oleo,die vna præmacerantur: ſecundæ verò iniectionis in alia pelui,in vino Aminæo,aut alio veteri & odorato.Moueto quotidie ſpatha palmacea ter, in dies tres:poſt quos in cacabo ſtanno oblito coquito. Primùm primæ iniectionis medicamenta donec parum de vuæ acerbæ ſucco ſuperſit:deinde ſtatim quæ ſecũdæ iniectionis ſunt cum vino immittito. Melius autem eſt facta prius colatura,ſic ipſa ad purum oleũ iniicere, & poſtquam cocta fuerint,donec pauciſſimum vini reſtet,vt ne comburatur oleum, ablatum ab igne excolato: & rurſus ad oleum purum,tertiæ iniectionis medicamenta ſucculenta prius cum vino,quale dixi,in mortario trita iniicito,ſtyrace excepto.Hic enim cum aliis iniectus facilè ſoluitur:& ad prunas coquito donec bene habere viſa fuerint,& ablata ab igne refrigerari ſinito. Poſtridie ad oleũ diligenter excolatum, & ſufficienter calefactum ſuper ignem,ceram iniice,& ablata ſpathula commoue, & vbi refrigerata fuerint,opobalſamũ adiice, & in vaſis vitreis repone.

Gleucinum. Iniectio I. Olei ſextar.x.muſti Aminæi ſextar. VI.aſpalathi triẽtem,ſpathæ palmaceæ ſexuncem, floris iunci odorati ſexuncem, meliloti trientẽ,roſarum vnc. I. myrrhæ quadrantem, foliorum lauri ſextantem, dendrolibani ſexuncem, xylobalſami ſexuncem,helenii ſexuncem,ariſtolochiæ longæ quadrantẽ, iridis quadrantem.Hæc in muſto macerato.

Iniectio. II. Celticæ trientem, caſſami ſextantem, cyperi caſſiæ, ſpicæ nardi, aſari, amomi, coſti, ſampſuchi, ſingul. quadrantem, calami aromatici, caryophyllorum,folii,ſingul. vnc.I.cardamomi triẽtem, vino oderato macerato.

Iniectio. III. Maſtiches trientem: myrrhæ troglodyticæ,bdellii,ſingul.ſextantẽ, ladani quadrantem, ſtyracis liquidi,thuris maſculi,ſing.trientem,opobalſami ſexuncem. Quidam etiam croci ſextantem.Præparato velut id quod ex vua acerba fit, excepta cera. Verùm hîc per VII. dies,duarum iniectionum ſpecies macerare oportet.

Nardinum Cyzicenum. Iniectio I. Olei primarii ſextar.x.aſpalathi,cyperi,helenii,iridis,xylobalſami,ariſtolochiæ,cardamomi,floris iunci odorati,ſingul.ſexuncem,ſampſuchi trientem, herbæ Sabinæ ſextãtem,Quidam etiam calami aromatici ſextantem. Hæc in vini odorati ſextar.IIII. macerato.

Iniectio II. Caſſiæ, Caſſami arnabo, ſing. ſextantem, ſpicæ nardi quadrãtem,caryophylli vnc. I.coſti,amomi, ſing. ſextantem. quidam etiam celticæ ſextãtem. Et hæc in vino macerãtur. Iniectio III. Myrrhæ Troglodyticæ, aloes,thuris,ſingul. ſextantem,ſtyracis quadrantem, maſtiches trientem, opobalſami ſexuncem.Quidam etiam croci vino triti vnciam I. Præparato & hoc velut dictum eſt.

Decamyron. Spicæ nardi, folii, euphorbii, piperis coſti,adarces,ſing. vnc.I.maſtiches vnc. I. S. opobalſami ſexuncem,nardini lib.I.ceræ ſexuncem.

Pentamyron.Styracis vnc.I.maſtiches ſextantem, ceræ albæ quadrantem,opobalſami trientem,nardini quincuncem.

Foliatum. Folii quadrantem, amomi vnc. I. caſiæ ſexuncem, ladani vnc. I. piperis albi grana quadraginta, myrrhæ troglodyticæ drach.I. Contuſa & cribrata rurſus in pila læuigato,olei nardini lib.I. adiecta. Quo verò nigrius pharmacum reddatur,nucum iuglandium cortices vſtos ac tritos in mortario, adiicito, deinde opobalſami cochlearia tria admiſceto,ac vtitor.

DE OENANTHARIIS, Cap. XIX.

NOn quòd œnanthen recipiant hæc œnantharia appellata ſunt:(quædam enim œnanthẽ omnino non recipiunt) ſed propter vinum,& florem liliorum,hãc appellationem adepta ſunt. Vſus œnanthariorũ apud quoſdam iucundi odoris tantùm, & deliciarum gratia aſſumitur, qui ipſis vtentes poſt balnea eis profunduntur, & ſpongiis his imbutis menſas detergũt. Verùm apud rectè vtentes etiam auxilia fiunt in his qui exoluuntur, & ſyncopem incidũt, ſi ad cataplaſmata ſtomachum corroborantia admiſceantur,& in his qui ex morbo febrili maximè ſe recolligunt, qui poſt egreſſus è balneis profunduntur ipſis, & naribus adhuc valde inſpirantibus ipſa admouent. Trahuntur enim in profundum,& animalem ac vitalem ſpiritum corroborant. Commoda ſunt etiam his qui ſe præſeruant, ne in peſtilentes morbos incidant, quum æris mutatio huiuſmodi apparet.Eſt autem Poſidonii tale quod Meſopotamenum vocat.

Oenantharii Meſopotameni præparatio. Caſiæ, myrrhæ,thuris,folii amomi,maſtiches,coſti,carpobalſami, opobalſami, ſingul. quadrantem, ſtyracis pinguis trientem, vini odorati Aminæi Italici ſextar. x. Omnia contuſa & cribrata, ſtyracem verò in tenues partes diuiſum, in vas amplioris componito, cum lilii foliis pridie ſiccatis & exunguibus,alternatim locatis.Sint autem lilia numero CCC. Deinde adiice vinum & opobalſamũ ante

A inie&ctionem mixta ac commota, & obturato oſculo vaſis inſolato ad dies quadraginta. Et vtere à balneis, poſt're focillationem ex morbis, & reſpergito ex ipſo domum & & vaſa: tingito item in ipſo ſpongias, & ad faciem apponito.

Aliud, ſicut nos parare ſolemus, Coſti quadrantem, ſpicæ nardi, arnabo, caryophylli, ſing. vnc. I. amomi quadrantem, caſiæ œnanthes, calami, ſingulorũ dodrantem, ſtyracis, opobalſami. ſingul. trientem, lilia ccc. Vini Falerni ſextar. x. præparato ſimili modo. B

DE SVFFIMENTIS ET CYPHIS, Cap. XXII.

CYpheos materia media eſt inter paſtillos qui bibũtur, & antidota. Vtimur ipſis quandoque ad ſuffitus, iucundi odoris gratia, quemadmodum etiam thymiamatis ac ſuffimẽtis. Quandoque verò olfacimus ipſa ad concoquendas deſtillationes, & grauedines remouendas, & ad cerebrum perpurgandum, & ad præſeruationem à peſtilentibus affectionibus. Sed & per os ſumuntur, tum ob eadem, tum vt quæ circa thoracem hærent concoquãt, & C ad frigidiores in hepate affectiones. Vnde etiam Cyphiformes antidotos dictas veteres inuenerunt. Miſcentur etiam in compoſita medicamenta, maximè epithemata & antidotos. Thymiama, *id eſt ſuffimentum roſatum*. Coſti, amomi, myrrhæ, caſiæ, ſingul. vnc. I. ſtyracis, maſtiches, chiæ, bdellii, onychum, muſci, ladani, ſing. drach. II. roſarum purarum vnc. XXIX. opobalſami, vini quod ſatis eſt.

Suffimentum Liliaceum. Liliorum exunguium lib. I. ſtyracis primarii dodrantem, ſpicæ nardi quadrantem, coſti, caryophylli, amomi, maſtiches, onichum vſtorum, mellis, ſing. vnc. I. S. opobalſami quincuncem, vini quod D ſatis eſt. Terito ac efformato in paſtillos.

Cyphi magnum quod Solare vocant, ex rebus XXXVI. Styracis, myrrhæ, bdellii, ladani, aſpalathi, helenii, ſing. ſexuncẽ, nardi Celticæ, folii cupreſſi ſeminis, ammoniaci thymiamatis, nucis pineæ, ſplãchni, aut pro ipſo onychũ magnorum II. carpobalſami, ſingul. quadrantem, caſiæ, iridis, ſeſelis ſphagni, Cyperi, cardamomi, calami aromatici, ſingul. quincuncem, roſarum ſiccarum, croci, ſpicæ, nardi, herbæ Sabinæ, radicis aſphodeli, (alii ſuccum habent) ſingul. trientem, lacaphthi (eſt autem pini, aut alte- E rius cuiuſdam arboris cortex) dodrãtem, coſti, floris iunci odorati, ſingul. ſextãtem, baccas iuniperi magnas quadraginta, & paruas L. amomi, terebinthinæ, palmularum purarum, ſing. lib. I. caricarum exemptis granis, vuarum paſſarum exemptis vinaceis, ſing. lib. II. mellis deſpumati lib. V. Poſidonius etiam vini odorati ſextar. III.

Aliud. Cyphi Lunare appellatum, ex rebus XXVIII. Bdellii, helenii, ſingul. ſeptuncem, iunci rotundi ſextantem, ſphagni quincũcem, baccas iuniperi paruas L. cardamomi quincuncem, aſpalathi ſeptuncem, caſiæ fiſtulæ F quincuncem, ſpicæ nardi ſextãtem, cyperi quincuncem, aſphodeli radicis, Sabinæ, ſing. trientẽ, ſeminis cupreſſi, nardi Celticæ, malabathri cum foliis, roſarum ſiccarum, ſingul. quadrantem, coſti, croci, ſingul. ſextantem, ladani, myrrhæ ſingul. ſeptũcem, caricarum pinguium, vuarum paſſarum exemptis vinaceis, ſing. lib. II. nucum pinearum beſſem, terebinthinæ lib. I. ſtyracis ſeptuncẽ, palmularum pinguium lib. I. mellis lib. S. vini odorati quod ſatis eſt.

PRAEPARATIO MASVCHAE QVAM aliqui Maſuaphium vocant, Cap. XXIII.

G MEliloti dextantem, xylobalſami, aſpalathi, herbæ Sabinæ, myrrhæ, amomi, floris iũci odorati, foliorũ lauri, ſtactes, ſtyracis, calami aromatici, ſampſuchi, ſingulorum ſextãtem, iridis quincuncẽ, folii, croci, ſingul. vnc. I. opobalſami vnc. S. gummi lib. I. roſarum ſiccarum ſexuncem, vini quod ſatis eſt.

A DE PESSIS, EX ANTYLO, Cap. XXIIII.

PEſſi ſiue Tali, vtero adhibentur. Differentiæ ipſorum ſecundum genus tres ſunt. quidam enim molliunt, quidam adſtringunt. quidam oſcula venarum aperiunt. Mollientibus igitur, in vteri inflammationibus, vlcerationibus, perfrigerationibus, recurſibus ſurſum verſus, auerſionibus & inflationibus vtimur. Parantur autem ex cera Tyrrhenica, cyprino, ſuſino adipe anſerino aut gallinaceo, butyro inſulſo, reſina vſta, medulla ceruina, fœ- B nogræco, & quæ eiuſdem generis ſunt. Aper iẽtibus autẽ oſcula venarũ, quum purgationẽ ſuppreſſam reuocare voluerimus, aut vteri cõcluſionẽ aut cõtract ionẽ corrigere. Parãtur hi ex melle, artemiſia, dictamno, braſſicæ ſucco, radice dulci, porri ſucco, ruta, ſcammonia, & ſimilibus. At verò adſtringentes contrariũ his qui aperiũt, vſum exhibent. Nam fluxũ muliebrẽ cohibẽt, & expaſſum vterum contrahunt, & prolapſum repellunt. Verùm materia adſtringentiũ antea indicata eſt in tractatione de collyriis & paſtillis. Oportet autem ſtrigmentitiã & paulo craſſio- C rem facere peſſi ſpiſſitudinem: deinde lanam linamento anguſto ſimilem duplicatam in medicamentum tingere, & ad vteri oſculum apponere, ita vt filum oblõgum habeat annexum, quo peſſus facilè extrahi poſſit, vbi id viſum fuerit.

Peſſus Croceus ad inflammationes, & auerſiones, duriciáſque ac inflationes: Ceræ albæ, medullæ vitulinæ, ſingulorum drach. XVI. medullæ ceruinæ drach. XI. adipis anſerini drach. VIII. adipis gallinacei drach. VIII. maſtiches drach. IIII. œſypi medicamenti drach. III. mellis drach. II. croci drach. VIII. roſacei quod ſatis eſt. Crocum D cum lacte muliebri terito.

Peſſus Areus molliens optimus. Croci drach. I. œſypĩ drach. I. medullæ ceruinæ drach. II. terebinthinæ, ceræ, adipis anſerini. ſingul. drach. III. ouorum aſſatorum vitellos XVI. irini & roſacei ex æquo quod ſatis eſt.

Peſſus Libanius, mẽſes ducit, & ad vterinas affectiones egregiè conducit, Vnguenti nardini ſexuncem, ceræ Tyrrhenicæ quincuncem, vnguenti ſuſini trientem, adipis porcini recentis quadrantem, adipis anſerini, gallinacei, medullæ ceruinæ, vnguenti amaracini, ſingulorum ſextã- E tem, adis taurini, terebinthinæ, œſipi, ſingulorum vnciam vnam. Liquatur in duplici vaſe, quemadmodum etiam omnes alii peſſi.

Peſſus enneapharmacus, Vnguenti roſacei, recinini, terebinthinæ, ceræ, mellis, adipis anſerini & bubuli, medullæ ceruinæ, butyri, ſingulorum æquales partes.

Peſſus Titianus emolliens, Ceræ ſexuncem, colophoniæ trientem & vnc S. adipis taurini triẽtem, ammoniaci thymiamatis trientem. Ammoniacũ cum aqua terito.

Peſſus Ægyptius, Mellis, terebinthinæ, butyri, roſacei, F aut ſuſini, croci, ſingulorum partem. I. Verùm in non inflãmatis & ſordidis, etiã æruginis dimidia pars additur.

Peſſus Genitura appellatus, ad concipiendum. Butyri ſexuncem, œſipi medicamenti, medullæ ceruinæ, adipis anſerini & gallinacei, terebinthinæ, aloes, ſingulorum quadrantem, ceræ Tyrrhenicæ ſexũcem, roſacei libras II. myrrhæ, caſiæ, ſingulorum ſextantem, ſpicæ nardi vnciã I. mellis quantum ſatis eſt.

DE MEDICAMENTIS INTER SE VIciſſim ſuccedaneis. Ex Galeno, Cap. XXV.

G IN Alexandria, inquit, quum, muliercula quadã periclitante, quæſiuiſſem lychnidẽ, nec reperiſſem, ſi non ſtatim pro lychnide, acanthii ſemine comperto vſus eſſem, periiſſet mulier. Quare rogatus à ſodalibus, ad hãc ſuccedaneorum inter ſe viciſſim medicamentorum deſcriptionem iuxta ordinem literarum, deueni, ab hoc ipſo initiũ facturus.

A

PRO ACanthii ſemine,lychnis.
Abrotono,origanum.
Agallocho,calamus aromaticus.
Agarico, epithymum,aut euphorbium.
Agrioſtaphide,palmulæ Syriacæ.
Anchuſa,hyacinthus.
Acacia,lentiſci ſuccus.
Acantha,acanthæ ſiliquæ.
Acanthi ſiliquis,acantha.
Aconito,iridis ſylueſtris radix.
Acoro,aſari radix.
Alumine,ſal foſſilis.
Alumine ſciſſo,malicorium.
Actæa,glaucium,aut fimus ouillus.
Acte è ſambuco , acantha.
Alicacabo, ſolani fructus.
Aloe,ibidis fructus.
Aloe Indica,aloes viridis folia,glaucium, lycium,aut cẽtaurium.
Ammio,aniſum.
Amianto,aphroſelinon.
Amylo,pollen ſiccus.
Amygdalis amaris,abſinthium.
Ammoniaco thymiamate,propolis.
Adipe vulpino,vrſinus.
Adipe ceruino,anſerinus.
Adipe vitulino,adeps porcinus vetus.
Adipe hyænæ,adeps anſerinus,aut vulpinus.
Adipe crocodili,adeps canis marini.
Amomo,acorus.
Aniſo, daucus.
Araco,ſeſamum.
Argemona,ſeriphium.
Ariſtolochia,clematitis ſicca.
Ariſtolochia rotunda,ariſtolochia longa.
Armala,naſturtium Babylonicum.
Armenio,atramentum Indicum.
Azaro,zingiber.
Aſio lapide,lapis gagates,aut ſal ammoniacus,aut ſandaracha.
Aſpalatho,ericæ fructus,aut viticis ſemen.
Aſphodeli radice,betæ ſuccus.
Abſinthio, abrotanum.
Auripigmento,ſandaracha.

B

BItumine,pix liquida,aut terra ampelitis.
Balauſtio, hypociſtis aut cytini.
Balſamo,myrrha ſtacte.
Bdellio,ſphagnus aromaticus.
Beſaſa,ſemen rutæ ſylueſtris aut hortenſis.
Bupreſti,blattæ capite detracto.
Butyro,lactis bubuli concrementum.
Buccinis,oſtrea.

C

CAdmia,leucographis Ægyptia.
Calamo aromatico,ſphagnus.
Calamintha, ſylueſtris mentha.
Cantharidibus, phalangia.
Capparis radice,ericæ aut myricæ radix.
Cardamomo,cyperus, xylocarpaſum.
Caſia,cinnamomi dimidium,aut herba Sabina.
Caſtorio,ſilphium.
Canchry,lauri baccæ , aut pyrethrum.
Cedria,baccæ cedri.
Cedri baccis,ladanum.
Calce viua,adarce.
Ceraunio,leucographis.
Cera,faba freſa cum propoli cocta ac trita.
Ceruſſa,plumbi recrementum,ad plumbum vſtum.
Chamædry, rumicis ſylueſtris radix.
Cicuta,pſyllii ſemen.
Chamæmelo,anthemis.
Chamæleonis ſucco,ſalicis ſuccus.
Chalcantho,ſquamæ æris.
Cinnabari , rhodoides.
Cinnamomo,caſiæ duplum,aut herbæ Sabinæ duplum.
Clinopodio,heliotropium.
Cnici ſemine,viticis ſemen.
Colocynthide,ricini ſemen.
Colophonia,pix naualis.
Corallio,moly, aut ſymphytum.
Coſto,ammoniacum,cedri baccæ,helenium.
Cotyledone, onocardium.
Chryſanthemo,aphrodiſias.
Croco,crocomagma.
Crocomagmate,aloe Indica.
Cumino Æthiopico,melanthium.
Cynoſbato,ſolani fructus.
Cypero,iuniperus magna,aut carda momum.
Cyphi,carica vſta.
Cornu cerui,cornu capræ.

D

DAmaſonio, carpeſium,aut calamintha.
Dauci ſemine,laueris ſemen.
Dictamno,pulegium,aut ſaluia.
Diphryge,miſy torrefactum,aut lapis Phrygius,aut æs vſtum,aut lapis pyrites.
Dorycnio,hyoſcyami ſemen.
Dracunculo,aron.

E

EBeno,loti arboris lignum.
Ebiſci radice,radix papyri.
Elaterii ſucco,porri ſuccus,aut eiuſdem herbæ ſuccus.
Elleboro nigro, ſtruthii radix.
Enneaphyllo,potamogiton.
Epithymo,colocynthidis ſemen.
Ericæ fructu,galla omphacitis.
Eryſimi ſemine,ſtruthium.
Erinei foliis,folia mori.
Erucæ ſemine,eryſimi ſemen.
Eupatorio,chamæpitys.
Euphorbio,ſtercus columbæ ſylueſtris.
Eruca pini, veſpæ cum cedria.

F

FÆce vini vſta,ſandaracha.
Felle viperæ, fel ichneumonis.
Felle cameli,fel ſtellionis.
Felle muſtelæ,fel ſimiæ.
Felle hyænæ,fel perdicis.
Filice,vrticæ ſemen.
Folio,ſpica nardi,aut iris Illyrica.

G

GAlbano, ſagapenum.
Galla,myricæ fructus.
Gentiana , helenium.
Gentianæ radice , apii aromatici radix. eſt autem petroſelinum.
Glycyrrhizæ ſucco,ſuccus mori.

H

HEderæ ſucco,ſuccus Perſicus.
Hyacintho, flos iſatidis.
Hyoſcyami ſemine,cynoſbati fructus.
Hypociſtidis ſucco, acaciæ ſuccus.
Hyperyco,anethi ſemen.
Hippuride,chamæpitys.
Heliotropii ſemine,rapi ſemen.
Hormini ſemine,ſemen lini.

I

IRide Illyrica , helenium aromaticum.
Iunco aromatico,cardamomum aut cinnamomum.
Iunco,polygoni radix.
Iuniperi baccis,cyperus.

L

LAdano,ſampſuchus.
Lathyride,granum Cnidium.
Lapathi radice,radix pyrethri.
Lauri baccis,ſerpyllum aridum.
Lapide Aſio,gagates lapis.
Lapide Phrygio,lapis argyrites aut pyrites.

Lapide pyrite,lapis pyrobolus.
Lapide magnete,lapis Phrygius.
Lentiſco,terebinthus.
Lepidio,erythrodanum.
Lepidii radice,folia capparis.
Lepore marino,concha marina.
Lemnio ſigillo,ſandaracha.
Leucoii flore,ſtruthion.
Lini ſemine,fabarum ſuccus.
Liguſtici ſemine, radix eiuſdem, aut paſtinacæ, aut laueris ſemen.
Loti ſemine,betæ ſemen.
Lychnide,acanthii ſemen.

M

MAlabathro,caſia,aut cupreſſus pilulas ferens,aut ſpica nardi.
Malua,fœnumgræcum.
Mandagrora,dorycnium,
Malis cydoniis,melilotum.
Manna,thuris cortex.
Maſtiche,lentiſci ſuccus.
Medulla cerui,adeps ceruinus,aut medulla vituli.
Medulla vituli,œſypus,aut medulla cerui.
Meliloto,lotus ſylueſtris.
Melle,ſapa.
Melle Attico crudo,mel deſpumatum.
Meo,myrobalanus.
Mendeſio vino,vinum Italicum.
Miſy torrefacto,diphryges.
Miſy Cyprio,ochra Cypria.
Mentha,calamintha.
Molybdæna,ſpuma argenti.
Mori ſucco,rubi folia.
Myrobalano,peucedanum.
Myrteo vino,mori ſuccus.
Myrteo oleo,lentiſcinum aut melinum.
Myrrha Troglodytica,calamus aromaticus.
Murium ſtercore,muſcæ pari menſura.

N

NApi ſemine,rapi ſemen.
Nardo Syriaca,iuncus aromaticus.
Nardo Indica,nardus Celtica.
Nucleis pineis,cucumeris ſemen.

O

OChra,miſy cyprinum.
Ocimo,ſiſymbrium.
Ocimoide,mentha ſylueſtris.
Œnanthe,omphacium ſiccum.
Omphacio,rhois ſuccus.
Oleæ lacryma,hypociſtidis ſuccus.
Oleæ Æthiopicæ lacryma,acaciæ partes duæ.
Oleo ricinino,lautinum aut vetus.
Oleo veteri,ſycionium, aut duplum olei coquito cum adipe ſuillo veteri.
Onocardio,pſyche herba.
Opopanace, caſtorium, lac ſycamini, (*id eſt mori*) pix liquida.
Ornithogallo,anthyllis.
Oryza,farina hordeacea.
Oſtreis,buccina.
Ouorum vitellis aſſatis,medulla cerui.
Œſypo medicamento,medulla vitulina.

P

PAnacis radicis vncia vna,opopanacis drach. I.
Pipere,zingiber.
Pipere albo,nigrum duplicatum.
Perſeæ foliis ſiccis,roſas ſiccas.
Peucedano,glycyrrhizes ſuccus.
Picelæo,pix liquida.
Pice brutia liquida, bitumen, pix vernacula abunde, aut communis pix cocta cum aceto.
Pice liquida,opopanax.
Polii ſemine,erucæ ſemen.
Polygoni ſucco,ſuccus plantaginis.
Polypodio,chamelæa.
Polytricho,abſinthium.
Pompholyge,cadmia vſta.
Potamogitone,ſerpyllum.
Populæ nigræ ramulis,ſampſuchus.
Propoli,ladanum ammoniacum.
Pſyllio,lens paluſtris.
Pyrethro,zingiber aut lapathi radix.
Phu,ſphagnos.
Phyco, *id eſt fuco*,anchuſa.
Pulegio,hyſſopus.
Pumice,terra Cretica.
Plumbo vſto,ceruſſa.

R

RApo,heliotropium.
Raphanino oleo,ricininum.
Rheo,centaurinum.
Recremento plumbi,recrementum argenti.
Recremento Cyprio,melanteria Ægyptia.
Reſina colophonia,pix naualis.
Reſina pini,terebinthina.
Reſina picea ſicca,ſagapenum.
Reſina terebinthina,reſina pini.
Radice lapathi,radix cinnaræ
Radice cinnaræ,radix aſphodeli.
Roſis ſiccis,folia perſeæ ſiccæ.
Rhodoide,ſinopis rubrica.
Rhoe Syriaco,lapathi radix.
Rhoe culinario ſicco,ſampſuchus.
Rubigine ferri, recrementum ferri,aut ſquama ferri, aut ſpuma argenti.
Ricino,ſordes è palæſtra.

S

SAgapeno,galbanum,aut reſina picea ſicca.
Sabino oleo,ricininum oleum,
Salamandra,lacerta viridis.
Saluia,calamintha.
Sampſucho,rhus culinarius.
Santonico,abrotonum,
Satyrio,erucæ aut ſaluiæ ſemen.
Serapiade,pæoniæ radix.
Serpyllo,potamogiton,aut pyrethrum.
Semperuiuo,folia aut ſuccus lactucæ.
Sepiæ teſta,pumex.
Seſamo,ſemen lini.
Seſamoide,quod ab amarantho expreſſo reſtat.
Scammonia, colocynthis,ricini ſeminis pars interna, lathyris.
Scinco,ſatyrium.
Scilla,bulbus.
Sinapi,naſturtium.
Sio,(*id eſt lauere*)aſparagi aut liguſtici radix.
Siſone,aniſum.
Siſymbrio,ocimum.
Spodio,pompholyx.
Spodio Cyprio, cinis foliorum oleæ.
Stibio,ſquama æris.
Stœcade,chamædrys.
Sori,diphryges aut melanteria.
Struthii radice, elleborus niger,aut euphorbium,
Sale ammoniaco,ſal Cappadocicus.
Salis flore,ſandaracha.
Styrace,caſtorium.
Symphyto,centaurium.
Sinone Syriaco,petroſelinum Macedonicum.
Syrico,ſpuma argenti.
Sphagno,iuncus odoratus,herba Sabina.
Sphodylio, ſpodium Cyprium, aut cinis foliorum oleæ.
Suſino oleo,oleum fœnigræci.
Succo balſami,myrrha ſtacte, ſuccus carpaſi, fructus balſami.
Succo Thebaico,ſuccus papaueris.
Succo ſalicis,ſuccus hederæ nigræ.
Succo carpaſi,ſuccus myrrhæ.
Succo cyrenaico,ſuccus Syriacus,laſer,aut ſilphii ſuccus.
Succo papaueris mandragoræ ſuccus.

Succo mori arboris,hederæ ſuccus.
Succo Perſico,hederæ ſuccus.
Succo peucedani,glycyrrhizæ ſuccus.
Succo rhododaphnes,viſcum quercinum.
Succo fici,ſuccus mori.
Succo Syriaco,ſuccus mori.
Sulphure viuo,ſandaracha.
Stercore felis,ſtercus ichneumonis.
Stercore vulturis,columbæ ſtercus.
Stercore lupi,ſtercus caninum.
Stercore turturis,ſtercus columbæ.

T

Terebinthina,maſtiche,aut reſina ſtrobilina.
Terra tenera,plumbago.
Terra aſtere,terra cimolia.
Terra Erethriade,calx Thebaica.
Terra Cretica,terra Erethria.
Terra Samia,leucographis Ægyptia.
Terra Megara,ſpuma ſalis.
Thapſia,naſturtii aut erucæ ſemen.
Thapſiæ ſucco,chamæleonis nigri ſuccus.
Thermuntiade,lycopſis.
Troxinus(id eſt intubis)maiulium appellatũ,ſiue lactuca.
Thure,terra ampelitis.
Thuris cortice,manna thuris.

V

Verbenaca,chamæleuce.
Vino Italico,vinum Mendeſium.
Vino Rhodio,vinum auſterum.
Vino Syriaco,vinum Rhodium.
Vua acerba,malicorium,aut galla omphacitis.
Vua paſſa ſatiua,palmulæ Syriacæ caro.
Viſco quercino,chamæleo albus.

X

Xylobalſamo,radix leucoii.
Xylocarpaſo,cinnamomum.

Z

Zingibere,pyrethrum.

DE PONDERIBVS ET MENSVRIS, Cap. XXVI.

Pondus, grauitatis menſu indicatur: menſura autem, vaſculi capacitate: vaſculum verò,tum aridæ tum liquidæ quantitatis menſura exiſtit. Quare tres omnino dimenſæ quantitatis ſunt differentiæ: vna quidem, ponderis: altera verò,rerum aridarũ,vtpote quæ velut in aggerẽ accumulatur: tertia autem,liquidorum. Cæterùm quum penè infinita pondera ac menſuræ, tum pro locorũ tum pro eorum qui eis vtuntur conſuetudine, exiſtant, de iis ſaltem quæ omnibus maximè familiaria ſunt nobis ſermo erit.

Verùm quum quidam non integris literis, ſed per notas hæc ipſa pondera ac menſuras ſignificent, præſtiterit fortaſſis & nos in hac parte veteres imitari, atque primùm characteres ipſos declarare. Primùm igitur litera χ,vbi α literam habuerit incumbẽtem,chalcum (*id eſt æreum*) ſignat, hoc modo, χ͂. ſi verò ο ipſi χ incubuerit, choa (*id eſt congium*)demõſtrat,ſic, χ̇. ſi οι, chœnicẽ, χ̈. ſi ν,cheman, χ͂. K verò litera ſi incumbens ε habeat,& linea recta inferiorem ipſius apicem per obliquum ſecet,ceration (*id eſt ſiliquam*)ſignificat,hoc modo, Κε. Quòd ſi υ ipſi K incumbat, cyathum ſignificat, ſic Κυ. ſi verò ο, cotylam (*id eſt heminam*) Κο. Porro linea circumflexa quam nihil aliud circunſtat, & quæ omnino per obliquum ponitur, obolum denotat, ⌒. Si verò duæ ſunt lineæ quas nihil circunſtat, duos obolos ſignant, ⌒⌒. qui gramma (*hoc eſt ſcrupulum*) faciũt,quod per literam ſ quæ ρ adiectum habet, denotatur,recta amplius linea ipſum ρ ſecante,hoc modo, ſρ. Duæ autem lineæ iuxta alteram extremitatem conſertæ, angulúmque conſtituentes, ad ſimilitudinem duorum apicum qui in ipſius K literæ pictura, ad rectam lineam adſcribuntur, drachmam ſignificant, quæ & holca cognominatur, hoc modo, <. Propriè autem holca per λ literam notatur, ο litera medium eius occupante, hoc modo λο. Quòd ſi ι litera ad λ apponatur, libra ſignificatur, λι. Aliqui tamen alteram ipſius λ lineam per obliquum alia linea ſecantes, libram denotant,ſic λ. At verò litera Γ intra angulum ſuum ο literam habens, vnciam ſignificat, Γο. μ autem iuxta medium ipſius ν habens, minam denotat, μν. Si verò υ habeat,myſtrum, μυ. ſi ε, medimnum, με. ſi ο, modium, μο. Porro τ literam ρ complectens, & υ incumbens habens, tryblium ſignificat, τρυ. ξ. autem ſupra ſe ε habens,xeſten(*id eſt ſextarium*)deſignat ξε. Si verò ο habeat ſuprà ſcriptum, oxybaphum(*id eſt acetabulum*) ξο. Aliqui tamen xeſten per ξ denotant recta linea diſſectum, hoc modo, ξ. η autem incumbens μ habens, heminam indicat, ημ. K verò cum ρ connexum,incumbente ipſis litera μ, ceramium ſignat, κρμ.

DE PONDERIBVS.

Mna (id eſt mina) Attica & Ægyptia habet vncias	XVI.
Mina Romana habet vncias	XX.
Libra vncias	XII.
Vncia drachmas	VIII.
Drachma ſcrupulos	III.
Scrupulus obolos	II.
Obolus ſiliquas	III.
Siliqua æreos ſiue æreolos	II, duáſque tertii partes.

Ita vt obolus æreolos VIII complectatur.

DE MENSVRIS LIQVIDORVM.

Italicum ceramium habet choas VIII.
Chus,ſiue congius,ſextarios VI.
Sextarius cotulas II. quæ & tryblia appellantur.
Cotyla,ſiue tryblium, magna myſtra III, acetabula verò IIII.
Magnum enim myſtrum continet acetabulum I, & tertiam ipſius partem.
Acetabulum verò ſeſquicyathum habet.
Cyathus chemas paruas aut myſtra parua II habet.

Quòd ſi velis liquidorum iuxta pondus ſcire dimenſionem (multæ enim rerum liquidarum differentiæ iuxta lancis momentum exiſtunt)idipſum ex olei,vini,& mellis exẽplo docebimus. Mel igitur vino grauius eſt quarta ampliúſque decima parte, quod fere totum tertiam eius partem facit. Habet enim eadem mellis ad vinum menſura, totum vini pondus, accedente inſuper tertia eius ponderis parte. Ad oleum autem mel dimenſum,dimidia eius parte ponderoſius exiſtit. habet enim totum olei pondus, atque inſuper dimidiam eius ponderis partem. Vinum verò nona parte oleum excedit. habet enim totum pondus ipſius totũ, ampliúſque nonam eius põderis partem. Quæ res vt magis euidẽs & manifeſta fiat,omnium menſurarum pondus ſigillatim ſubiecimus velut in tabella depictum: ita vt manifeſtè conſtet, quòd per põdera quæ ſingulis menſuris ſubiecta ſunt, oleum,vinum, & mel ex ordine demonſtrantur.

Olei	Vini	Mellis
	CERAMIVM ITALICVM HABET	
Libras LXXII.	libras LXXX.	libras CVIII.
	CHVS SIVE CONGIVS HABET	
Libras IX.	libras X.	libras XIII,& dimidiam.
	SEXTARIVS HABET	
Vncias XVIII.	vncias XX.	vncias XXVII.
	COTVLA SIVE HEMINA HABET	
Vncias IX.	vncias X.	vncias XIII, & dimidiam.

	MAGNVM MYSTRVM HABET	
Vncias III.	vncias III. ſcrup. VIII.	vncias IIII, & dimidiam.
	ACETABVLVM HABET	
Drach. XVIII.	vncias II. ſcrup. XII.	vncias III, ſcrup. IX.
	CYATHVS HABET	
Drach. XII.	ſeſquiunciam, ſcrup. IIII.	vncias II, drach. II.
	PARVVM MYSTRVM HABET	
Drach. VI.	ſcrupulos XX.	drach. IX.

Oribaſius autem iuxta Adamantium, ſextarium Italicum, vini quidem iuxta menſuram, vncias XXIIII, habere ait: iuxta pondus verò, lib. I. vnc. VIII. ſextarium autem mellis, librarum duarum & dimidiæ pondus habere tradit.

De menſuris aridorum.

Ægyptia Artaba continet modios III.
Modius Ægyptius & Italicus habet chœnices VIII.
Chœnix ſextarios II.
Sextarius ſemiſextarios II. qui & heminæ appellantur.
Hemina autem habet cyathos VIII.
Atticus medimnus continet hemiecta XII.
Hemiectum autem ſeu ſemodius, chœnices IIII. Quo fit vt medimnus habeat modios VI. chœnices XLVIII. ſextarios XCVI.
Cæterùm pondus harum menſurarum non facilè eſt proferre, quòd immenſa diuerſitas rerum aridarum iuxta lancis inclinationem exiſtat.

Finis librorum ſeptem Pauli Æginetæ, Iano Cornario Medico phyſico interprete.

Pondera Latina ab interprete vſurpata.

Libra	habet	Vncias XII.
Deunx		Vncias XI.
Dextans		Vncias X.
Dodrans		Vncias IX.
Bes, vel Beſſis	habet	Vncias VIII.
Septunx		Vncias VII.
Sexunx, vel Semiſſis		Vncias VI.
Quincunx		Vncias V.
Triens		Vncias IIII.
Quadrans	habet	Vncias III.
Sextans		Vncias II.
Vncia		Drach. VIII.
Semuncia		Drach. IIII.

S. hæc nota dimidium pondus cuiuſque ponderis ſignificat, hoc eſt Semis. Reliqua pondera ac menſuræ iuxta Pauli traditionem vſurpata ſunt.

CLARISSIMO IVRISCONSVLTO D. IVSTO STVDÆO, PRÆSVLIS FVLDENSIS CANcellario,& compatri ſuo chariſſimo,Ianus Cornarius medicus phyſicus, S. D.

QVAS in Paulum Æginetã ſcripſi dolabellas,eas tibi,clariſſime Studæe,inſcriptas mittere volui,& iudicio tuo permittere,viri pro hac ætate & grauis & prudentis:& cuius non ſolùm in reſpondendo de iure, ſed in omnibus bonis ſtudiis iudicium exactiſſimum eſſe ſcio,& à nemine improbari poſſe, qui modo de ſe rectè ſentire velit.Harum autem dolabellarum ſcribendarum hæc mihi occaſio fuit:Extãt aliquot aliquorum aliquoties repetitæ Pauli tranſlationes,in quibus illi iuxta illud δευτέρων ἀμεινόνων,ſatis declarant ſe non tam alios aut me quàm ſeipſos præoccupaſſe ac præuertiſſe. Nãm de me non obſcura fama fuit,& apertè fateor ante annos vigintiquatuor hanc tranſlationem me inſtituiſſe,ſed hactenus libenter illis ceſſiſſe,vt qui nullius gloriæ inuideam,neque vllius vtilitati quicquam detractum velim. Quòd ſi teſtibus res probanda ſit,ſunt apud me literæ Andreæ Alciati iuriſconſulti doctiſſimi ac clariſſimi viri,ex Biturigibus Baſileam ad me anno Chriſti M. D. XXIX. nonis Maii datæ, in quibus maximus ille vir,& tum recens inſignis nobis amicus, hortatur me vt Pauli Æginetæ pauculos illos libros promulgem.Id enim eſſet,inquit, & Hippocratem, & Galenum, & Oribaſium compendio edere.Sed & Hieronymus Frobenius ſequenti anno poſtquam à Baſilea digreſſus in patria viuerem, ea de cauſa vnà cum literis huc inhortantibus,etiam alterum dedit ad me Pauli Græcum exemplar. Tantis itaque viris etiamſi denegandum non putarem,& alterius authoritas me impelleret, alterius benignitas etiam inuitaret,ceſſi tamen hactenus illis libenter,& neque adhuc è ſtudioſorum manibus excuſſas illorum tranſlationes volo. Sed quia neque adhuc illos ſibiipſis ſatis placere video,& palàm ſuam in multis locis partim hæſitantiam partim ignorantiam vltro confiteri,edere tandem etiam volui meam tranſlationem,eámque ſeptem dolabellarum libris dedolatam ac læuigatam,vt de nulla aſpretudine conqueri quis poſſit,qui non ipſe ſpinas inducat,ad nullas alioqui hîc offenſurus.Itaque nõ aliis ſolùm noſtram hanc tranſlationem lecturis noſtræ dolabellæ vtiles erunt, ſed etiam his qui aliorum tranſlationes legent:imò ipſis etiam illarum authoribus vtilitatem de ſe exhibebunt hanc vt locos in quibus hæſitant,& ignorantiam ſuam cõfitentur,tandem hinc aſſequantur:tantum abeſt vt ægrè ferre debeant aut poſſint hanc noſtram operam, niſi quis ipſe ſibiipſi inuideat bona.Neque verò quiſquam noſtra tranſlatione grauari poteſt,quum nemini inuito obtrudatur,ſed liberè expoſita nullos ad ſe cogat,volentes ſaltem etiam ipſa velit ac expetat. Qui gemmarum ſtudio tenẽtur,non vnam aliquam ex vno illarum genere habere contenti ſunt,ſed multas eiuſdem generis & coemere & inter ſe conferre ſolẽt: mirificam oblectationem ex eo haurientes quòd alteram alteri præſtare intelligere ſe putant, etiamſi non parum ſæpe contingat vt ſplendidiore politura aut mangonum impoſtura fallantur, & deteriorem meliori præferant.Simile ſtudium cenſeri debet eorum qui vnius & eiuſdem generis libros,ab aliis atque aliis conuerſos,ac veluti mangoniſſatos, coemunt,atque inter ſe conferunt.Optimus autem arbiter is eſt qui iudicio non fallitur,ſed eum librum qui præſtantiſſimus eſt,eligit ac ſequitur:reliquos eo loco habet,vt ſi pretium optimi illius amplius æſtimare libeat,deteriorum collatione id faciat:quemadmodum inter gemmarum genera nullum eſſe aiunt in quo altera alteram ita coarguat ac deprimat:veluti ſi Turcica appellata ad alteram Turcicam adhibita diiudicetur. Proinde ſi hanc aleam etiam noſtrum hunc Pauli Æginetæ tranſlationis librum ſubire cõtigerit,ſicuti nullius iudicium formido,doctorum etiam expeto: ita tua,Iuſte Studæe,cenſura deteriorem illum videri malim quàm aliorum nec doctrina nec iudicio præſtantium,omnibus aliis præferri.Atque ea gratia vel maximè tum ipſum noſtræ tranſlationis librum,tum noſtras in illum dolabellas ad te mittere volui,vt intelligeres quod iudicio ſtóque cadóque tuo.Neç enim tibi,chariſſime cõpater,ſolùm dolabellas noſtras inſcriptas eſſe putabis,ſed etiam ipſam noſtram his præpoſitam Pauli tranſlationem : quæ,etiamſi peculiariter Michaeli Meienburgo Northuſenſi C OS. inſcripta eſt, tamen is vir eiuſmodi eſt vt te non illibẽter ad conſortium admiſſurus ſit:ſicut neque tu illum grauatè ad dolabellarum poſſeſſionem tecum communem admittes. Vt enim ambos compatres in ſpirituali liberorum meorum regeneratione habeo: ita erga vtrunque amorem meum ex æquo & coniunctim apud omnes publicè teſtatum facere volui. Vale,Zuiccauii,Calend.April. M. D. L V.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI

Dolabellarum in Paulum AEginetam liber primus.

PAULOU πόνον με γνῶθι, τοῦ γῆς τὸ πλέον διαδραμόντος, φωτὸς ἐκ τῆς αἰγίνης. Duobus iābicis ſenariis præmiſſis & ſe & patriam ſuam, ſimúlque peregrinationis ſtudium declarat, & opus hoc ſibi vendicat. Peregrinationem certè, velut rem laudatiſſimam & medico valde neceſſariam, producit: vt non temere poeta Homerus etiam de Vlyſſe ſuo prædicarit, Multorum mores hominum cognouit & vrbes: nec ab re tam ſæpe ex omni occaſione Galenus peregrinationes ſuas inculcarit. Et nos quoque rerũ medicarum experiendarum gratia admodum iuuenes maximam Europæ partem peruagati, de peregrinationis laude orationem ſcripſimus ac edidimus.

In præfat. *Quare hoc compendium ex ueteribus collectum confeci.* Ingenua eſt confeſſio, non ſua ſed veterum placita ſe collegiſſe ac proferre profitentis. Honeſtum eſt magnos duces ſequi, honeſtum eſt aliena ſcripta vſurpare: ſed turpiſſimum eſt illa pro ſuis edere, neque per quem profeceris fateri. Si autem Paulus Ægineta non ſine magna laude horum librorum collectionem ex prioribus medicis fecit, & Græcè ſcriptis eadem lingua tranſcribendis, iiſdémque verbis vſurpandis, nomen inuenit, & hoc ſtudium prior etiam Galenus tum alibi, tum vel maximè in libris κατὰ τόπους, itémque κατὰ γένη inſcriptis, cum gloria exercuit: expendant ſtudioſi quid gratiæ illis debeatur qui ex alia lingua in aliam bene transferunt bonorum virorum bona ſcripta. Ego in hac ſeculi improbitate, ſi hinc veniam conſequutus fuero, gloriam nihil morabor.

Ibidem. *Qui & ipſe totum librum in quo omnem tuendæ ſanitatis, &c.* Græca lectio hîc corrupta eſt, quæ ſic habere debet, καὶ αὐτοὶ πᾶσαν ἀπανθίσαντι βίβλον, ἐν ᾗ πᾶσαν τὴν ὑγιεινὴν δίαιταν ὑποτύπωσιν.

Ibid. *Tantæ molis opus ad multos adeo uerſus extentum.* Veteres verſuum multitudine librorum magnitudinem æſtimabant. Scribebant autem libros certis chartarum cancellis ac veluti carceribus incluſi, vt ad margines non excederent: quem modum etiam impreſſores librorum hodie ſequuntur: atque hinc non difficile erat colligere quanta verſuum multitudo ad quantam libri magnitudinem deuentura eſſet, & ex eo tum πολύστιχοι, tum ὀλιγόστιχοι libri vocabantur. Meminit Galenus ſæpe aliâs, & libro primo Anatomicarum aggreſſionum, his verbis, Λύκου τὸ σύγγραμμα τοῦ ἡμῖν ἐκομίσθη, μικροῦ δεῖν εἰς πεντακισχιλίους στίχους ἐκτεταμένον.

IN CAPVT PRIMVM.

Columna 345. litera A. *Hæc maximè ipſas diuexant, humorum crudorum redundantia.* In Græcis exemplaribus falſo legitur τὸ περισσαίρειν. legendum enim eſt τὸ περιουσιάζειν, id eſt ſuperfluis humoribus abundare, qui non perfectè ſunt concocti. Ita enim Galenus libro nono Anatomicarum aggreſſionum exponit, τὰ μὴ κατεργασθέντα (inquit) τελέως τῆς τροφῆς, ἃ καλοῦσιν ἰδίως περιττώματα. Sed diligenter animaduertendum vt inter περιπτώματα & περιττώματα diſtinguamus. Sunt enim περιπτώματα eadem quæ περιπτώσεις, fortuitæ occaſiones & caſus, quo modo Empirici primum conſpectum περίπτωσιν appellabant, quòd ex improuiſo in res ipſas inciderent. Vocantur etiam περιπτώματα, συμφοραί, hoc eſt clades & calamitates. Sic vſurpauit Plato in Protagora, ὁ μὲν ἀγαθὸς ἀνὴρ γένοιτ᾽ ἄν ποτε καὶ κακὸς, ἢ ὑπὸ χρόνου, ἢ ὑπὸ πόνου, ἢ ὑπὸ νόσου, ἢ ὑπὸ ἄλλου τινὸς περιπτώματος. Sed exemplaria impreſſa habent περιττώματος.

Ibid. lit. B. *Et mali Punici florem.* Exemplaria habent καὶ κύπειον. ſed res ipſa indicat legendum eſſe καὶ κύτινον. præcedunt enim œnanthe & balauſtium. Eſt autem κύτινος mali Punici ſatiui flos, ſicut balauſtium, ſylueſtris. Habent autem vim ſiccantem ac adſtringentem, quæ hîc nimirum requiritur.

IN CAPVT TERTIVM.

Ibid. lit. G. *Commodum eſt etiam id quod pollicis ungui inſtillatum.* Græcus codex corruptus hîc eſt: legatur ſic, Χρήσιμον δέ ἐστι καὶ τὸ ἐπὶ τοῦ ὄνυχος ἐπισταζόμενον τοῦ μεγάλου δακτύλου, ὑπὸ τὴν αὐγὴν θεωρούμενον, ὅταν ἐν τῷ κάμπτειν τὸν ὄνυχα, μήτε ταχέως μήτε βραδέως ἀπορρέῃ. χρήσιμον δὲ δοκιμάζειν καὶ οὕτως. Horum verborum ſententiam Dioſcorides ita expreſſit, ἔστι δὲ καλὸν γάλα, τὸ ὁμαλὸν τῇ παχύτητι, καὶ συστρεφόμενον ὅταν ἐπισταγῇ ὄνυχι, hoc eſt, Quod in orbem obuoluitur vbi vngui inſtillatum fuerit.

IN CAPVT OCTAVVM.

Col. 348. lit. G. *Siquis pruritus puerum infeſtarit.* Videtur ὀδαξισμὸν de totius corporis pruritu vſurpare, non de eo qui gingiuis contingit, vbi dentes producere pueri propemodum incipiunt, velut Hippocrates 3. aphor. 25. dicit, & οὔλων ὀδαξισμὸν appellat qui (velut Galenus ait) pruritus quidam eſt cum breui quadam offenſa. At hoc loco ὀδαξισμὸς ſine adiectione οὔλων, de totius corporis pruritu dici videtur. Quomodo etiam Galenus vſurpauit libro quinto de ſanitate tuenda, ἤτοι γὰρ ὀδαξούμενα, ἢ πρός τινος ἔξωθεν αἰωρούμενα, &c. de pueris pruritum ſentiētibus loquens. Ad hunc itaque pruritum Paulus hîc oleum coctum illinendum præſcribit, quod ἀπεφθὸν appellat, & τῷ ἀνέφθῳ opponitur. quod etiam in commentariis medicis oſtendi. Ad gingiuarum autem pruritum, ſequenti capite ſalſamenti veteris carnem probat.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Col. 349. lit. F. *Folia heliotropij ſcorpiuri appellati.* In Græcis exemplaribus deeſt hîc vox σκορπιούρου, in quibus habetur ἡλιοτροπίου τοῦ καλουμένου φύλλα. Quòd autem vox illa deſit, indicat Græcæ orationis ratio, & confirmat Dioſcorides, qui heliotropium maius ſcorpiurum appellari dicit, & folia ipſius σειριῶσι παιδίοις ὠφελίμως ἐπιπλάττεσθαι teſtatur. Aëtius item lib. 4. cap. 13. expreſſis verbis habet.

IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

Col. 350. lit. E. *Aut paululum progredi, ac uelut deambulare.* Græca lectio corrupta, ſic reſtituatur, ἢ ἰέναι κατὰ χώραν, ἢ περιβαίνειν μικρὸν, καὶ οἷον περιπατεῖν. Et paulo pòſt rurſus legatur, καὶ τὸ διὰ κωρύκου, μεγάλης τε καὶ τῆς μικρᾶς σφαίρας γυμνάσιον. Et non longè deinceps legendum eſt, καὶ αἱ κινήσεις ἔτοιμοι τε ὁμαλοὶ καὶ εὔρυθμοι γίνονται. ita enim manifeſtè habet Galenus libro ſecundo De tuenda ſanitate, vnde hic deſumpſit. Eſſe autem & magnam & paruam pilam Galenus oſtendit, qui de paruæ pilæ exercitio priuatim libellum conſcripſit. Et vtriuſque pilæ ludus hodiéque extat. Sed & libro ſecundo De ſanitate tuenda primùm coniunctim magnæ ac paruæ pilæ mentionem facit, & paulo pòſt, ſicut hîc apud Paulum, ita iſtic μεγάλης vox excidit: quæ omnino reponenda eſt, ſicut primùm habita fuit. Eſt autem ex corrupto Galeni loco Pauli locus expreſſus, haud ſcio an non ſatis animaduertente ipſo etiam Paulo. nam etiam ipſius æuo Galeni lectionem corruptam fuiſſe, & ſic tranſcripſiſſe ipſum apparet. Porro σκιομαχίαν accipio vmbratilem pugnam, qua quis priuatim domi aut ſub vmbra, non in propatulo ſe exercet, ac veluti præparat ad iuſtam pugnam aliquando publicè faciendam. Corycum autem follem eſſe, (id eſt pellem ſiue membranam inflatam, aere ac vēto incluſo turgidam) minimè dubitandum puto, ex illo adeo poetæ Martialis loco, Ite procul iuuenes, mollis mihi cōuenit ætas. Folle decet pueros ludere, folle ſenes. Nam & Galenus & Paulus exercitiũ hoc follis, inter velocia, quæ nec robur nec violētiam requirunt, connumerãt.

IN CAPVT DECIMVMNONVM.

Col. 351. lit. A. *Grauiorum uocum ſonus utilis eſt.* In Græco habetur, ὁ δὲ τῶν βαρυτέρων ἤχων φθόγγος χρήσιμος. Sed legendum eſt, βαρυτέρων φθόγγων ἦχος. Et paulo antè habetur, ἡ μὲν ἀμέλεια χρηστοφωνία. Legendum eſt, ἡ μὲν ἐμμέλεια καὶ χρηστοφω-

νία. Et rurſus paulo inferius, Τοῖς μὲν οὖν ϖαχύτερον ἀναγνώσκουσι, legendum eſt, τοῖς μὲν συντονώτερον. Et mox pro ἀνακαθέρματίας lege θερματίκ. Et mox corruptiſſimus locus ſic reſtituatur, καὶ τὰς βαρυτέρας φθέγγεσθαι φωνάς. χρηστὸν δὲ τοῖς διὰ τῆς φωνῆς ἐνεργείαις, &c. Hanc lectionem ſequuti ſumus ac expreſſimus: quod dico vt calumniæ occuram. Sed & mox deeſt dictio integra χυμῶν. Sic enim legendum eſt, ὅπως αἱ μὴ πλείων ἀνάδοσις τῶν διεφθαρμένων χυμῶν ἢ ἀτμῶν, &c.

IN CAPVT VICESIMVM.

Ibid. lit. D. *In qua tendi ſibi uidentur.* Legendum eſt in Græco, καθ' ἣν πίνεσθαι δοκοῦσιν. Sed expreſſum habetur πίνεσθαι. Et mox pro eo quod habetur, ὅταν ἐκθερμανθέντες ἱκανῶς, &c. lege ἐκθερμανθέντες οἱ μύες, &c. Et inferius vbi legitur, οὕτως δὲ καὶ ἡσυχία πολλή, καὶ μάλιστα συνεχής, legendum eſt, καὶ ἀλείμματα συνεχῆ. Ad finem huius capitis vbi legitur, ὡς συνάγειν ἀπρίμα, deeſt vox τὸ δέρμα, quæ omnino adſcribenda eſt. Et mox lege, ἐκπινδάτωσαν δὲ εὐθέως ἐν τοῖς λουτροῖς εἰς τὰς ψυχρὰς δεξαμενάς. ἀλχύμου δὲ ἅπαντες οἱ κεκοπωμένοι δέονται τροφῆς. Vide Galenum libro tertio ὑγιεινῶν.

IN CAPVT VICESIMVMSEXTVM.

Ibid. lit. F. Principium huius capitis ita legatur, Ἐπειδὴ δὲ δεῖ καὶ τῇ ἕξει ἀμύνειν, τρίμματι λουόμενος πυρεύοντι χρήσθω. τρίμμα dixit hîc puluiſculum ita detritum vt commodè inſpergi ac affricari corpori poſſit. talibus autem in balneis vtebantur. Quid verò fuerit τρίμμα & ὑπότριμμα, quo in cibis vſi ſunt, & ad placentas & ad piſces coquendos, in commentariis medicis in Galenum κατὰ τόπους ſcriptis docuimus. Ibidem etiam de propomatis dictum, quorum potum hoc loco Paulus præſcribit: quanquam vt ad τρίμματα redeam, videtur ea vox non ita rectè hoc loco legi, & ῥύμματι vocem pro τρίμματι reponendam eſſe libentius adſtruxerim. Sunt autem ῥύμματα eiuſmodi puluilli inſperſiles ad extergendas corporis ſordes & maculas, aut etiam ad vitiatum colorem tollendum, & bonum reparandum. Ita enim ſequenti capite viceſimoſeptimo ipſorum vſus habetur. Habent autem appellationem ἀπὸ τοῦ ῥύπτειν, id eſt ab extergendo & mundando. Et ex hoc ordine ſunt etiam ſaponum genera hodierna, itémque quæ ſmegmata appellãtur. De quorũ vſu iuſto Galenus tertio commentario in librum Hippocratis De victus ratione in morbis acutis tradidit. Ac ne κόλλικες quidem alterius quàm ῥυμμάτων ac ῥυπτόντων generis ſunt, velut Paulus apertè oſtendit, materiam ipſorum declarans: niſi quòd maioris ac minoris efficaciæ ratione, hæc omnia inter ſe differunt, & formam quoque diuerſam præferunt. κόλλικες enim puſtillorum forma conflantur, ac velut conglutinantur: velut Hippocrates libro De internis affectionibus docet, ξυμφυρῆσαι ταῦτα, inquit, μέλιτι καὶ ὄξει, εἶτα πλάσαι κόλλικες: quanquam de diuerſi vſus puſtillorum genere loquatur.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Col. 354. lit. B. *Linamentum dropace intinctum.* Græcam lectionem ſic emendare oportet: ſic enim Latinæ verſioni reſpondebit, καθιέναι λίνον εἰς αὐτὸν καταβαφὲν τῷ δρώπακι, καὶ παρασπᾶσθαι ἐξέλκειν. ἅμα γὰρ τοῦ πόρου ἐκκάθαρσις γίνεται, καὶ ἅμα τῆς ἀκοῆς πρόκλησις· μετὰ δὲ ταῦτα ἔλαιον ὀρόβου μέγεθος, &c.

IN CAPVT TRICESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. D. *Nec verò lectionibus talem offendere oportet.* Legendum enim eſt in Græcis exemplaribus, Μὴ λυπεῖσθαι δὲ μηδὲ ἀναγνώσει τὸν δέ. Et mox rurſus corruptum locum ſic emenda, Καὶ ὅσοι δύσπεπτοι, καὶ ὑγραὶ φύσεσιν ὕλην ἀργὴν καὶ παχεῖαν. At locus de fœniculi cremore rectè habet in Græco, quemadmodum Latinè expreſſimus.

IN CAPVT TRICESIMVMSEXTVM.

Col. 355. lit. G. *Aut ſemine urticæ, aut aniſi.* Habent quidem exemplaria Græca conſtanter, ἢ σπέρματος κνίδης, ἢ τοῦ ἄγνου, id eſt ſeminis vrticæ, aut viticis: ſed quum viticis ſemen & in cibo & in potu, & forinſecus etiam ſubſtratum, flatus diſcutiat, & ideo ad caſtitatem conferre creditum ſit, atque hinc etiam apud Græcos ἄγνος appelletur, non videtur huic loco competere, & fieri potuit vt pro τοῦ ἀνίσου voce, τῆς ἄγνου vocis lectio ſuppoſita ſit. Aniſi ergo lectionem amplexi ſumus, quod antè nos Copus quoque fecit. Idem aniſum ſuprà capite nono pro ſuppoſititio anetho repoſuimus, vbi dixit, Conãdum eſt vt venter epithematis impoſitis adſtringatur quæ maximè ſiſtunt, cumino lanæ inſperſo, aut aniſo, aut apio. Nam Dioſcorides aniſum ſiſtere aluum teſtatur.

IN CAPVT TRICESIMVMOCTAVVM.

Col. 356. lit. C. *Viticis item ſemen & rutæ ſi eduntur.* In Græcis habetur, Καὶ σπέρμα τοῦ λίνου καὶ πηγάνου ἐσθιόμενα. Facilè autem fuit vt λίνου vox pro λύγου ſupponeretur, propter ſcripturæ vicinitatem, & maximè ſiquis λύγον eandem quàm ἄγνον eſſe ignoret, aut nõ ſatis animaduertat. Quòd autem λύγος (id eſt vitex) huc competat, ex 36. capitis de dolatione didicimus: quòd verò lini ſemen huc ineptum ſit, ex eo conſtat quòd flatuoſum eſt, & quòd ad venerem ſtimulos facere id Dioſcorides tradit, maximè ſi cum pipere & melle in placentam coactum edatur.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSECVNDVM.

Col. 357. lit. A. *Ad uomitionem etiam pertinet non remittere, neque ceſſare inter uomendum.* Hanc eſſe Græcorum Pauli verborum hoc loco ſententiam, quotidiana experientia docet. Qui enim vbi ſemel vomere inceperint, rem non vrgent, ſed moram interponunt, hi ſemper magis atque magis inepti ad amplius vomendum fiunt, ſummóque labore ac difficultate id educunt quod primum impetum ſequuti facilè euomuiſſent. Græca lectio ſic habere debet, ἐμετικὸν δὲ καὶ τὸ μὴ ἀνιέναι μήτε διαλείπειν ἐπὶ τοῖς ἐμέτοις, τό, τε στόμα διακλύζειν, &c.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.

Col. 358. lit. B. *Saponem cum betæ ſucco illine.* Hoc loco σίνηπι vocem falſò legi dudum in commentariis medicis in Galenum κατὰ τόπους oſtendi, & pro ea σάπωνα vocem reſtituendam eſſe docui, ex locis Galeni vnde Paulus hæc tranſcripſit. Animaduertit hoc etiam Gulielmus Copus Baſilienſis, aut certè rectam lectionem in ſuo exemplari repertam expreſſit.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEPTIMVM.

Ibid. lit. C. *Aut ſcordium tritum appoſitum.* Habent Græca exemplaria σκόρδου λείου προστιθεμένου, & hoc vt reliquis correſpondeãt, videtur eſſe legendum, σκόρδον λεῖον προστιθέμενον. Sed dum σκόρδου ſiue σκορόδου (id eſt allii) & σκορδίου vim ac vtendi modum expendo, σκορδίου lectio mihi magis arridet, vt legatur ſcilicet, σκόρδιον λεῖον προστιθέμενον. Nam ſcordii vſum vt ad vteri oſculum apponatur, Dioſcorides palàm præſcribit, προστιθέμενα, inquit, ἡ πόα ἔμμηνα κινεῖ. At allii comæ decoctum, ad inſeſſus idem ducendis menſibus ac ſecundis prodit.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM.

Col. 359. lit. B. *Quaſdam etiam colare expedit, limoſas, & ſalſas, & bituminoſas.* Hæc eſt exemplarium Græcorum lectio, nec de eius integritate quicquam dubitaremus ſi non Copus ambiguos nos reddidiſſet, qui pro Et bituminoſas, quod in Græco eſt, καὶ ἀσφαλτώδη vertit, idque cum polenta, quaſi μετ' ἀλφίτων legiſſet. Sic enim vertit, Neque non prodeſt quaſdam aquas percolare, vt limoſam, aut ſalſam, idque cum polenta. Dubium itaque eſt an in ſuo exemplari Græco ita habuerit velut conuertit, aut ad illud Plinii libro viceſimoquarto capite primo reſpexerit, Nitroſæ aut amaræ aquæ, inquit, polenta addita mitigantur, vt intra duas horas bibi poſſint. De qua re quum in commentariis medicis dixerimus, hic rurſus admonere voluimus, ne temere præteriiſſe locum hunc videremur.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. B. *Eſt autem & aptiſſimum ad uſum & uiro & fœminæ, & puero & ſeni, & magiſtratui & priuato.* In Græco ſic habetur, Ἔστι δὲ καὶ ἁρμοδιώτατον παντί, καὶ ἀνδρὶ καὶ γυναικί, καὶ παιδίῳ καὶ πρεσβύτῃ, καὶ ἰδιώτῃ. Videtur itaque deeſſe vox quæ

opponatur ἰδιώτῃ,vt quum vir mulieri,ſenex puero oppoſitus ſit,habeat quoque idiota ac priuatus homo ſibi oppoſitum magiſtratum aut principẽ virum. Proinde vocem ἄρχοντι vel ſimilem aliquam hoc loco reponendã eſſe ducimus.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVARTVM.

Col.360.lit.D. *Ex his igitur qui humorum copiam coaceruant,eos qui ſtatim balneum ingreſſi ſunt,poſteà frictione uti,& parum moueri exhortabimur.* Hoc loco vna vox corrupta totam ſententiam impeditam fecit,ac obſcurauit.Si igitur pro voce πρότερον leges προτρεψόμεθα,habebis ſanam lectionem,quam ego expreſſi.Hoc autem faciendum eſſe indicat ſequentis periodi verbum συμβουλεύσομεν.At vox πρότερον in re iam facta nullum locum habet.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMOCTAVVM.

Col.361.lit.G. *Et poſtea frictione dura,non tamen multa,cutem ſpiſſare,quò denſam ac duram efficiamus.* Græca lectio corrupta ſic reſtitui debet ex Galeno libro ſexto ὑγιεινῶν,κἄπειτα τρίψει σκληρᾷ μὴ πολλῇ πιλοῦντας τὸ δέρμα,πυκνὸν καὶ σκληρὸν ἐργαζέσθαι. At quod mox ſequitur de iracundia inducenda,ad colorem reparandum,& vt alimentum non ſentientibus, rurſus ſanguis in vaſa ſubter cutem colligatur, ex Hippocratis doctrina eſt, qui libro ſecundo Epidematum ſectionis quartæ in fine ſic ait,ὅτι ἐνδεύειν ὀξυθυμίην ἐμποιέειν,καὶ χρώματος ἀναλήψιος ἕνεκα, καὶ εἰσχυμώσιος,& addit,καὶ ἀθυμίας καὶ φόβους,καὶ τὰ τοιαῦτα.atque hæ ſunt commotiones animales, Paulo συγκινήσεις ψυχικαὶ dictæ. Videtur tamen prior illa de frictione lectio,iuxta Aëtii lib.4.cap.33.lectionem item reſtitui poſſe,hoc modo,κἄπειτα τρίψει χρῆσθαι μὴ πάνυ σκληρᾷ,ἵνα μὴ πιλοῦντες,τὸ δέρμα πυκνὸν καὶ σκληρὸν ἐργασώμεθα.Vult enim Aëtius duram quidem eſſe frictionem adhibendam, non tamen ita valde vt penitus cutem ſpiſſemus,ſed vt denſa ſolùm ac dura reddatur. Sequitur autem Paulus non minus frequenter Aëtii quàm Galeni verba,veluti etiam in ſequenti capite quinquageſimonono,locus Pauli corruptus,apud Aëtium integer habetur,iuxta quem etiam reſtituendus eſt hoc modo,ταῦτα δὲ ποιεῖν μέχρις ἂν ἐρυθρὸν γένομενον τὸ μέρος μετεωρισθῇ,καὶ πρὶν συμπέσῃ παύεσθαι.δεῖ δὲ καὶ τῷ τῶν πιττωτῶν φαρμάκῳ χρῆσθαι κατὰ τοὺς εἰρημένους σκόπους.ὅταν δὲ αἴσθησις ψύξεως περὶ τὸ κεκενωμένον μέρος ὑπάρχῃ,&c.

IN CAPVT SEXAGESIMVMPRIMVM.

Col.362.lit.F. *Et craſſi ſunt ac pingues,& fœmoribus ac muſculis imbecilles,& inarticulati.* In Græcis exemplaribus habetur,καὶ μηροῖς καὶ μυσὶν ἀδέαστοι,id eſt fœmoribus ac muſculis indiſtincti.Sed corrupta eſt lectio ex vocũ vicinitate,ſcribendúmque ἄρρωστοι.Ita enim Aëtius habet. At verò quod mox ſequitur de calida & humida temperie , Sed & ad cõtactum non paulo validiores : non ad plenum terminare videtur inſtitutam de hac temperatura tractationem. Non tamen putandum eſt,neceſſariò ea quæ Galenus habet huc transferenda eſſe,(non enim hoc fuit Pauli inſtitutum)ſed & ex Galeno, & aliis optima,& quæ ſibi ſufficere videbantur,tranſcribenda duxit.Itaque hoc loco ſatis eſt ſi hæc verba ex Galeni arte medica,itémque Aëtio libri quarti capite quinquageſimooctauo adſcribantur,nempe poſt,καὶ μὲν δὴ καὶ ἁπτομένοις οὐκ ὀλίγῳ θερμότεροι,vt ſequantur hæc verba,μέλαιναι δ᾽ εἰσὶν αὐτοῖς αἱ τρίχες,καὶ ἡ σὰρξ ἄπιμελος. Periodus autem quæ ſequitur in Galeno & Aëtio,omitti poteſt,vt quam etiam Paulum omiſiſſe credam, vt qui ſatis eſſe duxerit de hac tota tractatione admonere ad finem,quod in coniugatis temperaturis prædominantis qualitatis notæ ſemper præualerent,alioqui etiam alia multa quæ reliquit vltro,adſcribenda ipſi fuiſſent.

IN CAPVT SEXAGESIMVMQVINTVM.

Col.364.lit.D. *Et ſanè bibentes non ſtatim ſitire ceſſant.* Hoc loco quaſi ex abrupto Paulus ad potum progreſſus eſſet, quædam deeſſe videri poſſint,quæ & Galenus & Aëtius habẽt: ſed ſiquis compendii ſtudium in hoc authore cõſiderauerit,integram,ſufficientem,ac minimè mancam lectionem habebit : niſi quòd ὀλίγον vox deeſt,vbi legendum eſt,καὶ τὸ ψυχρὸν ὀλίγον ποτόν.Sequitur enim ex oppoſitione πολὺ θερμόν.At verò vbi paulo pòſt conuertimus, Verùm pulmonis ſiccitates ſuperfluitatibus carent,& vocem puram habent: in Græcis exemplaribus corruptè legitur καθαραὶ τῷ φλέγματι, pro integro καθαραὶ τῷ φθέγματι. Sic autem legendum eſſe indicat vox obſcura & rauca,quæ videlicet puræ prægreſſæ opponitur.Sed & Aëtius libri quarti capite ſeptuageſimoſexto apertè vocem φθέγματι habet, etiamſi etiam in Galeni arte falſò φλέγματι legatur. Sed huiuſmodi infinita tum ex Latino toto adornato à nobis Galeno,tum etiam ex Græco à nobis correcto ſuſtulimus.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSEXTVM.

Ibid.lit.G. *Et tales timidi ſunt natura, & puſillanimes,& ſegnes.* In Græco legendum eſt , pro καὶ μάλιστα εἰ,ex Galeno, καὶ μελληταὶ καὶ,id eſt(vt verti) ſegnes: quanquam in Galeni arte μεληταὶ falſò legatur.Aëtius pro ea voce relicta,aliam eadem ſignificatione vſurpat,καὶ ῥᾴθυμοι inquit.Falſò autem aliqui his locis Galeni ac Pauli legunt ἀμεληταὶ, id eſt negligentes,velut ipſi exponunt,ſignificatione non multum diuerſa:ſed hi ἀμελεῖς,non ἀμεληταὶ dicuntur,qui impigri ſunt, & μελληταῖς opponuntur.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSEPTIMVM.

Col.365.lit.D. *Si uerò uice uerſa modicè aucta fuerit humiditas,plurimum uerò caliditas,uitioſi humores minimè in ipſis gignuntur.* Hæc tota fere periodus ex Græcis exemplaribus intercidit,& neque in Aëtio integra habetur. Neceſſariò autem redintegranda eſt lectio ex Galeni arte:nam alioqui nec ſententia cohæret,neque omnino vera eſt. Sic ergo pro καὶ κακόχυμοι γίνονται,legendum eſt,εἰ δὲ ἔμπαλιν,ἐπ᾽ ὀλίγον μὲν αὐξηθείη τὸ ὑγρὸν,ὅτι πλεῖστον δὲ τὸ θερμὸν,ἥκιστα κακόχυμοι γίνονται.Atque hãc lectionem vt rectam ipſe expreſſi.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM.

Col.366.lit.D. *Sed & eà quæ defluunt à corpore procurare oportet.* Hæc verba in Græco ita leguntur , καὶ τῶν ἀποῤῥοιῶν δὲ προνοεῖν χρή:hoc eſt,Sed & defluxionibus proſpicere oportet: quò ſcilicet contingant,non vt ne cõtingant:id quod verba ſequentia indicant,quibus modi proſpiciendi vt defluxiones contingant præſcribuntur,per balnea videlicet & exercitia multa,& per excretiones ante cibum per vrinam ac ventrem contingentes:itémque per apophlegmatiſmos & purgationes. Sunt enim ἀποῤῥοιαι defluctiones recrementorum ac ſuperfluitatum totius corporis,per omnes partes excrementis euacuandis deſtinatas contingentes,per ſudorem item ac inſenſibilem tranſpirationem decedentes. Plato verò etiam ſemen ſpinalis medullæ ἀπόῤῥοιαν dixit. Has itaque defluxiones tantò magis hoc loco procurare Paulus iubet quanto plus eiuſmodi recrementorum ac ſuperfluitatum in humidis natura temperaturis generatur. Eſt autem tranſcriptus hic locus ex libro ſexto Galeni De tuenda ſanitate,& habetur quoque apud Aëtium libri quarti capite nonageſimoſexto.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMSECVNDVM.

Ibid.lit.G. Principium huius capitis paucis verbis corruptum eſt. Proinde integram lectionem Græcam adſcribemus,quam ſequuti ſumus & expreſſimus.Quòd ſiquis longiorem tractationem requirit, habet eam apud Galenum libro ſeptimo methodi,& Aëtium libri noni capite triceſimo ſexto.Paulus compendio(vt ſolet) vſus, ſic tranſcripſit, τῆς ξηρᾶς δυσκρασίας ἡ μέν τίς ἐστιν ἐν τῷ τὰ ἐκ τῆς στερεᾶς οὐσίας ὁμοιομερῆ σώματα γίνεσθαι ξηρότερα, ἥτις καὶ ἀνίατός ἐστιν· ἡ δὲ τῆς ὑγρᾶς παγείσης οὐσίας,καὶ τρίτη γε πρὸς ταύταις,&c.Et paulo pòſt ſequitur quarta ſic legenda,ἄλλη δὲ κατὰ τὰς μικρὰς ἀρτηρίας τε καὶ φλέβας συνιστάμενη.Reliqua quæ in hoc capite corrupta ſunt,minutiora ſunt,& ex noſtra conuerſione emendari poſſunt. Quidã etiam loci antea à nobis in commentariis medicis explicati ſunt.in his autem dolabellis aſperos tantùm locos,nec ſatis adhuc politos,& qui moram Latina noſtra legenti iniicere poſſint,dedolare inſtituimus.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMSEPTIMVM.

Col.369.lit.F. *Quandoquidem fungi fere noſtris ignoti ſunt, quod ad ſpecies uidelicet ac differentias ipſorum attinet.* Duaſ

ipſorum ſpecies hoc loco à Paulo propoſitas expendemus,quæ ſunt ex multis illis differentiis quas noſtri nouerunt,& ſuis nominibus cognitas in eſum aſſumunt.proinde boleti quos βολίτας Græci vocant, nomen Latinum apud nos ſeruant,contractum tamen,& ex triſyllabo fere monoſyllabum factum.boltz enim aut boltze appellantur. De his Plinius ait,In opimis quidem eſt is cibus:ita enim legi debet ex fide manuſcripti vetuſtiſſimi apud me codicis: & non, Optimus quidem eſt is cibus. Quomodo enim optimum cibum diceret,cuius diſcrimen, periculum, ac venenum ipſe ſubiungit?Quos verò Amanitas Græci vocant,& ſecundi à boletis ordinis faciunt,ex hoc ipſo vſu & nomine quoque leue ſaltem indicium præbente,eos eſſe exiſtimo qui Morchen vulgò noſtrati appellantur,de quibus etiam prouerbium fertur,in eos qui nō ſui & iuſti temporis commoditatem ſentiunt, ſed alieni à ſe temporis incommoditate affliguntur. Succeſſum,inquiunt,habēt qualem Amanitæ in Maio. prodeuntes enim ſub veris initiū Amanitæ, ad menſem Maium penitus euaneſcunt.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMOCTAVVM.

Ibid.lit.G. De chondro & alica quid ſentiam,in commentariis medicis abunde explicaui, itémque de panum generibus,ordeo,polenta,ac ptiſſana,quæ mihi viderentur expoſui,locis authorum adductis qui ſententiam meam confirmarent.His itaque vtatur qui volet,faſtidiat,reiiciat,ac damnet qui ſequi nolet, mea nihil referre puto. Hic verò de maza adiiciam,eſſe ipſam farinam ordei coctam,quæ quò magis tenuis albáque ac pura eſt, tantò citius in ventriculo alteratur,& melius concoquitur diſtribuitúrque,& promptius nutrit. Quandoque etiam ex ordeo fricto (id eſt polēta) parabatur,ſimplici facta in aqua coctura,pingui aliquo addito,vt planè nihil ſit aliud maza quàm vt Germani vocant, ein muſs van gerſten mel. Quòd ſi eadem maza cum vino dulci aut ſapa diutius ſubigeretur,πεπτὴ Atticis appellabatur: velut Galenus libro primo De alimentis teſtatur: quæ verò ſic parata non eſſet,ἄπειπτος μᾶζα vocabatur,& hæc multi vſus apud Hippocratem eſt:& libro ſecundo De diæta,de ipſa ita ſcribit, μᾶζα προφυρηθεῖσα ῥαντή, ἄπειπτος κουφοῖ καὶ διαχωρέει καὶ ψύχει. καὶ ψύχει μὲν ὅτι ψυχρῷ ὕδατι ὑγρὴ ἐγένετο. διαχωρέει δὲ ὅτι ταχέως πέσσεται. κουφοῖ δὲ ὅτι πολλὸν τῆς τροφῆς μετὰ τοῦ πνεύματος ἔξω ἀποκρίνεται.Hæc recta eius loci lectio,quam etiam nuper in omnium Hippocr.operum conuerſione expreſſi.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVMNONVM.

Col.370.lit.D. *Ochri & phaſeli præmacerati.* In Græcis hoc loco φασίολοι falſò legitur. Differunt enim phaſeli à phaſiolis. Et phaſelum quidem idem eſſe quod λάθυρον (id eſt cicerculam) Galenus quoſdam aſſerere dicit. At φασίολον vocari etiam δόλιχον & λόβον (id eſt ſiliquam) idem libro primo De alimentis teſtatur. Ochron verò eruiliam Latinis dictam eſſe doctis quibuſdam placet.Nobis interim ea quæ de his authores tradunt boni conſulenda ſunt, donec ad certiorem rerum cognitionem perueniamus.Meminit etiam Hippocrates libro 2.De diæta, & Theophraſtus in octauo de hiſtoria plantarum.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM.

Ibid.lit.F. Fructus fugaces dixi eos qui non durant, neque apti ſunt ad repoſitionem, quos eadem de cauſa, velut ab his qui durare poſſunt ac reponi,diſtinguentes,ὡραίους καρποὺς Græci vocant, non ſolùm quòd ὥρα appelletur ipſis id tempus quo proueniunt,ſed quòd ſint temporarii,ac minimè durent. ὥραν autem nominare Græcos id tempus in cuius medio Canis oritur,& eſſe id tempus quadraginta dierum, Galenus libro ſecundo De alimentis author eſt. Cæterùm quod ad finem huius capitis conuertimus, In ſumma verò omnes fugaces fructus frigefaciunt & humectant, &c. in Græcis exemplaribus corruptè legitur, καθόλου δὲ πᾶσα ὀπώρα,&c. non enim de ὀπώρᾳ,ſed de ὡραίοις ipſi ſermo eſt.proinde ſic lectio corrigenda eſt, καθόλου δὲ πάντα ὡραῖα ψύχει τε καὶ ὑγραίνει, καὶ ὀλιγότροφά ἐστι καὶ κακόχυμα. At de ὀπώρᾳ (id eſt de pomorum fructibus autumnalibus)ſequenti capite agit:& alioqui de his intelligi in vniuerſum non poteſt quòd frigefaciant & humectent,quum quidam ex ipſis calidam ac ſiccam vim habeant. Significat autem ὀπώρα non ſolùm fructus,ſed etiam tempus in quo hi fructus proueniunt. Eſt autem id tempus Canis ortus, quod principium ὀπώρης eſſe Galenus libro commentariorum in Hippocratis aphor.tertio,in aphoriſm. 14. prodit,& declarat hoc in libro.περὶ ἀχυμίας,his verbis,ἐμπλησθεὶς δὲ μετὰ τῶν ἡλικιωτῶν ἐν παντὶ τῷ χρόνῳ τῆς ὀπώρας ἁπάντων τῶν ὡραίων, ἐνόσησε τῷ φθινοπώρῳ νόσον ὀξεῖαν. Vnde apparet etiam fugaces fructus partim ὥρας,partim ὀπώρας tempore produci,vſque ad ipſum Arcturi exortum,qui principium autumni eſt:& rurſus ὀπώρας temporis fructus partim ſub oporam partim ſub autumnum prouenire, vt non malè autumnales fructus appellentur Latinè,quum ὀπώρης tempus Latinam appellationem non habeat. poſſunt etiam malorum ac pomorum fructus appellari. Nam & Hippocrates μήλων vocem ad ὀπώρην adiecit in libro De morbis internis,de aqua intercute à ſplene orta loquens, quam ex huiuſmodi cauſa maximè fieri dicit,ὅταν,inquit,φάγῃ σύκων χλωρῶν καὶ μήλων ὀπώρην. Sunt tamen etiam ex pomorum ac arborum fructibus, qui fugaces dici poſſunt,Perſica,& mora præſertim.

IN CAPVT OCTVAGESIMVMPRIMVM.

Col.371.lit.A. *Præcocia,& rhodacena,& Armenia,meliora ſunt Perſicis.* Quod hoc loco ῥοδακινὰ ſit legendum, & non δωρακινα,itémque infrà libri tertii capite ſexto,multis argumentis ac coniecturis vſus, libro ſecundo commentariorum medicorum aſſerui.Ea ſicui rectè habere videntur,ſequatur: ſin minus,nullus prohibeto vt quis à me diſſentiat.Ego ſanè adhuc in ea ſum ſententia, Rhodacena Græcis hæc Perſica dicta eſſe, & non δωράκινα ſiue δωράκια, ita vt ex Latinis duracinis, Græci nomen ſumpſerint:ſed omnino vice verſa,vt apud Latinos Rhodacenorum nomen in duracinorum appellationem corruptum ſit.Quo verò clarius adhuc cognoſcatur Rhodacena eſſe Perſicorum genus,& non δωράκινα ex rhodacenis per metatheſin corrupta,adſcribam Simeonis cuiuſdam Sethi appellati verba, quæ in libello De ciborum facultatibus ad Michaelem ducem Conſtantinopolitanum Imperatorem ante annos propemodum quingentos ſcripſit,Ῥοδάκινα,inquit, οἱ μὲν ἐν τῇ περὶ τὴν τάξει τεθείκασι τῶν ψυχόντων τε καὶ ὑγραινόντων· οἱ δὲ ἐν τῇ πρώτῃ, οἱ δὲ ἐν τῇ δευτέρᾳ· ὃ καὶ ἀκριβέστερον. ἀπογεννῶσι δὲ χυμὸν φλεγματικόν, καὶ δύσπεπτα τυγχάνουσι, καὶ ταχέως ἐν τῇ γαστρὶ διαφθείρονται. καὶ διὰ τοῦτο οἱ συνεχέστερον κατακόρως τούτων μεταλαμβάνοντες, πυρετοῖς ἁλίσκονται. βλάπτουσι δὲ τινὶ ἰδιότητι καὶ τὰ νεῦρα. δεῖ δὲ ταῦτα πρὸ τῆς ἄλλης τροφῆς προσφέρεσθαι, καὶ ἄκρατον τούτοις ἐπιπίνειν. τὰ δὲ ἐξ αὐτῶν πέπειρα τὴν γαστέρα προτρέπουσι· τὰ δὲ ἄωρα, ταύτην ἐπέχουσι· τὰ δὲ ξηρὰ, πλεῖον. ὁ δὲ χυλὸς τῶν φύλλων πινόμενος ἀναιρεῖ τὰς ἕλμινθας, ὡσαύτως καὶ τῷ ὀμφαλῷ ἐπιτιθέμενος μετὰ τῶν φύλλων. διεγείρει δὲ τὰ ῥοδάκινα τὴν τῆς τροφῆς ὄρεξιν, λυσιτελεῖ τε τῇ φλεγμαινούσῃ γαστρὶ, καὶ τῇ ξηρᾷ προσεπίθεσιν. ἐμποιοῦσι δέ τι ὀρρῶδες τῷ αἵματι εὔσηπτον. καὶ μετὰ μίαν πολλάκις ἢ δύο ἀπογεννῶσι διὰ τὴν σῆψιν πυρετοὺς, οὐ κατὰ τοὺς ἀπὸ τῶν λεγομένων πραικοκίων γινομένους, (ἐκεῖνοι γὰρ ὀλιγοχρόνιοι καὶ ἀδιάλυτοι) ἀλλὰ χρονίους καὶ δυσλύτους. δεῖ δὲ παρατηρεῖσθαι τὸ ἐπιπίνειν τούτοις ὕδωρ, ἢ ὀξεῖαν προσφέρεσθαι τροφήν. Ex his verbis clarum fit rhodacena Perſici mali ſpeciem eſſe, atque ego quidē ea eſſe puto quæ Germanis pro locorum varietate alibi melotten,alibi cartomelen,alibi marillichen appellantur. Æſtate proueniunt, quum reliqua Perſica autumnum expectent.Galenus Rhodacenorum appellationem non nouit,ſed libro ſecundo De alimētis, de Armeniacis ac præcocibus loquens,ex Perſicorum genere hæc eſſe ait,quæ tamen illis bonitate præſtent, quum neque ſimiliter in ventriculo corrumpantur, neque areſcant:id quod etiam Paulus de ipſis hoc loco teſtatur: quanquam infrà libro ſeptimo mali Armeniacæ fructum,nunc præcocia vocari dicat,& eiuſdem eſſe cum Perſicis tradat facultatis,vt illic vnum & eundem fructum eſſe aſſeruerit,hic duos diuerſos quidem,ſed tamen Perſicorum generis, & his præſtantiores. Proinde ſi nouerimus qui fructus ſint hodie qui præcocia vocentur, itémque qui Armenia,in nulla de his amplius ambiguitate hærebimus.Sunt itaque præcocia,ceraſa illa ad Rhenum obrincana ſiue Rincauiana, alicubi etiam Maguntiaca appellata.Nam hinc ad multos locos tranſmittuntur, & non ita in multis Germaniæ locis naſcuntur, aut nota ſunt. Proueniunt autem ſub ipſum menſem Maium primi omnium fructuum arboreorum. Ab his proxima prodeunt Ar-

menia ſiue Armeniaca,nec ipſa hodie Perſicorum,aut etiam velut ab aliis factum eſt,prunorum generis iudicata, ſed
ceraſorum generis facta,aut certè ceraſorum appellationem ſortita, & vulgò amarellen, corrupta vt apparet ex Arme-
niis voce,appellata.Atque hos fructus experientia cognitum eſt non ſimiliter vt autumnalia illa perſica, neque in ven
triculo areſcere,neque corrumpi,ſuntque inſuper ad eſum iucundi,velut Paulus ex libro ſecundo Galeni De alimentis,
de ipſis teſtatur. Quò verò de præcocibus certius cognoſcamus, eſſe eos fructus quos indicauimus, ſuprà citati Si-
meonis ex eodem libro verba adſcribemus, Πραικόκια εὔφθαρτα μέν εἰσι. τὸ δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπογεννώμενον αἷμα, μοχθηρόν ἐστιν.
εἰσὶ δὲ ψυχρὰ καὶ ὑγρὰ κατὰ τὴν δευτέραν ἀπόστασιν, καὶ τῶν ῥοδακηνῶν κακοχυμώτερα· προτρεπτικὰ δέ ἐστι δηλονότι γαστρὸς, καὶ τὴν
ξανθὴν καταπαύουσι χολὴν, μήπω πέπειρα ὄντα. συνεχέστερον δὲ μεταλαμβανόμενα, πυρετοὺς ἀπεργάζονται. δεῖ δὲ ταῦτα πρὸ τῶν ἄλλων
ἐσθίειν. ὑστέρως γὰρ ἐσθιόμενα ἐπιπολάζει ταῖς τροφαῖς, καὶ φθείρουσι ταύτας τῇ εὐφθάρτῳ αὐτῶν φύσει. Porro reliqui fructus hoc loco à
Paulo propoſiti ſatis noti hodieque ſunt fere omnibus.Serica ſaltem ignota ſunt, & non ea ſunt quæ eſſe exiſtimarunt
etiam docti quidam,inter quos & Ruellius eſt,qui omnem ſtirpium hiſtoriam ex vtriuſque linguæ authoribus nuper
diligenter congeſſit.De his ergo videamus.Serica itaque ægrè concoqui,ſtomacho incommodare,& parum alere Pau
lus hic dicit,& planè ex Galeno tranſcripſit, qui libro ſecundo De alimẽtis fere in hanc ſententiam de Sericis loquitur,
Non habeo quod de his,inquit,teſtimonium præbeam,quòd aut ad ſanitatis conſeruationem,aut morborum curatio-
nem faciant.Eſt enim edulium mulierculariam & puerorum effrænatorum, quod parum nutrit, ægrè concoquitur, ſi-
múlque nec ſtomacho commodum eſt.Hæc & nihil amplius de Sericis Galenus. Nam verba quæ ſequuntur, ὅθεν δη-
λονότι καὶ αὐτὰ δίδωσιν ὀλίγην τῷ σώματι,redundant.antea enim τὸ ὀλιγότροφον de ipſis prædicauit. Nec præterea quicquã
de ſericis apud Græcos ac Latinos ſcriptores reperio, vno Plinio excepto, qui alterum Tuberum genus à colore ſeri-
cum dictum ſcribit.Quò verò quid ſint Tuberes de quibus ſimul cum Ziziphis agit,cognoſcamus, Plinii locum libri
decimiquinti capite decimoquarto adſcriptum expendemus, Æquè peregrina ſunt Zizipha & Tuberes, quæ & ipſa
non pridem venêre in Italiam.Hæc ex Africa, illa ex Syria.Sextus Papirius quem conſulem vidimus, primus vtraque
attulit diui Auguſti nouiſſimis temporibus,in caſtrorum aggeribus ſata, baccis ſimiliora quàm malis, ſed aggeribus
præcipuè decora,quoniam & in tecta iam ſyluæ ſcandunt. Tuberum duo genera, candidum & à colore Sericum di-
ctum. Ex his Plinii verbis primùm intelligimus Zizipha & Tuberes diuerſa malorum genera eſſe,& ex diuerſis regio-
nibus in Italiam allata, deinde Tuberum duo genera eſſe,alterum candidum, alterum item à colore Sericum appella-
tum. Accipio autem eum ſerici colorem qui ſerici natiui,puri,& adhuc crudi eſt,qui ſanè ſubflauus exiſtit. Ab hoc ita-
que colore,Serica pomorum generis fructum,aliàs Tuberes appellatum,nomen habere Plinio referente credo, & non
alia eſſe Plinii Serica quàm ea quæ Galenus loco ſuprà citato σηρικὰ dixit,itémque Paulus hìc ex eodem tranſcripſit,fa-
cilè animum induco,quum non alia apud vllos populos eſſe ex vllis ſcriptoribus conſtet. Aut vt Serica hæc eadem ſint
quæ & Zizipha,haud ſcio qua fide docti quidam(velut dixi)inducti ſibi perſuaſerint. partim enim ſimpliciter pronũ-
ciant, Galeno eſſe Serica quæ alio nomine Zizipha dicuntur, partim veluti hoc iam ipſis dato, recentiorum Græco-
rum ſententiam de his diuerſam à Galeni traditione producunt,& ſeipſos implicant,dum diuerſis rebus diuerſas facul
tates à diuerſis authoribus attribui non animaduertunt: partim Arabas medicinæ ſcriptores Græcorum recentiorum
ſententiam ſequutos,quod tamen illos latuit,grauiſſimè coarguunt, & ignorantiæ damnant: quæ omnia ex eo conſe-
quuta ſunt quòd Serica à Galeno damnata,& Zizipha à poſterioribus laudata,eundem fructum eſſe putauerũt: rectè an
ſecus,ipſi viderint.Nobis ſatis eſt vt noſtram opinionem tueamur,qua Zizipha à Sericis diuerſa eſſe,argumentis addu-
ctis nixi aſſerimus,de quibus quid etiam Simeon ille ſentiat adſcribamus, Ζίζιφα, σύμμετρά ἐστι τῇ ὑγρότητι καὶ τῇ θερμότητι.
ἰδιότητα δὲ ἔχουσι τὸ τὴν δριμύτητα καταπαύειν τοῦ αἵματος. χρηστὸν δὲ χυμὸν γεννᾷ, καὶ κενοῖ τὸ ὀρρῶδες τοῦ αἵματος· λυσιτελεῖ τε τὸ τούτων
ἀπόζεμα πρός τε βῆχας καὶ δυσπνοίας, καὶ τῷ στήθει, καὶ τοῖς νεφροῖς, καὶ τῇ κύστει· κρείττονα δὲ τὰ μείζονα. τοιαῦτα δέ εἰσι τὰ ἐδεστικά· κα-
ταπαύουσί τε τὸν ἀπὸ δριμέων χυμῶν ἔμετον· πλὴν δυσπεπτά εἰσι, καὶ ἁπλῶς βλαπτικά, καὶ διὰ τοῦτο κρεῖττον τοῦ τούτων χρῆσθαι ἀποζέματι.
Hæ Ziziphorũ facultates ſunt,quas Galenus Sericis nõ attribuit, vt qui de diuerſo fruct⁹ genere loquatur. Quid igitur?
Sericáne Galenus nouit,Zizipha nõ nouit?& poſterior ætas Zizipha nouit,Serica non nouit?Galenus & Serica nouit,&
Zizipha:& de Sericis quidẽ ea quæ ſuprà adduximus prodidit: de Ziziphis verò eodẽ libro inter ſylueſtriũ plantarum
fructus mẽtionem facit. Quibus omnibus in cõmuni adſcribit quòd parũ alunt,& mali ſucci ſunt: atque hoc eſt quod
etiam Simeon de ipſis dixit δύσπεπτά εἰσι καὶ ἁπλῶς βλαπτικά. At reliquas facultates à Simeone relatas,ex cultu Ziziphis
poſtea acceſſiſſe credibile eſt,quum inter agreſtes relatæ ſint à Galeno arborum plantas,vt quæ centum plus minus an-
nis ante ipſum in Italiam venerint,& ſemper in dies ampliore cultu mitigata ſint, & hunc vſum adepta quem de ipſis
Simeon prodidit,etiam hodie pharmacopoliis nota ſunt,Iuiubas vocant. Fructus eſt vuam paſſam fere referens exter-
no aſpectu,rubeus tamẽ etiam vbi eſt ita arefactus,oſſiculum habẽs in meditullio paruum, & in eo nucleum exiguum:
atque hoc eſt quod Plinius dixit,Baccis ſimiliora quàm malis.Serica verò qui poſt Galenum nouiſſet & Paulum, non-
dum legi.Palladius tuberes quidem nouit,ſed ſerica eorum genus non prodit.

IN CAPVT OCTVAGESIMVMOCTAVVM.

Col.373.lit.C. *Coquere autem oportet primùm leniter ac paulatim, ut ne pars quædam diffundatur, pars uerò conſumatur.* Hanc
eſſe huius loci ſententiam intelligunt omnes qui vnquam lac coxerunt,aut coqui viderunt.Proinde corruptam lectio-
nem quæ ſic habet, Ἑψεῖν δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχῇ καὶ ἐπ' ὀλίγον, ὡς μέρος μέν τι διαχωρῆσαι, μέρος δέ τι ἐκχεῖται,hoc modo emen-
dare oportet, ἑψεῖν δὲ τὸ μὲν πρῶτον ἡσυχῇ καὶ ἐπ' ὀλίγον, ὡς μὴ μέρος μέν τι διαχυθῆναι, μέρος δέ τι τακῆναι. Hæc lectio ſanam ac
rectam ſententiam exhibet,quam expreſſi. Nec longiore declaratione opus eſſe puto iis qui verba & rem expendere
voluerint. Quòd verò tenue & ſeroſum in lacte per ignitos ſilices iniectos exhauriatur ac conſumatur, omnes Græci
medici prodiderunt.Meminit rurſus Paulus infrà libri tertii capite quadrageſimoſecundo, & libri ſeptimi capite ter-
tio:atque ibi κάχληκας voeat quos hìc κόχλακας appellat.Sunt autem hi lapides ſilices nobis dicti. Non eſſe autem alios
lapides accipiendos,Galenus libro decimo ſimpl.pharmac.apertè docet: ἐμβαλλομένων, inquit, διαπύρων λίθων· εἰσὶ δὲ χρὴ
τούτους οὓς ὀνομάζουσι κάχληκας. Hippocrates quoque ita vſurpat libro ſeptimo Epidematum,in Eratolas filio dyſenterico,
ὀρροποτήσαντι δὲ καὶ γαλακτοποτήσαντι ἐν κάχληκι πεπυρωμένῳ, μετριώτερα ἐγένετο τὰ ἀλγήματα καὶ τὰ ὕφαιμα, hoc eſt(velut nu-
per in tota Hippocratis ſcriptorum à me facta conuerſione expreſſi)Vbi ſerum & lac bibiſſet, ſilice candefacta immiſ-
ſa,dolores & ſubcruentæ egeſtiones moderatiores fiebant.Sed in Græcis exemplaribus falſò ἐν γάλακτι πεπυρωμένῳ legi-
tur,pro ἐν κάχληκι πεπυρωμένῳ. Dioſcorides libro quinto etiam calcem ἐκ τῶν κοχλάκων fieri dicit, σκευάζεται δὲ, inquit, ἐκ
ἐκ λίθων κοχλάκων καιομένων:ſed hodie peculiaris lapis effoditur ad calcem parandam, qui & calcarius inde à noſtris ap
pellatur.At hic vt ignitus lacti immittatur ineptus eſt.

IN CAPVT CENTESIMVM.

Col.375.lit.F. *Temporum pulſationes,oculi mane tument.* In Græcis codicibus habetur, νυγμοὶ κροτάφων, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ τὸ
πρωῒ δακρύουσι.Sed vetuſtiſſima quædam tranſlatio σφυγμοὶ legit pro νυγμοὶ,& pro δακρύουσι habet οἰδέουσι,quam nos ſe-
quuti ſumus.

Ibid.lit.H. *Angina,capitis ulcuſcula manantia achores appellati, teredines.* In Græco lectio eſt corrupta.habet enim συνάγ-
χη, νύκλωρ, τερηδόνες. Vox itaque νύκλωρ & per ſe nihil hoc loco ſignificat,& nec ad anginam præcedentem, nec ad teredi-
nes ſequentes referri poteſt.Proinde pro νύκλωρ legendum puto ἄχωρ,cuius vlcuſculi rationem & etymon in commen-

tariis medicis oſtendi.Videntur autem non ineptè ἄχωρες teredinibus præmiſſi.Sunt enim τερηδόνες,oſſis capitis caries, ob quam cutis de capite alia atque alia parte diſcedit,velut Hippocrates libro ſecundo de morbis docet. Vetus tamen illa tranſlatio cuius proximè mentionem feci,videtur πνιγμὸς legiſſe pro κύκλωρ. habet enim ſuffocationem,quæ & ipſa non malè anginam ſequitur.

Col.376.lit.A. *Commodi ſunt & ieiuni uomitus,quos aliqui uocant ſyrmaiſmos.* Galenus in gloſſis Hippocraticis, συρμαΐζειν purgationem moderatam eorum quæ in ventre ſunt eſſe dicit. Et in ſecundo commentar. in librum Hippocratis De articulis,moderatas euacuationes,ſiue per ſedem ſiue per vomitum fiant,veteres συρμαϊσμοὺς vocaſſe ſcribit.Proinde etiam Paulus ieiunos vomitus ita aliquos appellare dicit,nimirum non ab accepto cibo,ſed dato medicamento ortos.

Ibid.lit.F. *Et parcius bibere,& uinum meracius bibere.* In Græcis pro ἀκρατέστερον legendum eſt ἐγκρατέστερον, id eſt parcius,& non plenius ac liberalius,quum alioqui corpus fluxionibus ac humoribus ſit obnoxium. Sed tamen ἄκρατον, id eſt vinum meracum,bibere,ad humorum videlicet concoctionem,præcipit,quod ἀκρατοποτεῖν appellat.

Ibid.lit.H. *Vtere igitur odoratiſſimis ac acribus cibis.* Græcè quidem habetur, χρῆσθαι τοῖς ὀπωδεστάτοις καὶ δριμέσι, id eſt vtere ſucculentiſſimis & acribus cibis. Verùm nec acria cum ſucculentis cohærent,nec tempus æquinoctii verni pituitam augens,ſuccoſos cibos expetit.Legendum igitur eſt χρῆσθαι τοῖς εὐωδεστάτοις,pro τοῖς ὀπωδεστάτοις:& rurſus eadem ratione,legendum eſt paulo pòſt in æquinoctio autumnali,καὶ προσφέρεσθαι δριμύτατα καὶ εὐωδέστατα,non autem (vt iam habẽt impreſſi codices) δριμύτατα καὶ ὀπωδέστατα. Atque ita legit quoque veteris illius tranſlationis author, qui vtroque loco odoratos ac acres cibos habet.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber ſecundus.

IN CAPVT SEPTIMVM.
Columna 378.litera G.

VERVM *iuxta numerorum ordinem boni ſunt,tertius,quartus,quintus,ſeptimus,nonus,undecimus,decimusquartus,decimusſeptimus,decimusoctauus,uiceſimus.* Hoc loco deſunt in Græcis exemplaribus, ἑβδόμην, ἐννάτην & ἑπτακαιδεκάτην.qui dies ſinguli ſuis locis reponi debent.Nam ordinem numerorum hoc loco oſtendit, dignitatem verò paulo antè ex Galeno appoſuit. Galenus autem hæc omnia de diebus iudicatoriis diligentiſſimè conſcribit,quarto commentariorum in librũ primũ Hippocratis de morbis popularibus:& in commentario in ſecundum librum Aphoriſmorum,in aphor.23,ac 24. & longè clariſſimè in tribus illis libris quos priuatim de diebus iudicatoriis inſcripſit.

IN CAPVT DVODECIMVM.

Col.380.lit.G. In octauo pulſus genere quod circa rhythmum conſiſtit, Græca lectio corrupta eſt ac manca, quæ ex libro primo Galeni de pulſuum differentiis reſtitui poteſt, eo modo quo ego ſententiam expreſſi, ita vt non Galeni lectionem ad verbum ſequamur.Galenus enim in vniuerſum de omnibus ætatibus exemplum propoſuit: Paulus autem id ad puerilem ætatem more quodam ſuo contraxit. Sic ergo rectam lectionem repones, οἷον σημειωσαμένου σου παιδίον, ὁ μὲν ἴδιος τῆς παιδικῆς ἡλικίας κατὰ τὸν ῥυθμὸν γινόμενος σφυγμὸς, εὔρυθμος καλεῖται· ὁ δὲ διαφθείρων, ἄρρυθμος. καὶ τοῦ διαφθείροντος, ὁ μὲν τὸν τῆς πλησίον ἡλικίας ῥυθμὸν μεταλαμβάνων, παράρυθμος· ὁ δὲ τὸν τῆς ἀκμαστικῆς, ἑτερόρυθμος· ὁ δὲ μηδὲ τὸν ταύτης διασώζων, ἔκρυθμος προσαγορεύεται.Hæc lectio Pauli integra eſt & genuina.

Ibid.lit.B. In eodem capite, in nono pulſus genere, vbi de inæqualitate quæ in vno pulſu conſiſtit, agit, vna vox corrupta totam ſententiam vitiat.Sic autem habent exemplaria, ὥσπερ ἐπὶ τῆς κινήσεως τυχὼν, hoc eſt,velut verbi cauſa in motu:quæ lectio etiamſi recta eſſet,tamen τυχὸν legi oporteret. nam hac voce etiam paulo anteà vſus eſt. Sed recta lectio illa non eſt, verùm ita legi debet, ὥσπερ ἐπὶ τοῦ τῆς κινήσεως χρόνου,hoc eſt velut in tempore motus. Quòd autem hæc genuina lectio ſit,ex verſu ſequente vndecimo conſtat,vbi de tempore motus dictum velut repetens ait, Οὐ μόνον δὲ κατὰ τὸν χρόνον τῆς κινήσεως, τὴν κατὰ μίαν πληγὴν, ἐν ἑνὶ μορίῳ τῆς ἀρτηρίας, ἀνωμαλίαν ἐγχωρεῖ γίνεσθαι, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν τόνον τῆς δυνάμεως. οὐ μὴν οὔτε κατὰ τὸ ποσὸν τῶν διαστάσεων· οὐ γὰρ οἷόν τε τὸν αὐτὸν σφυγμὸν ἐν ταὐτῷ μορίῳ μέγαν τε καὶ μικρὸν γίνεσθαι, οὔτε κατ' ἄλλο γένος, ἀλλ' ἐν διαφέρουσι μορίοις κατὰ διαφέροντα δὲ μέρη τῆς ἀρτηρίας ἐν ἑνὶ σφυγμῷ ἀνωμαλία γίνεται διττή. Hunc locum etiam ideo totum ac integrum adſcripſi,quod in Græcis codicibus corruptiſſimè legitur.

Ibid.lit.D. In eodem capite, quo loco in catochis arteriæ locum propriè calidiorem reperiri dicit, velut quibus conuulſio imminet cum graui in ſomnum delatione,Græca exemplaria falſò habent, καθάπερ τοῖς παθησομένοις κατὰ καταφορᾶς.Legẽdum enim eſt, καθάπερ τοῖς σπασθησομένοις μετὰ καταφορᾶς. Ita enim habetur apud Galenum libro quarto De pulſ.cauſis.

IN CAPVT DECIMVMQVARTVM.

Col.399.lit.D. *His proxima eſt alia urina, quæ in multis morbis apparet propè admodum accedens ad uinum tenue ac album.* In Græcis exemplaribus deeſt vox vini,quam & ratio adſcribendam eſſe monet, & prægreſſa mẽtio eius quæ tenuis eſt adeo ac alba velut aqua,cõfirmat,& Galenus,vnde hic locus ſumptus eſt, teſtatur libro primo De iudiciis.Sic ergo legendum eſt in Paulo, ἐν πολλοῖς νόσοις φαινόμενον ἐγγὺς ἱκανῶς οἴνου τοῦ λεπτοῦ καὶ λευκοῦ.

IN CAPVT DECIMVMQVINTVM.

Ibid.lit.H. *Perfectæ itaque concoctionis nota eſt,ſputum leue,album,&c.* Hoc loco tres voces corruptæ in codicibus Græcis ſententiam vitiarunt.legendum enim eſt πτύελομα pro πτυελίσματα, & mox ὑφίσταται pro ὑπόσταται: & poſtea legendum, εἰ δὲ πλύοιτο μὲν, ἀλλὰ λευκόν,pro eo quod falſò habetur, εἰ δὲ μὴ πλύοιτο μέλαν, ἀλλὰ λευκόν. Hæc clariora ſunt quàm vt rationem expetant,& ex Hippocrate,Galeno,ac Aëtio conſtant.

IN CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Columna 400.lit.C. *Frigefacientia ſint roſaceum,& oleum omphacinum abſque ſale præparatum.Verum hæc ipſa uehementer frigefacta ſincipiti infundere oportet.* In Græcis exemplaribus legendum eſt, τὰ δὲ ψύχοντα, ῥόδινον ἔστω, καὶ ἔλαιον ὀμφάκινον χωρὶς ἁλῶν ἐσκευασμένον. ψύχοντα δὲ αὐτὰ σφοδρῶς καταχεῖν δεῖ κατὰ τοῦ βρέγματος, &c. Atque hoc ex Aëtio, qui ex octauo libro methodi Galeni, etiam quomodo frigefacere ipſa oporteat, docet libri quinti capite ſexageſimoprimo: nimirum vt vas in quo continetur oleum, ſuſpendatur in puteum, ita vt aquam contingat: aut vt aquæ frigidæ ſalienti vas ſubdatur, aut vt nix forinſecus vaſi circundetur. De quibus modis etiam in commentariis in librum ſecundum Galeni κατὰ τόπους ſatis multa dixi: quemadmodum quoque de oleo abſque ſale præparato, in primo cõmentariorum in idem Galeni opus. Quo loco etiam memini pro oleo abſque ſale, in Græcis medicis ſæpe ſuppoſitum eſſe,oleum citra olearum germina præparatum, ob vicinitatem ſcripturæ, ἄνευ θαλλῶν, pro ἄνευ ἁλῶν, & viciſſim.Hoc certè Pauli loco rectè legi χωρὶς ἁλῶν(id eſt ſine ſale)ex multis Galeni locis oſtẽdi poteſt,vt ex 8.meth. vnde Paulus trãſcripſit,& ex his quoque in quibus ad ſimiles affectiones eo vtitur:ſicut in ſecũdo κατὰ τόπους,vbi oleũ roſaceũ

ex oleo omphacino χωρὶς ἁλῶν præparato, ad capitis dolorem ex ardore obortum, commodum eſſe ſcribit. Et primo
κατ' γένη, ad inflammationes & ignes ſacros, roſaceum ex oleo omphacino ἀνάλου (id eſt inſulſo) præparatum laudat. At li-
bro tertio ὑγιεινῶν, vbi ſic ait, καὶ μὴν δὴ καὶ τῶν ἄλλων ἐλαίων ἁπάντων οὕτω γνωρίσεις τὴν δύναμιν, ὅσα τε καταχρηστικῶς ὀνομάζε-
ται, καὶ ὅσα σκευάζεται δι' ἁλῶν, ἢ ῥιζῶν, ἢ βοτανῶν, ἢ βλαστῶν, ἢ φύλλων, ἢ καρπῶν, & interpres Linacer conuertit, Quin & reli-
quorum omnium olei generum ita deprehendas vires, etiam quæcunque per abuſionem nominant, ex ſale, ex radici-
bus, ex herbis, ex germinibus, ex foliis, vel fructibus, propterea videlicet quòd hæc habent. Hoc ſanè Galeni loco ego li-
bentiſſimè legerim διὰ θαλλῶν, id eſt ex oleæ germinibus, pro δι' ἁλῶν, id eſt ex ſale: vt ſicut oleorum quæ ex radicibus
& herbis, & germinibus, & foliis, & fructibus præparantur mentionem facit, ita primùm eius nomenclaturam feciſſe
putandus ſit quod ex oleæ non fructu ſed germinibus exprimitur. Non tamen mutaui receptam lectionem in proxima
Galeni totius Latina per me facta editione, vt hîc loco ita ferente admonerem ſatis eſſe duxi. Porro paulo pòſt hoc Pau
li loco habetur, Εἰ δ' ἅμα καταῤῥῷ πυρέττοιεν, &c. vbi legendum eſt vna voce adiecta, Εἰ δ' ἅμα κορύζῃ καὶ καταῤῥῷ πυρέττοιεν,
id quod ex Galeno, & Aëtio libri quinti capite ſexageſimotertio conſtat. Sed & mox δίαιτα γλυκύχυμος, legenda eſt,
pro γλυκύθυμος, ex libro octauo methodi, quanquam Aëtius λεπτὴν δίαιταν habeat. At quod mox ſequitur, Vbi verò e-
greſſi ſunt, & vires refecerint, ad balneum rurſus inducantur: & poſtea calidam aquam bibant, & ptiſſanæ ſuccum, &c.
corruptè legitur in exemplaribus Græcis: quod verò nos expreſſimus integrũ eſt, & habetur partim apud Galenũ, par-
tim Aëtium libri quinti capite 65. hoc modo, Ἐξελθόντας δὲ καὶ ἀναλαβόντας τὴν δύναμιν, εἰσάγειν ἐκ δευτέρου εἰς τὸ λουτρὸν, καὶ
μετὰ ταῦτα πιεῖν θερμὸν ὕδωρ διδόναι, καὶ πτισάνης χυλὸν, &c.

IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

Ibid. lit. G. *Sed & quod à rigore incepit, neque ardore, neque frigore uehementi prægreſſo.* In Græcis exemplaribus hoc loco
particula μὴ redundat. Legendum enim eſt, καὶ τὸ ἀπὸ ῥίγους δὲ ἄρξασθαι τὸν πυρετὸν, &c. ex Galeno primo De differentiis
febrium.

IN CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

Col. 401. lit. B. *Quum autem aluus non ſubit, aquam mulſam cum oleo per clyſterem infunde. At totum corpus rareſacere non conuenit*
ante euacuationem. Græcorum exemplarium & malè diſtincta, & falſa eſt hoc loco lectio. Sic enim habent, Μὴ διαχω-
ρούσης δὲ τῆς κοιλίας, κλύζειν μελικράτῳ. δι' ἐλαίου δὲ ὅλον τὸ σῶμα πρὶν μὴ κενῶσαι μανοῦν οὐ χρή. Recta autem & diſtincta le-
ctio eſt apud Galenum vndecimo methodi hoc modo, Μὴ διαχωρούσης δὲ τῆς κοιλίας κλύζειν μελικράτῳ μετ' ἐλαίου. τὸ δ' ὅ-
λον σῶμα πρὶν μὴ κενῶσαι μανοῦν οὐ χρή. Hanc ſententiam habet etiam Aëtius libri quinti capite ſeptuageſimoſexto,
his verbis, Μὴ διαχωρούσης δὲ τῆς γαστρὸς, κλύζειν χρὴ μελικράτῳ μετ' ἐλαίου μόνον. τὸ δὲ ὅλον σῶμα ἔξωθεν πρὶν μὴ κενῶσαι, διαφο-
ρεῖν οὐ χρή. Porro ſicut hic locus vitiatus habetur in Paulo, & rectè legitur in Galeno: ita vice verſa locus paulo inferius
rectè legitur in hoc capite Pauli, vitiatus autem habetur in Galeni exemplaribus paulo pòſt præcedentem locum libro
methodi vndecimo. Paulus ſic habet, μετρίου δὲ ὑπάρχοντος τοῦ πυρετοῦ, καὶ τῶν δυνάμεων ἰσχυρῶν, ἅμα τοῖς πέψεως σημείοις, ὠφε-
λεῖ τοὺς τοιούτους βαλανεῖα, καὶ ἡ τοῦ οἴνου πόσις, ὅσα τε τῶν ἀλειμμάτων μανωτικά. At in Galeno reliqua rectè, ſed καὶ τῶν δυνάμεων
οὐκ ἰσχυρῶν falſò legitur, contra omnem rationem, contra Græcæ orationis vim, quæ præcedens negatum cum ſequenti
affirmato per particulam ἅμα non copulat, denique contra ipſius etiam Galeni ſententiam, quam paululum progreſſus
his verbis explicat, Εἰ δὲ μηδὲ τὰ τῆς πέψεως εἴη σημεῖα, μηδὲ ταῖς δυνάμεις ἰσχυρὰς ἔχειν φαίνοιτο, στοχάζεσθαι τῶν ἀδυνάτων· ὥστε οὔτε
λούσαις αὐτὸν, οὔτε ἀλείψαις τοῖς μανωτικοῖς φαρμάκοις, οὔτε οἶνον δώῃς, οὔτε ψυχρόν. Quare recta hîc eſt Pauli lectio, Galeni ve-
rò vitiata: ideóque ſic reddidimus. Moderata verò ſi eſt febris, & vires robuſtæ, vnà cum concoctionis ſignis, &c.

IN CAPVT VICESIMVM.

Ibid. lit. H. *Atque hæc quidem ueterùm curatio erat.* Hic locus rectiſſimè legitur in Græcis exemplaribus, ea ſententia
quam ego expreſſi, ſi vna tantùm particula εἰ mutetur in ἐν, & ſic legatur, Ταῦτα μὲν ἐπὶ τῶν παλαιῶν, καὶ οὐδὲν θαυμαστὸν, ἐν
γυμνασίοις μᾶλλον καὶ τροφῆς ἐνδείᾳ τῶν τότε διαιτωμένων ἀνθρώπων. Nihil enim hîc deeſt quod ex Galeno, aut Oribaſio, aut
Aëtio ſit ſarciendum, ſicut cætera ex iiſdem Paulus tranſcripſit: ſed hunc locum Paulus de ſuo attexuit, curationem
tertianæ ſuo tempore à veterum curatione euariare docens, prout victus ratio immutata eſt. Non puto autem alicui du-
bium eſſe quin ἐπὶ τῶν παλαιῶν ſignificet veterum temporibus, quum etiam ἐπὶ Ὁμήρου, Homeri tempore accipiamus.

IN CAPVT VICESIMVMTERTIVM.

Col. 402. lit. E. *A porcinis carnibus ægri prohibeantur, & ab omnibus quæ uiſcoſa ſunt, & tardè tranſeunt, & à frigefacientibus ac hu-*
mectantibus eduliis omnibus. Hoc loco videri poſſit corrupta eſſe Pauli lectio, vbi à frigefacientibus & humectantibus e-
duliis quartana laborantes prohibendos eſſe dicit, quum tamen humida & vt febri & vt ſicco, atræ bilis humori com-
petant, vt proinde pro ὑγραινόντων voce, ξηραινόντων legi debere ſuſpicio oboriatur, nimirum quòd à frigidis & ſiccis e-
duliis prohibendos eſſe quartanarios præceperit, non à frigidis ac humidis. At huic ſuſpicioni ita occurrendum eſt,
Sicut frigidis eduliis interdicit Paulus in quartana, velut incommodis frigido atræ bilis humori, quum tamen commo
dent febri, iuxta illud Hippocratis, Cõtraria contrariis curantur: ita humidis interdicit, velut incommodis atræ bili, ve
humori, etiamſi febri commodent, iuxta illud Hipp. ſect. 1. aphor. 16, Victus humidi omnibus febricitantibus confe-
runt. Porro ſicut frigida & humida prohibet hac qua dixi ratione: ſic calida & ſicca concedit, velut commoda frigido
atræ bilis humori, etiamſi vtraque incommoda ſint febri, in quantum febris eſt. Non igitur ξηραινόντων vox pro ὑγραι-
νόντων legi poteſt, ſicut quibuſdam ex artis ratione viſum eſt. non enim prohibuit ſiccantia edulia, ſed humectantia,
velut oſtendimus. Et ſiccantia ipſum non prohibere indicio ſunt ſalſamenta & ſinapi, quorum vſum mox deinceps
præſcribit, quæ ſiccantem vim habent. Proinde recta hæc Pauli lectio eſt qua iubet εἴργειν αὐτοὺς τῶν ψυχόντων καὶ ὑγραινόν-
των ἐδεσμάτων πάντων. & iiſdem verbis apud Galenum libro primo curandi methodi ad Glauconem, & apud Aëtium li-
bri quinti capite octuageſimoquarto habetur. Nec ſatis conſtat an Leonicenus in Galeni tranſlatione ipſe ex ſua ſenten
tia, aut exemplaris ſui præſcriptum ſequutus, ξηραινόντων verterit: aut poſtea aliquis pro ſuo arbitrio humectant in exſic-
cant commutarit. Cæterùm ad finem huius capitis habetur medicamentum quod ſuccum cyrenaicum recipit. ſed le-
ctio corrupta, ex Aëtio libri quinti cap. 84, reſtitui poteſt, hoc modo, Ἐν οἷς ἐστὶ καὶ τὸ συνήθες ἡμῖν ἁπάντων δοκιμώτατον ὀ-
πὸς τοῦ κυρηναϊκοῦ λαμβάνον.

IN CAPVT VICESIMVMSEXTVM.

Col. 403. lit. E. *Porro lipyriæ & fumoſæ, & quæcunque præter relatas, febres dicantur, quum ex relatorum genere ſint, curationes*
quoque de illis dictas ac dicendas exigunt. Eiuſdem generis eſſe hepialos & lipyrias febres Galenus libro de inæquali intem
perie prodit, pro minoris ac maioris ratione, ita vt in vtriſque immodicum frigus ac calor percipiatur: non tamen
in eodem loco, ſed calor intrinſecus circa viſcera, frigus in externis partibus omnibus. Videtur itaque λειπυρίας πυρε-
τὸς dictus à leni & miti febris feruore, quaſi λεῖος πυρετὸς, aut λείας πυρίας ἐπιφέρων: quanquam hæc originatio non
adeò conueniat ei, quòd eodem loco pernicioſas febres ardentes itidem tales velut lipyrias eſſe dicit: & quòd in com-
mentario quarto ſuper aphoriſm. Hippocratis 48. ſymptomata illa, vt exteriores partes frigidæ ſint, & interiores
vrantur, tantùm in ardentibus febribus pernicioſis, aut maligniſſimis veluti lipyriis, accidere dicit. Hippocrates
autem febrem ardentem in lipyriam tranſire, & poſtea in hepialum mutari ſcribit: cuius hæc ſunt verba in libro de

iudicationibus,φιλέει δὲ καὶ εἰς λειπυρίην περιίστασθαι,καὶ λαμβάνει μάλιστα τεσσαράκοντα ἡμέρας καὶ ἑξήκοντα. At verò quas fumoſas appellaui,τυφώδεις Græcè dicuntur,ἀπὸ τοῦ τύφεσθαι,id eſt à fumigando , eo quòd ita ſuccenſæ ſint vt velut ligna quæ ardent ita vt fumum edant,etiam ipſæ fumigent,lento videlicet motu progreſſum facientes : quod declarat Galenus libro primo de iudiciis in fine.Conſiderandũ eſt,inquit,quiſnam ſit in morbo motus,hoc eſt vtrum acutè aut lentè, καὶ οἷον τυφόμενον κινοῖτο , id eſt fumigans moueatur. Eandem item ſimilitudinem amplius explicat libro ſecundo De differ.febr.fine,τύφεται πυρέσσων,inquit,δίκην ξύλων ὑγροτέρων ἀθρόως ἐπιβληθέντων ὀλίγῃ φλογί. Loquitur de ſanguine qui poſterius ex aliis partibus,ad eam in qua iam calor accenſus eſt & augetur, influit: atque primùm quidem fumigat, eo quòd iam putrefactis ſuperfluitatibus miſceatur, & quòd impactus nõ perfletur: poſtea verò ſimiliter vt priores illæ ſu perfluitates putreſcit,ita vt omnia tandem febrilem caliditatem accendant.De eo item qui afficitur hoc modo,loquẽs, ὑποτυφόμενον ipſum appellat, quaſi in quo nondum plenè accenſa febris adhuc fumiget. Porro τῦφος etiam ſtuporem ſignificat, vnde τυφώδης dicitur ita affectus , Hippocrati libro quarto morborum popularium : & τυφομανία , mixta ex phrenitide & lethargo affectio,velut Galenus in gloſſis Hippocratis exponit.Verba Hippocratis hæc ſunt,μετ᾽ πλειάδων δύσιν ὁ θεράπων τοῦ ἀττικοῦ ὑπὸ πεταρταίου ἁλισκόμενος τυφώδης ἰδρώθη· ἕτερος τὴν αὐτὴν ὥρην ἀληθεῖ τυφομανίῃ. Habent tamen exemplaria Hippocratis impreſſa τυφλώδης, & τυφλομανίῃ falſò , ſicut etiam in eodem libro non longè à fine, τυφλώδης rurſus pro τυφώδης habetur. Porro Aëtius libro quinto cap.89.diſtinctionem inter has febres talem facit, Fiunt, inquit, aliquando ignis ſacri affectiones circa aliqua viſcera , febrem ardentem & habitualem inducentes. Et ſi quidem circa ventrem fuerit ignis ſacer,febrem ex his locis accenſam lypiriam nominant: ſi verò circa hepar,τυφώδη, id eſt fumoſam: ſi circa pulmonem,κρυμώδη,id eſt algidam.Sed horum fidem apud authorem relinquimus.

IN CAPVT VICESIMVM OCTAVVM.

Ibid.lit.G. *Continentium(ſynochos Græci uocant)febrium generatio ex ſanguine eſt.* Tametſi continens vox idem ſignificet quòd continua,tamen continuas febres, συνεχεῖς Græcis dictas , appellare nobis viſum fuit, quæ ſunt eiuſdem generis cum ſingulis intermittentibus ſiue interpolatis.Eſt enim tertiana continua & intermittens,& quartana continua & intermittens,& quotidiana continua ac intermittens: continentes autem,id eſt συνόχους, eas quæ ex ſanguine ortum habent,quandoque feruefacto ſolùm,quãdoque etiam putrefacto propter obturationem. Nam quum neque Græci certam ac Græcam huius febris appellationem habeãt, licebit puto etiam nobis generaliorem vocem ad certam ſpeciem adſtringere:quod etiam ante nos Linacer in vertenda Galeni methodo fecit. Quòd autem non Græcũ nomen ſit σύνοχος, ſed ſolœciſmum redoleat , & à quibuſdã huic febris ſpeciei ea gratia impoſitum ſit vt ne ſine nomine relinqueretur,Galenus nono methodi docet his verbis,ἐφ᾽ ὧν γὰρ αἱ ὁ παροξυσμὸς εἷς ἀπ᾽ ἀρχῆς ἄχρι παντὸς διαμένει εἰς πολλὰς ἡμέρας ἐκτείνεται,συνόχους ὀνομάζουσι τοὺς τοιούτους πυρετούς· οὐχ ἑλληνικῷ μὲν ὀνόματι χρώμενοι, βουλόμενοι δὲ ἐλλείπειν μᾶλλον ἢ καταλιπεῖν ἀνώνυμον αὐτῶν τὴν ἰδέαν.

IN CAPVT TRICESIMVM SECVNDVM.

Col.404.lit.G. *Duplex autem febrium hecticarum ſpecies eſt.* Hic locus & in Paulo corruptè habetur, & in Galeno libro primo De diff.febr. parum integrè legitur. & in Aëtio ſermonis ſiue libri 5. cap.92. defectuoſus eſt. Nec putandũ eſt Paulum aut Aëtium quædam omiſiſſe compendii gratia, quum ſiquid hoc loco omittatur, ſententiam vitiet. Nec rurſus putandum Aëtium adieciſſe de ſuo quod Galenus non habuerit , ſed ſcriptorum qui de linea ad aliam lineam aberrarunt, incuria factum eſt,vocũ etiam ſimilitudine occaſionem errandi præbente, vt in omnibus his non integra ſit lectio, quæ in hunc modum eſt omnibus ex æquo reſtituenda, quam etiam Latinè expreſſimus,Διττὸν δέ ἐστιν εἶδος τῶν ἑκτικῶν πυρετῶν. οἱ μὲν γὰρ ἐπὶ καυσώδεσι πυρετοῖς ὡς τὰ πολλὰ γίνονται , ἤτοι μηκυνθεῖσιν εἰς τοσοῦτον ὡς ἐκδαπανῆσαι τῷ χρόνῳ τὴν ἰκμάδα τοῦ τῆς καρδίας σώματος, ἢ καὶ μενούσης ἔτι συχνῆς. ἐκεῖνοι μὲν οὖν οὐχ ἑκτικοὶ μόνον εἰσίν, ἀλλ᾽ ἤδη καὶ μαρασμώδεις· οἱ δ᾽ ἔτι μενούσης τῆς ὑγρότητος γιγνόμενοι, τὸ σῶμα τῆς καρδίας καταλαμβάνοντες ἐντεῦθεν ἀνάπτονται, καθάπερ ἡ τῶν λύχνων φλὸξ ἐκ τῆς θρυαλλίδος, ἔτι μένοντος τοῦ ἐν τοῖς λύχνοις ἐλαίου,&c.

IN CAPVT TRICESIMVM QVARTVM.

Col.405.lit.G. *Quæ ſanè etiam magis facilè curari poteſt.* Tametſi exemplaria impreſſa partim ἀνίατος, partim δυσίατος habeant, tamen ratio & res adeò ipſa indicat legendum eſſe εὐίατος. Nam ſi incurabilis eſſet , quid opus fuiſſet curationis rationem & modum ſubſcribere? quid item aduerbium μᾶλλον adiicere attinebat ad vocem priuationem ſignificãtem,& rem penitus negatam? At ἀνίατος vox eſt neque Paulo, neque reliquæ Græcorum medicorũ ſcholæ familiaris.

IN CAPVT TRICESIMVM QVINTVM.

Col.406.lit.A. *Verùm ambiens nos aer mutat temperamenta, ſiue immoderatè calidior, ſiue frigidior, aut ſiccior , aut humidior fiat.* In Græcis exemplaribus deeſt vox ἢ ξηρότερος,quam & ratio reponi iubet,& Aëtius expreſſè habet.

Ibid.lit.C. *Ita ut aquæ inductionibus, & otio, & ciborum inopia , & potus redundantia refrigeret: tegumentis autem & laboribus, & cibo uberiore, & potu parciore calefaciat.* Quod hoc loco, Et potu parciore dixi, in Græcis codicibus corruptè legitur, καὶ ποτῷ ἡδίονι. Eſt enim legendum καὶ πόσει ἐλάσσονι. Sicut enim ad diuerſas & contrarias qualitates inducendas , opponit aquæ inductioni tegumenta, ocio labores , ciborum inopiæ , cibum vberiorem : ſic etiam potus redundantiæ refrigeranti opponit potum parciorem calefacientem . Atque hæc eſt genuina ac recta huius loci ſententia. At verò aquæ inductiones non accipiẽdæ ſunt , quaſi ſupra corpus aut vllam corporis partem, eam induci aut ſuperfundi velit, ſed eas locis cœnaculorum , conclauium, ac habitationum induci vult, ita vt aut pauimentis inſpergatur , aut etiam in vaſis apertis deponatur, aut per canales inducatur, quo ſalientis modo , labro ſuppoſito excipiatur. His enim modis aer mirificè refrigeratur. Cæterùm paulo pòſt deeſt vox ψυχρὸν in Græcis Pauli exemplaribus. Sic enim legendum eſt, μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ θερμὸν καὶ ξηρὸν τὸν ἀέρα, τὸν ὑγρὸν καὶ ψυχρὸν ὄντα. Ita ſanè & ratio dictat, & Aëtius libro quinto cap.94. habet. Quod verò hic Paulus Acronem Agrigentinum feciſſe tradit, id Aëtius Hippocrati quoque attribuit. Meminit item eius Hippocratici facti Galenus ad Piſonem de Theriaca . Acronem verò Hippocrate vetuſtiorem facit Suidas, ipſúmque cum Empedocle Athenis vixiſſe ſcribit.

IN CAPVT TRICESIMVM SEXTVM.

Ibid.lit.E. *Linguæ torrefactæ, ſiticuloſi ſunt, anxii, uigilantes, &c.* In Græcis exemplaribus ἄσηροι vox legitur corruptè pro ἀσώδεις. Quòd autẽ duplices ſint ἀσώδεις, alteri cũ cibi faſtidio nauſeabundi, alteri anxii , & variis modis ſe iactantes in lecto, in commentariis medicis ex Galeno docui. De poſterioribus hîc loquitur Paulus: nec habet vox ἄσηροι vllam huc pertinentem ſignificationem. Sed & mox legitur συνεὶ δὴ pro συνετὸς εἴη, deéſtque vox προγνῶσαι. Totum itaque hunc locum Græcè ſic leges, ex Aëtio libro quinto capite 95. Γλῶσσαι καταπεφρυγμέναι, διψώδεις, ἀσώδεις, ἄγρυπνοι, σπασμοὶ βίαιοι, καὶ ἄλλα πονηρὰ πολλά. εἰ δέ τις συνετὸς εἴη, προγνῶσαι μέλλοντα ἥξειν,&c. velut textus habet, & ego conuerti.

Ibid.lit.G. *His calefactoriis opus eſt, quò caliditas ad ſuperficiem corporis trahatur, & ſiquo alio modo fieri poſſit ut caliditas ex profundo ad externas partes educatur.* Ex Aëtio hic locus ita Græcè legi debet, Τούτοις θερμασμάτων δεῖ, ὥστε ἑλκυσθῆναι τὸ θερμὸν ἐπὶ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ σώματος· καὶ εἰ δή τινι ἄλλῳ τρόπῳ οἷόν τε ἀγαγεῖν τὸ θερμὸν ἐκ βάθους πρὸς τὰ ἔξω. Sed & paulo ante hunc locum vbi legitur, καὶ ἡ φλὸξ ἄχρι στήθους, deeſt vox quæ item ex Aëtio adſcribenda eſt, ἀνίῃ.

Ibid.lit.G. *Vtendum & hac quæ præſumitur potione , Aloes partes duas , ammoniaci thymiamatis partes duas, myrrhæ partem unam. Hæc in uino odorato fabæ magnitudine dentur, quotidie uidelicet.* In Græcis codicibus legitur, ἐν οἴνῳ εὐώδει δοτέον ὅσον κυάθου ἥμισυ, ita vt vini menſura, non medicamenti pondus, aut modus , aut quantitas ſit expreſſa , quum tamen non multum referat vini ne plus aliquanto aut minus quis accipiat . At vt medicamenti certus modus ſumatur multum refert, de

incerta mole myrrhæ ſimplæ,ad duplam aloen, itémque duplũ ammoniacum thymiama, quam molem quiſque pro-
ut libet augere ac minuere poteſt.Neque enim de medicamento menſura dimidii cyathi accipi debet,aut poteſt.Pro-
inde legendum arbitror, ὅσον κυάμου μέγεθος: primum quòd facilè fieri potuerit vt ex decurtata ſcriptura κυάμ. μεγ. is
qui tranſcripſit,legendum putarit κυάθου ἥμισυ,maximè quum vini mentio proximè fieret:deinde quòd fabæ magnitu
do conueniens modus eſſe videatur huius medicamenti quotidie ſumendi,nõ purgationis,ſed humorum à corruptio-
ne aſſeruandorum gratia: poſtremùm quòd vox ὅσον quantitatem ponderis aut molis ſignificet,non menſuram,aut ca-
pacitatem vaſis alicuius.Porro huius medicamenti loco hodie ſunt in vſu catapotia,ſiue pilulæ communes dictæ, ſiue
de tribus rebus.Conſtant enim aloe,croco & myrrha,ita vt quædam officinæ æquale omnium pondus ſumãt: quædam
myrrhæ ſimplum,aloes & croci duplum:quædam aloes duplum,croci & myrrhæ ſimplum:prout authorum primorum
aut vtentium,aut etiam præſentium medicorum vſus obtinuit. Differentia in hoc eſt quòd in his pilulis crocus pro-
ammoniaco,haud ſcio qua ratione aut quo errore,ducas Arabibus medicis,recipitur: & quòd pilulæ degluttiuntur,me-
dicamentum hoc ex vino bibitur.Nam quod ad pondus attinet,pilularum doſis in communi eſt drachma vna.Qui ve-
rò in peſte quotidie vtuntur,minus ſumunt,drachmæ nimirum tertiam aut quartam partem,ita vt à quibuſdam neque
hic fabæ magnitudo excedatur.

IN CAPVT TRICESIMVMSEPTIMVM.

Col.407.lit.A. *Et totum corpus maiorem naturali molem habet.* Tametſi Paulus hoc loco legat, ἐν ὄγκῳ τε μείζονι τοῦ κατὰ φύ-
σιν τὸ σῶμα τῆς γαστρός ἐστι: tamen Galenum 11.methodi, & Aëtium lib. 5.capite nonageſimoquinto ſequuti, legere ma-
luimus & expreſſimus, ἐν ὄγκῳ μείζονι τοῦ κατὰ φύσιν ὅλον τὸ σῶμά ἐστι.Nam & oris ventriculi moles cerni non poteſt,& ſiquid
ea parte tumidius foris appareat,hoc inflati præcordii nota quæ præceſſit,ſatis indicatum fuit. Sed & color qui ſequi-
tur ad totum corpus pertinet,non ad vẽtriculi oſculum.Deeſt autem & eo loco Paulo vox vna ex dictis authoribus re-
ſtituenda,vt ſic legatur, ἔστι δὲ οἷς ἐπὶ τὸ μελάντερον καὶ πελιδνότερον. At mox ſiue legas, εἴγε καὶ χωρὶς τούτων, vt Galenus ha-
bet, ſiue οἵτινες καὶ χωρὶς τούτων,vt Aëtius,ſiue οἱ δὴ καὶ χωρὶς τούτων,vt Paulus, δὲ in δὴ mutato,rectam lectionem habes.

Ibid.lit.D. *Et illud ſolum tempus remittamus in quo ſomnus ipſos occuparit. Si quidem igitur pulſus ipſis ualde paruus, & fortiter inæ-
qualis eſt,extremum periculum imminet,& facere oportet ea quæ dicta ſunt,nihil aliud curioſius conando.* Hæc omnia in Græcis exẽ-
plaribus deſunt,nec compendii gratia à Paulo omiſſa ſunt,ſed ad explendam ſententiam neceſſaria exiſtunt. Et ſequẽs
periodus, εἰ δὲ τόνου μετρίως ἔχοι,&c.indicat priorem illam deſiderari.Ex Galeno itaque & Aëtio locis paulò antea citatis
adſcribantur Paulo hæc verba, Καὶ μόνον ἐκεῖνον ἀνιέντας τὸν καιρὸν ἐν ᾧ περ ἂν ὕπνος αὐτοὺς καταλάβοι. εἰ μὲν οὖν ὁ σφυγμὸς αὐτοῖς
σφόδρα μικρὸς καὶ ἀνώμαλος ἰσχυρῶς, ἔσχατος ὁ κίνδυνος, καὶ χρὴ πράττειν τὰ λελεγμένα, μηδὲν ἄλλο περιεργαζόμενον.

Ibid.lit.F. *Aduerſiſſima ſunt his balnea,& aer nos ambiens multus calidus aut frigidus.Hæc igitur facienda ſunt à prima die,ubi ipſe
incœperis curationem.* Et hæc omnia deſunt in Græcis exemplaribus , neceſſariò ad perficiendam ſententiam requiſita,
& non breuitatis ergò à Paulo relicta , ſed ab exſcribente prætermiſſa . Nam etiamſi multa legantur in Galeno ac Aë-
tio quæ Paulus libenter tranſiliuit,tamen hæc ſine ſententiæ detrimento omitti non poſſunt. Sic ergo lectio complea-
tur, Εναντιώτατα τούτοις ἐστὶ βαλανεῖα, καὶ ὁ περιέχων ἡμᾶς ἀὴρ ἱκανῶς θερμὸς ἢ ψυχρὸς γινόμενος. ταῦτα μὲν οὖν πρακτέον ἀπὸ τῆς
πρώτης ἡμέρας ὅταν αὐτὸς ἄρξῃ τῆς θεραπείας.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM.

Col.408.lit.B. *Verum in rhenibus cum grauitate quadam dolor eſt,in uno loco firmatus, circa lumbum dextrum aut ſiniſtrum , retror-
ſum magis.In colo uerò dolor ex loco ad locum tranſit.* Hæc quoque deſunt in Græcis exẽplaribus, ex tranſcribentis incuria re-
licta.Neque enim ſine his ſententia integra eſt,& non compendium ſed diſpendium eſſet, relinquere ea quæ ad ſenten
tiæ perfectionem referunt . Ex Galeni itaque libro ſecundo De locis affectis, & ex Aëtii libri quinti capite centeſimo,
ſic ad verbum legendum eſt,(inde enim ad verbum etiam præcedentia ac ſequentia Paulum trãſcripſiſſe apparet) Ἀλλ'
ἐπὶ μὲν τῶν νεφρῶν μετὰ βάρους τινός ἐστιν ἡ ὀδύνη, καθ' ἕνα τόπον ἑδρασμένη, κατὰ λαγόνα δεξιὰν ἢ ἀριστερὰν, ὀπισθεν μᾶλλον. ἐπὶ δὲ τοῦ κώλου
μεταβαίνει ἡ ὀδύνη τόπον ἐκ τόπου.Sed & paulo pòſt ex memoratis Galeni & Aëtii locis,legendum eſt hoc modo , πονώδης δὲ
καὶ ναρκώδης ἐστι φέρει τοῖς πόνοις ὁ ὑπὸ τῷ δέρματι τεταμένος ὑμὴν· οἱ δὲ μεταξὺ τῆς σαρκὸς, οἷον διασπῶντες. Etiamſi in Aëtio vi-
tioſè legatur γαστρὸς pro σαρκὸς,& reliqua lectio corrupta ipſi ex Paulo reſtitui poſſit. Porro quod paulo pòſt,Placantes i-
pſos magis attenuantibus eduliis,conuerti,in Græcis eſt προσλιπαροῦντες, quod ſignificat placantes, mitigantes: neque
neceſſe eſt aliam vocem exquirere quæ pro hac ſubſtituatur. At verò quod mox ſequitur,Si verò tumor grauans aut pre
mens dolorem efficiat,tumor curandus eſt,accipiendum de tumoribus forinſecus in corpore obortis,& non de aliqua
externa illapſa corpori mole,quæ aut grauaſſet aut contudiſſet.quomodo enim de hac mole ſubiũxiſſet, τὸν ὄγκον ἰατέον?
Sed clarior eſt adhuc,qui inſuper addit quibus rebus tumor is ſit curandus,Aëtius, τὸν ὄγκον ἰατέον, inquit, διὰ τῶν λεπτυνόν-
των καὶ ἀραιούντων.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMPRIMVM.

Ibid.lit.G. *Craſſitudinem habet ſtrigmentitiam, aliquando etiam oleoſam,aut adipoſam, ſyntexis(id eſt colliquatio)appellatur morbus.
Nam recens compacta pinguedinis ac carnis eſſentia,à febre ardente reſoluitur ac colliquatur.* In Græcis exemplaribus lectio corru-
pta ſic reſtituatur ex Aëtii libri quinti capite nonageſimo,& libri noni capite triceſimooctauo , Καὶ πάχος ἔχον γλοιώ-
δες, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐλαιῶδες ἢ πιμελῶδες , σύντηξις καλεῖται τὸ νόσημα. ἡ γὰρ νεοπαγὴς οὐσία τῆς πιμελῆς καὶ τῆς σαρκὸς ὑπὸ πυρετοῦ διακαοῦς
καοῦς ἀναλύεται καὶ τήκεται.Sed & mox integra vox deeſt, & vna corruptè legitur, nempe γῆς pro πηγῆς. Sic ergo integra
lectio reſtituatur, ψυχροῦ πόσις ἴασίς ἐστιν ἀπὸ πηγῆς ψυχροτάτης.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSECVNDVM.

Col.409.lit.A. *Tunc autem aperire & claudere palpebras cogimus.* In Græcis exemplaribus legendum eſt ex Aëtio libri
quinti capite centeſimo decimoſexto , διοίγειν δὲ ποτε καὶ μύσαι ἀναγκάζομεν τὰ βλέφαρα. Quòd ſiquis ex Oribaſio legere
maluerit, διοίγειν δέ ποτε εἰ μύσειεν ἀναγκάζομεν τὰ βλέφαρα,verba quidem habebit diuerſa,ſed in eandem tamen ſentẽtiam
tendentia,nimirum vt ægris per hoc fatigatio inducatur.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVARTVM.

Ibid.lit. E. *Poſt conuenientem ſuperflui uacuationem.* In Græcis falſò habetur, μετὰ τὴν προσήκουσαν τῶν πυρετῶν κένωσιν.Le-
gendum eſt enim περιττῶν.hæc enim vacuantur, non πυρετοί.Ita etiam libri tertii capite tertio, πυρέττοντος pro περιττεύον-
τος falſò legitur.

Ibid.lit.F. *Cataplaſma huic adhibendum eſt ex polentæ polline.* Græca exemplaria habent κατάπλασμα ἐκ παλαιοῦ ἀλφίτου:
ſed facilis fuit lapſus,vt παλαιοῦ pro πάλης arriperetur.Eſſe autem ἐκ πάλης ἀλφίτου legendum docet Aëtius libri quin-
ti capite centeſimo decimoquinto. Non enim præſcribunt veterem polentam, ſed ipſius polentæ pollinem, quæ πάλη
& παιπάλη Græcis dicitur.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.

Col.410.lit.C. *Si uerò perſeueret rigor aut perfrigeratio.* Leuis & nullius momenti error in Græcis exemplaribus , fecit
vt tota ſententia huius loci corrumperetur.Græcè ſic habetur, ἐπὶ μόνου δὲ τοῦ ῥίγους ἢ τῆς περιψύξεως οὔσης. Legendum autẽ
ἐπιμόνου, vt ſit vna vox.Hæc & alia huiuſmodi hactenus non attigi,neque in poſterum adducam , quum ex ipſa noſtra
tranſlatione ſatis cognoſcantur,& talibus dedolandis immenſus præſegminum aceruus futurus ſit.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEPTIMVM.

Ibid.lit.G. *In ſomno uerò in cimolia terra aquæ diſſoluta pingueſiũt.* Græcè legitur κιμωλίᾳ ὕδατι διαλυθείσῃ παιγνόμενα δρᾶ, καὶ

Sed legendum eſt pro ὁρᾷ ἡ vox ῥάκη. Cimolia enim quum aqua reſoluitur, pinguitudinem quandam remittit, quam ἔμφυτον κεκλημένη (vt Dioſcorides ait) in ſe habet. Cimoliam itaque in ſomnis dorſo ac thoraci per panniculum aut linteum ſubiici vult Paulus, ſicut antea etiam ventilationem per flabellum cum ſomno aſſumendam eſſe dixit. alioquin enim ſomnus ſine his machinamentis non ſudorem prohiberet, ſed magis adiuuaret. Nam antea docuit iudicatorios ſudores tum aliis faciendis, tum ſomno adiuuandos eſſe.

Col.411.lit.A. *Qui verò per expreſſionem fiunt ſudores.* Sudores per expreſſionem (id eſt κατ᾽ ἔκθλιψιν) fiunt qui per vim quandam ex doloribus aut cõuulſionibus eliduntur, & quos anxietas quædam excludit. Eos autem deligatione & fotu extremarum partium, & panniculorum laneorum defrictione curare præcepit. Sed corrupta eſt in Græcis codicibus lectio, quæ habet ἀποψύχει διὰ ῥακιδίων ἐρέων. legẽdum enim eſt ἀποψήξει, à verbo ψήχω, quod tero, τρίβω, tergo, ſcabo, frico ſignificat. Et alioqui vox ἀποψύχει nihilhuc pertinens ſignificat, niſi pro deſiccare accipias, & ἀποψύξει legas. & fortaſſis pro ἐρέων legendum eſt ἀραιῶν, vt raros panniculos accipiamus.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMNONVM.

Ibid.lit.F. *Vitare autem oportet repentinam ex ſomno excitationem, fumum, puluerem, acriores odores, piperis, caſtorei, ſinapis, mẽthæ. Lenis eſt odor mali ac polentæ.* Hæc Græcè ad verbum ita leguntur, φυλάττεσθαι δὲ αἰφνιδίαν ἐξ ὕπνου διέγερσιν, καπνὸν, κονιορτὸν, τὰς δριμυτέρας ὀσμὰς, πεπέρεως, καστορίου, νάπυος, ἡδυόσμου. πρεσηνὲς μήλου καὶ ἀλφίτου ὀσμή. Dubium itaque eſt primùm an ἡδύοσμον (id eſt mẽtham) vitare iuſſerit, velut quæ acris calidáque ac tenuium partium ſit, atque iſtis facultatibus velut alia quæ enumerauit, ſternutationem irritet: aut diſtinctione poſt vocẽ νάπυος facta, ἡδυόσμου vox ad πρεσηνὲς & ſequentia coniuncta legi debeat, quomodo poſterioris editionis lectio habet: maximè quum Aëtius lib. 6. cap. vltimo in fine apertè tradat, mẽthæ olfactum ſedare ſternutationes. ποιεῖ, inquit, καὶ τὸ ἡδύοσμον ἢ τὸ ἡδύχροον ὀσφραινόμενον. Deinde ambiguum eſt an μῆλον vox rectè legatur. Nam quum multa ſint malorum genera facultatibus diuerſa, non videtur ita ſimpliciter debuiſſe pronunciare mali odorem lenem ſiue gratum eſſe: deinde diuerſiſſimi generis odores, mali & polentæ non ita commodè coniunxiſſe videtur: vt proinde ſuſpicio ſit, pro μήλου voce legendum eſſe ἀμύλου, quum amylum & natura & viribus polentæ vicinius ſit, & acria leniendi vim habeat. Hæc proponenda duxi, non quòd omnino improbem aut tollam veterem lectionem, ſed vt ſollicitos faciam rei medicæ ſtudioſos, artémque exerentes, quò diligenter etiam rectè tradita conſiderent ac expendant, atque ita non temere quæuis, ſed experientia quoque prius cognita, in vſum aſſumant.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMPRIMVM.

Col.412.lit.D. *Si verò ad magnam famem (bulimon appellatam) ciborum inappetentia deueniat, hoc eſt, ut excellenter animo linquantur, hos reuocabimus.* Legitur quidem hoc loco ὑπερβάλλουσαν ἀτροφίαν, hoc eſt vt excellenter non ſentiant alimentum: ſed quum præcipua eorum qui bulimo corripiuntur affectio in hoc ſit vt animo linquantur cum extremarum partium perfrigeratione, & ſpiritus defectione (velut Aëtius libri noni capite ſexto docet) videtur etiam hic legẽdum eſſe ὑπερβάλλουσαν ἀψυχίαν, velut etiam reddidi, maximè quum ſequatur, τούτους ἀνακλησόμεθα, id eſt hos reuocabimus. Non enim reuocantur, ac veluti ad vitam reparantur niſi ἀψυχοῦντες, & qui λειποθυμοῦσι. Eſtque ἀψυχία idẽ quod λειποθυμία, velut etiam Hippocrates lib.1. De morbis muliebribus vſurpat. Quòd ſi tamen ἀτροφίαν legendum eſſe quis contendat, neque is aliam ſententiam inducere poterit quàm vt accipiamus, adeò vehementer alimentum non ſentiri vt inde deliquium animi conſequatur. Reuocatis autem panem ἐν κράματι (id eſt vino diluto) exhibet: ſed falſò in Græcis vna vox ἀκράματι habetur.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMTERTIVM.

Ibid.lit.G. *Appetunt etiam vitioſas qualitates, quemadmodum etiam cibos.* Sic ſanè habent exemplaria Græca, μοχθηρῶν δὲ ἐπιθυμοῦσι ποιοτήτων, ὥσπερ καὶ σιτίων. At vox σιτίων facit vt videri poſſit rectius legi πομάτων quàm ποιοτήτων, vt accipiamus eos & potus & cibos vitioſos appetere. Sed repugnat conſtans lectio exemplariorum, etiamſi fieri potuerit vt ob vicinitatem vocum, ποιοτήτων pro πομάτων ſuppoſita ſit: deinde & ratio colligit, & experientia confirmat, nõ potus tantùm eos vitioſos, velut etiam cibos, appetere, ſed varias res quæ nec in cibi nec potus vſum veniunt, ſed in ore ſaltem teneri, aut manducari poſſunt, ex partibus animalium, ſtirpium & terrarum, imò etiam rerum abſurdarum, iuxta prædominantis vitioſi humoris proportionem. Quin & ſi potus ac cibos tantùm eos appetere, velimus accipere, tamen etiam ſic πομάτων vox melius ſub voce ποιοτήτων intelligi poteſt quàm expreſſè pro ipſa remota reponi. Quòd ſi Galenum lib.1. De ſympt. cauſis ſequi voluerimus, vtram vocem maluerimus rectè legemus. Nam vtraſque voces eodem loco non ita multo facto diſcrimine vſurpat. Et Paulum inde hæc & ſequentia mox deſcripſiſſe apparet, vnde etiam vera lectio peti poteſt.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVARTVM.

Col.431.lit.C. *Et damaſcenorum & Myſclij, hoc eſt myxæ oſſa in ore retenta.* Græca exemplaria hîc ſunt corrupta. ſic enim habent, καὶ δαμασκηνὰ καὶ μυσκλίου, τοῦτο δέ ἐστιν ἡ μύξη, τὰ ὀστᾶ. Poteſt autem recta lectio reſtitui ex Aëtio qui lib. 5. cap. 118. ita habet, καὶ δαμασκηνοῦ δὲ ἢ μυξαρίων τὸ ὀστέον κατεχόμενον ἐν τῷ στόματι παραμυθεῖται. Proinde ita Pauli lectio habere debet, καὶ δαμασκηνοῦ καὶ μυσκλίου, τοῦτο δέ ἐστι τῆς μύξης τὰ ὀστᾶ. Eſt autem myxa fructus non multum diſſimilis pruno damaſceno, ita vt alter pro altero agnoſci poſſit. Hodie in pharmacopoliis Sebeſten vocant. Vtriuſque officula illa interna in quibus & nucleus eſt, hîc in vſum præſcribuntur. Meminit porro paulo pòſt Salis Indici, qui colore quidem & compage ſimilis ſit ſali communi, ſapore verò mellito. Quibus verbis declarat ſe nihil aliud præſcribere quàm Zuccharum hodie appellatum granoſum, illud & candidum appellatum: quod ipſum etiam Dioſcorides nouit, & Saccharum appellat, & lib.2. deſcribit, ſpeciem eſſe mellis in India ac felice Arabia concreti, quæ in harundinibus reperiatur, compage ſimilis ſali, & quæ ſub dentibus ſimiliter vt ſal atteratur. Sed & Paulus lib.7, Sacchar appellat, & ex felice Arabia afferri dicit: quod minus quidem, inquit, dulce eſt melle quod apud nos eſt, ſed paribus viribus præditum, ſupra hoc quòd neque ſtomacho ingratum eſt, neque velut hoc ſitim inducit. Quæ verba Paulus ex Galeno lib.7. ſimpl. medica. tranſcripſit: ſicut Galenus ſua partim ex Dioſcoride ſumpſit. Plinius quoque lib.12. cap.8. eandem ſentẽtiam his verbis exponit, Saccharum & Arabia fert, ſed laudatius India. Eſt autem mel in harundinibus collectum, gummium modo candidum, dentibus fragile, ampliſſimum nucis auellanæ magnitudine, ad medicinæ tantùm vſum. Hæc omnia quum hodierno appellato Zuccharo probè conuenire videantur, non libet mihi diuerſum genus hodierni Zucchari à Saccharo illo veterum credere: etiamſi tempus & locos & vſum & parandi modum aliquantum immutarit. Sed de hac re amplius quiddam lib.2. Emblematum in Dioſcoridem, emblemate 71, dicemus.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMOCTAVVM.

Col.441.lit.B. *In principio igitur ſuſtinere oportet ea quæ prodeunt, ita ut nihil reſiſtamus aduerſus ea quæ ex corruptione ac cruditate efferuntur.* In Græcis exemplaribus deſunt hoc loco duæ voces ad explẽdam ſententiam neceſſariæ, nempe πρὸς τάνα. Cæterùm quod ad finem huius capitis habetur, ἀγάθιον ἐξειλίσθω πρὸς τυπωθὲν τῇ ἕδρᾳ ἀπὸ θερμῶν στημάτων, integrum eſt, & bonam ſententiam exhibet, ſiquis voces rectè arripiat. Eſt autem ſententia ea quam ego expreſſi his verbis, Glomer ex calidis ſtaminibus ad ſedem efformatus apponatur. Eſt enim ἀγάθιον glomus ſiue glomer, id eſt globus ex ſtaminibus (quæ στήματα vocantur) factus, noſtrum vulgus ein vveber klůel appellat. Talem itaque glomum ex ſtaminibus ac filis factum ita efformari vult vt ad ſedem aptus ſit, & appoſitus prohibere poſſit ne ita frequens ad egerendum ſurrectio contingat. Meminit etiam lib.5. cap.41, in fine.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMNONVM.

Col. 402. b. lit. G. *Per typhã uelut mos eſt, uaſa in naribus ſauciare.* Quandoquidē ſtillatio ſanguinis, quæ videlicet guttatim ſanguine è naribus ſtillante contingit, aut per expreſſionem (id eſt violentiam quandam plenitudinis vrgentis ac impellentis) aut ob meatuum denſitatem (id eſt διὰ πύκνωσιν τῶν πόρων) velut Aëtius lib. 5. capite 124. dicit, fit, etiamſi in Paulo τῶν πόρων vox deſit: hanc ſanè meatuum denſationem rarefacere vult, atque ſic ſtillationem in largiorem fluxionem commutare, & hoc ſauciatis vaſis naribus per typham. Eſt autem Typha harundinis ſpecies ea quæ frequens vbique occurrit in ſtagnantibus locis ac paludibus, vulgus noſtrum kolben, & roricht kolben appellat. Hæc itaque Typha inditur in nares, & acie ſua vaſa ſaucians ſanguinem elicit. Aëtius citato iam loco idem per graminis coliculum molitur. διὰ καυλίων ἀγρώστεως, inquit, ὡς ἔθος τρῶσαι τὰ ἐν τοῖς μυξωτῆρσιν ἀγγεῖα. & lib. 6. cap. nonageſimoquinto, graminis flôrem aut ſummam eius aſperiorem partem naribus indere iubet, & obtorquere donec ſanguis erumpat.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI

Dolabellarum in Paulum AEginetam liber tertius.

IN CAPVT PRIMVM.

Columna 411. litera E.

ALIVD *experimento cognitum ad alopeciam. Radicis mandragoræ, &c.* Hoc medicamentum in nullo alio medico Græco, quod ſciam, reperitur: & vocibus obſcuris, & Paulo non ita familiaribus proditum, meritò tanquam ſuppoſititium eſt ſuſpectum. Ac primùm quidem ponderis lectio corrupta eſt. habetur enim χ η'. quod ſanè pondus ſi congiorum octo menſuram accipiamus, in immenſam molem excreuerit medicamentum. Aut igitur vltro hoc pondus author obſcurauit, aut corruptè legitur, pro genuino pondere ſο η'. id quod Latinè expreſſi: deinde habetur ἀξυγγίου χοιρείου ἀπάστου. Neque ſatis conſtat quid per ἀπάστου vocem ſignificare velit, ἀθεράπευτον, ne (id eſt nō curatam) aut ἄναλον, id eſt non ſalſam. At quum πάσσειν inter cætera ſignificet etiam ſalem inſpergere, ἄπαστον non ſalſam conuerti: & alioqui inſulſæ axungiæ vſus hoc loco potior quàm ſalſæ axungiæ videtur. Poſtea nerii herbæ cordis ſiue internæ partis parum habet, hoc modo, νηρίου τῆς βοτάνης καρδίας ὀλίγον. Nerium itaque fruticem, qui & rhododaphne & rhododendron appellatur, obſcurat herbæ appellatione: & dum cor eius herbæ accipere iubet, etiam de parte nos ambiguos facit. Puto tamen ramorum nerii internā partem ſiue medullam accipiendam eſſe, ſicut in ſcilla internam partem ac medium καρδίαν Græci medici vocant. Putatur autem nerium eſſe fruticem, noſtris olander appellatum. Cætera clara ſunt, niſi quòd ἀποσμήξασαι corruptè legitur pro ἀποσμηρώσαι. eſt autem ἀποσμηρῶσαι excolare.

Ibid. lit. F. *Aliud. Capitis muris uſti partem unam, teſtarum buccinorum marinorum partem unam.* In Græcis codicibus ita legitur, ἄλλο. κυνὸς κεφαλῆς κεκ. μέ α'. ὄστρακα ῥούσιον ἐκ τῆς θαλάσσης μέ. α'. Tametſi non improbo coniecturam, vt ob ſcripturæ vicinitatem, κυνὸς vox pro μυὸς voce ſuppoſita ſit, maximè quum Galenus quoque lib. 1. κατὰ τόπους muris caput & non canis habeat: tamen ſicut paulo antea vulpeculæ caput vſtum recipiebat, ſic caninum quoque hoc loco recipiendum eſſe, præſcripſiſſe videri poteſt, vtrũque ob vim vehementer reſiccantem ac exterſoriam. Eodem modo, ſicut pro vocibus ὄστρακα ῥούσιον, legendum puto, ὀστράκων κηρύκων: (nam eadem etiam paulo inferius in hoc capite habentur) tamē nolo etiam penitus ὄστρακον ῥούσιον reiicere. fortaſſis enim legendum eſt, ὀστράκων ῥουσίων ἐκ τῆς θαλάσσης μέ. α'. id eſt teſtarum ruſſearum ex mari partem vnam. Tametſi verò res obſcura ac incerta pro certa tradi non poſſit, tamē ſuſpicor ῥούσιον dixiſſe ruſſeum, Latina voce vſurpata. quemadmodum Conſtant. Cæſar lib. 2. de agricult. cap. 24. ῥουσίζοντα ἴα dixit ruſſei coloris violas. Et Paulus lib. 7. cap. 11. in antidoto podagrica ex corallio, anagallidē, τὸ ῥούσιον ἄνθος ἐχούσῃ (id eſt Puniceum florem habentem) dixit. Et tamen neque ſic ruſſeæ teſtæ ex mari, aliæ erunt quàm conchyliorũ ac concharum, atque adeò ipſorum buccinorum. Sed hæc coniectura noſtra ſit, qui nolui locum ab omnibus ſilentio præteritum, relinquere intactum, ſed quod in præſens videretur communicare. Addam porro & aliam coniecturam: Poſſit fieri vt recta lectio ſit, ὀστράκων ἐχίνων ἐκ τῆς θαλάσσης. Nam Galenus lib. 1. κατὰ τόπους, inter huius generis medicamenta à Critone prodita, Erinaceorum marinorum teſtas vſtas habet. Sed ſint hæc coniectantis ac diuinantis, non aſſerentis ac affirmantis. Neque enim mox mutanda eſt lectio expreſſa, ex eo quòd alius ſcriptor diuerſum quid habet: niſi penitus conſtet ineptam ac inutilem eſſe lectionem eam quæ ab altera variat. Proinde etiam in ſequentibus nihil opus eſt adducere diuerſam lectionem Galeni, aut Oribaſii, aut Aëtii, vbi non palàm res ipſa reclamat. Poſſunt enim poſteriores etiam in his quæ ex aliis vſurpant, aliqua demere, aliqua addere, pondera etiam ac menſuras mutare, alia contuſa, alia torrefacta aſſumere, & totius medicamēti formam alterare, prout ipſis ex vſu fore viſum fuerit. Siquid igitur à nobis aliter quàm Græcè habetur, conuerſum eſt, id velut certum à nobis receptum eſt, nequis de ſingulis à me reddendam rationem expectet. Non minima enim commentarii pars, ipſa recta tranſlatio haberi debet, vt quæ etiam iuſti commētarii vice eſſe poſſit. Quòd ſiquis tamen aliquid hîc deſideret, is multa huc pertinentia in lib. 1. commentariorum meorum medicorum in Galenum κατὰ τόπους ſcriptorum reperiet, & meminerit nos hîc ſaltem dedolare ea quæ prius ita ſecta ac parata fuerunt vt dolabellam tantùm requirerent.

Col. 413. lit. D. *Deinde pectinem in aqua tinge, ac quotidie utere.* In Græcis habetur, τῇ δὲ ἐπιούσῃ καταβάπτων εἰς τὸ ὕδατιον καθ' ἕνα, χρῶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. Ex quibus verbis ego nullam commodam ſentētiam aſſequor. Neque enim καθ' ἕνα ad pilos referri poteſt, quum ſint τρίχες fœminini generis. Neque fieri poteſt vt quis ſingulos pilos hac aqua tingat. Quũ autem neque hîc authorem reperiamus ex quo Paulus tranſcripſit, coniectura vſi, nō eſſe legendum καθ' ἕνα ſtatuimus, ſed literarum vicinitate corruptam eſſe lectionem iudicamus, & pro ea τὸν κτένα legendum eſſe credimus. Nam & per pectinem hac aqua tinctum pili commodè infici poſſunt, & ſimiles aquas, aut potius cremores, hodiéque multis in vſu per pectinem eſſe ſcimus.

Ibid. lit. E. *Aliud. Aphronitri minæ dimidium, pumicis torrefacti minæ quartam partem.* In Græcis pondera hæc corrupta ſunt. Legitur enim ἀφρονίτρου μνᾶς ζ'. κισσήρεως ὀπτῆς μνᾶς δ'. Tanta harum rerum moles nullam penitus congruentiã cum ſequentibus habet, quæ quatuor drachmarum pondere ſumuntur. Suppoſitũ itaque eſt μνᾶς ζ'. pro μνᾶς ς'. & rurſus μνᾶς δ'. ſuppoſitum eſt pro μνᾶς τέταρτον. Nam mox etiam lupinorum χ τέταρτον, id eſt quartam congii partem habet. Atque hîc ſcripturæ modus frequens occurrit in medicis Græcis, vt litera δ'. non numerum quartenarium, ſed quartam rei cui adiecta eſt partem ſignificet.

IN CAPVT SECVNDVM.

Ibid. lit. F. *Aliud. Gallas uiginti, adianti ſextantem.* In hoc medicamento Græca lectio corrupta ſic emendetur, pro χεῖ θαλάσσῃ, lege τρίβε θαλάσσῃ, & pro ὀξηρανθέντα ἀλείφειν, lege ξηράναντα ἀλείφειν.

Col. 414. lit. A. *Aqua capillos denigrans.* In hac aqua falsò legitur μήκωνος καπνέων, pro μήκωνος κωδύων, veluti cōuerti. Sed & ſequentium diſtinctio iuxta noſtræ tranſlationis rationē in Græcis facienda eſt. Vſus autē eſt & hîc Latina voce,

ii. i.

ὕδωρ λακκαῖον,aquam lacuſtrem appellans.Niſi fortaſſis potius Latini λάκκον Græcam vocem,lacum ſuum fecerunt.

Col.414.lit.C. *Thapſi qua tinctores utuntur,quam Romani herbam rubiam uocant,drach.* VIII. *lixiuij pileatorij ſextar.* IIII. Hæc in Græcis ſic habentur, θάψου ᾗ τινι οἱ βαφεῖς χρῶνται,ἣν οἱ Ῥωμαῖοι ἔρβα ῥουβίαν καλοῦσι < η̃.κονίας πιλοποιητικῆς < δ́.Legendum autem πιλοποιητικῆς ξε δ́.velut res ipſa indicat. Et accipiendum lixiuium pileatorium ſiue pileariorum, hoc eſt eorum qui pileos ex lana faciunt, velut in comment.medicis inter alia lixiuiorum genera docui. Quod verò herba ea quæ Latinis Rubia vocatur,Græcis appelletur θάψος(velut hic Paulus habet)hoc apud nullum alium Græcum authorem legi:imò neque θάψον pro vllius herbæ appellatione adhuc reperi. Thapſum addita voce barbaſſum vulgus herbariorum nouit, ſed hæc thapſus φλόμος Græcis eſt, & verbaſcum Latinis, vnde barbaſſi vox corrupta eſt. At hanc thapſum non velle indicare Paulum inde colligimus quòd paulo pòſt φλόμου(id eſt verbaſci) bis mētionem facit:& quòd hæc thapſus,Rubia Latinis non appellatur.Et rubiam quidem Latinis dictam ἐρυθρόδανον eſſe,apud omnes pro certo habetur,& in Dioſcoride rubiæ appellatio addita legitur.an verò hanc Paulus velit, & hic thapſum appellet, ambiguum facit,quod etiam ipſe libro ſeptimo erythrodanum radicem rubram tinctorum eſſe dicit, quemadmodum quoque Dioſcorides. Verùm de thapſo appellata à ſe,mox ita ſcribit,βοτάνης χρυσιζούσης ἣν Ῥωμαῖοι ῥουβίαν καλοῦσι.Non enim videtur conuenire vt eadem modò rubra radix,modò herba auri colorē referens appelletur.Heſychius thapſum lignum eſſe ſcribit quod aliqui Scythicum appellent,& quòd etiam fluuius apud quem naſcitur, Thapſus appelletur.Huic ligno attribuit quòd tingat,& quòd lanas & capita eo flauefaciant. Vnde etiam Thapſinum, flauum vocetur. Sed apponam ipſius verba,θάψινον,τὸ ξανθὸν,ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς θάψου,ὃ βάπτει,ᾧ ξανθίζουσι τὰ ἔρια καὶ τὰς κεφαλάς.τοῦτο τινὲς σκυθικὸν λέγουσι. καὶ ὁ ποταμὸς παρ' ᾧ φύεται τὸ ξύλον θάψος καλεῖται. At vt Paulum de ligno loqui non putemus, facit quòd & herbam vocat,& quòd rubia non appellatur.Eò ergo tandem deuenimus vt rubeam quā aliâs ἐρυθρόδανον dixit, peculiari ſuæ ætatis vocabulo,θάψον ab ipſo dictam eſſe ſuſpicemur:non tamen vlterius id facturi quàm donec rectius quid aſſequuti fuerimus.Habet porro mox in eodem medicamento,κελυδρίου ∫ο β'.Neque ſatis conſtat an quid in rerum natura ſit quod κελυδρίου voce ſignificetur. Proinde & hic coniectamus,μυοκελυδρίου ∫ο β'. legendum eſſe,hoc eſt murini ſtercoris ſextantem.Sunt enim μυοκελύδρια eadem quæ μυόχοδα.procliue autem fuit vocem ob ſimilitudinem corrumpi: & Galenus libro primo κατὰ τόπους,inter ſimplicia medicamenta ad alopecias facientia, muris ſtercus habet: & Paulus ipſe murinum ſtercus alopeciis conuenire libro ſeptimo teſtatur: & alioqui ſi celydrium vertas, ſatis indicas neque quid Græcè legas, neque quid Latinè reddas,te intelligere.

IN CAPVT TERTIVM.

Col.415.lit.E. *Ad ficoſas in capite ac mento puſtulas medicamentum ſiccum.* Quod ſiccū dixi medicamentū,in Græcis codicibus habetur τὸ ξυράφιον,ſed falſó.legendum enim eſt ξηρίον. nam ita mox appellat linea ſequenti, λούσας μὲν ὕδατι, inquit, ἐπίπασσε δαψιλὲς τὸ ξηρίον,id eſt,hoc ſiccum loto largè impone.Vocantur autem ξηρία medicamenta quæ arida & in puluillum detrita inſperguntur ac imponuntur ita veluti ſunt ſicca. Et de his peculiariter libri ſeptimi capite decimotertio agit.De hoc verò ſicco puluillo,quòd non parum vexet hoc medicamentum,dicit,ἅπτεται οὐ μικρῶς,inquit.Significat enim ἅπτεσθαι hoc loco contactum moleſtum,nempe irritare,ſtimulare ac vexare.

Ibid.lit.G. *Aut ſinapi cum aceto.* In Græcis legitur,ἢ σινάπιδι μετ' ὄξους. Sed falſó. neque enim huc facit μάλιστα σιναπική,ſed σίνηπι,quod ipſum etiam ex aliis medicamentis ad pediculos facientibus declaratur.

IN CAPVT QVARTVM.

Col.416.lit.B. *Aut hederæ corymbi aceto cocti,& cum roſaceo triti.* In Græco lege ἢ κισσοῦ κόρυμβοι ἑφθοὶ ἐν ὄξει συμμεαθέντες ῥοδίνῳ. Reliqua rectè habent:niſi quòd in capitis dolore ob frigiditatem, poſt τά τε σημεῖα, in Græcis deſunt voces, ἢ θερμασία.velut ex ſequentibus patet.

Col.417.lit.A. *Et decoctionibus ex hyſſopo & origano,& calidioribus adhuc,&c.* In Græcis exemplaribus deeſt vna vox ἀφεψήμασι.Ita enim legendum eſt,καὶ τοῖς δι' ὑσσώπου τε καὶ ὀριγάνου ἀφεψήμασι, καὶ τούτων ἔτι θερμοτέροις,&c.

IN CAPVT SEXTVM.

Col.419.lit.B. *Bilioſo etenim humore ſuperante,tales uigilantes phrenitici ſunt.* In Græcis codicibus parum integra eſt lectio,partim tranſpoſitis,partim deficientibus quibuſdam vocibus,velut ex capite decimo deinceps huius libri apparet. Sic ergo legendum eſt,καθόλου μὲν γὰρ χολώδους κατακρατοῦντος χυμοῦ,φρενιτίζουσιν οἱ τοιοῦτοι ἀγρυπνοῦντες· τοῦ δ' αὖ φλεγματώδους,κωματωδῶς καταφέρονται.αἱ δὲ παλαιότεροι τοῦ Γαληνοῦ κάτοχον τοῦτο τὸ πάθος προσηγόρευον, κατοχὴν δὲ καὶ κατάληψιν οἱ νέοι.

IN CAPVT NONVM.

Col.420.lit.D. *Pulſus his magni & rari ac undoſi.* Habent quidem exemplaria impreſſa, id quod ac vndoſi dixi, καὶ κλονώδεις,id eſt ac agitatorii: verùm & ratio horum pulſuum quam ſuprà libro ſecundo Paulus tradidit, & experientia ipſa,inſupérque Galenus teſtatur legendum eſſe καὶ κυματώδεις,id eſt ac vndoſi. Nam & in libello De pulſibus introductorio,& lib.4.De pul.cauſis, Vndoſum pulſum palàm lethargicis Galenus attribuit.Et alioqui procliue fuit κλονώδεις vocem pro κυματώδεις ſupponere,ob ſcripturæ vicinitatem.

Pag.422.lit.B. *Per anguſti oris uaſcula inſtillemus.* Græcè eſt,ἐπιρραίνοντας διὰ τῶν βομβυλίων. Sunt enim βομβύλια anguſti oris vaſa per quæ guttatim aliquid inſtillari poteſt. Vtitur hac voce etiam Hippocrates libro tertio de morbis non procul à fine,μετὰ δὲ τὰ λουτρὰ,inquit,καὶ οἶνον γλυκὺν ἢ ὑδαρέα προπίνειν,μὴ ψυχρὸν,ὀλίγον,ἐκ βομβυλίου οὐκ ἀρυσάμου.hoc eſt (vt nuper in edita Hippocratis conuerſione noſtra Latina reddidimus) ex anguſti oris pocillo. In Græcis tamen exemplaribus deeſt vox οὐκ. Galenus in gloſſis Hippocratis, à ſonitu quem edit dum guttæ ex eo prodeunt, nominatum eſſe dicit,cuius hæc ſunt verba,βομβύλιον ἔκπωμά τι στενὸν ἔχον τὸ στόμα ἢ πῶμα,παρὰ τὸ βομβεῖν ὠνομασμένον. Germanis ein engſterlein appellatur,alicubi etiam à ſono & vitri materia, ein klungkerglesſlein.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Col.423.lit.E. *Oportet autem uictus rationem non ſolùm infantibus,ſed etiam nutricibus ac lactantibus proſpicere.* Græca lectio luxata hoc modo reſtituatur,χρὴ δὲ τῆς διαίτης μὴ μόνον αὐτῶν τῶν βρεφῶν,ἀλλὰ καὶ τῶν γαλουχῶν προνοεῖσθαι.

Ibid.lit.H. *Mane uerò paſſum euacuatum bibendum præbe.* In Græcis pro κενώσαντα legendum eſt ἐράσαντα, hoc modo, ἕωθεν δὲ ἐράσαντα τὸ γλυκὺ,διδόναι πίνειν.Significat enim ἐρᾶσαι,κενῶσαι & euacuare:& eſt frequens eius verbi apud medicos Græcos, itémque reliquos ſcriptores vſus : ſicut etiam compoſitorum, κατερᾶσαι, ἀπεράσαι, ἐξεράσαι. Sed loci fere ſunt corrupti ex verbi ignoratione. Galenus libro quarto ſimplicium medicamentorum vbi de vinis inſolandis loquitur,καὶ μετὰ ταῦτα κατερῶντες ἐν ὑπερῴοις οἰκήμασι.Legitur tamen in hactenus impreſſis codicibus,καθαιροῦντες falſó. Hippocrates libro quarto de morbis, καὶ τὴν κεφαλὴν βαρέεται, καὶ ἐξερᾶ, καὶ πυρεταίνει. Vbi ἐξερᾶ pro ἐξεμεῖ & per vomitum ἐκκενοῖ, vſurpat. At in Aldino ἐξερᾶ habetur, quod in Baſilienſi codice rectè legitur. Plutarchus in præceptis ſalubribus, τοὺς μὲν ἐμέτους ποιητέον ἄνευ φαρμακείας καὶ περιεργίας, μηδὲν ἐκταράττοντας, ἀλλ' ὅσον ἀπεψίας ἐκφυγεῖν αὐτόθεν ἀφιέντας ἀπραγμόνως τῷ πλεονάζοντι τὴν ἀπέρασιν. τὴν ἀπέρασιν euacuationem per vomitum dixit. Meminimus etiam in commentariis medicis. Porro mox ſequitur purgatorium medicamentum ex veratro albo, in quo haud dubiè pondera nimia ſunt,ς'. rerum quæ ſingulæ octo drachmarum pondere recipiuntur. Ego vel ſcrupulos vel ſiliquas legendum puto,imò omnino ſiliquas legendas eſſe cenſeo, vt ſit totum medicamenti pondus duarum drachmarum,& ſiliquarum quatuor.Hoc enim cōmodè pro vna vice,cum paſſo quod eſt in colocynthide, ſumi poteſt.

Et facilè fieri potuit vt < character pro Ꝃ charactere ſupponeretur. Non tamen mutaui lectionem vulgatam, ſententiam meam de ea adſcripſiſſe contentus.

Col.424.lit.D. *Ex quo radicis pæoniæ geſtabat magnam ac recentem partem, de collo ſuſpenſam.* In Græcis deeſt hoc loco vox μέρος, quæ reſtituta integram ſententiam efficiet, hoc modo, ἐξ οὗ τῆς ῥίζης τῆς γλυκυσίδης ἐφόρει (λέγω δὲ τὴν παιονίαν) μέγα καὶ πρόσφατον μέρος ἐξαρτώμενον τοῦ τραχήλου.

Ibid.lit.E. *Quum ſymptoma futurum eſt, ubi ſenſerint partem.* Hoc eſt vbi perceperint ac cognouerint partem, non quæ afficitur (ea enim propriè eſt cerebrum) ſed quæ (velut ſuprà dixit) auram aliquam frigidam ex ſe ad cerebrum diſtribuit, ſiue ea manus ſit, ſiue pes, laqueo ſuperpoſitam partem apprehendere ac adſtringere oportet, atque ſic ne ad cerebrum aſcendat ac perueniat prohibere. Et hanc ſententiam etiam ipſa verba Græca exprimunt.

Ibid.lit.F. *Et cibi delationem, & uehementem ad uenerem impetum, & multi uini potum.* Inter ea quæ Paulus hîc ad finem capitis de morbo comitiali vitare iubet, habetur καὶ τὴν ἐκμόχλωσιν. Et ſanè multum ac diu torſit nos quid per ἐκμοχλώσιος vocem ſignificare vellet. Vocem autem corruptam eſſe non dubito. Nam ſiue à verbo ἐκμοχλεύω venit, τὴν ἐκμόχλευσιν legendum eſt: ſiue ab ἐκμοχλέω, ἐκμόχλησιν ſcribendum fuit. Significat autem verbum ἐκμοχλεύω, emoueo, expello, excutio. Sic linea tertia præcedente, de aceto mulſo Iuliano dixit, κατὰ μέρος ἐκμοχλεῦον τὴν ὕλην, hoc eſt (velut reddidi) particulatim materiam excutiēs. At hoc loco, ſiue ἐκμόχλευσιν ſiue ἐκμόχλησιν legamus, ambigui ſumus de qua emotione ſiue excutione loquatur: & neque ex præcedente βραδυσιτία, neque ex ſequente πολυοινία, quas item cauere iubet, ſatis intelligere datur quid per ἐκμοχλεύσιος vocem ſignificare ac vitare nos velit. Si enim ciborum vehementem expulſionem vitare nos voluiſſet, largam habuiſſet copiam verborum quibus id clarius ſignificare potuiſſet, nec ad ita obſcuram, & aliàs ab ipſo non vſurpatam vocem deueniſſet. Si verò morbi aut materiæ ipſius expulſionem cauere nos voluiſſet, καὶ τὴν τῆς ὕλης ἐκμόχλευσιν, aut τὴν τῆς νόσου ἐκμόχλευσιν dixiſſet. Si verò corporis commotionem ac agitationem indicare voluiſſet, videtur potius dicturus fuiſſe, καὶ τὴν τοῦ σώματος ἐκμόχλευσιν, etiamſi ſimpliciter κίνησιν ſignificantius dicere potuiſſet. Quare eo tandem coniectura progreſſus ſum, non τὴν ἐκμόχλευσιν, aut τὴν ἐκμόχλησιν legendum eſſe, ſed τὴν ἐκμάχλωσιν, à verbo ἐκμαχλόω, quod ſcortor & ad venerem feror ſignificat: quod verbum etiamſi inuſitatum ſit, tamen iuſta forma de ſe verbale nomen ἐκμάχλωσιν facit, per quod hoc loco Paulus vehementem ad venerem impetum indicare voluit, vt ſit idem ἐκμάχλωσις quod μαχλοσύνη, id eſt venus & ſcortatio. Atque vt hanc putem eſſe veram huius loci lectionem ac ſentētiam, ex eo inducor quòd etiam ſuprà à vino largiore, venereque multa, abſtinendum eſſe dixit. Sed non volo diutius valere hanc coniecturam quàm donec rectiorem & lectionem & ſententiam fuerimus aſſequuti.

IN CAPVT DECIMVMQVARTVM.

Col.426.lit.A. *Aut intra ſportam cancellatim textam concluſi, in lecto ex alto ſuſpenſo, in altum attollantur.* Hoc modo conuerti verba Græca quæ ſic habent, ἢ ἐωρείσθωσαν ἐν κλινιδίῳ, ἔνδοθεν γυργάθου τινὸς, ἐξ ὕψους ἀπηρτημένῳ. Eſt enim γύργαθον σκεῦος πλεκτόν. In tali ergo concluſi tales, lectis ex alto ſuſpenſis ſeruabantur.

IN CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

Col.428.lit.H. *In his igitur qui canino modo conuelluntur, maxillam in contrariam partem per capiſtri deligaturam reduces.* Græca lectio hîc corrupta eſt, quæ ex Aëtii libri 6. cap.30, & infrà ex lib.6. Pauli cap.92. reſtituenda eſt hoc modo, ἐπὶ μὲν οὖν τῶν κυνικῶς σπωμένων, ἐπίδεσις εἰς τὰ ἀντικείμενα περιάγουσα διὰ φορβείας προσαγορευομένης ἁρμόσει, καὶ ἀφαίρεσις, &c. Eſt autem propriè φορβεία (velut Græci dictionarii exponunt) περιστόμιον, καπίστριον, dictum ἀπὸ τοῦ φέρειν βίᾳ. Vnde etiam Latinis capiſtrū à capiēdo dictū eſt, & ſignificatur eo tam id quod Germanis ein halffter appellatur quàm quod ein maulkorb. Abſyrtus de pullis equorum, πληρώσαντας τοὺς ι' καὶ η' μῆνας, τότε φορβείαν αὐτοῖς περιτιθέντας. Ab huius equini capiſtri ſimilitudine dicta videntur capiſtra quæ muſici ori obligabant ad ſpiritus impetum coercendum, & faciei deformitatem occultandam ac ornandam. Plutarchus in libro περὶ ἀοργησίας, de Marſya, Καὶ ὁ Μαρσύας, ὡς ἔοικε, φορβειᾷ τινὶ καὶ περιστομίοις, βίᾳ τοῦ πνεύματος τὸ ῥαγδαῖον ἐγκαθεῖρξε, καὶ τοῦ προσώπου κατεκόσμησε καὶ ἀπέκρυψε τὴν ἀνωμαλίαν. Hinc igitur & deligaturā mandibulam ad contrariam partem reducentem φορβείαν appellat. At verò paulo pòſt, vbi conuerti, At in ſuperciliorum aut palpebrarum reſolutione, in Græcis legendum eſt, ἐπὶ δὲ ὀφρύων ἢ βλεφάρων, videlicet ex Aëtio.

IN CAPVT VICESIMVM.

Col.430.lit.E. *Vnde non ſicca potius his fomenta, ſed humida conuenire.* Græcum exemplar Aldinum vna voce corruptum, totam ſententiam hanc corruptam, imò penitus nullam exhibet. Sic enim habet, ὅθεν καὶ τὰς ξηρὰς, μᾶλλον πυρίας τούτοις, ἀλλὰ τὰς ἐνύγρας ἁρμόττειν. At hanc lectionem dum Baſilienſis editio emendare ſtudet, magis adhuc vitiatam expreſſit. Sic enim habet, ὅθεν καὶ τὰς ξηρὰς μᾶλλον πυρίας τούτοις, ἀλλ' οὐ τὰς ἐνύγρας ἁρμόττειν, hoc eſt, vnde etiā ſicca magis his fomenta & non humida conuenire. Quæ ſententia nec pro ratione ſpiritus ac aeris craſſi ac nebuloſi facit, qui inſuper frigidus valde ac congelatus & ægrè mobilis eſt: nec curationi quæ ſequitur reſpondet, vt quæ mox ab initio lanas oleo imbutas adhibere iubet, & veſicam amplam oleum calidum habentem imponere. Quanquam Aëtius libri ſexti capite triceſimonono, non ſolùm hoc humidum fomentum in vſum præſcribat, ſed etiam ſicca duo, alterum ex ſale fricto, alterū ex milio in ſacculis adiungat, etiamſi hæc ambo ſimul ſicca ſacculo excepta adhiberi poſſint. Ad hunc itaque fomentorum tum humidorum tum ſiccorum vſum reſpexiſſe videtur Pelops, quem Paulus hîc citat, & humida magis fomenta probaſſe, non tamen ita vt ſicca penitus damnarit, his verbis quorum ſententiam ego reddidi, & hoc modo legenda eſſe ſentio, iuxta eas quas attuli rationes, ὅθεν οὐ τὰς ξηρὰς μᾶλλον πυρίας τούτοις, ἀλλὰ τὰς ἐνύγρας ἁρμόττειν.

Col.431.lit.A. *In potu danda eſt aqua mulſa tepida ad dimidias decocta.* Græca exemplaria habent, ποτιστέον τε ὑδρομέλιτι λιπαρῷ εἰς ἥμισυ ἑψηθέντι, id eſt, In potu danda eſt aqua mulſa pinguis. Sed ego λιπαρῷ pro χλιαρῷ ſuppoſitum eſſe puto, ob ſcripturæ vicinitatem. Neque enim ex eo quòd ad dimidias cocta eſt pinguior euadit, aut etiam valde craſſior: quòd ſi intelligere nos voluiſſet, nō vtique λιπαρῷ, ſed παχυτέρῳ voce vſus eſſet. Sed ſit hoc ex coniectura. Porro quæ paulò poſt ſequitur frigidæ affuſio, eſt apud Hippocr.5.aph.21.

IN CAPVT VICESIMVMSECVNDVM.

Col.432.lit.C. *Turbatio non ex corpore, ſed ab aliqua forinſecus cauſa contingit, uelut à ſole, fumo, puluere, uento.* Habent exemplaria Græca conſtanter pro vento, oleum. Neque quiſquam hactenus dubitauit quin rectè legatur Græcè, οἷον ἡλίου, καπνοῦ, κονιορτοῦ, ἐλαίου, hoc eſt, velut à ſole, fumo, puluere, oleo. Verùm ego ἐλαίου vocem penitus corruptam eſſe iudico, & ſuppoſititiam, pro qua ἀνέμου vocis lectio recta ſit reſtituenda. Nam quum externæ illæ cauſæ eiuſmodi ſint quibus quotidie occurramus etiam inuiti, ita vt vix ſatis cauere poſſimus ne aliquando in ſole verſemur, & foris ambulantes puluerem, domi fumum experiamur: non debuit diuerſum aliud externæ cauſæ genus quarto loco ad ſuperiora tria adſcribi, ſed tale omnino quòd illis ſimile eſſet. Talis autem eſt ventus, qui & domi & foris derepente quandoque ingruit, & oculis turbationem inducit: quæ turbatio tamen citiſſimè ſoluitur, vbi cauſa ſummouetur. At vt ne ab oleo oculi turbationem incurrant, tam facile vitare eſt quàm vt ne etiam ab alia aliqua externa re lædantur, quarū videlicet nullus eſt circa oculos vſus. Et alioqui ſi ad huiuſmodi particularia deſcendere velimus, non oleum eſſet quod velut externa cauſa turbationis oculorum fugiendū eſſet, ſed omnia acria, amara, ſalſa, acida, auſtera & acerba, in quibus generibus infinitas propemodum particulares res comprehendi, quis neſcit? quas omnes ad vitandum propoſitas eſſe oportebat. Huc accedit, quòd tantum abeſt vt oleum turbationem oculis inducat, vt id etiam ad acuēdum viſum oculis

illini Dioſcorides teſtetur. Quare *ἀνέμου* vocis lectionem pro *ἐλαίου* reſtituemus, & ventum non oleum, externam turbationis oculorum cauſam eſſe accipiemus. Nam & alioqui procliue fuit obliteratam vocis *ἀνέμου* vocem, pro *ἐλαίου* voce agnoſcere.

Ibid. lit. D. *Quale eſt collyrium Nili ex roſis, aut etiam Chiacum, & Nardinum.* Græca exemplaria pro Aut etiam Chiacum, habent *ἢ καὶ μηδικόν*, id eſt aut etiam Mediacum. Verùm quum Paulus libri ſeptimi capite decimoſexto nullum collyrium deſcribat quod Mediacum appellet, legendum cenſeo Chiacum, cuius ſecundo loco deſcriptionem habet, ex vino Chio appellationem habentis, & cuius quoque paulo pòſt rurſus mentionem facit, ſicut etiam Nardini. Videtur tamen non minus commodè *σποδιακὸν* pro *μηδικὸν* legi poſſe, id quod in vſuri iudicio poſitum eſſe volo. Nam & ſpodiaci deſcriptionem infrà lib. 7. ad inflammationes ac fluxiones oculorum habet.

Col. 434. lit. A. *Hæc eſt Eraſiſtrati panchreſtus ab omnimoda utilitate appellata.* Hoc liquidum collyrium *πάγχρηστος* dictum Eraſiſtrato adſcribitur, & habetur etiam infrà libri ſeptimi capite decimoſexto iiſdem verbis. Habet idē quoque Aëtius libri quinti capite octuageſimoſecundo, & libri ſeptimi capite nonageſimoſecundo. Ex quibus locis adductus, etiā apud Galenum lib. 4. De compoſ. medic. ſecundos locos, cap. ſeptimi principio, *πάγχρηστος* legendum eſſe in commentariis medicis in idem opus à me ſcriptis probaui, & non *πάγχρυσος*, velut exemplaria Græca ante noſtram Græci Galeni editionem habuerunt. Nominis ratio clara eſt ex variis affectibus adſcriptis, quibus mederi traditur. Sunt autem etiam alia ocularia medicamenta in eodem Galeni libro *πάγχρηστα* appellata. Nouit ipſorum appellationem etiam Plinius de hæmatitæ generibus loquens lib. 36. cap. 20. Principatum dat, inquit, ex his Æthiopico, oculorum medicamentis vtiliſſimo, & his quæ Panchreſta appellant. Eſt inſuper & panchreſtos confectio ab eodem Galeno prodita, eiuſdem operis libri 7. cap. 5. Et eodem nomine Plinius ſtomaticam ac arteriacam confectionem lib. 23. cap. 7. habet.

Ibid. lit. C. De palpebræ euertione, vbi habetur, Æruginē raſam toſtam tritam adhibe, aut plumbum vſtum & lotum, aut vtraque pariter, æruginem & plumbū admoue. In Græcis legitur, *ἰὸν ξυστὸν φώξας λείου καὶ προσάπτου, ἢ μολύβδῳ κεκαυμένῳ, μετὰ θείου ἀπύρου, καὶ πεπλυμένῳ, ἢ ἀμφοτέροις ἴσοις τῷ τε ἰῷ καὶ τῷ μολύβδῳ.* In hoc itaque loco redundant voces *μετὰ θείου ἀπύρου*. Nullus enim eſt hìc ſulphuris vſus, nec plumbum vt vratur, ſulphur requirit. Et Aëtius lib. 7. cap. 71. eadem medicamenta prodens, ſulphuris penitus non meminit, *ἰὸν* inquit, *πεφρυγμένον ἐπ' ὀστράκου λεαίας πρόσαπτου καθ' αὑτὸν, ἢ μόλυβδον κεκαυμένον ἴσον προσπλοκή.*

Col. 435. lit. D. *Pilos agglutinantia. Pilos introrſum refractos glutinat bitumen, maſtiche, colophonia, glutinum, cochleæ glutinoſitas.* In Græcis codicibus vitioſè legitur *εἰς* pro *εἴσω*, & *κόμη* pro *κόλλα*. Non enim vllius plantæ coma, neque *κόμμι* (id eſt gummi) huc facit, ſed *κόλλα*, id eſt glutinum. Indicat id apertè Aëtius qui lib. 7. cap. 68. *ταυροκόλλαν* pro *κόλλα* habet, vnà cum reliquis medicamentis hìc à Paulo proditis. Leguntur porro conſequenter in Græcis codicibus multa collyria nominibus corruptis, ſicut *λειβάδιον* pro *λιβυανόν*, & *ἰλάμων* pro *νιλάμων*, & *δι' ὕδρας* pro *δι' ὑδρίας*. de quibus omnibus libro ſeptimo Paulus agit, & nos quoque libro ſeptimo aliquid dicemus. Hìc tamen non præteribo, ſub titulo de vlceribus oculorum ad finem corruptè legi *λευκῶν* pro *ἑλκῶν*, & mox etiam articulus *τῶν* deeſt. Sic ergo rectam lectionem reſtitues, *δριμυτέρων μὲν ὄντων τῶν ἑλκῶν, στενεύοντι τε καὶ τῷ διὰ χυλοῦ τήλεως*, &c.

Col. 438. lit. C. Sub titulo de glaucomate & ſuffuſione, vbi conuerti, Et purgatione, & infuſis per clyſterem acrioribus, Græca exemplaria habent, *καὶ καθάρσει καὶ κενώμασι δριμυτέροις*. Non eſſe autem legendum *κενώμασι* (id eſt euacuationibus) ſed *ἐνέμασι*, id eſt infuſis per clyſterem, Aëtius docet lib. 7. cap. 51. qui apertè habet, *καὶ κλυστῆρσι δριμυτέροις καὶ καθάρσεσι.* Et alioqui quum particulares euacuationes à Paulo proponantur, ſanguinis detractio, purgatio, alui frequentior ſolutio, ad has etiam particularem per clyſterem euacuationem addere oportebat, & non vniuerſalis euacuationis mentionem particularibus immiſcere: niſi omnino *κένωμα* pro *ἔνεμα* dixit, quod ſanè mihi veriſimile videtur. Nam & lib. quinti capite quadrageſimoprimo & ſexageſimoquinto ita vſurpauit. Alioqui verò procliue fuit alteram pro altera agnoſcere ac ſupponere: ſicut etiam paulo pòſt tres particulæ pro vna ſunt agnitæ ac ſuppoſitæ, vbi conuerti, Teruntur hæc in mellis heminis octo. Græcè enim habetur, *εἰ δὲ καὶ ἐν μέλιτος κοτύλαις ὀκτώ.* Legendum autem eſt pro *εἰ δὲ καὶ* (quæ nihil huc pertinens ſignificant) verbum *λεαίνεται.*

IN CAPVT VICESIMVMTERTIVM.

Col. 439. lit. H. *Ad fortiores verò obturationes, fel caprinum cum porri ſucco inſtilla.* In Græcis habetur, *πρὸς δὲ τὰς ἰσχυροτέρας ἐμψύξεις*, &c. Verùm pro *ἐμψύξεις* legendum eſſe *ἐμφράξεις* ipſa rei tractatio docet, & ex Galeno ac Aëtio colligi poteſt. Multa alia hoc loco per totum caput non magni momenti præterimus, quæ ex ipſa tranſlatione noſtra ſtudioſi cognoſcent, & in Græcis emendabunt. Sicut vbi in Græcis eſt, *δεῖ δὲ συνεχῶς πυριῶντα ἢ τῷ κοινῷ ἐλαίῳ, ἢ τινι τῶν θερμῶν πρασιῶν*, legendum eſſe *μύρων* pro *πρασιῶν*, ſatis indicat quod ſequitur *ἐν αὐτῷ τούτῳ*, quod ad vnguentum pertinet, & ad *πρασιῶν* referri non poteſt, quum *πρασία* fœmininum ſit.

Col. 440. lit. D. *Ad dolores maximos, & pus, & auditus grauitatem, Amygdalas depurgatas* x x. In Græcis legitur *ἀμύγδαλα λελευκασμένα καὶ ἀφρονίτρου* < *γ'*. Vitioſam autem eſſe hanc lectionem, & non amygdalarum & aphronitri, vtriuſque drach. III. accipiendas eſſe, indicio eſt id, quòd non adiectum eſt *ἀνὰ* ante pondus < *γ'*. Pro *καὶ* igitur coniunctione legenda eſt numeri nota *κ'*. vt viginti amygdalas accipiamus. Habet idem medicamentum Aëtius lib. 6. cap. 82. ad verbum, niſi quòd ob ſcripturæ vicinitatem *ἢ* pro *κ'* legitur. Quod verò mox ſequitur in Paulo medicamentū, Recrementum ferri cum aceto ſub caniculæ æſtu tritum, in Græcis corruptè habetur, *ἢ σκωρία τοῦ σιδήρου λειωθεῖσα ἐπὶ χρόνου*. pro *ἐπὶ χρόνου* itaque legendum eſt *ὑπὸ κυνὸς καύματι*, ex Aëtio lib. ac capite iam dictis.

Ibid. lit. E. *Aliud ad ſordes. Naſturtium, & nitri parum.* Græca exemplaria habēt, *καρδάμωμον καὶ νίτρου βραχύ*. Sed legendum eſſe *κάρδαμον*, ex Galeno lib. 3. *κατὰ τόπους* patet, qui in huius medicamenti deſcriptione habet, *καρδάμου ἱκανὸν, καὶ νίτρου βραχύ*. Item ex Aëtii lib. 6. cap. 79. qui habet, *καρδάμου σπέρματος ὅσον ἐξαρκεῖ, καὶ νίτρου βραχύ*. Mox porro ſequitur, Andronis paſtillum, & Neren, & Muſæ inſcriptum. Sed in Græcis *τὴν ἥρην* falſò legitur pro *τὴν νήρην*. Nere autē dictus paſtillus habetur lib. 7. cap. 16.

Col. 441. lit. E. *Ad aurium contuſionem. Hippocrates monet ut nihil ipſis adhibeamus.* Hoc facit Hippocrates in libro De articulis, vbi de aure fracta agit. At in medicamento quod ad contuſas aures mox ſequitur, bulbi Aphricani rectè leguntur, & in Græcis *βολβῶν ἀφρῶν* malè habetur pro *βολβῶν ἀφρικανῶν*, id eſt pro his qui ex Aphrica afferuntur, velut Dioſcorides teſtatur, *βολβὸς ἀπὸ λιβύης κομιζόμενος*, inquit lib. 2.

IN CAPVT VICESIMVMQVARTVM.

Col. 443. lit. A. *Sternutatoria. Veratrum album, caſtorium, piper, herba lanaria, cyclaminus, euphorbium, nitrum, cuminum, herba ſternutatoria uocata, ſingula per ſe, aut ſimul omnia.* Græca exemplaria hìc imminuta eſſe videntur. ſic enim habent, *πταρμικά, ἐλλέβορος λευκὸς, ἢ καστόριον, ἢ πέπερι, ἢ στρούθιον, ἢ ὁμοῦ πάντα.* Nam nec omnia recenſentur quæ ſternutationes mouēt: nec hoc *ἢ ὁμοῦ πάντα*, habet ad quod referatur. Proinde vnam integram lineam ex Paulo intercidiſſe ac periiſſe arbitror, quam ex Aëtio reſtituendam cenſeo, quum vterque ſua ex Oribaſio ſumpſiſſe videatur, & Paulus etiam palàm fateatur. Sic ergo lego, *πταρμικά, ἐλλέβορος λευκὸς, καστόριον, πέπερι, στρούθιον, κυκλάμινος, εὐφόρβιον, νίτρον, κύμινον, ἢ πταρμικὴ πόα· ἕκαστον ἰδίᾳ, ἢ ὁμοῦ πάντα*, ex Aëtii lib. 6. cap. 97. Porro paulo ante hunc locum habetur etiam in Græcis *ἡδυχρόου μάλαγμα* falſò, pro recto *ἡδυχρόου μάγμα*. Ita enim à Galeno & Aëtio, & omnib⁹ medicis Græcis appellatur, & deſcribitur infrà lib. 7. cap. 11. circa Theriaces præparationem.

Ibid.lit.C. *Aut lyſimachiam appellatam in naſum indito.* Græca exemplaria hîc habent, ἢ τὴν καλουμένην λυχνίδα ἔνθες τῷ μυκτῆρι. Ego verò quum nullam lychnidis ſpeciem ſanguinis ſiſtendi vim habere compererim, ſæpe hæſitaui de corrupta lectione, & aliquandiu λυχνίτιδα legendum eſſe ſuſpicatus ſum. Eſt autem lychnitis phlomidis ſiue verbaſci ſpecies, quæ etiam Thryallis vocatur. Sed nec de hac apertè tradit vllus medicus Græcus, quòd ſanguinis è naribus eruptionē ſiſtat, niſi quis ex eo quod Paulus infrà lib.7. de verbaſci generibus ſcribit, quòd acerba ſunt, & fluidis affectionibus conueniunt, etiam in hunc vſum aſſerere ac aſſumere velit. Tandem verò in eam ſententiam adductus ſum vt λυσιμάχιον legendum eſſe credam, quod & conuerti, & pro lychnide repoſui. Nam & inſigniter adſtringit Lyſimachium, vulneráque glutinat, & ſanguinem ſiſtit, & ad ſanguinis è naribus eruptionem, herba ipſa naribus indita, ita vt ipſas obturet, conuenit. Ita enim de ipſa Dioſcorides ait, καὶ πρὸς τὰς ἐκ μυκτήρων αἱμορραγίας ἐμφραττομένη ἡ πόα ἁρμόζει. Atque hoc eſt quod etiā hoc loco Paulus dicit. Sed & Marcellus medicus Latinus, quem ex officina Frobeniana ſuperioribus annis edidimus, lyſimachium ad ſanguinem è naribus erumpentem, vtilem eſſe ſcribit, haud dubiè ex Græco quopiam authore. Polygonum, inquit cap.10, inſeri naribus prodeſt: ſimiliter facit & lyſimachios herba impoſita.

IN CAPVT VICESIMVMQVINTVM.

Ibid.lit.E. In hoc capite medicamenta mirificè ſunt corrupta, & quanuis ex tranſlatione noſtra Græcorum exemplarium lectio genuina agnoſci ac reſtitui poſſit, tamen de quibuſdam obſcurioribus etiam fidem noſtram ſtudioſis approbare volumus. In primo itaque medicamento, Spumæ argenti lotæ drach. VIII. habentur, hoc eſt λιθαργύρου πεπλυμένης < η. Sed exemplaria Græca habent λιθαργύρου πεπέρεως < η. Hic error quum deprehenſu facilis ſit, quum & piper huc inutile ſit, & ſi πεπέρεως vox legi deberet, ἀνὰ < η. ſcribi oportuerit, tamē nemo hactenus animaduertit. In ſecūdo medicamento, Iridis, ptiſſanæ, fabæ freſæ, ſingulorum ſeſquiſextarium conuerti. Sed Græci codices falſò habent, ἴρεως ἢ πτισσάνης ἐρεγμοῦ ἀνὰ ξ. α ς'. Quòd autem ἐρεγμὸς non ad ptiſſanam pertineat, ſed tria diſtincta medicamenta accipienda ſint, iris, ptiſſana, faba freſa, ex Aëtii libri octaui capite 5. cognoſcimus, qui idem medicamentum his verbis habet, ἴρεως λείας, πτισσάνης ἀλεύρου, κυαμίνου ἀλεύρου. Ex quo etiam id intelligimus, ἐρεγμὸν aliquando pro faba freſa, & in craſſiores partes comminuta accipi, aliquando etiam pro farina fabarum, quam etiam Lomentum appellamus. Tertium medicamentum penitus corruptum eſt. nam & ἐρεγμὸν non habet, & pondus vitiatum eſt, & medicamenta ad pondus non rectè diſtincta ſunt, & amygdalarum numerus in pondus mutatus eſt. Sic ergo recta lectio reſtituatur, πτισσάνης, ὀρόβου, λιβάνου, ἐρεγμοῦ, ἰλυοειδοῦς, ἀφρονίτρου, κόστου, ἀνὰ χοίνικος τέταρτον. ἀμύγδαλα πικρὰ κ'. Aëtius loco iam citato idem medicamentum paulo clarius habet, hoc modo, πτισσάνης ἀλεύρου, κυαμίνου ἀλεύρου, ὀροβίνου ἀλεύρου, λιβάνου, ἴρεως κεκομμένης, ἀφρονίτρου, κόστου, ἑκάστου χοίνικος τέταρτον. ἀμύγδαλα πικρὰ κ'. Reliqua ex tranſlatione noſtra emendato.

IN CAPVT VICESIMVMSEXTVM.

Col.444.lit.G. *Aliud, Nucis uiridis corticem terito.* Hoc medicamentum cum proximè ſequenti habetur in Aldina editione capite præcedenti: in poſteriore verò editione Baſilienſi, relatum eſt in hoc caput, ad dentium affectiones. Et vtrunque mihi videtur eſſe ſuppoſititium, & non Pauli genuinum. Habent enim verba à Paulo aliâs non vſurpata. In primo legitur σμύρνας ἀληθ. in Aldino, in altero σμύρναν ἀληθῆ. Ego σμύρναν μινναίαν lego, de qua multa in commentariis medicis dixi.

Col.445.lit.F. *Remittente uerò inflammatione aut decreſcente.* Græca exemplaria habent, ἐνδιδούσης δὲ τῆς φλεγμονῆς ἢ ἀκμαζούσης. Hoc eſt, Remittente inflammatione, aut in vigore conſiſtente. Verùm & res ipſa, & verba quæ ſequuntur, ſatis oſtendunt legendum eſſe παρακμαζούσης, id eſt declinante ſiue decreſcente. Atque ita etiam habet iiſdem planè verbis etiam ſequentia Aëtius lib.8. cap.45. in mea tranſlatione.

Col.446.lit.B. *Cæterùm poſt irritationes ex his factas, gargariſſandum eſt glycyrrhizæ decoctum, aut gargariſmus dandus qui paratur ex uino ſcybelite, & croco, & maſtiche Chia, &c.* In Græcis codicibus legitur καὶ κρόκου καὶ χίας, id eſt & croco & chia. Itaque terram Chiam accipiēdi hinc quibuſdam occaſio data eſt, non animaduertentibus χίαν ſimpliciter maſtichen appellari. Hoc autem declarat Aëtius libri octaui capite quadrageſimonono, qui eadem quæ Paulus his verbis tradit, μετὰ δὲ τὰς ἐκ τῶν τοιούτων φαρμάκων γινομένους ἐρεθισμοὺς, περιχρίειν ἀφεψήματι γλυκυρρίζης, ἢ τῷ διὰ σκυβελίτου, ἢ μαστίχης χίας, ἢ σμύρνης, καὶ κρόκου ἀναγαργαρίσματι.

Ibid.lit.E. *Porro filum lanæ purpura marina infectæ, &c.* De hoc filo multa in commentariis medicis retuli. Habet id Galenus lib.6. ſimpl. medicament. in glycyſide ſiue pæonia. Habet & Plin. lib.30, cap.5, de ſtrumis loquens. Aliqui verò, inquit, circumligant eas lino, quo prælígata infra caput vipera pependerat donec exanimaretur.

Ibid.lit.F. *Commodæ uerò ualde ſunt etiam collutiones, roſarum ſiccarum aut uiridium decoctum frigidum, aut pampinorum uitis, aut foliorum lentiſci, aut rubi, aut malorum cydoniorum, aut rhois, aut uinaceorum, aut lentium.* Horum verborum lectio malè diſtincta eſt, & corrupta in Græcis codicibus, & ῥόδων vox bis habetur, altera vice pro ῥοὺς voce ſuppoſita. Sic ergo legendum eſt ex Aëtio, & capite ſequenti, χρήσιμα δὲ σφόδρα ἐστὶ καὶ διακλύσματα, ῥόδων ξηρῶν ἢ χλωρῶν ἀφέψημα ψυχρὸν, ἢ ἑλίκων ἀμπέλου, ἢ σχίνου φύλλων, ἢ βάτου, ἢ μήλων κυδωνίων, ἢ ῥοὸς, ἢ γιγάρτων, ἢ φακῶν.

IN CAPVT VICESIMVMSEPTIMVM.

Col.447.lit.D. *Ex his uerò qui ſtrangulātur, manus nō admouebimus his quibus iam ſpuma circa os eſt, Hippocrati credentes.* Locus hic eſt apud Hippocratem ſecundo aphor. ſect.43. vbi exemplaria Græca Hippocratis & Galeni conſtanter habent, τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταλυομένων, μήπω δὲ τεθνηκότων, οὐκ ἀναφέρουσιν οἷς ἂν ἀφρὸς ᾖ περὶ τὸ στόμα. Et conuertit vetus interpres, Strangulatorum & diſſolutorum, nondum mortuorum, non referunt quibuſcunque ſpuma fuerit circa os. Et poſt hunc Theodorus Gaza, velut putatur, Qui ſtrangulantur & euertuntur citra mortem, ſi ore ſpumant, non reficiuntur. Et Leonicenus, Strangulati atque diſſoluti, nondum mortui, non referuntur, quibus ſpuma circa os fuerit. Hi omnes interpretes καταλυομένων vocem in Hippocrate legerunt ac conuerterunt: neque ſuſpicatus eſt quiſpiam de corrupta eius vocis lectione. At nos nuper in omnium Hippocratis operum facta per nos tranſlatione ac editione, re ipſa diligentius expenſa, in eam ſententiam adducti ſumus vt non καταλυομένων, ſed καταδυομένων legendum eſſe putemus, & Hippocratis aphoriſmum ſic Latinè conuertimus, Ex iis qui ſtrangulantur & ſubmerguntur, nondum autem mortui ſunt, non reconualeſcunt quibus ſpuma circa os fuerit. Quibus autem rationibus inductus ſim, huc iam adſcribendum duxi, loco ita ferente, vt interim hoc de me ſtudioſi habeant donec & hūc & alios Hippocratis locos, clarius in coniecturarū libris in Hippocratem declarauero. Primùm itaque Galenus in commētariis ſuper hunc aphoriſmum, vocis καταλυομένων nuſquam meminit, neque eam exponit, ſed ἀπαγχομένων vocem ab Hippocrate vſurpatam ſic exponit quaſi ad ſolam ἀγχόνην (id eſt laqueum) pertineat. Circumiecto, inquit, collo laqueo, cor & pulmo opus habent vt fuliginoſam ſuperfluitatem expirent. Quum autem hæc propter laqueum impediatur, totam ipſam pulmo violenter impellit, & in hoc etiam de propria humiditate aliquid ſimul extrudit. Pernicioſum igitur hoc ſignum eſt, quia vim pulmonis indicat, quam patitur dum animal ſtrangulatur. Sic ſanè Galenus ſpumam in his qui laqueo ſtrangulantur, exitiale ſignum eſſe dicit: at nos non ſolùm in iis qui laqueo aut alia re laquei vicem explente ſtrangulantur ſpumam circa os apparere ſcimus, ſed etiam in his qui in aquis ſubmerguntur, quocūque caſu aut modo, aut etiam naufragio id cōtingat, ſi nondū mortui, ſed ſalua adhuc aliquo modo reſpiratione, de aquis extrahūtur. Quū itaq; & laqueis & aquis ſuffocētur ſani homines, vt ſpuma circa os appareat, Hippocr. de vtriſque hoc aphoriſmo dixiſſe mihi videtur, τῶν ἀπαγχομένων καὶ καταδυομένων. Deinde nō putandū eſt Hippocratē loqui de his qui ob morbi aut veneni violētiā ſuffocātur,

velut hoc capite Paulus dixit, In cynachicis quandoque ſuffocationem ſequi, & velut in ſideratis, & comitiali morbo correptis contingit. Nam hi reuocantur ſæpe, etiamſi ſpuma circa os ipſorum conſpiciatur. Quòd ſi ad hos vſque aphor. ſententia ſe extenderet, nec Galenus id præteriiſſet. Quare de duplici externa vi ſuffocationis, & per aquam & per laqueum, ſiue quid laquei vicem præbens, Hippocratem loqui probabile eſt: quum præter has nulla tertia reperiatur. Et proinde hoc loco etiam Paulus de ſtrangulatis & naufragis coniunctim agit. Ita etiam Aëtius lib. 8. cap. 49. Et videtur ſententia Hippocratis ad eos propriè pertinere qui aut ipſi ſibiipſis vim intulerunt, vt vel in aquas ſe ſubmerſerint, vel colla laqueo inſeruerint, qui ſanè in ipſo facto deprehenſi viuere coguntur: aut qui iudicio publico, aut etiam vi priuata, ad aquas aut laqueum damnati, aut detruſi, dum iam ſtrangulantur aut ſubmerguntur, miſericordiam reperiunt, ac vita rurſus donantur: quorum tamẽ nullus reconualeſcit ſi ſpumam circa os habeat. Poſtremùm ſi vox καταλυομένων, de iis qui ex ſtrangulatis diſſoluuntur accipienda eſſet, non neceſſe fuiſſet adiicere coniunctionem καὶ, quum integra ſententia ſine ipſa ſit, hoc modo, τῶν ἀπαγχομένων καταλυομένων, μήπω δὲ τεθνηκότων, id eſt, ex his qui dum ſtrangulantur exolpuntur, nondum autem mortui ſunt. Iam verò καὶ particula adiecta, non de vno aliquo modo, ſed de duplici ſermonem eſſe oſtendit, nimirum & περὶ τῶν ἀπαγχομένων, & περὶ τῶν καταδυομένων, hoc eſt & de his qui ſtrangulantur, & de his qui ſubmerguntur. Nec hîc tam aduerſari nobis id debet quòd etiam Galeni ſæculo καταλυομένων in Hippocratis aphoriſmo lectum eſt, quàm adſtipulari ac ſubſcribere dictionum ſimilitudo, quum vnius minutiſſimæ lineolæ ad quintam literam vocis καταλυομένων additione, & contrà in vocis καταδυομένων quinta litera eiuſdem lineolæ detractione, tota ſententia in alterutram partem ambigua diſtrahatur, vt etiam tot doctis hactenus viris impoſuerit.

IN CAPVT VICESIMVMOCTAVVM.

Col. 448. lit. B. *Cibi uerò his conueniunt ſorbiles, & oua ſorbilia, & amylum, & dulciaria liba, & ſeſama, & oryzæ, & amygdalæ, &c.* Græca exemplaria ſic habent, τροφαὶ δὲ τούτοις ἁρμόζουσιν αἱ ῥοφηματώδεις, καὶ τὰ ᾠὰ τὰ ῥοφητά, καὶ ἄμυλος, καὶ ἴτρια, καὶ σήσαμα, καὶ εἰσὶ καὶ ἀμύγδαλά τε καὶ ὁ τοῦ κώνου καρπός, &c. Quod igitur legitur, καὶ εἰσὶ καὶ ἀμύγδαλά τε apertè corruptum eſt, quum voces καὶ εἰσὶ καὶ nihil huc pertinens ſignificent, ſed ſuppoſitæ ſint pro re aliqua quæ ſimilis ſit aliis, quas hic defluxu ac grauedine laborantibus, in cibis commodas eſſe dicit. Hanc autem oryzam eſſe, tum reliquorum ciborum affinitate, tum quòd moderatè nutrit, & aluum ſiſtit inducor, & fieri potuit vt καὶ εἰσὶ καὶ voces pro recta obliterata lectione καὶ ὄρυζαι agnitæ ac expreſſæ ſint.

IN CAPVT VICESIMVMNONVM.

Col. 450. lit. C. *Elaterij dichalcon, hoc eſt oboli dimidium.* Græcè ſic, ἐλατηρίου δίχαλκον ὅ ἐστιν ἡμιωβόλιον. Eſt autẽ δίχαλκον pondus æreolorũ duorũ. Si itaque Pauli rationem de ponderibus libro ſeptimo in fine traditam vt rectam ſequi volumus, non habebimus hîc integram lectionem. ſunt enim duo æreoli quarta oboli pars; & non oboli dimidium (nam obolus æreolos octo complectitur). Quare iuxta hãc rationem non δίχαλκον, ſed δίχαλκοι β'. legendũ eſſet, hoc eſt æreoli quatuor. hi enim oboli dimidium faciunt. Quòd ſi dimidii oboli pondus ſequi voluerimus, de δίχαλκον vocis lectione nihil ſoliciti erimus.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Ibid lit. G. *Verùm ad uirium conſeruationem frequentius potent aquam mulſam per ſe, & cum nucleis nucis pineæ, & cucumeris ſemine. Verùm ad totum thoracem ac coſtas imponere oportet ceratum cyprinum iridem inſperſam habens.* Aldinus codex hæc ſic habet, πρὸς δὲ φυλακὴν τῆς δυνάμεως, συχνότερον αὐτοὺς ποτιστέον τῷ μελικράτῳ καθ' μόνας, καὶ μετὰ πιτυΐδων καὶ σικύου. ἐπιτιθέναι δεῖ καθ' ὅλου τοῦ θώρακος καὶ τῶν πλευρῶν, κυπρίνην κηρωτὴν ἔχουσαν ἴρεως ἐμπεπασμένης. In horum verborum lectione primùm aut deeſt, aut certè intelligi debet, vox σπέρματος poſt vocem σικύου, vt accipiamus aquam mulſam vel per ſe, vel cum nucis pineæ nucleis & cucumeris ſemine bibendam eſſe: deinde deeſt particula δὲ, ponenda poſt ἐπιτιθέναι, quæ tamen etiam abeſſe poteſt, ſi ſequentia à præcedentibus probè diſtinguantur. Atque hanc lectionem vt veram & huius loci genuinam expreſſimus. At exemplar Baſilienſe σικύου vocem non aſſequens, eam in σικύας tranſmutauit, & ſic totam ſententiam vitiauit, cucurbitas per totum thoracem & coſtas imponere iubens, his verbis, πρὸς δὲ φυλακὴν τῆς δυνάμεως, συχνότερον αὐτοὺς ποτιστέον τῷ μελικράτῳ καθ' μόνας, καὶ μετὰ πιτυΐδων· καὶ σικύας ἐπιτιθέναι δεῖ καθ' ὅλου τοῦ θώρακος καὶ τῶν πλευρῶν, καὶ κυπρίνην κηρωτὴν ἔχουσαν ἴρεως ἐμπεπασμένης. Quòd autem de cucurbitulis affigẽdis hîc non loquatur, ex ſuperioribus conſtat. Nam linea præcedenti ſexta & octaua de ipſis mentionem fecit. Et confirmat Aëtius qui libri 8. capite ſexageſimoſexto, noſtram ſententiam his verbis habet, καὶ κηρωτῇ δὲ σκέπειν τὸν θώρακα καὶ τὰς πλευρὰς διὰ πηγανίνου ἢ κυπρίνου ἐλαίου ἐχούσῃ ἴρεως ἐμπεπασμένην ξηράν. Quòd verò cucumeris ſemen commodum ſit peripneumonicis, itémque pleuriticis, ex multis locis Aëtii, præſertim capite de pleuritide & tabidis, colligi poteſt, & inde etiam quòd vrinam ciendo vim incidendi ac extergendi habet.

IN CAPVT TRICESIMVMPRIMVM.

Col. 451. lit. A. *Nam frigidum uenarum ruptorium eſſe Hippocrates ait.* De frigidi effectu, & præſertim frigidæ aquæ, itémque calidæ, multa habet Hippocrates lib. 5. aphor. & in libro de humidorum vſu, vbi vlcera gaudere calida ex cõfeſſo dicit, quia tergi adſueta ſunt, & ideo meritò frigidam grauiter ferre: eadem item ratione venas calida gaudere, eo quòd in calido ſunt: ſed adſcribam verba ipſius, τὰ δὴ ἕλκεα θερμῷ ἥδεται ὁμολογουμένως, ὅτι ἐν σκέπῃ εἴθισται· εἰκότως ἄρα τῷ ἑτέρῳ ἄχθεται. εἰκότως ἄρα καὶ αὗται αἱ φλέβες, ὅτι ἐν θερμῷ εἰσιν. At partic 5. aphor. 24. niuem & glaciem pectori inimica eſſe, tuſſes mouere, & ſanguinis eruptiones ac defluxiones inducere ſcribit. Quem locum exponens Galenus, ait hæc duo, niuem videlicet & glaciem, maiora detrimenta quàm frigidam aquam inducere, & quia venarum ruptiones faciunt, ideo ſæpe ſanguinis eruptiones inducere: καὶ ῥήξεις, inquit, ἀγγείων ἐργαζόμενα, πολλάκις αἱμορραγικὰ γίνεται. Atque hoc eſt quod hîc Paulus dicit Hippocratem ſcribere, τὸ ψυχρὸν φλεβῶν ῥηκτικὸν εἶ(ναι).

IN CAPVT TRICESIMVMTERTIVM.

Col. 454. lit. A. *Illa enim ſi non fuerit expurgata aut foras aut intus, in ſuppurationem, & multo prius in peripneumoniam tranſit.* Græca lectio paululum luxata, ſic reponatur, ἐκείνη γὰρ εἰ φθάσῃ μὴ ἀνακαθαρθῆναι ἢ ἐκτὸς ἢ ἐντὸς, εἰς ἐμπύημα, καὶ πολὺ πρότερον εἰς περιπνευμονίαν καθίσταται. Hæc eſt enim horum morborum ſucceſſio, pleuritis in peripneumoniam tranſit, peripneumonia in ſuppurationem thoracis, ſuppuratio in tabem. Hippocrates 5. aphor. 8, & 15.

IN CAPVT TRICESIMVMQVARTVM.

Col. 455. lit. A. *Poſt extremarum partium defrictiones, & unctiones, & pauimenti purificationes, ac reliquum refrigeratorium ad reuocandam animam ductum, inſpergenda eſt exudantibus corporis partibus myrtus trita, &c.* Quod dixi pauimenti purificationes, in Græcis eſt καθαρισμοὺς τοῦ ἐδάφους. Quanquam non καθαρισμοὺς, ſed καταρραντισμοὺς legendum eſſe putem, id eſt pauimenti conſperſiones. Sic enim Aëtius lib. 9. cap. 1. habet, Pauimentum, inquit, irroretur, ac foliis conſternatur myrti, platani, ac quercus, maximè verò vitis, atque ipſis etiam roſis. Aut igitur καταρραντισμοὺς etiam hîc in Paulo legere oportet, aut per καθαρισμοὺς vocem, non alias purificationes pauimenti accipere quàm quæ per frigidæ irrorationem, foliorúmque frigidorum reſperſionem fiunt, ad animam ex inualeſcente ſyncopes ſymptomate reuocandam. Atque hæc omnia quæ ita adhibentur, ψυχαγωγίαν appellat, ὅτι οἷον ἀνάγεται διὰ τούτων ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς συγκοπῆς. Quod autem conuerti, Inſpergenda eſt, in Græcis habetur ἐμπλαστέον, ſed falſó legendum eſt enim ἐμπαστέον, ex eodem Aëtii loco. Hiſtoriæ porrò palpitationis cordis quæ ſequuntur in Paulo, ſunt tranſcriptæ ex 5. lib. Galeni de locis affectis. Sed in prima hiſtoria falſò habent Pauli exemplaria ἐφλεβοτομήθη, pro recto φλεβοτομηθείς.

IN CAPVT TRICESIMVMSEPTIMVM.

Col.458.lit. B. *Si uerò ulcus eſt in ſtomacho aut uentre, ab omnibus abſtinendum eſt acribus cibis ac potibus & medicamentis. Vtendum autem mitigantibus, uelut ſorbitionibus abſque oleo, & his quæ ex amylo fiunt, & terra Samia, & Lẽnio ſigillo, & lacte ac melle pauciſſimo, quò circa mordacitatem perpurgent.* Hæc ſententia claris verbis in Græcis exemplaribus impreſſis habetur, habétque certam ac conſtantem rationẽ, cur ſorbitiones abſque oleo probet: quum ex Hippocratis in libro de vlceribus doctrina, oleum & quæcunque mollientia, oleoſa ac adipoſa medicamenta ſunt, vlceribus non conducãt, ſi non valdè iam ad ſanitatem tendant, eo quòd oleum ſit vlceri aduerſiſſimum, & ipſum ſordidum ac graue olens reddat, vt Galenus lib. 3. methodi dicit. Quapropter etiam Aëtius lib. 9 cap. 17, vbi de ſtomacho exulcerato agit, ſucco ptiſanæ aut alicæ vti iubet, modico ammixto melle, quo per ipſum vlcera repurgentur ac extergantur. Penitus autem ſilet de oleo, vtpote ad præſentem affectionem, vt ſuccus illis, ſiue vt Paulus ait, ſorbitionibus miſceatur inepto. Quo magis temerarium iudicari debet, vnius fortaſſis exemplaris præſcriptum ſequi, & plura cum quibus ratio ipſa conſentit, relinquere: quod faciũt qui pro eo quod in impreſſis habetur, οἷον ῥοφήμασιν ἐκτὸς ἐλαίου, legendum cenſent οἷον ῥοφήμασιν ἐκ τοῦ ἐλαίου: quum neque ſoleãt Græci medici ſorbitiones vllas ex oleo appellare, ſed ex ptiſſana, alica, lenticula, & aliis huiuſmodi, in quas ſi oleum addi volunt, μετ᾽ ἐλαίου adiiciunt: ſin minus, ἄνευ ἐλαίου, aut ἐκτὸς ἐλαίου dicunt, velut Paulus hoc loco.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMPRIMVM.

Col.460. lit.G. *Sæpe uerò & hic inceſſus ſucceſſum habuit, Rubi, myrti, floris mali Punici, lauri & cupreſſi ramulorum uiridium.* Græca lectio corrupta ſic reſtituatur, πολλάκις δὲ ἐπέτυχεν καὶ τοῦτο ἔγκάθισμα, βάτου, καὶ μυρσίνης καὶ κυτίνου, καὶ δάφνης, καὶ κυπαρίσσου κλωνίων χλωρῶν. Sed & paulo pòſt ſequitur glomeris ex ſtaminibus vſus, de quo lib. 2. cap. 58. dixi. Verùm hoc loco συμμάτων falſò habetur pro στημ. Aëtius lib. 9. cap. 44. eundem glomeris ex ſtaminibus vſum his verbis prodit, ἢ τῷ ἀπὸ τῶν γυναικείων ἀγαθίδας κατ᾽ διαδοχὴν πυρία, hoc eſt (velut in Aëtii tranſlatione noſtra Latina conuerti) aut glomis texturæ gynæciorum per ſucceſſionem foueto.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSECVNDVM.

Col.461.lit.G. *At ſi res urgeat, etiam ex ſanguinem ſiſtentibus aliquod infundatur, uelut eſt cinis lanarum ſuccidarum, aut ſpongiæ nouæ, pice liquida, aut ſanguine bubulo, aut alumine liquido, aut ſtercoris aſinini ſucco imbutæ & uſtæ.* Horum verborum lectio tranſpoſita in Græcis eſt, vt ſententia non ſolùm obſcuretur, ſed etiam vitietur. Repones itaque in hunc ordinem, εἰ δ᾽ ἐπείγοι, καὶ ἴσχαιμόν τι ἐνιέναι, οἷον τέφραν οἰσυπηρῶν ἐρίων, ἢ σπόγγου καινοῦ βραχέντος πίσσῃ ὑγρᾷ, ἢ αἵματι βοείῳ ἢ στυπτηρίᾳ ὑγρᾷ, ἢ ὀνίδος χυλῷ, καὶ καυθέντος. Nouam autem vult eſſe ſpongiam, id eſt καινὸν, non κενὸν (id eſt inanem) ſicut exemplaria habent. Nouam enim ſpongiam ad hanc rem commodam eſſe, & contra veterem inutilem Dioſcorides teſtatur. Sequitur porro paulo pòſt, quòd omphacitis ſit cauum illud ex quo quercina glans enaſcitur de qua re quid ſentiam, in commentariis medicis per longum oſtendi: & lib. 1. emblem. 120. in Dioſcoridem repetiui.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVARTVM.

Col.464.lit.E. *Mirificè uerò facit, etiamſi uomant, anethum coctum ac potum: poſt potum uerò, pane in calidam aquam iniecto, ſtatim calida fruſta edenda dato.* Horum verborum ſententia non ita accipienda eſt, velut anethi decoctum bibi velit, vt inde vomitus contingat: ſed vt ex eius potu vomitus ſiſtatur, etiamſi iam ſtercus vomant. Sic enim Aëtius lib. 9. cap. 28. apertè declarat, Potus, inquit, eis conueniens eſt anethi decoctum. eſt enim vſitatum & accommodum. A potu panem in aquam ferụentem coniice, eiúſque fruſta calida confeſtim edenda præbe. Hoc enim modo ſeruabitur, etiamſi iam inſtet ei ſuffocationis periculum. Eodem loco citat quoque Oribaſii hæc verba, Anethum, inquit Oribaſius, in aqua & oleo decoquatur, atque ita bibatur: deinde fruſta panis ex aqua feruenti præbeantur. Mirum in modum enim inde iuuãtur, etiamſi iam ſtercus vomant. Clara eſt vtriuſque ſententia, & alioqui aluum & vomitus ſiſtere anethi decoctum ſcribit Dioſcorides libro tertio.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVINTVM.

Col.465.lit.B. *Cæterùm ad renes, atterentibus calculos & ſecantibus medicamentis utendum eſt.* Inter hæc medicamenta recenſentur carpeſia, & ſaxifraga, & prionitis. Et de carpeſio quidem in commentariis medicis diximus, & meminit eius quoque infrà lib. 7 Paulus. An autem ſint carpeſia Arabum ac Mauritaniæ ſcriptoribus Cubebæ appellatæ, nondum ſatis conſtat, etiamſi magno conſenſu non indoctorum medicorum id aſſeratur. Saxifragam autem eſſe Græcis σαξίφραγον Latinæ vocis vſurpatione appellatam, non eſt dubium. Sed Galenus lib. 5. ὑγιεινῶν, ceſtrum apud Celtas naſci dicit, & ab ipſis appellari hanc herbam σαξίφραγον. Quod etiam Galenum ſequutus Aëtius lib. 4. cap. 30 prodit. Paulus verò & de ceſtro ſeorſum lib. 7. tradit, & poſtea rurſus de ſaxifraga, quam ſaxifragam vocat, ab illa ceſtro dicta diuerſa, ita tamen vt vtranque vrinam ciere, & calculos atterere ſcribat. Et eſt vtraque illa ſaxifraga officinis hodie ſatis cognita. At prionitis quæ herba ſit me neſcire libenter confiteor, quum nullum alium Græcum ſcriptorem reperiam qui eius mentionem faciat. Proinde etiamſi eius vocis lectionem habeam ſuſpectam, tamen eam ex authore delere, & aliam ſubſtituere piaculum duxi, maximè quum exemplaria omnia in ea conſentiãt, & author operis Pandectarum medicarum prionitidis vocis lectionem agnoſcat, velut ſuo tempore ante ducentos ac triginta & amplius annos in Paulo pro genuina habitam ac receptam. Sed tamẽ & hîc quid ſit prionitis, neque nouit neque docet: hæc verba ſolùm in opus ſuum, etiam nuſquam aliàs ſatis purum ac integrum, referre contentus, Prionitis, inquit, eſt medicina ad lapidẽ, Paulus. Quanquam autem prionitidis vocem vt ſuppoſitam, habeam velut dixi ſuſpectam, tamen ipſam nec remouere, nec vt ignotam damnare in præſens volo, ſed pro qua ſuppoſitam eſſe putem indicare. Et ſit etiam hæc coniectura, non aſſertio noſtra. Bryonia vtraque quæ & vitis alba ac nigra appellatur, vim habere ciendi vrinam ac menſes, & proinde etiam atterendi lapides, ab omnibus Græcis medicis proditur, & Aëtius lib. 11. cap. 5. vbi vrinam multam ducentia recenſet, inter ipſa etiam radicis bryoniæ decoctum refert. Et mox vbi ea quæ exſuſcitant facultates ad excretionem irritando proponit, inter ea aſparagos vitis albæ habet. Et paulo pòſt, Deducunt, inquit, ad renes ea quæ calculos confringunt, peucedani radix, bryonia, apium, radicula. Ex his itaque locis coniecto fieri potuiſſe vt βρυωνία etiam hoc loco in Paulo ſcripta, ex obliteratis characteribus πριονῖτις ſit facta, niſi fortaſſis eadem bryonia ac prionitis appellatur.

Ibid.lit.C. *Compoſitæ potiones ſunt.* In prima harum potionum menſura imminuta legitur in Græcis. habetur enim δίδου κοχλιάρια β'. legendum autem eſt haud dubiè κυάθ. β'. Ita etiam in ſequenti inſperſilis medicamenti potione, quod καταπαστὸν, & nõ καταπλαστὸν legi debet, falſò legitur δίδου κοχλ. ε. μετ᾽ οἴνου κεκραμμένου κοχλ. β'. Neque enim medicamenti illius quod in vinum aqua dilutum inſpergi debet, cochlearii menſura bibi poſſet, ſi duobus cochleariis vini diluti inſpergeretur. Itaque etiam hîc μετ᾽ οἴνου κεκραμμένου κυάθ. β'. legendum eſt, velut vtroque loco conuerti. Porro poſca nephritica, quæ paulo pòſt ſequitur, & φοῦσκα Paulo & Aëtio ac reliquis medicis Græcis Latinæ vocis vſurpatione appellatur, habetur infrà lib. 7. cap. 11. à Paulo deſcripta. non enim ſimplex poſca eſt, hoc eſt acetum aqua temperatum, ſed puluillus aridus qui cum poſca ſumitur ac bibitur, atque inde appellationem habet. Quod verò ſequitur medicamẽtum ex auicula ſiue paſſere troglodyte, longè fuſius habetur apud Aëtium lib. 11. capite 11. Licétque ex vtriſque colligere, non eſſe aliam quàm quæ Germanis zaunſchlipfling appellatur, ex eo quod circa ſepes verſatur, aut etiam eam quæ Emmerling vocatur. Nam hoc genus per hyemen vbique apparet, velut Aëtius dicit. Et Aëtius quidem exhibere ſemel omnem vnius vſti per ſe cinerem iubet, aut modico folio & pipere ammixto, quò ſaporis iucunditate ori commendetur. Paulus verò inſuper addit liquorem vini mulſi, vt cum ipſo bibi poſſit, δι᾽ ἀκρομέλιτος, inquit, πινόμενον. Legitur tamen in Græcis corruptè δι᾽ ἀκρατομέλιτος. Eſt autem ἀκρατόμελι nihil aliud quàm οἰνόμελι: ſiquidem ἄκρατον vinum meracum

appellant. Vinum autem mulſum nephriticis commodum eſſe in præcedentibus dixit, vbi etiam lapidem Indaicum, & ſanguinem hircinum, & cicadas, ex vino mulſo exhibet.

Col. 468. lit. E. *De permingentibus ſtratum.* Græcè eſt περὶ ἐνουρούντων. Dicuntur autem ἐνουρέωντες quaſi ἐν τῇ κλίνῃ aut ἐν τοῖς στρώμασιν οὐροῦντες, id eſt lectos & ſtrata permingentes, quæ affectio pueris maximè contingere ſolet, velut etiam Paulus teſtatur: & Diogenes Cynicus de ſeipſo confitebatur, vt Laërtius refert. Nam quum quidam ipſi exprobraſſet quòd aliquando falſam monetam ſignaſſet, Diogenes per adoleſcentiæ prætextum crimen excuſans, καὶ γὰρ ἐνούρουν καὶ τότε, ἀλλὰ νῦν οὔ, inquit, hoc eſt, tunc ſanè etiam ſtratum permingebam, ſed nunc non item. Sed in Græco Laërtio θᾶττον, pro καὶ τότε, falſò legitur, quæ res fecit vt docti viri multi ſententiam non intellexerint, & ἐνούρουν θᾶττον, lotium celerius reddebam verterint: quæ ſententia Diogenis ingenium non refert. Ad hanc autem affectionem naturalia auxilia Paulus refert, id eſt quæ ex occulta quadam naturæ proprietate conducunt, non ex qualitate aliqua temperamenti. Inter ea verò habetur, leporis teſtem deraſum in vinum exhibendum eſſe in potu. legitur enim in Græco, λαγωοῦ ὄρχιν ἐπιξύων εἰς οἶνον. Sed Galen. lib. 9. κατὰ τόπους in fine, λαγωοῦ ὄρχις ἐπιζεννύμενος οἴνῳ habet, id eſt, leporis teſticulus in vino ferueſactus. Et videtur vtraque lectio ſtare poſſe, ſiue quis in vino ferueſactum, ſiue in vinum deraſum leporis teſtem accipere velit. Aëtius tamen item vt Paulus, ἐπιξύσαι habet.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM SEXTVM.

Col. 469. lit. F. *Intybum autem Troximum appellatum.* Intyba appellari Græcis τρώξιμα, in commentariis medicis clarè oſtendi, nec ſunt diuerſa genera his vocibus indicata. Rectè itaque legitur in Aldino codice, τὸ ἴντυβον ἢ τὸ τρώξιμον, ſcilicet καλούμενον, id eſt appellatum: malè in Baſilienſi, καὶ τὸ ἴντυβον δὲ καὶ τὸ τρώξιμον. Paulo pòſt hunc locum ſequitur, Cibum verò priſſanæ ſuccum aut alicam cum hydroroſato accipiant. Eſt autem ὑδροῤῥόσατον, non aqua roſata, qualis hodie in vſu eſt, ab Arabibus ſiue Mauritanis longè poſt Pauli ætatem introducta, ſed compoſitio ex roſis, aqua & melle conſtans, inter iucundas potiones à Paulo relata libri ſeptimi capite decimoquinto: cum hoc hydroroſato hîc alicam accipere iubet, ſicut præcedente capite vbi de diabete agebat, cum roſato. Mihi tamē & illic roſatum, nihil aliud quàm hydroroſatum ſignificare videtur, & fortaſſis eadem compoſitio tum ῥόσατον tum ὑδροῤῥόσατον appellatur: aut certè iſthic ἄλικα μετὰ ῥοσάτου, falſò pro ὑδροροσάτου legitur.

Col. 470. lit. B. *Et medicamentum ex cacano, ad craſſorum ac uiſcoſorum humorum obturationes.* Medicamentum hoc ex cacano deſcribit Paulus lib. 7. cap. 11. Sed quid ſit cacanum non ſatis conſtat: ſic vt neque an cacanum aut bacanum rectè ſcribatur certum eſt, quum vtrunque reperiatur. Et in Paulo quidem hoc loco & iam commemorato βακάνου legitur: ſed idem in ſimplicium ex ordine literarum deſcriptione apertè κακάνου habet, vt etiam aliis locis cacanum legendum eſſe videatur, & alioqui procliue fuit β literam pro κ agnoſcere, & viciſſim hanc pro illa. Aëtius quoque lib. 3. cap. 147. βάκανον habet. Sed lib. 10. cap. 2 κακάνου vox bis in ſcriptis manu exemplaribus habetur. Author Pandectarū medicarum bacanum raphanum exponit. Hermolaus in corollariis in Dioſcoridem, vbi de raphano agit, dicit ſe in quodam gloſſemate reperiſſe bacanum ſemen, ſiue nucleum ſiue mucronem raphani eſſe. Sed hoc ambiguum facit Paulus, qui ſeorſum litera ρ. de raphano & eius ſemine mentionem facit, & ſeorſum de cacani radice ſub litera κ. Proinde in ſumma hæc de bacani vocis lectione & eius expoſitione reprobamus. Cacani verò lectionem omnibus illis locis pro recta agnoſcimus ac recipimus, vt ſit radix de qua Galenus ea habet quæ Paulus infrà lib. 7. recenſet, & quæ Dioſcorides lib. 4. cap. 106. de cacalia prodit. Nam & Paulus eodem loco cacaliam & viribus & vſu cacano ſimilem eſſe dixit, quum tamen eandem eſſe oporteat: etiamſi Galenus cacaliæ nomen non habeat, ſed ſimpliciter cacanum appellet, niſi locus ſit mendoſus.

Ibid. lit. G. *Fumariæ circa ſepes naſcentis.* In Aldino codice deeſt hîc vna atque altera vox. Sic enim habetur καπνοῦ τῶ ἐν ταῖς: excidit ergo αἱμασίαις φυομένου. Ita enim naſci cernitur. Baſilienſe exemplar καπνοῦ τῶ ἐν ταῖς κριθαῖς habet. cuius lectionis fidem apud authorem relinquo. quanquam ſi de re conſtat, locus naſcendi ignorari poteſt.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM SEPTIMVM.

Col. 471. lit. C. *Mirificè ipſis prodeſt abſinthij præpotatio, & ſinapiſmi, & dropaces.* Hoc loco in Græcos codices vox ab omni medicina aliena irrepſit. Legitur enim καὶ κοτταβισμοὶ καὶ δρώπακες. Quid autem faciant κοτταβισμοὶ ad mali corporis habitus emendationem, qui erant luſus in conuiuiis huiuſmodi: qui biberat, id quod in poculo reſtaret, in peluim quādam ad hoc diſpoſitam mittebat, & ex ſonitus magnitudine, de amore pueri vel puellæ alicuius erga ſe diuinabat. Proinde coniectura ad rem dropaci affinem progreſſi, vocem σιναπισμοὶ pro κοτταβισμοὶ legendam ac reponendam eſſe arbitramur, quum & facilis fuerit ab altera voce ad alteram aberratio, in obliterata ſcriptura: & ea ſit confinitas inter dropaces & ſinapiſmos, vt eodem capite Paulus de his agat lib. 7. capite decimonono. Et Aëtius libri decimi cap. 19. dropaces nominare contentus, de ſinapiſmis penitus tacuit. Habet enim eadem verba quæ etiam hic Paulus, ſola κοτταβισμοὶ voce excepta.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM OCTAVVM.

Col. 472. lit. B. *Multæ uerò mixturæ hoc eſt.* Inter hæc medicamenta ſimplicia habetur vox σμύρνης falſò ſuppoſita pro σμυρνίου. Non enim myrrha, ſed ſmyrnium huc facit, velut Dioſcorides, Paulus, & Aëtius teſtantur, itémque Galenus ipſe. Sed & paulo pòſt quod cōuerti, Aut foliorum chamelææ, & ſquamæ æris, & aniſi, ſingulorum pares partes dato ex aqua, in Græcis corruptè legitur, ἢ χαμελαίας φύλλων καὶ χαλκοῦ κε. ἐ. ἀνίσου τὸ ἴσον. Legendum autem eſt, ἢ χαμελαίας φύλλων, καὶ χαλκοῦ λεπίδος, καὶ ἀνίσου τὸ ἴσον. Neque enim æs vſtum, ſed æris ſquama vim ducēdi aquam habet, velut etiam linea præcedente eius mentionem facit. Et ſicut iſthic micis panis excipit, ita hîc aniſum addit, quo minus quis vſum ipſius auerſetur. Nec longè poſtea vbi folii malabathri pilulas duas verti, rurſus Græca exemplaria corrupta ſunt: habent enim φύλλου ∠ α. μαλαβάθρου σφαιρία β'. Legendum autem eſt ſic, φύλλου μαλαβάθρου σφαιρία β'. Nihil enim ſignificat φύλλον per ſe aliud quàm malabathri folium. proinde & φύλλου vocem per ſe, & μαλαβάθρου vocem per ſe, & ambas voces coniunctim, φύλλου μαλαβάθρου, Græci medici pro eadem re vſurpare ſolent: σφαιρία autem (id eſt pilulas) dixit eo quòd folium in pilam & globum ſit conuolutum, velut in Emblematis in Dioſcoridem amplius expoſuimus.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM NONVM.

Col. 473. lit. E. *Vtere malagmatis primùm ſimplicioribus, quale eſt hoc, Ceræ ſeſquilibram, adipis taurini lib. 1.* Hoc loco id quod adipis taurini libr. 1. conuerti, in Græcis ſimpliciter habetur, ταυρείου λι. α'. Nam aut intelligenda eſt vox στέατος, aut fortaſſis quoniā excidit reponēda. At hæc non conſiderantibus, nec taurini adipis vim mollitoriam hic requiſitam animaduertentibus, viſum eſt κενταυρείου pro voce ταυρείου ſubſtituere manifeſto errore. Sunt & alia in Græcis corrupta quæ hoc capite habentur, quæ ſiquis corrigere volet, ex ipſa noſtra tranſlatione eius rei faciendæ copiam habet.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM.

Col. 474. Ibid. *Fit etiam Icterus ob intemperiem calidam ſolidorum corporum, dum in bilem mutantur ea quæ alimenti ratione ad ipſa deferuntur.* Græca lectio hîc corrupta eſt, nec opus eſt exemplaria in manifeſtario adeo delicto requirere, aut ad probandum citare. deeſt autem articulus τῶν, & pro φερόμενον legendum eſt φερομένων. In hunc modum, γίνεται δὲ ἴκτερος καὶ διὰ δυσκρασίαν θερμὴν τῶν στερεῶν σωμάτων, εἰς χολὴν μεταβαλλόντων τῶν τῷ λόγῳ τροφῆς αὐτοῖς φερομένων. Poteſt tamen etiam ſic legi, εἰς χολὴν μεταβαλλόντων τὸ τῷ λόγῳ τροφῆς αὐτοῖς φερόμενον. Sed alteram ego malim lectionem. Non longè poſtea habetur paſſum chryſatticum à loco vt arbitror appellatum. Meminit eius etiam Aëtius lib. 11. cap. 13. paulo pòſt habetur, Rectè etiam picra datur & arida, & ex aceto mulſo conſtans: quod in Græcis legitur, ἥ τε ξηρὰ καὶ ἡ δι' ὀξυμέλιτος. Vtriuſque au-

tem deſcriptio extat lib.7.cap.11.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM PRIMVM.

Col.475.lit.C. *Aluminis ſciſſi drach.v.fæcis uini Rhodij drach.x.gallarum omphacinarum drach.II.uino diluta & ad mellis ſpiſſitudinem redacta impone.* Hoc medicamentum corruptè legitur in Græcis codicibus hoc modo, *στυπτηρίας σχιστῆς* < *ε. τρυγὸς οἴνου* < *η. ῥοδίνου* < *ι. κηκίδων ὀμφακίνων* < *β'. οἴνῳ διεὶς καὶ μέλιτος ποιήσας πάχος ἐπίβρεχε.* Sunt enim expreſſa in Græcis quatuor medicamenta, alumen ſciſſum, fæx vini, roſaceum, gallæ. Quod autem tria ſaltem legi debeant, quæ vino diluta mellis craſſitudine illinantur vel imponantur, & ratio ipſa dictat, quæ omnem pinguedinem reſpuit, & alioqui roſacei vt cum vino ad reliqua diluenda adhibeatur, nullus eſt vſus: & Aëtius lib.4. cap.26, idem medicamentum tradens, roſaceum penitus non habet, ſed alumen, fæcem vini auſteri, & gallas, cum vino ad craſſitudinem redigenda eſſe dicit ac illinēda. quare neque hoc Pauli loco roſaceū legi debet. Eſt autem temere à quodam ſuppoſita *ῥοδίνου* vox, qui ignorauit Rhodii vini fæcem. Diſtinxit ergo vini fæcem certo pōdere adiecto, & *ῥοδίου* vocem in *ῥοδίνου* tranſmutauit, decem drach. pondere itidem appoſito. Sic itaque rectam repones lectionem, *στυπτηρίας σχιστῆς* < *ε. τρυγὸς οἴνου ῥοδίου* < *ι. κηκίδων ὀμφακίνων* < *β'. οἴνῳ διεὶς καὶ μέλιτος ποιήσας πάχος ἐπίπλαττε.* Apparet autem vinum Rhodium fuiſſe auſterum, ex eo quòd Aëtius vini auſteri præſcribit fæcem. Meminit fæcis vini Rhodii Archigenes apud Galenum lib.1.capite 8. De compoſ.medic.ſecūdum locos, & ibidem non ſolùm fæx vini Rhodii, ſed etiam fæx Rhodia appellatur. Non multum verò refert an *ἐπίβρεχε*, aut *ἐπίπλαττε*, aut *ἐπίχριε* legas.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM TERTIVM.

Col.476.Ibid. Aliud variegatius, facit ad perfectæ ætatis homines. In hoc medicamento habetur, *λίθου πυρίτου, ἀπύρου, μάγνητος φυσῶντος*, hoc eſt (velut ego verti) Lapidis pyritæ, ſulphuris ignem non experti, magnetis ſpirantis. Primùm itaque *ἀπύρου* vox videri poſſit ad pyriten lapidem pertinere, vt lapidem pyriten ignem nonexpertum accipiamus: ſed Aëtius libri decimiquarti cap. 24. idem medicamentum, adhuc tamen variegatius, recenſens, ſeorſum lapidem pyriten habet, & interpoſitis aliis aliquot medicamentis, *ἀπύρου* vocem per ſe habet, vt nō ad pyriten pertineat, ſed per ſe ſulphur viuum ſignificet. Deinde magnetem ſpirantem dixit, qui validam adhuc trahendi ferrūm vim habet, vt *φυσῶντος* vox idē ſignificet quod *ζῶντος*, qua Aëtius aliquoties vtitur. Temere igitur mutata eſt lectio in Baſilienſi editione, *κυανίζοντος* pro *φυσῶντος*.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM SEXTVM.

Ibid.lit.G. *Vena igitur ſtatim ſecanda eſt, & uictus tenuis ac ſine uino conſtituendus, & quotidie quidē aluus mollienda eſt, uehementer nunquam, ſed placidè ac leniter.* Hoc loco deſunt in Græcis codicibus duæ voces, quæ faciunt vt tota ſententia obſcuretur, & alienum ſenſum exhibeat, & quæ neceſſariò reponuntur ex Aëtii lib.12.cap.22. Sunt autem voces, *ὑπομαλάσσειν τὴν κοιλίαν.* Quibus repoſitis ſic legatur, *φλεβοτομεῖν οὖν αὐτίκα, καὶ δίαιταν λεπτὴν τε καὶ ἄοινον ἐπιτρέπειν· καὶ καθ' ἡμέραν μὲν ὑπομαλάσσειν τὴν κοιλίαν, ἰσχυρῶς μηδέποτε, ἡσυχῇ δέ.* Sed & mox eodem loco legendum eſt, *τῶν κοχλιαρίων ὁ ζωμὸς*, ex eodem Aëtio, non *κοχλιαρίων*, neque *κοχλίων*, velut quibuſdam viſum fuit.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM NONVM.

Col.478.ibid. *Paſtillus quoque ex uino & oleo, & qui ex lapide Phrygio paratur, ualde commoda ſunt medicamenta, & ad rimas, & ad ſordida circa coronam ulcera, & maximè quum detrahere præputium non poſſunt.* Hoc loco in Græcis pro *καὶ τὸ λιθοφρύγιον*, legendum eſt *καὶ ὁ διὰ λίθου φρυγίου*, ſcilicet paſtillus. Habetur autem lib.7. cap. 12. *στεφάνην* verò (id eſt coronam) vocat eminētem colis partem ac circulum illum cui præputium inducitur. Quod vbi ita inductum eſt vt vlcerata corona reduci ac detrahi non poſſit, hæc medicamenta commoda eſſe dicit. Intelligenda enim eſt *πόσθης* vox in verbo *ἀποσύρειν*, quum dicit, *καὶ μάλιστα ὅταν ἀποσύρειν μὴ δύνανται.* Paulo pòſt vbi verti, Aut paſtillum album, aut eum qui ex loto fit, in plumbea pila tritum immittito: in Græcis deeſt vox *λειώσαντας*, quam ego tritum reddidi. Vult autem aliquid ex plumbi facultate paſtillis accedere.

IN CAPVT SEXAGESIMVM SECVNDVM.

Col.482.lit.C. *Aut ſuberis ex Italico uaſe uſti cinerem.* Hoc loco non legendum eſſe *φακοῦ* (id eſt lenticulæ) ſed *φελλοῦ*, (id eſt ſuberis) ex quarto ſequenti verſu ſatis admonemur. Nam ſicut hîc bibendum, ita illic apponēdum, ſuberis cinerem præſcribit, non cuiuſlibet ſuberis, ſed eius quo Italica ceramia ſiue vaſa vinaria obturata fuerunt. Ex quo etiam paſtillum infrà lib.7.cap.12. habet: quanquam etiam iſthic *σφακελοῦ* pro *φελλοῦ* falſò ſuppoſitum legatur. Quod autem is fuerit ſuberis vſus, in commentariis medicis ex Plin.lib.16.cap.8 docui. Meminit etiam Galenus comment.4. in ſextum Edem. Hippocratis librum, ſuper aphor.8. Sed & iſthic *τυφλοῖς πωμασθέντα*, pro *φελλοῖς* habetur. Verùm de his plura in cōment.medicis retuli. Sed nondum tamen perſuaſi vt non hîc lenticulam neſcio quo fictili vſtam, & infra fæcem vini, aliqui accipere malint, vitiatam lectionem libētius quàm ſanè admonitionis rationem ſequentes. Non longè poſtea habentur flores mali Punici dulcis, vbi in Græcis abundat particula *ἤ*. legendū eſt enim, *κυτίνους ῥοᾶς γλυκείας*, non *κυτίνους ἢ ῥοᾶς γλυκείας*. Non enim ipſa mala, ſed flos cytinus appellatus hanc vim habet. Et paulo pòſt vbi legitur *ὀξυσχοίνου κεφαλῶν μυρσίνης*, &c. vox *κεφαλῶν* ad oxyſchœnon (id eſt iuncum acutum) pertinet, cuius capita in quibus ſemen, huc faciunt: & non ad myrtum. Et alioqui morem hunc Paulus & Græci medici habent, vt primùm vniuerſalem rei nomenclaturā faciant, & mox partem adiiciant, ſicut mox habetur *ῥάμνου φύλλων*, & *βάτου ἀκρεμόνων*. Ita & hîc *ὀξυσχοίνου κεφαλῶν*, & non *κεφαλῶν μυρσίνης*. Nam huius folia accipienda ſunt, quorum nomenclatura ſequitur poſt vocem *ῥάμνου*.

IN CAPVT SEXAGESIMVM SEXTVM.

Col.485.lit.D. *Si non ſuccedit, medicamentum aridum ex charta immittito, primùm cum poſca, deinde cum aceto: aut puluillum antherum (hoc eſt floridum) appellatum.* Ambo hæc medicamenta, & quod ex charta vſta, quam recipit, nomen habet: & quod antherum appellatur, ex floribus roſarum quas recipit, vt arbitror habentur lib.7.cap.13. inter medicamenta arida ac puluillos, diuerſūmque eſt medicamentum *τὸ διὰ χάρτου ξηρίον*, à paſtillo ex charta, cuius deſcriptio eſt eiuſdem libri capite duodecimo.

IN CAPVT SEXAGESIMVM SEPTIMVM.

Ibid.lit.G. *Affectio igitur ipſa incurabilis eſt, ueluti alicubi etiam Hippocrates dixit.* Quod vteri cancri incurabiles ſint, Hippocrates in Aphoriſmis particula 6.aphor.28. dicit, vbi de occultis cancris ſic ait, Quibuſcūque occulti cancri fiunt, eos non curare melius eſt. Si enim curantur, citius moriuntur: ſi verò non curentur, multum tempus perdurant. Ad hos cancros etiamſi curari non poſſint, priuatim cōmodare dicit hoc loco Paulus, id quod paratur ex fæce in æneis vaſis, in quibus aqua coquitur, ſubſidēte. Hæc enim fæx, inquit, inſuper aſſata minutiſſimè teritur, & cerato roſaceo excipitur ad emplaſtri compagem redacta. Quo verò certò cognoſcatur quam rem & quam adeò fæcem Paulus deſignet, Græca etiam ipſius verba adſcribam, *ἰδίως δὲ συμπεφώνηται τὸ διὰ τῆς ὑποστάθμης τῆς ἐν τοῖς χαλκείοις, ἥτις ἐπιπλεῖστα λειοτριβεῖται, καὶ ἀναλαμβάνεται κηρωτῇ ῥοδίνῃ, μέχρι συστάσεως ἐμπλαστρώδους.* Verba ipſa ſatis clara ſunt, ſatiſque indicāt quam rem velit, quā etiam putamus nos ſatis commodè Latinè reddidiſſe. Hanc autem fæcem, etiam *πῶρον* (id eſt tofum) vocat lib.7.cap.16. vbi in collyrio ex hydria (id eſt vaſe aquario) *πῶρον τὸν ἐν τοῖς θερμαντηρίοις ἀγγείοις συνιστάμενον* recipit, hoc eſt tofum qui in vaſis calefactoriis reperitur. legitur tamen falſò *θεσμοφορείοις* pro *θερμαντηρίοις*, id quod ex Galeno conſtat, qui lib.4. de compoſ.medic.ſecundum genera, inter medicamenta citra mordacitatem ſiccantia recenſet, & tofaceū illud quod in æneis vaſis calfactoriis concreſcit. Sic enim locum conuerti in mea totius Galeni operum recens facta editione, qui Græcè ſic legitur, *καὶ τὸ συνιστάμενον πωρῶδες ἐν τοῖς θερμαντηρίοις ἀγγείοις.* Habent tamē & hîc exēplaria *πυρῶδες* pro *πωρῶδες*.

Neque referre libet quid vel hoc Galeni loco, vel illis Pauli antea citatis, interpretes conuerterant. Reponam autem & Græcam rectam lectionem in futura per me emendata Græcorum Galeni librorum editione. Quod autem ita generari ſoleat tofus in æneis vaſis, dum aqua in ipſis coquitur, experientia quotidiana teſtatur. Et Galenus commentario primo in 6. lib. ἐπιδημιῶν Hippocratis ſuper textum, In rhenem dolor grauis: & tertio commentario in eundem librum, ſuper textum, Poſt mictionem concretio pueris magis, declarat eodem modo naſci in pueris tofaceum lapidem, quo extrinſecus tum in aquis calidis naturalibus concreſcere videtur, tum in vaſis in quibus aqua quotidie calefit. Idem facit etiam libro primo De alimentis, vbi de pane loto agit. Sed adſcribam ipſius verba Græca, quæ in codicibus impreſſis corruptè leguntur, Τοῦ μὲν γὰρ ὠμοῦ χυμοῦ προσλαβόντος τὸ γλίσχρον, ὅταν αἱ κατὰ τοὺς νεφροὺς διέξοδοι στενώτεραι εἰσὶ πάνυ ὑπαρχούσῃ φύσει, χονίζον αὐτόθι τὸ παχύτατόν τι καὶ γλίσχρον ἑτοιμόν ἐστι γεννῆσαι πῶρον ὁποῖος τοῖς ἀγγείοις οἷς τὸ ὕδωρ θερμαίνομεν, ἐπιτρέφεται, καὶ ὁποῖος τοῖς λίθοις περιπήγνυται κατὰ πολὺ τῶν αὐτοφυῶν ὑδάτων θερμῶν.

IN CAPVT SEXAGESIMVM OCTAVVM.

Col. 486. lit. C. *Deinde cataplaſmata ex caricis, hyſſopo, nitro & abſinthio.* In præcedentibus capitibus aliquoties ὑσσώπου vox falſò ſuppoſita fuit pro οἰσύπου voce: de quo ſemel hîc admonendum duxi, ne hæc codicum Græcorum vitiatio penitus à me prætereatur, quam in Latina noſtra tranſlatione vbique ſuſtulimus, quemadmodum etiam paulo pòſt ſublata eſt, vbi peſſi ex terebinthina, galbano, myrrha, iride, & œſypo habentur, hoc eſt οἰσύπου, non ὑσσώπου. At hoc loco in cataplaſma non œſypus recipitur, ſed hyſſopus herba, & ὑσσώπου vox rectè legitur. Nam hunc hyſſopi ad duritias in cataplaſmatis vſum, etiam Dioſcorides prodit, καταπλάσσεται δὲ, inquit, μετὰ σύκου καὶ νίτρου πρὸς σπλῆνα καὶ ὕδρωπα.

IN CAPVT SEXAGESIMVM NONVM.

Ibid. lit. G. *In quibuſdam autem reuera in hydropem tranſitio fit.* Aldinum exemplar ἐπιπείνων habet: id in poſteriore editione in ἐπιπεῖνον mutatum eſt. Sed neutra lectio recta eſt, verùm legendum eſt ἐπί τινων, id eſt in quibuſdam, & referendum ad τινὲς δὲ, quod paulo antè præceſſit.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM PRIMVM.

Col. 487. lit. E. *Faciei pallor, facies triſtis.* In Græcis eſt βλέμμα περιλίπαρον: ſed ego περιλύπηρον legendũ eſſe arbitror, id eſt triſtis aſpectus. Neq; enim video quid pingui acceptu accipiendũ veniat. Deinde ſequitur, Et facies aliquantulũ plena fit, habetur enim Græcè, καὶ τὸ πρόσωπον ὑποπίμπλαται. Suſpicor autem & hîc legendum eſſe ὑποπίμπραται, id eſt & facies aliquantulum ardeſcit. Nolui tamen mutare lectionem. At quod paulo pòſt habetur, Et murmur quoddam inteſtinorum præcedit: in Græcis legẽdum eſt, καὶ βορβορυγμὸς προοδεύει τις τῶν ἐντέρων. Aëtius enim ſimpliciter habet lib. 16. cap. 68. καὶ τὰ ἔντερα βορβορύζουσι. Verùm quod legitur in impreſſis Pauli exẽplaribus, murmur fieri ſignificat, & progredi aliquod inteſtinum. quam ſententiam quum & ratio & rei experientia neget, neque Paulus prodidiſſe credi debet, vt ſic ſcripſerit, καὶ βορβορυγμὸς, καὶ προοδεύει τι τῶν ἐντέρων. Eſt autem βορβορυγμὸς ſtrepitus quidam qui bõbi ſpeciem refert, contingens vbi humiditas aliqua in inteſtinis continetur, vt Galenus lib. 3. de ſympt. cauſis docet. Quin & paulo pòſt vox ὑποσπαιρόντων rectè legitur pro pulſibus ſubtremiſcẽtibus. Non longè deinceps quod cõuerti, Velut collyria in anum ſubdita, in Græcis falſò legitur, οἷα τὰ κολικὰ δακτυλίῳ προστιθέμενα. Legendum enim eſt pro κολικὰ voce vox κολλύρια. Sic enim etiam ſuprà cap. 42, appellauit, καὶ ὑπόθετα δὲ κολλύρια, inquit, τῶν πάνυ δραστικωτάτων ἐστί. Videtur autem aliquis lectionem mutaſſe, qui colicas eſſe eas glandulas videret.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM QVARTVM.

Col. 489. lit. F. *Rubri tenerorum uirgultorum, & gallæ.* Hoc loco in Græcis deeſt vna vox. Legitur enim, καὶ βάτου τῶν ἁπαλῶν, καὶ κηκῖδος. Legendum autem eſt, καὶ βάτου τῶν ἁπαλῶν ἀκρεμόνων, καὶ κηκῖδος. Et mox καλῶς ſuppoſitum eſt pro καθώς. Neque legendum eſt καλῶς ὡς, vt in poſteriori exemplari emendatum eſt.

Col. 490. lit. A. *In peſſis uerò utãtur terebinthina, nitro, cucumere ſylueſtri, elaterio, caſſia & picis ſero.* Hoc loco Græca exẽplaria habent, πρὸς δὲ τούτοις χρῆσθαι τερεβινθίνῃ, &c. id eſt adhæc verò vtantur terebinthina, &c. Nam quæ ſequuntur rectè habẽt. Sed verba πρὸς δὲ τούτοις corrupta ſunt ex voce vna προσθέτοις, quæ reponi debet. Sunt enim πρόσθετα quæ in peſſos aut ſimiles figuras efformata ad vterum ſubduntur. Ad hanc autem rem apta ſunt medicamenta ſubiecta, & in nullum alium hoc loco vſum. Sic verò etiam quarta linea ſequenti, καὶ τοῖς μαλακτικοῖς προσθέτοις legẽdum eſt, id eſt molliẽtibus peſſis ſubditis, & non καθέτοις.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM QVINTVM.

Ibid. lit. D. *Eminentia apparet circa exacerbationes doloroſa, cruenta ac rubicunda: in interuallis autem rugoſa, doloris exors, ſubliuida, ac ſtillans.* Hæc verba in Græco ita rectè leguntur, ὑπεροχὴ φαίνεται κατὰ μὲν τοὺς παροξυσμοὺς ἐπαλγὴς, δίαιμόν τε καὶ ἐνερευθὴς· ἐν δὲ διαλείμμασι, ῥυσσὴ καὶ ἀναλγὴς, καὶ ὑποπέλιον καὶ σταγγῶδες. Opponitur enim ῥυσσὴ ὑπεροχὴ ei quæ prætumida eſt ὑπεροχῇ: & ἀναλγὴς opponitur ἐπαλγεῖ, & ὑποπέλιος τῇ διαίμῳ, & σταγγῶδες τῇ ἐνερευθεῖ. Stillat enim guttatim σταγγώδης, quum ἐνερευθὴς rubicunda manens nihil ſanguinis effundat. Atque hæc eſt genuina ſententia, quam etiam ex Aëtio colligere licet: nec eſt ex vitiatis codicibus ῥῦσιν vox pro ῥυσσήν: nec τρυγώδης pro σταγγώδης ſubſtituenda. Declarant hoc etiam verba Pauli ad finem huius capitis ſequentia. Sed & paulo pòſt corruptam lectionem, αἳ καὶ τὰ διάρροις καὶ αἱμορρόοις, &c. ſic emendare oportet, αἳ καὶ τὰ δι' ἀρρωστίαν αἱμορραγούσαις. id quod ſequentia declarant.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM SEPTIMVM.

Col. 492. lit. C. *Relatis acopis utantur, & compoſitis his.* Græcè legitur τοῖς τε λελεγμένοις ἀκόποις χρηστέον, καὶ τοῖς συνθέτοις νίτροις. Videtur itaque νίτροις vox corruptè legi pro τούτοις. Sequuntur enim compoſita quæ adhibenda cenſet.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM OCTAVVM.

Ibid. lit. F. *Sed & ex torpedine ceratum eiuſdem facultatis eſt in exacerbationibus, & oleum ex ipſa.* Huius cerati ex torpedine piſce marino, deſcriptio habetur infrà lib. 7. cap. 17. Appellat autem τουρπεδίνην Latina voce ad Græcos corrupta, quæ alioqui Græcis νάρκη vocatur. Oleum ex ipſa ibidem habetur, & eſt id in quo cera non additur. Hac enim addita, ceratum efficitur.

Col. 496. lit. F. *Curatio eorum qui ex mixti humoris fluxione laborant.* Græci codices falſò habent περὶ τῶν ἐπὶ αἱματικῷ χυμῷ ῥευματιζομένων. Nam de his in præcedentibus per longum egit, ſicut etiam de iis qui biliosi humoris fluxione laborant. Iam verò de mixti humoris fluxione conſequenter agit, vbi videlicet vel bilioſior vel pituitoſior, vel magis atrabiliarius eſt ſanguis. Legendum igitur eſt περὶ τῶν ἐπὶ μικτῷ χυμῷ ῥευματιζομένων. Et mox, οἱ δὲ ἐπὶ μικτῷ χυμῷ πάσχοντες, id eſt, qui ex mixto humore affecti ſunt.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM NONVM.

Col. 499. lit. A. *Aliud. Amurcæ, mellis deſpumati, ſingulorum pares portiones. Hoc etiam gingiuas purgat.* Hoc medicamentum habet etiam Aëtius lib. 14. cap. 83. Sed ita vt ad amurcam & mel deſpumatum, quæ ambo duarum drachmarum pondere recipit, aluminis phorini drach. 1. adiiciat. Et fieri poteſt vt alumen ex Paulo exciderit, aut ab Aëtio adiectum ſit, vt hoc præſtare poſſet quod de ipſo teſtatur, Gingiuas, inquiẽs, purgat ac firmat. Vocem autem firmat, id eſt κρατύνει, Paulus non habet, quia nec alumen, quod id præſtat. Vide lib. 4. cap. 41.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM PRIMVM.

Ibid. lit. D. *Aut Muſæ paſtillus, aut Nere, cum aqua.* In Græcis exemplaribus habetur, ἢ ὁ μούσα τροχίσκος, ἢ ἤρειν δι' ὕδατος. Corrupta itaque eſt vox ἤρειν pro νήρη. Quomodo etiam ſuprà lib. 3. cap. 23. ἤρην pro νήρην legebatur, vbi ad duritiam ſordis aurium præſcribit, ἢ τὸν ἀνδρωνος τροχίσκον, ἢ τὴν νήρην, καὶ τὸν μουσᾶ. Quòd autem Nere appelletur trochiſcus ſiue paſtil-

lus, qui his locis à Paulo præſcribitur ex lib.7.cap.12.patet, vbi clarè habetur, νήρη τροχίσκος ἐκ τῶν ἡρᾶ, id eſt Nere paſtillus ex libris Heræ. Recipit autem hic paſtillus, myrrhæ, aloes, croci, ſingulorum drach. VIII. aluminis ſciſſi drach. C. Excipiuntur hæc aqua. Nolo tamen præterire Aëtium, qui lib.14.cap.75. eandem paſtilli huius deſcriptionem recenſens, paſtillum ipſum ἶριν (id eſt Iridem) appellat, vt in dubium veniat, Iriſne aut Nere paſtillus hîc appelletur. Si itaque Iris vera eſt eius appellatio, in hoc loco Pauli, ἢ ἴρις δι' ὕδατος legendum erit: & ſuprà lib.3. ἢ τὴν ἶριν: & infrà lib.7. ἢ ἴρις τροχίσκος ἐκ τῶν ἡρᾶ. Si verò Nere recta appellatio eſt, apud Aëtium memorato loco Neren pro Iridem legemus. Res ipſa eadem eſt, appellatio ob ſcripturæ ſimilitudinem altera pro altera agnoſci ac ſubſtitui potuit.

Ibid.lit.E. *Ad ulceratas autem, æruginis, ſpumæ argenti, ſingulorum drach. IIII. ſarcocollæ drach. IIII. quantum ſatis eſt inſperge, & supernè, &c.* In Græcis deeſt hoc loco vox ἐπίπαττε, & καὶ. Legendum enim eſt ex Aëtii loco paulo antè indicato, πρὸς δὲ τὰς ἡλκωμένας παρωνυχίας, ἰοῦ, λιθαργύρου ἀνὰ < δ'. σαρκοκόλλης < δ'. ἐπίπαττε ἱκανὸν, καὶ ἐπίθες, &c. Aëtius tamen etiam σαρκοκόλλης < α'. habet, & veriſimile eſt ita eſſe legendum: alioqui enim Paulus ἀνὰ vocem de tribus coniunctim vſurpaſſet.

Col.500.lit.A. *Et loco prius ex ſpiſſamentorum decocto rigato, impone.* In Græcis legitur προκαταιονηθὲν συμμάτων ἀφεψήματι. Quia verò quid per συμμάτων vocem accipiendum eſſet, non ſatis intelligeretur; quidam σήμματος ἀφεψήματι, quidam θέρμων ἀφεψήματι legendum cenſuerunt, partim vetuſtis exemplaribus perſuaſi, partim coniecturis vſi, & neutris nobis ſatis fidem faciunt: quum nulla vetuſtas poſſit errori patrocinari, & fallaces ſint coniecturæ, & rerum quoque vſus ineptus. Eſt enim συμμάτων lectio recta ac genuina huius loci. Et habet idem medicamentum iiſdem penitus verbis Aëtius lib.14.cap.74. principio. Sunt autem σύμματα odoramenta, quibus in oleum iniectis ac maceratis præparabatur id ad vnguentum, quod poſt ea aliis additis aromatis condiretur, & odore imbueretur, & vnguentum ex oleo fiebat. Sic Dioſcorides in Amaracino vnguento, σύμματα (id eſt ſpiſſamēta) habet, xylobalſamum, iuncum rotundum odoratum, & calamum: aromata verò ad odorem conciliandum, ἡδύσματα appellata, amaracum, coſtum, amomum, nardum, carpobalſamum, myrrham & cinnamomum. Illorum igitur συμμάτων, aliorúmque ſimilium, ab expreſſo oleo reſtantium, decoctum, Paulus & Aëtius ad pterygia præſcribunt: quanquam poſſint illa ipſa etiam per ſe, non prius in oleo macerata, decoqui, & ad pterygia decoctum illud adhiberi, vt conſequenter medicamentum imponatur. Memini συμμάτων quoque in commēt. medicorum libris, ex quibus ea quæ quis amplius expetit, requirere poteſt. Meminit & Galenus lib. 2. κατὰ γένη. Sed στιγμάτων vox falſò iſthic pro συμμάτων legitur.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber quartus.

IN CAPVT PRIMVM.

Columna 501.litera E.

SQVAMAS *aut uelut quendam corticem.* In Græco legitur falſò τινὰ ἀλώπεκα, id eſt quandam vulpinam pellem. Nam λοπὸν legendum eſt pro cortice.

Ibid.lit.F. *Et uariè exerceatur, partim ſaltu, partim, & quidem amplius, halteribus.* Quid ſint halteres, & quale fiat per ipſos exercitium, & quomodo differant ab alcteribus (alii enim ſunt ἁλτῆρες, alii ἀλκτῆρες) in commentariis medicis per longum, & multis authorum locis adductis, diximus: & ſuperuacaneum fuerit eadem tam ſæpe vbique ingerere. De folle etiam egimus lib. 1. Paulo ante hunc locum habetur, Aut ſcillæ aſſatæ drach. V. in aqua mulſa aut in melle ad elegmatis modum. In Græco exemplari Aldino legitur, ἢ σκίλλης περὶ < ε'. Nec dubiū cuiquā eſſe poteſt vocem περὶ corruptè hoc loco legi. Itaque in Baſilieſi editione pro περὶ ſubſtitutum eſt πεπλυμένης, quaſi ſcillæ lotæ drach. V. dare oporteat. Sed facilè eſt hic falſam vocem redarguere, quum non ſoleat lauari ita vt metallica, ipſa ſcilla: ſed & aſſatur & coquitur, velut Dioſcorides lib.2.docet. Proinde ego ὀπτῆς vocē pro περὶ legendam cenſeo, & ſcillam aſſatam accipiendam. Poſſit tamen non minus rectè σπέρματος vox, pro περὶ legi, niſi pondus quinque drachmarū nimium videretur. Aëtius enim lib.13.cap.122. Elephanticis ſcillæ ſemen trium obolorum pondere in cyatho mellis ſemicocti delingendum dare iubet.

Col.502.lit.A. *Et id quod ad uitiligines deſcriptum eſt, ex alcyonio, nitro, ſulphure, myrti foliis, & fici ſylueſtris foliis aridis.* Hoc medicamentum habetur infrà hoc lib.4.cap.6. Ex quo loco patet hîc non σμύρνης, ſed μυρσίνης legendum eſſe. Sed & Aëtius lib.13.cap.123. μυρσίνης φύλλων clarè habet. Quod verò nō longè poſt ſequitur, Chamæleonis nigri radicis trientem, in Aldino corruptè legitur, χαμαιλέοντος μέλανος τῆς ῥίζης γο δ'. Nec rectè in Baſilienſi codice χαμαιλέοντος μετὰ τῆς ῥίζης. Sed legendum eſt ex Aëtio χαμαιλέοντος μέλανος.

Ibid.lit.D. *Sed & Myleſiæ herbæ uiridis folia cum axungia tuſa ac impoſita, mirificè.* Hoc auxilium ex Myleſia herba habet etiam Aëtius lib.13.cap.124. Neque alia eſſe videtur quàm ea quam ſuprà ad coxēdicum morbum Iberidem appellauit, lib.3.cap.77. Eſt enim idem vſus facultáſque ac effectus: & dedita opera aliquando talia à medicis obſcurantur, aliis nominibus impoſitis ipſis rebus, vt ne quæuis ſus (vt dicitur) intelligat.

IN CAPVT QVARTVM.

Col.504.lit.F. *Similiter etiam perdicium & reſina aceris cum roſaceo, ſoluta & illita.* Hæc in Græcis ſic leguntur, ὁμοίως δὲ καὶ τὸ περδίκιον, καὶ ζυγία μετὰ ῥοδίνου λυθεῖσα καὶ καταχριομένη. Quam itaque reſinam aceris dixi, Græcis eſt ζυγία. Eadem enim reſina infrà lib.7. cap.18. in malagma baiū recipitur, & iungitur cū reſina picea ac terebinthina, vt nō poſſit aliud ζυγίας nomine accipi quàm reſina, ſicut neque hoc loco, vbi cum roſaceo ſoluenda ac illinenda præſcribitur. Nam aliàs ζυγία ipſa arbor appellatur, quam tertium aceris genus Plinius lib.16.cap.15. facit, fiſſili ligno, cortice liuido & ſcabro. Hoc alii, inquit, proprii generis eſſe malunt, & Latini carpinum appellant. Videtur autem de Vitruuio loqui, apud quem hoc habetur. ζυγίαν autem appellant quòd ex eius materia iuga fiant. Germani aceris genus quoddam agnoſcunt, quod maſſholderbaum appellant. Memini me quoque alicubi ζυγίας δάκρυον legiſſe. in his quæ margini Aëtii adſcripta eſſent.

IN CAPVT QVINTVM.

Col.505.lit.C. *Sinopide aut meliade terra illine, aut acubus ſimul innitentibus præpunctione facta, &c.* In Græco legendum, σινωπίδι ἢ μηλιάδι, ἢ βελόναις συνερειδομέναις καταχεντήσας. non μηδιάδι, nec συνεπιγραφομέναις, velut codices habent. Quæ autem ſit terra Melias, & quæ ipſius facultas, apud Dioſcoridem lib.5.habetur.

IN CAPVT SEXTVM.

Ibid.lit.E. *Quidam etiam fæcis uini uſtæ unciam unam addunt.* Exemplaria Græca ſunt hîc corrupta. Aldinum habet, ἔνιοι δὲ καὶ τρέχλησκε. Baſilienſe ἔνιοι δὲ καὶ τρέχλης κεκαυμένης: non eſſe autem τρέχλης κεκαυμένης legendum, ex eo conſtat quòd τρέχλης vox per ſe fæcem vini vſtam ſignificat. Sic enim Paulus infrà lib. 7. cap. 11. in ſmegmate Aſclepio exponit,

σφέκλης, inquit, ἥτις ἐστὶ τρὺξ οἴνου κεκαυμένη. Legendum igitur eſt, ἔνιοι δὲ ἢ σφέκλης ℥ο. α΄. poſſit addi verbum προςτιθέασι, ſed non eſt neceſſe. Mox conuerti κάγχρυος κόκκους ξ΄. id eſt grana ſexaginta, non ſeptem, velut in Græcis habetur ζ pro ξ ſuppoſitum. Idem enim medicamentum eodem pondere habetur ſuprà huius lib. 4. capite tertio, ad impetiginem. Et mox quod reddidi, Farinæ lupinorum, buccinorum vſtorum, nitri, &c. In Græcis falſò legitur κηρύκων καὶ νίτρου, pro κηρύκων κεκαυμένων νίτρου. non enim opus eſt καὶ coniunctione, quæ ſuppoſita eſt pro abbreuiato κε΄, quod ſignificat κεκαυμένων, vt ſuprà eodem cap. 3. ad impetiginem.

IN CAPVT DECIMVM.

Col. 507. lit. B. *Ad puſtulas nocturnas & bullas, ſpumam argenti, & ſulphur uiuum æquis portionibus, cum aceto & oleo myrteo, ad ſtrigmentitiam ſpiſſitudinem trita, illines cum oleo & uino.* Græca lectio parum hìc vitiata, totam ſententiam corrumpit: ſic autem legendum eſt, λιθάργυρον καὶ θεῖον ἄπυρον ἴσα μετ᾽ ὄξους καὶ μυρσίνου λεῖα, γλοιώδη ἐπιχρίσῃ μετ᾽ ἐλαίου καὶ οἴνου.

IN CAPVT VNDCIMVM

Ibid. lit. C. *Item ouum totum crudum eueſtigiò impoſitum, lana molli exceptum.* Rectè legitur hoc loco, καὶ ὠὸν ὅλον ὠμὸν παραχρῆμα ἐπιτιθέμενον. Nam ita etiam Aëtius habet lib. 4. cap. 64. Nec opus eſt Dioſcoridis authoritatem allegare, qui de oui candido prodit, quod ambuſtis illitum eueſtigiò bullas excitari prohibeat: quum totum ouum omnibus ſuis partibus huc faciat, perfrigerans nimirum, & reſiccans citra mordacitatem. Non ergo ὠοῦ τὸ λευκὸν hìc legendum eſt, ſed (velut exemplaria omnia habent, itémque Aëtius) velut dixi, ὠὸν ὅλον ὠμὸν, &c.

IN CAPVT DVODECIMVM.

Ibid. lit. G. *Ouum integrum abſque teſta.* In Græcis habetur ὠὸν ὁλόκληρον χωρὶς τῶν ὀρόβων; ſed corruptè legitur vox ὀρόβων pro ὀρόφων. Significat autem hìc ὄροφος ouorum teſtam, quæ eſt velut tectum & fornix ac quaſi concameratio quædam oui. At quod mox ſequitur de pelle ouilla, calida adhuc vbi recens detracta eſt, flagris cæſis circundanda, habetur apud Plinium lib. 30. cap. 15. his verbis. Verberum vulnera atque vibices pellibus ouium recentibus impoſitis obliterantur. Meminit etiam Ariſtoteles in problematis ſectio. 9. quæſt. 1. tum oui, tum pellis ouillæ, ad vibices imponendæ.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Ibid. *Aut caricæ drach. VIII.* In Græcis hìc eſt, ἢ καρίκης < η΄. Nec videtur eſſe aliud καρίκη quàm carica (id eſt ficus arida) quæ aliàs Græcis quoque ἰσχὰς appellatur. Declarat id Lucianus in vitarum venditione, vbi de Epicuro quærit emptor quibus eduliis delectetur, & reſpõdet Mercurius, Dulcibus veſcitur & mellitis, & μάλιστα, inquit, ταῖς ἰσχάσι. Ad quæ verba ſubiicit emptor, χαλεπὸν μὲν οὐδέν· ὠνήσομαι γὰρ αὐτῷ παλάθας τῶν καρικῶν. Siue itaque à loco, ſiue aliunde nomen habet carica, Græcis pariter ac Latinis id vſurpatum eſt. Porro καρικὸν medicamentum duplex, aridum & liquidũ, habet Hippocrates in lib. de vlceribus: ſed neutrum caricas recipit, neque ex caricis nomẽ habet, ſed è Carũ gente, quibus in multo vſu fuit, appellatum eſſe videtur.

IN CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Col. 508. Ibid. *Facit etiam oxerum & maſticherum emplaſtrum.* In Græco exemplari Aldino corruptè legitur, ἡ ξηρὰ καὶ μαστιχηρά. Legendum autem eſt, ποιεῖ δὲ καὶ ἡ ὀξηρὰ καὶ μαστιχηρά. Sunt enim emplaſtra ita appellata, quorum deſcriptiones habentur lib. 7. cap. 17. Horum emplaſtrorum mẽtionem facit rurſus ſequenti cap. 18. Sed in Baſilienſi exemplari, vtriſque locis ea verba deſunt, velut nihil ſignificantia (vt arbitror) omiſſa.

IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

Col. 509. lit. B. *Si igitur dolor uehemens non eſt, hoc ad dolorem utendum eſt.* Aldinus codex habet, ὀδύνης μὲν οὖν σφοδρᾶς οὐκ οὔσης, τούτῳ καὶ τῆς ὀδύνης χρηστέον. Legendum autem eſſe κατὰ pro καὶ, ſequentia oſtendunt. Baſilienſe exemplar habet, τούτῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χρηστέον. Sed non ſolet ita Paulus ſimilia coniectanda relinquere, ſed palàm quæ velit exponere. Galenus certè qui innumera alia eſſe dicit medicamenta quæ iuxta hunc modum componi poſſint, dicere potuit τούτῳ καὶ τοῖς τοιούτοις χρηστέον. At quia cataplaſma quoque ipſum de quo Paulus hæc verba dicit, corruptè legitur in Paulo, veram lectionem, quam etiam Latinè expreſſimus, ex Galeni lib. 2. ad Glauconem adſcribemus, quæ ſic habet, καταπλάττειν οὖν τοῖς διὰ τοῦ ἀειρώου, καὶ λεμμάτων, ῥοιᾶς ἑφθῶν ἐν οἴνῳ καὶ ῥοῦ καὶ ἀλφίτων συγκειμένῳ. In exemplaribus impreſſis κηροῦ falſò habetur pro καὶ ῥοῦ. Cera enim huc inepta eſt: rhus verò commodiſſimus.

IN CAPVT DECIMVMNONVM.

Col. 511. lit. D. *Ita ut ubi ſanguinem defluere permiſerimus, aliquod medicamentum ex his quæ putreſcentibus commoda ſunt imponamus. Sunt autem hæc.* In Græcis impreſſis verba quædam deſunt, quædam corruptè leguntur. Reſtituenda autem ſunt ex 2. lib. Galeni ad Glauconem, ſicut etiam conuerti, καὶ ἐάσαντας ἀπορρυῆναι τὸ αἷμα, τῶν φαρμάκων ἐπιτιθέναι τι τῶν πρὸς τὰ σηπόμενα χρησίμων. ἔστι δὲ ταῦτα, &c. Sed & mox poſt hunc locum lege, ἐφ᾽ οἷς ἄλοι μετὰ πρασίου χυλοῦ χρηστέον, ex eodem Galeni loco, in impreſſis Pauli codicibus vox χυλοῦ deeſt.

Ibid. lit. F. *Gangrænas circumſcarificabit impoſita farina loliacea.* Græcè habetur, γαγγραίνας καταπλασσομένας περιχαράξει αἴρινον ἄλευρον, &c. Sed legendum eſt καταπλασσόμενα, & rectè ſequentur res quæ id faciunt.

IN CAPVT VICESIMVM.

Col. 512. lit. A. *Sed & plantaginis ſucco, aut ſolani dilutum, magnopere prodeſt.* In Græcis hìc vox vna οἴνῳ redundat, & facit totam ſententiam alienam. Non enim vult plantaginis ſuccum aut ſolani vino dilui, ſed glaucium ſi etiam plantaginis aut ſolani ſucco diluatur, magnopere prodeſſe dicit. Sic ergo legendum eſt, καὶ χυλῷ δὲ ἀρνογλώσσου ἢ στρύχνου διεὶς, μεγάλως ὀνίνησιν. Hanc autem eſſe rectam lectionem declarat Gal. lib. 2. ad Glauconem, εἰ δὲ καὶ στρύχνου, inquit, δεύσειας χυλῷ ἢ ἀρνογλώσσου μειζόνως ὠφελήσεις. Præmiſit autem de glaucii vſu eadem fere verba quæ Paulus quoque ante hunc locum præpoſuit.

Ibid. lit. A. *Et ſpumæ argenti trientem, ſucci porri cyath. VII. ſucci betæ tantundem.* Hìc habent exẽplaria, πρασίου χυλοῦ κυ. ζ΄. Sed Oribaſius κυ. S habere. hoc eſt. S. medietatis notam pro ζ΄. ſeptenarii numeri nota, nihil miri eſt. potuit enim fieri vt vel hìc vel iſthìc error à ſcriptore committeretur. Non committet tamen errorem vſurus, ſi neque ad nimiam neque ad imminutam menſuram reſpiciens, ſpumæ argenti trientem terat, de vtriſque ſuccis porri ac betæ quantum ſatis eſt affundat, quò medicamentum commodè illini poſſit. Atque hoc iudicio etiam in cæteris ambiguis tum ponderibus tum menſuris vtendum eſt. Sic paulo pòſt myrtei ſexuncem verti, id eſt ℥ο ς΄. quum tamen exemplaria habeant ℥ο ις΄. quod pondus nimium eſſe apparet, & ℥ο ς΄. legendum eſſe ex Aëtio conſtat, qui ita habet. Sed quia etiam mox in eodem medicamento falſò legitur ἡμίσῃ vox, & quædam deſunt, rectam lectionem quam expreſſi adſcribam ex Aëtio lib. 14. cap. 60. Sic enim habet, ἢ κηροῦ ℥ο δ΄. μυρσίνου ℥ο ς΄. σκωρίας μολίβδου ℥ο. δ΄. οἴνῳ λευκῷ τρίψας σκωρίαν, καὶ τἄλλα τήξας κηρωτῇ ἀναλαβὼν κατάχριε. Mox quod conuerti, Recremẽtum plumbi rutæ tritæ ſucco excipe, in Græcis legitur πηγάνου χυλῷ. Sed Aëtius pro πηγάνου habet πολυγόνου. Et videtur vtriſque vſus huc commodus eſſe, etiamſi alterum pro altero ſuppoſitum eſſe appareat. Et rurſus mox quod dixi, Lanæ mollis non lotæ, in Græcis legendum eſt ἐρίου ἁπαλοῦ, non παλαιοῦ, vt exemplaria habent, ex eodem Aëtii loco. Quod verò ſequitur, Recremẽti plumbi acetabuli dimidium, rectè legitur in Græcis, ὀξυβάφου τὸ S. etiamſi Aëtius ſeſquiunciam, id eſt ℥ο α΄. S. habeat. Nam ſi acetabuli menſura vnciarum trium plus minus ſtatuatur, acetabuli dimidium ſeſquiunciæ reſpondebit, id quod ex ponderum ratione infrà lib. 7. in fine à Paulo tradita ſatis conſtat.

IN CAPVT VICESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. G. *Fieri quoque poteſt ceratum ex cera alba, roſaceo quadruplo ammixto, quod ex oleo crudo citra ſalem ſit paratum.* Quod

ceram albam hîc dixi, in Græcis eſt κηρὸς τράκτος. Et quia ſæpe in Græcis medicis κηρὸς τράκτος legitur, hoc loco ſemel declarare viſum fuit quid vox τράκτος ſignificet. Τράκτος itaque appellatur κηρὸς, qui tractu ac tractatione eò deuenit vt albus euaſerit, quod quomodo faciendum ſit docet Dioſcorides lib.2. Videtur itaque vox τράκτος à Latinis ſumpta eſſe, ac Græcis vſurpata. Sicut etiam τρακτεύζω verbum exponunt dictionarii Græci τὸ λευκαίνω καὶ κατασκευάζω, id eſt præparo ac album facio. Aëtius alicubi τράκτον habet, & in eodem medicamento Paulus λευκὸν dicit. Et rurſus Aëtius aliquando κηρὸν τράκτον λευκότατον habet, vt dubium non ſit quin τράκτου voce, alba cera ſignificetur. At verò quòd roſaceum cum ſale & citra ſalem parari ſoleat, in commentariis medicis declaraui.

IN CAPVT VICESIMVM SECVNDVM.

Col.513.lit.D. *Phygethlon autem, id eſt panus.* Hæc verba deſunt in Græcis, & neceſſariò adſcribuntur ad ſententiæ perfectionem, & habentur quoque apud Galenum lib.2. ad Glauconem, vnde hic tranſcripſit, φύγεθλον δὲ, τὸ φλεγμονῶδες ἐρυσίπελας, ἢ ἐρυσιπελατῶδης φλεγμονὴ τοῦ ἀδένος. Paulo pòſt falſò legitur ἐπιγινομένη pro ἐπιγεγραμμένη, vt ex eodem Gal eni loco patet.

Col.514.lit.A. *Viſcũ cum reſina ac cera.* Græcè habetur, ἰξὸς σὺν ῥητίνῃ κηρωτῇ. Sed pro κηρωτῇ videtur legendũ καὶ κηρῷ. Ita enim Dioſcorides de viſco dixit, δύναται διαφορεῖν φύματα μιγεὶς ῥητίνῃ καὶ κηρῷ ἴσῳ.

IN CAPVT VICESIMVM QVARTVM.

Ibid.lit.C. *Et incumbere ipſi supernè bullam ſiue puſtulam nigram.* Græcè eſt, ἐπικεῖσθαι δὲ αὐτῆς ἄνω κάτω φλύκταιναν, &c. Sed pro ἄνω κάτω legendum eſt ἀνωτάτω, id eſt ſupernè, vel in ſumma parte, ex Aëtii lib.14. cap.62. Mox legẽdum eſt, τὸ ὑποκάτω, & non τῷ ὑπὸ κάτω. Et rurſus ἐοικυῖαι πρεβίνθου καρπῷ, non καρπόν. Sed hæc ex ipſa tranſlatione cognoſci poterunt.

IN CAPVT VICESIMVM SEXTVM.

Col.515.lit.G. *Quale eſt epithymum, quod quatuor drachmarum & dimidiæ pondere, ex ſero lactis aut aqua mulſa damus.* In Græcis impreſſis habetur pondus trientis & vnciæ dimidiæ, id eſt vnciarum IIII.S. nimirum ſic, πλῆθος ℥ δ΄. S. ἐν ὀῤῥῷ γάλακτος. At hoc pondus nimium eſſe, neque epithymo conuenire ſatis declarat ipſe Paulus infrà lib.7. cap.4. vbi drach. V. cum ſeri lactis hemina dare iubet. Legitur autem etiam iſthic corruptè, σὺν γάλακτος κοτύλῃ, pro recto, quod etiam hoc loco habetur, σὺν ὀῤῥοῦ γάλακτος. Neque enim cum lacte, ſed cum ſero lactis datur. Docet autem & Dioſcorides epithymũ drachmarum quatuor pondere dandum eſſe, aut acetabuli menſura. fieri enim poteſt vt epithymi rei leuis, & in puluillum detritæ, quatuor drachmæ acetabulum expleant. Neque multum refert etiamſi plus aliquanto ſumatur, ſed non vt vnciam aut vncias exhibeamus. Verba Dioſcoridis hæc ſunt, ἰδίως ἁρμόζον ἐπὶ μελαγχολικῶν ὀξυβάφου πλῆθος, πρὸς ὁλκὴν ∠ δ΄. Aëtius quoque lib.3. cap.29. ſcrupulos XII. exhibet, qui faciunt drach. IIII.

IN CAPVT VICESIMVM SEPTIMVM.

Col.516.lit.C. *Confricare crura aliquando cum aceto & roſaceo, aliquando cum oleo ac ſale, aut etiam ad ipſum acetum & roſaceum ſale iniecto.* Græcam lectionem horum verborum ſic emendabis, τρίβειν τὰ σκέλη ποτὲ μὲν δι᾽ ὀξυροδίνου, ποτὲ δὲ δι᾽ ἐλαίου καὶ ἁλῶν, ἢ καὶ αὐτῷ τῷ ὀξυροδίνῳ τῶν ἁλῶν ἐπεμβάλλοντα, ex Galeni lib.14. meth. & 2. ad Glauc. Porro quid mihi eſſe videatur Ellychnium, de quo etiam hîc agit, ſatis multa in comment. medicis dixi.

IN CAPVT VICESIMVM OCTAVVM.

Ibid.lit.G. *Vtendum itaque eſt ſapa cum modico oleo lanis ſuccidis excepta, aut etiam cerato ex œſypo admixto.* Hoc loco pro ἀφεψήματι, in Græcis impreſſis legendum eſt ἑψήματι, & pro τῇ δι᾽ ὑσσώπου κηρωτῇ, legendum τῇ δι᾽ οἰσύπου, ex Aëtii lib. 15. capite ſecundo.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Col.517.lit.C. *Verùm ad uetera ſuggillata raphanus impoſitus facit. Tollere autem ipſum oportet quum mordere incipit.* Hoc loco vna dictio vitiata, & falſò pro alia ſuppoſita, totam ſententiam corrumpit. Eſt enim διαφορεῖ ſuppoſitum pro ἀφαίρει, id eſt diſcutit, pro tolle. lege igitur, ἀφαίρει δὲ αὐτὴν ὅταν ἄρξηται δάκνειν, id eſt tolle ipſum vbi mordere incœperit.

IN CAPVT TRICESIMVM TERTIVM.

Col.518.lit.G. *Allij nucleos decorticatos in oleo ad triduum macerato.* Allii nucleos dixi partes illas capitum allii in quas pelliculis detractis diffringuntur. Has Paulus hîc σκελίδας appellat, Galenus ſæpe τυλίας vocat, Dioſcorides ῥᾶγας, Aëtius ὄνυχας, id eſt vngues, Hippocrates ἄγλιθας & δαΐδας: & exponit Galenus in gloſſis Hippocraticis, ἄγλιθες, τὰ μόρια τοῦ σκορόδου τῆς κεφαλῆς. Et in voce δαΐδες ſic ait, δαΐδες vocantur magnæ lampades ardentes: per abuſum verò aliquando ſignificăt allii caput, eo quòd ex multis nucleis compoſitum, velut lampades colligatũ ſit. Latini quidam ſpicas vocant.

IN CAPVT TRICESIMVM QVARTVM.

Col.519.lit.D. *Calcis drach. IIII. fæcis uini uſtæ, nitri rubri toſti, &c.* Hoc loco habent Græca exemplaria, νίτρου ὑγροῦ ὀπτοῦ, id eſt nitri liquidi toſti: ſed ea differentia nitri, vt quoddam liquidum ſit, non ita vſquam quod ſciam legitur. nitrũ autem rubrum ſæpe Galenus & Aëtius, itémque Paulus habent. Quare etiam hoc loco pro ὑγροῦ voce, ἐρυθροῦ legendum eſſe puto. Nam & Dioſcorides lib.5. ῥοδωπὸν nitrum præfert aliis, quòd roſeum ac rubicundum colorem habet.

IN CAPVT TRICESIMVM SEPTIMVM.

Col.520.lit.C. *Verùm admiſcere oportet tenuiſſimum farinæ puluillum de molæ uicino pariete acceptum.* Huius loci corruptam eſſe lectionem haud dubium eſt, quæ ſic habet, μιγνῦσαι δὲ χρὴ λελειωμένην ἀράχνην ἀλεύρου λαμβάνοντα πλησιάζοντος μύλῃ. Nam etiamſi ἄχνην pro ἀράχνην legas, & tenuiſſimum farinæ puluilllum accipias, tamen vox πλησιάζοντος nõ habet quo referatur, ſed & illi adiicienda vox deſideratur. Si itaque Oribaſium ſequi voluerimus lib.7. cap.1. ſic legendum erit, μιγνῦσαι δὲ χρὴ λελειωμένην ἄχνην ἀλεύρου λαμβάνοντα ἀπὸ τοίχους πλησιάζοντος μύλῃ. Atque hanc ſententiã interim arripuimus ac expreſſimus donec rectiorem aſſequuti fuerimus. Nam ſuſpicio nobis eſt, araneæ telam accipiendam eſſe, quæ vicino molæ parieti adhærens, aliquid de puluillo illo farinæ molendini in ſe ſuſcepit, maximè quum de ea tela Dioſcorides prodat, quòd ſanguinẽ ſiſtat, & vlcera in ſuperficie ab inflammatione tueatur, vt fortaſſis genuina lectio talis ſit, μιγνῦσαι δὲ χρὴ λελειωμένην ἀράχνην ἀλεύρου τι λαμβάνουσαν ἀπὸ τοίχους πλησιάζοντος μύλῃ. Hac enim lectione genuinum auxilium, & ex araneæ tela, & ex molendini puluillo indicatur. Verùm in præſens hoc aliis diiudicandum relinquemus. At linea ſecunda ſequenti, ἀνάπαλιν vocem pro ἀνάγαλλις ſuppoſitam eſſe, vel hoc credibile facit quòd non habeat vox ἀνάπαλιν quò referatur. Anagallidem autem vtranque vulnera glutinare teſtatur Gal.lib. 6. ſimpl. pharmac. & ex eo Aëtius lib.1. Sed & mox σμύρνης vox pro μυρσινίνης ſuppoſita eſt, vbi cõuerti, Sed & ceruſſa cum cerati myrtei triplici pondere. Et facit quidem huc etiam myrrha, velut paulo pòſt ſequitur, ſed cum ceruſſa & cerato non videtur copulanda, & ſi hoc faciendum eſſet, legi oportebat, καὶ ψιμύθιον δὲ μετὰ κηρωτῆς καὶ σμύρνης τετραπλασίονος.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM.

In hoc capite mox à principio linea ſecunda, legendum eſt in Græcis exemplaribus κτησόμεθα pro χρησόμεθα. Et linea ſequenti pro ἐπὶ legendum eſt ἔπι: & quinta ſequenti pro πλεῖον legendum πλείων. Et his reſpondentem tranſlationẽ noſtram habes.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM QVARTVM.

Col.522.lit.E. *Aut nitrum, & cuminum, & farinam cum melle.* Græcè ſic, ἢ νίτρον, καὶ κύμινον, καὶ ἄλευρον μετὰ μέλιτος. Nec volo in præſens reprobare hanc lectionem, ſed vehementer ſuſpicor pro καὶ κύμινον καὶ ἄλευρον, legendum eſſe,

kk. i.

καὶ κυάμινον ἄλευρον. Ad eundem certè modum in libello Galeni de hirudinibus & reuulſione, κύμ. τον ἢ ἄλευρει ὡς ἀπὸ σῖτου legitur pro κυάμινον ἄλευρον.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM QVINTVM.

Col.523.lit.D. *Aliud. Cornu ceruini uſti drach.IIII.corticis pinus drach.VI.ceruſſæ drach.IIII. æruginis raſæ drach.II.cadmiæ drach.VIII.* In hoc medicamento Græca exemplaria falſa pondera habent, nimirum corticis pinus vncias ſex, pro drach.VI. & ceruſſæ vncias quatuor, pro drach. IIII. & æruginis raſæ vncias nouē, pro drach.II.& cadmiæ drach.XVIII.pro drach.VIII. Hæc igitur iuxta rectam Aëtii lectionem conuertimus, & in Græcis ſubſtituenda eſſe cenſemus. Sunt autem apud Aëtium lib. decimiquarti capite triceſimooctauo. Ex eodem etiam legendum eſt in ſecundo medicamento ſequente, μυρσίνης ξηρᾶς, & non σμύρνης ξηρᾶς. Et pondus ceruſſæ ac ſpumæ argenti, ſingulorū drach.VIII.& non ℥ο.ς'.id eſt beſſem, ſiue vncias 8. Quin & in emplaſtro ſecūdo ſequenti, καδμίας ℥ο ς'.pro < ς' habetur: & in eodem χαλκῖτις συπτηρίας, χαλκοῦ κεκαυμένου ἀνὰ ℥ο α'.pro ἀνὰ < α'.legitur.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM OCTAVVM.

Col.524.lit.H. *Si verò ex inferna ſurſum ſpectarit.* In Græcis habetur, ἀνάρρόπου δὲ ὄντος αὐτοῦ, id eſt ſurſum tendente ipſo ſinu. Quia verò antea dixit de eo qui ad ſupernam regionem extentus eſt, hic de eo loquitur qui deorſum tendit. Quare καταρρόπου quibuſdam legi debere viſum eſt, aut καταντικ, velut Galenus lib.2.ad Glauconem habet. Verùm ſi ἀνάρρόπου vocem ſic accipias velut de oſculo ſinus dicat, quod ſurſum tendit, etiamſi ipſe ſinus deorſum vergat, nihil opus habebis vt mutes receptam exemplarium lectionem.

Col.525.lit.F. *De ſinibus attritis.* Sinus attritos vocant qui tenuē & attritam cutem incumbentem habent, quale eſt linteolum detritum quod ῥάκος vocatur. Vnde etiam ipſi ſinus κόλποι ῥακώδεις appellantur. Ad hos præſcribit hic Paulus medicamentum, quod compage quidem & ſubſtantia eſt liquidum, ſed facultate ſiccum: atque hoc ita parare iubet vt neque durum valde ſit, neque manus inquinare deſierit, id eſt vt neque penitus ſit durum, neque etiam ſpiſſum, ita vt iam non amplius manus inquinet, neque ipſis inhæreat, ſed ita liquidum vt inquinet quidem manus, ſed non defluat. hoc enim Græcis his verbis ſignificatur, ὡς μήτε σκληρὰ πάνυ εἶναι μήτε ἀμόλυντον. Sunt autem ex 2.lib. ad Glauconē tranſcripta. Dixi de vocis ἀμόλυντος ſignificatione plura in commentariis medicis.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM NONVM.

Col.526.lit.D. *Aliud. Atramenti ſutorij drachmas duas, chalcitidis, æruginis, ſingulorum drachmam unam: excipe gummi, ac utere in collyria efformatis. Poſtquam verò callus exciſus fuerit, ærugine cocta cum melle puriſſimo octuplo repurga.* In hoc medicamento quadā verba tranſpoſita ſunt in Græcis, & μελικράτου vox legitur pro μέλιτος. Sic ergo repones rectam lectionem ex Aëtii lib.14. cap.55. Ἄλλο. χαλκάνθου < β'. χαλκίτεως, ἰοῦ, ἀνὰ < α'. ἀναλάμβανε κόμμει, καὶ χρῶ τοῖς κολλυρίοις. ὅταν δὲ ἐκπυλωθῇ, ἰῷ ἑφθῷ μετὰ μέλιτος καθαρωτάτου ὀκταπλασίου ἀνακάθαιρε.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM.

Ibid.lit.G. *Verùm ſanioſo humore, &c.* In Græcis vox ἰχῶρας hoc loco corruptè legitur pro ἰχῶρος. Legendum eſt enim πάλιν δὲ ἰχῶρος ἐπιρρέοντος, &c. Et mox pro ξηραίνεις legendum eſt ξηραίνειν.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM TERTIVM.

In hoc capite θρύπτεται falſò legitur pro κρύπτεται: & μὲν pro μὴ, vbi conuerti, Si enim non citò incarnetur, hoc eſt εἰ μὴ γὰρ ταχέως σαρκωθῇ, non autem εἰ μὲν γὰρ: quanquam hæc & alia huiuſmodi ex tranſlatione noſtra cognoſci poſſint. Et mox poſt vocem μαλακώτερον deeſt καὶ παχύτερον, vt prægreſſæ voci λεπτότερον opponatur. Quod verò reddidi, inter ſimplicia ſanguinem ſiſtentia, pilularum platani lanugo, maximè vbi cruſtam abiecerint, Græcè ſic habetur, τῶν πλατάνων τῶν σφαιρίων ὁ χνοῦς, μάλιστα ὅτε τὴν ἐπίπαγον ἀποβάλλῃ. At his verbis nō ſignificatur, lanuginem pilularum platani, tum maximè ſanguinem ſiſtere vbi neſcio quem concretum humorem abiecerint, ſed eam ipſam lanuginem tum maximè id facere vbi vaſa cruſtam inuſtam abiecerint. Nam & antea dixit, quòd cruſta dilapſa pleriſque ſanguinis eruptio conſequatur, quæ ſiſti non poſſet: & ad eam eruptionem etiam tum gallas vſtas adhibere iuſſit, quas igne candefactas aceto aut vino extinguere præcepit. Sed ſicut iſthic αὐτὰς διαπύρους, id eſt ipſas igne candefactas, τὰς κηκῖδας δηλονότι, dixit, & tamen ſunt qui ferramenta ignita aceto aut vino extinguenda eſſe accipiunt: ita hic quod dixit, ὅτε τὴν ἐπίπαγον ἀποβάλλῃ, id eſt vbi cruſtam abiecerint, αὐτὰ δηλονότι τὰ ἐσχαρωθέντα ἀγγεῖα, id eſt vaſa ipſa quibus cruſta inducta eſt: ad concretum quendam pilularum platani humorem referunt, hîc ἐπίπαγον, illic διαπύρους vocem non aſſequentes. Eſt autem ἐπίπαγος hîc nihil aliud quàm cruſta, id eſt ἐσχάρα, quæ medicamento aut cauterio inducta eſt, id eſt ἐπιπηγνυμένη. Nam & ſuprà Paulus dixit, τὰ δέ γε τὰς ἐσχάρας ἐπιπηγνύντα, id eſt, quæ verò cruſtas inducunt, & velut affigunt ac compingunt.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM QVARTVM.

Col.530.lit.C *Galenus ad punctiones quidem neruorum hæc deſcripſit.* Tria hæc medicamenta habet Galenus lib. 3. compoſ. medicamēt. κατὰ γένη. Et quia ſingulorum ſimplicium, ipſorumque ponderum, & componendi modi, rationem diligenter expoſuit, par eſt vt Pauli lectionem ex illo tranſcriptam, ita emendemus vt cum Galeni lectione non diſſentiat, ſed idem doceat. In primo itaque medicamento μαράθρου vox falſò ſuppoſita eſt pro voce μάρου. Nō enim fœniculum ſed marum, in medicamentum aſſumi debet. Quid autem ſit Marum Galenus ibidem, & lib.1. De antidotis declarat. Deinde quod legitur in Græcis Pauli exemplaribus, ἀμαράκου ℥ο β. legendum eſt ἀμαράκου < β'. Galenus enim expreſſis verbis dicit, ſe ne cogitaſſe quidem de amaraco ammiſcendo, ſed poſtea in diuitis cuiuſdam gratiam, etiam de illo parum quid adieciſſe, quartam nimirum partem aut quintam vnius aliorum ſimplicium quæ in hoc medicamentum recipiūtur. Quum igitur reliqua, cinnamomum, dictamnum, marum, ſingula ſingularum vnciarum pondere præſcribantur, conſequens eſt vt amaraci quarta vnciæ pars ſumatur, id eſt drach.II. in ſecundo verò ac tertio medicamento reliqua rectè habent, ſed πομφόλυγός τι ℥ο α'. falſò, pro πομφόλυγος πεπλυμένης ℥ο α'. legitur. Cera porro vnguentaria videtur fuiſſe appellata quòd ad vnguentorum vſum parata haberetur. nam Galenus pro ipſa Tyrrhenicam accipi poſſe dicit.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM SEPTIMVM.

Col.531.lit.D. *Nam Hippocrates ait, Bonum eſt etiam lumbricos, &c.* Hic locus eſt in libri prognoſtici parte prima, velut Galenus iuxta ſuos commentarios diſtinxit. Verùm paulo ante hunc locum in Paulo falſò legitur, ἐκ πονηρᾶς νόσου, pro ἐκ πονηρίας νόσου. Sicut etiam paulo pòſt falſò habetur, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ φαίνονται, pro καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ὕφαιμοι φαίνονται. Itémque μετὰ τῆς ψύξεως τῶν ἄρθρων falſò legitur, pro ἄκρων voce ἄρθρων ſuppoſita.

Col.532.Ibid. *Atque hæc miranda methodus eſt in pueris ægrè admittentibus.* In Græcis deeſt vox αὕτη, & ἐστί. Legendum enim eſt αὕτη ἡ θαυμασία μέθοδός ἐστι, &c. Sicut autem hîc deſunt hæ voces, ita paulo infrà vbi conuerti, Aut ſinapi cum oleo & aceto, duæ voces redundant in Græcis. Sic enim legitur, ἢ τὸ νάπυ μετ᾽ ἐλαίου καὶ ὄξους, κοχλιαρίου μέγεθος. Redundant itaque voces κοχλιαρίου μέγεθος. Nam & cochlearii magnitudo dici non ſolet, ſed cochlearii menſura, & neque de ſinapi, neque de oleo & aceto accipi poteſt. Verùm videtur etiam hîc in libero iudicio vſuri reliquiſſe, vt quantū vellet exhiberet, ſicut etiam pleraque alia ſine pondere ac menſura præſcripſit. Paulo pòſt vbi conuerti, Spina Ægyptia cum pipere pari ſex ſcrupulorum pondere, in decocto mēthæ, aut mori radicis ſucco, aut decocto petroſelini, ac reliquorum odoratorum ſeminum: Græcorum verborum lectio ita emēdetur, diſtinguatur, ac legatur, ἄκανθαν αἰγυπτίαν μετὰ πεπέρεως

ἴσον τῷ ς′. εἰς ἀπόζεμα ἢ δυόσμου, ἢ μορέας χυλὸν, ἢ τὸ ἀφέψημα πετροσελίνου, καὶ τῶν παραπλησίων τῶν λωδῶν σπερμάτων. Mox deinde habetur, ἢ μηλαίας περσικῆς τὰ φύλλα, pro μηλέας περσικῆς τὰ φύλλα, hoc eſt (velut reddidi) mali perſicæ folia: ſed de talibus ne admonerem quidem, vt quæ ex noſtra tranſlatione cognoſci poſſint ac emendari, niſi eſſent qui μηλίας περσικῆς τὰ φύλλα legentes, & fraxini perſicæ folia accipientes, toto cælo aberrarent. Non enim fraxini vllius regionis, nedum perſiæ, huc faciunt folia, ſed eius mali arboris vulgò omnibus notæ perſicæ appellatæ folia de quibus infrà libro ſeptimo ex Galeno dicit, quod mali Perſicæ germina ac folia manifeſtè amara ſunt. Lūbricos itaque occidunt, trita, vmbilico impoſita.

Col. 533. lit. A. *Conſequitur in ipſis gracilitas corporis, & impotentia cum inæqualitate.* Hæc verba in Græcis ſic leguntur, παρέπεται δὲ αὐτοῖς καὶ ἰσχνότης τοῦ σώματος, καὶ ἀδυναμία μετ᾽ ἀνωμαλίας. Et habet Aëtius eadem verba libri 9. capite 40. niſi quòd pro μετ᾽ ἀνωμαλίας, legitur μετὰ βραδύτητος, id eſt cum tarditate. de quo admonendum duxi, ne de pulſu hæc verba dicta accipiantur, quaſi legendum eſſet, καὶ σφυγμοῦ ἀδυναμία μετ᾽ ἀνωμαλίας. Non enim de pulſus, ſed de totius corporis imbecillitate loquuntur.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMOCTAVVM.

Col. 534. lit. C. *De dracunculis.* De his dracunculis Aëtius lib. 14. cap. 85. fere eadem verba habet. Verùm Galenus libro 6. De locis affectis, de his veluti quos nō viderit, & qui his quæ de illis produntur non multum fidei habeat, ſic ſcribit, In quodam Arabiæ loco in tibiis (velut tradunt) naſcuntur qui appellantur dracunculi, neruoſi quidem natura, ſed lumbricis & colore & craſſitudine ſimiles. Qui igitur dicerent ſe vidiſſe hos, multos audiui, verùm quum ipſe non viderim, coniectare non poſſum neque de generatione ipſorum, neque de ſubſtantia quicquam exactè. Meminit & Theophraſtus lib. 9. in fine.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber quintus.

IN CAPVT PRIMVM.
Columna 535. litera A.

AB *iis quæ in communi omnibus talibus commodant, initium ſumemus.* Hoc loco in Græcis exemplaribus deeſt vox ὠφελούντων, ad ſententiam perficiendam neceſſariò adſcribenda, hoc modo, ἀπὸ τῶν κοινῶς ἐπὶ πάντων τῶν τοιούτων ὠφελούντων ἀρξόμεθα. Et mox linea ſequenti quarta, τοῖς ὑπογύοις φωλεοῖς legendum.

IN CAPVT SECVNDVM.

Ibid. lit. E. *Sed & extremarū partium præſectiones adhibere commodū fuerit.* Græca lectio Aldina hîc corrupta eſt. Habet enim καὶ ἀκρωτηριασμοῖς τε παραλαμβανέσθω καιρόν. Baſilienſe exemplar hæc corrigere volens, fecit, καὶ ἀκρωτηριασμοῖς δὲ παραλαμβανέσθω τὸ μόριον. Sed neque hæc recta eſt lectio: verùm ita legendum eſt velut conuerti, καὶ ἀκρωτηριασμοῖς δὲ παραλαμβάνεσθαι καίριον.

Col. 536. lit. A. *In potu detur ſeris, aut erica, aut aſtragalitis cum aceto, aut bitumen, aut paliurus eodem modo, aut paliuri decoctum.* Corrupta ſunt hîc Græca exemplaria, quæ ſic habent, προποτίζειν δὲ σέριν, ἢ ἐρείκην, ἢ ἀστραγαλώτην μετ᾽ ὄξους, ἢ ἄσφαλτον, παλιοῦρον ὡσαύτως, ἢ παλαιοῦ ῥοῦ ἀφέψημα. Reſtituenda autem lectio integra in hunc modum προποτίζειν δὲ σέριν, ἢ ἐρείκην, ἢ ἀστραγαλῖτιν μετ᾽ ὄξους, ἢ ἄσφαλτον, ἢ παλιοῦρον ὡσαύτως, ἢ παλιούρου ἀφέψημα. Hæc ex Dioſcoride: & alioqui ἀστραγαλῖτις appellatur, non ἀστραγαλώτης, iridis quædam ſpecies, quæ etiam ἀστράγαλος vocatur, de qua plura in commentariis medicis dixi. Deinde bitumen aut paliurum eodem modo velut aſtagalitin cum aceto dari vult, aut etiam paliuri decoctum. Legitur enim falſò παλαιοῦ ῥοῦ, pro παλιούρου. Nam neque antiquus, neque nouus Rhus huc facit, ſed paliurus eiúſque decoctum, & facilis fuit lapſus ob ſcripturæ vicinitatem.

Ibid. lit. B. *Theriace. Bryoniæ opopanacis, iridis Illyricæ, radicis libanotidis, myrrhæ, ſingulorū drachmas IIII.* Hoc loco cætera rectè ſe habent, ſed myrrhæ loco in Græcis legitur ζιγγιβέρεως, nimirum pro σμύρνης voce. Atque hic error valde frequēs eſt in medicis Græcis omnibus, velut etiam in commentariis medicis oſtendi. Occaſio erroris inde eſt quòd Græcis nō modò σμύρνη, ſed etiam ζμύρνη ſcribatur. De qua re in vocalium iudicio apud Lucianum conqueritur litera σ, quòd patienter tulerit, neque vnquam literæ ζ exprobrauerit quòd abſtulerit ſibi ζμάραγδον, & ademerit ζμύρναν. Sic enim in Luciano legendum eſt, ὅτι δὲ ἀνεξίκακόν εἰμι γράμμα, μαρτυρεῖτέ μοι καὶ αὐτοὶ, μηδέποτε ἐγκαλέσαντι τῷ ζῆτα ζμάραγδον ἀποσπάσαντι, καὶ πᾶσαν ἀφελομένῳ τὴν ζμύρναν. Et quum ita ζμύρνα pro σμύρνα ſcriberetur factum eſt poſtea vt compendii gratia per duo ζζ denotaretur ζμύρνα. Quod compendium ignorantes, ad id diſpendii deuenerunt vt myrrham per ζζ notatā, pro ζιγγιβέρεως voce agnouerint, atque ita zingiberi pro myrrha ſuppoſuerint.

IN CAPVT TERTIVM.

Ibid. lit. D. *Poſtea verò affectionem inducunt quæ vocatur aquæ formido.* Affectio formidinis aquæ, ὑδροφοβικὸν appellatur πάθος, eo quòd omnem aquam, aut etiam omnem penitus humorem fugiant ita affecti, ſiue videant, ſiue admoueātur. Et eſt affectio hæc incurabilis, teſtatúrque hîc Paulus (ex Dioſcoride tamen verbis tranſcriptis) ex his qui hanc affectionem inciderunt nullum ſanatum eſſe. Et de hac aquæ formidine dixit etiam poëta Ouidius,

Tollere nodoſam neſcit medicina podagram,
Nec formidatis auxiliatur aquis.

Sed & reliqua fere ex Dioſcoride tranſcripta ſunt, iuxta cuius lectionem etiam vocem ἑπταετίας Paulo reſtitui, pro qua ἑπτὰ habent Græca exemplaria, velut ad menſes ſex præcedentes ea ſit referēda, vbi ait, Narratur quibuſdam etiam poſt ſeptimum annum accidiſſe. Ad eiuſdem Dioſcorides præſcriptum, ſed tamen magis Galeni & Aëtii, in medicamento è cancris, legendum eſt πότιζε ἡμέρας μ′. non, vt exemplaria habent, ιζ′. Verùm hæc vberius expoſitione 2 & 3. in lib. priorē Dioſcoridis De beſtiis venenum eiaculantibus declaraui.

Col. 537. lit. E. *Cum decocto ſaluiæ, aut ſideritidis Heracleæ, quam ſanè etiam alyſſon vocant.* Græca exemplaria falſò habent, ἣν καὶ διάλυσον καλοῦσι, id eſt quam etiam dialyſon vocant. Nam ἄλυσσον vocari ſideritidem Heracleam, ab inſigni aduerſum rabiem virtute, teſtatur etiam Aëtius lib. 6 cap. 24. vbi eadem quæ hîc Paulus his verbis tradit, μετ᾽ ἀφεψήματος ἐλελισφάκου, ἢ τῆς σιδηρίτιδος πόας, τῆς ἡρακλείας καλουμένης. χρῶνται δὲ αὐτῇ τινὲς καὶ μόνῃ, καὶ φασὶν ἱκανῶς βοηθεῖν. διὰ τοῦτο καὶ ἄλυσσον ταύτην ὀνομάζουσι. Eſt tamen etiam alia herba alyſſon priuatim appellata, vt Galenus & Paulus infrà lib. 7. dicit, ab eo quòd à cane rabido morſis auxiliatur.

IN CAPVT QVARTVM.

Ibid. lit. A. *Cæterùm ad morſus iam ſuppuratos.* Græcè legendū eſt, πρὸς δὲ τὰ ἤδη πεπυωμένα τῶν δηγμάτων. Exēplaria habent falſò πεπυρωμένα. Sed repugnat huic voci medicamentū quod ſequitur, itémque τὰ φλεγμαίνοντα deinceps ſequētia.

IN CAPVT SEXTVM.

Col.538.lit.D. *Facit & uiridium cupreſſi pilularum aut foliorum decoctum.* Græca exemplaria ſic habent, καὶ χλωρῶν κυπαρίσσου ἢ σφαιρίων τὸ ἀφέψημα. Aut igitur vox φύλλων deeſt, aut particula ἢ redundat. Si igitur vocem φύλλων recipis, habes authorem Aëtium lib.13.cap.18. Si verò ἢ vt redundans reiicis, præuium habes Dioſcoridem, qui de pilulis cupreſſi ſolùm dicit. Iuxta huius etiam præſcriptum legendum eſt, πότιζε μετ' οἴνου κοτύλης α΄. & non ΚΥ α΄, vt exemplaria habent, vbi ſingulorum drach. duas cum vini hemina vna bibendas præbet. Itémque ἀνίσου reponendum eſt pro ἀνήθου ex eodem.

IN CAPVT DECIMVM.

Hoc loco Græca Pauli exemplaria vitiata ſunt. Habent enim capitis decimi loco, πρὸς ἀσκαλαβώτου δῆγμα. Nec aliud quicquam ſubiicitur quàm ſeſamum tritum imponẽdum eſſe. Et ſequitur caput 11. περὶ γαλεώτου, hoc eſt de fele. Et ſubiicitur, οἱ δὲ ὑπὸ γαλεώτου δακνόμενοι, &c. Sed hæc omnia falſó. Nam neque de felis morſu quicquam à Dioſcoride proditum eſt, neque Paulus de felis morſu hæc peculiariter tradidit. Sed γαλεώτου vox pro ἀσκαλαβώτου ſuppoſita eſt. Et debet legi decimi capitis titulus περὶ ἀσκαλαβώτου, & mox ſubiici, οἱ δὲ ὑπὸ ἀσκαλαβώτου δακνόμενοι, &c. Quod verò decimi capitis loco habetur medicamentum, ad finem illius ſubiici debet, non peculiari capite, ſed ad ſtellionis morſum pertinens. De quo vt nequis dubitet, habet omnia hæc hoc modo (velut dixi) Aëtius lib.13.cap.12.

IN CAPVT VNDECIMVM.

Col.539.lit.E. *Album apparet ulcus, dilaniatis membranis neruoſis.* Græcè legitur λευκὸν φαίνεται τὸ ἕλκος, ἀναξαίνομένης εἰς ὑμένας νευρώδης. Quæ verba nullam certam ſententiam exhibent. Ego itaque ex Aëtio colligo legendum eſſe, ἀναξαινομένων τῶν ὑμένων νευρωδῶν, ſicut conuerti.

IN CAPVT DVODECIMVM.

Col.540.lit.D. *Aliud ex libris Lyci pharmacum ad uiperæ morſus accommodatum, Myrrhæ, caſtorij, piperis, portulacæ, ſingulorum drachmam unam, ſeminis anethi acetabulum, paſſo trita dato.* Hoc medicamentum vt breue eſt, & pauca ſimplicia recipit, ita pernicioſè corruptum eſt in Pauli Græcis exẽplaribus, vbi σανδαράχης vox pro ἀνδράχνης voce legitur. Nec verò integrè apud Dioſcoridem habetur, ſed ita tamen vt ſi eius lectionem ſequaris, non tantum periculum incurras. Itaque & Pauli & Dioſcoridis Græcam lectionem adſcribam, vt iudicari poſſit vtra magis ſit recipienda. Paulus ſic habet, Ἄλλο ἐκ τῶν Λύκου φάρμακον ἐπιτετευγμένον ἐπὶ τῶν ἐχεοδήκτων, σμύρνης, καστορίου, πεπέρεως, σανδαράχης, ἀνὰ < α΄. ἀνήθου σπέρματος ὀξύβαφον, λεάνας γλυκεῖ δίδου. Dioſcorides ſic, ἐστὶ δὲ τοῦτο τὸ φάρμακον δοκιμεῖ ἐπὶ τῶν ὀφεοδήκτων, ὃ περιέχει σμύρνης, καστορίου, πεπέρεως, ἀνδράχνης ἄνθους καὶ σπέρματος ὀξυβάφου τὸ ἥμισυ. ταῦτα πάντα λέαινε ἐν γλυκεῖ κρητικῷ. Primùm itaque in Paulo ſandaracha falſò legitur, pro andrachne, id eſt portulaca. Nam etiamſi Dioſcorides non apertè ἀνδράχνης vocem haberet, tamen nemo (arbitror) ita inconſideratus eſſet vt in medicamentũ quod antidoti vice contra viperæ morſum exhibetur, admiſceret medicamentum vrendi vim habens, velut arſenicum ſiue auripigmentum, & quod infrà inter venena refertur: & alioqui ſcriptionis vicinitas fecit vt altera vox pro altera ſupponeretur. Deinde quatuor medicamentorum pondus Paulus drach.1. præſcribit, & quintum addit anethi ſemen, quod acetabuli menſura ſumẽdum ſit. Dioſcorides verò quatuor tantùm medicamenta præſcribit, niſi portulacæ ſemen & florem pro duobus ſupputare velis: anethi certè ſemen penitus non habet. Atque hîc vt alteram lectionem corruptam eſſe certum eſt, ita vtra recta ſit, non ſatis conſtat: quum ob ſimilitudinem quandam ἄνθους καὶ σπέρματος voces ſupponi potuerint pro ἀνήθου σπέρματος apud Dioſcoridem, aut viciſſim hæ pro illis apud Paulum. Pauli tamẽ lectionẽ interim ſequuti ſumus, donec melior lectio ſe nobis obtulerit.

Ibid. lit.E. *Pulli gallinacei diſſecti, & calidi impoſiti, ac frequenter permutati.* Hoc loco in Græcis exemplaribus vox ἐπιπλασσόμενοι falſò ſuppoſita pro recta ἐπαλλασσόμενοι, totam ſententiam corrumpit. Sic ergo rectam lectionem repones: τῶν ὀρνίθων οἱ νεοσσοὶ ἀνασχιζόμενοι, καὶ ἐπιτιθέμενοι θερμοὶ, καὶ συχνῶς ἐπαλλασσόμενοι, id eſt frequenter permutati.

IN CAPVT DECIMVMQVARTVM.

Ibid.lit.G. *Dryinus, uelut Galenus ait.* Hæc ſunt apud Galenũ libro De theriaca ad Piſonem ad verbum, niſi quod verba, λέγουσι τοῦτον μοχθηρὸν ὄζειν πάνυ, (id eſt hũc peſſimè olere dicunt) in Galeno aliter leguntur hoc modo, λέγουσιν αὐτὸν νομίζειν μοχθηρὸν εἶναι πᾶν τὸ εὔφραντον, id eſt dicunt ipſum omnem gratum odorem, prauum eſſe exiſtimare. Et poteſt veriſimile videri, vtranque lectionem conſiſtere, ac ſententiam rectam exhibere. Poteſt etiam in Paulo ὄζειν πάνυ, ex νομίζειν πᾶν corruptum eſſe, ita vt voces τὸ εὔφραντον interciderint.

IN CAPVT DECIMVMQVINTVM.

Col.541.lit.B. *Ab hæmorrhoo commorſis uehementes circumcirca incidunt dolores, qui breues penitus & anguſtas reddunt corporis raritates.* Græca exemplaria ſic habent, τοῖς δὲ ὑπὸ αἱμόρρου δηχθεῖσιν ἰσχυραὶ περιωδυνίαι ἐμπίπτουσι. βραχέα δὲ παντελῶς καὶ στενὰ παρέχουσι τὰ ἀραιώματα. Appellat autem Paulus ἀραιώματα corporis raritates, quæ eiuſdem cauitatibus ſiue cauis locis ac partibus opponuntur. Sic ſanè etiam ſuprà lib.3.cap.70. vſurpauit, & cauitates cum raritatibus coniunxit, dum dixit, ποτὲ μὲν ἐν τῇ κοιλότητι τοῦ κύτους ἀπολειφθέντων τῶν πνευμάτων, ποτὲ δὲ ἐν τοῖς ἀραιώμασι τοῦ τῆς μήτρας σώματος, id eſt quandoque in cauitate ſpatii ipſius flatibus concluſis, quandoque in raritatibus corporis ipſius vteri. Dioſcorides τὰ στόματα habet pro τὰ ἀραιώματα, quem qui ſequuntur, & ſic quoque in Paulo legunt, ſententiam penitus obſcurant, quæ nunc, ſi modò quis ἀραιώματα vocem aſſequatur, euidens eſt & aperta, nimirum raritates & raras corporis partes contrahi, & anguſtas reddi præ afflictionum continuitate, ab hæmorrhoi morſu.

Ibid.lit.C. *Conſimiliſque corporis totius habitus conſequitur, uelut in hydropicis, propter aſſiduam potus ingeſtionem.* Aldinus codex habet, παραπλησία τε τοῦ ὅλου ὑφηγήματος παρακολουθεῖ, &c. Baſilienſis, παραπλησία τε τοῦ ὅλου συγκρίματος παρακολουθεῖ, &c. Et rectè quidem συγκρίματος vox legitur pro corporis concremento. Sed deeſt vox ἕξις, vt ſic legatur, παραπλησία τε τοῦ ὅλου συγκρίματος ἕξις παρακολουθεῖ. Sed & ſic deeſt adhuc quid quo ſignificetur cuinam ſimilis ſit corporis ille habitus, atque hoc puto eſſe has voces, τῇ τῶν ὑδρωπικῶν, ex Aëtii lib.13.cap.22.

Ibid.lit.E. *Plantaginem, hyſſopum, allium album, &c.* Græcè ſic, ἀρνόγλωσσον, ὕσσωπον, σκόρδον λευκόν. Verùm inuenio qui pro λευκὸν voce legerit in ſuo exemplari ἐλαφόβοσκον, ita vt non ad allium pertineat vox λευκὸν, ſed ſuppoſita ſit pro ἐλαφόβοσκον. Sed & quod mox ſequitur, Aut alliũ cum irino, hoc eſt ἢ σκόρδον μετὰ ἰρίνου, in illo exemplari ſcordium legitur. Nihil tamen horum mutaui, iudicio eorum qui vſuri ſunt hæc permittens.

IN CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

Col.542.lit.A. *Tres aſpidis ſpecies Galenus eſſe dicit.* Hæc in lib. De theriaca ad Piſonem habentur, & nota eſt alioqui etiam hiſtoria de Cleopatra. Nec verò hoc capite quicquam deeſt quod ex Dioſcoride ſit petendũ aut adſcribendum. Sed omnia quæ Dioſcorides habet, etiam Paulus tradit diſtinctius & meliori ordine, vt nihil quæri amplius poſſit, ſi ſaltem in fine capitis γάλα βοὸς in αἷμα βοὸς, iuxta Dioſcoridis lectionem mutetur.

IN CAPVT VICESIMVMTERTIVM.

Ibid.lit.H. *Vtitor ad uiperæ morſum, uelut dictum eſt, drach.II. cum aceti cyat.I. Secunda die drach. IIII, cum aceti cyath.II. Tertia drach. VIII. cum aceti cyath.III.* Horum verborum lectio penitus corrupta eſt in exemplaribus Græcis, hoc modo, χρῶ ἐπὶ τῶν ἐχεοδήκτων ὡς εἴρηται, < β΄, μετ' ὄξους κυαθ. α΄. τῇ δὲ τρίτῃ < β΄. μετ' ὄξους ΚΥ γ΄. dictum autem eſt ab ipſo de teſtudinis ſanguinis vſu ſuprà cap.12. ad viperæ morſum: verùm quia modũ & põdus iſthic nõ præſcripſit, iam hoc facit. Quia verò neque hîc ex corrupta lectione id aſſequi datur, nos Aëtii lectionẽ ſequuti expreſſimus. Quũ enim in multis

aliis locis eadem aut ſimilia tradant, videntur etiam hoc loco non diuerſa prodidiſſe. Sic ergo Pauli lectionem ex Aëtio lib. 13. cap. 24. repones, χρῶ ἐπὶ τῶν ἐχεοδήκτων ὡς εἴρηται < β΄. μετ᾽ ὄξους κυ α. τῇ δὲ δευτέρᾳ < δ΄. μετ᾽ ὄξους κυ β. τῇ δὲ τρίτῃ < η΄. μετ᾽ ὄξους κυ γ΄.

IN CAPVT VICESIMVM SEPTIMVM.

Col. 543. lit. F. *Expleta enim appetentia, de cætero facilè deprehenduntur qualitates.* Græca exemplaria ſic habent, ἀποπληρωθείσης γὰρ τῆς ὀρέξεως, ἀκατάληπτοι γίνονται τὸ λοιπὸν αἱ ποιότητες. Nec video cur quis aliorum exemplarium lectione inductus, ἀκατάληπτοι legere malle debeat quàm ἀκατάληπτοι. Docet enim Paulus præcauere venena, vitanda eſſe edulia condita, id eſt τὰ κατηρτυμένα ab ἀρτύω, non vt Dioſcorides falſò habet κατηρτισμένα, à καταρτίζω: vitandas omnes qualitates intentas, dulcem videlicet ſalſam & acidam. At ſiquis famelicus aut ſitibundus ad cibum aut potum accipiendum accedat, is præ nimia appetentia non facilè deprehenderit ipſorum qualitates. Si verò aquæ quod ſatis eſt præſumat, iam expleta inde illa nimia appetentia, de cætero facilè deprehendet ſingulorum qualitates, atque ſic ipſas vitabit, & à ſe reiiciet. Deinde ἀκατάληπτοι vox non habet eam ſignificationem vt denotet nō corripi, aut difficulter corripi à ſtomacho qualitates: ſed quia Dioſcorides ἀπεπτόταται habet pro ἀκατάληπτοι, nec viderent quomodo concordem vtriuſque lectionē facerent, ad hoc deuenerunt vt illam ſignificationem ἀκατάληπτοι voci attribuerēt, quaſi idem ἀπεπτόταται & ἀκατάληπτοι voces ſignificarent. Ego verò neque ἀπεπτόταται vocem apud Dioſcoridem rectè legi puto, ſed ἀτρεπτόταται legendum eſſe coniecto, vt accipiamus, Expleta iam appetentia, de cætero minimè immutari qualitates, atque ideo facilè deprehendi, velut etiam expoſitione prima in poſteriorem librum Dioſcoridis De lethalibus medicamentis oſtendi.

IN CAPVT VICESIMVMOCTAVVM.

Col. 544. lit. D. *Ex odore quidem & amaritudine papaueris ſuccum.* Græca exemplaria habent, ἐκ μὲν γὰρ τῆς ὀσμῆς καὶ πικρίας, κώνειον, id eſt cicutam. hoc eſt κώνειον pro μηκώνειον. Non eſſe autem κώνειον (id eſt cicutam) legendum, indicat Dioſcorides, qui apertè μηκώνειον (id eſt papaueris ſuccū) habet: Habere autem papaueris ſuccum inſignem amaritudinem, & odorem qui latè diffunditur, idem Dioſcorides teſtatur, & Paulus infrà cap. 42.

Ibid. lit. E. *Nerij quod & rhododendron & rhododaphne appellatur flores, marrubij ſuccus.* In Græcis falſò legitur hîc πρασίου pro πρασίου, & πράσου χυλὸν, id eſt porri ſuccum, pro πρασίου χυλὸς, id eſt marrubii ſuccus. Sic enim etiam Dioſcorides libro 6. habet, & lib. 3. de marrubii ſucco teſtatur. Sed & mox κέδρου τῆς βετονικῆς legendum eſt ex eodem Dioſcoride, & non ἰουτονικῆς.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Col. 545. lit. C. *Poſt uomitiones autem infundere oportet per clyſterem, &c.* In Græcis exemplaribus hîc falſò legitur, μετὰ δὲ τὰ ἐδέσματα, id eſt poſt cibos. Legendum enim eſt μετὰ τὰ ἐμέσματα, id eſt poſt vomitiones. indicat id claris verbis Dioſcorides, καὶ μετὰ τὸ κομίσασθαι τὰ πλεῖστα διὰ τῶν ἐμέτων, ἐνιέναι δὲ κλυστῆρος, &c. Sed & in Galeno aliquoties ἐδέσματα ſuppoſita pro ἐμέσματα, nuper ſuſtuli ex Græcis pariter ac Latinis codicibus noſtræ editionis. Velut verbi cauſa in libro de atra bile, non longè à principio, ἐδεσμάτων habetur falſò pro ἐμεσμάτων.

IN CAPVT TRICESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit. D. *Qui bupreſtim hauſerunt, niroſo nitro ſimile quid in guſtu percipiunt.* In Græcis exemplaribus deeſt hîc vox νίτρῳ, ex Dioſcoride & Nicandro reſtituenda, & legendum, τοῖς δὲ βούπρηστιν πεπωκόσι, δοκεῖ κατὰ τὴν γεῦσιν ὅμοιόν τι βρομῶδες νίτρῳ συνίστασθαι. Deinde ad finem capitis vbi conuerti, Declinante verò acuminis periculo, melius habent ex palmularum Thebaicarum eſu, aut earundem tritarum potu cum lacte, aut vino mulſo. Hæc verba in totum deſunt in Aldino exemplari, in Baſilienſi verò confuſè ac præpoſterè adſcripta. Tu ergo ſic rectam lectionem reſtitue, παρακμάζοντος δὲ τοῦ κατ᾽ ὀξύτητα κινδύνου ὠφελοῦνται Θηβαϊκὰς βαλάνους ἐσθίοντες, ἢ λελειασμένας σὺν γάλακτι πίνοντες ἢ οἰνομέλιτι. Ex Dioſcoride.

IN CAPVT TRICESIMVMSECVNDVM.

Ibid. lit. E. *A ſalamandra accepta conſequitur linguæ inflammatio, & mentis impedimentum.* Græca exemplaria habent hîc, λαλιᾶς ἐμποδισμὸς, id eſt loquelæ impedimentum. Verùm quum non ita graue malum ſit ſermo impeditus velut mens impedita, fieri potuit vt λαλιᾶς vox ſupponeretur pro διανοίας voce, quam Dioſcorides & Nicander & Aëtius 13. cap. 52. habent, quos & nos ſequuti, διανοίας ἐμποδισμὸς hoc Pauli loco legimus.

IN CAPVT TRICESIMVMTERTIVM.

Ibid. lit. G. *Eruca pini hauſta, ſtatim dolor circa os & palatum conſequitur.* In Græcis hîc deeſt verbum παρακολουθεῖ, quod adſcribendum eſt ex Dioſcoride.

IN CAPVT TRICESIMVMQVARTVM.

Ibid. *Sapor ſimilis piſcibus uiroſis.* In Græcis falſò habetur γεῦσις ὁμοία ἰχθύος βρομώδης. Legendum enim eſt vt Dioſcorides habet, ἰχθύσι βρομώδεσι. Quod verò mox conuerti, Sudorem excludunt graueolentem. Comitatur etiam vomitus bilioſus, aliquando ſanguine mixtus: in Græcis mancum eſt. exciderunt enim aliquæ voces, quæ reſtituendæ ſunt ex Dioſcoride hoc modo, ἱδροῦσι δὲ δυσώδη. παρέπεται δὲ αὐτοῖς καὶ ἔμετος χολώδης, ἐνίοτε αἵματι μεμιγμένος. Et mox; Danda etiam cyclamini radix, &c. in Græcis legitur πυκεδανου ῥίζαν. Sed cyclamini legendum eſſe ex Dioſcoridis libro ſecundo de lethalibus medicamētis capite octauo conſtat; itémque libro ſecundo de mate. med. capite centeſimo quinquageſimo, vbi de cyclamini radice hæc verba habet, πίνεται δὲ πρὸς τὰ θανάσιμα μετ᾽ οἴνου, μάλιστα πρὸς λαγωὸν θαλάττιον. Et rurſus, Sed & cancros fluuiatiles ſolùm in cibo admittunt, Græcè legitur, καὶ καρκίνους τε ποταμίους μόνον ἐὰν ἀνέχωνται προσενέγκασθαι, vt videlicet repetatur vox δοτέον, & accipiamus dandos eſſe cancros fluuiatiles, ſi modò admittant. At non eſſe genuinam hanc ſententiam, ex Dioſcoride conſtat, qui dicit ſic, Quum nullum piſcem admittant, ſolos fluuiatiles cancros coctos edunt. Hanc autem ſententiam etiā hic habebimus, ſi particula ἐὰν tollatur, & τε in δὲ commutetur; hoc modo, καὶ καρκίνους δὲ ποταμίους μόνον ἀνέχονται προσενέγκασθαι.

IN CAPVT TRICESIMVMQVINTVM.

Col. 546. lit. B. *Ex multo uini meraci potu. Item radicis harundinis, &c.* Græca exemplaria falſò habent λαμβάνοντες εὔκρατον πολύποτμα· καλάμων ῥίζης, &c. Legendum enim ex Dioſcoride & Aëtio, λαμβάνοντες ἄκρατον πολὺ, καὶ καλάμου ῥίζης. Et mox pro συντόμως legendum eſt συντόνως.

IN CAPVT TRICESIMVMSEXTVM.

Ibid. lit. C. *Eijcit autem ipſas muria ſi ſorbeatur, & ſuccus cyrenaicus, aut folia ſilphij, aut betæ cum aceto, aut nix cum poſca pota.* Hæc partim deſunt, partim corruptè leguntur in Græcis exemplaribus. Reſtituantur ex Dioſcor. Galeno libro ſecundo antid. & Aëtio, in hunc modum, ἃς ἐκβάλλει ἅλμη καταρροφουμένη, καὶ ὀπὸς κυρηναϊκὸς, ἢ φύλλα σιλφίου, ἢ τεῦτλον σὺν ὄξει, ἢ χιὼν σὺν ὀξυκράτῳ πινομένη.

Ibid. lit. C. *Eas verò quæ gutturi affixæ ſunt extrahes ſi in ſolium calidum ad collum uſque deſidere iubeas, & aquam frigidam ore detinendam præbeas.* Hæc in Aldino exemplari ſic leguntur, τὰς δὲ τῷ βρόγχῳ προσφυείσας, ἐμβιβάσας εἰς ἔμβασιν θερμινον ἄλευρον, δούς τι ψυχρὸν τῷ στόματι διακρατεῖν, ἐξελεῖς. In hac lectione duæ voces θερμινον ἄλευρον corruptæ, fecerunt vt etiam aliqui Dioſcoridis interpretes veram illius lectionem mutarent ac peruerterent, & lupinorum farinam iniiciendam eſſe conuerterent. Legendum itaque eſt εἰς ἔμβασιν θερμὴν ἄχρι τραχήλου, velut Aëtius expreſſè habet lib. 13. cap. 56. Dioſcorides tamen voces ἄχρι τραχήλου non habet.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMTERTIVM.

Col.547.lit.D. *Carpaſi ſuccus potus.* Græca exemplaria falſò habent τῆς καρπησίας ὀπὸς, pro τῆς καρπάσου ὀπός. Quid autem ſit carpaſi ſuccus,& quòd aliud ſit à carpeſio ſiue carpeſia,in commentariis medicis docui, & expoſitione decimanona,in poſteriorem librum Dioſcoridis de lethalibus medicamentis.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSEXTVM.

Col.548.lit.A. *Aut reſinæ terebinthinæ,aut nardi,aut caſtorij,aut ſilphij,ſingulorũ obolus cum uino. Conueniunt etiã nucis regiæ, &c.* Græca ſic legenda ſunt ac diſtinguenda ex Aëtio & Dioſcoride, ἢ ῥητίνης τερμινθίνης,ἢ νάρδου,ἢ καστορίου, ἢ σιλφίου, ἑκάστου ὀβολὸς σὺν οἴνῳ· ἁρμόζουσι καὶ οἱ τῆς βασιλικῆς καρύας, &c. quanquã καὶ pro ἢ habeat Aëtius,vt coniunctim illa accipienda eſſe intelligamus,quod etiam in Dioſcoride reddidi ac conuerti.Quod verò ſequitur ἢ ῥητίνης καὶ καστορίου,καὶ πηγάνου,ἑκάστου < α΄.ὁμοίως χαμελαίας < β΄. apud Dioſcoridem corruptè legitur, ita vt duo medicamenta, hoc & præcedens in vnum coaluerint,quæ ſiquis ſeparare velit,Paulum hîc præuium habet.At apud Galenum lib. 2.antidot. Ex quatuor his, reſina videlicet,caſtorio,ruta & chamelæa vna compoſitio paratur,ponderibus tamen auctis,hoc modo,χρηστέον δὲ τῇ τοιαύτῃ σκευασίᾳ.πηγάνου < ς΄.ῥητίνης < δ΄.καστορίου β΄.χαμελαίας β΄.ταῦτα τρίψας,καὶ ὄξει θερμῷ διαλύσας πότιζε. Sed hoc tamen celare nolo,in Græcis Galeni exemplaribus hactenus lectum fuiſſe χαμαιλέοντος κοχλιάρια γ΄. id autem ex Dioſcoride ac Paulo à nobis mutatum eſſe in χαμελαίας < β΄. Videtur etiam interpres chamæleonis vocis lectionem ſuſpectam habuiſſe,aut aliud exemplar ſequutus eſſe. vertit enim,Chamæpityos cochlearia tria.Sequitur mox, Aut thapſiæ ſucci drach.II.cum aqua mulſa.Dioſcorides tamen pro θαψίας voce,ἀψινθίου habet. At de abſinthii cremore antea mẽtionem fecit,vt hîc de ſucco non videatur repetiuiſſe: & thapſiam legendum eſſe non dubitem,ſi drachmarum duarum põdus non nimiũ eſſet.Dioſcorides enim lib.4.expreſſè dicit,Radicis thapſiæ obolos IIII.dari,ſucci obolos III.liquoris obolum I.Et Paulus ipſe infrà capite de ceruſſa thapſiæ aut ſcammoniæ obolos III.cũm aqua mulſa exhibet. Proinde cautos eſſe conuenit talibus vſuros,quæ quum proſint aliâs, nimio vſu lædere poſſunt: qualis eſt etiam thapſia, quam infrà cap.64.Paulus etiam inter venena recenſet.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM SECVNDVM.

Col.549.lit.A. *Oportet autem poſt eductionem ipſius,cum uino abſinthite bibendum ipſis exhibere cinnamomum,aut myrrham,aut nardum Celticam,quam aliqui ſaliuncam uocauerunt.* Græcorum exemplarium lectio corrupta eſt hoc modo, δεῖ δὲ μετὰ τὸ ἐξεμέσαι αὐτοὺς ποτίζειν μετ᾽ οἴνου ἀψινθίῳ καὶ κινναμώμῳ,ἢ σμύρνῃ νάρδῳ κιλικίᾳ,ἣν ἔνιοι ἰσάτιν ἐκάλεσαν.Legendum autem eſt ex Dioſcoride ſic,δεῖ δὲ μετὰ τὸ ἐξεμέσαι,αὐτοὺς ποτίζειν μετ᾽ οἴνου ἀψινθίτου κινναμώμῳ,ἢ σμύρνῃ,ἢ νάρδῳ κελτικῇ, ἣν ἔνιοι ἀλιοῦγγαν ἐκάλεσαν.Legitur tamen etiam in Dioſcoride falſò σερίνην pro ἀλιοῦγγαν. Quòd autem nardus Celtica appelletur ἀλιοῦγγα (id eſt ſaliunca)teſtatur Dioſcorides lib.1.cap.7.Sed & Scribonius cap.195.De pharica ſic ait, Adiuuantur verò læſi ab eo,ſaliunca(id eſt nardo ſylueſtri)quamplurima ex vino ſæpius data.Ex quibus locis etiam id indicatur,non Ciliciã, ſed Celticam nardum legendam eſſe,& neque iſatin,neque ſerinen eam appellari. Quanquam Nicander in Alexipharmacis Ciliciam nardum,ad pharicum probet.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVARTVM.

Ibid.lit.D. *Commodat ipſis & gallinarum ſtercus in poſca potum.* Græca exemplaria habent ὠφελεῖ δὲ αὐτοὺς καὶ ἀλεκτορίδων ὠὰ ἀφεψόμενα,καὶ ἐν ὀξυκράτῳ πινόμενα,id eſt commodant ipſis gallinarum oua cocta,& in poſca pota. At oua gallinarum huc non facere,ſed ipſum gallinaceum ſtercus,ex Aëtio conſtat,qui lib.13.cap.73. Philagrium citat his verbis, Cæterùm Philagrius gallinaceum ſtercus album,inquit, exhibemus ex poſca aut aceto mulſo. huius enim manifeſtũ habemus experimentum, quòd ad fungorum ſtrangulationes auxilietur.In Dioſcoride tamen item oua leguntur his verbis,βοηθεῖ δὲ αὐτοῖς ἀλεκτορίδων ὠὰ σὺν ὀξυκράτῳ πινόμενα.Non tamen putandum eſt Paulum falſam Dioſcoridis lectionẽ ſequutũ tranſcripſiſſe, quaſi qui ignorarit gallinaceũ ſtercus ad fungos cõmodare. Nã & hoc nouit,& lib.7.expreſſè docuit,domeſticarũ gallinarũ ſtercus ex aceto mulſo,aut aceto, aut vino mulſo potũ, facere vt ſtrãgulantes fungos renouent qui illos in cibo acceperũt:& haud dubiè etiã hoc loco rectè ſcripſit,ſicut etiã legi debet,hoc modo,ὠφελεῖ δὲ αὐτοὺς καὶ ἀλεκτορίδων ἀφόδευμα ἐν ὀξυκράτῳ πινόμενον. Sed aliquis qui aut legere non poſſet, aut non intelligeret, ἀφόδευμα vocem in ὠὰ ἀφεψόμενα mutauit,& particula καὶ addita, & πινόμενον voce in πινόμενα tranſmutata, ſententiam ſibi placentem,ſed falſam,& à re medica propoſita alienam,effinxit:id quod etiam alius in Dioſcoride fecit, vbi tamen ὠὰ ſimpliciter pro ἀφόδευμα ſuppoſita,omnes interpretes deceperunt.

Ibid.lit.D. *Et atramentum ſutorium cum aceto.* Græcè legitur,καὶ χαλκοῦ ἄνθος σὺν ὄξει,id eſt,Et æris flos cum aceto. Videtur autem legendum eſſe(velut Dioſcorides habet)καὶ χάλκανθος σὺν ὄξει,ſicut conuertimus.Et ob ſcripturæ vicinitatem ſæpe hic error committi ſolet, vt alterum pro altero ſupponatur, velut etiam in commentariis medicis oſtendimus.Quòd autem atramentum ſutorium ad fungos acceptos commodet,Dioſcorides lib.5.dixit his verbis,ἐμέτους τε κινεῖ,καὶ μύκητας λαβοῦσι βοηθεῖ σὺν ὕδατι ποθέν.Habet tamen etiam Scribonius æris florem pro atramento ſutorio cap.198. ad fungos.adiuuat & nitrum aceto dilutum & datum,eodémque modo æris flos datus.Sed & hic locus indicio eſt Scribonium Græcè ſcripſiſſe,& eius interpretem,χάλκανθον æris florem vertiſſe: de qua re multa in commentariis medicis produxi,quorum paulo antè mentionem feci.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVINTVM.

Ibid.lit.E. *Et rubi ſuccus cum aceto.* Ita habet poſterior editio,& Dioſcorides, καὶ βάτου χυλὸς σὺν ὄξει, & fieri poteſt vt καὶ βατράχου voces in Aldina cognitæ ſint ac ſuppoſitæ pro καὶ βάτου χυλός.Aëtius tamen ἀμάραντον habet. Mox quod conuerti, Fluida ac graueolẽtia per ſedem reddi ſolẽt,in Græcis legitur κοπρώδη καὶ δυσώδη, id eſt ſtercoracea & graueolentia,ſed Dioſcorides ῥοώδη legit,quem ſequi malui.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM SEXTVM.

Ibid.lit.G. *Qui lac coagulatum ſumpſerunt,his aceruatim ingens ſuffocatio imminet.* Græcè legitur ἐμπνιγαθὲν ἄθρουν: ſed diſtinguendæ ſunt voces,& ἀθρόος legendum,velut conuerti.Quod autem dicit Paulus coagulum velut antidotum exhiberi aduerſus lac coagulatum hauſtum,eius rationem reddit Aëtius lib. 13. cap.75.Etenim coagulum, inquit,recenti lacte iniectum,ipſum cogit & inſpiſſat:id verò quod iam coactum eſt,ex natura ſua diſſoluit.Atque hoc eſt quod etiam Dioſcorides dicit,κοινῶς δὲ πᾶσα πυτία πήσσει μὲν τὰ διαλελυμένα,λύει δὲ τὰ συνεστῶτα.Ad idem etiam mox ſubdit,exhibendum eſſe lixiuium pileatorum,(id eſt eorum qui pileos faciunt)& appellat hoc κονίαν πιλοποιητικὴν,ſicut etiã ſuprà lib. 3. cap.2.& infrà lib.7.cap.17.in emplaſtro ex lapide Aſio,ὕδωρ πιλοποιοῦ, id eſt aquam pileatoris ſiue pileatoriam idem vocat:hoc eſt eam aquam qua lanæ abluuntur, dum ſpiſſantur & ad pileos parantur. Eandem etiam hoc loco Dioſcorides præſcribit,πιλοποιητικὴν κονίαν itidem appellans,magno omnium Dioſcoridis interpretum & aliorum tormento,donec ex vetuſti exemplaris lectione,non πηλοποιητικὴν per η,ſed πιλοποιητικὴν per ι ſcribendum eſſe compertum eſt. Sed de hac re pluribus in commentariis medicis egimus.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMSEPTIMVM.

Col.580.lit.A. *Ex uini mulſi aſſiduo potu.* Græca exemplaria habent ὑπὸ ὑδρομέλιτος,id eſt aquæ mulſæ: ſed nos Dioſcoridem & Aëtium ſequuti vinum mulſum conuertimus,& procliue fuit οἰνομέλιτος vocem in ὑδρομέλιτος conuertere.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMOCTAVVM.

Ibid.lit.B. *Et origanus aut thymus cum lixiuio, aut aceto, aut paſſo. Oportet autem & his maluæ decoctum per clyſterem infundere.* Græca malè diſtincta,& partim corrupta,ex Dioſcoride & Aëtio ſic emendata leges,καὶ ὀρίγανος ἢ θυμὸς σὺν κονίᾳ,

ἢ ὄξει, ἢ γλυκεῖ. δεῖ δὲ καὶ τούτοις ὑποκλύζειν τῷ τῆς μαλάχης ἀφεψήματι.

IN CAPVT SEXAGESIMVM PRIMVM.

Ibid. lit. F. *In his conuenit poſt uomitum, hormini ſylueſtris ſemen cum uino potum, myrrhæ obol. III. abſinthium, hyſſopū, aut apij ſemē, aut piper, aut liguſtri flos cum uino.* Hoc loco Græca pro ὁρμίνου habēt falſò θερμίνου. Deinde habēt σμύρνης < γ´. nos ex Aëtio & Nicandro fecimus obolos III. poſtea ἀψινθίου & ὑσσώπου voces, ex iiſdem in ἄψινθιον & ὕσσωπον mutauimus. Et tandem κυπέρου ἄνθος ex Dioſcoride & Nicandro in κύπρου ἄνθος conuertimus, niſi fallit nos Nicander qui κύπρου τε βλαστεῖα νεαλέα dixit, vt eo verſus loco κυπείρου vox legi non poſſit. De myrrhæ enim pondere nimis aucto, & de aliis quæ falſò lecta commutauimus, dubium non eſt.

IN CAPVT SEXAGESIMVM QVARTVM.

Col. 551. lit. A. *Ex quorum numero eſt & ſylueſtris ruta, & melanthium, & recentes pappi. Sunt autem flores ſpinæ quæ cactos appellatur.* Hæc verba in Græcis exemplaribus ſic leguntur, ὧν ἐστὶ τό, τε ἄγριον πήγανον, καὶ τὸ μελάνθιον, καὶ οἱ νεαροὶ πάπποι. ἄνθη δέ ἐστιν ἀκάνθης τῆς καλουμένης κάκτου. Et reliqua quidem rectè habent: verùm qui ſint recentes illi pappi, ſpinæ illius quæ cactos appellatur, Dioſcoridis corrupta lectio ambiguum fecit, in quo pro πάπποι voce, leguntur παγετοί, & pro κάκτου habetur ἄξου, ſeparata etiam à præcedentibus περὶ ἄξου tractatione, id quod etiam interpretes partim animaduerterūt, & Dioſcoridis conuerſionem Paulum ſequuti expreſſerunt. Quæ igitur ſit ſpina appellata cactos, & qui eius pappi, Theophraſtus lib. 6. De plantis tradit, cuius verba quia in Græcis codicibus manca & corrupta leguntur, integra adſcribam, Ἡ δὲ κάκτος καλουμένη, περὶ σικελίαν μόνον, ἐν τῇ ἑλλάδι δὲ οὐκ ἔστιν. ἴδιον δὲ παρὰ τὰ ἄλλα τὸ φυτόν. ἀφίησι γὰρ εὐθὺς ἀπὸ τῆς ῥίζης καυλοὺς ἐπιγείους· τὸ δὲ φύλλον ἔχει πλατὺ καὶ ἀκανθῶδες. καλοῦσι δὲ τοὺς καυλοὺς, κάκτους. ἐδώδιμοι δέ εἰσι περιλεπόμενοι, μικρὸν ὑπόπικροι, καὶ θησαυρίζουσιν αὐτοὺς ἐν ἅλμῃ. ἕτερον δὲ καυλὸν ὀρθὸν ἀφίησιν, ὃν καλοῦσι πτέρνικα. γίνεται δὲ καὶ οὗτος ἐδώδιμος, πλὴν ἀθησαύριστος. τὸ δὲ περικάρπιον, ἐν ᾧ τὸ σπέρμα, τὴν μὲν μορφὴν ἀκανθῶδες, ἀφαιρεθέντων δὲ τῶν παππωδῶν σπερμάτων, ἐδώδιμον καὶ τοῦτο καὶ ἐμφερὲς τῷ τοῦ φοίνικος ἐγκεφάλῳ. καλοῦσι δὲ αὐτὸ σκαλίαν. In his verbis quum tradat Theophraſtus lanuginoſa ſemina auferēda eſſe, ſi quis περικάρπιον (quod fructum Theodorus vertit) edere velit, ſatis declaratur qui ſint pappi ſiue lanugines ſpinæ cacti, quos non negligendos eſſe Paulus monet, vt qui aliquando pericula inducunt, etiamſi parum lædere videantur. Cæterùm Athenæus lib. 2. δειπνοσοφιστῶν, Theophraſti verba relata citans, ſententiam etiam ſuam addit, quid de cacto ſentiat, nimirum cacton illam eſſe Romanis dictam carduum, & eam adeò quæ κινάρα Græcis appelletur, & κάρδον ac κάκτον idem eſſe, duabus ſaltem literis immutatis. Verba eius hæc ſunt, τίς δὲ τούτοις οὐχὶ πειθόμενος, θαρρῶν ἂν εἴποι τὴν κάκτον εἶναι ταύτην τὴν ὑπὸ Ῥωμαίων μὲν καλουμένην κάρδυον, οὐ μακρὰν ὄντων τῆς σικελίας, περιφανῶς δὲ ὑπὸ τῶν ἑλλήνων κινάραν ὀνομαζομένην. ἀλλαγὴ γὰρ δύο γραμμάτων, κάρδος καὶ κάκτος ταὐτὸν ἂν εἴη.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI
Dolabellarum in Paulum AEginetam liber ſextus.

IN CAPVT SECVNDVM, & TERTIVM, & QVARTVM.

QVIDAM *uerò etiam ipſo oſſe uſto, ſquamam paruam excidere faciunt.* In Græcis ἐμπίπτειν legitur falſò pro ἐκπίπτειν, id eſt excidere: ſicut etiam ſequenti cap. 3. μᾶλλον pro μόνον falſò habetur, vbi cōuerti, Reliqua quidem ſimiliter habet, tumor autem ſolùm durior eſt. Nam μᾶλλον σκληρότερος, pro μόνον σκληρότερος Græcè legitur, & mox linea ſequenti quinta τοῦ ὑγροῦ falſò legitur pro τὸ ὑγρόν. Sicut etiam cap. 4. ſequenti falſò habetur, τό, τε ὄργανον ἐγχυρήσῃ τὸ ὀστέον, pro ἐγχωρήσῃ τῷ ὀστέῳ. Sed hæc & alia minutiora ex noſtra tranſlatione cognoſci poterant, niſi eſſent qui de omnibus rationem expetant, quod tamen eſt præter noſtrum inſtitutum.

IN CAPVT QVINTVM.

Col. 552. lit. G. *Et ſiquidem tenue fuerit, hamulo cæco id extentum & obtortum, per totum penitus excidemus, ita ut etiam pars ipſius apprehendatur.* Hic locus in Græcis exemplaribus ſic legitur, καὶ εἰ μὲν λεπτὸν εἴη, τῷ τυφλαγκίστρῳ ἐπαναπείναντες καὶ περιστρέψαντες, ὑφ᾽ ἓν ἐκτεμοῦμεν, ὥστε καὶ μέρος αὐτοῦ λαβεῖν. Significat enim ὑφ᾽ ἓν idem quod διαπὰξ & διαμπάξ, quibus infrà in hoc libro aliquoties vtitur. Velut cap. 35. vbi itidem hanc circa vaſa magna & tenuia diſtinctionem præſcribit his verbis, εἰ δέ τι διαιρεθὲν ἀγγεῖον ἐπιζημιάζοι τῷ ἔργῳ, βρόχῳ διαλαβόμενοι αὐτό, ἢ διαπὰξ ἀποτεμοῦμεν, εἰ μὴ μεγάλα εἴη. διαπὰξ penitus & per totum dixit, ſicut hoc loco ὑφ᾽ ἕν, eadem ſignificatione. Vult enim parua vaſa ita diſſecari penitus & per totum tranſuerſim, vt etiam pars ipſorum apprehenſa ſimul excidatur. Atque hæc eſt vera huius loci ſententia & lectio, nulla facta verborum mutatione. Paulo pòſt legendum eſt σαρκωτικοῖς ξηρίοις, non ξηροῖς. Sunt enim ξηρία peculiaria medicamenta arida in puluillos detrita, de quibus lib. 7. cap. 13. agit.

IN CAPVT SEPTIMVM.

Col. 553. lit. F. *In his periſcyphiſmum, id eſt inciſionem circum ſcyphium, id eſt caluariam, adhibemus.* Περισκυφισμὸς ſectio nomen inde habet quòd περὶ τὸ σκύφιον fiat. Eſt autem σκύφιον calua ſiue caluaria. Sic Paulus ſuprà lib. 3. cap. 22. ad impetuoſam fluxionum ad oculos allationem, ὑπὲρ τὸ σκύφιον δὲ τῆς κατασκευῆς οὔσης. Et mox, εἰ δὲ διὰ βάθους ἐκ τοῦ σκυφίου τοῦ ὑγροῦ ὑπάρχον, &c. Et rurſus, σημεῖα δὲ τῶν ἔξω τοῦ σκυφίου ῥευμάτων. Et infrà lib. 7. cap. 16. κολλᾶται δὲ τῷ μετώπῳ ἐφ᾽ ὧν οὐχ ὑπὸ τὸ σκύφιον τὸ ὑγρόν, ἀλλ᾽ ἔξωθέν ἐστι. At huius ſcyphii mentio admonet me loci cuiuſdam Galeni, in quo σκυφῶνες vox ſuppoſititia & nihil ſignificans legitur, cuius loci rectam lectionem & Græcis & Latinis codicibus noſtræ editionis nuper reſtituimus. Quò verò ex hoc vno de multis aliis à nobis reſtitutis indicium quoddam ſtudioſi habeant, emendationis ac lectionis noſtræ hîc rationem aliquam reddemus. Locus eſt in anatomicis aggreſſionibus libro ſexto non longè à fine, vbi περὶ οὐρητῆρος (id eſt de vrinario meatu) verba facit, quæ ſic leguntur in Græcis codicibus, ὄψει τὴν φύσιν τοῦ κατ᾽ αὐτὴν πόρου λοξοῦ τε ἅμα καθήκοντος εἰς αὐτήν, ἐπίβλημά τε τι κατὰ τὴν ἔνδον αὐτῆς χώραν ἔχοντος τοιοῦτον οἷον ἐστὶ τῶν περιστερεῶν οἱ καλούμενοι σκυφῶνες. Quæ verba in Latina tranſlatione, tam ſæpe à tam multis caſtigata ac reuiſa, ſic leguntur, Meatus in ea naturam inſpicies, qui obliquus ſimul ad ipſam pertinet, & huiuſmodi internæ ipſius regionis operculum ſortitur, quale in columbariis ſcyphones appellati. At quis vnquam tradidit, aut cui lectū eſt, quid ſit in columbariis σκυφῶνες: quorum ſimilitudo aliqua ſit ad operculum illud vrinarii meatus. Ego itaque primùm quidem σκυφῶνες vocem falſò ſuppoſitam eſſe iudicaui: deinde etiam περιστερεῶν vocem falſam & ſuppoſititiam eſſe cenſui. Nam ſi pro columbario dicta eſſet, περιστερεώνων legi oportebat. Et neque ſic tamen qui eſſent in columbariis ſcyphones ſatis cōſtaret. Sed vt ſint iam ambæ illæ voces falſæ ac ſuppoſititiæ, nondum tamen ſatis hoc oſtenſum eſt, ſi non melior & recta lectio producatur. Verùm vnde quis producat ſi non ſupperant meliora, & rectam lectionem habentia exemplaria? Mihi ſanè illorum inopia, vnius ingenii ope nitendum fuit, cuius coniectura vſus, & pro σκυφῶνες legendum cenſeo σίφωνες, & pro περιστερεῶν legendum ſentio ἐμπρήστων, vt hæc ſit genuina Galeni verborum lectio, quam tamen non diutius tolerari volo, vbi

quis meliorem protulerit, ὅτι τὴν φύσιν τοῦ κατ' αὐτὴν πόρου, λοξοῦ τε ἅμα καθήκοντος εἰς αὐτὴν, ἐπίβλημά τι κατὰ τὴν ἔνδον αὐτῆς χώραν ἔχοντος τοιοῦτον οἷον ἔστι τῶν ἐμπρήσεων οἱ καλούμενοι σίφωνες. Latina autem tranſlatio noſtra quam pro falſa repoſuimus hæc eſt, Meatus in ea naturam inſpicies, qui & obliquus ſimul ad ipſam pertinet, & huiuſmodi iuxta internā ipſius regionem operculum ſortitur, quale in incendiis fuſoria aquæ inſtrumenta, ſiphones appellati. Quòd autem Siphones, quorum vſus in incendiis ad aquam per ipſos hauriendam ac fundendam exiſtit tale intus operculum habeant quale hìc Galenus vrinario meatui attribuit, res & experientia ipſa docet.

IN CAPVT OCTAVVM.

Col.554.lit.C. *Filo verò poſt ſubſectionem extracto.* Græcè habetur, τὸ δὲ ῥάμμα ὑποβάλλοντες μετὰ τὴν ὑποτομήν. Sed legēdum ὑπολαβόντες, id eſt vbi extraxerimus. Paulo pòſt habetur τρισὶν ἢ τέτρασιν ἀφαῖς, ſed legendum eſt ῥαφαῖς. Non enim ad ſpongiarum vſum hæc verba referuntur, de quibus verbum ἀποσπογγίσαντες, quod præcedit, vſurpauit, ſed ad labia vulneris contrahenda per tres aut quatuor ſuturas.

Ibid.lit.G. *Et ouis lacti admixtis oculo infuſis mitigabimus.* Hæc verba Græci codices ſic habent, καὶ ὡς γάλακτι ἐγχύτῳ τὸν ὀφθαλμὸν παρηγορησόμεθα, id eſt, & velut lacte infuſo oculum mitigabimus. At hic loquendi modus non videtur ita aut Paulo aut aliis medicis Græcis familiaris eſſe, ſed potius huiuſmodi vt verba tranſponantur hunc in modum, καὶ ἐγχύτῳ τινὶ ὡς γάλακτι τὸν ὀφθαλμὸν παρηγορησόμεθα, id eſt, & quodam infuſo ſiue infuſili medicamento, velut lacte, oculum mitigabimus. Quare ſuſpecta eſt mihi vocum ὡς γάλακτι lectio, & (niſi penitus fallor) legenda eſt pro ipſa vna illa vox ὠογάλακτι, vt (velut etiam reddidi) ouis lacti admixtis infuſis oculum mitigandum eſſe accipiamus. Nam Gal. lib. 4. κατὰ τόπους, lac muliebre, & ſubtenuem ouorum liquorem, & adhæc fœnigræci tum ſuccum tum decoctum ad oculorum dolores & inflammationes mitigandas vehementer commendat. Proinde etiam Paulus lac & oua ſimul mixta adhiberi iuſſit, & ἐγχύτῳ voce adiecta declarauit ita mixturam ipſorum faciendam eſſe vt infuſile redditum ex ipſis medicamentum, commodè oculo infundi poſſet. Habetur autem vox ὠόγαλα etiam lib. 3. cap. 42. in dyſenteriæ cura.

IN CAPVT NONVM.

Col.555.lit.B. *Velut in rebus deſperatis uſtionem per medicamentum adhibemus.* In Græcis verbum falſum ὑποροῦμεν legitur in Aldina editione: quod animaduertēs Baſilienſis corrector ἀπορουμένοις pro illo repoſuit: ſed neque hoc legi poteſt, quum verbum tranſitiuam ſignificationem εἰς τὴν καῦσιν habens requiratur. id autem haud dubiè eſt ὑπουργοῦμεν, id eſt adminiſtramus, adhibemus. Quòd verò mox pro ἀναχαφῇ, legendum ſit ἀναρραφῇ, & pro αὐτοῦ voce, αὐτό, tum res ipſa docet, tum ex tranſlatione ſatis cognoſci poteſt.

IN CAPVT DECIMVM.

Ibid.lit.D. *Et hac aut ſponte, &c.* Græcè legendum καὶ ταύτης ἢ αὐτομάτως, &c. refertur enim ad vocem οὐλῆς, vt reſpondeat etiam ſequenti voci γεγενημένης. Mox quod reddidi, Si ſufficientem craſſitudinem palpebra habeat. Ipſam enim cicatricem diuidere oportet, &c. in Græcis ex tranſpoſitione ac deceſſione paucarum literarum corruptum ſic legitur, πάχος ἱκανὸν ἔχον τὸ βλέφαρον. οὐ δεῖ γὰρ αὐτὴν τὴν οὐλήν. Legendum autem integrè ſic, πάχος ἱκανὸν ἔχοντος τοῦ βλεφάρου. δεῖ γὰρ αὐτὴν, &c.

IN CAPVT VNDECIMVM.

Ibid.lit.F. *Sed & reliquam curationem uelut, &c.* Græca huius periodi verba corrupta ſunt, & deeſt vox vna ποιητέον. Sic enim legendum eſt, καὶ τὴν ἄλλην δὲ θεραπείαν ὡς ἐπ' ἀναρραφῆς ποιητέον, πλὴν τοῦ τῶν ῥαμμάτων τὰς ὑπεροχὰς ἐν τῷ μετώπῳ κολλᾶν. Poſſit tamen etiam ſic legi, πλὴν οὐ τῶν ῥαμμάτων τὰς ὑπεροχὰς ἐν τῷ μετώπῳ κολλητέον.

IN CAPVT DVODECIMVM.

In hoc capite duæ voces vitiatæ totam ſententiam corruperunt. Legitur enim ἴσον pro εἴσω, & ὀξὺ pro ἔξω, iuxta quorum verborum lectionem integram repoſitam, conuerſionem noſtram fecimus.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Ibid.lit.D. *Specilli bicipitis caput, aut auricularium ſpecillum, aut tale quoddam tenue inſtrumentum igne candefactum adigunt loco.* In Græcis hæc periodus duas voces corruptas habet. Nam pro διὰ πύρινον legendum eſt διπύρηνον: & pro εἴργουσι, legēdum προσάγουσι, hoc modo, διπύρηνον ἢ μηλωτίδα ἤ τι τοιοῦτον λεπτὸν ὄργανον πεπυρωμένον προσάγουσι τῷ τόπῳ. Cæterùm de variis ſpecillorum formis ac appellationibus multa in commentariis medicis diximus.

IN CAPVT VICESIMVM.

Col.558.lit.B. *Per infuſiones aquæ mulſæ, aut ſucci fœnigræci cum melle.* Fœnigræci ſuccum cum melle, vel melli additum τηλόμελι appellat, nimirum ἀπὸ τήλιος καὶ μέλιτος mixtura, facta appellatione. Ad eundem modum etiam φακόμελι vocat lenticulam melli admixtam, ſequenti capite viceſimoſecundo, & ibidem σιδιωτὸν appellat mel cui τὰ σίδια (id eſt malicorium) admixtum eſt.

IN CAPVT VICESIMVMQVARTVM.

Col.559.lit.G. *Quemadmodum etiam aquam in aurem illapſam.* In Græcis deeſt vox ὥσπερ, vel ſimilis alia. Legendum eſt enim ὥσπερ καὶ τὸ ἐμπεσὸν κατὰ τὴν ἀκοὴν ὕδωρ, &c.

IN CAPVT VICESIMVMQVINTVM.

Col.560.lit.D. *Filum mediocriter craſſum uelut funiculus eſt.* Græcè legitur ὅσον σφήκωμα, id eſt quantus eſt funiculus: ſed legi debet οἷον, id eſt qualis. Non enim ad longitudinem aut menſuram refertur, ſed ad cōſtrictionis modum, quo filum illud inſtar funiculi intortum eſſe debet, ea craſſitudine vt nodi in ipſo ligari poſſint. σφήκωμα enim ab adſtringendo nomen habet à verbo σφηκόω, adſtringo. Non autem refert quàm longum ſit filum, ſed quàm craſſè intortum ac adſtrictum, vt & nodos recipere, & in nares immiſſum, per coliformes meatus ad palatum bicipiti ſpecillo inſertum trahi poſſit. Vocat autem ſpecillum biceps διπύρηνον, velut etiam cap. 13. dixi. Quare legendum eſt, ἀνειρομένον διπυρήνου τρήματι, κατὰ τὸ ἕτερον πέρας τοῦ διπυρήνου, &c. non vt exemplaria habent διὰ πυρίνου. Sed & coliformes meatus ἠθμοειδεῖς πόρους appellat: ſicut paulo antè coliformia oſſa, ἠθμοειδῆ ὀστᾶ. Verùm exemplaria falſo ἰθμοειδῆ & ἰθμοειδεῖς habēt. Et alii itē falſo ἰσθμοειδῆ legunt. Non enim ab iſthmo, ſed ab ἠθμῷ appellationem habent, quòd per ipſa velut per colum, cerebri ſuperfluitates διηθοῦνται, id eſt excolantur.

IN CAPVT TRICESIMVM.

Col.561.lit.C. *Sic tonſillæ inflammatæ, & ultra modum auctæ, & uelut induratæ.* Quod dixi, Et velut induratæ, Græcè legitur, καὶ οἷον ἀποξηρανθεῖσαι, ſed falſó. debet enim legi, καὶ οἷον ἀποσκιρρωθεῖσαι. Refertur enim ad præcedentes glandulas induratas, quas ἀδένας ἀποσκιρρωθέντας dixit.

IN CAPVT TRICESIMVMPRIMVM.

Col.562.lit.A. *Sæpe uerò aut ob ægri timiditatem, aut ob ſanguinis eruptionis formidinem, aut ob medicamenti præſtantiam, ferrum recuſantes.* Quod hoc loco conuerti, Aut ob medicamenti præſtantiam, in Græcis eſt, ἢ διὰ τὸ ξηρὸν τοῦ φαρμάκου, id eſt aut ob medicamenti ſiccitatem. Sed ſuſpecta eſt mihi vocis ξηρὸν lectio. Neque enim video cur medicamenti ſiccitas ad ferrū recuſandū inuitare debeat, quū id mox neq; ita liquidū eſſe velit vt defluat, neq; omnino durū, quo facilè vuæ adhæreat: & idē quoq; potētia eò progreſſum ſit vt non ſiccitas, ſed vis vſtoria in ipſo prædicari debeat. Atq; hāc etiā à Paulo nobis cōmendatam eſſe credo, ex eo quod ſubiicit hoc medicamentū in vna hora vuā mortificare, vt hinc adeò ob medicamēti præſtantiā ferrū ſit recuſandū, & non ob ſiccitatē. Et procliue fuit à voce κῦρος non intellecta, ad vocē ξηρὸν aberrare. Quare nos ἢ διὰ τὸ κῦρος τοῦ φαρμάκου legendum cenſentes, eorum verborum ſententiam reddidimus.

IN CAPVT TRICESIMVMQVARTVM.

Col.563.lit.D. *Sed & prope ſedem abſceſſus, ante perfectam concoctionem, crudos ſecare iubet Hippocrates, timens ne in perforationem procedant.* In his quæ ad nos extant Hippocratis ſcriptis, quæ ſanè nuper Latinis hominibus ex noſtra conuerſione legenda edidi, hoc præceptum nondum reperi, alioqui facilè eſſet illinc locum hunc corruptum reſtituere. Nam in codicibus impreſſis legitur, καὶ τὰ πλησίον δὲ τοῦ δακτύλου ἀποστήματα. Quòd autem de digitorum abſceſſibus non loquatur, colligi ex eo poteſt quòd antea de articulorum abſceſſibus dixit, in quibus etiam digitorum abſceſſus cõprehendit. Quare pro δακτύλου voce, legendum eſſe videtur δακτυλίου, vt de ſedis abſceſſibus ipſum loqui accipiamus, in quibus ante perfectam maturitatem, adhuc crudis, ſectionem ex Hippocrate probat, ne videlicet in perforationem procedãt. Sic enim legendum eſt, τὸν εἰς διάτρησιν ὑποδειδόμενος φόβον, & non vt codices habẽt, τὸν εἰς διὰ τριῶν ὑποδυόμενος φόβον. Nam quum loci circa ſedem humidi ſint, & larga caliditate præditi, videntur in ipſis plura corpuſcula facilè putrefieri, vnde perforationes & fiſtulas ſequi procliue eſt, vt ea propter crudos abſceſſus ſecare in illis locis melius ſit.

IN CAPVT TRICESIMVMSEXTVM.

In hoc capite quædam voces falſò leguntur, quarum nos rectam & integram lectionem conuertimus, & tamen ſemel hic indicium faciemus. Primum itaque φλεγματώδη falſò legitur pro φλεγμονώδη, id eſt pituitoſa pro inflammata. deinde ἐνδίῳ legitur pro οἰκείῳ. Et mox pro στρεωτέραν, ſiue στρῶπεραν (quod in Aldino codice legitur) alii legũt στενωτέραν. Sed ego Aldinum codicem ſequutus ſum. Nam & Aëtius ιϛ.cap. 8, ſteatomata baſin ampliorẽ habere dicit. Paulo pòſt χλιαρὸν falſò habetur pro χαλαρόν. Et mox tota periodus partim redundans, partim manca, ſic integrè legatur, Παραφυλαττόμενοι μόνον τό, τι βῶσαι τὸν ὑμένα, διὰ τό, τὸ περιεχόμενον ὑγρὸν περιχυθὲν παραποδίζειν τῇ χειρουργίᾳ, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ καταλιπεῖν, ὅ, τι παλιγγενεσίας τὰ πολλὰ κατὰ τοὺς καρποὺς καὶ σφυρὰ καὶ τὰ κινούμενα κατ᾽ ἄρθρον, αἴτια γίνεται.

IN CAPVT TRICESIMVMSEPTIMVM.

Col.564.lit.H. *Et Galenus de ipſa dicit.* Quandoquidem hic Galeni verba ſe producere dicit, & poſtquam ea recenſuit, ad finem hæc verba ſubiicit, Hæc Galenus: ex hoc ſequi videtur omnino eadem verba Paulum ex Galeno tranſcripſiſſe, & nihil omiſiſſe eorũ quæ hoc loco Galenus habet. id quod alioqui facere ſolet vbi nõ citato authore, quædã pro ſuo modo ſibi accommodans tranſſumit. Eſt autem hic locus in libro Galeni de tumoribus præter naturam. Et quia in Paulo corruptus habetur, nec penitus integer in Galeno, rectam lectionem hic adſcribam, quam & in Paulo conuerti, & in Galeni editione à me facta reſtitui, ἀρτηρίας ἀναστομωθείσης τὸ πάθος ἀνεύρυσμα καλεῖται. γίνεται δὲ καὶ τρωθείσης, ἐπειδὰν εἰς οὐλὴν μὲν ἀφίκηται τὸ ἐπικείμενον αὐτῇ δέρμα, μείνῃ δὲ τὸ τῆς ἀρτηρίας ἕλκος, μήτε συμφυείσης, μήτε συνουλωθείσης, μήτε σαρκὶ φραχθείσης. διαγινώσκεται δὲ τὰ τοιαῦτα παθήματα τῷ σφυγμῷ τῶν ἀρτηριῶν· ἀλλὰ καὶ θλιβομένων ἀφανίζεται πᾶς ὁ ὄγκος, παλινδρομούσης εἰς τὰς ἀρτηρίας τῆς ἐργαζομένης αὐτὸν οὐσίας.

Col.565.lit.C. *Vbi prius intermediam arteriæ partem ſcalpello punxerimus, & quod continetur in ea euacuerimus, &c.* Horum verborum lectio in Græcis codicibus vitiata eſt in hunc modum, νύξαντες πρότερον φλεβοτόμῳ μεταξὺ τῆς ἀρτηρίας, καὶ ἑνώσαντες τὸν περιεχόμενον. In his verbis deeſt articulus τὸ ante μεταξὺ, & pro ἑνώσαντες τὸν, legendum κενώσαντες τὸ, in hunc modum, νύξαντες πρότερον φλεβοτόμῳ τὸ μεταξὺ τῆς ἀρτηρίας, καὶ κενώσαντες τὸ περιεχόμενον.

IN CAPVT TRICESIMVMOCTAVVM.

In hoc capite ἀρυσματώδεις bis legitur falſò pro ἀνευρυσματώδεις. Et mox quod legitur σημειωσόμεθα οὕτω καὶ τὰ ἀνευρύσματα, legendum σημειωσόμεθα οὕτως ὡς καὶ τὰ ἀνευρύσματα. Et rurſus pro ἐξόχως ὃ τὸν περιτράχηλον, legendum eſt, ἐξόχως δὲ τῶν περὶ τὸν τράχηλον, &c.

IN CAPVT QVADRAGESIMVM.

Col.566.lit.H. *Velut in ſanguinis ex naribus aut aliunde eruptione, quum non redũdantia eſt quæ profluit, etiam ex oppoſitis reuulſorio modo euacuamus.* Hoc loco in Græcis duæ particulæ corruptæ, ſententiam totam obſcurarunt, imò penitus alienã inuexerunt. Falſò enim legitur ὅτι pro ὅτε, & κενοῦσι pro κενοῦμεν, vt ita Græca lectio habeat, ὥσπερ ἐπὶ τῆς ἐκ ῥινῶν ἢ ἄλλοθεν αἱμορραγίας, ὅτε μὴ πλῆθος εἴη ῥέουσαν, καὶ κενοῦμεν ἀντισπαστικῶς ἐκ τῶν ἀντικειμένων.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMPRIMVM.

Col.567.lit.G. *Et nihil amplius influit parti, & opus fuerit aliquid mouere, &c.* Græcorum verborum lectio malè diſtincta, & tranſpoſita, ſententiam alienam inuexit. leges ergo ſic, καὶ μηκέτι ἐπιρρέῃ μηδὲν τῷ μορίῳ, καὶ χρεία γένηται κινῆσαί τι, & cætera.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMSECVNDVM.

Col.568.lit.E. *Ita ut ex cauterio quod in aduerſam partem pertudi poteſt, per unam aggreſſionem duæ cruſtæ fiant.* Græcè hic locus ſic habet, ἄχρις οὗ τὸ καυτήριον ἀντιπερίσπαστον κατὰ μίαν ἐπιβολὴν δύο ἐσχάρας γένηται. Et mihi quidẽ videtur vox κατὰ deeſſe, vel ſimilis aliqua ante τὸ καυτήριον: deinde vox ἀντιπερίσπαστον falſò legi. non enim per reflexionem & retractionem eius, duas cruſtas inuri vult, ſed per vnam cauterii impulſionem, per cutem diſtenſione geminatam duas cruſtas inducere, ita vt in aduerſam cutis partem penetrans pertrudatur. Quare vocem ἀντιπαρωσὸν hic legendam puto, pro qua facile fuit alteram ob ſimilitudinem ſupponere: vt totus locus ſic legatur, ἄχρις οὗ κατὰ τὸ καυτήριον ἀντιπαρωσὸν κατὰ τὴν μίαν ἐπιβολὴν δύο ἐσχάρας γένωνται. Verùm hic locus diffuſius & clarius tractatur ab Hippocrate in libro περὶ ἄρθρων.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVARTVM.

Col.569.lit.A. *Oportet igitur ariſtolochiæ longæ radicem oleo imbutam, ipſis per ignita cauteria uſtis, in cruſtas indere.* Hoc loco in Græcis exemplaribus impreſſis ſic legitur, δεῖ οὖν τῆς μακρᾶς ἀριστολοχίας τὴν ῥίζαν ἐλαίῳ δεύσαντας ἐντιθέναι αὐτῆς πεπυρακτωμένας τὰς ἐσχάρας. Quæ verba quia palàm videntur eſſe corrupta, mirificè hactenus multos torſerunt, aliis ariſtolochiæ longæ radicem velut penitus alienam reprobantibus: aliis neſcio quem vtendi eius modum exponẽtibus: & nos quoque meliorum codicum inopia, ingenii coniecturis vſi, lectionem rectam ac integram nos aſſequutos eſſe arbitramur, quam paucis mutatis & repoſitis voculis, hanc eſſe credimus, ipſámque vt genuinam etiam Latinè expreſſimus, δεῖ οὖν τῆς μακρᾶς ἀριστολοχίας τὴν ῥίζαν ἐλαίῳ δεύσαντας ἐντιθέναι καυθεῖσι τοῖς πεπυρακτωμένοις καυτηρίοις εἰς τὰς ἐσχάρας. Non tamen grauatim cedemus meliori ſententiæ. Videtur autem ariſtolochiæ longæ radicẽ oleo imbutam, in cruſtas propterea indere vt & inuſtas cruſtas mitiget oleum, & ipſa radix ſua tenuium partium facultate, quam ſimul exterſoriam habet, pus attractum extergeat. Non enim cruſtas ita inuri vult vt penitus penetrent. nam qui ſic inurunt, ſtatim mortẽ inducunt, vt paulo inferius ait: ſed mediocriter latas, eáſque neque valde in ſuperficie conſiſtentes, neque rurſus nimiũ profundas, velut Aëtius ait libri octaui capite quinquageſimoſeptimo noſtræ tranſlationis. Quo loco eadem omnia ſe read verbum habentur, quæ hìc Paulus de ſuppuratorum vſtione tradit: niſi quòd illic ariſtolochiæ non meminit, & adhuc alias duas inter octauam & nonam coſtam, vtrinque vnam inurere iubet, quæ verba fortaſſis in Paulo exciderunt. In has itaque cruſtas ariſtolochiæ radicem indendam eſſe credo, ita vt in eum modum cõfecta ſit, quò commodè cruſtæ inſeri poſſit.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMQVINTVM.

In Galeni loco quem citat, exemplaria Græca falſò habent ἀρξαίμην, pro ἄρξαι μὲν, quod rectè legitur apud Galenum libro 14. methodi.

IN CAPVT QVADRAGESIMVMOCTAVVM.

Col.570.lit.C. *At verò Marcellus tridente aut cauterio tridentis formam habente utens, una aggreſſione ſex cruſtas inurebat.* Poſtrema huius periodi verba corruptè leguntur in Græcis, τῇ μιᾷ προσβολῇ τὰς ἐσχάρας εἰργάζετο. Deeſt enim numerus in-

ducendarum cruſtarum,atque is non ternarius(velut aliquibus viſum eſt) ſed ſenarius.per tridentem enim Marcellus ſex cruſtas inurebat vna vice,tres per cutem,tres in ſplenem.Sicut per ſimplex cauterium duæ cruſtæ inducuntur, vna in cutem,altera in ſplenem.Sic ergo legendum eſt velut etiam conuertimus, τῇ μιᾷ προσβολῇ τὰς ϛ' ἐσχάρας εἰργάζετο.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMPRIMVM.

Col.571.lit.C. *Si verò ſanguis,ad prædicta ſigna,tumor etiam liuidior fuerit,carne verò ſubter enata, durior & renitens erit tumor.* Horum verborum lectio in Græcis codicibus corrupta eſt.Nam ἅμα legitur pro αἷμα, & mox σαρκός τε ὑποτρεφούσης legitur pro σαρκὸς δὲ ὑποτραφείσης.Atque ſic de ſanguine & carne diuerſa diſtinctio in vnam coaluit ſentẽtiam, quam præcedentium verborum ſententia indicat ſic diſtinguendam ac legendam eſſe, εἰ δ' αἷμα, πρὸς τοῖς εἰρημένοις σημείοις ὁ πελιδνότερος ὁ ὄγκος· σαρκὸς δὲ ὑποτραφείσης, σκληρότερος καὶ ἀντίτυπος ὁ ὄγκος ἔσται.

Ibid.lit.E. *Iuxta chiaſmum,hoc eſt ad literæ Græcæ χ figuram.* Χιασμὸς appellatur Græcis eadem ratione qua Decuſſatio Latinis,quum duæ lineæ obliquæ in decuſſes per medium ſe ſecantes ducuntur. Et χιασμὸς quidem vocatur,quòd literam Græcã χ figura eius repræſentet.Decuſſatio verò quod denarii numeri nota litera Latina X eandẽ figuram referat. Meminit vocis rurſus Paulus infrà cap.65.ſed loco corrupto,velut iſthic indicabimus:& rurſus cap.107.& cap.66. χιοειδῆ ἐπίδεσμον,vocat deligationem quæ ad literæ χ figuram obducitur,quam decuſſatam conuerti.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMSECVNDVM.

Hoc totum caput miris modis corruptum eſt. Deſunt enim multa,quæ nõ vltro relicta ſunt à Paulo,ſed ad explendam ſententiam neceſſaria exiſtunt,& exſcribentem fefellerunt,aut exciderunt.Sumpſit autem hæc Paulus ex ſexto libro Galenicæ methodi,ex quo loco Pauli lectio reſtituenda eſt:quod quomodo facere oporteat,particulatim indicare non eſt neceſſe,ſed totus locus ad Galeni præſcriptum corrigendus eſt.Nam & nos Galeni lectionem ſequuti,totum hoc caput inde expreſſimus.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVM TERTIVM.

In huius capitis fine,duæ voces ἐρεῖσθαι βάλανον corruptæ,totam ſentẽtiam vitiant,quæ integra eſt ſi pro illis αἱρεῖσθαι βάσανον legatur.

IN CAPVT QVINQVAGESIMVMQVINTVM.

Quòd affectio retro abducti præputii,vt glandi amplius induci non poſſit, παραφίμωσις appelletur,& non περιφίμωσις,velut exemplaria Græca habent,in commentariis medicis declaraui. Opponitur enim τῇ φιμώσει, quæ affectio eſt præputii ita glandi inducti,vt rurſus detrahi non poſſit. Redundat etiam mox in hoc capite vox αἴτιον,quæ expungenda eſt,vbi in Græcis habetur, εἰ μὲν οὖν τὸ πρότερον εἶδος τῆς φιμώσεως αἴτιον γίνοιτο.Paulo pòſt vbi conuerti, Oſculum igitur internæ in ipſo partis diuidemus.Ita enim contractione ex cicatrice oborta exoluta,præputium abducemus:in Græcis deeſt articulus τό, & ἐπάξωμεν falsò legitur pro ἀπάξωμεν.Mox πάλιν falsò habetur pro στόμιον. & rurſus pro τὸ αἴνιγμα ὁ πάλιν,legendum τὸ αἴοιγμα ὁ ἄλλο.Et mox pro ὥσπερ λιπόδερμον,legendum ὥσπερ οἱ λειπόδερμοι.

IN CAPVT SEXAGESIMVM.

Col. 576.lit.B. *Per totum autem curationis tempus,fæmora ſimul uincire oportet,quo auxiliis adhibitis inſeruiant.* Hic locus in Aldina editione ſic legitur, παρ' ὅλον δὲ τὸν τῆς θεραπείας καιρὸν τοὺς μηροὺς ἅμα χρὴ διασκεῖν, πρὸς τὸ τοῖς βοηθήμασιν ὑπηρεμεῖν.In hac lectione duæ voces corruptæ ſunt, διασκεῖν & ὑπηρεμεῖν. Et pro διασκεῖν quidem legitur δεσμεῖν in Baſilienſi exemplari:quam lectionem etiam nos ſequuti ſumus,ſed tamen vt etiam δεσμεῖν vocem non genuinam huius loci eſſe putemus. Sunt enim femora deliganda haud dubiè, ſed latioris ſignificationis voce & hoc & alia indicaſſe mihi videtur, nimirum voce διασκευάσαι,quam pro διασκεῖν reponẽdam eſſe credo,& accipiendum, femora ſimul ita diſpoſita eſſe oportere vt adhibitis auxiliis inſeruiant.At verò pro ὑπηρεμεῖν legendum eſſe ὑπηρετεῖν,non dubitandum eſſe puto. Nam ἠρεμεῖν,aut etiam ὑπηρεμεῖν verbum abſolutum eſt, nec datiuis τοῖς βοηθήμασι conuenit: quos caſus verbum ὑπηρετεῖν exigit.Mox poſt hunc locum,vbi legitur κἄπειτα διέλωμεν κάτω τὸν λίθον, pro λίθον legendum eſt καυλόν. Et vt ſic legatur omnino neceſſe eſt, ad ſententiam rectam obtinendam. Verùm ſiue δεσμεῖν ſiue διασκευάσαι legas, & ſiue ὑπηρετεῖν ſiue ὑπηρεμεῖν recipias,ſententiam non ita multò diuerſam habes. Poteſt enim in verbo ὑπηρεμεῖν,præpoſitio ὑπό ad datiuos τοῖς βοηθήμασι referri.

IN CAPVT SEXAGESIMVMPRIMVM.

Ibid. lit.E. *Rubicunda tunica eſt natura neruoſa.* In Græcis legitur ἑλικοειδής τε ἐστὶ χιτὼν νευρώδης τὴν φύσιν, ſed falsò. Nulla eſt enim teſtium tunica, ἑλικοειδὴς appellata. Verùm vaſa ſeminaria, de quibus paulo antè dixit, ἑλικοειδῶς (id eſt pampinoformiter)ad teſtes feruntur,atque hinc vitium falſæ appellationis proceſſit.Debet autem legi hoc modo, ἐρυθροειδὴς δὲ ἐστὶ χιτὼν,&c.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSECVNDVM.

In hoc capite multa leuiter corrupta facilè emendari poſſunt vel ex ipſa noſtra tranſlatione,aut etiam ſine ea,velut eſt ὕπτιον ὑπὸ βάθρου ἐπιβάλλοντες, &c.pro ὕπτιον ἐπὶ βάθρου ὑποβάλλοντες: & mox καθέντες pro καθιέντες:& quod deeſt κατὰ vox ante verba, τὰ πρὸς βουβῶνας μέρη,&c.& quædam alia. Verùm vnus locus eſt qui hactenus omnes fefellit, vbi legitur τὸν λημνίσκον διὰ τῆς γύρεως ἀλλάττοντα.Quid enim hìc γύρις (id eſt pollen) facit?aut quomodo lemniſcus per pollinem alterandus aut permutandus eſt?paulo antè ſimpliciter,Lemniſcum traiicimus dixit, paulo pòſt dicit ſimpliciter, Lemniſcum auferre oportet:quid ergo id per pollinem alterandum eſſe dicit? Vnica vox γύρεως corrupta totam ſententiam vitiat, pro qua, ratione & coniectura ducti, λύσεως vocem legendam eſſe haud dubitamus. Quod vt clarius fiat, totum locum adſcribemus, qui ſic habet, ἐπιβρέχωμεν δὲ ἐλαίῳ θερμῷ ἄχρι τῆς τρίτης ἡμέρας, μεθ' ἣν λύσαντα δεῖ ἐν μὲν τῷ τραύματι τῷ τετραφαρμάκῳ ἐμμότῳ χρῆσθαι, τὸν λημνίσκον διὰ τῆς λύσεως ἀλλάσσοντα,id eſt, ita vt lemniſcum in ſolutione permutemus,hoc eſt priore exempto,alium indamus. Sed & mox vbi de grammatis & cultratis cauteriis loquitur,corrupta eſt lectio,& legitur, καὶ μαχαιρωτοὺς δύο,pro καὶ μαχαιρωτοὺς δύο.& mox, τῷ μαχαιρίῳ τῷ τύπῳ καυτῆρι, falsò habetur pro τῷ μαχαιρωτῷ καυτῆρι τύπῳ,&c.Et rurſus τῷ μαχαιρίῳ τῷ καυτῆρι,pro τῷ μαχαιρωτῷ,&c.

IN CAPVT SEXAGESIMVMQVINTVM.

Col.579.lit.D. *Deinde rurſus hamulis infixis in intima cute.* Hoc loco exemplaria Græca habent, ἐν τῷ τετάρτῳ δέρματι, id eſt in quarta cute,ſed videtur legendum eſſe, ἐν τῷ ἐνδοτάτῳ δέρματι,hoc eſt(velut cõuerti) in intima cute.At paulo pòſt vbi ſic conuerti, Atque his ex vtraque parte viciſſim iuxta chiaſmum(id eſt literæ Græcæ χ figuram)implicatis, membranam vehementer conſtringimus,& rurſus obuolutis principiis generosè conſtringimus,vt nullum ex nutrientibus vaſis,alimentum ſuppeditare poſſit.Græca exemplaria corrupta ſunt in hunc modum, καὶ ταύτας κατέχειν δεσμὸν ἀντεμπλέξαντες ἐξ ἀμφοτέρων τὸν περιτόναιον ἰσχυρῶς ἀποσφίγξωμεν. καὶ πάλιν τὰς ἀρχὰς περιειλήσαντες, ἀποσφίγξαντες μὲν γενναίως, μηδὲν τῶν τρεφόντων ἀγγείων ἔτι χορηγεῖν δύνασθαι.In his verbis primùm κατέχειν δεσμὸν falsò legitur, & ob ſcriptionis quandã ſimilitudinem ſuppoſitum eſt pro κατὰ χιασμὸν,id eſt iuxta chiaſmum.Quid autem ſit chiaſmus, huius libri cap.51.dixi. Deinde pro ἀποσφίγξαντες μὲν γενναίως μηδὲν,legendum eſt ἀποσφίγξωμεν γενναίως,ὡς μηδὲν, &c. Atque hæc eſt genuina huius loci lectio, ac ſententia ea quam expreſſimus.

IN CAPVT SEXAGESIMVMSEXTVM.

In hoc capite exigua quædam non ſatis animaduerſa obrepſerũt:velut eſt quod πυρὴν σμίλης legitur pro πυρὴν μήλης:& rurſus τῆς πυρηνοσμίλης, pro τοῦ πυρῆνος τῆς μήλης. Vult enim per ſpecilli nucleũ ſiue caput & auerſam partem, non per aduerſam & acutam,membranam abdominis deprimi,non ſcindi,atque ita eminentes ab vtraque ſpecilli par-

te membranæ partes ſuturis inter ſe coniũgi. Et mox pro ἐπίνω ἔσω τῷ ἀνθρώπῳ, legendũ eſt γινέσθω ὦ ἄνθρωπε. Et quædã alia non magni momenti. Verùm quod legitur τῷ σημείῳ περισταλέον, pro τῷ σημείῳ περισπαλέον, multos hactenus fefellit, vt ſententiam penitus alienam hoc loco exprimerent. Vult enim vſtionem fieri in his qui moderatum habitũ habent, ea profunditate vt pinguedo attingatur. Et hanc notam ſolùm in his obſeruari vult, non in macilentis, neque contra in craſſis ac pinguioribus, in quibus vtriſque hæc non eſt obſeruanda, vt quæ fallat.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM SECVNDVM.

Col. 581. lit. E. *Et aut ex concretione, aut propter obturationem.* Græcè legitur, καὶ ἢ κατὰ φύσιν, ἢ δι' ἔμφραξιν. Sed pro φύσιν legendum eſſe σύμφυσιν ex ſequentibus declaratur, vbi de concretione ſola loquitur, & σύμφυσιν vocem vſurpat. Et mox, Si verò obturatio, hamulis infixis, &c. In Græcis habetur, εἰ δὲ διάτασις, falſó. Nam legendum eſſe, εἰ δὲ διάφραξις, ex ſuperioribus patet, & ea diſtinctione qua dixit, ἢ κατὰ σύμφυσιν, ἢ δι' ἔμφραξιν.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM QVARTVM.

Col. 582. lit. F. *Siniſtram manum contractam, cum robuſtis ac cõſtrictis digitis pinguefactam, in uteri oſculum demittito.* Græcè ſic τὴν ἀριστερὰν χεῖρα συνηγμένων μετ' εὐρώστων δακτύλων λελεπτυσμένην καθιέναι πρὸς τὸ στόμα τῆς μήτρας. Quum autem hæc verba nullam ſententiam huc commodam exhibeant, videtur pro συνηγμένων legendum eſſe συνηγμένην, & pro λελεπτυσμένην legendum λελιπασμένην, vt ſit ea ſententia quam expreſſi. Vult enim manum ita contrahi vt oleum in ipſa robuſtè compreſſis digitis contineri poſſit, & vteri oſculo dilatato per ipſam infundi: non ſolùm ita ipſam pinguefieri volens, vt ob lubricitatem vnctionis commodius oſculo inſeri poſſit. Sed & paulo pòſt λελεπτυσμένον falſò legitur pro λελιπασμένον. Ita etiam cap. ſequenti 75.

Col. 583. lit. C. *Et eodem modo factá diuiſione, ea quæ continentur euacuentur.* In Græcis deeſt vox κενοῦν, & articulus τὰ. Sic enim legendum eſt, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον διαιροῦντα κενοῦν τὰ περιεχόμενα. Et paulo pòſt vbi conuerti, Deinde vnco vno atque altero infixo attrahito. Si verò concluſum ſit vteri oſculum ob inflammationem, nulla vis inferatur: in Græcis rurſus duæ voces deſunt, ἐπισπᾶσθαι, & μεμυκότως δέ: atque has ratio ipſa ſententiæ exigit. Sic ergo locus totus legendus eſt, ἔπειτα ἐμβρυουλκὸν ἕνα ἢ δεύτερον καταπείραντα ἐπισπᾶσθαι· μεμυκότως δὲ διὰ φλεγμονὴν τοῦ στομίου, μὴ βιάζεσθαι, &c.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM QVINTVM.

Ibid. lit. E. *Et ipſa ſecunda ab utero exoluta.* Græcè legitur, καὶ αὐτὸ τοῦ χορίου ἀπολελειμμένου, id eſt & ipſa ſecunda relicta: ſed falſó. Legendũ enim eſt ἀπολελυμένου, id eſt exoluta, τῆς μήτρας ſcilicet. nã ea vox præcedit, & ad ipſam relatio facienda eſt: & opponitur voci προσπεφυκός, id eſt adhærens, quæ paulo pòſt ſubiungitur.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM SEXTVM.

Ibid. lit. G. *Sic igitur Hippocrates ait.* Locus eſt apud Hippocratem 6. particula aphor. vltimi. At verò quod conuerti, Paululum ſupra externum talum, in Græcis eſt, ἀνωτέρω τοῦ ἐκτὸς ἀστραγάλου. Et ex hoc loco oſtenditur etiam Græcos ἀστράγαλον & σφυρὸν voces inter ſe confundere, quum Paulus hîc ἀστράγαλον τὸν ἐκτὸς, apertè dicat τὸ σφυρὸν, id eſt malleolum appellatum. Vocantur enim σφυρὰ malleoli, imæ ab vtroque latere tibiæ ſuræque partes. Sub his verò vtrinque talus continetur, ac vndiquaque tegitur, vt tangi non poſſit. Errant autem multi (inquit Galenus in libro de oſſibus) qui malleolos talos appellant. Ex quo loco apparet etiam Galeni ſeculo ἀστραγάλους appellaſſe quoſdam τὰ σφυρά. Id quod etiam ex ſecundo comment. εἰς τὸ κατ' ἰατρεῖον cognoſcitur, vbi ait, κατὰ μὲν τῶν κυρτῶν περάτων περόνης τε καὶ κνήμης, ἃ κακῶς ἔνιοι καλοῦσιν ἀστραγάλους. Quare minus mirandum eſt de Latinis ſcriptoribus, quòd malleolos talos dixerunt, aut propter vicinum partium ſitum vocabula confundentes, aut Græcos in hoc imitantes. Sic dixit Horatius, Quarum ſubſuta talos tegat inſtita veſte. Et rurſus, Ad talos ſola demiſſa. Et Cicero, Purpura vſque ad talos demiſſa. Et Plinius ſæpe, & recentiores plerique omnes, qui quum & Græcos & Latinos veteres in hoc ſequantur, ſi non hinc laudem, certè veniam, minimè verò reprehenſionem, merentur.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM SEPTIMVM.

In hoc capite rurſus (velut antea ſæpe) διὰ πυρήνῳ legitur pro διπυρήνῳ. Et ſatis ſit iam aliquoties id oſtendiſſe, vbi vnum adhuc locum mox à priore illo ſequentem, adſcripſerimus, in quo τῇ διὰ τοῦ πυρήνου σημειώσει legitur pro τῇ διπυρήνου σημειώσει, & mox καύσαντες pro κλύσαντες. Sic autem locus integrè legendus eſt, ἐφ' ὧν δὲ δύο ἢ πλείονα στόματα εἰσί, τῇ διπυρήνου σημειώσει μὴ πειθόμενα, κλύσαντες τὸν τόπον, &c.

Col. 584. lit. E. *Siue ad ſecundam laminam uſque ſolũmodo, ſiue uſque ad medullam fuerit affectũ.* Græcè ſic legitur, εἴτε ἄχρι διαπνοῆς μόνον, εἴτε ἄχρι μυελοῦ εἴη πεπονθότος: ſed falſó. Nam pro διαπνοῆς voce legendum eſt διπλόης, & pro πεπονθότος legendũ πεπονθός. Eſt autem διπλόη oſſis duplicati ſecunda lamina, quam Hippocrates cauiſſimam & molliſſimam ac maximè antroſam eſſe dicit, in lib. De capitis vulneribus, ἡ δὲ διπλόη, inquit, κοιλότατον καὶ μαλθακώτατον καὶ μάλιστα σηραγγῶδες. Et quod hoc loco de oſſe perforando Paulus dicit, hoc infrà cap. 90. de caluariæ oſſe repetit, εἰ δέ, inquit, ἄχρι τῆς διπλόης τοῦ κρανίου μόνον εἴη τὸ κάταγμα, ἄχρι ταύτης καὶ μόνον τρυπητέον. Meminit etiam lib. 6. meth. Galenus. Paulo poſt hunc locum legitur ἀπόκρισιν falſò pro ἀπόπρισιν. Et mox vbi ait, ἀδύνατον γὰρ κατὰ κύκλον περιπλεόμενα ὀστᾶ σαρκωθῆναι, legendum videtur περιπνεόμενα, id eſt quæ circumcirca flatum excipiunt, & non περιπλεόμενα, quod haud ſcio qua ſignificatione ſit accipiendum, vt oſſa circumcirca carne denudata, circumnatari intelligamus. Sed relinquatur hoc in medio.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM OCTAVVM.

In hoc capite voces quædam leuiter corruptæ, totam ſententiam vitiant, quas partim adſcribam, partim ex tranſlatione noſtra cognoſcendas relinquam. Legitur itaque τὸ ὑποκείμενον δέρμα, pro ὑπερκείμενον: & mox ἐπιδησόμενοι, pro ἐπιλαβόμενοι. At locus quem ex Hippocrate citat eſt in lib. De fiſtulis, quem ex noſtra tranſlatione adſcribam, vt qui Pauli locum contractius propoſitum explicet, Crudum, inquit, linum tenuiſſimum accipito, & ad palmi longitudinem quincuplicato, & pilum equinum circundato: deinde facto ſpecillo ſtanneo in ſumma parte perforato, & initio complicati in ſpecillum immiſſo, ſpecillum in fiſtulam demittito, & ſimul ſiniſtræ manus digitum indicem in ſedem indito: vbi verò ſpecillum contigerit digitum, inflexa ſumma ſpecilli parte, initium lini quod eſt in ſpecillo, per digitum adducito, & ſpecillum quidem rurſus extrahito, lini verò initia bis aut ter connectito, & reliquam lini partem intortam ad nexum deligato, poſtea verò dimiſſum ſua negotia obire iubeto. Cæterùm quantum putreſcente fiſtula de lino laxatur, tantùm intendere oportet, ac intorquere ſemper ſingulis diebus. Paulo pòſt Leonidæ locus ſic in Græcis emendatus legatur, ὅταν δὲ βαθεῖα τυγχάνῃ τὸν σφιγκτῆρα συνεληλυθυῖα, ἤτοι ἀπὸ τοῦ δακτυλίου ἀρξαμένη, ἢ καὶ ἐπὶ πολὺ κεχωρηκυῖα, ἐν δὲ τῷ σφιγκτῆρι κατεσκευασμένη, &c. Et mox pro ἐπισκόπει legendum eſt ἐπισκόπει. Et rurſus pro ὑποφαίνεται, legendum ὑποφαίνεται.

IN CAPVT SEPTVAGESIMVM NONVM.

Col. 586. lit. B. *Siquidẽ conſtrictione uti uoluerimus, &c.* In Græcis codicibus hîc redũdare videntur verba quædã, nimirũ τῇ αἱμορροϊδοκαύσει, ἢ τῇ σταφυλοκαύσει. Nam his inſtrumentis neque ad filum circundandum opus eſt, neque vſtionem fieri vult. Quare ego ea reliqui, nec conuerti. Locus autem Hippocratis quem citat, eſt lib. 6. aphor. 12. Ad finem capitis lectio malè diſtincta eſt & manca, quam ſic emendabis, μετὰ δὲ τὴν χειρουργίαν, μαίνῃ καὶ αἱμοστάσιν τῇ χαλκίτιδι, ἢ τῷ διὰ κεκαυμένου σπόγγου ἅμα πίσσῃ χρηστέον· καὶ τῷ φαυστίνῳ δὲ τροχίσκῳ πρὸς τελείαν ἀπόκαυσιν ἐχρήσαντό τινες. Ἱπρὸς δὲ τὰς κοιλίας, &c.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM QVARTVM.

Ad finem huius capitis Græcorum verborum lectio ſic emendata legenda eſt, καὶ τὸ λοιπὸν ἐκτεμών, καυτῆρας διαφανεῖς κατὰ τῶν ἀγγείων ἐπιβάλλει, καὶ ἵστησι τὴν αἱμορραγίαν, καὶ διαμοτώσας, καὶ προσφόρως ἐπιδήσας, τῇ πυοποιῷ χρῆται θεραπείᾳ.

His tranſlatio noſtra reſpondet.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM QVINTVM.

Col.587.lit.E. *Ad ipſas autem radices partem quandam illius incorroſam relinquit.* In Græcis hîc διάσηπτον falſò legitur pro ἀδιάσηπτον, id eſt non putrefactam & incorroſam. Ad finem capitis φαρμακώδει, in duas voces φαρμάκῳ δεῖ, diſtinguendum eſt.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM SEXTVM.

Col.588.lit.B. *Galeni uerba apponere ſatis fuerit.* Vnde Paulus hæc Galeni verba tranſcripſerit nondum comperi, niſi me exemplaria penitus fefelliſſent, alioqui facilè fuiſſet lectionem vitiatam in Paulo, ex ipſo authore reſtituere in integrum. Videtur tamen vox αἵματος deeſſe poſt vocem ἐκκριθέντος: & mox rurſus deſunt poſt particulā εἰς voces τὰ κάτω, vt ſic legatur, ἵνα ἐκκριθέντος αἵματος, διὰ πῶμά τι τῶν ὑποκειμένων γίνηται τὸ τμηθὲν οὕτω μέσον τοῦ ὄνυχος. εἰ δὲ κατ' εὐθὺ ποιήσαις τομὴν, ἐκ τῶν ἄνωθεν εἰς τὰ κάτω, τὸ καλούμενον ὑπόσφαγμα γίνεται, &c. Et ſic ſanè conuerti.

IN CAPVT OCTVAGESIMVM OCTAVVM.

Ibid.lit.G. *Alia cuſpidata & conchata appellata, uelut quæ tres cuſpides habent.* Græcè legitur, τὰ δὲ γλωχινωτὰ καὶ γογχωτὰ καλούμενα, τὰ δὲ τριγλώχινα, &c. Et γλωχινωτὰ ſignificare cuſpidata, non ambiguū eſt. Quæ verò γογχωτὰ, incertum. Atque ego quidem κογχωτὰ legendum puto, id eſt conchata, & conchas figura referentia, ἀπὸ τῆς κόγχης facta voce: aut certè legendum eſt λογχωτὰ, id eſt lanceata, quod ſanè expreſſi. Quod verò ſequitur, τὰ δὲ τριγλώχινα, legendum eſt, οἷα τὰ τριγλώχινα. producit enim hæc velut γλωχινωτῶν exempla, ſicut etiam antea triangula, anguloſorum exemplar protulit.

Col.589.lit.A. *Alia parua unius digiti longitudine, quæ ſanè Miccain AEgypto uocant.* Græca exemplaria pro eo quod Micca verti, habent vocem μικτά. Videtur autem Ægyptiæ vocis appellatio hîc à Paulo eſſe præſcripta, quæ haud ſcio an μυττὰ ſit, aut μικτὰ, quum hæc Græca exiſtat, & illa penitus ignota. Mihi itaque μικκὰ legendum eſſe videtur, quæ vox etiamſi Græca ſit, ab Ægyptiis tamen vſurpata videri poteſt, & à Dorienſibus tranſſumpta, qui μικκὰ appellant τὰ μικρά.

Ibid.lit.E. *Cauendo ut ne neruum, aut tendinem, aut arteriam, aut aliquam neceſſariam partem diuidamus.* Tendinem conuerti pro eo quod habent exemplaria Aldina ἢ τρύοντα. Videtur enim mihi hoc corruptè legi pro ἢ τένοντα. Poſſit fortaſſis etiam legi ἢ φλέβα, ſed τένοντα vox corruptam lectionem propius referre videtur.

Ibid.lit.G. *Omnem carnem quæ ueneno participauit.* Græcè ſic, ἅπασαν τὴν ἤδη μεταβαλοῦσαν τοῦ φαρμάκου σάρκα. pro voce μεταβαλοῦσαν legendum eſt μεταλαβοῦσαν. Et frequenter hoc occurrit in Græcis authoribus, vt verbum μεταβάλλω cum ſuis coniugiis, pro μεταλαμβάνω ſupponatur, & viciſſim hoc pro illo. Paulo pòſt ἐκκοπεύει legitur falſò pro ἐκκοπεῖ. Eſt enim ἐκκοπεὺς inſtrumentum exciſorium cuius vſus hîc competit. Et inferius, vbi conuerti, Humoris albi ac pultacei per auditorium meatum euacuatio, in Græcis deſunt duæ voces, καὶ & διά. Sic enim legendum eſt, καὶ διὰ τοῦ ἀκουστικοῦ πόρου, ὑγροῦ λευκοῦ καὶ ἀθηρώδους κένωσις, &c.

Col.590.lit.G. *Si uerò partis ad partem per telum affixio fiat, uelut ſi brachium thoraci affigatur.* Græcè ſic, ſed falſò, εἰ δὲ συνείλωσις μορίου γίνηται, οἷα βραχίονος πρὸς θώρακι συνειλουμένου. legēdum enim eſt συνήλωσις, & συνηλωμένου, à verbis ἠλόω & συνηλόω, quòd telo velut clauo coniunctæ partes videantur. Ad finem capitis quod dixi, Multis etiam infixa tela latuerunt, &c. Græcè ſic legendum eſt, πολλοῖς δὲ καταπαρέντα βέλη διέλαθεν. habent autem codices impreſſi falſò δῆλα ἦν pro recto διέλαθεν.

IN CAPVT NONAGESIMVM.

Col.591.lit.H. *Etenim capite in multis aliis partibus percuſſo, uelut in cadendo contingit, fiſſura caluariæ quæ citra ſolutionem continuitatis cutis contingit, &c.* Hic locus in Græcis codicibus mancus, paucis voculis adiectis ſic reſtituatur, καὶ γὰρ ἄλλων πλειόνων μερῶν τῆς κεφαλῆς πληγέντων, ὡς ἐν ταῖς καταπτώσεσιν, ἡ χωρὶς τοῦ λυθῆναι τὴν συνέχειαν, &c. Paulò ante hunc locū vox πηγὴν redundat, vbi habent codices, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐκτὸς μόνον πηγὴν ἐπιφαίνειαν, &c.

Col.592.lit.D. *Quòd ſi etiam diſceſſit membrana, & tu ab initio uulneratum ſuſcepiſti.* Græcè legitur, κἂν μὴ ἀπέστη ἡ μῆνιγξ, &c. Verùm ipſa ſententiæ ratio docet μὴ vocem redundare, & legendum eſſe κἂν ἀπέστη δὲ ἡ μῆνιγξ, &c.

Ibid.lit.G. *Et malleo leniter impellentes, ita ut uitemus capitis concuſſionem.* Hoc loco deeſt in Græcis verbum vnum φυλαττόμενοι. Eſt enim legendum ἠρεμαίως ἐπικρούοντες τῇ σφύρᾳ, φυλαττόμενοι τὸν διασεισμὸν τῆς κεφαλῆς. Et mox legendum eſt περιτρυπήσαντες τοῖς ἀβαπτίστοις λεγομένοις, id eſt terebellis ſe non demergentibus perforabimus. Qualia verò ſint terebella ἀβάπτιστα appellata, clarè mox deſcribit. Et rurſus pro κοπέων legendum eſt ἐκκοπέων. Ita enim antea appellauit, ἐκκοπεῖς videlicet, ſcalpra exciſoria. Sed & in ſuperioribus ſæpe horum mētionem fecit. Et mox rurſus vbi legendū eſt, ἤ τινι τῶν μηλιωτῶν ἐκκοπέων, id eſt aliquo ſpecilli formam habente exciſorio ſcalpro. Exemplaria tamen habent τινὶ τῷ σμηλίῳ τῶν ἐκκοπέων, ſed falſò, velut ex ſuperioribus patet. Quin & φακωτοῦ ἐκκοπέως mox mētionem facit, ex 6. lib. meth. Galeni loco adducto. Verùm horum vſus, poſt ſcalpturam per caua ſcalpra factam, hoc eſt μετὰ τὴν ἐκ τῶν κυκλισκωτῶν περιγλυφὴν, probatur. Sic autem legendū eſt, & non vt exemplaria habent, μετὰ τὴν τῶν ἐκ τοῦ κυλίσκων, &c. Nam & in præcedentibus κυκλισκωτῶν ἐκκοπέων meminit.

Col.593.lit.C *At uerò per terebras & modiolos (chœnicidas appellatas) chirurgia à recentioribus uelut praua reprobatur.* Quale inſtrumentum ſit χοινικὶς, ſiue (vt in Celſo legitur) χοινίκιον, Celſus lib.8.cap.3. docet, modiolū appellans, quo modo chœnicis à chœnicis menſuræ ſimilitudine Græcis appellatur, Modiolus inquit, ferramentū concauū, teres eſt, imis oris ſerratū, per quod mediū clauus ipſe quoque interiore orbe cinctus demittitur. Sed hanc deſcriptionē ſatis obſcurā, abunde declarat in ſequentibus, vbi vtendi eius modum præſcribit. Si vitium in anguſto eſt, inquit, quod comprehendere modiolus poſſit, ille potius aptatur. Et ſi caries ſubeſt, medius clauus in foramen demittitur: ſi nigrities, angulo ſcalpri ſinus exiguus fit, qui clauum recipiat, vt eo inſiſtente, circumactus modiolus delabi non poſſit. Deinde is habena quaſi terebra conuertitur. Eſtque quidam premendi modus, vt & foretur, & circumagatur, quia ſi leniter imprimitur, parum proficit: ſi grauiter, non mouetur. At vbi iam iter modiolo preſſum eſt, medius clauus educitur, & ille per ſe agitur. Deinde quum ſanitas inferioris partis ſcobe cognita eſt, modiolus remouetur. Ex his Celſi verbis apparet terebræ cauæ ſpeciem eſſe chœnicida, ſiue modiolum. Et hoc declarat amplius Galenus in gloſſis Hippocraticis, vbi chœnicida terebræ rectæ & acutæ opponit, quæ περιτήρειον appellatur. περιτηρεῖῳ, inquit, τρυπάνῳ τῷ εὐθεῖ καὶ ὀξεῖ. ἔστι γὰρ καὶ ἕτερον ἡ χοινικίς. Idem Galenus vocem ὀρθοπρίονι exponit τῇ χοινικίδι. Significat autem & Hippocrati πρίων, non ſerram, ſed terebram, in lib. de capitis vulneribus, vbi ſæpe πρίονος voce vtitur, & πρίονος etiam χαρακτοῦ vſum præſcribit, πρίονι χρὴ χαρακτῷ, inquit, ἐκπρίειν μὲν αὐτίκα τὸ ὀστέον πρὸς τὴν μήνιγγα. Atque ſic etiam hoc loco Paulus πρίονας, non ſerras, ſed terebras appellauit.

Ibidem lit.G *Si uerò ex obſcura, plus contendere oportet.* Hic locus in Græco corruptus eſt. Nam articulus ἡ pro ἢ poſitus eſt bis, & tertio loco deeſt: & αἰτία pro ἀσιτία habetur. Sic ergo legendum eſt ex Gal. & Aëtio, εἰ δὲ ἐξ ἀδήλου, πλέον ἀγωνίζεσθαι προσήκει ἢ φλεβοτομίᾳ χρώμενον, εἰ μηδὲν κωλύει, ἢ ἀσιτίᾳ, ἢ τῇ πρὸς φλεγμονὴν ἁρμοζούσῃ διαίτῃ, quomodo ſanè & nos reddidimus.

Col.594.lit.A. *Porro denigrata membrana, ſiquidem in ſuperficie ſit nigrities, ex medicamento aliquo hanc uim habente inducta.* Græca verba huius loci corrupta ſunt, & ex veſtigiis deprauatæ lectionis ſic legendum eſſe videtur, μελανθείσης δὲ τῆς μήνιγγος, εἰ μὲν ἐπιπολῆς ἡ μέλανσις εἴη, ἐκ φαρμάκου τινὸς τῶν ταύτην ποιεῖν δυναμένων.

IN CAPVT NONAGESIMVMPRIMVM.

Ibid lit.C. *Præterquàm ſiquæ circa medium naſum partes ob impulſionem ſupereminéant.* Græca hic paululum luxata,ſic reponenda ſunt,πλὴν τῶν κατὰ μέσης τῆς ῥινὸς ὑπερεχηκότων ἐπὶ κρούσματι.ἐπὶ τούτων γὰρ,&c.

Ibid.lit.F. *Atque eo loco poſtea alteram lori extremitatem firmare.* Græca lectio hic corrupta eſt, quam ſententiæ ratione exigente,& Hippocrate in libro De fracturis monente;ſic reſtituo, κἄπειτα αὐτόθεν τὴν ἑτέραν τοῦ ἱμάντος ἀρχὴν ἀσφαλίζεσθαι.

Ibid.lit.G. *Lemniſcis dictis linamentis,ex medicamentis congruis illitis ac inditis curetur.* Græcè legitur, λημνίσκοις ἐκ μοτῶν χρισθεῖσι θεραπεύειν.Sed legendum eſt λημνίσκοις ἐκ φαρμάκων ἐμμότων χρισθεῖσι,&c.Sunt enim ἔμμοτα pharmaca quæ linamentis illita in vſum veniunt.

IN CAPVT NONAGESIMVMSECVNDVM.

Hoc capite duæ voces corruptæ,ſententiam penitus peruertunt.Itaque pro ἐπιδιδόντα, reponendum eſt ὑποδιελόντα: & ad finem pro τρέφειν lege ἠρεμεῖν,& ſententiam rectam,quam expreſſimus habebis.

IN CAPVT NONAGESIMVMQVARTVM.

Col.595.lit.C. *Verùm iuxta ſpinam ſuam fracturam patitur,quæ aliquando exprimitur.* Græcè habetur, κατὰ δὲ τὴν ῥάχιν αὐτῆς ὑπομένει κάταγμα,ποτὲ μὲν ἐκπιεζομένης.Non enim de dorſi ſpina accipienda eſt vox ῥάχις,ſed de ipſius ſcapulæ ſpina, quæ aliquando exprimitur.legitur tamen falſò πιεζομένης pro ἐκπιεζομένης.Ad finem capitis,vbi legitur,τῇ τε διὰ τομῆς ἀφαιρέσει,καὶ ῥαφαῖς,ὡς ἔμπροσθεν εἴρηται,deeſt verbum θεραπεύεται,adſcribendum poſt εἴρηται.

IN CAPVT NONAGESIMVMQVINTVM.

Ibid.lit.E. *Subiectis antea in directum duobus loris.* In Græcis deeſt vox δύο,legendumque eſt, προϋποβεβλημένων ἐπ' εὐθείας δύο τελαμώνων.

IN CAPVT NONAGESIMVMSEXTVM.

Ibid.lit.F. *Dolor vehemens punctorius,grauior eo qui in pleuriticis ſentitur.* In Græcis falſò legitur πλευρῶν pro πλευριτικῶν.Et de talibus velut euidentibus non admonerem niſi ſupinè præteriri viderem. Et in fracta coſta , & in pleuriticis, dolor punctorius eſt,ſed grauior in fracta coſta;eo quòd velut aculeo membrana coſtas ſuccingens ſauciatur.

IN CAPVT NONAGESIMVMNONVM.

Col.597.lit.F. *In brachio fracto Hippocrates extenſionem ſic fecit.* Hæc ſunt apud Hippocratem in lib.De fracturis,ſed non ita ad verbum inde tranſcripta: verùm prout ſibi commodum viſum fuit Paulus ſententiam expreſſit, tum hoc lo co,tum etiam ſuperioribus ac ſequentibus:vt ex Pauli locis multum lucis Hippocraticæ obſcuritati accedat, ſiquis inter ſe conferat propius admota.Et reliqua quidem quæ in Græcis corrupta habentur hoc capite, ex ipſa tranſlatione cognoſci ac emendari poſſunt.Sed quod legitur,ὅπως μὴ τάσις τις γίνοιτο,μήτε κίνησις ἀληθῶς ἐκτεταθέντι τοῦ μορίου:indicare viſum fuit;falſò legi κίνησις ἀληθῶς,pro κίνησις ἀλύτως,id quod ſententiæ ratio docet.Sicut paulo pòſt pro βραχυτέροις legendum eſt βραχυτέροις.Et mox deeſt vox ὑπαυχένιον,ante vocem μαλακὸν inſerenda,vbi legitur,τοῦ δὲ βραχίονι ὑποβεβλημένου μαλακὸν,ἔχειν,&c.

IN CAPVT CENTESIMVMSECVNDVM.

Col.599.lit.G. *Oſſa uerò pungentia ſurſum tracta tollimus.* In Græcis hic falſò habetur διὰ pro δὲ:& deeſt particula εἰς, vt ſic legatur,τὰ ἐπὶ νύσσοντα δὲ τῶν ὀστέων,ὡς πολλάκις εἴρηται,ἀνασπῶντες εἰς τὰ ὑψηλότερα,αἴρομεν. Et mox pro εἴρηται legendum eſt εἰρήσεται.

IN CAPVT CENTESIMVMTERTIVM.

Ibidem litera H. *Solutio enim continuitatis occurrit.* In Græcis falſò legitur,κίνησις γὰρ ὑποπίπτει τῆς συνεχείας,&c. Legendum eſt enim pro κίνησις voce,ἡ λύσις.Et mox pro hoc, καταρτίζεται δὲ τὸ μέρος,τῷ σκέλους ἐκταθέντος.οὕτω γὰρ τὸ διηγούμενον, &c. legendum eſt,καταρτίζεται δὲ τὸ μέρος τοῦ σκέλους ἐκταθέντος.οὕτω γὰρ τὸ διηγούμενον,&c.Et mox in his verbis,καὶ γὰρ μὴ ἐμβολῆς παρώσεως,διὰ τὸ μὴ ἀντισπᾶσθαι μέρος ἑκάτερον, ὑπὸ τῶν συμπεφυκότων μυῶν τε καὶ νεύρων, ἀπὸ τοῦ μηροῦ καὶ τῆς κνήμης, &c. In his verbis,inquam,abundat particula μὴ,poſt διὰ τὸ,& pro ὑπὸ legendum eſt ἀπό.Atque hæc omnia ratione & ſententia ita poſtulante reſtituta ſunt,& ſic conuerſa.

IN CAPVT CENTESIMVMQVARTVM.

Ibid.lit.C. *Similiter etiam loris infrà fracturam utendum eſt,uelut de cubito dictum eſt.* Græca exemplaria habent, ὁμοίως καὶ τῷ κατωτέρω τοῦ κατάγματος ἐπὶ πήχεων εἴρηται,ſed falſò, vt palàm apparet. deſunt enim aliquæ voces. &ſic integra lectio reſtituenda eſt,ὁμοίως καὶ τῷ κατωτέρω τοῦ κατάγματος βρόχοις χρηστέον, ὥσπερ ἐπὶ πήχεων εἴρη). Sed & paulo antè hûc locum,φυλαττέτω falſò legitur pro φυλάττεται. Et mox ab initio capitis, ἑτέρῳ δὲ λεπτῷ ὅπερ, &c. falſò habetur pro ἑτέρῳ δὲ λεπτοτέρῳ.

IN CAPVT CENTESIMVMSEPTIMVM.

Col.601.lit.A. *Hippocrates enim in femore & brachio fractis,eminentia oſſa penitus reponere diſſuadet.* In Græcis codicibus vnius literæ vitium,totam ſententiam alienam; & ei quam ego reddidi contrariam efficit .Legitur enim ἐκβάλλειν falſò pro ἐμβάλλειν.Sic autem legẽdum eſt,ὁ μὲν γὰρ Ἱπποκράτης ἐπὶ μηροῦ καὶ βραχίονος καταγέντων ἐξέχοντα ὀστᾶ καθόλου ἐμβάλλειν ἀποτρέπει.Docet autem Hippocrates in libro De fracturis, modũ reponendi oſſa fracta & extrà eminentia, per vectis vſum,quomodo etiam Paulus hoc loco ex ipſo tranſcripſit:& inter cætera,hæc verba prodit,quæ ex noſtra tranſlatione adſcribam,Hanc autem per vectes commotionem & extenſionem, eadem die aut ſecũda facere oportet, non autem tertia:minimè verò quarta aut quinta.Nam etiamſi non reponas,ſed aliàs moleſtiam exhibeas in his diebus,inflammationem induxeris:quanto magis ſi reponas? Cõuulſionem tamen multo magis induxeris ſi reponas quàm ſi reponere omittas.Atque hæc probè noſſe conuenit.Si enim reponenti conuulſio acceſſerit,non multa ſalutis ſpes eſt.Cõmodum autem eſt rurſus eiicere os à ſua ſede,ſi hoc fieri citra moleſtiam poſſit.Nõ enim in laxioribus quàm opportunum eſt,conuulſiones ac diſtenſiones accedunt,ſed in his quæ magis extenta ſunt. Hæc Hippocrates, ex quibus totum hoc Pauli caput declaratur.

Col.601.lit.D. *Ita ut iuxta literæ Græcæ χ figuram,chiaſmon dictam,&c.* Quid ſit chiaſmos, itémque decuſſatio, ſuprà in cap.51.& 65.declaraui.Verùm ſicut illic,ita etiam hic,lectio exemplarium Græcorum corrupta eſt. legitur enim falſò,ὥστε κατὰ τὸν χιασμὸν, ἀγωνίαν ἐκ πάντων γίνεσθαι,pro recto ὥστε κατὰ τὸν χιασμὸν,&c.Paulo pòſt picatum appellatum ab Hippocrate emplaſtrum,non affirmat,ſed aliquos dicere ait,id eſſe quod tetrapharmacum regium appellatur; conſtans ex rebus quatuor,cera,colophonia,pice,adipe taurino:habetur infrà lib.7.cap.17.in principio.Hippocrates tamẽ non emplaſtrum vocat,ſed ceratum,ἐπὶ δὲ αὐτὸ τὸ ἕλκος,inquit,ἐπιτιθέναι χρὴ πισσηρὴν,ἢ τι τῶν ἐναίμων,ἢ τῶν ἄλλων φαρμάκων ὅ,τι ξυντροφόν ἐστι τῇ ξει. Quòd autem πισσηρὴν accipere oportet κηρωτὴν,& non ἔμπλαστρον, ex lib.2. De morbis muliebribus patet,vbi his verbis eius vſum præſcribit,ἢ κηρωτὴν,inquit,πισσηρὴν προστιθέναι ξὺν ῥητίνῃ. Neque ſanè multum referre videtur,ceratúmne aut emplaſtrum appelletur.

IN CAPVT CENTESIMVMDECIMVM.

Ibid.lit.B. *Ita ut partim per calidiorum adhibitionem,materiam ad partẽ attrahamus,partim ut alimẽtum ſufficiens ſuggeramus.* Hæc verba ſic in Græcis leguntur,τοῦτο μὲν,διὰ θερμοτέρας προσφορᾶς ὕλην ἐπισπώμενοι τῷ μορίῳ· τοῦτο δὲ,τροφὴν ὑποτιθέντες αὐτάρκη.Videtur itaque mihi διὰ θερμοτέρας προσφορᾶς ſignificare calidiorũ rerũ forinſecus adhibitionem: & fortaſſis pro θερμοτέρας legendũ eſt θερμοτέρων.tales autẽ ſunt frictiones,& vnctiones calidiores, & calidæ aquæ affuſiones,

in quibus is modus ſeruandus eſt, vt tunc deſinamus quum carnes in rubicundam molem attolluntur, velut 6.meth. Galenus docet. Quanquam προσφορὰς vox aliàs non externam adhibitionem, ſed cibi in corpus ingeſtionem, & alimenti aſſumptionem Græcis medicis ſignificet: ſed de hac ipſum hîc non loqui, indicio eſt id quod ſubdit de alimenti ſufficientis exhibitione: & quod vox ἐπιπασσομένοις, forinſecus admotis magis competit.

IN CAPVT CENTESIMVMVNDECIMVM.

Ibid.lit.D. *Aut uſque ad cauitatis ſupercilium delatus.* Græcè falſò legitur pro ὀφρύος voce, vox ὀσφύος. Eſt autem ὀφρὺς ſupercilium & margo cauitatis eius in quam os inſertum, cum altero oſſe articulum conſtituit.

IN CAPVT CENTESIMVMDVODECIMVM.

Ibid.lit.E. *Sic igitur dicit* Hippocrates. Hic locus ad verbum tranſcriptus eſt ex Hippocratis lib. de articulis. Verùm in multis locis corrupta eſt Pauli lectio, quam vt quis ex vera & recta Hippocratis lectione emendet, facilè eſt in tanta exemplarium extantium copia. Nos Hippocratis lectionem ſequuti ipſam expreſſimus, & tranſlationem Hippocratis noſtram, velut in noſtra totius Hippocratis conuerſione habetur, etiam huc adſcripſimus.

IN CAPVT CENTESIMVM DECIMVMQVINTVM.

Col.604.lit.H. *Hæc autem ſani cubiti gibbi inſpectio maximè declarat.* Græcè ſic, ταῦτα δὲ μάλιστα ἡ τοῦ ὑγιαίνοντος ἀγκῶνος ἔλεγχει πάθησις. Non videtur autē de ſano, πάθησις (id eſt affectio ac paſſio) dici poſſe: quum ſani ad affectum collatio ſe iuxta contrariorum rationem exhibeat. Quare viſum eſt quibuſdam μάθησις legendum eſſe, vt hac voce conſideratio ac inſpectio accipiatur. Verùm (niſi penitus fallor) legenda eſt hoc loco vox ἄθρησις, quæ propriè inſpectionem ſignificat: quanquam & παράθεσις vox commodam huic loco ſignificationem exhibeat, & ſiquis ſententiam habeat, huic de voce non magnopere laborandum eſſe videatur.

IN CAPVT CENTESIMVM DECIMVMSEPTIMVM.

Col.605.lit.F. *Et quidam decepti, unius uerticuli multum emoti magnam emotionem eſſe putant: quum tamen magna emotio non rotundam, ſed angularem faciat ſpinæ flexionem.* Græca lectio huius loci corrupta in hunc modum reſtituenda eſt: καὶ νομίζουσί τινες ἀπατώμενοι ἑνὸς ἐπὶ πολὺ παρεκστάντος σπονδύλου, μεγάλην εἶναι παρέκστασιν, καί τοι μεγάλη παρατροπὴ οὐ περιφερῆ, γωνιώδη δὲ ποιεῖται τὴν τῆς ῥάχεως κάμψιν.

Col.606.lit.C. *Quidam uerò per appellatos aſellos extenſionem faciunt. Sunt autem aſelli hi, axes qui in erecto ſtatuto ligno uertuntur.* Quos hîc deſcribit axes, Græcis ἄξονες appellantur, & ὀνίσκοι quoque, id eſt aſelli. Germani Latinam vocem fere exprimunt. vocant enim aſpel aut haſpel, inſtrumentum vulgò notiſſimum, ſed quod tamen variis modis paratur, prout res magna eſt quam per illud efficere conamur. Hippocrates tria inſtrumenta eſſe dicit fortiſſima ex omnibus quæ homines machinati ſunt, aſelli circunductionem, per vectes commotionem, & cuneorum vſum. Aſellorum generis ſunt etiam inſtrumēta ac machinæ illæ quibus in maritimis & magnorū fluuiorum portibus, ad magna onera è nauibus ſubleuanda vtuntur. Vitruuius appellauit grues, & γέρανοι quoque in Græcis vocantur, & vulgus item Cranich appellat, ob colli (arbitror) in longum extentam prominentiam. At verò gruina deligatio, quam Paulus ſuprà cap.99. γερανίδα ἐπίδεσιν appellauit, à volatus gruum ordine dicta videtur. Hunc enim refert, dum humerum, ſcapulas, ac pectus cōprehēdit, & literam Υψιλὸν repræſentat, quæ & ipſa ex gruum volatu reperta eſt per Palameden, vt Philoſtratus in Heroicis teſtatur. Vnde & illud Martialis eſt,

Turbabis verſus, nec littera tota volabit,
Vnam perdideris ſi Palamedis auem.

Ibid.lit.E. *Et poſtea tabulæ moderatæ alteram extremitatem in parietis rimam immittimus: altera uerò gibboſitatem deorſum deprimimus.* In Græcis codicibus hoc loco tota periodus excidit. Sic enim legitur, κἄπειτα σανίδος συμμέτρου τὸ ἕτερον πέρας ἐπὶ τὰ κάτω πιέσωμεν. Reſtituenda eſt itaque lectio in integrum ex Hippocrate hoc modo: κἄπειτα σανίδος συμμέτρου τὸ ἕτερον πέρας εἰς τὴν τοῦ τοίχου γλυφὴν ἐμβαλοῦμεν, τῷ δὲ ἑτέρῳ τὸ κύφωμα ἐπὶ τὰ κάτω πιέσωμεν.

IN CAPVT CENTESIMVM DECIMVMOCTAVVM.

Col.607.lit.B. *In his deſperata eſt curatio, callo membro iam obducto.* Græcè ſic, ἄπορος ἡ θεραπεία φθάσαντος ἤδη κυκλωθῆναι τοῦ κώλου. Sed falſò. Nam pro κυκλωθῆναι legi debet τυλωθῆναι, exigente id ſententia, id eſt callo obducto, velut cōuerti. Et mox vitioſa vox περίφεραι legitur, nihil ſignificans, pro qua reponenda eſt vox περιφόρησιν, id eſt circunductionem, id quod declarat participium περιφέροντες, quòd paulo pòſt ſequitur. Et paulo pòſt falſò legitur, ἐπὶ τῶν ὤμων αἰρόμενον ἔμπροσθεν διὰ τοῦ βουβῶνος καὶ τῆς κλειδὸς ὄπισθεν δὲ διὰ τοῦ αἰωπάτου, &c. Legendum enim eſt, ἐπὶ τὸν ὦμον: & pro τοῦ αἰωπάτου legendum eſt τοῦ μεταφρένου. Et mox ἐκβολῆς vox falſò legitur pro ἐμβολῆς. Et vbi poſtea conuerti, Vt dum homo extēditur, lignum hoc inter femoris caput & interfœmineum interueniat: Græca lectio ſic habet, ὥστε ὑπὸ τούτου κατατεινομένου τοῦ ἀνθρώπου τὸ τὸ ξύλον μεταξὺ φθάσαι τοῦ περιτοναίου, &c. Sed redundant voces ὑπὸ τούτου delendæ, & pro τοῦ τὸ ξύλον, legēdum eſt, τοῦτο τὸ ξύλον, &c. Et rurſus, Hoc autem continget ſi paululum infrà ſumma, &c. Græcè corruptè legitur τοῦ ἢ τὰ μικρῷ κατωτέρω τῶν ἄκρων, &c. Legi enim debet, τοῦτο δὴ εἴη ἐὰν μικρῷ κατωτέρω, &c. Et mox, Dum autem fit extenſio aut paſtillus, velut antea in gibboſitate diximus, aut aliquo alio inſtrumento: in Græcis hoc poſtremum, Aut aliquo alio inſtrumento, in totum deeſt, neceſſariò adſcribendum, ἢ διά τινος ἄλλου. Et rurſus, Ita vt læſum crus duobus digitis amplius quàm alterum ſit extentum: Græcè legitur falſò, ἐντεταμένου τοῦ πεπονθότος ὑπὸ τῶν στέρνων ὡς δύο δακτύλοις. Legendum eſt autem ſic, ἐντεταμένου τοῦ πεπονθότος σκέλους ὑπὲρ τοῦ ἑτέρου ὡς δύο δακτύλοις. Hippocrates enim ſic habet, τὸ δὲ σκέλος τὸ σιναρὸν τετάσθαι χρὴ ὡς δύο δακτύλοις μᾶλλον τοῦ ἑτέρου. Paulus enim non ad verbum ex Hippocrate tranſcripſit, ſed pro ſua commoditate ſententiam eius retulit. Et mox, Læſum femur apprehēdat qua craſſius eſt: Græcè legitur, τὸν πεπονθότα μηρὸν κατὰ τὸ βραχύτατον, ſed falſò. debet enim, κατὰ τὸ παχύτατον legi. Sic enim etiam ſuperius dixit, τὸν πεπονθότα μηρὸν κατὰ τὸ παχύτερον αὐτοῦ, &c. id eſt affectum femur craſſiore ſui parte, &c. Et paulo pòſt, pro voce falſa ἐγγεγυμνωμένων, legēdum eſt ἐγγεγλυμμένων, & coniunctio καὶ ante vocem ὑπηρέτου inſerenda. Reliqua ex tranſlatione noſtra emendentur.

IANI CORNARII MEDICI PHYSICI

Dolabellarum in Paulum AEginetam liber ſeptimus.

IN CAPVT TERTIVM.

RECENSENTVR hoc capite ſimplicium medicamentorum facultates, ex ordine literarum Græcarum, quem etiam Galenus ſequutus eſt, & nec nos mutare voluimus. Sub litera itaque ἄλφα, Ægyrus (id eſt populus nigra) legitur, tertio quidẽ ordine calefacit, ſed in Græcis falſò habetur, κατὰ τὴν α. τάξιν, id eſt ordine primo. Quòd autem γ' legi debeat pro α', ex Galeno patet, qui apertis verbis, ἐκ τῆς τρίτης ἀποστάσεως eſſe dicit: ita etiam Aëtius lib. 1. habet.

Col. 612. lit. E. *Quod uerò reliquum eſt, adſtringendo compingit.* Hoc de ſale legitur, ſed corruptè habẽt exemplaria Græca, τὸ δὲ ὑποσυνάγουσι τῇ στύψει. Legendum eſt enim, τὸ δὲ λοιπὸν συνάγουσι τῇ στύψει.

Col. 613. lit. G. *Amylum ex tritico fit puro.* Modus præparandi amylum non ſatis integrè à Paulo trãſcriptus eſt ex Dioſcoride, & contigit ipſi id quod ille dixit, Breuis eſſe laboro, obſcurus fio. Neque enim ex ipſius verbis parãdi modum aſſequi poſſis, & tamen non excidiſſe, ſed vltro relicta eſſe apparet ab ipſo Paulo, quæ huc commoda eſſent. Quod tamen legitur, διηθήσαντας τὸ ὕδωρ ἐπιχέαντας χωρίσαι τὸ πίτυρον, &c. palàm mancum eſt, & ſic explendum, διηθήσαντας τὸ ὕδωρ, καὶ ἄλλο πάλιν ἐπιχέοντας, χωρίσαι τὸ πίτυρον, &c.

Col. 615. lit. C. *Vſta uerò ad cicatricem perducit cum roſaceo cerato.* Sic Aldinus codex habet de fuligine, ἀπουλοῖ δὲ καὶ τὰ καύματα σὺν ῥοδίνῃ κηρωτῇ: & meo iudicio rectè, quum roſaceum ceratum alioqui ad ambuſta faciat. Dioſcorides tamen κατάγματα habet, vt fortè rectius κατακαύματα legatur. At alii τραύματα legere malunt, quos ſuo iudicio vti permitto.

Col. 618. lit. E. *Gordylion, quod alij Seſeli uocant.* Dioſcorides non gordylion, ſed tordylion appellat, & alios ſeſeli creticum appellare dicit. Et ipſe quoque Paulus ſuprà libri tertii capite viceſimoquinto, tordylium appellauit. Quare Tordylion omnino vocari putarem, ſi non hîc ex ordine literarum ſub litera γ relatum eſſet, vt vtraque appellatio recta eſſe videatur.

Ibidem lit. G. *Daucus, qui & ſtaphilinus dicitur.* Huius loci lectio manca eſt in Paulo. Quomodo enim ſylueſtris dauci ſeminis mentionem faceret, ſatiui ſemine præterito. Sic ergo ex Galeno & Aëtio Græca Pauli lectio reſtituatur, quemadmodum etiam conuertimus, δαῦκος, ὁ καὶ σταφυλῖνος, διττός ἐστιν. ἥμερος, οὗπερ ἡ ῥίζα φυσώδης τέ ἐστι καὶ ἀφροδισιαστική. τὸ σπέρμα δὲ τοῦ ἡμέρου ἔχει καὶ αὐτὸ παροξυντικόν τι εἰς τὰ ἀφροδίσια· τὸ δὲ τοῦ ἀγρίου, &c.

Col. 620. lit. A. *Elateriũ, &c. eſt ſecundi ordinis.* Id eſt δευτέρας τάξεως: in Græcis tamẽ δεύτερον vox falſò pro δευτέρας legitur. Et mox, Si cum lacte in ipſis infundatur, conuerti, quod lego ex Dioſcoride, μετὰ γάλακτος ἐγχεόμενον. Pauli tamen exemplaria habent ἐγχριόμενον, id eſt ſi illinatur, quod ferri poſſit ſiquis leuem penitus ex naribus euacuationem, ipſius illitione facere velit.

Col. 621. lit. G. *Sed & galli antiqui cum ſale plurimum cocti iuſculum aluum ſubducit: at gallinæ uice uerſa ſiſtit.* Hæc verba ſub voce zomos leguntur in Græcis ſic, καὶ ὁ τοῦ παλαιοῦ δὲ ἀλεκτρυόνος σὺν ἁλσὶν ἐπὶ πλεῖστον ἑψηθέντος ὑπακτικὸς γίνεται. ὁ δὲ τῆς ἀλεκτορίδος τοὐναντίον ἐπικρατητικός. Ex quibus verbis apparet Paulum vocem ἐπικρατητικὸν palàm voci ὑπακτικὸν oppoſuiſſe, vt qui prius iuſculum aluum ſubducendi, poſterius eandem ſiſtendi vim habere aſſerat, & hoc ex Galeni libro ſecundo ſimplicium medicamentorum vnde hæc tranſcripſit, & vbi ſic legitur, ὁ γε μὴν τῶν ἀλεκτορίδων ἁπλοῦς ζωμὸς ἐπικρατητικῆς ἐστὶ δυνάμεως, ὥσπερ ὁ τῶν παλαιῶν ἀλεκτρυόνων ὑπακτικός. ἕψειν δὲ αὐτοὺς χρὴ μεθ᾽ ἁλῶν ἐπὶ πλεῖστον. Quanquam Galeni locus non hanc quàm Paulus intellexit, contrarietatem inducat, & ἐπικρατικῆς legendum eſſe pro ἐπικρατητικῆς voce ſuſpicer, vt contemperandi vim accipiamus, quam Dioſcorides apertis verbis gallinæ iuſculo attribuit, ὁ δὲ ζωμὸς τῆς ἀλεκτορίδος, inquit, μάλιστα δίδοται ἐπικράσεως χάριν τῶν φαυλοτήτων, καὶ ἐπὶ τῶν στομάχῳ πυρουμένων, λιτῶς σκευασθείς. id eſt contemperandi humores gratia, & in ſtomachi ardore. Si itaque Dioſcoridis ſententia recta eſt, ſicut rectiſſimam eſſe cenſeo; apud Galenum ἐπικρατικῆς, vel ἐπικεραστικῆς vox legi debet, & non ἐπικρατητικῆς: id quod quum Paulus non ſatis animaduerteret, ἐπικρατητικὸς dixit, & τοὐναντίον de ſuo adiecit, vt omnino contrarietatem horum iuſculorum induceret, quam tamen (vt dixi) Galeni lectio non cogit. Poſſit itaque etiam Pauli locus iuxta Dioſcoridis ſententiam, & Galeni lectionem (velut dixi) emendandam, legi ac emendari, in hunc modum, ὁ δὲ τῆς ἀλεκτορίδος ἐπικρατικός. Sed nolui in præſens id facere, ſicut neque id in Galeno tum Græco tum Latino feci, ſed reliqui, contentus & hîc de his locis admonuiſſe, quum etiam his longè plura in commentariis medicis prodiderim, & libro ſecundo emblemate quadrageſimo in Dioſcoridem adduxerim.

Col. 623. lit. A. *Ios (id eſt ærugo) acrem qualitatem guſtantibus exhibet, diſcutitque, ac tollit, & conſumit, &c.* In Græcis legitur διαφορητικός τε καὶ καθαιρετικὸς καὶ τμητικός. pro τμητικὸς itaque legendum eſt τηκτικός, quòd verti conſumit. Ita enim legendum videtur, niſi quis σηπτικὸς malit, non longè diuerſa ſignificatione. Sed & in Galeno & in Aëtio, hoc loco falſò στυπτικὸς legitur.

Ibidem lit. G. *Cadmiæ ambæ ſiccant. Sed botryitis (id eſt racemoſa) tenuiorum partium eſt: placitis craſſiorum.* In Græcis exemplaribus voces tranſpoſitæ ſunt. legitur enim, ἀλλ᾽ ἡ μὲν βοτρυΐτις παχυμερεστέρα, λεπτομερεστέρα δὲ ἡ πλακῖτις ἐστί. Legẽdum eſt autem, ἀλλ᾽ ἡ μὲν βοτρυΐτις λεπτομερεστέρα, παχυμερεστέρα δὲ ἡ πλακῖτις ἐστί. Sic enim Galenus lib. 9. habet, qui etiam hoc addit, quòd botryitis in altioribus fornacum partibus reperiatur collecta, vtpote leuior, placitis verò in humilioribus, velut quæ grauior exiſtat. Et mox quod conuerti, Nam in durioribus, efficacioribus opus eſt medicamentibus, in Græcis falſò σωμάτων legitur pro φαρμάκων.

Col. 625. lit. F. *Acida propter ſecandi uim, pituitoſis & excrementoſis ſtomachis conueniunt.* De ceraſiis hæc dicit. Sed in Græcis, φλεγματικοῖς καὶ φλεγματώδεσι στομάχοις falſò legitur, pro φλεγματικοῖς καὶ περιττωματικοῖς στομάχοις, velut Galenus habet. Et mox conſequenter vbi de ſiliquis agit, ψυκτικῆς vox falſò habetur pro στυπτικῆς, vt Galenus & Aëtius habent.

Col. 627. lit. H. *Non in terra naſcens, ſed in cœnoſa maris parte.* De corallio ita conuerti verba quæ in Græcis ſic leguntur, οὐκ ἐν χέρσῳ φυόμενον, ἀλλ᾽ ἐν τῷ πέλματι τῆς θαλάσσης. Non autem puto legẽdum πέλματι, vt velut de pediculo, aut planta, aut alto maris accipiatur, ſed πήλματι, vt cœnoſam partem intelligamus.

Col. 628. lit. B. *Coronopodis radix etiam ipſa cœliacis commoda eſſe, in cibo accepta creditur.* Græca exemplaria habent κωλικοῖς ὠφελεῖν. Sed Dioſcorides, Galenus & Aëtius palàm κοιλιακοῖς habent: quomodo etiam legendum eſſe, ex eo clarũ fit quòd radicem eius στυπτικὴν (id eſt adſtringentem) Dioſcorides dixit. At hîc error non librarii eſt, ex ſimilitudine vocum decepti, ſed ipſius authoris Pauli: qui quum alaudam colicis opitulari antea ſcripſiſſet, mox ſubiunxit, κορωνόποδος ἡ ῥίζα καὶ αὐτὴ πεπίστευται κωλικοῖς ὠφελεῖν ἐσθιομένη.

Ibidem lit.F. *Acre guſtantibus eſt & uehementer utentibus.* Ita legendum eſt de cratægoni ſemine,ex Galeno.Nam ψυχρὸς falſò pro σφοδρῶς poſuit quis,& χρωμένοις vocem reiecit,vt libri tertii emblemate centeſimo viceſimoſexto in Dioſcoridem notauimus.

Col.629.lit.A. *Et alopeciis affrictum citius quàm alcyonium pilos producit.* Hoc de cæpa dixit, ſed Græca lectio corrupta eſt hoc modo, καὶ ἀλωπεκίαις θᾶττον ἀλκυονίου παρορμᾷ ταῖς τρίχας. Legendum autem ſic, καὶ ἀλωπεκίαις παρατριβόμενον, θᾶττον ἀλκυονίου, &c.Ex Galeno & Aëtio.

Ibid.lit.A. *Cyamos (id eſt faba) non multum à medio temperamento abeſt, tum perfrigerando, tum calefaciendo.* Græcè ſic, κύαμος οὐ πολὺ τῆς μέσης ἀφέστηκε κράσεως, κατά τε τὸ ψύχειν καὶ ξηραίνειν.Et ſic habet quoque Galenus,vnde Paulum tranſcripſiſſe apparet, κύαμος καθ' ἑκάτερα τῆς μέσης κράσεώς ἐστιν ἐγγυτάτω, κατά τε τὸ ξηραίνειν καὶ κατὰ τὸ ψύχειν. Et Aëtius ſimiliter, κύαμος κατὰ τὸ ψύχειν καὶ ξηραίνειν τῆς μέσης ἐστὶν ἐγγυτάτω κράσεως.Ab his itaque tribus attribuitur fabis medium temperamentũ, tum perfrigerando,tum ſiccando.Nec immeritò in dubium venit, quod ſit medium temperamentum quod faba habeat, tum perfrigerando tum ſiccando,quum medium videatur inter oppoſita ac contraria interuenire, & id ſit quod ab vtriſque extremis æqualiter diſtet. Quum igitur inter frigidum & ſiccum non ſit contrarietas, quomodo medium temperamentum inter ipſa eſſe poteſt? Mihi ſanè videtur pro ξηραίνειν legendum eſſe θερμαίνειν, vt inter calefaciendi & frigefaciendi vim,medium habere temperamẽtum fabam accipiamus, vt neque calida neque frigida ſit cenſenda, velut Dioſcorides dixit, κύαμος μέσος θερμοῦ καὶ ψυχροῦ ἐστί.Et poteſt vox ξηραίνειν per incogitantiam tranſcribentis in Galenum irrepſiſſe, atque ita de Galeno, per Paulum & Aëtium non ſatis animaduertentes, tranſſumpta eſſe. Poſſet tamen Galeni verborum ſententia ita accipienda eſſe videri, quòd in omnibus quatuor qualitatibus medium temperamentum faba obtineat,ita vt in ſiccando ac humectando, calefaciendo item ac frigefaciendo media ſit: & ad τὸ ξηραίνειν, contrarium eius τὸ ὑγραίνειν, & ad ψύχειν,ipſius contrarium τὸ θερμαίνειν adintelligatur. Sed non videntur Aëtius & Paulus hanc ſententiam ſuis verbis exprimere.Et in ſiccando ac humectando differentia variat, prout recentes ſunt & virides fabæ, aut contrà veteres ac reſiccatæ,quum medium illud temperamentum inter caliditatem ac frigiditatem ipſis ſit perpetuum.Huc accedit quòd Galenus paulo pòſt,fabam ἀλύπως ξηραίνειν dicit,id quod indicio eſt,non medium habere inter ſiccandum & humectandum temperamentum,ſed à medio ad primum ſiccandi ordinem progreſſum,vt intelligamus iam ratiocinando,fabam in primo ordine ſiccandi vi præditam eſſe. Atque hæc mea de hoc loco coniectura tãdiu valeat donec quis meliora producat.Porro admonet me hîc de faba locus, vt Ciceronis libro primo ad Atticum epiſtolæ decimætertiæ locum emendem ex coniectura atque ingenii arbitrio, vbi fabam mimum nulla ſignificatione legitur,pro fabulam omnium.Quia verò eodem loco vox alia corrupta habetur ἐλαφητέον, pro qua aliqui floccifacteon nulla Latinæ formationis habita ratione legendum cenſent:aliqui ridiculè illum exponunt,fugiendum more ceruorũ: ego totum Ciceronis locum integrum adſcribam, Sed heus tu,vidéſne conſulatum illum noſtrum, quem Curio antea ἀποθέωσιν vocabat,ſi hic factus erit, fabulam omnium futurum? Quare(vt opinor) φιλοσοφητέον, id quod tu facis,& iſtos conſulatus ἀλαβητέον.

Col.630.lit.C. *Adeo ut quum aqua mulſa pota trium drachmarum pondere, interna expurget.* Græca exemplaria πινομένη τριῶν μέγεθος habent.deeſt itaque vox δραχμῶν,& pro μέγεθος legendum eſt πλῆθος. Sic enim habet & Galenus & Aëtius. Locus eſt de cyclamino.

Ibid.lit.E. *Libanotus(id eſt thus) &c. Fuligo thuris calefacit ac ſiccat in tertio abſceſſu.* Hoc loco & in Paulo & in Galeno falſò legitur, ὁ δὲ θάλλος αὐτοῦ θερμαίνει καὶ ξηραίνει.Non enim de ramo aut ſurculo thuris loquuntur, ſed fuligine,quæ αἴθαλος & αἰθάλη,itémque λιγνὺς appellatur.Quare in vtroque legendum eſt ὁ δὲ αἴθαλος.

Col.631.lit.E. *Noſſe uerò hoc conuenit quòd mercurialis ſemen eminentiis corporis præter naturam affrictum,ipſas abolere compertum eſt.Has autem eminentias uulgò Narphia uocant.* Quæ ſint hæ eminentiæ,& an Narphia(velut Pauli exemplaria habent) aut Carphia(velut Aëtius libro primo De mercuriali tradit)vulgò appellentur, non ſatis conſtat. Aëtii verba hæc ſunt, καὶ ταύτης τὸ σπέρμα οὔπω ξηρανθὲν διδάσκει ἡ πεῖρα, τὰ παρὰ τοῖς ἰδιώταις ὀνομαζόμενα ἐν τῷ σώματι καρφία ἀφανίζειν, ἐπειδάν τις αὐτὰ τῷ σπέρματι ἐπιμελέστερον ἀναπείθῃ.Videntur autem alter ab altero tranſſumpſiſſe, aut vterque à quodam tertio,qui noluerit Græca appellatione vti,ſed vulgari,& alicuius gentis barbara (vt puto)vt res ipſa myſterii ſpeciẽ præferret,& non omnibus pateret.Suſpicor tamen de cicatricum eminentiis ipſos loqui,quas οὐλὰς dicere inuiderunt. certè cicatricum apud Germanos appellatio, ναρφίων vocem penitus refert.

Ibid.lit.F. *Et ſi intra corpus ſumatur,ſecat & attenuat craſſos ac uiſcoſos humores plus quàm ſal.* Hoc de nitro ſiue litro dicit, quod antea in medio eſſe facultatis aphronitri ac ſalis dixit, & nunc plus quàm ſalem ſecare & attenuare craſſos ac viſcoſos humores teſtatur.Sed in Græcis falſò legitur, πλέον τῶν ἄλλων.Non enim plus quàm alia quæ nulla relata ſunt, ſed plus quàm ſal hoc facit.Legendum enim πλέον τῶν ἁλῶν. Quòd autem tria ſint medicamenta diuerſa, quorum primum litrum ſiue nitrum appelletur,alterum nitri ſiue litri ſpuma,& Græcè ſoluta compoſitione, νίτρου ἢ λίτρου ἀφρὸς, & tertium compoſita voce aphrolitrum ſiue aphronitrũ,in cõmentariis medicis declarauimus. At de chalaſtræo nitro mentionem facit etiam Plinius,in quo tamen chalaſtricum legitur,& Plutarchus in præceptis ſalubribus.

Col.632.lit.C. *Mameras uelut radicula quædam eſt herba, &c.* Quæ ſit hodie aut illo tempore fuerit radicula Mameras, non conſtat:Dioſcorides & Galenus,& veteres non meminerunt.Mentionem eius fecit etiam ſuprà lib.3.cap.22. Paulus ad cicatrices & albugines oculorum.Aëtius item lib.12.cap.44. ad diuites podagricos velut mirabile medicamentum præſcribit,mameram aqua maceratam,deinde tritam ac illitam.

Ibidem lit.D. *Melan(id eſt atramentum) Indicum(ut Dioſcorides dicit) ex his eſt quæ leuiter frigefaciunt, & rumpunt inflammationes ac tumores laxos.* Hic locus eſt apud Dioſcoridem lib.5.ſed συμφόντων falſò legitur illic pro ψυχόντων,velut rectè habet Paulus. ψυχόντων enim vox peculiariter ad φλεγμονὰς refertur,ſicut ῥησσόντων ad οἰδήματα. Quare ex Paulo Dioſcoridis lectio, & non viciſſim Pauli ex Dioſcoride emendanda eſt,niſi quis corrumpere magis quàm emendare velit.

Col.633.lit.A. *At quod oblongiorem calicem habet, & aliàs contractiorem, &c.* De papaueris ſylueſtris altera ſpecie hæc verba habet,Græcè in hunc modum, ἡ δὲ τὴν κωδίαν ἐπιμηκεστέραν ἔχουσα καὶ αὐαυξεστέραν, &c. Atque hæc ex Galeno,apud quẽ ſic legitur, ἡ δὲ ἐπιμηκεστέραν μὲν ταύτης, ὅλην δὲ αὐξανεστέρα καὶ αὐχμηροτέρα,&c.Falſò tamẽ legitur in Galeno vox αὐξανεστέρα,pro αὐαυξεστέρα.Dicit enim hanc, calicem quidem habere oblongiorem, verùm ipſam totam eſſe contractiorem & ſqualidiorem, & vox αὐχμηροτέρα declarat legendum eſſe αὐαυξεστέρα.

Ibid.lit.G. *Myagros, quàm alii uocant melampyron, &c.* Hoc loco primùm falſò legitur in Græcis codicibus μελάμπυκνον pro vero μελάμπυρον,vt ex Dioſcoride patet,ſi tamen eius lectio recta eſt: deinde ordo conturbatus eſt,& primùm habetur myagri ſemẽ:& interpoſitis mitulis, ſequitur μύαρος, οἱ δὲ μελάμπυκνον,&c.quaſi myaros alia herba ſit ab ea quæ ſemẽ illud de quo primùm dixit, producit.Reſtituatur itaque ordo Græcæ lectionis iuxta meam tranſlationem,& ne putetur alia eſſe herba quæ myaros appelletur: ſed myagron eſſe,ac appellari herbam pinguem,quæ & ſemen pingue producat, eius vſus ambo qui à Paulo præſcribitur,ſed iuxta Dioſcoridis traditionem.

Col.635.lit.F. *Opium in tractatione de papauere dictum eſt.* Hoc loco in Græcis exemplaribus vox ὄπιον ſola habetur.Deſunt autem verba, ἐν τῷ περὶ τῶν μηκώνων εἴρηται.Nam ſuprà de papauere mentionem eius fecit.

Col.636.lit.A. *Oſiris, ex qua ſcopas faciunt, &c.* Græcè ſic legitur, ὄσιρις, ἐξ ἧς τὰ κορήματα γίνεται. Et ſic habet quoque Galenus,ſic etiam Aëtius.Quid autẽ ſint κορήματα quæ ex Oſiride fiunt,,non ſatis conſtat:alii medicamẽta ad exterendam

leuigandámque cutem, κορημάτων voce accipiunt, alii pupillaria medicamenta, alii ſmegmata ſimpliciter, Plinium in hoc ſequuti, qui dixit, Smegmata mulieribus faciunt ex his: loquitur autem de Oſiridis ramulis. Nec ſatis etiam conſtat an linaria herba hodie vulgò appellata ſit ea quæ illis authoribus dicta eſt oſiris, etiamſi multi ſint in hac ſentẽtia. Ego verò κορήματα, neque ἀπὸ τῶν κορῶν (id eſt à pupillis) dicta puto, neque vlla medicamẽta aut ſmegmata ea voce accipio, ſed nomen verbale vt appellant, eſſe iudico, ductum à verbo κορεῖν, quod verrere ac purgare ſignificat: accipióque per κορήματα, ſcopas ac verricula exterſoria, qualia etiam hodiéque in vſu ſunt ad veſtimenta purganda. Nec de Plinii lectione ſtudioſos celare volo, eſſe apud me manuſcriptum vetuſtiſſimum exemplar, quod non Smegmata vocem habet, ſed Megmata, ita vt etiam non tam clarum ſit Megmatáne an magmata ſit legendum: vt fortaſſis Plinius, Magmata mulieribus faciunt ex his, ſcripſerit, & poſtea Magmata genuina Plinii vox in ſmegmata tranſierit. Sunt autem μάγματα eadẽ forma ac ſignificatione, à verbo μάττειν, quod extergere ac mundare ſignificat, dicta qua κορήματα ἀπὸ τοῦ κορεῖν. Et ſint etiam hæc ex coniecturæ facultate.

Ibid. lit. G. *Periclymeni folia & ſemen, &c.* Græcum exemplar hîc corruptum eſt. poteſt autem ex Dioſcoride reſtitui vera lectio, quam ego expreſſi, vt in hunc modum legatur, ὥστε τὸ οὖρον ἐκκρίνειν πόσιμα ἄχρι ἓξ ἡμερῶν· πόσιμα δὲ ἄχρι τεσσαράκοντα ἡμερῶν, ὠφελεῖ τοὺς σπληνώδεις καὶ δυσπνοϊκούς.

Col. 637. lit. G. *Et maculas faciei cum ipſo extergunt.* De polygonato hoc dicitur: legitur tamen falſò πίλοις pro σπίλους.

Col. 638. lit. A. *Pompholyx citra mordacitatem ſiccat, ut cancroſis ulceribus, aliiſque malignis opituletur.* Hoc loco Græca exemplaria falſò habent, τοῖς σαρκώδεσι τῶν ἑλκῶν. Verùm non carnoſis vlceribus, ſed cancroſis legendum eſſe, ex eo patet, quòd ſubiicit, καὶ τοῖς ἄλλοις κακοήθεσι, quo ſignificat etiam prægreſſa cancroſa, malignorum generis eſſe. Talia verò non ſunt carnoſa. Quare legendum eſt τοῖς καρκινώδεσι τῶν ἑλκῶν. Nam & Galenus & Aëtius hoc habent quòd pompholyx εἰς τὰ καρκινώδη ἕλκη commodet.

Col. 639. lit. A. *Larix quoque huiuſmodi eſt.* In Græcis deeſt vox τοιαύτη, vt legatur, καὶ ἡ λάριξ ἐστὶ τοιαύτη. Eſt hoc in reſinis.

Ibid. lit. C. *Abundè autem adſtringit & ſiccat ordine tertio; frigefacit ſecundo.* Græca exemplaria ſic, ſed falſò, καὶ ξηραντικοῦ ἐκ τῆς τρίτης τάξεως, ῥυπτικοῦ δὲ τῆς δευτέρας. pro ῥυπτικοῦ enim legendum eſt ψυκτικοῦ. Nulli enim traditi ſunt ſecundarum qualitatum gradus ſiue ordines, ſed primarum ordines quatuor Paulus ſuprà libri ſecũdi capite ſecũdo ex Galeno propoſuit. Sed & Galenus apertè dicit Rhoem eſſe pharmacum ξηραντικὸν μὲν ἐκ τῆς τρίτης τάξεως, ψυκτικὸν δ' ἐκ τῆς δευτέρας. Ita etiam Aëtius. Atque hæc etiamſi parua videantur, neutiquam tamen prætereunda ſunt.

Ibid. lit. E. *Cæterum in libro De theriaca dicit Galenus, Trifolium quæ hyacyntho ſimilis eſt, &c.* Hic locus eſt in libro De theriaca ad Piſonem, ex quo etiam Pauli lectio declaratur, vt melius intelligi ac emẽdari poſſit. Falſò enim legitur in Paulo, τοῦ ἀέρος ἐγκύμονι, pro τοῦ ἔαρος ἐγκύμονι. Non enim de prægnante aut inturgeſcente ex aere loquitur, ſed de prægnante veris tempore. Et poſtea pro ὑγιεῖ δὲ τὸ ποτὸν προσφερόμενον, legendum eſt, ὑγιεῖ δὲ τόπῳ προσφερόμενον. Non enim in potu exhibendum eſt: ſed ſi ad ſanum locum in homine non morſo adhibeatur, inquit Galenus, ſimilem affectionem efficit, &c. Hæc in ſatyrio habentur.

Col. 640. lit. E. *Siſari radix cocta ſtomacho commodat, &c.* Hoc loco in Græcis exemplaribus duarum herbarum ſiſari ac ſiſymbrii tractatio, in vnam coaluit. Sunt enim duo ſiſymbria, quorum prioris vires ſiſaro coaluerũt: poſterius autẽ etiã cardamine appellatur, & mox ſequitur. Sic ergo reſtituenda eſt Græca lectio ex Galeno, Σισάρου ἡ ῥίζα ἑφθὴ, εὐστόμαχός τε ἐστὶ καὶ οὐρητική, θερμὴ κατὰ τὴν δευτέραν τάξιν. σισύμβριον, λεπτομεροῦς διαφορητικῆς θερμαινούσης καὶ ξηραινούσης ἐστὶ δυνάμεως καὶ κράσεως, κατὰ τὴν τρίτην τάξιν, λεπτομερές τε ἐστὶ καὶ διαφορητικόν, ἰσχυρόν τε τὸ σπέρμα. διὸ τοῖς τε λύζουσι καὶ στροφουμένοις δίδοται σὺν οἴνῳ. Et nunc ſequitur ſiſymbrium alterum. Et huic lectioni reſpondet noſtra tranſlatio. Sed & in poſteriore ſiſymbrio falſò legitur πρώτην pro τρίτην. Quomodo enim aridum ſiſymbrium calefaceret ac ſiccaret in primo ordine: & humidum contra ſecundo ordine? quum dubium nemini eſſe poſſit, arida eadem plus ſiccare quàm vda. τρίτην ergo lege, vt etiam Galenus.

Ibid. lit. G. *Scolopendra marina cocta in oleo & illita, pilos abolet. Sed & contacta pruritum excitat.* Quod hîc dixi contactas falſò legitur in Græcis καυθεῖσα. Non enim vſta hoc facit, ſed ipſius contactus pruritum inducit. Legendum itaque eſt ψαυσθεῖσα, velut Dioſcorides habet.

Col. 643. lit. F. *Extincta uerò urit quidem ſtatim, ſed poſt dies non amplius. Contrahit tamen, & conſumit carnes.* De calce hæc dicit. Sed illud Poſt dies non amplius, declarat Galenus & Aëtius ſic, quòd poſt diem vnum atque alterum minus vrat ac cruſtam minus inducat. Verùm poſt tempus, cruſtam omnino non efficiat, calefaciat tamen adhuc, & carnes cõſumat. Quod igitur Paulus contrahit dixit, hoc eſt συντίνει, hoc illi θερμαίνει (id eſt calefacit) dixerunt. Nec mox, quia illi θερμαίνει habent, etiam in Paulo mutanda lectio eſt, & θερμαίνει ſubſtituendum pro συντίνει. Commodiſſimè enim & de induſtria hoc verbo Paulus vſus eſt, quod inter cætera ſignificat contraho, ita vt propè ſequatur conſumptio. Porro mox explenda eſt lectio ex Gal. & Aëtio hoc modo, εἰ δὲ πλυθείη, ἄδηκτος γίνεται ὕδατι πολλάκις πλυθεῖσα· διαφορητικὴ δὲ ἱκανῶς γίνεται θαλάσσῃ πλυθεῖσα. At paulo pòſt totum caput de trifolio elapſum reſtituimus.

Col. 644. lit. E. *Ex tertio frigefacientium ordine eſt.* De hyoſcyamo hoc dicit: ſed deſunt in Græcis codicibus voces τῶν ψυχόντων, reſtituendæ ex Galeno & Aëtio ſic. ἐκ τῆς τρίτης ὢν τάξεως τῶν ψυχόντων. Mox etiam de hyperico deſunt voces, τὰ πλαδαρὰ καὶ σηπεδονώδη, poſt vocem ἐπιπαττόμενα, & non (vt exemplaria habent) ἐπιπλαττόμενα, & ante vocem ἑλκῶν inſerendæ ex iiſdem authoribus.

Col. 645. lit. B. *Nimirum ut quæ tenuium partium quid habeat, inſupérque calidum.* Hæc verba in Græcis corruptè leguntur, reſtituendáque ſunt ex Galeno in hunc modum, ὡς ἐχούσης τι λεπτομερὲς, ἔτι δὲ καὶ θερμόν. Habentur autem de phalaride ſub litera φ.

Ibid. lit. G. *Si uerò lotum ſit, teneris corporibus magis commodat.* De ære vſto hæc leguntur, ſed Aldinus codex ſic habet, εἰ δὲ πλυθείη, τοῖς ἁπλοῖς χρησιμώτερός ἐστι. Baſilienſe verò ſic, εἰ δὲ πλυθείη τοῦ ἀπλύτου χρησιμώτερός ἐστι. Nec deſunt qui adhuc plura ex Galeno aſſuenda putent. Sed non eſt neceſſe, & integra eſt ſententia, ſi modò ἁπαλοῖς pro ἁπλοῖς legatur.

IN CAPVT QVARTVM.

Col. 647. lit. D. *Qui enim ueſperi dant, aut poſt cibum, lædunt. Corrumpit enim alimentum.* Græcè hîc legitur, διαφορεῖ γὰρ τὴν τροφὴν, id eſt digerit ſiue diſcutit alimentum. & poterat tolerari hæc ſententia, ſi de eo quod futurum erat nutrimẽtum accipiamus, vt hoc in corpus crudum adhuc & non concoctum diſtribui intelligamus. Verùm mihi magis arridet vox διαφθείρει, pro qua facilè potuit ſupponi διαφορεῖ. Et paulo pòſt in altera editione falſò legitur εὐχροιαν, in altera item falſò χρείαν, vbi legẽdum eſt, καὶ πολλὴν ὕλην ἀχρεῖον ἐν τῷ σώματι συλλεγόντων, id eſt multam inutilem materiam, &c. Et mox vbi de aloë rurſus tractat, & dicit, ἱκανῶς γὰρ ἐκκενοῖ, ὅλον μὲν οὐ συγκινοῦσα τὸ σῶμα. Videtur pro συγκινοῦσα legẽdum eſſe κενοῦσα, ex Aëtii lib. 3. cap. 24.

Col. 648. lit. C. *Colocynthidis medulla bilem potiſſimum uacuat, &c. de neruis ac partibus neruoſis.* Hîc etiamſi legant exemplaria vtcunque vetuſta, ἀπὸ τῶν πλευρῶν τε καὶ νευρωδῶν, id de coſtis ſiue lateribus, tamen res ipſa indicat legendum eſſe, ἀπὸ τῶν νεύρων τε καὶ νευρωδῶν, & confirmat Aëtius qui lib. 3. cap. 35. de colocynthide ſic ait, καθαίρει φλέγμα καὶ χολὴν καὶ μυξώδη, ὅθεν νεύρων καὶ νευρωδῶν σωμάτων ἐστὶ καθαρτικόν.

Col. 649. lit. A. *Tragorigani Heracleotici eadem menſura, ut pulegium euacuat: ſed ambo ſicca.* Hoc poſtremũ, Sed ambo ſicca,

Græcè legitur, ἄμφω δὲ ξηρά. Nec accipiendum eſt ambas ſiccandi vim habere. Non enim ex aliqua temperamenti qualitate, ſed totius ſubſtantiæ proprietate purgantia medicamenta euacuant. Quare hîc de ſiccandi vi non loquitur: ſed ambo ſicca & non viridia, exhibenda eſſe intelligendum eſt, quemadmodum etiam paulo pòſt de parthenio dicit, Parthenium ſimiliter ſiccum potum eadem ducit.

Ibid.lit.C. *Et coxendicum morbo laborantibus, ubi articulus ſubmucoſus aut pituitoſus fuerit.* Hæc verba leguntur ſub titulo, Quæ pituitam euacuant. Sed in Græcis vna corrupta vox totam ſententiam peruertit. Sic autem legitur, καὶ ἰσχιαδικοῖς ἐπειδὰν τὸ ἄρθρον ὑπόμυξον ἢ ἐλεφαντῶδές ᾖ. Quid hîc facit, aut ſignificet vox ἐλεφαντῶδες? Veræ autem lectionis vocem quæ pro ἐλεφαντῶδες reponenda eſt, oſtendit vox præcedens ὑπόμυξον, quæ ſimilem, aut non multum diuerſam ſignificatione vocem exigit: eam autem eſſe vocem φλεγματῶδες nemini dubium eſſe debet; quum iſchiadicorum articulus ſubmucoſus aut pituitoſus fieri ſoleat, non elephantioſus, velut falſò legitur.

Inter ea quæ aquam euacuant habetur granum cnidium cum melle coctò deuoratum. Eſt enim melle obuoluendum, vt ne in deglutiendo lædat. Quare legendum eſt καταποθεὶς, & non ποθεὶς, id eſt potus. non enim bibi, ſed deuorari debet. Sic etiam mox euphorbii drachma vna cum melle coctò deuorata habetur. Sed & eo loco πινομένη falſò pro καταπινομένη legitur: & rurſus Cneorum cum polenta voratum habetur, vbi in Græcis itidẽ καταπινόμενον legendum eſt, & non πινόμενον.

Ibid.lit.F. *Ammoniaci thymiamatis drachmæ duæ in aqua mulſa potæ aquàm ducunt.* Exemplaria Græca non duas drachmas, ſed < α'. habent, quod pondus debilius eſſe videtur, & exemplaria manuſcripta < β'. habere dicuntur. Ego itaque de hoc admoneo, & liberum vſuro relinquo. Sicut etiam paulo ſuperius; ſquamæ Cypriæ drachmæ dimidiæ pondus debilius eſſe apparet, & eius item < β'. vetera exemplaria præferre dicuntur. Aëtius certè < α ς'. id eſt ſeſquidrachmam habet.

IN CAPVT QVINTVM.

Col.650.lit.C. *Purgatorium ex malis cydoniis.* In hoc medicamento conuerti, Piperis ſemunciam, non quòd in Græcis ita legatur, ſed quòd põdus quod legitur nimium eſſe videatur. Legitur enim πεπέρεως ℥ο ς'. pro ſenarii itaque numeri nota ς'. legendam puto notam hanc S. quæ cuiuſque ponderis ac menſuræ cui adiicitur, medietatem ac dimidium ſignificat, vt hoc loco πεπέρεως ℥ο S. piperis vnciæ dimidium ſignificet. Aëtius lib.3.cap.92. piperis & zingiberis ſingulorũ drach. II. habet, quæ ſemunciæ dimidium faciunt. At ſicut nimium legitur piperis pondus, ita ſcammoniæ drachm. I. pondus, minus eſſe pro reliquorum modo videtur. Aëtius certè in reliquis idem pondus cum Paulo ſeruans, ſcammoniæ drach. VI. habet. Nihil tamen hîc mutaui, ſed ſiquis vti velit & parare, ei Aëtium magis quàm Paulum hac parte ſequendum cenſeo: ſicut etiam exhibendi modum ex Aëtio Paulo reſtituendum iudico. Aëtius enim cochlearium vnum dat, quomodo etiam in Paulo legendum eſt, nimirum δίδου κοχλιάριον α'. ἢ πρὸς δύναμιν, & non vt exẽplaria habent, κοχλιάριον ℥ο α'. ἢ πρὸς δύναμιν.

Ibid.lit.D. *Buccellatus purgatorius.* Hoc medicamẽtum non ſatis ſcio an integrè legatur. Aëtius certè lib.3.cap.100. amplius quiddam tradit, & de fermento addendo, & de torrendi modo. Appellatio à Latina voce buccea ſiue buccella facta eſt, quòd paruæ velut panum moles ac fruſta fierent.

Ibid.lit.E. *Poſca purgatoria & ſtomacho grata.* Græcè legitur φοῦσκα καθαρτικὴ καὶ εὐστόμαχος. Eſt autẽ vox φοῦσκα Latina facta ex poſca, quæ acetum cum aqua permixtum ſignificat, quòd Græcis vocatur ὀξύκρατον. Ex eo itaque quòd cum poſca (id eſt ἐν ὀξυκράτῳ) exhiberetur, appellationem medicamentum accepit.

Ibid.lit.F. *Datur manè cum condito, aut aqua mulſa, aut mero feruefacto.* Hæc verba de purgatoria podagrica priore legũtur in Græcis ſic, δίδοται ἕωθεν μετὰ κονδίτου, ἢ μελικράτου, ἢ ζεστακράτου. Per vocem itaque ζεστάκρατον, ego vinum meracum feruefactum accipio, vt ſit quaſi ζεστὸν ἄκρατον. Eſt enim ἄκρατον merum non mixtum.

Col.651.lit.A. *Dantur ſcrupuli III. His uerò qui aluum ægrè ſolubilem habent, ſiliquæ* XXIII. *quæ faciunt omnino* VII. *aut propemodum* VIII. *obolos. Et poſt euacuationem ubi lauiſti, ex ouis & pane nutrito.* Hæc de purgatoria ex coronopodio in Græcis corrupta habentur. Primum enim δόσις ℈ η'. id eſt dantur ſcrupuli VIII. nimia eſt, id quod ſequentia declarant. Si enim octo ſcrupuli communis eſſet doſis, quomodo in his quæ aluum ægrè ſolubilem habent, quos δυσκοιλίους vocat, id pondus minuatur, & non potius augeatur, vt quos difficulter euacuare poſſis? Exhibet autem his ſiliquas XXIII. quas omnino facere dicit obolos ſeptem, aut propemodum octo. Nam iuxta ponderum rationem ad finem huius lib.7. traditam, tres ſiliquæ obolum faciunt, vt ita XXIII. ſiliquæ, octo obolos ad plenum efficerent, ſi vna adhuc ſiliqua adderetur. Quum autem octo oboli faciant ſcrupulos IIII quomodo his qui difficilius purgantur, minus & dimidiatum pondus, vtpote ſcrupuli IIII, exhibeantur, quum communis doſis ſit ſcrupulorum VIII? Ego itaque legendum puto, δόσις ℈ γ'. vt η' octonarii nota, pro ternarii numeri nota γ' ſit ſuppoſita. Deinde vox γαστέρας in totum eſt ſuperflua ac reiiciẽda, nec poſt vocem κένωσιν locanda, & pro ipſa ὀβόλοις vox reſtituenda, vt ſic legatur, ἡ δόσις ℈ γ'. τοῖς δὲ δυσκοιλίοις κεράτια κγ'. ἃ ποιεῖ πάντως ζ'. ἢ ὀκτὼ σύνεγγυς ὀβόλους. καὶ μετὰ τὴν κένωσιν λούσας θρέψον ὠὰ καὶ ἄρτον. Hanc lectionem in tranſlatione mea expreſſi: & ex hac docemur, quum in communi ſcrupuli tres aut oboli ſex, aut ſiliquæ octodecim de hoc medicamento exhibeantur, his qui ægrè ſoluuntur dandos eſſe ſcrupulos fere quatuor, aut obolos fere octo, aut ſiliquas XXIII.

IN CAPVT SEXTVM.

In hoc capite mox à principio tranſpoſita ſunt verba quædam, quæ iuxta trãſlationis ordinem in iuſtam formam reponantur. Eſt item mox à principio corrupta lectio in hunc modum, καθόλου μὲν ἐπὶ πάντων δραστικῶν καθαιρουμένων προδιαιτήσαντα τὸν ἄνθρωπον, &c. pro καθαιρουμένων itaque legendum eſt καθαρτικῶν, vt de purgatoriis medicamentis vocem eam accipiamus. Et mox ante vocem προδιαιτήσαντα inſerenda eſt vox λιτῶς, quæ eadem ratione in prægreſſi capitis fine habebatur, vt recta ſit hæc lectio, καθόλου μὲν ἐπὶ πάντων δραστικῶν καθαρτικῶν λιτῶς προδιαιτήσαντα τὸν ἄνθρωπον, & cætera.

Ibid.lit.E. *Si uerò res urgeat ob magnitudinem morbi, aut æger lancinetur, & diſtendatur, & uelut ſerra ſecetur.* Græcè ſic, εἰ δὲ κατεπείγοι διὰ μέγεθος νοσήματος, ἢ σπαράττοιτο, ἢ διατείνοιτο, καὶ πεπρισμένος ὁ κάμνων εἴη. Per vocem itaque πεπρισμένος ſerratum accipio, qui ſe velut ſerra ſecetur affligi ſentit, à verbo πρίζω. Poſſit tamen fortaſſis non malè πεπρησμένος, à verbo πρήθω, legi, vt incenſus & velut ardens accipiatur: & vtrunque afflictionis modum veriſimile eſt non purgatis cõtingere. Ego exemplarium præſcriptum ſequutus ſum.

IN CAPVT OCTAVVM.

Col.652.lit.B. *Hiera Antiochi.* Hæc deſcriptio Hieræ Antiochi ad verbum ita habetur in Aëtii lib.3.cap.114. Nec quicquam ambiguum eſt, niſi quod & hîc & in Aëtio legitur, κρόκου φύλλων, quaſi croci folia accipiẽda indicentur. Quũ autem in reliquis hieris ſimpliciter κρόκου legatur, nulla facta additione, videtur omnino & hîc φύλλων vox ad crocum non pertinere, ſed diſtinctim legenda eſſe, & hoc in ſingulari numero, φύλλου, vt per ipſam folium malabathri accipiatur, quod & ſimpliciter φύλλον & μαλαβάθρου φύλλον dici ſolet. Et ſic quoque in hiera Pachii Antiochi apud Scribonium legitur. nimirum diſtinctè, myrrhæ, folii, croci: quanquam ea tota deſcriptio magis cum hiera Archigenis eadem ſit quàm cum hac quam Paulus Antiocho adſcribit, velut mox dicam.

Ibid.lit.E. *Archigenis Hiera.* Hæc Archigenis hiera nihil euariat ab illa quàm ſuprà hieræ Antiochi nomine pro-

poſuit,niſi quod in hac marrubium amplius habetur.Eſt autem eadem planè cum ea quæ à Scribonio Largo Antiocho attribuitur.Sed in Paulo πολίου pro φύλλου falſò irrepſit.Legitur enim,σμύρνης,πολίου,κρόκου, pro eo quòd legi debet σμύρνης,φύλλου,κρόκου,vt ſit quod Scribonius habet, myrrhæ, folii, croci. Sequitur mox, Doſis autem ipſarum perfecta drachmæ quatuor. Sed locus hic in Aldino codice mancus eſt.deeſt enim numeri nota.At in Baſilienſe exemplari adiecta eſt nota dualis numeri β'.hoc modo,ἡ δόσις αὐτῶν ἡ τελεία < β'. Verùm non eſſe hanc rectam lectionem minimè dubium eſt. Dicit enim,Perfecta ipſarum doſis hæc eſt.Non eſt autem perfecta doſis duarum drachmarum.Nam Galenus lib.1.cap.1.τῶν κατὰ τόπους, quatuor drach.hieræ ex colocynthide ſe dediſſe dicit,& in repetita purgatione drachmas quinque. Ego itaque perfectam doſin quatuor drachmarum eſſe,atque hìc legendam eſſe iudico:quam tamen etiam augere liceat, ſi affectio pertinax ſit & rebellis. Alioqui enim & infra quatuor drachmarum pondus deſcendere licet,ad vnam vſque & ſeſquidrachmam.

IN CAPVT NONVM.

Col.652.lit.G. *Illitio ſedis uentrem mouens,appellatur Chezananca,id eſt Cacacoga.* Hæc illitio χεζανάγκη appellata videtur, ὅτι τὴν τοῦ χέζειν ἀνάγκην εἰσφέρει, id eſt, quòd cacandi neceſſitatem inducit.Itaque ad Græcæ vocis ſimilitudinem, Cacacogam appellaui.At in vltima ex his illitionibus κηρίου vox falſò (vt puto) legitur pro κηροῦ. Vult enim cum cera & oleo ad emplaſtri modum pharmacum effingere.Et ad hoc fauus mellis non ita idoneus eſſe videtur. Sit tamen per me liberum.

IN CAPVT VNDECIMVM.

Col.654.lit.F. *Hedychroi in Theriacam ingredientis præparatio.* Mirificè variant huius medicamenti hedychroi deſcriptiones,non in ponderibus ſolùm,ſed etiam ipſis rebus,apud Galenum, Aëtium ac Paulum. Et quum apud Galenum tribus locis hedychroi deſcriptio habeatur,ea quæ in primo de antidotis habetur, variat ab ea quæ eſt in libro De theriaca ad Piſonem:& rurſus ab vtriſque euariat ea quæ eſt in lib. De theriaca ad Pamphilianum, qui tamen non eſt genuinus Galeni libellus,velut ex libro ad Piſonem clarum eſt.Et cum Pamphilianica quidem concordat maximè Paulina:& tamen ex aliis amplius quàm illa habet,aſſumpſit carpobalſami drach.II.& mari drachm.XVI.& hæc ex lib.1.de antidotis,vbi tamen mari drach.II.ſaltem leguntur,& pro carpobalſami drachmis duabus,opobalſami drachm.III. habentur.Nam in lib.ad Piſonem,& marum,& carpobalſamum,ſiue pro ipſo opobalſamum,deeſt: ſicut etiam in vtriſq; Rheon non legitur, quod tamen ad Pamphilianum habetur,& Paulus præſcribit. Sed de his admonere volui ea ſaltem de cauſa vt & qui parant,& qui vſuri ſunt,recto iudicio vtãtur, & ne fallantur circa effectus quos fruſtra ex his quæ deſunt ſperarint.

Quod porro dixi, Et paſtillos efforma digitis opobalſamo tinctis: in Græcis falſò legitur, καὶ ἀνάπλαττε τροχίσκους ὀποβαλσάμου περικεχρισμένος. Legendum eſt enim περιχριόμενος, quemadmodum paulo pòſt rurſus in paſtillis theriacis legitur.

Col.655.lit.A. *Theriacæ antidoti præparatio.* Hæc deſcriptio ad verbum eadem eſt cum ea quæ ad Pamphilianum habetur,& eſt inde,vt apparet,à Paulo tranſcripta,ſi modò quæ vel hìc vel illic falſò leguntur,ex vtriuſque collatione emendentur.Primùm itaque buniadis ſemen vtrobique legitur, ſed in Galeno ſuperfluè adiectum eſt, γογγυλίδος ἀγρίας, quod in margine adſcriptum,in contextum irrepſit,tanquam aliud ſit medicamentum, quum is qui id adſcripſit, βουνιάδος vocem per illam exponere voluerit.Eandem enim eſſe buniadem & gongylida,Galenus lib.2.De alimentis teſtatur.Deinde ῥοίνου ἄνθους voces,poſt vocem καλαμίνθης redundant.habentur enim ſequenti linea poſt δικτάμνου,vbi tamē ῥοίνου vox excidit,ante ἄνθους vocem reſtituenda.Poſtea piperis albi & longi lectio recta eſt in Paulo,ſed corrupta in Galeno.Legitur enim πεπέρεως λευκοῦ δραχμαὶ ϛ'.quum legi debeat πεπέρεως λευκοῦ καὶ μακροῦ: nam pondus drach. VI. hìc locum non habet,ſed ſequitur poſtea,voce ἀνὰ præmiſſa,velut res requirit.Deinde Paulus habet,τερεβινθίνης, μαστίχης:vbi in Galeno habetur,τερεβινθίνης,χίας.Diſtinctè ergo voces hæ legēdæ ſunt, vt nō terebinthinā aliquā Chiam accipiamus, ſed terebinthinam & chiam,id eſt maſtichen,ſimpliciter & priuatim chiam appellatam,velut etiam ſuprà lib.3.capite 26.oſtendi: niſi Paulus falſò maſtichen per χίας vocem accepit. Certè Galenus terebinthinam chiam & legit, & maximè probat,quum Andromachus in verſibus ſuis Libycam prætulerit,& maſtichen omnino nō habeat. Et mox poſt ναρδοστάχυος vocem,habetur in Galeno pondus prægreſſorum,ἀνὰ δραχμαὶ ϛ'.quod è Paulo excidit, & omnino reſtituendū eſt.Sunt enim nouendecim medicamenta,quæ drachmarū ſex pondere recipiuntur. Deinde poſt nardi Celticæ nomēclaturam,falſò legitur vox νάρδου repetita in Paulo,quum antea ſpicam nardi habuerit, & eo loco Galenus nardum Indicam poſuerit.Et mox in Paulo φοῦ,ὀπίου,falſò legitur,quaſi duo diuerſa accipienda ſint medicamenta. Legendum eſt autem vt Galenus habet φοῦ ποντικοῦ.Opium autem antea habuit,& ſuccum papaueris dixit.Et rurſus vbi præparādi modum leuiter perſtringit,& opium ac hypociſtidem cum aliis ſuccis ac liquoribus recenſet,Galenus non ὄπιον, ὑποκιστίδα habet,vt per opiū ſuccus papaueris antea dictus accipiatur, ſed ὀπὸν ὑποκιστίδος, vt de ſolo hypociſtidis ſucco loquatur. Verùm hic laborare non oportet. omnia enim ſucculenta eodem modo tractantur, velut ex 1.De antidotis,& Aëtio apparet,vt recta ſit Pauli lectio,ſed breuitate ſola obſcura.Atque ſic vtriuſque deſcriptionis rectam rationem habes,qualis eſt etiam per omnia apud Aëtium lib.13.niſi quòd apii ſemen neſcio qua iniuria omiſſum eſt,aut excidit.

Quod mox in vſu Theriaces dixi, quemadmodum in peſtilentibus conſtitutionibus maximè fieri ſolet: in Græcis codicibus mancum legitur. deeſt enim vox καταστάσεων, vt ſic legatur, καθάπερ ἐπὶ τῶν λοιμωδῶν καταστάσεων μάλιστα γίνεται.

Ibid.lit.G. *Sales Theriaci.* Hæc deſcriptio corruptè & hìc & apud Galenum lib. ad Piſonem habetur. Rectiſſimè verò apud Aëtium lib.13.ex cuius lectione,& Galenica & Paulina emendari poteſt. Ego certè iuxta vtriuſque collationem,tranſlationem meam ita adornaui vt rectiſſimam ipſam eſſe putem, tum quod ad res, tum quòd ad pondera rerum attinet.Nec longius reddendam mihi rationem puto,quum ea ex collatione ſatis pateat. Vnum ſaltem inſigne erratum indicabo:legitur πεπέρεως λευκοῦ,μαράθρου ἀνὰ λ.η'.pro μαράθρου igitur legendum eſt καὶ μακροῦ,ex Aëtio, quanquam Galenus nigrum piper habet. Fœniculum autem hìc locum non habet: nam antea habitum eſt ſexuncis pondere.Pondus autem librarum VIII.nimium eſt,& falſum: & pro η octonarii nota, dualis numeri nota reponenda eſt β, velut ex Aëtio & Galeno conuerti. An verò Tordylion, quod Galenus ſexuncis pondere addit, Aëtius verò quadrantis, vltro à Paulo omiſſum ſit,aut aliâs exciderit,ambiguum eſt,& ego non inuentum in Paulo,vltro transferre omiſi.

Col.656.lit.D. *Antidotus Mithridatica ex ſcinco.* Citat hic Paulus verba Galeni: verùm ego nondum ea reperi in Galeno,ſicut neque hanc deſcriptionem.Eſt lib.2 De antidotis deſcriptio διὰ σκίγκου λεγομένη, ſed ab hac longè euariat, vt eadem cum hac videri non poſſit.At quæ ſequitur ex ſanguinibus antidotus,habetur & ipſa eodem Galeni loco, ſed in paucioribus ab hac euariat,velut facile eſt cuiuis videre,ſiquis locos conferre velit.

Ibid.lit.G. *Acetum ſcilliticum.* Hoc loco haud dubiè falſò legitur in Græcis codicibus σκίλλης λευκῆς, &c. μναῖ ϛ'. hoc eſt ſcillæ albæ,&c. minas ſex:quum mox ſequantur aceti ſextarii duodecim ſaltem. Nam ſex minas ſcillæ vix intexerint aceti ſextarii duodecim,ita amplam molem efficiunt.Quare mihi magis placet Dioſcoridis lectio, qui minam vnam ſcillæ in aceti ſextarios duodecim mittit.Declarant hoc etiam Pauli verba ſequētia,vbi ait, Quidam ſcillæ minā I.in aceti ſex ſextarios mittunt.Nam iuxta horum ſententiam,in XII.aceti ſextarios duæ minæ ſcillæ mittendæ eſſent. Proinde μναῖ α'.lego,& minam vnam conuerti. At ſicut hoc in Dioſcoride rectè,ita dierum quibus inſolari hæc debēt

numerus falſò legitur in eodem,ſed characterum ſiue literarum quæ numeros Græcis denotant fraude.ζ enim ſuppoſitum eſt in Dioſcoride pro ξ,id eſt ſeptem pro ſexaginta.Nam quæ facultas de ſcilla in acetum per ſeptem dies tranſire poſſet?Quòd autem ſexaginta diebus inſolare oporteat,declarant itidem verba ſequentia, vbi viridem ſcillam per ſex menſes inſolari dicit,quod tempus ſexaginta dies ter habet.

Col.657. lit. A. *Acetum mulſum ſcilliticum.Vtere hoc auxilio & ieiunus uelut potione quæ ante cibum ſumi ſolet, & cum cibo ad intinctus.* Græcè ſic,χρῶ δὲ τῷ βοηθήματι καὶ νῆστις ὡς προποτίσματι,καὶ μετὰ τροφῆς ὡς ἐμβάμματι. Sunt itaque προποτίσματα eadē quæ προπόματα,de quibus multa in commentariis medicis diximus,ſicut etiam de embammatis. Vſus amborum hìc clarè indicatur,& infrà cap.15.

Ibidem lit. B. *Medicamentum Galeni ex ſcilla.* Hoc habet Galenus in libello qui conſilium puero in morbo comitiali datum inſcribitur.

Ibidem lit. C. *Philonis antidotus.* In Græcis codicibus falſò legitur ὑοσκυάμου < η'.id eſt hyoſcyami drach.VIII.pro ὑοσκυάμου < κ'.Ita vt η pro κ,octonarii numeri pro vicenarii nota ſit ſuppoſita,velut clarè habetur apud Galenum lib.9. de cōpoſ. medic. ſecundū locos,vbi verſus elegiaci carminis à Philone ipſo ſcripti proponuntur, qui minimè fallere poſſunt,tum in rebus tum in ponderibus. Nam & piperis albi drach. xx. & hyoſcyami drach. xx. ſumendas eſſe his verſibus docet,

Ολκάς δ' ἀργύφου οἷο πυρώδεος εἴκοσι βάλλε,
Εἴκοσι καὶ κυάμου θηρὸς ἀπ' ἀρκαδίης.

quos verſus ego item ænigmaticè conuerti in hunc modum,

Viginti & drachmas ardentis coniice flammæ,
Et totidem fabæ poſt ſuis Arcadicæ.

Per ardentem enim flammam,piper album ſignificat,& per fabam ſuis Arcadicæ,hyoſcyamum,ex eo quòd aprum Erymanthium Hercules occidiſſe fertur,qui in Arcadum terra fuit connutritus.Reliqua rectè habent.

Ibidem litera E. *Antidotus ex papaueris capitibus & ſapa.* In hac antidoto reliqua rectè habent,& commodam ſententiam exhibent, eam videlicet quam ego expreſſi,ſi vna ſaltem dictio tollatur, quæ importunè & nulla penitus ſignificatione irrepſit.Ea autem eſt ἑψήσας,quæ legitur poſt numerorum notas η'.η'.ι'.Hac ſublata lectio recta hæc eſt,κωδύας χλωρὰς σὺν ὕδρους η'.η'.ι'.μετὰ τὸ ἐπαρθῆναι,&c.

Ibidem lit.G. *Eclegma ex marrubio ſimplex.* Quod conuerti,Et abiecta herba,parem mellis menſuram aquæ adiicito: in Græcis mancum legitur.deſunt enim voces,μέλιτος ἴσον,ἕψε ἕως:vt integra lectio ſic fiat, τὴν μὲν βοτάνην ῥίψον,ἐπιβάλλων δὲ τῷ ὕδατι μέλιτος ἴσον,ἕψε ἕως μελιτώδους,&c.

Col.658.lit.B. *Eclegma dodecatheon.* Hoc medicamentum à numero rerum quas duodecim recipit, δωδεκάθεον appellatum eſt,vt quod velut duodecim deos vi ſua repræſentet.Noti autem ſunt verſus de duodecim diis Romanis,

Iuno,Veſta,Minerua,Ceres,Diana, Venus,Mars,
Mercurius,Iupiter,Neptunus,Vulcanus,Apollo.

Ibidem lit.D. *Antidotus Eſdræ.* In hac antidoto quod conuerti.Floris nerii (eſt autem velut ſiliqua ex qua roſa rododaphnes emergit)& roſæ ipſius,ſingulorum ſcrup. III. in Græcis exemplaribus ſuperfluè legitur nerii floris pondus ℈ α'.S.ſequitur enim pondus eius poſt roſam ipſius ſcrupulorum III.quod indicat vox præmiſſa ἀνά. Deinde malè diſtincta eſt lectio Græca,quæ ſic legenda eſt,νηρίου ἄνθους, (ἔστι δὲ οἷον λοβός,ἐξ οὗ αἴρεται τὸ ῥόδον τῆς ῥοδοδάφνης) καὶ τοῦ ῥόδου αὐτῆς,ἀνὰ ℈ γ'.Eſt enim idem frutex qui Nerium & rododaphne & rhododendron appellatur.Quia verò reliqua omnia ſimpliciter in hac compoſitione,ſcrupulorum pondere recipiuntur,ego etiam θείου ℈ ε'.& nō ℥ ε'.(vt exemplaria habent)legendum puto:& rurſus καρδαμώμου,℈ γ'.non ℥.γ'.Quod verò ad finem σισέρεως βοτάνης legitur, quanquam alii σέρεως legendum cenſeant,tamen ego σεσέλεως lego: hoc magis pharmaco aptum per omnia quàm ſeridem iudicans.

Ibidem lit.G. *Meloplacuntij præparatio.* Huius meloplacuntii (hoc eſt placentæ ex malis cotoneis) præparatio corrupta eſt in Græcis codicibus.Sic autem legatur,μήλων κυδωνίων καθαρῶν λ ς'.ἑψοῦνται εἰς οἶνον ἕως οὗ τακερωθῶσιν.εἶτα πρὸς τὰ σρωθέντα καὶ τριβέντα ἔνιοι προσβάλλουσι λι.η'.μέλιτος,καὶ ἑψοῦσι βληχρῷ πυρὶ,κινοῦντες νάρθηκι,&c.

Col.659. lit. B. *Antidotus ex tribus piperis generibus tertia.* In hac antidoto legitur, cinnamomi, aut caſſiæ duplum, quod ſic accipiendum eſt.Cinnamomi accipienda eſt vncia vna,aut ſi non adſit,caſſiæ vncias duas ſiue ſextantem coniicere oportet.Atque hoc in multis medicamentariis libris ſcriptum reperiri teſtatur Galenus libro primo de antidotis. Et ſic certè reperitur etiam in ſuccedaneis Galeni, & infrà cap.25.huius 7.lib.At non defuerūt qui illuderent huic præcepto,inter quos fuit & Quintus medicus, qui eos qui duplum caſſiæ pro cinnamomo ſumi iubēt, ſimile facere dixit iis qui in Falerni penuria,vinum è caupona duplum bibere iubēt:aut pro puro pane,duplum furfuracei edere. Verùm referuntur & aliæ leuioris modi huius Quinti facetiæ, quas adſcribam, vt & de illo dicto facilius iudicare queant ſtudioſi,& Galeni locos eo melius intelligant,ac vitiatos emendent,atque nobis qui illos in Græcis ac Latinis codicibus emendauimus,maiorem fidem habeant.Interrogatus itaque Quintus de facultate inunctionis, reſpondit facere ipſam vt quis cogatur exuere veſtes.Idem de vrinis quid ſentiret,cuidam interroganti reſpōdit,ad fullones pertinere ipſarum conſiderationem.Sed exemplaria Galeni hactenus habuerunt,γραφέως ἐστὶ καταμανθάνειν αὐτά,& verterat interpres,ad pictorem pertinere eas noſſe:quum legi debeat γναφέως,& ad fullonem pertinere.Quid enim pictori cum vrinis commune eſt?aut inde colorum rationem collegerit ſcilicet?fullones autem vrinas conſiderant humanas, & ipſis etiam vtuntur,ipſáſque quanto tenuiores ac crudiores ſunt,tanto magis probant, id quod etiam Galenus in ſecundo commentario in prorheticum Hippocratis teſtatur,vbi Theſſalicum quendam vrinas nūquam inſpexiſſe dicit,& eos qui illas conſiderarent,fullones appellaſſe.At verò idem Quintus de calido ac frigido,& ſicco ac humido, dicere ſolebat,balneatorum talia eſſe vocabula.Hæc Gal. lib.3.de ſanit.tuenda in fine.

Ibidem lit. C. *Dioſpolites.* Hoc medicamentum habet atiam Galenus libro quarto ὑγιεινῶν, ſed paribus omnium ponderibus,cumini,piperis,rutæ ac nitri.Nam zinziber quod Paulus habet,in Galeno deeſt.Deeſt etiam in Aëtio lib. 9.cap.24.Appellatio ab vrbe Dioſpoli ducta videtur, in qua fortaſſis multi vſus fuit,vt hinc Dioſpolites & Dioſpoliticum appellaretur.Sed & medicamentum ex calamintha,iiſdem Galeni & Aëtii locis habetur.Adſcribam vtriuſque deſcriptionem,vt conſenſum & diſpenſionem quiſque per ſe diiudicare poſſit. Aëtius ſic, Calaminthæ montanæ,ſeminis petroſelini,pulegii,ſeſelis,cuiuſque drach.XII. ſeminis apii, cacuminum thymi, ſingulorum drach.IIII.liguſtici drach. XVI.piperis drach.XLVIII.mellis deſpumati quantum ſuffecerit.Galenus ſic, καλαμίνθης καὶ γλήχωνος καὶ πετροσελίνου καὶ σεσέλεως,ἑκάστου ἀνὰ ℥ β'.σελίνου σπέρματος,κορύμβων θύμου,ἀνὰ ℥ δ'.ἑκατέρου,καὶ πρὸς τούτοις ἔτι λιβυστικοῦ μὲν ℥ ἑκκαίδεκα,πεπέρεως δὲ ὀκτὼ καὶ μ'.Et mihi quidem iuſtiſſima per omnia videtur eſſe Aëtii deſcriptio. In Paulo verò piperis pondus imminutum legi.Reliqua iuxta proportionem cum illa conſentire.At in Galeno vt eadem ſit proportio,calaminthæ & pulegii & petroſelini & ſeſelis,ſingulorum vncias duodecim,non duas legere oportet, & fieri poterit vt denarii nota I. exciderit.Eſt autem octupla Galeni compoſitio ad Aëtii deſcriptionem relata. Vbi enim Aëtius drachmas,illic Galenus vncias habet. Pauli verò compoſitio ad Aëtii deſcriptionem collata, dupla reperitur, excepto pipere, quod imminutum(velut dixi)in Paulo legitur.Et ſi proportio reliquorum ſeruanda eſt, haud dubiè πεπέρεως ℥ ιβ'. legendæ ſunt,id eſt piperis vnciæ XII.velut etiam conuerti,& non drachmæ XII.velut codices Græci Baſilienſes habent. Nam in Aldina editione hoc διὰ καλαμίνθης medicamentum deſideratur.Has porro deſcriptiones velut inſignia quædam exē-

pla proponere volui, iuxta quorum rationem etiam in aliis compoſitionibus diiudicationem facere quis poſſit, vt non temere vel ipſe compoſitiones faciat, vel aliorum in vſum aſſumat. Habentur autem & reliqua huius capitis medicamenta in Galeno hinc inde magna ex parte, & in Aëtio quoque ſparſim, & indicato maximè loco: quod indicare volui, vt ſiquis velit collationem faciat. Nam talia omnia adferre, dolabellarum ad Pauli lectionem dedolãdam ac expoliendam inſtitutarum modum ac rationem excederet.

Ibid.lit.F. *Medicamentum optimum ex hepate lupino.* Hoc medicamentum eſt apud Aëtium lib. 10. cap. 6. in paucis ab hac deſcriptione euarians, quæ tamen libera eſſe iudicantur, vt quis pro arbitrio recipiat aut omittat. Verùm quod in Paulo legitur χ ἀρκίου, vt arcii ſuccum accipiamus, penitus ineptum videtur. Non enim facultatem huc facientem arcion (id eſt perſonata) habet. Legendum itaque χολῆς ἄρκτου, vt Aëtius habet. Nam vicinitas ſcripturæ errorem induxit. Sed & pro μίλτου (id eſt minii voce) quam Paulus habet, Aëtius terram Lemniã recipit, quæ ſphragis dicitur. Hæc igitur etiam in Paulo intelligenda videtur. Quanquam Galenus lib.1. antidotῶn, melius eſſe dicat vt nõ μίλτος (id eſt minium) ſed terra appelletur, quum ſit quædam Lemnia μίλτος, quæ in Lemno naſcitur, ad alios vſus commoda, non ad eos ad quos conducit ea quæ Lemnia ſphragis, ſiue Lemniũ ſigillum appellatur. De his igitur ne error committatur, diligenter diſtinguendum eſt.

Col.661.lit.A. *Antidotus ex ſemine porri.* Hæc antidotus ex porri ſemine appellationem habet, ac dicitur, ἡ διὰ τοῦ πρασοσπέρμου. Quare etiam in ſimplicium quæ recipit enumeratione, πράσου σπέρμα (id eſt porri ſemen) & non πρασίου (id eſt marrubii) legendum eſt. Porri autem ſemen in rhenales compoſitiones miſceri, etiam ſuprà teſtatus eſt Paulus, vbi ſub litera π de ipſo egit. Quemadmodum autem hic πρασίου ſuppoſitum eſt pro πράσου, ita in ſequenti medicamento ex Tecolitho, λινοσπέρμου ſuppoſitum eſt pro λιθοσπέρμου. Non enim lini ſemen huc facit, ſed lithoſpermon, quod etiam in præcedentibus medicamentis rhenalibus habetur, & calculos frangere traditur.

Ibid.lit.B. *Antidotus ex ſemine maluæ ſylueſtris.* In hac antidoto quod conuerti, Amygdalas x. nuces regias x. nuces põticas x. In Græcis exemplaribus corruptè legitur. Deeſt enim numeri denarii nota poſt vocem ἀμύγδαλα, & deeſt vox κάρυα ante βασιλικὰ ponenda. Tria enim nucum genera recipit. Et ἀμύγδαλα nõ vocãtur βασιλικά. Sic ergo lectio recta reſtituatur, ἀμύγδαλα ί. κάρυα βασιλικὰ ί. κάρυα ποντικὰ ί.

Ibid.lit.C. *Antidotus Satyriaca.* Quod dixi, Datur drach.1. cum vino, debilioribus cum lacte: in Græcis mãcum eſt, deeſt enim μετ᾽ οἴνου. Legendúmque eſt, δίδοται < α. μετ᾽ οἴνου, τοῖς ἀσθενεστέροις μετὰ γάλακτος.

Ibid.lit.D. *Antidotus ex corallio podagrica.* Hæc antidotus nõ ex corallio, quam ſuprà ſub litera κ, velut arboreã plantam, quæ in lapidem indureſceret, dixit, appellationem habet. Nam hoc corallium in antidotum non recipitur: ſed ex anagallide altera, quæ quia Ruſſeum (id eſt puniceum) florem habet, corallium à colore (vt apparet) appellatur. hãc enim antidotus recipit. Dixit autem ῥούσιον ἄνθος, florem eius, qui ab aliis φοινικοῦν ἄνθος appellatur, Latina vſus voce, quemadmodum etiam alibi dixi. Marcellus medicus antiquus etiam Eruum ruſſeum appellauit. In huius antidoti vſu præſcripſit abſtinendum eſſe à piſcibus capitonibus, gobiis, &c. Quod Græcè legitur ſic, ἰχθύων δὲ κεφάλων, γόμφων. Ego itaque pro γόμφων voce, κωβίων legendũ puto, vt de globiis ſtagnorũ, maximè eorũ qui fere maris ſpeciẽ præferũt, intelligamus. Nam in his degentes gobios improbat Galenus, quum contrà circa arenoſa litora verſantes & circa petroſa promontoria laudet, à ſucci bonitate, eſus iucunditate, concoctioniſque ac digeſtionis facilitate. Quia verò gobium ex eorum numero eſſe idem dicit, qui ſemper parui permanent, ego gobiorum generis eſſe puto etiam eum piſciculum, qui vulgò noſtrati kob & kaulhaupt appellatur, maximè quum etiam in fluuiis gobium degere Galenus dicat. At verò Capitones (Cephalos dictos) ex mugilum genere eſſe certum eſt, & (niſi fallor) eſt hoc genus piſcis quod ad Oceanum magnum orientalem, Cabliau appellatur. ſuperior Germania bolch vocat.

Ibid.lit.G. *Antidotus Atactos podagrica.* Ἄτακτος appellatio videtur impoſita eſſe ex eo quod extra omnem aleam poſita, in nullum ordinem redigi ſe patiatur, quemadmodum ille qui ἀκατασυνάπακτός εἰμι de ſe dixit. Deeſt in ipſa vox πεπέρεως, ante λευκοῦ καὶ μέλανος voces reponenda. Sed hæc facilè erat deprehendere. Sed mirum cur non æquè facilis deprehenſu fuerit falſa lectio, μέλιτος < ε. in ſequenti medicamento ex ſeptem rebus conſtante: quum nulla ſit proportio mellis drachmarum quinque, ad ſeptem res quæ vnciarum viginti duarum pondere ſumuntur. Ego itaque μέλιτος ℥ α. lego, & conuerti, iuxta eam proportionem qua in præcedenti antidoto Procli, heminæ duæ mellis ad ſpecierum vncias quadraginta quinque adiiciuntur. Videtur tamen in iudicio medici poſitum eſſe vt mellis menſuram augeat aut minuat pro vtentis natura.

IN CAPVT DVODECIMVM.

Col.663.lit.A. *Paſtillus quem Galenus Aphrodiſiaſticum clidion inſcribit.* Hic paſtillus habetur ad verbum lib. 7. compoſ. pharmac. κατὰ τόπους. Sicut etiam ad verbum paſtillus Philippi, niſi quod in ipſo Paulus Rhus habet, qui deeſt Galeno. Habetur illic etiam ex ſuccino paſtillus, rebus nihil, ponderibus parum euarians. Sed & reliqui fere omnes apud Galenum & Aëtium diuerſis locis ſunt: quod indico, vt ſiquis hos paraturus, aut ipſis vſurus ſit, diligenter & rerum & ponderum examinationem faciat. Appellatio Aphrodiaſtici clidii, clauiculam Veneream refert.

Col.664.lit.A. *Paſtillus ex ſubere.* In hoc paſtillo σφέκλου ℥, falſò legitur, id eſt fæcis vini vſtæ, pro φέλλου ℥, id eſt ſuberis vſti, ex quo paſtillus nomen habet, vt Aëtius lib.9. cap.49.

Ibid.lit.E. *Paſtillus Criogenes.* Hic paſtillus nomen habet ex eo quòd verbenaca quam recipit, tum colligenda eſt quum ſol eſt ἐν κριῷ, id eſt in ariete. Poteſt ad emplaſtri formam reduci per olei, colophoniæ, ac ceræ additionem, quæ res confirmat ſuprà etiam cap.9. κηροῦ, & non κνείου legendum eſſe, velut iſthic indicaui: quanquam etiam hic κιρροῦ pro κηροῦ legatur.

Col.665.lit.B. *Paſtillus ſubdititius.* In hoc paſtillo quod conuerti, Et paſtillos oblongos efforma, in Græcis corruptè legitur, καὶ πλάττε ἐπὶ μήκη ℥. S. Quæ verba nullam penitus ſententiam exhibent. Ego itaque legendum eſſe puto, καὶ πλάττε ἐπιμήκεις τροχίσκους: aut certè καὶ πλάττε ἐπιμήκη κολλύρια. Nam collyria etiam dici glandulas in anum ſubdititias, in commentariis medicis declaraui.

IN CAPVT DECIMVMTERTIVM.

Ibid.lit.D. *Aut ſuperfluam humiditatem reſiccando.* Græcè legendum eſt, ἢ τῷ ξηραίνειν, non διὰ τὸ ξηραίνειν. Præcedit enim ἢ τῷ καθαίρειν, & ſequitur, ἢ τῷ ταῖς δριμύτησι, &c. Et mox quod dixi, Et quæ ex his compoſitorum vires habent: legendum, καὶ ὅσα τῶν συνθέτων, &c. Nam in Græcis deeſt vox ὅσα. Et rurſus lectio malè diſtincta ac trãſpoſita, ſic reſtituatur, καυστικὰ δὲ καὶ σηπτικὰ διὰ πιτυΐνου τε καὶ ἀρσενικοῦ, καὶ σανδαράχης καὶ σφέκλης, ἥ τις ἐστὶ τρὺξ οἴνου ℥. συντίθεται. ταῦτα δὲ πάντα χρωδέστατα, &c.

Ibid.lit.F. *Limnitide ſiue adarce, & ſepiæ teſta parata.* Hoc loco limnitidis vocem adarces voce addita velut expoſui, vt nequis in illorum errorem delabatur qui per limnitidem, terram Lemniam accipiunt. Eſt enim Limnitis eadem quæ & Adarce & ardacium appellatur, vt Galenus libri primi capite primo κατὰ τόπους apertè dicit. Et ipſe Paulus infrà cap.19. in acopo barbarico exponit. Sic enim habet, λιμνήτιδος ἔστι δὲ ἡ ἀδάρκη, ℥ο. S. id eſt Limnitidis: eſt autẽ adarce, vnc. S. Habent tamen exemplaria iſthic falſò λιμνήστιδος. Appellatio inde eſſe videtur, ὅτι ἐστὶν οἱονεὶ λιμνάδιον ἀλκυόνιον, vt Dioſcorides ait.

Col.666.lit.A. *Melitera Oribaſii.* Hæc deſcriptio in Aldino codice ſic legitur, χαλκίτεως, λεπίδος χαλκοῦ, κικίδος, βαλαυστίων, κηροῦ ℥ο. γ'. ἀριστολοχίας μακρᾶς ἀνὰ ℥ο. δ. σιδίων, σχιστῆς, ἀνὰ ℥ο. S. Quum autem ceræ vſus in puluillis nullus eſſe poſſit, non

dubium eſt κηροῦ vocem falſò legi.Ego itaque ipſam remouendam,& pro ipſa ὀρόβου vocem reponendam eſſe arbitror, ex eo coniecturam faciens quòd etiam in præcedentibus puluillis eruum habetur.Lego itaque ὀρόβου,adiecta voce ἀνὰ, vt ſingulorum quadrans accipiendus indicetur. Et rurſus poſt ariſtolochiam longam ἀνὰ vocem deleo,quæ fortaſſis ex illo iuſto loco,in hunc vbi legi non poteſt,tranſiliit.

Ibid.lit.A. *Puluillus ex thure.* In hoc puluillo,itémque ſequenti aphroditario dicto, habetur Rhoidarium, quod nequaquam ſignificat malum Punicum,velut ſit diminutiuum ἀπὸ τῆς ῥοᾶς: ſed Rhoidarium ſignificat confectionem quandam ex rhoe olere, quæ quomodo præparetur, docet Aëtius lib.2.cap 68.

Ibid.lit.D. *Puluillus ex oxymyrſine.* In hoc puluillo,Rhois coriarii ſextantem, conuerti. Habentur tamen in Græcis codicibus ℥ ιβ'.id eſt vnciæ duodecim,quod pōdus vt nimiū non probo. At rhois ſextans (id eſt vnciæ duæ)ad reliqua iuſtam habet proportionem.Sed & in ſequenti Maſſaliotæ puluillo, falſò legitur ὀπίου vox. Nullus enim vſus eſt opium in his puluillis.pro ὀπίου verò lego ὀπτοῦ,vt hæc vox ad νίτρου vocem pertineat,& nitrum toſtum accipiamus.

IN CAPVT DECIMVMQVARTVM.

Col.667.lit.D. *Quanto rarior ac mollior cutis,eſt ſuperficies tunicæ in ore,&c.* Græca ſic emendata legantur, ὥσπερ ἀραιοτέρα καὶ μαλακωτέρα τοῦ δέρματος, ἡ ἐπιφάνεια τοῦ κατὰ τὸ στόμα χιτῶνός ἐστι.Et mox vbi legitur,καὶ γλεῦκος καὶ ἀμιναῖον,legendum eſt deleto καὶ altero,& τὸ pro ipſo repoſito,καὶ γλεῦκος τὸ ἀμιναῖον,vt de ſolò aminæo muſto accipiamus,quod ſanè ego id eſſe puto quod ex vuis fit quæ noſtra voce Græcam referente,Traminner beher dicuntur.

Ibid.lit.G. *Stomatica ex moris compoſita.* Hæc compoſitio fere ad verbum habetur lib.6.Galeni de compoſitione medicamentorum ſecundum locos,& apud Aëtium lib.8.cap.43.Niſi quòd hîc χυλοῦ vox deeſt,ad ὄμφακος vocem apponenda,aut ὀμφακίου pro ὄμφακος legendum,vt non vua acerba,ſed vuæ acerbæ ſuccus accipiatur, qui priuatim ὀμφάκιον appellatur.Sed & reliquæ ſtomaticæ hîc relatæ,iſthic habentur, ſiquis fortè vſurus aut paraturus conferre velit.

Col.668.lit.A. *Stomatica ex nucibus.* Quod hîc conuerti,Coquitur velut ea quæ ex moris fit:in Græcis corruptè legitur ſic,ἕψεται ἕως τὸ διάμετρον.Ego lego,ἕψεται ὡς τὸ διὰ μόρων.

Ibid.lit.B. *Eadem aliter.* Hic malorum punicorum vnà cum putamine contuſorum ſucci ſextar.vi.conuerti.Debet enim in Græcis legi κεκομμένων(id eſt contuſorum)non vt exemplaria habent κεκαυμένων.Quis enim ex vſtis ſuccus colligi poſſit?Huius autem ſextarii ſex recipiuntur.

IN CAPVT DECIMVMQVINTVM.

Ibid.lit.D. *Partim ex aqua in qua decoquuntur mala aut roſæ,cum quibuſdam ſuccis,uelut uuæ acerbæ,malorum punicorum,myrti baccarum. Admiſcetur his mel,&c.* Horum verborum lectio in Græcis corrupta hoc modo in integrum reſtituatur,τὰ δὲ ἐξ ὕδατος,ἐν ᾧ περ ἀφεψεῖται μῆλα ἢ ῥόδα μετά τινων χυλῶν,οἷον ὄμφακος,ῥοιᾶς,μύρτων.μίγνυται δὲ τούτοις μέλι,&c.Sed & paulo inferius tranſpoſita verba ſic reſtitue,λεπτύνουσι δὲ χρῆσθαι καὶ καλῶς κεραννυμένοις ὕδατι.

Col. 669.lit.D. *Apomeli ex Philagrio.* In hac deſcriptione pro τὸν κηρὸν, lege τὸ κηρίον: & pro κιρρώδεις legendum κηρώδεις.

IN CAPVT DECIMVMSEXTVM.

Col.670.lit.A. *Sit autem aqua pluuialis,&c.* Hanc quam hîc conuerti ſententiam rectiſſimam eſſe,ſequentia ocularia medicamenta omnia declarant.Sed Græca lectio leuiter vitiata,ſic reſtituenda eſt, τὸ δὲ ὕδωρ ὄμβριον ἔστω διά τε τὸ λεπτομερὲς καὶ τὸ μετρίως στῦφον αὐτὸ, εἰ μὴ οἴνῳ ἢ χυλῷ τινὶ λεαίνοιτο,καὶ τρίβειν αὐτὰ μετὰ μεταλλικῶν,&c.

Ibid.lit.D. *Agglutinantur frontis,in quibus non ſub caluaria humor.* In Græcis hîc falſò legitur ὑποσκύφιον velut vna vox, pro tribus ὑπὸ τὸ σκύφιον.Quid autem ſit σκύφιον,ſuprà lib.6.cap.7.dixi.

Ibid.lit.G. *Collyrium fuſcum ad ſuppuratos oculos.* In Græcis legendum eſt,non πρὸς ὑποπίους,velut ad ſuggilatos oculos, aut ſanguine ſuffuſos commodum medicamentum indicetur: ſed πρὸς ὑπόπυους, vt ſuppuratos oculos intelligamus.

Col.671.lit.A. *Collyrium ex hydria,id eſt uaſe aquario.* Hoc collyrium δι' ὑδρίας,& non δι' ὕδατος appellatur. Recipit enim tofum,qui in hydriis æneis in quibus aqua calefit,concreſcens reperitur.Atque hoc eſt quod conuerti ac dixi,Tofi qui in vaſis calefactoriis æneis reperitur.Sed in Græcis codicibus falſò legitur, πώρου τοῦ ἐν τοῖς θεσμοφορείοις ἀγγείοις εὑρισκομένου.Nō enim in Theſmophoriis aut cerealibus vaſis(ſunt enim θεσμοφόρεια Cereris ſacra)hic tofus reperitur, ſed in hydriis æneis calefactoriis concreſcit.pro θεσμοφορείοις itaque ἀγγείοις,legendum eſt θερμαντηρίοις.Sunt autem θερμαντήρια ἀγγεῖα,in quibus aquam calfacimus,& quæ Caldaria appellamus. Declarat hoc Galenus lib.4. τῶν κατὰ γένη,vbi hâc tofum lapidi ſpeculari viribus ſimilem eſſe dicit,his verbis, τῆς αὐτῆς δὲ αὐτῷ δυνάμεώς ἐστι καὶ ὕαλος κεκαυμένη,καὶ τὸ συνιστάμενον πωρῶδες ἐν τοῖς θερμαντηρίοις χαλκίοις. Idem Galenus & primo & tertio commentario in ſextum Hippocratis ἐπιδημιῶν, calculorum generationem in homine,eodem modo fieri dicit quo generantur tofi in aquis natura calidis, & in vaſis in quibus quotidie aqua calefit.verba poſterioris loci hæc ſunt,αὖθις εἰς τὴν κύστιν ἀφικνεῖται παχὺ,καὶ προσπλάττεται ἔτι,καὶ γίνεται πωρώδης λίθος, ὥσπερ ἐκτὸς ἔν τε τοῖς αὐτοφυέσι θερμοῖς ὕδασιν ὁρᾶται συνιστάμενος, ἔν τε τοῖς ἀγγείοις ἐν οἷς ὕδωρ ὁσημέραι θερμαίνεται.Legebatur tamen in Galeni loco κατὰ γένη citato,πυρῶδες falſò pro πωρῶδες,antea quàm nos & Græca & Latina exemplaria emēdaremus.At verò hic tofus,aliâs etiam ὑπόσταθμη dici ſolet.Sic Paulus ſuprà lib.3.cap.67.τὸ διὰ τῆς ὑποστάθμης τῆς ἐν τοῖς χαλκίοις dixit,de cerato quod ex fæce in æneis vaſis,in quibus aqua coquitur,ſubſidente paratur,ſed & eo loco multa de his omnibus produximus.

Col.672.lit.D. *Collyrium Vranium:Terræ aſteris lotæ quadrantem.* Græcè ſic, γῆς ἀστέρος πεπέρεως ℥. γ'. Falſò autem legi vocem πεπέρεως pro πεπλυμένης,vel ex eo clarum fit:quòd ſi duo medicamenta,terra Samia,quæ aſter appellatur,& piper, eſſet accipienda,particulam ἀνὰ ponderi ℥ γ'.præpoſitam eſſe oportebat. Verùm nec duo medicamēta recipienda indicantur,nec piper vllum in hoc collyrio vſum præbuerit.Sed terra aſter lota indicatur,quemadmodum etiam in collyrio ex hydria habetur.Sed & poſterior editio expreſſè γῆς ἀστέρος πεπλυ.℥ γ'.habet.

Col.673.lit.A. *Collyrium ex opobalſamo.* In hoc collyrio piperis albi vnciæ ſedecim leguntur,hoc eſt ℥ ις'. Quia verò nimium hoc pondus eſſet reliquorum proportione(omnia enim ſex vnciarum ſunt)mihi ſanè videtur, aut ∠ ις'.id eſt drach.xvi.legendum eſſe,aut ſenarii numeri nota,in eam notam quæ dimidium ſignificat,mutanda eſſe,vt ℥ ι'.S. legatur,& ſeſquiuncia accipiatur.

Ibid.lit.E. *Collyrium aridum præſeruatiuum Galeni.* Hoc collyrium habet,& à ſe compoſitum dicit Galenus lib.4.De compoſ.pharmac.ſecundum locos.Habentur ibidem etiam reliqua magna ex parte,quæ hîc habentur collyria,& longè quàm hîc plura,ſiquis conferre velit.

IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM.

Col.674.lit.E. *Partim concoctoria,ex cera,ladano,&c.* Inter hæc concoctoria medicamenta legitur etiā ὑσσώπου vox falſò pro οἰσύπου,quæ ſuppoſitio non parum ſequenter in Græcis medicis occurrit,velut etiam in comment.medicis oſtendimus,& ſuprà lib.3.cap.68.

Ibid.lit.F. *Mitigatoria uerò etiam ab initio ſtatim in ſummis doloribus commodant.* Hîc in Græcis codicibus legitur,ἐπὶ τῶν ἄκρων μᾶλλον ὀνίνησι, quaſi accipiendum ſit mitigatoria emplaſtra ſtatim ab initio in extremis partibus commodare. Verùm(niſi penitus fallor)pro μᾶλλον legēdum eſt ὀδυνῶν,vt intelligamus mitigatoria emplaſtra ſtatim à principio adhibenda eſſe,ſi ſummi ſint dolores,non in extremis corporis partibus,ſed his locis vbi maximè dolor hæret,&vrget.At principalium partium rationem habendam eſſe ſatis conſtat.

Col.675.lit.A. *Emplaſtrum ex herbis.* In hoc emplaſtro habetur ῥυπελαίου vox ſatis obſcura quid ſignificet. Ego tamē oleum illud cum ſordibus humanorum corporū permixtum,quum & in balneis & in palæſtris ac gymnaſiis vngerentur,accipiendum putabo,donec quod melius & rectum eſt nobis ſe offeret.Deinde Anchuſam onocleam,chœroſpelethron appellari dicit,hoc eſt(vt ego vocem intelligo) iugerum porcinum: quanquam ea appellatio non temere, neque apud Dioſcoridem neque alibi occurrat. Meminit eius etiam ſuprà lib.3.cap 42.Poſtea ἑπταυεύρου ἀρνογλώσσου voces,pro vna plantagine ſeptem neruos habente,quæ & maior à Dioſcoride appellatur,accipio.

Ibid.lit.E. *Emplaſtrum ex Apyrano.* Quæ ſit radix Apyrani,quam hoc emplaſtrum recipit,& ex qua nomen habet, nondum ſatis compertum habeo.Meminit huius medicamenti etiam ſuprà lib.3.cap.23, & lib.4. cap.22. At id quod ſequitur pyrinum(id eſt triticeum)ex pane appellatum puto.Recipit hoc,palmularum,ſiue Nicolaorum,libras duas.Sunt autem palmulæ hæ,Nicolai dactyli appellati per Auguſtum Cæſarem, à Nicolao Damaſceno philoſopho peripatetico, qui illos quotannis Auguſto inde tranſmittebat,& alioqui ipſos dactylos, & morum ſuauitate, & corporis proceritate, & rotundæ ac plenioris faciei rubore referebat.Meminit in conuiualibus quæſt. Plutarchus. Recipit emplaſtrum hoc etiam ἐλάτην,id eſt palmæ corticem.Sed ἐλάτου falſò pro ἐλάτης legitur. Sicut etiam vini Aminæi menſura ſextarii dimidii falſò habetur,quum non ſufficiat tam exigua menſura ad tot rerum cocturam.Ego itaque pro ℥.S.id eſt ſextario dimidio,lego ℥ ϛ'.id eſt ſextarios ſex.Redundat etiam particula ἀνὰ,ante hanc menſuram poſita.

Ibid.lit.H. *Pelarium ex recremento argenti.* Hanc deſcriptionem ad verbum habet etiam Aëtius ſer.15.capite 38.Ex quo loco docemur etiam hîc legendum eſſe,περὶ ἀποσύρματα καὶ ἄλλα ὅμοια,velut conuerti.

Col.676.lit.A. *Emplaſtrum Ciſſinum,id eſt hederaceum.* Hoc emplaſtrum ab hederæ lacryma appellatū videtur. Quia verò hæc inter cætera quæ recipit non habetur, excidiſſe certum eſt:ſicut etiam excidit galbanum, pro quo ad finem dicit terebinthinā iniiciendam eſſe,ſi nudus ſit neruus.Quare poſt olei vnc. XVIII. in Græcis addendum eſt,κισσοῦ δακρύου,χαλβάνης,ἀνὰ ℔ γ'.Deeſt autem & aceti menſuræ nomen . legitur enim ὄξους ϛ'. Ego itaque ℔ deeſſe puto, vt ὄξους ℔ ϛ'.accipiamus.Sed & quod legitur,καὶ γυμνὸν νεῦρον,legendum καὶ γυμνὸν εἴη τὸ νεῦρον.

Col.677.lit.A. *Emplaſtrum ex anchuſa.* In poſteriore deſcriptione falſò habetur πρασίου,κόμμεως, quaſi duæ diuerſæ res,marrubium & gummi, recipiendæ eſſent: quod non ita habet. eſt enim gummi huc ineptum, vt cum anchuſa & marrubio in oleo coquatur.Legēdum itaque eſt πρασίου κόμης, & recipienda marrubii coma. Sed & ceræ albæ ad oleum adiiciendæ pondus vnciarum quindecim nimium eſt,ſi ceræ ad oleum addēdæ modum ad finem huius capitis præſcriptum,expendere voluerimus.Ego itaque non ℔ ιε'.ſed ℔ ε'.lego,vt ſit fere æqualis ceræ ac olei modus.Manebunt autem de olei in quo herbæ coctæ ſunt dodrante,fere vnciæ quinque.

Ibid.lit.B. *Emplaſtrum Phycotyche.* Hoc emplaſtrum habetur etiam apud Aëtium lib.14.cap.2.in paucis leuiter euarians,& ceruſſam ſaltem amplius habens.Ex quo loco patet phycotychen, non phylocotychen (vt in Paulo habetur) medicamentum appellari:& ᾠῶν ὀπτῶν,non λεπτῶν legendum eſſe:οἰσύπου item, & non ὑσσώπου. quanquam ſatis obſcura appellationis ratio exiſtat. Meminit eius etiam ſuprà lib.3.cap.59.

Ibid.lit.F. *Emplaſtrum Athena.* In hoc emplaſtro bis legitur ἀλόης.pro prima itaque ſcriptura, legēdum eſt ἁλὸς, & addendum ἀμμωνιακοῦ, quæ vox à ſcriptore relicta eſt,quia rurſus ſequitur ἀμμωνιακοῦ θυμιάματος. Aëtius lib.15.cap.13.eandem habet deſcriptionem,paululum euariantem. ſed longius euariat ea quæ eſt apud Galenum lib.2.κατὰ γένη.

Ibidem litera G. *Emplaſtrum ex dictamno.* Hoc emplaſtrum habet Galenus lib.5.κατὰ γένη. & ex ipſo ad verbū tranſcripſit Aëtius lib.15.cap.13.in fine.Quia verò res eædem ſunt,pondera ſaltem in Paulo ab illorum deſcriptionibus euariant,neceſſe eſt res quæ in Paulo deſunt & exciderunt,ab illis petere ac adſcribere, maximè quum ipſe Paulus poſtea earum mentionem faciat,vbi emplaſtri parandi modum docet.Pro ξυστῆς itaque legendum eſt ἰοῦ ξυστοῦ, & poſt δικτάμνου vocem χαλκοῦ κεκαυμένου adſcribendum,cum particula ἀνὰ ante pondus inſerta: & poſt vocem μαννῆς adſcribendæ voces,χαλβάνης,ἀλόης,rurſus particula ἀνὰ ante pondus inſerta.Ad finem etiam pro μολυνθῇ, legendum eſt παχυνθῇ, & pro διαψυχεῖσαν,legendum διαψυχεῖσαν.Et hæc integra eſt lectio.

Ibid.lit.G. *Emplaſtrum barbarum.* In hoc emplaſtro myrrhæ ſextantem conuerti,pro eo quòd Græci codices habent ζιγγιβέρεως ℔ β'.Eſſe autem zingiber ineptum ad emplaſtra,& contrà,aptiſſimam myrrham,ſatis conſtat.Vnde verò ſit ea erroris occaſio,vt zingiber pro myrrha ſupponatur, ſuprà in ſecundum libri quinti caput oſtendi. Idem error admiſſus eſt etiam in emplaſtro Nicolai ſequente,& in emplaſtro Iceſio,& in Neronis emplaſtro, vbi ſimiliter ζιγγιβέρεως vox pro σμύρνης voce falſò ſuppoſita habetur.

Col.679.lit.D. *Emplaſtrum ex cinere aſpidum.* Hoc emplaſtrum habetur apud Galenum lib.6.κατὰ γένη,& inde tranſcriptum habet Aëtius lib.decimiquinti capite decimoquinto in principio. Ex quibus locis ſatis edocemur, in Paulo falſò legi λίθου αἱματίτου,pro λίθου ἀσίου,quem vterque habet,& quem ipſe Paulus recipiendum eſſe indicat,dum ad finē dicit,καὶ οὐδὲν ἧττον δρᾷ διὰ λίθον ἄσσιον.

Ibid.lit.F. *Emplaſtrum Sphærion.* In hoc emplaſtro nitrum Berenicarium habetur,quod quale ſit,lib.1.comment. medicorum docui.Hîc Paulus ſimpliciter ſine nitri vocis additione,βερνικάριον appellauit. Falluntur itaque qui vernicem,itémque qui alumen,ea voce accipiunt.

Col.680.lit.A. *Emplaſtrum ex nitro.* In hac compoſitione legitur, κηροῦ, ἐλαίου, κολοφωνίας, ἀνὰ < α'S. Sed horum pondus nimis exiguum apparet ad nitri quadrantem,& ſucci cyrenaici drachmas decē excipiendas. Quare pro < α'S. legendum arbitror,℔ α' S.& ſic etiam conuerti.

Col.681.lit.A. *Emplaſtrum ex urina muli.* Hoc emplaſtrum habet Aëtius lib.12.cap.42. Sed olei vncias XXIIII.recipit,ad vrinæ & ſpumæ argenti æqualem modum,velut hîc Paulus habet. Quare Pauli lectio, quæ ἐλαίου παλαιοῦ μυ α'. (id eſt olei veteris myſtrū vnum)habet,valde mihi ſuſpecta eſt,& fortaſſis μν α'(id eſt mina vna)legi debet,quāuis neque ſic vnciis XXIIII Aëtii reſpondebit.Sed & ſupra oleum Aëtius adipis porcini vnc.XVI.adiicit,& parandi ac coquendi modum docet,ad quem non ſuffecerit olei à Paulo præſcripti menſura.

Ibid.lit.D. *Emplaſtrum aureum.* Ad finem huius emplaſtri legitur,ὄξει λείου τὸ ἀρσενικὸν, id eſt auripigmentum aceto terito.Eſtque hæc lectio & recta & aperta, vt mirum ſit quoſdam legere, ὄξει ἐλαίου τὸ ἀρκοῦν. quum olei pondus antea ſit expreſſum.

Ibid.lit.G. *De ceræ ad oleum addendæ modo.* Hæc quæ hinc ſequuntur vſque ad finem cap. huius, iuxta tituli promiſſionem,huc tranſtulimus,quum in Græcis habeantur poſt peſſos,ad cap.24,finem.

Col.682.lit.B. *Squama æris coquitur ut æs.* Hic locus de vtraque ſquama,vſque ad Sori & diphryges, deeſt in Græcis codicibus.Nos repoſuimus ac tranſtulimus ex Aëtii libri decimiquarti capite viceſimoquinto. Nam illic & hæc & alia quæ hîc habentur,traduntur fere ad verbum.Quod autem hæc exciderint,& non vltro relicta ſint à Paulo,declarāt verba quæ de diphryge habet, velut qui ſquamæ mentionem feciſſet.Sed & in diphrygis tractatione, μέσον τῆς ἑψήσεως legendum eſt,non μετὰ:quomodo etiam in atramēto ſutorio legitur,in quo tamen σφοδροτέραν χροιὰν legitur pro πελιδνοτέραν,velut Aëtius habet.

Ibid.lit.E. *AErugo.Perſeuerans enim in coctura,primùm melinum colorem inducit: deinde duplicem faciem repræſentans: poſtremò fuluum colorem efficit.* Hic locus in Græcis corruptus,ſic reſtituendus eſt, ἐπιμείνας γὰρ κατὰ τὴν ἕψησιν,πρότερον μὲν μήλινον ἐπάγει· εἶτα διπρόσωπον γινόμενον· τελευταῖον κιῤῥὸν ἀπεργάζεται τὸ χρῶμα.

Ibid.lit.G. *Cera.Aut reſinæ aut pici præcoctæ, & prius ſpiſſatæ cum aliis quæ inijci debent.* Et horum verborum lectio cor-

rupta in Græcis,ſic reſtituatur,ἢ ῥητίνη,ἢ πίσσα περιεψηθεῖσα,καὶ περίπτερον δυσώδη,ὑπ τῶν ἄλλων τῶν ἐχόντων ἐμβληθεῖσα.

Ibid.lit.H. *Pix.Modus autem liquidæ eſt ut dum coquitur ſpiſſetur: ſiccæ uerò,maximè cum aceto, ut non amplius bullas, &c.* In Græcis corruptè συνέψει pro ξηρᾷ ὄξει,quæ lectio ſi ex Aëtio reſtituatur,reliqua omnia rectè ſe habent.

Col.683.lit.B. *Ammoniacum.* In hac de ammoniaco tractatione tres voces corruptè leguntur, γηθεῖναι pro σηθῆναι,quod cribrari verti: χοιραδικὴ pro χοιραδικῇ,quod ſtrumis dicatum dixi : γλοιώσαντας pro λειώσαντας,quod læuigatum conuerti. Ex Aëtio . Sed & infrà de thure ac manna, vox γλοιωθέντα ſuppoſita legitur pro λειωθέντα, id eſt trita ac læuigata.

IN CAPVT DECIMVMOCTAVVM.

Col.684.lit.A. *Malagma polyarchiũ,ex libris de compoſitione medicament.ſecundum locos, Galeni.* Polyarchium hoc ad verbum tranſcriptum eſt ex lib.8.τῶν κατὰ τόπους Sed in Græcis Pauli exemplaribus μαλαγμάτων vox excidit, ante ἀμώμου vocem reponenda,vt eodem pondere cum illo & ſequentibus recipiatur,nimirum < κε'.Sunt etiam aliæ polyarchiorum deſcriptiones,eodem loco,& apud Aëtium lib.9.cap.34.Sicut etiam Paulus aliam mox ſubiungit.

Ibid.lit.B. *Malagma Philagrianum.* Huius malagmatis deſcriptio finit in hæc verba, οἴνου τὸ ἀρκοῦν εἰς τὴν τῶν ξηρῶν λείωσιν. Quæ verò ſequuntur,hic locum non habent,ſed pertinent ad Crocinum,cuius deſcriptio habetur cap.20.velut clarè patet,ſiquis res ipſas,& parandi modum diligenter expendat. Quæ verò iſthic pro his habentur poſt verba οἴνῳ λεία,etiam ipſa aliò pertinent,& non ad crocinum oleum ſiue vnguentum,velut eo loco vberius oſtendam. Videtur hîc error accidiſſe ex chartarum in arcubus(vt vocant)diſſectione,ita vt folia diſſecta,poſtea adaptata ſint, non ad ea cum quibus antea cohæſerant,ſed ad alia.Itaque non hæc ſolùm verba,ex diſſecta , & huc non pertinente charta tranſlata ſunt, ſed & ſequentia vſque ad malagma odoratum omnia, huc non pertinent, ſed ad finem viceſimi capitis poſt crocinum locanda ſunt. Non enim malagmata ſunt,ſed olea & vnguenta, mendeſium, marciatũ,gleucinum, nardinum,decamyron,pentamyron,& foliatum: ad cuius finem pertinent ea quæ Græci codices poſt crocinum habent: ita vt hoc loco poſt malagma Philagrianum,ſequatur mox malagma odoratum , & interpoſita omnia ad viceſimum caput transferantur,& poſt crocinum locentur.Ex eodem certè errore etiam ſuprà ceræ ad oleũ addẽdæ modus,& coctura eorum quæ in emplaſtra mittuntur ratio,ad capitis 17 finem pertinens,poſt peſſos tranſlata fuit, ad 24. capitis finem,velut ſuprà quoque monui.Nos hæc & alia omnia ſuis locis in proprios nidos repoſuimus,& valde miramur veteres manuſcriptos codices non monuiſſe eos qui horum iactant lectionem & poſſeſſionem,quum nos hæc non ex veteribus codicibus,ſed induſtria quadam deprehenderimus,velut ſingulis locis declarabimus.

IN CAPVT DECIMVMNONVM.

Col.686.lit.H. *Acopon fœtidum,ex opere Galeni de compoſitione medicamentorum ſecundum genera.* Hoc acopon ad verbũ habet Galenus lib.7.τῶν κατὰ γένη,niſi quòd ceræ & terebinthinæ ſingulorum drach.VIII.illic leguntur,hic verò ſingulorũ drach.XXIIII.quod triplum eſt illius ponderis.Sed & ſequens Acopon fœtidum Galenus eo loco habet,in rebus penitus idem,ſed ponderibus euarians.Ego itaque Pauli lectionem ad Galeni præſcriptum emendandam puto , & drachmas pro vnciis ſubſtituendas in his rebus quæ ſex vnciarum pondere recipiuntur. nam tot vnciarum pondus nimium eſſet ad reliquorum proportionem.At ſicut in his rebus nimium eſt pondus apud Paulum, ita terebinthinæ pondus drachmarum XVI.in ipſo eſt imminutum,& ſimiliter ex Galeno emendandum ac ampliandum, vt non < ις'. ſed < νς'. (hoc eſt quinquaginta ſex drach.)non ſedecim legantur. Eſt enim dupla proportio terebinthinæ ad ceram,quæ drach. XXVIII.pondere recipitur.Quin & barbaricum ex euphorbio acopon, ibidem habet Galenus, ex iiſdem penitus rebus conſtans,ſed pondera ceræ,terebinthinæ,& oleorum variant. Videntur tamen inter ſe apud vtrunque proportionem habere,ſiquis expendere velit.

Col.687.lit.B. *Acopon ex abiete,Galeni.* Hoc ex abiete acopon habet Galenus lib.4.De ſanitate tuenda. Et recipit, ſeminis abietis modium vnum,& olei heminas ſiue libras vigintiquinque,& ceræ lib.IIII & reſinæ abiegnæ & ſtrobilinæ,vtriuſque trientem.Et hunc modum habet etiam Aëtius lib.12.cap.44. Quare prior in Paulo deſcriptio, quæ olei lib.XV.præfert,corrupta eſſe videtur in olei mẽſura.Sicut etiam illud corruptè legitur,μόδιος ἰταλικὸς α'.τουτέστι ξε ιβ'.Nam ξε ις'.legendi ſunt,ſi(velut ad huius libri finem Paulus docet) modius chœnices octo, & chœnix ſextarios duos habet. Sed corruptius adhuc poſterior deſcriptio habet,τοῦ καρποῦ τῆς ἐλάτης μο α'. τουτέστι λι α'.S. Legendum itaque & hîc μο α'. τουτέστι ξε ις' Sed & reſinæ pondus vitiatum eſt,& pro libris vnciæ legi debent,ſic,ῥητίνης ἐλατίνης 𐅻 γ'.στροβιλίνης ἢ τερεβινθίνης 𐅻 γ'.Aëtius enim terebinthinæ ſolius ſexuncem indit.

IN CAPVT VICESIMVM.

Col.687.lit.C. *Suſinum compoſitum,* In hoc Suſino haud dubiè falſò legitur,καλάμου ἀρωματικοῦ λι.ε'.& καρδαμώμου λι.γ'.Non enim fieri poteſt vt tanta rerum moles octonis libris recepta,ab olei ſextariis tribus comprehendatur. Nos itaque pro λι.ε'.& λι.γ'.legimus 𐅻 ε'.& 𐅻 γ'.conuertimúſque calami aromatici quincũcem , & cardamomi quadrantem, vt calamus myrrhæ, & cardamomum cinnamomo reſpondeat in pondere.

Ibid.lit.E. *Violaceum.* Hic falſò legitur, εἰς τὸν ἰταλικὸν ξε ε'.ἐλαίου ὀμφακίνου. Pro ε' itaque α' reponendum eſſe indicant ſingulares caſus,τὸν ἰταλικὸν,vt de vno ſextario accipiẽdum ſit,etiamſi nullius numeri nota ſit adiecta. Et alioqui nulla eſt proportio ſextariorum quinque olei ad violarum quadrantem.

Ibid.lit.F. *Melinum.* Hic falſò vnciæ tres malorum cydoniorum in olei ſextarios decem iniiciendæ ſcribuntur. Itaque pro 𐅻 γ'.legendum λι.γ'. id eſt libræ III.

Ibid.lit.G. *Raphaninum.* Hic legendum in Græcis, ἀπὸ τοῦ σπέρματος τῶν λεπτορίζων ῥαφανίδων κοπτομένου, καὶ διακρινομένου τοῦ ἐλαίου.

Col.690 B. *Balaninum.* Græci codices ſic habent, καὶ τὸ βαλάνινον δὲ παραπλησίως τῷ ἀπὸ ἀμυγδαλίνῳ γίνεται, ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς δρυσὶ βαλάνων.Hoc autem falſum eſſe,& nullum oleum ex querneis glandibus exprimi , ſed ex glandibus vnguentariis appellatis, Dioſcorides lib 4.teſtatur his verbis,οὗ τὸ ἐντὸς,inquit,θλιβόμενον,ὡς τὰ πικρὰ ἀμύγδαλα,ἐξίησιν ὑγρόν,ᾧ εἰς τὰ πολυτελῆ μύρα ἀντ' ἐλαίου χρῶνται.Quare Pauli locus haud dubiè corruptus eſt, & ſic emendandus velut nos quoque conuertimus,καὶ τὸ βαλάνινον δὲ παραπλησίως τῷ ἀπὸ ἀμυγδαλίνῳ γίνεται,οὐκ ἀπὸ τῶν ἐν ταῖς δρυσὶ βαλάνων,ἀλλ' ἀπὸ τῶν μυρεψικῶν καλουμένων βαλάνων Ad eundem modum Aëtius lib.1.parare docet,& myrobalaninum appellat.

Col.690.lit.C. *Laurinum.* Et hîc Græca corrupta,ſic emendata lege,ex Aëtii lib.1. τὸ δὲ συμμιγὲς οὕτω.πρὸς ἑξέστας τῶν πεπείρων ἐλαιῶν,ξέστης τῶν δαφνίδων ἐμβάλλεται α',&c.

Ibidem lit.G. *Cyprinum.* Hic falſò Græci codices habent κυπέρου τῶν ἀνθῶν λι.α'.pro recto κύπρου τῶν ἀνθῶν λι.α'.Non enim cyperi flos huic oleo nomen dedit, etiamſi ipſe quoque in hoc recipiatur , & aliàs flos iunci quadrati ac anguloſi appelletur: ſed flos cypri,id eſt liguſtri arboris non ita magnæ,& omnibus ſatis notæ ex albo flore.

Col.691.lit.A. *Amaracinum.* In hoc falſò legi,ἐλαίου περαπτὸν ξε β'.minimè dubitabit qui vel ſpecierũ quæ immittuntur proportionem reſpexerit,vel aliorum,aut maſtichini aut irini,collationem fecerit.in illud enim olei ſextarii quinquaginta,in hoc triginta ſumuntur,vt certum ſit magnam quandam olei menſuram etiam hic recipiendam eſſe: incertum verò quænam illa exiſtat.In Aëtio ea ſiue excidit, ſiue relicta eſt vltro,& cuiuſque arbitrio permiſſa. At Paulus præſcripſit non ξε β'.vt exemplaria habent,ſed ξε π'.velut ego legendum puto.

Ibid.lit.C. *Crocinum,in quo etiam alterum crocomagma.* In hunc locum poſt verba οἴνῳ λεῖα. transferenda ſunt in Græcis codicibus verba quæ ſuprà cap. 18. ad malagma Philagrianum accreuiſſe dixi . Ea enim crocini parandi modum docent,

docent,& crocomagmatis mentionem faciunt. Et non ea ſolùm verba huc transferantur, ſed & ſequentia omnia in illo capite ſuppoſita vſque ad malagma odoratum,quod poſt Philagrianum ſtatim iſtic ſequi debet: ita vt foliatum huius vigeſimi capitis vltimum locum teneat,& verba quæ iam falſò cum crocino cohærent, ad foliatū adiiciantur.Eius enim deſcriptionem abſoluunt. Monuit autem ſuprà cap.12 inter paſtillos, alterius quoque crocomagmatis mentionem in crocino ſe facturum eſſe:id quod nunc hoc loco facit.

Ibid.lit.D. *Mendeſium.* In Græcis videtur legendum eſſe ἔνθα καὶ ὁ μένδης σέβεται:exemplaria tamen habent βόσκεται.Et poteſt tum paſci,tum coli hircus intelligi. Viua enim animalia Ægyptii tum ſeorſim paſcebant, tum pro diis colebant.μένδης autem,& hircus & Pan,Ægyptiorū lingua vocatur.Deinde περιζινθίνης λι.ι'.& non λι.α'. legendū eſt.Et ἑτέρας ἡμέρας ζ'.& non ζ'.ita enim ſuprà dixit,& vox ἑτέρας indicat.

Ibid.lit.E. *Vnguentum ex una acerba.* In ſecunda iniectione huius vnguenti, falſò habent exēplaria Græcā,partim β'.ἐμβολὴ φύλλυ, partim β'.ἐμβολὴ διὰ καρυοφύλλυ. Eſt enim ſimpliciter legendū tituli loco β'. ἐμβολή. Et deinde ſequuntur medicamenta ſecundò iniicienda, φύλλυ, ἀμώμου, ναρδοστάχυος,id eſt folii,amomi, ſpicæ nardi. Sed & hîc ἀμμωνιακοῦ falſò legitur pro ἀμώμου. Hîc enim aromata iniiciuntur. Et tertio loco ſucculenta, inter quæ & ammoniacum.

Col. 691.lit.D. *Decamyron.* Hoc ſiue à decē partibus decamœron,vt Aetius habet,ſiue decamyrō, velut vnguētum decem res complectens,appelletur,non multùm refert.Ita etiam de pentamyro ſentiendum. Verùm quod in Paulo κηρȣ̃ λι. γ'.leguntur,hoc vt corruptum,ex Aetio lib.12 cap.44.emendandū ducimus,& legendum κηρȣ̃ γο.ς'. Ita etiam in pentamyro,pro eo quod Paulus ὀποπάνακος γο.δ'.habet,ex eodem Aetio ὀποβαλσάμου γο.δ'.legimus.

Ibid.lit.E. *Foliatum.* Græcos codices ita hoc loco emenda. Primùm legatur φωλιάτον tituli loco. deinde ſequātur medicamenta,φύλλυ γο.γ'.ἀμώμου γο.α'.(eſt autem & hîc ἀμμωνιακοῦ,pro ἀμώμου ſuppoſitum)κασσίας γο.ς'. λαδάνυ. Et iam ſequantur quæ ad crocinum poſt voces οἴνῳ λεία, addita erant: ita vt primùm deleatur vox θεραπεύεται, quæ nullum hîc locum habet,& ſequatur ladani pōdus,γο.α'.πεπέρεως λευκȣ̃ κόκκοι μ'.& cætera vſque ad finem. Niſi quòd pro κηρȣ̃ λι.α'.S.quod penitus in fine habetur,legendum eſt καὶ χεῦ. ex Aetii lib.16.cap.115.

IN CAPVT XXII.

Col.693.lit.C. *Thymiama,id eſt ſuffimentum roſatum.* In hoc thymiamate habetur βδελλίυ ὀνύχων,vt de bdellio quod onyx appellatur,aut de bdellii vnguibus accipiendum videri poſſit: de quibus multa lib 8. comment. med.produximus. Verùm quia in ſequentibus ſuffimentis & bdellium per ſe habetur, & onyches item per ſe leguntur,etiam hoc loco diuerſæ res accipiendæ ſunt,& diſtinctim legendum βδελλίυ, ὀνύχων. Sunt autem ὄνυχες conchylii Indici teſta odorata in ſuffitus apta.

Ibid.lit.D. *Cyphi magnum quod ſolare uocant, ex rebus* XXXVI. Vtriuſque cypheos deſcriptiones ſunt etiam apud Aetium lib.18 cap.116.ſed variant aliquantùm, vt conferenti patet. Magnum, ſolare appellatur: quare ἡλιακὸν legendum eſt,non ἰλιακὸν aut νιλιακὸν,vt quidam putant.nam paruum,σεληνιακὸν,id eſt lunare,vocatur.

IN CAPVT XXV.

Col.694.lit.F. Quandoquidem hæc de ſuccedaneis tractatio,ex Galeno tranſcripta eſt,& priores Galeni editiones ipſam valde corruptā ac decurtatā habent,appoſuimus hoc loco eā quā in noſtra Galeni operū Græcorū editione repoſuimus,pro illa quam ex Paulo rurſus in Galenum tranſſumptam apparet, quum genuina Galeni tractatio nondum extaret. Tametſi enim breuitatis ſtudioſus Paulus hæc vltrò decurtaſſe videri queat, tamen magno diſpēdio ignorantur quæ per eiuſmodi compendia publica cognitione priuantur,ac ſilentio velut ad interitum damnātur. Appoſuimus itaque genuinum (vt arbitramur) Galeni de ſuccedaneis libellum,cum Pauli præfatione, quam ſuo more decurticauit.Non ſolùm autem genuinum Galeni libellum hîc exhibemus,ſed eum ipſum etiam ſubinde vitiatū emendauimus,vera lectione reſtituta, id quod ex collatione aliorū exemplariū ſtudioſos cognoſcere malo quàm longiore mea hoc loco commentatione. Ex iis tamen quæ inſignia ſunt,pauca adſcribam, vt ſint ea ad alia iudicanda,velut exemplar & norma.Quod igitur conuerti,pro bupreſti,blattæ capite detracto, habent exemplaria, ἀντὶ βουπρήστεως σίλφαι βδέουσαι.At ego non σίλφαι βδέουσαι legendū puto,ſed σίλφαι κεφαλῆς δεούσης, aut abbreuiata ſcriptura σίλφαι κ'.δεούσης. Atq; huius meæ opinionis rationem per longū redditam habes lib 5.comment. med. Quod verò dixi pro caſtorio ſilphium, ex veteris Galeni codicis veſtigiis inductus feci, & videtur ſilphiū caſtorio viribus magis reſpondere quàm blattarū capite detracto inteſtina.Sic enim Græci codices habent, ἀντὶ καστορίυ,σίλφων κ'. δεουσῶν ἔντερα (quanquam & hîc βδεουσῶν legatur.) Quidam tamen codices oſtendūt hanc lectionem ἀντὶ καστορίυ, σίλφων ἢ βδελλῶν ἔντερα: quam ego in præſens in medio relinquo. Quod tranſtuli pro caſſia, cinamomi dimidiū, aut herba ſabina,ex eo rationem habet quod ſcripſit pro cinamomo caſſiæ duplū, aut herbæ ſabinæ duplū. Nam haud dubiè falſò habent Græci codices,ἀντὶ κασσίας,μάννα κινάμωμον διπλοῦν ἢ βράθυ: pro recto ἀντὶ κασσίας, τὸ ἥμισυ κινναμώμου ἢ βράθυ.Sed ſufficiūt hæc vel ſtudioſis ad reliqua iudicanda, vel mihi, qui corrupta ſolùm emendare & aſpera dedolare inſtitui,non de ſingulis,velut qui iuſtū commentariū ſcribat, rationem reddere, & quaſi omnino ignaris hæc concinnaſſem,omnia certo docendi ordine perſequi ac exponere.

IN CAPVT XXVI.

Col.699.lit.E. *Porrò linea circumflexa, quam nihil aliud circunſtat,&c.* Hic locus in Græcis codicibus ſic emendetur, ἡ δὲ ἀστερίσκος περιεσπωμένη γραμμὴ πλαγία περὶ αὐτὰ κεῖται, ὀβολὸν δηλοῖ, ὡς αἱ δὲ δύο ἀστερίσκοι, δύο ὀβολούς, ⁀. Poſtea(quod dixi)magnum enim myſtrum continet acetabulum vnum & tertiam ipſius partem,in Græcis defectū habet dictionum duarū, καὶ τρίτον. Sic enim legit,τὸ γὰρ μέγα μύστρον ἔχει ὀξύβαφον α'.καὶ τρίτον. Reliqua in vniuerſo hoc Pauli Æginetæ opere, aut ex noſtra tranſlatione cognoſci poſſunt, aut per ſe ſatis leuia planáque ac expolita exiſtunt: neque dolabellis amplius adhibēdis opus habent,modò non quis ipſe non ſatis dedolatus huc accedat, & ad ſpinas nō hîc repertas,ſed à ſeipſo illatas offendat.

CASSII MEDICI MEDI-cæ quæſtiones & problemata.

Adriano Junio Hornano medico interprete.

ORNATISSIMO VIRO REIQVE MEDICAE doctori celeberrimo, Cornelio Rhemmio, olim comitis Hochſtratani medico, primario Traiectenſis eccleſiæ canonico, Adrianus Iunius medicus, S. P. D.

CVM ſuperioribus diebus à me Latii donatum iure Caſſium medicorum problematum ſcriptorem, prelo tradere ſtatuiſſem, vir clariſſime, cœpi mecum animo agitare quem opellæ noſtræ patronum ac defenſorem contra dentatos vitilitigatorum quorundam morſus parare deberem potiſſimùm: hîc tu mihi in primis occurriſti, cui noſtri ingenii primitias gratæ antiquitatis exẽplo, offerrem: ídque multis nominibus: tum quia optimo iure ritéque medicum medico dedicandum exiſtimarem, tum vt meam in demerendo te (quî à parentis mei clariſſimi tui à puero nuncupatione fratris, morte, alter quaſi parẽs es relictus) diligentiam probarem teſtatámque facerem: tum vel maximè quòd te cumprimis iſtarũ rerum cognitione capi perſpectum haberem, vt qui nunquam non lectites dignum quod in memoriæ alueos compingatur: ſemper eruditas diſſertationes & colloquia miſceas, vt nec menſa doctis condimentis careat, víxque dilabatur abſque lectionis fructu quod ſacris impenditur tempus: imò vbique genuinis ſuis animum exaties opibus, ita vt nihil prorſus tibi cum vulgo diuitum indoctorum (quos rectè olim Diogenes aureo onuſtas vellere pecudes vocitabat) cõmune eſſe patiaris. hinc adeofactum eſt vt principibus viris ſemper placueris, illis te ceu minimè ambiguum in re medica oraculum ſalutíſque ſuæ columen vndiquaque accerſentibus: nemo non te ſalutaria medicamentorũ ſemina paſſim, Triptolemi in morẽ, ſpargere prædicet: omnes te ament, colãt, proſequantur, & veluti præſens numen ſuſpiciant. Sed quid tuarum laudum præconium pertexere vltrà pergo: quin potius AEgyptiorum ſacrificorum morem imitari ſtudeo, qui deos ſuos inarticulata voce colere ſolebãt, quo plurima cupientes, ſeſe potentia deſtitui ſignificarẽt. Porrò quoniã libri titulus præfert inſcriptionẽ problematũ, vt paucula de eorũ ratione attexere nõ abs re fuerit fortaſſe, ita eruditis tuis illa auribus appendi, nõ grauatè (ſpero) feres. Problemata vocant Græci quæ in mediũ proponuntur, vt in diſquiſitionem veniant, & ad calculos vocentur omnia: ídque duplici fine, vt aut doceãt quippiã aut conſtruant: quod in mathematicis præcipuè fit. Definiuit olim Mechanicus Carpus, teſtante Proclo, tantum inter problema & theorema diſcriminis, vt illud ſimplicẽ & illaboratam præferre propoſitionem diceret: hoc operoſam, ſolidam, atque exacto iudicio & ſcientifico compertã exploratámque. Habet autẽ tres ferè potiſſimas partes problema, vt quod in quæſtionis controuerſiam venit, primo loco proponat: deinceps illud rationibus argumẽtíſque conuincat, & velut ob oculos exhibeat: poſtremò quod demonſtratione aſſertum eſt, conflet atque adeo coagmentet. Occurrit interdum (quemadmodum attentè legenti non hunc modò, ſed & Ariſtotelis & Aphrodiſæi eiuſdem argumenti libros patebit) vt ex demonſtratione comprobatis, obiter etiã aliud theorema colligas, & quaſi lucro apponas: πόρισμα Græci appellant: quaſi dicas, lucrũ καὶ ἕρμαιον, ſiue acceſſorium cõpendiũ: quidam è noſtris corollarium vocarunt. Porro vtuntur ferè autores in hoc tradendi genere, duplici lemmatũ, quæ ad demonſtrandã rem propoſitam aſſumuntur, via: quæ aut rationi conſentaneis ac ſcientificis (ἐπιστημονικὰς illi vocant) demonſtrationibus cõprobant, aut probabilibus in dubia cauſa perſuadent. Sed hæc de problematum ratione in præſens ſufficiant. Quis autẽ hic ſcriptor fuerit quóve temporum tractu vixerit, nihil equidẽ (vt ingenuè fatear) compertũ habeo. Memorat Suidas Longinum cognomento Caſſium, magni illius Porphyrii præceptorem, qui quæſtiones & problemata Homerica ſcripſerit. Citatur & quidam medicinæ ſcriptor Caſſius Calpitanus. Vter verò huius ſit autor libri, an alius quiſpiam: & an is quẽ Galenus lib. 9 de compoſitione medicamentorum ſecundum locos allegat, nec ſemel hippiatrica: malim dubium ſilentio tranſire quàm temere aſſeuerando ineptiæ notã incurrere. Certè quiſquis tãdem ſit, vt non infimæ in re medica claſſis, ita lectione non perfunctoria, ſed ſæpius iterata digniſſimus eſt: adderẽ & æquali cum veterum multis nominis autoritate, ni aliorũ cenſuræ præiudiciũ dictare primus formidarẽ. nihil enim hîc ferè legas quod non medicã artem è profeſſo ſapiat. Quantũ verò negotii nobis hic libellus confecerit, facilè iudicabit qui æqua cenſura noſtram cũ Græcis verſionẽ legendo coniunget. deprehendet enim quàm multis locis mutilus, quàm pleriſque mendis fuerit deformatus autor, vt diuinationi interdum potior dandus fuerit locus. Interim quãuis in vertendo me Ligurinis momis ſatiſfacturũ non confidã, ſaltem noſtrũ qualemcũq; laboris & fidei apparatũ, literatioribus, quibus ad Critolai libram ſincerior eruditio expenſa fuerit, non omnino improbatum iri ſpero. Tu itaque vir cordatiſſime, benigna fronte à nobis hunc libellum excipito, mole quidẽ exiguũ, frugis verò non vulgaris: genio licet dignũ tuo, vix tamen illuſtri tuæ dignitatis gradu, vtpote cui maiora debeantur. Interim tamen legimus frugalẽ pauperculæ Hecales cœnulam non aſpernatũ fuiſſe Theſea. Huius exemplo herois, vir integerrime, ſimiliter tu facito, & opellam noſtram æqui boníque conſulito. Vale feliciter, & me, quod facis, amare pergito. Lutetiæ Parrhiſiorum.

CASSII MEDICI PROBLEMATA,

Adriano Iunio Hornano interprete.

I.

CVR rotunda vlcera difficilius cæteris coaleſcunt? Herophili ſectatores ex demõſtrationis geometricæ aſſertione, cauſam reddere conãtur iſtam, Quòd etſi circulares vlcerum figuræ exilẽ deſcribere videantur ambitum, non tamen ſint reuera tales, ſed maius quàm apparet, occupent ſpatium. Conſtat autem quo grandiora ea ſunt, hoc lõgius inducendæ cicatrici tempus flagitare. Conſentaneum proinde eſt huiuſmodi vlcera quanuis in ſpeciem exigua, ægrè curationem admittere. Rei tamen veritas ſecus habet: imò maiora ea ipſa ſunt certó. Atque adeo illorum rationem quadantenus euertit Aſclepiades, quum prodidit, citius cicatricem inductum iri ſi rotundi vlceris labra affinéſq; partes diffindas, ita vt è ſectione illa maior reddatur vlceris regio. Quod è diametro Herophili ſcito repugnat. Si nanque vlceris magnitudo ſecundum illius præſcriptum ægræ curationis eſt cauſa, conſequẽs fuerat data eadem magnitudine, accedente deinceps è ſectione & altera, multo etiam difficilius curationis opẽ ſuccedere. Reddit rationem hanc Aſclepiades. Ait enim qualibet in re quaſi congenitum ac coalitum eſſe motum: motum autem vehementem ex ipſis rerum principiis ortum habere (principia vocando eius quod mouetur meditullium.) Ad hanc rem clarius aſſerendam exempli vice fluuiorum igniſque motus adducit: quorum vti medio loco potior vehementiórque motus ingruit, ita & vlceribus ratio eadem haud abs re competat. Quæ verba id ferè ſonãt: quandoquidem moueantur rapidius flumina, quà vndantior eſt alueus (id autẽ mediæ illorum plagæ tribui indubitatum eſt, huc ſe nimirum omni aquæ vi aggerente) eadémque ratio à flãma ignis aliena nõ ſit (hæc enim media ſui parte agitatur æſtuantius, ita vt illic loci identidem magno exultet impetu.) hanc ob cauſam, quum rotũda vlcera in vnũ quaſi ſint compacta, & vndiquaque intra medium ceu circino deſcripta, fit vt vehementiori infeſtentur motu. Accidit porrò motus, quum coagmentatæ quæpiã moles naturæ ductu per meatuũ anguſtias viam affectantes prorumpunt, qua violenta eruptione cicatricis oblitus inhibetur. His ita occurrendum, Si vehemens iſta corpuſculorum conglobatorum moles in cauſa ſit quominus obducta coeant vlcera, certè id in vigore ætatis conſtitutis potiſſimùm vſuuenire par erat, ac propterea hos ipſos tali vlcerum genere capi debere. in iis etenim vt magna huiuſmodi coagmentorum eſt vis, ita vel citiſſimè etiam agitantur: contrà in ſenio defectis, vt ſunt pauca, ita & ignauo lẽtóq; motus tractu vibrantur, & tamen in vniuerſum huiuſmodi iſtis vlcera incurabiliora ſunt. Pronuntiandum igitur, Quæ figura in angulos quodammodo fracta conſtant vlcera, citius cicatricem ea de cauſa ducere: quoniam ſanæ partes ſibi mutuò viciniores ſunt, quà potiſſimùm angulo (vt ita dicam) cõmittuntur: alioqui nõ è quauis occaſione cicatricis inductionem admittunt. Poſſis huius rei documẽtum inde accipere quòd minori negotiò curentur vlcera quæ oras vt non procul diductas, ita in ſpeciem ſanas, affectas tamen habent: nam in rotundis integræ partes ex æquo vndiquaque diſtant, plus affatim quàm in angulari figura. Queadmodũ in circulo ſi ſtatuamus paruo ab eo interuallo puncta, rectáque linea protracta ea coniungamus: idémque in altero, verbi gratia, triquetro faciamus, deinde puſillo ab angulo interſtitii diſcrimine ea ſimiliter vniamus, inueniemus lineam in circulo conſertam, maiorem eſſe. Itidem res habet tum in rotundis, tum non in talibus vlceribus, prout diximus. Idcirco in iis quæ angulari conſtituuntur figura, facilis fit cicatricis inductio, quandoquidem minus à ſe mutuò diſſident integræ partes, ac vlceri ad vnitatẽ reducendo conferunt non parum. quo fit vt in vniuerſum ab extremis cicatrix obducere ſe incipiat, quoniam à vicinis partibus integris opem acquirit: contrà in rotundis ob æquale vndique incolumium à ſe inuicem partium diſſidium, & ob adẽptam illis fouendæ cicatricis occaſionem, haud facilè cicatrix inducitur.

2 Cur ſupremæ corporis ſedes, ad nomas, *hoc eſt depaſcentia ulcera*, ſunt opportunæ, ſimiliter & concauæ? An quia nome putrefactio eſt quædam, & ſenſus interitus atque extinctio? Supremæ autem partes ob alimenti penuriam calore facilè deſtituuntur, ita vt hac de cauſa ſenſus ablationem incurrant: concauæ verò ob humidæ in ipſis materiæ affluentem copiam, cuius occaſione putredine corripiuntur.

3 Cur vlceribus ſanari, vt inflammationibus diſcuti minuique, incipientibus, pruritus creantur? Reſpondendum quòd familiaris ſuccus potiores tunc obtinet: quod quum fit, alienum ex imo exigit & exterminat. Porro autem natura quum loco cedit quod hoſtile illi eſt & alienum, quoſdam voluptatis igniculos ſentit.

4 Cur hydropicus humore abundans copioſo, ſiti tamen afficitur? Dicemus hanc potus appetentiam in illis naſci quoniã humidi naturalis non aduẽtitii atq; à natura alieni, quale ipſis cumprimis adeſt, torquentur deſiderio. Extinguitur autẽ ea appetitio, appoſito quod è natura eſt humido. An quoniam naturale humidum haud in debitos diſtribuitur meatus ac conceptacula, ſed foras propellitur atque exudat. quò fit vt haud ſecus ac ſi non biberint, ſiti ſemper affligantur?

5 Quamobrem non ſitibundis in balnei ingreſſu ſitis obuenit, & vice verſa quos ſitis habet, ab ea liberantur? Quia ſiccitate oritur ſitis. Proinde ſi balneo ſitibũdi indulgeamus, corpus ratione vitalis facultatis qua præditum eſt, humorem ipſum per ſuperficiarios cuticularéſve meatus ad ſe trahit: quo contingit penetralia intima (è quibus potiſſimùm procedit ſitis) humefieri. At verò balneo indulgentibus quos non moleſtat ſitis, is qui in corpore eſt humor, per ſudorẽ promanat, eo quòd aliam humiditatem occupare ſibique aſciſcere nequeant.

6 Cur è iecinore, liene, pulmonibúſve laborantes, in locum affectum minus difficulter decũbunt, quũ oportuerit quà locus affectus premitur, dolorẽ incrudeſcere? Dicendum quòd ſi in contrarium latus fiat decubitus, quædam veluti penſilis oneris moles relinquitur: at dũ locus patiens ita ſuſpenditur, maior certè ſentitur cruciatus.

7 Quam ob cauſam in acceſſionibus in vniuerſum ferè extrema frigore capiuntur? Quia humore s ècõ fluũt vbi motus extat initium: id autem in mediis viſcerum penetralibus conſiſtit. Conſentaneum eſt igitur dũ illò è qualibet corporis regione regurgitat humor, vt ſuo etiã priuẽtur extrema, qui ad medium ceu cẽtrũ ſe referat, eáque iam ſpoliata ſuccique indiga, neceſſariò frigore corripiuntur.

8 Voluptas quaſi diſſolutio & corporis remiſſio eſt: id quod ſenſus ipſe atteſtatur quodammodo. Quòd etiã ſomnus voluptatẽ pariat, nihil certius: nã eius quoque fidẽ facit experientia: necnon & poeta qui ſæpenumero prædulcẽ eũ nuncupat, quaſi dicas voluptatis miniſtrũ. Si itaque voluptas corpus reſoluit, eámque & ſomnus parit, quin potius hunc remittere quàm (quæ methodicorum eſt opinio) conſtipare dictitamus? Adde quòd quæ ſcapha fit agitatio, corpus reſoluit: vnde & viciſſitudinaria eius vibratione in ſomnum proni cum voluptate quadam ferimur: hinc colligere eſt, remittere magis & relaxare ſomnum quàm inhibere & reſtringere. An huic ita occurrẽdum quòd non prorſus ſomni accidẽs

ſit voluptas: ſed quòd irruente ſomno hanc ob cauſam illa oboriatur,quoniam corpus eius beneficio in priſtinum reſtituitur ſtatū, recedente nimirum defatigatione ex operis diurnis vigiliæ tempore nata. Porrò quòd nō prorſus ob corporū laxationem pariatur voluptas, hinc diſcere eſt.ſitim è ſiccitate oriri: ſiccitatē verò adſtrictionem inducere conſtat. Iam ſitibundi ſi quando frigidā exorbeamus,voluptate mira toti perfundimur: interim tamen præcedens conſtipatio è frigidæ cōmercio incrementum acceperit.Quemadmodum verò gelidam non dicimus relaxare eo quòd voluptatem corporibus accerſat,ita nec ſomnum idē dicemus factitare propterea quòd voluptatis ſit autor. Voluptas nanque creatur ob dictam à nobis paulo antè cauſam.Quæ autē ſcapha fieri dicta fuit agitatio, vt diſcutiendis craſſioribus partibus ,ita ſenſus autori ſpiritui coagmentando cōpingendóque poteſt eſſe accommoda, nimirum turbando ſpiritum & contrahendo,dum reliqui humores a motu ceſſant:eo verò in vnum contracto,ſomnus oboriri ſolet. Nec mirādum eſt ſi vna eadémque agitatio & corpus diſcutiendo inaniat & conſtringat ſenſificum ſpiritum,vti diximus.Quemadmodū enim corpori affuſa calida,illud excitat:igni,extinguit:perinde & agitatio illa ſuperior contraria poteſt efficere. cuius generis & efficaciæ non pauca reperias contraria.

9 Qua de cauſa in capitis vulneribus, vbi eouſque deſcenderit vulnus vt cerebrum ambiens mēbrana læſa ſit, partéſque ſauciæ iam integræ cogantur,atque ad cicatricis inductionem perueniant,tum plerunque conuulſio obuenire ſolet ex qua mortē illi incurrūt? Referenda cauſa ad naturalem cerebri palpitationem cōcuſſionémque,qua contingit mēbranam oſſibus circūpoſitis(vnde exempta fragmēta ſunt)affrictu illidi,alliſámque exulcerari.proinde facta iam exulceratione & ſordes ducente,quū collecta illa ex vlceratione materia difflari digeriq; nequeat, propterea quòd carne iā obductæ ſint ſuperiores partes,ſimúlque quoniam dēſior ſit, quàm quæ tranſmittere poſſit cicatrix:materiam illam exulcerationis vitio collectam,in principes cerebri regiones cōcedere, eáſque ita comprimere,vt & ſpaſmus cōſequatur,nimirum prohibita materiæ tranſpiratione,ob cicatricis è carne à natura aliena concretæ duritiem.

10 Paſſim hoc obſeruatum eſt inter vulnera capitis, quorū altitudinē cranii perforatione metimur,ea plurimum minari periculi quæ vertici quǽque ſincipiti infligūtur:ex hiſce tamē quæ ad cicatricē perduci cōtingit,facilius curari iis quæ in occipite extant. Dicemus ſinciput(quæ pars capitis cæteris præſtat) perexilem habere ſubiectā mēbranā:vnde plus hinc eſſe periculi probabile eſt.Quòd autē vulnera ibi loci inflicta , vbi ad cicatricis inductionē deuenire poſſunt,minori negotio curētur,fit quia principes partes præſentius auxiliū ſubminiſtrant.Quæ verò in occipite extāt,vt minus portēdūt diſcriminis ob mēbranā quā habet ſubſtratā carnulentā,ita difficilius curationē admittūt, tū quòd concordi illo partium ſubſidio careant, tum quòd rei venereæ vſus ea loca magis exucca reddiderit.

11 Obſeruatū eſt & illud in eius generis vulneribus capiti illatis,ſi ſponte venter deiicitur,mortem ſuccedere:ſin ratione,ſalutis portendi ſpem.Nā ſponte ſua ſolutus aluus,quoniam affectus ratione è capite ſubſiſtētiæ ſuæ originē trahit,periculum intentat,vtpote affectui ſuccumbente natura.Sin diætæ ratione aluus humecta molleſcat,tenuiori reddita materia inferiúſque concedente,capitis partes inquietatæ permanēt:quo fit vt dū nulla grauedine accumbente tentantur, curatio facilis ſuccedat.

12 Quam ob rem è prunarū ardēti ſtrue exurgens æſtus,caput prorſus grauedine ferit,è lignis non itidem? Quoniā qui à prunis ſpargitur æſtus,vi calorifica coarctat,obturādóq; cōſtringit:at alter è lignis,habet & madoris nōnihil: cui⁹ indiciū facit fumus ipſe,liquidò humoris in lignis cōtēti argumētū prodēs.Porrò carbones in vini pauxillo haud abs re fuerit extinguere,quo aboleatur omnis ex iis noxæ cauſa.

13 Cur potiſſimùm piſcatores & id genus homines in mari agentes, vnguibus(*pterygia uocant Græci*) infeſtantur:quanuis verò & aliis hominibus id mali naſcatur,redundat tamē plerunque in rei nauticæ deditis? Dicendum bina eſſe pterygiorū genera:fiunt enim partim dū caro naturaliter oculi angulo ſubiecta porrigitur latius,atque incrementum accipit : partim quū tenuis illa oculóque circūtenſa mēbranula in calloſum tuber excreſcit intumeſcitque.Ea porrò in homine ægrè viſu percipitur ob prænimiam tenuitatem:at in animātibus cæteris potiſſiméque agnis,conſpicua eſt, vtpote craſſior quàm in homine.Hæc igitur marinorum vaporū,mordacitate ſua offendentiū,occaſione exeditur, roditur,& in calli duritiem cū inflammatione degenerat, ita vt hac ratione vnguis concretus producatur. Non ignoramus tamen pterygiorum vnum genus, adhæreſcere appendicis more,alterum quaſi connatum coalitúmque eſſe.

14 Cur alterius tantùm oculi affectus magis irritat? An quia quū alter oculorum integer ſecundū naturam ſe habeat moueátque,naturali ductu & æger mouetur? originem etenim ex vna eadémque baſi deducūt. hinc fit vt ægrum oculum concors motus exaſperet : affecto ſiquidem mēbro ex vſu eſt imprimis quieſcere.Sin vterque eodem laboret tempore,tolerabilius fit malum : ſimul enim quietem agunt ambo,nec exacerbantur: itaque è quiete velocior ſuccedit ſanitatis adeptio.

15 Quam ob cauſam lippientibus nonnullis febris ſi ſuccedat,lippitudinem ſoluit:nonnullis non hoc modò non præſtat,vt etiam omnifariam cōciliet cæcitatem: quæ igitur eſt cauſa vt vni opem,alteri oculi perniciem adferat? Quia febris ſuperuenit ratione quadā & exēplo μεταϲυγκρίσεως.quare ſi intra mediocritatem conſiſtat febris,ita vt & quæ ex ea proficiſcitur, μεταϲύγκρισις moderata:emolumentum ſequitur ferè.Sin cum vehementi impreſſione febris inuadat, vt motus quoque eius ſit vehementior, extremum ſequitur nocumentū. Dicat etiam quiſpiam febrim & exiccandi natura eſſe præditam,& infarciendi artubus ſuperfluitates.Illud cōprobarit è ſiti,quæ febrientes corripit:huius argumētū fuerit quòd mēbra quæpiā ob febris ſuperuentū excrementis ſcateant.Iam quòd lippitudinē ſanet febris, eſt quoniā ſuā arefaciendi vim iſta exerat,dū fluxū exiccat obortum.Eadē ſi noxā creat,infarciendo id agit planè, tū quia loca affecta fluxibus excipiūdis ſunt procliuiora:tū quia hoſce affluxus ingeſtos in artubus,confirmat febris & agglutinat,atque ita ex multo humorū decubitu obfirmationeque cæcitas naſcitur.

16 Cur æſtate potius oritur lippitudo quàm reliquis anni temporibus,quū tamē ea ſicca ſit & calida? Par nāque erat ob ſiccitatem temporis conditioni congruam, fluxionem nullā exoriri: nec tamen ſubſidii quicquam iidem perſentiſcunt,ex adſtrictione denſationéque quā præſens æſtus efficere poſſet. Dicemus,licet hæc æſtatem conſequantur,nihilo tamen minus plurimum lucidi aeris ſplendorem oculos perſtringendo,lædere vehementius,eo quòd omnis ſupra medium candor diſturbare ſenſúſque diſpergere ſoleat.ea de cauſa quū tranquillā quietē præſcribimus,loco illam obſcuro delegamus, quo cauſam omnē motoriā ſubterfugiamus.Lippitudinis itaque æſtiuis diebus cauſa,vti demōſtratū iam eſt, radians ſolis iubar exiſtit.

17 Cur quum affinitas mutua in ſimilitudine ſit auriū inter ſe,vt & oculorū:oculus tamen alteri in affectu cōſentit,haud itidem aures? Tum quia nō ſimilitudine modò cōueniunt oculi,verùm & magna loci vicinia: aures verò intermedio ſpatio non exiguo diſſident : tū quòd oculorum motus ab intrinſeco principio originē trahit:auribus verò extrinſecus is accedit.

18 Cur nonnulli quos lippitudo torſit, acutius vident? An non indubitatum eſt lacrymam euocantia collyria,bona ratione viſum dici acuere, propterea

quòd ex illacrymatione,&(vt ità dicã) purgatione, il-
lis vſi clarius cernunt? Itidẽ vſuuenit in lacrymantibus
lippitudinis vitio, ex materiæ cuiuſpiã craſſæ impacta
congerie natæ,vt à purgatione terſius videant.

19 Cur quibus ſuffuſio imminet,contingit culicũ,
muſcarũ,formicarúmque ante oculos obuerſari imagi
nes,quæq; ei⁹generis cõſequi ſolent? An videlicet quia
pro humoris cõcretione , ſimulatq; coire is incipit,
ſimilia neceſſariò occurrunt phaſmata? Adde quo tem
pore hæc humoris impreſſio obiicitur, facultas viſoria
per totũ viſus organũ vim ſuã exerit : impeditur tamẽ
obſtaculo iis in locisvbi potiſſimè humeris cõcremẽtũ
incubuit. Qualis igitur humoris primòcõgelati figura
extiterit,tales ſe rerum externarũ ingerunt imagines.

20 Quamobrem oſcitantes minus audiunt? Quo-
niam in maxillarum diductu,auditus concidit inſtru-
mentum & comprimitur : ſimúlque circumuenitur &
interpellatur ſpiritus. Hinc ſonori in auribus ſtrepitus
gignuntur. Intercluſo itaque externi aeris ingreſſu,au-
res ſuo in excipiẽdo ſono nequeunt fungi munere.

21 Cur aures oriculario ſpecillo alióue inſtrumen-
to,fodientibus nobis, tuſſis interdum mouetur , non
aliter ac irritata arteria? An quia multa ſit nõ voca-
li modò arteriæ cum auribus affinitas:ſed etiam mem
bris inter ſe, ita vt conſenſus ratione , vocis afficiatur
organum? Excitatur porrò tuſſicula in vocali arteria.

22 Quam ob cauſam inter capitis dolore laborantes,
alii acutèvoces perſentiſcunt : alii omnino ne audiunt
quidem? An nimirum , ſi capitis dolores ita mole-
ſtent vehementer vt maior fiat infarctio & obſtructio?
præſertim ſi vertigo quadam præceſſerit, cõtingit nõ
ritè mentem ſe habere. Mens porro eſt quæ videt,quæ
audit,vt veterum quiſpiam extulit. quo fit vt mente
vitioſè habente ſeſe,vocem à quopiam editam excipere
nequeamus:nec iniuria.

23 Cur ſurdi per nares vocem reddunt? In confeſ-
ſo eſt quòd ex priori affectione,alterius per conſenſum
participes fiunt, dum quantum poſſunt aures dilatãt:
quibus diductis etiam narium ſpiracula laxiora reddũ-
tur,& intercapedine non parua diſſidentia permanent.
Proinde dum ſpiritus per laxam illam capacitatẽ fer-
tur,haud difficulter ſonus quiſpiam afformatur.

24 Cur multus ſomnus & peruigilium capiti gra-
uitatem conciliant? Certè non dicemus ab illis noxã
corpori accedere,quà ſunt exceſſus. Nec enim id quæ-
rimus cur à contrariis lædatur caput , verùm quam ob
cauſam oboriatur idem ad amuſſim ſymptoma , è ſo-
mni tum nimia frequentia tũ immodica raritate: quæ
inter ſe pugnant. Dicemus igitur ex multo ſomno
hoc fieri,quoniam tranſmiſſa ad caput materia, ob ad-
ſtrictionẽ ſomni ratione factam, exhalare trãſpirareq;
non poſſit. In peruigilio verò idem conſtituitur hac
de cauſa:quia rarefactis,propter functiones per vigiliã
obitas, humorib⁹, in ſublime,ſiue mauis,ad caput ef
feruntur vapores quidam caput grauantes. Eſt autem
ratio,vt dum plus ſatis ob continuam vigilantiam te-
nuis redditur materia,maior etiam fiat eius tranſmiſ-
ſio : nec abſonum eſt,haud ritè diſtribui propter vigi-
liarum aſſiduitatem alimonias , ſed vitiari eas corrũ-
pique. hinc adeo fit vt non tantùm multitudinis , ſed
prauæ etiam qualitatis occaſione,vapores ad caput re-
pentes,id diſtendant grauéntque.

25 Cur ſub lucente luna , vigiles quantumuis diu
multúmque moram trahunt,nihil offenduntur, dormi
entibus verò caput obſtruitur? Quam igitur huius
rei afferemus cauſam,quòd in luna ſomnum capientes
capitis grauitatem incurrant , quũ eius calidũ ſimul &
humidum ſit iubar? An hoc contingit quòd in mo-
dum ictus punctuſue ſomno ſepultos lunæ radii feriat:
quippe quibus cum humiditate cõiuncta eſt grauitas:
quemadmodum fit vbi cum impreſſione ſcaturigines
prorumpunt. tum enim ob impreſſionem illam, ictus
ritu affluxus prouenit , ita vt conſtipatio potius quàm
laxitas ſequatur:ita euenit etiam vt lunæ lumine cum

A grauitate ob ſuperiorem cauſam ingruente, impactio
ſiue grauitas gignatur,conferente huc & ea quæ ex ſo-
mno proficiſcitur obſtructione.

26 Qua de cauſa qui placido vtuntur motu , ſi ca-
pitis antea teneantur grauedine,ab ea poſt motum li-
berantur: at qui curſu proni feruntur , etiamſi nullum
præceſſerit grauitatis indicium,incurrunt eam tamen
à motu? Dicemus his quibus moderatus obitur mõ
B tus,paulatim ad ima omne & alimentorum & excre-
mentorũ genus diſcedere atque detrahi : cæterùm qui
violento & extorto exercitationis genere vtuntur,etiã
reuerberationes refractúſque quoſdam contingere : vt
nimirum delabens ad imas partes materia remittatur
ſurſum cum repercuſſione quadam,non aliter ac res hã
bet in rotũdis molibus ſolo illiſis: quas ſi placidè in pa
uimentũ demittas,nullo facto reſultu reſtant:ſin vi ſo
lo impingas,in altum reſiliunt, quemadmodum in pi-
lis videre eſt. Eadẽ prorſus de curſoribus eſt ratio,ma-
C teria nimirũ ſurſum cum reniſu relata. Præterea cõtin-
git in violento motu ſpiritum & retineri & intendi, a-
deo vt hac de cauſa grauedo naſcatur.

27 Cur in rectum qui fiunt motus,vertiginem nõ
pariunt,quum circulares in gyrum curſus id faciant:in
tantum vt arbitrentur iſti omnia exteriora ſecum rota-
tu circumagi? Dicemus rectos motus non prohibere
materiei tranſpiratum, circulares verò non permitte-
re eam diſſlari,irruente nimirum cum turbinis impetu
aere & tranſpirationem inhibente. Adde quòd motui
D corporeo reſpondet ad vnguem circularis in nobis hu-
morum motus.hi namque cum corpore ſimul circum-
acti,occluſa perſpirandi via,ob rationem memoratam,
poſtquam motus cauſa quieſcit,in orbem iam tũ mo-
ueri incipiunt: vnde talis motus in cauſa eſt cur humo
res præter naturam aliquid concipiant ac repræſen-
tari credant. Sic auruginoſi externos imaginantur co-
lores pro affectus in oculis conſiſtentis ratione. Itidem
qui ſuffuſione laborant nihil non ſubrubrũ autumant.
Ita quoq; in circulari fit motu,vt omnia in gyrum rapi
E credantur: agitato ſiquidem qui in oculo eſt humore,
iam tum fit vt is ſequatur conceptus atque imaginaria
arbitratio. Porrò oculus,vt pro cõfeſſo habetur, humo
res continet,aqueum,(qui lacrymarum fons eſt)cry-
ſtallinum & vitreum:iſtique omnes tranſlucidi ſunt
& albidi. Præterea prima tunica alba eſt,at in tenuita-
tem deſinit in oculi medio,vbi nigrum cernitur , non
tamen colore(vt dicimus)eſt candida,verùm tota pellu
cida,etiam eo in loco. Nec illud ignotum eſt quòd ſe-
cunda tunica,atra natura exiſtens,corneæ ſit ſubſtrata:
non toti tamen. Relicta enim eſt plaga perſpicua,quà
F ſe viſus exerere poſſit,quo in loco pupilla eſt. Ex his o-
mnibus ſimul coactis,quæſtionis ratio eluceſcit.

28 Cur quibus ſuperior inferiórue palpebra depri-
mitur,geminari obiecta videntur, quod ebriis potiſſi
mùm accidit? Fit quia viſorius ſpiritus diſtractus di-
uiditur. Id autem quodammodo euenit citra depreſſio
nem,vt ſpiritus ex vtroque oculo promanantes , dũ in
rem ſubiectam ingruunt,pariter obtueantur. Quando
verò alter oculorum deprimitur, non iam amplius in
G rem ſubiectam pariter,ſed diſpartito ac ſeorſum quili-
bet appellunt. Huius(ſi placet)ita poſſis documentum
capere. Appoſito ſiquidẽ qui oculum premat digito,
ſi alterũ,nõ preſſum ſcilicet,obiecta manu præcludas,
euaneſcet gemina obiectorum apparitio , quantũcun-
que depreſſare pergas. Hinc patet ſpiritus viſifici ſepara
tionẽ diſtractionémue pro cauſa habendam : ſicut &
ebriis multiplici res obuerſantes varietate ſpectantur.

29 Cur ſub aquis vocem non excipimus æquè vt
per parietes: quamuis horum interſepimenta coactiora
ſint & duriora? Quia naturam habet aqua peculiarẽ
H vt aer ſubire vel depreſſus nequeat,at quando per pa-
rietem loquimur, eo quòd auribus nihil incumbat o-
neris,veriſimiliter certè aere ex aduerſo verberato traii
cientéque per intermedium parietis aerem, fit vt per-
cellatur iſte: atque hinc verba excipimus.

30 Quamobrem in acutorũ morborum declinatione parωtides ferè naſcũtur (quas ſunt qui διοσκούρυς, *hoc eſt geminos*, etiam appellant, à fauſto, vt arbitror, ſalutis oſtento) eæq; à malo abſoluũt? Non fugit nos in morbis grauibus, quædam veluti illorum proœmia, vt inappetentias, oriri: attamen vbi robur colligi confirmarique incipit, appetentes plus aliquanto redduntur ægri, oblatóque iam alimento vberiori, maxillas mouere coguntur: dúmq; in mandendo rictus diducitur, naſci ſolet inflammatio: ex eius autẽ in loco obfirmatione, parωtis ſuppullulat,

31 Aurium inuerſæ fibræ, mortem in acutis morbis portendunt. Cauſa eſt iſta. Emortuo enim illic ſanguine, par eſt plus ariditatis eas partes contrahere. Natura etenim ſanguinis habent perquam parum. Eadem autem ſtud fit ratione qua in chordis ſolet. His ſiquidem vt humoris deliquium, contractionis eſt cauſa, ſic in aurium fibris quoque aſſolet.

32 Cur mellis fauus primordio amarus, dulcedinem perfectus contrahit? Quia magna indicatur naturæ ad contrarium mutatio, quum præſertim fauus cum dulcis, tum amarus ad amuſſim, in ſuo genere abſolutus extiterit.

33 Cur in facie vari prodeũt ferè in ipſo ætatis flore vigoréque (quapropter & ἀκμάς, *id eſt nigores*, idiotarum vulgus eos nuncupat?) Hi profectò, vt totã faciẽ quod diximus, occupant, ita circa nares ſcaturiunt liberalius. Manifeſtum eſt id augmenti ratione fieri, nam vigoris tẽpore appoſitio & agglutinatio ex alimentis validius ſuccedit. Iam quum quælibet particula vi inſita portionem alimoniæ ſibi tranſmiſſam conficit, facies tota, potiſſiméque narium loca, alimẽtum ſibi naturæ diſpenſatione diſtributum, in carnem conuertere nequeunt, eáque ratione efficitur vt reliquum eò delati humoris, alienam à natura ſubeat qualitatem. Quòd autem nuditas partium tenui inductarum carnis mole in cauſa ſit vt vari generẽtur, indicio eſt quòd in labris, ob eorum carnulentiam, non erumpu t.

34 In diſquiſitionem venit cur gelida naribus ſanguine manantibus affuſa, maior interdum ſanguinis profluxus ſuccedat, quum tamen frigida cogat natura & inſpiſſet. Dicendum quòd quoniam loca narium & vaſa teneriora ſunt & molliuſcula, accidit dum fit cõſtipatio, nonnulla ex iis obſtipari & arctata concidere, nonnulla verò diſtendi laxarique. Nam quo magis partes quæ obſtruuntur, in ſe cõtractæ redeunt, eo amplius vicinæ diducũtur, ita vt diſtenſionis ratione, vaſa adiacentia ſe reſoluant. An quia prona exiſtente ad profluuium natura, aqua affuſa corpus eadem imbuit affectione, refricans quaſi memoriam illi quòd ex aqua originem ducat, quo fit vt profluuium ſequatur?

35 Cur ſuffimenta aromatũ melius excipiunt procul ab igne (vnde vapor aromatum ſurgit) ſemoti ſtantes quàm è propinquo? Conſtat manifeſtò fragrantiam vim acquirere ambienti commixtam aeri. Sic enim & poeta dixit, *Aruinæ nidor fumo ſubit actus olympum.* Nec caret ratione quòd è longinquo odoris fragrãtia rectius ſentiatur. tenuior ſiquidem ille redditus, ſenſum cõmodiùs mouet & afficit.

36 Cur in ſternuendo laborantes, ſi ad ſolis iubar faciem obuertamus, ſuccedit ſternutatio? Ratio eſt, quia ſolis radius inteſtinam narium regionem perſtringens, perinde ac feſtuca immiſſa, ſternutamentum citat, meatus ſtimulando. An quia ſternutatio fit, ſpiritu nares & ſubeunte & ſolicitante? At ſolis radius eas calefaciendo, plus exhalare facit ſpirituique opem fert, qui adaucto robore, ſternutametum irritatione accelerat.

37 Cur ſternutatio rarò ſemel, rarò etiam multoties oboritur, ſed frequentius binis vicibus? Cauſa in promptu eſt. nam quum bina ſint narium foramina, & ſternutamentum fiat excutiente ſe ſpiritu, fit vt alteram narem permeante ſternutamento, ſequatur & alterum.

38 Quærat quiſpiã qua de cauſa ĩ artuũ ruptura, oſſe obliquè diſſecto diruptóque, intus in eo immiſſo caro viſatur, quæ intermediam oſſium molem impleat, ſitque oſſis vice: at in ægylope, oſſe comminuto diffractóque, regio illa carnem non producat. An quoniam artuum oſſa, vt plus habent circumpoſitum molis, ita alioqui continua ſibi mutuò adhæreſcunt, nec multùm à ſe inuicem diſſident? At narium partes, vt exigua carnium mole ſunt ſuffultæ, ita non ſimiliter, vt oſſa, ſpatium vacuum habent intermedium.

39 Cur gelido exiſtente aere, tenuis valde humoris affatim per narium ſpiracula prodit, quum frigus cogere inſpiſſaréque eum oportuerit? Quia magna per faciem fit conſtipatio, ſicque quaſi in morem percolationis à vicinis foraminũ partibus, tenuis humor trãſmittitur atque exprimitur.

40 Cur offenſo membro, vicina loca non afficiuntur ſimul, at ſemotiora, eadem corripiuntur affectione, vt læſis pedibus, inguina? Aſclepiades libro de vlceribus ait, ad icta loca materiam per initia deferri, cuius quantum ea capere poſſunt, tantum illuc decumbere: iis deinde repletis, nec alterius affluxus capacibus, materiem delatam repulſaque loci ſugillatam à plenis partibus, effluere alióque ferri: repertóque fortè loco concauo, in eum ſubſidere: id quod & aquæ vſuuenire ſolet, quæ donec per planum fertur, æqualem ſeruat motum: ſin lacunam fortuitò reperiat, ibi reſtitat. Idem etiam humori in locum ictum affluenti vſuuenit. quantum enim is capit, tantundem illi materiæ tranſmittitur: reliquum in cauas partes, potiſſimúmq; in raræ meatuum texturæ inguina ſeſe exonerat, eáque in tumorem attolit. Eſt quidem hæc non abſurda reſponſio. Poſſet tamen in cauſam quis vocare neruorũ imbecillitatem facili momento offenſam. Conſtat enim neruos citius quàm reliquas corporis partes, cum membris affectis ſimul per conſenſum affici, ob naturam quam habent mirè ad patiendum opportunam. Propterea etiam in capitis vlceribus, ſtrumæ glandulis in duritiem abeuntibus, circa ceruicem conflantur: nec non ſub alis bubones, extantibus manuum vlceribus, exoriuntur.

41 Cur à dextra capitis regione ſauciata membrana, quam menyngem vocant, ſiniſtra pars reſolutionẽ incurrit: ſin à læua id contingat parte, dextram paralyſis manet? Referenda eſt cauſa ad neruorum, originẽ ſuam è cerebri baſi trahẽtium, ſitum. Hi nanque ſe inuicem decuſſant. Siquidem à dextra baſis parte exorti, in læuum capitis ſinum feruntur: qui à læua, in aduerſum: ita vt eorum ſitus decuſſatim concurrat. Nihil mirum igitur ſi vulnerata dextræ partis membrana, ſiniſtram reſolui contingat. ſic vice verſa de altera dicendum.

42 Cur in prælio vulneris reſpectum caſus ſequitur? Obſeruatum eſt enim pro membri ſaucii ratione, hominem labi, puta, ſi vulnus anteriori ſit exceptũ parte, haud cõtinget in tergũ corruere. Dicemus quòd quam in partẽ natura veluti claudicat atque adeo inflectitur, in eam prona fertur. Verbi gratia, conſtituatur in quodam æquilibrio corpus, propoſitum habens neutram in partem vergere. tum fortè aliquid in illud impingens, vel leui momento impellat: certè quò inclinabit, huc concidet. Idem in parietibus propendentibus vſuuenit: quibus fulciendis & in rectum ſtatum reſtituendis, ſiquid opponas moliminis, eò videbis illos delabi quò vergentes ruinam minabantur, præſertim ſi in renitendo violentius paulo conquaſſaris.

43 Qua ratione viuis corporibus combuſtis papulæ exurgunt, mortuis nequaquam? Dicemus in viuis, per totum corporis ambitum ſpiritus eſſe diſperſos, in defunctis non ita. An quia mortuorum corpora dura ſunt & rigida: at viuorum eiuſmodi ſunt, vt augmentum accipere in latum & extendi queant: itáque admoto igne, fit quadam liquorum ad cutim attractio, vnde oriuntur papulæ, quæ in mortuis idcirco non emergunt quia deficit ſubſtantifica illarum qualitas?

44 Cur ſolum ſternutamentum iis qui in terga cõ-

ſtant valetudine, noctu aut omnino non fit aut cer- A tè raró: reliqua,ferè dixerim, omnia ex æquo & inter-diu & noctu? An quia ſternutamentum à calore eum mouēte locum vnde proficiſcitur,fieri ſolet? qua-propter vbi ſternuere placet,ſoli faciē obiicimus. Dor-mientibus verò nobis calor reuocatur; & intus coerce-tur:ex quo imæ dormientium partes incaleſcunt am-plius. Haud iniuria ergo,ſi è capite calore (qui eius loci humores mouere natura eſt comparatus) ceſſim eunte, non ſternutemus:ad quam humorum eruptionem ſter-nutamentum ſuccedit. Itaque noctu nō obuenire illud B par eſt.

45 Cur perfricato oculo ſternutare ceſſamus? An quia ſic humor reſpirat?Lacrymam enim poſt frictionē extrudit oculus.hic autem confricatus,plus caloris ſibi contrahit quàm nares contineant. quo fit vt ſi naſum quoque ipſum fricando atteras, ſternutamentum de-ſiſtat.

46 Cur ſenes inediam tolerant non pueri? Quia ægrè ſe mouet ſenectus,vtpote calore deſtituta. Pueri verò vtplurimum habent innati caloris, ita plurimo e- C tiam agitantur motu.Motus autem diſcutit atque dige rit. at enimuero quibus ſubſtantia diſcutitur atque ef-fluit,hi alimento opus habent.

47 Cur mortuis,quando omnia membra relaxan-tur,ſoli teſtes ſurſum reuelluntur? Quoniam fugien-te ſpiritu,ſemen excurrit: id autem excerni ſolet retra-ctis teſtibus: quamobrem iam tum illi à ſuperante fri-gore rigentes,ita perſiſtunt.

48 Cur ebrioſi ignobilius vinum potant auidius? Quia multibibi magnos crebróſque habent corporis D meatus.Per grādes itaque poros vinum generoſum te-nue exiſtens, citra inhibitionem diffluit: at ignobile, craſſum quum ſit, reſtitat atque permanet, ac tum de-mum voluptatem è ſe præſtare videtur.

49 Cur iratis rubore ſuffūditur vultus,timidis im-palleſcit? Ira nanque ſubita & conferta ſpiritus exun-datio eſt & excurſus: metus verò retractio: vbi itaque is ſpiritus plurimus eſt, inflammat: vbi deficit, calore priuat.

50 Cur prouectiorum ætate aliqui caluefcunt, ali- E qui minimé? Quoniam aliis alii caloris plus habent: frigidi verò haud lætum nutriunt capillitium.

51 Cur prodigioſæ formæ homines,plerunque etiā emota ſunt mente? Quia corpori conſentit anima,vt animæ corpus.

52 Cur magna vlcera in curatione quando repurgā-tur,lethalia exiſtunt? Quia per multos poros ſenſum fu gientes,animalis ſpiritus tranſpirat.

53 Cur æſtuoſo tempore, qui ſtata vice recurrenti-bus infeſtantur febribus,horrore concutiuntur? Quia F rarefactis poris exſpirat calor natiuus: cōſtipatis intus, obſeratur.Cedente itaque qui in nobis eſt calore, ſucce-dit frigus: horror autem,contracto ob frigus corpore, gignitur.

54 Cur ſolidum cibum deglutientes, ſuffocamur? Quia gula quæ per longum tractum ad ventriculos de-currit,ex turundæ ingeſtione prorſus ſuffarcinata,arte-riam premendo,ſpiritus inhibet tranſitum.

55 Quam ob cauſam terra candida vtplurimùm eſt ſterilis:nigra,ferax? Quoniam illa frigidioris eſt natu G ræ: hæc caloris habet abundè. Adde quòd illa reptilia procreat,quæ frigidi ſunt temperamēti:hæc fruges,quæ calidi.Quocirca & inter fœminas fuſcæ, magna ex par-te fœcundæ ſunt ob calidi natiui vberiorem copiam.

56 Cur infantes vehementius febri affligantur? Quoniam plurimo calore natiuo abundant. Eſt autem febris innati caloris intentio & augmentum.

57 Cur oſſa in tophum(*πῶρον vocant illi*)calleſcere ar-gumento eſt faſciarum cruenta tinctura,licet citra vul-nus fractura conſtet? Quoniam vbi tophus coit, ſan- H guinis aſpergines in ſpongioſis oſſium cauernulis ſpar-ſim diſſeminatas, protrudit atque exprimit.

58 Quis tophi indureſcendi coaleſcēdique eſt mo-dus? Hic videlicet, Subſtantia ex alimento mutata & in oſſium extremas crepidines delata ,tophum(*πῶρον in-tellige*)concreſcere facit.Quemadmodum enim in nari-bus hæc ipſa nutrimēti mutatio in muccum abit, in v-beribus,in lac: ſic in oſſibus cogitur tophus,ob talem nimirum formationem naturámque particularum: mē brā ſiquidem pro ſui natura aſſimilare ſibi nutrimen-tum ſunt comparata,velut in diuiti varietate fruticum horto contingit:qui aquam hortulum perrigantē , pro ſua quilibet natura exugendo attrahūt. Sic abſinthium aquæ illectæ aſperginem in ſuam aſſimilat naturam:ſi-militer ocimum & reliquæ id genus herbæ. Adducit a-liam rationem Andreas Caryſtius,quòd ſcilicet medul-la oſſium fiſtulis cócauis affuſa,eorumque diſſectorum labris conglutinata,demumq; lapideſcēs,in tophū abit.

59 Cur correpti cholera,augeſcente increſcentéque ventriculi tenſione,crura tibiáſque contrahunt? Dicē mus quòd cholera ſtomachi,qui natura neruoſus ex-iſtit,paſſio ſit.Itaque optimo iure is tenſione laborans, muſculos corporis in quos neruorum origines propā-gantur,ſimul afficit.

60 Quam ob rē quibus oculi adſtrictoria vi prædi-to collyrio ſunt inuncti, clauſis iis minus adſtrictione cruciantur,apertis vehementius? Quoniam obſeratæ palpebræ corneam tunicam ſinunt quietem agere. Dū igitur quiete fruitur oculi globus, inunctum collyrium meatus obducendo illinendóque,minorem ſuæ adſtri-ctionis ſenſum præbere poteſt: at diductis iam palpe-bris hiantibuſq;,nihil mirum ſi adſtrictionis ſenſus ma gis vigeat:quandoquidem continuo motu bulbus ſeu pila oculi in palpebras illiſus calorē excitat: quo facto, ſenſum fugientes meatus laxantur dilatantúrque:qui-bus dilatatis,exilia ſenſúmq; latētia(vt ita dixerim)col-lyrii corpuſcula,imprimis neceſſum eſt.vnde adſtrictio-nis ſenſus geminatur. An quia in diducendo oculo poſt inūctionem obligatū oculi pilæ collyrium,tenuius red-ditur? Semper etenim quæ motu vibrantur, accommo da ſunt & à natura comparata,vti tenuari poſſint. Quo igitur tenuatur illud magis magíſque, eò validiorē ad-ſtrictionis ſenſum ſuppeditat.

61 Cur phrenitici & furioſi in paroxyſmis robuſtio-res ſunt, viréſque habent auctas? Diximus ob mentis alienationem ferociores reddi:habent autem corpus ad perſpiratum malè comparatum , idque ex vehementi adſtrictione. Hinc adeo fit vt quū abſoluūtur liberātur-que, viribus deficiant,non deuicti ſcilicet à potiori cau-ſa,ſed ob adſtrictionem remiſſam.

62 Cur qui ſinapi oblinuntur, eo aqua ſubacto tri-tóque rubeſcunt amplius : ſin cum aceto permolatur, non tantundem officii ægris præſtat? Dicendum non carere id ratione,quòd eo ex aceto inuncti minorē ſcā-rificationem rubedinémq; minus cruentam percipiāt. his etenim vt cutis ſuperficiem adſtringit,ita illā mea-tuū ex eo natam obſtructionē illinit, & (vt ſic dixerim) læuigat.qua ratione omnis ſinapi ademptus eſt locus, quò ſe induat ad pertentandos poros. An quia acredo ſinapis admixtione aceti hebeſcit & obtunditur? Hæ nanque ſibi mutuò confertæ qualitates, proprium qua litatis caput hoc ipſo vitiant,quo ſuam quodlibet ſim-plex vim exuat. Quod ipſum & in oxycrato (*quam po-ſcam uocamus*) eſt animaduertere. Nam quum ex aceto & gelida temperatis ſimul conſtet,ſummas ſuas qualita-tes ex hoc temperamentorum complexu perdit, & præ ter illas alia quædam conflatur qualitas. At enimuero qui ſinapi inuoluuntur aqua ſubacto,rubedine colora-tiori imbuūtur,hac de cauſa quoniam aqua lætioris ſui ratione & humectatoriæ facultatis,dilatās poros ratio-ne non ſenſu cognoſcibiles,viam ſinapi qua ſe altius in ſinuet,aperit: eſt autem calidum ſinapi,vt prædiximus, & ampliandis meatibus cōducit. Meritò itaque quibus ex aceto ſinapi corpus inungitur,minus cruento ſuffun duntur rubore:quibus verò ex aqua, magis.

63 Cur aqua pluuia,ſi vel à mari ſit hauſta, dulcis ni hilominus exiſtit? Dixerim quòd aqua marina ſuapte quidem natura ſalſa eſt: talis autem grauis eſt:habet ta men mare fluuios in ipſum ſeſe inſinuantes:quos veri-

ſimile eſt ſupernatare. Aer itaq; aquæ è mari hauſtu attractæ partem non craſſiorem, ſed tenuiorem quæ dulcis eſt, ad ſe rapit. Non igitur abs ratione eſt ſi pluuialis aqua, licet è mari excepta, dulcis permanet. An quòd aer rapida ſua vi ipſam marinam dum hauſtu attrahitur, cõmouet, quo motu tenuior efficitur? quæ nanque in motu ſunt, procliuem habent ad tenuitatẽ naturam. Quod autem tenue eſt, etiam dulce: vt è cõtrario vnda marina, ſalſa, vt quæ craſſis conſtet partib⁹. Hac itaque de cauſa aqua pluuia, dulcis eſt.

64 Cur aqua marina diutius excocta naturã quam habet ſalſam exuit, dulciſque remanet? (debet autem ad tertias decoqui.) Dicemus marinam aquam è craſſis conſtantem partibus, illis vi ignis ſeparatis, tenuem effici: proinde facto hoc alterationis momento (quòd è craſſa in tenuem abeundo, priorem exuerit qualitatẽ atque reiecerit) è ſalſa dulcem fieri.

65 Cur feruenti inflammatione oculorum laborãtibus, aſpredinis cuiuſdam ſenſus oboritur? An lippitudinis ſuperuentu ſuperiorem ſubeuntis palpebram aſpritudo naſcitur? An quia vaſa quæ intus errabundè nullo ordine palpebram percurrunt, in gibbum quodammodo attolluntur, ita vt hac ratione ſalebroſa illa aſpredo conſequatur?

66 Cur oculo lippitudo oboritur? An quia mẽbranis oculi vehementer quaſi ex aduſtione inflammatis (idque calore qui ex imo diſcuti digerique debebat ob repletionem atque ægram meatuum tranſpirationẽ inhibito) ea naſcitur? An quoniam qui ſecundum naturã oculo inſunt humores, exarefacti & quodammodo propter loci ardorẽ retorridi, lippitudinem creant?

67 Qua de cauſa in febrientibus alteratur pulſus? Quoniam ſpiritus innatus, quũ relicto naturali & ſymmetro ſtatu, redundat, & à calore intrinſeco diuiditur tenuatúrque, ac leuitatis occaſione concitam acquirit celeritatem, non pulſui tantùm, ſed & ipſi reſpirationi alterationẽ inducit.

68 Cur cutis ſuperficiem febrientes vlceroſam habent? Quoniam attrita carne, excitatas è frictione tuberculorum anſulas, indignè fert illa. Quemadmodum & in aliqua corporis particula inflammatione correpta ſolet accidere.

69 Cur pallent febrientes? An ob humorum noſtri corporis in altũ fugam: an ob meatuũ corporis ſenſũ fugientiũ rationẽ immutatã hoc accidit? Pari ratione in alui vrinæque recrementis fieri exiſtimandũ eſt.

70 Cur in febri cum fluore correptis, quanuis trãſpiratio digeſtióue adſit, & eorum quæ in corpore tenẽtur, excretio, calor tamen his ſuccenditur, pulſuſq; fit magnus? Quoniam materia quæ corpus obſidet, multùm attenuata, difflatio fit. Porrò ex tranſitu excremẽtorum & affrictu, calor quiſpiam excitatur. Non tamẽ dicimus quos cum profluuio febris affligit, ſimilem cũ his obtinere calorem quibus adſtrictum eſt corpus, atque adeo nec pulſum, ſed comparatione facta cum ſanis. Huius rei conſtabit tibi documentum è balneantibus aut corpus exercentibus: quippe quibus laxiores redduntur meatus, eóſque obſidentes vicini humores tenuãtur, man ifeſtéque difflantur, calórque & fit & eſt maior quàm ſecundum naturam, & pulſus vehementior magnitudinémque obtinet: nã ſegnis torpidúſq; mot⁹ & grauitas labefactata virtute & debili prouenit.

71 Cur febrientes cibum difficulter continent? An quòd appetentia conſiſtat in ſymmetria quadam oſculorum ſtomachi & etiam ventriculi: quam ſymmetriam integram cõſtare, ſiue hæc oſcilla meatúſque diducantur ſiue claudantur, ratio poſtulat.

72 Cur in cholera conuellantur contrahantúrque & refrigerentur extremæ corporis partes pulſúſque ad ſit obſcurus? Quoniam ſpiritus impetu elatus, propter tenuitatem partium qua ventriculus illis eſt præditus, habet nanque eum mirè calidum) latenter difflatur: vnde fit vt & torpore corripiantur: torpent autẽ quæ ſpiritus priuãtur vehiculo. Extrema porrò refrigerãtur & contrahuntur, propterea quòd in iſtis calidũ natiuũ ad vẽtriculũ cõmeat, ob illius partiũ tenuitatẽ.

73 Quã ob cauſam aquas extimeſcunt hydrophobi (*quos à rabido cane morſos dicimus*) & pudendum cum hypochondriis ſimul illis intenditur: intremiſcunt etiam ac cõuulſionẽ patiuntur, adeóq; delirãt vt canũ ritu latratum edant? Conuellũtur certè & tremũt, ob cõſenſũ oris ventriculi cum neruorũ genere. Eadẽ quoq; de cauſa tentigine pudendũ illis erigitur: nã hydrophoborũ & cõſtitutio & affectus, eſt obſtructio quædã ſtomachi & ventriculi. Deſipiunt verò, quoniã vitiatus ad vẽtriculũ & ſtomachũ humor defertur, cuius pars quædã ad cerebri inuolucra exhalat, vbi morã trahens, mẽtis alienationẽ inuehit. Deinceps ſiti torquentur, quia morbi ſubſtantia in exilibus poris cõſiſtit. quoties itaq; bibũt, aqua (vt quæ tenuium eſt partiũ) exiguos ſubeundo poros, obſtructiones auget. At enimuero cibus ſolidus nõ faceſſit his negotiũ. meatus enim patientes haud aſſumunt illas ciborũ coagmentatas moles. Præterea quòd nõ bibentes, aquã tamẽ exhorreſcunt, in cauſa eſt organorũ ſenſus imaginatio: nam qui potat, ſimul & videt & potat. Viſus autẽ ab aqua cõmotus, eodẽ momento & ſpiritũ qui in ſtomacho eſt, cõmouet: qui à bibente motus, viſum itidẽ permouet, vti prius ab aqua fuerat. Ex hiſce in orbẽ motuũ vicibus, inoleſcit quidã vſus & coexercitatio, vt quanuis non potetur aqua, ſpiritum tamen in ſtomacho percellat atque commoueat, quẽadmodũ paulo antè à bibente turbidè commouebatur. Quapropter obnupto vultu bibũt, quoniã altera receſſit motus actio. Præter hæc probabilis eſt ratio, venenum ſtomachi poris inſidere.

74 Cur laborantes cruditate, vitiati alimenti ructũ emittunt? Quoniam ob exhibiti cibi copiam, maior ſe æſtus in ventriculi ſinum ingerit, qui velut innatãs cibum vitiat, & viroſo nidore non inanes ventriculi cauernulas, ſed ipſum ſinum imbuit.

75 Cur quos capitis infeſtat dolor, vt obtuſam habent oculorum aciem, ita lacrymantur aſſiduè? Quia dum ad caput defertur materies, (ſemper enim ad affectũ ea locũ repit) bona eius pars ad oculos ſe cõfert, idque optimo iure ob nictãdi aperiẽdiue neceſſitatem. An quidẽ lacrymãtur quia magna ſit partiũ illarũ tenuitas, quæ fit ob continuũ oculorũ motũ: an verò lacrymantur ob materiæ eas partes onerãtis multitudinem? An certè viſus illis hebeſcit, quoniã ſpiritus naturalis, qui per viſoriorũ meatuũ canales penetrat, ob materiæ affluentis admixtionem & conſortiũ, turbidus redditur?

76 Cur aurium tinnitus extante capitis dolore redduntur? Quoniam ſpiritus auditorius ab obſtaculo iis in partibus hærente percellitur. Porrò obſtaculũ illud eſt coagmentum quoddam in inſenſibilibus poris, ex obſtructione natum.

77 Cur capite dolentes plus ſentiunt doloris iam expergefacti? Quoniam moto capite, maior ſequitur materiei affluxus, obſtructionéſque adauget.

78 Qua ex cauſa pulſus deficit atque intermoritur? Quoniam morbo iam in malignam conditionem conuerſo, ſpiritus ab arteriis ad exiles affectarum partium anguſtias retrahitur.

79 Cur qui inſaniunt, delira & loquuntur & agunt? Quoniam ſpiritu animali, propter impedimentum & obturationem pororum qui in partibus ſpiritum illum conficientibus ſunt, difficilis patet commeatus. In cerebro nanque membraniſque illius & quæ inde naſcũtur propaginibus, affectus conſiſtit. quare iis præter naturam habentibus, phantaſias quaſdam & ſpectra videre arbitrantur, vt quæ non ſunt, eſſe exiſtiment: quæ non ſtant, ſtare credant: haud abſimili, cum arquato morbo laborantibus, affectionis genere. Hi etenim propter pororum in oculis obſtructionem, ſimilẽ quoque ex iis quæ cernunt, imaginationem concipiũt: cuncta ſiquidem è viridi flaua illis apparent.

80 Cur melancholici iracũdi ſunt, animóque facilè ſuccumbunt? Quandoquidem in ventriculo & extrema gulæ parte morbus conſiſtit, qua ori ventriculi committitur. illuc ſiquidem vitioſorum humorum

ſentina colligitur, vnde prædictorum affectuum cauſa proficiſcitur. Notum id fit è natura quidem ſanis, à cibo tamen abſtinentibus. Hi nanque in affatu moroſio res euadunt. Quin & iſti quos aquæ cruciat metus, (*hydrophobicos uocitant*) alimoniam ferè detrectant, vtpote ſu ſpicioſi formidoloſique.

81 Cur reſolutorum membrorum alia tenduntur, alia conuelluntur & contrahuntur? Quoniam morbus ſenſum fugientiū meatuum ratione naſcitur. Quādo itaque per longum vaſorum incidit præcluſio, mēbrum reſolutum tenditur: at idem cōuelletur vbi pori obliquè clauſi concidunt.

82 Cur difficulter ſpirantes, ſibilo non abſimilem vocem reddunt? Quoniam morbus ipſe eſt præcluſio atque compreſſio inanium pulmonis fiſtularum: per anguſtum autem foramen dum fertur ſpiritus, ta-

A lis redditur ſonus. Occurrunt & illis tuſſes ob calorem ex affrictu concitatum, pluſcula corpuſculorum mole in circulorum gutturis (*bronchos appellant*) intercapedines impacta, iiſq; deinde à ſpiritu ſimul verberatis.

83 Cur difficulter ſpirantes, recti minus ægrè ſpiritum ducunt quàm recumbentes? Quia gutture per conſenſum laborante, vti ſpiritus infeſtat illiſu, ita ſecū vnà thoracem attollit.

B 84 Cur in rupturis ex ictu natis, abdomen nō rūpitur, etſi ab exteriori fit parte: quum ab interiori mēbrana prætenſa (*quam peritonæum uocant*) rumpatur interim? Cauſa huius eſt ipſa partium natura. Abdomen etenim carnoſum eſt: peritonæum verò ductili tenſione riget: quare quūm ictui reſiſtit, ſcinditur. Iſtud idem in oſſium fracturis, etiam citra vulnus commiſſis, videre eſt.

AD LECTOREM,

EActurus mihi operæpretium ſum uiſus, amice lector, ſi aſpergines mendarum aliquot inſigniorum, huic illitas libello, partim pro ingenioli mei modulo reſtitutas, partim ex autographo adnotatas, obiter in calce libri ad lectionis inter prætationiſque probandam fidem adnotarem. Nam quum mendæ inuehi ſoleant aut deſcribentium φαύλων τε καὶ οὐκ ἀντιβαλλόντων *(ut inſimulat Strabo) incuria: aut dū naſutior quiſpiā pro libidine figit atq; refigit, & mutat quadrata rotūdis: (quod iuris olim Cynæthus Chius in Homerū ſibi ſūpſit, & in Ariſtotelē Tyrānion) ut iam demus utrūq; paſſū eſſe hūc autorem, nolim tamen poſtremum hoc in me cadere, ac propterea malui ſartam tectámque nominis innocentiam, indicando errorum occaſiones mihi conſtare, quàm temere immutando, in infamiæ ſcopulos impingere. Tu interim hæc ipſa qualiacunquè ſunt, à me obſeruata pro iudicii tui norma excute, ac citra inuidiam maleuolentiámque perpende. Vale.*

Numerus non paginis ſed problematibus reſpondet.

4 Πόροις τὸ παρὰ φύσιν ὑγρόν. *Manuſcripti exemplaris fides contrario ſenſu* κατὰ φύσιν *legendum clamat.*

6 Καὶ μὴ ἔχειν ὅτι, &c. *Lego conſtanter,* μὲν, *pro* μή. *Ibidem,* ἐκκρεμασμένων δὲ τῶν, *autographum habet non inconcinnè,* ἐκκρεμῶν δὲ ὄντων τῶν &c.

8 Ὅτι δὲ μᾶλλον ἐστὶ χαλαρὸς ὁ ὕπνος. *In autographo rectius actiuè* χαλαστικός: *quemadmodum & paulo pòſt eodem in problemate,* οὐ λέγομεν εἶναι χαλαρὸν διὰ τὸ, &c. *ubi identidem,* χαλαστικὸν *in autographo eſt. Ibidem* ἡ δίψα κατὰ ξηροτάτη γίνεται, *lege* κατὰ ξηρότητα.

10 Ἐπικινδυνότατα μὲν τὰ περὶ, &c. *Rectius cum autographo* ἐπικινδυνότερα *leges.*

13 Ὅτε μὲν τῆς ὑποκειμένης τοῦ καθαροῦ. *Ita habent codices & manuſcriptus & uulgatus: ſed quàm bene, neſcio. ego poſtpoſita eorum fide, dilucidiori ſaltem ſenſu* τοῦ κανθῷ *lego. in angulo nanque oculi (Celſo teſte) unguis oritur.*

15 Ἐπιγίνεται λόγῳ τινὶ μετὰ συγκρίσεως, *reclamantibus exemplaribus una uoce* μετασυγκρίσεως *lego. ſimiliter id quod ſequitur,* τοῦ καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ γεγενημένην μετὰ σύγκρισιν, μετρίαν ὠφέλειαν παρακολουθεῖν συμβαίνει, *paulo aliter legendum autumo, & reſtituendum* τοῦ καὶ τὴν ἐξ αὐτοῦ γεγενημένην μετασύγκρισιν μετρίαν εἶναι, ὠφέλειαν παρακολουθεῖν συμβαίνει. *Eſt autē* μετασύγκρισις *methodicorū uocabulum, quo expulſionem ex alto materiei, ſeponente naturæ iudicio factam, notare uidentur: poſſis fortaſſe cum Celſo euocationem humorum dicere.*

17 Ὀφθαλμὸς ὀφθαλμῷ συμπάσχει. *deſiderari uidetur* μὴ τὰ ὦτα, *uel eiuſdem ſententiæ formula.*

24 Ἀλλ' ὅτι διὰ τὸ αὐτό. *lego* διὰ τί τὸ αὐτό.

25 Ὥσπερ ἐπὶ τῶν μετὰ ῥάξεως κρουνιζομένων. *archetypum exēplar habet* μετ' ἐπιρράξεως: *& linea ſequenti mutilè* διὰ τὴν ῥάξιν. *ita ut legendum fortè ſit* μετ' ἐπαράξεως, *hoc eſt cum impreſſione & eliſu: &* ἐπάραξιν. *Locus eſt non parum difficilis.*

26 Συμβαίνει ἠρέμα ἀποσυλᾶσθαι &c. *uidetur deeſſe* τὰς ὕλας, *uel ſimile quid. Ibidem,* καὶ τὸ πνεῦμα ἐπιδέχεσθαι, *rectius ſecūdum autographum,* ἐπέχεσθαι *leges. Ibidem,* ὡς καὶ διὰ τοῦτο τὴν σωτηρίαν γίνεσθαι, *uitioſa lectio eſt: quare aut addenda eſt negandi particula* μὴ, *aut loco* σωτηρίαν, *congruo ſenſu* βαρύτητα *ſubſtituemus Id enim & rationis poſtulat ἀκολουθία, & efflagitat Ariſtot. autoritas, ſectione 5. problem. 9. Poſſes fortaſſe non alieno ſenſu legere* σωρείαν, *ut intelligat ex uiolento motu congerie humorum caput onerari.*

28 Διὰ τὸ μεγίζεσθαι συμβαίνει. *autogr.* διότι μεγ. *habet: & lin. ſequenti,* καὶ τοῦτο οἷον συμβαίνει διὰ τοῦ ὑποθλίψαι. *autogr. habet, pro* διὰ, δίχα, *ut & uerti.*

30 Προπάσχειν γίνονται. *Locus hic tacitè neſcio quid muſſare ac* λειποταξίου προσκαλεῖν *dictionem unam aut alteram uidetur. Quocircà haud alieno ſenſu attexuiſſe in interpretatione Latina mihi uideor mentionem inappetentiæ: quippe quæ inter morbi primordia ſiue proœmia connumeratur, & de qua loqui uelle nemo non aſſenſerit. Næ igitur meo iudicio, haud errauerit fortaſſe qui leget* προσαπαρτίαι.

32 *Iſtud problema ut Græcè legitur, prima fronte falſi nomine laborare, nedum legenti negotium facere, ſunt qui autumant, exiſtimantes dulce amareſcere, amarum tamen in dulce retrogrado ordine redire non poſſe. itaque inuerſa nonnihil uerborum ſerie, hoc pacto ſarcire uolunt,* διὰ τί αἱ κυψέλαι φύουσαι γλυκεῖαι, πικραὶ γίνονται ἐπὶ τῶν ἀποτελουμένων. *quorum ut ſententiæ non acceſſerim omnino, ita lubētius* ἐπὶ τῶν ἀποτελουμένων, *quàm* τῶν ἀπολλυμένων *cum Martino AEdituo meo, medicinæ doctore, cū ingenio tum iudicii integritate nulli ſecundo, legerim ſeruato dictionis, ut habet, filo. utut eſt, huius probl.* θεραπεία *haud ad ſtomachum facit: quāuis & in aſſignandis cauſis ipſe autor interdum mihi parum probetur, ut & problematographorum plerique.*

36 Τὸν πταρμὸν ἐρεθίσει τὰ σώματα. ἐρεθίσαι *legito, quemadmodum eſt in autographo.*

38 Ἔσωθεν φαίνεται σὰρξ τοῦ ἐκπαρισθέντος ὀστοῦ, &c. *Codex manuſcriptus habet* ἐμπορπισαντος, *non abſque manifeſti erroris indicio. fortaſſe haud alienū fuerit legere* ἐμπορπισθέντος, *minus detruncata aut etiam detorta uoce, quàm eius uice* τὸ ἐκπαρισθέντος *ingerere, præſertim ſi ſententiæ nihil decedat, nimirum ſumpto uocabulo metaphoricè, à fibularum immiſſionis ſimilitudine.*

41 Τὰ ἀριστερὰ παραλύεται. *loco* παραλύεται, *eodem licet ſenſu, cum autographo* παρίεται *legas, ſua ut autori integra reddatur dictio. Pari ratione in fine eiuſdem problematis, in locum* τοῦ, τὸ ἀνάπαλιν, *irrepſit iſtud in uulgato codice* τὸ ἐναντίον, *quantumuis ἰσοδυναμοῦν.*

42 Ἐπὶ τὴν πρόσω ὑπομένον μέρος. *in autographo additur* τὸ, *& clarius ita,* ἐπὶ τὸ τὴν πρόσω &c.

57 Διὰ τί σημεῖον πωρωθέντων ὀστῶν, &c. *Locus iſte in archetypo exemplari dilucidior eſt paulo & integrior, hoc modo,* διὰ τί σημεῖον πωρώσεως ὀστῶν ἐστὶ τὸ, τὰς ἐπιδεσμίδας, &c. *Ibidem,* ῥαῖς τοῦ αἵματος θλίβει, *uide an poſſit debeátue legi* ῥανίδας *in accuſandi caſu.*

60 Τὸν κεράτιον δὴ ὑμένα ἠρεμεῖν, &c. In autographo ὑμένα non eſt adſcriptum.

61 Δύσκαπνον δὲ αὐτοῖς ἐστὶ τὸ σῶμα. Lego δύσπνουν δὲ, &c. Ibidem poſt, ἀλλὰ τῆς σφίγξεως αἰσθήσεως, in manuſcripto exemplari quod unicum nobis fuit, & bene mendis aſperſum, uiſuntur aliquot adulterini commatis uerba, haud ſcio quo ſenſu quóue dictionis filo conſtituta: hæc nimirum, οἷος ἐστὶν ἔκτος ἀνεπισκοτήτως βλέπεται. Quæ ideo uiſum eſt adnotare, ut feliciorem quis nactus genium, aut codice adiutus emẽdatiore, locum integrum ſarcire queat.

62 Ἐκ κεκραμένου ἄγαν ὕδατος καὶ ψυχροῦ ὄντος. Loco ψυχροῦ legendum ſuſpicor ὄξους: iſta enim oxycrati miſcella eſt. Ibidẽ, μᾶλλον φοινίσσονται, in autogr. additum eſt τοῖς τόποις.

63 Κἂν τὸ θαλάσσιον αἱμώδηται. Autogr. addit αὐτὸ τὸ θαλ. Ibidẽ, τὸ δὲ λεπτὸν καὶ γλυκὺ, ὡς ἐκ μεγάλων συνεστὸς ὄγκων. Videtur repugnare rationi locus. quare ad plenam ſententiæ perfectionem, deſiderari inoculationem aliquot uocum crediderim, ita ut ſimile quid deſit, ὡς καὶ τὸ ἐναντίον τὸ θαλάττιον, ἁλμυρὸν: ratio ſubſequatur, ὡς ἐκ μεγάλων συνεστὸς ὄγκων. Vt nanque craſſarum aliquid ſit partiũ, in tenue, ac propterea dulce, non congruit, utpote terreum minimè: quod uel ex ſequenti conſtabit problemate, niſi fortaſſis ea uerba, ὡς ἐκ μεγάλων συνεστὸς ὄγκων, παρεληλύθειν, atque idcirco obeliſco iugulanda cenſeas.

64 Problema iſtud an ueritati ſit conſonum, tecum expende lector. Nam uidetur illi reclamare & ratio (quo etenim magis ad tertias decoquitur, hoc inſpiſſabitur amplius ſtrigmentitia craſſitie, ſaliſque pars craſſior ſubſidet, exhalante atque in fumum ſe reſoluente tenuiori) & ſalis ſtrues è marinæ aquæ ſalſugine coctura conficientium experientia, diuerſum quid dictura (ut opinor) fuerit: ni de aqua per expiratum guttatim in metam collecta, loqui illum ſtatuamus: quod tamen non exiſtimo.

66 Ἀπὸ τῆς πεπτικῆς πυρώσεως. Autogr. ὑπὸ habet.

68 Οἴκοις ἀτρεμίας οὔσης. Suſpecta eſt mihi hæc lectio ut adulterata: quare bona ratione uideor mihi legere ἀνεπιλήπτως, & commodo ſenſu. facilis autem in literis affinibus lapſus eſt.

70 Γίγνεσθαί τε καὶ εἶναι πλείονα κατὰ φύσιν. Fortaſſe legendũ addito ἢ, διαζευκτικοῦ, aut articulo τὰ, hoc modo, πλείονα ἢ, uel, τὰ κατὰ φύσιν.

71 Διὰ τί παρὰ τὴν ὀσφὺν οἱ πυρέξαντες ἀκορέστως ἔχουσιν; Quid ſi ſenſui fidei arbitro, ſimul & rationi ſeruientes, pro ἀκορέστως legamus, uti & ueri, ἀχαρίτως (prono alioqui lapſu) uel ἀφορήτως?

72 Ἔνθεν καὶ διαρκοῦσι, νάρκα δὲ, &c. Codex manuſcriptus habet διαρκῶσι: ego ναρκῶσι conſtanter lego.

73 Ἀπεργάζεται ταῖς ἐκπνοαῖς. Legendum cenſeo contra exemplarium fidem, ἐννοίας, hoc eſt dementiam.

75 Διὰ τί οἱ κεφαλαλγίαι. Manuſcriptus habet κεφαλαίαν.

79 Ὅτι δυσωδία τοῦ ψυχικοῦ πνεύματος, &c. Lego (quanuis uterque repugnet codex) per ο δυσοδία, non per ω δυσωδία. Quid enim ſpiritui animali cum graueolenti eſt commune uſquam?

83 Καθ᾽ ὅτι πνεῦμα συμβάλλει καὶ τὸν θώρακα συνδιεγείρειν αὐτῷ. Legendum arbitror ſecundum autographi fidem, καθ᾽ ὅτι τὸ πνεῦμα συμβάλλει, καὶ τὸν θώρακα συνδιεγείρει αὐτῷ.

ADiectum erat in calce autographi problema ad criticos planè relegandum, de diſcrimine inter τὸ ἄμμον καὶ ψάμμον, nihil ad præſentis operis colophonem faciens. Sed id rectè Iac. Tuſanus, ut eſt uir magni iudicii, numero ſummouit, ac ueluti ſuperfluam molem (ut erat) reſecuit. Siquæ reliquæ in excuſo olim typis exemplari ſuperſunt mendæ, quæ certè ſunt, eæ ipſæ, quoniam facili characteris alicuius immutatione reſtitui ab oculato lectore queunt, ſtudio ſunt à nobis omiſſæ, ne inutili ſegete latius chartas occuparent. Siquidem iſtud ſat egimus modò, ut ἀξιοχρεώτερα uitia commonſtrando, ea à noſtra uindicaremus tranſlatione. Vale lector candide.

ORIBASII SARDIANI MEDI-
ci longè excellentiſſimi opera, tribus tomis digeſta,

Joanne Baptiſta Raſario interprete.

PRIMVS HABET
Synopſeως ad Euſtathium filium libros nouem, quibus tota Medicina in compendium redacta continetur.

COSMO MEDICI ILLVSTRISSIMO ET EXcellentiſſimo duci Florentiæ, Ioannes Baptiſta Raſarius Nouarienſis medicus S. P. D.

QVVM mihi ab ineunte ætate perſuaſiſſem, Coſme Medice dux maxime, nihil ingenii exercitatione ſtudiiſque literarum eſſe præſtantius, nihílque eſſe homini magis proprium quàm pro virili parte omnibus prodeſſe: ita ſemper in literis ſum verſatus, vt quoad eius fieri à me poſſet, publicæ omniũ vtilitati conſulerem. itaque & libellos aliquod admodum adoleſcens de Græcis Latinos feci, & Græcas literas multos annos in academia Ticinenſi publicè docui: quo etiam munere in hac vrbe clariſſima nunc fungor. Quúmque arderem incredibili deſiderio vt aliquod mearum vigiliarum munus in tuo nomine appareret, vt quoniam tuo, maiorúmque tuorum beneficio literæ ſcientiǽque omnes, quæ iamdiu exules in tenebris iacebant, reſtitutæ, atque in Italiæ luce collocatæ, & ad ſummum gradum euectæ fuerunt, aliquam tibi ego quoque grati animi mei ſignificationem darem, vt id poſſem efficere, mihi ſuppeditauit Nicolaus Sammichelius Nouocomenſis, vir præſtantiſſimus, & ſingulari medicinæ multarúmque artium ac ſcientiarum cognitione ornatiſſimus. Is enim quum ſciret ea quæ fuſa latius antiquiores medici perſequuti eſſent, omnia ab Oribaſio vnum in volumen eruditè diligentérq; fuiſſe redacta, vt vno quaſi aſpectu quilibet totam medicinam intueatur, mihi perſuaſit vt eum librum latinitate donarem. quod vt maturius facerem, codicem ſuum peruetuſtum, quem olim ex Græcia deportauerat, mihi accommodauit. Quúmque is liber ad eundem qui author ipſius confectionis fuiſſet, quaſi iure quodam eſſet deferendus, ipſe Princeps admonere me cœpit atque hortari ne tibi id quod ſciret me iandiu animo exoptauiſſe, deberem diutius: quinetiam mihi vrgendam eſſe hanc occaſionem neque vllam reperiri meliorem poſſe confirmauit. Quod quũ vir ſumma virtute & humanitate Petrus Carneſeccus tui obſeruantiſſimus ex me cognouiſſet, ita approbauit, & conſilium hoc commendauit, & vt in eo omnino perſtarem, ampliſſimis verbis admonuit, vt licet ego non eſſe mihi properandum ſtatuiſſem, quanquam hoc valde cupiebam, tamen eruditiſſimorum hominum, & quibus me chariſſimum eſſe ſentirem, hortatu ac ſuaſu factus ſim promptior. nam præter rationes quas ipſi afferebant, videbam ego multas cauſas eſſe quamobrem Oribaſius medicus tibi eſſet dedicandus. Etenim præterquam quòd tanta ſit nominis tui celebritas atque fama, tantáque fuerit vſque à puero de te concepta opinio, re poſtea confirmata, & facta in dies maior, vt non modò tua feliciſſima Reſpub. te vehementer diligat atque obſeruet, ſed etiam vt omnes mortales te maximopere admirentur, quum omnes vno ore ſummam prudentiam tuam, & in iſta Repub. adminiſtranda æquitatem commendent, mores tuos optimos celebrent, temperantiam in te ita ſuſpiciant, vt licet in vrbe pulcherrima & in omni genere deliciarum affluenti, ſumma cum poteſtate ſis, ita tamen ſemper vixeris vt non modò crimine, ſed etiam ſuſpicione omnino carueris: & te quaſi numen quoddam in hac mundi ſede ad vſus hominum bonorum, & præſertim eorũ qui in literis tempus operámque ſuam ponunt, diuinitus collocatum venerentur. Quædam etiam non mediocris inter medicum & Medicem intercedit ſimilitudo. nam vt medicus corporis morbos profligat, vt animi ſedes ac domiciliũ conſeruetur: ita Medices animos ſanauit, vt ſe vnà cum corporibus tueri & conſeruare diutius poſſint. atque (vt de te, dux maxime, tuíſque maioribus ſimul verba faciam) id cognominis Dei optimi maximi voluntate vobis fuiſſe impoſitum videtur. Quum enim totam fere Italiam barbaries quædam occupaſſet, vt literæ omnes iacerent, artes ſordeſcerent, ſcientiæ contemptui ducerentur, vt vix vllum eſſet earum veſtigium, militaris denique diſciplina ita eſſet deſpecta vt Itali omnium ignauiſſimi haberentur: ita vos omnia reſtituiſtis, omnia inſtauraſtis, omnia denique à morte ad vitam reuocaſtis, vt quemadmodum reſolutos, attonitos, & eos quorum mens caligine quadam oppreſſa munere ſuo non fungitur, medici curant, & hominum ſalutem cuſtodiunt: ita vos languidos & propè iacentes erexiſtis, enerues robuſtos reddidiſtis, ſtupidos excitaſtis, tenebras ex animis hominum expuliſtis, & à barbarie, quæ erat rerũ omnium pernicies, liberaſtis, vt veſtra virtute veſtróque beneficio omnia priſtino nitori & decori fuerint reſtituta. quas in res tu nunc etiam ſic incumbis vt non modò ab optimis ſummíſque principibus originem ducere, & à Ioanne Medice clariſſimo fortiſſimóque Imperatore genitus eſſe videaris, ſed ſicut virtutem, ita etiam gloriam eorum omnium longè ſuperes: quod quidem res quamplurimæ à te præclariſſimè geſtæ, innumera ſanctiſſimáque inſtituta tua, & ingenium omni liberali doctrina politiſſimum, & perpetuum ſtudium in homines eruditos, perſpicuè declarant. quæ omnia propter ſingularem meam erga te obſeruantiam nunc libentiſſimè explicarem, niſi imparem factis orationem meam futuram planè ſcirem, & Oribaſius me admoneret ſe ideo compendium hoc conſcripſiſſe ne liber in ingens volumen excreſceret: & tu denique maximarum rerum, & iſtius optimæ Reip. adminiſtratione, & rei militaris negotiis ſis impeditus, vt multa huiuſmodi legere non poſſis. Quamobrem te maiorem in modum rogo vt Oribaſium in fidem amicitiámque tuam ſic recipias, vt quamuis Iulianum eruditiſſimum Imperatorem cui charus fuit, amiſerit, nunc tamen hac multo meliore patroni cõmutatione gratuletur: & quæſo vt hanc animi in te mei propenſionem ita accipias, vt ab homine qui te plurimùm colit & obſeruat profectam putes: nec huius opuſculi exiguitatem, ſed animũ quo nomini tuo conſ[illegible]atur, æſtimes atque perpendas. Cura vt valeas. Venetiis, Calend. Decemb. M. D. LIII.

Primo libro continentur ea quæ ad bonam valetudinem tuendam pertinent, déque exercitationibus & euacuationibus quæ viris mulieribúſque conueniunt: & de aëre, ſudoribus, balneis naturalibus & arte paratis, cataplaſmatis, dropacibus, ſinapiſmis, & iis quæ ruborem inducunt, agitur. Eius verò capita ſunt hæc,

Præfatio ad filium,	
De frictione præparante,	Cap. I.
De exercitationibus,	Cap. II.
De generibus exercitationum,	Cap. III.
De frictione,	Cap. IIII.
De vociferatione,	Cap. V.
De rebus venereis,	Cap. VI.
De venæ ſectione,	Cap. VII.
De iterata ſanguinis miſſione,	Cap. VIII.
Quantum ſanguinis mittendum ſit.	Cap. IX.
Quæ vena ſit ſecanda,	Cap. X.
De tempore venæ ſecandæ,	Cap. XI.
De arteriarum ſectione,	Cap. XII.
De cucurbitulis,	Cap. XIII.
De ſcarificatione,	Cap. XIIII.
De hirudinibus,	Cap. XV.
De purgatione,	Cap. XVI.
Quæ per inferiores partes purgent,	Cap. XVII.
De vomitibus,	Cap. XVIII.
De clyſteribus,	Cap. XIX.
De glandibus,	Cap. XX.
De iis quibus caput purgatur,	Cap. XXI.
Quæ menſtruas purgationes ducant,	Cap. XXII.
Sudores mouentia,	Cap. XXIII.
De aëre,	Cap. XXIIII.
De fomentis,	Cap. XXV.
De cataplaſmate,	Cap. XXVI.
De lotionibus,	Cap. XXVII.
De balneis induſtria paratis,	Cap. XXVIII.
De balneis pernaſcentibus,	Cap. XXIX.
De dropacibus,	Cap. XXX.
De ſinapiſmo,	Cap. XXXI.
De inſeſſu in ſolio ex oleo,	Cap. XXXII.
De ingreſſu in hydrelæum,	Cap. XXXIII.
De remediis metaſyncriticis,	Cap. XXXIIII.
Quæ ruborem inducant,	Cap. XXXV.

ORIBASII SARDIANI SYNOPSEΩS ad Euſtathium filium, liber primus,

Ioanne Baptiſta Raſario Nouarienſi medico interprete.

QVVM diuus Iulianus Imperator nobis olim iniunxiſſet vt quæcunque medici præſtantiſſimi conſcripſiſſent quæ ad tuendam valetudinem pertinerent, vnum in volumen redigeremus, nos ea ſeptuaginta libris prompto animo cõprehendimus. Nunc verò quum tu, Euſtathi fili ſuauiſſime, ea etiam in compendium redigi cuperes, id quoque impigrè confeci: ſiquidem videbam hoc non ſolùm tibi, quum iter faceres, ſed aliis etiam qui non oſcitanter medicinæ operam dant, maximè accommodatum fore. B Quicunque enim in latis medicinæ ſpatiis vagati, ſtudioſè & diligenter ſe in ea exercuerunt, hoc compendium habebunt, quod facilè eis ſuppeditabit ea quæ fuerint agenda. quandoquidem qui hæc quæ à me breuiter ſummatimque dicuntur, perlegent, ad memoriam reuocabunt omnia quæ ad cuiuſque rei cognitionem pertinent: & fiet vt eorum quæ in vſu medicinæ verſantur, ſatis magna eis ſuppetat copia, neque onus pergraue ſecum ferant. Ea autem morborum remedia ſolùm deſcribentur quæ in promptu ſunt, & parari facilè poſſunt, & C quæcunque medicamentis & victus ratione quod facto opus eſt, præſtare conſueuerunt. De parte verò medicinæ quæ manu medetur, quòd ea in itineribus tractari difficiliter poſſit, mentionem nullam faciam. ad eam enim plerunque opus eſt machinis atque inſtrumentis quæ neutiquam facilè ſuppetunt, quemadmodum in fracturis perſæpe & articulorum luxationibus contingit. ex quibus quæ ſolùm manu curari queunt, ab iis qui pueros corporis exercitationem docēt, quiq; athletarũ curã gerunt, optimè reſtituuntur. Hæc igitur & alia omnia D quæ manuum opera curantur, melius ab exercitoribus obeuntur. Quocirca hæc demandantes eiuſmodi hominibus, eorum quæ nos vrgent, quæque diutius conſultandi tempus non concedunt, curationes quæ medicamentis & ratione victus abſoluuntur, percenſebimus.

De frictione præparante, Cap. I.

ANte exercitationes corpus mediocriter calefacere frictione ex linteis oportet: mox oleo manibus nudis fricare, donec corpus probè calefiat & molliatur, & rubor floridus appareat, & in molem extollatur.

De exercitationibus, Cap. II.

EXercitatio eſt vehemens motus. Terminus vehementiæ eſt anhelitus ad frequentiorem alteratio. Porro laborioſæ exercitationes membra organica præparant, & robuſtiora ad actiones, & ad validiſſimam alimenti attractionem promptiſſimámque alterationem, & meliorem appetitum propter calorem excitatum reddunt, meatus purgant, & vehementi ſpiritus impetu excrementa expellunt. Quum igitur digeſtionem in corpus adiuuent, neque crudorum neque incoctorum ciborum aut ſuccorum in ventriculo atque inteſtinis multitudo ſit, oportet. periculum enim eſſet ne antequam per concoctionem vtiles facti eſſent, in omnes animantis partes raperentur. ex quo perſpicuum eſt exercitationes debere cibum præcedere. Opportuni temporis nota, vrinæ color eſt. quæ enim aquæ ſpeciem præfert, crudum adhuc eſſe eum ſuccum indicat qui à ventriculo ſubmittitur: quæ verò rufa bilioſáque eſt, iandudum concoctum eſſe: quæ mediocriter pallet, nuper factæ concoctionis ſignum eſt. ac tunc quidem adeunda eſt exercitatio, eiectis tamen prius excrementis quæ in veſica & ventre continentur.

De generibus exercitationis,

Cap. III.

OMnium exercitationum commune illud eſt vt animanti caloris incrementum ex ipſis excitetur. Ex ſingulis porro exercitationibus alia valens eſt, in qua reſpiratio eſt violenta ſine velocitate, quæ muſculis & neruis robur parat. eiuſmodi ſunt, fodere, & onere maximo ſublato, aut manere eodem in loco, aut paululum procedere. Decliues etiam inambulationes huius generis ſunt, vt ſiquis per funem manibus comprehenſum ſcandat, & alia quamplurima his ſimilia: aliæ verò citra robur & violentiam peraguntur, cuiuſmodi ſunt curſus & vmbratilis armorum exercitatio, & quum duo ſummis manibus concertant inter ſe. quæ verò per follem & paruam pilam fit exercitatio, eſt compoſita ex robuſta & citata. quæcunque autem exercitationes robuſtæ ſunt, iis omnibus vt vehementibus vti poſſumus, motus celeritate abiecta. Præterea ex ipſis exercitationibus aliæ magis lumbos quàm manus vel crura exercent: aliæ ſpinam aut thoracem ſolùm aut pulmonem. Vſqueeò exercendum eſt dum corpus intumeſcat, & floridum fiat, motúſque & prompti & æquabiles & concinni edantur: inter quæ ſudorem calidum commiſtum intueberis.

Ac tum primùm inhibenda exercitatio eſt quum aliquod horum fuerit immutatum: veluti ſi contractior corporis moles videbitur, illico deſiſtendum eſt: eodémque modo ſi floridus color euaneſcat, eſt ceſſandum. In motibus quoque ſiquid remitti videatur, ſtatim eſt deſinendum: itémque in ſudoribus ſiqua mutatio aut in copia aut in qualitate contingat, vt ſi vel minor vel frigidior edatur, erit itidem quieſcendum: tum corpus oleo perfundendum, & deinde vtendum apotherapia: poſtremò autem apotherapeutica frictione vtendum, vt exercitores facere conſueuerunt.

De propria frictione,

Cap. IIII.

EX frictionibus vehemens, denſandi, lenis, rarefaciendi vim habet. quocirca ea corpora quæ ſupra modum laxata ſunt, vehementer ſunt fricanda: quæ conſtricta ſunt, leniter: quæ mediocriter ſe habent, in iis nec vehementi nec leni frictione, ſed quoad eius fieri poteſt, vtroque extremo declinato, vtendum eſſe perſpicuum eſt. Nimia frictio extenuat: quæ verò quantitate media eſt, nutrit. Atque hæ tres differentiæ frictionum quæ à qualitate ducuntur, tribus quæ ex quãtitate exiſtunt, cõiunctæ, coniugationes nouem efficiunt.

De vociferatione,

Cap. V.

IN vociferationibus ſuauis & lenis vox nihil ad bonam valetudinem confert: at ſonus vocum grauiorum vtilis eſt: quocirca in eo exerceri conuenit. ita enim plurimus aër per inſpirationem attractus in corpus, thoracem atque ventriculum extendit, & totius corporis meatus dilatat atque diducit. Quamobrem in lectionibus humores exuberantes excernuntur: ac in elatioribus quidem lectionibus per ſudores: in ſubmiſſioribus verò, per occultum totius corporis perſpiratum. Illa enim attenuatione efficitur vt multa excrementa, ſcreatus, ſputa, mucus, & pituita expellantur, & conſumantur. nam quibus calore opus eſt propter frigiditatem, quódnam afferri accommodatius auxilium poteſt quàm id quod actio reſpirationis præſtat? Ergo ſæpe legendum eſt, vt toto corpore laxato, carnéque raritate perfuſa, arteriam cæteróſque ſpiritus tranſitus ſtudioſè raros efficientes, per grauiores vocis terminationes modulemur. Vocis actione neque temere neque incõſultò vtendũ eſt, neque etiam quum prauorum corruptorúmque humorum adfuerit copia. Quinetiam vox exercẽda non eſt quum magnæ & euidentes ſtomachi cruditates apparẽt, ne corrupti vapores largius per corpus diſtribuantur.

De venereis, ex Rufo,

Cap. VI.

EX rebus venereis hæc commoda ſunt, quod ſuperuacaneum eſt inaniunt, corpus agile reddunt, ad in-
A crementum promouent, & magis vtile efficiunt. Animo
verò id præſtatur à venere vt impeditam rationis vim ex-
plicet, irámque vehementem ſedet. ideo fit vt venus me-
lancholicis, ſiquid aliud, accommodatiſſimum ſit reme-
dium. Eadem integros ſenſus reddit eorum quicunque
alio inſaniæ genere laborant: ſummè facit etiam ad mor
bos qui ex pituita naſcuntur. Alii ab inedia ad cibum fa-
cilè ſumendum redierunt: alii à continuis pollutioni-
bus quæ in ſomnis fiebant, ſunt liberati. Naturæ autem
venereis idoneæ, ſunt calidæ & humidæ: præ cæteris ve-
B rò quæ proniores ad venerem ſunt. Minimè omnium ad
venerem facit victus exſiccans & refrigerans, atque ætas
ſenilis, tempus autumnale. Ergo victus ratio humida &
calida inſtituenda eſt: labores & cibi moderati ſint:
quemadmodum labores moderati, ita etiam concubitus
moderati conueniunt. nam & ad rem ipſam incitant, &
conſuetudine facilitatem quandam præbent. Libido, ſi-
quid aliud, alimenti exuberantiam exigit: ex quo fit vt
qui cibi valde nutriunt, ii ſint accommodati. Atque ex
piſcibus, polypodes apti ſunt. excitare enim venerem
C mirum in modum exiſtimantur: quicunque etiam mol-
les carnes habent, huius ſunt generis. Ex oleribus, ormi-
num, eryſimum, eruca, & rapa, hæcque vt medicamenta
apta ſunt: ex leguminibus profunt fabæ, cicer, eruilia,
phaſeli, & piſi: à quibus corpus quum flatu impletur,
tum verò etiam copioſè alitur. Ruta autem quia flatus
diſcutit ac propellit, ideo commiſcendi corporis libidi-
nem obtundit. Vuas ego magnopere commendo: nam
& humectant, & ſpiritu replent ſanguinem qui impetu
fertur in venerem. Qui ad venerem eſt acceſſurus, recen-
D tes ſatietates, cruditates, ebrietates, & famem caueat.
coire enim cum excremẽtis malum eſt. Qui venereis vti
voluerit, optimè vtetur à cibo qui ad ſatietatem non ſit
ingeſtus. nam hoc ad vires confert, & refrigerationes
quæ ſubſequi ſolent, minus contingunt. noxium eſt poſt
labores concumbere. Cauendus etiam concubitus eſt à
laſſitudine, & poſt vomitus qui præceſſerint, itémque
purgationes, & alui fluxus recentes: ſiquidem diuturnos
quandoque venus exſiccat. Ita vehementes quoque cu-
piditates non laudo: imò verò tum continendum magis
E cenſeo, ac præſertim iis quos morbus aliquis infeſta.

De venæ ſectione, ex Galeni ſententia,

Cap. VII.

VEnæ ſectio non ſolùm quum plenitudo eſt, eáque
ſiue ad robur, ſiue ad vaſorum quibus ſucci conti-
nentur, amplitudinem pertineat, ſed etiamſi plenitudo
nulla ſit, magnopere prodeſt initio inflammationis, quæ
vel ex dolore, vel ex plaga, vel ex partium corporis im-
becillitate oriatur. Si magnus morbus expectetur, ſan-
guis omnino mittendus erit, etiamſi plenitudinis ſigna
F non adſint, habita tamen ratione ætatis, anni, temporis,
& virium. Vtrúmne ad venæ ſectionem omnino progre
diendum eſt, in vtroque plenitudinis genere, quum hæc
ipſa appareant in aliquo qui adhuc conſueta munia ob-
eat, an minimè neceſſe eſt, quum nullus magnus mor-
bus imminere videatur? an ſtatuendum hoc omnino eſt
vt in omnibus magnis morbis neceſſe ſit venæ ſectio-
nem confeſtim adhiberi? Qui verò nihil eiuſmodi paſſi
ſunt, omniúmque corporis partium conſtructionem
vitio carentem ſunt ſortiti, duplici via euacuantur: ſan-
G guinis quidem miſſione ſi in victu ſint intemperantes,
ſine venæ ſectione autem ſi temperatè vitam degant.
nam & multa frictione, balneíſque, & ambulationibus,
atque aliis motionibus, & item vnctionibus in quibus
digerendi vis ineſt, ſtatim exhaurire plenitudinem po-
teris: niſi fortè craſſi melancholicíque ſanguinis abun-
dantia tibi adeſſe videatur, quandoquidem tunc venæ
eſt facienda ſectio. Vbi autem crudi ſucci exuperant,
antequam morbus incipiat, euacuabis, ſed cautè: vbi
verò febris iam accedit, non item. Siqui autem faci-
H lè in morbos incidant, nec tamen vllum ſymptoma
appareat, eis initio veris ſecanda vena eſt. Omnibus
etiam quos ſingulis annis morbi qui ex plenitudi-
ne oriuntur, in æſtate exercere ſolent, ineunte vere

mitttendus eſt ſanguis. Idem quoq; faciendum eſt in iis qui eiuſmodi morbis verno tempore corripiuntur. Id verò facere antequam æſtas incipiat, & ſub finem veris expediet.

De iterata ſanguinis miſsione,
Cap. VIII.

IN quibus multa euacuatione opus eſt, vires autem infirmæ ſunt, in iis partiri euacuationẽ præſtat, vt quũ parum ſanguinis detraxerimus, iterum, ſiq; lubet, etiam tertiò eundem mittamus: quemadmodum in iis fit in quibus crudorum humorum ineſt copia. Cæterùm vbi feruefcentis ſanguinis copia redundat, acutiſsimam febrim accendens, euacuatio confertim facienda eſt, conandúmque eſt inanire vſque ad animi defectionem, virium robore diligenter inſpecto: quemadmodum ſcio quibuſdam ſex ſubinde heminas ſanguinis fuiſſe detractas. Quamobrem etiam de nocte venam interdum incidere ne verearis. Animum verò diligenter adhibere oportet ad detractionem, pulſus tangendo dum ſanguis adhuc fluit, ne fortè pro animi defectione, mortem afferre te neſcias.

Quantum ſanguinis mittendum ſit,
Cap. IX.

MOrbi magnitudo & virium robur primi ſcopi ſunt mittendi ſanguinis. hi aucti maiorem euacuationem eſſe faciendam indicant: non aucti, tantum eſſe diminuendum de ſanguinis miſsione, quantò illi minores ſint redditi. Deinde expendendum eſt qualis ſit hominis natura. quibus enim venæ amplæ ſunt, quique mediocriter ſunt graciles, nec candidi, neq; tenera carne, eos copioſius euacuabis: qui verò contrà affecti ſunt, parcius. nam & parum ſanguinis habent, & facilè exoluuntur. Eadẽ etiam ratione pueris vena incidenda non eſt vſq; ad decimumquartum ætatis annum: pòſt verò ſi copiam ſanguinis cõgeſſerint, tempúſque anni vernum ſit, regióque temperata, ac puer ſit natura ſanguinea, ſanguinem minues. id quod multo etiam magis facies ſi grauioris morbi periculum immineat. Primùm autem detrahes vſque ad heminam, ad ſummum. quòd ſi vires firmæ eſſe tibi videbuntur, dimidium adiicies iterata miſsione. Iam ſeptuagenarios quoque, quum vires robuſtæ ſint, euacuabis. Mentem verò adhibere oportet ad ſanguinis mutationem tum in colore, tum etiam in cõſiſtentia, ac præſertim vbi inflammationis cauſa vena ſecetur.

Quæ vena ſit ſecanda,
Cap. X.

REuulſionis cauſa venam ſecato è directo partium ad quas ſanguis fluit, vt affecto liene, vena quæ eſt prope annularem digitum ſiniſtræ manus, vel interna cubiti ſecanda eſt. In lateris dolore eam quæ rectà ad locum affectum pertinet, incides. Oculorum præterea dolores vehementes mirum in modum ſedantur ſi vena humeraria in cubito è directo ſecetur. Sunt hi tres modi ſanguinis ex cubiti vena mittendi, interior, exterior, medius. Interior autem vtilis eſt iis quorum partes quæ infra collum ſunt, patiuntur: exterior verò iis quibus facies & caput laborant: medius denique ad inferiores & ſuperiores partes eſt accommodatus. Si in venæ ſectione error committatur, in media vena neruus ſubiectus incidetur: eámque, niſi magna neceſsitas vrgeat, ſecare cauendum eſt. Humerariam venam omnino ſine periculo ſecabis: & tamen ex hac quoque nonnulli diuturnos dolores acceperunt: ſed nemini eorum qui ita fuerunt affecti, ſemel vena fuit percuſſa, ſed bis & ter ab iis qui eam ſecabant, poſteaquam aberrauiſſent. Maxima verò inciſione ſemel facta, nemo inflammationem nec dolorem ſenſit: idcirco citra timorem incidenda eſt. Magna verò cura adhibenda eſt in ſecanda media. Infernam verò ne ſecemus danda opera eſt. Porro vt partes memoratæ ſecta cubiti vena iuuantur, ita quæ his ſunt inferiores, hoc eſt coxa, veſica, & vterus, curãtur ſectione earum quæ prope malleolos & poplitem ſitæ ſunt. Renes ab vtraque parte venarum ſubleuantur. In prin-
A cipiis autem inflammationum vena ſecanda eſt ad reuellendum. In inueteratis, præcipuè mittendus eſt ſanguis ex ipſis affectis particulis. Si ab iis non queas, à propinquis mittito. In quibus autem corporibus nulla adhuc particula affecta eſt, euacuationémque vere ineunte antè molimur, vena omnis æquè eſt ad incidendum accommodata.

De tempore venæ ſecandæ,
Cap. XI.

B IN quacunque diei noctíſque hora, animum attendendo ad ſingularum acceſsionum in febricitantibus declinationem, venam ſecabis. In iis verò qui febrem non habent, hócque indigent auxilio, magnitudo affectionis ad quam venæ ſectione opus eſt, ſpectari debet. quũ nihil horum aut vrgeat aut prohibeat, præſtat manè venam ſecare, interiecto vnius horæ ſpatio, ex quo quiſpiam eſt experrectus. Alios lauari melius eſt: alios etiam prius deambulauiſſe: alios verò, poſtquam nonnullas res conſuetas confeciſſent. Vbi verò ſimpliciter euacuare volumus, eodem etiam die iteranda erit ſectio: at in
C quibus reuellere, ſi duobus deinceps diebus fiat, optimè fiet.

De arteriarum ſectione,
Cap. XII.

ARterias quæ in temporibus ſunt, medici ſecant quũ humores calidi & flatuoſi in oculos confluũt. eas verò quæ poſt aures ſunt, in vertigini obnoxiis, atque iis præſertim quos diuturni capitis morbi calidi & flatuoſi exerceant. Iam verò & in aliis quoque diuturnis capitis morbis, arterias quæ poſt aures ſunt, incidunt: alii verò incidere arterias verentur, quia ſanguinis fluxus
D difficiliter ſupprimitur, & quia quum ſectio ad cicatricẽ venit, aneuryſma efficitur.

De cucurbitulis,
Cap. XIII.

CVcurbitularum vſus neque in principiis morborum adhibetur, neque quum ſucci omnes æquabiliter exuperant in corpore: ſed quum antea euacuatum totum corpus fuerit, neque quicquã ad partem præterea fluat, opuſque ſit mouere, excutere, & ad partes extimas trahere. Ne verò prope mammas affigantur cucurbitulæ, ca-
E uendum eſt: illapſæ enim cucurbitulis nonnunquam mammæ, & inturgeſcentes, magna admodum difficultate auelluntur. quo quidem caſu cucurbitulas ſpongiis ex calida aqua circundare oportet, ſiquidem ita remittentur: ſin minus, cucurbitulas perforare conſilium eſt.

De ſcarificatione, ex Appollonii commentariis,
Cap. XIIII.

VEnam in anno ſæpe incidere non eſſe accommodatum puto, quoniam vnà cum multo ſanguine ſpiritus quoque vitalis effunditur: quo crebrius exhauſto,
F tota corporis compages refrigeratur, & omnes naturales actiones peius obeuntur. quocirca mea ſententia eſt, ab ignobiliſsimis partibus, vtpote à cruribus, ſanguinem mitti. Præſtantiſsimum hoc auxilium eſt tum ad tuendam ſanitatem, tum ad recuperandam, quum auerſa fuerit. Oculis quoque diutina fluxione oppreſsis, ac cæteris affectionibus capitis, itémq; thoracis & anginæ, prodeſt ſcarificatio. Conſtipationes autem quæ aliqua in parte ſint, locali ſcarificatione ſunt diſſoluendæ.

G De hirudinibus, ex Antyllo,
Cap. XV.

HIrudines captæ vnum diem ſeruandæ, atque exiguo ſanguine alendæ ſunt. Vbi vti volueris, partem cui applicandæ ſunt, nitro fricabis, & ſanguine illines aut fouebis: hirudinéſque in aquam puram & tepidam iniiciendæ ſunt, deinde ſumendæ, tum ſpongia excipiendæ, & ſtrigmentis purgandæ, ac denique admouendæ. Intumeſcentes autem trahere non deſinent donec ſale aut cinere ora ipſarum perſpergantur. Qum exciderint,
H ſpongiis fouendus eſt locus. Si ſanguinis fluxus perſeueret, gallam vſtam, aut ſpongiam nouam pice liquida illitam, & chartam vſtam aceto madefactam applicato.

De purgatione, Cap. XVI.

SAna corpora difficiliter purgantur:nam & vertigine
vexantur ac torquentur, fitque moleſta purgatio,&
celerius præterea exoluuntur.Qui igitur adhuc valent,
caſuri tamen in morbum ſunt niſi prius purgentur,eua-
cuandi ſunt ineunte vere.In comitialibus verò, quique
ægrè ſpiritum ducunt, pituitoſos humores ſubducēdo:
in doloribus verò articulorum,ſi cū multo calore ſint,
amaram bilem, ſi cum tumoribus frigidis, pituitam.
Prius tamē craſſi & glutinoſi humores attenuādi ſecā-
dique ſunt,& meatus etiam per quos humores à purgan
tibus medicamentis traiiciantur ac ducantur, aperien-
di,ſi optima in rebus omnibus ſit ſucceſſura purgatio.
Ergo in principio ſeroſos tenuéſque humores vacuabis:
craſſorum atque tenacium,quales ſuapte natura ſunt pi-
tuita & atra bilis,cōcoctionem expectabis. In iis autem
qui iam ægrotant ſi diuturnus morbus eſt futurus,ſem-
per eſt expectanda concoctio: at in acutis, quum ma-
teria turget, etiā in initio potes medicamētum præbe-
re,idque magna cum animaduerſione, quū humores in
motu ſunt, præcipites feruntur ac fluunt. Quicunque
autem in aliquam partem decubuerunt,ii neque vllo a-
lio auxilio mouendi,neque medicamento purgādi ſunt
priuſquàm fuerint concocti,quo etiam tempore criſis
efficitur.Quum verò medicamenta purgantia ventricu-
li os lædant, excogitatum eſt, odorata eiuſdem admi-
ſcere,vt ne ſola néve ſincera ipſorum vis ventriculi os
attingat.

Quæ per infernas partes purgent,quibus
vtamur, Cap. XVII.

ELleborus niger bilem & pituitam per aluum ducit
ſcammonia admiſta.Si purgare mitius velis,ſatis e-
rit ellebori radices ſiccas ad drachmas duas incidere,vi
nóque dulci,aut oxymelite perſpergere, deinde in len-
tibus aut ptiſſana coquere, vel cum iure gallinæ ſorbē-
dum dare:ſcammoneæ verò tres oboli poſſunt elleboro
admiſceri. Præſtat autem iucunditatis gratia, aniſi & pe
troſelini,& dauci parum elleboro adiungere. Cni-
dius coccus pituitam, & bilem, & aquoſa,& pleraque
expurgat: eſt autem feruēs & acutiſſimus ad purgandū.
Dantur eius grana triginta:ſi lenius purgare velis,vigin
ti:cortex auferendus eſt: internáque pars cum melle &
polenta trita præbetur,aut in melicrato potui datur,ſed
cum vino melius bibitur. A potu verò parum olei ab-
ſorbeto ne fauces exurat: ſumitur etiā ex melle cocto,
grana contrita melle illinendo. Mercurialis ſi te-
nera folia decocta comederis,abunde ſtercus expellēt:
ſi verò decoctum vino admiſtum bibas,valentius aluus
deiiciet. Polypodium pituitā, bilem & aquoſa edu
cit,radicis dātur drachmæ duæ affuſæ aqua mulſa vel a-
qua. Non peſſimè etiam ſuper ſalſamentum deraditur,
& ante prandium comeditur.Radix quoque in ptiſſana
aut Gallinaceo iure incocta, citra moleſtiam purgat.

Colocynthis pituitam & bilem puram educit. da-
tur medullæ interioris drachma vna ex aqua mulſa.Si
mitior purgatio quæratur, colocynthidos ſemen eiici-
to,in corticem vinum dulce perfundito,ſub molli cine
re coquito vſquedum probè concaluerit, ídque potui
dato iis quibus non vehementi purgatione opus eſt, &
quibus liuida exanthemata per cutim efflorеſcunt.

Aloe non acriter purgat,ſtomacho accommodatiſſi
ma eſt.Satis eſt dare drachmas duas cum aqua mulſa. pi
tuitam & bilem ducit. Sumi etiam commodè poteſt
quotidie à cœna.pertrāſit enim,neq; cibos corrumpit,
præterea neque ſitim neque famem inducit. Tritam a-
loē ſucco braſſicæ excipe, & catapotia ad ciceris aut fa-
bæ magnitudinem confice:ex iis duo aut tria ſumito,
vt euacuandi neceſſitas ſit.Potes etiam cum reſina cata-
potia conficere,& cum melle cocto, rectè quoque ſcā-
moneam admiſcebis. Epithymum atram bilem pi
tuitámque educit. Dato eius triti & cribrati drachmas
binas cum vino dulci,aut plus eo cum melle, ſalem ad-
miſcendo Confert flatuoſis, & hypochondriacis affe-
ctionibus,& cruditatib⁹,& quibus iecur grauatur, quí-
que difficiliter ſpirant. Agaricum pituitam & bilē
A purgat,& non acutè.Dātur drachmæ duæ ex aqua mul
ſa vel oxymelite. Euphorbium aquoſa & bilioſa
copioſè educit,éſtque eorum quæ norim acutiſſimum
atque ardentiſſimum.Hoc quidem hydropicis, colicíſ-
que,& iis qui ventres frigidiores habent conuenit, ſed
cæteros vehementer perturbat,ſitímque affert.Odoratū
aliquod ſemen miſcendum ei eſt: bibendum ex meli-
crato ad tres obolos. Cnicus pituitam & bilem,ſed
non vehemēter,purgat. Seminis triti ſuccus excolan-
dus eſt,& iure gallinaceo admixto ſorbendus. Quidam
B aniſo,melli,amigdaliſque commiſcent, & catapotia ad
arquatos conficiunt: huius quatuor drachmæ ſuffi-
ciunt. Scammonea nulla parte ſuperatur ab iis
quæ agitant & commouent, neque in acrimonia ne-
que in viribus: ſtomachi dolorem adfert, graueo-
lens, inſuauis & valde ſiticuloſa eſt: ex quo fit vt ali-
qui non incommodè aloen ei miſceant,& ita præbeant:
alii verò addāt thymi comā & ſalem,alii ſemina odora-
ta.Pituitam & bilem vehementer educit:datur eius pu-
ræ drachma vna ad ſummum. Si vomitus inſtent, apiū
C aceto intingendum ac mandendum eſt, itémque oliua
alba ſale condita,atque etiam ſalis grumus in ore eſt te-
nendus,quæ quidem omnia vomitum prohibent. Præ-
terea confert coriandrum odorari,& pulegium,& cala-
mintham.Sed præſtat in lecto paululum in quiete con-
tineri ventrem,& ſummos pedes fouendo, veluti etiam
confeſtim deambulare,& copioſos vomitus, & ventri-
culi morſus & vertigines excitat. Quū verò ad priſtinū
ſtatum redierint,tum deambulatio imperāda eſt,vt ſub-
inde ſenſim ſe ſubmoueant: id quod magis quàm celer
D greſſus irritat. Purgatione ceſſante, vtilius erit in lecto
recumbere,& ita vigiles quieſcere(magis enim cōfluet)
tunc verò etiam paulatim ſorbeant modicum aquæ ca-
lidæ cū aceto:nā & morſus abſterget,& excretiones pro-
ritat.Qui verò non purgantur,aquam mulſam ſorbeāt,
aut nitrum aqua liquefactum:ſed melius etiam erit glā
dem ex ſale & nitro confectam ano indere.

De vomitibus, Cap. XVIII.

QV oniam eos qui violenter vomunt, multa incō-
moda ſequi conſueuerunt, operæpretium erit mo-
E dos quibus facilè quis vomat,exponere. Vomitus enim
pituitam euacuat,caput leuat,& quandoque eum qui a-
uidius cibum iniecit, cruditatibus vexari, eúmque qui
nimio vino ſe ingurgitauit,lædi non ſinit. Quæ autem
ad ciendum vomitum adhibentur, ſunto neque acerba
neque arida, ſed partim dulciora & liquidiora, partim
acriora.Inter hæc probantur raphanus, eruca, vetus ſal-
ſamentum,origanum viride,cæpe parum & porri.Con-
ferunt etiam ptiſſanæ è leguminibus melle adiecto, i-
témque lomenta fabarum,& pingues carnes: non tamē
F oportet horum ſuccos tantummodo ſumere, ſed totam
molem deuorare:neque etiam diutius eſt in iis mandu-
candis immorandum,ſiquis velit euomere.ſint autem
omnia coquendo emollita.Inter vina,dulciora antefe-
renda ſunt: hæc enim magis fluitant. Potus eſto tepi-
dior:amygdalas etiā melle intinctas par eſt edere,túm-
que placentam guſtare,peponis ac cucumeris ſemē ma
ceratum & læuigatum cum melle offerre. ad hoc facit
etiam cucumeris radix trita ex melle.Qui volunt vehe-
mentius euomere,narciſſi bulbum aqua coquunt, eáq;
G vinum miſcēt.Ciet etiam vomitum irinum vnguentū,
ſiquis illitis eo digitis irritet.Valet etiam ad vomitum
excitandum non ceſſare, neque quicquam intermitte-
re.A vomitu tum os abluere, tum verò etiā faciem de-
bemus poſca diluta abſtergere. hoc enim & dentibus
prodeſt,& caput alleuat.

De clyſteribus, Cap. XIX.

CLyſteres qui iniiciuntur,vel mites vel acres ſunt: e-
ducendarum fæcum cauſa in febribus continuis
& malignis, & in iis qui ob longam imbecillitatem vi-
H res reficiunt,& excrementa difficulter eiiciūt,& in qui-
bus flatus excitantur, calidiorem aquam imponemus,
quum tepida ipſa inflet:idque vna expreſſione clyſteris
faciendum eſt. Fœnigræci verò decoctū mulicbribus
corporibus & delicatis iniiciemus,maluæ itidem, & iis

præſertim in quibus ſiccitas ineſt:in quibus verò morſus ſint,ſeminis lini decoctũ conueniet. Furfuris cremor,tragique,& item panis,& alicæ adferunt etiam aliquid alimenti: & quandoque vſus poſtulat vt vnà cum ſtercoris euacuatione aliquid quod alendi vim habeat adiungamus. Inteſtinorum etiam vlceribus quæ in ſuperficie ſint,hæc prodeſt iniectio,ad quæ accommodata etiã erit ptiſana adipe ſuillo addito. Betæ ſuccus & decoctum ad vertigines & palpitationes inteſtinorum iniecta valent:ſtercus etiã diſſoluunt,ac continuis morſiunculis occurrũt. Portulacæ ſucc⁹ vtilis eſt in feruoribus cæteriſque quæ conſequuntur, & iis quibus propter duri ſtercoris excretionem extrema recti inteſtini parte læſa, eryſipelatis affectio oborta eſt: ſed in eiuſmodi & ouum & oleum in quacunque inflammatione commiſcetur.Cõuenit hoc etiã iis in quibus tormina à flatibus excitantur.Magis verò flatus diſcutit decoctũ rutæ vel cumini,vel anethi,vel baccarum lauri,iis quoque in quib⁹ frig⁹ febrim excitauit prodeſt. Lac quãdoque iniicitur quum inteſtina vlcerata aut inflãmata ſunt, itémque renes & veſica & vterus. Roboris addendi gratia ſumendum etiam eſt mel, & anſerinus vel caprinus adeps. Hydrelæo vtemur in diſtentionibus, & ſtercoris retentione,atque etiam bitumine,quum eæ ex refrigeratione obueniunt. Butyrũ iis indimus in quibus propter inflammationem inteſtini recti excrementa continentur,& ſordida vlcera circa inteſtinum ſunt. Maluæ ſuccus & decoctũ vſui ſunt ad diutina tormina & inflammationes quibus inteſtina vexantur, quum anus quoque morbo ſimul affligatur. Mulſa iniicitur quum partes inteſtinorum illæſæ permanent,& ſtercus difficulter molleſcit. Vino autem & oleo, vel ptiſſanæ ſucco aut maluæ vtimur in iis qui opium ſumpſerunt. Vinum autem cum roſaceo & alba ouorum,aut ſapam, aut roſaceum incoctum initio adhibemus iis qui à teneſmo infeſtantur:mulſam verò aut lentis decoctum cum melle,aut pariter erui aut ptiſſanæ ſuccum cum roſaceo in abſceſſibus colum inteſtinum diſcindentibus. Menſura eorum quæ iniiciuntur, ad ſummum tres heminæ ſunt:ad minus,vna:mediocris iniectio duabus heminis perficitur.Sæpe autem & bis & ter iniicimus, ac præcipuè in iis in quibus exulceratio & inflãmatio in recto inteſtino adiacens ſtercus cohibet.Cæterùm acribus clyſteribus vtimur in iſchiadicis,& erecta ceruice ſpirantibus in quibus ſpiritus à ſtomacho non efflatur. Clyſter qui ſanguinis ducendi vim habeat,conſtat ex garo ſiluri,muria & aqua marina.Paratur etiam hoc modo, Mellis heminæ dimidium, aquæ heminæ duæ,muriæ holcæ tres,olei quarta heminæ pars,componantur: nonnulli bina oua adiungunt.Iis verò qui fungos mortiferos comederunt, nitrum,abſinthium, & raphani ſuccus, & & rutæ decoctũ iniicitur.Ad lũbricos qui aſcarides dicuntur,faciũt muria vel centauri decoctũ,vel abſinthii, vel lupinorũ,vel aloes, vel cedria cũ alicui⁹ decocto.Mihi verò vſu compertum eſt,auriculæ muris ſuccum triduò potui datum, ſæpenumero quod opus erat, confeciſſe:datur ſextarii quarta pars. In reſolutione inteſtini recti,clyſter ex muria imponẽdus eſt.Quos helminthæ lumbrici infeſtant,iis decoctum lupinorum,aut eorum cremor,aut rhus,aut muria debet imponi. Cupiditatib⁹ autem nimiis deſidendi quas teneſmus excitat, parum muriæ adhibendum. Si verò ſanguis ſincerus propter inteſtinorum exulcerationem fluat, herbæ ſanguinalis aut plantaginis ſuccum ,aut myrti baccarum nigrarum vino incoctarum dabimus.His poſtea admiſcemus thus vel acaciam,vel hypociſtidem,vel malicorium, vel alumen. Vlceribus inteſtini non fluentibus lac caprinum indimus,aut etiam bubulum , aut lycii drachmas duas, aut terræ Samiæ drach. quatuor: fluentibus autẽ & perhumidis vlceribus,chartæ combuſtæ , aut lentiſci cinerem, aut medicamentum ex charta conſtans cum aqua, aut decoctum adſtringentium.

De glandibus, Cap. XX.

GLandibus ſæpe vtimur ſtercoris educendi gratia, atque etiã in iis in quibus quod clyſteri iniectum eſt,non excernitur. Conficimus glandes ex ſale toſto melle & nitro:& thymum cocto melle excipitur: fiunt etiam ex reſina terebinthina & nitro:quandoque grani Cnidii parum addimus:morſus autem excitat, idcirco partes oleo ſunt vngendæ. Pyrethro itidem vtimur,oleo perfuſo:conuenitque paralyticis & flatibus ex frigore obortis.Centaurium verò cum pice & cerato accommodatum eſt ad pudendi remiſſionem.Infantibus grumus ſalis inditur: ficus etiam cum nitro atque cumino conficitur.

De iis quibus caput purgatur, Cap. XXI.

HVmores qui in capite ſunt,ſputis euacuamus ſi parũ euacuare velimus:idque facimus piperis & maſtiches admiſtione.Si verò copioſius euacuare propoſitum ſit,pyrethrum aut vuam taminiam mandere iubemus: præterea anemonæ vtriuſque radix manſa pituitã euocat:itémque cortex radicis capparis.igitur ſeroſum excrementum his remediis expellitur. Craſſum verò & pituitoſum educit ſinapi cum oxymelite gargarizatum, aut ſapa,aut origanum,aut hyſſopum coctum.Ego verò ſapam ſinapi cum oxymelite admiſceo. Si verò cerebrũ muco purgandum ſit, acribus eum remediis quorum nonnulla mouent ſternutamentum,euocabimus.Per nares igitur purgat anagallidis vtriuſque ſuccus, omniſq; anemonæ & betæ.Naribus etiam infunditur foliorum cucumeris ſylueſtris ſuccus vel per ſe, vel cum betæ ſucco aut decocto. Sternutamentum autem crudis humoribus qui in thoracis, pulmonis, & capitis partibus continentur,minimè conuenit. Os ita illinetur, ſinapi cum betæ ſucco palatũ columellámque vngito,& proderit:idémque per nares purgat,& facilè ſuppetit. Sæpe etiam melanthio ad nares illiniendas vſus ſum, quandoque acri aceto pridie macerans, poſtero die aceto iterum læuigans,& naribus infundens. Quandoque verò cum oleo veteri idem melanthium tero,& eodem modo vtor.ita etiam Archigenes eo vſus eſt ad narium obſtructa foramina:id verò quod aceto paratur, ad arquatos adhibebat Crito.

Quæ menſtrua ducant, Cap. XXII.

QVæcunque vrinam cient,eadem menſtrua ducunt: Braſſicæ radicis decoctum epotum, perſicæ radix, ruta,chryſanthemon, dictamnum & erucæ ſemen. Mouent etiam menſtrua quæ ori vuluæ admouentur,vt ruta cum melle trita,aut anethi radix excalfacta, aut ſpodium cum melle, aut porri ſuccus, aut allium cõtuſum adhibitum,aut myrrha læuigata,& ex vino aut leporis coagulum.

Sudores mouentia, Cap. XXIII.

EX ſudorem prouocantibus eſt chamæmelum ſiccum,tritum, oleo perfuſum,cute valenter perfricata,ſeſeli,pyrethrum,cachry,aniſum, oleo ſimiliter perfuſa,nitrum toſtum & tenuiſſimum cum oleo.Salis flos oleo cõmiſtus,ſuccus Cyrenaicus aqua reſolutus ad corpus confricandum.

De aere, Cap. XXIIII.

OPtimus aer eſt qui puriſſimus eſt: talis erit qui neque à ſtagnorum neque paludum euaporatione, neque ex barathro quopiã pernicioſam auram expirãte turbetur: ita quicunque ex cloaca magnam ciuitatẽ expurgante inficitur,malus eſt: itémque is qui nebuloſus eſt,non eſt bonus: ſicut etiam quicunque in caua regione magnis vndique montibus includitur,neque auram vllam ſuſcipit.

De fomentis, Cap. XXV.

CVtim rarefacere,eámque facilè perſpirabilem reddere,ſanguinémq; in inflammationibus attenuare & dirigere fomẽta conſueuerunt. Sed ſi totum corpus excrementis abundet, plus materiæ ad partem calefactam trahetur quàm diſcutiatur. quamobrem ante fomẽtorum vſum totum corpus euacuandum eſt. Humida igitur fomẽta inflammationibus quas ſucci bilioſiores pepererunt,conueniunt:arida verò iis qui ex tenui aqueóque ſanguine oriuntur: nõ mordacia mordacibus ſuccis accommodata ſunt: mordacia, quia attenuant, craſſis & glutinoſis. Præcordia autem irrigationibus

ut fomentis calefacere, non ſemper eſt tutum: ſed in illis ſolùm ægrotis eſt faciendum in quibus nullum excrementum in toto corpore abundat: cæteris omnibus ſummum malum eſt. In principiis igitur, quum adhuc materia ad affectum locum confluit, præſtat repellere. Si verò latio materiæ repellētibus remediis cohibeatur, denſitáſque partibus affectis inducta craſsiora cōtineat, tunc iam tempus eſt laxandi, vt contenta vacuentur: præſertim verò vbi ad iecur aut ventriculum decubuerint ſuperflua, adſtringentibus vtēdum eſt. principales enim hæ partes ſunt. Imò verò vbi etiam tempus fuerit ea quæ impacta fuerint diſcutiendi, tunc quoque hæ partes adſtringendæ ſunt, vt abſinthium oleo coquentes irrigemus, aut etiam melino, aut lentiſcino, aut maſtichino. Ad eundem modum cataplaſmata compoſitam ex laxāte & attenuante, & ex amara atque aſtringente facultate vim habeant. Si colum, aut alia inteſtina, aut muſculi præcordiorum, aut abdomen fuerint affecta, adſtringentia miſcenda non ſunt: ſicut etiam neque quū veſica aut vulua affectæ ſunt, miſceri debent, quū (vt dictum eſt) nihil amplius defluat, neque plenitudo aut excrementum in toto copore redundet. Sic etiam cucurbitulis, euacuato prius toto corpore, non in principiis affectionum, vtemur.

De cataplaſmate ex fermento,
Cap. XXVI.

HOc cataplaſma ad diffundendum liquandúmque compacta valentiſsimum eſt: ſurculos extrahit, & durities iuuat, & plantarum pedum contuſiones. Fermentum verò eſt oleo ſubigendum quantum ſatis ſit, eóque vtendum. Si augere vim volueris, nitri parum adiungito. Si verò aceto fermentum diſſoluas, & coquendo ſpiſſaueris, erit ad ſplenis hepatíſque tumores duros accommodatiſsimum. Si thymum & pulegium & abſinthium ei admiſcueris, optimum medicamentum conféceris.

Aliud ex ficubus.

Ficus pingues vnà cum ſeminibus ita exquiſitè cōtundito vt nulla pars non contuſa relinquatur, iiſque vnguenti irini parum addito. Facit hoc ad durities neruorum, & ad articulos contractos, aut plus iuſto laxatos, & ad ſcirrhos, præſertímque lienis & iecinoris. Si verò nitri parum addas, abſceſſus rumpet, aculeóſque extrahet. Si verò ficubus ita paratis miſcueris pulegii, aut origani, aut thymi, aut abſinthii comam minutiſsimè tritā, hydropicis conueniet. Præterea ficus probè coctæ, vt diſſólui queat, & contritæ, iterū ea coquātur aqua in qua pri' fuerūt coctæ, deinde hordeaceā & frumētaceā farinā miſce, & iterū coque ad cōſiſtentiā: valebit hoc ad tubercula quæ non facilè matureſcunt. Si iniicere pinguedinem velis, butyrum miſce. Si rutæ folia trita læuigata miſceantur, ad dolores inteſtinorum quos flatus excitarint, faciet. Cuminū quoque oleo admiſto nō ſecus facit.

De lotionibus, Cap. XXVII.

AQua frigida lauari ita quidem commendo vt non iis qui nullo victus delectu degunt ex vſu eſſe afferam, ſed iis ſolis qui eodem accurato, laboribúſque ac cibis vt conuenit, vtuntur. Multis autem quibus maiore interdum refrigeratione opus eſt, ſatis eſt æſtiuo tempore, quum iuuenes ſunt: carnoſi, & frictionibus prius calefacti, in frigida natare. Sint autem neque venereis, neque alia ratione laſsi, neque cruditatem ſentiant, neque per vomitum aut per aluum inaniti, neque vigiliis fatigati. periculoſum enim eſt ſi aliter quiſpiam ſe lauet. Calidum balneum & optimum & tutiſsimum eſt: laſsitudines ſoluit, humorum plenitudinem digerit, & excalfacit, mitigátque ac mollit. Flatus, vbicunque decubuerint, diffundit: ſomnum conciliat, carne replet, & facilè omnibus, & viris & fœminis, & pueris & ſenibus, & priuatis adminiſtrari poteſt.

De balneis quæ induſtria parantur,
Cap. XXVIII.

BAlnea induſtria noſtra calefacientia paramus, aut refrigerationis ſedandæ, aut laſsitudinis ſoluendæ, aut conuulſionis mitigandæ, aut doloris leniendi & reficiendi gratia. Calidæ autem aquæ fiunt pulegio incocto, aut origano, aut hyſſopo, aut thymo, aut ſatureia, aut foliis lauri, aut pyrethri radice, atque his ſimilibus: oleum etiam iniicimus. Balnea quoque digerentia facimus quum totum corpus attenuare volumus. Adiicitur autem vis digerendi balneis aut ſale impoſito, aut ipſa marina iniecta, aut nitro. Mel quoque admiſtum addit aquæ vim digerendi, itémque cinis ſarmentorum & baccarum iuniperi decoctum. Molliendi gratia vtimur balneis in inflammationibus ac duritie. Ac in iis quos inflammatio malè habet, maluæ decoctum iniicimus, itémque ſeminis lini & fœnigræci. In fluidis autem inflammationibus, plantago aut polygonum incoquitur, aut malicorium, aut roſæ, aut rubi cima. In iis quibus imminet conuulſio vtimur iis quæ inflammationibus nō fluidis conueniunt: maximè verò iis prodeſt oleum cum aqua, in quibus malua & fœnumgræcum cocta ſint. Ad duritiem ſine inflammatione vtimur iis quæ ad digerendum adhibentur. Balnea enim tum refrigerant, tum adſtringunt, quū materias habent in quibus adſtringēdi & refrigerandi vis ineſt.

De balneis ſuapte natura naſcentibus,
Cap. XXIX.

BAlneorum ſponte naſcentium alia nitri, alia ſalis, alia alumnis, alia ſulphuris, alia bituminis, alia æris, alia ferri vim obtinent, alia ex iis compoſita ſunt. Atque omnium quidem aquarum ſponte ſcaturientium ea vis eſt vt prorſus calefaciant & exſiccent, humidioribúſque ac frigidioribus maximè conueniant. In primis verò nitroſæ ac ſalſæ, capiti ac thoraci fluxione infeſtato, itémque ſtomacho perhumido, atque hydropicis adiumento ſunt. Aluminoſæ autem ad ſanguinis reiectationem ſiſtendam, ad ſtomachum qui ad vomitum procliuis ſit, ad mulieres quæ inordinatè purgantur, & quæ frequenter abortum faciunt, ſunt accommodatæ. Sulphureæ verò neruos molliunt atque reſoluunt, ac dolores ſedant, ventriculum tamen relaxant, & peruertunt. Bituminoſæ caput replent, ac ſenſuum inſtrumentis nocent, atque etiam calefaciunt iugiter, & progreſſu temporis emolliunt. Quæ æris naturam referunt, ori, tonſillis, vuæ, & oculis excellenter proſunt. Ferreæ denique ventriculum & ſplenem iuuant. In aquam verò immerſio facienda eſt ſenſim, vt virtus corpori laxato occurrens, interius penetret.

De dropacibus, Cap. XXX.

DRopax diuturnis morbis maximè conuenit. Calefaciendi gratia adiicitur piper, pyrethrum, roris marini ſemen, bitumen. Si opus exſiccandi ſit, ſal, ſulphur viuum, cinis ſarmentorum: ſi aperire, limneſtis, euphorbium.

De ſinapiſmo. Cap. XXXI.

SInapiſmus, qui dropace vehemētior eſt, diutinis morbis eſt accommodatus. Eo vtendum eſt in ſegnioribus affectionibus, & immoderatis circa carnem partibus, & quarum vi etiam adhibita ſenſus obtuſus eſt. Terminus autem actionis medicamenti eſto vt ægrotus vehementer doleat, caróque nigrior reddatur, & fiat altior quàm ea quæ adiacet, & poſtquam ablotum fuerit, puſtulæ mitius erumpant. Ad morbos autem & partes facilè ſentientes, mitius vtendum eſt ſinapi, vt eius vſus menſura ſit, vt caro fiat paulò rubicundior. Conficiendi modus eſt huiuſmodi, Caricas in aqua tepida pridie macerare oportet, poſtridie verò eius diei vehementer expreſſas, probè contundere: deinde acre ſinapi (quale eſt Syriacum & Aegyptium) capere, ac per ſe conterere, aquam in qua caricæ fuerint infuſæ paulatim affundendo: tum in maſſas redigere, alteram ex caricis, ex ſinapi alteram, poſtremò miſcere. Si vehementi ſinapiſmo vti velimus, duas ſinapi partes vni caricarum addemus: ſi medioeri, pares portiones adhibebimus: ſin mitius, tertiam partem ſinapi, duas caricarum commiſcebimus. Poſt torporem ſinapi, & balnei vſum, ſi vehemens ſit dolor, & rubor, & puſtulæ eruperint, lana roſaceo & aqua intincta adhibenda eſt: aqua verò ſit maluæ decoctum, aut fœnigræci ſuccus. Poſtea verò cerato roſaceo

cum ceruſſa vtemur.Hoc etiam ſciendum eſt,ſi in aceto A ſinapi maceretur,minus efficax cataplaſma fieri. Caprarum fimus cum aceto compactus efficacior ſinapi eſt: præcipuè autem & mirum in modum iſchiadicis conuenit.

De inſeſſu in ſolium ex oleo,
Cap. XXXII.

INſeſſus in ſolium ex oleo febribus diuturnis ex frigore, itémque laſſatis,& quibus vrina ſuppreſſa eſt,conueniunt. Quinta autem olei pars igni calefacienda eſt: reliquum verò in balnei ſolio.oleum enim in balneis nō B ſatis calidum efficitur.

De ingreſſu in hydrelæum,Cap. XXXIII.

SI imbecilli ſint qui in hydrelæum ſe demittunt, endromide amicti ingrediantur. Oleum autem cum aqua diligenter miſcendum eſt, neque minus quàm ſexta pars eſſe debet.

De remediis metaſyncriticis,
Cap. XXXIIII.

IN omnibus diuturnis morbis,quum cætera auxilia nihil profecerint,omnes fere ea remedia quæ methodi- C ci nominant metaſyncritica(hoc eſt quæ ex intimis partibus humores euocant) adhibere conſueuerunt. Ego verò vbi intemperies quædam humida & frigida in affectis particulis ineſt iis medicamēta ex ſinapi, thapſiáq; & his ſimilibus adhibeo: ad ſiccas verò & calidas, non vtor. Cæterùm qui affectiones cognoſcere non poſſunt, ſæpe quod conuenit perficiunt, quòd pleroſque homines eiuſmodi frigidæ atque humidæ affectiones ob malam ac vitiatam victus rationem infeſtent.

Quæ ruborem inducant,
Cap. XXXV.

NAſturtii ſemen ruborem excitat & calefacit æquè ac ſinapi. Helenii radix æquè ac fimus columbarū ſylueſtrium,quo admodum frequenter vtimur. Eo etiā cum naſturtii ſemine contuſo pro ſinapi vtor in iſchiade, hemicrania, vertigine, diuturnis doloribus capitis, laterum,humerorum,tēdinum,& lumborum. Iam verò facit & ad renum vitia,& ad colicas affectiones, itémq; podagram,& articulorum dolores,quum nondum callum obduxerint.

SECVNDI LIBRI ARGVMENTVM.

IN ſecundo agitur de materia,quam naturam, vim, actionémque habeat, & quænam quibuſque affectibus conueniat: deinde ſimplicia medicamenta expenduntur,déque eorum menſura,mixtione, & coctione,itémque de ponderibus & menſuris,déque emplaſtris quæ πλατύσματα dicuntur,verba fiunt.Eius verò hæc ſunt capita.

CAPITA LIB. II.

Quæ media ſint inter calefacientia & refrigerantia, Cap. I.
Quæ calefaciant, Cap. II.
Quæ calefaciant primo ordine, Cap. III.
Quæ calefaciant ſecundo ordine, Cap. IIII.
Quæ tertio ordine calefaciant, Cap. V.
Quæ calefaciant quarto ordine, Cap. VI.
Quæ moderatè refrigerent, Cap. VII.
Quæ primo gradu refrigerent, Cap. VIII.
Quæ ſecundi gradus ſint, Cap. IX.
Quæ tertii ſint ordinis refrigerantium, Cap. X.
Quæ ſint quarti ordinis, Cap. XI.
Quæ modicè exſiccent, Cap. XII.
Quæ ſimpliciter exſiccent, Cap. XIII.
Quæ primo ordine exſiccent, Cap. XIIII.
Quæ ſecundo ordine ſiccent, Cap. XV.
Quæ tertio ordine exſiccent, Cap. XVI.
Quæ ſiccent quarto ordine, Cap. XVII.
Media inter ſiccantia & humectantia, Cap. XVIII.
Quæ primo ordine humectent, Cap. XIX.
Quæ ſecundo ordine humectent, Cap. XX.
Quæ aquoſam frigiditatem habeant, Cap. XXI.
Quæ tenuium ſint patrium, Cap. XXII.
Quæ craſſis è partibus conſtent, Cap. XXIII.
Corroborantia, Cap. XXIIII.
Quæ ſuppurent, Cap. XXV.
Quæ concoquant, Cap. XXVI.
Mollientia, Cap. XXVII.
Quæ indurent, Cap. XXVIII.
Quæ humiditatem ex ore trahant, Cap. XXIX.
Quæ per nares ducant, Cap. XXX.
Quæ ab oculis ducant, Cap. XXXI.
Quæ per aures purgent. Cap. XXXII.
Quæ aperiant,& purgent, Cap. XXXIII.
Quæ abſtergant, Cap. XXXIIII.
Quæ vrinam moueant, Cap.XXXV.
Quæ per vrinam è ſplene educant, Cap.XXXVI.
Quæ ex hepate educant, Cap.XXXVII.
Quæ ex renibus ducant, Cap. XXXVIII.
Quibus educantur ea quæ in thorace inſunt, XXXIX.
Renes purgantia, Cap.XL.
Cutem rarefacientia, Cap.XLI
Oſa vaſorum aperientia, Cap.XLII.
Quæ cutim condenſent, Cap. XLIII.
Quæ corrodant, Cap.XLIIII.
Quæ reprimant, Cap.XLV.
Quæ ad cicatricem perducant, Cap.XLVI.
Superficiem exulcerantia, Cap. XLVII.
Adurentia, Cap. XLVIII.
Attrahentia, Cap.XLIX.
Diſcutientia, Cap.L.
Adſtringentia, Cap.LI.
Quæ lac gignant, Cap.LII.
Ad menſtrua ſuppreſſa, Cap.LIII.
Quæ ſemen generent ac prouocent, Cap.LIIII.
Quæ ſemen cohibeant, Cap.LV.
De ſimplicium medicamentorum electione, Cap.LVI.
Qui ceræ modus cum oleo ſit, Cap. LVI.
De ponderibus & menſuris, Cap.LVII.
Medicamentum renes à calculo ſeruans, Cap. LVIII.
De latis emplaſtris, Cap.LX.
De coctione medicamentorum, Cap. LXI.

ORIBASII SYNOPSEωS AD EVSTA-thium filium, liber ſecundus.

QVAE MEDIA SINT INTER CALEFACIENTIA ET REFRIGERANTIA, CAPVT I.

ADIANTVM, aſparagus, myacanthinus, muſcus(qui etiam ſplanchnon dicitur)glycyrrhizæ ſuccus,oleum dulciſſimum, cera, faba, lycium, lotus,(ſiue trifolium)citrii cortex,filicis radix, pinei nuclei,lentiſcus,lens, terra Chia & Samia,Cadmia,argenti ſpuma.

Quæ calefaciant,
Cap. II.

VIticis folia & ſemen moderatè,vrticæ fructus & folia,amygdala dulcia,anagallis vtraque, atractylis, cnicus agreſtis,aphace,rubi fructus maturus, radix glycyrrhizæ,oleæ fructus maturus,fermentum, eryngium, reſinæ omnes,cicerbita arida,iunci odorati flos, palmæ fructus, cochlearum aduſtarum cinis, braſſica canina multum,ranunculi radix & tota herba,pulegium, lauri folia, ac magis etiam bacca, dictamnum, falſodictamnũ,ſaluia,eryſimum,lanæ veſtæ,zingiber,thapſia, cardamomum,liquores,capilli vſti,bryoniæ radix, ariſtolochia,aſphodeli radix,daucus,chamædaphne, dracunculi radix,oleum raphaninum,cicer,viſcum,caucalis,ligusticum, ferulæ ſemen, ſagapenum, ſatyrium, apium, ſium,ſinon,ſtyrax,idnon,piper, hypericon,ſal,ſulphur, ſanguis,fel, vrina,ſaliua,caro viperarum, adeps, ſalſorũ piſcium muria.

Quæ calefaciant primo ordine,
Cap. III.

ALoe,chamæmelum, arum, abſinthium, agaricum, ladanum,lini ſemen,malabathri folium, ſpica nardi,nardum Celticum,vinum nouum, ſerum, caſeus, ficus ſiccæ.

Quæ calefaciant ſecundo ordine,
Cap. IIII.

AMurca,anethum(ſed viride minus)artemiſia,balſamum,elaphoboſcum,calamus aromaticus, crocus, libanotus,Chia maſtiche,mel,vinum,pix,meliſſophyllum, marrubium, propolis, cucumeris agreſtis ſuccus, ſcandix,ſcilla, cardui radix, myrrha, terebinthi cortex, & folia,& item fructus,fœnumgræcum, chamæleontis vtriuſque radix,chamæpitys,ocimum.

Quæ tertio ordine calefaciant,
Cap. V.

ABrotonum(ac præſertim vſtum)lolium, populi nigræ flores,& reſina,acorum,amomum,ammi, anethum vſtum,aniſum,iuniperus,aſari radix, Sabina,elleborus vterque,epithymum,mentha, ſatureia, arundinis vallaris cortex vſtus,carum,caſia, cedrus vtraque, cnici ſemen, conyzæ, cuminum, thuris fuligo, fœniculum, melanthium,ſulphur,mei radix,moly,ruta, raphanum, rhododaphne,vinum vetus,omne origanum,opopanax petroſelinum,ſampſuchus, ſmyrnium, hyſſopum, chamædrys,galbanum.

Quæ calefaciant quarto ordine,
Cap. VI.

ADarce, ampeloprafum, euphorbium, oleum cedrinum,coſtus,cæpa,lepidium,ſinapi,allium,ſtruthii radix, tithymalorum ſucci, & quæcunque adurendi vi prædita ſunt.

Quæ moderatè refrigerent,
Cap. VII.

GRamẽ mediocriter,auricula muris citra adſtrictionem,pira illita mediocriter,balauſtium,rubi folia, germina, acerbus fructus & flores:auena mediocriter, muſcus marinus, glaucium mediocriter, conyon vehementer, lichen petris adnaſcens, omne papauer, pomi frondes & fructus, oleæ frondes & fructus immaturus, oleum myrteum,ſeſaminum,balaninum, helxine, quæ & perdicium nominatur:moderatè,panicum, violæ folia & ſucci & cortices(dulcibus exceptis)Perſici fructus,

A caro citrii, fungi ſatis, omphacii ſuccus, amylum quod ex frumento fit moderatè: roſaceum moderatè, ſordes ex palæſtra,cicerbita non ſicca,tribulus vterque, palmæ ramorum ſuccus, Samia terra moderatè, terra cimolia, naxiæ cotis ſcobs,plumbago, ceruſſa, ſandyx moderatè, caſeus recens.

Quæ primo gradu refrigerent,
Cap. VIII.

ACacia nõ lota,atriplex ſine adſtrictione, acini vuæ, milium,hordeum,platanus,rhamnus,ſeris.

B
Quæ ſecundi gradus ſint,
Cap. IX.

ACacia lota,plantago,beta, galla immatura, cucurbita,rhois,cucumis,pepo,ſolanum hortenſe, lens paluſtris,alga viridis è mari euulſa,pſyllii ſemen.

Quæ tertii ſint ordinis refrigerantium, Cap. X.

SEmperuiua vtraque, portulaca, mandragora, citrii pars acida,herba ſanguinalis,potamogiton, altercũ, eiúſque flos,& ſemen album.

Quæ ſint quarti ordinis,

C
Cap. XI.

SVccus papaueris & cicuta.

Quæ modicè exſiccent,
Cap. XII.

VRticæ ſemen & folia, amurca, anagallis vtraque, plantago,auena,oleum dulce,inſulſum lotum,erica,fermentum,quod etiam ex alto trahit ac diſcutit,lupinus amarus, cauda equina,iſatis vehementer, ſalicis flos & folia cum adſtrictione quadam(nonnulli ex eis ſuccum exprimunt,habéntque pro ſiccante medicamento ad multa vtili. nullum enim eſt ad plures vſus accom-

D modatius medicamentum quàm quod citra mordacitatem exſiccat & adſtringit) iuglandis putamen vſtum, quod eſt etiam tenuium partium,centaurium minus vehementer,ceraſi gummi,lilium,faba foris appoſita,cupreſſi omnia,cyperi radix,nuclei pinei in aqua macerati,nymphææ radix, malicorium valde, quinquefolii radix,polypodium,myrrha,ſarcocolla, ſtœbe,tragacãtha, terra omnis, cadmia, Aſiæ petræ flos marceſcentes carnes arefacit,pompholyx continenter lota,calx extincta & lota,ſtrenuè,ouorum candidum & putamen,& eorun

E dem etiam vitelli.

Quæ ſimpliciter exſiccent,
Cap. XIII.

VIticis folia & ſemen, radix graminis mediocriter, adiantum,ſemperuiuum vtrunque, populi flores & reſina,actæ vtraque, amaranthus, quæ etiam pota fluxiones ſiſtit,bryoniæ radix,populi nigræ folia ſicca,pira illita.Mediocriter exſiccant ariſtolochiæ, aſparagus, aſpalathus,aſphodeli radix,eiúſque potius exuſtæ cinis, balauſtium valde, ruborum fructus immaturi, bulbus

F illitus, pæoniæ radix,lauri folia magnoperè, & multo etiam magis baccæ,quercus,& phagi partes omnes,oleũ cyprinum,laurinum, tædinum, panicum illitum, eryngium,cinis corticis ſalicis vehementer deſiccat, cannabis fructus,cardamomum,caucalis,daucus, lixiuium,& magis etiam ex cinere ficulno,chrethmum,lilii folia & radix,lichen qui in petris naſcitur,fuligo omnis, lotus, omphacium,polypodium,amylum,ſal,nitrum, gypſus, cadmiæ omnes,omniáque metallica lapideáque & terreſtria,teſta clibanorum,coagulum,& omne ſtercus,(anſe

G rum tamen inutile eſt propter nimiam acrimoniam)ſordes,caro viperarum,capita menularum ſalſarum aduſta, cornu ceruorum & caprarum vſtum,caſtoreum,oſſa vſta vehementer exſiccant,capilli,ſepiæ teſta,cancrorum cinis,garum abunde,itémque muria.

Quæ primo ordine exſiccent,
Cap. XIIII.

H CHamæmelum,iuniperi baccæ,carum,hordei polẽ-

ta,crocus,thus,fœniculum,rhododaphne,muſtum, cucumeris peponis ſemen,& radix ſicca,fœnumgræcum.

Quæ ſecundo ordine deſiccent,
Cap. XV.

LOlium,amaracus,bitumen, anethum, balſamum,acinus vuæ,gingidium,elaphoboſcum, calamus aromaticus,thuris cortex & ſemen,maſtiche,mel,citrii cortex & ſemen,& arboris ipſius folia,mei radix,ſpica nardi, nardū Celticum,vinum,eruum,opopanax,pix,myrrha,lentiſcus, terebinthi fructus & folia,lentes,alga viridis,malabathri folium,galbanum.

Quæ tertio ordine exſiccent,
Cap. XVI.

ABrotonum,& præcipuè vſtum,acacia, acorus, aloë, ammi,anethum vſtum,aniſi ſemen,iuniperus, aſarum,abſinthium,elleborus,epithymum,thymbra,calamintha,arundinis vallaris cortex vſtus, caſia,cedri,cony za,thuris fuligo,nigella,citrii ſemen, vinum vetus valde,acetum,origanum,quinquefolii radix,petroſelinum, ſmyrnium,ruta hortēſis,marrubium,rhus,ſampſuchus, ſeriphium,hyſſopum,chamædrys,chamæleontes vtriq; & eorum radix,chamæpitys.

Quæ quarto ordine ſiccent,
Cap. XVII.

AMpeloproſum, cedrinum oleum, ſinapi, ruta agreſtis,allium.

Quæ media ſint inter ſiccantia & humectantia,
Cap. XVIII.

GRaminis radix illita,oleum dulciſſimum.

Quæ primo ordine humectent,
Cap. XIX.

AVricula muris,bugloſſum,glycyrrhizæ ſucc⁹,lactuca modicè, violæ folia modicè, mali Perſicæ fructus,fungi,roſaceum,ſatyrium, ſtratiotes fluuiatilis, & qui in ſtagnis naſcitur.

Quæ ſecundo ordine humectent,Cap. XX.

POrtulacæ fructus & herba,atriplex,blitum, cucurbita,mali Armeniacæ fructus,cucumis,pepo, lenticula paluſtris.

Quæ aquoſam frigiditatem habeant,
Cap. XXI.

ACacia,protulaca,plantago,rubi folia, cucurbita,cotyledon,cicuta,picea arbor,malua hortenſis, mala præcocia,papauer,cucumis qui edendo eſt,ſonchus,iuncus odoratus,tribulus,lenticula paluſtris, pſyllii ſemen, plumbum.

Quæ tenuium ſint partium,
Cap. XXII.

ABrotonū vſtum,vitex,ſcandix,populi nigræ flores, vrticæ fructus & folia,acorus, amomum, aſari radix,bryonia,chamæmelū,aparine,ariſtolochia,plātago ſicca, aſphodeli radix, eiúſque vſtæ cinis potius, balſamum,Sabina,ſinapi,rubi radix,oleum vet⁹, glycyrrhizæ radix,dictamnum,dracunculi radix,cicinum, elaphoboſcum,euphorbium,fermentum, ſalicis ſuccus, calamintha,calamus aromaticus,cannæ vallaris cortex vſtus,caſia,carpeſiū,miliū,cedrinū oleum,gūmi prunorum,maſtiche, nigellæ, ſuccus cyrenaicus, opobalſamum, ruta, pix,piſtaciorum fructus, propolis, terebinthina, oleum roſaceum,ſagapenum, ſampſuchus,ſeſelis,cucumeris ſemen,ficus ſiccæ moderatè,iunci odorati flos, cinis,calx, hyſſopum,ſal,ſalis flos,nitrum,alcyonium Mileſium, arſenicum vſtum,gypſum vſtum,ſulphur, cadmia, pumex vſtus, lixiuium,Aſiæ petræ flos, melantheria, myſi, flos æris,chryſocolla, ſandix, fucus, adeps leonis & pardi, & hyænæ valde,caſtoreum,ſæpiæ teſta,lanæ combuſtæ.

Quæ craſſis partibus conſtent,
Cap. XXIII.

PLantaginis radix, balauſtium, acinus vuæ, zingiber, cæpæ,cucumis,ſquamæ omnes,ſory,alumen.

Corroborantia, Cap. XXIIII.

CAſia, ſtœchas, galla acerba, palmæ fructus, abſinthium.

Quæ ſuppurent, Cap. XXV.

AQua temperata ſuperfuſa,hydrelæum, oleum temA peratum,farina triticea,panis triticeus, alica, adeps ſuillus & vitulinus,butyrum,thus,pix,reſina.

Quæ concoquant, Cap. XXVI.

AMomum,vua paſſa, cera, ladanum, colla, thus, pix Ægyptia,maſtiche,oleum roſaceum,myrrha,ſtyrax, galbanum,alica,butyrum,œſypus,adeps ſuillus.

Mollientia, Cap. XXVII.

SEuum caprinum, adeps gallinaceus, anſerinus, taurinus, hircinus, medulla cerui, vituli, ammoniacum, ſtyrax,galbanum, oleum ſicyonium, oleum liliaceum,
B chamæmelum, radix althææ, cucumeris agreſtis radix, folia maluæ ſylueſtris, maluæ caules, maſtiche, terebinthina,colophonia,opopanax,lutum,butyrum.

Quæ indurent, Cap. XXVIII.

SEmperuiuum,portulaca,pſyllium,lenticula paluſtris, ſolanum.Indurantur autem partes aut propter ſiccitatem,& tunc eas humectare oportet:aut propter plenitudinem, & tunc euacuatione opus eſt: aut propter concretionem,& tunc concretæ partes calefaciendæ ſunt, & concretio moderatè diſſoluenda, & iis quæ dicta ſunt
C mollienda.nam quæ vehementer ſiccant,concretionem maiorem faciunt.

Quæ humiditatem ex ore trahant,
Cap. XXIX.

PYrethrum, lapatium, capparis, ficus pingues,tæda, mel,myrica,abſinthium,origanum,raphanus,vua ſine acinis,itémque vua taminia, canchry, ſinapi, elleborus albus,elaterium, thymum, ſal, omphacium, aniſum, piper,coccus gnidius,lauri baccæ, balſamum, anemone, ammoniacum,fæx ſicca combuſta.

D Quæ per nares ducant, Cap. XXX.

ELaterium,piper,betæ ſuccus,cortex radicis cyclaminis,thlaſpi,coccus gnidius,anagallis,anemone,veratrum album, omphacium, marrubium, hederæ tenellæ folium.

Quæ ab oculis ducant, Cap. XXXI.

MEl,hyſſopum, oleum vetuſtum, anagallis, oleum laurinum,nardum,caſia,coſtus, ſuccus papaueris, ſagapenum,daucus,fœniculum,malum Punicum, amygdala,marrubium,veratrum album,anemone,ruta,caſto
E reum,lapis hæmatites, adeps anſeris,fel,myrrha, chalcitis,ſulphur,alumen ſciſſile,ſepiæ teſta,cortex thuris, ſcilla,ammoniacum,hepatis caprini ſanies,vuæ acerbæ ſuccus.

Quæ per aures purgent, Cap. XXXII.

MEl,piper,fel bubulum aut taurinum, mercurialis, betæ & radicum capparis ſuccus, granum gnidiū, fructuum ficus ſylueſtris ſuccus,bdellium, caſia,veratrū album,galbanum,omphacium.

Quæ aperiant & purgent,
F Cap. XXXIII.

POpuli nigræ folia ſicca,& radicis cortex, agaricum, vrticæ ſemen,amygdala amara,ipſáque arbor,adiantum,radix ari,pulegium,dracontium, daucus, gentianæ radix valde,cicer,eupatorium citra caliditatem, thymū, caricæ pingues,calamintha, caſia, pruni arboris gummi, nigella,ruta,pepones,ſpondylii fructus & radix,ſtœchas chamædrys,& alia omnia in quibus amara qualitas excellit,& præterea attenuandi facultas ineſt.

Quæ abſtergant, Cap. XXXIIII.

G STercus caprinum vſtum & non vſtum,teſtæ omnium teſtaceorum,ſepiæ teſta,erinacei vtriuſque vſti cinis, ſerum lactis, mel, radix bryoniæ, amygdala eſculenta, itémque arbor,anagallides, anemonæ omnes, ariſtolochia,plantaginis folia,& ex quibus ſicca magis faciunt, arum,aſparagus,myacanthinus,ſtaphis,aſphodeli radix, atriplicis fructus,abſinthii ſuccus,bulbus impoſitus, elleborus vterque,parietaria,quæ & perdicium dicitur, ſalicis ſuccus, cannæ vallaris radix cum cortice facit ſine acrimonia:centaurium minus,& eius etiam ſuccus,braſ-
H ſica,eruum,hordeum moderatè,lilii folia & radix trita mediocriter,fabæ caro mediocriter,lampſana in cataplaſmate impoſita,lichen in petris naſcens,violæ albæ partes omnes,meum,platani cortex,& radix moderatè,marrubium illitum,propolis mediocriter,vlmi folia,magis

verò faciunt cortex & radix,ptiſſana,terebinthina magis quàm maſtiche,ſagapenum moderatè,cucumeres,peponis partes omnes,cucumeris agreſtis radix,myrrha,beta, tithymali, phu,chamæpitys,alcyonia omnia,terra Chia & Samia moderatè , & Cretenſis , cadmia , pumex vſtus & non vſtus,argenti ſpuma moderatè,ſmiris abunde facit, teſta clibanorum , cornu ceruinum & caprinum vſtum.

Quæ vrinam moueant, Cap. XXXV.

APium, petroſelinum , fœniculum , daucus , ſmyrnium,aniſi ſemen,ameum,aſarum,acorus , aſparagus,oxymirſinum,bdellium,bryonia,cicer, thymum,calamus aromaticus,carum,carpeſia,caucalis, coſtus , cuminus, cyperi radix, liguſticum, meum, ſpica nardi , & nardum Celticum,ruta,polium,ſeſelis,cucumis qui editur,melopepo,ſcandix,allium,paſtinaca , iunci odorati flos,terebinthi fructus,abſinthium,Sabina. Sanguinem per vrinam ducit rubiæ radix. Vrinas craſſas & multas, & quandoque etiam ſanguinolentas mouet capnium: biliosas & multas educit orobus , qui ſumptus copioſior, ſanguinem per vrinam educit. Cardui radix magnam copiam educit graueolentium vrinarum , ſiquis vino incoquat,& decoctum bibat. Fœtidos vrinæ odores abſterget aqua mulſa,oxymel,vinum tenue & dilutum.

Quæ per vrinam è ſplene educant,
Cap. XXXVI.

TIthymali vallaris ſemen,cuminum,thymum, radix vitis ſylueſtris,capparis radix, allium, cytiſus, dracontium,ariſtolochiæ radix, origanum , polium, colocynthis agreſtis,bryonia,cyclamen,portulaca,potus vini in quo ſcorpius marinus ſuffocatus ſit.

Quæ ex hepate educant,
Cap. XXXVII.

VIticis ſemen,dauci folia,fœniculum, balſamum,capnium,aniſum,dactylorum oſſa, lauri folia, abſinthium,ſmyrnium,anagallides,mentha,œnanthe, ſilphii ſuccus,eryngium, aqua in qua hordeum maduerit,agaricum,aſarum.

Quæ ex renibus ducant, Cap. XXXVIII.

APii ſemen,piper,paſtinaca,marrubium,cnicus,radicum bryoniæ cortex,gramen,oua ſepiæ, ſulphur,cicer album.

Quibus educantur ea quæ in thorace ſunt,
Cap. XXXIX.

QVæcunque adaperiendi vim habent,accommodata ad id ſunt,nuclei pinei recentes,nuclei piceæ,butyrum, caſtoreum ſuper carbonibus ſuffumigatum , & per inſpirationem attractum. id enim humidam frigidámq; intemperiem,quæ pulmonem ac cerebrum infeſtet,maximè iuuat. Spica nardi capitis & thoracis fluxiones exſiccat. Porro ex pulmone educunt catapotia attrahentia, quæ dantur,vrticæ ſemen,dauci, & lini , papauer nigrũ, thymum,raphani ſuccus,ſinapi,aniſum,ſiſamum,eryſimum, ſcilla, eruum, cucumeris ſemen, piper, ruta, polium,arum,dracontium,coſtus,nardum, ſulphur, myrrha,baccarum lauri interna pars , cortex radicum capparis,amygdala amara,glycyrrhiza,caſtoreum , abrotonũ, ſtyrax, bdellium , ſilphium, hyſſopum, vua ſine acinis, omphacium,ariſtolochia,galbanum,marrubium, eryngii radix.

Renes purgantia, Cap. XL.

INcidentia omnia renes expurgant, vt plantaginis ſiccæ radices & fructus,aſparagus , myacanthinus , glycyrrhiza,cicer,amygdala.

Cutem rarefacientia, Cap. XLI.

CHamæmelum,anethum,althæa , cucumeris erratici radix,oleum vetus,abrotonum vſtum.

Ora vaſorum aperientia,
Cap. XLII.

ACria omnia,anemonæ omnes,allium,cæpa, fel taurinum,irini & amaricini fæces.

Quæ cutim condenſent,
Cap. XLIII.

AQua frigida, ſemperuiua, portulaca , tribulus viridis,pſyllium,lenticula paluſtris:& vno verbo,quæcunque non exſiccando refrigerant.

Quæ putrefaciant, Cap. XLIIII.

CEdria,auripigmentum,ſandaracha, chryſocolla, pityocampe,veratrum nigrum.

Quæ reprimant, Cap. XLV.

ELaterium,cucumeris ſylueſtris radix,ochra,mandragora, Aſiæ petræ flos,teſtacea omnia combuſta quæ in carne eminent , mediocriter reprimunt : echini vſti, lapis hæmatites ſiccus tritus , & in puluerem redactus, viola,& faba,ſquamæ æris,& chryſocolla.

Quæ ad cicatricem perducant,
Cap. XLVI.

ALumen,galla immatura, æs vſtum,(& præſertim lotum),malicorum aridum,plumbi recrementum,lithargyrus , plumbum vſtum , ceryces , teſtacea omnia, purpura,vitrum,pumex,ſpecularius lapis, gypſum vſtũ, ceruſſa, pompholyx, ſpodium , chryſocolla, ſtibium vſtum, diphryges, ſarcocolla. Hæc omnia ſi vlceribus inſperſeris,ea ad cicatricem rectè perducent. Mordẽdo autem cicatricem inducunt,atramentum ſutorium vſtum, cadmia, ſquama æris & ferri, ſtomomatis , ærugo, calx vſta & lota.

Superficiem exulcerantia,
Cap. XLVII.

RVbi canini folia,betæ radix,allium,pulegium,hyſſopum,origanum,ſepiæ teſta,aſphodeli radix, lini ſemen,quæque ſalſa,acria,& amara ſunt.

Adurentia, Cap. XLVIII.

CAntharis, diphryges, fæx vſta, anemone puniceum habens florem,allium,cinis ficulnus,nitrum toſtũ, æs vſtum,alumen,buccinarum teſta vſta,capita menularum,arſenicum,canchry,vua taminea,granum gnidium, pyrethri radix , calces vehementer,(non extincta vehementer vrit,extincta cruſtam inducit)ſinapi.

Attrahentia, Cap. XLIX.

ANemonæ omnes,vtraque anagallis,dictamnum, cicer,thapſia,cyclaminus,narciſſi radix,propolis valde trahit, fermentum, ſtercus omne, ſagapenum, ſuccus Cyrenaicus & Medicus,ſilphii ſuccus & radix,ſparti fructus,& virgarum ſuccus valde,terebinthina magis quàm aliæ reſinæ,ſulphur,ſtercus boum , & præcipuè eorũ qui eruum comedunt , calamintha cataplaſmatis more impoſita,coſtus,viſcum valde trahit.

Diſcutientia, Cap. L.

ABrotonum vſtum,agaricus,adiantus,ægilops, vrticæ ſemen,& folia abunde,ſambucus,ebulus,aniſi ſemen,ariſtolochiæ radix,atriplex,bulbus, herba Sabina, muſcus,(qui & ſplanchnon dicitur)daucus,hibiſcus, althæa , oleum dulce, vetus , raphaninum, thapſia, cannæ vallaris cortex vſtus abunde diſcutit, braſſica, lilii folia & radix,hederæ folia,ladanum,mercurialis,malua agreſtis,maſtiche Chia,mali perſicæ germina & folia,rhododaphne,prima ficus,opobalſamum,ſuccus cyrenaicus vehementiſſimè , paliuri radix & folia , ruta , marrubium , terebinthina, oleum roſaceum,ſordes ex ſtatuis , ſordes ex gymnaſio , ſampſuchus , cucumeris agreſtis radix,myrrha : ex caricis , pingues magis quàm quæ ex caprificu exiſtunt:beta diſcutit & non calefacit,vehementius facit alba,galbanum,ſal vſtum,ſalis flos, nitrũ, omnia alcyonia,terra Samia,faba,caſeus tener ex lacte acido moderatè,carnes viperarum vehementer,adeps leoninus magis quàm cæteri,oſſa combuſta, echini vtriuſque cinis.

Adſtringentia, Cap. LI.

OLeaſter, roſæ, lentiſcus, pirus agreſtis, apium, ſemperuiuum,papauer,cytiſus,aloë, vrtica, acini, pira, crocus,althæa,terebinthus,glans,altercum,hedera,nymphæa,palmæ,oui vitellus,paliurus, caudæ equinæ radix & herba , ſanguis concretus, cyperus, œnanthe , braſſica cocta,coagulum leporis,ſpongia vſta,rhamnus. Sunt etiã alia pleraque adſtringentia,quæ nota ſunt omnibus.

Quæ lac generent, Cap. LII.

ERuca,fœniculum,anethum,quum viridia ſunt,ſmyrnium,itémque apium,ſiſamum , cucumeris ſemen, canchry,ſmyrna,polypodium,glaux,cerebrum,bryoniæ

radix,crithmon,cuminum.

Ad menſtrua ſuppreſſa,

Cap. L I I I.

IN potu accepta valet Sabina,meum,iris,ruta,calamintha,pulegium,dictamnum,aſarum,coſtus,caſia,ariſtolochia:vnicuique miſcetur aut tritici decoctum, aut aqua in qua fœniculum coctum ſit,aut ptiſanæ ſuccus.Cataplaſma autem fit ex fœniculo,nigella, ſmyrna, hordei macerati ſucco,portulaca,adipe anſeris,vlmi foliis,cera, ſulphure,& felle taurino : apponuntur etiam adeps ceruinus recens,itémque adeps anſeris,fæx vſta,ſal,oleum, cyperus,aphronitrum,ſtyrax,abſinthium,artemiſia,ſampſuchus,veratrum nigrum,granum gnidium, mercurialis,cuminum,fœnumgræcũ,vua paſſa ſine acinis,citria.

Quæ ſemen generent ac prouocent,

Cap. L I I I I.

EDulia ſemen gignunt ea quæ magis nutriunt , quæque flatum excitant:medicamenta verò, quæ flatuoſa,quæque calida ſunt.Ita fit vt bulbi,cicer , fabæ ac ficus, inter edulia multum ſeminis gignant:ſcincus & ſatyrium,inter medicamenta:edulium verò ſimul & medicamentum,eruca,& lini ſemen.

Quæ ſemen cohibeant, Cap. L V.

QVæcunque edulia atque medicamenta refrigerare poſſunt,itémque quæ craſſum humorem gignunt, quæque condenſant,ea ſemen inhibent omnia:eiuſmodi ſunt lactucæ,betæ,atriplex,cucurbita,mora, melopepones,cucumeres.Quæ verò initio ſiccant,ea ne ſemen quidem gigni permittunt , licet ſuapte natura calida ſint, qualis eſt ruta.Si verò non calefacient,multo magis cohibebunt,vt facit nymphæa.

De ſimplicium medicamentorum electione,

Cap. L V I.

AGaricum præſtantius eſt quod pectines rectos habet. Acaciam eligito modicè fuluam & odoratam. Aloen pinguem capito , non lapidoſam, ſplendidam, ſubflauam, friabilem, hepatis colore præditam,facilè liqueſcentem,amaritudinis intenſæ:nigram,& valde duram reiicito. Ammoniacum thymiama eligendum eſt quod ligneum non eſt, & granis thus refert,purum, denſum , nihil ſordium habens, caſtorei odorem præ ſe ferens,guſtúque amarum eſt.

Amomum præſtantius eſt quod recens,albúmque,aut ſubrufum,non compactum,aut ſpiſſum, ſed ſolutum, & diffuſum, ſemine plenum vt racemulis , valde graue & odoratum , non carioſum, acre ad guſtum , colore ſimplex,non varium. Adulteratur à quibuſdam amomide ei perſimili admiſta.ſemper enim reprobatis fragmentis, ramos ab vna radice prodeuntes eligito. Aſpalathus bonus eſt qui grauis eſt,quique poſt detractum corticem ſubrufus,& guſtui amarus eſt. Bitumen præſtantius eſt quod ad modum purpuræ ſplendet , intenti ác grauis odoris:nigrum malum eſt,ſiquidem pice admixta adulteratur. Abſinthium præſtat cæteris id quod in Ponto & Cappadocia naſcitur:eius ſuccus amurca cocta & commixta vitiatur. Bdellium probatiſſimum eſt quod guſtui eſt amarum,colore glutinis,pingue in profundo,& quod molliri facilè poteſt, lignorum & ſordium expers , ſuaue olens in ſuffitu , & vngui aromatico ſimile. Elleborus niger præſtantior eſt adultus,quique tenuem medullam habet , acer guſtui, & ignitus.talis eſt qui in Helicone , Parnaſo, & Anticyris naſcitur. Euphorbium eligendum eſt pellucidum & acre. Viſcum optimum eſt quod in Helicone naſcitur , cuius interior pars marrubii colorem refert,exterior ſubflaua. Gluten piſcium probatur album,ſubcraſſum,non ſcabrum,celerrimè liqueſcens. Calamus aromaticus præſtantiſſimus eſt fuluus,denſis geniculis , & qui fractus in multa fruſta diſſiliat:fiſtula plena telis aranearum , ſubcandidus, in mandendo viſcidus,adſtringens,& ſubacris. Cardamomum optimum eſt quod ex Armenia aduehitur. elige quod difficiliter frangitur,plenúmq; eſt &concluſum. Caſſiam elige rufam,boni coloris,corallum referentem,anguſtam,admodum longam & craſſam, fi- A ſtuli plenam,in guſtu mordacem,& adſtringentem cum aromatico feruore quodam,vinum redolentem.Purpurea verò & craſſa, quæ gizera dicitur, roſam odore referens,eſt ad medicinæ vſum accommodatiſſima.

Cera optima eſt rufa,ſubpinguis,odorata, pura, pontica. Ladanum optimum eſt odoratum, ſubuiride,quod facilè mollitur,pingue,ſine arenulis , aut reſinoſum:tale eſt quod in Cypro naſcitur. Colla (quam xylocollam nonnulli appellant)optima eſt Rhodia,éſtque alba,pellucida:nigra verò deterior eſt.

B Gummi excellit cæteris id quod vermiculatũ, vitreũ, pellucidum,non lignoſum eſt:deinde verò album : reſinoſum verò & ſordidum inutile eſt. Coſtus præſtantior eſt Arabicus,qui & albus & leuis eſt,quique plurimo & ſuaui odore præſtat. Secundum locum tenet Indicus,qui buxei coloris eſt,naréſque odore percutit. Optimus autem eſt recens , albus , ex omni parte plenus, denſus,ſiccus,minimè carioſus,qui edendo non ſit, guſtuique mordax,& igneus appareat. Hunc nonnulli corrumpunt helenii radicem miſcentes:ſed id facilè cognoſ- C citur : nam helenium non feruefacit guſtum , neque intentam habet odoris bonitatem,neque mordacem.

Crocus Corycius optimus eſt,recens ac boni coloris, parum candoris in capreolo habens , procerus , integer, non friabilis,non pinguis, plenus , manus tamen attritu facilè tingens,non carioſus, validi odoris & acris . nam qui eiuſmodi non eſt,aut vetus eſt,aut maceratus.Vt autem facilè teri poſſit,in ſole erit continendus , aut in fictili nouo vertendus. Crocomagma fit ex crocino vnguento aromatibus expreſſis & confectis.Præſtan- D tius eſt odoratum ; quod dimidium ex myrrha conſtat, graue,nigrum , non lignoſum , colorem croci in attritu referens,ſubamarum,dentes ac linguam vehementer inficiens. Cyperus optima eſt grauiſſima & denſa, & ſolida,& difficiliter friabilis,odorata cum acrimonia quadam. Viola optima eſt lutea. Thus primas fert maſculum,rotundum,non ſectum,album,& quod ſectum intus pingue eſt. Adulteratur reſina aut gũmi:ſed facilè deprehenditur:nam gummi in ſuffitu flãmam non excitat,reſina verò in fumum abit. Thu- E ris cortex præſtantior eſt is qui craſſus eſt,pinguis,boni odoris,recẽs,leuis,non ſcaber,aut membranoſus. Vitiatur admiſto pinus aut nucis eius cortice. Index eſt ignis. nam alii ſuffiti fumum edunt , thuris verò cortex ardet cum odoris ſuauitate. Malabathari folium probatur quod recens eſt,ſubalbidum,quod halitu odoris ſenſum tentat, & in ſuauitate odoris perſtat , nardo ſimilis ad guſtum,nullo ſalis ſapore admiſto. Medulla primas tenet ceruina,ſecundas vitulina,tertias taurina. Bona eſt quæ æſtate ad autumnum vergente colligitur . a- F liis enim temporibus ſanguinem admixtum habet.Paratur ad reponendum recens ſubacta & aqua affuſa:deinde per linteum traiicitur,tum denuò lauatur,vſquedum aqua pura reddatur:poſtea in duplici vaſe liquatur ſordibus fluitantibus penna ſublatis. Poſtquam concreuerit, in fictili nouo reponitur,deraſa prius diligẽter fæce , ſiquæ poſt liquefactionem excolationémque ſubſederit.

Melilotus optimus eſt Atticus, quique in Cyzico naſcitur,croci colore & odore. Papaueris ſuccus optimus eſt denſus & grauis, & halitu odoris ſomnum inducens, G guſtu amarus, qui in aqua facilè liqueſcit,leuis,albus,nõ aſper neq; conglobatus,neq; dum liqueſcit conglomeratus, non durus, & qui ſoli expoſitus non diffunditur : & quo ad lucernam admoto non atra flamma luceat,adulteratur lactucæ agreſtis ſucco admiſto. Spica nardi melior eſt recens,leuis,comata, coloré flauo , admodum odorata , cyperi odorem referens , ſpicam habens breuem,guſtu amaram,linguam exiccans,odoris bonitate diu permanente. Hæc etiam diluta aqua venditur,id quod cognoſcitur ex ſpicæ candore & ſqualore , amiſſa H lanugine. Omphacium eligito ſubflauum,friabile, egregiè adſtringens,linguámque mordens. Onyx præſtat is qui è rubro mari affertur albeſcens & pinguis.

Panacis radices præſtantiores ſunt ſiccæ,albæ, extentæ, non corroſæ , feruidæ guſtui,& aromaticæ. Liquor verò

probatur is qui guſtu eſt amariſſimus,intrinſecus albus, A extrinſecus croceus , qui leuorem habet , pinguiſque ac friabilis eſt,quique celeriter diluitur,& grauem ex ſe odorem mittit. Piper probatur quod grauius eſt, plenum,non admodum rugoſum,recens,& non furfuraceum. Peucedani ſuccus præſtantior eſt is qui graui odore,& colore rufo præditus eſt,guſtúque calefacit.

Polio montano vtimur. Reſina terebinthina probatur quæ dilucidiore eſt colore, odoratáque:minus verò illa quæ vitro eſt ſimilis. Myrrha primas fert ea quæ Troglodytica nominatur.Eligito recentem myr- B rham,fragilem,leuem,ex omni parte ſibiipſi cōcolorē, & quæ confracta intus habeat candidas diuiſiones humanorum vnguium figura:quæ minutis glebis ſit,amara,odorata,acris:quæverò ponderoſa eſt & picei coloris, ea eſt inutilis. Stacte myrrha bona eſt quæ odorata eſt,leuorem habet,& cui oleum non ſit admixtum.

Styrax præſtat qui flauus eſt & pinguis,& reſinoſus, grumos habens ſubalbidos,cuius ſuauis odor diu perdurat,dúmque mollitur melleum humorem ex ſe remittit. crematur ſtyrax,& igni torretur, & ad fuliginem thuris C modo vaporatur. Tragacantha eſt lacryma ſectæ radici inhærens , in qua bonitate antecedit quæ pellucida eſt,læuorémque habet,ac tenuis eſt,pura,& ſubalbida.

Hyoſcyamo vtendum eſt eo qui albis ſit floribus , & ſemine itidem albo. Si is non adſit,flauo vtendum : nigrúmque vt inutilem repudiare. Galbanum excellit quod thuri ſimile eſt, cartilaginoſum, purum, minimè lignoſum,& quod ferulæ , fœminiſque aliquid admixtū habeat,odore graui,neque admodum humidum,neque etiam ſiccum. Chalcanthum(*hoc eſt attramentum ſutorium*) eligendum eſt quod læuorem habet , & colore D cœruleo,æqualéque eſt,& cruſtas habet ſquamarum modo,non lapidoſum,& boni coloris. Auripigmentū optimū eſt habendū quod cruſtaceū eſt, & aureo colore.

Terra ampelitis cæteris anteferenda eſt nigra,exiguiſque picearum carbonibus ſimilis & ſplendeſcens. Diphryges anteferendum aliis eſt quod guſtui æris ſaporem reddit,linguámque abunde adſtringit & exiccat.

Sulphur probatiſſimum eſt quod ignem non eſt expertum , quódque in eo genere ſplendet ac pellucidum E eſt,& minimè calculoſum. In eo autem quod ignem expertum fuerit,primas tenet viride & pinguiſſimum.

Indicus lapis probatiſſimus eſt qui cæruleam ſpeciē, & læuorem habet,éſtque ſuccoſus. Cadmia optima eſt quæ botryitis (*hoc eſt acinoſa*) nominatur,mediocriter ponderoſa , quæque extremitatem acinis ſimilem habet,colore ſpodii:fracta cinerem intus habet atque rubiginem. Secundo loco cenſetur quæ foris eſt cœrulei coloris,intus verò maculis onychitæ lapidi ſimilibus.

Pumex probatur qui leuiſſimus eſt,ac fiſtuloſus,ſciſſi- F liſque,nec lapidoſus,quique friabilis eſt,& candidus.

Lithargyrus(*hoc eſt argenti ſpuma*)probatur magis ea quæ chryſitis(*quaſi aurea*)nominatur, quæque ſplendet.

Lapis Aſius anteferendus eſt cæteris qui colore pumicis eſt, fiſtuloſus & leuis,itémque friabilis,quique diſcriminationes luteas in profundo habeat. Lapis hæmatites probatiſſimus eſt qui friabilis,rubens,& in ſe ipſo durus,& æqualis eſt quique nihil habet admixtum.

Gagates lapis probatur qui celerrimè accenditur , & dum vritur,bituminis odor ſentitur. Magnes pro- G batiſſimus eſt qui facilè ferrum trahit , & colore ad cœruleum vergente, & denſus. Melanteria cæteris præſtat quæ ſulphureo colore eſt,læuorem habet, æqualis,pura,& in aquæ contactu ſtatim nigreſcit.vim in vrendo habet eandem quam miſy. Rubrica ſinopica optima eſt quæ eſt denſa & grauis , iecinoris colore, non calculoſa , ſibi ipſa tota concolor , & quæ quum diluitur , copioſe diffunditur. Miſy eligendum eſt cyprium,quod auri ſpeciem refert , durum: quúmque frangitur,aureas ſcintillas emittit, & ſtellarum H more ſplendeſcit. Vritur eo modo quo chalcitis , niſi quod ex eo pſoricum non conficitur. Plumbago probatiſſima eſt quæ argenti ſpumæ ſpeciem præ ſe fert,flaua,modicè ſplendens,& in attritu rufa apparet.

Nitrum probatur quod leue eſt,roſaceo colore,aut albo,& foraminibus plenum. Spuma nitri optima eſt leuiſſima,& grumoſa,& friabilis.eodem quo ſal comburitur modo. Pompholyx optima eſt Cypria: hæc aceto macerata æris halitum ex ſe emittit.

Sandaraca præferenda cæteris eſt ea quæ admodum rufa eſt, florida, pura, colore cinnabaris , habétque ſulphuris halitum. Stimmi præſtantiſſimum eſt quod radiat,fulgétque quum frangitur. Alumen probatiſſimum eſt ſciſſile,recens,admodum candidum, nec calculoſum. Sori anteferendum eſt Ægyptium,quódque in frangendo nigrius apparet.

Fæx præſtat cæteris quæ ex vino eſt. Æs vſtum probatur quod rubrum eſt,& in attritu cinnabaris colorem præfert . lauatur vt cadmia , ter in die aqua effuſum.

Qui ceræ modus cum oleo ſit,
Cap. LVII.

SI vnguenta quæ à leuanda laſſitudine acopa dicuntur, conficere volueris,oleum ceræ quadruplum iniicies: ſi verò liquidum ceratum,vt in fracturis ſit,duplum. Si medicamentum emplaſtri modo conficere velimus, tantundem vtriuſque miſcebimus , ſi aër nos ambiens ſit moderatus:ſin autem cera vetus,aut arida,aérque frigidus fuerit,paulò plus olei adhibendum eſt:ſicut etiam ſi cera fuerit pinguis,aérque calidior,paulo minus olei debet eſſe. Hæc verò paulò minor portio , eſt duodecima pars medii inter vtramlibet partem exceſſus.etenim & vndecim & tredecim olei vnciis ceræ libram admiſcebimus.

De ponderibus & menſuris,
Cap. LVIII.

AMphora Italica habet ſextarios XLVIII.
Sextarius continet libram vnam,vncias octo.
Sextarius mellis libras duas continet.
Chus ſextarios ſex continet.
Sextarius heminas duas habet.
Cyathus drachmas duodecim.
Mina vncias octo continet.
Vncia ſcrupulos vigintiquatuor.
Olca ſcrupulos tres habet.
Obolus ſcrupulum medium.
Oxybaphum quartam heminæ partem.
Cheme magna drachmas tres continet.

Ex libro de compoſitione medicamentorum κτ̀ τόπους,renes calculo obnoxios ſeruans medicamentum,
Cap. LIX.

VVarum paſſarum vnc. I. adianti drach. III. ſeminis apii drachmæ dimidium,lithoſpermatis dach. II. amygdalarum amararum drach. II. damaſonii drach. I. phu tantundem,ſucci plantaginis puri drach. I. ſeminis peponis repurgati,& ſeminis cucumeris ſingulorum drach. I. Lemniæ ſphragitidos drach.med.thuris infecti grana VIII. ſubigantur in minutiſſimas partes redacta, & in grana redigantur:tū cum oxyſaccharo fermententur:fiántque grana magnitudinis ciceris:ex iiſque ſingulis menſibus per octo dies grana quinque quotidie ex mixto oxyſaccharo ſumantur:cæteris verò menſis diebus præter eos octo deinceps inſequentes , hoc facito quod ſequitur , Cicerum ius in quo vuæ paſſæ abſque acinis, itémque anethum,mētha,fœniculi radicum parum,ſaccharum,& amygdala ſubacta incocta ſint,per colum traiectum bibe,ipſóque per interualla vtitor.

Loca in quibus viperæ comperiuntur , ſunt Phanus, Typanges, Achlada, Xerocaſtellum, Alonitzin. In horum montanis ſtationibus præſtantiores & laudabiles viperæ degunt.

De latis emplaſtris,quæ κοπτὰ(hoc eſt contuſa)dicuntur,
Cap. LX.

IN emplaſtris quæ à latitudine platyſmata vocantur,ſi medicamenti vim moderatā eſſe velis ad cicatricem inducendā vlceribus quæ difficiliter ſaneſcunt,quartam metallicorū partem ceræ admiſcebis:ſi vehemētius me-

dicamentum conficere propoſueris, tertiam:ita tamen vt cera in ſole aut ad ignem, aut aqua calida molliatur, atque ita metallica admiſceantur.

Ex Antyili commentariis de coctione medicamentorum, quæ ad emplaſtra conficienda adhibentur, Cap. LXI.

IN coquendis medicamentis argenti ſpuma cum oleo decoquetur:eam verò læuigatam rurſus ex oleo conterere oportet,vt conſpiſſeſcat,deinde ita leni igni continuò agitatam coquere.Primùm autem intumeſcit,bullâſque emittit:vbi verò iam fere ſatis cocta fuerit, colorem fæci ſimiliorem recipiet. Coctionis terminus eſt quum tumor ſe remittit,& non inquinat. Molybdæna eodem modo quo ſpuma argenti coquitur:eius coctionis modus eſt, vt nō modò digitos non inquinet, ſed etiam vt colorem ex igneo in fuluum, & admodum floridum commutet. Æs non in ipſo protinus initio ad coquēdum imponitur,ſed ſemicocto iam emplaſtro.Modus coctionis, niſi admodum paucum iniectum ſit,erit,quum color ipſius exuperet,& fuluum emplaſtrum facit. Sory & diphryges ipſa quoque medio coctionis tempore iniiciuntur.Diphryges autem veluti etiam ſquama,coquitur vſquedum eius color vincat reliqua. Sory verò non habet peculiarem coquendi terminum,ſed is omnibus communis eſt,vt emplaſtrum non inquinans reddatur. Chalcitis ſicut æs coquitur.coquendi finem metimur ſi emplaſtrum magis fuluum,magiſque phœniceum euaſerit. Æris flos eo modo quo æs coquitur.eius terminus eſt is qui coctioni communis eſt. Atramentum ſutorium medio coctionis tempore iniicitur, coctum emplaſtri colorem vehementiorem efficit,ac niſi reliqua obſtiterint,emplaſtrum nigrum reddet. Miſy ad finem coctionis inditur, neque vllum habet coquendi finem ſibi definitum. Arſenicum & ſandaracha,in fine coctionis imponuntur. Plumbum vſtum in media coctione adhibetur. Ceruſſa in alba emplaſtra ad finem inditur.ſic enim & colorem ſuum conſeruat,& magis exalbeſcit : in nigra verò emplaſtra,in initio,ſiquidem cocta ceruſſa fit nigrior. Ærugo in emplaſtris viridibus poſt coctionem iniicitur.In quibus verò ne in ollam quidem coniicitur, cætera ad ipſam ex aceto detritam,in mortarióque manentem affunduntur. In melinis emplaſtris quum ſemicocta confectio eſt,imponitur:hæc enim mediocriter cocta melinum colorem efficit. In iis verò quæ geminam faciem, duplicémque colorem præ ſe ferunt,quæ διπρόσωπα & δίχρωμα nominantur,in ipſo ſtatim initio ærugo ponitur. In quibuſdam enim coquendo melinum colorem primùm inducit, qui duplicis coloris ſpeciem præfert:poſtremò autē fuluum colorem reddit. Alumen plerunque poſt coctionem additur.proprium coctionis modum nullū habet. Rubrica ad finem iniicitur. Cadmia & pompholyx in principio imponuntur. Sal & nitrum in medio coctionis iniiciuntur. Sulphur in A fine adiicitur.ipſius coctio nigra facit emplaſtra.

Terra omnis, itémque lapides, atque etiam pumex ad finem plerunque iniiciuntur. Oleum ſi in initio reſinæ alicui aut pici liquidæ fuerit iniectum, facit vt emplaſtrum non cohæreat. Quamobrem quum illa coctione coaluerint & conſtiterint, oleum indetur. Reliquæ pinguedines ſalis expertes in medio coctionis tempore imponendæ ſunt. Ex vnguentis,irinum coquitur, cyprinū verò & roſaceum minus, cætera nequaquam coctionem ferūt:idcirco ad finem coctionis ſunt B immittēda. Cera per ſe ipſa nō coquitur(aduritur enim ſola)ſed nec etiā cū reſina liquida,nec cum pice liquida: (neq; enim coit)verū adiicitur aut oleo puro,aut oleoſo, quod cum aliquo metallico coctum ſit, aut reſinæ, aut pici prius coctæ. ac cera quidem prius iniicitur quàm cætera quæ iniicienda ſunt,coeant atque cohæreant.

Reſina arida poſt ceram inditur,liquida verò ipſa per ſe ante alia omnia coquitur,niſi eius perexigua ſumatur portio. Pix ante alia iniicitur. Finis coctionis eius picis quæ liquida eſt,habetur quum coit & ſpiſſatur: C aridæ verò,præſertim ſi cum aceto coquitur, quum non amplius bullas emittit,neque intumeſcit. Bitumen in principio impoſitum coquitur:id verò non eſt in leuorem redigēdum.habet enim aſperitates ficuum granis ſimiles.In craſſiores ergo partes eſt frangendum; & aceto incoquendum ſic vt non agitetur, donec non amplius bullas mittat. Propolin præmollire oportet & coquere. à coctione enim neutiquam diffunditur. Ammoniacum circa mediam coctionem imponitur.Si verò ad cruenta vulnera emplaſtrum paratur, D aceto aut vino erit macerandum.Si molle fuerit emplaſtrum, qualia ſunt quæ ad anum parantur, cum aqua erit læuigandum,atque ita cæteris iam coctis infundendum.

Opopanax multo poſt ammoniacum iniicitur:omnino autem paucam coctionem requirit.id quoque ex vino aut aceto prius eſt læuigandum. Galbanum coctionem neutiquam fert, ſed vt ne inquinet digitos, emplaſtrum ab igne auferendum eſt,ipſumque emollitum infundendum. Sagapenum in mortario tunditur,& quum teneriuſculum factum eſt,cum emplaſtro E quod ab igne ſublatum ſit,emollitur. Aloë poſt conctionem inſpergitur. Succus papaueris pridie in modica aqua maceratur,& in mortario[teritur,] atque ita ei emplaſtrum affunditur. Thapſia poſtremo loco iniicitur. Bdellium læuigatum emplaſtro ab igne iam ſubalto inſpergitur.Sin autem pingue ſit vt læuigari non queat,ipſum æquè ac ſagapenum cōtuſum, ac in emplaſtri formam redactum,ſimul cum emplaſtro molliemus. Thus & manna coctione iam perfecta inſperguntur. Myrrha cum modico mellis læ F uigata, aut cum aceto & aqua, ſi modò humida emplaſtrum admittat,abſoluta coctione iniicitur. Semina,radices,& herbæ coctionem non ferunt:ergo læuigatis,& in mortario adhuc ſubſiſtentibus,liquefacta reliqua affunduntur.

QVID TERTIO LIBRO CONTINEATVR.

HOC libro habetur quæ vnguenta, emplaſtra, malagmata, cataplaſmata, paſtilli, ſicca collyria, liquidáque probata ſint: itémque de agglutinãtibus, ſmegmatis, dropacibúſque, inunctionibus, antidotis, purgationibus, & ſuffitibus, differitur.

QVAE CONTINEANTVR IN HOC LIBRO,

Baſilicon emplaſtrum.
enneapharmacon.
ex cadmia.
attalicum album.
phœnicinum Galeni.
viride, quod lite appellatur.
dichroon.
pentatheton.
ex hyoſcyamo.
myrteum.
album ad ambuſta.
copton platyſma.
aphrum.
geranion Poletis.
ex dictamno.
ex lini ſemine.
ex verbenaca.
elephantinum.
ex anthemide.
halmyron.
ex ſalicibus Magni.
è buccinis.
ad alopecias.
adamantini ad idem.
ex ſalicibus Critonis.
ad cancros vlceratos.
ad vlcera phagedænica adamantini.
ad cancros depaſcentes & erodentes.
ad inteſtina prolapſa.
ad herniam adamantini.
aliud ad idem.
ad ramicem inguinis adamantini.
ad idem.
aliud.
ad aquoſos ramices.
ad meliceridas adamantini.
corax ad nomas.
ad ramicem gutturis.
ad ſedis inflammationes.
ad tentiginem ciendam.
ad fracturas oſſium.
ad teneros, & qui ex vlcerib' nimis grauiter cõflictãtur.
ad phagedænas Galeni.
Adamantini ad phagedænas.
aliud ad omnia vlcera maligna.
aliud.
ad vlcera carcinode.
ad vlcera perhumida
ad idem.
ad vlcera maligna fluentia.
ad vlcera chironia.
ad eadem.
ad putrida & depaſcentia.
ad vermes in vlceribus.
ad cauitates fiſtuloſas inueteratáſque.
ad vlcera flaccida.
ad vlcera quibus ægrè cicatrix inducitur.
ad vlcera vetuſta.
ad maculas & cicatrices exterendas.
ad vngues ſcabioſos.
διὰ ἁλῶν.
ad cancrum vlceratum.
cerata & perfuſiones ad parotidas & phymata.
ad bubono cœlen.
ceratum ex quatuor rebus.
azanites.
hypochondriaca anethine.
ad eryſipelata, quod illinitur.
perfuſio capitis.
alia ad percuſſiones & plagas.
ad cardiacos.
ad podagricos.
ceratium quod χὺρ dicitur.
perfuſio capitis alia.
ad vlcera ſerpentia.
ad ſaniem.
vnctio ad neruorum affectiones.
amythaonis ad præcordiorum affectiones.
ex ſeminibus.
ex ptiſſana.
aliud.
malagma ex fœnogræco.
epithema ſtomacho aptum.
malagma tonſoris.
ex micis ad omnem duritiem.
ex palmulis.
epithema ad ſtomachicos.
aliud quod ϲάπλικὸν dicitur.
cyphoides.
ex œnanthe.
ex Galeni lib. ceratum ad oris ſtomachi inflammationẽ.
malagma ad lienem.
malagma ex baccis lauri.
malagma Apollophanis.
ad iſchiadicos.
clidion Philomeni Mnaſæi.
epithema infrigidans Galeni.
cataplaſma ex fermento.
cataplaſma ex pane.
cataplaſma ex furfure.
cataplaſma ex ficubus.
acopon decamœron.
pentamœron.
acopon vnguentum ex caſtoreo.
aliud ſimplex.
ad eos qui ob ſenectutem refrigerati ſunt.
ad pallorem & liuores.
ad penem erigendum vnguentum Rufi.
iſchiadicum.
ex hedera.
iſchiadicum vnguentum.
iſchiadicum Antonii archiatri.
metaſyncriticum.
paſtillus Andronis.
paſtillus Muſæ.
paſtillus Heræ.
alius eiuſdem.
paſtillus ex charta ad nomas.
paſtillus ad vtiligines.
paſtillus croceus.
paſtillus ad lichenas.
paſtillus ad tormina.
paſtillus Paſionis.
paſtillus podagricus, Procli.
paſtillus ex electro.
paſtillus ex acacia.
paſtillus ad hemicraniam.
ſiccum medicamentum ad cicatricem inducendam.
aliud ad idem.
cephalicum.
aliud cruſtas inducens.
aliud patefaciens citra dolorem.
rhodiacum.
ex charta.
ad nomas.
adurens.

anthera Philumeni.
collyrium libyanum.
pſilothrum Apollinaris.
cnicus flauus Baſſi.
ex erica.
vranium.
achariſton.
ex thure.
cygnus.
libyanum ad puſtulas & alia permulta.
ex cornu ceruino.
nilium Demoſthenis.
collyrium madicum.
ſpodiacum.
nardinum.
collyrium aromaticum.
chiacum.
ſiccum ad angulos oculorum ſcabioſos.
diacenteton.
πολύχρηστος Eraſiſtrati.
collyrium ad pura & impura vlcera.
aliud ad pura vlcera.
Dionis collyrium.
collyrium πεντεμύριον appellatum.
collyrium ad carbunculos.
collyrium ad tabem.
collyrium ad ſuffuſiones.
Archigenis ad oculorum claritatem.
Demoſthenis ad veteres affectiones.
Cleonis gluten.
ſiccum palpebras pulchras efficiens.
aridum ad lippitudinem aridam.
liquida compoſitio.
alia ad callos.
collyrium ad aſpectus claritatem.
ad cicatrices oculorum.
gluten ad pilos.
ad crithas, chalaziáque.
ad ægilopas.
cataplaſma ad vehementes dolores oculorum.
vnguentum ad vehementes dolores.
dia rhodon Diagoræ.
croceum quod puerile inſcribitur.
Aſclepiadæ pacianum.
ad oculorum caligationem.
ſmegma quod Aſclepias nominatur.
ſmegma caput exiccans.
ſapo repellendi vim habens.
dropax Gallus.
alius ſimplex.
pſilothrum.

ad corrugationem.
ſmegma ſplendorem afferens.
ſtomaticum Philagrii.
anthera.
dia moron Galeni.
dia beſaſa.
ad anginam.
ad columellam laxatam.
aliud.
ad dentes conſeruandos, Galeni.
ad dentes tremulos.
Philagrii ad oris eroſiones.
antidotum ad colicos.
antidotum Philonis.
trigonos.
catapotium Dioſcoridæ ad exuſtos.
ad quartanarios Galeni.
ad eos qui à cane rabioſo morſi ſunt Galeni.
ad eos qui ex fungorum vſu ſuffocati ſunt, Galeni.
ad comitiales ex ſcilla.
paſtillus ad vocem firmandam.
alius.
medicamentum ex fructibus pomaceis
antidotum Quinti.
dioſpoliticon.
ex tribus piperis generibus.
ex calamintha.
ex ſucco cydoniorum.
antidotum Zenophili.
Galeni hiera picra.
quæ ſubducunt ventrem.
grana ſalubria.
purgans, quod κοπτάδειον appellatur.
paſtillus purgans.
grana purgantia.
medicamentum ad colicos.
ſymbiotarium.
medicamentũ purgans ad eos qui elephãtia detinentur.
ius veteris galli.
inunctio ſedis ad flatus emittendos.
hiera Ruſi.
Lyci purgans medicamentum.
aliud purgans eos quos elephantiaſis exercet.
inunctio purgans.
ſuffitus.
alius.
alius.
hiera ſimplex Ruſi.
xeromyron compoſitio Arabica.
ſuffitus ad ſomnum conciliandum.
ſuffitus ex cupreſſo, quod Cyphi lunæ dicitur.

ORIBASII SYNOPSEΩS AD EVSTAthium filium liber tertius.

DE EMPLASTRORVM ET TROCHISCORVM COMPOSITIONIBVS.

BASILICON (quod etiam tetrapharmacum dicitur) habet pares portiones ceræ, picis, reſinæ frictæ, ſeui taurini. Si celeriter concoquere, carnémque inducere volueris, vnam thuris partem ad duodecim baſilici partes admiſceto. Enneàpharmacon valet ad ſuppurandum: egregiè facit ad vacuas diſtentiones, & ad eas etiam quæ in thorace ſunt, & ad fiſtulas, quas etiam emollit. eſt item ad vteri duritias aptum, atque vlcera quæ in eo ſunt ſolutum ſanat. Habet autem ceræ, medullæ ceruinæ, adipis anſerini, taurini, butyri, terebinthinæ, mellis, olei roſacei, cicini, paria pondera. nõnulli autem roſacei loco liliaceum ponunt. Hoc purgat, ad cicatricem perducit, carnem creat. Ex cadmia, ad cicatricem inducendam, habet cadmiæ vſtæ & vino præparatæ, chalcitidis vſtæ, ſingulorum vnciam vnam, olei myrtei, ceræ, reſinæ, colophoniæ, ſingulorum libram vnam, vini Italici quod ſatis eſt. Chalcitis & cadmia ex vino terantur, vt liquidi cerati conſiſtentiam habeant: ceram verò ac reſinam eliquans, in ollam teſtaceam immittito. Metallica cum vino imponantur, omnibúſque in mortario læuigatis vtitor. ad inueterata vtere hoc puro emollito. ad recentia, cum cerato roſaceo. Attalicum album, quod facit ad vlcera ſenum & eorum qui mollem cutim habẽt, & eorum qui vlceribus humidis infeſtantur, ſanátque vlcera crurum, & egregiè valet ad abraſa genuum, & in quibus membrana oſſa tegẽs, nuda eſt. Habet ſpumæ argenti pondo denariûm centum, ceruſſæ pondo denariûm centum, ceræ albæ pondo denariûm quinquaginta, terebinthinæ pondo denariûm vigintiquinque, thuris vncias tres, aluminis ſciſſilis pondo ſcrup. ſex, piperis pondo denariorum trium, olei veteris heminas duas, aquæ heminas duas. Metallica in ſole coquito donec non amplius digitos inquinent: reſinam & ceram diligenter in vnum componito, thus primùm indito, ſecundo loco alumen, vltimo piper. Aliqui pro pipere cyperum iniiciunt. Phœnicinum Galeni habet adipis ſuilli veteris, ſaliſque expertis libras duas, ſpumæ argenti libras tres, olei antiquiſſimi libras tres, chalcitidis vncias quatuor: chalcitidem tritam ac contuſam tenuiſſimo cribro cribratam in mortarium coniice, & diligenter tere donec ſubtiliſſima reddatur: deinde argenti ſpumam tenuiſſimo itidem cribro cribratam, & in tenuiſſimum pollinem redactam infunde, & in mortario diligenter vnà cõtunde, oleúmque in ſole admiſceto, vt liquidum medicamentum permaneat: poſtremo loco adeps caprinus pondo librarum duarum adiicitur, qui ipſe quoque eſt diligenter contũdendus: ita omnia in cacabo coques, & rudicula ex palma agitabis. Cortex viridis externus ipſius virgæ palmeæ auferendus eſt, vt ſuum humorem impertiri medicamento queat. Vnus autem palmæ ramus tibi ad coctionem ſatis erit, vt craſſiore eius parte pro ſpatha vtaris: ramulos autem qui craſſæ particulæ adhærent, quíque vtrinque exoriuntur, reſecabis, & corticem detrahes, & in minutas partes conciſos, in medicamentum coniicies, vt eorum ſuccum eidem impertiant. Spatha autem ſtatim ab initio vti par eſt: tenues verò palmæ particulas iniicere oportet, quũ videbis medicamẽtum cerato ſimilem habere conſiſtentiam. nam ſi ab initio eas immittas, earum ſuccus coquendo conſumetur, quem nos propter eius adſtringendi vim, manere copioſè volumus. Quinetiam ipſius ſpathæ pars quæ à medicamento exſiccata fuerit, præcidenda eſt: id quod bis & ter erit faciendum, ſi eam arefactam videbis. Perſpicuũ autem eſt, palmæ ramum, & recens, & eodem die præciſum eſſe debere, vt ſucci plenus ſit. Medicamentum verò tum demum erit coctum quum non inquinabit. Hoc vteris ad cruenta vulnera, quæque ad cicatricem difficiliter perducuntur, & ad ſinus oleo dilutum. Conuenit o-

A mnibus partibus inflammatis, podagris, articulorum doloribus, niſi quo tempore dolores vehementes ſunt. Aptum eſt bubonibus, tuberculis, ambuſtis, pernionibus, oſſium fracturis, & omnibus denique fluidis affectionibus. In hoc medicamento diſſoluendo hunc modum ſeruabis, vt medicamentum paululum olei menſuram excedat, ac præſertim æſtiuo tempore: vt, ſi medicamenti ſint vnciæ decem, olei nouem apponantur. Viride (quod lite appellatur) roſaceo dilutum, vlcus cauum & apertum ſanat. Conſtat ex ceræ reſinæque frictæ, ſin-

B gulorum libra vna, æruginis libris duabus, olei heminis duabus. hoc delicatis adhibendum eſt. Dichrœmon, *id eſt duplicis coloris*, eſt in quo ſunt æris vſti, aluminis ſciſſilis, ammoniaci thymiamatis, ſingulorum vnciæ vnæ, ceræ, colophoniæ, adipis taurini aut ſuilli, ſingulorum vncia vna. ſicca ex aceto læuigentur. Pentatheton habet ceræ, adipis taurini, reſinæ frictæ, picis, calcis, pares portiones. Vſus tempore olei ſicyonii quadrãtem, ceræ vncias tres, olei vnciam medicamenti quadrãti adiicito, ex vino & aceto contundito, atque vtitor.

C Ex hyoſcyamo quod pſittacion dicitur, habet reſinæ frictæ, ceræ, adipis ſuilli, liquoris hyoſcyami pares portiones. Myrteum habet ſpumæ argenti vnc. ſex, ceræ vnciam vnam, olei myrtei vncias duas, vini quod ſatis eſt. Album ad ambuſta, habet ſpumæ argenti, ceruſſæ, ſulphuris viui, ſingulorum vncias ſex, ceræ vnc. quatuor, olei myrtini quod ſatis eſt. Aliud. Spumæ argenti vncia, plumbi combuſti vnciã, ceræ vnciæ duæ, olei myrtini vncia. Copton platyſma habet æruginis vnciam, ſquamæ æris vnciã, terebinthinæ vncias duas, ceræ vncias quinque. Cera & reſina in pila te-

D rantur, & in vnum redigantur: deinde ærugo adiiciatur vt emplaſtrum fiat, quod in tantam latitudinem extendatur quanta ſatis ſit ad vlcus comprehendendum: ſingulis autem diebus ſoluatur. Aphrum ſanguinem ſupprimens facit ad inſignes diuiſiones, præſertim quæ in capite ſunt, ad fiſtulas, ſinus, fracturas. Item hepaticis & lienoſis conuenit, abſque inflammatione glutinat. Cartilaginibus etiam ac neruis, oſſibúſque præciſis mirabiliter prodeſt. valet quoq; ad vlcera profunda, & ſinus: nam inſigniter glutinat. Iam verò in abſceſſibus quum

E eiecta eſt ſanies, imponitur. Eſt etiam ad ſupprimendum ſanguinem præſtantiſſimum, & præſertim in iis qui ſanguinem reiectant. Duobus autem linteis eſt inſpergendum, alterum pectori & coſtis imponendum, alterum dorſo: nam præter omnium opinionem ſanguinẽ ſiſtit. Eſt præterea ad canum morſus accommodatum, & inflammationes omnino ſedat, & ea quæ vulneribus adhibentur, vincit omnia. Hyberno tempore diebus ſeptem ſoluitur, æſtiuo quinque: ſi neceſſitas vrgeat, tribus. Habet autem ceræ, picis, bituminis, pityinæ liquidæ, ſingu-

F lorum vnciam vnam, mannæ vncias ſex, ceruſſæ vncias quatuor, atramenti ſutorii tantundem, opopanacis vncias duas, roſacei libras duas (alii ſelibram) aceti heminas duas. Ceram, bitumen, oleum, acetũ in ollam coniicito, ac parum liquato, deinde picem ac reſinam in minutiſſimas particulas diligenter conciſas adiicito: vbi ſemicoctum fuerit, ollam tollito, & aliquandiu refrigerato, & atramentum ſutorium percolatum læuigatúmq; ex duabus aceti heminis paulatim, ne efferueſcat, inſpergito. Hoc infuſo, iterum leniter coquito agitãdo: quum

G non amplius inquinat, ab igne amoueto: opopanacem in aceto quod reliquum fuerit, ita pridie maceratum vt diſſoluatur, infundito: deinde ceruſſam mannámque vnà pariter probè tritas inſpergito, & paululum tepefaciens quouſque in vnum coëant, obſerua ne opopanax & mãna comburantur, in mortarium funde, & refrigerari ſinito, ac rurſus ſubactum reponito. Geranion Po-

H letis facit ad neruos craſſorum humorum plenos ac laxatos, & in quibus periculum reſolutionis imminet, &

ad fluxiones quæ ad articulos feruntur, in quibus tumor etiam oritur, & ad partes quæ prolapſæ ſunt, & ad recenti cicatrice contractos articulos & incuruatos, qui que ſi vi moueantur, ſtrepunt, vt ſinguli ſonum edant. Valet etiam quum in cubitis aut genibus, aut aliqua alia particula lentus humor aut flatus continetur. Sanat ganglia, & omnes concretiones, & ſteatomata, & atheromata. Accommodatum etiam eſt ad aneuryſmata, ad ſtrumas & panos. Omnia præterea indurata emollit, rumpit, exterget, attenuat & glutinat, ac relaxata corroborat. Eius compoſitio eſt hæc, Ramēti æreæ ſtatuæ ſordidæ & æruginoſæ, quale in iis quæ inunguntur reperitur, vnciæ vigintiquatuor, ceræ tantundem, ſandycis libra, ſandarachæ libra, terebinthinæ libra. Si ramentum durius ſit, tunc tātundem terebinthinæ imponito. Gruis pennas omnes hoc modo crematas addito. In ollam fictilem nouam pennas omnes pone, os & totam ollam argilla illine, eámque in fornacem coniice donec ignita argilla ſit: tunc extrahe atque aperi, pennæ aduſtæ & in vnum redactæ comperientur: eas ad ſtrigmenti formam terito, deinde ceram ac reſinam ſuper carbonibus liquato: tum ſandaracham & ſandycem contritum affundito, & donec probè mixta hæc fuerint, agitato: poſtea ramentum in mortarium coniectum diligenter cōterito, vt omnia affuſa cum cera miſceantur, & medicamentum ad emplaſtri formam redigatur. Quod ex dictamno conficitur, habet dictamni partes vigintiocto, chamæmeli partes duodecim, ſphagni partes quinque, pentaphylli partes quatuor, cyperi partes ſeptem, ariſtolochiæ partes trigitaquinq;, ireos partes ſeptē, polii partes duodecim, cētaurii partes duodecim, gentianæ tantundē, libanotidos partes ſex, gagatis partes ſeptem, ſpumæ argenti partes centum quinquaginta, olei veteris partes octo & quadraginta, ceræ partes duodecim, reſinæ ſiccæ partes trigintaduas, colophoniæ partes quinquaginta, terebinthinæ partes quatuordecim, terræ ampelitidis partes vigintiquatuor, aut pityinæ ſiccæ partes duodecim, ammoniaci thymiamatis partes trigintaquinque, ſquamæ æris partes trigintaocto, æris combuſti partes duas de viginti, propoleos partes duodecim, diphrygis partes octo, amyli partes duodecim, ceruſſæ tantundem, aloës partes ſedecim, chalciteos partes decem, atramenti ſutorii partes vigintiquatuor, thuris albi partes duodecim, myrrhæ partes ſeptem. Oleum prius leni igni calefacere oportet, deinde argenti ſpumam in ſubtiliſſimum pollinem redactam iniicere, paulatim agitando donec colorem mutet, & aliquantulum conſiſtat, deinde picem terrámque ampelitidem addere. Quúmque denſari inceperit, cera iniicienda eſt, deinde reſina & colophonia, tum ammoniacum contritum: ad hæc ſquama æris atque æs, tum rubricam & diphryges: tum chalcitidem, atramentum ſutorium, & ceruſſam, deinde libanotida & myrrham, & aloën, deinde totam terebinthinam & thus: hæcque omnia (vt par eſt) mixta ab igne detrahes, & ita herbas læuigatas iniice ſpatha agitando, vltimo verò loco chamæmelum infundito. Vtere hoc medicamēto ad neruos vulneratos, ad vlcera vetuſta, ad venenatorum animalium ictus, & morſus, ad ſcorpionum morſus, ad condylomata & ganglia, ad ſtrumas & lenticulas, parotidas & phymata, & fiſtulas, & ad chironia, & maligna vlcera omnia, & ad oſſa. Itémque euellit ſpicula & tela, carnem & cicatricem inducit, inflammationes diſcutit: facit & ad omnia thoriacis vitia, & ad præcordiorum affectiones & duritias, vel ſcirrhos, & ad aquam inter cutem, & ad articulos contractos, & ad oſſium fracturas, & ad vlcera curatu difficilia, & depaſcentia, & ad neruos præciſos, & ad contuſiones & putredines, & abſceſſus, & perniones, & carbones, & ad quæcunque emollienda ſunt: itémque fluxiones oculorum fronti admotum ſiſtit. Roſaceo autem dilutum ad aures purulentas, ad ea quæ in pudendis & ano ſunt valet. Prodeſt etiam in ſuffitu vuluis quas frigus oblæſit, & iis quæ difficiliter partum edunt: nam ita fœtum viuum educes, neque vlla ex parte lædes. itémque ſecundas quæ vocantur, ſi vſu veniat. Auxiliatur etiam morbis qui ex circuitu redeunt, ſi ante

A acceſſionem fronti adhibeatur. Iam verò ſi in domo ſuffitus ex eo fiat, & viperas & omnia quæ venenum iaculantur extrudet. Ex lini ſemine Poletis facit ad thoracis affectiones, emollit, ac digerit, ac neruoſarum partium inflammationes mitigat. Facit ad podagricas exacerbationes, & contractos articulos relaxat. Lini ſeminis pars vna, ceræ partes quatuor, colophoniæ tantundē, farinæ hordeaceæ partes duæ, reſinæ cupreſſi tātundem, thlapſeos pars vna, chamæmeli, pilularum viridium cupreſſi clauſarum cuiuſque pars vna, olei veteris partes
B duæ. Ceram & colophoniā ad carbones liquato, oleúmque mouendo adiicito. His diligenter miſtis, ollam ab igne auferto, cupreſſi pilulas tritas imponito, animum adhibendo ne medicamētum efferueſcat, & intumeſcat, & ollam egrediatur: deinde farinam, tum lini ſemen, poſtea thlaſpin, poſtremò chamæmelum adiungito, ad ignémque iterum ponito, commiſceto donec probè coeant. His in vnum redactis, reſinam cupreſſi ad finem iniice: quúmque hæc eliquata fuerit, medicamentum in mortarium aqua ſemiplenum verſa, deinde emolli, atq;
C vtitor. Ex verbenaca, vel ex ſacra herba, quod ad Poletem refertur, facit ad capitis dolorem veterem & recentem, ad hemicraniam, ſi fronti & temporibus applicetur. Valet etiam ad dentium dolores, & oculorum fluxiones, itémque ad vrinæ difficultatem pubi impoſitum. Eſt etiam accommodatum iis qui à ſcorpione icti ſunt, & denique neruoſarum partium inflammationibus. Habet autem ſacræ herbæ aut verbenacæ partes nouem, reſinæ colophoniæ partes vigintiquatuor, ceræ partes quatuor, olei partes duas. Emplaſtrum ele-
D phantinum, ſiue ex dorycnio, quod Poletes confecit: valet ad articulos cōtractos, ad callos fracturarum, (emollit enim, & ſoluit vitioſas agnationes) itémque ſtrumas amotu difficiles, atque ad ea quæ induruerunt, & quæ ægrè maturantur, quæque contumacia ſunt. nam diffundit, emollit, digerit, ac diſcutit vehementer. Quòd ſi eboris portionem medicamento illinas, itáque decem dies illitam dimiſeris, ita mollem effeceris vt perfodi queat: ſi verò plures dies ita continueris, molle videbis æquè ac lorum. Medicamentum fit ex his, Dorycnii recētis vi-
E ridis, aut in vmbra arefacti partes decem, radicis mandragoræ vel viridis vel ſiccæ, partes duæ, radicis panacis partes ſex, reſinæ colophoniæ partes viginti, reſinæ liquidæ pineæ partes quatuor, opopanacis partes duæ, terebinthinæ partes duodecim, bdellii partes viginti, ceræ partes duodecim, aceti albi hemina, aut plus eo, ſi medicamentum capax ſit. Dorycnium ſi viride ſit, totum cum radicibus euulſum in mortarium coniiciendum eſt, & vehementer contundendum, aceto paulatim inſtillato. Idem faciendum eſt quum mandragoræ radix imponitur. Pa-
F nacis autem radicem in fruſta ſecans, & conterens per ſe, iniicies deinde bdellium, quod quum in mortario prius confregeris, acetum inſtillando, admotis viribus contunde, vſquedum emplaſtri formam acquirat: deinde apparatas herbas miſce, poſtremóque opopanacem ex aceto læuigatum infunde: medicamento confecto vtitor.

Emplaſtrum ex anthemide. Anthemida verno tempore florentem & coloratam legere oportet, ex eáque ſuccum exprimere, & in ſole exſiccare: deinde ſumere reſinæ colophoniæ partes duas & quadraginta, pineæ partes o-
G cto, ceræ tantundem, olei partes quatuor: tum ſuccum herbæ diſſolutum paulatim compones, ab igni auferes, in mortarium coniicies, diligenter permiſcebis, vt in vnum conducantur. Vtere ad vulnera cruenta, carnis fracturas, vlcera maligna, vetuſta, quæque labra pertumida habent, grauéque olent, & difficiliter ad cicatricem perducuntur: ad beſtiarum virus eiaculantium morſus, ad vnguium pterygia, ad neruos craſſo humore imbutos, iique ſiue in articulis ſint diuturni & dolorem excitantes, ſiue etiam ex inflammatione ægrè moueantur, & do-
H lore afficiant: ad fiſtulas, ad ſtrumas, ad oſſium denudationes, ad ganglia, ad dothienas, ad ſteatomata, ad nomas, ad ſinus, ad coli inteſtini flatus, ad partes in quibus frigus dolorem excitauit, ad ambuſta, ad præcordia, viſcera, & ſtomachum, ad vitia thoracis, & item alia, ad abſ

ceſſus. Importunum & copioſum ſanguinis è naribus fluxum ſiſtit: in quo caſu ſtomacho applicandum medicamentum eſt: præſtat tamen fronti etiam adhibere. Fluxiones quæ ad oculos feruntur, eius ſplenium fronti appoſitum cohibet: roſaceo verò dilutum imponitur vlceribus quæ in genitalibus depaſcendo ſerpunt. Halmyrou v.rò dicitur in quo lapis eſt quidam denſus, grauis, lenis, totus ſalſus, vnius tantùm coloris, quem * Indicum vocant. Hic aduſtus, & ignitus, ac refrigeratus, albus apparet. Hunc diligenter teras, & per cribrum traiicias, & oui album admiſceas, vlceráque puerorum quæ aperta non ſunt, vnges: quinetiam vlcera ſerpentia ſiſtes, atque exſiccabis, & ex eo optimum medicamentum parabis, Reſinæ colophoniæ partes vigintiquatuor, liquidæ partes ſex, ceræ partes quinque, olei partes tres, lapidis partes ſex. Hoc medicamentum habet vim purgandi, exiccandi, per halitum digerendi, attenuandi, diffundendi, glutinandi, cicatricem inducendi. Valet ad eos qui dolore conficiuntur, & quibus ventriculus propter eius imbecillitatem, grauitatem affert. Facit etiam ad nuper perforata, & ad vetera vlcera, & ad ſtrumas, & denique ex roſaceo ad aures purulentas. Ex ſalicibus, quod Magnus inuenit, ſine mordicatione exiccans ad omnes deſtillationes facit: Salicis folia virentia terito, vini veteris quantum ad infuſionem ſatis ſit, addito, & ad lentum ignem diu coquito: deinde in pilam iterum reiicito, & ſimul contundito diligenter, & linteo denſo hæc ita cōtrita excipito, & comprimito, vt ſuccus exprimatur: poſtea ſumito colophoniæ vncias vigintiquatuor, olei vncias duas, ſucci expreſſi libram, colophoniámque prius cum oleo percolatam placido igni decoques, quouſque in aquam coniecta, & manibus ſubacta, non inquinet: tum verò ceræ vncias vigintiquatuor admiſceto, eáque liquefacta, olláque ab igni amota, ſalicis ſuccus paulatim admodum iniiciatur, deinde igni admoueatur, & placidè coquatur, vt ne comburatur. Quum medicamentum ita in vaſe commiſtum fuerit, mortarium eodē ſucco perfunde, & in ipſum coniice medicamentū, idq; manibus ſubigito, & emollito, atque vtitor. E buccinis quod valet ad digerendum per halitum, non mordendo, habet ſpumæ argenti drachmas X V I. cineris buccinarum vnc. X V I I. ceruſſæ vnc. X X. olei antiqui heminam, terebinthinæ drach. X I I I. thuris drach. X X. aquæ cyathos I I I I. Ad alopeciam, euphorbii & thapſiæ vtriuſque partes duas, ſulphuris viui partes quatuor, ellebori albi aut nigri partem vnam: his ceræ partes quindecim admiſceto, & oleo laurino antiquo eliquato. Erit hoc medicamentum præſtantiſſimum ad inueteratas & curatu difficiles alopecias. Si thapſia tibi nō ſuppetat, tantundem ponito aut ſeminis naſturtii aut erucæ: ſique laurinum non adſit, liquidam picem adiicito.

Adamantii ad alopecias. Alliorum cinere ex melle vngito. Ex ſalicibus præclarum, & ad multos vſus accommodatum medicamentum, non ſecus quàm quæ ſuprà ſunt allata, Crito ſic recenſuit. Medicamentum ex ſalicibus facit ad vlcera cruenta, articulos ſolutos, & ad fiſtulas impoſitum, ad flaccidas carnes, præſertim quæ in extremis ſunt partibus, & ad eryſipelata, aliáſque pleraſque affectiones ſine vſtionibus. Habet autem miſyos, chalcitidis, æruginis, ceruſſæ, gallarum non tritarum, aluminis ſciſſi & rotundi, melanteriæ, ſingulorum vncias ſex, ceræ, reſinæ pityinæ, picis, bituminis, foliorum ſalicis, ſingulorum vncias duas, olei heminam vnam & vncias quatuor, atramenti ſutorii vncias ſex, malicorii vncias tres, aceti ſextarios ſex. Folia ſalicis triduū aceto madefacta coque quouſq; acetū in ſextarios duos redigatur: deinde æругini, ceruſſæ, melāteriæ, atque aliis prius tritis folia, quæ ipſa quoq; diligēter læuigata ſint, deinde ſicca, læuigata addito, & in vnū redigito: poſtea liquefacta ſuperfundito, & cōponito, atq; vtitor. Ad cācros vlceratos medicamentum mitiſſimum ex his fiet, Argēti ſpumæ, ceræ, adipis ſuilli, ſingulorum libram cape, vitellos ouorum toſtorum decem, olei cyathos octo. Argenti ſpumam ex aqua quæ ſatis ſit, contere, ſimul etiam aliquid olei affundes, ouorúmque vitellos ſimul

A tere, adipémque expurgatum cum cera eliquato, & contritæ argenti ſpumæ adiicito, ac reliquum oleum indito. Huius medicamenti vſus eſt, vt ſi cum linamento adhibeatur, cum roſaceo, aut lentiſcino, aut irino, vt conuenire videbitur, imponendum ſit. Si verò vlcus doloris expers ſit, myrrhæ, ireos, ariſtolochiæ, ſingularū drachmæ tres commiſceantur, atque ita etiam non vlceratis conueniet. Adamantii medicamentum ad vlcera phagedænica, Althæa viridi vel ſicca ſeuo hircino excepta vtere. Si verò mirum in modum humida ſint vlcera, li-

B namenta ſicca prius impone, & ſeuum cum althæa adhibe. Ad hoc etiam vtere iis quæ tricesimoquinto capite deſcribuntur. Ad cancros in quibus multa ac depaſcens eroſio ſit, hoc auxilium mirabiliter facit, quod habet vini boni potentis ſextarios viginti, rhois excoriariæ lib. vnam, rotularum cupreſſi tantundem, gallarū immaturarum non cōtuſarum vncias ſex, caſſiæ optimæ tantundem. Contuſa macerantur quatriduum, & coquuntur ad tertias aut quartas, rudicula cupreſſi agitando. Híſque valde expreſſis & abiectis, reliqua ad mellis

C ſpiſſitudinem coquuntur, & in vas vitreum effunduntur. Vſus eius medicamenti eſt, vt eo puro vtaris ad depaſcētes cancros: quod ſi ſpiſſius ſit, vino poteris liquidum reddere, id quod maximè vſu venit in pudendi muliebris ſinu. Dolores etiam ſedat lacte dilutum, quod aliàs quoque nomas mirabiliter ſanat. Ad inteſtina prolapſa facit hoc quod habet cupreſſi, pilularum paruarum & tenerarum, malicorii, ſingulorū vcnias tres, vini nigri quod ſatis eſt. Coque vinum affundendo, donec omnino diſſoluantur: deinde in mortarium coniice, &

D ſubige diligenter, & adipe ſuillo veteri excipe, vt emplaſtri ſpiſſitudinem habeat: tum ſuper linteo extende, ac prius inteſtinum reducito. Foris autem pharmaco mollem ſpongiam applica. ſolues autem medicamentum tertio aut quarto quoque die. Adamantini ad herniam, quum inteſtinum in ſcrotum deſcendit, habet gallarum, halicacabi, radicis vrticæ portiones pares: vino adſtringente prius coque, deinde læuiga donec fiat cerati craſſities: peritonæo applica. ſolue ſeptimo die à curatione: prius tamen delapſum inteſtinum ad priſtinum locum retrahito. Aliud ad idem. Vuæ paſſæ acinis

E eiectis libram, cumini ad ſtrigmentum redacti vncias ſex, nitri vncias tres. læuigatis vtitor. Si verò propter adſtrictionis moleſtiam opus ſit cerato Sicyonio, locum maſtiche trita perſpergendo vtêris. Adamantini médicamentum ad ramicem inguinis, habet gallarum vnciam, lapidis pyritis vncias tres, pyrethri vncias duas, nitri vnciam, terebinthinæ vnciam, ſilphii tantundem, ſandarachæ drachmas duas, ceræ vncias tres, axungiæ veteris vncias duas, aluminis liquidi vnciam. Sicca vino

F quod mare expertum non ſit, & ſapa læuigato, & liquata adiicito. Ad ramicem inguinis, & aquoſum. Bdellii ſaliua ieiunus macerato, donec habeat emplaſtri cōſiſtentiam, atque vtere. Aliud. Folia, ramulos, & pilulas cupreſſi recentes ac teneras læuigabis, & ad emplaſtri ſimilitudinem alligato. Quidam quum ex vino prius coxerint, idem faciunt, hoc enim corporibus nimio humore languentibus magnopere confert: exſiccat enim, & corroborat. Ad aquoſos ramices, Carnium paſſularum, ameos, terebinthinæ, ſingulorum

G drach. V I I I. nitri rubei drach. X. mellis optimi vnc. II. arida per ſe minutiſſimè contundito, & cribrato, paſſuláſque diligenter ſubactas miſceto, & ſimul conficito: tū mel cum terebinthina parcè decoctum infundito, & ad emplaſtri formam redigito: ſicca demum læuigata melli adiicito, emollitóque, & vtere. Porro coxendicem vitta deuincies: æger verò quieſcat, & abſtineat à balneo. Alternis diebus vinculum ſolues, & loco ſpongia foto nouum medicamentum adhibebis. Adamantini ad meliceridas, & quæ ſimilia ſunt, Ceræ vnciæ I I. terebin-

H thinæ vnc. II. ſquamæ æris vnciæ II. ſulphuris ignem non experti vncia, radicis ſiccæ cannabis agreſtis denariûm pondo X X X V. olei veteris vncia. radices ex oleo coque. Corax ad nomas valens, habet thuris vnc. duas, æruginis vnc. I I I I. terebinthinæ vncias V I I I.

atramenti ſutorii vncias x v I. ceræ vnc. v I I I. gallarum vnc. I I. ſeui taurini vnciam, mellis vnc. I I. aceti quantum ſatis eſt. Ad ramicem gutturis, ex ſale. facit etiam ad eos in quibus per halitum digerere oportet. Habet autem ſalis communis toſti drach. I. cineris porrorũ drach. ceruſſæ vnciam, olei tantundem. coquito donec manus non inficiat. Ad ſedis inflammationes facit hoc quod habet oui vitellum toſtum, opii obolum, croci tãtundem, mellis quod ſatis eſt. Emplaſtrum ad tentiginem ciendam, habet eupatorii vncias octo, ſeminis erucæ, pyrethri, vtriuſque vncias quatuor, canchryos vncias tres, pudendi ceruini vncias duas, caudæ ſcinci vncias duas, euphorbii vnciam vnam, terebinthinæ tantundem, ceræ vncias quatuor, oua paſſerum troglodytarum numero tria: ſtelliones oleo laurino aut irino adhuc viui madeſcant, & ex aceto in vaſe ex fimo & cocto, diebus quadraginta ſeruentur. Ad fracturas oſſium. Picis brutiæ libram vnam, ſpumæ argenti libram vnam, vncias quatuor, thuris vncias octo, terebinthinæ vncias octo, ſeui taurini librã vnã, vncias quatuor: galbani vnciá vnã, opopanacis tantundem, ceræ vncias quatuor, olei veteris libram vnam, aceti vncias quinque componito. Ad teneros, & qui ex vlceribus nimis grauiter conflictantur, adhibe ceræ vnc. I. ceruſſæ vnc. 2. thuris vnciam, ſalis ammoniaci vnc. 4. ſquamæ Cypriæ vnc. 2. aluminis ſciſſilis, æruginis, malicorii, calcis viuæ, ſingulorum vnciam. Alii pro ærugine habent ſulphuris duplum, & ſquamæ dimidium. Ad phagedænas ex quarto extremo de compoſitione medicamentorum per genera, habet ceruſſæ vnc. 8. ſulphuris ignem non experti vnc. 2. ſquamæ, thuris, æruginis, ſingulorum vnciam, malicorii vncias duas, ſalis ammoniaci vnciam, aluminis vnc. 2. calcis viuæ vnciam, ceræ libram, roſacei vnciam: ceram & roſaceum eliquans refrigera, cætera læuigato. Quum vti velis, linteum latum quantum vlcus eſt, capito, medicamentúmque imponito, & ſuperdabis ſpongiam ex aqua frigida, & medicamentum tertio aut quarto die commutabis. Adamantini ad phagedænas, & antiqua vlcera, quæque difficiliter ad cicatricem perducuntur. Bulborum ſcillæ vnius quod maximè tenerum eſt, in olei ſextarium coniice, & coque donec ad tertiam partem redigatur: oleo vtere, vlcus penna inũgens, nec linamentum indens. Idem purgat carnem, cicatricémque inducit. Qui verò maiore auxilio indigeat, quum hoc medicamento vnctus fuerit, apponat paſtinacæ folia trita ex melle. Erit autem præſtantior ad hanc rem paſtinaca erratica: ſi ea non ſuppetat, ſatiua capiatur. Aliud ad omnia vlcera maligna & phagedænica, quod habet, ſucci Cyrenaici, vngulæ aſini combuſtæ, cancrorum fluuiatilium combuſtorum, ſingulorum vnciam, plumbi vſti, lentiſci, cadmiæ, thuris, ſingulorum vnciam mediam. Vngulam autem ex lacte aſinino læuigabis, cancros ex aqua: plumbum verò & cadmiam oxyrrhodino ſeparatim. His læuigatis adde ſuccũ & thus cũ modico oleo myrtino, omniaque ſimul commiſce, & conficito ad modum agglutinamenti, & linteo inſperſum impone, & vbi exiccatum erit, ſæpe mutabis, quum ſolùm à ſanie inquinetur. Ad vlcera maligna difficiliter ad cicatricem peruenientia, putreſcentia & flaccida, Lemnium ſigillum huiuſmodi vlcera valde adiuuat præparatum ad luti conſiſtentiam: ſi verò vlcus ſordidum, & valde flaccidum fuerit, & in conſpectu ſit, ſigillũ aceto acerrimo aſperges: ſi minus, vino, aut aqua, aut poſca, aut oxymelite, aut mulſa. Ad vlcera carcinode & maligna, & ad inflammationes pudendi, teſtium, ani, mammarum, itémque ad rhagadas, rugas, & ardores ſedis & teſtium. In mortario plumbeo & piſtillo plumbeo tere ad ſtrigmenti craſſitudinem cum roſaceo, aut omphacino oleo, ſemperuiuæ ſuccum, aut vmbilici veneris, aut lactucæ, aut pſylli, aut vuæ acerbæ, & inũge. Centauriũ minus recens illitum cicatricem inducit vlceribus, quæ ad eam ægrè perueniunt, & quæ maligna ſunt ſanat. Ad vlcera perhumida, Cupreſſi folia & rami, & fructus noui & teneri, ad emplaſtri modum appoſita, vel per ſe, vel vino madida, vlcerũ flaccidorũ & putreſcentium cicatrices ſine dolore & tutò depaſcuntur. Vtere etiam remedio quod ſuprà viceſimoquinto & ſexto loco deſcripſimus. Ad idem, Cyperi radices maximè accommodatæ ſunt ad vlcera, quæ propter nimium humorem ad cicatricem ægrè perueniunt. cucurbitæ ſiccæ combuſtæ cinis vlceribus non inflammatis, at humidis & putreſcentibus conuenit: præſertim verò iis quæ in præputio pudendi ſunt. Radicis anethi cinis idem facit. Ad vlcera maligna fluentia & putreſcentia, plantaginem viridem adhibe, aut ſiccam contuſam appone. Iſatis ſatiua efficax eſt contra huiuſmodi vlcera putreſcentia & depaſcentia: ſi verò vehementior iſatis videatur quàm ferre queat habitus ægrotantis, eiuſdem foliis aut panem aut hordeaceam aut triticeam farinam & polentam adiiciemus. Ad vlcera chironia, Squamæ æris denarios x. aluminis ſciſſilis denarios I I. ceræ quantum ſatis eſt: ceram calefac & emolli, ſicca ſubtiliſſimè trita commiſce, in linteum coniice, loco admoue: vel alumen ſciſſile combuſtum & tritum inſpergito. Ad eadem. Hyſſopi vnciæ I I I I. vuarum paſſarum drach. I I I I. nitri vnc. I. læuigato & apponito, vlcus melle prius inũgito. Ad putrida & depaſcentia, Chalcitis, auripigmentum, calx vel per ſe vel ſimul admota, faeiunt: aut marrubium coctum ex vino adhibe, aut eruum tritum ex melle imponito, aut oliuæ foliis teneris coctis in vino, & contritis ſimiliter vtitor, aqua autem marina calida perfundito. Ad vermes qui in vlceribus putreſcentibus naſcuntur valet calaminthæ ſuccus, aut ipſa calamintha viridis læuigata, & adhibita. Ad inueteratas, fiſtuloſas, & in quibus caro difficulter creſcit, vlcerum cauitates, quæ ex diſtillationibus fiunt: Oſtreorum oſſa combure, læuiga, inſperge: item peucedani radix ſicca contrita ad ſtrigmenti formam. hæc enim expurgat carnem, & cicatricem inducit. Ad vlcera flaccida, Lanæ combuſtæ tritæ admotæ. Marceſcentes porro carnes in vlceribus ſtatim abſumit platani cortex vſtus & tritus inſperſus. Quæ verò propter humoris copiam flaccida & ſordida ſunt, ea etiã curat. Ad vlcera quæ ægrè ad cicatricem perueniunt. Aloë ſanat vlcera quæ difficiliter ad cicatricem perducuntur, præſertim verò in ſede & pudendo, & eorũ etiam inflammationem præcipuè ſedat aqua diluta.

Ad vlcera vetuſta facit cera in ſole emollita, cui ſquamæ æris ad ſtrigmẽtum redactæ quamplurimum potes, aut chryſocollam addas: linteo autem imponendum medicamentum eſt, & non ſæpe auferendum. Ad maculas & cicatrices exterendas. Gallas immaturas, melanteriam, itémque malicorium, contuſa, vt ſuccum emittant, impone: & ampelopraſorum ſuccum viridem adhibe, donec teneri cerati craſſitudinem habeat. Facies, aut alia corporis pars nitro perfricanda & abſtergenda eſt. Maculæ etiam exteruntur betæ decocto, aut nitro toſto, aut ſmegmate quod ex eruo conficitur: ſi verò nigror ex hoc appareat, florémque æris quiſpiam admiſceat, aut per ſe inſpergat, ſatis erit. Tolles porro maculas & cicatrices, cutim nitro confricando ad hunc modum: Maculas illine reſina per dies quinque, ſexto die ſoluas, acubus maculas denſis puncturis punge, vt locum æquè vellices, ſanguinémque fluentem abſterge: quúmq; horæ dimidium ita permiſeris, ſpongia locum munda, ac medicamẽtum in quamcunque maculam inde, tertio die iterum ſolues, & de ligaturis expedies. Sed propter medicamenti vſum nigror quidam qui non diuturnus erit, exorietur: ac viginti dierum ſpatio neque vlcus, neque cicatrix vlla, neque nigror apparebit. Medicamenti autem compoſitio fit ad hunc modum, Ceræ, nitri, aphronitri, calcis viuæ, lixiuii, thuris pares portiones contere, & melle excipe, quod ſit duplum vnius prædictorum, quódque cum cera ſit liquatum. Ad vngues ſcabioſos, Viſci quercini vncias duas, farinæ fœnigræci, ſucci thapſiæ, vtriuſque vnc. duas, cantharidum vnciam vnam, ſandarachæ vnc. duas, aceti quod ſatis ſit. Διὰ ἁλῶν (hoc eſt ex ſale) facit ad abſceſſus, ſtrumas, & ea omnia ad quæ ferro opus eſt. Salis ammoniaci, plumbaginis, olei, lixiuii ſarmentorum ſtillatitii, ſingulorum vncia, ſtercoris columbini vnciæ tres: ſalẽ in mortarium coniice, itémque lixiuium, & tandiu læuiga quandiu ſal diſſoluatur:

deinde plumbaginem,oleum,& ſtercus adiice,& omnia probè ſimul contere donec ſordium fiat ſpiſſitudo,& in ollam coniice, ac lento igni coque, vt non inquinet, & erue,atque vtitor. Ad cancrum vlceratum. Spumæ argenti,ceræ,adipis ſuilli, ſingulorum vnciam, vitellos ouorum toſtorum decem,olei cyathos octo ſume. Argenti ſpumam ex aqua quæ ſatis ſit, tere, aliquid olei affundens,tum vitellos ſimul contunde, adipem exemptis fibris cum cera eliquato: ſpumæ autẽ argenti læuigatæ reliquum olei addito. Vſus eius eſt ſi apponas,vt ex roſaceo cum linamento laneo imponas,aut cum peſſo laneo, vt conuenire videatur. Si verò vlcus doloris expers ſit,addito myrrhæ,ireos,ariſtolochiæ,ſingulorũ drach. 3.quod etiam non vlcerato cancro conueniet. In quibus verò multa ac depaſcens eroſio eſt,admirabile eſt, quantum adiumenti afferat hoc quod habet vini quod Adrianum dicitur,ſextarios viginti,rhois coriarii, pilularum cupreſſi,ſingulorum lib. 1.gallarum acerbarum non contuſarum vnc.6.caſſiæ optimæ tantundem:pilulæ confractæ madeſcant quatriduum, & coquantur ad tertias aut quartas,rudicula ex cupreſſo verſando: deinde expreſſæ auferũtur:ſuccus coquitur vſqueadeo dum fiat tam craſſum quàm mel,& in vitreo vaſe ſeruatur.Hoc ad depaſcẽtia vlcera puro vtimur:quòd ſi craſſius ſit, vino erit humectandum,& præſertim in muliebris pudendi ſinu. Iã verò lacte dilutum dolores mitigat,cæteróſque depaſcẽtes morbos mirabiliter ſanat. Cerata & perfuſiones,ad porotidas,phymata omnia,& dothienas,Olei,ceræ,ſaponis,ſtactæ,nitri,ſingulorum libra:ceram cum oleo liquabis:ſapo verò cum ſtacte in mortario læuigetur, deinde nitrum in mortarium coniiciatur:quæq; in mortario ſint,in cacubum coniicito,& idem adiungito.

Ad bubonocœlem.Taurocollæ,malicorii, vtriuſque libra,thuris,ſucci hypociſtidos,vtriuſque vncia: excipe paſſo. Ceratum *διὰ τεσσάρων* (*ex quatuor rebus*) habet,ceræ,adipis taurini,frictæ,axungiæ pares portiones.

Azanites ceratum habet,ceræ,pineæ,adipis ſuilli,ſingulorum libram:picis,œſypi,medullæ ceruinæ, ſingulorum vncias tres. Hypochondriaca anethine.Olei vnc. i i. marinæ lib. vna, anethi vnc. v i. ſcillæ vnc. i. adipis recentis tantundem,ceræ libra. In ardentibus verò febribus&fracturis,aqua fluuiatilis pro ſalſa,& etiam anchuſa ponitur. Ad eryſipelata quod illinitur. Ceruſſæ vnciæ duæ,ſulphuris viui drach.duæ,opii drac. quatuor,aceti quantum ſufficit. Perfuſio capitis. Vnguenti irini vnc. v i i i. opobalſami vnc. i i. ſtactes vnc. i i. cedriæ Laconicæ vnc.i i. Alia ad percuſſiones & plagas, vt inflammatio non ſubſequatur. Olei partes i i i i. aceti pars vna,anethi ligna alliga,vt verſes dum coquitur in calido cinere, quoad acetum coctum ſit: deinde ceram adde, vt ad ſtrigmenti craſſitudinem redigatur. Ad cardiacos.Ceram cum œnanthino eliquato,rhu ſyriacum addito,ac totum perungito.

Ad podagricos. Oleum vetuſtiſſimum coque vſque dum emplaſtri conſiſtentiam acquirat, & aſpergens nitrum ſubtiliſſimè tritum,& commiſcens, ac ſuper linteo extendens vtere. Ceratium quod Manus appellatur.Ceræ vnc. v. adipis taurini vnc. i i i i. butyri vnciæ i i i. œſypi vnc. i i. terebinthinæ vnc. i. colliquato.

Perfuſio capitis qua vtimur,Irini vnciæ v. nardi vnc. i i i i. opobalſami vnc. i i. laurini vnc. i i. Ad vlcera ſerpentia & eryſipelas,Menthæ, ſulphuris, ceruſſæ, acaciæ pares portiones,paſſo excipe:ſi vſus poſtularit, acetoiidque ſæpe ego paraui. Ad ſaniem.Spumæ argenti vnc. x x. calcis viuæ vnc. x x. aceti hemina,ea ex aceto diligenter læuigabis,oleique lib.addes,excipies atque vtêris. Vnctio ad neruorum affectus: olei fœnigræci vnciæ i i. ceræ vnc. i i i i. terebinthinæ vnc. i i i. ſpumæ argenti vnc. i i i. adipis ſuilli vnc. i. frictæ vnc. v i. Amythaonis,ad hypochondriorum affectiones,omnem duritiam ſoluit.Facit etiam ad articulos qui ægrè mouentur.Guttæ ammoniaci vnc. x x x v i. ceræ tantundem,terebinthinæ,bdellii,galbanæ,ſingulorum vnc. v i i i. thuris,myrrhæ, olei cyprini, ſingulorum vnciæ i i i i. myrrha, thus, & bdellium in vino madeſcunt:ammoniacum aceto diſſoluitur:omnia verò piſtillo,cyprino oleo perfuſo,vſque ad perfectam diſſolutionem contunduntur. Quod ex ſeminibus fit ad omnia interna valens medicamentum,habet,ammoniaci vnc. v i i. fœnigræci,panacis, iridis,nitri, adipis taurini,ſingulorum vnciæ x x v. mellis vnc. x x. aceti heminam vnam,cyprini olei parum. Quod ex ptiſana conficitur,habet,fœnigræci, ſeminis lini, ptiſanæ, ſingulorum vnc. i. meliloti, radicis althææ, ſingul. vnc. i i. Hæc coquito quouſque ſuccum reddiderint, cuius tranſcolati ſumito lib. i i. olei antiqui lib. i i i.& ſimul decoque donec oleum tantùm remanſerit: deinde oleo adde taurini adipis vncias v i.frictæ vncias v i. ceræ lib. i. galbani vnc. i. confice ad ignem ex lignis.

Ceræ vnc. v i.adipis taurini noui vnc. i i i.roſacei vnc. x i i. ſucci ſeminis lini quantum capi à cerato poſſit: quæ eliquari poſſunt,liquentur,miſceantur,ac manu verſentur,& ſuccus paulatim adhibeatur, quem ſuccum ita conficies, Lini ſemen diligenter laua, & ad lini ſeminis ſextarium tres aquæ ſextarios cape,bis coque, & ita vtere. Facit ad eos qui febri ardenti iactantur: itémque ad eos qui ſiti enecti ſunt,& ad iecoris lieníſque inflammationes. Malagma ex fœnogræco, Ceræ vnciæ i i. terebinthinæ vnciæ v i. œſypi vnc. i i i i. farinæ fœnigræci vnc. i i i. aliquando etiam frictæ reſinæ vnc. additur. Epithema ſtomacho multiplicis vſus,Ceræ drachma, nardi drachma, aloës, maſtiches, abſinthii, ſingulorum vnciæ quatuor, caſiæ,ſtyracis,iunci, ſingulorum vnciæ tres. Malagma tonſoris,quod facit ad ſpleneticos,hepaticos, & iſchidiacos, habet picis ſiccæ vncias quatuor,ceræ,pineæ,ammoniaci,baccarum lauri,adipis taurini,ſingulorum vncias duas; nitri rubri vnc. i.farinæ fœnigræci ſextarios i i i. chamæleontis nigri radicis ſubtiliſſimè tritæ ſextarium. Ex micis ad omnem duritiem, Succi fœnigræci, ſeminis lini, althææ,ſingulorum drachma vna,ſpumæ argẽti drachma vna,micarum panis drachmæ tres, frictæ vncia vna drachma duæ,olei libra vna, iridis, æruginis, ariſtolochiæ rotundæ,ſingulorum vnciæ duæ,meliloti, mannæ, floris ſalis,ſingulorum vnciæ tres. *Διὰ φοινίκων* (*id eſt, ex palmulis*) habet fœnigræci,ſeminis lini, vtriuſque lib. i.meliloti vnc.tres,palmularum lib. i i. vini odorati ſextarios i i. aquæ lib. i. panis puri lib. i i. ſpumæ argenti lib. i i. ceruſſæ lib. i i. olei lib. v. ceræ lib. i. colophoniæ lib. i i. terebinthinæ lib. i. coque donec non inquinet. Epithema ad ſtomachicos,hepaticos,& ad hypocondrium inflammationes,& ad omnes neruorum affectus.Ceræ drach.c.ammoniaci drach.c.melilotorum drach. x i i. croci drach. x i. myrrhæ drach. x i i. olei cyprini lib. i. Aliud quod *βασιλικὸν* dicitur, valens ad prædictas affectiones, & ad omnem neruorum affectionem per conſenſum.Ceræ minas tres,ammoniaci minas duas, reſinæ frictæ minam vnam, ſertulæ campanæ minæ dimidium,propoleos,myrrhæ,ſtyracis,nardi Celtici,cyperi Indicæ,iridis Illyricæ, cardamomi, panacis, ſingulorum drach. x x. caſiæ,maſtiches,opobalſami,amomi,ſingulorum drac. x v i. vini Italici odorati quãtum ſatis eſt,nardini Aſiani aromatici lib. i. Sicca vino macerentur,& medicamentum pro more apparetur.

Cyphoides ad hepaticos & omnia thoracis vitia.Vuæ paſſæ carnis drach. x x v.croci drach. i. allii obolos tres, caſiæ obolos tres,nardi tantundem, iunci drach. i. myrrhæ drach. i i i i.terebinthinæ drach. i i i i.alii drach. x v i. ramentorum aſpalathi obolos x i i. mellis drach. x v i. vini quod ſatis eſt.Hoc medicamentum poteſt etiam per ſuffitum adhiberi. Ex œnanthe epithema valde efficax ad cibi faſtidium,ſtomachi æſtum & diſſolutionem. Œnanthes ſiccæ,gallarum, acaciæ, roſarum ſiccarum,omphacii,aluminis rotundi,aloës,ſingulorum vncia i. olei myrtini, ceræ,picis, ſingulorum vncia i.rhois ſyriaci vnciæ quatuor.arida vino Aminæo aſpergantur.

Ex Galeni commentariis ceratũ ad oris ſtomachi inflãmationem,habet,ceræ Ponticæ aut Tyrrhenicæ,aut cuiuſuis alterius lotæ,hyeme drach. i x. æſtate verò drach. v i i. nardini vnguenti vncia i. Liquefiat cera in dupli-

ci vaſe, deinde eraſum ceratum miſce aloes & maſtiches diligenter tritarum drachmæ vni: ſi maiore adſtrictione opus ſit, vt tanta ſit imbecillitas vt continere cibum nō queat, omphacii drachma addatur. Omphacium autem primùm miſceatur, deinde alia. Quandoque etiam abſinthii ſuccum admiſcebis, & quandoque vtrunque: vt etiā hypociſtidis, aut œnanthes, aut rhois ſuccum. Sed & nardini cerati copia ſemper augenda eſt ad proportionem numeri aliorum medicamentorum. Malagma ad lienem valde efficax. Farinæ myrobalani vnc. tres, nitri vnc. quatuor, ceræ vnc. ſex, terebinthinæ vnc. V I I I. aceti quantum ſufficit: idque ſplenem eliquat. Malagma ex baccis lauri ad ſplenicos, hydropicos, diſſoluit omnem duritiem, & omnes abſceſſus qui in profundo ſunt, abſorbet. Ceræ, reſinæ pinus, picis aridæ, nitri rubri, baccarum lauri, ammoniaci thymiamatis, adipis vitulini ſubacti, ſingulorum libra vna: quæ liquanda ſunt, liquantur, ſiccáque eis adiiciuntur, & ſimul contunduntur. Malagma Apollophans habet, ceræ, ammoniaci thymiamatis, bdellii, iridis Illyricæ, ſingulorum drach. octo, reſinæ terebinthinæ, mānæ, thuris, ſingulorum drachmam vnam ex irino contunduntur. Ad iſchiadicos: Seminis rutæ ſylueſtris, ſilphii, baccarum lauri, ſpumæ nitri, abrotani, colocynthidis medullæ, naſturtii, ammeos, ſingulorum drach. I I I I. rutæ viridis minæ octauam partem, ceræ tantundem, picis tantundē, terebinthinæ tantundem, galbani drach. ſex, opopanacis drach. I I I I. Hoc medicamentum magnam calefaciendi vim habet, & humores qui in profundis corporis partibus nobis moleſtiam afferunt, poteſt elicere. Ex Philomeni Mnaſæi commentariis Clidion. Gallæ immaturæ, hypociſtidos, aluminis rotundi, acaciæ, thú obſoniorum, malicorii ſicci, apii ſeminis, ſingulorum vncia, viſci quercini lib. quatuor, ammoniaci drach. quatuor, picis ſiccæ drachmæ duæ, ceræ drach. quatuor, olei lentiſcini aut myrtini vnc. quatuor. Gallæ coquendæ ſunt in vini cyathis nouem vſque ad tertias: deinde frangere, & cum aliis ex vino conterere oportet. Ammoniacum aceto læuigandum eſt ad mellis ſpiſſitudinem: viſcum ex modico oleo eſt molliendum: deinde pix vnà cum cera eliquentur, & cum reliquo oleo cæteris omnibus affundantur, & læuigentur, ac poſtremò in pila tundantur, donec in vnum omnia conueniant. Ex Galeni commentariis epithema infrigidans: Expreſſo humore alicuius infrigidantis, qualis eſt lactuca, aut ſolanum, aut oxalis, cum portulaca miſcemus: deinde contundentes exprimimus, vaſéque in aqua gelida aut niue conſtituto, farinæ tenuis modicum addimus, & ſubigentes iniicimus. Hoc verò ſæpius iterandum eſt, donec ægrotus refrigerationem ſentiat.

De cataplaſmatibus.

Cataplaſma ex fermento, quod cōpacta diffundere & eliquare maximè poteſt: nam & dothienas & ſuppurationes tardius ad mutationes peruenientes iuuat, ſurculos educit, ſcirrhis auxiliatur, plantarum pedum contuſionibus ſubuenit: multis modis conficitur. Nam vel fermentum cum oleo emollitur, quod ſatis eſt ad dothienas & tardiores ſuppurationes diſſoluendas: aut tenuis pars nitri toſti cum eo miſcetur, vbi acriore epithemate opus eſt, vt in vehementioribus ſcirrhis: vel quandoque fermentum diffundimus, & rurſus componimus, & coquimus, parum olei aut irini vnguenti admiſcentes. Eſt etiam alia præparatio. Fermentum aceto diſſoluitur, vt ſucci craſſitudo ſit, id quod ad ſcirrhos hepatis & ſplenis eſt accommodatum: vel abſinthii comam, aut iridē, aut abrotonum, aut thymū, aut pulegium admiſcemus: nam hæc omnia cum fermento ſatis ſunt ad tumores duros iecoris & lienis diſcutiendos.

De cataplaſmate quod ex pane ſit.

Cataplaſma ex pane efficaciſſimſt eſt: nam omnibus ferme inflammationibus conuenit. Modi autem eius cōficiendi ſunt admodum multi: vel enim frigida aqua madefactus panis & ſubactus cum roſaceo illinitur, & inflāmationibus quæ ad eryſipelatis naturam tendunt, planè conuenit: vel ex aqua calida madeſcit, ac cum oleo emollitur: deinde ita calidus adhibetur vt durioribus, & non adurentibus inflammationibus proſit: vel pro oleo butyrum addes, atque ita multo ad eaſdem affectiones accommodatius reddes. Atque ita etiam paratur: Panis multa aqua diſſoluitur, vt ſucci ſpiſſitudinem acquirat, eíque oleum aut butyrum miſcetur: deinde ad conſiſtentiam coquitur. Hoc autem eſt omnium eorum quæ quidem ego nouerim, ad inflammationes vulnerum, & ad ſuppurationem perducendum ea ad quæ ſuppuratione opus eſt, præſtantiſſimum. Vbi verò neruus aut nerueum aliquid cōtuſum eſt, ibi ego etiam picis liquidæ parum miſcens, noui eſſe accommodatum cataplaſma. Id verò eſt etiam podagricis inflammationibus idoneum. Alius efficiendi modus. Heſterni panis medullam manibus cōterimus ad farinæ ſimilitudinē, inde melli in olla calefacto admiſcenda eſt, & coquenda ad mediocrem conſiſtentiam, oleíque mediocrem portionem affundes. Hoc præcordiorum inflammationibus conuenit. Sed melius etiam fiet ſi parum aquæ melli admiſcueris: ita enim in coquendo melius diffunditur. Iam verò quod ex triticea farina cataplaſma componitur, eaſdem fere vires habet, & eiſdem etiam apparatur modis.

De cataplaſmate ex furfuribus.

Furfures ita parabis: Par eſt furfures in tenuiſſimas partes in mortario contundendo redigi, & cribro traiici, atque itidem contundi, iiſque vti quum ad omnium partium corporis tumores duros, tum verò præcipuè ad eos qui in iecinore atque liene ſunt fixi. Furfures ex oxymelite, vel etiam ammoniaco ſunt parandi, & calidi applicandi. Sed præſtiterit etiam ſi viciſſim imponantur, ne calor vnquam deficiat. Si verò quandoque teſticulus inflammatione tētaretur, hoc eſſet accommodatiſſimum, ſed ſine aceto fieri deberet. Faciet quoque id cataplaſma ad dothienas, & cætera dura tubercula. Sed furfures aceto imbuti, & viciſſim impoſiti, mirum in modum valēt contra ictus animalium venena iaculantium.

De cataplaſmate ex ficubus.

Multiplex eſt huius cataplaſmatis compoſitio, & ad multa valet. Ficus igitur diligenter contunduntur, vt nulla pars neque ficuum neque ſeminis, quoad eius fieri poteſt, non contuſa relinquatur. Iis ita confectis, ſuauitatis gratia parum irini vnguenti admiſcetur. Facit ad duritias neruorum, ad articulos contractos, & præter modum laxatos, & ad ſcirrhos, ac præſertim hepatis & ſplenis. Si verò nitri parum adiunxeris, ſinus rumpet, & cuſpides euellet. Si verò ita ficus contūdas, & pulegii, aut origani, aut thymi comam, aut abſinthii, in tenuiſſimas redactam partes miſcueris, fiet cataplaſma hydropicis idoneum, quod præcordiis omnibus & lumbis & dorſo imponetur. Alius conficiendi modus: Coquantur ficus donec facilè & valde diffundantur, deinde cum modico eius aquæ in qua fuerint coctæ læuigentur, tum hordeacea farina aut triticea, aut panis eis miſceatur, & diligenter ſubigantur, & rurſus coquantur ad cataplaſmatis conſiſtentiam. Conueniet hoc phymatis quæ non facilè matureſcunt, & parotidibus quas ad ſuppurationem perducere oportet, & furūculis. Pinguedinem autem ſiquis velit admiſcere, butyrum erit imponendum: ſed ſi rutæ etiam folia ſubtiliter trita miſceantur, fiet medicamentum ad dolores inteſtinorum à flatu excitatos valēs: pinguedo autem tunc addatur, aut oleum in quo cuminum aut ruta coquatur.

De Acopis.

Acopum decameron habet ſpicæ nardi, folii, euphorbii, piperis, coſti, adarces, ſingulorum vnciam vnam, maſtiches, opobalſami vnciam vnam, nardini vnguenti libram vnam, ceræ vncias tres. Pentameron habet, ſtyracis vncias duas, maſtiches vncias duas, ceræ albæ vncias tres, opobalſami vncias quatuor, vnguenti nardini vncias quinque. Acopon vnguentum ex caſtoreo ad paralyſes & diuturnas affectiones, habet, œſypi vncias tres, terebinthinæ tantundem, medullæ cerui vnc. I I I I. ammoniaci, galbani, caſtorei, piperis albi, euphorbii, adarces, nitri ſpumæ, opopanacis, ſingulorum vnc. vnam, olei ſtyracini vnciam vnam, olei irini vncias nouē, olei veteris vnc. I I I I. ceræ libras duas. confice. Aliud ſimplex. Butyrum, reſina, & colophonia, cera alba

noua,pari pondere capiantur,& eliquentur. Ad habitus ex ſenectute refrigeratos.Qui ſe lauat,ad ignem ſe hoc abſtergat, Calaminthæ,ſampſuchi,hyſſopi,baccarum lauri,& eius ex qua coronamenta fiunt roriſmarini, lapidis pyritæ, ſalicis,fæcis vſtæ,nitri,pumicis, ſingulorum ratam portionem capeſſitémq; parum ſinapi , & vuæ taminiæ,& gnidii grani.A balneo verò vtatur acopo huiuſmodi , quod habet nardini amaracini & comageni ſingulorum minæ quartam partem , cucumeris agreſtis radicis , & bryoniæ , vtriuſque minæ dimidium , cachryos,pyrethri,euphorbii,zingiberis,alcyonii ſicci,coſti,ſingulorum drach.quatuor,piperis longi , foliorum ſiccorum rhododaphnes,ſing.drach.duas,ſulphuris viui vnam, liquoris thapſiæ vnam : omnibus valde contritis vnguenta affunduntur.hoc diu perfricandus homo eſt, ac nonnulli etiam languidi & ſoluti,hoc præſidio refecti ſunt. Ad pallorem & liuores valet oleum in quo bryoniæ radix diu ſit incocta:id quod etiam corpus rugarum expers efficit. Liuores autem tollit hoc quod habet,ſalis læuigati lib.v i.pulmonis hircini vſti drach. ſex,ſtruthii drach.octo,adhibe fouens decocto raphanorum aut abſinthio.

Ex Ruffi commentariis vnguentum valde efficax ad penem erigendum.

Myrrhæ, ſulphuris, cnici interioris, ſingulorum drachma vna,melanthii drach.duæ, pyrethri oboli duo,piperis nigri grana triginta,gnidii grana pura viginti contundito,& cum drachma vna ſcillæ conterito:quúmque rectè fuerint trita , ceræ parum cum modico cicini olei atque mellis eliquato,perfundito,& terito.Mellis autem & olei menſura ſit vtriuſque hemina. Nonnulli etiam hoc vnguento anum illinunt.Poſt concubitum verò locus eſt linteo diligenter abſtergendus. Iſchiadicum.Olei cyprini,axungiæ,olei veteris,ſingulorum vncia , ceræ vnc. v i. ſulphuris viui drach. x v. adarces drach. x. nitri drach. x i i. piperis drach. x v i. pyrethri drach. x. rutæ teneræ,origani,ſingul.drach. x v i. baccarum lauri drach. x i i. euphorbii tantundem. quæ liquari poſſunt cum ſiccis miſceantur. Ex hedera.Facit ad laſſitudines & omnem neruorum aut muſculorum affectionem ex cõſenſu ortam. Fœnigræci lib. i. baccas lauri numero c. cupreſſi pilulas numero x x. herbæ Sabinæ lib. i. roriſmarini drach. i. olei veteris lib. i. ceræ lib. i. terebinthinæ vnc. v i. pineæ vnc. i. ſucci hederæ vnc. i i i i. aquæ ſextarii i i i. herbæ in aqua madeſcant triduum,deinde oleum infundito,& coque quantum ſatis eſt:tum diſſolutis iis quæ liquari poſſunt,addito , & ſuccum hederæ ſtatim læuigato & refrigerato,eliquatiſque in mortarium coniectis vtitor.

Iſchiadicum vnguentum efficax. Euphorbii drach. v. piperis drachmæ v i. adarces drach. i i i. caſtorei drach. i. ſampſuchi drach. i i. ſucci panacis drach. v i. ſtruthii drach. i i i i. olei cyprini drach. i i i i. olei irini drach. i i i. olei ſicini,laurini,ſingulorum drach. i i i. ceræ,œſypi,reſinæ liquidæ,ſingulorum drach.duæ.confice. Iſchiadicum Antonii archiatri. Olei veteris ſextarios v. pilulas cucumeris agreſtis numero quinque coque in oleo donec frigantur : ceræ vnc. ſex , pyrethri vnc. i. ſulphuris viui vnc. i i i. terebinthinæ vnc. v i. euphorbii vnc. ii. vuæ taminiæ vnc. i. cachryos vnc. i. thapſiæ vnc. i. dictamni vnc. i i. adarces vnc. i. Metaſyncriticum.Opopanacis,ammoniaci,terebinthinæ,caſtorei, œſypi, euphorbii, galbani, adarces, ſingulorum vnc.duæ:piperis albi,medullæ ceruinæ,ſingulorum vncia:laurini,ſtyracini,vtriuſque vnc. i i i i. irini vnc. v i. ceræ,olei veteris,amaracini, ſingulorum vncia. Opopanax in mortario læuigandus eſt donec ſtrigmenti craſſitudo fiat:cera verò & oleum liquanda ſunt , deinde ammoniacum contuſum adhibendum:tum reliqua eliquata,deinde olla ab igne ſublata,arida iniice , & in mortarium depoſita ſimul omnia læuigabis,& recondes.

De paſtillis qui τροχίσκοι dicuntur.

Andronis paſtillus.Atramenti ſutorii,myrrhæ,malicorii,ſingulorum drachmæ duæ, thuris, aluminis ſciſſilis , ſingulorum drachmæ quatuor, ariſtolochiæ drach. v i i i.ex vino auſtero coactis,& aceto diſſolutis vtere.

Muſæ. Aluminis ſciſſilis,aloës,myrrhæ,ſingulorum drach.ſex,croci,crocomagmatis,æris combuſti,atramẽti ſutorii,capitulorum Punici mali,ſingulorum drach. ſex,vino mulſo excipe. Heræ ad ſuggillata,lichenas,maculas, carnem excreſcentem, fiſtulas , & alia permulta.Sinapios,æruginis raſæ,thuris maſculi, aluminis ſciſſilis æquales portiones,aceti quod ſatis eſt. Heræ ad nomas omnes , & præſertim eas quæ in pudendis & ore paſcendo ſerpunt. Croci drach. octo , aluminis drach. c. myrrhæ drach.octo,diſſolue oxymelite, & linteo duplici madefacto vtitor. Paſtillus ex charta ad nomas.Chartæ combuſtæ drach. x x x i i. calcis,auripigmenti , ſandarachæ , ſingulorum vncia vna , ſucco plantaginis excipito. Paſtillus ad vitiligines,alphos,leucas,lepras,lichenáſque.Ellebori albi,piperis lõgi,cachryos,alcyonii,ſulphuris viui,ſandarachæ,calami aromatici,adarcæ,pares portiones tritæ & cribratæ in aceto diſſoluuntur, & paſtilli fiunt : partes autem infectæ confricandæ ſunt in balneo & vngendæ,ac deinde in ſole diu continendæ. Paſtillus croceus conſtat ex myrrhæ drach. i. caſtorei drach. x. croci drach. v i. ſucci papaueris , ſeminis apii , hyſſopi , ſtyracis , ſingulorum drach. i. ſeminis hyoſcyami drachmis v i. aqua excipe,& paſtillos trium obolorum confice. Paſtillus ad lichenas. Chalciteos, miſyos, ſulphuris viui, atramenti ſutorii,thuris,ſing.drach. i i i. ficus foliorum viridium vnc. v i. vino excipe. Paſtillus ad tormina,& ad ſanguinis ſcreatum,& fluxum muliebrem. Succi hypociſtidis,terræ Samiæ,gallæ omphacitidis , acaciæ ſiccæ: ſingulorum drach.octo,excipe aqua pluuia. Ad tormina vtimur diluto ſucco orizæ,aut lentis,aut alio eiuſmodi:in ſanguinis verò ſcreatu adhibetur huius medicamẽti drach. vna ex aquæ frigidæ cyatho. Ad fluxum muliebrẽ diluitur ſucco aliquo,aut thapſus lana imbuitur, & ſucco ſolani, aut plantaginis, aut polygoni , aut alterius ſimilis diluitur. Paſtillus Pasionis habet,ſquamæ æris drach. x i i. æris combuſti,ſalis ammoniaci, aluminis rotundi,æruginis raſæ,thuris,ſingulorũ drach. octo. æs & alia in ſole terito,poſteriore loco thus:paſtillos confice,quúmque vſus poſtulabit, aceto diſſolue, & inunge. Paſtillus podagricus Procli: hic podagram , iſchiada , & omnes penitus articulorum dolores, omnéſque labores annuo ſpatio potui datus curat , omnéſque ſenſus magis vegetos reddit : placidè per vrinas purgat,& totum corpus efficit valentius. Sanat etiam epilepſiam , tumoréſque duros iecinoris ac lienis tollit. Habet autem,chamædryos vnc. i x. centaurii albi & fructum ferentis vnc. v i i i. ariſtolochiæ montanæ vnc. v ii. gentianæ non contuſæ vnc.ſex,hyperici vnc. v. petroſelini vnc.tres,phu tantundem,agarici vnc. i. mellis heminas duas. Contunde ac cribra ſingula per ſe, & miſce, ac cum melle emolli, & deinde contere, ac paſtillos conficito drach.vnius. Vſus autem & eius potus eſto ei qui bene concoxit circa horam tertiam ante cibum , poſtquam aluus deiecerit. Diluitur autem aquæ calidæ cyathis duobus.iſque qui ſumpſit,inambulet,aut geſtetur.Initiũ verò ſumendi huius medicamenti ne ſit æſtas;ſed aliquo alio tempore initium ſumatur. Interuallum inter ſumptum medicamentum & balneum,aut cibum, eſto horarum trium. Ei verò qui non concoxit omnino cauendus eſt hic potus.Compleatúrque anni dierum numerus, victúſque ratio ita inſtituatur vt cibi boni ſucci & facilis ad concoquendum ſumantur,neque ad ſatietatem cibus ingeratur. Atque ego quidem eos quos articulorum dolores exercent , vt braſſica veſcantur admoneo : craſſos enim gigni humores vetat. Vinum mediocre bibendum eſt,& moderatè mixtum,quum poſt cibum potui datur.

Ex electro paſtillus facit ad ſanguinem ſpuentes , tuſſes diutinas,tabidos,cruenta extuſſientes,cœliacos,dyſentericos,& flatu plenos. Valet etiam ad aures. Pſylli mundi drach. x l. iridis Illyricæ,ramentorum electri,croci, ſingulorum * lib. i. opii drach. x v. pſyllium in aquam calidam coniectum macerari ſinito. Quúmque viſcoſa ac glutinoſa effecta ſit aqua,liquorem è pſyllio exprimito,ac medicamentum parato. Paſtillos conficito, ac da-

to obolos tres dormitum euntibus. Aquæ verò ſextarii tres ſunto. Paſtillus ex acacia faciens podagricis, articulorum doloribus,inflammationibus, & iis omnibus vitiis, quæ pruritus affert,in principio adhibitus;habet acaciæ nigræ & flauæ vtriuſque vnc. III. collæ artificum pellucidæ (ſed præſtat capere collam piſcium) vnc. IIII. ammoniaci thymiamatis vnc. II. aloës,glaucii,ſingulorum vnc. II. thuris maſculi, veratri albi & nigri, vtriuſque vnc. I. coacta aceto ſcillino in paſtillos redige, quum vſus poſtulat, eodem aceto dilue, & illine;ſinitóque ſiccari, & in balneum mittito, quum exierit dato. Paſtillus ad hemicraniam, Seminis naſturtii drach. quatuor, foliorum rutæ viridium drach. IIII. opii drach.quatuor, ex aceto confice. Siccum medicamentum ad cicatricem inducendam, quod facit etiam ad vlcera maligna, & nomas. Corticis pini drach.ſex,cornu ceruini vſti drach.quatuor,æruginis raſæ drach. vna.tritis vtere. Aliud ad cicatricem inducendam, Oſtreorum combuſtorum drach. II. mannæ drach. I. cadmiæ obol.quatuor.læuigatis vtitor,& ad nomas etiam adhibeto. Cephalicum ad caput accómodatum, aufert ſquamas, educit oſſa,eáque digerit, & cauas partes carne implet:Iridis drach.IIII.panacis drach. IIII.ariſtolochiæ drach.duæ,thuris drach.duæ, mannæ tantundem. omnia conterito & cribrato, vtitor vel per ſe vel ex melle. Aliud cruſtas inducens, & vellicans,& abſcindens cataplaſmatis modo adhibitum, ſpecillóque ignito contritum. Valet etiam ad excreſcentia comprimenda.Chalciteos crudæ drac.octo,cadmiæ drac. quatuor, aceto acerrimo excipiuntur, ſiccantur & læuigantur. Putrefaciens abſque dolore.Auripigmenti,chalciteos,ſandarachæ,ſingulorum drach.quatuor,calcis drach.octo. Rhodiacum ad carnem ſupercreſcentem continendam,Gallæ immaturæ drach.nouem, ſquamæ æris drach.quinque,atramenti ſutorii drach. III. aluminis ſciſſilis drach.quatuor.gallas ad dimidias adurito,& vino extinguito. Ex charta. Chartæ combuſtæ vnc.ſex,auripigmenti,ſandarachæ,calcis, ſingulorum vncia & drach.IIII.Si paſtillos velis conficere, ſucco plantaginis aut vino auſtero excipito. Ad nomas. Chalciteos,miſyos,ſquamæ,gallarum pares portiones.

Adurens ſine mordicatione,ſtatim alterans. Calcis viuæ vnc. vna,fæcis vini drach. vna, nitri vnciam mediam aceto læuiga, coque in ſtillatitia ficulnea donec bis aut ter ferueat.Antequam verò coquatur,habeat paſſi craſſitudinem.Si verò ad emplaſtri formam velis redigere, excipe viſco,quod ad vaporem aquæ dulcis calidæ ſit ſolutum. Anthera ex Philumeni ſcriptis ad vlcera oris.Sandarachæ,iridis,ſingulorum drach. quatuor,cyperi drach.octo,myrrhæ,croci,aluminis ſciſſilis,ſingulorũ drach.vna,florum roſarum drach.vna.

De collyriis.

Libyanum collyrium habet ſtimmeos vſti & loti drac. duodecim,cadmiæ combuſtæ & lotæ tantundem, ceruſſæ combuſtæ & lotæ drach. ſedecim, amyli tantundem, ſpodii drach.octo,aſteris Samii drach.octo,plumbi vſti & loti tantundem,myrrhæ tantundem, opii toſti drach. octo,gummi drach.vnam,alba ouorum recens natorum viginti,& aquam pluuiam ad excipiendum. Pſilothrum Apollinaris.Ceruſſæ drach.vigintiquatuor,cadmiæ drach.octo,æris combuſti drach.duodecim,myrrhæ drach.II.aloës drach.octo,croci tantundem,acaciæ drach.quatuor,tragacanthæ drach.vndecim,amyli drac. ſex,opii drach.XII.gummi drach.X.aquæ pluuiæ quantum ſatis eſt. Cnicus flauus Baſſi, ad deſtillationes,doloris vexationes,exulcerationéſque,ouo aut aqua dilutus:Cadmiæ vſtæ & lotæ drachmæ XXXII. ceruſſæ lotæ drach. XVI. ſpodii tantundem, opii toſti drach. VIII. acaciæ fuluæ,amyli, gummi, tragacanthæ, ſing. drach.quatuor,aquæ pluuialis quantum ſatis ſit. Ex erica:habet ericæ ſeminis,myrrhæ,opii, ſingulorũ drac. XXXVIII. atramenti ſutorii combuſti drach. I. gummi drach. VI. acaciæ drach. VI. cadmiæ tantundem, aquæ pluuiæ quantum ſatis eſt. Vranium collyrium ad vlcera, puſtulas,ruptiones,inuſtiones,prolapſus, ſtaphylomata,ſuggillata,corroſiones, nomas, carbunculos, & omnes magnas affectiones:præſertim verò ad ruborem & glaucedinem oculorum valens.In principiis magis dilutum infunditur:quum autem fluxio tenuis, mordax, & feruida fuerit,cum lacte vtitor:quum verò repurgare,ac craſſam fluxionem velis diſſoluere,cum aqua.Terræ Samiæ vſtæ & lotæ vnc. III. ſpodii loti vnc. I. cadmiæ lotæ vnc. duæ,ſtibii loti vnc.duæ,ſquamæ æris lotæ vnc. IIII. opii drach.ſex,gummi vnc.quatuor:confice ex aqua pluuia. Collyrium achariſton,facit ad maximas humorum fluxiones,& præcipuè in agreſtium corporibus. Cadmiæ drach. ſex, acaciæ drach. octo, æris vſti & loti tantundem, opii drach. quatuor, ſeminis ericæ tantundem,myrrhæ drach, quatuor,gummi drach.ſex,aqua excipito. Vſus eſt cum lacte muliebri: temperatura ſit media. Quum verò non fluxio,ſed affectio circa oculos ſit, ab hoc collyrio abſtinebimus. Collyrium ex thure ad fluxiones & chemoſes, habet cadmiæ vſtæ & lotæ drach. octo, thuris drach.octo,ceruſſæ lotæ drach. XL. opii drach.ſex.aqua itidem excipito. Collyrium cygnus,ad vlcera omnis generis,fluxiones,doloris vexationes, oculos ſuggillatos, habet ſpodii loti drach. quatuor,terræ Samiæ, amyli,acaciæ,opii,ſingulorum drach. quatuor,tragacanthæ drach.vnam,excipe aqua pluuia.vſus eſt ex ouo. Libyanum collyrium ad puſtulas, inuſtiones,ruptiones,calomata,ſuggillata,chemoſes, ſtaphylomata,magnos dolores & affectiones oculorum,cicatrices etiam tollit. Habet autem cadmiæ vſtæ & lotæ, drach. ſedecim, ceruſſæ drach.tres, myrrhæ drach. duodecim,ſtibii vſti & loti drach. duodecim, bdellii vſti & loti drach.duodecim,aquæ verò quantum ſatis ſit, & ad excipiendum alba ouorum XX. In alio exemplari additum erat,opii drach.vndecim. Collyrium ex cornu ceruino ad vlcera, puſtuláſque ac cicatrices exterit. Cornu ceruini vſti drach. quatuor, thuris tantundem, plumbi vſti & loti drach. duæ, opii drach. vna, gummi drach.duæ;aqua pluuia excipiantur. Collyrium Nilium Demoſthenis ex roſis.Roſarum tenerarum drac. quatuor,croci drach.duæ, papaueris obolus, nardi obolus,gummi drach.II.aqua excipiuntur.Valet hoc ad chemoſes & prolapſus oculorum,& puſtulas,& vlcera etiam ſordida,ad vehementes dolores, & aſperitates palpebrarum. Madicum collyrium habet glaucii drach. quatuor,ſarcocollæ tantundem,croci drach.vnam,tragacanthæ tantundem. Cætera in aqua læuigato ita vt rectè madefacta ſint,& cum tragacantha conterito, & emolliens vtere.Sæpe autem ſubungens hoc ſpiſſiore vtitor.

Spodiacum faciens ad inflammationes & defluxus,habet thuris,ſtibii,ſingulorum drach. C. cadmiæ,ceruſſæ, ſingulorum drach. vigintiquatuor:terræ Samiæ,aſteris, ſingulorum drach. tres, papaueris drach. tres, gummi drach.XV. ſubige cum ſucco foliorum oliuæ. Quem quidem ſuccum ita conficies: Oliuæ folia quæ magis tenera ſint,abluta in mortario contundito,aquæ modicum affundens,exprimitóque,ac puro linteo excolato.

Nardinum collyrium habet cadmiæ drach. XVIII. æris combuſti drach.ſex,ſtibii drach. XX. nardi Syriaci drach. quatuor, acaciæ drach. X. gummi drach. XX. croci drach.vnam.ex aqua pluuia ſubigito. Collyria quædam ſunt quæ non condenſant craſſóſque humores reddunt, ſed diffundunt atque diſcutiunt: quale eſt aromaticum & chiacum. Aromaticum autem componitur ad hunc modum. Pompholygis drach. tres, æris vſti drach.duæ,myrrhæ drach. tres, vino Chio aut Falerno exceptis vtere. Chiacum ita conficitur, Spodii drach. tres, æris combuſti drach. tres, croci drach. I. myrrhæ drach. IIII. meconii tantundem, piperis albi grana octo,gummi drach. I. confice ex vino Chio marina non permiſto,aut aminæo. Succum ad oculorũ angulos ſcabioſos,habet chalcitidis drach.octo, cadmiæ drach. quinque.trita in vas fictile ponuntur, & vaſculum opertum in acetum temperatum coniicitur,vt exterius quidem madefiat, interius verò nihil humoris

confluat:ita ſeptem dies dimittito,deinde exiccato.

Collyrium diacenteton.Cadmiæ drach.quatuor,æruginis drach.I.miſyos toſti obol.tres, piperis toſti drach. tres,gummi drach.I.Facit ad viſus hebetudines,ad incipientes ſuffuſiones,attenuátque.eſto autem calidum.

Eraſiſtrati παγχρηστος (*id eſt omnino utilis*) liquida compoſitio atque admirabilis, faciens ad oculorũ inflammationes,ad ophthalmias incipientes,& ad palpebras malè affectas,& ferme ad omnem ophthalmiam. Ea etiam vſus eſt ad pudenda contuſa,& aures purulentas, ad tonſillas, ad vuam,& ad reliqua vlcera corporis quæ alioqui non ſaneſcunt,& ad nigrores qui in vlceribus ſunt,& ad morbos in naribus orientes,& quibus etiam os infeſtatur.Habet autem æris combuſti drach. duas, myrrhæ drach.I. miſyos toſti drac.I.piperis obolos duodecim,croci obol. tres.Vino Chio læuigentur donec medicamentum miſceatur:deinde miſcetur paſſi hemina,& iterum cõteruntur,tum in æreum vas coniecta lento igni coquũtur quouſque medicamentum ad viſci formam redigatur:poſtremò in æneam pyxidẽ reiicitur, & ita ad vſus antè dictos adſeruatur. Collyrium ad pura & impura vlcera, & depaſcentia,atque ad eminentias,itémque ad veteres affectiones,& aſperitates palpebrarum,& ſycoſes,& inuerſiones palpebrarum,ad clauos,ad ſtaphylomata,omnem defluxum,& graues dolores,& ſcabiem palpebrarum,accõmodatum. Facit ad recentia & craſſa mala, ad carbunculos,ad puris collectionem:ipſum enim pus conſumit: & vno verbo,ad omnia vitia oculorum valet.Spodii drach. tres,atramenti ſutorii drach.duæ,croci drach. I. myrrhæ oboli quatuor, meconii tantundem, piperis albi grana duodecim,gummi drach.I.vini Chii auſteri quantum ſatis eſt. Aliud ad pura vlcera,quæ carne implenda,& ad cicatricem perducẽda ſunt.Cleonis autem collyrium appellatur,quo etiam nos vtimur, & vehementer laudamur:nam & vlcera profundiſſima replet celerrimè,& tenuibus,& oculorum obtutum penè fugientibus cicatricibus relictis ad cicatricem perducit, vlceráque abſque inflammatione conſeruat.Habet ſpodii drach.vnã,bdellii combuſti cum ſulphure viuo & loto drach.IIII.ſquamæ lotæ obolos tres,gummi drach.duas, aqua læuigans & cogens,vtere cum lacte aut albo oui. Dionis collyrium habet,ſpodii drach.quatuor,corticis thuris obolum,myrrhæ tantundem,ſquamæ æris,acaciæ,nardi Indici,meconii toſti,ſingulorum obolum,gummi drac. IIII. excipe aqua pluuiatili,& vtere ex ouo. Collyrium, quod πεπτεσμένον dicitur, præſtantiſſimum eſt ad cicatrices,ad carnem excreſcentem,& ad aſperitates palpebrarũ purgandas, ad earum inuerſiones, lithiaſes, chalazia, & ſcirrhoſas affectiones,ad vngues oculorum,ad encanthides,ſcabiem palpebrarum,& membranarũ craſſitiem,& ad multos craſſóſque defluxus tollendos, & ad aquoſas copioſáſque fluxiones cohibendas: nam & abſumit, & perpurgat tutò, attenuat & conſumit vehementer mordens,oculum clarum conſeruat,ad aſpectum iucundiſſimum & blandiſſimum. Habet hoc, æris & combuſti & & loti obol.quatuor,croci drach.I.myrrhæ obol.tres,vini Chii quantum eſt ſatis.Si verò ſpodii drach. quatuor, adiicias,erit ad omnem fluxionem, omnémque lippitudinem accommodatiſſimum. Collyrium ad carbũculos aptum,quod ἀνίκητον nominatur. Spodii loti drac. IIII. meconii drach.I. ſucci ex hyoſcyamo expreſſi drach. I.acaciæ tantundem,nardi obol.II.æris rubri obol.II.fuliginis thuris obol.IIII.gummi drach. VI. ſucci è cicuta expreſſi drac.I.Eſt etiam perutile ad carbones hoc quod habet opii,acaciæ,hyoſcyami,aut miſyos, ſeminis myricæ pares portiones:contere,vino craſſo dilue,& carbunculos oculorum,atque alias etiam partes inunge. Collyrium ad tabem:Ammoniaci drach. I. crocomagmatis drach.IIII.croci drach.II.æruginis drach.I.aqua excipiãtur. Collyrium ad ſuffuſiones.Fœniculi viridis ſuccum cũ melle miſce pari portione,ac ſimul coque donec mellis habeat conſiſtentiam:hoc autem vngues etiam oculorum tollit. Nos verò ſubſequenti collyrio præcipuè vtimur,quod in pleriſque id effecit quod opus erat. Habet caucalidis ſucci,chamædryos, ceronopidos, ſingulorum pares portiones:contere,ac collyria confice. Quandoq; autem othonis ſucci partẽ vnam miſcui, quã ſanè othonẽ aliqui magnũ chelidonium vocant,vt Dioſcorides author eſt.Paruum autẽ Chelidonium,quod etiã agreſte triticum nominãt,vitandũ eſt, quippe quod acres vires habet,& cutim exulcerat, vt etiã Galenus memorauit.mitius autẽ eſt primũ ad ſuffuſiones. Archigenis ad oculorũ claritatem maximè valẽs. Aſelli piſcis pinguedinẽ quæ in ventre eſt,cape pondo vnc.tres,ſcãmoneæ vnciam mediã,his læuigatis cedriæ vncia vna admiſcetur. Vngẽdus eſt locus aut in balneo aut in ſole,fomẽti loco.

Demoſthenis collyrium ad veteres affectiones. Lycii drach.tres, æris cõbuſti drach. vndecim, cadmiæ drach. duodecim,opii drach.ſex,croci drach.duodecim,acaciæ tantundẽ:aqua excipe. Cleonis gluten fluxionẽ cohibens:Terræ Samiæ pars vna,myrrhæ pars I.mãnæ pars I.excipe albo oui,deinde linteo impoſitũ,temporibus & fronti applica. Siccũ palpebras pulchras faciẽs,pueris maximè accõmodatum:ſtibii drach.ſedecim,plumbi vſti drac.octo,ſquamæ æris,croci,florum roſarum,myrrhæ,nardi Indici,thuris maſculi, piperis albi, ſingulorũ drach.I.palmularũ nuclei numero XXX. omnia in vas fictile coniicito,diligẽter torrefacito,inde in mortarium reiice,ac contere, & opobalſami cochlearia duo adde, & ſimul contritis & arefactis vtere. Aridum ad aridam lippitudinem,ſycoſin,putredines,& carnes excreſcentes, habet,cadmiæ drac.I.chalcitidis drach.octo,piperis grana XV.nardi celtici drach.I.cadmiam & chalcitida ex vino contunde,quúmq; miſta fuerint,nardum & piper adde,& omnibus in puluerem redactis vtitor. Liquida compoſitio ad ſycoſas eruptiones,& omnes carnis exuperantias,& ad encanthidas,habet miſyos toſti drach.ſex,atramenti ſutorii drach.quatuor,mellis Attici cyathos X.

Alia ad callos & omnem eminentiam:æris combuſti, miſyos combuſti,myrrhæ, croci,vuæ acerbæ, ſingulorũ drach.I.vini Chii cyathi octo,mellis Attici vncia vna.

Collyrium ad viſus claritatem & glaucedinem: fellis perdicis pars vna,mellis Attici partes tres, ſucci cẽtaurii pars vna. Ad oculorum cicatrices,fel leporis cum melle contere,& inunge. Gluten ad pilos,Ceræ,picis, glutinis quo lapides inter ſe componuntur, ſingulorum drachma:ſimul eliquata reponito, vſus tempore ſpecilli acumine medicamentum cape,& eo diſſoluto pilos agglutina. Ad crithas,& chalazia,ſagapenum cum aceto contere,& vtere. Ad ægilopas,thuris drach.octo, myrrhæ tantundem,ladani drach.quatuor,ceræ drach.octo,aluminis ſciſſilis drach.quatuor, nitri ſpumæ tantundem,coaguli leporis drach.quatuor, contunduntur omnia,& cum irini vnguenti ſedimento molliuntur. Cataplaſma ad vehementes oculorum dolores,habet roſarũ ſiccarum drach.quatuor,opii drach.I.croci tantundem. dulci decocto meliloti excipiũtur. Vnguentum ad vehemẽtes dolores:aloës,lycii,roſarum viridium,croci, opii,myrrhæ,ſingulorum pares portiones, vino coactas in piſtillos coge, in vmbra exſicca, quũ vſus poſtularit, paſſo dilue,oculos,frontẽ,tẽpora perunge. Diarhodõ Diagoræ, quod Magnũ appellatur. Valet hoc ad dolores vehemẽtes,phlyctænas,aduſtiones,prolapſus, & ſuggillata in oculis,& itẽ ad defluxus,veteres lippitudines,& affectiones curatu difficiles.Cõtinet autẽ roſarũ virẽtiũ reſectis vnguibus drach.LXXII. cadmiæ drach.XXIIII.croci drac.ſex,opii drac.III.ſtibii drach.II.ſquamæ æris drach. II.nardi Indici drac.I.myrrhæ vnc.III.gũmi drac.XXIIII. excipe aqua pluuia. Croceũ,quod Puerile inſcribitur, ad magnas fluxiones,vehemẽtéſq; dolores,& ad eas affectiones quæ ex plagis oriũtur, valẽs. Cineris põpholygis drac.16.croci drac.XV.tragacãthæ drac.VIII.aqua pluuia excipe,&ad medicamẽtũ cõficiendũ alba ouorũ numero IIII.adhibeto. Aſclepiadæ pacianũ valẽs ad doloris vexationes,tenuẽ multúmq; defluxum, feruorẽ, puſtulas, mẽbranarum eminẽtias,aſperitudines,affectiones diuturnas,& eos qui multis læſi ſunt illitionibus hoc cõfeſtim adiuuat. Habet verò cadmiæ, æris, croci, ſquamæ æris, ſingulorum drach.XII.myrrhæ,lapidis hæmatitæ, roſarum ſiccarum,nardi Indici, opii,ſingulorum drach. tres

piperis albi grana ſedecim,gummi drach.I X. vini Chii
quantum eſt ſatis.vſus ex ouo eſt. Ad caliginem o-
culorũ.Singulis diebus in oculos imponendum eſt medi
camentum quod ita conficitur, Fœniculum viride die-
bus & menſibus in vas fictile coniiciendum eſt, & foris
pice vas oblinendum,aqua pluuia infundenda,fœniculũ
deinde eximendũ,& eo quod reliquum fuerit,vtendum.

Smegmata & dropaces.

Smegma quod Aſclepius dicitur.Salis communis,ſa-
lis ammoniaci,ſalis Cappadocici,toſtorum,pumicis, a-
phronitri albi,baccarum lauri ſiccarum,ſingulorũ drac.
I.veratri albi,ſtruthii,vuæ taminiæ,ſinapis Alexandrini,
ſulphuris viui,pyrethri,fæcis,floris iunci odorati, cype-
ri,ſingulorum vnc.VI.ſampſuchi,aluminis ſciſſilis,gal-
larum,gummi,thuris,alcyonii,piperis,cachryos,radicis
cucumeris agreſtis,chamæleontis,iridis,marrubii ſicci,
ſingulorum vnc.I.vel vnc.III.contundito,per cribrũ tra-
iicito,& vtitor. Smegma caput exſiccans,habet cimo
liæ drach.II.nitri,bryoniæ,ſicci corticis radicis cucume-
ris ſylueſtris,cumini,farinæ lupinorum,ſingulorũ drach.
mediã:trita cõponito,& in balneo vtitor:auxiliatur ve-
hementer. Sapo repellendi vim habens,Balauſtio-
rum vnc.I.aloes, gallarũ, aluminis, thuris, foliorum ro
ſarum,malicorii,vtriuſque tunicarum,ſingulorum vnc.
I.ſarcocollæ vnc.I.Gallici ſaponis vnc.ſex,decocti lupi-
norum amorum quantum ſatis eſt.Quidam addunt myr
rhæ & citrinorum vtriuſq; vnciam. Dropax Gallus.
Colophoniæ quæ thus redolet lib.IIII.pineæ lib. IIII. &
eius quæ lignoſa dicitur,& in Italia ſolùm naſcitur, lib.
IIII.reſinæ à nauibus deraſæ,quæ ἀπόχυμα nominatur,pi
cis ſiccæ,ceræ,ſingulorum lib.IIII.frixæ vnc. XV. picis
brutiæ lib.II.bituminis,galbani,adarces,pyrethri,ſingu
lorum vnc.VI.opopanacis,euphorbii,veratri albi,pipe-
ris,ſingulorum vnc.IIII.ſulphuris viui vnc.III.caſtorei,
ammoniaci,vuæ taminiæ,ſingulorum vnc.II.olei ſicyo-
nii lib.I.opobalſami vnc.ſex. Alius ſimplex.Ceræ
lib.I.brutiæ,pineæ,ſingulorum lib.I.frixæ lib.I.vnc.tres.

Pſilothrum.Oryzam,farinam fabarum,ptiſanam aqua
coquito,horum ſucco pro aqua vſus miſce auripigmen-
ti vnciam,calcis viuæ libram,pumicis toſti ſemiſſem, o-
pobalſami cochlearia duo. Ad corrugationem,ex
Rufi commentariis ſmegma,quod continuò corpori ru-
goſo adhibetur:extenditur hoc cum ficubus pinguibus.
Bryonia conteritur,& farina erui,itémque ſepiæ teſta cõ
buſta,melle paulatim inſtillato excipiuntur. Sme-
gma ſplendorem afferens, & ſitim auferẽs, habet farinæ
fabarum choas duas,fœniculi in ptiſana cocti,& poſtea
in oxymelite loti, deinde cõtuſi choas duas,ſaponis Gal
lici lib.II.miſce ſaponem cum cæteris, ſubigens mani-
bus,& in balneo vtitor. Stomaticum Philagrii ad o-
ris corroſiones: fructus lentiſci nondum nigreſcentis,
drach.XXIIII.gallarum drach.IIII.coſti drach.I. folii
drach.I. Anthera (*id eſt floridum*) ſmegma ad o-
ris vlcera.Sãdarachæ,iridis, ſingulorum drach. quatuor,
cyperi vnc.octo,croci, myrrhæ, aluminis ſciſſilis,ſingu-
lorum drach.II.florum roſarũ drach.I.miſce. Sme-
gma odoratum ad dentes,vt & albi ſint, & ne corrodan-
tur:Nitri,ſepiæ teſtæ,myrrhæ, ſingulorũ vncia vna,tri-
tis vtitor. Diamoron,vt Galenus tradidit,habet mel
lis libram vnam,ſucci mororum heminas quinq;, croci
drachmam, myrrhæ drachmam, & dimidium alterius,
omphacii drachmam,vini auſteri heminas quinque : ſi
omphacium deſit,in eius loco rhois ſuccum pone. Suc-
cus per ſe ipſe coquendus eſt donec ſordium habeat ſpiſ-
ſitudinem,deinde ſic mel adiiciẽdum:quúmq; lebetem
ab igne ſublaturus eris,omnia agitato,vt in vnum probè
componantur. Ac coctura quidem & ſymmetria huius
medicamenti quod facultate medium eſt,moderatis in-
flammationibus congrua eſt, & in maiorum etiam in-
flammationum ſtatu, itémque in principiis & incre-
mentis conuenit. Cæterùm ad induratas inflammatio-
nes,quum iam ſtatus ceſſat,nihílque præterea fluit, ve-
nit autem tempus in quo diſcutiendum eſt aliquid eo-
rum quæ diſcutiendi vim habent, ſtomatico medica-
mento admiſcendum eſt: ſufficit autem ad prædictam
medii medicamenti commenſurationem nitri ſemiſ-

A ſem,thuris verò vncias duas adiungere. Diabe-
ſaſa (*hoc eſt, ex ruta ſylueſtri*) medicamentum quod in-
ungitur, celebre ad anginas deſperatas. Seminis aniſi,
floris iunci odorati,aluminis ſciſſilis, iridis,rutæ ſylue-
ſtris (quam nonnulli harmala appellant) cinnamomi,
myrrhæ Troglodytidis,ariſtolochiæ longæ, caſiæ, cro-
comagmatis,roſarum ſiccarum, ſingularum vnc. I. he-
deræ, pullorum hirundinis cineris recentis, ſing. vnc.
tres,croci vnc.I. nardi Indici, amomi, ſing. vnc. dimi-
dium,gallas tres : læuigatis ex melle vtitor, & vbi vten-
B dum eſt,melle diluito. Cancri fluuiatiles in he-
mina aquæ frigidæ contuſi & contriti gargariſma fa-
ciunt ad anginam præſtantiſſimum.craſſorum enim edu
ctio anginas ſtatim lenit. Ad anginam. Stercus
caninum album cape,exſicca,læuiga,cribra, & paratum
habe:quum vſus poſtulabit,melle dilue, & inunge. Hoc
medicamento nullum melius cognoui neque in angi-
næ neque in tonſillarum magna inflammatione, neque
in glandulis quæ ſuffocationis periculum minantur.
Quum verò canes oſſibus veſcuntur,eorum ſtercus can-
C didum eſt,atque optimum. Ad columellam la-
xatam.Mellis lib.II.aluminis liquidi lib.I.florum roſa-
rum tantundem, ſucci hypociſtidos vnc. V. coque alu-
men cum melle,deinde ſicca coniice,& ita vtere : coque
autem modicè. Hoc enim medicamentum bonum eſt,
tribuſque modis eo eſt vtendum. Vnus modus eſt,& præ
ſertim in principio,vt medicamẽtum aqua calida diſſol
uatur, vel ex aqua mulſa ſuccus medicamenti exprima-
tur.id enim & dolorem ſedat,& quantum opus eſt, pro-
D ficit. Interea verò dum hoc ita vtimur, conuenit etiam
puro medicamento vti, ídque tum digitis inungendo,
tum verò cochleari contingendo, & comprimendo, &
columellam foras trahendo. confert enim vel maximè
ad linguam ipſam vergere,& à rectitudine deflectere.

Aliud.Lina multa,& præſertim quæ à marina purpu-
ra ſumuntur, in viperæ collum coniice, iiſque viperam
ſuffoca: deinde vnumquódque linum collo applicabis.
mirum eſt, quantum tonſillas cæteráque quæ in collo
vitia ſunt,adiuuent. Galenus hoc medicamen-
tum ad dentes conſeruandos commendat, quod habet
E cornu ceruini, & vſti, & loti partem vnam, maſtiches
Chiæ partem mediam,cyperi parem portionem.his dili
genter contuſis & cribratis vtitor. Ad dentes tre-
mentes. Alumen rotundum cum altero tanto ſalis denti-
bus adhibe,aut vlmi corticem ex vino decoctum admo-
ue. Gallam omphacitida læuigatam excipe terebinthi-
na,hyſſopo,aut melle,& inunge. Ad ſtuporem
autem dentium arcendum, pinguedine aliqua expurga-
ta bubula vel anſerina ſubunge. Philagrii ad oris
eroſiones. Lentiſci fructus nondum nigreſcentis, galla-
F rum, ſingulorum drach.quatuor, coſti, folii, vtriuſque
drach. vna. De antidotis.

Antidotum ad colicos.Lupinum ſtercus quidam co-
licis potui dedit,nõ tamen in acceſſionibus, ſed reliquo
tempore:ex quo eſt effectum vt qui ſine inflammatione
hoc morbo laborarent, eorum aliqui morbo capti am-
plius non fuerint,neque etiam vehementes dolores ſint
paſſi,neque breui poſt tempore iiſdem correpti. Accepit
is candidiſſimum ſtercus,quale eſt eorum qui oſſa come
dunt.Qua in re mirari ſoleo, quòd ſæpenumero ex ſolo
G contactu, magno quibuſdam fuit adiumento. Stercus ve
rò ſumendum eſt quod in terram non cecidit:id quod fa
cilè comperies.Eſt enim huic animali perinde atque ca-
ni natura comparatum vt altero ex poſterioribus cruri-
bus elato, & veſicam & aluum exoneret edito ſupra ter-
ram loco.Porro in hiſce ſtercoribus oſſium quoque par-
ticulæ inueniuntur:quæ ipſa itidem contundenda conte
rendáque ſunt,& colicis in potu propinanda. In iis verò
quæ puriora ſunt,alius quidã piper cõmiſcuit,& ex vino
puro tenui, & quandoque ex aqua bibendũ dedit. Quod
H autẽ lumbis imponitur,habere condimentũ debet,præ-
cipuè verò excretũ à lupo qui bouem aut ouem comede-
rit.Si id non ſuppetat, corio ceruino ad excipiendũ vte-
mur. Philonis antidotum ad colicos,dolorem ſe-
dans,conſtat ex his,Croci drach.V.pyrethri drach. qua-
tuor,euphorbii drach. I. ſpicæ nardi drach. I. piperis

drach.i.hyoſcyami drach.x x. opii drach.v.éſtque hoc medicamentum percelebre. Trigonos reſiccans, & dolorem leuans,habet ſeminis hyoſcyami drach.IIII. aniſi drach.I I.opii drach.I.cum aqua paſtillos efficito, & mane vnum,& veſperi alterum ex aqua frigida propinato. Catapotium Dioſcoridæ ad exuſtos.Cucumeris ſatiui ſeminis drach.octo,tragacanthæ drach.quatuor:dilue tragacantham ex albo oui crudi & recentis: quúmque ea fuerit diſſoluta,conterens diligenter & miſcens,catapotia conficito;& in vmbra exſiccato,datóque vnum ſub lingua tenendum,vt humor qui inde emanat, deglutiatur. Ad quartanarios Galeni.Liquoris Cyrenaici,piperis,myrrhæ, rutæ foliorum , ſingulorum drach.I.tritis & mixtis vtitor.Ante acceſſionem obolos duos tantùm in oxymelite dato. Ad eos qui à cane rabioſo morſi ſunt,Galeni.Fluuiatilium cācrorum cinis ad rabioſi canis morſus mirabiliter valet, íſque & ſolus & cum gentiana atque thure.Eſto autem thuris vna pars; gentianæ quinque,cancrorum decem.Comburendi ſunt cancri ita vt in patella æris rubri poſiti vſque cò cōburātur donec in cinerem redacti,facilè læuigentur.Commodum eſt hoc facere poſt Canis exortum,quū Sol in Leone eſt:Luna autem eſt decimaoctaua.Bibant qui à rabido cane morſi ſunt hoc medicamentum quotidie ad quadragesimum vſque diem , menſura cochlearii magni aqua inſperſum. Si verò non protinus ab initio , ſed aliquot poſt dies curam huiuſce demorſi ſuſcipias, quotidie duo cochlearia inſpergas.Ad ipſum autē vulnus medicamēto quod ex brutia pice conficitur,vtêris.Habet verò picis libram vnam,acerrimi aceti ſextarium vnum Italicum, opopanacis deniq; tres vncias.His Æſchrion vſus eſt,nec quiſquā vnquā eſt mortuus. Galeni,ad eos qui ab eſu fungorum ſtrangulantur.Valde prodeſt ab eſu fungorū ſuffocatis aphronitrum & nitrum , ſimilitérque ſtercus gallinaceū Atque ipſe quoque vſus ſum eo ex tribus aut quatuor oxycrati & oxymelitis cyathis læuigato:nam & perſpicuè & celeriter profuit.Qui enim fuerant ſtrangulati , paulo pòſt ſuccū pituitoſum craſſiſſimúmq; euomuerunt,ex quo planè ab eo caſu ſunt liberati. Iam verò calaminthæ etiam ſuccus aut eius decoctum potui datū ſanat. Ad comitiales medicamētum ex ſcilla.Cape vas melleum,à quo mel ſit extractum , ſcillam in tenues partes manibus diſcerptam in id coniice , vas operculo firmo obtura , & extrinſecus totum os vaſculi pelle circundans diligenter liga, ídque in loco aliquo conſtitue qui meridiem ſpectet, quíque à Borealibus ventis ſit remotus,vt ab illis nulla ex parte perfletur.Ego verò id facere conſueui quadraginta Caniculæ diebus : in quibus quidem diebus paulatim vaſculum ad ſolem cōuerto,vt ex omni parte æquè incaleſcat:trāſactis quadraginta diebus vas aperio,corpúſq; ſcillæ elixato ſimile comperio, ſuccum verò ex ea fluxiſſe,quem collectū optimo melle iucundū facio,eiúſque dò quotidie cochlear vnum plenum,ac pueris quidem paruū,adultis verò magnū.Quinetiam ſcillæ ipſius partiū contuſarum,& ex melle læuigatarum do cochlear vnum.Sed hoc quantum ad efficaciā pertinet,ſecundum à primo medicamento locum tenet.

Paſtillus ad vocem firmandam.Sinapi toſti & contuſi, & tenuiſſimo cribro cribrati partes tres,piperis tenuiſſimi pars vna:melle incocto excipiuntur , & paſtilli vnius oboli effingūtur,quorum vnus comedendus eſt: nam & morſum & feruorem non exiguum excitabit, & arteriā etiam lenem efficiet. Alius,cuius ſub lingua tenetur quod fabæ magnitudinem impleat, vt liquor inde emanans paulatim deglutiatur.Hoc arteriam valde lenit, & ei vim addit.Eius hæc eſt cōpoſitio:Dulcis radicis drac. II.caſiæ drach.quat.croci, myrrhæ, folii, nardi Celtici, thuris,ſucci hypociſtidis, lycii, gūmi, ſingulorū drach. II.partim contunduntur,partim teruntur,& omnia melle Attico cui terebinthina ſit admiſta,in vnum commiſcentur. Medicamentum *δι' ὀπωρῶν* (*hoc eſt,ex fructibus pomaceis confectum*) ad dyſentericos & cœliacos accōmodatum.Mala punica integra x x. mala cotonea x. roſarum ſiccarum ſextar.I.prunorum agreſtium ſextar.II.ſorborum maturorum ſextar.II.pira Tarentina x x. poma Scandiana x x x. rhu ſyriaci ſextar. III. muſti aminæi cocti tertia coctione ſextar. X L V III.coque ſimul donec mellis habeant ſpiſſitudinem,& in teſtaceum vas repone. Antidotum Quinti,dolorem leuans,Styracis,opii,aſari,ſeminis hyoſcyami, caſtorii pares portiones,melle excipito. Dioſpoliticum aliàs ex paribus omnibus,cumino,pipere lōgo vel albo,ruta, & nitro conficitur:itaque magis ventrem ſoluit. Aliàs verò quū cætera paria ſunt omnia,nitri dimidium ponitur. Cuminum autem in aceto acerrimo maceretur, deindè continuò contundatur , aut etiam prius modicè frigatur : rutæ quoq; folia ſunto modicè ſiccata.Quatuor his aliquādo mel ſubactum & deſpumatū admiſcetur, quandoque nihil:ſed ſola ſine melle reponuntur,ac ptiſanæ cremori,aut aliis eſculentis quibus conuenire videatur,iniiciūtur. *Διὰ τριῶν πεπέρεων,quod ex tribus piperis generibus ſimplex conficitur*,hoc modo paratur.Ad cuiuique trium piperum drach.L.ſatis eſt addere aniſi,& thymi,& zinziberis,ſingulorum drachmas octo. Ex calamintha medicamentum habet,Calaminthæ, pulegii, petroſelini,ſeſeleos,ſing.drach.octo, ſeminis apii drach. quatuor,cacuminum thymi tātundem,libyſtici drach.X V I. piperis drach.X L V III.mel optimum & deſpumatum.

Ex ſucco cydoniorum medicamentum componitur ad hunc modum: Succi malorum ſextarios binos capimus:his mellis quamoptimi tantundem miſcemus,acetique ſextarium addimus:hæcque prius coquimus mediocriter ad ignitos carbones,& ſpuma abiecta zinziber admiſcemus: & iterum ad carbones igne candentes ad mellis ſpiſſitudinem coquimus. Antidotum Zenophili ad veſicam vlceratam, ad renes, & lapides frangens,à Deo donatum.Caſiæ fiſtulæ vnc.I.ſaxifragi vnc.I. bettonicæ,cyperi,petroſelini, coſti; ſingulorū obol. tres, ſeminis paſtinacæ,ſeminis lini toſti,ſingulorum vnc.II. folii,ſpicæ nardi,aſari,dictamni,baccarum lauri , ocimi ſeminis,ſingul.vnc.I.pineæ vnc.V I.mellis lib.I I.Vbi vtendum eſt,id quod Atticæ fabæ magnitudinē impleat, in balneo vel ante balneum in potione vini mulſi diluitur. Galeni picra.Aloës drach.c.cinnamomi,ſpicæ nardi,xylobalſami,maſtiches,aſari, croci, ſingulorū drachmæ V I. Ego verò aloës drach.x c.croci drach. V. pono,& ita vtor.datur drach.vna. Quæ ſubducūt ventrem aut purgant. Zinziberis, ſcāmoneæ , vtriuſque vnc. I. ſalis ammoniaci vnc. I I I I. aloës totidem:aceti, gari,ſingulorum heminæ duæ. Coccaria ſalubria, apta ſtomacho,aluum maximè ſubducentia, quæ typos etiam denotant.Aloës vnc.I.ſucci abſinthii vnc.tres,ſcillæ Arcadicæ vnc.I.ſcilla in fermentum coniicienda eſt, & aſſanda ita vt coquatur. Scillam extrahe, & facito vt eius par pondus ſit , atque in mortarium coniectam vehementer contunde,abſinthii ſuccum affundens:deinde aloën tenuiſſimam adiunge & emolli, vt medicamentum perficiatur.Facito fermentum,& excipito , & compone coccaria (*id eſt, granula*) quæ ciceris magnitudinem impleant,& dato iis qui ex longo morbo vires difficiliter recolligunt.Aliud. Scammonii vnc. I. aloes tantundem , colocynthidis interioris vnc. dimidium , bdellii drach.tres,abſinthii ſucci,braſſicæ ſucci,ſing.drach.I I. excipe,& ad erui magnitudinē cōfice:dato valētib' XVII. aut XIX.aut X X I.ægrotantibus autē V I I.aut X I.aut XV. aut X I I I.ídque deinceps diebus quinque,vel ſeptem,vel nouem. Si verò pituitam ab his duci aut validiora eſſe velis,adde fermento in totum euphorbii drachmam vnam. Medicamentum purgans,quod *κοπλάκιον* (*hoc eſt.placentula*)nominatur.Similæ drach.I.coni drac.quatuor,piperis drach.II ſcammoneæ drach.II.excipe melle Attico.Perfectum pondus quod dari queat eſt drach.II. Vtere etiam ad morbum regium. Paſtillus purgās. Scāmoneæ,euphorbii,ſingulorū drach.IIII piperis drac. II.folii vnc.II.mellis lib.vna.datur vnc.vna. Grana, Scāmoneæ vnc.I I.aloes vnc.IIII.euphorbii drach.IIII. Confice ex aqua ad erui magnitudinem, datóque V I I. aut I X.aut X I.aut X I I I.aut X V. aut X V I I. aut XIX.

Medicamentum ad colicos,purgās.Euphorbii,cyperi,petroſelini,iridis,pares portiones. Symbiota-

rium.Scãmoneæ vnc.i.piperis,zinziberis,ſalis,petroſeli-
ni,ſingulorum vnc.vna. Medicamentum pur-
gans ad eos qui elephantiaſi detinentur. Colocynthidas
duas paris magnitudinis circunſcalpe,foraménque faci-
to,& ſemina omnia abiicito,interiorẽ verò parte reliqui
to, oleũ impone,& operculo proprio occluſas vnam no-
ctem ita ſinito,die autem ſequenti euacuato:oleo coquẽ
dæ ſunt in aqua colocynthides donec flacceſcant, dein-
de eas abiice:oleo verò & aquæ mixtis, adde veratri ni-
gri obolos tres, ſcammoneæ drachmam vnam, & vnà
cum his polenta ex ſimila incoquitur, & ex hoc datur
laboranti,qui tenui victu vtatur,quantum x x i i i i.nu-
cum ponticarum magnitudinem impleat,& aqua potui
detur. Medicamentum purgans ex iure veteris
galli compoſitum.Interiora abiicienda ſunt, & ſal inii-
ciendus ita vt gallus impleatur,& conſuendus eſt, mul-
táque aquá in qua parum olei ſit, multúmque anethi &
porri, incoquendus: his colliquatis ius ſuauẽ & ſtoma-
cho aptum, magiſque accommodatum ad purgandum
redditur:eius colati dentur ad minus heminæ duæ.Sum
mè facit ad inueteratas ad ſomnum propenſiones, quæ
καταφοραὶ nominantur. Inunctio ſedis ad flatus e-
mittendos.Ruta cum melle cocto læuigatur & teritur,vt
ſucci plena efficiatur,& ex ea ſedes interior confricatur.
Efficaciſſima erit ſi cumini parum accedat, itémque
nitri aut cyclamini ſucci.Cæpa quoque non ſalita appo-
ſita ad id valet.flatus enim ſatis multi,& aluum leuantes
erumpunt. Hiera Rufi.Sicyoniæ ſiue colocynthi-
dis interioris drach.tres, chamædryos drach. x. agarici
drach. x.ſagapeni drach. octo, opopanacis drach.octo,
petroſelini,ariſtolochiæ rotundæ, piperis albi, ſingulo-
rum drach.v.cinnamomi, aut duplum caſiæ fiſtulæ, ſpi
cæ nardi,croci, myrrhæ, ſingulorum drach. i i i i. polii
drach.tres & dimidia.Hæc omnia miſce,in tenues partes
redige,melle excipito,dato ad ſummum drachmas qua-
tuor. Lyci purgans medicamentum.Scammonea
cum ſale candidiſſimo quantum ſatis eſt læuigatur, de-
inde in pyxide plumbea in duplici vaſe coquitur.Modus
autem duplicis coctionis eſt huiuſmodi, Pyxis duplex
modius eſt,eius operculum aut foramen aut meatum ha
bere debet:in eum meatum ſcammonea cum ſale læuiga
ta coniicitur,& in vas imponitur,atque ita coquitur:éſt-
que non iniucunda ſtomacho,& nihilominus purgat.

Aliud purgans eos quos elephantiaſis exercet. Cape
A colocynthidis ſuccũ,atq; oleo perſperge,ipſámque colo
cynthida in vaſe nouo cum aqua donec flacceſcat,coqui
to: deinde tantum ſimilæ addito quantum capere aqua
poſſit. Quumque cocta fuerit, admiſce ellebori nigri
drach.vnam,& ſurculo anethino agita,& verſa vſquedũ
caleſcat:dato autem in potione quantum nucis Ponticæ
magnitudinem impleat. Inunctio purgans,quæ
aluum ciet.Alumen cum melle læuigatum vſque coqui-
tur dum giluum fiat,ex quo ſedem inungunt:hócq; me-
dicamentum χεζανάγκη, *hoc eſt, quod aluum cogit deiicere*, no-
B minatur.multa enim,ſed non ſine labore,educuntur.

Suffitus.

Roſarum nouarum lib.i.ſiccarum lib. i i. folii,croci,
caſiæ,ſingulorum ſemis:ſtyracis vnc.i.amomi,onychis,
ſingul.vnc.i.myrrhæ vnc.i i.bdellii vnc.i.carpobalſami
vnc.i.chii vnc. i. opobalſami vnc.i i. Roſarũ ſemũcia,
myrrhæ vncia:myrrham cum vino læuiga, & omnia e-
molliens cum modico opobalſami confice. Co-
ſti,amomi,myrrhæ,caſiæ,ſing.vnc.i.ſtyracis,chiæ,bdel-
lii,onychis,muſci,ladani,ſing.vnc. i. roſarum expurga-
C tarum vnc. x x i x. Rufi hiera ſimplex.Colocyn-
thidis drach. i i. marrubii,chamædryos,ſtœchados, ſin-
gul.drach.x.gentianæ,agarici,ſing.drach.x i i. bdellii,
ſpicæ nardi,croci,cinnamomi,ſing.drach. v i i i.caſiæ,
iunci odorati floris,piperis albi,piperis longi,ſcillæ to-
ſtæ,ſingulorum drach. v i. radicis centaurii drac. i i i i.
omnia trita bdellio eliquato,& decocto panacis,& mel-
le cocto admiſcentur. Xeromyron compoſitio
Arabica.Foliorum amomi,coſti,zahazi,ſing.vnc.i. car-
pobalſami drach.i. Suffitus ad ſomnum conci-
D liandum:Styracis,amomi,coſti, ammoniaci thymiama-
tis, bdellii Scythici, radicis mandragoræ, ſucci papaue-
ris. Suffitus ex cupreſſo,quod cyphi Lunæ dicitur.
Bdellii vnc. v i i. helenii tantundem, floris iunci odo-
rati vnc.i.ſphagni vnc. v. baccæ iuniperi paruæ L. aſpa-
lathi vnc. v i i. naſturtii vnc. v. ſpicæ nardi vnc. v i.
cyperi vnc. i x. radicis aſphodeli vnc.i i i i. ſeminis cu-
preſſi vnc.i i i.Sabinæ vnc.iiii.nardi Celtici vnc.iii.coſti
vnc.i i.myrrhæ vnc.v i i.caricarum pinguium lib.ii.vua
rum paſſarum ſine acinis lib.i i.ſorborum vnc.i i i. tere-
E binthi lib. i.roſarum ſiccarum vnc. i i i. ſtyracis vnc.
v i i. palmularum pinguium lib. i. mellis lib. v. vini
odorati quantum ſatis eſt.

QVARTI LIBRI ARGVMENTVM.

Quartus liber facultates alimentorum continet:vt,quæ attenuent,quæ boni ſucci ſint, quæ calefaciant , quæ frigefaciant,quæ facilè & diſtribuantur & concoquantur,quæ apta ſtomacho,quæque flatus ſint expertia, quæ abſtergeant,aperiant,diſſecent,quæ craſſa ſint,quæ difficulter corrumpãtur,quæ emolliant,quæ inter hæc media & contraria ſint,ac quomodo ſorbitiones coquendæ,itémque iura,eſculenta,& potiones , & quomodo lac potui detur,& quæ aquarum vis & natura ſit,intelligamus.

LIBRI CAPITA SVNT HAEC.

Quæ res extenuent, Cap.I.
Quæ craſſos ſuccos gignant, Cap.II.
Media inter attenuantia & craſſum ſuccum facientia, Cap.III.
Quæ viſcidum ſuccum in nobis faciant, Cap.IIII.
Quæ crudos humores in nobis pariant, Cap.V.
Quæ frigidos humores creent, Cap.VI.
Quæ pituitam gignant, Cap.VII.
Quæ melancholicum ſuccum pariant, Cap.VIII.
Quæ ſuccum bilioſum faciant, Cap.IX.
Quæ gignant excrementa, Cap.X.
Quæ multum nutriant, Cap.XI.
Quæ minus nutriant, Cap.XII.
Quæ res boni ſucci ſint, Cap.XIII.
Quæ mali ſucci ſint, Cap.XIIII.
Quæ res facilè concoquantur, Cap.XV.
Quæ difficiliter concoquantur, Cap.XVI.
Quæ res ſtomacho idoneæ ſint, Cap.XVII.
Quæ res ſtomacho alienæ ſint, Cap.XVIII.
Quæ res capiti noceant, Cap.XIX.
Quæ res non inflent, Cap.XX.
Quæ res inflent, Cap.XXI.
Quæ res abſtergant,incidant,aperiántque, Cap.XXII.
Quæ res obſtruant. Cap.XXIII.
Quæ tardi tranſitus ſint, Cap.XXIIII.
Quæ facilè corrumpantur, Cap.XXV.
Quæ difficulter vitientur, Cap.XXVI.
Quæ res in cibis aluum moueant, Cap.XXVII.
Quæ res mediæ ſint inter aluum purgantia & ſubducentia, Cap.XXVIII.
Quæ res aluum ſupprimant, Cap.XXIX.
Quæ res calefaciant, Cap.XXX.
Quæ res ſint acres & calidæ, Cap.XXXI.
Quæ res refrigerent, Cap.XXXII.
Quæ res exſiccent, Cap.XXXIII.
Quæ res humectent, Cap.XXXIIII.
Quomodo ſorbitiones coquendæ ſint, Cap.XXXV.
Quæ res loco olei in ſorbitiones iniiciantur, Cap.XXXVI.
De confectione alimentorum, Cap.XXXVII.
De aqua mulſa, Cap.XXXVIII.
De potionibus quæ vtiles ſunt ægrotantibus, Cap.XXXIX.
De lactis potione,ex Rufo, Cap.XL.
De aquis,ex Herodoto, Cap.XLI.

ORIBASII SYNOPSEωS AD EVSTAthium filium liber quartus.

QVAE NATVRA AC PROPRIETAS CVIVSQVE REI SIT QVA VESCIMVR, AC PRIMVM QVAE RES EXTENVENT, CAPVT I.

IN alimentis extenuant,allium,cæpe,na A
ſturtium,porrum, ſinapi, piper, ſmyrnium,pyrethrum,origanum, calamintha,hyſſopum,ſiſymbrium,pulegium, thymum,ſatureia, viridia:nam exſiccata non amplius alimenta ſunt , ſed iam medicamenta. Id enim eſt perpetuum , quicquid ſiccius eſt,vehementius eſſe quàm id quod eſt virens : itémque omnia quæ in collibus aut in agris durioribus creuêre, iis quæ in pratis,aut hortis,aut locis paluſtribus naſcuntur, eſſe robuſtiora. Atque hæc quidem in omnibus ſunt B
communiter cognoſcenda. Porro eas res quæ dictæ ſunt, ſubſequuntur,eruca,ſium,apium,petroſelinum, ocimũ, raphanus,braſſica,beta,carduus, iringium, coriandrum, vrtica,fœniculum,anethum,ruta,liguſticum,cuminum, capparis & terebinthi fructus,cari ſemen,aniſi,ſinapi,ameos,dauci,ſeſeleos, trochiſci,& omnium denique odoratorum & acrium,& planè calidorum ſemina. Inter ea verò quæ valde attenuant eſt rutæ ſemen , & cannabis, quippe quod ad medicamenti naturam accedat. Ex ce- C
realibus ſeminibus ad victum attenuantem ſine moleſtia ſolum hordeum valet:poſt hoc,triticei panes in clibano cocti:à cæteris danda eſt opera vt abſtineamus , niſi fortaſſe quiſpiam per longa temporis interualla piſum aut lentem guſtare velit. Plurimam autem eámque innoxiã eduliorum copiam, ſi velis, ad victus attenuantis rationem tibi ſuppeditabunt piſces ſaxatiles,& auiculæ montanæ. omnia enim animantia quæ degunt in montibus, & ſicciore & calidiore natura ſunt prædita , eorúmque caro minimè eſt pituitoſa. Paſſeres igitur & turdos, me- D
rulos,perdices,licet edere:aues etiam quæ turricolæ vo-

A cantur,& quæcunque in vineis degunt,aptæ ſunt. Ex columbis,agreſtes domeſticis præſtant:& omnino agreſtia domeſticis præcellunt , quæque ſiccioribus alimentis quàm quæ humidioribus veſcuntur:& item quæ purum ac tenuem aërem inſpirant,iis quæ hoc non faciunt,meliora cenſentur. Ex piſcibus autem ſaxatilibus veſci poterimus iulide,phænicide,merulo, turdo, & ſcaro , & vno verbo,iis omnibus quorum eſt mollis caro, atque friabilis : ab iis contrà qui duram & glutinoſam carnem habent,abſtinendum omnino. Aſellorum autem caro mol
B lis quidem eſt,ſed minus friabilis:at mullorum eſt friabilis illa quidem,ſed non mollis : ex quo fit vt mollities & friabilitas ſint indicia quæ nobis de cuiuſque animalis carne ſuppetant:ad quæ animum diligenter aduertentes,in quo vtrunque ineſſe compertum fuerit , eius carne,quantam velimus,veſcamur:cæterorum carnes in quibus neutrum ſit,omnino vitemus:in quibus alterutrum, ex iis interdum comedamus, quum aliarum nobis non ſuppetat copia:in quo cauendum eſt ne eas ad ſatietatem ingeramus. Quocirca quum ſaxatiles deſunt , aſellos &
C mullos,cæteróſq; pelagios piſces , ac præſertim eos qui cum ſinapi manduntur,qualis eſt ſcorpius, præbere poſſumus. Sunt porro quædam animalium genera quibus altera ex iis quas dixi , ineſt nota , ſed ea propter alterius exuperantiam non ſunt ad cibum adhibenda. Anguillæ autem & piſces cartilaginei,etſi carnem mollem habẽt, tamen propter ſuccum lentum & pituitoſum qui in eis redundat , ſatis noxiæ afferunt. Iis verò qui attenuante victus ratione indigent , ex cartilagineis ſola torpedine
D & turture veſci licet,quum ſaxatiles non ſuppeditentur. Eadem facultate præditi ſunt bugloſſi & paſſeres. Non

vero autem gallinarum eſum iis qui ſe exercent,itémque A
columbarum & turturum,non recens, ſed pridie ad minus interemptarum:quod etiam in cæteris omnibus quæ carnem modicè duram habent,obſeruandum eſt. Piſces autem ſaliti exquiſitiſſimè extenuant.Ex his eligendi ſunt qui tenera carne ſuapte natura ſunt.Cetaceum genus eſt cauendum. Iam verò ſuillas carnes ſale conditas guſtare quiſpiam tutò poterit. Ex fructibus ii qui ventrem molliunt, minimè nocebunt. Molliores igitur magis quàm duros, & eos qui tardè tranſeunt comedere licet, non tamen ex vllo genere ad ſatietatem.Qui autem vehe B
menter auſteri & adſtringentes ſunt, huic rationi victus ſunt contrarii:magis verò omnino accommodantur caricæ,nuces,piſtacia,& amygdala ſubamara. Oliuæ eiuſmodi ſunt vt eas neque laudem neque vituperem. Ex dulcibus autem non modò eſculentis ſed etiam poculētis ſolum mel(vt ita dicam) ſuccum tenuem gignit. Vina autem huiuſmodi ſuccum faciunt alba & tenuia: atque alba quidem craſſos ſuccos incidunt, & per vrinas expurgāt.Iam verò ſerum lactis inter ea numeratur quæ attenuandi vi ſunt prædita:ſed oxymel ad victus rationē C
attenuantem multo eſt accommodatius.

Quæ res craſſos ſuccos gignant, Cap. II.

CRaſſos ſuccos gignunt panes qui ſub cinere coquuntur,quíque ritè non conficiuntur, & qui tragus appellatur,& placentæ ex muſto & ſimila,& lagana,& placentæ quæ itria dicuntur,& quodcunque ex triticea farina ſine fermento conficitur, & placentæ quæ ex eadem materia elaborantur. Præterea ſimila & alica abundè D
craſſi ſunt ſucci:amylum verò mediocriter.Lobi quoque craſſi ſucci ſunt,& lupini,& interna lentis pars,fabæ frictæ,ſiſami ſemen,eryſimi ſemen,piſces qui molles appellantur,loligines,ſepiæ,polypi,cetaceum genus.Satis verò craſſi ſunt ſucci patellæ, pectines, & omnia teſta intecta:itémque anguillæ,cochleæ,carnes ceruinæ,caprinæ, bubulæ,leporinæ,porcinæ, iecur, renes, pudenda, cerebrum,ſpinalis medulla, glandulæ, lingua mediocriter, lac nimis coctum, caſei omnes : recentes verò & qui ex acido lacte ſunt facti,minus:lac acidum igni decoctum: E
ex ouis,quæcunque ad perfectam concretionem ſunt cocta,& aſſata etiam magis,& longè maximè quæ in ſartagine fricta ſunt:palmulæ,caſtaneæ,glandes,bulbi, rapa, fungi,ari radix,tubera,nuces pineæ,ficus non probè maturæ,citrii caro,cucumeres vberius ſumpti. Inter vina, quæ dulcia ſunt,ea craſſum ſanguinem gignunt, & magis etiam id quod defrutum nominatur, & muſtum eodem modo:itémque craſſa & nigra vina.

Quæ media ſint inter attenuantia & craſſum ſuccum facientia, Cap. III. F

EIuſmodi ſunt optimè confecti panes,carnes gallinarum,gallorum gallinaceorum,phaſianorum,perdicum,columbarum,attagenum,turturum,turdorum,merulorum,& paruarum auicularum omnium:itémque ſaxatilium piſcium, & pelagiorum, gobiorum, murænarum, bugloſſorum, & abſolutè omnium piſcium quicunque neque lentorem, neque fœtorem edendo referant:& ficus,& pepones, & ex oleribus agreſtibus, feris, id quod eſt commune multorum genus. Singulorum autem ſpeciales appellationes apud Atticos ſunt, vt lactu- G
ca,chondrile,& alia ſexcēta.Huius verò ſunt generis corruda,myacāthinus,& chamædaphnes,aſparagus,& bryoniæ. Vinum flauum ſimul & dulce & pellucidum, quale eſt Aruiſium,& Leſbium,& Falernum, & Tmolite. Hæc enim omnia & bonum & moderatè craſſum ſanguinem gignunt.

Quæ viſcidum ſuccum in nobis faciant, Cap. IIII.

TRiticum omne quod graue,denſum, & interius flaueſcens eſt,viſcidum ſuccum gignit:quod verò le- H
ue,rarum,candidúmque intus eſt,minus eſt huiuſmodi. Simila quoque & alica abundè viſcidæ ſunt: itémque tedines,muſculorum extremitates nerueæ,& partes quæ circa labra ſunt,& lingua,omnis ſuilla caro,itémq; agnina,ſeſami ſemen,bulbi,& pingues palmulæ.

Quæ crudos humores in nobis pariant, Cap. V.

PAlmulæ virides crudis humoribus replent eos qui ipſis veſcuntur,vt rigoribus quæ calefieri difficiliter poſſint,capiantur:& radix rapæ, ſi quis liberalius ea vtatur:& caro teſtaceorum,quorum caro dura eſt,& ſalſum ſuccum ex nimia coctione amiſit: & quæ mollia nominantur,polypi,ſepiæ,& quæ ſunt generis eiuſdem: cetaceum genus in mari degens: animalium ventriculi, inteſtina,vteri,acidum lac,panes in ſartagine cocti cum caſeo,lupini,vua in ventriculo contenta & non excreta.

Quæ res frigidos humores creent, Cap. VI.

QVi ſe cucumeribus valde explent, iis vt frigidum ſuccum coaceruent natura comparatum eſt, quum non facilè poſſint in bonum ſanguinem commutari.Eiuſmodi etiam ſuccum ventres,inteſtina,vteri, mala nōdum matura,& bulbi pariunt.

Quæ pituitam gignant, Cap. VII.

SVccum abſolutè pituitoſum gignunt nerueæ animalium particulæ,cerebrum,pulmo, ſpinalis medulla, glandulæ,agnina caro,boleti,fungi amanitæ,caro teſtaceorum,mala non matura.

Quæ res melancholicum ſuccum pariant, Cap. VIII.

CArnes bubulæ,caprinæ,& his multo magis hircinæ & taurinæ melancholicum ſuccum faciunt:& magis etiam aſininæ, camelinæ, vulpinæ, caninæ, leporinæ, & ſuum agreſtium.Ex piſcibus huiuſmodi ſuccum pariunt thynni,balenæ, cete, canis, delphin, & omne cetaceum genus:itémque cochleæ,braſſicæ,arborum germina quæ muria vel ex acida muria ſint condita, vt lentiſci,& terebinthi,& rubi,& canini rubi germina:cinaræ etiam caro,& lens edulium eſt ſuccum melancholicum gignens vel maximè:poſt hanc panes furfuracei,quíque ex tipha conficiuntur:caſei vetuſti,& vinum craſſum & nigrum.

Quæ ſuccum bilioſum pariant, Cap. IX.

SIliquæ & cinaræ ſuccus amaram bilem facit:præſtat igitur cinaram coctam edere. Mel quoque facilè in bilem vertitur in calidis corporibus.omnia enim dulcia alimenta, & vina item dulcia, materiam flauæ bili gignundæ ſuppeditant.

Quæ gignant excrementa, Cap. X.

PAlumbi,anſeres,præter alas, viſcera omnia, ſpinalis medulla,cerebrum,aues paluſtres, & quæ in ſtagnis ac pratis vitam ducūt:cicer,fabæ virides, faba Ægyptia, porcelli nuper in lucem editi,caro pecudum,& omnium animantium recens natorum,quǽque in ocio vitam trāſigunt, & piſcium fluuiatilium, & paluſtrium, & qui in limo degunt,& omnes cetacei generis in mari,excremētā faciunt.

Quæ res careant excrementis, Cap. XI.

ANimalium colla,caudæ,alæ, agreſtium animalium caro,& eorum quæ in ſiccis locis viuunt,excrementis carent.

Quæ multum nutriant, Cap. XII.

SVum domeſticorum caro præ omnibus eduliis maximum alimentum præbet:bubulum cerebrum, teſtes, cor, ſpinalis,& alia etiam medulla, alæ anſerum, & magis adhuc gallinarum : omnium volucrium ventres, cochleæ, ac præcipuè bis coctæ. Ex teſtaceis, quæ dura carne ſunt prædita,vt chymæ,purpuræ,buccina, & cætera generis eiuſdem plurimum alimenti afferunt.Iam verò aſtaci,paguri,cancri,locuſtæ,ſepiæ,ſquillæ,& iis ſimiles: & ex cartilagineis torpedo & turdus moderatè nutriunt:itémque bati,liobati,& rhina magis: muli autem & gobii minus. Lac magis alit quod craſſius eſt: quod verò liquidius eſt id minus alit. Ex panibus magis nutriunt ſiliginei, deinde ii qui ex ſimila parantur, tertio loco ii in quibus etiam furfur ſit. Triticum coctum, ſimila,alica,fabæ,carnem gignunt non firmam illam quidem & denſam,ſed potius laxiorem. Cicer magis nutrit quàm fabæ,magis phaſeoli,& ochri magis quàm fœnūgræcum.Dolichi quos lobos & phaſelos vocant,non mi

nus quàm piſi nutriunt. Egregiè etiam alunt lupini, caſtaneæ, lentes, palmulæ dulces, vuæ dulces & pingues, glãdes, rapa quam napum nominant. Bulbi maximè nutriunt, & præſertim bis cocti: mel deſpumatum & ad diſtributionem & ad nutritionem redditur accommodatum, & melicratum probè coctum. Omne vinũ pro portione craſſitiei nutrit. Rubrum igitur & craſſum maximè omnium ad ſanguinem gignendum accommodatum eſt: ſecundo loco id quod nigrum craſſũmque ſit, & adſtringens. His minus nutrit album ſimul & craſſum & adſtringens. Minimè verò omnium, album & tenue. Ad ſummam, omnia quæ craſſi ſucci ſunt, ſi probè concoquantur, & conuertantur in ſanguinem, alimenti multum præſtant.

Quæ res minus nutriant, Cap. XII.

PArum nutriunt extremæ animalium partes, vterus, vẽter, inteſtina, cauda, aures, pinguedo, adeps. Omne volucrium genus terreſtrium generi comparatum, minus nutrit. Caro eorum quæ ſenio confecta ſunt, minus alit quàm caro eorum quæ adhuc augeſcunt. Alimentum quod piſces dant, tenuiorem ſanguinem gignit, vt neque abundè nutriat, & citò etiam digeratur. Ex iis quæ teſta intecta ſunt, quæ molli ſunt carne, velut oſtrea, exiguum alimentum præbent. Panes hordeacei, quomodocunque conficiantur, minimè omnium aliorum nutriũt: minus verò alit polenta quæ ex iis efficitur: itémque panes furfuracei, ac impuri omnes, & loti, amylum, maza ex polẽta hordeacea, auena, millium, eóque magis panicum, oryza, fabæ virides, ſemen papaueris, hormina, mora, rubi canini fructus, iuniperus, myrta, amygdala, piſtacia, pruna, perſica, armeniaca, præcocia, oliuæ, & præſertim maturæ, nuces auellanæ, & magis etiam regiæ: nuces, ſerica, corna, pruna ſylueſtria, zizipha, iuglandes, halicacabus, capparis, & præſertim ſale condita: terebinthi partes omnes, braſſica, beta, lapathum, portulaca, ſolanum, raphanus, napi, cardamum, pyrethrum, aſparagi omnes, paſtinaca, daucus, carus: cæpa autem & allium, & porrũ, & ampelopraſum, cruda quidem alimentum nullum præbent, bis autem terve cocta, pauciſſimum. Mala Punica parum nutriunt: pira verò, & præſertim magna, neſcio quid alimenti in ſe continent. Cucurbitæ quoq; mo dicũ alunt, itémq; vuæ paſſæ auſteræ, & nõ pingues. Por ro inter ea quæ multũ & ea quæ parũ nutriũt, medii inter iecti ſunt phaſeoli, ochri, araci, cicerculæ, & ficus, quæ nõ æquè ac alii æſtiui fructus, parum nutriunt. laxam enim carnem faciunt, id quod faciunt etiam vuæ: ipſæ verò minus quàm ficus alunt, laxámque & humectam carnem gignunt. Omnia autem edulia in quibus aliqua vehemens medicamenti qualitas inſit, quum eam qualitatem aut aſſando aut decoquendo aut parando depoſuerint, exiguum alimentum corpori dant, prius verò nullum præbent.

Quæ res boni ſucci ſint, Cap. XIII.

OMnium ferme eorum quibus veſcimur, lac optimi eſt ſucci: optimum autem lac eſt animalium integræ valetudinis, quum nuper expreſſum potatur. Oua tremula & ſorbilia boni ſunt ſucci: itémque gallinæ, & piſces fere omnes, præter eos qui in paludibus & ſtagnis, & fluminibus limoſis degunt: ac præſertim ſi aqua è ciuitate aliqua prodeat, cuius cloacas & balneas expurget, vel aquam admiſtam habeat quæ fullonibus ad veſtes tingendas vſui fuerit. Ergo tutius erit ſemper eos piſces offerre qui de mari quod aquæ dulci mixtum non ſit, excepti fuerint: quales ſunt qui pelagii & ſaxatiles appellantur. hi enim tum ſucci bonitate tum iucunditate cæteris longè præſtant. Si verò quidam ſint qui vtraque in aqua ſoliti ſint viuere, vt capito, lupus, aſellus, gobius, muræna, & cancri, & anguillæ, ſtatim quærendum erit vbinam ſint capti: deinde odoratu & guſtatu diſcernere. Etenim qui in aqua vitiata vitam duxerunt, etſi cæteris ſunt pinguiores, tamen & malè olent, & inſuaues ac mucoſi ſunt, & ſtatim putreſcunt: atque etiam ex conſuetis piſcium alimentis, aut meliores aut deteriores eſſe ex guſtu atque odore facilè cognoſcuntur: quemadmodum mulli omnium peſſimi ſunt qui cancros comederunt.

A Aliorum verò caro durior eſt illa quidem, ſed non mali ſucci: ſidicula, rhombus, hepatus, bugloſſum, pſitza, & la certus medii quodammodo ſunt inter eos qui teneram carnem habent. Alimentũ mque eorum eſt optimum iis qui ſe non exercent, qui imbecilli ſunt: iis verò qui conualeſcunt, friabile & molle alimentum eſt ad bonam valetudinem accõmodatiſſimum. Omnium autem optimi ſucci ſunt carnes quadrupedum animalium, quæ ſi probè concoquantur, optimum ſanguinem gignunt, & præſertim eæ quæ boni ſucci animalium ſunt, quale ſuillum
B eſt genus. Suum enim caro & ad iucunditatem & ad cõcoctionem eſt præſtantiſſima, & eorum vel maximè qui in media ætate ſunt conſtituti: vetuſtiſſimi nanque ſuis caro deterior eſt, itémque eius qui nuper natus comeditur. Nimis enim humidæ ſunt carnes eorum qui recens ſunt nati, & pituitæ plurimum faciunt: ſed tamen iecur boni ſucci eſt: at partes quæ circa labia ſunt & alæ, minus boni ſucci ſunt quàm caro. Glandulæ probè concoctæ æquè ac carnes boni ſunt ſucci: cor non mali ſucci eſſe cenſemus: meliores ſunt pedes porcorum & roſtrum
C & aures. Cæterorum animantium, quanto carnes à porcorum carnibus in alimenti viribus ſuperantur, tãto partes extremæ in eiſdẽ partibus ſuillis cedũt. Cerebrũ volucriũ lõgè præſtat cerebro terreſtriũ. Ferarũ caro melioris ſucci eſt quàm cicurũ. Panis purus rite cõfect⁹ boni ſucci eſt, itémq; alica, ptiſana probè cocta. Fabæ, caſtaneæque nõ mali ſucci ſunt, nec fic⁹, maturæ, & vua matura, pẽſilis verò reprehendi non poteſt. Caricæ ſtatim diſtributæ boni ſucci ſunt: quæ verò diutius in ventriculo morantur, mali ſucci euadunt, & pediculos generant. Hæ cum
D nucibus in cibo acceptæ præſtantiſſimum edulium faciunt: qui verò ficus & caricas cum aliis eduliis comedunt, non mediocri detrimento afficiuntur. Lactuca, vt olus, bonum gignit ſanguinem: ſecundo poſt eam loco, intyba. Vina odorata boni ſucci ſunt: optimi verò ſunt ſucci Falerna, & potiſſimũ dulciſſima, itémque Aruiſiũ, & fuluum Tmolite dulce.

Quæ res mali ſucci ſint, Cap. XIIII.

MAli ſucci non vna ſpecies eſt. alius enim frigidior eſt, alius calidior, alius bilioſior, alius denique ad
E aquæ naturam propius accedit, vt etiam magis melancholicus eſt alius. Ab omnibus autem mali ſucci eduliis etiamſi facilia concoctu ſint, abſtinendum eſſe conſulo. Succus enim malus ex eis coaceruatus diu latet in venis: quum verò occaſionem aliquam ad putredinem nãciſcitur, febres malignas gignit. Mali autem ſucci ſunt hæc, pecudũ caro & caprarũ ex acrimonia. hircorũ caro peſſima eſt: proximè ſuccedit caro arietina, deinde taurina. inter hæc omnia caro caſtratorũ eſt potior: ſeniorum verò
F ſunt peſſimæ. Leporum caro gignit illa quidẽ ſanguinẽ craſſiorem, ſed tamen qui melior fit ad ſuccos bonos faciendos quàm boum aut pecudum: & tamen ipſa quoque mali ſucci eſt. Ceruina caro mali eſt ſucci. Renes & teſtes adultorum animalium, præter teſtes gallorum gallinaceorum, mali ſucci ſunt. cerebrum, ſpinalis medulla, cor, lien, omnia viſcera animalium, oua frixa, caſei veteres, boleti, amanitæ fungi, mali ſucci ſũt: cæteros fungos nõ eſſe tutius eſt. Fœnumgræcum, lens, tipha, auena, & panes ex his confecti non bonum ſuccum pariunt. cicer bonũ
G ſuccum non gignit: olyra verò peſſima eſt. panicum, millium, & cætera generis eiuſdem bonum ſuccum non creant. Piſces verò, dracones, cuculi, callionymi, ſcorpii, trachuri, muli, orphi, glauci, & cætera animalia ceto ſa quæ in mari degũt, mali ſucci ſunt omnia. Fruct⁹ omnes qui horæi dicũtur, mali ſucci ſunt: ficus verò minus quàm alii fructus. at caricæ, ſiquis frequentius eis veſcatur, non admodum probum ſanguinem gignunt: ex quo fit vt ex eis magna pediculorum copia conſequatur. Mala non matura, pira antequam matureſcant, terebinthi
H fructus, mali ſucci ſunt: cinara quoque, & præſertim quũ durior eſt, itémque cucumeres & pepones, ſed minus. cucurbita his omnibus præſtat, ſed hæc quoque in ſtomacho corrupta abundè eſt mali ſucci. Ex oleribus nullum boni ſucci eſt. medium inter vtrãque partem locum te-

net lactuca & intyba & malua: deinde atriplex, & portulaca, & beta, atque lapathum. Radices autem plantarum, olerum, mali ſucci ſunt quæcunque acres ſunt, quales ſunt cæparum, porrorum, & alliorum, & daucorum, & raphanorum: mediæ ſunt, radices ari, rapæ quæ napus appellatur, & eius quem carum nominant. Ocimum ſucci eſt peſſimi. Rapa cruda, braſſica, bulbi non probè cocti: cæpæ, porra, allia, ampeloprasa, bis cocta ſucci prauitatẽ deponunt. Peſſimi verò omnino ſucci ſunt olera omnia quæ ſylueſtria nominantur, vt agreſtis lactuca, chondrile, ſcandix, gingidium, ſeris, & cichorea. Vina quæ craſſa ſunt & fœtida, & adſtringentia, quale eſt vile Bithynum, quod in magnis doliis comportatur: nam quod in paruis conuehitur, neque boni neque mali ſucci eſt, ſed mediũ inter vtrunque locum tenet.

Quæ res facilè concoquantur,
Cap. XV.

FAcilè concoquitur panis probè confectus, piſces ſaxatiles omnes, gobius, torpedo, turtur, ſi auium generi comparetur. Volucrum caro terreſtrium carni comparata, facilius concoquitur, præſertim verò perdicis, attagenis, columbæ, gallinæ, galli gallinacei, phaſiani. Alæ anſerum faciles ad concoquendum ſunt, ſed gallinarum ſunt faciliores: & ad ſummam, alæ bene educatorum & iuniorum, optimè concoquuntur, peſſimè verò macilentorum & ſeniorum. quæ verò ſero lactis educata ſunt, iecúrque anſerum, & cæterorum quæ ſimiliter aluntur, itémque gallinaceorum gallorum teſticuli, facillimè cõcoquuntur. extremæ porcorum partes ſunt concoctu facillimæ. Ex bubulis & caprinis carnibus, meliores ad cõctionem ſunt vituli: atque hœdi capris omnibus præſtant. Carnes eorum quæ adhuc creſcunt, facilius concoquuntur quàm carnes eorum quæ declinant: quæque in ſiccis locis ſunt educata, carnibus ad concoquendum facilioribus prædita ſunt quàm quæ aliis in locis. Iuglans facilius quàm auellana concoquitur: bulbi facilius concoquuntur qui bis cocti ſunt, itémque oua tremula & ſorbilia, lactucæ, intyba, malua, cucurbita cocta, quum non corrumpitur in ventriculo. Vinum dulce facilius quàm adſtringens concoquitur. Porro ex iis quæ æquè ſalubria ſunt, id eſſe concoctu facilius ſciendum eſt quod ſit iucundius.

Quæ res difficiliter concoquantur,
Cap. XVI.

DIfficulter concoquitur caro capræ, bouis, ceruíque: difficillimè autem caro hircorum, deinde arietum, poſtea taurorum. animalium verò annoſorum peſſimè concoquitur, itémque ſuum ſi ſeniores fuerint: ventriculus quoque ægrè concoquitur, inteſtina, vterus, cor, iecur, aures, caudæ, renes, viſcera omnia, cerebrum, ſpinæ medulla, adultorum animalium teſtes, ſanguis denique omnis. Anſerum verò præter alas, & item palumborum, ſturnorum, merulorum, & paruarum auium caro eſt durior: ac magis etiam caro turturis antiqui, & anatis: & his magis caro pauonum & otidum. Ventres omnes volucrum ægrè concoquuntur: qua in re quidam ſtruthiocameli & mergi ventrem quaſi medicamentum ad concoquendum valens falſò laudant: ſiquidem neque ipſe facilè concoquitur, neque aliorum ciborum concoquẽs medicamentum eſt. Cochleæ difficiliter concoquuntur, atque etiam lac acidum & caſeus vetus: at recens & ex acido lacte confectus, eſt præſtatior. Purpurarum autem caro, & buccinorum, & aliorum teſta intectorum, quorum dura caro eſt, difficulter concoquitur: aſtaci verò, paguri, cancri, locuſtæ, ſquillæ, & cæteri generis eiuſdem: polypi, ſepiæ, loligines, & omnes quæ molli cute præditi nominantur: bati, liobati, rhinæ, dracones, cuculi, calionymi, ſcorpii, trachuri, mulli, iphi, glauci, zygænæ, ſalpænæ, gongri, phagri, amiæ, aquilæ, oua toſta, cocta, fricta, triticum coctum, tragus, (cui ſoli ineſt vt ſit quàm polenta concoctu difficilior) tipa, auena, panes ex eis confecti, fabæ, ochri, dolichi, phaſeli, cicercula, araci, cicer, oryza, lupini, panicum, milium, & cætera huius generis: lens, tuſſilago, ſeſamum, eryſimum, caſtaneæ, glandes, poma, pira, & ficus antequam maturuerint: vuæ acidæ & auſteræ, palmulæ omnes, ſiliquæ, citrium, cuius parte exteriore ſiquis pro medicamento vtatur, ea ad concoctionem faciet, quemadmodum alia pleraque acria faciunt: ocimũ, rapa minus cocta, bulbi crudiores, paſtinaca, daucus, carus, & omnes olerum radices, & ipſa itidem olera omnia præter lactucam & intybum, ſunt eiuſmodi. Vinum quoque craſſum & nouum, atque etiam aqua omnis difficiliter concoquitur.

Quæ res ſtomacho idoneæ ſint,
Cap. XVII.

STomacho autem aptæ ſunt palmulæ auſteræ, mala cydonia. Oliuæ ſale conditæ præſtantiores ſunt quæ ex aceto ſunt paratæ, vuæ paſſæ auſteræ, vua in vinaceis repoſita, nux regia, & magis quàm auellana, & multo magis ſi cum caricis comedatur. Spinoſa omnia ſtomacho apta ſunt mediocriter: huius generis ſunt, carduus, atractylis inciſa magis quàm conueniat: cinara, ſiſeris radix cocta, gingidum æquè ac ſcandix, quod crudum & coctũ ſi edatur, ſtomacho mirum in modum idoneum eſt, lõgiorem autem coctionem non fert: napi, raphanus, rapa, cardamum, pyrethrum, regius aſparagus & paluſtris, myrtus ſylueſtris, chamædaphne, oxyacãthæ, & bryoniæ. Bulbi appetitum excitant, itémque capparis ſale condita. Extima citrii pars ſtomachum roborat in medicamenti vicem ſumpta. Vinum auſterum os ventriculi firmat, atq; ipſum ventriculum, præſertim calida affectum intemperie. Vt medicamenta verò, abſinthium, & aloë eundem corroborant.

Quæ res alienæ ſtomacho ſint,
Cap. XVIII.

STomachum lædunt baccæ iuniperi, magis verò cedriæ, fructus arbuti, amaranthus, viticis ſemen: beta verò ita ſtomacho aliena eſt vt ſi eſtur largius, morſum etiã inducat: itémque lapathium, ocimum, rapa crudior, blitum, atriplex, niſi ex aceto, oleo, & garo comedantur. Fœnumgræcum ſtomachum ſubuertit, & eodem etiam modo ſeſamum. Lac in iis qui frigido ventriculo ſunt aceſcit: in iis verò qui calido ſunt, in nidorem tranſit: ex quo fit vt febricitantibus iure noceat: ſiquis verò cum melle propinet, vomitum ciebit. Pepon non probè concoctus cholericos inducere morbos conſueuit: etenim priuſquam corrumpatur, ad vomitum prouocandum eſt idoneus: ſique copioſius eo quiſpiam veſcatur, neque quicquam quod boni ſucci ſit poſt comedat, omnino vomitum mouebit: idem melopepon facit. Iam cerebrum omne ſtomacho non conuenit, & nauſeam ciet: quemadmodum facit etiam oſſium medulla. Vinum nigrum & auſterum facilè aceſcit: craſſum verò & nouum ad vomitum impellit. Inter medicamenta, abrotonum, ſeriphum, ſpuma nitri, ſtomacho non conueniunt.

Quæ res capiti noceant, Cap. XIX.

MOra, rubi fructus, caput lædunt: iuniperi baccæ, fructus arbuti, cedriæ, cannabis ſemen, radix mei, palmulæ omnes, eruca, fœnumgræcum, lini ſemen, vinum fuluum & auſterum caput lædit, & mentem tentat magis quàm nigrum & auſterum: odoratum quoque caput petit: at vinum aquoſum neque capitis dolorem excitat, neque neruos lædit. Lac non eſt aptum capiti, niſi quis caput admodum validum habeat. Aqua in qua vuæ madefactæ ſint, quæ fex etiã appellatur, capiti dolorem infert: itémque vua quæ fuerit in vinaceis repoſita.

Quæ res non inflent, Cap. XX.

NOn inflant cuminum, liguſtici radix & ſemen, viticis ſemen, fructus cannabis. Præterea ex iis quæ alioqui inflandi vim habent, non inflant fabæ elixatæ aut frictæ, bulbi aut multum aut bis cocti, & cum oleo, garo, & aceto ſumpti. Mel deſpumatum, oxymel, flatus diſcutit. Panes hordeacei quomodocunque cõficiantur, minimè flatus excitant. Inter ea verò quæ inflant aut nõ inflant, medii ſunt phaſeli, ochri, cicerculæ, araci.

Quæ res inflent, Cap. XXI.

INflant autem hæc, piſa, phaſeli, fabæ, cicerculæ, lentes, caſei, cicer, lupini, ochri, panicum, milium, cæteráq; generis eiuſdem. Faba freſa magis inflat quum per

ſe ſola quàm quum aliter cocta eſtur. Maza ex polēta flatum gignit, ſubacta verò, diúque contuſa, magis per aluū ducit, præcipuè verò ſi mellis portio ei fuerit indita. Succi omnes inflant, præ cæteris cyrenaicus, ſatyrium, ſilphii liquor, & radix. Ex ficubus breuis flatus excitatur, quia facilè deiiciuntur: quæ verò exquiſitè maturæ ſunt, parum abeſt quin nihil penitus noceant, veluti caricæ. Palmulæ virides ita flatum excitant vt ficus, rapa cruda. Lac in ventriculo facilè ciet flatum, bulbi crudiores, mel nō perfectè coctū. Vina dulcia diuturniores flatus excitāt: dulcia ſimul & auſtera quæ neque diſtribuuntur, neque digeruntur, ſed in ventre ſuperiore manent, flatum inducunt. Muſtum verò ipſum quoque inflat.

Quæ res abſtergant, incidant, aperiántque, Cap. XXII.

ABſterget verò ptiſana, fœnumgræcum, melopepon, pepon, vuæ paſſæ dulces, fabæ, cicer, ac magis nigrū, quod lapides etiam in renibus egregiè confringit. Capparis ſatis tenuium partium eſt: quæ verò ſale cōdita eſt, abſterget, & pituitam quæ in ventriculo eſt, deducit, & lienis atque hepatis obſtructiones expurgat: ad quem vſum adhibenda eſt cum oxymelite vel oleo ante alios cibos omnes. Betarum ſuccus abſtergendi vim habet, eáſque obſtructiones quibus hepar infeſtatur, diſſoluit: ſed præſertim quum ex aceto & ſinapi eſtur: lapatia quoque, & vrtica. Ari verò & aſphodeli radix tenuium partium eſt. Bulbi vim habent extergendi, attenuandi, & aperiendi: quocirca & aſparagum & aſphodelum ictericis vt ſummum remedium præbent. Cæpæ, allia, porrum, ampeloprаſum, attenuant ſecántque craſſos & glutinoſos humores qui redundant in corpore: atqui bis aut ter cocta acrimoniam deponunt, & tamen etiam attenuant. Serum lactis humorum craſſitudinem attenuat. Ficus abſtergent: quam ob rem multæ arenulæ ex ficuum vſu in nephriticis excernuntur. Caricæ extenuant, & incîdunt: ex quo renes expurgant. Baccæ iuniperi ea quæ in iecinore & renibus ſunt purgant, craſſóſque ac tenaces humores attenuant. Amygdala extergent & attenuant, viſceráque expurgant, & humorum reiectiones quæ per ſputum expectore & pulmone fiunt, expeditiores reddunt. Piſtacia ad iecoris firmitatem vtilia ſunt, & ad purgandos humores qui in eius meatibus infarcti ſunt, valent. Raphanus attenuandi vim habet. Mel habet maiorem attenuandi vim, quod ex calidis & ſiccis plantis factum eſt: quocirca etiā aqua mulſa ad ſputum educendum eſt accommodata. Oxymel ea facilè deducit quæ neque tenacia, neque craſſa admodum ſunt: viſceráque ſine moleſtia expurgat, morbíſque thoracis & pulmonis mirificè conducit. Iis qui ſuccum craſſum aceruāt, vina tenuiſſima conueniūt: quòd ſi frigidi quoque humores illi fuerint, tenuia & antiqua & cum acrimonia cōferent. Vinum verò aquoſum ad humorum ex pulmone eductionem aptum eſt. roborat enim, & ſuccos humectat, & ſecat mediocriter. Vinū dulce in morbis acutis, veluti in peripneumonia atque pleuritide, quum iam ſit facta concoctio, eſt ad vires reficiendas accommodatum.

Quæ res obſtruant, Cap. XXIII.

LAc in quo plurimum ſeri ſit, minimè periculoſum eſt, etiamſi ſemper eo veſcare: quod verò ſeri parum, caſeique multum habet, non tutum eſt ei qui in eius vſu diu perſeueret. renes enim qui ad calculos generandos apti ſunt, lædit, & iecinoris obſtructiones facit in iis qui in eiuſmodi morbos facilè poſſint incidere. Caricæ ſunt iecori & ſpleni inflammatis noxiæ, veluti etiam ficus, non aliqua propria & excellenti earum facultate, ſed communi omnium dulcium ratione. omnia enim dulcia lienem & iecur obſtructa, & ſcirrho laborantia lædunt: ipſæ verò ſuapte natura neque obſunt, neq; proſunt vehementer: additæ verò iis medicamentis in quibus abſtergendi & incidendi vis eſt, non mediocrem vtilitatem afferunt. Aqua mulſa incommoda eſt iis quorū viſcera in tumorem elata, aut ſcirrho, aut œdemate, aut inflammatione laborāt: ſiquidem mel natura ſua in bilioſum ſuccū celeriter mutatur. Papaueris ſemen ea retinet quæ ex thorace prodeunt. Palmulæ pingues & dulces obſtruūt: id quod viri-

A des magis faciunt. Præterea omnia liborum genera, & quæ ex ſimila conficiuntur, obturant, & lienem augent, & lapidem in renibus pariunt. Idem facit triticea farina ex lacte. Alica etiam incommoda eſt iis quorum iecur obſtructum eſt, & quibus renes ſunt lapidi generando idonei. Vinum dulce obturat, & viſcerum tumoribus incrementum præſtat.

Quæ tardi tranſitus ſint, Cap. XXIIII.

TArdè autem tranſeunt omnia quæ ex itriis & ſimila conficiuntur, fabæ frictæ, panes puri, lens detracto B cortice, cerebrum, ſpinalis medulla, iecur, cor, triticum coctum, oua cocta, & magis aſſata, & magis etiam fricta, lupini, phaſeli, piſi, ſeſamum, eryſimum, glandes, mala, pira non matura, ſiliquæ, vinum dulce, & magis quod auſterum eſt, & nigrum ſine dulcedine, itémque craſſum & nouum omne. Aqua omnis tardi tranſitus eſt.

Quæ facilè corrumpantur, Cap. XXV.

PErſica, armeniaca, præcocia, facilè corrumpuntur. Omnes item fructus horæi, quorū natura humida eſt, in ventre facilè vitiantur, niſi prius citò deiiciantur, id- C circo iis ante cætera omnia veſci oportet: ita enim celeriter deiiciuntur, & alia etiam deducunt. quòd ſi poſt alias dapes comedantur, eas etiam ſimul corrumpunt.

Quæ difficulter vitientur, Cap. XXVI.

CHamulæ paruæ, purpuræ, buccina, & cætera omnia teſta intecta. Quæ duram carnem habent, iis qui propter humorum malitiam cibos corrumpunt, dare conſueuimus: eáque bis & ter in optima aqua incoquimus, & in aliam puram transferimus. Eiuſmodi quoque ſunt aſtaci, paguri, cancri, locuſtæ, ſquillæ, & quæcunque carnem ha- D bent quæ difficiliter vitietur, non ſecus quàm teſta contecta, quorum caro dura eſt.

Quæ res in cibis aluum moueant, Cap. XXVII.

ALuum ſubducunt, lens, braſſica. Marina verò fere omnia quæ teſtacea nominantur, compoſitam ex cōtrariis facultatibus naturam habēt. ipſum enim ſolidum vniuſcuiuſque corpus tardi tranſitus eſt, & ventrem ſiſtit. Humiditas verò ad excernendum irritat. Siquis igitur aut lentem, aut braſſicam, aut aliud quoddam ex iis marinis animalibus quæ dixi, coquat, deinde eius decoctū oleo, garo & pipere condiat, cum potui det cui velit, ventrem E eo potu ſubduci conſpiciet. Quinetiam marinorum erinaceorum, & conchularum omnium, & veterum gallorū iuſcula cient aluum. Braſſicam, ſi velimus aluum ſubducere, cacabo vnà cum aqua in qua fuerit cocta, propè collocata, extrahimus, & ſtatim in oleum & garum iniicimus. ea enim non eſt admodum coquenda. Mouent aluum panes furfuracei, & quia in ventre multum excremēti faciunt, & quia furfur abſtergendi vim habet. Fœnigræci ſuccus cum melle coctus, & ſumptus, ad omnes vi- F tiatos humores qui in inteſtinis ſunt, ſubducendos idoneus eſt: ea etiam vi abſtergendi quæ in eo eſt, cæteros ad excretionem trahit. Mel verò quod ei miſcetur, parum eſſe oportet, ne morſum excitet. Oliuæ ſalitæ ſi ante alios cibos ex garo comedantur, aluum mouent. Quemadmodum teſta intectis, ita etiam conchulis ineſt ſuccus ventri ſubducendo idoneus: & propterea nonnulli eas ex oleo, vino, & garo parant, & iure, quod inde fit, ad aluum ciendam vtuntur. Lac, quod liquidius eſt, magis ſubducit: quod craſſius eſt, minus. Serum lactis valde aluum mol- G lit, eique tantum mellis addendum eſt quantum ſatis ſit ad condiendum citra ſtomachi ſubuerſionem: eodémq; modo tantum ſalis adiiciendum quantum ſatis ſit, ne guſtus offendatur: quòd ſi velis magis ſubducere, plurimū ſalis in tenuiſſimum læuorem redacti indito. Carnes animalium quibus parum admodum ætatis acceſſit, ac magis etiam eorum extremitates, per aluum tranſeunt. Simili quoque modo ex piſcibus cartilagineis torpedo & turtur mediocriter tranſeunt. Beta & lapathiū, vrtica, caſeus recens cum melle, atriplex, blitum, cucurbita, pepones, H melopepones, ficus, caricæ, vuæ dulces, & præſertim quū humidæ fuerint, ſycamina pura in ventriculum incidentia, & præ cæteris cibis ſumpta, celerrimè ſubducuntur, & cæteris etiam cibis viam parant: poſt alios verò cibos accepta, etiamſi vitioſum ſuccum in ventriculo compe-

riant,tamen æquè ac cucurbita;celerrimè corrumpuntur. A
Nuces recentes ad alui excretionem faciunt:ſed & ſiccæ; ſi prius in aqua permaduerint, æquè ac virides faciunt. Pruna humida ſubducunt, ſicca verò in aqua mulſa in qua multum mellis ſit,infuſa,etiamſi quis ea ſola comedat, ſatis abundè ventrem leniunt: ſed multò magis ſi mulſam etiam ebibat. Eſt enim perſpicuum facere ad ventris ſubductionem, vt poſtquam ea ſumpſeris, aliquo poſt tempore vinum dulce bibas,neque ſtatim prandeas. Mora,ceraſia,præcocia, perſica, & omnia humida, & aquea, & omnino quæ nullam inſignem habere qualitatem ea guſtantibus & olfacientibus videntur,ſi rectè af- B
fectus ſit ventriculus,facilè per infernas partes deiiciuntur:ſi verò non & ipſa ſupra cætera manent,nihil vētrem ad expellendum iuuant, quia nulla in eis ineſt acrimonia,aut nitroſa qualitas. Hæcque eduliorum materia eſt quodammodo media inter ea quæ aluum ſubducunt & ea quæ ſiſtunt, parum ad alteram partem vergens quum vſuuenit,vt neque languidè ventrem ſubducat,neque validè ad diſtributionem faciat.quandoque enim aluus ſiſtitur, & ea quibus cohibetur, in alteram partem parum C
quid vergunt.Ex quo fit vt aqua mulſa in quibus celeriter diſtribuitur,in iis non ſolùm aluum ad excernendum excitet, ſed cæteros etiam cibos commiſtos deducat: ſi verò non properet diſtribui,ſtatim irritet ad excretionē, quia habet aliquid acrimoniæ.Quin ipſum etiam mel ſolum, ſiquis non coctum lambat,aluum rectè ſubducit:aqua autem mulſa,parumper vel nihil cocta,antequam diſtributio fiat,ſubducetur. Oxymel imbecilliꝰ inteſtinum radit. Vinum dulce nonnihil adiuuat ventris excretionem:paſſum aluum ſubducit,itémque oua recentia, ſi ex D
multo oleo primo loco ſorbeantur.

Quæ res mediæ ſint inter aluum purgantia & ſubducentia, Cap. XXVIII.

MEdium verò locum inter purgantia & mollientia tenet mercurialis per ſe vel cum aliis oleribus cocta,& primùm in cibo ſumpta,& cum eius iure abſorpta. Itémque polypodium,ſimiliterque alypum,cuius ſemen in potione acceptum ad cochlearis quantitatem,nigram bilem purgat.Pari quoque modo cnici ſemen contuſum, & ſuccoſum redditum cum aqua mulſa,aut iure gallinæ, E
aut amygdalis,& nitro,& aniſo,& melli,& caricis commixtum.

Quæ res aluum ſupprimant, Cap. XXIX.

PAlmulæ auſteræ,vuæ auſteræ, mora rubi aluum ſupprimunt.Rubi canini fructus magis etiam ſiſtit.Myrta ſylueſtria, pruna agreſtia, quæ etiam pruna appellantur,mala adſtringentia ventrem detinent:acida verò quū in ventriculo ſuccum craſſum inueniunt, eundem incidendo aluum ſubducunt,& ob eam cauſam fæces lique- F
faciunt.At ſi purum ventriculum inueniant, eum magis ſupprimūt.Quæ dulci ſucco ſunt prædita,ea ſine acrimonia facilius deſcendunt:aquea verò,& quæ expertia ſunt qualitatis,iniucunda ſunt,neque quicquam commodi in ſe habēt.Quod de malis dictum eſt,idem quoque de malis punicis déque piris dictum puta. Siquis lac excoquat, ſerúmque conſumetur,aluum non ciebit.nam ſi lapides ignitos toties in lac immittas vt ſerum conſumptum ſit, lac ita paratum adſtringet:idque iis quorum acria excrementa ventrem morſu infeſtant, dare conſueuimus. Sed G
non minus etiam quàm ex lapidibus ignitis id facies ferreis orbiculis igne candentibus. Verùm lac quod ita confeceris,in caſeum facilè coit in ventre:idcirco ei mel & ſalem admiſcemus:ſed tutius eſt aquam affundere.Neque mirum videri debet ſi conſumpto ſero lactis,aquam adhuc affundimus:quia non ſeri humiditatem, ſed acrimoniam,qua ventrem ſubducit,vitamus & fugimus. Aſtaci,cancri,paguri,locuſtæ,ſquillæ,& cætera omnia quæ molli teſta intecta ſunt, aluum ſupprimunt, ſed minus quàm ea quæ teſta ſunt intecta:habéntque hæc ſalſum in H
ſe humorē,quem ſi in aqua depoſuerint,nō minus quàm oſtreorum,& aliorum teſta intectorum caro,ventrem cōpriment. Lenticula quoque & braſſica bis coctæ,& quum ſuccum depoſuerunt, ventrem ſiſtunt: quúmque humidum ventrem exſiccare in animo habemus, braſſicam mediocriter coctam,prima aqua abiecta,ſtatim in aliam calidam iniicimus,& in illa iterum eam coquimus donec flacceſcat:idque quod bis coquendum eſt, neque aërem,neq; aquam frigidam debet contingere: ſi quidem non poterit exquiſite flaccidum reddi, etiamſi plurimū decoquas. Si corticem à lenticula auferas, vehementem adſtringedi vim amittet,neque ita fluxiones quæ in ventriculo ſunt,exſiccabit.Si verò eam contundas,biſq; excoquas, priorémque aquam abiicias, deinde modicum ſalis aut gari commiſceas, & aliquid eorum quibus aluus conſtringitur adiicias,ita vt guſtus non lædatur, iucundiſſimum vtiliſſimúmque & medicamentum & eduliū parabis. Polēta ex vino auſtero pota exſiccat. Oryza cohibet aluum,itémque panicum,milium,fricta omnia,leporis caro,vinum auſterum,& nigrum vacans dulcedine,albúmque & auſterum,fuluum quoque & auſterum.

Quæ res calefaciant, Cap. XXX.

AT calefaciunt triticum coctum, & panes ex eo confecti,tipha,auena,fœnumgræcum, iuniperi baccæ, palmulæ dulces,poma dulcia,ſeſamum,eryſimum, & ob id ſitim inducunt:cannabis ſemen,vuæ dulces,vuæ paſſæ dulces,malua mediocriter,apium,ſmyrnium,eruca,raphanus,rapa,radicula,napi,cardamum,pyrethrum.

Quæ res ſint acres & calidæ, Cap. XXXI.

PAſtinaca,daucus,carus manifeſtò calefacit. Allium, gummi,porrum, ampeloproſum ſatis acria ſunt, ſed tamen bis térve cocta deponunt acrimoniam.Caſeus vetus calidus eſt,& idcirco ſitim affert:vinum dulce mediocriter:fuluum eſt nigro calidius:flauum verò eſt omniū calidiſſimum,deinde fuluum, tū rubrum, poſtea dulce, poſtremò album,minus quàm cætera omnia calidum eſt: vetuſtiſſimum verò abundè calefacit.

Quæ res refrigerent, Cap. XXXII.

REfrigerat hordeum quibuſcunque modis conficiatur,milium,panicum,tubera,cucurbita cocta,melopepones, cucumeres, pruna, ſycomora, auſteræ & acidæ vuæ,& paſſæ.Mala non adſtringentia frigidi & terreſtris ſucci ſunt,acida verò frigidum & tenuium partium ſuccum habent: quæ perfecta *ἄποια (hoc eſt, qualitatum expertia)* ſunt, & veluti aquea: idem de piris & malis punicis iudicato. Non pauci quoque ſunt aliorum arborum fructus qui refrigerent,& præſertim ii qui reponi & aſſeruari non queunt.Palmulæ adſtringentes frigidum ſuccū habent,lactuca,intubus,ſed hæc moderatius:portulaca, papaueris ſemen,cuius ſi plurimum ſumatur, ſoporiferū fiet.Eos autem quibus tenuis deſtillatio fluit à capite iuuat:in quo caſu id quod cādidius eſt,cæteris præſtat.Myrta refrigerant,ſed non vnà cum adſtrictione,quandoquidem acrimoniam quandam habent. Solanum efficax eſt in refrigerando & adſtringendo.Aqua,vinum aquoſum, non apertè calefacit:quamobrem cum minore periculo febricitantibus præbetur.Vinum autem album & auſterum,minimé, vt inter vina numeratum, calefacit: quod verò album ſimul,& auſterum eſt,itémq; craſſum & nouum,apertè refrigerat. Acetum quoq; tenuium partium eſt,& idcirco quum intimas partes penetret,magis quàm alia refrigerantia neruos lædit.Porro media quodammodo inter calefacientia & refrigerantia ſunt panes loti, amylum,& vinoſæ vuæ.

Quæ res exſiccent, Cap. XXXIII.

LEns & braſſica pariter ſiccant,& ob eam cauſam aſpectum obtundunt,niſi fortè contingat vt totus oculus ſit humidior.Aſparagus verò minus quàm braſſica ipſa ſiccat:at aliorum olerum caulis eſt ſiccior. Contrà fit in raphano & rapis,& napis,cardamóque,ac pyrethro,atque omnibus quorum acrem eſſe aſparagum contingit. Polenta ſiccat,viticis ſemen, eruum bis aut ſæpe in aqua coctum, edulium exſiccans fit:præſtantius autem eſt album.Quod verò aſſatum aut frictum eſtur,ſiccius alimētum præbet.Quæcunque autem in aqua prius elixantur, humidius alimentum præbent:quæcunque verò in ſartagine condiuntur medium inter hæc locum tenēt:quodcunque autem plus vini & gari habet, ſiccius eſt quàm id quod nō habet. Alia ſunt his lōgè inferiora:nam quæ defruti plus habent,aut in ſimplici & puro albo iure co-

quuntur, multo ſunt prædictis humidiora: quæ verò ex ſola aqua coquuntur, ſunt etiã his humidiora. magnũ enim diſcrimen ex ipſa conditura accedit ſeminibus, oleribus, & plantis, omnibus quidẽ exſiccantibus, ſed aliis magis, aliis minus, iuxta facultatem eorum quæ eis adiiciũtur.

Quæ res humectent, Cap. XXXIIII.

PTiſana, cucurbita cocta, pepones, melopepones, cucumeres, nux viridis, pruna, ſycomora, & ſycamina non corrupta, omnino humectant: non refrigerãt autem omnino, niſi frigida ſumantur. Humectat quoque lactuca, intubúſque, ſed his debilius portulaca. malua autem, & blitum, & atriplex magis aquea ſunt olera. quinetiam alii plerique fructus aliorum arborum humidi ſunt, ac præſertim ii qui reponi non poſſunt. Iam & lactucæ & papaueris ſemen humectat, itémque fabæ virides. Aqua humectat & refrigerat: ac calefacta, humectat, & calefacit.

Quomodo ſorbitiones coquendæ ſint, Cap. XXXV.

Quod quidem totum eſt deprauatum, & in eo multa deſunt, nec reſtitui coniectura ſatis tutò poterant.

PTiſana vt decet parabitur, quum coquendo in tumorem fuerit elata: deinde lento igni coquatur donec per multum ocium in ſuccum abeat. Quo quidem tempore quum planè intumuerit, acetũ ei miſcetur: qúmq; probè fuerit cocta, ſub edendi tempus ſal tenuiſſimus eſt iniiciendus: ſi verò oleum ab initio impoſueris, coctioni nihil incommodabis: aliud verò nihil admiſcendum eſt, niſi porri modicum & anethi, ídque in ipſo ſtatim principio. Quæ verò ex lentibus & ptiſana componitur, rectè paratur, ſi maior lentium imponatur copia, & eodem coquatur modo: præterquam quòd ſatureia aut pulegium ei adiicitur, fitque edulium ſuauiſſimum. Ex cucurbita quoque iucundiſſimus fit cibus, ſi cum aliquo ſalſamento ex ponticis, quæ myllа dicuntur, mandatur. Iis verò qui ſunt ad continendos cibos imbecilliores, neque ſumere craſſius alimentum queunt, optimum erit, alimẽtum aqua macerare, deinde coquere, deinde contundere. Poteſt ergo quiſpiam polentam, panémque calidum macerare: panes enim confracti & macerati, plurimum facultatis, veluti caliditatis, amittunt: eorum verò decoctorum potio longè præſtat, & multo etiam melius alimentum præbet. Hordeum verò quod febricitantibus dãdum eſt, non eſt confricandum, ſed lauandum, & in aqua coquendum: ac primùm quidem quum intepuerit, aqua abiicienda eſt, tum alia adiecta coquendum. Rectè autem coquetur ſi decem aquæ heminas in vnam hordei heminam iniicias: coquitur autem donec hordeum crepet, deinde abiiciatur tenuiſſima aqua, & melle admiſto id per ſe potui detur: hoc enim & ventriculo commodum eſt, & vrinam cit, & abundè nutrit. Datur item hordeum in polenta frictum, quod etiam καγλύδα appellant: ſed antequam maceretur, leuiter fricandũ eſt, vt præuſta palea abſtergeatur: deinde macerandum & coquendum eſt. magis enim quàm quod antè dixi, ventrem cohibet. Ita etiam alimentum quodcunque ægrotanti eſſe accommodatum cenſetur, coqui poterit. Quæ verò ſubtrita ſunt, ea maceratis & coctis eſſe craſſiora & validiora videntur. poſſet autem omne fere alimentum ſubteri: ſimiliter quoque in potionibus quæ dantur. Panes verò ſiccos & recentes infundimus, & aqua emollitos conterimus, & ex linteo percolamus. Vt verò id album non videatur, addimus cucumeris ſemen frictum, itémque amygdala, & nuces pineas, & ſorba, & cum his ſingulis, vel cum aliquo eorum, vel cum omnibus, aniſi vel fœniculi ſemen admiſcetur, datúrque id febricitantibus ex aqua mulſa: qui verò febrem non habent, iis datur ex vino. Milium verò & panicum contuſa, & maximè fricta, & detracto cortice, præcipuè conueniunt iis quibus venter biliosa laborat affectione, & quibus multæ tenuéſque excretiones per aluum fiunt. Hæc autem contuſa in aqua ſunt reſoluenda. Nec minus eſſe horum debet quàm quod acetabulũ contineat: aquæ verò acetabula decem. Qúmque in ſuccum ſint redacta, per denſum linteum excolanda ſunt, & vini auſteri modicum eſt perfundendum, & poſtea coquenda: cum ita confecta ieiunis exhibenda. Quinetiam accom-

A modatum fuerit vnà cum milio nuces Euboicas cum internis membranis vſquedum non admodum ſuccoſæ reddantur, ſicuti milium contundere. Auena maximè omniũ leguminum eſt ad concoquendum accommodata: & eius optima eſt ſorbitio. Fit eodem modo quo ptiſana, vt hemina in decem aquæ heminis incoquatur.

Quæ res loco olei in ſorbitionibus imponantur, Cap. XXXVI.

IN omni ſorbitione, præter eam quæ ex lentibus fit, pro oleo aptum erit cucumeris ſemen crudum eliquatum. B Ptiſanæ verò ac cæteris decoctis, vel conus, vel nux, vel auellanæ, vel thaſiæ nuces, vel amygdala miſcentur. Iis verò quos perturbata aluus exercet, pro oleo papauer album leuiter frixum: idque robur addet. Iam ad fluxum ventris caſtaneæ quoque cum interioribus membranis contritæ adhibentur.

De confectione alimentorum, Cap. XXXVII.

SImila coquitur, vt quartupla eius portio in decem aquæ heminas imponatur, parúmque olei & anethi ad C datur: pridie verò lauanda ſimila eſt. Panis aqua calida maceretur, quæ aqua continenter ſubinde commutetur: non omnis tamen panis pars infundenda in aquam eſt, ſed interior. Huiuſce rei terminus eſto, vt non ſolùm panis intumeſcat, ſed etiam vt fermentum euaneſcat, nec panis fermentum redoleat. Ptiſana coquitur, vt in vna eius parte quindecim aquæ partes ſint: vſque autem coquitur dum quinta pars remaneat, eáq; diſſoluta ſit. Itriũ verò & panẽ aridum coques donec in partes admodũ teneras abeat, & in mortario teres, & iterũ ex aqua, ſale & oleo co D ques. Oua coquenda ſunt ex aqua, ea ſemper mouẽdo. mota enim neque ſimul cohærent, neque denſantur. Sed melius in poſca coquuntur: nam ita remanent humidiora.

De aqua mulſa, Cap. XXXVIII.

MVlſa non admodum vtilis eſt biliosis. in ipſis enim in bilem mutatur: ergo eiuſmodi naturis mulſa dilutior conueniet. Eſt etiam incommoda mulſa iis qi viſcera habent morbis opportuna. Porro ita paranda mulſa eſt, vt octupla aquæ portio melli admiſceatur, coquatúrque donec ſpumam deſinat emittere. Spumã verò ſimul E atque orta eſt, ab ea perpetuò tollere conuenit.

De potionibus quæ vtiles ſunt ægrotantibus, Cap. XXXIX.

FEbricitantibus optima potio eſt mulſa, vel oxymel, & aqua omni morſu vacans. Quæ verò adſtringendi vim habent, in ventris turbationibus non ſunt incommodæ. Porro ad vomitum ciendum etiam mel admiſceri illis poteſt. Ac æſtiuo quidem tempore mala in fruſta diſſecta in aqua infunduntur, donec ea colorem inde contra F hat. Similíque modo cydonia mala matura ſecantur in partes, & macerantur: hæcque præcipuè dantur iis qui bilem vomunt. Pira verò in aqua infunduntur quæ adſtringentia & dulcia ſunt. Myrta verò recentia vino dulci infuſa potionem quidem inſuauem, ſed tamen non mordentem & lenem faciunt. Acini quoque vuarum aridi in aqua macerantur: ſed eorum decoctum, quum neque acre neque acidum ſit, multo eſt vtilius.

De lactis potione, ex Rufo authore, Cap. XL.

G QVi lac potat, ab aliis abſtinere cibis debet, donec fuerit concoctum, & ad partes infernas deſcenderit. Præſtat autem manè bibere lac recens mulctum, & pòſt nihil ſumere: eóque tempore nimios labores vitare. Neceſſe enim eſt vt in iis aceſcat qui ſe tum laboribus dedunt. Sed melius eſt quietè inambulare, & interim vigiles quieſcere: nam hoc pacto quamprimum per aluum deſcẽdit. Vbi hoc deiectũ fuerit, aliud bibendum eſt: qúmq; hoc deſcenderit, aliud deinde bibendũ. In initio autem, nõ quidẽ ex reliqua corporis mole, ſed quæ in vẽtriculo ſunt, vtiliter purgat. Qua re cõfecta, venas mox ingredi H tur, ac optimè nutrit, neq; amplius deiicitur. In biliosis autẽ fluxionibus, & quũ ad vẽtriculũ colliquationes confluũt, decoctũ lac dandũ eſt: ac primũ quidẽ lentè & paulatim coquetur, vt pars deſcendat, pars conſumatur: de-

inde multo magis coquetur, adhibita diligētia ne aduratur, néve in caſeum coaleſcat: quod ſanè diligentiſſimè curabitur, ſi leniter coquamus, & agitando, quod ſeceſſerit ex omni parte detrahamus: porro ferula leni & tenui agitandum erit: ſiquid verò labris ollæ adhæſerit, id ètiam ſpongia erit abſtergendum. Sæpe enim vſuuenit vt ex eo totum præterea lac fuerit corruptum. Quemadmodum igitur dictum eſt, lac vſquedum craſſius æqualiter dulciuſque crudo euaſerit, percoquatur.

De aquis, vt ab Herodoto authore traditum eſt, Cap. XLI.

QVæ autem virtus aquarum ſit, quódque vitiū, ſcire nos oportet. Aquæ enim multiplicioris vſus ſunt quàm reliqua ferme omnia ad victus rationem inſtituendā. Ergo ſciendū eſt optimā aquā eſſe eam quæ nullam omnino qualitatē neque guſtatui neque odoratui afferat: quæ quidem eſt bibentibus iucundiſſima, & ad aſpectū pura videtur. quum verò præcordia celeriter permeet, nulla eſt quærenda præſtantior: nam quæ in præcordiis diu moratur, ventrémque ferit, flatu implet & prægrauat, licet ea bona quæ dixi habeat, ea tamen ſemi vitiata exiſtimanda eſt: ſiquidem neque citò caleſcit, neque citò frigeſcit: quinetiam quæ in ipſa coquuntur, tardiſſimè coquūtur, & peius. Ergo melius eſt huiuſmodi aquam experiētia iudicare. Aquæ, is qui iudicare voluerit, ex his ipſis ſignis facere coniecturam poterit. aquæ enim quæ ad Septentrionem vergunt, ſolémque auerſum habēt, cum tardiores ſunt, tum verò etiam difficilius coquuntur, & tardè refrigerantur, & caleſiunt. Quæ verò ad orientem ſolem ſitæ ſunt, & per meatum aliquem aut terram ipſam fluunt, celerrimé que caleſiunt & frigeſiunt, eas eſſe optimas ſperandum eſt. Illæ etiam bonæ ſunt quæ æſtate frigidiores ſunt,

A hyeme verò calidiores. Nonnulli aquas pondere metiuntur, eáſque quæ leues ſunt potiores putant. hoc ſi aquis præter cætera accedat, laudabile eſt: ſolum verò nō ſatis argumento eſt, aquas bonas eſſe. Pluuiales autem, inquit Hippocrates, leuiſſimæ ſunt, itémque dulciſſimæ, tenuiſſimǽque & limpidiſſimæ: quia ſol quod leuiſſimum tenuiſſimúmque eſt trahit: id quod non ex aliis aquis ſolùm, ſed ex ipſo etiam mari & ipſis itidem corporibus facit. Quocirca aqua pluuia citiſſimè omnium putreſcit, vtpote quæ ex diuerſis & plurimis ſit B permiſta qualitatibus. ſed nemo exiſtimet aquā quæ facilè putreſcit, eſſe peſſimam: nam facilitas mutationis potius virtuti quàm vitio attribuitur. ex quo conficitur vt quum aliæ optimarum aquarum notæ adfuerint, etiamſi facilè putreſcat, ea ſit cenſenda optima: & tamen quum mutari incipit, bibentibus raucitates, tuſſes, & vocis grauitates affert. Ex pluuiis aquis æſtiua, quǽque ex tonitruo ſit præſtantior eſt quàm quæ ex nimbis eſt demiſſa: quæ verò ex glacie & niue fiunt, peſſimæ ſunt: in aquæ enim concretione tenuis pars o-C mnis excernitur. Porro paluſtres ac fœtidæ, quǽque qualitatibus abſurdis præditæ ſunt, coquendo meliores fiūt, & bibēdæ ſunt vino miſtæ, vt adſtringētibus dulcius vinum miſceatur, aliis verò id quod magis adſtringat. Vtile eſt etiam paluſtres, ſalſas, bituminoſáſque percolare: at quæ valde frigidæ ſunt, à cibo ſunt potui dandæ, ſed neque confertim, neque affatim, neque ſine vino. Nonnulli potus atque paſtus inuenerunt quibus aquarum vitium emendant: alii cicerum D decoctum prius bibunt, ciceribúſque veſcuntur: alii caucalida comedunt cum aliquo piſciculo coctam: ſimili quoque modo fœniculum: alii denique betā & cucurbitā cum muria & vino diluto antè comedunt.

QVINTI LIBRI ARGVMENTVM.

In quinto agitur de grauidis, nutricibus, infantium educatione, & de omni ætate, & de dentium, auditus, oculorúmque curatione: itémque quomodo caro auferatur & reficiatur, & ibidem etiam temperaturarum cognitio & curatio traditur.

LIBRI QVINTI CAPITA.

Quæ grauidis eueniant, Cap. I.
De nutrice eligenda, Cap. II.
De lacte nutricis, Cap. III.
Quomodo lac vitiatum corrigatur, Cap. IIII.
Educatio pueruli, Cap. V.
De puſtulis quibus puellus afficitur, Cap. VI.
De tuſſi & grauedine eiuſdem, Cap. VII.
De pruritu gingiuarum, Cap. VIII.
De ortu dentium, Cap. IX.
De vlceribus, quæ ἄφθαι dicuntur, Cap. X.
Ad fœmorum intertrigines, Cap. XI.
Ad aurium humores, Cap. XII.
De aduſtione, quæ ſiriaſis nominatur, Cap. XIII.
Ratio victus infantium, & aliarum ætatum vſque ad declinantes, Cap. XIIII.
De laſsitudinibus quæ ab exercitatione oriuntur, Cap. XV.
De aſtrictione, Cap. XVI.
De laſsitudinibus quæ per ſe obueniunt, Cap. XVII.
Senum victus ratio, Cap. XVIII.
Ad eos qui venereis vti non poſſunt, Cap. XIX.
De corpore rugoſo, Cap. XX.
Vt corpus ſuauiter oleat, Cap. XXI.
Vt habitus calefiat, Cap. XXII.
Ad vitiatum colorem emendandum, Cap. XXIII.
Ad liuores, Cap. XXIIII.
Quæ dentes conſeruent, Cap. XXV.
Vt ne grauis auditus fiat, Cap. XXVI.
Ad caliginem oculorum, Cap. XXVII.
De repletione. Cap. XXVIII.
Ratio victus eorum qui ſunt negotiis occupati, Cap. XXIX.
Quibus cibi vitiantur in ſtomacho, Cap. XXX.
Victus eorum qui iter faciunt, Cap. XXXI.
Ex Eraſiſtrato, quid faciendum peregrinātibus in aquis commutandis, Cap. XXXII.
Victus nauigantium, Cap. XXXIII.
De ebrietate, Cap. XXXIIII.
De iis qui rebus venereis nimium vſi ſunt, Cap. XXXV.
De refrigeratis, Cap. XXXVI.
De exuſtis, Cap. XXXVII.
Ex Galeno, de pituita quæ in ventriculo eſt, Cap. XXXVIII.
Ex eodem, quid in conſtitutionibus intemperatis faciendum ſit, Cap. XXXIX.
Ex eodem de carne minuenda, Cap. XL.
Quomodo graciles reficiendi ſint, Cap. XLI.
Quomodo attenuatæ particulæ curari debeant, Cap. XLII.
Optimæ temperaturæ dignotio, Cap. XLIII.
Corporum intemperatorum notæ, Cap. XLIIII.
De capitis formatione, Cap. XLV.
Temperaturæ cerebri ſigna, Cap. XLVI.
Ventriculi temperaturæ ſigna, Cap. XLVII.
Pulmonis ſigna, Cap. XLVIII.
Temperaturæ cordis notæ, Cap. XLIX.
Iecoris temperaturæ dignotio, Cap. L.
Calidioris, ſiccioris, atque humidioris intemperiei corporis correctio, Cap. LI.
Intemperiei frigidæ correctio, Cap. LII.
Curatio ſiccæ intemperiei ventriculi, quæ velut exemplum reliquarum curandarum proponitur, Cap. LIII.

ORIBASII SYNOPSEΩS AD EVSTATHIUM filium liber quintus.

Quæ grauidis eueniant, déque earum victus ratione, Cap. I.

QVONIAM hæc præcipuè grauidas infeſtant, nauſea, cõtinuus vomitus, ſputa, ſtomachi eroſiones, & cibi faſtidium, non ab re fuerit eis remedia præſcribere. Ambulationes ergo, cibi neque admodum dulces, neque admodum adſtringentes, vina fulua, odorata, quinque annorum, maxima ſunt remedia: vt medicamentum autem herbæ ſanguinalis decoctum bibant. Prodeſt eodem modo anethum & pontica radix, quam rha patrio vocabulo nominant: hæc & ante & poſt cibum ſumi poſſunt. Extrinſecus autem præcordiis imponitur cataplaſma ex œnanthe, balauſtio, cytiſi, & ſmyrnii coma, fœniculi ſemine promiſcuè: poteris eadem cum palmulis & vetere vino permiſcere. Stomachi autem eroſiones aquæ calidæ potus leuabit: cõfert etiam quietè ambulare, præcordiáque lana molli fouere. Eas verò quæ cibum faſtidiunt cohortaberis vt varios & iucundos cibos, & amylum ſiccum edant: ídque magis erit offerendum iis quæ terram edere cupiunt. Appetitum excitant etiam labores, & longior peregrinatio. Quæ verò quietam agere vitam conſueuit, ea quum grauida eſt, ægrè repentinos motus fert: porro acria quandoque guſtare, præſertim ſinapi, conueniet ei quæ cibi faſtidio teneatur. Ad magnos autem pedum tumores confert anthyllis aceto excepta: itémque commodum eſt ſuperimponere folia braſſicæ latiora, & affectum locum creta cimolia ex aceto illinire: alumen quoque cum aceto erit accommodatum. Iam verò mala quæ medica nominantur, aquæ incocta pedibus vtiliter admouentur.

De nutrice eligenda, Cap. II.

NVtrix eligenda eſt nullo affecta morbo, quæ neque nimis iuuenis ſit, neque nimium ætate proceſſerit. Iunior autem ſit quinque & viginti annorum, & vndetriginta: quæ verò grandior ſit, trigintaquinque annos ſit nata. Pectore amplo ſit, mammis magnis, papillis neque conniuentibus, neque auerſis. Habeat autẽ reliquum corpus neque admodũ pingue, neque nimiũ gracile. Magnum etiam eſt infanti commodum nutricem non multo antè peperiſſe, & maius, ſi marẽ. Caueat nutrix valde ſiccantia, ſalſáque, & acerba, & acida, & amara, quǽque vehementer calefaciunt, itémque odores fœdos, & præter modum ſuaues, & condimenta, & cætera acria. Iam verò à venereis abſtineat, manúſque & & humeros exerceat, id quod molendo texendóque faciet. Puerulum verò trimeſtrem aut quadrimeſtrem vlnis geſtet.

De lacte nutricis, Cap. III.

LAc præſtantiſsimum eſt quod ſpiſſitudine, copia, colore, odore, & guſtu moderatum eſt. Illud etiam commendatur quod in vnguem pollicis ſtillatum, & in luce ſpectatum, vngue inclinato, neque citò neque tardè defluit. Probari autem hoc etiam pacto poteſt, lacti in vas vitreum infuſo, coaguli portio miſceatur, digitíſque agitetur, atque ita permittatur donec cogatur: deinde inſpiciendum eſt vtrum minor ſit pars quæ in caſeum concreuit quàm ea quæ in ſerum abiit. quod ſi ſit, vtile erit lac: ſi contrà, erit cõcoctu difficile. Quod verò æquam vtriuſque portionem habebit, id erit probatiſſimum.

Quomodo lac vitiatum corrigatur, Cap. IIII.

LActis vitia corrigenda ſunt hoc modo: Si craſſius ſit, pituita vomitu eliciatur: optimum verò erit oxymelite vomitum ciere. Eadem quoque laboribus qui cibum præcedãt, tenuãda eſt, ac tunc quidem origanũ, hyſſopum, ſatureia, ſcandix, & thymum, itémque radiculæ parum, & vetus ſalſamentum cum oxymelite accommodata ſunt. Si verò acrius tenuiúſque fiat, multis A laboribus alleuanda nutrix eſt, ſorbitionibúſque, ac ſuillis carnibus eſt reficienda, ſapáque & vinum dulce potui dandum. Si diminutum lac fuerit, & ſorbitiones erunt offerendæ, & vberius erit alenda: vinum dulce propinandum, pectus & mammæ confricandæ, nonnullis etiam affixa cucurbita mirum in modum auxiliata eſt. Medicamenta verò, etſi ad lac gignendum proficere aliquid cognoui, tamen iis continenter eſſe vtendum nõ cenſeo: (vehementius enim liquefaciunt) ea ſunt, fœniculi radix & ſemen ptiſanæ incocta, cytiſi folia in vino B nigro, aut ptiſana, melanthium in vino dulci, itémque anethũ, paſtinacæ radix & fructus, hǽcque calida prius perſperſa ita ſunt præbenda. Omne verò lac malum, ſiue craſſum ſit, ſiue acre, ſiue fœtidum, puerum qui ipſum prius ſuxerit, eadem inficit qualitate: acre autem lac ieiuno nunquam dandum eſt. Corrigere verò lactis fœtorem vinum odoratum & cibi ſuaues poſſunt.

Educatio pueruli, Cap. V.

PVer nuper in lucẽ editus melle primùm nutriatur: deinde lacte bis in die, aut ter ad ſummum: quúmC que id alacriter puer aſſumit, ſpéſque eſt eum eſſe concocturum, tum cibus iam offerri poteſt qui ipſum non impleat: ſi verò nobis ignaris impleatur, ſtatim ad ſõnum procliuior & ſegnior efficitur, ventérque intumeſcit & inflatur, & vrina redditur aquoſior: quibus notis perſpectis, nihil dandum eſt priuſquam quod in ventre habet conſumpſerit. ſatis erit biennium lacte nutrire: deinde verò ad cibos tranſeundum eſt.

De puſtulis quibus puer affectus eſt, Cap. VI.

PVſtulas quæ circa pueri cutem oriuntur, primùm ita ſinemus: quum verò valde creuerint, tum eſt ei D adhibenda curatio: ea fiet balneis in quibus myrti aut lentiſci folia aut roſæ incoquantur: deinde roſaceo aut lentiſcino erit vtendum, & item cerato ceruſſato, lenitérque nitro abſtergendum. neque enim puer feret vehementiora. Erit etiam accommodatiſſimum nutrici victus rationem ex dulcioribus inſtituere. Optimum quoque fuerit ſi perulum ipſum ita educemus vt neque expleamus, neque nimis tenuẽ victum præbeamus. Si pueri aluus adſtringatur, mel cibo erit affundendũ, & ſimul coquendum: ſi verò neque ita deiiciat, terebinthinæ quantum ciceris magnitudinem impleat, adiicieE mus. aluo autem humectata, milium præcipuè offerendum eſt.

De tuſſi & grauedine infantis, Cap. VII.

SI verò tuſsis aut grauedo quandoque puerum exerceat, linctus ex melle qui mellitiſſimi dicuntur, offerendi ſunt. Puero igitur multa aqua calida loto, caput eius copioſo melle calido illinendum eſt, deinde lingua digito comprimenda. ita enim magnam pituitæ copiam vomet.

De pruritu gingiuarum, Cap. VIII.

F SIquis puritus gingiuarum puero cõtingat, fotu vtendum eſt, & liberaliore etiam vnctione ex oleo non cocto, in quo parum ceræ liquefactum ſit.

De ortu dentium, Cap. IX.

DEntes ſeptimo menſe oriuntur, ac tum quidem inflãmationes gingiuarum, maxillarũ, & tendinũ, & quãdoque etiã conuulſiones ſubſequuntur: tunc nihil puero dandũ eſt quod maſticatione indigeat. Gingiuas autẽ continenter digito præter lauacrũ cõtractare, adiG péque gallinaceo vel leporis cerebello emollire oportet. Vbi verò dẽtes iam eruperint, ceruix, caput atq; maxillæ delicatis lanis puris inuoluẽtur, oleóque dulci & calido fouebuntur, quod etiam in meatus auditus inſtillabitur: quo ſane tẽpore puer erit vberius alendus, & aqua calida lauandus. Si verò profluuium ventris fiat, id epithematibus quæ præcipuè ſiſtũt, cuminum, aut anethum, aut apium lanæ inſpergendo inhibere tentabimus. Proderit etiam roſarum ſemen admiſcere, & ſummatim calidis exſiccare: at ſi nihil venter deiiciat,

melle in glandis formam coacto leniter irritabitur, aut calamintha cũ melle trita illinetur. Cõuulſionibus autẽ puerorum auxiliari potiſſimum videtur heliotropium aqua incoctum, ſi in ea puer lauetur. Vtile quoque eſt eſt irino, aut cyprino, aut ſicyonio perungere, & totum calefacere. Quum verò exortis dentibus digitos vulnerat, benefaciet iridis radix deraſa, nec multum ſicca ore detẽta: id quod etiã vlceribus auxilio eſt. Iam verò butyrum etiam cum melle illitum prodeſt.

De vlceribus quæ aphthæ dicuntur, Cap. x.

VLcus oris quod aphtha dicitur, puero oritur modò ſubalbidum, modò ſubrubrum, modò nigrum veluti cruſta: ac nigrum quidem peſsimum eſt, & maximè mortiferum. Succurrit autem iris cum melle, & ſi velis ſiccã inſpira, & roſarũ folia contuſa, & roſarũ flos, & crocũ, & myrrhæ portiuncula, & galla, & thus, & cortex thuris, & ſimul, & ſingula per ſe melle intincta. Præterea mulſa, & mali Punici dulcis ſuccus conuenit.

Ad femorum intertrigines, Cap. xi.

FEmorum intertrigines myrto arida, cypero, & roſis inſpergendæ ſunt.

Ad aurium humores, Cap. xii.

AVrium humores exiccat lana ex alumine impoſita, aut vinũ mulſum, aut vinum vetus inſtillatum, aut crocum ex vino tritum.

De aduſtione quæ ſiriaſis appellatur, Cap. xiii.

ADuſtio eſt inflammatio partiũ circa cerebrum & eius membranas, in qua ſinciput cauum efficitur, & caui cum pallore oculi, corporiſque ſiccitas fit. Remedio eſt vitellus oui cum roſaceo ſincipiti impoſitus ad modum linamenti, vt continenter commutetur.

Ratio victus infantium, & aliarum ætatum vſque ad declinantes, Cap. xiiii.

INfantes, quíque lactentes non ſunt, ſinendi ſunt vt liberius & hilariter viuãt: exercitationes, atque alimenta lenia ſunt eis præſcribenda: ab anno ſexto & ſeptimo pueri & puellæ literatoribus blãdis humaníſque tradẽtur. ita enim quieto animo & iucundè perdiſcent. Atque animi quidem quies ad bonam corporis educationem valet plurimùm. Quum duodecimum annum agunt, ad grammaticos iam & geometras adducẽdi ſunt, & corpus exercendum eſt. A quartodecimo anno vſque ad viceſimumprimum annum, exercendi erunt in mathematicis diſciplinis, & philoſophiæ ſtudio: & propter corporis robur plures exercitationes erũt eis imperãdæ, vt animo & corpore laborãtes, venereis vti prohibeantur: his etiam auferẽdum vinum eſt. Ætati florenti abſoluta victus ratio animi & corporis conuenit: idcirco omnibus exercitationibus, ac præſertim quibus quiſque aſſueuit, itémque cibo pleniore, & qui boni alimenti ſit, vtendum. Declinantibus verò conuenit victus ratio & animo & corpori debita. exercitationes enim, qualeſcunque ſint, pro horũ ratione ſubtrahendæ ſunt: quúmque eorum habitus frigeſcere incipiat, alimentum eſt diminuendum.

De laſſitudinibus quæ ab exercitationibus contrahuntur, Cap. xv.

LaſſItudo quæ vlceris ſenſum inuehit, ex copia excrementorum tenuium ſimul & acrium oritur: quæ verò tentionis ſenſum repræſentat, in qua tendi partes corporis videntur, nullum quidem excrementum notabile ineſſe in corpore indicat, ſed in neruis & muſculis affectio quædam exiſtit, qua vidẽtur tendi, etſi minimè tenduntur. Ea verò quæ inflammationi ſimilis eſt, in qua veluti contuſas, & inflammatione obſeſſas partes ſentimus, tum ſolet incidere quum muſculi nimium excalfacti quippiam ex circunfuſis ſibi excrementis attraxerunt. Eſt etiam alia quarta quædam affectio, quæ oritur quum muſculi vltra debitum exiccãtur: vt quum ſe homines exuerint, ſqualens, cõtractúmque corpus & ad mot⁹ pigrũ videatur. Remediũ verò eius quæ vlceris ſenſũ præ ſe fert, erit excremẽtorũ euaporatio, quæ fiet frictione multa, mollique cũ oleo copioſiore, in quo nulla adſtringẽdi vis inſit. Altera verò laſſitudo in qua tẽſio ſentitur, pro remedio relaxationem poſtulat. Relaxatur autem quod diſtentum eſt, tum pauca mollique frictione ex oleo dulci & apricato, tum verò omni intermiſſione & quiete, & balneis temperatis, atque in aqua calida mora diuturniore, adeò vt ſi bis & ter etiã laueris, plus ſis profecturus. Sanationi verò tertiæ laſſitudinis ſunt tria propoſita, ſuperuacanei euacuatio, diſtenti remiſſio, & inflammationis refrigeratio: ergo & oleum copioſum & tepidum, molliſſimæque frictiones, & in aquis temperatis mora longiſſima, huiuſmodi laſſitudines curat: multa itidem quies, aſſiduáque inunctio idem præſtat. Quarta denique affectio primo die nihil ſanè diuerſum à ſuperioribus poſtulat, niſi calidiorem aquam, quæ ſenſim contrahat & roboret cutim, ſecundo die apotherapiæ exercitationem. In balneis verò ex calido ſolio in frigidam protinus exiliant. Porro quicunque laſſitudine grauantur, boni ſucci nutrimentum poſtulant.

De adſtrictione, Cap. xvi.

ADſtrictio oritur aut obſtructis meatibus, aut denſatis: deprehenditur autem protinus vbi ſe exuerint, ex colore albo, & cutis duritie ac denſitate: in exercitatione verò, ex eo quòd ægrè incaleſcant. Remedium huius affectionis eſt calefactio: ergo valentiore exercitatione & balneis calidioribus vtendum eſt: mora verò in frigido ſolio diuturna ne ſit: ſed nec ipſa aqua valde ſit frigida. Induẽdi autem vngantur aliquo quod mediocriter calefaciat, vt oleo dulci & tenui. Cutis etiã denſitati ſanãdæ ſatis eſt oleũ anethinũ, præſertim ſi ex anetho viridi fiat: oleum quoque ex populo nigra confectum ad idem facit.

De laſſitudinibus quæ ſponte ſua nobis irrepunt, Cap. xvii.

QVoniam laſſitudo quæ vlceris naturam refert, ex acrium excrementorum vitio oritur, ſi vitioſus humor paucus omnino fuerit, apotherapiæ exercitatio ſufficiet: ſi copioſior ſit, & altius in corpore reſideat, neque exercitationẽ hanc, neque aliud genus exercitationis, neque motum vllum penitus iniungemus, ſed quies, ſomnus, & inedia diei totius imperabitur: deinde veſperi pingui vnctos, & tẽperato balneo lotos, exiguo boni ſucci cibo & ſorbili alemus. Sed neque à vino erũt abſtinendi. hoc enim, ſiquid aliud, ſemicrudos humores concoquit. Si ergo ex his malum conquieuerit, homo ad conſueta munia paulatim erit adducendus. Si verò poſtero etiam die perſeueret, iam validioris remedii ineunda eſt ratio. Si vires conſtiterint, duorum alterum erit faciendum, aut ſanguis mittendus, aut exhibẽda purgatio, diſtinctione adhibita vtrũ magis oporteat: ſi vires ſunt imbecillæ, ſanguinẽ quidem nullo pacto detrahemus, ſed tamẽ moderatè purgabimus: ſi verò permagna ſit humorum crudorũ copia, tum neque ſanguinẽ mittere, neque purgare, neque exercere, neque penitus mouere, neq; lauare cõuenit: ſed in omni quiete ſeruandi ſunt, dandáq; eſculenta & poculenta, ac medicamenta in quibus attenuãdi & incidẽdi abſque manifeſto calore vis inſit: ergo victus ex oxymelite, portiunculáque ptiſanæ inſtituetur, nonnunquã verò aquæ mulſæ parũ offeretur. Et quoniam omnibus his turgida inflatáque præcordia ſunt, & quicquid ſumpſerint in flatus facilè conuertitur, præſtabit cibo piper admiſcere. Sed erit etiam accõmodatius vti medicamẽto quod dioſpoliticũ dicitur, & eo quod ex tribus piperibus ſimplex conficitur, atque oxymel eſt eis vtiliſſimũ. Pro potu vtantur apomelite, & præſertim vbi coacuit, & vino quod leuiter aceſcit, & cibis veſcãtur attenuãtibus ſine calore, qualis eſt capparis, ſi ex oxymelite aut oxelæo ſumatur. Laſſitudo verò tenſionis ſenſũ referens, quũ ſine exercitationibus incidit, copiã ſolidas corporis partes diſtendentẽ indicat. Quũ verò ſanguinis copia ſubſit perſpicuũ eſt, optimum eſſe aut venam incidere, aut malleolos ſcarificare. Spontanea autẽ laſſitudo, in qua vlceris ſenſus nobis ſe offert, ne paucis quidem horis, nedum duobus aut tribus diebus ita lentè occupat, ſed protinus febrim vehementiſſimam inducit, niſi præueniendo ſanguinem detrahas. Melius autem erit, ſi fieri

poterit, bis eodẽ die ſanguinẽ mittere: primùm autem ita euacuabimus vt ne animi defectionẽ inducamus: ſecundo verò loco, ne ipſa quidem animi erit formidãda defectio. Qui verò ita affecti, ſanguinis miſsione vacuati non fuerint, ii vt ſeruentur, bona fortuna indigent.

Senum victus ratio, Cap. XVIII.

SEnectus ſicca & frigida eſt: calefacientibus & humectantibus corrigitur. Eiuſmodi ſunt calida dulcium aquarum balnea, vini potio, & cibi omnes humectandi, ſimul & calefaciẽdi facultate præditi. Fricandi ſunt ſenes poſt ſomnum cum pinguedine aliqua: deinde ambulare, & geſtari citra laſſitudinem debent. Imbecillioribus ter in die dãdus cibus eſt: ac tertia quidem hora panis modicum cum melle Attico: ſeptima verò, quum frictione & exercitationibus cõgruis vſi fuerint, atque loti, primùm ſument quæ aluum molliunt, deinde piſces, vel aues: poſtea verò in cœna aliquid optimi ſucci, & quod non facilè vitietur. Non prohibeo etiã eis vinorum ex melle paratorũ vſum, præſertim iis ſenibus quibus ſuſpicio eſt calculi in renibus gignendi aut podagræ: túncque petroſelinum in vinum cõiiciendum eſt. Siquando verò ob pituitam in vẽtriculo obortam, cogimur aliquid ex iis quæ eam incidant eligere, ad humectantem victum ſine mora eſt reuertendum. Eis verò ficus maturas ante alios cibos dabimus: hyeme verò caricas, ſi nullum vitium in dextra præcordiorũ parte ſentiant. Quoniam autem tum ſeroſa tum pituitoſa excrementa in ſenum corporibus aceruantur, vrinas moueri quotidie conuenit, & aluum ſoluere, præſertim oleo ante cibum abſorpto. Perſpicuum autẽ eſt, omnia olera ex oleo garóque ante cibum ſumi oportere. Si verò aluus præter modum ſit adſtricta, mercurialis & cnicum ad eam ciendam ſufficiẽt. Facit etiam terebinthina, eáque ſumenda eſt quandoque ad vnius auellanæ, quandoque ad duarum, quandoque verò ad trium magnitudinem. Oleum quodque clyſteri infuſum iis quibus aluus adſtricta eſt ſummam affert vtilitatem.

Ad eos qui venereis vti non poſſunt, Cap. XIX.

PVdenda continenter pinguedine vngenda ſunt, cui adiuncta ſit exigua narciſſi radicis portio, aut grani gnidii, aut pyrethri, aut vuæ taminiæ, aut viticis. Erigetur etiam penis ſiquis ſucci cyrenaici quantum milii magnitudo eſt, ei imponat. Ante cibum verò prodeſt bulbos aſſatos, rubentes, exiguos, cum ſale & oleo, aut mazam frictam cum ſalſamento, aut denique ſcillæ tabefactæ modicum edere.

De corpore rugoſo, Cap. XX.

RVgas corporis expellit erui farina viti albæ admiſta. Aliud ſmegma quod continuè illinitur: Ficus pingues cum bryona contuſas, farinam erui, aut ſepiæ teſtam vſtam cum modico melle inſtillato.

Vt corpus ſuauiter oleat, Cap. XXI.

VT verò corpus ſuauiter oleat, eidem vnctioni miſcenda eſt cupreſſi coma arida & contrita, aut pini cortex. Illud verò meminiſſe oportet, vt mane poſtquam ſtolam induerint, parum caſiæ aut herbæ Sabinæ guſtent.

Vt habitus calefiat, Cap. XXII.

AD habitum corporis calefaciẽdum hoc puluere in balneo vtitor. Habet verò nepetam, ſampſuchum, hyſſopum, lauri baccas, rorem marinum, lapidem pyritem, ſalem, fæcem vſtam, nitrum, pumicẽ pro cuiuſque ratione, itémque modicum ſinapi, vuæ taminiæ, & grani gnidii. A balneo verò vtendum erit acopo quod calefaciendi vim habeat.

Ad vitiatum colorẽ emendandum, Cap. XXIII.

VItiatum corporis colorem vita iucunda, cibus ſuauis emendat: cibo autem admiſcere oportet radiculam, porra, viride cicer. Bonum etiam colorẽ facit dulcis mali Punici ſuccus abſorptus. Prodeſt etiam oleum cui bryoniæ radix diu ſit incocta: id quod ad corporis quoque cutim intendendã valet. Smegmatis porro admiſcenda ſunt glutinantia, quæ ex aliquo abſtergentiũ fiunt, farina, bulbo narciſſi, & bryoniæ radice: quæ res corpus etiam intendit. Bene etiã colorant, ſi copia ſup-

A petat, amaræ amygdalæ radix & ſemen in aqua cocta, & in balneo adhibita.

Ad liuores, Cap. XXIIII.

LIuores conſtare prohibebimus ſi cutem craſſam, & iniuriis minus patentẽ, & habitũ valde admodũ calidum effecerimus. quod vt celerius fiat, ſale in balneis ſuper ea parte quæ nigrorem cõtraxerit, vtemur: deinde verò eandem partem ſpongiis in decocto radiculæ aut abſinthii madefactis fouebimus.

B Quæ dentes conſeruant, Cap. XXV.

DEntes integri manebunt ſiquis faciat hæc: In primis caueat ne cibos corruptos edat, ne continenter vomat. Caueat eſcas dẽtibus incommodas, quales ſunt ficus ſiccæ, mel coctum & valde durum: palmulæ quæ difficiliter frãguntur: quæcunque glutinoſa ſunt, & vix frangi poſſunt, ita vt dentes moueant: quæ denique ſtuporem dentibus inducunt. Poſt cibum verò dẽtes quoque purgare oportet.

Vt ne grauis auditus fiat, Cap. XXVI.

C NE grauis auditus fiat primùm cõducit ſordes quæ in auditus meatu ſunt, abſtergere: per interualla autẽ linum dropaci intinctum in meatũ iniicere, & expreſſum euellere. meat⁹ enim ita valde purgatur, & auditus auribus reſtituitur. Deinde autem aliquid ad erui magnitudinẽ indere, & meatũ per vnũ diẽ obturare cõuenit: eo exẽpto vngere diebus quinque oleo amygdalino, aut nardino, aut chamæmelino, aut pinguedine anſeris, cum exiguo fellis bubuli. Poſt verò id tẽpus ſinapi & ficus cõteres, factúmque ex eis collyriũ, ad duas D horas impones, deinde eximes, oleúmque quod in aſphodeli radicis ſucco deferbuerit infundes.

Ad caliginem oculorum, Cap. XXVII.

NE tenebræ oculis offundantur, quum in aquam frigidam quiſpiam ſe mergit, oculos in eadem apertos diu teneat: aſpectus enim inde robur ſumit. Oculi nõ ſunt lectione fatigandi. Vinum craſſum & dulce vitent, itémque cibos qui in ventre ſuperiore diu morantur, qui difficiliter concoquũtur, humoréſque lentos & craſ E ſos gignũt, atque etiam erucam, porrum, & omnia quorum acrimonia ad ſuperiores partes fertur. Supinũ quoque decubitum diuturnũ, frigus, ventóſque contrarios, & fumũ & puluerẽ fugiant. Porro aquam ita confectã quotidie ad menſem & diem vnũ oculis inſtillent: Fœniculum viride in vas fictile foris picatũ cum aqua pluuia coniicitur, fœniculo extracto reliquum reponitur.

De repletione, Cap. XXVIII.

MAxima ex repletione in cibis noxa contrahitur. quãuis enim ventriculus probè concoquat, tamen F venæ ſuprà quàm par eſt expletæ laborant, diſtẽduntur, rumpuntur, obſtruuntur, & flatu implentur. Tibi verò planè perſuadeas repletionem peſſimarum ægritudinũ cauſam eſſe. Quum igitur venter expletus eſt, id quod ſuperfluit, tum per ſuperiores partes vacuatur, tum per infernas excernitur. Sed id omnino eſt imbecillius ea repletione quæ in venis eſt, non tamen eſt admittẽdum: ſed ſiquis plura ingeſſit, ſtatim debet euomere. periculũ enim eſt ne facta concoctione venæ expleantur, atque etiam magis quũ immoderato potu atque paſtu ſe contin G ẽter expleat, nec vllam interim inanitionẽ moliatur. Vomitus autem ciẽdus eſt antequam cibus corrumpatur: quòd ſi aliquid impediat ne vomitus excitetur, aluus ſoluta ſæpe iuuit: ſi ea non fluat, plurimũ dormiendum eſt, & aqua calida potui frequenter danda. Quum verò abundè ſit facta concoctio, præſertim ſi aluus deiecit, tum & lauare, & fomentis vti, & parum cibi dare, & potionem dilutam offerre, licebit: at ſi neque aluus deiecerit, neque ſtatim ſit facta concoctio, ad hæc verò, reliquum corpus graue, ſegne, & ſomniculoſum ſit, & ali- H qua etiam inertia præter rationem mẽtem occupet, hæc inquam omnia repletionem in venis eſſe commoſtrabunt. Qui verò præterea laſſitudine premuntur, eos, dũ ventriculus concoctionem obiuerit, quieſcere oportet, deinde verò laboribus inaniendi ſunt.

Ratio victus eorum qui ſunt negotiis occupati,
Ex Galeni commentariis, Cap. XXIX.

QVum quiſpiā negotiis occupatam vitam ducit,cō-
ſiderandum eſt vtrum ſuperiore vitæ tempore ex-
erceri conſueuerit, an exercitiis peractis lauari ; an mi-
nimè exercitatus, huiuſmodi conſuetudinem modera-
tè ferat:vt quum tranſpirabile corpus habeat,non con-
tinenter ægrotet. Hæc enim corporis natura non eſt ad
aliam conſuetudinem traducenda, vt nec etiam eorum
qui ex longo temporis interuallo in morbum incidūt.
Si verò quiſpiam ægrotare continenter videatur , ſi ex
humorum redundantia id eueniat,tibi propoſitum ſit,
rationem victus ſalubrem ita inſtituere vt ſemper mo-
deratos humores habeat: ſi verò ex vitiatis humoribus,
vt optimos.Qui igitur ſuccos omnes æqualiter coacer-
uant,ii planè in balneum ſunt ducēdi;deinde fricandi;
& paululum prius dimouendi : qui verò hæc antea fa-
cere conſueuerāt,iis eadem parum augere ; cibi aliquid
ſubtrahere , & cibos qui parum nutriant eſſe conſule-
mus. In iis verò qui humores prauos colligunt , non
vnum propoſitum eſt , quia neque etiam vna eſt pra-
uorum humorum ſpecies : nonnulli enim frigidiores
magiſque pituitoſos colligunt . ergo & à cibis & à po-
tibus iis acerbuntur quicunque collectū in eis humo-
rem promptè generare conſueuerūt.Sed & alui ſubdu-
ctio horum omnium eſt commune præſidium.

Quibus cibi vitiantur in ſtomacho, Cap. XXX.

CIbis in ſtomacho vitiatis,ſi quæ corrupta ſunt , de-
iiciantur,erit maximè compendiaria ad ſanitatem
via:ſin minus,iis quæ leniter ſubducunt,irritāda aluus
eſt. Iis qui ita ſunt affecti , vomitus ante cibum,iſque
vini paſſi potione excitus ; prodeſt. Hoc etiam conſilii
dandum eis eſt vt nihil aſſumant quod nidorem affe-
rat, vel grauiter oleat,aut omnino cibū qui facilè cor-
rumpatur:ea verò quæ boni ſucci ſunt,deligant. Eis eti-
am ex moderato temporis interuallo aluum ſubduce-
re, rebus moderatè purgantibus expediet.

Victus eorum qui iter faciunt,ex Dioclis ſen-
tentia, Cap. XXXI.

ITer facilè conficiet qui vnctus ſit,& non magno im
petu proficiſcatur : per æſtatem verò faſcia tenui ſex
aut ſeptem digitos lata,non minus autem quinque cu-
bitis lōga,lumbos ad ilia vſque complectatur. Baculus
quoque ad iter eſt vtilis. in decliuibus enim locis præ-
miſſus,corpus quod præceps ruit,tanquam baſis quæ-
dam continet:in accliuibus verò eidem innixi, corpus
facilè ad aſcenſum promouemus.nam hoc ſcitum eſt,
minus labi eum qui tribus,quàm qui duobus firmamē
tis nixus incedit.Quū verò in itinere ceſſamus,eo tem-
pore vnctio, & parum cibi ex fructibus qui æſtate ſup-
petunt , & modica potio conuenit. A prandio requie-
ſcendum eſt antequam in viam ſe dare. Quòd ſi neceſ-
ſitas cogat feſtinare, ſitiſque vrgeat , tenuis polenta ex
aqua & exiguo ſale potui detur.Iam verò ſolis æſtus at-
que ardores cauēdi ſunt,neque corpus nudum ei eſt ex-
ponendum,ſed contectū,ne ſicceſcens indureſcat ,præ-
terquam quod ex itinere fit. ita enim &minus laſſitudi-
ne fatigatur,& nullam ex affectionibus antè dictis pa-
ri ratione perſentit. At hyberno tempore,quum frigus
eſt, antequam viæ te committas , aluum ſubducere,in-
ungi,hyberni cibi non multum ſumere ,atque exigua
potione contentum eſſe oportet. Faſcia quoque longi-
ore non modò lumbos, ſed etiam ſpinam & pectus re-
ctè & diligēter obuoluēs.Quū verò requieſcis,tali præ-
ſidio firmatus,ſi vehemens frigus ſit , neque vngi , ne-
que cibum , neque potum guſtare eſt melius , quin ne-
que etiam alia quauis ratione te fouere ; niſi ibidem ſis
permanſurus. Poſt longi verò itineris confectionem,
alióſque vehementes labores,etſi laſſus quiſpiam non
eſt,tamen non ſecus quàm ii qui laſſi ſunt curandus eſt:
ſic enim minus incommodi quidpiam accidit.

Ex Eraſiſtrato,quid faciendum ſit peregrinantibus
in aquis commutandis, Cap. XXXII.

AQuis in quibus nitri qualitas & ſalis ineſt,plurima
eorum quæ odorata ſunt,quæque vrinam ducunt,
A miſcere optimum eſt ei qui potaturus eſt:qui verò totā
aquam immixtā bibit, non multum debet bibere . hac
enim ratione ab aquarum malitia minus ei moleſtiæ
afferetur;quum ipſi aquæ ſuccos conſuetos, & aquarum
malitiæ plurimum repugnantes miſcebit,& totius aquæ
nō multum potabit:cæteráque quæ ad victum pertinēt
conuenienter aquæ mutationi ſimul etiam commuta-
bit. Decet quoque eos qui peregrinātur, aeris, & cætero-
rum omnium quæ offeruntur,habere rationem. quæ e-
nim aduerſam valetudinem allatura ſunt , vel ex nimia
B copia alimenti,vel ex ſuccorum malitia,vel ab aëris in-
ſpiratione cauſam ducunt.

Victus nauigantium ex Diocle, Cap. XXXIII.

VOmitibus qui nauigantes infeſtos habent, quique
primùm oriuntur,neque facilè neque vtile eſt ſuc-
currere: omnino enim iuuare conſueuerunt. A vomitu
autē neque multi neq; quiuis cibi ſunt offerēdi: ſed vel
lēticula ſicca & decocta,cui pulegii modicū additū ſit,
vti: vel pane macerato in vino diluto , atque odorato;
potúque modico,eóque vel ex vino prorſus diluto, vel
C aceto mulſo.Lentes autem coquēdæ ſunt,deinde quum
molles fuerint, ad læuorem redigendæ, tum ſiccandæ,
atque ita in vas fictile reponendæ. Si verò vomitus diu-
tius & crebrius infeſtent,cibo qui vehementius eos co-
hibeat vtendum erit: itémque modica potione quæ ex
aceto mulſo cum aqua conſtet,in quo thymum aut pu-
legium fuerit infuſum:aut ex aqua cum polenta diluta;
aut etiam vino odorato. Ad graues autē nauium odo-
res,vel mala cydonia,vel thymum , vel pulegium nari-
bus admouebūt. Mare verò intueri minimè debent vſ-
D quedum in nauibus verſari aſſueuerint. aquis præterea
eſt adhibēda diligētia, ne turbidæ,ne fœtidæ,néve ſal-
ſæ ſint.

De ebrietate, Cap. XXXIIII.

EBriis vomitus ſtatim excitatus conueniet:aqua autē
& mulſa liberalius pota vomendum eſt , vſquedum
plurima reiecta ſint,& ventriculi morſus obtundantur.
Poſt vomitum,ſolium ingreſſi largè perungantur: reli-
quum verò tempus quieſcāt,& veſtibus tecti plurimùm
dormiant,quouſque diſcutiatur vinolentia.

E De iis qui immoderatè veneriis vſi ſunt, Cap. XXXV.

QVi immodicè coiuerūt,iis veſtimēta calida, quies,
ſomni longiores conueniunt , quouſque ab imbe-
cillitate ſeipſos vindicent.

De refrigeratis, Cap. XXXVI.

QVi in nimio frigore verſati ſunt,locis calidioribus
cyprino aut irino peruncti decumbāt: deinde verò
quum parum fuerint excalfacti, piper & myrrha in po-
tione cū vino veteri odorato , aut liquor cyrenaicus cū
vino vel aceto,aut pyrethrum,aut caſtoreum cum aceto
F dabitur: cibo autem calidiore & moderato nutrientur.

De exuſtis, Cap. XXXVII.

QVi verò in ſole ſunt exuſti,ii decūbant in locis per-
flabilibus,faciéſque , manus & crura ſunt aqua fri-
da perfundenda. Si ſitis vrgeat, frigidam bibant qui ei
aſſueuerunt:háncque non cōfertim,ſed paulatim.Cibo
vtantur exiguo,quique facilè diſtribuatur: iſque humi-
dior ſit potius quam denſior.

Ex Galeno de pituita, quæ in ventriculo eſt,
Cap. XXXVIII.

G SI vnquam in aliquem incidiſti qui cibos valde nu-
triētes aduerſaretur,ab iiſque mirum in modum ab-
ſtineret,ſique cogeres aſſumere, nauſea corriperetur: ea
verò ſolum quæ acriora ſunt expeteret , atque iis qui-
dem oblectaretur , ſed tamen & venter inflaretur , di-
ſtenderetúrque , ac nauſeabundus fieret , parúmque
ructibus ſolis leuaretur, ipſique cibi aſſumpti corrum-
perentur , & in acorem potiſſimum couerterentur,no-
ſti omnino auxiliorum caput eſſe vt pituitam à ven-
triculo abſtergeres. Equidem noui quādoque homines
H ita affectos, qui quum radiculis ex oxymelite ſumptis
magnam craſſiſſimæ pituitæ copiam euomuiſſent, intē
græ valetudini ſtatim ſint perfectè reſtituti.

Ex eodem,quid in conſtitutionibus intemperatis
faciendum ſit, Cap. XXXIX.

IN omnibus conſtitutionibus ætas naturáque ſingu-
lorum hominum, quam relationem ad conſtitutionẽ
habeat, conſiderandum eſt. Conſtitutiones enim quæ
naturis ſimiles ſunt, morbos pariunt: contrariæ verò iu-
uant. Ac temperatis quidem corporibus, temperatæ cõ-
ſtitutiones ſunt ſalubres: intemperatæ verò noxiæ. Sed
quemadmodum nulla ex intemperatis cõſtitutionibus
eſt bona temperatis, ita etiã non eſt magnopere dano-
ſa, velutis intemperatis eſſe ſolet. Corpora enim quæ ini
bi ſunt, vt in talem quempiam morbũ propter familia
rem eis intemperiem cadat, ea à ſimili aeris nos ambiẽ-
tis intemperie corripiuntur: quæ verò contrà atque aer
ambiens affecta ſunt, præterquam quòd nihil offendũ
tur, ad meliorẽ etiã ſtatum perducuntur, quũ præſertim
contraria conſtitutio temperaturæ naturalis intemperiẽ
corrigat. Id qui norit, is vict⁹ rationẽ cõſtitutioni aduer
ſam inſtituens, corpora in bona valetudine conſeruabit.

Ex eodem de carne minuenda, Cap. XL.

QVum nimia carne auctum corpus fuerit, liquandũ
erit, & comprimendum. Porro autem calidius ſic-
ciuſque temperamentum corpus gracile reddere oſten-
ſum nobis eſt: ergo tale temperamentum obeſis homi-
nibus eſt inducendum, ſi eos ad mediocritatem velis
perducere. Noſti autem veloces exercitationes, victum
attenuantem, & ſimilia medicamenta, & animi curas,
totam temperaturam ſicciorem, & ob id etiam corpus
tenuius reddere. Quis autem victus attenuet, perſpi-
cuum eſt. Medicamenta verò vehementiora ſunt hæc,
rutæ ſemen, præſertim ſylueſtris, cum ipſis etiam corym
bis, ariſtolochia rotunda, tenuis centaurea, gentiana, &
polium: quæque ad ciendam vrinam multum valent,
quale eſt petroſelinum. hæc enim & ſingula per ſe, & o-
mnia inter ſe mixta, attenuare & vacuare humores poſ-
ſunt. Sed & ſal ex viperis crematis valde extenuat, & i-
pſa itidem theriace. Diſcutit etiam & extenuat inunctio
olei, in quo radix cucumeris agreſtis, & althæa, & gen-
tiana, & panacis radix, & ariſtolochia ſit incocta. Poliũ
quoque & centaurea idem faciunt. Cibus non ſtatim à
balneo dandus eſt, ſed ſomnus eſt prius imperãdus. Præ-
ſtaret autem aquam balnei vim habere diſcutiendi, ſi
naturalem habere poſſent, vt Mitylenæ eſt: ſin minus,
flos ſalis marinæ admiſceatur. Vino vtendum albo &
tenui. Iam verò ſicca frictio ex linteis craſsioribus ad
attenuandum multum valet. Cibus prætea non eſt pro
ratione exercitationum offerendus. Apricatio quoque
obeſis prodeſt. Potus non eſt eis ante cibum permitten-
d⁹, præſtátque ſemel in die cibũ capere. In balneo quo-
que corpus ex multo nitro fricare, ipſum attenuat: pau-
cum verò irritamentum eſt vt probè corpus nutriatur.
Attenuat etiam hoc quod habet piperis & petroſelini
duplum, aſari & aniſi ſimplum: id quod ciere vrinam, &
ſubducere aluum poteſt.

Quomodo graciles reficiendi ſint, Cap. XLI.

QVum attenuatos renutrire volumus, vinum craſ-
ſum eduliáque multi ſucci dabimus: exercitatio-
nes tardas, & frictionem moderatam, & (vt ſummatim
dicam) omnia ſupradictis cõtraria iniungemus. Iiſdem
quoque accomodatum eſt, tribus quatuórve diebus pi-
ce oblini. Siquis ieiunus lauetur, ante balneum fricare
corpus linteis debet, donec ruborem acquirat: poſt ve-
rò frictione non admodum dura vtendum erit, ne con-
ſtringẽtes, denſam durámque cutim efficiamus. Deco-
loribus verò, quique non nutriuntur, opus eſt neque ad
iram impelli, neque animi commotionibus affici.

Quomodo attenuatæ particulæ curandæ
ſint, Cap. XLII.

EX gracilitatibus quæ particulis eueniunt, quam-
plurimæ ex diuturna ipſarum quiete, aut ex deliga-
tionis fracturæ modo oriũtur. ergo vis extenuatæ partis
firmãda eſt, ſanguiſque ad eam copioſè attrahẽdus tum
moderatis frixionibus, tũ motibus accõmodatis, & mo
derata calentis aquæ perfuſione. Hæc autem eouſque
faciẽda ſunt quouſque pars rubra facta extollatur: ceſ-
ſandum verò eſt priuſquam collabatur. medicamento
etiam picatorum (vt dictum eſt) vti oportet. Quum ve-
A rò particulam frigidiorem eſſe ſenſeris, tunc linteis
confricanda eſt, & medicamẽtum aliquod calefaciens
adhibendũ. Ego verò etiã thapſia quãdoque vſus ſum,
quam tum cum melle, tum verò cum cerato illinebam.

Optimæ temperaturæ dignotio, Cap. XLIII.

TEmperatiſſimus homo eſt qui corpus habet in me-
dio omnium extremitatum exquiſitè cõſtitutum,
vt inter gracilitatem, craſsitudinem, mollitiem, duri-
tiem, caliditatem, frigiditatem, humiditatẽ, & ſiccitatẽ:
atque vno verbo, cuius naturales animaléſque actiones
B culpa vacant. Is quoque medius eſt inter glabrum & pi-
loſum, nigrũ & album: atque in pueritia rufos magis
quã nigros capillos: in florẽte verò ætate cõtrà habebit.

Corporum intemperatorum notæ, Cap. XLIIII.

COrpora quæ iuſto calidiora ſunt, dentes citius emit-
tunt, & ſimiliter augentur. Tangentibus calidiora,
& minus pinguia videntur. Eorum color rubidus, capil
li nigri, modicè hiſpidi, venæque latæ. Siquis verò &
pinguis & craſſus ſit, venáſque latas habeat, is non natu
ra, ſed conſuetudine pinguis euaſit. Frigidioris autem
C temperaturæ notæ ſunt vt corpus frigidum tactui appa
reat, glabrũ ſit, & pingue, color vnà cum capillis rufus.
Si frigiditas multa ſit, liuidus quodãmodo & plũbeus
color eſt, & venæ anguſtæ. Cui autẽ venæ anguſtæ ſunt,
ipſéq; eſt gracilis, is nõ neceſſariò talis eſt, ſed ex cõſuetu
dine ad eum ſtatũ eſt redactus. Arida tẽperatura durior
graciliórque eſt quàm quæ tẽperata eſt atque hiſpida.
Ac durities quidẽ à ſicca tẽperie ſeparari omnino non
poteſt: gracilitas verò non ſolùm naturales tẽperaturas,
ſed etiam lõga acquiſitas cõſuetudine ſequitur. Siccita-
D tis ſignũ eſt ſi corpus difficiliter moueatur, ſqualidúm
que ac ſiccum ab exſiccãtibus fiat. Humida verò tempe-
ries in cæteris quidem eſt ſimilis temperatæ: ſed tamen
eſt mollior, & maiore carnis copia referta, atque ab ea
ſeparari mollities non poteſt: ſicut etiã craſſitudo, quæ
non modò innatam temperaturam, ſed eam etiam quæ
ex longa conſuetudine contracta ſit, comitatur. Pro-
prium verò humiditatis ſignum eſt, corpus ab hume-
ctantibus grauari. Quæ verò calida & ſicca eſt, hirſuta
maximè eſt: capilli in capite celerrimè naſcũtur, iidém
E que nigri, & iuuenili ætate copioſi. Temporis verò pro-
greſſu caluitium conſequitur. Venæ amplæ ſunt, veluti
etiam arteriæ tum magnæ ſunt, tum verò etiam pulſant
vehementiſſimé: totum præterea corpus robuſtum, ar-
ticulatum, muſculoſum, & expers pinguedinis eſt. Cu-
tis verò durior eſt atque nigrior. Quum verò temperies
frigida atque humida ſit, pectus erit omnino perãguſtũ,
totúmque corpus pilis vacans, cutis tenera atque alba,
capilli ſubuſi, & præſertim in iuuentute: quúmque ſe-
nectus aduenerit, caluitium non ſequitur. Huiuſmodi
F autem homines ſtatim timidi, puſillanimes ſegnéſque
ſunt, venáſque latentes habent, craſſi ſunt & pingues, &
femoribus & muſculis nõ aſpectabilibus ſunt: itémque
inarticulati ſunt & bleſi. Sique frigiditas & humiditas
magis aucta fuerit, color vnà cum capillis rufus erit: ſi
verò plurimum augeatur, liueſcit. Calida verò atque hu
mida temperies mollior eſt, & plus carnis habet quàm
optima temperatura: quum verò plurimum aucta fuerit,
ſtatim morbis putridis corripitur. Quum autem paulo
humidior eſt, multóque calidior, tum ea præditi & pau-
G lo molliores ſunt, & plus carnis habent quàm tempe-
rati: hiſpidiores verò non paulo, nec paulo ſunt tangen-
tibus calidiores. Si verò frigiditas & ſiccitas æquè au-
geantur, corpus ſuapte natura erit gracile, non muſculo-
ſum, nec articulatum, nec coloratum, & pilis vacans, ta-
ctuíque frigidum apparebit. Pinguedo tamen, licet gra-
ciles ſint, carni inſperſa erit. Capillorũ color pro portio
ne frigiditati reſpondebit. Quantum verò ad animi
mores pertinet, puſillanimes, timidi, & triſtes erunt: &
&(vt ſummatim dicam) in tẽperaturis cõiungatis quali-
H tatis exuperantis ſigna, cæterarum ſignis ſemper præſta
bunt.

De capitis formatione, Cap. XLV.

PAruum autem caput prauæ cerebri conſtitutionis
proprium indicium eſt: magnũ verò non neceſſariò

bonæ eſt indiciũ. Sed ſi ob innatæ facultatis robur; quæ bonam multámque materiam effecerit, hoc eueniat, bonum ſignum erit: ſi verò ob ſolius materiæ copiam, non item bonum. Sed hæc diſtinguenda ſunt ex forma & ex iis quæ inde oriuntur: atque ex forma quidem, ſi concinna ſit: (hoc enim ſemper bonum eſt ſignum) ex iis verò quæ oriuntur à capite, ſi optimè ſint affecta, ſique neruea ipſorum pars bene alatur, robuſtáque ſit, ſi denique oculi acriter aſpiciant. Capita autem acuminata mancam habẽt circa frontem aut occiput, aut vltra debitum auctam eminentiam. Ita plerunque fit vt quemadmodum magnum caput, ſic etiam ea quæ ſunt huiuſmodi, vitioſa cõperiamus: & tamen quandoque nonnulla ex iis, quum virtus efformans valida ſit, bona inueniuntur.

Temperaturæ cerebri ſigna, Cap. XLVI.

TEmperatum cerebrum actiones animi habebit moderatas, & excremẽta itidẽ moderata, minimé que ab omnib⁹ externis rebus offendetur. Qui hoc præditi ſunt, capillos in infantia ſubrufos, in pueritia ſubflauos, in perfecta ætate flauos, & medios inter exquiſitè criſpos & ſimplices habet, nec facilè caluefcunt. Si cerebrũ calidius temperato ſit, omnia ea quæ circa caput ſunt, rubicundiora & calidiora erunt, venæque in oculis apparebunt, iiſque in lucem editis capilli ſtatim in capite naſcẽtur. Qui verò multo calidiores ſunt, iis capilli nigri, & robuſti, & criſpi, in primiſque non multum ſubflaui: deinde verò nigri fiunt, & quum ætate procedunt, caluitio afficiũtur. Horum pauca ſunt excrementa, quum valetudine quæ vitio & culpa omni vacet, perfruuntur. Caput iis impletur, grauatúrque à cibis potionibúſque calefacientibus: itémque odoribus, & rebus foris incidentibus. Modicus ſomnus atque is non profundus huiuſmodi naturis ſatis eſt. Frigidioris porro quàm par eſt cerebri notæ ſunt, magna excrementorum copia per meatus peculiares manãtium, capilli recti, rufi, ac ſtabiles, facíléque à frigidis cauſis lædi, deſtillationibúſque atque grauedinibus continenter corripi, venáſque oculorum non apparẽre, & ad ſomnum ferme procliuiores eſſe. Siccioris autem cerebri ſigna ſunt, ſi nihil excrementorum in meatibus fluit, ſi ſenſus acres ſint, ſi vigilantes, ſi capillos robuſtiores, & celerrimè exorientes: quúmq; orti fuerint, potius criſpos habeant. Hi verò citò calui fiunt. Humidioris verò cerebri, capilli plani, nulla caluities, ſenſus obtuſi ſunt, excrementorum copia redũdat, ſomnus multus & profundus. Qui calido ſiccóque cerebro ſunt, ii carent excrementis, ſenſibus ſunt exquiſitis, & vigilantiſſimi, & celeriter caluefcunt: & tamen capilli in eis primo quoque ortu celerrimè naſcuntur, & optimè nutriuntur: nigro criſpóque capillo ſunt: caput tangenti calidum eſt: rubri verò ſunt ad vigentem ætatem vſque. Vbi verò humiditas acceſſerit caliditati, & vtraque mediocritatem paululum excedat, tum & bonus color & calor adeſt, venæque in oculis magnæ videntur: excrementa plura ſunt, & mediocriter cocta, capilli recti ſubflauíque, nec facilè caluitium patiuntur. Caput verò impletur atque aggrauatur calefacientibus: quúmq; humor & calor plurimum increuerint, morboſum caput redditur, ac facilè à calefacientibus & humectantibus læditur. Eiuſmodi tamen diu vigilare non poſſunt, neque ſenſus exquiſitos habent. Frigidæ verò ſimúlque ſiccæ cerebri temperaturæ, frigidum & coloris expers caput efficiunt: quíque hac natura præditi ſunt, venas in oculis non habent. A frigidis cauſis ſtatim offenduntur, ex quo fit vt inæquali valetudine fruantur: ſenſus in iuuentute exquiſiti ſunt, & culpa omnino vacãt: at progreſſu temporis, celeriter cõtabeſcunt: atque (vt vno verbo complectar) quantum ad totum caput pertinet, citò feneſcunt. His in lucem editis capilli vix prodeunt: atque ii quidem non aluntur, flauíque ſunt. Humida verò & frigida cerebri natura facit ſoporoſos, ſomniculoſos, & ſenſibus obtuſos: itémque capita excrementis redundantia, frigori & repletioni opportuna, & deſtillationib⁹ ac grauedinibus obnoxia: hi tamen non caluefiunt.

Ventriculi temperaturæ ſigna, Cap. XLVII.

VEntriculi qui natura ſiccior ſit, notæ ſunt, ſi celeriter ſitibundi fiant, paucáque eis potio ſufficiat, largiore grauentur, fluctuationibus infeſtẽtur, aut quod redundat ſuperfluitet, cibiſque ſiccioribus delectentur. Humidior natura ventriculus cognoſcitur, ſi eo præditi, ſiti non afficiantur, & copioſiorem humorem ſine moleſtia ferant, & cibis gaudeant humidioribus. Calidiorem atteſtantur hæc, vt eo præditi melius concoquant quàm appetant, & dura potius, & item ea quæ immutari difficulter poſſunt: cibis præterea potionibúſque calidioribus oblectentur; neque à frigidis, niſi immodicè eis vtantur, noxam vllam percipiant. Ventriculus autem natura frigidior ad appetendum quidem valet, ad concoquendum verò non itẽ; præſertim verò ſi edulia quæ difficulter immutantur, quæque frigida ſunt, aſſumpſerit. ſtatim enim in ea coaceſcunt. Itémque frigidis quidem gaudet, ſed tamen ab eorum vſu nimio læditur. Intemperies autem ventriculi ex morbo contractæ, ab iis quæ ei natura inſitæ ſunt, differunt, quòd contraria, non autem ſimilia expetant. Ventriculus ergo qui probè concoquit, temperatus eſt: qui nõ concoquit, intemperatus. Si ructus nidoroſos & fumeos edat, immoderatum & igneum eius calorem eſſe indicabit: ſi acidos, contrarium. Si verò cibos concoctu difficiles conficiat, immoderatum: ſi verò illos non concoquat; piſces verò cõcoquat, imbecillum. Hoc autem vtrum ex humore aliunde confluente accidat nécne, conſiderandũ eſt. nam pituitoſi acidum, bilioſi nidoroſum, & graueolens, aut alias extraneas qualitates eructant: communia verò ſymptomata, nauſeæ ſunt. Sed ſi vitioſi humores in cauo ſpatio ventriculi ſupernatent, euomuntur, qui verò in corpore ventriculi ſunt, & eius tunicis continentur, fruſtra nauſeis vomitu vacantibus turbabuntur.

Pulmonis ſigna, Cap. XLVIII.

NOn ſolùm ventriculus ſitim adfert atque aufert, frigidæque ac calidæ potionis cupiditatem inuehit; ſed etiam viſcera quæ thorace continentur: & tamẽ quum bibunt, non ſtatim ſitis ſedatur, ac frigida potio ſitim eorum magis quàm valdè calida reſtinguit. Aër quoque frigidus inſpiratus eos refrigerat, quum eos quibus vẽtriculus ſitim affert, nihil leuet. Qui verò contrà ſunt affecti, à frigida inſpiratione moleſtia manifeſta ſenſibus afficiũtur: eſtque hoc maximũ frigidi pulmonis indiciũ: atq; etiã pituitã ſcreatu cũ tuſſi reiiciũt. Sicci pulmones excrementis & pituita carent, quemadmodum humidi redundant excrementis, & obſcuram atque raucam vocem faciunt: quúmque vehementius aut acutiùs loqui ſtudent, tunc intercidunt excrementa.

Temperaturæ cordis notæ, Cap. XLIX.

COrdis calidioris ſigna ſunt magnitudo reſpirationis, pulſus velox & frequens, audacia, & furibunda temeritas, thorax hirſutus, ac præſertim pectus, & quæ præcordiis ſunt propinqua, magnáque ex parte totum corpus calidũ eſt, niſi iecur magnopere obſtet. Thoracis quoq; amplitudo caliditatẽ cordis arguit, niſi etiam tũc cerebrum valde reſiſtat. Cor verò frigidius, pulſus mediocribus minores habet: quíque tali ſunt corde, & timidi, & puſilli animi, & ſegnes ſuapte natura ſunt, pectúſque glabrum habent. Siccior cordis natura pulſus duros facit, iram nõ ſubitam, ſed agreſtem, & quæ ſedari difficulter poſſit, excitat: plerũque autem niſi iecur repugnet, vniuerſum corpus eſt calidius. Humidius cor eſſe teſtantur pulſus molles, & mores ad iram quæ placari facilè queat, procliues, totúmq; corpus, niſi hepatis partes cõtrà faciant, humidi⁹. Calidum & ſiccum eſſe cor oſtendunt pulſus duri, & magni, & veloces, & frequentes, & reſpiratio itidem magna, & velox, & frequens. Quibus huiuſmodi cor ineſt, maximè omnium hirſutum pectus habent, atque præcordia. Ad actiones prompti, iracundi, temerarii, & tyrannicis moribus præditi ſunt: in iram verò quæ non facilè ſedatur, præcipites ruunt. Si verò vnà cum calore humiditas ſuperauerit, hi minus quàm qui ſuprà cõmemorati ſunt, hirſuti erunt: porro ad actiones impigri: neque in eis eſt agreſtis animus, ſed tamen ad iram magis pronus: pulſus verò magni, molléſque, & veloces, & frequentes. Quũ verò humidius frigidiúſque cor eſt, pulſus molles ſunt: mores verò huiuſmodi vt puſilli animi, timidi, & ſegnes ſint, & minimè furibundi, ſicut etiam ad iram non ſunt

procliues.Frigidioris verò ſicciorìſque cordis,pulſus duriores,exiguique ſunt : quique ita ſunt, minimè omnium ſunt iracundi:vbi verò iraſcuntur , iram diu retinent,eorúmque minimè omnium hirſuta ſunt pectora.

Iecoris temperaturæ dignotio, Cap. L.

CAlidioris hepatis notæ ſunt venæ amplæ , flauæ bilis maior copia,in ætate verò conſiſtēti etiam atræ:ſanguis calidior , & ob hanc ipſam cauſam totum quoque corpus,niſi cor obſtiterit,vēter & præcordia hirſuta.Frigidius iecur oſtendunt venæ anguſtæ , pituita copioſior, ſanguiſque & totus habitus corporis frigidior , niſi quid ei caloris à corde impertiatur: præcordia nuda pilis,itémque venter.Siccioris ſigna ſunt ſanguis craſſior, & minor eius copia,venæ duriores , & totus corporis habitus ſiccior : humidioris ſigna ſunt ſanguis copioſior & humidus,venæ molliores,atque ita vniuerſum corpus, niſi cor contrà repugnet. Calidi verò ſiccíque ſigna ſunt præcordia maximè hirſuta,ſanguis craſſior, & ſimul etiā minor eius copia: amara bilis plurima, in ſtatu verò etiam atra: venæ amplæ duræque , & ita quoque corpus vniuerſum calidum & ſiccum. Calor enim qui manat à corde,frigus quod ab hepate exiſtit, non ſecus quàm frigus calorem poteſt vincere:at ſiccitas ab humidiore corde ad contrarium traduci non poteſt.Perſpicuum autem eſt, ſi vtriuſque principii temperaturæ in vnum conueniant , totum corpus conuenienter illis exquiſitè affici . Humidum ſimul & calidum hepar habet præcordia minus hirſuta quàm quod calidum ſiccúmque eſt: itémque multum ſanguinis,latas venas,habitúmque humidum & calidum obtinet,niſi cor obſiſtat.Si verò vtriuſque qualitatibus naturæ modū magis quàm par eſt,excedat, ſtatim in eos morbos incidit quos putredo & malitia humorum procreāt: ac tum quidē magis ſi humiditas plurimū ſit aucta:calor verò perexiguus,& vitioſi etiā humores fiunt.Humidi & frigidi ſigna ſunt glabra præcordia:ſanguis autem magis pituitoſus vnà cum venarum anguſtia redditur:totū præterea corpus eodem modo eſt affectum,niſi à corde ad cōtrarium habitum perducatur.Frigidum verò ſimul atque ſiccum iecur parum ſanguinis gignit , venas anguſtiores & corpus reddit frigidius, niſi cor hoc etiam loco dominetur.

Calidioris,ſiccioris,atque humidioris intemperiei corporis correctio, Cap. LI.

QVum in calida intemperie bilioſum excrementum redundet,ſi per inferiora deſcendat, perſpicuum eſt nihil eſſe molliendum:ſi verò ad ventrem feratur ſuperiorem,euacuādum eſſe vomitu,qui poſt exercitationē, ante cibum,aquæ potu cieatur.Eos verò qui ita ſunt affecti, præſtat exerceri,neque veloci & concitata exercitatione, ſed tardiore ac molliore. Quibuſdam verò qui ad modū calidi ſunt,nihil exercitatione opus eſt:ſed ſufficit deambulatio,& balneum,atque ii etiā balneis poſt cibum delectātur.Quibꝰ verò ſiccitas adiūcta eſt, iis opus eſt victu humectante ex cibis huiuſmodi , balneiſque,& exercitationum concitatarum & multarum abſtinentia : ex quo conficitur vt æſtiuo tēpore & citius, & à cibo rurſus ſint lauandi:quod humidum eſt,& frigida potio,his prodeſt. Siccis naturis maximè aduerſa eſt venus : cauere autem præcipuè debent laſſitudines,æſtus,ſolicitudines,vigilias. Humidæ natura temperaturæ in pueritia morbis quos defluxiones,& plenitudines , quóſque deinde humorum corruptelæ pariunt,ſunt obnoxiæ, quibus quidem ſit rebus vt eis pluribus exercitationibus & exquiſita ventriculi concoctione opus ſit . Quocirca huiuſmodi naturæ ex bina & terna ante cibum lotione , & ex balneorum naturalium vſu maximum fructum ferent : ne verò defluxionibus infeſtentur , proſpiciendum eſt: id quod lauacris multis ante cibum,exercitationibus,vrinæque & alui excretione conficietur.Nihil etiam prohibet apophlegmatiſmis interdum vti,& etiam purgationibus : itémque cibis boni ſucci,& vino quod vrinæ ciendæ ſit vtantur.

Intemperiei frigidæ correctio, Cap. LII.

FRigidæ intemperiei tres ſunt differentiæ, quarū peſſima eſt ſicca.Nam quod progreſſu temporis ſeneſcētibus contingit,id ipſum iis qui ea temperatura ſunt , ab
A initio ineſt: ergo humectandi calefaciendíque ſunt : Id fiet exercitationibus moderatis,humidis , calidiſque alimentis,vini calidioris potu,& ſomnis etiam pluribus : in quo danda nobis opera eſt vt excrementa quæ quotidie fiunt in corpore,vacuentur omnia . Concubitus omnes ſicciores lædit,eos verò præcipuè qui præterquam quòd ſicci ſint,frigidi etiam ſunt:ſolis verò calidis & humidis eſt innoxius. Iam verò temperaturæ quæ humidæ & frigidæ ſunt,vitioſæ ſunt,corripiuntúrque à morbis iis qui defluxionibus accepti referuntur : hos iuuat balnei
B abſtinentia & multa exercitatio , victúſque tenuior, itémque calida mediocriter inunctio.Qui verò natura frigidiores, mediocritérque ſicci & humidi ſunt,eorum calor excitādus & confirmandus eſt. In totius autem victus ratione conſtituenda, victus qui inter humidum & ſiccum medius ſit interiectus deligatur.

Curatio ſiccæ intemperiei ventriculi quæ velut exemplum reliquarum curandarum proponitur, Cap. LIII.

INtemperies ſicca eſt vel quum ſolida ſubſtantia
C partium ſimilium inter ſe ſit ſiccior, quæ quidem eſt eiuſmodi vt ei adhiberi medicina nō poſſit,vel quum propria humiditas,vnde partes nutriuntur, omnino conſumpta eſt.Ea autem continetur in omnibus animalis partibus,ceu ros quidam per eas ſparſa,quam inſerere particulis ſine alimento non poſſumus : quam ob rem difficillima eſt huiuſmodi affectionum curatio: alia verò ſiccitas eſt , quæ in exilibus arteriis veniſque conſiſtit.Huiuſmodi ſiccitates curare oportet alimento humectante, ſingulas particulas ſimiles inter ſe propria humiditate
D implēdo.Balneum ergo tēperatū cōuenit,in quo diutiꝰ morari ægrotum decet: à balneo verò lac aſininum recens mulctum,cuique mellis tepidi modicum ſit adiectum , nulla mora interpoſita dandum eſt: hominémque ita ad ſecundam vſque lauationem quieſcere permittemus, tum modicè fricabimus,& pinguiter, ſi vtique lac quod datum fuerit iam ad vnguem confecerit: id quod tum ex ructibus,tum ex ventriculi mole coniicere licebit. Moderatū verò temporis interuallum inter primam & ſecundam lauationem erit,ſi quatuor aut quinque horarum
E æquinoctalium ſpatium intercedat, ſi modò lauare tertiò paras: ſin minus,plurimum. Quinetiam poſt vnamquanque lauationem oleo hominem priuſquā ſe veſtiat , vngemus. Si verò lacte oblectetur,id etiam poſt ſecundam lauationem dabis:ſin aliter,ptiſſanam diligenter coctam,aut alicam ptiſſanæ modo confectam : deinde verò vbi rurſus quieuerit,ad tertiam lauationem,aut illico ad cœnam eſt ducēdus.Eſto autem ei paratus panis diligenter cōfectus, in furno coctus,purúſque:obſonium ex piſcibus ſaxatilibus,aut ex albo iure aſellus:&(vt paucis alimenti ſummā
F complectar)ſit coctu facile, & nutriēs,miniméque glutinoſum,& excremento vacans.Potus eſto vinū aquoſum, albúmque purum,& quod minimam ſuſtineat aquæ miſtionem,quódque leuiter adſtringat:hæcque eſt maximæ ſiccitatis curatio. Modicæ verò ſiccitates non tam exquiſitum victum poſtulant,ſed pleniore cibo vti poſſunt. Ponamus ergo nunc ſiccitatem ſuperiori parem,ſed ſit ei cōiuncta frigiditas:ſanè iis quæ dicta ſunt, calefacientium materiam miſcebimus,& cæteris addemꝰ: ergo lacti mel copioſius addetur,& vinum minus aquoſum quàm prius
G dabimus.Quinetiam ipſa quoque eſculenta calidiora,idque non ſolùm naturalibus ipſorum temperaturis , ſed etiam recens acquiſitis qualitatibus exhibēda erunt. Nardino etiam vnguento, aut maſtichino aſſiduè vngemus. Si verò cum ſiccitate multa ſit coniuncta frigiditas, primùm ipſam grauiſſimā, & ad corrigendum difficillimā exiſtimabis:iiſdem verò vtendum eſt, itémque melle per ſe deſpumato:vinum eligendum eſt antiquius.Optimum autem his omnibus medicamentum eſt quo picatores continenter vtuntur,eóque venter illinendus eſt, & calidum
H etiamnum auferendum.His etiam prodeſt boni habitus puellus vnà dormiens,ſic vt abdomen ſemper contingat:deinceps verò ſiccitati iuncta caliditas eſto mediocris.In eiuſmodi intemperie primam victus inſtitutionē ſeruabimus,vt mel prorſus non guſtetur, vinúmque mi-

nimè vetuſtum exhibeatur:cibos verò tepētes & lacteos offeremus,ventriculúmque omphacino & melino vngemus. Hos autem vehementius refrigerare periculoſum eſt, quum huiuſmodi conſtitutio quodammodo febris naturam,quum calor abundarit, imitatur. Rurſus itaque proponamus intemperiem calidam exuperare, huicque humiditatem eſſe coniunctam:hanc intemperiem minore metu aquæ frigidæ potione curabimus: huic accommodatus eſt ciborum adſtringentium vſus qui tamen citra calorem auſteri ſint: humidæ verò intemperiei ſi ſola conſiſtat, cibi exſiccantes, ita vt nō calefaciant nec refrigerent,itémque cōſuetæ potionis parcitas valde auxiliantur:intemperiei verò quæ cū frigiditate eſt coniuncta,optima remedia ſunt acria omnia,quibus admiſceantur adſtringentia,ſed quæ non manifeſtè refrigerent: optima etiam his eſt exigua potio,eáque vini egregiè calefacientis.Atque hæ quidem ſunt earum intemperierum quæ in qualitatibus conſiſtunt curationes.Quoniam verò perſæpe in ipſo ſinu ventriculi contentus humor, aut in ipſas ventriculi tunicas impactus,intemperies creat,operæpretium erit de his etiam loqui. Ergo prior affectio, ſi ſemel conſtiterit, vomitu expurgata facilè quieſcit : ſin rurſus ex alia parte quadā,vel aliis particulis humor cōfluxerit, exquiſita dignotione opus eſt, curatio verò ſtatim ſubſequetur. Vniuerſam enim curationem parti affectæ debemus accommodare,cura adhibita ne particulæ quæ recipiunt ea quæ confluunt,facilè admittant. Fiet autem hoc adſtringentibus & iis quæ totum corpus ad bonam habitudinem perducunt. Vitioſus autem ſuccus qui in vētriculi tunicis eſt receptus, curatur modicè purgantibus medicamentis,vt eſt aloë, & picra medicamentum quod ex ea componitur.Sed quibus lenta pituita ventriculo infixa eſt,iis prius exhibenda ſunt quæcunque ipſam diſſecent,deinde purgandum:ſi ad vomēdum ſint idonei, vomitus ex radiculis cieatur.Si verò nec lētus nec craſſus hūmor ſit,vtriq; ſatis erit ex ptiſſanæ cremore vomere,itémque ex mulſa:bibēdus verò etiā abſinthii ſuccꝰ ex mulſa. Reliquarum verò partium intemperies ſimiliter iis quas propoſuimus, humores ad meatus idoneos deducendo, ſanabuntur.Si verò particula neque cauitatē neque ſenſibilem meatum habeat, euaporationibus & ſudoribus redundantes humores vel ichores qui in ipſa ſunt,veluti ſi ſpiritus flatulentus eſſet id quod continetur,euacuare nos oportet.

SEXTI LIBRI ARGVMENTVM.

In ſexto traduntur ſigna & curationes febrium,ſymptomatúmque,& inibi etiam de animi defectione,ſyncopa, dolore,fame,appetitu proſtrato,nimia fame,nauſea,vomitu,canina appetentia,vigiliis,graui ſapore,colliquatione & ſiti,verba fiunt.

LIBRI SEXTI CAPITA.

Signa critica in principio apparentia mala eſſe, Cap. I.
Quando optimam criſin factam cognoſcamus, Cap. II.
Quomodo futura criſis prænoſcenda ſit, Cap. III.
De ſignis quæ ab vrina ſumuntur, Cap. IIII.
De ſputis, Cap. V.
De febribus ephemeris, Cap. VI.
De putridarum febrium notis, Cap. VII.
Curatio febrium putridarum, Cap. VIII.
Signa tertianæ, Cap. IX.
Tertianæ curatio, Cap. X.
Tertianæ nothæ curatio, Cap. XI.
Quartanarum cognitio, Cap. XII.
Quartanæ curatio, Cap. XIII.
Quotidianæ febris ſigna, Cap. XIIII.
Quotidianæ curatio, Cap. XV.
Febrium continuarum indicia, Cap. XVI.
Continuarum febrium curatio, Cap. XVII.
Ardentium febrium ſigna, Cap. XVIII.
Ardentium curatio, Cap. XIX.
Febriū quæ ex affectione eryſipelas referente originē trahunt curatio, Cap. XX.
Hecticarum febrium cognitio, Cap. XXI.
Hecticarum febrium curatio, Cap. XXII.
De ſemitertianis, Cap. XXIII.
De morbis publicis, Cap. XXIIII.
De peſtilentia,ex Rufo, Cap. XXV.
De iis qui ob crudorum humorum copiam in ſyncopen cadunt, Cap. XXVI.
De iis qui ob tenues humores animi defectione tentantur, Cap. XXVII.
De aliis cauſis ex quibus ſyncopæ oriuntur, Cap. XXVIII.
De dolore, Cap. XXIX.
De colliquatione, Cap. XXX.
De vigiliis in febribus, Cap. XXXI.
De iiſdem, Cap. XXXII.
De graui ſapore, Cap. XXXIII.
De canina appetentia, Cap. XXXIIII.
De cibi faſtidio, Cap. XXXV.
De fame ingenti, Cap. XXXVI.
De ſiti immodica, Cap. XXXVII.
De ſiti Philumeni, Cap. XXXVIII.
Diſcoridæ catapotium ad ſitim, Cap. XXXIX.
De nauſea, Cap. XL.
Ex Philumeno vomitionis bilis curatio, Cap. XLI.
De ſingultu,ex Galeno, Cap. XLII.
Linguæ aſperæ curatio, Cap. XLIII.
Curatio exulcerationis quæ os ſacrum exercet, Cap. XLIIII.
De animi defectione ex inanitionibus, Cap. XLV.
Si anima deficiat ob plenitudinem, Cap. XLVI.
Curatio ad ſanguinis deſtillationem, Cap. XLVII.

Signa critica quæ apparent in principio praua eſſe, Cap. I,

SIGNA concoctionis nunquam malè apparent:critica verò ſigna quandoque malè apparent.nam neque in principio, neque in incremento, neque in ſtatu ea debent apparere.

Quomodo optimam criſin factam cognoſcamus, Cap. II.

SI ægrotus febri ſit per criſin leuatus, aliiſque accidentibus liberatus, coloratiórque pro ratione euacuationis euaſerit pulſuſq; vires acquiſiuerit, ipſeq; ad ſurgēdū, ſéque erigendum ſit robuſtior, ea optima criſis eſt: ſiquid horū deſit, tantum ab optima aberit quanta fuerit vis eius quod deeſt.

Quomodo futura criſis prænoſcenda ſit, Cap. III.

SI acceſſiones intendantur & anticipent, fiántque multo vehementiores,& tertio quoque die inuadāt, morbum breui iudicatum iri declarant: ſin autem lentè moueantur, eadémq; hora inuadāt,& quotidie affligāt, longiore poſt tempore criſin fore ſignificant. Iis etiam qui cum vehementibus rigoribus febri iactantur, morbus ſolui non poteſt priuſquam rigores leniantur, atque etiā niſi rigor ſe remittat, morbus ad ſtatum peruenire non poterit, atque ita multo minus ipſius ſperanda eſt declinatio.

De ſignis quæ ab vrina ſumuntur, Cap. IIII.

VRina optima eſt quæ ſanorum vrinæ ſimillima eſt: huiuſmodi eſt quæ ſubrufa & ſubflaua cernitur:hæc enim ſtatim craſſitiem moderatam habet. Etenim quum tres ſint turbidarum vrinarum differentiæ, vt vel excretæ tales paulo pòſt ſubſidant, vel conſimiles maneant perpetuò, vel puræ excernātur, deinde fiant turbidæ:quæ tertio loco dictæ ſunt, malæ ſunt:benignæ verò ſunt primæ: in medio vtrarumque ſecundæ ſtatuuntur. Summè cruda eſt ea quæ ad vnguem aquoſa eſt, vtpote quæ ſymptoma ſit deſperatæ venoſi generis concoctionis. Quum verò vrina celeriter deſcenderit, morbus cui diabetæ nomē eſt, oritur. Sed hæc vrinarum crudarum eſt deterrima: deinde verò ea quæ alba & tenuis eſt, aquæ inſtar :his vicina eſt alia vrina quæ in pleriſque morbis colorem vt vinū abundè habere videatur:hāc ſequitur ſubpallida: quæ verò pallida eſt, iam etiam erit ſubrufa, eáque iam concoquitur quantum ad colorem pertinet : háncque craſſitie tantum à diluta recedere oportet, ſi concoqui rectè debeat, quantum etiam colore abeſt. Quòd ſi colorem qui ei ſecundum naturam ineſt, planè ſeruarit, ſubſidēs verò, album, leue, æquale,& copioſum fiat, exquiſitæ quidem concoctionis erit indicium, ſed plus crudi humoris expurgari ſignificabit:ſi verò craſſa mediocriter fuerit, & habeat quædam ſubſidentia, ea non concocta erit omnino. Si enim ſubſidētia parti farinæ craſſioris, aut laminis, aut furfuri ſimilia fuerint, præterquam quòd omnem huiuſmodi vrinam incōcoctā eſſe, mortis etiam imminere periculum oſtendunt. Quæ verò boni coloris vrina eſt,& ſimul etiam habet ſubſidentia lenia, atque alba, & æqualia, aut nebulis quibuſdam ſimilia, aut ſuſpenſa, ea eſt omnium probatiſſima: primæque tribuuntur ei in qua eiuſmodi ſubſidentia videntur:ſecundæ verò ei in qua ſuſpenſa cernuntur:tertiæ porro ei in qua nebulæ ſunt:& denique ea quæ in vrinis probè innatant, quo inferius ſubſident, eo ſunt præſtantiora.

De ſputis, Cap. V.

SPuta quæ ſubflaua, ſubrufa, ſubſpumea,& tenuia ſunt, ſolius cruditatis ſunt notæ : malum verò nullum inſignius denotant. Quæ verò ſincerè flaua, rufáque ſunt, ac ſpumea, ſuntque viridia, glutinoſa,& rotunda, mala ſunt: quibus etiam deteriora ſunt nigra. nam præter ſanguinē quicunque alius humor ſuperauerit, affectionem prauam oſtendit à colore inflammato ducentem originē. Cruēta igitur, pituitoſaq; ſputa, mediocria ſunt:flauæ autem vel atræ bilis, difficilia. Cæterùm quomodo educatur primùm conſiderandum eſt.nam ſi facilè excreentur, ea bona eſſe perſpicuum eſt:ſin ſecus, praua. perfectam námque concoctionem indicat ſputum quum leue, album, & æquale eſt, ſubſidétque neque humidū neque ſubcraſſum. Omnimodæ verò cruditatis ſignum eſt ſi nihil omnino expuatur:ſi verò ſpuatur, ſed tenue illud ſit, imbecillæ coctionis eſt indicium:quòd ſi parum ſit, rufum, aut flauum, nō bonum erit:ſi liuidum,& æruginoſum, vel nigrum, ſummè pernicioſum erit.

De febribus ephemeris, Cap. VI.

FEbrium diariarum proprium & inſeparabile ſignum eſt, vrinarum in primo die concoctio, & caloris ſuauitas. Poſt primam verò febris ſolutionem, certiorem earū cognitionem habebis. in hac enim motus arteriarum ei motui qui fuit in ſecunda valetudine eſt omnino ſimilis, quum nulla ex aliis febribus ad naturalem ſtatum reuertatur:maximum quoque indicium eſt quum æger facilè fert. His febribus opportuni ſunt in quorū corpore quod tranſpirat, non halituoſum, ſed acre, ac veluti fumoſum eſt:huiuſmodi ſunt quorum calida eſt natura, atque ſicca, & ad ſummā bilioſi: qui igitur ex laſſitudine in febrim inciderunt, pinguiter & molliter ſunt perfricandi, & ad balneum ducendi. Qui ex ſiccitate, minus fricandi ſunt illi quidem, ſed lauādi ſunt liberalius: qui ex curis, mœroribus, vigiliis, atque ira febricitant, non ſæpe lauandi, ſed multo oleo tepido, cui minimè adſtringens vis inſit, fricandi paululum,& ex conſuetudine lauandi: qui verò ex vſtione febricitant, protinus ab initio refrigerantibus curandi ſunt,& crebrius lauandi:minimè tamen eis largo oleo & frictione eſt opus. Sint autem refrigerantia roſaceum,& omphacinum ſalis expers:eadem verò refrigerātia ſincipiti vehementer oportet infundere, & quum febris inclinauerit, lauare. Siquis verò ex frigore febrim cōtraxerit, is etiam in declinatione lauādus erit: ſi verò febri,& deſtillatione, grauedinéque vexetur, priuſquā hæc concocta ſint, lauandus non eſt : at qui propter vſtionem febricitant, ii vel quum hæc adſint, lauari debebunt. A balneo verò amborum capita iiſdem madefaciēda ſunt: atque eorum quidem quibus vſtio febrim attulit, refrigerantibus:iis verò quibus frigus, calefacientibus, quæ ſint mediocria, quale eſt irinū & nardinum vnguētum. Quibus verò meatuum conſtipatio febrem excitauit, iis balnea dulcium aquarum & temperatarum conueniunt:tum frictio rarefaciens,& exercitationes,& victus ſuccis dulcibus procreandis idoneus. Qui verò ob inediam febri correpti ſunt, eos vbi prima acceſſio remiſerit, in balneū perduces,& plurimo oleo tepente perfundes, tum mitiſſimè fricabis, & diutiſſimè in calida ſolii aqua detinebis: ſimulatque exierint, ſéque recollegerint, in balneum introducendi ſunt, deinde aqua calida potui danda, mox ptiſanæ cremor offerendus, quandoque etiam lactuca,& piſces qui molli carne ſunt, ex albo iure. Omnium autem communis victus ſpecies eſto quæ boni ſucci ſit, & quæ facilè concoquatur,& quæ nuſquam meatibus inhæreat. Vinum dandum quod tum aſpectu, tum viribus ſit aquoſum. In primo autem acceſſionis inſultu nonnulla horum quandoque mutanda ſunt in iis in quibus corporis intēperies ad calidum ſiccúmq; conuerſa, febres gignit. Qui verò ex bubonibus febricitant, ii ne medicum quidem interrogant quid facto opus ſit, ſed vlceri à quo excitatus eſt bubo, proſpicientes, vbi acceſſio declinauerit, lauētur: iis vinum circuncidendum eſt donec bubo fuerit ſolutus, ſúntque tenuiore victu nutriendi.

Ex Galeno, de putridarum febrium notis, Cap. VII.

PVtridarum febrium notæ ſunt hæ, vt nulla cauſa euidens præceſſerit, vt neque à rigore febris inceperit, neque ab æſtu, neque frigore vehemēti præcedēti : id quod

non ſecus eſt putridarum febrium proprium quàm etiã pulſuum depreſſio: ſic enim nominant, qum incipiente acceſſione pulſus admodũ exigui & inæquales ſunt, quod quidem eſt huiuſmodi febrium proprium vel maximé. Porro caloris qualitas maxima eſt putridarum febrium nota: ita enim fuliginoſa eſt, vt vel tactum erodat. Maximè verò proprium harum febrium eſt vrinæ cruditas, & obſcura concoctio: magnum verò & notabile concoctionis indicium in vrinis nunquam in hiſce febribus apparet.

Curatio febrium putridarum, Cap. VIII.

ERgo ſi vires eius qui ex putredine febricitat, valentes ſint, mittendus ſtatim ſanguis eſt, ſi cruditas ventris non ſit: ſin vires ſint infirmæ, ætáſve prohibeat, non erit incidenda vena: corpore euacuato, putrida per vrinas, aluum, & ſudores expurganda ſunt: ſin autem ſponte ſua nõnunquam ad ventriculum impetu ferantur, etiam per vomitum, alioqui non ſunt præter naturam irritanda. Materiæ autem deligi debent huiuſmodi quæ non valde calefaciendo & ſiccando prædictas euacuationes perficiant: cuiuſmodi ſunt ptiſanæ cremor, aqua mulſa, oxymel, apomel, & apii radix: ſi aluus non deiicit, clyſtere ex aqua mulſa cum oleo ciebitur. Totum verò corpus priuſquam vacuatum ſit, rarefacere non oportet: vbi fuerit euacuatum, licebit rarefacere medicamento quod tepidum calorem habeat, quale eſt quod ex chamæmelo conficitur. Hoc etiam tempore vinum aquoſum potui datum omnes excretiones mouet, itémque balneum aquæ dulcis temperatum. Verùm quum febris magnitudo obſtet, tum neque vino, neque lauacro, neque vnctione rarefaciente vtendum erit: ſed aqua frigida in his febribus potui data eſt accommodatiſſima, niſi etiam aliquid huius vſum impediat. Ergo ſi omnes vires robuſtæ ſint, febríſq; ardentiſſima, & euidentiſſima ſigna concoctionis appareant, frigidam cum fiducia dabis. Ad hæc verò ſi bonæ habitudinis homo ſit, calidáque & ſicca ſit conſtitutio, etiamſi in frigidam natationem hunc demiſeris, nihil lædes: ſin autem mediocris ſit febris, viréſque inualidæ, vnà cum ſignis concoctionis, & balneum, & vini potio, & omnes vnctiones rarefacientes iis proſunt.

Signa tertianæ, Cap. IX.

TErtiana febris quum ex motu flauæ bilis exoritur, ſtatim ab initio rigorem non paruum infert. Differt autem à rigore quartanæ, quò d pungere & conuulnerare cutim videatur, in quartanis autem acceſſionis ingreſſio vehementiorem perfrictionem habeat: quotidianas verò non rigor præcedit, ſed corpus modò perfrigeratur. In tertiana autem eſt etiam exquiſitus ordo pulſuum, eáque in ſtatu ſitim vehementem affert, atque hominem exurit, & paulo pòſt conſiſtit, calórque per omnes parteis æqualiter diffunditur. Si manum iniicias, primo cõtactu calor copioſus & acer, ac veluti cum vapore quodam elatus, occurrit: ſed paulo pòſt à manu vincitur. Quum verò æger biberit, ſtatim copia vaporis calidi ex cute prodit, quæ ſudores futuros nunciat, vomitus flauæ bilis apparet, aluus ſoluitur, bilioſa per vrinam excernũtur: præterea ad integritatem febris peruenit, vbi tempus acceſſionis non plurium quàm duodecim horarum cõpleuerit. Ergo quæ duodecim horis terminatur, exquiſitam tertianam nominamus: quæ verò diuturniorem acceſſionem habet, eam ſimplici vocabulo tertianam appellamus: at quæ acceſſionem habet longiſſimè productam, & exiguum interuallum intercedit, ea tertiana extenſa nuncupatur.

Tertianæ curatio, Cap. X.

TErtiana febris exquiſita, vtpote quæ à flaua bili procreetur, humectanda & refrigeranda eſt: quódque in ventrem influit, vomitibus: quod ad inferiora vergit, alui excretionibus euacuandum, & item per vrinas atque ſudorem educendum. Aluus igitur mollibus clyſteribus cienda eſt, vrina verò potionibus in quibus apium & anethum maduerint prouocanda: ſique ſigna concoctionis appareant, confidenter abſinthium dabis. Balnea proſunt ex aqua calida potabili, in quibus neque nitrum, neque ſal, neq; ſinapi ſint inſperſa: ſed oleo maximè calido infuſo æger eſt in balneũ ducẽd'. Qui balneis valde oblectãtur, eos etiamſi bis laueris, non errabis: ſi verò ſigna concoctionis morbi ſeſe oſtendant, etiamſi ſæpius laueris, nihil delinques. A vino autem priuſquam morbus concoquatur, omnino abſtinendum: vbi verò concoqui cœperit, tenue, dilutum, & modicum ab initio dandum. Cibi quicunque humectant & refrigerãt, accommodati ſunt. Porro à melle, ſinapi, ſalſamentis atque acribus omnibus, & à vinis natura calidis abſtinere ægrum oportet.

Tertianæ nothæ curatio, Cap. XI.

IN nothis hiſce febribus in initio lauare non expedit, ſed quum iam coctionis ſigna ſe nobis offerant: neque cibus eſt quotidie eſt dandus, ſed alternis diebus ſatis eſt. Quies & fotus præcordiorum, & ſorbitiones concoctu faciles, & clyſteres nõ admodũ molles iuuãt: ſi verò ſanguinis miſſione opus ſit, ne hæc quidem erit omittenda. Sit autem tota victus ratio, non quæ refrigeret humectétque, ſed etiam modus aliquis qui magis calefaciat atque incîdat adhibeatur. Maximè verò conueniet ptiſanæ cremor iniecto pipere, vel hyſſopum, vel origanum, vel ſpicam nardi mulſa aqua infundens, & decoquens potui dabis: itémque alia omnia quibus vrina cieri poteſt, præter ea quæ vehementer calefaciunt & exiccant. Maximè verò poſt ſeptimum diem abſinthii coma danda eſt. Iam oxymel quoque epotum multos iuuit, & nonnulla etiam ex iis quæ aluum leniter ſubducunt. Vomitus autem à cibo iis in quibus hæc febris inueterauerit, vtiliſſimus eſt.

Quartanarum cognitio, Cap. XII.

QVartana febris cum magna refrigeratione inuadit, vt quæ ex frigido humore atræ bilis originem ducat. Calorem verò atque feruorem, ſicut tertiana, non habet: imò verò neque bilis vomitus eã comitatur. Si præterea vrinæ albæ tenuéſque ſint, quartana febris erit. Eximium verò quartanæ indicium fuerit pulſus tardus atque rarus.

Quartanæ curatio, Cap. XIII.

QVi febrem quartanam habent, leuiter tractãdi ſunt, eíſque neque medicamentum vllum vehemens dãdum, neque tentanda vacuatio, ſi non vtique ſanguis redundare videatur, quo caſu ſecanda vena eſt. Victus optimus & minimè inflans inſtituendus, & venter emolliri conſuetis rebus debet. Si nihil hæc proficiant, mollibus clyſteribus in principio, deinde verò acrioribus agetur. Suilla caro ipſis eſt circuncidenda, itémque omnes cibi glutinoſi, quíque tardè permeant: & denique omnes quicunque refrigerant atque humectant. Vinum conuenit quod tenue, albúmque, & modicè calidum eſt. Salſis & ſinapi vti expedit, tum aliquot diebus interpoſitis medicamẽtũ ex tribus piperibus, aut quod dioſpoliticũ dicitur, ſumere. Piper quoque ſolum ex aqua quotidie rectè capitur. Si æger in morbi principio ſit, tenuiore victu alendus eſt: ſtatim verò etiam diuturna quies imperanda, viſceribúſque proſpiciendum eſt per ea quæ molliunt atque relaxant. Poſt verò vtendum erit medicamentis quæ vrinam cient: ſique ſigna coctionis appareant, tum melãcholici humores purgandi ſunt, iíque non ſemel tantùm, ſed etiam perſæpe. Poſt validam verò purgationem, medicamentum quod ex viperis conſtat dandum erit, & item alia quæcunque ad huiuſmodi febres commendantur, inter quæ eſt etiam nobis familiare quod ex cyrenaico ſucco conficitur.

Quotidianæ febris ſigna, Cap. XIIII.

QVotidiana verò febris non ſtatim primo die cum rigore inuadit, ſed tẽporis progreſſu perfrigeratio potius quàm rigor exoritur. Ægrè verò incaleſcit, & incrementum diuturnum habet: ægrotantes tamen nõ exurit, neque multum & crebrò trahere ſpiritum, neque ex ore exufflare, neque frigidam bibere compellit. Pituitoſi vomitus fiunt: quæ verò aluo excernũtur, frigidiora, crudiora, & dilutiora in hiſce febribus inuenies. Sudores primis diebus non emittuntur, neque ad integritatem veniunt. Color eſt ex pallido & albo miſtus: vrinæ tenues & albæ, vel craſſæ, & turbulentæ, & rubræ ſunt.

Quotidianæ curatio, Cap. XV.

QVotidianam curantes oxymelite primis diebus vtimur, itémque iis quæ mouere valenter vrinam poſ-

ſunt. Tota verò ratio victus ad incidendum dirigatur. Circa ſtatum eſt habenda ventriculi, & præſertim oris ipſius ratio: deinde ægris iubendum vt radicula & cibis aſſumptis vomant, & iis quæ vacuant pituitam, vtantur.

Febrium continuarum indicia,

Cap. XVI.

COntinuæ febres ſingulis intermittentibus finitimæ dicuntur: ac tertianæ quidem exquiſitæ, ea quæ exquiſita ardens eſt: quotidianæ, ea quæ ſingulis diebus habet acceſſiones, neque ad integritatem redit: ſic etiam quartanæ, ea quæ quarto accedit die. Exquiſita enim ardens quum alia omnia exquiſitæ tertianæ febris indicia ſeruet, in hoc ſolùm ab illa differt quòd neque cum rigore inuadit, neque ad integritatem redit. Ea quoque quæ ſingulis diebus accenditur, omnia ſigna quotidianarum habet, niſi quòd ad integritatem non peruenit: qua in re ab ipſa quotidiana, quæ ſpecie conſimilis eſt, diſcrepat. Præterea quæ quarto quoque die accedit, neq; ad integritatē ceſſat, eiuſdē generis eſt cū quartana. Eſt ergo febris continua quæ non prius ad integritatem finitur quàm omnino fuerit ſoluta. Quum autem nulla inclinatio appareat, hæc quoque ex ardētiū eſt genere, ſed ex eo quòd illa acuta eſt, differt.

Continuarum febrium curatio,

Cap. XVII.

COntinuarum febrium curatio eſt miſſio ſanguinis vſque ad animi defectionem. Qui ſi non fuerit miſſus, qui eam febrem habent, ad extremum periculum deducuntur. Siquid autem euacuare per venæ ſectionem prohibuerit, aliis vtendum eſt remediis quæ aperiāt, materiæ copiam vacuent, & febriū feruorem leniant. Quum verò ſigna coctionis humorum perſpicias, neque in principe particula inflammatio aliqua aut tumor, œdematis aut ſcirrhi ſpeciem præ ſe ferens fuerit, neque particula aliqua adeò frigida vt noxam ipſa contrahat, audacter aquam frigidā bibendam propinabis, præſertim verò ſi æger eius aſſuetus potioni ſit.

Ardentium febrium cognitio,

Cap. XVIII.

ARdentes febres hæc comitantur, lingua arida, ſciſſa, & nigra, ventriculi morſus, deiectiones pallidæ, ſitis vehemens, vigiliæ, & nonnunquam delirium.

Ardentium curatio, Cap. XIX.

IN febribus ardentibus, ſi perfectè morbus ſolui debet, horum alterutrum faciendum eſt, aut bilioſos humores excerni, aut extingui. Excernuntur autem aut ſudoribus, aut vomitibus, aut per aluum: extinguntur verò frigidæ potione, qua nos febres ardētes ex toto curauimus. Victus autem ardenti laborantibus conuenit nō ex aqua ſola, neque ex ſola mulſa, ſed ex diluta mulſa cocta. nā qui hoc morbo conflictantur, ſola potione ſunt alendi. Balneum verò ardentem febrem habentibus ſolùm conuenit iis qui tumorem inflammationis, aut eryſipelatis ſpeciem referentem nullum habent. ac tum maximè conueniet ſi coctionis ſigna appareant: iis verò qui propter falſum ſuccum ardente febre ſunt correpti, minimè accommodatum eſt: ſed & eos cremore etiam ptiſſanæ nutrire conueniet.

Febrium quæ ex affectione eryſipelas referente originem trahunt, curatio,

Cap. XX.

IN febribus quæ ex affectione quæ eryſipelas refert, exoriuntur, à balneo eſt omnino abſtinendum. Aqua frigida per morbi ſtatum vehemēti (hoc eſt frigidiſſima) vtendum eſt: in principio non item. Sed refrigerantia foris imponūtur: ſique nihil hæc iuuerint, etiam intra corpus ſumere cogentur: eis autem humidæ lactucæ præcipuè conueniunt. Extrinſecus verò ipſe lactucæ ſuccus eſt accommodatus: itémque ſemperuiuum, & reliqua refrigerantia. Hoc autem vt præſtantiſſimo vtimur vel maximé. Humorem alicuius refrigerantis expreſſum in pilam cum portulaca iniicimus, deinde his contuſis exprimimus, váſque in aqua gelida ſtatuentes, quum vſus exigit, parum polentæ tenuis admiſcemus, tum linteum conduplicatum hoc medicamento intinctum extrinſecus præcordiis admouemus, idque diu adhærere non ſinimus, ſed aliud frigidum ſubinde adhibemus. Cæterùm huic medicamento quandoque omphacinum aut roſaceum oleum admiſcemus.

Hecticarum febrium cognitio,

Cap. XXI.

HEctica febris non ſolùm in humoribus ſpiritúque, ſed etiam in ſolidis partibus conſiſtit. Hæc dolore vacat: quique ea detinentur, ſe omnino nō febricitare exiſtimant. calorem enim non ſentiunt, quum particulæ omnes coporis ſint in eis æqualiter calefactæ. Hecticarum ſunt duo genera: quorum alterum ardentibus febribus magna ex parte ſuperuenit, quod vſqueadeo protrahitur vt tractu temporis madorem corporis cordis, etiamſi copioſus adhuc ſit, cōſumat: alterū genus eſt, quod manente adhuc humore cordis, corpus occupās, inde accenditur. Hæcque eſt vna febrium hecticarū origo nobis expoſita. Reliqua eſt quum ab initio protinus inuadit, primam originem diariis ſimilem ſortita, ex mœrore, ira, & laſſitudine nimia vnà cum exuſtione contracta: atque has febres haud difficulter curabimus. Quæ verò ex ipſis ad marcorem peruenerunt, ſaneſcere nullo pacto poſſunt. Facillimè autem cognoſcūtur: nam eorum oculos cauos præter modum videbis, craſſiorem pituitam ſiccam ipſis inhærētem, ſqualidam affectionem quandam: vitalis flos coloris euanuit: frons ſicca eſt, atque intenta, conniuéntque plerunque, vt dormiturientes: verùm affectio nō ſomnus eſt, ſed quia vigilare non poſſunt. Præterea collapſa ſunt tempora: nam quid porro aliud præter oſſa cutémque ſolam habent? hos ſi nudaueris, & partes ventris inſpexeris, profectò in eis neque inteſtinum, neque viſcera vlla tibi ſupereſſe videbuntur: præcordia verò ſurſum vehementer conuelluntur, cutiſque ipſa eſt ad ſummum reſiccata. Pulſus gracilis, durus, & creber: calor verò primo contactu languidus, paulo pòſt acer, & erodens oſtenditur. Ita fit vt vſque dū aliquid humiditatis ſupereſt, hectica ſola febris ſit: quum verò periclitatur, nequid præterea huiuſce humiditatis reliquum ſit, tum exquiſitus marcor iā effectus eſt.

Hecticarum febrium curatio, Cap. XXII.

QVi febrem hecticam habent, ſtatim ab initio nutriri propter humores erodētes deſiderant: maximum verò remediū eſt victus humidus. Oportet igitur cremore ptiſanæ, & alicæ ſorbitione ægrum nutrire, & panis aliquid addere, eúmque potione, non vehementer ſed moderatè frigida, curare, quum neque inflammatio aliqua, neque humorum ſubeſt putrefactio. Si verò magnam fore noxam coniectura conſequeris, à frigidæ potione abſtinendum eſt, vtendúmque iis remediis quæ extrinſecus impoſita refrigerandi vim habent. Balnea verò huiuſmodi ægrotis in quocunque tempore conueniunt.

De ſemitertianis quæ hemitritæi dicuntur,

Cap. XXXIII.

QVum tertiana cū rigore, quotidiana verò citra rigorem inuadat, quæ ex iis vtriſque conſtat, horrorem affert qui rigore quidem eſt minor, & perfrictione certè maior: quæ res coniunctis inter ſe extremis efficitur: ex quo fit vt non immeritò huic febri ſemitertianæ nomen ſit impoſitum. Duplici autem modo gignitur. vel enim duæ acceſſiones in idem tempus concurrunt, vel ſtatim ab initio ambæ inter ſe commiſcentur. Quum igitur tertiana ſuperat, plus horroris accidit, eidémque in acceſſione nonnihil rigoris adiungitur: protinus verò hæc calidior eſt, atque ardentior, & aliquem bilis vomitum, vel excretionē, vel madorē inducit: quū verò altera pituitoſa ſuperior eſt, tunc frigus partes extremas exercet, exiguíque horrores ſunt, quin ne ſiticuloſi quidem ſunt, neq; æſtu conflictantur. At quum pares ſunt tertiana intermittens, & quotidiana continua, tum acceſſionis ingreſſus cum horrore accidit: quúmque febris orta ex pituita excellit, contractiones pulſuum, horroréſque fiunt: quum verò calidior præſtat, ſubitò incaleſcunt. Atque ea quidem eſt exquiſita ſemitertiana quæ ex pari miſtione duarum febrium, tertianæ intermittentis, & quotidianæ continuæ exoritur: non exquiſita verò maiorem bilioſi aut pi-

tuitoſi humoris habet copiam.

De morbis publicis, Cap. XXIIII.

MOrbos publicos cōmunéſque nominant qui mul-
tis ſimul accidunt: quorum vt origo, ita etiam eſt
cauſa communis. Cibi igitur communes praui, commu-
nes morbos pariunt: potio item aquæ vitiatæ, nimiæ æ-
rumnæ, conſueti labores omiſſi, inedia, repletio dum
fames vagatur, aut cum ſumma eſt annonæ vilitas. Re-
gionum quoque naturæ communes morbos inferunt:
quæ interdum paluſtres ſunt, nonnunquam barathrum
vicinum habent, quod exitioſum prauúmque vaporem
exhalat: atque hæc quidem accidere cōtinenter conſue-
uerunt. Aër verò nos circūſtans, qui tum calidior quàm
par eſt, tum ſiccior, tum frigidior, tum humidior effe-
ctus, naturas noſtras cōtinuò mutat: in alias nāque cau-
ſas neque omnes ſimul incidimus, neque in eis totos di-
es verſamur. At aër nos ambiens, & omnibus eſt foris
circumfuſus, & per inſpirationem attrahitur: ergo ne-
ceſſe eſt, corpora animātium pro aeris tēperaturæ com-
mutationibus affici. Hæc qui norit, nō ſolùm qui mor-
bi in quaque conſtitutione futuri ſint, præſagiet, ſed e-
tiam cōtrarium immoderati circumflui aëris tempera-
turis victum inſtituēs, ne fiant prohibebit. Corpora au-
tem quæ morbo alicui ex propria intēperie vicina ſunt,
ea à ſimili circumdantis nos aeris temperatura depre-
henduntur: quæ verò temperaturam cælo contrariam
ſortita ſunt, ea præterquam quòd ab aere non afficiūtur,
fiunt etiam meliora, quum temperatura contraria im-
moderationem corrigat. quod qui cognoſcit, is ſecundā
valetudinem tuebitur, contraria corporibus inducens,
partim refrigerantibus vtens, ſi ita vſuueniat, partim
calfacientibus, aquæ perfuſionibus refrigerans, itémque
ocio & alimētorum penuria, & potione largiore: calefa-
ciens autem operimento, laboribus, cibo liberaliore, &
quandoque parciore. Iam verò ſiquis pyram incendat,
is non mediocriter aërem prius humidum ad calidum
ſiccúmque permutauerit, quemadmodum aiunt Acro-
nem Agrigentinum feciſſe.

De peſtilentia, ex Rufo, Cap. XXV.

IN peſtilentia terribiliſſima ſunt omnia, neque quic-
quam, vt in ſingulis morbis, occultatur: nam & deli-
ria, & bilis vomitiones fiunt, & multi ſudores erumpūt,
& extrema algent, alui profluuia binoſa, tenuia, flatus
plena vrgent, vrinæ excernuntur aquoſæ, tenues, bilio-
ſæ, nigræ, quæ mala habent ſubſidentia, quæque in eis
innatant, peſſima: ſanguinis è naribus deſtillationes
fiunt, pectus æſtuat, lingua torrida ſiticuloſáque, triſti-
tia oboritur, itémque vigiliæ, conuulſionéſque violen-
tæ, & alia permulta praua & exulcerantia. Atque in pe-
ſtilentia quidem aliquid quod terribile non ſit, terribi-
le, contráque quod alioqui terribile eſt, nō terribile fiet.
Siquis verò futuram peſtem proſpiciat, animum atten-
dens ad anni tempora quæ mala ſunt, ad vitæ ſtudia bo-
næ valetudini minus conferentia, & ad cæterorum ani-
malium interitum: quum hæc diligenter animo volue-
rit, illud etiam debebit perpendere, qualis ſit præſens tē-
poris conſtitutio, qualis denique totus ſit annus: quibus
ex rebus victus rationem optimè ſciet inſtituere: veluti
quum tempus ſiccum eſſe deberet, ſi quidem rectè pro-
ceſſiſſet, nunc humidum factum ſit, victus ratione exic-
care neceſſe eſt, vt ſuperuacaneus humor abſumatur. Vē-
tris quoque cura habēda eſt. Quibus autem ſuperior vē-
ter pituitam continet, eos vomitibus euacuare: quibus
ſanguis redundat, venam ſecare oportet: itémque pur-
gatio per vrinas, & cæteræ omnes ex toto corpore factæ
vtiles ſunt. Si verò ægrotus ardore æſtuet, flammáque
ad pectus vſque pertineat, non ab re fuerit ſuper pectus
imponere refrigerantia, & frigidam offerre potionem,
eámque nō paulatim, ſi quidem magis incēderet, ſed af
fatim, vt flammam reſtinguat. Si verò ardor interiora
occupat, extremáque algent, & ſumma cutis eſt frigida,
præcordia tēdūtur, vēter colliquationes partim ſurſum,
partim deorſum mittit, vigiliæ vrgēt, deliria fiūt, lingua
eſt aſpera: iis calefaciētibus opus eſt, vt calor per totū cor
pus diffūdatur: & vt ab interioribꝰ partibꝰ ad exteriores
trahatur, quacunque fieri ratione poterit, enitendum

A De iis qui ob crudorum humorum copiam in
ſyncopen cadunt, Cap. XXVI.

FEbricitare quidam incipiunt quum magnam crudo-
rum humorum copiam ore ventriculi ſimul offenſo
congeſſerunt. His præcordia intumeſcunt, & os ventri-
culi in maiorem molem quàm ſecundum naturam ſit,
attollitur, colórque ad albidius aquoſiúſque mutatur,
quibuſdā etiam nigrior efficitur. Nemini ex iis ſanguis
mitti ſine magna noxa ſolet: atqui vacuatione indigent:
ſed neque venæ ſectionem, neque purgationem ferunt,
B vtpote qui etiam ſine his in ſyncopen derepentè cadant:
ergo frictione ſunt curandi. Per initia verò morbi inci-
piendū eſt, ac primùm quidem à cruribus supernè deor-
ſum linteis modicè aſperioribus, deinde verò tota bra-
chia supernè deorſum fricare conuenit. Vbi autem artus
ſatis calidi videntur, & metus eſt ne laſſitudinis ſenſus
aliquis inuehatur, tum oleo relaxante vtendū eſt, ab ad-
ſtringentibus verò abſtinendum. Si hyems ſit, etiam di-
gerentibus, quale eſt ſicyonium & chamæmelinum, vte-
mur: quum verò artus diu multúmque fricuerimus, o-
C leum erit deinde abſtergēdum: tum ad totam ſpinam ac-
cedendum, eáque ſimili modo perfricāda, deinde rurſus
ad crura redeundum: ab iis accedendum iterum ad bra-
chia, tum ad ſpinam, ita vt per totum diem ad hunc mo-
dum æger tractetur. Commodiſſima eſt his aqua mulſa
in qua coctum hyſſopum ſit: verùm neque cibus neque
ſorbitio, neque aqua eis dāda eſt, neque permittendum
vt largè bibant, ſed cōtenti ſint mulſa tribus primis die-
bus, ita deinceps fricando. Quòd ſi robur mediocre ſit,
neque rectè ſit affecta aluus, audacter clyſtere vtitor. Si
D verò impetꝰ excremētorū maior quàm oporteat ad aluū
feratur, principiò mulſa magis coquēda eſt, quoniam ita
minus ſubducit: ſin autem ſit citatior, ne tum quidem
ſiſtatur, ſed aquæ mulſæ loco, ptiſanæ cremor detur: ſi
verò fluere pergat, ſorbitione ex alica nutries. Si verò
propter imbecillitatem vires collapſas eſſe ex pulſu co-
gnouerimus, par erit panē ex vino diluto dare, ſi neque
ventriculus, neque iecur inflammatione teneatur. Quæ
quidem ſi inflammatione vrgeantur, quum plenum cru-
dorum humorum corpus ſit, deſperatus ægrotus eſt: ſi
E verò craſſos eſſe humores videas, pro mulſa perpetuò o-
xymel dabis: ſique æſtas ſit, ægrotúſque frigidæ potioni
ſit aſſuetus, oxymel frigidū dabis, hyeme verò calidum.
Balneum eſt his aduerſiſſimum. Si verò quis te vocet ad
eos qui in ſyncopā iam inciderunt, quum partes de qui-
bus mentionem modò feci, non ſint inflammatæ, pa-
nem exhibere modicum ex vino poteris, ſtatimque ad
frictionem erit veniendū, eáque vt dictum eſt vtendum.
At quibus propter flauam bilem os ventriculi lædētem
ſyncope accidit, eis potio frigida offerri debet: hæcque
F vinum tenue, antiquum, atque fuluum eſto.

De iis qui ob humores tenues ſyncopa
tentantur, Cap. XXVII.

QVi ob tenues humores in ſyncopen cadunt, contrà
atque ii de quibus ſuprà diximus, curādi ſunt. Hos
paulatim continuò nutrimus: ſique iecur aut ventricu-
lus inflammatione vexetur, viribus iam languentibus,
hi nullà curatione poſſunt releuari. In hiſce affectio-
nibus cadaueris facies ſtatim apparet. Eos igitur nu-
G trire neceſſe eſt, eorúmque cutem denſare non ſecus
quàm in ſuperioribus erat rarefacienda. Frigidus aër eſt
iis comparandus, vnguentis adſtringentibus vngendi,
alimenta danda quæ non admodum facilè defluant:
ergo panis, & ſorbitiones ex alica conuenient: itémque
fugaces fructus auſteri, & qui difficiliter corrumpuntur:
hique & per ſe, & verò etiam cum pane: dāda etiam ſunt
oua, & præſertim eorum vitelli, & cerebrum porcellorū.
Vinum autem dilutum ſtatim ſub initio poſt cibum
ſumptum eſt eis neceſſarium.

H De aliis cauſis ex quibus ſyncopæ oriuntur,
Cap. XXVIII.

ALiæ porro cauſæ quatuor ſunt ex quibus ſyncopæ
fiunt, dolor vehemens, vigiliæ, immodica euacua-
tio, & interdū motio delirantiū: ſi vis tu, quintam addes
principiorū intemperiem. ac celerrima quidē pernicies

ſubſequitur affecto corde, deinde cerebro, tum breui, iecore.

De dolore, Cap. XXIX.

DOlor igitur qui ſtuporem affert, ex affectione frigida oritur: pulſans verò dolor magnæ inflammationis eſt proprius: ſi verò tanquam ab aculeo infixo, aut tãquam à terebro perforari putes, doloris ſpecies eſt craſſi inteſtini. Pungens dolor in membranis verſatur, pertundens verò vehemẽtiſſimis non heterocraniis ſolùm, ſed etiam cephaleis accidit. Eſt hic dolor, quum à parte quæ primo loco affecta eſt, ceu à radice, ſtatim in vicinas partes perfertur. Diſtendentes ex vtraque parte neruorũ dolores ſunt, quia ad vtraque extrema nerui tenduntur: carent autem nerui doloribus in latum tendentibus, at membrana ſub cute exporrecta, tendentes ſtupefacientéſque dolores inducit. Quæ verò inter carnem inhæreſcunt, earum dolores veluti dilaniãtes ſunt: multæ enim ſunt, & inæqualiter inſertæ quæ carnem amplectuntur: at earum quæ oſſibus adiacent, profundi ſunt dolores, & ipſorum oſſium dolentium imaginem referunt. Quum igitur nulla doloris cauſa extrinſecus orta videatur, antecedens victus ratio perpendenda eſt: vtrum in maiore ocio quis vixerit quàm conſueſſet, an plus cibi ingeſſerit, ídque ex valenti materia: an verò excretio aliqua conſueta retineatur. Siquid horum, aut hæc omnia ſubeſſe videantur, doloris in cauſa eſt repletio: quo caſu hominem quamcelerrimè euacuabis. Hac enim ratione tibi licebit cum ſumma tutela remediis in particulis dolore affectis vti, quæ fluxionem repellunt. Ergo ſi copia ſanguinis ſit quæ diſtendat, protinus incidenda eſt magna vena quæ parti affectæ propinqua ſit: ſi vitioſi humores ſolùm vexent, eſt adhibẽda purgatio: ſi vtrunque adſit, vtroque vacuationis genere vtẽdum, ita vt primùm vena ſecetur. His peractis, ſi dolor perſeueret, planum eſt, id quod dolorẽ inuehit, in affecta particula impactum eſſe: cõſtátque curationem ipſam in digerentibus medicamentis eſſe poſitam. Dolores quoque quos ſpiritus flatuoſus excitauit, curabimus: ſed in iis magis extenuãtibus cibis potionibúſque vtemur, & per ſedẽ iniectionibus, & irrorationibus, atq; fomẽtis ipſum corpus ambiens rarefaciemus. Si verò tumor aliquis aut grauãs aut contundens dolorẽ creet, tumor ipſe curãdus eſt: ſin humor erodens affligat, aduerſiſſima ei ſunt extenuãtia & calefacientia. Anethum verò oleo incoctum dolorem lenit, ſomnúmque cõciliat: id quod viride potius quàm ſiccum facit.

De colliquatione, Cap. XXX.

QVum excernitur aliquid per ventrem, quod non ab eſculentis & poculẽtis, ſed ex corpore procedit, humore in aluum confluente qui ſimilis eſt ei flauæ bili quæ continuò euomitur, & per ſeceſſum deiicitur, ab eáque differt tum fœditate odoris, tum quod deiectum excrementum magis rufum eſt, & habet craſſitudinem ſtrigmenti, & quandoque etiam olei, tunc caro pinguis & recẽs compacta ab ardẽti febre reſoluitur & colliquatur. Si malum inueterarit, etiam aliquid ex ſolidis partibus liqueſcit. In hac pernicioſiſſima febri vtilis eſt potio frigidæ, quæ à fonte frigidiſſimo hauriatur. Eiuſmodi quoque eſſe debent cataplaſmata & epithemata refrigerantia, quæ ſuper thoracem & præcordia imponantur: cibi etiam refrigerantes dandi ſunt.

De vigiliis in febribus, ex Galeno, Cap. XXXI.

QVum nimiis vigiliis ægri torquẽtur, iis crura & brachia vinciri quo tẽpore ſomno ſe tradere conſueuerunt, & item excitari iubemus: eóſque palpebras aperire & conniuere cogimus, donec abundè fatigati ſint: tum derepentè vincula ſoluimus, lucernam auferimus, multámque quietem imperamus.

De iiſdem, ex Herodoto, Cap. XXXII.

SI verò vehementius vigiliæ vrgeant, in acceſſionis remiſſione abluenda facies eſt nigrorum papauerũ decocto: naribus autem admoueatur papaueris albi cortex toſtus & tritus, & mandragoræ radicis tantundem læuigabis, & cum vino ac roſaceo malagma conficies. Fronti quoque imponendũ eſt ſerpyllum cum meliloto in paſſo decoctum. Hoc in acceſſionibus etiam vtendum eſt: vel trita papauera pane cum roſaceo vel cerato excipimus, & adhibemus. Victus eſto quodammodo plenior. Sorbitionibus autem imponatur ſeminis papauerum alborum quantum tria impleat cochlearia: oleribus verò admiſceatur papaueris nigri, ſi folia ſint, quãtum tribus digitis poſſis comprehendere: ſi ea non adſint, tria, quatuórve papauera ſicca ſimul incoquantur. Si ne ita quidem ſomno corripiantur, liquore papaueris, aut ſucco mandragoræ illinantur.

De graui ſopore qui καταφορὰ dicitur, ex Herodoto, Cap. XXXIII.

FAcies poſca in qua lactis parum ſit adiectum, abſtergenda eſt, extremáque ſunt validis excipienda ligamentis. Naribus quæ vim incidendi habeãt, admoueantur. In remiſſionibus curcubitulæ dorſo & ſpinæ egregiè affigantur. Si morbus adhuc maneat, in febrium remiſſionibus quæ ſternutamenta excitant, adhibeantur: ciborum verò materia ſit quæ incidendi diuidendíque vim habeat.

De canina appetentia, Cap. XXXIIII.

QVi appetitu, qui caninus appellatur, laborãt, iis pro ſummo remedio vinum dandum eſt ex eorum numero quæ abundè calefaciunt: eiuſmodi ſunt quæ colore fulua, rubráque ſunt, & minimè adſtringẽtia. Iis porro quum ad prandium accedunt, primùm pinguia, mox alia omnia ex veteri oleo præparata, in quo nihil auſteri vel adſtringentis ex ſe inſit, offerenda ſunt: poſt hæc vinum quod dixi, licet illi non ſitiant, dari iubeo. quum enim id diutius fecerint, ipſe morbus ita ſedabitur.

De cibi faſtidio, Cap. XXXV.

SI vitioſi humores cibi faſtidium induxerint, iis cibos & potiones dare conuenit qui ad eiuſmodi ſuccos vel per vomitum, vel per aluum excernendos, vel ad meliores reddendos ſint accommodati. In quibus verò virium imbecillitas cibi faſtidium peperit, in iis, quoniã omnes vires ex particularum intemperie ſunt infirmæ, ſpecies intemperiei ipſius eſt curanda contrariis.

De fame ingenti, quam βούλιμον nominant, Cap. XXXVI.

QVi in itineribus aut aliâs magna fame corripiuntur, reficiendi ſunt tum aliis quæ naribus admouẽtur, tum etiam carnibus ſuillis aſſatis, atque hœdinis, & ad ſummam, omnibus quæ nidoroſum odorem referunt. Extremæ eorum partes deligandæ ſunt, ipſique erigẽdi, maxillæ item pungendæ, & capilli, aut aures vellicãdæ. Quum refecti fuerint, panem ex diluta vini potione, aut aliquid aliud quod facilè diſtribuatur, eis dabimus.

De ſiti immodica, Cap. XXXVII.

SItim admodum longã ex ſiccitate aut caliditate particularum per quas humor ex ore in vẽtriculum importatur, oriri exiſtimandum eſt. Siccitatis autem remedium eſt ſomnus, vigiliæ verò caliditatis. Nonnulli verò ex vini potione ſitibundi fiunt, & ex caliditate eſculẽtorum: his remedio eſt frigida potio. Sed qui ſiti quæ extingui non poteſt, enecti ſunt, quemadmodum cibos vitioſos expetunt pro portione humoris vitioſi qui exuperat, ita etiam prauas potiones deſiderãt, ex quibus etiam mortui ſunt. Noui ego qui viperas dipſadas comediſſent: itémque alios qui vino veteri ſe inebriaſſent: item nauigantes quicunque ob aquæ potabilis inopiam, marinam bibere auſi eſſent, omnes interiiſſe.

De ſiti, Philumeni, Cap. XXXVIII.

SItim quæ in febribus oritur, lenire conſueuit capitis irrigatio ex oleo frigidiſſimo, aut roſaceo deſuper irrorato. Optimè verò ad ſitim facit nigræ lactucæ ſemẽ commanducatum, & radix quæ dulcis appellatur, & cucumeris ſemen etiam cõmanducatum, & in ore retẽtum.

Dioſcoridæ catapotium ἄδιψον ad ſitim leniendam, Cap. XXXIX.

HAbet hoc catapotium, ſeminis cucumeris ſatiuĩ drach. VIII. tragacãthæ drach. IIII. tragacãtha diſſoluitur albo ouorum crudorũ recentium. Quum diſſoluta fuerit, contritam cæteris adiunge: qúmque emollieris, catapotia cõficito, atque in vmbra exiccato. Ex iis

vnum ſub lingua tenendum præbetur, vt diſſolutus humor deglutiatur. Iam verò dilutum malorum cydoniorum, aut pirorum, aut meſpilorum, aut pāpinorū vitis, aut mali granati liquorē, aut omphacii ſuccū ſorbeant.

De nauſea, Cap. XL.

QVum æger abſque cibi ſumptione nauſeā tentatur, poſſumus (arbitror) ratione facilè comprehendere, ventriculum prauis humoribus vexari. Nōnulli quidem vellicantur, ſed quum humor in tunicis impactus ſit, nihil vomunt: ergo pituitoſi humores concoquendi ſunt, ſeruando ægrū in quiete, inedia & ſomno. Tenuiores verò humores reiicit vomitus, qui nōnūquā ex ptiſanæ cremore, nōnūquā verò ex aqua mulſa ſit excit⁹: quicūque autē glutinoſi & craſſi ſunt, attenuātia deſiderāt.

Ex Philumeno, quæ ſit vomitioni bilis adhibenda curatio, Cap. XLI.

BIlem vomētibus applicādum eſt cataplaſma ex palmulis, aut malicorio, aut galla, vino incoctis, vel poſca, pane ſimul diſſoluto: acacia itidem, hypociſtis, balauſtium & rhus cataplaſmati adiungantur. Cucurbitula quoque cum largiore flamma affixa, magnopere adiuuat: cibū ſæpe & paulatim dabimus. Iis verò qui atram bilem vomunt, & ſtomachus flatu eſt plenus, ſpongias acerrimo madefactas aceto imponito, vel hederæ folia in vino cocta adhibeto.

De ſingultu, ex Galeno, Cap. XLII.

SIngultus oritur ex repletione, aut inanitione, aut acribus humoribus ſtomachū erodētibus: quibus vomitu reiectis ſingultus ſedatur. Plerique autem ſumpto medicamento quod ex tribus piperis generibus cōſtat, ſi ſtatim vinum ſuperbiberint, ſingultiunt: nonnulli verò cibo intus corrupto à ſingultu corripiuntur. Cōpertum ergo eſt, vomitum ſatis eſſe ad curandum eum ſingultum quem repletio aut morſus excitauit: eum verò qui à frigore ortum ducat, calore finiri. Quum autem ex humorū repletione ſingultus oritur, violēta euacuatione indiget, quæ ſternutamēto præſtatur: at ſingultus ab inanitione obortos ſternutamētum non ſanat: ſingultientibus autem ruta cum vino, vel calamintha, vel nardum celticum datur.

Quæ curatio ſit linguæ aſperæ adhibenda, Cap. XLIII.

LInguæ aſperitas humectanda eſt decocto ſeminis lini in os laborantis dato. Melius autem facit ſi myxa cum lini ſemine coquamus, ac digito in hunc ſuccum intincto linguam confricatam, aqua pura abluamus, vel ſpongia abſtergamus, deinde roſaceo illinamus. Atque etiam ipſum roſaceum melli admiſtum in id vehemē-

A ter efficax eſt: itémque portulacæ ſuccus in ore retent⁹, & rhu obſoniorum mulſæ commiſtum. Egregiè quoq; faciunt damaſcenorum & myxarum oſſa in ore detenta, necnon & lactucæ cauliculi.

Curatio exulcerationis quæ circa os ſacrum exoritur, Cap. XLIIII.

QVum locus incipit rubeſcere, circulum iuſtæ magnitudinis ex lana eidē ſubiiciemus: deinde roſaceum aut myrtinum ceratum conficiemus, quod argenti ſpumam aut ceruſſam habeat, & imponemus. Exorta
B verò inflammatione cataplaſma ex pane cū ſolano, aut herba ſanguinali, aut plantagine, aut tenera braſſica admouetur, ſi vlceratio paſcendo ſerpat, lēticula cum malicorio illinenda erit.

De animæ defectione ex inanitionibus, Cap. XLV

QVum propter euacuationes anima deficit, iis aqua aſpergenda eſt, nares apprehēdendæ, os ventriculi confricandū, vomitus imperadus, quinetiā brachia & crura ligāda ſunt, ligamentáque plura & vehementiora eſſe debent: atq; à ſuperioribus partibus ad inferiores, &
C ab inferioribus ad ſuperiores pertinere. Diſſolutiones porro ex ſubitis euacuationibus ortas, vinū frigidā tēperatum curat, ſi nihil ipſum dari vetet. Balnea ad defluxiones in ventriculū ſunt accōmodata vel maximè, ſed ſanguinis profluuia vehementer proritant. Iis præterea qui propter nimiā ſudoris copiam reſoluūtur inſenſiſſima ſunt: quandoquidem eorum cutis non laxanda, ſed refrigeranda atque adſtringenda eſt: iiſque præcipuè frigidum vinum dare conuenit.

Si anima deficiat ob plenitudinem, Cap. XLVI.

D QVi ob plenitudinem animo deſtituuntur, iis confricandi ſunt artus, calefaciendique, ac vinciendi, à vino cibóque abſtinendi, itémque à balneo; ſi febrem habeant: iis ſatis eſt potio mulſæ in qua vel thymum, vel origanum, vel pulegium, vel hyſſopū ſit incoctum, eiſdem quoque oxymel eſt idoneum.

Curatio ad ſanguinis diſtillationem, Cap. XLVII.

QVia deſtillatio quæ ex cōtuſione vel denſitate euenit, totius corporis aut capitis redūdātiam indicat: largior autem excretio poteſt redundantiam minuere atque laxare, conſentaneum eſt, ipſam inde moliri vnde
E natura initiū mouendi ſumpſerit: accommodatius enim inde quàm aliunde ducitur. Quū hæc mecū ipſe reputarē, non veritus ſum in quartanarū deſtillationibus ſcalpello (vt eſt in more poſitum) vaſa quæ in naribus ſunt, vulnerare: quā quidem in re nō exiguo ſanguinis fluore contentum eſſe, ſed detrahere pro viribus oportet.

SEPTIMI LIBRI ARGVMENTVM.

Septimus, omnium vlcerum, ſanguinis profluuii, cicatricum, neruorum conuulneratorum, defluxionum, gangrænæ, abſceſſuum, ſtrumarum, fiſtularum, formicarum, & elephantiæ curationes exequitur.

LIBRI SEPTIMI CAPITA.

De ſimplicibus vlceribus, Cap. I.
De cauis vlceribus, Cap. II.
De vlceribus quibus eſt inducenda cicatrix, Cap. III.
Quomodo caro vlceribus ſupercreſcens exedatur, Cap. IIII.
Ad vlcera quæ in ſumma cute ſunt, ad intertrigines, ad abraſa, inueterata vlcera, ſenilem tenerámque cutem, Cap. V.
Ad ambuſta, Cap. VI.
Ad exanthemata, Cap. VII.
De pruritu, Cap. VIII.
De puſtulis quæ phlyctænæ dicuntur, Cap. IX.
De vlceribus quæ cicatrice obducta iterum rumpuntur, Cap. X
De vlceribus malignis, Cap. XI.
Ad carbunculos, Cap. XII.
De cancro, Cap. XIII.
De carne cōtuſa, & ſanguinis coitu ſubter cutem, quod ecchymoma nominatur, Cap. XIIII.
De ruptis & conuulſis, Cap. XV.
De luxatis & contuſis, Cap. XVI.
Quæ ſpicula, ſurculóſque educant, Cap. XVII.
De reduuiis, Cap. XVIII.
De vlceribus articulorum, Cap. XIX.
De ſanguinis profluuio, Cap. XX.
Ad cicatrices nigricātes, & quæ ex impetigine fiunt, & ad ſtigmata, Cap. XXI.
De neruis vulneratis, Cap. XXII.
Ad articulos luxatos, Cap. XXIII.
De inflammatione, Cap. XXIIII.
De affectione quæ ex defluctionibus fit, Cap. XXV.
De iis qui ex affectionibus quas defluxio cōcitauit, purulenti fiunt, Cap. XXVI.
De gangræna & ſphacelo, Galeni, Cap. XXVII.
De abſceſsibus, Cap. XXVIII.
De ſtrumis & phymate, Cap. XXIX.
De fiſtula, Cap. XXX.
De bubonibus, Cap. XXXI.
De eryſipelate, hoc eſt, igne ſacro, Cap. XXXII.
De herpete, Cap. XXXIII.
De ſcirrhis, Cap. XXXIIII.
De œdemate, Cap. XXXV.

De terebintho,	Cap.xxxvi.
De epinyctidibus,	Cap.xxxvii.
De ligamentis diſſectis,	Cap.xxxviii.
De thymo,	Cap.xxxix.
De ficis,	Cap.xl.
De furunculo,qui dothien vocatur,	Cap.xli.
Ad epinyctidas,	Cap.xlii.
De verrucis,myrmecio,& ſimilibus,	Cap.xliii.
Ad ganglia,	Cap.xliiii.
Ad perniones,	Cap.xlv.
Ad digitorum,totiúſque pedis rimas,	Cap.xlvi.
Ad pudenda vlcerata,	Cap.xlvii.
De leuce,alpho,melane,lepra,& ſcabie,	Cap.xlviii.
De impetigine,	Cap.xlix.
De inflatione,	Cap.l.
De elephantia,	Cap.li.

ORIBASII SYNOPSEΩS AD EVSTAthium filium liber ſeptimus.

De ſimplicibus vlceribus, Cap. I.

QVONIAM ſimplex vlcus eſt ſolùm diuiſio,ſiquis partes diuiſas faſcia in orbem circũdata committat, diductæ partes abſque vllo negotio coaleſcẽt. Quũ verò alterũ vlceris labium in obliquum verſum ſit, inde incipiẽda eſt deligatio, & in contrariam partem adducendum: quum verò in vtranque partem labia ſunt diducta,principium deligandi ab vtroque ſumẽdum eſt,atque ita labia in vnum adducenda.nam quum nihil intra oras inciderit,vt pilus, aut arena, aut oleum, aut ſordes, aut aliud generis eiuſdem,vlcus omnino cõcreſcet. Verùm ſi magnum vlcus ſit, vt partes diductæ in vnum penitus conduci non queant, aut ſanies ſit ibidem accumulata,aut dolor vrgeat, huiuſmodi vlcus ex ſola coniunctione conglutinari non poteſt: opus verò eſt medicamẽto exiccante, quod aggregatam ſaniem conſumat, & ne alia præterea fluat impediat. Ex liquidis igitur optimum eſt vinum, deinde poſca, atque etiã mulſa. Inter cætera verò vlcus glutinãt folia quercus illita,itémque ſalicis & braſſicæ, necnon etiam chamelææ fructus & folia, ſuccúſque auſterioris & ſiccioris plantaginis: papyrus poſca aut vino imbuta, & in orbem circundata. Recentia verò vlcera glutinant pini & piceæ folia, & cortex recens inſtar ligamenti inuolutus: ſpongia noua cum aqua, aut poſca, aut vino caſeus recẽs antè læuigatus. Extrinſecus autem imponũtur folia lapathi,aut vitis,aut betæ,aut lactucæ. Caſeus verò ex acido lacte confectus etiã vulnera maiora conglutinat: pira ſylueſtria fluctionem reprimunt: cauda equina herba illita neruos etiam inciſos iungit. Iſatis ſatiua vlcera in duris corporibus etiamſi in capitibus muſculorum ſint, perſanat. Cupreſſi folia & germina, nouelli globuli & teneri in duris quoque corporibus proſunt,ſed eis miſcenda eſt in puluerẽ redacta aranea,quæ farinam recipiat è muro molis vicino: myrra ex aqua illita, vel thuris lacryma. Terreſtres lumbrici etiam neruos præciſos agglutinant,pentaphylli folia cum melle,allia combuſta illita. Ad vlcera autem inueterata facit anagallis cum cerato,itémque hordeũ combuſtum, & ceruſſa cum cerati myrtei triplicato põdere. Ad vlcera capitis myrrhã aridam inſperge,eámque non madefacito,(nã celeriter in vnum cõducit) vel aridam aloën, aut ariſtolochiam ex aqua tritam, id quod oſſa quoque committit: aut thuris lacrymam, & myrrham paribus portionibus contere, & cum melle & vino coque,donec mediocrem ſpiſſitudinem acquirant,deinde linteo impoſita applicato. Ad vulnera porro quæ cum dolore & inflammatione affligũt,valet malum punicũ dulce vino incoctũ,tritúmque,& illitum. eſt enim hoc remedium admirabile,& vſu multiplici cõmendatum: nam & ad vlcera capitis, & pudẽdorum,& ad ea quæ in toto corpore dolorem inuehunt,& item ad inflammationes oculorum eſt accommodatum.

De cauis vlceribus, Cap. II.

CAuum vlcus humidũ eſt atque ſordidum: eo fit vt medicamẽta poſtulet quæ modicè exiccẽt & abſtergeant: huius generis ſunt lacryma thuris, farina hordei,fabarum & erui,iris,ariſtolochia,cadmia,panax, & pompholyx. Si medicamentum ad creandam carnem adhibitum nihil proficiat, ad aliud erit ſic tranſeundũ: ſi maior ſordium copia, vlcúſque ipſum ſit humidius, ſcire conuenit,medicamentum minus deſiccaſſe, ídque
A mellis admiſtione erit intẽdendum: ſi purum & abſque humore videatur,pluſquam oportebat exiccaſſe: ídque olei & cerati miſtione erit molliendum. Fit quãdoque vt quum medicamen ſit vehemẽtius,pars aliqua carnis colliqueſcat, ita vt vlcus ſordidum & humidũ perindè appareat ac ſi medicamentũ minus quàm par eſt exiccaſſet. Sed huiuſmodi vlcus dum conſumitur, magis cauum efficitur, labra intumeſcunt,rubétque ipſum, & inflammationis eſt particeps, & ſæpenumero æger ſe e-
B rodi manifeſtè ſentit. In eo verò in quo medicamentum min⁹ exiccat,nihil tale euenit. Putredo igitur lignorũ, & præſertim eorum quæ moderatè adſtringendi, refrigerandi & abſtergẽdi vi prædita ſunt,quemadmodum vlmus,vlcera purgat,eáque purgata carne implet. Anemonæ quoque appoſitæ idem præſtant. Pini cortex deraſus,cõtritúſque cum cerato,& linteis illitus,cauis vlceribus,& præſertim recentibus adhibetur: ea enim carne replet. Cauitates autẽ ſordium plenas expurgat marrubium cum melle, ariſtolochia cum melle, & oliuæ
C colymbades illitæ.

De vlceribus quibus eſt cicatrix inducenda, Cap. III.

SI carnem vlcerum quæ ad cicatricem perducenda ſunt, ita exiccemus atque adſtringamus, vt non ſolùm id quod præter naturam abundat, diſcutiamus,ſed etiam id quod ſecundum naturam eſt,attingamus, vlceris extremitatem cuti ſimilem efficiemus,& vlceri cicatrix inducetur. Valent autem ad hanc rem galla immatura,& malicorium modicè exiccans, quæque citra ad-
D ſtrictionem roſionémque exiccant. Atque hæc etiam cicatricem inducunt: vt myrrha,ſpuma argẽti, & oſtrea, ſi crementur. Hæc nanque ſicca inſperſa ad cicatricem ſæpenumero perduxerunt, pini cortex cum myrteo cerato, hederæ flos cum cerato, lilii radix cum roſaceo. Vetera autem ad cicatricẽ perducit viſcum cum lacryma thuris, ærugo & diphryges paribus portionibus cum myrteo cerato.

Quomodo caro vlceribus ſupercreſcens exedatur, Cap. IIII.

E CAro vlceribus ſupercreſcẽs tollitur medicamentis iis quæ valenter exiccãt: cuiuſmodi eſt Aſii lapidis flos, & teſtacea omnia combuſta mediocriter, & erinacei vtrique cum toto corpore concremati, itémque diphryges inſperſum. Atramentum verò ſutorium & ſquamam æris inſperge.

Ad vlcera quæ in ſumma cute ſunt,ad intertrigines,ab abraſa,inueterata vlcera,ſenilem tenerámque cutem, Cap. V.

ARgenti ſpumæ chryſitidis drach. L. ceræ drach. XX.
F reſinæ ſiccæ ex picea drach. XII. olei hemina. Argenti ſpumæ in oleo coctæ ceram & reſinam adiicito: vbi emplaſtri ſpiſſitudinẽ acquiſiuerint, ab igne auferto, in pilámque coniicito, & emollitis vtitor. Sed cutis abraſa non eſt ab vlceribus amputãda, ſed medicamentum ei indendũ,& foris etiam aliquod medicamentum accõmodatum imponendũ. Sic enim licet iam nigreſcat abraſa cutis, ſæpenumero agglutinatur. Si verò vlcus carne nudum ſit, cicatrix difficiliter inducitur, quum & erodatur, & ſordidum ſit. Abraſa autem ab inflam-
G matione tuetur rhu rubrum læuigatum, cum melle illitum,& iunci rotundi coma cremata,& cum melle impoſita. Ad intertrigines verò quæ à calceis efficiuntur, valet pulmo agninus, & ſuillus, & caprillus. Porro cutim ab æſtu aduſtam non iuuant ea quæ calefaciunt, ſed

quæ inflammationem ſedant: Hic verò cinis exiccandi vim habet: cæpam cum adipe gallinaceo læuigato, gallam adurito, contundito, & illine: acaciam aceto dilue, & inungito.

Ad igni combuſta, Cap. VI.

QVæ igni combuſta ſunt, medicamentis indigẽt quæ citra euidentem calorem aut frigiditatem abſtergeant: ergo terra Chia & cimolia, & terra omnis læuis illita ex aceto non valde acri, vel aqua admixta, egregiẽ facit, & puſtulas vetat excitari: itémque ouum integrum crudum ſtatim impoſitum lana molli exceptum: nam & moderatè refrigerat, & citra mordicationem exiccat. Præterea atramentum ſciptorium illine, lenticulámque vbi decoxeris tere, & illine: lixiuium cum calce viua cerato admiſce, illitúmque linteolo impone: partes vlceratæ porris tritis oblinuntur. Columbinum ſtercus linteolo inuolutum combure donec in cinerem redigatur, eóque oleo diluto vtere. Mirificè autem facit pini aut piceæ cortex, aut adiantum ſiccum læuigatum, aut myrti folia combuſta & trita: horum verò vnumquodque etiam cum cerato coniunctum facit. Ad vſtiones verò ex aqua calida priuſquam puſtulæ prodierint, aqua oliuarũ halmadum continuè aſperſa valet. Ipſæ quoque oliuæ contuſæ imponuntur: aut alumen ſciſſile ex aceto contere & illine: vel (vt Adamantinus facere ſolebat) liliorum bulbos cum roſaceo tere, & ad ſordium ſpiſſitudinem redige, atque illine.

Ad exanthemata, Cap. VII.

EXanthemata ex craſſis humoribus in cute concretis, & magis quum ſuperior pellicula eſt denſior, oriuntur. Qui hoc morbo vexantur, per cutem ſunt vacuandi, nec procul in altum attrahendum eſt per aluum, aut vomitus euacuando. Sed nemo putet me id conſilii dare, huiuſmodi humores non eſſe per aluum euacuandos, quia in quibus humorum plenitudo infixa eſt, primùm eſt adhibenda purgatio: quòd ſiquis non faciat, ſed prius diſcutere aggrediatur, humores obſtruet poti⁹ quàm per cutem euacuabit. Porro humorum qui cuti ſunt impacti, curatio ex adurentibus & calefacientibus ineunda eſt, idque præcipuè quum lata fuerint exanthemata: ea enim humorem neque tenuem neque calidum, ſed ſatis & frigidum & craſſum eſſe indicant. Ergo lauri tenerorum foliorum, & rutæ & mannæ pares portiones conterito atque illinito. Ceræ drach. VIII. ſulphuris tantundem, ſalis drach. VI. arida conterito, iiſque olei mediã heminã affundito, & ſimul incoquito, & emplaſtro facto vtitor. Sed coctioni eſt diligenter aſſiſtẽdum, ſiquidem valde efficax medicamentum eſt.

De pruritu, Cap. VIII.

PRuritus excitandi ſunt quum ex alto euocare humores oportet: prohibendi verò, quum partes prurientes periclitantur, ne aut ſcabie, aut lepra, aut aliquo alio maligno vlcere corripiantur. Cæterùm prohibentur medicamentis repellentibus, vel etiam pruritum tolerando, neque contrectando: ſiquidem ita quoque ſedari pruritus cõſueuit. Pruritus verò à ſcabie excitatos, aqua marina calida, aut aceto calido perlue: ſimili quoque modo agreſtis cucumeris decocto perſperge: vel vitis veteris corticem in fictili frigito, eóque locum ſcabioſum fricato, butyróque illinito & alligato, hócque medicamento donec locus conſaneſcat, vtitor. Iam verò opium cum liquido cerato inunctum, & pruritus & puſtulas quæ pſydracia dicuntur, mitigat.

De puſtulis quæ phlyctænæ nominantur, Cap. IX.

PHlyctænas quoque acuta acu, qua parte defluxus humoris ſubeſt, perforare oportet: deinde humorẽ leuiter exprimere, & cutim obductam ſinere. Si occluſo foramine phlyctæna impleatur, ea erit eodẽ modo perforanda, & cutis comprimenda: atque ita compreſſa ſeruanda eſt donec id quod ſub ea vlceratum eſt, ad cicatricem veniat. Antequam igitur puſtulæ erumpant, coctam lenticulam cum aqua læuigatã illinito, aut mali granati virgulta cinere calido tepefacta imponito, locúmque torrefacito. Si autem ruptæ fuerint, vlcúſq; ſit excitatum, adeps ſuillus liquefactus cum lenticula læuigatã linteo illinitur, & imponitur: aut lilii radix aquã incocta & contrita cum cerato adhibetur.

De vlceribus quæ cicatrice obducta iterum rumpuntur, Cap. X.

NOnnulla vlcera ſunt quæ inducta cicatricẽ, frequenter non multo poſt tempore, iterum inflammatione infeſtantur, & rumpuntur: etenim oſſe aliquo affecto, quandoque caro circundata ad cicatricem facilè perducitur, & ſanitatẽ planè videtur adepta eſſe: ſed quum humoris validus defluxus paulatim ex oſſe in profundo corrupto, delabitur, tum & inflammatio & pus ſuboritur, quib⁹ cicatrix obducta deraditur. Ecquæ igitur eſt horum vlcerũ curatio? nimirũ tãta exiccatio vt os affectũ decidat. Oſſiũ autẽ ſinus cõcauos facilè replebis ſi papaueris ſylueſtris, & ficulna folia læuigata cũ polẽta & vino illeueris, aut ſi alterci ſeminis & atramẽti ſutorii par pondus contriueris, & impoſueris. Peucedani verò radix oſſium ſquamas celeriter diſiungit.

De vlceribus malignis, Cap. XI.

MAligna vlcera, quæque difficulter ad cicatricem perducũtur: itémque chironia, & putrida, Lemnia ſphragis vehementer adiuuat. Eius vſus quantitas ex malitia vlceris æſtimatur. nam ad vlcus quod tetri odoris eſt, admodúmque flaccidum & ſordidum, Lemnia ex aceto acerrimo diluitur ad luti ſpiſſitudinem. Adhibetur quoque ex vino, aut aqua, aut oxymelite, aut poſca, aut mulſa, aut quoquo modo vſus poſtulet. Accõmodatũ verò medicamẽtum erit ſiquis eam in pila plũbea cum plumbeo piſtillo confecerit, roſaceum aut immaturum oleum affundẽs, aut ſemperuiuæ ſuccum aut cotyledonis, aut lactucæ, aut pſyllii, aut omphacii, & tanquam liquore aliquo vlcera confricuerit, atque inunxerit. Optimũ enim habebit medicamentũ ad carcinode, malignáque vlcera, ad pudendorũ teſtiũ & mãmarũ inflammationes, & item ad ſedis vlcera, aut rugas eminentes. Porro centaurium minus recens inueteratis vlceribus, & quæ difficulter cicatricem recipiunt, ad cicatricem perducit, & maligna ſanat: itémque cupreſſi folia, & germina, & globuli noui & teneri, & humores qui in flaccidis & putridis affectionibus in profundo ſunt demerſi, ſine moleſtia & tutò depaſcunt. Cyperi radices vlcera quibus propter nimiũ humorẽ induci cicatrix difficulter poteſt, mirabiliter iuuãt. Cucurbitæ aridæ cõbuſtæ cinis vlceribus humidis ſine inflammatione putreſcentibus, & præſertim iis quæ in pudendi præputio ſunt, conuenit: ſimili quoque modo benefacit anethi radix. Plantago etiam malignis vlceribus, defluxionibus, & putredini conuenit: & iſatis ſatiua omni vlceri maligno viriliter obſiſtit, licet putreſcat, licétque depaſcatur. Si verò vehementior fortè quàm ægri natura ferre queat, tibi videatur, eius foliis læuigatis addere oportebit vel panem, vel hordeaceam farinam, aut frumentaceã, aut polentam, pro ratione affectionis quæ in vnoquoque ſit. Teſtaceis porro vtimur ad cauitates diuturnas, quæque vix carne implentur, quæ ex defluxionibus fiunt, & fiſtuloſæ ac profundæ ſunt. Lanæ autẽ combuſtæ carnes flaccidas vlcerum celerrimè liquefaciunt. Platani verò cortex combuſtus, atque inſperſus, vlcera quæ propter nimiam humiditatẽ flaccida ſordidáque ſunt, curat. Peucedani radix malignis vlceribus illita, præſtantiſſimum medicamentum eſt: nam & purgat, & carne replet, & ad cicatricem perducit. Aloë vlcera quæ ægrè ad cicatricem perueniunt, & præſertim quæ in ſede & pudẽdis ſunt, curat. eſt etiã ad earundẽ partiũ inflammationes vtilis ex aqua diſſoluta. Vlcera verò antiqua ſanat cera in ſole emollita, cui multũ ſquamæ æris, aut chryſocollæ ſit adiunctum: eſt autem linteo illinenda & adhibenda, cuius ſplenium non eſt continuò auferendum. Ad chironia autẽ valet hoc quod habet ſquamæ æris drach. X. ceræ tãtundem, aluminis drach. II. cæram calefacito, emollitóque, & arida in pollinẽ redacta excipito, iiſque linteo impoſitis vtitor. Ad effera autem vlcera malicorium læuigatum combuſtum imponito, aut alumen ſciſſile vſtum tritúmque inſpergito: aut hoc

medicamentum adhibe quod conſtat ex hyſſopi drachmis IIII. vuæ paſſæ drach. IIII. nitri drach. II. loco prius melle illito hæc trita applicantur. Putrida verò & depaſcentia vlcera valentioribus remediis indigent, qualia ſunt chalcitis, auripigmentum, & calx. hæc enim æquè ac ignis adurunt, & quandoque iis à morbo victis ad ignem confugimus. Iam verò marrubium ex vino coctum illine: eruum læuigatū cum melle impone: oliuæ teneræ foliis in vino coctis & cōtritis eodem modo vtitor: præterea marina aqua calida perfundenda. Cæterùm vermes qui in vlceribus putreſcentibus ſunt, calaminthæ ſuccus aufert.

Ad carbunculos, Cap. XII.

SAnguis melancholicus effectus atque ferueſcens, cutimque accendens carbones gignit: quocirca cum cruſta exoriuntur, puſtulis quæ phlyctenæ appellantur, vlcus præcedentibus, vt in igni ambuſtis fieri conſueuit: febrim quoque acutiſſimam, & periculum celerè inuehunt. Quum verò pruritu vexentur, quandoque vna, quandoque plures puſtulæ erumpunt exiguæ, & frequentes, & continuæ, milio ſimiles, quæ ruptæ, vlcus pariter cum cruſta faciunt, cuius color quandoque cinereus eſt, quandoque niger: caro verò circundata feruida inflammatione tentatur, nigróque colore perfunditur, & non ſecus quàm bitumē & pix ſplēdet. Huiuſmodi verò eſt bilis exquiſitè atra. Qui adhibere huic morbo medicinam velit, ei à venæ ſectione incipiendum eſt, euacuandúmque vſque ad animi defectionem. Scarificare quoque poſt ſanguinis miſſionē non erit incōmodum: id quod altioribus plagis propter ſucci craſſitiem erit faciendum. Affectæ autem particulæ inducuntur quæ moderatè repellunt, atque digerunt: quale eſt cataplaſma quod ex plantagine & lenticula cocta conſtat, cui mica ſit adiuncta panis qui in furno confectus ſit, qui neque valde à furfure ſit purgatus, neque valde ſordidus ſit. Super ipſum verò vlcus aliquod medicamētum valens imponemus, vt quod ad Andronem authorem refertur, vino dulci diluētes ad ſordium ſpiſſitudinem. Sedata autem feruida illa inflammatione, vlceri perinde atque aliis cicatricem inducemus. Auellanæ veteres oleoſæ carbunculos ad pus perducunt, itémque cupreſſi folia & germina, noui & teneri globuli cum polenta, vua paſſa acinorum expers, & trita, ficus coctæ in vino contuſæ.

De cancro, Cap. XIII.

IAm verò cancri quoque ex atra bili feruente oriuntur, quæ ſi acrior fuerit, cū vlcere erūpunt: quamobrem colore nigriore ſunt quàm inflāmationes, verùm abſque caliditate. Sed in his venæ magis quàm in inflammationibus implentur & diſtenduntur, neque ita rubent vt in inflammationibus, ſed color earum ſanguinis colori reſpondet. Cæterùm cancer propter huius humoris caſſitiem nō ſaneſcit: ſiquidem neque repelli, neque diſcuti queat, neque totius corporis purgationibus cedat, mitioráque medicamēta adhibita negligat, à vehemētioribus autem magis irritetur. Poſſumus tamen in initio prohibere ne augeſcat, melancholici humoris euacuatione, priuſquā altius in affecta particula impingatur. Euacuabimus autem aut ex aliquo ſimplici, vt epithymi drach. IIII. in ſero lactis aut mulſa propinatis, aut ex hiera quæ veratrum nigrum recipiat. Loco autem affecto ſuperpoſitum in vlceratis facit ſine dolore hoc medicamentum, Solani ſuccus linteo molli in eo intincto adhibetur: extrinſecus verò lana molliuſcula eodem quoque ſucco imbuta applicatur, adhibita diligentia ne hæc ſicceſcant, ſucco continenter affuſo. Erit etiam exulceratis cancris accommodatum id medicamentum quod ex pompholyge conſtat. Victus autem ægrotanti inſtituatur ex ptiſanæ cremore, & ſero lactis, & ex oleribus, ex malua, cucurbitáque, & his ſimilibus: ex piſcibus verò ſaxatiles, itémque aues omnes, præter paluſtes conueniunt.

De carne contuſa, & ſanguinis coitu ſubter cutem, quod ecchymoma dicitur, Cap. XIIII.

QVum caro ab aliquo pondere ſuperincidente contuſa ſit, exiléſque venæ quæ in ea ſunt, ruptæ fuerint, ſanguis profunditur, vt ſolet quū tunica venarum rariore facta trāſcolat: iſque ſub cute collectus facit id quod ecchymoma nominatur, cute etiamnum integra. Noſtrum in hoc conſilium eſt, concretum ſanguinem diſſipare: id quod celeriter faciendum eſt antequam nigreſcat. In initio autem adſtringentia ſunt digerentibus admiſcenda, propterea quòd tunicæ venarum contuſæ denſatione indigent: poſt hæc verò ſolis digerentibus ſine adſtringentibus vtimur: ſcarificatis autem initio ecchymomatis, reliquam deinde curationem adhibemus. Horum porro ſpecies ſunt quæ ſuggillata appellantur, & liuores ex ictu cōtracti, & inter vngues ſanguinis concurſus ex percuſsione proueniens. Cæterùm pellis ouis recens detracta, eos qui flagris cæſi ſunt, potius quàm alia omnia, die vnico perſanat: præterea hydropiper vnà cum fructu illitum, ſuggillata & induratos tumores adiuuat & diſcutit.

De ruptis & conuulſis, Cap. XV.

RVpta cum ecchymoſi omnino fiunt, medicamentiſque mediocriter calefacientibus curantur: quale eſt acopon quod ex nigra populo conficitur, & quæ ſimilia ſunt. Curandum verò eſt vt in ruptis quæ in profundo corpore hærent, medicamentorum vis intendatur, vt magis acria, magíſque incidentia admoueantur: talibus autē cucurbitulæ vſus prodeſt. Cæterùm quum totum ecchymoma celeriter per halitum digeſtum eſt, rupta caro facilè coaleſcit: ſin longiore ſpatio, ſordes ſubnaſcitur, ita vt iam coire ruptio non queat: (labra enim inter ſe tantùm propè admouentur) ex quo fit vt leue momentum ea facilè ſeparet, & medium locum aliquo humore impleat, & quodammodo nouum continuò ecchymoma gignatur, & primo ſimile, niſi quòd hoc celerius quàm illud digeritur, conſtátque ex tenui ſanie, quum prius ecchymoma eſſet à ſanguine. Conuulſa autem fibris quibuſdam diſtractis fiunt, lenirique tantum deſiderant quoad dolor ſit leuatus: conglutinari enim non poſſunt. Cæterùm ariſtolochia rotunda ruptis & cōuulſis, ſiquid aliud, eſt accōmodata: itémque maioris centaurii radix, eiúſque ſuccus, & rheum, & coſtus, & bdellium cum oxymelite in potu acceptum.

De luxatis & contuſis, Cap. XVI.

AD articulos luxatos cōtuſóſque valent lanæ ſuccidæ, ſpongia oxelæo imbuta & impoſita: bulbi elixi teneri cum melle, aut cerato, ſal læuigatus, farina cum melle, agni folia, & ſal, & nitrum toſtum cum cerato: vtere etiam aquæ marinæ calentis ſuperfuſione. Vbi inflammatio doloréſque conquieuerint, partes eluxatas etiam confricare rite poteris.

Quæ ſpicula, ſurculos, ſpináſque educunt, Cap. XVII.

SPicula, arundines, ſpináſque & ſurculos educunt ambæ anagallides, ariſtolochia, ammoniacum cum melle, alterci fructus tritus & illitus. Arūdinis radicem contunde, & melli admixtam in linteo largè illinito, imponito, atque alligato. ſubitò enim educit.

De reduuiis, Cap. XVIII.

REduuias paruas & incipientes, galla cum melle reprimit, & prohibet confirmari: vbi verò caro præter naturam excreuerit, conſilium eſt, eam erodentibus abſumere, & colliquare. Valet autem ad reduuias aurium ſordes & lyciū: quæ verò ſuppuratæ ſunt, acu perforari, humórque emitti, & ſpongia aqua imbuta imponi debet, aut lēticula cum aqua trita illini: vel etiam roſis viridibus, aut ſiccis aqua perfuſis, tritiſq́; , aut polenta trita cum aqua: caro autē eſt ex omni parte ab vngue ramentis lintei abducenda. Porro vngues contuſos myrti & mali Punici foliis teneris contritis illine, vnguibus autem ſubcruentis farinam pice admixtam adhibe. Vt autē vngues qui malè affecti fuerint decidāt, ſulphur tritum ſuillo adipe exceptum impone. Vt verò ſcabri quoque abſcedant, vtitor hoc quod habet viſci quercini, ſandarachæ, fœnigræci, ſingulorū vncias duas, cantharidum, thapſiæ, ſingulorum vnciam, aceti quantum ſatis eſt. Ad idem valet fæx ſicca cum cerato impoſita, aut caro ficuum abiectis ſeminibus

contuſa: aut vnguem pice ſubunctum, ſulphure & ſan-
daracha tritis pari pondere illinito. Vnguis autem
diligenter radendus, ad æqualitatem redigendus, &
vinciendus eſt, vtendúmque iis quæ ad vngues ab-
ſcedentes valent: ſuper reduuias autem quæ in digitis
ſunt, thuris lacrymam tritam impone, & alliga: aut e-
ruum tritum eodem modo, aut thuris inſecti drachmam
vnã, ſandarachæ duplum: trita radici vnguis applicato,
diligentérque inſpergito, ſupra verò linamenta ſicca po-
nito: hoc ſtatim reduuias excitat. Eſt & aliud bonũ, quod
etiam valde eſt ad maligna vlcera accommodatum, Gal-
larũ, malicorii acidi, ſquamæ rubri æris, & caricarũ cõbu-
ſtarum pares portiones tere, & miſce cũ melle, & ad vn-
guenti ſpiſſitudinem redige, linamenta intinge, & bis in
die impone, & liga, locis neque vnctis neque madefa-
ctis: ſi verò humor ſubſit, ſpongia vino perfuſa eundem
abſtergebis.

De vlceribus articulorum, Cap. XIX.

ARticuli ſunt carnoſis partibus ſicciores, idcirco quũ
vlcerati ſunt ſiccioribus egent medicamentis: ergo
Polyidæ paſtillus ex vino ad ſordiũ ſpiſſitudinem ſub-
actus, itémque medicamenta quæ æquè ac is deſiccant,
probè faciunt: marina quoque & muria ſæpenumero irri-
gatos articulos melius affectos vidimus: quamobrem in
articulis vtendum eſt iis quæ maiorem etiam exiccandi
vim habent.

De ſanguinis profluuio, Cap. XX.

SAnguinis profluuii remedium eſt appoſitus partis vul
neratæ ſitus: huiuſmodi eſt is qui ſurſum vergit, & ca-
ret dolore. nam ſi infrà vergat, dolorémque afferat, tum
non ſolùm mouebit profluuium, ſed etiamſi non ſit, pro-
uocabit. Quum ergo particulæ vulneratæ ſunt, & ſanguis
fluit, ſtatim digitum ori vaſis ex quo ſanguis effluit, ad-
moueto, leniterque, & citra dolorem premens. ita enim
grumo compacto ſanguinis defluuium ſiſtetur, eo ſup-
preſſo. Medicamentis etiam ſanguinem ſiſtentibus vten-
dũ erit: inter quæ illa quæ obſtruũt, quæ emplaſtica no-
nantur, potiora ſunt cruſtas inducẽtibus: ſiquidem inter-
dum quum cruſta excidit, ne iterum ſanguis fluat pericu
lum eſt. Optimum verò, quod etiam valet ad defluuium
ſanguinis è membranis cerebri, eſt hoc, Thuris pars vna,
aloes dimidium, albo oui ſubigitur ad mellis craſſitudi-
nem, deinde leporis molliſſimis pilis excipitur: tum vlce-
ri toti liberaliſſimè imponitur, faſciáque linea alligandũ
eſt: cuius faſciæ primi quatuor aut quinque amplexus ſu-
per ipſum vas profluens iniiciendi nobis ſunt, inde ve-
rò ad radicem vaſis ducentur, tertio verò die ſolues: ſique
medicamentum toto adhuc vlceri adhæret, aliud rurſus
ſuperimpones, ac veluti linamentum quod ex pilis factũ
eſt, madefaciens ita deligabis vt initio feciſti: ſin ſua ſpõ-
te linamentum excidat, radicem vaſis digito blandè cõ-
primens, quatenus nihil defluat, hoc leniter auferes, aliud
que impones, & quoad vas carne munietur, curare ad
hunc modum debebis. At quæ cruſtas generant, vbi cru-
ſta decidit, magis nudã partem quàm pro ipſius natura-
li habitu, derelinquunt: & ſæpenumero poſteaquam cru-
ſta decidit, profuſio ſanguinis quæ ægrè ſupprimi potuit,
ſuperuenit: quanquam cruſtificis medicamentis non ſe-
cus atque ignitis ferramentis vti neceſſitas cogit, vbi ex
eroſione putredinis profuſio ſanguinis concitatur. Iſatis
ſatiua ſuper partibus è quibus ſanguis fluit, impoſita, e-
gregiè ſiſtit: idem faciunt gallæ aduſtæ, quæ quũ ignitæ
ſunt, aceto aut vino ſunt extinguendæ. Gypſum & oui cã-
didum tenerum, farinámque triticeam puluerulentam,
qualis parietibus adhæret, miſceto: medicamentum ad
ſanguinis profluuium accommodatum conficies: quod
vbi confeceris, leporis pilis, aut aliqua alia re pariter mol-
li excipiẽdum erit. Ad ſanguinis autem profuſiones quæ
ex ore, aut thymis, aut formicis, aut verrucis, aut hæmor-
roidibus fiũt, porri folia cõtunde, atque adhibe, aut rhoẽ
rubram, aut acinos, aut capitula Punici mali, contundens
impone, aut ſpongiam nouam pice cruda intinctam ad-
ure, & trita vtitor. eſt enim hoc valde efficax. Fluxionem
verò ſanguinis ex ore comprimit decoctum frigidum
roſarum viridium, aut ſiccarum, aut clauiculorum vitis,

A aut lentiſci foliorum, aut myrti, aut rubi, aut malorum
cydoneorum, aut punicorum, aut acinorum, aut lenticu-
larum: iis etiam vtendum erit inſeſſibus frigidis, qui ſedi
atque vtero conueniunt. Cæterùm victus ratio iis quos
ſanguinis exercet profuſio, ſit ex adſtringentibus atque
incraſſantibus inſtituta: huiuſmodi ſunt alica, farináque
pura decocta, caſeus mollis, bulbi cocti, piſces aſſati, pal-
mulæ, vinum nigrum auſterum, lenticula, polenta, ouorũ
tenerorum vitelli, pira ſylueſtria, mala cydonia, ſorba, me
ſpila, & quæ ſunt his cõſimilia. Ad ſanguinis autẽ fluxũ è
B naribus valent platani globuli exiccati, quos re aliqua ex
ſetis confecta fricabis, ſemen proiicies, lanuginémque
collectam in vaſe fictili nouo repones: quum vſus exigit,
hæc tenuia per calamum inſpira: frõtem autem & naſum
gypſo aut luto figulari obline. Ad idem facit etiam porri
ſuccus lana coacta aut linamento exceptus, & naribus in-
ditus: & manna ſucco porri coacta, & impoſita. Foris autẽ
oliuæ foliis læuigatis teneris naſus illinendus eſt, & ſuffi-
tum ex cicuta ſuper molli cinere naribus admouebis, &
ſpongiis aut lanis aqua frigida imbutis, meatus vtriuſque
C pinnæ naris obſtrues: crura, brachiáque vincies, frontem
& tempora oblines agglutinantibus iis quæ ad oculorũ
defluxiones faciunt. Si verò grumi aliqui ſubſint, quum
ſanguinis profuſio adhuc perſuerat, eos conueniet expri-
mere, celeritérque iterum vti medicamentis ſanguinem
comprimentibus, & narium cartilaginem ſub ipſo oſſe
duobus digitis pollice & indice comprimere. Prodeſt ve-
rò in hiſce profuſionibus, & in iis quæ ex inteſtinis fiunt,
porri ſuccum ad cyathos duos potui dare, aut lauri tenera
folia cõtuſa in oxymelite, aut thuris & lauri pares portio-
D nes læuigabis in vino nigro, quod pari facultate conſtet;
& bibendum propinabis, aut toſti oui vitellum ex aquæ
portiũcula cõtritum præbe, aut farinam puram crudam;
& thus, & gummi paribus portionibus cum aqua tere, &
dato.

Ad cicatrices nigricantes, & quæ ex impetigine fiunt, & ſtigmata, Cap. XXI.

NIgras cicatrices tollit inũctum oleum, in quo bryo-
niæ albæ, & nigræ radix incocta ſit, donec ſuccum
reddat, calamintha vino cocta, argenti ſpuma roſaceo o-
E leo candido lota. Cicatrices verò quæ fiunt ex impetigine
concolores reddit adeps aſininus inlitus cum argenti ſpu
ma, erucæ ſuccus cum argẽti ſpuma inũctus: ſtigmata ex-
terit ranunculus inlitus, aut capparis folia, aut ceruſſa cum
aceto inuncta: id verò proceſſu temporis aufert. Vibices
denique concolores ſtatim facit oleum liliaceum conti-
nenter ſubactum.

De neruis vulneratis, Cap. XXI.

NEruus vulneratus & dolore & inflãmatione maio-
re quàm alia, propter ſenſus excellentiam, corripi-
F tur. Quocirca cutis vulnus apertum eſt ſeruandum, vt ſa-
nies per ipſum effluat, vulnerique adhibẽda medicamẽ-
menta ſunt quæ dolorem leniant, & aditum effluxui pa-
tefaciant: ergo calidam aquam quæ cæteris apta eſt in-
flammationibus, his aduerſiſſimam eſſe ſciendum eſt, &
accommodatius ad has eſſe vt oleo tenuium partium &
experte adſtrictionis irrorentur. Ex medicamẽtis autem
idonea eſt reſina, aut terebinthina, eáque per ſe in pueris,
mulieribus, & iis qui molli ſunt carne: in cæteris verò cũ
euphorbio: itémque propolis & per ſe & cum euphorbio
G emollita: ſique nonnunquam duriora corpora contige-
rint, cum aliquo ſubtiliore oleo. Cataplaſmate autem in
neruis inflammatis, & putreſcentibus vti quiſpiam pote-
rit quod ex farina hordei, aut fabarum, aut erui in lixiuio
ſtillatitio, aut oxymelite cocta, ſit confectum. Cerato verò
vti poterit hoc quod habet ceræ vncias tres, euphorbii
vnciam, aut fimi columbini in durioribus corporibus, o-
lei vnc. II. Conuenit etiam baſilicum medicamentum
quod nitrum recipit, aut calcem viuam, aut euphorbium
aut ſulphur viuum, aut fimum ſylueſtris columbæ, vt in
H tetraphamaci libram horum alicuius vnciã cõiicias. Iam
verò in agro, vbi tibi nihil ſuppetat, poteris recẽtem pin
guémque propolin vulneri admouere, aut fermẽtum ſo-
lum propoli mixtum, aut tithymali ſuccum fermẽto ad-
mixtum. Porro cataplaſmatis ex lixiuio ſtillatitio atque

oxymelite,& farina fabarum, aut erui, aut cicerum, aut lupinorum amarorum,aut hordei,aut polenta, nõ ſolùm quum inflammatione tentantur,ſed etiam ſtatim in ipſo initio vtendum eſt.Si verò neruus non punctus ſit,ſed planè cæſim ſit vulneratus,ita vt ipſa etiam cutis ſubiectá ſit diuiſa,vt nudus neruus,& per directũ & nõ per trãſuerſum diuiſus conſpiciatur, tum nullo ex iis medicamentis quæ ex euphorbio conſtant, quæque non ſecus acria ſunt,vti oportet.Neruus enim nudatus horum vim quæ vehemens eſt,ferre non poterit.Calcem igitur æſtiuo tempore ſæpe lotam, & oleo copioſiore dilutam cape. Facit etiam ad hanc rem quod ex pompholyge conficitur; & quod ex melle, in roſaceo liberaliore eliquatum. Nihil autem horum debet vulnus contingere:quum enim neruus ſenſus vi præſtat,tum verò frigida temperatura eſt, & cum parte cæterarum longè principe cõtinuus eſt. Quin ne oleo quidem huiuſmodi vlcus irrigare conuenit: fit enim ſordidum: ergo ſanies tantùm abluenda eſt molli lana ſpecillo circunuoluta. Si omnia ſuccedant ex ſententia,etiam vino dulci citra periculum madefaciemus.Poſtquam verò denudatus neruus fuerit contectus,linamenta aliquo medicamento quod anguſtis vulneribus accõmodatũ ſit,intincta,quale eſt quod ex euphorbio,aut fimo columbino paratur, extrinſecus circunducere oportet,ita vt etiam ſanas partes largè complectatur. Quum verò tranſuerſum vulnus eſt,maius periculum conuulſionis imminet:ſed quantum ad curationem pertinet, eodẽ modo progrediendum eſt. Victus autem adhibeatur tenuior,quies imperetur,lectus mollis eſto,oleo liberaliore alæ capútque perfundãtur.Si verò nerui cõtuſi ſint, cúmque iis eſt contuſa cutis,& exulceratio ſubſequitur, cataplaſma ex farina fabarum & oxymelite conuenit,quúmque contuſioni coniunctus eſt dolor, pix liquida miſcetur.Si verò citra cutis contuſionem eueniat, oleo calente cui digerendi facultas inſit, ſæpiſſime perfundere oportet.Si totus neruus ſit præciſus, periculum nullum ſequetur,ſed membrum mutilum reddetur: curatio verò eadẽ quæ aliis quoque vlceribus adhibebitur.Liquefactũ medicamentum neruis compunctis idoneum. Facit etiam ad morſos à rabioſis,Aceti ſextarius,picis pinguis lib. opopanacis vnc.III.opopanacem aceto ſolutum magis læuigabis:picem liquefactam mixtámque incoques.Eſt autem hoc medicamentum ad neruos compunctos accommodatum,vtpote quod compunctionis os conniuere nõ ſinat:quemadmodum etiã in iis qui à cane rabioſo morſi ſunt,ne vlcus ad cicatricem perducatur,prohibet: ſed in duriuſculis tantùm corporibus facit.Si verò in pueris,aut mulieribus,aut molli carne præditis compunctis hoc vti velis,tibi licebit ipſum ex aliquo digerente, vt amaracino,aut opobalſamo,aut oleo vetere liquefacere.

Ad articulos relaxatos, Cap. XXIII.

FAcit ad laxatos articulos acaciæ ſuccus aqua dilutus & ſuperfuſus,aut rubi, aut malicorii, aut myrti folia cum myrteo cerato impoſita.

De inflammatione, Cap. XXIIII.

INflammationis initium eſt quum pars impletur ſanguinea ſubſtantia: incrementũ,quum id quod fluebat, ceſſat:quod verò in particula eſt,incipit putreſcere, calorémque præter naturã inuehit, effuſióque & flatus gignitur,particuláque magis quàm prius intẽditur: ſtatus verò quum pus iam conſiſtit, ſed labores maiores vexant: declinatio denique quum id quod fluxit digeſtum eſt,& moles eſt diminuta. In principio autem ea per ſe admouemus quæ vim habent repellendi:in incrementis, hæc minuimus,digerentiáque adiungimus:in ſtatu repellentibus & digerentibus pari portione vtimur:ſi dolor vehemens ſit,lenientibus opus eſt: in declinatione digerentia ſolùm adhibemus,nulla re adiuncta quæ vim adſtringendi habeat. Parietaria autem ad inflammationes tum in principio tum in incremento accommodata eſt,itémque glaucium.Atriplex, & maluæ hortenſes incipientibus & augeſcentibus,ac veluti ferueſcentibus conueniunt,at declinationib⁹,duratis,& refrigeratis, ſylueſtres magis ſunt idoneæ:lactuca verò & cucurbita calidis illitæ benefaciunt.Ad eas verò quæ ex fluxionibus fiunt, ſemperuiua, & tribuli vtrique valent: braſſica verò dureſcentibus cõuenit.

De affectione quæ ex defluxionibus fit,
Cap. XXV.

QVum inflammatio derepente particulam aliquam ſine manifeſta cauſa præcedente obſedit,id quod affectionẽ eam gignit,defluxio nominatur: ipſe verò morbus affectio ex defluxione. In harum autem inflammationum principiis danda opera eſt vt rectè adhibeatur curatio: totum ergo corpus euacuandum eſt euacuationibus accommodatis:ipſa verò pars inflammata, ſuperfundenda atque illinenda non calefacientibus aut humectantibus medicamentis: ſed iis quæ repellere defluxũ poſſint:quódque in partem affectam iam decubuit, euacuare,vimque & robur particulis laborantibus afferre. Illinendum ergo eſt cataplaſma quod ex ſemperuiuo, mali Punici cortice in vino incocto, cera & polenta adiunctis conficitur:hócque & ſimilibus quum dolor vehemẽs nõ eſt vtemur.Vbi verò particula cum defluxione dolorem maiorem ſentit,tum ne aqua quidem calida, aut oleum, aut cataplaſmata ex farina ſunt adhibẽda.fluxionũ enim vitiis hæc inimica ſunt omnia.Debet verò doloris vehementia leniri medicamento quod ex paſſo,roſaceo, modica cera,lanis ſordidis,quæ œſypi multum habeant, cõfectum ſit,quæ per æſtatem frigida, hyeme verò tepida excipiũtur, & admouẽtur ita,vt ſuperiores partibus affectis locos ſpongia vino auſtero,aut poſca frigida imbuta comprehendant. Si ex horum vſu pus non ſubſidat, emplaſtro quod ex chalcitide conficitur,aut alio ſimili ex iis quæ ad fluxiones valent,vtemur.Lanam verò puram vino auſtero imbutam ſuper medicamento extrinſecus accommodabimus:atque hoc quidem modo inflammationes ex defluxione ortas curabis: eas verò quæ ex aliqua occaſione concitantur, calefaciens & humectans nõ lædes:quas ſi ad puris confectionem velis perducere, farina triticea hydrelæo incocta illines:ſique vſus quandoque exiget vt ſcarifices,id etiam accommodatè facies. At ſi inflammationes quæ ex defluxionibus oriuntur, ſcarificatione tentabis,& præſertim in principio,eris in cauſa vt æger malo aliquo magno afficiatur.

De iis qui ex affectionibus quas defluxio concitauit,purulenti fiunt,
Cap. XXVI.

IN affectione quæ ex defluxione orta eſt, quum nulla cauſa perſpicua ſubſit,ſemel aut bis vtendum eſt cataplaſmate,ac tunc quidem quod ex hordeo conſtat, cæteris eſt præſtantius: ei tamen aliqua aceti aut vini portio addatur.Pure autem diſſecto & euacuato,cauẽdum poſtea erit ne oleum aut aqua offeratur: verùm ſi vſus poſtulet vt vulnus quandoque abluatur,aqua mulſa, poſca,vino & vino mulſo vtẽdũ erit:ſique iterũ inflãmatio accedat,cataplaſma ex lenticula imponetur:ſi nulla ſit inflammatio,aliquod medicamentum ex iis quæ emplaſtica dicuntur,& non minus id quod ex chalcitide conſtat, ad huiuſmodi diuiſiones accommodabimus : ſuper quod ſpongiam aut lanam vino adſtringenti imbutam imponemus.Cæterùm vulneri nullum medicamentum impinguans admouendum eſt, quale eſt tetrapharmacum appellatum:ſiquidem ei exquiſita exiccatione opus eſt.

De gangræna & ſphacelo, ex Galeno,
Cap. XXVII.

GAngrænas appellant eas mortificationes quæ ex magnitudine inflammationis nondum factæ ſunt, ſed adhuc fiunt.Hanc affectionem niſi quis celerrimè curet, particula ita affecta, ſtatim emoritur, vicináſque partes comprehendit,& hominem occidit. Vbi verò membra ſic affecta ſenſus omnino ſunt facta expertia,tum morb⁹ non iam gangræna ſed ſphacelus nominatur. Atque hoc etiam malum oſſibus accidit,quum adiecta ipſis caro ſaniem prauam gignẽs,oſſa hac ipſa imbuerit, & corruptela conſumpſerit.Quum igitur membrũ eſt penitus emortuum,ſtatim præcidendum eſt quamproximè ſanæ parti.Gangræna curatur euacuãtibus nobis quamplurimum ſanguinis poſſumus ex membro vitiato. ſanguis enim

corruptus detrahendus eſt, aut vena ſecta, quum in ipſo
membro vena magna ſit:aut cutis vniuerſa multis pro-
fundiſque ſectionibus incidenda eſt quúmque ſanguinẽ
effluere permiſerimus, aliquod medicamentum ex iis
quæ ad putreſcentia valent,imponemus. Huiuſmodi eſt
quod ex oxymelite,aut farina erui,aut lolii, aut fabarum
conficitur. Si valentius velis imponere, ſal adiiciatur,
aut paſtillus Andronis, aut alius generis eiuſdem. Ad
gangrænas etiam faciunt vetuſtæ nuces oleoſæ: earum
verò cortex expurgat,& tithymali liquor in tempore &
modo adhibitus: iiſdem quoque lupinorum amarorum
decoctum inſperſum auxiliatur.

De abſceſſibus, Cap. XXVIII.

IN abſceſſibus quæ apoſtemata dicuntur, ſi puris eru-
ptiò impediri non poſſe tibi videatur, panem hydre-
læo coctum illines,aut farinam hordeaceam eodem mo-
do apparatam:particulam verò aqua in qua althææ radix
incocta ſit,fouebis.Quum verò tumor ægrè ad ſuppura-
tionem veniat, ægréque diſcutiatur,cataplaſmate ex cari
cis vtitor.Oportet autem eas dulces pinguéſque incoctas
aquá eliqueſcere,& aqua melli tenui ſimilem reddere, fa-
rinámque hordeaceam addere:ſique tumor minus quàm
par ſit digeratur,cum caricis erit hyſſopum aut origanũ
incoquendum:ſi vim magis intendere volueris, decocto
ſalem adiicito: ſed diligenter animaduertendum eſt ne
dum vehementius exiccas, pars in duritiem calleſcat:ſi-
quid huiuſmodi quandoque videas, cum aqua radicem
agreſtis cucumeris,aut althææ,aut bryoniæ coques: qui-
bus omnibus dracunculi radix & valentior eſt, & ad di-
gerẽdum accommodatior. Ergo hanc quandoque per ſe
coques, quandoque verò caricas addes, farinámque vnà
cum adipe admiſcebis.Adiantum quoque abſceſſus dige
rit:itémque anethinũ oleum diſcutit,& crudos humores,
incoctóſque tumores maturat. Pix duros crudóſque tu-
mores omnes cataplaſmatis indita, magiſque ea quæ li-
quida eſt,concoquit. Medicamẽtum quod abſceſſus iam
coctos ſine labore expellit,vt ſæpe in ſplenio pus inuenia
tur,qui verò cocti adhuc non ſunt perfectè digerit:Lapi-
dis pyritæ drach.duodecim,ammoniaci triti tãtundem,
farinæ fabarum drach.ſex,excipe reſina liquida, pellique
illitum impone: ſplenium verò ne auferas priuſquam
ſponte ſua decidat:medicamentum verò non multo an-
tè parandum eſt,vt quod confeſtim exareſcat.

De ſtrumis & hymate, Cap. XXIX.

LVpinorum amarorum farina,aut aceto,aut oxymeli-
te,aut poſca incocta,non ſolùm liuores,ſed & ſtrumas
& phymata ſanat.Medicus quidam in iis qui duro corpo-
re eſſent,bubulo ſtercore ex aceto ad ſtrumas & tumores
obduros,totos oblinẽs vſus eſt. Phymata verò diſcutient
trita & illita hæc,adiantum,atriplex,parietaria,althææ ra
dix vino incocta,ammoniacum cum melle emollitum,&
impoſitum,viſcum cum reſina,& cerato,ſalicis folia cum
cerato.Rumpunt phymata lupini amari,propolis cum a-
ceto illita,cucumeris ſylueſtris radix terebinthina exce-
pta,capparis radix eodem modo,nitrum cum fermento
aut ficubus.Abſceſſus verò internos rumpit marina cum
mulſa epota:ſtrumas autem diſcutit calx viua, melle, aut
ſordibus ex gymnaſio,aut oleo, aut adipe ſuillo excepta:
lolii item farina cum fimo columbino & lini ſemine vi-
no incocta:caprificorum groſſi agreſtes,aut ſatiui conciſi
illiti,& concretionem omnem digerunt.

De fiſtula, Cap. XXX.

SPondylii radix circumraſa & impoſita,fiſtularum cal-
los tollit: veratrum quoque nigrum impoſitum, duo-
bus aut tribus diebus callum eximit.Eliquant etiam æru-
ginis drach. II.ammoniaci tantundem:collyria conficiũ-
tur ex aceto & aqua ad fiſtulas accommodata, itémque a-
murca cocta & in collutione adhibita. Sory crudum aut
combuſtum,cum vini diluti aut mellis portiũcula ad col-
luendum adhibitum,& omphacium quoque colluendo
carnem procreat.

De bubonibus, Cap. XXXI.

QVum bubones erumpunt, ſi totum corpus ſuccis æ-
qualiter redundet, aut malitia humorũ detineatur,
A tum difficilis curatio eſt: ea tamen adhibenda eſt quam
in affectione quæ ex defluxionib9 oritur,præſcripſimus:ſi
exquiſitè ſanum ſit,facilis. Totum autem crus calefacien-
dum & humectandum eſt, vt dolore vacãs efficiatur:ipſi
que vlceri imponendum eſt linamentum lotum in roſa-
ceo,aut aliquo oleo relaxante, quod tetrapharmaco coli-
do ſit intinctum.Totum porro membrum carpto lanæ
oleo imbuto obuoluendum eſt: foris verò vlcus empla-
ſtro calido illinendum,aut farina triticea,aut hordeacea,
aut ex vtraque cum modico olei.Glandulam verò inflam
matione tẽtatam, in initio lana oleo calido imbuta leni-
B re oportet,non autem vt quidam faciunt, ſale adhibito:
eo enim poſterius vtimur,quum artus quem plaga vexat,
lenitus eſt,& quum dolorem vlcus non affert: quibus qui
dem rebus glandularum inflammatio plerunque ſolui-
tur.ſæpe etiam augetur,& ad ſuppurationem perducitur.
Ergo quum ille quaſi feruor inflammationis ſe remiſerit,
lenientia ſunt omittenda,& digerentibus vtendum. Pau-
latim à digerentibus ad ea quæ conſiſtentia liquida ſunt:
qualia ſunt quæ cerati ſpeciem referunt, ſimilia iis quæ
linamentis carptis excipiuntur (quæ ἔμμοτα dicuntur)
C tranſeundo.In iis vitare oportet durorum emplaſtrorum
vſum:quippe quæ particulas diſtendant,& inflãmari ite-
rum cogant.Quum ſatis puris ſit, particuláque ad ſuppu-
rationem peruenit, non ſtatim diuidemus,(vt nõnulli fa-
ctitant)ſed medicamẽtis digerere conabimur. Lutũ im
poſitum tumorem inguinum celeriter digerit.Ac bubo-
nes quidem qui ex prolapſu & vlcuſculis & doloribus cõ-
trahuntur periculo vacare:alios verò, & præſertim eos
qui febribus ſuperueniunt,malos eſſe exiſtimandum eſt.

D De eryſipelate,hoc eſt igne ſacro, Cap. XXXII.

CRaſſus acérque humor influens eryſipelas modò cũ
vlcere,modò ſine vlcere efficit. Hoc curandum eſt
primùm vſu medicamẽti quod bilem educat, deinde re-
frigerantibus repellendum eſt quod influit:atque à refri-
gerantibus ad digerentia priuſquã liueſcat & nigreſcat
particula,progrediendum eſt. Requirunt autem eryſipe-
lata quæ refrigerent cum humiditate, nec adſtringant;
huiuſmodi eſt ſemperuiuum,portulaca,pſyllium, lenticu
E la paluſtris,vmbilicus veneris,ſolanum,altercum,lactuca
& glaucium,& cerata ex aqua admodum frigida. Admi-
ſcetur etiam opii parum,aut ſucci papaueris, cicutæque,
& mandragoræ. Compoſita autem medicamenta indu-
cuntur,ceratum refrigerãs, cera,quæ quoad ius fieri poſ-
ſit,pura ſit,oleo eliquatur,ceratúmque liquidum fit. Hæc
refrigerata in pila manibus emollimus,aquam frigidam
affundendo,quantum eius capere ceratum queat.Præſtat
autem oleum eſſe roſaceum ex omphacino oleo ſine ſale
confecto:debétque oleum quadruplum ceræ eſſe. Si pa-
F rum aceti tenuis & pellucidi velis addere, medicamentũ
liquidius frigidiúſque conficies, ídque non ſolùm cõue-
niet eryſipelati,ſed hecticis etiam febribus, itémque in-
flammationibus pudendorum incipientibus, niſi depa-
ſcens aliqua affectio partes exerceat.Herbæ quoque refri-
gerantes cum tenui polenta abunde refrigerant: itémque
palmulæ pingues eiectis earum membranulis,& coctione
tenellæ factæ,deinde læuigatæ,& impoſitæ: ſi verò ſiccio
res videãtur, cerato prædicto ad conſiſtentiam admiſce-
bis.Inflammatione ſedata,antequam particula liuida fiat,
G cataplaſma ex hordei farina eſt imponẽdum:ſi verò iam
liuor occuparit, inciſa cute cataplaſma ſuperponendum
eſt,locúſque perfundendus eſt aqua calida dulci: ſed &
marina & muria interim conducet: quandoque etiã hu-
iuſmodi aquæ cataplaſmati ſunt admiſcendæ.

De herpete, Cap. XXXIII.

HVmor quoque qui herpetẽ gignit,acer eſt:ſed ſi fla-
ua bilis pura influat, vehementi acrimonia herpetẽ
exedentem facit, qui continuam cutim cum corroſione
cõprehẽdit:qua de re affectio ipſa, herpes nominatur: ſi
H verò cum pituita admiſceatur, alterum herpetem, qui
miliaris dicitur, qui eminentias in cute milii ſimiles
excitat,efficiet.Ergo qui prius totum corpus purgat,dein
de verò repellentia particulis affectis admouet,is herpetẽ

vt par eſt,curat:at qui ſtatim vtitur iis quæ cuticulæ cicatricem inducunt,is cuticulam quidem ſanat,cæterùm nō prohibet quin deintegro priori ſimilis affectio exoriatur. Corpus ergo (vt in eryſipelate dictum eſt)euacuabimus:at particulis affectis non eadem imponemus. Poſtulant quidem refrigerantia æquè ac eryſipelata,ſed tamen humectantia non ferunt: hiſque refrigerantia & ſiccantia conueniunt:ergo neque lactuca,neque lenticula paluſtris,neque portulaca,neque ſemperuiuum, neque aliud huiuſmodi ex refrigerantibus & humectantibus eis offerendum eſt:ſed in principio vitis capreolos, & rubum, & plantaginem oportet illinire: deinde iis lenticulam admiſcere:interim verò & mel & polentam, & cataplaſma quod ſupra ad inflāmationes ex defluxione remoto ſemperuiuo conſcripſi:exulcerata verò medicamentis inungenda ſunt iis quæ ad herpetē faciūt,vt paſtillis,paſſo,aut vino tenui,& auſtero non veteri, aut poſca diluta reſolutis:cæterùm inueteratis iam huiuſmodi vlceribus, Muſæ & Andronis paſtillus conuenit.Herpetem verò qui extremam tantummodo cutem exulcerat,niſi admodum inueteratus ſit,nullo horum vngere oportet: ſiquidem & vehementiora ſunt,& magis quàm oportet exiccant. Ad talem verò herpetem accommodatum eſt glaucium, huicque ſimilia, præſertim aqua ſubacta, ſi morbus nihil remittat,aceto diluta admoueantur.Succo autem plantaginis aut ſolani,aut vino ſoluta non mediocriter auxiliantur,aut lini ſemen torridum in vino & oleo incoquito,& contritum imponito, aut terram cimoliam ſolani ſucco ſubactam inungito, aut argenti ſpumæ vncias quatuor, porri ſucci heminæ dimidium,ſucci betæ par pōdus, læuigata illinuntur.

De ſcirrhis, Cap. XXXIIII.

SCirrhus perinde atque os,durus eſt,& ſenſu caret: atq; is ſanari nullo pacto poteſt. Qui verò obſcurum habet ſenſum,digerentibus curatur medicamentis.Sed quæ digerunt,& confertim euacuant,neque molliunt, ea primis quidem diebus diminuere tumorem videntur, ſed tamē quod reſtat,fit inſanabile,quum id omne quod tenuium erat partium,ſit digeſtum:ex quo fit vt ea medicamenta accommodatiora ſint quæ molliendo poſſint digerere. Ergo mollietia ſunt adeps cerui & medulla, itémque taurinus & hircinus,vrſinúſque adeps, ammoniacum, bdellium,ſtyrax.Horum vſu & duritiem diſſoluemus,& digerentia itidem adhibebimus,qualia ſunt fœnūgræcum, fimus caprillus cum poſca. Componitur autem ſic à medicis medicamentum ad vtrunque faciendum, hoc eſt,ad ſcirrhum diſſoluendum,& ad digerendum accommodatum:cuiuſmodi eſt id quod ad Galenum authorē refertur.Pernæ ſuillæ veteris pinguis,ammoniaci thymiamatis,caſei bubuli,aut caprini veteris, adipis taurini, raſuræ nauis,ſingulorū libra vna, medullæ ceruinæ vnciæ duæ, hyſſopi vnc.III.cyprini vnc.VI.vini Ægyptiaci heminā mediam.Sed in nono etiam libro de ſcirrhis in podagra exorientibus loquemur.

De œdemate, Cap. XXXV.

PItuitoſa fluxio œdema facit,tumorem laxum, cedentem,& qui digitis impreſſis cauatur, ſenſúſque expers eſt.Hunc curare oportet ſpongiam poſca imbutam cum ligamento leniter ſtringente imponendo, ita vt ab inferioribus partibus initium deligandi ſumatur, & ad ſuperiores progrediendo deſinamus. Spongia verò eſſe noua debet:quæ ſi talis non ſuppetat,ea nitro erit expurgāda,& melius etiam lixiuio quod ſtillatitium appellatur: ſi verò per hæc tumor non ſubſideat, paulullum aluminis admiſcebis.Eſt etiam ad hoc aptum molliſſimum ex lucerna linamentum,hoc eodem humore imbutum & impoſitū: benefacit etiam glaucium. Si autem œdema inueteratū ſit,particulā oleo prius inunges,deinde ſpongiā ex lixiuio impones,arctiúſque ſtringes, & ita curabis. Iam verò iſatis ſatiua tumores huiuſmodi mirabiliter digerit, & cōprimit: idem facit terra omnis pinguis, & magis etiam Ægyptia.

De terebintho, Cap. XXXVI.

TErebinthus phymatis ſpecies eſt: in ſummo autem ipſo vlcere puſtula nigra eminet:qua rupta, id quod ſubiectum eſt,ſimile deſquamato apparet: vbi hoc diuiſeris,pus inuenitur.

De epinyctidibus, Cap. XXXVII.

EPinyctides vlcuſcula ſunt quæ per ſe erumpunt, puſtularum ſpeciem præ ſe ferentia, ſubrubra: quibus ruptis ſanies ſubcruenta defluit. Atque hæ quidem interdiu non magnopere excruciant: per noctem verò maiore quàm pro modo vlceris,dolore affligūt. Ergo ſilphii ſuccū aqua ſolutū impones: citra enim mordicationē deſiccat,aut cicutam tritam imponito.

De ligamentis diſſectis, Cap. XXXVIII.

LIgamentum ex oſſe in os progrediēs, minimè periculoſum eſt:quòd ſi quibuſcunque medicamentis velis deſiccaueris,non offendes.quod verò in muſculum inſertum eſt, quanto minus periculoſum eſt quàm tendo & neruus,tanto eſt cæteris ligamentis periculoſius, niſi rectè probéque curetur.

De thymo, Cap. XXXIX.

THymus eſt vlcus aſpera & ſqualida carne excreſcens. Fit autem & in ano & in pudendo: ac partim quidē facilis eſt,& ſpōte ſua decidit,partim verò deterior eſt,& dolorem affert:& quidam præterea ex iis curationem nō admittunt.

De ficis, Cap. XL.

FIcos appellant germina quædam ad modum vlcerū rotunda,ſubdura,rubentia,quæ dolor etiam comitatur.Oriuntur plerunque in capite:naſcuntur tamen etiam in reliquis corporis partibus.His optimum medicamentum eſt alumen ſciſſile,æris flos toſtus,& glutē taurinum, tum ſquama æris quæ dupla ſit,teritúrque ex aceto,& illinitur.Probantur etiam capita menularum combuſta,bulbi cocti,& cinis vnà cum aceto commixtus.

De furunculo qui dothien vocatur, Cap. XLI.

DOthienes ex craſſis fiunt humoribus.Hos digerit cō coquitque triticum commanſum & impoſitum, & item maſtiche Ægyptia. Vuas paſſas abiectis acinis tere, ſali trito pari portione addito,& illinito.Hoc aut diſcutit aut rumpit:caricas coctas tere,aquam affunde, & vtitor, aut caricis reſinam miſce,& impone.

Ad epinyctidas, Cap. XLII.

AD has valet apium cum polenta tritum & illitum: braſſicæ folia trita impoſita: alterci folia ex melle trita applicata.Solanum per ſe & cum cicuta viridi, aut oliuæ foliis cum aqua coctis vtitor.Vuas paſſas ademptis acinis tritas admiſceto, eáſque ſplenio illitas imponito. adiantum quoque ex melle tritum facit. Cauendum eſt ne acria,acida,& ſalſa offeramus,& à fomentis,balneis,& ſole abſtinendum.

De verrucis,myrmecio,& ſimilibus, Cap. XLIII.

MYrmecia atque verrucæ vſu medicamentorum vehementer exulcerantium conuellentur:eorum verò quæ putrefaciunt,interimentur. Corticis ſalicis vſti cinis cum aceto acri dilutus,clauos,callos,myrmeciáque exterit.Similiter quoque melanthium eandem vim habet ad clauos atque reduuias. Pecudū verò ſtercus ad verrucas, myrmecia,thymos,dothienas duros,in aceto ſolutum facit,groſſi decocti duros tumores diſcutiunt: crudi verò myrmecia & thymos expellunt. Condylomata verò comprimunt oliuæ flores cum aqua illiti,aloë cum paſſo inuncta, pentaphylli radix ſuperdata, cydonia cocta cum pane aut cum polenta, myrti folia combuſta cum cerato, propolis antè emollita & impoſita. Cōdylomata quoque & ficos aufert auripigmentum illitum, calx viua, & fæx viſco excepta,& ſplenii modo ſuperdata. Permagnos verò ficos tollit ærugo ferri cum vino dulci inuncta, ſeminis anethi combuſti cinis illitus, alumen liquidum cum pane,vino,& apio.Iam verò cinis palmitum ex aceto illitus,& ficos aufert,& quæ nunc dicta ſunt curat,atque auget,præterea prohibet.

Ad ganglia, Cap. XLIIII.

FAcit ad hæc plumbea maſſa ad modum vertebræ confecta,ganglio maior impoſita. hæc enim ſua grauitate ganglium proceſſu temporis diſſoluit.

Ad perniones, Cap. XLV.

MArina tepida perfundendi ſunt,aut betæ,aut lenti-
culæ,aut erui, aut radicis aſphodeli decocto. Poſt
perfuſionem lenticulam vino incoctam tere,& illine,aut
ficus ex oleo læuigatas impone:aut alumen & farinam pa
ribus portionibus in vino tere,& illine.

Ad digitorum totiúſque pedis rimas,
Cap. XLVI.

PIce liquida oblinito: cancrum fluuiatilem aut mari-
num ſuper carbones cremato,teſtam abradito, ex o-
leo tere,ad mellis ſpiſſitudinẽ redige,abſterſis prius ſciſ-
ſuris inſtillato. Prodeſt etiam ſcillæ medulla oleo feruefa-
cta,& ex terebinthina contrita, itémque cornu capræ v-
ſtum,caprillóque adipe exceptum. Sed calli circumpur-
gãdi prius ſunt,deinde medicamentis vtendum eſt.

Ad pudenda vlcerata, Cap. XLVII.

HÆc perfundes adſtringentibus,aut perſperges,rubi,
myrti, capitulorum mali Punici agreſtis, oliuǽque
agreſtis decocto:eadem quoque trita illinuntur. Lemnia
itidem ſphragis inungitur,aut aloen cum melle diſſolue.
Ad ſcrotum verò vehementi atque intolerabili pruritu
vexatum facit fæx combuſta,donec leuetur perturbatio.
Valet ad idem alumen liquidum.

De leuce,alpho,melane,lepra,& ſcabie,
Cap. XLVIII.

SAnguis pituitoſus & glutinoſus, qui longo temporis
ſpatio colorem verterit, & ad albidiorem cõmutarit,
leucẽ vitiliginem efficit. Alphorum ſimilis eſt origo,nõ
tamẽ caro tota affecta eſt,ſed extrema ſolùm cutis. Atque
ab humore pituitoſo alphi albi fiunt,melas verò à melã-
cholico:ſed humor qui lepram facit, ad imas vſque par-
tes penetrat:ſcabies verò ipſa ſuperficiem occupat. Ergo ſi
calcem lotam & torridam habeas,tanta aqua admiſta quã
ta ſatis ſit ad mediocrẽ craſſitudinẽ, inungendo curabis.
In alpho autem multo liquidiore medicamento inungẽ-
dum eſt,craſſiore in ſcabie,craſſiſſimo denique in lepra.
Dracunculi radix cum aceto illita ſanat alphos, itémque
elleborus vterque:lupinorum amarorum decoctũ ſuper-
fuſum, eorundem farina cum aceto aut oxymelite illita,
cortex radicis capparis cum aceto,lilii radix cum melle,
cæpa cum aceto in ſole perũcta:crocodili terreſtris fimus,
ſturnorum etiam,quum orizam ſolùm comederint, aut
ſepiæ teſta cremata. Ad ſcabiem verò facit vua taminia,
ellebor⁹ vterque,lupini amari, (vt diximus)cardamomũ
cum aceto,lilii radix cum melle,reſina terebinthina cum
ſulphure,cuius nos periculum fecimus,cicer,fimus capril-
lus. Lepras verò expellunt anemonæ ſuperdatæ,elleborus
& albæ vitis radices.

De impetigine, Cap. XLIX.

QVum ſanies tenuis atque acris cæteris craſſioribus
admiſcetur,impetigines oriuntur, quæ facilè in le-
pram & ſcabiem tranſeunt:ex quo conficitur vt medica-
menta valenter ſiccantia poſtulent. Itaque eas quibus à
mediocriter ſiccantibus nihil adfertur auxilii,ab iis verò
quæ vehementer exiccant,exacerbantur, *ἀγρίας, id eſt fe-
ras*,appellant. In his igitur vtendum eſt medicamẽtis quæ
ſatis efficacia ſint,nec tamen vehementer erodant. Cicer
ad impetigines facit,vterque elleborus: prunorum gum-
mi pueris prodeſt:erinaceus in petris naſcens: pix cerato
mixta:ſulphur cum reſina. hoc eſt experientia comproba-
tum. In puero autem apta eſt hominis ſaliua: affecta verò
A cutis continuò debet digitis ex ſaliua fricari; crocodili
terreni & ſturnorum fimus. Ad impetigines verò recen-
tes quæ mentum aut aliam faciei partem infeſtant, triti-
ci multum capitur,incudique cuidam ignitæ imponitur;
humórque qui inde emanat adhuc calidus ſumitur, & im
petigines inunguntur:atque hoc quidem remedio pleri-
que ſunt ſanati. Aut maluæ agreſtis fructum tenerum col-
lige,eóque contuſo ſuccum exprime,& ſerua, & impeti-
gines cõtinẽter illine. Inueteratis impetiginibus, iis quæ
ſubiiciam vtitor:Viticis folia contunde, modicum aceti
B adde & illine:vel capparis folia detrita ex aceto impone.
Paſtillus ad impetigines,Glutini figulini denarii quatuor,
thuris denarii duo, aceti heminæ dimidium. In quibuſ-
dam ſcriptum eſt, pares portiones:aceto ſoluta illinũtur.

De inflammatione, Cap. L.

SPiritus flatuoſus,craſſus,vaporoſúſque eſt materia in-
flationum:ſed & corporis denſitas vt ſpiritus non ex-
piretur adiuuans cauſa eſt. Vnde curandi conſilium eò
dirigitur vt denſata rarefaciamus,& craſſum ſpiritum at-
tenuemus:quod medicamentis quæ tenuium partium ca
C lidáque ſint,efficietur. Sed quum muſculi ex contuſione
inflati ſunt,ex calidis & acribus excandeſcant, & dolores
intenduntur. Ergo digerentibus lenientia miſcenda ſunt,
atque in initio leniẽtium eſſe maior portio debet:quúm-
que morbus inclinet, eorum quæ digerunt. Prætereà in
huiuſmodi affectione muſculorum lenit & decoctũ, & i-
pſum hyſſopum cum exiguo oleo: digerunt vero acetũ,
& nitrum,& lixiuium ſtillatitium. Ergo in principio vten
dum eſt decocto cum olei momento, atque item vini:
quod calens lanis ſuccidis excipiatur: quúmque particu-
D las refrigerare non oporteat,curandum vt calor diu cõſer
uetur. Vbi lenitus eſt æger,acetum nitrúmque, & deinde
lixiuium ſtillatitium miſceatur: poſtremò verò imponen
da ſunt emplaſtra quæ digerendi vim habeant,vt inflam
matio ſubſidat,quale eſt quod ſequitur:Sordes ex gymna
ſio feruefacias,primúmque percolato,vt puræ fiant, rur-
ſúſque in lebetem coniicias,calcémque viuam tritam,vt
farinam inſpergas,donec luti fiat ſpiſſitudo.

De elephantia, Cap. LI.

QVi hoc morbo correpti ſunt, iis mirabile auxilium
E affert eſus viperarum: quas qui eſſe velit, parare ad
hunc modum debebit:In primis caput,itémque cauda ad
quatuor vſque digitos abſcindenda ſunt, interioráque o-
mnia & cutis etiam auferenda,corpus aqua perluendum:
deinde in ſartagine æquè ac anguillæ ex albo iure cõdiẽ-
dæ ſunt. Fit autem album ius aqua copioſa impoſita, exi-
guóque oleo,& porro,& anetho adiuncto. Eſt autem per-
ſpicuum,carnes viperarum eſſe coquendas vſquedum te-
neræ fiant. Atque etiam ipſum medicamentum quod
ex viperis conficitur,quod theriacen vocant, eſt accom-
F modatum,vt ex eo copioſè bibant ii qui hoc morbo te-
nentur:ac ſicui placeat, eodem cutim inungat. Qui hæc
faciunt omnia, quandoque eis euenit vt ſquama ex cute
excidat, cuiuſmodi in ſerpentibus ſenectutem appella-
mus. Vtimur etiã ad hæc theriaco ſale & calamintha: ſed
benefacit hoc quoque, quia nõ ſolùm egregiè digerit te-
nues humores,ſed ſaniem attenuat,& craſſos humores ex
quibus hoc morbi genus efficitur,incidit & diſſecat. Non
tamen in ſingulis hominibus ab iis remediis incipimus.
prius enim omnino purgamus, & quandoque etiam ve-
G nam incidimus.

Octauo continentur quæ ad cerebrum,caput,oculos,nares,genas,maxilláſque pertinent omnia.

LIBRI OCTAVI CAPITA.

De memoriæ iactura, déque iis qui vigiliis, & de iis qui nimio ſopore torquentur, Cap.I.
De ephialte, Cap.II.
De morbo comitiali, Cap.III.
De eodem,ex Galeno, Cap.IIII.
De vertigine, Cap.V.
De apoplexia,ex Philumeno, Cap.VI.
De melancholia, Cap.VII.
De inſania ex Philumeno, Cap. VIII.
De amantibus, Cap.IX.
De lycãthropia, Cap.X.
De cerebri inflammatione,ex Philumeno, Cap.XI.
De eryſipelate cerebri, Cap. XII.
Curatio aduerſus canis rabioſi morſum, Cap.XIII.
De neruorum reſolutione, Cap.XIIII.
De rigore qui calefieri non queat, Cap.XV.
De conuulſionibus, Cap.XVI.
De diſtentione,ex Philumeno, Cap.XVII.
De capitis doloribus, Cap, XVIII.
De cephalæa capitis dolore, Cap.XIX.
De hemicrania, Cap.XX.
Ad puerorum aduſtiones, Cap.XXI.
De alopecia & ophiaſi, Cap. XXII.
De capillis fluentibus, Cap.XXIII.
Quæ pilos attenuent, Cap.XXIIII.
De porrigine, Cap. XXV.
Ad pediculos, Cap.XXVI.
Ad vlcera capitis manantia,quæ achores dicuntur, & ad fauos, Cap.XXVII.
Ad capitis vlcuſcula, Cap.XXVIII.
Ad fœdum capitis odorem, Cap. XXIX.
Ad fœdum narium odorem, Cap.XXX.
Ad ecchymomata inueterata, Cap.XXXI.
Ad labia fiſſa, Cap .XXXII.
Ad ephelidem & maculas faciei,Galeni, Cap.XXXIII.
De varis,ex Galeno, Cap.XXXIIII.
Ad ficoſas menti eminentias, Cap.XXXV.
Ad fœdos alarum odores, Cap.XXXVI.
De lippitudine,ex Galeno, Cap.XXXVII.
De inflammationibus oculorum, Cap. XXXVIII.
De doloribus oculorum,ex Galeni ſententia, Cap.XXXIX.
De chemoſi,ex Demoſthene, Cap.XL.
De phlyctænis, Cap.XLI.
Ad phlyctænas oculorum, Cap.XLII.
De carbunculo, Cap.XLIII.
De mydriaſi, Cap.XLIIII.
De phthiſi & atrophia oculorum, Cap. XLV.
De nyctalope, Cap.XLVI.
De glaucomate & ſuffuſione,ex Rufo, Cap. XLVII.
De obſcuritate & hebetudine, Cap. XLVIII.
De ſtrabiſmo, Cap.XLIX.
De expreſſione, Cap.L.
De confuſione, Cap.LI.
De luſcioſis, Cap.LII.
De oculis lacrymantibus, Cap.LIII.
De encanthide, Cap.LIIII.
De pediculis palpebrarum, Cap.LV.
De naribus obſtructis,ex Archigene, Cap.LVI.
De ſtrangulatis,ex Theophraſto, Cap.LVII.

ORIBASII SYNOPSEΩS AD EVSTAthium filium liber octauus.

De memoriæ iactura,déque iis qui vigiliis, & de iis qui nimio ſopore torquentur, Cap. I.

QVVM perdita memoria eſt, aut magna noxa affecta, ſi frigida omnino eſt intẽperies,calefacere eam conuenit: non tamen eſt exiccandi,ſicut neque etiam humectandi neceſſitas:ſed ſi cum humiditate ſit coniũcta,exiccare:ſi cum ſiccitate, humectare:ſi in medio vtriuſque conſiſtat,eodem in ſtatu cõſeruare eam oportet. Eorum autem qui veterno detinentur,in ipſo ſtatim initio vena ſecanda eſt:id quod eſt vtrique morbo,& qui ex vigilia & qui ex ſopore fit,commune:éſtque vtrique commune oxyrrhodinum in principio adhibere: cætera contraria ſunt.ſedanda enim leniendáque ſunt quæ cum vigiliis vexant: excitanda verò quæ torporem afferunt.Meritò igitur quum ægrotantes in ætate florenti ſunt,morbiſque laborant,in quibus vigilant & deſipiunt, iis irrigationes ex capitibus papaueris offeremus,& ad olfaciendum dabimus, naſique pinnas ab interioribus partibus, aut frõtem inungemus.In morbis verò contrariis ægroti ſunt excitãdi, humoriſque qui moleſtiam affert incidenda eſt craſſities,& calefacienda. Ergo thymũ, & pulegium,& origanum,& alia huiuſmodi generis aceto incoquentes,ægrotãtium naribus admouebimus:poſtea verò palatum validis acribúſque medicamentis inungemus: capiti quoque medicamenta eiuſdẽ facultatis vſque ad ſinapi imponemus.Quinetiam ſi vterque morbus inueterarit,cucurbitulis etiam & caſtoreo in vtroque vtemur.

De ephialte, Cap. II.

QVi ephialtes nominatur,non eſt quidem malus dæmon,ſed validus morbus quidam, atque etiam vates,ſacerdos,& Æſculapii miniſter.Morbum verò præue-
A niunt hæc,ſuffocatio,vocis ſuppreſſio,& grauitas.Occurrendum igitur inchoanti malo:nam perſeuerans,& ſingulis noctibus incidens,morbum aliquem magnum,vt apoplexiam, vt inſaniam, vt morbum comitialem,nuntiat, idque quum capiti cauſa tribuitur. Quæcunque enim comitiales interdiu patiuntur,eadem ephialticos dormientes infeſtãt: ergo vena ſecanda eſt,totúmque corpus purgandum.Maximum verò auxilium affert iis elleborus niger ad põdus drachmæ vnius, cui ſucci ſcãmoneæ oboli tres,& aliqua odorata,qualia ſunt aniſum,daucum,petro-
B ſelinum, admiſceantur. Hiera quoque ex colocynthide mirum in modum eiſdem opitulatur. Diæta tenuis eſto, fœtida vitentur.Adiuuat etiã hos pæoniæ ſemẽ:eius autẽ grana quindecim nigra trita ex aqua cõtinuè potui dẽtur.

De morbo comitiali, Cap. III.

VBi concidit aliquis, conuulſa & diſtracta membra ſunt perungenda,tenendáque,ac dirigenda: deinde os aperiendum,digitúſque immittendus, aut penna oleo irino imbuta,vt pituitam euellamus: odoramentis quoque ſenſus excitare oportet,veluti peucedano,ſucco cyre-
C naico,bitumine,cedria,pice.Poſt acceſſiones,ſi nihil impedimento eſt,vena cubiti incidenda eſt:ſi nihil remittat acceſſio, extremæ partes ſinapiſmo oblinendæ ſunt: cucurbitula præcordiis affigenda. Si per hæc morbus non ceſſauit,exigua ſpes eſt:& tamen medicus audacter, & vi etiam adhibita, caſtoreum & ſuccum cyrenaicum cum melle & aceto ori infundat:per ſedẽ verò cẽtaurii aut colocynthidis decoctum iniiciat. Qui ex morbo conualeſcunt,viribus refectis,ex hiera purgari debẽt. Atque hæc
D quidem eſt recentis & acuti comitialis morbi explicata curatio: nunc verò quomodo inueterato opitulandũ ſit, ſubiiciam.Igitur qui in hunc morbum cadunt, aquã diu bibere oportet,& ſi nihil prohibet, vtique ſanguis mitti debet: quatuor autem aut quinque diebus interpoſitis,

corpus reficere ; & ita purgante medicamento euacuare: præſertim verò ex nigro veratro ,aut colocynthide,aut etiam ſcammonea.Ipſum porro veratrũ ſine medulla tunſum cribratũmq; inſpergendum eſt aquæ mulſæ cyathis quinque,aut ſex,melléque crudo adiecto piperis momẽto excipiendum. Colocynthida verò abiecto ſemine , & quæ medullam adhuc habeat,paſſo implebis , totámque noctem ita ſines : mane verò paſſum temperatum potui dabis: vbi ſatis purgati ſint,lauari poterunt. Tertio die cucurbitulæ præcordiis & dorſo cum ſcarificatione applicabuntur:deinde compluſculis diebus interpoſitis, refecto corpuſculo , hieram ex colocynthide offeremus : poſt hæc capiti & occipitio cucurbitulas affigemus:ſequenti die panem aqua mulſa incoctum, tritúmque cum amaris amygdalis,ſerpyllo,mentha,aut calamintha, aut ruta ſuperdabimus:idque triduò faciendum eſt:pòſt verò caput radendum,peucedaníque liquore cui ſpondylium ſit incoctum,ex aceto diluto perungẽdum.Rurſus verò interpoſito ſpatio,& corpore recreato,antidoti ex colocynthide obolos nouem in aqua mulſa,diéque vno interiecto, tres etiam dabimus:inde medicamentis vtemur quæ ſternutamenta cieant. Poſt quinque aut decem dies caſtoreũ ex mulſa exhibebimus, ſpatióque interpoſito ; clyſter ex centaurio iniicietur:deinde verò quæ pituitam per os & per nares ducant offeremus,tum ſinapiſmum capiti inducemus.Iam verò & acribus cibis quandoq; eſt vtendum.

De eodem,ex Galeno, Cap. IIII.

COmitiales adiuuat oxymel per ſe ſumptum , præſertim verò ſi cum ſcilla ſit confectum. Capparis quoque condita prodeſt ſi continuò edatur , itémque ſalſamentum.Eſt autem ſalſamentum,medicamentum quoddam ex ſcilla vtiliſſimum ,ad hunc modum confectum, Vas in quo mel fuerit capimus,ſcillámque in tenues partes manibus diſcerptam in id iniicimus:vas operculo ſolido obturamus,totumq; vaſculi os pelle circundatum diligenter ligamus, atque in ſole conſtituimus,vt ad meridiem ſpectet,& à borealibus ventis ſit remotum: (fiat hoc in Caniculæ ortu,quod eſt ſpatium quadraginta dierum) vaſculum verò eſt paulatim ad ſolem vertendum. Tranſactis hiſce diebus vas aperientes,corpus ſcillæ elixato ſimile comperiemus, ſuccúmque ex ea fluxiſſe , quem collectum optimo melle iucundum facimus & eius quotidie cochlear vnum plenum,ac pueris quidem paruum,adultis verò magnum damus. Quinetiam corpoream ſcillæ partem ſimpliciter contundimus & læuigamus , cochleárque vnum cum melle offerimus:ſed huic quantum ad efficaciam pertinet, ſecundæ tribuuntur. Si verò primo loco ſtomachus ſit affectus,ægro imperandum eſt vt concoctionis curã gerat:panẽ ergo accuratè elaboratũ ex vino temperato leuiter adſtringente,atque albo,ad horam tertiam aſſumat. Medicamentum quoque ex aloë bis aut ter ſingulis annis dari poterit. Noui puerulum qui hoc morbo correptus nunquam fuerit poſteaquam radicis pæoniæ magnam & recentem partem collo appenſam tulit. Agaricum quoque,ſeſelis,ſpondylii fructus & radix, ariſtolochia rotunda ex aqua epota comitialibus prodeſt. Scarificatio denique crurum ſæpiſſime iterata eoſdem vehementer iuuat.

De vertigine, Cap. V.

QVi hoc morbo tentantur , in acceſſione excitandi ſunt medicamentis quæ odore moueant,& extremarum partium frictionibus , & cæteris generis eiuſdem. Quum verò morbus conquieuit,vt profligetur, primùm ſecanda eſt vena,deinde purgandum ex hiera,tum interiecto ſpatio , clyſteri acri ex centaurii vel colocynthidos decocto vtendum. His euacuationibus peractis , caput ipſum ad occipitium eſt ſcalpello conuulnerandum , cucurbitulæque cum ſcarificatione adhibendæ : poſtremò iis medicamentis vtendum quæ pituitam eliciant,& quæ per ſternutamenta euacuent.

De apoplexia,ex Philumeno, Cap. VI.

QVi apoplexia correpti ſunt,oleo copioſiore eliquato iniungendi ſunt,capútq; perfundẽdũ roſaceo in quo ſpõdyliũ ſit incoctũ,mulſáq; inſtillãdá,& adhibẽda odoramẽta,vt caſtoreũ,vel opopanax,& galbanũ.Os quoque per vim aperiẽdũ eſt, digitúſq;,aut pẽna oleo inſtincta iniiciẽda,vt ſiquid ſuperuacaneum ibi ſit,abſtergatur:ſedes quoq; inũgẽda eſt iis quæ flatus educũt.Si per hæc morbꝰ nõ inclinat,clyſteribus acrioribus vtemur,quibꝰ muria & mel admiſcebimus.His ita confectis,incidenda vena eſt: facta autem venæ ſectione,iterum vtemur excitantibus.

De melancholia, Cap. VII.

IN hoc morbi genere,quando in toto corpore melãcholicus ſanguis redundarit , initium curationis à venæ ſectione ſumendum eſt:quum verò is cerebrum ſolum occuparit,tum ſanguinis miſſione non eſt opus.Sed eſt etiã tertia melancholiæ differentia quædam , quum ea non ſecus atque morbus comitialis,à ventriculo ducit originem.hanc nonnulli veteres hypochondriacum morbum nominant. Quum igitur ex præcordiis melancholia oritur , primùm ſymptomata circa ventriculum apparent: quumque maior ſit effecta,eam melancholicæ perturbationes comitantur. Leuatur autem æger alui ſubductionibus,vomitibus,concoctione & ructu. Hypochõdriacũ etiam hunc morbum,flatuoſum appellamus,ſymptomaque eius eſſe dicemus triſtitiam & timorem. Quum igitur propria melancholiæ ſymptomata magna appareant, ventriculum verò vel nullum,vel minimum quippiã infeſtet,tũc cerebrum ob atram bilem in eo accumulatam præcipuè affectum eſſe exiſtimandum eſt.Hanc verò melancholiæ ſpeciem continuis balneis,diæta boni ſucci & humida abſque vllo alio præſidio curare oportet. Quum verò humor is qui infeſtus eſt , ob temporis diuturnitatem effectus eſt difficilis ad euacuandum , tunc & magis varia & potentiora remedia par eſt adhibere.ergo morbum hunc incipientem curare conuenit:inueteratus verò atque auctus eſt tractatu difficillimus. Igitur in principio epithymo aut aloë purgentur : nam & parum quotidie ex his ſumptum , non mediocriter iuuat , leuitérque aluum mouet. Vbi verò ita vti dictum eſt purgati fuerint, abſinthium dabitur,modò herba ipſa duobus aquæ cyathis perfuſa & incocta,modò eius ſucci drach. dimidiũ, aquæ continenter liquefacti. Datur quoque aceti modicum dormituro,multáque obſonia in aceto intincta comedenda offeruntur. Sed melius erit aceto ſcillam , polium,& tenuèm ariſtolochiam miſcuiſſe. Quum verò ad curandum morbum qui iam inceperit , atque ex totius corporis conſenſu ducat originem,fortè accedas,non minus venam in cubito ſecabis. Facta ſanguinis miſſione,viribus refectis per inferiores partes medicamento quod ex colocynthide,quódque ex elleboro nigro conficitur, purgabis.Quo in caſu etiam quod ex epithymo,quódque ex aloë conſtat, conueniet. prodeſt quoque euphorbium admiſcere,& ex ſero lactis parare. Iam & facultates quæ vrinam cient,purgationéſque quæ ſudoribus fiunt, huic malo medentur : quinetiam præcordiis proſpiciendum eſt.Fouebuntur autem perfuſa decocto rutæ,& anethi,& abſinthii,& pulegii,& viticis ſeminis,& baccarum lauri: hæc enim oleo incocta,& affectæ parti admota, & leniũt dolores,& flatus diſcutiunt. Porro cataplaſmatis inſit etiam aliquid eorum quæ flatus pellunt:cuiuſmodi eſt apium,aut aniſum,aut cuminum. Nec minus etiam cataplaſmati miſcere cyperum,irida,& roſmarinum , & permittere vt diu atque adeò per diem & paſto & ieiuno adhæreant:quum auferes,aliquod aliud operimentum,vt lanam latiorem,impone. Cucurbitulis ad flatus excutiendos leuibus vtendum eſt:ad dolores autem atque inflammationes,cum ſcarificatione. Quum verò curando procedas , non erit obliuioni mandandum ſinapi : ſed & acria ſmegmata & dropaces dorſo & ventri ſunt imponenda.

De inſania,ex Philumeno, Cap. VIII.

INſaniæ eadem eſt quæ malancholiæ curatio:præcipuè tamen inſanientes iuuat hippomarathri radix,ſeménque in aqua potum , & bryoniæ radicis denarius ex aqua quotidie ſumptus.

De amantibus, Cap. IX.

EOs qui ex amore curis affecti,vigiliiſque torti eſſent, quum nonnulli id minus intelligerent,balnei cibiq;

abſtinentia, & tenui victu conſumpſerunt. In quibus A
quum nos amorem in cauſa eorum eſſe deprehenderi-
mùs,eorum animos ab amore ad balnea,ad compotatio-
nes, ad geſtationes,ad ludos, & ad fabulas abduximus:
nonnullis timorem incuſſimus. nam qui amori ſemper
inſeruiunt,ab iis affectio difficulter remouetur. Nonnul
li autem obiurgandi ſunt ex vitæ inſtituto quod ſibi quiſ
que delegerit. Cæterùm amantes hæc conſequuntur,Ocu
li caui,non lacrymantes, ſed vt voluptatis pleni videan-
tur, continuus palpebrarum motus: quúmque reliquæ
corporis partes concidant,in amantibus hi ſoli non con B
cidunt.

De lycanthropia,quum homines luporum naturam imitantur, Cap. X.

QVos hoc malum infeſtos habet, nocturno tempore
domo egreſſi,lupos in rebus omnibus imitantur, &
ad diem vſque circa tumulos vagantur mortuorum. Hos
ita cognoſces,pallidi ſunt,oculos hebetes & ſiccos, non
illacrymantes,eóſque concauos habent,lingua ſicciſſima
eſt,nulla penitus in ore ſaliua conſpicitur,ſiti enecti ſunt:
crura verò,quia noctu ſæpe offendunt,ſine remedio exul C
cerata. Hæ ſunt illorum notæ. Qua in re ſciendum eſt,ly
canthropiam eſſe melancholiæ ſpeciem: quam acceſſio-
nis tempore curabis ſecta vena, & facta vſque ad animi
defectionem vacuatione,cibíſq; boni ſucci. Vtitor quo-
que balneis dulcibus: deinde ſero lactis per triduum v-
ſus,etiam hiera ex colocynthide ſemel,bis & ter purga-
bis. Poſt purgationes theriacen ex viperis dato,& item a-
lia quæ in melancholiæ curatione ſunt commemorata.
Morbo inuadente æger perſpergendus eſt iis quæ ſomnũ
conciliare conſueuerunt. Vbi verò ſomnus acceſſerit,au- D
res & nares opio illinantur.

De cerebri inflammatione,ex Philumeno, Cap. XI.

CErebrum inflammatum ita ſæpe intumeſcit vt etiam
ſuturæ capitis deducantur: dolor maximus & diutur
nus comitatur,vehemens faſtidium,rubor in facie mul-
tus,oculi exeruntur,faciéſq; & totum caput intumeſcit:
ergo ſecanda vena eſt in cubito & euacuandum: itémque
ex naribus & vaſculis quæ ſub lingua ſunt ſita, ſanguis
mitti debet, irrigationéſque inflammationibus capitis E
congruæ,linimentáque humectantia, & maturantia ſunt
adhibenda.

De eryſipelate cerebri, Cap. XII.

ERyſipelas in cerebro fit,hæcque ægrotus patitur,toto
capite dolet,vt flamma in eo eſſe videatur,facies fri-
gida eſt & ſubpallida,os inareſcit. Vena ſecanda eſt ei qui
ægrotat: præcipuè verò quæ ſub lingua ſunt venæ incidi
debent. Refrigerantia quoque admoue,quibus in aliis iti
dem eryſipelatis vtimur. F

Curatio aduerſus canis rabioſi morſum, Cap. XIII.

CAnes rabioſos hæc comitantur, muti omnino ſunt,
& veluti inſani,vt ne domeſticos quidem agnoſcãt,
cibum auerſantur,ſiti premuntur, nec bibunt, anhelant
vehementer,auribus demiſſis ſunt, ſaliuam copioſam &
ſpumeam edunt. Qui verò ab iis morſi ſunt, curare ſta-
tim oportet omni legitima curatione, etiamſi vlcus
ſit perexiguum, & extremitatem ſolùm occupet: ne-
que cicatrix celeriter inducenda eſt. Vulnus autem ab- G
luetur aqua in qua chamæmelum & agreſtis lapathi ra
dix ſit incocta. In potione verò ſument lycium,& ſilphii
liquorem,quem in vulnus etiam imponent: ſument quo-
que in potu chamædryn,ſcordium,gentianæ radicẽ, po-
lium,fluuiatilium cancrorum decoctum,cui anethũ mul
tum admiſcebunt. Purgabuntur verò medicamẽto quod
ex colocynthide conficitur: cuius quotidie dabis quantũ
fabæ magnitudinẽ compleat, ſed non vt integra fiat pur-
gatio. Humor verò quîcum dabitur, eſto decoctum he-
leliſphaci,aut ſideritidis heracleæ (quam & halyſſon vo-
cant) quia ipſa ſola iuuet. Vtiliter quoque dari poterit me
dicamentum ex viperis. Vſus etiam eorum quæ vrinam H
mouent eſt accõmodatus. Iam & iecur canis qui momor
dit,dandum eſt. Sed non vni ſoli remedio confidendũ: &
quibuſcunque rationibus poſſis eſt inueſtiganda atque
tractanda curatio. Appollonius verò Pergamenus ait fuiſ
ſe memoriæ commendatum,multos quidem ex iis in qui
bus ob aliã cauſã aquæ timor natus eſſet (quos ὑδροφόβους
appellant) fuiſſe ſeruatos: ex iis verò qui à cane rabioſo
morſi fuiſſent,ſeruatum eſſe neminem.

De neruorum reſolutione, Cap. XIIII.

QVum nerui omnes ſimul ſenſum motúmque amiſe-
runt,apoplexia morbus nominatur: quum verò in al
tera parte,ſiue dextera ſiue ſiniſtra id accidat,dicitur pa-
ralyſis (*hoc eſt reſolutio*) neruorum illius partis quam obie-
dit. Originem ducit hic morbus ab humoribus glutino-
ſis & craſſis neruos obſtruẽtibus,per quos voluntarii mo
tus eduntur: ex quo patet, eos humores eſſe vacuandos.
His euacuatis, primùm hieræ drachma potui dabitur ſi-
ne melle,iniecto tamen pipere in puluerẽ redacto: ſi qui-
dem volumus non purgationem, ſed diſtributionem ab
hoc medicamento fieri: & tertio die drachmam itidem
dabimus,aut etiam plus eo. Quatuor verò diebus inter-
poſitis duas ſimiliter,atque etiam tres drachmas exhibe-
bimus: deinde quatuor diebus interiectis quatuor drach.
adiecto mellis & ſalis cochleari: quo tempore etiam pi-
per eſt addendum. Si hac dandi medicamenti ratione æ-
ger minus perfectè fuerit purgatus,quinque drachmas,&
quibuſdam etiam ſex (ſi modò ætas florens ſit) dabimus.
Diæta ſit attenuans. parti verò quæ propter ſolam obſtru
ctionem ſit reſoluta, impone aliquod medicamentum
quod digerendi vim habeat. Quibus verò partes faciei
ſunt reſolutæ,ad eos medicamenta faciunt quæ pituitam
educunt,quæ continuò ſunt adhibenda, vt eorum robur
excitetur. Iiſdem ſunt excitanda ſternutamenta, capitíq;
habenda omnino cura eſt: at in quibus reſolutio faciem
non vexat, iis ſatis erit occipitio,& in primis vertebris
applicare medicamenta, in quibus etiam medicamentis
pituitam euocantibus vti debebimus.

De rigore qui calefieri non queat, Cap. XV.

RIgor huiuſmodi ex pituita vitrea admodum frigida
ſine febre oritur. In iis verò qui ita ſunt affecti,cale-
facientibus vti ſine metu debemus, & quæ humorum
craſſitiem diſſecent adhibere: talia quoque eſſe debent
eſculenta & poculenta. Vtendum verò eſt medicamento
quod ex tribus piperibus,deinde eo quod ex calamintha,
tum verò eo quod ex ſucco cyrenaico & caſtoreo confi-
citur.

De conuulſionibus, Cap. XVI.

QVum ſtatim ab initio morbi,aut non ita multo pòſt
conuulſiones quæ oriri incipiunt,diutius perdurãt,
ex repletione oriuntur: quum verò ex multis ſudoribus,
aut vomitib⁹,aut alui excretionibus,aut ſanguinis deflu
uio,aut vigiliis, aut fame, aut motibus nimiis, & vehe-
mentibus ſequuntur,ex inanitione ortum trahũt: quúm-
que aliquis ſanus derepente conuellitur, id ex repletione
fieri neceſſe eſt. Si verò ex febribus ardentiſſimis totum
corpus atque nerui exicceſcant, atque ex ea ſiccitate po-
ſtea ſequatur conuulſio, id ſummum malum eſt, & eiu-
ſmodi vt fere nullus ſit remedio locus. Ergo quum par-
tes corporis ad anteriora trahuntur,ea conuulſio ἐμπροσ-
θότονος: quum verò ad poſteriora, ὀπισθότονος: quum deniq;
rectè inter vtrãque partem intenduntur, τέτανος nomina-
tur. Cæterùm conuulſiones quæ ex repletione aut inflam
matione oriuntur,curabis ſi copiam humorum euacues,
inflammationémque peculiaribus remediis propulſes.
Conuulſio autem accidere etiam ſolet quum vomentes
vehementius ſeſe torquent. His ſuccurrit acanthii radix,
& ſpinæ albæ,& ſpinæ Ægyptiæ ſemen epotum. Quidam
etiam centaurii minoris ſuccum potui dant,quum ex re-
pletione exiſtit conuulſio: caſtoreũ verò non modò bibi-
tur,ſed etiã extrinſecus cum oleo ſicyonio cuti illinitur.

De diſtentione quæ τέτανος dicitur,ex Philumeno, Cap. XVII.

QVibus ceruix recta intenditur,veſicam oleo calido
repletam admouere tendinibus oportet, vt quæ le
niter calefiunt, etiam contraria quæ diſtentio inuehit,
ferre queat. Ergo totum conſilium eſt eo dirigendum vt
irrigationibus & lotionibus curationem tranſigamus.

Primùm autem vtemur oleo dulci; deinde verò rutaceo & ſicyonio: ſed magis etiam laxant cataplaſmata ex fœnogræco, lini ſemine, farina hordei, quæ mel copioſum atque oleum recipiant: ea autem comprehendant ceruicem, vtranque maxillam, totámque ſpinam vſque ad lumbos. Adhibendæ etiam ſunt cucurbitulæ ſic vt cutis incidatur: admoueantur autem ceruicibus ſpinæ ab vtraque parte, & pectori vbi muſculoſum eſt, & item præcordiis. Eos verò in quibus morbus inueterarit, in oleum totos deſcendere etiam bis die conuenit. Si vires ſubuertuntur, oleum rutaceum leniter calidum, in quo reſina ſit eliquata, per ſedem iniectum eos mirabiliter iuuat: prius tamen bibant ſuccum cyrenaicum: ſed quia diſſolutum facit erodentem potionem, oblinatur melle cocto ad erui magnitudinem. Silphii quoque radix ex mulſa epota vtiliter præbetur: ſimili quoque modo myrrha & hyſſopi decoctum: ſed caſtoreum reliquis longe præſtat omnibus. Quocirca duo cochlearia ſigillatim diſtincta ex mulſa danda ſunt.

De capitis doloribus, Cap. XVIII.

CApitis dolores quos æſtus aut calor aliquis excitauit, curant ea quæ refrigerandi vim ſine adſtrictione poſſident. Inter ea præſtant cæteris quorũ eſt ſubſtãtia tenuior: quocirca in principio nihil eſt roſáceo meli⁹ quod abſque ſale ſit confectum: non debet autem vetus eſſe. Poſt roſaceum ſequitur chamæmelinum oleum, aptum iis in quibus refrigerare mediocriter oporteat: vbi verò vehementer refrigerare velimus roſaceo vtemur, eidémque ſemperuiui, aut portulacæ, aut lactucæ, aut vuæ acerbæ ſuccum miſcebimus. Papaueris verò & mandragoræ ſuccus, quum non ſine noxa refrigeret, vitandus eſt: ſed ſi neceſſitas quandoque cogat, eius parum miſcendum eſt. Eraſiſtratus autem author eſt, calidiores temperaturas, quum quis eas ſoli ſit expoſiturus, mirum in modum præſeruari ſpongia lata ac denſa ex aqua frigida valde expreſſa, & capiti admota. In dolore verò capitis qui ex frigore ortum ducit, rutaceo oleo vteris: ſi maiore calore opus ſit, parum euphorbii oleo miſce: præterea illine irino vnguento & amaracino: iam & laurinum hoc tempore erit accommodatum: atque his quidem & frontem, & narium & aurium meatus inungere oportet: quæ in recentibus capitis doloribus ſunt ſeruada. In iis autem qui ſunt inueterati, & neceſſe eſt caput radere, medicamenta adhibemus quæ tum emplaſtrorum tum ceratorum forma ſint confecta: quum verò capilli breuiſſimi ſint, liquidiora imponimus: horum autem materia aliunde eſt huc comportanda. Ea igitur quæ refrigerant, ex iis quibus eryſipelata curantur: quæ verò calefaciunt, ex calefacientibus componenda ſunt, quale eſt quod ex euphorbio conficitur. ſatis eſt enim vnam euphorbii drachmam olei dulcis vnciæ vni, & ceræ vnciis tribus adiicere. Dolorem verò capitis qui vitio ſtomachi ortus ſit, ſanabis vacuatione quæ vomitibus quamcelerrimè conficitur: ſi verò nihil euomuerint, etiamſi valde ſint conati, dabimus operam vt ſuccorum vitiatam malitiam cibis boni ſucci corrigamus. Porro peſſima affectio ſit quum vitioſi humores in ventriculi tunicas ita ſunt infarcti, vt elui non poſſe videantur: quorum optimum remedium eſt picra. Quum verò calor dolorem afferens ſuperarit, curatio adhibenda eſt ex iis quæ refrigerandi vim habent, poſtea mitigantia & concoquentia medicamenta repellentibus commiſcebimus, tum verò digerentia & attenuantia adiungemus. Dolores ex febrium magnitudine obortos, perfuſiones ex capitibus papaueris ſanant. Qui verò ex vini potu caput dolent, vacuandi ſunt, quieſque ac ſomnus imperandus, balneúmque veſperi adhibendum, & cibis vtendum boni quidem ſucci, ſed non calefacientibus. In iis denique qui ex ictu aut plaga dolore capitis vexantur, quum iam inflammatio quædam conſtiterit, venæ ſectione vti conuenit: ſiquid prohibeat, clyſteri euacuabimus.

De cephalæa capitis dolore, Cap. XIX.

IN cephalæa dolores aggrauantes, multitudinem indicant: erodentes, vaporum aut humorum acrimoniam: pulſantes, inflammationem: extendentes, ſi grauitas & pulſus non adſint, ſpiritus tenuis ac flatuoſi copiam in membranis contentam teſtantur. Ergo ſi multitudo vaporum aut humorum contineatur, vtrum id euenerit propter particulæ illius imbecillitatem, an propter totius corporis repletionem conſiderandum eſt, vt totum corpus euacuando, etiam capitis dolorem ex particulæ imbecillitate contractum ſanes. nam materiam in totum corpus reuellendo, affectæ particulæ medemur.

De hemicrania, Cap. XX.

QVi curaturus hemicraniam eſt, qua purgatione aut venæ ſectione ægrotus indigeat, conſiderare debet, atque ita ad capitis auxilia progrediens, tùm per digitos manus ſuæ, tum per linteolum dimidiam frontis partem ante tempus acceſſionis confricãdo excalfaciat. Poſt acceſſionem verò medicamentis quæ hemicrania medici vocant, vtendum eſt: ſique multus calor in doloribus ſentiatur, iis in quibus refrigerans aliquid inſit: ſin ſecus, iis quæ abundè calefaciant: vtriſque verò aliquid ex iis quæ robur addunt, miſceatur, quod facultatem adſtringendi habeat. Iuuat etiam hos ſi oleum tepidum in aures inſtilletur, modico euphorbii ad oleum iniecto, vt ad libram vnam olei, euphorbii dimidium vnciæ addatur. Ad eos qui caput mobile habent, ex Dioſcoride, Stichadem ex aqua aut hydromelite bibendum præbe, & ſaneſcent.

Ad puerorum aduſtiones, quæ ſiriaſes dicuntur, ex eodem, Cap. XXI.

SIncipiti imponenda ſunt heliotropii folia, cucurbitæ ramenta, cucumeris (quem peponem appellant) cutis, quæ carni adiacet, ſolani hortenſis folia & ſuccus cum roſaceo.

De alopecia & ophiaſi, Cap. XXII.

EX medicamentis quæ ad areas faciunt, euphorbium admodum calidum eſt: eo minus eſt thapſia, deinde ſinapi, & naſturtium & adarce, tum ſtruthium, & ſpuma nitri, & ſulphur vernicarium, & veratrum vtrunque, & oleum laurinum, & alcyonia, & arundinis radix & cortex combuſti, & pix liquida, vrſi adeps. His vtitor, & potentioribus ceratũ, imbecillioribus oleum laurinũ admiſceto.

De capillis fluentibus, Cap. XXIII.

NVllum præſtantius medicamentum expertus ſum, nullúmque fore animo cõcipio capillis fluẽtibus, quàm quod ex ladano & oleo lentiſcino conficitur. Si verò fluor ſit copioſus propter magnam cutis raritatem, nõ erit incommodum pro lentiſcino myrteum oleum ladano miſcere. Perſpicuum autem eſt, caput prius fricandum, & capillorum copiam tollendam eſſe: iis verò quibus ex morbo capilli defluunt, diæta refectrice opus eſt. Lotus arbor pilos fluentes cohibet, vel abrotoni cinis cum aliquo ex iis oleis, lanuginem inducit. Defluuium autem quod citra morbum accidit, braſſica arida, trita, ex aqua illita curat, aut loti radix eodem modo capillos prohibet excidere, quod etiam laudauit Galenus. Ladanum in vino maceratum læuigabis, myrteum oleum & vinum viciſſim inſpergens. Satius verò eſt adiantum dimidio ladani pondere admiſcere, & myrteo oleo exceptũ illinere, aut cum arundine combuſta admiſcere. Vt autem capilli naſcantur, ficulnis foliis contritis locum illine. Ad pilos autem palpebrarum cadentes cedriam comburе, fuliginéque vtitor.

Quæ pilos attenuant, Cap. XXIIII.

PIlos attenuant hordeum, fabæ, eruum, aphronitrum, & nitrum. Vehementiora his ſunt teſtæ fictilium, clibanique, pumex ignem non expertus, alcyonia, ellebori, bryoniæ & dracunculi radix, ariſtolochia, & cachry. Si odorata fieri volueris, cyperum, melilotum, roſas ſiccas, iunci odorati florem, iridem, ſpicam, nardum Indicum & Celticum, fœniculi folia, itémq; amomum & coſtum admiſcebis.

De porrigine, Cap. XXV.

POrrigo ex vitioſis humoribus oritur. Eſt ergo perſpicuum, digerentia & abſtergentia medicamenta adhibenda eſſe. Furfurum ſextarium medium in aquæ heminis duabus macerabis, deinde confricabis, poſtea excolabis, & cremorem heminæ aceti ſemiſſe adiecta, vſque ad

viui ſpiſſitudinem coques,eóque caput illines:poſtea ve- A
rò caput lauabis aqua in qua beta aut fœnumgræcum aut
lupini ſint incocti. Inunctionibus vtitor,vt irini vnguen
ti fæce.hoc enim medicamentum citra morſum digerit.
Ad inueteratas porrigines valet hoc quod habet atramẽ-
ti ſutorii, ſulphuris ignem non experti, ſpumæ nitri pa-
res portiones,quæ vino affuſo excipiantur oleo lentiſci-
no,componunturque ad ſtrigmenti ſpiſſitudinem,& pi-
li ſubunguntur.

Ad pediculos, Cap. XXVI.

VVæ taminiæ partes duæ,ſandarachæ & nitri,vtriuſ- B
que pars vna:ex aceto atque oleo caput vngito.

Ad vlcera capitis manantia,quæ achores dicuntur,& ad fauos,
Cap. XXVII.

HÆc in capitis cute tenuibus foraminibus eroſa, te-
nuem modicéque viſcoſum humorem in ſe haben-
tia conſiſtunt:fauus autem maiora habet foramina.ergo
patet,humores ex quibus morbus originẽ ducit,euacua-
dos eſſe.Sique amplius influant,primùm ipſorum influ-
xus prohibendus eſt, & per capitis & per totius corporis C
euacuationem,vt in alopeciæ curatione diximus,conue-
niéntque medicamenta incidentia. Nonnulla autem me
dicamenta, quum excrementis totum corpus redundat,
achores incipientes curant, quæ adſtringendi & repellẽ-
di vim habent,qualia ſunt myrti baccæ, pini cortex,ru-
bus, & ſycaminus: nonnulla verò & obſiſtunt achorum
incrementis,& id quod influit repellunt, atque etiam,
quum mixtis viribus ſint, id quod iam in parte affecta
continetur,concoquunt,& digerunt. tale eſt myrtinum, D
& roſaceum,lentiſcus,cyperus,& lenticula:nonnulla ve-
rò digerendi vi ſunt prædita, & abſque calore ſenſibili
abſtergunt,vt beta,& plumbum vſtum: nonnulla deni-
que valentiores vires habent, achoréſque qui à craſſis
glutinoſiſque humoribus fiunt,euacuare poſſunt. Huiu-
ſmodi ſunt ſal,chalcitis,vini fæx vſta,ſandaracha, & calx
extincta,fel calidorum ſiccorúmque animalium.acetum
verò acerrimum ad achoras omni tempore accommoda-
tum eſt:hoc autem diluta metallica achoras curant. Si ve-
rò achor inflammationis ſenſum inuehat,id in primis fa
cies,vt inflammationem humido medicamento quod E
πάρυγρον dicitur,ſedes. Ad idem valent hæc ſimplicia, Pa-
paueris agreſtis, & alterci folia tere ex vino, atque
illine, aut ſcoriam ferri & roſas pari portione tere, &
ex vino illinito: id quod nonnulli cerato roſaceo exci-
piunt.

Ad capitis vlcuſcula, Cap. XXVIII.

CApitis vlcuſculis conuenit hoc quod habet plumba-
ginis,papaueris foliorum pares portiones: contere
hæc inter ſe,oleóque myrteo exceptis,vt cerati fiat craſſi- F
tudo,inungens vtitor.

Aliud ad idem valens,

Calaminthæ teneræ folia, ceruſſámque pari portione
tere,decocto capitum papaueris diſſolue,myrteo oleo ex
cipe,vt ſtrigmenti craſſitudinem habeat,atque vtitor.

Ad fœdum capitis odorem,
Cap. XXIX.

GLandis vnguentariæ & nardi pares portiones ex eo-
dem conterito ad mellis ſpiſſitudinem: caput abra-
ſum cum vino vetere inungito. G

Ad fœdum narium odorem,
Cap. XXX.

MYrrhæ,acaciæ,amomi,ſingulorum drach.I.contũ-
de & cribra,melle cocto excipe.iube vt hoc ſum-
mo narium intercepto agglutinet.

Ad ecchymomata inueterata,
Cap. XXXI.

RAdicula illita ad hæc facit.auferenda eſt quum ero-
ſionem incipit inducere,aut radiculæ ſuccum cum
micis panis illinito. H

Ad labia fiſſa, Cap. XXXII.

OVi membranulam interiorem vt ſplenium impone:
idem faciunt telæ aranearum candidæ, quæ in arcis
inueniuntur:quæ verò altius ſciſſa ſunt, bubulo aut capri
no adipe,aut medulla bubula,& reſina inungito.

A Ad ephelidem & maculas faciei,ex Galeno,
Cap. XXXIII.

VItis ſylueſtris racemi ephelidas & maculas, & quæ-
cunque generis eiuſdem in ſumma cute oriuntur,cu
rant.Amygdala amara ephelida tollit,itémque huius ar-
boris radices coctæ: coſtus ex aqua & melle ad idem va-
let.Braſſica ad ephelidem & lenticulas facit.& ad cætera
omnia ad quæ mediocri adſtrictione & abſterſione opus
eſt.Sepiæ teſta combuſta eadem præſtat.

De varis,ex Galeno, Cap. XXXIIII.

B QVi varus appellatur, tumor quidam exiguus atque
durus in faciei cuticula eſt:ad quem exterendum va
lent emollientia & digerentia medicamenta.Aliud.Mel-
lis Attici cyathus, acerrimi aceti par portio: diligenter
mixta excipe terebinthina:vbi emollieris impone.

Ad ficoſas menti eminentias,ex Galeno,
Cap. XXXV.

SPumæ argenti,miſyos crudi par pondus,tere,& illine.
Aliud.Thuris drach.octo.ſpumæ argenti drach.IIII.
ſalis foſſilis drach.octo.trita illinito.

C Ad fœdos alarum odores,
Cap. XXXVI.

ALuminis liquidi partibus duabus,myrrhæ parte vna,
vino diſſolutis vtitor.

De lippitudine,ex Galeno, Cap. XXXVII.

OPhthalmia eſt inflammatio tunicæ,os capitis & cal-
uariam ambientis:ad hanc medicamenta ſunt adhi
benda quæ repellant,nec exaſperent,hoc eſt quæ non ve-
hementer adſtringãt:vtplurimum verò albus oui liquor
cum accommodatis medicamentis, per collyria quæ v-
D nius diei dicuntur,ſanare lippitudinem poteſt:poſtridie
verò eius diei collyrio quod nardium appellatur, ad in-
ſtaurandum & corroborandum inungetur.In quibus au-
tem adſtringentia ſuperant,plurimum oui candidi, pa-
rúmque collyrii eſſe debet:in quibus verò concoquentia
excellunt,iis paulo craſſioribus eſt vtendum.Fomento ex
ſpongia vtemur,ſi quidem mediocris ſit dolor,ſemel aut
bis in die:ſi vehementior, & ter & quater, & ſæpius vti
præſtat.Fomentum verò ex meliloti & fœnigræci deco-
cto conficiatur.

E De inflammationibus oculorum,
Cap. XXXVIII.

SI plenitudo ſubſit, vena ſecanda eſt, aut adhibenda
purgatio,aut clyſter iniicẽdus, aut imperanda inedia,
atque ita progredi,adhibitis iis quæ repellere fluxionem
poſſint.Si plenitudo non adſit, ſed mediocris affectio o-
culos obſidens fluxiunculam pariat, in principio vten-
dum eſt inunctione, vt irritationem oculis infeſtam le-
niamus,& defluxum ſiſtamus:quale eſt quod ad Nilum
authorem refertur ex roſis, & medicum, & nardinum.Si
F verò humor in capite tantummodo obſtructus redundet,
cucurbitulas occipitio affigere oportet,& cutim ſcarifi-
care,vel hirudinem adhibere,& fronti qua dolet oculus,
aſſiduè oui candidum, aut lac inſtillare, & hiſce reme-
diis dolores lenire.In quibus verò ardens, calida, & acris
defluxio eſt,aut ſalſa,hoc cataplaſmate vtemur:Panis pu-
ri medullam aqua macerato,læuigato,roſacei modicum
admiſceto,ſuperiori palpebræ imponito:aut capitum pa
paueris decocto polentam coque,& modico roſacei adie
cto illine.Palpebræ autem inungendæ ſunt medicamen-
G to quod diarhodon appellatur, diluto capitum papaue-
ris decocto:agglutinantibus quoque & vnguentis vten-
dum eſt, quum vaſa quæ in fronte & temporibus ſunt,
contorta diſtenduntur. Sed quum defluxio à vaſculis
quæ altius inhærent, proueniat, ab his abſtinendum eſt.
Si verò inflammatio à materia concocta excitetur, pur-
gante medicamento confertim euacuabimus.balneum
quoque in hoc caſu erit accommodatum.Quum inflam-
matio remittit,cataplaſmatis calidis per initia vtendum.
Si craſſum ſit id quod inflammationem facit, primùm
H omnium adhibenda curatio eſt alui ſolutione, inun-
ctionibúſque medicamentorum quæ neque impleant,
neque craſſos humores reddant, ſed quæ diffunde-
re, humectare, & excernere poſſint: quale eſt chia-
cum collyrium.ad hæc imponenda ſunt catapotia do-
lorem leuantia, odoramentáque, & cataplaſmata, &

medicamenta quæ inunguntur: celeriúſque balneo vtendum, & ſerum lactis propinandum.

A

De doloribus oculorum, ex Galeni ſententia, Cap. XXXIX.

QVoties dolores vehementes oculis accidunt, perquirendum eſt quænam affectio in inflammatione dolorem eis afferat: nam aut ex vehementi acris humoris confluentis morſu, aut quòd eorum tunicæ plenitudine diſtenduntur, aut propter craſſorum humorum, aut ſuccorum, aut ſpiritus flatuoſi extenſionem vehementes in oculis dolores excitantur. Ac morſus quidem purgantibus medicamentis, & ipſi particulæ oui humore infuſo curabis. Vbi autem prius concocta inflammatio ipſa fuerit, corpúſque vacuum, tum vtique lauationes ſunt aptiſſimæ. Quæ verò ex repletione inflammationes proueniunt, miſſione ſanguinis, alui deiectione, infernarúmq; partium frictione curare conueniet. Extenſiones verò curabimus toto corpore prius euacuato, atque etiam humorum momento deorſum auerſo, tum medicamẽtis localibus quæ digerant vtendum erit. Fouendi igitur ſunt, ac fœnigræci decoctum infundendum. In quibus verò ſanguinis craſſioris copia in venulis oculorum continetur, ſine ſuccorum in toto corpore redundantia, vini potione vtendum eſt, quippe quod calefacere, euacuare, & obſtructiones aperire queat.

De chemoſi, ex Demoſthene, Cap. XL.

QVum ex vehementi inflammatione palpebræ inuertuntur, vt vix contegere oculos queant, curare oportet venæ ſectione, medicamento purgante, & collyrio diarhodon cum lacte, aut oui candido palpebras illinendo, eodem quoque tempora & frontem illines. Corpore plurimum euacuato, ſi ferre queant, fomentum ex ſpongia adhibendum eſt, cataplaſmatáque ex farina pura, & polenta ex hydromelite cocta imponenda, eáque ſæpius mutanda ſunt, ipſique polentæ & ſeris & ſolanum admiſceri debẽt. In principio ſubungendum nõ eſt. ſatis enim eſt lactis vti infuſione: ſequenti verò die admouere ea quæ ad inflammationem faciunt, & præſertim diarhodõ collyrium: quũ inflammatio remittit, medicamẽto purgante vtendum, & acrioribus inungendum.

De phlyctænis, Cap. XLI.

PHlyctænæ curandæ ſunt ad hunc modum: in primis iubendum eſt vt ægri parum loquantur, ſternutationes, iram, ſpiritus retentionem vitent: potum & cibum quammaximè poſſumus contrahere oportet, euacuationéque vti ex clyſteribus non acribus, obſcuro loco ægrum continere, ligamenta quoque, & linteorum applicationes vitare oportet. Cataplaſmatis vtendum eſt leuioribus, & ſubadſtringentibus, collyrium verò Nili diarhodon lacte dilutum conueniet.

Ad phlyctænas oculorum, Cap. XLII.

PHlyctænæ quæ in oculis ſunt, medicamenta digerentia poſtulant: quæ igitur recẽtes ſunt, atque adhuc inflammatæ, medicamentis quæ ex myrrha, & thure, & croco conſtãt, arcentur: inueteratæ verò aliquid eorum quæ maiorem digerendi vim habent, requirunt.

De carbunculo, Cap. XLIII.

PRimùm clyſteri vacuare, deinde lacte non cocto mediocriter purgare conuenit: deinde ſpongia fotum erui farina, vel triticeá, ex aqua mulſa cocta illinere: nonnunquam verò iridiem tenuem illinere, & lacte oculum perluere: ſi vlcera ſerpant, lenticula cum melle, vel mala cydonia cocta ſuperdanda: ſi latius depaſcendo ſerpant, foliis oliuæ decoctis, vel malicorio in vino decocto læuigatóque illinito: ſi ceſſent ſerpere, cruſtáque medicamento quod ſubiiciam impoſita exciderit, vlceráque pura ſint, luteis ouorum toſtis læuigatíſque cum melle, & croco donec ad cicatricem perueniant, illinentur: medicamẽtum verò eſt huiuſmodi: Spodii drach. quatuor, croci oboli tres, vino aminæo læuigentur quouſque inaruerint: paſſúmque creticum vetus miſcetur: omniáque ſimul læuigantur, & liquor pyxide fictili excipitur, & oblinitur.

De mydriaſi, Cap. XLIIII.

QVum pupillæ color nihil immutatur, ſed multò quã naturaliter eſſe conſueuit, eſt latior, & interim lumine penitus priuat, interim verò quæ videntur, multo minora apparent omnia, mydriaſis malum vocatur. Eius curatio ſanguinis miſſione ex cubito, aut purgatione tentanda eſt: ſin minus, venas in angulis oculorum oportet incidere, deinde cucurbitulam occipitio affigere, & aqua marina faciem & oculos perfundere: ſi ea non adſit, muria vel poſcá vtemur: cæterùm medicamenta adhibenda B erunt ea quæ ad phlyctænas etiam faciunt.

De phthiſi & atrophia oculorum, Cap. XLV.

PHthiſis eſt quum pupilla anguſtior, obſcurior, & rugoſior efficitur: res verò quæ cernuntur, his maiores apparent. Inter phthiſin & atrophiam hoc intereſt, quòd phthiſis anguſtiorem pupillam efficit: atrophia verò totum oculum & minorem & humiliorem reddit. Curandus hic morbus eſt exercitatione partium ſuperiorum, & diligenti admodum capitis, faciei, & oculorum frictio- C ne, & acriore medicamento, quale eſt quod ſequitur, rarè facere oportet: Ammoniaci drach. vna, crocomagmatis drac. quatuor, æruginis drach. vna: tritis in aqua & ſubactis vtitor.

De nyctalope, Cap. XLVI.

NYctalopem vocant eum qui per diem videt, ſole occidente obſcurius, nocte verò omnino nihil cernit. Curari debet ſanguine ex cubito, & angulis oculorum miſſo: deinde purgatione aut euacuatione ex clyſteri: tum apophlegmatiſmi imperabuntur, aut vt ſternutamẽ- D ta excitentur. Ante cibum hyſſopum potui dabimus: ſi morbus ita non finiatur, medicamentum purgans quod ex ſcãmonea caſtoreóque conficitur, iterùm dabimus: oculi melle deſpumato illinentur, claudentúrque humores comprimendo, & continendo. Aut aluminis Ægyptii combuſti partes duas, ſalis foſſilis partem vnam, tere ex melle & ſublinito.

De glaucomate & ſuffuſione, ex Rufo, Cap. XLVII.

GLaucoma & ſuffuſionem veteres vnum eundémque E morbum eſſe exiſtimarunt: poſteriores verò glaucomata humoris glacialis qui ex proprio colore in glaucum conuertatur & mutetur, morbum eſſe putauerunt: ſuffuſionem verò eſſe effuſionem humorum inter vueam & cryſtalloidem tunicam concreſcentium: cæterùm glaucomata omnia curationem non recipiunt: ſuffuſiones verò recipiunt, ſed non omnes. Diſcutere igitur ſuffuſionem oportet ſanguinis ex cubito detractione, itémque purgatione, & acrioribus euacuationibus, veluti centaurii decocto, aut amari cucumeris, & alui ſolutione fre- F quentiore: cucurbitulas etiam occipitio cute inciſa admouendo. Aqua toto curationis tempore bibenda eſt, cibíque aſſumendi qui attenuent. Proderit etiam progreſſu temporis apophlegmatiſmos per dies aliquot adhibere. Medicamentis vtendum eſt primùm ſimplicibus, qualia ſunt mel, oleum, fœniculi ſuccus: deinde compoſitis, quale eſt hoc quod accipit ſagapeni drachmas duas, ſucci cyrenaici, veratri albi, ſingulorum drachmas ſex, rutæ ſylueſtris drachmam vnam, ſpumæ nitri drachmas ſex, allii quinque, mellis cochlearia octo, aut ſucci cha- G mædryos, ſanguinariæ, ſingulorum pares portiones, collyria conficito.

De obſcuritate & hebetudine, Cap. XLVIII.

OBſcuritas eſt plerunque totius aſpectus impedimentum abſque manifeſta oculi affectione: hebetudo verò eſt obſcurior aſpectus ab aliqua ignota cauſa proueniens. Communis omnium obſcuritatum curatio eſt venæ ſectio in cubito, & in angulis oculorum: deinde verò humores euacuationibus ad partes inferiores reuellendi H ſunt: poſtea cucurbitula occipitio affigenda, hirudineſque temporibus admouendæ, & partes inferiores confricandæ: aqua potui danda, cibis vtendum qui facilè digerantur, temporis ſpatio ſternutamenta quoque excitanda, vomitus ante cibum ciendus, inunctiones adhibẽdæ:

ac primùm quidem ex paribus mellis & olei portionibus: deinde hoc compoſito quod ſubiicio, Croci oboli duo, fellis hyænæ drach. vna, piperis communis grana XXXXV. ſucci fœniculi drach. XVI. guttæ ammoniaci drachma I. æruginis tantundem, mellis cochl. VI. tritis omnibus fœniculi ſuccum affunde, deinde læuigata exſiccato, túncque mel admiſceto, in pyxidem æneam reponito, & vtitor. Antequam inungas, oculos ſpongia quæ marina calida imbuta ſit, fouebis. A

De ſtrabiſmo, Cap. XLIX.

QVi ſtrabones oriuntur, curantur rebus faciei adiectis, vt rectè aſpiciant, & lucerna in conſpectu ipſorum conſtituta, ne obliquè intueantur: quùmque ad nares oculis conniuent, ſtipulas ex palma etiam angulis oculorum qui ad tempora ſunt, agglutinare conuenit, vt aſpectu ad has firmiter directo oculos emendent. B

De expreſſione, Cap. L.

OCuli verò interdum exprimuntur ita vt exerti permaneant: ſi ex ſtrangulatu ſic compreſſi ſint, vena in cubito ſecanda eſt: ſi alia cauſa ſubſit, purgandum elleboro nigro aut ſcammonea. Compreſſiones verò quæ ex doloribus oriuntur, purgationes quæ in puerperiis eueniunt, ſæpenumero ſoluunt: vnde nos quoque vnà cum iis debemus opitulari: in viris autem poſt ſanguinis miſſionem, ſi morbus non remiſerit, cucurbitula occipitio affigetur: lana melle imbuta imponetur, aut ſtuppam ex aqua & ſupra linteolum leniter deligabimus. Marina quoque frigida faciei inſperſa eoſdem iuuat, & ſereos & polygoni ſuccus cum meconio illitus, itémque alia quæ comprimendi & contrahendi vim habent. C

De confuſione, Cap. LI. D

COnfuſiones quæ ex plaga conſequuntur, venæ cubiti ſectione curamus, itémque totum oculum ſanguine recens mactati animalis, præſertim verò turturis, ſin minus, columbæ, implendo: deinde lanam mollem, ouo cum vino & roſaceo contuſo intinctam, & impoſitam deligando: die ſequenti idem faciendum: tertio verò, fomento vtendum, lac inſtillandum, quæ accommodata ſunt, applicanda: poſtremò ſublinendum iis medicamentis quæ ad veteres affectiones valent, quale eſt quod Chia cum dicitur. E

De luſcioſis, Cap. LII.

LVſcioſi dicuntur qui ita nati ſunt vt quæ propè ſunt videant, quæ procul ſunt, non item: quæ quidem affectio curationem nullam recipit: ſeneſcentes verò contrà ac luſcioſi affecti ſunt. propinqua enim non videntes, remota aſpiciunt.

De oculis lacrymantibus, Cap. LIII.

LAcrymantes oculos ſublinere medicamentis agglutinantibus, refrigerantibus, & adſtringentibus, itémque poſca proluere conuenit.

De encanthide, Cap. LIIII.

ENcanthis eſt incrementum carnis quod in angulo maiore prouenit loco vlcerato: ſi maligna encanthis non ſit, dolore vacat, mollis ſublaxáque eſt: ſi maligna, eſt durior, inæqualis, & pungentes dolores affert: malignæ dimittendæ ſunt, non malignas curare conuenit: ac paruas quidem medicamentis ſiccis, quale eſt quod ex chalcitide, & cadmia & pſorico conficitur: maiores verò, chirurgia.

De pediculis palpebrarum, Cap. LV.

PEdiculis priꝰ eiectis, palpebras marina tepida colluere oportet: deinde ciliis admouere medicamentum hoc quod ſubiiciam, Aluminis ſciſſilis partes duæ, vuæ taminiæ pars vna, tritis vtitor.

De naribus obſtructis ex Archigene, Cap. LVI.

QVum nares obſtructæ ſunt, acriſque nobis qualitas permittit, prius danda opera eſt vt aluum cieamus: deinde ſupra nares hirudinem applicemus: tertia die ſplenium à media fronte ad nares extendamus: naſi verò partem emplaſtris quæ digerere pollicentur, per dies quindecim illinemus: poſtea confectione amara ex aloë, aut hiera ex colocynthide ventrem ducemus: quibus peractis, apophlegmatiſmis vtendum eſt: deinde molliens medicamentum naribus & fronti ſuperdandum, tum prouocanda ſternutamenta, mox ſinapiſmo caput vſque ad frontem obducendum, caſtoreum denique aceto dilutum odorandum offeretur. Si poſt hos omnes motus aliquo præterea auxilio ſit opus, vomitus ex raphanis & oxymelite excitetur: die ſequenti abſinthii ſucci quantum cochlearis dimidium compleat, aut etiam hyſſopi, aut tragorigani bibendum datur. Malagmatum quoque vſus conuenit, quæ impones vſquedum varos excitent. Hæc autem & bis & ſæpius ad affectiones pertinaciores admouere oportet.

De ſuffocatis, ex Theophraſto, Cap. LVII.

SVffocati reuocantur aceti infuſione, & filicis, aut vrticæ ſemine in aceto acerrimo trito, & diluto: difficiliter autem quidpiam ſumunt, ſed vi cogendi ſunt. Diſſolutis verò colli impedimentis ſtatim reſpiciunt, & anguntur: hi non ſecus reuocari videntur atque illi qui naufragium fecerunt, & ad ſummam, vt qui ſuffocatione fuerunt oppreſſi, ſiquidem eorum calor ita recreatur.

NONI LIBRI ARGVMENTVM.

Nono traduntur omnia quæ ad thoracem,viſceráque,vſque ad pudenda,pertinent,déque muliebribus morbis,& podagra,atque articulorum doloribus agitur.

LIBRI NONI CAPITA.

De ſanguinis reiectatione ex deſtillatione, Cap.I.
De reiectatione ſanguinis, Cap.II.
De purulentis,ex Galeno, Cap.III.
De tabe, Cap.IIII.
De aſthmate, Cap.V.
De cordis palpitationibus,ex Galeno, Cap.VI.
De lateris dolore, Cap.VII.
De lateris dolore ſine febre, Cap.VIII.
De mammillis affectis, Cap.IX.
De oris ventriculi affectionibus, Cap.X.
De flatu ventriculi, Cap.XI.
De ventris excretionibus,quæ præter naturam fiunt, Cap.XII.
Tineſmi curatio, Cap.XIII.
Dyſenteriæ curatio, Cap.XIIII.
Ad dyſentericos & cœliacos, Cap.XV.
De tenuioris inteſtini morbo, Cap.XVI.
De ſedis affectionibus, Cap.XVII.
De hæmorrhoidibus, Cap.XVIII.
De iecoris affectionibus, Cap.XIX.
De iecoris imbecillitate, Cap.XX.
De ſcirrho iecoris, Cap XXI.
De malo corporis habitu, Cap.XXII.
De aqua inter cutem, Cap.XXIII.
De lienis affectionibus, Cap.XXIIII.
De renum & veſicæ affectibus, Cap.XXV.
De renum veſicæque inflammationibus, Cap.XXVI.
De abſceſſu renum,& veſicæ,& meatuum vrinæ exulceratione, Cap.XXVII.
De renum duritie, Cap.XXVIII.
De renum imbecillitate, Cap.XXIX.
De ſcabioſa veſica, Cap.XXX.
De veſicæ inflammatione,ex Rufo, Cap.XXXI.
De vaſe rupto in veſica, Cap.XXXII.
De veſicæ tuberculis, Cap.XXXIII.
De veſicæ vlceribus, Cap.XXXIIII.
De diabete,ex Galeno, Cap.XXXV.
Diabetæ curatio,ex Rufo, Cap.XXXVI.
De vlceribus quæ in ſede & pudendis ſunt, Cap.XXXVII.
Ad teſtium & pudendi affectiones, Cap.XXXVIII.
De gonorrhœa & ſatyriaſi, Cap.XXXIX.
De pollutione quæ in ſomnis fit, Cap.XL.
De priapiſmo, Cap.XLI.
De hæmorrhoidibus, Cap.XLII.
De vteri affectionibus, Cap.XLIII.
De nimia purgatione, Cap.XLIIII.
Mulierum non concipientium curatio, Cap.XLV.
Non ſpirantium curatio, Cap.XLVI.
De ſuffocatione ex vtero,Philumeni, Cap.XLVII.
De fluore muliebri, Cap.XLVII.
Simplicia muliebrem fluorem curantia, Cap.XLIX.
De vteri inflammatione, Cap.L.
De vuluæ abſceſſibus, Cap.LI.
De vuluæ vlceribus, Cap.LII.
De cancro vuluæ, Cap.LIII.
Ad vuluæ fiſſa, Cap.LIIII.
De phymo vteri, Cap.LV.
De vuluæ inflatione, Cap.LVI.
De vtero procidente, Cap.LVII.
De articulorum doloribus,podagricis,iſchiadicíſque ſanandis, Cap.LVIII.
Curatio ſcirrhorum qui in morbis articulorum ſunt, Cap.LIX.
Ad ſcirrhos,Philagrii, Cap.LX.
Quomodo ſe quiſpiam à podagra tueatur, Cap.LXI.
Ad iſchiadicos, Cap.LXII.

ORIBASII SYNOPSEΩS AD EVSTAthium filium liber nonus.

DE SANGVINIS REIECTATIONE EX deſtillatione, Caput I.

QVIBVS cruentum ſputum ex deſtillatione oritur, iis in ipſo ſtatim initio ſecanda vena eſt, aut clyſter acer iniiciendus: tum crura manuſque calfacienti medicamento plurimùm fricanda,& vincienda: mox caput radendum, cui deinde medicamentum quod ex ſtercore palumborum conſtat, imponetur: interpoſitiſque tribus horis in balneum ducentur,ac nullo pingui caput contingẽdo lauabuntur:dein caput idoneo pileo contegentur:& ſola ſorbitione fructuum autumnalium auſterorum alentur:dormituris medicamentum ex viperis nuper quatuor ante B menſes confectum dabitur:ſecundo verò die totum corpus præter caput,rite fricabitur, & ipſi in quiete habebuntur: rurſus autem veſperi medicamentum ipſum ex viperis dabitur:cohibita ob id deſtillatione, tertio die manè mellis cocti parum dato, in quiete conſerua, totúmque corpus frica:ptiſanæ cremorem cum exiguo pane pro cibo exhibe.Quarto porro die mane dato medicamen ex viperis,idque cum melle copioſo:capiti verò eodem impoſito medicamento, ipſiſque lotis, moderatéque nutritis, pulmonem quinto die valentius expurgabis, ac deinde rurſus per interualla cerato ex thapſia C quod conſuetum eſt,ad caput vtere: totam denique corporis curam ad reficiendum dirigito. Qui verò ob frigiA ditatem membrorum reſpirationis ſanguinem expuunt, iis ſtatim venam incides, biſque eodem die ſanguinem detrahes:deinde rurſum poſtridie bis, ſed artuũ frictione,& deligatione pridie vſus, ad veſperam medicamentum quod diaſpermaton dicitur exhibebis: ſecundo die poſt ſanguinis detractionẽ,toti pectori ceratum quod ex thapſia conficitur,impones:mox veſperi, ne ſupra modũ calefaciat,auferes:tertio die rurſus ad tres horas imponito,atque hominem lauato,& tribus deinceps diebus ſorbitionibus nutries:tertióq; præter cremorem ptiſanæ,aliquem etiam piſcem qui facilè concoquatur, & ſimpliciter ſit præparatus,adiicito: medicamentum quoque diaſpermaton & ſecundo & tertio die ad veſperam ſimiliter dabis.nam & ſomnum conciliat, & dolorem lenit,& exſiccat.Quum igitur particulæ ad bonam temperiem redactæ ſint,ſedatáque ſit inflammatio, expurgare validè poteris,adhibito ſimul vſu medicamenti quod ex viperis conſtat:quo ſumpto,& lactis potu,& aliis etiam cibis conuenienter vteris. Atque hoc quidem modo eos qui eodẽ die ſe tibi committent,curare poteris:qui verò poſt duos aut tres dies,non omnes,ſed aliquibus eorum inſanabile vlcus eſt factum.vlcera nanque quæ in pulmone ſunt,difficilius ſanantur,& ſtatim vena in cubito interna ſecanda eſt:biſque,vel etiam ter detrahere ſanguinem oportet,tum fricare,& artus omnes vinculis excipere. His

confectis, primùm poſca diluta tepida potui detur, vt ſiquis grumus ſanguinis in viſcere concreuit, diſſolutus eiiciatur. id quod bis atque ter efficere nihil prohibet. Poſt hæc verò, medicamenta obſtruentia & adſtringentia primo die ex poſca diluta, aut ex decocto malorum, aut myrtorum, aut alterius cuiuſpiam adſtringentis exhibeantur. Veſperi autem rurſus medicamentum ſimiliter dare conueniet: ægérque ab omni cibo erit abſtinendus. Præſtabit autem ſecundo itidem die parum ſanguinis detrahere, nutriréque, & medicamenta ſimiliter ad quartum vſque diem adhibere, pectore in orbem madefacto: atque æſtate quidem melino & roſaceo, hyeme verò nardino vnguento. Vtitor etiam emplaſticis medicamentis per ſe, quale eſt quod ex bitumine & aceto conficitur. Ex iis verò ii ſoli inſanabiles mihi videntur qui ex ſucci vitioſi eroſione ſanguinem reiectant.

De reiectatione ſanguinis,

Cap. II.

IN ſanguinis reiectatione primum periculum in nimia euacuatione eſt poſitum: ægrotis auxiliari ſtatim his quæ ſubiiciam poteris. medicorum enim officium eſt totam affectionem animo perpendere. Portulaca verò ad hoc facere conſueuit: ſed eius ſuccus potui datus eſt efficacior: itémque balauſtii rubique fructus & flos epotus: membranoſa quercus pars, & liber qui inter corticē & lignum intercedit: præſertim verò truncum ipſum, & item fagum incoquentes vtuntur. efficacior eſt althææ radicis decoctum & mentaſtrum. Ad recentes reiectationes, Centaurii maioris drach. II. febricitantibus ex aqua, non febricitantibus ex vino dabis. Rheum, lentiſci folia & cortex, Samius aſter, ad omnes reiectationes valet, eodémq; modo Lemnia ſphragis. Ad ſanguinis verò grumos facit vel maximè leporis coagulúm in potione ſumptum: eoſdem quoque grumos diſſipat ficulnus cinis ex aqua potus, itémque thymum, & ſatureia cum aceto.

De purulentis, ex Galeno,

Cap. III.

PVrulentos vocant eos qui in thorace & pulmone pus coaceruatum habent. nam poſt ruptionem pus in media thoracis & pulmonis regione continetur: ac niſi celeriter excreetur, tabidi moriuntur. Febricitant ſemper tenuiter febri hectica. erūpit verò pus, partim ſuprà, partim infrà: quódq; infrà delabitur, tū in vētre & inteſtino intercipitur, tum in veſica, in quā per vaſa quædā importatur. Quādo verò ſurſum abſceſſus erumpet, perículoſior res eſt. In primis igitur puris eſt adiuuanda concoctio: id fiet fomentis per ſpongias, & cataplaſmatis ex hordei farina, additis caricis coctis, modico reſinæ, ſtercoris columbini, nitri, & hibiſci. hæc enim attenuant atque digerunt. ſani quoque lateris incubitus eruptionem adiuuat. Abſorbeant per interualla mulſam, & ptiſanæ cremorem ex melle: robuſtiores verò hyſſopi & thymi decoctum bibant. Opitulatur etiam ruptioni ſalſamentorum eſus, & catapotia hieræ ex colocynthide dormituris data. Quum pus excerni incipit, hyſſopū in mulſa & oleo coctū dandum erit. Si verò exulceratio difficulter purgetur, mulſa continenter vtemur, in qua duas aut tres particulas iridis incoquemus. dulcis quoque radicis ſuccus læuigatus, & ſiſamo admixtus, prodeſt.

De tabe, Cap. IIII.

TAbes eſt vlcus in pulmone, quod in purulentis & iis qui diſtillatione diuturna laborarunt, oriri conſueuit: atque etiam ex ſputo ſanguinis conſequitur, quum ſuppreſſo profluuio ſanguinis neque vlcus agglutinatur, neque ad cicatricem perducitur. Curare oportet ita humores qui ibi ſunt parando, vt tuſſi educi facilè queant, & diligentia quoque adhibita ne alii præterea colligantur. Porrum ergo capitatum in ptiſana tandiu coctum vt liqueſcat, conueniet, quódque aliis quoque ſorbitionibus aut pultibus ſit incoctum, quod etiam bis per ſe coctum dari poterit. Potus ſit aqua pluuia, quæ ſatis etiam decocta ſit. Vbi malum conquieuerit, per initia cataplaſmata ex lini ſemine & polline, ex fœnigræci decocto, vel maluæ, & olei & mellis, quibus althææ fólia commixta ſint, adhibeantur. Temporis verò progreſſu ad cerata ex butyro, laurino oleo, & cyprino; & iride tranſeundum eſt, mox vtendum malagmate eſt: ac primùm eo quod diateſſaron dicitur ex cera & terebinthina, & duæ aut tres iridis particulæ in mulſa cum dulci radice incoctæ. Si tuſſis vehementer moleſta ſit, thymum tritum & hyſſopum melle non cocto excipe, & ad lapilli magnitudinem ſub lingua tenendum dato. Mithridatum quoque per interualla datum, itémque medicamentum ex viperis conueniet. Sed lactis potio eſt tabidis omnium vtiliſſima.

De aſthmate, Cap. V.

QVi ſpirare ſine ſono & anhelatione non poſſunt (qui aſthmatici nominantur) iis medicamenta diſſecantia & non vehementer calefacientia conueniunt: quamobrem acetum ſcilliticum eos optimè iuuat. quin & ipſa ſcilla & oxymel quod ex hoc aceto conficitur, conuenit. Iis verò qui nonniſi recta ceruice ſpiritum trahunt (qui orthopnoici vocantur) prodeſt pumex cum nitro, & vini fæx combuſta cum iunci rotundi flore, & auripigmentum cum alcyonio. Philippus autem ſcribit ſe nouiſſe quendam qui duas partes iridis, vnámque ſpumæ nitri contereret, cribróque traiectas vnguento alicui commiſceret, pectúſque & dorſum donec ignita & ſanguinolenta fierent, confricaret: ex qua re difficultatem ſpirandi, tuſſim, & purulentam affectionem propulſauit. Maiora autem remedia ſunt frequentior ex validis medicamentis purgatio, vomitus ex raphano excitus, & omnia malagmata attrahentia, & ipſarum partium exulceratio. Ariſtolochia autem rotunda ex aqua pota aſthmaticis prodeſt: itémque centaurii maioris radix, ſpondylii fructus & radix, calaminthæ fructus & hyſſopum, & iris, & melanthium. item aſellos qui ſub hydriis morantur, potes in vas fictile coniicere, & ad carbones ignitos torrefacere: quum inalbuerint, terito, & melle cocto excipito, & dato ante cibum cochlearia duo ad delingendum. Aliud, Scillæ crudæ ſuccum exprime, mélque ei pari mēſura admiſce, & ad prunas coque, eiúſque ante & poſt cibum cochlearia duo delingenda exhibeto.

De cordis palpitationibus, ex Galeno,

Cap. VI.

NOui quendam quotannis verno tempore huiuſmodi palpitationis caſu vexatum, qui quum per triennium à ſanguinis detractione ſe adiutum intelligeret, anno quarto, antequam hoc malo corriperetur, ſanguinē miſit: id quod deinceps multis annis fecit.

De lateris dolore, Cap. VII.

EXquiſitus lateris dolor fit membrana ſuccingente coſtas primo loco affecta: quocirca à præcordiis vſque ad clauiculam dolor extenditur. Ergo ſi dolor ad iugulum vſque pertinet, venæ ſectione opus eſt: ſin ad præcordia deſcendat, purgatione. Si dolor moderatus & pungens ſit, non magnum admodum auxilium poſtulat. Iis ergo ægrotantibus medicamenta quorum attenuans facultas ſit, dabimus: ac mediocria quidem inflammatione correptis adhibebimus: in remiſſionibus verò inflāmationum, validioribus vtemur. moderatus autem eſt ptiſanæ cremor, & mulſa: validius verò vrticæ ſemen, & id in quo aliqua ex acribus herbis iniicitur, vt origanum, vt hyſſopum, vt calamintha, vt pulegium, vt iris.

De laterum dolore ſine febre,

Cap. VIII.

LAterum dolores ſine febri curat bdellium, coſtus, braſſicæ caulium combuſtarum cineri vetus adeps admixtus. Hoc nanque medicamento ad laterum dolores vtimur, & item aliis huic ſimilibus. magnam enim digerendi vim habet.

De mammillis affectis, Cap. IX.

MAmmillarum inflammatione laborantium efficax remedium eſt lutum impoſitum: quòd ſi tibi ſiccius videatur, cyprino aut roſaceo emollies. Valet autē ad reſtinguendum lac quod in caſeum coit in mammis earum quæ nuper pepererunt: quum totum, quo roſaceo admixto vtimur non ſolùm ad mammillarum, ſed etiam ad aliarum complurium partium inflammationes. Sordes etiam ex palæſtra remedio ſunt mammis inflamma-

tis:ſiquidem igneum id quod in ipſis eſt extinguunt, & quod influit ſiſtunt,& quod ibi continetur digerunt. Fabacea farina mammarum & teſtium cataplaſma idoneũ eſt. nam hæ particulæ quum inflammatione tentantur, modicè refrigerari deſiderant:& præſertim quum lac in caſeum concreſcit. Naxiæ verò cotis retrimentum virginum & puerorum mammas inflari nõ ſinit:ſuum quoq; teſtes abſcindito, mammáſque ſanguine inungito, & nõ augentur. Mammas autem quæ ob lactis copiam intumeſcunt & extẽdũtur, lẽticula marina aqua incocta & impoſita curat:mentaſtrum cum polenta illitum, cimolia ex aceto inũcta, lac muliebre cũ cicutæ ſucco, cicutæ folia illita, muria ex fomẽto adhibita. Valet etiã ad idem fabarũ farina vel per ſe vel cum polenta illita, itémque cydonia cocta cum melle. Præterea non ſinit lac in grumos tranſire cera alba in pilulas redacta, quarum quotidie decem numero milii magnitudine ſumentur.

De oris ventriculi affectionibus,

Cap. x.

QVi canino appetitu correpti ſunt, hoc eſt, qui fame continuò torquentur, iis vt magnum auxilium, vinum copioſum, & abundè calidum dandũ eſt. tale autẽ vinum & fuluo & rubro colore citra adſtrictionem eſt: & appetitus ex fame excitati ex ſtomachi frigiditate exiſtunt: vt non ſine cauſa huiuſmodi vinum eos ſedet. His quũ ad prandium accedunt, primùm cibi dandi ſunt pingues & oleoſi, & alia omnia ex oleo copioſiore parata, & in quibus nihil auſterum & adſtringens inſit: mox verò imperandum eſt vt vinum eis, etiamſi non ſitiant, detur. Fames enim hac ratione ſtatim lenietur, & ita longo temporis ſpatio peragendo ſedabitur. Singultientibus danda eſt ruta cum vino, aut nitrum in mulſa, aut apium, aut cuminum, aut acetum ſcilliticum, aut calamintha, aut aſarum, aut nardum Celticum, & ſingula per ſe, & ſimul etiam. Caſtoreum verò conuenit iis quibus multitudo ſingultum ex frigidis & glutinoſis ſuccis excitauit. dãdum autem potui eſt cum poſca. atque etiam cuti vnà cum ſicyonio aut vetere oleo impoſitum prodeſt. Quum verò ex repletione humorum ſingultus oritur, (plerunque enim ex hac cauſa ducit originem) violenta indiget euacuatione ea quæ ſternutamentis conficitur. Nauſea verò fit quum ventriculus ad vomitum propellitur, quum ſcilicet multitudo eum prægrauet, aut morſu infeſtetur, aut denique vitioſis ſuccis obſideatur. nonnulli autem turbantur, ſed nihil euomunt, in quibus is qui infeſtat ſuccus neque multus eſt, neque ventriculi ſpatio, ſed tunicis ipſis continetur: atque in aliquibus, vt aqua in ſpongia: aliquibus verò ita impactus vt diſſolui ægrè poſſit. Curatio tribus capitibus concoctione, attenuatione, & euacuatione perficitur. Qui igitur magis pituitoſi & crudi ſunt, quiete, inedia, & ſomno concoquuntur: ex aliis verò qui tenuiores ſunt, & modicè infarcti, vomitus eiiciuntur: qui interdum ex ptiſanæ cremore, aut mulſa, interdum ex aqua ſola cientur. at quicunque glutinoſi, craſſique ſunt, & ita ventriculo impacti vt auelli difficulter queant, ii medicamenta ſuccos attenuantia poſtulant. Quum verò humiditas vitioſa ventriculi tunicas obſidet, picra ex aloë hanc ipſam vtiliter purgat: adſtringentia verò nocent egregiè: veluti etiam vbi multa humiditas citra malitiam ſuccorum eſt, ac veluti mador quidam, & qui ſola quantitate affligit, adſtringentia ſunt vtiliſſima. medicamentum verò ex aloë confectum, omnes qui vſi ſunt, ad marcorem perducit. In iis verò qui frigidam affectionem eſſe ſenſerint, addere poterimus calefacientia adſtringentibus: eſſe autem frigidiorem affectionem illud ſatis indicabit, ſi ſitis abſit. Quũ enim æger non ſitiat, neque os ventriculi æſtuare ſentiat, ſanè patet non eſſe affectionem calidam. Inflammationes autem oris ventriculi & iecoris, adſtringentium adhibitionem poſtulant. nam ſiquis relaxantibus ſolùm vtatur, vitæ periculum afferet. ergo ſiue oleum, ſiue cataplaſma locis affectis ſuperdetur, aliquid cui facultas adſtringendi inſit, admiſcere oportet, vt abſinthium, aut nardinum vnguentum, aut melinum, aut cydonium incoquendo. Ceratum quo vtimur continenter, Ceræ albæ vnc. 1. aloës, maſtiches, ſingulorum denarius. Si maiore adſtrictione opus ſit, quum tanta imbecillitas ventriculi ſit vt ne continere quidem cibum queat, omphacii par portio addatur. Atque in cerato primùm omphacium, deinde alia miſceantur: & quemadmodum omphacium, ita etiam abſinthii ſuccum, & quandoque etiam vtrunque adiungimus, & tertio itidem loco hypociſtidis, & œnanthes, & rhois ſuccum: deinde cerato modus eſt adiungendus, qui aliorum medicamentorum numero pro portione reſpondeat. Si inueteraſcit, iámque indureſcit inflammatio, tum magis varia medicamenta, quæque aromatum, itémque mollientium & digerentium quippiam habeant, applicare oportet, quale eſt id quod ex meliloto conficitur. Viridis iaſpis ſtomachi os attingens, ſtomachum iuuat: cuius rei ſatis magnum periculum viſum eſt. torques autem conficiendus eſt, eáque moderatione collo aptandus vt os ventriculi contingat. In calida verò ſtomachi intemperie, vt ardeat cum diſſolutione, vel quaſi anima deficiat, vel quoddam cibi faſtidium vrgeat, ex quacunque tandem occaſione præterquam à febri, aquam frigidam cum omphacii ſucco, aut cydoniorum decoctum, aut clauiculorum vitis, vel ſeminis cucumeris, aut ipſa ſemina trita dabis: aut menthæ ramulos tritos potui dato. foris autem veſicam aqua frigida plenam ſtomacho impone, aut niuem adhibe, aut cucurbitæ ramenta. Catapotium ſitim ſedans iis qui æſtuant. cucumeris ſatiui ſeminis drach. octo, tragacanthæ drach. ſex. ſoluitur tragacantha ouorum crudorum recentium albo: quũmq; fuerit diſſoluta, ſtudioſéque contrita, cæteris addatur: omnibúſque commixtis catapotia fingantur, & in vmbra exſiccentur: dentur autem vt ſub lingua teneantur: humor verò qui inde emanat, deglutiatur. Hoc verò cum refrigerat, tum verò etiam firmat ſtomachum humeſcentem, quum humida calidáque affectione tenetur: Foliorum roſarum viridium drach. ſex. dulcis radicis drach. quatuor, nardi Indici tantundem. vino dulci excipe, catapotia confinge, dato ſub lingua continenda: vel diſſolue ex aqua frigida ad ciceris magnitudinem. Cæterùm refrigeratis, & in quibus craſſior pituita calefieri diſſecaríque poſtulat, hoc quod ſequitur conuenit. Marathri radicis corticis vncia vna, aceti ſextarius vnus, aloës vncia vna. radices aceto incoquuntur, quúmque coctæ fuerint, eis aloë commiſcetur: dato huius cochlearia tria ex aqua. nonnulli etiam abſque aloë id conficiunt. Quibus autem cibus aceſcit hoc eſt accommodatum, Piperis drach. 1. Seminis anethi drach. 1. cumini drach. quatuor. terito, & dormituris cochleat vnum ex vino diluto dabis. Iis verò qui atram bilem gignunt, & ſtomachus flatu infeſtatur, ſpongias aceto acerrimo imbutas, & præſertim in acceſſionibus applicato: deinde ſi dolor remanſerit, alumen liquidum cum ære trito, melle exceptum imponito. Ei verò cui ſtomachus diſtentus, ac flatu plenus ſit, calaminthes decoctum aqua, ſub dio refrigeratum, modico mellis & piperis adiuncto offeres. Ad ſtomachi ſubuerſiones facit hoc, Mali granati acidi nucleorum ſucci partes tres, menthæ ſucci pars vna. coniectas in vas fictile, continuò mouendo coquito: quúmq; in vnum coiuerint, ab igni auferto. quum vſus poſtularit myſtrum vnum ante cibum dabis.

De flatu ventriculi,

Cap. xi.

FLatus in ventriculo gignuntur ex ſuccis aut cibis ab imbecillo calore in vapores diſſolutis. refrigeratio enim, quòd attenuare, diſſolueréque ſuapte natura non queat, flatus nullos gignit. calor autem vehementior non ſolùm attenuat atque diſſoluit, ſed etiam digerit: ideo fit vt flatus procreationem impediat: at imbecillus calor fundit, & commutat ipſe quidem alimentum, ſed minus quàm par eſt: inde flatuum origines exiſtunt. ex quo fit vt calefacientibus medicamentis attenuare eos oporteat: id fiet ſi oleo cuminum, aut apii, aut ſpondylii, aut dauci ſemen incoxerimus. Si huic affectioni coniuncta frigiditas ſit, rutam, baccas lauri, melanthium, marathrúmque oleo incoquemus, bituménque & oleum laurinum admiſcebimus. Sed ſi inflammatio dolores comitetur, loco

eorum quæ calefaciunt, relaxantibus vtemur: anethum enim incoquemus, & gallinaceum & anſerinum adipem admiſcebimus. Ad eos porro qui flatu torquentur, facit polii faſciculus coctus, & in potu ſumptus, aut etiam calaminthæ decoctum, mellis portiuncula & piperis drachmâ adiecta. Atque hæc quidem quum dolor vehemens vrget, applicanda ſunt: quum verò moderatus dolor eſt, ſatis erunt fomenta ex milio aut pannis lineis. Præterea cucurbita iuſtæ magnitudinis, quæ vmbilicum ex omni parte comprehendat, ſæpenumero laborantes morbo liberat: caſtoreum quoque epotum, atque etiam ex poſca, & foris ex oleo ſicyonio impoſitũ iuuat, etiamſi flatus huiuſmodi ſint, vt circa vmbilicum inteſtina torqueantur. Suis etiam talus vſtus & potus, tormina & flatus tollit: quod facit etiam rotunda ariſtolochia. Ad dolores autem flatuoſos ex ventris obſtructione, aut ſanguinis craſſitie, aut ex perfrictione excitatos vinum meracius à cibo ſumptum valet, quúmque ſomnus acceſſerit, eoſdem planè ſedat.

De ventris excretionibus, quæ præter naturam fiunt, Cap. XII.

IN ventris excretionibus quum vehemens deſidendi cupiditas eſt, excernuntúrque primùm pinguia, & mucoſa, deinde verò etiam abraſis ſimilia, tum parum ſanguinis qui excretioni ſupernatat, neque excrementis mixtus eſt, in recto inteſtino radices egiſſe affectionem conſtat, eáque tineſmus appellatur: quum verò nulla pinguis excretio præcedit, in bilioſis ſtatim raſuris ſimilia excernuntur, omnino quidem cum morſu, & quandoque etiam cum torminibus, cruentáque excrementis mixta, tunc in gracilioribus inteſtinis eſſe affectionem coniectamus: ſed ſi pinguia & cruenta non ſint cõmixta excrementis, tum in craſſis inteſtinis eſſe morbum cõiicimus, & vtraque affectio dyſenteria nominatur. Quandoque etiam vſuuenit vt ſolus ſanguis copioſè excernatur: quam affectionem medici quidam cruentam dyſenteriam vocant. Eſt & alia quædam præter has quas diximus, affectio, quæ ventris & inteſtinorum obſidet loca, per quam quum primùm ingeſti ſunt cibi, ſtatim nulla acquiſita mutatione, ſed crudi, incõcocti, in ſuccum non conuerſi excernuntur: quod mali genus, omnes læuitatem inteſtinorum appellarunt: quam ſanè affectionem vel ex totius inteſtini exulceratione, vel ex ventriculi imbecillitate, qui continere cibos non poteſt, oriri dicimus. Sæpe etiam propter iecoris imbecillitatem, ex ventre excernuntur quædam lotioni carnium recens mactatarum perſimilia. Quinetiam alia eſt peculiaris excretio dilutior, quum ventriculus quidem exquiſitè concoquit, ſed diſtributio ipſa non fit: & quandoque etiam nigrior ſanguis quàm eſſe naturaliter deberet, & ſplendeſcens excernitur: id quod accidit quum iecur alimentum diſtributum non probè concoquit.

Tineſmi curatio, Cap. XIII.

IN ipſo ſtatim initio irrigare oportet imum ventrem, inguina, & perinæum oleo myrtino, aut roſaceo cum vino: deinde caprini lactis recens mulcti nõ minus quàm heminam dare, verùm non confertim, ſed partitè. Sequenti verò die euaporatum lac detur: coquatur autem ad dimidias, aut ad duarum partium conſumptionem, ablatáque craſſiore ſpuma quæ ſuperſtat, exhibeatur. Loca autem inferiora irrigentur oleo in quo cuminum tritũ, aut apium ſit incoctum: in rectum autem inteſtinum ptiſanæ cremor in quo roſæ incoctæ ſint, aut lac, aut alica, aut lenticula, aut malicorium iniiciatur. Sin violentior ſit inflammatio, oleum dulce leniter calidum infuſum, & multis horis retentum, doloris vehementiam ſoluit. Fomenta quoque adhibenda ſunt imo ventri ex ſacculo in quo frictum milium atque ſal inſit: in ſedem verò per ſpongias acaciam contuſam, aut myrti, aut rubi, aut malicorii decoctum infundes.

Dyſenteriæ curatio, Cap. XIIII.

SI exulceratio ſolum ſit, neque quicquam præterea influat, ex vna validi medicamenti iniectione omnino abſtergetur atque curatur: ſin ſecus, altera adhibita, neque tertia opus eſt. Ergo ſi dyſenteria à flaua bili originẽ

A ducit, eam plerunque curamus: at ſi ab atra bile oriatur, quum nihil à cancro exulcerato differat, curari non poteſt.

Ad dyſentericos cœliacos, Cap. XV.

LEmnia ſphragis etiam depaſcentem iam dyſenteriã, & epota & infuſa curat. Prius enim exulceratio abluẽda eſt mulſa meraciore, deinde muria, tum Lemnia ex plãtaginis ſucco infũdẽda. Potui verò dãda eſt poſca diluta, & lac caſeoſum, quod conficitur lapillis ignitis iniectis
B donec concoquatur, & plurima ſeri pars abſumatur. éſtq; præſtantiſſimum dyſentericorum & omnium quibus defluxiones acres ventrem exercent, remedium. Caninum verò ſtercus tritum lacti ſic parato miſce, medicamẽtum ſummè ad dyſentericos accomodatum facies. Sed canis nihil præter oſſa debet comedere: ita enim & fœdo odore vacans, & candidum ſtercus excernet. Alui quoque defluxiones exſiccat ouum ex aceto coctum, & mãducatum. Si verò miſcere aliquid velis eorũ quæ ad dyſentericos & cœliacos valent, in ſartagine ex igni fumi experte
C aſſatũ dabis: magnopere enim homini proderis. Sed vtiliſſimum eſt omphaciũ, rhus rubrũ, eiúſq; ſuccus, cinis cochlearum vniuerſarum coctarum, malicorium, galla, acini, meſpila, myrta, corna. Cochlearum vnà cum teſtis combuſtarum cineris partes quatuor, gallarum partes duæ, piperis pars vna, in puluerem redigantur, & obſoniis inſpergantur: vel ex aqua aut vino albo diluto potui dato: iuuat hoc mirificè dyſenterias in quibus vlcus putridum nondum eſt. Portulacæ ſuccus epotus dyſentericis conuenit, itémque plantaginis ſuccus, rubíq; fructus
D & folia: radicis althææ decoctum & ad dyſenteriam & ad fluorem alui efficax eſt. ad idem egregiè facit cauda equina ex aqua aut vino pota: eiúſque ſuccus ad fluorem ſimiliter eſt accommodatus. Eundem ſanat adiantum, paliuri folia, radix pini, piceæ cortex, lenticula bis cocta, & priore aqua abiecta: acini cuicunque affectioni ventris & inteſtinorum ex defluxione valde proſunt. Spica nardi, oxyacanthæ fructus manducatus & epotus, ſpina alba cœliacos & ſtomachicos iuuat: mori fructus intempeſtiuus exiccatus medicamentum ſatis adſtringens efficitur: ita vt valeat ad dyſentericos & cœliacos, & ad cæteras affe-
E ctiones omnes quæ ex defluxione oriuntur. contunditur enim, & obſoniis inſpergitur, (quemadmodum etiã ixiæ fructus) vel ſiquis velit, ex aqua aut vino bibitur: ſed magis per ſe valet. Rubi quoque fructus exiccati & repoſiti conueniunt.

De tenuioris inteſtini morbo, quem εἰλεὸν nominant, Cap. XVI.

TEnuioris inteſtini morbus cum difficilis morbus
F eſt, tum verò ſiquis in eum incidit, raro euaſit: ſed maximè mortiferum eſſe ſciendum eſt eum qui fœtidus nominatur, in quo vel ſtercus euomitur, vel fœtida eſt expiratio: quandoque autem ructus huiuſmodi fit, quandoque verò totius corporis odor teterrimus excitatur. Mirum in modum iuuantur qui hoc morbo tenẽtur, etiamſi iam ſtercus vomant, ſi anethum in oleo & aqua decoquant, & bibant: deinde fruſta panis ex aqua feruenti ſtatim dum incaleſcit, comedant. ſeruabũtur enim, etſi iam ſuffocentur. Ad eos autem qui frequenter vomunt,
G cibúmque non continent, rhus & cuminum in eodem tritum in ſenis oxymelitis cyathis bibendum dato. Aut vitis foliorum aut clauiculorum ſuccum cum polenta potui dabis.

De ſedis affectionibus, Cap. XVII.

GAllam flauam coque, eámque in puluerem redigito, ac ſedis inflammationes, anúmque procidentem illine. Si valentiore opus remedio fuerit, in vino: ſi mitiore, in aqua decoquito. Succus quoque echini ad ſedem
H atque vterum procidentem facit. Aliud. Pini corticis drach. octo. cupreſſi globulorum ſiccorum drach. octo, plumbi drach. octo, vino auſtero deterge, & tritis vtitor. Ad ardentes verò ſedis dolores, oui aſſati vitellum tritũ, vino albo & roſaceo cerato exceptum illine, catapla-

ſmáque impone ; quod ex pane puro contrito & aqua & roſaceo excepto,in quo vitellus oui aſſatus adiunctus ſit, conſtet. Aliud.Roſarum ſiccarum drach.tres, ouorum aſſatorum vitellos numero.II.ex vino albo læuigentur,& roſaceo ac myrteo cerato excipiantur,itáque vtitor.Cerata quoque non ſecus ad id faciunt. Ad rimas verò quæ in ſede & pudendis ſunt,raſuram linteolorum concremato, eiuſque cinerem & amylum pari menſura terito ; cum ſucco foliorum oliuæ ſubigito,& vtitor.

De hæmorrhoidibus, Cap. XVIII.

HÆmorrhoidas nimium apertas ſiſtit aloë illita ; aut diſſoluta & impoſita,& perfuſio ex poſca,in qua ferri ſquama plumbumque vſtum ſit. Aperit autem ora venarum allium commanducatum, amaracinum vel irinũ vnguentum illitum. Sanguinem verò hæmorrhoidum confeſtim reprimit hoc quod ſequitur , Acaciæ drach. quatuor,tragacanthæ drach.octo,atramenti ſutorii drac. octo,rubricæ drach. I. ceruſſæ drachma : cerato roſaceo excipiantur: & acidi punici cortex tritus , & ex aceto impoſitus ad idem valet.ſique hæmorrhoides interius deliteſcant,ad formam glandis imponito. Hoc etiam mirabiliter facit,Sandarachæ,auripigmenti,aluminis ſciſſilis, ſingulorum drach. octo, ægrum aptè præparatum obline.hæmorrhoides enim arefactæ,& à ſede ſua demolitæ, in ſemihora morientur & decident.Medicamentum verò lixiuio diluitur : ceratum verò in orbem applicatur , & ſub ſole vel ad ignem conficitur.

De iecoris affectionibus,
Cap. XIX.

SI inflammatio iecur exerceat , tum dolor vrget ; tum verò dolorem omnino febris cum humorum plenitudine conſequitur.Ergo quum repletum corpus eſt ; ſanguis euacuatur,& quod in ſanguine ſuperfluit , venæ ſectione in cubito dextri brachii reuellitur:vt cibus autem ptiſana in principio danda eſt : vt medicamentum verò, oxymel dilutius,& apii decoctum. Poſt verò quàm concocta iam fuerit inflammatio,aſaro & nardo Celtico , & petroſelino,& iunci odorati flore vti poteris ; & item iis quæ aluum ſubducunt,vt vrtica,mercuriali,& epithymo: in declinationibus verò,etiam polypodio.Iam verò euacuatio quoque clyſteribus peragenda eſt:ac in ipſo principio,ex mulſa cum ſale atque nitro:quum verò adeſt declinatio, hyſſopum , origanum , aut colocynthida potes adiungere.Ad hoc autem viſcus quod facilè indureſcit, opus eſt abſtergentibus. Quum verò dolor abſque febri vrget,ſciendum eſt abſtructione vehementi à craſſis glutinoſiſque ſuccis excitata viſcus obſideri. Scirrhum porto incipientem poſſit quiſpiam longo temporis ſpatio ſanare , inueteratum verò nullo pacto. In aqua verò inter cutem ſi oboriatur ſcirrhus,longiore ſpatio interibunt.Qui verò curari poſſunt,calefacientibus atque attenuantibus medicamentis,quibus mollientia mixta ſint, curantur.Imbecillitatis verò iecoris in cauſa ſunt intemperies,quæ quidem & difficillimæ ſunt, & ſatis varias & difficillimas ſymptomatum formas inducunt:quæque eiuſmodi ſunt vt non facilè tractari ab artificibus poſſint. Viticis ſemen,hepar ſcirrho laborans iuuat:obſtructo verò iecori proſunt plantaginis ſiccæ radices, fructus & folia,myacantha,& præcipuè ſemen, & radices,lauri radicis cortex trium obolorum pondere cum vino odorato epotus.Concoquit enim,& particulæ robur adiungit lupinorum amarorum decoctum,cum ruta & pipere epotum: idem facit eorum farina illita , & capnium poſt hæc impoſitum:ſpica nardi pota,& extrinſecus impoſita,iris,piſtacii fructus,praſium,amygdala,dracuntii radix expurgat viſcera omnia : craſſóſque & glutinoſos ſuccos attenuat agaricum : anthemis aut chamæmelum præcordiis propitium eſt. Omnibus verò præſtant cichorea , & ſeris in calida iecoris intemperie,& ſummè proſunt,& firmitatem eidem addunt, ipſumque abſtergunt.Dabis igitur cichorii aut ſeridis ſucci cyathum vnum cum aquæ cyathis tribus,mellis Attici cum aqua cochleari addito.Horum verò non ſolùm ſuccus vtilis eſt & recens & exiccatus,ſed etiam folia ſicca ſtudioſè contuſa, deinde potioni inſperſa : quæ ſiquis etiam cocta bibat , valde prode-

A runt.Quum verò intemperies calida non eſt,ſed ſola obſtructio iecur obſidet , herbæ ex vino albo & tenui potæ magnopere iuuant.Hepar lupi diligenter teritur ; daturque drachma ex cyatho vini dulcis:id quod magnum experimentum dedit : omnibus enim intemperiebus conuenit, vt quod ex ſubſtantiæ proprietate & non qualitate vlla agat. Quum verò febris non obſcura eſt , melius ex aqua præbetur : atque etiam longè melius ſi cum aliquo ex ſuccis antedictis,vt ex ſeridis ſucco ; detur. Philonis quoque medicamentum mirificè facit:ac quando-
B que ſemel exhibitum calidam iecoris intemperiem curauit. Compoſitum medicamentum quod aperiendi vim habet,Amygdalarum amararum denarii tres,cumini denarii octo,ſeminis apii denarius,dato cochlearium ex vino. Paſtillus,Aniſi,ſeminis apii,aſari,amygdalarum amararum purgatarum, abſinthii, ſingulorum drachmas quatuor,aqua excipe,paſtillos fingito drachmæ vnius.nõ febricitantibus,cum vino diluto,febricitantibus verò,ex hydromelite dabis.

De iecoris imbecillitate, Cap. XX.

C INtemperies ſunt imbecillitatis cauſæ.In hepate enim diuerſæ affectiones oriuntur:nam calidæ intemperies ſuccos qui in eo,prius ſunt,aſſant : frigidæ verò, contentos in ipſo humores craſſos , & ad fluxum atque motum cõtumaces reddũt:quod verò in ipſũ fertur pituitoſum, crudum & ſemicoctum efficiunt.Sicca verò intemperies, ſicciores craſſioréſque ſuccos reddit : humida verò , tenuiorum partium & dilutiores efficit.Quum autem calida intemperies eſt,colliquationes fiunt:ac primùm qui-
D dem ſuccorum,deinde verò & ipſius iecoris carnis:quæque per aluum excernuntur,fœtida admodum ſunt:bilis craſſa ſuo colore imbuta deiicitur.Quum frigida intemperies eſt,neque frequens,neque copioſa deiectio eſt:affectióque inueteraſcit,& quibuſdam diebus venter fluet, & cumulatius : eorúmque quæ excernuntur ſpecies ſanguini putri erit ſimilis,veluti ſanguinis craſſi fæx. At in ſicciore intemperie ſicciora excernuntur ; & in humida, humidiora.

De ſcirrho iecoris, Cap. XXI.

E IEcoris ſcirrhum incipientem ſæpe ſanauimus:qui verò in multos dies eſſet prorogatus,neque nos curauimus, neque alium quenquam qui curare eum poſſet, vidimus. Omnes enim quicunque hoc tumore infeſtantur,in aquã inter cutem cadunt,ac longiore temporis ſpatio moriuntur.In curatione facultas mollientium intendenda eſt in medicamentis quæ ad inflammationem valent : ea enim quæ inflammationi conueniunt,ex coma abſinthii & vtroque nardo conſtant,itémque ex croco,œnanthe,& vnguento ex ſpica nardi & maſtiche. His igitur ammonia-
F cum,bdellium,medullas, & adipem admiſcere oportet: & incipientem ſcirrhum adhibita conuenienti victus ratione curare.In medicamentis verò quæ bibuntur,eò dirigendum conſilium eſt, vt aperiendi & abſtergendi viſceris vim habeant : quæ omnia lapides etiam in renibus confringunt. Sed eis aliquid etiam quod ciendæ vrinæ ſit,admiſcebimus.

De malo corporis habitu,
Cap. XXII.

G MAlum corporis habitum principium hydropicarum affectionum vocare conſueuimus :is curandus eſt venæ ſectione partita,ita vt ad tertium quartúmque vſque diem ſanguinem detrahamus. Sanguinis verò copia neque tres heminas excedat , neque duabus minor eſto in iis quibus ſuppreſſæ hæmorrhoides affectionem pepererunt:qui verò ob aliam cauſam malum hunc habitum contraxerunt,iis vena ſecanda omnino eſt,quum vires primam ſectionem fieri debere valde adhortetur.Cæterùm qui hoc morbo tenentur , hiera ex colocynthide purgandi ſunt.Diæta verò ſit attenuans & exiccans : & a-
H quas ſponte natas , potiuſque aluminoſas & nitroſas , ac deinde ſulphureas oportet ſumere:alia verò genera lauationum raro ſunt adhibenda. Eos autem mirandum in modum largior abſinthii potus,cottabiſmique & dropaces iuuant.

De aqua inter cutem, Cap. XXIII.

AQua inter cutem fit vel propter nimiam iecoris refrigerationem, vel ex frigoris multitudine quæ in tota mole corporis redundet, vel ex quibuſdam aliis partibus vehementer refrigeratis, quæ iecur æquè ac ipſæ ſunt, poſſunt afficere. nam niſi refrigeratum iecur ſit, effici hydrops non poteſt. Simul verò iecur afficitur quum lienis, & ventriculus, & inteſtina (ac præſertim ieiunum) itémque quum pulmo, renes, & ſeptum tranſuerſum refrigerata fuerint. Oritur etiam ex immoderata hæmorrhoidum euacuatione, & fluxu muliebri, atque etiam menſtruis purgationibus ſuppreſſis. Atque eius tres ſpecies ſunt, quarum vna aſcites nominatur, in qua humor tenuis ea loca implet quæ infra thoracem ſunt: altera tympanias eſt, quæ eadem loca flatu implet: tertia dicitur hypoſarca, in qua totum corpus intumeſcit, & cadaueri fere ſimile redditur. Hydropicorum verò curatio non eſt cuique facilis, indigétque artificis præſentia: & tamen quædam ad curationem accommodata indicabo, quæ tu quoque poſſis efficere: Stercus bouis gregarii ſiccum diligenter tere, in poſca coque, vt farinam hordeaceam, ſulphuris quartam partem inſperge, & ſuper totius ventris capacitatem impone: aut caprinum ſtercus in pueri vrina, aut capræ ad luti ſpiſſitudinem ventri applicata ſummè eos purgat. Dabis etiam potui decoctum radicis calaminthæ, aut apii, aut corticis radicis ari ex vino: aut ficum agreſtem vino auſtero triduum macerato, & cyathum vnum dato, & paulo pòſt vſque ad tres cyathos exhibeto: vel ſquamæ drach. I. medulla panis excipe. catapotia fac, & da. Epithema vehementer aquam educens: Fœnigræci vncias quatuor, farinæ hordeaceæ vnc. tres, ſtercoris columbini vnc. quatuor, reſinæ frictæ lib. I. axúgiæ veteris lib. duas: quæ liquari poſſunt, eliquentur, aliiſque prius tritis in aceto, affundantur: vtitor.

De lienis affectionibus, Cap. XXIIII.

QVum lien inflammatione laborat, ſcirrhum ſtatim contrahit, ſanguine qui in venis eſt, propter craſſitudinem obſtructo. opus ergo eſt medicamentiis attenuantibus, nec manifeſtò calfacientibus: iiſque parum adſtringentium admiſcere oportet, vt firmata particula propriã actionem ſeruet: hanc verò ſuapte natura vim habere videtur flos ſalis, qui in veſica appoſitus lienis ſcirrhos curat. poſt huius vſum valentioribus etiam remediis vtendum eſt. Compeſcit enim abſque moleſtia lienem cortex radicis capparis: ſed nihilo minus induratum ſplenem iuuat extrinſecus impoſitus, & in potu ſumptus: ſiquidem epotus, craſſos glutinoſóſque humores, & quandoque etiam cruentos, eóſque non modò per vrinam, ſed per aluum etiam vacuat. Idem facit minoris centaurii ſuccus foris adhibitus, & epotus, & cyclaminus viridis & ſiccus illitus: violæ albæ radices cum aceto, acorum, ammoniacum, caprinum ſtercus illitum, & foris cum ficubus applicitum: lupinorum amarorum decoctum cum ruta & pipere potui datum, eorundem farina illita, aqua in qua ferrum candens ſæpe extinctum ſit: hanc febricitantibus per ſe dabis, non febricitantibus verò, cum vino. Illine etiam cinerem cochlearum cum aceto, aut capparim aceto maceratam, tritámque, & cyprino cerato exceptam, aut fæcem ex acri aceto impone. cataplaſma verò adhibe ex fœnigræci vnciis quatuor, farinæ hordeaceæ vnc. tribus, cardamomi vnc. I. ficuum pinguium libra I. verbenacæ vncia. I. ficus aceto acerrimo perfunde, & validè contundens in mortario cætera miſce, & in vnum redactis vtitor.

De renum & veſicæ affectionibus, Cap. XXV.

REnibus natura comparatum eſt vt ſeroſum excremẽtum tenuiſſimo ſanguini in venis commixto in ſe trahant. ergo vbi meatus per quos huiuſmodi excrementum attrahitur, plus quàm par eſt fuerint dilatati, veriſimile eſt cum tenui ſanguine craſſiorem quoque materiam tranſmitti: deinde ſi renes calidiore acrioréque temperatura fuerint, neceſſe eſt craſſiorem illam materiam excalfactam & exiccatam, in arenæ lapillorúmque

A ignitorum formam concreſcere. Ergo lapidem frangẽtibus & incidentibus, citra perſpicuam caliditatem medicamentis vti oportet. maior enim caliditas quum magis exiccet, calculorum aut arenæ concretionem adiuuat. Calculos frangentia huiuſmodi ſunt, baſilicorum aſparagorum radices, rubique & vitrum combuſtum, graminis radix, adiantum, bdellium, lauri radicis cortex, althææ ſemen, cicer arietinum, & præſertim nigrum, ceraſi, rhu arboris, & pruni gummi, cyperi radix, paliuri fructus, triboli fructus, lapis ſpongiarum, acetum ſcillite,

B maluæ agreſtis radix, rutæ ſylueſtris radix. apii radicem in vino coque, humorémque exprime, eiúſque cyathos binos dato, & aquæ tantundem. ac lapides quidem qui in renibus ſunt, in declinante ætate: qui verò in veſica gignuntur, in puerili fieri conſueuerunt. Medicamentum quod calculoſis inſpergitur, Balſami fructus, lapidis ſpõgiarum, pulegii ſicci, maluæ agreſtis ſeminis ſicci pares portiones contunde, cribra, datóque cochlear vnum ex vini diluti cyathis duobus. lapides enim confringit.

C De renum & veſicæ inflammationibus, Cap. XXVI.

REnum veſicæque inflammatio præcipuam curationem poſtulat: nam quum ſeroſum excrementum per eas partes purgetur, ideo fit vt ſi id acre & bilioſum in toto corpore ſit, nullo eorum quæ vrinam cient vti debeamus: nocebunt enim, vtpote mordaces ſuccos partibus inflammatis inducentes. Si verò nihil tale ſubſit, neque malitia humorum in toto corpore inſit, mulſa dilutior potui dabitur: ea enim inflammationes ſoluit citra

D mordicationem, humores impactos euacuans: nam & incidit, & attenuat, & rarefacit. Cæterùm quod de mulſa exempli gratia dictum eſt, ad omnia quæ attenuant & incidunt citra mordicationem, transferri poteſt. Et quemadmodum particulis omnibus inflammatis quies conuenit, ita has quoque quieſcere eſt melius. Sed quum quieſcere non poſſint, quum ipſa vrinæ ſint inſtrumenta, perexiguam admodum potionem dare oportet, vt quo longiore tempore fieri poſſit, conquieſcant. Illud eſt præterea perpendendum, totúmne corpus acrium excrementorum ſit plenum. nam ſi ita ſit, quo plures ad renes & ve-

E ſicam humores ferantur, eo magis conualeſcent: potúſque copioſior eſt offerendus, acrimoniáque minus obtũdenda, & præſertim nobis quæ mordicationes obtundũt, commiſcentibus. In tempore verò inflammationum, cataplaſmata, & medicamenta, & irrigationes ex oleo, & cætera omnia quæ inflammationes ſoluunt, adhibere oportet. Ad renũ & veſicæ affectionem inflammationis ſenſum referentem, Seminis lini drach. I. amyli drach. I. dato cochlear ex aqua modicè bibendum.

F De abſceſſu renum, & veſicæ, & meatuum vrinæ exulceratione, Cap. XXVII.

DOlores circa ilia, per interualla horrores inæquales, febréſque inordinatæ accidunt iis quorum renes abſceſſus infeſtat: pus autem concoctum per vrinas excretum, vlcus eſſe teſtatur, quod celeri auxilio indiget: nam ſi non citò ad cicatricem perducatur, difficilem curationem reddit. Vlcera verò quæ in renibus quæque in veſica ſunt, ex ſitu, actione, & proprietate eorum ſubſtantiæ & facultatis diſcerni debent. Ex ſitu verò ad hunc mo-

G dum: Quum veſica patitur in pube, imóque ventre dolor ſentitur, at renibus affectis, lumbos dolor poſterius exercet: ex actione, difficultas vrinæ, eiúſdemque ſuppreſſio fit, quum veſica morbo cauſam affert: ſed renibus laborãtibus, vrina ſine impedimento redditur: ex corporis proprietate, carnes fibroſæ ex renibus excernuntur, ſquamæ verò membranoſæ ex veſica vlcerata: ex ipſa denique facultate, quia in exulcerationibus veſica vehementi dolóre cruciatur, renes verò obſcurè dolent, & quaſi ponderis ſenſum in lumbis habẽt. In meatibus quoque vrinæ exulceratio quandoque oritur, púſque & ſanguis mingi-

H tur: ſunt enim hi inter renes & veſicam collocati. Si verò exulceratum pudendum ſit, pus & ſanguis citra vrinam excernitur. Ad abſceſſus qui renes & veſicam obſident, Seminis lini, ſeminis cucumeris, ſeminis papaueris albi,

tragacanthæ,ſingulorum drach.✱ octo,amyli drach.quatuor. paſtillos confice. Ad vlcera veſicæ cum inflammatione:Nuclei pinei numero viginti, cucumeris ſatiui ſeminis grana XL.amyli,nardi, ſingul.drachma,ſeminis apii drach.v.Nardum & apium in aquæ ſextario coquantur: deinde ex decocto duo cyathi præſcriptis admiſcentur. Ad ſanguinis profluuium ex veſica. Aluminis ſciſſilis drachmam,tragacanthæ drach.octo, gummi obolos quinque cum paſſo dabis.

A

De renum duritie ex Rufo,

Cap. XXVIII.

B

QVæcunque durities in renibus oriuntur, dolorem nullum afferunt:ægris tamen ceu pondus quoddam ab iliis videtur pendere,coxendices ſtupent,crura imbecilla ſunt:vrina modica emittitur: totus denique habitus iis ſimillimus eſt qui aqua inter cutem laborant. Hos ergo mollire ceratis,malagmatis,frictionibus,& fomentis oportet:eiſque offerenda ſunt quæ vrinam cient, & item ſubduci aluus debet.

De renum imbecillitate,

Cap.XXIX.

C

EST autem hic etiam renum morbus, quo efficitur vt continere vrinam non queant, ſed latioribus effectis aliquid etiam ſanguinis è vena laxati emittitur, & alia itidem craſſiora effluunt. His cibi adſtringentes, & vinum nigrum conueniunt:ab vrinā verò mouentibus abſtinendum:exhibenda in potu ſunt ea quæ ad ſanguinis reiectationem valent:præcipuè verò ſanguinariæ ſuccus, tragacātha in vino macerata, ſymphyti radicis decoctū. Extrinſecus autem imponenda ſunt quæ ad fluxum & ad ſputum ſanguinis accommodata ſunt. His confectis reficere ægrum oportet aſinino lacte, ſitanio pane,& carnibus. D Si verò ſanguis per circuitum quendam excernatur, priuſquam ſanguis ipſe vacuetur, grauitas in lumbis & humeris ſentitur:ſanguine euacuato, leuitas ſequitur. Ergo vena in cubito paulo ante circuitum ſecanda eſt, victúſque ratio inſtituenda, quæ humorum redundantiam non gignat.

De ſcabioſa veſica, Cap. XXX.

QVum vnà cum vrina furfuracea ſubſidentia excernuntur, E tum venas aut veſicam ſcabie tētari ſignum eſt. id verò & tenuitate & craſſitudine vrinarū internoſcetur. nam vrinæ tenues, venas:non tenues, veſicam affectam eſſe oſtendent.

De veſicæ inflammatione,

Cap. XXXI.

VEſicæ inflammatio cum difficillimè curatur, tum verò maximè mortifera affectio eſt: nam & febrim acutam ægroti habent,& vigiliis torquentur,& delirant, & bilioſa pura euomunt,& excernere vrinam nō poſſunt. F In his,ſi nihil prohibet,vena ſine mora ſecanda eſt: perfuſionibúſque continenter calefacere eos oportet. porro in oleo coquatur ruta,anethum & althææ radix. aluus molli clyſtere abluatur. Præſtabit etiam oleo papauer indere & anſeris adipem eliquare, aut gallinæ adipem infundere. Atque ego quidem ſemiobolum ſucci papaueris cum myrrhæ & croci portiuncula diſſoluens in oleum quandoque conieci, peſſúſque confeci, vt mulieribus adhiberi ſolent, & ſtatim dolor ſedatus eſt, & ſomnus homini irrepſit. Fomentis etiam vti prodeſt: & in aqua calida inſidere: G eſto autem ea aqua ſeminis lini, & fœnigræci decoctum. Cerata quoque ex hyſſopo & caſtoreo cōfecta, ſunt imponenda.

De vaſe rupto in veſica,

Cap. XXXII.

VAs in veſica ruptum, acutum morbum parit: ſanguis partim foras emittitur, partim intus condenſatur. ac ad ſanguinis quidem fluuium talia adhibebis qualia cæteris quoque ſanguinis defluxionibus conueniunt: id quod & potui dando, & foris imponendo medicamenta idonea, perficies. Sed quum ſanguis in veſica concretus H eſt, in primis danda nobis opera eſt vt eum medicamentis diſſoluamus. Artemiſia igitur in potu præbenda eſt, & helichryſum, & Cyreniacus liquor, & ſilphiū, & conyzi, & abſinthii & radiculæ ſemen vino ſolutum. Poſt hæc verò, niſi grumi diſſoluantur, ſpatium quod inter anum & pudendum interiacet, quod perinæum dicitur, ſecare oportebit, quemadmodum in veſicæ calculo fieri cōſueuit, atque ita grumos educere: in cæteris rebus non ſecus quàm in ſanguinis defluuio, progrediendum eſt.

De veſicæ tuberculis, Cap. XXXIII.

QVum in veſica tubercula oriuntur, optimum eſt curare vt matureſcant, vt quūprimùm incipiūt, diſſoluantur, ne in ſuppurationem conuertantur. Si verò maturari non queant, iis medicamentis quæ ad renes conſcripſimus, addendum erit naſturtium, erui farina cū melle, ſtercore columbino, & caricis, & fomentis vtemur.

De veſicæ vlceribus, Cap. XXXIIII.

VLcerum veſicæ curatio non differt ab ea quam ad renum vlcera deſcripſimus: nam & hic quoque copioſus lactis potus conuenit. reliqua verò diæta frugi & bona eſſe debet. Leniens itidem medicamentum ſupernè quod pectinem comprehendat, adhibebitur: itémque ceratum quod ex œſypo, loto, butyro, ſtyrace, & anſerino adipe conficiatur. In meatum verò vrinæ infundemus aquam & lac, & roſaceum calidum: in inteſtina verò ptiſſanæ cremorem, butyrum, cucumeris ſemen cum lacte tritum, ſingulis roſaceo perfuſis, iniiciemus. Quum iniicere clyſterē velis, in genua pronus homo reclinetur: ita enim veſicæ ſecedunt, & inteſtinum laxant, vt infuſum commodè recipiāt. frequenter etiam in aqua calida æger deſideat, cæteráque faciat quæ de renum vlceribus præſcripta ſunt nobis.

De diabete ex Galeno, Cap. XXXV.

MIhi quidem ad renes etiam pertinere videtur morbus quem nonnulli hydropem matellæ, nonnulli profluuium vrinæ, nonnulli diabetem, nonnulli verò ab immenſa ſiti dipſacon nominant: qui rariſſimè contingit. Qui hoc morbo tenentur, ſiti enecantur, & idcirco largè bibunt: idque quod biberunt, tale reddunt quale fuit ab iis epotum. Huius morbi cauſam renum imbecillitati quiſpiam poſſet attribuere.

Diabetæ curatio ex Rufo,

Cap. XXXVI.

SVmmum remedium huic morbo eſt, vomitum ſtatim prouocare, potum verò frigidiorem exhibere: & reliqua diæta vti frigidiore, ita vt coctis oleribus veſcatur, potionē ex melle & vino mixtam bibat, ptiſſanǽque cremorē ſorbeat. vrinā prouocantia adhibenda non ſunt. Præterea per ſudores reuellere oportet: optimè quoque faciet, ſi in dolio ita fiat euaporatio ad exudandum, vt caput foras excedat, reliquum verò corpus totum calefiat, & aerem ipſe frigidum trahat: in cæteris, velut febris ardēs, curandus morbus eſt. ergo farinæ florem aceto & roſaceo ſubactum cataplaſmatis modo præcordiis impone: vitis etiam folia tenera contrita, & vmbilici Veneris, & parietariæ, & portulacæ, & aliarum omnium conſimiliū: herbæ verò ſanguinalis ſuccum & helenium aſſiduè præbibēdum in vino nigro dabis: & palmularum cremorem, & item baccarum myrti, & pyrorum. In principiis verò venam etiam in cubito ſecamus, & quandoque medicamentis torporem inducentibus vtimur.

De vlceribus quæ in ſede & pudendis ſunt,

Cap. XXXVII.

PVdendorum anique vlcera quæ abſque inflammatione oriuntur, valde exiccantia medicamenta poſtulant: quale eſt id quod ex charta combuſta conficitur: anethum aridum, & cucurbita cremata. Siccis verò recentibúſque vlceribus etiam aloe arida in puluerem redacta & applicata prodeſt. Sed omnium maximè dolorem lenit, & nihilo tamen minus efficax eſt, pompholyx. Si humida ſint vlcera, pini cortex per ſe, & lapis hæmatites conueniet: ſi verò etiam altè deſcendant, prædictis manna miſcebitur. Cæterùm vteri veſicæque exulcerationes iiſdem remediis curantur: indigent autem inſtrumentis per quæ intromittantur: quocirca ex medicamentis quæ inſperſilia nominantur, aptiora ſunt ea quæ ſicciora ſunt, vt crocus, & pompholyx, & aloe roſaceo mixta, tum plantaginis aut alio etiam ſimili ſucco excepta.

Ad teſtium & pudendi affectiones, Cap. XXXVIII.

AD ſcroti pudendi dolores, Butyri, reſinæ, paribus portionibus vtitor: vel lini ſemen cum aqua decoquito, additáque myrrhæ & reſinæ decima parte, illinito. Ad pudendum verò intumeſcens facit hoc, Vitis folia XXX. thuris denarius, ceruſſæ denarii quinque, tere & illine. Vtere etiam marinæ frigidæ perfuſione, & quiete, & colis deligatione: ſi verò à ſudoribus vlcera in ſcroto gignantur, gallam tritam aut alumen inſperge. Ad excreſcentia verò quæ thymia dicũtur, elaterium infunde: pyri ſemen contritum impone, aut mænularum quinque & viginti capita contere & illine, & hircinum fel oblinito. Iam ad rimas quoque pudẽdorum valet reſina fricta cum roſaceo trita donec ad ſtrigmenti craſſitudinem, mixto etiã oui aſſati vitello, redigatur. Hederæ quoque foliorum ſiccorum cõbuſtorum cinis cum roſaceo in pila plumbea tritus imponitur. Ad inflãmationes verò pudendorũ vuam paſſam exectis acinis, & cuminũ, trita imponito. aut hordei farinam aqua mulſa incoquito: aut vitis folia tenera trita cum polenta imponito: aut cuminum tritũ cum butyri & reſinæ pari portione eliquata adhibeto. Teſticulos verò vlcere aphthis ſimili correptos terra Cimolia ex aqua oblinito, ſinitóque ſicceſcere, & aqua calida abluito, myrto arido trita, & modico ſmyrnio trito conſpergito. Carnem verò in teſtibus increſcentem cinis ſarmẽtorum cũ nitro & aqua ſubactus atque illitus curat.

De gonorrhœa & ſatyriaſi, Cap. XXXIX.

GOnorrhœa eſt ſeminis excretio inuita, quæ continuò fit citra colis extenſionem: in ſatyriaſi verò pudendum palpitat, quemadmodum etiam alia corporis pars palpitatione corripitur, ac niſi pudendi palpitatio ſedetur, vaſa ſeminis in reſolutionem, vel conuulſionem cadunt. Pudendum verò in ſatyriaſi ſemper arrectum eſt, moriuntúrque celerrimè qui ſic affecti ſunt: quúmque vitam finiunt, aluus inflatur, & frigidi ſudores erumpunt, quales occupare etiam alios ſolent quibus conuulſiones vitam auferunt. Hic morbus rarò mulieribus accidit. Ergo vbi pudendum palpitat, vena ſecanda eſt, & victus ratio attenuans inſtituenda eſt, vinúmque circuncidẽdum: cibum aſſumere quotidie quidem, valenter nunquam, ſed paulatim conuenit. Optima autem ſunt beta & malua, & modicum mercurialis eis admixtæ, & ius cochlearum eſculentum. non peſſimè feceris, ſi clyſterem quoque ſimplicem inieceris. quæ vrinam mouent, cauenda ſunt. Lumbis verò refrigerantia, vt ſolani ſuccus, aut portulacæ, aut alterci, aut cicutæ, adhibeantur. Eſt etiam neceſſe colem & pubem aliquo refrigerãte quod dolorem leniat, inũgere, vt argenti ſpuma, Cimolia, & ceruſſa, quæ aceto aut aqua aut vino dulci, aut ſapa diluantur. Supinũ verò requieſcere noxium eſt. Conuenit etiam bibere medicamentum ex nymphææ radice atque iride cõfectum. Rutæ verò ſuccus & ei qui profluuio ſeminis vexetur, & ei cuius penis arrectus ſit, proderit.

De pollutione quæ in ſomnis fit, Cap. XL.

POllutiones quæ in ſomnis cõtingunt cohibere oportet victus diminutione, & qui minus calefaciat. & laſſitudinibus cauendis. adiuuat etiam cubile frigidius, & corporis in dextram vel ſiniſtram partem reclinatio, & medicamẽta omnia frigida lumbis ſubſtrata, qualia ſunt corianum, *apium, cicuta, ceruſſa, & portulaca: eáque omnia ex aceto.

De priapiſmo, Cap. XLI.

PRiapiſmus eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem & orbẽ tumefacti, ſine venereaturerũ appetitu. eſt autem flatus ventoſus qui membrum tumefacit, ex humoribus glutinoſis & craſſis à magna caliditate generatis. Perſpicuum autem eſt non oportere membra calefacere, ſed leniter refrigerare cerato roſaceo cum aqua conquaſſato, & ex chamæmelino, pudendo & lumbis impoſito. Victus medicamentáque adhibenda ſunt quæ attenuandi vi citra manifeſtam calefactionem ſint prædita. Vtendum etiam eſt iis quæ ſuapte natura efficacia ſunt, & per experientiam inuenta: nymphæáque in potu danda, & A viticis ſemẽ & ruta viridis obſoniis miſcenda: ſed hæc in principio danda non eſt (abundè enim calefacit) ſed poſt aliorum extenuantium vſum adhiberi debet. Qui euacuatione vti velit, id vomitibus faciet. quæ enim per inferiores partes euacuationes fiunt, ſæpenumero vicinas partes fluxione tentant.

De hæmorrhoidibus, Cap. XLII.

QVibus venæ quæ in ano ſunt, nimio plus ſanguinem profuderũt, iis habitũ in aquã inter cutẽ trãſire cõtingit, habitúſque fieri deteriores, & eiuſmodi vt non nutriãtur. B Qui enim ita ſunt affecti, curari difficulter poſſunt. periculũ enim eſt ne cohibito quãdoq; ſanguine, quũ largũ eius profluuium ſit, propter defectionem & imbecillitatẽ aliquid patiantur. quocirca quum multæ hæmorrhoides ſint, vna relinquẽda eſt per quam fiat expurgatio. Sed nõnullæ ſunt interius quæ non apparent, eæque difficilius curantur: nonnullæ verò cæcæ, quæ cruẽti quidem nihil excernunt, ſed tamen plus doloris quàm illæ afferunt. harũ verò oracyclamini ſuccus illitus aperit.

De vteri affectionibus, Cap. XLIII.

C SVffocationibus quæ ex vtero fiunt, conuenit agarici drachma ex vino: plantaginis fructus & ſuccus cum vino: vngula, qualis cochleæ eſt, epota: acetum ſquillite abſorptum. Olfacta verò ſuffocatas excitãt, bitumẽ, caſtoreum, galbanum, pix liquida, cedria, accenſum & extinctum ex lucerna linamentum naribus admotum, capilli combuſti, ruta, ſilphium, cæpæ. Suffitus præterea fiunt, ex gagate lapide, vngue purpurarum, bitumine, caſtoreo, galbano, ſilphio, cornu ceruino: ano verò ruta cum melle lana excepta imponitur.

D De nimia purgatione, Cap. XLIIII.

IN primis extremæ partes vinciendæ ſunt: poſca potui danda. & ex poſca perfuſiones fiant. micæ panis in poſca ſumantur, aut alica lota, aut oryza, aut ouum tenerum frigidum. loco autem imponendum eſt medicamentum ad ſanguinis profluuium accommodatum. Potui verò dandum balauſtium cum poſca, aut hypociſthidos aut acaciæ ſuccus, aut terræ Samiæ aſter. omnibus præſtat ſeſamum in poſca madefactum donec tenerum reddatur, deinde edatur. rheum quoque cum poſca ad id valet. Sed E & per ſinum muliebrem inditum ſanguinis fluxionem compeſcit. quod facit etiam hypociſthidis, itémque acaciæ ſuccus cum aceto & manna contritus. Mirificè quoque auxiliatur ſpongia noua in liquida pice intincta, deinde combuſta, tum trita & admota. Suber quoque vetuſtiſſimo fictili comburitur, donec candeſcat: deinde teritur, & tum loco inſpergitur, tum verò in peſſo iniicitur. Vtilia quoque ſunt ad ſanguinem cohibendum ea quæ extrinſecus admouentur, ac præſertim quod ex taurocolla conficitur: taurocolla enim pulchra & dilucida in F poſca madeſcit quoad diſſoluatur: deinde in linteolum validum illinitur, tum pubi lumbíſque agglutinatur. Emplaſtra qnoque agglutinantia ad hoc valent.

Mulierum non concipientium curatio, Cap. XLV.

MVulieribus non concipientibus inſtituenda victus ratio eſt vt neque otioſè neque laborioſè vitam degant. lauacra adhibẽda ſunt neque aſſidua, neque copioſa. cibi potúſque ſufficient qui facilius concoquãtur. Hoc verò quod præcipuũ eſt, minimè deſpici debet, vt neque G viri, neque fœminæ corpus obeſum reddatur. Vir enim pinguis ad liberorũ procreationem aptus nõ eſt, quia pudendum pudendo aptè cõferri non poteſt: & pingues parũ ſeminis emittũt. Sed neq; admodũ attenuandæ ſunt, quas cõcipere velimus: eſt enim perſpicuũ ſi aqua aut aliud quippiã excernatur, eas nõ eſſe liberis creandis idoneas. Aquæ vitãdæ ſunt quæ per aquæductus importãtur, & cæteræ quæ duræ, ſalſæ & nitroſæ ſunt, quæq; aluũ ſubducunt: nam quæ plus ſubducunt, propter imbecillitatem conceptionẽ impediũt. Porro calefaciẽtia omnia iuuãt, H quæq; leniter flatus pariunt: ergo vini potum aquæ potui præponimus. Ex oleribus, orminum, eryſimum, erucam, & ſiquid aliud eiuſmodi eſt, miſceri adhortamur: ruta verò & mentha maximè omnium vitandæ ſunt. Quũ autem purgatio propinqua eſt, ei quæ vſa ſit cibis ſanguinem

gignentibus, & vberius ſit educata, alimentum ſubtrahendum erit,& aliquid addendum quod minus ſanguinis creet.& item quippiam ſumendum quod purgationem irritet : qualia ſunt odorata acriáque olera: hæc enim vuluam excitant,præſertim verò ſcādix,crethmon, fœniculum,apium,ſmyrniúmque.Si verò propter ſuccorum malitiam mulier non concipiat, ea erit euacuanda aut bona victus ratione corrigenda.Sin ob vteri frigiditatem conceptus non fiat, laboribus omnibúſque fomentis adhibitis calor erit reuocandus : nec ab re fuerit caſtoreum potui dare, itémque ſemina odorata offerre, vt cuminum,aniſum,pulegii comā,iuniperi fructum, pipere ſingulis adiecto Sed præſtabit hoc vti medicamēto: Epithymū, euphorbium,piper,dauci ſemen,petroſelini ſemen, contere ad drachmas octo :potui hoc dato. Ventrem probè ſubducit,vterúmque calefacit ita vt multis iam menſtruæ purgationes fluxerint, quæ antè non purgabantur.Si non ſatis ſit per inferiora purgatio, vomitus ciendus erit:id enim quod pituitam quæ inferiores partes obſidet, euacuat,omnino prodeſt. id faciunt vteri fomenta: hæc vaporibusperficiūtur,vapores autem ex aqua calida adhibentur. Ergo mulier in ſella collocata vapores rectè aſſumet. abluenda autem aqua eſt, in qua elelisphacus, artemiſia, ruta, cyperus, pulegium,& acorum,ſemináque odorata ſint incocta. Hæc etiam ſingulatim pubi applicantur.Polyarchi quoque epithema proficit:quin & frictiones pubis & lumborum nihilo minus conducunt. vuluæ quoque apponenda ſunt calefacientia.Sunto autem quæ apponenda ſunt, ex myrrha, ruta, galbano, & caſtoreo confecta : vulua tamen prius aqua mulſa aut marina fouenda eſt. quādoque etiam ex aceto diluto medicamēta imponēda ſunt:tenui autē linteo aut molli lana ſunt illinēda,vt ne adhibita corpus erodant aut exulcerent.Arguit autem frigidiorem vuluā menſium ſuppreſſio,victus non probè inſtitutus, & craſſi ſucci,& ſtupor in pube, lumbis & cruribus.quæ verò penitus refrigeratæ ſunt, eæ ne venerem quidem cupiūt. ergo in frigidis ſic progredi oportet. Calidiores verò vuluas cognoſces tum ex toto reliquo corpore calidiore, tum verò ex menſtruis purgationibus perexiguis & laborioſis,& pudenda muliebria exulcerātibus:& ex multa caliditate ſiccitas conſequitur.ergo humidiora alimenta iis adhibenda ſunt:atque ex oleribus maximè conueniunt lactuca,malua,blitum,aut cucurbita, cucumis, pepon,atriplex,portulaca,& omnia ea quæ frigidiora ſunt. Veſicæ verò & lumbis & pubi refrigerantia imponenda ſunt,& ſucci etiam ſunt illinendi. Quum verò menſtruas purgationes rectè procedere appareat, tunc deſinente purgatione opportunum corporis commiſcendi tempus eſt. Quum verò ſucci humidiores conceptum impediunt, victus ſiccior conuenit, labores partium ſuperiorum augere, frictionéſque adhibere, & vomitus copioſius ciere, exiccaréque alimenti mediocritate oportet, & victus omnis ſiccior inſtituēdus eſt.Sed proderit etiam vuluam medicamentis adſtringentibus confirmare:qualia ſunt lentiſci,myrti,roſarum, rhu, & Punici, rubique florum tenerorum, & gallarum decocta. Si verò à craſſioribus ſuccis concipere prohibeantur, humor erit conſiderandus.Si erodens ſit,mulieres purgare medicamento cuique humori accommodato oportebit : deinde ſero lactis aluū ducere.tum victū meliorē inſtituere: pituitoſos autē aquoſóſq; humores,laboribus,ſudoribus,& vomitionibus abſumere.Sufficiet autē caſtoreū bibere,& fomentis foueri.Quoniā verò flatus quoq; ne mulier concipiat impedimēto ſunt, primùm cibi parcitas imperanda eſt:deinde cuminū & aniſum,& apii ſemen,rutæq;,& anethum,& permulta aromata offerēda ſunt,quæ tum potui danda, tum verò præparanda & imponenda. Quæ verò propter vteri os clauſum nō cōcipiunt,earū vterus odoratorum ablutionibus,fomētis, & applicitis medicamentis aperiendus eſt:prius tamen molliores ablutiones adhibēdæ ſunt,in quibus malua, & lini ſemē,& fœnumgræcum ſit incoctū,& oleum probū ſit infuſum. quandoq; etiam mel iniicitur. Poſt mollioraverò,ad validiora progrediēdum eſt, vt ad artemiſiā,ad conyzā,ad calaminthā,ad pulegiū,& ad anthemida.Applicabūtur verò reſina,terebinthina,nitrū,ficus pingues,caſia,& ſerū picis.Quibus verò vteri os nimiū fatiſcit, victus ſiccior, fomenta medicamentáq; ſicciora cōueniunt,vt horum ope vteri os cōniueat:talia ſunt capitula Punici mali,lētiſcus,rubi radix,& myrtus.Poſtremò autē vteri auerſiones fomentis dirigemus:id enim fomenta præcipuè poſſunt:quod fiet etiam iis quæ molliunt,inditis.Cæterùm præpoſtera venus maximè facere ad conceptionem videtur.

Non ſpirantium curatio, Cap. XLVI.

QVæcunque propter repletionē & ſuppreſſionem ſanguinis ſpiritu priuantur, eis venam ſtatim incidere cōuenit,ſiquidem ita celeriter reſpirant:ſúntque parciore victu alendæ. Si verò in hoc malum propter perfrictionē & imbecillitatē caloris qui in corde eſt,cadāt,euacuationes vitare oportet ne euacuādo magis etiā perfrigerentur.Præſtat igitur,quacūque fieri ratione poſſit, calorem deinceps excitare,vt ipſæ refrigerii cupiditate externum aerem trahant:ad quod quum peruenerint, curatæ ſunt, neque vlla præterea curatione indigent.

De ſuffocatione ex vtero,ex Philumeno, Cap. XLVII.

IN prima acceſſione,vel ſi iam vteri ſuffocatione correpta mulier ſit,ſumma deligare,& poſt vincula fricare valēter poplites,ſuras,cruráq; omnia cōuenit: quæque fœdioris odoris ſunt,narib⁹ admouere:& cucurbitulas inguinibus& imo ventri agglutinare,clyſterémque iniicere.In lōgis verò acceſſionibus etiā quæ flatus educunt,in anū& ſinum muliebrē indenda ſunt,quale eſt hoc quod conſtat ex ruta trita cum melle,addito modico cumini & nitri, quo partes vtrobiq; copioſè inungūtur.Cæterùm vnguēta odorata in vuluam indita,ipſam ad ſe trahere conſueuerunt:ad hæc verò quiſpiam voce aſperiuſcula eaſdem inclamet,deinde admoueat quæ ſtrenutamentum excitant.Quum mulier ab acceſſione euaſerit, ei vena ſecanda eſt,ſi nihil vetet: & melius eſt vt à poplite ſanguis detrahatur.Interpoſito verò ſeptem dierum ſpatio,hiera ex colocynthide dabitur,mox caſtorei potione vtemur:hoc enim ſæpe mulierem ægram morbo liberauit:diluēdum autē eſt mulſa & artemiſiæ decocto. Peſſuli quoque mollientes,& inſeſſus eidem affectioni aptè adhibebuntur.

De fluore muliebri. Cap. XLVIII.

FLuor qui muliebris dicitur,eſt quū totum corpus per vterū expurgatur & euacuatur,citra vuluæ ipſius affectū.Id verò quod euacuatur, eiuſmodi eſt cuiuſmodi eſt id quod ſuperat in corpore:nam quod rubrum eſt, ſanies ſanguinis eſt,quódque albū eſt,à pituita prouenit:pallidū verò à bili proficiſcitur:quandoque verò aquæ ſpeciē præ ſe fert.Si verò ſanguis purus fluat(vt in venæ ſectione fit) diligenter animaduertendum eſt ne qua eroſio in vulua ſit facta.Ergo quum affectus ſit humidus, oportet auxilia ſiccantia citra manifeſtum calorem adhibere:frictionibus totius corporis, & vnctione ex melle abundè cocto vti:daréque medicamenta quæ vrinam moueant, qualis eſt aqua in qua aſarum & apium ſint incocta. Præterea totum corpus per ventrem euacuare expedit.

Simplicia muliebrem fluorem curantia, Cap. XLIX.

POrtulaca in paſtu, & eius ſuccus in potu acceptus : balauſtii,rubique fructus, & flos:roboris pars quæ ſub cortice habetur:trunci membranoſa pars: quod glandis putamini ſubeſt:cauda equina maximè rubrum fluorem ex vino aut aqua pota curat.Itémque hypociſthis,lentiſci fructus frictus & ex vino epotus.rubrum quoque fluorē Samius aſter,& Lemnia ſphragis compeſcit.

De vteri inflammatione, Cap. L.

IN primis irrigatione ex vino & roſaceo,deinde ex oleo puro vtendum eſt.Hapſus verò lanæ ſuccidæ, pubi & lumbis abſque deligatione adhibeatur:poſt triduum vena ſecanda eſt,ſanguiſque à cubito detrahi debet. Cibus erit alica ex mulſa,& panis lotus,aut oua ſorbilia. Facta inclinatione,cataplaſmatis vtendum eſt. componetur autem cataplaſma dolorem leniens & ſomnum concilians, ſiquis capita papauerum in mulſa coquat, eáque capita abiiciat,& oleum immiſceat, & quæ ad cataplaſma adhibēda ſunt,adiiciat. Si vero inflāmatio calidis irritabitur,

quum affectum eryſipelatis naturam referentem habeat, A ab iis cataplaſmatis abſtinere conuenit: vti autẽ eo quod ex ouorum luteis vnà contritis,& addito roſaceo aut melino conſtat. Quum verò declinatio appareat, refrigerantia cataplaſmata omittenda ſunt,& ad cerata tranſeundum. Denique per totum curationis tempus inſeſſibus vti expedit.

De vuluæ abſceſſibus, Cap. LI.

QVum inflammatio in ſuppurationem conuerſa eſt, ſuppuratio cataplaſmate ex fœnograeco,& lini ſemine,& præcipuè etiam ex hordeacea farina, cui ficus ad- B iiciatur,adiuuanda eſt:interdum verò ſtercus quoque columbinum adhibetur.Inſeſſus frequentiores vtiles ſunt. Peſſuli imponantur in quibus calefaciendi & irritandi vis inſit.Sciendum verò eſt,abſceſſum rumpi quandoque per vuluæ ipſius os,quãdoque per veſicam:ac ſæpe etiam in rectum inteſtinum rumpitur.

De vteri vlceribus, Cap. LII.

APtè quis curabit vuluæ vlcera, tũ inſeſſibus,tum irrigationibus,tum verò etiam cataplaſmatis.Sed accommodatius hoc medicamentum eſt: C Crocus optimus cum muliebri lacte læuigatur:deinde ceraTyrrhenica ſoluta cum roſaceo,& adipe anſerino excipitur, tum linteolo inungitur.Sed quod ſequitur,& melius eſt & ad dolorem ſedandum multò aptius. Capita papaueris in paſſo diluto biduum aut triduum madeſcunt,deinde coquuntur donec abundè molleſcant:mox capere oportet florũ roſarum,aut foliorum contuſorum & cribratorum drachmas quinque,& croci drach.tres, & ſimul omnia conterere,tum decoctum papauerũ his admiſcere,ceræ Tyrrhenicæ drach. octo eliquatas, roſaceique parem portionem affundere iis quæ in pila fuerint,ac ſimul mol- D lire : poſtremò verò medicamentum in vaſe ſtanneo ſeruare, & in ipſo vſu roſaceo deliquare, & in peſſo imponere.

De cancro vuluæ, Cap. LIII.

HIc morbus curationem non recipit: lenire tamen & dolores temperare cõuenit inſeſſibus ex fœnigræci maluæque decocto. Egregiè autẽ leniunt, in ipſis acceſſionibus adhibita maluæ aut althææ folia in mulſa co- E cta,donec flacceſcãt,pauciſque micis,& roſaceo & caricis melilotóque & ruta adiectis: hæc enim quandoque indurata diſſoluunt. His peractis, cerata lenientia applicanda ſunt.Lac verò muliebre emulſum leuat, ſuccúſque plantaginis calidus itémque peſſi ex croco,*hyſſopo,& lacte muliebri confecti ægrotas etiam leuant.

Ad vuluæ fiſſa, Cap. LIIII.

AD vuluæ fiſſa iridem cum melle, & terebinthinam ſimul emollias,& imponas.Inſeſſus quoque ex ptiſſana in craſſum ſuccum diſſoluta, aut ex ficuum decocto F conueniũt: callis enim ſublatis,id quod è cadmia conficitur roſaceo deliquatum conueniet.

De phymo vteri, Cap. LV.

ORitur phymus in ore vuluæ vel propter exulcerationem præcedentem, vel propter inflammationem quæ ſcirrhum contraxit.Curandus verò eſt inſeſſibus emollientibus ex hydrelæo & fœnigræci decocto,& cataplaſmatum& peſſuum emollientium impoſitione.Si inueterarit,vtendum erit vaporibus & ſuffitibus ex aromatibus.Phymum denique ſoluit peſſus ex*hyſſopo, reſina G & terebinthina confectus.

De vuluæ inflatione, Cap. LVI.

INflatur vulua tum ſpiritu in concauo eius ſpatio concepto,quo caſu pubes etiam intumeſcit,tum verò etiã quum totus imus venter nõ minor eſt quàm in hydrope tympanite cõſpicitur.Statim autẽ affectæ mulieri in initio auxiliari oportet:nam ſi inueterarit, curari nullo pacto poteſt. Ergo in principio,ſi nihil impediat, venæ ſectio facienda eſt,aut tentanda per hierã ex colocynthide purgatio:mox cataplaſmata ex caricis, hyſſopo,nitro,ruta, adhibenda:tum cucurbitulæ cum ſcarificatione affigen- H dæ,& malagma Polyarchi imponendum,&vtendum inſeſſibus ex rutæ,pulegii,artemiſiæ,caſiæ,& caricarum decocto.Peſſus quoque ex terebinthina ,.galbano,myrrha, iride,& hyſſopo confecti conuenient.

De vtero procidente. Cap. LVII.

VTerum procidentem continere ſuo loco oportet, prius iniecto clyſtere ad fæces deiiciendas. Eodémque modo,ſi in veſica excrementa ſint, per catheterem fiſtulam erunt educenda: deinde ægra in ſella ſupina collocanda eſt,coxis accliuibus, poplitibúſque reflexis, & cruribus diuaricatis:deinde hapſus lanæ mollis capiendus eſt, qui figura & craſſitudine ſinui muliebri proportione reſpondeat tenuique linteolo circundãdus eſt,& in ſuccũ hypociſthidos, aut acaciæ vino dilutæ immergendus,& vuluæ imponendus, & citra laborẽ id totum quod procidit,ſurſum agendum, quoad totus tumor in ſinu factus ſubſederit.Pubes verò ſpongia ex poſca expreſſa extrĩſecus operiẽda eſt.Porro mulier ita iacebit,vt cruribus extenſis ſit,alterúmque alteri incumbat.His confectis,cucurbitulas cum flamma copioſiore ſuprà ad vmbilicum & vtraque ilia affigere oportet. Tertio die lana ſinui iniecta inſideat mulier in vino nigro auſtero modicè tepido:aut in rubi, aut myrti,aut malicorii decocto. Quum hæc peracta fuerint,lana iniecta tollitur, alteráq; eodem medicamento imbuta imponitur.Cataplaſmata verò foris imponuntur ſuper imum ventrem, quæ ex palmulis, & polenta,vel lenticula, vel malicorio conficiuntur: tribus deinde diebus interpoſitis eadem fiant, donec ex eo quòd particulæ conſtrictæ manent, firmum argumẽtum vitii ſublati capiamus.

De articulorum doloribus,podagricis, iſchiadiciſque ſanandis, Cap. LVIII.

HOrum curandorum intentio communis eſt cum ea quæ inflammatis particulis adhibetur: diſcutiẽdum enim eſt id quod in loca confluxit. Quod ſi tenue ſit,breuiore temporis ſpatio fiet:ſin craſſum & tenax, longiore: & multò etiam longiore ſi glutinoſus craſſúſque ſanguis ſit.& licet longius proferatur,tamen quadrageſimũ diem non excedet inflammationis curatio, ſi medicus omnia rectè faciat,& æger dicto audiens ſit.Quandoque autem humor qui irruit,ſanguineus eſt,quem plerunque in doloribus articulorum eſſe dixeris, éſtque hic craſſus ad ſimilitudinem quodammodo craſſitudinis vitri fuſi: vbi verò in ipſis articulis diutius immoratus ſit, non ſolùm craſſior ſed glutinoſior etiã redditur: atque ex iis tophi oriuntur:& poſtquam effecti fuerint,articulum ad priſtinum ſtatum redire planè poſſe ne ſperaueris.Principium verò curationis ſumendum eſt à vacuatione humoris affligentis.Si corpus humoribus ex æquo redundarit,facta primùm omnium venæ ſectione, purgatio deinde adhibeatur, cui ſuccedat vſus medicamentorum localium loco & tempore adhibendorum, ita vt manibus & pedibus ea imponantur quæ repellere defluxum poſſint. In coxendicum verò morbis hæc vitemus:quum enim ea in profundo ſita ſit,ſanguis à vicinis vaſculis & muſculis ad ipſam attrahitur:ergo in coxendicum dolore mitigantibus medicamentis in principio opus eſt,quæ neque multùm refrigerent neque valenter calefaciant, qualia poſtea adhiberi oportet. Cæterùm eos qui abdomini inſeruiunt,quique mala victus ratione vtuntur, ne curandos quidem ſuſcipere debemus. Qui verò nobis curantibus parent,maximopere iuuabis ſi ineunte vere primùm euacuabis,deinde ad exercitationes, & ſalubrem diætam perduces.Quum autem coxendicũ dolor à ſanguinis multitudine non rarò fiat, eum celerrimè curabimus venis poplitis aut malleolorum inciſis. Siquis verò ante totius corporis vacuationem acria medicamenta ſuper particulas affectas imponat, is affectum ita reddit, vt ſanari nullo pacto poſſit, copia nimirum ibidem condenſata atque impacta. Iam verò vomitus quoque coxendicum doloribus magis quàm infernæ euacuationes auxiliantur. In quibus verò humornm denſatio vehemens, & quæ diſſolui ægrè poſſit, ab acribus medicamentis facta ſit, iis affixa cucurbita ſummum adfert auxilium: itémque clyſter expurgantibus confectus, qualis eſt is qui ex colocynthide paratur. Ad articulos podagra laborantes,& affectiones ex defluxionibus obortas,& item ſcirrhos, ariſtolochia ex aqua epota iuuat. Farina fabarum cocta ſuillo adipe adiecto ad hæc valde facit: vt verò

Ada mantinus cenſuit, braſſicarum ſiccarum radicum & caulium combuſtorum cinis cum ſuillo adipe optimè facit: ſi dolor adſit, nouo & inſulſo: ſi digerendum ſit, vetuſto & ſalſo. Vulpes totæ incoctæ in oleo, articulorũ morbos ſanant: has nonnulli viuas in magnum vas, nonnulli verò mortuas coniiciunt. Simili quoque modo hyænas coquunt, & oleum digerens conficiunt: deinde peluim eo implent, & totos in eo arthriticos immerſos voluerunt, atque vt ibidem diutius immorarentur, imperauerunt: ex hoc enim effectum eſt vt non ſolùm tumores qui in articulis eſſent, ſed vt totum etiam corpus euacuaretur. Cæterùm de tophis licet ſeptimo libro dictũ ſit, tamen nonnulla etiam dicentur.

Curatio tophorum qui in morbo articulorum ſunt, Cap. LIX.

ALbarum violarum radices cum aceto, ſcirrhoſas inflammationes in articulis curant. Caſeo quoque acerrimo in tophis articulorum vſus ſum: eſt autem diſſoluẽdus carnis ſuillæ ſale conditæ decocto, & diligenter in mortario terendus, atque ita tophis impoſitus magnopere prodeſt: nam quum ſponte ſua cutis rumpatur, quotidie & ſectionẽ ipſam & tophos abſque moleſtia humore qui excernitur, replet. Platani folia viridia trita inflammationes quæ in genibus ſunt, iuuant. Præterea genu quod ex frigore dolorem contraxit, euphorbium tritum oleo eliquato mixtum, & cera adiecta ſæpe adhibui: id quod etiam in aliis particulis feci, & ſtatim dolorem ſedaui.

Ad ſcirrhos Philagrii medicamentum in quinto podagricorum, Cap. LX.

PEucedani radicis, aſii lapidis floris, (ſi huius copia nõ ſit, ſalis ammoniaci) propolidis pinguis, ſingulorum vnc. duas, ammoniaci thymiamatis vnc. vnã, lanæ ſuccidæ combuſtæ vnc. vnam, ariſtolochiæ rotundæ, pumicis canini ſtercoris, æruginis raſæ, ſquamæ æris, miſyos, ſingulorum denar. XVIII, caſtorei ſcrup. duodecim, myrrhæ vnc. tres, viſci quercini vnc. tres, ceræ vnc. vndecim & ſemiſſem, pitynæ vnc. duodecim & ſemiſſem, picis Brutiæ vnc. XVIII. ſcrup. duodecim, olei veteris & aceti acerrimi, vtriuſque quantum ſatis ſit.

Quomodo ſe quiſpiam à podagra tueatur, Cap. LXI.

SAl cum oleo tritus in frictione adhibitus, omnes qui ſe à podagra vindicare voluerunt, niſi admodum ſicca intemperie præditi eſſent, mirum in modum iuuit. Hoc autem remedio per totum vitæ ſpatium manè & veſperi, & vbi inflammationes declinauerint, vtendũ eſt. Aliud

A ad podagricos. Quæ tertio libro cap. L. deſcripta ſunt, Cape, oleo vetuſtiſſimo coque ad emplaſtri craſſitudinẽ, & nitrum tritiſſimum inſperge, tum excipe, & linteum illinendo vtere.

Ad iſchiadicos, Cap. LXII.

FArinam lupinorum amarorum cum aceto, aut oxymelite, aut poſca, iſchiadicis applicant: aut calaminthã coquunt, & cataplaſma conficiunt, iſchiadiciſque
B vt efficax remedium admouent. Capparis radicis cortex coxendicum dolores tum epotus tum extrinſecus cataplaſmatis accommodatis mixtus, iuuat. Coſto præterea & oleo reſolutos & iſchiadicos vtiliter perfricamus. garũ & muria ex piſcibus ſale conditis iſchiadicis infunditur: eoſdem etiam thlaſpis ſemen ſanguineum humorem vacuans per anum impoſitum iuuat. cum centaurei verò minoris decocto nonnulli infundunt, ac bilioſum humorem vacuat: ſed ſi ſanguineũ educat, magis proficiet. Sunt etiam quædam in potione experta, vt omnino à
C morbo liberare exiſtimentur. Sed ſimpliciſſimum eſt id quod diateſſaron nominatur. Chamædryos lib. I. gentianæ vnc. IX. ariſtolochiæ rotundæ vnc. IX. ſeminis rutæ ſicci ſextarius. contũdenda ſunt, & per cribrum traiicienda; dandúmque ex eis quotidie cochlear. vnum magnum ieiunis, & peracta concoctione ex aquæ frigidæ cyathis duobus per annuum tempus. Quod verò ex ſeptem rebus conficitur, eſt huiuſmodi: Hyperici vnc. I. centaurei vnc. tres, chamæpityos vnc. tres, gentianæ vnc. quinque, ariſtolochiæ rotundæ vnc. I. agarici vnc. tres, petroſelini vnc. vnam, mellis Attici lib. quinque. Datur autem dra-
D chma ex aquæ cyathis tribus: atque ita deinceps eo eſt vtendum.

NONI ET VLTIMI LIBRI FINIS.

Interim dum editionem Oribaſii librorum qui ex epitome collectorum ad Iulianum ſuperſunt, paramus, hoc opuſculum in lucem protulimus. quanuis enim uideremus multa menda ſubeſſe, quæ neque auxilio eorum codicum quos habuimus, neque Galeno quem O-
E *ribaſius autorem habet, neque Paulo & Aetio qui ſtudioſè Oribaſium ſunt ſequuti, adiuuantibus reſtitui potuerũt, tamen maluimus hoc, qualecunque eſt, in manus hominum peruenire, ut fructum quem poterunt, ex eo ferant, quàm ut re tandiu deſiderata ob hanc cauſam diutius priuarentur. Nos uerò, ſi melior unquam codex in manus noſtras incidet, curabimus diligenter ut quod nobis conceſſum nunc non fuit, tunc planè conficiamus. Hæc te ſcire interpres uolebat.*

ORIBASIVS DE LAQVEIS ex Heracle,

VIDO VIDIO FLORENTINO INTERPRETE.

VIDIVS LECTORI.

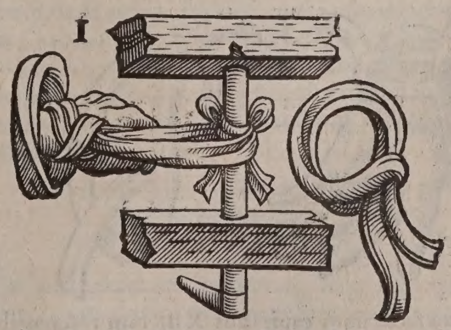
LAudatur liber de laqueis à Gal. in libro De faſciis: quanuis alibi quoque mentionem facit laqueorum qui hoc opere continentur: refertur tamen hic liber in Græco exemplo ad Oribaſium autorem. Quicquid eſt, opus utiliſsimum eſt, ſine quo multa ſunt quæ in medicinali arte nec comprehendi nec præſtari poſſunt. Pertinent enim laquei non modò ad faſciandum, ſed etiam extendendum oſſa fracta uel ſuo loco mota, ſeu æqualiter ſeu inæqualiter adhibere uim oporteat, tum ad curanda atque alliganda membra dum manus adhibetur.

Quæ ratio ſit laquei attollentis.

AD attollentem habena adhibetur duplicata, cuius vtrunque caput ſiniſtra manu continetur. ſinus verò dextra prehenditur, & capitibus ſuperiniicitur, ſic vt capita ſita ſint in medio ſinu: quò fit vt ex vna parte, laquei nexus feratur, capita ex altera. Habet autem hic laqueus facultatem extendendi æqualiter, pertinétque non modò ad extenden-
F dum membra, ſed etiam ad continendum, quum in ſuam ſedem compelluntur, & ad figurandum corpora, vbi quid manu fieri oporteat. Rectè quidem eas partes intendit, quæ binis oſſibus continentur. Quandocunque enim alterum vitioſum ſit, ſinus ſuper ipſum, capita

G

I

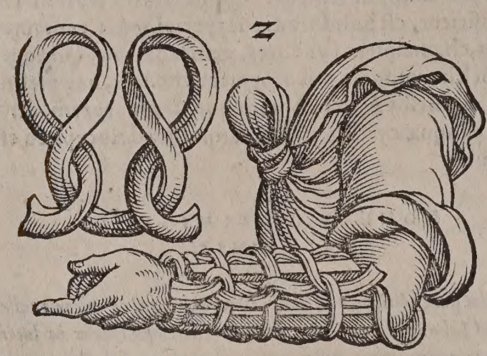

ſuper integrum imponuntur. Nam ſinus corpori inhærentes affectam partem vehementer diſtendunt. at capita

quum recedant à corpore, eam partem quæ bene valet, vel nihil omnino intendunt, vel certè quamminimúm. Membris quoque, quum reponuntur, aptiſſimus eſt: ſicuti cubito, quum in aliquam trium partium excidit. in quas vbi prolapſus eſt, brachium curuum eſt, neque extenditur, id eſt in poſteriorem, interiorem, atque exteriorem: in quo caſu laqueus oſſibus brachii iuxta primã palmæ partem iniicitur, capitáque eius ſublimiora feruntur, & vt retinacula ſint, ad aliquid immobile deligantur. Ad figuranda inſuper corpora, vbi manu medemur, adhibetur commodiſſimè: in iis enim quæ iuxta anum vitia infeſtãt, vbi tractãtur, brachia poplitibus ſubiiciũtur, & huiuſmodi habenæ attollentes ad brachia dãtur in vicinia manus, eorúmque capita ad ceruices hominis adducta, inter ſe vinciuntur: quoniam attollens laqueus non ſolùm iniicitur implicitus, ſed ſuper membrum quoque circumponitur. Suſpenſa enim faſcia ſinus membro ſubiicitur, capitáque eius per medium ſinum traiiciuntur, eáque ratione circumpoſitus conficitur.

Quomodo laqueus nauticus debeat adhiberi, Cap. II.

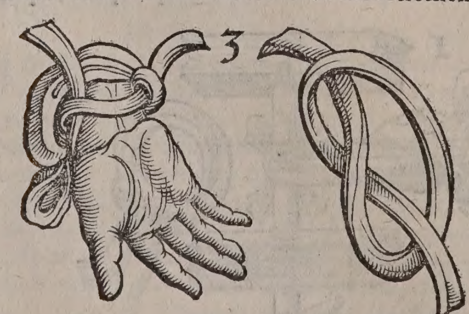
EX medio ſinu duplicatæ habenæ duos item ſinus facere oportet, eóſque inter ſe permutatos ita collocare vt interior extrinſecus, exterior ab interiori parte ſitus ſit: hac enim via nexus laquei ab vna parte, ab altera capita procedunt. Eſt autem idoneus iis quæ extendi in-

2

æqualiter debent: valet item tum ad continendas ferulas quæ fracturis accommodantur. Iunctura nanque adhibita vnum habenæ caput ſiniſtra manu teneatur: alterum verò per affectam partem voluatur, ſic vt vnus & alter ſinus fiat, per quos reliquum habenæ caput traiiciatur, vt ab ea parte quæ in nos ſpectat, verſus contrariam porrectum ſiniſtra rurſus contineatur. quo iniecto, ferulæ in ſinus demiſſæ ad vitioſum membrum dentur, capitáque attrahantur, & inter ſe alligentur vt ferulas teneant. Valet item ad cubitum ſuſtinendum, non ſecus atque ad intentionem, aut ad ferulas continendas: imponitur enim implicatúrque ad cubitum ſuſpendendum, vbi lata faſcia non eſt. In quo caſu ſinus ita inter ſe diducendi ſunt vt alter prope cubitum ſit, iuxta manum alter, capita verò ad ceruicem adducenda ſunt, ibique nodo inter ſe deliganda.

Laqueus χιαστὸς quomodo implicetur, Cap. III.

AD χιαστὸν habena duplicanda eſt, cuius vtrunque caput ſiniſtra manu continendum: ſinus verò, dextra prehenſus conuertendus eſt, ſic vt capita ad ſimilitudinẽ literæ X aduerſa inter ſe ſint: inde enim nomen habuit

3

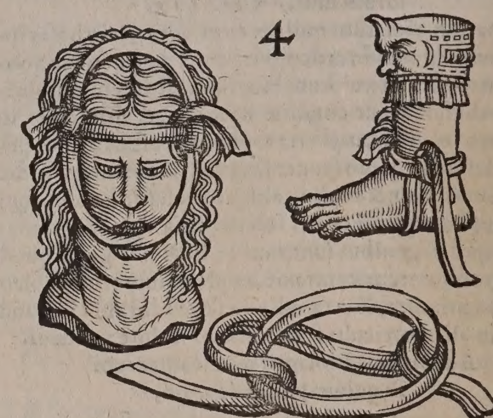
χιαστὸς. Quo facto ſinus capitibus X literam referentibus ſuperiniiciendus, quódque ex his ſubiectum eſt, per me-

A dium ſinum attrahendum. Eóque fit vt medius laquei nexus appareat: à lateribus verò hinc ſinus vnus, inde duo capita ſe oſtendant. Valet autem, vbi oportet inæqualiter diſtendere.

Paſtoralis laqueus qui ſandalius dicitur, quomodo iniiciatur, Cap. IIII.

PAſtoralis, dictus à quibuſdam ſandalius, cum eo implicatur quem χιαστὸν nominauimus: hic ſiquidem primò eſt adhibendus vt ſandalius fiat: quo iniecto ſinus eius dependens attrahi debet ab inferiori parte ſurſum, per
B medium eius ſinus qui contra capita ſitus eſt: ſic enim ab vna parte laquei nexus, ab altera capita collocantur: in nexu verò terni ſinus, duo ſcilicet à lateribus, tertius in medio conſpiciuntur. Adhibetur autem commodiſſimè

C

4

D ad talum prolapſum, vbi reponitur. Vnus enim ſinus à poſteriori parte tali ſuper latum neruum datur: à priori alter ad partem pedis ſuperiorem: medius, hoc eſt tertius, plantæ ſubiicitur. Quo facto, capita ad id vinciuntur, quo extendendi cauſa vtimur: neque talo duntaxat conuenit, ſed maxillæ quæ excidit, vbi in ſuam ſedem compellitur. Vnus enim ſinus ad frontem hominis, alter ad occipitium datur, medius per os procedit vtrinque ſub malis: capita verò per tempora ad ægri caput feruntur, ac ſiue, vt retinacula ſunt, ſiue, vt à ſuperiori parte extendant,
E ibi inter ſe vinciuntur.

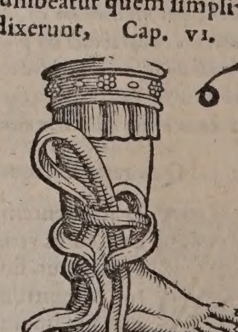
Draco laqueus qua via iniiciatur, Cap. V.

AD laqueum draconem media habena à poſteriori parte tali incipiat iuxta latum neruum: capita verò verſus priorem ferantur ad ſuperiorem partem pedis, vbi X literæ ſimilitudine accepta, ad plantam porrigantur, & rurſus inter ſe aduerſa eandem literam repræſentent: poſt hæc circa talum, vel ab
F inferiori parte ſurſum, vel à ſuperiori deorſum circundentur, tum deligentur ad id cuius opera ad extendendum vtimur. Facit autem hic laqueus ad talum ſuo loco motum, vbi reconditur.

5

G Qua ratione is laqueus adhibeatur quem ſimplicem nodum dixerunt, Cap. VI.

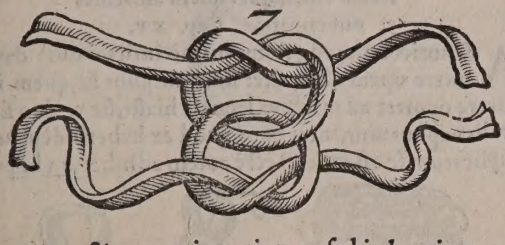
LAqueus cui nomen eſt ſimplex nodus, à quibuſdam perineos appellatur. Quomodocunque autem vocetur, eius ratio eſt: Habena ſimplicem nodũ accipiat, eiuſdémq; ſinus attrahat, capita verò dependeant: deinde membrum
H quod reponere opus eſt, inter ſuperiores ſinus collocandum: tum alter ſinus in alterum inſitus, ad capita ducendus, communique no-

6

do,cum capitibus ad id vinciendus, quod intendendum A adhibemus. Habet autem inæqualem extendendi facultatem.

Lupus laqueus quomodo nectatur, Cap. VII.

DVÆ habenæ iuſtæ longitudinis duplicentur ſic vt capita ab eadem parte collocentur, ſinus inter ſe aduerſi ſint,tum capita quæ ab inferiori parte, ſurſum: quæ à ſuperiori,deorſum vellantur, ſic vt medius laquei nexus,vtrinque verò bina capita ſe oſtendant.Habet autē vim extēdendi æqualiter, pertinétque non modò ad oſ- B

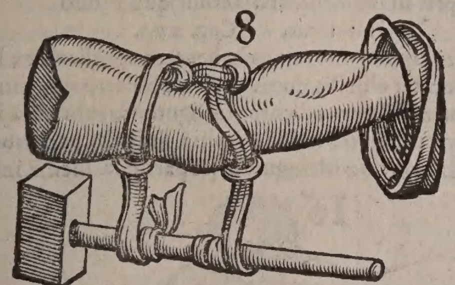

ſium quæ reſtituuntur,intentionem,ſed in herniæ curatione ad membranam abdominis adſtringendam.item ad vincienda venarum capita ſanguinem fundentia.Nos autem in ſinus coniicere lina ſimplicia conſueuimus, quæ communi medicorum vocabulo(quòd relaxent) χαλαστήρια dicuntur:neque hæc ipſa temerè adiiciuntur, ſed vt, vbi quæ arctata ſunt, remittere volumus, per lina id præſtemus & non per capita. C

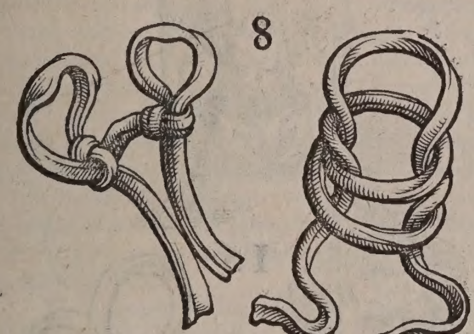
Nodi Herculei ratio, Cap. VIII.

AD nodum Herculeum, habenam adhibere oportet quæ duos nodos accipiat inter ſe diſtantes, quò fit vt D Herculeus nodus vtrinque ſe oſtendat:hinc autem ſinus, inde verò ſint capita duo. Valet vbi æqualiter intendere conſilium eſt. Quòd ſi ſinus,qui contra capita eſt medius incidatur, à lupo laqueo non differet.

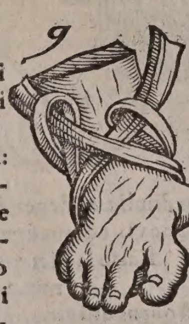
8

8

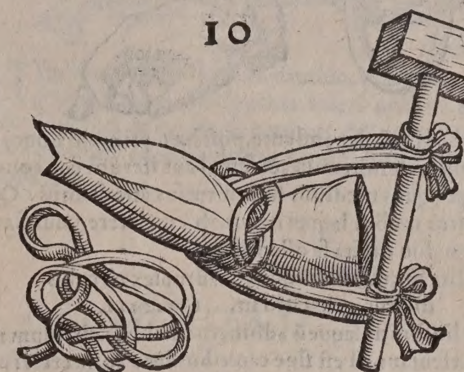
Simplex carcheſius qua via implicetur, Cap. IX.

AD ſimplicem carcheſiū, qui vim habet extendendi æqualiter,duplicari habena debet,capitáque eius ſiniſtra manu contineri: ſinus verò dextra ſurſum conuerſus ſuperimponi capitibus,quæ media opus eſt aduerſa inter ſe collocare in ſpeciem X literæ. Eo facto ſinus capitibus iniectus,à ſuperiori parte deorſum attrahatur, per medium eius partis qua X, literæ fuit accepta ſimilitudo:ſic enim laquei nexus medius apparet, ab vno latere ſinus vnus,ab altero duo capita.

Duplex carcheſius quo modo implicetur, Cap. X.

DVplex carcheſius æqualiter diſtendit, ac ſimplici longè eſt efficacior. Eius autem ratio eſt: Habenam prehendimus duplicatam,capitáque leua continentes, ſinum patimur dependere: tum ex capitibus quæ contra ſinum ſunt,alterum duplicamus,ſic vt paruus ſinus fiat,

quem in ſiniſtra manu ponimus:alterum per ſinum traiicimus,deinde nexum per ſinus conuertimus & in ſiniſtra collocamus.Quo facto, ex capite quod contra ſinum eſt,rurſus alterū ſinū efficimus quē nexui adiungimus: poſtremò pendentem ſinum per medium nexum trahimus,ab inferiori parte ſurſum:quò fit vt ab vno latere ſint duo capita ab altero vnus ſinus,quibus laquei nexus medius interiiciatur.

Duplex carcheſius quomodo ex ſimplici fiat, Cap. XI.

QVum duplex carcheſius variè conſueuerit implicari(ſiquidem per ſe interdum, interdum fit ex ſimpli-
E ci,nonunquam conficitur circumponendo)ſuprà demonſtratum eſt quomodo per ſe iniiciatur,nunc qua ratione ex ſimplici fiat exponemus. Adhibere igitur primò ſimplicem carcheſium oportet,ſinúſque alterum ab altero

F

G

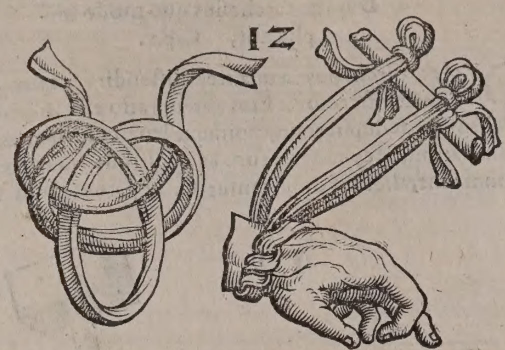
diducere:deinde eum qui ſubiectus eſt,in ſuperiorem cōiicere,& ſimiliter vtrunque diducere,ac per ſpatiū quod ipſis medium interiicitur,ſinum qui contra capita eſt,ab inferiori parte ſurſum attrahere:ſic enim rurſus laquei nexus medium ſeſe oſtendit,hinc vnus ſinus, inde bina capita conſpiciuntur.

Duplex carcheſius quomodo implicetur circumponendo, Cap. XII.

QVoniam vehementi validorum corporum intentione,laquei capita ex vna parte ſæpius rumpuntur, ante perfectam intentionem, ne cogamur intendentis

adhuc laquei capita relaxare,carcheſium circũponimus.
Tenentes igitur ſiniſtra manu caput , circa membrum re
ſtituendum tres ſinus efficimus inter ſe diſtãtes,ita vt ex

12

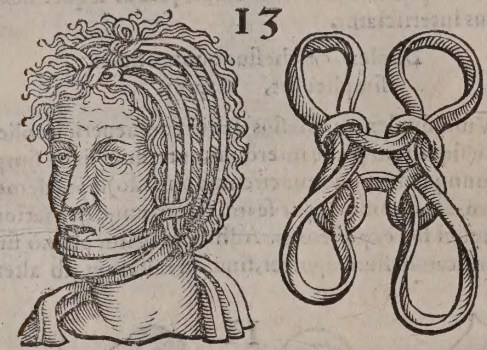

iis quod ſatis eſt dependente,poſt hæc primum ſinum in
poſtremum demittimus ,& ſemel aut iterum eos conuer
timus,per quos medium ſinum rurſus attrahimus. Quò
fit vt circa mẽbrũ laquei nexus,ab vno latere vnus ſinus, C
ab altero duo capita ſe oſtendant.

Plinthii,quod alioquin quadruplex circulus
dicitur,quæ ratio ſit, Cap.x III.

AD linthium laqueũ adhibetur habena circulum re-
præſentans,id eſt ſine capitibus:hæc abinteriori par
te manus,pollicibus minimiſque digitis circundatur,nec
non vtrique indici,vt ſinus in vtraque manu terni ſint,v-
nus circa minimum digitum,circa indicẽ alter,tertius ſu
per pollicem.Poſt hæc ſinus in quos inſiti pollices ſunt, D
ad proximos minimis transferuntur: tum ad indices qui
minimis iniecti fuerũt,deinde ſinus in quos indices de-
miſſi poſtremò erant, medii à pollice à ſuperiori parte
deorſum velluntur:ſicque ab vno latere duo ſinus, toti-

13

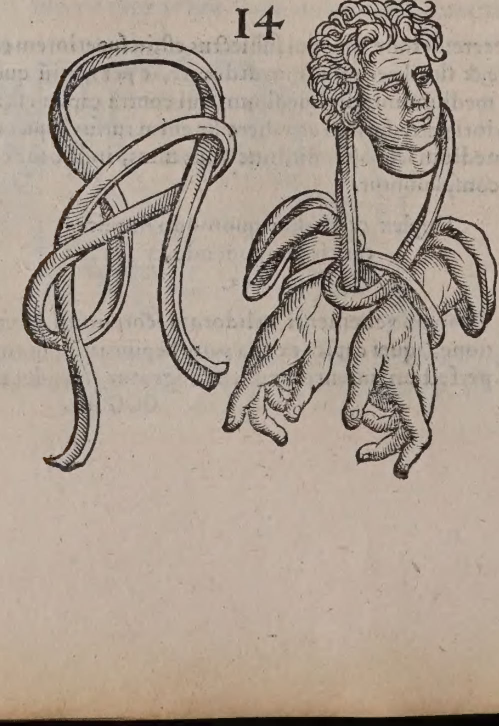

dem ab altero,medium inter hos laquei nexus ad rhom-
bi ſimilitudinem conſpectui ſubiiciuntur. Habet autem
æqualem intendendi facultatem,& non ſolùm ad inten-
tionem,ſed videtur ad menti quoque fracti compoſitio- F
nem pertinere:Nam mentum ipſum ſub fractura aliquan
do peruerſum,in laquei complexum rhombum referen-
tem inſeritur ab exteriori parte:ſinus verò per malas,par-
téſque ſuperiores,ad ſummum caput feruntur , atque ibi
inter ſe deligantur.

Laqueus epangylotus (ità enim appellatur,quoniam
ſinus ſuper ſinum iniicitur)quà via in-
ſeri poſſit, Cap.x IIII.

AD epangylotu m,vnum habenæ caput inter ſiniſtræ
manus pollicem & indicem collocamus , eámq; ex- G

14

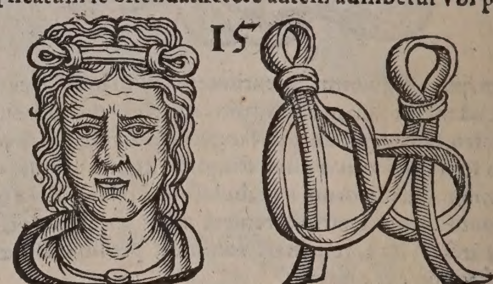

A trinſecus vltra primam palmæ partem adducimus: inde
per palmam ipſam datam inter pollicem & indicem vtri
uſque manus attrahimus. poſt hæc inter minimum &pro
ximum digitum demittimus. Eo facto habenæ caput de-
xtra manu ſurſum vellimus, extremámque partem inter
minimum ac proximum digitum tenemus. quò fit vt
duo ſinus efficiantur:inter quos attractus nodus apparet.
Facit autem ad corpora figuranda,vbi manu curatio ad-
hibetur. Inter ſinus enim vtraque manu hominis con-
B iecta reliquis habenæ partibus totum corpus firmiter con
tinetur.

Ratio eius laquei quem auriculas
nuncupant, Cap. x v.

AD auriculas,epangylotus primò iniiciendus: danda
autem opera eſt vt alter ſinus amplior ſit,quem im-
plicare oportet ad modum laquei chiaſti,ſic vt duo ſinus
oculis exponantur,inter quos,quod ex habena dependet,
duplicatum ſe oſtendat.Rectè autem adhibetur vbi prola

15

pſa maxilla reponitur,tum ad proceſſus capitis reconden
dos .Sinus enim dantur ad tempora ægrotantis,quódque
inter eos duplicatum conſpicitur,ad frontem:deindevin
culum illud iniicitur quod leporem auritum appellant:
poſtremò auriculæ , vel vt contineant vel vt à ſuperiori
parte extendant,ſuper caput offenſi porriguntur.

Laqueus duos habens ſinus(quem nonnulli minus pro-
priè ſtrangulantem dixerunt)quo modo
iniiciatur, Cap. x v I.

LAqueus quem duos ſinus habentem appellant, ex bi-
nis conſtat chiaſtis,quorum alter ab altero diducitur.
E Eſt autem aptiſſimus ad corpora figuranda, vbi vitia iu-
xta anum curantur: ſiquidẽ brachia ſubiecta poplitibus,
eiuſmodi laqueis adſtringuntur:at pars,quæ media inter

16

16

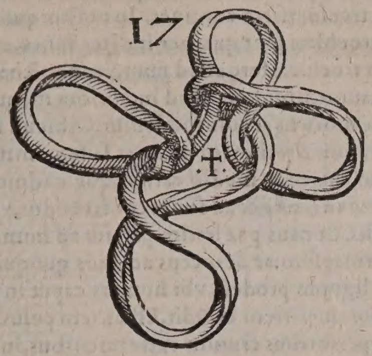

ſinus duplicata dependet,ad ceruicem hominis fertur,at
que hac via corpus figuratur.

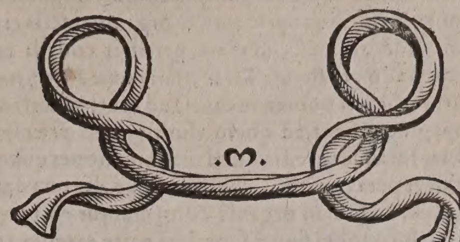
H Ratio laquei quem ſtrangulantem propriè
nuncupant, Cap.x v I I.

LAqueus qui propriè ſtrangulans nuncupatur, ex ſimpli
ci fit carcheſio: hic enim primò iniicitur ſic, vt alter
ſinus ab altero diſtet.Confert autem ad quos proximè ex-
poſitus: brachia nãque rurſus cõiecta in ſinus coarctantur

& ea pars habenæ quæ duplicata eſt, media ſimiliter col A locatur in eámque ceruices inſeruntur.

m. Quomodo adhibeatur laqueus ὑπέρβατος: id enim nomen traxit ex eo quòd ſuprà feratur, Cap. XVIII.

B HYperbatus fit ex laqueo nautico, ſiquidem in hunc primò implicitum brachia inſeri debent, ſinúſque inter ſe diduci, & capita ad ceruices deligari. Laquei igitur quorum expeditiſſima comprehenſio eſt, huiuſmodi ſunt.

ORIBASIVS EX HELIODORO
De machinamentis,
VIDO VIDIO FLORENTINO INTERPRETE.

VIDIVS LECTORI.

MAchinamentis non ſolùm utuntur architecti, ſed medici etiam, quum his robuſtiora membra utiliter, & quantum fieri poteſt, ſine dolore extendant, ubi luxatis uel fractis medentur. Hæc ab Ori*baſio collecta ſunt ex* Hippocrate, Galeno, *atque aliis autoribus ut patet ubi ſingulorũ uſus & ſtructura exponitur. ſed præter utilitatem, quam in curatione exhibent, multos aperiunt in medicina locos, qui ſine his omnino ſunt incomprehenſibiles. Quanquam in hoc libro machinamenta aliqua deſunt quæ autor inter initia commemorauit, ubi uniuerſam machinamentorum rationem recenſet: ſed optimè nobiſcum agitur, quando non omnia interierunt.*

Quibus modis luxata reſtituantur, Cap. I.

LVXATA in ſuam ſedem tribus generalibus modis collocantur, quibus alii ferè omnes continentur. Vnus vocatur palæſtricus, ad quem ferè ſolas manus admouemus, atque hic, vtpote imbecillis, aptatur ad mollia corpora, muliebria nimirũ & puerilia: tum ad maſcula quæ illis robuſtiora ſunt, modo recens vitium fuerit. alter methodicus dicitur, ad D quem inſtrumẽta adhibemus, quorum vſus in communi vita eſt: hic omnibus idoneus, eſt, pueris, fœminis, maſculis iam robuſtioribus, & corpori iuuenili, atque iis luxatis quæ iam vetuſta ſunt. Tertius reponendi modus qui per organa eſt, maius momentum habet. valet enim ad prolapſa, vbi malum diutius trahitur: valet ad corpora athletarum: præterea quæcunque prolapſa curationem recipiunt & ſub methodico modo curari nequeunt, omnia organorum opera reponuntur.

De organorum differentiis, Cap. II.

ORganorum medicinalium differentiæ in vniuerſum & quaſi generales, ſummùm, vt alii ſentiunt, ternæ habentur: alia enim tractoria ſunt, alia machinamenta, alia quæ erecta collocantur. nobis autem placet nonnulla attractoria eſſe, nonnulla machinamenta, nonnulla quæ erecta, nonnulla quæ plana collocãtur. Tractoria ſunt, quæ quum parua breuíque ſint ſtructura, extendendi duntaxat facultatem habent. Hæc vt ſuo munere fungantur, aduentitia quædam poſtulant, vt ſcamnum, lectum, ſcalam, eo quod per ſe vſui eſſe minimè poſſint: quo circa & alligata, & in plano ſita nuncupantur. Nam vbi in agro, aut ſolitudine quapiam, quæ ſuo loco mota ſunt reponimus, ac neque ſcamni, neque lecti, neque ſcalæ copia eſt, aliquid in ſolum defigimus, ad quod tractorium organum alligem⁹. Machinamẽta ſunt organa tractoriis ampliora minora tamen aliis, quæ non modò intentionem, ſed impulſum quoque pollicentur, ac præcipuè quorundã membrorum gratia comparantur. Erecta organa ſublimiorẽ C ſtructuram habent, & non ſolùm ad extendẽdum valent, ſed etiã ad impellẽdum. Porrò autẽ plana organa ſunt, quorum humilis ſtructura eſt. Ex iis conſtant, quæ & extẽdendi & impellendi vim habent, ita vt homine illis inſidente, recondi quod elapſum eſt, poſſit. Reperiuntur etiã in his quædam propria ſtructuræ diſcrimina.

Ex qua materia ſtruantur organa, Cap. III.

BAſis, crura, latera, tranſuerſaria, cubiti, teſtudines, adiuncta crura, hæc omnia quæ in organis ampliora expediuntur, ex robuſtiori materia conficienda ſunt, vtputa ilignea, vel fraxinea, quæ ſecundas obtinet. Oportet autem ea de cauſa validiſſimam eſſe organorum materiam vt vim queant in condendis articulis ſuſtinere, quod in iis potiſſimùm organis requiritur quæ erecta collocantur. Vertebræ, radices, claui, vnci, catenulæ, vectes, omnia quæcunque exigua ſunt, quǽque plus efficiunt, ærea vel ferrea comparentur, vt quod ſtructuræ exiguitas detrahit, materiæ firmitas reſtituat. Aliquando autem quæſitũ eſt, ferreáne an ænea ſumi debeant. Inquiunt qui ferro æs præferunt, hoc leuius eſſe & facilius tractari, minúſque E rubiginem trahere quàm ferrum: contrà qui æri ferrum anteponunt, validiorem huius materiam laudant. ære enim efficacius robuſtiúſque ferrum eſt. Atqui de ferro cõuenit, firmius eſſe: ſed ſuperuacuũ eſt eximiũ robur, vbi eius nullus eſt vſus, quũ liceat hæc ex ære fabricare quod mollius eſt, & ſatis roboris habet: licet tamẽ & ex ferro, quòd ſi ex ære fiãt, ſumatur id quod ducitur: nã quod cõflatur, facilius rũpitur cõminuitúrq;: ita vt præſtet ex ferro hæc parare, quàm ex fuſo ære. Sed quoniã ferrum citò rubigine obducitur, idcirco aliquot interpoſitis diebus F ſubinde pingui aliquo inungẽdum, ac ne rubiginem ſentiat, manu perfricandum. At dicet quis, ſi ferrum neglectum rubigine corrumpatur, id culpa domini ipſius organi fieri.

Ex quibus partibus organa conſtent, & quis ſit earum vſus, Cap. IIII.

COntinetur omne organum non omnibus ſed quibuſdam ex iis quæ numerabo, nempe baſi, cruribus, trãſuerſariis, cubitis, axibus, regulis, teſtudinibus, cochleis, tympanis, clauis, manubriolis ductariis, vectibus, baculis G verſantibus, obicibus, cuneis: item lunatis lignis, orbiculis, trochleis, foſſis, operculis, vertebris, fibulis, radicibus, vncis, catenis, forficibus, ſedilibus, priapiſcis, ad hæc cochlea fœmina, quæ Græcè περικόχλιον appellatur, cuneolis chiniſcis, columbariis, ergata. Hæc fere ſunt quibus organa cõponũtur, quorũ vſus ſigillatim iam nunc exponẽdus nobis eſt. Baſis ad id potiſſimũ ſtruitur, vt ſuper eã

erecta organa ſtatuãtur. Crura in organis & latera dicũtur, in iis quæ erecta collocãtur, propriè crura, minus propriè latera: ſed in tractoriis propriè latera dicũtur, minus propriè crura. Hæc ferè in organis ſtatuũtur, vt ipſorũ machinationes cõtineãt: propriè autẽ in organis erectis crura rectè cõmodéq; dimẽſa, ad illam pertinẽt cõdẽdi rationẽ quæ excitãdo præſtatur. Trãſuerſaria quæ διαπήγματα dicũtur (vt Græcũ nomen indicat) ad crurum laterúmque compaginem fiunt, ad quem vſum primò præcipuéque deſtinantur: huc accedit, quòd machinationes quoque ſuſtinent, vt puta trochleas, cubitos, atque alia quædam. Cubiti ad eum vſum in organis comparantur vt per ipſos, quæ ſuo loco mota ſunt, à ſuperiori parte extenta reponãtur: quemadmodum videre licet in organis Fabri atque Andreæ, in quibus cubiti per ſuperius tranſuerſarium demiſſi in teſtudinem figurantur, vt hac elata, quæ prolapſa ſunt à ſuperiori parte intenta recondantur. Latæ cubitorũ ſummitates, alæ ab architectis dicuntur: imæ verò partes quadratæ, calces. Hi ergo propriè cubiti nominantur, ſed quidam vocabulo abutuntur. Spathæ impellendo ſunt idoneæ: ea autem ſpatha quæ in Fabri atque Andreæ machinamento eſt, vtimur, vbi extrahendo impellimus, ad femur in poſteriorem partem erumpens. Sunt & aliæ ſpathæ in quibuſdam organis, ad alios impellẽdi modos fabricatæ. Radices & fibulæ complures vſus in organis præſtant. Primò enim radix & fibula in organo Fabri ſpatham diſtinent ad teſtudinem. Eſt quidem in teſtudine radix: ſpatha verò qua parte quadrata eſt, medium habet cauum, in quo radix eadem inditur: deinde fibula continendi cauſa, in ſpathã atque radicem pertuſam inſeritur. propriè radices ad id fiunt vt recipere vncos poſſint, & alios effectus præſtare: ſed fibulæ item gratia eſt quòd machinationes immobiles ſeruat, vt puta axes. Catenæ eò pertinent vt fibulæ ex ipſis ſuſpendantur, quò ſeruentur in organis, neque decidant. Vnci adiiciuntur, ne mobiles machinationes moueantur, veluti axes, quóue in radices coniecti quædam organorum machinamenta ſiſtant. Per vertebras (quas Græci στροφάματα dicunt) ferè id efficimus vt quædam organa immobilia moueantur, ſicuti crura organi Andreæ. Crura enim in organo tranſuerſa ſecta, vertebris fibulíſque continentur, vt organo modò erecto modò per vertebras inclinato, circumducendo impellamus. Ad exemplum huius ſtructuræ organi Andreæ plinthii crura prope baſim ſecta ſunt: ruſúſq; vertebris cõtinẽtur, vt organũ modò erigatur, modò per vertebras motũ adiũctis cruribus innitatur, vſúmque illius organi præſtet quod planũ collocatur. Hi ſunt effectus vertebrarũ in organis. Axes ad corporum ductionem, hoc eſt intentionem ſpectant, quorum quidam ab vna parte ad alteram penetrant, ac per ſe mouentur: quidam latent, & per alias machinationes conuertuntur. Penetrat axis in plinthio Nilei, & ſcamno Hippocratis: latet in Apellidis organo, quod quia per tres funes circumuoluitur, triſpaſtum appellatur: & in Nymphodori gloſſocomo. Penetrantes igitur igitur per ſe manibus conuertuntur: latentes autẽ per alias quaſdam machinationes. exẽpli cauſa: Nymphodori gloſſocomo per tympanum & cochleã ad lentis imaginem fabricatã, in triſpaſto per funes alligatos, ad clauos qui in axibus infiguntur, funes alligantur, vel habenæ atque huiuſmodi alia ad extendendum pertinentia. Manubriola ductaria, bacula verſantia & vectes, omnes hæ machinationes ad axium cochlearúmq; verſationes ſtatuuntur. primas obtinẽt manubriola ductaria, ſecundas vectes, quibus minus efficacia ſunt bacula verſantia: pleraq; enim ex ipſis exigua quũ ſint, vna manu conuertũtur. Chiniſci (cuiuſmodi ſunt in lyra) excogitati ſunt ad axes cõtinẽdos. vbi enim fibulæ nõ ſint, quid poterit aliud vtilius inueniri? Quod enim ad vim pertinet, vſum habẽt fibularũ: decoris autẽ cauſa, inſculpta habẽt anſerina capita lignea. Statuũtur in organis phliæ, vt ab vno latere ad alterũ penetrãtes axes contineãt: cuiuſmodi ſunt in ſcãno Hippocratis, & in noſtro. Eſt & alia media phlia in organo Hippocratis ad ſimilitudinẽ literæ λ, eo nomine fabricata, vt ad eam impellendi rationem quæ extrahendo fit,

A vbi femur excidit accõmodetur. Trochleæ in organis collocantur, vt funes liberè duci poſſint, veluti in organo Fabri quod duplicem trochleã, qua teſtudo mouetur, in ſuperiori tranſuerſario continet. In noſtro quoque organo ruſus trochleæ ſunt quæ per inditos funes, axes attollũt. Verùm trochleæ ferè ad id fiunt, vt axes & habenæ celeriter ducantur, ſimúlque vt ad intentionem, quæ alio intercedente motu fit accommodentur. Orbiculi ſtruuntur ad trochlearum motionem quæ per ſe ſunt immobiles: collocantur autem in medio earum, quemadmodum in Demoſthenis

B ἀγκάβῃ, & ad funes continendos, vt in triſpaſto Apellidis. Cuneus præſertim paratur ad humeri caput in alam prolapſum: ac deinceps ad alios quoque vſus. At lunatum lignum prodeſt, vbi humeri caput in priorem aut poſteriorem partem excidit. Eſt autem polus lignum infixum ſuperioribus crurum extremitatibus, in organo Philiſtionis. Luxato enim humeri capite brachium extenditur, polúſque obiicitur ad hominis ceruices. Epipoma verò quod & epipegma dicitur, eſt λ figura in ligno inſculpta in quam coniicitur λ inuerſum: qualis conſpicitur in

C eo organo quod hermes dicitur. Fit autem hoc ne ab hermis vultu corpora terantur, vt in organi compactione oſtẽdemus. σκαλάθιον verò & σκιθάλιον communiter parata ſunt, vt epipegma ferant. eſt quidem σκιθάλιον lignum ſex digitorum in medio hebes: σκαλάθιον verò lignum ſex digitorum rotundum, quod anguſtiori baſi nititur, & quaſillo ſimile eſt. Sunt & in organis quædam columbaria inſculpta ad ſimilitudinem columbarum, quæ & ornandi cauſa facta ſunt, atque ad id etiam vt aliud ferant epipegma. Tympanis hæc gratia eſt quòd quædam orga

D norũ machinationes quæ maximũ vſum præſtãt, per ipſa paulatim mouẽtur, vt axes & cochleæ. eſt autẽ tympanũ rotũda machinatio dentata. At delphines dentibus incluſi machinationes motu prohibent: quod vnci quoque efficiunt. Teſtudines in organis ad id collocatæ ſunt vt corpora quæ reſtituũtur, paulatim & minimè cõcuſſa extẽdantur. Quemadmodũ enim teſtudines animalia lento gradu procedunt, ita machinationes quibus illa referuntur. Porrò autẽ ex teſtudinib9 nõnullæ trãſuerſariis ſimi

E les ſunt, aliæ oblõgæ, aliæ cubi ſpeciẽ repræſẽtãt. Trãſuerſariis ſimiles ſunt in organo Andreæ, Fabríue: oblongæ in quadrata columna quæ appellatur hermes. Cubum referunt in rotunda columna Heraclidæ Epheſii. Præterea teſtudinum aliæ cubitos & ſpatham attollunt, aliæ cuneatã & lunatam appendicẽ: quædã nihil attollũt, ſed ſolùm ſunt ad extendendum inuentæ. Cubitos attollit teſtudo quæ ſurſum fertur in organo Andreæ: cubitos & ſpathã teſtudo quæ eſt in organo Fabri. Cuneata & lunata appẽdix ea teſtudine excitatur quæ in herme eſt. Nihil attol

F lit, ſed ſolummodo extendendo eſt ea teſtudo quæ in rotunda columna Heraclidæ Epheſii collocatur. ſimiliter & quæ deorſum fertur in organo Andreæ. Aliæ autẽ & dracones fibulæq; infixæ, clauorũ vſum præſtãt: propriè autẽ dracones, quod ad materiam pertinet, in vicẽ manubrioli ductarii fabricantur. Quoniam verò teſtudines plerunque à cochleis mouentur, proximum eſt vt cochlearum ſtructuram atque vſum exponam. Comparãtur ergo cochleæ in organis ad alias machinationes impellendas, puta tympana & teſtudines, qua paulatim & nulla ratione concu

G tiendo extendant. Cochlearum quædam quadratæ ſunt, quædam ad imaginem lentis quæ figuræ nomen inuenerunt relatæ ad capreolos, at non ad ſtructuram ſcapi: quælibet enim cochlea rotunda, eſt ad tornum rotundata. Differunt cochleæ à capreolis, quòd aliæ quadratæ, aliæ ad lentis imaginem dicuntur. Quadrata cochlea eſt quæ capreolos habet quadratos, atque ex iis non ſolùm quod prominet, ſed etiam quod cauum eſt: cuiuſmodi cochleas videmus in organo Andreæ. quæ in lentis ſpeciem ſunt, id capreoli quod cauum eſt altè anguſtum habent: latum verum in ſummo, contrà quod prominet à baſi la

H tum vertice ipſo tenuatur. Similis autem eſt huiuſmodi capreolus lenticulæ dimidiatæ, à qua figura cochlea hæc ad imaginem lentis dicta eſt. Cochleæ igitur tam quadratæ quam ad imaginẽ lentis, ad motionem diuerſarũ ma-

chinationum ſtatuuntur. Quadratæ enim teſtudines compellunt, quæ ſunt ad imaginē lentis, primò quidem tympana, interdum etiam teſtudines in iis quæ pericochlia nuncupantur.

Qua ratione quadrata cochlea teſtudinem moueat, Cap. v.

DEmus teſtudines ita eſſe fabricatas quemadmodum in organo Andreæ, quarum ſingulæ pertuſæ ſint atque in id cauum cochleæ demiſſæ: ab interiori autem parte caui ferrea, vel ænea lamina teſtudini infixa ſit, quæ quidem lamina dens nuncupatur. Hic igitur dens teſtudinis in cochleæ capreolo includitur: quò fit vt in quadam cochleæ conuerſione, lamina quæ dens nuncupatur, teſtudini infixa, atque in cauo capreoli contenta, teſtudinem moueat. Præterea ex iis ipſis cochleis quadratis, alia ſimplex eſt, alia duplex. Simplex cochlea eſt, quæ vno duntaxat capreolo excauata, vnámque teſtudinem impellit: in duplici, bini ſecti ſunt capreoli, hæc & binas teſtudines mouet, qualis cochlea reperitur in magno Andreæ organo quod plinthium nuncupatur. Excauatum enim lignū eſt à medio ad tranſuerſaria capreolis inter ſe aduerſis, ita vt quadam cochleæ conuerſione orſæ teſtudines, vel à medio verſus tranſuerſaria, vel à tranſuerſariis verſus medium impellantur. Eſt & alia cochlea duplex in eo quod κηρύκιον appellatur, excauata à ſummo principio vſque ad extremum aduerſis capreolis, quæ rurſus duas teſtudines mouet, quemadmodum in ipſa organi ſtructura videmus. At cochlea ad imaginem lentis tympanum mouet: ſiquidem capreoli cochleæ, tympani dētibus inſiti, machinationem conuertunt, quemadmodum cochlea, quæ baculo verſante vel manubriolo ductario conuertetur, in tympani dentes conueniens machinationes mouet. Mouet interdum eadem cochlea teſtudinem, ſed non amplius per dentem, quemadmodum quadrata, verùm in fœmina cochlea contenta quæ in ipſa teſtudine ſtruitur: quoniam teſtudinis cauum, in quod cochlea demittitur, exciſos habet capreolos aduerſos iis qui ſunt in cochlea lentis formam referente, ſic vt id quod prominet ex capreolis cochleæ lentem referentis, in cauo capreoli fœminæ cochleæ recipiatur, quódque cauū eſt in capreolis cochleæ, id quod extat ex capreolo, cochleæ fœminæ capreolis admittat. Accidit autem in cochleæ cōuerſione, vt teſtudo modò ſurſum moueatur, modò deorſum, quum cochlea in ipſius capreolis voluatur. Huiuſmodi ſtructuræ pluri-mæ adhibentur ad organa quæ plana collocantur: ad id enim fabricantur vt homines quibus luxata reſtituuntur, inclinatis organis inſidant: organa enim quæ plana collocantur, ita parata ſunt vt ægris ſuper ipſa vel ſedentibus vel cubantibus, luxata reponantur. Priapiſcus, qui & ſtili- F
ſcus & ſcalmus nuncupatur, in quolibet organo quod planum collocetur, ſtatuitur. Fit autem ea de cauſa vt ei parti quæ inter anum & naturale eſt, obex ſit, vbi quæ prolapſa ſunt, reſtituūtur. Eſt igitur priapiſcus lignum octo digitorum, magna ex parte rotundum, ab eo quod ſupereſt quadratum, ſic vt quadrata ipſius pars coniiciatur in cauum, ad literæ π ſimilitudinem quadratum, in organo quod planum collocatur: reliqua verò pars quæ extat inter anum & naturale, obiiciatur. Configitur autem in trāſuerſarium π ferreum, vt firmiter priapiſcum contineat. G
Sed in noſtro organo videre licet magnum π ferreum ad alium vſum comparatum, nempe ad gibbā ſpinam per preſſum impellendam. Opercula in organis parantur, vt machinationes ſub ipſis occultentur, ne ſi abſque operculo fuerint, idiotis pateant. Annuli adhibentur ad organa tractoria, vt alligari poſſint: ad alia verò, vt machinationes contineant, quemadmodum in Menecriti bucranio, vbi axis cōtinetur: atq; eadē de cauſa in aliis organis. Forfices in organis arctè trāſuerſaria cū cruribus iūgūt: ad hūc enim vſum infixas forfices æneas inuenimus. Adiūcta H
crura id efficiūt vt organa quæ erecta collocātur, illis innixa, inclinatáque, eundem vſum præſtent ac ſi plana ſtatuerentur. Præfatus ex quibus omnia organa parentur, & quorſum ſingulæ ipſorum machinationes ſpectent, decla-

A rabo in ſequentibus quænam ex organis immota ſuo munere fungantur, & quæ mota: tum ex iis quæ mouentur, quænā ſuo loco maneāt, quæ locū mutēt dū mouētur: rurſus ex iis quæ immobilia ſunt, quæ perpetuò & vbique immobilia maneāt, quæ eximi poſſint, ad alios quoq; vſus idonea. Hæc itaq; immobilia ſunt in organis: baſis, crura, latera, trāſuerſaria, cuneata & lunata appēdix, ſedile, priapiſci, atq; alia cōplura. Vſui ſunt quū mouētur, vertebræ, vnci, axes, tympana, cubiti, cochleæ, teſtudines, atq; huius
B generis plurima. Mouentur in eodē loco manentia, vertebræ, vnci, tympana, cochleæ, plerique axes. Locum mutant teſtudines, cubiti. Eorum quæ in organis immobilia ſunt, quædam ſemper & vbique immobilia ſunt, quædam & eximi & inſeri poſſunt. Semper quidem immobilia manent, baſis, crura, latera, tranſuerſaria, radices, ſedilia, lunata appendix: extrahi poſſunt in quibuſdam organis, quanuis immobilia ſint, tum cunei, tum priapiſci, qui ad alios quoque vſus facti extrahuntur & immittuntur.

Ex Galeno de machinamentis, Cap. VI.

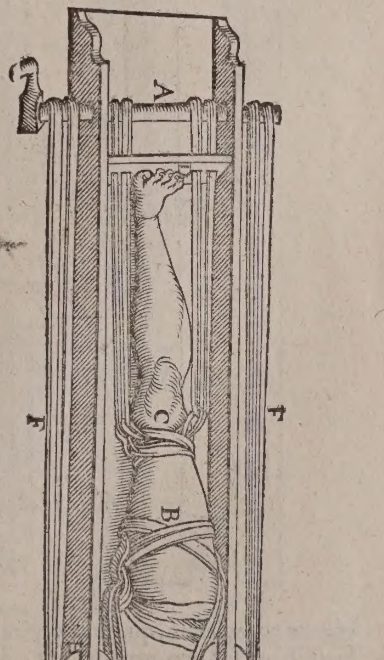
C ARticulis reponendis Hippocratis ſcamnum per ſe abundè eſt. Siquis autem velit aliis quoque vti, eſt polyſpaſton (ita appellatum, quoniam multis orbiculorum circuitionibus facilitatem præſtet) quod iter facientibus maximè idoneum eſt. refertur autem ad Archimedem autorem. In vrbibus verò non alienum eſt Fabri vel Andreæ organon, quum erecto opus eſt: vbi plano, ſcamnum Hippocratis præcipuè aptatur.

De gloſſocomo machinamento, Cap. VII.

D NON ab re quidem mihi gloſſocomum videtur à iunioribus medicis inuentum, quod ſeu femur, ſeu crus cōminutum ſit, vbi callus circundatur, commodiſſimè admouetur. Habet autem à prima parte axem, ad quem extremi laquei in diuerſa extendentes deligantur. Iniiciantur laquei extremis partibus oſſis quod curatur, fiántque ex duabus habenis, ſic vt quatuor vterque capita habeat, bina à dextra, totidem à ſiniſtra. Ex iis capitibus quæ inferioris laquei ſunt, per foramina facta in inferiori parte gloſſocomi, ad axem duci debent: quæ ſupe-
E rioris, primò procedere ad ſuperiora, deinceps ipſa quoque per latera gloſſocomi perforata traiici, quibus foraminibus trochleæ includantur. Vtrinque ergo ab exteriori parte gloſſocomi, ſuperioris laquei capita ferenda ſunt ad axem: his enim ita conſtitutis, vna axis conuerſio pariter ambos laqueos extendit deorſum verſus, illum qui ad inferiora fracti oſſis alligatur ſurſum, alterum ſic vt compoſita fractura, in poſterum liceat quotidie hanc laqueorū

CAPSVLÆ MACHINARIÆ ICON.

A Axis ad quē laqueorū capita circumiiciuntur.
B Laqueus ſuperior.
C Laqueus inferior.
D Inferius caput capſulæ.
E Trochleæ.
F Superioris laquei capita ab exteriori parte capſulæ.

in diuerſas partes intentionem corrigere valentius vel leuius extendendo. Laqueum igitur qui in inferiori parte eſt, directa ductione axis extendit: eum qui in ſuperiori parte, intercedente alio motu: Græci διὰ τῆς μοχλευτικῆς τάσεως dicunt.

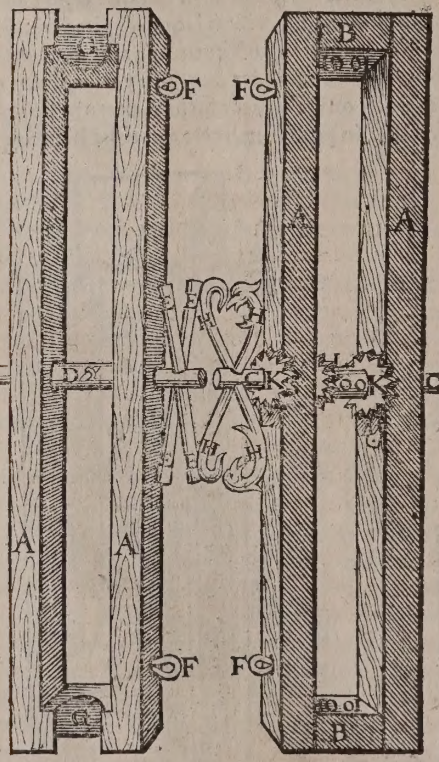
Nilei plinthium, Cap. VIII.

FActum eſt plinthium Nilei ad eorum organorum exemplum, quæ vocãtur tractoria quadrata oblonga. Duo enim habet latera longa palmos quatuor digiti craſſitudine, quæ extremis partibus tranſuerſariis inter ſe cõpacta ſunt. Eſt autem tranſuerſariorum craſſitudo & latitudo quanta laterum, ſed longitudo palmum implet. Meritò igitur quum talis compactio ſit, vt latera quatuor palmos longa ſint, tranſuerſaria vnum, totius organi quadrati ſtructura oblonga confecta eſt. Licebit autem ſiquis voluerit, latera breuiora quàm dictum eſt, efficere: quandoquidem organum per vnicum axem effectum præſtat. Media itaque latera pertuſa ſunt rotundis ac peruiis foraminibus per quæ axis traiicitur, qui media parte clauum infixum habet: capitibus verò quibus latera excedit, C vectes æneos vel ferreos decem digitorum magnitudine. Sunt itẽ in organo quatuor annuli lateribus affixi, bini ab inferiori parte, totidẽ à ſuperiori. Antiqua huius organi ſtructura autore Nileo talis eſt. Herodotus quidam architectus tranſuerſariorum priores partes medias excauauit ad figuram literæ ω, ne habenæ quæ à corporibus quibus vis adhibetur ad axis clauũ feruntur, extãtibus angulis atterantur, ſed rectà procedant. Hactenus Herodotus.

Nos verò quam accipimus hiſtoriam, referemus. Ferunt Paſicratem architectum Sidone organum hoc vidiſſe D quod à ſtatua continebatur, aliter tamen fabricatum. Nam quum eadem compactio eſſet, conſpiciebantur in eo organo ab extantibus axis capitibus æneorum dra-

Nilei plinthii effigies.

A *Duo latera.* B *Tranſuerſaria.* C *Rotunda, ac peruia foramina.* D *Axis, qui media parte clauum infixum habet.* E *Vectes ænei.* F *Annuli.* G *Tranſuerſarii priores partes excauatæ ad figurã literæ ω.* H *Aeneorum draconum cõplexus.* I *Foramina rotunda.* K *Tympana ænea dentata.* L *Fibula indita.* M *Vncus.* E

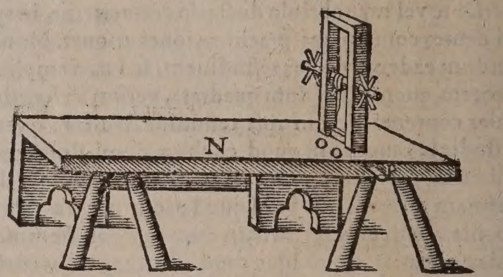

conum complexus, quorum capita è regione ad caudas H ſpectabant. Sed quô pertinebãt hi dracones? non aliò niſi vt inuicem vectium axes conuerterent: tum in organo, quod Sidone erat, media tranſuerſaria pertuſa erant rotundis foraminibus, quæ clauo axis reſponderent. Conſtat A autem foraminum eundem eſſe vſum qui in organo Herodoti, nimirum vt habenæ quibus corpora extenduntur, ad clauum rectæ per ea foramina porrigantur. Retulit inſuper Paſicrates, axem incluſa habuiſſe in vicinia laterum tympana quatuor ex ære dentata, duo ab interiori parte, totidem ab exteriori: atque item in lateribus foramina fuiſſe dentium ordini reſpondentia, vt poſtquam abundè extenta corpora fuiſſent, fibulæ inter dentes eò demiſſæ, vbi in luxatis reſtituendis opus eſſet, axem ſiſterent. B Sed recẽtiores, tympanis omiſſis, priori parte latera pertuderunt: pertuderunt item in orbem aliquo intermiſſo ſpatio, & ipſa axium capita, quò ad vſum dictum fibulæ inditæ axem mobilem tuerentur. Ego autem quũ fibulæ decidant, ad eum quem dixi vſum vncos lateribus infixi: axis verô capita foraui ſic vt huius foramina illis conuenirent, quæ erant in orbem in lateribus aliquo ſpatio interiecto, quô vbi vellẽ in luxatis condendis axẽ immobilem reddere, vncum includerem in foramen, quod eſſet accommodatum.

Communis plinthii tractorii fabricatio huiuſmodi eſt. Verùm ego aliter plinthium ſtruxi: ſalua enim eadem laterum menſura, inferius tranſuerſarium ſurſum tranſtuli, quatuor digitis infra tranſuerſarium extrema crura relinquens: axem verò collocaui in medio tranſuerſariorum, cui parti Græcè φωτὶ nomen eſt.

Plinthii alterius, ſcamnum referentis, icon.

N *Scamnum quale in ludo uidemus,*
O *Caua quadrata.*
P *Fibula.*

Scamnum quoddam, quale in ludo videmus, ab vna extremitate excidi cauis quadratis atque oblongis, vt propoſitorum crurum extrema in eiuſmodi caua conuenirent: ipſa item latera extremis partibus tranſuerſa pertudi, foraminibus ab vno latere ad aliud penetrantibus, vt fibula in foramina coniecta plinthium contineret. Hæc dẽ organi ſtructura: nunc ipſius motionem aggrediar.

De motu organi tractorii, Cap. IX.

F QVoniam tractoria organa imperfecta ſunt, nec præſtare quicquam per ſe poſſunt, ſed alterius operam requirunt, puta ſcalæ, lecti, ſcamni, quæ vbi non ſunt; eorum vicem exhibet pauimentum terráque ad prolapſa reſtituenda, mihi operæpretium videtur, quaſi doceam in ludo gratia eorum quæ nunc tractantur, ſuper ſcalam præparatam organi motum enarrare.

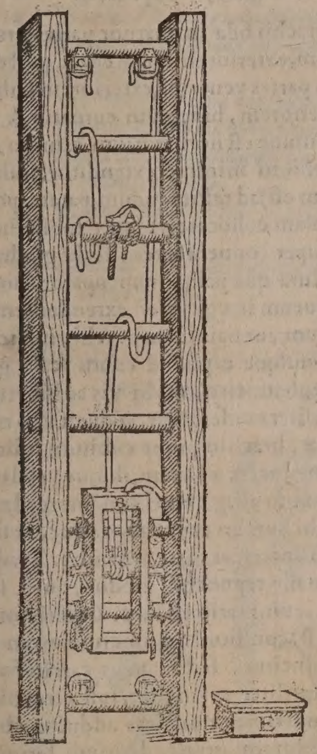
Scala præparata ad humerum reſtituendum in alam prolapſum, Cap. X.

PAratur ſcala vna ex iis quæ in communi vſu ſunt, nõ G lata, quæ obliquè collocatos gradus habeat: ſiquidem talis luxatis reponendis eſt aliena, ſed æquè craſſa ſit, quadratíſque gradibus conſtet, leuatis angulis ne corpora conterant, atque in rotundam figuram redactis. huiuſmodi ſcalæ vbi copia non ſit quò mollius corpora inſidant, gradus lana inuoluantur. Ordiar autem ab humeri capite in alam excidente. Oportet igitur vbi id reſtituitur, cuneum funibus ſuſpenſum collocare ſuper gradum idoneum cui brachium (vt oſtendi) ſuperimponatur, & per funes ad eum alligare. Eſt autem ille gradus reponendo idoneus, quem retuli. Brachio ſuperiniecto intentionéque adhibita, ſuſpendendus homo eſt ſic vt duos palmos à pauimento recedat, & cuneus ad gradum firmiter alligandus, non temerè, ſed eo obſeruato, vt ex partibus quæ cũ cauo quodam capitulata eſt, ad humerum detur, quæ gibba iuxtà eſt, ad latus. A cuneo verò deorſum verſus alterius

ſiue

ſiue tertii gradus interuallo, organum ad ſcalam vinciendum eſt per eos quos habet annulos & funes aut habenas, aut alia quæpiam traiecta. Ipſa item ſcala in pauimentum fortiter adigenda eſt, ne in extendendo moueatur, ſed ſtabilis maneat, ac ſine vlla inclinatione. Quatuor præterea trochleæ, ſiue ſolidæ, ſiue ex duobus lignis curioſius factæ alligentur, quarum duæ à ſummo gradu ſuſpenſæ deorſum ſpectent: duæ ab imo ſurſum. Qua fabricatione parata, cuneus ad id quod prolapſum eſt reponēdum, admoueatur, tenui lana molliquè obuolutus, tum vt lignum quod durum eſt, circundata lana minus tactu lædat, tum vt ſudor, qui propriè oriri ſolet ala plurimùm calefacta, magiſque ægrotantis metu ac labore, lana cuneo impoſita combibatur. Hæc autem ſcala vel contineatur ſtabiliter ab aſſiſtentibus, vel extremis partibus in pauimentum defigatur, cuneiſque (vt propoſitum eſt) confirmetur. Illud autem in aperto eſt, ſcalam bene longam eſſe debere, vt poſtquam demiſſa in terram fuerit, quod extat vbique pro magnitudine eius qui curatur, abundè longum ſit. Scala confirmata ſubſellium iuxtà collocetur.

Scalæ, ad humeri in alam prolapſi, reſtitutionem, expreſſio.

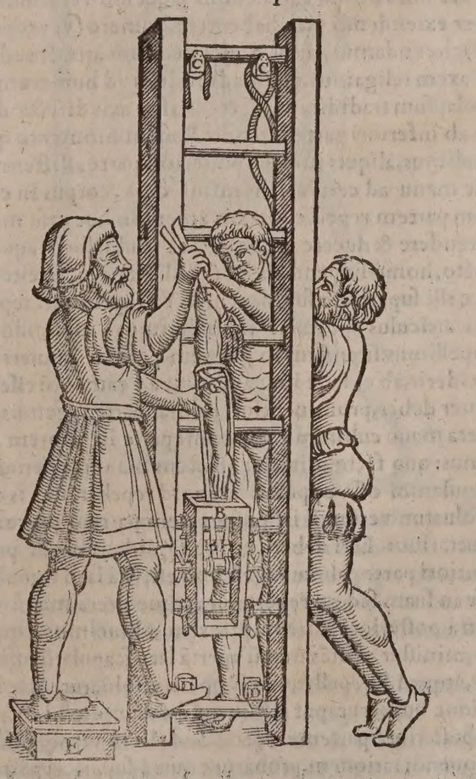
F

De humeri capite in alam prolapſo, Cap. XI.

SVper ſubſellium homo aſcendens, brachium ſuper gradum traiiciat, ita vt cuneus aptè in alam demittatur: poſt hæc duplicata habena media inter cuneum & humerum detur, capitáque eius extrinſecus pendeant: deinde carcheſius laqueus, vel alius æqualiter extendens humero iniiciatur, non circa medium, ne lacertum vrgeat,
ſed citra tumorem vel vltra: ſic enim cubiti inæqualitas G
laqueum deorſum labi non patietur, præterquam quòd hoc modo vtilius imponetur. Sequuntur enim facilius ea corpora quæ ampliori interiecto ſpatio adducuntur: quæ exiguo, difficilius. Circūdato laqueo, capita eius rectà deorſum ducta ad clauum axis religentur, & axis vel per vectes vel ſolis manibus cōuertatur, vt eius conuerſio directa deductione ab inferiori parte intendat. Eodem autem tempore, quum aucta iam intentio eſt, ſubſelliū ſub-
trahatur, vt homo à ſcala pendeat, atque ita excitando re- H
poni luxatum poſſit. Suſpenſo homine miniſter aſſiſtens à poſteriori parte vtranque manum ſimul iunctam ad ceruicem eius adducat, collúmque in contrariam partem cogat, idque fiat quo tempore intendimus atque excitamus, quum laquei ægro iniecti poſtea laxentur. Neruis

A abundè diductis, debet qui reponit aſſiſtens habenæ capita prehendere, cubitúmque ad ſcalam repellens, humeri caput per habenam extrahere: quo facto, remittenda intentio eſt, & ipſe articulus ſurſum cōpellendus, vt in regionem priſtinam reuertatur. Ratio directæ ductionis ita habet. Sed vt tutò reponamus, optimum fuerit priuſquam nerui extendantur, habenis & crura hominis inter ſe, & integrum brachium ad latus deuincire, ne ob tormentum quod in condendo articulo ſentiet, vel ſuper ſcalam aſcendat, vel manu laquei capita contineat. Lice-
B bit etiamnum alio intercedente motu, ab inferiori parte extendere: id qua ratione fiat, ſubiiciam. Iiſdem omnibus factis quæ præcepimus, quum ab inferiori parte extendentes directa ductione vtebamur, laquei capita per inferiores trochleas traiiciuntur ab inferiori parte extrà, atque ad axis clauum religantur, vel ducta ab exteriori parte verſus interiorem ad axis vectes vinciuntur, vt axe verſato, alio intercedente motu ab inferiori parte extendamus. Nihil item prohibet quo minus eadem fabricatione parata, duplici motu contrario intercedente ab infe-
C riori parte adducamus: quod ad quem modum fiat, indicabimus. Laquei capita ad inferiores trochleas ducta ibique traiecta, ad ſuperiores referuntur, tùm deorſum attracta, ad axis vectes alligantur, vt eius conuerſio duplici motu contrario intercedente ab inferiori parte extendat. Poſtquam abundè extenderimus, proximum eſt vt impellamus eo quo oſtendimus modò, vbi de directa ductione loqueremur. Ii ſunt modi quibus ab inferiori parte intendimus. Poſtquam reconditus articulus fuerit, ſubſellium ad ſcalam referendum eſt, vt æger ſuper id ſta-
D tuatur, tam à ſcala quàm à cuneo remotus, collocato humero, vt antè dixi. Verùm quum maiores noſtri idem organum idoneum à ſuperiori parte attrahando tradiderunt, ſequitur vt nos quoque à ſuperiori parte extendendi rationem vobis aperiamus. Ergo (ſicut dixi) placuit maioribus luxati reſtituendi modum, & à ſuperiori parte adducendo, & in diuerſa trahendo, explicare. Potiſſimùm autem à ſuperiori parte intenderunt, vbi humerus non ſolùm elapſus eſſet; ſed etiam perfractus. Spectemus igitur quibus modis voluerint luxata reſtitue-
E re, à ſuperiori parte intendentes. Scala igitur in cæteris eodem modo præparata, cuneum non amplius ex fu

Scalæ ad humeri capitis in alam prolapſi reſtitutionem expreſſio.

nibus ſuſpenſum ad gradū alligant, ſed ſolùm ſuperimponunt: funium verò capita admodum longa per ſuperiores

trochleas ab inferiori parte extrà traiiciunt: poſt hæc deorſum demiſſa vectibus, qui pro clauis ſint, circumligant. His ita conſtitutis, ſubſellium ad ſcalam ponunt, ſuper quod homo aſcendens brachium ſuperiniiciat, vt cuneus rurſum in alam indatur, deinceps carcheſium laqueum vel alterum æqualiter extendentem humero iniiciunt, capitáque eius deorſum ducta, vt contineantur, ad aliquem ſcalæ gradum deuinciunt. Quibus ita contentis, axis conuertitur, per quam conuerſionem cunei funis alio intercedente motu attractus, à ſuperiori parte intendit. Neruis, quantum res poſtulat, intentis, impulſus adhibetur, per duplicem habenam extrahendo, & manibus ſurſum compellendo. Equidem huic reponendi modo non ſubſcribo, ea de cauſa quam adiungam. Cuneus elatus circumagitur, qui quum ſub ala non manet, articulus ex toto non reponitur, ac potiſſimùm vbi quis velit ſuſpenſo homine excitando illum reponere. Ea verò extendendi ratio quæ ab inferiori parte adducit, ſtabilis eſt, cuneo ſuper gradum collocato, & per funes alligato, vt antea diximus. At quo pacto nos à ſuperiori parte adducentes firmiter reſtituamus, paulo pòſt intelligetis, vbi cōdendi luxati rationem recenſebimus. Ratio autem quæ in diuerſa diducit, ſic habet: Cæteris omnibus ordinatis, laquei capita non amplius ad gradum vinciuntur, ſed ad axis clauum dantur per ſe, vel alio motu intercedente, vt prius ſcilicet per inferiores trochleas traiiciantur, túncque ad axem deligentur. Eadem nunc culpari poſſunt, in hac in diuerſa extendendi ratione quæ paulo antè dicta ſunt in illa quæ à ſuperiori parte extendit. Vbique enim probo, quum is cuius articulus reponitur, rectus collocatur, ſolam ab inferiori parte extendēdi rationem adhiberi. Nunc proximum eſt, quum de humero in alam prolapſo diximus, vt de eodem quoque in priorem partem excidente pertractemus.

De humeri capite in priorem vel poſteriorem partem excidente, Cap. XII.

AD humeri caput in priorem vel poſteriorem partem elapſum, ſcala eadem ratione modóque præparata vel figurata, organóque & trochleis (vt antea dictum eſt) alligatis rurſus vbi reſtituere volumus, ſubſellium iuxta ponimus, lanáque vel linteis cōtegimus gradum idoneū ſuper quem reſtituamus: cui (ſicut oſtenſum eſt) inuoluto ala inſidat: tum carcheſium laqueum vel alium æqualiter extendendi vim habentem, humero (vt propoſitum eſt) circundamus, cuius capita deorſum attracta ad organi axem religamus, quemadmodum ad humerum in alā prolapſum tradidimus, vt conuerſus axis directa ductione ab inferiori parte intendat. Eodem momento quo intendimus, aliquis rurſus à poſteriori parte aſſiſtens, vtraque manu ad ceruices hominis data, corpus in contrariam partem repellat. Licebit autem in hoc caſu magis & extendere & ducere ad inferiora. Subſellio itaque ſubtracto, homo ſuſpenditur, vt ſimul articulus excitetur, & quæ illi ſuperiecta ſunt, laxentur. Vbi quantum reponendus articulus poſtulat intenderimus, circunducendo impellimus: ſiquidem in priorem partem humeri caput exciderit, ab ea ſede inquam venit ad eam, vbi eſſe naturaliter debet, prominentiori palmæ parte vrgemus, atque altera manu cubitum à poſteriori parte in priorem adducimus: quo facto, miniſter aſſiſtens manum apertam lato ſcapularum oſſi opponat, atque id repellat, ne vis operæ reſoluatur. verùm ſi in poſteriorem partem prorumpat, contrarium fieri debet, humeri quidem caput prominentiori parte palmæ vrgendum eſt, vt à lato ſcapularum oſſe in ſuam ſedem reuertatur, atque altera manu cubitum à poſteriori parte in priorem adducimus: quo facto, miniſter aſſiſtēs manū apertā lato ſcapularū oſſi opponat, atque id repellat, ne vis operæ reſoluatur. Hac igitur ratione humeri caput reſtituendū ducimus, vbi in priorē vel poſteriorē partem eruperit. Sed alii in vtroq; caſu eam reponendi rationem probarunt quæ à ſuperiori parte extendit: hoc quo pacto agant, videamus. Scala eodem mo-

A do parata, duplicatæ habenæ vel funis medium lana vel linteo inuolutum alæ ſubiiciunt, capitáque eius per ſuperiores trochleas traducta, deorſum ad axis vectes tanquam ad clauos alligant, deinde humero carcheſium laqueum vel alium qui æqualiter extendere valeat, circundant, cuius capita deorſum demiſſa, vt contineantur ad aliquem ſcalæ gradum deuinciunt. Quibus ita cōſtitutis, axis conuertitur: quo conuerſo & continent & à ſuperiori parte intendunt, ac poſtquam abundè extenderunt, B adducendo impellunt. At quum in diuerſa contendunt, capita laquei vel directa ductione, vel alio intercedente motu, funis verò, per alium motum interiectum ad axis clauum alligant, vt conuerſo axe in diuerſa diducāt poſtquam ſatis intenderunt adducendo impellunt. Intentiones quidem ſuccedunt: ſed impulſus fallax eſt. Siquidem homine excitato, & ſuſpenſione diſtracto, ægrè articulus reſtituitur: atque ob hanc cauſam nunc placuit extendendi rationem tam à ſuperiori parte quàm ab vtraque præterire. Humeri ergo caput in quancunque partem C venerit, conuenit ab inferiori parte extendendo reponere, quum erectus homo collocatur. Qua via humeri caput reſtituatur, expoſuimus: pergamus igitur ad cubitum.

De cubito, Cap. XIII.

AEquè duo brachii oſſa in quatuor partes erumpunt, in interiorem, exteriorem, priorem & poſteriorem: atque vbi in tres partes venerint, exteriorem ſcilicet, interiorem & poſteriorem, brachium curuatur & extendi D non poteſt. Commune eſt horum trium caſuum, in quibus curuum brachium minimè extenditur, ſcalam cum organo (vt dictum eſt) ad reſtituendum parare: poſtea hominem iuxta ſcalam collocare, vt ſuper ſubſellium aſcēdens brachium ſuper conuenientem ſcalæ gradum iniiciat, tum ea iunctura quæ palma nuncupatur, humerum continere, & laqueum inæqualiter extendentem, vt attollentem chiaſtum aut nauticum brachio in vicinia manus circundare, eiúſque capita ad vnum ſcalæ gradum, vt retinacula ſint, deuincire, vt vbi vis adhibetur, recti anguli figura fideliter conſeruetur, eóque facto medium E duplicatæ habenæ, brachio prope cubitum iniicere: capita verò deorſum ducere ad axem, ibique vel directa ductione ad axis clauum alligare, vel alio intercedente motu, non ſecus ac vbi humeri caput reponitur, vt ſimiliter axis conuerſio ab inferiori parte intendat. Traditur etiam ad cubitum ille reponendi modus, qui à ſuperiori parte extendit, cuius ratio eſt hæc. Cæteris omnibus (vt præpoſitum eſt) conſtitutis, humerus non amplius vt contineatur, deuincitur, ſed laqueus carcheſius aut alius ex his qui æqualiter extendunt, ipſi circumligatur, F cuius capita ad ſuperiores trochleas adducta, ab inferiori parte in exteriorem attracta deorſum feruntur, & ad axium vectes quaſi ad clauum alligantur: duplicatæ verò habenæ capita deorſum adducta, vt retinacula ſint ad aliquid immobile dantur. Conuerſo igitur axe & continemus, & alio intercedente motu à ſuperiori parte extendimus. At modus qui in diuerſa extendit, hinc manifeſtus eſt: vbi enim in diuerſa extendimus, laquei capita per ſe ad clauum axis vel alio intercedente motu ad eiuſdem vectes deligantur, vt eadem conuerſio G in diuerſa extendat. Neruis quantum res poſtulat extentis, conuenienter impellere oportet, adducendo, ſi luxata in duas partes venerint, in interiorem ſcilicet & exteriorem: extrahendo, ſi in poſteriorem. quas impellendi rationes in opere de articulis expoſui. Hæc igitur fieri debent, quando cubitus in propoſitas partes erumpit: verùm ſi in priorem, (in quo caſu diximus extentum brachium non curuari) iterum eadem ſcala atque organum comparatur: æger ſcalæ aſſiſtēs brachium ſuper commo- H dum eius gradum imponit, humerus ad ſcalam per eandem iuncturam vincitur, laqueus æqualiter extendens ad brachium datur in vicinia manus, cuius capita deorſum feruntur ad organum, vt ab inferiori parte attrahatur. Siquis autē velit agere hoc tum continendo, tū à ſuperiori

parte adducendo, humerum non amplius ad ſcalam deuinciat,ſed vtrique membro laqueum iniiciat,qui æqualiter intendat,vnum ſcilicet humero,alterum brachio, & ſuperioris quidem laquei capita ſurſum ferat vltra caput, alterius verò deorſum,vt (quemadmodum in aliis reponendi rationibus declarauimus) extendat . Quod vbi abundè fecerit,tunc reponendi cauſa duo modi impellendi potiſſimùm aptantur, qui premit & qui circunducit.Sed antè quidem premere conuenit, dum intentio adhuc manet: dehinc circumducere, quos impellendi modos multo antè expoſui in opere de articulis. Oportet autem eo quod luxatum eſt, reſtituto ,brachium curuare atque extendere,pronúmque & ſupinum collocare,vt ex toto reſtitutum eſſe intelligas,tum ad angulum rectum in ſequentẽ curationem figurare. Vtraque igitur brachii oſſa,vbi loco ſuo non ſunt, per ſuperiores modos reponuntur. Verùm quoniam vtrũque per ſe propriè vitiatur, quum ſuo loco mouetur, poſthac neceſſe eſt,ſcribamus quónammodo cubitus erumpens,radiúſque diductus ab inferiori parte extenti reuertantur.

Scalæ ſequentis, per literas declaratio.

A *Cuneus ſub ala per funes ſuſpenſus.*
B *Organum ad ſcalam alligatum.*
C *Trochleæ à ſummo gradu ſuſpenſæ.*
D *Trochleæ ab imo gradu ſuſpenſæ.*
E *Subſellium.*
F *Iunctura quæ palma nuncupatur.*
G *Laqueus attollens in uicima manus.*
H *Capita laquei,ut retinacula ſint,ad ſcalæ gradum deuincta.*
I *Medium duplicata habenæ prope cubitum iniectum.*
K *Capita ad axis clauum directa ductione alligata.*

Scalæ, qua brachii oſſa è loco ſuo mota reponantur, expreſſio.

De cubito & radio, Cap. XIIII.

MOuetur per ſe cubitus interdum loco, & rurſus per ſe radius diducitur, iis modis quos in opere de articulis declarauimus. Ad hæc igitur oſſa reſtituenda,ſcala ſimiliter paratur,humerúſque ad gradum vincitur ea iũctura quæ palma dicitur: ad ipſum verò brachiũ vtiliter

A datur laqueus aliquis, ex iis qui inæqualiter extendunt, cuius laquei ſinus à parte quæ reſtituitur, capita à contraria,hoc eſt ab integra collocentur. Propriè enim laquei qui inæqualiter extendunt, eas partes magis cogunt,quibus ſinus hærent:minus verò quibus capita.Siquidem cõſilium eſt,vbi ſuperius os excidit ,ab inferiori parte attrahere:ad id quod ſuo loco eſt,vim minimè adhibere.Huius igitur laquei capita ad axis clauum dari debent, vel directa ductione, vel alio motu intercedente, vt conuerſio axis ab inferiori parte extendat. Sed vbi quantum re-
B ſtituendum os poſcit, extenderimus,idoneis impellendi modis vti conuenit, cubito quidem in interiorem partem excidente, radióque in exteriorem adducto, vtriuſque manus digitos inter ſe iunctos eminentiæ cubiti ſubiicimus,prominentioréſque palmarũ partes vtrinque ponimus, atque his ſummopere vrgentibus adducimus: ſed in ſi poſteriorem partem prorumpant,cubitus præſertim,ea reponendi ratio efficaciſſima eſt quæ extrahendo impellit.ſin radius in priorem partem conuertatur, expedit premendo & circunducendo impellere, quẽadmo-
C dum oſtendimus vbi vtrunque os in priorem partem elapſum ponebamus. exquiſitos autem reponendi modos in opere de articulis expoſuimus. Repoſiti autem oſſis indicium erit,in cubito libera brachii contractio atque porrectio:in radio, in pronum vel ſupinũ habitum conuerſio. Quomodo igitur per ſcalam homine erecto

Scalæ qua cubitus erumpens, radiúſque diductus reuertantur, expreſſio.

D B *Organum ad ſcalum alligatum.* C *Trochleæ ſuperiores.*
D *Trochleæ inferiores.* E *Subſellium.*
F *Iunctura quæ palma nuncupatur.*
G *Laqueus inæqualiter extendens.*
H *Capita laquei duplici intercedente motu ad axem datæ.*

E

F

G

reſtituere laxatum conueniat, demonſtrauimus. Verùm quia iuſta aliqua de cauſa, aut propter imbecillitatem,aut ob femur ſeu crus ſimul cõminutum , æger ſtare nequit dum luxatum reſtituitur,neceſſe eſt in ſequentibus aperire quæ ratio ſit reſtituendi,homine ſuper planam ſcalam iacente.

Quo pacto iacente homine reſtituatur humerus in alam prolapſus, Cap. XV.

H SCalam collocare planam oportet, & vt à pauimẽto attollatur,extremitatibus lapides vel ligna ab vtraq; parte ſubiicere atque æquandi gradus cauſa linteum ſuperimponere:huiuſmodi enim lect⁹, quòd pertinet ad ægrũ

iacentem,dum reſtituitur,ſcamni munus præſtabit . Or- A
ganum verò ad ſcalam alligandum ab inferiori crurum
extremitate, rurſúſque trochleæ(quemadmodum dictũ
eſt)binæ à ſuperiori ſcalæ parte,totidẽ ab inferiori vin-
ciendæ.Satius autem eſt ad luxata reſtituenda, pro ſcala
adhibere ſcamnum quod ab altero extremo quadratis
foſſis excauatum ſit,vbi organum firmiter inſiſtat . Quæ
præparatio eſſe debeat,dictum eſt: modos autem quibus
humeri caput reſtituitur,exequemur.Prolapſo igitur hu-
meri capite,collocare hominem cõuenit, ſic vt iaceat ſu-
per ſcalam,organo ad pedes conſtituto,ſupinus,vbi in a- B
lam vel priorem partem excidit:in ventrem,vbi in poſte
riorem . Igitur vbi in alam conuertitur, funis capita ſu-
per caput à priori vel poſteriori parte adducenda , me-
diúmque habenæ duplicatæ dandum eſt ad humerum,
ſic vt inter ipſum & cuneum demittatur , capitáque eius
ab exteriori parte ferantur,atque ita pendeant : poſt hæc
laqueus carcheſius,vel alius ex iis qui æqualiter extendũt,
humero(vt ſuprà oſtenſum eſt) iniiciendus, cuius capita
deorſum ad organum adducenda. Quum capita ergo ad
pedes ferantur,agemus vel continentes & ab inferiori C
parte extendentes,vel in diuerſa trahentes , ſiue directis
ductionibus vtamur,ſiue alius motus intercedat , vt an-
tea indicauimus.Quum ſatis extenderimus,condere hu-
merum debemus,idoneam impellendi rationem adhi-
bentes.Præcipuè autem duplex impellendi ratio idonea
eſt,& quæ articulum extrahit , & quæ ſurſum compellit.
Manente intentione,duplicatæ habenæ capita tenentes,
vi humeri caput extrahimus, eodémque momẽto cubi-
tum in interiorem partem ad latus repellimus : eò enim
fit vt humeri caput facilè promptéque in exteriorem par-
tem ducatur,moueatúrque.Quo facto remiſſa intentione D
protinus ſurſum compellimus : poſt hæc humerum pre-
hendẽtes attollimus,vt in ſuum locum collocemus. Hæc
ſunt quæ fieri oportet,vbi humeri caput in alam excidit.

Scalæ ſequentis per literas deſcriptio.

A *Cuneus alligatus ad funem, cuius capita dantur ad gradum ſupra caput.*

B *Organum ad ſcalam alligatum.*

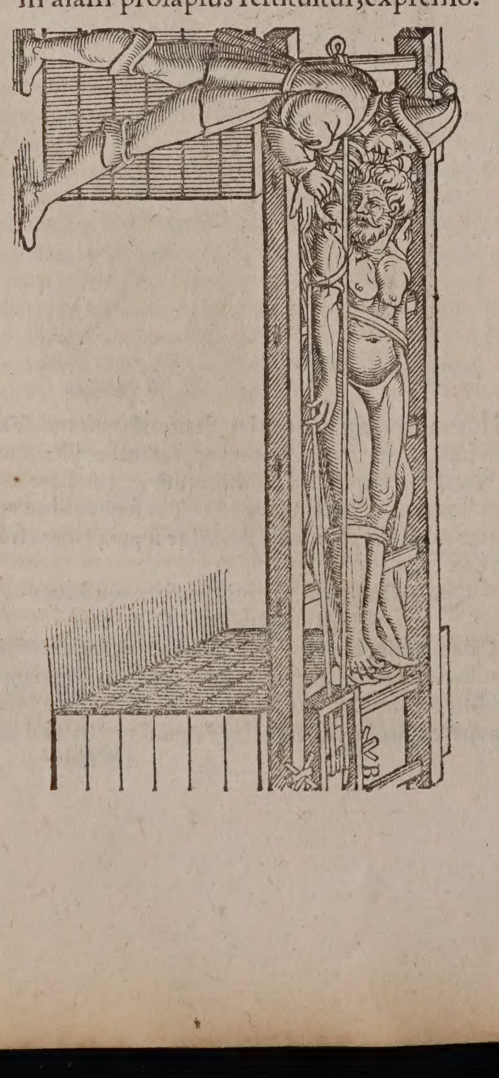
C *Trochleæ à ſummo gradu ſuſpenſæ deorſum ſpectantes.*

D *Trochleæ ab imo gradu.*

E *Habena media demiſſa inter cuneum & humerum, cuius capita ſpectent in partem exteriorem.*

F *Carcheſius ad humerum datus.*

Scalæ planæ, qua iacẽtis hominis humerus in alam prolapſus reſtituitur, expreſſio.

De humeri capite in priorem vel poſteriorem partem excidente, Cap. XVI.

SED ſi humeri caput in priorem vel poſteriorem par-
tem conuertatur,homine(vt dictum eſt)figurato, nẽ-
pe ſupino,ſi in priorem partem venit:in ventrem , ſi in
poſteriorem,funis aut habenæ medium lana ſiue linteo
obuolutum alæ ſubiicitur,capitáque ſuper caput ferun-
tur,non quidem è regione vitiati humeri , ſed obliqua
verſus partem contrariam,ad rem aliquam immobilem
B vinciuntur,qua retineantur. Ambigitur verò quamobrẽ
capita non rectè ferantur, ſed verſus contrariam partem
obliqua.Paſicrates quidem atque alii nonnulli hoc ea de
cauſa fieri aiunt,ne à medio funis humeri capite ſurſum
attracto prohibeamur quominus ab inferiori parte extẽ-
damus.Sed decipiuntur ſimilitudine femoris,quum res
aliter habeat: ſiquidem femur ad Γ literæ ſimilitudinem
declinat:at humeri caput dimidiũ orbiculatum eſt,neque
poteſt femoris modo à medio fune ſurſum adduci.Quor
C ſum igitur id fitne ſub medio fune quæ ſub ala ſunt cõ-
preſſa,alæ regionem compleant: completo enim receſſu,
humeri caput locum non habebit in quem recondatur.
Nos etiam non ſecus atque ii qui nõ multo antè vixerũt,
ob propoſitam cauſam,habenam & funem ſimiliter col-
locamus.Conſueuimus interdum & aliter cõtinere: duos
enim laqueos ex iis qui inæqualiter extendunt,implican
tes thoraci dorſóque ſub alis circumponimus , eorúmque
capita continendi cauſa ad gradum qui contrà ſitus eſt,
alligamus:qua continendi ratione adhibita laqueum æ-
qualiter extẽdentem humero circumponimus, quemad-
modum tradidimus,qua de humeri capite in alam pro-
D lapſo:cuius deinde laquei capita ab inferiori parte ad or-
ganum demittimus,& ad axem deuincimus , vt eo con-
uerſo contineamus,& ab inferiori parte pariter extenda-
mus:vi,quantum res exigit,adhibita vt articulum reſti-
tuamus,premendo impellimus. Prominentiori enim v-
nius manus palma vi humeri caput comprimimus: altera
verò cubitum huc atque illuc agitamus. Indicium autem
repoſiti oſſis in ſuperioribus explanauimus.Fit etiam in-
E terdum vt ad humeri caput luxatum,medii quoque hu-
meri fractura accedat,cogatúrque medicus eodem tem-
pore vtrique vitio ſubuenire.Docendi autem gratia ſer-
moni inſiſtam,qui eum caſum explicet, vbi & caput hu-
meri in alam excidit,& medius humerus comminuitur.

De humero ſimul fracto & prolapſo, Cap. XVII.

QVæſitum eſt à maioribus noſtris qua via hæc reſti-
tuantur.Paſicrates quidem os ſuo loco motum pri-
F mò reſtituit, quòd maiorem vim in reſtituendo poſtulet
quàm fractura. At ſiquis ſub fractura laqueum iniiciens
eodem momẽto velit tam quod fractum eſt , quàm quod
excidit,reſtituere,dum vis ad luxatum quantum poſtu-
lat,adhibetur,fractura plus iuſto intenta, partes fracturæ
ſuperiectæ vltra debitum extentæ lædentur , reſoluentur
nerui aut abrumpentur,& fortaſſe corpora tota priuſquã
articulus laxetur:atque hac de cauſa cenſuit ipſe laqueum
ſuper fracturam imponendum,& antè quod luxatum,de-
inde quod fractum eſt,reſtituendum.Voluit Ariſtiõ eo-
G dem tempore & luxatum & fractum humerum reſtitue-
re,ne ſi luxatum prius reponatur , dum fractura compo-
nitur,præ vi poſitum humeri caput erumpat.Quæ dicun-
tur in vtroque caſu ſequi detrimenta,verè ſic habent:qua
propter nobis placet antè articulum reponi, proximéque
fracturam curari,ea cautione,ne dum quod fractum eſt
ab inferiori parte extenditur,articulus elabatur.Ad luxa-
tum igitur reſtituendum cuneus à funibus dependens in
alam coniicitur,rurſúſque capita funis ſurſum adducun-
tur ſuper caput: humero ſuper fracturam carcheſius la-
queus imponitur, vel alius qui æqualiter extendat , eiúſ-
que capita deorſum demiſſa , vt retineantur ad aliquam
H moram vinciuntur,atque à ſuperiori parte attrahẽdo,ar-
ticulus reponitur:quo facto,cuneus in ala relinquitur , vt
humeri articulus maneat:laquei verò capita inferiori par
te reſoluuntur,& ſuper caput adducta tanquã retinacula

vinciuntur vt vtriuſque præſidio, cunei ſcilicet & laquei, articulus ſuo loco ſeruetur. Poſt hæc carcheſius laqueus, vel alius æqualiter extendens humero iniicitur, cuius capita deorſum demiſſa ad axem vt ab inferiori parte intendant, religantur: quò fit vt fractura ab inferiori parte intenta componatur, ſuperiori articulo non excidente. Hactenus de humeri capite, nunc de cubito.

De cubito luxato, Cap. XVIII.

CVbito in illas tres partes conuerſo, in quas vbi procidit, brachium curuum eſt neque extēditur, homo reſupinandus eſt ſuper aſſerem ſcalæ inſidentem: alligatis trochleis organóque ab inferiori parte, laqueus inæqualiter extendens brachio prope manum iniiciendus, cuius capita ſuper caput adducta ad oppoſitam moram alligentur: tum duplicatæ habenæ medium iuxta cubitum dandum, capitáque eius deorſum adducenda. Dantes igitur capita, laquei quidē humero iniecti, ſupra caput, duplicatæ verò habenæ, deorſum, continebimus ſimul, & ab inferiori parte extendemus, vt oſtenſum fuit in ſuperioribus: neruis abundè intentis, eo modo impellemus quem paulo ſuprà diximus, quū de erecta ſcala pertractauimus. At ſi in priorem partem elabatur, in quo caſu brachium extenditur, reſupinato itidem homine, laqueus æqualiter extēdēs humero iniiciatur, capitáque ei⁹ ſuper hominis caput attrahantur: tum alter laqueus æqualiter extendens ad extremum brachium alligetur, eiúſque capita deorſum ducantur. intentionem verò à pedibus adhibendam eſſe antea expoſui. Eodem autem modo vbi articulum reſtituimus, impellere oportet, premēdo ſcilicet & circumducendo, eadémque ratione quæ in opere de luxatis dicta eſt. Verùm ſi alterum os præter naturam habeat, ſiue cubitus excidat, ſiue radius diducatur, laqueo rurſus æqualiter extendente ad humerum dato, capitibúſque eius ſurſum ſuper caput adductis vt retinacula ſint, brachio laqueus iniicitur qui inæqualiter extendat (quemadmodum explicauimus) capitáque eius deorſum ad organum adducuntur, & iidem impellendi modi accommodātur. Abſoluimus iam ſermonem vniuerſum de cubito atque humeri capite, reſtat vt ad manum accedamus.

De manu, Cap. XIX.

Scalæ, qua manus ſecundum motum vitiata reſtituitur, expreſſio.

A Organum ad ſcalam alligatum. B Trochleæ. C Ferramentum datum ad ſinus manus. D Sinus laquei dati ad ferramenti extremitatem. E Laqueus æqualiter extendens brachio iniectus in uicinia manus.

A MAnus in quatuor partes mouetur, in interiorem, exteriorem, priorem & poſteriorem. Reſtitui autem debet vel ſuper ſcamnum, vel ſuper ſcalam quæ plana collocetur. Homine itaque iuxta ſcalam vel ſcamnum ſedēte, figuretur manus ſupina, ſi in interiorem partem erupit: prona, ſi in reliquas tres. Deinceps circa ſinum manus, ferramentum quo adurimus, tranſuerſum vel tranſuerſus axis detur, atque ad ipſam palmam vinciatur: tū extremitatibus propoſiti vectis ſeu ferramenti ſinus laquei inæqualiter intendentis vel mediæ habenæ iniiciātur, capi- B táque à priori parte ad organum ferantur. Brachio autem in vicinia manus circumligetur laqueus æqualiter extēdens, cuius capita ferantur à poſteriori parte, rurſúſque intentio adhibeatur quæ paulo antè expoſita eſt, vel continēdo & ſeu ab inferiori ſeu ſuperiori parte extēdēdo, vel in diuerſa adducendo: poſtquam abundè intenderimus, impellere debemus, quemadmodum in libro de luxatis expoſuimus, premēdo, vbi in interiorē vel exteriorē partē venit: vbi in priorem & poſteriorem, adducendo. Sed venio ad ſpinam.

C

De ſpina, Cap. XX.

SPina gibba recenti ictu reſtituitur. Oportet in reſtituēdo hominem pronum collocare, vel ſuper ſcalam cuius gradibus aſſer iniectus ſit, vel ſuper ſcamnū, trochleáſque (vt dictū eſt) adhibere: poſt hæc ad ſpinā dare binos laqueos æqualiter extēdētes, vnum à ſuperiori parte gibbi, alterum ab inferiori: vel quaternos ex iis qui inæqualiter extendunt, inter ſe oppoſitos, binos à ſuperiori parte, totidem ab inferiori: & ſuperiorum quidē capita ſur- D ſum, inferiorum verò deorſum adducere, ſiue vt retinacula ſint, & vel ab inferiori vel à ſuperiori parte intēdāt, ſiue vt in diuerſa diducant. verùm vbi in diuerſa diducimus, trochleis vtimur alio intercedente motu agentes. Poſtquam abundè intenderimus, eo modo impellimus quem in libro de articulis enarrauimus. Sequitur autem vt de modis reponendi femoris pertractemus.

De femore, Cap. XXI.

FEmur in quatuor partes prorumpit, interiorem, exte- E riorem, priorem & poſteriorem: atque vbi in tres partes conuertitur, crus extentum eſt, & curuari minimè poteſt: quòd ſi in poſteriorem partem prolabatur, curuatur, ſed non extenditur. Igitur ſi in illas tres partes venit, vbi extētū crus minimè implicatur, reſupinādus homo eſt ſuper ſcalam vel ſcamnum, & duplicatæ habenæ vel funis medium lana ſeu linteo circundatum inter anum & naturale iniiciendum, capitáque eius ſuper caput adducenda. Si in exteriorem quidem & priorem partem femur eruperit, media habena variè quacūq; parte inter anū & na- F turale dari poteſt: ſed ſi in interiorem partem exciderit, inter femur integrum adhibenda eſt, & articulum qui reſtitui debet, ne ſi femoris capiti ſubiecta fuerit, membrū ab inferiori parte attrahi non ſinat. Quo facto, carcheſius laqueus vel alius, æqualiter extēdens, femori extremo circumponendus eſt, capitáque deorſum ad organum ferēda, & ad axis clauum alligāda, vt adhibitis retinaculis cōuerſo axe contineamus, & ab inferiori parte extēdamus. Nihil item prohibet quo minus à ſuperiori intendamus, quemadmodum dictum eſt qua de humeri capite. Ner- G uis quantum ſatis eſt diductis, iiſdem vtendum eſt impellendi modis quos in opere de articulis indicauimus. At ſi femur in poſteriorem partem prolabatur, vbi complicari crus diximus, ſed nullo modo extendi, organo ab inferiori parte alligato æger ſedeat, magis tamen in ſupinum habitum conuerſus, in alteram coxam inclinetur: poſt hæc contineatur ſicut in opere de articulis oſtendimus. tunc carcheſius laqueus vel alius æqualiter extendēs femori circūdetur, eiúſque capita deorſum demiſſa, vt ab inferiori parte extendant, ad axē religentur. Neruis H quantum res poſtulat intentis, oportet eadem ratione in reſtituendo impellere quæ in opere de articulis expoſita eſt, ſpatha premendo idonea extrahere, & femoris caput in exteriorē partē adurgere, ſicque crure deorſum extēto atque homine reſupinato, articulus reponitur. Crus autem

reſtitutum teſtatur eius flexus atque porrectio:in quan- A
cunque enim partem venerit,vbi reſtitutum eſt, liberam
eius actionem ſpectamus , flexum ſcilicet & porre-
ctionem.

De genu, Cap.XXII.

GEnu in tres partes erumpit , interiorem, exteriorē,
& poſteriorem: vbique autem crus extentum eſt . Si
in interiorem & exteriorem partem veniat , hominem
reſupinare conuenit:ſi in poſteriorem,pronum collocare,
túncque laqueos æqualiter extendentes membris iniice- B
re,vnum quidem femori prope genu,alterum cruri ſuper
eam regionem quæ carnoſa à poſteriori parte prominet,
rurſúſque organo ad inferiora deligato, eaſdem adhibe-
re intendendi rationes quæ in aliis luxatis ſunt oſtenſæ,
impulſúmque in opere de articulis declaratum.

De talo, Cap.XXIII.

TAlus modò in interiorem, modò exteriorem partem
prolabitur,nonnunquam etiam in poſteriorem.Rur-
ſus itaque oportet hominem ſedere,extentóque cruri la-
queum imponere,qui æqualiter extendat , eiúſque capita
ad poſteriorem partem porrigere , ad talum verò ſanda- C
lium vel draconem laqueum dare,capitáque à priore par
te ad axē adducere,continēdóque ab inferiori parte ex-
tendere,& iiſdem vti modis impellendi, quos in opere
de luxatis explicauimus. Reſtituendi rationem præteri-
mus,quoniam de hac præcipuè agimus, vbi organorum
quæ plana collocantur,præſertímque noſtri machinamē-
ti,motum declaramus.

Scalæ ſequentis per literas deſcriptio. D

A *Laqueus iniectus cruri æqualiter extendens.*
B *Sandalius laqueus ad talum datus.*

Scalæ,qua talus è loco ſuo motus re-
ſtituitur,expreſſio.

E

F

G

Gloſſocomum Nymphodori,
Cap. XXIIII.

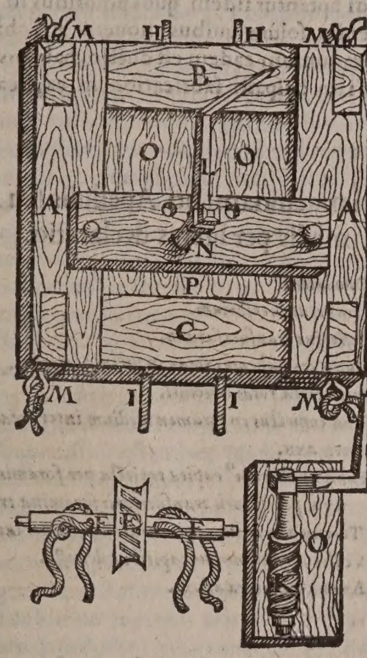
GLoſſocomum Nymphodori tractorium organum eſt
quadratum : habet autem duo latera quæ extremis
partibus per duo tranſuerſaria inter ſe iunguntur:laterum H
verò & trāſuerſariorum eadem eſt magnitudo: ſunt enim
longa latáque duos palmos,craſſa digitos totidem . qua-
re quum æqualis ſit eorum modus,iure gloſſocomum ex
eorum numero eſt quæ propriè quadrata appellantur.
Media igitur latera exculpta cauatáque ſunt , cauis non
nimis altè penetrantibus : quibus includitur axis habens
in medio tympanum , cui ab vtraque parte ferrei vnci
ſunt.duo in vniuerſum,vel foramina,in quæ poſſint con-
iici funes, quorum hæc ratio eſt. Funes duo vncis me-
dii circumligantur , & ab vtraque parte prope forami-
na nodum accipiunt, quorum capita quum quatuor ſint,
duo traiiciuntur per tranſuerſarium prius , ab interiori
parte extrà,reliqua duo per id quod poſterius eſt. Secun-
dum tympanum cochlea ſpeciem lentis referens rectà
collocatur:hæc compoſito vocabulo Græcè κοχλιάζων di
citur:eius extremitas demittitur in cauum non penetrans
prioris tranſuerſarii:pars verò quæ cochleæ modo ſtriata
eſt,iuxta tympanum collocatur:quod ſupereſt ex eius lō-
gitudine per foramen tranſit,extremáque parte baculum
verſans habet quo torquetur , vt cochlea per id verſata
tympanum moueat:conuerſo hoc axis verſetur,quo mo-
to funium capita,quæ extrà procedunt, ad intendendum
ducuntur.Sunt item in gloſſocomo opercula , vt quæ in
eo ſunt machinationes occultentur:tum quatuor annuli
ad latera fixi,bini ab inferiori parte, totidem à ſuperiori,
ea de cauſa vt alligari organum poſſit. Huius fabricatio-
nis autor eſt Ariſtion filius Paſicratis : ſiquidem aliter
ſtructum fuit à Nymphodoro. In vetuſta enim ſtructu-
ra extat cochlea non per tranſuerſarium,ſed quà opercu-
la ſita ſunt, traiecta : duas enim forfices ferreas ad latera
affixa habet ad mediū pertuſas, quarū vna axi ſubiicitur,
altera ſuperponitur,vtraque à latere tympani collocatur:
inferior anguſtius foramen habet , ſuperior latius. Co-
chlea igitur ab ea parte qua opercula ſita ſunt , traiecta,
atque à forficibus contenta,alterum operculum ſine im-
pedimeto clauditur : alterum claudi non patitur pars co-
chleæ,quam penetrare diximus, cuique baculum verſans
affigitur. Hoc itaque operculum medium tranſuerſum
in duas partes ſecatur , quarum altera manet immobilis,
altera clauditur , atque hæc media in longitudinem lu-
nata figura exciditur,vt quum operculum clauditur , lu-
natum eius cauum propoſitam cochleæ partem excipiat.
Hanc Nymphodori ſtructurā nō accepit Ariſtion,ſed ad-
iecit organo axem habentem tympana foraminaque,vt
axis qui in medio eſt motus, vbi velis conſiſtat, & vi mi
nimè voluatur:tranſtulit item annulos iuxta prius tranſ-
uerſarium,ne organum à parte operculi,ſed à parte prio-
ris trāſuerſarii alligetur.traiecit præterea funium capita
per opercula,hæc quidem à ſuperiori parte , illa verò ab
inferiori.Quod quidem pertinet ad annulorum ſitum,v-
nà nobiſcum ſentit:ſed axem quem adiunxit , tanquam
ſuperuacaneum reiicimus. ſiquidem vnus axis ex robu-
ſta materia præparatus,quod opus eſt abdūè efficit. Sed
quum gloſſocomi fabricationem abſoluerimus, ſequitur
vt ad eius motum veniamus.

Gloſſoco-

Gloſſocomi Nymphodori, clauſi & aperti, per literas declaratio.

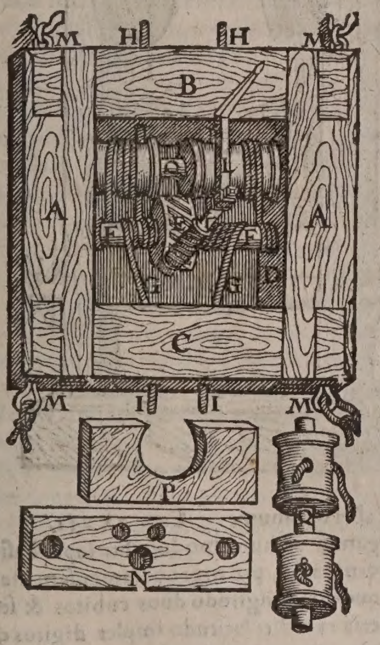
A Latera. B Tranſuerſarium prius. C Tranſuerſarium poſterius. D Cauum non penetrans.
E Axis habens tympanum in medio. F Foramina, in quæ funes conici poſſint. G Funes duo.

Nymphodori gloſſocomum clauſum.

H Capita funium traiecta per prius tranſuerſarium.
I Capita funium per poſterius tranſuerſarium traiecta.
K Cochlea ſpeciem lentis referens. L Manubriolum.
M Quatuor annuli in tranſuerſariis. N Ferrea forfex.
O Pars operculi, quæ manet immobilis. P Pars operculi in lunatam figuram exciſa. Q Axis habens tympana foramináque.

Nymphodori gloſſocomum apertum.

De motu organi, Cap. xxv.

VBI humeri caput ſuo loco mouetur, præcipuéque ſi in alam veniat, ad ſcalam eodemmodo paratam quo in Nilei plinthio explicauimus, nunc pro plinthio gloſſocomum alligetur; non ab operculis, (ne ſub cochlea habenæ abrumpantur) ſed à priori tranſuerſario, annulis prope ipſum affixis. Aperiantur item opercula, capitáque funium ad axem alligata excipiantur: hæc quidem à ſu-
A periori parte, illa verò ab inferiori: ac deinceps, vbi reſtituere volumus, ſubſellium prope ſcalam ponatur ſuper quod homo aſcendens brachium ſic traiiciat vt indatur cuneus in alam. Circumligetur inſuper humero carcheſius laqueus vel alius æqualiter extendens, eiúſque capita ducantur ad ſuperiora funium capita, vt machinationum motu, aut directis ductionib[9] ab inferiori parte intendamus, aut alio intercedente motu, aut per duos contrarios motus interiectos, hoc modo: Laquei capita per inferiores trochleas traiiciantur, & cum funium capiti-
B bus colligentur, quò rurſus fit vt machinationes motæ alio intercedente motu, ab inferiori parte extendant: verùm ſi per ſuperiores laquei capita traiiciantur, deinceps per inferiores demiſſa ad funium capita vinciantur, rurſus machinationum motus per duos cõtrarios motus interiectos, ab inferiori parte extendit. Impulſus verò, quos deinde res poſtulat, fiunt quemadmodum dictum eſt vbi humerus in alam prolabitur, & per duplicem habenã extrahendo, & intentione remiſſa per manus ſurſum compellendo. Retulerunt alii organum hoc vbi à ſuperio-
C ri parte extendere volumus idoneum eſſe: transferunt enim ipſum ad ſuperiorem partem ſupra caput, cuneúmque ad gradum adhærentem, ſolutum tamen in alam coniiciunt: deinde capita funium cunei, ad inferiora capita funium organi religant, & carcheſium laqueum humero iniiciunt, cuius capita deorſum adducta, ad imum ſcalæ gradum immobilem deuinciunt, vt per hæc retinaculis adhibitis, directis ductionibus à ſuperiori parte intẽdãt. Licet etiam organo ab inferiori parte alligato, à ſuperiori extendere alio intercedente motu: alligatis enim laquei
D capitibus, vt (quemadmodum dictum eſt) retinacula ſint, cunei funium capita per trochleas traiecta cum ſuperioribus capitibus funium organi vinciunt, vt machinationibus motis, alio intercedente motu à ſuperiori parte extendant, aut laquei capitibus non amplius retinaculi vicem exhibentibus, ſed ad funium organi capita alligatis, vel ad ſuperiora directis ductionibus, vel alio intercedente motu ad inferiora idem præſtent: qúmque abundè extendunt, eoſdem adhibent im-
E pulſus quos paulo antè propoſuimus. Quæ relata ſunt adſcripſimus: probamus autem & in hoc quod de Nilei plinthio diximus, vbi ſcala erecta collocetur, intentionẽ ab inferiori parte adhiberi, cuneo ad ſcalam alligato: eã verò quæ vel à ſuperiori parte trahit, vel in diuerſa diducit, ex toto prætermitti: eiuſmodi ſiquidem imbecilles ſunt. quòd ſi homo iaceat ſic interdum cenſui luxatum reponi. Contentus ſum propoſitis reponendi rationibus, exempli cauſa propter organi motum huc allatis. Omnia enim luxata per hoc quoque inſtrumentum reponi poſ-
F ſunt, non ſecus ac per Nilei plinthium. Vtriuſque machinationes ſunt diuerſæ, ſed reponendi rationes eædem, ſic vt liceat ex ſuperioribus vniuerſum huius organi motũ intelligere.

Triſpaſtum Apellidis ſeu Archimedis, Cap. xxvi.

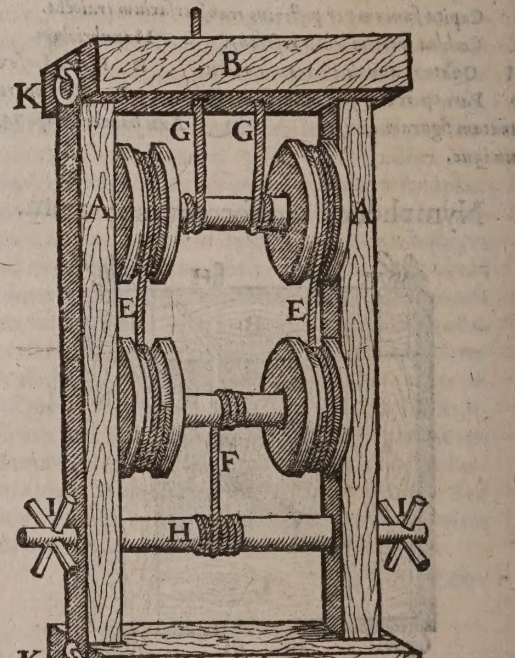
ILlud in primis ſcire cõuenit, quòd neque Apellides neque Archimedes medici fuerunt, ſed architecti, qui machinamentum hoc excogitarũt, (quemadmodum nos accepimus de hiſtoria) ad naues deducendas funibus nõ
G per manus, ſed per ergatam attractis: illius autem ſeculi medici eius ſtructuræ modum minuentes, triſpaſtum organum medicinale ad luxata fractáque reſtituenda fabricarunt in hunc modum. Totum organum ex eorum genere eſt quæ oblonga quadrata nuncupantur: eſt autem hoc modo compactum. Duo latera longa palmas quatuor, digiti craſſitudine, inter ſe coagmentantur per tranſuerſaria lõga palmos duos, craſſa digitum. Latitudo potiſſimùm poſterioris trãſuerſarii, ſex digitos æquat: prioris, propter opercula, palmos duos. Vt retulit autẽ Paſicrates, media latera excauata ſunt cauis non nimis altè penetran-
H tibus, quibus duo axes includũtur, rotas habẽtes in vicinia laterum. Vtriuſque axis rotæ perforatæ ſunt, peruiis foraminibus, quæ non alia de cauſa facta ſunt niſi vt in ea funes immittantur, quorum ratio hæc eſt: Funes duo extrema parte nodum accipientes, coniecti in prioris

axis foramina, attrahuntur ita vt nodi ſuper foramina col A
locentur: tũ funes circa ſuas vterque rotas inuoluũtur,&
per poſterioris axis foramina traiecti nodum accipiunt.
Poſterior axis medius inter rotas foramen habet, in
quod rurſus funis conijci debet: ſumitur funis longus,
qui ab vtraque extremitate nodum acceperit: deinceps
per propoſitum foramen traiicitur ſic vt nodus forami-
ni iũgatur: poſthæc circa medium axem inuoluitur: quo
facto altera eius extremitas per poſterius tranſuerſarium
quod medium perforatum ſit traiicitur. At quid nunc B
ſit fune traiecto? manu tractus euolutúſque poſteriorem
axem conuertit: quo conuerſo, alia capita funium qui ex-
tra procedunt, ducuntur, adhibentur autem funes qua-
tuor, duo & item duo, atque ad hunc modum immittũ-
tur. ſumuntur funes duo, qui extrema parte nodum acce-
perint, & per duo foramina prioris axis, quæ inter rotas
ſunt traiiciuntur, attrahuntúrque ſic vt duo nodi forami-
na contingant, túncque funium capita per prius tranſuer
ſarium perforatum ab interiori parte verſus exteriorem
traiiciuntur aut prehenditur funis vnus duplex, cuius ca- C
pita coniecta in prioris axis foramina attrahuntur, vt me
dius funis inter foramina ſtatuatur: poſtea eiuſdem funis
capita traiiciuntur per foramina trãſuerſarii prioris. Duo
item alii funes ſumuntur, nodo extrema parte deuincti,
hi per foramina inter rotas poſterioris axis facta, & à me
dio foramine recedentia attrahuntur: qui deinde vbi eo
rum nodi ad foramina peruenerint, tunc ducuntur traii-
ciuntúrque per poſterius tranſuerſarium perforatum, ſic
vt quinque nunc ſint funium, quæ extrà feruntur, capita,
duo per prius tranſuerſarium, tria per poſterius. His po- D
ſterioribus manu attractis incluſiſque funibus (vt dictum
eſt) inuolutis atque euolutis, capita eorum qui exterius fe
rebantur, ducuntur, extendúntque capita habenarum qui
bus diſtenditur corpus. Huiuſmodi organi ſtructuram Pa
ſicrates exponens reprehendit tanquam minimè effica-
cem: vniuerſum enim organi opus conſiſtit in ductione
funis poſterioris qui manu attrahitur, ac nequit man⁹ in
reſtituendis luxatis vim tantam ſuſtinere, præſertim vbi
magni articuli ſunt, & corpora robuſta. Quamobrem or-
gani ſtructuram immutauit, duóſque axes qui incluſi e- E
rant, ita ſtruxit vt penetrarent, & priorem, minorem e-
xiguis capitibus extantem, poſteriorem maiorem & lon-
giora capita habentem, & ad prioris quidem axis extan-
tia capita clauos cõfixit: poſteriori vectes adiecit: demiſ-
ſis axibus duobus digitis machinamentum in reſtituen-
do ſic mouit. Habenas extendendis corporibus iniectas
ad extantia prioris axis capita deligauit, vt poſteriori axe
conuerſo prior moueretur, & euolutis inuolutiſque funi-
bus nerui extenderentur. Sed Ariſtion Paſicratis filius pa
tri aduerſatur, vt vetuſtam organi ſtructuram ignoranti. F
In vetuſta enim (inquit) organi ſtructura, axes non mo-
uebantur in laterum cauis, ſed circa ferreos chodaces af-
fixos lateribus in capreoli formam excauatis, quod vide-
re licet in organis ad aquam hauriendam comparatis,
quæ ob fabricationis rationem facilè conuertuntur, ne-
que tamen rotæ in ſe continẽt armillam ſed chodacem.
Quoniam igitur axes per armillas mouentur circa choda-
ces, & rotæ per chodaces circa armillas axes promptè ad-
modum verſabuntur, atque idcirco ſine impedimento e-
runt, etiamſi funis manu ducatur. Ob id autem ipſum tri- G
ſpaſtum organum appellatum eſt, quoniam tres funes a-
gũt: vnus quidẽ extrà ductus, duo incluſi. Hactenus ipſe
probabiliter ſcripſit, ſed vera ſunt quæ à Paſicrate addu-
cuntur: non enim poteſt manus funem ducens bene re-
ſtituere, ſed fortaſſe monſtrationis cauſa in ludo organũ
mouere: vis autem quæ in reſtituendo requiritur per ma-
num minimè poterit adhiberi. atque ea de cauſa iiſdem
omnibus factis quæ in vetuſta ſcriptura ſunt oſtenſa, ter-
tium axem organo adiiciendum iudicauimus, cuius ca-
pita traiecta per latera eſſent, vt poſterior axis nunc me- H
dius fiat: medius autem perforetur: in extantibus capiti-
bus vectes demittantur, vel manubriola, aut bacula ducta
ria: medius verò funis poſterior, vbi circa axem eſt inuo-
lutus, traiicitur per foramen axis penetrantis, ſuóque ibi
capite alligatur. His ita conſtitutis, conuerſus poſterior a-
xis, ille inquam cuius capita extant, funem circa ſe inuol
uit, quò fit vt medius axis moueatur: quo moto, prior quo
que axis mouetur. Tribus axibus conuerſis, funium qui
extrà ducuntur, capita tenduntur, cum quibus vinciuntur
habenæ quæ corpora extendunt. Habet item organum o-
percula, veluti gloſſocomum, ne machinationes oculis ex
ponantur, atque item annulos ad latera affixos, quibus al-
ligetur. Hæc eſt vniuerſi triſpaſti fabricatio. Reſtituendi
autem modi aptantur iidem quos poſuimus in gloſſoco
mo: diſtat enim ſolùm quibus mouetur machinationi-
bus: præterea funium eadem eſt ductio, habenis ad eos al
ligatis. Sed iam triſpaſti fabricationem explicatam ha-
bemus.

Triſpaſti machinamenti Apellidis ſeu Archimedis per literas declaratio.

A *Duo latera.*
B *Prius tranſuerſarium.*
C *Poſterius tranſuerſarium.*
D *Duo axes habentes rotas in ſucinia laterum.*
E *Funes circa rotas inuoluti.*
F *Funis coniectus in foramen medium inter rotas poſterioris axis.*
G *Funis duplex cui⁹ capita traiecta per foramina prioris axis per prioris tranſuerſarii foramina traiiciuntur.*
H *Tertius axis cuius capita traiecta ſint per latera.*
I *Vectes in extantibus capitibus demiſſi.*
K *Annuli ad latera affixi.*

Triſpaſtum Apellidis ſeu Archimedis.

Fabri organum, Cap. XXVII.

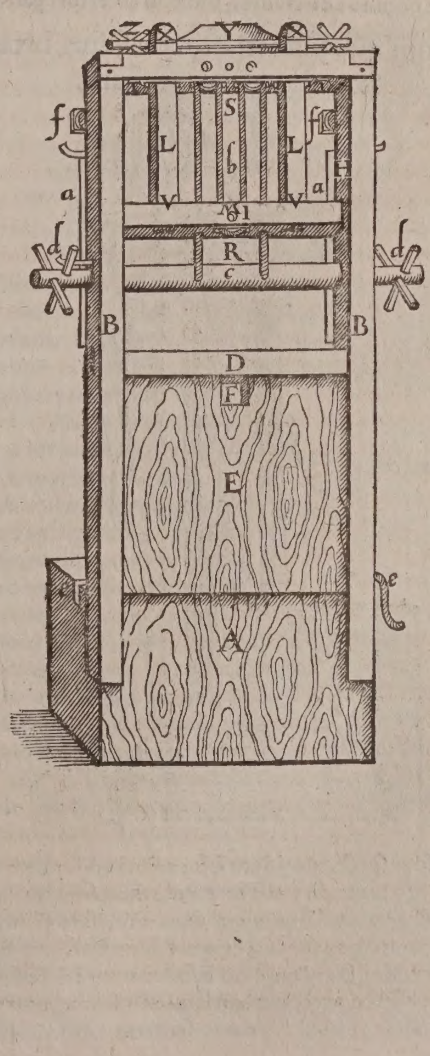
FAbri organum ad hunc modum fit: ſuper baſin, quæ κρηπὶς nominatur, pro organo dimenſam, ſtatuuntur crura duo: quorum longitudo duos cubitos & ſemiſſem æquat, aut etiã excedit: latitudo implet digitos quatuor, craſſitudo tres. Crura hæc per duo tranſuerſaria inter ſe coagmentãtur, altero ab inferiori parte, quod quinque palmos à baſi recedat, altero à ſuperiori quà crura finiuntur. Inferiori tranſuerſario ſubiicitur aſſer tranſuerſus, qui & cum lateribus organi, & cum tranſuerſario committitur. hunc aſſerem ſedile conſueuerunt omnes appellare, cuius medium ad tranſuerſarium exciditur ad effigiẽ ⅄,

inuerſi,qua parte tranſuerſario infigitur æneum II.accom A
modatur tam cauum quam II, demittendo priapiſco o-
cto digitos longo. Inter tranſuerſaria ab interiori parte
crurum canaliculi excauantur,in quibus,dum luxata re-
ponuntur,moueatur quadrata teſtudo,ſpatham &cubitos
mouens.Quandoquidem prior pars teſtudinis (frontem
dicunt)peruio foramine pertunditur,in quod radix con-
iicitur,cui us extremum quà extenuatur, ad poſteriorem
teſtudinis partem per craſſitudinem traiicitur. Propoſita
pars radicis peruio foramine pertunditur,per quod fibu- B
la demittitur ne radix euellatur, ſed manens in forami-
ne torqueatur: fibula autem in extrema radice ſcutulo
ſuperpoſito includitur. Radix eò pertinet vt ſpatham in
organo ſuſtineat:habet enim organum ſpatham capitulo
leniter cauo aſſurgentem,ita longã vt à teſtudine ad ſu-
perius tranſuerſariũ quod caput nominatur, pertineat, &
cuneati axis modo excedat.Hui⁹ ſpathæ extremitas, quæ
contra capitulum eſt,media in quadratam figuram exci-
ditur,atque in id cauum includitur radicis extremitas la-
ta,quæ perforatur. Perforatur item ſpatha ab vno latere
ad alterum,in quod foramen fibula demittitur, vt ſpa- C
tham detineat ad radicem.Ipſa verò teſtudo iuxta mediũ
pertunditur foraminibus quatuor, vel ordine diſpoſitis
vel duobus à priori parte,totidem à poſteriori conſtitu-
tis, quæ non alia de cauſa fiunt niſi vt funes in ea indan-
tur,vt in ſequentibus oſtendam.Medium caput,hoc eſt ſu
perius tranſuerſariũ,in quadratam figuram excauatur, in
quod cauum duplex trochlea inditur,quæ circa axiculum
verſatur. Habet item ſuperius tranſuerſarium duo alia ca
ua quadrata peruia,nempe ab vtroque trochleæ latere v- D
num, in quæ coniiciuntur quadratæ cubitorum partes:
duo enim cubiti per ſuperius tranſuerſarium demittun-
tur deorſum & teſtudini inhærent,quæ quadrata caua in
ſummo habet. Imas cubitorum partes quadratas tenueſ-
que architecti calces nuncuparunt:ſuperiores latas ac ro-
tundas,dixerunt alas.In alas ergo cubitorum quæ ſupe-
rius tranſuerſarium excedunt,& peruiis foraminibus per-
tuſæ ſunt, axis coniicitur,cuius capita vtrinque excedũt:
medium cuneatum eſt: in extremis capitibus vectes ſunt
vel manubriola ductaria,quibus conuertatur.Alarum par E
tes priores iuxta foramina & axis capita rurſus forãtur,vt
ſi quãdo opus ſit,in foramina fibulæ demiſſæ ſeruent axẽ
immobilem. Organo præterea iuxta crurum extremita-
tes alia duo ſunt adiuncta crura,vt ſiquando ſedilis vicem
exhibeat, ſuper baſim atque adiũcta crura iaceat. Verùm
quia teſtudo per funem elata,& cubitos & ſpatham attol-
lit,in ſequẽtibus qua ratione funis indatur, adiiciam.Su-
mitur funis duplex, cuius capita per duo foramina quæ
vel iuxta cubitos ſunt,vel à priori parte, vel à poſteriori
vel in medio traiiciuntur, vel ab inferiori parte ſurſum F
adducuntur,ſic vt medius funis inter foramina colloce-
tur, deinde capita ſurſum feruntur,& circa duplicem tro
chleam prioris tranſuerſarii inuoluuntur,atque (vt dictũ
eſt)permutata deorſum procedunt, & ad clauos penetran
tis axis religantur:continetur enim organo Fabri,alius a-
xis coniectus in crura quæ ſuper tranſuerſarium inferius
digitis quinque interpoſitis perforata ſunt. In axis medio
duo claui ſunt infixi:in extãtibus capitibus vectes vel ma
nubriola ductaria quibus conuertitur axis,cuius cõuerſio
per funes teſtudinem attollit,atque vnà cum ſpatha ſimul
cubiti & axis, qui alis continetur, ſurſum feruntur ad lu- G
xata, quæ à ſuperiori parte extenta in ſuam ſedem collo-
cantur. Huiuſmodi eſt antiqua ſtructura organi quod ad
Fabrum refertur autorem.

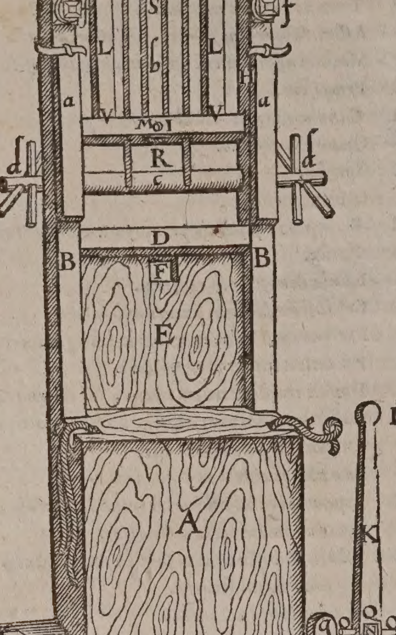
Fabri organa per literas declarata.

A *Baſis.*
B *Crura duo.*
C *Traſuerſarium ſuperius.*
D *Tranſuerſarium inferius.*
E *Aſſer tranſuerſus ſubiectus inferiori tranſuerſario.*
F *Medium aſſeris exciſi ad formam* II *inuerſi.*
G *Priapiſcus.*
H *Canaliculi excauati ab interiori parte crurium.*
I *Quadrata teſtudo.*
K *Spatha.*
L *Cubiti.*
M *Prior pars teſtudinis peruio foramine pertuſa.*
N *Radix.*
O *Fibula demiſſa per radicem.*
P *Capitulum ſpathæ cuneati axis modo.*
Q *Extremitas ſpathæ in quadratam figuram perforata.*
R *Foramina quatuor teſtudinis.*
S *Duplex trochlea indita in cauũ ſuperioris trãſuerſarii.*
T *Caua duo quadrata ſuperioris trãſuerſarii, in quæ demittuntur cubiti.*
V *Imæ partes cubitorum quadratæ.*
X *ſuperiores cubitorũ partes rotundæ quæ alæ dicuntur.*
Y *Axis in alas cubitorum demiſſus.*
Z *Fibulæ demiſſæ in alas perforatas quæ axem immobilem ſeruent.*
a *Alia duo crura adiuncta.*
b *Funis duplex.*
c *Alius axis, qui in cruribus continetur.*
d *Vectes quibus conuertitur axis.*
e *Trochleæ binæ ad baſim.*
f *Binæ trochleæ ad ſumma crura.*
g *Cuneus.*

Fabri organum.

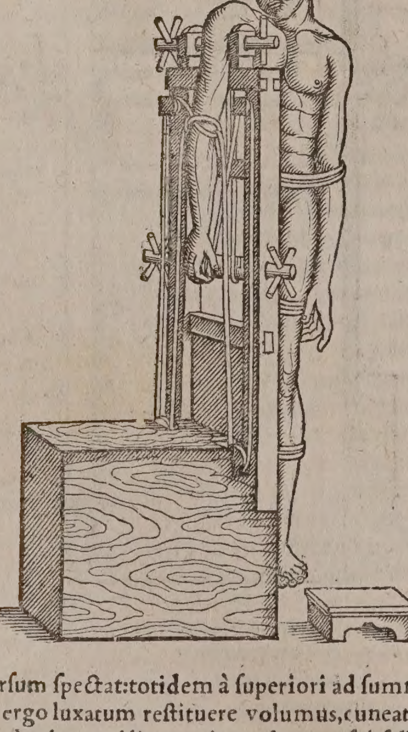
Fabri organum.

De motu organi, Cap. XXVIII.

QVVM erecta organa comparentur ad reponendũ humeri caput excitando, & aliis quoque modis idonea ſint, de humeri capite reſtituendo tractare conſtitui: ordiar autem ab eo caſu ſub quo in alã prolabitur. Verùm vt organi motum perfectum habeamus, quaternæ trochleæ organo adiicientur, binæ ab inferiori parte qua

Organum quo humeri caput cubitus luxatus, &c. reſtituitur, expreſſum,

baſis ſurſum ſpectat: totidem à ſuperiori ad ſumma crura. Vbi ergo luxatum reſtituere volumus, cuneata pars axis primùm lana vel linteo circundetur, ſubſelliúmque iuxta organum ponatur, ſuper quod homo aſcendat: deinceps vinciantur crura quidem habena inter ſe, ſed integrum brachium extentum, ad latus: in foramina autem alarum indantur fibulæ, vt axis ſeruetur immobilis vſ-

A quedum eo moto opus erit. His ita conſtituti brachium
ſuper axem imponatur: atque vbi cuneata pars axis in alã
coniecta ſit, laqueus carcheſius, vel alius æqualiter exten-
dens humero iniiciatur, eiúſque capita deorſum addu-
cta, ad clauum eius axis qui in cruribus annectitur, alligẽ-
tur, fune non amplius indito, quemadmodum in organi
fabricatione retulimus, axis conuerſio directa ductione
ab inferiori parte extendet: id quod etiam, alio interce-
dente motu, ad hunc modum fit. Laquei capita primò
B per inferiores trochleas traducuntur, inde ſurſum data
ad clauos axis alligãtur, vt hic verſatus propoſitam inten-
tionem moliatur. Idem quoque efficitur duplici contra-
rio motu interiecto. laquei enim capita per inferiores tro-
chleas traiecta ad ſuperiores feruntur: inde ad axis clauos
vinciuntur vt duplici contrario motu interiecto ab infe-
riori parte extendant. Tales ſunt modi quibus ab infe-
riori parte intendimus. Siquis autem à ſuperiori inten-
dere voluerit, fune in teſtudinem coniecto, veluti in or-
gani ſtructura poſuimus, laquei capita deorſum adducat,
& tanquam retinacula ad aliquid immobile deuinciat:
C poſt hæc axem conuertat: quo conuerſo teſtudo alio mo-
tu intercedente, per funem elata à ſuperiori parte inten-
det. Ex his quoque ille modus comprehenditur qui in
diuerſa extendit, hic non amplius requirit vt capita re-
tinacula ſint, ſed ab interiori parte ad axis clauos vincian-
tur, vel per ſe vel alio motu intercedente, vt per vnum
machinationis motum, propoſitus extẽdendi modus ad-
hibeatur. Seruetur autem in intendendo axis immobilis,
quemadmodum declarauimus. Poſtquam abundè intẽ-
D derimus fibulæ, quæ moueri illum non patiebantur, reci-
piendæ ſunt, atque ipſe per vectes vel manubriola ducta-
ria conuertendus, vt cuneo aliqua ex parte inclinato, ex-
trahendo impellamus, ſicut in aliis organis oſtendimus:
poſthæc dum reſtituimus humero deorſum intẽto, mini-
ſter à poſteriori parte aſſiſtens, manus det ad ceruices ho-
minis, vt corpus verſus pedum regionem cogat in contra-
riam partem. Verùm vbi reſtituimus, miniſtro id præſtan-
te quod oſtendimus, ſubſellium pedibus hominis ſubie-
ctum ſubtrahatur, vt ipſe ſuſpendatur ab organo, tum (vt
E alibi dictum eſt) eodem momento, quo ab inferiori par-
te extendimus atque excitamus, per cuneum extrahendo
impellemus: deinde intentione remiſſa ſurſum, cogemus
vtraque manu membro comprehenſo, &, vt in ſuum lo-
cũ recondatur, elato. Hac igitur ratione humeri caput in
alam prolapſum reſtituitur.

Verùm ſi in priorem partem aut poſteriorẽ veniat, ver-
tere ſic axem oportet, vt quod ex eo cuneatum eſt, deor-
ſum ſpectet, ſurſum quod æquum eſt: hoc ſiquidem nunc
aptatur ad reponendum humeri caput, quod in propoſi-
F tas partes eruperit. Eo facto homo ſuper ſubſellium quod
iuxtà ſit aſcendens brachium ſuper ponat ſic vt axi inſi-
dat: eædémque intendendi rationes adhibeantur quæ
traditæ ſunt vbi in alam excidit. Neruis abundè diductis
impulſus conuenit quem in aliorum organorum motio-
ne monſtrauimus.

Sed ſi neque cubiti ſint, neque axis in alas cõiectus, hu-
meri caput in alam prolapſum ita reſtituitur. Agitatur ſpa-
tha ſic vt capitulum eius, perinde atque cuneata pars axis
ſuperius tranſuerſariũ excedat. tum duplex habena me-
G dia inter ſpatham & tranſuerſarium datur, cuius capita ab
exteriori parte pendent. In reſtituendo autem, æger ad
organum aſſiſtens, brachium ſuper tranſuerſarium impo-
nit ſic vt ſpatha in alam indatur: poſthæc carcheſius la-
queus, vel alius æqualiter extendens humero iniicitur, cu-
ius capita deorſum demiſſa ad tranſuerſarium vt retina-
cula deligantur. fune ad teſtudinem dato, axis conuerſus
teſtudinem, cúmque ea ſpatham attollens à ſuperiori par-
te extendit. Aptatur item ille extendendi modus qui in
diuerſa ducit: laquei capita mutata ad axem alligantur:
H tunc ſiquidem conuerſus axis in diuerſa diducet. Poſtquã
ſatis extenderimus, duplicis habenæ capita cõtinenda
ſunt, & per hanc ipſa ſpatha, vt per ſpatham extrahendo
impellamus. Quo facto intentio remittenda eſt, mem-
brúmque ſurſum adducendum, vt quamcelerrimè in
ſuum locum articulus collocetur. At ſi organum ſpatham

nõ habeat, nõ cubitos, nõ axem illis contentum, humeri A
caput in alam veniens per cuneum ſic reponi debet. Cu-
neus in quem funes coniecti ſint, ſuperiori tranſuerſario
inſidat, & per funes ad ipſum viciatur: deinceps æger bra
chium ſuperimponat, cuneúſque in alam coniiciatur: quo
coniecto, laqueus carcheſius humero circumligetur, eiúſ
que capita deorſum demiſſa dentur ad axem qui cruri-
bus continetur, vt axis verſatio ab inferiori parte exten-
dat. At vbi ſatis intenderit, impellere oportet, velut in a-
liis organis demonſtrauimus, aut extrahendo, aut ſurſum
compellendo: qui modi, quum ab inferiori parte exten- B
dimus, potiſſimùm ad rem pertinent. Placuit aliis per te
ſtudinem ita reponere. Funem primò reſoluunt, ipſúm-
que duplicant, cuius duplicati capita per duo teſtudinis
foramina traiiciunt, à ſuperiori parte deorſum, & ad infe
rioris axis clauos alligant. attollunt itaque teſtudinem
propè ſuperius tranſuerſarium, túncque reſtituendum
brachium ſuperiniiciunt, cuneúmque in alam demittũt.
poſt hæc brachium per palmam iũcturam ad teſtudinem
vinciũnt. His ita conſtitutis, inferior axis conuertitur, te-
ſtudóque à ſubiecto fune deorſum verſus attracta ab in- C
feriori parte ducit. quo pacto intentio quidem ab inferio
ri parte adhibetur, ſed humero ad teſtudinem alligato
prohibetur conueniens impulſus.

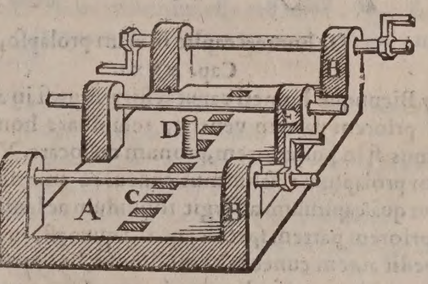
Cubito in illas tres partes elapſo, vbi brachium curua-
tur, interiorem inquam, exteriorem, & poſteriorem, iu-
xta organum ab omni parte præparatum ſtare æger ſuper
ſubſellium debet, atque axis conuerti ſic vt pars eius quæ
cuneata eſt, deorſum ſpectet, ſurſum, quæ æqua, dehinc
brachium dare ſuper axem. Quo facto, humerus ad axem
per palmam iuncturam deligandus eſt: brachio verò in vi D
cinia manus iniiciendus eſt laqueus inæqualiter exten-
dens, eiúſque capita ſurſum adducenda, & ad alam vel ad
extans caput axis è regione alliganda: brachio ſic ad rectũ
angulum figurato, habenæ vel latæ faſciæ medium ad
eam regionem detur quæ proximè ſub cubito eſt, cuius
capita deorſum ad axem porrigantur. Quod ad extenden
dum pertinet, iidem modi conueniunt quos vbi humeri
caput reſtituitur, oſtendimus: nunc ſiquidem licebit, vel
continendo & à ſuperiori parte extendendo, vel in diuer E
ſa ducendo vim adhibere: qua abundè adhibita, eadem
impellendi ratio accommodatur quæ tradita eſt vbi de
aliorum organorum motu pertractauimus. At ſi cubitus
in priorem partem moueatur, in quo caſu brachium ex-
tenditur, membro ſuperimpoſito, humerus ad axem deli-
getur, tunc carcheſius laqueus vel alius æqualiter exten-
dens brachio iniiciatur, eiúſque capita deorſum ferantur,
eadem intendendi ratio adhibeatur: pòſt idem impellen
di modus expeditiſſimus, quem in tractandis organis
demonſtrauimus. Propriè autem ſpatha plurimùm vide F
tur ad cubitum reſtituendum pertinere. Videamus autem
quomodo, vbi neque cubiti in organo ſint neque axis in
alis contineatur, opus hoc efficiendum ſit. Funis igitur re
ſoluitur duplicatúrque, & eius capita per duo foramina
teſtudinis à ſuperiori parte deorſum traiecta, ad axis cla-
uos alligantur. Teſtudo autem cum ſpatha prope ſuperius
tranſuerſarium, attollitur: dein ſpatha torquetur & bra-
chiũ ſuper tranſuerſariũ cui lana circũdata ſit, imponitur
humerúſque ad tranſuerſariũ per palmã iuncturã alliga-
tur: brachiũ verò ad ſpathã toto membro curuato. Con- G
uertitur igitur axis cruribus contentus, teſtudóque deor-
ſum verſus à fune coacta ſpatham ſimiliter deorſum ad-
ducit, ſicque ab inferiori parte intendimus. At vbi ſatis
extenderimus aptatur impulſus, quem paulo ſuprà poſui
mus, ſi in exteriorem vel interiorem partem cubitus ela-
batur, adducendo: ſi in poſteriorem, extrahendo. Porro
ab inferiori parte extendere poſſumus: impulſu autem,
eo quòd brachium deuinctum ſit, ad ſpatham extrinſecus
prohibemur, niſi quum radix euelli ex foramine poſſit,
extrahendo impellamus. Magis autem accommodatur
ſpatha, vbi cubitus in priorem erupit, quem ſi reſtituere H
velimus, funem demittere ſimiliter oportet, ſineréque vt
ſpatha dependeat: deinde membro ſuperiniecto, hume-
rum ad tranſuerſarium deuincire, brachium verò ad ſpa
tham. poſt hæc ab inferiori parte extendere, vi, quan-
tum res poſtulat, adhibita impellere, antè quidem premẽ-
do tum circumducendo, ſpatha cum brachio torta curua
táque premendi cauſa. Hactenus de cubito luxato.

Ex Ruffo ſcamnum Hippocratis, Cap. XXIX.

Hippocrates maximè admiratione dignus multis in lo
cis ſuum organum ξύλον appellauit, in quibuſdam e-
tiam σχεδίαν: recentiores id ἕδρον, id eſt ſcamnum, dixe-
runt, eóque affixis cruribus, & pro organo & pro ſcamno
vſi ſunt. ſtruitur autẽ ſic. Paratur lignũ ſex cubitos longũ,
latum duos, nouem digitorum craſſitudine, reſupinatúr-
que, & quatuor alia ligna pedem longa extremis partibus
rotunda, duo ſcilicet & duo, cuius eius extremis iungun-
tur huiuſmodi ligna, quæ φλιαὶ ab Hippocrate vocantur,
in latitudine peruiis foraminibus pertunduntur, quibus
continentur penetrantes axes in medio clauos habentes,
& in extantibus capitibus manubriola ductaria ad con-
uertendum. Totum lignum in medio vſque ad alteram
partem quatuor digitorum ſpatio iniecto, caua habet,
quorum altitudo pariter & latitudo tres digitos æquet:
caua hæc Hippocrates καπέτας nuncupauit. Medium præ-
terea lignum altè in quadratam figuram excauatur, quo
ſcalmus demittitur qui priapiſcus vocatur. Alias item
φλιάς in medio ad ſimilitudinem literæ Π, non inutiliter

Scamnum Hippocratis.

A *Lignum quadrangulum ſex cubitorum, latitudine bicubitali, craſſitudine dodrantali.*
B *Poſtes breues axes habentes.*
C *Foſſulæ.*
D *Lignum teres in medio cauo infixum.*
E *Poſtes pedales lignum tranſuerſum tanquam ſcalæ gradum continent.*

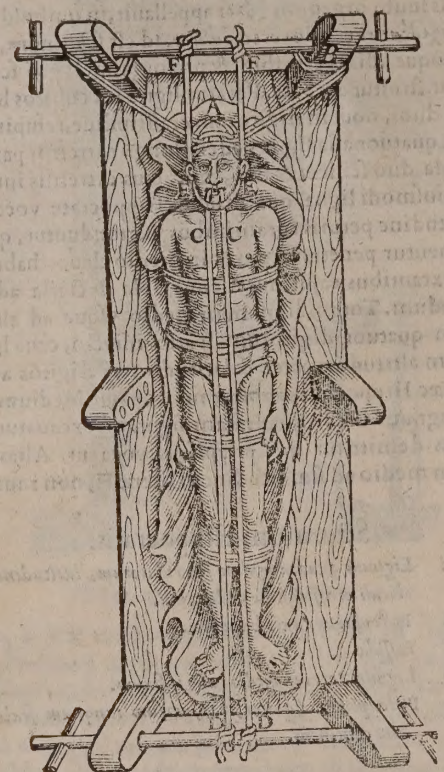

adiectas. Structura igitur Paſicrate autore huiuſmodi eſt,
cui deinceps ſubdam qua ratione moueatur ſcamnum
Hippocratis, quod vbi vetuſtam ſtructuram habeat, homi
ne iacẽte, ad luxata omnia reſtituẽda idoneum eſt, vt dũ
ſingula exequar, declarabo.

De maxilla reſtituenda, Cap. XXX.

Maxilla excidente ſiue ab altera parte ſiue ab vtra-
que, homo reſupinatur ſic vt caput iuxta axem qui
ab eius parte eſt, collocetur, brachiis ad pectus atque ab-
domen alligatis, cruribúſq; inter ſe, & omnibus ad ſcãnũ
organum deuinctis. Tum capiti ea iunctura imponitur
quæ lepus auritus dicitur, eiúſque ſinus ad ea ligna quæ
proximum axem ſuſtinent, vt retinacula ſint, deligantur:
media habena in os inditur, quantum poteſt intima, iu-
xta eã regionem, qua maxilla cum malis committitur,
inter dentes maxillares, eiúſque capita deorſum demiſſa
ad axem qui à pedibus eſt, alligantur, aliáque habena me
dia mentũ complectitur, & in vtranque partem vltra ca-
put adducta ad axem qui ſuper ipſum eſt, diducendi cau-
ſa deuincitur. His ita conſtitutis, inferior axis torquetur,
vt continendo, & ab inferiori parte extendendo vis adhi
beatur. Poſtquam intenderis, quantum res ipſa poſtulat,
ad eos impellendi modos venies quos in opere de articu
lis expoſuimus. Si maxilla quidem ab vna parte exciderit,
tria efficies, adduces, premes & ſurſum compelles: ſin ab
vtraque extrema mota fuerint, premere conueniet, & ſur
ſum compellere. Hæc de maxilla, nunc venio ad humeri
caput.

A *Iunctura lepus auritus.*
B *Sinus leporis deligati ad ea ligna quæ ſuſtinent axem proximum,ut retinacula ſint.*
C *Habena quæ media in os inditur.*
D *Capita habenæ alligata ad axem qui à pedibus eſt.*
E *Alia habena quæ media mentum complectitur.*
F *Habenæ alterius capita diducendi cauſa ad axem deuincta.*

De humeri capite in alam prolapſo, Cap. XXXI.

VBicunque humeri caput reſtituimus,ſi in alam vel in E
priorem partem venerit, reſupinare hominem de
bemus: ſi in poſteriorem,pronum collocare. Vbi ergo in
alam prolapſum reſtituimus,cuneus eò immittendus eſt,
ſic vt quà capitulum aſſurgit rotundum ac leniter cauum,
in priorem partem ſpectet, quà æquus eſt, in poſteriorē:
expedit autem cuneum,vt mollior ſit,linteo vel lana in-
uoluere.Omne enim lignum (autore Hippocrate) durum
eſt,& tactu lædit,atque hac de cauſa potiſſimùm lana cir-
cundatur. Adde quòd hæc ſudorem abſorbet qui in a-
la oritur,& ob curationis metum,& ob calorem eius par- F
tis naturalem qui ad diducendum confert:& quòd cuneū
labi non patitur. deinde funium capita hæc quidem à
priori parte,illa verò à poſteriori ſuper caput ad axem ad-
ducenda.Media item habena ſub ala inter cuneum & hu-
merum danda eſt,vel (vt aliis placuit)inter cuneum & la-
tera,eiúſque capita ab exteriori parte attrahenda. Ipſi au-
tem humero carcheſius laqueus, vel alius æqualiter extē-
dens,iniiciendus nō quà laceratus eſt, ne quum neruoſus
ſit,ſi adſtringatur,doleat:ſed ſuprà vel infrà. Plerique ſu-
periorem regionem anteponunt tanquam magis ido-
neam, quòd proxime ad articulum accedat,ſed locus hic G
ad curationem minus accommodatur: prohibet enim
rectum impulſum. Sub muſculo igitur deligandum cen-
ſemus,& ob hanc cauſam,& propterea quòd locus qui iu
xtà adſtringitur,ægrè laxatur: quæ verò mediocri interie
cto ſpatio attrahuntur, facilè ſequuntur. Expedit autem,
vt laqueus mollius incidat, humerum lana obuoluere,
deinde laqueum iniicere:tubercula enim cubito ſubiecta
prohibent quo minus laqueus ſub extendentium vi deor
ſum labatur.His ita conſtitutis,laquei capita deorſum de
miſſa, è regione ad axis clauum alliganda ſunt, vel circa
ipſum obuoluta, vel nodo inter ſe deuincta:magis autem H
ad rem pertinent, vbi inter ſe alligato clauo circumpo-
nuntur,tunc ſiquidem opus ſuum firmius præſtant:neceſ-
A ſe autem eſt,vel continere,& ſeu ab inferiori, ſeu à ſupe-
riori parte extendere, vel per organi axes in diuerſa con-
tendere. Abundè vi adhibita,primùm conuenit impelle-
re, per duplicem habenam extrahendo:& eodem quo ex
trahimus momento cubitum altera manu ab exteriori
parte in interiorem agere,intentione adhuc manente: tū
hac remiſſa laxatáque,manibus ſurſum compellere. At ſi
caput humeri in priorem partem moueatur, hominem
ſupinum collocamus:pronum, ſi in poſteriorem, cuneó-
B que omiſſo,medium duplicatæ habenæ lana inuolutum
ſub alam demittimus,capitáque eius ſupra caput adduci-
mus,non è regione humeri vitiati, ſed verſus cōtrariam
partem,homine reſupinato,ſi in priorem partem articu-
lus exciderit. Quæſita autem cauſa eſt quamobrem id fiat.
Paſicrates quidē id propterea fieri dixit ne humerus de-
tineatur,habena è regione ſurſum verſus attracta: recen-
tiores non ea de cauſa, capita obliquè ducenda eſſe dixe-
runt,ſed ne corpora quibus ala continetur,compreſſa lati
ſcapularum oſsis ſinum impleant:nobis verò cum omni-
bus conuenit,capita obliquè danda eſſe ad contrariæ par-
C tis ligna quibus axis continetur. Rurſus autem humero
carcheſius laqueus iniiciatur, vel alius qui æqualiter ex-
tendat, eiuſqúe capita deorſum ad axem qui à pedibus
eſt,demittantur, vt vel retinaculis adhibitis ab inferio-
ri partem intendamus,vel(ſi placeat) in diuerſa cōtenda-
mus. Conuenit autem impulſus (quemadmodum ſuprà
declarauimus)manibus præcipuè adducendo,cōprimen-
dóque.Similiter autem vbi humeri caput in poſteriorem
partem moueatur,homine prono eadem moliri conue-
D nit, quæ, vbi in priorem venit,tradita ſunt. At vbi ſatis
extenderimus,manibus premere & adducere, & ſurſum
compellere neceſſarium eſt.

A *Cuneus.*
B *Funium capita ad axem ſupra caput adducta.*
C *Habena media inter cuneum & humerum data.*
D *Carcheſius laqueus humero iniectus.*
E *Laquei capita ad axem qui à pedibus eſt,alligata.*

De humero luxato comminutóque Cap. XXXII.

H NOnnunquam accidit, vt prolapſo humero fractura
quoque adiiciatur mēbro medio cōminuto,in quo
caſu recondere articulū oportet, & fracturam cōponere.
Quod

Quod ad reponendum pertinet, retinaculo vti expedit,
& à ſuperiori parte extendere:quod ad fracturam,ſimili-
ter vti retinaculo,& ab inferiori parte attrahere: ſed antè
reſtituere quod prolapſum eſt oportet , deinde quod fra-
ctum . Ergo vbi volumus quod prolapſum eſt condere,
cuneum in alam indimus,capitáque funium ſuper caput
attrahimus,ac mediam habenam inter cuneum & hume
rū demittimus , cuius caput ab exteriori parte procédat.
Tum infra cuneum ac ſuper fracturam carcheſium la-
queum iniicimus,eiúſque capita deorſum ad ligna quæ
axēm ſuſtinent,ad retinendum alligamus: ſed funium ca
pita ad axem qui ſuper caput eſt,vincimus,vt eo conuer-
ſo & contineamus & à ſuperiori parte extendamus.Ner-
uis abundè intentis per conuenientem impulſum articu
lum reſtituimus:quo facto,laquei capita ſuper caput data
retinacula fiunt,& alter laqueus æqualiter extendens,cu-
iuſmodi carcheſius eſt, humero iniicitur , cuius capita
demiſſa ad axem qui à pedibus eſt,vinciuntur,vt & reti-
nendo , & à ſuperiori parte extendendo vis adhibeatur.
Neque nunc eſt quod timeamus ne fractura ab inferiori
parte,attracta repoſitus articulus excidat: ſiquidē,quum
à ſuperiori parte tam à cuneo quàm à ſuperiori laqueo
retineatur ,vi ſatis adhibita,fracturam manibus compo
nimus,quemadmodum ſæpius indicauimus. Quòd ſi hu
meri caput in priorem vel poſteriorem partem venerit,
vbi reſtituitur,eaſdem animaduerſiones deſiderat.Hacte
nus de humeri capite.

De cubito, Cap. XXXIII.

CVbito in illas tres partes elapſo,in quas vbi vehit bra
chium curuum eſt, neque extenditur in interiorem,
exteriorem,& poſteriorem,homo ſuper organum reſupi-
netur,quo commodè figurato, carcheſius laqueus, vel a-
lius æqualiter intendens humero circundetur, cuius ca-
pita vt retinacula ſint, ſurſum ſuper caput vinciantur:bra
chio autem in vicinia manus laqueus iniiciatur,qui inæ-
qualiter extendat, puta attollens, chiaſtus, aut nauticus,
cuius capita ſurſum adducta ad ligna quibus axis contine
tur, religentur: vtrunque ſcilicet ad id ad quod ſpectat è
regione,ſic vt cubitus cum humero ad rectum angulum
figuretur. Tum duplicatæ habenæ,ſeu latæ faſciæ mediū
ad brachium dentur iuxta cubiti iuncturam, cuius capi-
ta ad axem qui à pedibus eſt,vinciantur.Datis igitur ca-
pitibus laquei,ad ſuperiora duplicatæ habenæ , ad infe-
riora,b inſque axibus vno ſuper caput,altero iuxta pedes
collocato, vim adhibebimus,vel continendo & à ſupe-
riori vel inferiori parte attrahendo,vel in diuerſa ducen
do: eáque ratione impellemus quæ reponendo articulo
idonea ſit. Vbi in interiorē vel exteriorem partem con-
uertatur, adducemus : vbi in poſteriorem,extrahemus.
F Quòd ſi in priorem partem articulus elabatur,in quo ca
ſu curuari extentum brachium nequit,homo ſupinus ia-
ceat in vitiatam partem inclinatus, brachio ſuper ſca-
mnum extento, carcheſius laqueus humero iniiciatur,
cuius capita ſuper caput procedāt : extremo itē brachio,
in vicinia manus,alius detur laqueus qui æqualiter exten
dat,cuius capita deorſum attrahantur.item eadē vis ad-
hibeatur,nempe retinaculis,& intentione à parte inferio
ri. Equidem ſatius duco in diuerſa contendere: nam hoc
ad articulum reponendum efficacius eſt quàm ſi ab in-
G feriori parte ſolummodo extendamus. Oportet autem
quū abundè extenderimus,ad commodè impellendum
tranſire,premendo nimirum & circunducendo. premē-
do quidem,intentione adhuc manente:circunducendo,
poſtquam remiſſa fuerit. Condito articulo,vt eius reſtitu
ti certa indicia habeantur,experiri oportet naturales bra-
chii actiones, flexum inquam & porrectionem,prӕterea
ſitum in pronum habitum ac ſupinum,quoniā vbi huiuſ
modi actiones liberæ ſint,perfectè reſtituti articuli fidem
faciunt: poſſumus& conferentes cum altero cubito,num
ex toto luxatū reſtituerimus,colligere.Quo perfectè reſti
H tuto,brachium commodè ad rectum angulum curuetur,
contineatúrque in ſequentem curationem. Duo igitur
brachii oſſa,vbi ſuo loco mota ſunt, his modis reuertun-
tur: ſed poteſt ſeorſum vtrunque etiam offēdi,quum cu-
bitus erumpat,radius diducatur,quod nunc quoque ex-
A plicabo. Læditur per ſe cubitus radio inuiolato:dehiſcit
ſeorſum radius,cubito in ſua ſede manente. Vtrumlibet
horum oſsium lædatur,vbi per hoc organum reſtituitur
humerus,iniecto laqueo ad ligna quæ axem ſuper caput
continent, alligatur, extremóque brachio rurſus laqueus
circundatur,qui inæqualiter extendat ſicut attollens, aut
nauticus. cuius capita deorſum demiſſa, intendendi cau-
ſa ad axis clauos vinciuntur. In circundando laqueo qui
inæqualiter extendit,id obſeruatur vt ſinus ſuper eā par-
tem quæ reponitur,capita ſuper contrariam collocentur:
B ſiquidē laquei inæqualiter extendentes propriè illas par-
tes magis cogunt,quibus eorum capita inſident, minus
verò contrarias. Ergo quū brachium duobus oſſibus cō
tineatur,vbi alterum ſuo loco motum reponitur , cogere
id potiſſimùm expedit, & alterum(ſi fieri poteſt)non vr-
gere. Intenſione abundè adhibita,illi conueniunt impel
lendi modi quos luxati genus poſtulat.ſi quidem cubitus
in interiorem partem venerit, vtriuſque manꝰ digiti in-
ter ſe iuncti ab exteriori parte radii eminentiā cubiti cō-
plectuntur,prominentioréſque palmarum partes à latere
C dantur,vt his impellentibus,quaſi adducendo, os in ſuā
ſedem collocetur. at ſi cubitus ad poſteriora radii pro ru
perit ,brachio aliquantiſper curuato eodem momento
quo ab inferiori parte extendimus,prominentiori palmæ
parte premere debemus,vt os in ſuam ſedem reponatur:
hæc enim premendi ratio ad reſtituendum propriè apta
tur. At vbi radius in priorem partē recedat, extento bra-
chio perinde agere cōuenit quaſi vtrunque in eādem par
tem exceſſerit: adhibenda itaque vis eſt , & continendo,
& ab inferiori parte extendendo : quo abundè facto,du-
D plex impulſus accommodatur,& qui premit,& qui circun
ducit.qui premit intentione manente, hac remiſſa : qui
circunducit,vt oſtenſum iam eſt. Commune eſt vtriuſque
vbi reſtituta fuerint,ſpectare an brachium ſuo munere ſi
ne impedimento fungatur, curuetur nimirum & exten-
datur,& ſupinum pronúmque figuretur: quæ actiones ſi
liberæ ſint,ex toto reſtitutum eſſe teſtantur. Quo facto,
brachium in ſequentem curationem ad rectum angu-
lum collocetur.

E
A *Carcheſius laqueus humero iniectus, cuius capita ſurſum ut retinacula ſint,adducantur.*
B *Attollens laqueus in uicinia manus, cuius capita ad ligna quibus continetur axis,religantur.*
C *Medium duplicatæ habenæ ad brachium datæ.*
D *Capita duplicatæ habenæ religatæ ad axem,qui à pedibus eſt.*

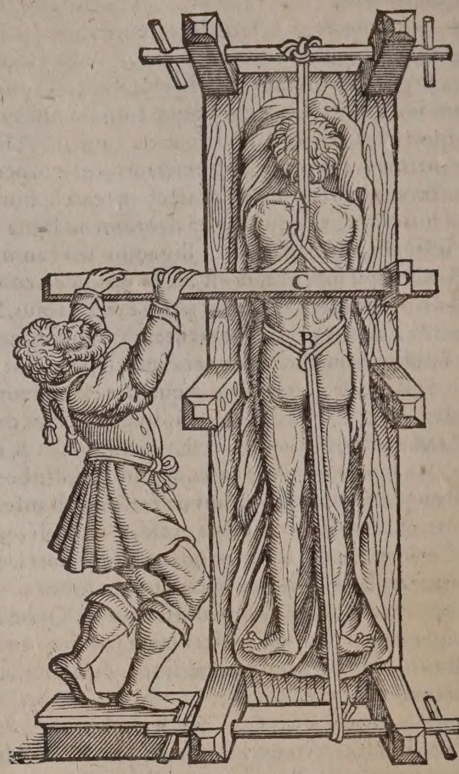

De manu, Cap. XXXIIII. A

MAnus in quatuor partes prolabitur, in interiorẽ, exteriorem, priorem, & poſteriorem. Oportet, ſi in interiorem partem veniat, ſupinam collocare ſuper ſcamnũ homine ſimiliter reſupinato: pronam, ſi in reliquas tres parte elabatur: deinde carcheſium laqueum, vel alium æqualiter extendentem brachio iniicere, & ſuper ſinum manus dare vectem tranſuerſum: vel ferramentum quo adurimus, ad palmam ipſam deligare eo vinculo quod (ad B
extremas partes) inſcribitur: tum vectis vel ferramenti extremitatibus iniicere vel medias habenas duplicatas, vel laqueorum inæqualiter extendentiũ ſinus, deorſúmque demittere, atque alterum laqueum æqualiter extendentem brachio circumponere, eiúſque capita ſuper caput adducta, vt retinacula ſint, deuincire: quæ verò deorſum ferebantur capita, extendendi cauſa ad axem, qui à pedibus eſt religare, vt eius conuerſione & contineamus, & ab inferiori parte extendamus. Quam rem vbi ſatis præſtitimus, conuenienter impellimus. Nunc autem maximè C
ad manum reſtituendam pertinet, adhibito retinaculo, ab inferiori parte extendere: licebit præterea & ſurſum adducere, & in diuerſa contendere. Neruis abundè diductis, impulſus neceſſarii ſunt qui eã compellere in ſuum locum poſſint. Quòd ſi in anteriorem vel exteriorem partem exciderit, prominentiore parte palmæ, aut etiam calce ſuperdato preſſa oſſa coguntur, deinceps manus iuxta digitos huc atque illuc agitur: ſin in priorem vel poſteriorem partem eruperit, vtiliter adducendo impellimus.

De ſpina luxata, Cap. XXXV. D

HIppocratis organum luxatis omnibus reſtituendis accommodatur, ſed præcipuè ſpinæ, quæ vbi gibba facta eſt, tunc maximè curari poſſe cẽſetur, cùm recens ex ictu vitium eſt. Collocatur igitur homo pronus ſuper ſcamnum, vt laquei capita è regione ad axem ferantur, circundantur ſpinæ laquei duo æqualiter extendentes, vnus ſupra gibbum locum, alter infrà, aut quaterni ex iis qui inæqualiter extendunt, bini à ſuperiori parte, totidem ab inferiori inter ſe aduerſi iniiciuntur, vt in opere de luxatis explicauimus. Vis neruis adhibetur potiſſimum in diuerſa deducendo, interdum tamen continendo; & vel ab inferiori, vel à ſuperiori parte extendendo. Intentione abundè adhibita, ille impulſus quo premimus, accommodatur. Hippocrates varios tradidit impellendi modos, & per prominentiorem palmæ partem; & per ſpatham premendo idoneam. Impulſus per huiuſmodi ſpatham illis reſtituendi modis annumeratur qui facilè comparantur. extremitas enim ſpathæ in foſſam aliquã demittitur, vel in lignum excauatum. Nos, vt ſpathæ obex opponeretur, Hippocratis ſcamno Π. ferreum adiecimus, quod & extrahi & infigi poſſet, & ſpathæ reſponderet, pertuſúmque pluribus foraminibus eſſet, & in foramina crurũ organi demitteretur, vt Π pro gibbi magnitudine accõmodaretur, ſpatháque extrema in Π coniecta; eius partem premendo accommodatam ſuper gibbum dantes premẽdo impulimus. Alii duplicatæ habenæ medium organo ſubiicientes eandem ſpatham, ſuper locum iniectam premunt. Premendi modum in opere de articulis exquiſitius indicauimus.

- A *Laqueus æqualiter extendens ſupra gibbum, cuius capita recta ad axem feruntur.*
- B *Laqueus æqualiter extendens infra gibbum, cuius capita recta ad axem feruntur.*
- C *Spatha,*
- D *Π ferreum.*

De femore Cap. XXXVI.

FEmur in quatuor partes promouetur: in interiorẽ, exteriorem, priorem, & poſteriorem. ſi in tres partes prolapſum eſt, interiorem, exteriorem, & priorem, crus extenſum eſt, implicarique non poteſt: ſi in poſteriorem, curuum eſt, neque extenditur. Ergo ſi in illas tres partes erumpat, in quas vbi venit, crus extenſum eſt, reſupinato homine medium duplicatæ habenæ lana inuolutum inter anum & naturale dimittendum eſt, capitá-
E que eius ſuper caput adducẽda: vbi in alias partes venerit, nullo interpoſito diſcrimine inter anum & naturale dari habena debet: ſed ea animaduerſione, ſi in interiorem partem exciderit, vt ad integrum femur magis ſpectet, ne femoris caput, quũ extenditur, habena media detineatur, cuius capita vel ad ligna quibus axis qui à capite eſt, continetur. vbi & retinemus, & ab inferiori parte extendimus. Extremo autem femori prope genu carcheſius laqueus iniiciatur, eiúſque capita deorſum demiſſa ad axis clauum vinciantur, vt eo conuerſo, & contineamus, & ab inferiori parte adducamus. Neruis, quantum res exi-
F git, intentis, veniendum eſt ad impulſum.

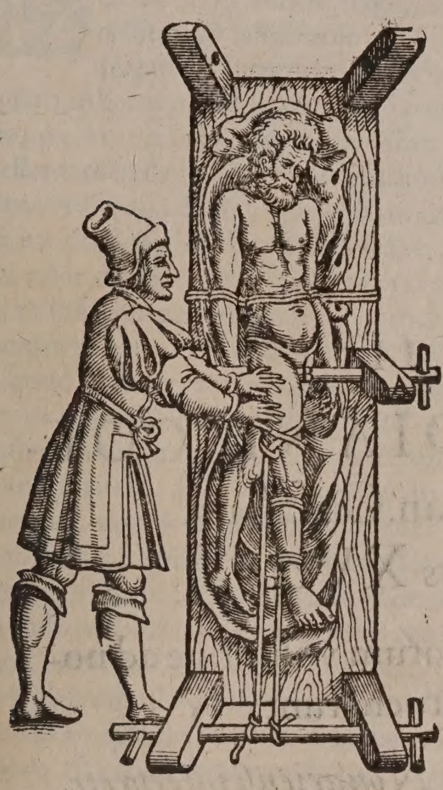
De femore in interiorem partem prolapſo. Cap. XXXVII.

PRopriè autem ad femur in interiorem partem prolapſum excogitata ſunt ligna ad ſimilitudinem Π à lignis quibus axis continetur, non abhorrentia: Vbi ergo femur in interiorem partem erumpens reſtituitur, æger in integrum latus verſus iaceat, euulſóque priapiſco integrum crus propoſito ligno ſubiiciatur, alligetúrque
G ad ſcamnum ita vt immobile perſeueret, eadémque ratione & brachia, & reliquum corpus. Crus autẽ vitiatum detur ſuper tranſuerſarium lignorum quæ Π literam repræſentant, ita vt tranſuerſariũ inter anum & naturale collocetur: ſed extremo femori iuxta genu iniiciatur laqueus, vel carcheſius, vel alius qui æqualiter extendat, eiúſque capita ad inferiorem axem demittantur. Super ipſum vero lignũ Π literã repræſentans, ſub crure quod reſtituitur detur ſpatha quæ premẽdo aptatur, vel lignũ habens in ſummo capitulũ rotundũ ac leniter cauũ, ab interiori par
H te à ſũmo crure ad imũ pertinẽs. Quo facto vbi reſtituere

volumus, axis conuertitur, cuius conuerſio ab inferiori parte extendit. poſtquam nerui abundè extenti fuerint ſpatha vel eo ligno quod in ſummo capitulum habet, ſuper id lignum quod.π. literam refert, cùm crure magna vi deorſum adducto, impulſus extrahẽdo adhibetur, poſt quem alius idoneus eſt qui ſurſum verſus compellit, quẽadmodum diximus de humero in alam prolapſo.

A

- A *Poſtes.π.literam repræſentantes.*
- B *Tranſuerſarium.*
- C *Carcheſius laqueus.*
- D *Lignum à ſuperiori parte cruris ad imum pertinens.*

E

De femore in poſteriorem partem prolapſo. Cap. XXXVIII.

VErùm ſi femur in poſteriorem partem elabatur, neque pronum, neque ſupinum hominem collocamus ſed ſedentem, magis autem in integram coxam inclinatum. Homine ita figurato, duas prehendere habenas oportet, earúmque vnam ſimplicem extendere, atque alteram duplicem demittere in mediam ſimplicem, & ſimplici quidem hominem cingere, duplicẽ à ſuperiori parte deorſum demittere ab ea regione quæ vmbilico proximè ſubiicitur, ad eam quæ inter anum & naturale eſt, per anum ſurſum adducere, vt quatuor habenæ capita à poſteriore parte ad retinendum vinciantur. Retinaculis datis lata pars ſpathæ, quæ premendo accommodatur, coxæ ſupponatur imóque femori iuxta genu laqueus iniiciatur qui æqualiter extendit, cuius capita ad inferiorẽ axem demittantur vt eo conuerſo, & contineamus, & ab inferiori parte intendamus. Intentione ſatis adhibita, dum adhuc intendimus, caput femoris per ſpatham in exteriora propellatur, apertáque manu æger reſupinetur. per hanc enim vim femur in ſuum locum compelletur. Repoſiti autem indicium erit, cõparatio cum altero crure, & liberæ ipſius actiones. Nam ſi citra impedimentum complicari & extendi poteſt, ex toto intus eſſe coniiciendum eſt.

F

G

De genu, XXXIX.

GEnu in tres partes prolabitur, interiorem, exteriorẽ, & poſteriorem. in omnibus his caſibus, crus extentũ eſt, & minimè complicatur. Oportet, ſi in exteriorem partem prociderit, hominem extento crure ſuper ſcamnum collocare: tum duos laqueos æqualiter extendentes, cruri iniicere: alterum à ſuperiori parte ſuper femur, alterum infra genu: dein capita ſuperioris ſuper caput adducere, inferioris, ad axem: neruóſque intendere quemadmodũ in reliquis articulis dictum eſt, ſiue retinaculis vſi ab inferiori vel ſuperiori parte intendamus, ſiue in diuerſa diducamus. Neruis abundè diductis, ſi in latus ab interiori vel exteriori parte motum fuerit, ille impellendi modus conuenit qui adducit: ſi in poſteriorem, & ille qui premit, & ille qui circumducit. Qui impellendi modi quum ſimiles illis ſint qui ad cubitum traduntur, commodè in hunc locum transferuntur.

B

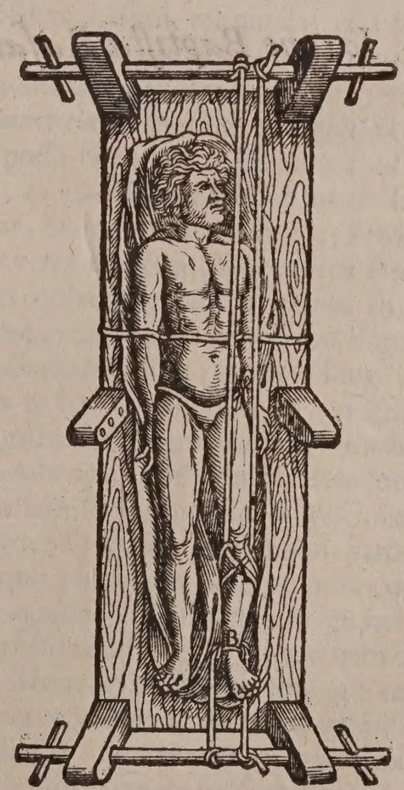
C

De talo. XL.

TAlus modò in interiorem partem procidit, interdũ in poſteriorem quoque conuertitur: in quas partes vbi venerit, æquè reſupinare hominem conuenit crure extento, ac cruri carcheſium laqueum æqualiter extendentem circumponere, eiúſque capita à poſteriori parte ad axem, qui ſupra caput eſt, adducere: talo autem draconem vel ſandalium laqueum iniicere, eiúſque capita ad inferiorem axem alligare, túncque membrum vel in diuerſa diducere, vel continere, & ab inferiori parte extendere: neruis, quantum res poſtulat diductis, conueniẽter impellere: vbi in interiorem vel exteriorem partem eruperit, retro cogendo, vbi in poſteriorem, extrahendo: nunc ſiquidem ob eum habitum impulſus extrahendo aptatur. De modis autem impellendi diligentius tractabimus in opere de luxatis.

D

- A *Carcheſius laqueus.*
- B *Sandalius laqueus.*

TOMVS II

ORIBASII SARDIANI COLlectorum, ad imp. Iulian. Caeſ. Aug. libros complectens XVII

Qui ex magno ſeptuaginta librorum volumine ad noſtram aetatem ſoli peruenerunt.

Ioanne Baptiſta Raſario, medico Nouarienſi interprete.

IOANNES BAPTISTA RASARIVS,
Nouarienſis, medicus,

NICOLAO SAMMICHELIO MEDICO, Nouocomenſi, S. P. D.

TANTA eſt virtus tua Nicolae ornatiſſime, vt omnium animos tum rerũ cognitione atque vſu, tum morum ſuauitate & vitæ integritate tibi deuincias: tanta verò eſt tui in me officii magnitudo, vt quum tu & conſilio & re iuuare me nunquam deſtiteris, & teſtimonio tuo ſingulari me perpetuò ornaueris, niſi ego te vehementer diligam & ſummopere obſeruem, meúmque tibi aliqua ex parte gratum animum oſtendam, inhumanus iudicari meritò poſſim. Quanquam enim ſcio te eſſe animo tam excelſo magnóque, vt nihil vnquam in me officii contuleris vt gratiam tibi à me referri aut expectares, aut velles: tamen ſicut tu beneuolentiam tuam in me extare voluiſti, ita mihi dandam eſſe operã exiſtimo vt aliquo ſaltem vigiliarum mearum munuſculo te afficiam. id quod erit eiuſmodi vt non à me proficiſcens ad te veniat, ſed vt abs te prius profectum mihique donatum nunc ad tẽ reuerti valde cupiat. Itaque quum tu præter cætera tua in me merita, vnum & triginta libros Oribaſii miſiſſes, quorum nouem ad Euſtathium filium miſſi, Latini à me facti anno ſuperiore prodierunt in lucem: ſeptendecim verò ſuperſunt ex magno illo ſeptuaginta librorum volumine, quod totam in ſe artis materiam complectebatur, quod ad Iulianum Cæſarem ſcriptum fuerat: quatuor denique ad Eunapium: rogaſti, ac propemodum efflagitaſti à me, ne libros à ſtudioſis omnibus maximopere expectatos paterer latere diutius, tantáque vtilitate genus humanum priuarem. Ego verò, quanquam id ipſum vehementer cupiebam vt hoc æs alienum diſſoluerem, tamen vix audebam aggredi eam prouinciam, ad quam ritè conficiendam maiore otio atque copia librorum manu ſcriptorum opus eſſet: quum præſertim ego in publico munere quotidie verſer, & duo tantùm exempla librorum Oribaſii mihi ſuppetant, quorum alterum mihi tu dediſti, alterum verò eſt apud virum clariſſimum & ſenatorem grauiſſimũ, Matthæum Dandulum: à quo cætera omnia (vt ego quidem puto) tanquam à fonte manarunt. Et quanuis codex ille ſit omnium quos ego in hac maxima vrbe viderim, vetuſtiſſimus, tamen tute ſcis quot in eo quoque loca ſint in quibus interpretandis vel diuinandum, vel (quod maximè periculoſum eſt) coniectura vtendum ſit. veruntamen tu me ita hortatus es vt omnem meam operam, omne ſtudium, omnémque diligentiam mihi eſſe adhibendam cenſuerim, vt libros, alioqui ſtudioſis vtiliſſimos, in linguam Latinam conuerterem. his enim ea cognitio continetur, vt omne hominum genus delectare iuuaréque poſſe videatur. nam ſiquis medicamenta ſcire aueat, eáque ſiue ſimplicia ſiue compoſita ſint, totam eorum ſyluam longè latéque diffuſam in hiſce libris comperiet: ſi ea quibus veſcimur, herbas, plantas, fructus, ſemina, radices, ſuccos, liquores, lapides, metalla, & cætera quæ ex terra prodeunt, hinc eidem ſuppetent omnia. ſi verò quæ ſit aquarum dulcium vis & natura, quæque earum in quibus aliqua medicamenti qualitas ineſt, & quæ lauacra arte confici queant, vt ad omnia genera morborum ſint accommodata, velit cognoſcere, id cumulatius ſuppeditabunt hi libri, quàm vt longè abeamus. Siquidem quæ de his rebus non modò Hippocrates & Galenus quorum ad nos ſcripta peruenerunt, ſed etiam Diocles Caryſtius, Archigenes, Agathinnus, Menemachus, Dieuches, Philotimus, Anthyllus, Philagrius, Cteſius, Pliſtonicus, Athenæus, Poſſidonius, Herodotus, Xenocrates, Zopyrus, Rufus, & cæteri veteres medici præſtantiſſimi, quorum libros iniuria temporis nobis ademit, conſcripſerunt, in vnum hoc volumen Oribaſius redigit. tum verò ex eorundem ſententia de mari & lacubus, de fluminibus & aquis pluuiis, & de iis omnibus quæ in mari degunt atque naſcuntur, abundè diſſeruit. Idem quoque cælum cælique regiones & orbis terræ partes ſalubres & peſtilentes, & habitationes vrbéſque ad bonam valetudinem tuendam & morbos profligandos accommodatas definiuit: déque aeriis & volatilibus egit: tum ſiderum ortus & occaſus, & vim ventorum, & quæ in ſuperna cæli regione fiant, eſt cumulatè perſequutus. Iam quid de humani corporis fabricatione dicam? Qui muſculus, qui neruus, quæ vena, quæ arteria, quæ denique oſſa ſunt, quæ in his libris non deſcripta ſed ferè depicta non videantur? omittam hoc loco tot támque varia genera exercitationum, quibus veteres vtebantur: nihil etiam commemorabo quot menda ex Galeni libris tum in medicamentis expendendis, tum in hominis fabricatione explicanda, ſublata fuerint: nihil denique afferam, quanta ſit inter huius & Dioſcoridis deſcriptiones herbarum differentia, quippe quum & tu omnia diligenter inſpexeris, & cæteri iudicare facilius queant. Quum igitur hanc tantam támque variam

vtilitatem his libris contineri perſpiceres, tantum abeſt vt quorundam morem tibi ſeruandum eſſe exiſtimares, qui theſauros huiuſmodi reconditos perire malunt quàm egentibus imperti- ri, vt non prius conquieueris quàm impetraris à me vt hos ſeptendecim libros, quò perue- nire ad omnes poſſent, interpretarer. quod quum feciſſem, non debere eos in alio nomine ap- parere quàm in tuo, planè intelligebam: ſiquidem iure quodam domum tuam repetere vide- bantur, & quòd tu eorum confectionis autor fuiſſes, & quòd Oribaſium honorificè ſemper tra- ctauiſſes, tum in ſimplicium medicamentorum & diſſectionis humani corporis cognitione, in qua ſummopere excellis: tum in facienda medicina, in qua ſic verſaris vt innumeros non ſa- naueris modò, ſed à morte penè ad vitam reuocaueris, ídque quotidie facias. prætere a verò ſciebat eius nomen à te fuiſſe celebratum, quum tu ſumma cum laude in florentiſſima acade- mia Patauina reconditam ſcientiam tuam, & ſingularem medicinæ cognitionem quæ in te elu- cet, cunctis patefaceres atque aperires arcana ſenis noſtri, omnis medicinæ parentis, ita ad ho- minum ſtudia ſalutémque accommodatè reſerares, vt qui te audirent, ſummum fru- ctum ferrent, tu verò laudem immortalem, & gloriam tibi parares ſem- piternam. Mitto igitur ad te Oribaſium, qui licet alia lingua loquatur, eſt tamen idem qui tecum multos annos vixit: atque ita mit- to, vt ſiquid meo ſtudio & diligentia fuerit ornamen- ti conſequutus, totum id cæteri tibi acceptum referant: ſin quid offendat, id mihi & li- bri mendis adſcriptum velint: lau- dent tamen induſtriam, qui quantum poſſum, quantúm- que valeo, totum ad illorum ſtudia libenter accommodo. Vale.

ORIBASII MEDICINALIVM collectorum,ad imperatorem Iulianum Cæſ. Aug.

LIBER PRIMVS,

Ioanne Baptiſta Raſario medico,Nouarienſi,interprete.

EPITOMAS quas tu olim Diue Iuliane Cæſar, mihi conficiendas mandaueras, iampridẽ quum in Gallia citeriore eſſemus,ad finem,quemadmodum tu voluiſti, perduximus: quas quidem ex iis ſolis confeceram, quæ Galenus conſcripſiſſet·quumqúe tu eas laudauiſſes, alterum mihi laborem adiunxiſti, vt perquiſitis omnibus quæ medici præſtãtiſsimi maximè opportuna dixiſſent,& quæcunque ad medicinæ finẽ pertinerent, vnum in volumen redigerem: id quod ego pro virili parte me prompto animo facturum decreui,quum exiſtimem hæc collecta,fore vtilia iis in quorum manus incident,vt ſtatim,quid ſemper iis qui auxilio indigeant vtile ſit, cõperiant. Nunc verò quum ſuperuacaneum & omnino ineptum putem eadem ſæpius adſcribere, & quæ ab optimis medicis,& quæ ab iis qui non ita diligẽter res tractauerunt, ſcripta fuerint, ea ſolùm colligam quæ nobis reliquerunt ii qui cæteris præſtiterunt.ſed nihil omittam eorum quæGalenus dixerit: ſiquidem ex iis qui eaſdem res pertractarunt,ipſe & via ac ratione, & diſtinctione cæteris omnibus antecellit, ac principia & ſententias Hippocratis imitatur.Hoc verò ordine,hoc loco vtar. In primis colligã ea quæ de parte materiæ ſunt: deinde de natura atque fabrica hominis: tum de tuenda ſanitate,& reficiendis corporibus agetur :quibus confectis addam quæ ad dignotionẽ & prænotionem pertinent:adhæc, quæ de morbis déque ſymptomatis ſunt, accedent: & denique ea quæ valent ad corrigendum ea quæ præter naturam ſunt, adhibebuntur. à facultatibus autem alimentorum initium dicendi ſumam.

Ex Gal.de virtute & vitio Cerealium ſeminum, Cap. I.

NON ſolùm quum in alienam regionẽ profectus inſueti quippiam comedere debeas, ſed etiam apud nos ipſos cuiuſque rei naturam tentare prius,tum in aqua ſola citra decoctionem macerando,tum etiam adhibita coctione & aſſatione,poteris. Semina enim quæ in tumorem elata, ſtatim priſtinam duritiem & lentorem obiiciunt & molliora redduntur, meliora ſunt omnia:at quæ priſtinum tumorem vnà cum duritie conſeruant,ea ſunt deteriora.nam&difficulter concoquuntur, &terreæ ſubſtantiæ ſunt,vt vix in ſanguinem conuertantur. Hoc pacto & amygdalas,& nuces magnas & paruas & caſtaneas probabis·At de ptiſſana quorſum attinet dicere?nam id vel pueri ſciunt,eam quæ ſtatim intumeſcit, eſſe optimam: quæ verò longo tempore exiguum tumorẽ acquirit,peſſimam.Sed ex ſeminibus Cerealibus nonnulla ſunt quæ ne-cocta quidem in tumorem apta ſunt efferri:quæ veteres Græci quidam indomita vocauerunt·quæ verò exigua mole plurimum habent ſubſtantiæ, eáque craſſa eſt & glutinoſa,omnia optimi ſucci ſunt,& alimenti plurimum præbent: ſed tamen non facilè ſecedunt. Contrà verò, quæcunque laxam mollémque ſubſtãtiam habent, eorúmque partes admodum furfuraceæ ſunt,ea melius quidem deiiciuntur,ſed minus nutriunt: ex quibus ſanè quæ graueolentia ſunt,&iniucunditatem guſtui afferunt, perſpicuum eſt ea eſſe omnino mali ſucci, & difficulter concoqui. In exigua autem mole plurimum ſubſtantiæ ineſſe, pondus ipſorum lance libratum,& farinæ copia ſigno tibi erunt.nam ex mole exigua ſeminum, quæ cõpactam habeant ſubſtantiam,multum farinæ efficietur. Ergo tritica quæ totam ipſorum ſubſtantiam denſam, & compactam habent,vt vix dentibus frangantur, color verò eorum eſt flauus,ea exigua mole plurimum alimẽti corporibus præbent: quæcunque verò iis ſunt contraria,vt facilè à dentibus conſtringantur, & confracta rara & laxa appareant:ea magna mole dant exiguum alimentum. Hordeum optimum eſt quod candidum vbi

A piſitum eſt apparet,aliquidque denſitatis ac ponderis,quãtum hordeo licet,habet. Præterea, quod totũ plenum eſt & externã circumſcriptionem tenſam habet,ei quod gracile rugoſúmque ſit, præſtat. Sed non ſolum hordeum, verumetiam quæcunque ſemina plena ſunt & externam circumſcriptionem tenſam habent, optima ſunt omnia: niſi fortè multo maiorem quàm eorum natura ferat, molem habeant,ſintqúe &molliora & laxiora.nam quæ ita ſunt,ea ſcito cum excrementitiam humiditatem habere, tum verò etiam eſſe prædictis deteriora.quamob-

B rem quum ea collegeris,vti eiſdem non debes: ſed locis ſiccis repoſita diutius permitte:vt interim pars ſuperuacanei humoris exhalet,pars verò etiam concoquatur· vſquedum ſiccata mediocriter contrahantur. quæ nanque diutiſsimè repoſita fuerint,facultatibus deterioribus fiunt.Huius autem rei terminus eſto quum iis diuiſis tãquam tenuis puluis quidam excidit. Iam verò in tritico ſæpenumero frequens lolium inuenitur: in hordeo parum quidem lolii,ſed frequens ægilops.In lentibus quoque ex ipſarum mutatione araci & pelecini ſemina dura,

C & rotunda quæque eſculenta non ſunt, ſicut aparine & eruangina in eruo comperiuntur.valde enim hæc pernicioſa ſunt ſemina. Quod verò melampyron appellatur, ex tritici quoque mutatione oritur, ſed prauitate permultum à lolio ſuperatur. Inueniuntur etiam aliæ nonnullæ huiuſmodi in ſeminibus mutationes.quocirca nõ par eſt nos negligentes eſſe in omnibus ſeminibus purgandis quæ ad veſcendum comparantur,quum ſciamus etiam ſi noxam quæ quotidie fit, ob exiguitatem non ſentiamus,tamen quod longiore temporis ſpatio ab ipſa

D coaceruatur,eſſe quãdoque erupturum. Fructus autem ad reponendum idoneos ſcito eſſe eos qui antequam putreſcant,exiccantur. Ac probabiliter quidem tipham paruum triticum quiſpiam appellauerit:vtpote quæ &colore,& denſitate & caliditate ſimilem tritico facultatem habere videatur. Sunt autem & alia permulta ſemina prædictis ſimilia, quæ tamen non exquiſitè eandem habent ſpeciem:atque ea quidem partim inter hordeum& tipham,partim inter triticum & tipham media ſunt: & partim ad oliræ, partim ad hordei, vel tiphæ vel tritici:

E quemadmodum alia partim ad panici, partim ad milii naturam propius accedunt: habéntque nomina alia ſimplicia,vt in Italia ſitanium: alia verò compoſita, vt in Cappadocia gymnocrithon,ideſt hordeum nudum:&in Bithynia,quòd ex zea & tritico fit,zeopyron nũcupatur.

De tritico ex Athenæi commentariis,ex libro primo, Cap. II.

EX cibis valentiſsimum ad nutriẽdum eſt triticum: cuius magna differentia vt magis minúſque calefaciat & humectet, à genere, à locis in quibus naſcitur, à

F temporum conſtitutione,ab aere,& à temporibus ducitur. Ac generis quidem ratione differt triticũ; quia alterũ ſitaniũ &farinaceũ,alterũ verò ſimilaceũ eſt: ſitaniũ verò leue eſt&laxũ conſiſtentia atque albũ.hoc :enim eſt elaboratũ,terrea ſubſtantia multùm in eo affuſa,& à propria concoctione diſſoluta:quocirca & promptũ&quod bene concoquatur,&,ad ſummum,quod facilè immutetur,alimentum præbet:quinetiam,quod facilè perſpiretur & conficiatur: minus tamen ſit, neque par ei quod ſimilaceum afferat: & quod magis ad bonam valetudi-

G nem quàm ad robur accõmodatum ſit.Similaceum verò eſt grauius,& denſum,&flauum,&pellucidum.éſtque difficile ad concoquendum:diſtributionem tamen copioſam & quæ non facilè perſpiretur,habet. & omnino potius ad robur quàm ad ſanitatem eſt accõmodatum. Ex locis autem differt triticum,quod in ſiccis & nõ pinguibus regionibus natum ſit,ab eo quod in fertilibus & pinguibus oriatur.Illud enim quum ex minore materia

leuioréque,& tenuiorum partium conſtet, facilè conſi- A
citur,facıléque mutatur illud quidē,ſed minus alit: qua
re affectum eſt id quod in locis quæ exuſta vocantur, ſe
ritur. Quum enim loci materia exuſta ſit propter cinerē
pinguedine & nutritione carentem,triticum album la-
xum &ſitanium efficitur. At quod in pinguibus & ferti
libus locis naſcitur,copioſa & ſolida materia educatum
eſt & denſum & graue, atque etiam multùm nutrit. Ac
loca quidem aperta, quæque bene perſpirantur & aprica
ſunt, melius triticum ferunt,& quod multo magis nu- B
triat. Differt quoque loci ratione triticum quod in lo-
cis admodum frigidis & niualibus oritur,ab eo quod in
calidis regionibus ſeritur : nam quod oritur in frigidis
locis,magis eſt elaboratum & tenuium partium: quale
eſt ſitanium. quum enim non velut deliteſcat in eis vis,
exiguúmque alimentum,ídque paulatim capiat,permul
tùm autem concoquat, efficitur vt pars terrea magis in
eis elaboretur& fundatur:ex quo conficitur vt triticum,
quum leue ſit,tum verò etiam in tenuem farinam diſſol
uatur. Quod trimeſtre triticum eſt,leuius eſſe:&præſer- C
tim quod in niualibus locis naſcitur,huiuſmodi eſſe ac-
cepimus. Quod verò in calidis locis oritur,& copioſum
alimentum & multā denſitatem, & minus fuſam atque
ſecretam capit. Paluſtre porrò triticum alimento vacat,
éſtque leuius,& vitioſum ſanguinem facit,&corpora mi
nus calefacit. Loca autem perhumida triticum ferunt,
quod minus alit quódque eſt imbecillius, & ex toto ge-
nere videtur in lolium propter aquæ vim & copiam de-
generare. Quod verò in vmbroſis & nemoroſis locis na-
ſcitur,plus habet aceris quàm vtilitatis. Ex temporum D
verò atque aeris conſtitutione exiſtit etiam tritici diffe-
rentia.atque ex temporibus quidem,quum eorum ſit tē-
peratura,& moderata in frigore,calore,imbrib⁹,&poſt-
ea in aquarum defluentium cohibitione commutatio:
tunc enim triticum boni alimenti fieri,eiúſque molem
impleri contingit:vt contrà ſit quum intempeſtiuè,intē
peratè,& immoderatè quæ prædiximus eueniunt. nam
& gracile & alimonia vacans efficitur. Aeris autem ratio
ne, quum opportunis tēporibus ſerenus apricúſque eſt,
& à ventis aptè perflatur: vel contrà,quum nubilus eſt,& E
opacus: ſæpe enim minutulam pluuiam emittit, quum
iā tempus ſit calidum & triticum ad perfectionem per-
uenerit:quo caſu triticum rubigine tentatum perit. Simi
li quoque modo ſit quum venti graues,ſicci,& calidi ſub
tempus quo ſpicæ implentur,exoriuntur. Quúmque ve-
hementes & multo tempore ſpirauerint ii qui καύσωνες,
hoc eſt,ardentes nominantur, ſpicas adurunt & exiccant:
& idcirco faciunt vt alimenti nihil habeant. Ratione
verò temporis, nouum à vetere & eo quod inter vtrun-
que eſt intermedium,differt. nam recens plus ſucci ha- F
bet,flatus gignit,& multùm alit: vetuſtum contrà,ſucco
vacat,ſiccius eſt, & minus alit: quod verò eſt medium,
ratione temporis habet medietates prædictorum.

De carnibus pro anni temporibus,
Cap. III.

SVes verno tempore vſque occaſum autumnalem ple
iadum ſunt peſsimi:ex eo verò tempore vſque ad ver
num tempus,optimi. Capræ hyeme peſsimæ ſunt: verè
autem vſque ad arcturi occaſum eſſe meliores incipiūt.
Pecudes quoque hyberno tempore ſunt peſsimæ: poſt G
æquinoctium verò vſque ad ſolſtitium æſtiuum pingue-
ſcunt. Boues verò,quum herba fructum ferat, & finito
vere,& per æſtatem totam. Ex auibus nonnullæ per hye
mem ſunt optimæ: quæ nimirum hyeme apparent, vt
merula,atque ſturnus,& palūbus. Attagenes verò& atri-
capillæ, autumno præſtant. Itémque ficedulæ &luſciniæ
& coturnices eo tempore ſunt pinguiſsimæ. Galli verò
gallinacei hyeme non admodum corpore augentur, &
præſertim in auſtrinis locis:turtur verò autumno excel-
lit. Ex piſcibus verò prægnantes optimi ſunt,caris, cara-
bus,& molles,ſepia,& loligines:alii verò quum ouis inci- H
piunt incubare,vt capitones:quum verò fœtu pleni ſunt
tenues ſunt & non nutriunt: & multo etiam magis quum
partum ediderunt. Thynnus autem poſt arcturum pin-
guiſsimus eſt:æſtate verò,eſt deterior.

Ex Galeno de tritico elixato,
Cap. IIII.

TRiticum elixatum edulium eſt graue, & quod diffi-
culter concoquitur. Vires autem magnas habet triti-
cum,ſi ita ſumptum concoquatur,corpúſque egregiè nu-
trit,ac robur inſigne præbet iis qui vſi eo fuerint.

De alica, Cap. V.

ALica eſt ex genere tritici: eáque & valenter nutrit,&
glutinoſum habet ſuccum,ſiue in aqua ſolùm cocta
ex vino mulſo,aut vino dulci aut adſtringenti,(nam his
ſingulis ſuo tempore vtimur) ſiue cum oleo & ſale frixa
ſumatur. ei verò quandoque acetum adiungitur. ac medi
ci alicam ita confectam ptiſſanæ præparationem fuiſſe
aiunt. Iam verò panes ex alica confecti,plurimi quidem
alimenti ſunt,ſed minus ſubſidunt.

De amylo, Cap. VI.

AMylum ex tritico conficitur, habétque vim exaſpe-
ratas partes læuigandi: nam neque adſtrictionem vl
lam neque acrimoniam inſignem habet : éſtque ſimilis
facultatis cum panibus lotis. ſed tamen & minus alimen-
ti dat corpori & non calefacit.

De placentis quæ ex farina triticea
fiunt, Cap. VII.

TAginitæ ex oleo ſolo parantur: Oleum in ſartaginem
igni qui fumi expers ſit,impoſitam,iniicitur. huic ca
lefacto triticea farina multa aqua imbuta affunditur:quæ
quum in oleo coquitur, ſtatim æquè ac caſeus tener con
ſiſtit atque craſſeſcit. ac tunc quidem qui eam parant ver
tunt,& ſupernam extremitatem eſſe infernam faciunt,
vt ſartaginem contingat:quæ verò erat inferior,quæ iam
ſatis erat cocta, in ſublime efferunt vt ſuprà maneat:
quúmque inferior pars fuerit cōdenſata, ipſam bis & ter
voluunt vſquedum eis æquè eſſe cocta videatur. Eſt e-
nim perſpicuum,hanc craſſi eſſe ſucci, & ventrem cohi-
bere,& ſuccos crudos efficere : quamobrem ei quidam
mel adiiciunt. ſunt etiam qui marinum ſalem miſceant.
Iam verò fuerit hoc placentæ genus quoddam,vt ſunt e-
tiam aliæ huiuſmodi placentarum ſpecies, quas cum
ruſtici tum vrbani pauperes extempore parant. Etenim
& πέμματα ἄζυμα quæ in clibano aſſant, deinde extra-
hunt,& ſtatim in mel calidum coniiciunt, vt id in ſe to-
ta recipiant,placentæ quoque ſunt genus quoddā. Eiuſ-
modi quoque ſunt quæ ex itriis cum melle parantur o-
mnia. Eſt autem itriorum duplex ſpecies : præſtantiór-
que eſt,quam rhyemata:deterior verò,quam lachana vo
cant. Nunc verò omnia quæ ex his,quæque ex ſimila cō
ponuntur,craſsi ſucci& tardi tranſitus ſunt:& meatus ie-
coris,per quos alimentum importatur,obſtruunt, & lie-
nem imbecillum augent,& calculos in renibus gignunt.
Valenter autem nutrient, ſi concoquantur, & probè in
ſanguinem commutentur. Quæ verò cum melle paran-
tur,mixtæ facultatis ſiunt:vt quum mel ſuccum tenuem
habeat, ea quoque quibuſcum miſcetur, attenuet: ex
quo meritò ſit vt quæ cum maiore mellis copia parata
fuerint,& diuturniorem coctionem ſint conſequuta,mi
nus tardè ſubducantur,& ſuccum ex tenui & craſſo mi-
xtum gignant,iecoríque & renibus,& lieni in iis qui in-
tegra valetudine fruuntur, potiora ſint quàm quæ ſine
melle conficiuntur: in iis verò in quibus eſt initium ob-
ſtructionis,aut qui inflammatione,aut ſcirrho laborant,
nihil minus quàm illa, nocēt: & nonnunquā etiam mul
to magis,& omnium longè maximè quorum farina ad-
modum glutinoſa fuerit. Et tamen nihil eorum quæ ita
confecta ſunt,neque thoracem neque pulmonem lædit.
Cæterùm quum apud nos triticeam farinam cum lacte
multi coquant,ſciendū eſt hoc eduliū eſſe ex iis quæ in-
tus obſtruunt: nam quemadmodum hæc omnia edulia,
quum boni ſucci ſunt,tum alimentum afferunt,ita etiam
lædunt eos qui ipſis continenter veſcuntur : ſiqui-
dem & iecoris obſtructiones faciant, & calculos in re-
nibus gignant.

De panibus triticeis, Cap. VIII.

OPtimus panis ac ſaluberrimus homini neque iuueni neque exercitato fuerit is qui plurimum fermenti, plurimumque ſalis habeat: quique plurimùm ſit ſubactus & elaboratus, & in clibano moderatè calido ſit aſſatus. hoc verò quod dixi plurimum fermenti atque ſalis, tu guſtu iudicato. quod enim in copioſiore horum miſtura iã moleſtum eſt, id noxium eſt. Quicunque autem panis lauandi rationem excogitarunt, ii paucioris quidem alimẽti cibum, ſed qui à noxa obſtructionis abſit quàmmaximè fieri poteſt, inuenerunt: hic enim panis ſuccum craſſum & glutinoſum minimè habet, vtpote qui ex magis terreſtri, magis ſit factus aërius. Eius autem leuitas tum ex pondere per lancem, tum verò ex eo quod in aqua non ſubmergitur, ſed inſtar ſuberis ſupernatat, apparet. Panes autem omnium optimi ſunt clibanitæ, deinde ipnitæ, quum eodem modo fuerint confecti. ſed quia interius non aſſantur æquè ac clibanitæ, idcirco ab illis ſuperantur. qui verò ſuper craticulam, aut calidum cinerem aſſati ſunt, quia inæqualis diſpoſitio in eis eſt, ſunt omnes noxii: ſiquidem extima pars præter modum aſſata eſt, intima verò cruda. Poſt triticeos panes, qui ex olyra conficiũtur, principem locum tenent, ſi ex olyra bona fiant: ſecundi ab iis ſunt ii qui fiunt ex tipha.

De panibus ex Athenæo. Cap. IX.

PAnes tenues paucioris ſucci, paucioríſque alimenti ſunt, quum aſſatio magis extenuet, magiſque diminuat in eis vim alendi: quocirca itria, & lachana paucioris ſucci ſunt. Hac quoque ratione aſſati & bis cocti panes minus alunt, quàm ſucci pleni: nam quum ſint quadantenus aſſati, iterũ cõterũtur: deinde cõtriti iterũ aſſantur. cõtingit enim vt excalfacti, & admodum confuſi, multo magis ex attritu fundantur & diſſoluantur. Sed quum tales ex ſecunda aſſatione ſint redditi, quod valẽs eſt in eis, conſumptum fuit: quod verò reſtat, & leue, & laxum, & tẽnuium partium fit, & facilè diſtribuitur. Iam verò calidos recentéſque panes valentius nutrire, quam frigidos & veteres, eſt perſpicuum, ſiquidem caliditas quoque concoctionem adiuuat.

De hordeo ex Galeno, Cap. X.

TRiticum perſpicuè calefacit: hordeum verò quoquo modo eo vtaris, ſiue panes ex eo conficias, ſiue ptiſanam coquas, ſiue polentam pares, aliquid refrigerantis habet: ſúccum verò, qui abſtergendo eſt gignit. Panes autẽ qui ex ipſo fiunt, non modò magis quàm triticei, ſed etiã magis quàm olyrini, & multo magis etiam quàm tiphini, friabiles ſunt: quum in ſe glutinoſi nihil habeant: ex quo planum eſt, exiguũ ex his alimentũ corporibus præberi.

De hordeo ex Athenæo, Cap. XI.

HOrdeum aliud nudum eſt, & expers corticis, & multi ſucci eſt, ac valde nutrit, idque propius ad triticum, quàm aliud accedit: aliud verò ſecundum eſt, quod ſpicas habet binis granorum verſibus conſtantes. quod etiam minus habet excrementi quàm triticum quod ſpicam habet quæ ex vnico granorum conſtat ordine.

De polenta & maza ex Galeno, Cap. XII.

POlenta exiguum corporibus alimentum præbet, iis verò quæ exercentur, minus: quæ verò exercitatione non vtuntur, ſatis multum. Maza verò tanto eſt pane hordeaceo inferior in alendo, quantum ille triticeo cedit, atque etiam ægrius, quàm hordeacei panes, concoquitur: & ventrem magis flatu implet: in quo ſi diutius maneat, turbationem quoque efficit. Hæc verò ſubacta & contrita diutius, per aluum potius ſecedit. Si verò mel eidem adiiciatur, citius deſcendet atque etiam ob hanc cauſam aluum ad excretionem irritabit.

De tipha & olyra, Cap. XIII.

OLyrini panes poſt triticeos optimi ſunt, ſi ex olyra proba conficiantur: his ſuccedunt tiphini. ſi verò
A illi ex vitioſa olyra ſint facti, tiphini non erunt illis inferiores. Quum verò tipha eſt optima, calidi tiphini ſunt olyrinis multo præſtantiores: at aſſeruati, deteriores illis fiunt ita vt qui poſt vnum, vel duos, & multo magis poſt aliquot deinceps dies huiuſmodi panem comederit, lutum ſibi ventriculo ineſſe exiſtimet: quum verò adhuc calidus eſt, ab ipſis etiam vrbanis expetitur, eúmque cum caſeo quodam familiari comedunt, quem oxygalactinum vocant. Ergo hic calidus commanducatus non modò à ruſticis, ſed etiam ab ipſis vrbanis in deliciis habe-
B tur: qui verò triduo aut quatriduo an è ſit confectus, vel ab ipſis ruſticis iniucundius manditur: difficiliúſque concoquitur, ac tardius per aluum ſubducitur: quæ calido minimè accidunt. Atqui hic calidus corpus valenter nutrit, vt parum triticeo ſyncomiſto ſit inferior. Porro tiphæ ſemen extrinſecus habet corticem veluti olyra, atque hordeum. ex eo pinſito panes fiunt, & vſui omnino accommodatur. Ex aqua itidẽ elixũ mãditur à ruſticis ſapa adiecta, non ſecus quàm quod apothermum nominant: quandoque verò cum ſale comeditur. Ex nobiliſſima autem
C olyra, quum cortex ita vt par eſt, fuerit excuſſus, appellatum tragum conficiunt: quo aqua elixato plerique vtuntur: deinde aqua effuſa, ſapam, aut vinum dulce aut vinũ mulſum affundunt: ac nuces quoque pineas aqua præmaceratas, donec plurimum intumuerint, ſuperiniiciunt.

De auena. Cap. XIIII.

HOC ſemen, eſt iumentorum, non hominum alimentum: niſi fortaſſis magna quandoque fame ad panẽ ex hoc ſemine conficiendum compellantur. Si verò fames non ſit, decoctum ex aqua cum vino dulci, aut defru-
D to aut vino mulſo veluti tipha comeditur. Satis enim habet caloris æquè atque illa, non tamen eſt æquè durum: quamobrem corpus minus alit. alioqui autem panis ex eo confectus inſuauis eſt. aluum tamen neque cohibet, neque proritat

De milio, & panico quod etiam μελίνην vocant, Cap. XV.

EX his quoque panis interdum conficitur, quum dictarum frugum eſt penuria: quique ex eis fit, parum nu-
E nutrit, & frigidus eſt: planúmque eſt, eum eſſe prædurum atque friabilem. quare meritò humectam aluum exiccat. Ruſtici verò farinam eorum elixantes, deinde ſuillã pinguedinem, aut oleum admiſcentes, manducant. Milium verò eſt in rebus omnibus panico præſtãtius: nam & ſuauius editur, & minus difficulter concoquitur, minúſque aluum ſiſtit, & magis alit. Farina quoque eorum decocta ex lacte ruſtici quandoque non ſecus quàm triticea, veſcuntur: éſtque perſpicuum, hoc edulium ita ſumptum, tanto eſſe præſtantius quantum lac & ad bonum, & ad multum ſuccum & ad alia omnia efficienda excellit.

F

De oryza, Cap. XVI.

HOC ſemine ad aluum cohibendam vtuntur: difficilius tamen quam alica, concoquitur, & item minus alit.

De lentibus, Cap. XVII.

LEntes corticem habent adſtringentem: quæ verò ipſarum eſt veluti caro, craſſi ſucci & terrei eſt, & exiguũ auſteræ qualitatis habet: cuius multæ cortex eſt particeps.
G Succus in eis eſt adſtringenti contrarius: idcirco ſiquis lẽtes aqua coxerit, & aquam ſale, aut garo & addito oleo præbeat, hic potus aluum deiiciet. Ex lentibus autem bis (vt diximus) decoctis, lens ipſa apparata vim habet ſucco contrariam, vt quæ ventris fluxum exciccet, & ſtomachum & inteſtina & totum denique ventrem roboret. Cui verò cortex ſit detractus, vt adſtringendi vehementiam amiſit, ita etiam magis quàm cui cortex non ſit ademptus, nutrit ſúccique craſſi eſt, & tardè permeat & tamen alui fluxus non exiccat, vt facit ea quæ non ſit ſpolia-
H ta cortice. Præterea verò hoc edulium mali ſucci eſt, ſuccúmque melancholicum facit. Hebetat autem aſpectum integrum, eundem nimium exiccans: qui verò contrà ſit affectus, eum lentis vſus iuuat.

De fabis, Cap. XVIII.

PVLS fabarum & per ſe & cum ptiſana paratur: hæc autem corporis habitum carne non conſtricta illa quidē (ut ſuilla facit) ſed quodammodo multo laxiore implet. hoc edulium quomodocunque ſit paratum, flatus gignit. Subſtantia vero non denſa, & grauis, ſed laxa & leuis fabis ineſt: habent tamen vim abſtergendi non ſecus quàm ptiſana. Quum verò fabarum puls flatus gignat, multò etiam maior flatus excitabitur ſi quis ipſis fabis integris coctis veſcatur. at frixæ flatum quidem deponunt: ſed difficilius concoquuntur, & tardius ventrem permeant, & craſſi ſucci alimentum corpori præbent. Quum verò virides, antequam maturæ & exiccatæ fuerint, ſumuntur, habent id quod omnium fructuum quos ante perfectionē edimus, eſt commune vt humidius alimentum corpori præbeant.

De piſis, Cap. XIX.

QVVM piſa totius ſubſtantiæ ratione, quādam cū fabis habeant ſimilitudinem, iiſdémq; modis quibus fabæ, comedantur, in duobus ab illis differunt, tum quia non ita ſunt flatulenta ſicut fabæ: tum quia abſtergendi facultate carent: ex quo fit vt tardius, quàm fabæ per aluum ſecedant.

De ciceribus, Cap. XX.

CIcer edulium eſt non minus quàm faba, flatulentum: nutrit verò non minus, quàm illa. Ad venerem incitat, & ſimul quoque ſemen gignit: in eo maior eſt abſtergendi vis quam in fabis. ex quo fit, vt nōnulli cicerum vſu lapides qui in renibus eſſent, euidenter cōfregerint. nigra autem ſunt ea, & parua, & arietina vocantur: ſed præſtat ipſorum in aqua coctorum ſuccum ſolum bibere. Viridia verò æquè, ac reliqua omnia, excrementitia ſunt: quēadmodū etiam frixa flatum quidem deponunt, cæterum difficilius concoquuntur, ventrémque magis ſiſtunt, & corpori minus alimenti afferunt.

De lupinis, Cap. XXI.

LVpini dura terreſtriſque ſubſtantia eſt: quocirca & vt difficulter concoquatur, & vt ſuccum craſſum gignat, neceſſe eſt, ex quo in venis non probè confecto ſuccus propriè crudus appellatus aceruatur. Cæterum edendo qualitatis, quæ ſenſu deprehendatur, expers eſt. Par ergo eſt, ipſum neque ad aluum deiiciendam, neque ad eandē cohibendam eſſe accommodatum.

De fœnogræco quod & bouis cornu dicitur, Cap. XXII.

HOC ſemen cum garo præmanſum, aluum ſubducit: eſtur quoque ex aceto & garo & ex vino & garo & oleo. aliqui cum pane idem ſumunt, nec capitis dolorem affert, veluti cum garo. Eſtur quoque fœnumgræcum ex aceto & garo antequam eius planta fructum ferat: aliqui verò oleum affundentes, cū pane veſcuntur. ſed ita caput ferit. Succus autē decocti fœnigræci cū melle ſumptus, ad omnes vitiatos humores qui in inteſtinis ſunt, ſubducendos valet. & quia abſtergendi facultate præditus eſt, ideo inteſtinum ad excretionem irritat.

De phaſelis & eruilia, Cap. XXIII.

HÆC quoque ſemina perinde ac fœnumgræcum mortales aqua præmacerantes donec radicem produxerint, ante alios cibos garo intingentes alui ſubducendæ gratia comedunt: ſuccum verò, cum concocta & diſtributa fuerint, copioſioris alimenti quàm fœnumgræcum, habent. Hæc porro media quodammodo ſunt inter ea quæ boni ſucci ſunt, quæque facilè & quæ difficulter concoquuntur: & quæ tardè, & quæ celeriter tranſeunt: & quæ flatulēta ſunt, quæque flatus nō excitāt: quæ denique exiguum, & quæ multum dant alimenti. neque enim vllam qualitatem efficacem habent.

De cicercula, Cap. XXIIII.

HAC veſcuntur homines, vt phacoptiſſana. Habet verò ſuccum facultate quidem phaſelis, & eruiliis quodammodo ſimilem, ſed conſiſtentia craſſiorem. ex quo fit, vt cicerculæ magis ferè quàm illi nutriant.

De aracis, Cap. XXV.

HOC ſemen eſt cicerculæ ſemini perſimile: atque etiam vſus omnis, itémque eorum vis cicerculis eſt ſi-

A milis niſi quod duriores ſunt, & minus facile elixantur: ex quo ſequitur vt araci quoq; difficilius quàm cicerculæ, concoquantur. Apud nos verò agreſte quoddam, ac durū & rotundum ſemen, eruo longius, in cerealibus fructibus inuentum, quod arachum per ch nominant, ſeligunt, & non ſecus quàm pelecinum, abiiciunt.

De dolichis, hoc eſt phaſiolis. Cap. XXVI.

HOS aliqui ſiliquas, aliqui phaſiolos appellant: faci-
B lius autem deiiciuntur quàm piſa, minúſque inflant atque etiam alunt.

De eruo, Cap. XXVII.

MAgna quandoque fame compulſi homines hoc veſcuntur: minus verò medicamentoſum eſt album quàm quod ad flauum pallidúmve colorem abſcedit. Quum verò coctum bis fuerit, & in aqua perſæpe dulce redditum, inſuauitatem quidem deponit: ſed cum ea facultatem quoque abſtergendi & incidendi amittit, vt ſola ſubſtantia terreſtris ei remaneat quæ facit vt edulium
C citra inſignem amaritiem exiccans fiat.

De ſeſamo & eryſimo, Cap. XXVIII.

PIngue eſt ſeſami ſemen, ideo celerrime fit oleoſum: quamobrem eos qui ipſo veſcuntur, celeriter implet, ſtomachúmque ſubuertit, & tardè cōcoquitur & corpori alimentum pingue affert: quoniam verò craſſi ſucci eſt, idcirco non celeriter ſecedit. At eryſimum corporis quidem ſubſtantia eſt quodammodo ſimile ſeſamo, ſed in cibo eſt inſuauius, & corpus minus alit, & eſt omnino deterius: ambo verò ſunt calido temperamento, & ob eam
D quoque rem ſitim afferunt.

De papaueris ſemine, Cap. XXIX.

SAtiui papaueris ſemen panibus, ceu condimentum, vtiliter inſpergitur: ac ſemen quidem, quod candidius eſt, præſtat ei quod nigrius ſit. Vim refrigerandi habet, quamobrem ſomnum quoque conciliat. ſique liberalius ſumptum fuerit, grauem etiam ſoporem inducet, & ægrè concoquetur. Præterea verò quæ ex thorace, ac pulmone tuſſi eiiciuntur, cohibet: iuuat eos quos tenuis à capite diſtillatio exercet. alimentum non notabile dat
E corpori.

De lini ſemine, Cap. XXX.

ALienum ſtomacho eſt & concoctu difficile lini ſemen & exiguum alimentum corpori præbet: nullā verò habet alui deiiciendæ facultatem: habet quidem exiguam vim vrinæ ciendæ, ac præcipuè frixum.

De ormino, Cap. XXXI.

HOC frixo vtuntur, ipſúmque læuigant, & mel adiiciunt: parum verò in eo ineſt alimenti.

De cannabis ſemine, Cap. XXXII.

F CAnnabis ſemen ægrè concoquitur, ſtomacho alienū eſt, caput ferit, mali eſt ſucci, & egregiè calefacit.

De viticis ſemine, Cap. XXXIII.

CRedunt hoc ſemen venereas appetitiones cohibere. Corpori verò parum alimenti, eiuſque ſiccantis, ac refrigerantis affert. flatus valde diſcutit: quibus omnibus rationibus, iis qui ſe à rebus venereis puros ſeruare ſtudēt, conuenit

De aphace & vicia, Cap. XXXIIII.

G HOrum ſeminum figura eſt fabis ſimilis. quum fames eſt, iis etiam viridibus, ſicuti ciceribus & fabis, mortales veſcuntur & præſertim vere. Sunt autem non ſolúm inſuauia, ſed etiam concoctu difficilia & aluum ſiſtunt, malúmque ſuccum, atque etiā melācholicū gignūt.

De cucurbita, Cap. XXXV.

CVcurbita probè cocta nullam euidentem ſaporis qualitatém habet: quocirca meritò multis modis apparatur vt pote quæ in medio exceſſuum omnium ſit conſtituta. atque ipſa quidem quantum in ſe eſt, humidum frigidúmque, & propterea etiam exiguum corpori dat alimentum: facilè autem ſubſidet ſuæ ſubſtantiæ lubricita-
H te. concoquitur verò non malè, ſi non prius fuerit corrupta. Aſſata autem, aut in ſartagine frixa, plurimum quidē humiditatis propriæ deponit, ſed quod reliquum eſt

A nullam inſignem facultatem obtinet, veluti nec quum
ſimplici iure fuerit parata. Meritò autem propter aqueā
qualitatem origano gaudet. Nonnulli eius ſemen abii-
ciunt & partem quæ eſt velut caro exiccant, & in hyemē
reponunt. Illis autem ita repoſitis omnino aliter veſcun-
tur quàm vt cucurbitis: ſiquidem & ſucco vacantes,& ſic
cæ perinde vt coria redduntur.

De peponibus, Cap. xxxvi.

TOta peponum natura frigidior eſt cum humiditate
B copioſa coniuncta:habent autem quandam abſtergē
di vim,& idcirco vrinam mouent:& melius quàm cucur
bitæ,& melopepones,ſubducuntur:eorum ſemen poten-
tius quàm ipſorum veluti caro deterget. Succum in cor-
pore vitioſum facit,& potiſſimum quum non probe fue
rit concoctum:quo quidem caſu cholericos efficere con-
ſueuit.Quinetiam priuſquam corrumpatur, ad ciendum
vomitum valet:ſique largius eo quiſpiam veſcatur, ne-
que quicquam eorum quæ boni ſucci ſunt, ſuper mādat,
omnino vomitum excitabit.

De melopeponibus, Cap. xxxvii.

C MElopepones minus quàm pepones,humidi ſunt, mi
núſque mali ſucci,& minus vrinam cient, & minus
infrà ſubducuntur:neque parem vim cum peponibus ad
vomitum excitandum habent. A fructibus autumnali-
bus ſtomacho idoneis multùm abſunt: & tamen non ita
vt pepones, ſtomacho ſunt noxii.

De cucumeribus, Cap. xxxviii.

HIS quoque ciendæ vrinæ vis,vt peponibus, ſed mi-
nor ineſt: qui verò eos probè cōcoquunt ,quum iis
D affatim ſe expleuerint, longo temporis ſpatio accidit vt
ſuccum craſſum immoderatè aceruent, qui in ea conco-
ctione,quæ in venis fit,non facilè in probum ſanguinem
commutetur.

De ficubus, Cap. xxxix.

QVod eſt omnium fructuum non modo autumna-
lium ſed etiam horæorum commune , idquoque fi-
cus habent,quum ſucci prauitatem effugere non potue-
rint: minus tamen quàm reliqui omnes horæi fructus,e-
ius participes ſunt. In eis hæc inſunt bona,vt ventrē per-
E tranſeant,& per totum corpus facilè ſecedant : habent e-
tiam vim abſtergendi notabilem. quum verò autumna-
les fructus omnes parum alimenti corpori præbeant, id
minimè omnium in ficus cadit :carnem neque compa-
ctam,neque firmam, ſed ſublaxam, vt fabæ, faciunt: ſed
& ipſæ flatu ventrem implent: verùm quia celeriter de-
ſcendunt,ideo breuem flatum cient. Quæ verò exquiſitè
matura ficus eſt, prope eſt vt nihil omnino lædat,ſicut e-
tiam caricæ,quibus multa quidem inſunt commoda, ſed
noxam tamen quandam iis qui liberalius eis veſcuntur,
F afferunt: ſiquidem non admodum probum ſanguinem
faciunt : ex quo fit vt ex eorum vſu pediculorum copia
exoriatur. Habēt autem attenuandi incidendique facul-
tatem: qua & ventrem ad excretionem impellunt, & re-
nes expurgāt. Iecori,lieni,inflāmatis noxiæ ſunt: nō pro
pria facultate quadā excellēti,ſed cōmuni omniū dulciū
eduliorum ratione: obſtructis verò & ſcirrho obſeſſis i-
pſæ per ſe neque proſunt,neque obſunt:at cæteris medica
mentis abſtergentibus & incidentibus adiectæ non pa-
rū vtilitatis afferunt. Quicunque autem caricas, ficúſque
G cum aliquo craſſi ſucci cibo mandunt, ii non parum
læduntur.

Ex Rufo de ficubus, Cap. xl.

FIcus ſunt cæteris autumnalibus meliores,& tamen no
xam quandam afferunt. Caricæ ſatis alere corpus
queunt:quamobrem veteres permittebant vt athletæ ca-
ricis veſcerentur. Goras primus Eurameni Samio carnē
afferens hunc vſum antiquauit,atque ita illa viuendi con
ſuetudo eſt ſublata.

De vuis ex Galeno, Cap. xli.

FIcus & vuæ inter autumnales fructus primas ferunt:
H nam & magis quàm reliqui omnes fructus horæi, nu
triunt minimúmque praui ſucci habēt,& præſertim quū
exquiſitè maturæ fuerint: caro tamen quæ ab eis effici-
tur,neque firma neque denſa eſt, ſed laxa atque fluida:
quamobrem celeriter contrahitur. Vuæ autem minus

A quàm ficus,nutriunt:maximum verò hoc eis bonum in-
eſt,quod citò ſubſident:quocirca ſi quando cōtineantur,
egregiè nocent,quum hoc vitii ficubus non inſit:nam ſi
non,vt conſentaneum eſt,deiiciantur,innoxium alimen-
tum corpori præbent.At vuæ neutrùm horum habent: nā,
retentæ neque probè concoquuntur,& dum in iecur ve-
náſque diſtribuuntur,ſuccum crudum faciunt,qui in ſan
guinem non facilè commutatur. Potius enim per ventrē
tranſeunt,ſi grana ſine acinis deglutiantur : adſtringunt
B nanque acini,quum neque concoquantur,neque muten-
tur.Inter eas quæ reponuntur,quæ in vinaceis aſſeruatur,
ventriculum roborat,ac cibum faſtidientibus appetentiā
excitat:non tamen per aluum ſubſidet : ſique largius ea
quiſpiam veſcatur,caput feriet: quæ verò in muſto condi
tur,magis etiam caput tentat. At penſilis neque caput læ-
dit neque aluum ſiſtit,neque proritat:eſt autem omnium
compoſitarum vuarum concoctu facillima. Cæterùm v-
uæ dulces calidiorem ſuccum habent , & propterea ſitim
afferunt:auſteræ verò & acidæ,frigidiorem:vinoſæ deni-
C que inter calidum & frigidum ſunt mediæ. Dulces aluū
ſubducunt,præſertim verò vbi humidæ fuerint:acidæ ve
rò & auſteræ non modo huic rei, ſed etiam coctioni quæ
in ventriculo fit, ſunt incommodæ. Omnium verò vſus
eſt tutiſſimus quum vuæ ſuapte natura ſint carnoſæ, &
eiſdem optimè maturis quiſpiam moderatè veſcatur:id-
que ſiue in vite ſummam maturitatem ſint conſequutæ,
ſiue quod deerat, ex ſuſpenſione ſint adeptæ.Secundo ve
rò loco cenſentur humidæ,acida aut auſtera qualitate va-
cantes:quas alui deiiciendæ gratia copioſè poſſumus inge
D rere.Nonnulli quoque muſtum, idque dulce,eiuſdem rei
cauſa bibunt:id enim maximè ſubducit:quod verò ex v-
uis auſteris,aut acidis exprimitur,ad omnia peſſimū eſt.
Iam verò dilutum vuarum ad ciendam vrinam valet.

De vuis paſſis, Cap. xlii.

QVemadmodum vuæ paſſæ dulces calidiores ſunt, i-
ta quoque auſteræ temperatura ſunt frigidiore, ſto-
machúmque roborant,& ventrem cōſtringunt. Sed per-
ſpicuum eſt,acerbas id etiam magis quàm auſteras effice
re:dulces verò medium quodammodo ſtatum inducūt,
E vtpote quæ neque ſtomachum apertè diſſoluant, ne-
que ventrem ſubducant. Et tamen vis quædam cōtem
perandi, ſicut etiam facultas modicè abſtergendi ſem-
per ineſt dulcibus: vt vtriuſque facultatis ratione exiguos
oris ventriculi morſus obtundant. ſiquidem planum eſt,
maiores morſus valentiora remedia poſtulare. Inter v-
uas paſſas, cæteris præſtant pinguiores , quæque veluti
corticem habent tenuem. Nonnulli autem, & rectè qui
dem , è dulcibus magníſque , cuiuſmodi ſunt Scybeli-
ticæ ; priuſquam veſcantur, ſemina eximunt: atque eæ
F quoque inueteratæ duram craſſámque cutim habent,
eáſque in aqua prius oportet macerare : ita enim ſemen
facilius eximitur . Aliæ quædam ſunt his contrariæ, au-
ſteræ & paruæ , quæ nullum omnino ſemen habent.
Quod autem ex paſſis alimentum corpori affertur, tale
qualitate eſt,quales paſſæ fuerint : quantitate verò,copio-
ſius ex pinguibus & dulcibus:parcius ex auſteris, & ma-
cris:cæterū magis quàm caricæ , ſtomacho ſunt idoneæ.

De ſycaminis,quæ & mora nominantur, Cap. xliii.

G SYcamina ſi in ventriculum purum inciderint, primó
que loco ſumpta ſint,celerrimè pertranſeunt & aliis ci
bis præeunt:ſumpta verò poſt alios cibos,aut ſi malū ſuc-
cum inuenerint, in ventriculo celerrimè corrumpuntur
abſurda quadam corruptela, quæ explicari verbis non po
teſt,vt in cucurbitis vſu venit. Quum autem minus noxia
ſint horæis cibis ſi non celeriter ſubſederint, noxiam
habent corruptelam peponum corruptelæ conſimilem :
quanquam pepones ſi celeriter ſubducantur , nullam ma-
gnam noxam inuehunt. Tempus autem quo ſycami-
nis,eſt id quo etiam peponibus,vtamur, quum ſqualidū
H æſtúque preſſum eſt ventriculi corpus : tunc enim tale
quodāmodo iecur itidē eſſe neceſſe eſt . Habent ſycami-
na vim quandam aſtringendi,omnino verò humectant,
non tamen omnino refrigerant , niſi frigida ſumantur:
alimētū minimū dant corpori, vt etiam pepones faciūt.

De rubi fructu, Cap. XLIIII.

RVbi fructus magis quàm mora adſtringũt.ſique largius quiſpiam eis veſcatur, capite dolebit. Alii ſtomacho etiam anguntur: ergo diligenter abluendus fructus eſt prius quàm eum comedere aggrediamur: quod non minus in ſycaminis eſt faciendum. ventrem tamen non ſubducit hic fructus,ſed potius cohibet.

De canini rubi fructu, Cap. XLV.

CAnini rubi fructus paulo maiorem adſtringẽdi vim quàm rubi fructus habet:quamobrem aluum quoque magis cohibet:corpori verò exiguum alimentũ præbet.

De fructibus iuniperi, Cap. XLVI.

IVniperi fructus exiguam dulcedinem minorémque adſtrictionem habẽt:præterea aromatici quippiam eis ineſt,& eos calefacere propter acrimoniam perſpicuum eſt:corpus parum alunt.Síque liberalius eis quiſpiam veſcatur,ſtomachum mordent,capútque calefaciunt,& dolore vexant.Vrinas verò mediocriter cient.

De Perſicis, Cap. XLVII.

HOrum quoque ſuccus & quæ veluti caro eſt, facilè corrumpitur,prauáque eſt omnino.quocirca non debent,vt à quibuſdam fieri conſueuit,poſt alios cibos ſumi:nam ſuperfluitantia corrumpuntur, & cætera quoque ſimul vitiant.

De Armeniacis & præcocibus,
Cap. XLVIII.

HÆ C quoque Perſicorum genere continentur:illis tamen bonitate nonnihil præſtant,neque enim æquè atque illa in ventriculo corrumpuntur neque aceſcunt. Vulgò autem iucundiora apparent, & propterea ſtomacho magis idonea: porro his fructibus exiguam alendi vim ineſſe, prius dictum eſt.cæterùm præcocia ſunt Armeniacis præſtantiora.

De malis, Cap. XLIX.

MA L A quæ adſtringunt, ſuccum frigidum ac terreum habent:quæ acida videntur, ſuccum quidem frigidum habent,ſed qui ſit tenuium partium:mediæ verò temperaturæ ſunt dulcia, quæ ad calidius vergunt: vt quæ planè qualitatis ſunt expertia,& veluti aquea,ad frigidius inclinant.Eſt autem perſpicuum mala adſtringentia alui deiectiones cohibere: acida verò craſſum ſuccum quem in ventriculo inuenerunt, incidunt, ac deorſum ſubducunt, & propterea deiectiones humectant: quum verò purum ventrem inueniunt,eum magis ſiſtunt.Dulcia potius diſtribuũtur: quæ verò qualitatis ſunt expertia, quum neque iucunda ſint,neque ventriculum roborent, neque ipſum ſiſtant,meritò deſpiciuntur & ſuibus proiiciuntur:quæ verò probè in plantis maturuerunt ac reponuntur, in morbis ſæpenumero ſunt vtiliſſima, ſiue ad modum cataplaſmatis cum farina adhibita, ſiue in calido cinere mediocriter aſſata,ſiue in vapore bullientis aquæ probè cocta:ſtatim autem à cibo danda ſunt: quandoque verò cum pane ventriculi & ſtomachi roborandi gratia iis quibus proſtratus appetitus,quique tardè concoquunt,& vomitu,fluore alui,ac torminibus vexantur: ad quem vſum acerba ſunt accõmodata. Apparata item vt nuper dicebam,mediocrem adſtrictionem habent:quum ea quæ mediocriter auſtera ſunt, omnem in ea præparatione adſtrictionem depoſuiſſent,& ob eam cauſam ſimilia iis quæ ab initio aquea ſunt,euaſiſſent.

De cydoniis & ſtruthiomelis,
Cap. L.

EXimium quid ineſt his, quod alia mala non habent: cum enim adſtrictionem maiorem habent, tum verò eorum ſuccus perdurat ſiquis coctum ex melle velit adſeruare. Aliorum autem malorum ſuccus repoſitus,quum copioſum frigidum humorem habeat,aceſcit: ſtruthiorum verò malorum ſuccus diutius durat,atque adéo in multos annos manebit, quum os vaſculi denſam cruſtam habuerit,quæ in melle atque aliis quibuſdam ſæpenumero cõcreſcit:háncque adiacẽtem ſeruare oportet, quum diutiſſimè citra mutationem ſeruare medicamentum velis. Cydoniorum verò ſuccus minus ſuauis eſt, & magis adſtringit: idcirco ad roborandum ventriculum diſſolutum hoc etiam quandoque vtemur.

De piris & Punicis, Cap. LI.

SI ea quæ de malis diximus,ad pira & Punica trãſferas omnia,nihil erit quod nos noui quicquã de eiſdẽ afferamus.Punica verò omnino perexiguum alimentum corpori dant:ac pira,& præſertim magna,quæ menatæ à noſtratibus dicuntur,aliquantulum nutriunt.

De meſpilis & ſorbis, Cap. LII.

HÆ C adſtringunt ambo: ſed meſpila multo magis quàm ſorba:quocirca vtiliſſimus eſt ventri fluenti cibus:ſorba tamen ſunt in cibo ſuauiora. Conſtat autem omnibus huiuſmodi parcè,non autem largè,vt vuis & ficubus,eſſe veſcendum.

De fructu palmæ, Cap. LIII.

EX palmis quædam ſunt ſiccæ & adſtringẽtes, vt Ægyptiæ: quædam molles,humidæ,& dulces, vt quæ cariotæ appellantur, quæ præſtantiſſimæ in Palæſtina Syria in Hiericũte naſcũtur.Cæteræ verò aliæ palmæ omnes inter hoc genus vtrunque medium locum tenent, vt aliæ magis,aliæ minus ſint humidæ,ſiccæ dulces & adſtringẽtes.Verùm extremis conſtitutis,iam quodcunque in medio eſt,facillimè deprehenditur. Oſtendimus enim dulcem ſuccum alendo eſſe: auſterum verò ſtomacho idoneum,& ventrem ſiſtere. Palmæ autem omnes difficulter concoquuntur,& copioſius ſumptæ, capitis dolorem excitant:quædam verò morſus etiam cuiuſdam ſenſum ori ventriculi afferunt. ſuccus porro qui ab ipſis in corpus diſtribuitur craſſus eſt omnino, habétque lentoris aliquid, quũ pinguis palmula eſt. quúmque huic ſucco aliquid dulcedinis miſtum fuerit, iecur ab eo celerrimè obſtruitur:atque ab earum eſu maximè læditur inflammatúrque, & ſcirrho obſidetur. Poſt iecur verò, lien quoque obſtruitur,& læditur.

De oliuis, Cap. LIIII.

IPſæ quoque exiguum alimentum dant corpori,& potiſſimùm caducæ. Et quemadmodum caducæ, ſuccum pinguem habent,ita quæ halmades & colymbades appellantur, adſtringentem:quocirca ſtomachum roborant,appetitúmque excitant. Ad hoc verò aptiſſimæ ſunt, quæ cum aceto componuntur.

De nucibus, Cap. LV.

NV C E S magnæ & auellanæ corpus non multùm alunt, auellana tamen magis.vtraque autem mediocriter adſtringentis qualitatis eſt particeps, quæ progreſſu temporis in oleoſum commutatur. Viridis autem nux neque qualitatis perſpicuè adſtringentis eſt particeps neque oleoſæ: ſed eſt expers quodammodo qualitatis, & aquea.Nux verò melius quàm auellana concoquitur: éſtq; ſtomacho magis idonea, & multo magis ſi cum caricis edatur.Eſt præterea manifeſtum humidam nucem ad deiectionem aptiorem eſſe:ſiccam verò minus,ſed hæc quoque aqua macerata, & abiecto putamine, ſimilem viridi facultatem habet.

De amygdalis, Cap. LVI.

IN his attenuandi & abſtergendi facultas excellit. Nõnullis verò tanta vis ineſt craſſos glutinoſóſque ſuccos incidendi,vt præ amaritie mandi non poſſint: oleoſæ tamen & pinguis qualitatis,vt etiam nuces,ſunt participes: exiguum verò alimentum dant corpori.

De piſtaciis, Cap. LVII.

MInimum quidem alimentum præbent,ſed ad iecur firmandum ſunt vtilia:habéntque ſubamarũ & ſubadſtringentem qualitatem.

De prunis, Cap. LVIII.

PRuna minimum alimentum corpori præbent, vtilia tamen ſunt iis quibus humectare & refrigerare mediocriter ventrem eſt propoſitum.Hæc verò etiam exiccata poſſunt vſui eſſe:quæ verò Damaſci naſcuntur, cæteris præſtant omnibus.

De ſericis, Cap. LIX.

ES T hoc mulierum & puerorum effrænatorum edulium:parum nutriunt,difficulter concoquuntur. non ſunt ſtomacho idonea,minimũ alimenti corpori præbẽt.

De ſiliquis, Cap. LX.

MA L I ſucci ſunt,& lignoſæ & difficulter concoquũtur,& non celeriter deiiciuntur.

De cappare,

De cappare, Cap. LXI.

CAppari facultas ineſt tenuium partium: ex quo fit vt corpori minimū alimēti diſtribuat. Sale verò cōdita, & abluta, vſquedum facultatem quam ex ſale contraxit, depoſuerit, parū quidē alit, ſed tamen pituitam ex vētriculo abſterget: & ex aceto mulſo, aut aceto & oleo præ cæteris cibis ſumpta, viſcera liberat obſtructione.

De ſycomoris Cap. LXII.

HÆC planta naſcitur Alexandriæ: fructum ficui ſimilem fert: nullam acrimoniam habet, exiguæ dulcedinis particeps eſt: humidæ quodammodo & frigidioris eſt facultatis.

De perſio, Cap. LXIII.

HÆC itidem planta Alexandriæ eſt: huius fructum apud Perſas ita eſſe noxium commemorant, vt eo veſcentes interimat: in AEgyptum verò tranſlatum, fieri eſculentum, & æquè mandi ac pira atque poma.

A De citrio, Cap. LXIIII.

TRes ſunt huius fructus partes, acida quæ in ipſo medio eſt: ea quæ eſt veluti caro, quæ medium ipſum ambit: & tertia quæ eſt tegumentum extrinſecus circundatum. Eſt autem hoc odoratum & aromaticū, ſed difficulter concoquitur: concoctionem autem adiuuat ſiquis eodem vt medicamento vtatur: parcè verò ſumptū ſtomacho robur adiungit. Parte autem acida, & quæ nō eſtur, ita vtuntur vt in acetum coniiciant, vt acidiorem reddāt: quæ verò inter duas alias media eſt, quæque co-

B pus etiam nutrit, difficulter concoquitur.

De fructibus plantarum agreſtium, Cap. LXV.

HI fructus præterquam quod exiguum alimentum præbent, malum etiam ſuccum omnes faciūt: ac nō nulli noxii ſtomacho ſunt, præter ſpinoſos qui in terra optima exoriuntur.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM liber ſecundus.

De lactuca, Cap. I.

QV V M olera omnia pauciſſimum maliq; ſucci ſanguinem gignant, lactuca non multum illa quidem ſanguinis, ſed qui non ſit praui ſucci; nec tamen omnino probi, gignit. Succum autem humidū ac frigidum habet, ſed qui mali ſucci non ſit, vti diximus.

De intybo, Cap. II.

INtyba ſimilem lactucis facultatem habent: à lactuca tamen & ſuauitate, & aliis quæ ſuprà de lactuca diximus, ſuperantur.

De malua, Cap. III.

MAlua lentoris quippiam habet quod lactucæ non ineſt: perſpicuè verò à refrigerando abeſt. Hoc olus facilè ſubducitur, ac præſertim ſiquis ex oleo & garo copioſè ipſum ſumat: nutrit autem mediocriter.

De beta, Cap. IIII.

BEtarum ſuccum abſtergentem eſſe planum eſt: qui quidem ventrem quoque ad excernendum irritat, ac ſtomachum interdum mordicat: idcirco copioſiꝰ ſumpta ſtomachum lædit. Alimentum verò exiguum, vt cætera olera, corporibus affert: accommodata eſt ad iecoris obſtructiones: ac præcipuè quū ex ſinapi aut aceto eſtur, quomodo lienoſis quoque fit vtilis.

De braſſica, Cap. V.

BRaſſicæ ſuccus vim quandam purgandi habet: at corpus ipſum communi exiccantium ratione magis cohibet quàm ad excretionē impellat. Exiccat ergo braſſica æquè ac lens: quamobrem aſpectum hebetat, niſi totus oculus præter naturam ſit humidior: & tamē nō ita boni ſucci edulium eſt, ſicut lactuca, ſed prauum & graueolentem ſuccum habet.

De blito & atriplice, Cap. VI.

HÆc ſunt cæteris oleribus magis aquea, & (vt diceret quiſpiā) omnino qualitatis expertia. Cæterùm dictum eſt, hæc olera ad facilem deiectionem propenſa eſſe, ac tū vel maximè quū vnà cum humiditate lubricū quid habeant. Sed quia nulla acris ac nitroſa qualitas eis ineſt, ideo fit vt non vehementem habeant ad inferna propenſionem: éſtque planè perſpicuum, parum admodum corpus ab his nutriri.

De portulaca, Cap. VII.

HÆc, vt cibus, exiguum alimētum, ídque humidū & frigidū & glutinoſum præbet: vt medicamentum verò, dentium ſtuporē ſuo lentore morſus experte, curat.

De oxylapatho, Cap. VIII.

LApatho crudo nemo veſcitur, quemadmodum nec beta: ac ruſtici oxylapathum crudum edūt: id verò non nutrit, atque etiam multo minus quàm lapathum.

De lapatho, Cap. IX.

LApathum non ſolùm guſtu, ſed etiam facultate eſt betæ hortenſi adſimile: verùm quia beta eſt ſuauior, idcirco omnes homines eadem potius veſcuntur.

De ſolano. Cap. X.

INter olera quibus veſcimur, nullum noui quod tantam quantam ſolanum adſtrictionem habeat. Iure i-

C gitur vt alimento, perrarò, vt medicamēto ſæpe vtimur. eſt enim efficax in ea in quibus adſtringentis refrigerationis eſt vſus.

De plantis ſpinoſis, Cap. XI.

PLerique ruſtici huiuſmodi plātis è terra nuper exorientibus veſcuntur: alēdi vis minima eis vt cæteris oleribus, ineſt, eáque tum aquea, tum verò etiam tenuis. Ac ſpinoſa quidem mediocriter ſtomachum iuuant. Inter haſce plantas eſt carduus, atractylis, ſpina alba, dipſacus, cnicus, tragacantha, atractis, & quam magis quàm

D par eſt, æſtimant, cinara: eſt enim praui ſucci edulium, & præſertim quum iam ſit facta durior. Nam & bilioſum ſuccum in ſe copioſum habet, & totam ſubſtātiam quæ ad ligni naturam magis tendit, vt ex ea melancholicus ſuccus: ex ſucco verò ipſius, tenuis, & admodum bilioſus gignatur: ergo ſatius eſt eandem elixatam comedere.

De hippoſelino, ſio, ſmyrnio, & apio, Cap. XII.

HÆc vrinā cient omnia: apium verò inter ea eſt vſitatiſſimū, ſuauius, & ſtomacho magis aptū. Smyrnium verò acrius, calidiúſque eſt multo quàm apium,

E & hippoſelinum, & ſium. Cætera cruda etiam comedūtur: hippoſelinum verò & ſium elixata: ſiquidem horum vtrunque crudum inſuaue apparet. Quidam verò apium & ſmyrnium lactucæ foliis admiſcentes offerunt: nam cum lactuca ſit olus inſipidū, habeátque frigidum ſuccum, & ſuauior & vtilior efficitur, ſi acrium olerum quoddam aſſumſperit.

De eruca, Cap. XIII.

HOc olus manifeſtè calfacit, quocirca ipſum ſolum, niſi lactucæ foliis miſceatur, non facilè manditur.

F Creditur quoque ſemen gignere, & rerum venerearum cupiditatem excitare. Capiti etiam dolorem affert, ac præſertim ſiquis eo ſolo veſcatur.

De vrtica quam κνίδην etiam vocant, Cap. XIIII.

VIm habet tenuium partium, & meritò ea vt alimento nemo vtitur: vt obſonium verò, ac medicamentum, vſui eſt ad aluum deiiciendam.

De gingidio, & ſcandice, Cap. XV.

GIngidium eſt ſcandici perſimile, ſtomacho valde

G idoneū, ſiue crudo ſiue cocto veſcaris. Diuturniorem coctionem non fert: adſtrictionis verò & amaroris non mediocris eſt particeps.

De ocymo, Cap. XVI.

HOc peſſimi ſucci eſt: idcirco nonnulli de eo falſò prodiderunt, ſi tritum in ollam nouā coniiceretur, celerrimè paucis diebus ſcorpiones generare. eſt autem etiam ſtomacho noxium.

De aſparagis, Cap. XVII.

ASparagus braſſicæ minus quàm ipſa braſſica exiccat: aliorū olerū caulis magis exiccat quàm folia.

Aliud autem aſparagorũ eſt genus, quod in plantis fruticoſis naſcitur, oxymyrſine, chamædaphne, & oxyacantha. Alii quoque ab his diuerſi ſunt, vt regius, & qui paluſtris nominatur: cuiuſmodi alius quoque eſt bryoniæ aſparagus. Omnes verò ſtomacho idonei ſunt: vrinámque prouocant, & parum nutriunt.

De rapis, quæ βουνιάδες quoque nominantur, Cap. XVIII.

SI rapæ minus quàm vlla alia planta quæ ſit eiuſdem generis, nutrirent, vtique mirarer: ſuccum in corpus diſtribuũt moderato craſſiorem: ita fit vt qui liberalius eiſdem veſcatur, ſuccũ crudũ ſit aceruaturus: bis verò coćta laudatiſſima redditur. Si verò crudior ſumatur, difficulter cõcoquitur, flatus excitat, & mali ſucci eſt: nonnunquam verò morſus ventriculum vexat.

De aro, Cap. XIX.

ARi quoque radix eodem modo quo rapæ mãditur: in quibuſdam verò locis acrior prouenit, ita vt propè ad dracontii radicem accedat, eámque bis coćtã mandere oportet. Cyrenæ verò minimè eſt medicamentoſa, & acris, vt rapis etiam ſit vtilior. Conſtat enim hanc ad alendum eſſe potiorem: ad educendum verò ex thorace & pulmone acrior præſtat. Eſtur quoque elixa cum ſinapi vel aceto, ex oleo & garo: eſt nanque perſpicuum, alimẽtum quod ex ipſa in corpus diſtribuitur, non ſecus quàm ex rapis, eſſe quodammodo craſſius.

De dracontio, Cap. XX.

HVius itidem radicem bis térve elixatam, vt quod medicamẽtoſum in ea eſt deponat, mandendã damus quum vehementiore facultate opus eſt ad humores ex thorace & pulmone eiiciendos.

De aſphodelo, Cap. XXI.

ASphodeli radix parata vt lupini, amaroris plurimũ deponit. Fame autem vagante hanc complurimis elixationibus, & aquæ dulcis macerationibus vix factam eſſe eſculentam vidi: eius facultas eſt, vt quemadmodũ dracontii radix, aperiat ac incîdat.

De bulbis, Cap. XXII.

HOrum quoque radices comeduntur: interdũ verò & eorum aſparagi verno tempore. Amaram, auſterámque facultatem habẽt: vnde etiam ſtomachum exolutum ad appetendum excitant: non aduerſantur autem iis qui ex thorace & pulmone expuere aliquid volunt, licet ſubſtantia corporis craſſiore & glutinoſiore ſint: ſed amaritudo quæ ſuapte natura glutinoſa craſſáque incidit, craſſitiei obſiſtit. Præſtabit verò tunc eos conditos ex aceto, oleo & garo comedere: quo etiam modo minus flatus cient, plus alunt, & facilius concoquuntur. Nonnulli verò ex ipſorum eſu liberaliore, & ſemen ſibi inauctũ, & ad res venereas promptiores redditos apertè ſenſerunt.

De paſtinaca, dauco, & caro, Cap. XXIII.

RAdicibus quoque horum mortales veſcuntur, minúſque quàm rapæ, & arum cyrenaicum nutriunt, manifeſtè calfaciũt, & aromaticum quiddam præ ſe ferunt. Sunt tamen, vt aliæ quoque radices, concoctu difficiles, vrinam cient, ſique liberalius quiſpiam iis veſcatur, modicè peioris ſucci erunt: melioris tamen ſucci eſt carus quàm paſtinaca. Quidam verò agreſtem paſtinacam daucum nominãt, qui vrinam magis ciet, medicamentoſiórque eſt, ac ſiquis comedere ipſum velit, permultum erit elixandus.

De tuberibus, Cap. XXIIII.

TVberibus multa perſpicua qualitas ineſt: ipſis tamẽ ad condimenta excipienda vtuntur, ſicuti cæteris quæ ad guſtum qualitatis expertia & aquea nominant: quorum omnium commune eſt, vt alimẽtum quod ab eis corpori diſtribuitur, non calfaciat, ſed ſubfrigidum quidẽ ſit, craſſitie verò tale quale id eſt quod ſumptum fuerit, quódque ex tuberibus craſſius eſt: quod verò ex aliis, ad horum proportionem humidius atque tenuius.

De fungis, Cap. XXV.

EX fungis boleti aqua rite elixati, prope ad qualitatis expertium eduliorum naturã accedunt: alimentum quod præbent, pituitoſum frigidúmque eſt, ſique copioſius quiſpiam eis vtatur, mali ſucci. Atque hi quidẽ cæterorũ omnium ſunt minimè noxii. Secũdæ tribuuntur amanitis: cæteros verò tutius eſt ne omnino quidem attingere: plerique enim ex eorum vſu perierunt.

De radicula, Cap. XXVI.

VIm habet attenuantem, ac perſpicuè calefacit, in eáque qualitas acris excellit.

De cæpis, porris, alliis, & ampeloprasis, Cap. XXVII.

HÆc facultatem inſigniter acrem habent, & pro eius ratione corpora calefaciunt, craſſóſque humores quibus obſidentur attenuãt, & glutinoſos incidunt. Bis tamen térve elixata, acrimoniam quidem deponunt, ſed attenuãt adhuc, & pauciſſimũ alimentũ præbent, quum priuſquam elixarentur nullum darent. Ampeloprasa verò tantum à porris differunt quantũ in cæteris omnibus quæ ſunt generis eiuſdem, ſatiua ab agreſtibus differunt. Cæterùm à continuo acrium omnium eſu abſtinẽdum eſt, ac præcipuè quum is qui veſcitur, ſit natura bilioſior: hæc enim edulia iis ſolùm qui ſuccum aceruant pituitoſum, aut crudum, aut craſſum, aut glutinoſum, conueniunt.

De alimento quod ab animalibus ſumitur, Cap. XXVIII.

OMnes animaliũ partes non eandem facultatem habent: ſed carnes quum probè fuerint concoctæ, ſanguinem optimum gignunt, ac præcipuè ſi animalium boni ſucci fuerint, quale eſt ſuillũ genus: partes autem merueæ, pituitoſiores ſunt. Omniũ ergo eduliorũ ſuilla caro valentiſſimè nutrit: bubula verò præbet ipſa quoq; alimentũ non mediocre, nec quod facilè per halitũ digeratur, ſanguinẽ tamen craſſiorẽ quàm par ſit, efficit. Ac ſiquis ſuapte natura ſit tẽperatura magis melancholica, ſi bubula veſcatur largius, aliquo melancholico affectu corripietur. quantum enim totius ſuæ ſubſtantiæ craſſitie bubulæ carnes ſuillas ſuperant, tanto ſuillæ bubulis lentore præſtant: & tamen ſuillæ ſunt ad concoquẽdum multo præſtantiores. Vituli melius quàm perfecti boues concoquuntur, vt etiam hœdi melius quàm capræ. Capra verò minus ſicco eſt temperamento quàm bos, at ſui comparata, multum ſuperat. Porcelli verò alimentum nobis dant eo magis excrementis redundans, quo ipſi ſunt magnis humidiores: ac meritò etiã minus nutriunt. agnorum quoque caro humidiſſima pituitoſáque eſt. Sed & pecudum caro plura habet excrementa, ac peioris ſucci eſt: caprarũ verò caro habet præterea acrimoniã. Hircina autẽ & ad concoquẽdum, & ad ſuccum bonum faciendum eſt peſſima: hanc ſequitur arietina: tum verò taurina. In his autẽ omnibus caſtratorũ carnes præſtantiores ſunt. Annoſæ verò ad concoctionem, ad ſucci bonitatem, & ad alimentum ſunt deterrimæ: quocirca ſues quoque ipſi quanuis humidæ tẽperaturæ ſint, ſi cõſenuerint, carnem fibroſam, ſiccámque, & propterea concoctu difficilem habent. Leporis autem caro licet craſſiorem ſanguinem faciat, tamen melioris ſucci eſt quàm caro boum & pecudum. Nihilominus his mali ſucci eſt ceruina caro, éſtque dura, & difficilis ad concoquẽdum. Huic propinqui ſunt aſini agreſtes bene habiti, ac iuuenes: atqui nonnulli quoque aſinorũ domeſticorum ſenio cõfectorum carnes, quæ peſſimi ſucci ſunt, difficulter cõcoquuntur, alienæ ſunt ſtomacho, atque etiã inſuaues, comedunt: quemadmodum equorum & camelorũ carnibus veſcuntur, quum ipſi & animo & corpore ſint aſinini. Quinetiã ſunt qui vrſorum carnes & his peiores, leonum ac pardorum, edant. De canibus verò quid iam attinet dicere, quos itidẽ iuuenes ac pingues, ac præſertim quum caſtrati fuerint, apud nonnullas gentes comedant, quum pantheris quoque veſcãtur. Vulpiũ verò carnes venatores apud nos autumno comedunt. Hoc verò eſt ſciendum, animalia quæ herbam altiorem debent paſcere, ea hyeme & primo vere gracilia ac praui ſucci fieri: veluti boues, qui progreſſu temporis melioris ſucci, & craſſiores manifeſtò apparent quum herbæ creſcunt, ac denſæ fiunt, & ad ſemen

ferẽdum properãt: quæ verò humili herba nutriri queantjea primo ac medio vere præſtãtiora ſunt, veluti pecudes: æſtate autem prima & media, capræ: quum fruticum germina quibus veſci capræ conſueuerunt, ſunt frequentiſſima.

De cochleis, Cap. XXIX.

COchlearum dura eſt caro, ob idque difficulter concoquitur: quæ ſi concocta fuerit, valentiſſimè nutrit. Succus eis, vt etiam teſtaceis, ineſt qui vẽtrem ſubducit: quamobrem quidam oleo, garo & vino eas condiunt, ac iure quod conficitur ad aluum deiiciendam, vtuntur. Sin autem huius animalis carne, vt ſolo cibo eſculento vti velis, quum prius in aqua elixaris, in aliam aquam transferes, in qua iterum coques, & ita condies donec caro diligenter flaccida reddatur: ita enim præparata, aluum quidem ſiſtet: cæterùm corpori alimentum egregium dabit.

De animalium pedeſtrium partibus extremis, Cap. XXX.

POrcellorum pedes ptiſanæ incocti aptiſſimi ſunt. Extremæ verò corporis partes omnes, vt nimiũ pinguedinis, ita quoque naturæ carnoſæ nimium habent. neruea enim cutaceáque natura in eis excellit: cuiuſmodi etiam cutis & nerui ſunt in toto corpore, ſed in extremis magis exercentur, & idcirco magis lenti ſunt. Etenim neruus atque cutis omnis dum elixantur, ad talem naturam perueniunt. ergo iure fit vt corpus minus alant, ſed propter lentorem facilius per aluum deiiciantur. Pedes autem porcellorum ſunt grunnio præſtantiores, ſicut etiam grunnus auribus præſtat, ſiquidem ex ſola cartilagine & cute conſtant. Ac cartilago quidem in adultis animalibus omnino concoqui non poteſt: in iis verò quæ adhuc augeſcunt, ſi in ore probè leuigata, & in ventriculo concocta fuerit, exiguum alimentum dabit. Quod verò nunc diximus, in aliis animalibus ad proportionem eſt intelligendum: quantum enim ipſorum carnes alimenti bonitate ſuillis cedunt, tanto etiã illorum partes extremæ partibꝰ ſuillis extremis deteriores ſunt.

De terreſtrium animalium lingua, Cap. XXXI.

IN hac parte ſubſtantiæ proprietas quædam ineſt, vt carnem laxiorem, ac magis ſanguineam habeat. muſculi enim, & potiſſimum ipſorum partes mediæ, ſunt carnes exquiſitæ.

De glandulis, Cap. XXXII.

QVantum lingua à carnis ſubſtantia, tantum glandulæ à linguæ ſubſtantia diſtinctæ ſunt: ergo glãdularum omniũ cõmune eſt vt in cibo ſuaues ac friabiles appareant: quæ verò mãmillarũ ſunt, quũ lac habent, ipſius quoque dulcedinem præ ſe ferunt. quapropter quum lacte ſint plenæ, magnopere à guloſis expetuntur. Alimentum autem quod ex iis probè concoctis præbetur, propè ad carnis alimẽtũ accedit: ſi verò minꝰ quàm par eſt cõficiãtur, crudũ ac pituitoſum ſuccũ faciunt. Quum verò teſtes ex glandularũ ſint genere, non tamẽ tã boni ſucci ſunt vt glandulæ mãmillarũ: ſed habẽt viroſum quippiã, ſeminis quod gignũt, naturã referẽtes, vt etiã renes, vrinæ. Quinetiã animaliũ terreſtriũ teſtes multo difficilius cõcoquũtur: nam gallorũ gallinaceorũ altilium cum ſuaues ſunt, tum verò etiam optimum alimentum corpori præbent.

De renibus, Cap. XXXIII.

REnes praui admodum ſucci ſunt, ac difficulter concoquuntur.

De teſtibus, Cap. XXXIIII.

OMnium quadrupedum animalium teſtes ſunt concoctu difficiles ac praui ſucci: probè verò concocti nutriunt. Soli autem gallorum gallinaceorũ, ac præſertim altilium ſunt omnium præſtantiſſimi.

De cerebro, Cap. XXXV.

CErebrum omne cibus pituitoſior prauíque ſucci eſt, ac tardè permeat, & difficulter concoquitur, & non minimum ſtomacho nocet. Quidam eius mollitie decepti, ipſum offerunt, quum præter cætera nauſeam quoque excitet: quũmque craſſi ſucci ſit, & excrementitium, melius redditur cum incidentibus & calefacientibus paratum: ſi verò benè coquatur, alimentum corpori notabile præſtabit.

De oſſium medulla, Cap. XXXVI.

MEdulla quæ in oſſibus inuenitur, eſt cerebro dulcior, ſuauior, ac pinguior, ita vt ſiquis facta comparatione guſtet, cerebrum aliquid etiam auſteri habere videatur: præterea medulla largiùs ſumpta perinde ac cerebrum, nauſeam ciet: quæ quidem ſi bellè cõcoquatur, ipſa itidem nutrit.

De ſpinali medulla, Cap. XXXVII.

PInguedinis minimum habet, idcirco nauſeam non prouocat: ſi verò probè concoquatur, non mediocre alimentum dat corpori.

De pinguedine & adipe, Cap. XXXVIII.

ET pinguedo & adeps exigui alimenti ſunt, & potius carnium quibus alimur, ſunt condimenta.

De terreſtrium animalium viſceribus, Cap. XXXIX.

IEcur omnium animalium craſſi ſucci eſt, difficulterque cõcoquitur, ac tardè pertranſit: eſt verò omnium præſtantiſſimum non modò ad voluptatem, ſed etiam ad alia omnia, quod συκωτὸν appellatur, quod quidem inde nomen inuenit quia mactãdi animalis iecur, multarum ſiccarum ficuum eſu ſic præparent: quam rem in ſuibus maximè faciunt, propterea quòd ſuilla viſcera ſunt aliorum viſceribus multo ſuauiora. Ex reliquis autem viſceribus lienis non eſt guſtui ſuauis. perſpicua enim acerbitas quædã in eo ineſt, ac meritò quoque praui eſſe ſucci creditur, quippe qui melancholicum ſanguinem gignat. At pulmo vt eſt rarior vtroque, ſic etiã eſt ad concoquendũ facilior: quãtum verò ad alimentũ pertinet, eſt iecore multo inferior, & quod alimentum corpori præbet, eſt etiã multo pituitoſius. Cor, ſubſtantia quidem caro eſt fibroſa, atque dura, ideóque difficulter cõcoquitur, & tardè permeat, ſed tamen ſi probè cõficiatur, alimentum corpori non paucũ, neque mali ſucci præbet.

De quadrupedum animalium ventriculo, vtero, & inteſtinis, Cap. XL.

HÆ partes carnibus duriores ſunt: quocirca etiamſi probè concoquantur, ſuccum tamen non exquiſitè ſanguineũ, ſed frigidiorem ac crudiorem faciunt, multóque tempore indigent vt conficiãtur, ac in ſanguinem probum commutentur.

De agreſtium & domeſticorum animalium differentia, Cap. XLI.

DOmeſticorum animalium temperatura eſt agreſtiũ humidior: agreſtium verò eſt durior, pinguedinisque aut nihil omnino, aut certè pauciſſimum habet: quamobrem eorũ caro pluribus quoque diebus quàm domeſticorum & in ocio educatorum, imputris ſeruatur: eſtque perſpicuum, alimentum quod inde prouenit multo minus excrementi habere: quod verò à domeſticis atque ocioſis ſumitur, eſſe excrementitium.

De alimento quod à volucribus animalibus ſumitur, Cap. XLII.

AVium omnium volucriũ genus, greſſilium generi, ac præſertim ſuillæ carni comparatum, minus alimenti præbet: volucrium tamen caro eſt ad cõcoquendum facilior, præcipuè perdicis, attagenis, columbæ, gallinæ, & galli gallinacei: turdorum verò & merularũ & paruorum paſſerum, inter quos ſunt etiam qui turricolæ nominantur, caro eſt prædictorum carne durior, atque horum quoque multo magis caro turturis, palumbi, atque anatis. Phaſianorum, quod ad concoctionem & alimentum attinet, gallinarum carni eſt ſimilis, voluptate tamen in edendo excellit: his durior, cõcoctu difficilior, ac fibroſior eſt pauonũ caro. In omnibꝰ autẽ volucribꝰ animalibus perinde ac in quadrupedibus generatim ſciendum eſt, carnem augeſcentium multo eſſe carne declinantium meliorem: prauam verò admodum nouellorũ, ſed lõgè alia ratione quàm ſenio cõfectorũ:

ſiquidem ſenum caro dura & neruea eſt, & idcirco praua ad concoquendum, & alimenti exigui eſt: at corpora animalium quæ nuperrimè in lucem edita ſunt, mucoſa, humidáque ſunt, & ideo excrementorum plena. omnino verò per aluum ſecedunt.

De anſeribus & ſtruthiocamelis, Cap. XLIII.

HOrum caro excremētitia eſt, multóque ad concoquēdum difficilior quàm prædictorum animaliū caro, ac potiſſimum quæ parua ſunt, & carne dura ſunt prædita. Alarum natura fibroſa eſt ac dura: quorundam verò caro tota eſt huiuſmodi, quales ſunt grues, quas comedunt quum prius multos dies mortuas tenuerint. Inter grues autem & anſeres caro tardarum, quæ ὠτίδες apellantur, eſt quodammodo media.

De volucrium animalium viſceribus, Cap. XLIIII.

HOrum ventriculi eſculenti ſunt, ac nutriunt: quidā verò ſunt etiam periucundi, ceu anſerum, deinde gallorum gallinaceorum altilium. Et quemadmodum iecur in ſuibus adhuc viuentibus eſu caricarū iucundū præparant, ita in anſeribus alimenta ſero lactis imbuuntur, vt iecur non modò ſuauiſſimū ſit, ſed vt etiā valentiſſimè nutriat, optimi ſucci ſit, & non difficulter deiiciatur, & pariter, vt in ventriculo probè concoquatur. Alæ quoqae anſerum ad concoquendum & alendum ſunt idoneæ, & his magis gallinarum: peſſimæ ſunt anſorum, optimæ verò iuniorū, ac probè nutritorum. Gallorū autē gallinaceorū teſtes ſunt optimi, præcipuè autē altiliū, ac multo magis ſi cibus eorum ſero lactis fuerit imbutus. nam & boni ſucci ſunt, & nutriunt, & facillimè concoquuntur. Nonnulli autē ſtruthiocameli ventriculum tanquā medicamentū cōcoctionem adiuuans, falſò laudant: alii verò magis mergi ventriculum commendant: verùm hæc neque facilè concoquuntur, neque medicamenta ſunt alios cibos concoquentia.

De ouis, Cap. XLV.

GAllinarum ac phaſianorum oua cæteris præſtant: anſerum verò ac ſtruthiocamelorum ſunt deteriora: recētia quoque veteribus, quǽque minus cocta ſunt iis quæ plùs, præſtantiora ſunt. Tremula autem ad corpus alendum ſunt omnium præſtantiſſima: ſorbilia verò minus nutriunt illa quidem, ſed facilius ſubducuntur: elixa verò & aſſa difficulter cōcoquūtur, tardè tranſeunt, corpúſque alimento craſſo nutriunt: quin multo etiam tardius tranſeunt, craſſiúſque alimentū præbent, quæ in calido cinere aſſantur. Quæ verò in ſartagine inſpiſſata ſunt, & τηγανιστὰ propterea dicuntur, alimenti ſunt ad omnia peſſimi. Quæ verò ſuffocata appellantur, elixis & aſſis meliora ſunt. ea ſic parant, Oleo garo, ac modico vini inſpergunt, vas quo continentur, caccabo in quo aqua calida inſit, imponunt, ipſum operculo totum obſtruunt, ignem ſubſtruunt, quoad oua mediocrem conſiſtentiam ſint conſequuta: nam quæ ſupra modum craſſa ſunt, elixis & aſſis ſimilia redduntur. Eidem etiā mediocritati conſiſtentiæ intentos eſſe nos oportet in ouis quæ ſupernè caldariis infunduntur, vt ne ipſa omnino incraſſari permittamus: ſed quum adhuc ſuccum habeant, vas ab igni auferamus.

De mugile, Cap. XLVI.

CAro mugilum qui in aqua paluſtri ſordidáque viuunt, excrementitia eſt, atque admodum mucoſa: optima verò eſt eorum qui in puro mari degunt. Sed mugiles quoque praui ſunt qui in ſtagnis vitam ducūt: ac præſertim qui in paruis verſantur, & magis etiam quum aqua non effluit, ſed ſtabilis eſt. Inter fluuiatiles autem præſtantiores ſunt qui oriuntur in fluminibus quorum aqua rapidè fertur, ac copioſa eſt: qui verò in ſtagnantibus, ii non boni ſunt. Iam verò guſtus tibi mandenti præſtantiorem mugilem indicabit: acrior enim, iucundiórque, & pinguedinis expers eius eſt caro. At pingues, & guſtui exoluti, cum ad veſcendum deteriores ſunt, tum peius concoquuntur, & à ſtomacho ſunt alieni, prauúmque ſuccum faciunt: quamobrem ex origano eos parant.

De labrace, Cap. XLVII.

HIc piſcis pelagius eſt: alimētum verò quod ex hoc cæteriſque piſcibus habetur, ſanguinē facit tenuioris cōſiſtentiæ quàm id quod animalia terreſtria ſuppeditant, vt copioſè non nutriat, & citius diſcutiatur.

De mullo, Cap. XLVIII.

INter pelagios hic quoque numeratur, omniū ferme aliorum carnem habet duriſſimam, & friabilem. Nutrit, quum probè concoctus fuerit, valentius quàm cæteri piſces. hi verò tum propter purum mare, tum propter cibum, vt etiā alii piſces omnes, optimi fiunt. Ergo qui cancellos comedunt, & grauiter olent, & inſuaues ſunt, & difficulter cōcoquuntur, & praui ſunt ſucci. Hos dignoſces ſi prius quàm veſcare, vētrem reſeraris: inter veſcendū verò primus ſtatim odoratus atque guſtatus tibi eoſdem indicabit.

De piſcibus ſaxatilibus, Cap. XLIX.

HIs omnibus ſcarus excellere ſuauitate creditur, ſecundo loco cenſentur merulæ ac turdi, tertio iuliæ, fucæ, ac percæ. Alimentum verò quod ſuppeditāt, non modò eſt cōcoctu facilè, ſed hominum etiam corporibus, vt quod ſanguinem mediæ cōſiſtentiæ gignat, eſt ſaluberrimum.

De gobio, Cap. L.

GObius littoralis eſt piſcis, ex eorū numero qui parui ſemper manent. Præſtantiſſimus autem ad ſuauitatem, concoctionem, diſtributionem, & ſucci bonitatem eſt is qui in arenoſis littoribus, aut ſaxoſis promontoriis degit: at qui in oſtiis fluminum aut ſtagnis maritimis viuit, neque ad cōcoquendum facilis eſt, neque boni ſucci. Si verò limoſa quoq; fuerit aqua, aut fluuius vrbē expurget, gobius ibi genit⁹ erit peſſimus, quales ſunt cæteri piſces omnes qui in eiuſmodi aquis vitā exigunt. Porro gobiorū caro, vt eſt ſaxatilibus durior, ita eſt mullorum carne certè mollior: ergo veſcentium corpora pro portione nutrit.

De piſcibus molli carne præditis, & albi iuris conficiendi ratione, Cap. LI.

ASelli ſi probo alimēto vtantur, & in mari puro degant, carnis bonitate cum ſaxatilibus cōtendent: at qui alimēto prauo vtūtur, & in aquis mixtis verſantur, mollitiem quidem carnis non amittunt, ſed tamen pinguedinem acquirunt, propter quam non æquè vt prius ſuaues manent, atque alimentum excrementorum plenum corpori præbent. Cæterùm in omnibus piſcibus hoc eſt communiter (vt diximus) memoria tenendum, peſſimos gigni in oſtiis fluuiorum qui latrinas, aut balneas, aut culinas, aut veſtium ac linteorum ſordes expurgant. Iam caro etiam murænæ quæ in huiuſmodi aqua verſatur, peſſima inuenitur. Bugloſſus verò & mollior, & ſuauior, & omnino melior eſt paſſere. Lacerti verò medium quodammodo inter piſces quorum mollis caro eſt, & quorum eſt dura, locum tenent: horum autem piſcium apparatus ad cōcoctionem optimus eſt is qui ex albo iure conficitur, quod quidem parant hoc modo: In aquā copioſam olei quod ſatis ſit effundito, parúmque anethi & porri addito: quum piſces ſemicocti fuerint, tantum ſalis adhibeto vt totum ius nondum ſalſum videatur: hic apparatus vel ipſis ægrotis eſt accōmodatus. Omnium autem prædictorū piſcium alimentum hominibus qui non exercentur, ocioſis, imbecillibus, & ægrotantibus aptum eſt: qui verò exercentur, cibos valentioris materiæ poſtulant. Sæpe autem diximus molle friabiléque alimentum, vel ex eo quod optimi ſucci eſt, ad bonam valetudinem eſſe accommodatiſſimum. nihil enim eſt quod magis quàm ſucci bonitas ad tuendam ſanitatem pertineat.

De piſcibus quorum dura caro eſt, Cap. LII.

DRacones ac cuculi omnibus iis qui eos comederunt, durā habere carnē perſpicuò videntur: galeonymi verò durā ipſi quoque carnem habent, præter eum qui apud Romanos in ſummo pretio eſt, quē galaxiam vocant, qui mollis eſt carnis: eſt verò hic etiam ex genere muſtelorū. Iam ſcorpii, trachuri, orphi, & mulli duræ carnis piſcibus adnumerantur. Eſt verò perſpicuum,

piſces duræ carnis difficilius quàm eos qui molli carne præditi ſunt, confici: ſiquidem & concoctio quæ in vẽtriculo, & quæ in iecore, & venis ſanguinis origo, & quæ in ſingulis corporis partibus alendis aſſimilatio fit, in mollioribꝰ facilius, in durioribus ægrius efficitur: præterea ex durioribus piſcibus craſſus ſuccus, ex mollioribus verò tenuior gignitur.

De animalibus teſtaceis, Cap. LIII.

BVccinæ, purpuræ, oſtrea, hiatulæ, cæteráque his ſimilia, quum integumentum quo extrinſecus ambiuntur teſtæ ſit perſimile, teſtacea nominantur. Eſt autem horum omnium commune vt ſuccũ ſalſum in carne contineant, aluo ſubducendæ idoneum, qui in vnoquoque magis minúſque ad hanc rem pro qualitatis ac quantitatis ratione ſit proprius. Siquidem oſtrea carnẽ aliorum omnium teſtaceorum molliſſimam habent: at paruæ hiatulæ, & purpuræ, & buccinæ, & quæcunque huiuſmodi ſunt, duram: ergo iure ſit vt oſtrea potius aluum ſubducant, minúſque corpus alant: duriora verò difficilius concoquantur & magis nutriãt. Quemadmodũ enim ex animalibus teſtaceis, quæ duræ carnis ſunt, carnem ad concoquendum, ita etiam ad corrũpendum difficilem habent: quamobrem ea ſæpe iis damus quibꝰ cibus vitiatur in ventriculo ob prauos ſuccos qui vel ex iecore in ipſum confluant, vel in ſuiſmet tunicis contineantur: nam ex eis plurimus ſuccus crudus, quem vocant: ex iis qui mollioris carnis ſunt, pituita gignitur. Vt igitur, quum ſuccum ſalſum abiecerint, eorum caro difficulter corrumpitur, aluúmque ſiſtit: ita ſiquis confectum ex ipſis ius biberit, aluus quidem ei abundè deiicietur, id tamen corpori nihil alimenti offeret.

De molli teſta intectis, Cap. LIIII.

AStaci, paguri, cancri, locuſtæ, carides, & alia conſimilia tenui teſta, duritie quidẽ ſimili teſtaceis, ſed quæ minor ſit, conteguntur: habent tamen ſalſum ſuccum, eúmque non exiguum. Dura carne in totum conſtãt: & idcirco difficulter cõcoquuntur, & firmiter alũt, quum ſcilicet in aqua potabili præcocta fuerint. Horum etiam caro, vt oſtreorum, quum ex aqua (vt dictum eſt) præcocta, ſuccum ſalſum depoſuerit, aluum cohibet: hæcque ægrè non ſecus quàm teſtacea duræ carnis corrumpuntur.

De mollibus, Cap. LV.

MOllia vocantur quæ neque ſquamas, neque aſperã, neque teſtaceam cutim, ſed mollem qualis humana eſt habent. Huius generis ſunt polypus, ſepiæ, & cætera his ſimilia: hæc nanque tangentibus mollia videntur: duræ tamen carnis ſunt, difficulter concoquuntur, & exiguum ſalſum ſuccum in ſe continent. Si tamẽ concoquantur, corpus non parum nutriunt: cæterùm hæc quoque plurimum ſucci crudi generant.

De cartilagineis, Cap. LVI.

ASpera noctúque ſplendens eſt horum animalium cutis: idcirco nonnulli ἀπὸ τοῦ σέλας ἔχειν, (*hoc eſt quia ſplendorem habeant*) ea σελάχια nominata fuiſſe dixerũt. Inter ipſa autem torpedo & paſtinaca carnem habent mollem atque ſuauem, quæque mediocriter per ventrem tranſeat, & non difficulter concoquatur: nutriunt etiam mediocriter, vt alia quoque omnia quæ molli teſta ſunt intecta. Eſt verò omnibus commune vt partes quæ ad caudam ſunt, mediis partibus ſint carnoſiores: id quod præcipuè ineſt torpedinibus. nam partes horum animalium mediæ videntur habere in ſe tabidam cartilaginẽ quandã. Bati autẽ, liobati, & rhinæ, omniáque huiuſmodi, duriora ſunt, & ad concoquẽdũ difficiliora: & valẽtius quàm paſtinaca & torpedo corpus alũt.

De cetaceis animalibus, Cap. LVII

PHocæ, balenæ, delphines, libellæ, grandiores thynni, itémque canes, cæteráque cetacea his ſimilia, duram, mali ſucci, ac plenam excrementorum carnem habent: quapropter ſale prius condientes ad vſum ipſa redigũt.

Ex Xenocrate de alimento quod ex aquatilibus exiſtit, Cap. LVIII.

NAtantium natura cibus extitit, qui in conuiuiis ſplendidis in deliciis eſt habitus, ac magnũ quoque A ad ſalubrem victus rationem vſum præſtitit. Differunt verò piſces ex ipſa compage: ſiquidem alii duræ, alii mollis carnis ſunt. Ac duræ quidem ſunt carnis phagri, ſynodontes, bugloſſi, & lati, quales ſunt pheſæ, & rhõbi: mollem verò carnem habent turdi, merulæ, fucæ, & eiuſmodi qui facilè digeruntur. Inter hos medii ſunt aſelli, bacchi, vmbellæ. Præterea quidam ſaxatiles, quidã pelagii ſunt: ac magis alunt qui prope littora quàm qui aquæductuum meatibus mali ſucci & ori ingrati feruntur. Iam maria quoque in hac re differunt: ſunt B nanque mediocres piſces qui in Adriano: ſed qui in Tyrrheno degunt, ſuauiſſimi: quinetiam verno tempore quamplurimi, quòd oua pariant, ſunt præſtantiores, vt mulli: æſtate verò phagri & ſynodontes: autumno verò hepatus, qui quum annum excedit, mali ſucci eſt. mugiles & lupi delicatiores ſunt. Ex ætate verò parui & noui facilè corrumpuntur: cetacei verò difficulter in ſuccum commutantur, duri ſunt, ac ſtomacho noxii: qui verò medium locum tenent, ii medio quoque modo ad diſtributionem ſunt affecti. In partibus quoque differunt. C nam in partibus quæ ad caudam ſunt, quum motu exerceantur, bonum alimentum afferunt, ac delicati ſunt: in iis verò quæ ad ventrem pertinent, quum pingues fuerint, tum fluitant, tum verò ad excretiones rite ſunt affecti: in dorſo verò dura caro eſt. at capita omnino propter ſalſum humorem & pinguedinem non nutriunt, & difficulter diſtribuuntur. At facilè admodum excernuntur maraugiæ & paguri, ſed maximè omnium mulli. Ex apparatu, aſſi magis nutriunt, ſed difficilius tranſeunt: elixi verò, parum nutriunt, ſed facillimè deiiciuntur: D itémque marini ori ſuaues, apti ſtomacho, facillimi ad diſtribuendum, flaccidas ac molles carnes faciunt: nam & coloratos faciunt, & ſanguinem creant, aluúmque ſubducunt. At fluuiatiles, & qui in ſtagnis degunt, ſtomacho noxii ſunt, craſſam materiam faciunt, difficulter excernuntur, & nonnulli non ſunt marinæ materiæ expertes, vt coracinus qui in Nilo naſcitur, & perca in Rheno, & in Tyberi lupus, qui eſt ſubſignatus: itémque Annienis, palúſque in Phalernis, eiuſdem naturæ piſces gignunt. nam pabulum quod illic eis ſuppetit & boni E ſucci eſt, & valde accommodatum. Ex omnibus verò piſcibus anteponẽdi ſunt ii qui virus non habẽt, & præpingues ſunt, ac boni ſucci & moderati. Cæterùm ex piſcibus alii natantes, alii cartilaginei, alii molles, alii teſta operti, quorum exponendæ ſunt qualitates. Apua minimus eſt, gregarius, & in olla paratur. Alopeces, Lippuri, Thriſſæ, Lerúſque ex mari in flumen confugientia difficulter in ſuccum mutãtur, ſtomacho non conueniunt, difficiliter concoquuntur, & exiguum alimentum præbent. Acharnes verò duræ eſt naturæ, ægrè F corrumpitur, nec eſt ſtomacho accommodatus, nec probum ſuccũ gignit. Velonæ, quæ roſtri cornei ſunt, ineptæ ſtomacho, malíque ſucci ſunt, non nutriunt. Facilè corrumpuntur phocæ, Iulides, Trachuri (qui Sauri ab aliquibus nominantur) & Canni, & cæteri omnes qui ſartagini conueniunt, ori quidem comedendo apti ſunt, ſed tamen ſtomacho non ſunt idonei, & facilè corrumpuntur, fluitant, ventrem non alunt. Erythrinus ori gratus aluum ſiſtit: duræ compagis eſt, ad nutriendum valet: & ad res venereas excitandas, ſiquis eum vi- G no ſuffocatum bibat, aptus eſt. Thranis, aut xiphias cetaceus eſt piſcis, & in fruſta ſecatur: ori autem ingratus eſt, ſcaber, difficilis ad conficiendum, valenter nutriens, graueolens: quamobrem & cum ſinapi comeditur, & in olla paratur: eiúſque præſtantior pars eſt imus venter. Thynnus, & thynnis, colias, orcyinus, pelamis, ſcombrúſque non apti ſtomacho ſunt: mali ſucci ſunt, flatum gignunt, ſcabri, difficiles ad excernendũ, nutriunt: quorum valentiſſimè nutrit pelamis: colias verò & ori ingratus eſt, & nullius ſucci: at thynnis ei ſubiicitur: H thynnus verò difficulter concoquitur. Siones, brachicephali, pectines, chelidones, vranoſcopi, galei, canes, & qui ſunt generis eiuſdem, mali ſucci, & grauis odoris ſunt, ſegnem materiam trahunt, & gignunt. Apti autem menſæ ſunt ſargi, melanuri, cãthari,

ſúntque ſtomacho idonei, boni ſucci, ac facilè diſtri- A
buuntur: præterea verò alunt, & apti ad excernendum.
Salpæ autem pelagiæ acris ſunt ſaporis, ori gratæ, diffi-
culter corrumpuntur, difficulter ſeparātur, alunt, facilè
excernūtur: at quæ in littoribus capiūtur, duræ ſunt car-
nis, & mali ſucci, & ori inſuaues. Bugloſſi verò & paſſe-
res duram carnem habent, ac difficiliter corrumpuntur:
boni tamen ſucci ſunt, & facilè excernuntur: glaucus,
cum lupo (eſt enim in omnibus ei ſimilis) minus. Præ-
ſtat autem ſparo, ellops, ſtomachóque eſt idoneus, ſuccū
dulcē gignit, alit, faciléque excernitur, hepatus: hema- B
xias mediocriter alit, delicatus, ſolutus, ori gratus, dif-
ficulter verò cōcoquitur, & alit, & facilis excretionis eſt.
mugil verò pelagius optimus, ori gratus, acer, lupo non
cedens. Præterea hic quoque præterquam quòd tener
eſt, facilè ſubducitur: in limpidis autem ac puris flumi-
nibus natans marinam duritiam dulcis temperiei bene-
ficio remittit: qui verò in turbidis & ſtagnis in quibus
aqua ſtat, grauioris odoris eſt, difficillimè diſtribuitur,
quúmque ex fimo pinguis ſit redditus, admodum iner-
tem carnem habet: quum verò in magnitudinem excre- C
uit, indureſcit. nonnulli verò mugilem, plotem vocant.
Cytharus & rhombus lati ſunt: rhombúſque ſolidus eſt,
difficiliter corrūpitur, qui quidem ſi magnus ſit, quo-
niam difficiliter conficitur, & ſatis alit, per vnum diem
adſeruatus coqui debet: ac citharus mali ſucci eſt, & ſto-
macho non idoneus: ægrè corrumpitur, facilè excerni-
tur. Ciclæ, cottyphi, phæcides teneræ ſunt carnis, boni
ſucci, facilè digeruntur, non nutriunt, ad alui deiectio-
nem accommodati. Coraxus duræ carnis eſt: & quum
maior eſt atque auctior, grauis odoris, difficilis diſtri- D
butionis, ori aptus: alienus tamen à malæ materiei ſo-
bole: éſtque cæteris ſimilib⁹ ſuauior. Lupus verò varia-
tur: nam quanto maior eſt, tanto durior efficitur: bime-
ſtris eſt optimus, ſtomacho idoneus, boni ſucci, tener.
Vrſa dulcem ſuccum facit, nutrit, facilè diſtribuitur, &
facilè excernitur. Atque ita quidem de pelagia cenſen-
dum eſt: at quæ in piſcinis degit, omnia habet contra-
ria, quemadmodum in aliis quoque piſcibus vſu venit.
Ori nanque inſuaues ſunt ii qui concluſi viuunt: quæ
verò in fluminibus degit, eo quòd ex mari frigidam a- E
quam ſubit, ori grata, teneráque eſt: quæ verò in portus
tranſit, limoſa, & coanguſtata, & pinguis reddita, ori in-
grata eſt. Aſellus non acris ſaporis eſt, boni ſucci, dif-
ficilis diſtributionis, facilè ſubducitur, alit. Scorpe-
næ duræ carnis propter ſuccos ſunt, & ob eam cauſam
apparatu indigent: & quum ad excretiones aptæ ſint, ori
quoque ſunt gratæ. Vmbellæ ori ſuaues, boni ſucci, fa-
cilis diſtributionis, non admodum nutriunt, facilè ex-
cernuntur. Scarus ori gratus, difficulter digeritur, facilè
corrumpitur, & deiicitur: qui verò nuper captus eſt, ne- F
que viuariis fuit incluſus, multa habet interiora, & ori
gratus eſt, & fluitans, facilè corrūpitur. Synodus ha-
bet ille quidem carnem duram, ſed tamen non eſt ali-
menti expers: boni verò eſt ſucci, ac facilè diſtribuitur,
& mediocriter nutrit, & facilè excernitur. Mullus
obſoniorum præſtantiſſimus eſt, & ſtomacho ido-
neus, & boni ſucci, & ori gratus, caro plana, difficilis ad
corrumpendum, & mediocris ad excernendum. Dif-
fert autem pelagius à ſaxatili, quòd rufus ſit, cinna-
baríque atque auro ſimilem aſpectum habeat, itémque G
barbam fert: his autem inferiores ſunt ii qui in littori-
bus viuunt. Phagrus duræ carnis eſt, difficulter corrum
pitur, non facilè ſecernitur. Aurata candidæ carnis eſt,
ſolida, cōdēſa, boni ſucci, facilis diſtributionis, alítque,
& non difficulter excernitur. Congrus nec ori gratus,
nec mali ſucci eſt, modicè aptus ad concoquendum, &
alendum, & ad excernendum vitio vacans.

De vrtica.

Vrticæ quæ etiam acaliphæ dicuntur, gratæ ori, &
ſtomacho non mediocriter ineptæ: ſed aſſatæ ſunt elixis H
accommodatiores, aluum cient, vrinámque magis mo-
uēt, quæ poſt purgationem exortæ iuxta calculos, lotæ,
& perexiguo ſali mixtæ, atque ita parum aſperſæ ſunt,
vt mediocriter mandi poſſint, & aſſatione concretæ aut

A verubus aut ſurculis ſuper carbonibus maluæ aut ſar-
mentorum, vt valenter ſoluant. Cum paſſo autem aut
vino mulſo guſtum excitantes, facilè concoquuntur, fa-
ciléque excernuntur: quæ verò ex paſſo & oleo elixan-
tur cum alio etiam condimento, id quidem ſeruant vt
lubricæ ſint, atque attrahant: ſed & explent, & difficul-
ter concoquuntur, & aluum magis relaxant.

De teſta opertis.

Glandes optimæ ſunt quæ æſtate capiūtur, aptæ vt
eis veſcamur: quæ quidem exoriuntur vbi aqua dulcis
B mari admiſcetur. nā & alunt, & dulces ſunt: plerunque
autem in petris educantur. Suauiſſimæ enim ſunt quæ
alunt, friabiléſque ſunt, multúmque ſucci faciunt, & ad
aluum molliēdam accommodatæ, & ſtomacho idoneæ,
ori gratæ, teneræ, & vrinam cient. Succus earum ſimplex
confici non poteſt: aut ius decoctarum ad excretionem
valet. Quæ verò in petris vitam non degunt, acres ſunt,
& medicamenti facultatem præ ſe ferunt, & plus ven-
trem citant quàm vrinas moueāt. Glycymerides præ-
ſtantiores ſunt trachibus, inferiores autem peloridibus.
C hæ nanque ſtomachum diſgregant. earum caro dura
eſt illa quidem, ſed non expers alimenti, & vrinam ma-
gis quàm pelorides cient: aſſatæ autem (mea quidem
ſententia) indureſcunt: elixatæ verò & conditæ ori ſunt
gratæ. Ex genere peloridum ſunt hiatulæ. diuerſæ au-
tem ſunt, atque variæ, & longæ, vt Dicæarchiæ in Lu-
crino lacu, & Alexandriæ in portu: (ſunt enim dulces, &
boni ſucci) quæ verò ſub Pharo, & Diolco, & Ponte, &
inſula oblongæ ſunt & aſperæ, glandibus quercinis ſi-
miles, & æquè ac phagi echinum producentes: albæ au-
D tem ſunt, duræ, atque acres. Pectines optimi ſunt qui ad
iuſtam magnitudinem peruenerūt, caui, colore nigrio-
re: præſtant autem vere atquæ æſtate: ſiquidem eo tem-
pore ad Lunæ incrementum maximè augentur. Omni-
bus autem antecellunt Mitylenæi magnitudine, natura,
humoris bonitate. His ſimiles Ionium mare iuxta Illy-
rida, Hetruriam, Salonas, & Latium producit. Iam verò
& Chios, & vicinæ inſulæ, itémque Alexandria huiuſ-
modi piſces ferunt. Pontus verò multos fert, ſed minu-
tos, & qui ægrè augeātur: dulces ſunt, ac facilius quàm
E oſtrea concoquuntur. Ex aceto ſumpti ad excretionem
accommodantur: & quum ex poſca coquuntur, dulci-
tudinis participes ſunt, quam aſſando deponunt: Pari
quoque modo contriti aluum ſoluunt, idque ſiue recen
tes, ſiue vetuſti fuerint: parum autem vrinam cient. Qui
buxei coloris ſunt, ſicut oſtrea, non facilè corrumpun-
tur. Elixi ſunt aſſatis ad aluum ſubducendam aptiores,
quíque magis aſſati ſunt, minus ſucci habent, & diffici-
liter excernuntur. Exiſtimandum quoque eſt, eos qui
in ſuis teſtis aſſantur, minus huiuſce incommodi habe-
F re, & facilius alere, & minus eos perturbare: valentiores
autem aſſati ſunt: quíque expurgati planè puréque fue-
rint, ii grati ori ſunt, & facilè concoquuntur: & teſta-
ceis anteferendi ſunt illi qui ſale cōditi ſunt, nec admo-
dum perturbant. natiuam autem dulcedinem in muria
conſeruant, & vrinam mouent: ac candidi quidem & la-
ti ſunt dulciores. Atque albi ſunt duri, rufi verò ſunt
viroſi, & vrinam cient: varii autem medii ſunt, & eorum
aliqui fucis ſunt ſimiles, qui per ſe dati, difficulter con-
coquuntur, & tamen vrinam mouent. Aſſumpti verò
G pectines remedio ſunt iis quorum veſica vlceribus ſor-
didis, & cruſtam habentibus vexatur, ſiquidem ea ex-
purgant. Buccinæ ſunt duriores purpura, & magnitudi-
ne ac loco differunt: tripliceſque vires habent teſtæ, col-
li, & excrementi in teſta contenti. Nam ſcabra ſubſtan-
tia piſcis aluum ſiſtit, ac præcipuè ſi aſſetur: contrà ma-
gis facit elixa. Collum earum aluum ſoluit, difficultér-
que concoquitur, idcirco ex ſinapi, vel aceto, aut liquo-
re, aut pipere corrigere ipſum debēt qui eodem veſcun-
H tur. Aqua denique quæ ex eis emanat, calefacta ven-
trem ſubducit: cum eo verò excremento quod teſta con
tinetur, cocta, magis gilua fit, & piſcis qualitatem
præfert: ſi verò totæ decoquantur, maiorem ſiſtendi
vim habebunt, & ſitim afferent: quidam verò eas eli-
xantes læuigant, & æquè ac vrticas condiunt, ſiúntque

ori gratæ. Luna exoriente plenæ & æſtate graciles: pur-
puræ maiores duriores ſunt: & earum coria mediocri-
ter corrumpuntur: colla difficulter conficiuntur, ægrè ſe-
cedunt, ægréque corrumpuntur: aptæ ſtomacho, pauci
humoris ſunt, vix mandendo diſſolutæ: fundum ve-
rò aut earum excrementum facilè conficitur, facilè ſece-
dit, maiorem piſcis facultatem affert, vrinam ciet, ſudorē
mouet, ſputum creat. Siquis eo largius veſcatur, bilē nau-
ſeámque facit, & atri humoris copiam gignit: partes autē
ad caudam pertinentes, aut extremitates earum quæ e-
iuſdem ſunt generis, quæ turbinatæ ſunt, omnium ſunt a-
ptiſſimæ, earumque vſus elixando & aſſando humorem
ex ſe emittit ori gratum, ventriculo idoneum, aluum ſub-
ducentem, dulcium vrinarum motorem, parum tamen
carnis facit, ad cochlearum proportionem: ſed & ori ſua-
uem odorem conciliat. Ad vini potum incommodæ, eli-
xatæ nutriunt, aſſatæ verò duræ ſunt, earum excrementū
quod teſta continetur, ſiſtit more buccinarum. Cochleæ
duræ ſunt, difficulter cōficiuntur: harum ſpecies ſunt hæ,
teres, quæ tubæ modo ſufflat: rotunda, quæ oleum effun-
dit: harum quæ nimis magnæ ſunt, ineptæ ad comeden-
dum cenſentur, quia viroſæ ſunt, duræq́;, ac bilim creāt,
& multa eis caro ineſt, cetaceǽque ſunt. Breuium vſus nō
nullis placet cum aceto mulſo, aut cum foliis viridibus
rutæ, cū oxypipere: quæ verò quinque digitorum ſunt, &
imam partem acutam habent, quæque helices, aut actino
phori nominantur, minus quidem carnis quàm cæteræ
cochleæ habent, ſed tamen explent, & ſuperfluunt: at præ-
madefactæ, & aſſatæ, atque ex aceto ſumptæ, accommoda
tiores ſunt. Ac cochleæ omnes incoctæ ventrem pertur-
bant: marinæ verò vertices habent dulciores: ſúntque te-
neræ, boni ſucci, difficulter corrumpuntur, leues compa-
ratione terreſtrium. valentiores enim & molliores ad ex-
cretionem cenſentur, ſuauioríſque odoris, & ima eorum
pars ſtomacho idonea. Cochleæ porro ægrè concoquun-
tur: cum aceto verò & ſucco aperiunt, vt qui eis veſcuntur
pingueſcant: ac cum eruca etiam comeduntur. Lopades
minutæ ſunt: in quibuſdam verò locis ſunt magnæ, vt ab
oſtreis non abſimiles videantur: maximæ in India, ſicut
cætera omnia, naſcūtur: cæterùm duræ, & pauci ſucci, dif-
ficultérque conficiuntur, & excernuntur: coctæ autem
& conditæ ſunt gratæ ori. Murices ſalſi, viroſi: eis ſuccurri
tur liquore cyrenaico, ruta, & aceto: ventrem turbant, vri
nam cient, ori non grati, concoctu difficiles, obſtruunt
craſſo ſanguine, pituitam gignunt, & magis adeo recen-
tes: idcirco parandi ſunt cum acribus, vt ſinapi, erucáque:
aſſi difficulter ſecedunt, magnam ſitim inuehunt, grauāt:
elixati, contriti, & conditi minus viroſi ſunt: ſed eadem
quæ turbinati faciūt. Mures rotundiores quidē ſunt mu-
ricibus, ſed minores & hirſuti, teſtámque tenuem ferūt,
caro magis tenera eſt ac dulcior. ſucci magis varii, minus
etiam nutriunt, os mordicant, faucium deglutitionem
conuellunt, vocem condenſant, aut abſcindunt: qui largè
eis veſcuntur, tuſſes ſiccas, & raucitates eis excitant: areno
ſi verò boni non ſunt, vel qui in fictilibus figulorum, vel
in petris, vel in alga naſcuntur: ſunt enim acres. Oſtrea
verò pelagia rara & inutilia ſunt, quia ea ſol non aſpicit,
& exiguæ magnitudinis fiunt, amaráque ſunt, nec eſculē
ta, quia ventrem mordicāt: gaudent dulci temperamento
immixta, quod carnes dulces auget: idcirco ad Nili oſtia
præcipuè in Ægypto, & in Epheſo ad Caiſtri ingreſſum
incluſa, vt ſemina ponunt, & ita creſcunt. Vere igitur craſ
ſeſcunt expleta albo humore & lacteo: præterea Brūduſii,
Tarracone, Narbonæ, Dicæarchiæ, in Lucrino lacu, Cheli-
donia, Leucade, Actio, & Lybico ſinu idem fit. Pelorides
verò, aut melænides optimæ ſunt, quæ ſimiles ſūt oſtreis
in ſtagnis, & limoſis paludibus, vbi aqua dulcis immiſce
tur: quæ verò in fundo degunt, cum raræ ſunt, tū verò e-
tiam inſuauiores. His accommodatè vtere ex iure condi-
tis ad alui ſubductionem: adiuuant concoctionem, me-
diocriter ſecedunt. Pinnæ locorum cauſa aptæ ſunt, tene-
ræque bene alunt: ex lutulentis locis captæ, & in quibus a-
qua dulcis & tranquilla miſcetur, quia ab vndis nō offen-
duntur, teneræ permanent. Pinophylaces verò qui ſunt
eiuſdem alimenti participes, titillantes ac pinnas admo-
A nentes, pinnæ conſulunt, atque auxiliantur: ac potius in la-
pidoſis & pinnis aſſuetis locis morantur. magnitudinis
autem cauſa pinnæ minores ſunt magis teneræ quàm ma
iores. Verno autem tēpore atque æſtiuo captæ longè ex-
cellunt iis quæ alio tempore capiuntur. nam præterquam
quòd bonam alimoniam dant, dulces etiam ſunt, quum
tunc oriantur: & magnitudinis ratione quæ non magnæ
ſunt, aliis præſtant: mediæ carnem habent mollem, albā,
dulcem. Earum dura ſunt colla, concoctúque difficilia, &
quæ ægrè diuiduntur, & ægrè corrumpuntur: ſed earum
B corpus facilius quàm collum corrumpitur. Elixātur oleo
dulci, melle, ſimiliter & vino: quæ verò ex aqua elixantur,
iis præter naturam conchularum, ex ſinapi veſcimur. aſſæ
duriores ſunt elixis, & præſertim quæ vino parantur: præ-
ſtat enim eas ex liquore, aceto, & ſinapi parare. At earum
quæ in vino & aceto maduerunt, magis tenera eſt caro,
ſed flatum ciet. Strombi verò duri ſunt, ægrè conficiun-
tur, ac magis etiam ii qui auriculis maiores ſunt: cum ſi-
napi verò & liquore in aceto læuigati accōmodati ſunt.
Solenes, aut auli, aut donaces, mares ac fœminæ ſunt,
C quæ vngues nominantur. Differunt autem: nam fœ-
minæ mundæ ſunt, & vrinam cient, humectant. parantur
verò apertæ, recentes verò ac magni, quíque nigris quaſi
virgis diſtincti verſicolores ſunt, mares ſunt, vrinámque
turbant: ſed omni moleſtia vacantes redduntur ſale & ace
to parati. At vitioſi, & excrementorum pleni, ex oleo & ſa
le ſumpti, æquè ac loligines ad potum parantur. Optimi
ſunt maiores & craſſiores aſſati, minimi dulces ſunt: ac
dulciores quoque fœminæ vnius coloris. Vere autem vi-
gent & florent, ſale conditi inſuaues ſunt. Tethea in limo
D naſcuntur & littoribus algæ feracibus: inueniuntúrque
in muſco, alga, & fuco: ſimiliáque ſunt fungo plantæ ma-
rinæ: præterea verò qualitatem manui indunt quæ diffi-
culter abſtergeatur: maximè verò eorum coria non confi
ciuntur. Auxiliantur autem renibus, aut quibus vitiatus
eſt ſtomachus, & quos tineſmus exercet, & coxēdicis mor
bis laborātib[9], & ventri ſuperiori vnà cum ruta. Secantur
etiam & lauantur, ac liquore cyrenaico, & ruta, muria, &
aceto, vel ex aceto condiuntur, éſtque operæpretium ea
cum vriridi mētha conficere: præſtātiſſima verò in Smyr
E na inſula Aſiæ naſcuntur. Ægyptus verò hæc non fert o-
mnino. Telinæ, ſiue xiphydria aluum ſubducunt: locis a-
renoſis proueniunt, & portubus vndis agitatis: fluuiatiles
telinæ maiores ſunt, & plus ſucci habent, quales Ægyptiæ
ſunt. Elixatæ ſunt dulces, earúmque ius aluum ſoluit: clau-
ſæ verò ſale ſparguntur, & per teſtas humorem trahunt: fri
gida leuantur aqua, & ex oleo & aceto, vel mentha, vel ru
ta comeduntur. Qui aluum ſoluere voluerint, eas ſolubili
apparatu cum oleribus condient: quæ florem ætatis agūt,
ſi comedantur, vere ſunt optimæ. Ex chemis aſperas non-
F nulli glycymaridas appellant: alii conchas vocant. quæ lō-
giuſculæ ſunt, ſed minores quàm quæ in Ægypto viſun-
tur, quæ in ſectione aſperitates habent glandium querci-
narum aſperitatibus non diſſimiles: in longitudine verò
virgatæ ſunt, & eruptiones à cæteris differentes habent:
quæ verò guſtatui maris odorē repræſentāt, durioris ſunt
carnis, dātúrque imbecillis. Aqua ab eis manās ſtomacho
eſt idonea, & vētri in trāſitu: eædē ſale cōditæ trahere vri
nas poſſunt. os itidem iuuant comedendo, & præſertim
ex ſinapi, aut aceto, & ruta. Leues autem chemæ maximè
differunt ab aſperis. habent enim latam teſtam & pelluci-
G dam, ac facilè concoquuntur, boni alimenti, boníque ſuc-
ci, ac dulces ſunt, & non iniucundæ ſtomacho. Ex liquore
cyrenaico & ſinapi eis elixis & aſſis veſcimur: coctarum
iuſculum ſoluit ventrem. At glycymarides iucundiores
ſunt conchis, quæ leui teſta ſunt: ſed minus quàm pelori-
des. Differunt autem ex locorum ſitu, vt pelorides varieta
te ac figura. nam quæ in portu Alexandriæ inueniuntur,
optimæ ſunt: quæ verò prope Dioclum & Pharum & Pō-
tem teretes ſunt atque aſperæ: quæ verò auriculæ nominā
H tur, prope petras naſcuntur, duræque ſunt, difficulter con-
coquuntur, ori inſuaues, & alienæ ſtomacho, & per aluum
ſecedentes, cum ruta exhibentur, quum non alia ratione
gratæ fiant: magnæ in Illyria naſcuntur in Ionio ſinu,
atque ex cyrenaico liquore, aceto, & ruta comeduntur.

De piſcibus cetaceis ſale conditis.

Sale conditi piſces communiter quidem ſunt ori grati:ſed mali ſucci,& ſtomacho alieni:leniúntque ac turbant aluum.Ex ſale verò conditis alii duræ carnis ſunt, alii ſuapte natura humidæ compagis ſunt: alii teneri, alii medii inter hos,alii carnoſi,alii ex pinguedine conſtant: alii vetuſti,alii medii,alii recentes: ex quibus pelagii extenſi ſunt,nuper capti cedentes:medii verò diuturni,mediocres:atque alii quidem valde pingues ſunt,& excremẽtorum pleni:minus illi nutriunt:de cæteris qui duræ ſunt carnis,ii difficulter vitiantur:qui magis teneri ſunt,facilè corrumpuntur.Çolii ſunt ori grati,aluum mouent, Iberici cæteris præſtant omnibus. Pelamis exigua naſcitur in Mæotide,ori grata,facilè corrumpitur, faciléq; excernitur.Cybium,hoc eſt conciſa, pelamis, quæ poſt quadraginta dies à Ponto in Mæotim reuertitur,ori grata, & boni alimenti·quod verò Leoræum appellatur,ſuaue eſt,boni alimenti,ſitim non inuehit.Triton ſectum cybium ægrè vitiatur:ſolidius eſt cybio,in cæteris par. Orycalus eſt pelamis magna quæ in paludem non redit, tritoni ſimilis:ſed quia difficilius vitiatur,ideo inſignem vetuſtatem fert: tritone friabilior,ſed oris ſuauitate illi cedens: facilè verò diſtribuitur,atque concoquitur.Sarda(ita vocatur pelamis lõga ex Oceano veniens)ori grata eſt, acrimonia cybio præſtans,appetitum excitans,facilè ad excretiones lubricans.Scomber ori gratus,difficilis corruptu,ſitim afferens,laudatiſſimus eſt Parius. Salſamenta verò quæ ex thynnis fiũt, magnam inter ſe differentiam oſtendunt.alia enim eorum facilè diſtribuuntur,alia difficulter: eorũ ceruix fit ſalſamentum.quod ori gratum eſt,& ægrè vitiatur, quia eſt pinguedine vacans, laudatiſſimum Cumis. Thynni verò vẽter quum recens eſt,aptus eſt ad comedẽdum:ſed vetuſtatem non moratur: éſtque ſtomacho idoneus,vt in genere ſale conditorum: boni eſt ſucci,faciléque corrumpitur,ſed propter pinguedinem excrementũ parit.Cæteræ partes melandryæ dicuntur propter ſimilitudinem quam cum nigricantibus quercus radicibus habent:appetitum excitant ſinapi adiuncto:& quia pinguedinis ſunt expertes, ideo fit vt difficilius quàm imus venter corrumpantur. Atque hæ quidem partes propriè & vſitato vocabulo ταρίχα, (*hoc eſt ſalſamenta*) nominantur.mulli enim & phagri ex India duri exiſtimãtur: ſúntque cetacei,nec inter puriores marinos annumerati.

De ſalſamentis fluuiatilium & paluſtrium.

Ex fluuiatilibus ac paluſtribus Nilus mures & phagros producit, qui quoniam pinguiſſimi ſunt,ideo elixi ex ſinapi comeduntur: ſi maior eorum copia aſſumatur, ſupernatant.De media materia ex mugilibus in ſalſamenta condiuntur ii qui ad ſpinam diſſecti ſunt, & mendeſii vocantur:eugies verò marini ſunt, híque in fictilibus ſale conditi cibo apti ſunt, qui etiam crudi detracta pelle & euulſa comedũtur. Ex mugilibus quoq; qui acropaſti vocãtur,ſuaues ſunt,& aſſi comedũtur,nõ ſecus quàm marini & mendeſii.Ex coracinis qui ſale conditi ſunt,hemineri dicuntur: ipſique aſſi aſſumpti vicem gerunt alicuius autumnalis fructus:híque non omni tempore,ſed hyeme naſcuntur:fiunt quoque alia minima ſalſamenta, quibus crudis veſcimur. Auris proba quidẽ eſt,ſed aruinam peculiarem quandam inducit,& idcirco cum acribus oleribus ea veſcũtur,quorum(vt ſit hæc perfecta tractatio) cõmemoratio facienda eſt nobis. Vocantur ergo alia eorũ coracidia,alia boridia,alia collia,alia typhlinidia,alia abramidia:quæ omnia ſtomacho aliena ſunt,difficultérque corrumpuntur,& aluum ſubducunt.

Galeni de lacte & caſeo, Cap. LIX.

BVbulum lac craſſiſſimum eſt ac pinguiſſimum:camelinum verò liquidiſſimum, & minimè pingue: deinde verò equinum,tum aſininum: at caprillum moderatæ conſiſtentiæ eſt,quo craſſius eſt ouillum. Habita verò anni temporis ratione lac poſt partum eſt liquidiſſimum:& temporis progreſſu ſemper ac magis magíſque incraſſeſcit:media autem æſtate ipſum quoque in medio naturæ ſuæ conſiſtit:poſt verò hoc tempus, paulatim iam craſſeſcit,donec prorſus deficiat.Vere vt liquidiſſimum eſt, ita maxima eius eſt copia.Porro ex contrariis ſubſtantiis ſero & caſeo lac conſtat:præterea verò habet tertio loco,vt pinguis ſucci particeps ſit,cuius plurimum habet(vt diximus)lac bubulum:ideóque butyrum,quod vocant, ex eo conficitur:ouillum verò ac caprillum lac habet quidem aliquid pinguedinis,ſed minus quàm bubulũ: quamobrem efficitur vt quandoque in ventriculo alicuius ſit coagulatum,ſi ſtatim vt emunctum eſt,calidum fuerit epotũ: ſi verò ſal aut mel addatur, neque concreſcere neque coagulari in vẽtriculo poterit.Ad lactis verò bonitatẽ magnopere facit paſtio beſtiarum. Perſpicuè autem videmus lac earum quæ ſcammoniam aut tithymalum depaſtæ ſunt,purgãdi vim habere:ex quo planũ eſt,lac eſſe acre & acidum & auſterum,vbi vitiatæ paſtiones ſunt, quũ ſemper herbarum naturæ aſſimiletur. Non ergo opus eſt paſtus beſtiarum neque acres,neque acidos,neque auſteros nimium eſſe,vt lac afferant, quo tanquam optimi ſucci vſuri ſimus.Iam verò debere eſſe animal florentis ætatis, & præditum corporis habitu qui vitio careat,clarum vtique eſt,& nihil eſt cur ego id pluribus explicem, ſed mirum in modum vſus eius frequens,dentes & gingiuas lædit.nam gingiuas flaccidas,dentes putrefactioni & eroſioni obnoxios facit: ergo ſumpto lacte os vino diluto colluendum eſt:erit etiam accommodatius ſi mel eidem adiicias.Dignoſcitur autem lac quum vel calefit,vel coagulo cogitur,at alio quouis modo:nam & ſciſſio quam appellant,vel citra coagulum,idem efficit, quũ lacte abunde excalfacto oxymel frigidum inſtillamus: quod idem vino mulſo efficimus,ac quandoque nihil ei inſtillantes, vaſe aquæ frigidiſſimæ pleno in lac demiſſo ipſum ſcindimus. Præterea id lac quod poſt partum emunctum eſt, abſque coagulo protinus coagulatur, ſi parumper ſuper calidum cinerem calefiat: appellatur autem id quod ita confectum fuerit,pyriaſtes & pyriephthus.Ex caſeis mollior eſt duriore præſtantior:rariórque ac laxus denſiore & compacto: quum etiam vitioſi ſint & qui valde glutinoſus,& qui ad aſperitatem vſque eſt friabilis.Quod autem pertinet ad eam cognitionem quæ ex guſtatu exiſtit, omnium optimus cenſendus eſt is qui nullam vehementẽ qualitatẽ habet, ſed dulcitudo parum cæteras qualitates excedit:eſt etiam præſtantior ac ſuauior qui mediocrem ſalem quàm qui permultũ,aut prorſus nihil habet. Poſtquam verò caſeum ſic examinatum ſumpſeris,tibi licebit ex ructu qualiſnam optimus ſit, cognoſcere. cuius enim qualitas paulatim aboletur,præſtantior eſt: cuiꝰ verò perdurat,is non bonus eſt:nam planum eſt huiuſmodi caſeũ ægrè mutari, & difficulter alterari.

De acido lacte, Cap. LX.

ACidum lac eos lædit qui frigida ſunt dentium temperatura, vtpote quibus dentium ſtuporem inducat. eſt etiam perſpicuum,lædi ventriculum qui ſit frigidior, nec commodè acidum ab eo lac confici. qui nanque moderatæ temperaturæ eſt,vix ipſum concoquit,non tamen penitus immutatum continet. Verùm ſi ventriculus fuerit quàm par eſt calidior,tantum abeſt vt lædatur,vt etiã aliquo commodo perfruatur.ex quo patet,acidum lac frigidæ temperiei eſſe,& craſſum ſuccum efficere.

Ex Rufo de potu lactis:hoc autem in medio quinti libri continetur,quum de lacte loquitur, Cap. LXI.

QVI lac potare in animo habet, ab aliis abſtinere cibis & potionibus debet, donec ipſum fuerit concoctum,& ad infernas partes deſcenderit. Nam ſi parum quidpiã cuiuſuis rei lacti miſceatur, neceſſe eſt & ipſum lac,& id quoque quod aſſumptum fuerit corrumpi. Præſtat igitur mane bibere lac recens mulctum, & pòſt nihil ſumere:eóque tempore nimios labores vitare:(neceſſe enim eſt vt in iis aceſcat qui tum ſe labori dedunt)ſed melius eſt quietè inambulare, & interim vigiles quieſcere: nam hoc pacto lac quamprimum per aluum deſcendit. Vbi hoc deiectum fuerit,aliud bibendum eſt: qúmque hoc deſcenderit,aliud deinde bibẽdum. Atque in initio quidem vtiliter ex alia corporis mole non admodũ multum purgat,ſed ea quæ in ventriculo ſunt,& quæ cum illa ſeceſſerint,ex propinquis partibus eò dilabuntur. qua re confecta venas ingreditur,& optimè nutrit, & nõ ampliꝰ

ſecedit,ſed ventrem ſiſtit. Ergo ei qui alui ſubducendæ cauſa lac bibit,maior eius copia non erit incommoda: at qui alēdi gratia, eius adhuc cupidus ab eodem abſtineat: quia multa conſiderare opus eſt:nam & corpus inane cruda recipit,& inani facillimum eſt impleri. Ob eam cauſam in euacuationibus ſeruare modum conuenit:nec debet quiuis bibendi lactis cauſa ad aliam victus rationem mutari. præſertim verò in morbis thoracis diuturnis, & quos tuſſis affert. Si verò ſputum decidat ac defluat, longior lactis oblatio cōferet: ſed aliquid temporis eſt intermittendum,deinde iterum dandum. Ad erodētes humores & ecchymomata potui dādum melle admiſtum: ita enim & præſtātius eſt,& aluū magis deiicit: ſapa quoque & vinum dulce ei admiſcetur. Sed aluum quoque deiicit ſi ſal adiiciatur,verùm fit inſuauius. In torminibus & bilioſis fluxionibꝰ, & omnino in iis quos ieiunum inteſtinum vexat,& quum ad ventriculum colliquationes confluunt,decoctum lac dari conuenit. Ac primùm quidem lentè & paulatim coquetur, vt pars deſcendat, pars verò abſumatur: deinde magis magiſque coquetur,adhibita diligentia ne aduratur, neve caſeus aut ſerum ex eo fiat. Curabitur hoc diligētiſſimè,ſi leniter coquas, & agitado, id ex omni parte detrahas quod ſeceſſerit. Ferula autem leni & tenui agitandum eſt:ac ſiquid labris ollæ inſederit,id ſpongia abſtergēdum: ſæpe enim fit vt inde totum fuerit deprauatum. Lac igitur vſquedum craſſum æquabiliter,& crudo dulcius euaſerit,coquatur.

Galeni de optimo melle, Cap. LXII.

MEl præſtantiſſimum eſt quod dulciſſimum eſt atq; acerrimum:colore verò pallidum, conſiſtentia neque craſſum,neque concretum,neque valde dilutum: ſed vnitum in omni parte, & tenax ita vt ſi eius particulam digito ſuſtuleris,& defluere permiſeris, ſibiipſi continuū extendatur,& perinde ac viſcum non abſciſſum, non in particulas diſſectum deſcēdat. Tale autem eſt Hymettiū, Thaſium, & vno verbo, Atticum: quod conſequitur id quod ex inſulis Cycladibus aduehitur. Fit quoque mel optimū inter Pergamū & Elæam vrbē. Ad mellis autē bonitatem aut malitiam videtur aliquid accedere ex plantis,in quarum foliis mel colligitur:& ob eam cauſam laudatiſſimum conficitur mel in iis locis in quibus thymi & aliarū quarundā herbarū & fruticum calidi & ſicci tāperamētiplurima copia eſt:nōnulli id vitiāt thymo impoſito,quod vitiatum eſſe ita cognoſces: Nam mel optimū thymi quidem acrimoniam præ ſe fert, ſed tamen odorē eius non reddit,vt etiam nec ita eſt guſtui vehemens. Siquis mel delingat,minus nutrietur,ſed aluum magis ſubducet:ſiquis id largius ſumat, vomitum excitare conſueuit. Elixum ſine aqua, neque pari modo vomitum ciet, neque aluum ita ſubducit,ſed diſtribuitur & nutrit. Atque id vrinas minus quàm id quod cum aqua coctum eſt mouet:verùm quum nutrit, non multum alimenti corpori affert. ex quo fit vt ſenibus & cæteris quorum frigida eſt temperatura,mel conueniat: at florentis ætatis hominibꝰ & calidis,in bilem conuertatur. Præterea exiguum nobis alimentum inde accedit, ſi non prius in bilem mutetur: in quo ſciendum eſt, ſi id ei contingat, ipſum eo tempore nihil prorſus nutrire poſſe.

Ex Rufo de optimo melle:habetur hoc in ſecundo de ratione victus,hoc eſt de potionibus,ad finem, Cap. LXIII.

ATticum mel commendatur,éſtque celeberrimum,ac cætera omnia ad huius comparationem nihil eſſe cēſentur: at ego neque etiam omne id quod ibi conficitur, laudo,exiſtimóque alibi etiam inueniri quod bonitate & virtutibus præſtet: & in primis quod in Marathone fit, peſſimum eſt, non quidem Hymettio comparatum: (ſiquidem Hymettium eſt præſtantiſſimum) ſed etiam vt alio ſit inferius. eſt etiam malū Mileſium,& id quod ex Aphidna, quódque ex Sicilia comportatur. Sed præter Atticum bonum eſt mel Chium, Syrium, & Scythicum,& Siphnium,& quod aliunde aduehitur ex multis Cycladibus inſulis:& Siculum hyblæum,& Creticum, & Bœoticum quod Œchaliæ gignitur.

De mediis eduliis, Galeni, Cap. LXIIII.

IN ſingulis differentiis quas ineſſe alimentis diximus, media quædā interiecta ſunt:etenim inter ea quæ molli ſunt carne & quæ dura medium quid inuenies quod nec duræ nec teneræ carnis ſit:pari quoque ratione inter attenuantia & incraſſantia,vel calfacientia & refrigerantia,vel exiccantia & humectantia:ac animātibus quidem naturalem temperaturam vitio carentē ſeruantibus cibi ſuis naturis ſimiles conueniunt: at quibus praua temperies aut innata eſt,aut pòſt acquiſita,nō ſimilia ſuæ naturæ ſunt idonea:ſed contrariorum vſus, vitiatam temperaturam ad propriam naturam atque ſuam adducit.

De iis quorum liquida & dura conſiſtentia eſt, Cap. LXV.

QVorum liquidior ſubſtantia eſt,exiguum alimenti corpori dant omnia,atque eiuſmodi vt cito in vapores abeat & digeratur,vt alterius non ita multo pòſt indigeat. Quæ verò dura ſunt ac terrea, multū & firmū,quódque difficulter digeratur,alimentum præbent:quòd ſi glutinoſi particeps ſit,multo magis hæc omnia valēter præſtabit. Eſt etiam perſpicuum, hæc non facilè concoqui, nec in ſanguinem abire,neque aſſimilari ſolidis animalis particulis:quòd ſi ita ſit,ne celeriter quidem nutrient:ſed vbi fuerint ſuperata & elaborata atque confecta, tum corpori multum alimentum ſuppeditabunt.

Qua ratione fiat vt pomorum adſtringentium,aut pirorum eſus ventrem deiiciat, Cap. LXVI.

QVibuſdam contingit vt poma adſtringentia comedendo aluus deiecerit,quum prius fœnumgræcum, & radiculā,& maluas ex oleo & garo, & omnino ea quæ ſubducere aluum conſueuerunt,ſumpſiſſent,& poſtea auſtera pira,aut poma,aut mala Punica comediſſent. Vēter enim tum maximè emollitur quum imbecillus eſt, & ab adſtringentibus roboratur,& ad excretionem impellitur: ſiquid cōtrà feceris,& prius ſumas auſtera,deinde ea quæ molliunt,contrà quoque comprimetur. Quocirca ſiquis alius ſuccus ventrem ſubuertat,id quod ſolet pallida bilis in quibuſdam efficere,in quibꝰ maior eius copia ſit coaceruata, qui ita affectus eſt, ſiquod adſtringentiū guſtarit,is ſtatim ſuccum vexantem deorſum excernet. Quum igitur olim iuuenis quidam ſcammoniam purgandi corporis gratia ſumpſiſſet,iámque horis quinque lapſis nulla ſubſequuta fuiſſet excretio, quereretur autem ſtomachum ſibi premi,& ventriculum intumeſcere, atque grauari,& idcirco palleſcere,& animi pendere, iuſſi vt exiguum quid mali adſtringentis aut Punici,aut piri comederet:qui ſimulatque comediſſet, à perturbationibus illis fuerit liberatus,facta copioſiſſima confertáque vētris excretione. Hæc ſatis ſint ad oſtendendum iis qui imbecillo ventriculo ſunt,aluum ſubduci quum poſt alios cibos aliquid adſtringentium aſſumpſerint.

Ex Mneſithei Athenæi de facultatibus alimētorum, Cap. LXVII.

OMnibus ſeminibus communis quædam ineſt affectio,de qua neceſſariò dicendum eſt: quum enim ſuperioris anni ſunt,aptiora redduntur ad bonam concoctionem: at quæ vetuſtiora ſunt, leuia ſunt illa quidem, ſed minus nutriunt:quæ verò iuniora ſunt ſemeſtribus,alimētū graue,ſtabile,& quod ægrè cōficiatur exhibēt. Atque hæc quidem proprietas quæ exoriūtur,ferme omnia (vt ita dicam) conſequitur: quorum enim radices maximè comeduntur,eorum ſemine minimè veſcimur: contrà etiam quæcunque ſemina nobis alimentum ſuis fructibus præbent,eorum radices ſunt ad veſcendū inutiles.

De iis quæ ſolidis vngulis ſunt, Cap. LXVIII.

SOlidarum vngularum animantium eſus admodum vilis eſt. Omnibus tamen præſtant, leuiſſimæque ſunt carnes aſinorum (quemadmodum aiunt ii qui Aſiam peragrant) ſylueſtrium:quemadmodum verò nos ibidem vidimus,eorum qui diligentiſſimè fuerint educati. Secundo loco cenſentur equorum,peſſimæ ſunt muli:equorum verò ſylueſtrium ſunt peſſimæ omnium:ſed ex iis vbique

lactentium ſunt optimæ, ſecundas ferunt recentiſſimorũ. Quæ autem bifidæ ſunt, corporis habitum qui imbecillus ſit, alere præcipuè poſſunt: poſt piſces verò, hœdorum & agnorum lactentium: nam & facilè cõcoquuntur, & alendo ſunt, & aluum humectant: atque in his etiã quærenda ſunt ea animalia quæ ab ortu lacte ipſo fuerint abunde nutrita, & non multas herbas in paſcuis ſint depaſta: nam eorum omnium & teneræ ſunt carnes propter ætatem, & propter alimentum quod eis lac affert, facilè concoquuntur. Vitulorum verò & porcellorum lactentium caro & odoris ſuauitate, & iucunditate, ac deliciis nullius carne eſt inferior: ſed ægrotis, aut iis qui ſe reficiunt, non eſt eius vſus accommodatus. nam vitelli grauiores ſunt, & porcelli nimis humidi, & ventrem perturbant. At victimæ quæ non amplius lac ſugunt, nec tamen adhuc venerem ſunt expertæ, præſtantiores ſunt porcis, quum ad eam ætatem peruenerunt: ſiquidem humectãs vis quæ ex lacte prodit, in eis non ineſt: ac pinguedo naturalis, & tenera ætas temperatum ex vtriſque eſum facit. Cætera porro genera victimarum quum ad eum gradum peruenerunt, duriores quàm lactentes ſunt, & difficilius concoquuntur: & ſi conficiantur, durius alimentum corpori præbent. Quæ verò deinceps hæc conſequuntur, & rebus venereis iam vtuntur, quæque ex eis maximè florere videntur, vtilia ſunt illa quidem iis qui ea poſſunt concoquere, cæterùm moleſtia afficere conſueuerunt. Iis præterea qui robur ex vſu carnium quærunt, neceſſe eſt deteriores eſſe vetuſtas, quia ætas ſemper in deterius vergit: quocirca non ſunt ſponte aſſumendæ: ſi verò quandoque neceſſitas cogat, magis coctis veſcemur. Caninæ carnes aluum ſubducunt: non ſemper tamen afferunt eam leuitatem quam ex multis aliis conſequimur: nam & mucoſæ ſunt & glutinoſæ, & tamen tenerrimorum catulorum caro præſtantiſſima redditur. Vulpina & vrſina caro mucoſa eſt, & quodam autumni tempore fit craſſior, & inter eas præſtantiſſima eſt ferarum quæ carnem vorant, vt lupinorum, & leonum, & omnes qui eiuſmodi ferarum carnes comederunt, eas ægrè cõcoqui aiunt, grauéſque eſſe, & inteſtina dolore vexare. Mures qui in arboribus vitam agunt, aluum deiicere, ſed nihil nutrire comperiuntur: at qui mures domeſticos & montanas teſtudines, & lacertos agreſtes, & paluſtres, & eiuſmodi belluas comedunt, eos animo valde placatos eſſe quiſpiam dixerit.

Ex Philotino de facultatibus alimentorum, Cap. LXIX.

A SOrbitio omnis, non magnæ admodum confectionis quæ in ventriculo fiat indiget: nam & humoribus eſt mixta, & liquata eſt, & calfacta, & computruit, & multam propriæ molis alterationem eſt ſortita. A ceris diluta ſuccum acerbum, quique tormina & flatus vehementer excitat, corpori diſtribuunt: ſiquidem in ore facultatem habere acerbam oſtendunt, & prædictas moleſtias, ſimulatque ſumpta ſunt, ex eis oriri conſpicimus. Carnes conuenienter animalium naturæ meliores cenſentur, vt nouellæ ſint præſtantiores vetuſtioribus, & quibus maior copia B carnis ineſt, gracilioribus: quæ pabulis concoctu facilibus vtuntur, iis quæ non huiuſmodi: & pinguiores macrioribus, & inter has, carneæ partes cæteris præſtent: itémque execta animalia nõ diſſectis: & fœminæ maribus, quibus pares vires habeant. Ex partibus verò animalium, poſteriores excellunt, ac dexteræ ſiniſtris anteponuntur. De pedibus verò partes inferiores, & internæ crurum externis, & tergoris partes partibus ad ventrem & pectus ſitis duriores ſunt, & difficilius conficiuntur. Simili quoque modo affecta eſſe vidẽtur ea quæ intra ſpinam ſunt C & latera ad ea quæ extrà ſunt ſita. Porra elixa ægrè conficiuntur. flexibilia enim in modum lori fiunt, & ab ore difficulter læuigantur. cæterùm verò alimentum nulla noxa afficiunt: ex quo ſequitur vt nullam eius cruditatem videamus. Cruda facilius concoquuntur, quia magis tenera ſunt, & ab ore cõficiuntur. Cucurbita ex iure carnis cocta celerrimè & maximè concoquitur: atque minutatim diſſecta, at quæ ita ſimul cocta eſt, quemadmodũ quamplurimi coquere conſueuerunt, difficilius quàm illa conficitur. Ex oliuis nigræ ſunt omnium pinguiſſimæ, difficilli- D mæ ad conficiendum, & choleram maximè omnium efficiunt, & diuturnas nauſeas excitant, & ſeceſſiones per aluum paulatim, & plures mouent: quæ verò pyrallides nominantur, faciunt illæ quidem eadem quæ nigræ, cæterùm quia minus pingues ſunt, minus etiam ea quàm nigræ faciunt: vtræque tamen ſuccum pinguem glutinoſúmque, & in quo acerbitas quædam inſit, gignũt in corpore: quamobrem fit vt ſuccus vitellinus ex ea oriatur. Oliuæ autem quæ in aceto compoſitæ ſunt, facilè quidẽ confici poſſunt, ſed acidum ſuccum in corpus diſtribuũt. E Albæ verò ex muria paratæ minus difficulter quàm prædictæ conficiuntur: verùm ſalſas afferunt facultates, amaráſque & acerbas, ex quibus ſucci vitellis oui ſimiles creãtur. Confractæ denique oliuæ facilius quidem quàm albæ conficiuntur, veruntamen ſalſus ex eis ſuccus in corpore generatur.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM, Lib. III.

De attenuante & incraſſante victus ratione, ex Galeno, Cap. I.

ATtenuans diæta trãſitus anguſtos aperit, & adhæreſcentem humorum tenacitatem extrudit, incìditque craſſos humores, atque attenuat. Sed ſiquis in ea diutius immoretur, ſanguis ſeroſus, aut billioſus, aut melancholicus progreſſu temporis fiet: ſiquidẽ huiuſmodi omnia calefacere vehemẽter, & exiccare apta ſunt: quamobrem calculi tophacei in renibus gignuntur. Ergo cauendus eſt omnium acrium vſus continuus, ac præſertim quum is qui illis vtitur, ſit natura bilioſior: quandoquidem hæc edulia ſolis iis qui pituitoſum, aut crudum, aut craſſum & glutinoſum humorem congregauerunt, idonea ſunt. Ac plerique etiam diuturni morbi ſolo vſu diætæ attenuantis plerũque ſublati fuerũt. Et multo melius eſt vt in iis in quibus ſola victus ratione finem optatum conſequimur, à medicamentis abſtineamus: quemadmodũ ego multas nephritidas, & arthritidas non paucas, quæ etiam cum tophis articu- A los nudauerant, alias quidem hac victus ratione omnino perſanatas, alias verò mitiores redditas fuiſſe conſpexi. Noui etiam qui difficultate ſpirandi laborarent, non paucos adeò adiutos, vt vel prorſus conualeſcerent, aut longo temporis interuallo parum affligerentur. Hæc eadem attenuãs victus ratio lienes magnos, & iecur induratum eliquat, & morbos comitiales adhuc paruos & incipientes curat: at diuturnos & inueteratos non mediocriter iuuat. Omnia igitur quæ irritant ac mordent olfactum & guſtum, ea acria ſunt & attenuant. Iam verò quæcunque ni- B troſa & quæcunque amara ſunt, quandam incidendi vim habent. Sed non exigua differentia erit, ſiquid horum cũ oxymelle, aut aceto, aut ſale, aut oleo propines: nam acetum & oxymel eorum vires intendit, oleum verò diminuit. Ergo ex eduliis attenuantibus plurima quiſpiam medicamenta quàm alimenta nominarit: quæ verò craſſos glutinoſóſque humores gignunt, valentiſſimi ſunt alimẽti: ſique probè & in ventriculo & in iecore concoquantur, bonum efficere ſanguinem conſueuerunt, & tamen lienẽ & iecur obſtruunt. Sique in viſceribus paruum quoddam

inflammationis initium fuerit, eã valde augent,non ſec⁹ quàm inflationes & ſcirrhoſas affectiones exacuũt,& abſceſſus etiam gignũt.Sed quædam ſunt quæ tãtummodò craſſum ſuccũ faciunt,ſicut lens:quædam glutinoſum,vt malua:quædam vtrunque,vt animalia teſta operta,& quæ mollia nominantur. Ac ad tuendam quidem valetudinẽ, planum eſt accommodatiorem eſſe attenuantem quàm incraſſantẽ victus rationẽ:firmã tamen corporis affectionẽ,& robur præſtare corpori propter alimenti exiguitatẽ non poteſt:idcirco neceſſe eſt quandoque edulia attingere quæ valde nutriunt,quæque craſſos ſuccos faciunt. id tamen moderatè faciendum eſt, atque illis præſertim tẽporibus in quibus perſpicuè ſentiunt ſe alimẽti indigere. Porro iis hominib⁹ qui multis ſe credere exercitationibus poſſunt,& dormire donec velint,quique vitam elegerunt à reipublicæ negotiis liberam,iis vſu venit vt edulia glutinoſa & craſſi ſucci poſſint comedere, ac præcipuè ſi quum ſe illis expleuerint, nullum vnquam ſenſum aut grauitatis aut tenſionis in hypochondrio habeant. Quicunque verò aut ætate aut imbecillitate impediti ſeſe ante cibos exercere nõ poſſunt,ii penit⁹ ab huiuſmodi eduliis abſtinẽdi ſunt: qui verò omnino in ocio vitã degũt,ne ii quoque talibus cibis veſcãtur. Etenim ad bonæ valetudinis tutelã cum maximum malum eſt quies corporis,tum verò ſummum bonum cẽſetur moderatus motus:quibus quidem fit rebus vt tutius ſit abſtinere à cibis craſſis & glutinoſis eos qui ſolùm bonæ valetudinis habent rationem,& non firmæ conſtitutionis corporis, cuius ſtudio athletæ tenentur. Minimè ergo reprehendenda inter edulia ſunt ea quæ media interiecta ſunt inter attenuantia & incraſſantia, vtpote quæ in moderatione & medio exceſſuum ſint conſtituta,& ſanguinem conſiſtentia moderatum faciant. Hoc igitur alimentum eſt corporibus noſtris optimum:quòd verò craſſos ſuccos gignit, deterrimum,quod eſt perpetuò fugiendum. & eduliorũ varietas,& præſertim quum ex contrariis viribus cõſtãt, maximè noxia eſt cenſenda:quippe quæ res aſſumptas nõ probè concoqui permittat. ac vires quidem vniuerſales tales quædam ſunt. eorum verò materias deinceps adſcribemus.

Quænam alimenta attenuant, Cap. II.

ALlia,cæpa,naſturtium,porra,ſinapi,piper,ſmyrnium, pyrethrum,origanum,nepeta,mentha,hyſſopum,ſiſymbrium,pulegium,ſatureia,viridia adhibita:nam exiccata iam medicamenta ſunt,non alimẽta. Omnino enim quicquid ſiccum eſt,viridi valentius eſt: & quæ in montibus aut locis ſiccis creſcunt, iis quæ in planis,aut hortis, aut paludibus ſunt fortiora:quæ ſanè de omnibus cõmuniter ſunt intelligenda. Prædictas verò ordine conſequũtur eruca,ſium,apium, petroſelinũ,ocyma,radiculæ,braſſica,beta,carduus,eryngium,vrtica, fœniculum, coriandrum,ruta,anethum,libyſticum,cuminum,capparis,terebinthi fructus:itémque ſemen cari,aniſi, ſinonis, ameos, dauci,ſeſeleos,tordili: ac denique omnium odoratorum & acrium,& perſpicuè calidorum. Vehemẽter autem attenuat rutæ ſemen & cannabis, vt medicamẽti ſimilitudinem habeat. Ex reliquo cerealium ſeminum genere ad victus rationem attenuantem, ſolum hordeum moleſtia vacat: ſecundum locum tenent triticei panes in clibano cocti:à cæteris abſtinere homo debet. Maxima quoque,ſi volueris,copia tibi ciborum ad rationem victus attenuãtem accommodata ſuppetet à piſcibus ſaxatilibus, & ab auiculis montanis. nam quæ in montibus degunt animãtes, naturæ ſiccioris ac calidioris ſunt,earúmque caro minimè pituitoſa glutinoſáq; eſt: ſturnos igitur,turdos,merulos & perdices poteris comedere:itémque paſſeres turricolas,& quæcunque in vineis vitam agunt. Ex columbis verò,quæ turres inhabitant,domeſticis præſtant:& omnino quæ exercentur,otioſis: & quæ ſiccioribus pabulis,iis quæ humidioribus vtuntur: quæque purum & tenuem aërem inſpirant, iis quæ contrarium,anteponẽda ſunt. Ex piſcibus ſaxatilibus veſci poteris iulide,fuca,merula,turdo,ſcaro,& ad ſummam quicunque mollem ſimul ac friabilem carnem habent: ab iis verò quorum dura glutinoſáque caro eſt,omnino abſtinebis: ac mollis quidẽ eſt

A caro aſellorũm, verùm minus friabilis quàm piſcium ſaxatilium:at mullorum friabilis eſt illa quidẽ,ſed nõ mollis. Friabilitas igitur & mollities duæ notæ ſint vt cuiuſque animalis carnem cognoſcas:quibus attentus,eam carnem cui ineſſe vtranque conſpicias, ad ſatietatem vſque poteris comedere:cui neutram,eius vſus omnino circuncidendus:cui alterutra tantùm,ea quum aliæ tibi non ſuppetant,aliquando veſci,non tamen ad ſaturitatem vſque: quamobrem aſellos,mullos,alióſque pelagios piſces mãdere licet quum ſaxatiles deſunt,& præſertim quæ ex ſinapi B comeduntur,quemadmodum ſcorpius. Sunt verò aliã quædam genera animalium in quibus altera ex iis notis quas dixi, ineſt,ſed proter alterius notæ exuperantiam, ab eorum vſu abſtinendum eſt. nam anguillæ,& plerique cartilaginei piſces,mollem quidem habent carnem, ſed quoniam glutinoſi & pituitoſi ſunt,ſatis noxæ afferunt iis quibus victu attenuante opus eſt. Ex cartilagineis verò torpedo & turtur ſolùm accommodati ſunt, potéſque eis nonnunquam vti quum ſaxatiles non ſuppeditantur: ſunt quoque eiuſdem facultatis bugloſſi & paſſeres. Gallinis C veſci non veto eos qui exercentur, itémque columbis & turturibus, & præſertim qui in montibus degant: oportet autem eos nõ recens,ſed pridie ad minus eſſe mactatos:quod etiam in cæteris omnibus quæ carnem modicè duram habent,obſeruandum eſt. Piſces autem ſaliti exquiſitiſſimè attenuant & incidunt: ex his eligendi ſunt qui ſuapte natura tenera ſunt carne: cetaceum genus eſt cauẽdũ. Iã verò ſuillas carnes ſale cõditas guſtare quiſpiã tutò poterit. Ex fructibus autumnalibus ii qui ventrem molliũt minimè nocebũt: molliores igitur potius quàm D duros,& quàm eos qui tardè tranſeũt,comedere licet,nõ tamẽ ex vllo genere ad ſatietatem: qui autem vehementer auſteri & acerbi ſunt,huic rationi victus ſunt contrarii. Omnibus verò aliis accommodatiores ſunt caricæ,nuces, piſtacia, & amygdalæ ſubamaræ. Oliuæ eiuſmodi ſunt vt eas neque laudem neque vituperem. Ex dulcibus autem non modò eſculentis,ſed etiam poculentis, ſolum mel(vt ita dicam)ſuccum tenuem exquiſitè gignit. Vina alba & tenuia craſſos humores incidunt,& per vrinas expurgant. Iam verò ſerum lactis inter ea numeratur quæ E attenuandi vi ſunt prædita:ſed oxymel ad victus rationẽ attenuantem multo eſt accommodatius.

Quæ res craſſos ſuccos faciunt, Cap. III.

CRaſſos ſuccos faciunt panes qui ſub cinere coquuntur,quique rite non conficiuntur,& qui tragus appellatur,& placentæ ex muſto & ſimila: & lagana, & placentæ quæ itria nominantur: & quodcunque ex triticea farina ſine fermento conficitur: & placentæ quæ ex eadem materia elaborantur:prætèrea ſimila & alica abunde craſſi F ſunt ſucci, amylum verò mediocriter: lobi quoq; craſſi ſucci ſunt,& lupini,& interna pars lentis: fabæ frictæ,ſeſami ſemen,eriſimi ſemen,piſces qui molles appellãtur, loligines,ſepiæ,polipodes,& cetaceum genus. Valde autem craſſi ſucci ſunt oſtrea,buccinæ,purpuræ,chemæ,patellæ, pectines,pinnæ,&(vno verbo)omnia quæ teſta conteguntur:itémque anguillæ,cochleæ, carnes ceruinæ, caprinæ, bubulæ,porcinæ,leporinæ,iecur,renes,teſtes, cerebrum, ſpinalis medulla,mammæ,lingua, glandulæ mediocriter: lac nimis coctum,caſei omnes: recentes verò & qui ex acido G lacte conſtant,minus:lac acidum igni decoctum: ex ouis,quæ ad perfectam concretionem ſunt cocta,& aſſata etiam magis: & longè maximè quæ in ſartagine fricta ſunt:palmulæ,caſtaneæ,glandes,bulbi,rãpa,fungi, ari radix,tubera,nuces pineæ,ficus non probè maturæ,citrii caro,cucumeres vberius ſumpti,poma nondum matura. Inter vina quæ dulcia ſunt ea craſſum ſanguinem gignunt, & magis etiam id quod defrutum nominatur, & muſtũ eodem modo,itémque craſſa & nigra vina.

Media attenuantium & craſſos ſuccos facientium, Cap. IIII. H

PAnes optimè confecti,ſunt eiuſmodi,& carnes gallinarum, gallorum gallinaceorum,phaſianorum, perdicum,columbarum, attagenum, turturum, turdorum, merularum,& paruarum auicularum omnium: itémque

piſcium ſaxatilium,littoralium,& pelagiorum,& gobiorum,murænarum,bugloſſorum, & abſolutè omnium piſcium qui neque lentorem neque fœtorem edendo referant,& ficus maturæ,& ex oleribus agreſtibus feris: atque id eſt commune multorum genus: ſingulorum verò ſpeciales appellationes apud Atticos ſunt,vt lactuca,chondrile, gingidia, & alia innumera. Huius verò ſunt generis paluſtris, myacanthinus & chamædaphnes ac bryoniæ aſparagus. Vinum flauum ſimul & dulce, & pellucidum, quale eſt Aruiſium,& Leſbium,& Falernum, & Tmolite: hæc enim omnia & bonum & moderatè craſſum ſanguinem gignunt.

Quæ viſcidum ſuccum faciant, Cap. v.

TRiticum omne quod graue,denſum, & interius flaueſcēs eſt,viſcidū ſuccū gignit:quod verò leue,rarū, cādidúmque intus eſt,minus eſt huiuſmodi. Simila quoque & alica abunde viſcidæ ſunt: itémque tendines, & muſculorum extremitates nerueæ, & partes quæ circa labra ſunt,& lingua,omnis ſuilla caro,itémque agnina, ſeſami ſemen,bulbi,& pingues palmulæ.

Quæ crudos in nobis humores pariant, Cap. v i.

PAlmulæ virides crudis humoribus explent eos qui ipſis veſcuntur, vt rigoribus qui calefieri difficulter poſſint,capiātur,& radix rapæ,ſiquis ea liberalius vtatur, & caro teſtaceorum,quorum eſt dura caro,quæque ſalſum ſuccū ex nimia coctione amiſit:& quæ mollia nominātur polypodes,ſepiæ,& quæ ſūt generis eiuſdē:omne cetaceū genus in mari degentium animalium:ventriculi, inteſtina,vterus quadrupedum, duræ glandulæ incoctæ, acidū lac,caſeus,panes in ſartagine cocti,lupini, vua in ventriculo contenta.

Quæ frigidos humores creent, Cap. v i i.

QVI ſe cucumeribus valde explent, iis vt frigidum ſuccum coaceruent, natura comparatum eſt, quum non facilè poſſint in probum ſanguinem commutari. Eiuſmodi etiam ſuccum vētres,inteſtina,vterus quadrupedum beſtiarum,acidum lac,boleti, poma immatura,& bulbi pariunt.

Quæ pituitam gignant, Cap. v i i i.

SVccum abſolutè pituitoſum gignunt nerueæ animalium particulæ,cerebrū,pulmo,ſpinalis medulla, glādulæ incoctæ, agnina caro, boleti Amanitæ, caro teſtaceorum mollis carnis,poma nondum matura.

Quæ res melancholicum ſuccum pariant, Cap. i x.

CArnes bubulæ,caprinæ,& iis multo magis hircinæ & taurinæ melancholicum ſuccum faciunt:& magis etiam aſininæ,camelinæ,vulpinæ,caninæ,leporinæ,& ſuū agreſtium, carnes animalium terreſtrium ſale condîtæ, lienes animalium. Ex marinis huiuſmodi ſuccum pariūt carnes thynni,balenæ,phocæ,canis,delphinis, & omniū cetaceorum:itémque cochleæ,braſſicæ,arborum germina quæ muria vel ex acida muria ſunt condîta, vt lētiſci, terebinthi, rubi,& canini rubi germina: cinaræ etiā caro,& lens,edulium eſt melancholicum vel maximè: poſt hanc panes furfuracei, quique ex tipha,& aliis vitioſis ſeminibus conficiuntur:triticum tenerum,aphace,& vicia, & vina craſſa & nigra.

Quæ ſuccum bilioſum pariant, Cap. x.

SIliquæ,cinaræ ſuccus tenuis eſt, & amaram bilem facit:præſtat igitur cinaram coctam edere. Mel quoque facilè in bilem vertitur in calidis corporibus: omnia enim dulcia alimenta,& vina item dulcia,materiam flauæ bili gignundæ ſuppeditant.

Quæ gignant excrementa, Cap. x i.

PAlūbi,anſeres,præter alas viſcera omnia, ſpinalis medulla,cerebrum,aues paluſtres,& quæ in ſtagnis ac pratis vitam ducunt,cicer,fabæ virides, faba Ægyptia, porcelli nuper in lucem editi,caro pecudum,& omnium animantium recens natorum, quæque in ocio vitam tranſigunt,& piſcium fluuiatilium ac paluſtrium, quique in limo degunt,& omnes cetacei generis in mari, excrementa faciunt.

Quæ vacent excrementis, Cap. x i i.

ANimalium colla,caudæ,alæ,agreſtium animantium caro,& eorum quæ in ſiccis locis viuunt,excrementis carent.

Quæ valde nutriant, Cap. x i i i.

SVum domeſticorum caro præ omnibus eduliis maximum alimentum præbet,bubulum cerebrum, teſtes, cor,ſpinalis,& item alia medulla,alæ anſerum,& magis etiam gallinarum, omnium volucrium ventres, cochleæ, & præcipuè ter coctæ. Ex teſtaceis, quæ dura carne ſunt prædita,vt chemæ,purpuræ,buccina,& cætera generis eiuſdem plurimum alimenti afferunt. Iam verò aſtaci, paguri,cancri,locuſtæ,ſquillæ,& iis ſimiles: itémque molles appellati,vt polypodes,ſepiæ,loligines,& cōſimiles: & ex cartilagineis torpedo & turdus moderatè nutriunt:itémque bati,liobati,& rhina magis,mulli autem & gobii minus. Lac magis alit quòd craſſius eſt, quod verò liquidius eſt,id minus alit. Ex panibus magis nutriunt ſiliginei,deinde ii qui ex ſimila parantur:tertio loco ii in quibus etiā furfur ſit. Triticum elixum,ſimila,alica,fabæ,carnem gignunt,non firmam illam quidem & denſam, ſed potius laxiorem. Cicer magis nutrit quàm fabæ, magis phaſeoli, & ochri magis quàm fœnumgræcum,dolichi(quos lobos & phaſelos vocant)non minus quàm piſa nutriunt. alunt etiam lupini,caſtaneæ,lentes,palmulæ dulces,vuæ dulces & pingues,glandes,rapa, quam napum nominant. bulbi maximè nutriunt,& magis etiam bis cocti. mel deſpumatum & ad diſtributionem & ad nutritionem redditur accommodatum,itémque melicratum probè coctū. Omne vinum pro portione craſſitiei nutrit:rubrū ergo & craſſum maximè omnium ad ſanguinem gignendum accōmodatum eſt:ſecundo loco nigrum ſimul,& dulce,& craſſum,tum rubrum & craſſum & adſtringens:his minus nutrit album ſimul & craſſum & auſterum: minimè omniū album & tenue. ad ſummam omnia quæ craſſi ſunt ſucci, ſi probè concoquantur,multum alimenti præbent.

Quæ res minus nutriant, Cap. x i i i i.

EXtremæ partes animalium parùm nutriunt, itémque vterus,venter,inteſtina,cauda,aures,pinguedo,adeps: omne volucrium genus terreſtriū generi comparatum minus nutrit. Caro eorum quæ ſenio confecta ſunt, minus alit quàm eorum quæ adhuc augeſcunt. alimentum quod piſces dant,ſanguinem magis tenuem facit, vt neque ſatis nutriat,& citò digeratur. ex iis quæ teſta intecta ſunt quæ molli ſunt carne,velut oſtrea, exiguū alimentū præbent. Panes hordeacei quomodocunque conficiantur,minimè omnium aliorum nutriunt: æquè verò ac ii nutrit polenta ex eis confecta,itémque panes furfuracei, & impuri omnes,ac loti, amylum,maza ex polenta hordeacea,auena,milium,eóque magis panicum,oryza; fabæ virides,ſemen papaueris,ſemen lini,ormina, ſycamina,rubi canini fructus,iuniperi baccæ,myrta,amygdalæ, piſtacia,pruna,perſica,armeniaca,præcocia,oliuæ, & præſertim maturæ,nuces auellanæ,& magis etiā regiæ,nuces, ſerica,corna,pruna,rubi fructus,fructus arbuti,zizipha,iuglādes,halicacabus,capparis,& præſertim ſale cōdîta,braſſica,beta,lapathum,oxylapathum,portulaca,ſolanum,raphanus,rapa,ſinapi,naſturtium, pyrethrum, aſparagi omnes,paſtinaca,daucus,carus: cæpa autem & allium, & porrum,& ampelopraſum cruda quidem alimentum nullum præbent, bis autem térve cocta pauciſſimum. Mala Punica parū nutriunt, pira verò & præſertim magna neſcio quid alimēti in ſe continent:cucurbitæ quoque modicū alūt,itémq; vuæ paſſæ auſteræ & nō pingues. Porro inter ea quæ multū & ea quæ parū nutriūt,medii interiecti ſūt phaſeoli,ochri,araci,cicerculæ,& ficus quæ nō æquè ac alii autumnales fructus,parū nutriūt. laxam enim carnem faciunt,id quod efficiunt etiam vuæ:ipſæ verò minus quàm ficus alunt,laxámque & humectam carnem gignunt. Omnia autem edulia in quibus aliqua vehemens medicamenti qualitas inſit,quum eam qualitatem aut aſſando, aut elixando, aut parando depoſuerint, exiguum alimentum corpori dant: prius verò nullum præbent.

Quæ res boni ſucci ſint, Cap. XV.

OMnium ferme earum quibus veſcimur, lac optimi eſt ſucci:eſt autem optimum lac animalium integræ valetudinis,quum nuper expreſſum potatur.Oua tremula & ſorbilia boni ſucci ſunt:præſtantiora autem ſunt gallinarum & phaſianorum : deteriora verò ſunt anſerum & ſtruthiocamelorum.Aues autem & piſces ferme omnes boni ſucci cenſentur, præter eos qui in paludibus ác ſtagnis, & fluminibus limoſis degunt:ac præſertim ſi aqua è ciuitate aliqua prodeat,cuius cloacas,balneas & culinas expurget,vel aquā admiſtā habeat quæ fulloribus ad veſtes tinctas abluendas vſui fuerit. Ergo tutius erit ſemper eos piſces offerre qui de mari quod aquæ dulci mixtum non ſit, excepti fuerint, quales ſunt qui pelagii & ſaxatiles appellantur.hi enim tum ſucci bonitate, tum iucunditate cæteris longè præſtant. Si verò quidem ſint qui vtraque in aqua viuere ſint ſoliti,vt capito, lupus, aſellus, cobio, muræna, cancri , & anguillæ , ſtatim quærendum erit vbinam ſint capti : deinde odoratu ac guſtatu diſcernendum. Etenim qui in aqua vitiata vitam duxerunt,etſi cæteris pinguiores ſunt , tamen & malè olent , & inſuaues ac mucoſi ſunt , & citò putreſcunt: atque etiam ex conſuetis piſciū alimētis aut meliores aut deteriores eſſe ex guſtu atque odore facilè cognoſcuntur: quemadmodum mulli peſſimi omnium ſunt qui cancros comederunt : aliorum verò caro durior eſt illa quidem , ſed non mali ſucci. Fidicula , rhombus , hepatus, bugloſſus , paſſer & lacertus medii quodammodo ſunt inter eos qui teneram durámque carnem habent , alimentúmque eorum eſt optimum iis qui ſe non exercent, quique imbecilli ſunt : iis verò qui conualeſcunt , friabile & molle alimentum eſt ad bonam valetudinem accommodatiſſimum : quocirca optimum omnium ſuccum creat. Carnes animalium quadrupedum ſi probè concoquantur,optimum ſanguinem gignunt , & præſertim eæ quæ boni ſucci animalium ſunt:quale ſuillum eſt genus.nam caro ſuum & ad iucunditatem , & ad concoctionem eſt præſtantiſſima , & maximè eorum qui in media ætate ſunt conſtituti:vetuſtiſſimi nanque ſuis caro deterior eſt,itémque eius qui nuper natus comeditur:nimis enim humidæ ſunt carnes eorum qui recens ſunt nati,& pituitæ plurimum faciunt. Mamma boni ſucci eſt. Iecur , partes quæ circa labia ſunt , alæ , & cæteræ extremitates , itémque inteſtina , & vterus , & cauda , minus quàm carnes boni ſucci ſunt : glandulæ concoctæ probè, proximè ad carnes in alendo accedunt. Cor non mali eſt ſucci : pedes meliores ſunt roſtro atque auribus . etenim cartilago in perfectis animalibus omnino concoqui non poteſt:in iis verò quæ adhuc creſcunt, quum exquiſitè fuerit in ore contrita,concoquitur:cæterarum verò animantium quanto carnes à porcorum carnibus,in alimenti viribus ſuperantur , tanto partes extremæ in eiſdem partibus ſuillis cedunt. Cerebrum volatilium longè præſtat cerebro terreſtrium. Sylueſtrium caro melioris ſucci eſt quàm cicurum.Panis purus & rite confectus boni ſucci eſt:itémque alica,ptiſſana probè cocta, fabæ, caſtaneæque non mali ſucci ſunt:ficus maturæ , vua matura & penſilis non ſunt reprehendendæ:caricæ ſtatim diſtributæ boni ſucci ſunt:quæ verò diutius in ventriculo morantur,mali ſucci euadunt,& pediculos gignunt:hæ cum nucibus in cibo acceptæ præſtantiſſimum edulium faciunt:qui verò ficus & caricas cum aliquibus aliis eduliis comedunt,non mediocriter offenduntur. Lactuca inter olera bonum gignit ſanguinem,deinde verò intyba. Vina odorata boni ſucci ſunt:optimi verò ſunt ſucci Falerna,& potiſſimum dulciſſima:itémque Aruiſium , & fuluum Tmolite dulce.

Quæ res malos ſuccos faciant, Cap. XVI.

MAli ſucci non vna ſpecies eſt.nam alius frigidior & pituitoſior eſt,ali⁹ calidior & bilioſior,alius denique magis melancholicus.Ab omnibus autem mali ſucci eduliis,etiamſi ab aliquibus facilè concoquantur , abſtinendum eſſe conſulo.ſuccus enim malus ex eis aceruatus longo tempore latet in venis : quúmque vel paruam occaſionem ad corruptelam nanciſcitur, febres malignas
A gignit.Mali ſucci ſunt hæc : pecudum caro , & caprarum ſimili modo , adiuncta etiam acrimonia. hircorum caro peſſima eſt,proximè ſuccedit caro arietina,deinde taurina.Inter has omnes caro caſtratorum eſt potior:ſeniorum verò carnes ſunt peſſimæ. Leporum caro gignit illa quidem ſanguinem craſſiorem , ſed tamen qui melior ſit ad ſuccos bonos faciendos quàm boum aut pecudum. ceruina quoque caro non minus quàm eæ ſucci mali eſt . renes & teſtes nimis adultorum animalium , præter teſtes gallorum gallinaceorum ,mali ſucci ſunt.Cerebrum,ſpi-
B nalis medulla,cor,lien (minus autem ſuillus) omnia viſcera,oua fricta,caſei veteres,boleti , amanitæ mali ſucci ſunt:cæteros fungos non eſſe tutius eſt. Fœnumgræcum, lens,tipha,auena,& panis ex eis confectus,non boni ſucci ſunt.olyra tanto eſt tritico deterior,quanto eſt tipha,atque auena præſtantior.panicum,milium,& cætera generis eiuſdem non boni ſucci ſunt.Piſces verò dracones,cuculi,galeonymi,ſcorpii,trachuri,mulli,orphi, glauci, & cætera animalia cetacea in mari degentia, mali ſucci ſunt omnia. Fructus omnes qui horæi dicuntur , mali ſucci
C ſunt:ficus verò minus quàm alii horæi fructus:at caricæ, ſiquis liberalius eis veſcatur , non admodum probum ſanguinem gignunt , & ob eam cauſam magna pediculorum vis ex eis conſequitur.Poma nondum matura, pira antequam maturuerint , terebinthi fructus mali ſucci ſunt:cinara quoque,& præſertim quum durior eſt, itémque cucumeres, & pepones , & melopepones , ſed hi minus. Cucurbita his omnibus præſtat : ſed ipſa quoque in ſtomacho corrupta mali ſucci abundè eſt. Ex oleribus nullum boni ſucci eſt:medium inter res mali & res boni ſuc-
D ci locum tenet lactuca , & intyba , & malua , deinde atriplex,& portulaca, & beta,atque lapathum. Radices plantarum olerum mali ſucci ſunt quæcunque acres ſunt,quales ſunt cæparum, porrorum , alliorum , radicularum , & dauci:mediæ ſunt radices ari , rapæ , quæ napus appellatur:& eius quem carum nominant.Ocymum ſucci eſt peſſimi,rapa crudior,braſſica,bulbi non probè cocti, cæpæ, porra,allia,ampelopraſa bis cocta ſucci prauitatem deponunt. Omnino verò peſſimi ſucci ſunt olera omnia quæ agreſtia nominantur,vt agreſtis lactuca, chondrile, ſcan-
E dix,gingidium,ſeris,& cichorium. Vina quæ craſſa ſunt & fœtida,& auſtera,quale eſt vile Bithynum,quod in magnis doliis comportatur, mali ſucci ſunt.nam quod in paruis conuehitur,neque boni neque mali ſucci eſt , ſed medium inter vtrunque locum tenet.

Quæ facilè concoquantur, Cap. XVII.

FAcile concoquuntur panes rite confecti, ſaxatiles piſces omnes,cobio,torpedo,turtur:omne genus volucrium.auium nanque caro terreſtrium carni comparata, facilius concoquitur , præſertim verò perdicis,attagenis,
F columbæ,gallinæ, galli gallinacei , phaſiani. Alæ anſerum faciles ad concoquendum ſunt,ſed gallinarum ſunt faciliores:& ad ſummam,alæ bene educatorum,& iuniorum optimè concoquuntur,peſſimè verò macilentorum, & ſeniorum : quæ verò ſero lactis educata ſunt , & iecur anſerum,& cæterorum quæ ſimiliter aluntur, itémque teſticuli gallorum gallinaceorum , facillimè concoquuntur.Carnes porcorum facillimæ cōcoctu ſunt: vituli melius quàm adultorum boum caro concoquitur , itémque hœdi melius quàm capræ.Omnium creſcentium caro fa-
G cilius quàm declinantium : & eorum quæ ſiccis in locis, quàm eorum quæ in aliis degunt , concoquitur. Iuglans facilius quàm auellana concoquitur. bulbi facilius concoquuntur qui bis cocti ſint: itémque oua tremula & ſorbilia , lactucæque & intyba ac malua , & cucurbita elixa, quum in ventriculo non corrumpitur. Vinum dulce facilius quàm auſterum cōcoquitur. Porro ex iis quæ æquè ſalubria ſunt,id eſſe concoctu facilius ſciendum eſt quod ſit iucundius.

H Quæ difficulter concoquantur,
Cap. XVIII.

CAprina,bubula , ceruináque caro ægrè concoquitur, peſſimè verò hircina , deinde arietina , poſtea taurina. Animalium verò annoſorum caro peſſimè conco-

quitur,& ſuū annis cōfectorū.Vētriculꝰ ægrè cōficitur,i-
témq; inteſtina,vterꝰ, cor,&adultorū teſtes: ſāguis ōnis,
anſeres,præter alas.Palūborū verò,ſturnorū,merulorū,ac
paruarū auiū caro eſt durior:ac magis etiā turturis atque
anatis: & his magis caro pauonū otiduumq;.Vētres omnes
volucrū ægrè cōcoquūtur: quāobrē quidā ſtruthiocame
li & mergi vētrē falſò cōmēdūt,vt medicamētū ad cōco-
quēdū valēs,quū neq; ipſe facilè cōcoquatur,neq; aliorū
ciborū cōcoquēs ſit medicamētū.Cochleæ difficulter cō
coquūtur,atq; etiā lac acidū,& præſertim in iis quorum
frigidus vētriculus eſt.Caſeꝰ itidē vetus eſt huiuſmodi:at
recēs,& præſertim ex acido lacte cōfectus,præſtātior ha-
betur.Purpurarū autē caro & buccinarū,& aliorū teſta in
tectorū,quorū dura caro eſt,difficulter cōcoquitur.Aſta
ci quoq;,paguri,cancri, locuſtæ, ſquillæ, & cæteri huius
generis,polypodes,ſepiæ,loligenes , & omnes qui molli
cute præditi nominātur,bati,liobati,rhinæ,dracones,cu-
culi,galeonymi,ſcorpii,trachuri,mulli,orphi,glauci,zy-
zænæ,ſalpæ,congri,phagri,amiæ,aquilæ, oua toſta,elixa,
fricta,triticū elixū,tragꝰ,farina craſſiuſcula, quæ diffici-
liꝰ cōcoquitur quàm polēta,tipha,auena,panes ex eis cō-
fecti,fabæ,ochri,dolichi,phaſeli,cicercula,araci,cicer,o-
ryza,lupini,panicū,miliū,& his cōſimilia,lēs, tuſſilago,
ſeſamū,eryſimū,caſtaneæ,glādes,poma,pira,ficꝰ,& ſorba
antequā maturuerint. Vuæ acidæ & auſteræ , palmulæ o-
mnes,ſiliquæ,citriū,cuius parte exteriore ſiquis pro me-
dicamēto vtatur,& ad cōcoctionē faciet, quēadmodū a-
lia pleraq; acria cōſueuerunt.Ocymū,rapa crudior,bulbi
crudiores,paſtinaca,daucus,carus, & omnes olerum radi
ces,& ipſa itidem olera omnia,præter lactucam& intybū,
ſunt eiuſmodi. Vinum quoque craſſum & nouum , tale
eſt,atque etiam aqua admodum difficulter concoquitur.

Quæ res ſtomacho idoneæ ſint,ipſúmque roborent,
Cap. XIX.

STomacho autem aptæ ſunt palmulæ auſteræ,mala cy-
donia,oliuæ ſale cōditæ:præſtātiores autem ſunt quæ
ex aceto ſunt paratæ:vuæ paſſæ auſteræ,vua in vinaceis re
poſita,nux regia , & magis quā auellana,& multo magis
ſi cū caricis comedatur.Spinoſa ōnia ſtomacho apta ſunt
mediocriter:huiꝰ generis ſunt carduꝰ,atractylis,leucacā-
tha,labrū Veneris,cyix,tragacātha,atrace,cui maior quā
par eſt,honor eſt habitꝰ,cinara,ſiſeris radix elixa,gīgidiū
æquè ac ſandix,quod quidē & crudū & coctū aſſumptum
ſtomacho mirū in modū idoneū eſt,lōgiorémq; coctio-
nē nō fert.Sinapi,raphanus,rapa,naſturtium,pyrethrū,re
gius aſparagus,paluſtris,oxymyrtinus,chamædaphnes,o-
xyacāthæ & bryoniæ.Bulbi appetitū excitāt, itémq; cap-
paris ſale cōdita.extima citrii pars ſtomachū roborat in
medicamenti vicem ſumpta. Vinū auſterū,ventriculum,
& præſertim calida intēperie affectum iuuat. Inter medi-
camenta verò abſinthium & aloë eundem corroborant.

Quæ res alienæ ſtomacho ſint,
Cap. XX.

LÆdūt ſtomachū baccæ iuniperi ,magis verò cedriæ,
fructꝰ arbuti,amarāthꝰ,viticis ſemē:beta verò ita ſto
macho aliena eſt,vt ſi eſtur largiꝰ,morſum etiā inducat.
itémq; lapatiū,ocymū, rapa crudior, blitū,atriplex , niſi
ex aceto,oleo,& garo comedatur:fœnūgræcū ſtomachū
ſubuertit,& eodē etiā modo ſeſamū.Lac in iis qui frigido
vētriculo ſunt,aceſcit:in iis verò qui calido ſunt,in nido
rē trāſit:ex quo fit vt febricitātibꝰ iure noceat. Siquis ve-
rò lac cū melle propinet,vomitū excitabit. Pepo nō pro-
bè cōcoctꝰ cholericos inducere morbos cōſueuit.etenim
priuſquā corrūpatur, ad vomitū prouocādū eſt idoneꝰ,
ſiq; copioſiꝰ eo quiſpiā veſcatur,nec quicquā quod boni
ſucci ſit pòſt comedat, omnino vomitū ciebit. idē facit
melopepo.Iā verò cerebrū omne ſtomacho alienū eſt, &
nauſeā ciet,vt facit etiā oſſiū medulla. Vinū nigrū & au-
ſterum facilè aceſcit , & ad vomitum impellit : craſſum
quoque & nouum.Inter medicamenta abrotonum , ſeri-
phum,& ſpuma nitri,ſtomacho non conueniunt.

Quæ res caput lædant, Cap. XXI.

CApu lædūt mora,fructus rubi,& arbuti,iuniperi bac
cæ,cedriæ,ſemē cānabis,radix mei,palmulæ omnes,
eruca,fœnūgræcū,viticis ſemē. Vinū fuluū & auſterū ca-

A put lædit,& mentem tentat magis quàm nigrum & au-
ſterum:odoratum quoq; caput petit. At vinum aquoſum
neq; capitis dolorē excitat,neq; neruos pertingit:at quod
ὀλιγοφόρον dicitur,ſedat etiam capitis dolores , quos ſucci
ventriculo contenti excitarunt.Lac non eſt aptum capiti,
niſi quis caput admodum validum habeat. Aqua in qua
vuæ maduerint,quæ fæx quoque nominatur,capiti dolo-
rem infert:itémque vua quæ fuerit in vinaceis repoſita.

Quæ res non inflent,
Cap. XXII.

B PIſa,phaſeoli,cuminū,libyſtici radix & ſemē,viticis ſe
mē,cannabis fructꝰ,fabæ frictæ,bulbi multū aut bis
cocti, & ex oleo,garo,& aceto ſumpti,mel deſpumatū, o-
xymel flatus diſcutit. Panes hordeacei quomodocunque
cōficiātur,flatꝰ ſunt expertes.Inter ea quæ inflant & non
inflant medii ſunt phaſeli,ochri,cicerculæ,atque araci.

Quæ res inflent, Cap. XXIII.

CIcer,lupini,phaſeoli,ochri,panicū,miliū,& ſimilia,
inflāt:itémq; faba freſa magis inflat quū per ſe quā
quū aliter cocta eſtur.Maza ex polēta flatū gignit:ſuba-
C cta verò diúq; cōtuſa,magis per aluū ducit, præcipuè ve-
rò ſi mellis portio ei fuerit addita.Zythus, & liquores o-
mnes inflāt:præ cæteris verò cyrenaicus,ſatyriū,ſilphii li
quor & radix. Ex ficubꝰ breuis flatus excitatur,quia facilè
deiiciūtur:quæ verò exquiſitè maturæ ſunt , parum abeſt
quī nihil penitꝰ noceāt,veluti caricæ.Palmulæ virides ita
flatū excitāt vt ficꝰ,rapa crudior:lac in ventriculo facilè
ciet flatū,bulbi crudiores,mel nō planè coctū.Vina dul-
cia flatus diuturniores ciēt: dulcia verò ſimul & auſtera,
quæ neq; diſtribuūtur neq; digerūtur,ſed in vētre ſupe-
riore manēt diutius,flatus inducunt:muſtū quoq; inflat.

D

Quæ res abſtergeant,incîdant,aperiántque,
Cap. XXIIII.

PTiſana abſterget,itémq; fœnūgræcū, melopepo , pe-
po,vuæ paſſæ dulces, fabæ, cicer, ac magis nigrum,
quod lapides etiā in renibꝰ egregiè frangit.Capparis ſatis
tenuiū partiū eſt:quæ verò ſale cōdîta eſt,abſterget,& pi-
tuitā quæ in vētriculo eſt,deducit,& lienis & iecoris ob-
ſtructiones expurgat:ad quē vſum adhibēda eſt cū oxyme
E lite,aut aceto,& oleo ante alios cibos omnes.Betarū ſuc-
cꝰ abſtergēdi vim habet,eáſq; obſtructiones quibꝰ iecur
infeſtatur,diſſoluit,ac præſertim quū ex aceto & ſinapi e-
ſtur:lapatia quoq; & vrtica. Ari verò & aſphodeli radix te
nuiū partiū eſt. Bulbi vim habēt extergēdi,attenuādi, &
aperiēdi,quocirca & aſparagū aſphodeli ictericis, vt ſum
mū remediū,præbēt.Cæpæ,allia,porra, ampeloprasa at-
tenuāt,ſecántq; craſſos & glutinoſos humores,qui redū-
dāt ī corpore: atqui bis aut ter cocta acrimoniā deponūt,
& tamē etiā attenuāt.Serū lactis humorū craſſitudinē at
F tenuat,ficus abſtergēt : quāobrē multæ arenulæ ex ficuū
vſu in nephriticis excernūtur,caricæ extenuāt, & incidūt:
ex quo renes expurgāt.Baccæ iuniperi ea quæ in iecore &
renibus ſunt,purgāt, craſſóſque ac tenaces humores atte-
nuāt.Amygdalæ extergēt & attenuāt,viſceráq; expurgāt,
& humorū reiectiones, quæ per ſputum ex pector& pul-
mone fiunt,expeditiores reddūt.Piſtacia ad iecoris firmi
tatē vtilia ſunt,& ad purgādos humores qui in eiꝰ meati
bꝰ infarcti ſunt,valēt. radicula attenuādi vim habet. mel
habet maiorē attenuādi vim,quod ex calidis & ſiccis plā
G tis factū eſt:quocirca etiā aqua mulſa ad ſputū educēdū
eſt accōmodata.Oxymel ea facilè deducit quæ neq; tena-
cia , neque craſſa omnino ſunt : viſceráque ſine moleſtia
expurgat:morbiſque thoracis & pulmonis mirificè con-
ducit.Iis qui ſuccum craſſum aceruant , vina tenuia con-
ueniunt:quòd ſi frigidi quoque humores illi fuerint, te-
nuia,& antiqua,& cum acrimonia conferent. Vinum ve-
rò aquoſum ad humorum ex pulmone eductionem aptū
eſt.roborat enim,& ſuccos humectat , & ſecat mediocri-
ter.Vinum dulce in morbis acutis,veluti in peripneumo
nia,& pleuritide,quum iam ſit facta concoctio, ad ſputa
H elicienda eſt accommodatum.

Quæ res obſtruant, Cap. XXV.

LAc in quo plurimum ſeri ſit , minimè periculoſum
eſt,etiamſi ſemper eo veſcare:quod verò ſeri parum,

caſeique multum habet,non tutum eſt ei qui in eius vſu
longo tempore permaneat:renes enim calculo obnoxios
lædit, & iecoris obſtructiones facit in iis qui in hoſce
morbos facilè poſſint incidere. Palmulæ ſunt iecori &
ſpleni inflammatis noxiæ,veluti etiam ficus, non aliqua
propria & præcipua earum facultate,ſed cõmuni omniũ
dulciũ ratione:oñia enim dulcia lienẽ & iecur obſtructa,
&ſcirrho laborãtia,lædũt:ipſæ verò ſuapte natura neq; ob
ſũt,neq; proſunt vehemẽter:additæ verò iis medicamẽtis
ĩ quibꝰ abſtergẽdi & incidẽdi vis eſt,nõ mediocrẽ vtilitatẽ
afferũt. Aqua mulſa incõmoda eſt iis quorũ viſcera in tu-
morẽ elata aut ſcirrho,aut œdemate,aut inflãmatione la
borãt:quãdoquidẽ mel ſuapte natura ĩ bilioſũ ſuccũ cele
riter mutatur. Papaueris ſemen ea retinet quæ ex thorace
prodeũt:palmulæ pĩgues & dulces obſtruũt,id quod viri
des magis faciunt. Præterea omnia liborum genera, &
quæ ex ſimila conficiuntur,obturant,& lienem augent,&
lapidẽ in renibus faciũt:idẽ efficit triticea farina ex lacte.
alica etiam incommoda eſt iis quorum iecur obſtructũ
eſt,& quibus renes ſunt lapidi gignundo idonei. Vinum
dulce obturat,& viſcerum tumoribus incremẽtũ addit.

Quæ tardè tranſeant, Cap. XXVI.

TArde traſeũt omnia quæ ex itriis & ſimila cõficiũtur,
fabæ frictæ,panes puri,lẽs detracto cortice,cerebrũ,
ſpinalis medulla,iecur,cor,triticũ elixũ,oua elixa, & ma-
gis aſſata,& multo magis fricta,lupini,phaſeli,piſa, ſeſa-
mum,eryſimum,glãdes,mala,pira non matura, ſiliquæ,
vinum dulce,& magis quod auſterum eſt,& nigrum dul
cedine vacuus, itémque craſſum, & nouum omne. Aqua
valde tardi tranſitus eſt.

Quæ facilè corrumpantur, Cap. XXVII.

PErſica, armeniaca, præcocia, facilè corrumpuntur. o-
mnes itidem fructus horæi, quorum natura humida
eſt,in ventre facilè vitiantur, niſi prius citò deiiciantur:
idcirco iis ante cætera omnia veſci oportet:ita enim cele-
riter ſecedunt,& alia quoque deducunt. Si verò poſt alias
dapes comedantur,eas etiam ſimul corrumpunt.

Quæ difficulter corrumpantur, Cap. XXVIII.

CHamulæ paruæ,purpuræ,buccina,& cætera omnia te-
ſta intecta:quæ dura carnẽ habẽt,iis qui propter hu-
morum malitiam cibos corrumpunt,dare conſueuimus:
eáque bis & ter in optima aqua incoquimus, & in aliam
purã tranſferimus,quũ prima iã ſalſa facta eſſe videatur.
Eiuſmodi quoq; ſunt aſtaci,paguri,cãcri,locuſtæ, ſquil-
læ,& quæcunque carnem habent quæ difficulter vitietur,
non ſecus quàm teſta contecta,quorum caro eſt dura.

Quæ res aluum ſubducant, Cap. XXIX.

ALuũ ſubducũt lẽs,braſſica. Ex marinis verò fere o-
mnia quæ teſtacea nominãtur, cõpoſitã ex cõtrariis
qualitatibꝰ habẽt naturã. ipſum enĩ ſolidũ cuiuſq; corpus
tardè permeat,& aluũ cohibet:humor verò ad excernẽdũ
proritat. Siquis igitur aut lẽtẽ,aut braſſicã,aut aliud quip-
pia ex marinis animalibꝰ (vt dixi) coquat,deinde eiꝰ deco
ctũ oleo,garo,& pipere cõdiat,tũ potui det cui velit, vẽ-
trẽ eo potu ſubduci cõſpiciet. Quinetiã marinorũ erina-
ceorũ,& cõchularũ omniũ,& veterũ gallorũ iuſcula ciẽt
aluũ. Braſſicã,ſi velis aluũ ſubducere,cacabo vnà cũ aqua
in qua fuerit cocta,prope collocata extrahimꝰ, & ſtatĩ in
oleũ & garũ iniicimus. ea enim nõ eſt admodũ coquẽda.
Panes furfuracei aluũ mouẽt,& quia in vẽtre multũ ex-
cremẽti faciũt,& quia furfur extergẽdi vim habet. fœni-
græci ſuccꝰ cũ melle coctꝰ,& ſumptus,ad omnes vitiatos
humores qui in inteſtinis ſunt,ſubducẽdos eſt idoneꝰ:ea
quoq; abſtergẽdi vi quæ in eo eſt,inteſtinũ ad excretionẽ
impellit:mel verò quod ei miſcetur,parũ eſſe oportet, ne
morſum excitet. Oliuæ ſalitæ ſi ante alios cibos ex garo
comedãtur,aluũ mouẽt. Quẽadmodũ teſta intectis, ita e-
tiã cõchulis ſuccus ineſt vẽtri ſubducẽdo idoneus:& pro
pterea nõnulli eas ex oleo,vino,garóq; parãt,& iure quod
inde fit,ad ciẽdã aluũ vtũtur. Lac quod liquidius eſt ma-
gis ſubducit:quod craſſius eſt,minus. Serũ lactis valde al-
uũ mollit,eiq; tãtũ optimi mellis adiiciẽdũ eſt quãtũ ſa-
tis ſit ad cõdiẽdũ citra ſtomachi ſubuerſionẽ:eodémque
modo tãtũ ſalis imponẽdũ quãtũ ſufficiat,ne guſtus offẽ-
datur:quòd ſi velis magis ſubducere,plurimũ ſalis indi-
to. Carnes animaliũ quibꝰ parũ admodũ ætatis acceſſit,ac

A ſimiliter etiã eorũ extremitates,per aluũ facilius trãſeũt.
Ex piſcibus cartilagineis torpedo & turdus mediocriter
traſeũt:beta,& lapatiũ,vrtica, caſeus recẽs cũ melle, atri-
plex,blitũ,cucurbita,pepones,melopepones, ficꝰ,caricæ,
vuæ dulces, & præſertim quũ humidæ fuerint. Mora in pu
rũ vẽtriculũ incidẽtia,& præ cæteris cibis ſũpta, celerri-
mè ſubducũtur,& cæteris quoq; cibis viã parãt:at poſt a-
lios cibos accepta,etiãſi vitioſum ſuccũ in vẽtriculo cõ-
periãt,tamẽ æquè ac cucurbita,celerrimè corrũpũtur. Nu
ces recẽtes ad alui excretionẽ faciũt:ſed & ſiccæ ſi priꝰ in
B aqua permaduerint,æquè ac virides ad aluũ ſubducẽdam
valẽt. Pruna humida ſubducũt:ſicca verò in aqua mulſa
in qua multũ mellis ſit,infuſa, etiãſi quis ea ſola come-
dat,ſatis abũdè vẽtrẽ leniũt: ſed multo magis ſi mulſam
etiã ebibat. Eſt enim clarũ facere ad vẽtris ſubductionẽ,
vt poſtquã ea ſumpſeris,aliquo pòſt tẽpore vinũ dulce bi
bas,neq; ſtatim prãdeas. Mora,ceraſia,præcocia,perſica, &
omnia humida,& aquea,& omnino quæ nullã inſignem
habere qualitatẽ ea guſtãtibus & odorãtibus videntur,ſi
rectè affectus ſit vẽter ad infernã deiectionẽ, facilè deii-
C ciũtur:ſi verò nõ,& ipſa ſupra cætera manẽt, & nihil ven-
trẽ ad expellẽdũ iuuãt,quia nulla in eis acrimonia aut ni-
troſa qualitas eſt. Hæcq; eduliorũ materia eſt quodãmo-
do media inter ea quæ aluũ ſubducũt,& ea quæ ſiſtũt:pa-
rumper ad alteram partem vergens,quum neque ventrẽ
admodum languidum ad excretionẽ,neque validum ad
diſtributionem ſortiatur. quandoque enim ſiſtit aluũ:
ex quo fit vt aqua mulſa,in quibus celeriter diſtribuitur,
in iis nõ ſolùm aluũ ad excernẽdũ excitet,ſed cæteros etiã
cibos cõmiſtos deducat:ſi verò nõ properet diſtribui,ſta
D tim irritet ad excretionẽ,quia habet aliquid acrimoniæ.
Quin ipſum quoq; mel ſolũ ſiquis nõ coctũ lambat, al-
uum rectè ſubducit. Aqua autem mulſa parumper vel ni-
hil cocta,antequam diſtributio fiat, ſubducetur: oxymel
imbecillius inteſtinum radit. Vinum dulce nonnihil ad-
iuuat ventris excretionem:paſſum aluum ſubducit.

Quæ res aluum ſupprimant, Cap. XXX.

PAlmulæ auſteræ,vuæ paſſæ auſteræ,mora,rubi fructꝰ
aluũ ſupprimũt:magis etiã ſiſtit rubi canini fructus,
myrta ſylueſtria,agreſtia pruna,quæ etiã pruna dicuntur.
E Mala adſtringẽtia vẽtrẽ detinẽt:acida verò quũ in vẽtricu
lo ſuccũ craſſum inueniũt,eũdẽ incidẽdo,aluũ ſubducũt,
& ob eã cauſam fæces liquefaciũt:at ſi purũ vẽtriculũ in-
ueniant, eum magis cohibent. Quæ dulcem ſuccum ha-
bent ſine acrimonia,ea facilius diſtribuuntur:cum acri-
monia verò adiũcta, ſecedũt:aquea verò & qualitatis ex-
pertia,iniucunda ſunt,& nihil cõmodi habẽt in ſe. Quod
de malis dictũ eſt,idẽ quoq; de malis Punicis, déq; piris
dictũ eſto. Siquis lac excoquat,ſerúmq; cõſumatur, aluũ
nõ ciebit:nã ſi lapides ignitos toties in lac immittas vt ſe
F rũ cõſumptũ ſit,lac ita paratũ adſtringet:idq; iis quorũ
acria excremẽta vẽtrẽ morſu infeſtãt,dare cõſueuimꝰ. Sed
nõ minus etiã quã ex lapillis ignitis, imò verò magis idẽ
facies ferreis orbiculis igne cãdẽtibus: verũ lac quod ita
cõfeceris,in caſeũ facilè coit in vẽtre,idcirco ei mel & ſa-
lẽ admiſcemus:ſed tutius eſt aquã ei affundere. Neq; mi-
rũ videri debet ſi cõſumpto ſero lactis aquã adhuc infun
dimus:quia nõ ſeri humiditatẽ,ſed acrimoniã qua vẽtrẽ
ſubducit,fugere volumus. Aſtaci,cancri,paguri,locuſtæ,
ſquillæ,& cætera omnia quæ molli teſta intecta ſunt,aluũ
G ſupprimũt,ſed minus quàm ea quæ dura teſta ſunt oper-
ta:habéntq; hæc ſalſum in ſe humorem, quem ſi in aqua
depoſuerint,nõ minus quàm oſtreorũ & aliorũ dura teſta
contectorum carnes,ventrem comprimẽt. Lẽticula quo-
que & braſſica bis coctæ, & quum ſuccum depoſuerunt,
vẽtrẽ ſiſtũt. quúmq; humidũ vẽtrẽ exiccare in animo ha-
bemꝰ,braſſicã mediocriter coctã prima aqua abiecta,ſta-
tim in aliã calidã cõiicimus,atq; in illa iterũ eã coquimꝰ
donec flacceſcat:idq; quod bis coquẽdũ eſt,neq; aërẽ,ne-
q; aquã frigidã debet cõtingere:ſiquidẽ nõ poterit exqui
H ſitè flaccidũ reddi,etiãſi plurimũ decoquas. Si corticẽ à
lẽticula auferas,vehemẽtẽ adſtringẽdi vim amittet, neq;
ita fluxiones quæ in ventriculo fuerint,exiccabit:ſi verò
eã cõtundas,biſque excoquas,priorémque aquã abiicias,
deinde modicũ ſalis aut gari permiſceas, & aliquid eorũ
quibus aluꝰ cõſtringitur, addas, ita vt guſtus nõ lædatur,

[A] iucundiſſimũ accõmodatiſſimúmque medicamentũ & edulium parabis. Polẽta ex vino auſtero epota,exiccat:oryza cohibet aluum,itémque panicum,milium,fricta,leporis caro,vinum auſterum & fuluum atque auſterum.

Quæ res calefaciãt,acreſq; & calidæ ſint, Cap. XXXI.

CAlefaciunt autẽ hæc,triticũ coctũ,panes ex eo cõfecti,tipha,auena,fœnũgræcũ,iuniperi baccæ, palmulæ dulces,poma dulcia,ſeſamũ,eryſimũ,& ob id ſitim inducunt:cãnabis ſemẽ,vuæ dulces, & ideo ſitim afferunt: vuæ paſſæ dulces,malua mediocriter,apiũ,ſmyrniũ,eruca,raphan⁹,rapa,radicula,ſinapi,cardamũ & pyrethrum. [B] Acria verò & calida ſunt hæc, paſtinaca, daucus,& carus manifeſtò calefaciẽs:alliũ,cæpa,porrũ,ampelopraſum ſatis acria ſunt,ſed tamẽ bis térve cocta deponunt acrimoniã. Caſeus vetus calidus eſt,& idcirco ſitim affert. Vinũ dulce mediocriter calidũ eſt,& ideo ſitim inducit:fuluũ eſt nigro calidius : flauũ verò eſt extremè calidiſſimum, deinde fuluum,tum rubrum,poſtea dulce , poſtremò album minus quàm cætera omnia calefacit : at vetuſtiſſimum vinum abundè calefacit.

Quæ refrigerant, Cap. XXXII.

[C] REfrigerat hordeũ,quibuſcũq; modis cõficiatur,miliũ,panicũ,tubera,cucurbita elixa,melopepones,cucumeres,pruna,auſteræ & acidæ vuæ,& paſſæ auſteræ. Mala adſtrĩgẽtia frigidi & terreſtris ſucci ſunt, acida verò frigidũ & tenuiũ partiũ ſuccũ habẽt:atq; ea etiã quæ planè qualitatũ ſunt expertia,& veluti aquea. Idẽ de piris & malis Punicis iudicato. Non pauci quoq; ſunt aliarũ arborũ fructus,qui refrigerẽt,& præſertim ii qui reponi & aſſeruari nõ poſſunt:itémq; palmulæ adſtringẽtes frigidi ſucci ſunt,lactuca,intubus,ſed moderatius:portulaca, papaueris [D] ſemẽ,cuius ſi pl⁹ ſumatur,ſoporiferũ fiet, & nimiã propenſionẽ in ſomnũ afferet:eos verò quibus tenuis deſtillatio fluit à capite,iuuat:in qua re præſtat id quod cãdidius eſt. myrta refrigerãt,ſed nõ cũ adſtrictione,quãdo quidẽ acrimoniã quãdã habẽt. ſolanum efficax eſt in refrigerãdo & adſtringẽdo. Aqua,vinũ aquoſum nõ apertè calefacit:quãobrẽ cũ minore periculo febricitãtibus datur. Vinũ albũ,& auſterũ,& craſſum,& nouum manifeſtò refrigerat,& acetum:éſtq; tenuium partiũ,& idcirco quũ intimas partes magis quàm alia refrigerãtia penetret,neruos lædit. Media verò quodammodo inter calefacientia & refrigerantia ſunt,panes loti,amylum,& vuæ vinoſæ.

Quæ res exiccent, Cap. XXXIII.

LEns & braſſica pariter ſiccãt,& ob eã cauſam aſpectũ obtundũt,niſi fortè cõtingat vt totus ocul⁹ ſit humidior:eius verò aſparagus min⁹ quàm braſſica ſiccat. Aliorũ [B] verò olerũ caulis eſt ſiccior:cõtrà verò eſt radiculæ,rapæ,ſinapis,naſturtiiq; ac pyrethri, & cæterorũ omnium quorũ acrẽ eſſe aſparagũ cõtingit. polẽta ſiccat,viticis ſemẽ,eruũ bis coctũ,& ſæpe in aqua dulce redditũ, eduliũ exiccãs fit:præſtãtius autẽ eſt albũ. Quæcũque autẽ aſſata aut fricta comedũtur, ſiccius alimẽtu præbẽt:at quæcũq; in aqua prius elixãtur,humidi⁹:quæcũque verò in ſartagine cõdiũtur,mediũ inter hæc locũ tenẽt. quodcũque autẽ plus vini & gari habet,ſiccius eſt quàm id quod nõ habet:quæ verò minus horũ,aut defruti plus habent, aut in [C] ſimplici & puro albo iure coquũtur,multo ſunt prædictis humidiora:quæ verò ex aqua ſola coquuntur,ſunt etiam his humidiora. magna enim differentia ex conditura accedit ſeminibus ; oleribus & plantis , omnibus quidem exiccantibus, ſed aliis magis , aliis minus , pro facultate earum rerum quæ eis adiiciuntur.

Quæ res humectant, Cap. XXXIIII.

PTiſana, cucurbita elixa,pepones,melopepones, cucumeres,nux viridis,pruna,ſycomora,mora nõ corrupta,omnino humectãt:nõ refrigerãt autẽ omnino niſi frigida [D] ſumãtur. Humectat quoque lactuca,intubúſque,ſed min⁹:portulaca,ac malua, & blitũ,atq; atriplex maximè omniũ olerũ aquea ſunt:quinetiã alii plerique fruct⁹ aliarũ arborũ humidi ſunt,ac præſertĩ ii qui vt ſeruẽtur,reponi non poſſunt. Iã verò lactucæ & papaueris ſemẽ humectat,itémque fabæ virides,cicérq; viride. Aqua porro humectat & refrigerat:calfacta verò humectat & calefacit.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM liber quartus.

Ex Galeno,de apparatu alimentorum, Cap. I.

EX nobiliſſima olyra, detracto (vt par eſt) cortice, tragũ quẽ nominãt , cõficiũt : nã & ex hac ipſa atque ex typha, nõ ſec⁹ quã ex hordeo, quũ detractus cortex eſt, ſiquidẽ extrinſecus corticẽ habẽt , panis cõficitur. Tritico verò molito ſiquis tenuiſſimã farinã excuſſerit,ex reliqua panes qui furfuracei dicũtur,efficiet:ſiligine⁹ verò & ſimilace⁹ panis ex puriſſimo fit. Ac puri quidẽ panes copioſiore fermẽto ĩdigẽt,& ſubigẽdi quoq; diuti⁹ ſunt,nec ſtatĩ poſt fermẽtũ & ſubactionẽ aſſãdi. furfuraceis ſatis eſt paucũ fermẽtũ, leuis ſuba[F]ctio,& tẽpus exiguũ. Pari quoq; modo puri aſſationẽ diuturniorẽ,furfuracei verò breuiorẽ exigunt. Inter puriſſimos verò & ſordidiſſimos,nõ parua maioris minoríſq; ratione latitudo intercedit. eſt autẽ inter hos exquiſitè media ſpecies panũ qui αὐτόπυροι & συγκομιστοὶ appellãtur,qui ex farina indiſtincta,& furfure ac farina nõ ſeiunctis fiũt.

De polenta.

Ex nouo hordeo mediocriter fricto præſtãtiſſima polẽta fit:ſi hoc deſit,plerũq; ex alio eã cõficim⁹. Quúmque polẽta omnis quæ rite facta ſit,boni odoris ſit,tũ verò o[G]ptimi odoris erit ea quæ ex optimo atque nouo hordeo, quódque ariſtã nõ admodũ ſiccã habeat, confecta ſit. Eſt hoc in more poſitũ multorũ qui ſani ſunt, vt polẽtã ſapa aut vino dulci,aut mulſo,& quãdoq; ſola aqua cõſpergãt, & æſtiuo tẽpore duab⁹ tribúſve ante balneũ horis eã bibãt:aiúntq; ſentire ſe hui⁹ potione ſiti liberari. Iã verò ex polẽtis aqua tẽperatis mazæ quoq; cõficiũtur.

De alica.

Alica ex genere tritici eſt:adhibere verò diligẽter mẽtẽ debem⁹ iis ſorbitionib⁹ quæ ex ipſamet alica parãtur. Eſt enĩ hic eius ſucc⁹ aqua cõmixt⁹,plurimámq; coctionẽ ex[H]poſtulat:q veluti ſatis coct⁹,decipit eos q ipſum parãt,& nõ mediocriter ægrotos lædit:nã citò concreſcit & dẽſatur,quia lẽtus ad modũ glutinis eſt. Ergo permulta aqua admixt⁹,ſuper carbones plurimũ coquẽdus eſt,atq; mouẽ[E]dus anetho donec coct⁹ fuerit:atq; eo tẽpore ſal quoque adiiciẽd⁹ eſt:oleũ verò,etiãſi ĩ initio indas nihil incõmodi erit. Sanis verò quum interdum propter vehementem vẽtriculi morſum,aut bilioſi humoris trãſitũ ſorbitionis indigent,alicã plurimũ coctã vſquedum extabuerit,tum percolatã, vt ptiſanæ ſucco percolato ſimilis ſit, tũc ſorbendam damus. eadẽ quoque eſt alicæ lotæ parãdæ ratio.

De ptiſana.

Parabitur autẽ ptiſana ſicut decet, quũ coquẽdo in tumorẽ plurimũ elata fuerit:deĩde lẽto igni longo tẽporis [F] ſpatio in ſuccũ abeat:quo quidẽ tẽpore quũ planè intumuerit,acetũ ei inditur:quúmque probè fuerit cocta,paulo antè quã edatur,ſal tenuis iniiciẽdus eſt. Si verò oleũ ab initio impoſueris,coctioni nihil incommodaueris:aliud verò nihil admiſcẽdũ eſt,niſi porri modicũ & anethi,idque in ipſo ſtatim principio. Oportet autẽ crudã ptiſanã in aqua aliquãdiu præmaceratã,deinde in mortariũ cõiectã cõfricare manib⁹,aſperã quãpiã rẽ in ſe habẽtib⁹,cuiuſmodi eſt ſpart⁹ ex quo iumẽtis ſoleas nectũt. Vſque eò verò cõfricãda dũ præpoſit⁹ cortex abiect⁹ ſit:ſi verò totũ [G] ac⁹ nõ deciderit, ptiſana elixa magis abſterget,& nullã præterea noxam cõtrahet. Peſſima verò ptiſanæ cõfectio eſt quũ coqui crudã in mortario ex aqua cõtuſam parumper coxerint, & defrutum ac ſapam iniiciunt. nonnulli verò mel & cuminũ cũ iis etiam imponunt,vt cinnum potius quã ptiſſanã parare videantur.

De phacoptiſana.

Ex lẽtibus & ptiſana præſtãtiſſimũ eduliũ fit, cui phacoptiſanæ eſt nomẽ:nõ tamẽ pari menſura lẽtes & ptiſana cõmiſcẽtur,ſed ptiſanæ min⁹ iniicitur, quippe quæ in ſuccũ vertatur,& in maiorẽ molẽ extollatur:lẽtes verò co[H]ctæ perexiguũ tumorẽ nãciſcãtur:& tamẽ hui⁹ quoque edulii cõfectio eadẽ eſt quæ ptiſanæ, præterquàm quòd ſatureia aut pulegio indito ſuauius ſimul,& ad concoquẽdum accõmodati⁹ redditur,quum ptiſana anetho & ſolo

A porro contenta, illa minimè exigat. Peſſimè autem à coquis lens ex ſapa diuitibus apparatur. Si verò ſuillam incoquere ſimul velis ptiſanæ recentem, ac præſertim pedes, lentibus verò ſale iandiu conditam, conuenire comperies, quemadmodum ea quæ inter has media eſt, quæ nuper ſale condita ſit, phaco ptiſanæ conuenit.

De teutlophaca.

Præſtans edulium eſt quod ex beta & lentibus confectum, teutlophace nominatur. multæ autem betæ imponendæ ſunt, & paulo plus ſalis ac gari dulcis: ſiquidem ita facilius ſubducetur.

De cucurbita.

Cucurbita verò propter aqueam qualitatem ſibi innatam origano meritò gaudet: omnia enim quæ eiuſmodi ſunt, acribus, aut acidis, aut auſteris, aut ſalſis ſuccis admiſcenda ſunt, ſi neque inſuauia ſunt futura, neque iis qui ea ſumpſerint, nauſeam allatura. Ex cucurbita quoque iucundiſſimū eduliū fit ſi ea cum aliquo ſalſamēto ex Pōticis, quæ mylla dicūtur, in ſartagine paretur.

De rapis.

Rapæ quas βουνιάδας etiā vocant, diuturniorē coctionē poſtulāt: ſuntq; laudatiſſimæ quæ bis aut ter coctæ fuerīt.

De radice ari.

Ari autem radix æquè ac rapæ eſtur: ea in quibuſdam regionibus acrior naſcitur. Ad Cyrenem hæc planta oritur à noſtrate diuerſa: ſiquidem in illis locis arum minimè medicamētoſum acreq; eſt, vt rapis quoq; ſit vtilius: ſed & dracontii radicē bis térve coctā, mādendā damus.

De aſphodeli radice.

Aſphodeli radix vt lupini apparatur: nam quum eiuſmodi bis elixauerimus, quum mediocriter cocta videantur, aqua priori abiecta ſtatim in aliam calidam coniicimus, & deinde in ea iterum coquimus donec colliquentur. In quo illud eſt cauendum ne quod bis coquendum eſt, aut aërem aut aquam frigidam attingat: quia licet plurimùm coqueres, nunquā tamē tenerū redderetur.

De cochlearum coctione.

Cochleas ſecundo loco elixare oportet: deinde paratas tertiò elixare, donec intabeſcant: ita enim alent. Verùm ad aluum deiiciendā in ipſo ſtatim initio parādæ ſunt ex oleo, garo, & pauco vino: & iuſculo quod inde fit vtēdū.

Quæ corpora animalium, & quorum apta ſunt vt ſale condiantur.

Corpora ad ſaliendum apta ſunt quæ & dura ſunt, & carnes excrementis affluentes habent: quæ verò aut valde mollem, aut valde ſiccum, & excrementis vacantem corporis habitum nacta ſunt, non ſunt ad ſaliendum accommodata: etenim ſicca corpora ſale conſperſa exareſcunt, & inepta cibo redduntur, vt in lepore conſpicitur. Suum verò ætate florentium & pinguium carnes aptæ ad ſaliendum ſunt, quum vtriuſque incommodi, & ſiccitatis annoſorum, & immoderatæ nouellorum porcellorū humiditatis ſint expertes. Vt enim corpora ſicca ſale condita coris ſimilia redduntur, ſic contrà fit in iis quæ humore nimio diffluunt, vt ſalis commercio colliquentur: quamobrem nec piſces mollis carnis & excrementorum expertes, quales ſunt qui ſaxatiles appellantur, nec aſelli, qui ex puro mari capiuntur, ſaliendo ſunt. Graculi verò, & mulli, & pelamides, & ſardæ, & ſardenæ, & quæ ſaxatina dicuntur, ſunt ad ſaliendum idonea. Cetacea quoque marina ſale condita, quoniam ipſa quoque carnem excrementis redundantem habent, præſtantiora fiunt. mulli verò quòd eorum ſicca & vacans excrementis caro eſt, incommoda ſunt vt ſaliantur. Ex his autem perſpicuum eſt, quæcunque ſale condita, dura, neruea, & fere coria redduntur, eſſe concoctu difficillima: quæ contrà affecta ſunt, & ipſa tenuium fieri partium, & craſſos ac glutinoſos humores attenuare. Laudatiſſima verò omnium quæ mihi vſu cognoſcere licuerit, ſunt Gaditana ſalſamenta, quæ nunc Sardæ appellantur, deinde mulli qui ex Ponto aduehuntur, poſt hos ſecundum locū tenent graculi, pelamides, & quæ ſaxatina nominātur.

De cerebro coquendo.

Cerebrum omne cum incidentibus & calefacientibus apparatum, fit ex omni parte præſtantius.

Quomodo ius album conficiatur.

Album ius atque ſimplex, ex ſola aqua, & oleo, pauco anethi & porri, & ſale modico iniecto poſt idoneam coctionem, conficitur.

De decoctionibus.

Decoctum plurimorum, aut etiam omnium, quāto diutius coquas, eo magis ſalſum fit, poſtea verò etiam amarum. Corpus verò ſolidum quod in aqua elixatur, qualitates quæ eidem primùm inerant, in ea deponit, vt tandem qualitatis expers & aquoſum reddatur, nec quicquam ſalſedinis, aut amaroris, aut adſtrictionis habeat. Atque a- B mara quidem ſi bis aut ter elixare volueris, ea amarorem in aqua planè deponent, eruntque ſimilia iis quæ expertia qualitatum dicuntur: eodémque modo acria elixata deponunt acrimoniam: eadem quoque adſtringentium eſt ratio. Iam verò aqua per ſe ipſa cocta diutius, magis ſeipſa ſalſa redditur.

Ex Rufo de parandis eduliis. Eſt autem hoc caput in primi libri extremo, de victus ratione, Cap. II.

QVæ aſſa præbemus, ea vim habent exiccandi: quæ verò elixa ſunt, ea humectant, licet ſuapte natura diuer- C ſam vim haberent: éſtque inter hæc differentia ex condimentis quæ admiſcentur, vt ex coriandro, & anetho, & cumino, & porris, & cæteris quæ vt condimenta carnibus imponuntur. Minimè autem adiiciendæ ſunt notæ condimentis: nam quæ ita ſunt parata, etiamſi ventri non ſunt nota, tamen ſi in principio indantur, præſtantiſſima ſunt: poſtea verò admixta, fiunt deteriora, quum non ſit æqualis elixatio. Atque eo quidem tempore valentioribus conueniunt. Ac ſal copioſus ad pinguedinis colliquationem accommodatus eſt: & quod pingue eſt, ſa- D lem recipit, & plurimo igni coquendum: at gracilia & ſanguine vacantia, ſi aſſare volueris, magis lento igni admouebis. Ex carnibus autem caprarum aut pecudum, quas ſub æſtiuo ſolſtitio elixabis, (ſiquidem eo tempore grauioris odoris ſunt) itémque arietis, & magis etiam hirci, (aſſata enim grauius olent) in elixando operculum auferendum eſt, & ex plurima aqua elixare, & condimentis alterare oportet. Oſſa quoque carnium mali odoris præcidenda, & confringenda ſunt omnia, medullæ enim in primis putreſcunt: quæ quum putres non ſunt, & pinguiſſimæ ſunt & ſuauiſſimæ. Cogno- E ſcere verò debemus quæ ſtatim & quæ poſt elixanda ſint. Carnes ergo omnium agreſtium poſt: cicurum vero, ſuis, ouis, & capræ, ſtatim coquendæ: bubulæ autem interiecto ſpatio: aues quoque magnæ, & paluſtres, itémque gallinæ, palumbi, perdices, pauones atque attagenes: ſed turtur, columba, turduſque ſtatim. Piſces verò omnes quamprimùm etiam feſtinando coquere debemus, quia non commodè adſeruari reponíque poſſunt: quæ autem adſeruanda ſunt, ſed elixanda, ea fragiliora F fiunt aceto. Gallinas verò aſſeruare poſſumus infuſo aceto, quandoquidem ita perdurant. Si verò agreſtes, quum primùm eas venatus fueris, elixes, non eris magnopere reprehendendus. Calazas quæ in carnibus fieri ſolent maximè, ne laudabis: quæ verò ſuibus obueniunt, exiguas carnem facere ſuauiorem exiſtimato, maiores verò humidiorem atque iniucundiorem: dandáque opera eſt vt horum vſus circuncidatur: ſi verò oporteat, parum ceræ adiicito, & aſſando veru cera inungito. Ac viuis quidem adhuc animalibus, vtrum calazas habeant cognoſces G ex lingua, quæ tibi ſigna dabit, itémque ex pedibus poſterioribus, ſiquidem conſiſtere non poſſunt. Iam verò qui celerius elixare aliquid volunt, alii nitrum, alii ſilphii ſuccum, alii ceram, alii ramum ficulnum, & magis etiam caprificum indunt, quum caprificus etiam rebus aſſandis acceleret aſſationem. Intrita verò, vt myttotum, (quod ex allio & aliis quibuſdam rebus fit) & mentha, & apium, itémque omnia quæ ex caſeo & aceto parantur, omnia ad coctionem maximè faciunt: myttotum verò aliis ſecedit. Senibus appoſitæ ſunt carnes H quæ ante coctionem extractæ fuerint, & parumper in aqua ſalem, thymum, aut tragoriganū habente maduerint. Piſces non ſinēdi ſunt inueteraſcere, niſi nimis duri ſint, neq; quatiēdi niſi molles: ſed omnes æquè ac carnes præmadeſcere in aqua ſalē & thymū habēte debēt. Atque ita

quidem carnes quadrupedum rite elixatas coquas, vt celerrimè conficiantur: cæteræ verò neque prius elixandæ ſunt, nequæ aſſandæ, ſed ſoli igni admouendæ. ita enim maximè piſces moriuntur, quodque glutinoſum eſt exugitur. quos verò aſſare non poſſumus, hos tenuiſſimè elixare conuenit. Idem de auibus & carnibus, quum quiſpiā elixis delectatur, eſt faciendum. Siquis oſtrea ſinat prius feruere, deinde aſſet, exiguum ſinapi ac piper addendo ſumat. Ac nunc non opus eſt ea minuere, aut teſtes gallorum gallinaceorum veſcos etiam ægrotantibus commendare. Cydonia mala non admodum corrumpuntur, eáque ex melle ſumenda ſunt: eadem ex vino quoque detracto cortice coquuntur, aut abiecto ſemine mel inditur: toti denique cydonio cruſta ex farina aqua ſubacta circumlinitur, & mel imponitur, & coquitur vſquedū cruſta adusta ſit: quo ſanè tempore & totum cydonium eſt coctum, & mel totum eſt exhauſtum.

Ex Diocle, de alimentorum præparatione,

Cap. III.

QVoniam pleraque edulia alicuius apparatus indigent, fiuntque meliora, vt alia eis quidpiam addendo, alia ab eiſdem auferendo, alia omnino aliter diſponendo, fortaſſe non erit incommodum hac de re pauca dicere. Etenim eorum purgatio, quum adhuc cruda ſunt, non mediocre ad bonam valetudinem & ad iucunditatem momentum affert: nec vlla in parte huic rei minore ſtudio incumbendum eſt, vt quæ inutilia ſunt, abiiciantur, quæ fœda atque incommoda ſunt, perpurgentur. Purgantur autē omnia vel elixando, vel macerando, vel perſæpe lauando. Elixanda porro in aqua ſunt ea in quibus amarities vel adſtrictio ineſt quædam: quæ mordent, quæque acrimoniam habent, aceto temperanda: macerāda verò ſunt ea quæ ſalſa ſunt: lauanda denique ea in quibus aliquas immunditias conſpicimus. In elixis atque aſſis ignis ipſe & condimenta, ad fœdum odorem, ad inſipiditatem, & ad ſucci malitiam auferendam maximè cōueniunt: ad hæc verò omnibus inſpargenda eſt ruta, cuminum, coriandrum, & cætera viridia condimenta. ac nullum quidem contritum, ſed cui conueniat, eorum contuſorum ſuccus imponetur: itémque origanum, ſatureiam, thymum, ſalem, acetum, & oleum, in quibus omnibus ſuæ virtutes inſunt, adiiciemus. Caſeus eſt prædictis deterior: minimè verò infenſus caprin⁹ ex coagulo cōcretus, nō vetuſtus, odoratus, exiguus, & potius toſtus. Silphium verò, ſicubi eo opus fuerit, candidiſſimum odoratiſſimum, & minimū capietur: odoribus enim condimentorum ſuauitates atque virtutes continentur. Quæ verò craſſa ſunt, & ex copioſiore caſeo, ſeſamo, ſilphio, & copia contritorum fiunt, nihilo maiorem voluptatem afferunt, ſed ſæpenumero moleſtia conficiunt: at obſonia quæ exigua aut nulla correctione indigent, ea (vt vno verbo dicam) aqua ſunt elixanda: quæ verò viroſa, & humida, & inſipida ſunt, cum aceto: atque ea quidem quæ humida, quæque fatua ſunt, aceto: quæ deterioris ſucci ſunt, magiſque auſtera, aceto dulci. Maximi autem refert vt res omnes conuenienter & ſuccis & odoribus citra contritionem componamus & temperemus: quod præcipuè conſequetur is qui diligenter animaduertat vt neque odore neque ſucco aliquo res commixta ſatietur, ſed vnus omnium odor, vnúſque ſuccus appareat, qui ſingulis rebus confectis conueniat. Super carbonibus æqualiter coquuntur omnia. Quum elixa edulia ſunt, è vaſis extrahi debēt feruētibus adhuc humoribus, nec ſunt in frigidātibus immittenda. Quæ cum humoribus non comeduntur, ea lento & æquabili igni aſſanda ſunt omnia: & quæ vitioſos ſuccos habent, magis ſiccanda: quæ bonos, ſucci reddenda pleniora.

Ex Mneſitheo Cyzicino de braſſica,

Cap. IIII.

BRaſſica quamacutiſſimo ferro concidenda eſt, deinde abluenda, & aqua abiicienda, & coriandri atque rutæ quantum ſatis ſit, vnà contundendum: tum oxymelite totum aſpergendum, & perexigua ſilphii portiuncula ſuperabradenda. Huius ſi tantum quantum acetabuli menſura continet, ſumere velis, nihil tibi vitioſi in corpore concreſcet: imò verò ſiquid prius inhæſerat, extrudit: ſedat præterea caligines oculorum, itémque ſuffocationes, ſiquid etiam incommodi vel circa ſeptum tranſuerſum, vel hypochondria accidit, ſubuenit, emendátq; ea quæ lieni obſunt: ſique lien permagnus ſit, eundem extenuat. ad melancholicos verò mirè facit cruda ſumpta, ſiquidē venas expurgat. Ad morbos verò articulorum nihil æquè efficax eſt ac braſſica ita cōpoſita, & ieiuno & mane data. Ad tormina inteſtinorum ita paranda eſt, vt braſſicam diligenter plurima aqua maceremus, deinde in calidam aquam coniectam elixemus donec intabuerit, tum aqua tota abiecta oleum indere, poſtea ſinemus vt ſimul ferueant: tum in vas coniecta interemus, & cum aliquo cibo, aut ſolam braſſicam, eámque frigidam, mādendam dabimus, idque non ſemel, ſed ſingulis diebus manè longo dierum ſpacio faciendum eſt: ſed non multum eius propinandum, ne obſiſtat.

Ex Dieuche de conficiendis panibus,

Cap. V.

PAnem conficere oportet ex farina tritici maximè inconglutinati, & leuiter fermentati dulci fermento, vt ex maſſa firmiſſima: eſtque multo tempore ſubigendus. Præterea verò aſſatio in furno mihi tutior quàm quæ in clibano fit, apparet: & multo etiam tutior ea quæ fit cruſtis circundantibus: ſiquidem mollis, & longiore tempore fit aſſatio. adhæc quoque ignis non facilè adurit rem quæ aſſatur, quia exuſtio externas partes congraſſatur. At panis qui in clibano coquitur, ſiccior eſt ille quidem, & ori iucundior quàm is qui in furno conficitur: ſed tamē aſſatio non eſt tuta: nam exteriora ſtatim exuruntur, interna pars cruda remanet. Subcineritius verò eſt omnium ſicciſſimus, atque etiam difficilior eſt eius aſſatio quàm quæ in clibano cōficitur. Prunas enī multas eſſe oportet, & ad hæc cinerem copiòſum adeſſe. maſſa verò ex farina triticea, non ex ſimila, & abunde ſubacta, eſt præſtantior, debétque maiorem habere mollitiem quàm panis in clibano confectus: deinde in cinerem imponi qui igni incumbat: tum deſuper alio cinere maſſam contegere, & ſuper eo cinere prunas quamplurimas coniicere, & maximè ſupernam partem incendere, quo loco aſſatur. hic panis omnium eſt ſicciſſimus, eritque ad ventres humidos, & non concoquentes, quibúſque pituitæ copia redundat, accommodatiſſimus.

Ex Dieuche, de polenta,

Cap. VI.

POlenta vti quiſpiam poteſt, & potione, & pulte quæ in aqua coquitur, confecta: vel ſi farinam in gallinæ ius coniectam feruefaciat, vt maximè aſſata polenta euadat, quum eam non agitet, ſed ſinat coire, ſenſim calefaciens igni vel aqua calida, ita vt bis coquatur. In agninum quoque & in hœdinum non omnino pinguedinis expers, atque in ſuillæ carnis ius coniecta, & ſimul cocta, dyſentericis facit. Satis autem eſt in quartupla parte chœ polentæ optimæ & ponderoſiſſimæ cyathos duos lactis, & aquæ tertiam partem indere, & quum ab igni abſtuleris, papaueris, aut eius capitum, vel dum adhuc ad ignem eſt, cucumeris læuigati quātum holcæ triobolus contineat, admiſcere, & ſimul incoquere, & ad ſorbitionis craſſitudinem redigere, ac propinare. Hæc ita cōfecta, ceſſationem quandam reſurgendi, & ſomnum affert: nec debet quiſquam hac vti ſæpius, ſed ter aut quater, & præcipuè in robuſtis corporibus, quia imbecillitatem quādam inducit: & iis qui eadem vtuntur liberalius, vrina raro procedit. Ex auena quoque polenta conficitur: tota enim cum acere frigitur, repurgatúrque ac ſubigitur, & quemadmodū hordeacea, polenta trahitur: ſed tamen hæc præſtantior eſt, & minus quàm hordeacea flatus ciet.

Ex Dieuchis commentariis, de parandis alimentis, Cap. VII.

QVi imbecilli admodum ſunt, & craſſius alimentum quàm aqua ſit, ſumere amplius non queunt, optimum eſt vt eis alimentum in potione data maceretur, coquatur & teratur. ita enim fit vt totius alimenti diſtributio tenuis, & in vaporem diſſoluta diſtribuatur, & excrementa in ventre non remaneant, & toto die & alimentū & potio diſtribuatur. Hæcque propinatio præcipuè vtilis erit iis quorum ventres conſiſtunt, & non turbantur, in-

digéntque tenui,& quod pondus habeat alimento:ma-
cerabit ergo quiſpiam polentam calidam,& quæ ericides
dicuntur.magnam verò facultatem panes quamcalidiſſi-
mi amittunt quum franguntur & macerantur. Simili
quoque modo triticum toſtum & confractum macerabi
tur:eorum enim quæ magis etiam coquuntur,melior eſt
potus,& magis etiam alit. Febricitantibus ergo, & qui-
bus criſes non facilè fiunt,hordeum confringendum non
eſt,ſed lotum in aqua elixandum:priórq; aqua quum in-
tepuerit,abiiciēda,tum alia impoſita coquendum. Ac re-
cte quidem coquetur ſi decem aquæ heminas in vnam
hordei heminam coniicias: coquitur autem vſquedum
hordeum crepet, deinde aqua tenuiſſima excolanda eſt,
& melle admixto,vel per ſe ſola danda: hæc enim quum
aluum probè ſoluit,ciétque vrinam,tum verò etiam abū
dè nutrit. Datur etiam hordeum in polēta frictum,quod
toſtum hordeum nominant: priuſquam verò hordeum
tundatur,abſtergendum leuiter eſt acus illud aduſtum,&
vbi maceratum fuerit,coquendum: ſed ventrem magis
quàm ſuperius,cohibet:eſt verò in aqua coquendum,non
ſecus quàm crudum. Ericidas quoque in aqua ab agitatio
ne abſtinendo quiſpiam decoquet,vt quamtenuiſſimum
ſit decoctum:decoquet etiam quiſpiam panes & fermen-
tum,ſiccúmque ac recens triticum crudum, & frictum,
& milium,& omne ferme alimentum quod ægrotanti
accommodatum eſſe exiſtimauerit: idque & in potione
data, & in iure gallinæ, & in aliis pleriſque humoribus.
Quæ verò ſubtrita ſunt,ea maceratis & coctis eſſe craſſio
ra & validiora videntur. Ac omne quidem memoratum
alimentum,in potionibus quæ dantur,ferme ſubteri poſ-
ſet:itémque multis arborum fructibus & leguminibus,
alendi, & vires quibuſdam ægrotantibus addendi cauſa
vtitur aliquis eadem incidendo,contundendo,& ſuccum
exprimendo, vt potui dato indat. Iam verò panes & ſic-
cos & recentes, & placentulas macerare aqua immerſas,
& ex linteolo percolare expedit:ad candorem verò,ne co
lor ex pane appareat, cucumeris ſemen toſtum, itémque
amygdalas,& nuces pineas,& ſorba admiſceto,& cū vno
quoq; horū,& cū aliquibus,vel etiam his omnibus,aniſi
aut fœniculi ſemen adiungito,idque febricitantibus, ex
aqua mulſa, non febricitātibus verò,ex vino propinato.
Milium verò & panicū contuſa detracto cortice conue-
niunt iis quibus venter bilioſa affectione premitur, &
quibus tenues,eæque multæ,excretiones per aluum fiūt:
hæc autem conterendo,aqua diluenda ſunt, non minus
quàm quod acetabulum contineat: ſi viro des, excolato
ex denſo linteo,& in aquæ heminam vini auſteri modi-
cum adhibe,& ieiuno da. Accommodatum quoque fue-
rit vnà cum milio nuces Euboicas cum internis membra
nis non multas contundere. nam in ſuccum redactæ vnà
cum milio,ſorbitionem febricitantibus idoneam faciūt.
Sed omnium infirmiſſima ſorbitio eſt quam καχρύδας,
id eſt,ex hordeo toſto confectam,vocant. Hæc verò ita fit,
vt in ſemichœnice heminæ ſex aquæ infint: ſi bis coqua-
tur,vt crepet,erit præſtantior. Iam ex ptiſana quoque ſuc-
cū exprimimus,& vētrē minus quàm ptiſana deiicit,ſuc
cúſq; fit tenuior. Auena autē maximè omniū leguminū
eſt ad cōcoquēdum accōmodata,& eius eſt præſtatiſſima
ſorbitio,valētiórq; quàm quæ κάχρυς dicitur, ſed ptiſana
imbecillior & ſuauior. Coquitur eodem modo quo pti-
ſana,vt hemina in decem aquæ heminis incoquatur. Sor-
bitio verò quæ ex lentibus fit,facienda eſt vt non torrea-
tur,tenuiſſimo cinere circumpoſito:quæ verò atype du-
pla quàm lens ſit,efficitur,leuiter concutienda eſt,donec
quicquid eſt aceris diligenter excidat: tum cribro tenui
agitanda:cinis verò infrà erit. Lentem verò ſæpe lotam,&
anethi aut pulegii portionem abſque oleo indens,ſalém-
que modicum addens, elixabis,& aceti parum affundes
quum iam erit diſcocta: non febricitantibus, & quibus
aluus profluit, vini odoratiſſimi cyathum pro aceto in-
fundes. Sed & ventri proſunt pira,& mala cydonia diſſe-
cta in partes, & in lentibus abſque vino & aceto incocta:
atque hemina quidem lentium in ſeptem aquæ heminis
coquetur. In iis prætcrea quorum aluum humectare opor
teat,vti poterit quiſpiam nouellarum betarum foliis pu-

A ris,ſimul coquendo aut maluam,aut cucumerem,aut cu-
curbitam in minutas diſſectam partes. Amylinæ verò ſor
bitionis vſus febrim habentibus aptus erit iis quorum in
febribus aluus profluit,& alui cauſa lentes admiſceri po
terunt. Sed & in lacte quoque vti ea licebit, & aqua itidē
admixta,& ipſa etiā per ſe data:ac magis quoque dyſen-
tericis,& fluxionibus quæ tuſſi excitantur,conueniet:ita
verò coques vt decem eius drachmæ in quatuor heminis
aquæ coquantur. at milium non conueniet febricitanti-
bus:veruntamen iis quos turbata aluus exercet, eſt maxi-
B mè accommodatum:eiuſque acetabulum in decem aquæ
acetabulis bis coques, atque etiam id ipſum in mortario
contundes,& prædictam aquæ mēſuram infundes; liqua-
biſque,ac percolabis,& in illa ipſa aqua ita coques, & a-
nethi ſaliſque parum iniicies. Præterea verò quod ex mi-
lio percolatum eſt, & lētibus & ptiſanæ admiſcebitur. Ac
in omni ſorbitione,præter eam quæ ex lentibus confici-
tur,pro oleo crudum cucumeris ſemē miſcebis:quod vbi
eliquaueris,& ptiſanæ,& cæteris decoctionibus indes:vel
pineam nucem,aut ponticas,aut thaſias nuces,ac præſer-
C tim in iis quibus admiſcere aliquid lactis loco volueris:
vt in iis quos tuſſis vexat,maximè cōueniet,ſi amygdalas
ſubtritas ſorbitionibus imponas: at iis quos perturbata
aluus infeſtat,pro oleo ſubteres papauer album leuiter to
ſtum cum vtriculo ſuo,atque ex eo ſuccum in decoctionē
exprimes,id quod etiā ad ſomnum conciliandum facit.
Iam ad aluum quoque Euboicæ nuces,quas Sardianas vo
cant,cū internis mebranis quæ cum nucibus ipſis ſunt,
teres,& aquā papaueris exprimes. Similam vero coques,
vt quartupla eius portio in decem aquæ heminis impona
D tur,parúmq; olei & anethi addatur:prius verò lauāda ſi-
mila eſt:alicæ quoq;,ſi facere ſorbitionē ex ea velis,eadē
eſt habenda ratio. Coques etiā lac addendo,vt quū iā co-
ctæ decoctiones fuerint, calidū lac indas, nec diu ſimul
coquere permittas. Alica verò debet aqua prius macerari,
tum quarta pars chœnicis capi,vt ſeptem heminis aquæ,
duæ heminæ lactis accedāt. Coquenda ſuper carbonibus
leuiter,& agitanda,& vas manu tenendū,ne aduratur. Sed
lac omni ſorbitioni poteris ad eundē modū adiungere.
Placentula verò(quā itriū quidam nominant)minus mo-
E leſtiæ afferet ſi confringas, contūdas,tenuémque facias,
& cū amygdalis vel cucumeris ſemine coquas:ſin ſecus,
(vt mos eſt)ex oleo & anetho. Vtetur hac re quiſpiam ad
aluū,vel ſola,vel lentibus admixta:at febricitātibus nul-
lum alimētū dari poſſet inutilius. Coquūt id rite illi quo
que qui in gallinaceo iure aut agnino coquūt:quādoqui-
dē id faciunt in iure copioſiore,atque in ollis, nec quic-
quā tangūt,neq; cōmouēt,vt vel hac ratione maximè in-
tabeſcāt,& percoquantur. Panis aridus leuiſſimū decoctū
facit:ac febricitantibus quidē eſt ad ignē tepidus reddē-
F dus,& vbi maceratus fuerit, in læuore terendo redigen-
dus,& eius decem drachmæ in duabus aquæ heminis co-
quendæ,donec ad ſorbitionis craſſitudinem perueniant:
ſed cum hoc ſubterēdæ quoque ſunt aut amygdalæ, aut
cucumeris ſemē. atque iis qui febrē non habent,confrin-
ges ad ſimilæ aut alicæ magnitudinem,& breui tempore
macerabis, ac decem eius drachmis tres aquæ ſemi-
heminas affundes, & aliquid eorum quæ dicta ſunt
contundes,& ad ſpiſſitudinem alicæ rediges,& ex melle,
vel vt ægrotanti placebit propinabis. Valebit etiam ad
G ventriculos qui non concoquunt,quiq; flatibus torquē-
tur,& qui nimium humecti ſunt,idque vel per ſe vel cum
lentibus:præterea ad aluum conſiſtentem,in maiore gal-
linacei iuris portione macerabis,aut decoques.

Quomodo ex amylo & reliquis ſubſidentia fiant,
Cap. VIII.

EX omnibus leguminibus,quēadmodū ex amylo,ſub-
ſidentia cōficiūtur. fiunt autem hoc modo, Similam
quampurgatiſſimā capimus,leuiter maceratam lauamus,
linteo ex copioſiſſima aqua percolamus, collā, vt maxi-
H mè fieri poteſt,auferimus,in vaſe fictili ſubſidere permit
timus,aquam deinde percolamus,aliámque eodem mo-
do affundimus: tum ita faciendo vſque eò permutamus
dum id quod excolatur,purum ſit:poſtremò verò ſubſi-
dentia extrahimus, atque in vaſe fictili ad ſolem, donec

perfectè ſiccá ſint,exiccamus.

De iis quæ ex eruo fiunt.

Eodémque modo in eruo faciendũ eſt:præcipuè autẽ àlbũ freſum,& quũ feruẽdo acus abiecit,madefaciẽdum eſt,& conterendũ,vt læuũ reddatur:quod quũ copioſiore aqua eliquatũ fuerit,abiicienda per diẽ aqua eſt perſæpe, donec ea quæ effunditur pura ſit:atque ita ſiccabis,& repones. Hoc vtêris àd ſuppuratos,itémq; ad mulierũ purgationem,carnẽ augendam,& bonum colorẽ comparandum:idq; ex vino mulſo vel polenta propinabis: ex quo ſatis erit acetabulum & viro & fœminæ bene valentibus:

De iis quæ fiunt ex lentibus.

Fiunt etiam ex lentibus ſubſidentia, quum feruendo àcus abiecerũt,maduerúntq;,ac cõtuſæ(vt de eruo dictũ eſt)fuerunt:& aqua vſq; abiecta dum ea quæ exit,pura ſit. Hæc ſubſidentia ſiccata miſcebis decoctionibus in iis quos turbata aluus vexat,& præſertim poſt milium, poſt panem ſiccum,poſt ptiſanam,& poſt alias complures ſorbitiones quibus aliquis vſus eſſet. Iam decoctiones quæ ex leguminibus fiunt, incommodiores febricitantibus ſunt quàm prædictæ,quippe quæ & minus alant,& flatus magis cieant. Vteretur etiam quiſpiam eiſdem ex crudis leguminibus lomenta conficiens.

De lomento fabarum.

Lomentũ fabarum ſi flatus expers conficere volueris, multã aquam affundes atq; elixabis:quúmq; perfrixũ & decoctũ fuerit,totũ effundes,& calidam aquã iterum indes:ſatis autem erit ſi quartuplæ chœnicis portioni lomenti quod iam effuderis & confeceris,duas heminas aquæ & olei admiſceas.eius vſus eſſe poteſt in grauedinibus & deſtillationibus,addita faui portiuncula.eo quoq; vtetur quis ad dyſenterias & tineſmos,ſi pinguius reddat, nec prius excoquat,nec aquam abiiciat:ad quẽ vſum medulla quoque ei addetur,itémque cera & caſeus,& præcipuè frixus : & oleum copioſius in iis quos eiicere ſtercus volumus. Cum ptiſana quoque & lẽtibus lomentũ cõponetur ad dyſenterias & tineſmos. Iã verò lomentũ nõ excoctũ elixabitur, vt in quartupla chœnicis portione ſex heminæ aquæ imponãtur. Piſorũ verò lomentum minus flatum ciet quàm fabarum, & facilius conficitur, atque ideo imbecillis erit accõmodatius. Idque dari poteſt iis qui defluxionibus & tuſſi vexantur. Huius quoque quartupla pars chœnicis in ſenis aquæ heminis incoquetur. At lomẽtũ quod ex phaſelis fit, omnibus dulcedine præſtat:ſed & difficulter coquitur,& cætera habet prædictis ſimilia:atque id quoque in pari humore elixatur. quod denique ex dolichis & aracis fit,omniũ peſſimũ eſt,& ad nullam rem ægrotantibus vtilis eorum eſt decoctio.

De coctionibus, Cap. IX.

Legumina omnia,hordeũ,& triticum coquenda ſunt oſculo ollæ cruſta obturato:diutiſſimè autẽ coquenda ſunt,& igni quo magis lẽto fieri poteſt:tunc enim licet quantumuis coquãtur,nunquã comburuntur. Debemus ergo leguminibus iã valde decoctis ita vas manu cõtinere vt agitando non cõburantur:& ad decoctiones, & ad obſonia oleo quod minimè odorẽ habeat, & nullã omnino facultatẽ ori præ ſe ferat, vti : huiuſmodi eſt omphacinum. Piſces verò qui flatum excitant,in patinis elixandi & aſſandi ſunt:ſi verò elixes,diſtribuenda conditura eſt,& ſatis olei indendum,& prius muria elixanda, deinde in eam feruentem piſcis coniiciendus. ſi ſic condias,piſcis ſucci plenior fiet,& proprium ſuccum in ſe cõtinebit. Idem quoque in patinis aſſatus,& melior, & maximè tener,& plurimi alimenti reddetur : ſed conditura cum oleo diſtribuenda eſt, & ſal abundè inſpargendus, itémque tenuis farinæ quod ſatis ſit.

Ex Philotimo de milio condiendo, Cap. X.

Miliũ crudũ tritum,& læuigatum, & affuſa aqua iterum cõtritum,& percolatum,& coctum,& molito ſimile factũ,in collæ modũ redditur,habétq; adſtrictionẽ,& ventrẽ ſiſtit,& difficulter in vẽtriculo cõficitur:ſed ſi totũ coquatur(vt faciũt) eſt multo ad cõficiendũ difficilius:

A & quãdoque aluum molliorẽ facit, & nõ admodum in excrementis alteratur,& glutinoſum eſt : ſuccum verò qui dulcem adſtrictionem habet,corpori diſtribuit.

Ex Antyllo de alimentis quæ continenter ægrotantibus dantur, déque ratione eorum apparandorum: ſuntq; hæc in tertio de auxiliis libro, de iis quæ in cibis adhibentur,capite ſecundo, Cap. XI.

In morbis cõtinuis eligendũ alimentũ eſt quod facillimè cõcoquatur,celerrimè diſtribuatur, & nõ admodũ nutriat,& facilè perſpiretur.nam quæ continẽtur in cor-

B pore,febres pariũt:atq; has quidẽ virtutes panis aqua lotus in ſe omnes cõtinet. Sed eſto panis ipſe ex tritico trimeſtri,& nõ admodũ puro,ſiquidẽ valde purũ,valde etiã nutrit:cõteratur verò diligenter atq; aſſetur. Ex ſimila verò cõfectus,neque ex huiuſmodi tritico,neq; ex aliis propter ſui vehementiã capiatur : ſitque potius heſternus, & cum fermẽto:iſq; calida aqua maceretur,alia atq; alia cõtinenter effuſa:nec totus panis,ſed pars interior:nã exterior eius pars quæ cutis vicem gerit,ad diſtributionem & ad coctionem inepta eſt. macerandi verò terminus ſit,vt

C non ſolùm panis in tumorem efferatur,ſed vt fermentum euaneſcat,& illius odorem non referat. Alica quoque lota eſt generis eiuſdem, quum ſuccus expreſſus, & ipſa ſatis lota ſit,& elixa detur ex aqua vel mulſa. Similis quoque generis eſt ptiſſanæ ſuccus ita coctus, vt in vna eius parte quindecim aquæ partes indantur. quum enim coquendo quinta pars remaneat,& percoletur, ſuccus modica mulſa addita potui datur. Ipſam quoque mulſam in horum alimẽtorum genere poſſet quiſpiam conſtituere. Coquitur vt ptiſanã coqui diximus,quum mel in multas

D aquæ partes coniicitur, & in quintam partem coquendo redigitur. Ex alica etiam ſorbitio cõficitur ad hunc modum: Alica lota,& aqua ſæpe abiecta,iterum aqua pura vnius horæ ſpatio maceratur:deinde manibus in aqua confricatur,donec aqua colorem & ſpiſſitudinẽ lactis acquirat:deinde alica ita percolata,ipſa quidem extrà remanet, quod verò lacteũ ab ipſa eſt effectũ,parum ſalis capit:& in iis quorum ſtomachus & inteſtina morſu infeſtãtur,parũ anethi adiungitur. In iis verò quibus ſtomachus peruertitur, & nauſea vexatur, pulegii & thymi:in iis qui flatus

E pleni ſunt,cumini. Coquitur ad conſiſtẽtiam,& datur antequam refrigerata ſit. Hoc alimenti genus ſi rite cõficiatur,& dandi promptitudine,& concoctionis facilitate,& celeritate reficiendi,quum alicam & panem præferimus. Atque alimenta quidẽ quæ in morbis acutis cõueniunt, hæc ſunt quæ expoſuimus. Sed perſæpe ordo variatur,vel quia hæc non ſuppetant,vel quia nõ rite affecti ad ea ſint ægrotantes,aliis alimẽtis vti neceſſitas nos cogit:in quorum numero ſunt itria,olera,& polenta,& oua. Itrium igitur eſt ex tritico,quum ſit ipſum quoque panis rectè aſ-

F ſatus. Debet autem tenue eſſe magnopere, ſiquidem craſſum inæqualiter aſſatur:debétque præcipuè quamtenuiſſimè conteri,vt ſit polentæ perſimile : atque in aqua elixari, & præſertim pluuia:ſi ea non ſuppetet, alia puriſſima : idque plurimùm vt coquendo in vnum conducatur. Modicum quoque ſalis inſit,oleíque ſit expers,vel parum omnino olei imponatur:& priuſquam itrium eo perſpergatur,oleum cum aqua ſit incoctum:alica verò cum iiſdẽ condimentis coquitur. Omnium verò olerum accõmodatiſſima malua eſt,quæ ex garo & oleo cocta comeditur,

G vel ſorbitio quæ ex ea fit hoc modo: Folia maluæ nouella abſque fibris elixantur, deinde in mortario contunduntur,& iterum ex aqua,ſale,& oleo elixantur. Secundum locum tenet cucurbita. Sed admodum nouellas cucurbitas debemus eligere,atque totas non abraſas coquere, ne elixatæ aqua impleãtur:vbi verò elixatæ fuerint, tum abradantur,dentúrque præcipuè in aqua & muria:(nam hoc pacto ori non erunt ingratæ) ſin ſecus, ex garo dentur & oleo. Oua in aqua ſunt coquenda,atque continuò agitanda:ſiquidem ita commota,neque ſimul cohærent,neque

H denſantur:ſed præſtat etiam ea in poſca coquere, quoniã magis etiam liquida permanent.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM liber quintus.

EX GALENI LIBRIS DE AQVIS, CAP. I.

AQua optima omnis qualitatis non modò guſtatui, ſed etiam olfactui expers eſſe debet:atque eiuſmodi quidem erit bibenti iucundiſſima,& planè pura. Si verò etiam hypochondria celeriter permeet, nulla eſt quærenda præſtautior. at quæ puræ,limpidæ,potuiq; non inſuaues ſunt, ſed tamen diutius in præcordiis morantur, eæque aut ventrem feriunt, aut flatu implent,aut prægrauant,ſemipraua ſunt exiſtimandæ: cuius ſanè generis multæ ſunt, de quibus mihi præcipuè videtur Hippocrates,vt eas ab optimis aquis diſcerneremus,ſcripſiſſe,quum ait, Aqua quæ citò calefit,& citò frigefit,leuiſſima eſt:etenim neque in cœnoſis,neque in graueolentibus,neque in iis quæ guſtatui medicamenti facultatem aliquam afferunt, vtilis eſt huiuſmodi dignotio,quum eæ vel omnibus perſpicuè ſint notæ:ſed in quibus nihil quidem tale eſt, verùm alia quædam prauitas ob corrupti aëris admiſtionem,aut aliud quoddam vitium ipſi aquæ innatum, ab ignota cauſa proueniens, aquis ineſt. Siquidem in eiuſmodi prædicta dignotio optimum iudicandi inſtrumentum eſt:nam quæ tales ſunt, neque citò frigeſiunt,neque citò caleſiunt. Alia quoque huic ſimilis dignotio ex oleribus, aut leguminibus, aut carnibus,aut fructibus,aut denique radicibus quæ aquis incoquuntur, ſumi poteſt:celerrimè nanque in optimis, tardiſſimè verò in prauis res elixantur. Ac nonnulli ex veteribus aquas ita prauas, indomitas, & crudas, æquè ac legumina quæ difficulter elixantur, appellauerunt:ergo tutiſſimum fuerit vt experientia de huiuſmodi aqua iudicium fiat. Ac ſiquis eſt qui ex notis potius vim eius prænoſſe aueat, is ſciat, quarum fontes è petra ſcaturientes ad Septentrionem fluunt,ſolémque auerſum habent, eas omnes difficulter coqui poſſe, tardique tranſitus eſſe iudicandum eſt:idque eis ſtatim ineſſe vt tardè caleſiant ac frigeſiant: quarum verò fontes ad Orientem ſolem erumpunt,& per meatum aliquem,aut terram puram colantur, ac celerrimè caleſiunt & frigeſiunt, eas eſſe optimas ſperandum eſt. Pluuiales verò ex Hippocratis ſententia leuiſſimæ ſunt. ſol enim quod leuiſſimum in aqua tenuiſſimúmque eſt,attollit & ſurſum rapit:id quod non ex aliis aquis ſolùm, ſed etiam ex mari, & ipſis itidem humanis corporibus facit: idcirco fit vt celerrimè omnium computreſcant. Maximè enim corpora quæ vnicam in ſe qualitatem habent, quum nulla aliunde cauſa ſubſit quamobrem difficulter aut facilè putreſcant, ea difficilius quàm quæ multas qualitates habent computreſcunt. Sed animaduertendum eſt nequis putet aquam quæ celerrimè putreſcit eſſe peſſimam: poteſt enim eadem eſſe præſtantiſſima, quum aliæ omnes optimarum aquarum notæ quas antè diximus,ei adſint. nam facilitas immutationis in qualitate, potius bonitati aquæ quàm vitio attribuenda eſt. Aquam verò pluuiam bonitate præſtare, argumento eſt, quòd etiam à ſolis calore coquitur:nam & cætera quæ elixantur,dulciora ſeipſis fiunt omnia,quúmq; cœpit putreſcere,omnino eſt inepta potui:ſiquidem qui aquam adhuc putreſcentem bibunt,hos raucitates,tuſſes ac vocis grauitates corripiunt. Ex pluuiis autem aquis æſtiua, (quam horæam Hippocrates vocat) quæque ex tonitruo fit, præſtantior eſt quàm quæ nimbis eſt demiſſa: quæ verò ex glacie & niue ſoluta fiunt, peſſimæ ſunt: in iis enim quæ ex frigore concreſcunt,tenuiſſima pars omnis excernitur. Porro paluſtres & fœtidæ, & in quibus abſurdæ qualitates inſunt, coctione alteratæ offerantur. Quinetiam in alium vſum aquam prius calefacimus, & poſtea refrigeramus, tametſi neque guſtatui,neque odoratui vllum vitium afferat,ac planè pura ſit, quum eam in ventriculo morari diutius, & noxam aliquam inferre experti fuerimus:nam caliditas

A totam aquam quæ elixatur fundens, aptam ad ſecretionẽ facit:dum aqua refrigeratur,partes terreæ innata grauitate deſcendentes,in fundo vaſis reſidebunt:aqua verò ſuper eis fluitabit,qua ſenſim in aliud vas tranſfuſa, citra noxam vti poterimus. Poſt decoctionem verò quum frigidiſſimam reddere aquam voluerimus,ſi nix nobis ſuppetat,aquam prius calefacimus, deinde niuem extrinſecus ei circunfundimus:ſi nix non adſit,è puteis vel aquæductibus refrigerationem ei comparamus: eam itidem prius calefacientes, vt facilius alteretur. nam quicquid B prius excalefactum eſt, id citius in ſe totum alterationem à rebus vicinis proficiſcentẽ capit. Quũ autem vas in puteum demittimus,aut aquæductibus ſubiicimus, tum vaſculum operculo claudimus neceſſariò, & ipſum ex omni parte diligenter obturamus, nec vaſculum implemus,ſed aliqua ex parte vacuum permittimus,vt aër qui inter operculum & aquam interiacet prius refrigeratus, eo attactu vicinam aquam refrigeret. Vbi verò nihil horum nobis ſuppeditatur (vt in Ægypto vſu venit) ibi vaſculum ſuſpendimus,& quò aërem ſuſcipiat,ſine operculo C ſinimus. Quoniam verò aqua neque incidendi, neque calfaciendi vim habet, ideo iure fit vt aqua omnis tardi tranſitus ſit,ægrè concoquatur,& ægrè ſubducatur, licet alioqui ſit optima: nam & multum temporis manet in ventriculo, & fluctuationes plerunque parit:ſique bilioſus ventriculus ſit, ipſa quoque ſimul corrumpitur. quúmque à ventriculo ad ieiunum inteſtinum ægrè perueniat, non facilè diſtribuitur: quamobrem neque ad ciendam vrinam, neque ad ſputum educendum apta eſt: quin ne ſitim quidem ſedat, etiamſi in ventriculo diu- D tiſſimè moretur, quum nec in totum ſe profundum immergat, nec quod ſqualidum eſt, irroret. Porro aquam non alere, ſed vehiculum tantummodo alimenti eſſe, & Hippocrates, & cæteri præſtantiſſimi medici dixerunt, ob eámque cauſam non poteſt vitalem facultatem roborare: & hoc fuit in cauſa vt Hippocrates ab aquæ vſu in ægrotantibus abſtinens, ad mulſam, oxymel, & vinum ſe contulerit. Atque his quidem rationibus nemo vnquam aqua vteretur: plerique tamen in aliis decepti ad aquam confugiunt, in qua nihil eſt quod magnopere E contra animi ſententiam ſuccedat, quum ipſa quoque non magna vi ſit prædita: at oxymelitis, vini, & mulſæ vſus eſt vitioſus propter repentinas mutationes, & propter ſinceram permixtionem quæ à medicis plerunque fieri ſolet. Vinum enim quod tanquam manus quædam ad diſtributionem aquam trahat, eſt omnino pauciſſimum aquæ miſcendum, vt aquæ ſinceritatem tollamus: eadémque ratione oxymel aquoſum laudo. Cum minore quoque periculo aquoſa mulſa quis vti poterit. nam impermixta, niſi ſubducere aluum properet, maximè F noxia eſt: & præſertim in amaræ bilis hominibus, quíque magna habent viſcera,quibus ipſa quoque aqua eſt noxia, quum in bilem conuerſa,in hypochondriis diutius manet. Ad hæc enim omnia mala quæ in ea ſunt,hoc accedit etiam,quòd quum ſtercoris ſit expers,aluum non ſubducit: aquam verò in principiis acceſſionum potam lædere, perſpicuum omnibus eſt. Ecquando igitur aqua potui vtiliter datur? nimirum quum ægrotus ex ſola potione viuit, nec adhuc ptiſanæ cremorem ſumit. G tunc enim in medio aliarum potionum aquam in tempore quiſpiam dederit,& præcipuè quum ægrotus ſiti enectus ſit,quandoquidem eo tempore inundationem quandam, hoc eſt, humiditatis copiam ab ea induci, ſcriptum reliquit Hippocrates. quocirca inter mulſam & oxymel, parum aquæ ad humectanda ea quæ expuenda ſunt,accommodatum præbet. Quinetiam vbi vinum magnopere noxium ſit, tum etiam aquam exhibet. Nocet enim vinum quum ægrotans vel delirat, vel capite

vehementer dolet. Hanc autem propriam naturam humidam & frigidam habet aqua: aduentitia verò caliditate acquiſita calefacit & humectat ipſa quidem ea quibus admouetur,ſed tamen vt vtrunque æquè faciat, non eſt ei natura comparatum:verùm humectat quidem ſummè,ſiue temperata,ſiue tepida, ſiue etiam calidior ſit:calefacit verò non ſummè,niſi quæ extremè ferueat. Quod dicimus,in temperata natura prius exploremus. Ergo ſi huic naturæ aquam temperate calidam offeras, ſiue lauans, ſiue perfundens partem aliquam, profectò ipſam partem humidiorem, & calidiorem in ipſo perfuſionis tempore factam videbis:ſi poſtea quieſcas,nec corpus frigida contrahas & conſtipes,paulo pòſt eadem partem ſe ipſa factam frigidiorem comperies, quòd calor innatus immoderatius perſpirauerit:non tamen quemadmodum frigidius poſtea, aquæ calidæ vſus,ita etiam ſiccius corpus deſtituit: & tamen hoc quoque debere fieri videtur, cum ob meatuum raritatem & corporis mollitudinem, tum verò ob ſubſtantiæ fuſionem.plus enim in huiuſmodi affectionibus euaporetur neceſſe eſt: vapor autem eſt humor attenuatus. Veruntamen non ita ſe res habet: humores enim qui in vaſis aliiſque vacuis ſpatiis continentur,omnes exhauriuntur:corpora verò vaſorum, & vniuerſum carnoſum genus,humidius ſeipſo redditur:atque hanc ſolam facultatem (vt videtur) aqua nunquam deponit.Neque enim quum feruens comburit corpora, facit vt quæ ambuſta ſunt,ſicca ſint,vt quæ igni aſſata fuerunt: ſimili quoque modo quum ſummè frigida facta eſt,totóque die aut etiam longiore tempore ſuper aliquã partem perfunditur,eam non efficit ſicciorem, quamuis rugoſa,& admodum exilis videatur:verùm hæc ideo eueniunt quòd qui in vaſis,aliiſque ſpatiis eſt humor, euacuatus eſt:partes verò genuinæ atque ſolidæ, nihil ſeipſis ſicciores redduntur.

De aqua frigida,& oxymelite ægrotantibus potui dando, Cap. II.

QVoniam oſtendimus omnem corporis affectionem quæ præter naturam eſt,à ſui contrariis curari, planum eſt febrim quoque à frigida extinctum iri omnino, quum ipſa ſola fuerit ſine vlla affectione quæ à frigida læditur. nam ſi febri adiuncta ſit alia affectio quam frigida lædat, licet ea febris quæ ex ipſa affectione orta eſt, confeſtim à frigida ſit reſtincta, altera tamen deinde febris grauior accendetur aucta affectione quam potio frigidæ oblæſerat. Læduntur autem à frigida affectiones partium quæ inflammatione obſidentur,& in quibus incocti humores ſunt,quorum indicium eſt vrinarum incoctio: ſi igitur concoctæ vrinæ ſint, nullâque princeps pars inflammatione vexetur, ſatis erunt vt ad frigidam potui dandam impellamur. Si verò æſtiuo tempore vehementia febris quandoque vrgeat,laboránſque iuuenis ſit,& frigidæ potioni aſſuetus,ſi cum aſpectu & confiſtentia vrinarum laudabile ſublimamentum videas, tum, etiamſi pars aliqua inflammationem patiatur, frigidam dando non errabis: ſiquidem debes anteponere, vt febris vehementiam eo tempore ſedes, pluribus diebus quibus ad reliquias inflammationis tollendas opus ſit: quas quidem & magis ſcirrhoſas, & ſolutu difficiliores euadere neceſſe eſt. Si verò non admodum adurentes febres ſint, & frigidam dederis particulis inflammatione laborantibus, magnopere tua te fallet opinio. febres enim quæ vehementer flammeæ ſunt, inflammationem eryſipelatis ſpeciem referentem quodammodo ſubeſſe nobis oſtendunt, & ideo frigida quoque eandem iuuat,vt in exterioribus etiam partibus perſpicitur: ergo in iis in quibus incipiunt in iecore, ventriculo, & aliis huiuſmodi particulis inflammationes,diligentius conſiderandum eſt.nam ii omnes magnopere lædũtur etiamſi in tempore ſumpſerint,ſi potio fuerit paulo largior.Etenim quum principia inflammationum quæ ſine ictu & vulnere fiunt,vel ex particularum imbecillitate,vel ex ignea caliditate quadam oriantur,eas quarũ origo eſt imbecillitas, frigida ſemper lædet: quæ verò ex ignea quadam caliditate exiſtunt,moderata frigidæ potio iuuabit. periculum enim eſt ne in largiore potione propinanda,

A pars ad contrarium exceſſum traducatur. Præterea verò huiuſmodi potio tales affectiones magis iuuabit, ſi dum bene valerent ea vtebantur.Ergo vehementes morbi qui in ventriculo, in iecore, in collo & toto capite ſunt, prius conſiderari debent: artus enim fortaſſe non magnopere læduntur, & tamen ipſi quoque offendentur in quibuſdam affectionibus, quas deinceps exponam. Sed horum fore tantam noxam quantam partes vehementer affectæ contrahent, ne ignarus quidem affirmaret.Si igitur affectio eryſipelatis aut herpetis ſpeciem re- B ferens in hypochondrio ſit, aut inflammatio eryſipelatis naturam referens,aut aliqua alia affectio ſummè calida ex intemperie ſine ſuccis exorta, frigidæ potio iuuabit: ſicut eadem mirum in modum lædit, quum abſceſſus, œdema, ſcirrhus, vlcus, & frigidæ affectiones partes obſederint. Ac quoniam de artubus me dicturum promiſi, illud ſciendum eſt, inflammationes neruoſarum partium quæ in eis ſunt, à quibus alioqui periculum conuulſionis imminet, frigidæ potione lædi vel maximè: ſi verò in carnoſis artuum partibus inflamma- C tio gignatur, & bibere frigidam homo poterit, & ſi parti inflammatæ foris admoueat, noxam quidem inuehet, ſed neque notabilem neque manifeſtam: ac præcipuè ſi frigidæ potioni fuerit aſſuetus. Ergo quum febris ſit, non adiuncta vlla alia affectione quam frigida poſſit lædere, tantum frigidæ dandum eſt quantum vno hauſtu ægrotus poſſit haurire. Oxymel vel æſtiuo tempore frigidum datur, ne laborantis ſitim exacuat: quamobrem æſtate frigidum oxymel dare audemus etiam ante morbi concoctionem, quum aquam frigidam D in eiuſmodi affectione ad ſatietatem daturi non eſſemus. Tunc enim inflammationem denſaret, ſi febris ex inflammatione orta eſſet: ac ſuccos incoctos ſeruaret, ſi illi morbi cauſam attuliſſent. Sed tunc parum oxymellis damus, vt quod in ventriculo eſt,priꝰ intepeſcat quàm ad coſtam vſque frigiditas eius diſtribuatur. quòd ſiquid exiguum fuerit etiam diſtributum,id ab ipſo oxymelite in quo vis incidendi ineſt,corrigetur.

Ex Rufi commentariis,de aquis.Eſt in ſecundo libro de diæta,vel de potionibus, Cap. III.

E REſides aquæ (ita enim aquas puteorum voco) quia non fatigantur,ideo non admodum ſunt tenues: & quum intrò ingreſſæ fuerint, minus madefacient cibos atque diſſoluent, minúſque concoquent, & præ craſſitudine,& quia frigidæ ſunt, non bene per vrinam excernentur.Aptiores autem potui redduntur crebrò hauriendo ac ſi effluerent, & puteorum expurgatione: quæ verò fluunt,multo tenuiores ſunt, & præſtantiores ad madefaciendum & concoquendum, & ad vrinam reddendam.Quæ è ſtagnis ſunt, peſſimæ ſunt omnes: nam & o- F dorem abſurdum veluti putreſcentes habent, & æſtate calidæ,atque hyeme frigidæ ſunt: quod ego vitii aquarum maximum eſſe ſignum ſtatuo. Ideo fit vt æſtate ventres perturbent, & tardè in veſicam tranſeant: ac ſæpe etiam tormina & læuitates inteſtinorum hominibus pariunt,ex quibus in aquam inter cutem cadunt:hyeme verò quæ frigidæ ſunt, ventres non admodum perturbant illæ quidem, ſed tamen & ruptiones, & lateris dolores, & tuſſes afferunt, & ad lienem etiam repunt, & po- G ſtremò in aquam inter cutem deſinunt. Ex liene autem etiam pedes vlcerantur, eáque vlcera non celeriter curantur. Solæ paludes Ægyptiæ inter omnes quas quidem ego nouerim, ſalubres ſunt, quia hyeme aqua non putreſcit,ſiquidem non ſupercalfit:autumno verò Nilus paludes explens, veterem aquam proiicit, & aliam nouam inuehit. De aquis pluuiis ita ſtatuo, Aquæ pluuiæ leues ſunt,tenues, puræ,& guſtanti dulces: ſique in eis aliquid elixes, celerrimè elixabitur:ſique eas calfacias, celerrimè calefient, & vino perexiguo temperantur: quocirca bonæ ſunt,& ad concoctionem, & ad vrinarum excretio- H nem, itémque accommodatæ iecori, lieni, renibus, pulmoni,neruiſque.quum enim vis non admodum refrigerans in eis ſit, idcirco benigniores hiſce partibus fiunt, Vernæ igitur atque hybernæ maximè opportunæ ſunt

atq; optimæ,quas ego laudo vel maximè:autumnales verò atque æſtiuæ fuerint quidem aliis meliores, ſed non omnes omnibus. nam viribus quidem antecellunt eas quæ ſunt in terra: verùm quātū ſuperentur à vernis atque hybernis ne dici quidem poteſt. Nam æſtate atque autumno terra ſicciores vapores edit, aérque multas terræ ſordes habet, quæ pluuia expurgantur. Idcirco fit vt tales aquæ ſicciores & nitroſiores ſint, & ad abſtergendum, ac per inteſtina deſcendendum accommodatæ:ſed neque renibus, neque pulmoni, neque arteriæ idoneæ.Quinetiam plus vini has ferre neceſſe eſt, vt nitroſa facultas vincatur. Iam verò aquæ non parua differentia ex ventis aquilonalibus & auſtrinis accedit. nam flantibus aquilonalibus, dulcior pluit quidem, ſed frigidior:auſtrinis verò ſpirantibus, minus dulcis, ſed calidior. Ad ſummam verò, tempora pluuia,dulciores:non nimboſa & ſqualida, magis nitroſam aquam efficiunt. Quæcunque autem ex niue fluunt & glacie, duræ omnes ſunt, & frigiditate excellunt,ſed guſtanti dulces:at aqua dura & frigida, neque ad concoquendum, neque ad meiendum accommodata eſt: itémque noxia eſt neruis, pectori, & coſtis. nam & conuulſiones & tetanos inducit, & ruptiones facit in pectore, vt nonnulli ſubcruenta expuant & ſuppurentur. Fontanæ aquæ ad orientem vergentes cæteris præſtant humiditate, tenuitate, odoris ſuauitate, & moderatè refrigerando, moderatéque calfaciendo: quæ ad Septentrionem, dulces ſunt illæ quidem, ſed immoderatè refrigerant: quæ ad Occidentem, violentæ ſunt & refrigeratione & duritie: quamobrem raucitates, laterum dolores, & conuulſiones pariunt.quæ ad meridiem ſpectant,magis ſalſæ ſunt,& calidiores, & ad meiendum non idoneæ, ſed ad deſcendendum per inteſtina præſtantiores. Quanquam autem aquas quæ ad Meridiem fluunt non laudo, Nilum tamen ita commendo,vt aquæ bonitate paucis fluminibus comparari poſſe videatur: nam & aluum ſubducit, & purgationes mulieribus ciet, ſi in puerperio bibatur. Sed pleræque ex aquis ad meridiem reſides ſunt, quibus duplex eſt noxa coniuncta: altera è regione contracta,altera quòd non effluant. Pro terræ autem natura ſic de aquis decernendum eſt: terra enim alia plana eſt, alia collibus, alia montibus continetur. Plana eſt ad aquarum effluxiones deterior, multique in ea putei foſſiles & reſides fontes: colles verò & montes potiores ſunt.nam & puriores, & tenuiores, & odoratiores, & dulcedine ſuauiores aquas emittunt. Cæterùm ex planis alia ſalſuginem & nitrum æſtate & autumno producit,alia nihil:ſed eam terram dulcem vocant.In hac igitur præſtantior, & potui aptior:in illa verò ſalſa & nitroſa aqua eſt.Ex montibus præterea alii terrei,alii petroſi ſunt: terrei aquas ferunt præſtantiores & mollitie, & quòd minus frigidæ ſint: ſaxei aquas habent deteriores tum duritie tum frigore: puriores tamen quàm aliæ ſunt, miniméque habent ſubſidentia. Maxima autem maximéque notabilis differentia aquis ineſt ex metallis,& ex herbis eis innatis: ac metalla quidem cum ad aliam habitationem,tum verò ad aquarum potum ſunt noxia. Herbæ verò quandoque mirum in modum lædunt, quandoque etiam valde aquam corrigunt:tale autem eſt ſium, nepeta, & adiantum.etenim hæ plurimæ riuis innaſcuntur,quæ quidem bonam aquam vitiant,malam verò alioqui iuuant quum ab eis quoddā quaſi medicamentum aquæ impertiatur: ſuntque huiuſmodi aquæ ad meiendum potiores. Ergo diligenter etiam atque etiam conſiderandum eſt ne vllum vitium aut à terra aut aliunde aquis accedat, quum non ſatis ſit è fontibus hic quidem præſtantiorem potuique aptiorem,illic verò ſalſam & nitroſam aquam ſcaturire,niſi etiam quæ per riuos deriuantur, ſint eiuſdem generis.Hactenus quæ maximi momenti ſunt, oratione complexi ſumus: nunc alia quoque aquarum bonitatis ſigna recenſeantur.Aquæ omnes quæ hyeme calidæ,æſtate frigidæ ſunt,optimæ eſſe quodammodo videtur:quæ verò frigiditatem &caliditatem habent anni temporibus parem,peſſimæ.æſtate enim calor extimam terræ partem occupat,hyeme verò mergitur in profundum. Atq; ideo mihi videtur fontes qui à profundiſſimis partib⁹ fluunt,

A & ſpeluncas cauas omnes hyberno tempore calidiſſimas aquas cōtinere,æſtate frigidiſſimas:idcirco aquæ omnes quæ in terræ ſunt extremitate,ad temporum varietatem, quoquo modo tempora frigida fiunt aut calida, commutantur.

De fonte qui in Lycia ad Chimæram montem eſt,quem à Pegaſo fuiſſe apertum ferunt.

MIrabile eſt, aquam hyeme euaneſcere, æſtate autem apparere: & tamen contrà deberet contingere. Sed
B huius etiam rei cauſa calor eſt qui profundas aquas ſecum vehit: ſiquidem hæ quoque calorem ſentiunt. Omnes enim profundos fontes,quique parum admodum ab externis imbribus ſuſcipiunt, hyeme & per vehementiſſima frigora minimos, æſtate maximos comperies: vt ſtagnum itidem quod in Delo eſt,id ipſum propter eandem cauſam patiatur, atque etiam putei qui Pythopoli viſuntur.Eſt autem vna hæc bonarū prauarúmque aquarum dignotio,ſi hyeme calidæ ſint,æſtate verò frigidæ: altera verò eſt,ſi nihil ori guſtantis notabile afferant, &
C ita non multo vino ad eas temperandas opus erit, atque omni vino conuenient. Eſt verò etiam pura ea quæ præſtantior eſt,neque alioqui colore infecto, nec fæcem habeat, nec ſubſidentia. nam & quæ pura eſt, eadem etiam pondere eſt leuis. nam quæ pondere leuis eſt, ſemper terræ impermixta eſt:quæ verò grauis,terræ ratione plus grauat.Sed & hæc non minus conſideranda ſunt,vt ſi citò calefiat ac refrigeretur,quoniam hæc cæteris præſtat:&quo modo ad coctiones,quomodo ad ſeceſſionem affecta ſit.
D nam quæ citius coquuntur,præſtantiores ſunt:quæque ſecedunt,meliores ſi per veſicam ſecedant, at aquæ per inteſtina ſeceſſio,deterior eſt.quarum verò noſtræ artis non eſt effecta perdiſcere, ea debemus ab incolis perquirere: nullo autem pacto facilè eſt ea quæ præter rationem fiūt, intelligere.

Hiſtoriæ rerum admirabilium quæ in aquis contingunt.

Ac ne longè abeam,aqua in Leontinis eſt,ex qua ſiquis bibat, moritur: alia talis in Phæneo Arcadiæ eſt, quam aquam Stygis vocant: alia quoque talis in Thra-
E cia viſitur,itémque ſtagnum apud Sauromatas, quod ne aues quidem tranſuolare queunt, aliudque apud Medos, in quo nigrum ichorem dicunt ſupernatare: quo vbi vſus ſit quiſpiam, ſi igni ſe admoueat, accenditur.eo medicamento Creontis filiam à Medea fuiſſe perditam ferunt. Eſt etiam Suſis aqua, quæ epota dentes excutit.Sybaris fluuius homines facit infœcundos. Aqua verò quæ apud Æthiopes eſt, quam rubram nominant, furorem inducit:at quæ in Ægypto eſt,capita bibentium pilis nudat. Harum rerum nihil ſciri ſanè poteſt, quamobrem
F plerique qui illis nulla conſideratione adhibita vſi fuerunt, mortui ſint, alii verò aliquod aliud incommodum ſint perpeſſi.

Hæc verba ex tractatione de aqua deſcripta adiuncta ſunt,quæ eiuſdem Rufi ſunt.

Sunt etiam aliæ quamplures aquarum facultates, quæ non communi natura affectæ ſunt.nam quæ in Lyceſtis eſt, bibentes ebrios facit. In aqua verò quæ in Clitorio Arcadiæ eſt, ſiquis ſe lauerit, vini odorem ferre amplius non poteſt.Aqua Arethuſæ in Chalcide mulieribus pro-
G deſt:aliæ verò animantes ex eius potu dolores pedū contrahunt.Cydnus dolores pedum ſedare creditur,quamuis frigiditate excellat. Qui habitat vbi praua aqua eſt, dare operam debet vt eam potui magis idoneam reddat: erit ergo optimum vt in vaſis fictilibus elixetur, & vbi nocte refrigerata fuerit,atque iterum calfacta, potui detur. In exercitu verò ſi ex praua aqua reddere bonam opus ſit,foueas ex ordine ex locis altiſſimis ad decliues fodere, pérque eas aquam ducere oportet,terra dulci ac pingui, quæ faciendis fictilibus idonea ſit,in foueas coniecta: ſiqui-
H dem ita ſemper aquæ prauitas in foueis remanebit.

Dioclis,de aqua corrigenda,

Cap. IIII.

AQuam maximè imbecillam facies ſi tertiam partem decoquas,& alba ouorum ſimiliter incoquas:in hæc ipſa iniicienda eſt argillæ ſiccæ gleba,donec maceretur,

menſura verò eſt, vt ſemiſextarius amphoræ indatur: vbi decoxeris, bibatur. Odorem etiam ab aqua remouebis ſi calfactam manu ad ventum ferias, & ſub dio in vaſe immenſo teneas, & in multa vaſa paulatim diffundas.

Athenæi, aquæ purgatio, Cap. V.

AQua defæcatur partim ſtillicidiis quæ ſtacta dicuntur, vt fit Alexandriæ: partim colis, iiſque interdum ſimplicibus, interdum verò duplicibus, vel triplicibus, vt aqua puriſſima per eadem excipiatur. Fiunt etiam iuxta mare & iuxta ſtagna foueæ, illic quum aquā potabilem à mari ſecernere volumus: hîc verò, vt quum ſtagnum fuerit turbatum, hirudinéſque aut alia quædam vitia cōtineat, aqua puriſſima & maximè innoxia per terram tranſiliens, in foſſis colligatur. Vbi verò multa aquæ copia ſit haurienda, vt in exercitu fieri ſolet, latera foueæ lapidibus ligniſque ambiunt, & quum pauimentum ſimili modo inſtrauerint, puras ſeruare aquas nituntur. Aquæ autem quæ purgantur, leuiores ac puriores fiunt, & ob eam ipſam cauſam etiam frigidiores. multæ verò licet fuerint percolatæ, tamē facultates à ſordidis corporibus contractas adhuc ſeruant.

De vino, Galeni, Cap. VI.

VInum aquoſum homines vocant quod colore & conſiſtentia aquæ ſimile eſt: nam & pellucidum, & ſplendens, & purum eſt, & conſiſtentia tenue videtur, & guſtanti nullam affert qualitatem inſignem: ſique ipſum aqua diluas, non multum aquæ feret: quamobrem pauciferum veteres appellauerunt. huiuſmodi autem vinum non planè adſtrictionis expers eſt, ſed languidam omnino adſtrictionem habet, quoniam ſi ipſum aquæ compararis, ex ipſa aquæ comparatione exiguam adſtrictionem quandam factam fuiſſe ſenties: ac facultate quoque eſt aquæ perſimile. Nam neque imbecillum caput tentat, neque neruos debilitat, quum ne perſpicuè quidem calefaciat: quinetiam nullam aliam qualitatem inſignem, vt neque auſteritatem, neque acerbitatem, neque dulcedinem, neque acrimoniam guſtui afferat. Accommodatum hoc vinum eſt ad educendum è pulmone, quum vires roboret, ſuccóſque humectet, & mediocriter incîdat. hoc quoque cum minore periculo quàm cætera vina omnia, febricitantibus datur, quod vt aquæ & vini prauitates effugiat, ei ſoli inter reliqua contingat. Iam verò præterquam quòd caput non lædit, etiam ſæpe prodeſt ſedando paruos dolores, quos humores ventre cōtenti procrearunt. Inuenies etiam nonnullos quibus ex aquæ potu dolor capitis oriatur, quum præſertim aqua vitioſa fuerit, vt ipſa corrupta natiuum ventriculi robur exoluat: quo imbecillo ichores bilioſi ex corpore in ipſius caua ſolent confluere: quemadmodum etiam ieiunantibus vſu venit, à quorum vitiis & noxis prædictum vinum hominem liberat: ac ſtatim quidem ratione contemperationis, paulo pòſt verò robur ventriculo addens, qui res noxias à ſe deorſum propellit. Homini verò temperaturæ valde calidæ, vtilior eſt aquæ potus quàm vini: ſi verò quandoque vinum dare oporteat, dandum quod tenue ſit & mediocriter auſterum. Mouent etiam vrinam vina aquoſa & tenuia, & minimum alimenti corporibus præbent, eáque ſola bono eſſe poſſunt ſi nouella bibantur, quale eſt id quod Gaurianum vocant, & quædam eorum quæ in Sabinis naſcuntur: & vbique fere gentium facile eſt huiuſmodi vina reperire. Quāprimùm verò apud nos ad bibēdum apta ſunt Tibenum & Arſynium, & poſt hæc Titacazenum. Dulce vinum exquiſitè tenue & ſplendidum nunquam reperies, ſed magis & minus ab his remota, & eorum neutrum habentia. Vinum omne dulce & craſſum conſiſtentiæ ratione calefacit: eiúſque ſingulæ fa-

A cultates, quas epotum oſtendit, ex hiſce duabus qualitatibus conſequuntur. Color enim ſui ratione, ad iuuandum aūt lædendum nullam vim habet. Quanto igitur tale vinum conſiſtentia craſſius fuerit, tanto etiam tardius trāſibit, vt non ſolùm aperturum non ſit partes aliquas obſtructas, ſed etiam eaſdem obſtructurum. Quamobrem iecori malè affecto vinum huiuſmodi maximè nocet: ac præſertim vbi inflammatione aut ſcirrho obſideatur: minus verò nocet ſi viſcus à craſſis humoribus ſit obſtructum, aut ſiquid propter imbecillitatem patiatur, B quemadmodum in affectionibus quæ propriè hepaticæ nominantur, vſu venit. Poſt iecoris noxam, lienem vina dulcia lædunt: at pulmonem non item, quum in eius alis craſſus humor ſit impactus. Præterea verò dulce vinum in morbis acutis, vbi facta concoctio ſit, ad ſputum eliciendum, vt in peripneumonia & pleuritide, valet, vbi particulæ non amplius inflammatione vexantur: quantum autem dulcia abſunt à vehementi caliditate, eo minus etiam caput grauant & mentem lædunt. Melius verò per aluum ſecedunt, & viſcerum tumores augent: nec ſunt C accommodata iis qui amaram bilem aceruant, quoniam omnes ſucci dulces, materiæ ſunt flauæ bili gignundæ. hǽcque vina non ſolùm quia multus calor huiuſmodi ſuccos amaros facit, non ſunt febricitantibus idonea, ſed etiam quia craſſa ſunt, neque per vrinas citò excernūtur, neque ſecum cætera deducunt, neque bilioſos humores ſimul euacuant: ídque vnum in ſe bonum continent, quòd aluum emolliunt. Quocirca ea præ reliquis bibunt, quo bono ſi fruſtrentur, omnino lædunt. nam ad cætera mala hoc accedit etiam vt ſitim inducant: qua re oſten- D dunt ſe facilè in bilem cōuerti: ſed flatus etiam gignunt; verùm inferiori inteſtino non ſunt noxia, quanuis flatus qui ab eis excitatur tardi ſit tranſitus, & in hypochōdriis moretur, donec plenè concoquantur, & perfectè attenuentur: ſi verò ſemel concoquantur, naturam habebunt qua celerius commeabunt, & partium tenuiorum fiant. Dulce autem ſimul & auſterum vinum, quale eſt in Cilicia Abates, atque ex contrariis qualitatibus conſtans, prauum eſt, quum neque diſtribuatur, neque deorſum ſecedat, ſed diutius in ventre ſuperiore maneat, ipſúmque flatu impleat: at quod ſine dulcedine nigrum eſt, atque E perſpicuè acerbum aut auſterum, id ſatiat, & tardè permeat, & vtranque excretionem, tam eam quæ per aluum, quàm eam quæ per veſicam fit, cohibet, & in hypochondriis diutiſſimè commoratur: facilè quoque aceſcit, & ad vomitum impellit, ac ſolùm ventris defluxionibus eſt accommodatum: ſed ita affectis non eſt bibendum ad ſatietatem. Auſterum verò vnà & album non eſt ipſum quoque ciendæ vrinæ aptum, verùm ſi craſſum ſit, in hypochondriis moram trahit: ſi craſſum non ſit, neque tandiu permanet in ventre quandiu nigrum, neque ita per F vrinam expellitur, ſicut vina quæ alba ſunt & mediocriter auſtera. Fuluum verò auſterum conuenit ipſum quoque ventris defluxionibus: éſtque duplex fuluum, ſicut etiam nigrum, alterum dulce, auſterum alterum: ſed fuluum caput & mentem magis tentat quàm nigrum, quoniam eſt etiam eo calidius: at flauum ſummè calidum eſt, ſicut poſt ipſum tale eſt fuluum: poſt hæc rubrum, tum dulce: album verò min⁹ quàm alia omnia calefacit. Nullum autem album vinum dulce eſt, ſed quædam auſtera G ſunt & craſſa, quædā aquoſa & tenuia. Ex flauis autem & fuluis, alia dulcia mediocriter ſunt, vt Hippodamantinum & Fauſtianum: alia neutiquam dulcia ſunt. Rubra ſunt his craſſiora quæ colore proximè accedunt ad nigra: quæ omnia ad proportionem craſſitudinis nutriūt. quāobrē iis quibus recreatione opus eſt, dulcia vina ſunt cōcedenda, ac præſertim ſi nihil eis vitii fuerit in iecore, liene, ac renibus. Quibus verò craſſus humor in venis colligitur, vinum tenuis conſiſtentiæ ex vſu eſt: verùm ſi frigidi humores in venis collecti fuerint, acria & antiqua conueniunt: ſi frigidi non ſint, ea apta erunt quibus neu- H trum horum inſit. ad ſucci verò bonitatem præſtātius eſt odoratum, cæterum caput ferit. Vinis auſteris vtimur vt

citatam aluum ſiſtamus, alioqui non vſuri, quod neque deducendo alimento, neque ſanguini gignundo, neque ſucci bonitati, neque ciendis vrinis, neque ſudoribus eliciendis, neque verò ſubducendæ aluo conferant. Ergo corporibus quæ biliofiora ſunt, nec Falernum nec Tmolite fuluum & dulce, neque Aruiſium, neque Leſbiũ odorum & fuluum, antedictis ſimile, accõmodatum eſt, ſiquidem hæc calidiora ſunt omnia: quique huiuſmodi biberit, facilè caput dolebit, & in febrim incidet, & nerui quoque patientur. Tale igitur vinũ nec bilioſis naturis, nec peruſtis, neque in æſtu multo, aut inedia, aut mœrore, aut anni tempore, aut regione, & calida cõſtitutione concedendum eſt. Idem verò è diuerſo probatur in iis quibus excalfactione opus eſt, pituitoſis ac frigidis temperaturis, crudiorúmque humorum copiam colligentibus, vitam in ocio ducentibus, regione frigida atq; hyeme, & cæli ſtatu frigido atque humido. Vinis autem omnibus, quæ quidem nec craſſa valde nec dulcia nimium ſunt, quale eſt Theræum & Scybelite, commune eſt vt temporis progreſſu flauum colorem acquirãt, & aliquid ſpledeſcentis inſtar ignis habeant: nam nigra quoque, cuiuſmodi eſt apud nos Perperiniũ, ſi inueterarint, in rubram aut fuluam prius qualitatem, deinde verò in flauam abeunt. ita etiam album, quale eſt Bithynũ Aminæum: hócque ita inueteratũ Romani Cæcubũ vocant. Iámque huiuſmodi vinum amarum eſt, & ob eam cauſam minimè potui accomodatum: ergo ita vetuſtorum potus fugiendus, ſicut etiam nimis nouellorum. Ac maximè quidem à vinis ſuapte natura craſſis, quum nouella ſint, abſtinendum eſt: ſiquidem tantum abeſt vt quicquam ad ciborum concoctionem cõducant, vt ipſa etiã vix cõcoquãtur. Præterea verò nec aluum ſubeunt, nec facilè diſtribuuntur, nec vrinam cient, nec gignẽdo ſanguini, nec nutricationi cõferũt: manẽt verò diutiꝰ in ventre ſuſpenſa ſicut aqua: ſique paululum quid eorum quiſpiã bibat, facilè aceſcit. Porro vetuſtiſſima vina tã tum ab albo vnà & auſtero, & nouo & craſſo differunt, vt illa vehementiſſimè calefaciant, hæc verò ſic refrigerent vt ſenſus ipſe percipiat. Quemadmodum verò muſtum flatus plenum, & concoctu difficile, & craſſi ſucci ſit, omnes norunt: quod etiam id ſolum boni habet vt aluum ſubducat: quòd ſi quandoque non faciat, pernicioſiſſimum eſt. Cæterùm celerrimè omnium alba & aquoſa inueteraſcũt, hoc eſt, celeriter in vetuſtorũ qualitatem commutantur. Eſt autem ea qualitas, acrimonia primùm qua planè calefaciunt, poſteà verò amaritudo: ad quam aquoſa vina nouennio, aut quandoque decennio perueniſſe vidimus, niſi primis tribus aut quatuor annis aceſcere properauerint: at potentibus & auſteris, & albis, ſed craſſis quandoque contigit vt etiam poſt decenniũ, quum rite non aſſeruarentur, aceſcerent. Sed cõtingit etiam vt plurimo tempore inueteraſcant: talia ſunt in Italia Tiburtinum, Signinum, Marſum & Surrentinum, quod ferme ante viceſimum annum factum, potui aptũ diu perdurat, nec facilè amareſcit, & cum Falerno præſtantia virtutéque contendit. His contrarias affectiones patiuntur vina aquoſa, quale eſt, Sabinum, Gaurianum, Arſynium, Titacazenum, Tibenum, & cætera generis eiuſdem, quæ omnia contrarias qualitates, acidam inquã, & ſi perdurarint, amaram facilè ſuſcipiunt. Locus tamẽ in quo reponuntur, vt ad alterutram mutentur qualitatem, multũ facit. Optimus igitur in principio locus frigidus eſt, poſt calidus, quoniam tepidus acida vina facile reddit. quanquam vina quæ duobus aut tribus annis frigido loco repoſita bona mãſerunt, in cellam calidam ſatis poſtea transferenda ſunt, nec vnquam tepida & temperata indigent: quædam tamen vſque adeò debilia & aquoſa reperiuntur, vt frigus ne à principio quidem ferant. Vaſa autem vinaria quæ recluſa ſinis, in cauſa ſunt vt vinum facilè aceſcat: veluti contra quum operculum habẽt, clauſáque ſunt, id minus eis contingit: & multo etiam minus id vaſa plena patiuntur. Nam quæ aliquantulum vacua ſunt, quoniam aerem incluſum habent, per illum intermedium celerius ab extrinſecus ambiente immutantur: plena verò, ita vt operculum vinum attingat, per illud quidem imbecilliter admodum & obſcurè eouſque vitiantur quouſque tegumenti denſitas peruenit. ex quo fit vt picata & gypſata dolia diutius vina ſincera conſeruare comperias: ſed quæ ſolo corio, ſicut ea etiam quæ cuneis obſtruuntur, minùs durãt. Cæterum in Aſia apud nos tria vina fulua ſunt præſtantiſſima, Tmolite, Leſbium, & à veteribus laudatiſſimum Aruiſium, quod in Chio cõficitur: quod omnes ad optima medicamenta, & præſertim ad antidota conficiendã adhibuerunt.

Rufi, de vino: eſt libro XII. de diæta; vel potionibus, Cap. VII.

VInum ſic ad ſanitatem, vt rem vllam aliam cõmendo: ſed oportet bibentem ſcientia præditum eſſe, ſi velit non grauiſſimas pœnas dare. Etenim vinum poteſt calorem accendere, corpus viribus implere, alimentum omnino concoquere: neque vllum vinum tam prauum eſt quod hæc non faciat: ſed hic quoque vt in cæteris, & deterius & melius comperies. quinetiam vinum poterit animum quodãmodo afficere, quippe quum vinum ſit mœroris medicamentum. atque Helena quidem mihi videtur hoc crateri infudiſſe, vt mœrorem ſedaret. Ei ergo qui moderatè bibit, & voluptatẽ, & humanitatem & bonam valetudinem affert: is verò qui immoderatè potat, aliquid quidem iucunditatis in nimio potu, ſed incommodi quoque aliquid capit. Nam quî fieri poteſt quin incommodo afficiatur is qui nimium bibit, quum animus in tanto vino immerſus ſit, vt eo calidiſſimo frigefiat? Sunt autem tibi hæc argumenta: nam ebrii corpus impotens primùm fit, tum ſomno grauatur, & calore quoque alimentum concoquitur: atque hæc quidem ebrii patiuntur, vt ſtatim frigeſcant: poſtea verò ne ego quidem explicare queam quot malis circumueniantur: nam & veriſimile eſt eos attonitos reddi, & articulos vitiari, & partem aliquam debilitari corporis, & iecori, ſpleni, capitique proprios cuiuſque morbos afferri. Ac mihi quidem talia cogitanti videri ſolet admirabile quî fiat vt quum in vino tot bona tótque mala planè appareant, liceátque ex vino optima quæque ſumere, homines tamen peſſima potius eligant.

Galeni, de ſapa, Cap. VIII.

SApa ex muſto fiat: id autem non ex auſteris vuis; ſed quamdulciſſimis paretur: neque ex primo fluẽte, ſed poſtremo. Tale muſtum ſi fuerit, vſque eo coquendum eſt dum ad dimidium eius quod initio iniectũ fuit redigatur: ſin minus tale fuerit, ad tertias erit coquẽdum.

Rufi, de ſapa. ſumptum ex ſecundo libro de victus ratione, Cap. IX.

SApa vim habet ipſa quidem calfaciendi, ſed non tamen æquè ac vinum: qua de re quidã etiam eam frigefacere putauerunt. mihi verò non probatur, dulce ita refrigerare, vt exiſtimant: quoniã neceſſe eſt, dulce ſuaue eſſe: quod verò ſuaue eſt, effuſionẽ aut diſſolutionem facit: hæc verò calor efficit. Verùm neque per vrinam expellitur, neque ad diſtributionem facilè mouetur, ſed in ventre moram trahit, eúmque propter craſſitiem implet, & ſua craſſitudine ſanguinẽ quoque craſſum facit: præterea craſſum iecur, craſſúmque lienem efficit.

Galeni, de aceto, Cap. X.

ACetum ex mixta ſubſtantia, frigida, & calida, quarũ vtraque tenuium partium eſt, conſtat: veruntamen frigida facultas quæ tenuium eſt partium in eo excellit; quocirca vim habet repellendi.

Rufi, de aceto, ex ſecundo libro de diæta, Cap. XI.

ACeti vſus in ratione victus eſt plurimus: nam ex eo præſtantiſſimũ condimentũ obſoniis accedit, multáque ſine aceto veſca non ſunt, ſique aliquis eo non vtatur, maximè lædetur, nõ ſecus quàm ſi etiã ſine ſale cibis veſceretur is cui ſal conueniret. Eſt autẽ cordi accõmodatiſſimum, & cibo aptiſſimũ, & concoctiones adiuuat, & pituitæ inimicum. Laudatiſſimum verò acetum ex potentiſſimis vinis fit: talia ſunt quæ acerbiora ſunt.

Rufi, de potione quadam quæ ex vinaceis fit, ex eodem libro, Cap. XII.

EX vinaceis huiuſmodi potio conficitur. expreſſo ex vuis vino, aquam vinaceis immiſcent, eáſque calcãt, deinde exprimũt, túncque decoquunt donec tertia toti⁹ pars reſtet. Fit potus dulcis quidem vt ſapa, ſed neque craſſus neque potens. Sique aliquis diligenter decoquat, & ſuauis, & ad vrinam aptus, & flatus expers reddetur, vt etiam ægrotãti confidenter dare queas, ſiquãdo opus ſit: ſi non decoquas, acetum inde prauũ fiet. Dioſcorides verò ſingulis eius vini decocti cõgiis ſextarios duos ſalis B miſcet, & poſt hyemẽ in dolia condi iubet, ſuadétque vt poſt annum eo homines vtantur, quoniã citò exoleſcit.

Ex Dioſcoride, de vino impotenti, Cap. XIII.

EST etiam aliud quòd ἀδύναμον vocant. par autem muſti & aquæ menſura miſcenda eſt, tum lento igni leniter decoquenda donec aqua tota cõſumatur: qúumque refrixerit, id in picatum dolium fundemus.

Galeni, de melicrato, Cap. XIIII.

MElicratum non admodum vtile eſt iis qui amaram C bilem coaceruãt, quoniam in eis in bilem vertitur niſi prius vel inteſtina vel veſicam pertranſeat: quod ſi faciat, nõ modò non lædit, verumetiam maximè iuuat: nam ſecum bilioſa excremẽta deducit. Ergo huiuſmodi naturis dilutius melicratum dare conuenit, vt nec ſitim afferat, nec bilem gignat. Vt autẽ iis in quibus amara bilis redundat, ita iis quibus in tumorẽ elata ſunt viſcera ſiue ex ſcirrho, ſiue inflãmatione, ſiue œdemate, eſt incõmodum: nam in eis prauum fit, quia citò pertranſire viſcera ipſa non poſſit, & facilè in bilem conuertatur, D præſertímque in inflammationibus propter caloris magnitudinem. Mel igitur quoniam rerum omnium eſt dulciſſimum, quum in calidam corporis temperaturam incidit, ſtatim mutatur, & in bilioſum humorem in ventre citò conuertitur, priuſquam in venas diſtribuatur: ſi verò abſq; huiuſmodi mutatione diſtribui properet, omnino in venis cõmutatur. Cætera verò ad proportionem dulcitudinis, ſuſcipiunt eadem ratione citius aut ſerius mutationem, vt in calidiore natura citius, in frigidiore tardius immutentur. Quum igitur mel in acutis E morbis in bilem conuertatur, & ob eam cauſam eis ſit noxium, aqua autem tardè penetret, & in hypochõdriis diutius moretur, ſitque idcirco fugienda: id quod ex vtríſque miſtum eſt, idoneum redditur, quum ea temperatura conſtat, vt aquæ plurimæ tantum mellis miſceatur, vt viam aquæ paret, & eã ad diſtributionẽ ducat. His enim ita temperatis vrinæ facilius tranſibunt, & ſputum ocyus educetur: ſi verò multũ mellis imponas, ſitim facit, & ſputum viſcoſum reddit. Ad hæc igitur melicra- F tum dilutius eſt magis accomodatum, meracius verò ad alui deiectionẽ: ac melicratum quidem crudum magis aluum ſubducit: probè autem coctum valentius alet. Fit autem ad hunc modum, primùm multum aquæ melli indimus: deinde tantiſper coquimus quoad ſpumare deſinat: ſpumã autẽ quũ primùm emergat, tollere ab eo oportet: atque ita quidem paratum acrimoniã deponet.

De apomelite, Galeni, Cap. XV.

APomel aquæ frigidæ mixtũ vt refrigeret, ac ſitim extinguat, æſtiuo tempore bibunt: éſtque vtile iis G qui crudos humores coaceruant, ac præſertim vbi coacuit: id quod ei ſæpe cõtingit, aliâs magis, aliâs minus: vtpote quod ex aqua non pluuia, ſicut hydromalum, ſed qualibet confectum ſit. Ad hunc verò modũ conficitur, è fauis non vitioſis expreſſum mel in lebetem in quo ſit aqua fontana quæ pura & ſuauis ſit, coniicimus: deinde coquendum donec faui omnem eorum humorem depoſuiſſe planè videantur: tum reponimus atque aſſeruamus, eóque in potu vtimur, quẽ veteres ὀξυγλυκὺ, *hoc eſt acidum dulce*, nominauerunt.

H

De hydromelo, quo veteres vtebantur, Galeni, Cap. XVI.

QVum aqua pluuia ceſſat putreſcere, tum dulcedinem acquirit. hac mel prius decoctum, & à quo ſpu- A ma ſit abiecta, permiſcemus, eóque vtimur: hæcque potio conſueto nomine hydromalum nõminatur. Dioſcorides verò id hydromeli vocat: aitque cõfici, vt vni mellis parti duæ partes aquæ pluuiæ veteris miſceantur, & ad ſolem teneantur: traditque nonnullos aquam fontanam admiſcere, & ad tertias decoquere, & reponere.

Philagrii, de apomelite, ex libro de potionibus ſuauibus, Cap. XVII.

TEmpus apomelitis potioni accommodatum eſt, quum ſignũ coctionis apparet: ac in febribus qui- B dem ex vrinis: in pulmone verò, ſi quippiã ſit quod hac potione indigeat, quòd ea quæ expuũtur nobis indicet. non importunè quoque ante coctionem dabitur: ſiquidem vim quandam habet incidendi & abſtergendi, poteſtque ipſum concoquere: ſed melius etiam concoquit quàm melicratum. Præſtantius ergo tempus apomelitis eſt poſterius, vtpote quod vinoſi quidpiã acquiſiuerit. euenit enim vt febres magis accẽdãtur ex vini potione, niſi iam morbus declinat, quo ſanè tempore cauſæ extenuatæ ſunt, & meatus aperti fuerunt: ac tum quidem vi- C num potui datum permeat, nec febres auget, & ad cutim calorem trahit, & humores temperans ſtatim acrimoniã extrahit: paulò pòſt verò ſudores quoſdam & vrinas commouet. ex quo fit vt tẽpus declinationis ſit vini & aliorum potuum vinoſorum potioni accommodatum. Sed quoniam apomeli eſt vino itidem in calore debilius, habétque vim incidendi & abſtergendi, idque vim habet præparandi ſolutionem febrium quæ ex putreſcentibus humoribus accenduntur, idcirco fit vt etiam D ante declinationem apomeli potui detur. At melicratum compoſitum ſtatim præbetur: oxymeli verò dari poterit ſtatim confectum: ſed ſi melius ſit, diutinum illud dato: tunc enim facultates inter ſe diligenter ſunt diſtinctæ. Rhodomeli verò & omphacomeli & diacodyon inueteraſcere valde poſtulant. pars enim in eis craſſa & fæculenta eſt, pars verò contrà vtilis & potabilis: & tempore opus eſt vt ſecernatur, idque præſertim in apomelite, quod priuſquam vinoſi quidpiam quod tractu temporis acquiſiuerit, & guſtanti & odoranti afferat, ni- E hil à melicrato differre videtur. coctũ enim, & ſex menſium ſpatio aſſeruatum, non ſolùm ea quæ dixi præſtat, ſed vim etiam roborandi, more vini, demonſtrat, nec caput tentat. ergo diu antè factum apomeli bibendum eſt. Hæc verò eſt eius cõfectio, Fauos mellis plenos, albi coloris, pellucidúmque mel continentes capimus, manibúſque humorem exprimimus: aquam fontanam optimam indimus. ſi mel craſſius ſit, vni mellis parti quatuor aquæ partes iniicimus: ſi mediocre, tres & dimidiũ alterius: ſi tenuius ſit & liquidius, tres. Partẽ verò terreã F faui, reliquias inquam ex quibus mel expreſſum fuit, manibus multum confringimus, & in tenues partes diſſectas in aqua exprimimus: deinde humorem in vnum adductum, & totum mel diſſolutũ in ollam nouam, in qua prius ad terreum odorem tollendum aqua pedetentim ferbuerit, coniicimus, & igni ex carbonibus, aut tenuiore flamma ex lignis fumum non reddentibus decoquimus, ablata iugiter ſpuma, & quicquid veluti fæx feruendo reiicitur. Poſt primam verò coctionem aufe- G rimus quicquid terreum eſt, ac nimirum etiã ſpumam, ollã ab igni tollimus: deinde planè frigere ſinimus. Vbi iam frigida ſit, quod ſuprà fluitat abiicimus: totum poſtea ſic frigefactum igni excalfacimus, & vbi ferbuerit tollimus, & vbi frigeſcat, iterum quodcunque ſuperfluitat excipimus: vbi verò tertiò ferbuerit, frigefactum ſit, & excrementum abiectum, apomeli confectum in vas fictile cõiicimus. Sunt autem ad hoc accommodata quæ Philadelphina & Caryena & Omphacera nominantur: id reponimus in cella vinaria, vbi vinum reconditum moueri non ſolet. Eſt verò perſpicuum hoc eſſe diutius H decoquẽdum: nam ſi ollam auferas, vbi feruere incepit, aut parum ferbuerit, imperfectam coctionem facies, & excrementum terreum in ea relinquetur, quod efficere poterit vt potus putreſcat & corrumpatur. Eſt autem

& corrumpatur. Eſt autem duplex apomelitis compoſitio: alterum fit, quum ſoli faui poſteaquã mel expreſſum fuerit, in aqua decoquuntur: quod ruſtici plerunque faciunt, quod & vinoſum & craſſum & nigrius eſt: alterum verò quale ego deſcripſi, in quo mellis poti⁹ quàm fauorum vſus cernitur, quandoquidem faui in aqua tum lauantur, non coquuntur: quum tamen mel totum cum aqua decoquatur. Hácque compoſitione nos ſemper vtimur, aquæ ſolius potione vtplurimùm deuitata: ſiquidem ea ægrotis febricitantibus neque pauca neque exigua mala ſolet inuehere.

De confectione quæ διὰ κωδειῶν dicitur, Galeni, Cap. XVIII.

VNi aquæ ſextario capita papaueris decẽ iniiciuntur: præmacerantur vnum diem & noctem, ſi humidiora & molliora fuerint: ſi verò duriora & ſicciora ſint, etiam diutius quàm vnum diem. melius verò eſt nõdum indurata accipere: éſtque perſpicuum, valde mollia abiicienda eſſe. Nam ſicciora exiguum ſuccum habent, humidiora verò multum quidem, ſed incoctum adhuc & aquoſum, & debilem: quamobrem ex humidis & paluſtribus locis accepta, fugienda ſunt. Numerum verò quẽ dixi indi oportere iuxta aquæ proportionem, de iis quorum eſt mediocris magnitudo intelligere oportet. Quædam nanque ſunt moderatis maiora, quædam minora, quædam verò media, vt plerunque eſſe ſolẽt: ex his prædictum numerum ad ſextarium coniice. Coquendi terminus eſto, non vt tertia, aut quarta, aut aliqua alia talis pars aquæ reſtet, verùm quumprimùm tota flaccida facta fuerint, quippe quum eorum ſuccum velimus exprimere: id quod ſatis vſu veniet, eis flaccidis effectis. Huic ſucco mellis dimidiam menſuram adiiciendam cenſeo, & igni fumi experte coquendum ſimul ad Attici mellis conſiſtentiam. coquenda præterea ſunt in aqua pluuia aut fontana. Vſus eius eſt in iis quibus ſomno opus eſt, quibus etiã ſæpe medicamenta ex opio confecta damus, quibus tenuis defluxio à capite ad aſperã arteriã deſtillat, quæ propter tuſſes inſequẽtes dormire nõ ſinit. In hiſce conſueui etiã medicamenti confectionẽ ex ſapa parare: ſatis autem ad eiuſmodi coquitur, quum capita papaueris ad aquæ medietatẽ fuerint decocta. quinetiã ex paſſo & ſapa Cretica melius quàm ex melle coquitur, vbi fluxus valde tenuis ſit. mel enim attenuandi vim habet, & tunc fugiendum eſt, quoniam tenues defluxus auget. Huic etiam medicamento dum coquitur, radix glycyrrhizæ addenda eſt quò ſimul coquatur: vbi hæc non ſuppetat, ſuccus imponẽdus qui ex Creta aduehitur. Si verò copia defluxus à capite delati in pulmone cõſiſtat, confectio ex melle eſt accommodatior. ergo ad id quod vrget animum aduertẽs, vbi in ſomnum vertitur æger, aut quod ex melle conſtat, aut quod ſine melle apparatum eſt, medicamentũ dabis. Aliquãdo etiam vtrunque permiſcebis ad id quod vrget, in miſcẽdo intentus, vt ſcias cuiuſnam maior imponenda ſit copia. Datur verò commoderata menſura, duorum ſatis magnorũ cochlearium magnitudo: hanc menſuram augebis aut minues, habita ratione magnitudinis corporis cui das, itémque ætatis, annique temporis & regionis. In his enim omnibus, frigidioribus minimum dabis, calidioribus amplius. Habita verò etiam ratione quantitatis & qualitatis ipſius defluxionis, te plus minúſque daturum planè patet: ſiquidem hoc in omnibus auxiliis eſt commune.

De eadem confectione ex capitibus papauerum, Philagrii ex libro de potionibus ſuauibus, Cap. XIX.

EGo non ſolùm iis qui ſe quieti tradidiſſent, ſomnóque indigerent, confectionem ex capitibus papaueris exhibui, aut ad tuſſes arcẽdas dedi, in quibus & dandi tempus & menſuram rite Galenus definiuit: ſed etiam iis qui vehementi febri iactarẽtur, quíque calore quem ferre non poſſent affligerentur, & os ventriculi ardore opprimeretur: itémque in eryſipelate & alio calido quouis affectu: in quibus etiam valde quãtitatem auximus, vt quinque & ſex cochlearia daremus: idque non ſemel,

A ſed & bis & ter, ídque ſæpius in die: nec ſolùm in ſtatu morborum quos febris affert, ſed etiam antè ſtatum, & verò etiam ante concoctionem euidentem in quibus vigilia calórque acer, aut magnus quidam hominem oppugnabat. Idcirco rectè facere mihi videntur qui antè ſtatum morborũ qui ex febre exiſtunt, bibere hanc confectionem volunt, vt oxymel admiſceant: quandoquidẽ oxymel eius materiæ craſſitudinem attenuat, ſeruátque cõfectio ſuam vim refrigerãdi, & celeritati cõcoctionis nullum affert incommodum. Nec ſolùm verò in febri-
B bus ex humorum craſſorum corruptela accenſis oxymel admiſcere, & præſertim quum ante ſtatum damus, ſed etiam in viſceribus obſtructis, vt iecore, pulmone, liene, & eiuſmodi febribus adurentibus oportet: tunc autem quinque aut ſex perfecta cochlearia damus, nec frigiditatem nimiam, quemadmodũ in iis quos tuſſis abſque febre vexat, pertimeſcimus. Calorem enim qui præter naturã eſt corrigimus, cui etiam conuenit quantitas medicamenti, vt ad naturalem calorẽ redigatur, quum minimè videlicet vehemẽtibus potionibus accenditur. Sed
C non ſolùm febris, verumetiam acceſſio debent conuenire, vt vterque vigor, & priuatæ acceſſionis & morbi ipſius in vnũ incidat. Vehemẽtes autẽ potiones voco eas quæ magnopere augentur, quum morbum criſi diſſolutum iri ſperamus: nam ante morbi vigorem, quum nobis perſuademus criſim nihil mouere poſſe, nos refrigerationis cauſa potione vtimur, eiúſque moderatam menſuram damus: ſed eandem etiam dare poterit quiſpiam in ſtatu vel ſolam vel cum oxymelite & cum omphacomelite, modicum tamen admiſcens: & alioqui e-
D tiam cum rhodomelle, & vino aliquo eorum quæ permeant: ac præſertim ſi confectio ex aqua facta ſit, quum aqua ſuapte natura tardi ſit tranſitus. Eſt autem paulo melius ad capita papauerum decoquenda, vinum quod magis tenue ac pellucidum ſit quàm aquam aſſumere: ita enim melius penetrat, & roborandi quoque vim habet. Quinetiam in cute denſiore hoc vinum admixtum melius adiuuat: quemadmodum etiam omphacomeli aptius eſt in corporibus rarioribus, aut ore ventriculi imbecilliore, & magis etiam ſi cibi faſtidio teneatur. Iis
E præterea qui dulcia bibunt, aut aliquem in ventre habẽt medicamentoſum humorem fluentem aut bilioſum, iis qui ita affecti ſint, rhodomeli admiſcebis. Atque hæc quidem in febribus ſatis diſtincta ſint nobis: cæterarum verò affectionum deinceps eſt faciẽda commemoratio. Hic igitur potus non ſolùm pulmoni ſuppurato & defluxione oppreſſo & tuſſienti vtilis eſt, ſed cæteris itidẽ viſceribus: quamobrem damus non modò hepaticis & ſpleneticis, ſed etiã quibus renes & veſica vitium cõtraxerunt, ſi modò calida ſit affectio. Ergo vrinæ ſtillicidia
F quæ ex lotii acrimonia ſint exorta, præcipuè verò in balneo, aut ante balneum, copioſè datus efficaciſſimè comprimit: inſtituendáque eſt victus ratio craſſior, & ſucci melioris. Ad renum autem vitia, & quum ilia atque lũbi calidiores ſunt, hic potus valde facit: itémque accommodatus eſt iis quibus diabete & cholericæ affectiones periculum minantur: in quibus vtriſque ſi nihil vetet, frigida temperatus, ſæpe eſt vtiliſſimus. Etenim extremum cholericorum affectuum remedium frigidus potus eſt: ſed totus venter prius roborari debet melino
G & maſtichino, & vuæ acerbæ ſucco, & aliqua portiuncula aluminis ſciſſilis, & cæteris generis eiuſdem: totáque ægroti cutis diutius confricanda eſt manibus inunctis, aut etiam linteis mollibus: tum cucurbitulæ dorſo, ſcapulis, & thoraci affigendæ. Poſtremò hunc potum calido omphacomelite temperatum dabimus. Si verò his peractis inanitio valde perduret, ſitque aliqua ſyncopes & cõuulſionis ſuſpicio atque timor, ad frigidæ potionẽ neceſſe eſt confugere. Thoracem verò euacuabis, ſi hoc quoque opus eſſe propter vigilias aut calorẽ immode-
H ratum videbis: ſi verò concoquendus morbus ſit, butyro, & terebinthina, & iride, vnà cum eis vti poteris. Si inueterarit, mel quoque & ſimilia danda erunt: & quum ſomno ſe traderit, potum ipſum dabis: ſi verò humores cõtentos ſecare & abſtergere oporteat, tũ hæc ipſa, tum

verò etiam pulegii comam, itémque hyſſopi & adianti & panacis ex aqua decoques: atque etiam oxymel ſolum, vel cum herbarum decoctione propinabis: id quod facies eo tempore quod antè dixi, vnà cum medicamento quod ex papauerum capitibus conficitur: & ſi opus fuerit, etiam de die, aut alio quoque aliquo nocturno tempore, quum febris ardens aliqua aut vigiliæ vrgeant,

Philagrii de cõfectione ex malis cydoniis, & quæ ex cornis & aqua fit, ex eodem libro excepta, Cap. XX.

CONfectio ex malis cydoniis ad hunc modũ paratur. aufertur cortex & medulla, & coquuntur ex optima aqua fontana, donec tertia pars aquæ conſumatur: reliquæ verò duæ partes vaſis fictilibus rectè infunduntur, & prædictis locis accommodatis reponũtur. Fit hoc vinoſum & auſterum, & potum cœliacis prodeſt, & os ventriculi imbecillũ atque hepar corroborat, quum ſeipſis humidiora quandoque ſunt facta. Quandoque autem optimum mel admixtũ perfecta iam coctione inditur, idque non ſolùm voluptatis cauſa, ſed etiam vt compoſitio cõſeruetur. humor enim, ſi in eo mel ſit, non facilè putreſcit. Eſt ergo perſpicuum id conuenire iis morbis in quibus abſtergendum vnà & adſtringendum ſit, quales ſunt partium internarum vlceratarũ, vt oris ventriculi atque ſtomachi. Huic ſimilis quidam potus ex aliis quibuſdam fit, & præſertim ex iis quæ corna dicuntur, qui & eodem modo conficitur, & parem ei qui ex cydoniis fit, vſum habet.

De omphacomelite, Philagrii, ex eodem libro, Cap. XXI.

ACreſtæ racemos propè initium maturationis capere oportet quum acidam qualitatem cõſiſtentem adhuc ſeruant, neque adſtrictionis ſunt expertes: deinde loco temperato reponere tribus aut quatuor diebus, ac præcipuè ſi aër ambiens ſit humidior. Poſtquam verò repoſiti fuerint, exprimendi ſunt, ſuccúſque in vitreum vas excipiendus, tribúſque ſucci partibus vna mellis optimi deſpumati adiicienda. Multis verò diebus id inſolabis vſquedum acreſtæ humor feruefactus conſiſtat: id quod longo tempore fieri ſolet: deinde in ſublimiore parte domus ſeruato, ne putreſcat. ita ego medicamentum hoc facere, & ad prædictas affectiones vti conſueui: itémque in iis quorũ inteſtina diuturnis & tenuibus defluctionibus infeſtantur, ſic vt continuæ excretiones ex quadam intemperie calida fiant. Id etiam dare ſoleo iis quibus os vẽtriculi propter calidam ſimul atque humidam affectionẽ non appetit, quum prius per alia quædã abſterſero ea quæ ad ipſum ventriculi os humores quoſdam vitioſos mittũt, & ne appetitus excitetur, prohibent. Do etiam non præmiſſa abſterſione iis quibus ſuccus non fuit epotus: probè enim inappetẽtias omphacomeli potũ ſedat, ac præcipuè ſi meracius potui detur. Confert etiam iis qui propter corporis raritatẽ ex tenuitate humorum fluẽtium animo linquũtur, & præſertim in febribus: quorum repentina purgatio ſine perſpicua excretione facta, morbi naturã valde producit. In quo genere affectionis tota curationis vis in vino quod permeet, & alicuius adſtrictionis particeps ſit, collocata eſt: ſi tale non adſit, poterimus vino tenuis ſubſtãtiæ & flaui coloris hunc potum miſcere, & ita ex pane propinare: atque æſtate quidem aqua frigida temperatum, ſi nulla in partibus principem locum tenentibus inflammatio ſit: hyeme verò, calida neceſſarió. Quúmque hæc ſyncope vehemens accidit, ſemper calida temperare oportet. Eſt etiam quum acutiſſima diſtributione in acutiſſimis ſyncopis indigemus: atque iis quidẽ qui ita exoluuntur, accommodatum eſt quod & citò diſtribuitur, & quod ad cõtinendum valet: taléque erit meritò quod calidam & adſtringentem in ſe vim habeat: nam vi caloris penetrat, adſtrictionis autem vi permanet. His ergo rationibus omphacomeli eſt accommodatum: nam mel in ſe habet vt penetret, itémq; acris qualitas. Adſtrictio verò quæ ſuapte natura tardè permeat, eſt permanẽs: ſed erit præſtantius ſi vinũ aſſumpſerit, vt acidã in eo facultatem qua ſucci attenuantur, obtundamus: ideóque vinũ fuluum & ſubdulce, & non admodũ tenue, eſt ad miſcendum accõmodatius. Ergo ad calidas intemperies & morbos vtilem cõperies vtrunque potũ, & qui ex capitibus papaueris, & qui ex acreſta & melle fit: & poſt hos eum qui ex roſis & melle conficitur, quod etiã omphacomeli ſuperat: & ob eam ipſam cauſam iis qui propter mordaces & calidos humores, atque etiã febri acutiſſima exuruntur, vtiliſſimum eſt, in quibus videlicet nõ eſt moleſta ventris ſolutio. nam in eiuſmodi illud eſt præſtãtius. febrium enim affectionem ſimul concoqui par eſt, vt ita vtrunque eorum poſtea detur.

De rhodomelite, Philagrii, ex eodem libro, Cap. XXII.

MEl roſaceum, tres ſucci roſarum excolati partes, vnámque mellis capit. coquitur ad ſolem eodem modo quo omphacomeli. leuiter autẽ adſtringit & refrigerat, & nonnihil etiam abſterget, & neſcio quid acrimoniæ nanciſcitur: ideóque ori confert quod calida inflammatione, & quod ob talis fluxionis defluxũ laboret: leuiter enim id quod delabitur cõprimit, & quod feruet, moderatè refrigerat: potéſtque acrimoniã retundere non ſecus quàm potus ex capitibus papaueris facit. Ita etiam facit in humoribus qui in profundo ſint ſiti. Nam vi abſtergendi eluit mordaces humores, & refrigerium affert iis qui calore & morſu vexãtur, & adſtrictione naturales facultates corroborat. Præterea verò aqua mixtum cum aliis, tum verò etiam febricitantibus damus, quum vigor acceſſionis & morbi ipſius iam conſtiterit. Iis quoque in quibus non eſt humorum redundantia dari poteſt abſque omnimoda euacuatione, itémque iis in quibus accẽſi ſunt humores, aut noxia euomuerũt, aut excrementa infeſta per inferiora expulſa ſunt. Sed in iis qui exuruntur, eius potio cõtinua erit, vt aliquis medicamentoſus humor ad os ventriculi ex partibus adiacentibus intercidat. Ac ſæpenumero etiã in febribus vna tantùm potio copioſor in tempore cõgruo data integrã morbi ſolutionem potuit afferre prouocato ſudore, aut citata aluo, aut vomitu moto, quæ ex cæteris quoque potionibus in vigore datis conſequi conſueuerunt.

De ſelinato, Philagrii, ex eodem, Cap. XXIIII.

APii decoctum, & flatum incoctum & crudum facit, & copiam humorũ per vrinas ducit: idque dari conuenit iis qui febri iactantur, & præſertim ſi acuta febris ſit, quum non confertis criſibus earum ſolutio perficitur, ſed cõcoctione ea quæ adiuuãs nominatur. ſed præſtat radices modicè decoquere, ne ita vehemẽs ſit: & antequam humores febrim accendentes diſcernantur, non erit potui dandum.

De oxymelite, Galeni, Cap. XXIIII.

QVũ melicrati facultas cætera omnia habeat quæ ad acutos morbos opus ſunt, in vno tamẽ duntaxat eis eſt contraria, quòd ſupercalfacta in bilem conuertatur: hanc eius mutationem aceti permixtio cohibens, præſtãtiſſimum medicamẽtum efficit: tantúmque aceti melicrato addendum eſt quantum ſatis ſit vt facultas in bilem cõuertendi corrigatur. id enim ſitim non afferet, ſputáque non omnino craſſa & glutinoſa facilè educet. Has verò ambas eius actiones ſequitur etiam oris & faucium humectatio: & qua ratione hæc efficit, eadem quoque iecori & lieni ſummè eſt accõmodatum, quum viſcera abſque moleſtia expurget. In pulmonis verò thoracíſque affectionibus eius vſus eſt plurimus, maximámque affert vtilitatẽ propter cõmoderatã aquæ, aceti ac mellis miſtionẽ. tale enim oxymeli ſpiritũ craſſum & flatuoſum in hypochõdrio ſecat: & flatus rũpens, viáſq; omnes expurgãs, ad vrinas ſeroſa & bilioſa excrementa deducit. Oxymeli igitur mediocriter tẽperatũ, noxas omnes quæ ex melicrato, vino & aqua oriuntur, effugiẽs, ſolum nocet interdũ, quòd inteſtinũ radit: ídque facit iis qui inteſtinũ imbecillius habẽt natura, & quod ad patiendum ſit idoneum. Quum igitur mel facultate calidum ſit, & in bilem citò in calidis corporibus vertatur, idcirco eduliũ eſt pituitoſioribus naturis & ſenioribus, ac morbis frigidis accommodatum: at oxymeli omni ætati & naturæ ad tuendam valetudinem vtiliſſimum

eſt quũ omnes anguſtos meatus aperiat, ſic vt craſſus aut A
glutinoſus humor nuſquam contineatur. Quam etiã ob
rem medicamenta quæ tueri valetudinem à medicis di-
cuntur,attenuãte facultate ſunt prædita. Ac tibi quoque
& ratione & experientia perpendenti ea quæ ad victum
attenuantem faciunt, oxymeli accõmodatiſſimum vide-
bitur: nam neque mali ſucci eſt, neque ſtomacho infen-
ſum, neque vllam aliam abſurdam facultatem habet. Si
verò ſcilliticum acetum fuerit,ita non modò eorum quæ
ad victus rationem,ſed omnium medicamentorum accõ
modatiſſimum ad incidendum eſt,conuenitque hoc vti, B
itémque vino & aceto, eos qui ſummè incidere & atte-
nuare morbum qui in corpore ſit, quod craſſum,glutino
ſum,& pituitoſum excremẽtum contineat. Atque infini-
tos propè vidi qui ex aceti ſcillitici atque etiã vini vſu,
ad vitæ finem vſque ſani vixerunt. Oxymeli verò hoc mo
do conficiendum eſt. Melli optimo ſuper carbonibus ſpu
mam aufer, in ipſúmque tantum aceti coniice quantum
guſtanti nec acidum nimis nec dulce videatur, ac denuò
ſuper carbones coque quoad planè in vnum coierint am
borum facultates, nec appareat guſtanti acetum adhuc C
crudum: hinc ab igni auferes, quúmque vti voles, aquam
miſcebis, ita temperãs vt vinum. Ergo melius erit ex ſu-
mentis guſtu quàm noſtro, iudicium de modo facere, id
eſſe ſumentis naturæ aptiſſimum oxymeli exiſtimantes,
quod vtique eſt iucundiſſimum, proindéque vtile: ad-
uerſiſſimúmque eſſe quod eſt iniucundiſſimũ. Eius tamẽ
primam miſtionem vt quamplurimis conueniat, talem
eſſe oportet: Vni aceti parti, mellis à quo abiecta ſpuma
ſit, duplum miſcendum eſt. Cum aqua verò ſtatim ita in
initio facies: Melli quadruplum optimæ aquæ admiſce- D
bis, deinde coques mediocriter quoad ſpumare deſinat.
Ac malum quidẽ mel multum ſpumæ egerit: quamobrẽ
eſt etiam coquendum diutius: optimum verò vt breuiſſi-
mo tẽpore coquitur, ſic minimum ſpumæ emittit, vnde
nec pari ei coctione opus eſt. Plurima igitur coctio quar
tã partẽ eius quod initio inditum eſt, amittit. Conficitur
etiam oxymeli, tribus ſtatim ab initio mixtis, vt ſit aceti
pars vna, mellis duæ, & aquæ quatuor: hæcq; ad tertiam
aut quartam partem coquuntur, ſpuma interim detracta:
ſique valentius facere volueris, tantundem aceti & mel- E
lis iniicies.

Aceti ſcillitici,& vinorum confectio, ex
Dioſcoride, Cap. XXV.

ACetum ſcillinum fit hoc modo, Scillæ purgatæ &
candidæ minam concidimus, & in boni aceti ſexta-
rios ſex coniicimus, & vaſe diligenter operto ſex mẽſes
ita ſinimus, tum exceptam ſcillam exprimimus atque
abiicimus: defæcatum verò acetum in vaſe funditur ac
reponitur. Datur quotidie ieiunis ſorbendum, inter ini-
tia modicum, paulatim adaugendo vſque ad cyathum: F
nonnulli tamen duos cyathos aut plures etiam dederunt.
Scilliten autem vinum ſic facies, Scillæ purgatæ & diſſe-
ctæ minas tres in muſti boni metretam Italicam demit-
tito, operculo obducito, ac ſemeſtri ſpatio ſic demittito:
poſt id tempus excolatum vinum recondito: vetuſtate fit
præſtantius: eius tamẽ vſus in febribus, & quum internæ
partes vlceratæ ſunt, fugiendus eſt. Quod verò melitẽ ap-
pellant, datur in longis febribus: nam & aluum mollit,
& vrinas cit: prodeſt articulorum doloribus & iis qui in-
firmo capite ſunt. Ita verò condies vt ad quinque auſte- G
ri muſti cõgios, mellis congium & ſalis cyathum addas:
in amplo vaſe conficiendum eſt, quò magis ad efferueſcẽ
dum locus detur, ſálque prædictus paulatim inſpergen-
dus donec ferueat: quúmque feruere ceſſauerit, in aliud
dolium diffundetur.

Mulſi confectio.

Mulſum præſtat id quod ex vetere auſteróque vino &
melle probato conficitur: minus enim inflat. mulſum
verò plerunque fit, vt duab[9] vini metretis vna mellis ad- H
iiciatur. Quidam verò, vt celerius præberi poſſit, mel
cum vino decoquunt, ſicque in vaſa diffundunt: alii, v-
tilitatis gratia, muſti ſextariis ſex vnum mellis addunt, &
vbi deferbuit, in dolia diffundunt: dulce autẽ permanet.

Vini ex cotoneis malis confectio.

Cydoniten vinum (quod meliten aliqui vocant) ita
condies, Mala ſeminibus purgato, & raporum modo
cõcidito: tum in muſti metretam malorum minas XII.
demiſſas triginta diebus ſinito, vinũ poſtea defæcatum
recondito. Quinetiam malomel quod cydonomel iti-
dem nominant, hoc modo fit, Mala ſeminibus purgata
in eam copiam mellis cõiiciuntur vt eo demerſa obruã-
tur: miteſcit hoc poſt annum mulſo ſimile. Vtrunque
verò adſtringendi vim habet, ſtomacho prodeſt, dyſen-
tericis, hepaticis, renum vitiis, & vrinæ difficultati ac-
commodatum.

Hydromali confectio.

Fit hydromalum, vt malorum cotoneorum ſucci
ſextariis quatuor, mellis octo & aquæ duodecim ſexta-
rii miſceãtur: ſub canicula inſolato. eandem quam præ-
dicta vim habet.

Alia eiuſdem confectio.

Mala cydonia optima XXXII. ſeminibus purgatã,
calamo in tenues partes diſſecato, eáque in mellis præ-
ſtantiſſimi ſextarios octo coniicito. poſt octo menſes a-
quæ pluuiæ veteris ſextarios duodecim addito, & in æ-
ſtu caniculæ inſolato: à pluuia & rore cuſtodito.

Vinum ex Punicis confectum.

Ex punicis conficies hoc modo: Sumito matura pu
nica ſine nucleis, ab acinis eorum ſuccum exprimito, &
ad tertias decoctum reponito. hoc contra internas flu-
xiones & fluidas febres efficax eſt. ſtomacho prodeſt,
atque aluum adſtringit.

De roſaceo vino.

Rhoditen hoc modo condies: Roſarum ſiccarum
& tuſarum minam linteo deligatam in ſextarios octo
muſti demergito, & operculum obducito: poſt tres men
ſes defæcatum in vas tranſfundito, ac reponito. Vtile eſt
iis qui febrem non habẽt, & ad humidas aluos, & ad tor
mina inteſtinorum facit.

Roſacei confectio.

Conficitur præterea ex roſarũ ſucco & melle com-
mixtis, quod rhodomel vocatur.

De vino ex myrti baccis.

Vinum myrtiten ſic facito, Myrti quammaturiſſi-
mas baccas nigras ſumito, & in ſole ſiccatas tundito: ea-
rúmque tuſarum modio tres aquæ heminas, & vini au-
ſteri tantundẽ miſcebis: ſicque exprimes & repones: hoc
vehementer adſtringit, & ſtomacho acommodatum eſt:
fluctionibus ventris & ſtomachi prodeſt: & ad inter-
nas vlcerationes, & ad fluxum muliebrem valet, & capil
los etiam denigrat.

Omphacitæ confectio.

Omphaciten ſic faciunt, Vua nondum penitus ma-
tura, ſed adhuc acerba in cratibus diſpoſita, areſcat ad ſo
lem diebus tribus aut quatuor, donec racemi rugas con
trahant: tum vinũ expreſſum cadis inſolatur: ídque ad-
ſtringendi vim habet, & ſtomacho idoneum eſt. Credi-
tur quoque in peſtilẽtibus cõſtitutionibus vtiliter bibi:
ſed huiuſmodi vinum nonniſi poſt multos annos bibi
poteſt.

Picatum vinum qomodo fiat.

Vinum picatum ex liquida pice & muſto confici-
tur. Pix verò prius lauanda eſt marina aut muria vſque-
dũ exalbeſcat, & marina aqua pura defluat: poſtea verò
lauanda iterum eſt aqua dulci: & octo muſti congiis vna
picis vncia adiicitur, & ita permittitur. vbi deferbuerint
& conſtiterint, in vaſa diffunduntur. Calefacit picatum
vinum, concoctiones adiuuat, abſtergit, repurgat, vtilé-
que eſt pectoris, ventris, iecoris, lienis, & muliebrium
locorum doloribus: itémque diutinis defluxionibus &
exulcerationibus quæ in profundo ſint, ſi febris abſit.
Iam verò ad tuſſes, tardas concoctiones, inflationes &
ſuſpiria facit.

De abſinthite vino.

Vinum abſinthiten ſic condire oportet, Pontici
abſinthii pondo librã cum muſti quadraginta octo Ita-
licarum amphorarũ ſextariis decoque vſque ad tertias,

tum ſuperinfunde muſti ſextarios ſex, abſinthiiſque pondo ſemiſſem: omniáque diligenter mixta in vaſa diffunde & repone. Eſt autem ſtomacho idoneum, vrinas ciet, hepaticis, regio morbo, & renum vitiis auxiliatur. tardè concoquentibus vtile eſt, itémque cibum auerſantibus, & iis quibus iam longo tempore præcordia tenduntur: efficax etiam eſt contra inflationes, rotundos alui lumbricos, & menſtruas purgationes ſuppreſſas.

Elleboriten quomodo facias.

Facies autem elleboriten hoc modo, Ellebori nigri vncias duodecim, aphronitri vncias quatuor, muſti heminas duodecim diebus quindecim macerato, & percolatis poſt ſex menſes vtitor: id etiam partum enecat. datur cyathus.

E ſcammonea vt fiat.

Scammoniten facies ſic, Scammoneæ radicis per meſſem effoſſæ vncias quindecim in linteolo ligatas in muſti congium vnum coniice, & diebus triginta finito. aluum purgat, bilem ac pituitam trahit.

Ex thymo quomodo condiatur.

Thymi cõtuſi & cribrati triobolos centum linteo colligatos in muſti amphoram demittito. facit hoc ad ægras concoctiones, cibi faſtidia, ructus difficultatem, neruorum & hypochondriorum dolores, hybernos horrores, & denique ad venenata animalia quorum ictum frigus inſequitur, & locus computreſcit.

Dioclis vinum ſanitatem conſeruans, Cap. XXVI.

QVum in dolia coniectum muſtum fuerit, in metretas decem praſii minam indito.

Herodoti, de vino propinando, Cap. XXVII.

In hoc capite plurima eſſe menda conſpiciuntur.

QVum dandi vini duplex ſit ratio, vſúſque poſtulet vt vinũ demus, vel vt febrim ſoluamus, vel vt cõcretionem fluentem ſiſtamus, ideo in iis vini exhibitione omnino vtendum eſt eò vt vires confirmemus. at quibus vt febris infirmetur, vinum damus, ſit vt aliis dandum, aliis non dandum eſſe iudicemus: ſiquidem non vna eſt indicatio. atque ætas quidẽ eſt ad hoc idonea ea quæ floret, vel quæ non multum abſit. Præterea viri aptiores ad hoc ſunt quàm fœminæ, tempus vernum & æſtiuum, naturæ perhumidæ: itémque non multæ calidæ febres, breues, & quæ ſine ſymptomatibus accedunt: & quæ in firma declinatione ſunt potius quàm quæ declinare incipiunt. Omnino autem ad hoc inepti ſunt qui cum duritie aut inflammatione partium ægrotant, ſiccíque ſunt, & difficulter perſpirantur, quíque febres continuas habent, & quibus neruoſa pars noxam contraxit: vinum autem ieiunis dandum eſt, indita quinta aquæ calidiſſimæ parte: ſíque admodum potẽs ſit, quarta. Sed ſi defæcabitur, magis etiã eius vis infringetur, ſiquidem multum eius perſpiratur. Primam verò eius exhibitionem remiſſam eſſe oportet, habita interim ratione conſuetudinis: ſique facilè ferat, etiam ſecundo loco, dandum erit: ſique promptus capiat, etiam tertio. Ii verò qui præbibere conſueuerunt, bibacéſque alioqui ſunt, hortandi ſunt vt ad ſex vſque heminas bibant. qui verò athletarum vitam degunt, quíque cõſueti ſunt ad ludos quos apocottabiſmos vocant, quum videlicet poculis plenis alter alteri propinat, duplum ſi velint præbibant & euomant: tunc enim ex conſuetudine datus eis humor acer & pituitoſus excernetur. Adhortandi quoque ſunt vt qui velint in medio cibo bibãt, & etiam poſt ſumptũ cibum definitam menſurã aſſumãt. Sed potus omnib⁹ ne ſerius duarũ horarũ ſpacio à cibo ſumpto detur: ſi poſtea ſiti vrgebuntur, aquam bibant. Qui verò frigidũ aliquid ſumpſerunt, iis in medio cibo aut poſt cibũ potus exhibeatur. Qui verò ieiuni bibere non conſueuerũt, nec poſſunt abſque cibo potũ ſumere, ſi voluerimus nuda corpora à vino cõtingi, fruſtula panis in vinum temperatum calidum cõfracta iniiciemus, ſorbendum dabimus, atque vt ita temperatum ſumant iubebimus. ita enim proportione reſpondebit potationi quæ ieiuno ſtomacho fit. Eadem quoque & in ſenibus & in pueris & in pleriſque mulierib⁹ faciẽda ſunt, itémque in iis qui parũ bibunt, vel qui ſuapte natura læduntur: qui verò à pauco initium ſumunt, & in medio cibo vini indigent, iis antè & poſt etiam conſuetam aquam dabimus. Omnes verò quibus febris infirmandæ cauſa vinũ damus, ſi res ex ſententia ſuccedunt, cogere oportet vt dilutius quàm eis conueniat ebibant. menſuram verò in omnibus communem definire, quum magna & propè infinita ſit in iis qui ſumpturi ſunt differẽtia, nõ poſſumus: & tamen danda opera eſt vt medium terminum inter plurimum & minimum determinemus. Ne plus igitur quàm tres heminas, nec minus quàm vnam bibãt. Iis verò qui ieiuni bibunt, dum apocottabiſmum exercent, tertia præterea epoti pars adiungatur: qui verò poſt longum tempus loti ſunt, portio cõſueta dari eis debet: itémque iis quibus à balneo vinum damus. Omnibus enim qui datum vinum biberint, ſequenti die ſi bibant, aquæ potionem commendamus: quam niſi eis perſuaſerimus, admonendi erunt vt pauco vino vtantur, & copia etiam alimenti minuenda erit. Qui verò febris infirmandæ cauſa ſecundum balneum ingrediũtur, in eiſdem vinis perſeuerare oportet: qui verò cauſa refectionis, hi debent ad robuſtiora tranſire: ſed trãſitus ne fiat confertim & repentè, ſed pedetentim. Nunc verò ſigna quæ ſequi eos debent quibus rectè vinum ſit datum, exponenda ſunt nobis: nam his cognitis mala quoque ſimul intelligentur. Ergo faciei rubor cum naturali coloris elegantia coniunctus, cõmoda ſpiratio, ſudores calidi per totum corpus, capitis leuitas, partium corporis agilitas, animi hilaritas, oculus humidus, conſequẽtur: tum verò ſentiet ſe rectè lotum, & ad vinũ rectè erit affectus, & poſtquam biberit, cibos magnopere appetet, & eorum vſum commodè feret, itémque ructus à quibus leuabitur excitabuntur, & à cibo potum quæret, moderati ſudores prodibũt, qui paulò poſt ceſſabunt: vrina excernetur, corpus denique reddetur molle & probè coloratum. Qui verò incommodè vinum ſumpſerint, eos ſequetur faciei pallor, & ſiccitas per omnia, vel certè plurima corporis membra, ac, ſicubi ſignificat, ſudor frigidus apparebit vnà cũ capitis grauitate, in quo æger omnium artuum motus conſpicietur: itémque animi demiſſio, & ſtomachus ad cibum ſupinus, & ſitis quæ ſedari potando non poterit, & æſtus in hypochondrio, & voluntas eructandi, nec vlli ructus fient: ſique fiant, nihil leuabunt. veſica ſæpe vrinam retinens, atque etiam paulatim eam reddens: eorum quoque pulſus denſus erit neceſſarió. Quum hæc tum omnia tum plurima appareant, ſi nauſea eos tentabit, vomitus ſtatim imperabitur. Si nauſea non adſit, ipſi tamẽ alioqui facilè vomant, tunc etiam vt vomant iniungemus: ſi difficulter vomant, aquam calidam potui dantes laborem ſedabimus: qui verò febrim habent, ſi euomãt, & longa fuerit acceſſio, poſt vomitum exiguo cibo ſunt alendi: ſi breuis, poſt ſequentis diei ſomnum. Si non euomuerint, in iis cauere oportet diatriton, & mediis diebus aſſiduus potus tẽporibus à nobis definitis dandus erit. noxium enim eſt quum febres poſt vini potionem accidunt, ſiccitate in ægro regendo vti: quamobrem par eſt vt continuis potionibus humectãtes particulas corporis exiccatas, vini potione expediamus & liberemus.

Antylli de collutione, ex tertio de auxiliis quæ extrinſecus adhibentur, Cap. XXVIII.

COllutio ſitim lenit, oris ſiccitatem humectat, linguæ aſperitatem leuigat, diſſolutionem mitigat, ac quod in dentibus viſcidum eſt, expurgat. Ac collutio quidem non ſolùm in remiſſione danda eſt, ſed etiam moderatè in omni tempore, præterquam in principio, ea vti poſſumus. Gargarizatio verò iuuat ipſa quidem parum, extremas ſtomachi partes humectans, ſed tamen magis etiam lædit, quum materiam ſurſum petẽtem efficiens, caput obſtruat.

De potu, ex libro eodem Antylli, Cap. XXIX.

AQua calida quoquo modo omnibus ægrotantibus in temporibus opportunis danda eſt: frigida verò, præcipuè vt calorem qui non ex alia affectione, puta ab inflammatione, ſit exortus, ſed ipſe per ſe vexet, vt in ardentibus febribus flammeis, exhibetur. Per obſiſtẽtiam

verò frigidam damus iis qui frigidæ potioni ſunt aſſue-
ti,& qui alieni ſunt ab vſu calidæ, aut quibus ſtomachus
in morbo propter calidæ potionem ſubuertitur. Si verò
ob febris æſtum frigidam quis bibat, is voraciter & lar-
gius bibat:ſi ob aliam quampiam cauſam,parum & qua-
ſi ſorbeat.Cauendum autem eſt ne ſtatim à cibo bibatur
niſi vinum & frigida:acetum nanque per ſe non damus,
ſicut ne vinum quidem,niſi quandoque paululum,& me-
dicamenti vice.Poſca verò datur iis qui ſanguinem reie-
ctant,præſertim verò ſi à ſtomacho aut vẽtre fiat reiecta-
tio: atque etiam iis quos nauſea vehementer exercet, &
qui in nauigationibus nimium expurgantur. Quandoque
etiam pituitoſis poſcam damus vt pituitam euomant: &
oxymeli ſumimus,vt affectionibus thoracem infeſtanti-
bus ſuccurramus,& quum quiſpiam fungos comedit, at-
que etiã vbi quis gypſum potauit,& magis quoq; vbi tau-
rinum ſanguinem bibit.Mulſum verò vinum vtrum ali-
cui ægrotanti accommodatum ſit,ego certè non noui:at
melicratum & iis prodeſt qui febrem habent, & iis qui
ſine febre neruorum affectionibus correpti ſunt.Hydro-
meli verò & apomeli,& melimalũ,ipſa per ſe nõ ſunt ido
nei potus,quandoquidem facilè corrumpũtur & aceſcũt.
Ori verò ſatis accommodata ſunt iis qui non appetunt in
febribus nõ prauis,& morbis qui iã inueterarint,& à qui-
bus febris abſit:ſi minus aptè datum alimentum eſt, no-
biſque placet ſtatim à cibo & frigidam & vinum dare,ho
rum aliquid ſumemus:tum enim corpus & præſertim vẽ-
triculus & ſtomachus iam expleta, nihil mali neq; à mor
ſu frigidæ,neque à vini facultate, atque vino patientur.
ex quo fit vt neque ieiunis, neque multo poſt cibum de-
mus:quum ſimile ſit ſi longo poſt cibum aſſumptum tem
pore,ac ſi ieiunis propinemus. Poſt potionem verò cibos
ſtatim offerre, ne accommodatum quidem eſt iis qui ie-
iuni præbibunt. vinum enim & frigida prius corpus læ-
dunt quàm cibi ingrediantur. Sed neque conuenit dare
iis qui multo antè comederunt,& poſtea ſuperbibunt: nã
quomodo hæc frigidæ morſum poſſint retundere,aut vi
ni potentiam hebetare,quum iam cõfecta ſint, nihil eſt
quod afferri poſſe videatur.

Herodoti de potu,& quonam acceſſionis tempore potu ſit vtendum, Cap. XXX.

QVum tota annotatio integra ſectione in principiũ,
ſtatum & declinationem diuidatur, omnem partem
ad potum præbendum neceſſariam inueniemus.Qui igi-
tur ſumpto cibo febricitarint, aut facta conuẽienti cibo-
rum corruptione,ſi in principiis quoque annotationum
nutriti fuerint,vel ſuſpicio eſt nequid vitioſi alimẽti ſum
pſerint,ſi eis vomendum eſſe iudicauerimus, his vomitũ
poſt aſſumptum potum imperabimus.quibus quidem vt
reliquiæ diligenter expurgentur,etiam ſecundo loco da-
bimus:& ſæpe etiã vt res ſubiectæ temperentur, & per in-
feriora ſecedant.Sed aliæ quoque circunſtantiæ inueniri
poſſunt, quæ potum in principio annotationum poſtu-
lent,qualis eſt infantium ætas:ſed id demum tempus op
portunum exiſtimamus quum nec ſerius nec citius da-
tur.Qui verò potũ auerſantur,& ob eã cauſam in periculo
verſantur, id quod in difficilibus inſtantiis fieri ſolet, ſi
in principio acceſſionis potum expetant,non erit eis ne-
gandus:in temporibus vero incrementi plures cauſæ dã-
di potus ſunt.Ergo ſi vehemẽs ſitis in acceſſionibus quoſ-
dam inuadat,ferrique ea ægrè poſſit,nõ ex malitia & in-
cremento morborũ,ſed ex quadã propria mali qualitate,
omnino neceſſe eſt ſymptoma mitigare: quod niſi fiat,
febris magnitudinem multo magis ſitis augebit.Qua in
re ſpectanda eſt etiam ægrotantis natura: nam ſi in cæte-
ris tolerans patiénſque ſit, & ſitim non ferat, profectò a-
ptus erit vt in acceſſionis incremento bibat: & item qui
multum biliosi humoris in ſtomacho aceruãt,& magno
cum labore id reiiciunt,& quodammodo leuantur:ſed ex
trema frigent pallidique ipſi ſunt,& propè deficiunt,neq;
decubitum ferunt,exuſti atque enecti ſiti, quanuis ab ex-
cretione leuari debuiſſent,quum ex quibuſdam numeris
conſtituris hæc viciſſitudine quadam patiantur, neque
quieſcunt,neque ad extremas vſque partes febris perue-
A nit,ſi multum humoris eis præbuerimus, eos quodam-
modo abluemus.Iis quum euomuerint,accidit vt ſtatim
poſt aſſumptionem & vomitum,calor confertim per cor
pus euehatur,& ad ſtatus proprietates proximè accedat.
Sique partitio annotationis in imparia diſtribuatur, vt
maior pars incrementi,minor verò ſtatus ſit, tempus po-
tionis dãdæ erit in accretione:ſiquidem illud proportio-
ne reſpondet tempori ſtatus,quoniam in iis temporibus
cauſa dominatur, & homo ipſe vexatur. Citi[9] quoq; alẽdi
B ſunt qui facultates habent quæ facilè opprimuntur, quos
multo antè non ſolùm potu dando communire oportet,
ſed cibis etiam præbendis.Qui verò in febribus difficul-
ter bibant,quia ſtomachus ex peculiari calore exatuerit,
ſi magnitudo febris ſit,hi niſi continenter bibendo hu-
mectentur,cum magno ſuo damno in tempore alimenti
reparantur.Nonnulli ſunt qui ex ſuffocatione talia patiũ-
tur à quibus periculum ſuffocationis imminens auerten-
tes,ante ſtatum potionem dabimus.In iis autem qui ſua-
pte natura non appetunt,& cum labore ſumunt ea quæ of
C feruntur,& præcipuè ſi ſiccitas os occupet, continuo po-
tu vtendum eſt,quum maior inde propter res futuras eua
ſura ſit vtilitas. Citius quoque potum damus iis quibus
attractiones ingentis famis accidunt, vt ſymptoma miti-
gemus. Atque calidi quidem potus dandi tempus expo-
ſuimus:ſiquid omiſſum à nobis ſit, facile erit ex iis quæ
dicta ſunt inuenire. Frigidi verò potus, quum incipit an-
notatio, vſus eſt in iis qui ſanguinem fundũt:in accretio-
tione verò dandus eſt iis qui propter aliquem caſum ſu-
mere calidũ non poſſunt. Frigida verò potio quæ arden-
D tibus infirmandi cauſa datur, ante remiſſionem in ipſius
ſtatus tempore præbetur:eadem exhibendi tempora ſunt
tepidæ,lacteæ & gelidæ potionis. Calidæ autem exhibi-
tionis diuerſa ſunt tempora:nam ſi detur in principio an-
notationis vt vomitus cieatur, & copioſa & tepida detur:
ſimili quoque modo ſi propinetur vt vehementem & ar-
dentẽ ſitim extinguere velimus,ſiq; vnà cũ defluxionib[9]
multi acres bilioſique humores in ſtomachũ confluant,
ſi quidem eo tempore quod ſumptum eſt,non ſuperatur,
ſed excernitur. In frigida verò potione ad ſitim tollen-
E dam,facere debemus vt paulatim eam ſumant, & parcè
bibendo diutius in potione immorentur: at quum mouẽ
di vomitus cauſa bibitur, vt confertim ac quantum vno
hauſtu poſſint,ea vtãtur. Si verò propter annotationis lõ
gitudinem, aut virium vexationem,aut propter iam me-
moratas circunſtantias demus, quum in accretione aut
ſtatu ſint conſtituti,moderata potio danda erit, vt neque
ſolùm guſtent,neque etiam ſe expleãt: commodum nan-
que in febribus eſt,ventrem vacuum & non tenſum ſer-
uare.Qui verò propter ſiccitatem & propter ſuffocationẽ
F ex ipſa ortam ſiccitate potum ſumunt,in quibus etiam ſer
uari volumus quæ ad potionem pertinent, eis paulatim
& continenter offeremus.Si verò etiam febricitantes aut
ſtomachi aut alui fluoribus vexentur,tunc etiam cauen-
dum eſt ne potio confertim ſumatur,quandoquidẽ ſym-
ptomata excitat atque irritat:optimúmque eſt vt ex vaſcu
lis quorum peranguſta ſint ora,paulatim bibãt:quòd ſi in
remiſſionibus potum præbeamus iis qui defluxionibus
tenentur,nunquam nec multum nec affatim & cõfertim
dabimus, ſed eo modo quẽ diximus. cæteri ad expletio-
nem vſque bibãt. Siccis verò & quorum caro occluſa eſt,
G & ex omni parte conſtricta, plus dandum eſt quàm vt ſi-
tis poſtulet ratio:ſique op[9]ſit,iterũ dãdũ: eadẽ enim & v-
nius & plurium potionum eſt occaſio. Facienda tamen
coniectura eſt an primus humor concoctus ſit:& corporũ
natura eſt indaganda,non autem deſiderii ægrotantis ha-
benda ratio.nam ſi ſudores qui poſt datam potionem ap-
parẽt vtiles ſint ac bene cedant, perſeuerandum eſt in ſe-
cunda potione propinanda:ſi verò copioſis largioribúſq;
ſudoribus opus ſit,ipſi verò ceſſent, excitandi erunt. Quũ
H verò ſingultus infeſtet,aut ſicca tuſſis intendatur, pauca
calida abſorbenda eſt: gelida verò aut frigida ſi pro cali-
da detur,iiſdem modis iiſdémque temporibus danda eſt:
ſi verò vt ſudores aut alia ſymptomata cohibeantur quæ
ſuprà numerauimus,paulatim & ex maioribus interuallis
exhibenda:itémque frigida quæ à cibo datur, pauca eſto:

frigida verò quæ in febribus ardentibus certatim datur, aut lactea, aut gelida, quomodo danda ſit, in libris ad curationem pertinētibus explicabimus. Aqua verò quæ potatur, ſit optima, & decocta ad carbones in vaſe fictili: ſed nos aquam in vitream phialam immittimus, & in aquam feruentem indimus: quæ ſic parata, omni reprehenſione caret. Si praua ſit aqua, vbi decocta fuerit, ſub dio teneatur: frigida verò, pura eſto frigida & mollis. Si verò accōmodatè atque aptè tepefiat, lacteáque aut egelida reddatur, diuerſis rationibus ea erit vtēdum, facta comparatione cum calida. Cæterùm tepida ita temperetur. Calidæ aquæ potui accommodatæ cyathis quinque vnus frigidæ addatur: egelida verò ſic mutetur, vt calidæ cyathum vnū & frigidæ quinque habeat: lactea verò ex pari vtriuſque menſura temperatur. ſit autem intenta quæ frigida eſt: ſi verò remiſſa ſit, plus frigidæ erit adiungendum.

De potionibus quæ ægrotis conueniunt, Cap. XXXI.

FEbricitantibus optima potio eſt melicratum aut oxymeli, quorum cordi eſt accommodatū. Aqua verò in febricitante omni morſu vacat, excretiones verò non admodum facit. Aquæ verò in quibus aliquid maduerit, in quibus vis adſtringendi ineſt, non ſunt incommodæ vētris perturbationibus, & valent etiam ad vomitus cohibēdos, quibus mellis & oxymelitis potio eſt aduerſa. Mala verò dulcia, æſtiuo tempore in tenues partes diſſecta, in aqua macerentur vſquedum aqua colorem inde contrahat: vel Cydonia mala matura ſecantur in partes, & ſimiliter macerantur. quod verò ex malis ſit, dandum præcipuè eſt iis qui bilem vomunt, & quibus fluit aluus: ſed ne mala aciditatem vllam habeant, diligenter conſiderādum eſt. Simili quoque modo pira ſunt maceranda quæ acerba dulciáque ſunt. Omne autem dilutum quod ex piris conficitur, maiorem vini facultatem refert. Secundas in hac refert id quod ex malis fit cydoneis: minimè verò quod ex crudis palmulis paratur: éſtque præſtāti⁹ id quod ex ſemimaturis cōficitur. Myrta verò tenera macerata paſſo vinoſam quidem potionem, ſed tamen morſus expertem & lenem faciunt. Succus verò qui ex Punicis extat, non minus quàm quæ dicta ſunt vinoſiſſimus eſt: éſtque hic quoque ſuccus lenis, & nihil habet caloris. Atque hiſce dilutis quæ acerba ſunt vti poterit quiſpiam in iis febribus quæ & turbationis expertes & tutæ ſunt, & omnino in iis quos citata aluus exercet. Diluta verò quæ à ſorbis piriſque ſiccis & myrtis, itémque palmulis fiunt, minus ſtrigmenti modo craſſa ſunt. vti his poterimus in iis quibus vinum non eſt dandum. Acini quoque vuarum conſciſſi macerantur, ſed eorum decoctum eſt vtilius, quod adſtringendo eſt efficaciſſimum: nec vllam aliam acrimoniam neque aciditatem habet. Vina verò quæ ex myrtis, fauis, tritico, & hordeo fiunt, nihilo imbecilliora ſunt quàm quæ ex vua conficiuntur, ſed multo tardiora peioráque ſunt: at quæ ex palmulis & ficubus fiunt, quum in principio bibuntur, ſimilia dulci vino guſtantibus videntur, at facultate multo deteriora & grauiora, & ad conficiendum difficiliora: quum verò inueteraſcunt, ſimilia vino auſtero & calore & facultate redduntur.

Philotimi de potione quæ antè & poſt cibū datur, Cap. XXXII.

QVum poſt cibum potus confertim ſumitur, vſu venit vt ſtomachus, & præſertim ſuperior, fiat latior, venter extendatur, cibi madeſcant, & parentur vt diffundi queant: os, partes capitis, guttur & ventriculus calefiāt. Qui verò nocte frigidam bibunt, iis omnia prædicta loca refrigerantur, & alimentum quod non longè aberat vt calefieret, perfrigerat, & coctionem impedit: alimētúmque feruens, & bullas in eo iam excitatas deprimit atque deponit, facitque vt quieſcat, partémque alimenti iam diſſolutam & eliquatam reddit craſſiorem. Siquis verò frigidam ieiunus bibat, in eo quoque eadem loca perfrigerari, & citò, & plurimum humorem & calefactum minus ex ventre in corpus diſtribui, & pituitā quæ in vētriculo continetur, fieri craſſiorem contingit. Iis verò qui ex laboribus, balneis & febribus bibunt, cum diſtributio humoris celerrimè fit, tum miſtionem minus ſuſtinet: ali-

A mentúmque quod in venis eſt, & os, & vultum, & ſtomachum, & ventrem maximè perfrigerat, & ſuccos qui venis cōtinētur, paruo tēpore refrigerat, ac craſſiores facit.

Roſacei confectio, Cap. XXXIII.

ROſas purgatis ſordibus & exectis vnguibus, in peruetuſtum vinum quot velis coniice, non tamen aceruatim, ſed paulatim: ſinguliſque diebus calamo qui ad fundum vaſis pertineat commoueto, ita tamen vt ipſum diligēter obtures, ne fiat perſpiratio, & ſinito trigīta dies: quibus lapſis vinum defæcabis, & in quinque eius ſextarios vnum mellis ſextarium coniicies: itémque operculo B probè concludes, & quum triginta dies ſic permiſeris vt conſiſtat, vtitor.

Eiuſdem alia compoſita confectio.

Roſis, exectis vnguibus, iniice mellis ſextarios ſenos, & per annum ita ſinito: tum huius compoſiti cape libram vnam, mellis puri libras quinque: eiſque omnibus læuigatis vini optimi ſextarios decem affunde.

Hydroroſatum.

Mellis optimi libras XXX. foliorum roſarum libras X. aquæ fontanæ libras LX, coque aquam donec ferueat, C & ablato ab igni vaſe, roſas iniice: tum vas obturabis donec perfecta ſit facta concoctio. vbi coxeris, mel ſeparatim coquendo ſpuma expurgabis, & defæcatis roſis, mel decocto roſarum infunde.

Aliud roſaceum.

Vini quod primùm exprimitur, pondo XXI. mellis pōdo VIII. foliorum roſarum pondo III. roſæ vino immadeſcant dies quindecim, tum è vino per colum traiicies, mélque excoques, & ſpumā abiicies, & vino in quo roſæ maduerint addes, & probè obturata ſic permittes.

D Aliud roſaceum recens.

Mellis pondo VII. vini pondo XXI. foliorum roſarū pondo II. tritas vt par eſt roſas vino biduum admiſceto, tum roſis excolatis & melle cocto, vtrumque cōmiſcebis, & probè obturata dimittes.

Violaceum.

Mellis pondo VII. vini pondo XXI. violarum manipuli CCXL. has in folia redactas in vino triginta dies macerabis, tum violis colo traiectis, mel coques, tum vtrumque in vnum compones, & obturata ita ſines.

E Chamæmelatum.

Vini aſcalonitæ pondo XXI. mellis pondo VII. granorum chamæmeli vnc. VI. grana vino diebus quinis macerato, iiſque excolatis, mel coquito, & abiecta ſpuma in vnum omnia rediges, & obturata permittes.

Conditum ad lapidem in veſica frangendum.

Mellis ſextarius, vini ſextarii quinque, piperis vncia, ſaxifragi drach. quatuor, ſpicæ nardi tantundem, carpeſii, zinziberis, mei, aſſari, caſſiæ, ſinonis, petroſelini, acori, F gētianæ, dauci ſingul. drach. IIII. ſicca melle deſpumato, & vino componantur, & vas in quo poſita fuerint, dies CCX. ita ſinito vt fiat concoctio.

Conditum.

Mellis libras X. vini prioris libras XXX. piperis vnciam vnam, piper contundendum eſt, vinóque admiſcēdū, tū mel deſpumatū cū vino cōpones, & obturata ſines.

Aniſatum.

Mellis lib. X. vini prioris albi lib. XXX. aniſi vnc. V.

Ex iunco odorato.

G Ad drachmas XVI. iunci odorati adde croci pōdera XII. maſtiches drachmas XVI. hæc omnia contrita vino compones, mélque deſpumabis, & omnia ſimul miſcebis obturabiſque, & ita permittes.

Styracatum.

Mellis libras XXX. ſtyracis libram vnam, vini libras ſex, mel deſpumato, ſtyracem terito, commiſceto, & cum melle deſpumato: vinum in mortario miſceto, & manu tua excipiens vtitor.

Abſinthite.

H Ad vini ſextarios quinquaginta iniice, coſti, folii, amomi, caſiæ, ſingulorum ſemiſſem, mellis ſextarios X. & abſinthium herbam pauco vino macerabis, & prædictis rebus tātum eius diluti affunde quantum tibi guſtāti rite confectum eſſe videatur.

De decubitu, ex Antylli quarto libro, de au-
xiliis quæ fiunt. Cap. I.

DEcumbere autem confert iis qui acuto
morbo detinentur, quoniam qui ita la-
borant, laſſari non debent: qui verò diu-
turnis morbis ſunt correpti, ſolùm con-
fert decumbere quum vrget acceſſio. at
in interuallis etiam moueri nihil prohi
bet, quum motione & variis quoque excitationibus indi-
geant. Figura autem decubitus eorum quibus caput labo
rat, in ſublime vergat, præterquam in phreneticis, quoniã
in eis humilem atque inclinatum decubitum volumus:
quia decubitus in ſublime elatus quodammodo eos per-
turbat. Præterea iis quæ in thorace accidunt, ſublimis de-
cubitus eſt accõmodatus. In dyſentericis verò & cœlia-
cis decubitus conuenit ad ilia inclinatior. In gonorrhœa,
ſatyriaſi, & renum dolore, in vtrunuis latus decumbere
poteſt: nam gonorrhœa & ſatyriaſis exacui exacerbarique
ſolent locis excalefactis, quum in reclinato decubitu ma-
nent. renum dolor tum exacerbatur quum lumbus ea fi-
gura comprimitur. iis autem qui non nutriuntur, quique
tardè concoquunt, in ſiniſtrum latus vtile eſt decumbere,
vt iecur ventriculo circunfuſum, eundem calefaciat. In
ſcirrhoſis verò iecoris affectionibus, & tumoribus, & in-
flammationibus contumacibus, in dextrum latus de-
cumbere eſt melius: quemadmodum ſi lien eiſdem malis
correptus ſit, in eum decumbere ſatius eſt. ſed in tormini-
bus inteſtinorum, & in ilei atque coli affectionibus, me-
dius inter ſupinum & ſiniſtrum conuenit. Cauẽdum au-
tem eſt in colicis ne illorum dolorem mitigemus, à pe-
dibus decubitum altiorem facientes, quum hic decubi-
tus & caput & inſtrumenta ſenſuũ repleat. Præterea quos
ventris dolor aut eiuſdem frigus vexat, eis quoque talis fi
gura decumbendi non eſt accommodata.

De quiete, ex eodem libro, Cap. II.

QVibus decubitus iis etiam quies & tranquillitas con-
uenit, ac præcipuè quidem in principiis acceſſionũ,
itémque incrementis, & poſt cibum nuper ſumptum, &
quum quis dormire cogitat, apta eſt quies atque tranquil
litas.

De ægroto abſtinendo, ex eodem libro,
Cap. III.

ABſtinendus æger eſt quum carnis & ſanguinis copiã
cõtrahere volumus, itémq; cibos incõcoctos coque-
re, plenitudinẽ euacuare, defluxiones ſiccare, eáſq; præ-
cipuè quæ ex plenitudine oriuntur: quæ res madores quo
que mitigat: ſed & dolores ipſos lenit quos acrimonia ex
citauit: qui verò ex plenitudine oriuntur, eos irritat.

De ſomno & vigilia, Galeni,
Cap. IIII.

SOmnus ſemper humectat, nõ ſecus quàm vigiliæ ſem-
per exiccant: non tamen aptus vt calefaciat ſemper aut
refrigeret, verùm quum in iis qui febrem non habent,
pituitoſos aut crudos, aut quouis modo frigidos ſuccos in
corpore inuentos cõfecerit, atque incoxerit, ex eíſque pro
bum ſanguinem procrearit, tunc hominem inſiti caloris
incremento calefaciat. at quum ex huiuſmodi humorum
putredine iam febricitantes occuparit, tum febris calorẽ
extinguens, proprium verò augens, eos refrigerat. Quum
igitur ſomnus proprium calorem augeat & roboret, eum
verò qui præter naturã eſt cõminuat & extinguat, meri-
tò etiam quis vno & eodem tempore corpus frigidius ſi-
mul & calidius ſeipſo à ſomno reddi cenſebit. Quum ve-
rò duplex læſio exiſtat ex ſomno, altera communis, quan-
do ægroti in principiis acceſſionum dormierint: altera
propria in quibuſdam morbis, quando in aliquo alio tem
pore dormierint, hãc periculoſam eſſe exiſtimare debe-
mus: illa enim neque mortem, neque aliquod aliud gra-
ue ſignificat, quum naturã temporis conſequatur. In prin-
cipiis enim acceſſionum, calor & humores in profundum
corporis vergunt, ac ſi qua inflammatio in viſceribus ſit,

A meritò augetur: ſique humores aliqui ad ventrem con-
fluant, non concoquuntur illi quidem vt in aliis ſomnis;
ſed multo plures fiunt. quamobrem eo tempore vigilias
ægrotis imperamus, ſpiritus, ſanguinis & caloris qui in eis
eſt lationem ad exteriora, quæ à vigiliis fit, opponentes;
tanquam maximum auxilium lationi eorundem ad inte-
riora, quæ in principiis acceſſionum efficitur. Ex ſomnis
verò qui aliis temporibus capiuntur, maxima ex parte v-
tilitas manifeſta cõſequitur, præſertim verò vbi morbo
declinante adhibeantur: nam & in ſtatu etiam aliquando
B manifeſtam vtilitatem ſomnus affert: quandoque etiam
in extremis incremẽti partibus quæ ſtatum contingunt:
euidentiſſima tamen omnium vtilitas eſt ea quæ affertur
in declinationibus. Veruntamen quum ſomni nocent,
minus exitiales ſunt iam conſiſtente atque increſcẽte ac-
ceſſione: præcipuè autem pernicioſi ſunt in declinationi-
bus. quo enim tempore aliquid eſt vtiliſſimum, ſi præter-
quam quòd nihil prodeſt, etiam nocet, mortem iurè ſi-
gnificat. Iam ex ſomno læſiones ſunt quæ ſunt vtilitatib[9]
contrariæ, tum quòd febres ab eo non diſſoluantur vel e-
C tiam augeantur, tum quòd dolores intendantur, & fluxio-
nes multiplicentur, & inflammationes creſcant. Ex ſuccis
verò quibus cõcoctione opus eſt, eis ſomnus prodeſt: qui-
bus verò digeſtione per halitũ, vigilia: præterea ſuccos
qui in ventriculum, inteſtina, & iecur vergũt, ſomnus in-
tendit, vigiliæ reuellunt: itémque in humoribus quorum
craſſitudinem aut lentorem attenuare oportet, vigilia vti
lis eſt, ſed non immoderata. ſunt enim etiam in parte cõ-
coquendi, id quod ſomnus efficit. Maxima verò læſio fri
gidis humoribus accedit quum quiſpiam permittit vt
D quantum illi poſtulent dormiatur: eò enim propter frigi-
ditatem inclinant. veruntamen eis non prodeſt, ſed tan-
tùm in huiuſmodi humoribus dormiendum eſt, quantũ
ſatis ſit ad vires quæ in vigilia laborarunt reficiendas, &
ad quandam concoctionem obeundam. Somnus nanque
fit vel quum naturalis calor propter aliquem laborem aut
nimiam ſiccitatem ad alimentum conuertitur, vel pro-
pter nimiam humiditatem quæ foras extendi non poſſit:
ac prior quidem & ſalubris & naturalis eſt: alter verò eſt
qualis in comate & lethargis euenire conſueuit.

E Antylli, de vtilitate quam ſomnus affert,
ex quarto libro auxiliorum quæ
fiunt, Cap. V.

SOmnus remittit quæ tenſa ſunt, emollit indurata, fun-
dit cohærentia, inæqualia ad æqualitatem perducit:
itémque quaſſationes & animi turbationes ſedat, ſpiritũ
lenit, defluxiones ſiſtit, humores qui ſunt in corpore craſ-
ſos faciens. Somni verò tempus in morbis intermittenti-
bus eſt quum fit remiſſio: quòd ſi longior ſit acceſſio, tũc
& ſtatus & declinationis tempus accommodatum eſt. at
F tempus principii eſt inutilius: atque etiam minimè aptũ
eſt id quod acceſſiones antecedit. In incremento verò ſi
breue ſit, non eſt in eo refugiendus ſomnus. at ſi lon-
gius atque poſt medium diei fiat, tunc eſt prohibendus:
ſuapte enim natura omnis veſpertinus ſomnus eſt malus.
Verùm ſi poſt mediam noctem, & præſertim circa dilucu
lum, medium quodammodo incrementi contingat, per-
mittendum eſt vt cõtinuò dormiatur. Nox autem eſt die
aptior, in ipſaque nocte accommodatiora ſunt ea quæ
poſt horã tertiam ſunt, & præſertim vltima: in die verò,
G diluculum & pars vſque ad meridiem cæteris præſtant.

Eiuſdem, & ex eodem libro, de vigilia,
Cap. VI.

VIgilia plenitudinem per halitũ digerit, quæ in vẽtre
ſunt minuit, & vt per partes infernas exeant præpa-
rat: languorem diſſoluit, grauitatem diſpenſat, reſoluta
corrigit, & robur naturæ atque animo adiungit, ſudores
cohibet. Iis verò qui ex medicamento purgãtur vt vſque
ad perfectam purgationem vigilent, imperandum eſt,
poſt etiam ſumptum tunc cibum & potum, itémque
in acceſſione & ante acceſſionem, vt quum de ſomno

loqueremur memorauimus, vigilare homines debent. A
Vigilias inducunt frictiones duriores ſine pinguedine,&
magis etiam ſi ex lineis pānis crudis obeantur : præcipuè
autem crura fricentur:vnguináque cōueniunt quæ acrio
ra ſunt,quæ nitrum,aut euphorbium, aut limneſten , aut
cachry,aut cardamomum,aut pyrethrum , aut vuam Taminiam,aut granum Cnidium,aut ſinapi capiunt. Cataplaſmata quoque cruribus ex ſinapi ſuperdentur. Vigilias
etiam faciunt hæc,pruritus violentus,pilorum euulſio, digitorum tractio , ſtomachi vellicatio digitis iniectis facta,quæ ano admouentur atque induntur , quorum eſt B
iam deſcripta materia : ex iis quæ odorari ſolemus , quæ
fœdi ſunt odoris,quæ ſternutamenta cient:acria medicamenta oculis admota,aut oleum ipſum infuſum:cucurbitulæ inguinibus affixæ, clamores cōtinui, nūcii turbulēti,ſermones qui affligunt & cruciant.Spectacula verò nō
ſolùm vigiliarum ſunt efficientia , ſed etiam propenſionem in ſomnum nimiam diſſoluunt: ergo quid fiet incommodi ſi adhibeantur.

Eiuſdem de ſermone,ex eodem libro;

Cap. VII. C

SErmo vim quandam habet vt caput impleat,& grauitatem afferat:quinetiam vires diſſoluit, idque præcipuè in febrib⁹,& magis quoq; in acceſſionibus. Sitim etiam inducit ac linguam ſiccat. eſt itidem lippientibus &
quibus ſanguis è naribus funditur,& maximè iis qui ſanguinem reiectant , incommodus: eſt autem aptus iis qui
præter modum ad ſomnum ſunt propenſi.

Eiuſdem de vociferatione,ex eodem libro,

Cap. VIII.

VOciferatio eſt thoracis & vocalium inſtrumentorū: D
& prius etiam quàm horum,naturalis caloris exercitatio. Calorem nanque auget,purgat,firmat & attenuat:
ſolidas verò corporis partes,robuſtas,puras,& offenſæ minimè obnoxias reddit. Vociferatione autem vtimur quādoque ad morbi medelam, vel vocis defeſſæ, vel totius
etiam corporis:quandoque verò vt vocem vel ex morbo,
vel ſuapte natura malè affectam emendemus . Conuenit
autem hæc ſtomachicis,vomentibus,acidum ructātibus,
ægrè concoquentibus : atque etiam accommoda eſt iis
quibus pituita redundat in corpore , & mulieribus prægnantibus,faſtidio (cui picæ nomen eſt) obſeſſis . Capitis E
verò affectionibus non eſt idonea,quum neſcio quid facultatis ad replendum caput & inſtrumenta ſenſuum capite contentorum habeat. Iam verò iis qui cibi faſtidio tenentur,quíque non aluntur conuenit: præcipuè verò languidis,hydropicis,& aſthmaticis,itemq; refectionib⁹ ex
morbo accommodatiſſima eſt. Nunc verò quoniam vox
laborat,partim propter longam & nimiam loquelam,partim propter clamoris magnitudinem,partim propter acumen & contentionem,partim verò propter ſilētium,quaſi ſuarum actionum oblita , ideo fit vt in hiſce omnibus F
quæ dicta ſunt,vociferationis vſus ſit vtilis, quum longā
loquelam diſſoluat,& noxæ quæ ex clamoris magnitudine contracta eſt, placida & quieta imminutione medeatur: acumini verò occurrat , grauiores ſonos inſpergendo. Qui verò ex ſilentio oritur,quanuis non propriè vocis
ſit labor,tamen cum vocis labore proportionem quandā
habet: quocirca ad eū quoque vociferatio eſt vtilis quæ
vocem exerceat. Si denique vocalia inſtrumenta defeſſa G
ſint,totúmque corpus ſuum tenorem non ſeruet,aut laſſitudine obſideatur,tunc ad eorum reſtitutionem & curationem vtilis eſt vociferatio.

Quis ſit vociferationis modus,eiuſdem &
ex eodem libro, Cap. IX.

QVi vociferaturus eſt,debet quum aluus deiecit , fricari leniter,ac præcipuè partes inferiores , faciémque ſpongia madefacere aut abluere: & prius ſenſim
loqui,ac per interualla mediocria. ſed melius eſt vt prius
deambularit,pòſt verò ad vociferationē accedat . Is verò
qui doctrinæ expers eſt,vociferando dicat quorum meminerit,quæque clara,& multas habere lenitatis & aſperitatis mutationes videantur. Sin autem verſus ſciat, iambicos dicat,& tertius locus elegiæ detur, quart⁹ modulis H
numeríſque . qua in re præſtat etiam memoria recitare
quàm legere . In primis autem vociferandum eſt,vocem
quamgrauiſſimis fieri ſonis poteſt producendo , tum ad
acutiſſimos eandem redigendo:deinde quum non multum in acuto ſono permāſum ſit,retro viciſſim paulatim
reflectendum,vocem diminuēdo , donec ad grauiſſimā
à qua ductum initium eſt,reuertatur. Modus verò à viribus,animi alacritate & conſuetudine ſumendus eſt.

Antylli de ſalubri vociferatione,

Cap. X.

QVum vocis exercitationem rite initam omniū præceptorum ad ſanitatis tutelam & conſeruationem
efficaciſſimam eſſe vſu atque experientia didicerim, dedi operam vt & auxilii naturam,& qua via & ratione adhibeatur,quoad eius fieri à me poteſt,deſcriberem. Nunc
igitur quiſnam modus veræ exercitationis vocis , ad firmam & diuturnam corporis valetudinem ſit, dicendum
eſt nobis. Vox omnis fit à ſpiritu per reſpirationem atque
inſpirationem deprompto, & formato ab iis inſtrumentis quæ natura ad hunc vſum eſt fabricata: vt eius materia ſit reſpiratus aër,ars verò(ſi ita dicēdum eſt)partes corporis quæ aërem extendunt atque dilatant . Ergo neceſſe
eſt eius præſtantiam & vitium,aut in ſpiritu aut in ſpiritum formantibus inſtrumentis verſari. Inſtrumenta autē
ſunt,extremorum aſperæ arteriæ locorum , eius quæ epiglottis dicitur,oris partium,linguæ,palati,dentium,& labrorū harmonia commoderata , atque ad actionem rite
diſpoſita. Conſiderandum igitur eſt qualis aër,& quomodo diſpēſatus,optimam vocem efficiat: ac in acutiſſimis
quidem ſonis vſu venit vt comprimatur & anguſtetur collum, & mentum compreſſum vehementer ſuprà à locis
quæ ad gurgulionem ſunt,ad extremas linguæ partes cōprimatur & anguſtetur , atque etiam vt ad prædictarum
partium proportionem totum corpus ſimul attenuetur,&
aer ad menſuram diſtantiæ locorum pertrāſeat : & in pronunciationibus & melodiis quæ ex ipſis fiunt, & collum,
quammaximè fieri poteſt , dilatetur atque amplificetur,
& os ad extremas linguæ radices à locis quæ ad gurgulionem ſunt maximopere abſcedat & diducatur:& in pronūciando multus ſpiritus exſuffletur,totúmque reliquū corpus remittatur, & propter raritatem relaxetur . Ergo acutiorum ſonorum exercitationem inutilémque intentionē
quam hypate paulatim efficit,aut artificioſam accreſcēdi
induſtriam,vt multum valeat,ſinere deberet. Quòd ſi ad
corporis tutelam ſuauitas cantus,& vocis præſtantia conducat,grauiorum ſonorum vocem exerceamus : etenim
aër quamplurimus reſpiratione in corpus per arteriam &
per cæteros apertos cutis meatus occultos attractus,maximum momentum afferre, & præcipua præſtantiæ vocis
eſſe videtur portio. Id verò fit vel maximè à multa vaſorum aërem attrahentium latitudine. Latitudo verò à concinna exercitatione conficitur,quum nos meatus accommodatè diducimus,& dilatamus , & paulatim quamplurimū excipere aërem,& rurſus eūdē exſufflare conamur.
Parum enim deeſt quin omnes virtutes quas pronunciatio affert,à ſpiritus multitudine & copia præſtari comperiamus . Nam neque quiſpiam vehementem ſonum vnquam ederet, niſi vehementi propter copiam ſpiritu vteretur:neque magnum quippiam,niſi ei magna ſpiritus copia abundaret. Sed nec etiam longum tempus duraret , ſi
nō vocis productioni ſpiritus multitudo ſuppeditaretur:
ſicut etiam nec denſum,aut clarum,aut plenū quid emitteret,aut propter paruitatem,& imbecillitatem inſpirationis inanem,raucum,ſolutúmque ſonum ederet , quū perſpectas perſpicuáſque dictiones reddat , aut quū propter
ſpiritus exilitatem,quaſi celet quæ dicuntur atque impediat,nec ad pronunciandum ſit ſatis : quo tempore nullā
re alia vocem corriget,niſi multo ſpiritu vtatur. Quum igitur copia aëris per ſpirationem attracti maximum pondus afferre ad vocis præſtantiam videatur,in primis eius
habenda eſt ratio ei qui vocem exerceat . quis autem ſit
modus huius curæ & diligentiæ exponendum eſt. Ergo
quum ſpiritus in nos attractio fiat , diducto pulmone , &
ventre,& meatibus qui in tota ſunt carne(aër enim intro
vi pellitur ad eam capacitatem à diductione factam , naturali quadam neceſſitate,vt quod vacuū eſt impleatur)

nos eum per nares atque os ingredientem videmus, ac
multũ etiã eius per totiꝰ cutis meatꝰ ingreditur. Eo plus
autem externi aëris intra nos recipiemus, quo maiorem
fecerimus capacitatem eorum locorum quæ ſunt eundẽ
attractura. Quamobrem quorum denſa cutis eſt,& mea-
tus anguſtos habent,exiguæ vocis ſunt,& ad ſonos eden-
dos imbecilli:rari verò,& quibus vaſa aperta ſunt, vehe-
mentem vocem edunt. Ac pueri quidem, & mulieres, &
eunuchi,vocem imbecillius quàm viri emittunt:id quod
eis propter meatuum anguſtiam contingit: atque etiam
ægrotantes,ob eandem cauſam minorem vocem quàm
bene valentes habent.Quũ ergo oſtẽderimus cauſam vo-
cis corrigendæ eſſe aërem ſpirando attractum, aëriſque
cauſam eſſe meatuum dilatationem & diductionem, cõ-
ſequens eſt vt quomodo hæc ipſa fiat, conſiderandum
eſſe videatur. Quoniam igitur omnis corporis capacitas
& cauitas duobus modis augetur, & paulatim diducitur,
vel quum tunicæ quæ cauitates amplectuntur, ex omni
parte in orbem concluduntur,vel quum corpora ad id ac
commodata ex additione augentur, vtriuſque ratio no-
bis habenda eſt,& meatus dilatandi:in qua re denſationẽ
omnem,& eam quoque inducentes cauſas fugere debe-
mus:vt maximè remittatur,quod non tenſum eſt,in longi
tudinem:quod verò fuſum eſt, in latitudinem, & moles
corporis conſeruetur .Præterea verò aërem augere opor-
tet,tum per inſpirationes paulatim adductum reſpirãdo,
& amplius vaſa ad ipſum excipiendum accommodata di
ducendo, tum etiam conando ex additione quampluri-
mum foras excernere,& ſpiritum prius ingreſſum expri-
mere,& vacuare violẽtius. Nam & carnis remiſſio atque
fuſio latitudinem meatibus præſtabit, quum copioſioris
aeris per reſpirationem adductio eos ad maiorem ſem-
per latitudinẽ diducat:& expirationis aſſiduitas,quò plu-
rimus ſpiritus reddatur,magnopere meatus diducit.Quo
enim quiſpiam maiorem diligentiam adhibuerit vt tho
racem ſpiritu per expirationem vacuet,eo copioſiore ae-
re,vt in illius cõſumpti locum ſufficiat,indigebit.Ex quo
conficitur vt vocis exercitatio corpus meatuũ diductio-
ne rarefaciat:cæteræ verò exercitationes omnes carnẽ ſti
pant,dẽnſant,& conſtringunt:illa verò leuem molem cor
poris meatus dilatando: cæteræ verò ſolidam, duram &
grauem efficiunt. Atque ex ipſa vocis exercitatione & ra-
ritate quam ipſa inducit, videre eſt carnem obſequen-
tem,& ad omnem actionem maximè tractabilem reddi:
ex aliis verò exercitationibus, reſiſtentem, duram, ægrè
ſentientem.Ideo fit vt idiotæ & plerique athletæ ingenio
ſint ſtupido tardóq;. Ergo vocis exercitatio eſt cæteris an
tepo nẽda. In primis enim in ipſis lectionibus accommo-
datis perſpicuas humorum redũndantium excretiones fa
cit:qui verò maiore vi legunt,maiores, atque adeo etiam
per ſudores:qui verò lenius legunt, per occultam exhala-
tionem quæ in tota mole corporis efficitur: atque in o-
mnibus ſimili modo per effluxionẽ,quũ expirando mul-
ti humores extrà efferuntur,& ex irritatione facta à vo-
ciferatione & attenuatione, vt multa excrementa,& ſputa
& muci,& pituitæ proruentes excreentur. Iam verò ex ro
buſta reſpiratione quam vociferatio præparauit, præter-
quam quod vaſa abſterguntur, multi etiam humores cõ-
ſumuntur,qui & clàm per corporis extremitatem, & per
nares & per os efflantur. Iis verò qui recalefaciẽdi ex fri-
giditate ſunt,ecquod maius auxilium afferri poteſt quàm
actio reſpirationis exercitatæ? Spiritus enim calorem no-
ſtrum aſſiduo motu ex colliſione attritúque excitat & ſuſ
citat,talémque reddit per inceſſantem actionis in corpo
re noſtro feruorem. Quocirca ſi nõ ſingulas in nobis par
tes reſpirationis refrigeratione refrigeramus, lateat nos
ſimilia pati qualia patiuntur ii qui in maiorem humidi-
tatem cadunt quàm ſit in nobis,atque etiam vehemen-
tiſſimæ refrigerationis correctionem eos rectè conſequi
qui rite vociferatione vſi fuerint,dictum eſt. Quinetiam
ſi in noſtris corporibus ſiccitas & calor præter modum re
dundare videantur,multus aer per meatuum latitudinẽ
reſpirando ingrediens,quæ exiccata ſunt,maximè hume-
ctabit:& quum ſit tenuiorum partium,& liquidior quàm

A omnis aqua,duritiem à ſiccitate inductã emolliet. Porro
autem calorem qui in corporibus præter modũ fit, quid
attinet dicere,quũ à nullo alio magis quàm ab aere conti
nenter per reſpirationem attracto refrigeretur atque ex-
tinguatur.Oportet ergo ſæpe legere,corpúſque totum la-
xare & remittere,carnémque raritate perfundere, arteriã
cæteróſque tranſitus ſpiritus ſtudioſè diducere,& per gra-
uiſſimas vocis terminationes modulari. Vt autem pro-
cul à nobis valeãt ſoni qui ex additione ad notas ſtudio-
ſè conſcendunt,faciendum eſt. ſcimus enim & viribus &
B intentioni meatuum, alieniſſimum eſſe vocis acumens
Sonorum verò concinnitates & varietates, mutationibu.
cantus temperatis conueniunt,ſed nihil eſt quod ad ſalu-
brem corporis tutelam conducant. Vociferationibus ve-
rò quæ per hypatas fiunt,quammaximè fieri poteſt, ſonũ
dilatare coguntur:at in iis qui legunt ita vt audiantur,aut
differunt,internam humiditatem euidentiſſimè conſu-
mi declarat dẽſus vapor ex ore legẽtiũ prodiẽs, & ſuper-
fluitates vetuſtiorũ humorũ qui vnicuiq; meatui adhære-
bant,quæ excernuntur non ſolùm in prædictis expiratio-
C nibus, ſed per alias quæ extemplò appareant, vt per ſpu-
ta, mucos, pituitam, quæ expelluntur: quibus omni-
bus corpus ipſum cauſas morborum effectrices extrudit
& reiicit.Prædictis autem vocis actionibꝰ neque temere
neque inconſultò vtendum eſt,ac præſertim iis qui huic
exercitationi non aſſueti incipiunt,neque etiam quũ pra-
uorum corruptorúmque humorum adſit copia. Quinetiã
vox non eſt exercenda tum quum magnis & euidentibus
cruditatibus ſtomachus obſidetur,ne ex actione inſpira-
tionis & expirationis quæ firmior & citatior facta ſit, dũ
D vox in magnitudinem & multitudinem accreuit, vapo-
res corrupti largius per corpus diſtribuantur.

Galeni de exercitationibus,
Cap. XI.

NOn omnis motus exercitatio eſt, ſed ſolùm vehemẽ
tior. Quoniam autem id quod vehementius eſt, in
iis eſt quæ cum aliquo cõferuntur,fit vt idem motus alte-
ri ſit exercitatio,alteri non ſit. Terminus autem vehemen
tiæ eſt anhelitus alteratio, vt motus qui anhelitum non
mutant, nondum exercitationes vocemus. Quum igi-
E tur vehemens motus exercitatio ſit, neceſſe quidem eſt
hæc tria ab ea perfici in corpore quod exerceatur, duri-
tiem membrorum ex mutuo attritu,innati caloris incre-
mentum,& ſpiritus citatiorem motum; ſequi verò hæc re
liqua omnia priuatim cõmoda quæ corpus ab exercita-
tione conſequitur:vt ex membrorum duritia,tum vt mi-
nus ex labore patiantur,tum ad actiones robur: ex calore
tum deducẽdorum in corpus validiorem attractum, tum
alterationem magis expeditam, tum nutritionem præſtã
tiorem,tum ſingularum corporis partium fuſionem:cuiꝰ
F fuſionis beneficio,& ſolida fieri molliora, & humida te-
nuari, & meatus dilatari contingit:ex vehementiore ve-
rò ſpiritus impetu,& meatus purgari, & excrementa ex-
pelli neceſſe eſt. Calefaciunt igitur ac refrigerant exerci-
tationes,ſuperuacaneas humiditates per halitum digerẽ-
do:ac morbos etiam frigidos & humidos ex accidẽti fa-
ciunt. Ergo in iis qui pituitam aceruant,humorem con-
tinuò diffundit,& ad aliquem principem partem fluere
cogit,atque ita principe parte humectata aut refrigerata,
totum corpus frigida aut humida affectione corripitur.
Ocia verò vtplurimum frigidi humoris copiam congre
G gant,& raro etiam calefaciunt,quum ſcilicet natura cor-
poris intemperata ſit, vt acres defluxus habeat, qui in
omnimodo ocio cohibiti, febris calorem afferunt. Sed
exiccat quoq; ociũ ex accidenti,quũ vires imbecillas fa-
cit, per quas alimenti diſtributio ſolidas partes ſiccat.
Corporis autem exercitationes non ſunt contemnendæ,
quemadmodũ contemnere eas ſolent ii qui in diſciplinis
ſtudioſè verſantur:ſed & totũ ipſum corpus,quoad eius fie
ri poteſt,mouendum, & particulæ motibus qui viribus
H æquales ſint tractãdæ,& dimouẽdæ in omni genere exer
citationum, in quibus ſingulæ ſuo munere fungantur.
Motus autem vtiliores ſunt qui è nobis eduntur, quum
ab interioribus partibus feruntur,& noſtræ actiones ſunt.

Quodnam tempus exercitationum eſſe debeat, Cap. XII.

SI ergo exercitatio hæc efficit, nõ difficile erit tempus eius vſus ſtatuere. nam quoniam digeſtionem in corpus adiuuat, non debet quum adminiſtratur crudi incoctique cibi aut ſucci multitudo, aut ventriculo aut vaſis contineri: vnde periculum ſit ne priuſquam per maturam concoctionem vtilis fiat, in omnes animantis partes rapiatur: & quoniam meatus expurgat, & excrementa expellit, præſtat eam ante cibos adhiberi, quandoquidem im- B pura corpora quo magis nutries, eo magis lædes. Ex quib⁹ perſpicuum eſt tempus ad exercitationem commodiſſimum eſſe, quum heſternus cibus duplici concoctione & ea quæ in ventriculo, & ea quæ in vaſis fit, prorſus ſit confectus atque concoctus, & alterius cibi ſumendi tempus iam inſtet. Quòd ſi aut prius aut poſteri⁹ exercitatione vteris, aut crudis humoribus hominem implebis, aut pallidæ bilis prouentum augebis. Huiuſce autem temporis nota eſt vrinæ color: quæ enim aquæ ſpeciem præfert, crudum adhuc eſſe in venis indicat eum ſuccum qui à vẽ- C triculo ſubmittitur: quæ verò rufa bilioſáque eſt, iamdudũ huiuſmodi ſuccũ cõcoctũ eſſe: quæ modicè pallet, per actæ modò ſecundæ concoctionis eſt ſignum. Eo igitur tempore adeunda exercitatio eſt, ſed expulſis prius excrementis quæ vel in veſica, vel inferioribus inteſtinis continentur. Periculum enim eſt nequid ex his in habitum corporis rapiatur, correptum videlicet vi caloris quẽ accendit exercitatio.

De frictione præparante, Cap. XIII.

ERgo ſiquis poſita iam veſte protinus ad valentiores motus prius accedat quàm totum corpus molliatur, & excrementa extenuentur, & meatus laxentur, periculum eſt ne aliqua ſolidarum partium rumpatur aut cõuellatur: periculum præterea eſt ne excrementa impetu ſpiritus impulſa, meatus obſtruant. Vt igitur hæc non fiant, oportet linteo corpus mediocriter fricando prius calefacere, mox oleo fricare. neque enim protinus accedendum ad pingue cenſeo, antequam cutis incaluerit, & meatus laxentur, & (vt vno verbo dicam) quàm præpa- E ratum corpus ſit ad oleum ſuſcipiendum. Huic rei ſatis omnino ſunt pauci manuum circumactus, qui nullo compreſſu ſint graues & modicè celeres, vt corpus citra compreſſum calefaciant: ſiquidem his peractis cernere licebit floridum ruborem per totam cutim diffundi: ac tum quidem pingue inducendum, & nudum manibus fricandum, quæ medium inter molle durúmque modum ſeruent, ne corpus coactũ conſtrictúmque, neque vltrà quàm par eſt, laxum reſolutúmque reddatur, ſed in ſua natura conſeruetur. Fricandum verò primo cõtrectatu blandi⁹, F inde ſenſim augendum, eatenus aucta ſemper ad valẽtius frictione quoad iam carnem manifeſtè premat, ne tamẽ contundatur. Non tamen tam valida frictione diu vtendum eſt, ſed ſemel aut bis in quaque parte: quandoquidẽ non eò fricatur ad hũc modum pueri corpus vt duretur, quum id iã ad labores producimus, ſed quò ad actiones excitetur, & robur colligatur, & raritas quæ mollem frictionem conſequuta eſt conſtringatur: ſiquidem in medio temperamento ſeruari huius corpus oportet, nec vſquam durum ſiccúmque reddi, ne aliqua ratione natura- G le eius incrementum inhibeatur: & progreſſu temporis quando iam nobis ſit factus adoleſcens, tunc & duriore frictione vtemur, & præterea frigida poſt exercitationes lauatione. Variæ autem ex manuum iniectũ circumactúque frictiones eſſe debebũt, nec ſupernè modò deorſum aut infernè ſurſum adhibitæ, ſed etiam tum in ſubrectum tum in obliquum, tum in tranſuerſum, tum in ſubtranſuerſum, quo vniuerſæ (quoad fieri poteſt) muſculorum fibræ ex omni parte fricentur. Domus autem in qua obeũ- H da exercitatio eſt, nec calidior nec frigidior eſſe debet, vt corpus abſoluta temperie tempore frictionis perfruatur. Nam ſi calidior aut frigidior ſit quàm oporteat, fiet vt in calidiore copus ſudet priuſquam ſatis fuerit emollitum: in frigidiore verò, neque prorſus calefiat, neque vn-

A quam probè molleſcat, neque ruborem floridum oſtendat, neque in tumorem extollatur. hæc enim ſunt in aëris temperie, & ſtatu corporis temperato, moderatæ frictionis ſigna.

De generibus exercitationum, déque earum facultate, Cap. XIIII.

COmmune omnium exercitationum illud eſt vt animanti caloris incrementum ex ipſis excitetur. Singularum verò exercitationum hæc ſunt propria, Valens, hoc B eſt quæ violenter ſine velocitate exercetur, muſculis & neruis robur parat: cuiuſmodi ſunt, fodere, & quatuor ſimul equos habenis coercere, aut onere maximo ſublato, aut manere eodem in loco, aut paululum procedere. Accliues quoque inambulationes huius generis ſunt, & ſiquis per funem manibus apprehenſum ſcandat, atque etiam ſiquis comprimat digitos pugnúmque faciat, aut diducat, & manũ dilatet, vel in ſublime attollat, & ita diutius permaneat, & adhibitum quempiam deducere ſibi manus iubeat, nec tamen ipſe remittat: id quoque magis C fiet ſiquis ſummis manibus apprehenſo põdere (cuiuſmodi ſunt qui in palæſtra halteres nominãtur) manus porrigat, aut in ſublime erigat. Sed in palæſtra ſexcentæ aliæ ſunt huius generis valentes exercitationes, quarũ omniũ peritiam ſimul atque vſum exercitor callet, qui ſic eſt diuerſus à gymnaſte, ſicut à medico coquus. Quæ ergo valẽtes exercitationes ſint, iam dictum eſt: nunc verò ad eas perueniendum eſt quæ celeritate citra robur aut violentiam peraguntur. eiuſmodi ſunt, curſus, & vmbratilis armorum exercitatio, & quum duo ſummis manibus inter D ſe concertãt. Atque etiam quæ per follem & paruam pilã fit exercitatio, eſt talis: eius quoque generis eſt quod ἐκπλεθρίζειν & πιτυλίζειν dicũt. eſt autem ἐκπλεθρίζειν quum in plethro (*hoc eſt ſexta parte ſtadii*) quis prorſum retrorſúmque viciſſim, idque ſæpe in vtranque partem ſine fluxu curſitans, vnoquoque curſu breue quiddam de ſpatio demit, quoad denique in vnico greſſu conſiſtat. πιτυλίζειν verò ſiquis ſummis pedibus ingrediens, tẽſas in ſublime manus, hanc antrorſum, illam retrorſum celerrimè moueat. Celeres motus, ſed non violenti ſunt qui in palæſtra E edũtur, nobis vel ſolis vel cum aliis humi celeriter circũuolutis. Licet autem & erectis, tum circumactis ac velociter prope adſtantem mutantibus celerem peragere exercitationem: ſæpe etiam cruribus retro tantùm reſiliẽdo, interim verò in anteriora vtrunque crus ſingillatim referendo. Quin & per manus exercitatione celeri tantundẽ valẽte vti quiſpiam etiã citra halteres poteſt, ſi vtique frequẽtiæ celeritatique motus earum impenſè incumbat, ſiue has in pugnũ ductas, ſiue explicatas mauis. ac eiuſmodi quidem celeris exercitatio eſt, in quib⁹ dixi ſpeciebus F comprehenſa. Ad vehementem autem veniendum eſt: ea enim ex valenti & celeri compoſita eſt, quando quas valentes diximus, iis omnibus vt vehementibus vti poſſumus, motus celeritate adiecta. Nõ in poſtremis autem vehementes hæ ſunt fodere, diſcũ mittere, ſaltare, idque continuato opere ſine intermiſſione: ſimiliter quoque graue aliquod telum iaculari, ictus maximè continuãdo: aut graui armatura tectum, celeriter agitare. Hæc igitur omnia exercitationum ſunt genera: & præterea ex eis aliæ magis lumbos quàm brachia & crura exercent: aliæ G ſpinam aut thoracem ſolum aut pulmonem. quippe inceſſus curſúſque, propriæ crurum exercitationes ſunt: extremarũ manuũ concertatio, & vmbratilis armorum pugna, brachiorum: lumborum verò aſſiduè ſe inclinare, ac rurſus reuocare: thoracis verò & pulmonis, maximæ reſpirationes propriæ exercitationes ſunt: quemadmodum præter iam dicta, maxima vox, omnium vocis inſtrumẽtorum. Ex motibus igitur alii animantibus ex ſeipſis inſunt, de quibus antè diximus: alii extrinſecus adueniunt, qui nauigando, equitando aut geſtando, ſiue vehiculo H ſiue lectulo pendente, ſiue cunis agitatis præſtantur, ſiue per vlnas nutricum in infantibus. Extrinſecus etiam aduenientium frictio ſit. Nonnulli tamen motus planè mixti ſunt, qualis eſt equitatio: non enim vt in vehiculis, ita etiam quum equo inſideas accidit, vt à geſtante tantum

agiteris,ipſe nihil facias. ſed & ſpinam erectam ſuſtine-
re, & vtriſque feminibus equi coſtis firmiter inhærere,
& crura extendere,& etiam antè proſpicere oportet quo
in genere & aſpectus exercetur, & collum laborat,& vi-
ſcera agitantur. Sed æquè etiam dimouentur viſcera iis
qui ſaliunt: verùm iis qui vehiculo geſtãtur non æqué.
Quare ſiquis viſcera quæ ſub ſepto tranſuerſo ſunt,mo-
uere violentius velit,& prædictos labores adeat, & præ-
terea ad frictionem quæ per circumiectam faſciam ad-
miniſtratur,accedat.Sanè concutiunt etiam nõnihil vi-
ſcera quæ ſub ſepto ſunt, maximè reſpirationes & voces,
ſicut etiam efflatus.Iam verò ipſa ſpiritus retentio exer-
citatio quædam muſculorum eſt,non minus eorum qui
in abdomine quàm eorum qui in thorace inſunt: atque
hi quidem ſunt motus qui nobis extrinſecus adueniunt.

Quomodo adeunda ſit exercitatio,
Cap. xv.

EXuat ſe adoleſcens vbi in lotio (vti diximus) per-
fecta concoctio videatur: mox fricetur mediocriter.
docebit id color floridus in ſumma cute reſidens, & ar-
tuum flexibilitas,atque ad omnem motũ habilitas.poſt
ea verò exerceatur,dum & corp⁹ intumeſcit, & color illi
floridus apparet, & motus alacriter,æquabiliter,& con-
cinnè edit. Inter hæc verò ſudorem cum calido vapore
commiſtum cernes. Inhibenda verò tum primùm exer-
citatio eſt quum aliquod horum fuerit immutatũ:quip
pe ſi paulo contractior corporis moles videbitur, illico
deſiſtendum eſt: nam ſi vltrà quid progrediatur,etiam
boni quippiam educetur, atque ita tum gracilius corpus
fiet tum aridius,atque ad incrementum minus habile.Si
mili quoque modo ſi coloris gratia euaneſcat, ceſſandũ
eſt:quoniam ſi adhuc exerceas,frigidum corpus efficies,
& nimirum exhauries.Iam verò ſi motuum alacritas,æ-
quabilitas,vel concinnitas remitti quippiam collabique
cernitur, vtique ſtatim deſinere oportet.Itidem ſi in ſu-
dore accidat vlla qualitatis eius quantitatíſve mutatio:
quippe quem & magis copioſum ſemper & magis inca-
lentẽ edi par eſt,prout motus vehementiores fiant.Quũ
igitur is aut minor aut frigidior redditur,tum ſcito cor-
pus exhauriri refrigeraríque, & ſiccari plus iuſto: quam
obrem animum diligenter attendere exercitando corpo
ri debemus, vt quum dictarũ iã notarum quælibet appa
reat,protinus ceſſet.Nec tamen protinus mittendum eſt
ad lauandum,ſed ſummam intentionem excercitationis
remittere ſiſteréque iubebitur,ſique velit ſpiritus cohi-
bitione implere ilia, perfundi oleo , atque apotherapia
deinceps vti debebit, quæ genere duplex eſt, altera ceu
pars exercitationis,altera eius ceu ſpecies:ac de ea quidẽ
quæ ſpecies eſt,poſtea dicemus.

De apotherapia frictione, Cap. xvi.

NVnc autem de ea quæ vt pars exercitationis habe-
tur,dicendũ eſt. Omnis excercitationis probè pera
ctæ poſtrema pars apotherapia dicitur . Duplex eius eſt
ſcopus, vt excrementa purget,& corpus à laſſitudine tu-
tum conſeruet:prior verò eſt etiam toti excercitationi
communis,quando ei quoque duo omnino eſſe propo-
ſita diximus, vt ſolidas animalis partes firmet, & excre-
menta expurget. Proprius autem apotherapiæ ſcopus
eſt vt laſſitudinem quæ ſuccedere immodicæ exercita-
tioni ſolet, ſubmoueat atque prohibeat:qualis autẽ ad-
hibenda ſit, ipſa finium ad quos tendimus natura de-
monſtrabit. Nam quoniam propoſitum eſt vt ſolidarũ
animalis partium excrementa,quæcunque excalfacta at-
tenuatáque per exercitationem in corpore adhuc ma-
nent,prorſus eiiciantur, & frictiones quæ per alios cum
celeritate adminiſtrantur, adhiberi oportebit, & plu-
rium manibus fricandum, quò nulla corporis pars nu-
da relinquatur, & cum his vnà tum ipſarum quæ fri-
cantur partium tenſionem, tum etiam ſpiritus cohibi-
tionem. Oleum quoque fricando corpori largiter erit
circumfundẽdum: (id enim ad velocitatem ſimul & mol
litiem cum frictione conducit) & alioqui aliud non me
diocre commodum ſecum affert: quando & quæ tenſa
ſunt remittit,& quæ ex vehementiore actione fatigata
ſunt emollit. Media igitur eſto mollis duráque, quæ

A eadem mediocris eſt. Perficietur autem fricantis mani-
bus valenter iniectis, ita vt earum compreſſio proximè
ad duram frictionem accedat: cæterùm pinguedinis co-
pia & velocitate mouendi eatenus remiſſis vt planè me-
diocris euadat. Porro tendendas dũ fricantur partes cen
ſemus,vt quicquid inter cutem & ſubiectam carnem ex-
crementorum reſidet,id per cutim expellatur. Et ob hãc
etiã cauſam non exigua portio apotherapiæ eſt, ſpiritus
detentio & cohibitio:quæ quidem efficitur tẽſis omni-
bus thoracis muſculis, iis verò qui ſub ſepto & abdo-
B mine ſunt,remiſſis:qua ſanè ratione excremẽta deorſum
ferentur. Secundo autem loco cenſenda eſt ea quæ me-
diocriter eos muſculos qui in abdomine ſunt, tendit,
quo videlicet ea quæ ſub ſepto ſunt viſcera apotherapiæ
fructum ſentiant. His ipſis de cauſis etiam faſciarũ cir-
cumactus fiant,tendẽte ſe ad ſingulas eo qui fricatur,nõ
tamen cum omnibus pariter ſe vertente,quũ neque con-
tinuos motus nec vehemẽtes ei contingere ex apothera-
pia conueniat,ſed certè aliquot, & quibus per interual-
la frictiones ſint interpoſitæ. Itaque tum ſæpe reuolua-
C tur, tum ſæpe hoc ipſo tempore progymnaſtem mutet:
ſæpe ipſe à tergo gymnaſtæ incumbens, atque vtrunque
crus per vices ei circũplectens,idque cum tẽſione aliquá
non vrgente,ab aliis qui commodè cõtrectent,fricetur.
hac enim vel præcipuè ratione & calorem qui exercen-
do adauctus eſt ſeruauerit,& excrementa propriis ipſius
tum tenſionibus tum motibus eiecerit: ad quam rem
conficiendam ſpiritus quoque cohibitio non parum vi-
detur conducere. Quinetiam inter ipſas exercitationes,
ſpiritus cohibitionem interponunt optimi gymnaſtæ:
D ſicut etiam quam ſupra diximus apotherapiæ debitam
frictionẽ:ſimul etiã ceſſando , quum homo laſſari inci-
pit,ſimul cutis meatus paulatim expurgãdo,quo ſcilicet
perſpirabile purúmque corpus ad ſubſequentes labores
ſit : quum alioqui verendum ſit ne ſiquid tale gymnaſta
prouiderit,obſtruat potius meatus quàm expurget:nam
vehementiores materierum motus diuerſis tempori-
bus & rationibus contrarias edere actiones poſſunt.
obſtruere autem quum craſſum ſimul ac multum fuerit
quod confertim ac præceps agitur:purgare verò , quum
E exiguum tenuéque eſt, nec præproperè nec violẽter co-
gitur ſimul omne expelli. Ob has igitur cauſas, qui etiã
in mediis laboribus apotherapia vtuntur, potiſſimúm-
que in iis qui grauia quæ vocant certamina exercent,
laudo atque commendo.

De propria frictione, Cap. xvii.

FRictio quandoque per ſeipſa commodum aliquod
corporibus noſtris affert , quandoque verò iis quæ
commodum afferũt miniſtrare poteſt: miniſtrat autem
F in exercitationibus,præparãs ad eas copora:& itẽ quum
poſt eas adhibetur. Ac prior quidem frictio præparans,
poſterior verò apotherapeutica nominatur , de quibus
ſuprà verba fecimus. Quæ verò per ſe ipſa boni quid fa-
cit, ea ſoluendi, ligandi , carnem augendi & minuendi
vim habet,vt dura corpus ligetur,molli ſoluatur, mul-
ta extenuetur, mediocri denique craſſeſcat. Quatuor e-
nim hæ genere differentiæ in quadruplici frictionum
omniũ facultate atque vſu inſunt : ſique medias harum
quæ vnà cum his intelligantur annumeres,ſex differen-
G tiæ omnes fient. Nam ſi dura ligãdi,mollis ſoluẽdi vim
habet,corpora quæ ſupra modum ſoluta ſunt,ea duriter
fricare oportet:quæ cõſtricta ſunt,molliter:ſi modicè ſe
habeant,ea nec molliter, nec duriter, ſed quatenus fieri
poteſt vtroque extremo declinato, fricanda eſſe perſpi-
cuum eſt. Quemadmodum verò in iis differẽtiis quæ in
qualitate ſunt,non ſolùm dura molliſque conſiſtunt,ſed
etiam media:ita in iis quæ in quantitate verſantur , non
ſolùm multa & pauca,ſed etiã media eſt. Quum igitur
duæ res ſint toto genere diſiũctæ,ſi modò id quod facit
H ab eo quod fit,genere diſtinguitur,frictiones ex eorum
numero ſunt quæ faciunt:affectus verò qui ab eis in cor
pore relinquuntur , ex iis quæ fiunt. quare cõtrarietates
quoque alias in genere frictionum ; vt tum mollem &
duram, tum multã & paucam: alias in affectibus,vt tum

colligationem & ſolutionem corporum,tum gracilitatem & craſſitudinem,neceſſe eſt conſtituamus.Ac prior quidem affectuũ contrarietas ex priore frictionum con trarietate naſcitur,ſecunda non item.euenit enim in hac vt gracilitas proueniat ex multa frictione, carnis incremẽtũ ex mediocri:quippe quum pauca augendæ carni non ſufficiat,propterea quòd id quod carnis incremẽtũ accepturum eſt, & ſanguinis moderato acceſſu & valida virtute indigeat: quorum vtrunque mediocris commodè præſtat frictio: pauca neutrum,nec abundè,nec ſatis. Hippocrates igitur redactis veluti in elementa ſimplicibus differentiis,vniuerſam frictionum rationem abſoluit: quemadmodum carnem ſatis adiicias,quemadmodum detrahas,quemadmodũ corpus mollias,& quẽadmodum conſtringas.Cum his vnà protinus ſe promunt tum media earum opera, tum quæ per coniugationem faciunt.media,quum neque ligare corpus,neque ſoluere,neque carnem augere,neque minuere ſtudemus: per coniugationem verò fiunt,vt quum verbi gratia,pariter colligare & carnem durã adiicere volumus, frictionem duram vnà cum mediocri quãtitate adhibeamus:quum verò mollem,frictionem quòque mollem & quãtitate mediocrem adminiſtremus: & in aliis etiam coniugationibus ad proportionem. Etenim tres differentiæ frictionum à qualitate ſumptæ, tribus quæ ſumuntur à quantitate coniunctæ, nouem coniugationes efficiunt. eas nos formula quadam deſcribemus, in qua duorum verſuum qui ſupernè pinguntur, priorem, qualitatum: ſecundum,eſſe quantitatum volo.

Dura,	Pauca, Multa, Mediocris.
Mollis,	Pauca, Multa, Mediocris.
Mediocris.	Pauca, Multa, Mediocris.

De matutina frictione. Cap. XVIII.

DE matutina frictione in corpore temperato ad hunc modum differendum eſt.Si nihil ſit de quo queratur,certè ſuperuacaneum erit eum fricare: niſi ſiquando ingenti frigori occurrendum videtur. tum nanque veluti qui frigida ſunt vſuri,ſic frictione quoque hoc præparabimus.Si verò laſſitudinis ſenſus vllus appareat,tum vngendus homo eſt & molliter fricãdus. Simili quoque modo,ſi ſiccior iuſto ſit,oleo dulci vngẽd⁹ eſt(id enim ſicca corpora humectat) fricandúſque vt omnino parciſſimè,ita nec duriter, nec molliter: quippe quum ſuccurrere digeſtioni in corpus,non cutis carniſque habitum mutare, neque etiam quod in his continetur quicquam per halitũ digerere oporteat. Quorum mollis vtrunque,dura alterum facit:ſiquidem hæc cutim denſat duratque: mollis verò per halitum digerit,ac corpus laxum molléque facit. Verùm ſi cutis denſitatem corrigere velis,ei quæ ex duris tum frictionibus tum pertractionibus, atque ex vehementi exercitatione & multo puluere orta eſt, mollis frictio cum copioſo & dulci oleo medetur:quæ verò ex frigore contracta eſt,eam primùm frictione ſicca & celeri, deinde cum oleo adhibito calfacientes, ad naturam ſuam redigemus. Laxitatem verò quæ frequens balneum, mollémque frictionẽ & veneris vſum cõſecuta eſt,paucula frictione, primùm quidem ſicca, deinde cum oleo aliquo eorum quæ adſtringunt,ſanaueris. Humiditatem verò quæ nimiæ potioni ſucceſſit, ſicca frictio, & cum linteo adminiſtrata, & cum manica, interdum etiam ſolis manibus, idque vel citra vllum pingue, vel cum eo planè exiguo,corrigit. Eſto autem oleum hoc quod per halitum euocet,& omni facultate adſtringente vacans.

De veſpertina frictione. Cap. XIX.

ATque ita quidẽ de matutina frictione. Veſpertina verò iis vtilis eſt quos vel valida laſſitudo premit, vel immodica ſiccitas malè habet, vel quorum corpus ex alimento non nutritur. Verùm ſymptoma quum corpus non nutritur, nunc ſeponatur vnà cum aliis omnibus ſymptomatis quæ pòſt tractabuntur. In temperata verò natura,quum aut calida laſſitudo aut immodica ſiccitas corpus afficit, prandium minus eſto: tum ab eo ad cœnam longius tẽpus interponatur. plurimùm quieſcat:exiguum tamen quippiam inambulet, vt cibus recto motu concuſſus ſubſidat. melius etiam ſit ſi exonerare aluum poſſit. His omnibus ritè peractis, ſecurus oleo dulci fricabis. non multum tamen ventrem continges: ſi ſecus facias, periculum eſt ne & cibũ deterius concoquat,& ſuccus aliquis ex eo ſemicrudus in corpus digeratur, capútque turbetur, & ſtomach⁹ ſubuertatur. Optimum ergo fuerit omnino ventrem non attingere:ſi

C verò in muſculis ei vicinis vel ſenſus aliquis laſſitudinis vel ſiccitas maior appareat, blandè & mediocriter vngi debebunt.

De frictione quæ ad febrim tollendam adhibetur,Ex libro Herodoti de auxiliis quæ fiunt, Cap. XX.

FRictiones quæ cauſa ſoluendæ febris adhibentur, hiſce temporibus ſunt adminiſtrãdæ. conueniunt e-
D nim circa morbi ſtatum,non omni quidem in parte, ſed extrema,vt non longè à declinatione abſit. In temporibus verò acceſſionum,primùm in declinatione fieri debent.Obſeruandi tamen ſunt qui partes aliquas inflammationibus obſeſſas habent: nam ſi eæ ſint, diſſolui febris nullo pacto poterit. Quin obſeruare etiam oportet ſpirandi difficultates, itémque ſudores qui ſine ordine in toto corpore aut vultu & collo ſeſe oſtendunt. Ergo quibus facta criſis eſt in principio declinationis, æſtate atque autumno accõmodatè in loco temperato reclina-
E bis,atque inibi paratũ hydrelæũ calidũ,in quo aphronitrum toſtum iniectum ſit,habebis. Frictio autem in iunioribus & minoribus,à quatuor fiat: in iis verò quorũ ætas floret, quique maiores ſunt, à ſex adminiſtretur: vt alii brachia ad manus digitos vſque fricent, alii thoracẽ vſque ad inguina, alii denique crura vſque ad pedes. Effuſo verò pingui aliquo, manus ſupernè deorſum deducant,ita vt pars omnis infricetur: deinde hominem pronum ſtatuant, ipſúmque ad eandem proportionem fricent.ac principio quidẽ,leui manuum iniectione lentáque vtantur:deinde verò, celeri & comprimente: po-
F ſtremò verò remiſſa, & quæ in omnibus primæ ſit par atque ſimilis. Iam verò etiam partes capitis & ceruix adiuncto pingui cõtrectentur. Partes autem ſingulæ in iunioribus centies,in florenti ætate ducenties fricentur: in iis qui athletarum more vitam degunt, duplicandus eſt numerus. Interim verò dum frictio adminiſtratur,ſi multa hilaritas adſit,ſimúlque febris ſedetur, facilíſque reſpiratio & bonus color appareat,& pulſus magnitudo nõ ita multũ ſit imminuta, neque dẽſus pulſus
G ſit,& caro in tumorẽ adiuncto rubore ſit elata,tum numero frictionũ aliquid debet accedere:at ſi iis qui fricãtur ſudor prodeat qui prius nõ apparebat,tum ſcire conuenit rectè progreſſam eſſe frictionem, & inde vtilitatem ægrotanti fuiſſe allatam, & tamen eum ſecunda quoque experientia indigere. neque etiam quum pares acceſſiones fiunt,nihilque occurrit quod ſenſus iudicio vtile aut noxium ſit, ſed per ſe ipſæ impulſus capiunt, expectãda criſis eſt. nam ex ſecũda adminiſtratione per-
H ſpicua vtilitas apparebit.Omnibus porrò poſt frictionẽ, aqua calidæ quod ſatis ſit dãdum eſt. ſique tempora remiſſionis adſint, poſt turbationem quam auxilium hoc

hoc attulit,& poſt ſedationem concuſſionis alendus æger eſt. At in quibus nihil quicquã remittitur, eos perfectas remiſſiones expectando nutrimus,in mediis temporibus largum potum dantes,& præſertim iis quos ſiccitas malè habet. alimenta verò liquida & calida danda ſunt.Si hyems ſit, ea quæ ad curationem pertinent,in loco calidiore fiãt, oleóque aphronitrum miſceatur,& vini decima pars indatur.In ſecundis verò frictionibus, ſi non laxentur,viréſque corporis validæ ſint, & pulſus in propria magnitudine permaneant, nec vlla turbatæ reſpirationis nota videatur,à frictione refectos inſidere oportet,atque perfundi, vt inde laxãdis corporibꝰ,ſimile quippiã iis quæ per ſudores fiunt,poſt criſin perficiatur, atque vtilitates magis variæ extẽt: nã vel manẽt in eodẽ ſtatu(vt antè dixi)adiuti ad morbũ diſcutiendũ,vel typi in alterius generis formas tranſeũt, vel intermiſſiones capiunt, vel fiunt vehemẽtiores, & eodẽ die ceſſant.Sæpè etiam tutas perſeuerãtias inferunt,poſt quas laborioſus frictionum modus cauendus eſt: ſed in primis frictionibus manendum,quum non procul finis conſpiciatur. Si verò intendas manuum iniectionem, neque ferant, vlceriſque ſenſum tactus inuehat, à frictione deſiſtendum: ſi verò fricando multum circa ſe calorem ſentiant,idque ſemper,& maiore itidem malo afficiantur, adſit verò etiam aliquod ſymptoma implacidum ,tunc à tali quoque auxilio abſtinendum eſt, quum eis immẽſum calorem afferamus, & vt cætera adhiberi queant, tempora remiſſionis expectabimus. Si verò adhibita frictione in diuturnis & intermittentibus febribus accidat vt continua & vehemens febris ſubſequatur, moueri & turbari non debemus quaſi res malè cedat, quandoquidem inde ſtatim æger recreabitur. Iam verò frictionem quoque tollendæ febris cauſa adhibere debemus in iis qui febres molles & tepidas habent, quæ vel ab initio tales in eadem forma perſtiterunt, vel ex vehementibus & difficilibus febribus,declinantes,ad haſce magnitudines peruenerunt. Quibus verò frictiones adhibẽdæ non ſunt,diſcerni debent ex temporibus morbi, ne aliquid incommodi palàm afferamus: quinetiam facta ægrotantis ſecum comparatione, id diſcernetur. Quamobrẽ noxæ quæ inuehuntur, ſpectandæ ſunt. nam quum febres quæ à frictionibus excitantur vehementes ſint,nec declinent,ſciendum eſt hoc auxilium non proficere: ſimili quoque modo,ſi ſegnes & ſomnolentæ per totum caloris tempus ſint, laxúmque corpus, reſpirationem denſiorem, & pulſus exiguos & obſcuros,atque etiam frequentes reddant, tum frictionem malè cedere iudicamus:ſed & tremor & conuulſio ex frictione intempeſtiua & multa fiet:pariter etiam ex dolore inflammatio exorietur, carne in tota corporis mole intumeſcente. His ſymptomatis animum diligenter attendere, & copiam remediorum paratam habere oportet.

De inambulatione,ex xxx.libro Antylli,de auxiliis quæ fiunt, Cap. XXI.

DEambulationis duo ſtatuenda ſunt genera, quorum alterum vt auxilium,alterum ad corporis recurationem adhibetur. Deambulare igitur auxilii gratia cenſemus in affectionibus quæ capiti,itémque oculis,gurgulioni, & thoraci, præterquam in ſputo ſanguinis, contingunt.Eſt verò etiam maximè vtilis deambulatio ſtomacho humeſcenti, dolenti,& in quo alimenta coaceſcunt & corrumpũtur:efficax eſt etiam ad mulieres quibus ſuppreſſæ ſunt purgationes: & quum aluus ſiſtitur, & cibi ſupernatant,& vrina retinetur. Non mediocriter quoque coxendicis morbis prodeſt: & ad ſummam, omnibus iis in quibꝰ neceſſe eſt aut à ſuperioribus partibus ad inferiores aliquid defluere,aut quæ ad inferiores partes propẽſa ferũtur,excernẽda ſunt.De ambulatione verò apotherapeutica vtemur cõfectis grauioribus exercitationibus,& poſt purgationes quas medicamẽta fecerint,& poſt ſublitionẽ oculorũ,& poſt copioſum vomitũ:& abſolutè atq; vno verbo, deãbulatio apotherapeutica poteſt animũ remittere, ſpiritũ cõmutare, & in ordinẽ adducere, & quæ diſtẽta ſunt ſoluere,itémq; thoracẽ purgare, & vt facilè reſpirationẽ edat efficere,in ſtrumẽtáque ſenſus roborare, & ventriculũ firmare,&,quod maximi refert,omnẽ affectionẽ quæ laſſitudinis ſenſum affert, quæque perturbat, explicare atque diſſoluere. Ac deambulatio quidẽ quæ auxilii cauſa ſuſcipitur, & multa & cõtenta eſſe debet:tũ crura impariter mouẽda, calcibúſque incedẽdum, tũ pectoribus pedũ cum poplitũ cõtentione ambulandũ: ac initio quidẽ quietè,deinceps verò vehementius, & rurſus viciſſim remittẽdum: quantitas autem ex viribus iudicetur. Verùm quæ recurãdi cauſa initur, pauca & placidè adminiſtrata, & quieta,animi corporiſque effuſione cõiuncta eſſe debet. Ex quo fit vt quietæ deambulationes imbecillioribus accommodatæ ſint. Eædem quoque conueniunt iis qui à cibo deambulationibus vtuntur, itémque iis qui nuper è ſomno ſunt experrecti; & qui ante maiores exercitationes,ad eas ineundas ſe deambulãdo præparant,& qui parte quauis dolent. Robuſtæ verò deãbulationes conueniunt valentioribus perfrigeratis,quique ſpiritum ægrè trahunt, languidúmque vnà etiam cum viribus habent,quique ſegniore ſunt mole corporis, & qui carnem reficiunt,& cõualeſcentibus. Quæ verò cum intentione crurum aut calcibus incumbẽdo fiunt,capiti malè affecto ſunt accommodatiſſimæ, itémque thoraci humidiori,& vtero conuulſo, & purgationi ſuppreſſæ, & quum partes infernæ ex alimento fructum non capiunt: & omnino quibus materia ſurſum repit & fertur. Non intẽtæ verò deambulationes placidis ſimiles ſunt,atque ad eadem valent: quæ verò extremis digitis obeũtur,eas obſeruatum eſt propriè lippientibus & aluo ſuppreſſæ vtiles eſſe: accliues autem thoraci qui ſpiritũ exiguum ducat,idque ante cibũ,& quum loco aliquarũ maiorum exercitationum iniungitur deambulatio. Decliues verò cruribus laborem afferunt illæ quidem,ſed tamẽ magis quàm aliæ materiam infrà trahunt, quum eam à capite ad inferiores partes deducãt. Inæquales verò vtiles ſunt iis qui citò deambulãdo fatigãtur.Quæ in campo fiunt, magis laborioſæ quàm hæ ſunt,& magis etiã ſunt accõmodatæ ad ſpiritũ & ad corpus conſtituendũ: quæ loco aſpero fiunt,caput replẽt:quæ in arena,& præſertim profunda, (eſt enim hoc vnũ genus exercitationis vehemẽtiſſimæ)efficaciſſimæ ſunt ad omnes partes corporis firmãdas,& potẽtiſſimè ad materiã è ſupernis ad infernas partes deducendã:quæ verò in terra molli fiũt, proximè accedũt ad eas quæ in arena fiũt: quæ in pratis exercẽtur blandiſſimæ ſunt, nihil omnino ſenſus tentãt, nihil cõmouent, ſed tamen caput implent, cum propter odoris ſuauitatem, tum propter humiditatem quæ in eis ineſt: quæ verò in viis fiunt, minore cum labore fiũt quàm eæ quas in locis deambulationibus dicatis obimus,quæ verò habent inuolutiones,ſunt capiti noxiæ.Oblongæ verò ſimiles ſunt iis quæ in viis fiunt:quæ verò in locis ſuperioribus domus fiunt, cæteris omnibus ſunt anteponendæ: nam & vaporum qui è terra efferuntur ſunt expertes,& aerem habent puriorem. Atque ex eis accõmodatiores etiam ſunt quæ fiunt in locis quæ tabulis ſint ſtrata: ſiquidem obſecundãt,& caput læuant,& materiã deorſum trahunt.Exigua deãbulatio prodeſt iis qui fatigati ſunt,quique poſt exercitationes loti nõ ſunt,& iis quibus à cibo deambulationibus opus eſt, quibus grauitas eſt in corpore. Multa verò deambulatio iuuat eos qui caput aut thoracem malè affectum habent,&quibus infernæ corporis partes non nutriuntur, & qui in exercitationibus vehementiore motu egent. Iam verò quæ prope mare fiunt, ſiccandi & materiam attenuandi vim habent:at quæ circũ flumina & ſtagna fiunt,humectãdi vim habẽt:veruntamẽ quæ prope ſtagna fiũt, deteriores cẽſentur:quæ verò in mediterraneis fiũt partibꝰ, eæ ſunt aliis quæ dictæ ſunt præſtantiores,verùm ſuperantur ab iis quæ propè mare obeuntur. Quæ in rore fiunt,ſimiles ſunt iis quæ ad ſtagna fiũt: quæ in locis auiũ volatu frequẽtatis fiunt,efficaciſſimæ ſunt ad euocandũ per halitũ,& ad leuandũ: ſimili quoque modo eæ quæ in ſublimibꝰ fiũt locis. At quæ cauis locis & ſpeluncis(aer enim ibi intẽperatꝰ & vitioſus ineſt)itémq; quæ ſub tecto fiũt,

deteriores ſunt iis quæ ſub dio. valent enim ad replendũ
vel maximè, ſi humili tecto caſa ſit munita. Quæ loco
ventris non perflato fiunt valent ad euocandum per ha-
litum, & ad excremẽta diſpergenda, itémque remittunt,
non feriunt: at ex iis quæ vento perflante fiunt, quæ ſub
Borea, tuſſes excitãt, thoracem lædunt, ſtomachum diſ-
ſolutum roborant, vires collabentes firmãt, & ſenſuum
integritatem afferunt: quæ ſub Auſtro, caput replẽt, ſen-
ſuum inſtrumenta hebetant, aluum molliunt, atque ad
diſſoluendum valent: at quæ Zephyris ſpirãtibus fiunt,
eæ præſtãt cæteris omnibus quæ in vento fiunt. non ha-
bent enim Boreæ inſuauitates, quum eis manſuetudo ſi-
mul atque iucunditas ſit coniuncta. quæ in Apeliote
fiunt, malæ ſunt, & feriunt: quæ in Sole, effundunt, & ca-
put implẽt, & inæqualitates gignũt. Quæ ſub arboribus
fiunt, meliores ſunt iis quæ ſub tecto. aër enim ventila-
tur, & redditur ſalubrior: eæque conuenienter arborum
qualitatibus aut nocẽt corporibus, aut proſunt. Quæ ve-
rò cælo ſereno, leuant, per halitum euocant, attenuant,
bonam reſpirationem & mouendi facilitatem parant:
quæ nubilo, caput implent, grauitatẽ important, minúſ
que per halitum euocant. ac matutinæ aluum molliunt,
& ſegnitiem è ſomno cõtractam diſſoluunt, ſpiritúſque
attenuant: veſpertinæ verò ad ſomnum hominem præ-
parant, & inflationes diſpergunt.

De curſu, ex eodem Antylli libro, Cap. XXII.

QVoniam curſus eſt deambulatio vehemens & con-
citata, ideo inter vehemẽtes exercitationes nume-
ratur: eſt verò accõmodatus hyberno tempore, itém que
æſtate media. Valet autem ad corpora calfacienda, appe
titum reuocandum, & ad naturales actiones corroboran
das, & ſtomachum firmandum, & defluxiones euocan-
das. Etſi enim primùm defluctiones videtur excita-
re, eas tamẽ poſtea cohibet & comprimit: verùm caput
implet. In renum autem morbis, & ſeminis profluuio,
vt afferuatũ quoddam auxilium, nos curſum adhibui-
mus. Prodeſt iſchiadicis, in quibus in curſus initio vix
moueri poſſunt: ſed vbi in curſu ſunt, ita properant vt
morbi propemodũ obliti videantur. In iis verò quorũ
viſcera torquentur, & qui fungos eſitarunt, & qui à ſcor
pionibus icti ſunt, nos curſum profuiſſe obſeruauimus.
Ergo differẽtias quæ ex qualitate & quãtitate ſumũtur,
& cæteras etiã generis eiuſdẽ, ex iis intelligemus quæ ſu
prà de ipſis deãbulationibus dicta ſunt nobis: at quæ nõ
dixerimꝰ, quæ quidẽ ſunt perpauca, ea nũc perſequemur.
Eſt ergo curſus quidã qui rectà ad anteriora fit, qui inde
etiã nomen duxit: alius in poſteriora, quẽ recurſum vo-
cãt: alius in orbem, quẽ circuncurſum nominant. ex qui
bus is qui ad anteriora fit, ea præſtat quæ iam diximus: at
recurſus in poſteriora, is non celeriter initus, & capiti, &
oculis, & tendinibus, & ſtomacho, & lumbis accommo-
datus eſt atque vtilis: idcirco nõ replet caput. Porro in-
ceſſus qui pedibus in altum ſublatis fit, qui cogit vt fir-
mius ſummis pedibus incũbendo homines vadãt, ne cõ-
cidant, materiã infrà trahit. Curſus verò in orbem, tho-
raci & cruribus accommodatus eſt, at capiti eſt alienus.
Ergo curſus qui tecto corpore ineuntur, ii carnem calfa-
ciunt, & ſudores mouẽt: qui non tecto corpore, non ma-
gnam illi quidem ſudorũ copiam eliciunt, veruntamen
clàm vehementer per halitum euocant, atque etiam cor
pora durant & exiccant.

De geſtatione, Eiuſdem, ex eodem libro,
Cap. XXIII.

ALiæ exercitationes in motu corporis conſiſtunt:
geſtatio verò media eſt inter motum & ſitum par-
tium corporis quieſcentium: qúmque totum corpus
ferendo moueatur, inde exiſtit vtiliſſima & placidiſſi-
ma exercitatio, quæ ipſas itidem partes nõ minus quàm
magnæ exercitationes, moueat. Omnis autem geſtatio
poteſt naturalem calorem augere, & materiæ multitu-
dinem diſcutere, & habitũ corporis firmare, & actiones
ſtupidas excitare, & ſegnitiem præterea diſſoluere, & cor
poris turbationẽ ſedare, & iis quos vigiliæ exercent, ſo-
mnum conciliare, & cõtra etiam veternoſis & diſſolutis
reditum ad ſe, & vigilias parare. Ac ſomnum quidem
A conciliat, excremẽta quæ à capite & ſtomacho delabun-
tur, per halitũ digerendo, quum hæ partes ſint vigiliarũ
cauſæ præcipuæ: at vigilias poſtea inducit, corporis te-
norem ad ſe reuocando & corroborando. Geſtationis au
tem differentias cõmunes in oratione quæ de ambula-
tionibꝰ habita eſt expoſuimꝰ. propriæ verò ſunt hæ. Vna
in lectica fit quæ fulcra habeat lineis ab angulo ad an-
gulũ per pedes diſtincta: vel fit in ſella: hæcque duplex
eſt, vel ſedentibus iis qui geſtantur vel iacentibus, vel in
vehiculo, vel in naui: ac in naui quidem quæ aut ventis
B aut remigibus impellatur. Geſtationi quoque ſubiicia-
tur equitatio, quanuis nonnulli de ea priuatim loquan-
tur. Ergo geſtatione quæ in lectica fit, vtimur in febri-
citantibus, aut qui diuturna imbecillitate laborãt, quí-
que elleborum ſumpſerunt: atque etiam dum vires refi-
ciuntur, quum imbecilli adhuc homines ſunt, prodeſt:
itémque vigilantibus, quíque ſegnitie & pigritia quadã
ſunt oppreſſi, & iis quibus caninum in modum appeti-
tus eſt intentus, quippe quæ intentionẽ illam ſedet: & iis
qui tardè alimentũ conficiunt, & iis qui alias obire exer
C citationes non poſſunt: eadem quoque proportione, iis
qui diuturno morbo impliciti ſunt vtilis eſt. Sed aliud
genus quod lectulo penſili fit, & ante & poſt cibum pro
deſt: alterum verò, poſt cibum eſt inutile. Quomodo
autem vti hac geſtatione debeamus, explicatur à nobis
vbi dẽ elleboro propinãdo loquimur. In ſella autẽ ſtra-
tos geſtamus eos qui febrim habent, atque ex iis lethar-
gicos potiꝰ, & quos cataphora vrget. Qui verò ſimplici,
& permanẽti, & diuturna febri iactantur, ſi vires ferant,
debent geſtari quamplurimum, quandoquidem geſta-
D tio minus mouens corpora, quandoque febrim excitat.
Ergo in febricitãtibus qui ad integritatem perueniunt,
vel quorum longa admodum remiſſio eſt, vel qui fe-
bribus tenẽtur longis, etiamſi non magna interualla ha-
beant, conuenit hæc geſtatio. Qui febrim non habent,
in cathedra non tecta potius quàm tecta geſtandi ſunt.
Tempora autẽ & loca in quibus geſtatione vtendũ ſit,
& quibus modis fieri debeat, deambulationis tractatio
nobis expoſuit. Quæ autem in vehiculo fit, habet vim
quandam amoliendi commouendíque morbos ſtabiles
E & permanentes: quæ verò in nauibus fit, parum plerun-
que diſtĩguitur ab ea quæ in terra adminiſtratur: ac quæ
trãquillo mari obitur, non admodum magnã turbatio-
nem neque concuſſionẽ affert. Ex quo fit vt ferme accõ-
modata ſit iis quibus etiã geſtatio per currum cõuenit:
niſi quòd hoc magis habet, quòd in purgato aere, & in
quo non humidi vapores, ſed ſicci & acres ſint, efficitur,
& ob eã ipſam cauſã eſt præſtãtior. Quæ verò per pontũ
fit, vẽtis nauim ferẽtibus, ea maximè varia eſt, & ex maxi
mè cõtrariis cõſtat. Habet enim motũ acutiſſimũ, vehe-
F mentiſſimũ, & neutiquã ceſſantẽ dum nauis à vento im-
pellitur: éſtque mixtus ex ſecuritate & timore, habétque
facillimas & celerrimas mutationes: ac tales quidem
mutationes omnem diuturnam morborũ affectionem
remouẽt. Commotio denique quæ in nauigatione exci-
tatur, vim habet elleboro leui & albo perſimilem.

De equitatione, ex eodem, Cap. XXIIII.

EQuitationis exiguus in ægrotantibus eſt vſus: nam ſi
placidè equus gradiatur, nihil magis quàm laſſitu-
dinẽ, & præſertim inguinibus, afferet: ſi vehemẽter im-
G pellatur, quanuis totum corpus laborioſè concutiat, ta-
men aliquid vtilitatis affert: ſiquidem magis quàm o-
mnes aliæ exercitationes, corpus, & præſertim ſtomachũ
firmat, & ſenſuum inſtrumenta purgat, eáque reddit acu
tiora: ſed thoraci exercitatio hæc eſt infenſiſſima.

De geſtatione quæ in febribus conuenit, ex
Herodoti libro de auxiliis quæ fiunt,
Cap. XXV.

GEſtationis quæ in ſella aut cathedra fit, primus mo-
dus eſt vt neque minus quinque ſtadiis, neque plus
H quàm huius duplũ producatur: qui modus ſequẽti etiã
die erit obſeruãdus. A tertio verò die quinque ſtadia ſin
gulis diebus accedãt vſque ad triginta ſtadia. qui verò
longiore geſtatione indigẽt, ii curru qui manu ducatur
vtũtur, quos per triginta ſtadia mouere incipimꝰ, deinde

ea conduplicamus. Qui in febribus vigilia premuntur,
eos vſquedum ſomnum capiant geſtare oportet: quos
verò dolor vexat, aut aliud tale ſymptoma exercet, ge-
ſtandi ſunt donec id quod eos infeſtat moueatur. Ge-
ſtatio verò quæ lecto penſili fit, numero quidem non fa-
cilè definiri poteſt quanta eſſe debeat: verùm conſequi
ratione debemus tanto tempore vtendum ea eſſe quan-
to quiſpiam in ſella perlatus quadraginta ſtadiorum i-
ter conficeret. Qui verò in bigis geſtantur, à ſtadiis tri-
ginta aut quadraginta ducentes initium; vſque ad ſpa-
tium altero tanto maius progredi debēt. Quibus maio-
re menſura opus eſt, ſunt qui equitare conſueuerunt: in
quibus equitatio quoque anteponenda eſt, vtpote eorū
naturæ accommodatior, & habita etiam conſuetudinis
ratione. Qui denique nauibus geſtantur, à ſexaginta ſta
diis incipiant, & in duplum horum deſinant.

De cricilaſia, ex quarto libro Antylli, de auxi-
liis quæ fiunt, Cap XXVI.

HÆC exercitatio intenta corpora mollire poteſt, &
quæ loco ſtabiliri non poſſunt, tū reuolutionibus,
tum verò etiam figurarum corporis varietate ſic parare
vt facilè flectantur & ſtabiliantur: neruóſque imbecillos
firmare & laxare, & calorem excitare, & intelligentiam
quæ deflexit de via & atra bili agitatur, ad ſtatum ſuum
reuocare. Sit autem crici diameter minor quàm ſit ho-
minis longitudo, vt eius altitudo ad mammas vſque per
ueniat: neque impellatur per longitudinem, ſed etiam
errando. Eſto autem ferreus auriga, qui anſam ligneam
habeat. Nōnulli tamē tenues cricos rotæ adiectos ſuper-
uacaneos eſſe putauerūt: veruntamē nō ita ſe res habet,
ſed ſtridor ex eis ortus hilaritatē & voluptatē animæ pa
rit. In initio autē rectos impellere cricos oportet: vbi au-
tem corpus incaluerit atque inane ſit factum, tum exili-
endum & diſcurrendum: ſub finē verò, iterum recti im-
pellendi ſunt, vt ſtatum quem exercitatio parauit, tuea-
mur. Tēpus autem accōmodatū eſt ante cibū aut balneū,
vt etiam in aliis magnis excercitationibus obſeruatur.

De natatione, Eiuſdem, ex eodem libro,
Cap. XXVII.

PAuci diuturni morbi ſunt in quibꝰ apta ſit natatio,
& perrarò etiam adhibetur: ac æſtate ſolùm ea vti-
mur, poteſtque gracilem reddere, per halitum euocare,
firmare, calefacere, attenuare, hominem iniuriæ minus
obnoxium facere. Quæ ergo in mari fit, ea hydropibus,
ſcabioſis, & quos exanthemata infeſtos habent, itémque
elephantiaſin patientibus; & quorum crura aut aliquæ
aliæ corporis partes defluxione tentantur, accommoda-
ta eſt. Facit quoque ad eos qui ex alimento fructum nō
ſentiunt, iiſque qui in morbo exagitantur. Capiti verò
nocet non ſolùm quæ in mari, ſed etiam quæ vbique fit:
quæ verò in dulcibus aquis, ægrè & imbecilliter prædi-
ctas res poteſt. Quamobrē vitanda plerunque eſt: nam ſi
quis in ea diutiꝰ immoretur, ei nerui cū propter frigus,
tū propter humiditatē lædētur: at quæ fit in calidis ſpōtè
naſcētibꝰ, incōmoda eſt, quippe quæ impleat. Sed multo
magis fugiēda natatio eſt quæ ex calefacta aqua cōſtet.
Quinetiam ſiue in marina ſiue in alia aqua natare quis
voluerit, debebit is prius moderatè vnxiſſe, & frictio-
ne præcalfeciſſe corpꝰ, & eueſtigio in aquā ſe proiicere.

De palæſtra, Cap. XXVIII.

PAlæſtra vehemens firmum & validum ſpiritum effi-
cit, itémque corpus ſolidum & muſculoſum: neruos
etiam confirmat, & ſenſus exacuit, & naturales actiones
corroborat. Carnem dēſam illam quidem & excitatam,
ſed tamen ex omni parte paucam adiicit. Pinguedinem,
omnia œdemata, tumores, aquam intercutem diſſoluit:
thoraci aliena eſt. At placida palæſtra vice verſa carnem
multam cōparat: ex quo fit vt iis qui reficere ſe incipiunt
ſit ſuperiore accōmodatior. Præterea erecta palæſtra ca-
piti prodeſt & thoraci, & neruos corroborat: quæ verò
ſuper pauimento fit, lumbos, genua, præcordia, & inteſti
na vitiata adiuuat: ſed capiti eſt ineptior.

De vmbratili certamine, ex eodem libro
eiuſdem, Cap. XXIX.

VMbratilis pugna valet ad ſedandam affectionem
laſſitudinis ſenſum referentem, & ad humeros fir-
A mandos, & ad neruorum imbecillitatē & ad tremorem
corrigendum. quinetiā materiam infrà deducit, & præ-
ſertim in iis qui ſummis pedibus pugiles imitantur. Eſt
etiam vtilis renibus, colo inteſtino, atque vitiis quæ tho
raci ſolent accidere. Oportet autem non ſolùm manibus
cum vmbra depugnare, ſed etiā cruribus: ac interdū tan
quā ſalientes, interdum verò tanquā calcibus cædentes.

De geſticulatione, ex eodem libro, Cap. XXX.

INter choream & vmbratilem pugnam media interie-
cta eſt geſticulatio; ſed ad vmbratilem pugnam pro-
B pius accedit: eſtque ad eadem vtilis ad quæ pugna vm-
bratilis eſt. ſed hæc pueris, mulieribus, ſenibus, & quorū
corpus mirū in modū gracile atq; imbecillū eſt, magis
cōuenit: ſiquidē vtilis & accōmodata eis eſt exercitatio.

De exiliendo & ſaltando, ex eodem
libro, Cap. XXXI.

DIffert exilire à ſaltādo: nam exilire eſt curſui ſimile,
quum eodē in loco corpus manet, poplites infle-
ctendo & circumuehendo: ſaltus verò eſt fermè crurum
continuus. His ſimilis eſt ſaltus quo Lacænæ mulieres
C ad nates ſaltando priſcis temporibus vtebantur. ſaltabāt
enim circunflexis cruribus, ita vt calcibus nates attinge-
rent: quandoque cruribus alternatim inflexis, vt calci-
bus nates peterent: quandoque verò vtriſque vno & eo-
dem tempore. Exilire verò accommodatum eſt diutur-
nis morbis capitis, thoraci, materiæ quæ ad partes ſupe-
riores propēſa fertur, cruribus imbecillis, ſeſe non alen-
tibus, excarnibus, ſtupidis, & tremulis. Saltus verò ma-
gis quàm ſiquis exiliat, materiam infrà ducit: ſed quia
thoracem cōcutit, ideo eius affectionibus non cōuenit,
D verūtamen & ad motum & ad actiones promptum cor-
pus valde reddit. Saltatio verò ad nates caput purgat &
ſiccat: euocat etiam menſtruas mulierū purgationes, &
fœtus nimiū adhærentes expellit, quemadmodum Hip-
pocrates in libro de natura pueruli ſcriptum reliquit. ſe-
cundas quoque retentas deiicit, & vterum qui ſuprà ſe
contraxit, in ſuum locum trahit, & hæmorrhoidas iti-
dem prouocat.

De pila, ex eodem libro, Cap. XXXII.

EXercitatio quæ ex pila exiſtit, promptiores ad motū
E reddit eos qui in ea ſe exercent, & vitales actiones
roborat. Eſt autem in ea differentia quæ ex pilæ differen
tia oritur. nā alia parua eſt, magna alia, & media alia: at-
que alia iuſtæ magnitudinis, alia deniq; inanis & vacua.
Paruæ pilæ magnitudinis ſūt tria genera, & ex vnoquo-
que genere vna extat exercitatio. quædā enim valde par-
ua eſt: qui in ea exercētur, corpore maximè elato ludunt,
& colludētes manus manibus proximè admouent: hæc-
que exercitatio cruribus aptiſſima eſt: ſiquidē vnà cum
intentione crurum adminiſtratur. Vtilis eſt etiam dor-
F ſo & coſtis pullulātibus, itémque brachiis: carnem quo-
que ſolidam reddit. Alia pila eſt paulo maior, qua etiam
homines vtuntur, & cubitos cubitis ludendo immiſcēt:
nec corporibus mutuò hærēt, nec annuūt, ſed variis mo-
dis mouentur, & propter varios pilæ ictus atque motus,
huc atque illuc digrediuntur. atque hæc pilæ exercitatio
præſtantiſſima eſt, & quòd corpus ſanum & promptum
ad motus cum robore coniuncto præſtat, & quòd aſpe-
ctum firmat, nec caput replet. Tertia verò pila quæ his
maior eſt, diſtantes inter ſe homines ludunt: ſed in ea,
G ſtataria pars eſt & motoria. Qui manent, pilam emittunt
cū vehemētia & cōtinuitate, brachiáque & oculi iuuan-
tur: in motoria verò & brachia & oculi pariter iuuātur:
ſed cruribus etiā propter curſum, & ſpinæ propter infle-
xiones quæ currendo fiunt, commodum accedit. Atque
hæc quidem de parua pila ſufficiant. Exercitatio autem
quæ à magna pila oritur, non modò à ſuperioribus dif-
fert ex pilæ magnitudine, ſed etiam ex manuum figu-
ra. nam in ſuperioribus omnibus ſummæ manus ſemper
humiliores humeris tenētur: in hac verò, capite altiores.
H & idcirco ille quoque excitatur in hac exercitatione, at-
que diſcutitur. quandoque etiā ſummis pedibus vadunt,
vt manus altius extollant: quandoque etiā ſaltant, quum
pila ſupra eos fertur. ita firmat totū corpus huiuſmodi
exercitatio, & capiti prodeſt materiā infra deducēs. Quæ

verò plus iuſto magna pila eſt,brachia quidẽ in ea proiicienda firmat,& vtraque etiam manu propter magnitudinem emittitur, ſed plagas duras affert: eáque non modò ægrotis aut conualeſcentibus inutilis eſt, ſed etiã bene valentibus. Inanis verò pila,cui etiam folliculo nomen eſt,æquè exercet ac motoria in qua curritur. ſed tamen non admodum facilis eſt neque apta, atque ideo omittenda eſt.

De pugillatorio folle,ex eodem libro,
Cap. XXXIII.

FOllis pugillatorius in corporibus imbecillioribus grano ficulno aut farina,in robuſtioribus arena impletur: eius verò magnitudo ad vires corporis,& ad ætatem accommodetur. Suſpenditur autem in gymnaſiis ſupernè è culmine, tantúmque à terra diſtat vt fundum ad eius qui exercetur vmbilicum pertineat. Hunc vtriſque manibus tenentes qui exercentur,primùm quidem quietè, poſtea verò vehementius geſtant, ita vt ipſum recedentem conſequantur, & iterum redeunti cedant violentia compulſi: poſtremò verò eum è manibus reiicientes emittunt, vt quum reuertitur,vehementius corpori aduentu ſuo occurrat. Ad extremum verò in ſedem ſuam ſæpiſſimè reſtituendo demittunt, vt ex congreſſu ſi non valde aduertant retrocedat. Ex quo fit vt quandoque manibus occurrant dum propinquat, quandoque verò pectore,manibus paſſis,quãdoque verò iis ad terga reuolutis. Poteſt igitur hoc exercitationis genus muſculoſum corpus reddere,& robur afferre,éſtque humeris & toti corpori aptũ, & propter plagas quas infligit omnibus viſceribus idoneum.

De exercitatione,quæ halteribus contorquendis fit,ex eodem, Cap. XXXIIII.

HAlterum iaculatio, dura exercitatio eſt: ſtomacho autem quem defluxio infeſtat, quique imbecillus eſt,& in quo cibus areſcit,& qui cum labore concoquit, eſt accõmodata, & probè etiã humeros exercet: carnem creat,ſed nec capiti nec thoraci conuenit. Differunt autem halteres inter ſe: nam vel ſeparatim mittuntur manibus extenſis & circumactis, vel tenẽtur ſolùm in protenſione manuum plerunque quieſcẽtium,& breui motu agitatarum: & iis ipſis qui exercentur introeuntibus, & æquè ac pugiles cõcutientibus: vel quum ii qui exercẽtur, manus ad ſpinam iaculando inflectunt. Primùm genus ea præſtat quæ diximus: ſecundum verò, crura neruóſque confirmat,& materiam deducit: tertium verò ſpinam iliáque iuuat & mollit,ſed caput peſſimè afficit.

De ingreſſu per loca ſima,ex eodem libro,
Cap. XXXV.

HOc exercitationis genus ſpiritum roborat, & corpori faciles flexiones parat, ac præſertim eam vim cruribus indit, ac ſimul etiam robur iis partibus quæ mouentur,cõparat: longum verò tenorem præparat,neruos conſeruat,materiam deducit,& ſuperiora excrementa ad ſuos meatus pellit. Si verò etiam cum arteriarum firmitate adhibeatur,fiet vna è validiſſimis exercitationibus,quæ inferiores & ſuperiores partes corporis æquè fatigabit.

De armorum pugna,ex eodem libro,
Cap. XXXVI.

HÆc exercitatio apud veteres non erat: non erat,inquam,inter eas quæ ægrotantibus proſunt, quum aliter ſe in armis veteres exercerent. Romani verò hanc poſtea exercitationem inuenerũt, quæ primùm quidem conducebat, vt ad bellum paratiores eſſent: ſed quam nunc inſtituimus, ad corpora fatiganda pertinet. Ergo milites (hæc enim ad ſingulare certamen pertinet) armis indutis, vel contra aduerſarios, vel contra columnam tanquam cõtra aduerſarium pugnant. Hæc autem exercitatio poteſt corpus aptius ad motum & ad carnem ſuſcipiẽdam reddere: veruntamen carnem mollem laxámque facit,éſtque capiti noxia, tum quia mirum in modum à pileo contegatur & galea,tum quia pondere preſſum laboret. Maxima autem huius exercitationis profeſſio eſt & pollicitatio,vt longam reſpirationem & corporis firmitatẽ gignat,quum ii qui huic ſe dedunt,omnem

A aliam ſpirittus expulſionem ferre poſſint.

De rebus venereis,Galeni, Cap. XXXVII.

RErum venerearum ex Epicuri ſententia nullus eſt vſus ſalubris. re vera autem ſalubris eſt vſus ſi tantum interualli interponatur vt neque reſolutio vlla ſentiatur,& ipſe homo ſeipſo leuior factus,& melius etiam ſpirare videatur. Tempus autem ad vtendum opportunum eſt quum corpus in exquiſita omnium externarum circunſtantiarum mediocritate ſit conſtitutum, vt neque nimis plenum ſit,neque vacuum, neque nimis per- B frigeratum, neque ſupercalefactum, neque exiccatum, neq; humectatũ. Si verò errare cõtingat,paruus ſit error. ſed melius eſt vt potius calefactũ quàm perfrigeratum, & plenum quàm vacuum,& humectatum quàm exiccatum venereis rebus vtatur. Qui ergo imbecillas vires habent, ii à veneris vſu ad ſummam infirmitatem deueniunt: qui verò robuſtas, ſed propter magnã pituitæ copiam morbo detinentur,ideo patiuntur quòd humores plus iuſto per halitum digerantur. Innoxia enim venus iis eſt qui calidi humidíque ſunt,quíque ſemine natura- C liter abundant. Quinetiã corpus eorum qui firmas vires habent venus calefacit: at eorum quibus eædem imbecillæ ſunt, protinus quidẽ calefacit,ſed poſtea vehemẽter refrigerat. Nonnulli enim ſunt quos protinus à iuuentute concubitus imbecilliores efficit: nonnulli verò niſi coeant aſſiduè, capitis grauitate infeſtantur, cibos faſtidiunt, ac febribus obnoxii fiunt: atque vt deterius appetunt, ita etiam minus concoquunt. Quoſdam noui qui quum huiuſmodi natura eſſent vt à coitu abſtinerent,torpidi pigríque ac ſegnes facti ſint: quoſdam verò D qui melancholicorum more præter modum mœſti ac ſpei expertes euaſerint: hǽcq; omnia ſtatim veneris vſu vſu ſedata fuiſſe. Hæc igitur conſideranti mihi,ſeminis retentio lædere magnopere videtur, & præſertim in iis in quibus ſemen ſuapte natura deterioris ſucci eſt & copioſius, & ipſi otioſam vitam degunt, quíque antea rebus venereis frequentiſſimè vtebantur, poſtea verò affatim abſtinuerunt. Qui verò firmiores & iuuenes ſunt, horum habitus corporis in raritatem potius quàm vires in imbecillitatẽ mutatur: itaque corriguntur per ea quæ E cogunt & contrahunt, qualis eſt præparans exercitatio. ſi verò etiam aliqua refrigeratio poſt venerem corporibus adueniat, erit etiam exercitatione præparante ob eam cauſam vtendum: quandoquidem ea calorem excitat. ſi verò anni tempus non diſſuadeat, nec à frigido balneo abſtinendum erit. Cibi copia quidem ſint minores,qualitate verò humidiores, tum vt probè concoquantur,tum verô etiam vt ſiccitas quæ ex venere contracta eſt, corrigatur. Debet verò nec frigidiore tẽperatura eſſe, ſed vel media, vel calidiore. nã quoniam cor- F pus à venere & laxius & frigidius, & imbecillius & ſiccius eſt effectum,debent planè quæ denſent & calfaciãt, & vires reparent,adhiberi, atque ad hæc ſtudium omne impendi.

De rebus venereis ex Rufo: in quo eſt etiam victus ratio,Cap. XXXVIII.

OMnino autem concubitus frigidius corpus efficiunt: attamen minus laboris à muliere impenditur quàm à viro, atque ita etiam minus moleſtiæ mulieri G accedit. nam vehementes ſunt virorum concubitus, & ideo maior itidem labor in concumbendo ab eis adhibetur. Qui etiam erectis hominibus fiunt,maiorem laſſitudinem afferunt: atque illi etiam ſunt huiuſmodi qui poſt ſatietatem ineuntur,itémque poſt ebrietatem. Qui ante cibum fiunt, faciles quidem ac celerrimi ſunt, ſed neſcio quid imbecillitatis inuehunt. ſeminis verò interceptiones quæ in medio concubitu fiunt, renibus & veſicæ ſunt peſſimæ. Verùm non omnino peſſimæ ſunt res venereæ,ſi & tempus opportunum, & modum velis animaduertere. Ex eis ergo hæc extant commoda, ple- H nitudinem euacuant, corpus agile reddunt, ad incrementum promouent, & magis virile efficiunt. Animo verò id præſtant, vt impeditam vim rationis explicent, irámque nimiam cohibeant. Ideo fit vt melancholicis, ſiquid aliud, accommodatiſſimo ſint reme-

dio,quicunque etiam alio inſaniæ genere laborāt, & nō nullos etiā comitiales ſanauerūt, facta in pubertatis tē pore mutatione:itémque nonnullos qui capitis grauitatem aut dolorem patiebantur,ſanitati reſtituerunt. Hippocrates autem vno verbo res venereas morbis quos pituita gignit,accommodatiſſimas eſſe pronunciauit:multi enim qui ex morbo non alebantur,ad cibum facilè ſumendum redierunt:alii quum prius ægrè ſpiritum ducerent,facilè ſpirantes euaſerunt: quidam quum cibos faſtidirent,ad eos capiendos promptiores ſunt facti, alii à cōtinuis pollutionibus quæ in ſomnis fiebant,ſunt liberati. quæ res minus afferre noxæ exiſtimatur, ſed mihi quidē nō videtur,quippe quæ diſſolutum corpus in ſomnis, adhuc magis diſſoluunt.Atque hæc quidem ſunt primæ huiuſce orationis partes à nobis expoſitæ. Naturæ autem veneri idoneæ ſunt calidæ atque humidæ, victus verò ratio calidior & humidior:ac tale etiam anni tempus atque ætas:ac tempus quidem,ver:ætas verò,iuuentus. Victus verò multo quàm alii ad res venereas accommodatior eſt, qui ſit calidior atque humidior. Minimè autem ad eas facit victus ſiccans & refrigerans, atque ætas ſenilis & autumnus,& natura quæ ſit maximè ſimilis:atque ita oratio mea finem eum eſt conſequuta quem initio propoſuerā. Nunc verò rationes victus ad concubitum accommodatæ,& curationes adhibendæ iis qui vti rebus venereis nō poſſunt,ſeſe offerunt. Diæta ergo calida & humida inſtituenda eſt:labores quoque moderati eſſe debent, & cibi facilè diduci,quod eſt totius diætæ caput. Singuli autem labores ſint contentæ deambulationes, curſus tardi & quieti, equitationes neque admodum concitatæ, neque admodum multæ:nam in eis & lumbos & teſtes fatigari vehemētius neceſſe eſt. Ei verò qui ſit frigidior, itémque ei qui humidior,hæc & magis & acrius facienda ſunt omnia:eum verò qui ſiccior ſit in quiete continens,in ſtatu opportuno conſtitues. Quemadmodum autem prædicti labores moderati iuuant,ita etiam moderati concubitus conueniunt.nam & ad rem ipſa incitant,& conſuetudine facilitatem afferunt:vt multi qui omiſſa conſuetudine concumbendi, non potuerint concumbere; alii verò ægrè & magno labore poſtea concubuerint:adeò non ſolùm oportet conſequenti inſtitutione corpus in ſuum ſtatum redigere. Labores autem his minus conueniunt: at palæſtræ & multæ frictiones,& geſticulationes; & miſſilium iactus,valent quidem ad robur comparandum; ſed in alias partes potius alimētum perducunt. Venus,ſiquid aliud,alimenti exuberantiam exigit:ergo miſeria & abſtinentia nemo conuenienter vtetur, at potu atque paſtu vtetur. Potui autem conueniunt vina fulua, quippe quæ omnium ſunt moderatiſſima,neque per veſicā adeò permeant ſicut alba:neque ſicca & craſſa ſunt,veluti nigra. eadem ſunt capiti maximè idonea, & facillimè concoquuntur:quibus omnibus eſt opus. Panes apti ſunt,puri, furno decocti:ſiquidem humidiores ſunt cæteris, obſonia ſunto carnes hœdorum,agnorum,ſuum,gallinarum, gallorū gallinaceorum,attagenum,perdicum,anſerum, anatúmque:nā hæ omnes alunt maximé. Ex piſcibus idonei ſunt polypodes·excitare enim venerem hi mirum in modum exiſtimantur.quicunque etiam mollem carnem habent, ſunt accommodati. Inter olera,orminum,eryſimum,eruca, & rapa ad hoc faciunt,quæ etiam medicamenti vicē gerunt. E leguminibus,faba,cicer, eruilia,phaſeli,& piſi, quòd flatu corpus impleant, & quòd copioſè alant,conueniunt:veluti ruta,quia flatus diſcutit ac propellit,ita cōmiſcendi corporis libidinem obtundit ac diſcutit. Vuas ego in hac diæta magnopere commendo :nam & humiditate præſtant,& breui tempore probè ſubducuntur, & probè etiam nutriunt, & humanum ſanguinem replent flatu qui maximo impetu ad venerem impellit. Iam verò accommodatum etiam huic loco eſt, vt quæ tēpora ſint rebus venereis idonea perſcrutemur,nequid in hac tractatione deſiderari poſſe videatur. Ergo tempora in omnibus multa ſunt,prout quiſque eſt paratus: ſed ſumma eſt vt recentes ſatietates & ebrietates vitentur,quia poſt has nullus alius conuenit labor.fames quoque cauenda eſt:verùntamen magis ſalutariter eo tempore cōcubitur quàm quum quis ſe expleuerit:ſed imbecillius corpus redditur. Fugiendæ quoque cruditates ſunt: idcirco cōcubitus qui media nocte fiunt,periculoſi ſunt, ſi cibo nondum confecto exerceantur. eiuſmodi ſunt ii qui ſub aurora fiunt, quum fortaſſe cruda adhuc ſint ea quæ ventriculo continentur:& quia neque excrementa neque vrinas homines emiſerint,neque aluus deiecerit,ac concumbere cum excrementis eſt malum. Ante verò exercitationes & balnea, minus periculoſum eſt. Ei verò qui conſueta munia obiturus ſit,imbecillitatem parit. Optimè ergo concumbet à cibo qui ad ſatietatem non ſit ingeſtus:nam hoc & ad vires confert,& ita refrigerationes quæ ſubſequi ſolent,minus contingunt. Inde verò ſicui poſt prādium rerum venerearum pruritus excitetur,ceſſandum eſt donec alimētum ex multo ſomno conſtiterit:ſi poſt cœnam, antè dormire oportet,ſiquidem hæc maxima ceſſatio eſt. Ac natura quoq; videtur ratione quadam id efficere vt primùm eo tempore maximè ad venerem impellat,poſtea verò id quod ſuperfluit,quàm quod ei aptum & æquale eſt,accōmodatius excernat. Quod quū medici animaduerterint, in filiorum procreatione admonent virum qui comederit,& epulis & cōuiuio exceptus fuerit:mulierē verò quæ parcius ſit educata,debere commiſceri:cauſa eſt,quoniam vir dare,accipere verò mulier debet. Sed ad hæc quæ diximus,aliæ quoque affectiones corporis ſunt examinandæ. Etenim poſt labores prauū eſt concumbere:& tamē exiſtimant nonnulli ſolui concubitu labores: ſed non rectè ſentiunt, quum imbecillitas non ſit laborum remedium:& tamen calore neruorum qui in lumbis ſunt,vim quandam afferunt. Ergo vitandæ ſunt laſſitudines, itémque vomitus qui paulo pòſt ſint erupturi, quíque paulo antè præceſſerint:itémque purgationes & alui fluxus recētes:nam inueteratos quandoque venus exiccat. Habenda quoque ratio eſt omnium morborum thoracem obſidentium,aut quos obſeſſuros eſſe ſuſpicamur: & vitiorū quibus nerui affliguntur. quamobrem vehemētes cupiditates ego neutiquam laudo:ſed cenſeo tunc magis eſſe à cōcubitu abſtinendum,ídque tum in aliis,tum vel maximè in iis quorum veſica & renes aliquo morbo vexantur, & quos morbus comitialis aut inſania infeſtos habet: nam vbi morbi acceſſuri ſunt,tum vehementes impetus excitantur. Optimum autem eſt vt tum quiſque rebus venereis vtatur, vt quū prompto animo atque expedito concubitum expetat,tūc etiam corpus eò feratur. decet enim animum dominari,corpus verò obedire. Non ſunt hæ opiniones,ſed prouidentiæ naturæ quæ euacuationis indiget,vt etiam cæteras animantes facere decet. Diætæ igitur quibus aſſueſcere debemus, ſunt huiuſmodi. quibus cognitis poterit quiſpiam remedia facilè inuenire quæ iis qui concumbere non poſſunt,adhibeantur. Nam Corinthius qui ad nos venit,ſe quidem magna corporis commiſcendi libidine teneri dixit,ſed in cōcubitu ſemē nō emittere,flatum verò multum efflare. In hoc coniectura cōſequutus ſum,ex ſiccitate malum exiſtere: id quod indicauit curatio.nam quumprimum victu humido ali cœpit,ſtatim ſemen emiſit. Iuuenis verò Mileſius, qui annum fortè natus erat ſecundum & viceſimum, aiebat ſe in concubitu emittere genituram non poſſe,at in ſomno magnam eius copiam excerni. Is mihi viſus eſt ob multā humidam perfrictionem non poſſe concumbendo foueri & calefieri:in ſomno verò nimium calefieri, quatenus ſomni id præſtant vt interiora calefiant,& exteriora perfrigerentur: ideo labores ei ſatis fuerunt ad curationem, equitatio ſcilicet:medicamentum verò teſticulus caſtoris epotus:reliqua denique victus ratio omnis ſicca & calida.

Quæ corporum affectiones euacuationis indigeant, ex Galeno, Cap. I.

QVVM plenitudo duobus modis fiat atque dicatur, vno quũ ad vires, altero quũ ad capacitatem vaſorum humores continentium refertur, vtrique opus eſt euacuatione, ſiue in ægrotante homine ſiue ſano fiat. Quemadmodum enim qui onus geſtat, non protinus ſimulatque grauatur & fatigatur, iã cecidit, & ab eo eſt victus: ita etiam vbi vires à plenitudine grauantur, fieri poteſt vt homo nondum ægrotet. ſiquidem nonnulli qui conſueta adhuc munera obeunt, ſentire ſe aiunt graues, pigros, ſegnes; atque ita vt ægrè moueantur: eáque plenitudo eſt quæ ad vires pertinet. veluti quũ poſt exercitationes tendi videntur, non parua nota eſt alterius plenitudinis quam nonnulli κατὰ τὸ ἔγχυμα vocant, quia in humoribus per vaſa infuſis conſiſtit atque intelligitur. Senſus autem vlceris ſpeciem referens, in toto corpore proueniens, ac præcipuè in motionibus, mali ſucci eſt ſoboles atq; progenies, qui quidẽ pleriſque cõſuetas etiamnum actiones obeuntibus aduenire conſpicitur. Quandoque autem in quibuſdam corporis partib⁹, non in tota mole, apparent indicia affectionum quæ in illis partibus ſunt, ſimilium iis quas in toto corpore conſiſtere dictum ſit: ac quandoque ſolum caput grauari ſentiunt, aut quendam vlceris ſenſum habere, aut muſculos temporum intendi, ídque aut ſimpliciter, aut cum maiore calore cõiuncto. Sic quoque in iecore, liene, ventre, coſtis & ſepto tranſuerſo grauitatem ſæpe ſentimus. Simili quoque modo in ore ventriculi aut grauitatem aut abſurdum aliquem ſenſum percipimus. Ad hæc, dolores in parte quadam infixi vel ob humorum copiam quæ confertim ingruit, vel ob ſpiritum flatuoſum, euacuationem indicant: quemadmodum etiam faciunt qui ab acri humore partem exedente atque erodente excitantur. Sunt etiam qui ab intemperie naſcantur: & ex iis quidam ab ea ſola citra humores, alii verò cum humoribus. Ergo in his omnibus quæ dicta, infeſtantium humorum aut vaporũ euacuationes ab his affectionibus hominem liberant. nõ prorſus tamen venam ſecare opus eſt, ſed ſatis eſt tũ purgare, tum fricare, tum lauare, tum aliquo medicamento vti quod per halitum euocet. Deinceps igitur quænam affectiones venæ ſectione iuuentur exponamus.

Quæ affectiones venæ ſectione indigeant, Cap. II.

QVI conſueta munia adhuc obeunt, ſed princeps aliqua pars, aut totum corpus in eis grauatur aut tenditur, iis neceſſaria eſt euacuatio. Si verò per ætatẽ neque pueri adhuc ſint, nec iam ſenes, conſilium de ſecanda vena inibis: habita tamen præcipuè ratione primarum intẽtionum, hoc eſt quantitatis qualitatíſque plenitudinis, & roboris aut imbecillitatis virium: deinceps verò naturalis totius corporis habitus, itémque anni temporis, regionis, & vitæ anteactæ: tum vtrum copia eſculentorum poculentorúmque, & præſertim valentis materiæ, qui ita affectus eſt, ſe expleuerit: & quibus motibus vel conſuetis vel nõ cõſuetis ſe mouerit, quáſque excretiones habuerit aut præter conſuetudinem compeſcuerit: ad hæc autem omnia, num gracilior aut craſſior ſit effectus. Sanè vtriuſque plenitudinis quãtitas ex propriorum ſignorum magnitudine dignoſcetur. quanto enim grauior ſibi homo videtur, perſpicuum eſt plenitudinem quo ad vires tantũ auctam eſſe: eodémque modo, quantum tenſionis ſenſus auctus fuerit, tantum quoque auctam eſſe alteram plenitudinem, quam à quibuſdam κατὰ τὸ ἔγχυμα vocari dixim⁹. Vtriuſque verò plenitudinis qualitatem partim ex colore cognoſces, memor colorem humorum eſſe, ſi quidem modicè totum corpus à calore frigoréque externo affectum fuerit: partim verò ex iis quæ naturæ humorũ ſunt coniũcta. Frigidiores enim frigidior totius corporis ſenſus ſequitur: calidiores, calidior. humores verò qui in ve-

A nis aceruantur, tumor & vaſorum diſtentio: eos qui in carne, ſenſus in ea aut grauitatis aut tenſionis, ſicut etiam caliditatis aut frigiditatis conſequitur. Porro facultatum nos diſpenſantium infirmitates ac robur propriis actionibus iudicantur: ac voluntariæ quidem, in neruis & horũ principio cerebro: pulſantes verò, in arteriis & corde. Ex facultate verò qua bona nutritio fit, aut color bonus aut malus, tertia facultas quæ nutrix eſt, quã à iecore proficiſci oſtẽdimus, cognitionẽ ſortitur. Vbi ergo adfuerint plenitudinis ſigna, & facultates valentes fuerint, tum ſi B videlicet affectio tẽſionis ſenſum referat, nihil præterea attẽdens, venã incides: ac multo etiã magis ſi ſenſum referat inflammationis. Si verò infeſta plenitudo grauans ſit, nõ ſemper eſt ſanguinis faciẽda detractio. cõtingit enim vt crudus humor in corpore ſit collectus. In quo diligenter eſt aduertendum quantum vires robuſtæ ſint, & quantum humor ipſe ſit refrigeratus. Etenim exolutæ ab huiuſmodi affectionib⁹ vires, adhibita ſanguinis miſſione in extremum recidere malum ſolent, vt reſtitui poſtea nullo modo poſſint: quod vbi factum eſt, periculum non C mediocre conſequitur, ac præſertim ſi febris accedat ſtatu æſtiuo, ſtomacho malè affecto, & toto corpore molli ſuapte natura, & temperie humido. huiuſmodi enim homines per halitum digeruntur, & celerrimè animo linquuntur, etiamſi non magna febris inuadat. Si verò nihil horum ſit, cæterùm hyems ſit, regione natura frigida, atque hominis natura frigidior, iis & totum corpus venæ ſectione grauiter refrigeratur, & nonnulla etiam ſymptomata accidunt, quæ ex graui refrigeratione cõſequuntur. Quamobrẽ qui ita affecti ſunt, hos venæ ſectione vacua- D re non conuenit, ſed frictionibus & vnctionibus mediocriter calfacientibus, & potionibus humorum craſſitudinem incidentibus, & modicè calfacientibus. nam quæ vehementer calfaciunt, ea tum vires diſſoluunt, tum etiã febres adaugent. Quicunque autem ſanguine per ſputum reiecto nunc quidem curati ſunt, ſed eam habent ſtructuram in partibus thoracis atque pulmonis, vt ſi vel paulo pluſculum ſanguinis colligatur, protinus aut vaſis alicuius oſculum reſeretur, aut vas ipſum rumpatur, iis etiãſi nondum vllum in corpore ſymptoma extet, tamen in- E eunte vere ſanguis mittendus eſt: ſimili quoque modo iis qui facilè in comitialem morbum vel apoplexiam cadunt. Eodémque modo ſi alicui alii morbo obnoxium hominem cognouerimus, vt peripneumoniæ, pleuritidíve, aut anginæ, melius eſt prius venam ſecare quàm expectare vt aliquod euidens ſymptoma plenitudinis appareat. Ad eũdẽ modũ, ſi hæmorrhoides retẽtæ ſint, & præſertim illi magis melancholici videantur. Omnibus etiã quos ſingulis annis morbi qui ex plenitudine oriuntur, in æſtate ſolẽt exercere, ineunte vere mittendus ſanguis F eſt: id quod etiam faciendum eſt in iis qui eiuſmodi morbis verno tempore corripiũtur. Homines enim experiẽtia edocti ſunt nõ à ſeipſis ſolùm, ſed à iumentis, vtile eſſe vt priuſquam æſtas incipiat, ſub finem veris ſanguinẽ mittant: memores à quibus morbis capi ſoleant, quum repẽte calida æſtas adueniat. ea enim & ſanguinem plus protendit, & fundit, & tanquam ebullitionem quandam eius parat, ita vt tunc non amplius in venis tanquam moderatus contineatur, ſed vel eas rumpat, vel erodat: ſique immoderatior in partem quampiam irrumpat, aut inflã- G mationem, aut eryſipelas, aut talem quempiam morbum gignat. Etenim cum multo plures, tum verò etiam maiores quàm ſint morbi plethorici, ex humorum fuſione progignuntur. Quidam autem ſunt oculis imbecillioribus, qui affectionibus quæ ſcotomaticæ nominantur, facilè corripiuntur. quos etiam initio veris euacuare oportet. Prius tamen conſiderandum eſt nobis quid in eis aceruetur. ſiquidem nonnulli amaræ bilis ſuccũ copioſius quàm reliquos colligunt: nonnulli melancholicum, aut pituitoſum: nonnulli verò ex æquo omnes coaceruant, in quib⁹ abũdare ſanguis dicitur. Hos ergo omnes vacuabis, ſicut

etiam podagricos & arthriticos initio veris:idq; aut me-
dicamento purgante,aut venæ ſectione. Porro venæ ſe-
ctio non ſolùm quum plenitudo eſt,eáque ſiue ad vires,ſi
ne ad vaſorum quibus ſucci continentur amplitudinem
pertineat, ſed etiãſi plenitudo nulla ſit, magnopere pro-
deſt initio inflammationis,quæ vel ex plaga, vel ex dolo
re,vel ex partium infirmitate oriatur. Si quoque magnus
morbus expectetur,ſanguis omnino mittendus eſt,etiam
ſi plenitudinis ſigna nulla adſint:habita tamen ratione æ
tatis,anni,temporis,& virium. Itaque tria ſunt quæ agni-
tionem continent,morbi magnitudo aut præſens aut im
minens,robur virium,ætas omnis præter puerilem atque
ſenilem:qui ſcopi ſatis ſunt ad venæ ſectionem indicã-
dam.Neque enim vbi tanta crudorum humorum copia
accumulata eſt vt ſecandam venam prohibeat,ratio repre
henditur,quia iis virium robur non adeſt, hócque indi-
cio eſt non poſſe eos ſanguinis ferre remiſſionem,quum
vnà cum totius corporis colore, qui ita ſit redactus vt nõ
indicet abundare ſanguinẽ, pulſus quoque in vehemen-
tia & magnitudine inæqualis eſt; imbecillibus & paruis
in ipſa inæqualitate exuperantibus. Nunc verò de vtriuſ-
que plenitudinis notis conſideremus,an vbi eæ in homi
ne ſolita munia obeunte apparuerint,mittẽdus illi omni-
no ſit ſanguis:an id neceſſarium non ſit,vbi nulla magni
morbi fuerit expectatio.Quid verò ego in hac re ſentiã,
noſtis quum ſæpe adfueritis quum ſanguinis miſſionem
ſuaderem vel podagricis, vel articulorum dolore laboran
tibus,vel morbo comitiali vexatis,vel melancholicis, vel
iis qui ſanguinem prius expuiſſent, aut thoracis ſtructu-
ram ſortiti eſſent ad aliquod tale malum contrahendum
idoneam:aut ſcotomaticis,aut qui angina continuò cor-
riperentur,aut pulmonis & iecoris vitiis eſſent obnoxii,
aut vehementes lippitudines paterentur,aut (vt vno ver-
bo dicam)aliquo magno morbo premerẽtur: nam in his
omnibus cenſeo miſſionem ſanguinis neceſſarium eſſe
remedium,quæ ſtatim poſt virium atque ætatis habitam
rationem adhibeatur: quæ ſiquando non memorentur,
ſubaudiendæ tamen ſunt. At qui nihil huiuſmodi antè
ſunt paſſi,omniúmque corporis partium inculpatam ſtru
cturam nacti ſunt,in eis duplicem me vacuationis ratio-
nem ſubieciſſe cognouiſtis:venæ quidem ſectione, ſi in
victu ſint intemperantes:ſine venæ ſectione autem, ſi tẽ-
peratè viuãt. Nam & multa frictione,& balneis & deam-
bulationibus atque aliis motionibus,& item vnctionib⁹
in quibus digerendi vis ineſt, ſtatim exhaurire pleni-
tudinem licet,niſi fortè craſſi ſanguinis redundantia ti-
bi adeſſe videatur.talis enim maximè eſt melancholicus
plerunque, ràrò verò crudorum quos vocant humorum.
Cæterùm in redundantia melancholici humoris, præſtat
venam incidere,aut certè vti medicamento atram bilem
expurgante:at vbi crudi ſucci exuperãt,antequam morb⁹
incipiat,cautè euacuabis: vbi verò febris iam accedit,(vt
antè dixi)nequaquam.Erit verò indicio color eorum plũ
beus,aut ex pallido albus,omniáq; potius quàm ruber, i-
témque pulſuum inæqualitas. Si verò etiam talis plenitu-
do multum excreuerit, tum & corporis quoque grauitas
adeſt,& pigritia ad motus,& mentis tarditas, & ſenſus he
betudo. Contrà verò quibus cumulatus in corpore ſan-
guis ex compreſſis hæmorrhoidibus ſit,iis venam auda-
cter incìdes,etiamſi grauem antea morbum experti non
fuerint.Fieri enim poteſt vt apti quidẽ ad aliquem huiuſ
modi morbũ fuerint, verùm ob hæmorrhoidum inani-
tionem nondum paſſi.Si verò etiam aliquæ in eis particu
læ vitioſam habere conſtructionem, & præſertim in tho
race videantur,eis omnino venam celerrimè ſecabis. Idẽ
me ſentire de mulieribus quibus menſtrua purgatio ſup-
preſſa eſt intellexiſtis:enimuero in eis nõ prorogãda eua
cuatio:veruntamen venam ſcindere non eſt neceſſe,quũ
malleolorũ ſcarificationes ei quod ſuperuacaneũ eſt eua-
cuando,ſatis eſſe poſſint, quum alioqui vim etiam quan-
dam habeant menſium ciendorum, non ſecus quàm ve-
næ in malleolis ac talis inciſæ. Plenitudines enim quæ ex
menſium retentione ſunt ortæ,per crura vacuabis,ſiue ſe
care venam,ſiue ſcarificare oporteat. Reuellere autẽ mu-
lierum purgationes ſecta in cubito vena ſolet: nam quæ

A candidiores ſunt,tenuiorem aceruare ſanguinem conſue
uerunt,idcirco à malleolorum ſcarificationibus maximè
iuuantur. Nigriores verò venam ſecando curato, ſiquidẽ
eæ craſſiorem ac magis melancholicum ſanguinem coa-
ceruant.Quod magis etiam facies ſi magnas habere ve-
nas videantur,id quod gracilioribus ac nigrioribus ſo-
let plerunque contingere,veluti carnoſis & candidis ve-
næ inſunt exiguæ,in quibus præſtat malleolos ſcarificare
quàm venam incidere,quippe quum hæ paruas in cruri-
bus venas habeant,vt licet etiam rite ſecentur, quod iu-
B ſtum tamen ſit non fluat. Multæ verò ſanguinis copiam
non paruam habent,ſed extremè ſunt tenues: aliæ contrà
craſſæ,ſed parum habent ſanguinis. Ac mulierem quidẽ
tenuiſſimam, cui iam octo menſibus ſuppreſſa menſtrua
purgatio fuerat,nõ modico ſanguine detracto ad priſtinũ
ſtatum breuiſſimo tempore perduxi. Primo enim die ſeſ-
quilibram,ſecundo libram, tertio non multo plus quàm
ſelibram detraxi.In hanc verò ſententiam adductus ſum,
quum eius venas eminentes conſpicerem,quæ ſanguinis
C liuidi plenæ videbãtur. Cæterùm non contemnenda eſt
venæ ſectio,tanquam auxilium reuellens non ſit,quũ me
perſæpe videritis in ſanguinis è naribus eruptione,quum
ea vehemens ſit, ea vſum, protinus effluxionẽ ſedauiſſe.
Conuenit autem nõ vſque eò ſanguinem ſeducere,vt ad
extremum caſum virium perueniatur, ſed quoad iuſta
menſura videatur educta,& prorumpentis ſanguinis im-
petus validus perſeueret: vena in cubito ſecanda eſt.

De partita ſanguinis miſſione,

Cap. III.

QVibus multa euacuatione opus eſt, vires autem in-
D firmæ ſunt, in iis partiri euacuationem præſtat,vt
quum parum ſanguinis detraxerimus,iterum,ac,ſi lubet,
tertiò eundem mittamus: quemadmodum me quoque fe
ciſſe in iis in quibus crudiorũ humorum inerat copia,cõ
ſpexiſtis.Nam vbi parum ſanguinis detraxi,protinus me-
licratum exhibeo probè coctum cum aliquo attenuanti
medicamento,vt puta hyſſopo aut origano, & interdum
etiam nepeta aut pulegio: aut certè cum melicrato, oxy-
meli,aut oxyglycy: atque ita ſanguinem iterum minuo,
quandoque autẽ eodem die, quandoque verò poſtero: in
E quo rurſus dato aliquo ex prædictis medicamẽtis, iterũ
aliquid ſanguinis detraho: ac tertio die quoque idem fa-
cio,vbi aliquid ſimiliter dedero. Verùm vbi feruеſcentis
ſanguinis copia redundat,acutiſſimam febrim accẽdens,
euacuatio confertim facienda eſt,conandúmque eſt ina-
nire vſque ad animi defectionem,virium robore diligẽ-
ter inſpecto, quemadmodũ ſcio quibuſdam ſex ſubinde
heminas,aut poſtero aut tertio aut quarto die fuiſſe detra
ctas.Quandoque etiam primo die,quum febris in princi-
pio noctis aut medio incepiſſet, probè autem concocta
F fuiſſent quæ pridie comediſſent:nonullis verò pridie in-
æqualitatem, aut grauitatem, aut capitis,aut alterius cu-
iuſdam partis dolorem ſentire ſe querentibus, ac proinde
parcè comedentibus,vbi febris præcedente nocte inuaſiſ
ſet,memini me primo etiã die ſanguinẽ detraxiſſe:nã in
quibus copia feruentis ſanguinis apparet, dato operam
vt eum quamcelerrimè vacues, priuſquam in principem
aliquam partem irruat. Quamobrẽ etiam de nocte venã
incidere ne verearis: nam ita affectis ægrotis expedit vſ-
que ad animi defectionem vt diximus, ſanguinem mit-
ti. Noui enim ex eis quoſdam ex animi defectione ne-
G ceſſariò refrigeratos,& madoribus toto corpore affluen-
tibus,& aluo citata,celeriter morbo liberatos. Præterea
in maximis inflammationibus & vehementiſſimis dolo-
ribus nullum maius remedium noui quàm vſque ad ani-
mi defectionem euacuare,adhibita diſtinctione, an ſan-
guinem mittere,an purgare oporteat. Euacuandum autẽ
eſt vſque ad animi defectionem,ſed nõ omnem: neque
enim intelligendum eſt de ea quæ ægrotis ex timore cõ-
tingit:neque de ea quæ ex mordacibus ſuccis os ventricu
H li obſidentibus oritur, quum tunc quoque animi defe-
ctionem ægroti pati ſoleant. Verùm talis animi defectio
non eſt ſufficiens menſura euacuationis, quæ contingit
quandoque antequam conueniat:quemadmodum febri-
citantibus quoque ſæpe vſu venit, vt inter ſurgẽdum vel

reſidēdum,animo linquātur. Animi igitur defectio quæ A
ratione euacuationis fit,ſit menſura euacuationis,in affe-
ctionibus antedictis. Mentem verò adhibere oportet v-
trum purgationem ferant,pulſus eorum contingendo dũ
ſanguis adhuc fluit,ſicut in aliis omnibus quibus ſanguis
mittitur facere conſueui,ne fortè ignarus pro animi de-
fectione mortem afferas.

De menſura euacuationis ſanguinis, Cap. IIII.

SCiendum eſt,dum propoſiti ſcopi huius præſidii augẽ B
tur,maiorem euacuationem indicari: dum verò non
augentur, tantum detrahendum de ſanguinis miſſione
quantum illi fuerint imminuti. Morbi autem magnitu-
do & robur virium,primi ſcopi erunt ſanguinis detrahẽ-
di:quibus vtriſque ſcopis præſentibus perſpicuum eſt (vt
antè diximus) nullam eſſe crudorum humorum tantam
talémque plenitudinem quæ inhibere hoc auxiliũ queat.
Deinde verò ſpectandum eſt quæ ſit naturalis hominis
temperatura.nam quibus amplæ venæ ſunt,quíque modi
cè graciles ſunt nec albi, neq; tenera carne copioſius eua- C
cuabis: contrarios verò parcius:quippe qui exiguum ha-
beant ſanguinẽ, & eorũ caro facilè per halitũ digeratur.
qua etiam ratione pueris non eſt ſecanda vena vſque ad
quartumdecimum ætatis annum:poſt quem ſi magna co
pia ſanguinis congeſta eſſe videatur,tempúſque anni ver-
num ſit,regióque natura temperata, & puer ſit natura be-
ne ſanguinea,ſanguinem minues: id quod multo etiam
magis facies ſi peripneumoniæ,aut anginæ, aut pleuriti-
dis,aut omnino alterius cuiuſdam acuti & vehementis
morbi periculum immineat.Primùm autem detrahes vſ D
que ad heminam ad ſummum: ſi verò tibi incipienti vi-
res firmæ permanere videbuntur,dimidium heminæ ad
iicies,iterata miſſione.noſti enim vehementi pulſui cum
æqualitate,tanquam minimè fallaci virium robuſtarum
ſigno,ſemper adhibendam fidem,ex abundanti autem &
magno.Itaque & ſeptuagenariis ſi dicti pulſus adſint, &
affectio iubeat,venam ſecabis.quidam enim eius ætatis
multum ſanguinis habent,& vires itidem robuſtas: ſicut
alii ſicci ſunt,& pauci ſanguinis,& facilè nigreſcẽtes qua-
uis parte percuſſa.Itaque non ſolùm numero annorum a- E
nimum adhibebis,ſed etiam habitui corporis. nam ſunt
qui ſexaginta annos ſolùm nati, ſanguinis miſſionem
non ferant:veruntamen minus his vtique detrahes,quan
uis eandem habere affectionem quàm florens corpus, vi-
deātur. Sed optimum fuerit antequam vena ſecetur, hæc
omnia cõſideraſſe,& præſertim quum ſuppreſſæ hæmor-
rhoides ſint,& mulieris retenta purgatio.Etenim vbi inci
ſa vena ſanguis fluit,tũ eius mutationi, & præſertim quũ
iã adeſt inflãmatio, & tenori fluxionis nõ labaſcẽti, potiſ
ſimum autem pulſuum mutationi,tanquam indicio non F
mendaci,animum diligenter attendas oportet: & conti-
nuò ceſſandum eſt quũ pulſus immutatur,aut in magni-
tudine,aut quauis inæqualitate:nam de mutatione in im
becillitatẽ quid attinet dicere?Scis enim in hac qualitate
certũ fieri iudiciũ firmarũ & infirmarũ viriũ. In quibus
autem prope ſectam venam magna aliqua inflammatio
eſt,in iis ſanguinis & in colore,& in conſiſtẽtia mutatio-
nem expectare eſt optimum. Diuerſus enim eſt ſanguis
qui ineſt inflãmationi,à naturali, quia nimis excalfactus
eſt.nam ſi crudior erat prius,modò rubrior & flauior ef- G
ficitur: ſin eiuſmodi prius fuerat,ad nigrum aduſtione
conuertitur.Nam ſanguinis mutatio,ſigno eſt aliquid ex
inflammatione in venam ſectam tranſſumptum fuiſſe:
non tamen omni ex parte expectanda eſt mutatio,ſed eſt
quãdoque vt antequã mutatio appareat ceſſandũ ſit, ídq;
vel propter viriũ imbecillitatẽ,vel propter malignitatẽ
inflãmationis.interdũ enim nihil ab ea emittitur, ſed in-
ibi vehemẽter eſt conſtrictus.Si tamen vires nondũ exol
ui euacuatione videãtur,id quod ſcies pulſus tangendo&
ſi is cui ſanguis mittitur, ætate florẽti ſit, expectãda mu H
tatio eſt:potiſſimum verò ſi aër ambiens ſit temperatus.
Duo enim hæc ſunt quibus præcipuè dignoſcitur quan-
tum hoc præſidio ſit euacuãdum, ægrotantis, inquam,na-
tura qualis ſit,quam exquiſitè cognoſcere nõ poſſumus:
& ambientis temperies qualis futura ſit miſſo ſanguine.
nam quum is calor quem febris affert, multum ſanguinis
digerit,& ægrotus abſtinens viuit,alimentum ex ſangui-
ne eum breui tẽpore neceſſariò deſtituit,atque interim
vires exoluuntur. Cõſumitur enim ob temperiem ægro-
tantis,ſi humida & calida ſit, qualis eſt puerorum: ob aë-
rem verò ambientem ſi regio calida ſit,& æſtiuum tem-
pus. Proinde minus detrahimus quàm affectio commo-
net,habita ætatis ratione in pueris:habitus corporis in cã
didis,& quibus tenera caro eſt: temporis verò, ſub Cane.
eadem quoque regionum & conſtitutionum eſt ratio.
Alio verò modo(vt etiam antè diximus)in cõtrariis, hoc
eſt,frigidis temporibus,& regionibus,largam euacuatio-
nem vitamus, propter refrigerationem conſequentem:
quapropter vnum in his ſingulis euacuationis modũ ſcri-
pto definire non poſſumus. Noui enim quibus ſex libræ
ſanguinis fuerint detractæ, & febrim protinus fuiſſe ex-
tinctam,nec vllum virium detrimentum eſſe conſequu-
tum:nonnullis verò ſeſquilibra non ſine leui quadam vi-
rium noxa detrahi potuit: quibus ſi duas libras quis eua-
cuaſſet,extremè læſiſſet.Quãobrem ſcio me quãdoque v-
nam quoque libram & quandoque etiam minus vtiliter
detraxiſſe.

Quæ vena ſecanda ſit, Cap. V.

SI venam cauſa reuulſionis ſeces è directo partium ad
quas ſanguis fluit,perſpicuam inde vtilitatem celeri-
ter videbis: at ſi contrà ſeces, nihil proderit. Ita affecto
liene vena quæ eſt propè annularem ſiniſtræ manus digi
tum inciſa iuuit.Nõnulli verò eam venam incidunt quæ
inter medium & annularem interiacet,& ſanguinem flu
ere ſinunt donec ipſe per ſe ſiſtatur, lienémque iuuari a-
iunt atque ſi venam internam cubiti ſecueris. ſanguis
enim è ſiniſtra manu detractus lienem malè affectum
mirum in modum iuuat.Præſtat autem nõ ſemel extra-
here quantum conueniat, ſed in duos dies eſt facienda
partitio. Quinetiam pleuriticis ſanguinis miſſio è dire-
cto laborantis lateris adhibita euidentiſſimam ſæpe v-
tilitatẽ attulit:quæ verò ex brachio oppoſito, aut omni-
no obſcuram, aut certè poſt temporis ſpatium. Ac ſæ-
pè etiam oculorum dolores grauiſſimos venæ ſectio
è directo facta, intra horæ ſpatium ſedauit.Ergo in ocu-
lis laborantibus vena quæ humeralis vocatur, quǽque
ex ea deriuata eſt,in cubito inciſæ, perſpicuam vtilitatẽ
celeriter afferunt.at dolente latere,aut pulmone,aut ſe-
pto trãſuerſo,aut liene,aut iecore,aut ventriculo,ea quæ
per alas in cubiti iuncturam pertinet:maximè autẽ hæc
ipſa interior ſecanda eſt:ſin ſecus,ea quæ ab ipſa diducta
in flexu iuncturæ apparet,quam iandiu noſtis ab hume-
rali vena diductam eſſe,ipſámque contingere. Sũt enim
hi tres modi ſanguinis in cubito mittendi,interior, ex-
terior, & medius.Interior vtilis eſt iis quibus inferiores
collo partes patiũtur:exterior iis quib[9] affectæ quæ ſunt
illis ſũt ſuperiores,vt facies & caput:medi[9] verò loc[9] inter
dũ vtráſq; venas diductas habet in vlteriores partes bra-
chii pertinẽtes: interdũ verò celeriter in vnũ inter ſe coẽ
ũtes in flexu iũcturæ:ac nõnũquã earũ alterã obſcurã,cla
ram alteram. Vbi ergo vena quæ parti affectæ propria eſt,
obſcurior fuerit,& ad aliquam ex mediis accedas, da o-
peram vt eã potius incîdas quæ à propria diducitur: quã
doque etiam vſu venit vt quæ inferiores ſunt cubiti iun-
ctura,quæ in vlna ſunt, eas nihil prohibeat incîdere vbi
quæ in cubito ſunt, non vtique appareant: & ex iis ipſis
incidendæ ſunt quæ è directo partium affectarum ſitæ
ſint.Sanguinis ergo miſſio quæ in brachio fit,rectè quidẽ
adminiſtrata nihil magni habet in ſe:at ſi in ea peccatum
ſit,triplex error conſequitur,vt in media neruus exiguus,
in humerali nerueus capitis muſculus: in interiore verò
arteriæ vena ſubiecta ſimul etiam incidatur.

Cauendum eſſe ne axillarem venam incidamus ſi neceſſitas non vrgeat,idque propter arteriam ei ſubiectã, Cap. VI.

SIquis autem alibi vnquam in vena ſecanda arteriam
quoque ſecuit,hoc loco id contigit; ergo maximè ca-

uendum eſt ne eã incidamus. ſi verò neceſſitas id cogat efficere, duo hæc conſideranda erũt, vt eam ligemus qua maximè parte pulſus arteriæ nobis indicat. quod vbi fecerimus, videamus an locus vlla ex parte inſletur: ſiq; inſletur, vinculum ſtatim ſoluendum, & quod inflatum eſt, ad æqualitatem redigendum, & iterum ligandum initio deligationis in primo loco, vbi arteria ſub interius brachii caput eſt ſita. conãdúmque eſt vt venam inferius incidamus, quia eo in loco diſiunƈta ab arteria eſt per venam mediam, cui nullum vas ſubiicitur. Sed neruus eſt (vt antè dixi) notabilis in medio flexu: quem ne tangamus, diligenter eſt animaduertendum.

Situm & ſeƈtionem humeralis venæ omni ratione vacare periculo.

Venam autem humeralem ſecare omnibus modis ſine periculo licet: & tamẽ quibuſdam etiam ex huius ſeƈtione muſculus ſub radio conſtitutus indoluit: alios inflammatio ſubſequuta vexauit, & dolor diu perdurauit. Verũtamẽ iis qui ſic affeƈti fuerint, vena nõ vno iƈtu fuit diuiſa, ſed quũ primùm fuiſſet aberratum, ſecundò & tertiò, & quãdoque etiam quartò fuit percuſſa. quamobrem quum muſculi caput ſæpe punƈtum fuiſſet, eiuſmodi affeƈtiones excitatæ ſunt. At vnico iƈtu magna faƈta diuiſione, nec quiſquã inflãm atione correptꝰ eſt, nec dolorẽ cõtraxit. quocirca hæc eſt intrepidè ſecãda, ſed interior, cautè admodum & conſideratè. Conãdum autem eſt in media incidenda, ne vbi neruus eſt ſitus, fiat ſeƈtio. Nũc verò, quemadmodum prædiƈtæ omnes partes ſeƈta cubiti vena (vt diƈtum eſt) iuuantur: ita etiã quæ inferiores ſunt, iuuantur inciſis iis quæ in malleolis & poplitibus inſunt. Prædiƈtis autem inferiores ſunt coxendix, veſica, atque vterus. renes ad vtranque partem pertinẽt: ſiquidem inferiores ſunt iis quas prius diximus, ſuperiores verò quàm eæ quas ſecundo loco recenſuimus. Itaque miſſus ex cubito ſanguis interdum eis prodeſt, vbi recens inflammatio ſit, & ſanguis redundet: quibus verò affeƈtio ineſt quam propriè nephritin vocant, venas poplitis aut certè malleolorum ſecare conuenit. Vteri verò inflammationibus magis etiam quàm renum, venis in crure ſeƈtis ſuccurritur. nam euacuationes quæ ex cubito fiunt, aliud etiã malum habent adiunƈtum, vt mẽſtruas purgationes, ſanguinem ad partes ſuperiores corporis retrahendo, comprimant. at iis quæ in cruribus fiunt, hoc etiam ineſt vt mẽſes cieant. Memini verò me iſchiadas quæ non ex frigore, ſed impletis ſanguine quæ in coxa ſunt venis exortæ eſſent, vno die, faƈta ex cruribus euacuatione, curauiſſe. idcirco vena poplitis vtilius ita affeƈtis quàm malleolorũ ſecatur: at ſcarificatio nihil eis perſpicuò prodeſt. Vt autẽ ſummatim dicam, incipientes inflammationes reuellendo euacuandæ ſunt: inueteratæ ex iis, ſi fieri poteſt, affeƈtis partibus: ſi non queat, ex vicinis. In iis quæ incipiunt auertendum eſt quod influit: in inueteratis, id tantũ quod affeƈtæ parti infixum eſt euacuandum. Id autem optimè euacuabitur per venas cum iis coniunƈtas quæ ſunt in ipſis partibꝰ. Cui rationi ſubſcribit etiam experientia. quocirca quæ in gutture & arteria graui inflammatione affliguntur, in principio vena ſeƈta in cubito, poſt ipſum verò in lingua, egregiè prodeſt, inciſis videlicet ambabus venis quæ in ea ſunt. Sic quoque induratas inflammationũ in oculis reliquias iuuat inciſa vena quæ ad magnum oculi angulum decurrit: vt etiam capitis grauitates & inueteratos eius ex plenitudine dolores leuare manifeſtè ſolet in fronte ſeƈta vena. At incipientes aut vigentes iuuat per cucurbitulam in ceruice faƈta reuulſio, eáque interdũ per ſe, interdum cũ ſcarificatione adhibita. Cæterùm priꝰ euacuare totum corpus oportet. Eadem quoque ratione incipientes in occipitio dolores atque vigentes vena frõtis inciſa iuuat. In quibus verò corporibꝰ nulla adhuc particula affeƈta eſt, ſed ineunte vere vacuationem anticipamus, in iis, ſi quidem talis ſit homo qui quotannis æſtiuo tempore morbis febrilibus obnoxius eſſe ſolitus ſit, & euacuare ſtudeamus id quod materiam morbis ſuppeditat, omnis pars eſt ad detrahẽdum ſanguinem accommo-

A data: ſicut etiam ſi arthriticus ſit qui omnibus articulis laboret. Quibus verò pars aliqua præcipuè infeſtetur, vbi prius euacuati nõ fuerint, nõ eſt ex quauis parte molienda vacuatio, ſed ſicut in iis qui pati iã incipiũt. quãobrẽ podagricos ex cubito vacuabis: quos verò comitialis morbꝰ aut vertigo affliƈtat, potius ex cruribꝰ. Si verò ad venæ ſeƈtiones propter ſuppreſſas hæmorrhoides peruenias, ſi cohibere eas velis, quæ in brachio ſunt: ſi prouocare, quæ in cruribus ſunt venas ſecare oportet. At in quibus mẽſes re- B tinẽtur, ſemper in cruribus, ſi quidem ciere eos oporteat. Accidit tamen aliquando vt ex vtero per eroſionem ſanguis erumpat. in quo non eſt idem curationis conſilium. ſiquidem non effluere ſanguinem volumus, vt in menſtrua purgatione, ſed planè ſiſtere conſilium eſt. Ego verò quandoque in aliqua ſimia diſſecanda, neruum venæ mediæ in cubito ſubieƈtum, & rurſus in alia eundem prope venam ei parem ſimiliter conſpexi. Quorum cõſpeƈtꝰ vt rarus eſt, ita vtilis fuit ad tollendam calumniam medicorum, vtpote neruum incidentium: quãdoquidem poſt ſeƈtionẽ ſtatim illi quibus eſſet adhibita ſeƈtio, affeƈtio- C nem ſtupidam in brachii longitudine ſentirẽt, quæ poſtea toto vitæ tempore eos occuparet. Ego verò iis qui medicis id vitio verterent, indicaui propriam corporis fabricationem ita quandoque fieri: & hac ratione medicos dedecore liberaui.

Quod tempus ſit venæ ſecandæ, & iterandæ euacuationis.

Quibus euacuatione opus eſt, in iis eſt maturanda euacuatio: niſi quædam corruptio cibi in ventre con- D coquendi faƈta ſit, aut tarda concoƈtio, aut etiam cibi in eo contineantur. Verùm quoniam ſæpe quintus aut ſextus eſt ab initio dies antequam nos ad curandum accerſant, expediet tunc quoque ſanguinem mittere, etiamſi primum huius auxilii tempus ſit omiſſum. Quocunque enim die mittendi ſanguinis ſcopos in ægrotante compereris, in eo hoc auxiliũ adhibeto, etiamſi viceſimus à principio dies agatur. At quinam ſcopi erãt? morbus magnus, & virium robur, puerili ætate excepta, & aẽre nos ambiente valde calido. Quoniam verò progreſſu E temporis virtus in pleriſque morbis exoluitur, ideo mittendi ſanguinis occaſio multitudine dierum aufertur: nõ quò primariò dies hoc efficiant, ſed per medium virium diſſolutionis. Itaque ſiquando vel ſecũdo à principio die vires exolui videantur, à vena ſecanda vtique abſtinebimus. In quacũque autẽ diei noƈtíſque hora ſanguinẽ mittes, ſi in febricitantibus, ſcopum habeas declinationem ſingularum acceſſionum. quibus autem aut propter lippitudinẽ aut aliud tale quippiã citra febrim hoc auxilio eſt opus, in iis magnitudinem doloris, aut inflammationis, F aut totius affeƈtionis cui ſeƈta vena opus eſt, reſpicias. Quúmque nihil tale aut vrgeat, aut prohibeat, præſtat mane venam incidere, non ſtatim è ſomno experreƈtis, ſed circiter horæ ſpatiũ antè vigilantibꝰ. Quoſdã lauare prius eſt meliꝰ, quoſdã etiã prius deãbulare. Cæterùm in quibꝰ vere ineũte venã incidere aggredimur, aut propter metũ febris aut alterius cuiuſpiam affeƈtionis, ſcio me ſanguinem etiam quibuſdam detraxiſſe, poſteaquam rerum conſuetarum aliquid confeciſſent. Iteratæ autem detraƈtionis tempus, in quibus ſimpliciter euacuare nobis propoſi- G tum eſt, eodem die eſto: in quibus autẽ reuellere, ſi duobus deinceps diebus fiat reuulſio, melius ſuccedet.

Ex Antylli ſecundo libro de præſidio euacuante, quænam vaſa in corporis partibus ſint ſecanda, Cap. VII.

SI à fronte ſanguis auferendus ſit, reƈtam in fronte venam ſecamus. in plurimis verò, in ſuperioribus frontis partibus & caluaria, vbi vena ad Y literæ ſimilitudinem ſcinditur. Seƈtio autem in parte inferiore ad ipſam venæ H ſciſſionem eſt faciẽda. Quæ verò in angulis oculorũ ſunt prope ſupercilia, multo ſupra angulos incidimus. Poſt aurem verò ſecanda eſt ea quæ duræ parti auris eſt oppoſita. Quæ ſub lingua ſunt, ſi nõ vtranque, at certè eam quæ magnitudine excedit, dextram vtiq; ſecamus. In brachio

verò,eam quæ ex humero deſcendit :in manu, eam quæ
inter medium & annularẽ interiacet:in poplite quæ ma
ximè media eſt in malleolis,interiorẽ : ſique ante & poſt
malleolos ſint,eas quæ antè,ſed propter vaſorum exigui-
tatem non eſt ſæpe in noſtra poteſtate , vt quod velimus
incidamus.Porro in ſecandis cubiti venis,& quæ circa cu
bitum ſunt,varia animaduerſione eſt opus : hic etiam ſi
minus in nobis ſit vt eligamus quam velimus, aut vnà ſo-
lùm appareat,vel etiam ſi aliæ appareant, ſed accommo-
datius ex vna fiat euacuatio,dare operam debemus vt ex
ea ſanguinem detrahamus:ſi verò,vt natura fert, & in ple
riſque accommodatæ ſunt tres,eæque ſunt perſpicuæ, ea
nimirum quæ ſuprà eſt ad muſculum,& media,& quæ ad
brachii exortum eſt, cui etiam ſubſtrata eſt arteria , tunc
quænam in aliquibus ſecanda ſit,diſcernendum erit. Nã
in iis qui animo linquuntur , aut ſtomachus aliquo vitio
affectus eſt,aut virium robur ſuſpectum eſt,vena ſuperior
incidenda eſt:quibus confertim facta detractione,& cõ-
citata euacuatione eſt opus,media : at quibus mutatione
in melius & diuerſitate,inferior. Ac ſuperior quidem ca-
uenda eſt in iis qui muſculos conuerſos & circumſcriptos
habẽt,& in quibus muſculorum curuitas vaſis incumbit,
paulo ſupra flexum vena eſt incidẽda. In gracilibus vitã-
da eſt inferioris inciſio : & in quibus vena ipſa firma &
valde magna eſt.met⁹ enim eſt ne vires exoluãtur,magna
ſectione adhibita.Si verò hoc fugientes,exiguã ſectionẽ
fecerim⁹,ſanguis in grumos cõcreſcet, & fiẽt aneuryſma-
ta quæ ſatis longo tempore perdurant , ſed poſtea ſedan-
tur.In valde pinguibus,ſi venter aliquis ſectione venæ di
uidatur, vena ſuperior incidenda eſt: nam & muſcu-
lus humectus qui ſuprà eſt plurimum à vaſe abdu-
ctus eſt, & nerui plurimùm ab hac parte ſunt diſiuncti:
quamobrem etiamſi quiſpiam profundiſſimam ſectio-
nem fecerit deinduſtria,ad eos non ſit peruenturus.Vena
verò in omnibus ſemel abſolutè pinguedinis eſt expers,
& detecta,& facilè ſcinditur,& facilè fluit. Iam verò me-
dia quoque multum abeſt à neruis qui ſub ea ſunt ſiti.ſed
ea in pleriſque antequam ad flexum perueniat, in multas
partes,aut ſaltem in duas ſcinditur , quarum altera ſuprà,
altera verò infrà vergit.Quocirca in venæ ſectionib⁹quæ
tactu fieri dicuntur, ſed coniectura fiunt , quibus venæ
inciduntur,ii pati ſolent.Quoniam enim in venarum ſciſ
ſione venæ ipſæ ſciſſæ tenuiſſimæ ſunt, & non apparent,
ideo errores committuntur.ergo hæc vena non tunden-
da eſt.Quinetiam alius quidam error in deligando bra-
chio ad venã ſecandã cõmittitur,vt cutis vehemẽter tẽ-
ſa in medio flexu,quia ad brachii muſculum extenditur,
opinionem ſæpe vaſis facit : quare hoc cauẽdũ nobis eſt.

Quod tempus opportunum ſit venæ ſecandæ
in ſingulis temporibus,ex Herodoti li-
bro de præſidiis euacuantibus,
Cap. VIII.

IN ſingulis temporibus morborum, in principiis acceſ-
ſionum incommoda eſt venæ ſectio, niſi magnum ali-
quod malum febricitantes inuadat,vt ſuffocatio,aut con-
uulſio,aut excrucians dolor : ſi verò nihil extrinſecus vr-
geat,remiſſionis tempora ſunt expectanda:ſique longa in
terualla ſint,in perfecta remiſſione venam ſecare conue-
niet. Vires enim robuſtæ facilius euacuantia præſidia fe-
runt,& conſtant pro earum robore , & tantum non auxi-
liis manus præbent,quæ omnia in longa mutatione fiũt.
Atquum in acceſſionibus conciderint,auxiliis tãtùm in-
digent quibus recreentur:ſi verò breue ſit remiſſionis tẽ-
pus,præueniendum erit vt ne eam perfectã expectemus,
ſed quum incipit remiſſio ſecanda vena eſt.Licebit enim
nobis paulo interiecto tempore poſt detractionem,in re
miſſione alere : & in febribus quãdoque auferentia reme
dia adhibemus,addentia verò non item , ſed abſurdum
eſt vt alendi tempus in venæ ſecandæ tempore conſuma
mus:quumque inuaſionis tempora elapſa ſtatũ faciant,i-
gnota verò ſint tempora ſtatum ſuſcipientia, propter in-
uaſionem eo tempore eſt facienda ſectio: nam quod reli-
quum eſt ſedabitur.Quum verò ad remiſſionem currit
inuaſio,tunc inſpiciẽdũ eſt : quum verò eò peruenit,mo-

A uendum eſt,& præſertim hoc præſidio. At quorum con-
tinuus morbus eſt,nec diſcerni tempora poſſunt, idẽ eſt
venæ ſecandæ,& cibi dandi tempus,vt paulo ante corpo-
ris recurationem ſanguis detrahatur:ſi verò continentes
febres ſint,& aliquam acceſſionem perſpicuam afferant,
in qua accedentes in eadem magnitudine maneant,& or-
dinatas aut inordinatas inuaſiones faciant,diligentiſſimè
animaduertendum erit ne increſcentibus inuaſionibus
detractiones moliamur, ſed in temporibus inæqualibus,
quod etiam tempus ad cibum dandum erit accommo-
datum.

B Antylli quid ante venæ ſectionem facien
dum,ex ſecundo de vacuantibus
præſidiis libro, Cap. IX.

ANte venæ ſectionem ligandum eſt brachium robu-
ſto vinculo,quod habeat duorum digitorum latitu-
dinẽ,aut paulo plus eo.In iis verò qui muſculos brachio-
rum elatos & circũſcriptos habent,vinculum eſt inferius
iniiciendum,ac præſertim ſiquibus venæ ſectio adhibe-
tur,ſint oblongi : ſiquidem in eis interuallũ longitudinis
à muſculo ad cubiti flexum ſatis magnum intercedit : in
C paruis autem non multum. Simili quoque modo iis qui
muſculos contortos habent,ſuperior cõſtrictio eſt inuti-
lis. Eſt enim paulo inferius medietate muſculi facienda li
gatio,ad finem muſculi vinculo conſtituto:at in mulieri-
bus,& qui muſculos flaccidos habẽt,nihil prohibet me-
dio muſculo vinculum adhibere.Sed ſi inferius quàm to-
tus muſculus ſit,aut ſi in inferiorib⁹ eius partib⁹ deligaue
rimus, licebit nobis valida admodum conſtrictione vti:
quod tamen partibus quæ conſtringuntur , non eſt vtile,
D quandoquidem in conſtrictione & vaſa occultiora fiunt,
& obſtupeſcit man⁹ ,ac dolore cõficitur. Verùm ſi in mu-
ſculi medietate fiat conſtrictio, neutiquam premendum
eſt,ac præſertim in mulieribus & delicatis. compreſſo e-
nim muſculi ventre , perſæpe in brachio hypoſphagma
oritur:nonnullis verò & eryſipelas & abſceſſus conſequũ
tur.In quo etiã vidẽdũ eſt ne vinculũ cutim inuertat cu
biti, ſed naturalem eius ſitum cõſeruet,vt quum ablatum
fuerit,cutis in proprium locum ſecedens in cauſa ſit ne
ſanguis effluat,quum diſſecta cutis in locum venæ ſectio
E nis abeat,atque ita eam claudat. Qui verò in vaſorum nõ
apparentium ſectione infra cubitum conſtringunt,non
rectè faciunt.nunquam enim in vllo membro vaſa eleua
ta ſunt ab inferiore cõſtrictione. quin ne illi quidem qui
prius ſpongiis vaſa quæ in cubito ſunt,fouent, quicquam
proſunt, quia non eleuarentur niſi adhibita conſtrictio-
ne:vbi verò ſit facta deligatio , manus inter ſe fricandæ
ſunt,& aliquid manu tenendum . Quibus verò in fronte
aut angulis oculorum,aut ſub lingua, aut ſecũdum aures
venæ ſecantur,vinculum eſt collo iniiciendum, & ægro-
F tanti imperandum vt dextram aut ſiniſtram manum ſub
mento teneat,aut ſolùm pollicẽ totum, atque ita laqueus
digitis alligandus & adſtringendus: ita enim guttur non
deficiet,& vtriuſque partis vaſa ad caputtẽſa eo compreſ-
ſu in ſuperioribus partibus intumeſcent. In abſurdis verò
aut languidis hominibus,miniſter adſtans manum mẽto
ſubiiciet.Si à manu detrahere ſanguinem velis,prius per-
fundenda eſt aqua calida,atque ita cum conſtrictione re-
laxanda:in malleolis verò, conſtrictio ſupra genu in fe-
more fiat:ſanguiſque,ſi fieri poteſt, in balneo detrahatur,
G vel ante fomenta adhibeantur : quúmque fuerit admota
conſtrictio,laborans inambulet:quúmque ſit facienda ſe-
ctio,rectus ſuper vnico crure conſiſtat. Idem fiat in vena-
rum poplitis ſectione,& conſtrictio paulo ſupra poplitem
adhibeatur.

Quomodo vena ſecanda ſit,ex eodem,
Cap. X.

VEnas incidimus quandoque punctim , quandoque
cæſim:ac punctim quidem eas quæ non apparent,
cæſim verò eas quæ valde in ſuperficie cutis ſunt ſitæ.
H Non totum autem vas ſecandum eſt.nam auerſis eius la-
biis fluxio non ſit cum eiaculatione : ſed neque etiã infe-
rior vaſis pars ſecãda eſt,verùm ſuperior . Dico autẽ infe
riorẽ, quæ ad brachii exortũ infrà vergit: ſuperiorẽ verò

quæ ad radium. Nam ſuperiore parte inciſa, decentior fit ſanguinis iaculatio:at partibus inferioribus inciſis nihil iaculabitur.

Quando, qua magnitudine,quáque forma ſecanda vena ſit,ex eodem libro,
Cap. XI.

IN iis qui euacuatione confertim facta indigent, ampla inciſio facienda eſt: at vbi ſanguinis lationem reuellere atque auertere oporteat (quemadmodum vſu venit in iis qui ſanguinem reiectant, aut ora venarum aperta ſunt,aut ſanguis è naribus aut alia parte quadam fluit) perexigua eſt faciēda.Eiuſmodi enim quum ab ipſa affectione vacuantur,non iam euacuatione,ſed retractione atque auerſione indigent : ex quo fit vt ſanguis multo tempore fluere ex vena debeat.Præterea anguſta ſectio in paruis vaſis eſt itidem facienda,ampla in magnis . Nam ſiquis in magno vaſe ſectionem paruam faciat , ſanguis neceſſario collectus concreſcet.Sunt autem tres incidendarum venarum figuræ,tranſuerſa,recta,quæ non pungit venam,ſed ſcindit:& harum media obliqua.Ac tranſuerſa quidem vtendum eſt vbi iterationem nullo modo faciendam eſſe exiſtimamus : curuato enim cubito ſtatim conglutinatur:obliqua iterandæ ſanguinis miſſioni apta eſt,quoniam in flexu cubiti non ita exquiſitè labia ſectionis componuntur.forma verò oblonga conuenit iis in quibus non ſolùm eodem die iteranda eſt ſanguinis detractio , ſed tertio etiam die & quarto : ſiquidem cubito curuato labia ſectionis à ſeſe plurimùm diducuntur.

Quid faciendum ſit vt ſanguis facilè fluat, ex eodem libro, Cap. XII.

SI fluxio ſanguinis non procedat quòd violentior ſit adhibita conſtrictio,remittenda ea eſt:ſi verò cute recurrente, vaſis inciſio ſit abſcondita ex cōtractu cutis ſupergreſſæ , cubitus in omnes figuras erit conſtituendus ac voluendus,vt ſupinus,vt ſublimis,vt extenſus,vt denique contractus teneatur,donec in ea tandem figura conſiſtat,vt vaſis ſectione contra cutis diuiſionem rectè conſtituta,ſanguis facilè fluat:ſique parua ſit facta diuiſio, iterum erit diuidenda.Quum verò præ timore ſanguis non fluit,accommodatius erit vt ſine ſtrepitu effluat:ea enim turbatio ſedatur, ſi non exiſtiment vlcera paſcentia non eſſe conſequutura.Si animi defectio perturbet , ſtratis & reclinatis ſanguis mittetur,& ſtomachus tum vomitibus & digitorum in os immiſſionibus vellicandus, tum odoramentis recreandus:ſed & partes extremæ vinciendæ erūt ſic,vt magna moleſtia afficiatur. Si verò cōcretio ſanguinis in grumos interturbet impediátque effluxionem, concretionem diſſoluere ambobus vtriuſque manus indicibus digitis oportebit, & comprimendo elidere , atque exprimere:oleúmque erit infundendum, & multo etiam magis acetum, quod ſanè habet grumos diſſoluendi poteſtatem.Si perfrictio vetet ne ſanguis exeat, eáque ſit vel propter aërem frigidum , vel quia morbus frigidus ſit,vt eſt comitialis atque attonitus, & qui ſunt generis eiuſdem,fouendus erit locus perfundendo, fricando, vngendo,& omnino ad contrarium ſtatum erit redigendus.Iam verò pinguedo & caro in pinguibus & carnoſis proſilit dum ſanguis aufertur,eúmque cohibet:in quibus hæc vnica eſt ratio:nam vel auferre eum qui recurrit , vel retinere oportet.

De arteriarum ſectione,Galeni,
Cap. XIII.

ARterias quoque ſecare medici conſueuerunt: alias quidem in temporibus ob humores calidos & flatuoſos ad oculos confluentes: alias verò ſecundum aures,ac præſertim in vertiginoſis,& quicunque diuturnis capitis doloribus calidis & flatuoſis afficiuntur.Iam verò & ob alias quaſdam capitis affectiones diuturnas,arteriarum quæ poſt aures ſunt ſectione vtuntur , non tamen eas ſecant quum vlla alia pars affecta eſt,quum tamen multæ ſint quæ hoc auxilio potius quàm venæ ſectione indigeant.Vbi enim calidus flatuoſúſque ſanguis in arteriis collectus infeſtat, illic communibus affectæ partis ſectis arteriis eſt opus : verùm quia ſanguinis fluxus difficulter comprimitur,arterias ſecare medici non audent:atque etiam quum vulnus ad cicatricem perducitur , aneuriſma efficitur.Idcirco maiuſculas arterias medici ob hanc cauſam refugiunt: paruas autem tanquam non ita multum profuturas non incidunt:quanquam & ipſæ quoque nonnunquam non mediocre commodum attuliſſe viſæ ſunt, & cicatrix etiā eis abſq; aneuriſmate fuit obducta . Quin etiam ſi maior arteria ſit, cicatrix ei inducitur ſine aneuriſmate,tota vtique ſecta:quæ res ſæpe imminens ex profluuio ſanguinis periculum ſuſtulit. apparet enim perſpicuè quum tranſuerſa ſectione tota per ſe totam diſcinditur,reuulſis vtrinque ambabus partibus,vnam ſurſum, alteram deorſum concedere.Equidem admonitus quibuſdam inſomniis mihi perſpicuis,arteriam ſecui quæ inter pollicem atque indicem dextræ manus ſita eſt , ſanguinémque effluere permiſi donec ipſe per ſe ceſſaret,quum ita ſomnium mandauiſſet:effluxit autem non tota libra. Atque ita ſubitò diuturnus dolor,in ea præcipuè parte infixus qua iecur ſepto tranſuerſo committitur, ſedatus eſt. Alteri verò cui ex vulnere in malleolis accepto ſecta fuerat arteria,ſanguinis curſus non ceſſauit donec ego vocatus totam arteriam ſecui: deinde medicamento ex aloe, thure,& albis ouorum, pilis leporum molliuſculis excepto vſus ſum,& vulnus citra aneuriſma curuatum eſt, carne videlicet oſculo arteriæ obducta : homo verò ille quadriennio per exigua temporum interualla coxæ dolorē ſentiens,exinde perfectè conualuit. Hæc itaque mihi ſæpenumero perſuaſerunt,vt in ſummis artubus , imò verò & in capite,arterias ſecarem in omnibus doloribus qui à calida flatuoſáque ſubſtantia naſci viderentur, ac præſertim in membranis quarum dolor pungentis ſpeciem refert,& ſenſim expāditur : pungente quidem in vna parte ſenſu,tanquam in affecti loci centro infixo : tenſionis verò ſenſum percipiente omni particula quæ circa centrum ſit conſtituta.

De arteriarum ſectione,ex Antyllo,
Cap. XIIII.

ARteriam ſecamus , ſi fieri poſſit,quæ ſub vertice ad occiput & media inter tēdines:ſin ſecus,eam quæ ſecundum aures eſt,vel eas quæ in vtroque verticis latere ad ſinciput ſunt. pertinent enim ad coronalem & mediā ſuturam . Quæ verò à temporibus ad frontem pertinent, ideo non ſecantur quia ſitæ contra muſculum ſunt: eas enim facilè ſine periculo incidemus,ſi iuſſerimus ei cui arteriæ ſecantur,vt genas moueat,inhæreátque , ac innitatur.Ita enim muſculi omnes temporum toti per ſe totos perſpicuè mouentur. Poterimus ergo omiſſa parte quæ mouetur,in ea parte quæ in fronte quieſcit facere ſectionem:veruntamen neque multum , neque confertim ſanguis ex arteriis propter earum exiguitatem fluit: ſed nec etiam cum multo ſpiritu exit.venoſæ enim ſunt.Non igitur multa ſectio facienda eſt: hinc magis varia fit detractio.Quæ verò ante aures ſunt qua muſculi mandibularum exurgunt, firmæ admodum ſunt ac robuſtæ,ſed rarò citra periculum ſecantur,propter muſculorum propinquitatem,& propter implicationem eius loci membranarum.In ſecandis verò arteriis occipitis,vſque ad os ſecanda arteria eſt: óſque ipſum abradendum , vt caro ex ipſo oſſe ſuppulluler , & per eius medium oſcula arteriæ excipiantur:& præcidatur.melius enim eſt vt ipſam tanquam varicem excipiamus,& ſubiecta volſcella,aut alio quodā inſtrumento ſimili,incidamus non multū , ſed particulatim.Vbi ſatis ſanguinis effluxerit,ſuppoſita volſcella vas extrahendum eſt, & medium præcidendum:ita enim neque committetur,neque ex fluxu ſanguinis periculum vllum conſequetur, quum oſcula arteriæ in carnem recurrant.

De cucurbitula,ex Galeno,
Cap. XV.

CVcurbitulæ corporibus prius euacuatis vtiles ſunt, quum enim plethorica ſunt corpora , cucurbitulas non adhibemus. Eadem quoque ratione in cerebri membranarúmque inflammationibus non vtimur cucurbi-

tulis in principio affectionum, quemadmodum ne in vlla quidem alia parte quam obſideat inflammatio: ſed tum quum nihil præterea influat, totúmque corpus antè ſit euacuatum, atque vſus poſtulet vt aliquid eorum quæ in parte inflammata ſunt, moueamus & amoliamur, vel ad exteriora attrahamus. Quum verò affectiones adhuc fiunt, tum non iis membris quæ laborare incipiunt, ſed eis quæ his continuata ſunt, reuellendi cauſa cucurbitula admouetur: in principio verò vtendum eſt repellentibus.

Antylli, de cucurbitula, ex ſecundo libro de præſidiis euacuantibus,
Cap. XVI.

IN mediocri dolore & ſimilibus, leuibus cucurbitulis quæ ſine ſcarificatione amouentur, vtimur: vbi autem volumus roborare, vehementibus: in oppletis verò particulis, vt in iis quæ à corrupta materia vexantur, præciſa cute affiguntur. Antequam verò applicentur, ventrem iã emollitum eſſe oportet, aut omnino nullam infeſtãtium excrementorum ſuſpicionem ſubeſſe, & prius omnino comediſſe, aut poſt leuem cibum, eúmque iam ſubductum, aquam præbibiſſe. Maximè autem ſi ſanguinem detracturi ſimus, primùm locus eſt parumper illinendus: ſique poſtea ſatis ruber & tumidus à cucurbitula ſit factus, ſcarificandus erit: ſi non, tertio loco erit admouenda, donec pars in tumorem extollatur atque rubeſcat. Si verò nec tumor nec rubor excitetur, partes vſquedum puniceæ fiant, ſpongiis fouendæ ſunt, & ita poſtea ſcarificandæ: at ſi norit quiſpiam corpora non rubefactum iri (veluti in iis quorum pingue abdomen eſt, aut in refrigeratis, & mulieribus quæ pepererunt vſu venit) tum antequam cucurbitula affigatur, cataplaſma partibus ſuperdabitur. Sed fit interdum vt à leuibus cucurbitulis tumor validus, colore liuidiore excitetur: vbi verò ſcarificatio ſit facta, aut parum quidpiam, aut certè nihil ſanguinis effluat, quum & craſſius ſit quod antè ſtat atque carnoſius. in eiuſmodi ergo, ſpongiis maximè fouere locum, tenuémque & facilè fluentem reddere ſanguinem conuenit. Ne verò prope mammas cucurbitulæ affigantur cauendum eſt: illapſæ enim cucurbitulis nonnunquam mammæ & inturgeſcentes, magna admodum difficultate auelluntur: vbi autem eas auulſeris, oleum erit perfundendum. Applicandæ autem cucurbitulæ ſunt ex modico igni: nam ſi vehementes adhibeantur, vapore inflammantes contendentéſque corpora, nihil notabile attrahunt: eo verò ſitu collocandas eſſe partes vt ne ſanguis in eis contineatur, craſſeſcénſque excretioni impedimento ſit, ſed vt pronus ad inferiora effluat, inter omnes conſtat. Ablatis cucurbitulis, ſiquod eductum eſt ſatis ſit, partes curabimus: ſin ſec⁹, iterum eas affigemus. In capite verò non cum multo igni affigendæ ſunt, ſiquidem vehementer attrahent, & euelli difficulter poterunt: quæ ex modico igne admouentur, id quod opus eſt facient. Quum verò ad auellendum difficiles ſunt, ſpongiis calida & frigida aqua imbutis circundare eas oportet, ſiquidem ita remittentur: ſin minus, eas perforare conſilium eſt.

De cucurbitularum differentia ex materia & figura ſumpta.

Differentiæ cucurbitularum quæ ſumuntur à materia, tres ſunt, vitreæ, corneæ, æneæ. Argenteas quia vehementer igniuntur, reiicimus: ænearum eſt vſus frequentior: vitreis quoque vti poſſemus in quibus ſanguinis eſt conſideranda euacuatio: & corneis item in capite, vbi æneas auulſu difficiles fore cognoſceremus: itémque in timidis, qui à flamma deterrentur. In figura autem præcipuè differunt æneæ: altiores enim magis quàm humiliores trahunt: quæque humiliores ſunt, quia non vehementer attrahunt, capiti ſu : accõmodatiores. Quæ habẽt plana labia, corporibus latis: quarum labra reſima ſunt, curuis & gracilibus aptius admouentur: quæ acutum os habent, iis conueniunt in quibus non ſcarificamus, ſed vehementi impoſitione cucurbitularum quas leues affigimus, attrahere volumus, quum acumen labrorum ad violẽtũ attractum faciat. Quæ labra habent obtuſa, cum in alis, tum vel maximè in capite vtimur. Attractio verò ænearum itémque vitrearum cucurbitularum ex igne fit: cornearum citra ignem: ſiquidem in extremo perforatæ ſunt, quúmque adhibentur, abſterſæ vehemẽter per foramen trahunt. ſtatim verò foramen digito aut cera clauditur.

Herodoti de cucurbitulis, ex libris de præſidiis euacuantibus,
Cap. XVII.

CVcurbitula materiam quæ in capite eſt, euacuare poteſt, itémque dolorem ſoluere, inflammationem minuere, inflationes diſcutere, appetitum reuocare, imbecillum exolutúmque ſtomachum roborare, animi defectiones amouere, quæ in profundo ſunt, ad ſuperficiem traducere, fluxiones ſiccare, ſanguinis eruptiones cohibere, mẽſtruas purgationes prouocare, facultates corruptionis effectrices attrahere, rigores ſedare, circuitus ſoluere, à propenſione in ſomnum excitare, ſomnum conciliare, grauitates leuare. atque hæc quidem, quæque his ſimilia ſunt, præſtare cucurbitularum vſus poteſt.

De ſcarificatione, ex libris Antylli de præſidiis vacuantibus, Cap. XVIII.

SCarificamus partes corporis quæ aut inflammatione aut duro tumore laborant, eáque ſiue diſtentæ ſint ac dolore vexentur, ſiue fluxionibus infeſtentur, quum ſcilicet ad ſtatum venit fluxio, aut iam eundem ſit conſequuta, aut acris adſit materia. Pars autem quæ ſcarificãda eſt, prius ſi fieri poteſt, lauari debet; ſin minus, aqua tepida perfundi, vſquedum rubefiat: aut ſpongiis foueri, aut ſoli igníve exponi, & poſtea ſcarificari. Adhibẽdæ autem ſunt inciſiones cruribus & abdomini per rectitudinem: eodémque modo in thorace, dorſo, & ceruice: at in capite, pro ſitu capillorum: in fronte, obliquæ. Porro inciſiones ſint æquali inter ſe magnitudine, ſintque æqualia quæ inter eas ſunt interualla, initiúmque ſcarificationis ab inferioribus partibus ſumatur: ita enim ſanguis ad extimas partes influens, non obſcurabit eas quæ deinceps ſcarificandæ erunt. Situs verò ſcarificationum per æquales inter ſe ordines fiat: non fiat autem ſcarificatio plagam infligendo, ſed per tractum. hoc enim pacto dolore vacabit.

Apollonii de ſcarificatione,
Cap. XIX.

QVum ad corroborationem & quamlibet corporis tutelam, ſanguinem conferre plurimùm didicerim, qui quidem plerunque redundat, & interdum qualitate in peius vertitur, exiſtimaui vbi redundat, imminutionẽ: vbi correptus eſt, immutationem conuenire. Venas igitur eodem anno ſæpe incidere non eſſe accommodatum cenſui, quoniam vnà cum multo ſanguine ſpiritum quoque vitalẽ effundi intelligebã: quo crebri⁹ exhauſto, tota corporis cõpages refrigeratur, & omnes naturales actiones pei⁹ obeũtur. Quocirca iudicaui à particulis ignobiliſſimis, vtpote à cruribus, ſanguinis detractionem ſcarificãdo fieri debere, quantitatem metiendo ex hominis habitu atque vſu qui expoſtulet. Præſtantiſſimum autem hoc auxilium eſt, tum ad tuendam ſanitatem, tum ad recuperandam, quum auerſa fuerit, vel ab aliquibus huiuſmodi cauſis. Sed nemo tamen putet me venæ ſectionem reiicere. eã enim ego in maximis periculoſiſſimíſq; affectionibus non omitto: in quibus abunde affatimque ſanguinẽ effundere oportet. nam in vehementibus affectionibus euacuationes affatim faciendæ ſunt. Plethoram verò mediocrem, quæ aliquid mali ſit factura, & iam conuerſionẽ in morboſum ſtatum attingat, tibia ſcarificationibus vexata, quæque ſine moleſtia, & quantam voluerimus ſanguinis extruſionem reddiderit, citra validam totius corporeæ molis commotionem ſoluit. Sæpe autẽ plus quàm ſatis ſit congregatur: quare non eſt cunctãdum, quin quoties ſigna plenitudinis inciderint, eam tollamus eo modo quem nunc præſcripſi. Præſtat autem viſcera, quæque in toto corpore inſunt vaſa, nõ repleri immoderatè, neque diſtendi, ſed potius in quadam relaxatione terminata contineri, vt expeditè permeare ſpiritus naturalis queat.

Scarificationem mulieribus quæ non probè purgantur, itémque aliis pleriſque affectionibus prodeſſe, Cap. XX.

MVlieribus quibus non proſperè ſuccedit purgatio, ſcarificatio mirabiliter auxiliatur: nam quod illic minus eſt factum, hac ratione euacuatur. Statutum autem purgationis tempus expectandum eſt, túncq; ſi nihil aut parum ſponte ſua effluxerit, hoc auxilio tantum detrahemus quantum vſus poſtularit. Quinetiam hoc auxilium quibuſdam mulieribus maximè profuit, vt menſtruæ purgationes de more iterum redirent: continua enim ad partes inferiores ſanguinis deductio, ei quoque viam ac propenſionem parat. Equidem mulieres quæ multum ætate proceſſerunt, quibus iampridem menſtruæ purgationis nihil apparuerat, vbi aliqua moleſtia corporea vexarentur, hac curatione ſubleuare conſueui. eſt enim hæc mulierum propria, multúmque efficax eſt, quippe quæ naturalis excretionis modum imitetur. Euacuare autem interdum ſcalpello ſoleo, interdum hirudines admouendo. Iam verò quum oculos quidam ex longo tempore ab inceſſabili fluxione infectos haberet, hoc præſidio ſanatus eſt, quum nos aliis quoque localibus auxiliis ad oculos vteremur, & totius corporis curam geſſiſſemus. Senex etiam quidam, quum prius per longa interualla, deinde breuia, ſtrangulante circa pulmonem anguſtia vexaretur, ſimili modo eſt curatus. Vacuandum autem tantum eſt quantum conuenire videatur: eſtque cauenda refrigeratio: alimentúmque moderatum tribus aut quatuor diebus dandum. Quúmque peſtilentia vehemens per Aſiam vagaretur, multique ob eam cauſam obirent, egóque in morbum itidem incidiſſem, ſecūdo die quum remiſſio fieret, crus ſcarificaui, & ad duas libras ſanguinis detraxi, atque hac ratione vitaui periculum. quo ſanè auxilio quū multi quoque vſi eſſent, ſunt ſeruati: erant enim ſigni plenitudinis. atque illi præcipuè euaſerunt qui ſanguinem copioſè euacuauiſſent. Quinetiā capitis dolores moderatos, tonſillarum inflammationes, ac dolores laterum recentes tollit: nam diuturniora huiuſmodi ſymptomata localibus ſcarificationibus diſſoluimus: eos denique qui vires reficiunt, & ad ſtatum naturalem difficulter redeūt, nihil ſanè eſt quod æquè ad eis accommodatam & idoneam bonámque nutritionem ducat ac ſanguinis per ſcarificationem euacuatio.

Antylli de hirudinibus, ex libris de præſidiis euacuantibus, Cap. XXI.

NOnnulli captas hirudines includunt, eiſque ad multa vtuntur. Vbi enim miteſcunt, carni facilè admouentur, quum aliæ quandoque peregrinè ſe gerant: eas verò experientia docti protinus admouemus. quæ verò nuper ſunt captæ, vnum diem ſeruare, & parum ſanguinis alendi gratia iniicere conuenit: ita enim virus earum exprimetur. Vbi vti volumus, locus cui applicandæ hirudines ſunt, nitro prius fricandus eſt, ac ſanguine alicuius animalis, aut argilla liquida illinendus, aut fouendus, aut vnguibus ſcalpendus: ſiquidem ita promptius carnem apprehendent: hirudinéſque in aquam puram & tepidam in vaſe lato atque magno iniiciendæ ſunt, vt commotæ virus abiiciant: deinde ſpongiā ſunt excipiendæ, & ſtrigmentis purgandæ, ac denique manibus admouendæ. Vbi omnes inhæſerint, oleum tepidum particulæ ne refrigeretur infundemus. Si verò manibus aut pedibus affigendæ ſint, partem in aquam in qua hirudines ſunt iniiciemus. Si verò quum cruore plenæ ſint, vti etiam eis oporteat, vel quia paucæ nobis hirudines ſuppetant, vel quia paucæ carni inhæſerint, earū caudas vbi expletæ ſanguine fuerint, forcipe excidemus. nā ſanguine fluente nūquam trahere ceſſant, donec nos ſale, aut nitro, aut cinere, earum ora perſpergamus. Quum exciderint, ſi locus eſt cucurbitulæ capax, eius applicatione virus extrahendum eſt, eáque erit validè agglutinanda, celeritérque auellenda: ſi verò capere cucurbitulam non queat, ſpongiis fouendus eſt: ſi verò ex corporibus aut oſculis cruentæ la-

A crymæ adhuc effluxerint, mannam, vel cuminum, vel farinam inſperges, deinde lana pauco oleo madente conuolues. Si ſanguis etiam erumpat, linteola vel telas araneārum ex aceto iniicies, vel gallam, vel ſpongiam nouam pice liquida illitam & combuſtam: deinde chartulam aceto madefactam applicabis atque alligabis. Hæc in mediis corporis partibus agenda ſunt: nam in artubus (hoc eſt, brachiis & cruribus) ſola deligatio ad cohibendum ſanguinem eſt ſatis: quæ poſtero die ſoluenda eſt, ſique ſanguis conſtiterit, abiicienda: ſi non, iiſdem vtendum. Scire B autem conuenit, hirudines non ex intimis partibus ſanguinem attrahere, ſed eum qui carni adiacet exugere. Porrò vtimur hirudinibus in iis qui inciſiones pertimeſcunt, vel in iis particulis quibus propter exiguitatem, aut gibboſitatem, aut inæqualitatem affigere cucurbitulas non poſſumus. Hirudines autem auellimus quando eius ſanguinis quem detrahi oportere exiſtimamus, dimidium extractum fuiſſe coniicimus: deinde tandiu ſinimus effluere, quandiu fuerit excretus is qui ſatis ſit. Quúmque particula tum ab hirudinibus quæ ſuapte natura ſunt fri- C gidæ, tum ab aëre ambiente refrigeretur, ideo fouendā eſt ac recalfacienda: ſanguiniſque effluxio non refrigerātibus, ſed adſtringentibus, & emplaſticis (vt diximus) cohibenda eſt.

Menemachi de hirudinibus, Cap. XXI.

HIrudines locis affectis, aut iis quæ nō pinguibus proxima ſunt applicantur: nam oleum earum appetentiam ſubuertit. In anguſtiam verò ſtricti calami, ab vtra- D que parte non perforati, aut in operculum paruæ arundinis, aut quippiam ſimile demitti debent quum admouēdæ ſunt. Earum numerus ex duabus magnitudinibus, loci videlicet & affectionis, eſt ſumendus. Auferantur autem oleo calido earum labiis infuſo. Mordacitas verò aliarū in partibus vlceratis conuenier. quod verò poſt auulſas hirudines effluit, digitus impoſitus cohibet. Quātitas autē excretionis ex hirudinum erectione apparet: ſed euidentius quoque cernitur, ſi in vnum conducta fuerit, vbi hirudines à corporibus diuulſæ ſanguinem euomuerint. E Hirudinibus verò adhæreſcentibus, loca quibus affigendæ ſunt, ſuperficie tenus ſcarificandæ ſunt. nam vbi ſanguinem guſtauerint, eundem magis expetunt.

Galeni, quos purgare conueniat, quibus purgationibus, & quo tempore, Cap. XXII.

SAna corpora difficulter purgantur: nam & vertigine vexantur, & torquentur, & fit moleſta purgatio, & celerius præterea exoluuntur. Hæc autem omnia fiunt, quòd F purgans medicamentum proprium educere humorem cupiens, ipſúmque nō cōperiēs, ſanguinem & carnes colliquat, vt ex êis quod ſuum eſt, eliciat. At qui ſani adhuc ſunt, illi quidem, ſed tamen niſi euacuentur, in morbos cā ſuri ſunt, præueniendi ſunt, & ineunte vere vacuandi, vel miſſo ſanguine, ſi ex multitudine: vel purgatione, ſi ex humorum corruptela capi morbis ſoleant. Ac nos quidem & podagram & articulorum dolores in principio, quum nondum circum articulos tophum excitaſſent, huiuſmodi euacuatione cōplures annos inhibuimus: eodémque G modo pleroſque attonitos, comitiales, melancholicos, & aliis eiuſmodi diuturnis affectionibus vexatos, prædicta euacuatione ſanauimus. Aliis itaque pituitam, aliis amaram bilim, aliis atram, aliis ſeroſa excrementa, ad eſſentiam eorum morborum quibus capi conſueuerunt, euacuari conducit. Ac protinus melācholia quiſpiam niſi purgatus fuerit ſingulis annis capietur. Hunc ergo nō ſolùm vere, ſed autumno etiam purgo: itémque fœminam quæ in mamma cancrum habuit, quotannis ineunte vere ſi- H militer purgādam curo: quam quidem ad ſanitatem perduxi vehementer euacuando, vſus medicamento nigram bilim expurgante: ſique aſſumpta purgatio non fuerit, ſentit mammam altius dolore vexari. Quinetiam incipiētē elephātiaſin miſſo primùm ſanguine, & purgatione

data,in alio curaui:deinde ei quoque vnica ſingulis anis purgatio ſufficit: eáq; intermiſſa,morbum ſtatim reuocat. Atque hæ quidem ægritudines nigros humores purgari poſtulant:comitiales autem attoniti,& aſthmatici,pituitoſos:velut dolores articulorum,ſi cum multo calore infeſtent,amaram bilem: ſi cum tumoribus frigidis, pituitam euacuari poſtulant. Alius quidam æſtiuo tempore tertiana ſemper corripiebatur,qui multos ab hinc annos in febrem non incidit, ſub finem veris pallidam bilē noſtro conſilio antè purgando .Hoc enim tempore eiuſmodi homines euacuare eſt melius:quemadmodum comitiales,arthriticos,& melancholicos,& quicūque ex humorum craſſitie in morbo cadunt,ineunte vere præſtat euacuare.Antequam autem medicamentum purgans exhibeamus,craſſos humores attenuare,tenacéſque diſſecare, ac meatus per quos traduci trahique debent,aperire oportet,ſi purgatio ſit optimè ſucceſſura,idque cum in reliquis omnibus,tum vel maximè in iis qui elleborum ſumunt: nam medicamenti vis quæ diuellit,quum excutit humores qui altius affectis partibus inhærēt,& ob eam cauſam diuturnis morbis prodeſt, facilius id facit humoribus prius attenuatis.Qui hoc negligunt,iis moleſtæ purgationes ſuccedunt,& cum torminibus,& interdum cum vertigine quadam,multáque nauſea,malò pulſu,exolutione ac difficultate. Eius autem qui elleborū ſumpturus eſt,prius experiri naturam debemus quomodo ea ad ſupernas purgationes,hoc eſt,quæ vomitibus fiunt,affecta ſit.Experiemur autem dandis iis quæ vomitum mediocriter prouocant:nam ſi ita non facilè purgetur,non erit ad elleborū agendus,ſi non antè præparetur.Præparatur autem vomitu ipſo ſæpius excito. Quum ergo is qui ſumpturus elleborum ſit,promptius vomere aſſueuerit,melius etiam fiet ſi antè corpus humectabimus. Humidum verò fit corpus, tum multo cibo,tum quiete.Ac quietem quidem id facere perſpicuum eſt: quando,vt exercitatio membra exiccare poteſt,ita quies,quum vacatio quædā & exercitationis vacuitas ſit,humiditates conſeruet.At cibus copioſior nō abſolutè humectare aptus eſt, ſed is denique qui vehemētis qualitatis expers ſit,hoc eſt, qui neque acerbus, neque acer,neque ſalſus, neq; amarus ſit. Nos verò oxymeli quādoque potui dedimus, in quo ellebori albi ramuſculos per diem ac noctem raphanis infixos demiſeramus:eſſētque hæc ellebori imbecilla purgatio.Cæterùm qui anguſtum thoracem, & idcirco pulmonem cōpreſſum habēt, ſunt ad vomendum ineptiſſimi,cum aliis quæ vomitum cient,tum præcipuè elleboro albo:vaſculū enim aliquod ex iis quæ in inſtrumentis reſpirationis ſunt,diſrumpent. Præterea amaram bilem per ſuperiora, pituitam potius per inferiora purgare conuenit:quanquam interdum cōtrà eſt faciēdū,ſi pituita in ventriculo,amara verò bilis in inteſtinis aceruata fuerit.at melancholicū ſuccum per inferiora ſemper educimus. Ac de anni quidem temporibꝰ ſcriptum in aphoriſmis reliquit Hippocrates,æſtate ſuperiores, hyeme inferiores partes medicamento purgandas eſſe. Atque ad temporum anni proportionem,regionum habenda eſt ratio,vt calore, frigoréque diſtinguantur: idémque de ætatibus eſt ſentiendum . Iam verò conſuetudo quoque non parum facit ad indicandum euacuationem.nam qui vomere ſunt aſſueti,purgationem per ſuperiora minus moleſtè ferunt:qui aſſueti non ſunt,non ſine periculo,& præſertim elleboro purgantur. Sed par eſt etiā vt genus morbi cōſideretur: nam quum corpus albidum & pituitoſum totum apparet(quam hydropem leucophlegmatiam vocant)opus eſt medicamento quod pituitam educat:ac primùm quidem per inferiora, poſtea per vomitꝰ,poſtremò per ea quæ per nares & palatum pituitam trahunt. Quum enim redundans humor in toto corpore ſit diffuſus, omnes euacuationes admouebimus: ſi verò aſcites ſit hydrops, medicamentum quod aquæ educendæ ſit,dabimus:quemadmodum in arquatis aliquid dandum eſt quod per bilem educat:nam & his bilem multis modis euocare oportet,ſurſum, deorſum, per vrinas, per palatum,per nares. Ita,etiamſi melancholicus ſuccus redundarit,vt in melancholia,cancro, & elephantiaſi, me-

A dicamentum quo nigra bilis educatur, exhibemus: nam in comitialibus vtimur medicamentis pituitam extrahētibus.Ex quibus eſt perſpicuum,à morbi conditione nobis oſtendi & humorem euacuandum, & locum per quē eundem educere debeamus. Iis enim quorum iecur inflammatione vexatur, ſimulatque concocta inflammatio ſit, purgationem adhibemus: ac per inferiora quidem quum ea in ſimis iecoris partibus ſit: per vrinas verò,quū in gibbis. Ita quoque in reliquis ſpectabimus & humorem exuberantem, & affectum locum, ex quo tanquam

B cauſa quadam morbus conſurgit. Hæc enim, & quis humor euacuandus ſit,& quomodo,& qua parte ſit educendus,indicabunt,& ad hæc omnia tempus etiam accommodatum commonſtrabunt.Nam inter initia, tenues & ſeroſos humores vacuabis:concoctionem verò expectabis, vbi craſſi & glutinoſi fuerint, quales ſuapte natura ſunt pituita atque atra bilis.Acceſſiones quoque tibi euacuationis modum indicabūt, vt dum vrget acceſſio,à ſuperioribꝰ educas:vbi ceſſet,quæ remiſſio dicitur,ab inferioribꝰ:nā ſic etiā iuuāt quæ per ſe in morbis eueniūt, quū

C in acceſſionibꝰ vomitus pleriſq; excitetur,& ſanguis è naribus erūpat: in remiſſionibꝰ verò lotiū & aluus fluat. Tēpora autem acceſſionum & criticorum dierum maximè obſeruanda ſunt, ſiquando purgationem per inferiora moliaris:nam ſi humores ad ſuperiora propenſi ferantur, vis medicamenti per inferiora purgantis impeditur. In iis autem qui iam ægrotant,ſi morbus diuturnus futurus eſt,expectanda ſemper erit concoctio:in acutis verò morbis,quum turgeat materia,inter initia medicamento purgāte vti licet: atque id ipſum cum magna animaduerſio-

D ne diligentíque conſideratione faciendum eſt: nam in acutis periculum non mediocre eſt ne purgatio malè ſuccedat,eo quòd omnia medicamenta purgantia calidæ ſint facultatis:& febris in eo quòd febris eſt,& ſui ratione non ſicca,nec calida, ſed his maximè contraria,humida frigidáque expoſtulet. Non ergo febrilis caloris cauſa purgans medicamentū propinamus, quod nos quoque quātum in ipſo eſt,nocere ſcimus:verùm vt humores febrim concitantes educamus.Debet igitur maior vtilitas prouenire infeſtis humoribus detractis, quàm ſit noxa quæ à

E medicamento expurgante corpori infligitur, neceſſariò. Prouenit autem vtilitas,ſi & ſine moleſtia,& omnis infeſtus humor euacuetur.Quod vt fiat,conſiderandum prius eſt vtrum is qui morbo laborat, ad eam purgationem ſit idoneus. Etenim qui pleriſque cruditatibus laborarint, craſſiſque ac tenacibus eduliis veſci conſueuerint, itémque quibus tenſa hypochondria inflatáque ſint,aut ſatis ſupérque calida atque feruentia, aut in eiſdem locis inflāmatio quædā ſit,ii omnes ad purgationes ſunt inepti: quamobrem dimittendi ſunt,& ægrotātis humores,quoad

F eius fieri maximè poteſt, ad fluendum paratos eſſe oportet,hoc eſt,tenues,& minimè tenacitatis vllius participes,& meatus per quos eſt tranſitura purgatio, apertos eſſe.Hæc enim nos antè paramus, quum aliquem ſumus purgaturi:at in acutis morbis,ſi ſtatim inter initia,vel primo die,vel non vlterius ſecundo,purgatione vſuri ſimus, turgente materia,nihil huic præparationi relinquitur loci:niſi quis fortè occaſionem nactus ſit mulſam potui dādi,in qua parum hyſſopi,aut origani,aut trogorigani,aut thymi, aut pulegii, aut aliquid eiuſmodi attenuans ſit

G incoctum. Quocirca conſentaneum eſt vt in acutis morbis raró purgante medicamento vtamur,quòd in principio non ſæpe turgeant humores affligentes, neque ſi turgeant,ægrotꝰ ſit ad purgationem aptus: neque etiam nobis tempus ſui parandi accommodatum præſtet. Turgere autem dicuntur humores quum motu vehementiore agitantur,& ab vno loco in alium confluentes, in principio morbi vexāt hominem,doloréſque ac titillationes afferendo,eū quieſcere nō ſinūt.Hos ergo humores euacuare cōuenit,eos dico qui in motu,latione & flexu ſunt:

H qui verò in aliqua parte corporis iā cōſederūt, neq; vllo alio auxilio,neque medicamēto purgante mouendi ſunt, priuſquam concocti fuerint. tunc enim naturam etiam euacuationi habebimus adiutricem.hæc enim ſimulatq;

humores concocti ſunt,eoſdem dimouere,idque quod ſuperuacaneum eſt expellere conſpicitur:quo ſanè tempore criſes etiam fiunt.Verùm quum natura perfectè excernit, nullo præterea medicamento opus eſt:quũ verò ipſa mediocriter atque imbecilli⁹ facit,quod deeſt ſupplere medici debent.Illud autem ſciendum eſt,raró euenire vt humores ab vno membro ad aliud confluant, ac ſæpius in vno aliquo membro quieſcere,ibique manere donec cõcoquantur,toto morbi tempore vſque ad morbi ſolutionem.Quum igitur nõ ſolùm morbus acutus fuerit, ſed etiam cum vehementiſſima febri coniunctus, cauendum eſt ne purgationem offeramus,præcipuè quum ægrotantis natura nobis ſit ignota. Nonnulli enim ſuapte natura difficulter purgantur:nõnulli verò modica potione medicamenti epota copioſè purgantur. Quum igitur febris non ſit vehemens,tuque ægroti naturam noſcas,medicamentum dabis:quam ad rem vtitor elleboro nigro, aut alio quopiam ſimili,è quorum numero etiam eſt quod ex colocynthide conficitur,quod vſitato nomine hierã vocant.Hæc autem quum variè conficiatur,ea quæ elleborum aſſumpſit,nec ſcammoneam habet, præſtātiſſimum medicamentum eſt in iis qui medicamentum ſubducẽs ſumere omnino poſſunt. Poſt aſſumptam verò purgationem,vtile eſt ptiſanam ſorbere, quemadmodum ait Hippocrates:ipſum enim purgãs medicamẽtũ,vt exiguũ fuerit,in fundum ventriculi deſcẽdit:in deſcenſu verò cum gula, tum pars omnis ſublimis ventriculi non ſolùm medicamenti purgantis qualitate,ſed ſubſtantia quoque in deſcenſu appulſa inficitur,& magnopere læditur. ex quo fit vt ptiſanæ ſuccus vtiliter abſorbeatur, quippe qui abſtergere, & inferius trahere poſſit id quod tranſeundo meatibus ſe implicuit,& temperare atque immutare medicamenti qualitatem quæ membris inſedit. quas ob res iubet Hippocrates vt poſt purgationis potionem ægroti ptiſanam abſorbeant:quum verò purgatio incipit procedere,ptiſanam dari vetat,veritus ne purgantis medicamẽti actio diſſoluatur.

Quot modis aluus non excernat,quum datum purgans medicamentum fuerit, Cap. XXIIII.

NON excernit autem quandoque aluus medicamento purgante exhibito,vel ob ægrotãtis hominis naturæ proprietatem,vel ob medicamenti dati exiguitatẽ. Quandoque etiam ſtercus denſatum,atque in aliquo inteſtino exiccatum,quum clyſteri educendum eſſet,antequã medicamentum daretur,euacuationem impedit. Poteſt quoque natura ad vrinam vergente, purgans medicamẽtum nihil facere: interdum etiam quum euacuatio fruſtratur,præterquam quòd corpori nihil noxæ affert,in alimentum etiam tranſit:interdum verò in perniciem mutatur atque venenum.

Quæ medicamentis purgantibus indantur, Cap. XXV.

QVVM omnia purgantia medicamenta vẽtriculum lædant,& eius os præcipuè quod ex neruis quamplurimis conſtat,& acerrimum ſenſum habet, excogitatum eſt vt medicamentis benè olentia miſceantur, ne ſola & ſincera ipſorum vis ventriculi os attingat. Talia autem eſſe debent ſemina quæ induntur, quæ & medicamenti malitiam retundant,& eius actionem impedire non poſſint:quæque attenuandi & incidendi vim habeant, vt & craſſos humores ſecare,& vias per quas educendi ſunt, aperire ac patefacere queant. Oportet etiam vt commiſta medicamenta ſibi inuicem conſentiant, & in nulla parte diſcrepent:diſſentiunt autem non quum hoc bilem,illud pituitam fortè euacuet: (vtraque enim pari modo euacuari poſſunt)ſed quum hoc celeriter,illud tardius ab aſſumptione purgationem mouet.ita enim euacuatio inæqualiter fit,quanuis ſimul fuerint accepta. Dico autem inæqualiter fieri purgationem,vt quum ipſa deſinere videatur,alterius euacuationis initium exoritur.

Rufi,de purgantibus medicamentis, Cap. XXVI.

NEque omnes qui quoquo modo affecti ſint,nec quo
A cunque tempore, nec ſtatim vbi contigerit, purgandi ſunt.Sanos verò,& in quibus excrementum nullum redundat,purgare non conuenit.nam quæ tandem afferri vtilitas poteſt, ſi id quod accõmodatum naturæ eſt detrahas,atque etiam nõ ſine moleſtia id facias? Omne enim quod medicamento educitur neceſſariò, bonum eſt: & ideo ex paruis excretionibus animi defectiones, exolutiones,atque alias difficultates,& afferes atque inuehes.nam vtut vacuaris,bonum vtique educes. Verùm ſi homo pituitæ portione,aut bilis,aut alterius cuiuſpiã
B humoris redundantia grauetur, tum eſt accommodata purgatio. Vtriſque enim auxiliantibus, & natura & medicamento,ſuccedit purgatio:eáque facilius peragitur, & melior eſt,quum moleſtus humor ſubducitur.Obſeruare autem eos oportet qui pingues ſunt,& quorum habitus tabidus eſt,ſiquidem hi colliquantur:pingues verò ab attenuatione & quauis euacuatione læduntur. Tẽporum quoque repentinas mutationes,& aſtrorum ortus aut occaſus,tempora valdè immutantes, Arcturum dico, Pleiadas, ſolſtitia, æquinoctia,Canémque obſer-
C uare oportet. priuſquam enim probè conſtiterint,mouere nihil cõuenit.Præterea in purgationib⁹ quæ per inferiora fiunt, obſeruandæ ſunt hæmorrhoides, & fluxus muliebris ſanguinolentus: itémque omnes qui teneſmo,quique alui fluore tentantur,& quorum inteſtinum vlceratur, & quorum admodum ſicca eſt aluus: hos ſiqua neceſſitas purgandi vrgeat,clyſteri prius euacuatos purgato. Atque hæc quidem in purgationibus infernis vitãda ſunt: in ſuperioribus verò partibus huiuſmodi morbi,tuſſes, aſthmata, interiora vlcera,vt pul-
D monis,tabes,iecoris colliquatio,& quum quiſpiam ſanguinem exſpuit, ſed nunc benè valere videatur:periculum verò eſt ne vena rumpatur, & ſiquem in gurgulione,aut faucibus,aut ceruice morbus exercere cõſueuit, huiuſmodi,inquam,omnes morbi prohibent ne per ſuperiora purgemus,ac præſertim elleboro. Huc accedũt oris ſtomachi dolores, & quum cibus non continetur, nec tamen vomitu reiicitur.Forma quoque corporis attrita,& oblõga ceruice,ſed tergo breui & exiguo,& cauo,non eſt euacuanda per ſuperiores partes: ſiquidem
E eiuſmodi naturæ plerunque tubercula habẽt in thorace,& difficulter ſpirant, & tuſſe vexantur, vt in validis vomitibus & ſuffocationes & ſputa ſanguinis excitentur. Quinetiam ne pinguiores quidem ſupernas purgationes facilè ferunt, neque etiam qui facilè exoluũtur, neque ii qui omni ex parte ſunt expleti, neque timidi, neque illi qui puſillo ſunt animo:nam ſi in vlla re alia, tum vel maximè in hac forti animo eſt opus: quamob rem neque mulieres, neque pueri, neque ſenes apti admodum ſunt vt ſuperiora purgentur, quippe quum hi
F timidi ſunt omnes. Sed mulieri quoque periculum ineſt ne vterus cõuellatur,atque ita vocis & ſenſus expers fiat. Purgandi autem pituitoſi per ſupernas,bilioſi per infernas partes ſunt: ac præſertim quibus nigra euacuanda bilis eſt,& autumno, & vere,per quam partem videatur,educere conueniet.At hyeme & æſtate ſi inanire cogaris, hyeme per inferiora, æſtate per ſuperiora, & contra etiam quàm materia vergat id facies:nam reuellere in quibuſdam eſt melius: alios verò qua materia vergit euacuabis præcipuè:quum ſecedit,neque vtiliter
G neque moderatè vergit,in cæteris contrà erit faciendũ. Ex anni temporibus Ver eſt ad purgationes accommodatiſſimum: ſecundas tenet Autumnus:ſæpenumero enim ſub Pleiadibus conſtitutionem Veri parem ſortitur, vt neque difficulter nonnulli purgentur,& æſtatis ſuperfluitates opportunè eiiciant,priuſquam hyems adueniens eas condenſet,& corporibus infigat. Ac Vere quidem purgationes ſunt præſtantiſſimæ, quòd excrementa quæ hyeme collecta fuerint, educunt priuſquàm calor ea contingens, moueat atque perturbet.Signa au-
H tẽ ex quibus purgatione opus eſſe cognoſcas,erunt vertigines, capitis grauitates, & dolores repentini,aurium continentes ſoni, aſpectus difficultates, obtuſus auditus,tardus ſenſus,ſopor, nulla cibi ſumptio, ſique vinum bonum quis bibat, ei amarum, aut alio quouis

modo inſuaue videatur:mentis alienationes,& quorum
quis antè meminerat,obliuiſci:palpitationes variis modis
per corpus exilientes,inſomnia cōtinua,& formidoloſa,
& perturbantia,& neſcio quis horror ſub cute,lumborum
grauitas,ventris diſtortiones, quúmque nec cibus
expetitur,nec vbi expetitus ſit,concoquitur: nec ſi
coquatur,eo homo delectetur:itémque quum aluus pro
alimenti proportione non deiicit,vrinaque exigua excernitur:
nauſeæ,oris humiditates,& color in hoc bilioſus,
in illo pituitoſus,in alio ſubniger,præter ſtatum naturalem
eius hominis in quo ineſt:itémque trahi, ægrè
ſpirare,non facilè moueri,& tamen corpore bene valere
ſibi videri:quæque in cute pullulant, aut ex pituitoſis
vlceribus,aut iis quæ per ſe erumpunt, aut ab aſperitatibus
oriuntur,aut etiam ephelides.Hæc omnia quæcunque
inuenire alius poteſt, quæ nobis argumēto ſunt
humorum repletionem malitiámque ſubeſſe, ad purgationes
obeundas nos hortātur.Si verò humor quiſpiam
ſic redundet in corpore vt non modò futurus ſit morbus,
ſed iam adſit,euacuandus eſt. Sed multo melius eſt
vt noxios humores ex omni parte præueniendo auferas,
ſi modò poſſis. Quæ verò medicamenta vnicuique
morbo conueniant,deinceps dicemus. Victus verò ratio
eius qui per infernas partes purgādus eſt,minor eſſe debet,
ſed nō multo:verū vſqueadeo vt cibus qui dat⁹ fuerit,
citò concoquatur,nec multum ſtercoris in inteſtino
conficiatur:ſiquidem hoc dolore conficit ventrem, &
vomitum ciet,quum medicamentum ad ſe trahens ſubduci
non poteſt. Quocirca non eſt alienum vt priuſquàm
medicamentum purgans detur,aluus molliatur,
& malua,& beta,& lapatho, & iure conchularum, aut
aliis rebus,quales alii aliis conuenientes atque idoneas
inuenerunt:ſin ſecus,clyſteri idem fiet molliore. Nonnullis
verò,vt pituitoſis,cibum pridie non dediſſe conuenit,
quibus etiam non peſſimum eſt ante purgatiouem
euomere. nam ſiquid aliud aluo impedimento eſt
ne facile ſubducatur,tum vel maximè eſt pituita copioſior.
ex quo fit vt in quibus pituita redundat, eos per inferiora
purgari non valde probem.Sed quandoque morbo
non ita conuenit.nam & capitis grauitatem, & oculorum
dolorem, & aliquos comitiales aut vertigine laborantes,
& pleroſque hydropas, & articulorum dolore
vexatos,& alios præterea morbos per inferiora purgare
oportet. qui etiam per ſuperiora purgandus eſt, verùm
quæ dicta ſunt impediunt, ídque licet ille pituita ſit refertus,
eíque neceſſaria eſt inferna purgatio, ſolùm victus
ratione erit rectè inſtruendus. Quinetiam medicamenta
ego deſcribam quibus pituita refertus homo per
inferiora,ſi opus ſit,vtiliter purgabitur:& quoniam pro
natura inteſtini aliis facilè,aliis difficulter aluus ſubducitur,
conſentaneum eſt eum qui rite per ſuperiora &
per inferiora purgaturus eſt huius rei non eſſe ignarum
oportere. Venter enim in homine ſuapte natura oſculum
habet aduerſum,& in dextra parte ad ſpinam,latius
quàm in cæteris animantibus: inde verò fit anguſtius,
deinde meſaræum ſubit,atque ita deinceps vſque ad coli
principium.huiuſmodi ergo cibis facilè euacuantur.
At quibus oſculū ſuperius ſpectat, vel eſt anguſtius quā
par ſit,vel quod ita ab ortu factum fuerit, vel quod aliqua
inflammatio obſideat,aut durus tumor poſtea enatus
comprimat, aut aliæ quædam obſtructiones impediant,
iis cibi difficulter deſcendunt, ſed facilè ſubducuntur.
Signa ſunt hæc:qui ab ortu tales ſunt,hi ad quacunque
ratione vomendum ſunt parati,ſed eis difficulter
aluus ſubducitur, plurimúſque ſenſus in eis excitatur,
quum cibus in ventriculo moratur: ſuperiores partes
flatu agitatas magis habent,& partes quæ ſupra vmbilicum
ſunt, magis tumentes: quos quidem omnes ne
per inferiora purgemus,cauendum eſt.At quibus ventriculi
os propter morbos anguſtum eſt redditum, ſimilia
quidem eueniunt:veruntamen progreſſu temporis morbis
ſolutis,ſymptomata quoque ſoluūtur. Quamobrem
non ſemper ita affecti ſunt tum ad concoctionem obeundam,
tum ad ructus,tum ad alui deiectionem: ergo
ne ita quoque ad infernas purgationes ſemper eodem

A modo ſunt affecti. Qualia namque de ſuperiore ventre
dicta ſunt nobis,talia itidem de inferiore ſunt cenſenda:
etenim venter inferior, in principio ſecundum naturā
latus eſt,ad finem verò fit anguſtior, ac præſertim in ſiniſtra
parte qua lien occupat:inde enim ipſe incipit,eíque
inteſtinum quod cæcum nominant,adnaſcitur.Porrò
in ilibus ad dextram partem, vnde inteſtinum initiū
ducit, melius inuenies: ſed ſemper magíſque ad extremum
anguſtatur.Quòd ſi hoc etiam inteſtinum,tum na
B tura,tum morbo aliquo non tantum quantum opus eſt
diducatur,tum magna neceſſitas quædam cogit vt cibi
deſuper celerius delabantur:quos ipſum retinens, & inteſtina
torquet,& flatus,& tumultus,& grauitates affert,
donec paulatim in colum inteſtinum incidant, ex quo
iam ad ſubductionem ſunt paratiores.Ergo quæ natura
facit,eodem modo ſemper fiunt:quæ verò à quibuſdam
ægritudinibus adminiſtrantur, quatenus ægritudines
intenduntur & ſoluuntur,ita etiam ipſa faciunt: & quæ
natura fiunt,obſeruanda ſemper ſunt:quæ verò vi mor-
C borum, quatenus morbi vetant. Cæterùm in eiuſmodi
purgationibus maius periculum impendet iis quorum
os ventriculi non probè trāſmittit excrementum, quod
& à liene & à cæteris locis ad inſuetum vomitum impellitur:
quod quidem retro cedens labores parit. Qui verò
ob coli inteſtini principium ad dextrum ile cibos nō
traiiciunt atque diducunt,ii vehementius conflictantur.
quum enim colum inde exoriens ad ſiniſtram partem
ſupra vmbilicum procedat,& in ſiniſtra reflexum,
tenuia inteſtina ſubeat, meritò fit vt labores eo in loco
D vehementiores excitentur. De purgationibus verò quæ
per ſuperiores partes fiunt,& præſertim de ea quæ ex elleboro
conficitur, ſingillatim poſtea loquemur,& victus
etiam rationem, & cætera omnia explicabimus.
Medico enim nihilo minus quàm res aliæ, hæc quoque
nota eſſe debēt, vt vbinam laudatiſſima medicamenta
habeantur, planè ſciat.neque enim omnia vbique præſtantiſſima
naſcuntur, ſed ſcammonea Colophone, in
Ionia,& ſub Myſio Olympo:thapſia in Sicilia & Libya:
elaterium,quod eſt cucumeris agreſtis liquor, Cyrenis:
E epithymum, Athenis,& ad Iſthmum:granum Gnidium,
in Caria,vnde nomen etiam traxerunt Aſclepiadæ Gnidii,
quòd hoc grano plurimùm vterentur: at elleborus
in Œta monte,& Anticyris:ex quo niger non eſt etiam
prauus is qui Lyceſtide,quíque ſupra Aſcaniam paludem
& in Parnaſſo,quíque in Ætolia naſcitur: quemadmodum
albus,vbicunque alibi naſcatur,eſt peſſimus.is autem
apud Armenos naſcitur,& trans flumen Sagarium,
quà nunc Galatæ colunt omnia. Quibus quidem fit rebus,
vt vbi probatiſſima medicamenta naſcantur, &
F quando incidātur,ſit conſiderandum:magni enim etiā
refert vt in tēpore incidātur,& parētur, vt quū de eis verba
fient exponetur. Hæc autem ſatis ſint ad medicum
cohortandum, ne vlla in re quæ ad medicinam pertineat,
ſocors ſit.Menſura verò purgantium medicamentorum
quæ mihi & tibi & illi ſit accommodata, definiri
à me non poteſt,quia non eadem eſt omnibus hominibus
offerenda: ſed debes tu eam menſuram quæ cuique
conueniat, cognoſcere. hæc enim omnia, corpus,
diæta,tempus anni,ventris natura,vis medicamenti,ſuccorum
facultates,maximè faciunt vt quis facilè & diffi
G culter purgetur,& vt ne magis à maiore copia medicamenti
quàm ab æquali euacuetur: imò verò alicui minor
copia ad purgationem ſufficit. Igitur (vt ita dicam)
menſura multis apta exponetur, quatenus exiſtimaro
nec minorem eſſe quàm ſatis ſit,nec maiorem quàm oporteat:
verùm ſi magna quēdoque differentia inuenietur,
non iam mihi,ſed naturæ quæ medicamento obuiā
non proceſſit,vitio vertendum eſt. Quæ igitur præfari
oportere cenſuimus ad omnem purgantium medicamentorum
artem, & rationem pertinentia, hæc ſunt
H quæ diximus:qua verò ex parte,& quænam ſint quæ purgent,
deinceps exponam. Qua in re ſatis fore arbitror ſi
quod in omnibus plerunque fit propoſuero.In eiuſmodi
enim nihil eſt vel minimum ſicut elleborus, quem
perſpicuè credunt & per ſuperiores purgare,& per infe-

riora euacuare. nam quæ aluum cient, multis admodum vomitus mouent, & præſertim quibus ianitor ventris non facilè fluens eſt. Ac copioſum quoque & exiguum medicamentum ad vomitum impellit. nam illud multa, eáque confertim ad partem trahit quæ ſuprà effluũt: hoc verò, quia præ exiguitate propellere infrà non poteſt, ſtomachi quoque imbecillitas, & conſuetudo euomendi, & magna pituitoſi ſucci copia, qui etiam à bile ſecretus ad ventriculum peruenit, hæc, inquam, omnia in purgationibus vomitus mouent: idcirco ſatis eſt de eis dicere, quod in pleriſque ſolet contingere. Ergo niger elleborus per infernas partes purgat, itémque eius radices & ſemen: purgat quoque granum Gnidium, pityuſa, ſambucus, mercurialis, polypodium, iris, colocynthis, phacoides, (quod alii empetron vocant) peplium, (quod etiam portulacam nominãt) & peplos (quem alii ficum, alii papauer ſpumeum appellant) & aloë, & hippo phaës, & hippophæſtum, & clematis, pycnocomum, & vitis agreſtis, & vitis chironia, quam etiam bryoniam vocant: itémque thymum, epithymum, amaracus, origanum, conile, papauer littorale, quod cornutum eſt, & papauer quod rhœas dicitur, & cucumeris ſylueſtris radix, & ſcorpiurum, & ſiſamoides album, & tithymalus helioſcopius, & tithymalus cypariſſias, & tithymalus fœmina, quæ tithymali quoque marini nomen habet: & chamelæa, & braſſica marina, & lathyris, & agaricum, & euphorbium, & lychnis, agreſtis, & cnicus, & ſcãmonea, & præter hæc etiam, ſquama æris, & flos æris. Per ſuperiores verò partes purgat elleborus albus, ſeſamoides magnum, quod etiam Anticyræi veratrum Anticyræum nominant, proximè autem ad ſenecionis herbæ formam accedit. Iam per ſuperiora quoque purgat vua taminia, & narciſſus, & ſpartus, & bulbus, & ſilybum, & cucumeris ſatiui radix ac ſemen, & caules agreſtis, & radiculæ ſemen, & lauri folia, & præter hæc ærugo, atramentum ſutorium. quæ ambigua ſunt, daphnoides, (quod eupetalon quidã vocant) thapſia, elaterium, ricinum (quod aliqui Cyprium ſeſeli, Ægyptii verò Cici vocant) tithymali maiores. Ex iis ſunt etiam qui characiæ dicuntur, qui in herbis mares dicuntur, & alii ſunt myrſinitæ quæ fœminæ vocãtur. Ferunt verò fructum nuci maximè ſimilem, éſtque alius qui lata habet folia. atque hi tithymali, & per ſupernas, & per infernas partes purgant: itémque apios, cuius forma talis eſt qualis helioſcopius tithymalus eſt, niſi quòd partes radicis fructui piri ſunt ſimiles. De his verò omnibus nunc dicemus, vt quid ſingula educant, & quibus morbis conueniant, & quam menſuram quiſpiam ſatis eſſe coniiciat, intelligatur.

Caput XXVII.

Elleborus niger bilem & pituitam per aluum purgat: datur hemicranico dolore capitis laborantibus, & furentibus. Melampus quoq; Amithaonis filius furẽtes Prœti filias hoc purgauiſſe fertur, ex quo elleborus Melampodii cognomen inuenit. Hippocrates verò pleuriticos, quum infernas partes dolor infeſtat, elleboro purgat, ac quandoque elleborum per ſe, quandoque verò peplio admiſtum præbens: eúmque magnopere laudauit. Licet etiam liquore ſcammoneæ eãdem admiſcere, & egregiè purgabit. Quum verò mitius purgare velis, ſolum elleborum dabis. non enim tantam vim habet quãtam eius nomen indicat. Satis ergo erit, radices eius ſiccas incidere, vinóq; dulci & oxymelite ad drachmas binas perſpergere, & in lẽtibus, aut ptiſſana, aut iure gallinaceo decoctas ſorbere. ſcãmoneæ verò oboli tres vni drachmæ ellebori miſcebũtur. Eius autẽ ſemen eſt cnico ſimile, quod etiam ſeſamoides nominatur: educit eadem quæ radix, ſed vehementius. eius ſeminis non paulò minus quàm drachmæ duæ in melicrato dandæ ſunt. Præſtat autem iucunditatis gratia, tam ſemini quàm radicibus, aniſum, & petroſelinum, & daucum, & aliquid huius generis admiſcere.

Granum Gnidium pituitam, bilem, & aquoſa multa expurgat. eſt enim feruens & acerrimum ad purgandum ſi triginta grana dederis: ſin agere mitius velis, viginti dabis. Cortex auferendus eſt, internáque pars cum melle & polenta trita præbetur, aut in melicrato potui datur, ſed cum vino melius bibitur. à potu verò parum olei abſorbendum, ne guttur exurat. Sumitur etiam ex melle cocto, grana contrita melle illinendo. Videtur autem magis conferre fœminis quàm viris: alicui enim abſque vlla alia purgatione ad vterum purgationes adduxit: & alioqui etiam naturæ conuenit: quamobrem non incommodè datur hydropibus, & quorum venter eſt frigidior: itémque comitialibus, attonitis, articulorum doloribus vexatis: & denique, capitis defluxiones exiccat. Eſt autem ſemen Cneori: (quem fruticem Cneſtrum, & linum, & thymelæam vocant) ſed & foliis eadem facultas ineſt, verùm imbecillior: ea ſiccata danda ſunt cum melle ad acetabuli pondus: & aquoſiora educit. Aliud verò Cneoron, quo Athenienſes quoque in myſteriis vtuntur, nihil huic habet ſimile, ac ne fructum quidem: poteſt tamen paululum mollire.

Pityuſæ verò ſemen, pituitam & bilem purgat, & quãdoque etiam aquea: confert iiſdem quibus granum Gnidium, atque etiamſi plenitudinem per inferna euacuare aliter volueris. Succus verò eius vehementior eſt: ſecundæ ſemini, tertiæ verò dantur radicibus. ſucci verò ſatis erunt tres oboli melicrato diſſoluti, potui dati. ſeminis drachma, radicis duplum quàm ſeminis datur.

Acta duplex eſt, altera arborea, quam ſambucum vocant: altera humilis, quam ebulum nominant. vtraque pituitoſos humores, & hydropicos per inferiores partes expurgat. earum facultates non ſunt calidæ, quales pleríſque aliis purgantibus inſunt, ſed etiam frigidiores. Radix autem in vino coquenda eſt, & hydropicis ſæpe danda, ſiquidem ea ad ventrem deducit: caulem quoque tenerum, ſiquis olerum more elixatum mandat, mediocriter purgabitur. omnino verò non ſæpius quàm bis comedendus eſt.

Mercurialis & maſcula & fœmina æquè ac ſambucus, ſed magis bilioſa expurgat. Ergo ſi tenera folia decocta comederis, ſtercus abundè expellent, & parum etiam à propinquis partibus trahent: ſi verò decoctum vino admixtum bibas, valentius aluus deiiciet. Conuenit autem ei qui quotidie euacuari debet: itémque febricitanti, cui aluus non deiiciat, & ſeni, & puero, & fœminæ: ac fœminæ quidem magis: nam valet ad aluum ſubducẽdam.

Polypodium pituitam, bilem, & aquoſa educit. eius radicis dantur drachmæ duæ deraſæ in melicrato aut aqua. non peſſimè quoque ſuper ſalſamento deraditur, & ante prandium comeditur. Radix etiam in ptiſana aut gallinaceo iure incocta citra moleſtiam purgat. erit autem ſatis hæc purgatio pro anni temporibus, & præcipuè adoleſcentibus. nam in morbis nihil ita magnopere purgandum eſt.

Iris educit pituitoſa, ſubmucoſa, & bilioſa: ſi plus iuſto dederis, etiam ſanguinea & nigra euacuabit. Ergo vt moderatè purges, cyathus ſufficit. Eſt ſtomacho admodum aliena: radicis dantur ex melicrato drachmæ tres ſpleneticis, quotidianam quartanámque febrem habentibus, ſpiritus anguſtia laborantibus, & quos tuſſes & colicus dolor infeſtat.

Colocynthis pituitam & bilem puram educit. datur medullæ interioris drachma vna ex melicrato: ſi mitior purgatio quæratur, colocynthidos ſemen eiicito, in corticem vinum dulce fundito, ſub molli cinere coquito vſquedum probè concaluerit: idque potandum dato iis quibus non vehementi purgatione opus eſt, & quibus liuida exanthemata per cutem efflorescunt. Totum autem colocynthidis corpus conuenit aſthmaticis, laterum doloribus, diuturnis doloribus capitis, vertiginibus, viſus hebetudini: éſtque ea amariſſima, verùm homines ad cibos prõptiores parat.

Phacoides educit quidem aquea, pituitoſa, & bilioſa, ſed drachmarum duarum pondus melicrato admixtarum ſatis eſt quod potetur.

Peplos & peplium eandem in purgando vim habent: ſeminis verò pondus acetabuli pituitoſa & bilioſa cum flatibus per infernas partes expurgat. folia quoque ſic-

cata leniter purgant. Aloë non eſt acris in purgando. ſtomacho placidiſſima eſt, non ſecus quàm abſinthium. ſatis erit ſi duas drachmas ex melicrato potui dederis. pituitam autem & bilem euacuat. Sumi etiam quotidie poteſt à cœna: ſubducitur enim, & ciborum vim non hebetat: præterea ſitim non inducit, & hominem ad cibos ſumendos facit promptiorem. Tritam aloën ſucco braſſicæ excipe, & catapotia ad ciceris aut fabæ magnitudinem confice: ex iis duo aut tria ſumito, vt euacuandi neceſſitas poſtulabit. Potes etiam cum reſina catapotia conficere, itémque cum melle cocto, & præſertim in iis qui amaritiem difficulter ferunt: rectè quoque ſcammoneæ, & alii cuipiam admiſcebitur eorum quæ triſtitiam afferre ſolent. Morbis autem confert, febribus quotidianis, morbo regio, iecoris dolori, & quũ quiſpiam cibum reſpuit, & cruditatibus: nec minus fœminis quàm viris, ſique amaritudo nimia non eſſet, pueris quoque eſſet accommodatiſſima: ſed rem adeò amaram guſtare puer non vult. Hippophaes autem & hippophæſtum pituitam, bilem, & aquam educit: atque hippophæſtum in aqueis educendis eſt efficacius: conuenit in morbo comitiali, morbo attonito, manuum crurúmque reſolutione: prodeſt obliuioſis, ægrè ſpiritum ducentibus, rectà ceruice ſpirantibus, & omnibus palpitationibus, quæ alioqui continentes fiunt in corpore. ſi purgationem augere velis, ſuccum dato: ſi per ſe, obolos tres: ſin cum eruo conficias, drachmam vnam ex melicrato afferes. Coma, & radix ſicca, & contuſa minus purgant: ſed euacuant hæ quoque ad pondus drachmarum duarum ex melicrato datæ. Præſtat tamen in omnibus peragendis hippophæſtum, & ideo minus ex eo dandum eſt. Clematis pituitam & bilem vacuat: eius fructus ad drachmæ pondus ex melicrato exhibetur.

Pycnocomum bilioſa exinanit. dato radicem comedendam, ſiquidem ea ſola purgat: éſtque rotunda exiguo pomo maximè ſimilis. Vites per infernas partes bilioſa & aquoſa purgant: duæ autem drachmæ ſatis ſunt. Optimè autem vteris ſi Chironiam comitialibus & inſanientibus, agreſtem verò hydropibus adhibeas. Thymum, epithymum, amaracum, origanum, & conilem ad nigros & pituitoſos humores purgandos adhibebis: ſed epithymum in rebus omnibus præſtat aliis. Dato eius triti & cribrati ſenas drachmas cum vino dulci, aut plus eo. potes idem à cœna commodè dare ſi velis. nihil enim prohibet quin moderatè euacuet. In matutinis verò purgationibus cum oxymelite, cæteris etiam admixtis, vtitor. confert epithymum flatuoſis hypochondriaciſque affectionibus, & cruditatibus, & quibus iecur grauatur, quíque difficiliter ſpirant. Thymus verò educit quidem nigra, ſed pituitoſa copioſius. Eius comæ datur acetabulum ex melle aſthmaticis, tuſſi diutina vexatis, & quibus craſſities in ventre ineſt. Amaracus ſiccus oxymelite inſperſus datur ad drachmas quatuor cum aliis: & ſimilibus prodeſt. Origanum quoque ſiccum ad acetabuli pondus ex melicrato propinabis. Papauera leuiter ſubducunt: eorum ſeminis acetabulum ex melicrato ſatis eſt. Cucumeris ſylueſtris radix in potu ſumpta conuenit hydropibus: purgat verò pituitam & bilem: ſed ſucci radicis ſatis eſt tres obolos dare: caulis verò etiam triplum. elaterii verò, quantum paulo pòſt dicetur. Scorpiurum pituitam educit & bilem. Satis eſt drachmam aqua moderatè incoctam, & vino mixtam bibere. Seſamoides album purgat ipſum quoque pituitam & bilem: menſura eius ſeminis eſt vt dimidium acetabuli detur. Tithymalus helioſcopius eſt omnium aliorum tithymalorum infirmiſſimus: ſed & ipſe infrà bilioſa pituitoſáque deducit, ſiue liquorem eius & ſemen, ſiue etiam folia dederis: ſed ad omnia liquor eſt efficacior. ſecundas ſibi vendicat ſemen, tertias folium. Liquoris ergo ſatis eſt drachmam dare: cæterorum verò, pro ratione virium. Cypariſſias quoque ſimilia, ſed valentius expurgat: idcirco ſufficiet, etiamſi minus dederis. At tithymalis laudatiſſima inter tithymalos eſt: quocirca ſi inſtillatum caricis liquorem

A dederis, probè purgabit: idem facient folia ad medii acetabuli pondus melicrato valde perſperſa. Chamælea pituitam bilémque purgat. folia capienda ſunt, conterendáque, & melle cocto inuoluta exhibenda: erodit enim hoc vehemẽter. Aliqui abſinthio addito catapotia conficiunt. ſatis eſt drachmas binas dare. Braſſica marina datur cocta, & (vt aliud quidpiam olus) apparata: éſtque ſtomacho peſſima, & ſtatim perturbat.

Lathyridos ſatis eſt grana decẽ comedere: eruntque guſtanti dulcia: bilioſáque & aquoſa copioſè educent.
B Sufficiet quoque eius herbæ liquorem mulſa reſolutum ad obolos tres dare: folia etiam cum gallinaceo iure incoquentur: eadem nanque ab eis, ſed minus à foliis, euacuabuntur. Agaricum pituitam & bilem purgat, ſed non acutè. eſt autem accommodatiſſimum iecori, lieni, pulmoni, iis qui ægrè ſpirant, quos acidi ructus exercent, & articulorum dolores vexant, quíque capitis grauitate tentantur, ac vertiginibus morbiſque comitialibus corripiuntur. mulieribus etiam hyſtericis prodeſt. Quum igitur ſit his omnibus vtiliſſimum, datur ex me-
C licrato aut oxymelite drachmæ duæ. Euphorbium aquoſa & bilioſa copioſè educit, éſtq; eorum quæ norim, acutiſſimum atq; ardentiſſimum: quamobrem hydropicis coliciſque, & iis qui ventres frigidiores habent, conuenit: cæteros verò vehementer perturbat, ſitimque affert. Ei verò miſcẽdum eſt petroſelini, aut dauci ſemen, aut aniſi, aut apii, aut tordilii: ſiquidem hæc inſuauitatem euphorbii quaſi condiunt, & partem quandam magni illius impetus cohibent, & ad veſicam deducunt. Iis præterea qui rectà ceruice ſpirant, & qui ægrè
D ſpiritum trahunt, fructum etiam ex euphorbii potione ferẽt. eſt autem bibendum ad trium obolorum pondus, indito pari pondere alicuius eorũ ſeminũ quæ diximus.

Lychnis ſylueſtris bilẽ & pituitam purgat. ſeminis dantur drachmæ duæ: alii ſuccum foliorum in melicrato præbent. Cnicus pituitam & bilem, ſed non vehementer, euacuat: ex trito ſemine ſuccus exprimendus eſt, & iure gallinaceo admiſto ſorbendus. Quidam aniſo, melli, amygdaliſque commiſcent, & catapotia ad arquatos conficiunt. huius drachmæ quatuor ſufficiunt.
E Vidi etiam in Caria medicos qui ex Cnico & ſero lactis purgationes conficerent: ſed quæ ad lac pertinent, omnia nobis ſeparatim exponentur. Scammonea nulla parte ſuperatur ab iis quæ agitant & commouent, neque in acrimonia, neque in viribus ſtomachi dolorem affert, graue olens, inſuauis, & valde ſiticuloſa eſt: ex quo fit vt aliqui non incommodè aloen ei miſceant, & ita præbeant: alii verò addant thymi comam & ſalem: alii ſemina odorata: ergo nec ei qui ventrem ardentem habeat, nec ei qui ſtomacho imbecillo ſit, & cui pe-
F riculum immineat ne habitus corporis colliquetur, nec etiam hydropi (ſiquidem ei id eſt tanquam colliquatio) danda eſt, ſed potius ei qui arquato morbo, capitis dolore, lethargo, febre quartana & quotidiana teneatur, & quibus ſub cute efloreſcãt furunculi incocti, quíque doloribus oculorum, & laterum diuturnis laboribus conflictantur. Pituitam autem & bilem impermixtam vehementer euacuat drachma eius ad ſummum: ſi mitius vacuandum ſit, quo minus purgare velis, eo minus dandum eius erit: ſed radicis plus dabis, ſiquidem
G ea multum à liquore ſuperatur: quocirca dari eius drach. duæ poſſunt. Squama æris educit aquoſa, videtúrque hydropibus conuenire. ſatis eſt drach. duas ex cocto melle in catapotia redactas ſumere, aut ex aqua mulſa bibere. Flos æris craſſa & pituitoſa educit. huius oboli tres ex melicrato ſufficiunt. Ea igitur quæ per infernas partes purgant, quæ quidem ego nouerim, hæc ſunt, nec tamen alia quamplura eſſe deſpero. Quæ igitur dicta ſunt, pleriſque tum morbis, tum naturis conueniunt, prout cuique ſuppetant, & in tempore vigent.
H & quanquam eorum vires augentur, ſiquis commiſcere eadem velit, tamen non ſemper commodè id fiet. nam quæ acutiſſima ardentiſſimáque ſunt, multò magis talia euadent ſi commiſceantur: quemadmodum ſi granum Cnidium, tithymalos, colocynthida, & euphorbium ad-

miſceas, eorum vis augebitur. Ergo nemo eſt qui hæc
inter ſe mixta, aut alia eiuſdem generis rectè adhibeat;
qui nō facturus ſit purgationes inſuauiores:& vomitus;
dolorem vētriculi, ſitim quæ ſedari non poſſit,& colli-
quationes excitaturus, & denique toti corpori noxam
allaturus.In quibus verò augenda vis eſt,bene habet vt
miſceas: at qui infirmiſſima miſcet infirmiſſimis, ec-
quam is vtilitatem feret? quænam vis ex altero accedit
alteri, quum vtrunque ſit infirmiſſimum? ergo ne hæc
quidem permixtio probatur. Verùm ne ea quidem qua
miſcentur,ea quæ per ſuperiora purgant, iis quæ per in-
feriores partes euacuant,niſi quiſpiam ambigua medi-
camenta velit componere: neque etiam rectè miſcentur
quæ ori ſtomachi triſtitiā afferunt, vt ſcāmonea,acta,&
marina braſſica, quoniam ad eas aliis condimētis opus
eſt.Quoniam verò ex medicamentis alia decocta damus
comedenda, alia ſicca in puluerem redacta aut contuſa;
aliorum verò liquores, aliorū denique radices exhibe-
mus, non ſunt cocta crudis commiſcenda, nec radices
ſucco admodum temperandæ. Ac quiſpiā melius mor-
bis accommodata medicamēta diſtribuit,ſi qualis quiſ-
que morbus ſit intelligat,iſque ſolida ab iis quæ alterius
generis ſint, diſtinguet: quod qui nouerit, is etiam cui
morbo vnumquodque medicamentū conueniat, ſimul
nouerit: nam quæ maximè contrariis morbis conue-
niant, ſimul miſcenda non ſunt. Reſtat igitur vt feruí-
da refrigerantibus,fortia dēbilioribus temperantes of-
feramus: itémque inſuauia iucundis, vt pulegii coma;
nepitæ, thymi, petroſelini ſemine,daucíque, & aniſi,&
cæteris,atque etiam pipere,& ſiquid aliud aptū eſt con-
diendo. Ex iis alia purgationem adiuuant, quale eſt pi-
per,& ſales: alia prohibent nequid pluſquam opus eſt
euacuetur,vt faciunt prædicta ſemina:alia medicamen
tum perducunt ad eas partes quæ purgationis indigent:
exempli cauſa, ſi in regio morbo ea quæ vrinæ ciendæ
ſint addat,ac magis etiam nepitam,aut abſinthium, ie-
cur promptius expurgabitur. ita quoque ſi ei cui dolet
caput,aut aſpectū habet hebetem,ſagapenū aut panacis
liquorē purgationi indideris, id quoque medicamen-
tum ita confectum expeditius à capite deducet: quan-
quam hæc valde moleſta ſunt: & tamen ſine his non
poſſumus à ſupernis partibus cōmodè purgare. Iam qui
caſtorium ſcammonea miſtum lethargicis dāt, id quod
opus eſt euacuant, & medicamenti morbo alioqui ac-
commodatiſſimi compoſitionem inuenerunt. Ita quo-
que muliebribus in ſuppreſſa menſtrua purgatione da-
tur ex decocto artemiſiæ, aut eleliſphaci,aut cuiuſpiam
eorum quæ menſes cient: nam præterquā quòd in mul
tis per ventrem purgare conſpicitur, etiam per vterum
educere planè apparet. Eadem eſt in pleuriticis habēda
ratio, itémque pulmonis affectionibus, quibus ſi pur-
gatione opus eſt, idem fieri conuenit. multo enim me-
lius colocynthis, & ſcammonea,& elleborus cum agari
co educunt ex thorace, quàm ſi illorū vnum ſolum de-
deris: ſed deducēt etiam cum ammoniaco, ſiquidē hoc
quoque eſt pectori & pulmoni amiciſſimum, & aptiſſi-
mum.Ad lumbricos verò,ſi lati ſint,pulegiū,aut minus
heliotropium, aut hyſſopū, aut origanum, aut bitumē
rectè purgāti medicamēto inditur.nam hæc breuiſſimo
tempore lumbricos interimūt,quos poſtea medicamen
tum educit. ſi verò rotūdi ſint, decoctum ononidis, aut
abſinthium, aut vrticæ ſemē,aut cuminū Æthiopicum,
aut braſſicæ radix,aut eiuſdem caules induntur: hæc e-
nim lumbricos occidunt,& eoſdē educit purgatio. At-
que ita quidem in medicamentorum mixtione verſari
medicus debet,qui ad artem quæ commouent,quæque
perturbāt,velit redigere. Quāuis enim multa experien-
do atque audiēdo didicerit, hæc tamen quæ nunc dicta
ſunt,niſi conſideret,atque animo diligenter perpendat,
is profectò eiuſmodi eſt vt mihi nihil ab ignaro homi-
ne in cognoſcēdis turbātibus & valde agitātibus differ
re videatur.Sciat quoque hæc,nonnullos ſumpſiſſe me-
dicamentum vt purgarentur, alióſque nihil quicquam
fuiſſe purgatos,alios verò pluſquam par eſſet, & nō ſine
magna moleſtia:ad quæ auxilio aliquo eſt opus. Victus

A ratio quæ ante medicamentum purgans ſeruanda eſt;
expoſita eſt à nobis:quíque eam ita diu tenuerunt,nulla
rē præterea indiguerunt. Vbi verò epotum medicamen-
tum ſit; ſi vomitus excitentur, vt pleriſque contingit,
vel propter inſuauitatē, vel propter metum & ſuſpicio-
nem de medicamento conceptam; vel propter nouita-
tem,vel propter ſtomachi mollitiem:huic apium aceto
intinctum,illi oliuam albam ſale conditā,mandendam
dabis:alii verò ſalis grumū ori impones, & ita maximè
medicamentum confirmabitur, ſiquidem hæc vomi-
B tum prohibent. Quam ad rem valet etiam coriandrum
odoratum,& pulegium, & nepita: ſed præſtat in lecto
paululum quieſcere,ventrē & pedes calfaciendo,quem-
admodum qui ſtatim deambulauiſſent; copioſi vomi-
tus,ſtomachi eroſiones,& vertigines ſunt excitatæ. Quū
verò ad priſtinum ſtatum redierint, tum deambulatio
imperāda eſt,vt ſubinde ſenſim ſe ſubmoueāt, id quod
etiam magis quàm celer greſſus irritat. nam præter-
quam quòd laſſitudinem attulit, ſæpe etiam multa ce-
leriſque deambulatio, ne perfecta fieret purgatio pro-
C hibuit. Purgatione procedente vtilius erit in lecto re-
cumbere,& ita vigiles quieſcere:(magis enim confluet)
tunc verò erit interim abſorbēda paulatim aqua calida.
nam & morſus ſedat,& excretiones proritat.Quibus pur
gatio non it, aquam mulſam ſorbeant, aut nitrum aqua
liquefactum:ſed melius etiam erit glandem confectam
ex ſale aut nitro aut alumine magneſio, aut cyclamine,
aut grano Gnidio,aut felle bubulo,aur radice bryoniæ,
(quam alii pſilothrum vocant) ano indere. hæc glans
pituitoſioribus magis apta eſt, abſinthium verò bilio-
D ſioribus. Si verò flatus multi ſuborti ſic diſtendant in-
teſtinum vt nihil extrà emittatur, ruta melli cocto,
itémque cuminum, & mentha, & reſina admiſceantur:
vbi flatus eruperint, ſtatim alia purgatio conſequitur.
Quicunque autem conantur clyſteribus irritare purga-
tiones, ad ſuffocationes quidē quæ ex elleboro exiſtūt,
rectè vſum clyſteris inuenerunt:ſed ad purgationes quæ
per infernas partes agere debent; & non procedunt,
tantum abeſt vt clyſter magnopere iuuet, vt etiam no-
ceat: periculum enim eſt ne quum inteſtinum plenum
E ſit, clyſter infuſus ſupra redundet, & dolores inue-
hat, quemadmodum vſu venit vt quum quis clyſterem
iniecit,iſque nō ſubducatur,protinus alterum imponit.
Atque in acutis quidem medicamentis maximè cauen-
dæ retentiones,& cohibitiones ſunt: nam ſi non ſubdu-
cantur,ſtatim hydropas homines reddunt,& fortaſſe e-
tiam alias noxas ſtomacho,ventri, iecori, & lieni affe-
runt. ac nonnullis tota corporis moles decoloratior eſt
facta. At medicamenta molliora,etiamſi non purgent,
nullum tamen ex eis periculum imminet: & magis etiā
F quæ decocta damus, qualis eſt mercurialis, actæ folia:
nec aloe quicquam grauius facit, ſi non purget: neque
etiam epithymum,neque agaricum,neque etiam ſurcu-
li bryoniæ. Atque hi quidem,quia nō valde aluum deii-
ciunt,periculo vacāt:at radix vim habet maximā.Ergo
quum purgans medicamentum des,ad cætera omnia ani
maduerte, vtrum mali aliquid ſuccedat, vt re atque vſu
doctus confidas in ſingulis, & timeas. In quo ſpectan-
dum etiā eſt vtrum alia excretio purgationē impediat,
G vt plerique ſudoribus, & vrina excretis, aut vomitibus
citatis nihil infrà deiecerunt:quibus minus noxæ affer-
tur quàm qui alio modo fuerint purgati. Videndum eſt
qualia quantáque ſint ea quæ purgantur, ſed magis etiā
qualia:hoc enim magis propriū eſt quàm maiorē men-
ſurā ſpectare. multi nanque quū ſatis vacuati viderētur,
facilè ferebāt.ex quo fit vt melius ſit ſtatuere ſignū eius
purgationis quæ ſatis ſit, quū quiſpiā facilè ferat. Quū
verò homines exoluūtur,& decolores fiunt, & extrema
refrigerantur & conuelluntur,continenda eſt purgatio:
ſique medicamentum infeſtet,aqua calida bibenda erit,
H & vomendum: ſi aquam non bibat,euomat tamen, niſi
ei alioqui fuerit grata:nam multis potus affatim & con
fertim ſumptus,ſatis fuit ad cohibendā alui ſubductio-
nem: ſed ſi paulatim ſumatur, magis excretiones exci-
tat.Quin melius quoque eſt manus & pedes oleo calido

inungere: ſi verò vehementius inaniantur, tum extre- A
ma liganda erunt, & omnia deinceps facienda quæ in
choleris facere conſueuimus: nam & eo caſu pericu-
lum eſt nè effœtus quiſpiam (quemadmodum etiam fie-
ri poteſt is qui purgatur) ex nimia euacuatione euadat;
ſed nihilo etiam minus ſiſtit ſomnus & balneum cali-
dius. Ac multis quidem poſt purgationes balnea contu-
lerunt: ei verò qui non ſatis fuerit purgatus, non lauari
magis profuit. Noctu autem abſterguntur, & tamen vi-
ctus ratio deinceps parcior eſſe debet, vt à cibis & à con-
dimentis aliquid detrahamus, & vinũ acerbius demus, B
& poſtea ptiſanæ cremorem, aut aliã quampiam ſorbi-
tionem è cerealibus offeramus: ſed ei qui benè alatur,
oua, alicam, ſorbitionem, & dulce vinum dabimus, vt
inteſtinum purgatione deraſum mitigetur. Conueniet
etiam poſtridie lac cũ melle aut paſſo bibere: ita enim
confluentes colliquationes abluens, purgationem per-
feceris: deinde vires erunt reficiendæ, acceſſione paula-
latim creſcente, deambulationibus, frictionibus, bal-
neis, cibis, & cæteris rebus quæ ad victus rationẽ perti-
nent, donec ad priſtinum ſtatum corpus redigatur: id C
quod eſt ſano & bene valenti maximè propriũ. Hacte-
nus igitur de iis quæ per infernas partes purgant. Sed
quum prima oratione quæ de purgationibus inſtituta
eſt, de iis quoque quæ per ſuperiora euacuãnt, mentio
ſit facta, conſequens eſt vt nunc etiam de eis quæ de-
cent, quǽque oportet, afferamus. Ergo elleborus albus
eſt omnium validiſſimus, ſecundæ ſeſamoidi, tertiæ v-
uæ, quartæ flori & fructui ſparti tribuuntur: cætera mi-
nus faciunt. Incidet tamen aliquis in medicamentum
quod nõ ita validum eſſe videbitur, quod tamẽ immo- D
dicè purgabit, vbi & cibus, & potus, & auditus, aut a-
liud quippiam vomitum & ſubductionẽ commouerit.
Sed hoc in purgationibus quæ per ſuperiora obeuntur,
in aliis quoq; quæ diximꝰ, vſu poteſt cõtingere. Ellebò
rus verò grauiſſimus videtur eſſe ad bibendum: quocir-
ca plerique medici & ægrotantes hoc medicamentum
refugiunt: verùm ſiquis totam artem atque apparatum
eius cognoſcens det, is neque quicquam facilius eſſe el-
leboro, & ipſum perſpicuè euacuationẽ moliri, & nihil
penitus mali committere planè intelliget. Cõuenit au- E
tem hiſce morbis, inſaniæ, melancholiæ, pedum & in-
ueteratis coxendicum doloribus, itémque doloribus ar
ticulorum, comitiali morbo, & attonito, vertiginibus
fanaticis, diutino capitis dolori, mentis ſegnitiei, &
veterno, vitiligini, & lepræ, & ſiquid aliud in cute exci-
tetur. Facit etiam ad pilorum barbæ & capitis denuda-
tionem: confert itidem iis qui nocte ab ephialte ſuffo-
cantur, & aquam reformidantibus, vbi iam pertimue-
rint: & interim dum bibunt, ne amplius metuãt, efficit.
Id autem olim agricolæ quoque cognouerunt, qui vbi F
canes morbo caperentur, elleboro purgabant: ac medi-
ci multo poſt tempore homini qui ſimili morbo labo-
rabat, elleborum dare in animum induxerunt. Atque
Hippocrates quidem, qui artem nobis inſtituit & tradi-
dit, iis quibus magnus articulus cũ vulnere luxatus eſt,
& quibus oſſa rupta eminẽt, iubet eodem die aut poſte-
ro elleborum dare: qui licet in cæteris rebus ſint malè
affecti, fortaſſè tamen hoc medicamentum prohibiturũ
ſit nè gangrænis & conuulſionibus corripiantur: quibꝰ
verbis non facilè eſt fidem non adhibere. Eius verò dif- G
ficilis vſus eſt, quum videatur defectus præ prãdio, quo
tempore moleſtiã affert. Ac ſiquis putat nigrum elle-
borum intelligi hoc loco, in primis huic quoque actio
nis difficultas ineſt ad excernendum, etiamſi quid o-
peroſum poſt medicamentum ſumatur: deinde verò
ad opera conficienda, quibus opus eſt, ei par vis & fa-
cultas non ineſt: ſiquidẽ multo imbecillius hic tractu-
rus eſt. Ergo propter hanc ambiguitatem præſtabit
fortaſſe hominibus ita affectis elleborum non dare: ac
febricitantium nemini elleborus conuenit: quartanis H
verò quandoque conducit. Eſt quoque accommodatus
iis qui renes habent lapillo vexatos, itémque diuturnis
cruditatibus: valet etiã ad albam pituitam, ad lienem,
& ad vlcera carcinode occulta: quanuis minimè cõue-

A nire vlceribus videtur. Veruntamen ego mulierem quã-
dam vidi ab eiuſmodi vlcere liberatam, quum medicus
quidam in Co inſula hoc ei remediũ adhibuiſſet, quum
tamen alioqui non eſſet clarus & probatus, ſed in elle-
bori potione diligẽter eſſet exercitatus. Hi morbi ſunt
quibus elleborus conuenit. Verùm non ſatis eſt vt mor-
bus medicamentum admittat, niſi alia quoque oppor-
tunè deinceps adſint. ſuprà enim diximus quibus pur-
gationes per ſuperiores partes conueniant, & quo anni
tempore medicamentum purgans dandum ſit: nunc ve-
B rò tempora morbi explicabuntur. Ea autem duo ſunt:
alterum ad totum morbum, alterũ ad acceſſiones & in-
termiſſiones pertinet. De eo quod ad totum morbum
refertur, ſic ſtatuendum eſt: ſi morbus quiſpiam ſit qui
ſuapte natura diuturnus eſſe ſoleat, multo melius eſt vt
in principio medicamentum purgans detur, quum præ-
ſertim maximam vtilitatem ei qui morbo detineatur,
ſit allaturum. Ergo inſanienti, arthritico ſcabioſo, & cui
nerui ſtupore laborent, ſtatim medicamentum dandum
priuſquam morbus maiores vires acquirat quàm hoc
C medicamentum habeat, quemadmodũ pleræque ſimi-
les affectiones conſuetudine & tempore inuictæ atque
inſuperabiles euaſerunt: quæ tamen admodum facilè
ſublatæ ſunt, ſi ægrotantes in officio permaneant, &
medicus excellens & peritus ſit. Si verò morbus de nu-
mero eorum ſit qui incerti ſunt, qui & citò & ſerius iu-
dicantur, ei qui ſtatim, non dandũ medicamentum eſt:
illi verò qui ſerius, exhibendum. atque ita de toto mor-
bo cenſendum eſt. In acceſſionibus verò morbi qui
magnas & ordinatas intermiſſiones habeat & multas,
D antè medicari oportet: quum verò paruas & inordina-
tas, purgatio adhibenda eſt quumprimùm acceſſio ceſ-
ſat, & præcipuè in morbo comitiali: verendum enim
eſt ne morbus vocis & ſenſus expertem hominem red-
dens, & omnium immoderatiſſimæ occupet, & graue
ac terribile aliquid faciat. In cõtinuis verò morbis ra-
tio temporis tum ab hora ſumitur, tum quum ægrotans
promptus eſt, & mente conſtat, & robur corporis adeſt,
& cætera quæ pertinẽt ad apparatum, ſuppetunt. De iis
autem quæ purgationem antecedunt, ſic ſtatuẽdum eſt:
E Quum tibi veratrum dandum eſſe videatur, victus ratio
eſt inſtituenda: ea verò eſt, vt qui difficulter vomunt,
ad vomitum aſſueſiant: tum ſpectandum eſt totius ha-
bitus robur: quia ſiqua re alia, robore præſertim ad hoc
medicamentũ opus eſt: at vomere & à cœna, & ieiuni, &
ex origano, & ex hyſſopo, & ex raphano, & ex eruca, po-
terunt: nec debebũt diutius vomitibꝰ extenuari. Satis e-
nim erit vt qui facilius vomit, ter euomat, primùm à cœ
na, pòſt ieiunus, poſtremũ ex raphano, aut aliquo ex iis
quæ nunc memorauimus: ac magis etiã pituitoſo quàm
F bilioſo vomitus à cœna conuenit: tum biduum aut
triduũ à vomitu intermittere. At qui difficulter vomit,
longiore temporis ſpatio, & pluribus diebus aſſuefacien
dus eſt. Quum verò proximè ad ſumẽdum medicamen-
tum acceſſerit, frequentius vomere debebit: poſt vltimũ
vomitum, vnum diem intermittere antequam veratrum
ſumat. quo die clyſteri vacuetur, tum lauetur, tum exi-
guo cibo nutriatur: ſequenti die veratrum dandum
vbi placida frictione ex oleo vſi fuerimus. Multis au-
tem modis conficitur, vt dari queat. alii enim diem &
G noctem in aqua macerant, tum ei diluto origanum, aut
abſinthium, aut nitrum indentes, præbent: alii dilutum
cum melle decoquunt. Porro maceratur tum in aqua, tũ
in vino, tum in paſſo: at veratrum cum vino videtur ni-
gros humores magis educere: alii thapſiam addunt, alii
ſeſamoides, alii taminiam vuam, vtpotè quæ vomitus
magis cieat: liceátque his qui elleborum dant, rectè pur-
gare. Cui autem ocium eſt, atque in eo ſtudio tempus
ponit, multa de apparãdo veratro comperiet. nam præ-
H terquam quòd omnibus modis miſceri & temperari
queat, veteres etiam ipſius admotu atque odoratu pur-
gare ſunt conati: è quorũ numero eſt Pliſtonicus. hic e-
nim glandes aliter atque aliter ex elleboro conficiens,
ano appoſuit, & vomitus exciuit. Cæterùm elleborum
paſſo componens, & diluẽs vnà cum felle bubulo, odo-

randũ iis dedit quibus neque mucus è naſo, neque ſputũ A
poſſet procedere, ratus id quod erat, fore vt vomitus fa-
cilius prouocarentur, ac magis etiam ſiquis eo diutius
vteretur. Diocles verò etiam vtero glandem ex ellebo-
ro impoſuit, & vomitus prouocauit. Dieuches verò anũ
quoq; elleboro inſtar emplaſtri circũdedit. Ac nũc etiã
pedes irrigãt cocto in aqua marina elleboro, oleóque cy
prio & nitro infuſis: ex qua perfuſione pituitoſi vomi-
tus conſequuntur, qui pedum articulorúmque dolori-
bus prodeſſe videantur. Atque ita quidem ellebori in
pleriſque vſus eſt plurimus, quum etiam Philotimum
meminerim, vbi mitiore purgatione opus eſſet, poſt B
cœnam non dare, ſed elleborum raphanis impingere ſo-
litum, & ſequenti die raphanos præbuiſſe. Ita enim con-
citatiſſimè homo vomet, id quod minus ex elleboro fa-

ciet. Vſus autem validiſſimus & optimus eſt, vt ellebo-
rum æquè ac polentam contuſam incidas: nec differt
ſiue cum medulla ſeces, an ſecus, quum ea neque iuuet,
neque quicquam noceat: tantùm æquè ſecare conuenit.
Si purgare mitius velis, paulo maiores particulæ facien-
dæ: ſi vehementius, tenuiores, ſed non multo. & melius
etiam eſt ſi ab vna radice ſumas quantũ oporteat, ſique
ea æqualis ſit, vt quæ incidis ſint æqualia inter ſe: ſin
minus, curabis vt quæ craſſiora ſunt, æqualis craſſitudi-
nis cum tenuioribus efficiantur. Qui verò harum rerum
nullam habendam eſſe rationem cenſet, multa is igno-
rat. Si verò particulæ inciſæ, admodum exiguæ fuerint,
periculum eſt ne longa alioqui, & ſuffocationes afferẽs,
purgatio conſequatur.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM

Liber octauus.

Archigenis, quomodo præparandus ſit is qui elleborum ſumpturus eſt, ex primo de ratione morbos diuturnos curandi, Cap. I.

QVI ſumpturi elleborum ſunt, præpara-
ri debent vt corpore robuſto, & animo
conſtanti ſint, vt eorum humores ad
fluendum, ipſique ad vomendum faci-
les reddantur. Ne igitur ſuperiora loca
vitientur, venter eſt prius inaniẽdus, vt
iam docui: poſt verò quatuor aut quinque dierum refe-
ctionẽ, vomitus à cœna Luna deſinente cieatur, & trãſ-
actis quinque diebus, alius vomitus citetur: & in menſis
incremento corpus iterum erit reficiendum: tum aluo
emollita, factáque excretione, duo aut tres vomitus à
cœna ita prouocentur, vt tertio quoque die ſinguli mo-
ueantur: atque id ſub Lunam deſinentem. Vbi autem ea
inclinauerit, raphanis vomit⁹ prouocabitur, vt poſt vi-
ceſimumprimum diem elleborus detur. Qui verò me-
diocriter ſit affectus, ita eſt regendus, vt accommo-
datus fiat, vt ad vomitum procliuis reddatur, vt humo-
res eius nõ craſſi ex cõcretione ſint, vt ipſe bono animo
ſit, vt elata mente vomitui à cœna ſufficiat, commoto
paululum ventre, & poſt triduum aut quatriduum ex
raphanis vomitum cieat: vno verò aut duobus diebus
pòſt, elleborus detur. Neque maximè cõtraria cenſenda
erunt, vt multi vomitus à cœna prouocentur, multæque
attractiones ad infernas partes fiant, multique ex rapha
nis vomitus concitentur, ac deinde elleborus detur.

Quæ danda ſunt perpetuò vomituris.

Dicendum igitur eſt quænam cœnæ per vomitum
ſint reiiciendæ, & quomodo à raphanis eruãtur. Feſtos
ergo dies nonnulli eſſe exiſtimant eas cœnas in quibus
multa opiparè, variéque apparata, ad ebrietatem & cra-
pulam ingurgitantur: quæ quidem in cæteris rebus non
prohibentur, ſi modò quid tale ſit neceſſarium: at quos
elleboro ſumẽdo parare velis, ii paulo plura quàm con-
ſueuerint, ſumere debebunt, vt grauia & aliena eſſe vi-
deantur. at ſtomachũ ſuprà quàm par eſt extẽdere alie-
num eſt: quoniam quanuis protinus ſit leuãdus, reddi-
tur tamen imbecillior. Nam quid opus eſt eum morbo
vacantem ad medicationem adigere? Eadem ratio eſt
eorum quæ ſumuntur. danda ſunt enim quæ infrà dila-
bi ſtatim queant, adhibita diligẽtia ne flatu impleant,

C ne venter inferior fluere poſſit, & minimè nutriatur: &
ſuperior venter ea fluitantia & non confecta ſtatim reii-
ciat: quod à flatibus fieri conſueuit. Quocirca ea quæ
prius dantur, acria eſſe non debent, nec cõtrà dulcia aut
pinguia, ſed huiuſmodi ad finem ſeruanda ſunt. Quæ
verò friabiliora ſunt, prima ingerẽda: vt panis, puls, ar-
borum baccæ ſolidæ: tum carnes ſumẽdæ ſunt non quæ
grauis ſint materiæ, ſed pinguioris, eǽque ex aliquo ſa-
pore offerendæ. Ex leguminibus ea quæ cibum ſimul
D rapiant: in quibus ſit aliquid acrius, vt cæpa, radicula,
aut porrum: tum pauca ex adſtringẽtibus danda. Adhæc
accedet aliquid nidoroſum, & placenta mellita, & bel-
laria, ficus, vua paſſa, nux, & punicum quoque ad vomi-
tum valet. Interim verò lene aliquod ſuauéque vinum
frequentius interbibendum eſt, quãdoque etiã paſſum,
& quandoque vinum mulſum copioſius capiatur: hæc
nanque inflationes pariunt, eo quòd omnia in ſublime
tollant. Oliua autem, & præſertim ſale condita, vitanda
eſt. Lentes verò, ſiquis eas poſtea ſumat, aceſcunt, & vo-
E mitus inſuauiores faciunt. Vua paſſa eſt iucundior: ficus
ſecundo loco cẽſetur. habet enim detergẽdi vim maio-
rem. Si verò quiſpiam poſſit, ptiſanã vino dulci & mel-
le temperatam in medio capiat. At iis qui valde cibum
cohibent & continent, dandum eſt ſeſamum, itém-
que bulbi narciſſi, qui quum alioqui dari queant, tum
etiam ptiſanæ de qua nunc diximus, imponantur. nau-
ſeas enim pariunt. Salſamẽtum quoque aliquod pingue
ex iis quæ ſine aceto ſumũtur, in primis ex aceto & plu-
rimo oleo ſumptum, vt cibus in ſublime feratur efficit.
F adduntur etiã aliqua olera elixa, vt blitum, vt atriplex,
& ex crudis, vt portulaca, & radicula media. Vbi cõfer-
tim ſumpta fuerit potio, poſt interuallũ, neque longius
duabus horis, neque breuius vna, poſtremum frumẽta-
ceum ingerendum erit: deinde verò ab inferiore ventre
attrahitur quicquid cibi infrà ſit delapſum, qui valde
admodũ apprehenſus fuerat: & deãbulatio in loco apri
co ineunda: quúmque ructus qui ſenſu percipiatur, aſcẽ
dat, vt res ad actionẽ deducatur, digitus imponẽdus eſt,
aut penna, vt res celerius conficiatur, epiglottide pin-
gui oleo quodam inuncto: tum contentum premẽdum
G & vrgendum eſt vt deglutiatur: ac ſtatim opus aggredi,
immiſſo poſtea digito, aut alio corpore, conuenit. Eo
nanque tempore ſtomachi os aperitur, & fauces faciunt
vt attrectetur atque tangatur. qua in re perſeuerandum
eſt donec cibus confertus educatur: ſed non confer-
tim attrahendi ſunt digiti ad primam ſpiritus attractio-

SI facilè purgetur ii qui elleborum biberunt, hæc poſt-
ea faciemus, vbi medicamentum biberint, aquam fri-
gidam ori colluendo dabimus, tum aliquod odoramen-
tum porrigemus: ſique vires conſtent, eis perſuadebimus
vt ſedeant: ſi infirmæ ſint, vt in ſtrato aliquo humi depreſ
ſo vſque ad duas aut tres horas decumbant: & odoramen-
ta quoque per interualla offeremus, & aquam frigidam
ad os colluendum exhibebimus, mentémque aliqua lepi-
da fabella abducemus: extremas partes confricabimus, &
vinciemus. Hæc omnia ideo faciẽda ſunt ne citius quàm
par eſt medicamẽtum euomatur. Poſtea verò ægrotos in
lectulo penſili aut aliquo alio ſublimi loco collocatos vo-
mere permittemus. Primùm nãque calor ſtomachum &
gulam inuadet: deinde ſaliua & humor in os confluet: qui
bus ſputo reiectis, iterum pituitam obuolutam reiiciunt,
tum interiecto ſpatio, partẽ cibi & medicamenti cum pi
tuita euomunt, idémque interiecto ſpatio faciunt. Quúm
que medicamentum atque cibum euomuerunt, pituitam
cum exiguia bilis portione reiectant: tum cum multa bi-
li pituitam, & denique bilem puram vomũt. Leniter etiã
in tempore intermedio ſingultiunt: & habent alioqui fa-
ciem ferme face ſuccenſam, & rubentem: tum venæ attol
lentur, pulſúſque rariſſimus fiet. Vbi verò purgatio proceſ
ſerit, probum colorem vult⁹ acquiret, pulſus denſus ma-
iórque reddetur, ac ſingultus ceſſabit, & lõgiore ſpatio
interiecto, & paulatim voment. His autem in media pur-
gatione quum ſingultu vexantur, melicratum in quo ruta
ſit incocta, ſorbendum damus: ad finem verò tepidam a-
quam dantes paululum intermittimus, tum vt aquam i-
pſam, & ſiquid eidem adiaceat, euomant imperabimus.
totum verò corpus aliquo pingui valde vngemus, & in-
terιecto duarum horarum interuallo lauabimus, & cibũ
ſtomacho idoneum offeremus. Si verò inordinatior & ir
ritatior ſuccedat purgatio, aut alioqui incõmodior, hæc
incommoda expectabimus, vt ſimulatque ſumptum me-
dicamentum fuerit, ſtatim euomant, nullámque vtilitatẽ
tardæ purgationis capiant: qua in re & ſtrangulationis &
ſingultus, & contractionis, & delirii, & animi defectionis,
& nimiæ purgationis, & caſus virium, & immoderatorũ
ſudorum, & exolutionis periculum imminet. Quúmque
mininimè planum ſit quódnam horum malorum ſit fu-
turum, ad omnia præparatos eſſe oportet: quæ verò pa-
randa ſunt, nunc perſequar.

Quæ præparanda ſint iis qui elleboro purgandi ſunt.

Præparare debemus lectulum ſublimem, itémque a-
lium qui ſtrata habeat, ceu lineas, ab angulo ad angulum
perducta, & tertium quoque penſilem: ſpõgias quoque &
poſcã & melicratũ diuerſis modis confecta, quorũ vnum
hyſſopum incoctum habeat, aliud origanum, aliud rutã,
aliud denique thymum: oleum cyprinum, melinum, iri-
num, roſaceúmque: emplaſtra, ellebori dilutum, cucurbi-
tulas, cuneolos, pennam, digitalia, clyſteres, fomenta, ab-
ſinthium, vinum, cibos, glandulam. Si igitur antequam
tempus opportunum ſit, vomitus irritari velit, metúſque
ſit ne medicamentum reiiciant priuſquam vllum ab eo
fructum ferant, vt ipſum contineant hæc faciemus.

Quæ facienda ſint, vt qui medicamentum ſumpſerunt, vomitum cohibeant.

Aquam frigidam dabimus ad os perpetuò colluen-
dum: ſi non ſedetur turbatio, poſcam: & extrema valde
conſtringemus, & fricabimus, & muriam, quantum parui
myſtri magnitudinem cõpleat, per interualla in os inde-
mus: aut vt capparim ex muria in ore contineant, ſileánt
que, nullóque motu cieantur, vel vt ſedentes valde ſurſum
verſi collocentur, imperabimus. Si ne ita quidem leuen-
tur, cucurbitulas ex multo igni dorſo & ori ventriculi ap-
plicabimus, & parum aquæ feruentis per interualla ſorbẽ-
dum offeremus: ſique vehementer ſtimulentur, parũ ſuc-
ci abſinthii, aut eius decocti addemus. Nemo enim ita
procliuis ad vomitum eſt, neque ſtomachum ita habet a-

A uerſum, qui non à duobus aut tribus ex his remediis leue-
tur: ſi verò contrà propter robur ſtomachi, aut aliquam a-
liam cauſam non debito tempore purgari incipiant, in ſu
blimi lectulo qui deorſum vergat, collocabuntur, & vt di-
gitos in os coniiciant iniungemus, & vt gurgulionem
& tonſillas vnguium latitudine contingant. ita enim
potiſſimum vomitus irritabitur. Præterea iubebimus vt
tibias & poplites quamplurimũ poſſint extendant, & fle-
ctant, itémque ſpinam: & vt vtriuſque manus pugnos in
ventrem impingant, aut nos impingemus, ſi ipſi per ſe nõ
poterunt. Si verò ne ita quidem euacuabuntur, eos in le-
B ctulo collocabimus cuius ſtrata angularia ſint, & ipſe ſit
penſilis: eóſque agitabimus & concutiemus, ibidẽ eos ad-
hortantes & iubentes vt vomere contendant, & in eam
rem incumbant: eorúmque digitos irino aut cyprino inũ
gemus. Noui etiam qui ſcammonii liquore digitos vnge-
rent, & ita purgationem concitarent. Sed ſi ita non ſequa-
tur purgatio, pennas anſerinas ex cauda octo aut decem,
cyprino aut irino intinctas indemus, aut etiam digitalia.
Cóſuuntur enim digitalia ex corio Carthaginienſi, aut
alio quouis molliſſimo ad longitudinem digitorum de-
C cem aut duodecim, inſtar digiti. Ex his ſpatiũ ſenum di-
gitorum lana impletur: reliquum verò quod quaternûm
digitorum eſt, inane relinquitur, vt digitis aptetur. Hæc i-
gitur antedictis vnguẽtis intincta, in ſtomachum immit-
temus. Eſt autem annotandum in iis qui in lecto penſili
ſtatuuntur, motum verſus pedes aut caput cieri: in iis ve-
rò qui vomere non poſſunt, in latera. in quo caſu penſilis
quoque inæqualis eſſe debet, vt mot⁹ nauigationi ſimilis
efficiatur. Præterea melicratum in quo hyſſopum aut o-
riganum aut thymum incoquatur, ſorbendum dabi-
D mus.

Quid faciendum ſit quum ſtrangulatio occupat eos qui elleborum ſumpſerunt.

Quoniam nõnulli difficulter vomunt, & ideo ſuffo-
cantur, & ſæpe etiam voce priuantur, idcirco ſtrangula-
tionem ſedabimus continua melicrati ſorbitione, in quo
ruta præcipuè ſit incocta: ſin minus, aliquid aliud eorum
quæ prædicta ſunt, idque paulatim & cõtinenter propina-
bimus: itémque ſtomachum proritabimus, in lectulo pen
E nam vehementius immittendo: ſi verò valde admodum
perturbentur, diluti ellebori cyathos tres, aut quatuor of-
feremus: quæ verò ad vomitum prouocandũ adhiberi ſo
lent, reprobamus vel ob hanc cauſam quòd ellebori dilu
tum eiuſdẽ qualitatis cũ elleboro eſt, & purgationem ad-
iuuat. at quæ vomitum prouocantia dicuntur, quum di-
uerſæ qualitatis ſint, ſtomachum ſolum irritant, elleborũ
verò non commouent. Si periculum quod ex ſuffocatio-
ne imminet, nullo ex his remediis ſubleuetur, acerrimo
F clyſteri rem tranſigemus. intermiſſionem enim periculi
præbet, & tempus nobis ſuppeditat, vt aliis vti remediis
poſſimus. dabimus quoque galbani tres obolos quos de-
deglutiant. Sed ſi ne ita quidem ſequatur leuatio, vt duos
vetuſtiſſimæ vrinæ cyathos ſorbeãt, cogemus: hæc enim
ambo vomitum non cient, & ſuffocationem ſubleuant.

Quid agendum quum in his & vox & ſenſus amittitur.

Si vocis ac ſenſus expertes fiant, cuneolis eorum dẽ-
tes diducemus in vtrãque partem, & pẽnas immittemus,
G aut digitalia indemus, & quod ſternutationem excitet af
feremus, ac præſertim elleboro ipſo ad id vtemur: ſin ſe-
cus, euphorbio, aut aliquo alio conſimili. quãdoque enim
ſternutantes, vorticem quendam pituitoſum ſimul eiece-
runt, qui quum ſtomacho ineſſet, & ſuffocationis & amiſ-
ſæ vocis cauſã afferebat. Si verò & vocis & ſenſus priuatio
ita perſeueret, veſtimentum aliquod admodum firmum
& robuſtum extendemus, & ex duabus partibus tenendũ
iuuenibus robuſtis, & aliis qui contrà ſeſe ſint conſtituti,
ac iubebimus vt ipſum veſtimentum ſublime à terra
H extendant, tum in eo reclinabimus hominem qui elle-
borum ſumpſit, ac quandoque in ſublime tollemus, eo-
dem etiam veſtimentum circumuertemus, quando-
que verò in latus vtrunque deuoluemus, aliis id latus

quod prope eos ſit,attollentibus , aliis verò deprimentibus.ac tunc quidem ſcire conuenit,niſi homo his quaſſationibus & commotionibus à ſenſus priuatione non ſubleuetur,eum non eſſe præterea ſenſum recuperaturum.

Quibus remediis vtendum ad horum ſingultus & conuulſiones.

Quoniam pleroſque ac ferme omnes eos quibus elleborus datus ſit,ſingultus corripit , non omnibus tamen periculum inuehit:ideo fit vt qui leniter & maiore ſpatio interpoſito intercurrit,eum ita ſinamus: quandoquidem non ſit futurus inutilis,quum ſtomachum proritet,& quaſi recordationem excretionis ei ſuggerat. Si verò fuerit contentus,& vehemens,& multis os vibret & quatiat , & conuulſiones inducat,in primis melicratũ dabimus,quod in ſingulis ictibus calidius abſorbeatur: parum autem rutæ ſimul decoquatur,aut per ſe ſuccus exprimatur, & ſingulatim,aut ex melicrato,aut calida aqua ſorbendum exhibebimus:ſi non ſubleuetur,remedio vtemur quod ſternutamentum cieat : ſi verò ita quoque moleſtia perſeueret,per totam ſpinæ longitudinem cucurbitulas applicabimus:ſi verò admodum oſſea ſpina fuerit , dorſo prius perunćto,vnam cucurbitulam ſub magna colli vertebra affigemus,eámque deducere ſenſim,& deorſum in ſpinã trahere conabimur : quúmque ad eum locum perducta fuerit vbi ventriculus adiunctus eſt,aliam quoque admouebimus prope vertebram, & ita eam etiam deducemus: atque ita primam ablatam iterũ ſuperius applicabimus. nam ſæpenumero cucurbitulæ admotæ ſtomachum à ſingultu contractum,& veluti contortum dirigunt,& ad ſuũ ſtatum redigunt.Præterea verò partes extremas vinculis excipiemus, eáſque calfaciemus tum fomentis,tum in aquam calidam infundendo.Adhæc etiam pauores quoſdam machinamur,& cõtumeliis eos inceſſimus,& vt magnas inſpirationes edant edicimus : atque etiam vt longo tẽpore ſpiritum intro trahãt,& vt longo tractu reſpirẽt.

Quid facto opus ſit in contractionibus quæ conſequuntur.

Quemadmodum ſingultus omnes inuadere, ita cõtractiones quoque conſueuerunt : quarum vehementes, quæ præſertim muſculis accidunt qui in cruris ſura ſunt, itémque in femoribus,& brachiis,& muſculis maſticatoribus,& in extremis pedibus,& potius etiam in manibus, quarum,inquam,vehementes ſedabimus,copioſè vngentes,comprimentes,calfacientes,fouentéſque: quin huiuſmodi contentiones compreſſio muſculorum manibus facta ſummopere adiuuat.nam qui in eorum ventribus collectus eſt ſpiritus,qui cõtractionis eſt author , manuũ compreſſu eliditur.Iam verò oleum Sicyonium,& vetus, & ex acopis quæ calfaciunt & molliunt, & caſtoreum perfuſum,& epotum,& per ſe & cum melicrato , & melicratum copioſum cum ruta abſorptum, obtundere & leuare contractiones ſolent: ſed maximè omnium contractos iuuat balneum.Quapropter ſi purgatio abunde ſucceſſit, vt in pleriſque eorum qui vehementer contrahuntur contingit,eos lauabimus & iterum & tertió. Ac quẽdam etiã vno die octies lotum vidimus , non eo die quidem quo elleborum ſumpſerat,ſed conſequente: nam ſecundo die vehementi contractione correptus,balnei auxilio fuit leuatus.

Quid faciendum in nimia purgatione, vt vomitus comprimatur.

Nimias purgationes ſiſtemus calidiſſimum potum propinando, & extrema ligando , & vehementi frictione,& validis cucurbitulis tum hypochondrio , tum verò dorſo admotis,& vi etiam auulſis.Summè etiam vomitus cohibet abſinthii potio:ſed ſi vomitus perſeuerarint, etiã ſoporiferis dolorem mitigãtibus vtemur. hæc enim quũ ſuapte natura vim exiccãdi habeant,& quia ſomnum inducunt,ideo excretiones ſiſtunt : ſiquidẽ ſomnus quoque vim excretionis ſiſtendæ habet.

Quid agendum quum ſudores conſequũtur.

Sudores immoderatos ſiſtemus ventulum commouendo,corpúſque ſpongiis aqua frigida aut poſca imbutis,& expreſſis,abſtergendo:vtemúrque linimentis & ſtipantibus & emplaſticis : caſum autem virium alimentis & vino recuperabimus . Qui verò teporem aut anxietatẽ ſentiunt, ii mihi videntur neſcire anxietatem à caſu virium diſtinguere.

Ex Herodoto,de iis quibus ſuffocationis periculum imminet:ex libro de remediis euacuantibus,

Cap. VII.

QVI periclitantur ne ſuffocentur,ii in principio purgationis modicum ſaliuæ expuunt: quum autem vehemens vomendi appetitus excitatur , nihil excernunt, facies intumeſcit,oculi exeruntur, colligantur & conſtipantur partes ad reſpirationem pertinentes , cum ſpirandi difficultate coniuncta:nonnulli verò linguam exerũt, & copioſo ſudore madeſcunt:alii dentes concutiunt, eíſque mens tentatur . Quum igitur imminens periculum cognoſcamus,nulla interpoſita mora quamprimum ſuccurrere debemus.vnguenta enim pennis obuoluta indemus,& dabimus operam vt pituitam quæ locis deglutionis inſideat atque inhæreat euellamus. Atq; ego quidem in quodam qui ſuffocatione correptus inibi erat vt moreretur,(nam dẽtibus contractis ita conciderat, vt faciũt iugulatæ hoſtiæ) ore cuneolis aperto , & dentibus obfirmatis,ne eos clauderet,manum inieci, & contractis in orbem neruis qui ad deglutionem ſunt , manui adhæreſcentem pituitam extraxi,quæ etiam abſterſa indiuidua permanſit.

Cteſii,de elleboro, Cap. VIII.

PAtris auique mei temporibus nullus medicus elleborum dedit:nam neque eius temperiem, neque modũ, neque pondus quod dandum eſſet illi cognouerant.Si verò quiſpiam elleborum potui daret, in primis hominem admonebat,fore vt in magnum periculum caſurus eſſet. cæterùm ex iis qui ſumpſerunt,multi ſuffocati ſunt,pauci ſeruati:at nunc tutò dari videtur.

Mneſithei,de elleboro, Cap. IX.

ELlebori potioni magnum periculum coniunctũ eſt: nam vel ſtatim valentem hominẽ reddidit, vel multam longámque moleſtiam in morbo concitauit. Danda verò huiuſmodi remedia ſunt iis qui ſe tuta curatione præterea curatum iri non putant.

Ex ſecundo libro Antylli de remediis euacuantibus,de apophlegmatiſmo,

Cap. X.

APophlegmatiſmis vtendum eſt vbi cætera remedia fuerint adhibita quæ deducere queant materiem ſtabilem quæ iam facta ſit,& localibus remediis potius indigeat.Etenim apophlegmatiſmus poteſt ſimul calefacere,& materias infeſtas abducere, corporáque corrigere,& emendare,diſtributis ſuper eis medicamentis iis quæ pituitam auocant, ad ſinapiſmi proportionem. His autem vtendum eſt quum aluus pridie deiecit aut clyſteri,aut aliquo alio leuiter & purè ſubducẽte irritata:poſt apophlegmatiſmum,melicratro calido colluemus.Si verò vehemens morſus remaneat, lacte aut roſaceo id ipſum erit faciendum.

Galeni de iis quæ caput euacuant, Cap. XI.

SVccos qui in capite ſunt,ſputis euacuamus : quòd ſi leuiter facere voluerimus, piper & maſtichen admiſcebimus:ſi vberius euacuare propoſitum ſit , vt pyrethrum & vuam taminiam mandant imperabimus . Anemonæ quoque vtriuſque radix commanſa pituitam prouocat, itémque capparis radicis cortex : ſeroſum excrementum hæc remedia vacuant.Craſſam verò lentámque pituitam ſinapi cum oxymelite,aut ſapa in qua origanum aut hyſſopum incoxeris.Ego verò(vt tu noſti)eam ſinapi cum oxymelite admiſceo. Si verò cerebrum muco purgandum ſit,acribus eũ remediis,quorũ nõnulla ſternutamẽta itidẽ cient,euocabimus.Itaque anemonæ omnis, itémque cyclamini & betæ ſuccus per nares purgat . Sternutamenta verò mouet ranũculi radix æquè ac alia omnia quæ vehementer ſiccant,& ſternutamenta prouocant,itémque flores & ſtruthii radix. Porro ſternutamenta in ſuccis crudis qui thorace, pulmone , & capite continentur , non conueniunt . partes enim illas vehementer quatiunt & perturbant , quæ moderatè calefieri & quieſcere , vt crudi

ſucci concoquantur deſiderant: quibus agitatis contrarium euenit,ſiquidem ita magis implentur, & ſuccos in eis contentos non concoquunt.Contrà verò vbi iam cōcocti fuerint,ad excrementa euacuanda ſternutamenta conducunt. Videmus enim in grauedinibus deſtillationibúſque,in initio eas à ſternutamentis acui,atque exacerbari morbos,in declinationibus verò diſſolui.

Antylli,de ſuffumigatione ex ſecundo de remediis euacuantibus,
Cap. XII.

SVffumigatio nō multis quidem,ſed iis quibus thorax morbo obſidetur,accommodata eſt : atque ne iis quidem omnibus:neque enim ſanguinem ſpuētibus adhibenda,neque etiam arido morbo laborantibus,ſed iis ſolùm conuenit qui aſthmatici ſunt , & nōniſi recta ceruice ſpirant,quatenus à multitudine pituitæ quæ difficulter educi queat,vexantur. Suffumigationibus autem vtendum eſt quum cæteris quoque localibus remediis vtimur,prius tamen aluo emollita:homo verò veſtibus totus tectus in ſede locandus eſt ita vt diuaricatis cruribus prona facie ad vtrunque genu decumbat, & os fatiſcat.in ſpatio verò intermedio , olla aut lebes ignitos carbones habens ſtatuatur: tum in ignem ſpargenda eſt ariſtolochia,ac præſertim quæ clematitis dicitur: ſin minus,quæ dactylitis nominatur:vel ſulfur ignem non expertum,aut ladanum,aut tædam,aut ligna perſicæ arboris,aut funiculū deraſum impones,in quo genere melior eſt nauticus,qui mari fuerit madefactus.homini poſtea imperandum eſt vt ore patulo fumum promptè attrahat:multi enim hoc confecto pituitam excreuerunt.

De iis quæ per nares caput purgant,ex eodem libro Antylli, Cap. XIII.

IIs quæ per nares caput euacuant , vtimur ad hunc modum:calamus tenuis per rectum perforatus qui in nares indi poſſit,quique ſit ſex digitorum longitudinis , in nares imponitur : tum capacitas tota medicamento impletur.eſto autem calamus aut naturalis,aut æneus. Eo igitur naribus admoto, ex altera extremitate inſufflādo medicamentum in nares propellimus. quæ imponūtur ſunt hæc , apœlium,ſuccus cyclamini,aut betæ, aut elaterium tritum,cedræa,& quæcunque huiuſmodi ſunt materiæ.

Ex eodem,de iis quæ per lacrymas purgant, Cap. XIIII.

EOrum quæ lacrymas cient exiguus eſt vſus:ad oculos enim diuturno morbo exiccatos duntaxat , itémque palpebras ſcabie oppreſſas, & quum oculi nō nutriuntur, vtimur, vt oculos humore perfundamus , aut materiam ad eos adducamus,qua probè alantur.Lacrymas autē prouocant collyria quæ acria ſunt: quæ verò odoratu lacrymas proritant,ſunt veluti,ſinapi,cepæ,& ſilphii liquor.Fumus verò,quippe qui magis lædat quàm iuuet , euitādus eſt.

Ex eodem,de iis quæ per vrinam inaniunt,
Cap. XV.

VRinam mouentium vſus cauendus eſt in tabeſcentibus,aut macie confectis , quandoquidem eos valde perturbat.ex iis verò quæ vrinā ciēt,alia ſumūtur ore potui data,alia glandi colis imponuntur.his verò potiſſimū vtimur quum veſica expleta eſt,& idcirco contrahi,& vacuare vrinam non poteſt.in glandem verò priapi nitrum aqua reſolutum,itémque muriam,ſalis florem ,fel,cyclaminum,& corem animal indimus.

De iis quæ ſanguinem educunt,ex eodem libro, Cap. XVI.

VTimur iis quæ ſanguinem educunt , in mulieribus quibus mēſtruæ purgationes ſuppreſſæ ſunt. ſanguinem verò educunt ea quæ vrinam prouocant omnia , & quæcunque non cum ſiccitate,ſed cum acrimonia calfaciunt.Inter hæc numeratur braſſicæ radix decocta, cuius decoctū potui detur,& præcipuè agreſtis braſſicæ, & magis eius quæ marina vocatur:perſeæ radix, itémq; ſaluia, ruta,amaranthus,chryſanthemon, dictamnum, erucæ ſemen.Prouocant etiam quæ adhibentur extrinſecus , quū ori vuluæ admouentur, vt ruta trita per ſe, vel cum ſale, vel cum melle, vel cinis radicis anethi cum melle , porri ſuccus,alliorum capita admota, myrrha trita ex vino, amomum,& denique leporis coagulum.

De iis quæ ſudorem prouocant,ex eodem libro, Cap. XVII.

SVdorem mouētibus vtimur vel vt ſiccitatem minuamus quæ in ſumma cute à febribus & præcipuè tabidis inducta fuerit:vel vt pruritus & commorſiones vehementer vexantes amoueamus,vel in reficiendo poſt longum morbum corpore , vbi ſumma cutis exaruit. Vtimur pari modo eiſdem vbi corpus ex alimento fructum nullum fert,& in corporis extenuatione,& in cruditate,& hydrope qui ἀνὰ σάρκα nominatur,& in quibus eruptio aliqua in ſumma cute excitatur,quum aut corruptio præceſſiſſet,aut cibi acrimonia . Sudorem autem prouocant hæc,chamæmelum ſiccum tritum oleo inſperſum,& ſummæ cuti validè confricatum, ſeſeli Maſſilieſe , pyrethrū, cachry, aniſum ſimiliter oleo inſperſum : nitrum toſtum non nimis tenue,ſed craſſiuſculum cum oleo: ſalis flos oleo temperatus,liquor cyrenaic⁹ aqua dilutus,corpori infricatus,& ad ciceris magnitudinem epotus.

De deriuatione,Galeni,
Cap. XVIII.

DEriuatio eiuſdem generis eſt cum euacuatione quæ fit per eam partem quæ fluxionem ſuſcipit : ea fit per aliquam vicinam partem, vt quum per gurgulionem aut palatum fit fluxio.ipſius deriuatio accommodatè per nares fiet,nobis irritantibus,aut per acria medicamenta prouocantibus.Quum autem ad oculos aut aures ſucci vergunt,tum eos non in nares tantùm,ſed in os etiam deriuare debemus,medicamento quod ex origano & ſapa,& quod ex ſinapi conſtat, dato ad os colluendum & gargarizandum.Id etiam nobis eſt perſpicuum,vuam taminiā commāſam,pyrethrúmque,& cætera hui⁹ generis acria, ſuccorum copiam quæ in oculos aut aures ex capite fertur,ad os traducere. Fit etiam deriuatio,ſi id quod per aſperam arteriam in pulmonem defluit,ad ſtomachum diuertamus:ſiquidem hoc eſt potius eligendum.Atque etiā in muliere ſi per venas ſedis ſanguis erumpat , eúmque ad vteri venas traducamus,fiet deriuatio: ex quo fit vt riuare ſit per riuos ducere,deriuare verò eſt è riuis ad latera diuertere.

De reuulſione,eiuſdem, Cap. XIX.

VEhementiſſimos influxus ſuccorum auxiliis reuellētibus confertim ingruere prohibemus . Sunt autem reuellentia auxilia,vincula artuum,vbi ſucci in thoracem & ventrem vehementer inclinant:vomitus verò,vbi partes infernas petūt:quemadmodum etiam acres clyſteres, vbi ad vomitum vergunt.Has ambas ſuccorum inclinationes,eā , inquam,quæ per ſuperiorē & per inferiorē ventrem fit,ad vrinas & ſudores reuelles. Vrinas quoque tum ad ſudores,tum ad alui deiectiones trahes . reuellens etiā præſidium eſt cucurbitula prope mām̄as affixa . Quæ verò hypochondriis adhibentur,ſæpenumero ſanguinis ad nares impetum valde reuulſiſſe conſpexiſtis,quemadmodum etiam immodicas per vterum eruptiones:acria quoque medicamenta artubus impoſita,ſuccos ad caput viſceráque vergentes reuellunt.Omnino autem reuulſio facienda eſt deorſum,vbi ſucci ſurſum vergunt: ſurſum verò,vbi ad inferiora feruntur:& vbi introrſum,ad exteriora:vbi extrorſum,ad interiora:ſique dextrorſum inclināt, in ſiniſtram:ſi ſiniſtrorſum , ad dextrā facienda reuulſio eſt.eodémq; modo fluxiones quæ retro inclināt,antrorſū: quæ verò in anteriora,retrorſum reuellēdæ ſunt . Timocrates igitur Heracleotes,quū iuuenis quidam ex agro nō mediocre pondus in vrbē dextra manu tuliſſet,ob eámq; cauſam impleta manus fuiſſet,iuſſit vt pari pondere ſiniſtræ impoſito tantundem itineris conficeret:ita enim fore vt manus tumor euaneſceret.qua re confecta,ſtatim tumor ceſſauit.Ac me quidem non ſolùm in manibus , ſed cruribus etiam tale aliquid facere conſpicitis : cruri nanque in quod humor confluit , aliquod repellens medicamentum adhibeo,ídque aptè ligo:eáq; deligatio ab inferioribus partibus incipit: eáque ſemper vicinas partes continenter excipiens & denſans , vſque ad inguina progreditur:alteri verò cruri aliquod medicamētū calfaciēs

impono,atque ita fluxionem commuto,& ad alterũ crus reuello.

Ex Galeno,de vomitu, Cap. xx.

QVI vomere conſueuerunt,iis quandoque conſuetudinem ſeruare, quandoque verò intermittere conducit.Si ergo in ventrem flaua bilis confluat, homóque ſit ea natura vt amara bilis in eo redundet,regionẽm que calidam habitet,& vitam laborioſam atque ærumnoſam degat,is aſſuefaciẽdus eſt vt bilim pri⁹ vomat quàm cibum capiat.Si verò malum inde originem ducat quòd multum vini à balneo ante cibum velit bibere,tum & vomendi conſuetudo eſt omittenda, & ſimul etiam potus atque paſtus multitudo auferenda. Ventriculus enim ab his factus imbecillus,totius corporis redundantiam quæ in eum confluit ſuſcipere aſſueſcit.Quibuſdam tamen tẽporibus prodeſt euomere,vt ſuccum glutinoſum, & plurimum à ventre abſtergamus: quo quidem tempore radiculas ex oxymelle,& quæcunque ſunt huius generis offeremus:ſique talem ſuccum in ventriculo quis continuò aceruarit,is continuò quoque ad vomitum impellendus erit: contrà verò, ſi ventriculus imbecillus ita ſit vt quæ ſumpta fuerint ferre non queat,vomitum prohibebimus: pauculóſque cibos,& eos quidem ſtomacho idoneos,dabimus,& medicamentis quæ foris ſuperdantur, eum roborabimus. Cui autem à cœna vomitum ſine moleſtia cieri volumus,narciſci bulbos vnà cũ aliquo eorum quibus ille veſcatur propinantes, eum ita afficiemus vt facilè vomat. Narciſci enim bulbus quem caput vocant,medicamentum eſt ad vomitum efficax. Valet etiam ad vomitum prouocandum ſemen anagyri, & glandis vnguentariæ carnis drachma ex melicrato epota: hæc itidem per infernam aluum copioſè ſubducit. Itaque quum hoc medicamento vtimur ad ali cui⁹ viſceris purgationem,& præſertim iecoris & lienis,ex oxycrato dare ipſum conſueuimus.

Quomodo facilè quis vomat,ex iis quæ ad Potamonianum de vomitibus ſcripta ſunt, Cap. xxi.

QVoniam iis qui violenter & difficulter vomunt, nõ mediocre periculum imminet & venam aliquam rumpendi,& aſpectum lædendi,& fauces,& columellam & gulam dolore conficiendi,& aliquod aliud incommodum patiendi, idcirco medici rationes inuenerunt quibus facilè quiſpiam vomat,ne cæteris commodis quæ ex vomitu conſequuntur,ob eam cauſam priuentur. Vomitus etiam pituitam euacuat,caput leuat, & totum reliquũ habitum corporis agiliorem reddit: & quandoque eum qui cibum auidius ingeſſit, cruditatibus vexari, & eum qui nimio vino ſe ingurgitarit,lædi non ſinit.Summa ergo & totius rei caput eſt facilitas in mediocri repletione vomendi: qui enim ſe nimis expleuerunt, ita ventrem quoque impleuerunt vt eum contrahere nullo modo poſſint. Adhibenda quoque diligentia eſt ne quæ dentur, acerba aridáque ſint, ſed partim dulciora & humidiora, partim verò acriora ſint.Inter hæc probãtur radicula,eruca,vetus ſalſamentum,origanum, & parum cepæ atque porri. Valent ad hoc etiam ptiſanæ ex leguminibus melle adiecto:itémque lomẽta fabarum,& pingues carnes. nec tamen horum ſucci tantùm ſumendi ſunt, ſed tota etiam moles deglutienda: ſi quidem ita accommodatius euomentur. Nam quæ facilè in ſuccum vertuntur,ea & ſua tenuitate,& quòd parum abeſt quin concocti ſint, facilius diſtribuuntur. Ergo qui vomiturus ſit,non debet in mandendo morari diutius:ſint autem omnia coquẽdo emollita.Inter vina,dulciora anteferenda ſunt. hæc enim magis fluitant,& multo etiam magis ſi maiore aquæ copia quàm cõſueuerint diluantur.Debet autẽ is qui vult euomere,& tepidiorẽ & largiorem potum ſumere, amygdaláſque melle intinctas edere,& eodem tempore placentas guſtare, peponíſque ac cucumeris ſemen maceratum & læuigatum cum melle offerre.ita enim vomitum mirũ in modum citat. Idem facit etiam cucumeris radix trita ex melle. Qui volunt vehementius euomere, ii narciſſi

A bulbum aqua decoquunt, eáque vinum temperant. ciet non ſecus vomitum irinum vnguentum, ſiquis illitis eo digitis irritet. Ad ſummam,non multum ſpatii debet intercedere inter cœnam & vomitum,ſed dum cibi adhuc ſublimes ſunt,vomitus incipiẽdus: ſi verò te impediat repletio vt cogaris intermittere,tũ primùm ſomnum dormies:ita enim & venter aperitur,& cibi facilè ſurſum redeunt. Qui verò in ſomnis vomunt, confert aquam frequentius abſorbere,& vomitus neque acorẽ neque morſum habentes ſoluet. Valet etiã ad vomitum,nec ceſſare,
B nec quicquam intermittere:ſed vbi primùm vomitus apparebit,etiamſi perexiguus ſit, irritandus erit,nec ab irritatione ceſſandum:interim verò tepidiorem aquam bibere,quandoquidem hoc pacto quiſpiam abſque vlla moleſtia pulcherrimè vomet. Poſt vomitus autem os colluendum eſt,& facies poſca aut aqua abſtergenda. hoc enim & dentibus prodeſt,& caput alleuat.Sinciput verò præſtat oleo roſaceo,aut crudo, quod omotribes vocant,vngere: quũmque eſt quieſcendum,iubere alicui debemus vt pedes placidè fricet,quum hoc etiam caput leuet.
C

Ex Diocle,de iis quæ ad vomitum valent, Cap. xxii.

EX iis quæ vomitum prouocant, quæ medicamenti vim habẽt,quæque efficacia ſunt,nõ debẽt adhiberi: vtendum verò eſt familiaribus, & præſertim quæ conſuetæ victus rationis ſunt. Huiuſmodi erit dilutum cucumerum tenerorum,& in fruſta ſectorum, & aqua maceratorum:qua deinde temperemus potum quem à cœna tepidum ſumamus:itémque aqua decocti ſphæni eodem mo-
D do pota,aut pura polenta non admodum cocta,cum melle in ſorbitione ſumpta & ante & poſt cœnam: aut allia toſta ex melle ſumpta,aut ſiſama fricta tritáque,& tribus melicrati ſemiheminis perfuſa. Hæc omnia & tepida, & aceruatim ſumenda ſunt: ac facilius quoque ſedẽs quàm ſtans quiſpiam euomet. non debet autem ad vomitum incitatus cogi,vt omnia exquiſitè euomat: ſed vbi ſatis fuerit euacuatus,tum ceſſandum,nec interim quicquam vel exiguum bibendum.Qui verò aridum vomit, is debet aquam tepidam ſuperbibere: quũmque tantum vomuerit
E quantum eſſe conſentaneum videatur,tum ventrem tanquam vas quoddam lauet potu melicrati, aut aquæ permultæ,& iterum vomat: ſi non faciem aqua perſpergat, & os vino mero & tepido colluat, & tribus cyathis eiuſdem paulatim gargarizet.

Archigenis de vomitibus à cibo excitatis, Cap. xxiii.

In quo interpretando fuit propemodum diuinandum.

VOmitus à cibo non conſuetudine,ſed neceſſitate cõmouetur.Mirabilis autem vtilitas inde conſequetur
F ſi bis térve in menſe cieatur.nam & ex eo quod neceſſitate,ac propemodum vi prouocatur, facilitas quædam con ſequitur,à qua nonnulli iam eam conſuetudinem ſibi acquiſiuerunt,vt onus ciborum continuum alii exquiſitè, alii verò planè depoſuerint.ſuntque admodum negligentes ii qui non dant operam vt quæ vehementer eis moleſta ſunt,& præſertim quæ à colo procedunt,extinguant, & ad nihilum redigant.Ego tamẽ ne in his quidẽ perſpicuis præmiis quæ propoſita ſunt,vllum tale medicamentum homini puro,& qui temperantiam ſeruari poſſe pu-
G tet,ſuaderem.eſſet enim commutatio,vt alteri morbo locus daretur:& alicui quidem deteſtandus,alicui ἀτροφία, quum ex alimento nullum fructum corpus fert: alii deformitas aut grauis imbecillitas,amaræ bilis vitia, itémque atræ bilis,difficultas reſpirationis,vitioſa nutritio,defectio voluptatis,redundantia cupiditatis. Ac nonnulli ita ſtomachi aſſueti ſunt,vt ſtatim id quod ingeſtum ſit reiiciant,priuſquam ex eo vtilitatem vllam percipiant: vel propter malũ quoddã quod explicari nõ poſſit,ipſum vomũt:idque nõ digitorũ prouocatione, ſed radiculis qui-
H buſdã in ipſum ferme ventriculũ iniectis:idque quod relictũ eſt,æquè ac totũ grauat,& facilè & abſurdè corrũpitur,neq; vnquã cõcoquitur. Præterea alui ſeceſſiones immoderatè mehercule perturbãt,doloréſq; duri partĩ hinc

partim aliunde exoriuntur,corpus occupantes,quum præſtò ſit & paratum corpus,vt iniuria à quacunque cauſa afficiatur :& morbi etiam in quibuſdam latitant acceſſionibus à ventre interciſis:contrà verò ſeſe offerunt, quum anguſta eſt via per quam auxilium afferatur, quum quiſpiam ita animum inducit vt relicta & pro nihilo ducta temperantia in huiuſmodi cumulum malorum cadat.

Ruſi,de clyſteribus, Cap. XXIIII.

EX clyſterib⁹ qui iniiciũtur,alii molles,alii acres ſunt. Molles cõſtãt ex aqua calida & aqua & oleo cõmixtis, ex lacte,ex fœnigræci, alicæ,tragi,lini ſeminis, & maluæ decocto,ex cremore ptiſanæ,aut tritici,ex portulaca, plãtagine,beta,pane,vino & oleo mixtis, eruo decocto lentium, & roſis,& roſaceo:nonnullis verò adhibetur adeps anſerinus,ſuillus,caprinus,hircinus,& gallinace⁹, butyrũ, reſina terebinthina, ruta,cuminum, lauri baccæ, anethũ, & bitumen. Acres autẽ ſunt,muria,aqua marina,garum, ſiluri,decoctum iridis,thymi,ſatureiæ,ariſtolochiæ rotũdæ,cucumeris ſylueſtris, abſinthii, melicratum cum ſale & nitro,colocynthidos decoctum,centaurii ſuccus, cnici decoctum,itémque ellebori nigri,mercurialis,polipodiique:acetum cum nitro,rhus quo vtuntur coriarii. Molles ergo clyſteres conueniunt iis in quibus ſtercus durũ inſidet,& in quib⁹ mai⁹ aliquod remediũ adhibere volum⁹, vt cucurbitulas,dropacem,venæ ſectionem: aut abradere aliquid inſtituimus,aut chirurgiã exercere,in geſtatione, balneo,aut vomitu,& præſertim purgante. Iam verò mollem clyſterem indimus etiam iis quos medicamento aliquo per infernas partes purgante ſumus purgaturi, vt id facilius ſuccedat, & minimè conſentaneum ſit vt nudum medicamentum corpora cõtingat. Eodẽ quoque vtimur quaſi curationis cauſa poſt acrem clyſterem iniectum, vt abſtergamus ſiquid inſedit,ne acres res quæ inhæſerint, nimis mordeãt. Vtimur quoque molli clyſtere in iis qui ſanguinem ſpuunt, ne vaſa nimia cupiditate & volũtate exorta,à vehementia diſrumpãtur.Et in quibus partes adiacentes acres ſunt, vt in exulceratione inteſtinorum quæ defluxiones afferat,& in iis quorũ inteſtina à medicamẽtis eroſa fuerunt,& in torminibus & flatibus,& quum ſtomachus morſibus vexatur,& in continuis nimiiſque deſidendi cupiditatibus,& in quibus grauitas rectum inteſtinum vrget,quam perfrictiones quædam excitarint : & in vrinæ difficultatibus,& in ſuffocationibus quæ ex vtero fiunt,& quum inteſtina inflammatione tentantur, & quũ chirurgia in ſcroto adminiſtratur : & omnino in capitis dolore in initio ante alia remedia, vt materiam aliò traducamus. Non tamen eadem iniecta proſunt omnibus, ſed aqua per ſe infuſa facit vt ſtercus excernatur in febribus continuis & malignis,& in ætatibus & naturis corporis delicatioribus,& in quibus non longo tempore ſtercus contentum exaruit, & in iis qui ex lõga imbecillitate corpus reficiunt,in quibus excrementa difficulter reddũtur,& in chirurgiis prope anum adminiſtratis. Cæterùm in iis in quibus flatuum inuolutiones fiunt, aqua vtemur calidiore,quippe quum tepida flatum gignat,& vnica iniectione clyſteris infundemus:nam quod interiecto ſpatio inditur,procreare flatus ſolet. Fœnigræci dcoctum mulieribus potius conuenit,itémque mollioribus & delicatioribus,quorũ ſtercus ſit aſperi⁹. Eodem quoque modo maluæ decocto vtemur,& præcipuè in quibus locorũ mitigare ſiccitatem oporteat.Lini ſeminis autem,in quibus morſus ſunt,partibus mediis inflãmatione obſeſſis, ſi tamen acutæ febres fuerint,capútque patiatur, hæc iniectio quia caput replet,fugienda eſt. Erit autem accommodata locis muliebribus,veſicæ, renibus, & inteſtinis inflammatione vexatis.Furfurum cremor,tragi, panis, & alicæ,vim etiam quandam alendi habent, & ſæpe etiam vbi deiecta fuerint excrementa, vſus poſtulat vt aliquid quod alat iniiciamus:vt in attonitis,& quibuſdam cardiacis,qui quum ſumere aliquid volunt,non poſſunt, neque etiam tranſmittũt, quũ ſtercore ſint repleti.Præterea habent etiam vim diſſoluẽdi,præſertim ſi triticei ſint: quin hæc etiam iniectio inteſtinorum vlcerationibus quæ in ſumma cute ſunt,prodeſt,quibus itidem ptiſana cõuenit. magis enim abſtergit,& ſtatim ſtercus diſſoluit:ſique ſuil

A lum adipem adiunctum habeat,morſibus medebitur, efficacior eſt hircin⁹. Betæ ſuccus & decoctum,inteſtinorũ vertigines & palpitationes diſſoluunt, & ſtercus molliũt, & morſionibus occurrunt.Portulacæ ſuccus vtilis eſt feruoribus cum alioqui exortis, tum verò ob læſionem aliquam conſequentibus, & iis in quibus ob duri ſtercoris excretionem, quæ paulatim per ablationem facta fuerit, malè affectus conſtrictor,& rectum inteſtinum affectionem eryſipelatis naturam referentem contraxit. in quo caſu eidem ouum & oleum admiſcetur,in omni verò in-
B flammatione per ſe iniectus cõuenit.Aptus eſt iis quorũ loca imbecillia ſunt,& in quibus tormina fiunt : at rutæ decoctum magis valet ad flatus diſcutiendos, aut etiam cymini,aut anethi,aut lauri baccarum. quandoque etiam huiuſmodi decoctum febricitantibus ob perfrictionem prodeſt.Lac clyſteri iniicitur,vbi inteſtina,renes,veſica,& vterus vlceratione & inflammatione obſidentur. Acres verò adhibentur,vt pruritus,extuberationes,& cutis vlcerationes excitentur.quibus roboris cauſa (niſi à noma ſit
C origo)mel,aut adeps anſerinus aut ſuillus accedit.Reſinã terebinthinam antedictis adiungimus:hydrelæo verò in morbis in quib⁹ ſtercus retinetur,& præſertim quos perfrictio inuexit:itémque bitumẽ. butyrum verò indimus quum propter inteſtini recti inflammationem ſtercora continentur,& concreta excernũtur:quúmque vlcera ſordida inteſtinum obſideant,idem clyſter conueniet. Maluæ decoctum & ſuccus in longis torminibus, & quæ etiã diutius extendantur, atque etiam in inflammationibus inteſtinorum,quum ſedes quoque ſimul affecta eſt,& muliebres læſiones adſunt,vtiliter admodum iniicitur. Meli-
D cratum verò inditur quum nullo modo partes ſunt affectæ,ſed ſtercus contentum molliri difficulter poteſt:& in quibus notabili quadã chirurgica adminiſtratione vtendum ſit. Vino autem,oleo, & cremore ptiſanæ aut maluæ colluemus eos qui papaueris liquorem ſumpſerint : ſique aluus ſubducatur,frigidis clyſteribus: ſi non, calidis vtemur.qua in re occaſio eſt vt feſtinemus. Lac bubulũ, aut caprillum,aut ius gallinarum infundemus iis qui altercũ ſumpſerunt. Vinum cum roſaceo,vitello ouorum,aut dulci roſaceo incoctum,iis aptum eſt quos crebra deſidendi
E cupiditas(quam τεινεσμώδη vocãt) exerceat:idque in principio.Hydromeli verò aut decoctum lenticularum cum melle,aut erui decoctum eodem modo, aut ptiſanæ cremorem cum roſaceo iniicimus, quũ aliquid eorum quæ ora obturant,in colo inteſtino fractum ſit.Ficuum decoctum accommodatum eſt iis qui bupreſtim biberunt. Menſura eorum quæ iniicienda ſunt, habita naturæ ratione in viris minor,in fœminis maiór ſit:ita tamẽ vt maxima ſit triũ heminarũ,minor verò vnius. Habẽda quoque eſt ætatis & vitæ ſtudiorum,& magnitudinis ventris,
F & morborum,& ſymptomatum ratio.Sæpe enim & bis & ter iniicimus,& præſertim in quibus vlceratio & inflammatio in recto inteſtino ſtercus quod inibi eſt, continet, vinculi inſtar,ídque quod iniectum eſt ſuperiores partes petere nõ poteſt: & ita ſurſum excernitur,vt tantummodo ad perfundendum & madefaciendũ valuerit. Atque hæc quidem de clyſteribus, déque iniectionib⁹ mollibus commemorata ſunt nobis. Acres autem clyſteres in laterum doloribus conueniunt : itémque gingiuarum defluxionibus,capitis doloribus,febribus inordinatis quæ nõ vehementes inuaſiones habent, ſed remiſſas & inæqua-
G les:grauitáſque in inteſtinis ſit,& vẽter humidus,& molle hypochõdriũ. Valẽt etiam in quotidiana febre quum & ſuffocationes ſunt, & propenſio in ſomnum nimia, & etiã in magna difficultate reſpirandi, morbo pulmonis, angina,tetano, morbo comitiali,inſania, coxendicis doloribus,vertiginibus,nonniſi recta ceruice ſpirantibus,lippitudine laborantibus,lumbricis teretib⁹ & latis, qui intus contineãtur,iis qui lethale aliquid ſumpſerint aut medicamentũ:vlceribus,aut ebullitionibus & eruptionibus
H quæ in capite fiunt, callis & extuberationibus in ſumma cute naſcentibus,ſcabie,lepra,recti inteſtini vſque ad conſtrictionem reſolutione,lethargicis & qui pituitam in vẽtriculo adhæreſcentem habent,& ob eã cauſam non concoquunt,nec fructum ex alimento ſentiunt, & decolores

ſunt:in fluore alui, cœliacis, hebetudine oculorum, & vlceratis inteſtinis. In hoc genere non idem omnibus conuenit: nam acres clyſteres in acutis & vehementibus febribus, & in quibus ſtomachus, aut inteſtina, aut alia imbecilla ſint, vitare conuenit:quorum etiam vſus fugiendus eſt in iis quorum veſica, aut renes, aut vterus malè affecti ſunt, & quibus aluus per ſe humectatur. Itémque hyeme,aut æſtate ardẽti, & in corporibus imbecillis, quæ vel ob morbum ita ſint affecta, aut quod ita delicata ſint nata: atque etiam in pueris, & mulieribus,& eunuchis, & populis qui ad Septentrionem ſunt ſiti,& regionem frigidã incolunt, vt Galli, vt Thraces, vt Itali:ſiquidem hi clyſteres acres ferre non poſſunt:& item in iis in quibus ob quamcunque iniectionem aut cauſam inteſtina vlcerantur, & in vulneribus notabilibus, & quæ neruis inflicta ſint. Audẽtius autem huiuſmodi ablutionibus vtemur in viris iuuenibus,quorum firma ſit corporis conſtitutio,& athletica:in locis verò, vt in Ægypto, vbi huic remedio aſſueti ſunt homines, itémque in aliis temperatis. Iam verò valde acribus, in iis quorũ firma eſt corporis affectio, ipſique fortiſſimi ſunt, & eis aſſueti, quum neque febres neque morbi diuturni adſint,craſſitudo autem humorum ſubſit, aut torpor & ſegnities corporis conſequatur, vti conſueuimus.In coxẽdicis autem doloribus,& ea ſpiratione quæ recta ceruice dũtaxat fit quum ſpiritus à ſtomacho non eliditur, clyſteres ii ſunt accommodati qui ſanguinem educunt:vt garum, ſiluri, muria,aqua maris: at in quibus ipſa tantummodo affectio eſt, & partes adiacentes integræ ſunt,cæteri clyſteres cõueniunt,& magis quum adhibeantur, vt corpus ad alia auxilia præparetur. Parantur autem hoc modo: Mellis heminæ dimidium, aquæ marinæ heminæ duæ, ſalis holcæ tres, olei quarta heminæ pars:quidã verò duo oua adiungũt. Alius clyſter: Salis eadem mẽſura,nitri tãtundem,cremor ptiſanæ adiungitur. Alius. Decoctũ colocynthidis: eius enim tomentum per ſe decoquendum eſt, eíque ſal aut nitrum à nonnullis quandoque admiſcetur. Simplices fiunt ex decocto iridis,thymi,ſatureiæ, abſinthii, cucumeris agreſtis, quibus ſal additur. In quibus verò ſunt calli,aut tubercula in ſumma cute erũpunt, aut ſcabies, aut lepra, quæ grauitatem aut cruditatem efficiant, aliquis clyſter cõueniet ex iis de quibus diximus:ſed præcipuè is qui ex rotũdæ ariſtolochiæ decocto cum melle aut ſale iniicitur. Qui verò lateris dolore vexãtur, vbi detractus ſanguis fuerit, aliquo ex his clyſteribus vti debent:ſimili quoque modo iis quibus defluxio gingiuas malè habet. Capitis verò dolor & morbus comitialis magnopere iuuantur ſi initium auxiliorum à clyſteribus ducant: quibus conueniet quoque veratri nigri decoctum,mercuriali adiecta:& poſtea vel rotundæ ariſtolochiæ,vel cẽtaurii ſuccus,vel polypodii decoctum, quibus non ſecus mel accedat.Si verò propter lentorum humorum copiam hebetes oculi ſint facti, aliquo apparato clyſteri vtemur.In pleuriticis quoque & peripneumonicis & vertiginoſis,& tetano,& angina, & lippitudine laborantibus,poſt venæ ſectionem, ſi capaces homines ſint,eundem clyſterem iniicimus. Qui verò taurinum ſanguinem potauerunt, iis clyſteres memorati conueniunt:ſed propriè acetum cum nitro infuſum, & braſſicæ ſuccus,aut ſemen cum aceto.Iis qui mortiferos fungos comederũt,nitrum,abſinthium,& raphani ſuccus, & rutæ decoctum iniicitur: iis verò qui lac biberunt,acetum ex nitro,aut lac aſininum cum multo ſale. In recti inteſtini reſolutione clyſter ex muria imponẽdus eſt. Qui verò aſcaridas lumbricos gignunt, iis muriam aut centaurii decoctum, aut etiam abſinthii, aut lupinorum, aut aloẽn, aut cedriam cum aliquo ex prædictis decoctis iniicimus. Quibus aluus diuturna fluxione vexatur,prodeſt muria & abſinthii decoctum:exterit cauitates,& renouat quod deeſt. Quos helminthæ lumbrici infeſtãt, iis decoctum lupinorum, aut eorum dilutum, aut rhun coriariorũ, aut decoctum abrotoni, vel abſinthii,aut oleum cicinum,aut muriam imponimus. Lethargicis verò poſt ea remedia quæ eis in prin-

A cipio cõueniunt, iniicimus melicratum, quod nitrum, ſalémque,& abſinthii ſucci portiunculam acceperit. Iis quos læuitas inteſtinorum exercet, qui ob inteſtini imbecillitatem, id quod ingeſtum eſt reddunt, abſinthii decoctum damus. Cupiditatibus nimiis deſidẽdi, quas tineſmus excitat, parum muriæ adhibendum quum vires non laborãt,nec affectio altè intra corpus deliteſcat. mel verò non admiſcemus, quia permanentius humectat, & madoris efficiens eſt. Si verò ſanguis purus, ob inteſtini exulcerationem fluat, herbæ ſanguinalis, aut

B plantaginis, aut myrti baccarum nigrarum vino decoctarum ſuccum dabimus: quibus poſtea admiſcebimus thus,aut acaciam,aut hypociſtida, aut balauſtium, aut malicorium, aut rhois ſuccum, aut lanæ, aut ſepiæ cinerem,vel lintei multiplicis vnà cum alumine ſciſſili combuſti, aut ſpongiæ ſanguine taurino & pice imbutæ, aut fimi aſinini per ſe, & præſertim ſi ab vlceribus depaſcentibus morbus oriatur: aut iniicienda ſunt frigida, vt ne ictu ſuo pungant. Vlceribus autem inteſtini non fluentibus lac caprillum indimus,aut etiam bubu-

C lum, aut lycii drachmas duas, terræ Samiæ drachmas duas,aut amyli tãtundẽ,aut triticeæ ptiſanæ cum bulbo combuſto, aut abſinthio. Fluentibus etiam aut perhumidis vlceribus chartæ combuſtæ, aut lentiſci cinerem iniicimus, aut medicamentum ex charta conſtans cum aqua aut decocto alicuius adſtringẽtium. In vſu clyſterum qui efficaciores ſunt, prius clyſter mollis iniiciendus eſt,vt ſtercus inſidens excernatur, & ne tam acer clyſter corpora cõfertim attingat. Sed in febribus,morbus tempus non concedit vt ſæpe clyſteres imponamus: in

D iis verò qui febris ſunt expertes, nobis permiſſum eſt vt in tẽpore opportuno clyſteres adhibere poſſimus. Debet autẽ primus clyſter eſſe copioſior: ſecundũ verò minorem,& largiorem quoque in iis in quibus capitis,aut eius partium cauſa indimus: minus largum verò quum earum partium cauſa quæ in promptu ſunt & paratæ,vt ab eis id quod volumus,ſubducamus. In quibus tamen diuturna ſtercoris retentio fuit, non debemus protinus (efficacem enim purgationem reſpuit affectio) acrem iniicere clyſterem, ſed perſæpe & ſecundum &

E tertium clyſterem mollem, qui accipiat aut reſinam terebinthinam aut butyrum,imponimus:facta verò excretione,tũ vtimur iis qui acres & efficaces ſunt. Tempus verò acrium clyſterum in ſtatu febre vacante eſt,vt in acutis,in principiis, & in ſtatibus morbi adhibeãtur: quinetiam in remiſſione acceſſionũ eos iniicere oportet. In diuturnis verò & declinantibus,omne tempus eſt accommodatum:quúmque in febribus fiat intentio atque remiſſio, initiũ remiſſionis magis probatur. Sæpe etiam in quibuſdam febribus in principio vtile eſt acri

F clyſteri vti,qui vicem ſectionis venæ ferat:idque in naturis temperatis & calidioribus,vt in quibuſdam quorũ firma eſt corporis cõſtitutio, & plenitudo in carne eſt. Vbi verò humores dominantur & ſuperant, ibi vtilius eſt materiam purgatione minuere:& præſertim in athletis propter vſum quem in clyſteribus habent, quum pituitoſa aluus eorum ſit, & magna coaceruatio per infernas partes conſequatur, quum vna etiam alia ſyndrome adſit.Quibus enim in ventre pituita eſt,iis clyſter cõuenit,id quod nobis perſpicuũ ex eo fit quòd alimẽta non

G concoquantur, & continui ructus & acidi fiant, & cibi euomantur, & non opportunè ſudor in balneis cieatur, venter ſolitos clyſteres aut purgationes deſerat,imbecillis reddatur graciliſque,ſique in febrim homo incidat, difficili rigore capiatur, totum corpus non æqualiter calefiat, maximè verò partes circa ventrem exurantur, appetitus verò abſurdarum & acrium rerum excitẽtur, appetitúſque ad cibos ſumendos deiiciatur, facies decolor & plumbea euadat,pulſus lentus ſit,ægrè moueatur,& percuſſiones quaſdam raras habeat,his ſtatibus o-

H mnibus acres clyſteres conueniunt. Cæterùm fiſtulæ partim per rectũ ſunt perforatæ, partim non item, quibus vtimur in dyſentericis, & in quibus partes corporis facilè afficiuntur,ne ſtimulus fiat, & in quibus euacuationẽ facere promptius volumus. quæ verò per rectum

ſunt perforatæ, adhibentur iis in quibus volumus clyſterem plura expellere, & à ſuperioribus locis deducere, & quibus craſſiora ſunt quæ per clyſterem iniicimus. quocirca erit huic rei accommodatum, vt loca affecta ſingillatim indicemus, vt quantum differant intelligatur: ex quo etiam planum fiet ad quænam fiſtulis per rectũ perforatis vti debeamus.

Signa quibus cognoſcamus quorum locorum affectione ſtercus retineatur.

Si igitur ſtercus propter affectionem quæ in ſuperioribus ſit partibus contineatur, ſtomachi diſtentio apparebit, dolores dorſi, & ſpiritus anguſtiæ conſequentur: ſi verò à ieiuno inteſtino cohibeatur, & gracilibus inteſtinis, nauſeæ, ſaliuæ copia, & frequẽtes in vmbilico æſtus erunt. colo verò inteſtino malè affecto, flatus accidunt, retẽtionéſque, & circa vmbilicum inteſtina violentè torquebuntur. Lumbis patiẽtibus grauitas ſentitur quæ laſſitudinis ſenſum inuehit: quǽque excernũtur, æquè ac in defluxionibus, infracta & ſanie imbuta ſunt. Si vetet laboret, ſterc⁹ ſubalbicãs, aut modica flaua bili coloratũ & laxum deſcendet: ſi ieiunum inteſtinum, concretum ſtrigmentoſúmque humorem, ac nigricantem, in quo ſanguinolentæ interdum fibræ conſpiciuntur, ſtercus habebit: interdum verò flaua admodum copioſáque & ex glande non ita multa lubricantur. A tenuib⁹ verò inteſtinis excernuntur quæ porri colorem referãt, variáque ſint, ac cõtinuò pauca, & quæ celeres mutationes ſortiantur, ac magna cum moleſtia & marcore deſcendant. At ab inteſtinis craſſis, furfuracea colore, mucum quendam imitantia: ac cupiditate ſtatim excitata, multa confertim & ſæpe ſubducuntur. A recto inteſtino mucus purus qui craſſitudinem habet, ac ſanguis floridus cum magna & frequenti cupiditate deſidendi, quæ vix inhibetur, fluit. Quum igitur hæc ſigna ſint, neminem iam latebit quibus vtendum fiſtulis in ægrotantibus eſſe videatur. Ablutione autem per clyſterem auricularem, cum in ſinu magno, tum in abſceſſu in intercoſtali exorto & in fiſtulis, vt primùm humorem aqua calida abluamus, tum melicrato repurgemus: poſtremò verò medicamenta indamus quæ pus creent. In coli quoque vlceribus infuſo melicrato, furfurum decocto & ptiſanæ cremore, medicamenta iniicimus. In ſinus verò muliebres inflammatione oppreſſos, coniicimus fœnigræci decoctum, maluǽque & ptiſanæ cum ſeuo porcino, anſerino, & gallinaceo: vbi verò vlcere tentãtur, imponimus medicamẽtũ quod τετραφάρμακον nominatur, aut ceruinam medullam, aut butyrum, & deinde peſſos ad id accommodatos. Purulentos verò abluimus melicrato alumine ex aqua, ſtœbes decocto cum vino, aut roſis, aut hedera, aut malicorio, aut galla, aut myrto, aut vino cum modico alumine, aut paribus vini & vrinæ portionibus, aut myrti decocto & vrina. obſtructos verò propter alicuius rei adiectionem, abluimus aqua, nitro ex aqua, melicrato, cum multo impetu & ſtridore. ſic enim expelletur id quod coiuerat. Prurientibus verò betarum ſuccum, porri, chartam cum aceto, cæpam, amygdalinum aut roſaceum cum aceto iniicimus.

Ex Lyci commentariis, materiæ ad clyſteres dyſentericorum, Cap XXV.

DYſenteriæ (hoc eſt tormina inteſtinorũ) quædã ſunt huiuſmodi vt nullam inflammationem adiunctam habeant: quibuſdam verò etiam inflammatio ſit coniuncta: vtriuſque generis hæ ſunt notæ. Dolor ergo nimius, & febres quædam antecedentes, inflammationẽ cum vlceribus ſubeſſe ſignificant. omnes verò febres, & dolor non vehemens abſque inflammatione, vlcera eſſe declarat. Si ergo ad vlcera acceſſerit inflammatio, clyſteres hi conuenient: ſuccus lenticulæ, vel per ſe, vel cũ lenticulis lentiſci portio aut myrti decoquatur, vel ipſæ ſolæ decoquantur. Facit ad idem cydoniorum decoctũ: decoquuntur etiam triticum, oryza, & alica: cum quibus ſingulis decoquimus aut mala, aut ſymphyti radicem, aut flores mali Punici: quorum florũ non debet magna portio ſimul decoqui. efficaciſſima hæc ablutio ad partẽ firmãdã erit. His cõfectis, cætera omnia quæ cõſtringũt,

A ſi humida fuerint, conuenient: ſin verò arida, in aliqua re decoquentur, quæ illorum corrumpere facultatem non queat: ſuntque eiuſmodi quamplurima. Si verò vlcera ſint inflammationis expertia, idem genus ablutionum erit accommodatum: cæterùm vis adſtringendi erit parum intendenda, non tamẽ multo maior eſſe debet, quandoquidem in his quoque adſtrictio modum excedens, & mordicationem affert, & vlcera proritat, & eo adigit vt vel inflammentur vel humectentur: ex quo B ſit vt huiuſmodi ablutiones hiſce dyſenteriis conueniant. Eſt porro alia dyſenteriæ differentia, vt vlcera quandoque in ipſis inteſtinis computreſcant, partim magis, partim minus. Putreſcentium ſigna ſunt hæc, odor eorum quæ exeunt, teter: color ad liuidum & nigrũ vergit. ergo in hoc genere facultas adſtringens augenda eſt. Fiat igitur clyſter ex vino quodcunque maximè adſtringens videatur. in eo rhus coriariorum decoquatur, itémque rubi ramuſculi, aut myrti, aut gallæ, aut punicæ cortex, vel ipſe rhois ſuccus tãtus vino dilutus quant⁹ ſatis ſit vt ablutio in inteſtinũ per cornu importetur: C ſuccus etiam lenticularum ſatis erit ad hunc vſum præſtandum, vt iis quæ dicta ſunt commiſceatur. Gallæ verò aut cortices punicæ, ſiquis eas ſiccauerit & contuderit, ita vt in tenuiſſimũ pollinem redigantur, & cribro traiiciat, & ſucco lentis admiſceat, aptè per clyſterẽ iniicientur. Hæc igitur conueniunt iis quæ modicè putreſcunt: vbi verò malum procedit, maiórque putredo efficitur, atque adeo augetur vt fibræ quædã aut etiam tunicæ inteſtinorum abſcedant, tunc non iam ſolùm adſtringentibus opus eſt, ſed medicamentis quoque cruſtas D inducturis. In quibus cautè admodum eſt progrediendum. Plerunque enim quum vnà cum putredine coniuncta ſit inflammatio, à medicamentis nimium vehementibus magnopere augeri conſueuit. Ergo non ita ſtatim ad horum remediorum auxilium confugiendũ eſt, ſed tum denique quum malum ita tranſgreſſum eſt vt ſumma neceſſitas nos talibus vti cogat. Huius quoq; generis ablutionũ numerus eſt maximus. at ego non omnes adſcribam, ſed eas tantùm quæ vſu comprobatæ (vt ſunt etiam eæ de quibus antè dixi) præ- E ſtare cæteris exiſtimantur. Vna igitur ad hunc modum ablutio per clyſterem efficitur: Aluminis duri partes duæ, mali punici fructus, aut corticis pars vna: cortex aridus eſto. His diligenter tritis lenticulæ ſuccũ miſcebis, & ablutionem admodum accommodatam iis quibus iam vlcera coputruerunt iniicies: eáque nec vehementiſſima erit, ſed inter adſtringentes & cruſtam inducentes quodammodo media. Alius clyſter: Auripigmẽtum & alumen trita, alicui adſtringenti humori commixta infunduntur: cui nonnulli chartæ cinerem F præterea admiſcent. Alius admodum validus: Chartæ cinis, auripigmentum, calx viua paribus portionibus alicui ex prædictis humoribus adſtringẽtibus admiſcentur. Alius, qui ipſe quoque valde eſt efficax: Corticis punicæ & gallarum, ariſtolochiæ, panacis, cadmiæ, aluminis ſciſſilis, thuris, ſalis foſſilis, æruginis, aluminis rotundi, ſingulorum pares portiones: cadmiæ verò duplum. hæc omnia cõtunduntur, & ſimul omnia ex aceto læuigantur, vt ſiunt medicamenta quæ ad oculos valent: tenuiſſimè nanque læuigantur: tum coniecta G in mortarium, in paſtillos rediguntur, & quum vſus poſtulat, iterum læuigantur, & ſucco lentium commiſcẽtur. maior autem minórve copia adhibenda eſt, vt rei neceſſitas exigit. Aliud: Calcis viuæ, auripigmenti, ſandarachæ, chartæ cõbuſtæ, calcitidis pares portiones, in pollinẽ redigantur, & aceto admixto paſtillos conſice: vbi vſus poſtulat, myrti decocto diſſolue: & medicamentum huiuſmodi eſt præſtãtius. Aliud admodum bonum, & cui coniuncta ſecuritas eſt: Florum roſarum, liquoris papaueris, acaciæ, gummi, balauſtii, ſucci hy- H pocyſtidis, ſingulorum partes tres, gallarum, plantaginis ſeminis, cuiuſque horum partes duæ, lycii Indici: ſi roſarum ſuccus in promptu nõ ſit, tres foliorum partes pro ſucco ſatis erunt: hǽcque læuigẽtur omnia, & plantaginis ſucco excepta, in paſtillos ponderis drachmæ

vnius redigantur. In his medicamentis hoc ſciendum eſt, quæcunque adurentium, cruſtas inducentium, & vehementiſſimorum maximam copiam habent admi-xtam, eis cautius eſſe vtendum propter metum eis ad-iunctum, ne error committatur: quæcunque verò ma-iorem partem habent adſtringentium, eis audacius & confidentius vtendum, quia ſiquid præter ſententiam accidat, noxa grauis non ſequitur. Hoc etiam in dyſen-teriis viſum fuit, vt quum vlcus aliquod vaſculum eo-rum quæ intra inteſtinum ſunt, contingeret, &, magis oppreſſo inteſtino, in cauſa eſſet vt ſanguis ipſe excer-neretur, & quandoque ſanguis concretus exiuit, quan-doque verò non compactus huic conſtitutioni conue-niunt clyſteres qui adſtringunt. Eſt etiam alia quædam in dyſenteriis differentia, vt quæ vehementer deſcen-dunt, in quibuſdã acria excernẽdo ſint: horum ſignum eſt ipſius ægrotantis anticipatio: nam morſiones mole-ſtiſſimæ ſunt, & vlcera quoque ab acrimonia defluxio-nis excitatur. Clyſteres igitur tum conueniunt qui acri-moniam obtundant, quales ſunt qui ex tritico parantur, cum quibus decoquatur pinguedo capræ: ſed ſatis erit ſuis & bouis: ſed caprilla magis apta eſſe exiſtimatur. tri ticum decoctum ſuccum craſſum ex ſe mittit, qui vnà cum pinguedine commixtus, clyſterem facit ad ea quæ nunc dicta ſunt accommodatum. Alii clyſteres. Oryza decoquitur, aut alica eodem modo, aut lenticula cum caprilla pinguedine, aut palmulæ pingues, & ex eis cly-ſter efficitur. Alii. Gummi, aut tragacãtha ſimul cum aliquo ex antedictis coquitur: ſi verò papauer etiam ſi-mul incoquatur, clyſter is dolorẽ valde leuabit. Alius, qui paratur hoc modo. Lini ſemen cum papaueris va-gina, & ipſo etiamnum ſemine, & ſuccus qui inde ema-nat, mordicationibus aptus clyſter efficitur. Alius qui ad eadem valet. Ex prædictis ſuccis quemuis cape, & papaueris liquorem clyſteri iniice: præſtatiſſimus enim omnium ad has effectiones eſt. Sed cautione opus eſt: nam ſi ſupra vires ægrotantis indatur, periculum affert. Ergo quum imbecillum corpus eſt, hoc remedio non eſt vtendum: vel ſi vtamur, perexiguũ imponemus, habita virium eius cui datur ratione. Si etiam gracilis ægrotus ſit, ne tunc quidem hunc liquorem infundemus, niſi ad-modum paucum. In his eſt etiam hoc intelligendum, quibuſdam dyſentericis purulenta excerni, quæ pura vl-cera eſſe declarant: in quibus vtendum hiſce clyſteribus eſt. Ceratum ex myrteo aut roſaceo fit, & admodum liquidum iniicitur, aut aliquid adſtringentium quæ an-tè memorauimus: ſed adſtringentis pauca eſſe debet co-pia. Hos clyſteres intendes aut remittes, ſi addas aut mi-nuas, habita ratione affectionis quæ propoſita fit: ſimili quoque modo ex vno in alium trãſfundes, quũ ita poſtu lare tempus videatur. Menſura autem clyſterũ pauca e-ſto, ne ſua illuuie prægrauet, & ideo excernendi cupidi-tatem excitet: non tamen ita exigua ſit vt ob eam cau-ſam in ipſum inteſtinum lõgiſſimè peruenire nõ queat. nec etiam ſemel duntaxat, ſed ſæpe iniiciendi clyſteres ſunt: & hoc in omni alui ſeceſſione eſt optimũ, niſi cly-ſter ex liquore infundatur. Quinetiam clyſteres medica menta cruſtas inducentia continentes non ſunt cõtinen ter ingerendi, ſed magnis ſpatiis interpoſitis. Iam verò præſtat etiam id indicare, clyſterem non omnino calidũ eſſe debere, ſed vſqueadeo vt ne frigoris ſenſum inue-hat. Atque hæc de clyſterib⁹ ad dyſentericos accõmoda-tis, à me dicta ſint: nam de iis qui tineſmo conueniunt, nihil eſt quod diuerſum à ſuperioribus dicendũ putem: verùm id ſolùm commemorãdum, clyſteres in tineſmo maius emolumentum afferre quàm in dyſenteriis, quia in tineſmo longiore tempore in affecta parte moran-tur.

Aliud genus clyſteris extremo inteſti-no laboranti idoneum, Cap. XXV.

Circa inteſtina morbus quidam huiuſmodi obori-tur: mucus permultus excernitur: eſtque mucus res quædam qualis eſt inteſtinorum abraſio: neque eſt ſa-nies quædam, neque ſanguini ſimile vnà effluit: & in ex-

A cernendo quum hoc ipſum exit, nulla deſidendi cupidi-tas vrgens excitatur, nec vlla vehemens neceſſitas vrget vt citius excernatur: ſed talis eſt vt grauitatem extremo inteſtino afferat, quæ neque eſt præcipuè vehemens, ne-que quicquam affert moleſtiæ. Ciborum verò excre-mẽta, ſi nihil aliud incidat quod ea pertubet, per ſe ipſa procedunt ſanis ſimilia, neque quicquam eſt eis admi-xtum: totũmque corpus nihil inſigniter neque in colo-re, neque in carnis copia, neque in viribus lædi videtur. Veruntamẽ qui in hoc ſtatu morbi eſt, non omnino ab-
B eſt à calamitate. In quo quidem morbo malè affectum eſſe extremum inteſtinum videtur, ſed accidens vlcus non eſt: ſed (mea quidem ſententia) quod efficitur inde trahere originem videtur quòd excrementa ſin-gulis corporis partibus ingenita eò confluant, quæ non aliunde fiunt quàm quum alimentum ſingulis partibus diſtribuitur, & partes ipſæ minus rectè ſunt affectæ. Er-go quum hic morb⁹ in extrema inteſtini parte inſideat, clyſteres apti fient ex ficubus ſiccis aqua decoctis, in qua aqua myrrha trita immergatur: atque hoc medicamen-
C tum erit huic morbo idoneum. Alius clyſter fit etiam hoc modo: Aloë ficuũ decocto admiſcetur. Hi clyſteres inteſtinum humeſcens exiccantes, expellere morbum poſſunt.

Clyſteres in cholera ſicca, Cap. XXVII.

Cholera ſicca à vehementi quadam eorum quibus homines veſcuntur corruptela exoritur, cum ea nõ excernuntur, ſed in ventre atque inteſtinis continentur, repletionéſque & dolores vehementes creant. Huius
D mali remedium eſt clyſter iniectus qui euacuandi vim habeat. Quum enim cibi nuper corrupti fuerint, atque in eas inteſtini partes amandati, profectò clyſter eis ad-mixtus poteſt ea quæ ibidem cohibentur educere. ſed tamen omittendi huiuſmodi clyſteres ſunt, vtẽdumque iis qui flatus attenuant, & eorum quæ continentur con-cretionem diffundunt. ſunt autem hi, Oleum ipſum ca-lidum: aut ei incoquatur cuminum, aut fœniculum, aut rutæ ſemen, quæ optima erit ſi montana fuerit. Bonus etiã clyſter ex ruta viridi fit, ſed multi comam oleo de-
E coquunt, verùm decoctio rutæ vim perdit. Ita igitur pa-rabitur: Vbi oleum valde ferbuerit, ab igni amoueto, eíque adhuc feruenti rutæ comam iniicito. cõflacceſcit enim in oleo, & in eo vires ſuas relinquit: atque ita hic clyſter mirum in modum choleræ ſiccæ conducit.

Ad ileon (hoc eſt, tenuius inteſtinum) accommo-dati clyſteres, Cap. XXV.

Voluulus poſt inflammationem aliquam fit, quæ ſuo tumore tranſitus & meatus occupet: ſique maior & perfectus tumor ſit, ne flatus quoque tranſeant prohi-
F bebit, & ne cibi excrementa deſcendant: ſi minor, tantũ-modo difficilem exitum facit, ſed non penitus ſtercus vetat excerni. Cæterùm inflammatio modò hanc modò illam inteſtini partem obſidet, quæ res facit vt tum benè tum malè hiſce clyſteribus vtamur. Interdum e-nim ſuperiores partes prope vẽtrem occupat: interdum verò & ianitoris partem aliquam apprehendit: interdũ in gracilibus inteſtinis inſidet: interdum colon obſidet: quæ omnia ex his ſignis dignoſcentur: Si inflammatio
G fiat ab iis partibus qua à vẽtriculo ad inteſtinum tranſ-itus patet, ventriculus ſtatim impleri mirum in modum videtur, etiamſi perexiguum quid biberint aut come-derint: multíque vomitus ex quauis occaſione contin-gunt, & totum etiam corpus perturbatione & moleſtia afficitur: ſi verò aliquod ex gracilibus inteſtinis inflam-matio occuparit, in eo quoque caſu vomitus fiũt, ſed nõ tamen ita multi. Vbi autem ſita hæc inteſtina ſint, nobis prius diſſectio commonſtrauit, & potius in his videtur dolor eſſe: verùm neque in his, neque in ſuperioribus omnino prohibetur excretio. Quum enim in ſublimi-
H bus partibus ſit inflammatio, omnia (vtvt ſors feret) in-ferius deſcendere properantia exitu non priuabuntur, niſi aliquod aliud impedimẽtum (quale eſt cui voluuli nomen eſt) contingat: & venter admodum fluit, quum inflammatio ſuperiores partes exerceat, venæque infra

locum affectum quæ in meſenterio ſunt, ſemper ad inferiorem inteſtini partem aliquid propellant. idque eſt quod Hippocrates ileon inanem vocauit. Si verò inflammatio in colo ſit, hæc conſequētur, vomitus multi fiunt, & perturbatio eo tempore modum excedit, & dolore conficit eam partem vbi diſſectio colum eſſe docuit: & trāſitus ciborum, & flatuum nunc penitus impediuntur, vel parum admodum dehiſcunt, quatenus diminuta inflammatio ſuo tumore internam coli partem occupans, relinquit tranſeundi locum. Sunt igitur hæ notæ. At qui hoc morbo detinentur, non eis omnibus iniiciendi clyſteres ſunt, ſed iis quibus circa colon inteſtinum inflammatio eſt. Erunt autem vtiles ad hoc morbo laborantes, clyſteres omnes quicunque ad ſedandas inflammationes valent, qui ſunt huiuſmodi: oleum calidum per ſe, vel cui melicratum ſit incoctum. Eſt & alius huic idoneus, qui ad hunc modum componitur: Cum oleo butyrum eliquatur, & ita moderatè calidum iniicitur: interdum etiam oleo & butyro lini ſeminis ſuccus commiſcetur. Alius huiuſmodi: Hyſſopum cum oleo colliquamus, & parum reſinæ terebinthinæ admiſcemus. Alius. Cum oleo caput papaueris decoquitur, caput poſtea papaueris abiicitur, tum oleo butyrum miſcetur: ſed hunc clyſterem non eſſe copioſum oportet, quoniam impleta in inflammationibus inteſtina contunduntur atque affliguntur.

Ad colicos, Cap. XXIX.

COlon à dextro ili incipiēs vſque ad eum locum pertingit in quo iecur eſt: inde demiſſum, & dextrum hypochondrium prætervectum, ad ſiniſtrum venit eodem: vbi proximè ad ſplenem acceſſit, ad ſiniſtrum ile viciſſim pergit: cæterùm propè ſpinam infrà deſcendit. In ea igitur parte in qua locatum eſſe colon nouimus, dolores quidam & inflationes oboriuntur. hominibus ita affectis conueniunt clyſteres tales quales in cholera ſicca diximus.

Ad renum vitia, Cap. XXX.

REnes & colon mutuò afficiuntur: & quemadmodū mutuis morbis corripiuntur, ita etiam remediis eiſdem ſubleuantur. ex quo fit vt nephritici plerique iis clyſteribus vti debeant quos colicis idoneos eſſe docuimus: qui quidem ſunt ii qui ad choleram ſiccam valere à nobis ſunt dicti.

Ad vteri affectiones, Cap. XXXII.

COmmune quippiam habent, & conſenſum morborum inter ſe colon & vterus, ita vt inflammationi vterum obſidenti, meritò conferant ea quæ in colon iniiciūtur. Ergo infundendum eſt calidum oleum, cui accedat anſerina aut gallinacea pinguedo: aut butyrum cum oleo miſceatur, aut hyſſopum, aut lini ſeminis decoctum, aut aliquid aliud eorum quæ in ileo attulimus, adiungemus.

Ad veſicæ morbos, Cap. XXXII.

QVoniam autem veſica vicina eſt inteſtino, & ſimul etiam connata eſt, & in morbi conſenſum cum eo adducitur, quādoque etiam aliquo ex iis clyſteribus vti conuenit. Ergo vbi inflammatio veſicā vexet vtiles erūt clyſteres quos ad ileum facere ſuprà memorauimus. Si vlcus in ea ſit, eique adiuncta ſit inflammatio, idem clyſter erit idoneus: ſi inflammatio coniuncta non ſit, clyſteribus non eſt opus. Veſicæ quoque talis quidam morbus accidit: vrinæ non paucæ à renibus in veſicam tranſmittuntur. Qui ſic affecti ſunt, atque hac calamitate circumuenti, foras pellere vrinas præ imbecillitate non poſſunt, ſed ipſæ per ſumen loco accommodato reperto exeunt. Ad hos faciunt clyſteres qui conſtāt ex oleo in quo cyminū ſit decoctum, quod calidum iniiciatur: in eodem incoquitur nō ſecus fœniculum & ruta: ad quod malum cætera quoque vrinam prouocantia faciunt. nam læuigando remittunt veſicam, & leuant, & promptiorem ad excretionem reddunt. Si verò propter nimiam vrinæ copiam ſupprimatur vrina, clyſter morſum aliquem inuehēs, & expultricē potētiam excitās, veſicam ad excretionem præparabit. Aloe pura hoc poteſt efficere, itémque cyclamini ſuccus: omnino verò id quod iniicitur paucum eſſe debet, & cornu clyſteris eſſe quambreuiſſimum, ne vlla clyſteris portio debitas partes tranſgrediatur.

Ad lumbricos, qui helminthæ nominantur, Cap. XXXIII.

HElminthæ qui ſuperioribus inteſtinis cōtinentur, accommodatis potionibus expellēdi ſunt: eos verò qui ad colum ſunt, per infernas partes educere poſſunt clyſteres: qualis eſt qui oleum recipit, in quo abſinthium, aut abrotonū, aut cuminum, aut mentha, aut lupini decoquantur: atque vbi ſatis decocta hæc fuerint, oleum per clyſterem iniicitur.

Ad aſcaridas.

Ad extremam inteſtini oram talis quidam morbus oritur: animalia quædam puſilla quæ à materia creantur, aſcarides dicuntur. eis remedio ſunt clyſteres, tum ex acribus quidam, tum vnus etiam eſt qui ex cedriæ inunctione perſanat. Porro clyſter non debet eſſe recta perforatus, ſed in latera, ſic vt multa exigua foramina in orbem habeat. id etiam quod infunditur, non debet multum eſſe: ita enim partes debitas non excedet. Apta eſt huic morbo aqua ex cinere confecta, vtpote quæ præſentiſſimo ſit remedio: eadem per clyſterē iniicitur.

Qui clyſteres vim habeant alendi eos qui alioqui non nutriuntur, Cap. XXXIIII.

ALia quoque calamitas quandoque contingit, ad quam tollēdam clyſteribus eſt opus. nonnulli tam vehementer ab alimentis abhorrent vt periculum conſequatur ne ob alimoniæ defectionem pereant: quibus clyſteres ii ſunt idonei qui alere corpus poſſunt, quales ſunt hi, Ptiſanæ aut tritici cremor, aut farinæ ablutio, aut alicæ cremor, aut res quæ ſunt generis eiuſdē. Debet autem cornu clyſteris, ſi vſquam alibi, tum hoc loco eſſe quamlongiſſimum: & manibus compellendus maxima vi clyſter eſt, vt ad remotas ſupernáſque partes, quā maximè conſcendat.

Quibus clyſteres iniiciantur quum minimè opus ſit, Cap. XXXVI.

PLerique ſunt qui nihil excernunt, excrementáque eorum in colon non perueniunt, ſed ſuprà continentur: iis non iniiciendus clyſter eſt, quandoquidem ſcire debemus, clyſterem non longius quàm ad colon aſcendere, neque educere quicquam poſſe eorum quæ ſuperioribus inteſtinis continentur. Ergo ſuperuacaneum eſt eo tempore clyſteribus vti: ſed in primis danda opera eſt vt excrementa in colon deſcendāt: ad quam rem conficiēdam, in primis vtrum tempus ſatis ſit, án ſecus, ſpectandum eſt: & cum tempore etiam facilitas tranſitus, aut difficultas ciborum quibus homines veſcūtur. nam alia citius, alia tardius deorſum deſcendunt: præterea habenda quoque ratio eſt naturæ eius quum non ægrotaret. Si enim aluus ſuapte natura facilè fluebat, citius excremēta ſubducētur: ſi verò difficulter, tardius. Quinetiam ſi manum admouerimus, eius repletionem perſpicuò inueniemus, ſi modò infrà peruenerunt fæces: ſi non infrà pulſæ ſunt, ea parte locus inanis apparebit. ad hæc in lumbis quoque grauitas eſt, ſi extremum inteſtinum ſit repletum: ſed & flatus eo tempore ſtercoris fœtorem redolentes, excrementa infrà perueniſſe nobis declarabunt.

Quibus clyſteres non iniiciuntur, quum tamen opus ſit, Cap. XXXVI.

SEceſſum alui quendam περιρροῦ (*hoc eſt, circunfluxum*) Hippocrates nominat. Fluxus tenuis is eſt, & fæcibus non commixtus, & partim per ſe prodit, partim cum duris cibi excrementis quæ in egeſtionem delabuntur, quibus tamen admixtus non eſt. Si igitur quæ à cibis intercidunt, foras egerantur, nihil opus eſt clyſteri: ſi verò ea non excernantur, hícque circumfluxus ſolus exeat, tunc medici quamplures clyſterem perhorreſcūt: verùm qui prudens eſt & ſapiens, eo vtitur: hic enim tenuis fluxus aut nihil aut certè parum, non mediocrem moleſtiam afferet. Signum autem humectatæ alui hoc tenui fluxu, vt ciborum excrementa non ſecedant, pri-

mum eſt,vt quum prius ſeceſſio non eſſet cohibita, nũc
nullo modo fæces excernantur: deinde verò tangenti,
colon impletum eſſe manus ſignificabit.

De figura eius cui clyſter iniicitur,

Cap. XXXVII.

AEgrotus reſupinatus eſſe debet,tum contegendus:
ac ne cauitas appareat,ſtragula admouenda ſunt,vt
corpus contingant: ſintque aut veſtes attritæ,aut linteo-
rum partes, aut talia quædam: calida etiam ſint, ne ſuo
frigore homini horrorem incutiant: tum crura contra-
hantur. qui ſitus mihi videtur cõuenire: nam ſublimen
extra lumbum attollere incõmodum eſt. Perinde enim
eſt aci corpori inanimato clyſterem indas. Quandoque
etiam in latus æger vertendus eſt: nam ſi veſica inflam-
mata ſit,in coxendice ſit ſuppuratio, aut gibbus reddi-
tur: atque ita pondus aut tumor impedit aut clyſteris
ingreſſum aut exitum excrementorum. Oportet er-
go facere vt in alterutram partem deorſum tumor ver-
gatur, ſi abſque impedimento perficere cuncta veli-
mus. Interim dum clyſter imponitur, ægroto imperan-
dum eſt vt neque clamet, neque reſpirationem contra-
hens, ſurſum imum ventrem retrahat, ſed ſimpliciter
iacentem conari vt ſimpliciſſimè reſpiret: qua ratione
nemo iniectioni clyſteris repugnabit. Vbi verò ceſſat is
qui medicinã adhibuit,plerique iubẽt vt homo ſeſe huc
atque illuc circumuoluat:ego verò id fieri prohibeo.

Quot modis clyſteres voto non reſpondeant,
ex Mneſithei commentariis,

Cap. XXXVIII.

CLyſterum fruſtrationes tribus fieri modis conſue-
runt, vel quum quis clyſterem non recipit, vel quũ
eum non cõtinet, vel eum emittere nõ poteſt. Hæ cauſæ
fiunt partim à corporibus & morbis, partim quòd ma-
lè clyſteribus vtantur. Quòd ergo clyſter non recipiatur
impediẽte morbo, cauſæ quædam huiuſmodi: vt quum
inflammatio partes ani internas exerceat,& tumor exci-
tatus ſit, vt humor expreſſus lõgius progredi non queat
tumore impediẽte, & contrà agente:itémque flatus eo-
dem loco contentus id ipſum efficiet,quum ſcilicet ne-
que ſecedit ipſe,neque humoribus ingredientibus trã-
ſitum concedit. Medicorum errores ſub tempore conſti-
tuuntur,vt quum in durum ſeceſſum incidunt,nõ obſer
uant clyſteris fiſtulam, ſed ab ipſo ſeceſſu impediti,vi
impellunt, & fiſtulam in ſtercus coniiciunt: ex quo fit
vt eius foramen ab iis quæ obſiſtunt obturatũ,non poſ-
ſit prorſum clyſterem emittere. Idem eueniet ſi non re-
ctè fiſtulã impoſuerint, ſed in aliquod latus inclinarint:
ſiquidẽ cutis foramẽ obſtruit. Huic ſimile quippiã con-
tingit quũ plena lotii veſica eſt, & reſupinatis clyſterem
indentes,veſicæ grauitatem & pondus ad inteſtinum re-
trahant. ita enim fiſtula occluſa vim clyſteris antè pro-
gredi non ſinit. Ex quo fit vt ægroti clyſteres his mo-
dis non recipiant. Continere autem eos non poſſunt,
cauſa aliqua circa anum naturam irritante: propter verò
medicorum errores, is etiam error qui tempori attri-
buitur,contingit,quum acrem admodum clyſterem fa-
ciunt. Ergo cur clyſteres non contineantur, has cauſas
afferre quiſpiam poterit. Quamobrem autem is qui cly-
ſterem accepit,emittere non poſſit, cauſam aliquis, &
præcipuè in affectionibus tenuioris inteſtini,in morbũ
retulerit, quum plerunque in inteſtinis ſit, plerunque
verò in loco qui inter ventrem interiectus eſt & cutim,
quæ totam naturam internorum articulorum in orbem
complectitur. Quum igitur compreſſis inteſtinis ab il-
lo ambitu orbiculato ſpiritus ſuprà firmetur & incum-
bat,ſi conetur quiſpiam eo tempore clyſterem eò vi adi
[illegible]re,flatus eum foras prodire amplius non ſinit. com-
primit enim extrinſecus inteſtinum conſtringens. Me-
dici verò vehemẽter errant qui res acres iniiciunt. Quũ
enim locus cõtinens exacerbationẽ, nullius cupiditatis
deſidendi vim habeat,continet: præterea ſiquis clyſterẽ
vi comprimens, faciat vt ſuprà magis conſcendat, eum
ad ſuperiorem inteſtinorum inuolutionem propellet,&
clyſteri non parabit viam, vt retro poſſit cedere atque
exire: nam morſu excitato,locus ſtatim intumeſcit,& fla

A tus conuoluit, qui ne exitus pateat impedimento ſunt.
Eſt autem hoc plurimorũ commune erratum, quia exi-
ſtimant ſimulátque clyſter iniici incipiat, ſi quampri-
mùm eum intrò expreſſerint, ſe hominem facillimè li-
beraturos: ſed minimè verùm hoc eſt: nã ſi citò introeat,
citóque exeat clyſter,ſeceſſus exuſtus nõ ſtatim perſper-
gitur & humectatur. Siquis enim mollire ſeceſſũ velit,
totúſque clyſter iniectus diutius contineatur, venter à
plenitudine diſtendetur & dolebit. Quamobrem paula-
tim iniici clyſter debet: etenim ſenſus non ita moleſtia
B afficietur,& ea pars clyſteris quæ primùm ingreſſa fue-
rit,paulatim fæces humectabit: ſi verò tot⁹ ingrediatur,
non omne tempus à primo vſque ad extremum dabitur
inſperſioni eorum quæ intus continentur. Ex quo fit vt
nihil vetet, quum totus clyſter fuerit expreſſus, quin
ſtatim excitationem ad ſedem moliatur: nec multo tem
pore venter ob clyſteris copiã intumeſcat, neque ad ex-
cretionem fæces adhuc ſiccæ excitentur. Iam verò qui
clyſterem imponit,debet ſemper inanem clyſteris partẽ
conuoluere. eſt enim hoc valde accommodatum, quia
C ſæpe nos præterit,clyſterem ex ventre in ipſum vas cly-
ſteris recurrere,niſi continenter exprimatur.

Ex Rufo,de glandibus,

Cap. XXXIX.

COnſequens eſt vt de glandibus dicamus: iis enim
ſæpe vtimur vt fæces excernantur, & præſertim in
iis qui clyſteres non admittũt, itémque in pueris & mu-
lieribus: quandoque etiam in is qui ſtomachũ auerſum
habent, aut quibus caput obſtructum eſt, aut in quibus
partes à clyſteribus facilè irritantur, aut in quibus deti-
D netur id quod iniectum fuerit,vt memoria atque irrita-
tio excretionis ſuggeratur. Sæpe etiã purgãdi cauſa glã-
des imponuntur, quandoque deriuandi gratia,vt in fe-
bribus quibuſdam acutis & diuturnis,in angina, & cæ-
teris ſuffocationibus: itémque in doloribus capitis,lip-
pitudinibus, vertiginibus quæ cõtinenter contingunt,
& tenebricoſis perturbationibus, eis vtimur: & vt reli-
quias inflationis & reſolutionis excutiamus: & auxilii
etiam cauſa adhibentur, vt mulieres faciunt quum men
ſtruæ purgationes incipiũt apparere: & quæ iam trime-
E ſtres fœtus in vtero geſtant, quos glandibus mirum in
modum mordẽtibus corrumpunt. Vtuntur etiam ii qui
valde mordacem glandem prius indiderunt, & quos
crebra deſidendi cupiditas exercet: quibus itidem hæ-
morrhoides procidunt, accommodatæ ſunt, & conue-
niunt doloribus hypochõdriorum in febribus obortis,
& quibus ſuſpicio eſt ne in ſomni propenſionem cadãt.
Cæterùm glandulæ cõficiuntur ex ſale toſto & melle: &
ex melle ipſo per ſe concocto ad cõſiſtentiam, cui etiam
admixtum ſit abſinthium. Huiuſmodi autem cõmodè
F ad ſtomachi ſubuerſionem vtemur, & ad helminthas:
quam ad rem hyſſopum quoque & tragoriganum,& lu-
pinos melli cocto admiſcebimus,hǽcque robuſtioribus
ventriculis conueniunt. Fiunt etiamnum ex reſina tere-
binthina & nitro,& quandoque ex grano Gnidio, cuius
moderata ſit portio: ſed quia morſus excitantur, idcir-
co partes oleo moderato vnguntur: quandoque autem
modicum pyrethri,aut piperis,aut ſinapis reſinæ miſce-
bimus, eáque glandula paralyticis, & flatibus quos per-
frictio exciuit,cõueniet. Centaurium verò pici & cerato
G additur,& inditum & aſſumptum ad pudẽdi reſolutio-
nem vtiliter adhibetur. Infantibus verò grumus ſalis
inditur per ſe oleo perfuſus. menſura eſt, vt nucleo ſit
ſimilis. Et agetharium detracto cortice. quæ etiam teri
poſſunt & excipi, vt pari modo quiſpiam eis vtatur. Bi-
tumen verò & reſina cum exiguo panace & hyſſopo cõ-
poſita,conueniunt iis qui craſſos humores colligunt,&
quorum refrigeratæ ſunt partes, & qui lumbricos aſca-
ridas gignunt,& colis reſolutionibus,& menſtruis pur-
gationibus ſuppreſſis,& item duritiæ, & diuturnis re-
H frigerationibus. Ficus etiam cum nitro miſcentur, &
vua paſſa abiectis acinis,adiecto nitro & cymino. Ex his
quædam nucleo,quædam collyriis ſimilia infunduntur,
& quædam per ſe imponuntur, quædam lana molli ex-
cepta induntur,lana prominente, vt facilius euellantur.

quod præcipuè in iis quæ actia ſunt,& anum facilè cõmordent,obſeruatur.

De inunctionibus, Cap. XL.

IIs quæ inunguntur,vtimur in corporibus quæ nimis adſtricta ſunt,quæque partes delicatiores & imbecilliores habent,ſed trahendum eſt vehementius. Vſu verò ad hoc probata ſunt hæc,cyclamini ſuccus aqua aut hydromelite reſolutus,fel taurinum, elaterium,granum gnidium, vua taminia: hæcque terenda & melle excipienda ſunt, itémque colocynthidos decoctũ quæ melicrato incoquatur, cuique fel taurinum accedat. Cæterùm in omnibus acribus admouendis prius fouẽdæ partes ſunt, & oleo prius inungendæ: deinde inſidendum in fœnigræci & maluæ decocto,ſedem eo feruore intẽdendo ſimul, & foras propellendo: quæ ſi plus excedat, portulacæ ſucco & oui inunctione vtemur, & melilotum melicrato incoctum ſuperdabimus: vitellos quoque ouorum elixos, & cerata ex myrto facta imponemus. Ex omnibus autem glandulis ad morbos diuturnos efficacioribus vtendum eſt: & in quibuſdam bonis corporis habitibus,quũ febribus inordinatis nõ iactantur,idem obſeruandum: ſimplicioribus verò vtendum in delicatioribus,& febribus acutis,vt fæces deiiciãtur: tempus verò horum adminiſtrandorum idem eſt atque id quod clyſteribus eſt præſcriptum. Atque hæc quidẽ ſunt quæ de clyſteribus déque glandulis tradenda eſſe exiſtimauimus.

Ex Diocle,quæ ventrem ſoluant,
Cap. XLI.

MErcurialis & vitis tum per ſe,tũ cum betis & braſſica incoctæ, & vnà cum cibis aſſumptæ, aut cum pulte in ſorbitione datæ,deiectionẽ abundè cient. Cnicus multis modis apparatus,idem facit: nam vel ſuccus ex eo exprimitur,& potui datur,iſque ante cibum melle aut vino dulci temperatus,aluum ſubducere conſueuit. fit ex eodem ſorbitio ad eandem rem valens: in maza quoque coniectus idem præſtat.Sed & obſonia in eo coquũtur.Eodem vti poterit quiſpiam ſi ſiccet,& modicè contundat, & cribro traiiciat: tum iterum tundat cum melle,& ad ceræ formam nõ admodum duram redigat, & ex ea ante cœnam capiat quantum caricæ mediocris magnitudinem compleat,aut paulo maius aut minus,vt ei qui vtitur conferre videatur.Fiet autem vehementior ſi cnicus crudus frangatur,& pars interna eximatur, conteratúrque, & melle excepta eodem modo, minus tamẽ quàm quum frigitur,ſumatur.Nihilo verò minus abſque moleſtia ſoluit aluum fluor qui ex ſycaminis prodit,ex melicrato ſumptus,itémque cibis inſperſus & commixtus.Ex conſuetis verò terebinthina reſina præſtat omnibus:ea verò vt eſt paulo maiore mẽſura quàm ſit faba Ægyptia,poſt cœnam capienda eſt,aut in poculum coniicienda,addendúmque mellis nõ minus quàm triplum,& duobus aquæ calidæ cyathis diffundenda, & ita bibenda.

Ex Dieuche, quæ leuiter per infernas partes
purgent, Cap. XLII.

MAtina aqua decocta, & ſub dio detenta potatur, in primis quidem cum pari aquæ dulcis portione: tum vbi ſubducit,duæ aquæ dulcis partes vni parti marinæ adduntur,idque vſquedum ſatis purgatum eſſe videatur.Hoc etiam facere ſolent: braſſicam læuigant expriműntque,& cnicum contuſum inſpergunt,& in vaſe fictili ad ſolem ponunt donec craſſitudinem nanciſcatur,tum remouent. Dant verò huius drachmas duas ieiunis ex melicrato,& leuiter aluum ſubducit. Lenticularum quoque decoctum cum modico ſalis purgat.Iam verò vuæ paſſæ ſatiuæ decoctum ſub diuo detentũ purgat,ac ſimile quippiam facit ſalis acetabulum cum pari mellis portione,& aceti heminis duabus,ſub dio poſitum, & poſtea temperatum aqua datum: magis verò aluum ſoluunt allia in melicrato elixa, & reſina nitro excepta,& ante cœnam data:& betæ & cæpæ in melicrato decoctæ:& catapotia ex nitro,pipere,reſina, confecta: & braſſica, ſiquis ea decocta cum nitro veſcatur, & iuſculum abſorbeat: aut folia actes cum beta decocta idẽ

A præſtabunt.

Ex Lyco,aluum ſubducentia,
Cap. XLIII.

STyracis,ſcammoniæ,vtriuſque pares portiones: cõficitur ad hunc modum, Styrax valde admodum in mortario teritur vt moliri queat, eique ſcãmonia adiicitur, & globuli ad fabæ magnitudinem cõformantur.

Aliud. Scãmonia cum ſale candidiſſimo permultum læuigatur, tum in plumbea pyxide decoquitur. Ratio verò decoquendi eſt huiuſmodi, Pyxis plumbea duplex B eſt: eius operculum habere debet aut foramen aut fiſtulam: per eam viam ſcammonea cum ſale trita inditur, idque vas in olla quæ lomento fabarum plena ſit, inſidet. Coquitur autem lomentum fabarum quod pyxida continet,poſca affuſa,non autem aqua. Vbi lomentum coctum fuerit,etiam ſatis cocta erit ſcammonia. Quum hoc factum fuerit,medicamentum ipſum ſinendum eſt vt in pyxide refrigeretur: id poſtea iterum læuigabis vel per ſe,vel piperis albi tantum addens quantum ſatis ſit ad medicamentum rite condiendum. atque ita parata C ſcammonea neque ori neque ſtomacho inſuauis erit, & & nihilo ſecius purgabit.

Galeni Picra, Cap. XLIIII.

ALoës drachmæ centum, ſpicæ nardi, xylobalſami, maſtiches, aſari, croci,cinnamomi,ſingulorũ drachmæ ſex. Ego verò aloes drachmis x c. croci drachmas quinque impono, atque ita vtor. Præterea ad aluum ſubducendam, aloen non lotam accommodatiorem eſſe ſcire debemus, eámque lotam magnam medicamẽtoſæ facultatis vim amittere: quam etiam febricitanti- D bus dare quiſpiam audeat,ſi non vehemẽs, ſed admodũ debilis febris ſit. Multi verò etiam medicamentum ex aloe non lota febricitãtibus dederunt, ac deinde quum nihil manifeſtè læſiſſent,in aliis maximam noxam ſunt experti: infeſtiſſima enim aloe etiam lota eſt iis qui citra vitiatos humores calida & ſicca intemperie laborãt: proximè ad hos accedũt qui ſiccam intemperiẽ, etiamſi cum frigore coniũcta ſit,cõtraxerunt. Ad ſummam, qui ex ſola qualitate particulam aliquam læſam habẽt, ab aloe offenduntur. Intemperies enim quæ in humoribus E ſunt,medicamentis eos euacuantibus indigent: quæ verò abſque his conſiſtunt, in tabem penitus ex vſu huius medicamenti quod ex aloe conſtat,deueniunt. Vbi ergo vitiatus humor ventriculi tunicas irrigat, ita vt nauſeæ ſymptomata magis aut minus conſequantur, picra ex aloe vtilis eſt,eum humorem euacuans. ineſt enim aloæ purgandi vis,ſed non valida,ſed tãta vt quæ in ventre ſunt, quæ etiam contingit, purgare poſſit: ſi verò aliquãdo copioſius exhibeatur, vſque ad loca iecoris conſcendit. Non eſt tamen medicamentũ quod totum cor- F pus purget: verùm bilioſarum ventriculi affectionum optimum medicamẽtum eſt,adeò vt vno die ſæpe multos qui ſtomachici exiſtimantur, perſanet. In iis autem qui tardè concoquuntur, non omnibus par eſt picram dare, ſed iis ſolùm quibus id à ſuccis vitiatis excitatur: & eo magis etiã ſi tenues illi bilioſique fuerint. Quandam etiam facilitatem afferet iis qui humida intemperie citra humores laborant, quæ partem affectam ita irriget,vt non ſecus quàm nerui colligantes in articulis relaxatis, exoluatur atque laxetur. Quibus verò bilis in G ventriculo, & præſertim imis eius tunicis continetur, accommodatius inuenire medicamentum nullum poteris. iis verò qui inflammatione aliqua vexantur, non abſolutè omnibus temporibus inflammationis datur, ſed vbi ea concocta fuerit,& declinet: nam & concocta medicanda eſſe, præclarè cenſuit Hippocrates. Rectè autem quis hoc medicamentum tardè concoquẽtibus, bilimque vomentibus,aut quibus alia quadam fluctione ſtomachus teneatur, dabit, ſi aquæ cyathis quatuor mixtum dederit,veritus ne mel ſtomachi ſubuerſionem H quæ fieri conſueuit,excitet.Sed in declinatione internarum inflammationum rectè ex hydromelite propinabitur, quemadmodum etiam præbetur iis quibus ciere vrinam, aut purgationes mẽſtruas prouocare oporteat. Sæpe autem hoc medicamentum dare conſueui iis qui

ſuffuſorũ ſymptomata ex ſtomachi affectione patiũtur, & iis qui aluo adſtricta laborant, & mulieribus quæ non probè(ſicut dixi)purgantur:in quibus maiorem efficaciã habet, vbi aloës drachmæ LXXX, & croci ſex fuerint. Præſtat etiam pro aſaro carpeſium coniicere: quanquã etiam vtriſque adhibitis aliquando medicamentum con feci. Datur ad ſummum huius medicamenti drachma vna cum aquæ cyathis tribus.

Purgans medicamentum ex cydonio.

Scalpendum eſt cydonium circa ſemen, deinde euacuatum ſcammonia implendum, tum cruſta circumplectẽdum & aſſandum, poſtremò dandum vt comedatur: atque ita aluus ſubducitur, & ſtomachus minimè ſubuertitur.

Catapotia ex aloë.

Colocynthidos pars vna, ſcammoneæ & aloës, ſingulorum partes duæ, ſucci abſinthii pars vna.

Philumeni purgans medicamentum ad oculos diuturna fluxione oppreſſos. Cap. XLV.

MArrubii, agarici, chamædryos, colocynthidos medullæ, ſtœchadis, ſingulorum pondo decem: opopanacis, ſagapeni, petroſelini, ariſtolochiæ rotundæ, piperis albi, ſingulorum quinque, cinnamomi, ſpicæ nardi, myrrhæ, polii, croci, ſingulorum quatuor: ſicca terẽda ſimul ſunt omnia, & per cribrum traiicienda: opopanacẽ verò ſagapenũmque & myrrham confracta in pila macerare in melle oportet. his poſtea læuigatis ſicca addenda, & ita cõterenda, & ſic confecta vitreo vaſe excipienda: ſique mel deſit, affundendũ erit. Hoc medicamentũ mirabile eſt, propriè in morbis capitis diuturnis: quamobrem oculorum quoque affectionibus accommodatiſſimum eſſe vſu compertum eſt: ventrem enim mediocriter ſoluit. Si verò ſub vtendi tẽpus obolos quatuor aut ſex ſcammoneæ capiat, efficacius purgabit: reuellit nanque à capite omnia, & ferme etiã nimis: & quod à naturali corporis habitu alienũ inuenit, ſecernit, & foras pellit, vt recentiora ab eo reddita corpora, & conſtitutiones & actiones ſuas non ita multo poſt purgationem acquirant. ſumma eius potio drachmas duas continet, cum melicrati cyathis quinque præter ſcammoniam, quæ adiungitur. ac quibuſdam quidem medicamentum ipſum, idque vna eius potione, priſtinam partium valetudinem potuit reſtituere: non tamen nuda puráque purgatione naturalem affectionem, & hilaritatem ratione diſtributionis gignere atque reſtituere exiſtimetur. quibuſdam autem id effecit tum ſecunda, tum verò etiam tertia potione: in aliis verò ita præparat corpora, vt auxilium à metaſyncriticis ſint perceptura.

Archigenis purgantia medicamenta febricitantium, Cap. XLVI.

INn febribus bonorum morum, hoc eſt, in quibus vires corporis ſubſunt, ſed tẽpus breue eſt, detractio cõfertim facienda eſt, vt morbi continuitas intercidatur. ergo in tẽperatis vtendũ eſt venæ ſectione, idque potius in calidioribus quàm humidiorib⁹ eſt faciendũ. Si verò humor ſit abundãtior, tũc materia vtilius purgatione diminuitur, ſiq; purges, nõ ſtatim ſcãmonea aut aliquo violento medicamento, ſed placido id facies. primùm enim quæ imponũtur, quæque illinũtur, ſi ex violenta materia cõſtent, quum per diſtributionem & tranſmiſſionẽ agãt, languida reddũtur. Equidẽ cataplaſmate in dieiſpatio vti conſueui, quod hypochondrio ſuperdarem, ita latum vt vſque ad vmbilicum pertineret. Quãdoque etiam loliaceæ farinæ partes tres vni parti cneori admixtas melle decoquens, totum ventrẽ cõprehendo, aut tithymali liquore oblino, aut cyclamini ſuccum pari pondere, dimidio elaterii miſcens, & liquido cyclamini ſucco reſoluẽs vnà cum modico mellis, ne nimis exiccata reddantur friabilia, glandulas cõficio: quæ vbi cyclamini ſuccum accepit, atque in muria præmaduerit, impono, aut aliquid aliud generis eiuſdem. Tum ex iis quæ ſumũtur, ſatis fuit mercurialis ſuccus trium heminarum mẽſura, cui ſal inditus fuiſſet, aut ſerum lactis eodem modo. Sine moleſtia verò

A hoc omni ætati eſt accommodatum: Polypodii partes duæ, cneori, ſalis, nitri, ſingulorũ pars vna, cnici pars vna. dantur iis qui viribus integris ſunt, drachmæ tres: melle autem imbuitur inſtar placentæ, aut in hydromelite inſpergitur. Ipſe quoque cnicus per ſe eodem pondere, aut ad ſummum holcarũ quatuor, datus, ſatis egregiè mouet: ſiquidem febribus antè dictis accõmodatiſſimus is quoque eſt, & placẽta itidem quam diximus. Clyſter verò ex mercurialis & colocynthidis decocto eſt vtilis, ſi modò non ſolas fæces, ſed etiam aliud quippiam deſuper educere in animo habemus. B Quemadmodum igitur in his febribus hæc dantur non tanquam cibi, quum cibi perfectam purgationem recipiant: ita ego alimẽtorum loco pultem ex colocynthide dare conſueui. XXIIII. globulos qui ponticæ nucis magnitudinem compleant, deglutiat vnà cum cibis ille qui curatur: tũ os colluat, & aquæ calidæ cyathos ternos ſorbeat, & quieti ſe tradat, purgationẽ expectãs. Eſt hæc præſtãtiſſima purgatio, febri quoq; non graui: educit autẽ biles aqueas & craſſas. poſtea verò multos fuiſſe curatos vidimus, multos verò parũ ab acceſſio- C nibus vexatos, balnei vſu fuiſſe integræ valetudini reſtitutos. Quibuſdã verò bis dari hoc medicamentũ neceſſe fuit, quibus globuli ex eodem temperamento fuerunt dati: & tempus ſecundæ euacuationis eſt ſtatus febrium, quæ bonorum morum dicuntur: quúmque laſſitudines, capitis dolores, grauitates, imbecillitates, feruidæ in coxendice affectiones, & labor vrgent, tunc præſtantiſſimum medicamentum eſt quod ad hunc paratur modum: Duæ colocynthides capiuntur, excauantur, oleum eis infunditur. per noctem ibi moratur, in ollam nouã reii- D citur, aqua pari portione additur: confractæ colocinthides incoquuntur, expreſſæ abiiciuntur, ſuccus in aliam ollam tranſfunditur, fuligo abſtergetur, puls decoquitur: vbi rite ſe habeat, nigri veratri & ſcammoniæ leuis ſemiholca, ſi mite velis medicamentum: ſi intentum, holca imponitur. his omnibus in ramenta diductis, orbes fiunt.

Hiera Rũfi, quæ ex colocynthide conficitur: ex libro, qui eſt de morbis qui articulis contingunt, Cap. XLVII.

E HÆc primùm ad dolorem lateris inuenta, poſtea ad alia mala valde vtilis viſa eſt: labores enim non diutius producit, neque nimis acutè purgat. datur ex melicrato aut oxymelite. imponitur autem ſucco ptiſanæ diluto & melle condito. dantur ad ſummum drachmæ tres: minimum verò vna, in quibus pauca euacuatione opus eſſe videatur. Facit etiam ad dolores articulorum, eámque dare ſæpe oportet, & in ea confidere: quippe quæ ſemper id quod decet efficiat: purgat enim neque acriter, neque confertim, neque aliunde magis quàm à morbo. F Menſura in his ſatis eſt drach. IIII. in melicrato aqua: ſal verò admiſcendus, quia facilius ita pertranſit. Eius talis eſt confectio: Colocynthidis interioris drachmæ duæ: agarici, chamædryos, ſingulorum drachmæ decem: opopanacis, ſagapeni, ſingulorum drach. octo: petroſelini, ariſtolochiæ rotundæ, piperis albi, ſingulorum drach. v. cinnamomi, ſpicæ nardi, myrrhæ, croci, polii, ſingulorum drachmæ quatuor: mellis quod ſatis ſit ad hæc omnia aſſumenda.

G Purgans medicamentum, quod ſordes ventris accommodatè deducit, & ſimul thoracem & caput ſubleuat. Idque ad Iuſtum authorem refertur.

Habet hoc medicamẽtum interioris colocynthidis Ægyptiæ denarios duos & triginta, marrubii, chamædryos, ſtœchados, ſingulorum denarios XIIII. gentianæ, agarici, ſingulorum XII. bdellii, ſpicæ nardi, croci, cinnamomi, ſingulorum VIII. caſiæ, floris, iũci odorati, piperis albi, longíque, ſcillæ toſtæ, ſingulorum VI. radicis cẽtaurii, IIII. omnia trita bdellio reſolutio, panacis decocto, H & melli cocto commiſcentur, & ex ipſo medicamento fabæ magnitudo ante cibos ſumitur.

Aluum ſoluentia.

Liquaminis zingiberis denarios duos: piperis longi, ſcammoniæ, liquoris cyrenaici, ſingulorum denarium

vnum: aceti, gari, vtriuſque cyathum : contere, in vnum redigito, datóque cum lactucis vnum, ſi ſoluere aluū vis: duos, ſi purgare. Aliud. Zingiberis, ſcammonii, ſingulorū vnc. I. ſalis ſcrup. IIII. aceti, gari, ſingulorū cyathus.

Granula ſalubria, ſtomacho idonea, ventrem ſubducentia, & præſertim in typis.

Aloës ſcrup. II. ſucci abſinthii ſcrup. II. Scillam fermento oblitam torrebis, ita vt coquatur : inde educito, & villis abiectis ponderato, & in mortarium coniectam valenter tundito, abſinthii ſuccum affundendo, & aloëm tritam inſpergēdo : ſimúlque omnia commiſceto atque excipito, & molliēdo, in vnum corpus redigito. facto hoc fermento, extrahe & repone, factis tamen prius granulis ad ciceris magnitudinem, dato iis qui ex longo morbo difficulter vires reſumunt, ſi per typos ægrotent, grana VII. aut XI. aut XIII. aut XV. deinceps per dies V. aut VII. aut IX. Si autem pituitam ab eis duci velis, aut efficaciora fieri, adde toti fermento euphorbii denarium vnum.

Purgans, quod placentula dicitur.

Similæ drach. vnam, coni drach. IIII. piperis drach. II. ſcammoneæ drach. III. excipe melle Attico. dantur ſummum drach. II. Vtere etiam ad arquatos.

Paſtillus purgans.

Scammoneæ drach. IIII. euphorbii, piperis, ſingulorū, tantundem: pholii drach. I. mellis lib. I. vncia datur.

Oliuæ purgantes.

Gummi vnc. I. palmularum conculcatarum abiectis oſſibus lib. I. mellis tantundem, piperis ſcrup. IIII. amii tantundem, cymini denarii IIII. aniſi tantundem, aceti ſextarium, oliuarum muria confectarum ſine oſſibus lib. I. palmulas cum melle & gummi contere in pila tamaricea : gummi verò aceto prius macera : vbi probè fuit læuigatum, cætera omnia contuſa indito, & ſimul læuigato, & aceto infuſo in vnum omnia fermēti inſtar adigito: tum maceratas, & dulcedinem in aqua dulci nactas oliuas valde exprimito & imponito. dato liquoris cochlearia quinque, oliuas tres, ſi is qui ſumit, bene concoquat, & præcedenti die non multa ſumpſerit. ego verò ſcammoneæ denarios quatuor addo.

Aluum ſubducens.

Piperis vnc. I. cumini vnc. I. zingiberis vnc. I. foliorum rutæ ſcrup. IIII. epithymi drach. III. polypodii drach. III. cnici vnc. I. mellis quod ſatis eſt.

A Alia placentula.

Cnici albi fricti & deſquamati libra vna, mellis cyathi tres, aniſi drach. carnis caricarum XXX. dātur ante cœnam factis partibus ad regiæ nucis magnitudinem, dantúrque duæ aut tres. Alia. Scammoneæ vnc. aloës drach. IIII. euphorbii tantundem. aqua excipiuntur, granáque erui inſtar conformantur. Ex his VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut XV. aut XVII. aut XIX. aut XXI. dato.

Medicamentum ad colicos, purgans.

Euphorbii, aut iridis, petroſelini, cyperi pares portiones.

B Symbiotarium.

Scammoneæ vnc. II. piperis, zingiberis, ſalis, petroſelini, ſingulorum vnc. IIII.

Purgans medicamentum eos qui elephantiaſi detinentur.

Colocynthidem pulchram bonámque capito, facitóque vt diem & noctem in oleo madeſcat : deinde oleum effunde, & in noua ollula colocynthida cum aqua decoque, vſquedum flacceſcēs reddatur. tantum poſtea ſimi-
C læ adiice quantum excipere aqua poſſit. quúmque fuerit facta decoctio, adde ellebori nigri drachmam vnam & mediam, ſcammoneæ drachmā vnam, & ſurculo anethino agita, & confice orbes inſtar lupinorum aut auellanæ, datóque deglutiendos.

Hiera Iuſti.

Colocynthidis interioris denarii XXIIII. ſtœchados, chamædryos, piperis albi, piperis nigri, agarici, veratri nigri, ſcammoneæ, ſingulorum denarii XIII. ammo-
D niaci, thymi, croci, euphorbii, ſingulorum denarii VIII. myrrhæ denarii IIII. ſcillæ toſtæ denarii XVI. aliqui addūt caſiæ denarios IIII. & ſpicæ nardi denarios VIII. mellis quod ſatis ſit.

Epithema vomitum ciens.

Veratri albi denarii VIII. piperis denarii quatuor, fellis taurini quantum ad excipiendum ſatis ſit; admoueto.

Medicamentum quod odoratui admotum per aluum purgat.

Fellis terreſtris echini, melanthii, aut nitri, vtriuſque denarii CI. ſucci thapſiæ denarii IIII. grani Gnidii de-
E narii III. elaterii denarius. læuigantur inſtar cerati, oleo ſicyonio aut cyprino admiſto, fiúntque orbes vnius denarii. horum vnum odorabitur is qui purgandus eſt ſi bene concoxit. hoc autem admodum debilitabit, ſed aliquo vnguento odorato vires poſtea recreabuntur.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM

Liber nonus.

De aere, ex Galeno, Cap. I.

OPtimus aer eſt is qui prorſus ſit purus: talis eſt qui neque ſtagnorum, neque paludum halitu ſit perturbatus, neque ex profundo aliquo ſpecu pernicioſam auram exhalante ſit infectus, qualis eſt Sardibus & Hierapoli. Improbatur etiā qui ex cloaca magnam aliquam vrbem aut numeroſum exercitum expurgante vitium contraxit. Malus etiam eſt is qui ex animalium aut olerum putredine, & fimo coinquinetur: quique ob ſtagnum vel flumen vicinum nebuloſus eſt: quemadmodum etiam celſis vndique montibus cauo loco incluſus perflatum nullum recipit. Suffocans enim is eſt & putris, ſimilis nimirum ei qui in domibus quibuſdā clauſus eſt, in quibus ob putredinē, & quia non perflātur, plurimus ſitus aceruatur. Huiuſmodi autē aeres, omnibus ætatibus ſunt noxii, velut qui prorſus eſt purus, omnibus ætatibus eſt vtilis. Differentia verò aeris quæ ex calore, frigore, ſiccitate, atque humiditate exiſtit, non eodem modo in omnibus hominibus affecta eſt, ſed corporibus quæ optimo temperamento ſunt, etiam aer optimè temperatus eſt ſaluberrimus. in quibus verò aliqua exuperans qualitas dominatur, iis vtiliſſimus eſt aer qui ei qualitati maximè contrarius eſt, frigidus calidæ, calidus
F frigidæ, humidiori ſiccus: ſicciori verò quàm par eſt, tanto humidior quanto ſiccitas modum excedit.

De anni temporibus, Cap. II.

HYemem humidam eſſe & frigidam dicimus, non quòd aliorū temporū humidiſſima frigidiſſimáque ſit, ſed quia id ei aliter contingit. quū enim in ea humiditas ſiccitatē ſuperet, frigiditáſque caliditatē, ideo fit vt humida frigidáque dicatur: eodémque modo æſtas, quia in ea minor eſt humiditas quàm ſiccitas, & minor frigiditas quàm caliditas, idcirco calida & ſicca eſſe dicitur. Enimuero æquum eſt vt ſingula tempora ex propria natura atque ſua examinata, aut calida, aut frigida, aut hu-
G mida, aut ſicca nominentur. id verò quod in exquiſitè medio omnium exceſſuum eſt, deprehenditur. nam quēadmodum in hyeme frigus ſuperat calorem, & in æſtate ſuperatur: ita in eis quædā eſt ſiccitatis atq; humiditatis

æqua portio, quæ neque vt in æſtate ſiccitas, neque vt in hyeme humiditas dominetur. Autumni eſt eadem ratio, nihilque in eo eſt extremum. Excellit autem in eo ſiccitas: verùm in caliditatis & frigiditatis differētia mixtus ex vtriſque eſt: eique aliud accedit malum, temperaturæ inæqualitas, quæ autumnum maximè morboſū facit: nam meridie multo calidius eſt quàm ſit mane & veſperi. Quamobrem qui quatuor temperamentorum coniugationes in quatuor anni tempora diſtribuere ſtuduerunt, ſciant ſe non ſolùm veri malè attribuiſſe humidum calidúmque temperamentum, ſed etiam autumno frigidum & ſiccū: ego verò tantum abeſt vt aut ver calidum & humidum pronunciem, aut ſiquid temperatum ſit, id calidum & humidum eſſe concedam iis qui ita afferant, vt quod planè contrarium eſt, id affirmem, omnium aeris nos ambientis temperamentorum peſſimum eſſe id quod humidum & calidum eſt, quod quidem in anni temporibus neutiquam comperies: at in morboſo & peſtilenti aeris ſtatu quandoque incidit, in quo ſtatu omnia apta ſunt vt computreſcant. Quum verò tempora ſibiipſis conueniens temperamentum ſeruarint, ver inter ea ſaluberrimum erit. Acutiſſimos verò morbos, & ad aliorum anni temporum comparationem maximè mortiferos autumnus afferet. Quumque ver ſit temperatiſſimum, autumnus eſt malus: ſiquidē vno & eodem die modò frigore, modò calore nos afficit: ipſéque æſtatem excipit, in qua multis affati ſunt humores, quibuſdam etiam vires debilitatæ fuerunt. Sed non ſolùm hoc nomine malus eſt autumnus, ſed quia humores primùm ad cutim mouebātur, autumno verò in profundum ab aeris ambientis frigore compelluntur: atque hæc quidem ſunt omnium hominum communia. Qui verò minus rectam victus rationem ſequuntur, iis id malum etiam accedit, vt qui ſe fructibus largiter impleuerint, ſuccorum malitia impleātur: ex quo conſequitur, vt morbi qui æſtati ſunt proprii, periculū quoddam omnino moueāt, quandoquidem eo tempore profunda corporis pars expurgatur, & à partibus principem locum tenentibus ad cutim ſucci vitioſi perueniunt: ergo lepræ, vitiligines, lichenes, vlcerationes quædam, puſtulæ multæ exoriuntur. Alio verò modo profunda corporis pars per phymata & dolores articulorū expurgatur, quum praui ſucci in principes partes cōmigrent. Fiunt etiam ſanguinis fluxiones quæ plenitudinem & ſuccorum malitiam euacuant, & morbos qui ab ea gignuntur reſoluunt. Si verò tempus vernum corpus alicuius bonis ſuccis refertum capiat, id ſaluberrimum conſeruat, nihil ex propia natura innouās: at æſtas aut autumnus aut hyems non item: nam hæc ſi purū corpus & omni prorſus reprehenſione vacans acceperint, illa pallidam bilē copioſiorē quàm par ſit gignere conſueuit: ille verò atrā: hyems denique pituitā. Æſtate igitur frigidæ atque humidæ naturæ optimè afficiūtur: hyeme verò calidæ & ſiccæ: quēadmodū calidæ & ſiccæ æſtate, humidæ verò & frigidæ hyeme malè afficiuntur.

Ex Antyllo, de aeris differentia quæ in menſe eſt, ex primo libro qui eſt de præſidiis extrinſecus incidentibus, Cap. III.

LVna quæ æquè ac ſol zodaicum perluſtrat orbem, differentiā in aere creat. Facit enim quatuor tēpora menſis, quæ anni partibus proportione reſpondent, atque hebdomadibus diſtinguuntur. Prima igitur menſis hebdomas à nouilunio ducit initium, & vſquedū Luna duas in partes æqualiter diuiſa apparet, progreditur: eſt quæ veri ſimilis, quū Luna humida calidáque ſit eo tēpore, & aer nos ambiens eo tempore humidiſſimus & calidiſſimus: ac tunc quidem humores plerunque ruūt, & fœcundi ſunt, non ſecus quàm vere. Secunda autem hebdomas tunc incipit quum Luna in duas partes æqualiter ſecta eſt, & ad plenilunium vſque procedit: eáque æſtati ſimilis eſt, ob hanc vnā cauſam quòd fructus concoquit vel maximé. Hebdomas verò quæ plenilunium ſequitur, quum Luna vſque minuitur donec duas in partes ſit æqualiter ſecta, ſicca eſt, atque autūno eſt ſimilis: vltima verò hyemi comparatur. Quot igitur anni tēpora feruntur, tot etiam mēſtrua eſſe tēpora exiſtimandū eſt.

A Illud quoque eſt animaduertendum, Solem ſua vi corpora calefacere, Lunam potius humectare. quod in cauſa eſt vt Luna humidius ſemper cerebrum reddat, & carnes putres faciat, corporáque eorum qui ſub dio viuūt, humidiora & obtuſiora efficiat: eadémque cauſa capitibus grauitates, morbóſque comitiales gignat.

Ex eodem libro Eiuſdem, de aeris differentia quæ in diei partibus eſt, Cap. IIII.

DIem vnà cum nocte modò intelligimus, eúmque anno ſimilem eſſe pronūciamus. Matutinum enim B tempus humidum calidúmque eſt, veri ſimile: quamobrem ſomni puri, & corpora tam ſanorū quàm ægrotantium recreantur. ex quo fit vt febricitantes hac hora placidiſſimè degant: nam exhalationes manè diſſoluuntur, & humidæ fluminum auræ reſpirāt, & ros cadit. meridies autem æſtati comparatur: pars verò quæ ad occaſum pertinet, autūno, noctis verò pars prima & quæ circa veſperam eſt, occaſui ſimilis eſt: eo tēpore neque ſomnum ægrotis ſuademus, neque potū damus, neque C vllū aliud auxiliū adhibem⁹, niſi quid aliud admoneat: quod facimus veriti illud tēpus æquè ac tēpus occaſus. mediæ noctis tēpus hyemi cōparatum eſt: ſiquidē tum Sol plurimùm à nobis (vt hybernis diebus) diſtat. ergo dolores nocturno tempore vehementiores ſunt, idque meritò, quum nox ſuo frigore extremā cutim denſet, & perſpirationem quæ clàm in corporibus fit, intercipiat: & defluxiones tum eorum qui lippitudine laborāt, tum eorum quos tormina inteſtinorum exercēt, tum eorum qui cœliaci nominantur, tum eorū quibus ſanguis fluit, ab hac eadem cauſa promouentur: quū ii qui defluxio- D nibus correpti ſunt, id totum quod clàm ferri cōſueuit, vnum in locum amādent. Vltima noctis pars propterea quòd matutino tempori propinqua eſt, eiuſdem cum eo temperamenti eſt particeps.

Athenæi, de aere, ex libro 29. Cap. V.

AER à Sole illuſtratus ab eo differt quem Sol non vidit, & vmbroſus eſt: itémque diurnus à nocturno. nam quē Sol perluſtrauit, calidior eſt & tenuior: vmbroſus verò, craſſior. Similique modo lucidus, minus frigidus eſt & tenuis: tenebricoſus verò & obſcu- E rus, frigidior eſt & craſſior. Ergo qui calidior tenuiórque eſt, corpora facilè perſpirātia reddit: cōtrà facit qui frigidus craſſúſque eſt: ex quo fit vt noctes ſint iis qui ex defluxione laborant, & iis qui inflammatione vexantur & febricitantibus, moleſtiſſimæ. Differt etiam aer qui vnius ciuitatis ſit ab aere regionis. In primis enim aer ciuitatis à domibus coarctatur: quocirca non ſecus quàm in cauis locis calidior eſt & craſſior. Sol enim aerem qui non perſpiratur, continuò calefacit, & magis accendit: at motus vacuitas craſſum reddit, quū motus F æquè ac ii qui follibus perflāt, aerem attenuet & ſiccet. Cæterùm aer qui in ciuitate cōtinetur, craſſus fit non ſolùm qui in ſeſe cogatur, ex eo quòd nullo motu cieatur, ſed ex eo etiam quòd multo tēpore in vmbra ſit, & multò magis quòd plurimæ atque omnis generis exhalationes ex vrbe in aerē ipſum prodeunt & fluant: & id quoque multo magis in iis vrbibus quæ perſpirationibus omnino vacant: qui verò in regione eſt aer, quum tenuis purúſque ſit, facit vt cibi appetentiores ſimus, & melius etiam concoquamus, & melius alamur, & meatus ma- G gis fluxiles ſint, & ſenſus nobis ſint integriores. Cauſa eſt quia aer ciuitatis quum vndique ſit concluſus, tum à multitudine domorum, tum à tectis ſuperimpoſitis, corpora facit quibus ſucci difficulter digerantur, eáque repletat qui in regione eſt, quū latè pateat, & ſub dio ſit, remiſſè & diſſolutè id quod ſuperfluit excernēs, & leue & probè perſpirans, & promptū ad ſumendos cibos corpus reddit.

De regionibus, ex Galeni cōmentariis, Cap. VI.

REgionibus quædam attributa ſunt (vt ita dicam) ab orbis terræ ſitu, quædam à proprietate ſua, quædā H verè à ſymptomatibus. Ab orbis verò ſitu eis ineſt vt frigidæ ſint quæ ad Iſtrum & Mæotida paludem ſint ſitæ, & (vno verbo) omnes quæ ad ſeptentrionem ſunt: calidæ verò quæ in Æthiopia atque India habentur, &

(vt ſummatim dicam)quæ meridiem pertinẽt:temperatæ verò ſint quæ in harum medio ſint locatæ. In his omnibus fere orbis terræ partibus propria quædam regionis eſt natura atque ſua,quatenus aliæ ad meridiem, aliæ ad occidentem aut orientem ſolem propius accedunt,aliæ verò ad ſeptentrionem magis vergunt. Quæ verò à ſymptomatibus oriuntur,ſunt ea quæ regionibus tribuunt lutulenta ſtagna, & aquæ paluſtres,quæ vel lapides in renibus gignunt,vel lienem amplificant:itémque venti qui habitationibus familiares ſint,qui vel ex ſtagnis,vel ex fluminibus,vel ex paludibus,vel ex ſinu, vel ex pelago exoriantur. Iam verò quæ ex terræ exhalationibus excitantur,partim bona,partim praua ſunt: qualia ſunt quæ ex metallis afferuntur,& quæ à ſpecu quod Charonium vocant,exhalantur. In frigidis verò quibuſdam regionibus,vt in Thracia & Ponto, quoniam loca mari adiacentia humilia ſunt, ob eam cauſam calidiore ſunt temperatura:in calidioribus verò, quales ſunt Ægyptus & Lybia, quoniam æſtate à ventis ab Arcto flantibus refrigerantur, idcirco minus calida ſunt iis quæ ad mediterranea receſſerunt. Zona vero exquiſitè temperata, ac media orbis terrarum, eſt quæ ad Gnidum eſt & Co: & quæcunque loca non multum ab his vel ad Aquilonem vel ad Auſtrum receſſerunt.

De ventis, Cap. VII.

EVrus ab ortu ſolis, Notus à meridie, Zephyrus ab occidente, Boreas ab Vrſa ſpirat. Hæc quatuor loca contrario inter ſe nomine opponuntur, ſinguláque magnam latitudinem habent. Accedunt etiam aliæ vẽtorũ octo differẽtiæ. Quũ enim orbis finiẽs,cui hoc nomẽ impoſitum fuit quia mundi partem quæ ſub aſpectum cadit, ab ea quæ non videtur diſtinguit,aſpectúmque noſtrum definit,in ſex partes diuidatur, proximè ad has ſectiones latitudo ſolis ort⁹ & occaſ⁹ accedit. Duæ poſtea & viginti ſunt aliarum duarum partium ſeptentrionis & meridiei,quæ in duas partes diuiduntur:quarum vtraque ex vndecim conſtat: vt etiam totus orbis à latitudine meridiei in ſex diſtribuitur. Not⁹ igitur ab humili polo ſpirat. inter hunc & ortum ſolis hybernũ, eſt is qui Euronotus appellatur:vt inter hunc & polum, & hybernum occaſum, eſt Libonotus. híque omnes humidi calidíque ſunt,atque ita ob eam cauſam caput aggrauant. Notus tamen non ſemper humidus eſt. videtur enim quandoque ſiccus eſſe,eúmque vulgus Caurũ vocat. atque is Notus ſubinde vehemens eſt: ſemper ergo motum perſpicuum habet:lenis verò alius eſt Notus, vt eius motum in aere & nubibus non ſentias, éſtque is ſemper calidus:at Caurus quandoque perſpicuè frigidus apparet.

De ortu & occaſu ſyderum, Cap. VIII.

IN ea regione in qua medicaturi ſumus, ſingulorum ſyderum ortum & occaſum noſſe debemus,quoniam ex iis anni tempora veteres definiunt. In Helleſponti autem parallelo veris principium eſt æquinoctium, quod eo tempore contingit: finis verò, ortus vergiliarum. idem finis eſt æſtatis principium,vt etiam finis æſtatis & principium autumni,eſt Arcturi exortus, qui æquinoctiũ autumnale diebus fere duodecim anticipat & præcurrit,atque etiam vergiliarum occaſus hyemis initiũ adducit, & autumno finem affert. Qui verò annum in ſeptem diſtribuunt tempeſtates, æſtatẽ vſque ad Canis exortum producunt:inde vſque ad Arcturi ortum, autumnum: iidem hyemem in tres partes diuidunt, cuius mediũ id tẽpus quod ſub ſolſtitium eſt, conſtituunt: extrema verò, primùm ſementem, poſtremũ inſerendi tempus vocant. Hæcque anni temporum diuiſio,ex ſpatio temporis quod in eis eſt efficitur. nam quod inter vergilias & arcturum intercedit tempus, quatuor eſt menſium:pluriũ autem quàm quatuor,quod inter Vergiliarum occaſum & æquinoctium vernum intereſt. Veris autẽ tẽpus ne duorum quidem integrorũ eſt mẽſiũ: ex quo fit vt meritò non diuidatur. Hinc etiã autumni tẽp⁹ maius eſt quàm veris: in duos enim mẽſes extẽditur. hoc tamẽ ab æſtiuo hybernóque tẽpore lõgè ſuperatur. Hæc igitur in memoria habeãtur,quò facilius ad

A aliarũ nationũ menſes trãſire poſſimus. nã æquinoctiũ mũdana quædã res eſt:at menſes ſingulis gentibus ſunt proprii. Sexto Calend. verò Loi menſis ſub exortũ ſolis Canis oriri apud nos Pergami exiſtimant: ego verò quadam via & ratione poſt decem dies ab hac præſcriptione eundem oriri comperi.

Antylli de ventis,ex primo libro de auxiliis, Cap. IX.

VEntus eſt aeris motus. Ventorum duæ ſunt differentiæ:alii vniuerſales ſunt,alii locorum proprii. Qui B locis tribuuntur, ſunt qui regionibus conueniunt: vniuerſales, qui vbique locorum eodem nomine & vocabulo gaudent: qui ad loca pertinent, naturã ſequuntur locorum à quibus efflantur: qui à ſalubribus, ſalubres: qui à morboſis,morboſi ſunt. pro parte verò,qui à terra ſpirant, ſicciores: qui ab aquis, humidores: qui à mari prodeunt, ſalubres ſunt, maximè hyeme & vere: æſtate verò calidiores ſunt quàm par ſit. quos flumina mittũt, his humidiores ſunt,hyeme deteriores,æſtate meliores: qui è ſtagnis exhalãt,vtriſque abſurdiores. Peſſimi verò C iudicantur qui è paludibus exeunt,neque vllo tempore ſunt boni: qui à campis & terra perſpirata,meliores. Ad ſumã igitur,qui locorum ſunt, magis morboſi quàm vniuerſales cenſentur. cæterùm boreales ſaluberrimi. Zephyri ab occidente flantes humidi ſunt & lenes; minus tamen quàm boreas,ſalubres: corpori autẽ magis quàm alii ſunt apti atque accõmodati. praui autem & aduerſi valetudini ſunt Euri,qui ab ortu ſolis ſpirant.

De ſitu ciuitatum,ex Galeno, Cap. X.

VRbium ſitus in quam orbis terræ partem vergant D ſpectãdum eſt: id quod vſu venit in iis quæ altis in locis ſunt cõditæ:nam planæ & æquales ad nullam orbis partẽ eſſe verſæ vtique dicerẽtur: attamẽ domos quæ in eis ſunt ad aliquẽ ex quatuor mundi partibus verſas eſſe neceſſe eſt: quẽadmodũ domos balneorũ in quibus lauamur,ad octauã horã verſas cõſtruunt architecti ii qui optimũ cõiectare ſitũ videntur. Huius rei iudiciũ ex illo diei tẽpore fit in quo ſol feneſtras totas dom⁹ illuſtrat, nec ad vllum alium murum deflectit.

Antylli de locis,ex primo libro de auxiliis, E Cap. XI.

LOca ſublimia ſaluberrima ſunt, quum aer in eis non ſit permanens, ſed perfundatur, & à ventis continenter exagitetur: quúmque rectè perſpirentur, omnibus thoracis affectionibus erunt accommodata. tenuia verò & capiti laborãti,& omnibus ſenſuum inſtrumentis cõuenient. At loca humilia antedictis non ſunt idonea:iis verò qui per halitum digerũtur, qui in ſyncopas cadunt,& ſenibus apta ſunt:loca verò maritima hydropicis,& quibus quæuis defluxio moleſta eſt,accommo- F data ſunt: itémque vbi detergẽdum,aut calfaciendum, aut aperiendũ eſt conueniunt: ſed proſunt etiam omnibus iis qui neruorum & articulorũ doloribus torquentur. Iam deprauatis quoque appetitibus proſunt. Mediterranea verò ſunt maritis frigidiora: cæterùm ad morbos acutos,ſi neque vitibus conſita, neque caua fuerint, ſunt maritimis accommodatiora, ſed ad morbos diuturnos ineptiora ſtagnantia, cum ſemper ſunt in vitio, tum verò etiam æſtate ſunt peſtilẽtia. Præterea quæ metallis propinqua ſunt,mala itidem exiſtimantur, ſiqui- G dem ſicca ſunt & ſuffocantia. Quæ verò ſub terra ſunt, ſi boni ſucci fuerint,ſiccioribus affectionibus apta cenſentur. Argiloſa verò robur diſſoluũt,quum exhalationem habeant in qua exoluendi vis ineſt. rufa maiore exiccandi vi quàm quæ nunc diximus,ſunt prædita:nigra verò omnibus bonitate longè præſtant.

Ex Athenæi libro primo de loco, Cap. XII.

SVblimia loca frigidiora ſunt, & facilioris perſpirationis: frigidiora verò ideo quòd à planitiei exiguitate paucas radiorum ſolis reflexiones habeãt: facilius H autem perſpirantur,quia vndique ſunt aperta, nec quicquam ſit quod ventos repellat. ex quo fit vt qui in eis degunt,plerunque ſani viuãt: hyeme tamen in morbos quos frigus excitat, magis incidunt. Loca verò humilia non ita ſalubria ſunt. in cauſa eſt calor, & præſertim

æſtiuo tẽpore:atque etiam quia minus perflantur,quum A
humilior ſit regio. quòd ſi altis quoque montibus ſint
incluſa,eorum aer multo magis feruidus ab adurẽtium
temporum reflexionibus reddetur.Præterea regio plan
tis conſita, minus perflatur,minúſque à Sole luſtratur,
quàm nuda: quocirca per hyemen vmbroſa eſt ac frigi-
da: per æſtatem verò difficulter à vẽtis perflatur, ſuffo-
cánſque eſt, & ob eam ipſam cauſam reſpirationem ha-
bitantibus deteriorem parat.Quæcunque autem regio-
nes & ciuitates flumina habent quæ extrinſecus perdu-
cuntur,quũ ipſa moderata ſint, & præſertim ſi loca ſic- B
ciſſima eſſe cõtingat,fiunt temperatiſſimæ:ſi verò exce-
dant,non parua ſit ad morbos gignẽdos acceſſio,quan-
doquidem & aer humectatur, & reſpirãdo atque inſpi-
rando,corpora ſimul humectat:tum etiam matutinas ac
veſpertinas aquarum defluxiones frigidiores excipiẽs,
corpora perfrigerat, & in æſtate conſtitutionem affert
autumni. Stagnantia verò loca in quibus paludes ſunt,
multis de cauſis ſunt morboſa : nam à ſtagnis tota adia-
cens regio madefacta ſupra modum humectatur.Atque
in primis qui in ea fructus proueniunt,morboſi ſunt o- C
mnes, quum præ humiditate ſuã temperiem nõ ſint ſor
titi,nec ad idoneam maturitatẽ peruenerint: aer verò in
hiſce locis humid⁹ craſſúſque eſt. Quúmque ſtagna cor
ruptelarum omne genus ſuſcipiant,exhalatio quæ ab eis
manat,aerem non ſolùm craſſum,ſed etiã prauum red-
dit. Ad hoc accedit etiam vt perhumidæ regiones ple-
runque arboribus ſint refertæ:quæque dẽſis arbori obſi
dentur, difficulter perflantur. Præterea regiones quæ
ſalſæ ſunt,ac ſuapte natura perhumidæ & cauæ,morbo-
ſæ ſunt, id quod eis ineſt non ſolùm propter aquas & D
aerem : (quanquam plerique hæc in cauſa potius eſſe
volunt) ſed etiam propter alimenta humidiora frigi-
dioráque,de quibus nemo verbum vllum fecit. Verun-
tamen quoniam caua loca eiuſmodi ſunt fere,nõ modò
non perflantur , verùm & craſſa ſunt propter humilita-
tem,& æſtate æſtuoſa:etenim idem aer permanens à lo-
cis adiacẽtibus ſolis reflexione nimis calefit , ac præſer-
tim ſi ſublimia ſint loca,aerem plus æquo æſtuoſũ red-
dunt.Iam verò morboſiora loca eſſe cenſemus ſtagnã-
tia atque paluſtria,& præcipuè per æſtatem,ob aeris in- E
æqualitatem. matutinæ enim auræ à ſtagnis manantes
refrigerãt eos qui inhabitant:meridianæ verò calefaci-
unt, veſpertinæ perfrigerant,& propter caloris frigoríſ
que inæqualitatem,autumnus morboſus eſt . Regiones
porro aquis vacãtes & ſiccæ, habitus ſimul exciccant,&
melius ſpirantes ac puriores faciunt . atque aer quidem
ſiccus non modò ſicciores habitus facit,ſed etiamſi ali-
menta calidiora ſiccioráque fuerint,facilè conficientur,
faciléque diſtribuentur , & naturas calidiores purioréſ-
que conſtituent. Loca etiam mediterranea à maritimis F
differunt, quoniã maritima omnia humiliora calidio-
ráque mediterraneis ſunt : idcirco pleraque ex mariti-
mis ſalubriora ſunt, ſicciorésque habent regiones poti⁹
quàm humidas,& imbrib⁹ irriguas.Quæ res facit vt in-
ſulæ ſaluberrimæ ſint, & excellentiores fructus ferãt.In
locis quoque magna differẽtia ex qualitate regionis ver
ſatur : nam montana ſalubriora ſunt , & inter inſignia,
quæ ſicciora ſunt. etenim exhalationes ab humo elatæ,
tenues ſiccæque ſunt. Quare aer qui ab eis excitatur,tã- G
tum abeſt vt aliquid addat corporibus,vt contrà etiã a-
liquid ab eis euocet,& propter ſiccitatẽ euacuet. Aquæ,
ſi nullo alio vitio terra ſit imbuta,tenues quum ſint,pu
ræque,ſunt leuiores.fructus ad bonam valetudinem ac-
comodatiores,multo puriorem tenuiorémque materiã
gignunt,& rite ſunt concocti.

Antylli,ex primo libro de auxiliis,de domo,
Cap. XIII.

DOmus quæ ad terram ſunt, cum febricitantibus,
tum vel maximè iis qui ardenti febri iactãtur,quí-
que in ſyncopen cadunt, accommodatæ ſunt : quando- H
quidem ſunt aptè frigidiores quàm ſublimia tabulata,
& vires ægrotantium ſuſtinent & continent. Conue-
niunt eædem iis qui ſanguinem reiiciunt, & qui capitis
dolore vexantur : tabulata verò ſuperiora apta ſunt iis

A qui pituitam in thorace collegerunt. Ad ſummam,cor-
pori quod multæ materiæ ſit , magnæ domus ſunt ido-
neæ: valent enim ad diſcutiendam materiam,& integrã
vim , probámque facultatem , quam corpora quodam-
modo rapiunt, propter aeris copiã impertiuntur. paruæ
domus horum contraria efficiunt. ſublimes verò reſpi-
rationis facilitatem gignunt,caput leuãt, ac præſertim
quod ex febri vitium contraxerit.humiles omnino im
probantur.Quæ ad meridiem ſitæ ſunt,ad omnem affe-
ctionem ſunt accommodatæ,præterquam ad eas quibus
B refrigeratione opus eſt, ad quas aptiores ſunt aquilona-
res. ſecundo loco cenſentur quæ ad orientem ſolẽ ſpe-
ctant: peſſimæ quæ ad occidentem,& præſertim æſtate.
habent enim lucem matutini temporis,in quo maximè
ægrotãtes ſunt meliuſculi, triſtem & inamœnam: & ve-
ſpertinas horas atque nocturnas cũ moleſtia traducunt.
Quæ calce oblitæ ſunt, ſplẽdore calcis ſenſum tentant,
iniucundæque ſunt : ſed ſunt etiam iniucundiores quæ
ſine lapidibus ſunt coagmentatæ. Cæterùm quæ ex la-
pidib⁹ cõſtructæ ſunt , immitiores & frigidiores quàm
C quæ ex lateribus,cenſentur. quæ ſunt picturis diſtinctæ
atque ornatæ, febricitantibus & inſanientibus omnino
improbãtur,quippe quæ abſurda viſa excitent. quarum
parietes tenues ſunt atque exiles , prauæ ſunt : quando-
quidem aer qui in eis eſt,facilè ab externo aere commu
tatus,faciles mutationes capit.

De ſtrato, Cap. XIIII.

DEcubitus qui in lectica fiunt,præſtãt iis qui in pa-
leis,foliis,& gramine:quæ in paleis, foliis, & gra-
mine,iis qui in terra. ſed hæc duo genera ſunt iniucun-
D diora quàm in lectica recubare. Ipſe verò decubitus in
terra præterquam quòd iniucũdus eſt,vapore etiam qui
infernè aſcendit , implet corpus. Præterea lecticæ quæ
pedes humiles habent,corpus replent,quum exhalatio-
nem quæ ex terra manat,propinquam habeãt:quæ verò
ſublimibus pedibus nituntur,timoris vehementis ſunt
plenæ,& ſpeciem faciunt quaſi penſiles ſint. Sunt ergo
laudabiliores quæ mediocrẽ habent altitudinem: quin
paruæ quoque lecticæ damnantur: (moleſtiã enim affe-
runt) itémque nimis magnæ,quia nõ eodem in ſtatu æ-
E grotantes quieſcunt, ſed errãdo,& locum ex loco com-
mutando laſſitudine capiũtur. Quæ verò quatiũtur, aũt
quoquo modo mouentur , ſunt firmis deteriores : ob
eandémque rationem funes contenti ſint, neque quic-
quam ſe remittant : ſintque ſtrata nec pauca , nec dura,
quia laſſant & concutiunt corpus,atque cõfringunt: ne
ſint etiam profundiora quàm vt quæ opus ſunt,capiant:
quibus hoc accedit incõmodi vt nequis ſe vergere faci-
lè queat. Quæ verò ſurſum repunt ac vergũt, vehemen-
tem laſſitudinem gignũt:ſimiliáque ſunt figuræ cathe-
F dræ cuiuſdã. At iis quæ ad caput pertinẽt,minimè ſitus
ille incommodus eſt : qui verò ſitus deorſum repunt,
muliebribus defluxibus conueniunt. Quæ ſtrata ſplen-
didi coloris ſunt,implent,& ſenſus feriunt. Idem faciũt
quæ accuratè ſunt tincta. quæ varia ſunt , & animalium
figuris diſtincta, in morbis acutis in cauſa ſunt vt mens
vacillet ac perturbetur:quæ ſordida ſunt,quum primus
decubitus in eis ſit frigidus,& ſi quis in eis diutius mo-
retur,calidiora quàm par ſit euadant,ideo minimè con-
ueniunt.

G Ex Sabino,de temperie regionum, Cap. XV.

QVæ regionibus adiacẽt,alia deorſum vergunt, aliã
ſurſum. Quæ deorſum vergũt,omnia ad meri-
diem ſita faciunt regionis ſtatum calidiorem:ac maiora
quidẽ magis,minora verò minus : quǽque magis æqua-
lia tenuiáque ſunt , id magis efficiunt. quæ ſurſum ver-
gunt,aerẽ ſitu ſuo frigidiorẽ reddunt. Quæ verò magis
ad ſeptentrionẽ vergũt, ſublimioráque ſunt,calefaciũt:
ſupina verò conſtitutionẽ refrigerãt. Quæ ad orientem
& occidentem ſolem ſunt poſita,ſiue ſupina,ſiue ſubli-
H mia ſint,minus calfaciunt & frigefaciunt quàm quæ ad
ſeptentrionem & meridiem.Omnia porro & calfacien-
tia & refrigerantia regionibus partim ſalubriter partim
ſecus adiacẽt. nam iis quæ in calidiore ſitæ ſunt clima-
te, quæ refrigerant,ſalubria ſunt: quæ verò calfaciunt,

non ſunt ſalubria. iis verò qui in frigidiore ſunt, calfacientia ſalubria: refrigerantia, non ſalubria. dicetur autẽ quæ calidiores quæve frigidiores ſint regiones. Terræ pars quæ ad meridiem eſt propinqua ei quæ non habitabilis eſt, calidiſſima eſt & ſicciſſima earum quæ habitantur: eã Æthiopes inhabitãt. pars terræ quæ ad Vrſam eſt, frigidiſſima humidiſſimáq; eſt: hãc Scythæ incolũt; hæ noſtrum habitabilem orbem terminant. quæ inter Scythas atque Æthiopes interiacet, eius partis regiones meridiei attributæ, tẽperamento veris ſunt ſimiles: ſunt tamen ſicciores: quæ ad ſeptentrionẽ pertinẽt, autumni temperaturæ comparãtur: ſunt tamen humidiora. Quæ igitur ex habitu eorum quæ deorſum vergẽtia ſunt regionibus adiuncta, eueniunt, hæc ſunt. Eſt autem aliud quippiam additum, quod non ex habitu exiſtit, ſed per ſe vnicuique eorum quæ adiacent, attributum eſt. ergo quod ex mari, campeſtribus locis aqua vacantibus, & montibus, itémque tumulis & collibus accedit & affertur, id ſicciorem conſtitutionem reddit: quod verò è fluminibus, & omnibus aquis potui aptis emanat, humidiorem ſtatum facit: at quod ex ſtagnis & paludibus affertur, aerem facit craſſiorem. Ex his quæ adiecta ſunt regionibus quæ in ſicciore climate ſunt conſtitutæ, ſuis defluctionibus humectare poſſunt, atque ita ſtatum eum ſalubriorem reddunt: (quod Nilus Ægypto tribuit) at humidioribus, ſtatum magis morboſum comparant. Quæ ſiccũ efficere aerem poſſunt, ſi humidioribus adiungantur, proderũt: ſi ſiccioribus, nocebunt. Cæterùm quænam regiones humidiores, quæque ſicciores ſint, prius expoſuimus.

De plantis ſalubribus & non ſalubribus, Cap. XVI.

EOrum quæ ex terra naſcuntur, alia ſalubres, alia nõ ſalubres defluxus habent. Quæ fructum ferunt qui edendo eſt, ſalubria ſunt: itémque odorata, vt laurus, & cupreſſus, & flores omnes qui ſuauem odorem ex ſe mittunt: & quæ ita etiam odorata naſcũtur, in quorum numerum anethum, apiũ, thymum, & omnia quæ tenuiorem reddere aerem queunt, regionibus quæ habitantur adiacentia, referuntur. At quæcunque exorta neque fructum quo veſci poſſimus, afferunt, neque odorata ſunt, neque attenuandi vim habent, ea ſalubria non ſunt habenda: quinetiam nõnulla mortiferam euaporationem obtinent, vt taxus. homines enim qui prope hanc arborem dormiunt, moriũtur: qui procul diſtant, non item: quandoquidem halitus procul delatus, plerìſque defluxibus aliorum commixtus, eam vim amittit.

Cognitio ſalubris exhalationis regionum, Cap. XVII.

PRimum ſalubris exhalationis regionis ſignum ex terra ipſa ſumitur. ea enim humore perfuſa non ſolùm terrenum quid redolet, ſed ſuauem etiam odorem ſpirat, qualem Ægyptus facit: deinde verò manè quum domus nondum fumo & nidore eſt imbuta, odórque eorum quæ in ciuitatem comportantur, vnà cum regionis exhalatione temperatur: ex quo ſit vt vaporem quẽdam gratum (quod in Ægypto vſu venit) è terra elatum ſentiamus: ſique in terra quiſpiam recũbat, ibique moretur, videre videatur ſeleuiorem, & ad motus aptiorem atque agiliorem eſſe factum, cibúmque appetere. Erit etiam tibi argumento, ſi quæ ex terra oriuntur, bene tincta, & probè colorata, & odoratiora ſint. ac ſiquis virentes herbas intueatur, nolit aſpectum alio citò traducere: ſique arbores magis ligneæ humi incumbentes optabiliores ſint quàm ſublimiores: ſique omnia habuerint probè colorata & folia rite nutrita: ſique fructus ſtatim maturos & odoratiores ferant. Iam verò poteris facere coniecturam vtrũ regionis iucundior exhalatio ſalubris ſit ex iis animalib⁹ quæ in ea regione naſcũtur. Pueri enim omnes floridi, & ſucci pleni, & coloratiores ſunt: itémque catuli & cæterorũ animantiũ filioli nuper in lucem editi, meliores præſtãtioréſque ſunt, eóſque ſaſubriores quàm in aliis regionibus cõſpicies. Quinetiã ſi quæ homines reponunt, vt triticũ, hordeũ, cæterique fructus, & caricæ, & palmulæ, & cætera generis eiuſdẽ, diutius mãſerint incorrupta, ſigno erit ſalubrẽ è regione vaporẽ emitti. Sed & ſomnos ſuauiores inuenies, & animum à viſis in ſomnis nequaquam pertubari cõſpicies.

Cognitio prauæ & vitioſæ exhalationis, Cap. XVIII.

COniectura aſſequeris vitioſam eſſe regionis exhalationẽ, ſi terræ glebã capias, & aqua madefacias. odor enim inde emanabit perinde ac è carbonib⁹ reſtinctis. Præterea quum in regionibus omnia contrà quàm ſuprà dixerim, comperias, iam cognoſces prauã eius eſſe exhalationẽ. Si verò neceſſitas aliqua te in ea regione aliquod tẽporis ſpaciũ morari cogat, ſi in tabulatis, ſublimiorib⁹ habitationibus morã traxeris, minimè læderis. omnia enim quæ ex terra, aut humoribus exhalãtur, in ſublime elata, craſſiorem eorum partẽ in aëris parte craſſiore relinquentia, concoquuntur atque purgantur.

Regiones quatenus ad ſolem pertinent, ſalubres aut non ſalubres eſſe, Cap. XIX.

E Regionibus quæ ad meridiem ſunt, in omnibúſque anni diebus, ac per totos ferme dies ſolem habent, ſunt maximè ſalubres: quæ decliues ad ſeptentrionem ſunt, vtpote quæ non omnibus anni diebus ſolis ſplẽdorem recipiant, perexigua diei parte illuſtrantur, & quandoque lux maximè inclinata, atque imbecillior eis incidit, ideóq; minimè ſunt ſalubres: id quod eſt ſanè perſpicuum. Nam ſi omnis quæ ad meridiem eſt ſita regio, odoratior eſt quàm quæ ad ſeptentrionẽ eſt poſita, magis etiam cõcocta eſt & matura. Quin omnium quoque arborum fructus qui maiorem ſolis partem nacti ſunt, præſtant iis qui minoris participes fuerunt: ſunt præterea maiores odoratioréſque, & celerius matureſcunt, & gratioris ſunt guſtus. Cuiuſque etiam arboris pars quæ ad meridiem vergit, humidior, rarior, magis tenera, flexibilior, leuior, efficacior, & fabro accommodatior eſt, & in latitudinem plus augetur. Quæ verò verſa ad ſeptẽtrionem eſt, ſiccior, denſior, grauior, difficilior ad flectendum, & fabris incommodior, minus in ambitu augetur. Quibus quidem fit vt non ſolùm planũ ſit, quæ ad meridiem ſunt verſæ decliues regiones, cauſa eius relaxationis quam habẽt ad ſolem, eſſe iis quæ ad ſeptentrionem vergunt ſalubriores: ſed hoc etiam, eas quæ decliues ad orientem aut occidentem ſolem verſæ ſunt, minus ſalubres eſſe iis quæ decliues meridiem ſpectant: eſſéque ſalubriores quàm quæ ſeptentrionem vergunt: cauſa eſt quoniam magis participes ſolis ſunt quàm hæ: ſed minus quàm ſuperiores, quæ meridiem ſpectant.

Quænam viæ ciuitatis ſtatum ſalubrem aut non ſalubrem faciant, Cap. XX.

QVũ in ciuitate viæ diſtẽt æquo inter ſe interuallo, ſemper mutua longitudine mutuáque latitudine protenduntur: & quæ ſunt eiuſdem ordinis, ad oriẽtem & occidentem rectà ſtatuuntur: aliæ verò ad ſeptentrionem & meridiem. quibus omnibus ciuitas diuiditur, vt aliæ per totam longitudinem, aliæ per latitudinẽ vſque ad fines progrediantur, nec vllum ædificium inter eas ſingulas in ſuburbiis ſit conſtructum, ſed puras directò vias per ſe ſingillatim habeant: hæ nanque vrbem aeri bene comparant, & ſtatum bene à ſole illuſtratũ purúmque, & qui bene à ventis perfletur, efficiunt: quoniã Boreas & Notus, Eurúſque & Zephyrus, qui maximè ſunt ventorũ coryphæi, ordinatiſſimi per vias defluunt quæ directò ad eos ſunt ſitæ: ſique nihil habeãt quod eorum defluxũ retineat, per vrbẽ perflati & perſpirantes, nihil violenti faciunt. nam venti quum nihil eos impediat, nos in trãſitu latent, nec lenti ciuitatẽ præteruehuntur, atque ita conſtitutionem purgant, quũ fumos, puluerẽ, & omnes exhalationes à ciuitate repellant: ex quo fit vt viæ quæ ſic conſtitutæ ſunt, vrbem ſoli rectè exponant, quia ſol exoriens & occidens in eas ingreditur, & oriens recta eas luce complet. Quum verò medium cælum conſcẽdit, in omnes eas quæ ad ſeptentrionẽ & meridiẽ vergunt, ſeſe pandit, ita vt totum diem viæ ciuitatis radiis ſolis perfundantur. Si verò non omnes viæ pari interuallo inter ſe diſtributæ ſint, neq; rectæ, ſed flexus quoſdam habeant qui percurri non poſſint, & obliqui ad

ventos ſint, multam aeris turbationẽ excitari cõtingit. quum enim vnus ventus ſpirat, multos fieri accidit, eóſque pugnare inter ſe: nam ventus per rectum fluit: at viæ non ſunt rectæ. Ergo incidens in eas quæ exitus non habent, ventus non ingreditur, quia ei nulla ibidem patet via: aërem verò qui in ea via eſt, collidit, & vndabundus per flexus, eáſque vias quæ exitus habent iactatur, quandoquidẽ aliter ab aliis atq; aliis inflectatur & refringatur. A quibus autẽ vibratus circumfluit, & ſæpe viciſſim fertur, in eis ad eadem loca debilis fluit, & vndoſus ſeſe iactat. A quibus verò in alios conſtitutos mittuntur, contrarias ſpirationes faciunt, vt lumen luminis reflexum: ad pares enim angulos ſemper reflectitur. Illi verò perinde atq; aqua faciunt, vt quum inter ſe in via inciderint, præterfluãt, quum rectà tranſire non poſſint. Accidit autem quandoque vt ventus qui arctè incidit, in vtrunque latus diuidatur, quum vtrinque ſint acceſſus: atque eundẽ rurſus aliam fluxionem pati, ſiquid tale ei occurrat: & ex vno multi fiant, & in ſeſe incidere modò è lateribus, modò ex contrariis partibus delatos, & in ſingulis viarum inclinationibus repercuſſos, ſua offenſione vehementer cæli ſtatum commouere. Aliis enim venti molliter cedunt, alia verò repercutiunt. Ex quo fit vt ſtatus ciuitatis nullo more à contrariis perflatus, perturbetur. Quum igitur vnus ſit ventus, confundetur aër & turbabitur, non ſecus quàm ſpiritus homini innatus, qui quum ita ſit, concoctiones & diſtributiones impediet. Eſſet autem huiuſmodi ſalubris: ſed lux ſolis quæ ſemper directò ab eo fertur, ſinuoſa in vias, non autem æqualis incidit, ſed ſparſè & vagè eos attingit: atque ita ciuitas minimè à ſole perluſtratur, miniméque à ſole diſſoluitur exhalatio: quocirca ſtatus ille craſſ⁹ eſt maximè, & perſpiratu difficilis: quique talis eſt, is non eſt ſalubris: quod ſolet vſu venire quum in plana regione vrbes ſunt ſitæ. Si verò inæqualitates ſint quæ vias habeant æquè diſtantes, aëris difficilis redduntur, quum contrà quàm ſitæ ſunt altiſſimæ viarum partes, vẽtus ſpiret: quæ verò ſinuoſas vias habent, præſtantiores ſunt: ſiquidem fit vt vrbis partes in ſublimioribus regionis partibus ſtatutæ melius perflentur, & aëre perfruãtur.

Galeni, de fomentationibus, cataplaſmatis, & cucurbitulis, Cap. XXI.

Fomenta cutim ad tranſpirationes raram facere, ſanguinémque qui ineſt inflammationibus, attenuare & digerere conſueuerunt: quæ ſi facta fuerint, non ſolùm aliquid ſanguinis euacuabitur, ſed etiã affectæ partes quæ minus diſtenduntur, mitius dolore prementur. At quum ſanguis in inflammatione non minuitur vel etiam ſpiritus vaporoſus ex calore gignitur, augeri dolorem contingit. Porro ſanguis non minuitur propter ſuccorum redũdantiam quæ in toto corpore ineſt: nam ad partem quæ calefit, plus attrahitur quàm ab ea euaporetur: quum hoc ſit calefacientibus natura comparatum vt digerant id quod partibus quibus admouentur, continetur, quódque redundat ex propinquis, trahant. Humida igitur fomenta, inflammationibus iis quæ à ſuccis bilioſioribus oriuntur, cõueniunt: ſicca verò iis quas ſanguis tenuis & aquoſus excitauit. Semper enim in memoria habendum eſt, contraria eſſe contrariorum remedia. Hoc igitur propoſito, fomenta morſu vacantia ad mordentes ſuccos faciunt: mordentia verò, quòd tenuent, ad craſſos & tenaces. Cæterùm calefacere præcordia cataplaſmatis aut perfuſionibus, non eſt perpetuò tutum, ſed in iis tãtùm ægris in quibus nihil ſuperuacaneum eſt in toto corpore: cæteris omnibus extrema pernicies eſt. Eorum igitur quæ in medio ſunt corpore (vt quidam vocant) prouidentia, vbi detractus ſanguis non eſt, maximum eſt planè malum: vbi detractus eſt, non maximum, quanquam ſic quoque noxia eſſe in ſynochis febribus poteſt: ſiquidem deuſta immodico calori viſcera, etiam amplius deurũtur & torrentur. Ergo huiuſmodi prouidentiam illi duntaxat requirent quibus in vna particula conſtitit putredo, ſi tamen iis quoque ſanguis fuerit miſſus. Prouidebitur autem his non ſtatim inter initia relaxando, ſed in pluri- mis prorſus contrà faciendo. Quum enim adhuc ad affe-

A ctum locum fluxio fertur, reprimere remittereque hanc expedit, non ad ipſum attrahere. Si verò tum fluxio humorum per ea remedia cohibetur, tum denſitas quæ ex adſtrictione in affecta particula eſt relicta, craſſiora detinet, iam tempeſtiua relaxatio eſt, vt ea quæ retenta ſunt, vacuentur. Præcipuè autem adſtringentibus eſt vtendum vbi in iecur aut ventriculum ſuperuacanea profluunt, quando & è primoribus admodum hæ partes ſunt, & munus ſuum obeant vel in ipſis morbis, eſt neceſſarium. Nõ eſt autem exiguum eorum munus. quamobrẽ impenſius B quàm cætera membra, ventriculus & iecur adſtringentia deſiderant. Ergo quum ea quæ iam infixa ſunt, euocandi tempus eſt, tum quoque modicè adſtringi poſtulant. Idcirco ſi vel minima ſuſpicio ſit iecur aut ventriculum laborare, abſinthium ponticum oleo protinus incoquemus, & eas particulas perfundemus. Vbi abſinthium non ſuppetit, inter initia vel melinum, vel maſtichinum, vel lentiſcinum ſatiſfecit: ſi exigua febris ſit, etiam vnguentum quod ex nardo conficitur, atque etiam aliorum medi- C camentorum in quibus miſta cum amaritudine adſtringendi vis eſt, aliquid in oleum coniicere, & ad eundem modum vti licet. Simili quoque modo & cataplaſmata compoſitam vim habeant, ex ea quæ tenuium partium eſt ac relaxet, tum verò ex amara & adſtringente: ſuperet autem in iis, vbi ſcilicet reprimere & robur addere ſtudemus, quod adſtringat: vbi incidere ac detergere, amarũ: vbi euocare, quæ inter relaxantia tenuium partium ſint vel maximè: ſiquidem quæ craſſæ ſubſtantiæ ſunt, ea pus mouentibus conuenire docuimus. Vnde nec colo laborãtes, nec quouis reliquorũ inteſtinorum, nec muſculis quã D ſunt in hypochondriis, aut ipſo peritonæo, miſcenda ſunt vllo pacto adſtringentia: ſicut nec quum veſica aut vterus malè habent, quum (vt dictum eſt) nihil præterea ad locũ fluat, nec plenitudo, nec multa excrementa in toto ſint corpore. Renes & thorax in media prædictorum ſunt cõditione, quantum ſcilicet à ventriculi iecoriſque ſolicitudine abſunt, tantum reliquorum ſuperant. De liene pronũtiare abſolutè non licet, nec niſi prius definita tum corporis totius natura, tum verò affectione quæ curationis tempore occupauit. Nam ſi vel ægrotus ex iis ſit qui atræ bi- E lis excrementum naturaliter congerant, vel etiam eo tempore ſuccus in eo abundet, neceſſe eſt in liene curando adſtringentia reliquis admiſceas, quò viſceris robur cuſtodias: ita enim & excrementa ad ſe trahet, & quum corpus expurgarit, ipſe rurſus per ventriculum excernet. Si nullum omnino ſit atræ bilis excrementum, aut omnino adſtringendum non eſt, aut quamparciſſimé. Non ſolùm autem in liene, verumetiam in omnibus partibus in quibus humor putreſcit, obſeruandum eſt diligenter quod ſymptoma ſit vehementiſſimum, quod ſecundo loco aut tertio, quò ex ipſis inuenta planè affectione, idonea eidẽ F curatio adhibeatur. Etenim in mẽbro affecto tum calor ſuperat, tum verò tumor, qui vel propter abundantiã humoris, vel propter craſſitudinem ſit durus. Si igitur calor ſuperet, danda opera eſt vt ſenſim per ea quæ tepentẽ calorem obtinent, digeratur: cuius generis eſt tum lini ſemen, tum chamæmelum: quibus adiici vel hordei vel fabarum farina debet, quippe quorum neutrum excalfacit. Sæpe autem (vti noſti) quod medici artomeli vocant, pro cataplaſmate huiuſmodi inflammationis præparantes, aliquid G aquæ miſcemus: ad lienem verò etiam aliquid aceti quandoque. Si verò inflammatæ partis calor non multum à natura exceſſerit, ſed magnitudo eius notabilis fuerit, digerere haud timidè ſine aqua debebis, etiam fœnigræci aliquid ſupradictis immiſcẽs. Si verò veluti ſcirrhoſa inflammatio ſit propter humorum quos continet vel craſſitudinem, vel lentorem, tum aceti aliquid, tum attenuantia medicamenta ſimul immiſcebis, & præſertim in liene: hoc enim viſcus propterea quòd à iecore craſſum ſuccum trahit, eiuſmodi humoris occaſione plerunque labo- H rat: quo magis cataplaſmata quæ ex abſinthio, oxymelite, & cappari fiunt, illi ſunt idonea. Parcius verò ad pectus eſt adſtringentibus vtendum, quoniam talia humores qui inflammationem excitant, in pulmonem & cor nõnun-

quam reprimunt:ac cibis potius horum firmitudini conſulẽdum eſt.Sed multo etiam magis in pulmonis inflammatione abſtinendum ab adſtringentibus eſt,quando in eo ipſis quoque relaxantibus admiſcendum aliquid acriũ & euidenter calfacientium eſt:quippe foras trahere potiꝰ quàm reprimere in eo debemus.Itaque etiam cucurbitula vtiliter iis qui ſic laborant,ſi prius fuerint vacuati, applicabitur:ſi verò abundantia ſuccorum ſit, cucurbitulis in principio nõ vtemur:ſicut neq; etiã vlla alia re calfaciẽte:ſed quum nihil præterea influat, & totum corpus euacuauerimus,vſúſque poſtulet vt rem inflammantem moueamus,aut amoliamur,aut foras abſtrahamus.Vbi verò morbi exoriuntur,non ipſis membris laborare incipientibus,ſed iis quæ illis continua ſunt, cucurbitulæ admouendæ erunt reuulſionis cauſa.Inter initia verò quæ reprimendi vim habent ſunt adhibenda. Sed quum in oſſibus cranii medium occupantibus in altum deſcendere reprimentium vim cupimus, eorum quæ præire & deducere ea poſſunt aliquid reprimentibus admiſcemus: eiuſmodi ſunt quæ ex tenui ſubſtantia cõſtant.Atque acetum quidẽ non modò tenuium eſt partium, ſed etiam non mediocrem reprimendi vim obtinet,vnde meritò in principiis affectionum eo cum roſaceo vtuntur:progreſſu verò temporis etiam ſpondylii & ſerpylli, quibus iam non modò partium tenuitas,ſed caliditas etiam ineſt,aliquid admiſcent:quo ſcilicet tempore tranſire ad ea quæ concoquãt & digerant par eſt: atque hæc vtraque valentiora quàm poſtulet ipſa pars inflammatione affecta,deligere:ceu viribus eorum per ea oſſa quæ interſunt, remittendis. Sanè ad eum modum & caſtoreo vtimur, quum tamen eo in aliis inflammationibus minimè vtamur,etiamſi in ſumma declinatione ſint:eſt enim calidius id quàm vt in inflammationibus ſit idoneum. huic quoque medicamento partium tenuitas ineſt.

Ex Antyllo,de madefactionibus,ex primo de præſidiis libro, Cap. XXII.

MAdefactio minorem vim habet quàm cataplaſma. iis vtimur, cataplaſmata vel propter tẽpus eis minimè aptum,aut propter locum,aut propter eorum vim,deuitãtes. Ac temporis quidem ratione in principio madefactiones adhibentur,quum eo tempore cataplaſmatum intempeſtiuus ſit vſus: propter locum verò, in capite madefactionibus vtimur in iis qui non rectè admodũ ad cataplaſmata ſunt affecti:propter vim denique in gracilibꝰ, quum vires imbecillæ cataplaſmatum pondus ferre non queant. Accommodatiſſimum autem eſt chamæmelinũ oleum,& præſertim in iis in quibus oleũ capiti admotũ euaporationi finem imponit, eámque quæ in capite eſt, digerit,aliámque nõ attrahit, quod nulli præterea medicamento contigit.Illud ſanè ſcire conuenit,madefactiones in phreneticis ſincipiti & temporibus adhibendas eſſe,adhibita diligentia ne verticem & partem poſteriorẽ attingamus:ſiquidem hæ particulæ perfrictiones non ferunt,quum ſint origines neruorum.quin calidas quoque perfuſiones eis largè admouere conuenit. Noſſe autem debemus aquam frigidam aut poſcam nouis ſpõgiis eſſe excipiendam:vinum verò cum oleo lanis ſordidis,itémque hydrelæum:linamẽta verò ex linteis puris ad omnes madefactiones ſunt accommodata.

De irrigationibus, ſpongiæ applicatione, aſperſionéque,ex eodem libro, Cap. XXIII.

IRrigatione vtimur vt corpora perſpergamus(hoc eſt, balneorum vſum imitantes) quum alia circunſtantia impediti,balneo vti non poſſumus.Quum autem humectare corpora velimus,id madefactione facere non valemus,quum ea non altè admodum deſcendat. ſpongiam verò admouemus, vt ſordem adhærentem abſtergamus, ſiue ſanies ſit,ſiue ſanguis,ſiue ſtrigmentum, ſiue pus cõcretum ſit,ſiue ipſa medicamenta, ſiue quæ inuncta fuerint,aut vt morſum & pruritum corpus vexãtes ſedemus. In facie verò quum recreare & robur indere volumus,eiuſdem rei cauſa aſperſione vtimur. Aſpergendum verò caput eſt in vigiliis & deliriis. ſtomachus autem atque hypochondria oleo calido perfunduntur. Simili quoque modo coſtæ, ſpina,veſica, oleo calido aſperguntur:itémque tetanici,& iſchiadici denique.at crura eorum qui febribus diuturnis & ſiccis detinentur,ſi planè conſtiterint, aut poſt ſudores exiccata ſint,hydrelæo perſperguntur:& aliò traducendi cauſa crura multa aqua aut hydrelæo irrigamus:quod facimus vt errantem materiam in partibus ignobilioribus contineamus,quo tempore calidiore vtimur ad morſum vſque:& finem irrigationis ruborem & tumorem conſtituimus.Iam verò irrigamus vbi inflammationes reſoluere in animo habemꝰ,aut vbi abſceſſus citius ad pus perducere conſilium eſt.Aſperſione verò vtimur ad faciem,atque in febribus ardentibus æſtiuo tempore aqua lactea:hyberno verò,calidiore,præſertim ſi caput nullo malo vrgeatur.Cauenda tamen in diuturnis affectionibus aſperſio eſt:ſtupefactionis enim & frigiditatis periculoſæ initium faceret. Debet autem is cui adhibetur aſperſio,ore contrà flare,ne à perfuſione impleatur, ſed illi occurrere ſpiritum obiiciendo. ſpongia quoque ſicca mẽto adhibẽda eſt,ne aqua ex perfuſione in pectus confluat.Quãdoque verò etiam poſca aſpergimus,& præſertim in febribus ſimplicioribus, & quæ nihil maligni habent. Ad oculos verò deſtillantes decocto nucum pinearum confractarum vtimur. hyberno tempore ad vehementes chemoſes, fœnigræci albi decoctum adhibemus,in quo bis térve decoctum eſſe fœnumgræcum debet,ita vt prima decoctio abiiciatur,& vltima nobis vſui ſit vt perfundamus. Spongia autem applicatur quæ eadẽ materia ſit imbuta,ex qua conſtat etiam aſperſio:ſiquidẽ ſimilẽ quoq; vim habet. ſed abluẽdi & abſtergẽdi cauſa, ſpõgia ex aqua calida ſatis eſt. quãdoq; etiã medicamẽtũ quoddam quod abſtergendi vim habeat,aut aqua reſolutum,aut antequam ſpongia admoueatur,inunctum,vt nitrum,aut aphronitrum, aut aliquod his ſimile conuenit. In febricitantibus in quibus ſpongia vtendum eſt, ex aqua frigida id facimus: in incremento tamẽ id vitamus: at in ſtatu vel declinationibus audacter hoc remedium adhibemus.Muſculi itidem qui ad aures ſunt,oleo illinẽdi ſunt.in meatus verò auditus & nares oleum indendũ eſt ne refrigerentur.Archigenis autem ſententia eſt,in ardentis febris exceſſu,ſpongia non faciem tantùm, ſed pectus etiam in vigore fouẽdum eſſe:at in intempeſtiuis in ſomnum propenſionibus faciem, nitro in aqua eliquato perſpergendam:totum verò corpus in valde ſiccis & ardentibus febribus ex hydrelæo,expectantes acceſſionum conſtitutionem,ſpongia perfundimus.

De cataplaſmatis ex eodem libro, Cap. XXIIII.

INflãmationibus quæ neque madefactiones neque emplaſtra recipere aptè queunt,quum delicatiores ſint quàm vt horũ applicationes ferant, potiſſimum cataplaſmata conueniunt Ex cataplaſmatis autem alia calfaciũt & digerũt,alia refrigerant,adſtringunt,& reprimunt:aliáque ſine aqua, alia ſine decoctione,& alia cocta parãtur. Quæ autem non decoquuntur,pinſa nominãtur:quorum apparatus terminus eſt,vt valde læuigata & in vnum conducta ſint,& non inquinẽt, & non defluant. Coctis verò non eſt ſtatutus terminus vt non inquinent, id quod etiam fieri poſſet ob copiam rerum ſiccarum quæ humidis imponuntur, quæ miſcendo & vniendo vires ſuas in ea fundunt. Præterea variis cataplaſmatis vtimur tum propter locorum varietatem ea poſtulantem,tum propter affectiones quæ neque omnes, neque omni tẽpore eadem cataplaſmata requirunt.Ergo decoctis vtimur ad communes hypochõdriorum inflammationes.Ex decoctis maximè in promptu eſt commune, quod luteum appellamus. In aquam lini ſemen & pollinem inſpergimus,& poſt decoctionẽ oleum infundimus: ſique humectare hypochondria quæ ſicca ſint,velimus,pollinem adhibemus: ſi mollire,pro polline panem lini ſemini commiſcebimus:ſi calefacere vehemẽtius velimus, hordeaceum panem ſemini lini addemus: ſi calefacere & ſiccare, fœnumgræcum: ſi calefacere & euocare,furfures:ſi verò flatus hypochondria infeſtent,lini ſemen cum cymino eodem modo de-

coćto ſuperdamus.ſi diſſolutus ſtomachus ſit,emplaſtrum
polēta capiat: ſi non appetat,& imbecillus ſit,abſinthii co
ma prius decoquatur, tum ei decocto polenta commiſce
tur in iis qui ſunt mirum in modum delicati: eam tamen
non ſiccam,vt lini ſemen, aut pollinē, aut fœnũgræcum,
indimus, ſed eam pingui melicrato decoquimus, deco-
ctum colo traiicimus, idque quod traiectum ſit,infundi-
mus, tum coquimus vſquedum cõſiſtat. Si verò febris ad-
iuncta ſit, pollinem in oxymelite coctum eodem modo
imponimus:ſi laxum œdema ſit, farinæ fabarum cumi-
num Æthiopicũ miſcemus: ſi ſcirrhoſum ſit,id quod ex
ficubus conſtat imponimus, quod ita conficitur: Ficus
abſque ſeminibus contunduntur,& ita læuigata vino dul
ci incoquuntur: quibus parum nitri in læuorem redacti
additur.ſi lien valde obduruit, ſicꝰ oxymelite decoquun-
tur.Iecori inflammato fœnumgræcum melicrato deco-
ctum, & panis cum lini ſemine prodeſt.præſtantius quo-
que eſt ſi eryngii ſemē accedat. Ad inteſtinorum inflam-
mationes facit quod ex lini ſemine & polline conſtat: ad
eorundem verò defluctiones, id quod ex milio cõficitur:
ad veſicam verò lini ſemen cum roſmarino. Pudendis
incommoda ſunt pinguia, proſunt autem adſtringentia:
quale eſt quod ex malicorio paratur.malicorium verò a-
ridum tuſum vino inſpergi debet, eique admiſceri galla
contrita.valet ad idem quod ex lentibus fit, ita vt lentes
priùs aqua decoquātur,deinde læuigētur,tum mel eis ad-
datur.Pudēdis quoq; cõueniet id quod polentam recipit,
ſaliſque expers eſt,& vino incoctũ. Ad tumores verò la-
xos aquæ inter cutem facit vua paſſa cum acinis trita,vnà
cum ficubus pinguibus in melicrato decocta: huic autem
ſtercus caprinum ad exiccandum additur,& magis iuuat.
Obſeruatum quoque eſt, gypſum vetuſtum, & præſertim
quod longo tempore in cataplaſmate tritum inueterarit,
cum ficubus & nitro rubro in vino mulſo decoctum face
re. Si coxendix & teſtes inflammatione tententur,ſi ea ex
chirurgica aliqua adminiſtratione, aut manifeſta cauſa
exorta fuerit,communia cataplaſmata imponentur:quum
verò per ſe nata fuerit, œdematáque adiuncta habeat,fa-
rina fabarum cum vua paſſa pingui in melicrato decocta
proderit:quandoque etiam lomenta fabarum decoquen
tes, poſtea læuigamus, & cum melle & cumino catapla-
ſmatis inſtar obducimus.Inflammationes verò quæ in par
tibus ſunt, pane melicrato incocto mitigamus.ſed ſi fe-
brim inuehant,decocta refrigerātia ei pani admiſcemus,
vt decoctum plantaginis, herbæ ſanguinalis. Si defluctio
accedat, adſtringentia addimus,vt decoctum rhois,rubi,
lentiſci,malicorii, gallæ.In iis verò inflāmationibus quæ
reſiſtunt, duræque ſunt, panem in decoctum maluæ, aut
fœnigræci, aut lini ſeminis iniicimus.

De cataplaſmate quod citra aquam conficitur.

Cataplaſmata quæ ſine aqua parantur, ex melle &
reſina terebinthina, aut ex vtriſque componuntur. Mel
autem atque reſina prius coquenda ſunt, quibus ſicca in-
ſperguntur,vt in humidis cataplaſmatis fit. in humidis e-
nim relaxantur:at in iis quæ aquæ ſunt expertia, nequic-
quam tactu faciliora,& molliora decoquendo fiunt. Hoc
quoque ſcitu dignum eſt, in humidis opus eſſe conco-
ctione,poſtquam ſicca fuerint iniecta:in his verò vbi mel
& reſina ſatis cocta fuerint, ſicca imponi, nec præterea
coquenda: ſiquidem vis ſiccorum in melle frigeretur, &
euaneſceret. Lini ſemen imponatur hiſce cataplaſmatis,
quum ab igni fuerint amota. Conueniunt autem hæc ca-
taplaſmata iis quos refrigerari veremur,aut in quibus ca
uemus nequid humefiat, & iis quos diutius calefacere &
exiccare,& defluctionē cohibere volumus.Præcipuè igi
tur hiſce continenter ad hypochõdria ſiue cum febri ſiue
etiam ſine febri vtimur.nam liquida cataplaſmata ſunt
his quæ arida aut aquæ expertia nominātur,exiguo tēpo
poris ſpatio valētiora: humor enim qui eis ineſt, tenuior
eſt,& diſſoluit, atque ita facilè deducit vim ſuam in cor-
pora.Ac nemo eſt qui ſatis ſanus ſit qui cataplaſmata cõ-
tinēter mutari delectetur.modus autem eſt, vt temperata
imponantur. Vtendum ergo eſt hiſce quæ expertia ſunt
aquæ, quum volumus (vti diximus) totum diem totám-
que noctē cataplaſma loco adhærere: & in hypochõdriis,

A & iis qui cõtinenter exudāt,inflammationibúſque vrgen
tur:itémque vtilia ſunt iis qui pondus ſuſtinere non poſ-
ſunt: atque etiam in iis qui ſic perfrigerantur vt calefieri
non queant.

Ex Lyco,de cataplaſmate ex fermento,

Cap. XXV.

HOc cataplaſma ad diffundendũ liquandúmque com
pacta valentiſſimum eſt:nam & dothienas iuuat, &
ſuppurationes quæ tardius ad commutationem progre-
diuntur,promouet,& ſurculos educit,& duritias maturat,
B & plantarum pedum contuſiones ſanat. Variis autem mo
dis conficitur.nam vel fermentum oleo mollitur: itaque
facit ad dothienas, ad artuum alienationes: aut,ſi effica-
cius facere velis, nitrum tritum commiſcetur, quo ad
ſcirrhos admodum vtiles vtimur. Eſt quandoque quum
fermentum diffundimus; & rurſus ipſum decoquen-
do componimus, eique aut olei parum, aut irinum vn-
guentum addimus.quin aliter etiam paratur:Fermentum
aceto ſubigitur, vt ad ſucci craſſitudinem redigatur:(id
quod ſcirrhis qui in iecore & liene ſunt, aptum eſt)aut ei
C coma abſinthii,aut iris,aut abrotonum, aut thymum, aut
pulegium admiſcentur: ſiquidem hæc omnia fermento
adiuncta ſcirrhis iecoris & lienis conueniunt.

De cataplaſmate quod ex pane conficitur,

Cap. XXVI.

CAtaplaſma quod ex pane fit,ad omnia fere valet.nam
omnibus propemodum inflammationibus conue-
nit.multis id quoque modis conficitur.in aqua frigidiſſi-
ma panis immergitur,& cum roſaceo ſubigitur, atque ita
imponitur. Conuenit autem ſic concoctum cataplaſma
D inflammationibus iis quæ eryſipelatis naturam referunt:
aut pro aqua,ad eius cõfectionem poſca vtimur:ita enim
accommodatius eſt inflammationibus eryſipelatis natu-
ram imitantibus.aut etiam aqua calida maceratur, & ſi-
mul cum oleo emollitur, tum panis calidus admouetur:
conuenitque eo modo durioribus & feruentibus inflam-
mationibus:vel loco olei butyrum indes, & ad eaſdem af
fectiones accommodatius conficies. Fit etiam ad hunc
modum: Panis aqua diſſoluitur, vt cremoris conſiſten-
tiam acquirat, eique oleum aut butyrum admiſcetur,
E deinde coquitur donec conſiſtat. Hoc eorum omnium
quæ quidem ego nouerim, eſt maximè ad vulnerum in-
flammationes accommodatum, & ad ſuppurationem ce-
lerrimè excitandam,vbi ea opus eſt:quúmque neruus,aut
neruea pars aliqua cõtuſa fuerit, tum ego parum liquidæ
picis admiſcens, cataplaſma perutile confeciſſe me noui,
quod eſt etiam inflammationibus idoneum quæ ex po-
dagra excitantur. Alia quoque conficiendi ratio eſt. He-
ſterni panis medullā manibus cõterere oportet: vbi verò
ad farinæ ſimilitudinem ſit redacta, ei farinæ mel admi-
F ſcendum eſt,& coquēdum donec mediocrem conſiſten-
tiam nanciſcatur: vbi ſatis eſſe coctum videatur, oleo affũ
ſo miſcendum. Prodeſt hoc hypochondriorum inflam-
mationibꝰ: ſed præſtantius eſt ſi melli parum aquæ fuerit
adiectum: farina enim coquendo magis diffunditur.
Iam verò quod ex tritico & triticea farina conſtat, ea-
dem ferme poteſt efficere,& totidem quoque modis con
ficitur.

De cataplaſmate ex furfure,

Cap. XXVII.

G FVrfures ita parantur, vt ſæpe ſtringantur & preman-
tur,donec in tenuiſſimas partes abeant:aut in morta-
rio teruntur,& cribo traiiciuntur. Vtimur autem ad ſcir-
rhos qui in quauis corporis parte conſtiterint, præcipuè
verò in iecore atque liene. Paratur autem cataplaſma ex
oxymelite: aut etiam ammoniacum admiſcemus, & cali-
dum admouemus: ſed melius erit ſiquis alterum alteri
addat, vt nunquam refrigeſcat.ſi verò teſtes inflamma-
tione tentabuntur,hoc cataplaſma erit vtiliſſimum,quod
H ſine aceto erit conficiēdum. Facit etiam ad dothienem &
cæteros furunculos.Mirificè verò proſunt furfures contra
animalia venenum iaculantia, ſi aceto madefacta & im-
buta inuicem imponantur.

De cataplaſmate quod ex farina hordeacea fit,

Cap. XXVIII.

CAtaplaſma quod ex hordei farina conficitur, valet contra duras muſculorum inflammationes, quas vel diſſoluit, vel facilè ad pus perducit. hoc ita fit: Farina debet pollen eſſe, & in melicrato coqui: mel autem plus eſto, aqua vero parcior, adeò vt ipſa ſola farinam ipſam indomitam coquendo diffundat: ſiquidem hæc non perinde vt triticea, facilè diſſolui poteſt.

Altera confectio, & ad eadem faciens.

Maluæ radix aut ipſa herba, poſteaquam decocta fuerit, vnà cum melle terenda eſt: quúmque fuerit diſſoluta, cum farina coquitur. hæcque confectio maximè facit ad vtrúmque, & ad mollieda ea quæ hactenus dura fuerunt, & ad pus perducendum. Vbi verò ſatis coctum fuerit, etiam pannis exceptam, tunc oleum affundendum eſt: ita enim gratioris coloris erit, & dum auferetur, à pannis cuti affixum non relinquetur. Cæterùm & ad cõuulſiones & ad tetanos hoc ita paratum faciet: ſed in aqua in qua farina coquenda eſt, prius rutæ aut cucumeris agreſtis radix, aut lauri baccæ, aut ſampſuchum, aut iris decoquenda ſunt. Erit etiam accommodatum ſi poſt coctionem caſtoreum cataplaſmati addatur: & totum pannum illinere, & ita toti ſpinæ ſuperdare, ac melius erit etiam ſi cataplaſma caput comprehendat. In pleuriticis verò aut peripneumonicis, abrotonum aut lauri baccæ prius in hydromelite incoquuntur, tum farina additur: ſi verò ſcirrhus viſceera obſideat, ammoniacum, aut terebinthina & nitrum additur: & quandoque acetum, quum inteſtina ſunt inflammata, admiſcetur. Vbi verò veſica, tum acetum, tum verò etiam ruta addi ſolet.

De cataplaſmate ex lini ſemine, Cap. XXIX.

CAtaplaſma ex lini ſemine confectum, omnes inflammationes quæ in quauis corporis parte obortæ fuerint, iuuat: ac præſertim ſi cum eis dolores quoque vehementiores ſint coniuncti, vt quum tangas dolor augeatur. Hypochondria verò inflammatione obſeſſa ſiquis hoc cataplaſmate velit obducere, ita conficiet, vt poſteaquam mel ferbuerit, ſemen in tenuiſſimam farinam redactum ei miſceat.

De eo quod ex polenta conficitur, Cap. XXX.

POllen ex polenta fit, ſubigitúrque ſucco clauicularum vitis, aut polygoni, aut pomorum. ſanat hoc nauſeas & exæſtuationes. Si verò polenta in melle coquatur, ſálque aut nitrum adiiciatur, hydropicis erit accommodatum. Idem ad teſtium inflammationes, ſine ſale tamen & nitro, faciet.

De cataplaſmate ex fœnogræco, Cap. XXXI.

FArina ex fœnogræco confecta, non eſt ad multa vtilis: nam inflammationibus non conuenit: at ſcirrhoſis affectionibus, ſi lini ſemen aſſumpſerit, idonea erit. Sed fœnumgræcum alio modo apparatum, erit ad multas res vtile. Aqua igitur decoquitur longo tempore, donec ſatis coctum ſit: tum aqua effunditur, fœnumgræcum verò iterum læuigatur, & mellis quod ſatis eſt, ei miſcetur, quúmque rectè cum melle fuerit ſubactum, læuigatum vſque decoquitur dum fiat tam craſſam quàm epithema. Hoc ita confectum vtile eſt ad multa perinde ac plurima epithemata, & ferme ad omnes inflammationes facit quæ extrinſecus oriuntur.

Ad hypochondria, inteſtina, atque vterum.

Ad hypochondria verò, inteſtina, vterúmque probè facit. quum autem decoctum, & in læuorem redactum (vt diximus) loco mellis iterum in aqua decoquitur, oculis & ſedi inflammatis conuenit: atque etiam efficacius ſi fertulam campanam capiat.

De cataplaſmate ex alica, Cap. XXXII.

AVrium naſique contuſiones, alica vtiliter obducimus. Eſt autem decoquẽda & læuiganda. eáque præſtantior fiet ſi gummi & thuris parũ ei miſceatur. Eſt non ſecus efficax alica ad dothienas, ad lichenas, & ad ſcabiẽ.

De cataplaſmate ex millio, Cap. XXXIII.

COnficitur hoc cataplaſma eo modo quo etiam ex lini ſemine parari docuimus. Valet hoc ſi ventris defluxus dolorem afferat, & œdema ſubſit. Si verò picem liquidã aſſumat, iſchiadicis vtile reddetur. Aqua verò, acetóve, aut poſca exceptum, cõtra morſus ſcolopendræ efficax eſſe obſeruatum eſt.

De cataplaſmate ex ficubus, Cap. XXXIIII.

MVltiplex omnino eſt huius cataplaſmatis confectio, & ad multa itidem valet. Ficus ergo ipſa, & ſemen, quoad eius fieri poteſt, teruntur: quum hoc feceris, parum irini vnguenti manſuetudinis cauſa adiungitur. Facit hoc ad duritias neruorum, ad articulos contractos, aut plus iuſto relaxatos: & ad ſcirrhos, præſertímque lienis, & ad eos quoque qui in iecore ſunt, valet. Si verò nitri parum addas, ſinus rumpet, aculeóſque extrahet. Si denique ficubus ita paratis miſcueris pulegii, aut origani, aut thymi, aut abſinthii comam minutiſſimè tritam, hydropicis conueniet, eritque totis hypochondriis, lumbis, & toti dorſo ſuperdandum.

Alia confectio.

Ficus coquuntur vſquedum facilè diſſolui poſſint, deinde læuigantur, & in eadem aqua decoquuntur in qua decoctæ prius fuerant, tum hordeacea triticeáve farina, aut panis, eiſdem admiſcetur, & diligentiſſimè ſubiguntur, & iterum ad cataplaſmatis conſiſtentiam decoquuntur. Facit hoc ad tubercula quæ non facilè matureſcunt, & ad parotidas quas deducere ad ſuppurationem oportet, & ad dothienas, ſi quum quis vti velit, butyrũ addat. Si verò rutæ folia trita miſceantur, dolores inteſtinorum à flatu excitatos iuuabit. Oleũ porro aut pinguedo admiſceatur, quum ruta aut cuminum incoquitur.

De cataplaſmate ex lomento fabarum, Cap. XXXV.

COquitur lomentum fabarum ad conſiſtentiam, tum cyminum non admodum tritum additur, fitque cataplaſma quod teſticulis inflãmatis aptiſſimum eſt. Idem faciet ſi narciſſi fructus in tenuiſſimas partes redacti parum indideris. Cæterùm ad vetuſtiores teſticulorũ inflãmationes ammoniaci portiunculam admiſcere cõueniet.

De cataplaſmate ex lupinis, Cap. XXXVI.

TEnuiſſima lupinorum farina cum melle, aut per ſe lini ſemine decoquitur, eíque oleum non multum adiũgitur: fitque cataplaſma ad helminthas lumbricos accommodatum.

Alia eiuſdem cataplaſmatis confectio.

Lupini ex aqua decoquũtur, vt facilè læuigari queãt, eíſque fel taurinum adhibetur, & abrotoni coma tenuiſſimè trita additur: valétque ad idem, éſtque aduerſus helminthas efficax medicamentum. Quum decocti lupini fuerint, melanthium læuigatum, & mel admiſcentur, ac ſimul omnia læuigantur, & iterum decoquuntur.

De cataplaſmate ex lentibus, Cap. XXXVII.

LEns coquitur, aqua effunditur, multum læuigatur, roſaceum aſſumit. epithema præſtantiſſimum pudendorum inflammatorum efficitur. Cum rubia verò & pane addito egregiè facit.

Alia conficiendi ratio.

Punicæ inanes partes cum lentibus incoquuntur, & vtrunque ſimul valde cum roſaceo læuigatur. Si panis eis accedat, mitius cataplaſma fiet. Hoc conueniet vbi cruſtæ ex igni excitatæ fuerint, & vbi vlcera depaſcantur, ac præſertim in pudendis. Sed ſcire par eſt, quum inflammatio dominatur, maiorem panis copiam indẽdam eſſe: quum verò vlcus depaſcens maius periculum minatur, minorem panis portionem adhibendam.

Alia confectio.

Tenuiſſimam lentis farinam, & punicæ corticem tenuiſſimum oxymelite mediocriter decoquimus, & apponimus. Acetum non ita multum eſſe debet: ita enim epithema fit quod non facilè diſcinditur: facitque ad nomas & defluctiones.

Alius apparatus.

Lenticula incocta cum beta vnà læuigatur. Valet hoc ad vlcera quæ circa caput ſunt: itémque ad ſerpentia vlcera, ſi cum defluxu inflammata fuerint.

De cataplaſmate ex eruo, Cap. XXXVIII.

ERui farina ex melle decocta, ad carbones, ad cruſtas ex igni excitatas facit, & vlcera quæ depaſcuntur

repurgat.Eruum quoque per ſe,& tritum pari modo quo
lētes,mitius cataplaſma conficit:ſi verò maceretur & tene
rū fiat vt læuigetur,faciliùs cataplaſma cōpones.Præterea
mitius quoque cataplaſma ex eo ita parato conficietur,
quod ſit ad cruſtas abolendas, aut carbones, & depaſcen-
tia vlcera purganda accommodatius : quod idem ad eo-
rum inflammationes non erit inutile.

De cataplaſmate quod ex ciceribus fit,

Cap. XXXIX.

QVod fit ex ciceribus,id hydropibus quos tympanias
vocant,idoneum eſt. Hæcautem eius eſt confectio:
Rutæ viridis folia læuigantur valde admodum , deinde
ſubiguntur,tum melle decoquuntur.Iis decoctis cicerum
farina adiicitur.

De eo quod ex palmulis conſtat,

Cap. XL.

PAlmulæ cōculcatæ modico vino perſperguntur,eiſque
pollen polētæ commiſcetur:ſtomacho autem faſtidio
oppreſſo hoc imponitur. Si verò huiuſmodi palmulæ ti-
bi non ſuppetant , aliæ pinguiores confricentur , vinó-
que macerentur adeò , donec humore vini perfruantur,
tum contunduntur & læuigantur. Additur poſtea pollen
polentæ,itáque conficitur,atque ad eadem valet. Quin e-
tiam ſi inflammatio quædam ſimul hypochondria obſi-
deat,hoc cataplaſma ad eam multum facit. Parum nan-
que mellis cum palmulis coquitur, ac denique lini ſemen
in læuorem redactum ei adiicitur.

Aliud.

Palmulæ vino admiſcētur,& cum eis myrti folia te-
nuiſſimè trita ſubigūtur:idque vlceribus iis quæ per ſe in
cute erumpunt,accommodatum eſt.

Aliud.

Ex papaueris foliis tenerrimis ſuccus exprimitur:in eo
palmula conculcata diffunditur : fitque cataplaſma ocu-
lis dolentibus aptum.

Aliud.

Palmulæ in aqua diluuntur,& cum exiguo melle co-
quuntur, & rhus coriariorum aridum tenuiſſimè tritum
inſpergitur,itémque lini ſemen læuigatum. Valet hoc ad
tormina inteſtinorum, & vehementes ſanguinis eruptio-
nes poteſt ſiſtere.

De cataplaſmate ex acerdis,

Cap. XLI.

OEdemata laxa in articulis tū alibi,tum vel maximè in
genibus naſcūtur,eáque non admodum facilè ſedan-
tur. Fotis ergo prius locis muria aut marina, cataplaſma
imponitur quod ex agreſtib⁹ acerdis fit, fructu eorum ſi-
mul contuſo:eſt enim hoc cataplaſma friabile, ideo pan-
nis valde affigendum eſt,vt permaneat.

De cataplaſmate ex lolio,

Cap. XLII.

LOlii farina ita parata vt in cæteris ſuprà diximus, ſa-
tis fecit hydropibus, calce tamen inſperſa: ſiquidem
hæc euocat ac digerit, & ſcirrhum minuit,ſiue is lienem,
ſiue etiam iecur occupet. Si verò quis continuò vtatur, is
etiam diuturna œdemata articulorū & genuum curabit.
Cæterùm lolii farina ſulfuri admixta,tumoribus aurium
laxis conuenit.

De cataplaſmate quod ex papauere fit,

Cap. XLIII.

PApaueris tenera folia læuigantur,fitq; cataplaſma ocu
lis inflammatis dolētibúſque accommodatum: idque
ſedi & capitis doloribus prodeſt , & podagricos dolentes
iuuat. Vitellus itidem oui coctus ſimul læuigatur , & ad
eadem efficax redditur. Lini ſemini molito,aut pani,aut
pſyllio commiſta & ſubacta , faciunt cataplaſma ad eryſi-
pelas præſtātiſſimum. Siquis eorum ſuccum vitellis ouo-
rum admiſcere velit, aut pani,aut lini ſemini, aut pſyllio,
is optimum medicamentum ad eadem parabit. Id etiam
ita apparatum,ſomnum cōciliat,ſi capiti admoueatur. Si
verò papaueris caput quod liquidum ſit & probè coctum,
his æquè ac folia admiſceatur , fiet cataplaſma ad eadem
valens : vt etiamſi ex ipſis capitibus ſuccus exprimi poſſit,
iſque perinde vt ſuccus foliorum indatur, ad eadem fa-

A ciet.Ipſum quoq; papauer ſiccum parum vnà cum ſemine
decoctū,vt tenerum fiat,in mortario tunditur, vt in cata-
plaſmatis formam ſe induat.humor verò coquendus eſt,
ſiue aqua,ſiue oleum ſit.Facit ad eadem ſiue ſolū papauer
ſuperdetur,ſiue alicui prædictorum commiſtum. Humor
quoque in quo papauer decoctum fuerit,alicui eorū quæ
diximus miſtum,eadem præſtat. Caput verò ſiccum vnà
cum ſemine contuſum & concuſſum,ſi alicui eorum quæ
ſuprà ſunt allata , commiſceatur , ad eadem valebit:ſique
adiungatur iis quæ fluentem aluum cohibēt, medicamen
ta reddet efficaciora.Fiunt non ſecus quàm ex foliis cata-
B plaſmata quoque ex floribus papaueris, quæ ad eadem fa-
ciunt.

De cataplaſmate ex bulbis,

Cap. XLIIII.

BVlbi aſſati atque impoſiti,cruſtas quæ ex adurentibus
ortæ ſunt,facilè amoliuntur.Iidem ad carbones ſimi
li quoque modo faciunt. Superdātur etiam bulbi vtiliter
maculis,lentiginibus,ephelidibus,& cæteris quæ in facie
naſcuntur: ferenda tamen moleſtia eſt , quam affert cata-
plaſma. etenim colorem rubrum reddit , & extimam cu-
C tim excoriat:ſed non multo pòſt cutis renaſcitur , nec vl-
cus vllum fit, & macula enaneſcit. Facillimè quiſpiam id
ſuſtinebit,ſi poſtquam bulbos admouerit, faciē pane ob-
ducat.Cæterùm panis roſaceo illinendus eſt.

De cataplaſmate ex porris,

Cap. XLV.

VBi ex iis quæ adurunt , cruſtæ concitatæ ſunt,ibi fo-
lia porri ſuperdata facillimè cruſtas auferunt : vehe-
menter enim contunduntur , & ſalis non multum eis ad-
miſcetur.atque hoc cataplaſma eſt remedium ad carbun-
D culos efficaciſſimum.

De cataplaſmate quod ex lactuca conficitur,

Cap. XLVI.

QVum ex calore caput dolet, lactucæ folia cōtundun-
tur, & fronti admota valde iuuant.Sit autem ad hoc
faciendum lactuca eius generis quæ liquorem candidum
denſúmque emittat.atque hoc cataplaſma ſomnum quo-
que inducit. Si verò interim dū contūditur aceto reſper
gatur,etiam eryſipelati quod vlceris expers ſit conueniet.

E De cataplaſmate ex hyſſopo & pulegio,

Cap. XLVII.

HYſſopi herba ſicca contunditur & quatitur vt tenuiſ-
ſima reddatur,coquitúrque cum feminis lini farina,
& cataplaſma pectori accōmodatum conficitur: valétque
ad eos qui propter lentorem ſputa non facilè educunt &
excreant. Vtile quoque eſt ad ſcirrhum iecoris. Ex pule-
gio verò non ſecus fiet cataplaſma , & ad eadem valebit.
Sed eo quod ex hyſſopo conſtat,hoc erit vtilius.

De cataplaſmate ex ocymo,

F Cap. XLVIII.

CAtaplaſma quod ex ocymo fit, aduerſus ictum ſcor-
pionis valet.Ipſum enim ocymum contunditur , nec
aliud quicquam ei adiungitur, niſi quiſpiam parum aceti
velit eidem affundere.

De cataplaſmate ex mentha,

Cap. XLIX.

MEntha ſicca cōtundenda eſt donec tenuiſſima fiat:
miſcetúrque aut lini ſemini, aut hordei farinæ, aut
pani alicui generis eiuſdem , eique parum mellis accedit
vt hæc cohæreant , fitque medicamentum aduerſus hel-
G minthas moleſtiam afferentes. Idem quoque cōueniet tuſ
ſibus in quibus propter lentorē difficulter humores edu-
cantur.

De cataplaſmate quod ex ficu ſylueſtri fit,

Cap. L.

FIcus agreſtis (quæ & trifolium & aſphaltium dicitur)
ſuperdata iis quos ſcorpio vulnerauit,mirabiliter pro-
deſt:id quod ego quoque ſum expertus.Ea contundenda
eſt,atque imponenda.

H De cataplaſmate ex braſſica,

Cap. LI.

BRaſſica contuſa pollini triticeo additur. Si verò quis
non ipſam braſſicam, ſed ſuccum pollini admiſceat,

ſis cataplaſma conficiet quod eryſipelati & ſtrumis re- A centibus conueniet: eas enim graciles reddit atque extenuat. Mammis quoque ex partu ſucci plenis,& dolentibus, & timorem eruptionis incutientibus, vtiliter admouetur.

De cataplaſmate ex malua,
Cap. LII.

MAlua decocta ſiue cruda, pani aut pollini farinæ miſcetur,fitque cataplaſma moleſtis inflammationibus aptum, eáſque interdum ad ſuppurationem perduxit. B

De cataplaſmate ex beta,
Cap. LIII.

BEta & cocta & cruda,ad ichores, & herpetes,& lichenas,& porrigines, ſi caput arefaciant, ſuperdata mirum in modum accommodata eſt.

De cataplaſmate ex radicula,
Cap. LIIII.

RAdiculæ ex modico ſale contuſæ,& ãdmotæ, ad ecchymomata, hoc eſt, quum ſanguis in loco contuſo collectus eſt,faciunt.Si ergo ex re aliqua extrinſecus incidẽte id eueniat,ſiue ex ſenectute in tibiis & ſuris oriatur, radiculæ ad priſtinum ſtatum colorem redigentes, medentur. Siquis verò ſuccum radicularum pani & modico ſalis admiſceat, is etiam ad ecchymomata medicamentum vtile parabit.

De cataplaſmate ex pſyllio,
B Cap. LV.

PSyllii ſemen neque mola frangere, neque contundere poſſumus,ſed aqua ei affundenda eſt, & manibus agitandum:ſiquidẽ ita & glutinoſum,& emplaſtri inſtar efficietur.Facit hoc ad eryſipelata: éſtque ſæpius commutandum.Prodeſt idem ad ſtrumarum inflammationes: nam vel ſtatim eas ſedat,aut quammaximè leuat.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM liber decimus.

Ex Galeni commentariis,de facultate atque vſu dulcium balneorum
Cap. I.

C BAlneorum quæ ex aquis dulcibus calfactis ſunt, facultas eſt,ſi tẽperatæ ſint,humida & calida: ſi tepidiores, humida & frigida: ſi iuſto calidiores fiant, calida quidem, ſed non perinde humida; ſiquidem, horrere corpora contrahíque eorum meatus cogũt,ita vt nec externo humore perfrui, nec excrementi quod intus latet, emittere quicquam poſſint.Enimuero quæ temperatæ ſunt, per ſe ſemper calefaciunt & humectant. Euenit tamen ex accidenti aliquo,vt D aut per alitũ humiditates digerãt,vel corporis particulas fluxione ſuperuacanea repleãt,aut molliãt,aut cõcoquãt, aut vires firmẽt,aut infirmẽt:ad quæ non parum quãtitas aquæ confert.Totum autem balneum ex partibus inter ſe facultate differentibus conſtat:ſiquidem ingredientes in aëre calido verſantur, poſtea in aquã calidam deſcẽdunt: mox ex hac egreſſi,in frigidam:poſtremò ſudorem detergent.Poteſt autẽ prima eius pars totũ corpus æquè calfacere,materias fundere, inæqualitates æquare, cutim rare facere,& multa quæ ſub hac antè detinebãtur, euacuare. E Secunda verò pars vbi quiſpiam in ſicca affectione corporis ea vtitur, poteſt madorem vtilem ſolidis partibus indere. Tertia verò balneorum pars, & totum corpus refrigerare,& cutem denſare, & vires firmare poteſt,quarta verò corpus per ſudores citra noxam refrigerationis euacuare.Quum hæc igitur in homine facere poſſit dulcium aquarum temperatum balneum, & præter hæc etiam, ſiquis intempeſtiuè lauetur, horrores & cutis denſitatem, danda nobis opera eſt vt omnia deinceps diſtinguamus. multos enim eorum qui cruditate laborant, plures verò F eorum in quibus mordentium excrementorum ineſt copia,omnes præterea qui vel in febris ſignificatione, vel in accenſu,vel in ſtatu ſunt,præter admodum paucos,ſiue hi ſint in balneum ingreſſi, ſiue in calido ſole ſint morati,ſiue exercitationes, frictiones, geſtationéſque tentauerint,meritò contigit horreſcere: hæc enim ſingula confertim & impetu agi excrementum cogit. Quum igitur eorum qui lauantur,denſa adhuc cutis ſit, hæc excremẽta detenta atque aceruata mordere neceſſariò coguntur: G qui verò opportunè in balneum fuerint ingreſſi, eos omnia prius memorata conſequi neceſſe eſt. Ac vacuatio quidem excrementorum omni febri eſt vtiliſſima, itémque rarefactio & relaxatio:fuſio tamen & calor non item, ſed calor eſt omni febri inimicus. at fundi æqualiter ſolidis quidem animalis partibus non eſt alienum. Succis certè non eſt vtile perpetuò: ſed quoties in animante vel inflammatio quæpiam aut affectio inflammationi ſimilis conſtitit,aut plenitudo eſt,tunc inimiciſſimum eſt: inflammationes enim quum calefacti & liquati ſucci ad ipſas confluunt,augentur. Tunicæ verò vaſorum multitudinem quæ ex fuſione ſpiritu eſt impleta, non continentes,diſtenduntur,ac vires hoc ipſo malè afficiuntur. Ergo calidis his ſiccíſque affectionibus effundi mordacia eſt vtile:fuſio enim eorum citra periculum eſt.Atque hæc quidem ex prima balnei parte iis qui ita laborant,prouenire, modò tempeſtiuè balneo vtantur, memoria tenendum eſt.Ad ſecundam eius partem modò tranſeundum: erat enim id quod maximè propriè lauacrum nominãt: ergo in hac ſicut ex humectatione iuuantur, ſic ex calore nihil eis cõmodi accedit. Ergo ad tertiam accedamus, in qua & refrigerantur ſine moleſtia quæ fuerant excalfacta, & vires roborantur, & quæ rarefacta,& plus iuſto ſunt laxata,ea ad naturalem mediocritatẽ redeunt. Id quod etiam quarta balnei pars indicat:quippe quibus omnia rite ſunt peracta, ii poſt frigidæ vſum adhuc ſudant,& omnia ipſis excrementa vacuantur. Nullus æger quum lauatur,detergendus eſt, niſi ſordidus ſit, & pruritu vexetur: nam qui lauantur,citra omnem laborem læſionémque perfundi a qua debent.Deterſio verò fit iis quæ abſtergendi purgandique vim habent, quæ & mordacia & exiccantia ſunt omnia: ex quo fit vt ea tum viribus tum vſui balneorum ſit contraria vel maximé. Verũtamen ſi laborans ad ſordes & ad pruritum deterſione indigeat, detergentis medicamenti vim largiore aqua admixta, & modico etiam oleo affuſo,debemꝰ exoluere, & ſtatim copioſam aquam calidam purámque affundere. Æger verò prorſus citra laſſitudinem ſeruandus eſt,ob eámque cauſam labrum facilem ingreſſum & egreſſum habeat: quod ſanè fiet ſi paries qui aquam continet,neque altus,neque anguſtus fuerit. Æger verò quietè lauetur. facit enim quies ægrotantis vt corpus tum laxius tum mollius in balneo fiat.Dum enim corpus mouetur,muſculi tenduntur: tenſi verò mi-

nus mollíuntur atque laxantur. Debet autem ea aqua parata eſſe quæ ſuper eum qui lauatur fundenda eſt, poſtquam eo lauacro quod in labro eſt vſus fuerit: quod nunc quoque omnes medici facere ſolent, quum infirmum lauant. neque enim eum in frigidum ſolium ingredi ſinũt, ſed aqua tepida perfundunt. alii tota labra huiuſmodi aqua implent: etenim ſicut relaxatum rarefactúmque eſt corpus in calido lauacro, ſic contra ipſum cogere ſenſim ac ſtringere volunt: hoc enim tum ad virium firmitatem confert, tum verò facit vt homo non facilè lædatur, ſi ſubita in aëre ad frigidum fieret commutatio. quamobrem qui ſani ſunt, in frigidam aquam ſe poſt calidum lauacrũ coniiciunt: at infirmi, frigidæ contactum citra noxam non ferunt, ideóque frigiditatem calida admiſta frangimus. miſtionis porro quantitas inuenitur, primùm quidem corporis affectione à nobis inſpecta, deinde verò propria natura laborantis, itémque conſuetudine, ætate, tempore, regione, & cæli conſtitutione: denique ſanè melius agunt ii qui poſt lauacrum calidum nõ minus quàm tres aquas tepidas inter ſe differentes parant, vt prima tepida abundè ſit, ſecũda minus tepida quàm prima, tertia magis adhuc ad frigidum vergat: quod faciũt vt à calido ad frigidum paulatim accedatur, quando ſubitam in contrarium mutationem ferre laborans non poteſt. Quidam etiam medici poſt lauacrum laborantes inuoluunt; alii linteis, alii veſtimentis, & præſertim non puris, eóſque ex omni parte conſtipant, quò plurimùm ſudent. Et tamen non ſemper opus eſt laborantem poſt balneum ſudare plurimùm. ſæpe enim non euacuandi corporis cauſa ad balneum accedimus, ſed contrà prorſus vt humectemus, idque omnino irrigemus quod immoderatius erat exiccatum. In hiſce igitur non admodum multos ſudores intus in balneo expectare debemus, ſed ſtatim in aquam quæ in labro eſt coniiciendi ſunt: mox à balneo egreſſi, abſtergendi, nec valde ſiccũ corpus vngendum. Neceſſe autem eſt cõſideremus vtrum poſtquam ſudauerit is qui lauatur, oleum ei perfundendum ſit, an antequam ſudauerit, ſed quumprimum ſe exuerit, an verò neutrum horum, ſed quum madeſcere inceperit. Atque is qui in memoria habeat ea quæ de olei facultate diximus, nouit optimum ad olei vſum in iis qui lauantur eſſe id quod tertium ſtatuimus. Illud etiam didicit, oleum antè calfactum corpori eius qui lauatur adhibẽdum eſſe: ſiquidem tale mollit corpus & rarefacit, quum frigidum ſuo contactu nõ modò horum neutrum facere queat, ſed etiam eis qui lauantur, horrorem incutiat. Poſtquam autem cibum potúmque ſumſperint, lauãdi ſtatim non ſunt: nam eorum qui biberunt, caput repletur: eorum verò qui comederunt, non ſolùm caput, ſed corpus etiam vniuerſum: quippe quòd cibum ad ſe, priuſquam ſit cõcoctus, attrahat. Præſtat ergo poſt balneũ, ſedata ea turbatione quam balneum attulit, eſſe & bibere, quemadmodum fit etiam in exercitationibus, vt turbatione ſedata corpus alamus: nam ſi poſt exercitationem potum paſtúmque protinus offeras, cum implebitur caput; tum verò id quod deglutitum fuerit, interdum ſupernatabit. Cæterùm ſcire conuenit, quibus plura per aluum ſecedũt, balneum ſiſtere, eadem in corpus vniuerſum reuellendo, atque ea ratione nocere. Qui verò nihil prorſus deiecerunt, iis ſatius eſſe ſtercus antiquum vacuaſſe, neminem præterit, ſicut etiam eos quorum vires reſolutæ ſunt, à balneo magis reſolui. Iã nec faſtidioſos, nec vomitui obnoxios par eſt lauare: nam ne hi quoque repẽtè reſoluãtur eſt metus, ita vt ſyncopa quæ ſtomachica dicitur, conſequatur. Proximè ad hos accedũt qui os vẽtriculi bili affectũ habent, quos ex eructatione biliosa cognoſcimus. ſimili quoque modo lauare non conuenit eos quibus ſanguis è naribus abundè prorũpit: ſanguis enim immoderatiſſimè erumpet. Conſentaneum igitur eſt, ſi ſanguis minus quàm par ſit erumpat, vt lauẽtur. Hi etiam ſunt qui & largo lauacro & motu vehementiore propter ſanguinem qui in capite eſt indigent: ſimili quoque modo lauamus, ſi iis quibus ſanguinis eruptione opus eſt, ſanguis non erumpat. Concoctis autem iam affectionibus, balneum citra periculum

A adhibetur, quum etiam ad expurgationem ſputorum quæ pleuriticorũ & peripneumonicorum thorace & pulmone cõtinẽtur, maximè cõferat. In iis ergo qui ſic affecti ſunt, quũ indicatio itidẽ quæ à cõſuetudine ſumitur, acceſſerit, balneum iterare nihil prohibuerit. Omnino verò ſcire oportet, niſi prius vacuato corpori balneum adhibeatur, partes affectas fluxione tentari: vacuato verò ſi offeratur, adiuuari concoctionem.

Ex libris Antylli, de balneis induſtria paratis, ex primo libro de remediis, Cap. II.

B Lauacra partim ex aquis dulcibus, & qualitatis expertibus cõſtant, partim verò ex iis quæ & qualitate ſunt præditæ, & vim habent vehementem atque conſpicuam: eáque in quibus ineſt qualitas, partim induſtria parata ſunt, partim per ſe ita naſcũtur. Porro eorũ quæ ex induſtria fiunt, alia calfaciendi, alia digerendi, alia humectandi, alia refrigerandi, alia adſtringendi cauſa parantur: ac calidis quidem vtimur quum aut refrigeratos calfacere, aut laſſitudinem ſoluere, aut cõuulſiones, aut dolores mitigare nobis propoſitum eſt. Sanè his etiam vtimur refe-C ctionis cauſa, quum alimentum non facilè diſtribuitur. Calidas autem aquas reddimus quum pulegium, aut origanum, aut hyſſopum, aut thymum, aut ſatureiam, aut lauri folia, & chamæpityos ramulos & panacis ac pyrethri radices, & cachry, & alia generis eiuſdem incoquimus. oleum quoque in aquam coniicimus. Lauacra autem digerentia faciemus quum totum corpus quod præpingue ſit, volumus extenuare, aut tumefactum totum corpus, vel membrum aliquod contrahere, idque ſiue propter inflammationem, ſiue ob aliam affectionem fluxione la-D boret. Fiunt autem digerẽtia quum vel ſalem iniicimus, vel ipſa marina aqua vtimur, aut nitrũ admiſcemus. Iam mel quoque admixtum digerendi vim aquæ indit, itémque vua taminia incocta, & cinis ſarmentorum, & ſulfur ignem non expertum, aut baccarum iuniperi, aut mercurialis decoctum. Molliendi verò cauſa balneis vtimur in corporibus quæ vel inflammatione laborant, vel indurata ſunt. Atque ad inflammationes blanda eſſe debent & mollia: at in iis quæ obduruerũt, ſi inflammationis ſint expertia, potentia & efficacia. Quocirca in iis qui inflam-E matione laborant, maluæ, & lini ſeminis, & fœnigræci decoctum miſcemus: in fluxione vexatis inflammationibus, plantaginem, aut herbam ſanguinalem, aut malicorium, aut roſas, aut rubi cimas incoquimus. In iis verò quæ conuulſionem minantur, iiſdem vtimur quæ adhibemus etiam iis quæ ſunt fluxionis expertes. Præter cætera verò hydrelæum in quo malua aut fœnumgræcum incoctum ſit, iuuat. In duritia autem citra inflammationẽ balneis eiuſdem qualitatis vtẽdum eſt, quibus ad eos qui digeſtionis indigebant vtebamur. Cæterùm refrigerant F & adſtringunt balnea quæ ſimili modo parata ſunt quo adſtringentes refrigerantéſque madefactiones, quarum ſylua poteſt in hunc transferri locum.

De balneis ſponte naſcentibus, ex eodem libro, Cap. III.

Balneorum ſpontè naſcentium multo maior & efficacior vis eſt quàm eorum quæ arte parãtur. multæ autem eorum differentiæ ſunt propter terræ per quam feruntur, qualitatem: alia enim nitri, alia ſalis, alia aluminis, alia ſulphuris, alia bituminis, alia æris, alia ferri vim obti-G nent, alia compoſita ſunt ex multis harum qualitatum ſimul coniũctarum. Vis autem omnium aquarum ſponte naſcentium eſt exiccans & calfaciẽs prorſus, quum valde intenſæ ſint: quocirca acutis morbis minimè cõueniunt, ſed potius diuturnis, & præcipuè humidis & frigidis. Quæ autẽ nitri aut ſalis facultate præditæ ſunt, accommodatæ ſunt capiti, & thoraci fluxione malè habito, & ventriculo perhumido, & iis qui aqua inter cutẽ laborãt, & œdematis quæ ex morbis vel ex pituitæ concretione oriuntur. Quæ alumen referunt, ad fluxum ſanguinis, ad vomitus H procliuitatem, ad immoderatas hæmorrhoidum perturbationes, ad inordinatas mulierum purgationes, & continuos abortus adhibentur. In quibus verò vis ineſt ſulphuris, neruos molliunt, concretiones calfaciunt,

dolores leniunt,ſtomachum imbecillum reddunt atque
ſubuertunt. Quæ bitumen ſapiunt,caput replent,ac ſen-
ſuum inſtrumenta vitiant,& enixè calefaciunt,& tempo-
ris progreſſu molliunt: quod facere præſertim in vulua,
veſica,& colo inteſtino conſueuerunt. Quæ verò æris na
turam referunt,ori,tonſillis,vuæ & oculis mirum in mo-
dum aptæ ſunt. In quibus ferri qualitas reperitur, ſtoma-
cho & lieni malè affectis poſſunt ſubuenire:quæ verò ex
mixtis qualitatibus conſtant,eæ faciunt pro ratione eius
qualitatis quæ in eis excellit. His autem aquis ſponte na-
ſcentibus vti debemus firmis & quietis: vapor enim ab
ipſis commotis emergens,quum grauis ſit & feriens,ca-
piti moleſtus eſt: quamobrem in aquam ingrediendum
eſt ſenſim , vt vis corpori laxato accedens imprimatur.
eorum verò qui cum tumultu & impetu ſeſe in aquas in-
iiciunt,corpus denſatum qualitatem aquæ non recipit,
ita fit vt in huiuſmodi,neque natare,neque immergi cõ-
modum ſit. Vti autem ductibus aquarum ſponte ſcaturi-
entium eos ſolos oportet quibus qualitates illarum ca-
piti ſunt congruæ:ſiquidem qui ſe exhibent aquis quæ à
ductibus bituminoſis & ſulfureis fluunt, quamfacillimè
læduntur.

Herodoti de lauacro,ex libro de præſidiis extrinſe-
cus occurrentibus, Cap. IIII.

SI calidiore interno aere indigemus,ad hoc auxilii ge-
nus accedendum eſt. Vrna aquæ frigidæ inſtillanda i-
gnitæ materiæ eſt:calor enim qui inde emanat,non mul
to tempore perdurat, ſed citò reſtinguitur : quocirca id
paulo ante introitum aggrediendum eſt.

Herodoti, de aquis ſponte naſcentibus,ex eodem
libro, Cap. V.

FAcultas ſingularum aquarum ſpontè naſcentiũ quæ
magnam habent differentiam, aſſumenda eſt ex iis
quæ experientia comprobantur. exquiſitam enim omni-
um ſingillatim notitiã tradere non poſſumus, tum quia
nos omnibus vſi non ſumus,tum verò quia ne in omni-
bus quidem eſt cognitio,quæ facultatibus medicamen-
torũ proportione reſpondeat:nã frigidæ aquæ quæ ſpõ-
te naſcuntur,accommodatæ ſunt omnibus fluxionibus,
veſicæ affectionibus, capitis doloribus,& vlceribus ma-
lignis. De iis verò quæ potantur,ſiue calidæ, ſiue frigidæ
ſint,quum vniuerſalem quandam conſtitutionem non
recipiant, in particularibus dicetur. In omnibus autem
ſit quædam temporis apta menſura:nam ſi vſurus ſit quiſ
piam his aquis per tres hebdomadas, ita exordietur, vt
incipiat à dimidi a hora,deinde paulatim progrediatur,
vt per hebdomadam ſpatium duarum horarum perfici-
atur, hoc interuallo ad ſecundam vſque hebdomadam
perſeuerando:ab ea tantundem auferendum,& in prima
menſura deſinendum, & ita viciſſim ſubtrahendum. In
aquis enim ſtatim à principio diu immorari non eſt vti-
le:neque etiam eſt frugiferum, ad finem vſque permane
re eodem temporis ſpatio,propterea quòd confert & in-
cipere & deſinere ab hoc præſidio cõuenienter rationi:
quo etiã modo exercitationibus vtimur & abſtinemus.
ſi verò menſura quam prius fueramus coniectati vtilita-
tem non afferat,aquis per interualla erit vtendum. In e-
xacerbationibus autem accuratè omnis hæc facienda eſt
præparatio : nam qui plurimas partes dolent,hi acceden
tes toti introẽant: ſi verò aliquas laborantes habeant,ma
defiant. Labore ſedato eos deducemus:deinde quũ rur-
ſus acceſſio redierit,vt in aquã deſcendãt imperabimus,
aquis vtentes non ſecus quàm fomentis & cataplaſmatis
extrinſecus adhibitis. Quocirca quantum his aquis vti
debeamus,ipſa neceſſitas commonebit. Noui ego quoſ-
dam ,quum per totum diem hoc genere curationis vte-
rentur,mirum in modum adiutos fuiſſe: nam exacerba-
tio quæ prius longa,& ad ſoluẽdum difficilis erat facta,
ceſſauit:qua ex re affectioni quoque commodum acceſ-
ſit. Si verò affectæ partes poſſint cæteris tectis madefieri,
non erit incommodum diutius & ſæpe per diem aquis
vti:quod tamen ante cibum faciendum eſt. inutile enim
eſt materia noua plenos, aquas etiam ſumere quæ tanto-
pere cõmouere queãt. ſi vires eos deficiant, parũ cibi eis
offeratur. Quum verò plurimæ ex iis aquis in locis palu-

A ſtribus & æſtuoſis oriãtur,& propterea moborſæ ſint,eis
opportunè vtéris vere & autũno,quatenus hyeme adurũt:
atq; illud quidẽ tẽpus aquarũ vires firmat. Si verò in ſalu-
taribus locis ſint, erunt etiã æſtate aſſumendæ ſi frigidæ
fuerint. Quoniã autẽ nõnulli ignari putant calidas aquas
cõducere ad tuendã ſanitatẽ,& ob eam cauſam eis impru-
denter, & nulla habita ratione cõſtitutionis tẽporis vtun-
tur, idque cum damno,(vt eſt etiam veriſimile) æquum
eſſet eos ex hac falſa opinione decedere. his autem aquis
ſi adeſſent, vterentur etiã communium balneorum loco.

B Ex Galeno,de frigidi lauacri vſu,
Cap. VI.

QVemadmodum quiſpiã frigida lauari primùm in-
cipiat, nec vllã ex repentina mutatione noxam ſen-
tiat,id vtique ad omnia ſciendum eſt. multi enim quum
malè incepiſſent,adeò in frigidam lauationem malè fue-
runt affecti, vt nec iis qui tutò eam adminiſtrarent,ſe vn-
quam permitterent. Eſto igitur anni tempus æſtatis ini-
tium,vt ante hyemen in ſpatio interpoſito cõſuetudo no-
C tabilis pariatur. eſto præterea dies in quo auſpicabimur,
quammaximè tranquillus,& quod id tempus feret, cali-
diſſimus : eáque diei pars calidiſſima, & gymnaſterium
temperatum. hæcque eſt externa præparatio. Corpus ve-
rò eius qui frigida lauandus eſt,ſic parabitur. ætas illi eſto
quarti maximè ſeptenarii medium, nulla nec eo die, nec
præcedenti nocte, noua re alterato. eſto autem iuuenis
qui frigida vtetur,animo præſenti & planè hilari: ac pri-
mùm linteis vberius fricetur quàm prius. Sunto autem
frictiones eo tempore vehementiores quàm antè, atque
D etiam linteis durioribus adminiſtratæ : dehinc oleo vt
aſſueuit fricetur:inde exerceatur,exercitationibus multi-
tudine quidem paribus, ſed citatioribus quàm prius. ab
his in frigidam deſcendat,non tamen cunctãter, ſed ce-
leriter,vel etiam ſemel totus inſiliat: nam ſi ſenſim aquæ
accedat, horror concitabitur. Eſto verò & aqua ipſa, nec
tepida nec planè cruda & glacialis. altera nanque nõ agit,
repercuſſu caloris:altera verò ferit inſuetos,atque refrige
rat:ſiquidẽ progreſſu temporis tali quoque aqua iuuenis
aliquãdo vtetur. Vbi ex aqua egreſſus ſit,fricari oleo,id-
que à pluriribus expedit,quoad cutis incaleſcat. poſt hæc
E cibum vberiorem quàm cõſueuit, potionẽ infra cõſuetu
dinẽ capiat: quæ ipſemet vel iniuſſus faciet,modò omnia
rite ſint peracta. nã à frigida lauatione & plus appetũt,&
melius cõcoquũt, ac minus ſitiunt: veniúntque poſtridie
ad exercitationes habitu corporis planè meliore, mole
quidẽ pari ei quæ antè erat,cæterùm compacta,& muſcu-
loſiore, & vegetiore. In hoc igitur omnia ad eundẽ mo-
dum ſecundo die faciẽda ſunt, itémque tertio & quarto:
poſtea verò procedente tempore ſimili modo frigidam
F iterum ingredi mandabimus. Verùm tertio eam ingredi
quòd quidam iuſſerunt,non laudo:nam & iterum id fe-
ciſſe,mihi ſatis eſſe videtur,quũ præſertim iubere poſſi-
mus vt homo tandiu in ea immoretur quandiu nobis lu-
beat. Scopus autẽ tẽporis quo ſit immorandũ,à quotidia-
na ipſius experientia percipitur. Nam ſi egreſſus frigidã,
coloratꝰ ex frictionibꝰ citò redditur,moderatè immoratũ
indicat:ſin & ægrius incaleſcat,& decolor diutius perma-
neat,immoderatius in frigida moratum docet. Ex his ſi-
gnis cognoſces vtrum ſatis moratus ſit, an potius ad mi-
nus aut maius aliquid ſit immutandum.

Ex Agathino,de calida & frigida lauatione,
G Cap. VII.

QVam naturam habeat tum calida tum frigida laua-
tio,conſiderãdum eſt nobis. optimum autem mihi
videtur,lauacra calida non eſſe prorſus reiicienda, rarius
tamen adhibenda. Iis igitur tanquam opportunum quid
habentibus,vtendum quandoque eſt:nam & laſſitudines
ſedant,& ſocordiam quam cruditates afferunt, ipſa exi-
munt,ac præſertim ſiquis in balneo aquam calidam po-
tauerit, ſuccóſque ex alimento corrupto aceruatos euo-
H muerit. Calidum quoque lauacrum mollit corpus, quod
præter rationem quandoque colligatum conſtrictúmque
ſit. Conuenit etiam iis qui non ita præſenti anima ad fri-
gidam lauationem ſunt affecti,& ad vnctionem prompti
non ſunt. Modus apotherapiæ eſt alimentum & balneum:

quod incommodum eſt, ſi aſſiduè: non incommodum verò, ſi tempeſtiuè adminiſtretur. Qui autem hunc breuem vitæ curſum ſani cupiunt tranſigere, frigida lauari ſæpe debent: vix enim verbis exequi poſſum quantum vtilitatis ex frigida lauatione percipiatur. quod in cauſa eſt vt qui frigida lauantur, etiamſi ſenio propemodum confecti ſint, corpore tamen conſtanti & compacto, & colore florido comperias: & omnino, qui multum virilitatis & tenoris præ ſe ferant. Quinetiam quæ ad appetitiones cõcoctionéſque pertinẽt, firma, ſenſuſque plerunque integros & exquiſitos, & (vno verbo) naturales actiones ritè conſtitutas habent. Qui verò calida lauantur, carnes flaccidas fluidáſque ſolent habere, & colorem auerſum, & tenore videntur eneruati eſſe, malléque cibum appetere, atque omnia habere cæteris deteriora. quid enim re vera mediocre faciat tam aſſidua in aëre feruenti & perhumido elixatio? Equidem in more poſitum barbarorum audiui vt infantes in frigidam aſſiduè dimittant: nos verò calidis lauationibns cõtinuis elixamus, à nutricibus perſuaſi, quæ tum demum gaudẽt quum poſt laborem in balneo perceptum, infantibus ſopor irrepit: quæ quidem ſatis ipſis eſſe exiſtimant ſi infantes non magnopere noctu vexentur: aiúntque eos ſomno vix capi qui non fuerint ferme à copia lauationis calidæ ſoporati. quamobrẽ ego filiolũ meum, & pleroſque cæterorũ, vnctionibus ſolùm perfundo: réſque mihi ſucceſſit ex ſententia. At pueruli ab aliis educati, qui aſſiduè lauantur, plurimúmque elixãtur, non mirum eſt ſi epilepticis conuulſionibus capiantur, & ab eo morbo difficulter liberentur. Nulli igitur puerulo qui infantum ætatem exceſſerit, frigidam lauationem eſſe incongruã cenſeo, modò ne propria quædã natura huic & aliis vtilibus rebus obſiſtat: multa enim huiuſmodi ſunt memoriæ prodita. Frigidæ autem lauationis initium in iis qui ei aſſueti non ſunt, multi ſumendum eſſe exiſtimant, quum æſtas in ſummo ſtatu eſt: ego tamen quamplurimos vidi qui quocunque anni tempore eam auſpicati, innoxiè id fecerunt. ex quo fit vt omni tempore citra noxam poſſit principium frigidæ lauationis ſumi. ſed ſiqua ineſſe varietas debet, ego vernũ tempus cæteris anteponerem. Cæterùm quum ad frigidam lauationem accedimus, cum ſemper alias, tum vel maximè quum incipimus, optimè diſtributum id quod in nobis eſt eſſe debet, & nos leues eſſe atque expeditos par eſt. Semper autẽ noſmetipſos exercitationibus eouſque dimouere prius debemus donec propẽſione & alacritate in frigidam ingrediendi capiamur: etenim vehementia, & multitudine motionum prius corpuſculum defatigare, & ad laſſitudinem vſque perducere, quum alioqui abſurdum ſit: (nihil enim, in quo ſupra modum ſtudium noſtrum ponamus, ſalutare eſt) tum verò ad frigidam lauationem eſt ineptiſſimum: ſiquidem & ipſa corpora colligat, & vehemẽtiores laſſitudines affert. ſed præſtat (opinor) vtendi rationem, ſumpto altius initio, totam exponere. Poſtquã igitur negociis familiaribus, aut ambulationibus, aut geſtationibus corpus fuerit antea concitatum, tunc ad frigidæ lauationis vſum debebit accedere: nec prius quàm ſit hora prandii conſueta, nec ſanè multo tardius: vtrunque enim hoc tempus eſt reiiciendum. Nudandus autem, ſi tempus permiſerit, in ſole eſt, loco à ventis non perflato. Sæpe etiam ſi dum exuuntur rigor eos infeſtos haberet, corpus iterum veſtimentis tectum intentiore ambulatione, poplitibus vehementius tenſis, vel etiam curſu poſtea dimouendum eſt. ad hæc autem linteis aſperis validè ad multam vſque contrectationem tum per ſe, tum per alios rubefieri debet. Optimum quoque fuerit ſi miniſtri ad hoc manicas ex linteis conſutas habuerint: alioqui autẽ inæquali frictione adhibita, complicatis nimirum linteis, cutis excoriationes quandoque conſequuntur. poſtea verò manibus tum ab aliis, tum ipſe per ſe ſiccè fricandus eſt: quæ res præterquam quòd fouet, tenorem etiam admirabilem corpori indit. Nulla igitur alia re tentata, poteſt, quatenus alacritas fert, poſt hanc ſiccam frictionem frigida lauari. Vngi ergo oleo moderatè debet, & fricari multũ: ac præcipuè à ſe, tum etiam ab aliis: nihil enim eſt quod tam laſſitudine doloréque vacet, atque efficax ſit, quàm frictio quam quis ſibi ipſe adminiſtrat. Siquis igitur ea promptitudine ad frigidã lauationẽ contentus ſit, donec ſpiritulus creber fiat, aliis exercitationibus non erit opus: ſed tamen id difficulter omnes cõſequimur, quum quid ſatietatis res adiunctũ habeat. Ergo aliis vnicuique conſuetis exercitationibus vtendum eſt, intra tamen laſſitudinem, (vt dixi) laborando, nec omnino expectandũ quouſque in molem extollatur, (quod plurimis mos eſt) ſed donec corpuſculũ fuerit calefactum, & ad frigidam lauationem abundè præparatum. Exercitationibus autem finitis, tunc ſe ipſos omnino, niſi etiam prius, fricare debent, ſpiritum continendo. aliquando etiam corpore puluere prius cõſperſo, ſi madore humeſcat, atque ita ſine vlla mora & ſubitò in frigidam deſcẽdere: vel ſubitò aqua circunfundãtur. Aqua autem, ſi nobis optio detur, nec glacialis, nec remiſſa omnino frigiditate eligenda eſt: ſiquidem hæc magis nocet quàm quæ in altera parte excedit. Aquarũ autem ad frigidam lauationem, præſertimque quum primùm quis incipit, præſtantiſſima eſt marina, quippe quæ frigoris ſatis habeat, & morſus qui ex ſalſedine prouenit, corpus facilè percalefacit. Qualis autem cunque ea fuerit, pura eſto & perlucida, nec paluſtris, nec cœnoſa, nec alioqui reſes. Cæterùm anteponendũ eſt ſi liceat, in aquam deſcẽdere, quàm circũfundi: ſed primo quoque ingreſſu parum fricãdum corpus eſt, poſtea ingrediendum: ac ſeſe violenter fricare debet, rurſúſque deſcẽdendum: ac tunc perſeuerare natando, aut alio quouis modo, vt diutius ibi commoretur, ita tamen vt rurſus & ad oleum, & ad frictionem præſto ſit. Deinde quum tertiò deſcenderint, & non diutius ſint immorati, debẽt caput & quæ ad ſtomachum attinẽt, aquæductibus ſubiicere: ſin minus, pluribus hydriis perfundi, & ita moderatè fricandi. quo tempore non diſſoluimus oleo eam firmitatem quæ corpori prius aduenit. Poſt hæc verò ſtrigilibus non admodum obtuſis diutius corpuſculum detergemus, & ad ruborem perducimus: nam & roboratur, & ſuperficies æqualis redditur. Si verò etiam in eos qui cibũ ſumſperunt incidamus, non omnino à frigida lauatione abſtinebimus, quoniã vehementer appetimus; & quia motiones quædam ad id nos impellant, vel quia æſtus ipſe quodãmodo ſimul elixauerit: neſcio enim an quicquã hoc præſtantius faciat is qui exuritur, & cõtinenter ſudoribus perfunditur. Equidem ſæpenumero à cœna, quũ ægrè in ſomnũ propter æſtum delabor, in frigidam deſcendere cõſueui: & mirabile eſt quàm iucundam noctem tranſigam. In vſu tamen frigidæ, habẽda ratio eſt auriũ, ne frigida in eas clàm influat. quum enim frigida lauatio ad omnia ſit multo quàm cæteræ diætæ vtilior, quomodo meatus auditui deſeruiẽtes tantum cum noxa contingat, certè neſcio.

De ſiccatione per arenam, Herodoti ex libro de remediis extrinſecus occurrentibus, Cap. VIII.

FOmentum quod ex arena adhibetur, accõmodatum eſt aſtmaticis, iis quorum pectus defluxione laborat, cœliacis, podagricis, iis qui per extentionem reſoluuntur, iis qui malo ſunt corporis habitu, hydropicis, & denique omnibus quos diuturnus morbus vexat. Omnéſque præter infantes, ad huiuſce fomenti vſum ferme apti ſunt. tempus ad hoc idoneum eſt æſtas, in qua etiam dies ardentiſſimi ſunt eligendi. In ortu autem ſolis, in littore, in arena profunda duæ foueæ aut tres paris magnitudinis ei qui vſurus ſit, parandæ ſunt, vt à ſole calefiant. ægrotus verò cibos optimè confecerit, priúſque inambulet, & geſtetur: qúmque aër ſit factus calidior, arenáque ſatis feruens fuerit reddita, in fouea recumbens, in arena quæ circum ſit maneat, vt ratio poſtulat, conuolutus, vſquedum facilè ferat. caput verò debet contegere, & ſolis radios declinare, ſempérque ante oculos operimentum aliquod habere. figura verò in qua exardeſcat, eſto in primis diei partibus eiuſmodi, vt meridiem, in mediis, vt boream ſpectet. ſpongia quoque aqua frigida imbuta faciei applicetur. iis verò qui nimium patiuntur,

collutio itidem offertur. ſi verò necdum calfactam aut refrigeratam carnem propter vim ſudoris erumpentis ſenſerint, id ſignificare debebunt: iique qui adſtant, arenam propellent, eóſque educent, & in alia fouea propinqua collocabunt, in qua vt dictum eſt, occultabuntur. id tertio quoque loco erit faciendum, ſi opus eſſe videatur. Qua in re ſpectādus morbus eſt, itémque vires ægrotātis: tēporis verò additio ex iis pendet quæ ſunt dicta prius. Iam verò recūbentes occultabimus, ac cōtegemus aſthmaticos, & quorum pectus & coſtas defluxio vexat, itémque ſtomachicos & qui malo habitu corporis ſunt, & qui aqua inter cutem laborant. ſedentes verò eos hydropicos quos aſcitas nominamus, ſique opus ſit, etiā tympanitas. Ex aliis verò morbis colicos quoque & hepaticos & ſpleneticos, & iſchiadicos, & podagricos, & quorum reſoluti ſunt pedes aut crura: ad finem verò hi omnes ſunt toti contegendi, quippe quum relaxatio rite toti corpori adhibetur, & vtilitas partes etiam morbo vacantes debet peruadere, & præſertim ſi frigida lauatione ſint vſuri. circa foueas paratæ ſint ſcenæ ex perlucidis cornibus confectæ, itémque vrnæ aquæ dulcis, & ſolia aquæ maris, in quæ ſedatis ſudoribus ingrediendū eſt, tū exeūtes perfundēdi, & oleo cōfricandi. Si verò dies trāquillꝰ, corporáq; robuſta fuerint, natatione etiā vtantur, à quibus abducti, abundè quieſcant. Sed hydropici quinque aut ſex aquæ calidæ cyathos prius epotos, effundere cogendi ſunt: cæteris mos ſuus eſt ſeruādus. alēdi autē ſunt ii, vt propter mala quæ in ſole ſunt paſſi, potus augeatur. Numerus dierum in morbis intermittētibꝰ nō ſit minor quàm quatuordecim, nec vnū & viceſimū diē excedat. At in hydropicis numerus dierū eſt ad rationē inanitionis ipſorū molis referēdus, & ſubducendus: qúmque vtilitas poſt viceſimum primum diem ſtatum nanciſcatur, biduum aut triduum intermittere conuenit, tum redire ad vſum. Si verò hyberno tempore hydropem cures, cæteráque medicinæ præſidia non iuuent, ægérque expectare tempus opportunum nō queat, réſque vrgeat vt arena adminiſtretur, neque vt ea vtilitas quam tempus accommodatum affert, expectare liceat, tum in maritimo loco inſtituenda arena eſt, & quum æger in ſomnis horret, ea totus obducēdus eſt vt diximus, & cætera quæ admonuimus, faciēda, proſperúmque ſucceſſum qui inde futurus eſt, diuturnum fore ſperandum eſt.

De inſolatione, ex eodem libro, Cap. IX.

INſolationes maximè neceſſariæ ſunt iis qui refectionis & carnis acceſſionis egent: ſol tamen nubilus eſt vitandus, iſque qui ſæpe in tranquillis regionibus obſcuratur. Studēdum ergo eſt vt hyeme, vere, & autumno, intempeſtiuam inſolationem vitemus. æſtate autem propter nimium calorem debilibus cauēda eſt. ſoli verò atque igni præter cætera dorſum admouere cōuenit: nerui enim qui voluntatis ſunt, in eo potiſſimum ſunt ſiti: quibus caleſcentibus totum corpus valentius redditur. caput verò aliquo operimento contegatur.

De vtilitate quæ ex igni & carbonibus affertur, ex eodem libro, Cap. X.

FOmentum quod fit ex carbonibus, adhibendum eſt in balnei loco qui vngendis hominibus ſit dicatus, iis qui diuturnis doloribus teneantur. partes autem corporis torreātur, donec difficulter ferre queant. Carbones ſunto ex balneis ſumpti, aut prius madeſcant. Cæterùm torreri ad muros ignitos, eandem affert vtilitatem: ſique placidè ſint calidi, eis particulæ dolentes admoueantur: ſi nimis calidi ſint, affectæ partes crudīs lineis pannis ſepientur, atque ita parietibus adhærebunt.

De aduſtione, ex eodem, Cap. XI.

ADuſtionibus vtimur tum per cauteria, tum per radices, tum per medicamenta. præſtātiſſimæ ſunt quæ cauteriis adminiſtrantur, ſiqui ſint qui chirurgiam reformident: ſecundum locum tenent quas medicamenta excitant: quæ verò per multos dies adurunt, iis cicatrix non obducitur.

Ex Antyllo, de dropace, ex primo libro qui eſt de remediis extrinſecus occurſantibus, Cap. XII.

A DRopax vt malagma paratur, vſúmque cataplaſmatis præbet. Conuenit is morbis diuturnis, quibus etiam ſinapiſmus eſt idoneus: & quum quis ſinapiſmo vti velit, prius dropacem adhibet, vt corpus ad ſinapi præparet: & poſt ſinapiſmum quoque adhibetur, vt reliquiæ morbi euellantur. Cæterùm dropax, ſi calfacere præter modum oporteat, accipere debet pyrethrum, cachry, & bitumen: ſi opus ſiccatione ſit, ſulphur ignem nō expertum, ſalem, cinerē ſarmentorum: ſi ſcarificare, limneſium & euphorbium. Vngere verò locum oportet dropace prius cal- B facto, eáque craſſitudine id efficere quam vires ægrotantis ferre queant: atque in iis qui ſunt imbecilliores, partes piloſæ prius abradendæ ſunt, in rubuſtioribus verò & efficaciore dropace indigentibus, non abradendæ, niſi fortè capiti, aut mento, aut pubi applicandus eſſet.

Antylli, de ſinapiſmo, ex eodem libro, Cap. XIII.

CAtaplaſma quod ex ſinapi conficitur, efficacius eſt, quod in acutis morbis non admodum probatur: in ſegnioribus nanque naturis ſolùm ſtupidiſque, in acutis C morbis, ſinapi vtimur. Ad diuturnas verò ægritudines ferme omnes, vbi aliorum remediorum vim imbecilliorem & minorem morbo cognouerimus, efficaciſſimus ſinapiſmus eſt, ſed tamen in tabidis & colliquatione laborantibus ex vlcere quod iecur obſideat, ſinapiſmum non admittimus, neque etiā in vlla alia vlceratione quæ intimas partes vexet, ſiquidem exacuuntur, & efferæ à ſinapis acrimonia redduntur. quinetiam in cartilagineis partibus cauendus eius eſt vſus, vt in auribus, & ſummis naribus, quippe quæ exurantur, & quandoque etiam quæ D carnis expertia ſunt & cartilaginea, nigreſcant. cæteræ verò omnes corporis partes, & morbi diuturni hoc remedio perfruuntur. Penis autē & veſicæ reſolutiones hoc auxilio gaudent: itémque partes omnes reſolutæ. in rectū quoque inteſtinum reſolutum glans inditur. In iis verò qui difficulter audiunt, collyrium linimento impactum auribus imponitur, tum vbi ſenſum collyrii pars quodammodo perceperit, collyrio per linamentum exacto, pars melicrato abluitur. Sinapiſmus autem ſegnioribus partibus, iiſque quæ carnoſæ ſunt, & vi adhibita difficul- E ter ſentiunt. Terminus autem actionis medicamenti eſto vt ægrotus vehemēter doleat, caróque nigrior reddatur, & fiat altior quàm quæ adiacet: & poſtquā ablotū fuerit, puſtulæ leniter erumpant. ad morbos autem & partes facilè ſentientes, mitius vtendum ſinapi eſt, vt eo vtamur donec caro fiat paulo rubicundior. Ne tamen mitis ille vſus vanus ſit, alio die, aut duobus ſæpe erit ſinapiſmo vtendum, vt continuus vſus vnius robuſti ſinapiſmi vim præbeat: cuius ſanè continui vſus menſura eſt, quum partes ſinapiſmo obductæ atque illitæ nullū doloris ſenſum F habeant. In acutis verò morbis rarò adhibemus hoc remedii genus, eóque ſolùm in lethargicis, & cæteris nimiis in ſomnum propenſionibus, quæ in febribus cōtingunt, & catocha & perfrictione, quæ ægrè caleſiat. eorum tamē qui in ſomnum ſunt nimium propenſi, crura ſinapiſmo obducimus: in perfrigentibus verò, & crura, & cubitos. cæterùm ſinapi tenue cæteris omnibus linteo exceptis inſpergatur.

Sinapiſmi confectio.

Sinapiſmi conficiendi modus eſt huiuſmodi: Cari- G cas in aqua tepida pridie macerare oportet: poſtridie verò eius diei vehementer expreſſas valde contundere, deinde acre ſinapi, quale eſt Syriacum & Ægyptiacum, capere, ac per ſe conterere, aquam in qua caricæ maduerint, paulatim affundendo: (nam humore perfuſum melius læuigatur) tum in maſſas leues redigito, alterā ex caricis, ex ſinapi alteram. Fiet autem ſinapiſmus vehemens ſi duas partes ſinapi vni caricarum parti addemus, mediocris verò, ex paribus vtriuſque portionibus conſtabit: ſin mitior exigatur, tertiam partem ſinapi, duas cari- H carum commiſcebimus. Linteo verò aut panno illitus adhibetur, locus verò cui admouendus ſinapiſmus eſt, prius nitro illinatur, & omnino inunctus eſto, eíque ita cataplaſma adhibeatur, & ſuprà ligetur. Vtendum verò ſinapiſmo in ſole, aut aprica domo, & potius ante

balneum: certum tamen temporis ſpatium quo teneatur,
definiri non poteſt, propterea quòd alii citius, alii ſerius
eius ſenſum percipiant. Ergo ſæpe intueri locum oportet,
vtrum ſatis roboris contraxerit. Si verò longo ſpatio ad-
motum ſinapi non agat,ſpongiis aqua calida imbutis, &
panno in quo cataplaſma eſt, appoſitis, fouendus eſt. po-
ſteaquam verò ſinapiſmo vſi abundè fuerimus; æger in
balneũ ducetur, & vt modicè laxetur, totus perfundẽdus
eſt, ac potius etiam partes quibus ſinapiſmus fuerit ad-
motus: eæque non vngãtur. ſique ferre poſſe æger videa-
tur,ſuſtinere debet,& iterum balneum ingredi,& perfun
di,ac ne tum quidem vngi. nonnullos etiam vſque in ſe-
quentem diem non vnctos ſeruantes lauamus. Poſt bal-
neum verò vltimum partes roſaceo illinimus: ſi vehemẽs
ſit dolor, & puſtulæ eruperint, partes erunt lana aqua &
roſaceo intinctæ obducẽdæ, aut etiam amygdalino cum
aqua: melius autem eſt vt aqua ſit maluæ ſuccus. In iis ve-
rò quos vehemens dolor vexat,locus malua probè deco-
cta vel per ſe vel cum pane oblinẽdus: vbi dolor ceſſarit,
cerato roſaceo cum ceruſſa vtemur. Lethargici verò, &
qui acutis morbis detinẽtur, lauandi ſunt. Cæterùm qui-
bus ſynapiſmus adhibetur,oleo perfundimus: & idem fa-
cimus in iis qui carnibus ſunt mirum in modum delica-
tioribus. In quibus verò ſinapiſmo vtimur non propter
partes quæ altius reſident, ſed propter eas quæ prope cu-
tim ſunt, panis læuigatus pro caricis ſinapi admiſcetur.
Hoc etiam ſciendum eſt,ſi in aceto ſinapi maceretur, ca-
taplaſma obtuſius: ſi in aqua, minus mordax fieri. Qui
aures ſinapiſmo oblinunt, panno debẽt contrectare; aut
duplicatis linteis excipere: malleolos verò oleo prius vn-
gere, tum duplicatis linteis excipere.

De ſcilla.

Scilla in mortario contuſa parem ſinapi vim habet,
ſi illinatur: ſed breui tempore teneatur: nam ſi tardarit, vl-
cus excitabit. ea priuatim in pectore vtemur ad eos qui
nonniſi recta ceruice ſpirant: & ad reſolutionem, quum
non ſolùm motus, ſed ſenſus quoque eſt læſus. ſed & ni-
trum,& balneum, & remedium, vt in ſinapiſmo, admi-
niſtrare conuenit. olei verò perfuſio morſiones quas ſcil-
la excitat, propriè mitigat.

De fimo caprillo.

Caprarum fimus viribus ſinapiſmo non cedit, præ-
ſertim globuli aceto læuigati. propriè verò conuenire i-
ſchiadidis hoc cataplaſma, quippe quod ſinapiſmo ſit effi
cacius, nos ipſi experientia atque vſu didicimus.

Ex Menemacho, de pſilothro,
Cap. XIII.

PSilothrum ex arte quæ cultui & odoratui eſt dicata,
ſumptum eſt. carnem in ſuperficie vellicat: id quod ex
rubore quẽ affert, & materia quæ adurens eſt, planè patet.
Si tardarit, cutim vlcerat, puſtuláſque excitat. eius actio
minor eſt quàm dropacis: ſiquidem hoc carnem delicatã
relinquit: dropax verò habitiorẽ & muſculoſiorem. huius
porro moleſtus eſt vſus. Cæterùm oleoſa pars à corpore
abſtergenda eſt, propterea quòd non adhæreſceret, & in
eius vſu multo tempore morandũ eſſet. quocirca pedum
lotiones, ad quas pſilothrum adhibetur, modicè vnctas
eſſe oportet, ne vis planè diſſoluatur.

De tonſura & deraſione, Cap. XV.

TOndendorũ abradendorúmque pilorum vſum me-
dicina accepit euacuãdi cauſa: éſtque is ad diutinas
affectiones accommodatus. In capite autem capilli erunt
forfice præcidẽdi, tum radendi, & abraſione etiam vten-
dum. Deraſio verò partium in quibus capilli non ſunt,
purior eſt & manſuetior quàm ſit cutis tonſura: verùm
propter irrigationem & frictionẽ moleſtior eſt, & magis
etiam in profunda coma: tonſura verò quæ æquè ac dera-
ſio capillis caput nudat, habet neſcio quid ſenſum tentãs.
quocirca in iis qui facilè mutãtur, tactu leni & manſueto
vtendum eſt. ſed quum opus eſt cucurbitulas etiam ad-
mouere, locus abradẽdus eſt, vt ipſæ poſſint excidere: quo
ſanè tempore irrigatione & frictione nihil præterea fue-
rit opus. Cæterùm mitis tonſura & deraſio perſpiratum
parat, partéſque ad alia efficacia remedia paratas & ido-
neas reddit.

A De pectendis capillis, Cap. XVI.

IN mulieribus quæ ornatum capillorum ſanitati ante-
ponunt, pro locali remedio pectere comã vicem gerit
frictionis: efficaciuſque prodeſt quum caro ad cuiuſque
capilli exortum trahatur. ſique dentes pectinum denſio-
res fuerint, maiore etiam vi capillos attrahent.

Ex Herodoto, de pectenda coma, ex libro de reme-
diis extrinſecus occurrentibus, Cap. XVII.

NE caput pectatur primis quidem diebus, cauendum
eſt (neque enim neceſſarium eſt, neq; vtile) poſt vn
B ctionem verò quæ ante cibum adhibetur; & poſt clyſte-
ris vſum, ſi ita conſueuerint, pectendum erit donec par-
tes capitis nulla moleſtia afficiantur. Si verò aliquod ſym
ptoma extrinſecus appareat, vt dolor capitis, vt defluxio
quæ nuper cõſtiterit, aut exanthemata, aut ſanguis ſtillãs,
aut alia quædam mala ſuſpicio ſubſit, omittendum eſt.

Herodoti, de perſtrictione & interceptione,
Cap. XVIII.

IN quacunque morbi parte, perſtrictio interceptióque,
C & ante acceſſionem, & in eius initio, adhibenda eſt.
Colligare ergo & intercipere partes vna aut duabus antè
horis eſt accommodatum: ſi verò tempora ſuſpecta i-
gnorẽtur, acceſſionéſque inuaſerint, non iam magnopere
harũ rerum auxilio indigebimus, veruntamẽ eis vtendũ
eſt, atque affectionib⁹ quæ cum rigore inuadũt, itémque
doloribus, conuulſionibus, defluxionibus, ſanguinis eru-
ptionibus, palpitationibus, ſingultibus, inflationibus, &
vigiliis, perſtrictio conuenit. Interceptio verò omnibus
qui vel ex morbo, vel ex ſymptomate refrigerantur, ad-
D hibetur. Perſtrictiones autem vaſis latioribus, in quibus
multum ſanguinis & ſpiritus eſt, admoueantur. Ergo ad
perſtrictionem aptæ ſunt partes brachiorum quæ ad alas
& ad carpum pertinent: crurũ verò partes quæ ad ingui-
na, poplites & malleolos ſunt. hoc enim pacto attractio
materiæ morbum gignentis retrahitur & auertitur. In-
terceptio verò ad poplites adhibita prodeſt, quippe quæ
materiam contineat, naturalémque calorem ſeruet: idque
præcipuè facit ſi cum vnguine admoueatur. Hæc autem
auxilia conueniunt iis qui ſtatis temporibus neruorum
dolores ſentiunt, cuiuſmodi podagrici & arthritici ſunt:
E incommoda verò cenſentur iis quibus ante acceſſionem
ſudores prorumpunt, & quos acceſſiones cum ſudore cõ-
iunctæ obſident: nam ſi vinculis exciperẽtur, eorum ſym-
ptomata fierent diuturniora. Interceptionis ratio ſit, vt la
næ molles in latos orbes redigantur, hiſque ab extremis
manus digitis ad alas vſque brachium intercipiamus: eo-
démque modo ab inguinibus ad digitos vſque pedum
progrediemur: ac partes quidem pedis quæ incuruæ ſunt,
itémque genua pluribus lanis excipiemus, quoniam eæ
F partes tum extendendo, tum flectendo facilè denuden-
tur, quum alioqui carnis copia ſit in eis perexigua, atque
ita immoderatius refrigerentur: compreſſiones verò pro
viribus fiant. Intercipiemus etiã particulas hoc modo: la-
narum carpta extremitatibus ſuperdamus, & vinculis la-
xis ſuperexcipimus, & pro viribus iterum premimus: vbi
omnes partes fuerint interceptæ, pulſus eſt per interual-
la contingendus, ne vitiare vires nos lateat: quo in caſu
debemus etiam exteriora contemplari, vt colorem, vt re-
ſpirationem, excretionẽ, atque decubitum. Sudores ve-
rò qui erumpent, ſi ex mora fiant interceptionis, in eáque
perſeuerent, ac vires nihil minuantur, boni ſunt iudicã-
G di. In acceſſionibus verò ceſſandum, & interceptiones
ſoluendæ: in iis verò quæ calorem extremorum inuaden
do augent, æſtate citius expediendæ interceptiones ſunt:
hyeme verò diutius immorentur. Quæ autem intercepta
ſunt, non ſunt directo exoluenda: ſed partes brachiorum
teneris manibus contrectantes, & ea quæ circumiecta
ſunt auferentes, æſtate contegere togis oportet, hyeme
verò manibus. nam aeri confertim expoſitæ refrigeran-
tur: cæteras quoque partes exoluimus, quiete eiſdem im-
H perata: ſique fieri poſſit, vt vnico decubitu vtantur.

De deligatione.

Deligationes fiant ad hunc modum: Lata vincula
ex lana contorta, aut conſtricta & coacta, aut veſtes at-
tritas capimus, extremitatibúſque circumponimus, &

adhibita cura ne carnes contundantur, comprimendum obſequenter eſt, vt firmiter liges. quod rite procedet ſi vincula & lata & lenia fuerint. ſed magis etiam conſtringuntur poſt ſecundam comprehenſionem: neque enim caro offendetur, ſed comprimetur. Optima verò deligationis quæ ſatis ſit, menſura eſt, vt tota caro quæ circum partes deligatas eſt, cum rubore inſurgat, nóſque vaſorũ excitationem obſeruando, iterum vehementius comprimamus, cauendo ne particulæ in ſtuporẽ cadant, nóſque doloris cauſam afferamus. Optimus autem huiuſce rei terminus eſt, depulſio rigoris, & extremorum calor, quum ſcilicet inuaſio ſe remittit: in cæteris verò, quum ſymptomata remittuntur.

Antylli de ſuffitionibus, ex primo libro qui eſt de iis quæ extrinſecus occurrunt,
Cap. XIX.

SVffiunt medici mulieres quæ ex vtero ſuffocãtur, ſiue vterꝰ procidat, ſiue refrigeratus, ſiue ſiccatus, ſiue multo humore perfuſus ſit. Vtimur quoque ſuffitu in morbis comitialibus, heterocrania, capitis dolore, in recta ceruice ſpirãtibus, in aſthmaticis, in iis qui defluctione vexãtur & in iis qui canina cõuulſione capiũtur. In vteri verò ſuffocationibus, & caſu atq; auerſione mulieres ſuffiãt ſe myrrha, aut thure, aut bdellio: ſi verò ſedere mulier poſſit, in ſella qua parturientes vtuntur collocabimus, & totam pannis diligenter circumuallabimus, vt nulla pars nuda præter faciẽ ſit. Si verò ſedere aut propter ſuffocationem, aut propter imbecillitatem non poſſit, ſuffienda erit igni ſub veſtibus contecto. Vbi vulua procidit, tetris odoribus ſuffienda, vt hirudinum nidore, pennis aut capillis, aut lanis, aut ſpongiis combuſtis: vel ita ſuffitum parabimus cõiecto in ollam nouam vino, hæc inſpergemꝰ, atque ita ſuffitus fiet. Quum vulua refrigerata eſt, myrrham tritam, amomũ, caſiámque adhibemus: quum exſiccata eſt, ſampſuchum, ſpicam, crocúmque: quũ nimio eſt humore perfuſa, acetum, pulegiũ, irida, thymúmque. Poculum verò ligneum in ollã coniicimus, quod in medio ſit perforatum: poculúmque labris ollæ agglutinamꝰ, aut luto figulorum, aut paſta: in foramen verò calamum rectà perforatum ponimus, atque ita aptamus vt nulla ſit perſpiratio, alteri verò calami extremitati fiſtulam plumbeam aptamus, cuius lenè ſit labrum: mulierem ipſam in ſella ad partum edendum accommodata, cuius effractum medium ſit, collocamus: tum ignem leniter ſellæ ſubiicimus, & in ſellam calamum imponimus. eſto verò calami tanta longitudo vt plumbea fiſtula calamo aptata ſellam excedat. Fiſtulam hanc ori vuluæ admoueri iubemus, atque ita ignem ollæ ſubdimus: quo incendente, vapor ex iis quæ in olla ſunt elatus & per calamum tranſiens, in vterum perueniet. Circundatur autem plumbum manſuetudinis cauſa, vt ne calamus locum vellicet. Poſtquam ſatis fomenti adhibueris, calamo adhuc vuluæ inſidente, olla ab igni auferatur: nam ſi calamus ſubducatur, quum vapor aſcendens adhuc feruet, ſinus muliebris exuritur. In comitialibus verò, vt cognoſcamus vtrum eo morbi genere teneantur, ex gagate lapide ſuffitus fiet. Vt autem qui comate opprimuntur, expergiſcãtur, ex caſtorio, capillis combuſtis, ſulfure, eboris raſura, cornu ceruino, & equina vngula: in iis quibus altera capitis pars dolet, qui heterocranici vocantur, itémque in ſcotomaticis, & qui canina conuulſione corripiũtur, ex ſerpyllo, hederæ foliis, mãdragora, & fœniculo: in aſthmaticis & recta ceruice ſpirantibus, ex ſulfure, abrotono, hyſſopo, & mẽtha. Quibus ſuffitus adhibentur, ſedere debent, pãniſque circũtegi, & ignẽ in mediis cruribꝰ habere, & inclinatos hianti ore ſpiritũ attrahere. Vbi ſuffitus adhibitus fuerit, cæteri colluendi ſunt melicrato: qui verò thoracem malè affectum habẽt, lacte.

De olfactoriis, ex eodem libro, Cap. XX.

IIs quæ olfactu ſenſum excitant, vtimur in vteri ſtrangulationibus, vt caſtorio aceto diluto, capillis combuſtis, lanis cõcrematis, ſpongia itidẽ, & ellychnio lucernæ nuper reſtincto, ſulfure ignem nõ experto, quæ omnia ex igne ſuffiuntur: itémque hirundinibus fumum eructantibus. Vbi verò vterus procidit, odorari debent ſpicam,

A caſiam, coſtum, iridis folia, vnguenta odorifera, quæ etiã ad animi defectionẽ & nauſeam faciunt: & multò etiam magis vinum cum aliquo eorũ miſtum, aut acetũ in quo thymum, pulegium, ſatureia, origanum, apiúmque immaduerint. folia quoque vitis & roſarum conueniunt. Ad diſſolutionem autem virium quæ ex defectione oritur, hæc olfactoria ſunt apta: panis vſtus, polenta vino madeſcens, pomum, pirum, melopepo: at qui ex capitis dolore in animi defectionem cadũt, peucedanum, polium, B baccas lauri, cupreſſi globulos, ſerpyllum, melanthium quod aduritur, odorari debebunt.

De abſtergentibus medicamentis, quæ ſmegmata dicuntur, ex eodem libro,
Cap. XXI.

SMegmata ſolent adhiberi vt cutis ſuperficies abſtergatur: alia vt ſcarificetur aperiatúrque corpus, alia ad porriginẽ, aut ſcabiem, aut morbũ pedicularem exterendum, aut ad lendium moleſtias tollendas valent. Abſtergent autem, nitrum, aphronitrum, ſal, mel, ſalis flos, cimolia, lomẽtum fabarum, fermẽtum hordeaceæ farinæ, furfur, C cinis communis, pumex omnis, arena: attenuãt autem, veratrum album tritum, alcyonium, ſulfur, herba pedicularis, napy, cachry, pyrethrum, piper, limneſtis, granum Gnidiũ, euphorbium. Ad porrigines verò & ſcabiem, & morbum pedicularem ſmegmata faciunt quæ conſtãt ex betæ ſucco, ptiſanæ cremore, ſulphure ignem non experto, veratro, herba pediculari, teſta ſepiæ combuſta. omnia autem ſmegmata corpori admouenda ſunt ſine vnguine in linteo ſicco, quum ſiccatum prius fuerit corpus, priúſque ſudauerit.

D De iis qui ſanguinem ſiſtunt, ex eodẽ, Cap. XXII.

EOrum quibus ſanguis cohibetur, alia refrigerando, alia adſtringendo, alia agglutinando, alia ſiccando, alia adurẽdo ſanguinis eruptiones ſupprimũt. Ergo aqua frigida, pſyllii ſuccus, cicutæ, ſeridis, & herbæ ſanguinalis ſiſtit refrigerando: acetum verò, oxycraton, ſuccus portulacæ, plantaginis, rhois ſyriaci, hypociſtidos, balauſtii, adſtringendo: itémque galla, acacia, acreſta, ſquama, ærugo, gypſum, cadmia, ceruſſa diphryges vſtum, Samius aſter, terra Samia, electrum, rubrica Lemnia, & aranearum tela, E & mãna thuris, cohibet agglutinãdo: & ſpongia noua aceto imbuta, vini fæx & aceti exiccando. at miſy & chalcitis, & atramentum ſutorium, & cauterium, adurendo, & corpora congregando. Initium verò à refrigerantibus & adſtringentibus ducendum eſt, & ad extremum adhibenda ſunt adurentia. Illud porro ſcire conuenit, aliarum partium eruptiones ſanguinis, poſtulare plurima remedia ſanguinem ſupprimẽtia: eas verò quæ ab vtero fluũt, quæque in profundis partibus manent & ſunt, omnino aliter curari: nam minus parent refrigerantibus, quippe F quum vterus adſtringentibus præcipuè delectetur quæ per os erumpunt, ſiccantia non admittunt, nec quæ modò diximus, ſed iis quæ glutinant curantur: ſed ne iis quidem omnibus, verùm imponi poſſunt & quæ periculo vacant. nam ceruſſa, gypſum, & diphryges, & cadmia veneni vim habẽt: quæ quidem in ſanguinis eruptionibus partium externarum conuenienter adhibentur.

De collyriis, ex eodem, Cap. XXIII.

QVæ collyria propriè dicuntur, ea oculis adhibentur: læuigata verò quæ communiter integra nominan- G tur, alia apponuntur, alia imponuntur: apponuntur autem vtero: imponuntur verò fiſtulis & ſinibus: quæque vtero adhibentur, purgationes prouocant, & fœtum educunt: ea autem ex colophonia, myrrha, & braſſicæ radice, dictamno, & elaterio conficiuntur. Debent autem collyria longitudinis quatuor digitorum eſſe, eorúmque figura caudæ muris eſſe ſimilis. ſunt etiam linamẽtis aut filo oblongo appendẽda, vt quum tẽporis quod ſatis ſit permanſerint, auelli foras queant. Collyriũ quoque cypri- H no vngendum: ſed animaduertendũ eſt ne vtero inflammato aut dolenti collyriũ admoueatur. Quæ verò fiſtulis & ſinibus indũtur, ea vt agglutinẽtur imponi ſolent. hæc autẽ ex melle cocto fiũt, aut ex taurino glutine, aut ex ærugine, aut ære cõbuſto: quæ fiſtulis indũtur, ea ad callos

exterendos imponimus,fiúntque ex melle,miſy,atramento ſutorio, chalcitide,ſquama nigra,radice marrubii,cedria,& ſeride.Hæc verò,& quæ in ſinus induntur,eſto lōgitudinis paris fiſtulis & ſinibus:craſſitudinis verò minoris, ne cunei inſtar imponantur. Spongia quoque & papyrus exiccata ex lino inditur,& in fiſtulas & in ſinus exiccādi cauſa,ſi exiccādi ſit neceſſitas:trahunt enim hæ ad ſe humorem, & vt dilatemus aperiamúſque ora fiſtularum; & locum vt collyria ingredi poſſint; præbeamus. Cæterùm collyriorum quæ ad oculos pertinent ſyluam & materiam exponimus, vbi de madefactionibus, & cataplaſmatis,& empaſmatis verba facimus.Vere parare collyria debemus:nam æſtate eorum vis euaneſcit,& præcipuè aromatum aridorum contuſorum: at hyeme etiamſi arida contundantur,nihil tamen lædētur.Cum humore autem contritæ inhorreſcunt, neque vires remittunt, neque inter ſe permiſcentur. Quandoque etiam(quemadmodum in regionibus quæ hyberna ſæuitia rigent)medicamenta in humore trita ſuas vires hyeme amittunt:ſiquidem cogelantur. Sed nec etiam valde ſicca medicamenta conterenda ſunt: nam pulluerulenta eorum pars quæ puriſſima facultate eſt,euaporat,& in nihilum abit.Sicca autem per ſe terenda ſunt,vt per tenuiſſimum cribrum ſine vi traiici cum humore queant:non tamen humor confertim affundendus eſt, ſed paulatim, vt ſemper ſtrigmentoſum & viſcoſum medicamentum teratur.Ex quo conſequetur,vt quæ iniecta fuerint, inter ſe cohæreant: ſi verò totus humor affundatur,metallica reſidebunt,aromatica verò innatabunt,neque inter ſe vniri cogentur, neque ſub piſtillum cadent,quippe quæ præcurrant,& cum humore confugiant. Aqua autem eſto pluuia. ea nanque tenuis eſt, & omnia permeat: ſin ſecus, collyrium vino excipiendum erit. Quæ autem ex metallicis parantur, multo tempore læuigantur: quæ ex ſuccis, exigui temporis contritione indigent. Vbi verò ſatis fuerint læuigata, gummi collyriis additur vt componātur: & quia poſtquam ſiccata ſint, facit vt collyria non frangantur:nullam tamen propriam facultatem oculis gummi præbet. Vbi verò cōfecta fuerint,in æneo vaſe reponentur: nam quæ ad oculos pertinent, meliora ab ære fiunt. At quæ ex ſuccis conſtant, iis vtendum ſtatim eſt: quæ verò ex metallicis conficiuntur, inueterata meliora redduntur.

Vſus collyriorum & modus.

Lippitudini autem incipienti conueniunt ea quæ ex glaucio,croco,&ſarcocolla conficiuntur,idque præſertim æſtate. Defluxioni verò,quæ ex roſis, quæ ex oſſibus palmularum combuſtis, quæ ex ſummis oleæ coliculis conſtant:vehemētibus doloribus,quæ ex aſtere,quæ ex amylo, quæque Babylonia vocantur. Ad chemoſes verò facit collyriū ex pompholyge, ex ceruſſa,ex nardo. Ad vlcera quæ ex thure fiunt,ad affectiones quæ inueterarint, valēt acria collyria: eadem ad hebetes oculos accommodata ſunt. Collyriorum autem materiæ apud omnes ſunt: cæterùm in chemoſi,& vehemētibus inflammationibus infundere collyria conuenit,ne ſpecillū contingens morbum irritet. In cæteris caſibus ſublinenda ſunt.Verùm oculus non eſt acie ſpecilli tangendus, ſed palpebra inferiore illita medicamentum apponendum. Illitiones verò quæ per ſubiectionem & quæ per euerſionem adhibentur,neſcio quid decori continere videntur, cæterùm non ſanant:nam quæ ex ſubiectione fiunt,oculos ſoluunt,ſpecillo obſiſtente fricādo.Quæ verò per euerſionem admouentur,palpebris callos obducunt:quæ liquidæ vocantur, vtiles ſunt ad hebetudines & incipiētes ſuffuſiones,fiúntque ex Attico melle, opobalſamo, felle, & præſertim hyænæ:ſi id nō ſit,viperæ,aut aquilæ,aut vlturis, aut perdicis, aut gallorum alborum, aut coracinorum piſcium. quandoque fœniculi ſuccum capiunt,aut oleum quod ob vetuſtatem ſit pertenue & ſolutum: aut liquorem cyrenaicum,aut cinnamomum,aut ſemen eius quod beſaſa dicitur,quod nos agreſtem eſſe rutam exiſtimamus.Humidæ porro attenuare,calfacere, & purgare poſſunt. Omnia autem medicamenta oculorum, & præcipuè liquida, ſi accommodatè admoueri debeant, non pleno capite,& mollita aluo adhibenda ſunt.Quod præſertim in liquidis ob-

A ſeruandum eſt, idque in puro aere,auſtrino,ſud dio: nam ſpirante Noto, & cælo nubilo,aut humido, aut frigido & condenſato,inutiliter admouentur.Idem vſu venit in cæteris collyriis quæ ad acumen viſus pertinent:itémque in aliis omnibus quæ ad lippitudinem faciunt, eadem aëris obſeruatio ſeruāda eſt, niſi fortaſſe quiſpiam ſic vrgeatur vt eis vtatur:quo caſu & ratò & paucis vti debebit.

De paſtillis,ex eodem libro,
Cap. XXIIII.

Paſtillorum ſunt tria genera: quorum vnum potui da- B tur,alterum in aluum coniicitur,tertium illinitur.De paſtillis verò qui potui dantur, tum dicemus quum de iis qui ægrotis offeruntur, verba à nobis fient: de cæteris nūc inſtituta eſt oratio.Eorum ergo qui induntur alii obtūdunt,alii adſtringunt, alii adurūt.Iis qui obtūdunt vtimur in iis quibus per infernas partes acria excernuntur, & quæ inteſtinum omnino mordeant.Eorū materiæ ſunt amylum,Samius aſter,pompholyx, gummi, tragacantha, dulcis radicis ſuccus,opium,manna, bdellium. Hi paſtilli triti cum cremore ptiſanæ,aut etiam cum polline,aut cre- C more furfuris, aut lentium decocto iniiciendi ſunt. Adſtringentibus verò vtimur in quibus fluxum immoderatum ſiſtere ſtudemus, & in quibus roborare inteſtinum volumus. Horum materia eſt alumen, acacia, hypociſtis, rhus Syriacus, balauſtium, œnanthe, galla, malicorium, myrtus. Induntur hi cum ſucco roſarum,aut lēticularum, aut plantaginis. Adurentium vſus eſt in depaſcentibus vlceribus. Fiunt illi ex ſandaracha,calce viua,ſquama æris, charta combuſta,& cæteris huius generis. Sunt autem imponendi paſtilli huiuſmodi, poſtquam ægroti comede- D rint & biberint, ne ſtomachus ab exhalatione feriatur. Præterea antequam indantur, clyſter ex muria imponendus eſt,vt vlceribus prius abſterſis paſtilli indantur, quippe qui eo modo efficaciores ſint futuri.Cæterùm quos iniecturi ſumus, in vaſculum coniectos plurimùm agitare oportet, & ita indere; ne medicamentum in fundo vaſis ſubſidat. Vbi autem canaliculum ano impoſuerimus,exprimere debemus,& vertere eodem in loco,ne ſi fortè vlcere obſideatur ea pars,medicamentum concidat.Paſtilli verò qui illinūtur,parē vim habēt cum iis qui infundun- E tur: nam alii adſtringunt, vt is qui ad Andronem authorē refertur:itémque is qui à Polyida eſt confectus, & croceus,& fuluus,qui ex lanis ſordidis fiunt. Tales etiam ſunt qui ex halicacabo conſtant: valéntque ad exanthemata, herpetas,ignem ſacrum,intertrigines, ſanguinis eruptiones,& vlcera fluentia. Alii hebetant,& ad epinyctidas,carbunculos,& vlcera maligna faciunt.

De peſſis,ex eodem libro,
Cap. XXV.

Peſſi vtero ſoli admouentur. Eorum tres ſunt differen- F tiæ:alii nanque molliunt,adſtringunt alii,alii denique aperiunt.Mollientibus ad vteri inflammationes, exulcerationes, perfrictiones, ſtrangulatus, auerſiones, & inflationes vtimur.Fiunt autem ex cera Tyrrhenica, cyprino, ſuſino,pinguedine anſeris aut gallinæ,butyro inſulſo,reſina deuſta,medulla ceruina,fœnogræco, & ſimilibus. Apetientes vtiles ſunt quum purgationem ſuppreſſam prouocare volumus, aut conniuentem compreſſámve vuluam emendare: hique ex melle,artemiſia,dictamno, braſſica, dulcis radicis ſucco,ruta,& ſcammonea. Adſtringentium G vſus contrarius eſt aperientibus:nam fluorem muliebrem cohibent,& vterum ſuſpenſum contrahunt,& prolapſum reprimunt. Cæterùm materiam adſtringentium ſuprà comprehendimus quum de collyriis & paſtillis loquerermur.Peſſi craſſitudo inſtar ſtrigmenti,& paulò ſpiſſior facienda eſt: deinde lana tortili linamento ſimilis duplicata medicamento tincta in os vuluæ indenda eſt, ſic vt ſtuppam oblongam alligatam habeat, quo facilè peſſus extrahatur.

De medicamentis quæ infunduntur,
H Cap. XXVI.

Vtimur iis quæ infunduntur,propriè in vtero per ſpecillum, quod infundendo in ipſum liquori accommodatum eſt,quod μητρεγχύτην vocant:in ſinu verò qui ante vterum eſt, per follem. Id verò quod infunditur &

in ſinum & in vterum, eſt eiuſdem generis. Poteſt autem infuſio mollire, adſtringere, calfacere, inflationes diſcutere, dolores mitigare: quæ omnia pro materia ex qua conſtat, ſolet efficere. Debet autem liquida eſſe, aut oleo paulò craſſior.

De vnguinibus, ex eodem libro, Cap. XXVII.

VNguinibus vtimur in iis partibus corporis in quibus neque madefactioni neque cataplaſmatis eſt locus, vt in palpebris, auribus, ſummo naſo, & tota facie: ſiquidem à cataplaſmatis grauatur, & à madefactionibus defluentibus læditur. Eadem quoque admouemus iis partibus quæ multum mouentur, quum in eis cataplaſmata conſiſtere non queant, & madefactionibus vti non poſſimus. Præterea inungimus feruidas inflãmationes, & quæ naturam eryſipelatis referunt, quæq; & à cataplaſmatis & à madefactionibus irritãtur. Exulcerationes quoque quæ in ſũma cute ſunt, & deſquamatas inungimꝰ: quippe quæ à cataplaſmatis & madefactionibus aggrauẽtur: itémque ſuggilata, & laxos tumores, & alia permulta inungimus.

Materiæ vnguinum ad frontem & oculos fluentes accommodatorum.

Ex leuibus vnguinibꝰ eſt album oui vel per ſe, vel cum roſaceo, vel cum vino adſtringẽti, vel cum ſitania farina. Valentius fit ex ouo cum manna, aut cum gũmi. Magis etiam colla aqua feruenti reſoluta, & cochleæ albæ cum teſtis contritæ, eǽque vel per ſe vel cum ouo. Crocus quoque cum vino illitus mitigat, & magis etiam glaucium ex vino. Præſtantiſſimum eſt quod ex Lemnio ſigillo, & aceto, aut ſucco herbæ perdicii conficitur. Acacia itidem fulua cum vino ſimiliter iuuat. Ex his quædam tenſam frontis & temporum cutim faciunt, & idcirco vaſa comprimunt, & ad ſanguinis defluxionem amoliendam valent: alia verò vnà cum protenſione, ſua adſtrictione vaſa adſtringunt.

Vnguina faciei.

Exanthemata quæ in facie naſcuntur, ouo cum ceruſſa, aut lycio cum amurca ſuperficie tenus decocto illinũtur. Facit hoc etiã ad fiſſa labia. ſuffuſiones verò ſucco thapſiæ illinendæ ſunt, aut hyſſopo viridi. Faciem verò maculatam prius fouere debemus thymo, aut ſatureia, aut origano, in linteum rarum coniectis, & aqua calida decoctis, & floribus impoſitis ita illinere.

Vnguen aurium quæ inflammatione obſideantur.

Aures inflammatæ, ac præcipuè ex plaga, colla cum aqua, aut myrrha cum vino, aut mãna cum vino illinuntur. Exanthemata verò capitis, poſtquam deraſum caput fuerit, cimolia cum aceto, aut betæ ſucco oblinimus: quæ humidiora ſunt, cedria: quæ glutinoſas ſanies excernunt, amygdalino vngimus: quæ naſum & nares obſident, vnguine quod ex alumine, myrrha & aloë conſtat, curantur. Eryſipelati verò glaucium, vel ſuccum plantaginis, vel herbæ ſanguinalis aut lentiſci, aut cicutæ, aut acaciæ, aut hypociſtidos adhibemus: ſed ſuillum fel ad eryſipelata eſt omnium accommodatiſſimum. Humida verò pinguibꝰ, vt ſeuo, butyro, cera Tyrrhenica cum roſaceo, oblinimus: pudenda verò valde adſtringentibus & attenuantibus, vt mella cum ſquama æris, aut aloë cum vino mulſo. ſed melius eſt brathy aloë inſpergere, atque illinere: intumeſcentes verò partes in hydropicis, aut aliis generibus morborum, cimolia cum aceto, aut cum fece vini liquida, aut ipſa fæce vngimus. Corpora verò præpinguia, ſunt tota melle cui ſal admixtus ſit, illinenda: ſed melius eſt in eiuſmodi coporibus vt calami rore vtamur. Myrmecia verò heliotropii, aut chelidonii, aut batrachii ſucco inunguntur. Epinyctidas verò liquore cyrenaico, aut parthico cum vino dulci, aut calce viua cum oleo, aut coriandri ſucco illinimus. Vermes concretos coagulum leporis, aut alterius cuiuſuis animalis illitũ educit: ad ſcabie obſeſſas partes cardamomum aceto illinimus. Ad ambuſta verò, ne puſtulæ excitentur, myrrha ex vino læuigata valet: ad idem facit alumen ſciſſile ex aceto & lixiuio, & calx viua ex aqua. Vnguiũ quoq; reduuias alumen liquidũ illitũ mirè iuuat. Perniones naſci non ſinit thus, & alumẽ, & ſeuum ſuillum illitum. Ad ſcabiei moleſtias & pruritus facit herba pedicularis cum viuo ſulfure & aceto. Ad tumidas eminẽtias alterci ſuccus valet: ad eminentias verò quæ in ano & pudendis ſunt, alumen ſciſſile cum myrrha ſtacte & atramento ſutorio facit.

De malagmatis, ex eodem libro.

Malagmatũ tres ſunt maximè differentiæ: alia enim ex quibuſdã ſiccis, radicibus, inquã, herbis & ſeminibus fiũt: alia ex metallicis, aut iis quæ metallicis proportione reſpõdent: alia ex ſuccis, ſeuo, lacrymis, & quæ coniunctè molliuntur. Quæ autem ex ſiccis conficiuntur, coctione nunquã egent, ſed ſolũ liquefactione. In hoc genere ſicca ſunt liquabilibus affundẽda, quoniam radices & herbæ decoquendo frigerentur. Si verò exigua portio aridorum imponatur, cætera erunt prius decoquenda, & quum ea ſatis cocta fuerint, ab igni detrahentur, & ſicca adiiciẽtur: quæ verò ex metallicis & liquabilibus fiunt, quomodo paranda ſint, tum expoſuimus quum de emplaſtris loqueremur. Cæterùm quæ ex ſiccis conſtant, hypochondriis, & omnibus mediis partibus cõmuniter, & præcipuè ſtomacho imbecillo, aut non appenti, aut non concoquenti, aut flatus pleno conueniunt, vt quæ ex ſeminibus, quæ ex ſertula campana, quæque ex ſampſucho conſtant. Defluxione verò laboranti, aut æſtuanti, quæ ex œnanthe, quæ ex alumine, quæque ex omphacio fiunt. Lieni verò & iecori conueniunt ea quæ ex myrobalano, ex ammoniaco, ex viſco, ex aceto, ex calce, ex cardamomo, ex nitro, ex radicibus capparis cõficiuntur. Pectori & ſanguinis reiectationibus adſtringentia ſunt idonea, vt quæ ex alumine, ex œnanthe, ex ſalicibus, ex bitumine parantur. Ad tabẽ facit quod ex baccis lauri, quod ex marrubio, quod ex cardamomo, quódque ex lixiuia fit, quæ etiam iſchiadicis cõueniũt: at capiti, quod ex baccis lauri, quódque ex cachrye conſtat. Hæc autem exempli cauſa dicta ſint, quoniam alibi quæ facultates ſint malagmatum ad ſingulas res accõmodatorum, explicatum eſt. Quæ ex adipe & cera fiunt, præcipuè in neruis & articulis obduratis vtimur, & horum deſcriptiones apud omnes ſunt vulgatæ. Iis denique quæ ex materia metallica parantur, artubus obduratis, & digeſtione per halitum indigentibus, adhibentur.

De acopis, ex eodem libro, Cap. XXIX.

ACoporum commodus eſt vſus vel in iis qui permanente & aſſidente impinguatione indigent, quum madefactiones propter earum defluxum nihil magnopere poſſint: vel in iis quibus propterea quòd morbi inueterarint, madefactiones minimè ſunt idoneæ. In quo genere ſic poſt madefactiones acopa adhibẽtur, ſicut etiam malagmata poſt cerata. Acoporum ſunt tres differentiæ: calefaciunt, molliunt, cutim ſcarificant: calfacientibus in acutis morbis vtimur, vbi neruos læſum iri ſuſpicio eſt: vel quum extrema refrigerata ſint, ita vt dificulter calfieri queant: vel quum ſudores cum perfrictione ægrum vexant: mollientibus verò, in morbis diutinis. Scarificãtium vſus eſt in diuturnis morbis qui difficulter amouentur: ſegniores ſunt, in quibus etiam ſinapiſmum commendamus. Materiam verò ſcarificantem & calfacientem tum ſumus perſequuti quum de madefactionibꝰ & emplaſtris diſſeruimus.

De iis quæ ſternumenta excitant, Cap. XXX.

STernutamẽta excitãtibus vtimur, vel vt eos qui nimia propenſione in ſomnum detinentur, excitare feſtinemus, vel vt mentem deſipientem ad ſtatum redigamus, vel vt fœtum aut ſecundas expellamus, vel vt aculeos qui in pectore latent, in aſpectum adducamus, vel vt vertiginẽ ſedemus, vel vt aliquid expellamus quod in aures conciderit, vel vt diuturnã affectionẽ quæ in capite reſideat, amoliamur & diſcutiamus, vel vt ſpiritũ prolapſũ ſiue in parte, ſiue in toto corpore, erigamus & roboremus, vt in reſolutione, in morbo attonito, & morbo comitiali. Excitat autem ſternutamẽta caſtoreũ læuigatum. penna madefacienda eſt, & ea caſtoreum excipiendum, ac in nares indendum: & poſtquam pennam in naribus verſaris, nares

comprimendæ ſunt. Si maiore vti velimus, caſtoreo piper A addemus: ſi etiam vehementiore, ſtruthium pyrethro, aut vuam taminiam piperi admiſcebimus: in quo caſu piper album adbibendum eſt. Sinapi verò non eſt accommodatum, quoniam caput replet. Præterea iis qui dicto audiētes eſſe poſſunt, imperandum eſt vt ſpiritum intrò attrahant, & manſuetum lumen, aut ignem, aut ſolem aduerſum intueantur. Melius eſt etiam vt ægrotis ſupinis & ſurſum verſus recūbentibus quàm ſedētibus, ſternutamentum excitans medicamentum imponamus: quúmque ſumpſerint, deambulent, ſi modò poſſint, ſurſúmque reſpi- B ciant: quique lauari poſſunt, lauētur, ita vt caput largè perfundatur. In caro & cataphora & ſingultu tempus accommodatum eſt vt feſtinemus: idem eſt quum ſecundas aut infantem mortuum expellere oporteat. Ne ſit autem ſternutamentum inefficax, ſed & vbi exciderint iam medicamēta quæ abigendo fœtui prius ſumpta fuerint, vel etiā inſeſſus, ita ſternutamentum ciens medicamentum admoueatur. Idem quoque tempus in aliis obſeruandum eſt, & item in iis quæ in aures exciderunt: at in febribus tempus eſt commodum quum febris ſe remitit: in C morbis diuturnis, in diebus intermittentibus. Ii verò qui præſidiorum materiam perſequuntur, vt venæ ſectionis, purgationis, clyſteris, vomitus, & localium, & maiorum, vt cucurbitulæ, arteriarum ſectionis, hirudinum, ſinapiſmique, ea quæ ſternutamenta cient, adhibere poſtremo loco debent.

De medicamentis quæ inſperguntur, quæ empaſmata vocantur, ex eodem libro,

Cap. XXXI.

EMpaſmata, cataplaſmata, & diapaſmata differūt. em- D paſmata enim ſūt quæ, vt immoderati ſudores aut alia per halitum digeſtio cohibeatur, aut vt cutis extremitas ſcarificetur, aut pruritu tentetur, adhibentur: cataplaſmata autem dicuntur quæ vlceribus ſuperdantur: diapaſmata verò quæ ad ſuauem odorem cuti conciliandum, aut toti corpori tribuendum, aut partibus, vt alis & feminibus, accommodata ſunt. Ergo quum ſudores aut digeſtio per halitum infeſtant, vtendum eſt ceruſſa trita, aut gypſo, aut argenti ſpuma, myrto ſicca læuigata, malico- E rio, rhoë ſyriaco, ſorbis ſiccis tritis, polentis, amylo, pollline, galla acerba, acacia. Vt autem pruritus & ſcarificationem excitemus, eos quibus empaſmata fuerint admouēda, in ſole ſicca frictione confricamus, & prius laxamus ſenſim exercētes, tum empaſmata adhibemus: atque hydropicos quidem arena, fæce vini vſta, cimolia, gypſo, nitro, ſaléque: iſchiadicos, recta ſolùm ceruice ſpirantes, & diuturnis capitis morbis oppreſſos, ſulfure, ſinapi, naſturtio, cachrye, pyrethro, pipere, & nitro oblinimus.

De cataplaſmatis ex eodem libro, F

Cap. XXXII.

EX cataplaſmatis alia ſordidis vlceribus conueniunt, & ad ea purganda ſunt accommodata, vt æs combuſtum, eruum læuigatū, ariſtolochia longa, panax, cadmia, & diphryges: alia comprimunt carnes excreſcentes. Comprimit autē placidè ærugo, ſquama: magis verò calx, fæx: vehementer verò miſy, chalcitis, atramentum ſutorium, elaterium. Conchulæ verò combuſtæ adhibentur vt morſus ab vlceribus excitatos mitigent. pinus verò & ſpina G Ægyptia & cinis femoribus inſperguntur.

De diapaſmatis, ex eodem libro,

Cap. XXXIII.

DIapaſmata ſunt, ceruſſa, iris, terra ſelinuſia, myrtus ſicca læuigata, lauri baccæ aridæ, manna, ſpica, folium, amomum, iunci odorati flos aridus.

De perunctionibus ex eodem libro,

Cap. XXXIIII.

PErunctionibus vtimur in iis meatibus qui ſenſu percipiuntur: in quos medicamenta ad ſtrigmenti craſ- H ſitudinem indimus, vt in os, in nares, in aures, in ſedem, in meatum vrinæ. Horum vis eſt aut exiccans, aut humectans, aut adſtringens, aut incidens, aut ſoluens, aut denſans, aut læuigās, aut ſiſtens, aut molliens, aut dolorem leniens. Ac ſiccantibus quidem vtimur in aphthis oris & cæteris humidis vlceribus: eodémque modo ſi in naribus aut alliis meatibus humida vlcera & ſaniem emittentia ſint: huius generis ſunt iris trita cum melle illita, linteum nouum combuſtum, paſtillus ex hirudinibus concrematis, amurca olei, fæx vini combuſta, & vino aut aqua reſoluta. Humidæ verò perunctiones ſiccis & carbonum naturam imitātibus vlceribus conueniunt, qualia præcipuè in auribus & naribus oriuntur. Humectantur autem perunctiones quum ex ſuccis humectantibus parantur: quorum ſyluam quum de madefactionibus loqueremur, demonſtrauimus. Sed vitandum eſt ne ſuccos huiuſmodi capiamus, in quibus aliqua vis corrumpendi inſit: ſiquidem tales adhibiti non ſolùm ori, ſed cæteris etiam meatibus ſenſilibus nocent. Quæ adſtringunt, vlceribus oris depaſcētibus, & gingiuarum madoribus, & affectionibus herpetis naturam referentibus, itémque tonſillis, & vuæ laxationibus, & arteriæ defluxionibus accommodātur. Adſtringentium verò materia, tum ſimplicium tum compoſitorum, eſt omnibus perſpicua. In his eſt id quod ex moris conficitur, quódque ex capitulis Punici mali conſtat, & anthera, aut cōfectio quæ ex roſis paratur. Læuigantium vſus eſt in arteria exiccata, aut quæ aſperitatem cōtraxerit, in voce rauca, in gurgulione, in tonſillis occluſis. Ex eo genere eſt tragacantha, gummi, nux pinea, vua paſſa dulcis, mel crudum, faba freſa cum melle, dulcis radicis ſuccus, confectio ex papaueris capitibus quæ ex vino ſcybelite ſit facta. Incidentibus & ſecantibus vtimur in anginis, quum ea quæ nos vexant & quæ inflant, quæ ad guttur & os pertinent, attenuare ſtudemus. Hoc verò genere continetur nitrum cum melle, ſinapis in ſuccum redacta, ſuccus braſſicæ, ſemen rutæ ſylueſtris, pyrethrum, cardamomum cum melle. Iis verò quæ denſare poſſunt, vtimur ad ea ad quæ ſiccantia diximus accommodari: huiuſmodi autem ſunt quæ refrigerant. Quæ verò mollire pollicentur, eiſdem quibus etiam humectantes, conueniunt.

De medicamentis ad aures accommodatis, ex eodem libro,

Cap. XXXV.

MEdicamentorum quæ auribus conueniunt, alia ad dolores ſedandos, alia ad vlcera, alia ad aures purulentas, alia ad ſonitus accommodata ſunt. Opium papaueris lacte aut aqua reſolutum doloribus prodeſt: ad idem facit mādragoræ & cucurbitæ ſuccus, & oleū in quo blatta animal ſit incoctum, aut aſelli qui ſub hydriis naſcuntur, aut terræ vermes: itémque pinguedo phocæ delphinique, & butyrum, & animalium medullæ, ſandaracha ex melle, amygdalinúmque & roſaceum, & irinum, & garus: alumē quoque cum melle & cedria, & paſtillus qui Heræ dicitur. Acoribus verò purulentis vtile eſt lentiſcinum, terebinthina, tetrapharmacum reſolutum, confectio ex adipibus, & quæ ex cadmia conſtat, ſi reſoluātur. Ad vlcera verò quæ in auribus ſunt, adhibeatur etiam oleum in quo ſenecta ſerpentis ſit incocta, aut cuminum Æthiopicum: myrrha verò aut thus, aut veratrum nigrum, aut caſtoreum cum paſſo læuigata & inſtillata, ſonitus perſanant.

De iis quæ dentibus conueniunt, ex eodem libro,

Cap. XXXVI.

QVæ dentibus adhibentur, partim concuſſis, partim eroſis, partim dolentibus, partim denigratis conueniunt. Stomatica igitur & perunctiones, vt confectio ex moris, aut quæ ex roſis ſit, aut anthera, concuſſos dentes ſiſtūt: idémque faciūt diphryges, æs, ſquama cum melle, ſi dentes eis confricentur. galla quoque nigra aceto incocta, ita vt quarta pars relinquatur, prodeſt vt eo decocto dentes laborantes colluantur. liquidum etiam alumen idem præſtat. Iam & piper in loco inani dentis dolētis impoſitum, dolorem mitigat, eundem lenit galbanum illitum, & cera cū maſculo thure, & acetū, ſi os eo colluatur, & caricæ pingues, & allium, & myrrha incocta. Ne verò nigri fiant aut corrodātur, ea ſmegmata quæ ad dentes accommodata dicuntur, faciunt: ex quo genere eſt ſal cum pulegio, aut cornu ceruino, aut ſepiæ teſta, aut ouorum læuigata putamina.

De ingreſſu in oleum, ex Herodoti libro de remediis extrinſecus occurrentibus,

Cap. XXXVII.

DEſcenſus in ſolium ex oleo conueniunt iis qui diuturnis febribus cum perfrictione conflictantur: iiſque qui laſſitudine fuerũt oppreſſi,& iis quibus dum febri iactantur, dolent nerui qui oſſibus ſunt admoti. Tempus omne accommodatum eſt, omníſque ætas,ſed magis ſenilis. Atque in ſymptomatis cum febri coniunctis apti ſunt huiuſmodi ingreſſus in declinatione: in quartanis verò febribus, etiam in ſtatu. particularia verò tempora ſunt,vt in remiſſionibus in omnibus conueniant: in conuulſis verò& dolentibus,& vrinæ ſuppreſſione,vt feſtinemus. Cæterùm quinta olei pars calfacienda eſt,reliquũ in balnei ſoliis ſit:nam quod in balneis eſt, neque ſatis calidum redditur,neque totum rite ad ignem calefieret:ſiquidem ad ſecundum vſum inutile redderetur, quandoquidem nidoroſum fieret.Solium verò in quo oleum ſit, ad proportionẽ ægrotantis magnũ eſſe debebit. Locetur autẽ in tentorio, aut domo ex omni parte incluſus:eſto autẽ in ſella,ſuper qua endromis ponatur, perforata per interualla quaternûm digitorũ, cuius initia conſuta ſint lignis quadratis oblõgis:id quod facimusquia ægroti qui carnis mole ſunt onuſti, non facilè à ſolio auferantur: dilabuntur enim geſtantium manus.Quod ſi cauẽdum ſit ne fiat, manib⁹ tenaciter apprehẽdenda ſunt corpora,quæ res carnes tenues & imbecillas contundit. Præterea decubitus in nudo ſolio difficilem actionem tum ſua duritia tum verò feruore efficit: æs enim vehementius incaleſcit. quam etiam ob rem iubemus vt ſpongias ſubſternant,vt ad mollia corpora ægroti adnitantur. Foramina verò adhibentur,vt poſtquam fuerint deportati, oleum defluat. Ergo cõſtitutus æger in ſella,caróque reddita æqualis per mollem & moderatam frictionem fuerit.Reuolutis autem lignis,in oleum rite imponatur: reuoluantur verò in cõtrarium ligna,vſquedũ ægrum in ſubiectis ſpongiis ſtatuant, párſque ad caput ſpectans eſto ſublimior.Prima autem olei oblatio mitis eſto: vbi paululum immorati homines in humore quieto fuerint,oleum per ſe agitẽt:quíque adſtant,conuenienter rationi eoſdem perfundant. Sed non eſt ignorandum, & multum, & præter animi ſententiam ex eo motu calorem excitari.Si verò feruidiore temperie indigeant,calidius oleum erit affundendum:infuſio verò ad pedes & ad ſolium fieri debet. præterea qui caput perſpergit, immergendus eſt,ſed ſpongia mollis ante oculos admoueatur. Temporis menſura definienda eſt in iis qui ſolutionis cauſa deſcendunt in oleum, vt vel rigorem,vel febrim,vel inflationes ſoluant:& in iis qui alimentũ malè diſtribuunt.in principio enim, vt corporis raritate in facie madidum vaporem capiant: poſtea verò, vt longiore tempore immorentur. Præterea ſciendum eſt, ex hoc ingreſſu in ſolium multos ſudores,atque adeò plures quàm in balneis, excitari. Quocirca vires omnium nobis ſcopi erunt propoſiti: cum quibus ſudorum etiam qui excernẽdi erunt,habenda eſt ratio.Si verò doloris,aut conuulſionis,aut vrinæ ſuppreſſionis cauſa in ſoliũ ex oleo deſcendant, non modò vires, ſed etiam eorum quæ infeſtant elationem aut diminutionem, conſiderare conuenit. Vbi autem è ſolio decreuerimus hominem educere, ligna deuoluimus, & eum auferimus: qúumque in ſella fuerit locatus,ſpõgiis calidis compreſſis,tum linteis obductum efferimus: faciem verò aqua lacteo tepore perfundimus:ſique ob exolutionem fiat, etiam frigida.his confectis eum in tentorium deferre celeriter oportet, aut in eundem locum traducere in quo fuerat prius: etenim in puro temperatóque aëre quamprimùm eum ſtatuere neceſſe eſt,eandémque diligentiam & curam quam iis deberi diximus quos animi defectio premit, adhibere. Eos autem qui morbis per circuitus redeuntibus tenentur,alternis diebus: qui verò ob aliquod ſymptoma vrgens hoc præſidio vtuntur, ſingulis diebus in ſolium demittemus.

De inſeſſu in ſolio,ex hydrelæo, ex eodem libro,

Cap. XXXVIII.

SI debiles ſint qui in hydrelæum ſe demittunt, endromide amicti ingrediantur: ſi robuſti, etiam ſine veſte id faciant. Oleum autem cum aqua diligenter miſcendum eſt,nec minus quàm ſexta pars eſſe debet: qui verò laſſitudinis aut diuturni laboris cauſa in hydrelæum deſcendunt, in ſecunda balnei domo multum temporis inſidere in ſolio debent.

De marinis,ex eodem libro,

Cap. XXXIX.

DEinceps ſequitur vt de marinis dicendum eſſe videatur: hæ nanque medicamentoſa qualitate ſunt præditæ,&ad multas affectiones valent.mordent hæ carnem,& extremitatem cutis vellicant, ſuáque denſatione ac ſiccitate humorem qui nimius redundat in corpore, bibunt atque conſumunt:quamobrẽ vtiles ſunt iis qui articuli defluctione laborãt.Sunto autem hæ tepidæ ad ſummum,vt in eis immorari ægroti diutius poſſint:nam maior caliditas citius quàm par eſt vires ſoluit: nationes verò in iiſdem fiant,vt prædictæ vtilitates capiantur.Quum verò ſint vtiles iis quorum artus defluxione tentantur; & quorum malè affecti ſunt nerui,eædem ſunt incommodæ morbis veſicæ, aut vlceribus, & item exanthematis quæ per ſuperficiem erumpunt. Optimum eſt vt poſt earum vſum balneo vtantur: ſin minus, aqua dulci omnino perſpergantur: nam marinæ humor in corpore relictus craſſeſcit, & cum ſumma moleſtia aëris attractionibus quæ fiunt,aſſidet.Nationibus verò in mari vtantur ii qui frigida,quíque calida lauantur. poſt quos,omnes ii qui oleo ſe vnxerint, vt totam eam humiditatem quæ corpori adhæſit abluant & abſtergant,eradantur. Quoniam verò ſæpenumero affectiones exigunt multarum aquarum experientiam, optimum fuerit ſi vtendum ſit calidis & frigidis,vt ab aquis thermarum, quæ marinas etiam præcedant,initium ducamus,

De ſudorem euocãtibus,ex eodem libro,

Cap. XL.

QVæ ſudorem euocant,non ſolùm iis vaporibus quos ex ſe calidos ſiccóſque mittunt, vtilitatem afferunt: (huius enim cauſa idem faciunt, quæ ad illorum imitationem excogitantur) ſed quadam etiam propria eorum facultate. Etenim tenues euaporantéſque exhalationes in puro & vndique aperto aëre perlatæ, morborũ ſobolem in corporibus eliquant, & reliquum carnis cõdenſant, & totam corporis molem calefaciunt. eadem res ſpiritum firmat,ſique aliquid in eo craſſum & perhumidum fuerit, excernit, ſimúlque humorem qui in capite inſedit, conſumit. Vtplurimum verò contrariam vim aquis ſpontè naſcentibus id habet. Eſt autem iis accommodatum qui caput dolent, quíque ſcotomatici ſunt, & qui difficulter audiunt,& quos aurium ſonitus vrgent: itémque oculis ſuffuſis & ſtomachi madoribus,& defluxionibus,& exanthematis in cute effloreſcentibus:malo etiam corporis habitui, & regio morbo inueterato: iis itidem qui & multam & ſegnem carnẽ aceruarunt.Morbos quoque incurabiles ſanat:nam hydropẽ quem cataſarca vocãt nullo alio præſidio vtentem, emendat & corrigit.idem iuuat eos quos aſcitas nominamus. Qui permanentibus diuturníſque morbis tenentur, poſt acceſſiones vti ſudorem euocantibus debent:qui verò prædictorum morborum cauſa experiuntur,ſtatim nulla mora interpoſita vtantur.Neque enim in partibus malè affectis licet fluxum intueri, quum inanitiones ex toto corpore æqualiter fiant: ſiquidem humores ex omnibus partibus expelluntur,caróque humiditates emittens,cum quadem denſa compreſsione ſiccatur, vt ne id quidem quod ſibi infundi poſſit, excipiat.Poſt exudationes alii in balneas & marinas natationes ſe demittant: alii ſolis natationibus contenti ſint: alii calida aut frigida aqua perfundantur.Ordo autem qui in iis vtendis ſeruandus eſt, ſimilis ſit ei quem in aquis perſcripſimus. Quæ verò ad imitationem eorum quæ ſuapte natura ſudorem euocant, excogitantur fomentatiunculæ, quæ multo minorem vtilitatem quàm pollicentur afferant,quum caſus vrget,adhibeantur.

Galeni, de remediis metaſyncriticis, Cap. XLI.

IN omnibus diutiſſimè inueteratis morbis, quum cæteta auxilia nihil profecerint, omnes fere ea remedia quæ methodici metaſyncritica nominant, adhibere conſueuerũt. Ego verò, vbi intemperies quædam humida & frigida, aut per ſe ipſa in partibus affectis ineſt, aut propter huiuſmodi humorum frigiditatem fuerit exorta, medicamenta ex ſinape, & thapſia, atque ex ſimilibus adhibeo: ad ſiccas verò & calidas non vtor. Cæterùm qui dignoſcere affectiones non poſſunt, ad eiuſmodi medicamenta, velut ad ſacram (vt aiunt) anchoram confugiunt, & ſæpe id quod opus eſt efficiunt, quòd pleroſque homines eiuſmodi affectiones ob malam & vitiatam victus rationem infeſtent.

Quæ ruborem inducant, Cap. XLII.

NAſturtii ſemen coxendicũ capitiſque dolores, & cætera omnia quibus rubore opus eſt, excalfacit æquè ac ſinapis, eodémq; modo helenii radix: eáque continuis articulorũ lapſibus, qui ex humore procedunt, opitulatur. Fimo autem colũbarum ſylueſtrium frequentiſſimè vtor: eo etiã cum ſemine ſinapis contuſo & cribrato pro ſinapi vtor in iſchiade, hemicrania, tenebricoſis & terrificis imaginationibus, cephalæa, laterum, ſcapularũ, tendinũ, lumborúmque doloribus diuturnis. Iam verò facit etiã ad renum vitia, & ad colicas affectiones, & ad pedum articulorúmque dolores, quum nondum callum obduxerint.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM liber vndecimus.

Ex Dioſcoride de ſimplicium medicamẽtorum facultate per ordinem literarum ab A vſque M. & eorundem apparatus.

A

ABrotonum quod fœmina dicitur, arboris ſpecie frutex eſt, ſubcandidus, foliis circum ramulos minutim inciſis ad ſeriphi modum, florum plenus, corymbis in ſummo auri fulgore comãtibus. quod æſtate natum eſt, id guſtui amarũ eſt: tale autem Siculum videtur eſſe. Alterum verò mas vocatur, éſtque ſarmẽtoſum: folia habet tenuia, vt abſinthium. plurimum in Cappadocia, Galatia, & Hierapoli Syriæ naſcitur.

Agallochum lignum eſt quod ex India atque Arabia aduehitur, thyiæ ligno ſimile: éſtque odoratum, cum amaritudine quadam guſtum adſtringens. cortex corii ſimilitudinem habet, éſtque verſicolor.

Agaricum fertur radix laſerpitio ſimilis, non denſa ſuperficie, ſicut laſerpitium, ſed tota rara. eius alterum mas, alterum fœmina. Præſtat autem fœmina, rectas intus habens diuiſiones: maſculum verò rotundum eſt, & vndique concretum. vtrique guſtus in initio dulceſcens, mox vbi diffunditur, amarus. Naſcitur etiam in Galatia Aſiæ, & in Cilicia in arboribus: ſed friabile & infirmum.

Ageratum frutex eſt ſurculoſus, duorum palmorũ longitudine, humilis, ſimplex, origano valde ſimilis, vmbellam habens, in qua maximè bullæ aureæ ſunt: elichryſo minor.

Anchuſa (quam alii calyca, alii onocleam vocant) folia habet lactucæ, cuius acuta ſint folia, ſimilia, hirſuta, aſpera, magna, multa, vndique ab radice per terram ſparſa, ſpinoſáque radix: eſt digiti craſſitudine. ſanguinei coloris æſtate prouenit, manúſque inficit. naſcitur autem læto ſolo.

Eſt & alia quam Alcibiadium aut Onocholes vocauerunt. Differt hæc à ſuperiore, quòd minora folia habeat. æquè autem eſt aſpera, ramulóſque habet exiles, in quibus flos eſt, purpureus aut puniceus: radices rubras oblongas, & per meſſem ſanguineo quodam ſucco fluentes: naſcitur autem ſolo arenoſo.

Quinetiam alia anchuſa eſt quæ lycopſis nominatur, huic adſimilis: habet autem fructum puniceum, quem ſiquis commanducatum in os ſerpentis inſpuerit, eum enecabit.

Lycopſis verò quæ à quibuſdam anchuſa vocatur, folia habet lactucæ foliis ſimilia, ſed longiora & craſſiora, & aſpera, ad caput radicis decidua. Caulis exit lõgus, aſper, rectus, adnatis multis cubitalibus aſperis, in quibus flores parui purpurei ſunt. radix rubra & adſtringens. naſcitur in campeſtribus.

Adiantũ (quod alii polytrichon vocãt) folia habet exigua, coriandro ſimilia, & in extremo inciſuris diuiſa. Cauliculi ex quibus exoriuntur, nigri, extremæ gracilitatis, dodrantales: nec florem, nec fructum fert. radix eſt inutilis.

Adiantũ aliud eſt (quod trichomanes aliqui appellant) filici ſimile, paruum, læue: foliis tenuibus in ordine vtrinque digeſtis, lenti ſimilibus, contrariis inter ſe, in ramulis paruis, tenuibus, acerbis, ſubnigris.

Ægilops herbula eſt, folia habens tritico ſimilia, molliora tamen. In ſummo autem capite duo aut tria ſemina rubra fert, inter quæ ariſtæ veluti capilli prodeunt.

Aizoon (*id eſt, ſemperuiuum*) magnum (alii buphthalmõ, *id eſt, bubulum oculum*, alii ſtergethron, *hoc eſt, amorem concilians*, vocarunt) caules cubitales emittit, & etiam maiores pollicis craſſitudine, pingues, egregiè virentes, inciſuras habentes vt vallaris tithymalus. Folia habet pinguia, pollicis magnitudine, in acumine linguæ ſimilia. quæque inferiora ſunt, in terram conuexa ſunt: quæ verò in capite, concreta inter ſe, circulum oculi inſtar circunſcribunt. Naſcitur in locis montanis, & ſupra domicilia in vaſis fictilibus quidam ipſum conſerunt.

Aizoon minus in parietibus & vmbroſis ſepulchris & petris, & murorum coronis naſcitur. cauliculi multi ab vna radice prodeunt, repleti foliolis pinguibus, paruis, & in ſummo acuminatis. Exit etiam è medio caulis, dodrantali fere magnitudine, vmbellam habens, floréſque tenues virides, multos. folia verò eandem quam ſuperius vim habent.

Aizoi tertium genus videtur eſſe quod alii portulacam agreſtem aut telephion vocant. Folia habet latiora ad portulacæ ſimilitudinem, itémque hirſuta. naſcitur in petris.

Æthiopis folia habent verbaſco ſimilia, valde hirſuta, & denſa, in orbem circa imam radicem redacta. Caulem quadrangulum, aſperum, apiaſtro aut arctio ſimilem, multis alis concauum. ſemen erui magnitudine in ſingulis vaſculis geminum: radices ab eodem fundo numeroſas, longas, craſſas, ſapore glutinoſo. Siccatæ verò nigræ, duræ, & cornibus ſimiles redduntur. plurima naſcitur in Meſſenia & Ida monte.

Acacalis fructus eſt fruticis in Ægypto naſcentis, qui

ſemini myricæ quadantenus eſt ſimilis.

Acacia naſcitur in Ægypto. ſpina eſt arboreſcens, fruticoſa,non rectà in altum creſcens, flore albo, ſemine ceu lupinorum,candido in ſiliquis,ex quo ſuccus exprimitur,& in ſole ſiccatur,ex maturo niger,ex immaturo ſubrufus.Eligatur modicè rufus & odoratus, vt in acacia eſſe poteſt. Aliqui etiam ex foliis vnà cum ſemine ſuccū exprimunt.ex hac etiam ſpina manat gummi. Lauatur in aqua ad oculorum medecinam ſuccus identidem confricatus, abiectis iis quæ in ſummo concreuerint, donec pura aqua relinquatur,atque ita in paſtillos cogitur. Vritur etiam in olla cruda cum tegulis in fornace, torretúrque ad carbones perflata. huius ſpinæ decoctū ſolutos artus fotu ſiſtit. Naſcitur altera acacia in Cappadocia & Ponto,quæ Ægyptiæ quidem eſt ſimilis,cæterùm minus efficax,& oculorum medicinæ inutilis.

Acaliphes, *hoc eſt urticæ*, quam cniden vocāt, duplex eſt genus:alterum agreſtioribus,aſperioribus, & nigrioribus foliis eſt,ſeménque lini ſemini fert ſimile, ſed minus:alterum exili ſemine,& non ita aſpero.

Acantha,ſpina alba in montanis & ſyluoſis locis naſcitur:folia habet chamæleonti albo ſimilia, ſed anguſtiora candidioráque,& aliquantum hiſpida.Caulem habet ſpinoſum, candidum, duos cubitos excedentem,ad policis craſſitudinem,aut etiam maiorem,ſubalbum,inanem.In acumine caput eſt ſpinoſum,echino marino ſimile:eſt tamen minus & oblongum.flores eius purpurei, in quibus ſemen eſt vt cnicus,ſed rotundius.

Acantha Arabica albæ eſt acanthæ ſimilis. adſtringit.

Acanthium folia ſimilia habet albæ acanthæ, in ſummis extremitatibus aculeata, in quibus eſt lanugo inſtar araneæ telæ:qua collecta,& in vnum conducta,bombycis effigiem præbent.

Acanthus,aut melamphyllos, aut pæderos, naſcitur in hortis & petroſis & aquatilibus locis: folia multo latiora habet quàm lactuca,inciſuris diſtincta,vt erucæ folia, nigra,pinguia,læuia: caulem leuē, duorum cubitorum,digiti craſſitudine, per interualla vſque ad verticem foliolis quibuſdam veluti nucamentis oblongis hyacintho ſimilibus cicundatum, è quibus flos albus, ſemen oblongum,luteum,caput thyrſi figura: radices ſubſunt glutinoſæ,fulueſcentes, longæ. Naſcitur etiam agreſtis acantha carduo ſimilis, aculeata, & breuior quàm ea quæ in ortis prouenit.

Acinus, *hoc eſt,ocymaſtrum*, herba eſt coronaria,tenui ramulo,ſimilis ocymo,hirſutior,& odorata.à nonnullis verò in hortis ſeritur.

Aconitum, vel pardalianches, vel cynoctonon, folia habet tria aut quatuor cyclamini aut ſylueſtri cucumeri ſimilia, minora tamen & aſpera: caulis eſt dodrantalis:radix ſimilis caudæ ſcorpionis, alabaſtri modo ſplendens.

Aconitum alterum eſt quod lupicidam vocant: plurimùm in Italia montibus luſtinis prouenit,ſuperiore præſtantius. folia autem habet platani ſimilia, ſed pluribus inciſuris diſtincta, & multo minora, & nigriora. caulem habet vt filicis germen glabrum, cubiti altitudine, aut etiam maiorem. Fructus in ſiliquis quodammodo oblongis: radices cirris ſquillarum ſimiles,nigræ.

Acorum folia habet iridi ſimilia, ſed anguſtiora:radices non diſſimiles, complicatas, non in rectum ſed obliquum tendētes,& in ſuperficie geniculis interſectas, ſubalbas,guſtui acres,& odori nō ingratas.Præſtat autē albū, & denſum, & non exeſum, & plenum, & odoratum.tale autem eſt quod in Colchide,quódque ex Galatia allatum, aſplenum nominatur.

Actæ, hoc eſt ſambuci altera ſpecies eſt quæ in arborē aſſurgit,ſurculos arundinis forma habet, rotundos, albicantes,oblongos,cauos:folia quaterna quináve per interualla ex virgis prodeunt, iuglandi nuci ſimilia, graueolentia,& longiora.in extremo autem caule circinatæ vmbellæ,flores candidi,fructus terebintho ſimilis, qui in nigro modicè purpuraſcit,acinoſus, copioſi ac vinoſi ſucci. Altera verò ſpecies quam chamæacten (*hoc eſt ebulum*) aut heliaſactē vocāt, minor eſt,& herbæ ſimilior. caulem quadratum habet,multis geniculis interſeptum, folia per interualla ex ſingulis geniculis exeunt amygdalæ ſimilia, per orbem ſecta, & longiora, graueolentiáque.in ſummo vmbella eſt ſimilis antedictæ,itémque flos & fructus.radix longa ad digiti craſſitudinem ſubeſt.

Halimus,frutex eſt ſepimentis idoneus, rhamno ſimilis,ſpinis vacans, folia oliuæ ſimilia, latiora tamen gerit. Naſcitur maritimis locis & præruptis, itémque in ſepibus.parantur eius folia coquendo ad veſcendum.

Althæa,aut hibiſcus ſylueſtris, maluæ ſpecies eſt. folia habet rotunda,vt cyclaminum, & lanuginoſa. florem roſaceum,trium cubitorū caulem, radicem glutinoſam,intus albam.

Aliſma (quod alii damaſonium, alii lyron appellant) foliis eſt plantagini ſimilibus,anguſtioribus tamen, & in terram deflexis,caule tenui & ſimplici,ad cubiti altitudinem:capitulo ad thyrſi formam, floribus albis, ſubpallidis:radicibus,quales nigri veratri ſunt, tenuibus, odoratis,acribus,ſubpinguibus,aquoſa loca amat.

Aloë habet ſcillæ folium, craſſum, pingue,in rotundo modicè latum,retrorſum pandum:folia vtrinque ex obliquis ſpinulas raras & mutilas habet.caulis aſſurgit antherico ſimilis.flos eius alb⁹:fruct⁹ haſtulæ regiæ ſimilis.grauis eſt odoris, guſtui amariſſima. radicem vnicam, ceu palum humi defixum,habet.Plurima verò in India naſcitur,vnde & liquor comportatur. Oritur quoque in Aſia, & quibuſdam maritimis locis atque inſulis,vt in Andro. Sed ad exprimendum ex ea ſuccum inutilis: glutinandis verò vulneribus trita atque illita eſt accōmadata. Duplex autem eſt eius liquoris genus:alterum arenoſum,quod purioris aloës ſedimentum eſſe videatur; alterum ad iecoris formam.Eligito pinguem,calculis vacantem,ſplendētem,ſubflauam,friabilem,iecoris modò concretam,facilè liqueſcentem,& quæ eximiæ amaritudinis ſit: nigram verò,& quæ non facilè frangitur,reprobato. Adulteratur gummi admixtione,quod guſtu deprehenditur & amaritudine,& odoris intētione,& quòd digitis friata,ad minimū vſque ramētum non diſſoluitur. Alii acaciā quoque miſcent. Torretur autē etiam ad oculorum medicinas in pura & igni candente teſta:rudiculáque ſubinde verſatur, donec tota æqualiter cādeat.lauatúrque abiecto eo quod arenoſum eſt,tanquam inutili:quod verò pinguius & leue ſit,ſeruatur.

Alſine,nonnulli myoſota(*id eſt, muris auriculam*)vocant, quæ inde nomen traxit quòd folia muris auriculæ habeat ſimilia: dicitur autem alſine,quod ἄλση, *id eſt lucos*,& vmbroſa amet luca.folia ſimilia habet helxinæ, ſed humiliora,& longiora,non hirſuta. Quum teritur, cucumeris odorem refert.

Alyſſon exiguus eſt frutex,ſubaſper,ſingulari caule,foliis rotundis,in quibus fructus ſunt vt duplices clypeoli,in quibus ſemen modicè latum continetur.Ipſum verò mōtanis & aſperis locis naſcitur.

Alypon fruticoſa eſt herba, & ſubrubra, foliis tenuibus, ramuliſque tenuibus, flore molli & leui. radix plena eſt acris ſucci,ſemen verò epithymo ſimile.Naſcitur maritimis locis,ac præſertim in Libya:quanquam in aliis etiam pleriſque prouenit.

Ambroſia (quam alii botryn, *id eſt racemum*; alii artemiſiam vocarunt) fruticulus eſt racemoſus, triū dodrantum. huic folia quà caulis erumpit, exigua, vt rutæ folia, ſurgunt:ramuli exiguis ſeminibus ſunt pleni, inſtar racemulorum,quæ nunquam florent, vinoſo odore. radix tenuis eſt duûm dodrantum. In Cappadocia verò coronis inſeritur.

Ammi(alii Æthiopicum cuminum) notum eſt ſemen hoc exiguum. Multo exilius cumino eſt. origani ſaporem guſtui affert. probato quod purum eſt, & furfuris expers.

Ammoniacum ferulæ liquor eſt.totus frutex cum radice agaſyllus dicitur. probatur bene coloratum, ligni expers, thuris ſapore, calculis vacans, denſum, ſine ſordibus,caſtorei odorem referens,guſtui amarum. Hoc verò θραῦμα *hoc eſt,fragmentum*, vocant: quod verò terram aut

lapillos habet mixtos, φύραμα, *hoc eſt mixtionem*, appellant. naſcitur in Libya ad Iouis Ammonis templum: éſtque ſuccus arboris ferulas gerentis.

Amurca eſt olei ſedimentum. hæc decocta cupreo vaſe, ad mellis conſiſtentiam adſtringit, & ad eadem ad quæ lycium facit.

Agreſtis vitis ſarmẽta vitis viniferæ modo longa emittit, lignoſa, aſpera, folia hortenſi ſolano ſimilia, longiora tamen & latiora. florem habet vt capillos muſcoſos. fructum fert exiguis vuis ſimilem, quum maturuerit, rubrũ. rotunda eſt, acinorum figura.

Alba vitis (ab aliis bryonia, ab aliis ophioſtaphylon, *hoc eſt, ſerpentum uitis*, ab aliis chelidonium, ab aliis pſilothrum vocatur) folia clauiculóſque ſatiuæ viti ſimilia habet, magis tamen hirſuta ſunt omnia, & propinquis fruticibus ſeſe clauiculis applicãt. fructum fert racemoſum, rufum, quo pilis coria ſpoliantur. huius aſparagis decoctis veſcuntur qui aluum & vrinam cient.

Ampelos, *hoc eſt, uitis nigra* (quam propriè bryoniam nonnulli vocant, alii Chitoniam vitem nominant) foliis eſt hederæ ſimilibus, ſed ad ſmilacis hederæ folia propius accedentibus: caule quoque ei ſimili: verùm hæc in omnibus maior. ipſa quoque ſuis clauiculis arbores apprehendit. fructus eius racemoſus eſt, viridis in initio: cõctus verò, niger. radix extrinſecus nigra, intrinſecus coloris buxei.

Ampelos agria, *hoc eſt, uitis agreſtis, uel labruſca*, duplex eſt: alterius vua non matureſcit, ſed ad florem vſque producit eam, quæ *οἰνάνθη, id eſt flos uitis*, appellatur: altera fructum abſoluit, eáque paruos habet acinos, & nigra eſt, atque adſtringens.

Amygdalæ amaræ radix decocta & trita, ephelidas in facie emendat. ipſæ itidem amygdalæ illitæ idem efficiunt. admotæ menſes cient. capitis dolori medentur illitæ fronti cum aceto & roſaceo. faciunt ad epinyctidas, ex vino: ad vlcera verò putreſcentia ſerpentia & canũm morſus, ex melle. in cibo ſumptæ leniunt dolorem, ventrem molliunt, ſomnum conciliant, vrinam prouocant, ad ſanguinis reiectationem cum amylo & mentha ſumpta valent. ad renũ verò & pulmonis vitia ex aqua potui dantur.

Amylum laudatiſſimum eſt quod conficitur ex tritico purgato & loto, & macerato in aqua dulci, abiecta quinquies per diem aqua, & ſi fieri poteſt, etiam per noctem. Vbi emollitum fuerit, aqua ſenſim abſque agitatione effundenda eſt, ne id etiam quod reſidere debet, ſimul defluat. Quũ molliſſimum redditum videbitur, aqua abiecta pedibus terendum eſt, tum aqua affuſa furfures ſupernatantes cribro eximendi: quod ſupererit per colum traiiciendum, mox vt excolatum fuerit, in nouis tegulis in ſole ardentiſſimo ſiccandum. nam ſi vdum pauliſper maneat, aceſcit.

Amomum præſtantiſſimum eſt Armeniacum, quod auri colore eſt, habétque lignum ſubfuluum, & valde odoratum: medicum verò, quoniam in campeſtribus & aquoſis locis naſcitur, infirmius eſt: magnum viridéque eſt, & tactu molle, lignis fibroſis, origani odore. Ponticum verò ſubfuluum, fractu difficile, racemoſum, plenũ fructu, odore feriẽs. Eligito recens, album, aut ſubrubrũ, nõ adſtrictum aut compactum, ſed ſolutum & diffuſum, plenum ſeminis, vuarum racemulis ſimilis, graue & valde odoratum, ſine carie, acre, guſtum mordens, ſimplici colore, & non vario. Adulterant amomum nonnulli admixta herba amomide, quæ eſt amomo conſimilis, quæ tamen odore & fructu vacat. ea in Armenia naſcitur. florem habet origano ſimilem. Porrò in huiuſmodi rerum probationibus fragmenta ſemper vitanda ſunt. elige verò quæ ab vna radice ſuos ramos integros habent.

Anagallidis duplex eſt genus, flore differens: nam quæ cæruleum fert florem, fœmina: quæ puniceum, mas dicitur.

Anagyris (alii helcopon vocant) frutex eſt foliis & virgis vitici ſimilis, arboreſcens, grauiſſimi odoris, flores braſſicæ ſimiles. fructum in exiguis ſiliquis fert, renum figura, varium, ſolidum. dureſcit vua matureſcente.

Androſaces in Syria naſcitur, locis maritimis. herba candida eſt, tenui ramulo, amara, foliorum expers, folliculum in capite habens quo ſemina continentur.

Androſæmon (alii dionyſiada, alii aſcyron vocant) frutex eſt tenues habens ramulos, ſurculoſus, virgis puniceæ coloris, foliis rutæ triplis, quæ trita vinoſum ſuccum emittunt. Complures alas habet in cacumine vtrinque expanſas, circa quas floſculi parui ſunt lutei coloris. in germinum capitulis fructus eſt nigri papaueris ſimilis, veluti punctis diſtinctus: coma verò confricata reſinoſum odorem exhalat.

Anemone duplex eſt: altera ſatiua, agreſtis altera. itémque ex ſatiua, alia eſt quæ puniceos flores producit, alia albeſcentes & lacteſcentes, vel purpureos. folia habet coriandri, tenuioribus prope terram diuiſuris: cauliculos habet fibroſos tenuéſque, in quibus flores quales ſunt papaueris inſident. media capitula nigra ſunt, vel cærulea. radix oliuæ magnitudine, vel maiore, ferméque geniculis quibuſdã interſepta. Agreſtis verò in omnibus maior quàm ſatiua eſt: folia habet latiora durioráque, caput oblongius, florem puniceum, radiculas tenues, & plures. eſt etiam quæ nigra folia habet, acriórque eſt. Qui verò ab agreſti anemona neſciunt argemonã, & papauer quod rhœam vocant (de quo inter papauera dicemus) diſtinguere, quòd flos eiuſdem coloris punicei in vtroque viſitur, falluntur, & argemonam eupatorium nominant: & tamen argemones & papaueris rhœadis color minus profundè puniceus eſt, & ſerius quàm anemone florent. Præterea argemone liquorem croci ſaporis, guſtui valde acrem, rhœas verò album & acrem emittit: & vtrunque habet intermedia capitula agreſti papaueri ſimilia, niſi quòd argemones capitulum in ſuperiore parte latiuſculum, rhœadis verò anguſtius: anemonæ verò neque liquorem emittunt, nec vaſculum habent, ſed quaſi aſparagi cacumen. ad hæc, in agris illæ plerumque naſcuntur.

Anethini confectio: Olei veteris lib. XI. vnc. VIII. florum anethi tantundem, diem vnũ oleo macerabis, tũ manibus exprimes, atque repones. ſi iterum velis perfundere, recens anethum eo modo macerato. Poteſt hoc vteri partes mollire, & aperire. contra rigores circuitu redeuntes accommodatum eſt, calfaciens, & laſſitudines diſcutiens. prodeſt etiam doloribus articulorum.

Anthemida (aliqui leucanthemon, aut heranthemon, aut chamæmelum, aut melanthemon: alii chryſocalliam, alii calliam vocant) huius tria ſunt genera, floribus tantummodo differentia. capitula habent rotunda, intus alba, & floſculum aurei coloris continent: foris verò orbiculato ambitu alba, aut lutea, aut purpurea ſunt. colligũtur vere.

Antyllis eſt duplex: altera habet folia & ramulos lentæ ſimiles, dodrantis altitudine, recta habet folia molliáq; radix tenuis & parua: naſcitur ſubſalſis & apricis locis, guſtui ſubſalſa apparet. alterius verò folia & ramuſculi, chamæpytii ſimiles ſunt, hirſutiores tamen: eius flos purpureus eſt, grauiſſimi odoris: radix vt cichorii.

Anonis (quam ononida aliqui vocant) dodrantales habet ramulos, & etiam maiores, fruticoſos, frequentibus geniculis plenos, alas multas habentes, capita rotunda, foliola parua, exilia, ad rutæ aut loti pratenſis foliorum ſimilitudinem, ſubhirſuta, odorata, non inſuauia. Sale conditur hæc antequam ſpinas producat, éſtque ſuauiſſima. Ramuli quoque ſpinas habent acutas ſurculorum more, firmas, craſſas. radix ei eſt firma & candida.

Aparine (quam philanthropon vocant) ſemen durum, rotundum, in medio ſubcauum, vt vmbilicum, habet. veſtibus hæc herba adhæreſcit. paſtores ea coli vice vtuntur ad pilos è lacte eximendos.

Apion (quidam iſchiada, quidam chamæbalanũ agreſtem, alii linozoſtin vocant) ramulos binos aut ternos ab humo ſe tollẽtes ſpargit. folia habet rutæ ſimilia, ſed oblongiora & viridia. fructus exiguus ineſt. radices aſphodelo ſimiles, rotundiores tamen, & ad piri figuram, liquoris

SSS .i.

plenæ : nigro foris cortice,intus albo.

Argemone eſt tota agreſti papaueri ſimilis. folia habet anemones diuiſa, caulem puniceo flori ſimilem. caput rhœadis papaueris,ſed oblongius,& latius in parte ſuperiore.radix eſt rotunda, liquorem emittit crocei ſaporis,acrémque.

Ariſarum perexigua herba eſt,radice ad oliuæ magnitudinem,éſtque aro acrior.

Ariſtolochia rotunda folia habet hederæ figura. odorata cum acrimonia,ſubrotunda,tenera, multis germinibus ab vna radice prodeuntibus.ſarmenta oblonga ſunt, albi flores,pileolis ſimiles: quod in eis ineſt,rubrum eſt, & malè olet.Longa verò ariſtolochia folia habet oblongiora quàm rotunda, & ramulos exiles, longitudine dodrantis,florem fert purpureum,malè olentem,qui quum cœpit efflorеſcere, piro fit ſimilis. rotundæ autem radix orbiculata eſt ad modum rapi: longæ verò radix eſt craſſitudinis digiti dodrantaliſque,aut maior. vtrique folia ſunt intus buxea,amara,& viroſa. Eſt etiã quædam longa quæ clematitis vocatur, quæ ramulos exiles habet, folia ſubrotunda, ſemperuiui minoris ſimilia,floribus referta qui ſimiles rutæ ſint. radices eius ſunt longiſſimæ ac tenues,quæ corticem craſſum & aromaticum odorem referentem habent,qui propriè conficiendis vnguentis eſt idoneus.

Arcion(ſunt qui proſopida vocent) folia habet cucurbitæ ſimilia,maiora tamen & duriora,& nigriora, & hirſuta.caule vacans herba eſt,radix magna & alba.

Arction(alii arcturum vocãt) foliis eſt verbaſco ſimilibus,hirſutioribus tamen, rotundioribúſque, radice tenera,alba,dulci,caule longo,molli : fructu denique cymino paruo ſimili.

Arnogloſſum, *hoc eſt plantago*,(quam alii heptaneuron, alii polyneuron vocant) duplex eſt,maior & minor.nam minor plantago folia habet longiora & anguſtiora, ac læuiora, caulem anguloſum,in terram inclinatum, flores pallidos,ſemen in ſummo caule : maior verò eſt virentior,latiore folio,oleris figura.caulis etiam huius anguloſus eſt,ſubruber,cubiti altitudine, à medio vſque ad verticem tenui ſemine circundatus.radicibus nititur teneris,multis,hirſutis,albis,digiti craſſitudine.

Arum (quod lupha à Syris vocatur) folia emittit dracontii foliis ſimilia,minora tamen, & maculis minus diſtincta.caulem dodrantalem fert,ſubfuluum,piſtilli ſpecie,in quo croci ſapore fructus eſt.radix alba,ad dracunculi radicem accedens, quæ quoniam minus acris eſt, ideo elixa eſtur.ſale condiuntur folia,& veſca fiunt : per ſe etiam ſiccata, elixa comeduntur.

Artemeſia plerunque in maritimis locis naſcitur. herba eſt fruticoſa,abſinthio ſimilis, ſed maiora pinguioráque ei ſunt folia : éſtque eius altera virens, foliis latioribus,itémque ramulis : altera tenuior, exiguo flore,albo, graui odore.æſtate autem floret.Nonnulli verò in mediterraneis locis naſcentem herbulam ramis tenuioribus, ſingulari caule, admodum exiguam, flore refertam tenui,cuius color ceræ ſimilis eſt,artemiſiam appellant: eſt enim hæc odoratior quàm ſuperior.

Aſarum folia habet hederæ ſimilia, ſed multo minora & rotundiora. flores inter folia ad radicem purpureum alterco aut cytino ſimilem,in quibus ſemen eſt acino ſimile.radicibus innititur multis,geniculatis,tenuibus,latis,gramini ſimilibus,ſed multo gracilioribus, & odoratis, & calfacientibus, & linguam mordentibus. naſcitur montibus vmbriferis : plurimùm verò in Ponto, & in Phrygia,& Illyride,& Iuſtinis Italiæ montibus.

Aſclepias ramulos longos emittit,in quibus folia ſunt hederæ ſimilia : radices habet multas, tenues, odoratas : flores grauis odoris : ſemen,quale eſt pelecini.in montibus naſcitur.

Aſcyron (quod androſæmon quidam vocant) hyperici eſt ſpecies,magnitudine differens,ramulis maioribus, fruticoſius,& puniceum. flores luteos profert, fructum hyperico ſimilem,odore reſinæ, cuius attritu digiti fere cruentantur, vt vel ob hanc cauſam ἀνδρόσαιμον ſit vocatum.

Aſphalathus probatur qui grauis eſt,quiq; detracto cortice rubeſcit aut purpuraſcit,denſúſque eſt,odoratus, guſtu amareſcens. Eſt & aliud eius genus album, lign ſum, inodorum,quod etiam deterius cenſetur.

Aſplenum(ſunt qui ſcolopendrium, qui hemionium, ſunt etiam qui pteryga vocant) habet autem folia ſcolopēdræ animali ſimilia,eáque plura,& ab vna radice prodeuntia. in petris & parietibus ſiliceis, & opacis, caule, floribus,fructu vacantia naſcuntur. inciſuris verò vt polypodium diſtincta ſunt, ſubflaua inferius & hirſuta, at ſuperius viridia.

Aſtragalus frutex in terra eſt,foliis & ramulis ciceri ſimilibus,floribus purpureis paruiſque. radix ei ſubeſt rotunda,grandis raphani modo,adnatas appendices firmas habet , itémque nigras , duriſſimas , vt cornua inter ſe implicitas , guſtúque adſtringentes . naſcitur locis vento perflatis niualibúſque. copioſè in Phæneo Arcadiæ prouenit.

Aſter Atticus,aut bubonium, ramulus eſt lignoſus, in quo ſummo flos eſt luteus, qualis eſt anthemidis. capitulum vndique diuiſum : foliola quoque habet ſtellæ ſimilia. folia verò quæ circa caulem ſunt, oblonga ſunt atque hirſuta.

Aſphaltus,*hoc eſt bitumen*,præſtat cæteris Iudaicum:probatum autem eſt quod purpuræ modo ſplēdet,odore intento,& graue : nigrum verò & ſordidum,prauum eſt : adulteratur pice admixta. Naſcitur in Phœnice & Sidone, & Babylonia, & Zacyntho. Vocatur etiam quoddam bitumen nepta aut aphtha,éſtque id quod ex bitumine Babylonio excolatum eſt, colore candido : quin nigrum etiam inuenitur,quod vim ignium rapacem habet, ita vt per interualla ipſos arripiat. Valet hoc ad ſuffuſiones & albugines oculorum.

Atractylis, aut cnicus agreſtis, ſpina eſt cnico ſimilis, multo autem minor. folia in ſummo ramulo habet : magna ex parte nuda eſt:ea fœminæ pro fuſis vtuntur. habet etiam comam in ſummo aculeatam. flos pallidus eſt, radixque tenuis.

B

Balauſtium eſt agreſtis punici flos: eius multa ſunt genera:ſiquidem & album, & purpureũ, & roſei coloris inuenitur.eſt autem cytino punici ſimile. exprimitur ex eo ſuccus,vt hypociſtis & cytinus.

Baccharis herba eſt odorata, quæ coronamentis inditur,cuius aſpera ſunt folia,caulis anguloſus, dodrantis altitudine,ſubaſper,adnata etiam habens. flos ei eſt purpureus,albicans,radices nigro cinnamomo ſimiles:amat autem aſpera & ſqualida loca.

Balanos,*id eſt glans*,vnguentaria,fructus eſt arboris quæ myricæ eſt ſimilis, qui fructus auellanæ nuci quam ponticam vocant, eſt æqualis : cuius interior pars expreſſa humorem, vt amara amygdala,ex ſe mittit, quo ad precioſa vnguenta vtuntur pro oleo. naſcitur in Æthiopia,& Ægypto,& Arabia,& ad Petram Iudææ oppidum.excellit bonitate quæ recens eſt, plena, alba, cui facilè cortex detrahitur.

Ballote(ab aliis nigrum marrubium vocatur) caules quadratos ex ſe mittit nigros,ſubhirſutos, ab vna radice permultos : folia habet marrubii,ſed maiora,& rotundiora,nigra,& hiſpida,ex interuallis in caule diſpoſita, apiaſtro ſimilia,fœdi odoris. quamobrem hanc nonnulli apiaſtrum appellauerunt. flores quoque in rotæ ſpeciem caules circumplectuntur.

Batos Idæa,*id eſt rubus*,hoc nomen inuenit,quia plurima eius copia in Ida naſcitur, éſtque hic rubus multo tenerior quàm caninus, ſpináſque paruas habet,atque ſpinis vacans inuenitur.

Batrachion,*id eſt ranunculum*,appellant quidam agreſte apium.huius genera ſunt plura : vnum enim coriandri habet folia,latiora tamen,& ſubalba, & pinguia : florem luteum,quandoque purpureum: caulem non craſſum,ad cubiti altitudinem, cui radix alba & longa adiuncta eſt, quæ ellebori modo appendices habet.naſcitur ſecũdum aquarum decurſus.

Secundum genus eſt geniculoſius,& longiorem habet

caulem,& pluribus foliorum ſectionibus; atque acerrimum.

Tertium verò eſt admodum exiguum, moleſti odoris, aurei floris: cui accedit etiam quartum eidem ſimile, ſed lacteo flore.

Bdellium eſt arboris Arabicæ lacryma. probatum autem eſt quod guſtu amarum eſt, tranſlucidum, ad glutinis taurini modum, interius pingue, facilè molleſcens, lignorum & ſordium expers, in ſuffitu odoratum, vngui ſimile. Eſt autem quoddam ſordidum & nigrum, in offas cõuolutum, aſpalathi odore, quod ex India aduehitur. ex Petræa quoque Arabia reſinoſum & liueſcens affertur, bonitate inferius. Adulteratur gũmi admixtione: quódque tale eſt, non ita amareſcit in guſtu, nec ita odoratum in ſuffitu eſt.

Betonica herba eſt cuius caulis eſt quadratus, tenuis, altitudine cubiti & aliquanto maior: folia longa, mollia, quercui ſimilia, quorum ambitus inciſuris diuiſus eſt, odorata: quæque ad radicem ſita ſunt, maiora. in ſummo autem caule ſemen eſt ſatureiæ modo ſpicatum. Huius folia legenda ſunt, & ſiccanda; quorum etiam frequentior eſt vſus. radicibus tenuibus, vt veratrum, innititur.

Bretanica (aut Vettonica) herba eſt quæ ſylueſtris lapathi habet folia, ſed nigriora & hiſpidiora, guſtum adſtringentia. caulem non magnum producit, radicem verò exilem & breuem: ſuccus ex foliis exprimitur, qui ad ſolem & ad ignem cogitur.

Bechion (*hoc eſt, tuſſilago*) folia habet hederæ, ſed maiora, ſex aut ſeptem à radice prodeuntia, inferius alba, ſuperius virẽtia, in angulos multos abeuntia. caulis eſt dodrantis altitudine, flos pallidus, verno tẽpore: ſed quamprimum & flores & caulem amittit, radix tenuis eſt. naſcitur prope aquarum ſcaturigines & rigua loca.

Bulbus, qui ad ciendum vomitum accommodatus dicitur, folia habet corrigiæ modo lentiora; & multo longiora quàm is qui edendo eſt: radicem verò illi ſimilem, circa quam niger eſt cortex. hæc per ſe in cibo ſumpta, & item eius decoctum potui datum, vomitus mouet.

Botrys tota eſt lutei coloris herba, & in multas alas ſparſa, ſemen totis ramulis adnaſcitur, folia habet cichorio æqualia. tota ſuauem odorem ſpirat, & ideo veſtibus immiſcetur. naſcitur præcipuè circa profluentes aquas & torrentes.

Bugloſſum eſt verbaſco ſimile. folium humi ſparſum, aſperius, nigrius, & minus. bouis linguæ ſimile.

Bunion, ſunt qui action vocent. Napus caulem quadratum, oblongum, craſſitudine digiti emittit, folia fert apii ſimilia, ſed multo tenuiora, coriandris proxima. flos vt anethinus: ſemen odoratum eſt, alterco minus.

Butyrum probatum ex pinguiſſimo lacte, quale eſt lac pecudum, conficitur. ex caprino quoque fit in vaſis agitato, quo motu quod pingue eſt, à reliquo lacte ſecernitur. Fuligo etiam ex butyro colligitur, hoc modo: butyrũ in lucernam nouam infunde, accende, vas obtura fictili anguſto, quod ſupernè fiſtulæ formam, infernè verò fornacẽ habeat vt clybani: idque ſinito ardere: vbi primum butyrum abſumptum fuerit, aliud affunde, idque facito vſquedum tantum fuliginis quantum volueris effectum ſit: penna poſtea deradito, atque vtitor.

Buphthalmõ caules profert teneros, folia fœniculo ſimilia, flores luteos, anthemide maiores, oculi ſimilitudine, vnde etiam nomen inuenit. naſcitur circa vrbes.

Brabe herba eſt cubiti altitudine, tenues ramos multóſque ſpargens: & ex vtroque latere folia, ceu lepidii, ſed molliora & candidiora. in ſummo vmbellam gerit ſambuci figura, in qua candidi flores inſunt.

Brathy, *hoc eſt, herba Sabina*, duorum generum eſt: alterum foliis cupreſſi ſimile, ſpinoſius tamen, grauioris odoris, & acre, feruidæque naturæ. curta eſt hæc arbor, & in latitudinem magis effunditur, eiúſque foliis ad ſuffitus nonnulli vtuntur. alterum verò genus eſt myricæ foliis ſimile.

Bryon, vel ſplanchnon, *id eſt, muſcus*, in arboribus cedro, populo alba, & quercu inuenitur. cæteris præſtat cedrinus, viridis, montanus. ſecundo loco cenſetur is qui ex alba colligitur populo. ex quo etiam probatur is qui odoratus albúſque eſt: nigricans verò eſt deterior.

Bryon marinũ naſcitur in lapidibus, & piſcium teſtis prope mare, capillaceum, gracile, caulis expers, egregia adſtringendi vi præditum.

Bryopteris naſcitur in muſcoſis vetuſtarum quercuum partibus, filici ſimilis, ſed multo minoribus foliorum inciſuris. radices habet implicitas, hirſutas, ſapore cum dulci, acerbo.

Γ

Gallium (ſunt qui gallarium vocent, eo quod γάλα, *id eſt lac*, inſtar coaguli cogat) ramulum & foliũ aparinæ ſimillimũ habet, ſed rectum: & in eo ſummo flos luteus, tenuis, denſus, multi odoris inſidet: naſcitur in paluſtribus locis.

Galiopſis, aut galeobdulon, totus frutex cum caule & foliis, vrticæ eſt ſimilis, ſed læuiora ſunt folia: & in attritu valde grauis odoris. flores tenues & purpurei. naſcitur circa ſepes, ædificia, & ſemitas vbique.

Gentianæ folia quæ ad radicem ſunt, iuglandi nuci aut plantagini ſunt ſimilia, colore ſubrubra: quæ verò in medio caule, & præſertim iuxta cacumen, paululum diſſecta. Caulis eſt vacuus, cauus, digiti craſſitudine, altitudine binũm cubitorum, geniculis interſeptus, ex maioribus interuallis foliis circundatus. Semen habet in folliculis latum, læue, glumoſum, quod ad ſpondylii ſeminis ſimilitudinem accedit: radicem verò lõgam ariſtolochiæ ſimilẽ, craſſam, amarámque. naſcitur in celſiſſimis montium verticibus, itémque vmbroſis locis & aquoſis. Succus autem ex radice ad hunc modum exprimitur. contuſa radix quinque diebus in aqua maceratur: tum ex aqua decoquitur donec radices ſuperſtent. vbi aqua refrixit, linteo excolatur, & coquitur donec ad mellis cõſiſtentiã redigatur, & in teſtaceo vaſe reponitur.

Geraniũ folia diſſecta anemonæ ſimilia habet, verùm longiora. radix ei rotunda eſt, & quum eſtur, dulcis.

Glaucium ſuccus eſt herbæ ad Hierapolin Syriæ vrbẽ enaſcentis. habet folia cornuti papaueris foliis ſimilia, ſed pinguiora, & humi depreſſa, grauis odoris, guſtanti amara. Succo abundat qui crocei coloris eſt. Eius folia incolæ in ollam coniecta in furnis ſemicalidis calfaciunt vſquedum flacceſcant, tum contundunt, ſuccúmque exprimunt; qui quoniam refrigerandi vim habet, ad oculorum medicinas in principio adhibetur.

Glaux cytiſo aut lenticulæ folia habet ſimilia, quorũ inferna pars candidior, viridis ſuperna. ramuli quini aut ſeni prodeunt è terra, tenues, ab radice dodrantem alti. flores purpurei, vt albæ violæ, ſed minores. naſcitur prope mare.

Gleucinum, *hoc eſt muſteum*, vnguentum ſimplex cõficitur ex omphacino oleo, iunco, calamo, nardo celtico, ſpatha, aſpalatho, ſertula campana, toſto, & muſto, circundato vinaceis vaſe quod aromata, vinum & oleam contineat: triginta diebus bis in die mouetur, tum expreſſum oleum reponitur.

Glycyrrhiza, *hoc eſt, dulcis radix*, naſcitur plurima in Cappadocia & Ponto. breuis frutex eſt, ramulóſq; duûm habet cubitorum, in quibus folia denſa ſunt, lentiſco ſimilia, pinguia, & tangenti glutinoſa. flos ei ſimilis hyacintho eſt, fructus pilularum platani magnitudine, ſed aſperior, qui ſiliquas habet, vt lẽticula, rufas & longas. radicibus innititur longis, buxei coloris, vt gentiana, ſubacerbis, dulcibus: è quibus, vt ex lycio, ſuccus exprimittur.

Glycyſis, *id eſt pæonia*, caule naſcitur fere duorum dodrantum altitudine, multa habẽs adnata. Huius duo ſunt genera: mas, folia regiæ nucis ſimilia fert: fœminæ diuiſa ſunt folia, vt ſmyrnio. ſummo caule ſiliquas emittit amygdalis ſimiles: in quibus apertis rubentia grana exigua, multa acinis punicorum ſimilia, & in medio nigra, quinque aut ſex purpurea inueniuntur. Radix maris tenuis eſt, digiti craſſitudine, dodrantis verò longitudine, guſtu adſtringens, alba. Fœminæ verò radicibus

appendiculæ,ceu glandes, ſeptem aut octo inhærent,vt in aſphodelo cernitur.

Glechon, *id eſt pulegiũ*,herba eſt nota omnibus:attenuat, calfacit,concoquit.potui data menſes,ſecundas, & fœtus extrahit. Pulegium autem cum melle & aloe potum ex pulmone educit,conuulſis auxiliatur, nauſeas & ſtomachi morſus ex poſca permulcet,nigram bilem per aluum euacuat, ex vino epotum venenatorum ictibus ſubuenit: naribus cum aceto admotum eos quos defecit animus, reuocat.ſiccatum,tritum,combuſtúmque, gingiuas confirmat.Inflammationes omnes cum polẽta emplaſtri modo ſuperdata lenit. podagris ſubuenit per ſe impoſitum, vſquedum rubeſcat locus, cum cerato varos extinguit: ſpleniticis quoque cum ſale illitum prodeſt.Pruritus eius decocto lauando ſedantur. in inſeſſionibus denique ad inflationes, duritias & conuerſiones vuluæ eſt accommodatum.

Gnaphalium:huius foliis quæ alba & mollia ſunt,quidã pro tomento vtuntur: quæ quidem folia ex vino auſtero pota ad dyſenteriam ſunt efficacia.

Gongyle,*id eſt rapum*,huius radix decocta alit,inflat,flaccidas carnes creat, venerem ſtimulat, eiuſdem aſparagi decocti in cibo ſumpti vrinam cient. ſemen antidotis & theriacis quæ lauando dolori ſunt, inditur. ſed ſylueſtre rapum in agris naſcitur, frutéxque eſt cubiti altitudine, ramis refertus:in ſummo læuis,& folia item læuia,digiti craſſitudine,aut maiora:ſemẽ in calyculatis ſiliquis fert, cúmque ea inuolucra aperiũtur: alia intus ſiliqua viſitur ad capitis figuram accedens,quo ſemina parua nigra cõtinentur:quæ quum franguntur,alba intus ſunt.

Δ

Daucus creticus,fœniculo ſimilia habet folia,ſed minora tenuioráque,colem dodrantis,vmbellã coriandro ſimilẽ,flores albos,in quib⁹ acer ineſt fructus,albúſq; & hirſut⁹,ſuauis odoris in mãdẽdo. radix digiti craſſitudine & dodrãtis lõgitudine eſt.naſcitur ſaxoſis & apricis locis. Alter etiã eſt agreſti apio ſimilis,aromatic⁹ acer,odoratúſque,& guſtui feruẽs:ſed Cretic⁹ eſt præſtãtior. Tertiũ porro genus eſt folio coriandri, albo flore, capite & fructu anethi ſimilibus:habétque erraticæ paſtinacæ vmbellam oblongi ſeminis,vt cumini,acríſque plenam.

Daphne(*id eſt laurus*)quædam tenui folio,quædam latiore conſtat. vtraque calfaciendi & molliendi vim habet:quocirca decoctum earum inſidendo vuluæ & veſicæ affectionibus conuenit.folia virentia leuiter adſtringunt:trita atque illita veſparum atque apum ictibus medentur. eadem quoque cum pane aut polenta ſuperdata, inflammationes cunctas leniunt: pota verò ſtomachum ſubuertunt,& vomitus cient.

Daphne,*hoc eſt laurus*,Alexandrina,folia ruſco ſimilia, ſed maiora,& molliora,& candidiora habet. fructum in mediis fert rubrum, ciceris magnitudine.ramulos humi ſpargit dodrantales,aut etiam maiores. radix ei ruſco ſimilis eſt,ſed maior, odoratáque & mollior.naſcitur mõtanis locis.

Daphnoides frutex exiguus eſt,cubitalis, ramos habet multos à medio in ſuperiorem partem corrigiæ modo flexiles,in quibus inſunt folia.eorum ramulorum cortex eſt egregiè glutinoſus.folia lauri,molliora, gracilioráque,& fractu facilia, quorum guſtatu os & fauces mordentur atque incenduntur.flóres candidi,bacca nigra,vbi matura eſt:radix inutilis:naſcitur locis montanis.

Delphinium(ſunt qui diacriſin,qui hyacinthum vocãt) ramos ab vna radice duorum dodrantum longitudine & aliquãdo maiores emittit:in quib⁹ foliola diuiſa tenuia, oblonga viſuntur,delphini formam referentia, vnde ei nomẽ eſt datum.flos ſimilis albæ violæ eſt, purpureóque colore:ſemen in ſiliquis milio ſimile continetur. Alterũ quoque delphinium eſt quod ſuperiori eſt ſimile, ſed ramos foliáque habet multo quàm ſuperius graciliora.

Dictamnum(ſunt qui agreſte pulegium vocent)Creteſis herba eſt,acris,læuis,pulegio ſimilis,ſed foliis maioribus,quæ tomẽto & lanoſa pube ſunt obducta: ea neque florem,neque fructũ fert.facit ad omnia ad quæ ſatiuum pulegium,ſed efficacius. Quod verò falſum dictamnum vocant, pleriſque locis naſcitur antedicto ſimile, ſed minus acre eſt, & non æquè efficax. Affertur etiam ex Creta aliud dictamni genus, foliis ſiſymbrii, ramis maioribus, in quibus flos inſidet origano ſylueſtri ſimilis, niger, & mollis: odor foliorum medius inter ſiſymbrium & ſaluiam eſt iucundiſſimus.

Dipſacon,*id eſt,labrum Veneris*, inter aculeatas referunt: caulẽ habet excelſum aculeatúmque, folia caulem complectentia,lactucæ ſimilia,in ſingulis geniculis bina, oblonga; ceu bullas quaſdam intus & extra in medio dorſo aculeatas habentia, concauo, quà ſe in geniculis coniungunt,ſinu, quo rores & pluuiæ continentur: vnde etiam *δίψακον,id eſt,ſitientis* nomẽ inuenit in cacumine caulis ſingula capitula ſurculis inſunt, oblonga,ſpinoſa, echino ſimilia, quæ quum aruerunt, candida videntur. habent & capitula illa diuiſa vermiculos in media medulla.

Dorycnium Crateuas halicacabum aut caleam vocat. frutex eſt oleæ nuper prodeunti ſimilis: ramulos habet cubito breuiores: naſcitur in petris non procul à mari, foliis oleæ ſimilibus colore,minoribus tamen, firmioribus,& valde ſcabris:flore candido, in cacumine ſiliquis, vt ciceris,dẽſis, in quibus exigua ſemina quinque aut ſex inſunt, rotunda, exigui erui magnitudine, læuia, firma, varia. radix ad digiti craſſitudinem,& cubiti longitudinem accedit.

Dracunculum magnum aliqui aron, (aliqui iſaron appellant) naſcitur is vmbroſis locis circa ſepes.caulem habet læuem, rectum, fere duorum cubitorum, ad baculi craſſitudinem,pro tempore verſicolorem,vt angui ſimilis videatur: vincunt tamen in eo purpureæ maculæ. folia inſtar lapathi, inter ſeſe implicita. fructum in ſummo caule racemoſum fert, cinereo primùm colore, mox vbi maturuit, croceo puniceóque. Radixque ei ſatis magna eſt, rotunda,alba,quæ tenui cortice veſtitur. Minor verò dracunculus habet,hederæ folia,magna,candidis maculis inſignia: caulem rectum, duum cubitorũ, varium,draconis formam præ ſe ferentem,purpureis variegatum notis,baculi craſſitudine:fructum in cacumine racemoſum,colore primùm felleo,quũ maturuit,croceo, guſtum erodentem. radicem quodammodo rotundam, bulbi forma,aro ſimilem,quæ tenui cortice circundatur. In ſepibus ſeptíſque vmbroſis naſcitur.

E

Ebenus probatiſſima eſt Æthiopica, nigra, pectinũ expers,læuore ſuo cornu laborato ſimilis: quum frangitur, denſa,mordens in guſtu,& ſubadſtringẽs, pruníſque iniecta, ſuauem odorem,& ſine fumo euaporans. recens ob pinguedinem igni admota accenditur, trita autem in cote ſubfulua redditur. Eſt etiam alia Indica, quæ internatas habet lineas cãdidas & fuluas,& maculas eodẽ modo denſas, & tamen prior eſt præſtantior. Vendunt nonnulli ſeſamina, aut ſpinea ligna pro ebeno, quod vel ex eo dignoſcitur quòd ea inania ſunt, & in exigua fragmenta purpurei coloris conſcinduntur, nec in guſtu quicquam mordent, nec in ſuffitu ſuauem ex ſe odorem mittunt.

Elaphoboſcum,(quod elaphicon, aut ophigenion vocant) caulis eſt rori marino aut fœniculo ſimilis,& geniculatus. folia habet duorum digitorum latitudine, admodum longa, vt terebinthus, circumfracta, quodammodo aſpera: quinetiam multas appendices caulis habet, quæ vmbellas anetho ſimiles ferunt, flores ei ſunt ſublutei, ſemen anetho ſimile, radix ad trium digitorum longitudinem, & vnius craſſitudinem accedit, eáque alba eſt,dulcis,& veſca:caulis tener pro olere manditur.

Elatina folia habet helxinæ ſimilia, ſed longiora, rotundiora,hirſuta, ramos tenues dodrantales,quinque aut ſex ab radice prodeuntes, plena eſt foliis guſtui acerbis: naſcitur in ſegetibus & cultis locis.

Ελένιον (ſunt qui ſymphytum nominent) folia habet

verbaſci anguſtifolii, ſed aſperiora & oblonga. Caulem aliquibus in locis non profert: radicem verò ſubalbidam, ſubfuluam, odoratam, magnā, ſubamaram, ex qua ad conſitiones germina liliorum & ari modò capiuntur. naſcitur mōtanis, vmbroſis, & ſqualidis locis. Radix autem æſtate foditur, & in fruſta diſſecta ſiccatur.

Eleliſphacus, *hoc eſt, ſaluia,* frutex eſt oblongus, multos habens ramos virgáſque quadratas & albicantes, folia mali cotonei effigie, ſed longiora, aſperiora, craſſioráque, & quæ ſenſim attritæ veſtis modo ſcabra ſunt, ſubalba, vehementer odorata, viroſa: fructum in ſummis caulibus, vt agreſte orminum, continet. locis aſperis prouenit.

Ελίχρυσον, (quod chryſanthemon aut amaranthum vocant) virgula eſt alba virens, recta, ſolida, foliis anguſtis per interualla, ad arbrotoni foliorum ſimilitudinē. coma ei eſt in orbem acta, aureum colorem oſtēdens. vmbellā gerit orbiculatam, veluti corymbos areſcentes. radicem habet tenuem. locis aſperis & aquoſis conuallibus prouenit.

Elleborus albus folia plantaginis aut betæ ſylueſtris ſimilia, ſed breuiora, nigriora, & rubri coloris fert. caulem habet palmi altitudine, cauum, & quum cœpit areſcere, cortice circumuoluto. Radices ei ſubſunt multæ, tenues, ab exiguo capitulo & oblongo, velut à cæpis prodeūtes: naſcitur in montibus & aſperis locis. radices per meſſem colligūtur. Præſtat in hoc genere is qui modicè extētus & albus eſt, & friabilis, & carnoſus, non acuminatum tamen & iunceum, puluerem emittens dum frangitur: quique eſt medulla tenui, guſtu neque admodum, neque confertim feruens, neque ſaliuam proritans: nam huiuſmodi ſtrangulat. Porro principem locum tenet Cyrenaicus: ſiquidem qui apud Galatas & Cappadocas naſcitur, cādidior, puluerulentúſque eſt, maiorémque ſtrangulandi vim habet.

Elleborus verò niger, (quem melampodium, aut polyrrhizon vocant) folia habet virentia, platani ſimilia, ſed minora, ad ſpondylii ſimilitudinem, pluribus diuiſuris inciſa, nigriora, & ſubaſpera: caulis aſper, flores albi, purpuraſcētes, figura racemoſi, ſemen cnico ſimile, quod Antyciris Seſamoides vocant, ipſóque ad purgationes vtuntur: radicibus nititur tenuibus, nigris, veluti ab vno cæpæ capitulo dependentibus; quarum etiam vſus eſt. naſcitur locis aſperis, collibus, & ſiccis locis.

Ελξίνη, quam alii ſideritim, vel heracliam, vel elitin vocant) naſcitur in ſepibus, ſeptis, vinetis, & ſegetibus. folia habet mercuriali ſimilia, hirſuta. circa caules ſunt veluti ſemina exigua, veſtibus adhærentia.

Ελυμος, *id eſt, panicum,* μελίνην, aliqui dicunt, inter frumentacea numeratur, éſtque milio ſimilis, & pari modo ad panem conficiendum, & ad res eaſdem accōmodatur. minus tamen nutrit quàm milium, & minus adſtringit.

Epithymum eſt flos thymi durioris, & ſatureiæ ſimilis. habet autem capitula tenuia, inania, caudas ad formam capillorum habentia.

Epimelium, (quod πολύῤῥιζον, *id eſt, multarum radicum,* herbam aliqui appellant) caulis eſt non magnus, cuius folia ſunt hederæ foliis ſimilia, eáque ſunt x. fere, aut xii. nec ſemen nec florem fert. radices ei ſunt tenues, nigræ, graueolentes, ſapore inſipidæ. aquoſis naſcitur locis.

Epipactis (ſeu elleborine) paruulus frutex eſt, foliola habet minima, quæ contra venena & iecoris vitia pota facit.

Erice fruticoſa arbor eſt, myricæ ſimilis, ſed multo minor. eius florem ſumentes in cibo apes mel non probum faciunt, & tamen coma floréſque ſerpentum ictibus medentur.

Erinum, (ſunt qui ocymoides nominent) naſcitur prope flumina & fontes. folia ocymi, ſed minora habet, & è partibus ſuperioribus inciſuris diſtincta. ramulos quinque aut ſex dodrantales profert. flores candidi ſunt, ſemē fert nigrum, paruum, acerbo ſapore. porrò caulis & folia liquore abundant.

Ερπυλλος, id eſt ſerpyllum, duplex eſt, hortenſe, quod

A ſampſuchi odorem refert, & coronis additur, à ſerpēdo nomen trahit, & quòd quæcunque eius pars terram contigerit, facilè radices agit: folia ramulóſque origano ſimiles, verùm cādidiores profert. Quod verò ſylueſtre eſt, zygiſque vocatur, per terram non ſerpit, ſed rectum ramulos erigit ſurculoſos, foliis refertos rutæ ſimilibus, anguſtioribus verò oblongioribúſque ac durioribus. flores habet guſtanti acres, odoranti ſuaues, radicémque inutilem. in petris naſcens efficacius eſt, & maiore calefaciendi vi quàm hortenſe præditum.

B Eryſimum aliqui chamæplion nominant. naſcitur iuxta vrbes, domicilia atque hortos. folia habet agreſti erucæ ſimilia, cauliculos corrigiæ modo, folia lutea. in cacumine ſiliquas cornu forma graciles, vt fœnūgræcum, habet, in quibus exigua ſemina ſunt naſturtio ſimilia, feruida guſtantibus.

Erythrodanon, *id eſt, rubia,* radix rubra eſt, ad tingendum accommodata: alteráque ſylueſtris eſt, ſatiua altera, qualis in Thebana Galileæ, & Rauennæ in Italia naſcitur. C In Caria verò inter oleas, vt in aruis, ſeritur. vtiliter autem ſeritur, quia magnus ex ea prouentus capitur. eius caules quadrati ſunt, longi, aſperi, aparinæ caulibus ſimiles, ſed maiores, ac robuſtiores omnino, in quibus folia ſunt per interualla in ſingulis geniculis, ſtellarū modo in orbem radiata. fructum fert rotūdum, in primis viridem, poſtea quum maturuit, nigrum: radix tenuis, longa, rubráque ſubeſt.

Eryngium in genere aculeatarum plantarū eſt, cuius folia in principio inter cibos ſale condita capiuntur. ea D autem lata ſunt, per ambitum aſpera, & guſtu aromatica. vbi augentur, ſpinis implentur per multas caulium eminentias, in quibus capitula quædam globoſa ſunt, ſpinis acutiſſimis in orbem vt ſtellæ, & duris circūdata, quarum color modò viridis, modò albus, modò cæruleus inuenitur. Radix oblonga, lata, nigra foris, intus candida, pollicis magnitudine, quæ eſt etiam ſuauis odoris, & aromatica. naſcitur autem campeſtribus locis & aſperis.

Eupatorium (aliqui epatorium, aliqui hepatitim vocāt) fruticoſa herba eſt: virgam vnicam profert, tenuem, lignoſam, rectam, nigram, piloſam, cubitalem, & etiam maiorē. E folia habet per interualla partibus diſtincta quinque fere, aliquando pluribus, quinquefolii aut cannabis foliis ſimilia: eadem ſubnigra ſunt, in extremitatibus ad modum ſerræ inciſa. ſemen in medio caule adnaſcitur, ſubhirſutum, infrà annuens, quod ſiccatum veſtibus inhæret.

Euphorbium Libyca arbor eſt, ferulæ ſpeciem gerēs, quæ in Atlante mōte iuxta Mauritaniam acerrimo ſucco plena inuenitur. eius nimium feruorem timētes incolæ, F ouillos ventres lotos arbori circumligant, & eminus caulem haſtilibus præcidunt, ſtatimque velut ex vaſe quodā, copioſus ſuccus in ventriculos effluit, ex quo etiam vulnere liquor in terram proiicitur. Huius ſucci duo ſunt genera: alterum orobi magnitudine, pellucidum, vt ſarcocolla eſt, alterum in ventriculis vitreum & concretum eſt. Adulteratur euphorbium ſarcocolla & glutine admixtis: eligito quod pellucidū acréque ſit. nam guſtu haud facilè probatur, propterea quòd linguæ ſemel admotum, lingam ita incēdit, vt quum eius feruor ſatis longo tempore perduret, quodcunque linguæ obiicias, euphorbium eſſe videatur. Inuentum autem hoc eſt in Libya, G regnante Iuba.

Echion (aliqui aridam, aliqui alcibiadion appellant) folia habet prælōga, aſpera, ſubalbida, anchuſæ proxima: minora tamē, ſubrubra, & pinguiora. Spinas tenues habet adiacentes, quibus etiam folia fiunt horridula: cauliculos exiles, multos, folioláque ab vtroque latere tenuia, ad modum pennæ, nigra, habet, quæ ad ſummum caulis cacumen accedendo, minora pro ſua proportione decreſcendo fiunt. Flores fert iuxta folia purpuraſcentes, in quibus ſemina capiti viperarum ſimilia ſunt: radix eſt digito te- H nuior, & nigricans.

Z

Zea duplex eſt: altera ſimplex, vniúſque grani: alte-

ragrani duplicis,quæ binis vtriculis coniunctum ſemen continet:nutrit magis quàm hordeum,ori ſuauis,& in panes rědacta minus alit quàm triticum.

Zingiber ſui generis planta eſt,in Troglodytica Arabia plurimùm naſcens,cuius frõde ad multa illi, perinde ac nos ruta, vtuntur, ac primis potionibus pulmentiſque immiſcent.radices habet cyperi modo paruas, albicantes,piper ſapore imitantes, odoratáſque. eligito quæ tineas non ſenſerunt:& quoniam facilè computreſcunt,ab aliquibus ſale cõdiuntur, & vaſculis impoſitæ in Italiam comportãtur,& ita ad veſcendum vtiles cum ſalſamẽtis ſumuntur.

H

Hedyoſmos (quam mintham alii, calamintham alii vocant) cognita omnibus herba eſt:calefaciẽdi autẽ adſtringendique ac ſiccandi vim habet. Eſt etiam agreſtis mentha, quã mentaſtrum appellant, hirſutiore folio, & vndecunque maiore quàm ſiſymbrium,& odore magis viroſo naſcens, & idcirco minus ad vſum ſanitatis accommodatur.

Hedyſarum(vnguentarii pelecinum vocãt)frutex eſt, foliola ciceri ſimilia ferens, ſiliquas corniculorum modò inflexas, quibus rufum ſemen continetur,ſecuri ancipiti ſimile:quæ res ei nomen impoſuit. éſtque id amarũ guſtantibus.

Heliotropium maius(alii ſcorpiuron, *hoc eſt caudam ſcorpionis*,appellant) quòd ea ſit floris ipſius effigies: heliotropion verò, quòd ad ſolis motum circumagatur. Ocymo ſimilia habet ſolia,ſed hirſutiora, nigriora, maioráque,ramulos ab radice tres fere aut quatuor, aut quinque profert: ab his alas permultas. in cacumine flos candidus,ſubfuluus,inflexus inſtar caudæ ſcorpionis. radix tenuis eſt,& ad nullam rem vtilis. aſperis verò locis naſcitur.

Heliotropium minus(quod & aliqui ſcorpiurũ vocãt) iuxta lacus paluſtribus locis prouenit. folia habet prædicto ſimilia,rotundiora tamen.ſemen rotundum verrucarum inſtar pendens fert.

Hemerocallis, *hoc eſt lilium ſylueſtre*, folia & caulem habet lilio ſimilia, viridia verò vt porrum. flores in caule per ſingulos exortus terni aut quaterni exoriuntur, lilio diuiſura ſimiles vbi dehiſcere inceperint,colore admodum pallido: radici innititur permagno bulbo conſimili.

Hemionitis(à quibuſdam ſpleniõ dicitur) folium dracunculo ſimile profert,lunatũ.radices ei multæ tenuéſq; ſubſunt: nec caulem,nec fructum,nec florem fert.naſcitur ſaxoſis locis,adſtringenti guſtu eſt prædita.

Ἠριγέρων, *hoc eſt ſenecio*(quam erechthitem aliqui vocant) eſt cauliculus cubitalis,ſubruber,foliis continuis,in ſummitatibus erucæ modo diuiſis,ſed multo minorib⁹: luteis floribus,qui celeriter dehiſcunt,& in pappos euaneſcunt. atque ex eo nomen traxit quòd flores vere more capillorum caneſcant.radix eius inutilis naſcitur præcipuè in aggeribus murorum,& circa oppida.

Θ

Thalictrum coriandro ſimilia habet folia, pinguiora tamen: cauliculum rutæ craſſitudine, in quo ſunt folia, quæ conciſa & ſuperdata diuturna vlcera ad cicatricem perducunt.naſcitur potiſſimum in campeſtribus.

Thlaſpi (ſunt qui thlaſpidion vocent) exigua herba eſt,anguſtis foliis,digiti longitudine,in terram verſis,in ſummo diuiſis,ſubpinguibus, caule tenui, duorum dodrantum altitudine,in quo pauci exortus ſunt.circa caulẽ fructus eſt in ſummo modicè latus,in quo ſemen eſt ſimile naſturtio,ad diſci formam veluti infractum,ex quo ei nomen eſt ductum.flos albus eſt,ſemen acre, naſcitur in ſemitis,ſepibus,& ſeptis.

Thelipteris: à quibuſdam nymphæa pteris dicitur. ea habet folia filici ſimilia, non ſingulari vt illa pediculo fulta,ſed multis,hiſque altioribus agnationibus. radices ſubſunt longæ,latæ,plures,& in nigro colore ſubflauæ, & quædam etiam rubræ inueniuntur.

Thymelæa quæ à quibuſdam chamælæa dicitur,eſt ex qua Cnidium granum colligitur,virgas autem ex ſe pulchras multáſque emittit,fere bicubiti longitudine. folia habet chamelææ ſimilia, niſi quòd anguſtiora pinguioráque hac ſunt, viſcoſa, glutinoſáque mandendo. flores fert candidos, in quibus fructus eſt exiguus, rotundúſque, myrto ſimilis, in initio viridis, móxque rubens, operimentum durum & nigrum: interna verò pars candida.

Thymbra, *hoc eſt, ſatureia*, nota omnibus herba eſt, tenui & aſpero ſolo naſcens, thymo ſimilis, veruntamen minor, & magis tenera, ſpicam flore plenam, & viridi colore fert. eadem poteſt quæ thymum eodem ſumpta modo. aptus eius ad ſanitatem vſus. Eſt etiam quædam ſatiua, ſylueſtri omnino minor. ſed quia tantam acrimoniam non habet, ideo eſt ad veſcendum acommodatior.

Thymum quidam cephaloton, quidam epithymum vocant. Frutex omnibus notus,exiguus,ſurculoſus,foliolis multis, & anguſtis interſeptus, in cacumine capitula floris purpuraſcentis habens. gracili ſolo & petroſo naſcitur.

I

Iberis folia habet naſturtio ſimilia, vere magis florentia. longitudo eius eſt cubiti, aut minor. in cultis locis naſcitur. lacteum florem æſtate profert,atque eo tempore eſt efficacior: binas præterea radices naſturtio ſimiles habet.

Idæa radix folia habet ruſco ſimilia: his adhærent velut exigui pampini,in quibus flos eſt.

Ἱεράκιον τὸ μέγα, maius hieracium, *hoc eſt, erratica lactuca*, aſpero, rubente, ſpinoſo, & concauo caule eſt: foliis ex interuallo rariuſculè diuiſis, ſimilibus ſoncho per ambitum. in oblongis eius capitulis flos luteus continetur. Minus verò hieracium(quod ſonchitem aliqui vocant)folia habet per interualla diuiſa in ambitu: cauliculos teneros virẽtéſque emittit,in quib⁹ flores lutei circulũ deſcribũt.

Ἱππομάραθρον(quod alii *μάραθρον ἄγριον, id eſt, agreſte fæniculum*, vocant) magnum eſt:ſemen fert cachry ſimile. radix odorata eſt.

Ἱπποσέλινον, verò, *hoc eſt, olus atrum*, hortenſi apio maius eſt,& cãdidius. caulem habet cauum,excelſum,tenerum, & quaſi lineis interſectum:folia latiora,in puniceum vergentia, libanotidis comam, floris plenam corymborum modo,ant equam floreat concretam. eius ſemen nigrum, longum, ſolidum,acre,aromatum odorem referẽs: radix odorata, alba, ori grata, non craſſa. naſcitur in vmbroſis & paluſtribus.

Ἱππόγλωσσον, exiguus frutex eſt,foliis ſylueſtri tenuíque myrto ſimilibus:coma aculeata, & in ſummo veluti lingulis ſecus folia exeuntibus.

Ἱπποφαές (quod hyppophyes aliqui, *id eſt, lappaginem*, vocant) qua fullones veſtes poliunt, in arenoſis maritimíſque naſcitur locis. ſurculoſus frutex eſt, denſus,tõdoſus, foliis longioribus, vt oliua, anguſtioribus tamen & tenuioribus,inter quæ albicãtes ſpinæ ſiccæ,anguoſæ, interuallo quodã diductæ emicãt. flores hederæ corymbis ſimiles, ceu racemi inter ſe adiacent: ſunt tamen minores & molles,candidi, ex parte rubeſcẽtes. radix craſſa & mollis,ſucci plena,guſtãti amara:ex qua non ſecus quàm ex thapſia ſuccus exprimitur, qui cum erui farina ſubactus ſiccatur,atque reponitur.

Ἱππόφαιστον, ſunt qui hoc quoque hyppophaẽs eſſe velint: naſcitur iiſdẽ quibus hippophaẽs locis, éſtque fullonum ſpinæ genus.ſerpit autem humi, folioláque tãtùm parua, & capitula inania habet. hæc caulis & floris expers eſt. radix eis ſubeſt craſſa molliſque.

Ἵππουρις, *id eſt, cauda equina*, naſcitur aquoſis locis & foſſis: cauliculos inanes habet, ſubaſperos, ſolidos geniculis interſeptos, in vicem inſertos, circa quos folia ſunt iuncorum figura, denſa, graciliáque. in ſublime autem tollitur,vicinos arborum caudices aſcendens, pendétque

ex eis circumamplexa multis nigriſque comis,ceu cauda A
equina. radix ei lignoſa duráque eſt. Eſt & aliud equiſe-
tum, comas ex interuallo habens breuiores, candidiores
& molliores.

Ixos, *id eſt uiſcum*, optimum eſt recens,quod intus por-
ri colorem habet, foris verò flaueſcit, in quo nihil aſpe-
rum aut furfuraceum ſit.fit acinis in quercu naſcentibus,
foliis buxo ſimilibus:tunditur fructus, tum lauatur,dein-
de in aqua decoquitur. quidam etiam commanducando
viſcum conficiunt.Gignitur quoque in pomo,piro,& aliis
plerìſque arboribus:atque etiam in quorundam fruticum B
radicibus inuenitur.

Ios, *hoc eſt, uiola purpurea*, foliis eſt minoribus tenuiori-
búſque quàm hedera, nigrioribus item, & non diſſimili-
bus. Caulis medius inter folia ab radice prodit.in eo eſt
floſculus ſuaueolens, purpureus. Vmbroſis hæc & aſperis
locis enaſcitur.

Iris (ab aliquibus Illyrica, ab aliis vrania nominatur)
folia habet gladiolæ herbæ ſimilia, ſed maiora, latiora,
pinguioráque: flores in ſummis caulibus alterno ſitu in-
curuos varióſque:ſiquidem candidi,vel pallentes,vel ni- C
gri,vel purpurei,vel cærulei conſpiciuntur:ob quam colo
rum varietatem ad cæleſtis iridis imaginem nomen hoc
inuenit. radicibus nititur geniculatis, ſolidis, odoratis,
quæ in partes diſſectæ,& in vmbra ſiccatæ, tum funiculo
traiectæ,recõduntur. Probatiſſima iris eſt Illyrica,& Ma-
cedonica;inter has præſtantior eſt quæ quaſi decurtatã ac
denſam habet radicem,frangenti contumax,colore ſub-
fuluo,valde odorata, guſtui feruida, ſincero odore,nullũ
ſitum redolente, quæ quum tunditur,ſternutamẽta cieat.
Secundo loco cenſetur Lybica, colore candida,guſtu a- D
mara:cæterùm omnes quum inueterarint,à tineis tentan-
tur,ſed tum odoratiores fiunt.

Iſatis ſatiua herba eſt qua tingendis lanis infectores v-
tuntur:folia plantaginis habet,pinguiora tamen & nigrio
ra:caulis cubitum excedit. Syluestris verò iſatis eſt ſatiuæ
ſimilis,folia tantùm habet maiora, ad lactucæ foliorum
ſimilitudinem: itémque caules tenuiores, multis diuiſio-
nibus refertos, rubeſcentes, in quorum cacumine ve-
luti folliculi inſtar linguarum multi penduſique haben-
tur,quibus ſemen continetur. Luteum tenuémque florem E
profert.

Iſopyron:ſunt qui phaſiolon nominẽt, quia in ſummo
cacumine folium eius more phaſiolorũ in clauiculas tor-
queatur. Capitula in ſummo ſunt tenuia, plena ſeminis
exigui,quod melanthii guſtum præ ſe fert.

K

Calamintha, *id eſt,nepita*, quædam montana eſt,habét-
que ocymi folia, ſubalbida, ramulos & ſurculos angulo- F
ſos, & purpureum florem: quædam verò eſt ſimilis pule-
gio,maior tamen: quare nonnulli eam agreſte pulegium
vocarunt,quia odore proximè ad ipſum accedit. Tertium
denique genus mẽthæ ſylueſtri eſt ſimile,foliis longiori-
bus, caule & ramis maioribus quàm ſuprà dictæ, ſed mi-
nus efficacibus.Omnium folia guſtu valde feruentia & a-
cria:radix inutilis:campeſtribus,aſperis,& humentibus lo
sci enaſcitur.

Calamus aromaticus in India prouenit: probatiſſimus G
eſt fuluus,crebris geniculis refertus, qui in aſſulas multas
frangitur,fiſtulis aranearum plenis, ſubcandidus, & inter
commanducandum glutinoſus, adſtringens, ſubacer, a-
marus.

Cannabis(ab aliquibus hydraſtina vocatur)virgulas al-
thææ ſimiles profert,minores tamen, nigriores, aſperio-
res, cubiti altitudine.folia habet ſatiuæ ſimilia,verùm aſ-
periora & nigriora:flores ei ſunt rubeſcẽtes, Lychnidi ſi-
miles,ſemen verò & radices althææ.

Capnos, *id eſt fumaria*, herbula eſt fruticoſa, coriandro H
ſimilis,valde tenera,foliis cãdidioribus,vndique numero
ſis,cinericei coloris,flore purpureo.

Capparis (ſunt qui cynoſbaton, *hoc eſt, ſentem canis*,ſunt
qui capriam vocent)aculeatus frutex eſt,qui per terram in
gyrum ſternitur. Hamatas ſpinas vt rubus habet,folia ro-
tunda, cotonei mali foliis ſimilia, fructum oliuæ figura;
qui dehiſcens florem cãdidum promit,quo cadente quid-
dam velut oblonga glans inuehitur, quod apertum grana
acinis punicorum ſimilia, exigua rubentiáque oſtendit:
radices lignoſas magnáſq; & numeroſas habet:naſcitur vt
plurimum aſperis locis,& tenui ſolo,& in inſulis iuxta do
micilia. caulis & fructus ad cibum ſale condiuntur.

Cardamomum probatiſſimum eſt quod ex Comage-
ne, Armenia, & Boſphoro aduehitur: prouenit etiam in
India,& Arabia.Eligito quod difficulter frangitur, quod
plenum præclusúmque ſit(nam quod huiuſmodi non eſt,
intãpeſtiuum eſt) quódque odore ſenſum feriat,guſtúque
acre ſit ac ſubamarum.

Caſiæ complura ſunt genera, quæ in Arabia odorifera
naſcuntur. Habet caſia virgam craſſi corticis, piperis fo-
lium. eligenda eſt fulueſcens, pulchri coloris, coralli ſi-
milis, perquàm anguſta, longa,craſſa, fiſtularum plena,
guſtum mordens, adſtringens cum multo feruore con-
iuncto, aromatica, odorémque vini referens, qualis eſt
quæ ab incolis achy, ab Alexandrinis verò mercatoribus
daphnitis appellatur. Hãc autem antecellit nigra,quæque
purpuraſcit,& craſſa eſt (Zigir nominata)roſarum odore,
cuius vſus in medicina eſt præcipuus. Secundum locum
tenet antedicta: tertia eſt quæ moſyleticus blaſtus nomi-
natur:reliquæ viles ſunt.

Caucalis(ab aliquibus myritis, à Democrito bryõ *quaſi
muſcus* dicitur) dodrantalis eſt cauliculus, aut etiam ma-
ior, leniterque hiſpidus, foliis apio ſimilibus,& ad fœ-
niculi ſimilitudinem per extrema multifidis, & hirſutis.
candida verò vmbella in cacumine eſt,odore ſuaui.

Cedrus arbor eſt grandis,ex qua cedria colligitur, iuni
peri modo baccas fert rotũdas,ad myrteæ baccæ magni-
tudinem. Cæterùm præſtantiſſima cedria eſt, quæ craſſa
perlucidáque eſt,& graui odore,quæque dum effunditur,
guttis ſeſe continet,nec diffluit.

Centarium maius eſt & minus:ac maius quidem folia
habet iuglandis,oblonga,colore virenti,vt braſſica,ſerra-
ta in ambitu:caulem,ceu lapathum,duorum triúmve cu-
bitorum:multa ab radice adnata: in quibus capita papa-
ueris ſimilia,teretia. Florem cæruleum pofert, fructum
cnico ſimilem, floribus veluti floccis quibuſdam laneis
inuolutum.radix eius craſſa,ſolida,grauíſque eſt, & binos
cubitos excedit:ſucci plena eſt,ſapore acri,cum adſtrictio
ne & dulcedine quadam, rubeſcens. ſolum verò pingue
& apricum, ſyluáſque ac colles diligit. abundat in Lycia,
Peloponneſo,Helide,Arcadia,Meſſene, ac pluribus circa
Pholoën,Lyciam ac Smyrnam locis.

Centaurium verò minus, herba eſt hyperico aut origa
no ſimilis:caulem habet palmo altiorem,anguloſum,flo-
res in puniceo Lychnidis colore purpuraſcentes:folia par
ua,prælonga,vt ruta,fructũ tritico ſimilem, radicem exi-
guam,nulliúſque vſus.

Cepæa herba portulacæ ſimilis eſt,nigriora tamen ha
bet folia.radix ei tenuis ſubeſt.

Cinnamomi genera ſũt multa,quæ à patria in qua oriũ
tur,nominantur:omnibus verò præſtat quod moſylicum
dicunt,quod caſiæ quæ moſyletica appellatur,aliquam ſi-
militudinem gerat:& in hoc ipſo genere, recens, colore
nigro,ex vinoſo in cinereum vergens, tenuibus virgulis,
læue,frequentibus nodis cinctum, odoratiſſimum.ac fe-
rè optimi temperatura ex ſuauis odoris proprietate con-
ſtat: ſiquidem in optimo quoque, & quod verum pro-
priúmque ſit, odor rutæ, cardamomóve ſimilis inue-
nitur.

Circæa(quam & dircæam aliqui vocãt)folia habet hor
tenſis ſolani,multa adnata, flores paruos, nigros, multos,
fructum in quibuſdam veluti corniculis milio ſimilem:
radices palmi longitudine,ternas aut quaternas, cãdidas,
odore præſtantes.

Ciſtus frutex eſt ſaxoſis locis exoriens, ramoſus, folio-
ſus,non procerus,foliis rotũdis,acerbis,hirſutis:flore pu-
nicæ figura:ſed in fœmina,calore candido.

Ciſſus,*hoc eſt,hedera*,multas habet differentias ſpeciei ra-
tione,ſed præcipuas tãtùm tres,quarum vna dicitur alba,
altera nigra,tertia helix.candida fructum candidum fert,

nigra nigrum, aut croci æmulum, quam etiam vulgus dionyſiam vocat. helix fructum non edit, ſed tenues habet palmites, foliáque parua, anguloſa, & rubra.

Clematis læto ſolo prouenit, viticulas exiguas ſpargit, iunci craſſitudine, folio breui, lauro ſimile colore figuráque, ſed multo minore. Altera verò clematis viticulã emittit rubentem, lentam, folium guſtanti accerrimum & exulcerans. circumuoluitur arboribus vt ſmilax.

Clinopodium frutex ſurculoſus eſt duorum palmorum, in petris naſcens, foliis ſerpyllo ſimilibus, floribus ad pedum lecti ſimilitudinem, & per interualla marrubii modo diſpoſitis.

Clymenon caulem quadratum fert, fabaceo cauli ſimilem: folia habet plãtaginis, folliculos in caule inter ſe annuentes, iridi, aut polyporum cirris ſimiles. montanum autem eſt præſtantiſſimum.

Cnicus oblõga folia, diuiſa, aſpera, referta ſpinis habet, cauléſque dodrantales, capitulo magnitudine grandis oliuæ, flore croco perſimili, ſemine candido & ruſo, longo, anguloſo.

Colchicum (quod ephemerum aliqui nominãt) florem albicantem crocino ſimilem ſub finem autumni profert: poſtea verò folia producit bulbo ſimilia, ſed pinguiora: caulem dodrantalem, fuluum fructum continentem. radix eius corticem habet in nigro fulueſcentem, ea nudata cortice, alba, tenera, ſuccique plena & dulcis inuenitur. Habet bulbus in medio fiſſuram, ex qua flos prodit. naſcitur plurimum in Meſſenia & Colchis.

Colocynthis viticulas foliáque diuiſa ſatiuo cucumeri ſimilia per terram ſpargit, fructum fert rotundum, globo mediocri ſimilem, amariſſimũ, qui colligendus eſt quum vergere ad pallorem incipit.

Comarus, *id eſt, arbutus*, cotoneæ malo eſt ſimilis: folia tenuia, fructum prunorum magnitudine ſine nucleis habet, quem mæmecylon vocant, ſubfuluo aut rubente in maturitate colore. is quum manditur, veluti acus palearum linguæ & dentibus affert. éſtque alienum ſtomacho, & capitis dolorem gignit.

Chondrilla (quam alii ſerin vocãt) caulem, flores, & folia habet cichorio ſimilia: ideóque agreſtis intybi ſpeciem aliqui eam eſſe dixerunt: ſed eſt tota tenuior. in huius ramulis gummi ſimile maſtiches, fabæ magnitudine inuenitur.

Conyza (quæ & iſchys, & danais à quibuſdam dicitur) altera eſt quæ parua dicitur, éſtque odoratior: altera maior frutice, foliiſque latioribus, & graui odore minorem ſuperans. vtriuſque folia oliuæ ſimilia ſunt, hirſuta, pinguia: altitudo caulis in maiore eſt duûm cubitorum: in minore, pedis: flos ſqualidus, luteus, ſubamarus, qui in pappos euaneſcit, radix ad nullum vſum accommodata.

Eſt & tertium conyzæ genus, cuius caulis craſſior molliórque eſt, foliis tamen maioribus quàm gracilis, & minoribus quàm maior. Hæc autem pinguis non eſt, multo tamen grauiore odore, iniucundiórque, & minus efficax: eáque humentibus prouenit locis.

Coriandrum (quod etiam hypericon vocant) folia habet erices foliis ſimilia, ſed minora, pinguiora, & rubra. frutex eſt palmi altitudine, ori gratus, acer, odoratus.

Cotinos, *hoc eſt oleaſter*, (alii oliuam ſylueſtrem, alii Æthiopicam oleam nominant) folia habet adſtringentia. tunduntur autem eius folia, tum aqua aut vino effuſo exprimuntur, ſiccatúſque in ſole ſuccus in paſtillos redigitur: quique ex vino, validior eſt, & ad recõdendum accõmodatior, quàm qui ex aqua fuerit expreſſus. Vruntur cum floribus folia, vt cinis ſpodii vicem gerat, in cruda olla oblito ore luto vſquedum fictile percoquatur, tum vino reſtinguntur, & ſubacta rurſus eodem modo cremãtur, poſtremò elota vt ceruſſa, in paſtillos coguntur. Hic autem cinis in medicamentis oculorum ſpodio cedere non videtur. Idem poſſunt ſatiuæ oleæ folia, ſed minore efficacia ſunt: & ideo quoniam mitiore facultate ſunt, oculorum medicinæ magis conueniunt. Lacryma verò quæ ab olea Æthiopica diſtillat, ſcammoneæ fere ſimilis eſt, fuluefcit exiguis è guttis concreta, & erodendi vi prædita. Quæ verò ſimilis eſt gummi, magna, & læuis, non erodit: at quæ nigricat, erodens eſt, atque inutilis. Talem verò apud nos oleaſtri ferunt.

Coronopus oblonga herba eſt, quæ per terram ſternitur, foliis fiſſis, coquitur inter olera.

Coſtus laudatiſſimus omnium eſt Arabicus, candidus & læuis, plurimo & iucundo odore: ſecundas fert Indicus, ſpecioſus, niger, & velut ferula læuis: tertiæ tribuuntur Syriaco, qui grauis, buxeóque colore eſt, & odore ſenſum ferit. Præſtantiſſimus autem eſt recens, albus, plenus vndique, denſus, ſiccus, à teredinibus intactus, non viroſus, feruido & erodente guſtu. Quidam verò vt eum adulterinũ faciant, ſolidiſſimas Comagini helenii radices commiſcent: ſed eſt facilis dignotio: ſiquidem helenium neque guſtu feruet, nec odoris ſuauitatem adeò eximiam, nec ſenſum ferientem affert.

Cotyledon (aliquibus ſcytalion eſt, & vmbilicus Veneris dicitur) folium habet ad acetabuli vaſis formam in orbem circumactum, leni in concauitatem deſcenſu, vt ſenſum fallat. Cauliculum breuem habet, in quo ſemẽ eſt: & radicem oliuæ modo rotundam.

Eſt alia cotyledonis ſpecies, cuius latiora & pinguiora ſunt folia, lingularum modo circa radicẽ denſa, tanquam oculum in medio deſcribentia, vt in maiore ſemperuiuo cernitur. adſtringentis porrò guſtus eſt. Caulem verò gracilem profert, in quo flores & exigua ſemina hyperico ſimilia inſunt, ſed maiore radice. facit ad eadem ad quæ ſemperuiuum.

Crambe agria, *id eſt, braſſica agreſtis*, naſcitur plerunque maritimis & præruptis locis, ſatiuæ ſimilis, ſed candidior hirſutiórque, & amara.

Crithmon (quod crithamon vocant alii) fruticoſa herbula eſt, vtrinque foliata, cubiti altitudine, eáque ſaxoſis & maritimis locis exoritur, foliis vndique plena, pinguibus & albeſcentibus, portulacæ foliorum figura, ſed tamen latioribus, & prælongioribus, & in guſtu ſalſis. flores fert luteos, albos. fructum rori marino ſimilem, mollem, odoratum, rotundum, qui ſiccatus rũpitur, & intus ſemen quaſi rufum habet. radices ſũt digiti craſſitudine tres aut quatuor, odoratæ & ſuaues.

Κρίνου τὸ ἄνθος id eſt, lilii flos, (quem aliqui lirium vocant) eſt ex quo vnguentum conficiunt quod lirinum alii, ſuſinum alii nominant.

Crocodilium, nigro chamæleoni ſimile eſt: naſcitur in ſyluoſis locis, radicem habet longam, ſubcraſſam, atque acrem, odorémque naſturtio ſimilem.

Crommyon, *id eſt, cæpa*, longa eſt acrior quàm rotunda, & flaua magis quàm alba, & ſicca magis quàm viridis, & quæ cruda eſt magis quàm cocta, aut ſale condîta.

Crocus optimus eſt Corycius, recens, boni coloris, parum candidi habens in capreolo, oblongus, integer, non fragilis, non mancus, plenus, facilè manus madefactas inficiens, qui cariem non ſenſerit, vel humeſcat: odore autẽ iucundo, & acer ſit. nam qui talis non eſt, is aut vetus eſt, aut humore perfuſus. adulteratur admixto crocomagmate cõtuſo, aut ſpuma argẽti, aut plũbagine propter eius põdus, aut defruti aſperſione: verùm inſidens puluis & defruti odor fraudem indicat. Vt autem facilè teratur, nouo fictili calido in ſole ſiccandus eſt, & celeriter conuoluendus.

Crocomagma verò fit expreſſis crocini vnguenti aromatibus, & in paſtillos redactis. Præſtat in eo genere odoratum, myrrham modicè olens, graue, nigrum, ligni expers, quod quum ſubigitur, colorem valde croceum reddit, læue, ſubamarum, dentes & linguam vehementer inficiens, & quod aliquot horas continuas perdurat. Tale autem eſt quod ex Syria aduehitur.

Cyminum agreſte plurimũ efficaciúſque Carthagine Hiſpaniæ naſcitur. Caulem habet dodrantalem tenuémque: foliola quatuor aut quinque exilia, gingidii modo ſerrata: habétque in ſummo capitula quinque aut ſex rotunda molliáque, in quibus fructùs ciceris plenus eſt, qui guſtanti acrior eſt quàm ſatiui fructus. naſcitur in collibus.

Alterum quoque agreſte cuminum eſt, ſatiuo ſimile, quod è ſingulis floribus ſiliquas ſublimes emittit, quibus ſemen melanthio ſimile continetur.

Cyclaminus folia habet hederæ, varia, ſuprà infráque maculis albicantibus. Caulem quatuor digitorum longitudine profert, nudum, in quo flores roſarum figura ſunt purpuraſcentes. Radix nigra eſt, rapo ſimilis, modicè lata. radix ſecta reponitur, vt ſcilla: naſcitur vmbroſis, & præcipuè ſub arboribus.

Eſt etiam altera cyclaminus quam ciſſanthemon vocãt: folia habet hederæ ſimilia, ſed minora, cauléſque craſſos, geniculatos, & capreolorum modo vicinis arboribus ſe implicantes: flores albos, odoratos, fructum acini vuæ figura, hederæ ſimilem, mollem, guſtanti leniter acrem & glutinoſũ. Radix eſt inutilis: aſperis locis prouenit.

Cyperus præſtantiſſima eſt, grauiſſima, denſa, plena, non fragilis, aſpera, odorata cum acrimonia quadam. Talis autem eſt quam Cilicia & Syria mittit, & à Cycladibus inſulis affertur.

Cyprus arbor eſt foliis circum virgas oleæ ſimilibus, ſed latioribus & viridioribus: flores habet candidos, racemoſos, odoratos, ſeménque nigrum ſambuco ſimile.

Conion, *id eſt cicuta*, inter lethalia numeratur, refrigerando enecans. Ei remedio eſt meri potio: ſuccus autem fit è ſumma coma, antequam ſemen ſiccefcat, cõtunditúrque atque exprimitur, & in ſole ſubigitur: eiúſque in medicina vſus eſt plurimus. eſt verò efficaciſſimus Creticus, Megaricus, & Atticus, & is denique qui in Cicilia conficitur.

Λ

Λαγωὸς θαλάττιος, *id eſt lepus marinus*, paruæ loligini ſimilis eſt. iſque tritus & per ſe & cum marina vrtica illitus, pilos euellit.

Lathyris, totus frutex eſt ſucci plenus, quemadmodum tithymalus.

Lapathum, aliud oxylapathum vocant, quod in paludibus naſcitur, durum in cacumine & acutum: aliud ſatiuum eſt, non omnino ſimile priori: tertium eſt agreſte paruum, quod eſt plantagini ſimile, molle, humile. Eſt etiam quartum genus quod alii oxalida, aut anaxyrida, aut lapathum agreſte vocant, habétque folia ſylueſtri & paruo lapatho ſimilia. Caulis non magnus eſt, fructus ſubacutus, rubens, acer, in caule & adnatis appẽdicibus naſcens. Hippolapathum verò lapathum grande eſt, in paludibus exoriens, & eaſdem quas ſuprà dicta, vires habet.

Leontopetalon (ſunt qui leontopodion, qui pardalium, qui thorybethrum vocant) caulem vnius palmi emittit, qui alas multas habet, in quibus ſummis ſiliquæ ſunt ſimiles ciceri: in iis duo aut tria ſemina exigua: folia braſſicæ ſimilia: radix nigra, vt rapi, quæ tubercula quædam pugni inſtar habet. Naſcitur in aruis, & inter ſegetes.

Lepidium herbula nota omnibus eſt. Muria cum lacte adſeruatur.

Leucoion, *id eſt, viola*, differt in floribus: nam vel luteo, vel candido, vel purpureo flore inuenitur. Luteus verò ad medicinæ vſum valde eſt accommodatus.

Libanos, *id eſt, thus*, naſcitur in Arabia, quæ thurifera nominatur. primas fert quod maſculum dicitur, indiuiduum, album, quum frangitur pingue, in ſuffitu ſtatim ardens. Indicum verò ſubfuluo & liuido colore eſt, fitque rotundum induſtria. ipſum enim in quadratas figuras diuidentes, & in fictilia conficientes, in gyrum verſant, vſquedum in rotũdam formam ſe induat. ſed quod tale eſt, progreſſu temporis flaueſcit, idque ſyagrum appellant. ſecundum autem locum tenet orobium, quod minimum eſt, & maximè fuluum.

Eſt etiam aliud quod amomite dicitur, cãdidum quidem, ſed quum molitur, lenteſcit vt maſtiche. Adulteratur thus omne pinea, reſina & gummi, quod dignoſci facilè poteſt: nam gummi ſuffitum non emittit flammam, & reſina in fumum abit: at thus ardet, ſed dolum quoque odor indicat. Ei vis ineſt adſtringendi, calfaciendi, caliginem oculorum diſcutiendi, caua vlcera implendi, ad cicatricem perducendi, cruenta vulnera glutinandi, omnes ſanguinis eruptiones, atque adeò eas quæ ex membranis cerebri fluunt, cohibendi, ſedis ad reliquarũ corporis partium maligna vlcera leniendi.

Crematur thus in puro fictili impoſitum, ſuccenſum grumo à lucerna accenſo, donec exuratur: poſtquàm verò totum incenſum fuerit, operiendum fictili eſt vſquedum extinctum ſit. ſic enim in cineres non redigitur. Torretur etiam in fictili nouo ad carbones ignitos, donec nullæ bullæ excitentur, nec pinguedo, nec vapor ex eo remittatur. facilè enim comminuitur quod eſt crematum. Cortex verò thuris omnibus præſtat is qui pinguis, odoratus, recens, læuis, non ſcaber, & membranis eſt vacans. Adulteratur admixto pini aut nucis eius cortice. huius rei index ignis eſt. cæteri enim cortices in ſuffitu non accenduntur, ſed fumo edito abſque vlla odoris ſuauitate euaneſcunt: at thuris cortex accenditur, & cum odoris fragrantia vaporem ex ſe mittit: hic etiam eodem modo quo thus vritur. Manna verò thuris probatur ea quæ alba eſt, pura, grumoſa: vim eandem habet quàm thus, ſed multo inualidiorem. Quidam eam adulterãt mixta reſina pinea, aut polline, aut tuſo thuris cortice: ſed ignis dolum arguit. neque enim æquè & pari motu adulterata vaporem aërium emittet, ſed fuliginoſum & impurum: præterea odoris ſuauitas alieno halitu permiſta ſentietur. Thuris verò fulginem ſic facito, Singulos thuris grumos forcipicula exceptos lucernis accendito, in nouam fictilem ollam concauam conficito: tum æreo vaſe in medio perforato, & diligenter deterſo, obtegito: ex altera eius parte, aut vtrobique lapillos altitudine quaternûm digitorum ſubiicito, quo facilius queas perſpicere vtrum grumi exurantur: & vt locus ſit quo ſubiicere alios grumos integros ſemper poſſis, & antequã primus grumus penitus reſtinguatur, alium adiicito, donec fuliginis quod ſatis ſit, collectum fuiſſe videatur. Continuò tamen externas ærei vaſis partes ſpongia ex frigida aqua abſtergito: ſic enim aheno non magnopere calente fuligo omnis adhærebit, quæ alioqui per læuitatem cadens thuris cineri commiſcetur. Deraſa itaque prima fuligine cremati thuris cinerem per ſe excipito, & idem vſquedum volueris, facito: eodémque modo ex myrrha & ſtyrace fuliginem conficies: valet fuligo ad eadem. præterea verò ex aliis lacrymis fuliginem ſimiliter excipito.

Libanotis, fructum fert altera qui cachry dicitur, foliáque fœniculo habet ſimilia, ſed craſſiora, & in rotæ ſpeciem humi ſparſa, odorata: caulem cubiti altitudine, aut maiorem, cui multæ inſunt alæ, & in cacumine vmbellæ, in quibus fructus copioſus eſt, albus, ſpondylio ſimilis, circinatus, angulos habens, acer, reſinæ ſapore, & qui manſus guſtum incendit. radix prægrandis, quæ thus redolet. Altera verò, libanotis eſt ſuperiori in omnibus ſimilis: ſemen fert latum, nigrum, vt ſpondylium, odoratum, non feruidum. radix foris nigra, fracta verò, alba cernitur. Altera verò quæ fructum non fert, eſt in rebus omnibus ſimilis ſuperioribus, eáque nec caulem, nec florem, nec ſemen gignit. Naſcitur aſperis & ſaxoſis locis. In potionibus verò vtẽdum eſt ſemine eius libanotidis quæ cachryn non fert, ſiquidem illud acre eſt, & arteriam exaſperat.

Libanotis verò quam roſmarinũ Romani vocant, qua vtuntur ii qui coronas nectunt, tenues virgæ ſunt, in quibus prælonga inſunt folia, gracilia, intus alba, foris virentia, graui odore.

Liguſticum plurimum naſcitur apud Ligures. panaces incolæ non immeritò vocant: nam & radix heracleotico panaci ſimilis eſt, & ipſum viribus eiſdem eſt præditum. Semen nigrum, durum, oblongum, ad fœniculi ſimilitudinem, guſtanti acre: radix candida, odorata. Miſcetur autem vtiliter oxyporis (*hoc eſt, citò tranſeuntibus*) medicamentis, & iis quæ concoctionem adiuuant. ori valde gratum eſt: quocirca pro pipere eo vtuntur incolæ ad obſonia conficienda. adulteratur ſemine quodam conſimili, ſed guſtu diſcernitur. amariſſimum enim eſt. Nonnulli verò fœniculi aut ſeſeleos ſemen addentes, adulterinum faciunt.

Lithoſpermon (quod ægonichon, aut æetonychon, aut dioſpyron, aut heracleam ob ſeminis duritiam vocant) folia habet oliuæ ſimilia, longiora tamen, & in imo per

terram ſtrata: ramulos tenues, rectos, craſſitudine acuti iunci, firmos, ſucci plenos, in quibus ſummis bifidi exortus caulicorum ſpeciem præbent, foliis exiguis, inter quæ ſemen rotundum, lapideum, album, paruo eruo ſimile: aſperis & excelſis locis naſcitur.

Limoniũ (quod neruodes alii vocant) foliis eſt betæ ſimilibus, ſed tenuioribus, & lõgioribus, ac numeroſioribus: caule tenui, recto, vt lilium, rubro ſemine referto, guſtúmque adſtringente. naſcitur in pratis & paluſtibus locis.

Linozoſtis, *id eſt mercurialis*, herba, quæ fœmina eſt, fructũ fert racemoſum, & multum: maſcula verò iuxta folia exiguum, rotundum, ceu binos teſticulos vnà cohærentes. totus frutex exiguus dodrantalis eſt, & maior.

Lichen in petris naſcens eſt muſcus petris rore conſperſis adhærens.

Lonchitis folia habet porri latioris, ſed latiora, ſubrubra, plurima, ad radicem circunfracta, vt ad terram procumbentia: pauca etiam habet in caule, in quo flores ſunt pileolis ſimiles, more comicarum perſonarum hiantes, nigri, candidum tamen quiddam hiatu oris veluti lingulã ad labrum inferius exerentes. ſemen eſt lanceæ ſimile, triquetrum, in inuolucro clauſum. radix dauco ſimilis: aſperis, ſqualidíſque locis exoritur.

Lonchitis verò altera aſpera folia profert ſcolopendræ ſimilia, aſperiora tamen maioráque, & magis diuiſa.

Lycium arbor eſt ſpinoſa, virgas trium cubitorum, & maiores proferens, in quibus folia inſunt denſa, buxo ſimilia. fructum fert piperis, nigrum, amarum, læuem. cortex ei eſt pallidus, diluto lycio ſimilis: radices latæ, lignoſæ. plurimum in Cappadocia & Lycia naſcitur, itémque in aliis pleriſque locis: aſperum amat ſolum. ſuccus ex eo exprimitur tuſis vnà cum frutice radicibus, & poſtquã aliquot dies in aqua maduerint, decoctis: tum exempto ligno, iterum eo qui ſupereſt liquore ad mellis confiſtentiã decocto. adulteratur amurca inter coquendum admiſta, aut abſinthii ſucco, aut felle bubulo. Spuma autẽ coquendo innatans aufertur, & ad medicamenta oculorum adſeruatur: reliquo ad alia vtitor. Succus quoque ex ſemine expreſſo & in ſole ſiccato conficitur. Lycium optimum eſt quod igni accenditur, & reſtinctum ſpumam rubentẽ habet, foris nigrum: quum frãgitur, fuluum, nõ viroſum, adſtringens cum amarore, colore croceo: quale eſt Indicũ quod præſtat cæteris, & eſt efficacius.

Lyſimachia caules cubitales, & maiores tenuéſque, fruticoſóſque fert: in quorum geniculis folia ſalici ſimilia exoriuntur, quæ guſtu adſtringente ſunt. flos rufus eſt, aut aureus. naſcitur paluſtribus & aquoſis locis.

Lychnis coronaria flos eſt, albæ violæ ſimilis, purpuraſcens, qui ad coronamenta adhibetur.

Lychnis agreſtis in omnibus eſt ſatiuæ ſimilis. eius ſeminis binæ drachmæ potui datæ bilem per aluum educunt.

Lotus agreſtis in Libya naſcitur caule duorum cubitorum, atque etiam maiore, qui alas multas habeat: folia verò trifolio in pratis naſcenti ſimilia: ſemen fœnogræco ſimile, ſed multo minus fert: guſtúque medicato.

M

Macer cortex eſt ſubflauus, craſſus, guſtu valde adſtringens, qui ex Barbaria aduehitur.

Malabathri folium laudatur quod recens eſt, & cũ nigrore quodam candicat, non fragile, integrum, odore caput feriens, & odoris bonitate diutius permanens, nardum ſapore imitans, guſtu non ſalſo: quod verò infirmũ, minutim contuſum, & carioſum halitum affert, vitioſum eſt. eãdem vim habet quam nardum: ſed illud ad omnia eſt efficacius. malabathri tamen vis ad vrinam ciendam eſt maior, & ſtomacho magis congruit.

Mandragora, alter mas, alter fœmina: ac fœmina quidem mandragora niger eſt, qui tridacias dicitur, foliis anguſtioribus ac minoribus quàm lactucæ, viroſis, graueolentibus, in terram ſparſis: inter quæ poma ſunt ſorbis aut achradibus ſimilia, odorata: in quibus fructus eſt, vt pyri. radices prægrandes binæ aut ternæ inter ſe conuolutæ, nigra ſuperficie, intus albæ, craſſo cortice: caulem non habet. mas verò folia habet alba, lata, admodum magna, vt betæ. poma duplo maiora, crocei coloris, odorata cũ grauitate quadam, quibus etiam paſtores veſcuntur, & ſopore quodammodo corripiuntur. radix eſt alterius radici ſimilis, ſed maior & candidior. Eſt hic quoque caulis expers: ſuccus colligitur ex cortice radicis viridi contuſóque, & prælo ſubiecto, qui in ſole verſatus denſatur, & in fictili reponitur: ſuccus quoque è pomis ſimiliter exprimitur: ſed ignauus eſt is qui è pomis collectus fuerit. Cortex itidem à radice detractus ligno traiicitur, & ſuſpenſus adſeruatur. Nonnulli radices ex vino ad tertias decoquunt, & defæcatum ſeruant: & cyathi vnius menſura ad magnos dolores, vigilias, & vbi ſine ſenſu doloris ſecare aut vrere velint, vtuntur. Iam liquor ex radice profundius excauata, in orbem punctis aperta, emanat, defluente in eam cauitatem liquore, atque ibidem collecto: ſuccus verò eſt liquore efficacior: ſed radices non vbique liquorem ferunt.

Marathron, *hoc eſt, fœniculum*, agreſte, magnum, quod hippomarathrum vocant, ſemen cachry ſimile fert, radix ei ſubeſt odorata. Quinetiam aliud hippomarathrum vocatur quod folia habet exigua, anguſta, oblonga: fructum rotundum ad coriãdri ſimilitudinem, acrem, odoratum, & calfaciendi vi præditum. Viribus autem prædicto reſpondet, ſed tamen agit imbecillius.

Marum herba eſt ſurculoſa, origani flori ſimilis: eius tamen folia multo candidiora ſunt, & flos odoratus, plurimum verò ad Magneſiam & Tralles naſcitur.

Mancoron genus quoddam mellis eſt cõcreti, quod in India & Arabia felici in harundinibus inuenitur, ſalis confiſtentia, & quod dentibus ſubiectum ita vt ſal confringitur.

Melilotos præſtantiſſimus eſt Atticus, quique in Cyzico naſcitur, & Carthagine, croci colore, & odoratus. Oritur etiam in Campania prope Nolam colore luteo, odore infirmo.

Meliſſophyllon herba eſt qua apes delectantur. eius folia cedri odorem exhalant.

Meſpilum arbor ſpinoſa eſt, fructum exiguum, pomo ſimilem, iucundum ferens, habétque tria oſſicula: adſtringit, & in cibo ſumptus idoneus ſtomacho eſt. ſed aluum ſupprimit.

Medion herba naſcitur vmbroſis ſaxoſiſque locis, fõliis ſeridi ſimilibus, caule trium cubitorum, floribus purpureis, magnis, orbiculatis: fructu paruo, cnico ſimili: radice dodrantali, quæ baculi craſſitudinem habet, acerbique ſaporis eſt.

Mecon rhœas, *id eſt, papauer erraticum*, ita nominatum eſt quia eius flos celeriter decidat. naſcitur in aruis verno tempore, quo etiam colligitur: folia habet origano ſimilia, aut cichorio, aut thymo, diuiſa, longiora: caulem iunci figura, rectum, craſſum, ad cubiti altitudinem: florem puniceum, quandóque candidum, anemonæ flori ſimilem: fructum rufum: radicem oblongam, ſubalbam, & parui digiti craſſitudinem habentem. Papauer autem paruum alterum ſatiuum eſt & hortenſe, cuius ſemen pani inditur ad tuendæ valetudinis vſum, & cum melle pro ſeſamo eodem vtuntur: thylacitem vocant, oblogum habens capitulum, ſemen album. Alterum verò agreſte eſt, capite demiſſo, nigro ſemine, quod etiam pithite nominatur: ídque ab aliquib⁹ rhœas papauer vocatur, propterea quòd ex eo liquor defluat. Eſt tertium genus his agreſtius, & magis medicatum, & longius, oblõgo capite: probatiſſimus autem liquor eſt denſus, ponderoſus, odore ſoporiferus, guſtu amarus, qui facilè aqua diluitur, læuis, albus, non aſper, neque grumoſus, quique inter colandum non coeat veluti cera, & in ſole diffunditur, & ad lucernam non atra flamma ardet: quique vbi reſtinctus ſit, odoris vim conſeruat. Hunc adulterant miſcendo glaucium, aut gummi, aut agreſtis lactucæ ſuccum: quique glaucio indito adulteratur, in dilutione croci colorem reddit: qui ex lactucæ agreſtis ſucco, infirmo odore eſt, & aſperior: qui ex gummi, ignauus & pellucidus. Quidam verò ita

ſunt abſurdi, vt terra etiam ei indant. torretur ad oculo- A
lorum medicinas,in fictili nouo,donec mollis & fuluus vi
deatur.non erit fortaſſe alienum deſcribere quonam pa-
cto liquor colligatur. Aliqui igitur capita & folia contun-
dunt,ac prælo exprimunt:tum in mortario terunt,& in pa
ſtillos redigunt : idque meconium nominatur, poteſtate
multo ignauius quàm liquor ſit. In liquore autem colli-
gendo oportet quum ros exaruerit cultello aſteriſco cir-
cundante, ne ad interiora deſcēdat,ex obliquo in rectum
ſummam capitum ſuperficiem incidere , & lacrymam
exeuntem in cōchulam digito detergere, & non ita mul- B
to pòſt redire,ſiquidem concreta inuenietur:atque etiam
ſequenti die ſimili modo comperietur:quæ in pila teri de
bet,& in paſtillos conformari,ac reponi:quum tamen in-
ciditur, retrocedendum eſt, ne liquor à veſtibus dete-
ratur.

Mecon ceratitis,*id eſt cornutum papauer*,(quod aliqui
paralium,aliqui agreſte vocant) folia habet candida,hir-
ſuta,verbaſco ſimilia,in ambitu ſerrata,vt papaueris agre-
ſtis folia , caulémque ſimilem, florem palidum : fru-
ctum paruum, inflexum, fœnigræci corniculis ſimi-
lem : ſemen exiguum , papaueris ſemini cōſimile : ra- C
dicem,cuius extrema pars nigra craſſáque. naſcitur ma-
ritimis & aſperis locis. Quidam errore ducti glaucium
ex hoc papauere propter foliorum ſimilitudinem fieri
putauerunt.

Mecon aphrodes,*id eſt, ſpumeum papauer*,(à nonnullis
heraclea nominatur) caulē dodrātalem habet,foliúmque
admodum paruum,ſtruthio ſimile.In eo fructum fert al-
bum:totáque herba ipſa alba eſt & ſpumea:radice nititur
plerunque tenui : huius fructus colligitur æſtate, quum
perfectè adoleuit,& ſiccatum reponitur. D

Meum Athamanticum naſcitur plurimum in Ma-
cedonia,caule & foliis anetho ſimilibus, bicubiti plerunq;
altitudine, radicibus in partes diſtractis, tenuibus, obli-
quis, & rectis, longis, odoratis, linguam calfacientibus.
Medullarum præſtantiſſima eſt ceruina, deinde vitulina,
tum taurina,poſtea caprilla,denique ouilla. cōcreſcit me-
dulla ſub finem æſtatis autumno appropinquante:reliquis
verò temporibus concrementum ſanguinis,& veluti caro
friabilis in oſſibus inuenitur.nec cognoſci facilè poteſt,
niſi quis eam ex oſſibus extrahat atque recondat. Curatur E
medulla recens aquæ aſperſione mollita ex ſelectis oſſi-
bus,& per linteum excolata, & ſimiliter elota donec pura
aqua defluat, tum in duplici vaſe liquata, ſordibus ſuper-
natātibus penna exceptis, & in pilam percolata: vbi com-
pacta fuerit,in nouo fictili vaſe reponitur,omni fæce quæ
ſubſidit diligenter deraſa. Si verò libet non curatam re-
ponere, facito omnia quæ in anſerum & gallinarum adi-
pe fiunt.

Mycetæ, *hoc eſt, fungi*, qui pernicioſi ſunt,multis de
cauſis fiunt: nam vel apud clauos rubigine obſitos,aut ve F
ſtes putres, aut ſerpentum latibula , aut arbores ſua pro-
prietate noxias oriuntur. Continent qui tales ſunt,concre
tum ſupra ſe lentorem quendam, & è terra eruti, ſi ita ſi-
nantur,celerrimè putres redditi corrūpuntur. at qui eſcu-
lēti ſunt,iuſculum faciunt:ſed ipſi quoque liberalius ſum-
pti nocent,quum difficulter in ſtomacho coquantur, aut
ſtrangulent,aut choleram afferant. Omnibus ſuccurritur
potione olei aut nitri,aut lixiuii cum acida muria,aut de-
cocto ſatureiæ, aut origani,aut ſtercore gallinaceo cum
aceto epoto,aut cum melle copioſo delincto.

Myos ota, *id eſt, auricula muris*, multos ab vna radi-
ce caules mittit, ſubrubros, ab imo concauos : folia an-
guſta, oblonga, dorſo elato, nigricantia : per interualla
deinceps geminata, & in acutius deſinentia. Exoriuntur
etiam ex alis tenues cauliculi , in quibus floſculi cærulei,
vt anagallidis ſunt,radices craſſitudinis digitorum,mul-
tas habent progerminationes.ad ſummam, eſt herba hæc
ſcolopendræ ſimilis; tenuior tamen & minor. Huius ra-
dix illita ægilopas ſanat.ſunt etiam qui helxinem auricu-
lam muris appellent.

Myrica arbor eſt quæ prope paludes & ſtagna naſci-
tur,fructum veluti florem ferens,conſiſtentia muſcoſum.
Satiua autem in Ægypto & Syria prouenit, ſed in cæteris
eſt agreſti ſimilis.fructum verò edit gallæ ſimilem, inæ-
qualem,guſtum adſtringentem, qui vice gallæ oris medi-
camentis adhibetur.

Myriophyllon, *hoc eſt, millefolium*; caulis eſt tener, v-
niúſque radicis , circa quam multa folia læuia, fœniculo
ſimilia,vnde nomen traxit,conſpiciuntur. Caulis ipſe eſt
fulueſcens,prædenſus,ac veluti de induſtria expolitus. na-
ſcitur verò paluſtribus locis.

Myrtus ſatiua medicinæ accommodatior eſt nigra
quàm candida, & in hoc genere, potius montana, & ta-
men fructum imbecilliorem fert.

Myrtidanum verò quod vocant, inæqualis exortus
eſt,tuménſque,& myrto concolor:trūcum eius quaſi ma-
nu complectens:ſed maior in eo quàm in myrto adſtrin
gendi vis ineſt. Tuſus addito vino auſtero reponitur,& in
paſtillos redactus, in vmbra ſiccatur : éſtque & cortice &
fructu efficacior.

Myrtus agreſtis,aut oxymyrſine,cuius aſparagus nu-
per in lucem editus eſtur,vrinámque ciet:fructum orbicu
latum,rubrum dum matureſcit, & interiorem partem oſ-
ſeam habentem profert.

Myrrhis (quam myrrham aliqui vocant)& caule &
foliis cicutæ ſimilis eſt.radice nititur tenera, oblonga,or-
biculata,odorata,ad mandendum ſuaui.

Moly folia gramini ſimilia,latiora tamen,humíque
ſparſa habet, florem albæ violæ ſimilem, lacteo colore,
minorem tamen,& ad violæ ſimilitudinem accedentem.
caulem fert tenuem,quatuor cubitorum,in cu-
ius ſummo quidam allio ſimile eſt.ra-
dix ei parua bulloſáque
ſubeſt.

Ex Dioſcoride, de ſimpliciū medicamentorum facultate atque apparatu, ab N litera vſque ad Ω.

N

NArdi ſunt duo genera: alterum Indicum, Syriacum alterū nominatur, non quòd in Syria naſcatur, ſed quòd montis in quo oritur, vna pars ad Syrios, altera ad Indos vergit. Cæterùm in Syriaci genere præſtantius eſt recens, læue, multam comam habens, flauo colore, admodum odoratum, cyperum odore referens, breui ſpica, guſtu amaro, & linguam exiccante, & multo tempore in odoris iucunditate perdurante. Indicum verò alterum Gangitin vocant, à flumine quodam Gange quod præterfluit deducto nomine, iuxta quod nardum exoritur. Eius autem vis eſt propter aquoſos tractus imbecillior, ipſúmque eſt oblongius: & ab vnica eius radice numeroſæ ſpicæ, eǽque admodum crinitæ, & implicitæ, ac viroſi odoris exoriuntur. Quod verò altius in monte naſcitur, odoratius, curta ſpica, cyperum ſuauitate redolens, aliáque habens omnia quæ Syriaco ineſſe dicta ſunt. Vocatur etiam aliud quoddam ſamphariticum à regione in qua naſcitur, éſtque magna ſpica, cādidiore caule, quem medium ex ſe interdum mittit, hircorum odorem vehementer exhalantem: quod genus eſt reiiciendum. Venditur etiam nardum madefactū, quod ex eo cognoſcitur quòd alba, ſqualida, & ſine ſua lanugine ſpica ſit. Adulteratur ſtibio cū aqua, aut palmeo vino, vt dēſetur, & pōderoſior fiat, inſpirato. Vbi vti velimus, auferendum eſt ab radicibus lutum, ſi ſit, & cribro excutiendus eſt puluis, qui ad manus eluendas accommodatus eſt. Reconditur autem ad oculorum medicinas in fictili nouo non picato tritum, & ex vino in paſtillos redactum.

Nardum verò Celticum in alpibus apud Ligures naſcitur, ídque ab incolis Gallicum nominatur. Naſcitur etiam in Iſtria, éſtque exiguus frutex breuiſque, qui cum radice vellitur, & in faſciculos manipulóſque ligatur, & cōponitur: folia habet oblonga, ſubflaua: florem luteum. Caulibus tantùm radicibúſque vtimur, hique ſoli odoris bonitate ſunt præditi. quamobrem faſciculi pridie aqua ſpargendi ſunt, & ſiquid terreni inhæſerit, abiiciendum: humido pauimento ſubiecta prius charta ſternendi ſunt, ſequenti die purgandi, ſiquidem quod vtile eſt, ab aceroſo & alieno propter vim humoris non excutietur. Adulteratur impoſita eidem herba perſimili, quam ob viroſum odorem, hircum vocant: ſed facilè dignoſcitur, quoniam ea herba caulis expers eſt, atque candidior, & minus oblonga habet folia: quin ne radicem quidem amaram & aromaticam habet, vt nardi radix eſt. Itaq; cauliculos & radices, abiectis foliis, ad vſum reponito, ſique ſeruare volueris, trita vino excipito, in paſtillos conformato, fictili nouo diligenter operto recondito. Laudatiſſimum verò Celticum nardum eſt, quod recens eſt odoratúmque, ac multis radicibus præditum, non fragile, plenum.

Nardum montanum in Cilicia naſcitur. eius caules & folia eryngio ſimilia ſunt, minora tamen, & non aſpera, & aculeata. radices illi ſunt nigræ, odoratæ, binæ, aut etiam plures, vt aſphodeli: ſed multo graciliores, candidiores, & minores. nec caulem, nec fructum, nec florem profert. radix ad eadem ad quæ Celticum nardum facit.

Narciſſus habet folia porro ſimilia, ſed tenuia, & multo minora: cauliculum paruum, inanem, foliis vacantem, dodrante maiorem, in quo flos albus eſt, interius croceus, & in quibuſdam purpureus. Radix ei eſt alba, rotunda, ad bulbi formam: fructus veluti in membrana niger, prælōgus. Naſcitur præſtantiſſimus in montanis locis, odoratúſque: at qui in pratis & arenoſis oritur, porrum ſapit, & herbaceum halitum ex ſe mittit.

Naſcaphthon (quod narcaphthon aliqui vocant) ex India affertur: corticis formam gerit, libro ſycamini ſimilem. Ad ſuffitus adhibetur propter ſuauem odorem quem ex ſe mitit.

Nymphæa in paludibus & ſtagnis naſcitur: folia habet ciborio ſimilia, minora tamen, & oblongiora quodammodo, aquam excedentia: aliqua etiam in aqua demerſa, multáque ex vna radice prodeuntia. flos albus eſt, lilio ſimilis, eius media pars crocea eſt. quū defloruit, in rotundam formam redigitur, ad pomi aut capitis papaueris ſimilitudinem. Colore nigro fit, in quo fructus latus, dēſus, guſtanti glutinoſus includitur: caulis non læuis, craſſus, niger, ciborii cauli ſimilis: radix nigra, craſſa, clauæ ſimilis, quæ autūno præciditur. Plurima in Cilicia in Anigro flumine, & in Haliarto Bœotiæ. Naſcitur & alia nymphæa antedictæ ſimilibus foliis, attamen alba radice & aſpera, flore luteo, & modo roſæ ſplendente. Oritur hæc in Theſſalia ad flumen Peneum.

Ξ

Xanthium (quod phaſganon aliqui vocant) in pinguibus locis & paludibus naſcitur. caulem pinguem habet anguloſúmque: in eóque alarum caua permulta ſunt. atriplici ſimilia ſunt folia, ſectiones habentia, odore naſturtii: fructum rotūdum fert, vt oliua magna: aculeatum, vt platani pilulæ, & veſtibus contactu inhærentem.

Xyris (quam aliqui agreſtē iridem appellāt, Romani gladiolū vocant) folium gerit iridi ſimile, ſed latius, & in ſummo acutum. è mediis foliis caulis prodit cubitalis, valde craſſus, in quo ſiliquæ ſunt triquetræ, & in eis flos purpureus, ídque quod in medio eſt, puniceum. fructus in folliculis eruo ſimilis, rotūdus, magnus, acer: radíxque geniculoſa, longa, rufa.

Xyphion (quod phaſganon, *id eſt enſem*, propter figuram foliorum nominant) iridi ſimile eſt, ſed breuius, atque anguſtius, & cultelli modo in mucronem definens, fibroſum. caulem emittit cubitalem, ſucci plenum, in quo purpurei flores in ordinē digeſti, inter ſe diſtant. fructum edit rotundum. radices duas profert, alteram ſub altera conſidentem, exiguorum bulborum figura, quarum inferior eſt gracilis, ſuperna vberior. potiſſimum verò in aruis naſcitur.

O

Œnanthe folia habet paſtinacæ, florem candidum, caulem craſſum, dodrantalem, fructum atriplicis, radicem magnam, multis rotundis capitibus abundantem. naſcitur in petris.

Œnanthe etiam agreſtis vuæ fructus nominatur. quum floret, recondi debet fictili non picato: collectáque ſubſtrato linteo in vmbra ſiccanda.

Omphacium eſt acerbæ vuæ (vt Thaſiæ, aut Aminææ) nondum matureſcentis ſuccus, qui ante Canis exortum exprimendus eſt: expreſſúſque in æreo rutilo vaſe linteo operto vſquedum cogatur inſolandus. Oportet autem ſemper quicquid concretum ſit, liquido permiſcere, & cauere ne per noctē ſub dio maneat: ſiquidem ros concretionem impediet. Eligito flauum omphacium, friabile, perquam adſtringens mordénſque linguam. quidam etiam coquendo ſuccum condenſant.

Onagra frutex eſt arboris inſtar, prægrandis, amygdalino folio, ſed latiore, lilio non diſſimili: flore roſaceo magno, radice candida, longa, quæ ſiccata vini odorem refert. montanis locis naſcitur.

Onobrychis folia habet lenti ſimilia, paulo tamen longiora, caulem dodrantalem, florem puniceum, radi-

cem paruam.naſcitur humidis & incultis locis.

Onix, *hoc eſt ungnis*, conchylii tegumentum eſt, ei ſimile quo tegitur purpura: quod in India in lacubus nardum ferentibus inuenitur. quod ideo ſuauem odorem ſpirat quòd conchylia inibi nardo veſcantur. Præſtantiſſimus onyx eſt qui è rubro mari affertur, albicans, pinguiſque: nam qui Babylone aduehitur, niger eſt & minor. vterque in ſuffitu odoratus, ſed caſtoreum quodammodo olet.

Oxyacantha, *hoc eſt acuta ſpina*, arbor eſt pyraſtris ſimilis, ſed minor, & valde ſpinoſa. fructum fert myrti baccis ſimilem, plenum, rubrum, fragilem, & inter nucleum: radicem habet multifidam, altè deſcendentem.

Oreoſelinum, *id eſt apium montanum*, caulis dodrantalis eſt, ex tenui radice prodiens, circa quem ramuli & capitula ſunt cicutæ ſimilia, multo tamen tenuiora: in quibus fructus eſt prælongus, acer, odoratus, cumino ſimilis. montanis verò locis prouenit.

Oreſtia herba eſt parua, tribus aut quatuor digitis terram excedens, foliis & viticulis coronopidi aut gramini ſimilibus, adſtringentibus: radice prætenui, vt capillus eſt, alba, vinoſa, quatuor digitorum longitudine. naſcitur in collibus.

Origanum Heracleoticum (quod Conilam vocant) folium hyſſopi habet, vmbellam verò non in rotæ ſpeciẽ, ſed veluti multifidam: ſeménque in ſummis virgis non denſum.

Quod verò onitin appellant, folia habet candidiora, & hyſſopo magis ſimilia: ſeménque fert veluti coniunctos corymbos. vim Heracleotici habet, ſed non ita efficax eſt.

Sylueſtre autem origanum (quod alii panaces Heracleum, alii conilam nominant) folia origani, virgulta dodrantalia, tenuia, in quibus vmbellæ ſunt anetho ſimiles. radix exilis eſt atque inutilis.

Orminum herba eſt foliis marrubio ſimilibus, caule ſemicubitali, quadrato, circa quem eminentiæ ſiliquis ſimiles prodeunt, quæ ad radicem ſpectant, in quibus diuerſum ineſt ſemen: nam in ſylueſtri rotundum & fuſcum inuenitur: in alio verò oblongum nigrúmque, quo vtimur.

Ορόβινον ἄλευρον (*id eſt erui farinam*) ſic cõficito: Vberiora candidáque grana deligito, permiſcendóque aqua perſpergito, donec quod ſatis ſit combibant, deinde torreto vſquedum cortex rumpatur: tum mola trita cribro tenui traiecta farina reponatur.

Ορχις, *id eſt teſticulus* (quem cynoſorchin, *hoc eſt teſticulum canis*, vocant) folia habet circa caulem & imam eius partem humi ſtrata, oleæ molli ſimilia, anguſtiora tamen & longiora: cauliculis longitudine dodrantis, in quibus purpurei ſunt flores: radicem bulboſam, oblongam, duplicem, anguſtam, vt oliuæ, ſuperius alteram, & alteram inferius. alterámque plenam, alteram mollem, ac rugoſam.

Alius teſticulus eſt quem ſerapiadem aliqui vocant. is folia habet porri, oblonga, ſed latiora, & craſſa: caulem dodrantalem, flores ſubrufos purpureóſque: radix teſticulis ſimilis ſubeſt.

Orchis, *id eſt teſticulus caſtoris*. Eligito ſemper huius animalis teſticulos qui ex vno principio connexi ſunt, (non poſſunt enim duo folliculi in vna membrana coniuncti reperiri) & qui liquorem intus ceroſum habent, odore graui & viroſo, guſtu acri, mordente ac friabili: & qui naturalibus membranis vndique interſepti ſunt. Adulterant caſtoreum nonnulli, ammoniacum aut gummi cum eiuſdem animalis ſanguine, aut caſtoreo ipſo ſubactum in folliculos inſtillantes, & exiccantes. Falſò aiunt hoc animal, quum à venatoribus vrgetur, auellere ſibi teſtes, atque abiicere, quum ne eos tangere quidem poſſit: ſunt enim parum exerti, vt in ſue. Oportet autem diuiſa pelle, melleum liquorem cum ambiente membrana aſſumere, & ita ſiccatum reponere.

Oſyris exiguus frutex eſt, niger, tenuis, virgulam fractu difficilem habens, & in ea foliola, vt lini, in initio nigra, quæ deinde mutato colore rubeſcentia fiunt.

Panaces (quidam herculeum vocant) ex hoc opopanax colligitur, plurimúmque in Bœotia & Phocide Arcadiæ naſcitur, & inibi ob quæſtum quem ex liquore faciũt, ſtudioſè colitur. foliis eſt aſperis, in terra iacentibus, viridibus, ad ficulna multum accedentibus, in ambitu quinquepartita diuiſione partitis. caulem, vt ferulam, fert altiſſimum, alba lanugine præditum, folia circa ipſum minora, vmbellámque in ſummo, vt anethum, habentem, florem verò luteum, ſemen odoratum & feruidum: radices multas, ab vno principio exorientes, albas, graui odore, craſſo cortice, ſubamaro guſtu. Naſcitur idem in Cyrene Libyæ & Macedonia. Colligitur liquor ſecta radice cauliculis nuper pullulantibus. album autem liquorem ex ſe mittit, qui ſiccatus crocei coloris habet extremitatem. Excipiunt etiam liquorẽ effluentem foliis excauato ſolo ſubſtratis, eáque ſiccata tolluntur. Ex caule quoque per meſſem ſecto, liquorem eodem modo excipiunt. Ex radicibus verò præſtantiores ſunt albæ, diſtentæ, quæ cariem non ſenſerint, guſtu feruidæ, & aromaticæ. Fructus ex media ferula prodiens cibo idoneus eſt: qui verò ex agnatis oritur, minus nutrit. Liquor verò laudatiſſimus eſt qui amariſſimus eſt, intus albus, foris croceus, læuis, pinguis, friabilis, citò liqueſcens, grauis odoris. nam niger & mollis, vitioſus eſt. Adulteratur ammoniaco & cera. Probatur digitis in aqua confricatus. qui enim vitio caret, reſoluitur, & lactei fit coloris.

Panaces Aſclepium & Chironium caulem tenuem è terra emittit, geniculis interſeptum, cubitalem, circa quẽ folia fœniculo ſimilia funduntur: ſunt tamen maiora, hiſpidioráque, & graueolentia. Suprà verò vmbella eſt, in qua flores aurei coloris ſunt, acres, odorati: radix exigua tenuíſque. Sunt etiam qui ſylueſtre origanum panaces vocent, alii verò conilam. de quibus quum de origano ageretur dictum eſt.

Panaces verò Chironium præcipuè naſcitur in monte Pelio, foliis amaraco ſimilibus, flore aureo, radice tenui, non profunda. herba ipſa guſtu acri eſt.

Pancration (quod aliqui etiam ſcillam vocant) radix eſt magno bulbo ſimilis, ſubrufa, amara, feruida ad guſtum: folia lilii habet, ſed longiora.

Parthenium (quod aliqui amaracum, aliqui leucanthemon appellant) folia coriandri habet, flores per ambitum albos, in medio luteos, odore ſubuiroſo, & ſapore amareſcente.

Paronychia exiguus frutex eſt, naſcitúrque in petris, peplo ſimilis, longitudine minor, foliis maior.

Piper fructum fert in principio prælongum, veluti ſiliquas, quod longum piper eſt, habétque intus aliquid tenui milio ſimile: quod abſolutum, piper euadit. id autem ſuis temporibus dehiſcens, racemos ex ſe mittit, grana quæ videmus ferentes: & alia acerba quæ albi piperis nomen habent, quod oculorum medicinis, antidotíſque accommodatiſſimum eſt. Nigrũ verò eſt ſuauius & acrius albo. atque album quidem quòd acerbum ſit, cæteris imbecillius eſt. Eligito piper quod ponderoſius ſit, plenum, nigrum, non valde rugoſum, recens, non furfuraceum. In nigri verò genere inuenitur etiam quod defectum, inane, leuéque ſit, quod braſma (*quaſi abortus*) vocatur. In fictili nouo ad carbones torretur continuè mouendo. Eius radix non eſt zingiber, vt quidam ſunt rati. coſto autem eſt ſimilis, & guſtum excalfacit.

Peplus (ſunt qui ſycen, qui ſpumeum papauer nominent) frutex eſt exiguus, albi liquoris plenus, folio paruo rutæ ſimili, ſed latiore. tota verò coma fere dodrantalis eſt, in orbem circumacta, in terra iacens. ſub foliis minutus fructus rotundúſque eſt. radix vnica, inutilis. in hortis naſcitur & vinetis. colligitur par meſſem. in vmbra ſiccatur, & continuò verſatur. fructus tuſus & feruefactus reconditur.

Peplis verò (quam ſylueſtrem portulacam vocant, Hippocratéſque ipſe peplion nominat) in maritimis maximè naſcitur locis. frutex frõdoſus, liquoris cãdidi plenus, folio ſatiuæ portulacæ, ſed in orbẽ acto, & in parte inferiore rubeſcẽte. Fruct⁹ rotũdus foliis ſubeſt, vt in peplo: fer-

TTT.i.

nido guſtu. radix tenuis,inutilis. colligitur, reponitur, & ſale conditur,& datur vt peplus,eadem vi prædita.

Periclymenon (quod alii ſplenion, alii etiam clymenon ipſum vocant) frutex paruus eſt,ſimplex, caule quadrato,& per interualla foliolis circundato albicantibus,hederæ figura.inter folia ſurculi exeũt, in quibus fructus eſt hederæ ſimilis,qui quaſi in folium procumbit,durus,qui difficulter auellitur: radix longa. Oritur in aruis & ſepibus,ſeſe fruticibus adſtantibus inuolens.

Periſtereon,aquoſis locis naſcitur. videtur autem inde nomen traxiſſe quòd *περιστεραὶ, id eſt columbæ*,in eo libenter verſentur.herba eſt dodrantis habens altitudinem,aut etiam maiorem. folia ex caule prodeunt inciſa & ſubalbida : eáque plerunque ex vnico ramo, vnicáque radice conſtare comperitur.

Perſea arbor eſt in Ægypto proueniens.

Petaſitis,pediculus eſt cubito maior, pollicis craſſitudine : in quo petaſi figura folium eſt,grande,ad fungi ſimilitudinem impoſitum.

Peucedanum caulem gracilem emittit, fœniculo ſimilem : comam habet copioſam, & denſam, florem luteum,nigram radicem, graueolentem, vberem , liquoris plenam. in montibus vmbroſis naſcitur. Liquor excipitur è radice tenera cultello conciſa : & quod defluit, ſtatim in vmbra reponitur.gignit verò,dum colligitur, capitis dolorem,& vertiginem : niſi quis nares roſaceo inungat,& caput perfundat. Vbi detractus liquor eſt, radix ad nullam rem eſt vtilis.ſed ex caulibus quoque liquor ſuccúſque colligitur,vt ex mandragora, ſuccúſque minus efficax eſt quàm liquor,& citiùs euaneſcit.Quandoque autem concreta lacryma inuenitur thuri ſimilis caulibus, radicique peucedani inhærens.Liquor laudatiſſimus eſt is qui in Sardinia & Samothracia conficitur, odore graui, fuluefcente,& guſtu feruido.

Peganon,*id eſt ruta*,acrior eſt montana quàm ſatiua, & ineptior. ex hortenſi verò ruta ea quæ prope ficus naſcitur,eſt ad veſcendum accommodatior.

Peganon verò agreſte (quod moly quidam vocant) in Cappadocia & Galatia Aſiæ natum, frutex eſt,plures ab vna radice virgas proferens, foliáque multo longiora quàm alia ruta,itémque magis tenera,& graui odore: florem album. in cacumine capitula habet paulo maiora quàm ruta ſatiua, quæ maximè ex tribus partibus conſtant.in iis ſemen eſt ſubfuluum,triquetrum,valde amarum guſtantibus,cuius eſt vſus. Autumno matureſcit ſemen, quod nonnulli harmala vocant, Syri verò beſaſa, Cappadoces moly, quoniam cum moly ſimilitudinem quandam habet.radice nigra,flore albo.naſcitur in collibus & fœcundis locis.

Pix liquida ex pinguiſſimis piceæ & pini lignis colligitur. probatur ſplendens,læuis,pura. Fit quoque piſſelæon ex pice,ſeparato eo quod aquoſum in ea ineſt,quod vt ſerum in lacte,ſic in pice ſupernatat : excipitúrque in pice coquenda puris ſupra eam lanis expanſis,quæ vbi euaporato halitu madeſcunt,in vas exprimuntur:id quod vſque faciendum eſt dum pix coquitur.Fuligo verò ex liquida pice colligitur ad hunc modum:In lucernam nouam quæ ellychnium habeat,aliquid picis inde,atque accende,obturáque fictili vaſe quod clibani formam habeat,ſupernè quidem fornicato & anguſto, infernè verò foramen habente,vt clibani habent, atque inibi ſine vt ardeat. vbi verò prior humor conſumptus fuerit,nouum infundito, donec tantũ fuliginis quantũ ſatis ſit feceris:tũ ea vtitor.

Pix verò ſicca ex liquida decocta fit.ex ea quædam eſt viſcoſa,quædam ſicca.probatur autem quæ pinguis eſt, pura,viſcoſa,ſubfulua,& reſinoſa:talis porrò eſt Lycia, & Brutia,cõiuncta ſimul picis reſinæque natura.Vocatur etiam quædam piſſaſphaltus,eáque in Appollonia ad Epidaurum fit,quæ ex Cerauniis montibus impetu fluminis rapitur,æſtúque in littus eructatur,coacta in glebas,mixtam bitumini picem redolens.

Polemonium,(alii phileterium vocant)ramos tenues habet,vtrinque pinnatos : folia paulo maiora quàm ruta, ſed longiora,ad polygoni aut nepitæ ſimilitudinem. In eis ſummis veluti corymbi ſunt,in quibus ſemen nigrũ. radix ei cubitalis eſt,ſubcandida,ſtruthio ſimilis.montanis & aſperis naſcitur locis.

Polium alterum montanũ eſt,cui nomen eſt teuthrio, & cuius eſt vſus . exiguus frutex eſt,albus,tenui folio,dodrantalis,fructu refertus,capitulum in ſummo habens corymbi forma, paruum , cano capillo ſimile,graui odore, cum quadam odoris ſuauitate. alterum fruticoſius eſt,nõ vſqueadeo odore valido,atque etiam inefficacius

Polygalon(quidam oſirin vocant) caulem dodrantalẽ habet,folia lenticulæ,guſtum ſubacerbum.

Polygonon , *id eſt herba ſanguinalis* : mas , ab aliis carcinethron,ab aliis teuthrobanon,ab aliis clema dicitur,herba eſt quæ ramos tenues, teneros,multóſque habet,ac geniculis interſeptos,qui per terram ſerpunt vt gramen:folia rutæ ſimilia , longiora tamen & molliora . fructum in ſingulis foliis fert,quamobrem maſcula nominatur . flos albus eſt aut puniceus.

Polygonon fœmina paruus frutex eſt, multos ramos ferens:cuius caulis eſt tener,harundini ſimilis, denſis geniculis,& inter ſe tubarum modo inſitis.geniculos cingunt in orbem apices foliolis pini ſimiles. radix eſt inutilis. naſcitur in riguis locis.

Polygonatum naſcitur in montibus . frutex eſt cubito maior.folia habet lauri,ſed latiora & leuiora:ſaporem cydonii, aut punici mali , cum adſtrictione.in vnoquoque exortu foliorum flores albi prodeunt plures , & numero maiores quàm folia,cœpta à radice ſupputatione . radice fert albam,longam,mollem,geniculis plenam, hirſutam, graueolentem,craſſitudine digiti.

Polycnemõ,paruus frutex eſt,ſurculoſus,foliis origani, caule vt pulegii, geniculis multis interſepto:vmbellam tamen non habet,ſed in ſummo paruos corymbos, acres ſimul,& ſuauitatem etiam odoris ſpirantes.

Polypodium naſcitur in petris muſcoſis,& antris, aut arborum,ac præſertim quercuum caudicibus, palmi altitudine,filici ſimile , ſubhiſpidum, inciſuris diuiſum , ſed non adeò minutis . radix ſubeſt hirſuta, in qua cirri, ceu polyporum,continentur craſsitudine parui digiti. abraſa verò interna pars viridis,guſtu acerbo,& ſubdulci.

Poterium(ſunt qui phrynion, Iones neurada, qui acidoton appellent)grandis frutex eſt,ramis mollibus , longis, lentis, tenuibúſque , ac tragacanthæ ſimilibus, foliis paruis,orbiculatis:totus denique frutex eſt lanoſa circundatus lanugine,éſtque aculeatus, floribus exiguis, viridibus.fructum fert guſtanti odoratum , & acrem , ſed nullius vſus.naſcitur arenoſis locis,& in collibus.radices ſubſunt duum cubitorum aut trium, firmæ , neruæ,quæ ad terram reſciſſæ lacrymam gummi ſimilem ex ſe mittunt.

Potamogeton folium betæ habet,hirſutum, paululum extra aquam eminens.

Propolis eligenda eſt quæ flaua eſt odoratáque, & ſtyracem redolet,& quæ in ſubarido mollis ſit, ac maſtiches inſtar ſit ductilis.

Ptarmica exiguus frutex eſt,multis ramis, tenuibus, orbiculatis,abrotono ſimilib⁹ refertus.circa quos folia ſunt oblonga,oleis ſimilia.in ſummo capitulum , vt in anthemide eſt,paruum,orbiculatum,acre,& ſuo odoratu ſternutationes excitans.

Pteris,*id eſt filix*(ſunt qui blãchnon,qui polyrrhizon vocent) folia habet caulis, fructus, & floris expertia, ex vno pediculo prodeuntia,ad cubiti magnitudinem , multifida , & alarum auium modo pennata , ſub graui odore. radicem habet nigræ extremitatis , prælongam , ex qua plures aliæ veluti adnatæ exoriuntur : guſtu ſubadſtringenti . naſcitur montanis & ſaxoſis locis . Pycnocomon erucæ ſimilia habet folia,ſed aſpera, acria , & craſſiora : caulem quadratum , florem ocymo ſimilem , fructum vt porrum,radicem nigram, rotundam, pallidam, vt paruum pomum,terreſtre quid redolentem . oritur locis ſaxoſis.

Pyrethrum herba eſt,caulem,foliáque emittit,vt daucum ſylueſtre aut fœniculum : vmbellam inſtar rotæ, vt anethum.radix eſt pollicis craſſitudine,longa, guſtui feruidiſsima,& eadem pituitam elicit.

P

Rha aut rheum probatiſſimum eſt quod teredinem nō ſenſit, quod in guſtu glutinoſum cum leni adſtrictione lenteſcit, commanducatúmque palleſcit, & croci colorem aliquem refert.

Rhamnus frutex eſt in ſepibus naſcens, ramos rectos ferens, vt oxyacantha, folia oblonga, ſubpinguia, mollia. Eſt & altera rhamnus candidior: atque etiam tertia nigrior, quæ folia habet latiora, & etiam leniter rubeſcentia, cuius rami quinûm cubitorum longitudinem implent, magis ſpinoſi illi quidem, ſed ſpinis infirmioribus, & minus rigentibus. fructus latus tenuiſque folliculi figura & ſpondylio ſimilis.

Reſina ex lentiſco fit, quæ lentiſcina nominatur, & ab aliquibus maſtiche. ea plurima præſtantiſſimáque in Chio inſula conficitur. Cæteris præfertur in eo genere quæ pellucet, & ſuo candore ceræ Tyrrhenicæ ſimilis eſt, adulta, retorrida, friabilis, odorata. viridis minus probatur. adulteratur hæc admiſto thure, pineǽque nucis reſina.

Reſina terebinthina cæteris excellit quæ dilucidior eſt, alba, vitrei coloris, odorata, terebinthum olens. ac terebinthina quidem cæteras omnes antecedit. proxima huic lentiſcina, deinde pinea, & abiegna, poſteà verò ex pcea & pineis nucibus confecta numeratur.

Reſina liquida ex pinu & picea, ex Gallia & Hetruria aduehitur, & olim etiam ex vrbe Colophone afferebatur: ex qua etiam nomen traxit, vt Colophonia reſina diceretur. A Gallia quoque ſubalpina venit (quam incolæ laricem vocant) quæ egregiè facit ad tuſſes inueteratas. Colore autem differunt inter ſe: alia enim candida eſt, alia olei colore, alia melli ſimilis, vt larinx eſt. Cupreſſus quoque liquidam reſinam fundit. Quæ verò ſicca eſt, alia eſt ex pineis nucibus, alia ex picea, alia pinea, alia abiegna. Inter omnes elige odoratiſſimam, pellucidam, non torridam, neque dilutam, friabilem, ac ceræ ſimilem. Inter eas præſtat cæteris pinea & abiegna: ſunt enim odoratæ, & thus olent. Ex Pityuſa Hiſpaniæ inſula multæ reſinæ comportantur: quæ verò ex picea & nucleis pineis fit, itémque ex cupreſſo, inferiores ſunt, nec pares aliis vires habent, & tamen ad eadem ad quæ aliæ, itidem adhibentur. Lentiſcina verò proportione reſpondet terebinthinæ. Vritur liquida reſina omnis in vaſe, quod quadrupli capax ſit eius humoris qui infunditur. Reſinæ autem congius in duobus aquæ pluuiæ congiis in vaſe æneo coquitur leuiter ad carbones, continuè agitando, donec odorem omnem amiſerit, friabiliſque & torrida efficiatur, ac digitis cedat: tum refrigerata in vaſe fictili non picato reponenda eſt. Eximii autem candoris fiet ſi reſina omnis eliquata percoletur, & ſordes ab ea excernantur. Cremantur etiam reſinæ ſine aqua ad carbones leuiter primùm: & vbi coire cœperint, maior carbonum copia ſubiicienda eſt, & tres dies ac noctes abſq; vllo interuallo diſcoquendæ, vſquedum antedictas ſuas proprietates amiſerint, ac poſtea (vt dictum eſt) reponendæ. Aridas verò vnius diei ſpatio ſatis erit decoxiſſe, atque ita reponere. Ex reſina quoque non ſecus quàm ex thure fuligo colligitur, ſi vas aliquod cauum ſuperponatur.

Roſa refrigerat: quæ ſicca eſt, magis adſtringit. ſuccus ex teneris exprimitur vnguibus exectis: reliquum in pila conteri ac premi debet in vmbra, donec cogatur, atque ita reponendum, ad oculos circumlinendos accommodatum. folia in vmbra ſiccantur continuò verſata, ne ſitum contrahant.

Rhodia radix in Macedonia naſcitur, coſto ſimilis, ſed læuior, & inæqualis: eáque contrita roſarum odorem præfert.

Rhus obſoniorum, fructus eſt rhois, qua coriorum infectores vtuntur.

Rhous verò arbuſcula eſt in petris naſcens duûm fere cubitorum altitudine, in qua folia oblonga, ſubrubentia, in ambitu ad ſerræ modum diuiſa fructus illi racemulis ſimilis, denſus, terebinthi magnitudine, quadantenus latus, cuius id quod vice corticis eum continet, perquam vtile eſt. Liquamentum verò ex foliis aridis fit aqua incoctis, vt lycium, ad conſiſtentiam vſque, ad eadem ad quæ lycium valens.

Σ

Sagapenum, liquor eſt herbæ ferulaceæ in Media naſcentis. præſtantius eſt id quod pellucidum eſt, extrà fuluum, intus candidum, olens aliquid mediū inter ſilphiī liquorem & galbani, & quod guſtu acri ſit.

Salamandra, ſpecies lacertæ eſt, iners, varia, quæ falſò credita eſt igni non cremari. vim habet erodentem, vlcerantem, & calfacientem. miſcetur exedentibus, & vlcerantibus facultatibus, & lepras abolentibus, veluti cantharis: & ſimili modo adſeruatur. liquefacta etiam in oleo ilos euellit.

Sampſuchum laudatiſſimum eſt Cyzicenum & Cyprium: ſecundo loco cenſetur Ægyptium. vocatur autem à Cyzicenis & Siculis, amaracus. herba autem eſt multis ramis prædita, per terram ſerpens, foliis hirſutis, & orbiculatis, atque eius calaminthæ quæ tenui conſtat folio, ſimilibus. odoratiſſima herba eſt, ac calfaciens, & coronis inſeritur.

Sarcocolla lacryma eſt arboris in Perſide naſcentis, pollini thuris ſimilis, ſubfulua, guſtu amaro, adulteratur gummi admixto.

Satyrion (aliqui trifolium vocant) quoniam tria folia plerunque fert, vt ad terram fracta, lapatho aut lilio ſimilia: minora tamen ac rubeſcentia. caulem longum nudúmque cubiti altitudine, florem lilii forma candidum, radicem bulboſam pomi magnitudine profert rufam, intus verò albam, vt ouum: guſtu dulci & ori grato.

Eſt etiam alterum ſatyrion quod erythroicum, *hoc eſt rubens*, dicitur, ſemini lini ſimile. ſed maius, & ſplendeſcens, & læue, & æquè firmum. Eius verò radicis cortex tenuis eſt & rufus: interior verò pars alba, éſtque guſtanti ori grata & dulcis. Naſcitur in apricis & montanis locis.

Santonicum abſinthio ſimile eſt, non tamen ita ſemine refertum: itémque ſubamarum, & ad eadem ad quæ ſeriphum efficax.

Eleoſelinon, *id eſt apium paluſtre*, naſcitur aquoſis locis, ſatiuo aliquanto maius.

Seris agreſtis eſt & ſatiua: agreſtis picris aut cichorium vocatur, cuius & latiora, & ori iucundiora quàm hortenſis ſunt folia. Hortenſis verò duplex eſt genus: altera enim magis ad lactucæ ſimilitudinem accedit, & latis foliis eſt, & amareſcens: altera folia habet anguſtiora, & ſubamara eſt.

Seriphium, *hoc eſt marinum abſinthium*, in monte Tauro copioſiſſimum prouenit. herba eſt tenuis, abrotoni parui ſimilitudine, referta minutis ſeminibus, ſubamara, ſtomacho aliena, graueolens, & cum quadam caliditate adſtringens.

Seſeli Maſſilienſe, folia habet fœniculo ſimilia, craſſiora tamen, & caulem vegetiorem: vmbellam profert anetho ſimilem, in qua fructus oblongus, anguloſus, acer in cibo ſtatim. radix longa, odorata.

Seſeli verò Æthiopicum hederæ folia habet, ſed minora, & oblonga, ad periclymeni ſimilitudinem accedentia. frutex eſt grandis. viticulas fere duorum cubitorum habet, in quibus ramuli dodrantales ſunt: capita vt anethi: ſemen nigrum, denſum, vt triticum: & acrius, & odoratius Maſſilienſi, & valde ſuaue. éſtque ad eadem efficax.

Seſeli Peloponneſiacum folia habet cicutæ, craſſiora tamen, cauléṁque Maſſilienſi maiorem, ferulaceum, in quo ſummo vmbella eſt ampla: in ea fructus latior, & carnoſior, & odoratus continetur: eaſdémque vires habet. Naſcitur in aſperis humidiſque locis & collibus. In Ida quoque exoritur.

Seſamoides maius (quod Anticyraicum veratrum vocant, quoniam albo veratro in purgationibus miſcetur) folia habet rutæ ſimilia, longa, florem album, radicem gracilem, ignauam, ſémen ſeſamo ſimile, guſtu amarum.

Seſamoides minus cauliculos dodrantales habet foliis coronopi, hiſpidioribus tamen & minoribus. in ſum-

lum traiicito,vbi cœpit concreſcere,manibus vehemen-
ter confricando iterum lauato,aqua ſæpius infuſa atque
effuſa,donec optimè elotus videatur : ac deintegro in ol-
lam coniectum coquito cum pari vini odorati portione.
vbi autem bis efferbuerit,amoue ab igni ollam, ſinito a-
dipem ita per noctem eſſe.ſequenti die ſiquid fœdi ad-
huc odoris relictum ſit,eundem adipē in aliam nouam
fictilem ollam coniicito,ac vinum odoratum affundito,
& eadem quæ prius facito,donec omne odoris virus ami
ſerit. Liquatur idem ſine ſale ad quaſdam affectiones
quibus ſal aduerſatur: veruntamen qui ſic paratur, non
admodum candidus redditur. Siquis verò anſerinum,
aut gallinaceum,aut vitulinum adipem non curatū ſerua
re imputrem velit,ſic faciat: Capiat recentem cuius velit
adipem,eúmque diligenter lauet,tum in vmbra ſuper cri
bro ſiccet: vbi ſiccatus fuerit,linteo inuoluat, & mani-
bus vehementer exprimat: mox lino traiectum vmbro-
ſo in loco ſuſpendat,& poſt multos dies noua charta in-
uolutum frigidiſſimo loco reponat.permanent etiam in-
corrupti adipes,qui in melle reponuntur.

Stachys frutex eſt marrubio ſimilis, qui longiora plu-
ráque folia habet,ſubhiſpida,dura,odorata, alba : virgu-
las item plures ab vna radice prodeuntes, eáſque marru-
bii virgis candidiores.oritur in mōtanis aſperiſque locis.

Stœchas in inſulis iuxta Galliam,cōtra Maſſiliam, quæ
Stœchades appellantur,prouenit,atque inde etiam ei no
men eſt ductum.herba tenuibus ſurculis eſt, coma thy-
mi,ſed folio longiore,eáque aliquantulum acri guſtu, &
ſubamara eſt.

Stratiotes, qui in aquis naſcitur, hoc nomen inuenit
quia ſine radice in aqua ſupernatat. folium habet ſem-
peruiuo ſimile,ſed tamen maius.

Stratiotes verò millefolium,paruus frutex eſt, puſillus,
dodrantalis,& etiam maior.habet folia auicularum pen-
nis ſimilia,breui admodum ac diſſecto foliorum exor-
tu.folia agreſti cymino maximè ſunt ſua breuitate ſimi-
lia,ſed ſunt etiam breuiora.vmbella hirſuta eſt, ſed den-
ſior, & adultior in cacumine: ſurculos exiguos gerit, in
quibus inſident vmbellæ anethi inſtar. flores albi parui-
que.naſcitur præcipuè locis ſubaſperis,& potiſſimum cir
ca ſemitas.

Strychnon,*hoc eſt ſolanum*,quod hortenſe eſt,frutex par
uus eſt,cibis aptus,multis concauus alis,foliis nigris ocy-
mi,& maioribus,& latioribus. fructus rotundus, viridis:
vbi maturuit , niger, aut fuluus.innoxii guſtus herba
eſt.

Eſt etiam aliud ſolani genus quod halicacabum vo-
cant, foliis antedicto ſimilibus, latioribus tamen , cuius
caules quum adoleuerunt,humi ſternuntur. fructum fert
in folliculis rotundis veſicarum inſtar,rufum,læuem, aci
norum vuæ forma : quo vtuntur etiam ad componenda
ſerta ii qui coronamenta conficiunt.

Strychnon verò,*hoc eſt ſolanum*(quod ſoporiferum vo-
catur, ab aliis halicacabi,ab aliis calliæ nomine appella-
tur) eſt frutex multis, denſis , caudicoſis , & ægrè fra-
gilibus caulibus,foliorum pinguium plenis, malo cydo-
nio ſimilibus : flore rubro,iuſtæ magnitudinis.in ſaxoſis
naſcitur.

Strychnon verò *μανικὸν, id eſt furioſum* (quod alii per-
ſidn,alii pentodryon vocant) folia habet erucæ, ſed ma-
iora,ad acanthi quem pædarota nominant,folium acce
dentia.caules ab radice proceros emittit denos aut duo-
denos,vlnæ altitudine,in quibus oliuarum figura ſuper-
poſita ſunt capitula,ſed hirſutiora, vt platani pilulæ, ma-
iora tamen & craſſiora.flos illi niger.poſt florem,fert fru
ctum racemi forma, rotundum, nigrum , ex denis aut
duodenis acinis conſtantem, hederæ corymbis ſimili-
bus, & ſicut vuā mollibus. radix alba eſt,craſſa,caua, cu-
bitalis:montanis,vento perflatis,& platanis conſitis locis
naſcitur.

Styrax arboris cotoneo malo ſimilis lacryma eſt.
excellit cæteris flauus, pinguis , reſinoſus, grumos ha-
bens albicantes,quamplurimum in odoris bonitate per-
manens,& dum emollitur melleū quendā humorē emit
tens : talis Gabalites eſt,Piſidiacúſque,& Lycius.at niger,

A friabilis,& furfuraceus,deterior eſt.Reperitur quoque la-
cryma gummi ſimilis , pellucida, myrrham olens: ſed ea
perexigua eſt . Adulteratur ſuæ arboris ſcobe,quam ver-
mes eroſerunt , admixtis melle atque iridis ſedimento,
& aliis rebus quibuſdam . Alii ceram aut adipem odori-
bus imbutum ad ſolem ardentiſsimum cum ſtyrace ſubi
gunt , & per laxa cribri foramina in aquam frigidam
tanquam vermiculos exprimunt vendúntque : húncque
ſcolociten , à vermium figura nominant . atque imperiti
B hunc vt minimè adulteratum , cæteris anteponunt , ad
intentam odoris fragrantiam nihil animum aduerten-
tes:nam qui fraudis expers eſt,is eſt admodum acer. Cæ-
terùm non ſecus quàm thus,torretur, aſſatúrque, & ex eo
fuligo colligitur.

Sycomorum(aliqui etiam ſycaminum vocant, cuius
fructus etiam ſycomorum propter imbecillem & igna-
uum guſtum nominatur) Grandis arbor eſt , fico ſimilis,
multi admodum liquoris , foliis mori. fructum ter aut
quater anno fert , non ex ramis vt ficus , ſed ab ipſo cau-
dice , caprifico ſimilem , ſed groſſis dulciorem , ac ſine
granis interioribus, quiq; niſi vngue aut ferro ſcalpatur,
C non matureſcit . Copioſè naſcitur in Caria,& Rhodo,ac
locis tritici nō feracibus.in caritate autem annonæ,pro-
pter fructum quem continuum fert,auxilio eſt.fructus al
uo vtilis eſt,ſed exiguum alimentum præbet : éſtque ſto-
macho alien⁹.Liquor ex arbore colligitur vere priuſquàm
fructum ferat,lapidis ictu ſummo cortice contuſo : nam
ſi altius vulneretur , nihil emittet . Lacryma colligitur
ſpongia aut lana:ac ſiccata,& in paſtillos redacta,fictili va
ſe adſeruatur . Gignitur etiam in Cypro arbor genere ab
hac differens , ſiquidem folia non ſycamini , ſed platani
D gerit. fructum verò fert pruni magnitudine , ſed dulcio-
rem.in cæteris omnibus ſimilis eſt iis de quibus modò
diximus.

Symphytum petræum in petris naſcitur , ramulis ori-
gani,tenuibus, capitulis thymi. totum verò eſt lignoſum
atque odoratum, guſtu dulcius , & adſtringens . radicem
habet longam,ſubrufam,digiti craſſitudine.

Symphytum(quod alii pecton vocant)caulem bicubi-
talem emittit,aut maiorem,anguloſum , inanem , vt ſon-
chi caulis eſt.circa quem non ex magnis interuallis folia
ſunt hirſuta,anguſta,prælonga,ad bugloſſi formam,& ſe-
E cundum eos angulos,caulis ſtrictus eſt,foliis à ſingulis ala
rum cauis prodeuntibus,flores fert luteos,& fructum in
caule , vt verbaſcum : ac totus denique caulis atque folia
ſubaſpera lanugine quadā horrent , ac tangenti pruritum
excitant.radix ſubeſt,cuius extremitas nigra eſt , interior
verò pars alba & glutinoſa.

Schinos , *hoc eſt lentiſcus* , nota arbor eſt , cui toti vis
adſtringendi ineſt : nam & fructus , & folia , & cortex
ramorum & radicis parem vim habent . Exprimitur e-
tiam ſuccus ex cortice radicis, foliiſque in aqua vſque-
F adeo decoctis vt ſatis ſit : vbi verò refrigerata ſunt , fo-
liis abiectis,aqua iterum coquitur , donec fiat tam ſpiſſa
quàm mel.

Schœnus,*id eſt iuncus*.vocatur alter læuis , alter verò a-
cutus,qui in mucronem deſinit. cuius etiam duo ſunt ge
nera: nam alter ſterilis eſt, alter verò fructum edit nigrū,
orbiculatum , cuius craſſiores & carnoſiores ſunt calami.
Eſt etiam tertius iuncus antedictis carnoſior, quem holo
ſchœnon vocant:ipſéque fructum in cacumine ſupradi-
cto ſimilem parit.

G
T

Teucris herba eſt virgata,chamædryi ſimilis, foliis te-
nuibus,ciceris figura. plurima verò naſcitur in Cilicia,in
ea parte quam Ciſſadem Gentiadémque nominant.

Telephium(quod alii agreſte ſemperuiuum,alii agre-
ſtem portulacam,alii muſcum vocant)folia & caulem ha
bet portulacæ,binas alas habet, quæ in ſingulis foliorum
geniculis exoriuntur. ramuli à radice ſex aut ſeptem exe-
unt,foliis referti craſsis, carnoſis,& glutinoſis.flores albi
H ſunt.naſcitur vere,in vinetis & cultis locis.

Tithymali genera ſunt ſeptem: quorum maſculus cha-
racias (*quaſi uallaris*) dicitur:(ab aliquibus propter co-
mam,cometes: ab aliquibus verò amygdaloides , & ab-

aliquibus gobius) Fœmina verò myrtites vocatur, quem quidam à nucibus caryitē vocant. alius eſt paralius, quem quidam tithymalida nominauerūt: alius eſt helioſcopius, alius cypariſſias, alius dendrodes, alius platyphyllos appellatur.

Tithymali qui characias dicitur, caules cubitum excedunt, rubri, liquoris albi & acris pleni. folia in virgis oliuæ ſimilia, ſed minora & anguſtiora, craſſa, lignoſáque: in quorum ſummo coma eſt, qualis in iuncorum virgis. ſub ipſis verò caua peluibus ſimilia, in quibus fructus ineſt. Oritur hic in aſperis & montanis locis.

Liquor ex omni tithymalo per meſſem colligitur, ramulis congeſtis, tum diſſectis, & vaſe concluſis. quidā erui farinam adiiciunt, & in paſtillos digerunt, qui erui magnitudinem impleant: alii ſiccatis ficubus tres quatuórve guttas inſtillant, & quum inaruerint, reponunt. per ſe etiam tuſus in pila, & in paſtillos redactus reponitur. Dum verò liquor excipitur, neque vento expoſitum eſſe hominem oportet, neque manū oculis admouere: ſed antequam ad excipiendum liquorem accedat, corpus, ac præſertim faciem & ſcrotum, adipe aut oleo cum vino perungere. Fauces etiam exaſperat.

Fœmina verò (quam myrtitem aliqui vocant, & caryitē nominauerūt) ſimilis daphnoidi eſt, ſuaptéque natura alba eſt, & folia habet myrti, ſed maiora, & firma, & in ſummo acuta aculeatáque. viticulas ab radice mittit dodrantales: fructum alternis annis nuci ſimilem fert, qui leniter linguam mordet. Hæc quoque aſperis prouenit locis. eius liquor, eiúſque folia & fructus eandem vim habent quam ſuperior, & eodem modo reponuntur. Superior tamen eſt efficacior.

Tithymalus verò qui paralius dicitur (quem tithymallidem aut meconem appellauerunt) maritimis locis naſcitur. ramos habet dodrantales, rectos, quinos, ſenóſve, ſubrubentes, à radice prodeuntes: in quibus folia ſunt deinceps digeſta, parua, ſubanguſta, oblonga, lino ſimilia. caput in cacumine denſum, orbiculatum, in quo fructus inſtar erui, varius. Flores albi: totus denique frutex radíxque copioſo liquore albo abundant. hic etiam ad eoſdem vſus, eodémque modo quo ſuperiores aſſeruatur.

Qui verò helioſcopius, *quaſi ſolis aſſecla*, nominatur, portulacæ habet folia, tenuiora tamen, rotundioráque. ramos quatuor aut quinque ab radice dodrantales mittit, tenues, rubros, liquoris albi copioſi plenos. caput anethi forma: fructus ceu in foliis includitur. Circumagitur huius coma ad curſum ſolis, vnde ei nomen eſt ductum. naſcitur potiſſimum in ruderibus, & circa oppida. liquor fructúſque ex hoc vt ab aliis, colliguntur, qui eandem vim, ſed non ita efficacem habent.

Cypariſſias caulem profert dodrantalem, & maiorem, ſubrubeſcentem: ex quo folia pino ſimilia exoriuntur, teneriora tamen tenuioráque. omnino autem pino nuper naſcēti ſimilis eſt, ex quo etiam nomen inuenit. Eſt hic quoque liquoris albi plenus, & eandem quam ſuperiores vim habet.

Dēdrodes verò, *hoc eſt arboreſcens*, in petris naſcitur, frondoſus ex omni parte, & multa coma refertus, liquoris plenus, ramis ſubrubentibus, foliis myrti tenuis, fructu characiæ ſimili. Hic ad eandem efficax, & eodem modo quo ſupra dicti, reconditur.

Platyphyllos, *hoc eſt, lata folia habens*, tithymalus, verbaſco ſimilis eſt: cuius liquor, radix & folia per aluum aquoſa trahunt. piſces itidem enecat tuſus, & aquæ inſperſus. id quod etiam ii de quibus ſuprà diximus efficiunt.

Pithyuſa (quam antiqui ſarmentū, vel crambiō, vel paralion, vel canopicon vocant) ſpecie à cypariſſia tithymalo differre exiſtimatur: vnde inter tithymalos hæc etiam numeratur. caule aſſurgit cubito maiore, geniculato, foliolis acutis tenuibúſque veſtito, pini ſimilibus. flores habet exiguos veluti purpureos fructum latum lenticulæ inſtar: radicem candidam, craſſam, liquoris plenam. quibuſdam autem in locis valde grandis inuenitur.

Tordylon (quod aliqui ſeſeli Creticum vocant) naſcitur in Amano Ciliciæ monte. exigua herba eſt, ſurculoſa, ſemine rotundo, duplici, clypeolis ſimili, ſubacri, aromatico.

Tragoriganum paruus frutex eſt agreſti ſerpyllo ſimilis folio & ramulis. pro locis autem in quibus oritur, lætior, & latioribus foliis inuenitur, glutinoſúſque valde eſt. Alterum tragoriganum eſt tenuioribus ſurculis, & foliis, quod marrubium quidam vocauerunt. Optimum verò eſt Cilicium, Smyrnæum, & Creticum.

Tragacantha radix lata lignoſáque eſt, ſupra terrā emergens, ex qua rami humiles, denſi, firmi, & latè ſe pandentes prodeunt: in eis foliola tenuia, numeroſa ſunt, in quibus mediis aculei ſe proferunt foliis operti, cādidi, recti, firmi. Eſt etiamnum tragacantha lacryma, quæ ex vulnerata radice manans concreuit: in qua præſtat ea quæ pellucida, læuis, gracilis, pura & ſubdulcis eſt.

Tragus formam habet alicæ ſimilem. multo minus quàm zea nutrit, quia multum aceris habet, quocirca ægrius conficitur, & aluum emollit.

Tragium in Creta ſolùm naſcitur. folia, virgas & fructum lentiſci fert, omnia tamen minora. Liquorem etiam gummi ſimilem profert.

Tragium alterum eſt quod folia ſcolopendræ habet, radicem albam, tenuem, ſylueſtri raphano ſimilem.

Tragium (quod ſcorpium, aut tragoriganum vocant) prope mare naſcitur. paruus frutex eſt, non admodum ſupra terram grandis, magnitudine dodrantis, aut maiore: foliis vacat: puſillos tamē circa ramos ceu acinos habet, rufos, tritici magnitudine, acuminato cacumine, multos, guſtanti adſtringentes.

Tragopogos, *id eſt, barba hirci* (ab aliis coma dicitur) breui caule eſt, foliis croci, radice longa, dulci, magno ſupra caulem calyce. in ſummo nigrum ſemen, vnde ei nomen eſt inditum. herba eſui apta eſt.

Tribulus terreſtris folia habet portulacæ, tenuiora tamen. viticulas habet longas, per terram ſtratas: ſpinas in foliis duras. naſcitur ſecus flumina, & in areis domorum. eſt alius aquatilis, qui in fluminibus naſcitur, comam exerens, ſpinam recondens. habet is folia lata, longum pediculum, caulem in ſummo craſſiorē quàm in imo: adſunt ei & capillamenta quædam ſpicæ forma: fructus vt alteri, durus: nam vterque adſtringit, refrigerat.

Thraces verò Strymonis fluminis accolæ viridi herba tribulorum equos ſaginant, & ſemen eorum dulce, & ad nutriendum aptum pinſunt, ac pro pane vtuntur.

Tripolium naſcitur locis maritimis, ad quæ vnda maris peruenit, & recedit: ſed neque in mari, neque in ſicco. folia iſatidis habet, craſſiora tamen: caulem dodrantalem ſupernè diuiſum. Huius flos ter in die colorem mutare perhibetur, manè candidus, meridie purpureus, veſperi puniceus. radix ei alba, odorata & guſtu calfaciens.

Trifolium, (alii menyanthes, alii aſphaltion, alii cnicon, alii oxyphyllon vocant) frutex eſt cubiti altitudine, aut etiam maiore: virgis tenuibus, nigris, iunceis, appendiculas habentibus, in quibus folia loti arboris terna in ſingulis germinationibus prodeunt. his recens natis rutæ odor eſt: adultis, bituminis: florem emittit purpureum: ſemen hirſutum, quodammodo latum, in altera extremitate veluti apicem habens: radix tenuis, longa, firma.

Tyros hippiaca, caſeus equinus eſt, virus redolens, ac magnopere alens. ad bubuli proportionem. Nonnulli verò hippacem, equinum coagulum vocarunt.

Typha profert folium cyperidi ſimile, caulem læuem, æquabilem, florem in cacumine ambientem, denſum, qui in pappos reſoluitur, quam paniculam aliqui nominant.

Y

Ὑάκινθος, hoc eſt, hyacinthus, folia habet bulbi, caulem dodrantalem, læuem, paruo digito tenuiorem, virentem, comam procumbentem, incuruam, florem purpureum, plenum: & radicem item bulbi.

Ὑδροπέπερι, hoc eſt, hydropipper, maximè iuxta ſtagnantes aquas, aut leniter fluētes naſcitur. caulem geniculatū fert, in quo alæ, & folia menthæ, maiora & candidiora, & tenuiora: guſtus acris, vt piper, non tamen aromata redo-

let:fructum acrem in ramulis fert prope folia naſcentem, A
continuum,& acinorum figura.

Υοσκύαμος, hoc eſt altercum,(ſunt qui adamãta vocẽt)fru-
tex eſt qui caules craſſos,lata folia,oblonga,diuiſa,nigra;
hirſuta profert.Per caulem verò deinceps flores tanquam
cytini punicorum clypeolis ſepti, ac ſeminis vt papaue-
ris pleni prodeũt. Alterci autem eſt triplex differentia:v-
num enim flores ſubpurpureos fert,folia ſmilacis,ſemen
nigrũ,& cytinos duros,ac ſpinoſos.alterius flores lutei,fo-
lia ac ſiliquæ teneriores, ſemen ſubflauum, vt eryſimum:
vtrunque autem inſaniam & ſoporem inducit,& idcirco B
inutile vt ad curationem adhibeatur.mitiſſimum eſt ter-
tium, quod pingue, tenerum, lanuginoſumque eſt, flori-
bus albis,& albo itidem ſemine.oritur id in maritimis at-
que ruderibus. Albo igitur vtendum eſt:ſi hoc non ſup-
petat,flauo:nigrum,vt deterrimum, reiiciendum cenſeo.
Ex fructu tenero,foliis,caulibúſque contuſis,ſuccus colli-
gitur,& humor in ſole ſiccatur. Vſus ad annum pertinet,
ſiquidem facilè putreſcit.Colligitur etiam ſuccus ex ſicco
ſemine,quum per ſe teritur aqua calida affuſa,& exprimi-
tur.atque hic quidẽ ſuccus eſt antedicto melior, & ad do- C
lores leniendos magis valet.ipſa etiam herba recens tu-
ſa,& farina trimeſtris tritici admixta in paſtillos confor-
matur,& reponitur.

Υπέρικον (ſunt qui androſæmon,qui corion,qui cha-
mæpityn appellent, quoniam ſemen odore pineam reſi-
nam imitatur)folia rutæ habet: fruticem ſurculoſum, do-
drantalem,ſubrubrum: violæ albæ florem :ſiliquam ſub-
hirſutam, teretem, hordei magnitudine: in quo ſemen
nigrum reſinam olens continetur.in locis cultis atque aſ-
peris gignitur. D

Υποκιστὶς ad ciſti radices naſcitur, quæ hypociſtis no-
minatur(quam aliqui orobethron,aliqui cytinum vocãt)
éſtque punicorum cytinis quodammodo ſimilis.quædam
autem fulua eſt,quædam alba,ex qua ſuccus, vt ab acacia,
colligitur. quidam tamen eam ſiccatam tuſámque mace-
rant & coquunt,& cætera faciunt omnia ſicut in Lycio.

Υπήκοον in ſegetibus aruíſque naſcitur. folium rutæ,
ramóſque paruos habet. vis eius papaueris ſucco propor-
tione reſpondet.

Υσσωπος,hyſſopus, herba eſt nemini incognita.duplex E
hæc eſt,montana & hortenſis.omnium verò laudatiſſima
quæ in Cilicia naſcitur.

Φ

Φακὸς, id eſt lenticula,quæ paluſtris nominatur, in a-
quis ſtagantibus reperitur,foliáque habet lenti ſimilia.

Phalangium(ſunt qui phalangiten,ſunt qui leucan-
tham vocant)ramos habet binos aut ternos,aut etiam plu
res inter ſe diſſidentes,flores albo lilio ſimiles, multas in-
ciſuras habentes: ſemen craſſum, nigrum, ad dimidiatæ F
lentis figuram,ſed multo tenuius: radiculam tenuem,vi-
ridem,dum è terra eruitur:nam poſtea contrahitur. in tu-
mulis gignitur.

Phalaris caliculos emittit è radicibus tenuibus & inu
tilibus geniculatos,ac culmis zeæ ſimiles,ſed graciliores,
& guſtu dulci.foliis itidem eſt zeæ ſimilibus. ſemen can-
didum, oblongum,milii magnitudine.

Philyris arbor eſt magnitudine cypro ſimilis. folia
fert oliuæ, ſed latiora, & nigriora: fructum echino ſimi-
lem,nigrum,modicè dulcem, quaſi in racemis iacentem. G
naſcitur locis aſperis.

Φλόμος, hoc eſt uerbaſcum, duas ſummas habet differẽ-
tias: alterum enim album eſt,nigrum alterum.album ve-
rò alterum maſculum, alterum fœmina. ac fœminæ qui-
dem folia braſſicæ ſunt, ſed hirſutiora, candidioráque:
caulis cubitalis,& maior,albus,modicè hirſutus,flores cã-
didi, ſubuirides, ſemen nigrum: radix longa, acerbi gu-
ſtus,craſſitudinis digiti. naſcitur in campeſtribus. Alte-
rum maſculum dicitur *λευκόφυλλον, hoc eſt, albis foliis*, oblõ-
gum,ſed foliis anguſtioribus, & caule tenuiore. Nigrum H
quoque eſt albo in rebus omnibus ſimile,veruntamen la-
tiora nigrioráque habet folia. Quod verò ſylueſtre nomi-
natur,excelſas virgas,arboreſcentéſque, ac folia ſaluiæ ſi-
milia fert, & ramos in virgis habet, vt marrubium: flo-

A rem luteum auri fulgore.Sunt etiam verbaſcula duo hir-
ſuta,terræ inhærentia,foliis rotundis. Eſt & tertium ver-
baſcum,(quod lichnitin,quidam verò thryallida vocant)
id tria,aut quatuor, aut etiam plura fert folia, craſſa,pin-
guia,hirſuta,ad funiculos lucernarum accommodata.

Φοῖνιξ, id eſt palma, (quam aliqui elaten, aut ſpatham
vocant)fructus palmarum adhuc florentium inuolucrum
eſt. eo vtuntur vnguentarii in vnguentis conſpiſſandis.
præſtantiſſimum eſt quod odoratum eſt;adſtringens, gra
ue,præcluſum,intus pingue.

B Phœnix ab aliquibus rhus, ab aliquibus anchynopes
vocatur:folia habet hordei,ſed breuiora & anguſtiora:ſpi
cam lolio ſimilem,ramos radici inuolutos,ſenum digito-
rum:ſpicas verò ſeptenas aut octonas.oritur in aruis & te-
ctis recens illitis.

Phu(quod aliqui ſylueſtre nardum vocant) naſcitur
in Ponto foliis elaphoboſci,aut oluſatri.caulem habet cu-
bitalem, aut maiorem, læuem, tenerum, purpureum, in
medio cauum, geniculis diſtinctum: flores narciſſo pro-
ximos, maiores tamen, & in ſubalbo colore purpureos.
C Radix verò ſuperius ad digiti minoris craſſitudinem ac-
cedit, habétque adnaſcentes ex obliquo radices exiguas,
vt iuncus odoratus, aut veratrum nigrum, inter ſe com-
plicatas, ſubflauas, odoratas, nardum odore referentes,
cum quadam viroſa grauitate coniuncta.

Φῦκος θαλάσσιον, id eſt, alga maris, uel fucus marinus,
partim latus eſt,partim oblongus & puniceus,partim can
didus, qui in Creta ad terram naſcitur, valde floridus, &
non putreſcens, omnes verò habent adſtringendi pote-
ſtatem. Nicander autem author eſt,puniceum venenatis
D prodeſſe: quem exiſtimauerunt quidam eſſe fucum quo
mulieres vtuntur, quum tamen ſit radicula eiuſdem no-
minis,quam ad eam rem mulieres adhibent.

Phyllitis folia emittit lapatho ſimilia, oblongiora
vernantioráque,ſena aut ſeptena, recta, interiore ſui parte
læuia, à tergo autem penſiles quaſi vermiculos quoſdam
tenues habentia.naſcitur in vmbroſis locis, & hortis, gu-
ſtu acerbo: eáque nec caulem, nec fructum, nec florem
profert.

X

E *Χαλβάνη, hoc eſt Galbanum*, liquor eſt ferulæ in Syria
naſcentis, quod nonnulli metopium vocant. Probatiſſi-
mum galbanum eſt quod thuris ſpeciem gerit, grumo-
ſum,purum,ligni expers,ſeminis ac ferulæ aliquid admix
tum habens,odore graui,neque valde humidum, neque
adeo aridum. Adulteratur admixta reſina & lomento fa-
barum & ammoniaco. Si tamen purgare ipſum velis, in
feruentem aquam demittito. quum enim fuerit liquefa-
ctum,eius ſordes fluitabunt quibus ſeparatis, mundo lin-
teo raróque alligatum in fictili picato aut ærea pyxide ita
F pendeat vt imum vaſis ne contingat, & obturato vaſe in
aquam feruidam demittito.ſic enim quod vtile in eo eſt,
in vas quaſi per colum eliqueſcet: quod verò lignoſum
fuerit,in linteo remanebit.

Chamædaphne(quam aliqui laurum Alexandrinam
vocant)virgis aſſurgit cubitalibus,ſingulari conſtantibus
ramo,tenuibus,rectis,læuibus, foliis lauri, multo tamen
læuioribus & viridioribus. fructum rubrum fert, foliis
adnatum.

Chelidonium maius (quod aliqui othonion vocãt)
G caulem habet cubitalem, & maiorem, tenuem, qui mul-
tas habet appendices foliis plenas: folia ranunculi,tenui-
ora tamen, & colore modicè cæſio. In ſingulis foliis
flos eſt,vt albæ violæ. Succus croceus ei ineſt, acer, mor-
dens,& aliquantulum ſubamarus, graueolens, radix in ſu-
periore parte vna, in inferiore multæ. Fructus eſt qualis
papaueris cornigeri, tenuis longúſque, in quo ſemina
ſunt,papaueris ſemine maiora.Huius ſuccus in vaſe æneo
cum melle coctus ad carbones ignitos, ad oculorum cla-
ritatem facit.Exprimitur autem ſuccus ex foliis,radice,&
H fructu,ineunte æſtate:in vmbra ſiccatur,in paſtillos redi-
gitur,reponitur.

Chelidonium minus(quod agreſte triticum qui-
dam vocauerunt)parua herba, ex pediculis pendens, cau-
le vacans:foliis hederæ,rotundioribus tamen,ſubpingui-

búſque veſtita. radices habet ex eodem callo prodeuntes, puſillas, complures, tritici modo coaceruatas: quarum tres aut quatuor in longitudinem abeunt. iuxta aquas & lacus exoritur.

Chamæciſſus folia habet hederæ ſimilia, longiora tamen tenuioráque, & multa: ramulos dodrantales, foliorum admodum plenos, quinque aut ſex à terra prodeuntes: flores albæ violæ, ſed minores, & guſtu valde amaro: radicem albam, inutilem. naſcitur cultis locis.

Chamelæa ramos dodrantales profert. frutex ipſe ſurculoſus eſt: foliis oliuæ, ſed tenuioribus, & denſis, guſtum mordentibus, & arteriam deradẽtibus.

Chamædrops (quæ aliis chamædris, aliis teucrium eſt) aſperis ſaxoſiſque locis prouenit: frutex dodrantalis, foliis minutis, figura & diuiſura quercus, amaris, flore ſubfuluo, paruo. carpenda eſt ſemine prægnans.

Chamæpitys (quam in Ponto holopyron, in Eubœa ſideritin, Athenis verò Ioniam vocant) herba eſt per terram ſerpẽs, ſubcurua: folia habet minoris ſemperuiui, ſed paulo tenuiora, hirſuta, frequẽtia, pinguiora circa ramos, pini odore. flores habet tenues, luteos, aut albos: radicem, vt cichorium. Eſt & altera chamæpitys ramis cubitalibus in anchoræ ſpeciem curuatis, tenui cortice, coma ſupradictæ, flore candido, ſemine nigro, quæ pinum itidem redolet. Tertia eſt quæ maſcula dicitur. herbula autem eſt foliola habens candida, tenuia hirſuta, caulémque album, hirſutum, & floſculos luteos, exigua denique ſemina circum alas, quæ non ſecus pineum odorem exhalant.

Chamæleo albus (quod ixiam, tracto à viſco nomine vocant aliqui, propterea quòd alicubi viſcum ad eius radices inueniatur, & quo loco maſtiches mulieres vtuntur) folia habet ſilybo carduóve ſimilia, nigri tamen chamæleonis foliis aſperiora acutioráque: caulem non promit, ſed ex medio ſpinam echino marino aut cinaræ ſimilem erigit. flores habet purpuraſcentes, capillorum figura, qui in pappos euaneſcunt: fructum cnico ſimilẽ: radicem læto ſolo craſſam, montanis verò graciliorem, candidámque intus, aromaticam quodammodo, grauis odoris, & dulcem.

Chamæleo verò niger (quam aliqui vlophonon, aliqui ixiam, aliqui cynomachon, aliqui ocimoidem vocauerunt) habet ipſe quoque folia carduo ſimilia, minora tamen, & tenuiora, & rubra diſtincta. Caulem promit digiti craſſitudine, dodrantalem, rubentem, in quo vmbella, & aculeati flores, tenues, hyacinthi figura, & verſicolores inſident. radix ſubeſt craſſa, nigra, denſa interdum, exeſa, quæ diſſecta flaueſcit, & commanducata mordet, Oritur autem campeſtribus, ſiccis, cliuoſis, & maritimis tractibus. Chamæleo verò nominatur quòd foliorum colorem mutet: colorẽ enim cum terra in qua herba naſcitur, mutant, vt hic admodum viridia, illic rufa, alibi ſubcandida, alicubi cærulea, & nonnullibi rubra pro locorum differentia comperiantur.

Chamæſyce, aut Syce, ramos quaternùm digitorum, in terram deiectos, teretes, liquoris plenos emittit: folia lenticulæ, figura peplo ſimilia, parua, tenuia, humi ſtrata: ſub foliis fructus eſt rotundus, vt in peplo. hæc neque flores neque caulem profert. radix ei eſt tenuis, ad nullam rem vtilis. naſcitur ſaxoſis ſqualidiſque locis.

Χολὴ, *id eſt fel*, eius omnis ſeruandi hæc eſt ratio: Fel recens capito, oſculum lino obligato, tandiu in feruenti aqua teneto quandiu ſpatium trium ſtadiorum quis currendo conficeret: mox eximito, vmbroſo & humoris experte loco ſiccato. Quod verò oculorum medicinæ ſeruandum eſt, ligatum lino in vitreum vas, quod mel habeat, immittito, lini principio ad os vaſis circumuoluto, & operto vaſe recondito.

Χόνδρος, *hoc eſt alica*, fit ex zea quæ bina grana gerit, quam δίκοκκον vocant. Magis nutrit alica quàm oryza, aluúmque cohibet, & ſtomacho eſt vtilior.

Chondrilla foliis, caule, floribúſque eſt cichorio ſimilibus: quamobrem nonnulli hanc intybi agreſtis ſpeciem eſſe dixerunt, ſed eſt tota tenuior. in cuius ramuſculo gummi ſimile maſtichæ, fabæ magnitudine, inuenitur.

Eſt etiam aliud chondrillæ genus, folium ferens circumroſum, oblõgum, humi ſparſum, caulem liquoris plenum, radicem tenuem: in cuius ſummo vertex eſt rotundus, ſubflauus, liquore refertus.

Chryſocome (quam chriſitin vocant) virgula eſt dodrantalis, quæ comam corymborum figura hyſſopo habet ſimilem: radicem valde piloſam, tenuem, vt nigri veratri, guſtu non inſuaui, qui vt in cypreſſo fit, in dulci leniter auſterus ſentitur. in opacis ſaxoſiſque naſcitur.

Ψ

Ψύλλιον (Pſyllium aliqui cynocephalon, aliqui cryſtallion, aliqui cynomyiam vocant) folia habet coronopi, hirſuta, ramos dodrantales, totáque herbula fœni inſtar ſarmentoſa eſt. eius coma à medio caule incipit duobus tribúſque conuolutis in cacumine capitibus: in quibus ſemen eſt pulicibus ſimile, nigrum. in aruis gignitur.

Ψευδοβούνιον frutex eſt palmi altitudine, in Creta naſcens, habétque folia bunio ſimilia.

Ω

Ὤκιμον. Notum omnibus ocimum eſt. hoc, ſi largius eo quis veſcatur, oculorum aciem hebetat: aluum etiam mollit, inflationes facit: vrinam ciet, lac prouocat, ægrè mutatur in ſtomacho. Afri addunt, ſi à ſcorpione vulneretur qui ocimum comederunt, eos nullo dolore conflictari.

Ὠκιμοειδὲς, *hoc eſt ocimaſtrum*, folia habet ocimi: ramulos dodrantales, eoſdémque hirſutos: ſiliquas hyoſcyamo ſimiles, nigri ſeminis plenas, ad melanthii ſimilitudinem.

liber decimustertius.

De facultate atque apparatu metallicorum, ex Dioſcoride.

A

ΑΛΣ, *hoc eſt ſal.* In omni ſalis genere foſſilis eſt efficaciſſimus: communiter verò cãdidus, calculis vacans, pellucidus, denſus, concretione ſua æqualis: peculiariter genere ammoniacus, ſciſſilis, & qui rectis fit venis. Vritur fictili diligenter operto ne exiliat, conditóque prunis, donec igni candeſcat. Aliqui foſſilem ſubacto polline oblinunt, & carbonibus ſubiiciunt vſquedum eius cruſta exuratur.

Ἁλὸς ἄχνη, *hoc eſt ſpuma ſalis*, eſt maris ſpumoſum ramentum, in exilibus petris inuẽtum, quod eiſdem eſt quibus ſal, viribus præditum.

Ἁλὸς ἄνθος, *id eſt flos ſalis*, flumine Nilo defluit: lacubus tamen quibuſdam innatat: ſumendus qui crocei coloris eſt, odoris ingrati, vt gari, & grauioris etiam guſtu, mordacioris ſubpinguiſque: qui verò rubricæ colore rubet, grumoſuſque eſt, improbatur.

Adarce verò quæ dicitur, in Galatia fit. eſt autem tanquam concreta ſalſugo, humidis ac paluſtribus locis ſiccitate emergens, harundinibúſque & herbis agglutinatur. colore verò flori lapidis Aſii ſimilis eſt: totáque forma molli, & modicè cauo alcyonio proxima, vt lacuſtre alcyonium videatur.

Alcyonii ſunt quinque genera. vnum denſum eſt, rythmo ſpongioſum, tetri odoris, graue, piſcem olens, quod copioſum in littoribus inuenitur. Alterum eſt pinnis oculorum, aut ſpongiæ ſimile, fiſtuloſum, leue, algæ odorem referens: tertium vermiculatum eſt, coloréque & forma purpureum, ad vnguis ſimilitudinem, quod Mileſium quidam vocant. Quartum eſt lanis ſuccidis ſimile, fiſtuloſum, leue: quintum fungi figuram refert, odoris expers, aſperum, intus ad pumicis ſimilitudinem quandam, foris læue acréque. Ex his primum & ſecundum vſui ſunt mulieribus, & ad lentigines, & ad lichenes, & ad lepras, & ad vitiligines, & ad nigrores, & ad maculas faciei ac totius corporis exterendas. Tertium verò facit ad eos qui vexãtur vrinæ difficultate, aut arenulas in veſica colligunt: idoneum quoque & renibus affectis, aquæ inter cutem, & lieni: vſtum autem, & ex vino illitum, alopecias curat. Quartum dentes facit candidos, & ad alia ſmegmata & pſilothra aſſumitur. Si aliquod horũ cremare velis, in crudam ollam conricito, lutóque circumlito ore eius, in fornacem mittito: quum fictile coctũ fuerit, extractum ad vſum reponito. Lauatur autem vt cadmia.

Armenius lapis præfertur is qui læuis eſt, colore cæruleo, æqualis, & calculo vacans, & friabilis. eadem præſtat quæ chryſocolla, ſed tamen inefficacius. auget etiam pilos palpebrarum.

Auripigmentum in eiſdem metallis in quibus ſandaracha gignitur. Optimum eſt cenſendum quod muſtaceum, aureóque colore eſt, & cruſtas eas habet ſquamarũ modo ſibi inuicem ſuperiacentes, & quod alteri materiæ non permixtum eſt. tale eſt quod in Myſia Helleſponti naſcitur. huius duo ſunt genera: alterum quale diximus, alterum glebæ modo, & colore ſandaracham imitans. Ex Ponto & Cappadocia adfertur quod etiam ſecũdas tenet. Crematur hoc modo: In nouam teſtam coniectum ignitis carbonibus ſuperponitur, aſſiduè verſatur donec igni flagret, colorémque mutet: tum refrigeratum tritúmque reconditur.

Ἄσβεστος, *hoc eſt calx viua*, hoc modo fit: Sumito marinarum buccinarum teſtas, carbonibus eas obruito, aut in ignitum clibanum imponito, & nocte permittito. Poſtero die ſi candidiſſimæ fuerint, extrahito: ſin ſecus, iterum vrito vſquedum penitus albæ fuerint redditæ: deinde vbi in frigidam aquam fuerint immerſæ, in fictile nouum cõiicito, & pannis diligenter operiens, noctem vnam ſini- A to, manè eas extrahens: vbi ex omni parte calx confecta fuerit, reponito. Fit etiam ex littoralibus calculis igni crematis, & ex vili marmore, quæ cæteris antefertur. Vis omni viuæ calci communis eſt feruida, mordens, adurens, & cruſtas inducens: quibuſdam aliis immixta, vt adipi aut oleo, concoquendi, molliendi, diſiiciendi, vlcera ad cicatricem perducendi vim aſſumit. efficacior exiſtimanda eſt recens, & quæ aqua non fuerit conſperſa.

Ἀσβόλη, *hoc eſt fuligo*, qua pictores vtuntur, ex offici- B nis vitrariis ſumenda eſt, ſiquidem ea eſt præſtantior.

Γ

Γῆ, *hoc eſt terra.* Omnis terra quæ ad medicinæ vſum recepta eſt, ſummam vim habet refrigerandi, & meatus obducendi: ſpecie verò differt inter ſe, quum alia aliis quibuſdam adiuncta, fit ad alia vtilis. Eretriæ igitur altera eſt vehementer candida, altera cinerea. optima cinerea eſt perquam mollis, quæque per æs ducta, violacei co- C loris lineam in eo linquit. Lauatur vt ceruſſa, aut hunc in modum: Læuigato ex ea quãtum velis per ſe, & per diem in aqua terito, ſinito deinde vt conſidat: vbi conſederit, omni aqua leuiter excolata, terram in ſole ſiccato, & iterũ per diem in aqua terito: veſperi dimittito vt cõſidat: mane verò omni aqua excolata in ſole terito, ac paſtillos conformato. ſi toſta opus ſit, paſtilli magnitudine ciceris in fictile perforatum coniiciuntur, oréque vaſis accuratè obturato, ſupra carbones igni candentes continenter follibus perflantur. quum verò cineri aerio magis ſimilem co- D lorem fuerint nacti, aufer atque repone. vim habet hæc adſtringendi, caua explendi, & cruenta agglutinandi.

Samia verò terra anteferenda eſt quæ candidiſſima eſt, leuis, tangenti linguæ glutinis modò adhæreſcens, ſuccoſa, mollis, friabilis: qualis eſt quam quidam collyrium vocant. eius duæ ſunt ſpecies: ea quæ modò eſt dicta, & aſter qui Samius nominatur: eſtque hæc gleboſa, & cotis modo denſa. Vritur, lauatúrque vt Eretria, & eandem vim habet, ſanguinis reiectationes ſiſtit, & cum balauſtio datur mulieribus fluore vexatis. Teſtium & mammarum inflam- E mationes ex aqua & roſaceo illita ſedat, ſudoréſque cohibet. Chia eligi debet candida, ad cinereum colorem vergens, ac Samiæ ſimilis: gleboſa autem eſt & tenuis, ſed efficiendi forma differens. eandem facultatem habet quã Samia. faciem extendit, & ſplendidam reddit, in eáque & toto etiam corpore colorem commendat. in balneis verò pro nitro deterget. Selinuſia verò idem efficit. præſtantiſſima eſt quæ candidiſſima eſt, & ſplendet, friabilis, quæque humore conſperſa citò diluitur. Cimolia quædam candida eſt, quædam purpuraſcens, & innatam pinguedi- F nem quãdam habet, tactúque frigida ſentitur, quam optimam eſſe exiſtimandum eſt.

Quæ verò Pnigitis dicitur, colore quodammodo eſt Eretriæ ſimilis, craſſiores autem habet glebas: refrigerãs, & friabilis eſt, ſiquis eam manibus contingat. linguæ verò ita glutinatur vt ex ea pendeat. eadem vi prædita eſt qua Cimolia, ſed paulo inferiore. hanc aliqui pro Eretria vendunt. Melia terra colore cineream Eretriã imitatur, aſpera tactu, & manibus friata deraſi pumicis inſtar crepitat. vim habet aluminis, ſed minus efficacem, id quod G guſtu dignoſcitur. modicè autem linguam ſiccat: purúmque ac coloratum corpus poteſt reddere, pilóſque extenuare, vitiliginéſque ac lepras exterere. pictoribus vſui eſt, vt colores diutius durent, & viridibus emplaſtris eſt accommodata. Ex hac verò, & item ex aliis omnibus terris eam eligito quæ calculis vacat, mollis, recens, friabiliſque eſt, & quæ nacta humorem celeriter diluitur. Ampelitis verò (quàm pharmacitin vocant) in Seleucia Syriæ naſcitur, nigra, piceæ longos carbones referens, aſſulæ modo ſciſſa, æquabili ſplendore, quæ detrita accepto oleo ſtatim liqueſcit, primas tenet. Improbatur verò quæ

tenuis eſt cinereáque,& quæ non liquatur.vis ei diſſoluendi refrigerandíque ineſt. Vſus eius ad palpebras cohoneſtandas, & capillum tingendum. vtilis quoque eſt vngendis vitibus, antequam gemmas emittant, vtpote quæ vermiculos innaſcentes enecet. Lemnia terra (quam ſigillum vocant)ex cuniculo quodam antri defertur.

Gypſum vim habet adſtringendi, obſtruendi: ſanguinis eruptiones & ſudores cohibet:epotum verò ſtrangulando iugulat.

Δ

Diphrygis ſunt tria genera:quoddam enim metallicum eſt,quod in Cypro ſola naſcitur.lutoſum nanque extrahitur ex cœno cuiuſdam inibi ſpecus,tum in ſole ſiccatur,mox circumpoſitis ſarmentis vritur, vnde diphryges nomen inuenit, propterea quòd & à ſole & à ſarmentis propemodum frigatur: alterum quaſi æris quum perficitur, ſubſidens & fæx eſt, habétque & adſtrictionem æris atque guſtatum. Tertium hoc modo conficitur: Lapidem qui pyritis vocatur,in fornacem coniiciunt, vrúntque pluribus diebus calcis modo,quúmque colorem rubricæ cõtraxerit,eximunt atque recondunt. Anteponendum cæteris eſt quod æris guſtum refert, adſtringitque, & linguam vehementer exiccat: quod exuſtæ ochræ non ineſt; quam qui cremant,pro diphryge vendunt.

Θ

Θεῖον, hoc eſt ſulfur, præſtantiſſimum eſt quod ignem non eſt expertum, colore ſplendido, pellucido, & quod calculorum eſt expers: quod verò ignem expertum eſt, probatur viride & præpingue.plurimum in Melo & Lipara gignitur.

Ι

Indicum alterum ſua ſponte naſcitur tanquam ſpuma ex Indicis arundinibus exiens: alterum in officinis infectorum inuenitur: éſtque ſpuma purpurea cortinis innatans,quam detractam artifices ſiccant.optimum cenſetur quod cæruleum eſt,ſuccúmque & læuorem habet.

Ἰὸς, hoc eſt ærugo raſa,fit hoc modo: In cadum ſimiléve aliud vas, acetum quamacerrimum infunditur, deinde vas æneum inuerſum ſuperponitur, aptius quidem conuexo,ſin minus,exæquato fundo:ſit autẽ abſterſum, nullúmque ſpiramentum habeat.poſt decimum diem operculum quo vas obturaueras,detrahitur, inſidénſque ærugo deraditur. In Cypriis quoque metallis æruginem gigni ferunt,lapidibus quibuſdam æs habẽtibus, in quibus effloreſcit ærugo:addúntque per Caniculæ æſtum è ſpecu quodam prodire, ſed illam & paucam eſſe & optimam: hanc verò è ſpecu effluentem,copioſam quidem, & boni coloris, ſed vitioſam, quòd lapides permultos collegerit. Adulteratur multis aliis rebus admixtis, vt pumice, vt marmore, vt atramẽto ſutorio. Pumicem, marmórque,& ſimilia deprehendemus, ſi ſiniſtræ manus pollice humore conſperſo, æruginis portiunculam altero atteramus:ſiquidẽ ærugo diffundetur, marmor verò aut pumicis partes non diſſipatæ coibunt, ac denique ex maiore attritu & humoris permiſtione exalbeſcent. quin dentibus quoque dignoſcitur:nam quæ ſincera eſt,læuis & non aſpera, illis cedit. Atramenti ſutorii index eſt ignis:ſi enim fictile,aut lamina ærugine adulterata illinatur, & feruente cinere,aut carbonibus alterutrum incaleſcat,mutabitur,rubeſcétque ea quæ atramentum ſutorium habebit: quod ei natura comparatum eſt,vt cremãdo talem colorem nanciſcatur. Æruginis autem quæ vermicularis dicitur,genera ſunt duo: alterum foſſile, alterum ſic conficitur: In mortarium ex Cyprio ære, cui piſtillus ex eodem ære ſit coniunctus, albi acríſque aceti dimidiam heminam infundito, piſtillóque tandiu conterito dũm ad ſtrigmenti craſſitudinem perducatur: deinde aluminis rotundi drachmam,ſalíſque foſſilis pellucidi aut marini quamcandidiſſimi & ſolidi.Si ſal non ſuppetat,nitri par pondus coniicito, atque in ſole terito ſub æſtu Caniculæ, donec æruginis colorem, & ſtrigmenti ſordiúmve cõſiſtentiam acquirat:denique in vermiculos Rhodiacis ſimiles conformato ac reponito. Efficax autem,& valde boni coloris redditur ſi aceti partem vnam, vrinæ veteris partes duas indas,cæteráque vt dixi conficias. Sunt qui ærugini raſæ gũmi admiſceant,in formáſque digerant,quod genus vt vitioſum improbatur. Eſt & alia ærugo quam aurifices mortario piſtillóque Cyprii æris,& pueri vrina conficiũt; eáque aurum ferruminant. Antedicta autem æruginis genera æri combuſto proportione reſpõdent, ſed efficacius agunt. Sciendum verò eſt vermicularem æruginem foſſilem principem locum tenere:raſa fert ſecundum:ea denique quæ fit, poſtremum: & tamen hæc mordacior eſt, & magis adſtringit:aurificum autem ærugo raſæ reſpondet. Vratur ærugo,quamcunque velis,hoc modo: Minutiſſimè fracta in fictili patina impoſita ignitis carbonibus admouetur:verſatur donec ſe mutet, colorémque cinereum contrahat:tum refrigerata ad vſum reponitur. Nonnulli verò in olla cruda(vt ſuprà diximus)eam comburunt:ſed non prorſus in eundem colorem cremata mutatur.

Κ

Cadmia præſtantiſſima eſt Cypria,quæ botryitis nominatur,denſa,modicè grauis,& ad leuitatem potius vergens,ſuperficie racemoſa,colore ſpodii,quæ confracta cinerem intus habet,& æruginoſa eſt.huic proxima eſt quæ foris cærulea eſt, intus verò decurſus venarum onychitæ lapidi ſimiles habet. Eſt etiam alia quæ cruſtoſa dicitur;ſectionibus quibuſdam quaſi zonis cincta: quamobrem zonitem eam vocant. Quædam oſtracitis appellatur,gracilis, & magna ex parte nigra: eáque terream aut teſtaciam ſuperficiem habet: candida verò reprobatur. Cæterùm botryitis & onychitis oculorum medicinis ſunt vtiles:reliquæ ad emplaſtra & ſicca medicamẽta cicatricem inducentia ſunt accõmodatæ. Cypria ad eadem facit:quæ verò ex Macedonia,Thracia, & Hiſpania afferuntur,improbantur. Sunt qui in lapidum fodinis inueniri cadmiam aſſerant,falſi nimirum à lapidibus qui ſunt cadmiæ perſimiles:nam alius lapis ignem expertus atque refrigeratus colorem mutabit, & leuior fiet: cadmia verò nihil mutat,niſi quis per multas eam horas adurat. Fit etiam in argenti fornacibus candidior; minus ponderoſa,minúſque efficax. Vritur prædicta cadmia carbonibus obruta donec pellucida fiat,& modo ſcoriæ ferri bullas emittat: mox vino Aminæo extinguitur: quæ ad ſcabiem paratur, aceto. Alii ſic exuſtam in vino terunt, rurſúmque fictili crudo torrent, donec pumicis ſpeciem acquirat: iterúmque tritam ex vino, tertiò vrunt, donec in cinerem prorſus redigatur,nihílque aſperitatis habeat:eáque ſpodii loco vtuntur. Lauatur in mortario trita, aqua effuſa vſquedum ſordes nullæ ſubſidant, tum in paſtillos redacta reponitur.

Cinnabarin idem eſſe quod minium quidam falſò exiſtimant: nam minium in Hiſpania ex lapide quodam argenteæ arenæ permixto conficitur, qui alioqui non dignoſcitur. in fornacibus autem floridum & fulgentiſſimum colorem contrahit: in metallis verò ſtrangulantem halitum eructat,itaque faciem veſicis obducunt,vt per illas videant, aerémque non attrahant. Eo vtuntur pictores ad elegantiora parietum ornamenta. At cinnabaris affertur ex Lybia,& maiore pretio venditur: tantáque eſt eius copia vt vix pictoribus ad variandas picturæ lineas ſatis ſit:profundi autem coloris eſt, ob eámque cauſam cinnabarin eſſe draconis ſanguinem plerique crediderunt.

Ciſſeris, *hoc eſt pumex*, probatur qui leuis,fiſtuloſus, ſciſſilis, & non calculoſus eſt, quique teri facilè poteſt, & candidus eſt. Vritur hoc modo: Cape eius quantum velis, flagrantiſſimis carbonibus obrue:vbi igni candens ſit redditus,extrahe, vino odorato reſtingue, iterúmque incenſum extingue.tertia verò vſtione peracta ſine vt per ſe refrigeretur, & ad vſum repone. Theophraſtus verò author eſt, ſiquis in bulliens vini dolium pumicem coniecerit, feruorem ſtatim ſedari.

Corallium (quod aliqui lithodendrum vocauerunt) marina eſſe planta videtur, quæ profundo extracta mari duratur,tanquam offuſo nobis aere cõcreſcat. plurimum prope Syracuſas ad promontorium Pachynum inuenitur. Laudatiſſimum eſt rufum, colorémque antherico aut ſandyci ſaturatæ ſimilem habet, & ſimili modo friabile eſt,& tota cõcretione ſua æquale:algæ que aut fuci marini

odorem reddit:ad hæc ramoſum,cinnamomi modo,forma fruticis.quod verò lapidoſum eſt,concretione ſcabrũ, ſiſtuloſum,& inane eſt, vitioſum eſſe cenſendum eſt. adſtringendi verò,& leniter refrigerandi vim habet.

Cæruleus in ærariis fodinis in Cypro naſcitur:copioſior verò ex arena littorali,& in quibuſdã ſubcauatis maris ſpecubus inuenitur,qui eſt etiam præſtantior. Eligendus eſt is qui valde ſatur ſit. Vritur vt chalcitis, lauatur vt cadmia:vim habet reprimendi,modicè adſtringendi, & cruſtas inducendi.

A

Lythargyros, *hoc eſt argenti ſpuma*, quædam ex arena ſit,quæ molybditis nominatur, in fornace vſquedum tota in ignem penitus tranſierit, excocta: quædam verò ex argento,quædam ex plumbo. Cæteris præſtat Attica:ſecundo loco cenſetur Hiſpana,quas ſequitur ea quæ in Dicæarchia & Sicilia eſt. appellatur verò quæ flauo colore eſt & ſplendet,chryſitis,quæ eſt etiam potior:liuida verò, argyritis:quæ ex argento ſit,calauritis. Vim habet adſtringendi, refrigerandi, occludendi, molliendi, caua explendi, carnes excreſcentes reprimendi,cicatrices inducendi. Vritur confractis partibus ad iuglandium magnitudinem prunæ ſuperpoſitis,& follibus ita perflatur vt igni candeſcat.ſordes inhærentes abſterguntur,& ipſa purgata reponitur. Quidã aceto aut vino eam extinguentes ter vrunt: hácque re confecta, eam reponunt. Lauatur vt cadmia. Candore autem perfunditur hoc modo: Sumitur argyritis,aut ſi hæc deſit,alia: eam in partes fabarum magnitudine confractam modii Attici menſura,in fictile nouum coniicito, aquam affundito, candidi tritici par pondus addito, priuatímque pugillum hordei linteo puro colligato, & è fictilis aure ſuſpendito, & donec hordeum diſrumpatur,coquito: deinde omnia in craterem ampli oris tranſfunduntur,triticum abiicitur, ſpuma argenti manibus adhibita vi confricatur,& aqua affuſa lauatur:tum excepta & ſiccata,in Thebaico mortario teritur, aqua feruente affuſa,donec diſſoluta fuerit. Aqua excolata iterum tota die teritur,& veſperi calida aqua infuſa ſinitur. Manè colo traiecta,alia infunditur,& ſic permittitur, & excolatur: hócque ter in die ſit per dies ſenos:poſtea verò ad ſingulas ſpumæ argenti minas additis quinque ſalis foſſilis drachmis,affuſáque aqua calida, ter die teritur, & addita aqua excolatur. Quum inalbuerit,calidam aquam infundens idem facito, donec ſalſuginem prorſus depoſuerit: demum ardentiſſimo ſole ſiccata, humore prius abiecto reponitur. Quidã ſalis pondo,ſpumæ argenti tantundem in ſole ex aqua terunt,continenter mutantes,dum candor ei accedat. Lota videtur oculorum medicinis conuenire, ad fœdas cicatrices, & facies rugis & maculis plenas facere.

Lapis Phrygius, quo infectores in Phrygia vtuntur, præſtantiſſimus eſt pallidus, modicè grauis, & inæquali concretione coloris: candidas ſiquidem cadmiæ modo venas habet. Vritur autem hoc modo: Vino optimo perfuſus,viuiſque carbonibus obrutus follibus aſſiduè perflatur, donec mutato colore fulueſcat: rurſus extractus eodem vino reſtinguitur: iterúmque ad carbones admoueto,atque idem facito, eúmque tertiò vrito. ſed animum attendito ne frietur, & in fuliginem euaneſcat. Lapis Pyrites ſpecies eſt lapidis à quo æs conflatur. eligi debet qui æri ſit ſimilis, & facilè ſcintillas emittat. Sic vrendus eſt: Melle irrigatur,mollibus carbonibus imponitur,follibus continuò perflatur, donec fuluum colorem acquirat. Alii in multos carbones igni candentes lapidem copioſo melle perfuſum deiiciunt, & vbi ad fuluum vergere colotem cœperit, extrahunt, flatúque cinerem diſiiciunt, & rurſus non perfuſum vrunt, donec totus æqualiter fragilior fiat. ſæpe enim ſola tantummodo ſuperficies vritur. ita autem crematus ſiccatúſque recõditur. Si loto opus ſit, vt cadmia lauandus. quidam verò hunc ita crematum, diphryges vocant. Lapis Aſius probatur qui pumicis colore,fungoſus,leuis, & friabilis ſit, venáſque in profundo luteas habeat. eius flos eſt ſalſugo ſummo lapide inſidens, tenui compage,colore cum albo, tum pumici ſimili, ad luteum vergente. Linguæ autem admotus eam leniter mordet. Fiunt ex hoc lapide folia in quæ podagrici pedes mittentes iuuantur. ſiunt etiam pulueres carnem exedentes:corporáque carne onuſta craſſáque extenuant in balneo pro nitro illiti. ſi lauare hos quiſpiam velit, cadmiæ modo lauabit. Lapis Hæmatites optimus eſt, friabilis, in ſeipſo durus,ſaturatus,æqualis,nullius ſordis particeps, nulliſque lineis variatus. vim habet adſtringendi,aliquantulum calfaciendi,attenuandique. Vritur perinde ac lapis Phrygius,ſed nullo vino perfunditur. modus vſtionis eſt vt modicè leuis fiat,& bullis intumeſcat. Sunt qui eum ſic adulterinum faciant: Denſam rotundámque Schiſti lapidis glebam (quales ſunt quæ radices eius appellantur) in fictilem vrceũ qui cinerem feruentem contineat,obruũt: vbi paululum dimiſerint,eximũt, attritúque in cote probant,ſi hæmatitæ colorem duxit: ſi ita ſit, reponunt: ſin minus,iterum in cinere condunt,& ſubinde conſpiciunt, & periculum faciunt. nam ſi diutius in eo cinere relinquatur,colorem mutat,móxque diffunditur. Vitiatus deprehenditur,primùm lineis quas pectinum modo per longitudinem diuiſas habet: hæmatites verò eas habet vt ſors tulit: tum colore quem hic floridũ reddit, hæmatites verò profundiorem,& cinnabari ſimilem. Inuenitur etiam in Sinopica rubrica: itémque in magnete lapide permultum combuſto hæmatites ſit. qui verò per ſe naſcitur, in Ægypto inter metalla prouenit. Lapis Schiſtos, *hoc eſt ſciſſilis*,in Iberia Hiſpaniæ gignitur. Laudatiſſimus eſt qui croci colorem æmulatur,éſtque friabilis, & ſuapte natura bene ſciſſilis. concretione verò, & mutuo linearum quas pectinum modo habet diſcurſu, ammoniaco ſali ſimilis videtur. Gagates probatur qui celeriter accenditur, & odorem bituminis reddit. niger plerunque eſt, ſqualidus, cruſtoſus,& valde leuis. Naſcitur in Lycia, inuenitúrque prope oſtia fluminis in mare exeuntis. flumen autem Gagas nominatur. Thracius in Scythia naſcitur, in fluuio qui Pontus vocatur. eadem ei vis quæ Gagatæ. Traditur aqua accendi,oleo reſtingui:quod etiam in bitumine accidit. Magnes optimus eſt qui ferrum facilè trahit, colore ad cæruleum vergente, denſus,& non admodum grauis. vim habet craſſos humores educẽdi, ſi cum aqua mulſa pondere trium obolorum detur. quidam hunc vrẽtes, pro hæmatite vendunt. Arabicus lapis maculoſo ebori ſimilis eſt. Qui verò Galactites dicitur, hoc vocabulo gaudet quòd lacteum ſuccum ex ſe mittat: cinerei tamen coloris eſt,ac guſtu dulcis. ad oculorum fluxiones & vlcera vtiliter illinitur. is in aqua tritus pyxide plumbea recõditur,ob vim glutinoſam quæ in eo ineſt. Melitites eſt in omnibus galactitæ ſimilis: hoc tantùm differt quòd dulciſſimum ſuccum emittit. facit ad eadem ad quæ Galactites. Morochthus(quem aliqui galaxiam aut leucographida vocãt) in Ægypto naſcitur. Hoc lapide quoniã mollis eſt,& facilè diluitur, linteorum artifices ad candorem linteis indendum vtuntur. Lapis alabaſtrites (qui onyx vocatur)crematus,reſina aut pice aſſumpta duritias diſcutit,ſtomachi dolores cum cerato mitigat, gingiuáſque comprimit. Lapis verò qui Vettenus in Æthiopia naſcitur,eſt ſubuiridi colore,Iaſpidem imitans: quum verò diluitur,lacteus videtur. vehementer autem is mordet.

Iudaicus in Iudæa exoritur, glandis effigie, candidus, forma quamelegantiſſima,lineis inter ſe æqualibus veluti torno factis diſtinguitur. is ſolutus nullam qualitatem guſtu affert. Amiantus in Cypro naſcitur, alumini ſciſſili æqualis,ex quo(vtpote flexili) telas faciunt. Cõiũctus autem in ignem ardet, ſed minimè crematus exit ſplendidior. Sapphirus lapis potui datus ad ictus ſcorpionum facere exiſtimatur: contra internas quoque vlcerationes bibitur,omniáque in oculis excreſcentia, itémque vuas & puſtulas reprimit,& ruptas eorum membranas agglutinat. Lapis Memphites ad vrbem Memphin inuenitur,calculorum magnitudine, pinguis, verſicolórque. Aiunt hunc tritum & illitum locis quæ vrenda aut ſecanda ſunt, ſine periculo ſenſum eis adimere. Selenites lapis(quem aphroſelenen, *hoc eſt Lunæ ſpumam*, aliqui nominant quia noctu in Lunæ incremento reperitur)in Arabia naſcitur, candidus, pellucidus, leuis. Iaſpis lapis,alius ſmaragdi colorem imitatur,alius cryſtalli,pituitæ ſimilis,

alius aërius, fumoſus alius, veluti fumo denigratus, alius lineis albis reſplendentibus præcingitur, alius terebinthinæ ſimilis dicitur, alius calaino gemmæ calore ſimilis. Omnes amuleta eſſe creduntur, quæ alligentur, quæque femoribus appenſa partum accelerent. Ophites lapis, alius eſt grauis & niger: alius cinerei coloris, alius punctis variatus, alius lineas candidas habet. Omnes alligati contra ſerpentum morſus, & capitis dolores proſunt. qui verò candidas habet lineas, priuatim lethargo & capitis doloribus auxiliari perhibetur. Lapides qui in ſpongiis comperiuntur, cum vino poti, lapides qui in veſica ſunt, confringunt. Oſtracites lapis teſtæ ſimilitudinem gerit, éſtque cruſtoſus. hoc eſt ad pilos euellendos pro pumice mulieres vtuntur. Smyris lapis eſt quo gemmas annularii extergunt. Is in Samia terra inuenitur. Lapis quo aurum flantes ad læuigandum, & ſplendorem inducendum vtuntur, probatur qui candidus grauiſque eſt.

M

Melan, *hoc eſt atramentum quo ſcribimus*, ex tędarum collecta fuligine conficitur: ſingulis libris gummi ternæ fuliginis vnciæ miſcentur. Fit etiam ex fuligine reſinæ & fuligine pictorum. Sumitur autem fuliginis pictorum mina, gummi ſeſquilibra, glutinis taurini vncia vna, oboli duodecim, atramenti ſutorii denarius & oboli tres.

Melanteria præſtat cæteris quæ ſulfuris colore eſt, læuis, æqualis, pura, & quæ cōtactu aquæ ſtatim nigreſcit. vim habet adurendi, ſicut etiam miſy.

Miltos, *hoc eſt rubrica ſinopica*, præſtantiſſima eſt denſa, grauis, iecoris forma, calculorum expers, concolor, valde fuſilis quum diluitur. In Cappadocia colligitur. Fertur in Sinopem vrbem, in eáque venit, vnde etiam cognomen accepit.

Quæ verò fabrilis dicitur, eſt in rebus omnibus Sinopica inferior. Optima eſt Ægyptia, & Carthaginienſis, lapidúmque expers & friabilis: gignitur etiam in Iberia quæ ad occidētem ſpectat, ochra cremata, & in rubricam degenerante.

Miſy anteponendum eſt Cyprium, auri ſimile, durum, quod friando auri colorem æmulatur, & ſtellæ modo ſplēdet. Vim & vſtionē cum chalcitide eādem habet, niſi quòd pſoricum ex eo non fit, exceſſúq; ac defectione differens. Ægyptiū verò efficacia præſtat cæteris, ſed ad medicamenta oculorum eſt ſupradicto multo inferius.

Molybdos, *hoc eſt plumbum*, ita lauatur: Aquā in plumbeum mortarium coniicito, & plumbeo piſtillo tandiu terito donec aqua nigra & fæculenta reddatur. per linteū eam traiicito, aquam ſuperfundens, vt quod detritum eſt totum tranſfundatur: idque iterum facito donec ſatis tibi eſſe videatur. Sinito vt quod lotum ſit conſidat: aquam effunde, aliā adiice, laua vt cadmiam, quouſque nihil nigri ſuperſit, & in paſtillos redactum repone. Quidam purum plumbum lima deterētes in lapideo mortario piſtillo lapideo terunt, aut manibus cum aqua adiecta fricāt, donec nigreſcat. mox vbi conſederit, effuſa aqua, in paſtillos cogunt. quod enim diutius confricatur, ceruſſæ ſimile fit. Alii ſcobi lima detritæ parum plumbaginis addunt: aiúntque plumbum ita lotum eſſe præſtantius. Crematur verò ad hunc modū: Plumbi laminas quamtenuiſſimas in nouum fictile componito, inſperſóque ſulfure, alias plumbi laminas ſuperponito, rurſúſque ſulfur inſpergito: idque identidē facito donec fictile impleueris: tum ſuccendito. Accenſo autem plumbo, ferrea rude verſato, donec in cinerem perfectè redigitur, nihilque plumbeum appareat. auferto deinde naribus occluſis: noxius enim eſt halitus. Lauandum id eſt vt cadmia, & reponendum. vim eloti plumbi habet, ſed efficaciorem.

Molybdæna, *hoc eſt plumbago*, probatur argenteæ ſpumæ æmula, flaua, modicè ſplendens, fulua quum teritur. cocta cum oleo iecoris colorē trahit: vitioſa eſt quæ aërē aut plumbi colorem præfert. ex auro & argento cōficitur. Eſt etiam quædam foſſilis, ad Sebaſtam & Corycum inuenta: in quo genere præſtat ea quæ non habet recrementi ſpeciem, nec lapidoſa eſt: flaua verò eſt & ſplendens: vim habet ſpumæ argenti, & recremēto plumbi ſimilem, eodémque modo lauatur & vritur. Aptior hæc emplaſtris quæ liparæ dicuntur, & iis quæ non mordent, vtilius miſcetur. carnem creat, vlcera ad cicatricem perducit: abſtergentibus tamen medicamentis non conuenit.

N

Nitrum præferendum eſt quod leue, roſeo colore aut candido eſt, perforatum ſpōgiæ modo. Eſt autem huiuſmodi id quod ex inſulis affertur. Nitri ſpuma optima eſſe videtur quæ læuiſſima eſt, cruſtáſq; habet, ac friabilis eſt, & ſubpurpureo colore, & ſpumoſa, & mordens, qualis ex Philadelphia Lydiæ affertur. Ægyptiæ ſecundus locus datur. Quin & Magneſiæ Cariæ gignitur. Vires & vſtionem & hæc & nitrum ſali pares habent. Quidam hæc carbonibus igni candentibus vrunt, ſubiecta prius teſta noua donec incandeſcant.

Π

Pompholyx ſpecie differt à ſpodio, genere verò non item: ſiquidem ſpodium nigricat, & eſt plerunque ponderoſius, ac feſtucis, pilis, & terra plenum, ex ærariis officinis fornacibúſque veluti deraſum, & earum pauimenti purgatio. Pompholyx verò pinguis eſt, & candida, & item leuiſſima, vt etiam per aërē volitare poſſit. optima habenda eſt Cypria, quæ aceto macerata, æris halitum ex ſe mittit. colorē æruginis aliquātulum, cœni ſapore. Sique fraudis expers flagrantibus carbonibus efferueſcat, aërium colorem contrahet. his autem notis eſt diligenter attendendum: nam à quibuſdam adulteratur glutine taurino admixto, agninis pulmonibus, aut marinis cōbuſtis groſſis, & quibuſdam aliis conſimilibus: ſed facilè dignoſcitur, ſiquidem in his probādis nihil eorum quæ dicta ſunt, inuenietur.

Lauanda communiter pompholyx hoc modo eſt: Purō linteo mediocris raritatis pompholyga aut aridam, aut aqua maceratam colligato, in peluim aqua pluuia plenam coniicito, & aqua identidem proluito, huc atque illuc linteolum alligatum agens. ſic enim quod in ea limoſum vtiléque erit, effluet, totum verò ſedimentum in linteo remanebit. Sinito poſtea reſidere, & aquam cum cinere colis traiicito, & noua aqua infuſa agitato, & effundito: totiéſque id facito per colum traiiciens & effundens, donec nihil arenoſum ſubſidat. poſtremò verò aquam exprimito, & ſiccatum cinerem reponito. ſi verò cinerem cremare oporteat, eam diligenter tritam aqua conſperges, & in paſtillos redactam in fictile nouū indito, ſubiectíſque leuibus carbonibus orbiculos continuò verſabis, donec ſicci & igniti reddantur. Sciendum quoque eſt, ex auro, argento, plumbóque fieri ſpodium: & poſt Cyprium, maximè commendari plumbeum. Quoniam verò ſæpe deeſt ſpodium, antiſpodia quæ parem vim habent, & non mediocri vſui ſunt, neceſſariò & quænam ſint & quomodo ſumi debeant, oſtendemus. Folia itaque myrti cum floribus & baccis immaturis in ollam nouam cōiecta, indito operculo quod continua foramina habeat, in fornacem figulorum demittito: quum fictile coctum fuerit, in crudum alterum fictile tranſferto, & iterum aſſato: vbi verò hoc quoque fictile fuerit aſſatum, extrahe, laua, vtere. Simili quoque modo ſumito coliculos agreſtis oliuæ: ſin ſecus, ſatiuæ cum ſuis floribus, aut mala cydonia diſſecta. & à quibus oſſa fuerint detracta, aut gallas, aut immatura mora in ſole prius ſiccata, aut lētiſcum, aut terebinthum, aut œnathen, aut rubi tenera folia, vt buxi comā, aut eam quæ pſeudocyperus dicitur, cum flore: alii ficulnas frondes in ſole prius ſiccatas eodem modo parant: alii gluten taurinum, alii ſuccidam aſperámque lanam pice liquida aut melle irrigatam, pari modo cremant.

Σ

Sandaracha eligenda eſt ſaturata & rufa, floridáque & pura, & quæ colorē cinnabaris præ ſe ferat, quæque ſulfuris halitum redoleat.

Scoria, *hoc eſt recremētum*, argenti (quod etiam helcyſma vocant) habet eandem vim quam plumbi recrementum poſſidet.

Spongias aliqui mares appellauerunt tenuibus foraminibus denſáſque: duriores autē, tragos nominauerunt: fœminas verò eas quæ contrà eſſent affectæ. cremantur vt alcyoniū. Cādidæ verò fiunt eæ quæ molliſſimæ ſunt, per

æſtus ſalis ſpuma in petris hærente cõſperſæ,& in ſole detentæ. Quódque in eis cauum eſt,ſurſum ſpectet,deorſum verò quà fuerunt abſciſſæ. Si verò cælum ſerenum fuerit, & ſalis ſpuma aut marina aſperſæ ad lunã teneantur, fiunt candidiſſimæ.

Stibium præſtantiſſimũ eſt quod ſplendet,& fulget, & quum frangitur , cruſtoſum videtur,nihilque terrei aut ſordium habet,& facilè frangitur. Hoc alii platyophthamon,alii labroſon vocauerunt.

Crematur Stibium cruſta ex farina circumlitum , & carbonibus obrutum,donec cruſta in carbones abeat. Ab igni emotum lacte mulieris quæ marem peperit,aut vetere vino reſtinguitur. Vritur etiam ſuccenſis carbonibus perflatum,donec igni deflagret:ſi enim pluſculum vratur, in plumbum tranſit. Lauatur vt cadmia atque æs. Sunt qui vt plumbi recrementum lauent.

Stypteriæ,*hoc eſt aluminis*,ſunt plura genera:ad medicinam verò adhibentur hæc, ſciſſile, rotundum, & liquidum: inter quæ ſciſſile præſtantiſſimum eſt, & in hoc genere quod recens,cãdidiſſimum,radicum expers,mirum in modum adſtringens , lapide vacans , nec modò glebæ aut aſſulæ compactum,ſed ſingillatim quaſi in capillamẽta quædam caneſcentia dehiſcens. Lapis quoque huic alumini ſimilis inuenitur,qui quoniam non adſtringit,guſtu diſcernitur. In rotundo alumine,quod ita manu eſt factum, improbatur:idque ex forma cognoſcitur. Sumẽdum autem eſt id quod ſuapte natura rotundũ eſt,éſtque bullarum inſtar ſubcandidũ, & validè adſtringens, quódque nonnihil palloris cum quadam pinguedine habeat: præterea verò calculorum expers & friabile: quod denique Ægyptium ſit genere,aut in Melo inſula natũ. In liquido verò præſtat id quod eſt maximè pellucidum, lacteúmque,& æquale,& ex omni parte ſuccũ habeat,quódque lapidoſum non ſit,& caſeum redoleat. Id verò eſt cenſendum,ſciſſile eſſe rotundo efficacius. Crematur autem & aſſantur vt calcitis.

Sory melanteriam eſſe quidam falſò putauerunt: eſt enim ſory ſui generis,magíſque viroſum,& nauſeam ciet. Ægyptium cæteris excellit,quódque quum frangitur,nigrius apparet,& in multa foramina dehiſcit, ſubpinguéq; eſt,& præterea adſtringens , & in deglutiendo atque olfactu virus olet,ſtomachúmque ſubuertit. Cæterùm in his fere omnibus,& item in aliis quæ vſtionem non ſunt experta,crematis potentiora ſunt exiſtimãda, præter ſalem, fæcem, nitrum, calcem, aliáque conſimilia,quæ cruda,vi remiſſiore ſunt prædita : quæ cremata , efficaciora & perſeuerantiora redduntur.

T

Τρύξ ,*hoc eſt fæx*, maximè ex vino vetere Italico:ſin minus ab alio conſimili eligenda eſt : fæx enim aceti , eſt acriore vi prædita. Crematur vt alcyonium,antè diligenter ſiccata. Sunt qui noua teſta igni largo crement, donec altius tota incendatur. alii fæcis glebam ignitis carbonibus obruentes idem faciunt. legitimæ vſtionis ſigno erit albus aut aerius corporis ipſius color,& quum linguæ admota,eam quaſi vrit . Aceti fæx eodem modo crematur. vim adurendi adſtrigendique habet . recenti fæce vtendum eſt, ſiquidem citò vis eius efflatur: quocirca operculo occludenda eſt, & nonniſi in vaſculo adſeruanda . Lauatur pompholygis modo.

Y

Ὑδράργυρος,*hoc eſt argentum uiuum*,fit ex minio,quod falſò cinnabaris dicitur , in fictilẽ patinam ferreã concham habentem cinnabarin coniiciũt,calice concham tegunt, argilláque illinunt,& carbonibus ſuccendunt. nam fuligo quæ calyci inhæſit,deraſa argẽtum viuum eſt. quinetiam inuenitur in argentifodinarum tectis in guttas concretum. Seruatur in vitreis,aut plumbeis,aut ſtãneis vaſculis: aliam nanque materiam exeſt.

X

Χαλκὸς κεκαυμένος,*hoc eſt æs combuſtum*,probatur rubrum, & quod in attritu cinnabaris colore eſt:nigrum verò magis quàm par eſt crematum fuit. Fit autem ex clauis nauium ſolutarum fictili crudo compoſitis , aſperſo ſulfure cum pari ſalis portione , alternìſque his inſperſis fictili operculum adhibetur, & luto figulorũ oblinitur, & in fornacem demittitur,vſquedum planè aſſetur. Hoc cum hydromelite potum, aut cum melle delinctum , aut illitum, vomitus ciet. Lauatur porrò vt cadmia,quater in die aqua commutata,donec nihil ſplendoris ei ſuperſit. Eius verò recrementũ eodem modo lauatur,habétque eãdem vim, ſed tamen imbecilliorem.

Χαλκοῦ ἄνθος, *hoc eſt flos æris* (quem aliqui veteres pſegma, *hoc eſt reſegmen*, vocauerunt) optimus eſt friabilis, in attritu rufus,milii forma,grauis,modicè ſplendens, delimatæ æris ſcobis expers,qua fit adulterinus : quod deprehenditur quum dentium attritu ramenta dilatantur.

Χαλκοῦ λεπὶς,*hoc eſt ſquama æris*, laudatiſſima eſt quæ ex Cypriis officinarũ clauis excuſſa , craſſáque eſt, & helitis, à clauis ducto nomine,appellatur . Improbatur verò quæ ex albo ære confecta, tenuis eſt atque imbecilla:quàm vt pote tenuem & inualidam reiicimus, eámque probamus quæ craſſa fuluáque eſt, & quæ aceto inſperſa æruginem contrahit . Lauatur autem ad hunc modum : Puræ æris ſquamæ ſiccæ ſelibram in pilam cum limpida aqua coniicito , manu diligenter miſceto donec ſquama ſubſidat, auferto deinde quæ ſubſederunt,effuſáque priore aqua, aquæ cæleſtis cyathum ſuperinfundito: diducta manu vehementer ſquamam cum pila confricato , quaſi eam perpolias,quúmque lentorem quendam cœperit emittere, aqua ſenſim vſque ad ſex heminas affunditur validè confricando,& ſquamam per pilæ latera conuertendo,validè cõfricabis:tum omnibus colo traiectis,quod defluxit, in pyxidem rubri æris ſeruato. eſt autem id veluti ſquamæ flos, viribúſque efficax,& ad oculorũ medicinam accommodatum:reliqua pars imbecilla eſt. quod ſupereſt pari modo lauatur, donec nullum lentorem ex ſe mittat: poſtea verò linteolo opertum biduo quieſcere ſinitur , tum effuſa extante aqua ſiccatur,& in pyxide reconditur. Quidam æris ſquamam vt cadmiam lauant,atque reponunt.

Squama verò quam ſtomoma vocant, habet eandem vim quàm æris ſquama , eodémque modo lauatur , & reponitur : in aluo tamen purganda , eſt quàm ſquama æris inferior.

Chalcanthum,*hoc eſt atramentum ſutorium*,genere vnũ idémque eſt : humor enim concretus eſt. ſpecie verò tres habet differentias. Vnum humoribus in cuniculos quoſdam ſtillando colatis concreſcit:quamobrẽ ab iis qui Cypria metalla tractant,ſtillatitium vocatur. alterum copioſè exercitatum in ſpeluncis inuenitur,poſtea in foſſas trãſfuſum concreſcit, quod concreſcens propriè nominatur. tertium verò decoctum appellatur,fitque in Hiſpania:ſed inutile & viribus infirmis:hoc autem modo parant: Id aqua diluentes coquunt,tum in ciſternas tranſfundunt, ac reſidere ſinunt. hoc certis diebus concreſcit in multas diuiſum formulas teſſerarum inſtar, vuæ modo inter ſe cohærentes. Præſtantiſſimum cenſendum eſt cæruleum,graue,dẽſum,purum & pellucidum,quale eſt ſtillatitiũ,quod ab aliis lonchoton appellatur. Secundas fert id quod concreſcens vocant. coctũ verò tingendo & denigrando eſſe aptius cæteris videtur:ad vſum verò medicinæ infirmius eſſe reliquis , experientia nos docuit. Crematur autem,vt mox de chalcitide dicemus.

Chalcitis antefertur aliis quæ æris ſpeciem præ ſe fert, friabilis, calculorum expers, & non vetus , quæque fibras oblongas fulgentéſque habet. ex ea fit quod pſoricum vocant,duabus eius partibus vni parti cadmiæ additis,& ex aceto tritis. Hæcq; omnia in fictile coniecta,& fimo obruta,per caniculæ ardores XL. diebus dimittuntur:ſiquidem ita maiorem acrimoniã acquiret , eadémque poteſt quæ chalcitis. Quidam pares vtriuſque portiones miſtas ex vino terunt,& eadem faciunt.

Crematur fictili nouo chalcitis viuis carbonibus ſuperpoſito. Modus vſtionis in humidioribus eſt, dũ bullas excitare deſierit,& perfectè inaruerit: in cæteris verò, dũ mutata in magis floridum colorem fuerit. quum enim rubricæ colorem in profundo contraxerit, auferenda ab igni eſt,inſidentéſq; ſordes flatu ſunt pellẽdæ,& ipſa repo-

nēda. Torretur etiamnū perflatis carbonibus donec modicè palleſcat:aut fictili prunis candentibus ſubiectis,ſubinde verſata donec igni conflagret,& colorem mutet.

Chyſocolla laudatiſſima eſt Armeniaca,porri colorem vſque ad ſatietatē reddens:ſecūdo loco cenſetur Macedonica:hanc ſequitur Cypria: quo in genere præfertur pura: dānatur verò quæ terræ calculorúmq; plena eſt. Lauatur antedicta ad hunc modū: Tuſam in pilā conijce,& affuſa aqua manu diducta ad pilam validè fricato,mox vbi conſederit,percolato,& aliqua aqua affuſa,iterum fricato,idque identidē facito donec pura ſinceráque reddatur: tum in ſole ſiccatam repoṅito,atque vtitor.ſi cremare eam velis,ſic facito.Tere ex ea quod ſatis ſit,patinis impone,carbonibus admoueto,& alia facito quæ ſuprà diximus.

♆

Pſimmythion,*hoc eſt ceruſſa*,fit hoc modo:In dolium lati oris aut fictile labellum acerrimum acetum infundito, ſubiectáque arundinea tegete ori fictilis, plumbeā laminam ſuperimponito, & velamina adiicito, ne acetum per halitum expiret.Vbi reſoluta fuerit,deflueríſque deciderit,humorem purum, & in ſummo fluitantē per colum traiicito.Quod verò limoſū ſubſederit,in aliud vas tranſferendum,& in ſole ſiccandū,& mola truſatili terendum, aut probè læuigandum cribrandúmque:poſtea quod duri ſupereſt,in tenues partes redigendū & cribrandum:hæcque viciſſim tertiò & quartò facienda. Præſtantius autem eſt id quod prius fuerit cribratum,id quod etiam ad oculorum medicinam adhibetur: ſecūdum locum tenet ſequens, & cætera deinceps. Quidam in medio vaſe ligna ſuſpendunt,& ſorde deraſa impoſita, ne acetū contingat, ori operculum indentes dimittunt. Poſt aliquot dies operculo ablato intuentur:vbi reſoluta materies fuerit, reliqua omnia vt dictū eſt fiunt. Siquis in paſtillos velit redigere, aceto acri ſubiget, & ita in paſtillos digeſtam in ſole ſiccabit.Hæc tamen æſtiuo tempore peragenda ſunt: ita enim & candida & efficax redditur.fit etiā hyeme,vrceis ſupra balneas impoſitis: nam calor aſcendens, idem quod ſol præſtat.Laudatiſſimā fieri putant Rhodi,aut Corinthi, aut Lacedæmone: ſecundo loco cenſetur quæ ex Dicæarchia affertur. Torrēda verò eſt ad hunc modū:Tritam ceruſſam ignitis carbonib⁹ fictili nouo, ac præſertim Attico,imponito,& aſſiduè verſato, quúmque cineris colorem contraxerit,aufertо,refrigerato, vtitor. Si cremare eam velis, in nouam patinam cauam conijcito ceruſſam tritam,carbonibúſque ſuperpoſitam rudicula miſceto,donec colorem ſandarachæ ſimilem duxerit:tum auferto,& vtitor:quæ ita confecta eſt,ab aliquibus ſandix nominatur. Ceruſſa lauatur vt cadmia.

Ω

Ochra eligenda quæ læuiſſima eſt, & ex omni parte lutea ad ſatietatem vſque, calculorúmque expers, & item friabilis,& genere Attica.eſt autem & cremanda & lauanda non ſecus quàm cadmia.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM
liber decimusquartus.

Hoc nobis loco non eſt propoſitum formas ſimplicium medicamentorū conſcribere, quum eas accuratè Dioſcorides nos docuerit:neque etiam ſingulas cuiuſque actiones recenſere,ſiquidem de eis copioſius agetur quum de componendis medicamentis, déque morbis curandis loquemur, vbi vſus poſtularit: nunc verò omnium ſimpliciū medicamentorum facultates vniuerſales duntaxat memorabo.

Ex Galeno,de nominum diſtinctione,
Cap. I.

Numquodq; corpus aut calidū aut frigidum, aut ſiccū aut humidū quandoque ſuapte natura & dicitur & apparet:quandoque verò, quia aduentitiā qualitatem acquiſiuit. Nos autem dicere conſueuim⁹,id quod ſuapte natura tale eſt, primò & per ſe,& ex ſe,& poteſtate tale eſſe atq; apparere: quod verò aduentitiam qualitatem contraxit,id ex aliquo accidenti eſſe tale atq; apparere.Quæ verò propria natura aut calida aut frigida,aut ſicca aut humida eſſe dicimus, alia talia eſſe actione, alia poteſtate pronunciamus:in quo id quod poteſtate nunc dicimus, differt à ſuperiore: nam ea poteſtas accidenti opponebatur, hæc verò actioni. Cæterùm ex iis quæ actione dicūtur,aliud abſolutè calidū frigidúmve,aut humidum aut ſiccum dicitur,vt elementa: aliud pro ſuperāte facultate,vt homo & equus,& omnino cætera animantia:aliud collatum cum eo quod in eodem genere, eadémque ſpecie eſt temperatum, qualis eſt leo homini cōparatus, homóque florentis ætatis cum puero: aliud cum quocunque ſors ferat, vt Dion cum Theone. Quinetiā quæcunq; poteſtate talia aut talia eſſe dicuntur, neceſſe eſt vt ſingula ita nominētur, tanquam ad id quod actione dicitur,referantur:vt,quod facilè accenditur, ad id quod actione abſolutè calidum eſt:animalia verò calfacere,ad id quod excedit & ſuperat,referendo. Eadémque ratione id quod hominem calefacit, tanquam homo ſit poteſtate calidus:quod bouem aut equum, tanquam bos aut equus tales poteſtate ſint. itémq; hoc illi homini,illud verò illi calidum aut frigidum,aut humidum aut ſiccum eſſe,id eſt illius vnius naturæ comparatum.

De differentia medicamentorum,
Cap. II.

Varia eſt medicamentorum natura: nam vel qualia ſumpta ſunt,talia quoque permanent & vincunt,cor púſque mutant eo modo quo id cibos: hæcque quum vniuerſæ ſubſtantiæ ſint contraria, prorſus venena ſunt, & animantis naturam corrumpunt: aut mutationis initium ab animalis corpore ſumētia,inde putreſcunt & corrumpuntur,deinde corpus vnà putrefaciunt,vnáque corrumpunt, quæ venena quoque ſunt. Eſt etiam tertia medicamentorum ſpecies quæ corpus calefaciunt, veruntamen nihil mali afferunt: eſt & quarta eorum quæ & agunt aliquid & patiūtur, ſed tandē vincuntur,planéq; aſſimilantur:quibus accidit vt & medicamenta & alimenta ſint.

De vſu medicamentorum,
Cap. III.

Vtuntur plerunque medicamentis homines ob id ſolùm vt vel refrigerent vel calfaciant, vel ſiccent vel humectent,vel horum aliquid coniunctè faciant: quandoque verò vt quod ſupra modum laxatū eſt,contendant & contrahant, vel quod intenſum eſt laxent, vel quod eſt condenſatum,rarum faciant,vel rarum cōdenſent,vel durum emolliant, vel immodicam mollitiem ad duritiam reuocent,vel plenum inaniant,vel inane impleant,vel denique vt aliquid huius generis agant.

Ad temperatiſſimam naturam omnia eſſe dirigenda,
Cap. IIII.

Medicamenta quæ mediæ naturæ ſunt,quæque in vtranque partē parum vergūt,interim calfacere,rurſúſque refrigerare videbūtur:interim verò nec calefacere nec refrigerare,ſed corpora ſicut acceperūt,ita etiā cōſeruare.Quū enim affecta corpora variis modis diſponātur, id quoque quod afficit,non eodem agere modo videtur: ex quo planum eſt,neque oleum,neque roſaceum, neque chamæmelum, neque lini ſemen, neque anethum,neque

fœnigræci farinam,neque triticeam, neque alia ſexcenta quæ partim exquiſitè mediam temperiem ſortiuntur,partim ab ea parumper recedunt, eandem perpetuò actionem eſſe editura. Iam roſaceum exuſtos ſui caloris tempore refrigerat:algentes verò modicum etiam calfacit,id quod eſt tepidi caloris munus: quemadmodum balneæ quoque calfaciunt rigentes & æſtuantes refrigerant.Ergo ad temperatiſſimam naturam animum aduertere, ad eámque omnia dirigere oportet. Eſto ergo corpus temperatiſſimum,regula facultatis medicamentorum:quódque ſimilē illius temperiei caliditatem accendit,temperatum nominetur,etiamſi ſenem refrigeratum maximè excalfacere videatur:qnod verò calfacit aut refrigerat huiuſmodi corpus,illud quidem quod calfacit, calidum: quod refrigerat,frigidum appelletur.

De differentia & facultate quæ in ſuccis eſt, Cap. v.

SVcci qui tum in ſingulis plantis & animalibus, tum in terra comperiuntur, cum plurimi ſunt tum verò ſpeciebus facilè comprehendi non poſſunt. Guſtus verò eorum diuerſos Plato eſſe octo numero cēſuit,nominátque tum auſterum,(quem nos adſtringentem vocamus)tum acerbum , tum verò nitroſum , tum amarum,tum ſalſum, tum acrem,deinde acidum,poſtremò dulcem·Theophraſtus verò pinguem eiſdem adiunxit. Ergo quod adſtringens acerbúmque eſt, terreſtre, frigidum eſſe, fuit oſtenſum:acidum verò,tenuium partium eſſe & frigidū. Quod verò abſque aliqua inſigni qualitate frigidū eſt , aqueum id frigidúmque eſſe: amarum terreſtre,tenuium partium: ita etiam quod nitroſum eſt. Acre verò eſſe feruidū : ſalſum verò terreſtre & calidum,ſed nondum feruidum. Eodémque modo dulce,calidum quidem,ſed non adurens: quæ oleoſa ſunt,aquea & aëria ſunt omnia. Actiones quoque ex eorum temperie conſequuntur : nam adſtringens acerbúmque cogit,ſtipat,denſat,repellit & incraſſat: & ante hæc omnia,refrigerare & ſiccare aptum eſt:& quandoque etiam ſtuporem dentium,quem vocant,inducere. Acidum verò ſecat, diuidit,attenuat, obſtructionem expedit,& abſque calore expurgat:acre verò par quidem acido eſt in attenuando & expurgando, ſed tamen ab eo differt, quòd acidum refrigerat,acre calfacit:itémque illud repellit, hoc attrahit & euocat. Eodémque modo amarum & nitroſum meatus expurgant,abſtergent,attenuant,ſecántque humorum craſſitudinem, nec euidenter calefaciunt: quod verò aqueum frigidúmque eſt, ſpiſſat, ſiſtit, contrahit,condenſat,ſtuporémque & mortem parti inducit:acre autem attenuat,expurgat,euocat, rumpit, attrahit,& cruſtas inducit:ſalſum verò cogit,ſtringit,ſale condit,& citra inſignem calorē aut frigus ſiccat. Dulce laxat,concoquit, mollit,rarefacit.oleoſum denique humectat,mollit atque relaxat.

De Vaporibus, Cap. VI.

QVÆ odorata ſunt, ea omnino ſunt calida,odorum nāque copia à calore prouenit:at non protinus quicquid odoratū eſt,id ſuaue eſt, propterea quòd non omne eſt accommodatum ſpiritui,qui cerebri ventriculis continetur : quemadmodum enim ſaporem qui ſub linguam cadunt , aptiſſimi ſunt dulces : qui non apti ſunt, multas ſunt nacti differentias:ita vapores qui ſpiritui cerebri ſunt familiares,iidem & grati & ſuaues ſunt : qui verò non familiares,non paucis inter ſe differentiis diſſident.Non omnibus tamen,perinde ac ſaporibus,impoſita ſunt nomina.Dicimus enim aliquid acidum acrémque odorem habere:at auſterum , aut acerbum , aut ſalſum, aut amarum, non item:ſed his duabus appellationibus pleraque eorum quæ ſub odoratum cadunt, comprehendimus , vt beneolentia,& graueolentia nominemus:ac beneolentia ad proportionem eorum quæ linguæ ſunt dulcia : graueolentia verò ad eorum quæ dulcia non ſunt.totum enim hoc genus in ſaporibus vno appellari nomine non poteſt. A corporibus autem non odoratis,aut omnino parum defluere videtur, aut quod mēſuræ eorum molis non reſpondeat: quēadmodum in iis quæ exquiſitè ſalſa & acerba ſunt:exquiſitè verò quum tale aut tale quidpiam dico, ſincerum, &,quoad eius fieri poteſt,alterius qualitatis expers intelligo.craſſa nanque vtriſque eſt ſubſtantia:& præterea acer-
A borum eſt frigida,ex quo veriſſimile eſt, quod ab his defluit,paucum eſſe & craſſum,& mole ſua terrenū,& proinde per inſpirationem in cerebrum non incidere: quamobrem de ſenſibilium tēperie non ita tutò ex odore ſicut ex guſtu iudicamus : nam quæ vacant odore,craſſæ eſſentiæ ſunt : quæ verò in eis ſit vis frigoris & caloris, non conſtat: quæ autem odorata ſunt, tenuium illa quidem ſunt partium,& calida: at quantū tenuitatis caloriſque habeant,non iam diſcernitur. Præcipua autem cauſa quam-
B obrem in odoratis nihil euidens de eorum temperie iudicetur,eſt inæqualitas naturæ, de qua ſepenumero diximus,vbi corpora ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtare demonſtrabamus.

Ex coloribus quoque faciendam eſſe coniecturam de ſimplicium medicamentorum temperie, Cap. VII.

EX coloribus quoque aliquam facere coniecturam de medicamētis ſimplicibus licet. in vnoquoque enim genere aut ſeminis,aut radicis, aut ſucci ex colore indicationem quādam ſumere poſſumus. Vt in cæpa,ſcilla & vi-
C no,quæ quanto albidiora fuerint, tanto minus erunt calida:quæ verò ſubflaua & fulua, calidiora. idem in tritico, milio,ochris, faſelis, cicere,iridis radice aſphodelique,& aliis compluribꝰ vſu venit. in quoque enim genere plerunque fit vt quæ fulua,& flaua,& rubra ſunt, albis ſint calidiora. Itaque ſi hinc quoque de medicamentorum facultate coniectura fieri poteſt, hoc etiam ſermoni addatur: præſtabit tamē(vt ſæpe diximus) diſtincta experientia vires eorum inuenire. in hac enim non decipieris. Quāquā antequam vires eorum dignoſcas , guſtus pleráque indicat,paululum etiam (vt dictum eſt)odore approbante.

D Quomodo & qua experientia facultates inueniendæ ſint, Cap. VIII.

FAcultates ſunt vſu inueniendæ ad hunc modū:Quum primùm corpori hoc vel illud medicamentum cibúſve admouetur, expers eſto omnis vehementis caloris aut frigoris,quod acquiri poſſit: nam quum hoc corpori applicas,corpꝰ primo occurſu qualitatis acquiſitæ, non eius temperiei quæ eſt rei admotæ propria,ſenſu afficietur. Vt igitur admotæ rei vera ſinceráque natura exploretur, tepidum,quoad fieri maximè poteſt,eſto,nec vllam extrinſe-
E cus notabilem alterationem valentis caloris aut frigoris contraxerit. Adhibeatur porrò, quum eius naturā exploras,non cuilibet corporis affectioni,ſed ſimpliciſſimæ, & (vt maximè fieri poteſt)ſummæ. Si autē affectioni ſummi caloris admotum ,frigoris ſenſum excitet,id profectò erit frigidum:ſimili quoque modo ſi frigidæ affectioni adhibitum,ſtatim calidum appareat,id etiam erit calidum. ſin vel calidæ affectioni calidum , vel frigidæ frigidum ſentiatur,non eſt quod hoc calidum,frigidum illud omnino pronuncies.Eſt interdum ſummi caloris affectio,quā me-
F dicamentum modicè frigidum non alterat,vt refrigerando denſandóque totam externā ſuperficiem ,calorē intus concludat,ipſúmq; difflari prohibeat,atque ita magis accēdat affectionē.Ita verò & ſiquid frigidæ affectioni admouetur,nullū calorē afferat:videndū eſt num id,quū aliquid ſit mediocriter calidū, nihil in affectionē agat,quæ ſummi caloris indiguit.Ergo non eſt ita vis explorāda medicamenti:nec ſi ex accidenti aliquid efficiat, non per ſe. Id verò quod ex accidenti aliquid facit, tum ex affectione,tum ex tēpore iudicabis:ex affectione aūt,ſi ea ſimplex
G vnáque eſt:à tempore verò iudicium ad hunc modū orietur:Quod ſimulatque admotū eſt,refrigerare aut calfacere manifeſtè videtur,id vtiq; per ſe & vi ſua tale eſt:quod tēpore id facit,fortaſſe ex aliquo accidenti huc adactum fuit: vt, iuueni quadrati corporis tetano æſtate media laborāti,frigida liberaliter effuſa caloris repercuſſum facit. Cæterùm non calfacere per ſe aquam frigidam, eſt ex primo eius occurſu perſpicuum : nam ſenſum inuehit frigoris,& cutim quoad ei affunditur , frigefacit: tum calorem
H non in omnibus corporibus,nec dum affunditur, affert, ſed ſolum in iuuenibꝰ quadrati corporis, æſtate media,& vbi ceſſarit affuſio:nam ſtipata,clauſáque corporis ſuperficie extima , repercuſſus fit eius caloris quià profundo aſcendit.Eſt quandoq; quū calor ex accidēti refrigerat,in-

tercedente nimirum euacuatione, vt cataplaſma inflammationem: quum enim inflammatio ex calida fluxione conſiſtat, propria eius curatio in ſuperuacanei euacuatione eſt poſita. Euacuationi autem particulæ quam excalfecit inflammatio, omnino ſuccedit refrigeratio. Cum igitur hæc diſcernenda ſunt, tum verò id agendum vt pro modo ſimplicis affectionis, etiam virium medicamenti modus inueniatur: vt ſi calida in ſummo ſit affectio, frigidum quoq; in ſummo medicamẽtũ paretur: ſin à ſummo paululũ recedat affectio, medicamentũ quoq; paululum à ſummo declinet: ſin magis à ſũmo calore abſit affectio, medicamentum proportione à ſummo frigore abſit.

Simplicia medicamenta ferme omnia ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtare, Cap. IX.

SImplicia medicamenta quamuis ſenſu ſimplicia videãtur, natura tamẽ ſunt compoſita, & ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtant, & ſubinde quoque diuerſiſſimas in ſe continent facultates, vt excernendi & ſiſtendi, & cæteras omnes repugnantias. Ac ne illud quidem mirum videri debet in huiuſmodi facultatibus, quum vni & eidem medicamento vim calfaciendi & refrigerandi ineſſe appareat, aut exiccandi, aut humectandi; aut tenuium partium aut craſſarum: ſiquidem niſi primæ hoc modo complicarentur, eæ quæ ex illis ſequũtur, neutiquam eſſent ſimiliter complicatæ. Ergo in corporib⁹ quæ ex ſimilibus inter ſe particulis conſtant, caliditas, frigiditas, & humiditas, ſingularũ rerum differentias efficiunt: in iis verò quæ ex diſſimilibus ſunt facta, acrimoniæ, aciditates, auſteritates, acerbitates, amarores, dulcedines, ſalſedines, & pinguedines; ita vt vnaquæque ſimiliũ inter ſe particularum non multas, ſed vnam in ſe qualitatẽ obtineat: quod verò totum ex diſſimilibus conſtat, permultas. Nã ſi mille (verbi gratia) hoc cyatho huius ſucci corpora contineantur, quæ ex ſimilibus inter ſe particulis conſtent, fieri poteſt vt centum adſtringant, ſexaginta mordicent, ſexcẽta ſint dulcia, ducenta amara, quadraginta ſalſa: ſicque mutua ſint miſtione temperata, vt nullam ſenſibilem partem quantumuis exiguam poſſis accipere quæ non ſit omnium particeps: vt in linguæ contactu omnes agant, in diuerſa tamen eius parte, cui ſcilicet appellere ipſam contigerit: ipſáque affectio ex eo quod primo affectum eſt, in eam totam diffundatur.

Quæ ex diſſimilibus inter ſe particulis facultates conflatas habeant, Cap. X.

GRaminis radix habet aliquid acrimoniæ, & adſtrictionis. Aloë amara eſt, cum adſtrictione coniuncta: itémque radix anchuſæ quæ onoclea dicitur: & item bryoniæ tum albæ tum nigræ auſtera ſunt germina. Bubonium digerit & repellit. vua, culta quidem adſtringit, & leniter digerit. Aſphalti partes quædam adſtringunt, quibus refrigerat: partes quædam ſunt acres, quibus calfacit. Glandis vnguentariæ reliquiæ vnde expreſſus eſt ſuccus, abſtergent, incidunt, contrahunt & ſtipant. Daphnes radicis cortex abſtergit adſtringitque. Oleum lẽtiſcinum, terebinthinũ, maſtichinum, mollit & adſtringit: quod verò ex agreſti olea fit, abſtergit atque adſtringit. Ephemerum ſiue iris agreſtis, repellit, digerit. Zythus partim acer eſt & calidus, parte verò plurima frigidus, aqueus, acidus. Fermentum particeps eſt acoris cuiuſdam frigidi, & caliditatis ex putredine exortæ, & præterea eius quæ ex ſalis & farinæ natura exiſtit. Hedyſari aut pelecini ſemen amarum ſubadſtringénſque eſt. Hemerocalles radix digerit & repellit. Hemionitis adſtringit, cum amaritie coniuncta. Senecio refrigerat & digerit. Iſopyron, aut phaſiolum exterget, incidit, contrahit & conſtringit. Centaurii maioris radix acris eſt & aſtringens, vt caliditatis & craſſæ frigiditatis ſit particeps: ſuccus idem facit, quidam pro Lycio vtuntur. Coriandrum plurimum habet amaræ ſubſtãtiæ quæ tenuium eſt partium & terrena: nec parum aqueæ humiditatis obtinet quæ tepentis eſt facultatis. his accedit parũ adſtrictionis: in eo tamẽ calida ſiccáque facultas excellit. Cypri folia ſummáq; germina habent quidpiã digerẽs, cum aquea ſubſtantia moderatè calida: habẽt etiam adſtrictionis quippiam ex terrena ſubſtantia frigida. Capnos, *uel fumus*, acer amarúſque eſt, & adſtringit. Capparis radicis cortex exterget, incidit, expurgat, digerit, cõtrahit, ſpiſſat, ſtringit. Fructus verò eiuſdem, foliáque & caulis eandem vim, imbecilliorem tamen, poſſident. Hedera habet aliquid adſtringentis acriſque, & aqueæ ac tepidæ ſubſtantiæ. Cotyledon verò refrigerat, repercutit, abſtergit & diſcutit. Lycium (ſiue pyxacanthon) ex quo Lycium conficitur, tenuium partium, digerentis & calidæ facultatis eſt particeps, itémque adſtringentis, & terreſtris ac frigidæ. Mandragora refrigerat, ſed caloris etiam cuiuſdam eſt particeps, & in pomis humiditatis, proinde ſoporem inducit: radicis verò cortex, qui eſt valentior, non ſolùm refrigerat, ſed etiam exiccat: at reliquum quod eſt intus, imbecillum eſt. Melilotum adſtringit, diſcutit & cõcoquit: maior enim in eo eſt calida quàm frigida ſubſtantia. Myrtus ex contrariis ſubſtantiis conſtat, terrena tamen frigida in ea excellit. Habet etiã aliquid tenuium partiũ calidum, quamobrem vehementer ſiccat. folia verò & germina, & fructus, & ſuccus in adſtrictione non magnopere differunt. Porrò quod ramis & trunco adnaſcitur tuberis inſtar, (quam myrtada quidam vocant) quo prædictis eſt ſiccius, eo etiam magis deſiccat & adſtringit. Quidam id tundentes reponunt, poſtea vino excipientes, in paſtillos redigunt. Cæterùm folia ſicca magis quàm viridia exiccant: ſuccus exprimitur nõ ex viridibus ſolùm foliis, ſed etiam ex fructu: hæcque omnia reſtringendi vi ſunt prædita corpori adhibita. Mel amarum mixtæ facultatis eſt, ac ſiquis noſtrũ ei abſinthiũ miſcuiſſet. Mori partes omnes purgantem & reſtringentem facultatem habent. In cortice tamen radicis purgans vis exuperat: in moris verò immaturis reſtringẽs: in foliis verò & germinibus media quodammodo vtriſque temperies eſt. Myrice, *hoc eſt tamarix*, incidentis abſtergẽtiſque eſt facultatis, & tenuium partium citra perſpicuam exiccationem: fructus verò atque cortex non mediocrem adſtrictionem ſunt ſortiti, vt ad gallam omphacitida prope accedant, poſſéntque ad eoſdem vſus ad quos galla adhiberi. Porrò myricæ combuſtæ cinis deſiccatis facultatis eſt, ineſtque ei plurima incidendi abſtergendique vis, exigua verò adſtringendi. Acetum miſtæ eſt ſubſtantiæ, frigidæ & calidæ, & vtriuſque tenuium partium: in eo tamen ſicca facultas quæ tenuium eſt partium, vincit. ex quo fit vt repercutientem attenuantémque & diſcutientẽ ſimul vim habeat. Oxylapathum diſcutiens quidpiam & repellens habet: at ſemen perſpicuè adſtringit. Hippolapathum verò eiuſdem facultatis eſt, imbecillior tamen. Orchios, *hoc eſt teſticuli*, radici bulboſæ & duplici vis ineſt humida & calida. Cæterùm maior radix multum habere excrementitiæ flatúſque plenæ humiditatis videtur: at minor contrà, valde inquam elaborata, vt eius tẽperies ad calidius & ſiccius vergat. hæ radices toſtæ modo bulborum eduntur.

Pityides & adſtringunt, & acrimoniam quandam cum amaritie habent. Polygonatum adſtrictionis, acrimoniæ, amaroris quidpiã, & inſuauitatem quæ explicari verbis non poteſt, in ſe habet. Rheum habet quiddam terreſtre, frigidum, quemadmodũ declarat adſtrictio: ei quoque calor quidam ineſt: quinetiam aëreæ cuiuſdã ſubſtantiæ ſubtilis eſt particeps. Qui verò aiunt rheũ eſſe centauriũ maius, ii melius ſentire mihi videntur. Roſarum vis ex aquea ſubſtantia calida & adſtringente, & amara eſt. flos earum magis etiam quàm roſæ, abſterget: & eundem exiccare planè patet. Scordium amari quid habet, acerbique & acris. Symphytum vtrumque incidit, digerit, contrahit, ſtringit, & modicè calefacit. Oxyſchœni, *hoc eſt acuti iunci*, & holoſchœni fructus cõpoſitus eſt ex terreſtri ſubſtantia leniter frigida, & aquea leniter calida, vt inferiores partes ſiccare queat, at capiti leniter frigidos vapores ſubmittere: quocirca ſomniculoſos facit eos qui eo vtuntur. Diphryges quidpiam habet adſtringens acréque.

Phrygius lapis repercutit & digerit. Ageratus quoque lapis idem facit, quo vtuntur cerdones: nam repellit ipſe quoque & diſcutit. Atramentum ſutorium egregiè adſtringit, & non ignauiter calfacit. Caſeus recens glutinat, diſcutit & adſtringit.

De ordine facultatis ſimplicium medicamentorum, Cap. X I.

ATque hæc quidem ita dicta ſunt nobis: tempus autem eſt vt ad ſingula progrediamur. optimus enim medicus non tantùm hoc aut illud medicamentũ eſſe calidum,ſed quantus etiam in eo ſit calor,ſcire debet. At ſatis quidem erit in vnaquaque exuperãtia quatuor ordines ſtatuere,quatenus ad vſum pertinent,vt calidũ primi ordinis dicamus id quod nos calfaciat,non tamen euidenter: eadémq; ſucci,humidique & frigidi eſt ratio. At quæ iã perſpicuò calfaciũt,aut refrigerãt,aut ſiccãt,aut humectant,ſecundi eſſe ordinis dicentur:quæ verò vehemẽter, non tamen ad ſummũ,tertii:quæ denique ita poſſunt calfacere vt cruſtas inducant & vrant, quarri ordinis: ita etiam quæ ſic refrigerant vt ſtupidum locum reddant, quarri ea quoque ordinis cenſeantur. quod ſiccet verò in quarto ordine,nihil eſt,ſi non etiam vrat: nam ſiquid extremè ſiccat,id etiam adurit.

De calidi frigidique actionibus, Cap. X I I.

ERgo quæ tẽperata ſunt, grata ſunt atque amica.quod enim in corporibus noſtris conſtiterat, concretúmque fuerat,id funditur: ex qua potiſſimum affectione iucunditas animantibus exiſtit. Si verò diutius immorẽtur, ipſa quoque moleſtia redduntur: ad tantam enim fuſionis immoderantiam ſic recidunt vt ſubſtantiam noſtram digerant, diſſoluant,atque diſpergant. Veruntamen ne ſic quidem mordicatione infeſtãt, ſed animi defectionem inuehunt, viréſque deiiciunt, vt etiam mors conſequatur,quæ verò adhuc magis ſunt calida,ea ſecant, diuidunt,diſtrahúntque ſubſtantiam, vt neceſſariò mordacia eſſe videantur,qualis eſt aqua feruens & ignis. eadẽ eſt ratio frigidorum; quæ nanque contacti corporis continuitatem nondum diuellunt,frigida ſolùm ſunt,non tamen etiam mordacia: at quæ præterquam quòd contrahunt etiam conuellunt, ea violentè mordacia apparent. Subiectam igitur materiam cõtrahere & condenſare, frigidi ſemper eſt proprium:diffundere verò & liquare,calidi: vtriſque commune vt aucta immoderatius,mordeãt. Quocirca plerunque difficile eſt diſcernere vtrum quis perfrigeratus ſit, an ab humorum acrimonia mordeatur. ſed enim in refrigerantibus ſtatim contrahi & conſtringi ſubſtantiam ſentimus:in calidis, diſſolui atque fundi. vtriuſque tamen affectionis celeritas non eſt par atque æqualis:ſed in frigidis ſerius,in calidis celerrimè morſus ſẽtitur. Ad huiuſmodi autem affectiones eſſentiæ medicamentorũ vel tenuitas vel craſſitudo plurimũ facit: ſiquidem frigida quæ tenuium ſunt partium, quum magis in profundũ tranſeant,mordẽt vehemẽtius:calida verò,quæ ex craſſis partibus conſtant,magis vlcerãt, & proinde violentius affligunt.ſed magis etiã mordẽt quæ & tenuium ſunt partium,& inæquali temperie conſtant.inæqualia autem ſunt propemodum omnia:quippe quum aut non poſſit,aut ſanè difficillimè, inueniri ſubſtantia vlla quæ exquiſitè ex partibus inter ſe ſimilibus conſtet.

Quæ ſint media inter ſe calfacientia & refrigerantia, Cap. X I I I.

ADiantũ,aſparagus myacanthinus,aſplenum,muſcus, (quem etiam ſplãchnon vocãt)dulcis radicis ſuccus, dracõtii radix,oleum dulciſſimum,quod præcipuè ex oliuis drupis efficitur,cera,faba, veſca pinearum pars aqua macerata, lycium, lotus ſiue trifoliũ, macer,citrii cortex, filicis radix,itémque thelypteris, lentiſcus, hyacinthi fructus,lens,terra Selinuſia,Chia, Samiáque, cadmia, ſpuma argenti,lapis galactites.

Quæ res calfaciãt ſine ordinis adiectione, Cap. XIIII.

VIticis folia & ſemen moderatè calfaciunt:vrticæ ſemen & folia, acanthii radix & folia, halimum cum humiditate,quæ non conficitur,flatúmq; excitat,coniuncta:amygdalæ dulces, vtráq; anagallis,atractylis,aut cnicus agreſtis, aphacæ,rubi fructus maturus, radix pæoniæ, oleæ baccæ maturæ,fermentum,eryngium,ciſthus aut citharus, ciſtus aut ladanũ. Quod enim apud nos eſt refrigerat,quod locis calidis prouenit,calefacit. Braſſica agreſtis vehemẽtius quàm ſatiua:periclymeni fructus, polyga A lum,reſinæ omnes, picea magis quàm terebinthina, qua etiã magis ſtrobilina. mediæ inter has ſunt pinea & abiegna. inter liquidas reſinas magis calfacit ea quã capnelæõ vocant:nam cypariſſina acrem facultatem habet. Seſamũ modicè,itémque oleũ quod ex eo conficitur,& herbæ decoctũ. Sonchus ſiccatus,iũci odorati flos,phaleris, palmulæ,& magis etiam dulces: lapis melitites, molaris,ſordes, cochlearum combuſtarum cinis. Braſſica canina valde calefacit,ranunculi radix,totáque herba:pulegium,lauri folia,& magis baccæ,cortex verò min⁹ quàm radix,daphne B herba, dictamnum æquè ac pulegiũ, falſũ dictamnũ verò minus:ſaluia, eryſimũ,lanæ cõbuſtæ,zingiber,thapſia, cardamomũ,liquor,& maximè omniũ cyrenaicus. panacis heraclei radicis cortex & fructus, ſed minus quàm liquor. panaces aſclepiũ, & panaces chironiũ minus quàm heracleũ. Silphii liquor & folia,& fructus,& radix, & caulis,capilli vſti. Calefacit etiã albæ vitis & bryoniæ radix: alterius verò quæ nigra eſt, imbecillius. anagyri folia, & magis etiã arida,ariſtolochia, aſphodeli radix, eiúſque cõbuſtæ cinis,glãdis vnguẽtariæ ſuccus,buniũ,bugloſſum, (quod & arctiõ)pſeudobuniũ,glaux herba,daucus(qui e- C tiã ſtaphylinus nuncupatur)& magis etiã agreſtis:eiúſque herba foris admota,& magis quoq; ſemẽ:chamædaphne, daphnoides, dracunculi radix calidior quàm ari radix, ideóque acrior & magis amara. Extinguũt verò oleũ dulce & vetus,magiſque raphaninũ, & his magis ſeſaminũ, & melãthinũ,& laurinũ,& cedrinũ,& quod è liquida pice conficitur,& tedinũ. helenii radix,cicer, ſerpyllũ, viſcũ, caucalis æquè ac daucus,libyſtici radix & ſemen, ſmylax aſpera & læuis,ferulæ ſemen,peplii ſemen,ſagapenũ, ſaty- D riũ,apiũ,& magis etiã ſemẽ,hippoſelinũ,apiũ montanũ, ſeſeli, ſeſamoidis albi ſemen,ſiũ,ſinon,myrrha Bœotica, ſtyrax,ficus arbor,hydropiper minus quàm piper, hypericon. Sal laxior eſt calidi or cæteris:ſulfur,ſanguis,fel, & flauum magis quàm pallidũ: & taurinũ magis quàm boum exectorũ. imbecillius eſt porcorũ, præterquam agreſtiũ. Ouillũ eſt paulo acrius ſuillo:hoc magis etiã caprinũ. ſimile verò quodammodo eſt vrſinũ & bubulũ: at taurinũ eſt vehemẽtius. hyænæ verò eſt debilius,ſed hoc magis quàm callionymi,& ſcorpii marini,& teſtudinis marinæ. omniũ E verò pẽnigerorũ animaliũ fel acrius ſicciúſque eſt quàm quadrupedũ. inter pennigera, gallinarũ,& perdicũ fel eſt melius. milui verò & aquilæ acre eſt grauiter,& erodit. Vrina omniũ animantiũ calida eſt, magis verò vel minus, pro cuiuſque temperie:nã calidiora,vrinã calidiorẽ emittunt. hominũ verò vrina,& ſuũ caſtratorũ, eſt omniũ debiliſſima. Saluia imbecilla eſt in iis qui biberunt & comederunt:vehemens verò & acerrima in iis qui ſiti faméque laborãt. Carnes viperarũ,adeps anſerinus calidior eſt adipe gallinaceorũ,& gallinarũ, & ſuillo: taurinus verò mul- F tò calidior ſicciórque quâm ſuillus. Vitulinus inferior eſt taurino,vt hœdinus caprillo,& caprillus hircino, & taurinus leonino. Omnis pinguedinis vis eſt calfaciens & humectans: muria denique piſciũ ſale conditorum calefacit.

Quæ primi ordinis ſint calfacientiũ, Cap. XV.

ALoë primi ordinis intenſi calfacientiũ eſt:anthemis, aut chamæmelũ,arũ, abſinthiũ: calidior eſt ſuccus. ladanũ primi ordinis completi. leucacanthæ radix,& fructus, lini ſemen,malabathri folium,ſpica nardi. hac imbecillius calfacit Celticum nardum, & minus etiam monta- G num. muſtum, ſerum, caſeus extrinſecus impoſitus, ficus ſiccæ primo ordine completo excalfaciunt.

Quæ ſecundo gradu calfaciant, Cap. XVI.

AMurca & anethũ ſecundi ordinis intẽſi ſunt. anethũ viride minus eſt calidum. artemiſiæ vtræque, balſamũ,elaphoboſcus,calamus aromaticus, crocus, thus, lychnis coronaria cõpleti eſt ſecũdi ordinis:loti agreſtis ſemen,chia maſtiche,mel,myrrhis(quã aliqui myrrhã vocant)vinũ,peucedani radix,liquor verò magis:pix, poliũ minus cõpleti eſt ordinis: polycnemon, meliſſophyllon, H marrubiũ,propolis,cõpleti:ptarmices frutex adhuc virẽs. Rhodia radix completi ſecundi; ſeriphũ in ſecundo ordine intenſo,cucumeris agreſtis ſuccus,cui elaterio nomen eſt. Siſari radix,ſcandix, ſecundi eſt intenſi: ſcilla,cardui radix,completi ſecundi eſt:ſmyrna, terebinthi cortex, fo-

lia & fructus, teucrium, fœnumgræcum, vtriuſque chamæleontis radix completi: chamæpitys, ocimum.

Quæ res tertio ordine calfaciant,

Cap. XVII.

ABrotonum, & magis vſtum: lolium incipientis tertii eſt: ægyri flores, & reſina, folia verò imbecilliora ſunt: acorum, amomum, amaracus, ammium, anethum vſtum, aniſi ſemen, iuniperus, & eius fructus, aſari radix, herba Sabina, veratrum vtrunque, epithymum, mentha, nepita, thymum, arundinis vallaris cortex vſtus, caron, caſia, cedrus vtraque, cinnamomum, clinopodium, cnici ſemen, conyza maior & minor. nam graueolentior humidioribus locis exorta imbecillior eſt: cuminum, leontopetali radix, leucas, thuris fuligo, fœniculum, melanthium, mei radices, moly, aut ruta agreſtis, aut harmala, aut beſaſa, aut orium: rhododaphne eſt tertii incipientis: vinum ſatis antiquum, ononidis cortex, origanum omne, opopanax, paronychia, petroſelinum, ruta ſatiua, ptarmices frutex aridus, radicula agreſtis eſt efficacior, & ſemen etiam efficacius eſt: ſampſuchus, ſeſamoides maius, ſiſymbrium, ſcorpioides, ſmyrnium, ſtachys frutex marrubio ſimilis: polii radix, trifolium (quod aſphalthion nuncupant) hyſſopum, galbanũ incipiẽtis eſt tertii: chamædrys, chamæleuce, chelidonium maius tertii eſt completi.

Quæ res quarto ordine calfaciant,

Cap. XVIII.

ADarce, ampelopraſum, euphorbium, oleum cedrinum, folia clematidos, incipientis: coſtus, cæpa, lepidium, ſinapi, ruta agreſtis, allium, & magis etiam quod agreſte eſt, ophioſcorodon, ſtruthii radix, tithymalorum liquor, eorum verò fructus & folia, minus: chelidonium minus, quarti eſt incipientis, & quæcunque cauſtica ſunt.

Quæ refrigerent abſolutè abſque ordinis adiectione, Cap. XIX.

GRaminis radix mediocriter, herba quoque illita mediocriter, auricula muris citra adſtrictionem, pira illita modicè, ſed quæ auſtera ſunt: bubonium ſine adſtrictione, balauſtium, rubi folia, germina, & fructus immaturus, & flos: auena modicè, muſcus marinus, glaucium modicè, dulcis radicis ſuccus, dorycnium valde, quippe excellit frigiditate aquea efficaci. oleæ rami, & immaturus fructus, oleum omotribes, oleum myrtite, ſeſaminum, balaninum, hyoſcyaminum, elatine modicè, helxine (quæ & perdicium) modicè, panicum vel meline, ſi illinatur, epimedium modicè, violæ folia modicè, arundinis vallaris folia modicè, cicuta in ſummo: lichen in petris naſcens, papauera omnia, eorúmque liquor, mali fructus & folia, & ſucci, & cortex, præterquam dulcium: ſiquidem in eis aqueum temperatum exuperat: perſicæ fructus, citri caro, fungi valde, acreſtæ ſuccus valde, amylum ex tritico mediocriter, oleum roſaceum mediocriter, ſordès ex palæſtra, ſideritis vtraque, ſonchus nondum ſiccatus, ſtratiotes, tribuli vtrique, ſed alter humidam habet frigiditatem, terreſtris verò terream, palmæ ramorum cortex, & cerebrum, & id quod elaten vocant: terra Samia modicè: terra Cimolia, lapis hæmatites, ſciſſilis verò minus. Naxiæ cotis retrimentum, plumbago modicè: plumbum non vſtum & vſtum, ceruſſa, ſandyx modicè: caſeus mollis & recens, modicè.

Quæ res primo gradu refrigerent,

Cap. XX.

ACacia non lota, atriplex citra adſtrictionem, acini vuæ, milium, hordeum, orobanche, platanus, rhamnus completi primi eſt. ſeris (quam picrida quidam & cichorium vocant) & chondrile, quæ ſeridis eſt ſpecies.

Quæ res refrigerent ſecundo ordine,

Cap. XXI.

ACacia lota, plantago, eiúſque fructus, blitũ, galla immatura, cucurbita, mali armeniacæ fructus, rhus, cucumis, pepo, ſolanum hortenſe, cui ſimilia ſunt ſolani halicacabi folia: hyacinthi radix completi ſecundi ordinis eſt: lenticula paluſtris, alga virens, quæque adhuc humida ex mari ſit euulſa, pſyllii ſemen.

Quæ res tertio ordine refrigerent,

Cap. XXII.

SEmperuiuum vtrunque, portulaca eiúſque ſuccus, mandragora, citrii pars acida quæ circa ſemen eſt, herba ſanguinalis tertii eſt incipientis: potamogiton eodem modo, ſolani fruticoſa pars, ſoporiferi ſolani radicis cortex, altercum, quod & flores & ſemen album habet, hypecoon. quarto verò ordine refrigerat papaueris liquor.

Quæ res ſiccent, nec ordo gradus adiungitur,

Cap. XXIII.

VIticis folia & ſemen, rutæ minus: graminis radix modicè, ſemen eius graminis quod in Parnaſo, adiantũ vtrunque, ſemperuiuum modicè: ægyri flores, ac reſina modicè, cæteræ eius partes debilius: acanthi, ſiue melamphylli, ſiue pædarotis radix, ſpinæ albæ radix, ſpina Ægyptia, acte & arborea, & quæ humi ſita eſt, vel herbacea: alyſſon, amarantus, quæ fluxiones pota deſiccat, albæ vitis quæ bryonia dicitur radix, (nam nigræ bryoniæ eſt imbecillior) anagyri folia arida vehementer, androſæmi, (quod aſcyron etiam dicitur) éſtque hyperici ſpecies, & dionyſiados folia, androſaces, anthyllis vtraque moderatè: aparine moderatè, pira illita, rhine moderatè, magis verò ſumma eius pars. ariſtolochia valde, magis verò rotunda, arctium vtrunque, aſparagus myacanthinus, aſpalathus, aſtragali radix, aſphodeli radix, & eius exuſtæ cinis etiam magis, atractylis aut cnicus agreſtis mediocriter, aphace magis quàm lens: balauſtium valde: ruborum fructus immaturus, ſiccatus verò magis, itémque flos: ranunculi radix, totáque herba vehementer: bulbus illitus, gallium, glycyſidæ aut pentorobi, aut pæoniæ radix, lauri folia vehementer, & baccæ magis, minus verò cortex radicis. quercus partes omnes, magis verò fagus & ilex. quinetiam harum plantarum tenera folia illita non mediocriter ſiccare poſſunt. alterius quercus partes minus ſiccant. Oleum laurinum, & magis tedinum, panicum illitum, echini herbæ fructus, eryngium multum, iſatis agreſtis magis quàm ſatiua, corticis ſalicis cinis vehemẽter, cannabis fructus, naſturtium, caucalis vt daucus, ceratonia vt eius itidem fructus, ſiliquæ, gummi. Lixiuiũ maximè omnium ſiccat & abſterget quod ex ficulno factum eſt cinere, & tithymalorum, & ferme adurentis facultatis eſt. corni arboris fructus, & folia, & germina valde, braſſica in cibo ſumpta, & foris admota. caules eius combuſti valde exiccantem cinerem reddunt, vt fere adurentem iam vim tandem acquiſiuerint: braſſica agreſtis vehementius quàm ſatiua: crethmon, lilii folia, & læuigata radix, crocodilii ſemen & radix: canina braſſica, lagopus, lichen in petris naſcens, lepidium minus, fuligo omnis, lotus, aut trifolium moderatè. lotus arbor, fœniculi agreſtis, & radix magis quàm ſatiui: (vocatur hoc propter magnitudinem hippomarathrum) huius ergo non ſolùm radix, ſed multo etiam magis ſemen eſt cachryi ſimile. Alterum verò hippomarathrum, cuius ſemen rotundum acréque eſt, & coriandro ſimile. eſt ſimile illud quidem viribus hippomarathri, ſed eſt imbecillius: myriophyllon, narciſſi radix, neuræ, nymphææ radix, quæ albam radicem habet, ea vehementius deſiccat. xereos aut xeridis radix, & multo magis fructus, xiphii radix, & præcipuè pars ſuperior, acreſta, orchis (quem etiam ſerapiada vocant) magis quàm alius orchis, quem canis teſticulum nominant. Siccata hæc herba magis ſiccat: papyrus combuſta, ſed minus quàm cinis chartæ: panacis heraclii radicis cortex, ſed minus quàm liquor: periſtereon, platani cortex & globuli mediocriter, at cortex vſtus magis: herba ſanguinalis, polemonium (quod alii philæterium vocant) polypodium, filicis radix, & thalypteris: amylum ex frumento confectum modicè, reſinæ omnes, ſparganium, hypericon, phalangitis, verbaſci folia, ſal, aphronitrum, gypſum, idque magis vſtum: cadmiæ omnes, omniáque metallica & lapidoſa, & terrea, & ſquamæ omnes, & ſquama æris magis: argẽti ſpuma modicè: lapis Phrygius, lapis Arabicus, & oſtracites multum, nitrum, atramentum ſcriptorium, teſta, & magis clibanorum. Omne recrementum, ferri verò recrementum maximè: ſtibium, chryſocolla, coagulũ omne, ſtercus omne: anſerinum inutile eſt propter multam acrimoniam quæ in eo ineſt, itémque ſtercus miluorum & aquilarum. ſordes mediocriter, carnes viperarum,

caro cochlearum in mortario valde contuſa, & in læuorem poſtea redacta, vehementer: quam ad rem cochleæ recentes eſſe debent. cinis quoque earum ſatis crematarum. adeps taurinus magis quàm alii: caput mænularum ſale conditarum crematum, cornu ceruinum & caprillum combuſtum, valde. corium vetus ex calceamento combuſtum: purpurarum oſtrearúmque teſta combuſta, multum: debent autem in puluerem redigi. ſepiæ teſta, lanæ combuſtæ, pili combuſti, valde: ouorum vitellus aſſatus, cinis cancrorum, garum multùm, muria piſcium ſale conditorum.

Quæ res ſine morſu ſiccent,
Cap. XXIIII.

VRticæ ſemen & folia, aloë, amurca, & magis etiam ſiccat cocta: anagallis vtráque, plantago, auena, quæ illita per halitum digerit, oleum dulce, inſulſum, lotum, maximè omnium erica, quæ itidem digerit. fermentum ſine morſu attrahit ea quæ in imo ſunt corpore, atque digerit: thalictrum, lupinus amatus, eiúſque farina, quæ etiam digerit, quod magis etiam agreſtis facit: hippuris vehementer, iſatis vehementer, ſalicis folia & flos cum adſtrictione quadam. nonnulli verò ex eis ſuccum exprimunt qui morſus expers eſt, & ſiccans medicamentum ad multas res vtile. Nihil enim multo vtilius eſt medicamento non mordente, ſiccante, & leniter adſtringente. cancani radix modicè, iuglandis putamen aridum vſtũ, quod eſt etiam tenuium partium: ponticæ nuces æquè ac magnæ. Sunt enim terreæ frigidǽq; eſſentiæ participes: milium, minus centaurium valde, itémque ſuccus eius. gummi ceraſi arboris, granum quod ad tingendum valet, oleum liliaceum, foliáque & radices lilii: faba foris impoſita, cupreſſi folia, germina, globuli noui & teneri, cyperi radix, quæ ſimul quoque calfacit. cyperi folia & germina, & globuli noui molléſque, pinearum veſca pars in aqua macerata, neuras, nymphææ radix, ſireon, multum: paronychia, pentaphylli radix, & thelyptereos, myrrha, ſarcocolla, ſtœbes fructus & folia, calx lota, tragacantha, palmæ radix & fructus, ocimoidis ſemen, quod philetærion etiam vocant: * terra omnis, ad quod facit etiam quies. Lemnia eſt efficacior. cadmiæ læuigatæ ex fornacibus lotæ, lapis quem leucographida vocant. Aſiæ petræ flos carnes marceſcentes eliquat, petra verò minus: pompholyx continenter lota, calx extincta & lota generoſè, pſoricum magis quàm chalcitis. oui candidum & tenue morſu omnino caret: eiuſdem quoque naturæ vitellus eſt: ſed aſſatus minus mitigat.

Quæ res ſiccent primo ordine,
Cap. XXV.

ANthemis, vel chamæmelum, baccæ iuniperi, arum, vtraque artemiſia, intenſi. hordeum magis quàm farina fabarum abiecto putamine: polenta verò hordeacea magis, crocus, thus, fœniculum, neriũ, aut rhododaphne, muſtum, orobanche, ſeridis omnes ſpecies, cucumeris peponiſque ſemen & radix ſiccata, fœnumgræcum, hyacinthi radix, chamæleuce.

Quæ res ſecundo ordine ſiccent,
Cap. XXVI.

LOlium ſecundi eſt ordinis completi, amaracus, bitumen, amurca intenſi, anethum, plantago, eiúſque fructus, opobalſamum, acini, gingidium, dipſaci ſpinæ radix, elaphoboſcus, calamus aromaticus, milium intenſi, ciſthus vel ciſtharus, thuris cortex intẽſi, lycium, lychnis quæ ad coronamenta adhibetur, completi: malabathri folia completi, fœniculum, chia maſtiche, & magis Ægyptia: citrii cortex & ſemen, & arboris folia, mei radices, auricula muris, ſpica nardi, completi: nardum Celticum eſt imbecillius, quo infirmius quoque eſt montanum: vinum, eruum intenſi: opopanax, pix, polycnemon, ptarmices frutex adhuc virens, rhamnus, radicula, agreſtis etiam magis, ſcandyx intenſi: cardui radix, ſcorpioides, myrrha, lentiſcus, terebinthi cortex foliáque & fructus, hæcque præcipuè ſiccata: ſolani furioſi radicis cortex, completi: lentes, alga etiamnum vireſcens, & humida è mari eruta, galbanum incipientis ſecundi ordinis cenſetur.

Quæ res ſiccent tertio ordine, Cap. XXVII.

A ABrotonum, & magis vſtum, acacia, acorus, aloë, amium, anethum vſtum, aniſi ſemen, iuniperus, aſari radix, abſinthium, herba Sabina, veratrum vtrunque, epithymum, thymum, nepita, arundinis vallaris cortex vſtus, caron, caſia, cadri vtræque, cinnamomum, clinopodium, conyza maior & minor: nam quæ grauius olet, & humidis locis prouenit, imbecillior eſt. leontopetali radix, ſpinæ albæ radix, thuris fuligo, macer, melanthium, citrii pars quæ ſub ſemine eſt, vinum ſatis vetus, acetum, completi, quum vehemens ſit: origanum omne, parony-
B chia, quinquefolii radix, petaſites, petroſelinum, ſmyrniũ, ſed minus: peucedani radix, liquor magis: ruta ſatiua, polium minus, meliſſophyllum, marrubium, ptarmicæ frutex aridus, rhus, ſampſuch⁹, ſeriphum, ſeſamoeides maius, ſiſymbrium, ſtœbes folia, fructúſque, incipientis. teucriũ, trifolium (quod aliqui aſphaltion vocant) hyacinthi fructus, hyſſopum, chamædrys, chamæleontis vtriuſque radix, chamæpitys, & maius chelidonium.

Quæ res ſiccent quarto ordine,
C Cap. XXVIII.

AMpeloptaſum, oleum cedrinum, ſinapi, ruta agreſtis, allium, & magis agreſte, quod ophioſcorodon nominant.

Quæ res humectent, ordinis verò gradus non adiungitur, Cap. XXIX.

ALſine, bugloſſum, glaux herba, dulcis radicis ſuccus, lactuca modicè, violæ folia modicè, mali perſicæ fructus, fungi, polygalum, roſaceum magis quàm oleum, ſatyrium, ſtratiotes.

D Quæ res humectent ſecundo ordine,
Cap. XXX.

POrtulaca & ipſa, & eius ſuccus, atriplex, blitum, cucurbita, mali armeniacæ fructus, cucumis, pepo, lenticula paluſtris.

Quæ res aquoſam frigiditatem habeant,
Cap. XXXI.

ACacia, alſine, portulaca, plantago, atriplex, rubi folia, tuſſilago herba quum humida eſt: nam ſiccata non æquè eſt huiuſmodi: blitum, muſcus marinus, glaucium, dorycnium, epimedium modicè. Lactuca, viſcum, violæ
E folia, cucurbita, vmbilicus Veneris, cicuta, leuce arbor, malua ſatiua, papauera, mala præcocia, fungi, platanus, herba ſanguinalis, potamogiton, ſideritis, cucumis qui edendo eſt, ſonchus, ſtratiotes aquatilis, holoſchœnus, nux pinea, hypecoon, lenticula paluſtris, pſyllii ſemen, plumbum.

Quæ res mediæ ſint inter ſiccantia & humectantia,
Cap. XXXII.

GRaminis radix illita, oleum dulciſſimum, ex oliua ma-
F ximè drupa.

De iis quæ tenuium craſſarúmque ſunt partium,
Cap. XXXIII.

QVoniam tenuium eſſe partium dicuntur ea quæ in tenues partes facilè comminuuntur: ſolidarum verò craſſarúmque partium quæ contrà: viſcoſa verò atque dura ægrè aut difficulter, aut omnino in tenues comminui partes non poſſunt: fragilia verò, & quæ ſine viſcoſitate mollia ſunt, in tenues partes facilè ſoluuntur, perſpicuum eſſe hinc arbitror, multa eſſe facultate calida, & facilè accendi: nos tamen ab eis non facilè excalfieri. Nam ignis qui eſt omnium tenuiſſimus, ſimúlque calidiſſimus,
G in profundum facilè penetrat, & comminuit, & extenuat, & mutat, & in ſuam denique naturam conuertit, ſimile reddens ex omni parte, & ſuperans id quod contingit. at noſter calor præterquam quòd craſſarum eſt partium, & vaporoſus, eſt etiam debilis, vt quod contingit, non facilè commutet. Oſtenſum enim eſt, nihil eorum quæ nos calfacere apparent, æquè ac ignem poſſe calfacere, ſed veluti materiam quæ facilè accendatur: ſiquidem initium mutationis à noſtro calore accipientia, vt aridæ arundines
H ab igni, nos contrà calfaciunt, & vt illæ ignis partes fiũt, ita hæc natiui caloris noſtri partes reddantur. quinetiam admodum exile corpus facilè ab eo cui admotum eſt, alterari, maius verò tractu temporis, & ita vt eius alteratio vix ſenſu percipiatur, eſt ſanè ſatis comprobatum: quo-

circa mirandum non eſt,ſi nos celerius ab eo quod in minimas partes accuratius comminutum fuerit, immutari ſentiamus. Euidenter autem apparet, nullum ex iis quæ ex craſſis partibus conſtant,priuſquam ad vnguem comminuatur,neque ipſum à corpore noſtro quicquam pati, neque rurſus in nos poſſe agere.neque enim ſolùm in pipere,ſinape,& cæteris omnibus nos calefacientibus, ſed etiam in iis quorum frigida vis eſt, eodem modo ſe res habet.Nam ſiquis radicis mandragoræ corticem in magnas confractum partes cuti imponat,aut illinat, planè nihil officiet : at is in tenues partes comminutus, refrigerare poteſt.ſic etiam papaueris ſemen,& cicutæ, quod quanquam eſt omnium refrigerantium valentiſſimum,tamen antequam exquiſitè comminutum fuerit,noſtræ cuti admotum,eſt planè imbecillum.Ne igitur mireris ſi aridæ arundines pilique,etiamſi facilè accendantur,non tamen nos contactu excalfaciant,quippe qui à noſtro calore non immutentur, vt nos contrà calefaciant, quod ſcilicet in pollinem redigi non queant : quandoquidem & calamus Indicus,eo quòd tundi,& pollinis modo per cribrum traiici poteſt,magis quàm is qui apud nos naſcitur, euidenter nos calefacere conſpicitur.Non eſt igitur cenſendum (quemadmodum nonnulli putant) ignem omnem tenuium eſſe partium,nec omnia quæ tenuium partiũ ſunt, ignem eſſe. nam carbo ignis eſt ille quidem, non tamen tenuium partium : aër quoque tenuium partium eſt, non tamen eſt ignis.eſt etiam aliquid frigidum exquiſitè tenuium partium,& aliquid calidum quod ex craſſis partibus conſtat.

Quæ tenuium partium ſint.

Abrotonum vſtum,viticis ſemen & folia,ſcandyx, ſemen graminis in Parnaſſo naſcentis, ægyri flores, vriticæ fructus & folia, acanthi, ſiue melamphylli,aut pæderotis radix,acanthii radix & folia,ſpinæ albæ ſemen,acorus,amomum,aſari radix, vitis agreſtis albæ radix, radicis anagyri cortex,& magis eo ſemen, anthyllis vtraque, magiſque ea quæ eſt chamæpityi ſimilis. anthemis vel chamæmelum,aparine,ariſtolochiæ radix, & magis etiã rotunda,arction quod eſt ſimile verbaſco,plantaginis fructus, & folia ſiccata, artemiſiæ ambæ, aſplenũ,aſphodeli radix,& magis eiuſdem vſtæ cinis,balſamum,& plantæ liquor magis,fructus verò minus : radix rubi,Sabina multum, glycyſidæ, vel pentorobæ, vel pæoniæ radix, dictamnum,dracontii radix magis quàm radix ari,ebenus,oleum vetus,oleum ricininum,oleum quod è * ſqualidis oliuis fit,Sabinum, elaphoboſcus, eupatorium herba, euphorbium,fermentum, eryngium, ſalicis liquor, nepita, calamus aromaticus,arundinis vallaris cortex vſtus : caſia egregiè,ex nucibus veſca pars, nucis putamen aridum & combuſtum egregiè,carpeſium,milium, cedrinum oleũ, cinnamomum in ſummo, cinnamomis quæ pſeudocinnamomum dicitur,pſeudodictamnum minus, ladanum modicè,clinopodium,pruni gummi,fuligo omnis, lotus arbor,maſtiche,melanthium, medii ſemen, myrrhis(ab aliquibus myrrha dicitur)moly (quod rutam agreſtem quidam nominant)xyreos aut xyridos radix,& magis fructus,oxyacanthæ fructus,opobalſamum, liquor Cyrenaicus magis quàm alius omnis, paronychia, peucedani liquor,ruta,pix,piſſelæon verò magis, piſtacii fructus, polemonium(quod aliqui philetærium vocant)propolis,reſina terebinthina magis cæteris reſinis,larinx quoque magis.Inter liquidas reſinas,quæ capnelæos dicitur, roſaceũ oleum,roſa,ſagapenum,ſampſuchus,ſeſeli, cucumeris ſemen,ſiſymbrium,eiuſque ſemen,ficus ſiccæ modicè, ficus arbor,iunci odorati flos modicè, teucrium, cinis, eóque magis calx : tribuli terreſtris fructus, tubera modicè, hypericon,hyſſopum, phaleris, phalangitis , phorbion, ocimoideos ſemen,ſal laxum,præterea in ſalis genere magis facit ſal combuſtus : ſed flos ſalis magis etiam facit. Spuma ſalis multum,nitrum,magis verò eiuſdẽ ſpuma. inter alcyonia , tertiũ,multũ : minus quàm hoc,quartũ. arſenicum vſtum,gypſum combuſtum,ſulfur,cadmia quæ botryitis dicitur,magis.pumex crematus, lixiuium, ſquama æris præ cæteris. Aſii lapidis flos, lapis verò ipſe minus, melanteria,miſy,flos æris,& æris ignem expertis, eiuſque ſquamæ magis : chryſocolla magis facit ea quæ in pila fuerit confecta quàm quæ in fodinis inuenitur:eam quoque cremando tenuiorum partium reddes.ſandyx qui ex ceruſſa cremata fit, alga, adeps leonis,pardi, hyænæque multum : taurinus verò minus,caſtoreum,ſepiæ teſta ; lanæ combuſtæ.

Quæ res ſint craſſarum partium,
Cap. XXXIIII.

PLantaginis radix, balauſtium, acinus , oleum balaninum, zingiberis radix,cancani radix, cæpa,cucumis, ſquamæ omnes , minus verò æris : ſory, alumen egregiè, tum liquidum tum cruſtoſum,tum plinthite. tenuiorum verò partium quàm hæc,eſt quod ſciſſile dicitur, & poſtea rotundum.

Quæ corroborent, Cap. XXXV.

CAſia,galla immatura , ſtœchas ; corroborat viſcera omnia , & totum quoque animantis habitum . palmæ fructus,tum foris impoſitus,tum intro aſſumptus, abſinthium.

Quæ res concoquant, Cap. XXXVI.

AMomum magis quàm acorus,& radix aſari, vua culta,cera, ladanum, colla ex qua libri conglutinantur, crocus,thus,pix,maſtiche Ægyptia,roſaceum oleũ,myrrha,ſtyrax , galbanum,alica,ocimum illitum,butyrum,œſipus , adeps ſuillus magis quàm oleum.

De medicamentis pus mouentibus,
Cap. XXXVII.

QVÆ pus mouent quum ſimilem temperaturam habeant iis temperaturis quæ naturales ſunt,earum ſubſtantiã tueri potius quàm immutare poſſunt. Ergo in ſuppurationibus humiditas alteratur illa quidẽ , itemque ſiqua caro cõtuſa eſt.ſed alia omnia quæ ſecundũ naturam ſunt,ſubſtantiam ſuam conſeruant. Tale igitur eſſe debet medicamentũ quod ad pus mouẽdum adhibetur , qualis eſt in naturis temperatis natiuus calor.quemadmodum enim alterationes quæ ſecundum naturam ab innato calore fiunt,à ſimili calore externo iuuantur,ita etiam in ſuppurationibus vſu venit. Nouimus autem nihil æquè adiuuare concoctionem quam ventriculus obit,ac corpus humanum ipſum contingens:quamobrem nonnulli puellos noctu in ſinu tenent, & ſummum inde commodum ſentiunt:propius enim ad naturalem calorem accedit,éſtque magis proprius & cognatus hic quàm qui fomentis adhibetur.Quidam verò catulos paruos huius rei cauſa alunt, qui dum quieſcunt,eoſdem ventriculo admotos tenent: qui quidem calorem cibos concoquentem , non itẽ qualitatem adaugent . Hæc autem medicamenta humida & calida dicimus , nõ quòd humidiora calidioráque noſtra ſubſtantia ſint, ſed quia eorum temperies ſimilis ſit nobis qui calida humidáque temperie ſumus , vt ſermo vetus prodidit.Quinetiam emplaſticũ eſſe debere hoc medicamentum,vt ad ſummum pus moueat,planum iam eſſe mihi videtur:nam ſi natiui caloris ſubſtantiam augere & non intendere qualitate cõueniat,corporis meatus obſtructos eſſe neceſſe eſt, vt tranſpirationes halituoſas intus includant:quãdoquidem ea cataplaſmata quæ aut detergunt,aut vehementius calefaciunt , & halitus difflari ſinunt,ſiccant quidẽ,ſed tamen pus nõ vtique mouẽt.Porro ad pus gignendum aptiſſima erit ex omnibus quæ perfunduntur, aqua temperata,aut hydrelæum:ex iis quæ irrigantur,oleum temperatum: ex iis quæ illinuntur , farina triticea ex hydrelæo,ipſéque panis.Is verò modicè coctus eſſe debet.nam qui plurimum coctus eſt , is eſt quodammodo ſiccior, & ad inflammationes quæ ægrius concoquũtur,eſt accõmodatus:qui verò min⁹, iis quæ admodũ calidæ ſunt atque feruent.cui plus additum olei fuerit,iis conuenit quæ difficilius cõcoctionem admittunt:cui verò minus,iis quæ feruent. Quod verò ex pane cataplaſma conficitur , inflammationibus quæ ægrè concoquuntur, aptum eſt:ſiquidem & ſal & fermentum admiſtũ habet . quod verò ex triticea farina fit , calidioribus . Alica verò magis ſiccat quàm farina triticea. quamobrem in moderatis inflãmationibus puri mouendo eſt ineptior:in humidioribus verò,quàm farina tritici præſtantior . ex ipſa

præterea tritici farina atque pane qui purus eſt, ad pus mouēdū eſt accommodatior, quippe quum furfur minus ſit calidum magiſque ſiccum. Farina autem pura, & quæ alendo eſt, humida eſt & calida, qualia ſanè ad pus gignēdum apta eſſe docuimus. Igitur mendicamenta quæ vlceribus inflammatis imponuntur, ſi calida & humida ſint, ea ad pus mouendum conducent, vt adeps ſuillus & vitulinus, butyrum & thus: quinetiam ad pus perducit pix & reſina, ex aliquo videlicet oleo ſubactæ: ad feruentes vero inflammationes, comburendæ ſunt, & ex roſaceo liquandæ: ad alias verò, ex aliquo calefacientium, vt cicino, vt raphanino, vt vetere, vt Sicyonio. Si vero ſola cera interdū vtaris ad pus mouendum, ipſam quoque in aliquo oleo calfaciēte eliquabis: quippe quum ipſa per ſe minus ſit calida quàm vt mouere pus queat. emplaſticā enim vim habet. Solis itaque feruētibus inflammationibus apta eſt ex aliquo ex calidioribus oleis eliquata: verùm vt hæc cómoderatione inferior eſt, vt ad inflammationes tēperie medias, hominúmque ac partium naturas, ita paululum quid excedunt reſina atque pix. Ex quo fit vt hæc omnia ſimul miſta commoderatè pus gignant. Nequis verò negligenter intelligat, exiſtimetque me dicere, omnia quæ difficulter concoquuntur, & ad pus nullo modo perueniunt, hoc pacto curari oportere: ſiquidem nonnulla huiuſmodi ab emplaſticis medicamentis putreſiunt, vel propter ſuccorum ea generantium malitiam, vel propter ægrotātis imbecillitatem: cuius vires tum exiguæ, tum infirmæ ad ſuccorum in locum irrumpentium concoctionem nullum afferre adiumētum poſſunt: quo caſu profundis ſcarificationibus cutim aperimus in multis affecti loci partibus, medicamentiſque vtimur quæ maiore deſiccandi vi ſint prædita: imminet enim huiuſmodi inflammationibus ea quæ gangræna vocatur, calore natiuo ab ipſa propemodum victo, & eo ferme redacto vt planè reſtinguatur.

De mollientibus, Cap. XXXVIII.

MEdicamenta ſcirrhos emolliētia, multo caliodiora eſſe debent quàm tēperata natura ſit, non tamen ta vehementer calida: nam quæ à lento craſſóque humore congelato induruerunt, calefacientia ſiccantiáque medicamenta poſcunt, non tamen quæ valida violētáque ſint: ſed ſatis eſt interim vt ſecundi aut tertii ſint ordinis calfacientium, primi exiccātium. facultas quoque emplaſtica in eis ineſſe debet, quemadmodum in iis quæ ad pus mouendum adhibentur. ſed quo magis ad euacuandum pertinere debent, eo etiam minus meatus illitu obſtruere. Cæterùm quum in corporibus ſic induratis non parua ſit maioris minoriſque duritiæ latitudo, neceſſe itidem eſt medicamentorum ea curantium non paruam eſſe latitudinem: vt, ne longè abeamus, caprillus & gallinaceus adeps huiuſmodi etiam indurata curauit: ſed imbecilliores hi ſunt, & moderatas duritias molliunt. Adipe verò gallinarum valentior eſt anſerinus, caprillo verò hircinus. Validus quoque taurinus eſt, ſed minus quàm hircinus: magis quàm hi digerit, & non magis emollit, leonis, pardi, hyænæ atque anſeris. Quinetiam medulla ceruina ſatis emollit, & poſt eam vitulina: in quo genere, quæ ex oſſibus quàm quæ ex ſpina ſumitur, quam ſpinalem medullā vocant, eſt præſtantior. Eodem ex genere, quanquam validiora, ſunt ammoniacum thymiama, magiſque tale eſt quod pingue eſt & recens, & ſtyrax, & galbanum, & bdellium Scythicum, quod & magis atrum eſt, & magis reſinoſum: alterum, quod Arabicū eſt, quo eſt dilucidius, eo etiam magis ſiccat quàm emollientia. quod igitur recēs & humidum eſt, & contuſum facilè molleſcit, ad eadē ad quæ Scythicum eſt idoneum. quod verò eſt vetuſtius, & guſtu admodum amarum, acre & ſiccum, ab eorum quæ indurata emolliūt, mediocritate excidit. præſtātiora verò quàm reliqua omnia, ad emolliendum ſunt recentia, ſiquidem inueterata plus quàm par eſt exiccant: id quod etiā in medulla & adipe vſu venit, quippe quæ ſeipſis fiant & acriora & ſicciora vetuſtate, non ſecus quàm adeps ſuillus. Cæterùm neque hæc, neque alia quæ molliunt, habere ſalem debent, quandoquidem ſal vehementer ſiccat. Quin & oleum Sicyonium ex hoc eſt genere, itémque liliaceum, & hyoſcyaminum, & dulciſſimum quod ex oli-

A uis, & præſertim drupis fit: atque etiam anthemis, quam chamæmelum vocant, & althææ radix, & cucumeris agreſtis radix, ex oleo vel ex aqua decoctæ: & folia quoque maluæ agreſtis, eáque & cruda & cocta: nam hortenſis folia imbecilliora ſunt. & althæa quæ anadendromalache dicitur, validior eſt, earúmq; validior eſt fructꝰ. Libanotides etiam tres, chia maſtiche, terebinthina magis quàm lentiſcina, colophonia, quæ chiæ maſtichæ eſt ſimilis, æquè ac ipſa maſtiche: Ægyptia maſtiche, opopanax, ſordes è ſtatuis, lutum ex palæſtra, ſtrigmentorum balneorum,
B butyrum, myrrha Bœotica, hippogloſſi radix & ſuccus.

De indurantibus & laxantibus, Cap. XXXIX.

EMollientium quidem facultas abundè iam expoſita eſt nobis: de indurantibus deinceps loquemur. hæc igitur frigida atque humida eſſe oportet, velut ſemperuiuum, portulaca, & pſyllium, lēticula paluſtris, ſolanum: aut hoc ſanè non eſt humida temperie, ſed medium abſolutè humectantis & ſiccantis. Siquid verò ſimul refrigeret & ſiccet, id etiam omnino indurat, nō eſt tamen ex iis quæ
C propriè indurant: ſiquidem congelatione potius quàm euacuatione durum corpus efficitur. at ſiquid ideo induratum ſit quòd natiuum humorem non retinet, ſiccum id potius quàm durum appellamus: eiúſque ſanatio eſt irrigatio & humectatio, non emollitio: vt tenſio curatur laxatione, & laxatio tenſione. Atque hæc quidem liquido tū in cute, tum ſæpe etiam in articulis conſpiciuntur. nam laxatio prouenit immodicè humectatis quæ circa eos ſunt ligamentis & tendinibus: tenſio verò non etiam ſimpliciter, ſed pluſculum exiccatis, aut refrigeratis, aut inflamma-
D tis, aut ſchirro affectis. Atque ita quidē in articulis: in cute verò non ita ſolùm, ſed muſculis quoque qui ei ſubiecti ſunt, quoquo modo in tumorem elatis, vt etiam præ carnis copia quibuſdam tenditur: id ipſúmque in inflammationibus illi accidit. Quocirca non vna ſimpliciter laxantium eſt ſpecies, ſed alia humectando laxant, alia calfaciendo, alia molliendo, alia vacuādo, alia tumores præter naturam purgando, alia quiddam horum faciendo. Quoniam igitur multis modis vnaquæque res durior fit, aut ſiccata, aut denſata, aut quia nimiū expleta ſit, & ideo
E vehementer tendatur, aut aliqua coniugatione hæc patitur: ſingulis quoque propria eſt emolliendi ratio. quamobrem de ſingulis deinceps differamus. Ergo quod à ſiccitate induratum eſt, humectari poſtulat: quod à congelatione, excalfieri: quod à repletione, inaniri: quod à ſiccitate ſimul & cōgelatione, humectari atque excalfieri: quod à concretione ſimul & repletione, calfieri & euacuari. Siccantur itaque corpora citra concretionem, tum in validis exercitationibus, tum in ſole vehementi, tum inedia ingenti, tum febre ardenti, tum medicamentis quibuſdam
F quæ non refrigerando ſiccant. Congelantur à vehementi ſolùm frigore, ſicut etiam implentur à largi humoris affluxu. Siccātur verò ſimul & congelātur, coeuntibus quæ ſimul conuenire poſſunt cauſis: vt ſiquis ſupra modum laborat in frigore, aut famem patiatur. Sic quoque replentur ſimul & congelantur ab influxu frigido, aut partis alicuius perfrictione. ac tot quidem modis dura fiunt corpora. At medicamentum emolliens non de omnibus his modis efferre videntur, ſed peculiariter de iis quæ ob cōgelationem induruerunt: magiſque etiam ſi in eis contē-
G tus ſit humor præter naturam, vt in ſcirrho affectis vſu venit.

De emplaſticis, Cap. XL.

SI qualem tibi ſenſum præbet aqua omnis planè qualitatis expers, talem in re ſicca inuenias, ea profectò extra omnem inſignem eſt caliditatem & frigiditatem, mediam, quoad maximè fieri poteſt, cōſtitutionem obtinēs, aut certè paulo ad frigidius declinans. At ſi ita quum ſit, conſiſtentiam ſiccā habeat, terreſtris ſit, ac citra morſum deſiccet, eſt neceſſe, & corporis meatibꝰ illini, ſic vt diffi-
H culter eluantur. Huius generis medicamēta ſunt plurima quæ exquiſitè ſunt lota, vt amylum, pompholyx, ceruſſa, calx, cadmia, terra Cretēſis & Cimolia, alica, Samius aſter, terra fullonum, gypſum, lupinus iam commanſus, cancani radix, pinearum veſca pars aqua macerata. Porro quæ

dam eorum nõ ſolùm terrea ſunt,ſed natura etiam aqueæ A quædam etiam aëris non parum habent : tenacia tamen ſunt omnia,& idcirco emplaſtica. Duplex enim eſt medicamentorum emplaſticorum natura:altera,enim eſt exquiſitè terrea & ſicca:altera verò tenax eſt omnino: miſta verò ex aqua atque terra,& plerũque etiam aëre,vt oleũ dulce ſine ſale paratum.oui quoque album ex eiſdem quodã modo eſt miſtum:magis tamen terreum eſt quàm oleum: quin & caſeoſa lactis pars emplaſtica eſt, tenérque a crecens compactus caſeus,& ſuilla pinguedo,!& cæteræ quoque pinguedines,quæ nullam adhuc acrimoniam contra- B xerunt,emplaſticam meatuum facultatem obtinent :& magis etiam,quo ſicciores ac magis terreæ fuerint. huiuſmodi etiam eſt elota cera dulcis : éſtque ad id accommodata quæ ex magis aqueo melle,& minimè acri ſit facta : nam amara ab emplaſticis clarè ſecluditur.Gluten libris agglutinandis idoneum, emplaſticum eſt: gummi, myagri ſemen,defrutum valde : triticum,ſeſamum, & ſeſaminum oleum,& eiuſdem herbæ decoctum, ſordes ex palæſtra,ſarcocolla, tragacantha. Atque emplaſtica quidem medicamenta huiuſmodi inter repellentia & ab- C ſtergentia medium locum tenent.

De medicamentis purgantibus,

Cap. XLI.

QVemadmodum in ſaporibus diximus, nullum propè eorum alienæ qualitatis expertem eſſe,ita in medicamentis exiſtimandum eſt,multas diuerſi generis ſubſtãtias eſſe miſtas.oſtenſum quoque eſt, attractiones proprietatibus qualitatum quæ in ſubſtantiis ſunt,perfici: idcirco purgantia medicamenta ſuccis qui attrahuntur, familiaria & propria ſint oportet,ſicuti magnes ferro, quip D pe qui ad ferri naturam accedat,eique magnopere ſpecie perſimilis ſit: verùm eſt quodammodo fortior, vt attrahat potius quàm attrahatur. Quin ne cnicum quidem à pituitæ natura alienum eſſe diffidendum eſt,vt eius quoque color indicat,ſed tamen calore eſt pituita valentior, vt trahat potius quàm trahatur.eodémque modo granum Cnidium, ſiquando à corpore noſtro vincatur (id quod aſſiduè cnico euenit,rarius autem grano Cnidio,propter eius robur atque vim) pro purgatione ſit alimentum, velut elleborus ſemper coturnicibus. Idcirco purgantium E medicamenrorum,vbi fortè purgatione fruſtratur,quædam præterquàm quòd nullam corpori noxam afferunt, etiam animanti alimentum præbent : alia verò in corruptelam & tanquam venenum conuertuntur.

De nimia purgatione.

Cap. XLII.

NImiæ purgationes euenire ſolent quũ purgans medicamentum tantas vires ſumpſit,vt in vaſorum ad ventrem pertinentium oſculis morſum ſimul apertionémque multam efficiat,continentérque irritans,& con- F uellens corpora,vaſorum vim diſſoluat. Quum autem in initio modica adhuc ſit apertio &imbecillitas,tum quod tenuiſſimum eſt,miniméque naturæ familiare, excernitur.Sed quum vtraque aucta eſt,iam tunc familiariſſima euacuantur : quamobrem flaua bilis primò , pituita ſecundo loco,tertio loco atra bilis,poſt hæc poſtremus omniũ in nimiis purgationibus ſanguis effunditur : eſt enim hic ſuccus naturæ quamfamiliariſſimus.ante hunc verò primus quidem qui tenuiſſimus,poſtrem⁹ qui craſſiſſimus. G Si igitur medicamentum quod pituitam educat dederis, prima in nimia purgatione flaua bilis,mox atra,vltimo locò ſanguis eiicitur.Si verò quod flauam bilem ducat exhibeas,pituita conſequetur, tertia atra, quartus demum ſanguis.quin & ſi atram bilem purgans medicamentum ſit,eam quidem primùm euacuabit, deinde flauam, tum pituitam,& poſtremò omnium ſanguinem, tanquam ex inanimis iam vaſculis effluat. Quũ enim vaſcula non amplius in ſe continere alios ſuccos præ imbecillitate poſſunt,eorum verò ora recluſa fuerint,nec irritare medica- H mentum deſinat,nec familiarem præterea ſuccum poſſit attrahere, neceſſe eſt reliquos eo ordine quem diximus excerni.

De facultate purgante,

Cap. XLIII.

PVrgans facultas duo ſignificat,vnum commune omnium,quæ quouis modo animalis excrementa expurgant : alterum quod per excellentiam de iis dicitur quæ aut per vomitum aut per ventris deiectionem purgant. Eſt autem eiuſdem generis cum his purgationibus tum ea quæ per nares,tum ea quæ per os fit,infuſis videlicet in nares medicamentis, aut os colluendo, aut mandendo, quæ omnia vnico nomine comprehendentes, ἀποφλεγματίζοντα, *hoc eſt pituitam euocantia* , & eorum facultates apophlegmaticas nominant . Eiuſdem cum iiſdem ſunt generis quæ vuluæ admota expurgant : nam quæcunque dixi,ea attrahendi vim habent omnia: alia vnum quempiam ſuccum, alia duos, aut etiam plures : idque eſt illis commune,veluti quæ craſſos lentóſque humores extenuare,vrinam ciere poſſunt,aut excreationibus ex pectore pulmonéque eiiciendis auxiliari : & quodammodo purgant illa quidem, ſed tamen non vt prædicta nominantur,verùm partim vretica,partim menſes prouocantia,hoc à ſuperioribus differentia quòd non æquè vt illa vim ad familiares ſuccos attrahendos habent. ex quo fit vt in his quoque ſermo noſter alterius diſtinctionis indigeat : eáque erit huiuſmodi quæ in peſſis, aut fomentis, aut quouis ſimili modo vtero admouentur, ea duplici ratione agunt : alia nanque ſolùm calfaciendo prouocant, alia facultatibus, quas attractrices & purgatrices nominant,quas trahendorum familiaritate peragere attractiones demonſtrauimus.Quæ bibuntur vt ſanguinem attenuent,& meatus obſtructione liberent atque aperiant, ea facultate attractrice vacuationem non obeunt: ac priora quidem eiuſdem generis ſunt cum purgantibus : ſecunda verò cum his quæ lac & ſemen gignunt,de quibus paulò poſt verba faciemus.

De medicamentis ad tuſſim pertinentibus,

Cap. XLIIII.

BEchica medicamenta dupliciter ſunt nominata , partim quia tuſſim prouocent,partim quia ſedent.maximè verò contrariæ ſunt eorum facultates : aliorum enim natura attenuans eſt,aliorum incraſſans. attenuandi autem vis in calidis & tenuium partium ſubſtantiis eſt ſita: incraſſandi verò in frigidis,& quarum craſſæ ſunt partes. harum verò materiam ſuprà memorauimus.

Ex Zopyro,de medicamentis quæ humores ex ore,naribus,& oculis trahunt,

Cap. XLV.

HVmorem ex ore trahunt tùm commanſa,tùm liquata,pyrethrum,pontica radix,itémque polii, lapathi, cappareos,halicacabi, chamæleontis, ficuum pinguium decoctum.teda,mel,paſſum,papauer, abſinthium, origanum,radicula,vua paſſa ſine acinis, aut alia eodem modo,cathry,napi,elleborus albus, elaterium, thymum, ſal, omphacium,aniſum,piper,miſy,æs vſtum, granum Cnidium,atramentum ſutorium,chamelæa,lauri baccæ, cedria,ſulfur,eleliſphacus, cinnamomum, acanthi fructus, balſamum,anemone, panaces, naſturtium, ammoniacũ, ſandaracha,fæx arida combuſta.E naribus educunt hæc : elaterium,piper,betæ ſuccus, & corticis radicis cyclamini,mel paſſum,thlaſpi,granũ Cnidium, anagallis, irinum vnguentum,anemona,ranunculus, cedria , expreſſio nucum amararum, veratrũ album, ſtruthium, omphacium, marrubium, hederæ tenera folia. quædam verò horum ſternutamentum quoque excitare conſueuerunt. Ab oculis verò trahunt humores,mel,hyſſopũ, oleum vetuſtum, anagallis,id quod ſalis pinguedinem vocant(quam aliqui ſalis ſpumam nuncupant) laurinum vnguen, nardum, caſia, cinnamomum, coſtus, liquor papaueris, & ſagapeni, folii ſuccus,itémque dauci, apii, punicorum, amygdalarum,marrubii,ellebori albi, ponticæ radicis, anemones, rutæ,& magis etiam agreſtis : caſtoreum, lapis hæmatites,atramentum ſutorium, flos æris , adeps anſerinus, æs cõbuſtum, fel,myrrha, chalcitis Ægyptia,ſulphur ignem non expertum,alumen ſciſſile,ſæpiæ teſta cremata,myſi, vrina, thuris cortex, ſcillæ pars quæ tomentum appellatur, decocta,ammoniacum,nycticoracis cerebrum, ſanies hircini iecoris,ſalicis lacryma,omphacium, ſqua ma ſtomomatis.Per aures euocare videntur,mel,piper,* mu

A ſtum, libanotis fructifera, metopium ; oleum ex nuci-
bus, vrina bubula, fel taurinum, mercurialis, betæ ſuccus,
& radicum capparis, & agreſtis rutæ, & cnidii grani: capri-
fici liquor, bdellium, caſia, galbanum, veratrum album,
ſerpyllum, atque omphacium.

Galeni, de medicamentis obſtructione liberantibus, abſtergentibus, & attenuantibus, Cap. XLVI.

QVod emplaſtico contrarium eſt, id meatus repurgãs
aut obſtructione liberans appelletur: quemadmodũ
B ipſum emplaſticum non ſolùm ita vocatur, ſed obſtruens
quoque dicitur. Fuerit autem id, ſicut actione contrariũ,
ita & corporis natura, neq; viſcoſũ, neq; morſus expers,
ſed & nitroſum, & tenuium partium: ratione enim maio-
ris minoriſque differunt inter ſe, genere ſubſtantiæ non
diuerſa, tum emplaſtica ab iis quæ ſordem nutriunt ; tum
meatus expurgantia ab abſtergentibus. nam quæ in ſuper
ficie ſordem auferũt, ſiue in cute, ſiue in vlceribus, ea abſ-
tergentia nominantur : quæ verò meatus etiam expur-
C gant, ea tenuiorum ſunt quàm hæc partium, & emplaſti-
cis contraria, & idcirco obſtructione liberãtia, & meatuũ
expurgantia vocantur: ſuntque hæc nitroſa & amara. Quæ
verò cuti extimæ imponuntur, ea ſolam nitroſam quali-
tatem exquiſitam poſſidere debent ad ea quæ dicta ſunt
peragenda: quæ verò intrò in corpus aſſumuntur, ea quã-
uis aliquid adſtrictionis adiunctum habeant, poſſunt ta-
men ſic quoque magnos meatus, cuiuſmodi ſunt in viſce
ribus, purgare atque abſtergere. foris enim meatuum par-
uitas prius ab adſtrictione occluſa quàm expurgari probè
D queat, non etiam inde in altum abſtergentem ſubſtantiã
recipit, neque expurgatur. at viſcera quæ maximos in ſe
meatus habent, maius commodum ex vaſorum corrobo
ratione capiunt quàm ex oſculorum exiguitate damnum
ferant. proinde abſinthium intus repurgare poteſt, foris
non item, quippe quod ex amara acerbáque facultate eſt
compoſitum. Quæcunque ergo nitroſa & amara compe-
riuntur, ea meatus omnes poſſe expurgare cognoſcito. at
ſordes vlcerum, aut etiam cutis, nõ hæc ſolùm, ſed & quæ
minoribus viribus ſunt, auferre poſſunt: qualia ſunt dul-
cia, quæ tenuium ſunt partium, vt puta mel. Quæcunque
E enim obſtructionem tollunt, eadem quoque abſtergent:
at quæcunque abſtergent, ea non omnino obſtructione
liberant. eadem verò & obſtructione liberant, & ſordes
repurgant.

Quæ obſtructione liberent, & expurgent, Cap. XLVII.

ANagyri ſicca folia, eiúſque radicis cortex, agaricum,
vrticæ ſemen, amarantum, amygdala amara, ipſáque
arbor, ampeloprasum, adiantũ, radix ari, acanthi vel melã
F phylli, vel pedærotis radix, pulegiũ, dracũculus, daucꝰ qui
paſtinaca dicitur, & potiꝰ agreſtis, gẽtianæ radix multũ:
helenii radix, eryſimi ſemẽ, cicer, agreſte cicer, eupatoriũ
herba citra inſignẽ calorẽ, thymũ, caricæ pingues, ſopyrõ,
nepita, naſturtii ſemẽ & folia validè: caſia, prunorũ gum
mi, betonica, crocodilii radix, cyclaminum, ſpinæ albæ
radix, libanotides tres, melanthium, medii ſemen, papa-
uer cornigerum, myridis radix, ononidis cortex, oxyacã-
thi fructus, periclymeni fructus & folia, ruta, peucedani li
quor & radix, filicis radix, & thelyptereos, cucumis, pepo,
ſphondylii fructus radixque, cyperi folia, & ſumma ger-
mina, ſtœchas, teucrium, chamædrys, chamæpitys, chamæ
G ciſſi flos, cæteráque omnia in quibus amaram qualitatem
excellere dictũ eſt: nã & nitrũ ipſum, & aphronitrũ quod
nitri eſt ſpuma, & ſalis ſpuma, & ſal, & lapis Æthiopicus, &
ſeriphũ & abrotonũ, & reliqua huiꝰ generis cũ cibo potúq;
aſſumpta eandem vim obtinent: protinus enim his ineſt,
vt craſſos lentóſque humores extenuandi vi prædita ſint,
ſicut emplaſticis omnibus craſſos lentóſque corporis ſuc-
cos reddendi: quamobrem lentis ac pituitoſis thoracis,
pulmoniſque lentæ pituitæ, aut puri incidendis & atte-
H nuandis, & educendis, aptiora inuenire alia ante hæc me
dicamenta non queas: iiſdem quoque iecoris obſtructio-
nes expurgabis, & verò etiã lienis, quæ modicæ fuerint.
nam quæ maiores ſunt, eæ vehementiora medicamenta
deſiderant, vt capparis corticem, radices tamaricis, ſcolo-

A pendrii radices, & item herbæ quam aſplenum nomi-
nant.

Quæ abſtergant, Cap. XLVIII.

ABſtergent autem omnia quæ meatuum obſtructio-
nes expediunt, craſſóſque humores incidunt, & quæ
nunc dicentur, vt ſtercus caprillum vſtum, & ignem non
expertum, teſta omnium dura teſta intectorum, ſepiæ te-
ſta, echini vtriuſque combuſti cinis, ſerum lactis, mel, de-
coctum verò mel minus: alyſſum, vitis agreſtis racemi, cul
tæ verò minus: albæ vitis quæ & bryonia dicitur, radix, ni
B græ verò eſt imbecillior. amygdalæ verò quibus veſci-
mur, & ipſa arbor, vtraque anagallis valde: androſæmi,
quod hyperici ſpecies eſt, & quod dionyſiadem vocant,
folia, anemonæ, anthyllides ambæ, aparine, argemona, a-
riſtolochia longa, arctium verbaſco ſimile, plantaginis fo
lia, & magis ſicca, arum, corruda, vua agreſtis, aſphodeli
radix, atriplicis fructus, abſinthii ſuccus, bulbus illitus, da
maſonium, dipſaci ſpinæ radix, ebenus ; veratrum vtrun-
que, helxine (quæ etiam perdiciũ vocatur) ſalicis liquor,
C arundinis vallaris radix cum foliis abunde, & citra acri-
moniam: eiúſque folia modicè, & eius cortex combuſtus
modicè: centaurium minus, eiúſque ſuccus, ricini fructus,
minus verò folia: braſſica agreſtis magis quàm ſatiua, cre-
thmon, hordeum modicè: lilii folia, & radix trita modi-
cè: fabæ caro modicè, lapſana illita modicè, lichen in pe-
tris naſcens, violæ albæ totus frutex, & radix, & magis e-
tiam flores, & inter hos aridiores: leuce arbor, lotus ſiue
trifolium, lotus agreſtis, meum, narciſſi radix modicè,
nymphææ vtriuſque radix, panacis herculei cortex radi-
D cis modicè, pix, platani cortex vſtus, meliſſophyllũ, mar-
rubium illitum, propolis modicè, vlmi folia, cortex verò
atque radices magis, ptiſſana, eámque crudam læuigant,
& mancipiorum faciem illinunt ii qui ſeruos diuendunt,
vt pallorem qui in eorum cute eſt, abſtergeant. terebin-
thina verò magis quàm maſtiche, ſagapenum modicè, ſe
ſamoides maius, ſeſamoides albi ſemen, ſideritis vtraque
modicè: cucumis, pepo, magis verò quàm caro, ſemen &
radix arida, cucumeris agreſtis radix, myrrha, ſtruthii ra-
dix, beta, tithymali, & eorum liquor magis, tragii Creten-
ſis folia, & fructus, & lacryma, hyacinthi fructus, verbaſci
E folia modicè, & præſertim cuius flores aureo colore ruti-
lant, phu, chamæpitys, chamæſyce, chelidonium valde: æ-
rugo, cum multo verò cerato citra mordicationẽ abſter-
get. alcyonia omnia, armeniacum, terra Selinuſia, Chia,
Samiáq;, modicè, itémque Cretica, cadmia, pumex ignẽ
non expertus, & vſtus. ſpuma argẽti modicè, lapis Æthio-
picus, lapis Arabicus, Smiris abunde. teſta figulorum, &
magis clibanorum, cornu ceruinum & caprillum vſtum.

De iis quæ vrinam cient, Cap. XLIX.

F QVVM plurimam ciere vrinam velimus, medicamẽ-
tis antedictis non admodum vtendum eſt, ſed quæ
acriora ſunt, magiſque calfaciunt. huiuſmodi ſunt apii, pe
troſelini, fœniculi, dauci, ſmyrnii, aniſique ſemẽ, ammiũ,
aſarum, acorus, ampeloprasum, vitisalbæ prima germina,
androſaces, tum ipſum, tum eius fructus epotus, radix aſa-
ri, aſparagus regius, paluſtris, oxymyrſinus, & oxycanthi-
nus, bdelliũ Arabicũ, bunion, pſeudobunium, bryonia, da
phne herba, chamædaphne, & quod daphnoides vocatur,
cicer, & præcipuè arietinũ, ſerpyllum, thymum, calamus
aromaticus, carus, eiúſque ſemen, carpeſium, caucalis, co-
G ſtus, vmbilici veneris folia cum radice in cibo aſſumpta,
crocodilii ſemen, cyminum, cyperi radix, libyſtici radi-
ces & ſemen, mei radices, moly, ſpica nardi, celticum nar-
dum, xyreos fructus, radicis ononidos cortex, ruta, poliũ,
ſeſeleos radix & fructus, cucumis qui edendo eſt, & ma-
gis qui iam pepo eſt, & melopepo, ſinon, ſium, ſcandyx,
ſcordium, paſtinaca, eiúſque ſemen præcipuè, iunci odo-
rati flos, terebinthi fructus, trifolium, quod etiam aſphal-
tium nominatur, ſolani, halicacabi fructus, hyperici totꝰ
H fructus, phu radix, chamædrys, chamæpitys, abſinthium,
& maximè id quod in venis blioſum eſt, expurgat. herba
Sabina ſanguinẽ per vrinas ciet, rubiæ radix, craſſas mul-
táſque, & quandoque ſanguinolentas vrinas mouet: ca-
pnium bilioſas & multas prouocat: eruum largius ſum-

ptum,ſanguinem per vrinam educit:periclymeni folia & fructus potus in principio vrinam quidem ſolùm mouēt, & longo progreſſu vrinam cruentam reddunt. moderata potio drachma. Cardui radix copiam vrinæ graueolentis educit, ſiquis ex vino elixatam bibat: quamobrem fœdū alarum,totiúſque corporis odorem huiuſmodi ſuccū pur gādo curat. Onobrychidis folia ſicca ex vino pota eos cu rant quibus lotiū ægrè it. Graminis in Parnaſſo naſcētis emen vrinam mouet, melictatum, oxymeli,vinū tenue & aqueum,dilutum vinaceorum quod fæcem vocant. Ab his autem medicamentis ſanguis non ſolùm attenuatur, ſed funditur etiam , atquē ſecernitur non ſecus quàm lac: horúmque neutrum abſque valido calore fieri poteſt.

Ex Zopyro,quæ per vrinas propriè à liene, iecore,& renibus ducant,
Cap. L.

PEriclymenon,tithymali vallaris ſemen, melanthium, cyminum,thymū,albæ vitis agreſtis radix, clymenū, capparis radix,ſplenium,panacis ſemen,allium , ſerpyllū, cytiſus,alumen Ægyptium,malus,dracontiū, ſquama ferri,heliotropium , ſiſymbrium , ariſtolochiæ radix,origanum,polium,colocynthis agreſtis , bryonia, cyclaminus, æris ramenta vino diluta,aſplenum,portulaca,dilutum vini , in quo marinus ſcorpius fuerit ſuffocatus. Ex iecore verò per vrinas ducunt hæc , viticis ſemen,dauci folia, & fœniculi,itémque balſami,centaurii,& capni , & pæoniæ niger fructus,aniſum toſtū,palmulæ oſſa,lauri folia,ſymphytum,hypericon,hypnicon,abſinthium,bunium,pſeudobunium,ſmyrnium(quod alii hipposelinū vocant)peucedanum,anagallis,mentha , œnanthe,pōtica radix,thus, liquor ſilphii,eryngium,heracleoticum,nux,hordei dilutum. A renibus verò per vrinā trahit helenii ſemen, & apii,piper,papauer,paſtinaca,marrubium,cnicus,libanotidos ſemen , & gladioli qui in tritico naſcitur , radicum bryoniæ cortex,gramen , defrutum,oua , ſepiæ,ſulfur,album cicer.

Ex Galeno,de iis quæ pectus atque pulmonem repurgant, Cap. LI.

QVoniam verò hæc calida ſunt,ideo puris ex thorace excretioni ea omnia ſunt aduerſa. quod enim ſeroſum eſt,id ad ſe trahere renes anticipant: quod verò coactum eſt atque exiccatum, non ita facilè expuitur. quamobrem eiuſmodi medicamētum incidendi vi præditum eſſe oportet:ſed non tamen inſigniter calidum , ne vehementer exiccet:atque eiuſdem vtilitatis cauſa cum ſorbitionibus & potionibus humectantibus dari poſtulat. huius generis ſunt ea omnia quæ obſtructionē liberare antè deſcripſimus:& præterea,tota nux pinea viridis,nuces piceæ, butyrum , chryſocomes radix ex melicrato, caſtoriū ſuper carbonibus ſuffumigatum,& per inſpirationem attractum.id enim affectiones frigidas & humidas, quibus pulmo & cerebrum obſidentur , iuuat vel maximè: ſpica nardi fluxiones capitis & thoracis exiccat.

Ex Zopyro,quæ ex pulmone educant,
Cap. LII.

EDucunt etiam è pulmone eclegmata quæ dari ſolent, & catapotia,& ſemen vrticæ,lini, dauci, papaueris nigri,thymi,hederæ albæ,ſuccus raphani,ſinapis,aniſi,ſeſami,naſturtii,eryſimi,ſcillæ,erui,cucumeris,melanthii, piperis,rutæ,polii,cinnamomum,arum, dracōtium,coſtus, nardum,ſulfur,myrrha,lauri baccarum pars interna , cortex radicis capparis, amygdalæ amaræ , pæonia, caſtoriū, abrotonum, lactucæ liquor,thapſia, ſtyrax, bdellium, ſilphium, vua ſine acinis,pineæ nuces paruæ, omphacium, ariſtolochia,galbanum,marrubium,eryngii radix,centaurium. eiuſdem vſus cauſa bitumen in ſuffitu adhibetur, ſandaracha,hordeacea farina,reſina,ſcilla arida,eryſimū, oleum cedrinum,elaterium, cucumeris, centaurii & fœniculi ſemen:faciúntque accommodata ratione fomenta leporis pili,myrrha,cucumeris ſuccus , ſerum lactis capræ pecudiſque in teſtis igni candentibus.

Ex Galeno,de iis quæ renes expurgant,
Cap. LIII.

QVæ renes expurgant,ipſa quoque incidentia ſunt,verùm larga humiditate non indigent. apta verò ad id A ſunt tum incidentia omnia quæ prædiximus,tum verò etiam ſiccæ plantaginis radices & folia,& magis etiam fructus:aſparagus myacāthinus,& maximè radices,& ſemen; glycyſides radix,cicer,& amydgdalæ.

De rarefacientibus,aperientibus,condenſantibus, & ſtipantibus,
Cap. LIIII.

RArefacientia atque aperientia videntur illa quidem vicina eſſe prædictis,quæ extergere,incidere,obſtru B ctiones tollere, & diuidere diximus , ſed tamen non ſunt omnino ſimilia : horum igitur ante omnia diſtinguenda notio eſt,tum eorum ſic inquirenda ſubſtantia. Quæ cutis meatus reſerant,rarefacientia vocant:quæ vaſorū oſcula,aperientia. quin & ex iis quæ illis ſunt contraria , quæ meatus contrahunt , condenſantia nominant. quod verò oſcula occludit,id non iā proprio vllo nomine appellant, ſed magis generalibus vt contrahens,claudens,ſtringens, & obſtruens.Porrò talis eſt vtriuſque natura : rarefacientium quidem modicè calida,& minimè deſiccans,& craſſarum partium:aperientium verò,craſſarum partium & a- C cris:his autem contrariorum,condenſantium quidem frigida,at non terrena,nec aërea,ſed potius aquea:eorum verò quæ oſculorum apertiones occludunt , craſſarum partium & frigida.Exempla horum ſunt, rarefacientis quidē naturæ chamæmelum,& althæa,& oleum,quod ex iis paratur : nec minus quod ex agreſtibus cucumeribus conficitur, atque etiam vetus. eiuſdem etiam notæ eſt abrotonum vſtum,& onobrychis.Aperientis facultatis ſunt quæ acria & terrea ſunt omnia , vt cyclaminus , anemonæ omnes,ſeſamoides albi ſemen, allium, cæpa,fel taurinum, D vnguentorum omnium craſſarum partium & calidorum ſubſidentia,quale eſt irinum & amaracinum, quæ vtique obcæcatas hæmorrhoidas aperiunt. Porrò quæ vteri os ab inflammatione,aut ſcirrho,aut ariditate occluſum aperire dicuntur,ex accidenti,non autem primo & per ſe hac habere vim cenſentur.eorum verò quæ iis ſunt contraria, condenſantia quidem conſtant ex aqua frigida , ſemperuiuo,portulaca,tribulo viridi,pſyllio, herba quam muris auriculam vocant,lenticula paluſtri,& vno verbo,quæcū- E que refrigerant,nec exiccant.Proinde & mandragora , & cicuta,& altercum, & papauer (ipſas nunc herbas dico) ſi quis modicè eis vtatur,condenſandi vim habent: ſin liberalius,non modò condenſandi,ſed & obſtupefaciendi : ſi verò etiam plurimum,non ſolùm obſtupefaciendi,ſed etiam necādi.at eorum quæ aperientibus aduerſantur,ſubſtantia,quum craſſarum ſit partium, & frigida,eſt omniū adſtringentium,quibus non ſit acrimonia coniuncta. horum materiæ quæ terrena frigidáque eſt , exempla prius dicta ſunt nobis.Quæ verò medicamēta frigida ſunt, aut F æquè aut amplius,ſed ſubſtantiam aqueam ſortita ſunt,ea debiliter & contrahunt & conſtringunt,id quod eis propter mollitiem vſu venit:quocirca tenues meatus in vnoquoque corpore contrahunt & condenſant:cæterùm totū inſtrumentum vndequaque conſtringere non poſſunt: quamobrem talia meritò ſunt condenſantia,ſtipantia tamen non ſunt. Intellige autem me nunc ſtipantia dicere quæ ſenſibiles excretiones cohibent. atque hæc quidem huiuſce ſunt temperaturæ & facultatis:at rarefacientia,& modicè & citra moleſtiam calefaciunt.

G

Quæ ſudorem moueant,
Cap. LV.

NEpita per ſe arida ſumpta , & ex melicrato , ſudores ciet,totúmque corpus ſiccat: onobrychiſque cum oleo iuncta.

Ex Zopyro,de eiſdem,
Cap. LVI.

MEdicamenta ſudorem mouendi vim ab acribus aromatibus nanciſcūtur: huiuſmodi quoque eſt pi- H per,nitrum,vnguentum irinū,bubulus adeps,vnguen laurinū cyprinúmque,ſal,ſampſuchinū,muſtū, vua agreſtis, cuminum,aniſum,ſerpyllū,polium,granum Cnidium, ſiſymbrium,chamæleo,conyza,dauci ſemen,ammoniacū, marrubium,caſia,galbanum , ſulfur ignem non expertū, atramētum ſutorium,alcyoniū,bdellium, ſtruthiū,pyre-

thrum,ariſtolochia tenera, lupinus, balſamũ, & ſquama æris.

Ex Galeno, de vrentibus, putrefacientibus, detrahentibus, & cicatrices inducentibus medicamentis, Cap. LVII.

SI non ſolùm calefaciant medicamenta, ſed etiam conſiſtentia craſſa fuerint, ſiquidem vehementia ſint & vrentia, corpus inſtar ignis colliquant, & cruſtas ſæpenumero ſimiles iis quæ à cauteriis fiunt, excitant: cuiuſmodi faciunt ſinapi & naſturtii ſemen, & arefacta herba, granũ Cnidium, pyrethri radix, quintum alcyonii genus, auripigmẽtũ vſtũ, & ignem nõ expertũ, lixiuiũ, miſy, ſori, chalcitis, ſandaracha, calx viua, vehemẽter: extincta verò cruſtas inducit, niſi inueterarit: nã ſi inueterarit, id nõ facit. calfacit tamẽ & colliquat etiã carnes. hederæ lacryma obſcurè adurit. Quæ verò minus calida ſunt quàm vt vrant, ea ſunt aperientis facultatis: vt aperiẽtis medicamẽti ſubſtãtia terrena ſit, & ignea vſqueadeo calida vt nondũ adurat. Si verò vehementer ſit calidum, & præterea tenuium partium, id planè ab omni mordacitate aberit, aut cum exiguo dolore carnoſas partes eliquabit. nam quod non confertim alterat, vt faciunt vehementia, quódque non ægrè penetrat, vt quæ craſſarum ſunt partium, ea latẽtem actionem obtinent: ſiquidem alterationes ſubitæ maximè ſenſibiles ſunt, itémque penetrationes quæ vi fiunt. Nã quod craſſa eſſentia eſt & vrens, id cuicunque parti inhæſerit, ſurculi ritu infixum excruciat. verùm illud cruſtas inducit perinde ac cauteria. At de quibus nunc inſtituta oratio eſt, ea cruſtas non faciunt, & putrefacientia nominantur, appellatione minus propria: nam quæ verè putrefaciunt, ſimul humectant & calfaciunt: ſed ob ſymptomatis ſimilitudinem hoc eis tributum eſt nomen, quippe quum ab vtriſque citra dolorem fiat corruptela. Cæterùm putrefacientia medicamenta ſunt, auripigmentum, ſandaracha, chryſocolla, dryopteris, pityocampe, aconitũ. Cedrea verò teneras carnes & celeriter & ſine dolore putrefacit: duras verò longiore temporis ſpatio. Sed ſunt inter ea quædam quæ propriè detrahẽtia nominant, eiſque vtuntur ad inducendam vlceribus excreſcentibus cicatricem. Sunt tamen & ipſa eiuſdem genere facultatis cum iis quæ putrefacientia nuncupantur: verùm vſque imbecilliora ſunt vt extimam tantummodo ſuperficiem quam attigerint detrahant, non tamen intimas ſubire partes queant: veluti Aſiæ petræ flos, & teſtacea omnia combuſta, modicè detrahunt & reprimunt, quæ excreſcunt. Eiuſmodi quoque ſunt echini vtrique cum toto corpore combuſti, & lapis hæmatites aridus læuigatus, & in pollinem redactus, itémque ærugo, & cæruleum, & ſquama æris, & chryſocolla, quanquam nec talia ſunt ipſius facultatis re vera cicatricem inducentis: ſiquidem quæ ſunt huius facultatis, neque detrahunt carnem, neque eliquant, ſed indurare & ſiccare ſunt apta, vt alumen, vt galla immatura, vt æs combuſtum, & maximè lotum: nam quod lotum non eſt, quidpiam detrahens obtinet, quemadmodum etiam ſquama æris: quod autem lotum eſt, omnibus medicamentis cicatricem inducentibus longè præſtat. Debet enim id quod probè cicatricem inducturum ſit, modicè adſtringere atque ſiccare. Quamobrem ſpinæ Ægyptiæ fructus, & mali granati putamina ſicca, & cætera omnia quæ ſunt generis eiuſdem, medicamenta ſunt ad cicatricem inducendam accommodata.

Zopyri de eiſdem, Cap. LVIII.

VLcus in ſumma cute inducunt rubi canini folia, betæque, & ranũculi, allium, pulegium, hyſſopum, origanum, ſepiæ teſta, aſphodeli radices, & capparis, & veneris vmbilici, itémque hippocampus vſtus, apii ſemen, cæteráque ſalſa, acria, & amara, quæcunque poſſunt, vbi admota aut illita fuerint, ſimilia permanere diutius. Inter adurentia verò numerari videtur cantharis, pityocampe, bupreſtris, calx viua, diphryges, fæx cõbuſta, acetum, anemone, quæ puniceo flore eſt, allium, ranunculus, cinis, & magis ficulnus, nitrum toſtum, æs vſtum, alumen, combuſta buccinarum teſta, mænularum caput, chamæleon animal, auripigmẽtum, cachry, vua agreſtis, ſeſamoides.

Putrefacientibus adnumerantur quædam horum, & præterea veratrum nigrum, elaterium, cucumerum agreſtiũ radix, vua, liquor, ſquama æris, ochra, portulaca, papaueris liquor, mandragora. eadem quoque nomas in vlceribus & cruſtas quas vocant, ſiſtunt.

Galeni de attrahentibus & repercutientibus, Cap. LIX.

ATtrahentes facultates ſunt quæ ex alto vehementius extrahunt: repercutientes verò quæ in altum vicinos eiſdem ſuccos repellunt. eſſentia illis calida tenuiúmque partium eſt: his contrà, frigida, & partium craſſarum: ſiquidem calor perpetuò attrahit, frigus verò repellit. Verùm quod partium tenuitatem habet cum calore coniunctã, trahit vehementius: quod verò cum frigore craſſas habet partes, cuiuſmodi eſt adſtringẽs, id violentius propellit: quamobrem ex vehementia actionis vtriſque eſt impoſitum nomen. ac materia quidem adſtringentiũ eſt planè perſpicua: attrahentium verò eſt huiuſmodi: anemonæ omnes, vtraque anagallis, dictamnum, cicer, agreſte cicer, thapſia violentè, cyclaminus, narciſſi radix, xyreos, aut xyridis radix, & magis fructus, gladioli radix, & præſertim ſuperior, propolis validè, pycnocomi radix, & fructus, & folia, fermentum. Stercus omne attrahẽtis quidem eſt facultatis, ſed non exigua ineſt differẽtia: nam columbinum abundè trahit, ex æquo autem vtrinque ab hoc receſſerunt, ad calidius quidem anſerinum, ad frigidius verò gallinaceum: ab hoc etiam magis ſuperantur humanũ & ſuillum. Caninum verò ſimile eſt medicamentis extergentibus, & præcipuè ſi oſſibus veſcantur. Crocodilorum quoque terreſtrium ſtercus id etiam exquiſitius facit. Iam & ſagapenũ attrahendi vim habet, Cyrenaicúſque ac Medicus liquor, & ſiquis alius eſt qui ſit his ſimilis. ſilphii itẽ liquor & radix, ſpartum quo vites ligant, eiúſque fructus, & virgarum ſuccus egregiè trahit: terebinthina præ cæteris reſinis, tragii Cretẽſis folia, fructus, & lacryma, euphorbium, ſulfur, ſtercus boum, & præſertim eorum qui eruũ comederunt. Quædam autem qualitatis proprietate attrahunt, hoc eſt, totius eſſentiæ ſimilitudine, hæcque calida eſſe omnia neceſſe eſt: nam inter ea quæ ſimilis eſſentiæ ſunt, quod calidius eſt, id trahit potentius, vtpote quod ſimilitudini calorem auxiliarium aſſumpſit. nepita quoque attrahit illita, & coſtus cũ eo confricatus, humores ex imis partibus trahit. viſcum validè trahit, nec tenues ſolùm humiditates, ſed etiam craſſiores, eáſque diffundit, & per halitum digerit.

De iis quæ per halitum digerunt, Cap. LX.

VIcinæ inter ſe ſunt facultates quæ ea quæ in alto ſunt attrahunt, & quæ attracta diſcutiunt. Quæ nanque trahunt, eæ etiam omnino diſcutiunt: quæque diſcutiunt, eædem etiã trahunt: ſed in medicamentis attrahentibus, vis attrahens excellit, in diſcutientibus verò diſcutiens. Cæterùm materia diſcutientium eſt hæc, abrotonũ, agaricum, ageratum, adiantum, ægilops, vrticæ ſemen & folia abundè, acanthi folia, ſambucus & ebulus, alyſſum, ammium, anagyri folia, & magis ſicca, & radicis cortex, androſaces, anthemis, vel chamæmelũ, aniſi ſemen, canina braſſica illita validè, argemone, ariſtolochiæ radix, & magis rotundæ, haſtulæ regiæ radix, & magis eius vſtæ cinis, atriplex leniter, bulbus, buphthalmũ potius quàm chamæmelum, herba Sabina, quã pro cinnamomo quidã duplicem imponunt: muſcus (cui ſplanchno etiam eſt nomen) daucus herba foris impoſita, eiúſque ſemen magis: hibiſcus, vel althæa (eſt autem agreſtis malua) eius etiã radix & ſemen eodem modo faciunt: oleũ dulce peruetus, oleũ ex lychno, cicinum, Sabinum, raphaninũ, & quod ex liquida pice conficitur: his omnibus cedrinũ præſtat, helxine, thapſia, cannæ vallaris cortex vſtus abũdè: caſia, ricini fructus, folia, radix læuigata, & oleũ quod ex eo fit, crocodilii ſemen & radix, cyclaminus, cytiſi folia, ladanum, lampſana illita, lapathium modicè, leontopetali radix, leuces fructus, libanotides tres, mercurialis, malua agreſtis: hortenſis verò eſt imbecillior, earúmque validius eſt ſemen. eſt etiã validior quæ anadendromalache vocatur, maſtiche Chia, magis verò Ægyptia, mel, perſicæ ger-

mina & folia,citrii ſemen & folia, nereum, aut rododaphne ſuperdata,xãthii aut phaſgani fruct⁹,xyreos,aut xyridis radix,& magis etiam fructus,gladioli radix,& ſuperior maximè,primæ ficus,onobrychis, opobalſamum citra inſignem caliditatem,liquor Cyrenaicus vehementiſſimè,paliuri folia & radix, opopanax, paronychia abundè,peucedani liquor,ruta,pix,meliſſophyllon,marrubiũ, illita:ptarmicæ frutex,pycnocomi radix, fructus & folia, cataplaſma ex pane magis quàm quod ex tritico fit, fermentũ,radicula,eiúſque ſemen,agreſtis radicula, terebinthina magis quàm maſtiche: & magis quàm hæc, larinx: maſtiche Ægyptia,oleum roſaceum, rhodia radix, ſordes è ſtatuis;ſordes ex gymnaſio,ſampſuchus, cucumeris agreſtis radix,& elaterium,ſium,ſiſymbriũ, myrrha;ex caricis acriores,ficus caprificorũ,fici domeſticæ,prima ficus,beta ſine caliditate:alba autem eſt validior: Cretenſis tragii folia, fructus,lacryma, galbanum,ocimũ ſuperdatum,ſal vſtus magis quàm non vſtus,& magis etiam ſalis flos,ſalis ſpuma,nitrum,nitri ſpuma,omnia alcyonia, terra Samia, faba modicè,altercum,cinnabaris, chryſocolla, caſeus ex acido lacte modicè, butyrum modicè,coagulum, ſtercus omne,multum,œſypus modicè, carnes viperarum validé. quoniam verò ad cutim excrementa exigunt, efficitur vt in quibus mali ſucci redundant in corpore, ingens vis pediculorũ exoriatur. adeps leoninus magis digerit quàm alii qui in quadrupedibus inſunt: taurinus verò minus: ſuillus adeps citra morſum: vitulinus verò minus: hoc quoque magis bubulus. Adeps porrò qui inueterarit, magis quàm ipſemet recens:oſſa combuſta abundè,lanæ crematæ,echini vtriuſque cinis.

Zopyri,quæ adſtringunt,
Cap. LXI.

ADſtringunt verò myrti folia, itémque oxymyrſines, malus, rubus, oleaſter, oliuæ cultæ rami, roſæ,vitis, lentiſcus,verbaſcum,cupreſſus,ſemperuiuũ,papauer,ſempermanens,Punicorum flores,balauſtium,aloë,Cyprium ſpodium, vrtica, hypociſtis agreſtis, achrades,acini,pira, mala,crocus,althæa, aſtragali radix, & verbaſci, clauiculi vitis,myrti baccæ,meſpila,terebinthi fructus,dryopteris, corna,ephemerum, glans quercina, agreſtis lapathii fructus, altercum, & pæoniæ rufa grana, caſtaneæ, hedera, nymphæa, palmulæ crudæ melius, earúmque flos & caulis,papaueris radix,oui vitellus aſſus,acaciæ expreſſio, faba Ægyptia,paſtinaca,ferulæ pollen,paliurus,caudæ equinæ radix, Lyſimachia herba, alumen, ſanguis concretus, cyperis,œnanthe,braſſica percocta,leporis coagulũ,ſpongia combuſta,ononis,ſuber,rhamnus,piceæ cortex,pinique & fructus,myrica, rhus quo veſcimur, vinum auſterum,mari non miſtum,vinacea. Adſtringũt quoque nonnulla eorum quæ cruſtas inducunt, vt diphryges, chalcitis,miſy,cadmia,vſtum æs,à quibus defluxio omnis,præter vrinæ defluxum,cohibetur & comprimitur.

Quæ res per halitum digerunt,
Cap. LXII.

AD digerendum verò illita aut perfuſa valent, aſphodeli radices, & vitis Chironiæ nigræ, & archezoſtis, quam ampelin quidam, alii madonium viſcum vocant, & viticis,& cucumeris, & magis etiam agreſtis, & capparis, & anemones puniceum florem habentis, & chamæleontis,& fœniculi: itémque thapſia, anthericum,cyperus,apium,hedera alba,lapathium agreſte,altercum,aſparagus,braſſicæ & folia & ſemen,paſtinaca, trichomenes, amomum, naſturtium, iuncus odoratus,gladiolus, nardus,ocimoides,echion,ammoniacum,coſtus,piper,pulegium,arum, farina triticea, hordeacea loliaceáque, ſulphur quoque,nitrum, eruum, pæderos, teſticulus herba, omphacium,omnis cinis,recrementum,balſamum,lepus marinus,lapis Aſius,helichryſum,abſinthium læuigatum, ſerpyllum,ſinapi, ſiſymbrium aquatile, mentha, conyza, nepita,glans vnguentaria, vua taminia, pumex, ſquama æris,ſtyrax,cucumis agreſtis, ranunculus, rhinæ marinæ combuſtum corium, ſtruthium,balſamum, lactuca agreſtis,propolis, alcyonium, marina aqua, thuris cortex,raphanus,mel paſſum, panaces, heraclium, ſtrigmentum, ſordes ex palæſtra, ariſtolochia, fimus muris, cuminum, cochlea cum teſta læuigata,abrotonum, cancrorum integumentum,ariſarum,lupini pollen,gluten taurinum,verbaſcum,ſeſamum,melanthium,meliloti ſemen, cæpa,polium,eryſimum, bulbus, & magis etiam in aqua elixatus; naſturtium, oleæ Æthiopicæ lacryma, chryſocolla,veratrum album & nigrum,ſeſamoides, marrubium, thymũ, abſinthium,rubus caninus,aſphodelus,hypericon,reſina, lichen in petris naſcens,piper,faba Græca, fœnumgræcũ, atriplex, albæ violæ folia, origanum,heranthemon, ſalis ſpuma, ſal, myrrha, terra halmyritis & ampelitis, cedri baccæ,nuces,beta alba, excrementitia pars ſilphii, balſami,ſagapeni,& panacis,piſſelæum, eboris deraſio, itémque argenti,auri, æris, aluminis Ægyptii, Pontica radix, pinguium ficuum decoctum & dilutum,fel bubulum,defrutum,lycium,malus,porrum,anthemon,gypſum,ſauridion(quam cardamida vocant)lingua canis,herba quam plantaginem appellant,caro bubula caprilláque: hordeũ, & olyra combuſta,alga,oleum,lana,pinarium vſtum,acetum,tedinum,ladanum,orminum, anthile, cortex fabæ, plumbago, granum Cnidium,heleniũ,artemiſia, narciſſus,adiantum,ſquama ferri,cyclaminus,bubulus ſanguis, & ſuillus eodem modo:rubrica ſinopica, ſandaracha non læuigata,ochra,fæx aceti & vini combuſta,furfuris decoctum & dilutum,& ipſum quoque furfur, calx, attamentem ſutorium,ſmyrnium,ſory,fimus columbarum, hirundinis,gallorum,murium, lapis pyrites, combuſta vngula equi,bouis,aſelli:libanotis quæ fructum non fert,vmbilicus veneris,chamæſyce,micæ quibus veſtes tinguntur,orobanche,coracini marini caro,& ſiluri quoque ſale conditi,colocynthis agreſtis,parthenium vel perdicium. Atque hæc quidem omnia quo ordine deſcripta ſunt, ad diſcutiendum valent: ſed ſimul etiam concoquunt aliquid, quod alio in loco ſit,& quæ in locis ipſis habentur,accõmodatè pertractant:quamobrem & concoquunt,& diſcutiunt,& eorum nonnulla attrahunt,& ſudores mouent, & aperiunt: quocirca diuidere etiam poſſunt. ſquamas verò maximè educunt ariſtolochia,atramentum ſutorium, ſilphium,ſiluri caro,& leporis coagulum.

Galeni de facultatibus lac gignentibus,& menſtruas purgationes prouocantibus,
Cap. LXIII.

FAcultates quæ lac efficiunt, partim in medicamentis tantùm,partim etiam in alimẽtis ſunt. In medicamentis,vbi ſuccos pituitoſos calfacientes in ſanguinem commutamus:in alimentis autem,ex totius ſubſtantiæ ſimilitudine,quum videlicet boni ſunt ſucci, & modicè humida & tepida caliditate,quali eſt etiã lac, ſiquidem ſanguis particeps eſt caloris,qui animali cõmoderatus: magis verò quàm moderati,flaua bilis,vt frigoris particeps eſt pituita:in medio verò pituitæ ac ſanguinis eſt lac,quantum ad calorem attinet:non tamen pari interuallo ab vtroque recedit,ſed longius abeſt à pituita, propiùs accedit ad ſanguinem. Quum ergo minus quàm expedit, lac ad vbera peruenit,velis autem copioſiorem venire,tum ſanguinem contemplator:aut enim minor eſt quàm par ſit, aut certè peior. Itaque is qui parcior ſit,vniuerſam victus rationem humectantem calfacientémque expoſcit: qui verò eſt peior,ſi biliosus fuerit,in primis purgationem, mox eũ victũ quem modo diximus:ſin pituitoſus, medicamẽta exigit excalfaciẽtia,aut primo aut ſecũdo ordine, non tamẽ exiccãtia: ſed potiora ſunt ea quæ non tantùm ſunt medicamenta,ſed & alimenta,vt eruca,vt fœniculũ,vt anethũ, ipſas inquam herbas adhuc virentes & humidas:nam ſiccæ magis quàm oportet excalfaciunt & exiccant. Huius quoque generis eſt ſmyrnium,apiũ,& ſium,herbæ etiamnum virentes:quippe quũ exiccantia omnia ſanguinis humiditatem depaſcentia, ipſum & craſſiorẽ & pauciorem reddunt:ſique calida ſint natura, iuſto calidiorem:ſi frigida,frigidiorem. Debet enim ſanguis modicè calidus eſſe, & non craſſus,vt ex eo lac gignatur. Quocirca quæ ſunt eiuſmodi,extinguunt potius lac quàm procreent. quæ verò ita vt dictum eſt calfaciunt, neque vllam inſignem ſiccitatem adiunctam habent, meritò vim procreandi lactis habere dicta ſunt: verùm hæc ſunt perpauca. Neque

enim facilè comperias quæ prædictam temperiei mediocritatem ſint ſortita:cæterùm infinita propemodum ſunt quæ lac lædunt. nam & quæ plus quàm expediat calfaciunt, quæque ſiccant aut refrigerant, partim ſanguinis qualitatem vitiantia, partim eius ſubſtantiam minorem reddentia,ne lac gignatur impediunt. ſimilem porro his quæ dicta ſunt vim obtinent, quæcunque prouocare aut ſiſtere menſtruas purgationes poſſunt: vtrorunque enim communis eſt materia,ſanguis qui venis continetur.Is ergo vbi fluxilis fuerit,& æqualitate contemperatus,abundantem vtrique copiam ſuppeditat.quinetiam venas non exiguas mammis & vtero communes eſſe , alibi dictum eſt. Ergo quum ad alterutram partem ſanguis fertur,altera ſicceſcit:itaque haud mirabile eſt ſi & victus & medicamenta ſimilia ſint,nimirum quæ generant, ſedant ſingulorum menſium ex vtero purgationem , & quæ lac in vberibus gignunt.quanquam hactenus differunt quòd & calidioribus & magis incidentibus purgatio menſtrua nonnunquam indigeat,quippe quum venæ in ea parte ſitæ,magis debeant aperiri quàm quæ in mammas pertinent,& ſanguinem magis fluxilem requirant,quum nimirum vterus ad eius lationem nihil conferat: nam menſes in venas quæ illic ſunt mittuntur,non autem attrahuntur: at in vbera ſanguis non mittitur modò, ſed etiam trahitur:ac proinde leuiore medicamentorum auxilio eidem eſt opus,quum non quod ſatis eſt in mammas confluit.Et medicinæ quæ faciunt vt ſanguis mamillas ingrediatur,imperfectas quoque purgationes adiuuant: ſin autem multum oblæſæ ſint , aut planè retẽtæ,nihil huiuſmodi ſanare eas poteſt:ſed Sabina,& meum,& iris,& nepita,& pulegium,& dictamnum, & coſtus, & caſia, & cinnamomũ, & ariſtolochia,& bunium,& cætera huius generis abſolutas vteri purgationum retentiones ſanant.

Zopyri,de eiſdem, Cap. LXIIII.

LAC prouocare conſueuit ſeſamum potui datum, cucumeris ſemen,terræ lumbrici,cachry,myrrha, polypodium,eryngiũ,circææ fructus & folia , noctuæ cerebrũ, ipſaque noctua elixa,& glaux herba,trimeſtre triticũ,hordeum,fœniculum virens,eiúſque radix & fructus, libanotides,aniſum,hippomarathrum,lini fructus,cuminum,eruum,polygonum,humor verò vnicuique facultati accõmodatus miſcendus eſt,vt tritici decoctum,fœniculi elixati aqua,ptiſanæ cremor,& triticeæ ptiſanæ eodem modo. Illinitur verò fœniculum , melanthium,myrrha,expreſſio ex hordeo macerato,muris fimus,portulaca,adeps anſerinus,vlmi folia,cera,ſulfur,recrementum, fel taurinum.

Quæ res menſtruas purgationes ducant, ex eodem, Cap. LXV.

DVcunt autem menſtruas purgationes admota hæc: adeps ceruinus recens, itémque aſinin⁹ & anſerinus, fæx arida combuſta,fel taurinum, chondryla , maſtiche, ſal,oleum,vnguẽ narciſſi,cyperus,ſpuma nitri,teſta Attica,murium fimus,lanugo ex pomis cydoniis, irinum vnguentum,mãdragoræ liquor,ſtyrax,abſinthium,ſilphii ſemen,artemiſia,ſampſuchus, tenellæ radices anchuſæ , & pentaphylli,& cyclamini, & circææ, centaurium , ſiſymbrium,iuncus odoratus,calamus,helenium, heliotropiũ, veratrum nigrum,granum Cnidium, mercurialis, cuminum, capparis ſemẽ,fœnumgræcum,vua abiectis acinis, moly,cedri fructus , amygdala , ſeſamum lotum , extima baccarum lauri maturarum pars.In potu ſumpta menſes ducunt,ruta agreſtis & ſatiua,& vtriuſque ſemen:itémque ſemen actes,medii,fœniculi, bryoniæ, crethmi, cymini, piperis vſti,ſinapi,ari,porri,tragii , fœnigræci, cachryos, apii montani,ſmyrnii, dauci, thlaſpeos, melanthii, albæ violæ,ricini,daphnæ,ſeſeleos,balſami,pæoniæ, vrticæ radix , braſſicæ agreſtis ſemen : ſimilique modo lapathii, menthæ,ſilphii,& ſeſeli,flos anemones,abrotonum, hippomarathrum,eryſimum, falſodictamnum,helichryſum, artemiſia,vitex,coſtus,trifolium,cardamomum,tragacantha,centaurium,libanotis, ammoniacum, braſſicæ decoctum,& ſuccus,marrubium,lac bubulum , trifolii expreſſio,& tithymali qui cypariſſias nominatur. Communiter verò tum pota tum admota purgationem menſtruam cient hæc:myrrha,naſturtium, cyclaminus,cinnamomũ, nardus,origanum,mercurialis, pulegium, nigella,ſemen apii,vrticæque:piper longum ſimiliter,& item reliquum, aniſum. Album verò fluorem muliebrem educũt eodem modo,eryſimi ſemen,hederæ fructus,acte herba,porrum elixum, cumini folia, ſaluia alba, abſinthium , hypericũ, allium , cancri fluuiatiles, pulmo marinus, leporis coagulum,portulaca,cneoron,cornu ceruinum, nigella, anagallis,liquor,pix,adeps anſeris,taurinum fel, veratrum albũ, elaterium,nitrum, fœnumgræcum, piper,naſturtium,reſina,myrrha,thus, miſy, galbanum, fæx, pulegium, atramentum ſutorium,aqua aromatum. Bibitur autem ad huiuſmodi purgationem ciendam oleum,lini folia,lapathi ſemen ſaluiæque , portulaca, adiantum, hypociſtis,cyperus,pulmo marinus aridus,rutæ radix , cneorum , liquor, hippophaës,decoctum fluuiatilium cancrorum , qui vino fuerint ſuffocati : nigra pæoniæ grana , atque abſinthium. Communiter verò tum pota tum impoſita educunt,lini fructus, granum Cnidium, ocimi ſemen,cuminum Æthiopicum,ſaluia,ſeſamum crudum,& aniſum.

Galeni,quæ ſemen gignant & extinguant, Cap. LXVI.

QVemadmodum in lacte , ita etiam in ſemine dicere conſueuerunt , quædam ſemen generare , & quæ his ſunt contraria reſtinguere:quædam prouocare, & eiſdem contraria ſupprimere:ac generare quidem volunt ea quæ procreant quod antè non erat: extinguere verò, quæ corrumpunt:prouocare autem,quæ in apertum proferunt id quod in alto deliteſcebat:&his contraria,quæ ſupprimũt. Semen ergo gignunt cibi qui probè nutriunt , & flatuoſi ſunt,& totis ſubſtantiis ſunt familiares:medicamenta verò,flatuoſa & calida. Extinguunt autem ſiccantia omnia, refrigerantiáque , & quæ totis ſunt contraria ſubſtantiis. Porro prouocant quæcunque calida ſunt , & flatuoſa citra deſiccationem:ſupprimunt verò contraria.Etenim quum ſemen ex vtili excremẽto gignatur, ſitque id flatuoſum, quæcunque ſemen procreare, prouocaréve poſſunt, bene nutriant, flatuoſáque ſint neceſſe eſt:itaque bulbi , cicer, fabæ,polypodes,coni,edulia multi ſeminis & dicuntur & ſunt:ſcincus verò & ſatyrion ſunt medicamenta:cibi verò & medicamenta ſimul , viticis ſemen & eruca. Cæterùm quæ edulia medicamentáque refrigerare poſſunt, incraſſantia,& cogentia,& ſtabile ſemen reddentia,eius ſupprimendi, non autem corrumpendi vim obtinent : vt lactuca,blitum,atriplex,cucurbita, mora, melopepones, cucumeres ſeu maturi , ſeu non maturi fuerint. Quæ verò ſiccant,ea prorſus ne eſſe quidem ſemen permittũt, etiamſi calida ſint ſuapte natura,vt ruta:ſi autem non calfaciãt, multo minus,vt nymphæa.atque hanc ſanè cõſentaneum eſt,ſubſtantiæ proprietate eſſe eiuſmodi, vt contra quàm ſemen affecta ſit. Eandem porrò tum eſculentorum tum medicamentorum proportionem in lacte & menſtruis purgationibus licet inuenire. Cæterùm alia ratione ſub idem genus cadunt, quæ reiiciendis reſpirantium inſtrumentorum excreationibus auxiliantur,quæque ciere vrinam poſſunt : hæc enim omnia attenuandi, ſicut contraria incraſſandi,vi ſunt prædita.

Ex Galeno, vniuerſæ cuiuſque medicamenti facultates, Cap. I.

Simplicium medicamentorum & facultatū quæ in eis inſunt; cognitio ita neceſſaria eſt vt ſine ea nemo rite medicari queat:ita enim magna nobis ſuppetit copia,& nos in quacunque temporis opportunitate medicamenta facilè comperimus. Valet etiam eadem notitia ad compoſita remedia conficienda:præterea verò ad eorū vires vniuerſales inueniendas pertinet,& quod artis eſt, apud omnes patefacit: quamobrem dabo operam vt rem à capite arceſſam, & ducto ab elementis initio ſic progrediar vt ſimplicium medicamentorum facultates percurram: ita enim fiet vt qui eas norint, ad memoriam reuocent:qui verò eas ignorant,nunc perdiſcant. Et verò vniuerſalis de his ſermo totus iam finem videtur conſequutus, tempúſque eſt vt ad res ſingulas noſtra ſe cōuertat oratio, quæ quidem priuatim in vnoquoque medicamento perficietur. Nunc verò ad particulares actiones nō ſcribā,ſed hoc perſequar quū de curandi ratione differam,quū vſus expoſcet: hoc verò loco vniuerſales ſimplicium medicamentorum facultates tantùm recenſebo.

A

Abrotonum calidū eſt & ſiccum facultate, in tertio ordine conſtitutū:quúmque amarum ſit, vi quadam digerendi atque incidendi eſt præditum: & quoniam paucæ acerbitatis eſt particeps, idcirco ſtomacho inimicum eſt. Oſtenſum enim eſt, amarum per ſe omnino ſtomacho alienum eſſe:auſterum verò,aut acerbum,aut ad ſummum adſtringens,eſſe ſtomacho idoneum:miſtis porrò inter ſe qualitatibus, præſtare vehementiorem. Idem quoque abrotonum vſtum, calidum ſiccúmque eſt: valétque ad rarefaciendum,& tenuium eſt partium,& mordax.

Agni, *hoc eſt viticis*, folia & fructus, & flos, calidæ ſiccæque facultatis in tertio ordine in receſſu ſunt. verùm multum tenuium partium eſt eorum ſubſtantia,& neſcio quid exiguæ adſtrictionis ex eis percipitur.

Agroſteos, *hoc eſt graminis*, radix ſicca & frigida eſt: ipſa verò herba refrigerat, ſed non validè; éſtque in medio humiditatis & ſiccitatis conſtituta.at radix mordacitatem,& partium tenuitatem exiguam obtinet:interdum tamen lapides frangere conſueuit.Semen autem alterius imbecillum eſt.eius verò quod in Parnaſo naſcitur vis eſt exiccans,tenuiúmque partium,& ſubacerba.

Anchuſæ quatuor ſunt,non omnium tamen eadem facultas eſt. quæ nanque onoclea dicitur, adſtringentem & ſubamaram radicem habet:quæ etiā condenſandis corporibus,& modicè attenuandis,& abſtergendis,& abluendis bilioſis ſalſiſque ſuccis,non pota ſolùm, ſed etiam foris admota ſufficiat,quæque ex polenta illita poſſit refrigerare:herbæ autem folia ſunt radice imbecilliora: ab eis tamen ſiccandi & adſtringendi vis non abeſt. Quæ verò Lycopſis nominatur, radicē habet magis quàm ſuperior adſtringentem. eius autem quā onochilon & alcibiadion vocant,facultas eſt magis medicata, & acris, vt eos qui à viperis morſi ſunt,tum illita,tum ſuſpenſa, tum eſa valde iuuet. quarta denique quæ reſtat, parua eſt, & alcibiadio perſimilis:ſed & magis amara,& magis medicata.

Agarici radix primo quidem guſtu dulcis quodammodo,ſed paulo pòſt apparet amara:& quandam acrimoniæ leuiſque adſtrictionis ſpeciem ſpatio temporis inducit.quamobrem perſpicuum eſt,hoc medicamentum eſſe compoſitum ex aëria & terrea ſubſtantia,quæ à calore extenuata eſt: aqueæ verò eſſentiæ minimè eſt particeps: hac ratione vim habet digerendi, & craſſitudinem incidendi,& viſcerum obſtructiones expurgandi.

Ageratum facultatis eſt digerentis, & leniter quodammodo inflammatione liberandi.

Adiantū exiccat,extenuat,digerit,nullū tamen perſpicuum calorem aut frigus inducit: ſed propter oppoſitionem quam in his facultatibus habet,rite in medio cōſtituetur.

Aizoon, *hoc eſt ſemperuiuum*, vtrunque ſiccat leniter, mediocriter adſtringit, omnis alterius validæ qualitatis expers,vt aquea eſſentia in eo cæteris antecellat. non modicè autem,ſed in tertio ordine refrigerat.

Ægilops leniter acris eſt,ideóque vim habet per halitum digerendi.

Æra, *hoc eſt lolium*, deſiccat & calfacit efficaciter, vt proximè ad acria accedat: quocirca ponet hoc quiſpiam in tertio ordine calfacientium, & in ſecundo extremo ſiccantium.

Ægyri flores calidi ſunt,in tertio receſſu.in differentia verò quæ in ſiccando atque humectādo eſt,paululum à temperato ad ſiccius deflexerunt, & ſubtiliorum potius quàm craſſiorū ſunt partium.Ipſius quoque folia ſunt floribus quodammodo ſimilia, niſi quod ad omnia imbecilliora,minúſque efficacia ſunt. quinetiam reſina ſimilem floribus facultatem habet,atque etiā calidiorem. Semen verò ſubtiliorum eſt partium, magíſque exiccat quàm reſina & flores,non tamen eſt admodum efficax.

Acaciæ & planta acerba eſt,& fructus,& ſuccus: qui lotus imbecillior & minus mordax redditur, vtpote qui acrimoniam lauando deponat.Ex quo planum eſt,medicamentum hoc frigidum eſſe atque terreum, quadam etiam aquea eſſentia immiſta.Coniectura quoque eſt, non ex ſimilibus inter ſe particulis conſtare, ſed quaſdam in ſe diſperſas tenues calidáſque habere partes, quæ abluendo ſegregantur.locetúrque hoc in tertio ſiccantium ordine,& ſecundo refrigerantium, vbi fuerit elotum:non lotum verò,in primo.

Acalephes, *hoc eſt urticæ*, fructus & folia, valde digerentis ſunt facultatis, ſed & quiddam flatuoſum habent. temperies eius eſt tenuium partium & ſicca, non tamen vſqueadeo calida vt iam mordeat. Porrò flatus, cuius eſſe participem eam diximus,naſcitur dum concoquitur. Aluum autem magnopere ſubducit ipſa duntaxat abſterſione & veluti titillatione.

Acanthus folia habet facultatis modicè digerentis: radicem verò ſiccantem, leuiter incidentem, & tenuium partium.

Acanthi radix & folia tenuium partium, & calidæ ſunt facultatis.

Acanthæ leucæ, *hoc eſt ſpinæ albæ*, radix ſiccat, & modicè adſtringit, ſemen verò tenuium partium eſt, & calidum.

Acantha Ægyptia magis adſtringentem ſiccantémque facultatem habet quàm ſpina alba.

Acori radix acris,& modicè guſtu ſubamara eſt, itaque calidæ eſt facultatis, & tenuis conſiſtentiæ. Deterget ergo & extenuat ceratoidis craſſitiem,ad quod etiam eius ſuccus eſt accommodatior. eſto autem tertii ordinis & in calfaciendo & in ſiccando.

Aconitum,ſiue pardalianches, putrefacientis venenoſæque facultatis eſt. ad putrefaciendū tamen quædam extra corpus herbæ radix eſt vtilis.

Aconitum, ſeu lycoctonum, ſimilis ſuperiori facultatis eſt, ſed peculiariter lupos interficit, ſicut illud pardos.

Acte tum arborea,tum chamæacte, hoc eſt ebulus & ſambucus, vtraque potentiam habet ſiccandi, conglutinandi,& modicè digerendi.

Allium quum ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtet, ſalſum quidpiam & ſubadſtringens guſtu habet. maior autem eius ſubſtātiæ pars eſt moderatè calida cum humiditate quæ non conficitur, & leniter flatum excitat.

Aloë adſtringit quidem modicè, ſed egregiè amara eſt, ſubducitque aluum, ſiccátque citra mordicationē in tertio gradu,& calfacit in primo intenſo, poteſt etiam ſimul repellere,& digerere,& paulum etiam extergere.

Alyſſum ſolùm datum ſæpenumero à cane rabioſo

morſos ſanauit: id quod ex totius ſubſtantiæ ſimilitudine poteſt efficere. Facultatem habet modicè ſiccantem, & digerentem,& nonnihil etiam abſtergentem.

Alſine(vel auricula muris) eſſentiæ eſt aqueæ & frigidæ:quare citra adſtrictionem refrigerat.

Amaracus in calore tertii eſt ordinis: in ſiccitate verò ſecundi.

Ambroſia illita vim habet adſtringendi & repellendi.

Ammi ſemen vim habet exiccandi & calfaciendi in tertio ordine intenſo. eſt etiam tenuium partium, & digerens, guſtantique acre & ſubamarum, ideóque vrinam mouet.

Amaranthum attenuantis eſt facultatis, ſtomachóque infeſtum eſt.

Amurca terreſtris eſt ſubſtantiæ,calidæ, non tamen vt perſpicuè mordeat. Si coquatur, multo craſſiorum partium redditur, & ſicca:fueritque ex ſecundo ordine calfacientium, & ſiccantium intenſo. Ampelopraſum calidũ ſic eſt vt illitum exulceret. eſt enim acrius & ſiccius porro,craſſóſque ac lentos humores magis incîdit, & obſtructa inſtrumenta liberat obſtructione.

Ampelov, *hoc eſt uitis agreſtis*, racemi abſtergendi vim habent:ipſáque & extrema germina adſtrictionem quandam obtinent.Vitis verò cultæ ſimilis eſt facultas,ſed imbecillior.

Albæ autem vitis prima germina ſubamaram & modicè acrem adſtrictionem obtinent:radix verò abſtergentem & ſiccantem,& tenuium partium, & modicè calidã.

Ampelos verò *μέλαινα,hoc eſt uitis nigra*, in omnibus eſt ſupradictæ ſimilis,ſed imbecillior.

Amygdala amara attenuantis,abſtergentis,& obſtructione liberantis eſt facultatis: porrò & ipſa arbor ſimilem vim eſt ſortita:quæ verò dulces ſunt, leuiculam ipſæ quoque amaritiem poſſident:ſed quum dulcedo ſuperet, occultatur. eſt enim oſtenſum, qualitatem moderatè dulcem,eſſe moderatè calidam.

Ammoniacum emolliendi vim intenſam habet.

Amomum acoro ſimilem facultatem obtinet: niſi quòd acorum eſt ſiccius,amomum verò maiore quodammodo vi concoquendi eſt prædítum.

Anagallis vtraque admodum extergentis facultatis eſt, habétque nonnihil etiam caloris, & attrahendi vim quandam.ad ſummam autem, ſiccandi vim citra mordicationem obtinet.

Anagyris graueolens eſt,& acer,digerentíſque & calfacientis facultatis. eius folia ſicca vehementer incîdunt & ſiccant non ſecus quàm radicis cortex.ſemen eſt partiũ magis ſubtilium,& vomitum prouocat.

Androſæmon,alterum aſcyron vocatur, éſtque hyperici ſpecies: alterum dionyſias. ſemen eorum vim purgandi habet: foliorum verò ſiccans & extergens modicè facultas eſt.

Androſaces amara & acris herba eſt, digerítque & ſiccat.

Andrachne,*hoc eſt portulaca*, refrigerat in tertio exceſſu, humectat in ſecundo. eſt etiam cuiuſdam auſteritatis particeps,itémque eius ſuccus:itaque non foris modò impoſitus,ſed epotus etiam refrigerat: præterea dentium ſtuporem herba ſanat, quippe quæ prædita viſcoſa humiditate leniat, impleátque ea quæ ab acidorum contactu aſperè fuerant exiccata.

Anemonæ omnes acris,abſtergentis, attrahentis, & ora vaſorum aperientis ſunt facultatis.

Anethum ita calefacit vt in ſecundo ordine intenſo, aut in tertio remiſſo ſtatuendum eſſe videatur. exiccantium verò ſecundi ordinis eſt.Itaque meritò in oleo decoctum digerit,dolorem ſedat, ſomnum conciliat, crudos & incoctos tumores cõcoquit. Fit ex eo oleum,cuius temperies propinqua eſt pus mouentibus & concoquentibus appellatis medicamẽtis: niſi quòd paulo illis eſt calidius, ſubtilius,& digerens.vſtũ verò fit tertii ordinis calfacientiũ & ſiccantium.Cæterùm viride adhuc &ſucci plenum, humidius eſt,& minus calidũ,itaque magis concoquit,& ſomnũ magis quàm ſiccum conciliat, ſed minus digerit.

Anthyllis vtraque mediocriter ſiccat. Altera verò quæ chamæpityi eſt ſimilis,eſt ſubtiliorum partiũ quàm altera,& magis abſterget.

Aniſi ſemen acre eſt & ſubamarum, vt prope ad vrentium facultatem accedat. eſt tertii ordinis exiccantium, vt etiam calfacientium,atque etiam digerit.

Aparine modicè exterget & ſiccat: habet etiam quandam partium tenuitatem.

Apii,*hoc eſt piri*,folia & ſumma germina, auſtera ſunt: fructus verò aliquid etiam aqueæ dulcedinis habet. proinde pirum ſi edatur ſtomacho conuenit,ſitímque prohibet:ſi illinatur,exiccat,modicéque refrigerat.

Achrades magis quàm alia pira & adſtringunt & exiccant.

Apocynum,aut braſſica canina,eſt venenum. mirum in modum grauiter olens herba eſt, proinde omnino nõ ignauiter calida eſt:non tamen proportione deſiccat:quãobrem illita digerentis eſt facultatis.

Argemona abſtergens digerénſque eſt.

Ariſarum acrius multo eſt quàm arum.

Ariſtolochiæ radix amara & ſubacris eſt. tenuiorum partium eſt rotunda, & ad omnia efficacior quàm duæ reliquæ:quæ clematitis dicitur,odoratior eſt: itaque vnguentarii ea ad vnguenta vtuntur: ſed ad medicinas eſt imbecillior. At longa minus eſt tenuium partium quàm rotunda,veruntamen non eſt inefficax, ſed & abſtergendi & calfaciendi vi prædita eſt: minus quidem quàm rotunda abſtergens ac digerens,ſed non minus calfaciens, imò verò æquè,aut fortaſſe magis.

Arceuthus,*hoc eſt iuniperus*,calida & ſicca vtrinque tertii ordinis.eius fructus ſimiliter quidẽ calidus eſt,ſed nõ ſimiliter ſiccus,verùm primi in ſiccando ordinis.

Arction,quod eſt verbaſco ſimile, facultatis eſt partiũ valde tenuium,& ſiccantis,modicè tamen abſtergit.Alterum verò quod proſopitida vocant, digerit ipſum quoq; & ſiccat,ſed modicè itidem adſtringit.

Arnogloſſum,*hoc eſt plantago*,miſtæ temperaturæ eſt:habet enim quidpiam aqueum frigidum:habet verò & auſterum quiddam,quod eſt terrenum frigidum, quocirca refrigerat & ſiccat in ſecundo ordine. Siccitatem autem obtinet morſus expertem,frigiditatem verò quæ nondũ ſtupefaciat:eius quoque fructus & radix parem vim habẽt,præterquã quòd ſicciores & minus frigidæ ſunt. atenim fructus eſt tenuiorũ partium,radices verò craſſiorũ. quinetiam herbæ ipſius folia ſiccata, tenuioris ſubſtantiæ,& minus frigidæ facultatis redduntur, quum aqueũ eorum excrementum per halitum ſit digeſtum.

Aron terrena & ipſum eſſentia cõſtat,& calida, itaque extergentis facultatis eſt,non tamen validè vt dracontiũ. eſt igitur in exiccando & calfaciendo primi ordinis.radices eius vtiles ſunt vel maximé.

Artemiſia vtraque in calfaciendo ſecundi eſt ordinis, in ſiccando primi intenſi.eſt etiam modicè tenuium partium.

Aſari radices vim habent acori radicibus ſimilem,magis tamen intenſæ ſunt.

Aſpalathus guſtu acer eſt & adſtringens.ex facultatibus verò quæ ex diſſimilibus inter ſe particulis conſtant, eſt conflatus,vt ſui partibus acribus calefaciat,auſteris refrigeret:vtrarunque autem ratione deſiccet.

Aſparagus myacanthinus abſtergentis facultatis eſt, non tamen perſpicuè calfacit,nec refrigerat.

Aſplenum tenuium partium eſt, non tamen eſt calida facultate præditum.

Aſtragalus radices habet adſtringentes,quocirca ex numero non debiliter exiccantium eſt.

Aſter Atticus(alii bubonion vocant) habet quiddam digerens: habet verò non minimè & refrigerans quippiam & repellens,vt miſtæ ſit potentiæ,vt etiam roſa:verùm id non adſtringit.

Aſtaphis, *hoc eſt uua*, culta quidem concoquendi, adſtringendi,& leniter digerendi vim habet: at agreſtis acrem vehementer: ex quo fit vt valenter abſtergeat, & quadam etiam vrendi facultate ſit prædita.

Aſphodeli radix digerentis abſtergentíſque facultatis eſt:eius vſtæ cinis acrior ſicciórque efficitur.

Attractylis ſiccantis & modicæ calidæ facultatis eſt.

Atriplex humida & frigida temperie eſt, atque humida quidem in ſecundo ordine, frigida verò in primo. adſtrictionis verò non eſt particeps,ſed aquea eſt,& minimè terrena,non ſecus quàm malua:quin & ventrem celeriter permeat,vt illa,ob lubricitatem:parum præterea in ea eſt quod digerat. hortenſes autem humidiores multo & frigidiores agreſtibus ſunt.Fructus verò atriplicis abſtergendi vim habet.

Aphace vim habet adſtringentẽ,ſicut lenticula.Hæc tamen ægrius concoquitur, & validus ſiccat: particeps verò eſt moderati caloris.

Abſinthium adſtringentem,amaram,acrémque habet qualitatẽ:calefacitque & abſtergit & roborat & ſiccat. At ſi oporteat generatim comprehenſam eius temperiem conuenienter primis facultatibus determinare,etſi cõſtat ex partibus inter ſe diſſimilibus, tamen calidũ primi exceſſus,ſiccúmque tertii dixerim. Succus verò eius multo eſt quàm herba calidior.

B

Balani, *hoc eſt glandis*, quæ vnguentaria dicitur,reliquiæ vnde expreſſus ſuccus eſt, qualitatem amaram in eis cæteris præſtantem habẽt: ſed & quædam admiſta eſt adſtrictio,quocirca extergentem ſimul & incidentem, contrahẽtémque, & ſtipantẽ vim habent.Cortex verò admodum adſtringens eſt.

Balſamum ſecundi ordinis eſt exiccantium & calfacientium:éſtque ſubtilioris facultatis.non tamen tanta in eo caliditas ineſt quantam nonnulli arbitrantur, partium tenuitate decepti.Eius fructus perſimilis facultatis eſt,cæterùm multo in ſubtilitate partium inferior.

Balauſtium validè guſtum adſtringit: aliarum verò qualitatum nullius indicium præ ſe fert. Qamobrem ſtatuat quiſpiam, ſiccare ipſum, & non inſtrenuè refrigerare.

Bati,*hoc eſt rubi*,folia,& germina,& flos,& fructus,& radix,non obſcuræ adſtringentis qualitatis ſunt participes: ſed inter ſe differũt,quòd folia,& præſertim mollia,& recens nata,plurimum in ſe habeant aqueæ ſubſtantiæ, parum verò adſtrictionis: eadem de germinibus habenda ratio eſt.Fructus verò ſi maturus ſit,non parum habet ſucci calidi temperati, qui dulcis eſt, cum moderata adſtrictione coniunctus: at immaturus à frigida ſubſtantia terrea vincitur,& proinde acerbus eſt,& valde exciccat:& ſanè vterque exiccatus magis exccicat quàm recens.Flos verò eiuſdem eſt facultatis, cuius eſt immmaturus fructus: at radix præterquam quod adſtringit,non mediocris ſubſtantiæ quæ tenuium partium ſit,particeps eſt.

Batrachia quatuor omnia vehementer acris facultatis ſunt,& cum dolore exulcerant. Calida igitur ſiccáque eſt vehementer radix,& tota herba.

Bdellium quod Scythicum nominant, emollientis admodum & efficacis virtutis eſt:at Arabicum magis deſiccat quàm emollientia. Quod autem recens humidúmque eſt & contuſum,facilè molleſcit,ad omnia ad quæ Scythicum eſt accommodatum: quod vetuſtius eſt, & guſtu perquàm amarum,& acre,& ſiccum,id excidit ab eorum mediocritate quæ indurata molliunt.

Bechii,*hoc eſt tuſſillaginis*,herbæ vis eſt modicè acris.

Blitũ humidũ frigidúmque ſecũdo ordine cenſetur.

Bulbus illitus,quia amaroris & adſtrictionis eſt particeps,ideo abſterget,glutinat,& ſiccat.

Bulbus vomitum proritans multo eſt calidioris temperaturæ quàm ſuperior.

Bugloſſum humidæ calidæque temperiei eſt.

Buphthalmus acrior eſt quàm anthemis,idcirco magis etiam digerit.

Brathy,*hoc eſt herba Sabina*,particeps eſt acrimoniæ,amaritiei,& adſtrictionis.Idque medicamentum in tertio exceſſu ſtatuatur excalfacientium & exciccantium, & in eorum numero quæ vel maximè tenuium partium ſunt. Quidam pro cinnamomo duplum eius ſubiiciunt. attenuantis enim digerentiſque facultatis eſt.

Bretanicæ folia adſtringentia ſunt, eiúſque ſuccus pariter adſtringit:itaque coctum nonnulli reponũt, vt inter ſtomatica medicamenta efficaciſſimum, & quod ad putrefacientia faciat.

Bromus illitus exiccat,modicéque digerit, & citra mordicationem.Eſt etiam leniter frigidiore temperie, & nonihil habet adſtrictionis.

Bryon thalaſſion,*hoc eſt alga*, compoſitum eſt ex terreſtri & aquea ſubſtantia,quarum vtraque eſt frigida:nam & guſtum adſtringit,& illitum refrigerat.

Bryon(quidam ſplanchnon, *hoc eſt muſcus*) vim adſtringentem non validam habet. neque enim eſt admodum frigidum,ſed ferme mediis proximum,quum & digerendi & molliendi facultatis ſit particeps,præſertim verò quod in cedrinis lignis reperitur.

Γ

Gallium vim habet exiccantem & ſubacrem.

Gentianæ radix multum eſt efficax quum attenuatione,purgatione,abſterſione,& obſtructionis liberatione opus eſt:amara enim eſt vehementer.

Gigarta, *hoc eſt acinorum uuæ nuclei*, ſicci in ſecundo ordine ſunt,frigidi verò in primo. Eorum eſſentia craſſarum eſt partium,& terreſtris ſiquidem acerbi ſunt.

Gingidium amaritiei adſtrictioniſque particeps eſt, ex vtraque autem qualitate deſiccat, & tamen eſt aptum ſtomacho. Calorem verò non admodum perſpicuum eſt nactum, cæterùm ſecundo ordini deſiccantium adſcribitur.

Glaucium adſtringit & refrigerat euidenter:eiúſque compoſita eſt temperies ex aquea terrenáque ſubſtantia, vtraque ſanè frigida,ſed non ſummè, verùm vt aqua fontana.

Glaux herba calidæ humidæque temperaturæ eſt.

Glechon, *hoc eſt pulegium*, herba eſt acris ſubamaráque,calefaciens,vehementérque extenuans.

Glœos,*hoc eſt ſtrigmentum balneorum*,modicè emollit.

Glycyrrhizæ ſuccus eſt maximè vtilis, æquè ac eius radices,dulcis cum leui adſtrictione quadã:quocirca fuerit ſanè eius natura noſtræ familiaris:tale enim eſſe dulce oſtenſum eſt. & quoniam temperie humida eſt, iure etiam ſitim arcet,nimirum modicè humidum, & hominis temperatura frigidius.

Glycyſides,*hoc eſt pæoniæ radix*,leniter cum dulcedine quadam & ſubamara acrimonia adſtringit: eius verò temperiem tenuium eſſe partium & exiccantem cenſendum eſt,non tamen inſigniter calidam.

Gnaphalium modicè adſtringit.

Gongylidos,*hoc eſt rapi ſemen*, & radix ſpiritum flatus plenum gignit.

Δ

Damaſonium abſtergendi vi præditum eſt.

Daucus (qui paſtinaca etiam nominatur)agreſtis eſt ſatiuo in omnibus vehementior. Acrem verò,calfacientémque & attenuantem vim habet.

Dauci herbæ ſemen validam calefaciendi vim habet, & in iis quæ præcipua ſunt numeratur:& foris admotum validè digerit.Eius herba eiuſdem facultatis eſt,ſed humiditas admiſta imbecilliorẽ eam facit:eſt tamen ipſa quoque calidæ temperiei.

Daphnæ, *hoc eſt lauri*, arboris folia & baccæ ſiccant, & calfaciunt vehemẽter, & baccæ magis etiam quàm folia.Cortex verò radicis minus eſt acer & calidus:ſed amarus magis,& quidpiam adſtrictionis habet.

Daphnes herbæ temperies eſt euidenter calida, acriſque ac ſubamara. Similem quoque vim habet chamædaphne,ſicut etiam daphnoides.

Dictamnum ſubtilioris eſſentiæ eſt quàm pulegium, in cæteris rebus ei ſimilis. Quod verò falſodictamnum vocant,ad omnia eſt dictamno imbecillius.

Dipſaci radix ſecundi ordinis ſiccantium eſt,abſterſioniſque cuiuſdam eſt particeps.

Dorycnium temperie eſt ſimili papaueri & mandragoræ,& quæcunque talem habent refrigerandi vim. Excellit in eo frigiditas aquea valde efficax. ſi parum ſumatur,ſoporem inducit:ſi largius,interimit.

Dracontium habet aliquid aro perſimile: eſt tamen eò acrius & amarius, ideóque magis calfacit, & tenuiorum eſt partium. Habet etiam leuiculam adſtrictionem, quæ cum duabus prædictis qualitatibus amara & acri coiũcta, medicamentum efficax eſt effectum. Fructus verò non ſolùm foliis, ſed & radice eſt valentior.

Dryopteris, *id eſt filicula*, qualitatis dulcis eſt, acris, ſubamaræ: in radice verò, etiam acerbæ. ei verò putrefaciẽdi facultas ineſt.

E

Elææ, *hoc eſt oliuæ*, rami quantum adſtrictionis, tãtum etiam refrigerationis obtinent. Fructus verò, ſi quidem exquiſitè maturus ſit, moderatè calidus eſt: at immaturus magis adſtringit, magiſque refrigerat.

Elæon, *hoc eſt oleum*, quod ex oliuis conficitur, humectandi & moderatè calfaciendi vim habet. Eiuſmodi eſt quod dulciſſimũ eſt, & ex oliuis maximè drupis: quod verò omotribes & omphacinum vocatur, quantæ adſtrictionis, tantæ quoque frigefactionis eſt particeps. Vetus autem oleum, quod ex dulci inueterato conficitur, calidius eſt, & magis digerit: quod ex crudo, id vſquedum quippiam adſtrictionis ſeruarit, miſtæ facultatis eſt: vbi eam planè abiecerit, reliquo ſimile redditur. Dulce verò ſi tenuium partium appareat (tale autem eſt quod purum, pellucidum eſt) ac modicum eius inũctum, latiſſiméque per corpus extenſum, ſibiipſum continuum manet, & à cute combibatur, hoc pro optimo habendum eſt, & olei virtute præſtare vel maximè, quale eſt Sabinum. Oleum porrò lotum minimè omnium mordax eſt. Cætera olei genera iis differentiis varia inter ſe ſunt, quæ in fructibus ex quibus oleum exprimitur, comperiuntur. Cicinum enim tenuius eſt, & ad diſcutiendum valentius, vetuſto oleo ex oliua confecto maximè ſimile. Raphaninũ in cæteris huic ſimile, ſed calidius: hoc etiam calidius eſt ſinapinum: cui ſimile eſt quod ex melãthio fit. Contraria ſunt his, myrtinum, ſeſaminũ, & balaninum, tum quòd ea adſtringunt, tum quòd craſſas partes habent. Miſtæ facultatis ſunt lentiſcinum, & terebinthinum, & maſtichinum: non enim emolliunt modò, ſed etiam adſtringunt. Amygdalinum verò amaritiem habet exuperãtem, éſtque adſtrictionis cuiuſdam particeps. non tamen caryinum, ſed hoc maximè ſimplicis digerendi facultatis eſt. Calidius eo eſt laurinum, & ad digerendum potentius. hoc etiam magis cedrinum. proximum ei eſt quod ex liquida pice fit. Tedinum eſt minus calidum laurino, ſed magis exiccat. Hyoſcyaminum verò miſtæ poteſtatis eſt, emolliẽtis & refrigerantis. Quod ex cnico fit, ventrem ſubducit: eóque magis quod ex grano Cnidio conficitur. Iam quod ex agreſti oliua exprimitur, non ſimplicis temperaturæ eſt, ſed abſtergẽtis, vnáque adſtringentis. Squalidiſſimum eſt id inter omnia olei genera: poſt hoc Iſtricum, deinceps Hiſpanum. Pinguiſſimum eſt Libycum & Cilicium. Simul verò pingue & tenue eſt Sabinũ: in medio horum omnium eſt quod in Cycladibus inſulis naſcitur, quódque in Græcia atque Aſia conficitur. Cæterùm pingue oleum lentore æſtimatur: tenue, ſi pellucidum purúmque ſit, ſique minima eius portione corpus plurimùm vngatur, ſi denique à cute facilè ebibatur. Ex his quæ dicta ſũt, licebit tibi de aliis oleis iudicare quæ eodẽ quo vnguenta nomine appellantur: quale eſt roſaceum, liliaceum, & quæcunque ſunt huius generis, quæ ex fructibus, germinibus, foliis, floribúſque oleo maceratis fiunt. oleum enim pro cuiuſq; iniectæ rei natura variabitur. Ex iis ergo quæ toto hoc opere de quacunque re iniicienda perdiſcis, ſingillatim quoque cõfectum ex eadem re oleum, quale ſit, poteris cognoſcere.

Elatine moderatè refrigerat & adſtringit.

Elaphoboſcus calidæ ſubtiliſque facultatis eſt, itaque etiam exiccat, ſecundo maximè ordine exceſſuum.

Elenium, huius herbæ radix non primò ſtatim appulſu calefacit, quamobrem non eſt dicenda calida & ſicca exquiſitè, vt piper, ſed cum excrementitio humore.

Eleliſphacus, *id eſt ſaluia*, euidenter excalfacit, & leniter ſubadſtringit.

Elleborus vterque abſtergentis, calidæque facultatis eſt. eſto autem tertii ordinis calfacientium & ſiccantium. Cæterùm niger eſt guſtanti calidior, albus verò ſubamarus.

Elxine (alii perdicium nominant) facultatem habet extergentem, & leniter adſtringentem, cum modicè frigida humiditate.

Elymos, aut meline, *id eſt panicum*, emplaſtri modo impoſitum ſiccat atque refrigerat.

Epithymum habet thymi facultatem, ad omnia efficacius: tertio gradu exiccat & calefacit.

Epimedium vim habet modicè refrigerantem cum aquea humiditate, quare nulla ei qualitas inſignis ineſt.

Epimelium planta acerba eſt, vtque dixerit quiſpiam, malus agreſtis: Fructus eius acerbus eſt, & ſtomacho infenſus.

Erebinthus, *hoc eſt cicer*, vi attrahendi, digerendi, incidẽdique pollet. Calidum enim & modicè humidum eſt, & amaritiei eſt particeps.

Erebinthus verò agreſtis, ad omnia valentior eſt ſatiuo: hoc eſt calidior & ſiccior, quanto & acrior eſt & amarior.

Erice facultatis eſt digerentis citra morſum. flore eius potiſſimum ac foliis vtendum.

Erpyllum, *hoc eſt ſerpyllum*, calfaciẽtis facultatis eſt, & guſtu multum acre.

Eryſimi ſemen ſicut guſtu naſturtio ſimile apparet, ita facultate igneum eſt & calfaciens.

Erytrodanum, *hoc eſt rubia*, radice acerba amaráque eſt. itaque quæcunque agere dicta ſunt, vbi eiuſmodi qualitates coiuerint, ea omnia in hac radice euidenter conſpicies.

Eupatorium herba eſt ſubtili, incidente & abſtergente qualitate citra inſignem calorem prædita. modicæ quoque adſtrictionis eſt patticeps.

Euphorbium vrentis & tenuium partium eſt facultatis.

Ephemerum non lethale, quod Colchicum vocãt: ſed alterum quod irim agreſtẽ nominant, radicem habet adſtringentẽ odoratámque: ex quo planum eſt, temperaturæ miſtæ eſſe, repellentis & digerentis.

Echini herbæ fructus acerbus eſt, ac proinde repellit & exiccat.

Z

Zingiberis radix validè excalfacit, ſed non primo occurſu, vt piper: quamobrem minus tenuium partiũ quàm piper, eam eſſe cenſendum eſt. Videtur autem illaborata quædam & craſſior ſubſtantia ei ineſſe, eáque humida potius & aquea, quocirca facilè perforatur, quum ſcilicet excrementitia humiditas inſit, neque quicquam eorum quæ aut exquiſitè ſicca ſunt aut humida, ſed quæ elaboratam humiditatem continent, hoc patiuntur. Idem verò piperi longo contingit. Inde fit vt calor qui à zingibere & pipere longo manat, diutius quàm qui ab albo aut nigro, perſeueret: hincque eſt vt vtriuſque medicamenti vſus ſit diuerſus. Nam quũ totum corpus excalfacere celeriter volumus, ea tum ſunt offerẽda quæ celerrimè à caloris noſtri contactu incaleſcant, & in omnes partes citò ferantur. quum verò particulam aliquam refrigeratam calfacere oporteat, contrà eſt agendum, vt quæ tardè calfacientia plurimum temporis perdurant adhibeamus.

Zythus acrior eſt non parum quàm hordeum, & praui ſucci, vtpote qui ex corruptela proueniens, flatus quoq; excitat: éſtque partim acer & calidus, parte verò plurima frigidus, aqueus & acidus.

Zyme, *hoc eſt fermentum*, tenuium eſt partium, & mediocriter calidum: ob eam cauſam & ſine morſu quæ in profundo ſunt extrahit & digerit. Ex contrariis autem facultatibus eſt temperatum: nam & aciditatis eſt particeps, & caliditatis ex putredine contractæ: cui accedit ea quæ ex ſalis farinæque natura exiſtit.

H

Hedyoſmon (mentham odoratam quidam vocant) eſt enim alia quædam non odorata, quam calaminthatam appellant: vtraque guſtu acri, & facultate calida ex tertio

ordine:ſed quæ odorata eſt,imbecillior eſt quàm calamin A tha.vt autem vno verbo complectar, hæc ceu ſylueſtris quædam eſt,illa ſatiua.cæterùm mentha quid habet amarum & acerbum.

Hedyſarum, aut pelecinus, ſemen habet quod amarum,ſubadſtringénſque videtur:quamobrem epotum,eſt ſtomacho idoneum. Viſcerum obſtructiones expurgat:id quod etiam fruticis virgulta præſtant.

Hemerocalles radicem habet lilii radici ſimilem,& figura & viribus: leniter autem digerentem facultatem B habet,& nonnihil etiam repellentem.

Hemionitis adſtrictionis amaroríſq; eſt particeps.

Herygeron vim habet refrigerandi, & modicè digerendi.

Heryngium calore, aut nihil,aut certè parum ſuperat ea quæ temperata ſunt: ſiccitatem tamen & partium tenuitatem non paruam habet.

Θ

Thalietri facultas eſt exiccans ſine mordicatione.

Thapſia acris eſt, & validè ſiccatis cum humiditate facultatis eſt: trahit proinde ex alto violentè, idque quod C traxit digerit:longiore autem tẽpore id facit, vtpote quæ larga humiditate excrementitia ſit expleta.

Thermus, *hoc eſt lupinus*, qui eſtur,medicamẽtum eſt ex genere emplaſticorum: qui verò innatam adhuc amaritiem habet,abſterget,& digerit,& citra morſum ſiccat.

Lupinus verò agreſtis,& magis amarus,& ad omnia valentior quàm domeſticus, eiuſdémque eſt genere cum ipſo facultatis.

Thlaſpi ſemen acrem facultatem obtinet.

Tridax,*id eſt lactuca*,humidum frigidúmque olus eſt, D non tamen ad ſummum,ſed maximè ad aquæ fontanæ(vt ita dicam)frigiditatem.

Thymum euidenter incidit,calfacitque & ſiccat tertio ordine.

I

Idæa radix guſtanti vehemẽter acerba eſt, & re ipſa experto idem præ ſe fert.

Ixos, *hoc eſt uiſcum*, ex multa aërea & aquea ſubſtantia calida, pauciſſimáque terrena conſtat, acrimoniáque in eo amaritiei excellit, itaque vehementer humores ex E alto attrahit,eóſque non tenues tantùm, ſed & craſſiores, eóſque diffundit ac digerit.

Ios,*hoc eſt uiola*,folia habet quorum ſubſtantia aquea eſt,& ſubfrigida exuperans.

Hippuris,*hoc eſt cauda equina*, qualitatem adſtringentem habet cum amaritie,proinde valenter ſimul ac citra morſum exiccantem.

Iſatis ſatiua facultatis eſt quæ valenter ſiccat,& neutiquam mordet: eſt enim ſimul amara atque adſtringens. agreſtis verò manifeſtè iam acre quippiam tum F guſtu, tum actione præfert: quocirca magis quàm ſatiua ſiccat.

Iſopyron, aut phaſiolum, ſemen habet amarum & ſubadſtringẽs:extergit itaque,& craſſos humores incidit, corporáque contrahit & conſtringit.

Iteæ,*hoc eſt ſalicis*,foliorum vis eſt citra morſum exiccãs. habet etiam aliquid adſtrictionis.Sunt etiam qui ſuccum ex eis exprimant, medicamentúmque mordacitate vacans,& exiccans,ad multas res vtile ſeruent.nihil enim eſt ad plures res vtilius quàm medicamentum citra mordacitatem exiccans, quód parum etiam adſtringat. Iam G verò cortex quoque arboris ſimilem foliis & floribus facultatem obtinet,niſi quod ſiccioris temperaturæ eſt,velut omnes nimirum ſunt cortices: ſed eum quidam comburunt:cineréque vtuntur ad ea omnia quæ ſiccare valenter oporteat. Quidam etiam dum ſalix floret,corticem eius incidunt, liquorémque colligunt extergentem,& tenuium partium.

K

Calamintha, *hoc eſt nepita*, ſubſtãtiam habet tenuium H partium,& calidam,ſiccámque temperiem ex tertio quodammodo ordine:acris enim eſt guſtu, & paululũ omnino habet amaritudinis.attenuat,incidit,& diſcutit.

Calamus aromaticus tum adſtrictionis leuis, tum minimæ acrimoniæ eſt particeps. plurima ei⁹ pars ex terrena ſubſtantia atque aëria conſtat, in caliditatis frigiditatíſque coniugatione temperata. Statuatur ergo ſecundi ordinis calfacientiũ & exiccãtium,quæ tamen vehementius deſiccant quàm calfaciunt.Habet quinetiã tenuium partium aliquid,vt alia aromata omnia:ſed illorum compluribus tenuitatis partium plurimum, calamo verò non multum ineſt.

Calami vallaris radix non mediocris abſtergentis facultatis, minimè verò acris eſt particeps.virentia verò folia modicè refrigerant:in quibus etiam vis abſtergens ineſt.Eius cortex vſtus valde tenũis digerentíſque facultatis redditur: qui etiam aliquid habet abſtergens,vt calfaciat atque exiccet in tertio fere ordine: magiſque ſiccet quàm calfaciat. Vitandus eius flos eſt: nam ſi in aures incidat, ita tenaciter adhæret vt auelli non poſſit, & auditum vitiet: quamobrem ſæpenumero ſurdos homines facit.

Cancani radix facultatem non mordentem habet, & modicè ſiccantem.eſſentia verò craſſatum partium ei ineſt,atque emplaſtica.

Cannabis ſemen flatu vacat,& exiccans eſt.

Capnios, *hoc eſt fumus*,acris ſimul & amaræ qualitatis eſt particeps,nec omnino eſt ab acerbitate alienus.

Capparis radicis cortex vincentem habet amaram qualitatem,proximam acrem,deinde acerbam:ex quo liquet, eum ex diuerſis pugnantibúſque nonnihil qualitatibus conſtare.poteſt enim extergere, purgare, incidere, & digerere ſua amaritie:calfacere verò,incidere & digerere acrimonia:contrahere, denſare,conſtringere acerbitate.ſimilem cortici radicis vim fructus habet,niſi quod eſt ad omnia imbecillior.quinetiam folia, eorúmque caules ſimilis ſunt facultatis.Capparis verò quæ in admodum calidis regionibus prouenit, vt in Arabia, multò eſt noſtrate acrior, adeò vt plurimum etiam adurentis facultatis habeat.

Cardami, *hoc eſt naſturtii*, ſemen adurentis facultatis eſt particeps, velut napy.herba quoque ſiccata vim eandem quam ſemen obtinet. at humida adhuc & virens, propter aqueæ humiditatis miſtionem eſt ſemine multo inferior,vt cum pane ea tanquam obſonio vti liceat.

Cardamomum & ipſum ſanè facultatis eſt valde calidæ,non tamen ita validæ vt naſturtium.poteſt tamen & ipſum exulcerare: habet quiddam etiam amaritudinis adiunctum.

Caron calefacit & ſiccat tertio ferme ordine, habetque modicè acrem qualitatem.

Caſia tertii ordinis eſt calfacientiũ & exiccantium: éſtque valde tenuium partium, guſtu verò multum acrimoniæ præfert, & parum quid adſtrictionis, ac proinde incidit,digerit, & robur inſtrumentis indit.

Coria arbor,*hoc eſt nux*,habet in foliis & germinibus adſtrictionem quandã, cæterùm euidentem, multámque in nucis putamine recenti & ſicco. In nuce præterea id quod edendo eſt,oleoſum eſt,& tenuium partium: & quo diutius recõditum fuerit,eo maiorem vim habet, túmque per halitum valde digerit.quum verò recens eſt, qualitatem quandam adſtringentẽ habet.Quod verò imperfectum eſt, & nondum ſiccum, ſimile eſt cæteris fructibus,qui quum virides ſunt,pleni ſunt ſemicoctæ humiditatis.at eius putamen ſiccum vſtum, tenuium partium, ſiccánſque, & morſus expers medicamentum efficitur.at leptocaryon,quæ pontica nux nominatur, plus terreſtris eſſentiæ frigidæ habet,ideóque guſtanti magis auſtera & planta & fructus & cortex apparet, cætera nuci quæ regia dicitur ſunt ſimilia.

Carpeſiũ ſimile eſt ei quod phu vocatur, & guſtu & facultate:ſed plus tenuitatis habet,non tamẽ ita eſt tenue vt pro cinnamomo vti eo poſſimus, vt Quintus faciebat. Præſtantius autem eſt Ponticum Carpeſium quàm Laërtium.eorum magna copia in Syria tibi ſupputet.

Caucalis calfacit & exiccat.

Cenchros, *hoc eſt milium*, primo ordine refrigerat

exiccat autem in tertio exoluto: habet etiam paululum te
nuitatis.

Cedrus vtraque temperatura eſt calida &ſicca ex ter
tio ordine. Cedrea verò quartum etiam ordinem videtur
attingere:eáque & egregiè calida eſt,& ſimul tenuiū par-
tium.Cæterùm quod eius eſt pinguiſſimum,&planè oleo
ſum, tenuiorum eſt quàm tota cedria partium, minus ta-
men acre,at non minus calfaciēs.porrò cedri fructus mo
deratiore vi ſunt præditi, vſqueadeo vt comedi quoque
poſſint.

Centaurii maioris radix, acris ſimul & adſtringens
cum leuicula dulcedine guſtui apparet. Calfacit igitur,
craſſæ & terreæ frigiditatis particeps:digerítque,& robur
particulis indit.eadem facit ſuccus quæ radix. Ac quidam
ſunt qui hoc medicamento pro lycio vtuntur: qui verò
aiunt rheum eſſe magnū centaurium, ii mihi ſentire me-
lius videntur.

Centaurii minoris virgulta, ac magis etiam folia &
flores,maximo vſui ſūt.ſuperat reliquas in eis amara qua-
litas:eáque eſt etiam adſtrictionis cuiuſdam particeps,ac
proinde medicamentum egregiè citra morſum exiccat.
eius quoque ſuccus ſimilem habet ſiccandi & abſtergen-
di facultatem.

Ceraſi arboris fructus, dulcis potius per inteſtinum
ſecedit,ſed ſtomacho minus accommodatus eſt:auſterus
cōtrà,acidus verò pituitoſis ſtomachis, & in quibus excre
mēta redundāt,conuenit:magis enim quàm auſterus de-
ſiccat,& nonnihil etiam incidit.

Ceratonia exiccantis & adſtringentis facultatis eſt,
ſicut ceratia quoque eius fructus, qui dulcedinis cuiuſ-
dam eſt etiam particeps.

Ceſtrum,aut pſychrotrophon (Romani verò beto-
nicam vocant) vim habet incidendi: amara enim eſt,&
ſubacris.

Cecis, *id eſt galla*, quæ omphacitis dicitur, medica-
mentum eſt admodum acerbum,plurima ſui parte terre-
næ frigidæ ſubſtantiæ particeps:cuius beneficio ſiccat,re-
percutit,contrahit,cōſtringit,& particulas infirmas robo-
rat. Statuatur hæc in tertio ſiccātium,in ſecundo verò re-
frigerantium ordine. Altera autem galla flaua, laxa, ma-
gnáque,ſiccat ipſa quoque,ſed tanto minus quāto minus
acerbæ qualitatis eſt particeps. Gallæ autem combuſtæ
vim ſupprimendi ſanguinis acquirunt, & calorem etiam
atque acrimoniam vrendo contrahunt, & maiore ſiccan-
di vi redduntur.

Cera medium quodammodo inter vtranque con-
iugationē locum tenet: habet quiddam etiam craſſarum
partium & emplaſticum: quamobrem aliorum medica-
mentorum excalfacientium & refrigerantium materia
eſt. At ipſa per ſe ex genere vtique ſit debiliter conco-
quentium, quæ foris imponuntur. Habet etiam paulum
quid digerentis calidæque potentiæ,quæ in melle inerat
plurima.

Ciceos,*hoc eſt ricini*,fructus vim habet extergendi,&
per halitum euaporandi: ita quoque eius folium, ſed im-
becillius.

Cinnamomum ſummè tenuium partium eſt,non ta-
men ſummè calidum, ſed ex tertio quodammodo ordi-
ne.nam propter eſſentiæ tenuitatem nihil eſt eorum quæ
æquè calefaciunt,quod ita vt cinnamomum exiccet.

Cinnamomis verò eſt velut cinnamomum im-
becillum:nonnulli verò pſeudocinnamomum ipſam no-
minant.

Circeæ radix odorata eſt & excalfacit.

Ciſthus,aut citharus,frutex eſt adſtringens,folia ve-
rò & parua germina trita adeò deſiccant atque adſtringūt
vt vlcera glutinent. flores efficaciores ſunt, deſiccant fe-
rè in ſecundo exceſſu abſoluto. frutex verò ipſe adeò eſt
frigidus vt tepidi caloris ſit particeps. Cæterùm hypoci-
ſthis, aut hypochiſthis magis adſtringit quàm folia.

Ciſthus, aut ladanum, in calidis regionibus hic ci-
ſthus proueniens,in vtroque à noſtrate differt, tum quòd
adſtrictionem depoſuit, tum quòd caliditatē acquiſiuit:
quod verò ladanum vocant, ex eodem prouenit,medica-
mentum calidum primo exceſſu iam completo, habens
A etiam parum adſtrictionis.eſt etiam tenuium partium eſ-
ſentiæ.quibus quidem fit rebus vt modicè molliat & di-
gerat,ac nimirum etiam concoquat.

Ciſſos, *hoc eſt hederá*, ex contrariis facultatibus con-
ſtat.habet enim quippiam ſubſtantiæ adſtringentis,quam
eſſe terrenam frigidámque oſtēdimus.Habet etiam non-
nihil acris,quam calidam eſſe vel guſtus ipſe comprobat.
tertia quoque ei virenti ineſt aquea ſubſtantia tepida
quædam.

Clinopodium tertii eſt ordinis calfacientium &
B exiccantium.

Comarus,*hoc eſt arbutus*,arbor acerba eſt vnà cum fru
ctu,quem memecylum vocant.

Commi, *hoc eſt gummi*,ſiccantē emplaſticámque vim
habet,quæque aſperitatibus medeatur.

Conia,*hoc eſt lixiuium*: omnium maximè abſterget &
exiccat id lixiuium quod ex cinere ficulno & tithymalo-
rum conficitur,feréque putrefacientis eſt facultatis.

Conyza & maior & minor quum acris amaræque ſit
temperaturæ,in calfaciendo & ſiccando tertiæ temperiei
C cenſeatur.Eſt etiam tertium conyzæ genus in locis humi-
dioribus proueniens, vtriſque ſuperioribus graueolen-
tius & imbecillius.

Coriandrum,aut corion,*hoc eſt coriandrum*,ex contra-
riis conſtat facultatibus, habétque multum amaræ ſub-
ſtantiæ,quam tenuium partium,& terrenam calidam eſſe
oſtendimus:nec parum etiam aqueæ humiditatis,quæ te-
pentis facultatis eſt.Habet etiam parum adſtrictionis.

Coſtus leuiculam planè amaram, plurimam autem
acrem & calidam in ſe qualitatē habet, adeò vt etiam vl-
D cus excitet:ei quoque flatuoſa humiditas ineſt.

Cotyledon,*hoc eſt umbilicus Veneris*, facultatis eſt hu-
midæ ſubfrigidæ,& cuiuſdam obſcuræ adſtringentis, &
cum ea leuiter amaræ:vnde refrigerat, repercutit,abſter-
get ac digerit.

Crania,*hoc eſt cornus*,arbor fructum fert egregiè acer
bum:folia quoque & germina eiuſdem acerba ſunt,& mi
rum in modum exiccant.

Crambe,*hoc eſt braſſica*, exiccantis facultatis eſt, non
tamen etiam euidenter acris. Caules braſſicæ combuſti
E cinerem faciunt valde exiccantem, vt iam adurentis quo-
que facultatis ſit particeps. Crambe verò agreſtis ſic-
cior calidiórque eſt quàm ſatiua:proinde intra corpus ci-
tra noxam non aſſumitur. Eadem vehementius quàm ſa-
tiua exterget ac digerit.

Crambe marina præterquam quòd aluum lenit, eſt
etiam ſubſalſa & ſubamara.

Cratæogoni herbæ fructus acer eſt & vehemens.

Crethmon ſalſum quodammodo eſt cum leui ama-
ritie coniunctum: quamobrem ius eſt eius abſtergens &
F ſiccans.

Crithe,*hoc eſt hordeum*, primi eſt ordinis in exiccādo
& refrigerando,habétque pauxillum abſterſionis.polen-
ta verò multo magis quàm hordeum deſiccat.

Crini,*hoc eſt lilii*,flos ex miſta temperie conſtat, quæ
partim ex tenui quadā terrena eſſentia conflata eſt,ex qua
guſtui amaritiem præfert: partim ex aquea temperata,
ex qua oleum quod ex eo conficitur,itémque vnguentum
facultatis redditur morſus expertis,digerentis,& mollien
tis: radices autem & folia per ſe læuigata, ſiccant, abſter-
G gent,digerúntque modicè.

Crocodilii ſemen acre eſt, calidæque & digerentis
ac ſiccantis facultatis eſt. Succus caulis & ſeminis eadem
vi eſt præditus.

Crocus parum etiam quid adſtringens habet, quod
terrenum frigidum eſſe docuimus:ſed ſuperat in eo calfa
ciens qualitas:ex quo fit vt tota eius ſubſtantia ſecundi ſit
ordinis calfacientium,primi verò exiccantium, quamob
rem habet etiam vim quandam concoquendi.

Crommyon, *hoc eſt cæpa*, eſt ex quarto calfacientium
H ordine,eſſentia verò eius craſſarum eſt partium.

Cyamos,*hoc eſt faba*, mediæ eſt temperaturæ,proxi-
mè ad vtranque partē accedens in exciccando & refrige-
rando. Caro eius paulum quoq; abſtergentis facultatis eſt
particeps,ſicut putamen nonnihil adſtringentis.

Cyclaminus varias habet vires: nam & abſterget, & incidit, & aperit, & attrahit, & digerit. radix eſt ſucco imbecillior, eſt tamen vehementior. Altera verò cyclaminus (quam etiam ciſſanthemon vocant, quæque radicem habet inutilem) fructum habet egregiè efficacem, eiúſque amarities acris eſt, & modicè lenta.

Cymini ſemen tertii eſt ordinis calfacientium, flatúmque extinguit.

Cynoſbatos, *hoc eſt rubus caninus*. huius fructus non ignauiter adſtringit, folia verò moderatè. Cauendũ ab eo quod in eius fructu lanæ ſpeciem gerit, quippe quod arteriam vitiet.

Cypariſſi folia, germina, & pilulæ recentes ac molles ſiccandi vim habent, abſque inſigni acrimonia & calore, ſicut etiam guſtus oſtendit: apparet enim in ea leuis quidem acrimonia, ſed amarities plurima, multóque etiam maior in tota planta acerbitas. Tanta autem ei ineſt acrimonia, tantúſque calor, quanta ſatis ſit ad acerbitatem in altum deducendam: nullum tamen calorem & morſum excitet.

Cyperi radices abſque morſu calfaciunt & exiccant: ineſtque eis adſtringendi & incidendi vis quædam.

Cyperi folia & ſumma germina, miſtæ facultatis ſunt. habent enim quiddam digerens ex aquea ſubſtantia modicè calida. Habet etiam aliquid adſtrictionis ex frigida terreſtri, quamobrẽ citra moleſtiam & morſum ſiccat, & incidit.

Cytiſi folia digerunt, vimque miſtam & aqueam poſſident.

Conion, *hoc eſt cicutam*, extremæ refrigerantis facultatis eſſe norunt omnes.

Corni fructus totus viridis habet cum humiditate amaritudinem quampiam, & acrimoniam. eſculentus verò maceratus minimè mordax, & maximè emplaſticus redditur: & in medio calidæ & frigidæ qualitatis conſiſtens, ex aquea & terrea ſubſtantia temperatus, aëriæ minimùm eſt particeps.

Λ

Lagopus ſiccantis facultatis eſt.

Lampſana illita quandam abſtergendi & digerendi vim habet.

Lapathium modicè digerentem habet vim. Oxylapathum verò præterquã quòd digerit, habet etiam quid repercutientis. eorum ſemen eſt euidenter adſtringens. Porrò hippolapathum cum eo quod digerit, ipſum quoque etiam repercutit, ſed imbecillius.

Limonii fructus auſterus eſt.

Lichen in petris naſcens abſtergentis & modicè refrigerantis facultatis eſt, & vtriúſque exiccantis.

Leontopetali radix digerit, ſiccat calfacítque tertio ordine.

Lepidium ex quarto calfacientium eſt ordine.

Leucas acris qualitatis eſt: calfacit autem & ſiccat tertio ordine.

Leucacanthi radix amara eſt, ideóque incidit & ſiccat tertio ordine: at in calfaciendo primi eſt ordinis.

Leucoii frutex vniuerſus abſtergentis & tenuium partium eſt facultatis, magis tamen flores: & inter eos qui ſicciores ſunt magis quàm virentes. eſt hoc, ſiquid aliud, amarum. fructus quoque eiuſdem facultatis eſt, itémque radices, niſi quod craſſiorum ſunt partiũ, & magis terreæ.

Leuce arbor, *hoc eſt populus alba*, mixtæ quodammodo temperaturæ eſt ex aquea tepida, & terrena extenuata eſſentia: quamobrem abſtergẽtis facultatis eſt particeps.

Libanotus, *hoc eſt thus*, calfacit ſecundo ordine, ſiccat verò in primo: habet quoque parũ adſtrictionis. eius cortex vim habet euidenter adſtringentem, ac proinde quoque exiccat, adeò vt in ſecundo ordine completo colloce tur. Conſtat etiam ex craſſioribus quàm thus partibus, miniméque acrimoniæ particeps. ramus eius tum ſiccioris tum calidioris eſt facultatis quàm thus, vt ad tertium vſque exceſſum perueniat. habet etiam quidpiam abſtergentis.

Libanotides tres mollientis ſunt digerentíſque facultatis: habet etiam aliquid abſtergentis atque incidentis.

Lignys, *hoc eſt fuligo*, omnis exiccans eſt, ideóque terreſtris eſt eſſentiæ, habens quaſdam etiam ignis qui materiam combuſſit, reliquias, eáſque puſillas. Tota autem eius natura terrena eſt, tenuium partium. ſpeciales verò in ea differentiæ ſunt, quæ ex materia combuſta eueniunt, quum ex acriore & calidiore talis etiam fuligo proueniat: ex acriore verò & non mordente ſimilis quoque fuligo conficiatur.

Libyſtici radix & ſemen ex genere calfacientiũ ſunt, & flatus diſcutientium.

Lini ſemen calidum eſt in primo ordine quodammodo, éſtq; in medio ferme humiditatis & ſiccitatis conſtitutum.

Lycium egregiè diſcutit, ſiccat verò in ſecundo exceſſu, in calore verò mediis quodãmodo eſt proximum: habet etiam quidpiam adſtringentis, quocirca abſtergit & contrahit.

Lyſimachios adſtringentem qualitatem ſuperantem habet. Herbã hanc Lyſimachus rex ad ſanguinis eruptiones cohibendas facere caſu quodam cõperit. Quum enim equus eius vulnus accepiſſet, ſanguíſque erumperet, hanc herbam quæ erat ad manus, quámque rex ignorabat, vulneri admouit: ea eruptione ſedata, omnes poſtea ad ſanguinis eruptiones ea vſi ſunt, & ab inuentore Lyſimachiã herbam appellauerunt.

Lychnidis quæ ad coronamenta adhibetur, ſemen calidum eſt in ſecundo ordine, aut iam etiam in tertio: & eodem quoque modo ſiccum.

Lotos domeſtica (quam trifolium quidam vocant) abſtergentis modicè qualitatis eſt particeps, itémque ſiccantis. In calidi frigidíque coniugatione media quodam modo eſt. Lotus autem agreſtis plurimum in Libya prouenit. Eius ſemen ſecundo ordini calfacientium adſcribitur: abſterget etiam nõnihil. ex Ægyptiæ verò loti ſemine panes etiam conficiuntur.

Lotus verò arbor adſtringentis pauculæ qualitatis eſt particeps: eſt etiam partium tenuium & exiccans.

M

Macer cortex eſt multum acerbus cum leui quadam acrimonia. Videtur itaque ex miſta eſſentia conſtare, plurima terrena frigida, paucula verò calida & tenuium partium: quamobrem in tertio ordine ſiccantium eſt; in caloris frigoríſque differentia neutrum inſigniter efficiens.

Malabathri folium ſimilem habet vim ſpicæ nardi.

Malua, agreſtis quidem parum digerentis qualitatis eſt, & leniter mollientis: hortẽſis verò imbecillior eſt. earum fructus eo eſt valentior quo etiam ſiccior. Anadẽdromalache verò (quæ etiam althæa dicitur) magis digerit quàm ſuperiores.

Mandragora ex tertio ordine refrigerantium eſt, & tamen cuiuſdam caloris eſt particeps, & in pomis ineſt quidpiam humiditatis: proinde grauem ſoporem inducunt. radicis verò cortex qui eſt valentior, non refrigerat modò, ſed etiam ſiccat. Reliqua interna pars imbecilla eſt.

Marathron, *hoc eſt fœniculum*, calfacit in tertio, ſiccat in primo. Agreſtis verò, quod hippomarathrum vocant, radix & ſemen ſiccioris eſt facultatis quàm ſatiui. Alterum hippomarathrum eſt, cuius ſemen rotundum eſt & acre, cuius facultas eſt hippomarathro ſimilis, ſed imbecillior.

Maſtiche alba & Chia adſtringit: mollit ſecundo ordine, calfaciens & exciccans. Nigra verò & Ægyptia magis quàm ſuperior ſiccat, ſed minus adſtringit.

Melãthium calfacit & ſicat in tertio. Videtur etiam tenuium eſſe partium, incíditque & abſterget, quum amaritiem contineat.

Melilotum habet partem adſtringentem, ſed & digerit & concoquit. Copioſior enim in eo eſt ſubſtantia calida quàm frigida.

Mel calfacit & ſiccat in ſecundo ordine. Eſt autem ſimplicis, quoad maximè fieri poteſt, facultatis extergentis. coctum minus acre & abſtergens redditur. Cæterùm ſiquod mel amarum eſt, clarum eſt id eſſe miſtæ facultatis, tanquam ſi noſtrum quiſpiam ei abſinthium miſcuiſſet. Sed & ſacchar, quod vocant, mellis eſt ſpecies, ſed minus eſt dulcè quàm noſtrate: in cæteris ei ſimile. quatenus verò non eſt infenſum, nec ſitim affert, eatenus ab eo differt.

Meliſſophyllū vim habet marrubio ſimilem, ſed eſt illo multo inferius: ex quo fit vt quum magna vbique marrubii ſuppetat copia, meliſſophyllo vti ſit planè ſuperuacaneum.

Meſpili arboris fructus multum acerbus eſt. In germinibus quoque eiuſdem & foliis acerba qualitas ineſt non exigua.

Medii radix auſtera eſt, & fluxiones cohibet. ſemen tenuium partium, incidentiſque eſt facultatis.

Meconis, *hoc eſt papaueris*, omnis eſt vis refrigerans. ſatiui ſemen mediocriter ſomnum conciliat, aſpectu candidum. Eius cuius flos celeriter defluit ſemen valentius refrigerat, quocirca eo ſolo nemo innoxiè vtetur. Ex agreſtibus verò quod velut ſedens caput habet, id medicamentum iam ſemen habet, valde frigidum & nigrum. Alterum quod oblongius caput gerit, maximè omnium eſt medicatum, tum in ſemine, tum in capitibus, tum in foliis, tum in liquore. valenter enim refrigerat, & vſque ad ſtuporem & mortem perducit. Cornutum verò papauer abſtergentem & incidentem vim habet.

Malus non omnis eſt vna natura, veluti nec etiam fructus: quædam enim mala dulcia ſunt, quædam auſtera, quædam acerba, quædam acida, quædam plenè exoluta, & aquea: & ſanè in eis aqueum exuperat, vt eorum magis aquea magiſque frigida ſit temperatura: in acerbis autem terrenum frigidū, in auſteris verò tum hoc tum aqueum dulce: in acidis aqueum frigidum, vt in dulcibus aqueum temperatum. Eadem ratio eſt foliorum, ſucci, corticis arborum, quæ omnia inter ſe differunt.

Malus Perſica in fructu, foliis, & germinibus ſuperantem habet amaritiem. Eſt etiam medicamentum digerens. eius fructus frigidiore humidioréque temperatura eſt.

Malus Armeniaca fructum fert ſecundi ordinis humidorum & frigidorum.

Malus Medica eſt cuius fructū citrium vocant, quod in ſemine exuperantem habet qualitatem acidam & ſiccam, vt tertii ſit ordinis ſiccantium & refrigerantium. In cortice verò itidem exiccantem temperaturam habuit, non parum tamen acrimoniæ habētem, idcirco in ſecundo ordine exiccat, non tamen refrigerat, ſed vel temperatus eſt, vel paulo inferior. Eius caro craſſi eſt ſucci, pituitoſa, & frigida, nucleus verò qui re vera eſt ſemen, amarus eſt, ideóque digerit ſiccátque in ſecundo. folia quoque facultatis ſunt digerentis & exiccantis.

Mei radices calidæ in tertio exceſſu ſunt, ſiccæ verò in ſecundo.

Milacis aſperæ folia acris quidpiam obtinent, & calfaciunt.

Milax verò læuis ſimilem vim ſuperiori poſſidet.

Mori fructus cuiuſdam adſtrictionis eſt particeps: at immaturus, præter acerbitatem eſt etiam aciditatis particeps. tota arbor in omnibus eius partibus miſtam habere facultatem videtur, ex cohibente & repurgante compoſitam. In radicis cortice exuperat purgans cū amaritie quadam: in moris verò immaturis, cohibens: in foliis & germinibus, media quodammodo temperatura eſt.

Myagri ſemen oleum effundit quod emplaſticæ facultatis eſt.

Mycetes, *hoc eſt fungi*, frigida humidáque admodum temperatura ſunt, & proximè ad veneni naturam accedunt.

Myles radix contrahentis eſt facultatis.

Myos ota, *hoc eſt auricula muris*, ſiccat in ſecūdo, calorem verò nullum inſignem poſſidet.

Myrice incidentis eſt abſtergētiſque facultatis, abſque inſigni ſiccitate. Habet verò etiam quid adſtrictionis at fructus & cortex non paucam adſtrictionem obtinēt, cum partium tenuitate & vi abſtergendi. Porrò myricæ combuſtæ cinis facultatis egregiè exiccantis ſit, habét que plurimam incidendi & abſtergendi vim, at adſtringendi perexiguam.

Myriophyllon exiccantis eſt facultatis.

Myrrhis dulcem radicem habet, quæ ex ſecundo calfacientium eſt ordine, adiuncta quadam partium tenuitate.

Myrtine, *hoc eſt myrtus*, ex contrariis ſubſtantiis conſtat, in ea tamen terreſtre frigidum exuperat. Habet quoque aliquid tenuium partium calidum, ex quo valenter exiccat. Iam verò & folia & fructus, & germina & ſuccus, non admodum inter ſe differunt. Cæterùm quod ramis & trunco adnaſcitur tuberoſum (quod myrtada nominant) quo ſiccius eſt prædictis, eo etiam adſtringit & ſiccat vehementius. prædicta verò folia ſicca maiorem exiccandi vim habent quàm viridia.

Moly, huius radix tenuium partium eſt, & in tertio exceſſu calida: quamobrem & incidit & digerit.

N

Nardi ſpica calfacit exceſſu primo, ſiccat verò ſecūdo completo. Conſtat autem ex adſtringente ſatis ſubſtantia, & acri calida non multa, & quadam leniter amara.

Nardus Celtica ſimilis eſt quodāmodo in genere facultatis ei quæ prædicta eſt: ſed eſt ad omnia imbecillior, præterquam ad vrinam prouocandam. calidior enim cæteris eſt, ſed minus adſtringit.

Nardus montana eſt ſuperioribus infirmior.

Narthex, *id eſt ferula*, eius ſemē excalfacit & attenuat. Quod intus eſt, medullámque vocant, quum adhuc virens eſt, adſtringentis qualitatis eſt particeps.

Napy calfacit & ſiccat quarto ordine.

Narciſſi radix ſiccante facultate prædita eſt: habet etiam quid abſtergentis atque attrahentis.

Neuras ſiccantis abſque morſu facultatis eſt.

Nerium foris illitū digerendi vim habet: intra corpus aſſumptum, pernicioſum eſt.

Nymphææ radix & ſemē vim habet ſiccantē abſque morſu. Quæ verò candidā radicē habet, vehementiore vi prædita eſt, eáque nonnihil etiam exterget.

Ξ

Xanthii fructus digerendi vim obtinet.

Xyris tenuium eſt partium, attrahentis, digerentis, ſiccantiſque facultatis, cum radix, tum multo etiam magis fructus.

Xiphii, *hoc eſt gladioli*, radix, & maximè altera quæ ſuperior eſt, attrahendi, digerendi, & ſiccandi vim habet.

O

Oē, *hoc eſt ſorbum*, arbor adſtringētis qualitatis eſt particeps.

Oenos, *hoc eſt vinum*, in ſecundo calfacientium eſt ordine: quod valde vetus eſt, in tertio, vt muſtum ex primo. Siccitas verò caliditati eius proportione reſpondet.

Oloſtium deſiccandi vim habet.

Olynthi, *hoc eſt groſſi*, acrem digerentémque cum adſtrictione vim habent.

Onagrum, aut onothera, aut onothuris, facultatis vini eſt maximè.

Onoma, aut Sinonis, ex acri & amara ſubſtantia conſtat.

Onobrychis rarefacientis digerētiſque facultatis eſt.

Ononis, radicem habet quodammodo tertio ordine calfacientem. Eius cortici neſcio quid etiam abſtergentis ineſt.

Oxos, *id eſt acetum*, ex miſta ſubſtantia frigida & calida, & vtraque tenuium partium conſtat: ſed calidæ præ-

ſtat frigida. Siccat in tertio completo, quum vtique vali- A
dum fuerit.

Oxyacanthi fructus acerbus eſt, habétque partium tenuitatem, & parum etiam incidit.

Opos, *id eſt liquor*, Cyrenaicus eſt omnium calidiſſimus, & tenuiſſimarum partium eſt, maximéque digerit: quanquam & alii quoque abundè calidi ſunt & ſpirituoſi.

Origani genus omne incidentis, attenuantis, exiccantis, & calfacientis eſt facultatis in tertio, tragorigano verò quippiam etiam adſtrictionis ineſt.

Orobus, *hoc eſt eruum*, in ſecundo exceſſu intenſo de- B
ſiccat: calfacit in primo, incidit, & abſterget, & obſtructio ne liberat.

Orobanche ſiccæ frigidǽque facultatis eſt primo ordine.

Orchis, aut Cynoſorchis, *hoc eſt teſticulus canis*, huius radix calida, humida, dulciſque eſt. maior verò radix multam habere humiditatem excrementitiam & flatuoſam videtur: quæ minor eſt, contrà, valde elaboratam.

Orchis (quem etiam ſerapiada vocant) ſiccioris eſt facultatis quàm primi ordinis cenſeatur. Siccatus is multo C
magis exiccat, habetque aliquid adſtringentis.

Oſiridis herbæ amara qualitas eſt, & obſtructione liberandi facultas.

P

Pancratii radix guſtum & vim habet ſcillæ perſimilem, ſed eſt multo inferior.

Paliuri radix & folia non obſcuram adſtringẽdi facultatem obtinent: nonnihil etiam digerunt: fructus verò incidentis facultatis particeps eſt.

Papyrus combuſta medicamentum ſiccās efficitur, D
vt charta combuſta: ſed papyri cinis eſt imbecillior.

Panaces heracleum. ex hoc fit opopanax, quē vocant, qui excalfacit, emollit, ac digerit, in calfaciendo verò ex tertio ordine eſt: in ſiccando, ex ſecundo. Cortex verò radicis deſiccans ſimul & calfaciēs medicamentum eſt, ſed minus quàm liquor. quinetiam abſtergentis quid habet. eius etiam fructus calidus eſt.

Panaces Aſclepium minus eſt calidum ſuperiore.

Panaces Chironium & ipſum ſimilem habet prædi- E
cto facultatem.

Paronychia tenuium partium eſt, & ſiccantis abſque morſu facultatis in tertio ordine, itémque calfacientis.

Pentaphylli radix deſiccat in tertio, perſpicuæ tamen caliditatis non eſt particeps. cæterùm tenuium partiū eſt, & morſu vacat.

Piperis radix vires habet coſto maximè ſimiles. fructus nuper eius germinantis lõgum piper eſt; ideo fit vt maturo fit humidius, quare facilè perforatur. fructus qui velut omphax eſt, album eſt piper, idque eſt acrius nigro: nam illud eſt quaſi ſuperaſſatum iam, & ſuperſiccatum. v- F
trunque autē exſiccat, calfacitque valēter. Cæterùm ſi longū vitiatū fuerit, deprehēdes aqua macerās: nā in quo vitium eſt ſoluitur: nō ſoluitur autē id quod naturam habet ſuam. id verò quo piper adulteratur, herba quædam flaua eſt, ab externis aduecta regionibus, quæ piperi longo aſpectu quidem eſt ſimilis, ſed guſtu diſcrepat, quo etiam ab eo facillimè diſcernitur.

Perſeæ folia adſtringentem vim ſortita ſunt.

Periclymeni fructus & folia incidunt & calfaciunt. G

Periſtereon vim habet exiccandi.

Petaſites ex tertio ordine exiccantium eſt.

Petroſelini ſemen quemadmodum guſtu acre eſt adiuncta amaritie, ita & actione flatus extinguit, tertio ordine calfacientium & ſiccantium continetur.

Peucedani radix & liquor & ſuccus eiuſdem ſpecie facultatis ſunt. Valentior tamen eſt liquor, egregiè calfaciens, digerens, attenuans, & incidens.

Peganum, *id eſt ruta ſylueſtris*, ex quarto iam ordine eſt excalfacientium & ſiccantium, ſatiua ex tertio, éſtque H
non ſolùm acris guſtui, ſed etiam amara: ex quo incidit, digerit, tenuiúmque eſt partium, & flatus reſtinguit.

Pix ſicca quidem ſiccat calfacitque ſecūdo exceſſu: cæterùm ſiccare poteſt magis quàm calefacere. Liquida verò contrà, calefacere magis quàm ſiccare. habet etiam partium tenuitatem quandam. Sed & abſtergendi vim quandam, & concoquendi, & digerendi, veluti etiam leuem amaritiem & acrimoniam obtinet.

Piſſelæum genere quidem eſt pici ſimile, ſed ex ſubtilioribus partibus conſtat.

Piſtacii fructus tenuium eſt partium, ſubamarus, aromaticus: ex quo obſtructione liberat, & expurgat.

Pityides, *hoc eſt fructus pini*, miſtæ ſunt facultatis, vt adſtringant, & acrimoniam quandam cum amaritie coniunctam habeant.

Pini cortex exuperantem habet facultatem adſtringentem. piceæ verò cortex eſt huic ſimilis, ſed moderatiore vi præditus eſt: in cono verò maior vis eſt, & in cortice, & in foliis.

Platanus humidioris frigidiorisque eſſentiæ eſt nō ita multo quàm moderata. eius cortex & pilulæ magis exſiccant, ſunt qui combuſto cortice medicamentum conficiant. Cauenda eſt lanugo foliis arboris infidēs, ſiquidem ſpiritu attracta, lædit arteriam & vocem: aſpectúmque & auditum vitiat, ſi in oculos aut aures incidat.

Polygonon, *hoc eſt herba ſanguinalis*, adſtrictionem quandam habet, vincitque in eo aqueum frigidum, vt ad ſecundum gradum completum perueniat: quúmque refrigeret ac repercutiat, videtur etiam exiccare. mas verò eſt ad omnia efficacior quàm fœmina.

Polygalum folia habet modicè auſtera, ſuperare autem in eo calidum & humidum videntur.

Polygonatum miſtæ facultatis eſt. habet enim quid etiam adſtrictionis, acrimoniæ, amaroris, & inſuauitatis cuiuſdam, quæ explicari ſatis verbis non poteſt: itaque vſui admodum non eſt.

Polemonium (quidam philetæriū vocant) tenuium partium, & ſiccantis facultatis eſt.

Polium guſtantibus amarum eſt, & modicè acre: obſtructiones itaque adimit. Polium verò quo in antidotis vtimur, magis amarum eſt, magiſque acre quàm maius; vt ex tertio ſit ordine exiccantium: ex ſecundo verò, eóque completo, calfacientium.

Polycnemon calfacit & ſiccat ſecundo ordine.

Potamogiton adſtringit & refrigerat æquè ac polygonum: hoc tamen craſſiorum eſt partium.

Polypodium dulcem, ſimúlque auſterā qualitatem exuperantem habet, adeò vt facultate ſit valēter exſiccante, & morſu vacante.

Praſium, *hoc eſt marrubium*, amarum eſt, idcirco tollit, obſtructiones abſterget, digeritque. hoc ſtatui poteſt in calfaciendo in ſecundo fere ordine iam completo: in ſicando verò, in tertio.

Propolis facultatis eſt non valēter abſtergentis, ſatis tamen validè attrahentis: eius nanque eſſentia tenuium eſt partium. calfacit autem ſecundo exceſſu iam completo.

Ptarmices flores vim ſternutamenti ciendi habent: totus verò frutex digerit: eiúſque calida & ſicca temperatura eſt: quum vireſcit, ſecundi fere ordinis: quum aruerit, tertii.

Ptelea, *hoc eſt ulmi*, folia adſtringentem & abſtergentem habere facultatem præ ſe ferunt. Cortex verò eſt magis amarus & adſtringens. radices quoque eiuſdem ſunt facultatis.

Pteris, *hoc eſt filix*, amara eſt, parúmque habet adſtrictionis, ac proinde facultatis eſt valenter exſiccantis, non tamen mordacis. thelypteris verò ei ſimilem vim habet.

Pycnocomi & radix, & fructus, & folia quæ acria ſunt, digerendi atque attrahendi vim habent.

Pyrethri radix adurentis eſt facultatis.

Pyros, *hoc eſt triticum*, in primo calfacientium ordine cenſetur: non tamen ſiccare aut humectare inſigniter poteſt. habet verò etiam quidpiam lentoris obſtruentiſque naturæ. Quod verò ex eo conficitur amylum, tritico frigidius & ſicci⁹ redditur, quódq; ex pane cataplaſma fit, maiorē habet vim digerendi quàm quod ex tritico conſtat, quum panis & ſalem & fermentum adiunctū habeat: ſiquidem fermento vis ineſt attrahendi, euocandique

ea quæ in imis corporis partibus deliteſcunt.

P

Rhamnus deſiccat ſecundo exceſſu, refrigerat verò
in primo completo.

Raphanis,*hoc eſt radicula*,in primo exceſſu calfacit,in
ſecundo ſiccat. Agreſtis eſt efficacior in vtraque faculta-
te.iam & ſemen efficacius eſt quàm planta.facultas porrò
digerendi in eis ineſt.

Rheum miſtæ facultatis eſt. habet enim quid ter-
renum frigidum, vt eius declarat adſtrictio.ei quoque a-
crimonia quædam ineſt:ſique pluſculum mãdatur,leniter
calida conſpicitur. Eſt etiam ſubſtantiæ cuiuſdam aëriæ,
tenuiúmque partium particeps.

Reſinæ omnes ſiccant & calfaciunt.inter ſe verò diſ
crepant, quòd plus minúſve in guſtu acrimoniæ, in fa-
cultate caloris ſint nactæ: quódque aliæ plus, aliæ mi-
nus tenuium ſint partium: quòd denique aliæ adſtrictio-
nes ſortitæ ſint, aliæ non item. Iure autem in omni-
bus ſibi primas vendicauit lentiſcina: (quam maſti-
chen vocant) nam præterquàm quòd pauca ei ineſt ad-
ſtrictio, hoc etiam accedit vt ſine moleſtia ſiccet, ni-
mium verò acris eſt, & maximè tenuium partium: inter
alias primas tenet terebinthina, non tamen æquè per-
ſpicuam vt maſtiche, adſtrictionem obtinet: quum ve-
rò amaritiem quandam habeat,magis quàm maſtiche di-
gerit: ob quam etiam qualitatem vis abſtergendi eidem
ineſt.præterea verò ex alto magis quàm aliæ reſinæ trahit,
quippe quum è partib⁹ etiam tenuioribus conſtet. Peuci-
na verò, & magis etiam ſtrobilina, ſunt prædictis acrio-
res:non tamen magis digerunt, nec magis attrahunt. Me-
diæ inter eas ſunt pinea & abiegna,quæ ſunt terebinthina
quidem acriores,minus tamẽ acres quàm peucina & ſtro
bilina. terebinthina verò habet etiam mollientem vim.
ſecundo loco in molliendo lentiſcina cenſetur, ſicut & cy
pariſſina in acrimonia.

Roſarum vis ex aquea ſubſtantia calida, duabus a-
liis qualitatibus adſtringenti & amara commiſtis eſt com
poſita.flos earum magis quàm roſæ abſterget, & proin-
de ſiccat.

Rhodia radix tenuiũ partium, digerentiſque facul-
tatis eſt,& in principio tertii exceſſus calfacit.

Rhododaphne.tota eius ſubſtantia pernicioſa eſt.tem
peratura verò tertii ordinis incipientis calfaciẽtium e:
primi verò ſiccantium.

Rhœa, *hoc eſt malum granatum*, omnis adſtringentem
qualitatem habet, non tamen in omnibus ea exuperat:
quædam enim granata acida ſunt,quædam dulcia magis
quàm auſtera:& ſanè quæ ex vnoquoque vtilitas fertur,ea
ex vincente qualitate proueniat neceſſe eſt. Porrò acini
magis quàm ſuccus adſtringunt: magis verò quàm hi ad-
ſtringũt etiam putamina,quæ malicoria vocãt:punici ve-
rò flores illis adſimilem vim habent.

Rhus adſtringit ſiccátque: eius verò fructus maxi-
mè & ſuccus ad vſum adhibentur, in quibus valida au-
ſtera qualitas ineſt.ſiccat igitur in tertio, refrigerat in ſe-
cundo.

Rhypos,*hoc eſt ſordes*,ea quæ ex ſtatuis eſt,digerit,mol
lit,habétque aliquid acrimoniæ,propter æruginem quam
ſumpſit à ſtatua.Sordem verò ex palæſtra,πάτον nominãt:
cõſtat hæc ex rebus differentibus, ex puluere inquam,o-
leo,humana ſorde,& ſudore.ergo puluis emplaſticam vim
& refrigerantem & repercutiẽtem habet,oleum,molliẽ-
tem,ſudor & ſordes digerentem.

Σ

Sagapenum liquor eſt calidus, tenuium partiũ,non
ſecus quàm alii liquores: ſed & abſtergendi vim quan-
dam habet.

Sampſuchus facultatis eſt tenuium partium,& dige-
rentis,ſiccátque & excalfacit tertio ordine.

Sarcocolla lacryma eſt quæ miſtam facultatem ha-
bet ex emplaſtica ſubſtantia quadam & paucula amara:
quamobrem ſine morſu exiccat.

Satyrium humidum eſt & calidum ſua temperie,id-
cóque guſtãtibus dulce videtur: ei tamen excrementitia,

A flatuoſáque humiditas ineſt.eadem quoque facere poteſt
herbæ ipſius radix.

Selinon,*hoc eſt apium*,calidum eſt,& flatus diſcutit, &
ſemen magis quàm herba. Similis facultas eſt in oreoſe-
lino. Hippoſelinon verò imbecillius eſt, vt oreoſelinon
valentius.

Seris ſubamara eſt,ídque magis agreſtis,quam picri
da vocant:aliqui verò etiam cichorium,éſtque frigidæ &
ſiccæ temperaturæ in primo exceſſu. Satiua autem magis
quàm agreſtis refrigerat, ſed humiditatis externæ multa
B copia admiſta ſiccitatem reſtinguit.vtraque adſtringen-
tis facultatis eſt particeps, velut chondrila.

Seriphum ſimile eſt abſinthio:ab eo tamen diuer-
ſum eſt quòd non æquè vt illud adſtringit, magíſque cal
facit, & amarorẽ quendam cum ſalſedine reſipit, & ſto-
macho eſt infenſum. Quin calfacit etiam in ſecundo or-
dine intenſo,in tertio verò exiccat.

Seſeleos & radix & multo magis fructus,de numero
calfacientium eſt,& tenuium itidem eſt partium.

Seſamum emplaſticum eſt & molliens,& modicè ca
lidum.eiuſdem quoque facultatis eſt oleum quod ex ipſo
C conficitur.

Seſamoides magnum (quod etiam Anticyricum ve-
ratrum appellatur, propterea quòd eius ſemen perinde vt
veratrum purget) cum in aliis facultatibus eſt veratro ſi-
mile,tum verò in abſtergendo, calfaciendo, & ſiccando,
ſimiles illi vires habet.

Seſamoideos albi ſemen quandam etiam qualita-
tem acrem habet:multum nanque amarum eſt.calfacit i-
gitur,extergit,& rumpit.

D Sideritis habet etiam quiddam abſtergentis:ſed plu-
rima eius pars eſt humida & frigida modicé. Paucæ quo-
que adſtrictionis eſt particeps. quidã hanc vocant Achil-
lion ſideritim:in hácque maior adſtringendi vis quàm in
ſuperiore ineſt.

Sicyos,*hoc eſt cucumis*,eſculentus, qui iam eſt maturus,te
nuiorum partiũ ſubſtãtiæ eſt:qui verò non eſt eiuſmodi,
craſſiorum:non eſt tamen abſtergentis & incidentis facul
tatis particeps.in eis verò ſuperat humida frigidáque tem
peratura,vt in ſecundo ordine collocentur.Attamẽ ſiquis
E ſemen aut radicem arefaciat, iam primi ordinis comple-
ti ſiccantium reddentur.in his quoque maior abſtergen-
di vis quàm in carne fructus ineſt.

Sicyꝰ verò,*hoc eſt cucumeris agreſtis*, ſuccus qui ex fru-
ctu exprimitur(quem elaterium vocant)extremè eſt ama-
rus & tenuium partium, & leuiter calidus, vt ex ſecundo
ordine cenſeatur: eſt etiam digerens.radicis verò ſuccus,
atque is qui ex foliis colligitur,licet ſimilem elaterio vim
habeat,imbecillior tamen eſt.Radix quoque ſimilẽ facul
tatem poſſidet,ſiquidem extergit,digerit,emollit. cortex
F tamen magis exiccat.

Silphii liquor calidiſſimus eſt:quinetiam folia,fru-
ctus,caulis & radix egregiè calfaciunt:ſed omnia ſunt ma
gis flatuoſæ ſubſtantiæ, & foris impoſita ſunt efficaciora,
& præcipuè liquor in quo valde trahendi facultas ineſt.
attamen & excreſcentia amoliendi & liquandi vim quan
dam habet.

Sinõ calidus eſt ſubamarúſq;, & obſtructiones diſiicit.

Sion calfacit & digerit.

Siſari radix calfacit ſecundo ordine, habétque ama-
G roris & adſtrictionis quidpiam.

Siſymbrium tenuium partium,digerẽtis,calfacien-
tis, & ſiccantis in tertio ordine facultatis eſt.eius ſemen
eſt partium tenuium,& calidæ facultatis.

Siſymbrium(quod cardamine etiam vocant) quum
aridum eſt,tertii ordinis eſt calfacientium & ſiccantium:
quum viride,ſecundi.

Scandix ſubacre & ſubamarum eſt,& ſecundi ordi-
nis intenſi eſt calfacientium & ſiccantium.

Scilla valdè incidentis eſt facultatis, & ſecundo or-
H dine calfacit.

Scolymi, *hoc eſt cardui*, radix calida eſt in ſecun-
do ordine iam completo, aut initio tertii, ſicca verò in
ſecundo.

Scordium habet quid amaroris,acerbitatíſque & acri-

moniæ, ideóque viſcera expurgat & excalfacit.

Scordion, *hoc eſt allium*, calefacit & exiccat in quarto exceſſu. Quod verò ophioſcorodō dicitur, agreſte allium eſt, ac domeſtico valentius.

Scordopraſum verò ſicut guſtu & odore miſtam ex ſcorodo & praſo, *hoc eſt ex allio & porro* qualitatem obtinet ita etiam viribus.

Scorpioides calfacit in tertio ordine, ſiccat in ſecūdo.

Smilax pernicioſæ facultatis eſt planta.

Smyrna, *hoc eſt myrrha*, ſecundi gradus eſt calfacientium & ſiccantium. Eſt etiam non exiguæ amaritiei particeps, eíque abſtergendi vis ineſt.

Myrrha verò Bœotica vim habet calfaciendi, molliendi & diffundendi.

Smyrnium calidum ſiccúmque eſt in tertio ordine.

Sonchus ex aquea & terreſtri eſſentia, vtraque leniter frigida cōſtat: eſt etiam cuiuſdam particeps adſtrictionis, & euidenter refrigerat. Quum verò planè exaruerit, eius temperatura terreſtris redditur cum mediocri calore coniuncto.

Sparganium exiccantis facultatis eſt.

Sparti, *hoc eſt geniſtæ*, quo etiā vites alligāt, tum fructus, tum virgarū ſuccus, non inſtrenuè attrahētis facultatis eſt.

Stachys frutex marrubio ſimilis, acer eſt & amarus, tertióque ordini calfacientium attribuitur.

Stœbes fructus & folia adſtringentē ſine morſu vim habent: in ſiccando verò tertii quodamodo ordinis principium attingit.

Stœchadis amara qualitas eſt, & modicè ſubadſtringens. Temperatura verò compoſita ex frigida terrena eſſentia exigua, vnde adſtringit & extenuat: altera terrena copioſiore, ex qua amara eſt. Ex vtriuſque congreſſu tollit obſtructionem, attenuat, exterget, & roborat.

Stratiotes aquatilis humidus & frigidus eſt: terreſtris verò nonnihil adſtrictionis habet.

Struthii radix acris guſtu eſt, ex quarto quodammodo ordine, atque etiam abſterget.

Styrax calfacit, ſiccat, mollit, concoquit. fuligo eius combuſti eſt thuris fuligini quodammo ſimilis.

Syca, *id eſt ficus arida*, vim habent excalfaciendi in ſecundo fere ordine iam completo: habent etiā quid partium tenuitatis. Ex caricis quæ pinguiores ſunt magis concoquere poſſunt: quæ acriores, magis abſtergere & digerere. quod verò ex iis plurimū in aqua coctis conficitur, ſimile eſt melli non ſolùm conſiſtentia, ſed etiam facultate. Caprifici autem ficus acris & digerentis ſunt facultatis: ſic quoque domeſticarum plantarum primæ ficus.

Syce, *hoc eſt ficus*, arbor, tēperaturæ eſt calidæ, & tenuiū partiū, vt & eius liquor, & ſucc⁹ qui ex foliis exprimitur, atteſtantur. Agreſtis verò fici liquor & ſuccus, valentior eſt. Coliculi verò eius adeò ſunt calidi ac tenuiū partium, vt carnibus bubulis duris adiecti teneras eas faciant.

Symphytum petræum habet ſecandi vim quampiā, habétque etiam quāpiam contrahendi: & tertio præterea loco humiditatē quādam non immodicè calidam, ex qua dulce videtur, & odoratu iucundum. Commanſum verò ſitim extinguit. Poteſt ergo digerere & cōtrahere & cōſtringere. Symphytum verò alterum magnū ſimilem prædicto vim habet: guſtātibus tamen non dulce eſt nec odoratū. Quatenus verò lentum eſt, & pruritū excicat, ſcillæ eſt ſimile. vtuntur eo ad omnia ad quæ ſuperiore.

Sphondylii fructus & radix, acris incidentiſque facultatis eſt.

Schinos, *id eſt lentiſcus*, ex aquea ſubſtātia leniter calida, & terrena frigida non multa compoſitus eſt, ob quam etiam modicè adſtringit. Siccat igitur in tertio ordine iam completo. in differentia verò caloris & frigoris eſt quodammodo medius. Similem porrò habet adſtrictionē in omnibus eius partibus, in radicibus, in ramis, in extremis turionibus, in germinibus, in foliis, in fructu, & cortice denique. ſuccus verò qui ex foliis exprimitur, ſimilis quodāmodo tēperaturæ eſt, vt modicè adſtringat.

Schinu anthos calfacit moderatè, & adſtringit moderatius, nec planè à tenuitatis abeſt natura. Eo magis adſtringit radix. Quem verò florem vocant, calidior eſt.

Schœnos leia, *id eſt iuncus læuis*, huius quædam oxyſchœnos, quædā holoſchœnos. fructus autem holoſchœni ſomnum inducit: oxyſchœni verò fructum ferentis ſomnum ipſe quoque, ſed minus affert. cōſtant autem ex terrena ſubſtantia leniter frigida, & aquea leniter calida.

T

Terebinthini cortex, folia, & fructus, quiddam habent adſtringentis: ſed & ſecundo ordine calfaciunt, ex quo iam planum eſt, ea ſiccare: recentia verò hæc, humidáque adhuc modicè: ſiccata verò, ſecundo ordine. fructus verò ſiccus eſt, vt propè ad tertium ordinem ſiccantium accedat.

Teutlon, *hoc eſt beta*, nitroſæ cuiuſdam facultatis eſt particeps, qua abſterget & digerit. adhæc tamen valẽtior eſt beta alba: nam nigræ adſtrictionis quippiam accedit, idque potius in radice eſt.

Teucrium incidendi, tenuiúmque partium facultatis eſt, ponátque ipſum quiſpiam in ſecundo ordine calfacientium, & tertio exiccantium. Tephra, cinis habet in ſe partim terrenum partim velut fuliginoſum. hæque partes tenues ſunt, & maceratis aqua cineribus & cōlo traiectis ſimul abeūt. quod verò reſtat, terrenum & infirmum, & morſu vacans efficitur, calida vi in lixiuio depoſita. Non omnis tamen cinis eiuſdem exquiſitè temperaturæ cenſetur, ſed pro materiæ cōbuſtæ differentia variatur. Ergo ex lignis acerbis cinis non parum contrahit adſtrictionis: ex iis verò qui talia non ſunt, vt ex ficulnis, cinis abſtergentis facultatis efficitur.

Titanos, *hoc eſt calx*, eſt etiam cineris ſpecies quædā, qui tenuiorum partium eſt quàm qui ex lignis conficitur. calx lota medicamentū ſiccās ſine morſu, facit: magiſq; ſi bis térve lauetur. fit autem valde digerens, ſi marina abluatur.

Telephium abſtergentis eſt facultatis, calidæque in primo ordine, ſiccæ verò in ſecundo intenſo.

Telis, *hoc eſt fœnumgræcum*, calfacit ſecundo ordine, & primo exiccat.

Tithymali omnes acrem qualitatem vincentem habent, ſuntque ex quarto calfacientiū ordine. Ineſt eiſdem amarities, eorum verò liquor eſt validiſſimus: deinde fructus & folia. ſed & radix earundem facultatum eſt particeps, non tamen æquè. Qúmque ſeptemnumero ſint, validiſſimus omnium eſt qui caracias dicitur, & qui myrſinites, & qui in petris arboris inſtar naſcitur: deinde is qui verbaſco eſt ſimilis, & cypariſſias, tum qui paralios: poſt eos qui helioſcopius nominatur. prædictæ verò horū facultatis proportioni cineris ac lixiuii ab eis confecti facultas reſpondebit.

Tragacantha ſimilem gummi vim habet emplaſticam quandam, & quæ acrimoniam obtundit, atque etiam æquè ac illud exiccat.

Tragii folia, fructus & lacryma trahentis digerentiſque facultatis ſunt: ac tenuium partium & calidum tragium eſt in tertio quodammodo ordine: alterum verò quod eſt minus non parū habet facultatis adſtringentis.

Tribulus ex ſubſtātia humida modicè, eáque frigida conſtat. in terreſtri verò excellit terreſtre frigidum, quod adſtringens eſſe cōprobauimus. in aquatili verò, aqueum: cæterùm terreſtris fructus tenuium eſt partium.

Tripolii radix acris calidáque in tertio exceſſu eſt.

Trifolium aut aſphaltion in calfaciendo & exiccando tertii eſt ordinis.

Trichomanes eadem poteſt omnia quæ adiantum.

Trychnon, *hoc eſt ſolanum*, eſculentū adſtringit ac refrigerat in ſecundo exceſſu. Ex cæteris quæ veſca non ſunt, vnū halicacabū nominatur, quod rufum habet fructū, acino vuæ tū figura tū magnitudine ſimilē: idque in facultate foliorū eſt hortenſi perſimile, fructum ferens qui ad ciendam vrinam valet. Alterū verò fruticoſum & ſoporiferū, ſimile eſt papaueris liquori, ſed imbecillius. Tertium præterea eſt furioſū, quod ad medicinas quæ intra corp⁹ ſumuntur eſt inutile: nam ſiquis drachmas eius quatuor ſumat, mortem afferent: ſi pauciores, furorem. Vnà certè innoxiè ſumitur, & tamen nec ipſa vtilitatis quidpiam obtinet. radicis cortex foris admotus ſiccat ſecūdo ordine completo, & incipiente ſecundo refrigerat.

Y

Hyacinthi radix in primo ſiccantium, in ſecundo iam completo refrigerantium ordine conſtituetur. Fructus leniter extergit & adſtringit, tertio ordine deſiccans, & in medio caloris & frigoris poſitus.

Hydna, *hoc eſt tubera*, vincentem habent terrenã eſſentiam, exigua quadã tenuium partium adiuncta portione.

Hydropiper calidum eſt illud quidẽ, ſed non æquè vt piper: itémque digerit.

Hyoſcyamus, *hoc eſt altercum*, qui nigrum ſemen fert, inſaniam ſoporémque affert. Proximam ei facultatetem obtinet is qui ſemẽ modicè flauum gerit. vterque autem vitandus eſt, vt inutilis & pernicioſus. Cæterum cuius ſemen & flos candidus eſt, qui ex tertio eſt ordine refrigerantium, ad medicinam eſt maximè accommodatus.

Hypericon calfacit & ſiccat, éſtque eſſentiæ tenuium partium.

Hipecoon ex tertio eſt refrigerantiũ ordine, vt à papauere parum abſit.

Hippogloſſum & radicem & ſuccum mollientis facultatis habet.

Hyſſopum calfacit, ſiccátque in tertio ordine: eſt item tenuium partium.

Φ

Phaci, *hoc eſt lentes*, non valẽter adſtringunt, medium verò caliditatis & frigiditatis tenent, atque etiam in ſecundo ordine ſiccant.

Lens verò paluſtris humidæ frigidǽque temperaturæ ex ſecundo gradu eſt.

Phalaridis ſuccus & ſemen & folia, aliquid tenuium partium & calidi poſſident.

Phalangites facultatem habet tenuium partium, & ſiccantem.

Phlomi, *hoc eſt uerbaſci*, cuius alba, & cuius nigra ſunt folia, radix acerba eſt, folia verò digerunt. Sic & aliorum folia ſiccandi & modicè extergendi vim habent.

Phœnix, *hoc eſt palma*, arbor in omnibus eius partibus adſtringentis facultatis eſt particeps. Ac ramorum quidem ſuccus auſterus eſt, ex aquea eſſentia tepida, & terreſtri frigida compoſitus. Similis quoque naturæ eſt medulla, quam cerebri nomine appellant. eius fructus ac præcipuè dulcis, non exiguæ caliditatis particeps eſt, iſque foris admotus roborat, ſiccat, contrahit, ſtipat & denſat. Quod verò elaten vocãt, hoc eſt tenerũ palmæ germen, eandem vim habet quam cerebrũ. quod denique velut proprium eius eſt tegmen, adſtringentem ipſum quoque facultatem obtinet: cæterùm magis quàm omnia antedicta exiccat. Eſt etiamnum plantæ radix ſiccantis ſine morſu facultatis, eique aliquid adſtrictionis ineſt.

Phorbium vim habet tenuium partium, trahentem atque extergentem.

Phu radix vires habet nardo ſimiles, ſed in pleriſque inferior eſt. Vrinas autem ciet magis quàm Indica aut Syriaca nardus, æquè verò ac Gallica.

Phycos, *id eſt alga*, humens adhuc alga & viridis, in ſecundo ordine ſiccat & refrigerat: aliquid etiam modicè adſtringentis obtinet.

Phyllitis acerbæ qualitatis eſt.

Phyllon, *hoc eſt folium*, malabathri iure prætermiſit: ait enim ipſum vim nardo ſimilem obtinere, qua de iam prius eſt dictum.

X

Chalbane, *id eſt galbanum*, mollientis digerentiſque facultatis eſt. In calfaciendo fuerit ſanè ex tertio ordine incipiente: in ſiccando verò in principio ſecundi ſtatuatur.

Chamædrys amaram qualitatem cæteras ſuperantem habet. Eſt & quodammodo acris, inciditque, & obſtructiones pellit. ponat eam quis in tertio ſiccantium & cafaciẽtium ordine: magis tamen calfacit quàm ſiccat. Chamæciſſi flos quum valde amarus ſit, obſtructione iecur liberat.

Chamælea amaram qualitatem cæteris excellentem habet.

Chamæleuces calida facultas in tertio ferme ordine

A est, ſicca verò in primo.

Chamæleontis radix, nigri quidem lethale quiddam poſſidet, quamobrem ea foris vtimur. eſt enim ſicca in tertio iam gradu fermè, calfacit verò in ſecundo completo. Albi verò radix valet etiam ad partes internas, eandémque temperaturam quam niger habet, niſi quòd hæc eſt magis amara quàm illa ſit.

Chamæmelum partium tenuitate eſt roſæ ſimile, calore verò ad olei vires animanti familiares & temperatas magis accedit: proinde laſſitudini, ſiquid aliud, in primis B confert, doloréſque mitigat, & tenſa remittit, & laxat, modicè dura emollit, conſtipata rarefacit, & febres quæ citra viſceris alicuius inflammationem mortales vexant, diſcutit, ac præſertim quæ ex humoribus bilioſis, aut cutis denſitate exoriuntur. Has ergo febres ſanare chamæmelum poteſt, eáſque quum iam concoctæ fuerint. Et tamen cæteris omnibus egregiè prodeſt quæ melancholicæ ſunt, aut pituitoſæ, & ex inflãmatione viſceris exortæ: nam & harum remedium præſtantiſſimum eſt, quum iam concoctis adhibetur: ideo fit vt hypochondriis, ſiquid aliud, C pergratum ſit. Sed & lini ſemen viſceribus quæ in hypochondriis ſunt, gratũ eſt, ſed tamen minus quàm chamæmelum: ſiquidem & minus eſt calidum, & eſt etiam partium craſſarum. attamen in aſcenſu atque incrementis inflammationis, & præſertim earum quæ in externis ſunt partibus, roſaceum chamæmelo præſtat, quippe quum tepida caliditate & leui adſtrictione eiuſmodi indigeant.

Chamæpitys amarũ ſaporem habet acri validiorẽ: quamobrem expurgat, abſtergétque viſcera magis quàm calfaciat. Præterea ſiccat in tertio, calfacit in ſecundo.

D Chamæſyce abſtergentem acrémque vim poſſidet.

Chelidonium validè abſtergentis & calidæ facultatis eſt ordine tertio, ſimilitérque ſiccantis. Minus verò chelidonium quum acrius maiore ſit, cutim ſtatim exulcerat: itaque quarto iam ordini incipienti calfacientium aſſignabitur.

Chondrila, hanc etiam ſerin quidam nominant. eſt enim eiuſdem fere cum illa facultatis, niſi quòd guſtu amariuſcula eſt, quam etiam ob rem magis ſiccat.

Chõdrus, *id eſt alica*, emplaſticæ, concoquẽtiſque naturæ E eſt, æquè ac triticum: éſtque ceu materia quædã ad vehementiora medicamenta excipienda accommodata.

Chryſocomes aut chryſitidis radix acrem ſimulatque adſtringentem qualitates vincentes habet, quamobrem non eſt ad multas res vtilis.

Ψ

Pſyllii ſemen ſecundi ordinis eſt refrigerantium. inter ſiccantia & humectantia medium tenet locum.

Pſeudodictamnum iure pertranſiuit, quoniam dictamni vim obtinet, de quo iam diſſuerimus.

F

Ω

Ocimum ex ſecundo ordine calfacientiũ eſt. ei quoque excrementia humiditas ineſt, quocirca nec etiam cõmodum eſt, vt intra corpus aſſumatur. extrinſecus verò illitum, ad digerendum & concoquendum valet.

Ocimoides. huius ſemen tenuium partiũ, & ſiccantem ſine morſu facultatem habet.

De terræ differentiis, & facultatibus.

G Terra omnis ſiccandi vim habet: quumque nulla penitus ignea ſubſtãtia eidem ſit admiſta, tum citra vllum omnino morſum ſiccat, ad quam etiam rem ei adiumento eſt lotio.

Samia refrigerandi modicè vim habet: abſtergendi verò valde moderatè, Selinuſia, & Chia, itémque ſine calfactione & refrigeratione inſigni.

Cimolia quum miſtæ facultatis ſit, & refrigerans habet quippiã, & nonnihil etiam digerẽs, quocirca lota hoc abiicit: non lota verò vtriſque his facultatibus agit. Vtranque H verò facultatem facilè indicat, quum illi humores naturæ contrariæ miſcentur: nam repercutientibus ac refrigerantibus miſta, lutum quod ex ea atque illis fit, repercutit ac refrigerat: ſi digerentibus miſceatur, digerit.

Ampelitis terra magis medicata eſt, ſiccátque, & digerit. Non eſt autem ita morſus expers, nec ita mitigandi

vim habet, vt Samia, Chia, & Selinuſiā. At Cimolia, quæ his eſt paulo valentior, eſt etiam morſus expers, ac præſertim elota.

Cretica verò eſt his quodammodo ſimilis, verùm ſatis imbecilla, multúmque habet aëriæ ſubſtantiæ: abſtergendi tamen ei vis ineſt.

Lemnia valentiſſimas harum omnium vires habet, éſtque adſtrictionis particeps.

Eretrienſis hac etiam valentior eſt, non tamen vſqueadeo vt mordeat. Si lauetur, valde moderata efficitur, non ſecus quàm ſupradictæ. Sunt qui eam comburunt, & tenuiorum partium faciunt, vt & ad vim digerendi tranſeat. ſi vſta lauetur, acrimoniam in aqua deponet. ſubtilitatem verò quam ex vſtione acquiſiuit, retinet, magiſque deſiccat.

Eſt alia quoque terra quæ pnigitis vocatur, tota quidem facultate Cimoliæ ſimilis, ſed colore nigra, qualis eſt ampelitis.

Alia quoque terra ex Armenia, quæ Cappadociæ finitima eſt, affertur, maximè ſiccās, colore pallido, facilliméque in læuorem ſoluitur, vt calx. Vocatur autē eorum lingua, Zarina: in Syria verò Zarnacha nominatur. Mons in quo prouenit, eſt ciuitatis quæ Bagauona appellatur: ager verò in quo eſt mons, Agarra dicitur. Cæterùm terram ipſam expertem miſtionis ſubſtantiæ quæ ſit alterius generis, vim habere citra morſum exiccandi cenſendum eſt. Sed quum nullum corpus miſtionis exquiſitē expers reperire non queas, inſpiciēda commiſtio eſt eorum quæ illi accidunt, idque & in leuitatis & in grauitatis differentiis, & iis quas guſtus affert: nam ſiqua adſtrictio appareat, tantum aſſumpſit frigiditatis quantum habet aſtrictionis: ſin etiam acrimonia quædam appareat, tantum conſequitur caloris quantum ei ineſt acrimoniæ. In leuitate & grauitate idem conſiderandum eſt, quum leuitas inde oriatur, quòd in tota eius temperatura copioſa ſit aëria ſubſtantia: grauitas verò quò maior ſit, eò etiam magis ſincera terra habeatur. terræ autem proprium eſt, vt igni admota non fundatur, & vt aqua irrigata in lutū facilè ſoluatur.

De lapidibus.

Lapis hæmatites tantum frigiditatis quantum etiam adſtrictionis poſſidet.

Melitites verò calorem temperatum habet, propter dulcedinem temperatam.

Galactites mediam inter hos vtroſque temperiem obtinet.

Schiſtos verò hæmatiti perſimilem vim habet, ſed imbecilliorem. Porrò quum lapidibus omnibus commune ſit vt exiccēt, quotquot ex eis in ſuccum ſoluti nullam euidentem qualitatem guſtui afferunt, hos eſſe infirmiſſimos, & minimè mordaces putandum eſt: at qui perſpicuā guſtui qualitatem offerunt, hos pro qualitatis proportione vim habere: vt ſi adſtringant, ad comprimendum, condenſandū, & contrahendū: ſi mordeant, ad calfaciendum, ad digerendum, & ad liquandum valeant: medij verò ſint qui citra morſum & adſtrictionem ſolùm abſtergeant. Ergo hæmatites, ſchiſtos, galactites, & melitites in ſuccum ſoluūtur, ad mortarium aut cotem atteri: quum ſint etiam alii lapides qui in ſuccum ſoluantur, vt qui in Ægypto naſcitur, quo vtuntur ad ſplendorem linteis indendum. Eſt autem minimè omnium prædictorum qualitatis particeps, neque adſtrictionem, neque morſum, neque abſterſionem vllam oſtendit: idcirco id ſolum huic lapidi ineſt vt exiccet.

Omnium autem prædictorum lapidum valentiſſimam vim habet qui ex Æthiopia affertur, quodammodo ſubuiridis iaſpis. Soluitur hic lapis in ſuccū lactei coloris, mordaci tamen guſtu eſt.

Eſt & alius lapis, cuius valentes vires ſunt, qui in Palæſtina Syriæ naſcitur, & Iudaicus appellatur.

Pyrites quoque ex iis eſt qui valentem vim habent. ad ſummam verò acres accommodati ſunt ad abſtergendum, detergendum, detrahendum, extenuandum, digerendum; vehementer ſiccandum, & colliquandum.

Huius facultatis habetur etiā Phrygius: nam valēter ſiccat, habétque nonnihil adſtrictionis & mordicationis.

A Ageratus quoque lapis ex miſta facultate abſtergente & digerente conſtat.

Aſiæ petræ flos tenuium eſt partium, vt fluidas carnes ſine morſu eliquet: petra verò in qua naſcitur, quantùuis illi ſimilem vim habeat, actionis tamen vehementiā illi cedit. flos enim eſt petra multo potior, non ſolùm quòd magis colliquet & digerat, & velut ſale condiat, ſed etiam quòd hæc abſque vehemēti morſu faciat. Præterea hic Aſiæ petræ flos neſcio quid ſalſi habet in guſtu, vt poſſim[s] facere coiecturā, ipſum naſci ex rore quodā ex mari

B in petra reſidenti, qui poſtea ſolis radiis tactus inareſcat.

In lapidibus continetur etiam Magnes, quem herculeum vocant, habétque vim hæmatitæ ſimilem.

At Arabius quem vocant, elephanti ſimilis, ſiccandi & abſtergendi vi præditus eſt.

Itémque is qui Alabaſtrites appellatur, vſus in medicinæ vſum venit.

Smiris quoque valenter abſtergendi vim habet.

Pumex etiam inter lapides numeratur, éſtque eiuſdem facultatis, quatenus ad abſtergēdum pertinet, quemadmodum etiam teſta figulina, & multò magis clibano-

C rum. Sed ſmiris habet etiam aliquid acrimoniæ, ideo fit vt nonnulli eundem medicamentis addant quæ adurendi & exicandi vi præſtant. Sed ſi pumex comburatur, nulla re erit ad eoſdem vſus ſmiri inferior.

Lapides quoque in ſpongiis reperti frangendi vim obtinent, non tamen ita validam vt ii qui ex Cappadocia conuehuntur, quos in Argæo naſci perhibent. Soluuntur hi in ſuccum lactei coloris, ex quo perſpicuum eſt, eos extenuandi vim habere, nec inſigniter calefacere.

D Oſtracitem verò lapidem laudari à quibuſdam audio, quaſi deſiccandi valenter facultatem habeat, ex adſtrictione & acrimonia temperatā: vt etiam eum qui Geodes vocatur, abſtergere.

Naxiæ verò cotis ramentorum, refrigerantis eſt facultatis.

Ophites lapis abſtergendi & frangendi vim habet, ceu etiam vitrum, ipſum enim ex vino albo & tenui epotum, lapides qui in veſica ſunt valenter conſtringit.

E Proprietatem verò quibuſdam lapidibus nonnulli ineſſe atteſtantur: qualem reuera viridis iaſpis habet, qui ſtomachum & os ventriculi ſuo adhæſu iuuat. Huius etiam lapidis ego quoque periculum abundè feci: torquem enim ex huiuſmodi lapillis confeci, & collo ſuſpendi, ita vt lapides ventriculi os attingerēt. perſpicuè nanque prodeſſe videbantur.

Ophitem verò lapidem vir quidam, cui adhiberi fides poteſt, reuera aſſeuerauit, appoſitum iuuare eos qui à ſerpentibus icti fuiſſent.

De metallicis.

A

F Ales, ſales ſiue foſſiles ſint, ſiue ex mari oriantur, ſimilem facultatem obtinent: eáque ex duabus qualitatibus abſtergente & adſtringente miſta eſt. Vtrunque verò ſiccare, ſupra fuit perſpicuè declaratum. Differunt autem, quòd ſales qui ex terra fodiuntur, ſunt denſioris eſſentiæ: ex quo fit vt craſſiorum ſint partium, magiſque adſtringant. Sales verò vſti magis digerunt quàm ignem non experti, quatenus eorum corpus tenuiorum partium eſt redditum: non tamen æquè ac non vſti, contrahere denſaréque

G etiam firmam ſubſtantiam poſſunt.

Armeniacū vim habet abſtergentem, adiuncta leui acrimonia, & adſtrictione leuiſſima.

Arſenicum tam combuſtum quàm non cōbuſtum, adurentis facultatis eſt. Id verò vſtione reddi tenuiorum partium planè conſtat.

Aphronitrum à ſpuma nitri differt: nitri enim ſpuma exiccans medicamentum eſt, aſpectu triticeæ fatinæ ſimilis: aphronitrū verò farinæ ſpeciem non habet, neque ſolutum eſt, ſed eſt concretum & coactum, quo omnes

H qui in balneis ſordes detergūt, vtūtur: habétque abſtergendi ac digerendi facultatem. At ſpuma nitri eiuſdem quidem eſt naturæ, ſed tamen eſſentiæ tenuioris eſt: nitrum verò mediā habet vim inter aphronitrū & ſalē. aphronitro enim ſola abſtergēdi vis ineſt: ſali verò etiā adſtringē-

ad inflammationes valent,commiſcetur.qui vero mordi A
cationes ſentiunt aut in recto inteſtino,aut in colo,iis po
tius caprinum adipem quàm ſuillum iniicimus, nō quod
acrimonias magis obtundat , ſed quòd caprillus ob craſ-
ſitiem celerius concreſcat. Porrò ob eſſentiæ tenuitatem
nonnulla acrimonias magis obtundunt, vbi in alto mor-
dicatorum corporum moleſtia inhæſerit. Quod enim ten
uium partium eſt , tota corpora penetrat , & omni ſaniei
ipſum mordicanti permiſcetur.hácque ratione adeps an-
ſerinus quæ in imis corporum partibus mordicant,magis
obtundit:eſt etiā ſuillo calidior. Inter hos medius eſt gal- B
linaceorum , & gallinarum adeps: ac calidior ſemper ſic-
ciórque eſt maſculorum animaliū : & ex his ipſis,execto-
rum minus calidus eſt & ſiccus. mas enim caſtratus eiuſ-
dē generis fœminæ ſemper eſt ſimilis. Omnis igitur pin-
guedinis facultas eſt,vt humana corpora humectet & cal
faciat.ſingularum autem pinguedinū differentiæ ex ma-
iore & minore ſumuntur: ſuis enim pinguedo , vt ad nos
referatur,humectare largius poteſt, ſed non æquè excalfa
cere:ſed talis eſt calor pinguedinis ſuis qualis ſpectatur in
nobis. Taurinus adeps eſt ſuillo multo calidior & ſiccior. C
Vitulinus & calore & ſiccitate eſt taurino inferior, & hœ-
dinus caprillo : ſed & caprinus hircino , & taurinus leoni-
no:is enim adeps omnium propè quadrupedū adipe ma-
ximè digerit. nam & calidiſſimus,& partium tenuiſſima-
rum eſt.omnis verò adeps vbi inueterarit , ſeipſo fit cali-
dior , & tenuiorum partium , atque ita ad euocandum &
digerendum eſt potior.

Medullæ facultas eſt,vt indurata & ſcirrhoſa corpo-
ra emolliat,ſiue muſculis,ſiue ligamentis , ſiue viſceribus
id eueniat. optimā verò ſemper expertus ſum ceruinam, D
deinde vitulinam. taurina verò & hircina acrior , ſicciór-
que eſt : ex quo fit vt duritias ſcirrhoſas diſſoluere non
queat. Non modò autem medulla ex oſſibus ſumitur, quæ
reuera medulla eſt,ſed etiam ex ſpina,quam ſpinalem me
dullam vocant,quæ & ſiccior & ſqualidior eſt quàm reli-
qua : eſt enim illa mollior & pinguior . quamobrem ego
ſpinalem ſeorſum per ſe abſque illa recondo.

Capitum mænularum vſtorum vis eſſe videtur de-
ſiccans, & non admodum acris : hoc enim alicui ex com-
buſtis conuenit , quemadmodum omnibus communis E
eſt exiccatio.

Cornu ceruinum & caprinum vſtum & elotum ſic-
cantis facultatis eſt.

Caſtorium exiccat,calfacit,& digerit :idque ei cum
multis aliis medicamentis eſt commune. quoniam verò
eſt abundè tenuium partium , idcirco eius vis maior eſt
quàm cæterorum quæ æquè calfaciunt & exiccant. nam
quæ tenuium partiū ſunt medicamenta , efficaciora ſunt
quàm quæ ſunt craſſarum , etiamſi parem vim ſint ſorti-
ta , propterea quod ingrediantur , & in imas admotorum F
corporum partes penetrent,ac potiſſimum vbi denſæ illæ
fuerint, vt ſunt nerueæ . eſt igitur perſpicuum eas à caſto-
rio vel ob hanc cauſam magnopere iuuari.

Renes ſcincorum bibunt quidam,vt qui penem in-
tendant.cuius rei contrarium efficere videtur lactucæ ſe-
men ex aqua potum.

Caprinæ vngulæ cinis attenuandi vim habet:aſini-
næ verò,ſtrumas digerendi,ſi oleo ſubigantur:ſi verò ſic-
cus fuerit inſperſus,ſanare perniones poteſt.

Oſſa combuſta valde digerentem atque exiccantem G
vim obtinent.

Senectam ſerpentis, ſi aceto ferbuerit , dentium cu-
rare dolorem quidam memoriæ prodiderunt.

Ouilla pellis recens detracta,& iis qui quoquo mo-
do fuerint flagris cæſi iniecta,maximè omnium adiuuat,
adeò vt vna die & nocte eoſdem curet.

Equorum lichenas ex aceto læuigatas , ad comitia-
les & ferarum morſus efficaces eſſe nonnulli literarum
monimentis conſignarunt.

Telam aranearū vlcera ſummæ cutis ab inflamma- H
tione tueri,ſunt qui ſcribant.

Veterum coriorum cinis,vlcera ambuſta,& quæ vo
cantur intertrigines,curat.

Buccinarum & purpurarum teſta combuſta vim ex-
A iccandi obtinet.

Oſtreorum teſta combuſta ſimilis facultatis eſt teſtæ
buccinarum:ſed quæ ſit tenuiorum etiam partium,vel(vt
dicam verius)minus craſſarum.habet etiam contrahendi
vim quandam.

Sepiæ teſta abſterget & ſiccat non ſecus quàm aliæ
teſtæ eorum quæ teſta conteguntur. Cæterùm in ea eſt te-
nuitas partium præ cæteris eximia.

Lanæ cōbuſtæ vim acrem calidámque habent,par-
tium tenuitate adiuncta.

B Pili vſti æquè ac lanæ combuſtæ,calfaciendi & exic
candi vim habent egregiam.

Ouorum album & tenue,eſt omni morſu vacās, ne-
que vnquam nos fruſtratur : vt lac in animalibus crudita-
tem perpetientibus, aut fame ſitique enectis , aut quæ ci-
bis paſta ſunt prauis. Ouis autem vnicum ineſt malum,
quod eis vetuſtas affert : quod facillimè quis vitabit ſi re-
cētibus vtatur. Vſitatiſſimum verò eſt,ac facillimè nobis
ſuppetit ouum gallinarum:idcirco nihil aliorum ouis in-
digentes,eo vtimur : quanuis eandem cum illo naturam
C habeant. temperatura verò eius eſt paulò frigidior quàm
cōmoderata. Ipſe itidem vitellus ſimilis naturæ eſt : quā-
obrem ouis elixis aut aſſis morſus expertibus ceratis mi-
ſcetur. Eſt tamen perſpicuum leuem inde differentiam o-
uis accedere , vt paulò magis exiccent aſſa quàm elixa :
& quantum huius facultatis naciſcuntur,tantum etiam e-
ius amittunt,quæ ad mitigandum valet . refrigerat enim
modicè ouum,& citra morſum exiccat.

Erinacei vtriuſque tam marini quàm terreni corpus
totum combuſtum cinerem efficit , cuius facultas abſter-
D gat,euocet,ac detrahat.

Cochlearum combuſtarum cinis egregiè ſiccantis
facultatis eſt , quæ etiam ex combuſtione caloris quid-
piam acquiſiuit. Cæterùm hæ non combuſtæ ſiccant e-
tiam egregié.

Cancrorum fluuiatilium combuſtorum cinis æquè
ac prædictus exiccat.

Gallinarum ſimplex ius retinendi vim habet,vt ve-
terum gallorum aluum ſubducēdi. coquendi autem ſunt
cum ſale diutiſſimé.

E Adarcion acerrimum calidiſſimúmque eſt, proinde
ipſum per ſe inutile eſt. Commiſcetur autem iis quæ vim
eius retundunt,atque ita magni vſus redditur ad eas affe-
ctiones quibus excalfactione opus eſt,foris admotum:nā
intra corpus ob nimiarum virium vehementiam ſumi
nullo modo poteſt.

Alcyonia extergunt omnia,atque digerunt,habént-
que acrem qualitatem,& calidam facultatem:ſed non pau
lo maiorem vel minorem,& in his ipſis quæ diximus,pro
totius eſſentiæ tenuitate.

F

Ex Xenocrate,quæ buccinæ & purpuræ emplaſtri modo iuuent,
Cap. III.

*Huius capitis principium deſideratur,me-
dium imperfectum eſt,& finis
non extat.*

* * *

illitæ verò maculas quæ mulierum ora deturpant , detra-
G hunt & detergunt. malagmatis verò modo impoſitæ , ad
teſtium tumores tollendos,& tophos minuendos ſunt ac-
cōmodatiſſimæ : itémque ad eos in quibus iam humores
ſunt , aut futuri ſunt, * & ad omne abſceſſus & tuberculi
genus. Ergo ſi inungantur,ſcrotum contrahūt,abſceſſúſ-
que ad diuiſionem apti,abſque euidenti ſenſu digerūtur.
Sed efficacius eſt id quod habet hoc modo: Argenti ſpu-
mæ drach.CVI.cineris buccinarum drach.XVII. olei vete-
ris cyath. XXX. ceruſſæ drachmæ XX. reſinæ terebinthinæ
drach.XIII.thuris drach. VIII.aquæ cyath.IIII. Argēti ſpu-
H mam,ceruſſam,buccinas, & thus , ſingillatim læuigato in
mortario,tum aqua & oleo affuſis diligenter omnia com
miſceto & confricato , & in olla noua decoquito , conti-
nenter rudicula commiſcens,ne aduratur : vbi ſemicocta
hæc videbis,reſinam,deinde thus adiicito , & ad probam

conſiſtentiam,non tamen ad multam duritiem coques. poſtremo loco cinerem iniicies:vbi paululum ferbuerit, ollam ab igni auferes ,& medicamentum exceptum ad vſus ſeruato & recondito.Hoc præter omnium opinionē facit tum ad ſupradicta,tum vel maximè ad maligna vlcera,& depaſcētia,& quæ ægrè ſaneſcūt. Eædem buccinæ ex melle ad parotidas faciunt,quæ etiam mammas obſideant,idémque præſtant ex aqua illitæ. valent etiam ad capitis vlcuſcula dēſa,rubra,paruis mammis ſimilia, quæ faui nominantur.magnæ quoque & duræ purpuræ idem quod buccinæ præſtant.

* * *

Si enim ſolo auxilio ſimplicium medicamentorum omnes affectiones, quæ præter naturam nobis accidunt, curare poſſemus, profectò compoſitis medicinis nunquā indiguiſſemus:nunc verò nō ita res eſt, ſed ſæpenumero ſimplex medicamentum ad nullam rem eſt vtile:ſique ex calfacere corpus velimus,nullū tale nobis ſimplex ſuppetet.Eſt autem vnus compoſitorum medicamentorum vſus,quum ex iis quæ ſunt eiuſdē generis vehemens molli cōmiſcemus,vbi nobis medium deſit: alius eſt ex miſtione eorum quæ ſunt generis diuerſi,quæ apta rationē conficitur. Raro enim affectionem inuenias quæ vel digerentia & repellentia ſolùm poſtulet:idcirco fit vt ſæpenumero, idque ſtatim inter initia, omnino verò paulo pòſt aliquid digerens commiſcere cogamur. ſi verò etiā vehemens dolor adſit,mitigantia indemus. Ac medicamēta quidem quæ ad vſus quamplurimos valent,ſuntque præſtantiſſima,contrarias facultates in ſe continent:at nō nulla ex ſimplicibus,ne ad vſum quidem perduci ſine alterius cuiuſpiam admiſtione poſſunt: veluti quum medicamētum parandum eſt quod agglutinandi vim habeat.

Cætera periere.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM

Liber vicesimus quartus:in quo habetur totius humani corporis diſſectio.

Iohanne Baptiſta Raſario Nouarienſi Medico interprete.

Ex Galeni commentariis,de cerebro, atque eius membranis, Cap. I.

A Cerebrum diligenter commodéque nudādum in primis eſt:quod vbi feceris,membranam duram iuxta mediam ipſius longitudinem multo craſſiorem videbis,atque ita ad aliquē locū vſq; deſcendentē, qua potiſſimum parte media caluariæ ſuturarum habetur:eodémque modo ſub ſutura labdoide B craſſam membranam duplici plexu firmatam ſimul & cerebrum aliquatenus ingredientem cōſpicies. Venæ quoque per ipſam vtrinque ſingulæ iuxta ſuturæ labdoidis latera excurrūt. Vbi verò hæ in idem inter ſe cōuenerint,is locus eſt fere altiſſimus eorum qui in orbem circumiacent:nec etiam æqualis ab eo tum anterior tum poſterior cerebri pars exiſtit,ſed anterior eſt multo maior. Verùm ad id quod habetur elatiſſimum, accedit etiā altera craſſæ membranæ cōduplicatio, vt aliarum partium omniū C quæ cerebrum in orbem comprehendunt, craſſitie quadrupla eſſe videatur :quinetiā tertia alia vena præter duas antedictas,per longitudinē porrigitur,in anteriora excurrens. Quid enim aliud quàm venam appellabis eiuſmodi vas quo ſanguinem contineri appareat? Videbis autem ipſas cauitates non habere venæ tunicam quæ ſimul per oſſa capitis aſcendat ; ſed quumprimùm venæ caluariam attingunt,craſſam membranam ibidem duplicari, internamque regionem inſtar fiſtulæ ſinuatā in vaſis formam, D ſanguinem recipere,& qualem acceperit conſeruare. Vbi verò duæ venæ inuicem congrediuntur, eam regionem Herophilus ληνὸν, hoc eſt torcular, nominauit ea porrò quam ipſe ſic vocat,magis profunda; altera verò venarū exiguarum torculari incumbentium congreſſio in ſuperficie eſt ſita: quæ prope craſſam membranam non ſecus eſt facta. Cæterùm hic proceſſus in ea parte oritur vbi ſutura labdoidus ſquamatis oſſibus connectitur. At tenuis membrana ſtabilit ſimul ac tegit cerebrum, & præterea E vaſa quæ in ipſo ſunt,ligat omnia.Eſt autem ſimilis ſecūdis fœtuum, & animalis meſaræo: ſiquidem vtrunque horum ex multis arteriis atque venis ſibiipſis propinquis, & membrana tenui intermedia ſpatia contexente factum eſt, ad eundémque modum membrana omnes cerebri arterias & venas connectit : eáque non modò cerebrum complectitur, verumetiam in profundum eius

A ſeſe inſinuat, ac in omnes partes peruadit, totúmque pertexit, ac quoquouerſus ſe ad internam vſque ventriculorum capacitatem extendit. Eſt etiam cerebri tegumentum craſſa membrana: aut potius non ſimpliciter tegumentum nominari debet,ſed quoddam veluti propugnaculum propulſandis caluariæ offenſionibus obiectū, at tenuis membrana innatum eius operimentum eſt:craſſa enim ab eo ſeiuncta eſt,tantū vaſculis excidentibus cohærēs.Itaque tenuis mēbrana prius,deinde verò dura,fuit B locata,quæ quanto oſſe eſt mollior, tāto eſt tenui durior: quanto verò tenuis eſt hac mollior,tanto cerebrum eſt tenui mollius.Quibus quidem fit rebus vt choroidus membrana innatum cerebri operimentum ſit,vt in animali corium. Huius præterea craſſa non eſt illa quidem innatum operimentum, ſed multis tamen locis adhæreſcit. Ipſius rurſus craſſæ integumentum eſt os extrinſecus circundatum,quod κράνιον appellant,quòd quaſi κράνος,*hoc eſt galea* quædam ſuperiaceat: ſed quum natura connatam cra-C nio membranam facere non poſſet,multa vincula ad eius ſecuritatem eſt machinata.Quænam inquā hæc ſunt vincula? ab ipſa mēbrana exoriūtur tenues membranæ quædam. viæ autem, vt foras erumpant, ſuturæ capitis ſunt. Hæc enim vincula extenduntur, ſingula verſum cranii partem ſibi directam,vnde originem traxerunt,atque inde progreſſa,ſibi mutuò concurrūt,& decuſſantur,& coaleſcunt, & planè in vnum conducuntur, communémque ex ſeipſis omnibus membranā procreant, quæ περικράνιος D nominatur : hæcque ipſa craſſa membrana cranium ſuccingit,ac cerebrum dilatando tum accedit, tum recedit, in media regione quæ inanis eſt. Ipſum verò cerebrum ſubſtantia eſt neruis ſimillimum, quorum erat futurum principium,niſi quòd illis eſt mollius:ac mollius quidem anterius,durius verò poſterius,quod ἐγκεφάλιον καὶ παρεγκεφαλίδα etiam anatomici nuncupāt:quæ dura membrana duplicata dirimuntur, & per ſolum meatum, qui ſub capitis vertice eſt,ac per corpora meatum ipſum ambientia con-E iunguntur.Ventriculi autem cerebri duo ſunt anteriores, inſpirationem expirationémque & efflationem ex cerebro facientes,quod alibi demōſtrauimus: vbi etiam probatum à nobis eſt,eoſdem prius conficere, ac præparare ſpiritum animalem cerebro, & etiam infernis eius partibus quæ ad nares ſpectant, olfaciendi inſtrumentum eſſe,& ſimul veluti ductus & canalis ad excrementorum effluxionem accommodati vicem præſtare. Vnus autem

ventriculus in cerebello eſt,qui ſpiritum animalem in anterioribus ventriculis confectum trāſſumit: quamobrem vnum meatum ab iis ventriculis in hunc pertinere fuit neceſſe. Quocirca meatus qui ab anterioribus ventriculis in ipſum prorumpit, maximus conſpicitur, per quem ſolum parencephalis eſt cum cerebro connexa. Sic enim vtranque partem appellare Herophilus conſueuit, & poſteriorem partē παρεγκεφαλίδα vocat. Quum igitur cerebrū, (vt antè diximus) à parencephalide craſſæ membranæ du- B plicatione ſit diremptum, ipſumque oporteat aliqua ex parte illi coniungi, vt antè dictum meatum generaret, in vnum prius locum vtroſque vētriculos terminauit: quem etiam quartum totius cerebri ventriculum aliqui anatomici vocant: ex hac nanque cauitate profectus meatus, ſpiritúmque ea contentum excipiens, parencephalidi trāſmittit. Pars autem cerebri quæ ſupra cauitatem eſt, veluti domus tectum quoddam in cauæ ſphæræ ſuperficiem circumacta, non immeritò videtur appellata καμάριον καὶ ψαλιδοειδὲς, quod huius generis ædificia architecti καμάρους καὶ ψαλίδας, *hoc eſt teſtudines & fornices*, ſolent C nominare. Corpus verò hoc quod ad principium meatus eſt ſitum, qui ventriculum medium cum poſteriore cerebro coniungit, quod ab anatomicis κωνάριον appellatur, ſubſtantia quidem eſt glandula, figura autem eſt cono perſimile, vnde ei nomen eſt ductum, háncque glandulā cono ſimilem, magnæ venæ diuiſionem opplētem, à qua omnes fere qui in anterioribus ventriculis ſunt, plexus choroides conflantur, in eundem vſum in quem reliquæ glandulæ venarum diuiſionem firmantes, factam fuiſſe arbitror. Epiphyſis verò quæ per totum meatum extenditur vermi ſimilis, ſpiritus tranſitui præeſt ac dominatur: D cuius ſanè poſitio & natura & cōmunio cum vicinis partibus, ſic habet: Ex vtraque meatus parte tenues ac prælongæ ſunt cerebri eminentiæ, quæ γλουτία, *hoc eſt paruæ nates* appellantur: quarum cnocurſum, hominum femoribus inter ſe coniunctis præcipuè comparares. ſunt etiam qui διδύμοις *id eſt teſticulis*, eas aſſimilent, & didymia nominent. Nonnulli verò corpora conario vicina vocant didymia: quæ verò deinceps ſequuntur, glutia. ſiniſtræ igitur dextræque meatus partes, horum ipſorum ſunt corpora: ſuperiores verò à tenui quadam membrana, non tamen E imbecilla, operiuntur, quæ vtrinque glutiis coniungitur. quæ quidem membrana ad poſteriorem vſque ventriculum exporrecta, finis inferior eſt epiphyſeos vermi ſimilis, quæ nihil habet didymis & glutiis ſimile: etenim ipſa variè articulata eſt. hæc autem vbique ſunt ſimilia, ſed nō vbique compoſita. nam præterquàm quòd variè articulata hæc epiphyſis eſt, videtúrque ex quamplurimis particulis per tenues membranas cōnexis compoſita, id quoque habet præcipuum vt connexa eius ac tenuis ſit ad ventriculum poſteriorem extremitas, quo loco in ſuperiacen- F tem membranam deſinere eam diximus. Inde autem aucta paulatim atque amplificata, dorſum habet glutiorum diſtantiæ propemodum æquale: quamobrem longa ſecūdum meatum exporrecta, ipſum totum perfectè obſtruit: retro autem in orbem reflexa, membranam ſuis conuexis partibus connatam ſimul ita abſtrahit, totúmque meatū tantum aperit quātum ipſa retro ceſſerit. Quum enim reflectendo in ſphæræ modum fiat rotunda, & in ſeipſa cōſideat, quātum minuitur longitudo, tantum latitudo adaugetur: quocirca conſentaneum eſt vt ea paululum re- G flexa, & ideo paulo magis amplificata, fines eius inferiores in ſolas meatus partes, quæ ad baſim ſunt, quæ anguſtiſſimæ ſunt, ingredi nequaquam poſſint: at ſi fiat maior refractio, & ob id latitudo augeatur, maior etiam meatus portio aperiatur: quoniam ſemper tantum aperitur quantum conuexitas in ipſum ingreſſura cōtinuò minuitur. Natura autem eam dorſis glutiorum ligamentis adnexuit, quæ diſſectionum periti vocant tendones, à quibus vtrinque conſtricta & coërcita ſic continetur vt errare non poſſit. H Porrò natura magnam curam adhibuit vt excrementa cerebri excernātur. quum enim eorum ſit duplex genus, vt alia ſint tanquam vaporoſa & fumoſa, quæ ſuapte natura in ſublime feruntur, alia verò tanquam aquoſa & limoſa, quæ ſuo impetu deorſum ferūtur, duplices quoque ipſo-

A rum excretioni meatus adhibuit, atque eos quidem qui leuia excrementa erant vacuaturi, in altum adduxit: qui verò grauia & deorſum repentia, decliues effecit. Caput enim omnibus corporis partibus veluti tectum quoddam calidæ domui eſt ſuperpoſitum. idcirco fit vt quū omnia quæ à partibus ſubiectis ſurſum efferuntur, fuliginoſa ac vaporoſa excrementa caput excipiat, ei multas tranſpirationes natura machinata ſit, ſimul quidem os capitis efficiens fiſtuloſum, ſimul etiam ſuturis, quas vocant, variè B coarticulatum, per quas vaporoſorum & fumoſorum excretiones fierēt, quæ nec ſemper perſpicuè cerni poſſunt, nec quum in toto corpore, nec quum in capite fiunt, vtpote quæ præ tenuitate interdum nos lateant. Cæterùm decliues cerebri meatus tum per palatum in os, tum per nares, conſpicuis magníſque orificiis, ſenſui manifeſta craſſáque excrementa eructant. Ac duorum quidem meatuū, qui in nares pertinent, fabrica eſt huiuſmodi: Ipſa dura membrana quæ cerebrum contegit, inſtar cribri eſt perforata: atque etiam magis variè perforata ſunt oſſa quæ ſunt ei præpoſita, & quemadmodum ſpongiæ, neque re- C ctà ſibiipſi meatus reſpondent, neque recti planè ſunt omnes, ſed plerique ſunt tortuoſi, atque anfractibus pleni, vt alia quædam longa circuitio longúſque error prius cōficiendus ſit ei, quod per eos ad cerebrum ſit peruenturū. Quamobrem fit vt neque aliud quidpiam durum corpus extrinſecus cerebro incidat, neque aër frigidus nobis inſpirantibus rectà in cerebri ventriculos ſeſe ſincerus inſinuet. Poſtquam autē ſemel hæc propugnacula ſpōgiis ſimilia, quæ ab anatomicis à cribri ſimilitudine, ἠθμοειδῆ vocantur, tutelæ ipſius cerebri cauſa extiterunt, etiam trāſpirationem per ipſa perfici neceſſe fuit. nam per inſpi- D pirationem odorum fit dignotio: per expirationem verò excrementorum expulſio, in huiuſmodi actionibus impetus motionis ipſius ſpiritus, multa eorum quæ pertranſire per ſe non poſſunt, vnà ſecum attrahit. Ex aliis verò duobus meatibus qui ad palatum perueniunt, alter ex profundo medii cerebri ventriculi profectus, fertur deorſum: alter verò emergit quidem à meatu qui cerebrum parencephalidi connectit, ſed ad cerebrum deorſum obliquus fertur. Quū primùm verò in idem inter ſe conuenerint, locus quidam communis vtroſque excipit cauus ac E decliuis, cuius labrum ſupernū eſt circulus abſolutus: inde autem ſemper magis ac magis arctatus, deſcendens in ſubiectum adenem inſeritur amplæ ſphæræ ſimilem, qui manifeſtam ipſe quoque cauitatem habet. Hunc autem excipit os cribro cuidam ſimile, per quod via craſſiorum incrementorum in palatum eſt facta. Vtilitas verò ſingulorum inſtrumentorum quæ viæ ipſi inſunt, eſt cauitas quæ meatus excipit, quam nonnulli à figura πύελον, *hoc eſt peluim*: nonnulli verò ab vſu, χοάνην, *hoc eſt infundibulum*, nominant: quæ, ſupernis quidem partibus quaſi ciſternæ F cuiuſdam vſum præbet, infernis autem, vt etiam nomen ipſum indicat, infundibulum imitatur: parte autem decliui meatum habet ſenſibilem vſque ad ventriculum adenis. Quoniam autem hoc cerebro ſupernè coniungi oportebat, infernè autem in adenem inſeri, iure factum eſt vt membranoſum extiterit. Ergo portio membranæ tenuis protenſa hoc corpus peluis conſtituit. Quem verò plexum retiformem vocant, maximè omnium quæ illic ſunt, admirabilem, ibi eſt conſtitutus, complectens in orbe adenem ipſum, & retro longiſſimè pertingens. toti e- G nim propemodum cerebri baſi hic plexus ſubiicitur: eſtque non ſimplex rete, ſed eiuſmodi vt ſi vulgaria piſcatorū retia plura alia aliis accumulata ſuperiniicias. Naturali autem huic reti hoc ipſum ineſt vt alterius replicationes alterius replicationibus ſint connexæ, neque ex eis ſeiunctum vllum capere queas. Quum enim omnia continua ſerie connexa inter ſe ſint, efficitur vt id vnum quod ceperis, alia conſequātur. Non eſt autem ex quauis materia confectum, ſed maximam portionem earum arteriarum H quæ à corde ſurſum ad caput feruntur, natura materiam huic admirabili plexui ſubiecit: nam exiguæ propagines quædam ab ipſis in collum ac faciem, partéſque externas capitis abierunt: reliquum autem omne, vt à principio fuit, rectà per thoracem & collum ſublime ad caput fer-

tur, excipítque amicè, quæ ea parte eſt, cranii portio, &
aperto in ſe foramine intra caput ſine moleſtia deducit.
excepiſſet autem & craſſa membrana, erátque iam perfo
rata rectà ad illarum impetum:& opinari ex iis omnibus
quiſpiam potuiſſet,ipſas ad cerebrum properare,ſed non
ita erat:nam cranium prætergreſſæ medio inter hoc &
craſſam membranam loco,primùm quidem in longas ad
modúmque exiles arterias diuiduntur: deinde verò pars
earum in capitis anteriora ,aliæ in poſteriora, aliæ ad læ-
uam, aliæ ad dexteram inter ſe mutuò complexæ ferun-
tur,vt aliam de ſe opinionem faciant, quaſi itineris ad ce
rebrum oblitæ videātur. Verūtamen non ita ſe res habet:
nam rurſus ex multis illis arteriis,velut radicibus in trun-
cum coaleſcentibus,alia coniugatio arteriarum naſcitur,
ei quæ initio à corde ſurſum ferebatur æqualis: atque eo
modo per craſſæ membranæ foramina ad cerebrum ſub-
it.Cæterùm quodnam tandem hoc miraculum ſit,dictū
eſt antè quamſæpiſſime.Vbi enim natura diligenter ma-
teriam conficere vult,diuturnam ei moram in coctionis
inſtrumentis parat.Quocirca quum ſpiritus animalis qui
in cerebro eſt,magis exquiſita indigeret confectione,ple
xum retiformen natura flexuoſiorem effecit. Totū enim
cerebrum iis arteriis multifariam diuiſis eſt pertextum:
& multæ ipſarum diuiſiones in eius ventriculos deſinūt,
vt etiam venarum ex vertice ipſius deſcendentium:ex op
poſitis enim locis arteriis occurrunt, & in omnes eodem
modo cerebri partes,atque adeo in ventriculos diſtribuū
tur.Hac ſuperuacanea quidem excernūt,ſanguinem verò
continent:quemadmodum arteriæ ſpiritum maximè o-
mnium reſpirant,qui longo tempore in eis cōtētus ac cō
fectus,in cerebri ventriculos incidit. Atque à corde ſur-
ſum per thoracem ac totum collum,venas & arterias vſ-
que ad caput natura perduxit,inde arterias ad retiformen
plexum vt diximus: venas autē ad ſummum capitis ver
ticem intra cranium perduxit, vbi craſſa membrana du-
plicata intra ſeipſam mediam venas recipit.

De cerebri diminutione, Cap. II.

CErebri imminutio(quemadmodum Hippocrates au
thor eſt)in calueſcētibus efficitur,vt oſſa ſincipitis fi-
ſtuloſiora tenuioráq; cæteris,& ſuperadiacentia,ob cere-
bri defectionem exareſcant,quum ad ea vſque cerebrum
non pertineat,neque ea poſſit attingere:ſubſidet enim,&
depreſſum in ſuam baſin concidit. His autem oſſibus re-
ſiccatis conſequitur vt ipſa quoque prætenta cutis inare-
ſcat,quæ quidem in caluis vel ipſi ſenſui mirum in mo-
dum ſicca apparet. Quum igitur cerebrum valde ſiccum
factum eſt(vt quibuſdam in extrema ſenectute contigit)
tunc etiam neruorum exortus inareſcere eſt neceſſe:quā
obrem neque perinde vident ac prius,neque audiunt,ne-
que aliud quicquam aut ſenſibus aut motibus qui à volū
tate proficiſcuntur,valenter perficiunt: ſed omnia earum
actionum inſtrumenta per quæ prius fiebant,exoluta,in-
firma,debiliáque redduntur.

De ſpinali medulla, Cap. III.

SPinalis medulla duas membranas habet craſſam & te-
nuem,à membranis cerebrum contegentibus exortas,
quibus eſt etiam coniuncta:ſed his tertium corpus extrin
ſecus eſt obductum,veluti operimētum quoddam, & pro
pugnaculum medullæ ipſius,quod initium exortus à ca-
pitis coronis ducit.Eius natura eadem eſt cum natura li-
gamentorū, * quatenus ex oſſe perinde ac ligamentum
eſt confectum:quanquam hoc colligat quodammodo to-
tam faciem in corpus pertinens duplicatum intermediis
earum regionibus.Simile porro eſt tum craſſitudine,tum
colore,tum duritia,craſſæ membranæ: Sectum verò hoc
ligamentum,ſiue per lōgitudinem, ſiue per latitudinem,
ſiue vtroque modo,nihil noxæ animāti affert: quemad-
modum etiam ſi dura membrana ſecetur, nullum detri-
mentum animal ſentiet: quinetiam ſi medullam ipſam
ſpinalem per longitudinē ſecueris, nihil damni inuehis.
Vterque enim neruus qui ex coniugatione oritur ex ſpina
li medulla,obliquus per vertebrarū cōpages exoritur, vt
dexter in dextram, ſiniſter in ſiniſtrā partē vergat.Sin au-
tem ſectio obliquè adhibeatur,tum animalis partes mo-
tu priuantur, quæcunque principium neruorum in eas

A pertinentium habent infra ſpinalis medullæ ſectionē.Id-
circo fit vt ex neruorum diſſectione facillimè poſſis di-
gnoſcere quænam affectiones ex cuiuſque partis medul-
læ ſpinalis ſectione conſequantur.Nunc verò tantummo-
do addam, ſi ſectio in ea parte fiat quæ eſt inter caput &
primam ſpinalis medullæ vertebram media,quà membra
na finem poſterioris cerebri ventriculi contegens incidi-
tur,animal ſtatim totius corporis vires & ſenſum amitte-
re. quam etiam partem in tauris, ab iis qui boues immo-
lant,videmus præcîdi. At ſectio quæ poſt primam verte-
B bram fit,eadem inducit ſymptomata, non quia ſolùm eū
ventriculum contingat, ſed etiam quia & artus omnes a-
nimantis diſſoluit,& omnem præterea reſpirationem adi
mit. Idem quoque eueniet ſi eam quæ eſt poſt ſecundam;
tertiámque & quartam vertebram ſecueris: ſi modò eam
ita diligenter præcîdas vt neruum qui in eius compage
eſt, & ad quintam vſque vertebram propagatur, incîdas:
ſed colli initium animalibus ita diſſectis mouetur. At ſe-
ctione quæ in ſpina poſt quintam vertebram fit, cum cæ-
teræ pectoris partes diſſoluuntur, tum verò ſeptum tranſ-
C uerſum ferme innocuum ſeruatur;& excelſi muſculi parū
quippiam offenduntur. At quæ poſt ſextam fit, ſuperiores
quidem pectoris muſculos pari modo lædit,ſeptum verò
tranſuerſum minus quàm ea quam modò diximus: quæ
deinde poſt ſeptimam,atque etiam magis quæ poſt octa-
uam,nullam omnino fert motioni ſepti tranſuerſi noxā,
& ſublimium muſculorum, & colli etiam totius motui
nihil fere nocet: at muſculorum intercoſtalium aufertur
motus omnis, facta in omnibus colli vertebris ſectione.
Et quemadmodum facta ſpinalis medullæ ſectione poſt
D primam colli vertebram,totius thoracis motus amittitur,
ita etiam omnis intercoſtalium muſculorū actio deper-
ditur.omnino verò paululum eius ſeruatur,facta in ſecun
do intercoſtali ſectione. atque ita proportione deinceps
ſemper fit vt intercoſtales muſculi qui ſupra ſectionem
ſunt,actionem ſuam obeant, inferiores verò reſoluantur.

De oculis, Cap. IIII.

IN vtrunque oculū productiones à cerebro immittun-
tur:quæ dum per oſſa tranſeunt,cōpactæ quidem ſunt,
quò ab iniuriis ſint tutiores: ſed quumprimum ad oculos
E ipſos peruenerint, ſolutæ iterum atque amplificatæ, & in
orbem,inſtar tunicæ,humorem vitreū complexæ, in cry-
ſtallinum humorem inſeruntur, qui quidem cryſtallinus
humor eſt primum videndi inſtrumentum: íſque albus,
ſplendens,clarus, & purus eſt factus. ſiquidem hac ſolum
ratione futurum erat vt à coloribus immutaretur: at nu-
triri ab ipſo ſanguine planè non licebat, vt qui multum
ab eo qualitatibus differret:ſed alimentum quoddam fa-
miliarius poſtulabat:id quod ei nimirum contigit: com-
paratúmque ei à natura fuit alimētum accommodatum,
F humor vitreus, qui quanto craſſior eſt ſanguine & magis
albus,tanto ipſe à cryſtallino tum craſſitie tum perſpicui-
tate ſuperatur. Neutri autem horum humorum vena eſt:
ex quo perſpicuum eſt,vtrunque per trāſſumptionem nu-
triri, cryſtallinum à vitreo, & vitreum à corpore ipſum
ambiente, quod ex cerebri portione ſupernè deſcenden-
te conflatum eſt: ídque nonnulli tunicam retiformem vo
cant,quòd figura ſit reti ſimilis. Cæterùm tunica non eſt
nec colore nec ſubſtantia: ſed ſi exemptum ipſum ſepo-
ſueris,& in vnum aceruum conieceris, tibi planè cerebri
G portionem quandam exemptam videberis intueri. Eſt au
tem eius vtilitas prima quidem ac maxima, propter quā
ſupernè fuit demiſſa, vt cryſtallini humoris alterationes
ſentiat:præterea verò vt humori vitreo alimentum adue-
hat & afferat, quippe quæ arteriis ac venis multo pluri-
bus,& quàm ſuæ moli conueniat,maioribus,plena conſpi
citur.Quinetiam ex ipſa choroide tunica,quæ corpus hoc
retiforme continet,tenues quædam productiones, & ara-
neis ſimiles,ad ipſum extenſæ, ligamenta illi ſimul fiunt,
ſimúlque alimentum afferunt:nam & hæc ipſa choroides
H tunica plurima vaſa habere in ſe tota conſpicitur. Hanc i-
gitur ipſam vtilitatem hæc tunica præbet: éſtque tunica
reuera,& corporibus ſubiectis operimentum atque ami-
culum, & huic etiam tunicæ principium eſt membrana
tenuis quæ cerebrum ambit.Quúmque in ſertio prædicta

in medium humorem cryſtallinum, qui rotundus eſt, ex
omni parte ſit facta, abſolutus circulus neceſſariò eſt con-
fectus, qui certè maximus in cryſtallino eſt, & ipſum in
duo diſtribuit. ad eundem hunc circulum conſentaneum
erat humorem vitreũ motu vlteriore inhiberé : quocirca
medius vehitur in ipſo cryſtallinus, tanquam ſemiſecta
quædam ſphæra in aqua. Atque etiam parte alia interna,
quæ eſt velut ipſius cryſtallini hemiſphærion, ſecuritatis
gratia ea coniunxit vnus circulus, quem antè diximus ma
ximum eſſe eorum qui in cryſtallino inſunt: éſtque termi
nus vtriſque communis, ligamentúmque his ipſis, & præ-
terea corpori retiformi, & quarto choroidi tunicæ effici-
tur. Hæc enim tunica inter ea eſt robuſtiſſima, & quæ ipſa
ſtabilire maximè queat & tegere: ſed quemadmodum ad
illa tuenda ſatis firma erat, ita ad ſeipſam tuendam non e-
rat ſatis, & circumiacentium oſſium duritiam ferre citra
noxam non poterat. Vt igitur in cerebro, ita hic quoque à
craſſa membrana circumuehitur, diſtátque ſanè hæc tuni
ca ab ea in omnibus partibus, ſoliſque vaſorũ productio-
nibus ipſi connexa : in eo tamen circulo prædicto qui in
cryſtallino ineſt, coniungitur: & quinta præter quatuor an
tedictas, in vno hoc loco hæc eſt coniunctio, quæ ſubie-
ctis omnibus cõmoditatem non mediocrem affert. Du-
ra igitur membrana toti choroidi eſt applicata, hæcque
rurſus retiformi & cryſtallino : illi quidem per ipſum to-
tum, huic autem per ſolam iridem. Itaque per corpora me
dia humor vitreus tunicæ omnium extimæ coniunctus
eſt, molliſſimæ duriſſimus. Huic eidẽ circulo ſexta quæ-
dam tunica extrinſecus propè accedit in duram tunicam
inſerta, in qua muſculorum oculos mouentium apone-
uroſes ſunt. Septima autem præter has alia eſt perioſtii in-
ſertio, quæ ſimul totum oculum cum oſſibus colligat, ſi-
mul autem mouentes ipſum muſculos tegit. Quin tibi
membranam hanc etiam ante diſſectionem licet intue-
ri, albam ſanè, prout etiam cernitur : deſinentem verò in
circulo, vbi & aliæ omnes ſubiectæ ſunt, & vbi album ni-
gro coniungitur, qui ſanè locus iris nominatur, eámque
nonnulli coronam vocant. Si hæc probè diuiſeris, & nihil
confundens cõſideraris, circulos ſeptem videbis ſibiipſis
deinceps inſidentes, craſſitie tamen coloréque diſcrepan-
tes, vt ne, ſi velis quidem, hunc locum aliter quàm irim,
queas appellare. Ad mediam igitur vſque humoris cry-
ſtallini regionem ſeptem circulos ſibiipſis illic incũben-
tes ac cohærentes, oratione iam perduximus: quod autem
id ſequitur, maximè admiraberis. Vt enim cryſtallinus hu
mor propria ſenſibilia inquiſitè ſentiret, ſimúlque tutò
conſeruaretur, corneam tunicam valde craſſam, & minus
denſam quàm vſus poſtulabat, denſiorem ſimul ac tenuio
rem natura cœpit producere : tum paulatim promouens,
partem eius maximè mediam longè tenuiſſimam ac den-
ſiſſimam effecit: ac tibi quidem cornibus in tenues partes
diſſectis, ſimilis aptè videbitur : vnde etiam ei nomen à
cornu ſimilitudine conuenire exiſtimantes, corneam tu-
nicam appellauerũt. Hæc igitur cornea tunica, tenuis, du
ra, & valde denſa facta, protinus vtique ſplendida erat fu-
tura: cuiuſmodi ad ſplendorem tranſmittendum eſſe poſ-
ſet opportuniſſima, nõ ſecus quàm cornua accuratè dera-
ſa atque extenuata. Choroidem verò tunicam, quæ à te-
nui membrana producitur, natura multis partibus nigrã,
multis fuſcam, multiſque cæruleam effecit, eámque ab i-
ride vnà cum cornea promouit, cum vt corneam ſua vi-
cinitate aleret, tum vt prohiberet ne cornea quæ dura eſt,
humori cryſtallino incideret, ac denique ſpectaculum fo
ret, quod aſpectui laboranti remedio eſſet : quod in cauſa
eſt (vt ego quidem puto) vt omnes quum lucis ſplendore
offendimur, natura ducti palpebras repentè claudamus,
ad innatum nobis remedium properãtes. Atque ego qui-
dem non poſſum non vehementer admirari hunc cæru-
leum colorem quo hæc tunica tincta eſt: nec minus eo ad
miror aſperitatem quæ intus à tunica humorem vitreum
contẽtura nutritur. Quũ enim hæc humida ac mollis in-
ſtar ſpongiæ ſit, humorem cryſtallinum contingens, to-
tius tunicæ vicinitatem ipſi innoxiam præſtat. quo adhuc
multò magis externam eius denſitatem demiror, qua du-
ram tunicam corneam contingit, ne ipſa à cornea quic-

A quam læderetur. Sed præterea magis admirabile eſt tuni-
cæ huius foramen ad pupillam. ibi enim tunicam cæru-
leam vueam, quam ita appellant, opinor, acino vuæ læui-
tatem eius externã & aſperitatem internam cõparantes,
pertudit: & quà dũtaxat hoc foramen eſt, nulla tunica alia
eſt inter corneam & cryſtallinã media, ſed veluti per cor-
nu tenue admodum atque album, ſplendor internus cum
externo communicat & commiſcetur. Et ne per hoc fora-
men cornea tunica aliquando cryſtallinum humorem cõ
tingeret, opifex noſter prouidit, ſimul portionẽ hanc cor-
B neæ foras longius abducẽs, ſimul autem humorem quen-
dam tenuem & ſincerum, qualis in ouis cernitur, cryſtal-
lino circumfundens, ac tertio præter hæc, ſpiritu ætherio
ac ſplendido omnem pupillæ implens regionem : de quo
quidem ſpiritu in commẽtariis de aſpectu ſatis diximus,
& quàm lucidus ſit, & quàm maximũ præcipuúmque ad
oculorum actionem momentũ afferat, demonſtrauimus.
De humore verò ex his poteris intelligere, eum non mo-
dò ad implendum inane ſpatium, verumetiam ne humor
cryſtallinus, ac portio vueæ interna exiccetur, maximè ne-
C ceſſariũ eſſe: ſi tamen prius percipias, in compũctionibus
ex copioſiore eius euacuatione, oculos lædi : & affectio-
nem quæ glaucedo à medicis nominatur, eſſe ſiccitatem,
ac nimiam humoris cryſtallini concretionem, & cæcita-
tem maximè, præ omnibus morbis qui oculis accidunt,
inferre. Atque hæc quidem omnia admirabilem quandã
prouidentiam arguunt, & eorum maximè innatum cry-
ſtallini humoris amiculum: nam ea tunica eſt tenuibus a-
raneis tenuior atque candidior: & quod etiã maius eſt, nõ
D eſt toti humori cryſtallino prætenſa, ſed quæ eius pars vi-
treo humori coniungitur, prorſus ſine munimento eſt, ac
tunicæ expers. ea enim parte humores cõiũgi inter ſe erat
melius. quæ verò eius pars omnis extrà prominet, tãgitq;
vueam, tenuem hanc lucidámque tunicam eſt induta: at-
que etiam ipſius pupillæ imago in ea, veluti in ſpeculo
quodam, conſiſtit: ſiquidem tunica hæc leuis eſt, & ſupra
omnia ſpecula fulgens. atque ita videndi inſtrumentum
ex omni parte à natura fuit exornatum. Neruos autem
ſenſificos à cerebro ad oculos deſcẽdentes natura prius in
E tra cranium coniungens ac reflectens, ipſorúmque mea-
tus exiguos vniens, & figuram X literæ ſimilem faciens,
poſtea vtrũque rurſus ad ſupernæ rectitudinis productio
nem ad oculum produxit, vt ſpiritus qui à cerebro ad v-
trunque oculum proficiſcitur, ſiquando eorum alter clau
ſus fuerit, aut omnino mutilus, in alterum planè commea
ret. videndi enim facultate eo modo duplicata, acrius e-
rat viſurus.

De naſo, Cap. V.

F QVum naſus in medio ſeptum, duóque foramina ſa-
tis conſpicua habeat, quæ cernuntur & in ſingulis na
ribus ſingula, ſcire conuenit, eorum vtrunque ſupra me-
dia naſi loca in duas partes eſſe diuiſum : quarum altera
pars intima oris excipit, altera recta, vt à principio fereba
tur, ad cerebrũ conſcendit, vbi ſunt exortus anteriorũ ce-
rebri ventriculorum : qua etiam parte oſſium colli ſimi-
lium eſt ſitus. membrana autem craſſa, quæ oſſibus hiſce
ſubſternitur, minutis eſt foraminibus traiecta, per quam
primam cerebri excrementa craſſiora tranſmittuntur, vt
mucus & deſtillatio primùm per craſſam membranam
G egreſſæ, poſtea verò per oſſa coli ſimilia traiectæ, denique
in ipſas nares incidunt. Sed dum hæc ita defluũt, pars eo-
rum in os per ea foramina quæ à naribus in ipſum dixi-
mus pertranſire, quandoque delabuntur: naſi autem fora-
minibus quæ & recta ſunt, & ad oſſa colo ſimilia aſcen-
dunt, itémque iis quæ obliqua ſunt, & in ipſum os deſine-
re diximus, tunica exãguis craſſior quàm mẽbrana ſub-
ſternitur: quæ ei tunicæ continua eſt quæ totam oris cir-
cunferentiam internam, linguámque, & fauces, & laryn-
ga, & aſperam arteriam, & gulam complectitur. Facta autẽ
H in ore perforatio in palato eſt, ne principium inſpiratio-
nis rectà ad aſperam arteriam fieret: ſed deſtuxio quædã
eſſet, ac veluti ambages priuſquàm ſpiritus ad arteriã per-
ueniret, ne quum ambiens nos aer nimis ſit frigidus, pul-
mo aliquo tempore refrigeraretur, & ne admixtæ moles
pulueris aut cineris, aut alterius eiuſmodi ad arteriam vſ-

que peruenirent,ſed in illis flexibus corporibus humidis &mollibus prius inciderent.

De odoratus inſtrumento, Cap. VI.

ODoratus autem inſtrumentum quo res quæ ſub odoratum cadunt diiudicamus, primo quoque intuitu naſus eſſe videbitur. ac quum ore quidem inſpiramus, naſúmque obturamus, nullum odorem ſentimus: quumprimum verò naribus apertis ſpiritũ trahimus,ſentimus.Nulla verò fieri videtur odorum dignotio ſine inſpiratione, etiamſi quandoque nates vapore qui vehemẽtiſſimam vim habeat,expleantur. ex quo fit vt ſiquis in parua domo ſuffitum ex bitumine aut caſia faciat, eámque vehementiſſimo odore repleat, deinde ingrediens eũdẽ naribus excipiat, & attrahere per longum temporis ſpatium conetur,huiuſce rei veritatem intelligat: ſiquidem eo tantùm tempore odorem percipiet quo ſpiritum attrahet:reliquo verò nullum ſentiet, quanquam nares vapore ſunt repletæ. quamobrem alia corporis pars eſſe videtur quæ odores dignoſcit,eáque interius in corpore conſtituta:& conſentaneum eſt odorum ſenſum in anterioribus cerebri fieri ventriculis, quum tota reſpiratio à cerebro fiat,vt modus caloris qui in corpore eſt,conſeruetur:conſentaneum eſt ipſum priuſquam hoc ei à cerebro tribuatur ſtatim lædi, quum immoderatius ſit redditum, aut à calfacientibus, aut à refrigerantibus.Quomodo igitur natura ad hæc motum aliquem non dedit qui ei eſſet ingenitus,qui in inſpirationibus ventillaret & conſtringeret, in expirationibus verò effunderet quandoque ſpiritum flammeum,mucúmque & pituitam? ac talis perſpicuè videtur eſſe motus qui in cerebro cõficitur:quem ſanè motum in infantibus & iis qui educantur perſentiſcimus, qui quidem motus ei & natura & ſemper ineſt. Sed alter quoque accedit, qui euidenter in omnibus animantibus conſpicitur. nam inciſis capitis oſſibus videmus motum edi,dum ſiletur, pulſantem eodem rhythmo quo & arteriæ & cor pulſant:dum clamatur verò exeri & exufflari totum cerebrum:id quod mihi videtur contingere propter nimium calorem vocis elatione accenſum,& propter materias ad ſuperna detruſas. Ergo cerebrum cordis curam gerit,ſed priꝰ ſibi ipſum prouidet, quum pulmonẽ cauſa cordis deducat,& ſuos vẽtriculos cauſa ſui ipſius aperiat: quibus ſanè vẽtriculis aerẽ ex naribꝰ trahit: ex thorace vero,ex arteria aſpera, & faucibus, quẽ etiam aer extrinſecꝰ neceſſariò conſequitur:quibus quidem fit rebus vt à nobis inuentum ſit,& reſpirationem cerebri,& odorum inſtrumentum eſſe cerebri ventriculos,& præſertim eorum fines inferiores,qui vicini ſunt iis oſſibus quæ colo ſimilia nominantur.

De auribus, Cap. VII.

INſtrumentum ſenſus auditus eſt eiuſmodi vt in ipſo primùm meatus qui eſt in oſſe lapidoſo, inuolucrum habeat,nequid eorũ quæ extrinſecus incidunt, ei noceat. poſtea verò quemadmodum ſuperciliorum pilos ſupra oculos natura conſtituit,qui prius ſiquid à capite in ipſos deflueret,exciperent, eodem modo voluit aures auditui præponere,quæ non ſolùm prohiberẽt, ſed aliquid etiam afferre ſimul poſſent.

De lingua,déque iis quæ ei ſunt adnata, Cap. VIII.

Hoc caput fortaſſe ſumptum eſt ex libro quem de uoce Galenus conſcripſit,qui nunc deſideratur:éſtque id tot mendis refertum ut elici uerus ſenſus non queat.

LInguæ continua ſunt ea quæ tota oris amplitudine ad fauces vſque continentur: íſque proceſſus & gulã & aſperam arteriam permeat, éſtque continuus cum iis omnibus quæ diximus,& communis linguæ, oris totius, epiglottidis,pharyngis,gulæ,ventriculi, laryngis, atque arteriæ. Cæterùm ea linguæ pars quæ in ore eſt, ſupernè quidem tota videtur:at infernè,non tota,ſed id ſolùm ex ea cernitur quod eſt extra vinculum quod ex tunica eius exteriore cum gena efficitur. quod ſanè vinculum ſæpenumero pluſquam par eſt extenſum, linguam multiplici motu cieri non ſinit:quocirca neceſſe eſt vt vinculum ipſum ſecemus,& linguam deligatione abſoluamus,vt diſſoluta ad palatũ & omnes obliquas oris partes extrudatur. Ad hoc autem vinculum vtrinque ex obliquis partibus ora vaſorum quæ ſaliuam excipientia dicuntur,inuenies, in quæ deſcendere ſtylus poſſet.Initium ducunt hæc vaſa ab radice linguæ,vbi eiuſdem quoque glandulæ ſunt.exoriuntur enim ex eis forma arteriis perſimili, per quæ humor pituitoſus comportatus & linguam ipſam, & partes inferiores,& item obliquas, & denique omnes oris partes in orbem humectat:nam ſuperiores partes habẽt meatus qui à cerebro deſcendunt, de quibus dicetur. Radix porrò omnibus ferme vicinis corporibus coniungitur: atque etiam id fit per tunicam quæ ei eſt cum toto ore cõmunis,cuius beneficio cæteris omnibus quibus adnata eſt vnitur.Nunc verò linguam & ad diſſerendum, & ad dignotionem ſaporum eſſe accommodatam, inter omnes conſtat:eadem quoque ad mãdẽdũ facere videtur,quũ cibos quò quiſpiam voluerit conuoluat atque cõmutet.

De larynge & epiglottide, Cap. IX.

COrpus quod ſub gena inferiore in media primarum colli partium regione conſtitutum eſt, & propenſum in faciem videtur, cum omnes norunt,tum verò etiam larynga nominant: idque frangere pancratiaſtæ conantur, ſiquidem animalia eo fracto, quamprimum ſuffocantur, quum ob eam cauſam anguſtiſſimus tranſitus reſpirando aeri efficiatur. Larynx autem ex tribus magnis cartilaginibus conſtat,quarum maxima eſt anterior, quã etiam contingimus, extrinſecus quidem connexa, intus verò caua,ſcuto maximè ſimilis quòd prælõgius ſit,quod Θυρεὸν vocant:vnde huic cartilagini,ab huius ſcuti ſimilitudine nomen eſt impoſitum, vt thyreoides appelletur. Secunda verò cartilago quanto minor eſt hac, tanto eſt maior quàm tertia,in partibus quidem internis, quà ſtomachus eſt collocata:& quantum magna deficit vt in circulum perfectè feratur, hæc adiicit. Latera enim thyreoideos, quæ partes obliquas determinant,ſemper lateribus ſecundæ cartilaginis propinqua conſpicies, & totam partem infernam infernæ per muſculos coniunctam. Superior verò vtriuſq; cartilaginis pars ita ex aduerſo cõſtituta eſt,vt ſi duo ſcuta ſeſe lateribus ita contingentia animo coniicias, vt media quædam regio relinquatur. Quum verò quatuor ſint thyreoideos anguli, ex connexu quatuor linearum ipſum definientium, duo inferiores finibꝰ inferioribus humilium laterum labdoidis per vinculum nerueum & cartilagineum connectũtur: id verò fini ſuperiori primæ cartilaginis ſuperiacet, rectam & mediam ipſius lineam per ſpinæ rectitudinem habens, tum thyreoideos,tũ lineæ quæ in linguæ partibꝰ infernis eſt: duo verò latera humilia ad ſuperiores primæ cartilaginis angulos extendens:quam cartilaginem ſiue thyreoidem,ſiue primam appelles,nihil intereſt.Articulantur autem inter ſe primæ cartilagines partibus obliquis: atque etiam ligamenta quædam membranoſa & neruea à prima ad ſecundam perueniunt. vbi verò minor,quæ intus eſt,ceſſat, duæ longæ cõuexitates ſuperiacent. inde autem incipit tertia cartilago, conuenientes exquiſitè illius eminentiis cauitates habens, adeò vt harum duarum cartilaginum coniunctio duplicem articulationem faciat.Secunda autem cartilago anguſtior eſt quàm baſis inferior:ex quo fit vt ora totius laryngis inferior, quæ arteriam aſperam attingit,amplior ſit orificio ſuperiore,quod in pharyngẽ deſinit.etenim & tertia cartilago in valde anguſtũ ipſa quoque deſinit:cuius oram ſuperiorẽ arytænoidem plerique anatomici nominant, quia hæc pars figuram gutturnionis afferat,quem aliqui ἀρυταίναν etiam appellant. huius quoque cartilaginis cauitas ad meatum ſpiritus conuerſa eſt,vt veluti fiſtula quædam fiat id quod ex iis tribus eſt conflatum, atque hanc quidem habet fabricam propria laryngis ſubſtantia.Tunica verò,quæ ipſi intus ſubſternitur,eſt communis & arteriæ & gulæ. Porro eius motũ ex animalis voluntate pendere neceſſe fuit, ſiquidem futurus erat ad reſpirationes, expirationes, totius reſpirationis cohibitiones, affectiones, & voces accommodatus, quæ omnia ſatius erat à noſtra volũtate proficiſci. Cartilagines verò duplices habent articulationes & motus: alios, qui eas dilatãt & comprimant: alios, qui eaſdem

claudant atque aperiant,atque ad priorum motuum conſtitutionem primæ ad ſecundam facta eſt articulatio : ad ſecundorum verò,ſecundæ ad tertiam . ac de cartilaginibus hæc dicta ſint nobis.In ſpatio autem laryngis interno,per quod ſpiritus foras & intus fertur, corpus quoddã eſt poſitum quod neque ſubſtantia neque figura cuiquã eorum quæ in toto animali ſunt,ſimile eſt,ſed linguæ alicuius fiſtulæ eſt ſimile;ſi ſupernam infernámque eius partem intuearis : infernã dico,vbi arteria & larynx inter ſe connectuntur:ſupernam verò,ad orificium , quod à finibus arytænoideos cartilaginis & thyreoideos, qui ibi ſunt,efficitur,id quod adipatæ & membranoſæ ſubſtantiæ eſt. Cæterùm princeps & maximè præcipuum vocis inſtrumentum eſt:nam vt vocem edat animal, indiget omnino ea ſpiritus motione quæ ab infernis partibus repentè ſimul erumpat: indigétque nihilominus hac,etiam anguſtiore tranſitu qui in larynge eſt: non tamen ſimpliciter anguſtiore, ſed qui paulatim ex amplo ad anguſtius tendit,paulatímque ex anguſto amplificatur, vt in libris de voce fuit oſtenſum:id quod planè facit corpus id quo de agitur,quòd modò lingulam,& laryngis linguam voco.Cæterùm hoc corpus lingulæ nõ modò laryngi ad vocem neceſſarium eſt,ſed etiam ad ſpiritus cohibitionem, quam vocant.Ita autem nominant non ſolùm quum non reſpiramus,ſed quum præterquam quòd thoracem ex omni parte contrahimus,muſculos etiam omnes qui ad hypochondria & coſtas ſunt,vehementer intendimus: violentiſſima enim tunc exactio tum thoracis totius,tũ claudentium larynga muſculorum: hi nanque magna vi pulſo ſpiritui obſiſtunt,arytæneoidem cartilaginem claudẽtes.ad quam actionem non parum etiam prædictæ lingulæ natura conducit: nam ipſius particulæ tum dextræ tum ſiniſtræ in idem coeunt adeò vt ſibiipſæ exquiſitè incidant,& meatum occludant . Quòd ſi parum quidpiam apertum relinquatur,ne id quidem improuidum manet, quum natura foramen in vtraque lingulæ parte vnum fecerit,& foramini ipſi parte interna ventriculum non paruum appoſuerit:quúmque aer vias amplas nactus in animal ingreditur,rurſúſque exit,nihil in ventrem propellitur. Obſtructo autem tranſitu, ibi aer obſtructus violenter pellitur in obliquum:ac foraminis lingulæ orificium aperit,quod labiis admotis claudebatur : impletis autem ſpiritu ventriculis qui in lingua laryngis ſunt, molem in ſpiritus meatum diffundi neceſſe eſt , & exquiſitè ipſum anguſtari,etiamſi parum antea apertum erat.Larynge verò ita diligenter occluſo vt ne ſpiritus quidẽ qui à thorace vi exprimittur,eum recludat,non eſt alia cauſa indagãda cur potus in pulmonem non feratur:natura enim prouidè laryngis orificio epiglottida veluti operculũ quoddam admouit, quæ quidem omni alio tempore quo reſpirant animantes,recta eſt : quum verò aliquid deglutit, ipſa laryngi accumbit . id enim quod tranſglutitur, ceu primùm eius radici incidens,poſtea verò dorſo inuectũ, inclinare ipſam cogit,& collabi. hãncque productionem natura eſt fabricata,non quò nihil prorſus incideret , ſed ne multum,néve affatim:nam modicum potionis in aſperam arteriam importatur in orbem circum eius tunicas expreſſum,non per mediam capacitatem iter faciens : tãtáque huius humoris eſt copia vt repentè ad pulmonem madefaciendum arripiatur . Sed quum larynx cartilagineus rotundúſque ex omni parte ſit, anguſtari ſtomachũ in trãſitu ciborum neceſſe eſt. Qui fit igitur vt ſtomachus non arctetur nobis tranſglutientibus? an aliter quàm vt cibus deorſum trahatur , larynx verò ſurſum recurrat? ſiquidem ita eorum poſitio commutatur,vt ſtomachi initium ad aſperam arteriam ſit,larynx verò ſurſum ad fauces recurrat . Scire autem conuenit quomodo epiglottis in laryngis meatum à cibis compellitur , ita ab iis quæ euomũtur, cartilaginem arytænoidem:vergit enim & illa in laryngis capacitatem,vt impetu eorum quæ ſurſum feruntur è ſtomacho,dorſo ipſius incidens,totam cartilaginem in cedentem locum facilè conuertat.

De gurgulione, Cap. x.

GVrgulio ad vocis magnitudinem atque elegantiam facit: aer enim ingrediens ab ipſo prius inciditur & A impetus ipſius vehementia frangitur , & ob id etiam vis frigoris retunditur.proinde nonnulli quibus ad baſin vſque fuerat amputatus, non modò noxam in voce perſpicuè ſenſerunt, verumetiam frigidiorem inſpirationem, ex quibus pleriq; pulmone aut thorace refrigerato perierunt.Quocirca non eſt temerè,neque vt ſorsferat præcidẽdus,ſed pars quædam baſis relinquenda eſt.cæterùm gurgulio non mediocriter confert,ne puluis, aut alia quæpiã natura generis eiuſdem in laryngem cadat.

De aſpera arteria, Cap. xi.

B PArticula quædã ſimplex in corpore animalis eſt, quæ aliarum omnium eſt duriſſima quidem,ſed ſolo oſſe eſt mollior,quam omnes propemodum medici cartilaginem vocauerunt:qua quidem cartilagine plurima,natura vſa ad aſperam arteriam conſtruendam,totam in exquiſitum circuli ambitum contorſit,vt eius pars conuexa, quã etiam tangimus,extrà promineat,intus verò caua ſit, poſt autem in longitudine colli ſit continuata ſerie conſtituta,& toto eo ſpatio quod inter laryngem & pulmonem interiacet,interim referto, validis ligamentis membra- C noſis eos connexuit,quæ oſtracis ſcarabeorum ſunt ſimillima.quæ verò eorum pars erat ſubiectum ſtomachũ contactura,eam non item cartilaginem fecit : ſed hac parte deeſt quidpiam ad circulum efficiendum, & vnaquæque cartilago figuram litteræ ſigma C refert.Communiter autem his ligamentis & aliis orbiculatis , & ipſis præterea cartilaginibus alia quædam tunica intrinſecus obtẽſa eſt, quæ planè rotunda eſt,& omnibus ſubſtrata, dẽſa illa quidem & conſtricta,ſed fibras in longitudine rectas habẽs, quam ſcio me antè commemoraſſe,cõtinuam eſſe ei quæ D totiori & ſtomacho,ac toti ventriculo intrinſecus ſubſternitur.Atque etiam hæc omnia extrinſecus complectitur membrana quædam velut indumentum quoddam,& arteriæ totius amiculum.Hæc igitur natura eſt eius arteriæ quæ in collo ineſt,per quam inſpirant , & item expirant animalia,vocémque edũt atque efflãt.Vbi verò primùm claues prætergreſſa in thoracis amplitudinem peruenit, ibi diuiditur,& in omnem pulmonis partem fertur cum vaſculis quæ à corde oriuntur,in omnes eius lobos diſtributa. Et tamen non diſcedit à natura,quam parte ſuperna obtinet:neque omnes eius ſoboles vlla in re diſſident, E ſed ſimiliter omnes cartilagines multæ ſigma formam referentes,membranoſis ligamentis contentæ vſque ad extremos viſceris lobos cõſeruantur. Hoc ſolum vas in pulmone eſt exactè vacans ſanguine,quum animal ſecundũ naturam ſit affectum.at ſi ruptio aliqua , aut oris apertio, aut vaſis eroſio in pulmone contingat , tunc aliquid ſanguinis in hanc etiam arteriam effunditur,qui ſpiritui moleſtus eſt,eius vias occupãs:eodémque modo tuſſis habet iam animal infeſtũ,& ſanguis ſurſum per pharynga ad os F fertur . Atque hanc quidem tunicam in tranſglutiendo maximè opitulari ſtomacho oſtendimus : in aſpera verò arteria etiam cartilaginibus parte interna ſubſterni,ipſáſque ſurſum,dum animal tranſglutit,cum larynge ad pharynga trahere modo ſimillimo quo inſtrumenta quæ ciconiæ dicuntur.talis quidem pulmonis arteriæ eſt natura quæ ex bronchiis conſtat:ſic enim appellare eius cartilagines medici conſueuerunt, quemadmodum & ipſam totam,bronchon:& caput,ſummam eius partem quæ etiã larynx nominatur.

G De ſuccingente,& thoracem interſepientibus membranis, Cap. xii.

MEmbrana ſuccingens eandem habet cum peritonæo ſubſtantiam, & eundem vſum omnibus ſpiritus inſtrumentis,non ſecus quàm illud cibi, præſtat . ſuccingens verò membrana vocatur, quia coſtas totas intrinſecus ſuccingit,éſtque araneæ modo prætenuis, & ex toto ſibi ſimiles coſtas ſuccingit:eſt etiam indumentum,veluti quædam tunica,omnium ſpiritus inſtrumentorum, & omnibus intra thoracẽ partibus obducitur, quemadmo- H dum peritonæum his quæ infra ſeptum habentur,obtenditur.Atque etiã ab ipſa naſcuntur membranæ quæ thoracem intercipiũt,quæ per eius lõgitudinẽ ſupernè deorſũ ferũtur.tutò autẽ inſigũtur,parte quidẽ poſteriore ſpinæ vertebris,anteriore verò , medio oſſi pectoris : cuius

extrema ora inferna eſt cartilago, quæ ab enſis ſimilitudine xiphoides nominatur, quæ ad os ventriculi eſt: ſuperna verò, clauium compago. Membranarum verò prima & maxima vtilitas eſt, vt duos ventres thoracis efficiant, vt ſi fortè magno vulnere in alterutrã eius partem accepto, reſpirationis munus eius partis perierit, alter venter incolumis dimidium actionis conſeruet. Quamobrem à magnis vulneribus intrò in alterutram pulmonis partem penetrãtibus, animal à dimidia parte vocis & reſpirationis repentè priuatur: voce autem ac reſpiratione omnino deſtituitur, ſi vterque venter fuerit confoſſus. Quum igitur hanc adeò magnam vtilitatem intercipientes thoracem membranæ mortalibus afferant, eiúſque potiſſimum rei cauſa extiterint, natura etiam abuſa eſt ad vtilitatem ex ipſis tanquam operimentis ac ligamentis, omnibus quæ thorace continentur inſtrumentis tribuendam: nam & arterias quæ in eo ſunt, & venas, & neruos, & œſophagum, & denique totũ ipſum pulmonem toti thoraci colligant, & vndique obductæ contegunt.

De pulmone, Cap. XIII.

Thoracis capacitatem impleuit pulmo vocis ac reſpirationis inſtrumentum, cuius motus initium à thorace exiſtit. vſus verò reſpirationis in animãtibus cauſa cordis ineſt, tum quod ipſum aëris ſubſtantia indigeat, tum quòd feruido calore efferueſcens, refrigerium expetat. ipſum autem refrigerat inſpiratio, frigidam ei qualitatem affundens: expiratio verò, quod in ipſo feruet, & quaſi cõbuſtum ac fuliginoſum eſt, ex ipſo profundens. ex quo fit vt duplicem habeat motum, ex contrariis partibus cõflatum: attrahit enim dum dilatatur, inanitur verò dum contrahitur. quo loco mihi ſubit naturæ prouidentiã admirari: quum enim vocem in nobis eſſe ſatius eſſet, fieri verò ipſa ſine aëre nullo modo poſſet, quicquid otioſum alioqui atque inutile erat expirandũ, id in materiam vocis conuertit: & cor non protinus per fauces externum aërem trahere voluit, ſed vtriuſque medium pulmonem, quaſi ſpiritus promptuarium quoddam locauit, qui ambabus ſimul actionibus ſeruire poſſet. Eius porrò talis eſt cõſtitutio. Venæ totius corporis ex vna peculiari tunica conſtant: nam exterior membrana ipſis nonnunquã adhæreſcens, vbi colligari quibuſdã, aut firmari, aut tegi debent, illuc ſolum accedit. arteriæ verò binæ peculiares ſunt tunicæ: exterior qualis venæ eſt, interior verò huius craſſitie fere quintupla: quin & durior quoque, & in tranſuerſas fibras diſſoluta. Exterior autem, quæ venis etiã ineſt, tectis fibris, & quibuſdam mediocriter obliquis, nulliſque tranſuerſis eſt contexta. Interior verò arteriæ tunica craſſa, duráque, ceu cutem quandam interna ſuperficie continet, telæ aranearũ manifeſtò perſimilem, in magnis quidem arteriis perſpicuam, quam nonnulli tertiæ arteriæ tunicam ſtatuũt. quarta verò alia peculiaris ei nulla eſt, ſed veluti quibuſdam venis, ita etiam arteriis alicubi adhæreſcit, & circuntenditur membrana tenuis, quæ eas tegit, ſtabilit, & propinquis partibus connectit. Quales igitur toto corpore ſunt arteriæ, tale vas ex dextro cordis ſinũ progrediens, in totum pulmonem diffunditur: quales autem venæ, tale ex ſiniſtro procedit: vt ex tribus vaſis pulmonem intertexentibus, quod à ſiniſtro cordis ventriculo oritur, arteria venoſa nominetur: quod verò ex dextro, vena arterioſa dicatur: tertium quod à pharynge proficiſcitur, aſpera arteria, ex cartilaginibus C literam referentibus conflata, nũcupetur. Quod verò orbiculatum eſt in cartilagine magnæ arteriæ, quæ in collo eſt, quæque caudicis rationem obtinet ad pulmonis arterias comparata, & in illis ipſis tanquam ramos quoſdam ex ſe mittit, in priore parte eſt collocatum. vbi verò cartilago deeſt ad circulum perficiendum, in poſterioribus partibus ſitum eſt: in collo quidem gulæ continuum, in pulmone verò ei venæ quam paulo antè arterioſam appellauimus. Vaſorũ autem intercapedines à propria ſubſtantia pulmonis implentur, quam Eraſiſtratus parenchyma nominat. Porrò lobos pulmonis non impares numero eſſe, vt iecoris ſunt, ſed in omnibus animantibus, de quibus loquimur, duos in dextra eius parte haberi, duóſque in ſiniſtris, conſtat inter omnes. nec minus etiam inter omnes conuenit, ac ſi

A non inter omnes; ſaltem inter eos qui diligentius conſectiones adminiſtrant, in dextra thoracis parte quintum quendam lobum exiguum, veluti alterutrius ſobolem exiſtere, quem ſanè facillimè comperies ad venam cauam animum aduertens: ſiquidem illi ſubiacet, quà primùm in thoracem relicto ſepto incidit. nonnunquam etiam cauitatem quandam in eius ſuperficie clarè conſpicimus: cui vena, dum viuit adhuc animal, affirmatur: nam poſt obitum, pulmo ſemper collapſus & paruus apparet, non exigua ipſius & thoracis facta intercapedine, contra quàm viuo animali haberet. B Hunc verò lobum natura non vt reſpirandi inſtrumentum, ſed vt venæ cauæ molle aliquod ſtratum pararet, à ſepto tranſuerſo vſque ad cordis auriculam extendit. Iam verò pulmonis caro aëria, ſpiritúſque plena conſpicitur, planè indicans ſe ad aëris, vt iecoris caro ad cibi concoctionem, eſſe comparatam. Etenim conſentaneum eſt, non confertum, nec repentè aërem externum ſpiritus qui animali ineſt, fieri alimentum, ſed paulatim immutatum, quemadmodum etiam cibi, familiarémque innato ſpiritui qualitatem diuturniore tempore C recipere: huiúſque immutationis carnem pulmonis primum eſſe inſtrumentum, quemadmodũ iecoris carnem cibi in ſanguinem mutationis cauſam eſſe oſtendimus. Cæterùm ſpiritus qui ab aſperis arteriis extrinſecus intrò trahitur, in pulmonis carne primùm conficitur, deinde in corde atque arteriis, & iis præſertim quæ plexu retiformi continentur: poſtremò verò ac perfectiſſimè in cerebri ventriculis, vbi vtique animalis exactè efficitur.

De Thymo, Cap. XIIII.

D Adenem maximum & molliſſimum, quem thymum vocant, natura partibus ſuperioribus medii pectoris oſſis, quod ςέρνον vocatur, ſubiecit, cum vt ne venam cauam attingeret, tum etiam vt omnia eius germina quæ hoc ipſo in loco ſunt quamplurima, quà primùm emergunt, fulta ſtabilirentur. Vbicunque enim natura vas ſublime diuidit, ibi ſemper mediam glandulam quæ diuiſionem oppleat, interponit.

De Corde, Cap. XV.

Cor caro eſt dura, quæ ægrè patitur, ex fibris multiplicibus E conflata: ipſúmque in medio thoracis capacitate collocatum pulmones ambiunt, idque ſuis lobis ceu digitis quibuſdam in orbem amplectuntur. Motûs autem eius indicat, quaſi in parte ſiniſtra potius ſit collocatum, duplici cauſa: primùm, quia in ea animalis parte ventriculus quo ſpiritus continetur, eſt ſitus: deinde, quia totum ad eam partem magis inclinat non enim vt baſis ipſius media exquiſitè eſt læuæ dextræque thoracis partis, ita etiam vertex, quoniam neque decliuis omnino à propria baſi ad finem inferiorem exporrectum eſt, ſed ad ſiniſtrã F regionem (vt diximus) deflectit. Cordis autem aures ad quãdam aurium propriè nominatarũ ſimilitudinem maiores noſtri vocauerunt. duo autem aurificia ſunt in vtróque vaſorum materiam inuehentium: in dextra quidem parte, quà vena in cordis ſinum inibi inſeritur: in ſiniſtra verò, quà venoſa arteria: quúmque has aures aperueris, tũ ipſum cordis corpus apparebit, tum vtrunque ex dictis orificiis: deinde membranæ inſertioni ipſorum incumbentes, tres in ſinu dextro, duæ in ſiniſtro: quarum ſtructuræ figura ſimilis eſt telorũ cuſpidi, ideóque triſulcas nonnulli anatomici eas vocauerunt. duo alia ſunt orificia vaſorũ G materias educentiũ, ex dextro quidem ventriculo in pulmonẽ, venæ arterioſæ: ex ſiniſtro verò in totum animãtis corpus, grãdis arteriæ. in quibus iterùm tres membranas vtrinque ad literæ C ſimilitudinem factas conſpicies, extra cor tendentes, veluti triſulcas intrò. Cõmunis autem omnium ipſarum eſt vſus, vt materias retrocedere prohibeant. In pulmone autem natura tunicas vaſorum cõmutauit, nec fruſtra venam arterioſam, & arteriam venoſam eſt fabricata. vnumquodque enim alimẽto ſibi ſimili nutritur. pulmonis autem corpus leue eſt, ac rarum, & velut è H ſpuma quadam ſanguinea cõcreta conflatum: ob eámque cauſam puro ſanguine, vaporoſo, & tenui indiguit, non autem, quomodo iecur, limoſo atque craſſo. Quocirca vaſa habet contraria, maximè quidem iis qui ſunt in

iecore,poſt autem & aliis animātis particulis.In his enim quum tunica vaſis quod ſanguinem ſuppeditat,rara ſit ac tenuis,plurimum craſſi ſanguinis,atque celeriter partibus circunfuſis diſtribuit:in pulmone verò quum craſſa ſit,ni hil niſi tenue ſinit elabi. Ac cæteris quidē partibus arteriæ craſſæ & denſæ generatæ paucum omnino, eundémque vaporoſum ſanguinem vicinis partibus trahere permittunt:pulmoni verò ſolùm,copioſiſſimum huiuſmodi impartiunt,quippe quæ præ raritate ac tenuitate continere ipſum non poſſint.ex quo fit vt nutriendi ratio pulmoni planè contraria ſit,ac cæteris omnibus partibus animātis, quemadmodum etiam corporis ſubſtantia. Vt igitur magna huius alimenti copia pulmoni ſuppeteret,ad eum ſanguinis exquiſitè elaboratus & extenuatus à corde tranſmittitur.Quod verò in capite cordis os inuenitur, non in cunctis animalibus os exquiſitum eſt, ſed in grandioribus eſt exacta cartilago, in valde grandibus cartilago oſſea,in maximis verò etiam magis oſſea. Arteria autem & venæ totum cordis corpus in orbem complectuntur.nullus erò neruus in ipſum videtur diſtribui, ſicut neque in iecur,neque in renes, nec lienem.ſolum enim eius inuolucrum pericardion, propagines neruorum tenuium recipere videtur. Cæterùm toto corde nudato, videbis ſiniſtrum eius ventriculum ad ſummum verticem aſcendere, dextrum inferius multo ceſſare, & circumſcriptionem, propriā ſæpe habere: idque magis in magnis animalibus, nonnunquam verò etiam in paruis.nonnulli igitur duos quandoque vertices in cortice comperientes, duo corda eſſe exiſtimant.Orificia autem quatuor, vaſorum eſſe quatuor dicimus.Cæterùm cordis auriculæ extra ventriculos ipſius conſiſtunt. verùm ſiquis eas viſceris partes ſtatuēs, numerum orificiorum maiorē faciat, is à nobis diſcrepabit,ſiquidem vnum venoſæ arteriæ os in ſiniſtro ventriculo habetur,quod tamen non diutius permanet, ſed ſtatim ima amplitudine in quatuor particulas diſciſſum eſt, quarum ſingulæ in ſingulos pulmonis lobos porriguntur. Vtrique autem cordis ventriculi thorace patefacto pulſare videntur, non eodem tamen modo vtriſque ſanguis & ſpiritus continetur: copioſior enim multo eſt, in dextro quidem ſanguinis, in ſiniſtro autem ſpiritus ſubſtantia. Nunc verò quoniam cor natiui caloris, quo animal regitur,quaſi focus quidā & fons eſt, omnis hoc modo ipſius pars principem locum tenet:ſed magis eæ quarum vtilitas omni animanti vitam conſeruat.ſunt autem huiuſmodi duo vaſorū orificia in ſiniſtro ipſius ventriculo, quem medici ſpirituoſum appellare conſueuerunt. Per hæc autem duo orificia, cor per minus cōtinuum eſt arteriis iis quæ ſunt in pulmone,per maius verò omnibus quæ in toto animali ſunt diffuſæ. minus autem erunt principalia, quæ altero ventriculo cōtinentur,quem ſanguineum vocant:& tamen hæc quoque præſtantiora ſunt cæteris,quorum alterum ſanguinem in cor intromittit, alterum verò ex ipſo in pulmonem deducit.

De pericardio, Cap. XVI.

Cordis tunica peculiaris pericardios appellata, diuerſa ab vtraque harum eſt, in vtriuſque medio conſtituta: non tamen ipſi cordis corpori hæc tunica pericardios connexa eſt,verùm in aliis omnibus non parua quædam interiecta eſt regio motui cordis accommodata. ad baſim verò ipſius,quæ circulus eſt,prodeuntibus,ex ea vaſis connexa eſt: quorum alterum eſt maxima arteriarum, in ſiniſtra videlicet parte ſita:alterum, vena à iecore ſurſum tendens,ad dextram regionem poſita. aliorum duorum alterum arteriam venoſam, alterum venam arterioſam nomino.

De Œſophago, Cap. XVII.

Oeſophagus ſpinæ vertebris adiectus ac colligatus,ita totum permeat thoracem,cum totius poſitionis ſtabilitate ac ſecuritate, vt nullam cordi, neque pulmoni, neque alicui earum particularum quæ thorace continentur,moleſtiam præbeat:obliquus nanque eius eſt ſitus. In mediis enim ad perpendiculū quatuor primis dorſi vertebris extenditur,nuſquam deflectens:ad quintam verte-

A bram deflectit ab eo curſu quem rectum facere deorſum cœperat,& ad dextram digreditur,vt meliorem ſedē tribuat,cedátque præſtantiori inſtrumēto, maximè omniū arteriæ: hāc enim ex ſiniſtro cordis ventriculo exortam, & in totum corpus animantis diſtributam; cōſentaneum fuit per opportuniſſimum locum vertebrarum, qui ſanè medius eſt,ferri. Cæterùm ventriculi ſtomachus quatuor primis vertebris thoracis inuehitur: propter autē reliquas octo,ad dextram fertur,ob cauſas antedictas. quumprimum verò phrenas attingit,quæ ſunt fines inferiores tho-

B racis,membranis robuſtis ſublime admodum elatus ſupra magnam arteriam,rurſus tranſit in alteram partē,quo loco phrenas prætergreſſus ori ventriculi infigitur.

De ventriculo, Cap. XVIII.

Aliis omnibus animantibus natura non indidit ſenſum eorum quæ deſunt,ſed inſtar plantarum à venis ſemper alimentum attrahentes nutriuntur:ſoli autem vētriculo, & præſertim eius partibus iis quæ ad os pertinēt, ſenſum rerum quarum indigens eſt,tribuit, qui animal ad cibum ſumendum excitaret & ſtimularet.Cuius etiam

C rei cauſa eidem impartita eſt par neruorum haud paruorum,quod ſupernè defertur,diſſeminatúrque,& contexit, maximè quidem os eius, & partes ipſi continuas, & in alias etiam partes vſque ad fundum ventriculi protenditur. Poſitus autem eſt vētriculus potius in ſiniſtri animalis partibus, eiúſque fundum ad dexteras partes protenditur:ei verò à dextris adiacet iecur, quod ipſum ſuis lobis quaſi digitis ad vnguem complectitur: lien verò à ſiniſtris.ſed iecur ſublimem poſitionem habet,adeò vt ſe-

D ptum tranſuerſum contingat: lien verò inferiorem.Siniſtræ igitur dextræque ventriculi partes ab iis caleſiunt:retro verò à muſculis ſpinæ, cum pinguedine ſibiipſis adnata:antè denique ab omento,quod vocant,id quod eius calfaciendi gratia factum eſſe,perſpicuè licet cognoſcere ex iis qui vulnus in abdomine acceperūt,in quibus omentum per vulnus excidit,deinde liuidum factū cogit medicos partem læſam abſcindere: omnes enim hi frigidiorem ventriculum ſentiunt,minúſque concoquunt,& plurimis operimentis extrinſecus egent, & præſertim ſi ma-

E gnitudo inſignis fuerit abciſſa.Ventriculus rotunda atque oblonga figura eſt:quà verò incumbit vertebris,comprimitur,& ob id ipſum eius vitiata eſt conuexitas. Ac fundum quidem in hominibus eſt orificio latius. Porrò manifeſta iam tibi erit figura eius vniuerſa: ſphæram nāque perfectam animo complexus,ipſam parte inferiore latiorem puta,deinde duplicem productionem facito, latiorem quæ ad œſophagum eſt, ſtrictiorem verò infernam: tum comprimendo,& ſimam faciendo gibboſitatem po-

F ſteriorem,totam ventriculi figuram didiceris.Contrario autem modo ſe habent ipſæ partes,& explantationes. ſupernè enim,vbi vētriculus eſt ſtrictior, ſtomachus factus eſt amplior: infernè autem vbi eſt latior, implantatio ad inteſtinum ſtrictior eſt facta. Paulatim quidem à ſtomachi implantatione dilatatur:quæ res perſpicuè docet, partem ventriculi quandam prælongam, ab ipſo extenſam, œſophagum eſſe: non paulatim autem, ſed repentè & ſemel ex fundo ventris explantatum inteſtinum,ipſius ventriculi non eſſe partem,ſed aliud quippiam ei connatum.

G Iam verò tunicarum natura ventriculo quidem & ſtomacho eſt ſimilis, diſſimilis autem inteſtinis: nam interna tunica in ventriculo & ſtomacho membranoſior, villos rectos ſupernè deorſum tendentes habet: externa verò carnoſior, tranſuerſos, quales habent etiam binæ tunicæ inteſtinorum. orbiculati nanque ſunt plerique villi inteſtinorum, quum in eis pauci admodum recti ſunt protenſi. Ventriculus enim ad ſeipſum per ſtomachum cibum & potum tanquam manibus, rectis his villis tra-

H hat oportet, tranſuerſis verò propellat, quæ circulo contrahunt: quippe ſingula inſtrumenta quæ mouentur in corpore,pro villorum poſitione motus habent. inteſtinis autem (attractrice enim non indigebant facultate) ſoli ad propellendum idonei villi ſunt facti. Villis autem trāſuerſis tenſis,latitudinem cōtentæ inter ipſas cauitatis minorem fieri neceſſe eſt.rectè autem dum trahuntur, ac in

ſeipſas coguntur, fieri nequit vt non minuatur longitudo. at verò deglutientibus nobis, liquidò cernitur ſublata, & larynx ſu rſum tantum recurrens, quantum gula deorſum trahitur. quúmque iam cõpleta deglutiendi functio ne gula ſe laxauerit, perſpicuò iterum cernitur larynx deſcendere: quandoquidem interna ventriculi tunica, quæ rectas fibras habet, quǽque tum gulam intrinſecus veſtit, tum os ipſum, ea ſuper laryngis partibus extenditur. ex quo fieri nequit vt quum ipſa à ventriculo deorſum trahitur, non ſimul etiam larynx attrahatur. at breuiare lõgitudinem, munus inſtrumentorum quibus recti ſunt villi, quò aliquid attrahant, eſt proprium. atqui oſtẽſum eſt gulam attrahere, quum aliâs larynga non traheret. perſpicuũ igitur eſt ventriculum per gulam cibos attrahere. Quinetiam in vomitione, eorum quæ vomuntur impetus, qui vſque ad os fertur, omnino partes eas gulæ quæ à ſubeuntibus dilatantur, hiantes habet: partium verò quæ à fronte occurrunt, quamcunque apprehendit, hanc hiare incipientem: quæ verò à tergo eſt, hanc vtique contractam relinquit adeò, vt gulæ affectus hac in parte ſit omnino deglutientium affectui conſimilis. Verùm vbi tractus nullus eſt, longitudo in talibus ſymptomatis ſeruatur: atque idcirco deglutire facilius eſt quàm vomere. cauſa eſt, quoniam deglutitur vtriſque ventriculi tunicis agentibus, interna quidem trahente, externa verò ſe contrahente, & vnà trudente: vomitur verò, altera tantùm quæ foris eſt, agente, nec illa in os trahente. non enim ſicut venter deglutire cibos expetit, ſic etiam in vomitionibus oris pars vlla excitati affectus quippiã appetit. neque enim ea quæ deglutiuntur, ad infernas partes ſua grauitate deferuntur, vt nonnulli putauerunt: id quod clarè intelligitur ex iis animalibus quibus longum collum eſt, quæ quidem inclinata deglutiunt. Quæ res nobis argumento eſt, facultate quadam vtentem gulam, aut per ipſam vẽtriculum deglutire: quæ facultas quandoque ſine inflammatione reſoluta, non ſinit vt animal non modò duri aliquid, ſed ne aquam quidem tranſglutiat. ex quo perſpicuum eſt, hanc reſolutionem euenire ſalubrium partium conſtitutione læſa, quũ intemperies quædam cõtingit: quam quidem ita denique corrigemus, ſi partes ad naturalem ſtatum redigamus. ſiue autem interna, ſiue externa ventriculi tunica affecta ſit, vna adhibetur curatio tum eorũ quæ foris imponuntur, tum eorum quæ ore deglutiuntur, & quandoque eorum quæ eandem vim habentia loco applicantur.

De inteſtinis, Cap. XIX.

QVemadmodum venis quas natura diſtributionis inſtrumenta fecit, facultatem gignendi ſanguinis indidit, ne dum per eas fertur, tẽpus ipſi alimento fruſtra periret, ad eundem modum inteſtinis gratia diſtributionis in venas inſtitutis facultas quædam concoquendi cibos ineſt. Cæterùm inteſtina facta ſunt, non vt ſuperuacanea prorſus deferantur, aut cõcoctionis cauſa, ſed vt id omne quod in ventriculo in ſuccum eſt mutatum, aſſumatur in venas. Quocirca quũ inteſtinorum circumuolutiones innumerabilem quandam venarum multitudinem ex hepate ſibi habeant inſertam, omnem in ventriculo concoctum ſuccum ſurſum mittunt. Quoniam verò vnum genus motionis ineſt inteſtinis, quo propellunt, ita vnum etiam tantummodo tunicæ genus in tranſuerſos & rotundos villos diſſolutum nacta ſunt. Sed cur tandem binæ tunicæ extiterunt, ſiquidem ſimiles ambæ ſunt? ſuperuacanea nanque videtur eſſe altera. at non ita eſt: nam duplex eorum eſt tunica, tum vt facultas ipſorum expultrix eſſet valentior, tum verò vt ipſa inſtrumenta eſſent ab iniuriis tutiora, quod vel maximè indicant morbi dyſenterici.

Multos ſanè ac ſæpe vidimus, quibus, quum morbis grauibus & diuturnis fuiſſent conflictati, maxima inteſtini pars putreſceret, adeò vt cõpluribus locis tunica omnis interior eſſet exeſa, qui tamen vixerunt, & ſuperſtites fuerunt: quod alioqui non eſſet factum, niſi ſecunda quædam alia extrinſecus corruptæ illi tunicæ acceſſiſſet. Cur autem externo alimento non continuò egeamus, inuolucra inteſtinorum in cauſa ſunt: quemadmodum cur non ſubinde, ſed longo interuallo egeramus, cauſa eſt craſſi inte-
A ſtini latitudo, ceu ſecundus quidam venter eis ſubiectus. nam ne egererent aſſiduè, néve meierent animalia, humidis excremẽtis veſica ſubiacet, ſiccis verò inteſtinum, quod craſſum nominant, quod etiam inferiorem ventrẽ quidam vocant. principium autem eius eſt cæcum inteſtinum: vbi enim tenue inteſtinum deſinit, illic ad dextrã quidem cæcum, ad ſiniſtram autem colon emergit, dextra prius ilia præteruectum. ac cæcum quidem prorſus, vt vẽter quidam, eſt craſſum, excrementis recipiendis aptũ, cui colon proportione reſpondet. Primùm igitur exortus,
B quem ex pyloro inteſtinum excipit, ſatis eſt anguſtus, nec in orbes circumflectitur, & ad ſpinæ partes extenditur, ab hoc, quod à duodecim digitorũ longitudine, δωδεκαδάκτυλον appellant, vt Herophilus verè memorauit, variè in orbes conuoluitur, vaſorum complurium ſerie cõtextos, quod ieiunum nuncupant, quia ſemper cibo vacans inuenitur. inde tenue inteſtinum eſt; ſubſtantia quidem huic ſimile, ſed differens, quia neque vacuum reperitur, neque tantam vaſorum habet multitudinem. deinde ſequitur id quod cæcum vocant, poſtea colon: ab hoc denique in
C extremo rectum appellatum inteſtinum ad ſedem vſque porrigitur.

De Peritonæo, Cap. XX.

SI muſculos omnes qui abdominis ſunt, ab ea cartilagine quæ enſis formam habet, vſque ad oſſa pubis diuides, in corpus quoddam tenue, latæ aranearum telæ ſimile incides, quod peritonæum vocãt: hoc enim ei nomen eſt inditum, ἀπὸ τῦ περιτετάσθαι, hoc eſt, quia cunctis viſceribus, cũctiſque inteſtinis prætendatur: itémque vaſis, quæ inter ſeptum tranſuerſum & crura habentur. ita verò & a-
D liis quæ his interiacent, omnibus obducitur, quorum numero vulua & veſica continetur. Hanc tenuiſſimam membranam haud facilè eſt detrahere citra diuulſionem, præſertim ſepti tranſuerſi, & duorum muſculorum abdominis tranſuerſorum eam attingentium, ſingulorum quidẽ in vtraque parte, ſiniſtra atque dextra. vbi enim hi latum tenuémque tendinem, puta aponeuroſin ediderint, peritoneos membrana ſolutu contumax eis cohæreſcit, vt etiam abdominis ſuturam, quæ γαστρορραφία dicitur, quã ſolius peritonæi facere licet, cum dicta aponeuroſi adminiſtrare nouerimus. Peritonæi vtilitates plures ſunt animã-
E tibus: prima quidem vt operimẽti omniũ ſubiectarũ partium: ſecunda autẽ, vt ſepti trãſuerſi inter hæc ipſa & muſculos extrà incumbentes: tertia vt excrementa ſicci alimenti citius ſubeant: velut enim à duabus quibuſdã manibus, à peritonæo & ſepto tranſuerſo, ſupernè quidem coniunctis, infernè autem diſtantibus, conſtricta ea quæ in medio ſunt, exprimunt, deorſúmque alimenti excremẽta pellunt. quarta, ne inteſtina & ventriculus flatibus facilè impleantur: prætenſa enim hæc membrana ſtringit,
F & cõtrahit, ac facilè flatum partim infrà, partim ſuprà exprimit: quinta denique vtilitas, vt omnia quæ ſub ſepto tranſuerſo ſunt ea colligentur, & velut pelle quadam vnumquoque priuatim tegatur.

De omento, Cap. XXI.

EΠίπλοον, *id eſt omentum*, ex duabus tunicis denſis & ſubtilibus, ſibiipſi incumbentibus, quamplurimis verò arteriis & venis, & pinguedine non pauca conſtat. Componitur enim ex duabus veluti plicis peritonæi, tum ex vaſis quæ media inter ipſas continentur: eáque ipſum o-
G perit, contegit, atque ſtabilit. Aiunt autem epiploon eſſe nominatum, quia inteſtinis ſupernatet. Figuram maximè marſupii, peræ & ſacculi habet, quod orificium ex ventriculo exortum ſuperius & inferius obtinet. totum verò eius ſpatium vſque ad fundum, quatenus ex prædictis principiis conſiſtit, deorſum procedit: id quod ita eſſe euidentius cognoſces, ſi ipſum inibi abſciſſum, & nulla alia parte aut perforatum, aut diuulſum cupias implere aut liquida aut ſolida re: implebitur enim ſi integrũ ſit, & ſibi totum continuum, inſtar marſupiorum. Iam verò
H facilè erit etiam ab animali perfectè eximere: breues enim adhuc connexus ſuperſunt ad lienem, & colon, poſtquam ipſum à totis primis proceſſionibus fuerit ſeparatum. Adnaſcitur id etiam nonnunquam, ſed raró, iecoris fibræ, aliâs alii, & cuidã coſtæ ſpuriæ: neq; huic vni

perpetuò,ſed vt ſors tulerit. Cæterùm plerunque ab aliis omnibus liberatur atque ſeiungitur, præterquàm ab his tribus,ventriculo,liene,& colo,quibus èſt perpetuò connexum.

De meſenterio, Cap. XXII.

MEſenterium quoque à peritonæo ortum habet:id etiam meſeræon appellant, vtroque nomine ab accidentibus eidem impoſito: vt menſenterium à ſitu, meſeræon verò à peculiari ſubſtantia nominetur. medium enim inter inteſtina ſitum eſt,& omnes venas è iecore in ipſum deſcẽdẽtes vnà cũ vicinis arteriis & neruis in orbem complectitur,quemadmodum ſingula inteſtina.Ergo vbi vaſis & inteſtinis obtenditur,ſimplex eſt:vbi verò ipſis medium interiacet,non amplius indumẽti,ſed ligamenti vſum præbet:eſt enim duplex.

Pancreas, Cap. XXIII.

VEna à iecore deſcendens, mediáque inter ventriculum & inteſtina adducta, ſubiectis vertebris ſupergreditur,atque in eundem locum vadit ea quæ cum ipſa in ramos, in totum meſeræon ſpargẽda eſt: itémque arteria & neruus qui cum arteria atque vena ſeſe per totum meſenterium diffundit,in hunc locum eſt perductus,quẽadmodum meatus excrementum bilioſum ex ea veſica quæ hepati inhæret vacuaturus.Quũ igitur oporteret venam,arteriam,neruum,& quartum cum eis vas bilem cõtinens in hunc locum à natura perduci, earum quoque diuiſionis principium ibidem conſiſtere neceſſe erat.Hic igitur locus magno præſidio indigebat, quò vaſa in ipſo diſtribuenda ac diſcindenda munirentur: quamobrem natura glanduloſum quoddam corpus fabricata, quod πάγκρεας appellamus,ſubſtrauit, ac in orbẽ omnibus circundedit,diuiſionéſque repleuit, vt nihil ipſorum facilè findatur,aut ſine munitione ſit:ſed quum in molli,& mediocriter cedente corpore conquieſcãt, ſi motu cieantur, paulò vehementiora,illæſa, inconcuſſa, infractáque perpetuò cõſeruentur. Quinetiam robuſtas membranas tum priuatim ſingulis vaſis, tum communiter ipſis omnibus circumpoſuit,ea veſtientes ac iungentes non modò cum glandula, ſed præter eam, in primis ac maximè ſubiectis corporibus quæ ad ſpinam ſunt poſita:poſt illa autem, cũ aliis etiam omnibus inſtrumentis circunfuſis.

De ſepto tranſuerſo, Cap. XXIIII.

VNus eſt thoracis muſculus nõ viliſſimus,quem phrenas,aut diaphragma, *id eſt ſeptum tranſuerſum*, nominant. medium verò in phrenibus eſt muſculus,qui intendinem latum ex omni parte à carnoſis comprehenſum definit. ex vtraque enim parte inferiore & ſuperiore tenuis membrana obhæreſcit, & à membranis hiſce thorax intercipitur.Duo autem ſunt ſepti tranſuerſi foramina,alterum quà vertebris via exhibetur, ſtomacho & magnæ arteriæ præparatum: alterum verò minus, cauam venam ſupernis animalis partibus ſanguinem deriuantem excipit,& magna cum ſecuritate tranſmittit:ei enim nexu ferè indiſſolubili cohæret,& membranã ſimul quæ in dextra thoracis habetur, emittit. porrò ventriculi orificium propter ſeptum tranſuerſum eſt poſitum:non tamen validè connexũ,veluti vena caua ſpectatur,ſed eſt laxis membranis interceptum.

De iecore, Cap. XXV.

IEcur in cũctis hominibus nec magnitudine,nec fibrarum numero ſimile ſpectatur:déque eo diligentiſſimè ſcribens Herophilus,hæc memoriæ commendauit,Iecur humanum perquam magnum eſt, & maius quàm ſit iecur quorundam aliorum animalium, quæ eiuſdem cum homine magnitudinis ſunt: & quà ſeptum tranſuerſum attingit,gibbum eſt atque læue:quà verò ventriculum,ſimum eſt & inæquale.Aſſimilatur autem cuidam rupium interuallo, quà etiam fœtibus ex vmbilico vena in ipſam innaſcitur:non tamen in omnibus eſt ſimile,ſed & latudine,& longitudine,& craſſitudine,& altitudine,& fibrarũ numero, & inæqualitate ex parte anteriore, quà craſſiſſimum eſt,& ſummitate orbiculata: quà extenuatur, inuicem diuerſum eſt. Etenim in quibuſdam fibras nõ habet, ſed totum rotundum,& minus rectũ:in quibuſdam duas, in aliis plures, in multis verò etiam quatuor. atque hæc quidem Herophilus rectè: præterea iecur ſiniſtram occupare partem in paucis hominibus,non autem in paucis aliis animalibus,idem verè conſcripſit. Hoc autem viſcus venas à meſenterio ad concauam ipſius partem pertinentes excipit:húncque locum in quem venæ omnes colligũtur,portas iecoris vocant: vbi etiam inuenies maximum venæ os. A portis verò in ſingulas fibras, quotquot fuerint,venam vnam magnam porrigi cõperies, qua in multas exiles diffuſa,quantum vaſa interiacent, totum eſt carne viſceris repletum.Eam Eraſiſtratus parenchyma nominat. Cæterùm vniuſcuiuſque iecoris venæ tunica admodum tenuis eſt, qualis nulla alia in toto animanti. ſtatim verò,ſi accuratè locum ad portas ſitum intuebere, meatũ ex veſica fel excipienti conſpicies ad inteſtinorum productionis initium peruenientem non multo inferius quàm pylorꝰ habetur, vt bilis ſeparetur. Præterea exiguũ quandoque de ſe ramum ſupra pylorum emittit: quinetiã neruum admodum paruum vnà cum vena ad viſcus ferri conſpicies in membranam extrinſecus ambientem delatum, præterquàm quòd profundius cum ea diffinditur, ne viſcus omnino ſenſus expers eſſet. Caro autem iecoris, quæ eſt primum ipſius corpus, primum ſanguinis gignendi inſtrumentum eſt:quapropter & venis quæ ad vẽtriculum & vniuerſa inteſtina perueniũt, facultas efficiendi ſanguinis ineſt, qua ſuccum qui ex cibis diſtribuitur, priuſquàm is ad iecur perueniat, in ſanguinem permutare aptæ ſunt. Coniunctum eſt iecur ventriculo inteſtiniſque omnibus per venas,& colligãtem ipſas tunicam: aliis verò proximis corporibus per tunicam ea contegentem, quæ originem à peritonæo ducit,vt ita omnibus internis coniungeretur:ſiquidem omnia tunica hac obuoluuntur: magno præterea vinculo cum ſepto tranſuerſo, aliiſque membranoſis & paruis quibuſdam connexum ſpuriis coſtis fecit. Verùm id vinculum quo ſepto tranſuerſo coniungi dictum eſt,ipſum quoque eſt corporis ſubſtãtia peritonæo ſimile,quippe quod ortũ habeat ex tunica ipſum iecur ambiente,& ea quæ ſeptum trãſuerſum infernè ſuccingit.Copulatur enim iecur non ſolùm ſepto tranſuerſo ibi, ſed etiam cordi per ſeptum tranſuerſum: nam venæ cauæ ad cor aſcendentis per ſeptum tranſuerſum,vt quod in medio vtriuſque viſceris eſt; vinculum vnum durum & craſſum natura præparauit,quod & venæ indumẽtum, & commune ligamentum ad ſeptum tranſuerſum tum venæ tum toti viſceri eſſet.

De Liene, Cap. XXVI.

LIen inſtrumentum eſt quod purgat limoſos & melancholicos ſuccos qui in iecore gignuntur: hos enim attrahit per vas venoſum tanquam per gulam quandam: attractos autem non protinus in ventriculum excernit, ſed ipſe prius per multum otium eoſdem conficit atque commutat. Quicquid igitur eorum in ſuccum huic viſceri maximè accommodatum fuerit tranſlatum, id ſpleni fit alimentum:quod autem ab ea confectione quæ in liene fit exciderit, neque in ſanguinis tenuis atque vtilis ſpeciem tranſmutari potuerit,omninóque fuerit ad nutriendum inutile,hoc ad ventriculum per aliam quandam venoſam gulam lien eructat,vtilitatem ipſum quoque non mediocrem præſtans.Propriũ autem lienis corpus, quod parenchyma à quibuſdam dicitur,rarum admodum & laxum eſt,inſtar ſpongiæ cuiuſdam, vt ſuccos craſſos facilè trahat & excipiat. Lien in ſiniſtris eſt ſitus:ſempérque conuerſa ſunt eius ſima ad dexteram ad iecur & vẽtriculum: gibba videlicet ſimis opponuntur.

De renibus, Cap. XXVII.

DExter ren in omnibus animalibus eminet elatior. is nonnunquam magnam iecoris fibram cõtingit: ſiniſter autem eſt inferior. à ſpinæ autem vaſis,vena inquam & arteria, inferuntur in renes non exiguæ magnitudinis vaſa: inſuper verò concaua in ſeſe conuerſa habent, gibba verò ad animantis latera aduerſa. ſinum tamen renis perſpicuè cernes corpore quodam membranoſo circircundatũ,qui in aliqua ipſius parte non procul à vaſorũ

inſertione aliud quoddam corpus habeat concauum & oblongum. Nominatur autem meatus vrinarius, qui renem veſicæ committit: huiúſque meatus os ſenſui patet, licet non adeò grande animal fuerit. Porro hic meatus vnica peculiari tunica obductus eſt, ſicut alia omnia quæcunque peritonæo ſuſpenſa ſunt. Cæterùm vrinæ à ſanguine ſeparantur, renibus vrinam attrahentibus, indéque ad veſicam per vreteres tranſmittentibus: quæ poſtea inde excernuntur eo tempore quo analogiſmus iubet. Iam verò neruum habent renes, quantum lien, iecur & veſica quæ fellis capax nominatur: hæc enim omnia neruos omnino exiles recipiunt, in ſuis ipſorum tunicis extrinſecus conſpicuos: naturáque ſenſus cuique tantum elargita eſt quantum par erat, vt à plantis ſeiungerentur, & particulæ animalis eſſent.

De Veſicis, Cap. XXXVIII.

VEſicæ quæ vrinam excipit, neruos à ſpinali medulla, qua parte os quod latum ſiue ſacrum vocant, ſitum eſt, natura infixit: proximè nanque ipſam ea medulla fuit collocata: venas autem & arterias, à popinquis ipſi vaſis, quà ſcilicet primùm arteriæ & venæ à magnis ſpinæ incũbentibus crura ſubeunt. Alteri verò veſicæ quæ ad iecur ſita eſt, arteriã & neruum ab iis quæ in viſcus ipſum inſeruntur, deducẽs, paruum vtrunque admodum, ac vix conſpicuum, at ſenſibilem & perſpicuam venam ab iis quæ ſunt ad portas producens, tria hæc omnia corpori veſicæ vno in loco, ad id quod collum vocant, infixit. pari quoque modo in veſicam aliam maiorem ad ipſum collum vaſa ſex infixit, vtrinque videlicet tria. Cæterùm modus quo vreteres quidem in veſicam, in inteſtinum verò meatus qui bilem continet, infigitur, admirationem omnem excedit: nam obliquè in ipſa inditi, & intrò vſque amplitudinem obliqui ac prælongi pertinentes, velut membranam quandam eorum quæ intus ſunt, ſuccidunt, quæ ab excrementorum intrò irrumpentium impetu euertitur atque aperitur, reliquo verò omni tempore concidit & contrahitur, aque ita firmum operculum meatui efficitur, vt non ſolùm humoribus, ſed etiam flatibus reditus ſit omnis interclusus.

De Vulua, Cap. XXIX.

VVlua intra peritonæum ſita eſt, inter veſicam & rectum inteſtinum, vt recto inteſtino toti fere incumbat: ad vmbelicum verò, qua parte fundum eius eſt, maiore ex parte veſicam excedit: ad cunnum veſicæ collo ſuperatur. Fœminarum veſica ad pubem collocata eſt, breuiorémque virili ceruicem & latiorem habet, quæ inter oſſa quæ pubis vocantur, in cunnum iuxta exteriorem ſuperiorémque eius finem pertingit, rectum verò inteſtinum oſſi quod ſacrum appellatur, & quibuſdam vertebris lumborum inſidet: ſinuatur enim hac in parte intrinſecus ſpina dorſi, quocirca extrinſecus gibba videtur. Vuluæ magnitudo in omnibus æqualis non eſt: multò enim minor enixæ eſt, maior verò prægnantis. Eius verò quæ nunquam concepit, eſt etiam multo minor: quod in ætatibus etiam iis quæ nondum venereorum annos attigerunt, vſu venit: nam alioqui iis quæ rebus veneris non vtuntur, minor ſemper eſſe conſueuit. atque eius quidem moderatam magnitudinem deſcribere conabimur. Superiorem eius partem vterus, hoc eſt fundum, iuxta vmbilicũ, inferiorem ad cunnum protendit. A loco autem vnde incipit ad cunni terminum exteriorem, non æquale in omnibus eſt: plerunque tamen ſpatium moderatum eſt nouem aut decem digitorum. In latitudinem verò ad vtraque ilia ſuis cornibus exporrigitur. De finibus eius, quãtum ad profundum pertinet, iam dictum eſt, veſicam & rectum inteſtinum vuluam terminare, illã ſuprà, hoc infrà. Cunnus verò ea inanitas eſt, quæ intra oſſa pubis penetrat, extrinſecus pelliculam quandam innatam habens, quæ virorum præpuputio proportione reſpondet. Vuluæ figura cum in reliquo corpore, tum præcipuè in eius fundo, veſicæ eſt ſimilis: nam quatenus à lateribus proceſſus quoſdam mamillis ſimiles ad vtraque ilia emittit, in eo à veſica differt: quorum figuram Herophilus dimidiati globi reuolutioni aſſimilat. Diocles verò cornibus exorientibus, vnde κεραίας *hoc cornua*, nomine ἀπὸ τ͂ κέρατος, *id eſt à cornu*, deducto appellauit.

De pudendis, Cap. XXX.

COrpus neruoſum ex oſſibus quæ pubis dicuntur, exoriens, cauum ſimul, & ab omni humore vacuum genus pudendorum efficit. Quum verò hic neruus cauus ſpiritu impletur, tum euenit vt in coitu membrum intendatur. Idque non ſolius coitus cauſa (quod fortè quiſpiam exiſtimarit) tenditur, ſed quò meatu diducto & directo ſemen quamlongiſſimè eiaculetur. Quamobrem in vtraque parte huius caui nerui natura duos muſculos collocauit, quò meatus, ceu à manibus quibuſdam in vtranque partem diſtractus dilataretur, toto pudẽdo ſtabili permanente. Futurum ſanè erat vt meatus latitudo huiuſmodi conſtructione conſeruaretur. Vtile autem eſt, dum ſemen excernitur, meatum & latiſſimum & rectiſſimum exquiſitè teneri, quò ſemen totum ſibiipſi continuum confertim quãcelerrimè ad vuluæ ſinus perueniat. quúmque veſica propè eſſet conſtituta, non erat melius ad excernẽdum lotium, alium meatum efficere quàm eo quo ſemẽ importaretur, ſimul vti. Iurè igitur & ipſius collum totum perinæum occupauit, vt quod ſurſum ab ano, cui primò incubabat, vſque ad pudendi exortum feratur. In mulieribus verò quibus pudendũ non eſt prælongũ, ceruix veſicæ huiuſmodi exortum non habet, ſed pudẽdum ipſum muliebre ano imminet: in finem verò eius ſuperiorem collũ veſicæ deſinit, vnde lotium profunditur: quod non magnopere inflexum eſſe oportuit vt in viris, neque adeò longum. Cæterùm vt pharyngi gurgulio propugnaculum eſt, ita vteris, quam nympham vocant, quæ tegit ſimul, & prohibet ne ceruicis orificium, quod ad muliebre pudendum pertingit, refrigeretur.

Ex Sorano, de vuluã & pudendo muliebri, Cap. XXXI.

VVlua dicitur μήτρα & ὑστέρα & δελφύς. ac μήτρα quidẽ, *hoc eſt matrix*, quia mater eſt fœtuũ qui ex ipſa eduntur: vel quia eas quæ vuluam habẽt, matres efficiat: vel, ex quorundã ſententia, quia cõſtitutum & definitum tempus ad purgationes & partus habeat. ὑστέρα verò nominatur, quòd omnium viſcerum ſit extrema: ídque cum exquiſitè, tum verò latitudine. δελφὺς porrò nuncupatur, quia ἀδελφοὺς, *hoc eſt fratres*, gignat. Sita eſt vulua in coxendicum amplitudine intra veſicam & rectum inteſtinum: huic autem ſuprapoſita, veſicæ verò ſubiecta, quandoque tota, quandoque eius pars, quandoque pro eius magnitudine commutatur. Nam in infantibus minor eſt quàm veſica: quocirca tota eſt veſicæ ſuppoſita. In virginibus verò quæ ætatem florẽtem agunt, veſicæ eſt æqualis in iis partibus quæ ſupra ſunt ſitæ. quæ verò ætate progreſſæ, & venerem expertæ ſunt, ac multo magis quæ iam pepererũt, in iis eſt maior, vt pleriſque ad finem coli inteſtini cõquieſcat. *Sed dum vterus geſtatur, videre licet peritonæum in magnam molem elatum, itémque abdomen. Quod etiam ex eo fit quia tantus eſt fœtus vnà cum ſuis tunicis, atque humoribus. Poſtquàm verò fœtus eſt in lucem editus, contrahitur quidem vulua, ſed ita vt ſit maior quàm ante partũ. Tunc igitur eſt maior quàm veſica, ſed non tanto quantum ſub eam graditur: nam in partibus anteriorib⁹ ceruix veſicæ eſt palmo maior, finémque habet vrinaculum, & tota in muliebrem ſinum porrigitur: ab hyſtera verò antè ſeceſſit. In poſteriore verò parte, ſupra veſicæ fundũ, vuluæ fundum eſt, vmbilico ſubiectum: ex quo fit vt veſicæ amplitudo collo matricis adhæreat, fundũ verò veſicæ. Cæterùm vulua cõnexa eſt tenuibus membranis partib⁹ quibus ſubiecta eſt, veſicæ: iis verò quæ ei ſubiiciuntur, recto inteſtino: à lateribus verò cõnexa eſt iis quæ à coxendicibus & oſſe ſacro exoriũtur. Quibus ſanè partibus ſimul vlceratis inflammatione quadam retrahitur & retro cedit: iis verò reſolutis & laxatis, concidit. Non eſt autem (vt quidam putauerunt) animal: loci tamen ſenſum æquè ac alia eſt conſequuta: quamobrẽ à refrigerantibus cõtrahitur, à rarefacientibus verò relaxatur. Vuluæ figura in mulieribus non eſt circumuoluta, vt in animalib⁹ quæ ſunt rationis expertia: ſed eſt cucurbitulæ qua medici vtuntur, adſimilis: rotundo enim & lato fine,

qui ad fundum eſt, incipiens,ad proportionem in anguſtum oſcillum redigitur.oſcillum nanque appellant primam & prominentem eius partem:quod ſequitur,collum dicitur:quod remanet,ceruix:horum cõcurſus, coles:quæ vtrinque poſt colli anguſtiam dilatatæ primæ partes, humeri hyſteræ:quæ poſt hæc ſita ſunt,latera:quod ſubiectũ eſt,baſis.tota regio,cõceptaculum,& venter,& ſinus.oſcillũ verò in medio cũno eſt:collũ enī à labris genitalis muliebris cõſtringitur.ab iis verò ſeiũctũ eſt os,in quibuſdã magis,in quibuſdã minus,pro ætatis ratione:plerũque verò in adultis,quinque aut ſex digitis.magis autẽ depromitur ſub pariendi tempus, quũ collum protenditur. Eſt verò eius etiam diuerſa magnitudo : quanquam in plurimis ſecundum naturam tantum eſt, quantum externa ora amplitudinis audiendi ſenſus patet.Dehiſcit etiam quibuſdam temporibus,vt quũ corporis commiſcendi libidine ducitur,vt ſemen excipiat:& in purgationibus, vt ſanguinem excernat:itémque in conceptionibus,pro ratione fœtus incrementi.in partu autem plurimùm dilatatur,ita vt manum etiam totam intra ſe recipiat:ſuapte tamen natura delicatum & carnoſum eſt.Sed in iis quæ venereis rebus ad ſatietatem vtuntur,inanitati pulmonis,aut linguæ mollitiei ſimile redditur:in iis verò quæ ſæpe conceperunt,calloſius efficitur, capiti polypi,aut ſummæ gutturis parti,vt Herophilus ſcribit,perſimile. callum enim cõtrahit tum eorum quæ excernũtur,tum fœtuum exeuntium attritu. Vulua ex maiore eius facultate neruoſa eſt:componitur enim non ſolùm ex neruis,ſed etiam ex venis,carne & arteriis:ex quibus,neruos à ſpinali mẽbrana ad ſpinam accipit : venæ autem & arteriæ à vena caua ſpinæ adhærente,itémque à craſſa arteria in eam deferuntur.nam à vena caua duæ venæ diuaricantur : ab arteria verò craſſa, duæ arteriæ:ex quibus vna vena vnáque arteria, ad vtrunque renem ferũtur:deinde priuſquàm renibus committãtur,in duos ramos deſciſſæ, duobus quidem proceſſibus in vtrunque renem inſeruntur,duobus autem vuluam circumplectuntur:ita fit vt quatuor ſint vaſorum in eam inſertiones,duo arteriarum, duóque venarũ. Ex his ipſis in vtrunque teſticulum vna vena vnáque arteria ſimul implantatur : adnati enim extrinſecus ſunt teſtes prope ceruicem in vtroque latere ſinguli. Cõſtãt hi molli carne,& glandoſa,& propria membrana conteguntur.figura vt in viris,ſed oblongi ſunt,modicè ſimi, & rotundi, & ad baſim paululum dilatantur. Meatus verò ſeminis à vulua in vtrunque teſtem procedit:[& * apparatibus adiunctus vſque ad veſicam,] eius collo committitur.hinc videtur fœminarum ſemen ad gignendum non recipi,quia foras effundatur: qua de re dictum à nobis eſt in libro de ſemine. Nonnulli verò, inter quos etiam eſt Chius,volunt æquales teſtium appendices, qui cremaſteres dicuntur,eis committi,id quod nos propriis oculis intuiti in muliere, cui inteſtina in ſcrotum deſcenderant,hiſtoriæ mandauimus,in qua quũ chirurgiam exerceremus, teſticulus antè cecidit,laxatis videlicet vaſis ipſum continentibus & circundantibus,& cum eo cremaſter concidit. Tota autem vulua ex duabus conſtat tunicis inter ſe ita formatis vt chartarum villis ſint perſimiles:quarum exterior, neruoſior,perfectior,durior, leuior,cãdidiórque eſt:interior verò carnoſior,hirſutior,mollior,& rubicundior: per totum vaſis intertexta,ſed pluribus & notabilibus in fundo,quũ ibi ſemen agglutinetur , & inde purgatio progrediatur. Duæ autem hæ tunicæ ſibi mutuo adhærent, membranis gracilibus & neruis cõiunctæ,ita vt ſæpenumero his protenſis vterus concidat, quũ ſcilicet neruoſa tunica ſuo locó maneat, interna verò inuerſa procidat. Eſt etiam hoc commune, vt in ſterilibus vterus in fundo duo habeat amicula, vtplurimùm variis modis conduplicata:in iis verò quæ pepererunt,tota extenditur,& rotunda efficitur.Iã verò Diocles vult in vteri amplitudine & acetabula, vel cirros, & cornua eſſe: qui proceſſus quidam mamillares ſunt,lati quidem ad baſim,in ſummo verò minoribus terminis definiti:vtrique lateri à natura magna prouidentia adiuncti,vt fœtus antè aſſueſcat papillas mammarum exugere.Sed qui ita ſentiunt,in diſſectionibus falſi ſunt : neque enim acetabula comperiuntur,& omnino ſuperuaca-
A nea eſt de eis inſtituta oratio,vt in commentariis de egnitura animalium eſt demonſtratum. Nunc verò minimè exiſtimandum eſt,vterum principatum ad vitam obtinere:quia is non ſolùm procidit , ſed in quibuſdam etiam præciditur,nec tamen mortem affert, vt Themiſo literarum monimentis commendauit. Præterea in Gallia ſues habitiores, & valentioris alimenti fieri aiunt,poſtquàm vterus abſciſſus fuerit.Quũ tamen vulua patitur , ſtomachum & membranas per conſenſum pati conſtat.Eadem habet cum mammis naturalem conſenſum quendam : ex
B quo fit vt quũ florenti ætate vulua magna efficitur,mammæ quoque vno & eodem tẽpore intumeſcant: ipſa quoque ſemen perficit:mammæ verò ad fœtum alendum lac parant: menſibus porrò procurrentibus lac euaneſcit:vbi verò lac in mãmis eſt,menſtruæ purgationes nullæ apparent: quemadmodum etiam in iis quæ anus iam ſunt,contracta vulua mammæ itidem quodammodo areſiunt.ſi item fœtus patiatur,vbera quoque anguſtãtur.Ex quo conficitur,vt quũ in prægnantibus mammas diuulſas & contractas videamus , futurum abortum prædicamus.atque huiuſmodi quidem eſt vuluæ natura.

C

De pudendo muliebri, Cap. XXXII.

MVliebre pudendum , ſinus etiã nominatur. membrana eſt neruoſa,& modicè rotunda,inſtar inteſtini: amplius tamen intus eſt,& foris anguſtius,in quo coitus fieri conſueuerunt. eius porro interior pars collo matricis , quemadmodum etiam in viris , externa cunni labris,inferior ano, eius latera carnoſis coxendicum partibus,ſuperior denique veſicæ collo adnaſcitur : hoc enim
D (vt antè dixi)incides ſub ore vuluæ,& ſupernè cunno adiunctum,in ſummo in vrinariũ meatũ inſeritur . apparet ergo ſinum muliebrem colo veſicæ ſubiectum eſſe : ano verò,& conſtrictiori,& ſummæ parti recti inteſtini ſuperſtare. eius longitudo (vt ſuprà demonſtrauimus) eſt inæqualis : idque non ſolùm habita ratione ætatum aut concubitus, in quibus extenſum vteri collum , vt eſt etiã virilis coles, partem quandam ſinus occupat , ſed etiam naturæ ipſius : quippe quũ nonnullæ collum habeant propenſius, nonnullæ verò admodum curtum aut mutilum:
E plurimis verò earum quæ ad perfectam ætatem peruenerunt,ſex digitorum eſt: concidit tamen , anguſtiuſque eſt in virginibus,amiculis occultatum coniunctis inter ſe per vaſa,quæ productiones à vulua capiunt : quæ quidem concubitu dolorem afferunt apertis ipſis amiculis. rumpũtur enim & ſanguis eò importatus de more excernitur. Putare autem tenuem membranam quandã exortam eſſe quæ ſinum intercipiat, eámque in excretionibus rumpi,& dolorem afferre,aut citius purgationes *commouere,quúmque in corpus euaſerit, eum morbũ gignere quẽ
F ἄτρητον, hoc eſt quum genitalia cõcreta ſunt,nec foramẽ vllum habent,falſum eſt. primùm enim ex diſſectione nihil tale inuenitur: præterea in virginibus deberet hæc membrana aliquantulum ſpecillo reſiſtere,ſed ſpecillum in profundum vſque ingreditur : tertiò ſi quũ vitiantur, hæc membrana rupta doloris eſt cauſa , neceſſe profectò erat vt in virginibus antequàm vitiarentur , quũ purgationes apparerent,dolor quoque ſequeretur , in ipſa verò excretione non item. Iam verò ſi mẽbrana corporea reddita morbum creat , quo genitalia coaleſcunt, opus eſſet
G vt id perpetuò eodem modo inueniretur,quo cæteras partes ſuo quaſque certo & definito loco ſitas intuemur. at in non perforatis mulieribus membrana hæc interſepiens quandoque in partibus labrorum quæ in promptu ſunt, inuenitur, quãdoque verò in medio cunno quãdoque in medio ore vuluæ. Eiuſmodi ergo cunnus eſt. Quæ verò extrinſecus videntur πτερυγώματα, hoc eſt, ambitus genitalis muliebris,tanquam labra ſinus adſtant:hæcque labra craſſa ſunt,carnoſáque,& ad partes inferiores in vtrunque
H femur deſinunt,veluti inter ſe abſciſſa:ad ſuperiores verò partes in eam quæ nympha vocatur,pertinent, quæ eſt horum duorum labrorum initium.ſuapte verò natura eſt caruncula,veluti fœtus.Nympha autem appellatur,quia collo veſicæ ſubſultet. Vrinaculum verò nominatur quod

intus rugoſum,aſperum,cauûmque eſt. Porrò veſica viro rum diuerſa eſt à fœminarum veſica, ſiquidem illa maior eſt, & collum habet flexuoſum : hæc verò cum minor eſt, tum verò etiam rectum eius eſt collum.

Lyci,moderatum viri pudendum ad os vuluæ non peruenire,

Cap. XXXIII.

ANte vuluæ amplitudinem , eius collum & os eſt ſitum.eius ori cunnus adiacet,cuius tanta magnitudo eſt vt magnitudo priapi,qui maximus non ſit, ad ſemen in os vuluæ eiaculandum non ſufficiat,ſed quadam etiam agglutinatione opus eſſe videatur.

ORIBASII MEDICINALIVM COLLECTORVM

Liber viceſimusquintus.

Ex Rufi commentariis,de nominibus partium humani corporis, Cap. I.

QVemadmodum ſingulæ corporis humani particulæ nominentur perdiſcere, maximè eſt ad medicinalem artem neceſſarium : maximæ autem corporis partes ſunt,caput, ceruix, thorax,manus,crurá que:thoracem verò non ſolùm eam partem quæ à clauiculis ad hypochõdria pertinet,ſed etiam id totum quod à clauiculis ad pudenda pertingit,appellamus. Caput verò dicimus quod capillis tegitur, & ſimul etiam cum facie. Capillos habent pars anterior , ſinciput,qua coronalis ſutura ſita eſt, vbi coronæ capiti imponuntur:poſterior pars occiput nominatur. Latera ſincipitis,tempora appellantur:quod in medio capite eſt,vbi capilli maximè inuoluuntur , verticis vocabulo gaudet:ſub ſincipite frons eſt:iuxta tempora pillorum exortus,lanugo:crines verò,ii qui retro ad occiput ſunt, nũcupãtur.vltima verò frontis ruga , epiſcenium : hirſutæ frontis partes,ſupercilia:eorum interuallum,meſophryon:poſtea naſus collocatus eſt , cuius extrema pars globulus , ſubiecta verò ſeptum nominatur.à globulo carnoſum illud quod in labia deſcẽdit,columna.cauitates verò,myxoteres , *hoc eſt per quos mucus excernitur* . in vtraque naſi parte, vnde odoratus efficitur,pinnæ.ſpina verò,quæ has cauitates continet.cauitas ſub columna ſupra labrum,philtrum, *quaſi amatorium* , dicitur . totum id quod poſt naſum labri ſuperioris eſt,hyporinon, *hoc eſt ſub naſo*, vocatur. duo deinde ſunt labia , quorum extrema prolabia dicuntur : vbi committuntur , poſtomion. ſub ſuperciliis oculi poſiti ſunt:quæ oculos tegunt,palpebræ , vna ſuperior , inferior altera.nexus verò qui claudendo fiunt , tarſi: è palpebris exorti pili,cilia: tarſorum fines,anguli : quorum alter qui ad naſum eſt ſitus,magnus:alter qui tempori adiacet,minor vocatur.pupilla, aſpectus , & glena dicitur id quod in medio oculo eſt, per quod aſpicimus:alii verò aſpectum dicunt,quo cernimus:pupillam verò & glenã , imaginem in aſpectu eſſe volunt.quæ deinceps ſequuntur,nigra,cæſia,aut flaua,à calore nomen trahunt.circulus album contingens,iris dicitur:ſub oculis exorientia,hypopia:quibus ſubiacent eminentiæ quædam quæ malæ dicuntur , quibus erubeſcimus.poſt malas, maxillæ ſunt : quarum genæ deſinunt in acutã maxillæ inferioris partẽ:inde vſque ad labium inferius , quod rotundum eminénſque eſt,barba: hypion quod ſub barba eſt. carnoſam partẽ mentũ voco, alii leucaniam:quidam hoc mentum,leucaniam verò cauum iugulo proximum vocant.Aures vocantur eminentiæ quæ in vtraque temporum parte ad foramina ſunt exortæ.earum foramina meatus audiendi, quibus audimus:pendulæ partes & carnoſæ , fibræ: cartilagineæ & ſupremæ,pinnæ:helices,quæ inde ambitum attingũt:anthelices,quæ poſt helicem cauitatem in medio extollunt:cauum poſt anthelicem,concha.eminentiam oppoſitã conchæ iuxta fines temporis, hircum vocant : quod contra hunc eſt, craſſus anthelicis finis antitragus , *id eſt contra hircum*, dicitur . Os vocatur prima labiorum ſectio , & amplitudo quæ vſque ad fauces pertinet . in ore cum alia quædam ſunt,tum præcipuè dentes : quorum anteriores quia ſecant,τεμνικοὶ nominantur,ſúntque octo numero.hi deinde quatuor caninis dentibus cinguntur : vltra quos reliqui omnes viginti maxillares ſunt. horum intimi atque vltimi ſophroniſteres, *id eſt moderatores*, quaterni vocãtur,quod eo tẽpore quo moderati eſſe incipimus,exoriantur.carunculæ dentes continentes, gingiuæ: maxillarum colligatio,habena:menſæ,latæ molariũ ſummitates.mortariola & præſepia , cauitates maxillarum,in quibus dentes ſunt infixi. vnde lingua exoritur, radix appellatur.ceruix ; id quod ſequitur.prælingua , pars anterior: paraſyra, quæ ab vtroque linguæ ſunt latere.hypogloſſis pars inferior,epigloſſis verò intimum gutturis operculum ad aſperam arteriam,ne deglutiendo quidpiam in pulmones delabatur.Quum ſpiritum ducimus, ſublimis epigloſſis attollitur,ne aëris tranſitus impediatur. quod orbiculatum in parte quæ ſupra linguam eſt , cœlum & palatum dicitur:inde ad partes internas pendens caruncula,columella nominatur: hanc alii gurgulionem , alii vuam vocant.ei ſubiectum eſt bronchi caput , tum collum.eius pars anterior bronchus & aſpera arteria:eminentia quæ in medio eſt,larynx:poſterior,ceruix , & occiput: clauiculis proximum cauum, iugulum,& anticardion, quaſi cardi oppoſitum vocant:hoc tendines exipiunt,quæ in humeros pertinent,epomidas,humeros verò brachii caput.Scapulæ verò lata oſſa ſunt dorſo incumbentia,eorum intermedia eminẽtia,ſpina.acromiũ verò clauicularum & ſcapularum eſt copula. deinceps cataclides ſequũtur. ala verò eſt cauitas ſub humero, in quã ſæpe humerus laxatus cõcidit. brachium cõſequitur : angulus articuli , cui reclinati incumbimus,ancon aut olecranon:deinde cubitus ſequitur:is in carpum deſinit:poſt quẽ metacarpiũ eſt:tum vlna manus: hypothenar verò, quod ſub police eſt:quod excipit vola, manus.Ex digitis vnus pollex dicitur,ſeiunctúſq;eſt à cæteris:alter qui primus aliorum quatuor eſt,index : tertius medius,quartus annularis , quintus paruus appellatur.horum verò oſſa ſcuticulæ aut phalanges vocantur. eorum inflexus condyli dicuntur:quorum primi procondyli:qui conſequuntur,metacondyli nũcupantur. vnguium initia radices vnguium vocant:fines digitorum,acinos aut vertices.thenar , ſpacium quod inter indicem pollicémque eſt.totum enim hunc locum Hippocrates nominaſſe thenar, *hoc eſt uolam*, videtur. & clauiculis quod antè eſt , pectus,& os pectoris,retro verò dorſum. à ceruice, qua metaphrenum eſt , lumbi extrema ſpinæ ora.carnoſæ in pectore eminentiæ, mammæ: earum extrema,papillæ. latus id totũ quod ſub ala eſt, oſſa coſtæ & ſpathæ.earũ primæ ſe mutuò cõtingunt,in oſſis pectoris extremo,vbi cor eſt: tum ſeptum tranſuerſum,alii præcordium,alii cor vocãt. ex quo eſt os ventriculi. ſpatia inter coſtas , intercoſtalia vocantur.ſpuriæ coſtæ,quæ ſeſe non tangunt.earum extremitates,cartaligines.muſculoſæ partes ſub cartilaginibus ſitæ, hypochondria.tum aluus quæ venter dicitur.quod in medio eſt,epigaſtrium.cutis ventri impoſita eſt.media eius cauitas,vmbilicus.cutis vmbilico circundata,vetula, quæ inde nomen inuenit quòd corrugata ſenectutem ſignificet. ſub vmbilico abdomen eſt , & aqualiculus. huic continua pars ad pudendum vſque,pecten, aut pubes nominatur. Ex genitalibus membris virilibus propendens pars,colis,& ſtema:quæ non pendet,hypoſtema, aut perinæum.colis extremitas eſt præputium . ſcrotum , in quo teſticuli ſunt.pars ſuperior,caput: inferior,fundum vocatur.pars ſcroti laxior, laccopedon eſt. In mulieribus quod ſuprà eſt,pecten:prima ſectio dicitur ſciſſura:muſculoſa in

medio caruncula,myrton,aut nympha: myrtochila verò, labia vtrinque conſtituta. Oſſa dorſi vertebræ ſunt. tota vertebrarum compago,ſpina:cuius inferior pars lumbus. ſpinæ terminus,os ſacrum,quod alii hypoſpondylum vocant. huius vltimum os, coccyx,*id eſt cuculus*, nominatur. Partes vtrinque lumbis adiectæ nates dicuntur: clunes verò,carnoſæ partes ſub lumbis ſunt,quæ ſedilia quoque nominantur.initia femorum,inguina: internæ partes,feminina vocantur.quæ intermedia ſunt ad perinæum vſque,interfeminia. muſculi genibus inhærentes,epigunides:oſſa verò,patella,Hippocrates mylen vocat.genu articulus eſt quo femur cruri committitur.inflexio,poples dicitur.magnus muſculus anterior cruris,ſura: vnde latus neruus exoriens ad calcem protenditur. oſſium cruris quod poſterius eſt,tibia:quod anterius,anticnemium.extrema pedū, malleoli.tali verò non ritè vocantur:ſunt illi quidem, ſed tamen non apparent. pars poſtrema pedis, rotundáque, calx.quæ deinde ſequitur,cauum: conſequēs verò pedion vocatur,cuius ſuperior pars tarſus. planta denique,totius pedis poſitura.digiti verò eiſdem nominibus quibus digiti manus,nuncupatur.

Ex Galeni libro de oſſibus, Cap. II.

TOta omnium corporis humani oſſium inter ſe coniunctorum compages ſceletos nominatur. eorum coniungendorum duplex eſt ratio, altera per articulum, altera per ſymphyſin.ac per articulum quidem oſſium cōpactio naturalis eſt: ſymphyſis verò eſt oſſium vnio naturalis. Vtrique autem definitioni additum eſt verbum naturalis, quoniam quæ de articulo deciderunt, quæque articulum ſunt præteruecta,cohærent quidem inter ſe,ſed non natura.in quo genere ſunt ea quoque quæ fracta callum obduxerunt.ſiquidem vniuntur, ſed non tamen natura.Cæterùm ceruices ſunt tenues oſſium proceſſus,& in craſſum, rotundúmque finem terminātur,idque caput appelatur.at quum proceſſus in acutum finem deſinit, non iam amplius ceruix,ſed corone vel coronon nuncupatur. Ex cauitatibus quæ caput excipiunt,quæ altius deſcendit, cotyla: quæ in ſuperficie eſt, glena ab aliquibus vocatur. Oſſa autem tanquam fundamenta quædam ad vniuerſam corporis ſuſtātiam ſubſtinēdam ſubiiciuntur,& quaſi ſubſternuntur:ſiquidem in eis omnia adnaſcuntur,& ſtabiliuntur.ex iis quæ grandia ſunt, maximáſque cauitates habent,medullæ ſunt plena: parua autem, plenáque tota ſunt alia, cauitatē nullam habent quæ ſenſu dignoſcatur. Grandibus magna ex parte in extremo aliorum oſſium appendices adnaſcuntur: vt brachio ſuperius, cubito inferius:radio verò ac femori,& cruri,ac ſuræ ab vtraque parte.maxillæ verò inferiori medulla ineſt, ſed appēdix non adnaſcitur. verùm eius finium alter qui inferior eſt,per ſymphyſin, *hoc eſt coalitum*,vnitur:ſuperior in duos proceſſus, in coronem ac ceruicem tantùm deſinit.Differt autē ἀπόφυσις, *hoc eſt proceſſus*, τῆς ἐπιφύσεως, *id eſt ab appendice*,quia epiphyſis eſt vnio oſſis cum alio, apophyſis verò eſt totius oſſis pars.

De oſſibus capitis, Cap. III.

OS capitis caluaria nominatur. naturalis verò figura capitis,eſt oblongæ ſphæræ potiſſimū ſimilis:alia acuminata eſt:naturale autē caput anteriorem ac poſteriorem partem prominentiorē habet: tréſque habet ſuturas in ſe,duas tranſuerſas,quarum altera in occipite eſt, altera in ſincipite,tertia porrò à medio poſterioris per capitis longitudinem vſque ad mediam anteriorem extenditur. anteriorem verò coronalem nominant, quòd coronæ in ea præcipuè capitis parte collocentur. poſteriorem labdoidem,propter ſimilitudinem quam habet ad Λ literā,vocauerunt.harum trium ſuturarum figura literæ H eſt maximè ſimilis. Caluariæ igitur quæ figuram naturalem habent, ſuturæ ſunt huiuſmodi.At acuminatæ ſic cōſtitutæ ſunt.vbi poſterior eminentia perit, ibi etiam ſutura labdoides aboletur.vbi non eſt anterior, tum ne coronalis quidem: fitque vtraque remanentium ſuturarum figura T literæ ſimilis. harum autem eminentia quæ vtrinque eſt,deperdita,duæ ſuturæ quæ ſeruantur,ad rectos angulos decuſſantur ad X literæ figuram: altera nanque tranſuerſa per medium caput potiſſimum extenditur, altera verò à parte poſteriore per longitudinem in anteriorem fertur,quemadmodum in aliis omnibus caluariis conſpicitur:ſiquidem ea ſemper conſeruatur:at reliquæ cum totius capititis figura variantes intercidunt. Duæ præterea ab hac pari interuallo diſtantes lineæ, per capitis longitudinem à poſteriore in anteriorē partem tendunt. fiunt hæ duobus oſſibus inter ſe cohærētibus,non per ſuturam, (ſicut quæ antè diximus)ſed quum os ſincipitis paulatim attenuatum in ſquamam deſcendēs, in id os quod infra ab auribus aſcendit, ſubintrat. quāobrem quidā non abſolutè ſuturas has,ſed ſuturas lepidoeides à ſquamæ ſimilitudine,aut agglutinationes ſquamis ſimiles vocauerūt. à nobis verò clarioris doctrinæ cauſa ſuturæ ſquamis ſimiles ad aures nominētur,vt quinq; ſint propriæ capitis ſuturæ, labdoides,coronalis,quæ recta per lōgitudinē fertur, duæ æquè diſtātes,quæ in oſſibus ſquamæ ſimilibus ſunt. Duæ quoque aliæ cōmunes ſunt ſuperiori maxillæ,& oſſi quod ambarum medium eſt. quod os aliquis inter oſſa capitis numerant:alii verò ſuperiori maxillæ attribuunt:ſitum enim eſt medium inter caput & maxillam ſuperiorem tanquam cuneus quidam. Huius igitur ſuturæ quicquid ſurſum ad coronalis finem fertur, id eſt commune cum capite: quicquid verò ex vtroque latere ad palatum deſcēdit,id ſuperiorē maxillam diſterminat ab oſſe,quod à cunei ſimilitudine,qui σφὴν dicitur,ſphenoides appellatur:atque ita à nobis,vt clarior doctrina ſit,nominetur. Id os proceſſus quoſdam habet,qui ab alarum ſimilitudine pterigodes vocantur,vnà cum iis cauitatibus quæ eis ab vtroque latere adiacent.Alia autem ſutura capitis,quæ ipſum à ſuperiore maxilla diſcernit, ex cauis temporum initiū ducit, atque inde ad oculorum ſedes progreditur, & per ipſos medios tendens,iuxta medium ſuperciliorum ſibiipſi coniungitur. Quæ quum ita habeant, totius capitis oſſa, ſphenoide excepto, ſex ſunt: duo ſincipitis, quibus communis eſt ea ſutura quæ rectà per longitudinem porrigitur:duo infrà ad vtrāque aurem: quintū poſt hæc os occipitis:ſextum frontis eſt.Porrò ſincipitis oſſa quatuor habēt latera:quæ ad vtrāque aurem, tria latera:quintum os capitis,quod occiput eſt,maximum omnium quæ ſunt in capite, foramen iuxta primam vertebram habet. Cæterùm ex his ſex quæ commemorauimus, oſſa ſincipitis ſunt rariſſima:dēſiſſimum verò firmiſſimúmque occiput.inter hæc mediū locum tenet os frontis. duo reliqua inferiora ſunt varia:eorum enim pars quædam lapidoſa, vt etiam reuera eſt,nominatur,ídque protenſis labdoidos ſuturæ finibus terminatur.in hoc eſt proceſſus ſtyloides à columnæ ſimilitudine appellatus,quē nos ab acus aut ſtyli ſcriptorii forma belenoidē aut graphoidem vocamus: & in eodem meatus auditus continetur. altera deinceps eius pars iuxta eos exortus eſt, quorum alter maxillaris vocatur, alter oſſis iugalis eſt.tertia præterea pars eſt quæ à temporibus occupatur.

De oſſe iugali, Cap. IIII.

MVſculo temporis præpoſitum eſt os quod obliquā ſuturam habet in medio,ita vt omnis eius pars poſterior cum oſſe capitis quod ad aurem eſt, anterior cum extrema ſupercilii parte ad paruum oculi angulum continuetur.id verò os totum iugale nuncupatur.

De oſſibus maxillæ ſuperioris, Cap. V.

MAxillæ ſuperioris in vtraque parte & dextra & ſiniſtra,tria ſunt oſſa, quibus capiti adiungitur. eorum maximum eſt quod ad iugale eſt ſitum:nam & aliquid tēporis,& ſupercilii,&ſedis oculorum,& totum paruum angulum in ſe complectitur,& ad eam vſque partem cui malo nomen eſt,procedit. deinceps ſitu ac magnitudine os in ipſo oculo habetur, quo nerui ad ſuperiorem maxillā tendentes continentur.omnium minimum ad magnum angulum oculi eſt locatum. His omnibus tribus in vtraque parte os notabilis magnitudinis ſubiacet: hæc enim pars malum dicitur, & dentium, præterquàm incidentium,alueoli.His item oſſibus quæ maxima ſunt, vt diximus, duo alia parua adiacent, qua narium foramina ad palatum tēdunt.quinetiam naſi oſſa duo ſunt: horum ora inferior exortum habet corporum cartilagineorū atque

tenuium, quæ alæ vocantur. vnum os reſtat in fine maxillæ, in quo radices dentium incidentium, & alueoli continentur: id quod plerunque ſimplex videtur, quòd oſſa, ex quibus conſtat, exquiſitiſſimè committantur: quandoque tamen in ſceletis mirum in modum exiccatis ſutura manifeſtò conſpicitur, quæ illi directa eſt, quæ per totum palatum fertur.

De dentibus, Cap. VI.

DEntes ſedecim vtraque maxilla continet. ex his quaterni primi, qui vnicā radicem habent, inciſores nominantur: hi deinde caninis dentibus ex vtraque parte cinguntur. quorum vnica etiam eſt radix. vltra quos vtrinque maxillares quini ſunt, qui in ſuperiore maxilla ternis, in inferiore binis radicibus nituntur. præter eos qui in ſuperiore quaternis radicib⁹ fulti ſunt, & in inferiore tribus hærēt: ac præſetim duo omnium primi interiores, tertius autem perrarò ita inuenitur. quibuſdam verò non quini maxillares, ſed quaterni aut ſeni oriūtur. hos verò non ſolùm maxillares, ſed etiam molares vocant. omnes autem in ſuorum oſſium cauis inſiguntur: nam oſſa eos continentia, phatnia dicuntur: caua autem quæ ſubeunt, bothrya nominantur. Ex oſſibus porrò dentes tātummodo mollium cerebri neruorum ſunt participes, quamobrem ipſi ſoli perſpicuè ſentiunt.

De maxillæ inferioris oſſibus, Cap. VII.

NEque etiam inferioris maxillæ os ſimplex eſt, vt alicui fortaſſe videbitur: ſiquidē etiam coctum diſſoluitur in ſumma menti extremitate, vt ipſum coaluiſſe planè appareat. eius pars quæ quaſi ad caput protenditur, in duo extrema deſinit: quorum altero, quod acutum eſt, tendinem ex muſculo temporis deſcendentem recipit: altero verò articulatur capitis oſſi ſub eo exortu quem mamillarem vocant, atque ibi in paruulum ſinum rotundo quaſi tuberculo ſeſe inſerit.

De oſſe labdoide, Cap. VIII.

OS labdoides hac forma eſt præditum, vt media eius pars, quæ ad occiput eſt, collum & totum corpus in duas partes ſecet. ipſum verò os breui longitudine videbis: latitudinem verò altitudinémque ita habet exiguam, vt à partibus finis inferioris duo latera ad ſublimes angulos cartilaginis, quæ ſcuti formàm præfert, obliqua vt nuper dicebam, procedant. ſuperior verò labdoidis oſſis terminus duo alia habet latera proceſſus mutuos facientia, infernis partibus tenuia, anguſta, orbiculata, craſſa inſtar acus, aut ſtyli ſcriptorii extremitatis. ſubſtantia verò horum laterum obliquorū, quæ ipſa quoque leuiter deorſum vergunt, eſt exquiſita membrana, & quoddam teres, vt nerui ſunt, ligamentum, quod ab extremo vtriuſque exoritur, finíſque ad proceſſus capitis ſtyli ſcriptorii ſimiles, qui ſimillimi ſunt ſublimib⁹ labdoideos lateribus, extenditur: ſiquidem eorum ſubſtantia ex cartilaginibus conſtat: eadémque figura in omnibus excernitur. Sed exortus ſtyli ſcriptorii ſimilis minor eſt, quàm laterum labdoidis oſſis longitudo.

De ſpina, Cap. IX.

TOtius ſpinæ vertebræ ſunt quatuor & viginti. ſi verò plures aut pauciores fuerint, id præter naturam erit, vt etiam ſunt acuminata capita. eorum compago omnis in collum, dorſum, lumbos, & os ſacrū diuiditur. collum capiti annectitur, collo deinceps dorſum, quod tanta longitudine eſt quāta eſt etiam thorax. quod reliquum ſubeſt, lumborum nomine continetur: quorum pars vltima ſacro, aut (vt quibuſdam placet) lato oſſe finitur. Vertebræ aut ad collum, aut ceruicem (ita enim etiam appellatur) ſeptem ſunt numero: ad dorſum duodecim, ad lumbos quinque. Ex colli vertebris primæ duæ inter ſe vndique articulantur: reliquarum verò quinque pars anterior vinculo conſtricta firmo coaleſcit: neque enim (vt quidam arbitrantur) per cartilaginem coaleſcunt, ſed ea tunica quæ geminas ſpinalis medullæ membranas extrinſecus complectitur, ſeſe in mediam ipſarum ſedem inſinuans, commune vtriſque vinculum efficitur. eodémque modo vertebræ omnes ſe habent, præter duas primas, vt diximus. Quúmque capitis duplex ſit motus, alter qui annuēdo abnuendóque fit, alter quo in latera caput mouetur, primum

A ſecundæ vertebræ proceſſus qui pyrenoides, *id eſt turbinatus*, dicitur, potiſſimum efficit: alterum verò primæ vertebræ ad capitis coronen articulatio, obliquæ ſcilicet partes & ipſius primæ vertebræ, & item capitis. Proceſſus autem pyrenoides accliuis eſt, & ab anterioribus ſecundæ vertebræ partibus initium ducens, valido quodam rotundóque ligamento capiti alligatur: eique prima vertebra locum in quo aptè & tutò innitatur, præbet. & ex eadem prima vertebra tranſuerſum quoddam ligamentum oritur, quod ei intus obducitur. hanc nonnulli à dentis ſimilitu- B dine odontoidem proceſſum vocant: Hippocrates verò totam vertebram aliquando dētem nominat. Sunt etiam in parte primæ vertebræ inferiore duæ cauitates, quas ab oculi ſinus ſimilitudine glenoidas vocant, ſimiles ſuperioribus: ſuntque non ab re maiores ſupernè, vt capiti articulatæ: infernè autem minores: quibus ſecūda vertebra obducta eſt. prima vertebra eſt latiſſima: ſecunda anguſtior validiórque eſt, atque ita deinceps cæteræ omnes. quanto enim ſpinalis medulla dum in neruis gignendis conſumitur, fit tenuior, tanto vertebrarum inferiorum foramina minuūtur: quorum ſingula medullæ quam abiunt, craſſi- C tudini reſpondent, id quod in omnibus vertebris eſt commune: quemadmodū trāſuerſorum quoque proceſſuum, eorúmque qui deorſum ſurſúmque verſum ſpectant, quibus inter ſe articulātur, communis eſt ratio.

De oſſe acro, Cap. X.

HOc etiam os quà cum vertebra quæ ſuprà eſt poſita, articulatur, vertebris proportione reſpondet: nam decliues eius vertebræ proceſſus ab oſſe ſacro excipiuntur, ſicut ipſa recipit eos qui ſupra ſe ſunt ſiti: quinetiam eius ſpina eſt ſimilis ei, quam reliquæ itidem vertebræ ha- D bent. ipſius autem proceſſus, qui ad latera pertinent, grandes latiq; ſunt: quibus in parte exteriore ſinus eſt quidam glenoides, in eúmque oſſa ilium ingrediuntur. id os ex ex tribus particulis, tanquam ex propriis quibuſdam vertebris conſtat: quibus in extremis accedit quartum aliud os, quod coccyx dicitur. Hæc ſi coquendo diſſoluantur, eorum compages vertebrarum constructioni ſimilis videbitur.

De coccyge, id eſt cuculo oſſe,

Cap. XI.

AD imum ſacri oſſis alterū os eſt quod coccyx nomi- E natur, quod ex tribus propriis particulis eſt conflatum. ſunt tamen magis cartilaginoſæ, ac præſertim in extremo, quàm os ſacrum ſit.

De oſſibus thoracis,

Cap. XII.

OS pectoris, coſtæ, & vertebræ ſpinæ dorſi, oſſa thoracis ſunt. coſtæ ab vtroque latere duodecim ſunt, ſicut etiam vertebræ: ſingulæ enim ſingulis articulantur. oſſa verò pectoris per ſynarthroſin inter ſe copulantur: eáque ſeptem ſunt numero, quot etiā coſtæ, quæ cum eo articu- F lātur. imò pectoris oſſi triāgula cartilago adnaſcitur. tota verò oſſis pectoris figura enſi eſt ſimilis: quamobrem xiphoides à nonullis appellatur. quidam verò non totum, ſed eam tantùm cartilaginem quæ in imo eius eſt, ita nominant. coſtarum non vna ſimpléxque figura eſt: nam vbi vertebris articulatæ ſunt, in anteriora & inferiora pariter feruntur, atque ita multum progreſſæ, ad os pectoris protinus verſæ recurrunt: quamobrem quicquid cum pectoris oſſe committitur, non os eſt, ſed cartilago. quinque autem reliquæ coſtæ nothæ appellantur: eæ cum ſepto tranſ- G uerſo atque inter ſe connatæ, in exquiſitam cartilaginem deſinunt: poſtrema ab aliis tantùm in imo diſtinguitur, & reuera eſt ſpuria. longitudo verò neque his, neque aliis coſtis eſt eadem, ſed ſupernæ atque infernæ breuiores ſunt, mediæ longiores.

De oſſibus ſcapularum,

Cap. XIII.

SCapulæ poſt thoracem ſunt ſitæ. eæ cum oſſe occipitis, & ſpinæ apice, & thoracis coſtis, & eo oſſe quod ante laryngem eſt, per muſculos copulantur. os verò ſcapulæ à H ſpina initium ducens, humile eſt, paulatimque augeſcit, donec ad acromii locum peruenerit, ibique cum iugulo connectitur. hanc compagem nonnulli anatomici acro-

mion vocant.alii præter hæc ambo quæ coniunguntur, aiunt aliud tertium os eſſe, quod in hominibus tãtùm inueniatur, quod cataclida & acromion appellant. ea verò parte ſcapularum oſſi proceſſus quidam ſubeſt, quem ſcapulæ ceruicem vocãt,iſque in extremo in acetabulũ defines, cum humeri capite articulatur. Eſt etiã huic oſſi alter exiguus acutúſque in parte interiore proceſſus, qui quoniam anchoræ ſimilitudinem refert,ideo à nonnullis ancyroides nuncupatur:ab aliis verò coracoides,quia extrema eius pars,vt corniculæ roſtrum,exterius vergit.

De iugulis, Cap. XIIII.

IVgula ab vtraque parte ſupernè pectoralis oſſis extremitati articulantur:eáque fiſtuloſa ſunt,& figura craſſitudine inæquali.

De manu & brachio,
Cap. XV.

MAnus in tres maximas partes diuiditur,in brachiũ, cubitum,& eam quæ extrema manus appellatur. ergo brachii os, excepto femore, eſt omniũ maxim , éſtque vtrinque ſupra infráque articulatum.nam ad humerum habet caput grãdiuſculũ paruæ ceruici adnatũ.In eo iuxta partem anteriorem ſinus quidam eſt, cuidam quaſi latæ ſciſſuræ ſimilis, qui totum caput in duo quaſi tubercula bipartitò diuidit. pars inferior in tubercula inæqualia definit , quorum ei quod extrinſecus eſt,radii capitulum articulatur:cum eo verò quod interna in parte eſt,nullum os penitus committitur. Rotũdum autem brachium eſt, non rectum tamen,& vndique ſimile, ſed in anteriore exterioréque parte gibbum, poſteriore verò & interna,ſimum.

De cubito, Cap. XVI.

ID totum quod inter brachium & carpũ ſitum eſt,cuiuſque etiam partis os maius, cubitus appellatur: íſque alteri ſubeſt oſſi quod radium nominant.huius autem extrema pars ſuperior leniter caua exterius brachii tuberculum complectitur.huius autem articulationis id munus eſt vt totam manum modò in pronũ , modò in ſupinum adducat.Cubitus duarum coronarũ proceſſus habet,quorum anterior eſt minor , alter maior:& ab iis cubiti ſinus ſigma literæ ſimilis circũdatur.in hunc ſinum orbita brachii,quæ trochleæ ſimilis inter eius tubercula eſt poſita, inſeritur. huius articulationis officium eſt vt totam manum extendat & incuruet.Cubitus verò infrà ſupráque validis copulis radio alligatur:media inter ſe omnino dehiſcunt. vterque ipſorum habet appendicem iuxta brachialis partes,in parte exteriore gibbam, interiore verò cauam.cubitus minimo digito,radius pollici reſpondet: brachiale nanque in eiuſmodi ſinum ſeſe inſinuat & articulatur.Ineſt etiam cubito ex abundantia quadam proceſſus,qui à columnæ ſimilitudine ſtyloides nominatur,qui brachiali itidẽ articulatur. huius munus eſt, brachiale in latera perducere,alterius in rectum:cuius opera ſummam manum extendimus atque inflectimus.

De brachiali, Cap. XVII.

BRachiale ex octo oſſibus duplici ordine diſtinctis conſtat. ea verò dura paruáque ſunt, nec medulloſa multiplicíſque figuræ. pars brachialis ſuperior ex tribus oſſibus eſt cõſtructa: quæ in rotundam quaſi formam redacta, cum cubito radióque articulatur: pars verò inferior quatuor ſuis oſſibus metacarpio articulatur. quintum denique iis brachialiis partibus inſidet quæ ad proceſſum ſtyloidem cubiti potiſſimum ſunt ſitæ.

De metacarpio & digitis,
Cap. XVIII.

INter digitos & brachiale oſſa interiecta metacarpii vocabulo gaudent: metacarpion verò primæ digitorum phalangi (ſic enim oſſa digitorum nominantur , aliíque ſcuticulas vocant) adnectitur , & coaleſcit.pollicis ſolum primùm internodiũ à lateribus brachiali eſt articulatum: quare ſinguli digiti ex tribus oſſibus ſunt conflati, priore ſemper internodio in ſinum ſubſequẽtis ſubeunte.éſtque conſentaneum vt pollicem quoque ex tribus conſtrictum eſſe oſſib⁹ aſſeramus:primúmque eius internodium cum metacarpio non eſſe numerandum, quum ab vtraque par-

A te articuletur. quod primis digitorum oſſibus accidit,oſſibus verò metacarpii non item. Quinque autem digitorum oſſa ſunt quindecim. at qui tertium pollicis os metacarpio adſcribunt,digitorum oſſa quatuordecim eſſe volunt,metacarpium verò ex quinque conſtare.

De oſſibus nomine vacantibus,
Cap. XIX.

REctis ab vtroque latere magníſque lati oſſis proceſſibus duo quædam oſſa adiacent, quibus integris nullum eſt nomen impoſitum. ſuperiores eorum amplæ par-
B tes,ilium oſſa:exteriores verò poſt femoris ingreſſum, inferioréſque , coxendicum: quæ inde in anteriora protenduntur , tenuéſque ſunt ac perforatæ , quæque inter ſe in extremo coaleſcunt,oſſa pubis nuncupantur. Vtrique autem coxendici prægrande acetabulum ineſt, quod cum femoris capite nexu validiſſimo coaleſcit.

De femore, Cap. XX.

FEmoris os maximum eſt eorum omnium quæ in animante ſunt : id vero ſuprà coxendici,infrà tibiæ articulatur. Totius autem femoris forma in parte anteriore
C exterioréque gibba, poſteriore verò & interiore ſima eſt. Duos proceſſus habet,quos trochãteras vocant:minorem ſub ceruice,multò maiorẽ verò exteriorem,quem γλουτὸν *hoc eſt natem*,appellant.

De tibia, Cap. XXI.

TIbia vocatur tota pars cruris quæ inter genu & talum intercedit:eodémque nomine os grandius eiuſdem appellatur.tibia autem exteriore in parte ſita eſt, eique tantummodo femur articulatur.Os quod extrinſecus
D eſt,ſura nominatur:quæ craſſitudine tibiæ mirum in modum cedit,nec ita protenditur vt genu attingat,ſed infra ſupráque tibiæ per ſynarthroſin annectitur : media verò inter ſe penitus dehiſcũt. Quicquid autem tibiæ in parte anteriore tenue & carnis eſt expers, ocrea dicitur.Imæ ab vtraque parte tibiæ & ſuræ partes maleolli dicuntur.qui gibbi rurſus,& omnino carnis expertes,extra alia prominent. hos plerique talos vocant : ſed errant vehementer: nam talus ſub his vtrinque continetur , & vndequaque contegitur,vt ne eum tangere quidem poſſis. Porrò mal-
E leoli ſunt extremæ partes tibiæ ſuræque proceſſuum, gibbæ quidem in parte exteriore,vt etiam patet,interiore cauæ.

De patella, Cap. XXII.

AD tibiæ femoriſque articulationem os cartilaginoſum rotundúmque extrinſecus eſt,quod gibba & veluti tubercula ſubiectorum oſſium accommodatis finibus comprehendit:paulúmque intumeſcens eam amplitudinem quæ inter femur tibiámque eſt complectitur.hoc os à nonnullis patella,à nonullis verò mola nominatur.

De oſſibus pedis, Cap. XXIII.

AB iis proceſſibus de quibus nuper dixi, qui in ima tibia ſuráque ſunt, talus comprehenditur. eius pars, quam *τέτρωρον , hoc eſt quatrionem,* vocant , ſurſum vergit. Huic ſubeſt os pedis maximum , quod calcem vocant: ídque & rotũdas partes à talo recipit,& geminas eminentias,quas habet,in ſinum eius cõmodè inſerit. Ex partibus eius anterioribus, quæ è regione magni digiti ſita eſt, ipſius tali capiti ſubiacet,nec cum altero oſſe copulatur:eius verò extremitas,quæ minimo digito reſpondet, cum
G eo oſſe quod à teſſeræ ſimilitudine cyboides vocatur, per ſynarthroſin cõnectitur.hoc autem poſitum eſt à parte exteriore iuxta ſcaphoides. ſed hoc quà cum talo articulatur,cauum eſt, cyboides verò gibbum. Deinceps ſequuntur tria oſſa parua,quæ inferiori ſcaphoidis parti per ſynarthroſin iunguntur : cum quibus etiam exteriore ex parte cyboides pariter exporrigitur. poſt autem hæc quatuor oſſa,tarſus pedis finitur.atque inde incipit plãta,quæ ex quinis oſſibus conſtruitur : quæ deinceps digiti pedis excipiunt, qui ſinguli ex tribus internodiis, non ſecus
H quàm digiti manus, conſtant. pollice tamen excepto, qui ſolus inter eos ex duobus oſſibus eſt conflatus. Atque hæc quidem ſatis eſſe puto quæ de oſſibus ſciantur : nam ſiquod oſſiculum alibi comperiatur,(vt in corde, aut aliud huius generis)minimè neceſſe eſt vt hoc loco à nobis exponatur.

De muſculis labiorum, Cap. XXIIII.

MVſculi labrorum qui ipſi etiam cuti exquiſitè permiſcẽtur, quatuor numero ſunt. ſupernè quidem vtrinque à malis obliqui duo deferuntur: infernè autem à ſumma maxilla, quà eſt id quod mentum vocãt, totidem ſunt, ibique in vtraque parte ſinguli collocati, alter à dextris, à ſiniſtris alter. ſi enim ambo ſuperiores tendantur, labrum ſuperius ſurſum trahitur: ſi alter duntaxat, verſum illum attrahitur. eadem inferiorum eſt ratio: nam ſi ambo tendãtur, labrum interius infrà trahitur: ſi alter tãtùm, ad illum attrahitur. Iã verò ſi villi exteriores extendãtur, fit vt labra inuertantur, ab interioribus verò conuertantur, & in rugam contrahantur. ex quo cõficitur vt ab his quatuor muſculis octo motus, quatuor obliqui, & recti totidem edantur.

De muſculis ſub colli cute latentibus ac buccas mouentibus, Cap. XXV.

VT autem non ſolùm labia plurimùm diducerentur, ſed etiam motus buccarum perficerentur, latum tenuémque muſculum natura foris produxit, & vnum in vtraque parte collocauit: qui quũ in buccas labráque deſinãt, ab omnibus anatomicæ diſciplinæ peritis ſunt ignorati. initium enim ſumunt à ſpina quæ ad collum eſt ſita, totique cuti quæ circa collum eſt, in orbem ſubtendũtur. ii muſculi vnà cum labris quieſcente maxilla inferiore buccas mouent. Licet etiam ei qui velit, dentes inter ſe committendo ambas buccas in contrarias partes, ad latera colli diſtorquere: in quo eueniet vt ipſa etiã cutis tẽdatur, & potiſſimum ad humeri caput, & extremum inibi claiculæ, denique ad omnia colli latera. Præterea qui cõuellendi ſunt, in eis hi muſculi primi omnium intenduntur, & conuulſiones quæ caninæ dicuntur, ſunt horũ præcipuè muſculorum affectiones. hæc autem pars, clarioris doctrinæ cauſa, muſculoſa dilatatio à nobis appelletur.

De naſi muſculis, Cap. XXVI.

MVſculos qui narium pinnas mouent, tales natura eſſe, pronunciare perſpicuè oportet, qualis eſt & latus muſculus quem nos inuenimus. nã & huic villi ſubter cutem cohæreſcunt, à quibus mouetur. ſunt autem admodũ perexigui, & à malis ipſi quoque ſumunt initium, & vnus vtrinque in ſuam quiſque naſi pinnam inſeritur, ipſámq; aperit. ac naſus quidem à nullo muſculo contrahitur: veruntamen quum prædicti muſculi ceſſant ab actione, tũc medium ſtatum naſus acquirit. extra prædictã verò apertionẽ à nullo muſculo naſus adducitur, ſed in vehementioribus inſpirationibus pinnæ ſpiritus impetum ſequũtur. cæterùm naſus deorſum trahitur, labra ex appenſione conſequens.

De muſculoſa frõtis natura quæ ſub cute eſt, Cap. XXVII.

QVinetiam frontis cuti muſculoſa quædam natura tenuíſque ſubtenditur, quæ cum ea coaleſcit: quocirca tota frontis cutis, maxilla etiam quieſcente, mouetur.

De muſculis oculorum, Cap. XXVIII.

MVſculus qui ad baſim eſt, ſiue quis vnum, ſiue duplicem, ſiue etiam duos aut tres qui coaleſcant, eſſe dicat, ad firmandum oculum valet, vbi præſertim exiguum aliquod corpus directò cernere diligenter oporteat. Præterea verò conſtringit, munitque nerui mollis immiſſionem. Quòd ſi vnquam alicuius oculum prominentiorem vidiſti, ſi quidem cernit adhuc, & affectus ipſe abſque plaga accidit, ſcito hunc mollem neruũ propter muſculi reſolutionem extenſum eſſe: ſin verò amplius non videt, iam ipſe itidem neruus affectus eſt. ſi verò propter vehementem percuſſionem prominere oculum contigerit, ſi quidem adhuc aſpicit, muſculus ipſe ſolus: ſi non, neru⁹ quoque eſt ruptus. Cæteri omnes qui oculum mouent, ſex numero ſunt: quorum quatuor, rectis motibus præſunt, duo reliqui totum orbem circumuertunt. ſed hi à maioris anguli partibus prodeuntes, ad minorem perueniunt. ex cæteris quatuor vnus ſurſum attollit, alter deorſum trahit, tertius naſo admouet, quartus foras verſus oculum extrahit.

De muſculis palpebras mouentibus, Cap. XXIX.

A SVB cute palpebras contegente membranæ tenues ſunt quæ muſculos etiam palpebram mouentes, qui parui planè ſunt, tegunt. Extenduntur autem ipſæ ab aponeuroſibus quæ in tarſum inſeruntur. porro alter muſculorum in maiore angulo oculi, apud naſum ad latera conſtitutus, ad tarſi partem dimidiam quæ illic eſt, peruenit: alter verò, obliquus & ipſe, ſed ad minorẽ angulum extẽſus, ad reliquam tarſi partem dimidiam ſibi propinquam prorumpit. Quum igitur muſculus qui prius eſt dictus, agit partem palpebræ ſibi continuam quæ eſt ad naſum, B deorſum trahit: quũ verò alter, reliquam ſurſum trahit. ſi verò ambo vno tempore iuxta palpebram tendant, ſurſum quidem ea ipſius pars quæ ad minorem angulũ eſt, trahetur: quæ verò ad minorem, deorſum. adeò vt oculus non magis clauſus ſit quàm apertus: eáque palpebra eſt quam *καμπύλον, hoc eſt reflexam*, Hippocrates appellauit, quã in morbis magni mali ſignum ſtatuit. Quinetiam hanc palpebræ euerſionem alibi ἴλλωσιν vocat: fitque huiuſmodi affectio quum vterque muſculus conuellitur, & ſibi cõtinuam tarſi partẽ ad ſe trahit. ſi verò alter muſculus agat, C & ad ſe palpebram trahat, alter verò prorſus quieſcat, aperiri tunc & claudi totam palpebram contingit. ſemper enim pars altera tarſi quæ mouetur, trahit ſecũ & reliquã. ita ergo in ſuperiore palpebra res habet. inferior autem non eſt motus particeps, ſed eſt oculo ſemper adſtricta atque appreſſa, & ad vnguem circumplectens, & excremẽta omnia facilè poteſt exprimere. Præſtantiſſimi autẽ anatomicorum naturæ artificium in palpebris inueniſſe & rectè expoſuiſſe mihi videntur, vt nunc diximus: quibus D ego omnino aſſentirer, ſi mihi perſuadere poſſem, me perſpicuè eum muſculum qui eſt ad maiorem angulum, conſpexiſſe: nunc autem neque illum apertè vnquã vidi, & id ægilopũ chirurgica curatione non modò plerunq; abſcinditur, ſed totus etiam ille locus ſic aduritur vt ſquamæ à ſubiectis oſſibus abſcedant, quum interim motui palpebræ nullum impedimentum afferatur. ex quo fit vt animaduerſione indigere mihi videatur.

De muſculis maxillam inferiorem mouentibus, Cap. XXX.

QVatuor cõiugationes muſculorum inferiorem maxillam E mouent. qui ſurſum eam tendunt, temporales vocantur, & qui intra os ſiti ſunt: qui verò ad latera adducunt, in buccis ſunt, quos maſticatores vocant, nomine eis ab vſu quem præſtant, impoſito. reliqui duo deorſum trahunt. ſed hi cum anguſti ſunt, tum etiam oblongi: & poſt infráque aures incipiunt, & per collum prorſum tendunt. deinde in idem mutuò, quà maxillæ inferũtur, coeuntes, ipſam aperiunt quum tenduntur. hi ſoli inter omnes muſculos carnoſas habent ambas partes extremas: mediam verò, tẽdinem exquiſitum. Ex tribus reliquis coniugatio F nib⁹ quæ & validæ & magnæ ſunt, temporales ſinguli in extremas maxillæ cornices, & in ipſã maxillã pertingũt. ad cornicis verò exortum validis aponeuroſibus, quibus cum ſurſum maxillam trahunt, tum os ipſum claudunt, inſeruntur: quocirca hos muſculos quidam maſſeteres vocant. Maximè autem hi muſculi qui oculorum ſunt, vbi patiuntur, & conuulſiones, & febres, & caros, & deliria inuehere conſueuerunt, propterea quòd proximè principio neruorum oriuntur. Muſculi verò qui ore continentur, latis concauíſque maxillæ inferioris partibus incumbunt: ad palatum verò aſcendunt inſerti cauis oſſibus quæ ini- G bi ſunt, quæ ab exortibus qui ab alarum ſimilitudine pterygoειdes vocãtur, ambiuntur. ibidem etiam validus quidam tendo eſt ſitus. Tota porrò horum muſculorum pars quæ vergit ad latera, cum temporalibus coaleſcit & eãdẽ quã illi, actionẽ obeunt, inferiorẽ ſcilicet maxillam in parte interiore ſurſum trahentes. reliqui duo muſculi extrinſecus lõgitudini maxillæ inferioris inſidẽt: præteruecti autẽ atq; inſerti, ad mãdibulæ in maſticationib⁹ circũ actionẽ à natura cõparati, carnoſam quoq; buccarũ partẽ H conſtituunt. Cõuenienter igitur hos muſculos maſticatores nominãt: tametſi hæc etiã muſculis tẽporalib⁹ nõ minus conueniat appellatio: illi enim eam vnam actionem in maſticationibus tantùm obeunt, vt dẽtes inter ſe vehementer committant. ex quo conſequitur vt ſiquid inter

eos fuerit,id comminuatur. cibum præterea læuigari ac conteri à molaribus, quaſi molis, eſt maſticatorũ muſculorum actio:hi enim ipſi & cibos mutant, & qui à dentibus exciderunt,rurſus eiſdẽ cõmiſſis adducũt denſi ac contracti, quum interim temporales muſculi nihil ad maſticationem conferunt. lingua verò non mediocriter ad hanc actionem cõfert,vt quæ inſtar manus cuiuſdam cibos in ore ſemper tranſfert ac voluit,quò pars omnis ipſorum æquè conteratur.Extrinſecus verò vnus vtrinque maſticator hic muſculus,vt alia quædam manus , linguæ adiutor eſt comparatus.maximo autem ad eam rem ei adiumento ſunt fines buccarum inferiores qui cutacei ſunt , & ad labia ſpectant,ad quos tenues ac lati muſculi perueniunt.

De muſculis qui à capite in ſcapulas inſeruntur, Cap. XXXI.

ABlata prima omnium muſculoſa latitudine, duo muſculi ex oſſe capitis quod in occipite eſt,vtrinque vnus,à dextris alter,alter à ſiniſtris animalis partibus, ſeſe contingentes,oriri conſpiciuntur. gracilis autem eorum exortus eſt latúſque,per lineam tranſuerſam ad aures procedens,ad vtranque tamen non peruenit,&eſt multò breuior.hinc prorumpentes duo muſculi,ſemper magis amplificantur,& tandem ſpinis ſcapularum vſque ad vtrunque humeri caput inſeruntur,& aliquid etiam clauicularum comprehẽdunt.Hos autem muſculos ante diſſectionem in gymnaſticis euidenter cernere poſſumus. fiunt enim pleniſſimi,&totam ceruicem comprehendunt.Eorũ munus eſt,vt ſcapulas ad caput trahant.Poſt diſſectum horum muſculorum exortum, altera quædam muſculorum exilium & longorum ſubiacet coniugatio,quæ tenuis quidem & lata in exortum eſt,ſed tamen dum progreditur, ſemper magis fit teres.longitudo eſt prædictis æqualis.Hi nanque ex loco occipitis oſſis capitis incipiẽtes, in angulum inferiorem baſis quæ ad ſcapulas eſt, inſeruntur.eorum non eſt æqualis latitudo , ſed in aliquo multùm minuitur.Porro muſculus vterque ad finem tenuem tendinem producit ad principium baſis ſcapularum , exquiſitè teretem inſtar nerui: qui tendo ab interioribus partibus prope baſim prouectus, & vſque ad eius dimidium progreſſus,ita demum in ipſius baſis os inſeritur.Huius vtilitas eſt,baſim ſcapularũ è directo capitis extollere.at priores muſculi non ſolùm baſim,ſed totas etiam ſcapulas ſurſum tollunt.

De muſculis ſcapulas mouentibus, Cap. XXXII.

MVſculi vtranque ſcapulam mouentes ſeptem numero ſunt:duo ab occipite deorſum ferũtur, de quibꝰ ſuprà eſt dictum: tertius ex obliqua eminẽtia primæ vertebræ exoritur:quartus ab oſſe laryngem continente: duo alii exortum habent à ſpina dorſi: ſeptimus à lumbo in articulationem inferiorem aſcendit maximus muſculus, cuius omnem naturam in ea libri parte exponam, in qua de muſculis articulum humeri mouentibus agetur. exoritur enim à prima vertebra,& in extremitatem ſpinæ ſcapularum,quà elatior eſt,apud humeri caput in tertiam ferè ipſius vniuerſæ partem inſeritur.Hic muſculus carnoſus eſt,miniméque latus,& ſcapulam in latera ad partes colli adducit.qui verò ex oſſe laryngem continente exortum habet,is in eam præcipuè altioris coſtæ ſcapularum partem inſeritur,vbi eſt proceſſus illius initium qui ab anchoræ ſimilitudine ancyroeides nominatur . anguſtus longúſque hic muſculus eſt , & ſcapulam ad anteriorem colli partem verſus proprium principium abducit,quod eſt commune muſculorum omnium. qui verò à coſtis & à lumbo in humeri articulationem aſcendit , ac toti baſi ſimíſque ſcapulæ partibus ad humiliorem coſtam adhæret,ex inferiore atque anteriore parte totam ſcapulam his apprehenſionibus deorſum atque antrorſum in ſeipſum trahit.Ex reliquis verò duobus muſculis , alter in ſuperficie ex omnibus thoracis vertebris exoriens, in partem ipſius ſpinæ inferiorem inſeritur.alter qui huic ſubiacet, tum ex ſeptem vertebris thoracis,tum verò etiã ex quinque ceruicis exoritur:inſeritur verò in totam cartilaginoſam baſis partem: vterque autem ipſorum in ſcapulam retro abducit:ſed is, de quo primo loco dixi , trahit etiam deorſum : ſecundus veluti ad ceruicem ſurſum trahit . ſi ambo ſimul tendantur,retro verſus ſpinam totam ſcapulam ad ſeptem priores thoracis vertebras , quibus etiam ipſi ſunt exporrecti,abducunt.

De muſculis caput mouentibus, Cap. XXXIII.

CApiti proprii motus, citra colli motum , breuiſſimi duplicéſque inſunt:quemadmodum duplices quoque articulationes habet: alteram qua ad latera circumuertitur:alteram qua in anteriora annuit,in poſteriora renuit. Capitis verò motus qui vnà cum ceruice eduntur,multò plures ſunt de quibus paulo pòſt agetur copioſius: in præſentia verò de propriis eius muſculis loquar.Prædictæ igitur coniugationi gracilium muſculorum, quos ex occipitis oſſe exorientes ſcapulam diximus ſurſum attollere, ſuccedit altera quæ tranſuerſum carnoſúmque & latum exortum habet vſque in aures pertinentem: cui etiam altera coaleſcit, quæ principium à parte quæ ſub auribus eſt,ducit.hæ per totum collum ad anteriorem partem obliquè feruntur:atque in primo quidem exortu mediocriter coaleſcunt,at in loco deinceps ſubſequenti magis dehiſcunt:quamobrem nõnullis fortaſſe duo muſculi in vtroque ceruicis latere,non vnus eſſe videbuntur.amborum verò & vſus & motus & villorum poſitura eſt ſimilis:nam & eorum obliquus eſt motus & vſus, vt animalis caput antrorſum circumagant. huius igitur coniugationis muſculi admodum magni ſunt,adeò vt etiã ante diſſectionem in hominibus,ac præſertim in gymnaſticis,perſpicuè internoſcãtur. Qui verò retro ex occipite exoriuntur,ſunt his multò minores,& numero quamplures.ac dicet quiſpiam eorum eſſe genera duo, quorũ alterum collo & capiti commune ſit.alterum verò totius capitis proprium. Quod verò colli capitíſque commune eſt,in octo muſculos diuiditur:in vtroque ſpinæ latere quatuor:quorum prima coniugatio latos in occipite exortus habens deſcẽdẽdo anguſtatur,vt fiat vtriuſq; muſculi figura triãgulo,cuius recti ſint anguli ſimilis.Hi ſanè muſculi ex vtraque parte vnus tanquam plicæ quædam aliis ſuperiacent,quibus ſublatis,tres aliquando muſculorum coniugationes euidenter apparent,plerunque verò duæ, quarũ altera ſecundum ſpinam extenſa muſculos leniter latos habet,qui obliqui ab oſſe occipitis ad ſpinæ latera feruntur:altera teretes,quum illi muſculi villos & partibus capitis quæ ad latera ſunt,vnde etiam exoriuntur, è contrariò habeant in ſpinæ apicem tendentes.quos vbi ſubſtuleris ſub aſpectum perſpicuè cadẽt ii qui ex capitis articulatione naſcuntur,qui ex communi principio ad occipitis finem articulationem contingunt : quorum qui robuſtior eſt,in poſteriorem proceſſum ſecundæ vertebræ , alter obliquus in latera primæ porrigitur. tertius verò muſculus hos ambos coniungit,à latere proceſſus primæ vertebræ in poſteriorem ſecundæ pertingens . Inſeritur autem hic muſculꝰ in ipſius exortus latera.alius qui prius eſt dictus, in ipſum proceſſus apicem,quam acantham vocant.Huic alius muſculus paruus ſubiacet qui ex occipite prodiens in primam vertebram pertinet . Horum octo muſculorũ exiguorum quos poſtremo loco memorauimus,actio eſt vt ſolum capitis articulum : eorum verò qui his incumbunt,totum collum vnà cum capite moueãt.Caput igitur abnuendo rectà ſolùm muſculi mouent , qui in primam ac ſecundam vertebram recti procedunt : cum parua autem in latera inclinatione cæteri quatuor : quorum duo à capite exorti lenitérque obliqui in latera abducunt. cæteri duo huic etiam motui adiumento ſunt: & eã obliquã extẽſionẽ quæ ex muſculorũ ſibi oppoſitorũ,quos modò diximus,motu facta fuerat in caput cũ partibus cõtinuis primæ vertebræ ad naturalẽ ſitũ reducunt.Eſt autẽ perſpicuũ,ex vno tãtùm muſculo agẽte motiones obliquas effici:ſi verò vterque vniꝰ cõiugationis muſculus agat,vnum rectum motum reddi . ſimili quoque modo in muſculis qui his incumbunt,totum collum occupantibus , obliqui obliquum abnuendo mouẽt, recti verò rectum faciunt. Duo præterea ex prioribus partibus muſculi ſunt , caput vnà cum ceruice mouentes,robuſti & lõgi:híque ad quintã vſque thoracis vertebram progrediuntur,omnibus ceruicis vertebris parte anteriore incũbentes , & ſtomacho

ſubiecti.horum exortus ab inferioribus capitis partibus exiſtit:iſque carnoſus eſt,eámque occupat regionem quæ capitis articulatione & inferiore labdoeidis ſuturæ fine continetur.Quum toti agunt hi muſculi,caput cum ceruice flectunt:quum verò ſuperior tantùm eorum pars, quæ à capite in primam & ſecundam vertebram inſeritur, ipſum ſolum caput annuendò mouet.hæcque pars quandoque propriam & perſpicuam deſcriptionē habet quæ poſterioribus paruis muſculis proportione reſpōdet.Sunt etiam ad latera circa articulum capitis aliæ duæ paruorū muſculorum coniugationes,quarum altera primam vertebram capiti adnectit,altera ſecundam primæ cōiungit: eáque non ſemper eſt perſpicua.horum actio eſt vt ipſas ſolas primæ vertebræ articulationes ad latera annuendo moueant.Horum omnium paruorum muſculorum, qui articulationem capitis,tanquam chorus,ambientes coronant,alius aliam eſſe actionem ignorauit.

De muſculis aſperæ arteriæ,
Cap. XXXIIII.

ASperæ arteriæ proprii muſculi ſunt quatuor, à quibus arctatur & comprimitur,quum hi fuerint extenti:& os hyoeides,& larynx reuellitur.quorum maiores initium ſumūt ab inferiore rectæ lineæ oſſis hyoeidis termino:tum in totam arteriæ longitudinem porriguntur, & in os pectorale interius inſeruntur. Quandoque etiam hi duo muſculi tibi eſſe bifidi videbuntur. alii verò duo ex partibus,quæ ad latera ſunt ſcutiformis cartilaginis, & ex partibus eius inferioribus exorti,ad os pectorale terminātur,& arteriam à lateribus comprehendunt.

De propriis laryngis muſculis,
Cap. XXXV.

IN anterioribus partibus eius cartilaginis quæ ſcuti formam præfert,duo muſculi ſunt, alter ad dextram, alter ad ſiniſtram conſtitutus. hi recti ad eius longitudinem incumbunt,atque ex humilioribus oſſis labdoeideos lateribus exoriuntur:hi ſurſum prorſúmque cartilaginem trahunt. Duo autem alii muſculi à finibus poſterioribus cartilaginis ſcuti formam referentis ſinguli vtrinque exorientes gulæ inſeruntur,ipſámque perinde vt conſtrictores,comprehendunt: hi cartilaginem cogunt & contrahunt.Alii duo bifidi primæ & ſecundæ cartilaginis fines coniungunt & cogunt. poſt quos alii quatuor ex ſecunda cartilagine in tertiam ſe inſinuant, qui partim retrorſum partim in latera articulationem contrahunt, ſuperiorem laryngis extremitatem aperientes.hos ſequuntur alii duo qui priuſquam larynx apertus ſit,non apparent.hi cartilaginem ſcuti formā referentem arytænoeidi perpetuò cōiungunt:ei verò quæ vacat nomine,non perpetuó. habēt autem hi muſculi actionem prædictorum quatuor actioni contrariam: diligenter enim ſtringunt vnà cum duobus bifidis inferiorem laryngis extremitatem. Iam verò ad baſim tertiæ cartilaginis muſculus eſt bifidus, aut duo coaleſcentes,qui cartilaginem cogunt,& laryngis partem eis proximam claudunt.

De propriis muſculis oſſis labdoeideos,quod
etiam hyoeides nominatur.
Cap. XXXVI.

DVo lati muſculi os hyoeides inferiori maxillæ coniūgunt, ex partibus quæ ſunt ad latera rectæ lineæ ipſius hyoeideos enati: atque in partes quæ ad latera ſunt inferioris maxillæ,poſt exortum muſculorum,qui maxillæ ſunt proprii inſeruntur.Alii duo muſculi in extremam maxillam mutuò coniuncti ſe inſinuant.horum principiū eſt ſuperior extremitas oſſis labdoeideos: alii verò duo à radice oſſis quod à ſtyli ſcriptorii ſimilitudine graphoeides dicitur,incipiunt,atque in rectas labdoeideos oſſis lineas infernæ extremitati, vtrinque vnus inſeruntur. Hæ ſolæ tres coniugationes ſunt ſolius labdoeideos propriæ, eique breues quoſdam motus impertiunt.atque vna quidem à baſi belonoeideos proceſſus incipiēs,in poſteriorē regionem ipſam abducit:aliæ ad latera maxillæ aſcendūt atque id ad maxillam ſurſum trahunt. Cæteri muſculi ex oſſe hyoeide orientes,aliarum particularum cauſa potius ſunt facti hi quidem in ſcapulas,vt eas mouerent, vt antè docuimus:hi verò in linguā,vt de ea dicetur: & reliquus deinde poſt hos ad fauces extrinſecus adiectus: ſiue quis vnum bifidum,ſiue duos coaleſcentes, quod mihi quidē potius probatur,malit dicere: hi nanque aſperam arteriā contrahunt,& os labdoeides infrà retrahunt.

De muſculis mouentibus linguam,
Cap. XXXVII.

EX muſculis qui linguam mouent,duo à baſibus proceſſuū,qui belonoeides ab acus ſimilitudine appellātur,initium ducentes,anguſti & longi progrediuntur, & in partes quæ ſunt ad latera linguæ vtrinque ſinguli inſerūtur, ac motibus obliquis præſunt.cæteri omnes ex oſſe caput laryngis ambiente, quod hyoeides appellatur, exoriuntur:tum in linguam per duas coniugationes ſeſe quatuor inſerunt,eámque euidenter mouent.quintus qui bifidus eſt, quique à ſuperiore fine rectæ hyoeideos lineæ principium ſumit,ſub linguam inſeritur ſecundum eius longitudinem ad extremum vſque maxillæ inferioris,in id quod mentum vocant,quà maxillæ oſſa coaleſcūt,pertingens.hic muſculus ſurſum ad maxillam os hyoeides retrahit, illiſque oppoſitus eſt qui os ipſum ad pectorale os deorſum trahunt:nullum tamē in lingua perſpicuum motum facit.Alii verò quibus euidenti motu cietur,quatuor ſunt:quorum duo è finibus ſuperioribus hyoeideos exoriūtur,vnde etiam muſculus ille bifidus,de quo diximus,verùm ad eius latera potiꝰ ferè:cæteri duo deinceps ex obliquis rectæ lineæ & humilibus eiuſdem oſſis lateribus enaſcuntur:quorum maiores in mediam linguæ regionem ſeſe perpetuò contingentes inſeruntur, &ad eum anteriorem linguæ locum perueniunt,quem *δεδμένον,hoc eſt ligatum*,vocant:minores verò in latera inter hos & eos qui ab vtraque baſi proceſſus belonoeideos procedūt. Cæterùm horum muſculorum motus poſituræ pro portione reſpondent,vt obliquorum obliqui,rectorúmque recti ſint motus,quemadmodum eorum de quibus prius diximus, ad latera. Prædictis autem omnibus muſculis ſubiiciuntur ab imis partibus ii qui tranſuerſos villos habent, à tota lingua exerti,& in totum ferè maxillæ os,præterquam in mentum inſerti, hi muſculi extenti, extollere & curuare linguam poſſunt.

De muſculis faucium,
Cap. XXXVIII.

LOcus quidam gulæ & laryngi communis eſt antepoſitus,in quem vtriuſque os aſcendit:eum locum iſthmū quia anguſtus oblongúſque eſt,vocant. corpus eum ambiens fauces nominant,ad cuius vtrāque partem muſculus eſt,qui in edenda voce & in deglutiendo,munere fungitur ſuo.

De muſculis collum mouentibus,
Cap. XXXIX.

HOC loco de propriis colli muſculis agemus.Duo ab vtraque eius parte muſculi ſunt,quorum alter poſterior potius,anterior alter cēſetur. ac poſterior quidem,ex eminentia.quæ ad latera eſt primæ vertebræ, exoritur ea parte præcipuè qua ipſa conuexa eſt vel maximè: nam ex anteriore eminentia potius muſculus de quo ſuprà verba ſunt facta,exortum ducit,qui ad ſcapulæ principium aſcēdit.hic verò poſterior colli muſculus,de quo inſtituta oratio eſt,ad ſcapulas vſque peruenit, ex omnibus vertebris per ligamenta valida exortus,vt multi eſſe muſculi videātur:inferiórque ipſius ora thoracis muſculo in ſcapulæ ſimis poſito eſt exquiſitè continuus.alter verò colli muſculus anterior initium ducit à perforato ſecundæ vertebræ proceſſu,& ſimul cum aliis muſculis ceruicis exoritur. Illinc autem per axillas ad quintam vſque thoracis coſtam peruenit,ſextā etiā nonnunquam attingens.eius etiā portio quædā in primā clauiculæ coſtā,quæ deinceps ſuccedit,inſeritur.rotundus autem eſt potius hic muſculus, & longus.eius verò actio,in eo quod ceruici admotus eſt,eò pertinet vt ipſam ad anteriora obliquam flectat:in eó verò quòd ad vertebras thoracis peruenit, vt thoracē dilatet.Quocirca præſtabit,vt vel duos muſculos inter ſe vnitos eo modo quo prædictos,exiſtimemus:vel ſi vnus cenſendus eſt,vt in numerū muſculorū thoracis referatur: euidenter enim thoracē dilatare perſpicitur: collū verò annuēdo nō ita euidēter mouere.oppoſitā verò ei motionē

habet prædictus muſculus,qui & ipſe in latera & ad poſte A
riora magis totum collum flectit. Si verò ambo vnà tun-
dantur,media colli totius inflexio in latera efficitur.Si ve
rò anteriores duntaxat qui ad vtrunque latus ſunt, nimi-
rum dexter & ſiniſter tẽdantur,totum collum antrorſum
annuere:ſi poſteriores,totum retrorſum renuere cogunt.
Si verò omnes quatuor ſimul tendantur, collum in nullã
partem vergens tum euadit, quemadmodum itidem in
ea affectione contingit quæ tetanus nominatur.

De muſculis in ſimis ſcapularum thoracem
dilatantibus, Cap. XL.

MVſculum qui magna dilatatione thoracẽ diducit,
in vtraque parte vnum,ſiue ſcapulæ & thoracis cõ-
munem appellare ipſum quis velit,ſiue thoracis ſolius,ex
iis qui ad ſcapulam ſunt, nullum erit diſcrimen. Exoritur
hic è baſi ſcapulæ,toti ſimæ parti extẽſus: ſiquidem hæc
ipſius pars deliteſcit.quod verò deinceps ſequitur, totum
patet,quod quidem thoraci ad eum muſculum qui à cer
uice in ſextam coſtam deſcendit,inſeritur.Quinetiam hic
muſculus duas coſtas ex iis quæ nothæ dicuntur iam pro-
pe cartilaginoſos proceſſus conſcendit.non eſt autem cõ-
tinua eius inſertio,ſed tanquam in quoſdã paruos diſciſſa
muſculos, qui ſingillatim ſingulis muſculis coſtis attri-
buuntur.deinceps verò poſt omnes huiuſce muſculi ante-
riores extremitates principium exortus ſumit maximus
abdominis muſculorum,qui diſciſſis ipſe quoque ſimili
modo exortibus appenditur.

De muſculis humeri articulum mouentibus,
Cap. XLI.

VBI muſculos ſcapulam mouentes abſtuleris, tum eũ
qui in ſimis ſcapulæ partibus eſt, de quo nuper dictũ
eſt, facillimè numerum omnium brachium mouentium
muſculorum conſequêre. Quum enim omnes vndecim
ſint,tres à pectore in brachium aſcendentes, duos ex iliũ
ſedibus,quinque ex ipſa ſcapula prodeũtes, & vndecimũ
poſtea præter hos omnes,qui epomida occupat,intuebe-
ris. paruum verò muſculum qui ad articulationem eſt, ab
hoc omni ſermone reiicio.Horum motus ſunt hi:muſcu-
lus epomida occupans,brachium ſurſum potiſſimùm ad
rectam lineam attollit.ex iis qui ad vtrãque huius partem
ſunt,ab ipſa exorti ſcapula,is qui prope altiorem coſtam
eſt,attollit quidem,ſed inclinat ad anteriora:ex iis autem
qui prope humiliorem coſtam ſiti ſunt, maior ſuprà ipſe
quoque tollit,ſed ad exteriora vergit.qui verò eſt tanquã
eius pars,obliquè ad exteriora brachiũ abducit. hos mo-
tus excipiunt intrinſecus quidem muſculi à pectore aſcẽ
dentes:hique ſiue tres,ſiue quatuor eſſe dicuntur:extrinſe-
cus verò is qui ab inferiore humilioris coſtæ termino
ſurſum fertur.ergo ex omnibus muſculis qui à pectore na
ſcentes ad interiora brachium abducunt, qui altiſſimus
eſt,caput brachii magis attrahit:qui verò maximus eſt,&
bifidus,totum artũ pectori abducit. Si ergo vterque eius
muſculus æquè tendatur,motus æqualis efficietur: ſi alter
tantum agat, altior altiorem, humiliórque humiliorem
adductionem molietur.Muſculus verò qui ſecundum mã
mam eſt,quum brachiũ ad pectus adducit, tum deorſum
detrahit. Poſt hos verò qui in ſuperficie eſt tenuiſſimus
muſcul⁹ verſus ilia leniter ad latera trahit:qui poſt hũc eſt
maximus,brachium rectà ad coſtas extẽdit.Reliqui poſt-
ea duo muſculi ab ipſa ſcapula excepti, brachium ad ex-
teriora poſterioráque circumagunt:alter qui à ſimis ena-
ſcitur,eius caput retrorſum circumuertit:alter ab inferio
re humilis coſtæ extremitate,eam potiſſimum partem in
quam inſeritur,extrorſum abducit. Si vterq; munere ſuo
ſimul fungatur,brachii circunductionem quæ fit in du-
plicatione,quam vocant,efficiunt.

De paruo muſculo qui in articulione hu-
meri eſt, Cap. XLII.

HVnc muſculum aliquis partem magni illius qui in
brachio eſt,& etiam ipſum per ſe muſculum eſſe ſta-
tuet: poteſt enim obliquæ extenſioni aliquantulum con-
ducere.

De muſculis articulationem,quæ in gibbo
cubiti eſt mouentibus,
Cap. XLIII.

ARticulatio quæ in gibbo cubiti eſt,à quatuor muſcu
lis totum brachii os in orbem complectentibus mo-
uetur.duo priores articulum non recto exquiſitè flexu v-
trique,ſed alter extrorſum,alter introrſum inclinando,fle
ctunt.ſi vtrique tendantur,medius flexus fit, qui carpum
ad humeri caput adducit.qui verò introrſus magis flectit
maior muſculus,euidenter etiam ante diſſectionem,totã
anteriorem brachii partem complectens conſpicitur. in-
cipit autem à ſublimiore ceruicis ſcapulæ ſupercilio, in-
B de per anteriores brachii partes deſcendens,ipſum vſque
ad medium tangit.hinc ſublimis alteri muſculorum, qui
inibi ſunt,incumbens,in gibbi cubiti articulationem ſe
inſinuat:alter verò ex brachio ſolo exoritur,& initium à
poſterioribus partibus habet prope brachii caput, & il-
linc per externas partes obliquus ad anteriores partes vſq;
ad gibbi cubiti articulationem progrediens, in os cubiti
inſeritur,quemadmodum prædictus ille maior in os ra-
dii.Porro muſculorum qui articulationem in gibbo cu-
biti extendunt,alterum principium ab humilis coſtæ ſca
C pularum dimidio,quod verſus humerũ aſcendit, incipit:
alterum verò poſt brachii caput ex poſterioribus eius,par
tibus exoritur. ambo autem hi muſculi articulationem
quæ in gibbo cubiti eſt,extendunt:ſed primus vnà etiam
extrorſum inclinat,ſecundus verò introrſum & ipſe incli
nationem facit.muſculi autem, quem ſecundo loco no-
minauimus,pars(eſt enim vt bifidus quidam)carnoſa to-
ta permanens in poſteriorem gibbi cubiti partem inſe-
ritur,& rectam quodammodo magis extenſionem ad os
cubiti introrſum leniter vergentem efficit.

D De cubiti muſculis,
Cap. XLIIII.

IN cubiti partibus internis ſeptem muſculi ſunt conſti-
tuti: in exteriore autem parte minimus numerus ad o-
cto peruenit.Si verò connati muſculi diſtinguantur, ma-
ximus numerus erit denarius,medius nonarius. quatuor
igitur digitos(excepto pollice)vnus muſculus magnus ex
tendit in media præcipuè totius brachii regione conſti-
tutus,& quatuor tendines in vnunquenque digitum ſin-
gulos producens.duo autem muſculi ab vtraque huiuſce
E muſculi parte collocati ſunt,quorum alter paruum digi-
tũ obliquè ab aliis abducit,alter huic adducit reliquos. ſi
exquiſitè loqui velis,duos muſculos eſſe hos dices ſibi mu
tuò connatos. Alii præterea ab vtraque horum parte mu-
ſculi ſunt, quorũ alter cubito extrinſecus exporrectus in
metacarpium,quod ante paruũ digitum eſt,per vnum tẽ-
dinem inſeritur:alter in eam metacarpii partem,quæ an-
te indicem & medium digitum eſt,per duos tẽdines: ter-
tius denique per vnum tendinem in primum os carpi a-
pud magnum digitum.Ac corpus quidem ab his tribus
F magnis muſculis extenditur, ad paruum quidem digitũ
vbi extrema manus, veluti in pronam figurã inclinatur:
ad pollicem verò,vbi in ſupinam. qui autem inter hos eſt
medius interiectus muſculus, is carpi extenſionem inter
vtrunque mediam facit:vt etiã mediã conſtitutionẽ ſum
ma manus acquirit,ſi reliqui duo muſculi ſimul actionẽ
obeant.cæterùm ei muſculo qui carpum ad pollicem, vt
dictum eſt nobis,mouet,alter eſt adnatus ita vt ambos v-
num eſſe planè appareat,qui in primum os pollicis per-
uenit, ipſúmque in alteram partem ea motione mouet,
G quæ obliquæ quinque digitorum motioni,quam à tribus
muſculis fieri diximus, proportione reſpondet. Reſtant
adhuc ex cubiti muſculis exterioribus,& is qui ſuperiori
bus radii partibus obliquus inſeritur,totus carnoſus,& is
qui ſuperius ei prolix⁹ incumbit,qui nec ipſe in exquiſi-
tum tendinem deſinit:eámque actionem plerũque obit,
vt ſupinam manum reddat. reliquus verò muſculus qui
ante hunc eſt dictus,in ſuperiores radii partes, non vt is
qui poſtremò fuit memoratus,in inferiores inſeritur:quã
obrem vterque eorum illam radii partem mouet, in quã
H inſinuatur.ſi ambo ſimul agãt,toti⁹ manus conſtitutionẽ
ſupinã reddẽt: poſt primũ autẽ exortũ conſcendens hic
muſculus toti cubito adnaſcitur.eiuſmodi igitur eſt exte
riorũ muſculorũ poſitus atque motus.Quũ autem interni

muſculi ſeptem numero ſint, duo carpum flectunt, duo digitos, alii duo radium pronum circumagant: reliquus verò qui eſt omnium gracillimus ſub cute ſumma porrigitur, per medium præcipuè artum ſupernè deorſum tendens, nec vllum articulum mouens.

De muſculis qui in ſumma ſunt manu,
Cap. XLV.

MVſculorum qui in internis ſummæ manus partibus ſunt, duplex eſt genus. parui quidem neceſſariò omnes ſunt, attamen inter ſe non parum cũ in aliis, tum verò in magnitudine differunt. Quinque igitur ſunt qui obliquè introrſum ſurſúmque digitos mouẽt, ſinguli ſingulis diſtributi: ſextus pollicem, qui magnus vocatur, ad indicem adducit: ſeptimus paruum digitum ab aliis longiſſimè abducit. Alii autẽ muſculi in metacarpio ſiti ſunt, qui omnibus diſſectionis peritis mihique etiam diu fuerunt ignoti, qui cum quadã in latus inclinatione primũ cuiuſque digiti articulum flectunt: biniique ſunt in ſingulis digitis. In magno verò digito non eſt æqualis numerus: eſt enim vnus minor, digitóque prope ſecundam articulationem inſeritur, eam non admodum perſpicuè, ſed magis primam mouens. Reliqui deinceps duo ſecundam articulationem flectunt, alter quidem ipſum maiorem qui prædictus eſt, tãgẽs, & ſurſum verſus flexionẽ faciẽs: alter poſt hunc, in latus leniter inclinans. Horum autem omnium vndecim muſculorum commune eſt munus, vt coarticulationem quæ ab vnoquoque oſſe metacarpii cũ carpo eſt, eouſque flectat quouſque vnaquæque flecti ſuapte natura queat: id quod eſt ſanè breuiſſimum: quæ enim ibi ſunt oſſa, inter ſe coarticulata ſunt. nec quemadmodũ oſſa digitorum, ſunt dearticulata. Quocirca prima pollicis dearticulatio euidentem habet motum: quæ verò eſt metacarpii cum carpo, latentem penitus atque obſcurum. in magno nanque digito nonnunquam duo ſoli muſculi apparent, qui affecti ſunt æquè ac muſculi aliorum digitorum: iidémque ita ſæpe coaleſcunt vt in vnoquoque digito vnus eſſe videatur.

De muſculis qui ſub clauiculis ſunt,
Cap. XLVI.

SVB vnaquaque clauicula muſculus ſubiacet, qui perſpicuè videri, antequam auferatur clauicula, non poteſt. habet eandem actionem hi quam intercoſtales habent. Quemadmodum enim quilibet eorum ſuis villis exterioribus humiliorem coſtam ad ſuperiorem attrahit, ita hi primam coſtam ad clauiculam attrahunt.

De muſculis thoracis, Cap. XLVII

EX muſculis thoracis ii qui in locis quæ intercoſtalia dicuntur, poſiti ſunt, duo & viginti ſunt, quorũ villi ſunt longitudine contrarii: neque enim vt muſculi à ſpina in os pectoris deſinunt, ita etiam eorum villi eò pertinent, ſed ex coſta in coſtã obliquè contraria inter ſe poſitione exteriores & interiores ad X literæ ſimilitudinem inſeruntur. Atque exteriores quidem villi à ſuperioribus in inferiores coſtarum partes procedentes thoracẽ dilatant: qui verò in profundo ſunt, ipſum contrahũt. His contrarii ſunt qui ad cartilagineas coſtarum partes, quæ ad os pectorale ſunt, vergunt: nam qui in ſuperficie ſunt poſiti, dilatant: qui in imo ſunt, conſtringunt. At in muſculis coſtarum notharum ad extremum vſque eadem eſt villorum natura: ſiquidem inflexionem nullam habent. Altera porro exiguorum muſculorum coniugatio primas coſtas ſurſum trahit, vt etiam aliæ duæ decimam & vndecimam trahunt deorſum: nam duodecima coſta extra ſeptum tranſuerſum obliquo abdominis muſculo minori connata eſt: quandoque tamen circunſcriptionem proprii muſculi, à quo deorſum trahitur, habere cõſpicitur. Aliæ verò tres muſculorum coniugationes à collo deſcendentes, thoracem dilatant: maxima quæ in ſinus ſcapularum eſt: minor quæ ante ipſam coniugationem eſt ſita: minima quæ poſterius eſt poſita: atque hi muſculi omnes thoracem dilatant, & præter muſculos, etiam phrenes. Intercoſtales verò dimidiis ipſorum villis contrahunt, itémque ii qui ſpinalibus ad radices coſtarum ſunt exporrecti: & ſuperior rectorum muſculorum abdominis pars, & denique ii qui coſtas vltimas deorſum trahunt. quin thoracis etiam contractioni nonnunquam muſculi abdominis aliquantulum conducunt.

De muſculis ſpinæ, Cap. XLVIII.

MVſculi ſpinales à ſecunda vertebra ceruicis incipiũt illi quidem, ſed vel tot ſunt quot & ipſæ vertebræ, à ſecunda initium ducendo, ſibi inuicem connati: aut vnus maxim⁹ eſt ab vtraque ſpinæ parte ex multis muſculis cõpoſitus. omnium autem villi ſunt leuiter obliqui, ſique parum tendãtur, ſingulas vertebras ſibi cõtinuas ad ſeipſos inclinant: ſi verò ambo tum qui à dextris, tum qui à ſiniſtris cuiuſque vertebræ ſunt, tendantur, tunc recta permanens, & in nullam partem vergens ſpina ad poſteriora recuruatur: ſique per totam ſpinam ita fiat, cum moderata tenſione tota extenditur: violentius autem tenſis retrorſum recuruatur, & ſtatum gibboſitati contrarium acquirit. At in tota parte ſuperiore ad quartam vſque & quãdoque etiam quintam thoracis vertebram, duo muſculi ſunt qui ſtomacho ſubiecti ſpinam flectunt. partibus verò inferioribus quæ ad lumbos ſunt, tota interior lumborum regio binos maximos muſculos habet, quos omnes anatomici ψόας vocant. hi ſupra ſeptum tranſuerſum ad decimam, aliquando ad vndecimam thoracis vertebram inſeruntur, eam ſpinæ partem quæ ad eos eſt, flectentes. Id verò quod inter hos & antedictos interiacet, quod medium thoracis eſt, nullum proprium muſculum eſt nactũ ſed ſimul cum partibus quæ vtrinque ſunt, mouetur.

De muſculis abdominis,
Cap. XLIX.

IN abdomine octo ſunt muſculi, quatuor vtrinque. omnium exteriores ac primi ſunt qui à thorace obliquì deſcendunt vſque od oſſa pubis, maximi muſculorum, qui ibi ſunt, omnium. ſecundi ſub his, qui ab ilibus aſcẽdunt: tertii, qui hos contingunt, recti ſunt: quarti, qui peritonæo connati, taanſuerſum ſitum habent. Idque corpus quod ex his & peritonæo conflatum eſt, multos medicos latuit, qui peritonæum eſſe exiſtimabant. quinetiam in ventris ſuturis, quas γαστρορραφίας vocant, tanquam mẽbranam ipſum corpus conſuunt. ſed in partibus inferioribus peritonæum hæc aponeuroſis relinquit, ipſúmque ſolum nudum ibidem apparet. Vtiles hi muſculi ſunt ad exufflationes, & ad ſpiritus cohibitiones, quas vocant: magnas item voces & acutas, vomitúſque & ventris deiectiones. eorum præterea pars inferior, ac præcipuè illorũ qui veſicæ incumbunt, hypogaſtrium introrſum contrahendo mingendi actionem adiuuat.

De muſculis in teſtes deſcendentibus,
Cap. L.

DVO graciles muſculi in vtrunque teſticulum perueniunt. Exoriuntur autem, alter à pubis, alter ab ilium oſſe per tenue ligamẽtum mẽbranoſum. deorſum autem illic feruntur per meatum qui ad teſtem deuenit: tum dilatati erythroidem membranam complectuntur. ipſorũ munus eſt, teſtem ſurſum attollere, vnde nonnulli cremaſteras, *hoc eſt ſuſpenſores*, eos nominant.

De muſculo qui in collo veſicæ eſt,
Cap. LI.

MVſcul us carnoſus collo veſicæ circumiectus eſt: maior ipſius pars inferius ſubiecta eſt. hic muſculus veſicæ os claudit, nequid cõtra volũtatẽ effluat: & vrinam quæ per ipſum fertur, ſimul propellit.

De muſculis pudendi,
Cap. LII.

PVdendum duos muſculos obliquos admodum paruos habet, qui in eius exortum inſeruntur: duos item alios connatos, aut vnum bifidum carnoſum, infernè quidem ipſi magis ſubiectos, nihilo tamen ſecius ipſum in orbem complectentes. cæterùm horum capita in nullum os manifeſtè perueniunt: aliorum verò duorũ, in oſſa quæ pubis nominantur. Omnes hi muſculi tum rigidum facere pudendum, quum intenditur: tum motiones, quum in altera & ad ſuperiora mouetur, ſuppeditare poſſunt.

De muſculis ſedis, Cap. LIII.

VNus eſt muſculus qui parem non habet, rotundus,
tranſuerſus,ſedi circumiectus:qui ſi tendatur,diligẽ-
ter & validè rectum inteſtinum claudit, & in medio ſui
ipſius os coccyga tangit:ex omni verò parte in pudendi
exortum terminatur.Huic ipſi ad vltimam oram incum-
bit muſculus cutaceus,cuiuſmodi eſt labiorum pars vlti-
ma,quem vel cutaceum muſculum, vel muſculoſam cu-
tim licet appellare. huius quoque vſus idem ferè ac mu-
ſculi eſt, præterquam quòd viribus & robore actionis à
muſculo ſuperatur.Porro cæteri duo muſculi qui mem-
branoſi ſunt,ſupra rotundum muſculi ſunt locati.exoriũ-
tur hi ex internis partibus oſſis pubis,& oſſis quod latum
aut ſacrum appellatur:ſurſúmque ſedem retrahunt.quum
in magnis contentionibus ſedem euerti cõtigerit. quum
enim à muſculis hypogaſtrii vnà cum phrenibus inteſti-
na comprimuntur, & illorum opera quicquid etiam in
eis continetur,euenit vt ſedes quoque foras propellatur,
& ſæpe adeò euertatur,vt à prædictis duobus muſculis ſur
ſum retrahi ſtatim non queat:quúmque huiuſmodi mu-
ſculi reſoluti aut alioqui imbecilli ſint redditi, ægrè &
vix ſedem ſurſum retrahi contingit, quinetiam omnino
euerſa maneat,vt etiam ſubſidio manuum ſit opus. Iam
verò propter communicationem antedictam hi muſculi
pudendi exortum ſimul ſurſum attrahunt.

De muſculis coxendicis articulationem
mouentibus, Cap. LIIII.

MVſculi qui coxendicis articulationem mouent, de-
cem ſunt.pſoa enim,quæ nõ paru⁹ eſt muſculus,in-
cipitq; à decima thoracis coſta,flectit ſimul & * extror-
ſum magis totum femur inuertit. alius quoque exiguus
muſculus inſeritur ab oſſis coxendicis baſi, incipiens pro
pe eam partem natium, quæ nuda, carniſque expers eſt.
hic muſculus adductionis eſt author. Maximus autẽ mu-
ſculus qui ad femur eſt,qui omnes eos qui ſunt in corpore
magnitudine ſuperat,toti oſſi pubis incumbit, & partem
etiam quandam coxendicis ex lateribus,& infernè ad nu
dam vſque & carnis expertẽ regionem comprehendit,&
in totum femur in orbem carnoſis anſis ipſum comple-
ctens inſeritur:atque iis fibris quæ ex imis partibus apud
nudam & carnis expertem regionem naſcuntur, & proxi
mè ad genu articulationem perueniunt,retrorſum magis
femur abducit, ad alterum ſimul femur leniter addu-
cens.iis autem quæ altiores ſunt, adducit ſolùm : iis verò
quæ altiſſimæ ſunt,& supernè incipiunt, atque in primas
femoris partes inſeruntur,& adducit, & ſurſum etiam i-
pſum attollit.Hoc muſculo interſecto, is qui antè dictus
eſt,euidenter ſub aſpectum cadit: & aliæ quædam muſcu-
lorum deſcriptiones quæ non euidentes ſunt,apparent,a-
liquando duorum,aliquando verò trium : quos ſiquis in-
ter muſculos numerarit, is plures quàm decem eſſe mu-
ſculos coxendicis articulationem mouentes dixerit. Ex
poſterioribus verò natium partibus primus eſt,qui extre-
ma in cute collocatus eſt muſculus, qui femur exquiſitẽ
extendit,& retrorſum trahit. poſt muſculum quem in ex-
trema ſitum eſſe cute diximus, ſecundus eſt alius muſcu-
lus admodum craſſus & carnoſus, qui totũ ipſum femur
ſimul extendit,& introrſum eius caput trahit. Huic mu-
ſculus alius ſubnaſcitur, qui extendit ſimul & extrorſum
caput trahit femoris. alius præterea muſculus exiguus,
craſſúſque,ab exterioribus & imis ilium coxendicis oſſis
partibus exoriens,prædicto magno muſculo ſubnaſcitur,
qui ipſe quoque attollit, & caput femoris euertit extror-
ſum. Reliqui ſunt duo muſculi femur mouentes, qui ex
totis pubis oſſibus exoriuntur,alter intrinſecus, extrinſe-
cus alter.hi muſculi naturale etiam oſſis pubis foramen
occupant,quorum media pars membranoſum ligamen-
tum eſt:parte verò poſteriore in idem inter ſe coeunt,co-
xendicis oſſi carnoſis anſis adnati. horum muſculorum
munus eſt,vt caput femoris circumagant,introrſum qui-
dem & antrorſum vno eodémque tempore primus, ex-
trorſum verò & retrorſum alter. Decimus,præter eos qui
cõmemorati ſunt, muſculus ab internis femoris partibus
locatus eſt,qui fortaſſe etiam tibiam nonnihil mouet: is
totum femur introrſum adducit:ſed qualis quãtúſque ſit,

A mox quum de muſculis genu articulationem mouenti-
bus loquar,quum is in eorum ſit numero conſtitutus, ex-
ponam.

De muſculis genu articulationem mouen-
tibus, Cap. LV.

MVſculi qui tibiæ inferioris articulationem mouent
nouem ſunt.primus,qui anguſtiſſimus longiſſimúſ
que eſt,ex media rectáque oſſis ilium ſpina exortum ha-
bet,& per interna femoris ad genu dilatus, illic in ocreã
non multo poſt articulationem inſeritur.hic muſculus ad
B interiora tibiam flectit, & ſurſum altam quodammodo
attollit,atque ad eam figuram totum crus agit,in qua præ
cipuè ſtatuitur,quum nos * euertentes ipſum attollimus
ſuper femur alterius:qui huic proximus eſt,ab oſſibus pu
bis incipit,& in ipſam ocream potiſſimum inſeritur : in-
trorſúmque tibiam hic quoque inuertit,& eandem in re-
ctum attollit.qui verò plerunque ab internis partibus,&
quandoque paulò infra muſculum prædictum illi con-
tinuus eſt,& per tendinem in ocream pariter inſeritur, is
& flectit tibiam,& extrorſum eam inuertit obliquè, vt e-
C tiam eius obliquus eſt ſitus.Huic autem muſculo conti-
nentem habent exortum alii tres muſculi : alius ab exte-
rioribus partibus cruris admodum validus extrorſum
tibiam euertit:reliqui duo ſuperiorem originem ex inter
nis partibus duorum qui nunc dicti ſunt,habent.deſcen-
dunt verò,alter deinceps poſt duos antè dictos in inter-
nam tibiæ regionem non multò poſt articulationem,fle-
ctẽs ſimul,& ad exteriora ipſam per tendinem leniter ro
tundum euertens:alter verò poſt hunc deinceps internis
femoris partibus primis ad genu articulationem inſeri-
D tur,femúrque introrſum,& parum etiam retrorſum abdu
ducit.hunc ego decimum ſuprà nominaui eorum qui co
xendicis articulationem mouent. eius ego tractationem
in hunc locum reieceram,vt quoniam in muſculis collo-
catur qui genu articulationem mouent, de eo vnà cũ his
ipſis diſſererem.Reliqui autem tres muſculi femoris an-
teriores,articulationem genu extendunt : qui verò in ſu-
perficie ſunt duo robuſti, in robuſtum latúmque tendinẽ
deſinunt. qui verò ſub his deliteſcit, is & in principium
inſeritur patellæ,& ligamentis quæ ad articulationẽ ſunt,
E inhæreſcit. omnes hi muſculi supernè deorſum lati per fe
mur articulationem genu mouent, &,vt mea fert opinio,
melius nouem dicerentur:ſed ne in minimis rebus ab an
tiquioribus diſſentire videamur, octo. alius verò qui-
dam exiguus ſub articulatione latet,in ipſo poplite liga-
mentum habens, capite valido ac rotundo, quod prope
externum femoris tuberculum exoritur. hic in tibiæ os
ſe inſinuat,obliquus magis quodammodo per partes po-
ſteriores articulationi ſuperuectus, & ad ipſam flectẽdam
natus.

F De muſculis qui in tibia inſunt,à quibus
totus pes & digiti mouentur,
Cap. LVI.

TIbiæ circumiecti ſunt in orbem muſculi quatuordeẽ
cim, ſeptem ex poſterioribus partibus, totidémque
ex anterioribus.ex iis qui poſiti in poſteriore parte ſunt,
tres in calcis os finiunt, tres alii totius pedis digitos fle-
ctunt:ſeptimus in tendinem deſinens ſub nuda & carnis
experte tota pedis parte in latitudinem expanſus naſci-
tur:& oſſi calcis infernè dilatatus,deinde,vt dixi, toti pe-
di ſubſternitur.Huius vtilitas eſt,vt ſolidum ac tenſum,&
durum,& pilis nudum,& facilè ſentiens pedis veſtigium
efficiat.eorum verò qui in calcem ſe inſinuant,vſus eſt,vt
ſimul cum calce totum pedem retrorſum abducãt : atque
ita quidem poſteriores tibiæ muſculi ſunt locati.Ex ante-
rioribus verò qui totum pedem ſurſum tẽdit & in terſum
inſeritur,omnium anteriorum muſculorum eſt maxim⁹:
qui verò ei adiacet,eiúſque pars eſſe exiſtimatur, in pri-
mum magni digiti os inſeritur,ipſúmque leniter ſurſum
trahit obliquè.poſt hos ſequitur aponeuroſis, quæ in to-
H tum magnum digitum à qua extenditur,per longitudinẽ
inſerta eſt.huius autem aponeuroſeos exortum muſculus
admodum gracilis ex media inter fibulam tibiam ſede
molitur,ambo hæc oſſa comprehendẽs: quúmque prope
magnum digitum fuerit, ligamentum quoddam præter-

greditur, quod eundẽ vſum præſtat, quod in curribus circuli, per quos habenas aurigæ traiiciũt: poſſétque hos tres muſculos quiſpiam vnum cenſere. qui poſt hunc eſt, à quo digiti extendũtur, medius inter omnes anteriores muſculos eſt ſitus. Poſt hos alii tres muſculi ſunt, qui ab oſſe fibulæ exoriuntur. vnus magnum pedis digitum flectit, alter gracilis paruum extrorſum abducit, tertius denique totum pedem ſurſum tendit. poſt hunc verò, ferè proximum iam eſt fibulæ mediũ, vnde tertius muſculus exoritur, qui pedem ſimum reddit: íſque bifidus in exortu fit, inæqualibus ferè partibus: eúmque mediũ tranſit is qui paruum digitum extrorſum abducit. hi tres muſculi propter exortus communionem tres fuerunt à quibuſdam exiſtimari. Eſt etiam in poplite muſculus breui quidem longitudine, non tamen imbecillus eſt, & leniter quodãmodo obliquus, & tibiæ flexionem non planè rectam, ſed leniter extrorſum inclinantẽ facit. hic autem quintuſdecimus muſculus numeratur eorum qui in tibia ſunt, qui vltimo loco fuit memoratus inter eos qui articulationem genu mouent.

De muſculis qui ſunt in pede,

Cap. LVII.

IN pede quatuor ſunt genera muſculorum, non duo, queadmodũ in manu. tria in partibus pedis inferioribus: vnum in ſuperioribus, quod tarſo exporrigitur. Ex iis muſculis quinque ſunt qui obliquis digitorũ pedis motibus præſunt, & proportione reſpondent iis qui in exteriore manus regione ſunt locati: ſeptem verò qui in parte inferiore pedis ſunt, & cum ſeptenis qui in manu viſuntur, conueniunt, motus ſingulorum digitorum obliquos gignunt. quorum duo, vt in manu à primis carpi oſſibus exoriebãtur, ita hi in pede à primis tarſi oſſibus enati, exteriores digitos plurimùm ab aliis abducunt. reliqui autẽ quinq; paulò pòſt explicabũtur. Alii verò muſculi in partibus inferiorib⁹ exigui ſunt, qui ex tendinibus digitos flectentibus prius, quàm tẽdines ſigillatim diſcindãtur, procedunt. eorum muſculorum munus eſt, vt medium articulum cuiuſque digiti flectant: nam ſciſſis iam tendinibus alii muſculi adhæreſcunt iis, qui intus in manu motum obliquum ſingulis digitis ſuppeditant, proportione conſimiles. hi non ſecus quàm illi, ſunt numero quatuor; duobus autem accedentibus, qui digitos extremos ab aliis plurimùm abducunt, de quibus diximus, vnóque qui magnũ digitum ad ſecundum, qui ferè index eſt, abducit, totus numerus ſeptenarius efficitur. Eſt aliud tertium genus muſculorum, qui ſubter pedem ipſis oſſibus inhæreſcunt, & muſculis in manu planè incognitis proportione reſpondent. eos conſpicies, ſi omnes tendines, quemadmodum etiam in manu, excindas. Eorum verò poſitura omnis, figuráque & vtilitas eadem eſt, quæ prædictorum in manibus. duo enim cuiuſque digiti articulo præpoſiti, leniter ipſos flectunt: ſique ſimul agant, in nullum latus inclinando mouent, ſi priuatim alteruter in latus ſenſim declinat. quandoque verò ita continui inter ſe cõperiuntur, vt vnum in ſingulis digitis eſſe planè putes.

De neruorum diſtributione,

Cap. LVIII.

NVlla eſt animantium particula, quæ aut motũ, quem voluntarium vocant, aut ſenſum habere, ſine neruis queat. ſique neruus præcidatur, particula & motu & ſenſu ſtatim priuatur. cerebrum verò eſt neruorum, quemadmodum etiam ſpinalis medullæ, principium. alii porrò à cerebro, alii à ſpinali medulla oriuntur. nã anteriores vẽtriculi cerebri ad partes anteriores delati, paulatim coni inſtar anguſtantur, quouſque ad naſi principium perueniãt: qui quidem inter ſe ita coniuncti ſunt, & perpetuò ſe contingũt, vt nihil inter eos medium niſi membrana tenuis intercedat. Hanc ipſam membranam inter proceſſus non ſtatuunt, quia neque nerui ex ipſa exoriuntur, vt ab aliis, neque extra oſſa excidit. ab vtraque autem horum ventriculorum parte & dextra & ſiniſtra, neruus eſt craſſitudine notabili ex ipſo cerebro exoriens, in oculos extra caluariã per foramen quoddã, cuius tãta exquiſitè latitudo eſt, quãta eſt nerui craſſitudo, progreditur. hoc autem foramen eſt ſitum; quà primùm oculorum ſedes incipit oriri, tibique intuenti veluti radices quædam oculorum huiuſmodi nerui eſſe videbuntur: non tamen in multos villos diſſoluuntur, ſicut alii nerui omnes, qui inſtrumentis eos ſuſcipientibus diſtribuuntur, ſed alio quodam modo admirabili, quem nec oratione facilè eſt exponere, nec qui audierit, fortaſſe credet, niſi prius ſuis ipſemet oculis hoc mirificũ ſpectaculũ perluſtrarit. Dum enim vterque intra oculum, qui directò ad eum eſt ſitus, immergitur, in latitudinem extenditur, & humorem qui vitreus appellatur, in orbem inſtar globi circuit, nihil quicquam à cerebri natura ibidem diuerſus, ſed ſolis his neruis, antequam in oculos inſerantur, meatus quidam ſenſibilis intus apertè eſt: quamobrem nõnulli diſſectionum profeſſores hos ipſos meatus, non neruos, appellauerunt: nonnulli verò neruos opticos, ab actione nomen eis imponentes, nominant: háncque primam coniugationem neruorum à cerebro originem trahentium numerant, quæ cæterorum omnium eſt molliſſima. Altera coniugatio eſt, quæ muſculis oculos mouentibus eſt diſtributa, quæque & durior & longior multò eſt, quàm prædicta: & ex caluaria prope illam, oſſe tenuiſſimo ab illa diſtincta, emergit. huic non in primo quidem eius exortu, ſed dum per caluariam fertur, tertia neruorum adiacet coniugatio, quæ initium ducit quà anterior cerebri pars cum poſteriore coniungitur: hos neruos molles vocant, qui ad primam radicem quam plures eſſe videntur. & quemadmodum ex multis primis radicibus videtur conſtare hæc coniugatio, itaquoque multifariam diſcinditur. Prima igitur ipſorum particula ſecedit, in partem capitis inferiorem tendens: quæ quidem anatomicos latuit. Commune autem eſt caluariæ foramen, per quod ea pars deorſum fertur, & ipſius carotidis arteriæ reliquiæ ad cerebrum conſcendunt, vna ſanè ab vtroque latere. Quomodo igitur hi nerui per collum & thoracem in partes, quæ infra ſeptum tranſuerſum ſunt ferantur, & quænam ſit eorum diſtributio, progrediẽs declarabit oratio: nunc ad reliquas tertiæ coniugationis partes reuertamur. eius nanque pars etiam apud maxillæ articulationẽ in anteriorem partẽ aurium emergit: quæ quomodo neruis à quinta coniugatione oriẽtibus miſceatur, paulo pòſt intelliges. Cæterùm hæc eſt exigua eius particula quædam: at qui veluti truncus eſt omnium partium ab ipſa naſcentium, quæ & ramorum & virgultorum rationem obtinent, in duas partes primùm ſcinditur: quarum ſingulæ rurſus in multas particulas diducuntur: alteráque in muſculos qui temporales, quíque maſticatores nominantur, & in eos qui à maxilla exoriũtur, diſtribuitur: gingiuis præterea, dentibus, palpebris, ſuperciliis, toti cuti, faciei, & naſi tunicæ interiori, quæ ei ſubſtrata eſt, hi nerui ſenſum ſuppeditant. altera verò pars ad radices dentium, qui inferiori maxillæ inſunt, ſcinditur, eadem propémodum ratione, qua pars altera in ſuperioris maxillæ muſculos ſcindebatur: & in gingiuas, & labra inferiora perinde atque illud in ſuperiora propagatur. plurima tamen eius pars in linguæ tunicam diſpergitur. hócque par neruorũ aliqui guſtatorios appellant, quia per eos guſtandi ſenſus efficitur. Nerui autem qui maxillæ inferiori & linguæ infiguntur, viis decliuibus meritò ſunt vſi, propter partium eos excipientium poſitionem. qui verò in maxillam ſuperiorem ferebantur. iis natura viam aliam conuenientem ſecuit: ac primùm quidem prorſum etiam eos traduxit ac propter oculorum regiones deduxit, tum autem illic foramine ſimul eſt vſa, per quod nerui oculorum muſculus infigebantur, vt duo nerui per vnum foramen ferrentur, quorum alter in muſculos diuiditur oculorum, alter ad ſuperiorem maxillam peruenit, qui ſimul excidit cum altero, qúumque ad oculorum cauitatem peruenerit, rectà ad appellatum malum fertur, perforatis illic oſſibus, quæ ſub oculis ſunt, ac tranſitum ei præbentibus. atque hæc quidem eſt tertiæ coniugationis diſtributio. Quarta verò neruorum coniugatio paulò poſterius eſt locata, atque in totam palati tunicam inſeritur. nerui autem hi ſunt admodum exigui, ac neruis tertiæ coniugationis paulò duriores. Alia deinceps coniugatio neruorum ſequitur, quæ proceſſus ex partibus quæ ad latera ſunt, habet quam Marinus quintam vocat: & tamen non ex vna ex-

quiſitè radice expullulat,ſed ſibi inuicem ſunt vicinæ, alijúſque neruus exoritur ex altero: & in parte magis anteriore qui vocatur auditorius, vnà cum dura cerebri mēbrana ſimul exoriente, in foramen auditus excidit, cum qua dilatatus illinit meatum.ex poſteriore verò parte alter in aliud quoddam lapidoſi oſſis foramē incidit, quod cæcū nominatur. veteres enim anatomici foramē hoc ita nuncupauerūt,quum perfectè perforare anfractum illum non poſſēt, per quē neruus poſt aures foras excidit.atque hic neruus ſtatim illi neruo tertiæ cōiugationis,qui foras excidere ad maxillæ articulationē dictus eſt,cōmiſcetur, non quòd ille ad hūc perueniat, ſed quòd hunc ipſū expectet dū ad ſe aduenit. Ex vtriſque autē mixtis maxima pars,vel(vt melius dicam)omnis ſcinditur in latum muſculum,qui ſub cute naſcitur, & buccam ſine maxilla mouet,qui à nobis quoque vnus vtrinque inuentus eſt. Hic igitur neruus maxima ſui parte latum buccarū muſculum aperit.exiguum autem eius quippiam neruis auxiliatur, qui à tertia coniugatione ad muſculos tēporalis progrediuntur:quantū enim illis, vtpote minus duris quàm par erat, ad robur motionis deerat,tātum eis à ſeipſo adiungit. Ferūtur autem quædam eius propagines ad glādulas, & alias partes quæ circa aures ſunt, & ad partes buccarum tenues: ipſa verò piloſa cutis ſenſus gratia dūtaxat, veluti reliqua quæ in toto animali eſt,propagines paucas,tenues, raras,inſtar filorū araneæ cuiuſdam,ex omnibus ſubiectis partibus recipit.Quoniam verò tunicam quæ nares intus ſublinit,dicebamus eius neruorum portionis,quæ ad oculorum cauitatem fertur,eſſe participem,viam tamen ipſorum non indicauimus, conſentaneum fuerit eam etiam adiicere. In maioribus igitur vtriuſque oculi angulis videre eſt os in narium capacitatis pertuſum,quod & naribus & oculis eſt commune.ferríque per vtrunque foramen neruum non exiguū ab oculorum cauitate ſciſſum, quūprimùm nerui tertiæ coniugationis in eam peruenerint.Porrò neruus is cernitur non ſolùm in mēbrana quæ naribus ineſt, diſpergi, ſed etiam ad palatum vſque progredi:hæc enim vna tunica communis eſt naribus & ori, ob eam communionem & continuitatem quam habet ex foraminibus in idem deſinentibus,per quæ etiam ſpiritū ducimus. Sed licet hæc coniugatio euidenter duplex ſit, vna tamen eſſe in Marini gratiam ſtatuatur. Sexta verò neruorum à cerebro orientium cōiugatio vno foramine vtitur, quod prope infernam extremitatem ſuturæ quæ labdoides appellatur,eſt ſitum.ſtatim verò ex baſi cerebri oriens habet trium neruorum principia, qui quū extra caluariam emergunt, multifariam inter ſe, & cum vicinis (de quibus paulò pòſt dicam)cōmiſcentur. Deſcendit autem vna pars horum neruorū vſque ad os latum in omnia ferè inteſtina & viſcera diſtributorum.maxima verò ſui parte in ventriculum atque eius os prorumpere apparent: quam ob cauſam hæc pars acutiſſimo ſenſu eſt prædita, naturáque neruis ſeptimæ coniugationis eos aggregauit, & ſimulatque à capitis oſſe exceſſerint,membranis fortibus circundedit,& ex omi parte ad vnguē muniuit. Iam verò quoniam hos neruos ad ſtomachū accedentes, vbi paululum progreſſi eſſent,ad linguam delatos, à ſeptimæ cōiugationis neruis ſeiungere neceſſe erat,rurſus cum arteriis carotidibus quæ propè erant,eos coniunxit, & cum illis per collum perduxit, communibus membranis cum illis colligans: in thorace verò quum arteriæ ad ſiniſtrum cordis ventriculum eſſent locatæ, rurſus eos diuiſit, vbi denuò vtrinque connexuit.& quum ipſos primùm ſtomacho ventriculum diuiſura eſſet natura, qui dextra in parte erat ad læuam: qui verò in ſiniſtra erat,ad dextram obliquos, vt tutiores eſſent, circumegit. Ab his igitur neruis etiam muſculi laryngis propagines ſuſcipiunt. reliquorum verò duorum alter tum in muſculos faucium,tum in linguæ radicem peruenit, alter in latum ſcapulæ muſculum,& nonnullos alios qui inibi ſunt. Laryngis verò muſculi,qui cum aliis partibus ſunt communes,non ſemper à ſexta coniugatione neruos capiunt:quēadmodū nec qui os labdoides & hyoides,quod appellant, oſſi pectorali connectunt.Quanquam neruorum carotidibus arteriis adhæreſcentium non paucæ propagines mul-

A tos latuerunt,quos quidem ſolos ſextam eſſe coniugationem ſunt rati:quas ſanè propagines illi dum per collum & thoracem feruntur,faciunt,antequam in os ventriculi incidant.ac ne id etiam ſciunt, viciſſim ex medio thorace nonnullas horum neruorum particulas ad quoſdam laryngis muſculos venire:nec etiam quam vim habeant:quanquam ſi lædantur,in cauſa ſunt vt animal voce deſtituatur.Varia quoque eſt horum neruorum infra ſeptū tranſuerſum diſtributio:nam & quaſdā particulas à ſpinali medulla quæ in ea parte eſt,ſuſcipit,& in viſcera quæ ibi ſūt, B diſſeminatur,& iis quos à tertia coniugatione per collum ac thoracem deferri ſupra diximus, admiſcetur:& tamen hi ipſi nerui qui ad coſtarum radices procedūt,ſextæ coniugationis propagines omnibus eſſe videntur.Varia quoque eſt horum neruorum permixtio cum neruis intercoſtalium, & cum iis ferè omnibus qui ad inteſtina omnia, lumbóſque parui feruntur, & cum reliquis neruorū qui ad os ventriculi perueniunt. Varia denique eſt ea quoque diſtributio quæ intra peritonæum cōtinetur, quam nunc exquiſitè tractare non eſt propoſitum. Satis autem erit id ſolum ſcire,ad iecur,ad lienē,ad renes, itémque ante hæc, C ad totum vētrem,& ad omnia inteſtina neruos à cerebro partim à tertia coniugatione(vt diximus) partim à ſexta prouenientes conſpici.pulmonem verò & cor à ſexta quoque coniugatione quandam neruorum portionem ſuſcipere,omnes ſanè rectè dixerunt. Vtrum verò ſtomachus & arteria,& venæ maximæ earum quæ in collo ſunt ſuſcipiant,omnes norunt. Reliqua eſt ſeptima neruorū à cerebro exorientium coniugatio, quæ diſtributionem habet vbi cerebrum deſinit,& medulla ſpinalis incipit.progredientes enim nerui quadantenus vnà cum iis qui ſex- D tæ coniugationis ſunt,tum à ſeipſis ſeiuncti, maxima ſui parte in linguæ muſculos diſtribuūtur. nam quædā parua ipſorum particula in eos ſemper venit muſculos qui cartilagini laryngis,quæ ſcuti ſpeciem præfert, & humilibus oſſis labdoideos lateribus ſunt communes:in alios autem quoſdam non ſemper.Inter ſe autem(vti diximus)commiſcentur nerui infra caput tendentes,tum qui à tertia coniugatione,tum etiā qui à duabus nunc dictis proueniunt. Præterea verò prima & ſecunda neruorū à ſpinali medulla orientium coniugatio,magnopere cum hiſce ipſis neruis commiſcentur. Nerui autem ſeptimæ coniugationis E primi inter neruos exquiſitè ſunt iam duri: nam prædictorum omnium alii minus, alii magis ſunt molles:nullus tamen æquè ac hi,durus eſt.quin & illorum quoque neruorum qui muſculis inſeruntur, manifeſtò ſunt aliis duriores.Senſifici autem nerui ſimulatque in linguam inſeruntur,dilatati,exteriorem eius tunicam pertexūt:muſculóſque ſubiectos minimè contingunt:ibi enim nerui motorii ſeptimæ coniugationis in multas fibras ſoluti, omnes linguæ muſculos pertexunt.

De neruis à ſpinali medulla naſcentibus, F Cap. LIX.

PRima horum neruorum coniugatio naſcitur perforata prima vertebra, quæ vnam radicē apud medullam habet: mox in duas partes ſcinditur,alteráque eius particula retro,altera ad latus procedit. prima aut coniugatio in eos ſolùm muſculos,qui ad capitis articulationem ſunt, diſtribuitur.Secunda verò à ſpinali medulla naſcentium neruorum coniugatio,à poſterioribus ipſa quoque partibus emergit,non tamen per vlla foramina, veluti prima: in vtraque enim ſpinæ parte locus quidam eſt in medio G primæ & ſecundæ vertebræ nudatis oſſibus vertebrarum, in quo nerui exoriuntur,qui & ipſi quadā ſui parte ad anteriora per latera feruntur, neruis primæ & tertiæ coniugationis à cerebro naſcētibus,vt etiam tertia coniugatio, cōplicati.maxima verò portione in poſteriores colli muſculos diſtribuūtur, à quibus primarum vertebrarū inter ſe, & cum capite motiones fiunt. iidem ſimul quidpiam latis muſculis buccas mouentibus impertiunt. Quicquid verò ex eis ſupereſt,ad caput aſcendit, totam eius partem poſteriorem pertexēs: itémq; partes quæ circa aures ſunt, H quæque vſque ad verticem & ſincipitis oſſis initium pertinent.Tertia neruorum coniugatio à ſpinali medulla naſcentium,ex partibus quæ ad latera ſunt,oritur:vbi ſecun-

da & tertia vertebra inter ſe congredientes, cõmune rotundúmque foramen efficiunt, cuius latitudo nerui craſſitudini æqualis eſt. ea ſtatim ſciſſa, altera parte retrorſum fertur, diſtributiones quaſdem imis partibus muſculorum qui ibi ſunt, impertiens: deinde ad ſpinæ apicem exurgit, atque illinc iterum hic neruus obliquus antrorſum fertur, in muſculos qui ſecundum aures ſunt, diſſeminatus, muſculiſque buccas mouentibus, & iis qui collum totum cum capite retro erigunt, diſtribuitur. pars verò quæ prorſum fertur, vtrique coniugationi, ſecundæ ſcilicet (cuius iam meminimus) & quartæ (de qua mox loquemur) permiſcetur. Porrò exquiſitã diſtributionem quam in anterioribus colli partibus habet earum coniunctio, alibi explicabimus: nunc verò id modò intellexiſſe ſatis erit, tertiã quartámque coniugationem neruos cõmunibus colli capitísque muſculis, ac præterea muſculis buccas mouentibus, quemadmodum certè & partibus quæ ſunt poſt aures, ſuppeditare. Coniugationes verò quæ ſubſequũtur, id commune omnes habent foramen per quod nerui emergũt. commune etiam eis, *hoc eſt ut ſtatim in exortu ſcindantur*: & vt altera parte quæ minor eſt, antrorſum, altera quæ maior eſt, per fundum ferantur. ac primum quidem ad ſpinæ apicem. inde verò rurſus ad interiora feruntur per latum muſculũ, qui buccas vnà cum labiis, maxillæ inferioris os non mouẽdo, ad latera abducit. Præterea hoc etiam commune eſt omnibus coniugationibus quæ deinceps conſequuntur, vt ſtatim poſt primum exortum, quandam breuem neruorum diſtributionem in muſculos ſpinales præbeãt. atque etiam commune omnibus his neruis eſt, vt ad ſpinam retrorſum ferantur, ac nonnullos proceſſus communibus colli capitiſque muſculis impertiãt: omnes enim tum qui in partibus colli anterioribus, tum qui ad eiuſdẽ latera ſunt muſculi, neruos ab his coniugationibus capiunt, præter eos muſculos in quos à cerebri cõiugationibus diſtribui neruos diximus. Hæc igitur omniũ neruorum qui in collo habentur, cõmunia ſunt, quod ſanè collũ ex ſeptẽ vertebris conſtat. Quæ quũ antè cognouerimus, iam perſpicuum erit quicquid in ſingulis deinceps cõiugationibus ſit proprium: cui nunc animum adhibeto. A quarta cõiugatione, quæ inter tertiã & quartam vertebram naſcitur, breuis admodũ neruulus ad conſequentem coniugationem peruenit, illi, quà primùm emergit, permixtus. quintæ verò coniugationis poſt quartam vertebram exortæ portio quædã exigua decliuis fertur, quæ ſi paruas quaſdam à ſuccedẽtibus coniugationibus portiunculas aſſumpſerit, in ſepti tranſuerſi neruum euadet. ex quarta verò coniugatione portionem quãdam telæ aranearum ſimilem ad ſeptum tranſuerſum natura trãſmiſit: ex quinta verò notabilẽ: deinde aliam ex ſexta: ſed huius minorem, prioris verò maiorem: altera verò hac maior particula ad ſummum ſcapulæ aſcẽdit. reliqua verò omnia, quum communis ſciſſionis ſermo haberetur, expoſita ſunt. Cæterùm ex cõiugationibus quæ deinceps conſequuntur, ſexta poſt quintam vertebram, octaua poſt ſeptimam, ex communibus, vt dictum eſt, foraminibus emergentes, ſibi ipſæ permiſtæ ad ſima ſcapularum, & ad brachium per alam tendunt. aliæ verò coniugationes iis quæ ex thoracis iam vertebris inter primam & ſecundam

A exoriuntur, plurimam ſui partem permiſcent. nec parua
ſanè portio ipſius coniugationis tum in primum interco-
ſtale, tum in muſculos temporales poſteriores peruenit: al
tera verò ſupra primam coſtam extenſa neruo, qui poſt
ſeptimam colli vertebram eſt, connectitur. tum hoc mo-
do ambæ hæ, & cæteræ partes antedictæ per alam in ſima
ſcoptularum, & brachium feruntur, inter ſe quodammo-
do mixtæ & complicatæ: ac magna eorum pars in brachii
& cubiti muſculos diſtribuitur. quod verò adhuc eſt re-
liquum, in ſummam manum diſſeminatur, è directo au-
B tem maximè ſũt extremi exortus ex iis qui prædicti ſunt,
ii nerui qui ad ſummam manum pertingunt. ei verò qui
ſupra hunc ad cubitum eſt, nerui qui ſunt in brachio, &
qui adhuc ſublimiores ſunt, ad ſcapuláſque perueniunt, è
directo ſuperiorum coniugationum ſunt locati. Eodém-
que modo ex omnibus thoracis vertebris nerui exoriun-
tur, qui ſimilem diſtributionem ſortitij ſunt omnes, eo ex
cepto qui ad ſecundũ intercoſtale progreditur: inde enim
perſpicuò neruus excidit, ad brachii cutim tẽdens. Cæte-
ræ verò omnes cõiugationes ſimulatque exortæ ſunt por-
C tionem quandam ſpinalibus muſculis tribuunt: itémque
aliis, qui ſunt in dorſo: velut iis quoque à quibus ſcapulæ
mouentur, & iis qui ad humeri articulationem aſcẽdunt.
ad ſummam verò reliqua & maxima ſui parte per interco
ſtalia ad os pectoris vſque progredientes, tum eos muſcu-
los qui ſunt in intercoſtalib⁹, tum eos qui extrinſecus tho
raci ſunt obducti, ſuas ipſarum particulas per medium eo
rum emittentes, pertexunt. Quæ porrò à ſpinali medulla
ad ſpurias coſtas pertingunt neruorũ coniugationes, pro-
D pterea quòd coſtæ nothæ ad os pectoris non excurrunt,
parum quidpiam intercoſtali, quod prope eas ſingulas
eſt, diſtribuunt: reliqua verò tota ſui parte ad hypochon-
drium excidunt, tum in eos muſculos qui primi extrinſe-
cus adhæreſcunt obliqui, ſupernè ex thorace deorſum la-
ti, diſtributæ, tum in eos qui decliues deſcẽdunt, carnoſiq;
ſunt. Poſt has cõiugationes ſunt ii neruorum exortus, qui
ex lumbis progrediuntur, qui non ex communi forami-
ne, quemadmodum qui in collo ſunt, prodeunt: hic enim
ſuperior tantùm vertebra perforata commodum exitum
E neruo ſuppeditat. Eſt autem his neruis omnibus commu-
ne vt & in ſpinales muſculos, & in eos qui in abdomine
ſunt, & ad carnes lumborum, quæ ψόαι dicuntur, progre-
diantur. à coniugationibus verò quæ ex primis poſt ſe-
ptum tranſuerſum vertebris exoriuntur, & neruis qui à
cerebro ſupernè deorſum feruntur, complicantur, ner-
uus paruulus in vnaquaque diſtribuitur. In vltimis au-
tem lumborum vertebris duo maximi neruorum proceſ-
ſus naſcuntur, qui ad crura pertinent, quibus alii parui ex-
ortus commiſcentur: quorum vnus ſuperpoſitus eſt, alter
F verò inferior priore, ex foramine quod in oſſe (quod latũ
vocatur) eſt, exoritur: híque ſtatim ſecedentes in primos
muſculos coxendicis articulationẽ mouentes inſeruntur.
reliqua pars omnis ad crura deſcẽdit, diſciſſa ad finem vſ-
que ipſorum in ſingulos muſculos eadẽ proportione, qua
in manuum muſculis vſu venit, ſimili quoque modo,
quicunque nerui per lati oſſis foramina exoriũtur, in mu-
ſculos qui inibi ſunt, diſſeminantur.

ORIBASII SARDIANI MEDICINALIVM collectorum tomus tertius, continens euporiſta, facultates ſimplicum, morborum & locorum affectorum curationes,

Ioanne Baptiſta Raſario medico Nouarienſi interprete.

M. ANTONIO AMVLIO, VIRO CLARISSIMO, ac ſenatori prudentiſsimo, Ioannes Baptiſta Raſarius medicus Nouarienſis, S. P. D.

CVM multa ſunt, Amuli clariſſime, quæ homines à libris Græcis Latinè reddendis deterrere debent hoc tempore, tum illud vel maximè quòd veterum monimenta tam deprauata, támque mutila, ac quaſi decurtata ad nos peruënerunt, vt multa in eis comperias ex quibus nullus elici ſenſus poſſe videatur. Et tamen in hac ſumma difficultate, qui hoc ſibi aſſumant, totámque ætatem in hoc ſtudio ponant, tam multi ſunt vt non modò docti homines, & in diſciplinis diu multúmque verſati, quibus totum hoc negotium eſſet tranſmittendũ, id aggrediantur: ſed plerique etiam qui neque à Græcis literis, neque à bonarum artium cognitione ſatis inſtructi ſunt, id, quaſi rerum omnium ſit longè facillimum, ſuſcipere non vereantur. Ex qua quidem re iam eſſe factum videtur vt quod ego multis de cauſis difficile atque arduũ ſemper exiſtimaui, multi perficiundi ſpe ducti, nullo labore ſe conſequi poſſe confidant. Videmus tamen quàm pauci fuerint adhuc meritò laudati: & quàm multi vitare non potuerint reprehenſiones doctorum hominum atque prudentium. Nam quum neceſſe ſit eum, qui velit in hac re cum laude verſari, non eſſe tinctum literis, ſed & ſenſa eius quem exprimit, propriè ornatéque exponere, & multarum rerum eſſe valde peritum: noſti tamen, Amuli clariſſime, quàm multi & in Italia & apud exteras nationes (quum legatus multas orbis terræ partes peragraris) inueniantur, qui multa de Græcis Latina facerẽt, quæ vel ad dicendi facultatẽ, vel ad naturæ contemplationem, vel ad artem præſidem ſalutis humanæ pertinerent, à quibus ipſi nudi omnino eſſent atque imparati. Quorum ego ſtupiditatem quum mecum admirarer, ſcirémque mihi olim excidiſſe è manibus interpretationes quaſdam, quæ decimumquintum ab hinc annum in hominum manus peruenerunt, & item proximis ſuperioribus annis emiſſos XXVI. Oribaſii libros, quorum igniculum deſiderii vix medici ferre poſſe videbantur: viderémque in eis & propter mẽda librorum, quorum mihi eo tempore copia ſuppetebat, & quòd ego ad eum ſapientiæ gradum fateor me non perueniſſe vt non poſſim errare, labi, ac decipi, multa ineſſe quæ ego in alio reprehẽderem, ſic mecum ipſe ſtatueram, non eſſe mihi poſthac quicquã è Græco in Latinum ſermonem conuertendum: ſed tantùm mihi dandam eſſe operam, quæ iam in apertum fuiſſent prolata, ea vt emendarem atque corrigerem: ne fortaſſe quiſpiam, cui meus hic minus gratus fuiſſet labor, ſibi in me inuehendi facultatem fuiſſe datam arbitraretur. tamen quum ii, qui me ad alios Oribaſii libros edendos hortati erant, identidem à me efflagitarent, ne quatuor libros, qui reſtabant, deſtitutos relinquerem, ſed eodem veſtitu orationis ornarem, vt eorum noſtri medici participes fierent, coactus ſum mutare ſententiam: ita tamen, vt ne hic meus labor, ſuperiori quem eſſe mihi ſuſcipiendum putaui, obliuionem vllam afferat: quem polliceor me eſſe tum ſubiturum, quum primùm mihi ab hoc meo negotio, in quo tuo etiam maximo beneficio verſor, vacare parumper licebit. interim verò id conceſſi amicis meis, vt de ſuſcepto propoſitóque conſilio decederem, quo Oribaſii libri quatuor ad Eunapium, quibus omnia remedia omniáque medicamenta quæ facilè comparantur, eſt perſequutus, ab eodem Latinitate donati prodirent in lucem: atque etiam (quod maximè rem continebat) vt tibi hoc libello nonnullam meæ erga te ſummæ obſeruantiæ ſignificationem darem. Exiſtimabam enim ita mihi oblatam occaſionem, qua teſtari poſſem tuorum in me meritorũ magnitudinem: & de tua eximia, ſingularíque virtute, déque tuis rebus ſumma cum laude, & totius Reipublicæ dignitate, atque gloria, geſtis loqui: & commemorare quot legationes apud Cæſarem & reges maximos cum incredibili omnium admiratione obieris, & quàm multas bonas gratias cum optima exiſtimatione attuleris: & de honoribus & præſtãtiſſimis iudiciis Senatus de te, & maximis magiſtratibus, quibus domi ſummo cõſilio, ſumma grauitate, ſummáque integritate functus es, multa dicere: & oſtendere quanta in te ſit cognitio Græcæ Latinæque linguæ, quanta notitia vetuſtatis, quanta peritia rerum omnium, quàm ornata dicendi & polita ſcribendi copia, quàm denique in omni virtute excellas: ſed ſtatim animaduerti neque te id velle, neque etiam id eſſe expectandum à me, qui hæc neque pro dignitate, neque vlla ex parte poſſem præſtare: quíque videam epiſtolam, annõ librum, eſſe ad te vnà cum Oribaſio perferendam. Quibus quidem factum eſt rebus vt fretus humitate tua ſingulari, Oribaſium ſolum ad te mittam, vt quandiu manebit ipſe liber, tandiu cum eo maneat hoc qualecunque incredibilis meæ erga te obſeruantiæ monumentum. Vale. Venetiis, Idib. Ianuar. M. D. LVII.

ORIBASII EVPORISTΩN LIB.

PROEMIVM.

EX eo ſermone quem mecum habuiſti,
optime atque ornatiſſime Eunapi, cognoui te ardere ſtudio diſcendi, & ſimplices (quoad eius fieri poſſit)& quæ facilè parãtur morborum curationes: quibus tu quum peregrinaris & ruſticaris,
qúmque ibi es vbi medicus nullus adeſt, promptè & accommodatè ſine vllo inſtrumento vaſculóque medicinali (cuius copia tibi non facilè ſuppetat) ad ea vtaris quæ
ſubitò incidunt, præſertim verò quæ valde acuta ſunt,
& curari ſine mora, poſtulant. Ac mihi quidem in tempore videris hoc deſiderare: quum planè intelligas pauciſſimos eſſe qui veri medici dicendi ſunt, contrà verò maximam eſſe turbam eorum qui artem ſibi adſciſcant,
& nomen ſolum medici obtineant : qui ſanè ſimiles
ſunt remigibus qui nihil ſciant illi quidem, ſed tamen gubernare nauim conentur : vt enim quibuſdam ex iis nautis, non ſolùm remos impellere quum id imperat gubernator, ſatis eſt, ſed iidem gubernare nauim audent, & ſæpenumero errores committunt, ita etiam faciunt qui venã incidere, cucurbitulas admouere, ſcarificare, & cætera
ſeruilia miniſteria quæ vſu continentur, obire ſolùm didicerunt, atque omnem ſibi medicinæ cognitionem veñ
dicant, & tamen ii neque remediorum qualitatem, neque
quantitatem norunt, neque ſciunt quo tempore quóque
ordine adhibẽda ſint: quod eſt veri medici proprium vel
maximé. Cæterùm eos qui morbis tenentur, quorum vel
nulla vel certè difficilis eſt curatio, ſic tractando producunt, & verò etiam ægrotos quandoque interficiunt. quibus quidem fit rebus vt inſtitutum hoc tuum, Eunapi, vehementer laudem. ad hoc accedit, quòd rem expetis quã
poſſis conficere, & quæ ſit itidem neceſſaria, & digna ſtudio tuo atque eruditione: nam quæcunque in medicinæ
tractatione magnæ alicuius contemplationis indigent, &
ad quæ obeunda exercitatione opus eſt, ea ſunt ſolius artificis propria: quæ verò in promptu ſunt & tractari facilè
queunt, ea ſunt à medicinæ ſtudioſis expetenda. at tu maiores ſanè quàm par ſit, eos qui res medicas amãt, in huius
artis cognitione progreſſus feciſti: atque adeò excellis vt
non ſolùm & tibi & cæteris adiumento eſſe in quibuſdã
morbis, ſed etiam in rebus maioris ponderis medicorũ
diſcrepantiam diſcernere, & quid melius quídque vtilius
ſit, eligere queas. Itaque ſi quæ Galenus, vir admiratione
dignus, de medicamentis facilè parabilibus conſcripſit,
extarent, inde tibi, quod quæris, abundè ſuppeteret. ſed
quum ea ad nos non peruenerint, & quæ Dioſcorides atque Apollonius, itémq; cæteri omnes in hoc genere ſcriptis mandauerunt, ſunt ex omni parte diſtincta, mihíque
nec tutò adhiberi poſſe, nec quatenus ſatis ſit, tractata videntur: eò fit vt ſtatim tuæ paruerim voluntati. Ac Rufus
quidem, vir maximus, quendam librum ad priuatos homines ſcripſit: veruntamen hic liber non omnia, verùm
ea tantùm quæ facere priuati poſſunt, complectitur. ego
autem oratione fuſa latius, quæque ad plura pertineat, vti
decreui. qua in re habendam eſſe rationem duxi peritiæ
tuæ, & cæterorum tui ſimilium, à quibus amari medicinam intelligebam: eſt enim perſpicuum te multò melius
poſſe perſpicere quæ ſint, & efficere quæ oporteat, quàm
faciãt medici qui prorſus ſunt inexercitati. Perrarò autẽ
venæ ſecandæ mentionem faciã, & item leuiorum purgationum, aliorúmque euacuantium auxiliorum, & medicamentorum quorundam compoſitorum, præſertim verò
eorum quæ probata ſunt: quum ſciam vos poſſe eorum
artificibus imperare vt ea conficiãt, vobiſq; parent, quum
maxima eorum copia vbique comperiatur: neque enim
ſolùm vrbes, ſed omnes etiam agri ſunt eorum pleni. Dabo igitur operam pro virili facultate, vt, quemadmodum
tu voluiſti, ſcopos curationum, omnéſque medicinas quæ
facilè ſuppeditantur, tibi exponam. quæ ſanè excerpam
tum ex iis quæ Galenus ſcripta reliquit: ſiquidem in eius
libris habetur etiam cognitio remediorũ, quæ facilè comparãtur: tum verò ex ſcriptis Rufi Epheſii & aliorũ claro-
A rum virorum: ex quibus deligã, quæ ad hoc inſtitutum ac
commodata erunt, & quorum ego periculũ fecerim. Iam
verò hæc medicamentorum quæ facilè parantur, tractatio trib⁹ cõfici modis poteſt: primò enim explicari queũt
vniuerſæ, & ſingulæ cuiuſque ſimplicis medicamenti facultates: ſecundò deligi medicamina, quæ ad quánque affectionem valeant: tertiò, vnà cum particula morbi quoque habenda ratio eſt, atque eius exponenda curatio. Hãc
ego triplicem rationem ſequar, vt tu maiorem copiã eo-
B rum quæ facienda in ſingulis rebus ſint, tibi pares: in eámque veni ſententiam, vt quoniam iuſſu tuo hæc inſtitui conſcribere, eius etiam partis medicinæ quæ de tuenda ſanitate eſt, mihi facienda ſit mentio. itaque initium
ſumam.

De pueruli educatione, Cap. I.

PVerulo nuper in lucem edito nutrix eligatur, cuius vitæ ratio ſic inſtituta ſit vt laboribus, cibíſque accommodatis vtatur, vt optimi lactis copiam paret. labores autem huiuſmodi ſint, vt per loca quæ antorſum vergunt,
gradiatur, vt texat, vt pinſat, aquam vrna hauriat. Veſcatur
C autem cremore ptiſanæ, & lomento piſorum, & dolichorum, piſcibúſque iis qui cetacei non ſint, nec duras carnes
habeãt, neque in paludibus ſint enutriti. edat quoque gallinas, teneras carnes, & vinum dulce atque odoratum bibat. Abſtineat verò à caſeo, bellariis, & oleribus. ſolas
lactucas ſumat: quandoquidẽ eæ bonũ ſuccũ, & ſomnum
puero cõciliãt. poterit etiam ritè vti palmulis: quia quum
ad ciendam vrinam valeant, ſanguinem purgant, & probum lac parant. peſſima verò eſt menta, itémque ocimũ,
quippe quæ lac vitient. Cæterùm res venereas omnino vitet: nã hæ lac maximè omnium corrũpunt. Ad magnam
D autem lactis copiam comparandam primas tenet cytiſus,
qui & crudus & coctus ex ptiſana eſtur, atque is præter lactis copiam quam affert, idem etiam iucundum efficit. ad
hoc valet etiam anethi coma viridis, ſimilíque modo fœniculi radices & eruca, itémque apium, & ſmyrnium, & cicer. vbertatem quoque lactis faciunt anemonæ admotæ.
Atque optimum lac à vitiato ſic internoſces. Optimum
odore, & guſtu lene & iucundum erit, albúmque & conſiſtentia æquale apparebit, denique inter craſſitiem & humiditatem medium obtinebit: vitiatum habebit horum
E contraria omnia. Et de nutrice, ſatis. Quum autẽ puero alia
afferri alimenta poſſint, nullum impedimentum eius cupiditatibus interponi debet: quum ſuapte natura ad exercitationes, & ad alimenta feratur: neque enim ſatietate afficiatur, quũ maxima ſanguinis copia in incremento conſumatur. Habenda tamen eſt nutriendi ratio, vt tẽpus diligenter ſeruetur, & danda opera ne ante frictiones & balnea cibus offeratur.

De ratione victus eorum qui inter pueros & ſenes interiecti ſunt, Cap. II.

F QVum corpus ſatis magnum incrementum ſumpſerit, non mediocriter timendũ eſt ne æqualis omniũ
humorum abundantia redundet in corpore, & morbi qui
ex plenitudine effici conſueuerunt, oriantur: quum præſertim totum alimentum non conſumatur, quòd corporis
iam ceſſauit incrementũ. Oportet ergo parcius alere corpus quod in hac ætate conſtitutum ſit, & omnes vias euacuandi ſuperuacanea inuenire: ergo ante cibos exerceatur operibus ſibi conſuetis. hoc enim erit ei vtilius, & neceſſariũ eſt proprias actiones non omittere. edat quiſque
G quæ conſueuerit, & quorũ ei ſuppetat copia, ab eo tantùm
abſtinens quod noceat. atque id quidem quale ſit, nihil eſt
quòd à medico perdiſcas, quũ vſus ipſe ſatis doceat. Cæterùm quid facilè, quid ægrè cõcoquatur, quid valeat ad deiiciendam aluũ, & contrà, quid eandẽ cohibeat, ac cætera
quæ ſunt generis eiuſdem, itémque quantũ ſit ſumẽdum,
tu modũ poteris ſtatuere ex alacritate & ventris tumore,
vt quantũ ſatis ſit planè videas. quã ad rem faciet etiã conſuetudo, & habenda erit ratio eorum quæ tum per aluum
H tum per ſudores excernũtur. Non eſt autẽ aſſuefaciendus
homo vt vno tantũ diætæ genere vtatur. nã ſi quãdoque

vrgeat neceſſitas viuendi rationem cõmutare, magna ſequetur ex eius rei nouitate turbatio. Ergo præſtat ita ſe cõparare vt facilè ad aliud genus quis tranſeat, & modò hac modò illa viuendi ratione vtatur, quàm vt vno ſemper modo vitam degat. Si verò quiſpiã immoderatius cibos appetat, aut alioqui nimis repleatur, is, antequam cibi corrupti fuerint, euomat: & ſequẽti die tenuiore victus ratione vtatur, & paulatim ad morem ſuum redeat. ſi enim alimenta prius corrupta fuerint, magna moleſtia conſequetur. verùm ſi quid vomere prohibeat, vt ſi pectus, aut ceruix, aut fauces morbo laborent, ſi aluus fluat, res proſperè ſuccedit: ſin ſecus, multùm dormire cõferet. huc facit continuus aquæ calidæ potus: quippe qui & morſus obtundit & abluit etiam inteſtinum. Vbi autem ſit cibi facta cõcoctio, præſertim quum venter deiecerit, lauacro vtendum erit, & paulò pòſt potus dilutior ſumendus. Si verò alimentum rectè concoquatur, aluus autem non excernat, corpus verò grauetur, & ægrè moueatur, adſit præterea torpor quidam mentis quæ etiam ſomniculoſa videatur, ſcire conuenit expletas venas eſſe, quæ plenæ inflantur, tenduntur, obturantur, & quandoque rũpuntur: cæteráque maxima & plurima genera morborũ quos plenitudo creat, efficiũtur. quocirca vbi ex repletione ſenſus oritur qui laſſitudinis ſpeciem refert, tum quieſcendũ eſt, vſque dum cibi qui in ventre ſunt concocti fuerint: facta cõcoctione, quæ plenitudo ſubſit erit exercitationibus conſumenda. id enim valet quod eſt à veteribus dictum, laſſitudinem laſſitudine ſolui.

De iis qui cibos corrumpunt, Cap. III.

QVum venter cibos corrũpit, ſi ſtatim ſecedant quæ corrupta fuerint, nihil ſequitur incommodi: ſi non permeent, mitioribus erit ſeceſſus irritandus, quale eſt medicamentum quod dioſpoliticon vocant, in quo tantum ſit nitri quantum reliquorũ: & quod ex caricis conſtat: itémque quod ex cnico fit & cæteris eiuſdem generis. Iis autem qui continenter alimenta corrumpunt, vtile eſt ante cibum ciere vomitum vini dulcis potu: ac vitare nidoroſa viroſáque, & reliqua omnia quæ facilè vitiãtur: contrà verò eligere quæ boni ſucci ſunt, & aluum quandoque ſubducere iis rebus quæ modicè vacuant: inter quæ medicamentum id numeratur cui picræ eſt nomen. At ſi quis prauos ſuccos coaceruari ſinat, is profectò morbis vel difficilibus curatu, vel certè etiam qui curari non poterunt, corripietur. huiuſmodi ſunt pedum articulorúmque dolores, & renum vitia; ac ſæpe etiam morbi acuti ſolent comitari.

De laſſitudine quæ ex nimio labore oritur, Cap. IIII.

SI labor immoderatus, inſolitus, & citatus laſſitudinem creauit, quies imperanda eſt, corpúſque molliter confricãdum ex oleo copioſo, dulcique. initio autem ſtatim poſt laborem calidiore lauacro vtendum: & victus ratio tenuior inſtituenda eſt: nam alimenti parcitas, ſi quid aliud, laſſitudinem ſoluit. adhibere tamen animum debemus ne quis motus periodicus fiat in eo quem laſſitudo malè habet: quia ſi negligatur, excitare plerunque febrim ſolet: tunc enim leuanda eſt victu tenuiore, quique facilè concoquatur & probos ſuccos gignat, cum placida quadam requiete coniuncta.

De æſtu & labore immoderato, Cap. V.

SI quis æſtu feruoréque æſtiuo tempore ex nimio labore correptus fuerit, ita vt totum eius corpus calidiſſimum ſicciſſimúmque ſit, is pomis, ceraſiis, prunis, perſicis, cucumeribus, au peponibus, cucurbita, ficubus frigidis & refrigeratis etiam, veſcatur. & quanquam hæc mali ſucci ſint omnia, tamen poſſunt æſtum refrigerare, atque humectare. A balneo aqua primùm potui detur, deinde vinũ modicè dilutũ: tum vomitus cieatur: pòſt verò lactuca offerenda, deinde pedes ſuilli probè cocti, ex aceto & garo: tum gallorum aut anſeris ventres, atque aloë, aut piſcis aliquis teneræ carnis in ſartagine coctus. Quinetiam guſtet (ſi velit) olera quæ non mali ſucci ſunt, & itẽ cucurbitam. his tranſactis vinũ aqua valde frigida dilutũ bibat. poteſt quoque alica ex vino mulſo, aut vinũ frigidũ eum æſtũ qui non habeat humorũ adiunctã malitiam, curare.

A quibuſdã etiã ſatis fuit ptiſanæ cremor valde refrigeratus, in potu ſumptus. Atque ita quidẽ curari poſſunt ii qui in negotiis ſunt occupati. qui verò vitam ex ſuo inſtituto degunt, ſi non ſe exerceãt, rarò refrigerationis indigebũt. Si verò exercitationib' vtãtur, & in media æſtate exæſtuẽt, aquã fontanã frigidã potẽt: nix enim, quanuis eo tẽpore iuuenes non lædere videatur, tamen noxa ſenſim progreditur, & paulatim augetur: & vbi ætate proceſſerint, & declinare incipiant, morbis difficilibus & qui curari non poſſint, articulis, neruis, & viſceribus afficientur.

B De iis quibus cutis denſatur, Cap. VI.

COrpus cuius cutis denſata ſit ex frigore, vel ex balneo aluminoſo, cognoſces ex colore albo, & cutis duritie, & eo quòd ægrè incaleſcat, & quòd ſoliti ſudores non erumpant. Curabis autem calefaciendo tum exercitationibus, tum lauacris, ſique imperaris vt circa lapidem quempiam in balneo ſe conuoluat, & oleo relaxante perfundatur. Cæterùm aqua quæ in ſolio ſit, non admodum frigida eſſe debet, neque ægrotus in ea morari diutius. Vbi ſe lauerit, oleo dulci tenuium partium & vetere vngatur. C Præſtantiſſimum verò eſt anethinum, præſertim quod ex anetho viridi ſit confectum, præterea verò ad cutis denſitatem, ſicut etiam ad vehementes laſſitudines, accommodatiſſimum eſt acopon quod ex populo nigra cõficitur.

De iis quos exercitatio & balnea à cibo admota lædunt, Cap. VII.

PLeriſque autem qui cibo expleti ſe exercuerunt, non mediocres noxæ acciderunt, quum & caput repletũ & iecur obſtrictum eſſet. Ergo ſtatim adhibenda curatio eſt, ac capiti quidem deambulationibus, iiſque à cibo tar- D diſſimis, ante cibum verò lenibus quidem, ſed contentioribus. Iecur verò curandum eſt iis quæ aperiũt. quo in genere maximè præſtat oxymel, & medicamentum ex tribus piperis generibus, quod ſimplicius ſit. præterea verò dilutum, in quo abſinthii coma maduerit, potui datũ prodeſt: & item anethi, & amygdalarum amararum cum oxymelite. Atque ante balneum, quum ea quæ ventre continentur, confecta ſint, medicamentum ex calamintha pari modo cum oxymelite ſumendũ erit. à cuius frequẽti vſu cauere debent qui amaræ bilis ſunt. Vitanda quoque E erunt omnia edulia quæ craſſum glutinoſúmque ſuccum faciunt, vſquedum ceſſarit affectio: vtendum verò erit attenuantibus.

De iis qui non exercentur, ſed ſolùm epulis vacant, Cap. VIII.

VIdemus pleroſque qui corpus nõ exercent, ſed ſolùm epulis vacant, quorum nonnulli non ſæpe in morbos incidunt: quum raro ſint corpore quódque facilè perſpiretur. atque hos quidem ad aliud vitæ genus traducere non conuenit. At in iis qui continenter morbis corripiũ- F tur, morborum cauſæ prohibendæ ſunt. huiuſmodi autẽ ex corpore exiſtunt, vt plenitudo & humorum malitia. ergo in quibus plenitudo celeriter congregatur, quantitas imminuenda eſt alimentorum: in quo illud quoque ſeruandum eſt, vt pro cibis valentis materiæ, offerantur qui imbecillæ materiæ ſint. Qui verò malitiam humorũ coaceruant, quorum alii pituitam, alii flauam bilim, alii atram condenſant, debent abſtineri ab iis alimentis quæ incrementum humori conſueto afferant. horum autem omnium ita aluus comparanda eſt vt facilè deiiciat.

G De euacuationibus quæ ſanis conueniunt, Cap. IX.

VEteres nonnulli exiſtimarunt ſatis eſſe ad bonam valetudinem tuendam, ſi quotidie aluus inaniretur, vrináque ſine vitio procederet: atque eius tantum quanta eſſet eſculentorum poculentorúmque copia. hæc ſi non fiant, ſuccurrendũ eſt. atque vrinæ quidem ciendæ eſt ſandix, apium, fœniculum, & aſparagus: aluum porro ſubducit terebinthina ad oliuæ magnitudinem dormitum eũtibus in catapotio data. Siquis ſubducere magis velit, pa- H rum nitri adiungat. Iam verò ad aluum leniendam faciũt etiam olera quædam, vt beta, & malua, & braſſica, & iuſculum conchularum. ac fortaſſe hæc ſatis ſunt, ſi nihil quod magni faciẽdum ſit prohibeat. Sunt etiam quibus vehementioribus ſit opus. ſed & præter ea quæ modò

diximus,cient vrinam,petroſelinum, daucus,aniſum, calamintha, origanum, abſinthium, gramen, cardui radix, cytiſus, atque adiantum. ſingula autem ex aqua elixantur,atque ex vino potui dantur.ſanguinem enim per vrinas purgāt:nec minori ſunt adiumēto quàm quis cogitatione cōplectatur. Mouēt autē aluum mercurialis,in aqua & ſale elixa,& in cibo ſumpta, itémque eius decoctū potui datum:ſimili quoque modo actæ folia,& polypodii radicis drachmæ duæ,quæ ſalſamento inſperſæ,&in ptiſana abſorbeantur. Sunt qui aloes poſt cœnam ſumunt quantū tria ciceris grana, & quotidie eis venter rectè ſecedit: quemadmodum faciunt qui cnicum obſoniis indunt.horum omnium optimum epithymum eſt in vino potum. Cæterùm qui vult hoc bibere, cœnare quidem debet vt ſolitus eſt, ſed tamen parcius & ita quieſcere:ſiquidem leniter euacuat. qui verò vehementius erit euacuandus, is matutinus bibat epithymi drachmas binas in oxymelite. id verò fiat verno tempore, ſub initiū,priuſquā ſucci redundantes, per hyemem collecti,qui hactenus conſtiterunt,efferueſcant effundantúrque,& ad particulam aliquā iis ſuſcipiendis expoſitā cōfluant: aut affectionem quandam immedicabilem aut periculoſam afferant. Expedit etiamverno tēpore ſanguinem mittere iis,in quibus eius redundat copia:ſed hoc negotiū cōmittendum eſt hominibus qui ſe in vena ſecanda exercuerint,quorū ſunt vbique quamplurimi.quocirca tibi abundè ſuppetent. Si tales non adſint,tibias tibi ſcarificato,vt Apollonius Pergamenus cenſet,atque ita quod opus eſt conficies. nam hoc & totum corpus leuius reddit,& capiti prodeſt vel maximé:neque magnam requirit diligentiam. & menſtruas mulierum purgationes ſuppreſſas irritat.Iam verò iis in quibus malitia humorum ineſt,& quibus propter ſuperfluorum acrimoniam exāthemata in cute oriuntur,quiq; morſum in lotio ſtercoréque eiiciendo ſentiunt,confert lac melli admiſtum bibere:itémque ſerum lactis,quod elixando à caſeo diſtingues,ſi poſtquam efferbuerit,vinum aut mulſam inſpergas,& colo traiicias.qua ſanè ratione caſeus ſeparabitur.ſed primùm potui dandum eſt ſale iniecto.facit enim ſal vt ſerū partes corporis celerius permeet. Vbi primùm ſeceſſerit,ſecundo loco bibere iam ſine ſale poteris:ídque per exigua interualla, donec ſatis fuerit facta purgatio. ſufficient autem ad bibendum moderatè, ſeri heminæ quinque.Præterea ſic affectos iuuat veterum gallorum ius potum:pleriſque auxiliantur etiā vomitus, quibus pituita abundè vacuatur.Sed tamen huius rei non eſt ordo ſtatuendus.neque perpetuò vtendū euacuatione eſt, ne, ſiqua neceſſitas cogat hoc omittere, aliqua noxa ſubſequatur.Eſt ergo neceſſarium, ſi nimio vino ſe ingurgitauerint,euomāt,aut ſi nimium ſe cibo expleuerint,aut denique ſi alia æqualis omniū humorum redundātia totum corpus occuparit,vt vomant.Huius autē paris omniū humorum abundantiæ ſigna ſunt hæc,grauitas cum pondere ac mole cōiuncta,faſtidium, pigritia, ſomnus ſolitò maior,palpitationes corporis, venarum & inteſtinorum horrores inordinati calori cōmiſti.hæ enim præcipuæ notæ ſunt plenitudinis qua totum corpus occupetur.Adhæc ſi vomere quiſpiam velit,paranda pituita eſt vt tenuis ſit, &facilè fluat:quod fiet ſi radiculas in cœna ſumat,aut porrum,aut cepas,aut ſalſamentū, aut parum origani, aut retrimentum thymi, & ſinapi. Sorbitio quoque paretur ex ptiſana eiúſque lomento: carnibus veſcatur hœdinis, aut agninis,aut ſuillis.mel etiam & placentas guſtet. vinum autem dulce non purum bibat.tum id ſpatii poſt cœnam interponat quo cibus in ſtomacho conſiſtat, nec dum incipiat concoctio: poſtea aqua tepida affatim prius pota vomat: ac ſi opus ſit præterea tali remedio, idem faciat, Vbi probè ſatiſque euomuerit, poſca facies totúmque corpus abluatur, id quod oculis & dentibus mirum in modum prodeſt. putreſcunt enim vomentibus dentes, niſi id faciant.aquā deinde calidiorē bibant, & quieſcāt: interim verò pedes ab aliquo placidè fricētur. Si verò magna cum difficultate quis vomat, melius erit vt ne ei vomitus cieatur. Sed ſi neceſſitas vrgeat,tum denique vomendum erit:& præter ea quæ ſuprà memoraui,comedat etiam peponis aut cucumeris ſemen ex melle: aut pepo-

A nis radicem ſiccam & tritam ex melle. nam hæc facilem vomitum parant.ac vacuationes quidem ex medicorum ſententia ita fieri plerunque poſſunt.

De victus ratione quæ ſingulis temporibus conueniat, Cap. x.

REctè autem fiet ſi diæta ſic inſtituatur vt anni temporum habeatur ratio. Hyeme igitur multi labores ſubeundi,& maiore cibi copia vtendum:præſertim verò ſi borealis conſtitutio ſit: ſi verò auſtrina,pares eſſe labores debent,at cibi potúſque pauciores.ac totum etiā corB pus ſiccandum,quum humida tempeſtas ſit:veluti quum frigida eſt,calidiúſque eſt reddendum labore, vſu carniū calidarum quibus veſcamur,& olerum acriorum, & largiore vini potu.Ineunte vere alius vomitibus, alius per vētrem euacuetur,alius venæ ſectione ſanguinem detrahat:quæ remedia ſumat quiſque pro conſuetudine, & vt ei propenſus eſt animus.videmus enim pleroſque prudētes eſſe ac ſcire quid eis quandoque conducat,atque etiā medicos admonere vt venam ſecent,aut quid aliud vtile efficiant. Ita eſt hominum natura comparatum, vt recto C quodam motu ad hæc obeūda feratur & ducatur. Victus autem ratio verno tempore commutetur,& labores minuantur,& à cibis detrahatur:potus verò,quia tempus calidius eſt,augeantur.Æſtate autem quies confert, itémq; laborum atque alimentorum diminutio. Porrò alimenta frigidioris materiæ ſint,& potus ſit liberalior: omniáque fiant quæ ad refrigerandum & humectandum pertinent.Autumno autem,quum is ſit omnino inæqualis atque inordinatus,& morbos omnis generis afferat,magna diligentia adhibenda in ratione victus eſt,ne quid erroD ris in concoctionibus,in rebus venereis, in frigido potu committatur.Sed temperantes in his omnibus mortales ſint: declinent enim aeris intemperiem, qui manè frigidus eſt,atque ardens meridie.nec fructibus autumnalibus ſe expleant:quippe qui non ſolùm copia,ſed etiā malitia humorum & flatu quem gignunt, officient: quum præſertim qui hiſce fructibus maximè præſtant, ficus & vuæ,flatum creent, (niſi ante alios cibos ſumantur) atque etiam alia alimenta vitient. at præſumptæ, neque flatus cient,neque alios cibos vnà ſecum corrumpunt. Vbi aer E ſit factus frigidior,tum corpus proportione calefacit, & omnia ita facit vt quum hyems proxima eſt.Poſt æquinoctium verò proderit aliqua ex prædictis euacuationibus vti,vt nihil ſuperuacaneum hyeme retentum moleſtiam afferat. Atque ita quidem habita temporū anni rationes vitam poterit quiſpiam rite inſtituere.

De ſenum victus ratione, Cap. x i.

SEnes,quia frigidæ ſiccæque temperaturæ ſunt,calefieri & humectari poſtulant: & à ſomno fricentur ex oleo:hæc enim vitale robur excitant: deinde verò vtantur F deambulationibus quæ laſſitudinem non afferant, & geſtationibus quæ eorum viribus conueniant:atque imbecilliores quidem ſolùm geſtentur:robuſtiores verò,vtrunque faciant. ergo qui citius imbecillior fiat,hæc munera obeat. In quo illud etiam eſt tertio loco obſeruandum vt ſenes paulatim comedant,vt,inquam,tertia hora panem ſumant cum optimo melle, aut alicam ex aqua coctam, melle admixto:ſeptima verò lauentur,tum prandeant,atque in primis ſumant quæ aluum leniunt: deinceps ea quæ probi ſunt ſucci: tertio loco poſt prandium panē viG no temperato madidum,aut aliquid aliud quod optimi ſucci ſit,& difficulter corrumpatur,adiiciant. Iam verò ſenibus neque vina, neque edulia craſſi ſucci offerenda ſunt:quoniam frequens ipſorum vſus vel aquam intercutem,vel lapidem in ſenibus gignit,quum & iecur & lien vel etiam renes obſtruantur. Si verò potione quæ ex vino melléque conficitur vti velint, vtantur:præſertim ſi lapide renū,aut podagra,aut articulorū doloribus infeſtētur.atque in doloribus quidē articulorū ſatis erit ei vino mulſo petroſelinū admiſcere: in calculoſis verò beſtonē H herbam,quæ etiam ſaxifragum dicitur. quam ad rem valebit etiā pota ipſa ſimplex ex vino melléque confecta, ſi parū piperis rutæq; recipiat.quocirca vitare ſēper debent ſenes,vt antè dixi,quæ obſtruūt. quæ ſiquis neceſſitate cōpulſus capiat,ſtatim poſt ea ſumat medicamentū quod ex

calamintha,vel ex tribus piperis generibus conſtat: ſi ho-
rum neutrum ei ſuppetat, piper album in pollinem reda-
ctum obſoniis inſpergat & potionibus indat .quo etiam
tempore vtile erit cepam alliúmque guſtare. Aluo autem
mota,quandoque theriaca ſumenda eſt:&quoniam ſenex
propter naturæ imbecillitatem pituitoſa excremẽta per-
petuò coaceruat,opus ei eſt incidentibus, & victus ratio-
ne attenuante.ſed non eſt in iis morãdum diutius:verùm
ſtatim eſt potius declinandum ad humectantia.Quod ve
rò ad fructus attinet, ſub autumno cæteris omnibus an-
teponat ficus maturas, hyeme verò, caricas.Lac etiam,ſi
ipſum cõcoquere rite queat , neq; vlla iecoris ſit affectio,
dari nõ veto.nunc verò quoniã ſi in ſenili corpore ſeroſa
pituitoſáque excremẽta gignuntur, apio, melle, vinóque
albo quotidie vrina cieatur.Sicui aluus adſtricta ſit,ſubdu
catur.id fiet ſi ante cibos oleum abſorbendum dederis,&
quandoque etiã ſi per infernas partes indideris. nã & ex-
cremẽta mollit & lubrica reddit.in quo genere acres cly-
ſteres vitandi ſunt:quippe qui inteſtinum exiccent.quin-
etiam olera præ cæteris cibis ſumpta ex oleo & garo , &
ficus,& pruna, & reliqua generis eiuſdem aluum ſubdu-
cunt.quod faciunt hyeme caricæ & oliuæ ſale cõditæ : &
damaſcena ſicca, quæ vel cocta ſint, vel certè maduerint
in aqua mulſa in qua mel liberalius ſit. Atque ego quidẽ
non hoc conſilii dederim quod quidam faciunt,vt aloën
aut picram ſenes capiant, niſi magna quædam neceſſitas
vrgeat.quanuis enim vno die aluus conſiſtat,nihil tamen
medicamentoſum exhibendum eſt . Si verò magis aluus
cohibeatur,tertio die dabitur mercurialis, & cnicus cum
ptiſana , & terebinthina ad vnius Ponticæ nucis ac ſæpe
etiam ad duarum & trium magnitudinem. nam præter-
quam quòd aluum probè ciet,pulmonem etiam, renes &
alia viſcera expurgat.Optimum etiam eſt quod ex caricis
pinguibus & cnico medicamentum fit.ſed ab vtriſque au
ferantur quæ ſunt extrinſecus circuniecta, ſimúlque tun-
dantur.caricarum autem multo maius eſto pondus quàm
cnici. detur hoc ad duarum aut trium caricarum magni-
tudinem.Sed viciſſitudine quadam horum eſt vſus com-
mutãdus.natura enim id vnum cui aſſueta eſt ſolet cõtẽ-
nere.Porro ſenes diutius quàm iuuenes in lecto morẽtur,
vt excrementa ipſorum eo fotu rectè concoquantur.

De vini facultate, Cap. XII.

QVi bonæ valetudinis curam gerit,vini rerúmque ve
nerearum vim facultatémque noſſe debet.Vinũ igi
tur recreat ac ſuſcitat calorem noſtrũ,atque ideo cõcoctio
nes meliores fiunt,& ſanguis probus gignitur,alimentum
quoque in omnem corporis partem à vino,quia vim ha-
bet permeãdi,diducitur.Quocirca eos qui tenues ex mor
bis ſunt,habitiores reddit,& ſimul etiã appetitum alimẽ-
torum adfert:&pituitam attenuat,bilem vrinis expurgat,
iucũditatéque & alacritate perfundit animum, & robur
addit. Vinum ergo moderatè potum eſt horum bonorum
cauſa: immodicè verò,contrariorum.Itaque ebrii lãguidi
fiunt,delirant,eóſque arctus & profundus ſomnus cõple-
ctitur. quãobrem tam immoderatus vini potus vitandus
eſt,longo autem tempore leniter bibere conuenit:nam &
copioſam vrinarum purgationẽ & ſudores elicit.Sed his
peractis præſtabit vomere mulſa aſſumpta,ita vt minimũ
quidem noxæ inde cõtrahatur.Si verò quis liberalius po-
ter,ne ſe aliis alimentis nimium impleat : atque inter bi-
bendũ cocta braſſica veſcatur,bellariáque ac potius amy
gdalas guſtet:his enim & ebrietas leuatur, & vomentibus
nihil adfertur incõmodi. Præſtantiſſimum autem eſt ab-
ſinthii dilutum,antequam potemus,ſumere:id enim cra-
pulæ obſiſtit maximé. Si verò morſus in aliquo vinũ exci
tet,aqua frigida ſorbeatur,& poſtero die abſinthiũ iterũ
bibatur,corpúſque deambulationibus, frictionibus, bal-
neo & pauciore alimento reficiatur.

De rebus venereis, Cap. XIII.

VSus rerum venerearum pectori, pulmoni, capiti, &
neruis eſt noxius,mentẽ verò ad manſuetudinẽ tra-
ducũ ita vt melãcholia & inſania ſedetur, & amantiũ ni
mia cupiditas minuatur, vt etiã amicas odio proſequan-
tur.Nunc verò qui corpus commiſcẽt,plenitudines vitare
debent, præſertim vini , & inanitionem quæ ex vomitu
A & purgationibus per inferiores partes factis : & ſi cui ſua
ſponte aluus fluat. Cruditates quoque cauendæ ſunt,& itẽ
laſſitudines , & ſiquid aliud ſuſpectum ſit ne morbũ in-
uehat. Minimè autem vtendum eſt rebus venereis autũ-
no,neque etiam alio tempore in quo vulgaris vllus mor-
bus verſetur. Tempus verò quo veneri des operam, accõ-
modatum eſt poſt ſumptum cibum,antequam dormias:
quandoquidem ſomnus ſubſequens laſſitudinẽ ſedat.hoc
etiam tempus idoneum eſt filiis procreãdis,cum ob alia,
tum vel maximè quòd mulier in ſomnum cadens magis
B ſemẽ continet . Sed quoniam venus reddit corpus rarius,
frigidius,ſiccius,atque imbecillius,ideo fit vt quæ ipſum
denſare,calefacere,humectare & corroborare valeãt, ad-
mouere debeamus.Sunt qui ſemen valde calidũ coacer-
uant,quod in venere exercenda excernunt , corporéque
imbecillo ſunt & ſtomacho exoluto, ipſíque extenuãtur,
humectantur,ſiccantur,& cauis oculis fiunt : deinde verò
ob has res à venereis abſtinent, ideóque caput grauatur,
& ex repletione cibum faſtidiunt: tum eis in ſomno res
venereæ obiiciuntur,vt cũ aliqua corpus miſcere videan
tur, atque ita eadem patiũtur. talibus nihil dandũ eſt co-
C rum quæ ſeminis copiam gignunt:ſed ea potius alimen-
ta & medicamenta quæ ſemen diſpergant. Vngẽdi quo-
que à balneo ſunt lumbi oleo roſaceo aut melino aut om
phacino.verùm quia præſtat id ſpiſſius eſſe, ne inunctum
effluat,addenda erit cera,& ſuccus aliquis in quo refrige-
randi vis inſit.atque medicamentũ ex cera & oleo,quod
cerelæon vocant,conficietur, ſi in pila ceram oleúmque
valde mollieris,refrigerantem ſuccum affundẽdo , & in
vnum omnia diligenter conducẽdo , & diutiſſimè ſubi-
gẽdo.ſuccus verò refrigerãs eſt,qui ex ſemperuiuo,ex ſo-
D lano,ex Veneris vmbilico, ex pſyllióque exprimitur:qui
quidem æſtate conuenient:at aliis temporibus,alii pleri-
que;qualis eſt lactucæ,& lini ſeminis in aqua cocti,itém-
que plũbi lamina lumbis impoſita à venereis inſomniis
liberat.Idem faciunt herbæ refrigerantes cum ruta & vi-
ticis cimis teneris ſubſtratæ. quin ipſius etiam viticis ru-
tæque ſemina commanſa & deuorata idem præſtant. Sed
cauendum eſt ne lumbos valde refrigeremus ,nequid no
xæ renibus afferatur.

E De aqua, Cap. XIIII.

QVÆ bona quæque mala in aqua ſint, vſu compertũ
habere debemus: ſiquidem aquis ad plura ferme v-
timur quàm aliis omnibus,ad omnem victus rationẽ in-
ſtituendam. Scire igitur conuenit eam optimam aquã eſ
ſe quæ guſtando olfaciendóque omnis ſit expers qualita-
tis:eámque fore bibentibus iucundiſſimam,aſpectuíque
puram.Si verò etiã præcordia citò permeet,nihil eſt quòd
præſtantiorem quæras:nam quæ in præcordiis reſidet,vẽ
F trem ferit,inflat & grauat.etſi prædictis bonis prædita eſt
tamẽ mala cenſenda eſt. eáque neque calefit,neque frige-
fit celeriter , imò verò quæ in ea coquuntur tardiſſimè
peiúſque coquuntur.Ergo præſtat aquas quæ huiuſmodi
ſunt,vſu diſcernere. Qui autem voluerit etiam ex notis
quibuſdam ipſas cognoſcere,id ex iis quæ dicam conſe-
quetur.Quæ igitur ad ſeptentrionem vergunt,quibúſque
ſol eſt auerſus,eæ tardi ſunt tranſitus & indomitæ, tardé-
que calefiunt & frigefiunt: quæ verò ſolis ortum ſpectãt,
& per meatum quempiam,aut terram colantur,ac celer-
G rimè calidæ frigidæque redduntur,eas ſpes eſt eſſe præſtã
tiſſimas.Sed bonæ etiam cenſentur quæ æſtate frigidio-
res,hyeméque calidiores ſunt. Non deſunt qui aquas pon
dere æſtiment,ac leuiores præſtare cæteris putent.quod ſi
aquis præter ea quæ diximus,inſit,laudabile erit illud qui-
dem,ſed tamen ſolum non ſatis firmo argumento eſt eas
bonas eſſe. Ac pluuias quidem eſſe leuiſſimas,dulciſſimáſ
que & tenuiſſimas , & ſplendidiſſimas, ſcriptum reliquit
Hippocrates:cauſa eſt,quia quod tenuiſſimũ leuiſſimúm-
que eſt,ſol attrahit: quod non modò ex aliis aquis facit,
H ſed id adeò ex ipſo mari cæteriſq; corporibus:quamobrẽ
facilius quàm reliquæ omnes computreſcunt: quippe
quæ ex differentibus multíſque qualitatibus cõſtent. Sed
nemo putet aquã quæ facilè putreſcit , eſſe deterrimam.
quòd enim facilè immutetur , eo potius bona quàm
mala

mala iudicanda eſt.quum ergo aliæ optimarum aquarum
notæ adſint,licet ea vim habeat vt facilè putreſcat, tamē
eſt præſtantiſſima exiſtimanda.at quum mutari incipit,
in cauſa eſt vt bibentes raucitatibus,tuſſi, & vocis graui-
tate afficiantur. Inter pluuiales verò aquas, æſtiua quæ cũ
nimbo,quæque cum tonitru pluit,aliis præſtat. quæ verò
ex glacie niuéque exiſtit,peſſima.nam in aquæ concretio
ne,quod tenuiorum partium eſt,exprimitur:paluſtres ve-
rò,fœtidæque,& in quibus abſurdæ qualitates inſunt,eli-
xando meliores fiunt.Itaque vino temperatæ bibuntur,
atque acerbæ quidem dulciore,aliæ verò acerbiore. quaſ
dam etiam colare expedit,vt limoſas,vt ſalſas,vt bitumi-
noſas.Quæ valde frigidæ ſunt,à cibo bibēdæ ſunt : ſed ne
que confertim,neque affatim,neque ſine vino.Nonnulli
potus cibóſque aduerſus aquæ vitia inuenerunt:alii enim
cicerum decoctum præbibunt,ipſiſque ciceribus veſcũ-
tur:alii caucalidas ex aliquo piſce coctas eodē modo co-
medunt,& fœniculum:alii denique betas cucurbitáſque
ex muria & vino diluto præmandunt.

De aëre, Cap. XV.

AER quoque ſaluberrim⁹ optimúſque eſt is qui puriſ
ſimus eſt:morboſus verò & pernicioſus,qui à paludũ
ſtagnorúmque halitu, aut à profundo ſpecu pernicioſam
auram exhalante ſit infectus:quin ille etiam eſt pernicio-
ſus,qui ex quibuſdam cloacis ciuitates expurgantibus ſit
turbatus:ſimili quoque modo is qui ex oleribus, aut ani-
malibus,aut ſtercoribus putreſcentibus vitietur: vt non
bonus etiam eſt,qui è ſtagni fluminiſque alicuius propin-
quitate nebuloſus efficiatur. Iam qui cauo in loco monti-
bus vndiq; cincto incluſus eſt,quia perflatum nullum ha-
bet,vitiatur.Qui ergo aeres ita ſunt vitiati,omnibus æta-
tibus pariter nocent,quemadmodum optimi cunctis pro
ſunt. Cæterùm aeris differentia quæ ex qualitatibus exi-
ſtit,vt ex caliditate,frigiditate,ſiccitate, atque humidita-
te,non eodem modo in omnibus affecta eſt : ſed corpori
quod optimo temperamento ſit, optimè temperatus aer
ſaluberrimus eſt:ei verò quod non ſit temperatum,is aer
conueniet cuius ſit temperatura contraria.

De lotionibus, Cap. XVI.

LAuari frigida commendo quidem, ſed non tamen
vt putem conferre iis qui vt ſors fert vitam degunt,
verùm iis tantùm qui diligentiam in victus ratione ad-
hibent,laboribúſque & cibis vt par eſt vtuntur.pleriſque
autem,qui maioris quandoque refrigerationis indigent,
ſatis eſt in frigida natare,ídque æſtiuo tempore,quum iu
uenes ſunt,& carne bene muniti, & frictionibus præcale-
facti.Sint autem neque rebus venereis,neque vlla alia laſ
ſitudine defatigati, neque inconcoctione affecti, neque
vomitus,neque alui euacuatio præceſſerit:neque ipſi ſint
vigilus vexati.nam ſi aliter fiat,periculoſum erit. Calidũ
autem lauacrum optimum tutiſſimúmque eſt: nam laſſi-
tudines ſoluit,æqualem omnium humorum exuberantiā
digerit,calefacit,mitigat,emollit, flatus, vbicunque con-
ſtiterint, diſcutit, ſomnum conciliat, & carne corpus rite
conueſtit.Præterea verò facilè omnibus & viris , & mu-
lieribus,& pueris,& ſenibus,& priuatis poteſt adhiberi.

De alimentorum facultatibus,
Cap. XVII.

QVi tuendæ valetudinis curam gerit, debet alimen-
torum facultates, vt ſiquid aliud,cognoſcere. Ergo
quæ vim habent attenuantem,tranſitus anguſtos aperiũt,
& glutinoſa quæ corporibus adhæreſcunt, extrudunt,craſ
ſáque incidunt atque attenuant. Verùm ſiquis in eorum
vſu diu multúmque moretur,ſeroſa bilioſáque excremē-
ta gignentur:ſi verò etiam diutius eis vtetur, melancho-
licus ſanguis fiet.quocirca ab eorum vſu continuo, præci
puè autem iis qui bilioſa natura ſunt, abſtinēdum eſt. Iis
enim ſolis hæc conueniunt qui pituitam, crudúmque &
tenacem & craſſum ſuccũ coaceruarunt. Quæ autē incraſ
ſantis facultatis ſunt,valenter nutriunt,ſique in vētriculo
& iecinore probè cōcocta fuerint,boni ſucci ſanguinē fa
ciunt,& tamē lienem iecúrque obſtruunt.Inter hæc quæ-
dam craſſos tantùm ſuccos gignunt,vt lentes: quædā glu
tinoſum,vt malua: quædam vtrũque præſtāt,vt animalia
quæ teſta ſunt operta. atque ad valetudinē quidē conſer-

A uandam tutior eſt attenuans quàm incraſſans victus ratio.
at quia parum nutrit,ideo neq; tenorem neque robur af
fert corpori.idcirco oportet quandoque ea etiā alimenta
offerre quæ craſſi ſucci ſint,ſed moderatè:ac tum præſer-
tim quũ ſe alimēti indigētes eſſe mortales ſentiunt. quæ
ſanè ab iis citra periculum ſumentur qui ſeſe exercent,
quique ſomno indulgere pro voluntate ſua poſſunt. Sed
quicunque ante cibos exercitationes obire nequeunt, ii
omnes alimenta craſſi ſucci vitent: verùm ne otioſi qui-
dem hæc attingant: nam ad bonam valetudinē tuendam
B maximum malum eſt otium,non ſecus quàm moderatus
motus maximum bonũ eſt. Edulia verò quæ mediæ ma-
teriæ ſunt inter attenuantia & incraſſantia,ſunt omnium
præſtantiſſima:quippe quæ ſanguinem conſiſtentia mo-
deratum faciunt.ita fit vt hoc alimentum ſit noſtris cor-
poribus accōmodatum:quod verò malos ſuccos gignit,
noxium.id quod eſt perpetuò fugiendum. Præſtabit quo
que alimentorum fugere varietatem, ídque potius ſi ex
contrariis ſint cōflata facultatibus. neque enim quæ ſum-
pſeris,probè concoquentur.

C De alimentis attenuantibus, Cap. XVIII.

ATtenuant autem hæc,allia,cepa,porrum,ſinapis,pi-
per,ſmyrnium,pyrethrum, origanum,nepeta,hyſſo
pum,ſiſymbrium,pulegium,thyma, ſatureia, viridia ad-
mota:at ſiccata,iam medicamēta ſunt.Prædicta verò,or-
dine conſequuntur hæc,eruca,apium,petroſelinum, oci-
mum,radicula,braſsica,beta,fœniculum,coriandrum, ru
ta,anethum,libyſticum,cuminum,capparis,& terebinthi
fructus,ſemen cari,aniſi,dauci, omniúmque odoratorũ,
D acriúmque,& perſpicuè calidorum. vehementer autē at-
tenuant ſemina rutæ & canabis, vſqueadeo vt medicamē
toſa ſint. Ex cerealibus verò ſeminibus ad diætā attenuā-
tem ſolum hordeum moleſtia vacat:ſecundo loco cēſen-
tur panes triticei in clibano cocti. à cæteris danda opera
eſt vt abſtineamus:niſi quis velit per longa interualla pi-
ſa lentéſque guſtare. Maxima autem copia alimentorum
ad diætam attenuantem nobis ſuppeditatur ex piſcibus
ſaxatilibus,auiculíſque montanis.& omnino quæ exercē
tur,ocioſis,& quæ ſiccioribus pabulis,iis quæ humidiori-
E bus vtuntur,& quæ purum tenuémque aerem inſpirant,
iis quæ contrarium,præferenda ſunt.Piſcibus vti poteris
iis qui mollem ſimul & friabilem carnem habent: ab iis
verò quorũ dura glutinoſáque caro eſt,omnino abſtinen
dum.atque hæc quidē duo ſigna, friabilitas & mollities,
ſunt, quibus omnem animantis carnem cognoſcas. cui
vtrunque inſit, eius carne ad ſatietatem poteris veſci: cui
neutrum,id penitus vita:cui alterutrũ,veſcere aliquando,
non tamen vſque ad ſatietatem.Gallinis veſci non prohi-
beo eos qui ſe exercent,itémque columbis,& turturibus,
F & præcipuè monticolis.his tamen nō recentibus,ſed pri-
die ad minus mactatis veſcēdum eſt.nec ſolum turturem
cōcedo,verumetiam perdicem,& cætera quorum modi-
cè dura eſt caro.Faciũt ad hāc vitæ rationē piſces ſale cō-
diti: ſuccos enim craſſos & glutinoſos maximè attenuāt.
ex iis eligēdi ſunt qui tenera ſunt carne:cetaceũ genus vi-
tādũ.potius verò ex aceto atque oxymelle parata quam-
plurima alimenta offerri conuenit:itémque ſalienda antè
ſunt quæcunque poſſint.Iam verò ſuillas carnes ſale con-
dítas guſtare quiſpiam poterit.Neque à fructibus autum-
G nalibus,iis qui ventrem molliunt,lædetur.deteriores ſunt
qui tardè trāſeunt,magíſque ſi duri fuerint: ſed huiuſmo
di ne guſtandi quidem ſunt,niſi qui reponi atque aſſerua
ri queant.quo in numero pira pomáque,& non pauca v-
uarum ſunt genera . at molliores potius licet comedere:
qui autem vehementer auſteri acerbíque ſunt, incommo
di ad hanc diætam iudicantur . omnium aptiſſimæ ſunt
caricæ,nuces,piſtacia,& amygdalæ ſubamaræ.oliuas ne-
que laudo neque vitupero. Ex dulcibus & potibus & pa-
ſtibus ſolum fere mel exquiſitè tenuem ſuccum gignit.
H atque inter vina,quæ tenuia albáque ſunt , craſſos ſuccos
incidunt,& per vrinas expurgant . denique ad victus ra-
tionem attenuantem oxymel eſt accommodatiſſimum.

De alimentis craſſi ſucci, Cap. XIX.

CRaſſi ſucci ſunt panes qui ſub cinere coquuntur,
quique non rite ſunt facti:& placentæ ex muſto ſimi

láque confectæ, & lagana, & placentæ quæ itria nomi-
nantur:& quicquid ex tritico ſine fermento fit.item pla-
centæ quæ ex eadem materia parantur. Simila autem &
alica abundè craſſi ſunt ſucci:amylúm mediocriter. at lo
bi & ſucci craſſi ſunt & calidi:itémque lentis pars quæ eſt
veluti caro.fabæ frictæ,& piſces qui molles appellantur,
loligines,ſepiæ,polypodes,cetaceique,in quorum nume-
ro ſunt thynni.moderatius verò quàm hi, pelamides.Sa-
tis verò craſſi ſucci ſunt oſtrea,buccinæ,purpuræ,chemæ,
patellæ,pectines,pinnæ, & quæcunque teſta cōteguntur.
atque etiā anguillæ,cochleæ:carnes ceruinæ,caprinæ,bu-
bulæ,leporinæ,ſuillæ:iecur,renes,teſtes,cerebrum, ſpina-
lis medulla,mammæ,lingua, & glandulæ moderatè .lac
nimis elixatum,caſei omne genus:at recentes & ex acido
lacte cōfecti,minus lac acidum igni coctum, oua quæ ad
perfectam concretionem cocta fuerint, ac magis etiam
aſſata,& longè maximè quæ in ſartagine fricta ſunt. pal-
mulæ,caſtaneæ,bulbi,rapa,pruna,fungi,tubera,nuces pi-
neæ,ficus nō probè maturæ. Inter vina autem,quæ dulcia
ſunt, craſſum ſanguinem faciunt: ac magis id quod de-
frutum vocatur:& eadem etiam ratione muſtum, itémq;
vina craſſa nigráque.

De iis quæ inter attenuantia & craſſos ſuccos
facientia,media ſunt,
Cap. xx.

MEdium inter attenuantia & incraſſantia locum te-
nent panes optimè confecti, carnéſque gallinarū,
phaſianorum,perdicum,columborum,attagenum,turtu-
rum,& omnium paruarum auium:itémque piſcium ſaxa-
tilium,litoralium ac pelagiorum, gobiorum,murænarū,
bugloſſorum,& vno verbo,omnium litoralium pelagio-
rúmque piſcium,qui neque lentorem,neque fœtorem e-
dendo afferant.& ficus maturæ,& ſeris ex agreſtibus ole-
ribus.eſt enim hoc cōmune genus multorū. at vnaquæq;
ſpecies proprium habet apud Atticos nomen, vt lactuca,
vt chondrila,vt gingidia,&alia plura.huiuſce generis ſūt
paluſtris,myacanthinus,chamædaphne,& bryonia, aſpa-
ragus,vinum flauum ſimul & dulce,ac perlucidum:quale
& Aruiſium,Leſbium,Falernum,& Tmolite.hæc enim &
bonū & moderatè craſſum ſanguinem gignunt omnia.

De iis quæ ſuccum glutinoſum faciunt,
Cap. xxi.

IN tritici genere,quod graue,denſum, & interius flaue-
ſcens eſt,glutinoſum ſuccum facit: quod verò leue, ra-
rúmque,& intus album,minus glutinoſum ſuccū gignit.
Simila quoque & alica abundè glutinoſæ ſunt;itémq; ten
dines,& nerueæ muſculorum extremitates, & particulæ
quæ ad labra ſunt,lingua,ſuillum pancreas, agnina caro,
ſeſami ſemen,bulbi,palmulæ pingues.

De iis quæ crudos ſuccos pariunt,
Cap. xxii.

VIrides palmulæ crudis explent humoribus eos qui
eis veſcuntur,radix rapi,caro teſta contectorū,quo-
rum dura caro eſt,quæ ſalſum humorem ex nimia coctio
ne abiecerit:quæ item mollia nominantur,polypodes,ſe-
piæ,& quæ ſunt generis eiuſdem. omnia etiam animalia
cetacea in mari degentia : ex quo fit vt ſale cōdîta ſint ad
vſum traducta.vterus,inteſtina,vulua quadrupedum,du-
riores glandulæ incoctæ, acidum lac, panes in ſartagine
cocti,lupini,vua in ventriculo contenta quæ corrupta nō
fuerit.

De iis quæ frigidum ſuccum creant,
Cap. xxiii.

QVI cucumeribus ſe explent, iis vt crudum ſuccum
coaceruent vſu venit. id quod iis etiam contingit
qui inteſtina,vterum quadrupedum, lácque acidum, bo-
letos,poma immatura,& bulbos denique comedunt.

De iis quæ pituitam faciunt, Cap. xxiiii.

PItuitoſum abſolutè ſuccum faciunt partes animalium
nerueæ,cerebrum,pulmones,ſpinalis medulla, glan-
dulæ non concoctæ, agnina caro, & eorum quibus teſta
adiuncta eſt,molliſque carnis ſunt: & poma non matura.

De iis quæ ſuccum melancholicum pariunt,
Cap. xxv.

A BVbulæ caprinæque carnes,magiſque taurinæ & hirci-
næ melancholicum ſuccum gignunt: ac multo etiam
magis carnes pecudum,leporum,ſuum agreſtium,carnéſ-
que terreſtrium animalium ſalitæ:itémque lienes animā-
tium.Ex marinis verò thynni, & balænæ, & cetaceum o-
mne genus:braſſicæ,& arborum germina quæ muria vel
acida muria ſint condita, qualia ſunt lentiſci & terebin-
thi:& cinaræ caro & lenticula melancholicum edulium
eſt. Poſt hæc locandi ſunt panes furfuracei, quíque ex ty-
pha & aliis malis ſeminibus conficiuntur,triticum tene-
B rum,aphace,vicia,& vina craſſa atque nigra.

De iis quæ bilioſum ſuccum gignunt,
Cap. xxvi.

SIliquæ cinaræ ſuccus amarus eſt, & ſimul etiam tenuē
bilim facit. ergo meliꝰ eſt vt ea elixata veſcamur. Mel
facilè in bilim in calidis corporibꝰ vertitur. omnes enim
dulces ſucci & item vina dulcia materiam flauæ bili ſup-
peditant.

De iis quæ gignunt excrementa,
Cap. xxvii.

C EXcrementa gignunt palumbi,anſeres,præter alas o-
mnia viſcera, ſpinalis medulla, cerebrum, aues quæ
in paludibus,ſtagnis,pratíſque degūt:cicer,fabæ virides,
faba Ægyptia, porcelli nuper nati,ouium caro, & item
eorum omnium animantium quæ ignauam vitam du-
cunt:& piſces fluuiatiles,paluſtres,atque in limo viuētes,
& omne genus cetaceum in mari viuens.

De iis quæ vacant excrementis,
Cap. xxviii.

EXpertia ſunt excrementorum colla,caudæ alæque a-
D nimalium,& agreſtium caro, & eorum quæ in ſiccis
locis vitam tranſigunt.

De iis quæ valde nutriunt,
Cap. xxix.

CAro ſuum domeſticorum valentiſſimum omnium
alimentum præbet,bubulum cerebrum,teſticuli,cor,
ſpinalis aliáque medulla,alæ anſerum:& magis etiam gal-
linarum omniúmque pennigerorum ventres. cochleæ,ac
magis ter coctæ,ex iis quæ teſta operta ſunt. huius gene-
ris cenſentur,quorum dura caro eſt: cuiuſmodi ſunt pur-
E puræ,buccinæ,& ſimilia, aſtaci,paguri, cancri, locuſtæ,
ſquillæ,& cætera conſimilia. itémque ea quæ mollia vo-
cantur,vt polypodes,ſepiæ, & quæ talia ſunt.ex cartilagi-
neis verò torpedo,turtur modicè.bati verò & liobati, &
rhinæ,magis nutriūt:at triglæ gobiíque minus.lac quod
craſſius ſit:quod verò liquidius eſt,minus. Inter panes ma
ximè nutrit ſiligineus, deinde ſimilaceus, tum ii in qui-
bus etiam furfur eſt.triticum elixum, ſimila, alica, fabæ
carnem gignunt,non tamen firmam denſámque,ſed po-
tius laxiorem.Cicer magis nutrit: phaſeli, ochríque ma-
F gis quàm fœnumgræcum.dolichi verò,quos lobos & pha
ſiolos vocant,non minus quàm piſa nutriunt.lupini quo-
que vim habent alendi, caſtaneæ, palmulæ dulces, vuæ
dulces pinguéſque,rapa:bulbi maximè nutriunt,ac magis
bis cocti.mel deſpumatum & ad diſtributionem alimen-
torum & ad nutriendum aptum redditur. vinum omne
ad craſſitiei proportionem nutrit. ergo rubrum craſſúm-
que maximè omnium ad ſanguinem gignendum aptum
eſt:deinde verò nigrum ſimul,& dulce,& craſſum,tum ru
brum,craſſum & adſtringens. his minus nutrit album ſi-
G mul & craſſum,& auſterum: omnium verò minimè, al-
bum & tenue.Iam verò omnia quæ craſſi ſucci ſunt,ſi rite
concoquantur & in ſanguinem conuertantur, valde nu-
trient.

De rebus parum nutrientibus,
Cap. xxx.

PArum nutriunt extremæ partes animaliū,vterus,ven-
triculus,inteſtina,caudæ, auriculæ, pinguedo, adeps.
omne auium genus parū nutrit,ſi generi terreſtriū cōpa-
retur.caro etiam eorum quæ ſunt confecta ſenio, minus
H alit quàm eorum quæ adhuc augeſcunt.alimentum quod
ex piſcibus ſumitur,ſanguinē tenuiorem facit:ex iis verò
quæ teſta intecta ſunt,& quæ molli ſunt carne,vt oſtrea,pa
rū nutriūt.Panes hordeacei,polenta ex hordeo confecta,
panes furfuracei,omnéſq; ſordidi,& loti,amylum, maza
ex po-

ex polenta,hordeum, auena, milium, & magis panicum, oryza,faba viridis,ſemen papaueris,ſycamina, amygdala,piſtacia, pruna perſica, armeniaca, præcocia, oliuæ ac præcipuè maturæ,nuces auellanæ ac potius regiæ, nuces, ſerica,corna,pruna ſylueſtria, rubi fructus, capparis præſertim ſale condita,terebinthi pars omnis,braſsica, beta, raphanus,napi, aſparagi omnes, paſtinaca, daucus, carus, cepa &allium. Porra verò cruda nihil penitus nutriunt,at bis térue cocta, parumper. mala punica parum nutriunt, itémque pira,cucurbita,vuæ denique paſſæ & auſteræ,& non pingues.

De rebus mediis inter ea quæ multùm & quæ parum nutriunt. Cap. XXXI.

INter ea quæ multùm & ea quæ parum alunt, interiecti ſunt medii phaſeli,ochri,& cicerculæ. Ficus verò non æquè ac cæteri autumnales fructus nutriunt, & laxam carnem gignunt. Simili quoque modo vuæ, ſed minus quàm ficus nutriunt, laxámque & flaccidam carnem gignunt.

De rebus boni ſucci. Cap. XXXII.

OPtimum lac,eſt omnium ferè quibus veſcimur,optimi ſucci. éſtque optimum eorum animantium quæ integra valetudine fruuntur, quum nuper emulctum potatur. Oua tremula ſorbiliáque gallinarum & phaſianorũ. aues autem piſcéſque omnes parum abeſt quin boni ſucci ſint:præter eos qui in paludibus,ſtagnis,limoſiſque & turbidis fluminibus viuunt. Odoratu verò guſtatúque diſcernere piſces oportet. nam qui in aquis vitiatis degunt, fœtidi,inſuaues,mucoſique ſunt. Iam verò carnes animalium,ſi probè fuerint concoctæ,optimum ſanguinem faciunt: quod præſtant maximè carnes eorum qui boni ſucci ſunt:quale eſt ſuillum genus. Mamma boni ſucci eſt, itémque iecur, partes etiam quæ circa labra ſunt, & alæ, & cæteræ extremæ particulæ. at vulua, & inteſtina, & cauda,minus quàm carnes probi ſunt ſucci. Glandulæ probè coctæ æquè ac carnes probi ſucci ſunt. cor non eſt mali ſucci. pedes porcini præſtant grunno & auriculis. Agreſtium beſtiarum carnes melioris ſucci ſunt quàm cicurum. Panis purus,ritè confectus,boni ſucci eſt. alica,ptiſana rectè cocta, fabæ, caſtaneæ non mali ſucci ſunt. ficus maturæ, vua matura penſilis vacat reprehenſione. Caricæ ſtatim diſtributæ boni ſucci ſunt: at ſi diu in ventriculo maneant,mali,& pediculos præterea gignunt: ſi cum nucibus eas ſumas, præſtantiſſimum edulium facies. at quicunque ficus caricáſque cum aliquibus aliis edulíis non comedunt,ii non parum læduntur. Lactuca in olerum genere,ſanguinem gignit,poſt eam intyba. Vina odorata boni ſucci ſunt: atque optimi quidẽ ſucci eſt Falernum,& Tmolite dulce,& Aruiſium.

De rebus mali ſucci. Cap. XXXIII.

AB omnibus mali ſucci eduliis, etiam ſi facilè concoquantur,abſtinendum cenſeo:ſuccus enim malus ex eis collectus longo tempore latet in venis, qui quum parum occaſionis ad putreſcendum nactus ſit, febres malignas inuehit. Cæterùm mali ſucci ſunt hæc. ouilla caro,agnina:hircina verò peſſima eſt,deinde arietina, tum taurina:inter has omnes caro caſtratorum melior eſt: ſeniorum carnes ſunt deterrimæ. Caro leporina eſt illa quidẽ ſanguinis craſsioris effectrix, cæterùm melioris ad ſucci bonitatem quàm bubula ouilláque: ceruina verò non minus atque illæ,mali ſucci eſt. Renes mali ſucci ſunt,teſticulique, præterquam gallorum gallinaceorum. cerebrum, ſpinalis medulla,lingua,lien,oua in ſartagine fricta, caſei veteres,boleti,amanitæ, fœnumgræcum,lens, auena, cicer,non boni ſucci. olyra verò tanto eſt tritico deterior quanto eſt quàm typha & auena præſtantior:panicum,milium, & cætera ſimilia boni ſucci non cenſentur. Iam dracones,galeonymi,ſcorpii,trachuri, triglæ, orphi, glauci, zygænæ,gongri,phagri,& alia cetacei generis quæ in mari viuunt,mali ſucci ſunt omnia. Poma immatura,pira antequam cõcocta ſint,perſica,mala punica, meſpila,corna, pruna,ſiliquæ,terebinthi fruct⁹, cinara, (& præcipuè quũ iam obduruerit)cucumeres,pepones,melopepones,ſed hi minus: cucurbita eſt his melior,ſed ipſa quoque in ſtomacho corrupta fit abũdè mali ſucci. Ficus minus mali ſuc-

A ci ſunt quàm cæteri æſtiui fructus, qui horæi dicuntur: itémque caricæ. ſed ſi quis eis diutius vtatur,nõ admodũ bonum ſanguinẽ gignent,& inde magna quoque pediculorũ copia cõſequetur. Ex oleribus nullum boni ſucci eſt: in medio tamen eorum quæ bonum quæque malum ſuccum faciunt,eſt lactuca & intybus: poſt verò, malua,blitum,atriplex. Radices tum olerum,tum verò etiam plantarum mali ſucci ſunt, quæcunque acres ſunt, qualis eſt ceparum,porrorum, alliorũ radicularúmque, & daucorum: mediæ ſunt radices raporum & ari. ocimum ſucci peſſimi

B eſt. rapum crudius,braſſica,bulbi non probè elixati,cepa, allium, porrum,ſi bis cocta fuerint,ſucci prauitatẽ deponunt:omnino verò peſſimi ſucci ſunt olera quæ ſylueſtria nominãtur:vina quoque craſſa vnáq; fœtida,& quæ inſua uia auſteráq; ſunt,mali ſucci iudicãtur. Tale eſt vile bithynũ quod in magnis doliis importatur: nam quod in paruis conuehitur,neque boni,neque mali ſucci eſt.

De rebus quæ bene concoquuntur, Cap. XXXIIII.

PRobè concoquuntur panes ritè confecti,omnes ſaxatiles piſces,gobius,torpedo,turtur. Omne genus vola-

C tilium,generi terreſtrium comparatum,melius concoquitur,præſertim caro perdicis, attagenis, columborum,gallinarum,phaſianorũ,& alæ anſerinæ: & his magis alæ gallinarum:& ad ſummũ,alæ bene habitorum & iuniorum optimè concoquuntur: peſſimæ verò graciliũ & ſeniorũ. Quæ verò ſero lactis educata ſunt,& iecur anſerũ,& cæterorum quæ ita nutrita ſint, teſtéſque pullorũ gallinaceorum facillimè concoquunturi. Eiuſmodi quoque ſunt carnes porcorũ. ætati verò florenti quæ ſe exerceat, accõmo

D datior eſt porcorũ quorũ ætas floreat,caro:aliis verò,porcorum adhuc creſcentium. Vituli melius concoquuntur quàm perfecti boues, & hœdi facilius quàm capræ. caro denique adhuc creſcentiũ facilius quàm nõ creſcentium concoquitur:nux etiã regia facilius quàm auellana: bulbi facilius concoquuntur qui bis cocti fuerint: oua tremula & ſorbilia,lactucæ,intyba,malua,cucurbita cocta,quũ nõ vitietur:vina dulcia melius quàm auſtera concoquuntur. Cæterùm ex iis quæ æquè ſalubria ſunt,id melius concoqui ſciendum eſt quod iucundius ſit.

E De rebus quæ difficulter concoquuntur. Cap. XXXV.

AEgrè concoquitur caprarũ,boum, ceruorúmq; caro: hircina verò eſt ad concoquendum peſſima:deinde arietina,tum taurina.& annoſorũ animaliũ caro peſsimè concoquitur, & ſues ſenio confecti fibroſam ſiccámque & ideo concoctu difficilem carnẽ habent. Vẽtriculus difficulter concoquitur, atque etiã inteſtina, vterus, lingua, cor,iecur,aures,caudæ,renes,cerebrum,medulla ſpinalis, & perfectorũ animaliũ teſtes:anſeres præter alas. palum-

F borum,ſturnorũ,merularum, & paruarum auiũ caro durior eſt: & magis etiã turturis atque anatis. difficilius verò quàm hæ concoquitur, fibroſáque eſt caro pauonũ & otidum:aeriorum animaliũ ventriculi omnes ægrè cõcoquuntur. Quo in genere falſò à quibuſdam laudatur ſtruthocameli vẽter,& mergi:vix etiã concoquũtur cochleæ, lac acidum,caſeus vetus:at nouus, ac præſertim qui ex lacte acido confectus eſt,melius concoquitur:purpurarum, buccinarũ,& aliorũ teſta intectorũ caro,quia durior eſt, ideo ægrius concoquitur:itémque aſtaci,paguri,cãcri,lo-

G cuſtæ,ſquillæ,& cætera his ſimilia:polypodes quoque, ſepiæ,loligines,& alia quæ molli cute prædita vocantur, bati,liobati,rhinæ,dracones,cuculi, galeonymi,ſcorpii,trachuri,triglæ,orphi,glauci,zygænæ,gõgri oua in ſartagine cocta,triticum elixũ,polenta,typha,auena,fabæ,dolichi, phaſioli,cicercula,cicer,oryza,lupini, panicum,milium, & his conſimilia. lens,ſeſamum,caſtaneæ,mala,pira,antequam matura ſint:ficus nondũ maturæ, vuæ acidæ & auſteræ,omnes palmulæ,ſiliquæ, ocimum, rapum crudius, bulbi crudiores,paſtinaca,daucus,carus:&omnes olerum

H radices, & ipſa etiamnum olera,præter lactucas, intybáque. vina craſſa & noua ægrè concoquuntur, & item aqua omnis.

De rebus ſtomacho idoneis,ipſúmque roborantibus.

Cap. XXXVI.

PAlmulæ auſteræ, poma cydonia, oliuæ ſale conditæ
ad hoc valent:præſtantiores autem ſunt quæ ex aceto
parantur. vuæ paſſæ auſteræ, vua in vinaceis repoſita, nux
regia magis quàm auellana, ac multo etiã magis cum ca-
ricis:cynara. Gingidiũ eſt ſcandici ſimile, quod crudum
coctúmque ſumptum ſtomacho valde conuenit. Longio-
rem coctionem non fert ſinapis, raphanus, rapum, na-
ſturtium, pyrethrum, regius aſparagus & paluſtris, & oxy-
myrtinus, & chamædaphne, & oxyacãthe, & bryonia.
Bulbi appetitum excitant, & capparis ſale cõdita:citri ex-
tima pars ſtomachum vice medicamenti corroborat. Vi-
num auſterum os ſtomachi roborat, ac præſertim vbi ven
triculus calida temperie laborat.

De rebus quæ ſtomacho incommodæ ſunt,

Cap. XXXVII.

BEta ſic aliena ſtomacho eſt vt, ſi edatur largius, mor-
ſum etiam inducat. ocimum quoque ſtomachum læ-
dit, & rapum crudius, blitúmque & atriplex, niſi ex aceto,
oleo & garo ſumatur:fœnumgræcum & ſeſamum ſubuer-
tunt ſtomachum. Lac in frigido ventriculo atque in febri
citantibus aceſcit: ſi verò quis melli admixtum lac copio
ſius propinet, ad vomitũ impelletur. Pepo non probè con
coctus, cholericos inferre morbos cõſueuit, ſimilíque mo
do melopepo. Cerebrum omne alienum ſtomacho eſt, &
ſpinalis æquè ac medulla cæterorũ oſſium: vinũ nigrum
& auſterum facilè aceſcit, & ad vomitum impellit:idem
facit craſſum & nouum.

De rebus quæ non inflant,

Cap. XXXVIII.

NOn cient flatum hæc, piſa, phaſeli, cuminum, libyſti
cum, viticis ſemẽ, canabis fructus, faba fricta, bulbi
plurimùm, aut certè bis elixati, tũ ex oleo acetóque ſum-
pti, mel quod coquendo ſpumam vniuerſam depoſuerit.
oxymel flatus diſcutit. panes hordeacei. Inter ea verò quæ
inflant, quæque non, medii ſunt phaſeli, ochri & ci-
cerculæ.

De rebus quæ flatum cient,

Cap. XXXIX.

INflant autem hæc, cicer, lupinus, panicum, milium
& quæ ſunt generis eiuſdẽ, fabæque lobi minus quàm
fabæ, maza ex polenta, liquores omnes, ſed magis cyrenai
cus, ſilphii liquor & radix. Ex ficubus flatus breuis excita-
tur, quia facilè deiiciuntur: quæ verò exquiſitè maturæ
ſunt, parum abſunt ab eo vt nihil noceant. ſicut caricæ pal
mulæ virides flatum gignunt, & rapum crudius:lac facilè
in ventriculo ciet flatum, atque etiam bulbi crudiores,
mel item non perfectè coctum:vina dulcia flatus diutur-
nos pariunt, ſed & dulcia ſimul & auſtera, & muſtum flatus
inducunt.

De rebus abſtergentibus, incidentibus, & ape-
rientibus. Cap. XL.

ABſtergit ptiſana, fœnũgræcum, melopepo, vuæ paſ-
ſæ dulces, fabæ, cicer & magis quod nigrum eſt:cap-
paris eſt ſatis tenuium partium, & detergit, aperítque, præ
ſertim verò cum oxymelle, aut oleo & aceto ante cæteros
omnes cibos ſumpta: betæ ſuccus abſtergit, ac magis ſi
cum ſinapi aut aceto vtatur: bulbi vim habent attenuan-
di atque aperiendi, cepæ, allia, porráque attenuant, inci-
dúntque craſſos & glutinoſos humores:ſerum quoque la-
ctis humores craſſos attenuat:ficus abſtergent, ideo fit vt
multa arenoſa ex eorum vſus à renibus excernãtur:caricæ
attenuant renéſque expurgant: amygdalæ abſtergent at-
tenuántque, & viſcera purgant, faciúntque vt humores ex
thorace & pulmone eiiciantur: piſtacia valent ad iecoris
firmitatem, & ad purgandos eos humores qui in eis mea-
tibus impacti ſunt: mel quod ex calidis ſiccíſque plantis
factum eſt, maiorem atenuãdi vim habet:quocirca etiam
aqũa mulſa eſt ad ſputum educẽdum accommodata:oxy-
mel, quæ non penitus glutinoſa craſſáque ſunt, facilè edu-
cit, & viſcera ſine moleſtia expurgat, ac thoracis & pulmo
nis affectionibus mirificè prodeſt. Iis qui ſuccos craſſos a-
ceruant, vina tenuia conueniunt: ſique frigidi humores
fuerint, apta erũt quæ tenuia veteráque ſunt cũ acrimonia
coniuncta:vinum verò aquoſum ad humores è pulmone

A educendos facit. roborat enim, humectátque, & ſiccat me
diocriter. Vinum autem dulce in morbis acutis, vbi ſit fa-
cta concoctio, vt in peripneumonia & pleuritide, ad edu-
cendum accommodatum eſt.

De rebus obſtruentibus,

Cap. XLI.

LAc quod ſeri parum caſeíque multum habet, non tu-
tum eſt ei qui in illius vſu lõgo tempore moretur: nam
& renes calculo obnoxios lædit, & iecoris obſtructiones
gignit in iis qui præſtò ſunt vt hiſce morbis capiatur. Ca
B ricæ ſunt iecori & lieni inflammatis noxiæ, vt etiam ficus:
omniáque dulcia lienem iecurque lædũt. Aqua mulſa in
commoda eſt iis quibus elata in tumorẽ viſcera aut ſcir-
rho, aut œdemate, aut inflammatione laborant: palmulæ
pingues obſtruunt. Omnia autem genera liborũ, quæque
ex ſimila conficiuntur, obturant, lienẽ augent, & lapidem
in renibus gignunt: idem facit triticea farina cum lacte:
alica etiam non eſt idonea iis quorum obſtructum iecur
eſt, & quorũ renes propenſi ſunt ad lapidem gignendum:
vinum dulce obſtruit, & viſcera auget.

C De rebus tardè tranſeuntibus,

Cap. XLII.

TArdi tranſitus ſunt omnia quæ ex itriis & ſimila
conficiuntur, fabæ frictæ, panes puri, lẽs ſine cortice,
cerebrum, medulla ſpinalis, iecur, cor, triticũ elixum, oua
aſſa, elixa, in ſartagine fricta, lupini, phaſioli, piſa, ſeſamũ,
poma, pira nondum matura, ſiliquæ:vinũ dulce, ac magis
auſterum, & nigrum ſine dulcedine, itémque craſſum, &
nouum omne. aqua omnis tardè tranſit.

D De rebus quæ facilè corrumpuntur,

Cap. XLIII.

FAcilè autem corrumpũtur perſica, armeniaca, præco-
cia: & omnes fructus æſtiui quorum natura humida
eſt, in ventriculo facilè vitiantur, niſi citò deiici prope-
rent. Omnia denique mali ſucci edulia quæ humida lubri
cáque ſunt & ſubduci facilè poſſunt, ante alia ſumẽda ſunt:
ita enim ipſa citò ſubducta, cætera ſecum deducunt: ſi
verò poſt alias dapes comedantur, eas etiam ſimul vitia-
bunt.

E De rebus quæ difficulter corrumpuntur,

Cap. XLIIII.

AEgrè vitiantur chamulæ exiguæ, purpureæ, buccinæ,
& cætera omnia teſta intecta quorum dura caro eſt:
quæ etiam dare conſueuimus iis qui propter humorũ ma
litiam cibos corrumpunt: eáque bis & ter in optima aqua
coquimus, & in aliam purã transferimus, quũ prima iam
ſalſa facta eſſe videtur. Similes ſunt aſtaci, paguri, cancri,
locuſtæ & ſquillæ, & alia omnia quæ carnem habent, quæ
ægrè vitietur, non ſecus quàm ea quæ teſta contecta ſunt,
F quorum dura caro eſt.

De rebus aluum ſubducentibus,

Cap. XLV.

CIent aluũ, lens, braſſica, atq; ex marinis fermè omnia
quibus teſta pro operculo eſt, & cochleæ mixtam ex
contrariis facultatibus naturam habent: ipſum enim ſoli-
dum cuiuſque corpus permeat, aluúmque comprimit: hu-
mor verò ad excretionem irritat. Siquis igitur lẽtem, braſ
ſicámque, & alia quorum facta mentio eſt, decoquat, dein
de eorum decoctum oleo, garo, & pipere condiat, tum
G cui velit bibendum det, ventrem eo potu ſubduci vide-
bit: maiorum quoque herinaceorũ, & cochlearũ omniũ,
& veterum gallorum iuſcula ventrem ſubducunt. Braſſi-
cam ſi velis ſubducere, ollam cum aqua in qua cocta fue-
rit, prope vas aliquod admouemus, & ita extrahendo in o-
leum & garum ſine mora coniicimus: ad hunc vſum non
eſt admodum coquenda. Iam furfuracei panes cient al-
uum: & fœnugræci liquor ex melle coctus & ſumptus ido
neus eſt, vt omnes humores vitiatos qui inteſtinis conti-
nẽtur, ſubducat: ſed mel quod ei admiſceatur, eſſe exiguũ
H debet, ne morſum afferat. Oliuæ ſale conditæ ante alios ci
bos ex garo ſumptæ, aluum mouent: lac quod craſſius eſt,
minus mouet, liquidus verò, magis. Serum lactis valde e-
uacuat, eique mellis tantum addendum eſt quantum ſatis
ſit ad condiendum, ne guſtum lædat. Carnes animalium
valde nouellorum facilius per ventrem tranſeunt: ſimili

quoque modo cartilagineorum caro & torpedo & turtur modicè tranſeunt,maluáque & beta modicè: recēs caſeus ex melle,atriplex,cucurbita,pepones,melopepones,ficus, caricæ,vuæ dulces,ac præcipuè quum humidæ ſunt,ſycamina prius ſumpta,nux adhuc humida ad ſeceſſum eſt accommodata:aridæ quoque nuces,ſi prius in aqua multū maduerint,mélque eis affundatur, vel ſiquis ipſas per ſe ſumat,aluum abundè molliunt:ſed magis etiam,ſi poſtea aquam mulſam ſorbeas.eſt enim planum valere ad aluum ſubducendam,ſi poſtquam hæc quæ dixi ſumpſeris,vinū dulce bibas,tum ſpatio quodam temporis interpoſito & nō ſtatim prādeas.ceraſia ſola,præcocia,perſica,& omnia humida & aquea, & omnino quæ nullam inſignem afferre guſtantibus aut odorantibus qualitatem videntur,ſunt mediæ quodammodo facultatis,inter ea quæ aluum ſubducunt,quæque ſupprimūt.mel ſolum ſiquis non coctum lambat, aluum rectè ſubducet: aqua etiam mulſa parum vel nihil cocta facilè ſubducitur. vinum dulce ad ventris ſeceſſum prodeſt:muſtum verò ſubducit.

De rebus aluum ſupprimentibus, Cap. XLVI.

PAlmulæ auſteræ, vuæ paſſæ auſteræ, ſycamina, rubi fructus,pruna agreſtia,poma adſtringentia, itémque pira & mala cydonia:atque etiam aſtaci,paguri,cancri,locuſtæ & ſquillæ,& cætera huiuſmodi quorum mollis teſta eſt:ſed minus quàm ea quæ dura teſta ſunt operta. Habent autem hæc ſalſum in ſe humorem,quem ſi in aqua depoſuerint,non minus quàm oſtreorum & aliorū dura teſta cōtectorum carnes,aluum ſupprimént:lens quoque, & braſſicæ bis coctæ,& quum ſuccum depoſuerunt, aluū cohibent.Sique humectum ventrem ſiccare velimus,braſſicam modicè coctam priore aqua ſubiecta,in aliam calidam ſtatim coniicimus,in eáque iterum coquimus vſque dum flaccida reddatur:nam quæ bis coquūtur, neque aërē neque aquam frigidam debēt attingere. quippe quū, ſi contingant,nūquā flaccida ſint euaſura, ne ſi diutiſſimè quidem coxeris.Si à lente corticem detraxeris,vehementem adſtringendi facultatem amittet,neque eodem modo ventris fluxiones exiccabit:ſi verò eam contundas, biſque excoquas,& priorem aquam abiicias, deinde parum aceti aut gari admiſceas, *ſalis habet Orib.* 3. *Coll.* 30. & aliquid eorum quibus aluus conſtringitur, adiicias, ne guſtatui moleſtia afferatur,ſuauiſſimū vtiliſſimúmque medicamentum ſimul & edulium conficies.Polenta ex vino auſtero potui data exiccat.oryza cohibet,& item panicū, milium,fricta,leporinæ carnes,vinum auſterum,& nigrū dulcedinis expers:& quod album eſt & auſterum, & fuluum atque auſterum.

De rebus quæ in alimentis calefaciunt, Cap. XLVII.

HÆ res calefaciunt,triticum coctum,panes ex eo confecti,typha,auena,fœnumgræcum,palmulæ dulces, mala dulcia,ſeſamum,vuæ dulces(ideóque ſitim afferunt vuæ paſſæ dulces)malua modicè:apium, ſmyrnium, eruca,raphanus,radicula,rapa,ſinapis,naſturtium, pyrethrū, paſtinaca,carus,allium,cepa,porrum,caſeus vetus. Vinum vetus modicè calidum eſt,ideóque ſitim inducit. fuluum eſt nigro calidius:flauum eſt calidiſſimum, deinde fuluū,
A tum rubrum;poſt hoc dulce:poſtremò album minus cæteris calefacit:vetuſtiſſimum verò abundè calefacit.

De refrigerantibus rebus, Cap. XLVIII.

REfrigerant autem hæc,hordeum, quoquo modo eo vtaris,milium,panicum,tubera,cucurbita cocta,pepones,melopepones,cucumeres,pruna,ſycamina,vuæ auſteræ & acidæ,vuæ paſſæ auſteræ,mala adſtringentia, & acida & inſipida,pira,mala cydonia. Refrigerāt etiam palmulæ adſtringētes,in quibus frigidus ſucc⁹ ineſt.& lactu-
B ca & intyba moderati⁹.Portulaca,papaueris ſemen,aqua, vinū dilutū nō perſpicuè calefacit,quāobrē minore cū periculo febricitantib⁹ datur,vinū albū & auſterū minimè pro vini natura calefacit:quod verò album ſimúlque auſterum eſt & craſſum & nouum,manifeſtò refrigerat.acetum quoque refrigerat,éſtque tenuium partium: quocirca neruos magis quàm alia refrigerantia lædit: medium verò locum inter refrigerantia & calefacientia ſortiuntur panes loti,amylum,atque vuæ vinoſæ.

De rebus ſiccantibus, Cap. XLIX.

C SIccant autem,lens,braſſica,polēta,viticis ſemen, eruū bis coctum,& ſæpe in aqua dulce redditum: album verò præſtantius eſt. Porrò quæcunque aſſa frictáque edūt homines,ea ſiccius alimentum præbent: ea quoque quæ garum aut vinū liberalius acceperunt,ſicciora ſunt quàm quibus hæc non inſint.Cæterùm maxima differentia alimentis apparandis affertur ex facultate ſeminum,olerum & plantarum quæ induntur: quæ omnia,ſiccantia ſunt illa quidem,ſed alia magis,alia minus.

De rebus humectantibus, Cap. L.

D HVmectant ptiſana,cucurbita elixa,pepones,melopepones,cucumeres,nuces virides,ſuſina,pruna, ſycamina,lactuca,intubus:malua autem & blitum,atque atriplex maximè omnium olerum aquea ſunt. humectant etiam fabæ virides,cicer,aqua refrigerat & humectat:at calefacta humectat & calefacit.

De rebus caput lædentibus, Cap. LI.

CAput lædunt ſycamina, rubi fructus dolorem capitis affert.palmulæ omnes,eruca, fœnúgræcum, fuluum & auſterum vinum capitis dolorem creat,mentémque tē-
E tat magis quàm nigrum & auſterum.odorata quoque idē faciunt.At aquoſum neque caput dolore vexat,neque neruos tentat.quod verò pauciferum vocant, capitis etiam dolores ſedat, quos ſucci in ventriculo contenti excitarunt.vetus vinum non aptum capiti,niſi quis admodum robuſtum caput habeat.Aqua in qua vuæ maduerint quæ fæx nominatur,capitis dolorem excitat: idem facit vua in vinaceis repoſita.

De rebus dentes lædentibus, Cap. LII.

F LÆdit autem dentes lac,ſiquis eo aſſiduè vtatur: idem quoque gingiuis nocet,eáſque flaccidas reddit:ac dētes facit corruptelæ obnoxios, & qui facilè erodantur. Ergo in alimento quod ex lacte ſumitur, vino diluto os colluendum eſt:ſed præſtat etiam eidem mel admiſcere.

ORIBASII DE VIRTVTE SIMPLICIVM MEDICAMENTORVM liber ſecundus ad Eunapium.

QVÆ ſcire quæque facere deberes,Eunapi,
bonæ valetudinis tuendæ gratia,ſuperio-
re libro expoſuimus:ſequitur autem vt v-
niuerſales ſimplicium medicamẽtorum,
& eorum quæ ſuppeditari facilè poſſunt,
facultates dicendæ eſſe videantur.Qua in
re docebimus,quibus affectionibus ſingula medicamẽta
auxiliẽtur: deinde vt in alimentis declarandis, ſic in me-
dicamentis recenſendis faciemus , vt materias cuiuſque
facultatis atque actionis in vnum conducamus, & deſcri-
bamus. ita enim magna curationum perutilium , quibus
quotidie indigemus, nobis ſuppetet copia:idque,elemẽ-
torum ordine ſeruato,poterit fieri quamcommodiſſimè.

De facultate ſimplicium medicamentorum per ordinem elementorum,

Cap. I.

AGnus,*hoc eſt uiticis*,folia,flos & fructus calidæ ſiccæque
facultatis vehementer ſunt,abundéque tenuium par
tium,ac res venereas cohibent. quamobrem non modò
ad caſtitatem conferre putantur, ſiquis eis veſcatur , ſed
etiam ſi in lecto ſubſternantur. Verùm ad lienem & ie-
cur indurata atque obſtructa,viticis quàm rutæ ſemen eſt
accommodatius.

Agroſteωs,*hoc eſt graminis*,radix modicè frigida ſic-
cáque eſt,ideóque vlcera cruenta agglutinat : ipſa verò
herba impoſita refrigerat,ſed non valenter:éſtque in me
dio ſiccitatis & humiditatis conſtituta . Mordacitas autẽ
& partium tenuitas quæ in radice ineſt,perexigua eſt illa
quidem, ſed tamẽ decocta & epota lapides frangere quã-
doque conſueuit.

Agaricum vim habet per halitum digerẽdi,& craſ-
ſos humores incidit,viſcerúmque obſtructiones expur-
gat:idcirco morbum arquatum, quum iecur obſtructio-
ne obſidetur,iuuat: medetur etiam morbo comitiali ,&
rigoribus qui certo circuitu redeunt,quíque ex craſſis glu
tinoſiſque humoribus oriuntur.

Adiantum ſiccat,tenuat,digerit: nam & caput gla-
brum ex alopecia,capillis cõueſtit, & ſtrumas & abſceſſus
digerit,& epotum lapides frangit,nec mediocri adiumẽ
to eſt vt glutinoſa craſſáque ex pulmone & pectore ex-
creentur:& ventris profluuium ſiſtit.in medio verò ordi-
ne caliditatis frigiditatíſque conſtituitur.

Ægilops digerendi vim habet:quamobrem indu-
ratas inflammationes & ægilopas & alopecias ſanat.

Aizoō vtrunque,& maius & minus,ſiccat leniter:in
eo tamen aquea eſſentia cæteris excellit , & vehementer
refrigerat.hinc ad eryſipelata & herpetas,& inflammatio
nes ex fluxione ortas accommodatum eſt.

Aἶρα,*hoc eſt lolium*, calefacit & ſiccat vehementer &
efficaciter , vt proximè ad acria accedat: abundè autem
ſiccat.

Ægiri flores vehementer calefaciunt,modicè verò
ſiccant.ſunt præterea tenuium partium:eius autem reſina
calidioris facultatis eſt.

Acacia ſiccat illa quidem vehementer:ſed lota,abũ-
dè refrigerat,non lota verò,modicè : quúmque non con-
ſtet ex particulis ſimilibus inter ſe , partes quaſdam in ſe
diſperſas habet & tenues & calidas,quæ lauando ſegre-
gantur.

Acalephes , *hoc eſt urticæ* , folia & fructus facultatis
ſunt abundè digerentis,tenuiúmque partium,ac citra ve-
hementem caliditatem.phymata igitur parotidáſque ſa-
nant. craſſa quoque & glutinoſa è pectore pulmonéque
educunt.ſed & quiddam habent flatuoſum , quo etiã ve-
nerem ſtimulant:præſertim verò ſi ſemen cum muſto bi-
batur.

Acanthæ leucæ,*hoc eſt ſpinæ albæ*,radix modicè ſiccat
& aſtringit:quocirca & cœliacos & ſtomachicos iuuat, &
ſanguinis reiectiones cohibet,& illita contrahit œdema-
ta,dentéſque dolentes iuuat ſi eius decocto colluantur.
eius ſemen tenuium partium eſt calidæque facultatis:ita-

A que potui datum conuenit iis qui conuelluntur.
Acori radix calidam & ſiccam vehementer vim ha-
bet,& conſiſtentia eſt tenuium partium:lotium ergo ciet,
& lienes induratos iuuat.
Aloë vehementer calefacit,ſiccat verò aſtringitque
moderatè:éſtque medicamentum ſtomacho idoneum vt
ſiquid aliud:& ſinus glutinat . ſanat etiam vlcera quæ ad
cicatricem difficulter perducuntur , ac præſertim quæ
in ano & pudendis fiunt . Prodeſt itidem eorum inflam-
B mationibus aqua ſubacta,& vulnera eodem glutinat mo-
do:iuuat etiam, ſi pari modo ea vtaris , inflammationes
quibus os,nares & oculi obſideantur . iam verò repellere
& digerere ſimul poteſt ita vt paululum etiã abſtergeat,
idque vſquedum puris vlceribus moleſtum non ſit.
Hales,*id eſt ſales*,ſimilem vim habent foſſiles & ma-
rini,& ex duabus mixti ſunt qualitatibus , abſtergente at-
que adſtringente.vtrunque autem genus ſiccare planum
eſt:quamobrem omnem humorem in corpore depaſci-
tur,& partes ſolidas adſtringendo cõdenſat.quod in cau-
ſa eſt vt eas ſale condiant, ſálque corpora à corruptela cõ-
C ſeruet.Sal vſtus maiorem digerendi vim habet: non æquè
tamen contrahit & condenſat.
Halos anthos,*hoc eſt flos ſalis*,tenuiorum partium eſt
quàm ſal vſtus , éſtque acris qualitatis & abundè dige-
rentis.
Ameωs ſemen calefacit & exiccat vehementer,quũ
tenuium ſit partium:digerit etiam,& vrinam mouet.
Amurca calefacit illa quidem,non tamen perſpicuè
mordicat:ſi verò coquatur, calidæ ſiccæque facultatis a-
bundè fiet.
Ampeli leucæ,*id eſt uitis albæ*, (quam etiam bryoniam
D vocẽt)germina vrinam modicè cient: radix abſtergentẽ,
ſiccantem & tenuium partium vim habet,& moderatè ca
lidam:quare lienes induratos tum pota tum foris impo-
ſita liquat:cum ficubus verò ſcabiem & lepram curat. Ni-
gra verò vitis eſt ad omnia ſupradictæ ſimilis,præterquã
quòd imbecillior eſt.
Amygdalæ amaræ,ſunt facultatis perſpicuè attenuã-
tis, vt ephelin expurgent,& excreationibus glutinoſorum
craſſorúmque humorum ex pectore pulmonéque abun-
dè conferant.quinetiam obſtructione liberant, purgánt-
E que iecur,ſplenem,colon inteſtinum,& renes. tota quoq;
eius arbor ſimilis eſt facultatis:nam eius radices coctæ at-
que illitæ ephelin expurgant: dulces verò ſunt amaris im
becilliores.
Ammoniacum habet emolliendi facultatem inten-
ſam adeò vt etiam tophos articulorum diſſoluat,& lienes
induratos ſanet,& ſtrumas digerat.
Amomum facultatem acoro ſimilem poſſidet: ſic-
cius tamen acorum eſt,amomum verò maiore quodam-
modo vi concoquendi eſt præditum.
F Anagallis vtraque,& quæ cæruleum & quæ puni-
ceum fert florem,admodum extergentis facultatis eſt,ha
bétque nonnihil etiam caloris& attrahendi vim quandã,
adeò vt ſurculos etiam extrahat.vtriuſque ſuccus ex nari-
bus purgat.ad ſummam verò,ſiccandi vim habet morſu
vacantem , atque ideo vulnera glutinat , & putrida ad-
iuuat.
Andrachne,*hoc eſt portulaca*, vehementer frigida eſt &
abundè humida,éſtque paucæ auſteritatis particeps: pro-
G inde fluxiones repellit , ac præſertim bilioſas & calidas,
eas cum mutando , tum in qualitate alterando magno-
pere refrigerẽs. Hac etiam ratione æſtuãtes, ſiquid aliud,
adiuuat,tum ori ventriculi impoſita , tum verò etiam to-
tis præcordiis. Medicamentum verò eſt quod ad ſangui-
nem facit: ſimilíque ratione eius ſuccus,adeò vt non ſo-
lùm foris admotus,ſed etiam epotus refrigeret:quod etiã
toti herbæ,ſi comedatur,accidit . quoniam verò reſtrin-
git,vtile dyſentericis edulium eſt, itémque fluori mulie-
bri & ſanguinis reiectationibus.Sed tamẽ ad hæc eſt mul
H to quàm herba,ſuccus eius efficacior.
Anemonæ omnes acrem , extergentem , attrahen-

témque & ora vaſorum aperientem facultatem obtinẽt: quamobrem radix commanſa pituitam euocat. ſuccus è naribus purgat,& oculorum cicatrices extenuat. Præterea verò anemonæ vlcera ſordida expurgant & lepras tollũt, menſtruas purgationes prouocant, & lac denique trahũt.

Anethum abundè calefacit & ſiccat, itaque iure ſit vt in oleo decoctum digerat,dolorem ſedet,ſomnum cõciliet,crudóſque & incoctos humores concoquat: vſtum verò vehemẽter calefacit & ſiccat,ideóque vlceribus nimis humidis inſperſũ prodeſt:præſertimq; iis quæ in pudendo ſunt.Quæ verò in præputio inueterarint,ea probè ad cicatricem perducit.Cæterùm viride humidius eſt ac minus calidum: itaque magis concoquit quàm aridum, ſed minus digerit.

Anthemis,ſiue chamæmelum modicè calefacit & ſiccat,éſtque tenuium partium:atque digerit,rarefacit,ac laxat.proinde laſſitudini,vt ſiquid aliud,in primis confert, dolores ſedat & mitigat.præterea tenſa remittit ac laxat, quæque modicè duraſunt emollit.febres quoque eas quæ citra viſceris alicuius inflammationem moleſtæ ſunt,diſſoluit:præſertim quæ ex humoribus bilioſis,aut cutis dẽſitate originem trahũt.& hypochondriis, vt ſiquid aliud, iucundum eſt.Iam exanthemata quæ ex febris exceſſu orta ſunt in capite,ſanat chamæmelum,ſi viride ſit,oleo incoctum:ſi aridum,aceto prius conſperſum.Eſt etiam idoneum in iis in quibus materia nõdum ferri ceſſauit:nam eam quæ in capite eſt digerit,& aliunde non trahit. quod nulli præter hoc medicamento vſu venit.

Aniſi ſemen calefacit exiccátque vehementer: proinde & vrinam ciet,& digerit,& flatus ventris reprimit.

Ariſtolochia longa,vlcera carne replet, & vteri fomentationibus eſt accommodata: in quibus autem craſſum humorem valentius attenuare oporteat rotunda vtẽdum eſt:quamobrem dolores ab infarctu & craſſitie crudorum ſpirituum obortos rotunda magis curat,& ſpicula euellit,& putredines & vlcera ſordida ſanat & purgat,dentes denique gingiuáſque candore perfundit. Iam verò aſthmatis quoque & ſingultientibus & comitialibus,acribus ſuccis,podagricíſque ex aqua epota auxiliatur: éſtque medicamentum,vt ſiquid aliud,ruptis & conuulſis accõmodatum.

Arnogloſſum,*hoc eſt plantago*, abundè refrigerat, ſiccat,& ſtringit:proinde ad vlcera maligna,fluxiones & putredines conuenit,eandémque ob cauſam ad dyſenteriã valet,& ſanguinis ſiſtit profluuia,& ſiquid aduratur, refrigerat:ſinus quoque agglutinat.remedio etiam eſt cæteris recentibus vetuſtiſque vlceribus:nam citra mordicationẽ ſiccat,éſtque frigiditatis quæ nondum obſtupefacit particeps.Eius autem fructus & radix ſimilis ſunt facultatis, niſi quòd earum vis ſiccior eſt, minúſque frigida:ſed fructus eſt tenuiorum ſanè partium, radices,craſſiorum.Iam ipſius herbæ folia areſacta facultatis redduntur quæ tenuiorum partium ſit,ac minus frigida.hac ratione & radicibus vtuntur ad dolores dentium,iis tum mandendis, tum etiam collutionibus incoquentes.Ad iecoris verò renúmque obſtructiones tum radicibus, tum etiam foliis, ac multo magis ſeminibus vti conſueuerunt.

Arum abſtergentis eſt facultatis non validæ, ſicut dracontii vis:ſiccat tamen abundè & calefacit. eius radices ſi comedantur, non mediocriter humorum craſſitiem incidunt,adeò vt etiam excreationibus ex pectore ſint idoneæ.

Arſenicum,*id eſt auripigmentum*,ſiue vſtum, ſiue ignẽ non expertum,aduretis eſt facultatis. eo verò vtuntur vt adurente,ad nudandam pilis cutim: verùm ſi diutius inhæreat,ipſam etiam cutim aduret.

Artemiſiæ calefaciunt & ſiccant abũdè,ſuntque modicè tenuium partium,vt etiam mediocriter ad lapides renum & vteri fomentationes conueniant.

Aſari radices facultates ſimiles habent radicibus acori,intenſiores tamen:itaque ea quæ de acori radicibus diximus,huc tranſferenda ſunt.

Aſpalathus facultatis partiũ diſſimiliũ inter ſe,& adſtringentium,eiúſque partibus acribus calefacit, adſtringentibus verò refrigerat,atque ita vtriuſque partis ratio-

A ne ſiccat: quamobrem ad putredines fluxionéſque vtilé eſt.

Aſparagus myacanthinus abſtergẽtis eſt facultatis, nec perſpicuè calefacit,nec refrigerat:proinde renum iecoríſque obſtructiones tollit,præſertim verò herbæ radices & ſemen: præter ea verò quia citra calorem ſiccat, id eo dolori dentium medetur.

Aſtaphis,*hoc eſt uua*,culta quidem concoquendi ſimúlque adſtringendi & modicè digerendi vim habet: agreſtis verò acrem valenter:& ex capite purgat & abſter- B git vehemẽter,idque adeò vt ad ſcabies etiã valeat.ſed & vrendi vim quandam habet.

Aſphodeli radix vtilis eſt,ſicut ari,aſari & dracontii:ex tergentis enim facultatis eſt.eius verò vſt⁹ cinis maiorẽ habet vim calefaciẽdi,ſiccandi,ſubtiliores partes faciẽdi,digerendíque:hæcque cauſa eſt vt alopecias ſanet.

Atriplex herba eſt abũdè humida,modicéq; frigida,nõ particeps adſtrictionis, ſed perinde aquea eſt vt maluæ. Porrò atriplex maluáque hortenſes,tum humidiores,tum etiã frigidiores ſunt multò quàm agreſtes. Quocirca in- C flãmatio nibus incipientibus idoneæ ſunt:vigentibus autẽ & declinãtibus agreſtes ſunt accõmodatiores.ſemẽ abſtergẽdi vim habet:itaque ad morbum regium ex iecoris obſtructione vtilis eſt.

Aphronitrum vim habet abſtergentem adeò vt nõ ſolùm ſordes extergeat,ſed etiam pruritus ſanet, ſaniem pruritus excitantem digerens.

Abſinthium,calidum modicè eſt,ſiccum vehementer. eius multo eſt quàm herba calidior. abſterget autem hac de cauſa,atque roborat, & bilioſos ventris humores D per infernam egeſtionem pellit, ac per vrinã euacuat per quas etiam id quod in venis bilioſum eſt,expurgat.quamobrem pituitam ventriculo cõtentam nihil adiuuat ſumpta. cauſa eſt, quia adſtringens in eo facultas maior eſt quàm amara.præterea quòd acrimoniæ cuiuſdam ſit particeps,ideo ſit vt maiore portione calidum ſit quàm frigidum.

De rebus à B incipientibus.

Balſamum valenter calefacit & ſiccat,eſt quoque tẽnuium partium.Eius liquor eſt partium tenuiorum, non E tamen vſqueadeò calefacit vt quidam ex partium tenuitate decepti putant.Fructus eius perſimilis eſt facultatis, cæterùm multò in ſubtilitate partium inferior.

Balauſtium flos eſt agreſtis punici,valenter guſtum adſtringens,facultatis verò ſiccantis,refrigerantis & craſſarum partium. Si verò intertrigines vlceráque ipſo illinas,celerrimè ad cicatricem perduci videbis: itaque ad ſanguinis reiectiones eo omnes vtuntur.

Bati,*hoc eſt rubi*,folia,germináque,ſi mandantur,aphthas & alia oris vlcera ſanant, imò verò etiam vulnera F glutinant.Fructus verò ſi maturus ſit, moderatam habebit caliditatem quandam:at immaturus à frigida vincitur ſubſtantia,ac proinde vehementer ſiccat: ſiccatus verò reponitur,vt flos eius.faciúntque vtrique ad tormina inteſtinorum, & ventris profluuium atque imbecillitatẽ & ſanguinis ſputũ.Radix verò præterquam quòd abſtringit,eſt etiam tenuium partium:ob eámque cauſam lapides in renibus confringit.

Bdellium valenter emollientis & efficacis facultatis eſt.eo quidam vtuntur ad brõchocelas, & hydrocelas, G ſaliua ieiuna ſubigentes ad emplaſtri conſiſtentiam.idem crudorum flatuum diſcurſus, laterum dolores, & rupta perſanat.

Blitum olus eſt humidum frigidúmque admodum.

Bulbus flatum ciet,&,ſi edatur, venerem ſtimulat: illitus verò glutinat & ſiccat.

Butyrum facultatis concoquentis eſt, cui nonnihil etiam digerentis adiunctum eſt.quamobrem parotidas, bubones,oris inflammationes,aliáſque particulas ſæpenumero ipſum ſolum in puerilib⁹ muliebribúſque corpori- H bus ſanat.ſed etiam gingiuis puerorum dentes eminentium aſſiduè illitum,nihilo ſecius quàm mel, gingiuas attenuat.quinetiam deuoratum magno adiumento eſt iis quæ ex pulmone ſunt expuenda,&ſimul etiam cõcoquit inflammationes.

Buphthalmum acrius eſt chamæmelo, ob eámque cauſam maiorem vim habet digerendi, adeò vt etiam duritias ſanet cerato admixtum.

Brathy, *hoc eſt ſabina*, ex numero calefacientium ſiccãtiúmque valenter eſt, atque etiam digerẽtium: & propter partium tenuitatem menſes educit vt ſiquid aliud, ac ſanguinem per vrinas mouet: fœtum viuentem interficit, & mortuum educit. quidam etiam pro cinnamomo duplũ eius ponunt.

De rebus à Γ incipientibus.

Gala, *hoc eſt lac*, quod optimi ſucci eſt, accommodatiſſimum eſt ad acres mordentéſque fluxiones: præſertim verò quum nobis circunfuſus aër calidus ſit, multum huiuſce facultatis amittet, niſi protinus quis ab vberibus expreſſo & adhuc calido vtatur. Quo in genere vtendũ præcipuè eſt lacte mulieris bene habitæ, & quæ vitæ rationẽ probè inſtitutam ſeruet. Si hoc non ſuppetat, caprino, aut equino, aut bubulo, aut aſinino, aut ouillo vtemur. Lactis verò ſerum abſtergentis eſt facultatis, aluúmque ſubducendi gratia ſumitur, & clyſteribus etiam iniicitur, abſtergitque & abluit acrimonias inteſtinorum. prodeſt etiam ad colluenda vlcera acria, & quibus ineſt ſanies: ad dyſenterias verò & omnes acres ventris fluxiones, in lac prius decoctum ignitos lapillos iniicimus, & lac eo vſque decoquimus dum plurima ſeroſi humoris pars in eo conſumpta fuerit. Si verò quis ferreos orbiculos igne candentes iniiciat, meliorem ſanè facultatem reddit. Præterea lac totum ad acres oculorum fluxiones conuenit, & ad hypoſphagmata & ſugillata. quinetiam ſimul cum roſaceo & ouo palpebris foris impoſitum, quũ ii qui lippitudine laborant dormitum eunt, inflammationes cõcoquet. Eſto autem hoc muliebre lac recẽs ex mamillis expreſſum. id quoque infundimus vteris vlceratis: & vbi mitigatione opus eſt, ſiue ob inflammationem, ſiue ob morſum, ſiue ob malignitatem, eo vtimur accommodatè.

Γῆ, *id eſt terra*, omnis ſiccãdi vim habet: quúmque nulla penitus ignea ſubſtãtia ei ſit admixta, tũ citra vllũ omnino morſum ſiccat: quã etiam ad rem valet, ſi lauetur. Præterea terra omnis quæ colitur, ſi pinguis ſit, valebit ad omnes eas partes curandas quæ deſiccari poſtulant. itaque ea & Alexandriæ & in Ægypto vtuntur: nam quoſdam vidi qui quum aqua inter cutem & lienis affectionibus laborarent, terra Ægyptia vterentur, ſéque vngerent. Eodem modo eius lutum & veteres inflammationes & laxa œdemata iuuat: atque adeò vt viderim ego nõnullos qui ex nimia euacuatione ex hæmorrhoidibus facta turgentes redditi, perſpicuum adiumentum ſenſerint. Sed & quidam diuturnos, & parte aliqua infixos dolores perpeſſi, huius luti vſu planè ſanati fuerunt. Lemnia verò terra modò vni, modò alteri humori admixta, facit ad vulnera glutinãda, ad diutina, vel quæ difficulter ad cicatricẽ perducũtur, vel quæ maligna ſunt, perſanãda. Samia terra, & qui potius aſter dicitur, vtilis eſt ad ſanguinis ſputum ex quouis loco, ſanguinis ex vtero profluuia, & dyſentericas exulcerationes, antequam putreſcentes efficiantur. Samia verò maximè mitigat inflammationes in vberibus, teſticulis, & omnibus locis glandularum. Hanc autem ad læuorem redigere ex aqua oportet: tum roſacei tantum miſcere quantum faciat ne medicamentum ſiccet. quod enim ita pararis, accommodatum erit vbi mediocriter refrigerare cum mitigatione voluerimus, vt appareat facultatem Samiæ eſſe modicè refrigerantem. Selinuſia verò & Chia modicè abſtergendi vim habent: quamobrem mulieres quædam eis ad faciem vtuntur.

Gigarta, *hoc eſt acinorum uuæ nuclei*, abundè ſiccant, modicéque refrigerãt & adſtringunt: quocirca omnibus ventris affectionibus cum profluuio coniunctis abundè proſunt.

Glaucium adſtringit & refrigerat perſpicuè, vt etiã eryſipelata, ſi valentiora non ſint, ſanet.

Glechon, *hoc eſt pulegium*, calefacit attenuátque vehementer. itaque humores craſſos ac glutinoſos ex pulmone & thorace per ſputum facilè elicit, & menſtruas mulierum purgationes mouet.

Glycyrrhizæ ſuccus ad læuigandas aſperitates aptus A eſt, nec modò in arteriis, ſed etiam in ſcabra veſica. eſt verò eius temperatura tota tepida: quúmque tẽperie humidus ſit, ideo ſiti eſt iure accommodatus.

Glycyſidæ, *hoc eſt pæoniæ*, radix mẽſtruas purgationes ciet ad amygdalæ magnitudinem ex mulſa potui data. iecur quoque obſtructum & renes expurgat: ſua autem adſtrictione ventris profluuia ſiſtit, ſi in vino aliquo auſtero decocta poteruntomnino verò ſiccandi valenter facultatẽ habet, vt minimè deſperarim eam collo pueris ſuſpenſam comitialem morbum meritò ſanare. Eius autem vis B eſt tenuium partium, & exiccans, non tamen inſigniter calida.

Gypſum facultatis ſiccantis & emplaſticæ. combuſtum verò non æquè emplaſticum eſt: fit tamen partium tenuiorum, & maiorem exiccandi vim acquirit: valet etiam ad repercutiendũ, præſertim verò oxycrato maceratum.

De rebus à Δ incipientibus.

Daucus & ſtaphylinus calefacientis facultatis eſt, & C tenuium partium. Radix verò habet præterea vim ciendi flatus, & venerem ſtimulandi. Semen domeſtici habet ipſum quoque res venereas ſtimulandi vim quandam: at ſemen agreſtis eſt penitus flatus expers, ac proinde vrinã ciet, menſéſque prouocat.

Daphnes, *hoc eſt lauri*, folia & baccæ ſiccant & calefaciunt vehementer, & magis etiam baccæ quàm folia. Cortex verò radicis minus eſt acer ille quidem, ſed amarus magis: habétque neſcio quid adſtrictionis. proinde calculos frangit, & hepaticos iuuat. bibitur autem ex vino odo D rato ad trium obolorum pondus.

Dermata, *hoc eſt coria*, vetera, quæ videlicet ex vetere calceamento ſunt vſta, ad vlcera ex attritione calceamentorum, ſedata inflammatione, vtiliter adhibentur. hic enim cinis exiccandi vim habet: & ambuſta, & eas quas in tertrigines in feminibus vocant, meritò perſanat.

Diphryges mixtæ eſt qualitatis & facultatis, adſtringentis & acris: quamobrem accommodatum eſt ad vlcera maligna medicamentum.

Dictamnum tenuioris eſſentiæ eſt quàm pulegium, in cæteris illi ſimile eſt. quod verò falſum dictamnum vo E cant, eſt ad omnia dictamno imbecillius.

Dracontium eſt acrius quàm arum, magiſque amarum. itaque medicamentum factum eſt tam efficax quàm quod maximé. Eius radix expurgat viſcera, omnes craſſos glutinoſóſque humores extenuans, éſtque optimum malignorum vlcerum medicamentum: expurgat quoque & abſtergit ſtrenuè cum alia quibus abſterſione opus eſt, tum etiam vitiliginem, cum aceto. Folia autem vlceribus & vulneribus recèns illitis cõueniunt. & quo minus ſicca F fuerint, eo magis glutinabunt: ſicciora enim ſunt acriora quàm vt vulneribus conueniant.

Drys, *id eſt quercus*, partes omnes ſunt qualitatis adſtringẽtis participes: ſed plus tamen eius habet membrana quæ in trunci cortice ſubeſt, & quæ eſt ſub glandis ipſius calculo, quæ, inquam, carnem ipſius fructus conueſtit, quocirca ad fluorem muliebrem, ad ſanguinis ſputa, ad tormina inteſtinorum, ad alui profluuia diuturna eam eſſe accommodatam, crediderunt. Valentius autem adſtringit fagus & ilex: atque horum & item quercus folia illita ſiccare non inſtrenuè poſſunt. ex quo fit vt illita, & totam cicumiacentem vulneris partem contegentia, vul- G neris agglutinandi vim habeant.

De rebus ab Ε incipientibus.

Ebiſcus, ſiue althæa, *eſt autem agreſtis malua*, facultatis eſt digerentis, laxantis, inflammationes leuantis, mitigantis, phymata coctu difficilia concoquentis. Radix verò atque eius ſemen cætera faciunt illa quidem æquè ac folia, ſed tamen tenuiorum partium ſunt, magiſque quàm folia ſiccant, & præterea magis abſtergere demonſtrantur, atque adeò vt etiam vitiliginem detergant, & ſemen re- H num calculos frangat. Radicis verò decoctum ad tormina inteſtinorum, & alui profluuia, & ſanguinis reiectionẽ vtile eſt, vtpote quod adſtringendi vim quãdam habeat.

Elææ, *hoc eſt oliuæ*, rami, tantæ frigiditatis quantæ adſtrictionis ſunt participes. Fructus verò exquiſitè maturus

moderatè calidus eſt,at immaturus magis & adſtringit & refrigerat.

Elæum verò,*hoc eſt oleum*, quod ex oliuis conficitur, humectandi & moderatè calefaciẽdi vim habet:quale eſt dulce quod ex oliuis drupis potiſſimùm conficitur:quod autem omotribes vocant, quantum habet adſtrictionis in ſe, tantum etiam ei frigiditatis ineſt. Vetus porrò oleũ quod ex dulci tale euaſit,calidiuseſt,& maiore digerẽdi vi præditum:at quod ex crudo,vbi adſtrictionem prorſus abiecerit,alii ſimile fit.Quod verò tenue cernatur,quale eſt quod purum eſt, quódque intuenti pellucidum videtur,ac modicum eius cuti impoſitum latiſſimè ſerpat, ſibi tamẽipſi continuũ maneat,atque à cuti combibatur, hoc vtique cenſendum eſt optimum , atque olei virtute præditum eſſe vel maximé.

Elleborus vterque abſtergentis ſimul & calidæ facultatis eſt:quamobrem ad vitiliginem,lichenas,pſoras lepráſque accommodatus eſt: imò verò niger,ſi in fiſtulam quæ ex collo obduruerit,infundatur,duob⁹ tribúſve diebus callum aufert.Prodeſt etiam dentibus,ſi hoc cum aceto colluatur. calefacit enim & ſiccat vehementer.

Elxine,*alii perdicinum vocant*, facultatis eſt abſtergentis & leniter adſtringentis, cum humiditate ſubfrigida. vnde omnes inflammationes in principio & incremento vſque ad ſtatum, ac præcipuè eas quæ calidæ ſunt, perſanat.quinetiam incipientibus phygethlis imponitur. eius præterea ſuccus cum roſaceo ad aurium dolores inflammationis ſpeciem præ ſe ferentes mediocriter prodeſt.

Elymus,aut meline, *hoc eſt panicum*, exiccantem vim habet.ſiſtit ergo ventris fluxus,ſicut milium:ſi verò foris illinatur,ſiccat & refrigerat.

Erebinthus,*hoc eſt cicer*,lacti & ſemini gignẽdo aptũ eſt:prouocat verò etiam menſes.Quod autem arietinum vocatur,vrinam efficacius quàm aliud ciet.decoctum verò eius calculos in renibus confringit: ad quod potiſſimùm valet id quod ex nigro fit cicere.Reliquum genus quod orobiæum nominãt, vim habet attrahendi,digerẽdi,incidendi,abſtergendi:eſt enim calidum modicéque humidum.eſt etiam amaritiei particeps , cuius vi iecur, lienem,renéſque expurgat,ac pſoras lichenáſque exterget ac parotidas:teſticulóſq; induratos diſcutit,& vlcera maligna cum melle ſanat.

Erpyllos,*hoc eſt ſerpyllum* , calefacientis eſt facultatis, adeò vt & menſtruas purgationes & vrinam cieat.

Eria, *hoc eſt lanæ ſordidæ, quæ ſuccidæ appellantur* , accõmodatè adhibentur ad excipiendas irrigationes quæcon tuſis & percuſſis particulis imponuntur: puræ autem vſtæ vim acrem calidámque habent cum partium tenuitate:quocirca flaccidas in vlceribus carnes eliquant quãcelerrimè. Vtuntur autem,vt alia pleraque,vt ollam nouã lana impleas,eámque operculo multis foraminibus pertuſo tegas.

Eupatorium herba tenuium partium eſt, abſtergentis,adſtringentis incidentíſque facultatis,citra manifeſtã caliditatem , vnde viſceris obſtructiones expurgat : ſed quia paucæ obſtructionis particeps eſt,ideo viſceri robur addit.

Euphorbium , adurentis tenuiúmque partium facultatis eſt.

Echidnes,*hoc eſt viperæ*,carnes quum ita vt anguillæ cõ diũtur,ex oleo,ſale,anetho,porro,& aqua,feruato omniũ modo,totum corpus per cutim expurgant,ita vt elephantiaſi laborantes curent.Sed quoniam nonnulli eorum qui has carnes ederunt,vehemẽtiſſima ſunt cruciati ſiti,idcirco uitandæ ſunt quæ iuxta mare degunt,& in locis viuũt ſalſis:quippe quæ ſalſam carnem habeant,quas ſanè dipſas vocant.Ergo caro viperarum facultatis eſt ſiccantis, valenter digerentis,& modicè calefacientis: properat autem eius vis(vt videtur)ad cutim per quam excrementa copioſa quæ in corpore ſunt,euacuat . & à cute(ceu ſquama)abſcedit,deciditque extima cuticula,in qua & pſoræ & lepræ & elephantes gignuntur.

De rebus à Z incipientibus.

Zyme,*hoc eſt fermentum*,tenuium eſt partium, & modicè calidum : quamobrem citra morſum ac moleſtiam

A quæ in imis partibus ſunt extrahit & digerit.

De rebus ab H incipientibus.

Hedyoſmus,*ab aliis minthe ſeu mẽtha nominatur*,ea eſt facultatis vehementer calefacientis, & propter humiditatẽ quæ ex coitu ei accidit , mediocriter etiam ad venerem impellit.habet etiam quãdam amaritiem qua lumbricos enecat.eſt itidem acerba, ac proinde recentes ſanguinis reiectationes cũ oxycrato pota ſiſtit. ſubſtantiam quoq; tenuium habet partium,vt ſiqua alia herba.

De rebus à Θ incipientibus.

B Thapſia,acris valentérque excalefacientis facultatis eſt cum humiditate coniunctæ: quare ex alto violenter trahit:& quod traxit,digerit.id quod longiore tempore efficit.

Thermus,*id eſt lupinus*, edi poteſt , & ex genere emplaſticorum medicamentorum eſt.cæterùm amarities ei innata abſterget digeritque. Ipſe etiam lupinus illitus,& ex melle linctus,vel cum oxycrato epotus,lumbricos interficit.quin eius etiam decoctum lumbricos expellit, & foris perfuſum vitiliginem,achoras,puſtulas,pſoras,gangrænas,vlcera maligna iuuat : ſiccat enim citra morſum.

C Idem iecur expurgat renéſque,cum ruta & pipere ſumptum.elicit etiam menſes & fœtus cum myrrha & melle impoſitum. Iam verò lupinorum farina citra mordicationem digerit , quum non liuida ſolùm ſed etiam ſtrumas & phymata dura ſanet:in quo caſu coquenda ex aceto eſt,aut mulſa aut poſca.digerit etiam quæ liuida ſunt, & quæcunque modò diximus præſtare decoctum poſſe, eadem omnia farina efficit.

Theion, *hoc eſt ſulfur* , omne trahentis eſt facultatis, éſtque calidum & tenuium partium , vt etiam multis ve-

D nenatorum animalium reſiſtat.quin & pſoras & lichenas & lepras cum reſina terebinthina ſanat. omnes enim huiuſce generis affectiones exterget, nec in profundum repellit.

Thlaſpi ſemen acris eſt facultatis adeò vt internos abſceſſus epotum rumpat:menſes ciet,fœtum corrumpit, & per ſedem infuſum ſanguinolenta euacuans iſchiadicis prodeſt.

Thridax,*id eſt lactuca* , humidum frigidúmque olus eſt,non tamen extremé:proinde ad calidas inflammationes accõmodata eſt,& ad parua leuiáque eryſipelata.eſt e-

E tiam edulium ſiti aduerſum.Semen verò potum genituræ profluuium cohibet: quamobrem iis datur qui in ſomniis polluuntur.

Thymum calefacit & ſiccat vehementer,& incidit vehementer:ideo fit vt vrinam moueat,fœtus extrahat,& potum viſcera expurget.educẽdis verò ex thorace atque pulmone humoribus confert.

De rebus ab I incipientibus.

Ixos,*id eſt viſcum*,ex alto extrahit valenter humores non ſolùm tenues,ſed etiam craſſiores,eóſque diffundit,

F ac digerit.eſt etiam ex eorum medicamentorum genere quæ non protinus admota calefaciunt, ſed quæ tempus, velut thapſia,ad id poſtulant.

Ia, *id eſt uiolæ*,folia aqueã & ſubfrigidã eſſentiam ſuperantem poſſident.quocirca & per ſe & cum polenta illita calidas inflammationes leniunt.

Ios,*id eſt ærugo*,acrem qualitatem habet,éſtque digerens,detrahens,& detergens,non teneram modò verùmetiam duram carnem:ſique pauculum eius multo cerato admiſceas,id quod ex vtroque conflabitur ,citra morſum

G abſterget.

Hippuris,*hoc eſt cauda equina*,qualitatem habet adſtringentem cum amaritie . proinde valenter ſimúlque ſine mordicatione exiccat. itaque vulnera vel maxima conglutinat, etiamſi perfecti nerui ſint. Præterea iuuat etiam ramicem inteſtinorũ . ad hæc facit ad ſanguinis reiectiones, & ad fluorem muliebrem , ac potiſſimùm ad rubrũ. Ad dyſenterias verò & alios vẽtris fluxus, generoſum medicamentum eſt herba ipſa ex aqua aut vino pota. Eius porrò ſuccus prodeſt profluuio ſanguinis è naribus,itém-

H que ventris affectionib⁹ profluuio obnoxiis,cum aliquo auſtero vino potui datus:aut etiã cum aqua,ſi fortè is cui detur febrim habeat.

Iſatis domeſtica qua tinctores vtuntur,ſiccantis valenter facultatis eſt:non tamẽ adhuc vt mordeat.eſt enim amara ſimul atque adſtringens. proinde magna vulnera in duris corporibus glutinat,etiamſi in capitibus fuerint muſculorum.Illinitur quoque vtiliter partibus fluxu ſanguinis laborãtibus:ac tumores œdematum ſpeciem præ ſe ferentes digerit ſimul & reprimit: & aduerſus omnia vlcera maligna egregiè reſiſtit.

Iteæ,*hoc eſt ſalicis*,foliis vti quiſpiam poſſit ad cruentorum vulnerum agglutinationẽ. eiuſdem quoque facultatis eſt eius flos:ita enim leniter deſiccat vt morſu vacãs ſit:& item adſtringit.Quidam ex eo ſuccum faciunt,ſeruántque vt medicamentum morſus expers,exiccans & ad multas res vtile.Arboris etiam cortex ſimili facultate eſt, niſi quòd ſicciore eſt natura. ſed hunc quidam comburunt,eiúſque cinere vtuntur ad ea quæcunque valenter exiccari poſtulant.ergo clauos quos vocant,& callos,& myrmecias aceto maceratus tollit.

De rebus à K incipientibus.

Calamintha,calida & ſicca vehemẽter eſt,ac tenuiũ partium.ipſa verò per ſe pota ſicca eſt:cum melicrato autem perſpicuè calefacit,& ſudores elicit, omnéq; corpus digerit & exiccat.quamobrem fuerunt qui ea ad rigores circuitu quodam repetentes vſi ſint: ac foris quidem adhibentes oleo incoctam,& totum corpus cum ſtrenui frictione inungentes:intrò verò ſumentes,vt dictum eſt nobis.Quinetiam coxendicibus quidam in morbis iſchiadicis, vt ſingulare remedium,imponunt. trahit enim quæ in profundo deliteſcunt,ad extremitatẽ: totúmque adeo articulum excalefacit, & cutim vehementer adurit: & menſtruas purgationes potui data admodum efficaciter prouocat.Vtile etiam medicamentum eſt ad elephantiaſin,eo quòd digerat attenuétq; valenter,& craſſos humores incîdat.Qua etiam ratione cicatrices atras reddit ſplẽdidas.&ſuggillata digerit.ſed ad hæc efficienda præſtantior eſt ex vino cocta,vt poſtea illinatur .commodiórque erit viridis quàm ſicca:nã ſiccata fit valentior, & prõpti⁹ vrit.Eius autem ſuccus lumbricos latos & rotundos infuſus & epotus interficit. Iam verò etiam ſuſpirioſos adiuuat,eóſque qui morbo regio laborant,eo quòd abſtergat purgétque iecoris obſtructiones.cæterùm ad hæc omnia conficienda montana eſt efficacior.

Calamus,*id eſt arundo uallaris*,eius radix facultatis abſtergentis eſt particeps non mediocris:eiúſque non acris. Folia autem viridia modicè refrigerant,ínque eis ineſt etiam abſtergendi vis.Eius verò cortex combuſtus,abundè tenuium partium & digerens redditur:habétque vim abſtergendi,adeò vt ſiccet calefaciátque vehementer.

Cannabis ſemen flatus expers eſt, & ſiccans vſque adeo vt ſi largius quis eo veſcatur, exiccetur.

Capnios,*id eſt fumus*, acris & ſimul amaræ qualitatis eſt particeps:neque etiam omnino vacat adſtrictione.quã obrem vrinas bilioſas copioſè promouet, & iecoris obſtructiones atque imbecillitatem ſanat. idem ſiccus & læuigatus ex mulſa & illitus ventrem laxat: ſiccus quoque vino diluto perſperſus ſtomachum roborat.

Capparis radicis cortex ex pugnantibus conſtat facultatib⁹:quippe qui abſtergere, purgare, incideréque amaritie poteſt:excalefacere verò incideréque,acrimonia: contrahere,denſare,& conſtringere,acerbitate.Itaque lienes induratos , ſiquid aliud,iuuare hoc medicamentum poteſt,tum foris admiſtum remediis quæ illinendo ſunt, tum intro in corpus aſſumpum, & in aceto aut oxymelite coctum,aut aridum contuſum,illíſque admiſtum.nam lentos craſſóſque humores ita ſumptum perſpicuè, ídque non ſolùm per vrinas ſed etiam per ſeceſſum euacuat: ac ſæpe etiam ſanguinolẽtos humores defert.vnde &lienes & coxarum dolores adiuti ſunt.ſed & menſtruas euocat purgationes,& pituitam ex capite purgat. Porrò vlcerib⁹ malignis cataplaſmatis modo impoſitus, bonum medicamentum eſt. Præterea dentium labores adiuuat, interim cum aceto coctus,interim cum vino , ſæpe etiam ſolus dentibus commanſus. Vitiliginem quoque cum aceto digerit,& item ſtrumas tumoréſque duros idoneis ad hæc medicamentis admixtus diſcutit.Nec mirum videri debet ſi hui⁹herbæ ſucc⁹amaritie ſua vermes auriũ occidat.

Cardami,*id eſt naſturtii* ,ſemẽ adurentis eſt facultatis particeps,vt ſinapi:proinde coxendicis capitíſque doloribus,atque adeò quicquid ruborem poſtulat, eo excalefaciunt,ſicut ſinapi.

Cardamomum calidæ vehementer facultatis eſt, adeò vt illitum adurat.adiunctum quoque ei quiddam amaritudinis eſt qua lumbricos enecat,& pſoras cum aceto valenter exterget.

Caſia calefacit & exiccat vehementer excrementa quæ ſunt in corpore,& inſtrumentis robur addit. Eſt verò etiam idonea menſtruis purgationibus ſuppreſſis, quũ excrementorum copia craſſitieſque vetat ne quantum ſatis eſt euacuetur.

Carya arbor,*id eſt nux*,habet in foliis & germinibus adſtrictionem quandam:at in nucis putamine & recenti & ſicco,euidentem plurimámque.itaque ex contuſis putaminibus expreſſum ſuccum in melle,vt mororum & ruborum,decoquimus,& pro ſtomachico medicamento vtimur.Eius nucleus aridus combuſtus fit tenuium partium & exiccans,& medicamẽtum morſus expers. Leptocarya verò, *hoc eſt nuces Ponticæ*,frigidiores & magis auſteræ ſunt: in cæteris rebus ſunt magnæ nuci perſimiles.

Caſtoreum calefacit,exiccat,tenuiúmque abũdè eſt partium.eſt etiam accommodatiſſimum iis qui ex plenitudine cõuelluntur ac tremunt:iis verò qui exinanitione hæc patiuntur,maximè contrarium.hæcque facit tum epotum,tum cuti ex Sicyonio aut vetere oleo impoſitum, Quibus verò maiore caliditate opus eſt,fricari eos ex caſtoreo conuenit.ſed iuuat etiam ſiquis carbonibus ipſum imponat,eiúſque ſuffitum inſpiratione hauriat: maximè verò ſi humidæ frigidæq; affectiones in pulmone aut capite conſtiterint. Attamẽ lethargicas cataphoricáſque affectiones quibus adiũcta febris eſt, melius eſt non curare quidem aliquo dictorum oleorũ macerandos:ſed potius ex roſaceo capiti collóque imponere.

Cedrus calefacit exiccátque vehementer:oleum autẽ quod ex ipſa fit, vehemẽtiſſimum eſt & abũdè tenuiũ partium.itaque molles carnes promptè & ſine dolore putrefacit:duras verò & longiore tempore,ac præcipuè corpora mortuorum ſiccat,& à corruptela tuetur . Nec mirũ videri debet ſi pediculos,lendes,& tineas,& vermiculos qui ſunt in auribus,interimat:appoſitáque fœtum viuentem enecet,mortuũ verò eiiciat:ſicut etiam facit de coitus ipſius ſemine,pudendo circumlita . proinde medicamentum erit partui aduerſum,ſi ſic vtaris,nulli ſecũdum. eadem quoque dentium foraminibus inſtillata , dolores eorum lenit,ipſóſque dentes confringit.

Centaurii maioris radix acris eſt & calida & adſtringẽs cum terrea frigiditate.Ergo ſua acrimonia prouocat menſtruas purgationes,fœtúmque mortuum extrahit,viuẽtémque corrumpit & expellit: adſtrictione verò vulnera agglutinat,& ſpuentes ſanguinem iuuat:itémq; ruptis cõuulſis.& difficultati reſpirationis,& tuſſibus inueteratis prodeſt.

Centaurium minus ſiccat valenter citra morſum:ex quo fit vt magna vulnera glutinet,ſi recens illinatur.præterea vetuſtis vlceribus,& quæ difficulter ad cicatricem perueniunt,cicatricem inducit.Decoctũ verò huius herbæ quidam iſchiadicis infundunt, ceu bilioſa craſſáque educens.quum tamen ita vehementer egerit vt cruenta euacuet,tunc magis etiam proderit.Succus verò eius qui ſimilis facultatis eſt,cum ea quæ prædicta ſunt efficit, tũ etiã fœtũ illitus euocat,& menſtruas purgationes educit.

Cecis,*hoc eſt galla*,quæ immatura eſt, medicamentũ eſt admodũ acerbũ,habétque plurimum eſſentiæ terrenæ frigidæ:qua ratione fluxiones reſiccat,& repercutit: contrahítque & conſtringit & roborat particulas imbecilles, omnibúſque fluxionũ affectibus ſtrenuè reſiſtit.itaque ſiccat vehemẽter,& abundè refrigerat. Altera verò galla quæ flaua laxáque eſt,ſiccat ipſa quoque, ſed minus. Cæterùm gallæ combuſtæ ſanguinis reprimendi vim acquirũt. carbonibus autem imponendæ ſunt vſquedum igni cãdeãt, tum aceto aut vino extinguendæ.

Cera medium quodammodo tenet calefacientiũ &

rè frigerantiũ,humectantiũmque & ſiccantiũ.quamobrẽ aliorum medicamentorum materia eſt: ipſa verò per ſe foris impoſita, ex genere eſt debiliter concoquentium.

Ciſſos, *id eſt hedera*, ex contrariis facultatibus compoſita eſt:ſtringit enim & refrigerat, éſtque acris & calida. & viridis,eſt aqueæ eſſentiæ tepidæ particeps. foliis verò eius in vino decoctis magna vulnera glutinantur,& maligna ſanantur:& vlcerationes ex igni factas ad cicatricem perducit.Folia quoque ex aceto decocta lienoſos iuuant. Eius flores ſunt fermè validiores,vt ambuſtis cum cerato læuigati conueniant.Succus denique medicamentum eſt quod naribus infuſum purgando capiti eſt:ſanátque diuturnas aurium fluxiones , & vetuſta vlcera in auribus atque naribus.ſi verò acrior videatur,quum vtendum eo erit,oleo roſaceo miſcebitur . Lacryma eius pediculos interimit,& cutim pilis nudat.

Colocyntha, *hoc eſt cucurbita*, humectat ac refrigerat admodũ.quocirca ſuccus ramẽtorum eius ad auriũ dolores cum inflammatione cõiunctos cum roſaceo cõuenit. ſic etiam tota illita calidas inflãmationes refrigerat.

Cummi, *hoc eſt gummi*, facultatis eſt ſiccantis & emplaſticæ,& nimirum aſperitates ſanat.

Conia, *hoc eſt lixiuium*,adurẽtem habet caliditatem, ſed tenuitate ſubſtantiæ citra dolorem vrit.

Conyza maior & minor calefacit ſiccátque vehemẽter.hæ in oleo coctæ remedio ſunt iis rigoribus qui per circuitum redeunt . earum flores vnà cum foliis terunt quidam,& ex vino potui dant ad menſtruas purgationes egregiè euacuandas,& fœtus eiiciendos.

Coriannon ſiue corion, *hoc eſt coriandrum*,ex contrariis facultatibus cõſtat:plurimũ enim habet amaræ eſſentiæ, quæ tenuiũ eſt partiũ,&terrea:nec parũ etiã aqueæ humiditatis quæ tepentis facultatis eſt,obtinet. habet quoque nonnihil adſtrictionis.ex quibus omnibus agit varié.

Copros, *id eſt ſtercus*,caprinum, quod propriè σπύραθος nominatur,acris & digerẽtis facultatis eſt,ideóque induratis tumoribus cõuenit,ac nõ ſolùm in liene, ſed in aliis etiãnum particulis. Equidem ad tumorẽ in genu inueteratũ iuſſi cataplaſma ex hordeacea farina & poſca & hoc ſtercore confici atque adhiberi:& mirabile eſt quãtum ei profuerit.Hæc denique parandi ratio eſt in cæteris particulis vtiliſſima:eſt tamen vi acriore quàm vt eo in mulieribus vrbanis,aut pueris,aut vno verbo in corporibus teneræ carnis vtare. Cæterùm ſtercus hoc vſtum tenuiorũ fit partium,non tamen euidenter acriorum.quamobrem ad alopecias facit,&ad ea omnia quæ abſtergentia medicamenta poſtulant: cuiuſmodi ſunt lepræ, impetigines & ſcabies,& cætera generis eiuſdem.Stercus autem bubulũ ſiccandi vim habet, atque etiã attrahendi: quod oſtendit quũ apum veſparúmque morſus iuuat.Hoc etiã ſtercore quidam aqua inter cutem laborãtes oblinebat, & in ſole exponebat.Stercore autem columbarum quæ in paſcuis degunt,vt calefacienti medicamẽto ad multas res aſſiduè vtimur, adhibemúſque cũ naſturtii ſemine pro ſinapi ad ea quæ ad ruborem perduci poſtulãt. At ſtercore gallinarum vtuntur quidam in iis qui ſuffocantur, quòd fungos comederint. vomunt autẽ qui hoc ſumunt, humorem pituitoſum craſſiſſimũ. qua re ſtatim à periculo liberantur. Porro ſtercus ipſum in tenuẽ pollinem redactũ,ex tribus quatuórve poſcæ aut o[illegible] mellis cyathis perſperſum eſſe oportet.eſt autẽ hoc minus columbino calidum.Cæterùm ſtercus crocodilorũ terreſtriũ abſtergendi ſiccandiq; vim habet: cuiuſmodi eſt etiã ſtercus ſturniorum,quum oryzã ſolam comederint. Vt ergo crocodilorum ſtercus ephelidas deterget,ita etiam vitilginẽ atque impetiginẽ tollit.

Coſtus exiguam planè amaram, plurimam verò acrem calidámque obtinet qualitatem, vt etiam exulceret. quocirca totum corpus eorum quos per circuitum rigores inuadunt,illo cum oleo ante acceſſionem extrinſecus cõfricatur.ita etiam in reſolutiuis iſchiadicíſque,& omnino in quibus partem aliquam calefacere , aut ex alto ad ſuperficiem trahere ſuccum aliquem oporteat , coſto vtimur. Valet quoque ad vrinam, menſéſque prouocandos, itémque ad rupta conuulſáque . Laterum quoque doloribus conuenit , latos lumbricos interficit . ad ephelida

A valet cum aqua aut melle. Eidem quoque flatuoſa quædam humiditas ineſt, qua cũ vino mulſo venerẽ excitat.

Cotyledon, *id eſt umbilicus Veneris* mixtæ eſt facultatis, humidæ,ſubfrigidæ,& cuiuſdam obſcurè adſtringentis, cui eſt etiam amari parum adiunctum. quamobrẽ refrigerat ac repercutit,abſtergétque & diſcutit. & inflammationes eryſipelatis naturam imitantes , & eryſipelata ſpeciem inflammationum præ ſe ferentia perſanat:ac ſtomacho ardore æſtuanti admodum vtiliter imponitur.

Crambe, *id eſt braſſica*,ſiccantis facultatis eſt,non tamẽ B etiam acris euidenter,ſed adeo vt vulnera glutinet,atque vlcera maligna ſanet,inflammationibúſque iam induratis,& ſolutu difficilibus,&eryſipelati quod etiam tale ſit, itémque herpeti medeatur. Sed & vis quædam abſtergẽs ei ineſt,qua lepras curat.eius ſemen epotũ lumbricos necat:ephelidas quoque & lentigines iuuat. Caules verò braſſicæ combuſti cinerem faciunt admodum deſiccantem, vt fermè adurendi vim habeat.qua ſanè ratione eiuſmodi cinerem adipi veteri miſcent,& ad dolores lateris, aut ſi quid tale ſit, vtuntur.Fit enim valenter digerẽs me- C dicamentum.

Crithe, *hoc eſt hordeum*,ſiccat refrigerátque modicè, habétque etiam pauxillum abſterſionis. Polenta verò plus multò quàm hordeum,exiccat.

Crini, *hoc eſt lilii* ,flos tenuium eſt partium.oleum quod ex eo fit,digerentis, morſu vacantis & mollientis facultatis eſt,idoneum verò eſt vteri duritiei. Radix quoque eius & folia per ſe trita ſiccant,abſtergunt &digerunt mediocriter.ita fit vt exuſtis conueniant. ergo radicem toſtam, tum ex roſaceo contritam exuſtis, quoad cicatrix D obducatur,imponunt. quippe quum alioqui ad cicatricẽ omnibus vlceribus inducendam medicamentum fit idoneum.quinetiam vteros mollit, menſtruáſque purgationes prouocat . Folia quoque decoquunt, & vſquedum cicatrix obducta ſit adhibent,eáque non ſolùm exuſtis ſed etiam vlceribus. Porro ſi quis ſuccum foliorum ex melle & aceto decoxerit,& multo maiorem ſucci quàm mellis & aceti copiam poſuerit, is probatiſſimũ medicamẽtum ſibi pararit ad ea omnia quæ citra morſũ deſiccare vehemẽter oporteat.qualia ſunt vulnera magna,præſertim verò quæ capitibus muſculorũ infliguntur:& vlcera flacci- E da diuturnáque,& quæ cicatrice difficulter cõcluduntur.

Crocus abundè calefacit , modicè verò ſiccat: ideóque concoquendi vim quandam obtinet: cui etiam rei adiumento eſt paucula eius adſtrictio.

Crommyon, *id eſt cepa*,vehementiſſimè calefacit, craſſæque eſſentiæ eſt: quocirca admota venarum ora aperit ex aceto verò in ſole inuncta,vitiligines exterget. alopeciis verò attrita cutim citius quàm alcyoniũ,pilis cõueſtit.

Cyamus, *hoc eſt faba*, eſt medii proximè temperamenti F in exiccando & refrigerando,& exiguæ facultatis abſtergentis atque adſtringentis eſt particeps.ea foris impoſita ſine moleſtia ſiccat,atque in podagra ex aqua decocta, & ita adipi ſuillo admixta. ad neruorũ autẽ contuſiones , & vlcera,fabæ farina cum oxymelle imponenda:ad eos qui ex ictu iam inflammatione tentantur , cum polenta. Eſt etiã aptum teſtibus vberibúſque cataplaſma: quippe quũ hæ particulæ inflammatione obſeſſæ modicè refrigerari deſiderent. præſertim verò quũ vbera ex lacte in ipſis cõcreto inflammationẽ cõtraxerũt. imò verò & lac ipſum G ab hoc cataplaſmate extinguitur,ſicut puerorũ pubes farina fabarum illita plurimo tempore impubis permanet.

Cumini ſemen vehementer calefaciendi vi præditum eſt,flatúſque diſcutit,& vrinam mouet.

Cypariſſi folia,germina,&globuli recẽtes ac molles,magna vulnera in duris corporibus conglutinãt.ex quo planè patet ſiccãdi vim in eis ineſſe,cui nihil inſigniter acre ſit adiunctum. plurimũ autẽ amari & multo etiã plus acerbi habent.proinde humiditates quæ imis in partibus deliteſcunt, in flaccidis & putredini obnoxiis affectionibus H & ſine moleſtia & tutò depaſcuntur,aliáſque trahunt. ſic etiam ramicem inteſtinorum iuuant vel ex eo quod ſiccant,& robur particulis præ humiditate laxis addant.

Cyperi radices excalefaciunt & exiccant ſine mordacitate. itaque vlceribus quæ ad cicatricem ægrè perduci

poſſunt, ob nimiam humiditatem mirificè proſunt: habent enim quidpiam adſtrictionis, & ob eam cauſam vlceribus quibus os obſidetur, valde cōueniunt. quin & incidendi vim quandam eis ineſſe apparet, quum calculo laborantibus congruant, vrinámque & menſtruas purgationes prouocent.

Cyclaminus abſtergit, incidit, digerit, aperit ora venarum atque attrahit. eius autem ſuccus hæmorrhoidas reſérat, & floccis impoſitus atque admotus ſeceſſum valenter prouocat: eius enim ita vehemens vis eſt vt abdomine illito ventrē ſubducat, & peſſo impoſitus fœtum interimat. Radix eſt ſucco imbecillior. ſed ipſa quoq; eſt vehemēs: nam & purgationes mēſtruas ciet epota & admota, & arquatum morbum iuuat, non modò ipſum viſcus expurgans, ſed etiam bilim quæ in toto corpore ſit, per ſudores excernens. datur autē potui pondere drachmarū trium cū paſſo, aut melicrato. cutim etiam detergit, & alopecias & ephelidas & omnia exāthemata curat. itémq; lieni indurato emplaſtri modo illita, tum recens tū arida prodeſt.

Cytiſi folia digerentis facultatis ſunt, quæ aqueæ & tepidæ miſta eſt.

Coni fructus, quem etiam cocalum nominant, viridis, totus habet cum humiditate amaritiem & acrimoniam quandam. proinde purulentis & quibuſcunque ea quæ in thorace & pulmone ſunt, facilè tuſſi reiicere & expuere expedit, accommodatus eſt. Fructus verò ex eo eſculentus, aſperitates in aqua maceratus lenit.

De rebus à Λ incipientibus.

Lapathum digerentis modicè facultatis eſt. oxylapathum verò eſt mixtæ facultatis: nam cum digerentis eſt tū etiā cuiuſdā repercutientis particeps. eorū ſemen manifeſtam adſtrictionem quandam obtinet, vt dyſenteriæ & diarrhœæ medeatur, ac præſertim oxylapathi.

Leucoion & fructus vniuerſus, abſtergētis ac tenuium partium facultatis eſt: magis tamē flores, & inter hos qui ſicciores ſunt: adeò vt eorum decoctum menſtruas purgationes promoueat, & ſecūdas, ac fœtum mortuum prouocet: ſique bibatur, fœtum interimat: ac ſiquis eius virium vehementiam multa aqua admixta mitiget, is medicamētum ad inflammationem accōmodatum habebit. Hoc igitur modo eius decoctum vteri inflāmationes perfuſum ſanat, potiſſimùm verò eas quæ iam obduruerunt, Fructus eandem vim habet, duarum drachmarum mēſura potui datus, vel etiam impoſitus, menſéſque ciet, ac fœtum viuentem corrumpit, & mortuum expellit.

Libanotus, *hoc eſt thus*, abundè calefacit, & modicè ſiccat, habétque aliquid adſtringentis, ac potius etiam albū. Eius autem cortex euidenter adſtringit: quāobrem ſtrenuè quoque deſiccat. eſt etiam craſſarum partium & acrimoniæ minimè particeps.

Libanotides tres, ſimilem vim habent omnes emolliētem, digerentem, abſtergentem & incidentem. Succus radicum ipſarū atque herbæ melli admixtus hebetudines oculorum quæ ex craſſis humoribus oriuntur, perſanat.

Lapis hæmatites tantum habet frigiditatis quantum adſtrictionis. Eo igitur ſolo vſus ſum ad ſupercilia exaſperata. ſi verò aſpera facta ſint cum inflammatione coniuncta, ex ouo ipſum diluo: ſi verò magis, etiam ex fœnigræci decocto: ſi ſine inflammatione, ex aqua. Initium verò ducito, ſemper à modicè humido, per ſpecillum infundēs. Vbi autem is qui curatur, eius vires fert, craſſius ſemper identidem efficito. ac poſtremò ita craſſum facito vt ſpecilli cuſpide inungas ſecundùm ſubiectionem euerſionis ſupercilii. Idem lapis ſimili ratione in cote contritus, ſputo ſanguinis & omnibus vlceribus conuenit. Siccus verò læuigatus, & in tenuiſſimum pollinem redactus, reprimit excreſcentia, vlceráque oculorum ad cicatricem ipſe ſolus perducit, attritus (vt dicebam) & infuſus, aut inunctus.

Lapides qui in ſpōgiis reperiuntur, frangendi vim obtinent, non tamen ita validam vt lapides in veſica confringant.

Lithargyrus ſiccat vt alia metallica omnia, terrenáque & lapidea medicamenta: id tamen facit moderatiſſimè, & in cæteris qualitatibus & facultatibus quodam modo A in medio eſt, neque manifeſtò calefaciens, neque refrigerans. éſtque particeps abſtergentis & adſtringentis facultatis modicè. quocirca vtimur lithargyro pro materia, quam iis quæ valentem vim habēt, ſeu mordendi, ſeu adſtringendi, ſeu aliquid aliud faciendi, miſcemus. Inter caliditatem verò & frigiditatem medium locum obtinet.

Lini ſemen modicè calefacit, éſtque in medio fermè humiditatis & ſiccitatis conſtitutum.

Litron, *hoc eſt nitrū*, ſiccat & digerit. ſi verò intrò in corpus ſumatur, multo magis quàm ſal craſſos tenacéſq; humores B ſecat atque attenuat. Aphronitrō verò, niſi magna quædam neceſſitas cogat, deuorandum non eſt, vtpote quod ſtomacho ſit infēſum. ac ruſticus ex fungorum eſu penè ſuffocatus eo vſus eſt, eíque probatum fuit remediū. Cæterùm nitro vſto & non vſto nos etiam ad talia vti cōſueuimus.

Lichen in petris naſcens abſtergentem ſimul, modicéque refrigerantem & adſtringentē vim habet: ſed eſt etiā deſiccans. quocirca haud mirum eſt ſi inflammationi eſt aduerſum.

Lotos domeſtica, quam etiam trifolium vocant, facul- C tatis eſt modicè adſtringentis & ſiccātis: éſtque in medio in calefaciendo & refrigerando.

Lotos arbor adſtringit illa quidem modicè, ſed tenuiū partium eſt & ſiccans. proinde lignorum ipſius ſcobs cōuenit fluori muliebri, dyſentericis, & cœliacis. decoquitur autem tum ex aqua, tum ex vino, prout vſus poſtulare videatur. neque ſolùm infunditur, ſed etiā bibitur. quinetiam fluentes pilos cohibet.

Lycium facultatem obtinet exiccantem, cōſtátque ex D diuerſi generis ſubſtantiis, altera tenuium partium digerente & abundè calida, altera terrena & frigida exigua, ex qua obtinet adſtrictionem. Ex quo fit vt hoc medicamento ad diuerſas affectiones vtantur: atque vt abſtergente quidem, quando id aſſumunt tanquam expurgans ea quæ pupillæ tenebras offundunt: vt contrahente verò, quum id cœliacis & dyſentericis ac fluori muliebri adhibent. eodem etiam vtuntur ad hypopia, & ad ſedis atque oris inflammationes, vlceráque & herpetas ac putredines, & vlcera maligna, & aures purulentas & intertrigines, & de- E nique ad vnguium reduuias. Porrò Indicum Lycium eſt ad omnia valentius.

De rebus à M incipientibus.

Malua, agreſtis quidem, digerentis mollientíſque leniter facultatis eſt particeps: hortenſis verò, eſt imbecillior. earū fructus tanto validior eſt quanto eſt ſiccior. Quæ verò anadēdromalache & althæa nominatur, eſt generis eiuſdem: eſt tamen quàm hæc ad digerendum efficacior.

Mandragora refrigerat quidem vehementer, ſed eſt tamen etiam caloris cuiuſdam particeps. Et in pomis nō- F nihil eſt humiditatis: quamobrem ea ſoporem afferendi vim habent. Cortex autem radicis qui valentiſſimus eſt, non refrigerat ſolùm, ſed etiam deſiccat. quod verò intus eſt, imbecillum eſt.

Marathrum, *hoc eſt fœniculum*, calefacit quidem vehemēter, cæterùm modicè ſiccat. proinde lac procreat, ídq; nō mediocriter. valet quoque ad vrinam ciendam, & ad mēſes educendos.

Maſtiche compoſita ex contrariis facultatibus eſt, adſtringente & molliente: quocirca ſtomachi, ventris, inte- G ſtinorum, & iecoris inflammationibus conuenit, vtpote quæ calefaciat ſiccétque abundanter.

Melanthium calefacit ſiccátque vehemēter, quum tenuium ſit partium. quibus quidem fit rebus vt calidū in linteo admotum, & aſſiduè olfactū catarrhos ſanet. quinetiam epotum flatus extinguit vel maximé. Interimit etiam lumbricos non ſolùm eſum, ſed etiam ventri foris admotum. præterea lepras, clauos myrmeciáſque eiicit, menſéſque ciet, qui ob craſſitiem tenacitatémque humorum fuerint ſuppreſſi.

H Mel calefacit & deſiccat abundé. eſt autem ſimplicis, quoad eius fieri poteſt, naturalis facultatis. coctum verò minus acre & abſtergens efficitur. quocirca ad ſinus glutinandos eo vtuntur.

Melilotum mixtæ facultatis eſt: habet enim quippiam

adſtrictionis.ſed & digerit & concoquit: copioſior enim A in eo calida eſſentia ineſt quàm frigida.

Meſpilorum fructus admodum acerbus eſt & eſculentus,& ventrem ſtrenuè cohibet.

Mecon, *hoc eſt papauer*, omne eſt refrigerantis facultatis. Semen verò ſatiui papaueris mediocriter ſomnum conciliat,eſtque album:quamobrem pani ipſum inſpergunt; ac melle maceratum edunt. Alterius verò,cuius flos decidit,ſemen valentius refrigerat: adeò vt eo vti innoxie,ſicut ſatiuo,quiſpiam non poſſit.

B Mali Perſicæ folia & germina amaram qualitatem vincentem habent.ex quo fit vt in potu accepta lumbricos interimāt: id quod faciunt etiam vmbilico impoſita. omnino verò digerens medicamentum eſt. Eius verò fructus humidus eſt ac frigidus.

Meum calefacit vehementer, atque abundè ſiccat:proinde vrinas menſtruáſque purgationes mouet, dolorem verò capitis creat,ac flatum gignit.

Molibdos, *id eſt plumbum*, plurimam habet humiditatem ex frigore concretam. Si igitur mortarium piſtillúmque C plumbeum confeceris, in ipſúmque aut omphacinum oleum,aut aquam,aut roſaceum,aut alium quempiam ſuccum indideris, ac teras, vti poteris ſucco ita confecto ad inflammationes in ſede cum vlcere, aut rugis,eritque ad eas quæ in pudendis ac teſtibus atque vberibus ſunt,optimum remedium: valebitque eodem modo ad alias inflāmationes incipientes,quæ inguina,aut pedes,aut alios articulos obſideant. Cõuenit non ſecus vlceribus malignis: ſique ad carcinod*e* vlcera vtaris, erit ſanè mirabile medi- D camentum. Si verò celeriter multum ſucci plumbei velis colligere,conare in ſole terere, aut omnino aere excalefacto. Porro vtiliſſimū medicamentū pararis,ſi quempiam ſuccum refrigerantem, vt ſemperuiui, vt vmbilici Veneris,vt intybi, vt lactucæ,vt pſyllii, vt omphacii,admiſcueris. Plumbi verò bractea tenuis ganglio probè impoſita & alligata,ipſum planè diſſipat.

Mori fructus,maturus quidem ventrem ſubducit,immaturus verò vbi aruerit,medicamentum admodum reſtringens fit, adeo vt dyſentericis ac cœliacis conueniat. E tunditur etiam, & obſoniis admiſcetur. Cortex verò radicis arboris purgantis facultatis eſt particeps, cum amaritie quadam. Itaque latum lumbricum interficit.

Myelos, *hoc eſt medulla*, vim habet molliendi corpora quæ obduruerunt ac ſcirrhum contraxerunt. Optimam verò expertus ſemper ſum ceruinam: deinde iuniorum boum. taurorum verò & hircorum eſt acrior & ſiccior. quocirca duritiem ſcirrhi ſpeciem referentem diſſoluere non poteſt.

Myrtus ex contrariis ſubſtantiis conſtat: in ea tamen F vincit terrenum frigidum.habet verò etiam tenue quiddam calidū:quocirca admodū ſiccat. Cæterùm folia,fructus,germina,& ſuccus non multum in adſtrictione differunt:quod verò agnatum eſt trunco atque ramis tuberoſum(quam myrtada quidam vocant) quo ſiccius eſt antedictis,eo adſtringit ſiccátque vehementius. Quidam id tundunt ac reponunt, tum vino ſubigentes paſtillos conformant.folia item arida magis quàm viridia,deſiccant.

De rebus à N incipientibus.

Nardi ſpica modicè calefacit,abūdéque ſiccat. ea ex eſſentia abundè adſtringenti & acri,calida non multa, & G quadam ſubamara,conſtat. meritò igitur tum pota, tum foris admota, iecori& ſtomacho conuenit, vrináſque mouet, ac morſus ſtomachi ſanat: ventriſque fluxiones & præterea capitis atque thoracis exciccat. valentior autem eſt Indica, quæ nigrior eſt quàm Syriaca. Celtica verò ſimilis eſt facultatis,ſed vrinas magis ciet.

Narciſſi radix ſiccandi facultatē habet,adeo vt maxima vulnera conglutinet,vel ſi vſque ad tendines ſit facta præciſio. habet etiam abſtergēdi & attrahendi vim quādam.

Nymphææ tum radix tum ſemen vim habet defic- H candi ſine morſu.itaque profluuia ventris ſiſtit, ac ſemen ſiue in inſomniis,ſiue alio modo immoderatius profluēs cohibet.iuuat etiā dyſentericos. Quæ verò candidā radicē habet, vehementiore facultate prædita eſt.quocirca ex aqua macerata vitiligines,piceverò liquida,alopecias ſanat.

De rebus ab O incipientibus.

Oxos, *id eſt acetū*, mixtæ ſubſtātiæ eſt,calidæ & frigidæ: atque vtriuſque tenuium partium: frigida tamē calidam ſuperat. Cæterùm vbi acetum validum ſit, vehementer exiccans eſt.

Oxyacanthæ fructus,non ſolùm quum eſtur,ſed etiam quum potui datur,omnes affectiones quæ cum fluxionibus coniunctæ ſunt,retinet.

Opopanax mollit ac digerit:calefacítque vehementer, & abundè ſiccat.

Opos, *hoc eſt liquor*, Cyrenaicus omnium & calidiſſimus eſt,& tenuiſſimarum partium,ac proinde maximè digerit.quanquam cæteri quoque calidi & ſpirituoſi abundè ſunt,hoc eſt Medicus & Syriacus.

Origani omnis vis eſt incidens,tenuans,calefaciens & ſiccans vehementer.quam verò tragoriganon vocant, ea aliquid adſtrictionis aſſumpſit.

Orobus, *hoc eſt eruum*, ſiccat quidem abundè,ſed calefacit modicè,& incidit & abſterget, & obſtructiones tollit: ſi verò copioſius ſumatur,ſanguinem per vrinas educit.

Oſtrax, *hoc eſt teſta*, buccinarum & purpurarum vſta vim habet admodum exiccandi. Oſtreorum quoque combuſta ſimilis eſt facultatis. ea vtor ad diuturnas ex fluxione cauitates,& quæ vix impleri carne poſſunt, quæ nimirū fiſtuloſæ ſunt atque profundæ: eam foris ex adipe ſuillo veteri imponens.& in ſinum aliquid eorum quæ talia carne implent,immitto,quale eſt vſtū diaphanes, quod ſphe clarium nominant. Iam verò horum omnium cinis dentes ſplendidiores reddit tum abſtergendi facultate, tum verò etiam eſſentiæ aſperitate,nō ſecus quàm pumex. Ad hunc verò vſum nō eſt neceſſe quæ ſic vſta ſunt admodū læuigare.at ſi vlceribus malignis velis inſpergere,ante omnia in tenuiſſimum pollinem redigenda erunt. Porrò carnem excreſcentem exterunt mediocriter & comprimūt.præterea cum ſale vſta hæc omnia dentes efficacius abſtergent:atque adeo vt non modò flaccidas gingiuas exiccent,ſed etiam putreſcentia vlcera adiuuent.

De rebus à Π incipientibus.

Paliuri folia & radix,non obſcuram adſtringendi facultatem habent,vt etiam ventrem fluentem cohibeant: digerunt verò & phymata quoque curent,quæ non admodum inflammata calidáque ſint. Cæterùm fructus tantam incidendi vim habet vt & calculos veſicæ confringat,& pectoris pulmoniſq; excreationibꝰ auxilietur.

Pentaphylli radix ſiccat quidem abundè, ſed minimè acris eſt.quocirca ad multa vtilis eſt.

Piper nuper germinans longum eſt, ideóque humidius.fructus verò qui velut omphax eſt,album eſt piper, quod eſt acrius nigro. illud enim eſt aſpectu tanquam ſubaſſatum & ſubexiccatum.vtrunque tamen ſatis valenter calefacit & ſiccat.

Petroſelini ſemen acre eſt cum amaritie coniuncta. proinde menſtruas purgationes mouet,& vrinas copioſè citat.flatus quoque diſcutit: valdéque calefacit & ſiccat.

Peganon, *hoc eſt ruta*, quæ agreſtis eſt, vehementiſſimè ſiccat & calefacit.quæ verò domeſtica eſt,vehemēter:eáque eſt non acris modò,ſed etiam amara,atque humores craſſos & tenaces incidit attenuátque,& per vrinas ducit: eſt & tenuium partium,& flatus excutit:quamobrem ad inflationes accommodata eſt,& veneris appetitum cohibet.eadem ſtrenuè digerit atque ſiccat.

Pix ea quæ ſicca eſt,calefacit abundè & ſiccat:quæ verò humida eſt,habet præter hæc neſcio quid tenuiū partium,ita vt aſthmaticos & purulentos iuuet. Cyathus autē eiꝰ melli admixtæ ad lingēdū datur. habet præterea vtraque vim quandā abſtergendi,& concoquendi,&digerendi.qua ſanè ratione leproſos vngues eximit ceræ miſta,lichenáſque detergit,ac tumores duros & incoctos cataplaſmatis indita cõcoquit.liquida tamē eſt ad oīa valentior.

Pini cortex vincentē habet facultatē adſtringētem,vt impoſitus intertrigenes pulcherrimè ſanet,& potus ventrem cohibeat,& ambuſta ad cicatricem perducat.

Piceæ cortex ſimili modò quo pini cortex, agit, moderatius tamen. In foliis tamen vtriuſque & pini & piceæ vis eſt vulnerum agglutinandorū. Fuligo autem quæ ex

dictis colligitur,ad pilos ſuperciliorum,& ad angulos oculorū lippientes,eroſos,& lacrymantes,accōmodata eſt.

Platanus frigidioris humidioriſque eſſentiæ eſt.quāobrem eius folia viridia trita & illita inflammationes in genibus iuuant.eius cortex & pilulæ cum adipe ad vlcera ambuſta valent.

Pompholyx,ſi lota fuerit, fermè omnium prima eſt quæ citra morſum ſiccant:vnde ad vlcera carcinode idonea eſt,& item ad alia maligna omnia.

Praſium, *hoc eſt marrubium*, calefacit & ſiccat vehementer,iecur & lienem obſtructione liberat,thoracem pulmonémque expurgat,menſtruas purgationes ciet.illitum verò abſterget & digerit,& per nares arquatos expurgat.denique ad inueteratos aurium dolores facit.

Propolis vehementer calefacit, ac valenter abſterget, abundéque trahit,éſtque valenti ac tenui eſſentia.

Pteleæ,*hoc eſt ulmi*,foliis recentia vulnera glutinātur, in eiſque abſtergendi & adſtringendi facultas ineſt:& magis in cortice,adeò vt cum aceto lepras etiam ſanet. Eandem vim radices habēt:proinde earum decocto quidam perfundunt fracturas quibus inducere tophos opus ſit.

Ptereos,*hoc eſt filicis*, radix latos lumbricos interficit, ſi quatuor eius drachmas in melicrato quis bibat. Porro fœtum viuum interficit,mortuum expellit. Similē huic obtinet vim fœmina filix.

Pyrethri radix vrentem vim habet, qua dentium refrigeratorū dolores ſanat. & ante rigores periodorum ex oleo confricatur.ſtupidos quoque & reſolutos adiuuat.

Pyros,*hoc eſt triticum*,foris impoſitum modicè calfacit, non tamen ſiccare aut humectare manifeſtò aptum eſt. habet verò quippiam lentoris, & naturæ obſtruentis. Amylum verò quod ex eo conficitur, frigidius ſicciúſque ipſo redditur. At cataplaſma ex pane cōfectum maiorem digerēdi vim habet quàm quod ex tritico fit,quippe quū panis & fermentum & ſalem habeat, fermentúmque facultatis ſit attrahentis digerentiſque.

Pitya,*hoc eſt coagulum*,omne,acris,attenuantis, digerētis & ſiccantis facultatis eſt:nam lac in ventre coagulatum diſſoluit. Leporis verò coagulum omnium præſtantiſſimum eſt. id ſanguinem in ventre concretum cum aceto epotum diſſoluit:facítque id efficacius quidem cæteris, ſed non tamen ſolum.

De rebus à P incipientibus.

Radicula vehementer calefacit, & abundè ſiccat. ſemen eſt efficacius planta.in eis vis digerēdi eſt:itaque ad ſuggillata & alia liuida id genus vtiliter adhibentur.

Rheum mixtæ facultatis eſt:habet enim quidpiam terreſtre quod frigidū eſt:ſed ei quoque ineſt caliditas quædam cum partium tenuitate coniuncta.conuulſa igitur & rupta,& eos qui niſi recta ceruice ſpirant,adiuuat.liuentia itidem & lichenas ſanat cum aceto illitum,& ſanguinem expuentibus cœliaciſque & dyſentericis prodeſt.

Reſinæ omnes calefaciunt,ſiccant digerúntque, ſed aliæ magis,aliæ minus id faciunt:lentiſſima verò omnib⁹ meritò antepoſita eſt.eam maſtichen nominant:nā præterquam quòd eſt exiguæ particeps adſtrictionis, adeò vt ſtomachi,ventris & iecoris imbecillitatibus & inflammationibus conueniat, ei etiam ineſt vt ſine mordacitate ſiccet,minimè enim acris eſt & maximè tenuium partiū. cæteris præſtat terebinthina, eáque magis quàm maſtiche digerit & abſterget,ita vt ſcabies ſanet:& quæ in profundo ſunt,cæteris reſinis magis attrahit.

Roſarum vis eſt aquea,ſubſtantia calida miſta duabus aliis qualitatibus,adſtringenti & amaræ. earum flos etiā magis quàm roſæ,adſtringit:ac proinde vim itidem habet exiccandi.

Rhypos, *id eſt ſordes è ſtatuis* ,digerit & emollit, & incocta phymata digerit. Sordes verò in palæſtris quam *πάτον* vocant,optimum eſt mamillarum inflammationibus remedium:nam & illarum feruorem igneum reſtinguit,& quod influit,cohibet: & quod ibi continetur,digerit.

De rebus à Σ incipientibus.

Sandaracha vrentis facultatis eſt, ceu arſenicum: ergo meritò fit vt eum facultatibus digerentibus & extergentibus commiſceant.

Satyrium humidum calidúmque temperatura eſt, humiditatémque excrementitiam & flatus participem poſſidet:quocirca ad res venereas incitat.idem quoque eius radix facit.

Selinon,*hoc eſt apium*,calidum adeo eſt vt vrinas & mēſtruas purgationes cieat.flatus quoque diſcutit : & magis ſemen quàm herba.

Seris temperaturæ eſt frigidæ ſiccǽque modicé.

Seſeleos fruct⁹ vſqueadeo calidus eſt vt mouere vrinā copioſè queat. quinetiam partium tenuitate ad comitialem morbum & ad recta ceruice ſpirantes accommodatus eſt.

Seſamum emplaſticam vim & ſimul mollientē habet, & modicè calidam. eiuſdem facultatis eſt oleum quod ex eo conficitur:& item decoctum herbæ ipſius.

Sicyos,*hoc eſt cucumis*, qui maturus eſt, tenuioris eſſentiæ eſt:qui talis non eſt,craſſioris. ſunt tamen abſtergentis & incidentis facultatis participes.quamobrem vrinam cient,& corpus ſplendidum reddunt: atque etiam magis ſi quis arefaciat,deinde contuſum per cribrum excutiat, & pro abſtergente puluere vtatur:in eo enim humida frigidáque admodum abundat natura. quanquam ſi ſemen, & radix exiccentur,non etiam humidæ naturæ ſunt, ſed iam modicè ſiccātis. Agreſtis verò cucumeris ſuccus, quē etiam elaterium nominant,qui ex fructu,itémque ex radicib⁹ & foliis exprimitur,eſt ad curationes perutilis. Ergo elaterium menſes ciet, & fœtum interimit appoſitū. prodeſt regio morbo laborantibus in nares cum lacte infuſum. quo etiam modo capitis dolores ſanat. Succus verò radicis & foliorum eſt prædicto imbecillior. Cæterùm eius radix abſtergit,digerit,mollítque. Cortex verò maiorem ſiccandi vim obtinet.

Silphii liquor calidiſsimus eſt.& tamē folia,& fructus, & caules,& radix ſtrenuè non calefaciunt,ſed omnia ſunt magis eſſentiæ flatuoſæ, atque ideo concoctu difficilia. foris tamen impoſita ſunt efficaciora : & maximè omniū liquor in quo vis admodum trahendi ineſt. & ex memorata eius temperie facultatem quandam detrahendi & liquandi habet.

Spongia vſta, acris & digerentis facultatis eſt.hæc bitumine imbuta,& adhuc ardens, vt ſicca reddatur, facit ad ſanguinis eruptiones ex vulnere. ſi bitumen non ſuppetat,pice illinēda eſt. Spongia verò noua per ſeſe manifeſtè deſiccat.id noſces ſi ea ſola vtaris ad vulnera ex aqua, vel oxycrato, vel vino: perinde enim glutinabit ac medicamenta quæ ſiſtendo ſanguini apta ſunt.

Spondylii fructus,acris & ſecantis facultatis eſt:quocirca ad aſthmata & ad morbum comitialem eſt medicamētum accōmodatum.ſed & morbo regio affectis prodeſt. ac radix quoque,in qua ſimilis facultas eſt, ad eadem valet. éſtque præterea vtilis ad callos qui ex fiſtulis oriuntur. ea autem circumraſa imponenda eſt.

Stear,*hoc eſt adeps ſuillus*,eſt ferè omnium aliorum humidiſſimus. quamobrem in actione proximè ad oleum accedit: maiorem tamen vim habet emolliendi & concoquendi quàm oleum. idcirco eum admiſcemus iis cataplaſmatis quæ ad inflammationes valent. Qui verò mordicationes aut in recto inteſtino aut in colo patiuntur,iis potius caprinum quàm ſuillum adipem iniicimus: quippe qui propter craſſitiem facilius concreſcat, ſuillus autē inſtar olei defluat.proinde eo potius vtimur ad dyſentericos,& qui crebra deſidendi cupiditate tenentur. Anſerinus verò adeps, ſanies quæ in alto corpore mordicant, ſua tenuitate magis obtundit.eſt etiam ſuillo calidior.in horum medio eſt adeps gallinarum. Nunc verò omnis pinguedinis facultas eſt humectans & calefaciēs:ſed ſuilla eſt modicè calida.taurinus verò adeps eſt multo calidior & ſiccior. vitulinus verò minus quàm taurin⁹,& hœdinus minus quàm caprinus & hircinus.taurinúſque minus quàm leoninus: hic enim potentius quàm cæterorū omnium quadrupedum adipes,digerit: nam & calidiſſimus,& tenuiſſimarum eſt partium. Porro omnis adeps quum inueteraſcit, fit ſeipſo calidior, & tenuiorum partium:atque ita maiorem digerendi vim acquirit.

Scandix calefacit ſiccátque vehemēter: itaque ma

rito

ritò vrinam ciet,& viſcera liberat obſtructione.

Scilla eſt facultatis admodum incidentis , non tamen
admodum calidæ. melius autem eſt ea aſſata aut elixa v-
ti.quo ſanè modo eius virium vehementia exoluitur.

Scolymi radix calida ſiccáque admodum eſt. copiam
vrinæ fœtentis educit,ſi vino incocta bibatur. hac ratio-
ne fœdos alarum & totius corporis ſanat.

Scordion ex variis facultatib⁹ cõſtat.habet enim quid
piã amari acerbiq; & acris.viſcera igitur expurgat,ſimúl-
que excalefacit,ac mẽſtruas purgationes & vrinas mouet.
cõuulſa quoq; & rupta,& laterum dolores ex obſtructio-
ne & frigore ortos epotum ſanat : magnáque vulnera &
rupta conglutinat:& laterum dolores viride impoſitum
ſanat.ſordida verò purgat,& cicatrice concludit.

Scordon,*hoc eſt allium*,& calefacit & ſiccat vehementiſ-
ſimè , vt etiam hirudines eiiciat, ſic vt nulla alia re ſit
opus.

Smyrna,*hoc eſt myrrha*, de numero eorum eſt quæ abũ-
danter calefaciunt & exiccant: itaque illita vulnerib⁹ ca-
pitis ea glutinat.tollit etiam lumbricos,fœtúmque necat
& eiicit.ineſt ei vis itidem abſtergendi.

Smyrnium,calidum & ſiccum vehemẽter eſt,vrinám-
que & menſtruas purgationes educit.

Stœbes fructus & folia adſtringentem vim morſúſque
expertem habent atque abundè ſiccãt. quamobrem eorũ
decoctum dyſentericis iniicitur, & auribus purulentis: &
vulnera magna cõglutinat.cum vino autem auſtero hæc
facit euidentius:nam valenter deſiccat omnes humidita-
tes quæ præter naturam ſunt.Folia verò viridia illita vim
habent ſanguinem fluentem ſiſtendi: iuuántque illita o-
culorum ſuffuſiones ex ictu obortas.

Styrax calefacit,mollit,concoquit: quamobrem tuſſi-
bus,catarrhis, deſtillationib⁹ raucitatibúſque prodeſt,ac
menſtruas purgationes ſeu potus ſeu admotus elicit.

Syca, *hoc eſt ficus aridæ*,modicè calefaciunt : habéntque
partium tenuitatem quandam.his duabus qualitatibus i-
doneæ ſunt ad duros tumores concoquendos, quos etiã
ſtatim digerunt. Cæterùm ficus caprifici facultatis ſunt
acris ac digerentis: ſic etiam domeſticarum arborũ pri-
mæ ficus quas groſſos nominant.

Schinos,*hoc eſt lentiſcus*,ex aquea eſſentia leuiter calida,
& terrea frigida non multa, compoſitus eſt. ſiccat igitur
abundé.in differentia verò caloris & frigoris eſt quodã-
modo medius. ſimilem porrò habet in omnibus eius par
tibus adſtrictionẽ. Si verò ſuccũ ex viridibus eius foliis
exprimas,ſimilem is quoque temperaturã habebit. quã-
obrẽ epotus dyſentericas cœliacáſque affectiones ſanat:
& ad ſputa ſanguinis, & ſanguinis fluores ex vtero, & ad
ſedem vuluámque procidentem eſt accommodatus.

Schinoυ anthos,*hoc eſt ſchini flos*,modicè calefacit,& mo
deratius adſtringit. nec planè à tenuitatis natura ſeiun-
ctus eſt.proinde lotium ciet, menſtruáſque purgationes
educit.quinetiam inflammationes eas iuuat quibus ie-
cur,venter & ſtomachus obſidentur.

De rebus à T incipientibus.

Terebinthi cortex & folia & fructus,adſtringens quid
obtinent, ſed & abundè calefaciunt : humidi verò ad-
huc, ſiccant mediocriter : aridi verò, abundè , & magis
etiam fructus:ideóque vrinam ciet,& lienibus prodeſt.

Teutlon,*hoc eſt beta*,nitroſæ cuiuſdam facultatis eſt par
ticeps.proinde abſterget,digerit,& per nares purgat. Co-
cta verò nitroſam vim deponit, fitq; eius facultatis quæ
inflammationibus aduerſatur,leuitérque digerit: Sed ad
detergendum & ad digerendum validior eſt alba: nam
nigra neſcio quid adſtrictionis adiunctum habet , ídque
in radice magis quàm in aliis partibus.

Telis,*hoc eſt fœnumgræcum*, abundè calefacit, & modicè
ſiccat:quamobrem inflammationes feruentes irritat:mi-
nus verò calidas & magis duras digerit.

Tithymali omnes vincentem habent acrem calidám-
que facultatem.ineſt verò eis etiam amarities.liquor au-
tem eſt validiſſimus,deinde fructus & folia. Sed dictarũ
quoque facultatum radix eſt particeps,non æquè tamen.
Ipſa autem aceto decocta dentium dolores ſanat, maxi-
mè verò eos qui dentibus eroſis contingunt. liquor verò
A inunctus pilos tollit:quia verò vehemens eſt,ideo oleo cõ
miſcetur:ſique id aſſiduè fiat,radices pilorum aduſtæ pe-
nitus interibunt,corpúſque ipſum glabrũ reddetur.eadẽ
facultate verrucas,myrmecia,vngues oculorũ & thymos
auferunt,impetiginéſque & ſcabies detergunt.

Titanus,*hoc eſt calx*,viua quidem vrit vehemẽter, adeò
vt cruſtam inducat: extincta verò, ſtatim cruſtam quidẽ
& ipſa facit,ſed poſt vnum aut alterum diem: ſi verò ſpa-
tio temporis reſtincta fuerit,id non omnino faciet: cale-
faciet tamen carnémque eliquabit.ſi lauetur, morſum in
B aqua deponit: & facit id quod *κονίαν*, *hoc eſt lixiuium*, vo-
cant. ſiccat autem hæc ſine morſu. ſique bis aut ter, aut
ſæpius lota fuerit,morſus omnino expers efficitur,ac ſtrè
nuè citra morſum ſiccat.

Tragacantha ſimilem gummi vim obtinet emplaſti-
cam,& acrimoniam obtundentem,& pariter atque illud
deſiccat.

Tribolus in terreſtri ſuperat,adſtringens & ſiccans: in
aquatili verò,aqueum.ambo autem ortui inflammatio-
num,& omnino influxibus omnibus aduerſantur.Terre-
ni verò fructus tenuium partium eſt, ideóque epotus lapi
C des qui ſunt in renibus,frangit.

Trychnon , *hoc eſt ſolanum*, eſculentum ; quódque in
hortis naſcitur, omnes norunt,eóque omnes vtuntur ad
ea quæ refrigeranda ſunt atque adſtringentia.

De rebus ab Y incipientibus.

Hydropiper calefacit quidem,ſed non æquè ac piper.
& tamẽ herba adhuc vireſcens vnà cum fructu illita,ſug-
gillat& tumores induratos digerit.

Hyoſcyamus, *hoc eſt altercum*, ad curationes valet, cu-
ius fructus & flos candidus eſt: vehementer enim refri-
D gerat.

Hyſſopum calefacit & ſiccat vehementer , éſtque te-
nuium partium.

De rebus à Φ incipientibus.

Phaci,*hoc eſt lentes*,aſtringunt,non tamẽ valenter. in ca
lore & frigore medium locum tenent. abundè verò ſic-
cant, atque ipſarum quidem corpus ſiccat, cohibétque al
uum, & decoctum prouocat.

Phacos, *id eſt lens*, quæ paluſtris dicitur, humidæ eſt a-
E bundè,frigidǽque naturæ.

Phœnix,palmarum fructus,præſertim dulcis,non exi-
guæ caliditatis eſt particeps. cæterùm non ſolùm foris
impoſitus roborat, ſiccat, contrahit, ſtipat & denſat, ſed
etiam vt cibus aſſumptus.

Phycos, *hoc eſt alga*,humens adhuc & viridis ex mari
ſumpta abundè refrigerat,& modicè adſtringit.

De rebus à X incipientibus.

Chalbane, *hoc eſt galbanum*, facultatis eſt emollientis
& digerentis, abundéque ſiccantis , & vehementer cale-
F facientis.

De iis quæ à Ψ incipiunt.

Pſimmythium , *hoc eſt ceruſſa*, emplaſticam vim & re-
frigerantem habet.Phycos autem conſeruans ceruſſæ fri
giditatem,aſſumpſit partim tenuitatem.

De iis quæ ab Ω incipiunt.

Ωon oui,album & tenue, quo etiam ad oculos vti-
mur,eſt medicamentum morſus omnino expers.Ouis re
cèns natis vtendum eſt.ouum temperatura eſt paulo fri-
gidius quàm vera temperies.itaque eo non ſolùm ad ocu
G los vtendũ eſt,ſed etiam ad alia omnia quæ medicamẽta
poſtulant,quæ nihil penitus mordeant:qualia ſunt omnia
ani & pudendorum vlcera maligna.Porrò vitellus ouorũ
aut elixatorum aut aſſatorũ morſu vacat.Crudo verò ouo
toto vtimur admiſto roſaceo ad palpebrarum, aurium &
mamillarũ inflãmationes,quæ vel ex ictu vel ex alia qua-
uis cauſa euenerint : aut in neruoſis corporibus ſint, vt in
cubito,vt in tendinibus digitorum, vt in articulis, ídque
in pedibus & manibus.Iam verò ad rupta ouum crudum
protinus impoſitũ vtile eſt. ſiue molli lana ſolùm eius al-
H bum excipias,ſiue etiã cum vitello cõmiſcens applices:nã
& mediocriter refrigerat & citra morſum deſiccat.

De iis quæ media ſunt inter calefacientia &
refrigerantia, Cap. II.

MEdia autem inter ea quæ calefaciunt, quæque refri
gerant, ſunt hæc: adiantum, aſparagus, myacanti-
nus, muſcus, qui etiam ſplanchnon dicitur, glycyrhizæ
ſuccus, oleum dulciſſimum, præſertim ex oliuis drupis fa
ctum: cera, faba, pinei nuclei eſculenta pars, aqua macera-
ta: lycium, lotus ſiue trifolium, citri cortex, filicis radix,
lentiſcus, lens, terra Chia, Cadmia, lithargyrus.

De iis quæ calefaciunt, Cap. III.

CAlefaciunt autem hæc. Viticis folia & ſemen modi-
cè calefaciunt, vrticæ fructus & folia, amygdalæ dul-
ces, anagallis vtraque, aloe, anthemis, quæ etiam chamæ-
melum dicitur, aphace, abſinthium cuius ſuccus calidior
eſt, rubi fructus maturus, pæoniæ radix, oleæ bacca matu
ra, fermentũ, braſſica, olus, lini ſemen, folia fœniculi, ſpi-
ca nardi, Celticáque eſt imbecillior, muſtum, eruum, tri-
ticum foris admotum, reſinæ omnes, piceæ arboris ma-
gis quàm terebinthina, & hac magis etiã ſtrobilina. me-
diæ inter has ſunt pinea & abiegna: at cypariſſina eſt etiã
acris facultatis. ſeſamũ, ſchinu anthos, palmulæ fructus &
magis etiã dulcis. vitis albæ (quæ bryonia dicitur) radix.
ſpinæ albæ radix, ariſtolochia, aſphodeli radices, & earũ
combuſtarũ cinis, magis: daucus qui paſtinaci quoque no
mine gaudet, chamædaphne, dracõtii radix magis quàm
ari, oleum dulce vetus, helenii herbæ radix, cicer, ſerpyl-
lum, viſcum, lybiſticũ, ferulæ ſemen, ſagapenum, ſatyriũ,
apium, ſinon, ſtyrax, carnes viperarũ, adeps, pinguedines,
ſaliua. Abundè verò calefaciunt, pulegium, lauri folia, &
potius etiam baccæ: minus verò cortex radicis. dictãnum
æquè ac pulegium, elelíſphacum, eryſimũ, lanæ vſtæ, zin-
ziber, cardamomum, liquor, & omniũ maximè Cyrenai-
cus: ſilphium, pili cõbuſti, ſal & qui laxus eſt magis quàm
alius, ſanguis, fel, amurca, anethum, minus verò quod vi-
ride eſt: artemiſia vtraque, balſamum, elaphoboſcum, cro
cus, thus, Chia maſtiche, mel, vinũ, pix, polium quod mi
nimum eſt, meliſſophyllum, marrubium, propolis, cucu-
meris agreſtis ſuccus quem elateriũ vocant, ſandix, ſcil-
la, ſcolymi radix, myrrha, terebinthi cortex, folia & fru-
ctus, fœnumgræcum, chamæleontis vtriuſque radix, cha-
mæpitys, ocimum quod vehementer calefacit, & item
abrotonum, & magis etiam vſtum: lolium, ægyri flores, &
reſina, acorum, amomum, amaracus, ami, anethũ vſtum,
aniſi ſemen, iuniperus, & eius fructus, aſari radix, ſabina,
elleborus vterque, epithymum, calamintha, menta, thy-
mum, cannæ vallaris cortex combuſtus, caroum, caſia, ce
drus vtraque, cnici ſemen, conyza maior & minor: nam
quæ grauius olet, ea eſt imbecillior. cyminum, thuris fu-
ligo, fœniculum, melanthium, meου radices, ruta dome-
ſtica, rhododaphne, vinum ſatis vetuſtum, origani omne
genus, opopanax, petroſelinum, radicula, ſampſuchus,
ſmyrnium, trifolium quod alii aſphaltion vocant: hyſſo-
pum, galbanum, chamædrys. Vehementiſſimè autem ca-
lefaciunt hæc: adarce, euphorbium, thapſia, cedriæ oleũ,
coſtus, cepa, ſinapis, ruta ſylueſtris, allium, ſtruthii radix,
tithymalorum liquor, ſed minus calefacit eorum fructus,
& item folia: ſed & quæcunque adurendi vim habet, ea
calefaciunt.

De iis quæ refrigerant, Cap. IIII.

MOdicè refrigerant graminis radices & herba, alſi-
ne citra adſtrictionẽ, pira cataplaſmatis modo im-
poſita, atriplex, ſine adſtrictione, acacia nõ lota, balauſtiũ,
rubi folia & germina, & fructus immaturus, & item flos,
auena, muſcus marinus, acini, glaucium, glycyrhyzæ ſuc-
cus, oleæ germina & baccæ immaturæ, & flos, oleũ omo
tribes, helxine quæ & perdicium appellatur, panicum il-
litum, lactuca, violæ folia, & ſucci, & cortices, dulcibus ex
ceptis: eiuſmodi enim aquea, ſũt intemperata, perſicæ fru-
ctus, platanus, citrii caro, amylum quod ex tritico fit, rhã
nus, roſaceũ, ſordes ex palæſtra, ſeris, triboli ambo, palmæ
ramorũ ſuccus, cerebrũ & ſucc⁹ qui ex eo fit, terra Samia,
Cimolia, lapis hæmatites, naxiæ cotis ſcobs, plũbago, plũ
bum ignẽ nõ expertũ & itẽ cõbuſtum, ceruſſa, ſandix, ca
ſeus tener & recens cõcretus. Abundè autẽ refrigerãt aca
cia lota, plãtago eiúſque fructus, blitũ, galla immatura, cu
curbita, poma, armeniacæ fructus, fungi, acerbæ vuæ ſuc-
cus, rhus, cucumis, pepo, ſolanum hortenſe, lenticula palu-
A ſtris, alga viridis quæ humẽs etiamnum è mari ſit euulſa,
pſyllii ſemẽ. Vehemẽter autẽ refrigerãt hæc, ſemperuiuũ
vtrunque, portulaca, & ipſa & eius ſuccus, mandragora, ci
trii pars acida quæ ſemen conueſtit, altercum cuius ſemẽ
& flos candidus ſit. At vehementiſſimè refrigerant cicu-
tæ, papauera omnia, & eorum liquores.

De rebus exiccantibus, Cap. V.

MOdicè autem ſiccãt, graminis radices, adiantũ, ſem
peruiua ambo, ægiri flores & reſina, ſpinæ albæ ra-
dix, ſambucus & ebulus, vitis albæ & bryoniæ radix, apa-
B rine, pira cataplaſmatis more illita, magis verò ſylueſtria
quæ achrades nominantur: anthemis quæ etiam chamæ-
melum dicitur, arum, artemiſia vtraque, hordeum magis
quàm farina fabarum quæ ex fabis facta ſit, è quibus cor-
tex fuerit detractus. polenta verò ex hordeo magis quàm
ipſum hordeum, crocus, thus, fœniculum, vinũ quod mu
ſtum ſit, aſparagus, myacanthinus, aſpalathus, bulbus illi-
tus, panicũ cui etiã melinæ nomen eſt, ſi illinatur: iſatis,
gummi, braſſica, ſi edatur ſique foris imponatur: lilii fo-
lia & radix, filix fœmina, amylũ ex tritico, reſinæ omnes,
C hypericon, lithargyrus, teſta, & magis teſta clibanorũ: coa
gulum, ſordes, adeps taurinus magis quàm cæterorũ ani-
malium, ouorũ aſſatorũ vitelli, ſeridis omnia genera, cu-
cumeris maturi ſemina & radices arefactæ, fœnumgræ-
cum. Abundè verò ſiccant viticis folia & ſemen, ſanguis,
amaracus, aſpalathum, amurca, anethum, plantago eiúſq;
ſemen, balſamum, acini, elaphoboſcum, milium, ariſtolo-
chia, & magis rotunda: haſtulæ regiæ radix, & potius eius
cinis: aphace magis quàm lens, thuris cortex, lycium, fœ-
D niculi foliũ, meου radices, nardi ſpica, nardus Gallica, vi-
num, eruum, opopanax, pix, radicula, cardui radix, myr-
rha, lentiſcus, terebinthi cortex, folia & fructus, & præci-
puè quum aruerint. alga viridis adhuc & humens è mari
deſumpta, galbanum. Vehemẽter verò ſiccãt, abrotonũ,
& magis etiam vſtum, acacia, acorus, aloe, ami, anethum
vſtum, aniſum, iuniperus, aſari radix, & magis etiam com
buſtæ cinis: abſinthium, ſabina, balauſtium. ruborũ fru-
ctus immaturus atque arefactus magis hoc facit: ſimili
quoque modo eorum flos, pæoniæ radices, lauri folia, &
E magis baccæ: minus verò cortex radicis. quercus partes
omnes, & magis fagi: & pruni: elleborus vterque, epithy-
mum, thymum, ſalicis corticis cinis, nepeta, arũdinis val
laris cortex vſtus, caroũ, caſia, cedrus vtraque, conyza ma
ior & minor. nam quæ grauiorem odorẽ exhalat, quæq;
humidis in locis prouenit, imbecillior eſt. ſpinæ albæ ra-
dix, thuris fuligo, melanthium, citrii pars acida quæ ſub
ſemine eſt, vinum peruetuſtum, acetum, quũ acre ſit, nym
phææ radix, quæ verò radicem habet cãdidam ea eſt ve-
hemẽtior. origani omne genus, papyrus combuſta, minus
F tamen quàm cinis chartarũ, pentaphylli radix, & liquor
etiam magis: ruta domeſtica, polium minus, meliſſophyl-
lũ, marrubiũ, rhus, ſampſuchus, ſtœbes fructus, & folia, tri
folium, ſiue aſphaltiõ, hyſſopũ, chamædrys, chamæleontis
vtriuſque radix, chamæpitys, ſal, nitrum, gypſum, & vſtum
magis, omnes cadmiæ, & omnia metallica & lapidea. ſco
ria omnis: quæ verò ferri eſt, maximè. ſtercus omne: anſe-
rum verò & accipitrum inutile eſt, propter acrimoniam,
& item aquilarum. carnes viperarum, caro cochlearum,
capita mænularũ ſale conditarum combuſta, cornu cerui-
G num & caprillũ cõbuſtum, coriũ vetus veteramentorum
vſtum, oſtreorum & purpurarũ teſta combuſta, ſepiæ te-
ſta, lanæ vſtæ, cinis cancrorum, garus, ſalſugo piſcium ſale
conditorum. Vehementiſſimè autem ſiccant hæc: oleum
cedrinum: lixiuium verò omnium maximè exiccat & ab
ſterget, quod ex ficulno cinere & tithymalorum fit, feréq;
adurentis eſt facultatis. braſſicæ caules vſti valenter ſic-
cant, vt iam etiam adurentis facultatis ſint participes, ſi-
napis, ruta ſylueſtris, allium.

De iis quæ citra morſum ſiccant, Cap. VI.

H SIccant autẽ citra morſum hæc: vrticæ ſemen & folia,
aloe, amurca, & magis ea quæ decocta eſt: vtraque ana
gallis, plãtago, auena, quæ etiã illita digerit: oleum dulce,
quod ſi lotũ ad proportionẽ ſit, minimè omniũ erit mor
dax: fermentũ, quod etiã trahit ex alto digeritque: lupin⁹
amarus eiúſq; farina, in qua vis eſt itidẽ digerẽdi: cauda
equina

equina validè,iſatis validé:ſalicis folia & flos,cum adſtri- A
ctione quadam.ſunt qui ex eis ſuccum exprimant, ac me-
dicamentum morſu vacans,ad multa vtile conſeruẽt. nil
enim ad plures vſus accommodatius eſt quàm medica-
mentum morſus expers,exiccans & adſtringens leuiter.
nucis membrana arida combuſta habet etiam partium
tenuitatem : nuces, Ponticæ nuces ſimili facultate ſunt
præditæ, participéſque ſunt frigidæ eſſentiæ:milium,
centaurium minus,valde:& item eius ſuccus.ceraſi arbo-
ris gummi,lilii folia & radix & oleum quod ex eo confi-
citur,faba foris impoſita,cypariſſi folia,germina, & glo- B
bi noui & teneri,cyperi radices,ſtrobili eſculenta pars a-
qua macerata,nymphææ radix, defrutum,pentaphylli ra-
dix,tragacantha lota:nam lotio ei ad hoc adiumento eſt,
ſiquidem redditur efficacior.Lemnia,cadmiæ lotæ,pom-
pholyx aſſiduè lota,calx extincta & lota ſtrenué: oui albũ
& putamen omnino morſu vacat : ſimilem quoque vim
habet eius vitellus,ſed aſſatus minus mitigat.

De rebus humectantibus, Cap. VII.

MOdicè humectat alſine,bugloſſum, glycyrrhizæ ſuc
cus,lactuca,violæ folia,perſicæ arboris fructus,fun- C
gi.roſaceum verò magis quàm ipſum oleum.Abundè ve-
rò humectat portulaca,& ipſa & eius ſuccus:itémque atri-
plex,blitum,cucurbita, mali Armeniacæ fructus, cucu-
mis,pepon,lenticula paluſtris.

De rebus aqueam humiditatem habentibus,
Cap. VIII.

HAbent autem aqueam humiditatem , acacia, alſine,
portulaca,plantago,atriplex,rubi folia,blitum , mu-
ſcus marinus,glaucium,lactuca, viſcum , violæ folia,cu-
curbita,vmbilicus Veneris,cicuta,leuce arbor,malua do- D
meſtica, meconium, mala præcocia,fungi,platanus , cu-
cumis eſculentus,totus lentiſcus,tribulus , lenticula palu-
ſtris,pſyllii ſemen,plumbum.

Quæ ſint media inter ſiccantia & hume-
ctantia, Cap. IX.

MEdia inter ea quæ ſiccant atque humectant,ſunt gra
minis radices illitæ, oleum dulciſſimum , & quod
potiſſimùm ex oliuis drupis factum fuerit.

De roborantibus, Cap. X.

COrroborant autem,caſia , galla immatura , ſtœchas E
quæ& viſcera omnia & vniuerſam animantis habitu
dinem roborat:palmularum fructus foris impoſitus,& in
trò aſſumptus,& abſinthium.

De concoquentibus, Cap. XI.

COncoquunt hæc, amomum magis quàm acorum ,&
aſari radix , vua paſſa domeſtica,cera,ladanũ, gluten
quo ad libros agglutinãdos vtuntur, crocus,thus,pix, Æ-
gyptia maſtiche,roſaceum oleum,myrrha, ſtyrax,galba-
num,alica, butyrum, œſypus , adeps ſuillus magis quàm
oleum. F

De rebus ſuppurantibus, Cap. XII.

EX iis quæ perfunduntur,vtiliſſima eſt ad pus gignen
dum aqua tẽperata,aut hydrelæum : Ex iis verò quæ
irrorantur,oleum temperatum : itémque quæ illinuntur,
vt quod ex triticea farina & hydrelæo conſtat , & panis:
hæcque rite & moderatè coquenda ſunt:nam quod pluri
mùm coctum fuerit,eis inflammationibus conuenit quæ
ægrè maturantur:quod verò minus,iis quæ valde calidæ
feruentéſque ſunt.& quod plus olei acceperit , iis conue-
niet qui difficillius concoquuntur:quodverò minus,aptũ G
erit feruentibus.Et cataplaſma ex pane accommodatum
eſt inflammationibus quæ vix maturantur:in eo enim &
ſal & fermẽtũ eſt.At panis ex triticea farina calidioribus
apt⁹ eſt. ex ipſa præterea triticea farina ac pane erit aptior
ad pus gignendum qui purus fuerit.Præterea quæ medi-
camenta inflammatis vlceribus adhibentur,ea ad pus fa-
ciendũ valent, qualia ſunt anſerinus vitulinúſque adeps,
butyrum,thus,pix,& reſinæ eliquatæ,nimirum cum oleo
quodam.Atque hoc quidem loco ad feruentes inflamma
tiones ex roſaceo ſunt eliquãdæ : ad alias verò ex aliquo H
calefacienti,quale eſt vetus & Sicyonium.

De rebus emollientibus, Cap. XIII.

INter emollientia medicamenta ſunt adeps caprillus &
gallinaceus,ſed hic imbecillius & modicas durities e-
mollit.Validior gallinaceo eſt anſerin⁹,& caprino hirci-
nus.ſed & taurinus validus eſt, ſed minus hircino. Magis
quàm hi digerit atq; emollit leonis &pardi adeps,& hyæ
næ. quinetiam abundè emollit ceruina medulla,poſt hãc
magis vitulina:eáque præſtantior eſt quæ ex oſſib⁹ quàm
quæ ex ſpina excipitur.Huius quoque generis eſt, ſed va-
lentius emollit thymiama:ac magis quod pingue nouúm
que eſt.Itémque ſtyrax,galbanum, & bdellium Scythicũ,
quod eſt etiam nigrius & magis reſinoſum . Ex prædictis
anteponenda ſunt ea quæ recentia ſunt: nam quæ inuete-
rarunt,fiunt acriora ſiccioráque.Cæterùm emolliẽtia de-
bent eſſe ſalis expertia,quum ſal vehementer exiccet.Iam
& oleum Sicyonium ex horum eſt genere , & item lilia-
ceum,& quod eſt ex oliuis dulciſſimum,præſertim quod
fit ex baccis drupis.Ad hoc valent etiam hæc, anthemis ſi
ue chamæmelum,althæa, cucumeris agreſtis radix in o-
leo decocta,agreſtis maluæ folia cruda & cocta.quæ verò
anadendromalache nominatur, validius,& earum ſemẽ
itidem valentius.libanotides tres,Chia maſtiche,terebin
thina,& magis Colophonia quæ Chiæ eſt perſimilis,opo
panax, ſordes ex ſtatuis,ſordes ex palæſtra , ſtrigmentum
balneorum,& butyrum.

De rebus aperientibus purgantibúſque
meatus, Cap. XIIII.

OBſtructione liberant purgántque meatus corporis
hæc:agaricum,acalephes ſemẽ, amygdalæ amaræ,e-
iúſque arbor,radices ari, pulegium, dracunculus , daucus
qui paſtinacæ nomen habet,gentianæ radix valde: elenii
radix,eryſimi ſemẽ, cicer,eupatorium herba ſine inſigni
caliditate:caricæ pingues,thymum,nepeta,prunorum gũ
mi,leucacanthæ radix,tres libanotides omnes,melãthiũ,
oxyacanthæ fructus,ruta,peucedani liquor & radix , ſtœ-
chas,chamædrys,chamæpitys,& cætera omnia quæ vin-
centem in ſe qualitatem amaram habent:nam & nitrũ,&
aphronitrum,& ſalis ſpuma,& oliuæ,& item alia quæcun
que cum eſculentis poculentíſque ſumuntur , eiuſdẽ ſunt
facultatis.ſtatim enim vis eis indita eſt attenuandi craſ-
ſos glutinoſóſque humores,adeò vt nulla inuenire medi-
camenta queas,quibus accommodatius pituitoſos viſco-
ſóſque humores,& pus in thorace pulmonéque incîdas at
que attenues,& denique educas . iiſdem quoque vis ineſt
iecoris obſtructiones & mediocres lienis expurgandi:nã
validiores vehementiora medicamenta poſtulant, qualis
eſt cortex radicum capparis,& ſimilia.

De rebus abſtergentibus, Cap. XV.

VAlent ad abſtergendum & ea quæ meatus obſtructio
ne impediunt , craſſóſque humores incîdunt , & ea
quæ deinceps numerabuntur,vt caprinum ſtercus,vſtum
& nõ vſtũ,teſta omnium eorum quæ teſta operta ſunt,&
ſepiarum,erinacei vtriuſque cinis,ſerum lactis,mel , vitis
agreſtis racemi:domeſticæ verò minus.vitis albæ(quæ &
bryonia)radices,amygdalæ eſculentæ & earum arbor, v-
traque anagallis abundé:anemonæ omnes , ariſtolochia
longa,plantaginis folia,ac magis arida,arum, aſparagus,
corruda,vua paſſa ſylueſtris, radix haſtulæ regiæ , ſemen
atriplicis,abſinthii ſuccus, bulbus illitus, vtrunque vera-
trum,helxine ſiue perdicium,ſalicis fruct⁹,arundinis val-
laris radix & folia,abũdè,citra acrimoniã:itémq; folia &
cortex combuſtus,modicé:cẽtaurium minus,eiúſque ſuc-
cus:hordeum, modicé : lilii folia & radix læuigata , me-
diocriter:fabæ caro,modicé:lichen in petris naſcens , ly-
cii totus frutex,leuce arbor,lotus ſeu trifolium,meum,v-
triuſque nymphææ radix,pix,platani cortex & radix,ma-
gis ptiſana,terebinthina pluſquam maſtiche, ſagapenum
modicé:cucumis maturus,magis verò quàm caro, ſemen
& radix arefacta:cucumeris agreſtis radix, myrrha , ſtru-
thii radix,beta,tithymali , & magis eorum liquor quàm
planta,phu,chamædrys , alcyonia omnis generis , arme-
niacum, terra Selinuſia, Chia , & Samia, mediocriter: &
Cretica:ærugo cum multo cerato miſta citra morſum ab-
ſterget:Cadmia,pumex, ignem expertus& non expertus,
lithargyrus modicé:teſta,& magis clibanorum:cornu cer-
uinum & caprinum combuſtum.

De rebus vrinam cientibus,
Cap. XVI.

VRrinam verò mouent hæc:apium,petroſelinum,fœniculum,daucus,ſmyrnii & aniſi ſemen,ami,aſarum,acorus,aſparagus regius,paluſtris,oxymyrſinus, & oxyacã thinus,bdellium Arabicum,bryonia,chamædaphne, cicer,& magis arietinum,ſerpyllum,thymũ,carous, & eius etiam ſemẽ,caucalis,coſt⁹,vmbilici Veneris folia,vnà cũ radice in cibo ſumpta,cuminum,cyperi radix, nardi ſpica,gallica nardus,polium,ruta,ſeſeli,cucumis qui eſculentus eſt,melopepo,ſinon, ſcandix,ſcordium,paſtinaca,præſertim verò eius ſemẽ. ſchini flos,terebinthi fructus, trifolium quod etiam aſphaltion nominãt.hyperici fructus totus,phu,chamædrys,chamæpitys , abſinthiũ,idque maximè expurgat bilioſa quæ in venis inſunt. Sabina verò ſanguinem per vrinas euacuat.erythrodani radix vrinas craſſas copioſáſque & cruentas quandoque ciet.Fumus vrinas multas bilioſáſque promouet. Eruum largius ſumptum ſanguinem per vrinas ducit. Cardui radix vrinæ graueolentis agit copiam,ſiquis ex vino decoctam bibat: ideóque fœdos axillarum & totius corporis odores emendat,eiuſmodi ſuccum expurgans. vinum tenue & aqueum,& dilutum vinaceorum, quod fæcis nomine appellant.

De rebus thoracem pulmonéſque expurgantibus. Cap. XVII.

QVæcunque vim habent obſtructione liberandi, de quibus antè diximus,huc faciunt: itémque tota nux pinea viridis,pitiydes,butyrum, caſtoreum ad carbones ſuffitum & per inſpirationem attractum. maximè enim humidas frigidáſque affectiones quæ in pulmone & cerebro conſiſtunt,iuuat.ſpica verò nardi fluxiones capitis atque thoracis exiccat.

De iis quæ renes purgant,
Cap. XVIII.

OMnia quæ diximus valere ad incidendum,ſunt huiuſmodi: præterea verò etiam plantaginis radices foliáque, ac magis ſemen: aſparagus, myacanthinus, & præcipuè radices & ſemen,pæoniæ radix, cicer, & amygdalæ.

De iis quæ cutem rarefaciunt,
Cap. XIX.

CVtim verò raram faciunt, chamæmelum, althæa:oleúmque quod ex ea conficitur, non minus hoc præſtat:ſed ex erratico cucumere oleum fit ad hoc valens. Quinetiam vetus oleũ eſt generis eiuſdem:itémque abrotonum vſtum.

De iis quæ ora vaſorum aperiunt,
Cap. XX.

CYclaminus,anemonæ omnes,allium,cepa, fel taurinum,irini & amaricini ſubſidẽtia:quæ etiam hæmorrhoidas aperiunt.

De iis quæ cutim condenſant,
Cap. XXI.

COndenſant verò cutim,aqua frigida,ſemperuiua,portulaca,tribuli virides,pſyllium,lẽticula paluſtris(herbas enim hoc loco intelligo) quibus ſi modicè quiſpiam veſcatur,id conſequetur vt cutim condenſent: ſi verò li-
A beralius, non ſolùm condenſabunt ſed torporem etiam afferent.at ſi plurimùm quis earum ſumat,non modò torporem ſed necem quoque inducent.

De iis quæ attrahentem vim habent,
Cap. XXII.

FAcultatis attrahentis ſunt anemonæ omnes, vtraque anagallis,dictamnum,cicer,thapſia violentè, cyclaminus,propolis validè, fermentum,ſtercus omne:at columbinum abundè trahit. ſagapenum, liquor Cyrenaicus &
B Medicus, ſilphii liquor, & radix ſparti quo vites ligant, itémque fructus & ſuccus ramorum generoſé.terebinthina magis quàm aliæ reſinæ.ſulfur quoque nepeta illita trahit,& item coſtus in liuorem redactus cum oleo ſuccos ex alto trahit. viſcum validè attrahit,idque non tenues ſolùm humiditates ſed etiam craſſiores,eáſque diffundit ac digerit.

De iis quæ per halitum digerunt,
Cap. XXIII.

DIgerũt autem per halitũ hæc,abrotonum, agaricum,
C adiãtũ,vrticæ ſemẽ foliáq; admodũ, ſambucus atq; ebulus, ammi, anthemis ſiue chamæmelũ,aniſi ſemẽ,ariſtolochiæ radix, & rotũdæ magis:aſphodeli radix,eiúſq; magis cinis: atriplex leuiter: bulbus,buphthalmus magis quàm anthemis,herba Sabina cuius nõnulli pro cinnamo moduplũ adhibẽt,muſcus qui etiã ſplãchnõ vocatur:ibiſc⁹ vel althæa.Eſt etiam huius generis malua agreſtis, eiúſq; radix & ſemen eodem modo eſt efficax:oleum dulce:vetus oleũ ex lichno,helxine,thapſia,arundinis vallaris cor-
D tex vſtus, abundè:caſia,lilii folia & radix trita, & oleum quod ex eis conficitur,cytiſi folia, ladanum, lapſane illita, lapathum modicè,libanotides tres, mercurialis,Chia maſtiche,ſed Ægyptia magis:mel,perſicæ arboris germina & folia, citrii ſemen & folia,rhododaphne illita, prima ficus,opobalſamum,citra manifeſtum calorem:liquor Cyrenaicus vehementiſſimé:paliuri folia & radix, opopanax,ruta,pix,meliſſophyllon, marrubium cataplaſmatis modo impoſitũ,cataplaſma ex pane magis quàm quod ex tritico conficitur, fermẽtum, radicula eiúſque ſemen, terebinthina magis quàm quæ maſtiche nominatur: &
E hac etiam magis tædina:oleum roſaceũ, ſordes è ſtatuis, lutũ ex palæſtra, ſampſuchus, cucumeris erratici radix,& elaterium,myrrha,ex caricis quæ pinguiores ſunt, caprificorum ficus,fici domeſticæ prima ficus, beta citra calorem:ſed alba valentius id facit.galbanum, ocimum, quũ illinitur:ſal combuſtus magis quàm qui ignem expertus non eſt:& hoc etiam magis flos ſalis ſpumáq;,nitrum, aphronitrum,alcyonia omnia:terra Samia,quæ ſi illota ſit, modicè diſcutit:ærugo,caſeus ex acido lacte,modicé:butyrum,modicé:omne coagulum,omnis fimus, hyſſopũ,
F modicé:carnes viperarum valenter, quæ etiam excremẽta ad cutim euocantes, pediculorum copiam gignunt in iis in quibus mali ſucci redundant in corpore,adeps leonis magis.quàm aliorum omnium quadrupedum: taurorum verò minus:at ſuillus citra morſum, minus verò vitulinus:inueteratus verò magis quàm prius: oſſa combuſta,abundé:lanæ vſtæ:& denique erinaceorum combuſtorum cinis.

liber tertius.

HActenus primus noſtræ doctrinæ expoſitus eſt modus: nunc alterum aggreſſi, faciles expeditáſque curationes earum affectionum exequemur quæ præter naturam ſunt, & item acutiſſimorum morborum, in quibus non tutum eſt medicum morari, & denique eorum qui facilè tractari, & corrigi ſine artificis opera poſſe videantur.

De morbis publicis, Cap. I.

PVblicos communéſque morbos vocant, qui vno & eodem tempore multis accidunt: quorum vt origo, ſic etiam communis eſt cauſa, vt aquæ vitiatæ potio, nimiæ ærumnæ, conſueti labores omiſſi, inediæ, expletiones, quum fames vagatur, aut quum ſumma eſt rerum omnium abundantia. Regionis quoque natura communes ſæpenumero morbos inuexit: quippe quæ interdum paluſtris eſt: interdum barathrum habet propinquũ, qudo ſæuum pernicioſúmq; halitũ exhalat. atque hæc quidem aſſiduè contingere conſueuerunt. At aër qui nos ambit, qui tum calidior, tum frigidior, tum ſiccior, tum humidior quàm eſt, efficitur, naturas noſtras aſſiduè commutat. nã neque in alias cauſas omnes ſimul incidimus, neque in eis totos dies verſamur, verùm aër nos circunſtans & omnibus eſt foris circunfuſus, & intro per inſpirationem attrahitur. Ex quo neceſſe eſt pro aëris naturæ immutationibus animantiũ quoque corpora cõmutari. quod qui cognorit, is nõ modò qui morbi in quaque cõſtitutione ſint futuri præſagiet, ſed etiam inſtituta victus ratione immoderati circunflui aëris temperaturæ contraria, ne fiãt prohibebit. Corpora igitur quæ iam morbo alicui ex propria intemperie ſunt vicina, ea à ſimili aëris temperatura deprehenduntur: quæ verò temperaturam aëri contrariam habent, ea præterquam quòd ab aëre non læduntur, fiunt etiam meliora, quum temperiei immoderationem contraria corrigat immoderatio. Hoc qui norit, is valetudinem tuebitur, contraria corporibus inducens, partim refrigerationibus vtens, ſi ita fors ferat, partim calefactionibus: vel aquæ perfuſionibus refrigerans, & ocio, & alimenti penuria, & potu largiore: operimento autem calefaciens, & alimento liberaliore, & potu parciore. Si item pyram quis incendat, is non parum aërem qui hactenus humidus fuerat, ad calidum ſiccúmque poterit permutare, vt Acronem Agrigentinum feciſſe commemorãt.

De febrium ephemerarum curatione, Cap. II.

MAior pars eorum qui febri corripiuntur, præſentia medici indigent: & tamen ſunt qui etiam ſine medico ſalutem conſequi poſſunt. Qui igitur ex laſſitudine in febrem inciderunt, oleo copioſo molliter perfricandi ſunt & lauandi: qui verò ex ſiccitate, minus quidem fricãdi, ſed lauandi ſæpius: qui ex curis, mœroribus & vigiliis, rarius lauandi, ſed liberaliore oleo & tepido, cui nulla inſit adſtrictio, non diu fricandi: qui ex vſtione, ii ab initio refrigerantibus curandi ſunt, & plus lauandi, non tamen ex multo oleo neque diutius ſunt fricandi. Refrigerans autem eſto roſaceum & omphacinum ſalis expers: hæc enim poſita vel in aqua gelida, vel niue circundata, refrigerant. Cæterùm caput ea parte qua ſinciput eſt, refrigerantibus perfundendum eſt, vt oleum frigidum ex alto per lanam effundatur. quum hæc ad declinationẽ vſque facta fuerint, ægrotus ad balneũ deducetur. Sed & qui ex perfrictione febricitarit, in declinatione lauabitur: ſi verò defluxio ſubſequatur, refrigerandi quidem ſunt, ſed non tamen lauandi priuſquam fiat concoctio. At qui ex vſtione febricitant, etiamſi defluxio adſit, lauandi. A balneo amborum capita iiſdem madefacienda ſunt, atque eorum qui ex calore, refrigerantibus: qui verò ex frigore, calefacientibus. Sunto autem moderata quæ calefaciant, quale eſt irinum & nardinum vnguentum: iiſque poſt balneum in declinatione vtendum erit. Quibus verò meatuum conſtipatio febrim attulit, iis balneum dulcium a-

A quarũ, frictiones, exercitationes rarefaciẽtes, & victus ratio dulcibus ſuccis gignendis idonea, conueniunt: contra verò eoſdẽ lædũt vel maximè quæ adſtringũt, quæ refrigerant, quæ meat⁹ obturãt, quæ deniq; cutim exiccãt. Qui ob inediã febri iactantur, eos vbi prima acceſſio declinarit, in balneum adducito, oleúmque tepidum largè perfundito, ac mitiſſimè confricato: & diutiſſimè in calida ſolii aqua detinebis. vbi æger lotus fuerit, in quiete continendus, vt vires reficiat, tum iterum in balneum introducito: mox vbi exierit, & aquã biberit, ptiſanæ cremorem B dato, & quandoque etiam lactucam. poſterius verò aliquẽ piſcem ex iis qui molli ſunt carne, ex albo iure paratum offerto. Cæterùm his omnibus febribus ea victus ratio generatim conuenit quæ facilè concoquatur, nullóque pacto meatus obſtruat. Atque iis quidem qui ex vſtione atque ira febricitant, refrigerans & humectans diæta apta eſt, cui etiam modica calefaciendi vis ſit adiuncta: iis verò quibus moleſtiæ, mœrores, & vigiliæ febrim excitarint, cum humectantibus adhibebimus ea quæ ſomnum ſint conciliatura. ac fatigatis diæta inſtituatur quæ magis alat: refrigeratis verò, quæ ſit paucioris alimenti: C cæteris, quæ mediocris ſit. Vinum omnibus antedictis niſi iis quibus caput dolet, datur aquoſum & tenue. Iis qui ex denſata cute laborant, (niſi hic morbus vehemens ſit ſine plenitudine) vinum quoque dabitur: at quorum eſt mirum in modum denſata cutis cum plenitudine, iis vinum interdicendum eſt. Iratis verò, quum omnino ſunt expertes facti perturbationis, vinum dandum: quum verò non plenè ceſſauit affectio non tutum eſt date. Qui ex bubone febrim contraxerint, lauandi ſunt quũ acceſſio declinabit, habita prius vlceris ratione ex quo D bubo eſt exortus: vinum iis dandum non eſt priuſquam bubones ſoluti fuerint: ſunt etiam victu tenuiore alendi. A frigido verò potu iuuantur omnes qui acres fumoſóſque ſuccos coaceruant: & ſaneſcunt quum aliquo febriũ ephemerarum genere laborant, quum ei potioni ſint aſſueti. at eo tempore huius potionis vſum ordiri non eſt tutum. Nõnullos etiam eorum qui ſic febricitant, in prima acceſſione nutrire eſt neceſſe: nam in naturis amaram bilim generantibus habitus bilioſi fiunt. Horrere autem incipientibus panem ex vino diluto ſi dederis, horrorẽ ſtatim ſedabis, & febrim prohibebis. vbi horror ceſſarit, E febriſque aduenerit, eo tempore cibus non eſt offerẽdus. Cæterùm quum declinarit acceſſio, ſtatim nutrimentum dãdũ eſt, neque expectandum vt ad integritatem ægrotus perueniat: nam in ſqualidis habitibus non planè ceſſabit acceſſio priuſquam balneo & victu humectante vtaris. In temperatura enim amaram bilim gignente febres etiam ex incoctione accenduntur, quum alimentum ex nidore corrumpatur. Vbi ergo partes fuerint corruptis euacuatæ, in febris declinatione lauare atque alere conueniet, habita prius ventriculi ratione. at ſi nimia ſit facta F inanitio, viréſque iam defeſſæ ſint, non eſt expectanda lauatio, ſed cibus dandus: & tamen eo quoque tempore pri⁹ ventriculo eſt conſulendum. Si verò non etiam venter fluat, aut dolor aliquis ſubſequatur, purpuræ peniculus calidus oleo & abſinthio ei ſuccurrendum eſt, at ſi morſus & ſiccus, aut madens ex oleo & nardino vnguento & vehementer expreſſus imponetur. Si verò os ventriculi ſit imbecillius, nardino maſtichen tritam indemus, ita vt ſordium ſpiſſitudo fiat: tum intinctam ex eo purpuram admouebimus. hæcque calida imponenda ſunt omnia: G quippe quum tepida robur exoluere conſueſcant. Fluente autem adhuc aluo pro nardino vtendum erit melino recenti: ſed hoc etiam ceratum erit idoneum. capit enim ceræ & nardi pares portiones, aloes ac maſtiches octauã partem. Si verò calidus ventriculus ſit, tunc pro nardino vtitor melino. Sunt item accommodata medicamenta quæ ex œnanthe, & ex hypociſtide, & balauſtiis, & palmularum carne conficiuntur. Cibus verò dandus eſt, fluente quidem adhuc ventre, polenta ex aqua, quæ interdum ve-

hementer calida ſit,interdum verò ex ſucco mali Punici, A
vel pirorum,vel pomorum.Sin venter non amplius excer
nat,alica erit idonea quæ ita vt ptiſana parata ſit,acetúm-
que habeat,& piſces ſaxatiles ex albo iure, & aliquis au-
tumnalium fructuum adſtringens,vel ſolus, vel cum pa-
ne.Sed hos fructus magis etiam aluo fluente dabis.poſtea
verò præcordia omnémque ventrem perfundes.Vbi ven
ter moueri incipiat, eius adiuuanda actio eſt per ea quæ
imponuntur, aut infuſione auxiliando, ſuccurrendóque
morſibus,& aliis flatibus,ſi modò vlli ægrotum exerceāt. B
Ac vehemētib⁹quidēmorſib⁹medebere, ſi oleū infūdas,
in quo aliquid adipis anſerini,aut gallinacei,aut caprini,
aut ſuilli ſit liquatum, quódque ceræ modicum capiat.
Flatus verò diſcuties oleo, in quo ruta, & apii ſemen,&
cumini, & fœniculi ſint incocta.Euacuata autem aluo,
alendus eſt confeſtim æger,iis amotis quæ adſtringunt.

De tertianæ veræ curatione, Cap. III.

NON deerunt tibi in febribus intermittentibus re-
media quibus etiam ſine medico poſſis ægrotanti-
bus auxiliari.ac tertiana quidem febris acutiſſima eſt ſi-
mul,& non maligna.quǽque intra duodecim horas ceſ- C
ſat,exquiſita tertiana:quæ hoc tempus excedit,non exqui
ſita nominatur.Exquiſitam autem ſic curabis.quia origi-
nem ducit à bili redundante,& mota,humectare ac refri-
gerare ægrotum conuenit.euacuandúſque is eſt,bilim per
ventrem & per vomitus irritando.Sed hoc ipſum per ſe
in exquiſitis tertianis contingit:at tu per vrinas, & item
per ſudorem operam dabis vt bilioſa euacues. quam ad
rem apii & anethi decoctum potui dabis,lauabiſque aqua
calida & dulci:hoc enim non ſolùm bilim diſcutit, ſed
etiam ſua qualitate iuuat vel maximé: quippe quod ſua
facultate refrigeret atque humectet. Lauato autem ſine D
nitro,oleum calidum perfundens, tum in balneum per-
ducito,ac permittito vt tandiu ſe lauent quādiu eorū vo
lūtas ferat. Qui balneis valde oblectātur,ſi bis lauari per-
mittas, iuuabis. vinum in principio nullo modo dabis:
progreſſu verò temporis album,tenue, aquoſum & modi
cum.vbi verò morbi ſolutio proxima videatur,plus dato.
Cibi autem exquiſitis tertianis conueniunt qui refrige-
rent atque humectent.ergo ex oleribus apta ſunt,blitum,
atriplex,malua,lactuca,& cucurbita. Ex aliis autem rebus
in principio quidem ptiſanæ cremor,& ſorbitio ex alica, E
deinde verò ſaxatiles piſces, & ex volatilibus quæ molli
ſunt carne:& alæ eorum quæ huiuſmodi non ſunt:itémq;
pedes porcellorum & cerebrum:paruorum verò porcello
rum caro diſcocta dari poteſt.Ex fructibus verò permit-
tere poteris vt iis veſcantur qui non difficulter conco-
quuntur.Vſus autem omnium calidorum & acrium cir-
cuncidendus eſt. ac pleroſque ita nutries. Qui verò non
viuunt in deliciis, eos ſucco ptiſanæ vſque ad criſin ales.

De quartanæ febris curatione, Cap. IIII.

QVartana verò,& longior & minus pericloſa ſuapte F
natura eſt.qui ea laborant,non debent ſub initio va
lido vllo medicamento commoueri,neque vacuari vehe
menter.Victus ratio inſtituenda eſt ex iis quæ expertia
ſunt,ventérque eſt molliendus rebus cōſuetis.à carnibus
ſuillis ægroti abſtineantur,itémque ab eduliis glutinoſis
& craſſos ſuccos gignētibus,ac deniq; ab omnib⁹ iis quæ
refrigerant atque humectant.vtantur vino albo, tenui,ca
lefaciente. Ex volatilibus veſcantur iis quæ neque in ſta-
gnis neque in paludibus degunt: piſcibúſque qui facilè G
concoquuntur,& nihil glutinoſi habent:& ſalſamento, &
ſinapi. Atque etiam piper per ſe iuuabit. id verò in tenuē
pollinem redigendum eſt,& aqua calida ad ſordium ſpiſ
ſitudinem temperatum bibendum eſt. A frictionibus
autem & ambulationibus non ſunt arcendi: à balneo ve-
rò ſi poſſint omnino abſtinere,eſt melius.atque ita ab ini
tio tractandi ſunt.In ſtatu verò tenuiore victu alēdi ſunt:
ac longa quies imperanda:hypochondriáque perfunden-
da:iiſque cataplaſmata imponenda quæ laxent, quǽque H
molliant:deinde ſic vti iis quæ vrinam cieant.Quum ve-
rò declinatio apparebit, purgādi ſunt medicamēto quod
nigram bilim educat.ea enim redūdans in corpore hunc
morbum parit:deinde theriaca dāda,aut aliud ex iis quæ
ſunt experientia comprobata, quale eſt longè probatiſſi-
mum,quod habet liquoris Cyrenaici, piperis,myrrhæ,fo
liorū rutæ ana drachmā vnam.Hæc terenda ſunt omnia,
miſcendáque, acmelle Attico, quod ſatis ſit,excipienda.
denique ad duorum obolorum magnitudinem ante inua
ſionem danda. Hoc medicamentum ſiquis initio dede-
rit,is ſæpenumero ex ſimplici quartana duplicem aut cer
tè maiorem,& difficiliorem, itémque ex duplici triplicē
fecerit.Cæterùm curat omnes rigores qui per circuitum
redeunt,qui à craſſis glutinoſiſque humoribus oriuntur,
agaricus & calamintha ex melicrato pota,& oleo incocta,
quo oleo totum corpus ſtrenuè confricetur.Ad quod ſimi
li modo facit coſtus & pyrethrum: id quod etiā ſtupidos
& reſolutos iuuat. quinetiam rigores ſedat viticis ſemen
in oleo pari ratione decoctum, & baccæ lauri, granúm-
que Cnidium ex oleo & nitro.

De quotidianæ febris curatione, Cap. V.

QVotidiana febris & longiſſima eſt, & non vacat pe-
riculo.ea fit à pituitæ redundantia. curanda eſt pri-
mis diebus oxymelite,iiſque quibus vrina vbertim ciea-
tur,ac cæteris omnibus quæ ad incidendum valeant. de-
inde autem ventriculi habenda eſt ratio:tum vomitus ex
radicula citandus,& medicamentis vtendum quæ pitui-
tam vacuent. Cætera quæ ad victus rationem pertinent,
perſpicua ſunt.ſiquidem calefacere & incidere opus eſt.
Quoniam verò mihi ſtatus & declinationis venit in men
tem, ſcire debes artificem oportere omnia morborum
tempora cum ex vrina,tum vel maximè ex pulſu cogno-
ſcere:tibi verò ſatis eſſe,ſi in ægrotantibus per circuitum
ſtatum ex eo internoſcas quòd acceſſiones in eiſdem tē-
poribus & ſymptomatibus maneant:declinationes verò,
quòd tempus acceſſionum breuius reddatur,& magnitu-
do multitudóque ſymptomatum minuatur.

De febribus colliquantibus, Cap. VI.

QVVM humor ſimilis flauæ bili per ventrem excer
nitur,magis tamen rufus fit,& fœdioris odoris, ha-
bétque ſtrigmenti craſſitudinem, atque oleoſum aſpectu
eſt,tum ſcire cōuenit carnem pinguem recénſque com-
pactam à febri ardentiſſima vehementiſſimáque colli-
quari:ſique malum inueterarit, etiam aliquid ex ſolidis
partibus liqueſcere.quæ res facit vt eiuſmodi febris ſit o-
mnium difficillima. Ex quo liquet,remediis vtendū eſſe
quæ extinguant, aquámque valde frigidam potui dan-
dā eſſe,& cataplaſmata item refrigerantia imponēda eſſe
& hypochondriis & thoraci. Sed & epithemata eſſe de-
bent refrigerantia, & item alimenta generis eiuſdem.

De animi defectionibus, Cap. VII.

IPSA defectionis animi res vna eſt quidem,ſed tamē
cauſas plures habet,& ſingularum propriæ ſunt cura-
tiones & ſuæ: ſed eatenus hoc tempore de eis dicemus
quatenus ſatis ſit ad homines inſtituendos,vt iis acceſſio
nibus quæ repentè & improuiſò accidunt,remedium ad
hibere perdiſcant.Iis igitur qui ex cholera,ventríſque flu
xionibus,& aliis immoderatis inanitionibus,animo lin-
quuntur,aqua aſpergenda eſt,naréſque & os ventriculi cō
fricandū digitiſque in os coniectis aut pennis vomitus ci
tandus:brachia & crura pluribus vehementioribúſque li-
gamentis vinciēda:& ſuperiora,in iis euacutionibus quæ
inferius fiunt:& inferiora,quum ſuperius repit inanitio.
His etiam diſſolutionibus vinum frigida temperatum
auxiliatur. Balneum verò ad defluxiones in ventriculum
accommodatiſſimum eſt.iis verò qui ex ſanguinis fluxu
aut ſudoribus animo linquuntur,inimiciſſimum. tales e-
nim refrigerationem adſtrictionémque,non laxationem
poſtulant.ideo vinum frigida dilutum eſt eis idoneū.ſed
nec vinculis excipiendi ſunt: nec vomitus eis imperan-
dus,nec omnino vll⁹ iniungēdus eſt motus.refrigeratio-
ne enim denſationéque opus eſt. idcirco flatus frigidos
eis paramus,& domus aerem immutamus, ita vt myrti ra
mulos vitíſque palmites inſpergendo,ad frigidam atque
adſtringentem qualitatem traducamus.atque his quidem
ex tempore ita ſuccurritur. At eos qui ex plenitudine a-
nimo deficiūt, & fricare plurimùm & calefacere,& ligare
artus oportet.abſtinendíque ſunt ab alimento,vino, bal-
neóque,ſi febrim habeant:ſolúmque melicratum dandū,

in quo origanũ vel hyſſopum, vel pulegium, aut thymũ A
incoxeris. exhiberi quoque oxymel poteſt. Simili quoque
modo curamus eas quæ ex vtero deficiunt, præterquam
quòd oxymel non damus. artus tamen ligandi ſunt & con
fricandi, & adhibenda fomenta: atque iis quidem quibus
multa fit excretio, mammis: quibus verò ſurſum vulua tra
hitur & reuellitur, inguinibus & femoribus. Odoramenta
quoque admouēda ſunt, ſed naribus, fœtida: vtero verò,
ſuauia & calefacientia & laxantia. Si verò ex imbecillita-
te ſtomachi fiat animi defectio, ei parti ſuperdabimus
quæ eidem indere robur queant: qualia fiunt ex palmulis, B
vino, polenta, & croco, aloe, & maſtiche. madefaciemus
autem abſinthite oleo & maſtichino, & melino & nardi-
no, & item vino. Si verò calida affectio ſit atque exuſtio,
antedictis miſcentur refrigerantia, vt cucurbitæ, vt lactu-
cæ ſuccus, aut ſolani, aut omphacii: ſed iis etiam ſtrenuè
prodeſt confrictio partium extremarũ. Si meliuſculi poſt-
ea hi ſint, eos qui exuſti fuerint protinus ad balneum per-
ducito. Qui verò frigoris alicuius ſenſum habent, iis dato
medicamentum quod ex triplici pipere cõſtat, vel ipſum
piper per ſe & abſinthium in potu propina. Si verò diſtra- C
ctio ex vitiatis mordacibúſque humoribus ſubſequatur,
aquam calidam potui dato, aut hydrelæum: & vomitum
cieto. Si verò difficulter quis vomat, ei calefacito prius
partes quæ ad ſtomachum ſunt, manúſque & pedes: ſi ne
ita quidem euomat, digitos aut pennam in gulam conii-
ciat. at ſi nec hoc etiã modo vomitus irritetur, oleum ca-
lidum bibat: hoc enim perſæpe vomitu non excito ventrẽ
irritat, éſtque vtiliſſimum. quamobrem ſi id non fiat, nos
vſu rerum quæ imponuntur, adiuuare negotium debe-
mus. Vbi huiuſmodi homines in meliorem ſint ſtatum D
redacti, abſinthii comam in melicrato coctam bibendã
dabimus. & partes omnino firmabimus cum iis quæ foris
ſuperdantur, tum verò etiam iis quæ intrò aſſumuntur.
non tamen initiò faciendum eſt, ſed mox vbi vitiati hu-
mores fuerint euacuati. Si verò exolutio ex copioſa frigi-
dáque pituita in ſtomacho collecta fiat, particulam oleo
abſinthite plurimùm perfundes, melicratúmque in quo
hyſſopum aut tale aliquid coctum ſit, aut oxymel, aut pi-
per dabis: hoc enim caſu maiorem vim incidendi habere
debent auxilia omnia. Quum verò ex vehementi perfri- E
ctione quempiam anima deficiet, omnibus modis calefa
ciendo ſuccurres: nam & vinum aqua calida temperatum
dabis, & alimenta calefacientia: & ad ignem perfricabis.
Contraria adminiſtrabis in iis qui ex nimio calore defi-
ciunt, quique in aere ſuffocante verſati ſunt, & in balneo
diutius morati. quos quidem corroborare quamprimum
debes, aquam gelidam potui dando, & flatum ciendo, at-
que eos perflando, & ſtomachum fricando. quibus pera-
ctis vinum & alimenta exhibebis. Si ob inflammationis
exuperantiam, aut ex febribus malignis quiſpiam exolua F
tur, quum incipit frigus inuadere, debes dare operam vt
pedes calefiant & fricentur vehementius re calida, extré-
máque vinculis excipiantur: ægérque à ſomno, cibo & po
tione omnino abſtinendus. atque ita incolumis ſeruabi-
tur. Qui periclitantur ne ex ſiccitate in animi defectio-
nem cadant, fruſtum panis ex vino dabis, aut alicæ modi-
cum. nam ſi multum dederis, difficulter concoquent, & i-
ta celeriter exoluentur. Si verò propter obſtructionem ali-
cuius principis partis animi defectio exoriatur, oxymel,
aut mulſam incocto pulegio, aut origano aut hyſſopo, & G
alimenta quibus maior incidendi vis ineſt, dabis: tum fri
cabis, & artus vinculis conſtringes, vteríſque iis quæ ad
vrinam ciendam valent: vbi meliuſculi ſint, vinum albũ,
tenue, non admodum vetus bibant. Si ob repentinam co-
pioſámque euacuationem exolutio accidat, ſatis erit, vbi
admotis odoribus vires recollegerint, ſorbitionibus quæ
facilè concoquantur, eos alere. Si ex nimio gaudio, aut
mœrore, aut ira, aut metu, aut trepidatione defectio ani-
mi conſequatur, odoramenta admoueto, nares contrecta-
to, atque ita reuocatos ad vomitum impelles. Si ex colica H
affectione, aut alterius partis dolore maximo exoluētur,
tunc vſu fomentorum & frictionum, ad ſuum ſtatum re-
uocabuntur.

Curatio eorum qui ex ſudoribus exol
uuntur, Cap. VIII.

SVdores qui hominem exoluunt, cohibet terra Samia,
lithargyrus, gypſum, galla, ſciſſile, myrtus, oleum œnã
thinum, roſaceum, melinum, lentiſcinum: itémque mãna
& amylum ex oui candido illita.

Ad cardiacos, Cap. IX.

CArdiacos iuuant, ſi ſtomachus illinatur, rubi folia cũ
exigua cerati aut panis portione: vel myrti folia, vel
clauiculi vitis, vel plantago cum pane, aut cerato modi-
co: vel mala cydonia, vel palmulæ. clyſteri quoq; infundi
tur vtiliter ptiſanæ cremor, ſi in ea cocti ſint trunculi. ſed
eorum quoque extrema cerato liquido, cum ſinapi læui-
gato, vtiliter inunguntur.

De fame ingenti, Cap. X.

INgens fames oritur à frigiditate, aut indigentia, aut
virium imbecillitate quæ ab externo frigore contrahi
tur. eius verò eſſentiam adiuuat etiam fames quæ antece-
dit: quæ tamen non vſquequaque perdurat. iis ergo qui in
itinere, aut aliâs ingenti fame vexantur, odoramentis au-
xiliaberis, præſertim carnium ſuillarum aſſatarum quas
naribus admoueamus, aut etiam hœdinarum, aut aliarum
quæcunque nidoroſæ ſunt. extremæ quoque partes con-
ſtringendæ, capilli vellicandi, genæ comprimendæ. reuo
catis verò ex malo, panem ex vino temperato, aut aliquid
aliud ex iis quæ reparare vires citò poſſunt, offeremus.

De cholera, Cap. XI.

CHoleram prohibere quiſpiam poteſt, ſi quotieſcũquẽ
nimis expletus ſit, antequam cibos iterum ingerat,
vomitum cieat. & vomitu iam commoto choleram quis
prohibebit, ſi ſumat melicratum aut aquam tepidam, &
ita euomat, tum ventrem oleo foueat, laníſque cõuoluat,
longiorémque cõſueto ſomnum dormiat. At quùm iam
cholera quempiam occupauit, factáque eſt infernè & ſu-
pernè valida euacuatio, non modò corruptorum humo-
rum, ſed alterius quoque materiæ corporis ſimul extra-
ctæ, tum ſi vehementes morſiones conſequantur, erunt po
tu melicrati temperandæ: ſin leues ſint, obtundendæ ſunt
aqua: & non cohibenda eſt excretio, modò ne nimia ſit.
At quum immoderata vacuatio facta eſt, periculúmque
conuulſionis imminet, ægérque ſine pulſu eſt, & extrema
frigida, & ſudor frigidus erumpit, tunc artifice opus eſt.
& vix etiam qui in hoc ſit ſtatu, poterit à medico præſen
ti conſeruari. Si medicus non adſit, facienda erunt quæ-
cunque poterunt omnia, vt extremæ partes faſciis aut la-
na vinciantur, vt partes refrigeratæ fricentur mixtis oleo,
cera, piperis modico, & nitro: aut irino vnguento, cui ho-
rum aliquid acceſſerit, aut ſicyonio cum caſtoreo: quan-
doquidem hæc in conuulſionibus iuuant. deinde verò a-
lendus ægrotus eſt: ſi vomat, iterum dandus cibus vſque-
dum contineat: vel poſt cibum dare aliquem fructum
conuenit eorum qui ſtomachum roborant, vt pomum, vt
pirum, aut racemum, aut aliquid generis eiuſdem. vinũ
autem ita affectos iuuat vel maximè: nã quum ſomnum
inducat, ſæpenumerò ſpẽ ſalutis affert. Si verò nimius ca-
lor in pectore & hypochondriis ſubſit, refrigeranda erũt
roſaceo imbutis pannis. Polenta quoque maximè trita ex
roſaceo & ſapa erit inſpergenda: atque etiam vinum frigi
dum erit eis dandum.

De dolore, Cap. XII.

QVVM pars aliqua corporis dolore vexatur, cauſam
ſtudioſè perquirit, an ab aliqua re externa dolor fue-
rit excitatus: plerique enim in ſomnis læſi ſunt, nec memi
nerunt. non rarò etiam in repentinis conuerſionibus, &
quum aliquod membrum non rite collocatum haberẽt.
Præterea membra refrigerata diſtentionibus & conuul-
ſionibus correpta vehementiſſimis doloribus cruciãtur:
poſtremò verò in dolorem cadũt ex fluxione quæ conti-
nuò ad ipſa repit. Si nulla harum cauſarum ſubſit vnde
dolor poſſit oriri, antegreſſæ ægrotantis victus ratio ſpe-
ctanda eſt: ſi enim maiore ocio quàm conſueſſet, vitam
trãſegerit, ſique cibis ſe expleuerit, quum minimè aſſue-
tus eſſet, aut ſi vſus eſt iis in quibus valde nutriẽdi vis in-

eſt,ſique vlla euacuatio quæ prius ſolita eſſet corpus inanire,nũc ſuppreſſa ſit,ſi,inquam,hæc vel omnia,vel eorum aliqua adeſſe cõſpiciãtur,cauſam doloris eſſe multitudinem ſuſpicandum eſt.Itaque euacuatione opus eſt,eáque aut per venæ ſectionẽ obeunda,aut purgationẽ,ſi humorum redundans malitia ſubeſſe videatur. Quum verò nihil tale ſit quod dolorem creet,deriuatione vtendum, vt materiam à loco quem dolor obſidet, abducamus: velut ſi in capite ſit,per nares aut palatum:vel reuulſione, vt in contrarium locum multitudinem reuellamus: quod fiet adhibita frictione ex medicamentis acribus, & artubus deligatis.Si nulla inde vtilitas ſubſequatur,planum eſt in affecta parte impactum eſſe id quod moleſtia afficit:quo circa medicamentis digerendum eſt. Si ex flatibus dolor exiſtat,ferendum, & eſculentis poculentiſque vtẽdum eſt attenuantibus,vt corpus quod affectum eſt,rarefaciamus, id quod fomentis,irrorationibus & cataplaſmatis conſequemur.Si in cauſa doloris ſit tumor præter naturam, ei tumori adhibendum erit remedium. Si humor mordax dolorem pariat,ei infenſiſſima erunt calefacientia, atque attenuantia:accommodata verò,ſi curare velis,quæ moleſtum humorem educant,idque faciant rebus citra morſum abſtergentibus: ſi hoc fieri non poterit, adhibe quæ temperare dolorem poſſint: ſi ne hoc quidem queas efficere,iis vtere medicamentis quæ,ſtuporem inducant. etenim medicamenta quæ reuera dolorem leuant, ea & tenuium partium & modicè calefacientia eſſe debent, neque vllam adſtrictionis partem habere:quale eſt oleum anethinum quod valet ad euacuandum,concoquendum & leniendum omnem in particulis dolentibus morbum. At quæ ſolũ dolorẽ ſedantia nominãtur,totũ corpus refrigerant & ſenſus ſtupidos reddunt,ac propenſionem in ſomnum afferunt:& ægrotãtis particulæ ſimiles mortuis fiũt,& cauſas dolorem facientes non ſentiunt.& plerique ex horum vſu aſſiduo partes ita refrigerarunt vt nullum poſtea adhibere remedium potuerint. ſique paulo plus eorum medicamentorum ebibiſſent, mortem ſibi ipſi attuliſſent.

De ſimplicibus vlceribus, Cap. XIII.

QVVM ſimplex vlcus ſolùm diuiſio ſit, ſiquis partes diuiſas faſcia in orbem circunducta committat, diductæ partes ſine vllo alio negótio in vnum conducentur.Si verò tanquam exuſtum alterum vlceris labium in obliquum verſum ſit,inde incipienda eſt deligatio, & in contrariam partem adducendum:quum in vtrãque partem labia diducta ſunt,principium deligandi ab vtroque ſumendum eſt,atque ita labia in vnum adducenda. nam quum nihil intra oras inciderit labiorum,vt pilus,aut arena,aut oleum,aut ſordes,aut aliud huius generis, vlcus omnino coaleſcet.At ſi vlcus magnum ſit,ita vt partes diductæ in vnum penitus duci non queant,aut ſanies ſit ibidem accumulata,aut dolor adſit,tale vlcus ex ſola coniũctione conglutinari non poteſt,opúſque eſt exiccãte medicamento quod ſaniem ibi collectam conſumat,& prohibeat ne alia præterea confluat. Ex liquidis igitur optimum eſt vinum.ſed & poſca & item mulſa ad idem facit. Inter cætera verò vuln⁹ glutinãt folia quercus illita,itémque ſalicis,& braſſicæ ſemen & folia, ſuccúſque & cortex auſterioris atque acidioris plantaginis,papyrus poſca aut vino imbuta,& in orbem circundata.Recentia verò glutinant pini & piceæ folia, vlmi folia, & cortex recens ad modum ligamenti obuolutus: ſpongia noua ex aqua aut poſca aut vino:caſeus recens antè læuigatus. Extrinſecus autem adhibẽtur folia lapathi,aut vitis,aut betæ,aut lactucæ.caſeus verò ex acido lacte cõfectus etiam maiora glutinat eodem impoſitus modo.ſed pira quoque glutinant. & maiora vulnera glutinant achrades,& fluxionem cohibent.cauda equina verò illita neruos etiam inciſos iungit:iſatis ſatiua in duris corporibus:cochleæ caro læuigata conglutinat vulnera quæ cum neruis inciſis & contuſis ſint,idque in duris corporibus.ei tamen miſcenda eſt in puluerem redacta aranea quæ farinam excipiat è muro molæ vicino.Ad idem facit myrrha ex aqua illita, vel thus.terreſtres lumbrici etiam præciſos neruos conglutinant,pentaphylli folia cum melle, allia combuſta illita. Ad vlcera autem inueterata facit anagallis cũ cerato,hordeum combuſtum,& ceruſſa cum cerati myrtei triplicata portione.Ad vlcera capitis myrrham aridã inſperge, nec madefacito:celeriter enim in vnum conducit: vel aloën aridam, & ariſtolochiam ex aqua tritam: ídque oſſa quoque committit.aut thus,aut myrrham pari portione contere,& cum melle & vino decoque, donec mediocrem ſpiſſitudinem acquirant: tum linamentum inungens applicato.

A

B

Ad vulnera quæ cum dolore & inflammatione affligunt, Cap. XIIII.

AD huiuſmodi autem vulnera valet malum Punicum dulce vino incoctum,tritúmque & illitum:eſt enim hoc mirabile,& ad vſus plurimos accõmodatum: nam & ad vlcera capitis & pudendorum,& ad ea quæ in toto corpore dolorem pariunt, & item ad oculos inflammatos facit.

De cauis vlceribus, Cap. XV.

C

CAuum vlcus,humidum ſordidúmque eſt:proinde fit vt medicamenta velit modicè ſiccãtia, atque abſtergentia.huiuſmodi autem ſunt,thus, & hordeacea farina, fabaceáque & erui:itémque iris,ariſtolochia,cadmia,panax,& põpholyx. Quum verò medicamentum quod ad creandam carnem adhibitum eſt,nihil proficit, erit tranſeundum ad aliud,hoc modo. Si maior ſit ſordium copia, vlcúſque humidius, ſcire conuenit medicamentum minùs ſiccaſſe. quàm par erat. ideo melle adiecto intendendum eſſe, ſi purum & ſine humore videatur, pluſquam oportebat exiccaſſe:itaque & olei & cerati miſtione remittenda vis erit. Vſu etiam quãdoque venit,vt quũ medicamẽtũ vehementius eſt,pars aliqua carnis liquetur,vlcúſque ſordidum & humidum perinde videatur,ac ſi medicamentum minus quàm debuerat,exiccarit: ſed huiuſmodi vlcus dum abſumitur,magis cauum redditur,labia intumeſcunt,rubétque ipſum, & inflammationis eſt particeps: & ſæpe æger morderi ſe perſpicuò ſentit. id verò quod min⁹ fuit à medicamine exiccatũ,nihil tale habet. Putredo igitur lignorũ, præſertim eorũ quæ modicè adſtringendi & abſtergẽdi vi prædita ſunt(qualis eſt etiam vlmus)vlcera hæc purgat, eáque vbi purgarit, carne implet.Anemonæ quoque appoſitæ idem efficiunt, & pini cortex deraſus contritúſque cum cerato, quo linamẽtum oblinas,& caua vlcera impleas, præſertim verò recentia: ea enim implet. ſed purgat eadem quum ſordida ſunt, marrubium cum melle,ariſtolochia cum melle,oliuæ ſale conditæ illitæ.

D

E

De vlceribus quibus cicatrix inducenda eſt, Cap. XVI.

F

QVVM carnem vlcerum quæ ad cicatricem perducenda ſunt, ita exiccamus atque adſtringimus vt nõ ſolùm id quod præter naturam ſupereſt per halitum digeramus,ſed etiam id quod eſt ſecundum naturam attingamus,vlceris extremitatem cuti ſimilem efficiemus,eíque cicatricem inducemus.Valent autem ad hanc rem galla immatura & malicorium modicè exiccantia. Quæ verò citra adſtrictionem morſúmque ſiccant,ea etiam cicatricem inducunt,vt myrrha,ſpuma argenti,& oſtrea concremata:hæc nanque inſperſa ſiccãt. Atque hæc etiam ad cicatricem ſæpenumero perducunt,pini cortex cum myrteo cerato,hederæ flos cum cerato, lilii radix cum roſaceo.Vetera autem cicatrice includit viſcum cum thure, ærugo & diphryges paribus portionibus cum myrteo cerato.

G

De vlceribus in quibus caro ſupercreſcit, Cap. XVII.

CAro quæ vlceribus ſupercreſcit,tollitur medicamentis iis quæ valenter ſiccant,cuiuſmodi eſt aſii lapidis flos: & teſtacea omnia cõbuſta modicè auferũt cohibéntque excreſcentem carnem.Simili quoque modo erinacei vtrique cum toto corpore concremati,& diphryges inſperſum, itémque atramentum ſutorium & ſquama æris inſperſa.

H

Ad vlcera

Ad vlcera quæ in ſumma cute ſunt, ad intertrigines, ad abraſa, ad inueterata vlcera, ad teneram cutim, Cap. XVIII.

ARgẽti ſpumæ chryſitidis drachmæ L. ceræ drachmæ XX. reſinæ ſiccæ ex picea drachmæ XII. olei hemina & ſemis. argenti ſpumæ in oleo coctæ ceram & reſinã addito. Vbi ad emplaſtri craſſitudinem coxeris, ab igni auferto, in pilámque cõiicito: mox quum emollieris, vtitor. Sed cutis abraſa non amputanda eſt, ſed in ſuum locũ reſtituẽda, & foris etiam aliquod medicamentum accõmodatum imponendũ: ita enim, licet cutis abraſa iã nigreſcat, ſæpe conglutinatur. At ſi vlcus nudum carne ſit, cicatrix difficulter inducitur, quum & erodatur, & ſordidum ſit. Cæterùm abraſa ab inflãmatione tuetur thus rubrum tritum, cum melle illitum; & iunci rotundi coma cremata & cum melle ſuperdata.

Ad intertrigines quæ ex calceis fiunt, Cap. XIX.

AD intertrigines verò quæ ex calceis efficiuntur, valet pulmo agninus, & ſuillus, & caprinus: itémque corium vetus è ſoleis vſtum. ſed hoc inflammata nõ iuuat: ſedata verò inflãmatione, prodeſt. hic enim cinis ſiccandi vim habet. cepã cum adipe gallinaceo terito, gallámque adurito, contundito & illinito. acaciam aceto madefacito atque inungito.

Ad ambuſta, Cap. XX.

AMbuſta medicamentis egent quæ citra euidẽtem calorem aut frigiditatem abſtergant. Ergo terra Chia, & Cimolia, & terra omnis leuis illita ex aceto non valdè acri, vel aqua admixta, egregiè facit, & puſtulas excitari prohibet: itémque ouum integrum crudum ſtatim impoſitum, lana molli exceptum, ad idem valet: id enim & modicè refrigerat, & ſine mordicatione ſiccat. vel atramentum ſcriptorium illine, vel thus albũ aqua diſſolue & inunge: aut lenticulam coctam tritámque impone. Quum verò iam puſtulæ excitatæ fuerint, rhum cum polẽta tere, & cum aceto cataplaſma impone. calcem viuam ceratọ admiſce, illitámque linteolo ſuperdato. partes autẽ vlceratæ porris tritis oblinuntur. Columbinum ſtercus linteo inuolutum combure donec in cinerẽ redigatur, eóq; ex oleo diſſoluto vtere. Mirabiliter autem facit pini aut piceæ cortex, aut adiantum ſiccum læuigatum, aut myrti folia combuſta tritáque: quæ ſingula etiam cum cerato iuncta faciunt. Ad vſtiones verò ex aqua calida priuſquã puſtulæ prodeant, aqua oliuarum ſale cõditarum cõtinuè inſperſa facit, & ipſæ oliuæ contuſæ imponuntur: aut alumen ſciſſile ex aceto cõteritur & illinitur: aut gluten taurinum cum aqua copioſa eliquatum obline.

De exanthematibus, Cap. XXI.

EXanthemata ex craſſis humoribus in cute infixis, eo magis quo ſuperior pellicula denſior eſt, exoriuntur. hoc modo oppreſſi per cutim euacuandi ſunt: nec procul eſt in altum attrahendum, vt per aluum aut vomitus fiat euacuatio. Nemo tamen cogitet me nunc conſulere huiuſmodi humores non eſſe per aluum educendos: quia in quibus humorũ plenitudo fixa eſt, adhiberi purgatio debet. quod ſi quis non faciat, ſed prius diſcutere aggrediatur, obſtruet potius quàm humores per cutim euacuabit. Humorũ autẽ qui cuti ſunt impacti curatio adhibenda eſt ex adurentibus & calefacientibus: præſertim verò quũ lata fuerint exanthemata: ſiquidem ea humorem neque tenuem neque calidum, ſed abundè frigidum craſſumq; eſſe indicant. Lauri igitur tenerorum foliorũ, rutæque, & mannæ thuris pares portiones cõterito, atque oleo diluta illinito. vuam taminiã frige ac tere, itémque thus cum oleo dilue atque inunge. betam teneram coque, tere & ſuperda. ceræ drachmas VIII. ſulphuris tantundem. ſalis drachmas V. i. arida conterito, eiſdémque olei mediã heminam affundito, & omnia ſimul: & emplaſtro ex iis confecto vtitor. ſed coctioni adhibenda diligentia eſt, quippe quum valde præſtans ſit medicamentum.

De pruritu, Cap. XXII.

EXcitandi autẽ pruritus ſunt quũ ex alto euocare humores oporteat: prohibẽdi verò quum partes prurientes in periculo ſunt ne aut ſcabie, aut lepra, aut aliquo alio

A maligno vlcere corripiantur. Prohibentur autem medicamentis repellentibus, vel etiam pruritum tolerando, neque contrectãdo: ſiquidem ita quoque ſedari pruritus conſueuit. Pruritus verò quos ſcabies excitarit, aqua marina calida aut aceto calido perlue, aut agreſtis cucumeris decocto ſimili modo. vel vitis veteris corticem in fictili frigito, cõterito, & locũ ſcabioſum butyro prius illitum, eo cortice perſpergito. deinde ſomnũ imperato. hócque medicamento vſquedum homo ſaneſcat, vtitor. Iam verò opium cum liquido cerato inunctum pruritus & puſtu-

B las, pſydracia nomine, mitigat.

De puſtulis quæ phlyctænæ vocantur, Cap. XXIII.

AT phlyctænas acuta acu, quã humoris defluxus eſt, perforare oportet, deinde humorem leuiter exprimere, & cutim obductam ſinere. Si foramine occluſo iterum puſtula impleatur, ea erit eodem modo pertundẽda, & comprimenda cutis. atque ita compreſſa ſeruanda eſt, donec id quod ſub ea vlceratum eſt, ad cicatricem perducatur. Sed antequam puſtulæ erumpant, coctã lenticulam

C cum aqua læuigato atque illinito: aut mali granati virgulta cinere calido tepefacta ſuperdato, locúmque torrefacito. Si ruptæ fuerint, vlcúſque excitatum ſit, adeps ſuillus liquefactus cum argenti ſpuma læuigata illinitur, eique imponitur: aut lilii radix aqua incocta & contrita cum cerato adhibetur.

De vlceribus quæ iterũ rumpuntur. Cap. XXIIII.

QVædam vlcera ſunt quæ inducta cicatrice non ita multo pòſt, ſæpe iterum inflammatione tentantur atque rũpuntur: nam oſſe aliquo affecto quandoque caro

D circundata ad cicatricem facilè perducitur, & ſanitatem planè adepta videtur: ſed quũ validus humoris defluxus paulatim ex oſſe in alto corrupto delabitur, tum inflammatio & pus ſuboritur, à quibus obducta cicatrix deradĩtur. Horum igitur vlcerum curatio in eo poſita eſt, vt tantùm exiccemus quantum valeat vt os affectũ decidat. Siniùs autẽ oſſiũ cauos facilè replebis, ſi papaueris ſylueſtris & ficulnea folia læuigata cum polenta & vino illeueris, aut ſi hyoſcyami ſeminis & atramenti ſutorii par pondus cõtriueris & impoſueris. Peucedani verò radix oſſiũ ſqua-

E mas celeriter diſiungit.

Ad vlcera maligna quibus ægrè cicatrix inducitur, & inueterata, Cap. XXV.

MAligna vlcera, quæque difficulter ad cicatricẽ perducuntur, itémque inueterata & putrida, Lemniũ ſigillum vehemẽter adiuuat. eius vſus quantitas ex malitia vlceris æſtimatur. nam ad vlcus quod fœtidũ eſt, admodúmq; flaccidũ & ſordidum, Lemnia ex aceto acerrimo diluitur ad luti ſpiſſitudinem. vtimur eadẽ ex vino aut aqua, aut oxymelite, aut poſca, aut mulſa, aut quoquomodo

F vſus poſtularit. accõmodatúmque medicamentum erit, ſiquis eam in pila plumbea piſtillo plũbeo confecerit, roſaceum aut immaturũ oleum affundens, aut ſemperuiuĩ ſuccũ, aut cotyledonis, aut lactucæ, aut pſyllii, aut omphacii: vt fit tanquã ſuccus quidã. habebíſque optimum medicamentum ad carcinodꝭ malignáque vlcera, ad pudẽdorum, teſtium, & mammarum inflammationes: & item ad ſedis vlcera, & rugas eminentes. Porrò autem centaurium minus recens inueterata vlcera, & quæ difficulter cicatricem recipiunt, ad cicatricem perducit, & maligna

G vlcera ſanat. itémque cupreſſi folia & germina, & globuli noui & teneri, qui etiam humores in flaccidis & putridis affectionibus in profundo demerſos ſine moleſtia & tutò depaſcunt. Cyperi radices vlcera, quibus propter nimium humorem induci cicatrix ægrè poteſt, mirum in modum iuuant. Cucurbitæ aridæ combuſtæ cinis vlceribus humidis inflammationis expertibus ac putreſcentibus, præſertim verò iis quæ in pudendi præputio ſunt, conuenit. ſimili quoque modo prodeſt anethi radix. Plantago etiam malignis vlceribus, defluxionibus, & putredini cõ-

H uenit. Iſatis ſatiua omni maligno vlceri ſtrenuè reſiſtit, licet putreſcat & depaſcatur. Si verò vehementior quàm vt ægri natura ferre queat, eſſe videatur, eius foliis læuigatis adde vel panem vel hordeaceã farinam, vel frumẽtaceam, vel polentam pro ratione affectionis quæ in vno-

quoque exiſtat.Iis verò quæ propriè teſtacea dicuntur,vtimur ad cauitates diuturnas,quǽque ægrè carne implentur,quæ ex defluxionibus fiunt, & fiſtuloſæ ac profundæ ſunt.Lanæ autem combuſtæ carnes flaccidas vlcerum celerrimè liquefaciũt.Platani verò cortex combuſtus & inſperſus,vlcera quæ ob nimiam humiditatem flaccida ſordidáque ſunt,ſanat.Peucedani radix arida malignis vlceribus illita præſtantiſſimum medicamentum eſt: nam & purgat,& carne implet,& cicatrice concludit. Aloe vlcera quæ vix ad cicatricem perueniunt, eáque potiſſimùm quæ in ſede & pudendis ſunt,curat. Eſt item ad earundẽ partium inflammationes vtilis ex aqua diſſoluta. Vlcera verò antiqua ſanat cera in ſole emollita,quæ multũ ſquamæ æris aut chryſocollæ adiunctũ habeat, eáque linteo illinenda adhibendáque eſt, cuius ſplenium non eſt continenter auferẽdum. Ad Chironia autem facit hoc quod habet ſquamæ æris drachmas X.ceræ tantundem, aluminis drachmas II. ceram calefacito atque emollito.& arida in pollinem redacta excipito, iiſque linteo impoſitis vtitor. Ad effera autem vlcera valet malicorium læuigatum & combuſtum: aut alumen ſciſſile vſtum tritúmque inſpergito:aut hoc vtere medicamento quod capit hyſſopi drachmas IIII,vuæ paſſæ tantundem. nitri drachmas II. Locus melle prius illinitur,tum hæc applicantur. Putrida verò vlcera & depaſcentia valentioribus medicamentis egent,qualia ſunt hæc: chalcitis,auripigmentum, calx. hæc enim non ſecus quàm ignis vrunt.& quandoq; fit vt his à morbo ſuperatis, ad ignem deuenire oporteat. Marrubium quoque ex vino coctum illine:aut eruũ læuigatum cum melle imponito.Oliuæ teneræ foliis in vino coctis & contritis vtitor ad eundem modum.perfundenda eſt autem aqua marina calida.

Ad vermes qui in vlceribus comperiuntur, Cap. XXVI.

VErmes qui in vlceribus putreſcentibus ſunt,calaminthæ ſuccus tollit.

De carbunculo, Cap. XXVII.

CArbones fiunt ex ſanguine qui melancholicus ferueſcénſque effectus ſit,& cutim comburat:quocirca cum cruſta oriuntur,puſtulis quæ phlyctænæ dicuntur,vlcus præcedentibus,vt in ambuſtis fit:febrimque acutiſſimam & celere periculum afferunt. Quum pruritus adeſt, quandoque plures puſtulæ erumpunt paruæ, frequentes, continuæ,milio ſimiles: quibus ruptis vlcus cum cruſta fit,cuius cruſtæ color modò cinereus eſt,modò niger.reliqua caro circundata redditur mirum in modum flammea, & nigrum colorem contrahit, ſplendétque non ſecus quàm bitumẽ atque pix: ac talis quidem eſt bilis exquiſitè atra. Hanc affectionem curantes à venæ ſectione exordiẽdum eſt: per quam vſque ad animi defectionem euacuabimus. poſt verò ſanguinem detractum non erit incommodum ſcarificare,ídque altioribus plagis propter ſucci craſſitiem.Loco affecto imponenda ſunt quæ modicè repellunt ac digerunt, quale eſt cataplaſma quod ex plantagine & lenticula cocta conſtat,cui mica panis in clibano cocti & non admodũ puri ſit adiuncta. ſuper vlcus verò aliquod vehemens medicamentum ponemus. tale eſt quod ad Andronem refertur:ſapa irrorantes ad ſordiũ ſpiſſitudinem.Sedata autem illa quaſi flamma,vlceri perinde atque aliis cicatricem inducemus. Veteres nuces oleoſæ ad carbones faciunt,cypariſsíque folia & germina, & noui ac teneri globuli cum polenta:vua item paſſa,eiectis acinis,& contrita,& caricæ coctæ in vino atque contuſæ.

De cancro, Cap. XXVIII.

CAncri quoque ex atra bile feruenti oriuntur : ea ſi acrior ſit,vlcus affert.ideo colore ſunt nigriore quàm inflammatio,ſed ſine caliditate. venæ tamẽ magis quàm in inflãmationibus implentur ac diſtenduntur,neque ita rubræ ſunt ſicut in inflãmationibus:earúmque color humoris colorem præ ſe fert. propter cuius humoris craſſitiem cancer inſanabilis eſt: quippe qui neque repelli neque digeri queat, neque etiam totius corporis purgationibus cedat,mitioráque medicamenta negligat, à vehementioribus autem magis exacerbetur.Poſſumus tamen initio prohibere ne cancer augeatur,melãcholici humo-

A ris purgatione inita priuſquam in affecta particula ſit impactus.Euacuabimus autẽ vel aliquo ſimplici, vt epithymi drachmis quatuor in ſero lactis aut mulſa datis : vel hiera quæ nigrum veratrum acceperit. Loco autem affecto impoſitũ in vlceratis ſine moleſtia prodeſt hoc medicamentum, Solani ſuccus molli linteo duplici aut triplici in eo intincto copioſè impoſitus: extrinſecus quoque lana molliuſcula eodem ſucco imbuta applicatur,adhibita diligentia ne areſcant hæc:quod fiet ſi ſuccum aſ- B ſiduè affundas. Valebit etiã ad cancrũ vlceratũ id medicamentũ quod ex pompholyge conſtat.Victus autẽ ratio ægrotanti apta inſtituatur ex ptiſanæ cremore ſeróque lactis. Veſcatur item,ex oleribus,malua, atriplice, blito, & cucurbita,piſcibúſque ſaxatilibus,& omni auium genere præterquam earum quæ in paludibus degunt.

De ſanguinis coitu ſubter cutem,quod ecchymoma dicitur, Cap. XXIX.

QVVM caro ab aliquo pondere incidente contuſa fuerit, venæq; paruæ quæ per eã deditæ ſunt ruptæ fuerint,ſanguis profunditur, quaſi tranſcolans, iſque ſub C cute collectus facit id quod ecchymoma vocatur,cute adhuc integra.Nobis ergo propoſitum eſt concretum ſanguinem per halitum digerere,ídque celeriter,priuſquam nigreſcat.ſed ſub initio adſtringentia digerentibus admiſcenda ſunt,quòd tunicæ venarum contundantur, ideóq; denſationis indigeant.at poſt hæc ſolis digerentibus ſine adſtringentibus vtimur: ac principio quidem ecchymomata ſcarificamus, tum reliquam curationẽ adhibemus. Cæterùm de numero ecchymomatum ſunt quæ ſugillata nominantur,& liuores ex plaga contracti, & inter vngues ſanguinis concurſus ex ictu. Pellis autẽ pecudis re- D cens detracta,eos qui flagris cæſi ſunt,potius quàm cætera omnia, vno die vnáque nocte perſanat. Præterea hydropiper vnà cum ſuo ſemine illitũ ſugillata, & tumores qui obduruerunt,diſcutit.

De ruptis & conuulſis, Cap. XXX.

RVpta cum ecchymoſi, *hoc eſt ſanguine qui in loco contuſo collectus ſit*,omnino fiunt.Curantur autẽ medicamentis modicè calefacientibus:tale eſt acopon quod ex nigra populo cõficitur,quǽque ſunt generis eiuſdem. In ruptis verò quæ altius intra corpus deliteſcũt, medicamentorũ E vis intendenda eſt,& acriora quǽque magis incidunt,adhibeantur. talibus autem cucurbitulæ vſus prodeſt.Síque totum id quod ſub cute coiuit celeriter ſit diſcuſſum,rupta caro facilè coaleſcit:ſi inueterarit, ſordéſque ſubnaſcatur,ruptio coire nõ poterit: ſed labia tantummodo inter ſe propè admouebuntur,vt paruo momento facilè ſeparẽtur,& medius locus aliquo humore impleatur,& ecchymoma continenter quodãmodo exiſtat,& primo ſimile, niſi quòd hoc celerius quàm illud digeritur, conſtátque ex tenui ſanie,quum illud eſſet è ſanguine.Conuulſa autẽ F fibris quibuſdam diſtractis fiũt, ſolúmque leniri poſtulãt quoad dolor ſit ſublatus: conglutinari enim non poſſunt. Ariſtolochia autem rotunda ruptis & conuulſis,vt ſi quid aliud,conuenit: itémque centaurii maioris radix eiúſque ſuccus,& rheum,& coſtus,& bdelliũ in oxymelite potũ.

De luxatis & contuſis, Cap. XXXI.

LVxatis verò & contuſis prodeſt lana ſuccida, ſpongia quæ ſit aqua & oleo mixtis imbuta,& ſuperdata:bulbi teneri elixi cum melle,aut cum cerato,ſal tritus,farina cũ melle. viticis folia & ſal, & nitrum, toſta & læuigata cum G cerato. Vtere etiam aquæ perfuſione, vel marinam calefacito.Sedata verò inflam matione atque doloribus, partes luxatas fricabis.

De rebus ſpicula,ſurculos,ſpináſque educentibus, Cap. XXXII.

SPicula,arundines,ſpinas, & ſurculos euellunt anagallides vtræque,ariſtolochia rotunda,ammoniacum cum melle,alterci ſemen læuigatum atque illitum.Arundinis verò radices contunde,& melli admixtas in linteo largè H illine,imponéque & alliga : extemplo enim educunt.

De affectionibus vnguium, Cap. XXXIII.

REduuias exiguas etiamnum incipiẽtes cõprimit,galla cũ melle,eámq; prohibet confirmari. Vbi verò factæ iã ſint,conſiliũ iã eſt, carnẽ quæ præter naturã excreuerit, medicamẽtis morſu vacãtibus abſumere & liquare.

Ad reduuias autem valet aurium ſordes & lyciũ.Quæ pus confecit,acu perforanda eſt,humórque exprimendus, tũ ſpongia aqua imbuta imponi debet:aut lenticula trita ex aqua ſuperdanda eſt,aut roſæ ſiccæ,aut virides tritæ, & aqua perfuſæ illinendæ, aut polenta trita admouenda. Interim verò caro eſt ab omni parte vnguis lintei ramentis abducenda.cæteros vngues cõtuſos myrti punicæque foliis teneris tritis illine. At vnguibus ſubcruentis farinam pice admixtam adhibe. Vt vngues malè affecti decidant, ſulfur tritum ſuillo adipe exceptum applica.Scabri verò vt abſcedant,vtitor medicamento quod habet viſci quercini,ſandarachæ,fœnigræci ana vncias duas:cantharidũ, thapſiæ ſingulorum vnciam, aceti quantum ſatis eſt. Ad idem facit fæx arida cum cerato vngui adiuncta, aut caro ficuum contuſa ſeminibus abiectis.Aut vnguem pice ſubunctum ſulfure & ſandaracha tritis pari pondere illinito.vnguis autẽ diligenter eſt radendus,ad æqualitatem redigendus ac vinciendus, vtendúmque iis quæ ad vngues abſcedentes faciunt.

Ad pterygia digitorum, Cap. XXXIIII.

AD carnis verò incremẽtum quod vnguis partem operit(pterygion vocant)thuris lacryma trita impoſita & alligata valet: vel eruum tritum eodem modo. vel thuris inſecti drachmam, & ſandarachæ duplum tere, & radici vnguis applicato, diligentérque inſpergito: ſupra verò,linamenta ſicca ponito.hoc enim pterygia celeriter exiccat.Eſt aliud itidem præſtantiſſimũ vehementer faciens ad ea quæ etiam maligna ſunt. habet autem gallarum,mali corii acidi,ſquamæ æris rubri,& caricarum cõbuſtarum pares portiones.eas tere,melli admiſce, ad vnguenti ſpiſſitudinem redige,linamẽta intinge, biſque in die impone,& liga:neque vngas neque madefacias.Si verò humor ſubſit,eum ſpongia vino perfuſa abſtergeas.

De vlceribus articulorum, Cap. XXXV.

QVVM articuli ſint partibus carnoſis ſicciores, ideo fit vt quum vlcerati ſunt,ſiccioribus medicamentis indigeant.Ergo polyide paſtillus ex vino ad ſordium ſpiſſitudinem ex vino ſubactus,& cætera quæ æquè deſiccãt, accommodata ſunt.marina quoque & muria ſæpe irrigãdo,articulos melius affici conſpeximus. Quocirca in articulis vtendum eſt iis quæ maiorẽ etiam exiccandi vim quàm vinum habeant.

De ſanguinis profluuio, Cap. XXXVI.

PRofluuio ſanguinis remedio eſt appoſitus ſitus partis conuulneratæ.talis eſt qui ſurſum vergit citra dolorẽ: nam qui deorſum vergit dolorémque affert, is ſanguinẽ non fluentem ad profluuium etiam ciebit. Quum ergo vulnerata pars eſt,ac ſanguis fluit, ſtatim digitum ori vaſis ex quo ſanguis effluit,admoueto,leniterq; & ſine dolore comprimito: ita enim grumus fiet , & ſanguinis fluxus cohibebitur.ſi ita non ſiſtatur,vtendum erit iis medicamentis quæ ſupprimendo ſanguini ſunt: inter quæ præſtant quæ obſtruunt, quæ emplaſtica nominantur, iis quæ cruſtam inducunt . interdum enim vbi cruſta excidit, ne iterum ſanguis effluat periculum eſt. Optimum autem eſt hoc quod etiam ad ſanguinem è membranis cerebri fluentem facit, thuris pars vna, aloes dimidium, albo oui ſubigitur ad mellis conſiſtentiam,deinde leporis molliſſimis pilis excipitur,tum vlceri toti liberaliſſimè ſuperdatur, tum faſcia alligatur : cuius faſciæ primi quatuor ,aut quinque amplexus ſuper vas profluens iniiciendi ſunt,inde ad radicem vaſis ducendi : tertio die erit ſoluendum.Sique medicamentum tuto adhuc vlceri adhæreat,aliud rurſus in orbem ſuperimpones,& non ſecus quàm linamẽtum quod ex pilis cõſtat,madefacies,ac pari modo deligabis : ſin ſua ſpõte linamentũ excidat,ita dicẽ vaſis digito blãdè cõprimẽs,quatenus nihil defluat, hoc leniter auferes,aliúdq; impones, & carne quoad vas implebitur , ad hunc modũ curabis. Quæ verò cruſtas gignũt,vbi cruſta decidit, magis nudã partẽ quàm eius natura ferat,derelinquũt.& perſæpe quũ cruſta excidit,profuſio ſanguinis ſubſequuta eſt, quæ ſupprimi difficulter potuit.& tamẽ ſæpenumero iis medicamentis, non ſecus quàm ferramẽtis igni cãdentibus vti cogimur, vbi ex putredinis eroſione ſanguinis eſt exorta profuſio. Cæterùm

A iſatis ſatiua partibus ex quibus ſanguis fluit ſuperdata,egregiè ſiſtit. Idem faciunt gallæ combuſtæ,&,quũ adhuc ignitæ ſunt,aceto aut vino extinguntur.gypſum miſceto oui candido tenui, itémque farinam triticeam pulueru-lentam,qualis hæret parietibus. ita enim medicamẽtum conficies quod ad ſanguinis profluuia valebit : idque leporis pilis aut re aliqua pariter molli excipiendum erit. Ad ſanguinis autem profuſiones quæ ex ore, aut thymis, aut lentigine,aut verrucis,aut hæmorrhoidibus fiunt, foliis porrò contuſis vtere: aut rhun rubrum, aut acinos,aut

B capitula punici mali contundens impone, aut ſpongiam nouam pice cruda intinctã adure,& tuſa vtitor:hoc enim valde efficax eſt.Sanguinis verò fluxionem ex ore comprimit os colluendo frigidum decoctũ roſarum viridiũ, aut ſiccarum, aut clauiculorum vitis,aut lentiſci foliorũ, aut myrti,aut rubi, aut malorum cydoniorum, aut punicorum,aut acinorum,aut lenticularum.Iis etiam vtendũ erit in ſeſſibus frigidis, qui ſedi atque vtero conueniunt. Cæterùm victus ratio iis quos ſanguinis fluxus exercet, ex adſtringentibus atque incraſſantibus inſtituatur . hu-

C iuſmodi autem ſunt,alica,farináque pura decocta,& item cochleæ , caſeus tener, bulbi cocti, piſces aſſati,palmulæ, vinum nigrum auſterum , lenticula, polenta , ouorum vitelli,pira,achrades,mala cydonia,ſorba,meſpila,& quæ his ſunt conſimilia. Ad ſanguinis autem fluxum ex naribus faciunt platani globuli exiccati, quos re aliqua ex ſetis cõfecta confricabis,ſeménque proiicies, & lanuginem collectam in vaſe fictili nouo repones, & quum vſus poſtulabit,eam in puluerem redactam per calamum inſpira

D bis.frõtem autẽ & naſum gypſo aut luto figulari oblines. Valet ad eandem rem porri ſuccus lana aut linamẽto exceptus & naribus inditus: & manna ſucco porri coacta & impoſita. Extrinſecus autem naſus illinendus eſt oliuæ foliis teneris læuigatis: & ſuffitum ex cicuta ſuper molli cinere naribus admouebis: & ſpongiis aut lanis aqua frigida imbutis meatus vtriuſque pinnæ naris obſtrue, cruráque & brachia vincies, ac frontẽ & tempora oblines iis agglutinãtibus quæ ad oculorũ defluxiones faciunt. Si verò grumi aliqui ſubſint, quũ ſanguinis adhuc profuſio

E eſt,eos par erit exprimere,& protinus iterum vti medicamentis ſanguinẽ cõprimentibus , & narium cartilaginẽ ſub ipſo oſſe duobus digitis, pollice atque indice,cõprimere. In his autem profuſionibus, & iis quæ ex inteſtinis fiunt,prodeſt porri ſuccũ pondere duũm cyathũm potui dare,aut lauri tenera folia cõtuſa in oxymelite. aut thuris & lauri pares portiones læuigatas dabis.aut farinã purã,& thus & gũmi paribus portionibus cũ aqua teres & dabis.

Ad cicatrices,ſtigmata,& vibices, Cap. XXXVI.

F CIcatrices nigras tollit inunctum oleum,in quo bryoniæ albæ & nigræ radix incocta ſit, donec ſuccum reddat. itémque nepeta vino cocta, lythargyrus oleo roſaceo candido lota. Cicatrices verò quæ ex impetigine fiunt,atque etiã alias,cõcolores reddit adeps aſininus illitus.erucæ ſemen læuigatum cũ felle caprino,aut bubulo, aut ouillo illitũ:quúmque inaruerit,auferendũ eſt.ſuccus quoque erucæ herbæ illitus cum lithargyro vtilis eſt.Maculas autem quæ ſtigmata nominãtur,exterit ranunculus illitus,aut capparis folia,aut ceruſſa cum aceto illita. ſed

G hoc ſpatio temporis maculas aufert : at vibices cõcolores ſtatim facit oleum liliaceum continuò inunctum.

De neruis vulneratis, Cap. XXXVIII.

NEruus,propter ſenſus excellẽtiam,quum vulneratur, & dolore & inflãmatione maiore quàm alia corripitur.quocirca cutis vulneratio aperta eſt ſeruanda,vt ſanies per ipſam effluat:vulnerique adhibenda medicamẽta ſunt quæ dolorẽ leniãt,& aditũ effluxui patefaciãt.Ergo calidam aquam, quæ cæteris inflãmationibus idonea eſt, his eſſe aduerſiſſimã ſciendũ eſt, & accõmodatius ad

H has eſſe vt oleo tenuium partium & experte omnis adſtrictionis irrorẽtur.Ex medicamẽtis autẽ apta eſt reſina aut terebinthina, eáque per ſe ipſa in pueris,in mulierib[9] & in iis qui molli carne ſunt:in cæteris verò cum euphorbio.itémque propolis & per ſe,& cũ euphorbio emollita: ſi verò duriora ſint corpora , cum aliquo oleo ſubtiliore.

In neruis autē inflāmatis & putreſcentibus cataplaſmate vti poterit quiſpiam eo quod ex farina hordei, aut fabarum, aut erui in lixiuio, ſtillatitio aut oxymelite cocta, cōfectum ſit. cerato verò vti poterit hoc quod habet ceræ vncias tres, euphorbii vnciam, aut fimi columbini: in durioribus corporibus, olei vncias duas. Conuenit etiā baſilicū medicamentū, quod nitrū recipit, aut calcē viuā, aut euphorbiū, aut ſulfur viuum, aut ſtercus columbæ ſylueſtris, vt in tetrapharmaci libram horum alicuius vncias duas iniicias: hoc enim egregiè ad neruos vulneratos, ac præcipuè punctim, facit. Iam verò in agro vbi tibi nihil ſuppetit, poteris recentem pinguémque propolin vulneri applicare, aut fermentū propoli mixtū, aut liquorē tithymali fermento additū. Cataplaſmatis autē ex lixiuio ſtillatitio atque oxymelite, & farina fabarū, aut erui, aut cicerum, aut lupinorū amarorum, aut hordei, aut etiā polenta, non ſolùm quū nerui inflāmatione tentantur, ſed etiā ſtatim in ipſo initio vtendum eſt. At ſi neruus non punctus ſit ille quidem, ſed planè cæſim ſit vulneratus ita vt cutis quoque ſubiecta ſit diuiſa, vt nudus neruus & per directum & non per tranſuerſum diuiſus conſpiciatur, tum nullo ex iis medicamentis in quibus euphorbiū ſit, quæque nō minus ſunt acria, vti oportebit: quippe quum neruus nudatus horū vim, quæ vehemens eſt, ferre nō queat. Igitur æſtiuo tempore calcē ſæpe lotā & oleo copioſo dilutā cape. Quā etiam ad rem facit id quod ex pompholyge conſtat, quódque ex melle conficitur, in roſaceo liberaliore eliquatum. Cæterùm nihil horum vulnus debet contingere, cum enim neruus ſenſus vi præſtat, tū verò frigida temperatura eſt, & cum parte cæterarū omniū principe eſt continuus. Sed ne oleo quidem huiuſmodi vlcus irrigare oportet: fit enim ſordidum. ergo ſanies tantùm abluenda eſt molli lana ſpecillo circumuoluta. Si omnia ex ſententia nobis ſuccedant, etiam vino dulci citra periculum madefacere poterimus. Vbi verò neruus qui denudatus erat fuerit contectus, linamenta aliquo medicamēto quod anguſtis vulneribus aptum ſit, intincta (quale eſt quod ex euphorbio, aut fimo columbino paratur) extrinſecus circumducere oportet, ita vt ſanas etiam partes largè complectatur. Quum verò tranſuerſum vulnus eſt, maius periculum conuulſionis imminet: ſed quatenus curādum eſt, eodem modo progrediemur. Victus autē adhibeatur tenuior, quies imperetur, lectus mollis eſto. oleo calido copioſè vngantur alæ, caput, & ceruix. Si vulnus in crure ſit, inguina ſunt potiſſimùm multo oleo perfundenda vſque ad ſpinam, caput, & ceruicē. Si nerui contuſi ſint, quúmque eis eſt contuſa cutis, & exulceratio ſubſequitur, cataplaſma ex farina fabarū & oxymelite conuenit. Si verò contuſioni dolor accedat, pix liquida miſcenda erit. at ſi citra cutis contuſionem eueniat, oleo calente cui digerendi facultas inſit, perfundere aſſiduè oportet. Si totus neruus præciſus ſit, periculum nullum imminet, ſed mēbrum mutilum mancúmque reddetur: ſed curatio eadē quæ cæteris quoque vlceribus, adhibebitur.

De liquefacto medicamento, quod neruis punctis conuenit, Cap. XXXIX.

MEdicamentum autem liquefactum, quod ad neruos compunctos & à rabioſis morſos facit, accipit aceti ſextarium vnum, picis pinguis libram vnam, opopanacis vncias tres. Opopanacem verò aceto ſolutum multùm læuigabis, picē liquefactam mixtámque incoquēs. Eſt autē hoc medicamentum ad neruos cōpunctos accōmodatū, vtpote quod os compunctionis conniuere nō ſinat: quēadmodum etiam in iis qui à beſtiis rabioſis morſi ſunt, prohibet ne vlcus cicatrice concludatur. Verùm duris ſolùm corporibus cōuenit, nam ſi in mulieribus, pueris, aut iis qui molli ſunt carne, vti hoc velis quū puncti fuerint, erit aliquo digerente (vt amaricino, aut opobalſamo, aut oleo vetere) liquefaciendum.

Ad articulos relaxatos, Cap. XL.

SVccurrit articulis relaxatis acaciæ ſuccus aqua dilutus & ſuperfuſus, aut rubi, aut myrti, aut malicorii, aut lentiſci, aut vlmi radicū corticis decoctū cōgruit: aut malicoriū illitum, aut myrti folia cum myrteo cerato impoſita.

De inflammatione, Cap. XLI.

A INitium inflammationis eſt quū pars impletur ſanguinea ſubſtantia: incrementum, quum id quod fluebat, ceſſat, quod verò in particula eſt, incipit putreſcere, calorémque præter naturam affert, fuſióque & flatus gignitur, & particula magis quàm prius intenditur: ſtatus verò, quū pus iam conſiſtit, labores verò maiores ægrum vexāt: declinatio denique, quum id quod fluxit digeſtū eſt, & moles ac tenſio eſt diminuta. In principio autē admouemus ea per ſe quæ vim habent repellendi: in incrementis hæc minuimus, digerentiáque addimus: in ſtatu repellentib9 B & digerentibus pari portione vtimur. ſi verò dolor ſit vehemens, lenientibus opus eſt. In declinatione ſolùm digerentia adhibemus, nihílque adiungimus quod vim adſtringendi habeat. Parietaria igitur ad omnes inflammationes tum in principio, tum in incremento accommodata eſt: ſimili quoque modo glaucium. Atriplex verò & maluæ hortenſes incipientibus, & augeſcētibus, ac veluti ferueſcentibus conueniunt: declinantibus verò, & duratis, & refrigeratis, ſylueſtres magis idoneæ ſunt. Lactuca & cucurbita calidis illitæ proſunt. Ad eas verò quæ ex defluxione oriuntur, ſemperuiua, & vtrique tribuli valent: C at dureſcentibus braſſica conuenit.

De affectione quæ ex defluxionibus gignitur, Cap. XLII.

QVVM particulam aliquā ſine manifeſta cauſa præcedente inflammatio repentè obſedit, id quod affectionem eam gignit, defluxio: ipſe verò morbus affectio ex defluxione nominatur. In principiis harum inflammationum curandum eſt vt rectè curatio adhibeatur. totum ergo corpus euacuationibus idoneis inaniēdum eſt: pars verò inflammata ſuperfundenda illinendáque eſt nō ca- D lefacientibus humectātibúſque medicamētis, ſed iis quibus defluxus repellatur, quódque in affectam partem decubuit, inaniatur, víſque & robur particulis malè affectis afferatur. Superdādum ergo eſt cataplaſma quod ex ſemperuiuo, mali punici cortice, in vino cocto, & rhoē, & polenta adiunctis conſtat: hócque & huic ſimilibus, quū dolor vehemens non eſt, vtendum. Vbi verò particula cū defluxione dolorem ſentit, tum ne aqua quidem calida, aut oleum, aut cataplaſmata ex farina ſunt adhibēda: hæc E enim omnia defluxionibus inimica ſunt. Cæterùm doloris vehementia lenienda eſt medicamento, quod ex paſſo, roſaceo, modica cera, lanis ſordidis quæ œſypi multū habeant, conficiatur: quæ per æſtatem frigida, per hyemē verò calida excipiuntur, atque admouētur ita vt ſuperiores partibus affectis locos ſpongia vino auſtero, aut poſca frigida imbuta comprehendant. Si ex horum vſu immutatio oriatur, & pus non ſubſidat, emplaſtro quod ex chalcitide conficitur, aut alio ſimili ex iis quæ valent ad fluxiones, vtemur. Lanam verò puram vino auſtero imbutā F ſuper medicamento foris accommodabimus. atque hoc quidem modo inflammationes ortæ ex defluxione curabuntur. Eas verò quæ ex aliqua occaſione excitantur, ſi calefacias atque humectes, nihil lædes: ſique ad puris confectionē eas velis adducere, farina triticea hydrelæo incocta illines. Síque vſus interdum poſtulabit vt ſcarifices, id etiam ex vſu facere poteris: ſed ſi eas quæ ex defluxionibus ortum ducunt, ſcarifices, præſertim in principio, cauſam afferes alicuius magni mali.

De abſceſſibus quæ apoſtemata dicuntur, Cap. XLIII.

G IN abſceſſibus autē ſi puris eruptio impediri non poſſe videatur, panē in hydrelæo coctum illines, aut farinā hordeaceam eodem modo paratam impones: particulam verò aqua in qua althææ radix incocta ſit, fouebis. Quum autem tumor difficulter ad ſuppurationē perueniat, difficultérque diſcutiatur, cataplaſmate quod ex caricis ſit, vtendum erit. oportet autem caricas pingues dulcéſque aqua incoquere atque eliquare, & aquam melli tenui ſimilē reddere: quandoque etiā farinā hordeaceā addere, quā- H doque verò panē ex tritico puro: ſique tumor diſcutiatur minus quàm par ſit, tum cum caricis hyſſopū aut origanū incoquetur. ſi vim maiorem velis efficere, decocto ſalem adiicito: ſed diligenter eſt animaduertendum ne dum vehementius exiccas, pars in duritiem calleſcat. Siquid

tale fortè videas,cum aqua radicem agreſtis cucumeris,
aut althææ,aut bryoniæ incoques: quibus dracunculi ra-
dix valentior eſt,& ad digerendum accommodatior. er-
go eam quandoque per ſe coques,quandoque caricas ad-
des,farinámque vnà cum adipe admiſcebis.Digerit quo-
que adiantum,itémque anethinum oleum, quod etiã cru
dos humores incoctóſque tumores maturos reddit. pix
duros crudóſq; tumores omnes cataplaſmatis indita, ma
gíſque ea quæ liquida eſt,concoquit.Medicamentũ com-
poſitum,quod abſceſſus iam coctos ſine labore expellit,
vt ſæpe in ſplenio pus inueniatur : qui verò cocti adhuc
nõ ſunt,perfectè digerit:capit autẽ lapidis pyritæ drach-
mas XII.ammoniaci læuigati tantundem,farinæ fabarũ
drachmas ſenas.Excipe reſina liquida, pellique illitũ im-
pone. ſplenium verò ne auferas priuſquam ſpõte ſua de-
cidat.Sed hoc medicamentum non ita multò antè paran-
dum eſt,quippe quod aridum confeſtim reddatur.

De ſtrumis & phymate, Cap. XLIIII.

FArina lupinorum amarorũ aceto, aut oxymelite, aut
poſca incocta nõ ſolùm liuores,ſed & ſtrumas & phy-
mata ſanat.Medicus quiſpiam in iis quorum durum cor-
pus erat,bubulo ſtercore ex aceto,ad ſtrumas,& tumores
obduros,totos oblinens,vſus eſt.Phymata verò diſcutiũt
trita & illita hæc: adiantum,atriplex,parietaria,althææ ra
dix vino incocta,ammoniacum cum melle emollitum &
ſuperdatum,viſcũ cum reſina & cerato, ſalicis folia cum
cerato.Rumpunt phymata lupini amari,propolis cum a-
ceto illita,cucumeris ſylueſtris radix,terebinthina exce-
pta,capparis radix eodem modo , nitrum cum fermento
aut ficubus.Abſceſſus internos rumpit marina cum mul-
ſa pota.Strumas autem diſcutit calx viua,melle,aut ſordi-
bus,aut oleo,aut adipe ſuillo excepta.lolii item farina cũ
fimo columbino,& lini ſemine vino incocta. caprifico-
rum groſſi agreſtes aut domeſtici illiti : qui etiam cõcre-
tionem omnem digerunt.

De fiſtulis, Cap. XLV.

RAdix ſpondylii circumraſa & impoſita callos fiſtula-
rum adimit. idem facit veratrum nigrum biduo aut
triduo impoſitum.eliquant etiam æruginis drachmæ II.
ammoniaci tantundẽ.Collyria ex aceto & aqua conficiũ-
tur ad fiſtulas accommodata.itémque amurca cocta & in
collutione adhibita. Sori crudum & combuſtum cum vi-
ni diluti aut mellis portiuncula ad colluẽdum adhibitũ.
omphacium quoque colluendo carnem procreat.

De bubonibus, Cap. XLVI.

IN ortu bubonum ſi totum corpus ſuccis æquabiliter re
dundet,aut malitia humorũ detineatur,difficilis cura-
tio eſt:& tamen adhibenda eſt ea quæ in affectione quæ
ex defluxione oritur, expoſita eſt nobis: ſi corpus exqui-
ſitè ſanum ſit,facilis.totum autem crus calefaciendum,&
humectandum eſt,vt dolore vacans efficiatur:ipſique vl-
ceri imponendum eſt linamentum lotum in roſaceo, aut
aliquo oleo relaxante,quod tetrapharmaco calido ſit in-
tinctum.totúſque artus carpto lanæ oleo imbuto obuol-
uendus eſt:foris verò vlcus emplaſtro callido illinẽdum,
aut farina triticea,aut hordeacea,aut ex vtraque cum olei
portiuncula. Glandulam verò inflãmatione tentatam in
principio lana oleo calido imbuta lenire oportet,nõ autẽ
(vt quidam faciunt)ſale adiuncto.eo enim poſtea vtimur
quum artus à plaga vexatus fuerit lenitus,& quum dolo-
rem vlcus non affert: quibus quidem rebus glandularum
plerũque ſoluitur inflammatio.ſæpe etiam augetur, & ad
ſuppurationem ducitur. Ergo quum ille quaſi feruor in-
flammationis ſe remiſerit,lenientia ſunt omittẽda,atque
vtendũ digerentibus:paulatim à digerentibus ad ea quæ
conſiſtentia liquida ſunt tranſeundo,qualia ſunt quæ ce-
rati ſpeciem referunt, ſimilia iis quæ linamentis carptis
excipiuntur,quæ emmota vocantur. In iis autem vitare
oportet durorum vſum emplaſtrorum:quippe quæ parti-
culas diſtendãt, & ad inflammationem iterum vi adigãt.
Quũ ſatis puris fuerit particuláque ad ſuppurationẽ per-
uenerit,non ſtatim diuidemus,vt quidam facere ſolẽt:ſed
dabimus operam vt eam materiã medicamentis digera-
mus. ac lutum quidem impoſitum tumores inguinum
celeriter digerit. Cæterùm bubones qui ex prolapſu, &

A vlcuſculis & doloribus contrahuntur, periculo vacare:a-
lios,præſertim verò eos qui febribus ſuperueniunt, ma-
los eſſe exiſtimandum nobis eſt.

De eryſipelate,hoc eſt igni ſacro, Cap. XLVII.

HVmor craſſus atque acer qui influit, eryſipelas mo-
dò cum vlcere,modò ſine vlcere conficit. hoc curã-
dum eſt primùm medicamento purgante quod bilim e-
ducat:deinde refrigerantibus repellendum eſt quod in-
fluit:atque à refrigerantibus ad digerentia priuſquam par
B ticula liueſcat aut nigreſcat,progrediendum.Poſtulãt au-
tem eryſipelata, ea quæ refrigerent cum humiditate, nec
adſtringant:huiuſmodi ſunt ſemperuiuũ, portulaca, pſyl-
lium,lenticula paluſtris, vmbilicus Veneris, ſolanum,al-
tercum,lactuca,beta,& glaucium.Cerata quoque ex aqua
admodum frigida,huius ſunt generis. admiſcetur etiam
eis opii parum,aut ſucci papaueris,cicutæque, & mandra
goræ:& compoſita medicamenta conficiuntur.

Ceratum refrigerans, Cap. XLVIII.

CEra quæ puriſſima ſit, oleo eliquatur, ceratúmque li-
quidum fit. hæc refrigerata manibus in pila emolli-
C mus, aquam frigidam affundendo quantum eis capere
ceratum poſſit.melius autem eſt oleum roſaceum ex om
phacino oleo ſine ſale: debétque oleum aut triplum aut
quadruplum ceræ eſſe. Si verò parum aceti tenuis & per-
lucidi velis addere,medicamentum liquidius frigidiúſ-
que parabis : atque id non modò eryſipelati conueniet,
ſed etiam hecticis febribus, & inflammationibus puden-
dorum incipientibus, antequam depaſcens aliqua affe-
ctio partes obſideat.Herbæ quoque refrigerantes cum te-
nui polenta abũdè refrigerãt. itémque palmulæ pingues
eiectis earũ membranulis , & teneræ factæ decoquendo,
D deinde læuigatæ & impoſitæ. Si verò ſicciores videãtur,
cerato antedicto ad conſiſtentiam vſque admiſcebis. Se-
data autem inflammatione antequam particula liuida
fiat,cataplaſma ex hordei farina imponendum eſt. Si ve-
rò iam liuor occuparit, inciſa cute cataplaſma ſuperdan-
dum,locúſque perfundẽdus aqua calida dulci:ſed & ma-
rina aut muria interim proderit.quandoque etiam hæ a-
quæ cataplaſmatis admiſceantur.

De herpete, Cap. XLIX.

HVmor quoque qui herpetem facit, acer eſt : ſique
E flaua bilis impermixta influat, vehementi acrimo-
nia herpetem exedentem gignit, qui continuam cutim
erodendo occupat : qua de re affectio ipſa herpes nomi-
natur:ſi verò cum pituita miſceatur, alterius herpetis, qui
miliaris dicitur, quique eminentias milii ſimiles in cute
excitat,cauſa eſt.Ergo qui prius totũ corpus purgat, dein-
de repellẽtia partibus affectis applicat,is herpetẽ rectè cu
rat. at qui primo loco vtitur iis quæ cuticulæ cicatricem
inducunt, is cuticulã quidem ſanat , cæterùm non vetat
quin de integro priori ſimilis oriatur affectio . Ergo cor-
F pus euacuandũ eſt,vt in eryſipelate diximus.particulis ta-
men affectis nõ eadem imponenda: poſtulant quidem re
frigerẽtia nõ ſecus quàm eryſipelata, ſed humectantia nõ
ferunt:eiſq; refrigerantia & ſiccantia conueniunt.Itaque
neque lactuca,neque lẽticula paluſtris vt refrigerantes &
humectãtes offerendæ: ſed in principio vitis capreolos,
& rubum,& plantaginẽ oportet illinere, eis deinde lenti-
culam admiſcere:interim verò & mel,& polentã, & cata-
plaſma quod ſuprà ad inflammationes ex defluxione
(àmoto ſemperuiuo)cõſcriptũ fuit.Exulcerata verò medi
G camentis ſunt inungenda quæ ad herpetẽ valent,vt paſtil
lis,paſſo,aut vino tenui nõ vetere,aut poſca diluta reſolu-
tis. de his autẽ vlceribus inueteratis Muſæ & Andronis
paſtillus conuenit. At herpetem qui extimã ſolùm cutim
exulcerat, niſi valde inueteratus ſit, nullo horum vngere
oportet:nã & vehemẽtiora ſunt, & magis quàm oportet
ſiccant.Ergo ad huiuſmodi herpetẽ facit glauciũ, huícq;
ſimilia,præſertim ex aqua ſubacta.Si morbus nihil remit
tat,aceto diluta adhibeantur,ſique ſucco plantaginis, aut
H ſolani ſoluta imponas, non mediocriter auxiliaberis. aut
lini ſemen torridũ in vino & oleo coquito,& cõtritũ im-
ponito.aut terrã Cimoliam ſolani ſucco ſubactã inũgito:
aut lithargyri drachmas quatuor, porri ſucci heminæ di-
midium,ſucci ſolani tantundem.læuigata illinuntur.

De ſcirrho, Cap. L.

SCirrhus,ita vt os,durus eſt,& ſenſus vacans,iſque ſanari non poteſt.at qui obſcurum ſenſum habet,medicamentis digerentibus curatur. Sed quæ digerunt, & confertim vacuant,& non molliunt,ea primis quidem dieb⁹ diminuere tumorem videntur,ſed tamen quod reſtat inſanabile fit: quippe quum id omne quod tenuiũ erat partium, ſit digeſtum. ex quo conficitur vt ea medicamenta aptiora ſint quæ molliant ſimul & digerant.Inter molliẽtia autem ſunt adeps & medulla ceruina: itémque adeps taurinus,hircinus,& vrſinus,& ammoniacum,bdelliúmque & ſtyrax.horum vſu duritiem diſſoluemus, & digerentibus vtemur,qualia ſunt fœnumgræcum, fimus caprillus cum poſca. Cõponitur etiã medicamẽtum quoddam à medicis, quod ad vtranque rem facit, hoc eſt ad ſchirrum diſſoluendum & ad digerẽdum eſt accommodatum.

De œdemate, Cap. LI.

PItuitæ fluxio œdema facit.is tumor laxus eſt, cedẽs,& qui digitis impreſsis cauatur,& ſenſus eſt expers.curatur,ſpongiam poſca imbutã cum ligamento leniter ſtringente imponendo. Initium verò deligandi ab inferioribus partibus ducitur,& ad ſuperiores partes progrediẽdo deſinimus.ſpongia verò noua ſit.ſi talis nõ ſit ad manus, ea quã habeas nitro exterges, & melius etiã lixiuio quod ſtillatitium vocant.Si horum vſu tumor non ſubſidat,paululum aluminis miſcendum erit. Valet ad idem molliſſimum ex lucerna linamentum hoc eodem humore imbutum & impoſitum.glaucium quoque vtile eſt. Si verò inueterarit œdema, particulam oleo prius inunges, deinde ſpongiam ex lixiuio impones,arctiúſque conſtringes,atque ita tumori medeberis. Iſatis etiã ſatiua tumores hoſce mirabiliter digerit & comprimit. Idem præſtat terra omnis pinguis,& magis etiam Ægyptia.

Ad tumorẽ gutturis qui brõchocele dicitur,itémq; ad aquoſum ramicem qui hydrocele, & ad ramicem inteſtinorum qui enterocele, Cap. LII.

AD gutturis tumorem & aquoſum ramicem quidam potiſſimùm vtuntur bdellio, quod ſaliua hominis ieiuni diluunt vſque adeo vt emplaſtri habeat conſiſtentiam.Cupreſſi autẽ folia & germina & nuces nouæ teneræque ramici inteſtinorũ proſunt. nam & ſiccant, & robur humidioribus laxatíſque corporibus addunt.

Ad dothienas,hoc eſt furunculos, Cap. LIII.

DOthienes ex craſſis fiunt humoribus.eos digerit concoquítque triticum cõmanſum & ſuperdatum.idem facit Ægyptia maſtiche.itémque vuas paſſas eiectis granis terito,ſalique trito paribus portionibus addito, & reſinæ admiſcens imponito.

Ad epinyctidas, Cap. LIIII.

APium cum polenta illine:braſſicæ folia trita impone:hyoſcyami folia trita ex melle applica: ſolanum per ſe & cum cicuta viridi admoue,aut oliuæ foliis cum aqua coctis vtitor. Vuas paſſas ademptis acinis tundito, eáſque ſplenio illitas imponito. adiantum ex melle tritũ adhibeto. Cæterùm cauere oportet acria,acida,ſalſa, fomenta,balnea,& ſolem.

De verrucis,myrmecio,& ſimilibus, Cap. LV.

VErrucæ conuellentur medicamentis vehemẽter vlcerantibus:putrefacientibus verò interimentur. Ergo corticis ſalis vſti cinis clauos,callos,myrmecia, & verrucas,itémque pterygia & thymos aufert. Stercus autẽ ouillũ aceto dilutũ ad verrucas,myrmecia,thymos,furũculos duros,& clauos facit.groſſi cocti tumores duros diſcutiunt:crudi verò, myrmecia thymóſque expellũt.Plumbi autem lamina tenuis rectè impoſita ganglio,ipſum planè abolet. Cõdylomata verò comprimunt oliuæ flores cum aqua illiti: aloe cum paſſo inuncta,pentaphylli radix illita:cydonia cum pane cocta,aut cum polenta:myrti folia combuſta cum cerato: propolis antè emollita & impoſita.Condylomata quoque & ficos aufert auripigmentũ illitum,calx viua,& fæx viſco excepta,& vt ſpleniũ ſuperdata.Maximos verò ficos tollit ærugo ferri cum vino dulci inuncta:ſeminis anethi combuſti cinis:alumen ſciſſile tritum cum aceto: alumen liquidum cum pane & vino & apio. Iam verò cinis palmitum ex aceto illitus & ficos aufert,& thymos,& condylomata ſanat, & prohibet ne iterum augeantur.

Ad perniones, Cap. LVI.

MArinam tepidam perfunde vel decocto betæ, vel lenticulæ,vel erui,vel radicis aſphodeli. Facta perfuſione lẽticulam vino incoctã tere,atque illine:aut aceti fæce obline: aut bulbum recentẽ vino mixtũ impone.

Ad digitorum totiúſque pedis rimas, Cap. LVII.

RImas digitorum & totius pedis pice liquida obline.cancrum fluuiatilem aut marinum ad carbones vrito,teſtam abradito,ex oleo terito ad mellis ſpiſſitudinem,ſciſſuris prius abſterſis inſtillato. Bene facit etiã ſcillæ medulla ex oleo feruefacta, & ex terebinthina læuigata: & cornu ceruinum crematũ & ſeuo caprino exceptũ. Calli verò prius ſunt circumpurgandi,deinde imponẽda medicamina.

De leuce,alpho,melane,lepra,& ſcabie, Cap. LVIII.

VItiliginem quæ leuce nominatur,gignit ſanguis pituitoſus & glutinoſus,qui longo ſpatio temporis colorem mutarit in albidiorem. Alphorũ ſimilis origo eſt: non tamen tota caro patitur,ſed extima ſolùm cutis. Ab humore autem pituitoſo alphi albi fiunt: melius verò à melancholico. At humor qui lepram gignit,ad imas vſque partes penetrat:ſcabies verò magis ſuperficiem occupat. Ergo ſi calcem lotam & exiccatam habeas, tantúmq; aquæ ei admiſceas quantũ ſatis ſit vt mediocris fiat craſſitudo,& inungas,certè curabis. Sed alphi ſunt inungẽdi medicamento magis liquido,craſſiore verò ſcabies,lepra denique craſſiſſimo. Dracunculi radix cum aceto illita alphos ſanat: vtrunque veratrum idem facit: lupinorum quoque amarorum decoctum perfuſum, eorúmque farina ex aceto aut melle illita: radicum capparis cortex cũ aceto: lilii radix cum melle:cepa cum aceto in ſole illita: crocodili terreſtris fimus. Simili quoque modo ſturnorũ, quum oryzam ſolam comederint: ſepiæ teſta concremata.Ad ſcabiem verò facit vua taminia,vterque elleborus: lupini amari,vt ſuprà dictum eſt: cardamomum cum aceto,lilii radix cum melle,reſina terebinthina & ſulphur, cuius nos fecimus periculum:cicer,ſtercus caprinum.Lepras verò expellunt ambo anemonæ impoſitæ, vtrunque veratrum,& albæ vitis radix.

De impetigine, Cap. LIX.

QVVM ſanies tenuis acríſque humori craſſo commiſcetur,tum impetigines excitãtur,quæ facilè in ſcabiem & lepram tranſeunt.quãobrem medicamẽta poſtulant quæ valenter exiccent.ergo quibus nihil affertur auxilii ab iis medicamentis quæ mediocriter ſiccant, & exacerbantur ab iis quæ ſiccant vehementer, eas impetigines *ἀγρίας,id eſt feras*,vocant. Vtendum igitur in iis eſt medicamentis quæ abundè ſint efficacia,nec tamẽ vehemẽter erodant.Cicer autem ad impetigines facit, & vtrunq; veratrum.Prunorũ gummi in pueris prodeſt, lichẽ in petris naſcẽs,pix cerato mixta,ſulfur cum reſina,quod probatum fuit.Hominis ſaliua in pueris apta eſt:ſed cutis affecta debet digito ſaliua intincto continenter cõfricari. Valet quoque crocodili terreſtris fim⁹,itémque ſturnorũ, quũ ſolùm oryzã paſcuntur. Ad impetiginẽ verò recentẽ quæ mentum aut aliam faciei partem obſident,multa tritici grana capiuntur,& incudi cuidam ignitæ imponuntur:humórque inde emanans,adhuc calidus ſumitur,atq; eo impetigines inunguntur: quo ſolo remedio plerique ſanati ſunt.Aut maluæ agreſtis fructũ tenerũ collige, cõtundéque, & ſuccum exprime & ſerua. hoc impetigines aſſiduè illine. Ad inueteratas impetigines vtitor his quæ ſubiiciam:viticis ergo folia contunde,parum aceti adde, atque illine.aut capparis folia trita ex aceto ſuperda.

Paſtillus ad impetigines, Cap. LX.

CApit autem paſtillus ad impetigines accomodatus glutinis figulini drachmas quatuor,thuris drachmas duas,aceti heminæ dimidiũ(*in quibuſdam uerò codicibus ſcriptum eſt pares portiones*)aceto ſoluta illinuntur.

De inflatione, Cap. LXI.

SPiritus flatuoſus craſſúſque & vaporoſus, eſt materies inflationum.ſed cauſa etiam adiuuans earum eſt corporis denſitas,vt ſpiritus non expiretur. Quocirca curationis conſilium eò totum dirigitur vt dēſata rarefaciamus, & ſpiritum craſſum attenuemus. id quod medicamentis quæ tenuium partium ſint,efficietur. At ſi muſculi ex cōtuſione inflati ſint,digerere neceſſe eſt. ſed quum ea quæ digerunt plerunque ſint acria,ex eorum vſu muſculos indignari contingit,eorúmque dolores intendi.ergo leniētia ſunt digerentibus admiſcenda. In hac autem muſculorum affectione lenit & decoctum: & ipſum hyſſopum cū exiguo oleo.digerūt verò acetum & lixiuiū ſtillatitium. Ergo in principio vtendum eſt decocto cum olei atque item vini portiuncula:quod calidum lanis ſuccidis excipiatur:qúmque particula refrigerāda non ſit, curandum eſt vt calor perpetuò conſeruetur. Vbi æger lenitus ſit,acetum,nitrúmque,deinde verò lixiuium ſtillatitiū miſcebitur.poſtremò digerentia medicamenta ſunt adhibenda, vt inflatio ſubſidat:quale eſt hoc quod deinceps deſcribā. Sordes è gymnaſio feruefacias, ac primùm percolato vt mundæ fiant,& rurſus in lebetem cōiicias,calcémque viuam tritam vt farinam inſpergas,donec luti fiat ſpiſſitudo,atque vtitor.

Ad elephantiaſin, Cap. LXII.

MIrabile auxilium affert iis qui elephantiaſin patiūtur eſus viperarū:quas qui edere velit,ad hunc modum parabit. Primùm enim caput & caudam ad quatuor vſque digitos abſcindet,interioráque omnia abiiciet ; & cutim auferet:corpus verò aqua perluet,deinde in ſartagine non ſecus quàm anguillas ex albo iure condiet. Ius album fit aqua copioſa impoſita, exiguóque oleo & porro & anetho addito:planum enim eſt carnes viperarum eò vſque coquendas eſſe dum planè teneræ reddantur. Eſt etiam accommodatum id medicamentum quod ex viperis conficitur,quod theriacen nominant: id enim copioſè bibere æger debet.ac ſi cui cordi ſit,cutim eodem inūgat.qui hæc omnia faciunt,quandoque eis euenit vt ſquama ex cuti excidat: qualem in ſerpentibus ſenectam appellamus. Ad hunc etiam morbum vtimur ſale theriaco & nepeta.ſed hoc prodeſt, non ſolùm quia tenues humores egregiè digerit,ſed etiā quia ſaniem attenuat , & craſſos humores ex quibus elephas oritur,incìdit & ſiccat:nō tamen abſolutè in quibuſuis hominibus ab his remediis incipiendum eſt:prius enim omnino purgamus, & quandoque etiam incidenda vena eſt.

De venenis & de iis quæ virus iaculantur, Cap. LXIII.

DE venenis neque tutum eſt indefinitè ſcribere,neque memoriæ literarum commendare omnes curationes neque nocumenta quæ quiſque ex eis naſci dicit:ſiquidē qui hæc doceat,cauſam ſceleſtis præbebit vt multa mala faciāt. At quæ communiter auxiliari creduntur iis qui medicamentum mortiferum biberunt,ea ſcribere me operæpretium puto. Itaque iubendum eſt iis qui medicamētum ſumpſerunt, vt ſtatim ſine vlla mora iniecta plurimum olei cum aqua continenter bibant:poſtea ciborum omne genus dandum vſque ad ſatietatem,& vomitus imperandus:ita enim vel medicamentum ſimul eiicietur, vel ſuperatum à reliqua multitudine hebetiorem vim habebit. Si venter poſt vomitum aduratur , hydroroſaceum potui dabis ,& iterum vomitum imperabis.dato etiam theriacam ex vino quæ ſola poteſt venenis reſiſtere. Si ea tibi nō ſuppetat, baccas iuniperi nouē, rutæ folia viginti tere,& ad bibendum propina.dato chamæpityn herbam cum vino: cæteroqui à vino abſtinendus omnino æger eſt.extremæ partes interim contrectandæ ſunt. Si verò deſcendiſſe venenum videatur, quòd ventrem inferiorem morſu vexet atque irritet , clyſteribus acribus erit vtēdū in quibus ſit mel copioſum,& aphronitrum , aut aliquid aliud eorum quæ aluum magis ſubducunt.

Commune remedium ad omnia lethalia medicamenta, Cap. LXIIII.

CApit hoc remedium galbani denarios quatuor,myrrhæ denarium. Tere & vino dulci dilue , ac potui da.

Aliud. Rutæ folia viginti,iuglandes regiæ duæ, ſalis grumus:caricæ duæ comedendæ offerantur. quibus qui veſcatur,ei nullum lethiferum medicamentum nocebit. Huc facit etiam origanum , quod cum gallina decoquatur , donec flaccida ſit reddita , cuius iuſculo vtendum eſt. itémque opobalſamum cum lacte muliebri aut aqua datum.

Ad eos qui à fungis ſtrangulati ſunt, Cap. LXV.

QVI à fungis ſtrangulati ſunt, adiuuantur oxymelitē cum nitro epoto.gallinarum domeſticarum oua cū oxymelite:eáq; dantur trita ex aqua . radiculæ quampluri mæ toſtæ ad comedendum exhibentur . aut vini fæcem combure,& tere,& ex aqua potui dato.

Ad eos in quibus lac coagulatum eſt, Cap. LXVI.

HOS curabis ſi acetum potui dabis,aut paſſum. multum coaguli cum aqua fontana , aut ſilphium & ſulfur paribus portionibus tere,& ex poſca bibendum præbeto.

De hirudinibus, Cap. LXVII.

QVI hirudines deuorarint,iis acetum quamacerimū potandum dabis,aut muriam. ſed iis etiam vtēdum eſt quæ aluum ſoluunt:ſiquidem hirudines vnà cum excrementis exire per anum conſueuerūt. Ad eas valet anagallidis ſuccus epotus,& thymum tritum cum aceto acri in potu ſumptum. At nos allium comedendo hirudines eiicientes,nullius eorum quæ modò dicta ſunt, indigemus.

Ad ictus veſparum atque apum, Cap. LXVIII.

MAluæ folia tere,& ictis à veſpis aut apibus impone, aut ſeſami folia aut ipſum ſeſamum illine.

De ſcolopendra, Cap. LXIX.

MVria acri fouendus locus eſt qui à ſcolopendra ictus ſit.aut cinerem cum aceto eidem impones.

De mure araneo, Cap. LXX.

AD plagam verò quam mus araneus attulit, allium cū membranulis ſuis terito,& cuminum pari pondere ex oleo dilue,& plagam obline,& loca adiacentia inunge. Si verò cutis rupta ſit , vlcúſque extet , muria erit perfundendum:& hordeum vſtum vlceri imponendum:ſed vlcus non rumpetur niſi mus araneus qui morſum inflixit,prægnans ſit.

De iis quos homo,canis,& ſimia momordit, Cap. LXXI.

SPongiam aceto imbutam impone, aut fœniculi radicem contunde,& cum melle admoue:aut irin Illyricā cum melle,aut ficum, aut amygdalas amaras tere & ſuperda:aut ſalem aut lithargyrum læuigabis & applicabis. Ad ea verò quæ iam ſuppurata ſunt , eruum læuigatum cum melle facit : ad feruida verò lithargyrum tritum ex aqua inunge.

Ad rabioſi canis morſum, Cap. LXXII.

CAncros viuos in patella æris rubri impoſitos vre vſquedum ad læuorem facilè redigantur. Vrendi autē ſunt poſt canis exortum , quum ſol in leonem tranſiuit, lunáque eſt decima octaua:& medicamentum conficiendum. In cancrorum autem partes decem, gentianæ quinque,& thuris pars vna coniiciuntur . datur hoc potui iis quos rabioſus canis momordit,vſq; ad quadraginta dies, quotidie ad mēſuram cochlearii magni aquæ inſperſum. Si verò poſt aliquot dies curandū ſuſceperis eum qui morſus fuerit,duo cochlearia dato.ipſi autem vulneri applica medicamentum quod capit picis brutiæ libram vnam,aceti acerrimi ſextarium vnum Italicum, opopanacis vncias tres. his qui vtetur , is ſemper à cane rabido morſos ſeruabit. Cæterùm nepeta arida ad morſus animalium venena iaculantium valet,quum facilè ex imis partibus corporis omnem circumiacentem humiditatē ad ſe trahat. Iam betonica vlceribus illita cunctis beſtiarum morſibus medetur: ſimili quoque modo ſuper linteo vlceri appoſita . In potu verò iuuat agreſtis rutæ ſemen, coagulum nouelli leporis,betæ radicis ſuccus:quæ cum vino ſumēda ſunt.

Quomodo viperæ citra periculum capi poſſint, Cap. LXXIII.

SI quis manus ſuas radicis dracontii ſucco inungat, is viperas capiet, nec moleſtiam vllam ſentiet. Sed quorſum hæc ad te ſcribimus, qui & theriacæ ex viperis confectæ periculũ feciſti, & noſti etiam ab ea ſtatim iuuari eos quos beſtiæ virus eiaculantes & venenum relinquẽtes momorderint? Theriace tamen debet optimè parata eſſe, ſummáque diligentia & magno vſu, exquiſitáque experientia confecta: eáq; quæ imponũtur, propria vi ſuáque virtute prædita eſſe, vt neque propter ætatem, neque propter ſexũ ſint imbecillia: qualis eſſe ſolet quædã theriace, quæ à pleriſque per ſolã experiẽtiã conficitur, & venditur, ſolúmque aureæ nomen habet, cæterùm ab antedicta actione longè abeſt: quorum alterum ex ignoratione contingit, alterum verò ex eo quòd multa ſimplicia medicamenta quæ magni æſtimantur, in eam induntur. Sed tu non ignorabis quænam ſit optima theriaca, neque item cæteri qui tui ſimiles medicinæ ſtudio tenentur. ſemper enim à nobis & ab iis qui æquè ac nos eam conficiunt, accipietis. quæ res fecit vt eius confectionẽ hoc loco non eſſe deſcribendam cenſuerim. quum difficillimum eſſe intelligam optimam eius apparandæ rationem exponere: atque adeò vt ne medici quidem ad hunc experientiæ gradum peruenire poſſe videantur.

ORIBASII DE LOC. AFFECT. CVRAT. AD EVNApium, liber quartus.

QVVM morborum pertractatio finem ſit cõſequuta, tempus iam eſt vt locorum affectorum curationes exequamur. itaq; à capitis affectionibus initium dicendi ſumemus.

De capitis doloribus atque inflammatione, Cap. I.

CApitis dolores qui ex æſtu oriuntur, curãtur ſi totum ſinciput roſaceo ſalis experte inungas. qua in re cauere debes ne poſteriorem partem capitis quæ ad occiput eſt, contingas: nã quũ caput ea parte non facilè exuratur, quúmque inde ortum ducat ſpinalis medulla, aliqua noxa ſit conſequutura. Si roſaceum tibi non ſit ad manus, omphacino vti poteris. In pueris autem mulieribúſque & iis quorum mollis caro eſt, chamæmelinum erit idoneum. Vbi autem refrigeratione, non tamen vehementi, opus eſt, hæc refrigeranda ſunt, tum adhidenda. id quod faciemus, ſi in aqua gelida vas ſtatuamus, aut in niue, ſi nix adſit. Sed ſi hæc nobis non ſuppetant, oleo roſaceo addenda erit aceti quarta pars. Si caput vehementi æſtu conflictetur, admiſcebis ſuccum ſemperuiui, aut portulacæ, aut lactucæ, aut pſyllii, aut acreſtam ex immaturis vuis expreſſam: itémque id quod ex cucurbitæ ramentis expreſſeris. Dolores autem quos frig⁹ excitauit, curabis, ſinciput oleo rutaceo aut laurino perfundẽs. Si maiore calore opus ſit, modicum euphorbii oleo adiicies, capútq; nardino vnguento ex amaracino oblines, ac frontem, nariúmque & aurium meatus aliquo calefaciente inunges. ſunt qui plãtam quoque pedum & anum inungant. At vbi capitis dolor ex calida frigidáve intemperie inueterarit, caput radẽdum eſt: iiſque quæ diximus, & item emplaſtris & ceratis vtendum, ita vt calidas intemperies refrigeremus iis quæ ad eryſipelata curanda valent: frigidas refrigeremus calefacientibus medicamentis, quale eſt ſimplex quod ex euphorbio conficitur, in quo eſt vna euphorbii vncia, ceræ vnciæ tres, & olei libra vna. Dolorẽ verò capitis ex acri humore in ore ſtomachi collecto, & vapores ad caput mittente curabis euacuatione, quã vomitibus facies, vt moleſtus humor educatur. Si euomere æger nõ poſſit, ſtatim alẽdus eſt alimento quod facilè cõcoquatur, idoneúmque ſtomacho ſit, & ad moderatam quantitatem. Sequenti die abſinthium potui dandum. & deinde victus rationem ita inſtituere vt diligenter obeat concoctionem. tertia verò quartáve hora tantum panis offerendum eſt, quantum ſatis ſit vt vſque ad balnei horam ferat. Si verò quis panẽ per ſe non queat edere, ei oliuas, aut vuas, aut palmulas, aut aliquid tale dabis: è quorum numero id eliges quod melius eſſe experientia didiceris. Peſſima autem affectio eſt quũ vitioſi humores in ventriculi tunicis ſunt infarcti, quos picra ex aloë euacuare opus eſt. At ſi calor vnà cũ ſpiritu flatuoſo dolorem capitis crearit: in principio repellemus ſolùm vſu refrigerantium: deinde verò repellentibus lenientia & concoquentia medicamenta admiſcebimus: tum aliquid digerens atque attenuans addemus, repellentium vim paulatim diminuentes, ita vt plurimum ſit quod attenuet digerátque: parum verò quod leniat & concoquat: pauciſſimum denique quod repellat. ſæpenumero enim fit in meatibus conſtipatio ſpiritus ſtatuoſi, vel etiam craſſorum glutinoſorúmque ſuccorum: eáque tanta eſt vt vix longo temporis ſpatio illi obex ibi interiectus diſſoluatur. Si ex febris vehementia caput doleat, neque criſin oſtẽdat, ei medeberis ſi admoueas quorum qualitas facultáſque refrigerans eſt: quale eſt oleũ, & oxyrhodinum, & capita papaueris oleo incocta. Qui ex nimio vini potu caput dolent, refrigerantibus curandi ſunt: vapores enim qui caput moleſtia afficiunt, ſunt calidi. itaq; roſaceũ nõ admodum frigidum admotum ſatis eſt: ſed & quies & ſomnus proſunt. Veſperi autem lauandi ſunt, & cibis boni ſucci ac non calefacientibus alendi. huiuſmodi ſunt cremor ptiſanæ, ſorbitio ex alica, oua ſorbilia ſine garo, lactuca quæ refrigerat & optimi ſucci eſt. & braſſica: ſiquidem ea vapores ſiccat. ſimili quoque modo lens. potus verò eſto aqua omnino. Si ſtomachus ſubuertatur, malum Punicum ſumatur, itémque pomum coctum, aut pirum. Somnus poſtea imperandus eſt. à ſomno lauandus æger eſt, aqua calida diu perfuſa. atque iterum dormiendum, aut quieſcendum, & ſecundò lauandum, & eodem modo cibus offerendus. Si verò meliuſculus eſſe ægrotus incipiat, neque aquæ potum ferre queat, iube vt vinum aquoſum dilutius bibat, veſcatúrque piſcibus ſaxatilibus, & quorum mollis caro eſt: itémque pullis columbinis ſine garo coctis: bibat verò vinum, & ius ſimplex ex aqua ſolùm, & anetho, & parua porri portione confectum, cui etiam poſt coctionem quæ ſatis ſit, modicum ſalis ſit impoſitum. Siquæ reliquiæ vaporum aut humorum permanſerint, perſeuerétque conſtipatio & dolor, roſaceum non erit præterea dandum, ſed chamæmelino modicè calido vtendum, deinde verò irino. poſtea verò his miſcendum modò amaracinum, modò verò nardinum. In iis autem qui ex plaga aut caſu dolore capitis vexantur, ſcire oportet nihil ab inflammatione differre. Sique intra caluariam inflammatio pertingat, is capitis dolor non vacans periculo iudicabitur. Ergo curationis initium à venæ ſectione & clyſteribus ſumendum eſt: fotúſque ex ſpongia adhibendi, & carptus ex lana molli qui oleo calido imbuti ſint, imponendi, & cætera facienda erunt omnia quæcunque ad inflammationes fiunt. Ad puerorum verò aduſtiones quæ ſiriaſes dicuntur, vtiliter ſincipiti imponuntur cucurbitæ ramenta: aut cucumeris, qui pepo eſt, cutis quæ carni adiacet: aut ſuccus foliorum ſolani hortenſis cum roſaceo.

De cephalæa, Cap. II.

INueteratum verò,ac ſolutu difficilem capitis dolorẽ quique paruis de cauſis exacerbetur,vt æger neque ſomnum,neque vocem altiorem,neque vehementiorem ſplẽdorem ferre queat,cephalæam nominant. Videndum autẽ eſt vtrũ ex plenitudine, an ex obſtructione,an verò ex inflammatione oriatur:nam dolores aggrauantes, multitudinem indicant:erodentes,vaporum aut humorum acrimoniam: pulſantes,inflammationem corporis membranoſi:ſi grauitas etiam adſit,multitudinem intra mem branas contentam.Si igitur copia vaporum aut humorũ in cauſa ſit doloris,ſi ob totius corporis expletionem eueniat,totum corpus euacuando cephalæam curabis: ſi ex imbecillitate,illius partis lenienda pars eſt, & materia in totum corpus reuellenda:itáque affectæ particulæ remedium affers.Reuelles autem clyſteribus,deligationibus,& inferiorum partium frequentibus frictionibus. quandoque etiam ſanguinis detractione euacuabis. parti verò ipſi medeberis,quum reuellentibus vſus fueris, ſi perfuſionibus in quibus repellendi vis ſit,vtaris: poſtea verò euacuantibus,tum roborantibus.Repellit autem oleum omphacinum,& roſaceum,& oxyrhodinum,& quod ex papaueris capitibus,quódque ex germinibus oleaginis teneris, & item quod ex hederæ corymbis, mentáque viridi conficitur.Quúmque plenitudo frigidior crudiórque ſit, hæc tepida imponenda ſunt : at quum illa ſit calidior ac bilioſior,hæc frigida adhibenda. Vim autem digerendi habet oleum calidum,& magis quod vetus eſt, & item anethinum,& ſicyonium. Si multitudo craſſior ſit,ſpondylium,aut ſerpyllum,aut pulegii comam,aut nepetam, aut mẽtham incoquens euacuabis: hæc enim præterquam quòd multitudinem euacuant,robur etiam particulæ afferunt. Quocirca eis ad perfectam vſque ſanationem vti conuenit.ſi verò etiam vſus poſtulabit , purgatio quoque per nares & ſternutamenta obiri poterit. atque etiam in balneis fricari caput linteis aſperis expediet, & ſalem cũ nitro ac ſinapi ſine oleo ſuperaſpergere.

De hemicrania, Cap. III.

NOnnulli ſunt quibus dimidium capitis dolet. idque oritur vel ex vaporum,vel ex humorum,vel ex vtrorúmque influxu.In primis ergo aut purgãdi ſunt,aut mittendus ſanguis.tum remediis localibus vtendum.fricare quoque ex linteis aut digitis manus opus eſt dimidium frontis,præſertim verò quà muſculus temporis eſt,idque ante horam acceſſionis. Poſt acceſſionem verò medicamenta adhibenda quæ hemicranica nominantur . Sique in dolore caloris ſenſus appareat,iis in quibus refrigerãs aliquid inſit:ſin ſecus,iis quæ abundè calefaciant. vtriſq; verò aliquid ex iis quæ robur addunt,miſceatur,quod ſacultatem adſtringendi habeat. Optimum autem vnguen calefaciens eſt id quod recipit euphorbii vnciam vnam, ceræ vncias tres,& olei alicuius tenuium partium libram vnam.hoc vnguine media pars frontis cum temporis muſculo inungenda eſt.hoc enim ad frigidas affectiones eſt accommodatiſſimum, vtpote quod vel ſemel in balneo illitum dolorem omnem ſæpenumero abſtulerit. Iuuat ita affectos oleum in quo parum euphorbii iniectum ſit, in aures inſtillatum:ſatis enim erit ſi in olei libram , euphorbii vnciæ dimidium iniicias.

Ad eos qui caput mobile habent, Cap. IIII.

QVI caput mouent,ſi ſtœchadem ex aqua , aut ex hydromelite bibant,ſaneſcent.

De alopecia & ophiaſi, Cap. V.

QVVM alopecia & ophiaſis communẽ originis cauſam habeant , communi quoque ratione curantur. atque ophiaſis quidem nominatur affectio,quia ſerpentis quem ὄφιν vocant,ſpeciem figurámque repræſentet : alopecia verò inde nomẽ inuenit,quòd vulpes , quæ ἀλώπηξ dicitur,hoc malo ſæpe corripiatur. Oritur autem plerunque ex vitioſis humoribus capite contentis : ſed malitiæ ſpeciem ipſe capitis color indicat: quippe albidior pituitoſum,nigrior melancholicum humorem,pallidior flauã bilim arguit. Ea ergo humorum malitia inaniẽda eſt vel catapotiis ex aloe & colocynthide, vel hiera cuius ſuprà feci mentionem:ſi melancholicus humor redundet, elleborum nigrum ei miſcebis:ſi amara bilis, ſcammoneam. ſi pituita,nihil admiſcebimus,ſed totum corpus euacuabimus,tum caput apophlegmatiſmis inaniemus, & auxilia quæ malitiam humorum probè diſcutiant,quæ ſint etiam tenuis ſubſtãtiæ, imponemus.Si verò remedia cum diſcutiente facultate vim etiam habeant ſanguinis extrahendi,vt eſt thapſia,erunt præſtantiſſima . ergo caput radendum eſt,tum fricandum. mox vbi frictione vſus fueris,diligenter cutim conſidera: ſi enim poſt breuem frictionem pars rubeſcat,tum affectionem facilè ſanabilem puta: ſi verò poſt adhibitum medicamentum hoc ſiat,caue ne cutis pluſquam eſt,ex vehementia medicamenti ſit excalefacta.idque nobis perſpicuum facit cutis quæ magis flaua videatur:eſt enim periculum ne ſi ſæpi[9] eo medicamento vtamur, cutis exuratur. Ergo neceſſe eſt vel ad aliud tranſire,vel ſi eo vti velimus, eius imminuenda vis erit cerati aut adipis admixtione . Cæterùm hæc omnia remedia in aëre calido,in ſole , quum ventus nullus ſlat, adhibeantur:ſi hyems ſit,in balneo. Iam verò omnibus remediis quæ ad has affectiones ſunt accommodata , calidi[9] euphorbium eſt,deinde thapſia,tum ſinapis,& naſturtium.Alio verò modo limnitis eſt nullo inferior , deinde adarcium,tum ſulfur,vernicarium,& vtrunque veratrum, & erucæ ſemen,& oleum laurinum , & vtraque alcyonia combuſta,& arundinis radix & cortex combuſti.pix quoque & cedria,& ſtercus muris,& adeps anſerinus,& amygdalæ amaræ totæ vſtæ.quum vſus verò poſtulabit,potentioribus,liquidum ceratum:imbecillioribus verò oleum laurinum aut picem liquidam admiſcebis. Ex his autem affectionibus inueteratas & ſanatu difficiles potentioribus:incipientes verò,& facilè medicabiles, imbecillioribus remediis curabis.

De capillis fluentibus, Cap. VI.

CApilli fluunt vbi cutis rarefacta eſt,& alimentũ quo nutriuntur,ad eos non accedit. Curationis ergo conſilium eò dirigitur vt ſanguis extrahatur,& cutis laxa paulatim denſetur,& quibuſdam medicamentis conſtringatur. huiuſmodi ſunt ladanum atque oleum lentiſcinum quæ per ſe faciunt: vtrunque enim vim habet attrahendi & cogendi, vt nullum præſtantius ad fluẽtes capillos medicamentum quàm quod ex ladano , oleóque lentiſcino conſtat,excogitari poſſe videatur . Perſpicuum autem eſt abraſis crinibus ſpiſſius medicamentum imponendum eſſe,tonſis verò,liquidius.Si verò abundè crines decidãt, maiorémque raritatẽ ſubeſſe exiſtimemus, vtile erit pro lẽtiſcino myrteum oleum ladano admiſcere.vtiliter quoque nardinum vnguentum quandoque addetur, vt in frigida ætate & hyberno tempore . antequam verò caput medicamento oblinas,fricandum eſt. Sæpenumero autẽ capilli ex ægritudine defluunt:in quo caſu victus ratio adhibenda eſt quæ vires reficiat. quæ quidem pleroſque ſine vſu medicamentorum planè curauit. Quandoque etiã pili ſine ægritudine cadunt. ad quorum curationem vtimur iis quæ præpoſuimus:aut ſambucum combure cera tóque admiſce,& vtitor.id enim augebit denſabitque comam, vt ne amplius decidat. Vel melanthium combure, cum aqua tere,& vbi volueris pilos naſci,ibi inunge: maximè verò in ſuperciliis,aut palpebris. Si verò propter loca ambuſta pili ceciderint, folia ficulna vſta & trita atq; illita erunt ad pilorum ortum accommodata.

Ad ea quæ capillos corrumpunt,eóſque pulchros faciunt, Cap. VII.

TRES ſunt eorum quæ capillos vitiant, differentiæ: quæ pillos euellunt ,quæ attenuant, quæ denique omnino eos auferunt.Sed horum vſus periculoſus eſt:quia ſæpe non ſolùm inunctas partes pilis nudãt:faciúntque vt reliquum tempus glabræ maneãt:ſed etiam in cauſa ſunt vt totũ corp[9] nudũ pilis reddatur,itáque perſeueret. Alio rũ duorũ vſus eſt tut[9]. Ergo ex iis quæ partes glabras tutò faciunt,vtile eſt lixiuium ſtillatitiũ , itemque arſenicum, ſandaracha,& calx viua.aliquid autem eorum quæ vehementer vlcerant,alicui imbecilliori miſcendum eſt. Quæ verò pilos attenuant,ea abſtergentem vim habent. inter quæ mediocria ſunt,hordeum,fabarum & erui farina, a-

phronitrum nitrúmque. Valentia verò, quæ magnos
duróſque pilos attenuant,ſunt,nitrum combuſtũ, teſta fi-
ctilium clibanorúmque, pumex non vſtus & ignem ex-
pertus,teſta buccinarum,purpurarum,& aliorum oſtreo-
rum cõcremata,& ſepiæ teſta etiam non combuſta, alcyo
nia,veratrum,& bryoniæ radix.Siquis hæc facere odora-
ta voluerit,cyperum,& melilotum,& roſas ſiccas,& amo-
mum,& iunci odorati flores addat.Vrticæ agreſtis ſemen
tere,oleo addito perfricabis,& pili decident. Melle cru-
do obline quem volueris locum in modum dropacis, &
pili nõ amplius prodibũt.Pſilothrum verò hoc modo fit:
Calcis viuæ læuigato partes duas, auripigmenti partem
vnam:hæc in pilam plumbeam coniicito, & aquam aut
ptiſanæ cremorem affundens tere: quúmque nigra fient,
calefacito & illinito. Orizam,aut fabas expurgatas, aut
ptiſanam aqua incoquito,hácque pro aqua vtitor,tum au
ripigmentum & calcem viuam admiſceto,& coquito pſi
lotrhum,vt mos eſt: deinde verò ei adde myrrhæ vnciã
vnam,maſtiches vnciam vnam,pumicis crudi vnciæ di-
midium,atque vtitor.

Vt cani non naſcantur, Cap. VIII.

FAcies autem ne cani exoriantur, ſi cucurbitam agre-
ſtem capias,eam pertundas,& interna diligenter pur
ges: tum oleo laurinò impleas, addáſque hyoſcyamum
& auripigmentũm non trita,& vnum diem ita dimittas:
deniq; ſemel in anno vtiliter vngas in pueris, & pulchros
denſóſque capillos gignent. Nucis cortex vſtus tritúſque
ex vino illinitur. loti arboris folia cum cameli ſtercore
miſce,& cum oleo obline:flauos enim crines faciet.lupi-
norum cortices cum nitro per dies decem macerato,tum
crines eo abſtergeto.decoctum ſcobis loti arboris ad idẽ
valet.Nigros capillos faciunt detergendo hæc: dilutum
gallarum,atramenti ſutorii & malicorii,ladanum cũ myr
teo vnguine.ſerius id facit oleum ex oliua agreſti quoti-
die illitum:& magis etiam myrtinum infuſum. Facit autẽ
vt ſerius pili in locis conſuetis naſcantur,lacryma vitis cũ
oleo inuncta:& humor emanans è viridi ſarmento, quod
comburatur:itémque fabacea farina illita.

De porrigine, Cap. IX.

POrrigo ex vitiatis oritur humoribus. noſtrum ergo
conſilium eſſe debet vt abſtergẽtibus digerentibúſ-
que medicamentis eos abſumamus:corpore tamen prius
expurgato, ſi mali ſucci ſit plenum. Sed quidam quum
caput roborare vellent,antedictis aliquid eorum quæ ad
ſtringunt,admiſcuerunt.

Ad porriginem, Cap. X.

FVrfurum ſextarium medium in duabus aquæ hemi-
nis macerato,deinde cõfricabis, per colum traiicies,
ſuccúmque coques cum aceti media hemina ad vini ſpiſ
ſitudinem,eóque caput illines:poſtea caput aqua lauabis
in qua beta,aut fœnumgræcum,aut lupini cocti ſint. Pro
vnguine autem, irini vnguenti fæcibus vtitor. Sed hoc
vt accommodatiore efficacioréque vtendum eſt quod
habet terræ Cimoliæ,ſulfuris ignem nõ experti pares por
tiones:quæ trita ex aceto,in balneo illinuntur:tum aqua
calida abluuntur. Sed hoc non ſolùm in balneo, ve-
rumetiam alibi vti poteris,quũ omnes habeat vires qui-
bus ad affectionem depellendam opus eſt: lithargyri,
rutæ, olei, aceti quartam partem heminæ tere, & caput
illine.id enim fuit nobis experimento ſatis comprobatũ.

De pediculis, Cap. XI.

SÆpenumero pediculorum copia in profunda capitis
cute generatur,quum ſuperuacanei modicéque calidi
humores ſubſiſtunt.ergo medicamenta ſiccãtia,quæque
vacuare & trahere apta ſunt,adhibere oportet.cedria pe-
diculos & lendes interimit. Idem facit hederæ lacryma,
& vuæ taminiæ partes duæ,ſandarachæ & nitri vtriuſque
pars vna,ex aceto.atque oleo caput vngito.aut oxylapathi
radices eodem modo in oleo,& veratrum album: aut ſta-
phide agria & nitro ad pares portiones in balneo vtitor:
aut marina,aut muria pura cum aceto caput perfundito.

Ad vlcera capitis manantia,quæ achores di-
cuntur,& ad fauos, Cap. XII.

QVI achor nominatur,in cute capitis conſiſtit, tenuiá
que habet foramina per quæ tenuis modicéque vi-
A ſcoſa ſanies effluit.Huic ſimilis affectio eſt ea quæ fauus
appellatur.maiora tamen habet foramina,quibus humor
melli ſimilis continetur. eò igitur dirigere conſilium o-
portet vt humores à quibus oritur euacuemus: quí-
que adhuc eò fluunt,capitis totiuſque corporis euacuatio
ne prohibeamus,vt in alopecia dictum eſt nobis. Quum
verò parua affectio eſt,ſæpe remedia foris adhibita ſuffi-
ciunt.huiuſmodi ſunt quæ craſſitiem humoris ſecant &
digerunt. Nonnulla autẽ medicamenta, quum nullum
excrementum in toto corpore eſt,achores incipientes cu
B rant:eáque adſtringendi & repellendi vim habẽt,vt myr-
tus eiúſque bacca,& pineus cortex:nonnulla verò iis auxi-
liantur quæ in ſuperficie ſunt & mediocres:eáque digerũt
abſtergéntque ſine calore qui ſenſum moueat: nec quic-
quam habẽt quod irritet. talis eſt beta & plumbũ vſtum.
Nonnulla verò ita vehementem vim habent vt valde
craſſos glutinoſóſque humores (à quibus originem du-
cunt achores) euacuare,&,quanuis iam obduruerint, diſ-
ſoluere poſſint.huius generis eſt chalcitis & vini fæx, &
calx viua. Acetum verò in omni tempore ad achoras vti-
C le eſt vel maximé: ſiquidem incîdit, digerit, ac repel-
lit.debet autem iſtud eſſe exquiſitè acre,neque vllã habe
re vini qualitatem.Huic adiungens aliquid metallicum,
achores curabis.Sed initium ab imbecillioribus ducere
conuenit,ac maximè quum dolor eos comitatur. Hanc ad
rem vtile eſt Creticum,terra Samia,pompholyx,ſpodium
& lithargyrus.ſi hæc nõ agant, impone medicamentum
ſiccum ex charta aceto dilutum. Si id medicamẽtũ quod
ex charta conficitur,tibi non ſuppetat, chartam per ſe cõ-
bures, aceto imbues,& vteris in iis qui dura carne ſunt.
D Si achor inflammationis ſenſum inuehat, aut ei dolor ſit
coniunctus,planum eſt eum ſedandum in primis eſſe. id-
que concoquente,molliente,& liquido & morſus exper-
te medicamento:quale eſt id quod ad ſedis inflammatio
nem dolorémque pertinet.

De oculorum turbatione, Cap. XIII.

OCulorum turbationes ex fumo aut æſtu aut puluere
exortas,aut quòd defixis oculis ſplendorem aduer-
ſum quiſpiam intuitus ſit, facilè ſedabis, ſi iubebis vt à fu
mo æger diſcedat,capútque operiat,ne à ſole attingatur,
atque in vmbram vadat.Cæterùm ab oculis puluerem ab
E luat primùm quidem aqua tepida & dulci, deinde verò
etiam frigida.à ſplendore verò auertat oculos,tum oculis
valde conniueat:ita enim turba omnis ſedabitur, nec re
vlla erit præterea opus. ſed cibus erit parcior, potus verò
propter æſtũ largior.Si verò ſomnus arctior profundiór-
que irrepat,lippitudo quæ ſubeſſe videbatur,cõcoquetur.
quãobrẽ non erit à balneis abſtinendũ,ſed diligentior ui
ctus ratio inſtituenda erit.Si lippitudo aliqua incipiat,
quies imperanda eſt, palpebræque aliquo medicamento
F ex roſis aut croco inungendæ:plerique enim nõ ſunt ho-
rum remediorum indigentes.lemas verò in oculis & ag-
glutinationes quæ per noctem fiunt, purgat remittítque
rectè tum poſca,tum aqua frigida per ſe. & aliquid ſiccũ,
quod ex oculis leniter lacrymas excutiat. ſed ventris etiã
ſubductio eoſdem iuuat.

Ad inflammationem dolorémque ocu-
lorum, Cap. XIIII.

QVVM inflammatio & dolor oculos obſident, ſi
medicus adſit, facito vt ipſe medeatur: ſi non ſit,
G tu ea quæ poſſis facito, vſquedũ medicus accedat, nequid
difficilius contingat.Ergo à cibis ægrum abſtinebis, eí-
que quietem imperabis:dabíſque operam vt lucem vitet:
atque ne ſonis aut aliquo alio motu dolores intendantur.
tũ pedes contrectabis, & extremas partes quãdoque vin
culis excipies:hæc enim dolorem leniunt.Porrò ad inflã-
mationes faciunt violæ folia impoſita,& muliebre lac re-
cens cum ouo & roſaceo foris admotum.

Ad oculorum fluxionem, Cap. XV.

SI fluxio oculum infeſtum habeat, medicamentum ag-
H glutinans fronti ſuperdabitur.Ergo thus tritum & tri-
ticeam farinam oui candido excipies, atque adhibebis.
Prodeſt autẽ caput tenere in ſublime elatum, & quieſce-
re,& extrema deligare.At ſi fluxio ſalſa & acris ſit,erit red
denda dulcis infundẽdo lac & oui candidum.lenias autẽ

leniter,mollique ſpongia auferuntur.Si magnus defluxionis impetus ſit cum dolore coniunctus , cataplaſma hoc imponito quod habet roſarum ſiccarum drachmas quatuor,croci drachmam vnam. excipiuntur dulci meliloti decocto.

De ſenum hebetudine, Cap. XVI.

HEbetudines quibus ſenes corripi ſolent,frictionibus, geſtationibus ſedabis: itémque moderata victûs ratione,vſúque acrium,& caput pectendo,& abſinthii ante cibum,& thymi,origaníque,& aceti ſcillitici potione, & **B** oculorum inunctione ex iis quæ oculorum afferre claritatem dicuntur.Conueniet etiam ſternutamenta quotidie ciere,guttúrque inungere,& pituitam reiicere.

De hordeolo palpebrarum, Cap. XVII.

HOrdeolum verò quod in palpebris naſcitur,fotu ceræ albæ diſcuties hoc modo : cera liquata afferenda eſt,& ſpecillo calida loco admouenda . ſed idem diſcutit galbanum quod ex modico nitro imponatur.

De nyctalope, Cap. XVIII.

NYctalopes curantur,ſi iecur hircinum aſſaueris , & **C** interim dum aſſatur,ſaniem quæ liquitur collegeris,eáque oculos inunxeris,& ipſum iecur comedendum dederis.præterea aſininum fimum exprime,eóque ſucco oculos vnge.Dicũtur autem nyctalopes qui per diem clarè vident,ſed nocte appropinquante deterius cernunt.

Ad oculos ex plaga ſubcruentos,
Cap. XIX.

SI oculus ex ictu ſubcruentus ſit factus, in principio, quum adhuc inflammatio locum occupat,ſanguis columbæ calidus aut turturis locum expurgat.& item ſi fo- **D** ueas ſpongia quæ modicum ſalis acceperit.modò tamen ne tunica oblæſa ſit:ſi enim ſit læſa,ex aqua ſola fouẽdus oculus eſt.benefaciet quoque lana quæ ouo & roſaceo ſit imbuta,quam leuem oculo admoueas.ſtœbesetiam folia viridia illita iuuãt,& braſſicæ folia impoſita.Si malũ inueterarit,hæmalops dicitur : ac tũ quidem hyſſopi coma terenda eſt,& in linteo panno ligata in aquam feruentẽ coniicienda, & poſtea oculis admouenda : ſanguis enim conſequetur,vt ipſum ex linteo poſſis exprimere.Si verò ex plaga œdema conſtiterit , fouendus locus eſt ſpongia **E** continenter,tum ſpongia noua aceto madens imponenda.Quum tumor inueterarit, ſinapẽ tritam cum aqua appones aſſiduè & auferes.

Ad pilos palpebrarum oculos irritantes,
Cap. XX.

QVidam pilos palpebrarum qui oculum infeſtant,vulſella euellunt, ſed paulo pòſt dolore ægrũ excruciãt, quum plures ſubnaſcantur,& pungant.ergo priuſquam euellantur,præſtat eos pilos naturalibus pilis agglutinare **F** pice & gummi.Bene etiam erit habere paratum medicamentum quod habet maſtichen,ceram,thus,& picem ſiccam.hæc autem in vnum redigenda ſunt mandendo , vt diligenter ex omnibus vnum fiat:tum in paſtillos conformanda ſunt & reponẽda.vbi verò vſus poſtulabit, ſpecillo igni candente medicamentum excipietur,ita vt liquefiat:atque ita pili agglutinabuntur.

Ad lippitudines ex niue, Cap. XXI.

SPecilli cuſpidem in roſas coniice vt coloretur , eóque oculos inungito ,triticum ſuper ferro igni candente aſſatur,eóque cum vino palpebræ inunguntur.

Ad palpebras in quibus vel rari vel nulli pili
ſunt, Cap. XXII.

G MVris fel , hirci ſtercus ad hanc rem faciunt: & defluuio quoque palpebrarũ proſunt,&pilos reducũt.

Ad vlcera oculorum, Cap. XXIII.

CRocum in muliebri lacte macerabis ac teres,tantúmque gummi albi addes quantum ſatis ſit ad croci conſiſtentiam. collyria confice, & vtere cum muliebri lacte inſtillando.

Ad albugines,obſcuritatem,ſuffuſionem,hebetudinem,caliginem,epicaumata,acutum
aſpectum,pterygia,& albugines
tingẽdas, Cap. XXIIII.

ALbugines celeriter ſanat nitrum cum oleo læuigatũ diligenter & inunctum: eas etiam attenuat omnis **A** anemonæ ſuccus.Obſcuritatem verò omnem & ſuffuſionem incipientem curant vulturis fellis partes duæ , ſucci marrubii,mellis Attici,ſingulorum pars vna.aut fel vrſinum cum duplo aquæ.Exacuit autem aſpectũ capnii ſuccus:ſiquidem non paucas lacrymas trahit . Libanotidis autem radicis & herbæ ſuccus melli admixtus omnes hebetudines quæ ex craſſo humore fiunt,curat.facit ad idẽ marrubii ſuccus cum melle.lactucæ agreſtis liquor, facit etiam ad ſordidam oculorum exulcerationem , cui epi- **B** cauma nomen eſt,cũ mulieris lacte ſubunctus. Medicamentum claritatem viſui comparãs:Mali granati granorum ſuccum exprime,& in vas Atticũ coniice, ac linteo circunda:& ad ſolem expone donec ad mellis ſpiſſitudinem redigatur:& pari portione mel adde, & extractum in vas picatum repone & ſerua. id enim inueteratum fit melius. Vbi dormitum iturus ſis,eo leuiter oculos inunge:atq; hoc pictoribus,ſculptoribus, aurificibus, ſenioribúſque conueniet. Aliud. Fel hyænæ Attico melli admiſce,& vtere.hoc hebetudines cohibet , & incipientes **C** ſuffuſiones diffundit:ſed ſi inueteratum ſit , erit melius. Pterygium verò,ſi magnum ſit ac durum iam effectum, medicina ex manuum opera petenda erit,& medicus adhibebitur:at ſi molle & paruum, curabis liquore ægiri cũ duplo mellis inungens.Sepiæ teſta combuſta & ſali foſſili mixta pterygium abſumit.Albugines verò tinges, ſi mali granati dulcis carnem teras,paulatim aquæ modicum inſtillando,multúmque læuigando,& poſtea oculos illinẽdo:vel alterci ſucco dies quindecim inũge.hoc enim tingit,& intra annum abolet omnino.

D Ad pulchras palpebras faciendas,
Cap. XXV.

IN pueris autem & iis qui molles ſunt carne , facit hoc quod capit ſtibii drachmas XVI . plumbi drachmas VIII.croci drachmam.florum roſarum , myrrhæ , nardi Indici,piperis albi,thuris maſculi , ſingulorum drachmã vnam,oſſa palmularum numero XXX.omnia in vas fictile coniiciuntur,diligenter aſſantur , deinde in mortario teruntur, tum opobalſami cochlearia duo induntur , ſimúlque conteruntur.ea denique ſiccabis,atque vteris.

Ad rupta in oculo, Cap. XXVI.

E LApidem hæmatitem in cote deteres cum lacte muliebri,eóque per diem ſæpe oculum inunge. Aut viticis folia cum aqua & polenta tere,atque impone.

Ad palpebras craſſiores, ſubcruentas,& granorum milii plenas, Cap. XXVII.

PAlpebras inuerte,ac ſpecillo calido læuigabis, aũt foliis ficulnis & melle ſubũge:aut vinum auſterum melli admixtum illine.

Ad ſcabiem oculorum, Cap. XXVIII.

F PVnici dulcis acidíque ſuccum coque donec mellis ſpiſſitudinem acquirat,eóque inunge.

Ad palpebras lepra affectas,
Cap. XXIX.

PAlpebras verò quas lepra obſideat,ſanabit ficulnus liquor illitus:vel vtitor ſalis ſpuma.

Ad palpebras duras,& quæ difficulter mouentur, Cap. XXX.

MEdullæ vitulinæ & ceræ pares portiones cum roſaceo liquabis, atque vteris:aut terebinthinæ partes ſeptem,lithargyri partem vnam cum oleo & cera eliquato,&in pannum emplaſtri modo impoſita admoueto.

G Ad ea quæ in oculos cadunt,
Cap. XXXI.

AQuam aut lac infunde & colline , vel melle oleóve inunge,ita vt lacryma excutiatur:aut iube vt in aquã aſpiciat aut in vinum.Quæ autem in oculo incident,reſina recenti contingens auferes,ídque capillo humano potiſſimùm,aut,ſi hoc non poſſis,ſuilla ſeta.Quæ verò infixa inhærent,& oculum lædunt , vulſella auferenda ſunt. Quæ denique ſub palpebra deliteſcunt, euelluntur inuer- **H** ſa palpebra:tum lacte locus colluitur.

Ad pediculos palpebrarum & ciliorum,
Cap. XXXII.

PEdiculos palpebrarum & ciliorum curant cum melle aut vino ſandaracha & vua taminia inunctæ.

Ad ægilopas & chalazia, Cap. XXXIII.

AEgilopes, in quibus in profundo non corruptum eſt os, curant chamæmeli folia commanducata & impoſita, vel ægilopis, qui in tritico naſcitur, ſuccus cum triticea farina illitus, plantaginis folia commanſa & illita. Vbi verò ruptus abſceſſus fuerit, regiæ nucis interna pars cõmanſa imponitur, aut etiam columbæ fimus læuigatus & thuri admixtus, vſquedum ad cicatricẽ perueniat, imponitur: in lapidem enim coit, ac permanet ibidem. Propolis verò & terebinthina cum alica teritur, & in ſplenio imponitur: aut alumen ſciſſile, quod plurima terebinthina exceptum ſit. Chalazia verò digerũt groſſi cocti illiti, itémque folia ficulna.

De affectionibus aurium, de difficili auditu, & de ſurdis, Cap. XXXIIII.

HVmor quidam in meatibus auditus conſtipatus in cauſa eſt vt difficulter homines & nihil audiant. ergo colluere plurimis diebus oportet paribus albi aceti & aquæ portionibus, iiſque cũ nitro læuigato ferueſactis: deinde verò colluere aqua calida ſola. tum infundenda erunt ea quæ ad difficilem auditum valẽt, qualia ſunt hæc: Nigri ellebori radicem cum aceto ac melle tere, in aures inde, ac medicamentum ibi ſine dies quinque. aut cardami quod ſatis eſt, & nitri parum: eáque carne ficuum eiectis granis excipe, ac collyrium quod meatui auditus cõueniat, facito: idque triduum intus habe. id enim ſordes educet abundè: & ſtatim leuabitur.

De aurium dolore, Cap. XXXV.

AVrium dolores, ſi à frigore oriantur, calida ſtatim curant. Ergo cepa & allium quæ in oleo ferbuerunt, infundenda ſunt, atque ita dolores curantur. itémque paucisſimum euphorbii plurimo oleo mixtum: aut piper diligenter tritum. amaracinum quoque iuuat, & nardum optimum eſt: aut rutaceum ex oleo tenuium partium & nõ adſtringente factum.

De aqua quæ auribus continetur, Cap. XXXVI.

SI aqua in meatu auditus contineatur, oleum continenter infundere conuenit: idque colluendo, & lana molli abſtergendo, & iterum infundendo. Lenit autem moleſtiam oui candidum & tenue, & lac muliebre: quæque adhibentur, calida ſint omnia. ita affectos iuuat adeps anſerinus. Siquis autem ei pedi innixus qui eius partis ſit quæ patitur, ſaliat, capútq; quodammodo decliue teneat, humor qui in aure eſt facilè excernetur: ad ſummã verò, ſi quis aurem affectã alteri præbeat vt ore exugat, ita quoque ſugendo humor educetur. At ſiqua inflammatio adſit, nardinum vnguentum cum exigua tetrapharmaci portione infundendum eſt. Si magnus ſit dolor, opus erit adhibere quæ ſenſibus ſtuporem afferãt: miſcebimus enim cum lacte muliebri & oui candido papaueris liquorem: ſed & caſtorium addemus. atque ad vehementiores quidem dolores, par pondus: ad leuiores verò, duplum. Decoctum autem eſto ſapa liquida: & quum vti volueris, in eodem decocto leniatur, ac remittatur. Sed præſtat hoc medicamentum longo antè tempore confectum ſeruare. Cæterùm quum dolor vrget, meatus ipſe audiendi tangẽdus nõ eſt, ſed ſpecillo cui lanæ molliſſimæ hapſus inhæreat, fouendus. atque eodem modo curabis vt medicamẽtum tepidum in aurem effluat, ita vt ad auris foramen ſpecillum medicamento intinctum admoueas: & quum id intrarit, lanam mollem ſuperimponas, qua initium meatus totáque auris contegatur: fouebiſque nardino quod parũ admodum tetrapharmachi acceperit. Si æſtas ſit, aut calor ægrum occupet, locus roſaceo foueatur. At ſi ſuſpiceris craſſum aut glutinoſum humorem, aut ſpiritum flatuoſum in aure eſſe, miſcebis aliquid eorum quæ obſtructionem tollunt. Hanc verò cauſam ſummo artificio ſubeſſe cognoſces, ſi quæ morbum præceſſerunt, quæque eo tempore adſint, animo diligenter voluas: nam ſi frigus anteceſſit, ſpiritus flatuoſus morbum gignit: ſi victus ratio ex rebus mali ſucci inſtituta fuerit, atque ex rebus conſtiterit quæ gignere flatum ſolent, capútque grauitate opprimatur, cauſa morbi in craſſos ſuccos referenda eſt. Vbi cauſa aliqua tibi nota fuerit, nitrum & aphronitrum medicamentis admiſce quæ ad aurium affectiones parãtur. addes etiam vtrunque veratrum, amygdalas amaras, ex ariſtolochiis eam quæ tibi ſit ad manus, cucumeris ſylueſtris & bryoniæ radices: itémque aſari & dracontii: caſiámque, & centaurium minus. hæc enim & meatus expurgant, & quæ intus compacta ſunt attenuant. Inflammationes verò quæ mites ſunt & pulſus expertes, facilè curantur. imponitur enim oxyrhodinum tepidum, & glauciũ cum aceto. ſed glaucium in cote medicinali fricandum eſt.

Ad inflammationes & laxos tumores qui in extremitate auris ſunt, Cap. VI.

INflammationes verò quæ in ſuperficie aurium, itémq; laxos tumores & rubores qui vel ex defluxu vel ex ictu facti ſint, curantur lenticula in aqua decocta atque cum melle trita, & impoſita. vel anſerinus adeps & butyrum & myrrha miſcentur, imponunturque.

Ad aures vulneratas & purulentas, Cap. XXXVIII.

VLceratas autem purulentáſque aures glaucio cum aceto curabis: ſi defluxio comitetur, paſtillis, qualis eſt is qui ad Andronem quique ad Polyidem authorem refertur. Si verò etiam citra vehementem dolorem pus procedat, nihilominus eiſdem vtitor. Si hæc remedia non efficient quod ſatis ſit, vehementibus vtemur: vt ferri recrementum in tenuem pollinem redigitur, atque in aceto acerrimo decoquitur ad ſtrigmenti aut mellis conſiſtentiam. Ad aures autem ex plaga vlceratas medullam calidi panis terimus, & myrrhæ dimidium miſcemus, atque imponimus. hæc neque alliganda ſunt, neque vbi impoſueris, aſſiduè auferenda.

Ad aures fractas & relaxatas, ad earum fluxum ſanguinis, ad tinnitum repentinum, & ad lapillos, aut fabas, aut quid tale, aut parua animalia quæ in aures inciderint, Cap. XXXIX.

AD aures fractas, myrrham, mannam, thus, terram nigram aut Samiam probè in vnum compone, & ad cerati craſſitudinem redige, atque impone, nullo modo locum irritans. aut ſulfur viuum, aut thus cum pice liquida in ſplenium indita impone. In quibus verò aures relaxatæ ſunt, cape terram figuralem, auréſque ea intrinſecus implebis, quum inaruerit: ſolano & ceruſſa illine donec reſideat. Si verò ſanguis ex auribus fluat, vt grumos non faciat, porri ſuccum & acetum miſcebis, atque infundes. aut mali granati aceto incocti ſuccum exprime, & infunde. Si ſanguinis fluxus perſeueret, rubi gallarúmque in aceto decoctarum ſuccum exprime, ac ſimul miſce, & inſtilla. Ad repentinos verò aurium ſonitus acetum cum roſaceo infunde. aut cuminum & oleum ad mellis ſpiſſitudinem redige, atque infunde, aut ſuccum radicis cucumeris agreſtis. Si tinnitus perſeueret, ægrum reclinabis, & nitrum crudum, tritum in aurem impones, & acetum acre tepidum infundes. Ad ſonitus verò qui ex morbo orti ſunt, vbi abſinthii decocto foueris, oxyrhodinum infundes, aut raphani ſuccum cum roſaceo, aut porri ſuccum cũ lacte mulieris, aut cum roſaceo. aut ſylueſtris cucumeris folia teres, ſuccúmque exprimes, eúmque infundes. At ſi lapillus, aut faba, aut aliud generis eiuſdem in aurem inciderit, alligabis ſpecillo carptum lanæ, eámque terebinthina intinges, aut aliqua re glutinoſa, & in aurem demittes, ac leuiter euelles. Si minus ſequatur, naribus indes quod ſternutamentum excitat. ſed os & nares obturabis: nam impetus ille qui fit, efflabit rem quæ inciderit. id verò erit faciendum aſſiduè, donec res quæ in aure eſt, excidat: nam ſi maneat, & auris inflammatione tentetur, conuulſiones conſequentur. Si animal aliquod inciderit, ſcammoneam aceto dilues, aut ſuccum abſinthii, aut peucedanum, aut ſulfur & nitrum cum ſucco raphani, & inſtillabis.

Ad vermes qui in auribus ſunt, & cætera omnia quæ in aures ſunt ingreſſa. Cap. XL.

AD vermes autem aurium, & reliqua omnia quæ in meatum audiendi ſunt ingreſſa, acetum oleúmque

mixta

mixta inſtilla, aut capparis ſuccum, aut nepetæ ſuccũ, aut veratrum album cum vino infunde.

Ad aurium ſordes, Cap. XLI.

NItrum toſtum in aurem immittes, tum acetum inſtillabis, & lanam appones, itáque ſines per totã noctem. die ſequenti aqua & oleo calido collue.

Ad aures humidas, Cap. XLII.

MIſy cõbuſtum in panno læuigatum inſufflabis. aut gallas eodem modo teres, combures, atque vteris. aut alumen aſſabis læuigabiſque, & oleum infundens inſufflabis.

Ad carnem quæ in auribus ſupercreuit, Cap. XLIII.

CArnem quæ nimium in auribus creuerit, celeriter aufert fæx cum calce viua & lixiuio ſtillatitio, ad ſtrigmenti craſsitudinem redacta, & ex lana & ſpecillo impoſita.

De parotidibus, Cap. XLIIII.

QVemadmodum in aliis partibus inflãmatis vtimur repellentibus, nõ ita in parotidibus facimus, ſed cõtra, attrahentibus: quum demus operam vt humorem qui lædit, celeriter ab imis partibus ad cutim trahamus, & naturam adiuuemus quæ per abſceſſus febrim curat. In quo caſu ſi natura ſatis idoneo impetu feratur, nos quieſcim⁹, totúmque illi negotium permittimus. tantummodo autẽ lenimus & concoquimus humores ibi collectos: qui vbi in pus verſi fuerint, in id incumbimus vt diſcutiantur. Si verò durities appareat, attrahentibus addimus molliẽtia. At moderatas parotidas in quibus neque plenitudo eſt quæ cõfluat, neque violentus dolor, neque ſuppurationis ſuſpicio, facilè curabimus. idque faciemus fomẽtis ex muria & cataplaſmatis, ac medicamentis in quibus maior ſit vis digerendi: qualia ſunt Mnaſæi, & ex ſuccis quod διὰ χυλῶν vocatur: & itẽ cerata molliora, & quæ ex butyro atque œſypo conficiuntur, buccinæque combuſtæ, & purpuræ, & oſtrea quæ adhibentur iis parotidibus quæ iam duræ factæ ſunt, atque inueterarunt: ex iis enim medicamẽtum fit quod nõ ſolùm dolorem morſúmque nullum affert, ſiquis eorum cinerem melle diluat, ſed etiam multo magis erit tale ſi veterem ſuillum adipem ſalis expertem villis eiectis admiſceat. ita enim citra omnem dolorem & moleſtiam omnes inueteratas inflammationes, quæque ex affectione quam gignit defluxio oriuntur, diſcutiet. Iam verò ad eas quæ iam duræ factæ ſunt, accommodatæ ſũt caricæ in marina aut muria coctæ. Simili quoque modo amarorum lupinorũ farina cum melle cocta, cui parũ calcis viuæ acceſſerit: qua cataplaſmatis modo eſt vtẽdũ.

De narium affectionibus: de ozæna & polypo, Cap. XLV.

COmmunis ozænarum polyporúmque curatio eſt vt primùm ſiccemus, capútque roboremus: eíque imponamus aut medicamentum ex anemona, aut quod ex cochleis cõſtat. cuius hic eſt apparatus: capit enim myrrhæ, thuris, ſingulorum vnciam vnam, cochleas integras ducẽtas, alba ouorum duo. omnia in mortario conteruntur ac miſcentur, tum illinenda ſunt linteo ſuperimpoſito, ac ſinenda per dies nouem. atque ita vtitor remediis quæ foris loco admouentur. In polypis verò vtimur eo medicamento quod ex punicis cõſtat: eſt enim valde efficax. Ad quod conficiendum capienda ſunt mala punica auſtera, acida & dulcia, pari numero & portione: totáque, quũ adhuc recentia ſunt & matura, tundenda, frangendáque, & ex iis ſuccus exprimendus, & in vas ſtanneum coniiciendus. prius autem eſt modicùm decoquendus, ſi liquidior quàm par eſt videatur. quod verò ex iis relictũ eſt, quod firmũ durúmque eſt, diligenter cõtundendum eſt, atque iterũ in pila læuigandum. ex eóque collyria cõficies quæ ſimili ratione naribus ægrotantis cõuenient: nã in meatu naris in quo polypus eſt, accõmodantur. hócque medicamentum, & ſine mordicatione & ſine vlla affectione, quæ per cõſenſum afferatur, idẽ quod medicamenta acria, efficiet, ac lõgiore tẽporis ſpatio polypũ abſumet. At ſi polypus humidior flaccidiórq; tibi videatur, maiorẽ punicorũ auſterorum copiã in medicamẽto pones: ſi durior, dulciorum. Si collyrium moleſtiã cruciatúmque afferat, & omnino attendatur, præcidendus vſus erit. & quo tempore collyrium nõ adhibetur, ſucco expreſſo (vt diximus) vtemur, locúmque ipſum affectum, & internam oris partem qua foramen in palato naris habet, aut penna, aut lana quæ ſpecillo obuoluta ſit, illinemus. Diphrygesquoque longiore tẽpore polypũ cõſumit. Si cui autẽ propter mollitiẽ corporis hæc mordacia videãtur, tũc roſætritæ imponentur: ipſæ enim molliahumidáque corpora mirificè iuuant. Eſt etiam planũ hæc aſſiduè admouenda eſſe: quandoquidem ab humore colluuntur atque humectantur.

Ad vlcera quæ in narium meatibus inſunt, Cap. XLV.

VLcera quæ narium meatus obſident, curantur paſtillis Andronis & Polyidæ, quæ vino quandoque dulci, quandoque auſtero, & ſæpe etiam aceto diluta imponũtur. Verùm ſi humor per meatus acrior effluat, vlcera quidem difficilia curatu ſunt, cæterùm tetro odore vacant. At ſi acrimonia putredóque adiuncta fluenti humori ſit, ozænæ exoriuntur. eas curabis nepetæ ſuccum effundendo, aut mel in nares coniiciendo, naréſque dilatando, ac ſternutamentis ramenta vlceris educendo. Vel album veratrum in puluerem rediges, faciéſque vt æger naribus inſpirãdo quàm plurimum eius poſſit attrahat. quod quum fecerit, amurca cum melle locum continges, meatúſque chalcitide, aut atramẽto ſutorio cum melle. ſi vetuſta vlcera ſint, acre acetum adde.

De deſtillatione & grauedine, Cap. XLVII.

HVmores ex capite deſtillãtes, ſi negligantur, multorum eſſe malorum cauſæ ſolẽt: nam vel gurgulionẽ inflãmant & tonſillas: idque mediocre eſt malum. aut gignitur raucitas, quæ in gutture diuturnam affectionẽ parit: idque nõ exiguum malũ putatur. Ac nonnulli etiã inuenti ſunt qui ex deſtillatione ſanguinem per ſputum reiecerunt: púſque collegerunt, ex quo tabidi euaſere, & vox læſa fuit. ergò deſtillatio omnino curanda eſt tũ pauciore cibo tum minore potu: & irini fæcibus ſinciput illinẽdum eſt, & abſtergendum decoctione rutæ, atque oleo laurino: ſiquidẽ hæc concoquũt, & craſſum reddunt id quod deſtillat. Prodeſt etiam capite obuoluto eſſe, & nunquam ſupinum dormire: quippe quũ in iis qui ita dormiunt, humor in arteriam facilè cõportetur. Oportet autem aſſiduè gargarizare ex adſtringentibus, vel roſas aqua decoquendo, aut rhun, aut lentiſcum, aut id facere poſca. Non peſſimè autem feceris ſi deſtillationem in nares deriuaris: atque odoramentis quidem, vt melanthio & aniſo: iis quæ infundantur, vt melanthio trito cum aceto, aut ſucco betæ & anagallidis: humor enim illuc confluens pulmonem periculo eximit. At grauedo, ſi parum moleſtiæ adferat, facilè ſiſtetur irini laurinique vſu: & olei in quo lini ſemẽ & ruta cocta ſint, & capitis obuolutione, paucioréque victus inſtituta ratione.

Ad frequentia ſternutamenta & grauedinem, Cap. XLIII.

MElanthium aridum in linteo ligabis manibúſq; cõfricabis. puluerẽ, qui in linteo remanebit, plurimũ iube ab ægrotante per odoratum trahi. Vel thymum adipe inuolutum ſub cinere tege. vbi aſſatum ſenties, tere, ac iube vt naribus odor attrahatur. aut myrrham in vino odorato diſſolues, eáque craſſiſsima nares illines.

Ad ſugillata, Cap. XLIX.

SVgillata fouenda ſunt meliloti fœnigræcíque decocto. tum reſoluendũ eſt Nili collyrium ex roſis eodem decocto, & illinendum: his peractis, ſolius fœnigræci decocto fouendum, & collyrium quod ex myrrha fit inungendum. Hac ſanè ratione ſugillata, niſi penitus inueterata ſint, curabis. ad ea enim vtendum eſt iis quæ ſtrenuè digerunt, quæ mox deſcribemus.

Ad ſugillata incipientia, Cap. L.

SVgillata quæ etiamnum incipiunt, ſanat nouellus caſeus impoſitus: aut fabacea farina cũ melle diluta: aut oui vitellus cum melle ſimili modo. Ea verò quæ iam inueterarunt nigráque ſunt facta, curat raphanus impoſitus, qui tunc auferendus eſt quum morſum incipit excitare. aut radix ari imponi poterit, quæ etiam melli admixta ſuperdatur. Sugillata autẽ quæ cũ inflãmatione ſunt, foue-

bis aqua calida, tum cataplaſma admouebis ex lentibus coctis tritíſque cum melle. Si inciſa cutis ſit, in ipſam diuiſionem pones aliquid eorum quæ ad cruēta valent: extrinſecus verò pones ea quæ faciūt ad ſugillata, in quibus præciſa cutis non eſt.

Ad varos, Cap. L I.

TVmor durus exiguúſque eſt qui varus nominatur. is in faciei cute exoritur: poſtulat autē auxilia quæ molliant quǽque digerant. Ergo mellis Attici cyathum aceto acerrimo paribus portionibus admiſceto, ac diligenter varos inungito, digitis confricando. aut alumen accuratè læuigabis, terebinthináque excipies, & vbi emollieris impones. Ad eos autem qui inueterati ſunt & in callū declinarunt, cape ſaponis Gallici drachmas quatuor, ammoniaci drachmam vnam: aqua diſſoluantur, & ad cerati craſſitiem redigantur, tum illinantur, & vbi horæ ſpatium trāſactū fuerit, tepida aqua abluantur. Aliud. Nitri, gummi albi par pōdus aceto diſſolue tere̊que diligenter, & paſtillos cōfice, & in vmbra eos ſicca. quum vti volueris eos aceto diſſolue, & illine. vbi inaruerint, ſapone eos abſterge. Hoc etiam medicamētum facit ad eas affectiones in quibus tuber eſt: & item ad pruritus faciei.

Ad eos quibus in mento ficoſæ eruptiones fiunt, Cap. L I I.

LIthargyri, miſyos par pondus tere & illine: aut gluten fabrile cum rubrica illine. Aliud valde ſtrenuū: Elaterii, ſalis foſſilis, pares portiones miſce, & impone liquidum ſpecilli cuſpide, ita vt medicamentum ingrediatur. vbi id indideris, vngendus locus eſt lini ſemine quod ex aqua ſit læuigatum. Si vlcera perhumida ſint vt ex eis aqua pura effluat, vtendum erit Andronis paſtillo. Ad exanthemata verò quæ in mento erumpunt, cape ferrum igni candens, ſupérque eo lignū paliuri pone, humorem qui inde emanat excipito atque illinito: aut myrti baccas tritas ex vino illine: aut atramentum ſutorium cum aceto læuigatum impone.

Ad ephelidem, maculas, & lentigines.

VItis agreſtis racemi curant ephelidas, & maculas, & quæcunque ſunt generis eiuſdē quæ in cutis extremitate exoriuntur. Amygdalæ autem amaræ ephelin auferunt, itémque amygdalæ arboris radices coctæ atque illitæ. coſtus quoque cum hydromelite ad ephelidas facit: braſſica verò, & ad ephelida, & ad lentiginē, & ad cætera ad quæ mediocri abſterſione opus eſt. ſepiæ teſta cremata ad ephelidem & lentiginem valet.

Quæ faciem ſplendentem tenſámque reddant, quǽq; bene coloratam præſtent, & vetent ne à ſole exuratur: & quæ exuſtionem ſanent, Cap. L I I I.

CVcumis qui edendo eſt ac maturus, ſplendidum corpus reddit: præſertim verò ſiquis eius ſemen ſiccauerit, deinde contuderit & per cribrum traiecerit, & purgamento vtatur. Crocodili quoque terreſtris fimus faciem illuſtrat, tenſámque cutim reddit. eius ſimilis eſt ſturnorum, quum ſolùm oryzam comederūt. hæc abſtergunt etiam ephelin. Iam verò cucumeris agreſtis radices incidito ac torreto, & in aqua decoquito, terito deinde: hoc enim extentam & candidam faciem reddet. Simili quoque modo bryoniæ radices oleo incoctæ & illitæ faciem ſplendore perfundunt. itémque erui farina ex vino odorato læuigata & impoſita. Vel ſimilæ ſuccum percolabis, humorémque effundes, & ei quod reliquum erit, veluti fæx, oui candidum admiſce redigéque ad mellis ſpiſſitudinem: hócq; faciem inunge, ſi in ſole ſis moraturus. Si facies vſta à ſole fuerit, multa aqua gelida perlue. Terra Chia illita conciliat ipſa quoque faciei venuſtatem & bonitatem coloris, & toti etiam corpori. Scrobs etiam cupreſsi & ilicis, quæ in eodem ramento ferueat, eáque totum corpus illinatur. Vt autem ne à ſole quiſquā vratur, &, ſi vſtus ſit, ſanetur, facit bulbus albus cum melle tritus atque illitus.

Ad fœdos alarū odores & hircos, Cap. L I I I I.

VT axillarum tetros odores auferas, myrrham cum alumine inungas, aut crocomagma, aut ramēta cum alumine & vino odorato. præterea cardui radicem decoctam potui dato.

Ad tetrum oris odorem, Cap. L V.

OS verò odoratum reddes ſi iridem vino antiquo odorato macerabis, eóque vino os aſſiduè colluės atque in ore paululum tenebis. Fœdum verò oris odorem tollit vinum purum cum myrrha, quo os colluatur: & vini flos tritus. mādunt nonnulli iridem, aut aniſum, aut ſimile quippiam.

Ad labia fiſſa, Cap. L V I.

GAllam immaturam tere, atque excipe terebinthina, aut hyſſopo, aut melle, atque illine. Si fiſſa altius fuerint, ſeuo caprino expurgato, aut medulla bubula, aut adipe anſerino ſubunge.

De affectionibus dentium, & ad dentes mobiles, Cap. L V I I.

QVVM dentes propter ſenectutem mobiles laxíque ſunt, tum parum auxilii capiunt ex rebus adſtringētibus, & gingiuas à quibus continentur, conſtringentib⁹. Si ex alia cauſa moueantur, coniectandum eſt vtrum propter nimiam humiditatem is neruus qui in eorum radices peruenit, ſit relaxatus. quo in caſu medicamentis vtēdum eſt ſiccantibus. Ergo rotundum alumen cum duplo ſalis eſt dentibus aſpergendum. Aut vlmi corticem in vino decoque, & iube vt in ore contineat. Sed dentiū quoque foramina ex deſtillatione acrium humorum fiūt. ex quo patet ad hæc etiā opus eſſe malitiam humorū exiccantibus. At ſi humiditas multa ſit, capiti cōſulemus, vel etiam totius corporis habebimus rationem: ſi pauca ſit, ſolis auxiliis contenti erimus quæ foris applicantur. Atq; in principio quidem vtemur repellentibus, vt id quod influit cohibeamus: quum ſæpe euenerit vt ex horū vſu ante inflāmationem æger ad bonā valetudinē ſit redactus. Verùm ſi adſit inflammatio, adhibebimus ea quæ citra morſum calefaciunt & euacuant. Si dolor per hæc nō ſedetur, quæ vehementer calefaciunt admouebimus, quale eſt piper, & fæx combuſta, & pyrethrum, & euphorbium: ex quibus aliquid in dentis foramen eſt coniiciendum. Quandoque etiam vſuuenit vt quum præ nimio dolore vigiliæ oriantur, iis vtendum ſit quæ torporem inducūt.

Ad dentes corroſos, itémque molares, & ad eos qui liuidi ſunt, ac dolent, Cap. L V I I I.

AD dentes exeſos cape gallam tritā, lycio aut terebinthina exceptam, atque illine. loco autem prius repurgato, piper aut cachry opio excipe, & in exeſam partē impone: aut pyrethrum cum myrrha: aut liquoris Cyrenaici & piperis æqualem portionē cum galbano. Ad molares verò eroſos, melanthium torrefacito contunditóque cum aceto acerrimo, & exeſam partem aſperge: & nō amplius exedetur. veratrum nigrum ad erui magnitudinem cum melle cocto impone. Qui verò liuidi facti ſint, ſi id ex defluxu humorum vitiatorum patiantur, ſiccantibus, ſicut etiam eroſos, curabis. Si dentes citra gingiuarum inflāmationem doleant, quandoque corpus ipſum dolorē continet, quandoque verò neruus qui corpori inſeritur. ex quo ſit vt vehementiora poſtulent remedia, ſiue repellere ſiue digerere quiſpiā doloris cauſam velit: eáq; ſiue ſuccus, ſiue ſpiritus flatuoſus eſſe videatur: quamobrem quāplurima ex iis remediis ex aceto acerrimo parantur.

Ad dolores dentium, & de iis quos frigus oblæſit, quique mobiles ſunt, Cap. L I X.

PLantaginis radices cōmanſæ, & decoctæ ad os colluēdum: aut myrti virgulæ cum aceto coctæ: aut pentaphylli radix vino cocta: aut galla in aceto multùm cocta: aut veratrum nigrū cum aceto quo os colluatur: aut capparis radicis cortex. Ad dentes verò qui ex frigore dolēt, pyrethri radix facit, & vini fæx, terebinthina, hyſſopum, vua taminia, pulegium cum oxymelite, alterci ſemen & folia cum aceto, aut lacte aſinino, vt os colluatur: quod etiam laxos dentes confirmat. Extrinſecus autem fouebis ſaccellis, in quibus ſal, aut milium, aut panicum ſit. ipſum verò dentem fouebis hoc modo: origani cymas oleo feruenti intinges, & ſuper dolentem dentem pones.

Apophlegmatiſmi pituitam euocantes in dentium doloribus, Cap. LX.

PItuitam è capite educit vua taminia per ſe,& cum pulegio commanſa.aut allii ſpicas quinque,myrti nigræ pauca folia cum aceto agita rudicula tædina,& coque vſque ad medietatem, idque dato ad os colluendum & in ore continendum:deinde os latè aperiendum vt pituita poſſit effluere.

Quomodo dentes atque adeo ipſos molares ſine dolore eximas, Cap. LXI.

FArinæ triticeæ denarium vnum cape, & cum liquore tithymali temperabis,ac dentes ea circundabis: ſupra autem hederæ folia impones,& per horam ita ſines, tum auferes.nam dens per ſe ipſe comminuetur.

Ad dentes imbecillos,aut molares & cõtuſos,&ad eorum ſtuporem, Cap. LXII.

MEL & ceram pari pondere aqua calida in ſole emollies, picis dimidium admiſcebis, dabiſque ad maſticandum.Si aridum hoc medicamentum ſit, parũ olei addes.maſtiche etiam commanſa bene facit.Quibus autem dentes mutuò ſeſe contundunt,tanquam id ex mollitie patiantur,indurandi ſunt adſtringentibus medicamentis.Ad dentium verò ſtuporem facit portulaca,& itẽ eius ſuccus:aut oleum ore contentum.

Ad infantes dentientes, Cap. LXIII.

QVVM infantes dentes emittũt,& dolore vexãtur, eorum gingiuæ lacte canino illinẽdæ ſunt, aut leporis cerebro: quod valet etiam ſi eſui detur. Si ægrè dens exeat, cypero cũ butyro, & oleo ſuſino vbi exoritur dens illines.

Medicamentum quod à dolore dentes tuetur, eóſque roborat,facitque vt decori dentes ſint, Cap. LXIIII.

TIthymali radices in vino vſq; ad dimidias coquito, & bis in mẽſe os colluito:& nunquam dolorem ſenties. Optima quoque ad tuendos dentes à doloribus, ad eóſque confirmandos, & ad pulchritudinem eis comparandam ea quæ ſubſcribam, quibus dentes abſtergantur. Caput ergo leporis combure,in puluerem redige, eóque dentes deterge:itémque ſalẽ & mel læuiga vſquedum cerati ſpeciem acquirat,& puro linteo illigata cõbure: tum modicum iridis adde,& deterge.

Quæ dentes ſplendidos illuſtréſque faciunt, & flaccidas gingiuas ſiccant, Cap. LXV.

DEntes illuſtrat cinis nõ admodum læuigatus oſtreorum, buccinarum & purpurarum:pumex, teſta clibanorum eodem modo.Sed ſi cum ſale comburantur, dentes maiore efficacia detergent:& gingiuas humectas flaccidáſque ſiccant. Sepiæ teſta non combuſta,& trita ſimili modo dentes nitore perfundit:itémque ceruinũ & caprinum cornu dentes nitidos facit,& gingiuarum humiditatem exiccat.

De gingiuarum affectionibus,déque iis quæ ex inflãmatione dolent,quæ defluxione grauãtur,quæque exeſæ ſunt, & de caruncula quæ ex gingiuis inter dentes exoritur, quæ ἐπουλὶς dicitur, Cap. LXVI.

OPtimum remedium eſt ad gingiuas inflammatas & dolentes oleum lentiſcinum purum, quod calidum in ore teneatur.eſto autem oleum recens factũ,& in duplici vaſe calefiat: id enim ſine aſperitate reprimit,& ſine morſu digerit:quibus rebus opus eſt ad inflammationes vel maximé.huc faciunt etiam ea quæ ad dentium dolores ſuprà fuerunt à nobis deſcripta.ſed magis propriè valet ad hoc acetum in quo hyoſcyami radix cocta ſit. Ad gingiuas verò quæ defluxione infeſtantur,exeſæque ſunt cum tumore atque dolore,altéque morbus eas depaſcitur,valet hæc fomentatio: Specillo lanã alligabis,oleo feruenti intinges,& gingiuis admouebis vſque dũ adæquẽtur,& partes circulo adiacentes cãdidæ fiãt:ita enim cohibetur ne vlterius ſerpat quod depaſcitur, & quod ex ſana carne exeſum erat,nutritur.poſtea verò vteris dẽtifricio, quod cõſtat ex galla in tenuiſſimũ pollinẽ redacta, quantũ acetabuli magnitudo eſt, cũ myrrha quantũ fabæ im-

A plet magnitudinẽ:his tritis ſicciſque vtitor.Ad carunculã verò è gingiuis enaſcentem adhibe atramenti ſutorii & myrrhæ pares portiones, quibus modicum aluminis ſciſſilis adiungatur.

Ad cruentas gingiuas, Cap. LXVII.

SVmmum cruentarum gingiuarum remedium eſt alumen liquidum cũ duplo aloës impoſitum:aut alumen & myrrham tenuiſſimè conterito,& ex melle illinito.

De oris affectionibus, déque inflammatione, & aphthis, Cap. LXVIII.

B QVVM oris inflammatio eſt,ſi totũ corpus plethoricum aut redundans malis humoribus videatur, tum venæ ſectione & purgationibus vtimur, clyſteréſque & cibi potioniſque abſtinentiã imperamus.ſi neutrum horũ ſubſit, ſtatim ad ea remedia cõfugimus quæ loco foris admouentur. Itaque in principio reprimimus iis quæ adſtringunt & refrigerant: quale eſt quod ex moris conficitur,cui omphacium acceſſerit:aut flos roſarũ,aut ipſæ roſæ ſiccæ,balauſtiũ,malicoriũ, gallæ immaturæ, alumẽ, rhus, glaucium , & decoctum myrti atque aluminis ſciſ- C ſilis.deinde verò ſatis eſt confectio ex moris quæ crocũ & myrrham acceperit,vt inflãmatio cõcoquatur.Quum verò iam ipſa concocta fuerit,digerentibus opus erit.addemus igitur aphronitrum, & nitrũ,& ſulfur viuũ,id quod eſt omniũ validiſſimum.quandoque autem ſapam,quandoque verò mulſam ei admiſcebimus, in qua mulſa incoctum ſit origanum,aut hyſſopum, aut pulegium,aut thymum,aut ſatureia,aut nepeta.Inuenta enim medicamenta,quæ mediæ facultatis ſint,eò fuerũt vt,quũ vſus poſtu- D laret,ea miſceremus quæ accõmodata eſſent. In ſtatu autem inflãmationum raró vtendũ eſt medicamentis quæ ad os pertinẽt.ſed tamen os colluendũ eſt ac gargarizandum iis quæ inflammationis vehementiã leniant: quale eſt decoctum caricarum,& decoctum furfurũ,& oleum lẽtiſcinum,quod in duplici vaſe ſit tepefactum. Sed ipſum medicamentum,quod, quia ad os pertinet,ſtomaticũ nominatur,in ſtatu poteſt colluendo ori adhiberi, ſi modò mulſæ dilutiori & defruto calido miſceatur : ſi verò hæc nõ adſint,aquæ calidæ. Quæ ego memoraui omnia,vt tu E ex ea materia quæ tibi facilè ſuppetat, conficere medicamentum queas. Ex vlceribus autẽ quæ in ore ſunt, quæcunque flaccida ſunt,poſtulant egregiè ſiccantia medicamenta quale eſt diphryges, tum per ſe,tum cũ melle aut vino mulſo.Prodeſt etiam Muſæ paſtillus,& ſuccus rhu, & õphaciũ.Verùm vlcera oris ſimpliciora curari poſſunt iis medicamentis quæ ad oris aphthas inſcribũtur, vt quod ex moris eſt & rubis,& cætera.Quæ verò oris vlcera abũdè humida ſunt,& prope ad oſſa accedunt, periculum eſt ne ſyderentur.ideo fit vt vehementiſſima medicamenta F exigant.Ergo aliquem ex prædictis paſtillis in puluerem redigimus,atque ita ſiccum imponimus.nam ex humore & calore earum partium quæ ore continentur putredo ſtatim fit: quamobrem validiſſimis medicamentis vti ad huiuſmodi vlcera plerunque cogimur.validiſſima autem ſunt quæ cruſtam excitare poſſunt æquè ac cauteria. Vlcerationes verò quæ in ſuperficie oris oriuntur, aphthas nominant:eæ plerunque in infantibus naſcuntur. quibus remedium vtplurimùm adhibetur iis quæ modicè adſtringunt.Quandoque etiam inueteraſcunt, aut temporis G diuturnitate difficulter curantur,quum putredinẽ genuerint & affectionem excitarint quæ à ſerpendo & depaſcẽdo νομὴ vocatur. Ergo infantibus qui iã ciboscomedũt, lentem cum modico panis,& medulla vitulina, aut ceruina dare conuenit,cibiſque miſcenda erit portiuncula malorum cydoniorum , & aliorum quæ adſtringendi vim habent,vt pirorũ,ſorborum & meſpilorum. ſique aphthæ ignitæ ſint,lactuca erit cibis addẽda. At ſi infans nõdum poſſit comedere,nutrici hæc dabis. ſed conueniet etiam infantes medicamentis illinere . Si aphthæ ſubrubræ H ſint, in principio imponentur ea quæ modicè refrigerant & adſtringunt:tum vtendum erit iis quæ citra morſum digerunt:ſi ſubflauæ ſint,iiſdem quidem opus eſt,ſed magis refrigerantibus : ſi ſubalbidæ & magis pituitoſæ, abſtergentibus: ſi nigræ,iis quæ ſtrenuè digerunt. In adultis autem,& quorum dura ſunt corpora,ſatis eſt miſy cum

vino adſtringēti.Si vlceratio ſubſordida ſit,cū vino mulſo terendum miſy eſt. Quæ verò validiora poſtulant remedia quàm miſy ſit, cum vino & vino mulſo vtile eſt ea terere.hæc autem efficacia ſunt: at mediocria, & præcipuè in principiis affectionum ſunt, omphaciū cū vino mulſo,& rhus eodē modo.in puerulis verò ſufficit flos roſarum,& ipſæ itidem roſæ ſiccæ.

De columellæ affectionibus, Cap. LXIX.

QVVM inflāmata columella eſt, auxiliis reprimentibus vti oportet, eáque eſſe facultatis adſtringētis opus eſt. ſique mediocriter ſit defluxio, mediocris adſtringens eſſe facultas debet: ſi vehementer,acerba.ergo collutiones lenes,vt ſunt quæ ex palmulis tum aqua ſola decoctis fiunt,tum verò etiam melle adiecto: itémq; decoctum roſarum,capreolorum viris,ruborum, lentiſci,& terebinthi,& cyperi,& hypociſtidos. Sed his agit vehementius decoctum myrti,& cydoniorum acerborum, & cymarum ilicis, & fagi, balanorum & meſpilorū, & fructuum cornorum.Maximè autem ſtrenuè hæc:gallarum, rhu,balauſtiorum & malicorii decoctum.Hæc autem vel ſigillatim vel coniunctè coquenda ſunt,& ex aqua gargarizandum.eiſdē quoque ſiccis in puluerem redactis gurgulionē attingere oportet,& paulatim attrahere tum ſuprà,tum foras linguam verſus. Medicamenta verò ſicca & in læuorem redacta cochleario inſpergantur.his enim remediis gurgulio in ſuum ſtatum eſt omni ratione adducendus,nec ad eum incidēdum properare debes.Quū verò gracilis cruentúſque fuerit quandoq; redditus(qualis fieri ſolet longo temporis ſpatio) tum præcidēdus eſt. poſtquam ſectus fuerit, ſolo diphryge erit vtendum vſquedum cicatrice vulnus includatur : ſiquidem id cicatricē exquiſitè arctam ſtrictámque inducit, & in hac parte,& itē in cæteris omnibus quæ fuerint vlceratæ.

De tonſillarum inflammationibus, Cap. LXX.

TOnſillarum inflammationes duróſque tumores quos αἰπάδας vocant, exprimere oportet aliquo medicamento quod iuuare poſſit digitos illinendo. In glandulis autem vel maximè hæc curandi conuenit ratio: quum enim ea loca laxa ſint & fiſtuloſa,facilè ſuſcipiunt humorē influentem,fiúntque eminentiora,atque inflantur.Quum verò tempore conuenienti inflāmatio concocta iam ſit, glandulæque plenæ ſint alicuius humoris glutinoſi, medicamento ſtomatico admiſcebimus nitrū,aut ſalem,aut aliquid tale,& pituitam vacuabimus. At ſi fauces ipſæ inflammatæ ſint,neque hoc medicamento vtēdum eſt,neque propter carnis mollitiem exprimendum.

De angina, Cap. LXXI.

QVVM ab angina quiſpiam ſuffocatur, ſcire conuenit in periculo rem eſſe,maiúſque periculum imminere ſi inflāmatio intus infixa ſit vt nihil foris appareat: & multo etiam maius,ſi ambas tonſillas obſideat inflammatio,atque vnà gurgulio ſit affectus: par enim eſt totū corpus quamprimùm ſanguinis miſſione euacuare. Si æger non ſit ad mittendum ſanguinem aptus,ſcarificandæ erūnt tibiæ,& permittendum vt quamplurimū ſanguinis effluat.eritque acribus vtendum clyſteribus, continendúſque æger in inedia.tum collo ſuperdabis medicamentum quod vim attrahēdi habeat : ſi enim materia quæ in illis particulis eſt fixa extrahatur, vt tumor foras ſe proruat,omnino ſpes erit hominem ſeruatum iri. Præterea ſuccus priſanæ ad gargarizandnm dari debet tenuis melli admixtus,itémque decoctum caricarū,& quod ex hyſſopo,origano,& marrubio conficitur: ita enim humores illi glutinoſi & craſſi qui in eis partibus impacti ſunt, digeruntur.Mirabiliter autem ad anginam facit ſtercus caninum album ſiccatum,& in puluerem redactum ac per cribrum traiectum,deinde melle dilutum atque illitum. ídque eſt huiuſmodi vt nullum inueniri medicamētum præſtantius aut efficacius ad anginas queat : ſed oportet canes oſſa ſolùm comediſſe.Præterea ſi plura lina, præſertim verò quæ ex purpura marina colliguntur, viperæ collo imponas,eámque in linis ſuffoces, tum vnum ex illis collo appendas alicuius, magnum adiumentum afferet tonſillis, & reliquis omnibus malis quæ moleſtia collum afficiunt.

Ad ſpinas,& oſſa deuorata, Cap. LXXII.

OSſa autem quæ deuorata ſint,itémque ſpinas quæ gulæ inhæſerint,aufert ſpongia, aut caro inciſa & lino appenſa,quam vi adacta deuorare conabitur is qui malè affectus eſt.tum derepente extrahenda ſpongia eſt,aut caro eo lino per quod fuit demiſſa: ita enim quod infixum erat in gula,ſimul extrahi cōſueuit. danda eſt etiam panis teneri medulla ad deglutiendum, itémque ficus ſiccæ commanſæ.

De medicamentis ſtomaticis,de tonſillis inflāmatis,déque vuæ aut alterius alicuius partis inflāmatione, Cap. LXXIII.

MEdicamentum ſimplex ex moris fit hoc modo:Succi mororum heminæ quinque.decoquatur ad ſtrigmenti craſſitudinem.tum adde mellis libram vnam, & ſimul coque ad mellis conſiſtentiam.Quum vti volueris, in principiis admiſce(vt dictum eſt) repellentia : in ſtatu, concoquentia & lenientia: in declinatione, digerentia. Eodem etiam modo ex ſucco corticū nucis medicamentum ad os accōmodatum conficies: & item ex muſto vuarum auſterarum & ex ſucco punicorum,& cæterorum fructuū auſterorū,ex quibus exprimi ſuccus poteſt.Si ſuccus craſſus videatur,mel aptè miſcere conueniet:ſi liquidior,prius decoquēdus erit.Cæterùm pirorū pomorúmque ſuccus, & aliorū etiā quamplurimorū fructuū autūnalium pares mellis portiones capit at eorum qui valde acerbi ſunt,qualis eſt corni fructus,interdum duplū mellis,interdum triplum. Iis ergo qui medicamentoſas qualitates ferre non queunt, ſi mediocribus inflāmationibꝰ aut tonſillarum,aut vuæ, aut alterius partis corripiantur, ſufficiunt ſucci eorum fructuū quos modò memoraui,& item rhus obſoniorū. Ad maiores verò inflāmationes opus eſt ſucco punicorum auſterorum,aut malorum cydoniorum:aut vtroque inter ſe,melle(vt diximus)cōmixto, ſitque moderatum medicamētum. ſed præſtantius erit ſi tota punica in fruſta ſeces,& in muſto decoquas: non ſolùm enim repellendi ſed digerendi quoque vis ineſſe in medicamento debet, ſiquid durum appareat. quamobrē prædictis,quum ad mediū decoctionis peruenerint, iniicies pulegium,aut hyſſopum,aut origanum, aut nepetam,aut thymum: deinde per colum traiicies: ſic enim idoneum medicamentum confeceris.

Ad putredines quæ in ore ſunt, Cap. LXXIIII.

CHartæ combuſtæ partes tres, auripigmenti pars vna: his tritis vtitor.Supra autem linamēta roſaceo intinge,applica atque exprime. Aliud, quod ad magnas oris aliarúmque partium putredines valet.Chalcitidis pars vna,calcis viuæ tantundem,auripigmenti dimidium, trita miſce,eiſque vtere.Si os exareſcat,& deglutiri ſaliua nō poſſit,ficus in vino auſtero mero coquito,datóque decoctū calidū ad ſorbendū:ſi nequeat, tū paulatim infūdito.

De vlceribus aſperæ arteriæ, Cap. LXXV.

VLcera quibus aſpera arteria obſidetur, vt interna ipſius tunica occupetur curabis, ſi foris aliquod ſiccans medicamentum imponas.ſed æger ſupinus eſſe debet:tum ei dandum liquidum medicamen quod ad huiuſmodi vlcera valeat,in ore continendum, & paulatim ſumendum, vt in gulam influat, quo arteria aſpergatur.

Ad vocem abſciſſam, Cap. LXXVI.

BRaſsicæ ſuccum melli admixtū decoque ac lambendum præbe.Aliud, quod etiā ad tuſſes valet: Lini ſeminis combuſti & cribro traiecti, paſſularum pinguium eiectis acinis,pineorum nucleorū toſtorū, auellanarū repurgatarum pares portiones læuigabis melléque excipies, & ex hoc dato cochleariū quod ſub lingua teneatur, vbi vox abſciſſa ſit.Glycyrrhizæ denarii octo,myrrhæ denarii vigintiquatuor, terebinthinæ denarii ſex, tragacanthæ denarii duodequadraginta, quæ ſicca ſunt contunde ſingula ſeparatim, & per cribrum traiice : reſinam verò in mortarium impone,& contunde ſicca effundendo, tum in vnū redige,ac catapotia conſice ad fabæ Ægyptiæ magnitudinē,& in vmbra ſiccato.Quū vſus poſtulabit, vnū aut duo ſub lingua tenēda dabis: ídq; quod liquitur deglutiatur. Hoc autē medicamentū celerrimè cōficiēdum eſt,dū contunditur:quippe quod quāprimùm exiccatur.

De tuſsi & difficultate reſpirationis,& grauedine,& deſtillatione,& raucitate,déque ſputis quæ ex thorace & pulmone reiectantur;

Cap. LXXVII.

TVſsis cauſa,eſt humor qui à capite fluit, vt in deſtil-
lationibus fieri ſolet: vel is qui aſpera arteria conti-
netur,vt in pleuriticis & peripneumonicis vſu venit.Fiũt
etiam faucium arteriæque aſperitates. atq; aſperitas qui-
dem arteriæ eſt cauſa tuſsis, & item quæ bibentibus co-
medentibúſque nobis in eam incidunt,& intẽperies fri-
gida inſtrumentorum ſpiritus.Sed qui ex intemperie tuſ-
ſiunt homines, id mediocriter faciunt,nihilque reiectãt:
atque ita ſine vi vt non ſolùm continere ſe poſsint & ſpi-
ritum cohibere, ſed ſæpe etiam ei affectioni remedium
adhibere ſpiritus contentione,qua partes refrigeratas cã
lefaciant.Huiuſce autem tuſsis ſigna ſunt, vt ad repenti-
nas inſpirationes à refrigeratione quæ intenditur, irri-
tentur. Quum igitur leniter inſpirent, & in calida domo
inhabitent,tum vel nihil vel parum certè tuſsient.Tuſſes
autem quæ cum titillatione coniunctæ ſunt, manifeſto
ſunt indicio fluxionem à capite prouenire,atque in arte-
riam & pulmonem comportari.Si nihil expuatur,ſcire cõ
uenit,id quod effluit eſſe tenue: ſiquid reiectetur, con-
trarium.Itaque tuſsim ex tenui fluxu & ab aſperitate or-
tam curabimus, ſi incraſſabimus vſu eius medicamenti
quod ex capitibus papaueris fit, aut alicuius eorum quæ
à leuando dolore *ἀνώδυνα* vocatur.Eam verò quæ ex craſ
ſitudine & aſperitate,& glutinoſo humore inſidente or-
ta eſt,tollemus attenuantibus.Ergo centaurii minoris ra-
dix difficultates reſpirationis & tuſſes inueteratas ſanat.
melanthium curat deſtillationes ſi in linteo calidum de-
tur ad perpetuò odorandum.Styrax tuſſes,deſtillationes,
grauedines & raucitates iuuat.Medicamentum ad lingen
dum aptum facies hoc modo: Nuces pineas, quum ma-
ximè pingues ſunt(hoc eſt, quum circumcirca multũ ha
bent ſuæ reſinæ ibidem adiacentis) coque in aqua cum
marrubio recenti. huic decocto adde mel ad moderatã
proportionem,& iterum decoque donec fiat tam ſpiſſum
quàm mel:hócque ita confecto vtitor ad ea quæ ex tho-
race & pulmone expuuntur.

De ſanguinis reiectatione,& quum ſanguis in grumos coit, Cap. LXXVIII.

IN ſanguinis reiectatione primum periculum in nimia
euacuatione eſt poſitum. ergo ſtatim ſubuenire ſan-
guinem reiectantibus poteris iis quæ ſubiungam: tota e-
nim affectio medico qui eam curet,cõmittenda eſt.Por-
tulaca eſui data iuuat: efficacior autem eſt eius ſuccus e-
potus:balauſtium,rubi fructus & flos.membranoſa quer-
cus pars quæ inter corticem & truncum intercedit,quæ-
que ſub glãdis putamine eſt: qua præcipuè decocta vtun-
tur.Fagi quoque & ilicis eadem pars ad idem valet. Eſt
autem efficacius radicis althææ decoctũ. Mentha ad re-
centes reiectationes facit. Centaureæ maioris drachmæ
duæ dantur:ac febricitantibus quidem,cum aqua: iis qui
febrim non habent,cum vino.punicorum,lentiſci folio-
rum ſuccus. Samius aſter ad omnes ſimili modo valet:i-
témque Lemniũ ſigillum.Ad ſanguinis verò grumos fa-
cit coagulum potui datum, & thymum, ac ſatureia cum
aceto.

Ad aſthmaticos & purulentos, Cap. LXXIX.

ARiſtolochia rotunda cum aqua epota, aſthmaticis,
hoc eſt, anhelantibus cum ſpiritus difficultate,auxiliatur.
centaurii maioris radix, ſpondylii fructus & radix, nepe-
ta, hyſſopum, iris, melanthium. Aſellorum qui ſub hy-
driis morantur, ſextariũ in vas fictile coniicito, & ad car-
bones torreto.vbi igni candens fit effectum, aſellos teri-
to ac melle cocto excipito. dato autem ante cibũ myſtrũ
vnum ad lingendum. Aliud. Scillæ crudæ ſuccum ex-
prime,paremque eis mellis portionẽ miſce: ad carbones
coque,& ante cibum da.

Ad pleuriticos & lateris dolores, Cap. LXXX.

IN pleuriticis ſi fomentis dolor non ſoluatur, totum
corpus erit euacuandum,vtendúmque fomentatione
minimè periculoſa, quæ morſus expers & humida ſit,
qualis eſt quæ ex aqua dulci & oleo in veſicis conficitur.
A Ægrotis autem huiuſmodi medicamenta dabimus quo-
rum vis modicè attenuãs ſit,quum loca affecta adhuc ob-
ſideat inflammatio.Quæ verò magis attenuent,vel etiam
quæ plenè ipſas concoquant,in declinationibus inflam-
mationum offeremus.Mediocria in his ſunt ptiſanæ ſuc-
cus & mulſa:valentius verò vrticæ ſemen:& quum modi-
cum mellis acribus herbis,vt origano,hyſſopo,& nepetæ
& pulegio,& iridi miſceatur. Lateris verò dolores ſine fe
bre,ſanat bdelliũ & coſtus:præterea caules braſſicæ in ci-
B nere vrimus,eiſque vetuſtum adipem miſcemus,& ad la-
terum dolorem vtimur, & aliud etiam adhibemus quod
ſit generis eiuſdem,quum medicamentum ſit quod egre
giè diſcutiat & digerat.

Ad diuturnos thoracis dolores,

Cap. LXXXI.

QVVM diuturnis dolorib⁹ thorax citra febrim dẽ
tinetur, palmulæ pingues cũ fœnogræco decoquẽ-
dæ ſunt,ſuccúſque exprimendus. tum melli copioſo ad-
miſcebimus, poſtremò ad carbones iterum coquendus
vſque ad craſſitudinem mediocrem,eóque multùm ante
C cibos vtendum.

Ad mammas,& lac quod eis continetur,

Cap. LXXXII.

LVtum efficaci remedio eſt mammis inflammatis,ſi
eis imponatur: ſed ſi ſiccius tibi videatur,ipſum Cy-
prino aut roſaceo oleo emollies. Quũ verò lac,poſt partũ
ditum, in mãmis coagulatũ fuerit, perutile ad id extin-
guẽdũ erit totum ouum crudum,quod mixto roſaceo im
ponatur:idque non ſolùm in mãmis inflammatis,ſed etiã
in aliis quãplurimis corporis particulis facit. Sordes verò
ex palæſtra, eſt mãmarum medicamen. nam quod in eis
D igneũ eſt reſtinguit,& reprimit id quo influit,& diſcutit
quod eis continetur.Fabarũ farina,cataplaſma eſt ad mã-
mas & ad teſticulos idoneum:ſiquidem hæ partes quum
inflãmatione tentantur, modicè refrigerari deſiderant,
præſertim verò quũ lac fuerit coagulatum. Naxiæ autem
cotis ſcobs prohibet ne mammæ virginum ante tempus
inflentur,& teſticulos emẽdat. Mammas autem ob lactis
copiam intumeſcẽtes,lenticula in marina decocta atque
illita,vel mẽtha cum polenta, aut muria in fotu adhibita
curabis.Poſt hæc autem extinguunt quæ ſubiungam: fa-
E rina fabacea tum per ſe,tum cum polenta illita, Cimolia
cum aceto aut aqua inuncta, lac muliebre cum ſucco ci-
cutæ:aut cicutæ folia illita, muria in fomento.eadem ſe-
dat mãmas in quibus lac in grumos coiuit, ſed non in fo
mẽto.Mentha cum polenta impoſita,crocus cum lacte in-
unctus.itémque farina fabarum ſola vel cum polenta ſu-
perdata:cydonia cocta cum melle.non ſinit autem lac co-
agulari in iis quæ enixæ ſunt, ſi grana ceræ decẽ numero
ad milii magnitudinem quotidie deglutiantur.

De oris ventriculi affectionibus,

F Cap. LXXXIII.

QVi canino appetitu tenentur,hoc eſt,qui fame iugi-
ter ac ſine vlla intermiſſione torquentur, iis vinum
copioſum de numero eorũ quæ abundè calefaciũt,vt ma
gnum remedium, dandum eſt. huiuſmodi autem vinum
eſt fuluum & rubrum,vacans adſtrictione:& hi appetitus
ex fame excitati à ſtomachi frigiditate proueniũt,vt me-
ritò à tali vino ſedẽtur. Iis qui ita affecti ſunt,quũ ad prã
dium accedunt,primùm dandi ſunt cibi pingues & oleo-
ſi, & item alia omnia ex oleo copioſiore parata,& in qui-
G bus nihil auſterũ aut acerbũ ſit: mox verò imperandũ eſt
vt vinum eis,etiamſi non ſitiant,detur:hac enim ratione
fames ſtatim lenietur, & tractu temporis ita vitam ducẽ-
do ſedabitur. Singultiẽtibus danda eſt ruta cum vino te-
nui,aut nitrum cum mulſa,aut apiũ,aut cyminum,aut a-
cetum ſcilliticum,aut nepeta,aut aſarum, aut nardũ Cel-
ticum,hæcque vel ſingula per ſe, vel mixta. Caſtoreũ ve-
rò conuenit iis quibus multitudo, aut frigidi glutinoſiq;
humores ſingultum excitarunt: dandum enim potui eſt
H cum poſca. atque etiã cuti cum ſicyonio aut vetere oleo
impoſitum prodeſt.Quum verò ex repletione humorum
oritur ſingultus(nam plerũque ex hac cauſa naſcitur)indi
get violenta euacuatione, quæ ſternutamentis adfertur.
Nauſea excitatur quũ ventriculus ad vomitũ propellitur,

nimirum vbi à multitudine prægrauetur,aut morſu infeſtetur,aut denique vitioſis ſuccis obſideatur.Quidam autem turbantur, ſed nihil vomunt, in quibus ſuccus is qui moleſtiam affert,neque multus eſt,neque in ſpatio vẽtriculi,ſed tunicis continetur: atque in aliquibus,vt aqua in ſpongia,in aliquibus verò ita eſt impactus vt vix diſſolui queat.Curatio tria potiſſimùm poſtulat,concoctionẽ, attenuationem,& euacuationem.ergo humores qui magis pituitoſi & crudi ſunt,quiete,inedia,& ſomno cõcoquuntur.ex aliis qui tenuiores ſunt & modicè infarcti, vomitibus eiiciuntur,qui tum ex ptiſanæ cremore, aut mulſa, tum ex aqua ſola prouocantur. At qui glutinoſi craſsíque ſunt, & ita ventriculo infixi vt auelli difficulter poſſint, ad eos opus eſt medicamento quod humores attenuet. Quum autem humiditas vitioſa ventriculi tunicas occupat,eam picra ex aloẽ vtiliter purgat: adſtringentia verò egregiè lædunt:veluti etiam vbi copioſa humiditas ſine malitia humorũ ſit, ac veluti mador quidam exiſtat,quique ſola quantitate affligat,adſtringentia vtiliſſima ſunt. medicamentũ verò ex aloe confectum omnes qui eo vſi ſunt ad marcorem perduxit. In iis autem qui affectionẽ eſſe frigidam animaduerterint,addenda erunt calefaciẽtia adſtringentibus.Eſſe autem affectionem frigidiorem, ſatis magno argumẽto erit ſi ſitim æger non ſentiat: quũ enim æger non ſitiat, neque os ventriculi æſtu torqueatur,plane patet non eſſe affectionem calidam. Iam verò oris ventriculi inflammationes & item iecoris, adſtringentia miſceri poſtulant: nam ſi relaxantibus ſolùm vtamur,ægroti vitam in periculo cõſtituemus.Quamobrem ſiue oleũ ſiue cataplaſma locis malè affectis imponatur, admiſcere oportebit aliquid cui facultas inſit adſtringendi, vt abſinthium,aut nardinum vnguẽtum, aut melinũ, aut cydonium,quod ſimul incoquatur.

Ceratum quo aſsiduè vtimur, Cap. LXXXIIII.

CApit ceratum ad commemoratas affectiones accommodatum,ceræ albæ vnciam vnam, nardi hyberno tempore denarios octo,æſtiuo autem ſeptem,aloes, maſtiches vtriuſque denarium.Si maiore adſtrictione opus ſit,vt præ imbecillitate ventriculus continere cibum nõ poſsit, adde parem omphacii portionem. Et vt omphacium ita etiam abſinthii ſuccum, & quandoque vtrũque admiſcemus:& tertio itidem loco hypociſtidos, œnãthéſque & rhois ſuccum. deinde cerati multitudo augenda eſt ita vt aliorũ quantitati pro portione reſpondeat.Si verò inueteraſcit indureſcitque inflammatio, magis varia medicamenta, quæque aromata recipiant, & mollientiũ & digerẽtium quippiam habeant(quale eſt quod ex meliloto conficitur)applicare oportebit. Viridis iaſpis ſtomachi os attingens,ſtomachum iuuat: huiúſque rei magnum ſanè experimentum dedit. conficiendus autẽ torques eſt, itáque collo aptandus vt iaſpis os ſtomachi attingat.In calida autem ſtomachi intemperie,vt ardeat cũ diſſolutione,vel vt anima deficiat,vel quoddam cibi faſtidium vrgeat, ex quacunque occaſione præterquam à febri, aquam frigidam cum omphacii ſucco, aut cydoniorum decoctum,aut clauiculorum vitis,vel ſeminis cucumeris,vt octo ſemina trita cum aqua dabis:aut mẽthæ ramulos tritos potui dato.extrinſecus verò veſicam aqua frigida plenam ſtomacho impone:aut niuem adhibe,aut ramenta cucurbitæ. Catapotiũ ſitim æſtuãtibus ſedans. Cucumeris ſatiui ſeminis drachmæ octo, tragacanthæ drachmæ ſex.ſoluitur tragacantha albo ouorum crudorũ recentium:quúmque fuerit diſſoluta, diligentérque contrita, cæteris addatur. omnibúſque commixtis catapotia fiant,& in vmbra ſiccentur, & tenẽda ſub lingua dentur: humor verò qui ex eis fiat,deglutiatur. Hoc verò,& aliud quod deinceps addam, cum refrigerat, tum verò etiam firmat ſtomachum humeſcentem,quum humida calidáque affectione obſidetur. Aliud.Foliorum roſarum viridium drachmæ ſex,dulcis radicis drachmæ quatuor, nardi Indici tantundem. excipe omnia vino dulci, catapotiáque confinge,& dato ſub lingua continenda.vel diſſolue ex aqua frigida,& catapotia ad ciceris magnitudinem confice.Iis autem qui refrigerati ſunt,& in quibus pituita propter craſſitudinem calefieri diſſecarique poſtulat, conuenit hoc quod ſequitur: Corticis radicum fœniculi vnciæ ſex,aceti ſextarius,aloes vnciæ tres.radices in aceto coquũtur, quúmque coctæ fuerint & expreſſæ abiiciũtur,mel deinde affunditur & decoquitur, tum aloe commiſcetur, dantúrque huius cochlearia tria ex aqua.ídque nonnulli ſine aloe conficiunt. Quibus autem cibus aceſcit,hoc accõmodatũ eſt:Piperis drachmæ quatuor,ſeminis anethi drachma vna, cumini quatuor. hæc terito, & dormituris cochlear vnum ex vino diluto dabis. Iis verò qui atram bilim gignunt,& ſtomachus flatu læditur,ſpõgias aceto acerrimo imbutas, præſertim verò in acceſſionibus impones. Si dolor perſeuerarit, alumen liquidum cum ære trito,melle exceptum ſuperdabis. ei verò cuius ſtomachus diſtentus ac flatus plenus ſit,nepetæ decoctũ, refrigeratum aqua ſub dio,addito modico mellis & piperis drachma vna,offeres.

Ad ſtomachi ſubuerſionem, Cap. LXXXV.

FAcit autem ad ſtomachi ſubuerſionem hoc medicamentum: Mali granati acidi nucleorum ſucci partes tres,mẽthæ ſucci pars vna.coniectas in vas fictile ſemper mouendo coque; quúmque in vnum coiuerint, ab igni aufer,& quum vti velis,dato miſtum ante cibum.

De flatu ventriculi, Cap. LXXXVI.

GIgnuntur autem in ventriculo flatus ex humoribus, aut cibis qui à calore tepido in vapores diſſoluũtur: refrigeratio enim,quia attenuare diſſoluereq; ſuapte natura non poteſt,flatus nullos excitat.Calor autẽ vehementior nõ ſolùm attenuat atque diſſoluit,ſed etiam digerit. ergo flatus procreationem impedit. At imbecillus calor fundit & commutat quidem alimentũ, ſed minus quàm oportet:itaque ex eo flatus gignũtur. Quocirca calefaciẽtibus medicamentis eos oportet attenuare, vt ſi oleo cuminum,aut apii,aut dauci,aut ſpondylii ſemen incoxerimus.Si cum affectione ſit coniuncta frigiditas,rutã,baccas lauri,melanthium fœniculúmque oleo incoquemus. tum bitumen & oleum laurinum admiſcebimus:ſed ſi inflammatio dolores comitetur,loco eorũ quæ calefaciũt, relaxantibus vtemur:anethum enim incoquemus,& anſerinum adipem & gallinaceum addemus. Ad eos autem qui flatu torquentur,facit polii faſciculus coctus,& in potu ſumptus: aut etiam nepetæ decoctum,mellis portiuncula,aut piperis adiecta. atque hæc quidem, quum dolor vehemens vrget,imponẽda ſunt. At quum moderatus eſt dolor,ſufficiunt fomenta ex milio,aut pannis lineis.Cucurbitula quoque ampla, quæ vmbilicum ex omni parte comprehendat,ſæpenumero laborantes morbo liberat. Iam caſtoreum in potu ſumptum,vel ex poſca, & foris ex oleo ſicyonio impoſitum iuuat, etiam ſi flatus ſint tales vt circa vmbilicum inteſtina torqueãtur. Rotũda autem ariſtolochia dolores eos curat quos obſtructio aut craſſitudo ſpiritus gignit. eos verò qui excitantur à ventris obſtructione aut craſſitie,vinum meracius à cibo ſumptũ ſanat: ſique ſomnus acceſſerit, eos perfectè ſedabit.

De colicis, Cap. LXXXVII.

QVibus in colo atque inteſtinis mordax humor inſidet,ii à calidis alimentis medicamentíſque læduntur:& à cibis abſtinentes exacerbantur.vſu autem temperatarum rerum in meliorem ſtatum rediguntur. Ergo in primis clyſtere vtendum eſt ex mulſa, aut ſucco ptiſanæ, cibíque offerendi boni ſucci, quíque difficulter corrumpantur: fugienda verò quæ attenuant & calefaciunt. Cæterùm humores aut euacuandi ſunt aut temperandi. quũ neutrum horum facere queas, ad vſum eorum quæ ſtuporem inducunt confugiendum eſt: in iis enim qui in hac affectione ſunt conſtituti,non ſolũ dolor leuatur iis quæ ſenſibus ſtuporẽ afferunt,ſed etiã iidẽ magnopere iuuantur,ſi humorũ tenuitas incraſſetur,& eorundẽ caliditas refrigeretur.Quũ autẽ humores ex quibus dolor oritur,craſſi glutinoſique ſint,nullo pacto offerenda erunt quæ ſtupefaciunt:videtur enim releuari illi quidẽ interim dum obſtupefacientia adhibentur,quum ſolus ſenſus ſtupefiat, ſed tamen poſtea deterius afficiuntur, quũ humores magis incraſſentur,& difficiles ad excernendũ reddãtur.Hos ergo curabimus,non vſu quidem eorũ quæ vehementer

calefaciunt(ſiquidem ab iis dolores augentur, quum humores fundantur & flatu impleantur) ſed incidentibus citra vehementem calorẽ,& flatus expertibus. & quoniã allium eſt maximè omnium flatus expers,ſi febris non adſit,id dabimus,& theriacam.atque ita affectiones huiuſmodi egregiè iuuabimus.At ſi febris hominem occupet, fomenta ex milio adhibebimus,& in oleo tenuium partium aliquod ſemen incoquemus eorum quæ ſunt flatus expertia,tum per colum traiicientes & oleo adiicientes adipem anſerinum aut gallinaceum ad proportionẽ clyſteri iniiciemus. Si per hæc dolor nõ ſedetur,iterum imponemus oleóque miſcebimus caſtorei & opii vtriuſque non maiorem quantitatem quàm ad fabæ magnitudinẽ quam in olei heminam ponamus.Hoc autem medicamẽto poſſit quis floccos lanæ imbuere, & quamplurimum queat in anum indere.ſed flocci valde ſunt filo alligandi, vt quum oporteat facilè euellantur. Lupinum ſtercus datum,præcipuè autem quod candidum eſt, ex aqua aut vino tenuis conſiſtentiæ,colicos ſummopere iuuat: idque non ſolùm in acceſſionibus,ſed etiam in interuallis. hoc enim vel perfectè morbum ſedat, vel mitiorem reddit, facitque vt in longius ſpatium tẽporis differatur. melius autem eſt ſi in terram ſtercus non cecidit,ſed in virgulto aliquo,aut herba reſidens comperiatur. atque etiam oſſa in eo inueniuntur quæ ab animali non fuerunt cõcocta: quæ trita & potui data ipſa quoque colicis proſunt.Quum purius & mundum reddiderimus,dandum eſt mixto ſale & pipere,aut aliqua re ſuaui.ac mirabile eſt quàm perſpicuè profit,ſi lumbis apponatur. Sed ſtercus debet in licio quod ex lana alicuius animalis à lupo morſi factum ſit, extenſum cuti imponi.Si lanæ eorum quæ à lupis demorſa ſunt tibi non ſuppetant,poterit appendix ex loro ceruino confici.præterea verò corydis auis ius ſumptum eoſdem iuuat.

Ad dyſentericos & cœliacos, Cap. LXXXVIII.

DYſenteriam, *hoc eſt tormina inteſtinorum*, etiam depaſcentem, Lemnium ſigillum & epotum & infuſum curat:prius enim abluenda eſt vlceratio mulſa meraciore, deinde muria:tum Lemnia terra ex plantaginis ſucco infundenda.potui verò danda eſt poſca diluta; & lac caſeoſum,quod conficitur lapillis ignitis coniectis, donec concoquatur,& plurima ſeri pars abſumatur. éſtque præſtantiſſimum dyſentericorum,& omnium quibus defluxiones acres aluum exercent,remedium.Stercus caninum tritum lacti ſic parato miſce.facies enim medicamentum ad dyſentericos accõmodatiſſimum.ſed canis nihil præter oſſa debet comedere: ſic enim fœdum odorem non exhalat,& candidum ſtercus eſt.Alui quoque defluxiones exiccat ouum ex aceto coctum,& manducatum.ſi miſceri velis aliquid eorum quæ ad dyſentericos & cœliacos valent, in ſartagine ad ignem fumi expertẽ aſſatum dabis: magnopere enim homini laboranti proderis. Vtiliſſimũ verò eſt omphacium,rhus rubrum eiúſque ſuccus, cinis cochlearum,omnium aſſatarum,malicorium,galla,acini, meſpila,myrta,corna.cochlearum cum teſta combuſtarũ cineris partes quatuor,gallarũ partes duæ, piperis pars vna.in puluerem redigantur & inſpergãtur obſoniis, vel ex aqua aut vino albo diluto potui dentur.iuuat hoc mirificè dyſenterias in quibus vlcus putridum nondum eſt. Portulacæ ſuccus epotus dyſentericis cõuenit:& item plãtaginis ſuccus,rubique fructus & folia.Radicis althææ decoctum, & ad dyſenteriam & ad fluorem alui efficax eſt. Ad idem egregiè facit cauda equina ex aqua aut vino epota:ſimili quoque modo eius ſuccus.

Ad alui fluorem,ad cœliacos,ſtomachicos & nephriticos, Cap. LXXXIX.

DIarrhœam verò,*id eſt alui fluorem*,ſanat adiantum,paliuri folia, radix pinus,cortex piceæ,lenticula bis cocta,& priore aqua abiecta.acini autem cuicunque affectioni ventris & inteſtinorum ex defluxione ortæ valde proſunt.Spica nardi,oxyacanthæ fructus eſui datus,& epotus: ſpica alba cœliacos & ſtomachicos iuuat.mori fructus intempeſtiuus exiccatus medicamentum efficitur quod abũdè adſtringit:itaque valet ad dyſentericos,cœliacos,& omnes alias affectiones quæ ex defluxu naſcuntur: id e-

A nim contunditur,& obſoniis inſpergitur, quemadmodũ etiam ixiæ fructus.aut etiam ex aqua,aut vino ſiquis malit,potui dabitur:ſed per ſe magis idoneus eſt.Rubi quoque fructus exiccati & repoſiti conueniunt.

Ad lumbricos, Cap. XC.

LVmbricos rotundos ſatis interimit abſinthium, abrotonum,nepeta,cardamomum,braſſicæ ſemen, mentha,lupini amari,qui vel imponantur modo cataplaſmatis,vel ex melle deligantur, vel ex poſca in potu ſumantur.melanthium verò non ſolùm mãducatum ſed etiam B foris aluo illitum lumbricos enecat. idem faciunt folia perſicæ ventri ſuperpoſita.Aſcaridas verò tollũt hæc quæ intra corpus infunduntur,vt nepetæ ſuccus & cedria. Latos verò occidit mori radicis cortex,filicis radicum drachmæ quaternæ in mulſa exceptæ.vel chamæleontis albi radix ad quantitatem quartæ partis heminæ cum vino auſtero.eoſdem quoque necat coſtus.

De morbo tenuioris inteſtini, quem εἰλεὸν, *hoc eſt uoluulum*, nominant, Cap. XCI.

C VOluulus morbus cum difficilis eſt, tum verò ſiquis in eum ſi incidat,rarò euaſit.Ac maximè mortiferum eſſe eum ſcire conuenit qui fœtidus nominatur, in quo vel ſtercus euomitur,vel fœtida eſt expiratio.quandoque autem huiuſmodi ructus fit,quandoque verò totius corporis odor teterrimus excitatur.Qui hoc morbo tenẽtur, mirificè iuuantur,quanuis etiam ſtercus iam vomant, ſi fruſta panis calida in oleo comedant. ſeruabuntur enim etiam ſi iam ſuffocentur.Ad eos autem qui frequenter vomunt,cibúmque non continent,rhus & cuminum in eo- D dem tritum in ſenis oxymelitis cyathis ad pondus denarii vnius bibendum offeres. aut foliorum aut clauiculorum vitis ſuccum potui dato.

Ad ſedis affectiones,inflammationem,& quum procidit, Cap. XCII.

GAllam flauam decoque,& in puluerem redige, ac ſedis inflammationes anúmque procidentem illine. Si opus ſit valentiore remedio,in vino: ſi mitiore, in aqua decoquito.Succus quoque lentiſci ad ſedem & ad vterum procidentẽ valet. Aliud. Pini corticis drachmæ E octo,cupreſſi globulorum ſiccorum drachmæ duæ,plumbi tantundem,vino auſtero deterge omnia, & tritis vtitor.

Ad ardentes ſedis dolores, Cap. XCIII.

AD ardentes autem ſedis dolores oui aſſati vitellum tritum vino albo & roſaceo cerato exceptum illine, & cataplaſma impone quod ex pane puro trito (cui aqua & roſaceum,& oui vitellus aſſatus adiungatur)factum ſit. Aliud. Roſarum drachmæ tres,ouorum aſſatorum vitelli numero duo ex vino albo læuigentur,& cerato roſa- F ceo excipiantur: eóque ita vtitor.

Ad pruritus ſedis, Cap. XCIIII.

SEdis verò pruritus tollit cimolia in puluerem redacta, ceratóque myrteo excepta,atque illita. ad idem etiam valet terra Cretica.

Ad ſedis pudendique rimas,& de hæmorrhoidibus, Cap. XCV.

AD ani & pudendorum fiſſa & ad hæmorrhoidas ramenta cineris ſordidi linteorum combuſtorum, & amylum ad pares portiones terito, & ſuccum foliorum G oliuæ admiſceto,& illinito.Hæmorrhoides verò nimias cohibet aloë impoſita,aut ſquama ferri,aut plumbum vſtum ex poſca perfuſum:& item perfuſio ſpiſſamentorum vnguenti. Aperit autem hæmorrhoides edulium ex allio & aliis pleriſque confectum, quod μυττωτὸν vocant, ſiquis eo veſcatur,& amaracinum atque irinum vnguentum illitum.cohibet verò confeſtim hoc quod habet acaciæ rufæ drachmas quatuor,plumbaginis tantundem, tragacanthæ tantundem. combuſta hæc læuigato ac miſceto,& aqua diluta in linteum inde,atque impone. tollit autem H hæmorrhoidas mirabiliter hoc medicamentũ:Cicutæ aridæ drachmæ IIII. hyoſcyami expreſſionis drachmæ IIII. aluminis ſciſſilis drachma vna,cerato roſaceo excipiuntur. Præterea acidi punici cortex tritus,& ex aceto impoſitus,ad idem valet.Si verò hæmorrhoides interius deli-

teſcant,medicamentum forma glandis impone. Mirabile eſt etiam hoc quod ſequitur:Sandarachæ,auripigmenti,aluminis ſciſſilis,ſingulorum drachmæ octo , his ægrũ aptè præparatum & locatum obline:ita enim hæmorrhoides arefactæ & de ſede turbatæ, in ſemihora morientur ac decident.Iniicitur autem lixiuium ſtillatitium ; & ceratum in orbem applicatur , fitque id vel ſub ſole vel ad ignem.

De iecoris affectionibus, Cap. XCVI.

QVVM inflammatio iecur obſidet,tum dolor & febris omnino comitatur.Ergo ſi corpus repletum ſit, euacuetur:& quod in ſanguine ſuperfluit , venæ ſectione in cubito dextri brachii,reuellatur.Pro cibo autẽ in principio ptiſana danda eſt: vt medicamentum verò,oxymel dilutius temperatum,& apii decoctum. Vbi verò iam cõcocta fuerit inflammatio,aſaro & nardo Gallico,& petroſelino,& iunci odorati flore vti poteris , & item iis quæ aluum ſubducunt,vt vrtica , mercuriali , & epithymo: in declinationibus verò,etiam polypodio. Euacuatio etiam clyſteribus peragenda:atque in principio, ex mulſa cum ſale & nitro:quum adeſt declinatio,hyſſopum,origanum aut colocynthida addere potes.nam ad hoc viſcus quod facilè indureſcit,opus eſt abſtergentibus.Quum dolor ſine febri vrget,ſcire conuenit obſtructionem vehementẽ à craſſis glutinoſiſque humoribus ortam in viſcere factã eſſe. Scirrhũ autem incipientem poſſit quiſpiam ſanare: inueteratum verò nullo modo.Si in aqua inter cutẽ ſcirrhus oriatur,longiore tempore interibunt.qui verò curari poſſunt ii medicamentis calefacientibus , & attenuantibus,quibus mollientia mixta ſint,curantur.Iecur autem imbecillum reddunt intẽperies quæ & difficillimæ ſunt, & ſatis varias ac difficiles ſymptomatum formas inducũt : & quæ eiuſmodi ſunt vt ne ab ipſis quidem medicis tractari facilè queant. Viticis autem ſemen iecur ſcirrho affectum iuuat. Obſtructo verò iecori proſunt plantaginis ſiccæ radices,fructus,& folia,myacantha,& præcipuè ſemen ac radices.lauri radicis cortex trium obolorum põdere cum vino odorato epotus: eupatorium,quod etiam particulæ robur addit:lupinorum amarorum decoctum cum pipere & ruta epotum:idem facit eorum farina illita,& capnium poſt hæc impoſitum. ſpica nardi pota , & extrinſecus impoſita:iris,piſtacii fructus,marrubium , amygdalæ.dracontii radix expurgat viſcera omnia . craſſóſque & glutinoſos humores attenuat agaricum . anthemis aut chamæmelum eſt præcordiis propitium.Sed præſtant omnibus cichorea & ſeris in calida iecoris intemperie,ac ſummopere proſunt,firmitatémque eidem addunt ipſúmque abſtergunt.dabis ergo cichorii aut ſeridos ſucci cyathum vnum cum aquæ cyathis tribus, & vnum Attici mellis cochlear addes.Horum autem non ſolùm ſuccus vtilis eſt,& recens & exiccatus,ſed etiam folia ſicca ſtudioſè contuſa,tũ potioni inſperſa.quæ ſiquis etiam cocta bibat,ei valde proderunt.Quũ verò intemperies calida nõ eſt,ſed iecur ſola obſtructione laborat,herbæ ex vino albo & tenui potæ mirum in modum iuuant. Iecur lupinum diligenter teritur,datúrque eius drachma vna ex vino dulci.quod ſui magnum admodum experimentum dedit:conuenit enim omni intemperiei vt quod ex proprietate ſubſtantiæ,& non qualitate vlla agat.Quum verò non obſcura febris eſt,melius eſt id ex aqua dare, & multo etiam melius cum aliquo ex ſuccis antedictis,vt ex ſucco ſeridis.Philonis quoque medicamentum mirabile in hoc caſu eſt: & quandoque ſemel datum calidam iecoris intemperiem curauit.

Compoſitum medicamentum quod aperiendi vim habet, Cap. XCVII.

HOC medicamentum capit amygdalarum amararũ denarios tres, cumini , ſeminis apii , ſingulorum denarium.dato cochlearium ex vino. Alius paſtillus. Aniſi ſeminis,apii,aſari,amygdalarum amararum purgatarum,abſinthii,ſingulorum drachmas quatuor excipe aqua:trochiſcos conforma drachmæ vnius.nõ febricitantibus,cum vino diluto:febricitantibus verò ex hydromelite dabis.

De aqua inter cutem, Cap. XCVIII.

AQua inter cutem fit vel propter excedentem iecoris frigiditatem, vel ex frigidi ſanguinis multitudine quæ in tota mole corporis redundet,vel ex quibuſdam aliis partibus valde refrigeratis,quæ iecur non ſecus quàm ipſæ ſunt afficere poſſunt.niſi enim refrigeratũ iecur ſit, hydrops effici non poteſt.Simul autẽ iecur afficitur, quũ lien,ventriculus,& inteſtina,præſertim verò ieiunûm, itémque quum pulmo,renes & ſeptum tranſuerſum fuerint refrigerata. Fit etiam hydrops ex immoderata hæmorrhoïdum euacuatione,& fluxu muliebri,atque etiam ex menſtruis purgationibus ſuppreſſis . eius autem tres ſpecies ſunt , quarũ vna aſcites nominatur,in qua humor tenuis ea loca implet quæ infra thoracem ſita ſunt:altera, tympanias eſt,quæ eadem loca flatu implet: tertia dicitur hypoſarca, in qua totum corpus intumeſcit , & cadaueri ferè ſimile redditur. Hydropicorum verò curatio non eſt omnino & cuique facilis,indigétque artificis præſentia. ego tamen quædam ſubiiciam ad curationem accommodata,quæ tu quoque poſſis efficere . Stercus igitur bouis gregarii ſiccum diligenter tere, in poſca coque modo farinæ hordeaceæ,ſulfuris quartam partẽ inſperge , & ſuper totius ventris capacitatem impone. aut caprinum ſtercus in vrina pueri aut caprarum ad luti ſpiſſitudinem ventri applicata ſummè eos purgat . Dabis etiã potui decoctum radicis nepetæ,aut apii,aut corticis radicis ari , ex vino. aut cucumerem ſylueſtrem vino auſtero triduũ macerato,& cyathum vnum dato:& ita progrediens ad tres vſq; cyathos præbebis.vel ſquamæ drachmam vnam medulla panis excipe,catapotia confinge ac da . Vehementer autem aquam educit hoc epithema:fœnigræci vnciæ quatuor , farinæ hordeaceæ vnciæ tres , ſtercoris columbini vnciæ quatuor,reſinæ frictæ libra , axungiæ veteris libræ duæ:quæ liquari poſſunt liquantur, aliiſque prius in aceto tritis affunduntur.his vtitor.

De morbo regio, Cap. XCIX.

SI quando per criſin arquati fiunt , facilè ſaneſcunt vſu balneorum ex aqua dulci factorum,& frictionum,cũ oleo aliquo quod digerẽdi vim habeat,quale eſt chamæmelinum,anethinum,liliaceum,& amaracinum. Si verò ex iecoris obſtructione in morbum regium aut arquatum aliqui cadant , ſiquis prius obſtructione iecur liberarit,deinde medicamento vtatur quo bilis euacuetur, is facilè & citò laborantem curabit. Conueniunt autem arquatis ex iecoris inflammatione omnia quæcunque inflammationes ſanant. cæterùm ſemen atriplicis arquatis prodeſt:itémque nepeta,& cyclamini radix: ſiquidem viſcus expurgat,& bilim quæ in toto corpore eſt, per ſudores excernit.id verò quod potui datur , vſq; ad drachmas ſenas cum paſſo aut mulſa eſſe debet.ſudores quoque adiuuandi ſunt. Aliud. Cicerum ſextarius in faſciculum adiãti,quantum manu capere poſſis, & aſparagorum paluſtrium radicum manipulum,& aquæ heminam,coniiciatur,decoquatur,& humor percoletur . ac febricitãtibus detur cum aqua:non febricitantibus verò,cum vino . ſed dato etiam potui lichenes in petris aut fictilibus naſcentes,ex hydromelite .Marrubii ſuccus per nares icterum expurgat:ſimilique modo elaterium in naribus cum lacte infuſum.Quum autem reliquæ partes corporis in ſuo ſtatu ſint,oculi verò pallidi maneant, dato aceti acerrimi cochlearium quod in balneo per nares attrahatur : ita enim magna vis biliosa effluet. Aut melanthium in aceto acri macerabis pridie,ac ſequenti die iterum cum aceto læuigabis:& per nares in naſum infundito,facitóque vt æger exugat & abſorbeat.quandoque etiam in oleo vetere melanthium læuigabis. Aliud experientia valde comprobatum. Raphanorũ viridium cum foliis ſuccum cape, eiúſque dato ieiunis cyathum vnum aut duos in balneo caldarium ingreſſuris: videbis enim bilim effundi. Aliud,cuius magnam experientiam accepimus. Aphronitri drachmas duas in vini Aminæi cyathis ſex , per totam noctem ſub dio contine:& da potui triduò aut quatriduò.

De lienis affectionibus, Cap. c.

QVVM lien inflammatione occupatur,ſcirrhum ſtatim contrahit,ſanguine qui in venis eſt propter craſſitiem impacto.Ergo opus eſt medicamentis attenuantibus quæ non manifeſtò calefaciant.quibus etiam aliquid adſtringentium admiſcendum eſt : vt particula firmata propriam actionem ſeruet.Hanc autem vim habere ſuapte natura videtur flos ſalis,qui in veſica appoſitus lienis ſcirrhos curat : poſt cuius vſum valẽtioribus vti remediis oportet.Compeſcit autem ſine moleſtia lienem cortex radicum cappareos:ſed nihilominus induratum lienem iuuat foris impoſitus quàm in potu ſumptus in aceto aut oxymelite,quum aridus in puluerem redigitur:ita enim epotus craſſos tenacéſque humores, & quandoque etiam cruentos,atque eos non modò per vrinam, ſed etiam per aluum euacuat.Idem facit minoris centaurii ſuccus extrinſecus poſitus & epotus,& cyclaminus viridis & areſcens, ſi illinatur. Violæ albæ radices cũ aceto, acorum,ammoniacum,caprinum ſtercus illitum ex poſca, cum farina hordeacea:albæ vitis radix potui data, & foris cum ficubus applicita.Lupinorum amarorum decoctum cum ruta & pipere in potu acceptum: eorum quoque farina illita.aqua in qua ferrũ igni candens ſæpe extinctũ ſit : hanc febricitantibus per ſe dabis:non febricitantibus,cum vino.Cinerem cochlearum cum aceto illine,aut capparim aceto maceratam,tritam,& Cyprino cerato exceptam impone:aut fæcem ex acri aceto applica. Cataplaſma autem adhibe quod capit fœnigræci vncias quatuor, farinæ hordeaceæ vncias tres,ſeminis cardamomi vnciam vnam,ficuum pinguium libram vnam, verbenacæ vnciam.Ficus autem aceto acerrimo perfunde,& adactis viribus contũde in mortario,& cætera miſce:omnibúſque in vnum redactis vtitor.

De veſicæ & renum affectionibus,déque lapillo, Cap. c i.

SEroſum excrementum tenuiſſimo ſanguini in venis commixtum renes ſuapte natura in ſe trahunt.Vbi ergo meatus per quos tale excrementum attrahitur, magis quàm par eſt fuerint dilatati,veriſimile eſt cum tenui ſanguine craſſiorem quoquemateriam in renes importari. Sique renes magis igneam acrémque temperaturam nacti ſint,neceſſe eſt craſſiorem illam materiam excalefactam & ſiccatam in arenæ formã lapillorúmque tofi ſpeciem referentium,concreſcere.Ex quo fit vt lapidem frangentibus & incidentibus citra perſpicuam caliditatem medicamentis vti oporteat: quum enim maior caliditas magis exiccet,calculorum aut arenæ concretionem adiuuabit. Accõmodata igitur ſunt hæc:regiorum aſparagorum radices,rubíque,vitrũ combuſtum, graminis radix, adiantum,bdellium,lauri radicum cortex,althææ ſemen, cicer arietinum,præſertim verò nigrum,ceraſi arboris & pruni gummi, cyperi radix,paliuri fructus,tribuli fruct⁹, lapis ſpongiarum,acetum ſcilliticum, maluæ agreſtis radix.Apii autem radicem in vino coque,humorémque exprime,atque eius cyathos binos & aquæ tantundem potui dato.Cæterùm lapides qui in renibus ſunt, in declinante ætate:qui verò in veſica gignuntur, in puerili fieri conſueuerunt.Medicamentum verò quod calculoſis inſpergitur,fit hoc modo:Balſami fructus,lapidis ſpõgiarum,pulegii ſicci,maluæ agreſtis ſeminis pares portiones contundito,cribratóque,& cochlear vnum ex duobus vini diluti cyathis dato.At renum & veſicæ inflammatio præcipuã curationem poſtulat: quum enim ſeroſum excrementum per eas partes purgetur, ſequitur vt ſi id acre & bilioſum in toto ſit corpore,nullo eorum quæ vrinam cient vti debeamus:nocebunt enim, vtpote mordaces ſuccos partibus inducentia.Si verò nihil tale ſubſit,neque malitia humorum in toto corpore ſit,mulſa dilutior potui dabitur: ea enim inflammationes ſoluit, citra morſum humores impactos euacuans:nam & incîdit,& attenuat, & rarefacit.Atque id quidem quod de mulſa exempli gratia diximus,ad omnia quæ attenuant & incîdũt ſine mordicatione,tanſferri poteſt.& quemadmodum particulis omnibus inflammatis quies conuenit,ita has quoque in quiete eſſe melius eſt.Sed quum quieſcere nõ poſſint,quia ipſa vrinæ A ſint inſtrumenta,perexiguam admodum portionem dare oportet,vt quo longiore tempore fieri poſſit cõquieſcãt. Id præterea videndum eſt,totúmne corpus acrium excrementorum ſit plenum,nécne:nam ſi ita ſit,quo plures humores ad renes & veſicam ferantur,eo conualeſcent, potúſque copioſior erit offerendus,acrimoniáque minus obtundenda, præſertim nobis quæ mordicationes obtundunt commiſcentibus.in tempore verò inflammationũ, cataplaſmata,& medicamenta,& irrigationes ex oleo, & B cætera omnia quæ inflammationes ſoluunt, adhibere oportet.Ad renum autem veſicǽque affectionem inflammationis ſenſum inferentem,vtere hoc quod habet ſeminis lini drachmas duas,amyli drachmam vnam. dato cochlear moderatum ex aqua bibendum.Dolores verò circa ilia, horrores inæquales per interualla,febréſq; inordinatæ accidũt iis qui abſceſſum habent in renib⁹:quo abſceſſu concocto, pus per vrinam excretum adeſſe vlcus teſtatur quod celeri indiget auxilio. ſi enim ad cicatricẽ non citò perducatur,difficilem curationem reddit. Vlce- C ra verò quæ in renibus,quǽque in veſica ſunt, ex ſitu, actione, proprietate eorum ſubſtantiæ & facultate diſcernuntur.Ex ſitu,ad hunc modũ:quũ veſica patitur,in pube imóque ventre dolor ſentitur: at renibus affectis, lumbi poſterius dolent.Ex actione,difficultas vrinæ eiúſque ſuppreſſio fit,quum veſica morbo cauſam affert,ſed renibus laborantibus vrina ſine impedimento it.Ex corporis proprietate,carnes fibroſæ ex renibus excernuntur, ſquamæ verò membranoſæ ex veſica vlcerata.Ex ipſa denique facultate,quia in vlcerationibus veſica vehementi dolore D cruciatur,renes verò obſcurè dolent,& quaſi ponderis ſenſum in lumbis afferunt.in meatibus quoque vrinæ exulceratio quandoque oritur,púſque & ſanguis mingitur: ſunt enim hi inter renes & veſicam collocati.ſi verò exulceratum pudendum ſit,pus & ſanguis citra vrinam excernuntur. Ad abſceſſus renum & veſicæ, ſeminis lini, ſeminis cucumeris,ſeminis papaueris albi,tragacanthæ,ſingulorũ drachmæ duæ,amyli drachmæ quatuor.paſtillos confice & da.Ad vlcera veſicæ cum inflammatione, nuclei pinei numero viginti,cucumeris ſatiui ſeminis grana x l.amyli,nardi,ſingulorum drachma, ſeminis apii drachmæ v. E nardum & apium decoque,tum ex decocto duos cyathos præſcriptis admiſceto. Antidotus ad eos in quibus pus fluit: Amygdalarũ amatarum drachmæ duæ,ſeminis cucumeris drachmæ quatuor,papaueris albi ſeminis tantũdem,tragacanthæ drachmæ duæ,ſeminis maluæ tantundem,baccarum myrti nigrarum drachmæ duæ, amomĩ drachmæ quatuor,nucleorum pineorum drachmæ quatuor,ouorum vitelli aſſati duo,mellis ſextarius. datur ex hoc cochlear cum vino diluto. Ad eos quibus ex veſica F ſanguis effluit:aluminis ſciſſilis drachma vna, tragacanthæ drachmæ duæ,gummi obolus vnus.dato ex paſſo.

Ad vlcerationes pudendi,ſedis, vteri,& veſicæ, Cap. c i i.

PVdendorum anique vlcera quæ ſine inflammationẽ ſunt,medicamenta valde exiccantia poſtulant: qualẽ eſt id quod ex charta combuſta fit,anethúmq; vſtũ, & arida cucurbita cremata.humoris verò expertib⁹ ac recẽtibus vlceribus,etiam aloë arida in puluerem redacta & applicata bonum medicamẽtum eſt: ſed omnium maximè dolorem lenit,& nihilo tamẽ minus efficax eſt pompholyx.ſi vlcera humida ſint, pini cortex per ſe & lapis hæ- G matites conueniet.Si verò etiam altè deſcendant, prædictis manna miſcebitur. Vteri autem veſicǽque exulcerationes iiſdem remediis curantur: ſed opus eſt inſtrumentis quibus intromittantur.Atque ex medicamentis quæ inſperguntur,aptiora ſunt ea quæ ſicciora ſunt,vt crocus, & pompholyx,& aloë roſaceo mixta,tum plantaginis aut alio etiam ſimili ſucco excepta. Ad ſcroti & pudendi affectiones. ad dolores ſcroti pudendíque paribus butyri ac reſinæ portionibus vtitor: vel lini ſemen cum aqua decoque,additáque myrrhæ & reſinæ decima parte, illine. H Ad pudendum verò intumeſcens facit hoc:vitis folia triginta,thuris drachma vna,ceruſſæ drachmæ quinque. tere omnia atque illine. Vtere etiam marinæ frigidæ perfuſione,& quiete,& colis deligatione. Si vlcera in ſcroto ex

ſudoribus gignantur,gallam tritam aut alumen inſperge. Ad excreſcentia verò,quæ thymia dicuntur,elaterium in funde,piri ſemen cõtritum impone, aut mænularum capita contere,& illine,& hircino felle obline. Rimis verò pudendorum prodeſt reſina fricta cum roſaceo, in pila plumbea cum oleo contuſa.

Ad inflammationem teſticulorum, Cap. CIII.

SI teſtes obſideat inflammatio,vuam paſſam eiectis granulis,& cuminum,trita imponito. aut hordei farinam aqua mulſa incoquito.aut vitis folia tenera trita cum polenta ſuperdato.aut cuminũ tritũ cum butyri & reſinæ pari portione eliquata adhibeto. Teſticulos verò vlcere aphthis ſimili correptos terra Cimolia ex aqua obline,ſinéque ſicceſcere, & aqua calida ablue, tum myrto arida trita,& modico ſmyrnio trito inſperge. Carnem verò in teſtibus excreſcentem cinis ſarmentorum cum nitro & aqua ſubactus atque illitus curat.

De priapiſmo, Cap. CIIII.

PRiapiſmus eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinẽ & in orbem tumefacti,ſine rerum venerearum appetitu.eſt autem flatus ventoſus qui membrum tumefacit,ex humoribus glutinoſis & craſſis à magna caliditate genitus.Planum verò eſt non opus eſſe membra calefacere, ſed leniter refrigerare cerato roſaceo cum aqua conquaſſato,& ex chamæmelino pudendo & lumbis impoſito. Victus autem ratio medicamentáque adhibẽda ſunt quæ vim attenuandi citra manifeſtam caliditatẽ habeant.Vtẽdũ etiam eſt iis quæ ſuapte natura ad hoc valent,& experientia nobis commonſtrauit.Itaque nymphæa in potu danda eſt,itémque viticis ſemen,ac ruta viridis obſoniis miſcenda.ſed hæc quia abũdè calefacit,in principio dãda non eſt,ſed poſt aliorum extenuantium vſum.Qui euacuatione vti velit,id vomitibus faciet:euacuationes enim quæ per inferiores fiunt,ſæpe vicinas partes fluxione tentant.

Quæ res ad vſum rerum venerearum excitent,& tenſum priapum reddant, Cap. CV.

AD hoc facit ſemen vrticæ,bulbus,ſemen rapi, dauci radix & eius ſemen modicè,mentha. Coſtus vnà cũ vino mulſo ſtimulat,ſatyrium,eruca,cicer, faba, polypodes,nuclei pinei,orminum,ſemen aniſi,radix ari quæ cocta eſui datur.partes renibus ſcincorum adiectæ potui dãtur,vt quæ ad intendendum pudendum valeant.oua perdicis ad res venereas ſtimulant:porri ſemẽ in vino ſincero potum, vulpini teſtes epoti ad cochlearis quantitatem, ſine vlla noxa & non fallacem intentionem priapo parant.

Quæ res venereas cohibeant, Cap. CVI.

SVpprimere coëundi appetitum viticis ſemen frictum & non frictum,& folia & flores crediderunt:ac non ſolùm eſui potuique data,ſed etiam in lecto ſubſtrata.cohibet ſimili modo ruta.Lenticularum verò decoctum ſedare impetus exiſtimatur, & item portulaca in cibo ſumpta,& lactucæ ſemen epotum.

De gonorrhœa & pollutione quæ in ſomnis fit, Cap. CVII.

LActucæ ſemen epotum ſeminis humani fluorem,qui gonorrhœa dicitur,cohibet. Quocirca datur etiam iis qui in ſomnis ſemen emittunt. Ad idem valet canabis agreſtis fructus,ſi largè potetur. Plumbi lamina lumbis impoſita iuuat eos quibus dormientibus pollutiones cõtingunt.Nymphææ radix & ſemen cohibet genituram,& pollutiones ſomniorum emendat: & item in vino nigro auſtero potum corrigit eos qui alioqui nimio impetu ad vſum rerum venerearum trahuntur.anethi quoque ſemen idem facit.

Ad vrinam non continentes, Cap. CVIII.

QVI continere vrinam non poſſunt, iis veſicam caprinã aut ouillam combuſtam potui dato ex poſca, idque veſperi quum ſiti vrgentur, & ſomnum imperato. Valet ad eandem rem aquilæ cerebrum ad ciceris magnitudinem cum pari anſerini adipis & gũmi portione,quæ

A omnia ſimul bibantur,vel concreta comedantur.Leporis teſticulos in vino odorato feruefacies,ac potui dabis: ita enim ſalutem ægroto cõparabis. præterea nepetã & myrrham in vino ante cibum bibendum da.Illinatur quoque pudendum creta Cimolia cum perdicii ſucco, atque ita hominem ſeruaris.

Ad affectiones vteri, Cap. CIX.

AD ſuffocationes quæ ex vtero fiunt, accommodatũ eſt agaricum ad drachmæ põdus cum vino datum, B & plantaginis fructus,& ſuccus ex vino: vnguis cochlearum epotus,acetum ſcilliticum quod abſorbeatur. Olfacta verò ſuffocatas excitant hæc:bitumen,caſtoreum,galbanum,pix liquida,cedria,accenſum & reſtinctum ex lucerna linamentum naribus admotum, capilli combuſti, ruta,ſilphium,cepa,& allium.Suffitus præterea fiunt ex lapide gagate,vngue purpurarum,bitumine,caſtoreo, galbano,ſilphio,cornu ceruino.ano autem ruta cum melle lana excepta imponitur.

De ciendis menſtruis purgationibus, Cap. CX.

C SI prouocare mẽſtruas purgationes velis,triduò aut quatriduò ante tẽpus ſtatutum in quo moueri per ſe deberent,venam ſecabis aut ſcarificabis: & ita ab vno pede parum ſanguinis detrahes,poſtridie verò eius diei ab altero pede ſanguinem mittes eodem modo: interim attenuante victus ratione inſtituta.Initium quoque curationis poteſt ante quinque aut ſex dies ſumi.Vbi verò à talo euacuaris,dato caſtoreum cum pulegio aut nepeta: hoc enim ſummè purgationes ipſas mouebit. Sed & pulegiũ & nepeta decocta in mulſa,& item arida & contuſa,atque D in puluerem redacta egregiè prouocant.idem facit nepeta mulſa perſperſa.huius autem potionis tempus accommodatum eſt poſt balneum, quum nondum quicquam comederunt.Sed efficacius & valentius his eſt dictamnũ & herba Sabina,quæ eodem modo dare conuenit. Vtiliter quoque datur hoc tempore picra, quæ capiat aloës drachmas centum,& aliarum rerum ſingularũ drachmas ſex.Ampeloprаſa etiam mouent,quum à frigido craſſóq; humore detinentur,& cicer,& lupinorum amarorum decoctum cum myrrha & melle adhibitum: & lupinorum farina cataplaſmatis modo impoſita:& thymum,& cappa- E ris radicis cortex,& caſia.Quum à multitudine craſſitiéq; ſimul excrementorum purgatio cohibetur,centaurii maioris radix,& minoris ſuccus appoſitus,fœniculum,melãthium eam prouocant.Quum verò ex tenacitate & craſſitie humorum ſuppreſſa eſt,valet petroſelinum,porrum,apium,allium,ſmyrnium,ſtyrax potui datus & appoſitus, raphanus in cibo,adiantum,amomum. Ad inſeſſus verò valent in aqua decocta actes folia,artemiſia,dictamnum, daphne,coniza:qua etiã ſecundæ illinuntur,& menſes ciẽtur.Artemiſia autem multa hypochondriis ſuperdata mi- F rum in modum purgationes educit, atque adeò vt etiam fœtum expellat.Irinum quoque vnguentum porri ſucco dilutum ad idem facit,& cyclamini ſuccus cum elaterio, & farina lolii,& medulla ceruina:galbanúmque, ammoniacúmque & oleum ad pares portiones:hiſque opopanacis obolum adde:fac collyrium & ſuppone.id enim periculo vacat, & vſu comprobatũ eſt,& trimeſtrem aut quadrimeſtrem fœtum expellit.Sabina autem & viuentes fœtus enecat & mortuos deiicit. ac magni quoque centaurii radix idem præſtat, & nepetæ ſuccus epotus & appoſi- G tus.myrrha & cedria applicita, & ſemen quod coeundo eiicitur,ſi pudẽdũ eo inungatur: ob eámque cauſam medicamentum eſt conceptum impediens, ſiquis eo ſic vtatur,nulli ſecundum. Deiicit etiam fœtum amarorum lupinorum decoctum cum myrrha,& melli adiũctum,& eorundem farina illita. deiicit & minoris centaurii ſuccus admotus. Idem facit cyclamini ſuccus quo venter imus illinatur.is enim valde corrumpit in peſſo cum melle appoſitus.elaterium verò dormientes fœtus perdit, ſi apponatur.Caſtoreum verò cum pulegio aut nepeta,pro- H batum eſt valere ad fœtum expellendum,ſi ſecundæ ſemper eo illinantur. idem efficit braſſicæ ſuccus cum lolii farina impoſitus.

De fluore muliebri, Cap. cxi. A
FLuor qui muliebris nominatur, non eſt propria vteri
affectio, ſed totius corporis per vterum fit euacuatio.
idque in iis plerunque contingit qui molli carne ſunt, &
pituitoſiores. album autem à pituita euacuatur, pallidum
verò quandoque quum amara bilis redũdat: & interdum
etiam aqueum excernitur. Quamobrem ſæpe ſatis fuit ad
curationem, ſiquis humorem redundantem ex toto cor-
pore vacuauit. Sed in tota curatione, conſilium eò dirigi-
tur, vt ſiccemus citra vehementem calorem totum cor-
pus & loca vuluæ adiecta. quocirca per interualla vti etiã B
poterimus adſtringentibus. ergo totum corpus expurgan
dum eſt & per aluum & per vrinas, & digerendum, vt per
cutim excrementa educantur, adhibita totius extremita-
tis frictione, & inunctione ex iis quæ idonea iudicemus.
Ad fluorem autem muliebrem facit portulaca eſui data,
& eius ſuccus epotus, rubi fructus & flos, ea quercus pars
quæ ſub cortice trunci eſt membranoſa, & quæ putamini
glandis ſubeſt: iis enim decoctis vtuntur vel maximè. ſed
fagi ilicíſque pars eadẽ efficacior eſt. cauda equina ma-
ximè rubrum fluorem ex aqua aut vino epota curat. len- C
tiſci fructus fricꝰ cũ vino potus. Rubrũ quoq; cohibet Sa
mius aſter, Lemnium ſigillum, lẽtiſci radicis decoctum,
ceruinum cornu combuſtum cum poſca, papaueris nigri
ſemen cum vino, flos roſatum cum poſca, caprinus fimus
cum thure admotus: eſt enim is lanis excipiendus atque
imponendus: lycium quoque cum lacte adhibitum: inter-
na gallarum pars cum thure & aqua eodem modo. Præte-
rea ad inſeſſus & ad epithemata ventri inferiora appli-
canda conueniunt adſtringentia.

Ad vuluæ inflammationem, dolores, vlcerationes, D
mordicationes, pruritus ſinus muliebris, ad eã-
dem procidentem, & item ad ea omnia
quæ ad conceptiones & fœtus
pertinẽt, Cap. cxii.

AD vuluæ inflammationes & dolores, valent ad inſeſ-
ſus faciẽdos ambæ artemiſiæ, daphne, iris, caſia, ma
ioris centaurii radix, albæ violæ flores ſicci, præſertim in
diuturnis: malua, melilotũ, liliorum flores, ficus aridæ cũ
fœnogræco, aut ptiſana, fœnumgræcum, lini ſemen. In
ſuffitu verò valent hæc: viticis ſemen, caſia, bdellium, la- E
danum, myrrha. admota verò hæc: althææ radix cocta in
mulſa, mixta ſuillo adipi recenti ac terebinthinæ, fœni-
græci ſuccus mixtus adipi ſuillo aut butyro recenti, lilii
radix toſta cum roſaceo, & eius etiam flores cum cerato,
& medulla, & adipe, hyſſopum cum butyro & mulſa. Ad
vlcerationes autem vuluæ facit amurca cocta illita cum
cerato, aut lycium eodem modo, aut ſuccus acaciæ. Mor-
dicationes verò, & ſinuum pruritus ſedat portulacæ ſuccꝰ
infuſus, lini ſemen in poſca decoctum, itémque fœnum-
græcum, tragacantha cum aqua. Vuluam autem procidẽ- F
tem comprimit acaciæ expreſſio, aut rubi ſuccus, aut len-
tiſci aut rhois rubri ſuccus illitus, & violæ folia emplaſtri
modo impoſita. & ariſtolochia trita cum aliquo eorum
quæ adſtringunt: & ipſius decoctum vt in eo inſideatur,
& ne ſubuaporetur: aut decoctum gallarum, aut malico-
rii, aut lentiſci, ad inſeſſus faciendos. Conceptiones verò
adiuuat paſtinacæ ſemen epotum, eiúſque radix eſui data.
appoſita verò iuuant, amylum cum medulla, ante coitum,
leporis coagulum cum butyro, vulpinum ſtercus cum ro-
ſaceo in paſſo adhibitum: & vbi hoc illitum fuerit, mu- G
lier viro miſceatur. iam verò artemiſiam tritam admoue,
& concipiet. perungatur anſerino adipe & reſina terebin
thina duos dies: tertio verò in concubitu ſit, & marem cõ
cipiet. Mercurialis ſemẽ, aut ſuccus in peſſo, & mercurialis
maſculæ ſemen poſt conceptionem ſtatim appoſitum, a-
iunt efficere vt mas in lucem producatur: fœminæ verò
mercurialis ſemen ſi admoueatur, fœminam partu edi.
Scribunt etiam ſeruari id quod conceptum & coagulatũ
ſit, admoto lapide qui in terra Samia inuenitur. idem fie-
ri aiunt à lapide aëtite appoſito, & agreſtis maluæ radice. H
ſed ſideritis herba fœtum appoſita ſeruat.

Ad partum difficilem, Cap. cxiii.

LApis iaſpis fœminibus applicandus eſt, aut cyclami-
ni radix arida eodem modo. adiantum tritum cum
vino, oleóque, & aqua potui data: aut bulbos amaros tere
cum paſſo. aut ſuillum lac in poſca bibat quæ ægrè parit.
pulegii faſciculum in aquam mitte, in eáque mulier in-
ſideat.

Ad mulieres ne concipiant, Cap. cxiiii.

VT ne mulier concipiat, facit filicis radix, aut thelypte
ris ex ſapa potui data, ſalicis flores & folia, braſſicæ
flores poſt conceptionem. ſed ante coitum, ne conceptus
fiat, admouetur mentha læuigata, & virile pudendum e-
ius ſucco illinitur. braſſicæ flos contritus poſt conceptum
in peſſo impoſitum agglutinari congelarique genituram
non ſinit. pelicini verò ſemen ante concubitum in vuluã
infundatur.

Ad ventrem diſruptum, & mammas, & femora,
& coxendices, & vmbilicum promi
nentem, Cap. cxv.

COchleã marinam ſublongam cremato, ac terito, eiq;
oui candidum appone, aut lac ouillum admiſce & il-
line. Aliud. Specularem lapidem contunde, & tere ex
aceto, quúmque in balneũ ingreditur ægrotus, antèquam
ſe vngat, per viginti dies illinatur, & conſaneſcet. Vt autẽ
aluus rugas non contrahat propter partus & fœtus in lucẽ
editos, Cimoliæ & mannæ pares partiones cape, oui can-
dido excipe, & cum cyprino cerato illine.

Ad coxendicis excreſcentia tumoribus ſi-
milia, Cap. cxvi.

MEdullam panis & melanteriam compone, & admo-
ue: & quod vitii inerit corriget.

Ad vmbilicum prominentem,
Cap. cxvii.

GAllam combure, tere cum aqua & appone. Vmbili-
cum verò magnum ex partu, pulchrũ facies, ſi mar-
ſupium membranoſum vitelli ouorum in linteo inuol-
uas, tum mannam oui candido excipias, atque illinas, &
in vmbilicum imponas, & alliges, itáque diu teneatur.

De pedum articulorúmque doloribus,
Cap. cxviii.

IN podagricis cæteríſque morbis qui ex defluxione hu
morum fiunt, particulas imbecillas defluxionem reci
pere neceſſe eſt. ſed fieri etiam poteſt vt ſi totum corpus
excremẽtis vacet, particulæ nullo modo à defluxione læ-
dantur, quum nihil omnino ſuperuacaneum inſit quod
in membra comportatum ægritudines parere conſueuit.
ſique nihil tale defluat, nec etiam naſci inde morbos eſt
planè perſpicuum: ergo defluxio prohibenda eſt. id quod
fiet corpus ita parando vt excrementis vacans reddatur
tũ moderatis exercitationibus, tum concoctionibus ali-
mentorum, & otium fugiendo, & ne quis ad ſatietatem
comeſſationibꝰ ſe potionibúſque expleat: præſertim verò
ante cibum. hæc enim neruos lædunt non ſecus quàm
res venereæ, quæ etiam non mediocri ad podagram gi-
gnendam ſunt adiumento. quocirca antiquis temporibus
pauci admodum in podagram inciderunt. Curatio igitur
eorum qui morbo correpti ſunt, ab euacuatione debet in
cipere: tum repellentia adhibenda, ſi manus pedéſque de-
fluxione tententur: at ſi coxẽdicis articulum defluxio ob-
ſideat, à repellentibus abſtinendum: quum enim ipſe ſatis
profundus ſit, facilè quoque intrò noxium excrementum
detruditur. quo in caſu opus eſt remediis ad iſchiadicos
accommodatis. Quum verò ſanguinis copia ſolùm dolo-
ris coxendicis cauſa ſit, vena in talo aut malleolis inciſa
ſatis erit ad dolorem quamprimum ſanandum: quemad-
modum ſiquis ante totius corporis euacuationem acribꝰ
ad coxendicem medicamentis vtatur, multitudine ibi
conculcata affectionem ſanatu difficillimam reddet, in-
craſſabitque, & materiam quodammodo ſuperaſſabit. er-
go in quibus hic error inculcationem huiuſmodi fecit,
maxima cucurbitula coxẽdici admouẽda eſt: purgatióque
clyſteribus ex colocynthide, & cæteris generis eiuſdem
tentanda. Ergo ſcire conuenit eos qui temperatam viam
ducunt, quique diæta vtuntur, neque in podagricis dolo-
ribus inueterarunt poſſe leuari, ſi ineunte vere aut per ve
næ ſectionem aut purgationẽ euacuentur. at eos qui mul-
to ſe vino ingurgitarunt, quique comeſſationibus ſe ex-
pleuerunt, nihil ab euacuationibus præſidii eſſe capturos

rurſus enim breui temporis ſpatio intemperanter viuentes crudos humores coaceruabunt. In doloribus autem articulorum, in quibus iam tofi conſtiterint, artus ad priſtinum ſtatum redire nullo modo poſſunt. Ergo vulpes viuas, alii mortuas in oleo coquũt, alii hyænas, & diſcutiẽs oleum efficiunt, tum in peluim coniiciunt, iubéntque in id arthriticos totum corpus contectos ſe demittere, & in eo diu manere. qua ex re magnũ fructum ferũt, quũ materiem omnem ex qua morbi origo eſt, euacuent. ſed vitioſa viuendi ratio eos iterum eadem explet materia. Ad inflammationes verò, bene facit fabarum farina ex aqua decocta, cui ſuillus adeps accedat. albarum quoque violarum radices cum aceto curant inflammationes quæ in articulis obduruerunt. Caſeus acerrimus & vetuſtiſſimus decocto carnis ſuillæ diſſolutus, & in pila probè in vnum conductus, tofos articulorum impoſitus diſſoluit: quum enim defluxio ſine vlla ſectione rupta ſit, ſingulis diebus partes in quibus tofus eſt, ſine moleſtia implet. Aliud. Platani folia viridia læuigata & impoſita eas inflammationes quæ in genibus ſunt, iuuant.

Epithema doloremſedans podagricis, & arthriticis, quo vtantur quum vrget acceſſio,

Cap. CXIX.

HOC epithema capit liquoris papaueris, croci ſingulorum drachmas quatuor. tere cum lacte bubulo aut caprino, addéque panis medullam, ac diligenter iterum tere, vt facilè tangi poſſit. & roſaceo affuſo emollias, atque imponas: & cataplaſmata tuendi cauſa foliis betæ aut lactucæ foris teges. quandoque etiam opium & crocũ læuigantes roſaceo cerato excipimus, & in linteum coniecta imponimus. Ad iſchiadicos verò faciunt cataplaſmata ex farina lupinorum amarorum, quam aceto, aut oxymelite aut poſca decoquũt: nonnulli verò nepetam imponũt vt ſtrenuum remedium. Capparis quoque radicis cortex coxendicis dolores iuuat, ſi idoneis cataplaſmatis mixtus foris apponatur: ſique intus aſſumatur. garum etiã & muria ex piſcibus ſale conditis, clyſteribus iniecta, humores iſchiadicos lædentes reuellit, & per inteſtina euacuat. Vtuntur autem ea potiſſimùm muria quæ ex ſiluris & mænulis ſale conditis fit. Semẽ thlapſeos per ſedem infuſum cruenta euacuatione, quam molitur, iuuat. ſimili quoque modo centaurium tenue. ſed in his conſulendus medicus eſt. Hactenus ergo curationem adhibere poterit etiam is qui morbum ignorarit. ſed aliorum quoque habenda ratio eſt, & quæ contingunt medico indicanda ſunt priuſquam magnus aliquis & ſanatu difficilis, aut certè immedicabilis morbus fiat. multa enim antè nobis indicant quid futurum ſit, vt ſoni, vt ſtrepitus, vt conuulſiones quarundam partium, vt inferioris labri tremor, vt vox interclusa, vt obliuio, vt grauis halitus, vt ſomni profundiores quàm cõſueuerint, vel leues, & viſis pleni, & quũ ab incubo ſæpe ſuffocabũtur, & ad res venereas immoderata frequénſque cupiditas, & quum non ſemel aut bis cadunt, quandam fore apoplexiam, *hoc eſt morbum attonitum*, aut etiam morbum comitialem: aut quum fluxio in partem aliquam decumbit (quam paraplegiam vocant) aut melãcholiam aut inſaniam prænunciant, de quibus rebus oportet certiorem facere medicum, eúmque aduocare quã celerrimè, vt medicinam faciat. ipſe enim vel ſectione venæ, vel medicina purgante propinata, vel vtroque præſidio vtens, vel alia adhibẽs quæ opportuna iudicabit, ne morbus fiat impediet. Cæterùm ſuffuſiones, oculorum hebetudo præcedit: & quædam quaſi præcurrentia ante oculos ſeſe oſtendunt, vt culices, aut pili, & alia quædam, & capitis dolor. quæ ſunt etiam ſignificanda medico: ſiquidẽ is purgationem adhibebit, & victus inſtituet rationem accommodatam, aliiſque rebus quæ iuuare hominem poſſint, vtetur. laſſitudines etiam quæ per ſe hominib[9] irrepunt, & ſomni profundi, aut imaginum pleni, aut vigiliæ, aut ſudores poſt ſomnum, & ſitis inſolita, & ciborum auerſio, febrium indicia ſunt omnia. Quæ quum nota & explorata habeat medicus, ea faciet quæ conuenient. quæ item in thorace eueniunt, niſi quis ad medicum perferat, periculum erit ne aut ad ſputum ſanguinis, aut ad ſuppurationem perueniat. Nigra itidem vrina quãdoque cal-

A culum eſſe renes obſeſſurum prænunciat: idque potiſſimùm in ſenibus. ſed ſi id reſciſcat medicus, quædam inueniet quæ ſenẽ illum ab hoc malo tuebũtur: nam & renes purgabit iis quæ vrinã ciẽt, & iubebit ne ſeſe extẽdat, néve exerceatur: ſed vtatur equitatione geſtationéque, iiſque nec multis nec diu. Quúmque aliquis dolor in aliquo articulo, exempli gratia, pedis, ſentiatur, negligendus nõ eſt. quãuis enim nobis ſegniter id trãſeũtibus ſedatus fuerit, mox tamen reuertetur, & diu hominem maiore malo afficiet, & ſanari difficulter poterit. Præſtat ergo in princi-

B pio dolorem curare, quum adhuc facilis curatio eſt. Sæpe etiam nobis ſuſpectæ eſſe debent cruditates, & alui fluores, & inflationes. medicique earum admoneri: nam tacẽtibus nobis ſæpenumero grauia difficiliáque cõtingunt, qualis ea affectio eſt quæ flatuoſa nominatur, quæque ex timore & nimio mœrore oritur, quam melancholiam vocant. Sed plurima ſunt, quæ propter negligentiam ad id mali progreſſa ſunt quod vinci nullo modo poſſit. quamobrem nihil, aut paruum, aut magnum quod præter conſuetudinem accidat, eſt ſilentio prætereundum. Verùm

C quia coniunctorum medicamentorum facta eſt à nobis mentio, deinceps eorum deſcriptiones coniungentur.

Quæ ceræ menſura ſit oleo adhibenda,

Cap. CXX.

SI vnguina quæ à laſſitudine leuanda nominantur à medicis ἄκοπα, velis conficere, oleum ceræ quadruplum impones: ſi liquidum ceratũ, vt in fracturis fieri ſolet, duplum: ſi medicamentum emplaſtri modo, vtriuſque par modus eſſe debet, ſi aër nos ambiens ſit moderatus: ſin autem cera vetus aut arida, aérque frigidus fuerit, paulo

D plus olei erit addendũ: ſicut contrà, ſi cera fuerit pinguis, aérque calidior, paulo minus olei debet eſſe. hæc verò paulo minor portio eſt duodecima pars medii exceſſus, qui inter vtramque partem ſit interiectus: nam vndecim & tredecim olei vnciis ceræ libra admiſceri poteſt.

Γάνυγρον, *hoc eſt liquidum medicamentum*,

Cap. CXXI.

ADipis ſuilli recentis, eiectis membranis, vnciæ quadragintaquatuor, ceræ vnciæ vigintiquatuor, lithargyri vnciæ ſex, ceruſſæ tantundem, eliquata aridis miſceã-

E tur: tractu enim conſiſtent.

Tetrapharmacum baſilicum, Cap. CXXII.

CEræ, reſinæ frictæ, picis ſiccæ, ſæui taurini, ſingulorum libra vna. Vt autem celerius concoquat, & carnem creet, addimus thuris modò tres vncias, modò quatuor.

Medicamentum, διὰ χυλῶν, *hoc eſt ex ſuccis*,

Cap. CXXIII.

LIthargyri pondo duo, ceræ vnciæ octo, olei põdo ſex, fœnigræci, lini, ſeminis, ebiſci quæ etiã althæa dicitur

F (nam & agreſtis malua althæa nominatur) pſyllii, cucumeris agreſtis, omnium ptiſana decoctorũ ſucci põdo duo coque vſquedum non inquinent: poſtea vtitor.

Malagma Mnaſæi, Cap. CXXIIII.

LIthargyri libræ duæ, ceræ libra, axungiæ veteris libra, reſinæ frictæ vnciæ ſex.

Emplaſtrum ex melle, Cap. CXXV.

CEræ libra vna, adipis anſerini vnciæ ſex, olei veteris libra vna, lithargyri tantundem, terebinthinæ vnciæ duæ, *alii habent una*: mellis libra vna.

G Emplaſtrum ex chalcitide Galeni, quod Phœnicinum dicitur, Cap. CXXVI.

SVilli adipis vetuſti ſalis expertis pondo duo, olei vetuſtiſſimi pondo tria, lithargyri tantundem, chalcitidis vnciæ tres. Chalcitidem contunde, ac per tenuiſſimum cribrum traiicies, tum in pilam cum tribus olei libris pones, ac diligenter teres vſquedum optimè læuigentur. tũ lithargyrum per tenuiſſimum cribrum traiectam, & in alia pila in tenuiſſimum pollinem prius redactam adiicies. pſyllium verò, multo tẽpore poſt chalcitida: præſer-

H tim verò in ſole cõficies, vt oleum liquidum maneat: poſtremo loco adeps adiicitur. quúmque exquiſitè omnia læuigaris, in cacabum mitte, & coque, ſpatha ex ramo palmæ verſans: ex quo ramo cortex viridis exterior auferendus eſt, vt ſuam humiditatem medicamento poſſit impertiri

pertiri

pertiri.& ad coctionem ſatis erit vnus palmæ ramus, vt ex craſſiore eius parte ſpatham faciamus: alteram verò quæ continua erat, cum ea ex qua ſpatha effecta eſt, poliamus & purgemus vt candida fiat, quámque in fruſta diſſectam & contuſam, medicamento indamus. atque eo quidem tempore tenuia fruſta iniiciẽtur, quum me dicamentum ad moderati cerati conſiſtentiam peruenerit. cæterùm pars ſpathæ aut rudiculæ quæ iam à me dicamento fuerit areſacta, præcidenda & abiiciẽda eſt, & reliqua vtendum, vt eius humiditatem medicamentum recipiat. idque bis & ter faciendum erit, ſi rudiculam exiccatam intueberis. Eſt etiã perſpicuum palmæ ramum debere eſſe recens ab arbore cæſum, & eodem die quo medicamẽtum coctùrus ſis, vt ſit ſucci plenus: quúmque tandiu coxeris quandiu digitos non inquinet, ab igni auferes. & emplaſtro vteris ad vulnera cruẽta, & quæ cicatricem ægrè ducunt: & cum oleo liquatũ ad omnia inflammata adhibebis. ſed medicamentum eſto paulo plus quàm oleum, dum eliquatur.

Ex pompholyge, Cap. CXXVI.

POmpholygis, lithargyri, ceruſſæ, ſingulorum vnciæ quatuor, ladani vncia, acaciæ denarii duo, olei myrtini vnc. octo, ceræ Tyrrhenicæ quod ſatis ſit, & item oua abiectis vitellis.

Ex meliloto.

NArdi Gallici drach mæ decẽ, cyperi, cardamomi, iridis, myrrhæ, ammoniaci thymiamatis, ſingul. drachmæ octo, meliloti drachmæ vigintiquinque, terebinthinæ drachmæ quinquaginta, ceræ nouæ drach. cẽtum, cyprini heminæ dimidium, aceti quod ſatis eſt. quidam guttæ ammoniaci ponunt drachmas centum.

Muſæ paſtillus, Cap. CXXVII.

PAſtillus Muſæ: Aluminis ſciſſilis, aloes, myrrhæ, atramenti ſutorii, ſingulorum drachmæ duæ, thuris dr. octo, capitulorum Punici mali drachmæ decẽ, gallarũ immaturarum drachmæ octo, paſſi quantum ſatis eſt.

Polyidis, Cap. CXXVIII.

CApitulorum mali Punici drachmæ ſedecim, myrrhæ drachmæ octo, aloes drachmæ octo, aluminis ſciſſi drachmæ quinque, thuris drachma vna, atramenti ſutorii drachmæ tres, fellis taurini drachmæ ſex: vino dulci excipiuntur.

Ex charta, aridus ad nomas, Cap. CXXIX.

CHartæ combuſtæ, æris vſti, plumbi vſti & loti, ſquamæ ſtomomatis vt omniũ par modus ſit, ſulphuris ignem non experti dimidium: læuigato.

Roſacei confectio, Cap. CXXX.

ROſaceum ſine vllo vaſculo parare conuenit, roſis ſolùm in oleum omphacinum & omotribes coniectis. at ſine ſale conficitur: quoniam ſal calfaciens, minus idoneum roſaceum reddit.

Acopon ex populi floribus, Cap. CXXXI.

EX populi floribus adhuc conniuentibus modius Italicus in quindecim aut viginti libras olei alicuius tenuium partium & non adſtringentis, immittitur. accommodatiúſque fiet ſi florem modicè contuſum in oleum conicies. ſique medicamentum quotidie dimouebis, præſertim quum ſol feruebit, ac in domo calida, celerius & magis populi qualitas atq; vis in oleum migrabit. itaque poſt duos tréſve menſes potes expreſſo atque abiecto flore & oleo per linteũ percolato, ipſum habere oleum quod citra morſum per halitum diſcutiat. quinetiam ceram & reſinam licet iniicere. ergo ſatis erit ceræ quartam partem, reſinæ verò duodecimã, addere. Si verò oleum quod expreſſeris craſſius videbitur, ſatis erit vel quintam ceræ partem, vel quandoque ſextam adiicere. Præſtat autem id coquere in vaſe duplici aut certè igni lento, qualis prunarum eſt. Medicamentum hoc aptiſſimum eſt ad omnes laſſitudines ſeu ſponte ortas, ſeu alia quoque ratione contractas: & ſuccos quicunque non admodum craſſi nec lenti in cute carnéque reſident, euaporant ac digerunt.

De aliis oleorum digerentium generibus, Cap. CXXXII.

OLeum quoque quod ex chamæmelino fit, digerit tum per ſe, tum multo magis iniecta cera & reſina ad eandem mẽſuram. ſed digerit etiam anethinum: idque vel per ſe, vel ſi eo quiſpiam cum cera & reſina vtatur. dãda quoq; eſt opera vt in vaſe duplici anethinum etiam incoquatur: vtiliúſq; fuerit ſi anethum viride ſit. Si præterea betæ albæ radices in oleo coxeris, idque quod diximus feceris, medicamentum digerẽs tibi paraueris: quale etiam ex cucumeris agreſtis radice, althææque ac bryoniæ conficitur.

Paſtillus Andronis, Cap. CXXXIII.

ALuminis ſciſſilis, myrrhæ, ſingul. drach. quatuor, atramenti ſutorii drachmæ duæ, thuris drachmæ octo, cyperi drach. decem, ariſtolochiæ drachm. duodecim (aliqui drach. octo) gallarum omphacitidum drach. octo, paſſi quod ſatis eſt.

Confectio ex capitibus papaueris, quæ ἀπὸ κωδύων dicitur, Galeni, Cap. CXXXIIII.

IN vnum aquæ ſextarium capita papaueris decem immitte. Si capita humidiora ſint, macerentur vnum diẽ, vnámque noctem, ſi duriora & ſicciora, etiam diutius quàm vnum diem. ac melius quidem eſt neque iã indurata accipere, neque valde mollia: fugiendáq; ſunt quæ ex perhumidis locis accipiuntur. iniice verò in aquam ea capita vt dixi quæ ſint magnitudinis mediocris, quũ & maiora & minora indi queãt: ita enim proportio ſeruabitur. coquendi terminus tibi erit quũ tota capita flaccida fuerint reddita. quod vbi erit, exprimẽtur capita atque abiicientur. aquæ autem addetur mellis dimidium mẽſuræ totius, & ad ignem fumi expertem ad Attici mellis cõſiſtentiam coquetur. decoctio verò in aqua pluuia aut fontana facienda eſt. vſus eius in iis eſt quibus ſomno eſt opus: quibus etiam ſæpenumero confectionem ex opio dare cogimur. hoc autem medicamento potiſſimùm indigent quibus tenuis defluxio à capite ad aſperam arteriã deſtillat, quæ propter inſequentes tuſſes dormire non ſinit. In hiſce autem medicamentum eſt ex ſapa parandum: quam ad rem ſatis coquitur quum capita papaueris fuerint ad aquæ medietatem decocta. huic etiam dum coquitur, radix glycyrrhizæ addenda eſt. Si verò copia defluxus à capite delati in pulmone conſiſtat, confectio ea melle accommodatior erit. ergo ad id quod vrget, animum adhibens, vbi in ſomnum vertitur æger, id demũ quod ex melle conſtat, aut quod ſine melle cõfectum eſt, dabis: & aliquando vtrunque permiſcebis. Datur hoc moderata menſura ad duorum ſatis magnorum cochleariorum magnitudinem. Augebis autem aut minues habita ratione corporis magnitudinis, ætatis, anni, temporis, & regionis: in his enim omnibus, frigidioribus minimum dabis: calidioribus, plurimũ. habita verò etiam ratione quãtitatis qualitatiſque difluxionis, te plus minúſque daturum eſt planè perſpicuum.

Myſteriũ dolorẽ ſedans, Cap. CXXXV.

VAlet hoc medicamentum ad eos quos tuſſis exercet, ad tabidos, ad cœliacos, ad dyſentericos, & ad alui fluorem. capit autẽ hæc, Croci, caſtorei, aſari, alterci ſeminum, opii, ſtyracis, ſing. drach. quatuor: eáſque melle excipito, atque vtitor. quidam verò habent alterci dimidium.

Philonis medicamentũ, Cap. CXXXVI.

CRoci dr. quinque, pyrethri, euphorbii, ſpicæ nardi, ſingulorum drach. vna, piperis albi, alterci, ſingul. drachmæ viginti, opii drachmæ decem.

Picra Galeni, Cap. CXXXVII.

ALoes drach. centum, cinnamomi, ſpicæ nardi, xylobalſami, maſtiches, aſari, croci, ſing. drach. ſex. Ego verò aloes dr. nonaginta: croci verò quinque, coniicio, itáque vtor. datur drachma ex aqua.

Catapotia purgãtia ex aloe, Gal. Cap. CXXXVIII.

COlocynthidos pars vna, aloes & ſcammoniæ, ſing. partes duæ, ſucci abſinthii pars vna.

Hiera, Cap. CXXXIX.

INterioris colocynthidis drachmæ viginti, chamædryos, agarici, ſingulorum drachmæ decẽ, ſagapeni,

opopanacis,ſingulorum drachmæ octo,petroſelini,ariſtolochiæ rotundæ,piperis albi,ſingulorum drach. tres, ſpicæ nardi,cinnamomi,croci,myrrhæ, polii, ſingulorum drachmæ quatuor.melle diluito,datóque ad ſummum drachmas quatuor.

Dioſpoliticum, Cap. CXL.

CVmini,piperis longi vel albi,rutæ,nitri , omnium par modus.atque ita magis ventrem ſoluit: quum verò pari aliorum ponderi dimidium nitri miſcetur, non ita ſubducit.Maceretur autem cuminum in aceto acerrimo,deinde continuò tundatur: aut etiam prius B fricetur in vaſe fictili quod perfectè coctum ſit. Sunto verò & rutæ folia modicè ſiccata.His quatuor aliquãdo mel deſpumatum additur,aliquando nihil·ſed ſola arida reponuntur,ac ptiſanæ cremori & aliis quibus maximè conuenire videntur cibis iniiciuntur. Sumitur & medicamentum hoc & ante & poſt cibum:ad quem vſum id quod mel accepit eſt etiam iucundius.

Simplex ex tribus piperis generibus,
Cap. CXLI.

AD cuiuſque trium piperum drachmas quinquaginta ſatis eſt addere aniſi, thymi , zingiberiſque, ſing.drach.octo.herbarum autem coma cum floribus, C abiecto eo quod lignoſum ſit,imponenda eſt.deinde omnibus ſimul contuſis,& per tenue cribrum tranſmiſſis,mel optimum ac diligenter deſpumatum admiſceatur.Hócque medicamentum dari poterit ſemel aut ſæpius quotidie,& manè,& ante & poſt cibum, atque etiam dormitum euntibus.Datur autem cochlearis pleni menſura:ac paruis quidem corporibus,parui: maximis verò,maximi cochlearis.

Medicamentum ex calamintha,
Cap. CXLII.

ACcipito calaminthes,pulegii,petroſelini , ſeſeleos, ſing.drach.duodecim,ſeminis apii,cacuminũ thymi,vtriuſque drachmas quatuor, libyſtici drach. ſedecim,piperis drach.duas de quinquaginta.atque herbarum quidem quicquid lignoſum durúmque eſt, id abiiciatur:capiantur autem extremitates herbarum cum virentiſſimis foliis & floribus.hæc omnia ſimul tundẽda ac tenuiſſimo cribranda ſunt cribro,mélque optimũ & accuratè deſpumatum admiſcendum.Vſus eius erit poſt matutinam frictionem,ante exercitationem & balneum. Licet etiam ſine melle admixto ſiccum medicamentum cõficere,& ſalis vice ad obſonia vti.poſſumus idem in ptiſſanam conicere pro aceto,vel in eiuſmodi aliquid pro pipere.Sed poteſt etiã cum melle obſo- A niis admiſceri.poſt cibum tamen nunquam neque hoc medicamentum,neque aliud vllum quod ad validiorẽ diſtributionem faciat,erit aſſumendum.

Medicamentum ex ſucco malorum,
Cap. CXLIII.

QVod ex ſucco malorum conficitur accommodatũ eſt iis qui non appetunt,quique non rectè concoquunt.eius autem confectio eſt hæc : Malorum cydoniorum quæ maiora dulcioráque ſint , ſucci ſextarios duos.his optimi mellis tantundem miſcebis,aceti ſextarium vnum ac dimidium. Hæc vbi ad ardentes carbones modicè coxeris,ſpumámque detraxeris,zingiberis vncias tres,piperiſque albi vncias duas immittes:deinde ad carbones ignitos iterum coques vſquedum mellis fiat ſpiſſitudo.Hoc medicamentum non modò ſalutare eſt iis quibus ventriculus , ſed etiam quibus iecur inualidum eſt. Conſtat etiam inter omnes hoc ieiunis dandum eſſe ad myſtri magnitudinem: quanquam nihil etiam lædit,ſi à cibo ſumptum fuerit.commodè etiam dabitur,ſiquis pranſus ſit prius,& ante cœnam id ſumpſerit.Maximè autẽ tempeſtiuè dederis ſi duabus aut tribus ante cibum horis obtuleris.At ſicui venter intemperie calida laborat, aut bili quouis modo abundat,huic auferri piper ac zingiber debet, ac ſuccus malorum cum aceto ac melle tantùm coctus modo præſcripto dari.

De oxymelitis apparatu, Cap. CXLIIII.

OXymeli conficies hoc modo:Cum melli optimo ad carbones ardentes ſpumam abſtuleris,in ipſum D immittes aceti tantum quantum ſatis ſit,ne guſtãti nimis acidum nec dulce videatur:ac denuò ad prunas coques quoad amborum qualitates in vnum redactæ planè ſint,nec guſtãti acetum adhuc crudum appareat:inde ab igni auferes.quùmque vti voles,aquam ei miſcebis,ſic temperans vt vinum.ſed ſatius erit de modo ex ſumentium guſtu facere iudicium . Ipſa tamen prima eorum commixtio,quo plurimis idonea ſit , ita eſt facienda vt vni parti aceti , mellis à quo detracta ſpuma ſit,dimidium adiici oporteat . Cum aqua verò ſtatim E oxymeli conficies hoc modo:Melli quadruplũ optimæ aquæ miſcebis:deinde modico igni coques vſquedum ſpumare deſinat.Conficitur ſanè oxymeli etiam tribus ſtatim ab initio commixtis ad hunc modum: Aceti vni parti additur mellis duplũ & aquæ quadruplũ : hæcq; ad tertiam vel etiam quartam partem , ſpuma interim ablata, decoquuntur.

OBSERVATIONES IOAN. BAPTISTAE Raſarii in nouem Oribaſii libros ad Euſtathium.

IOAN. BAPTISTA RASARIVS IO. LAVRENtio Maſſatio medico S. P. D.

QVVM de nouem Oribaſii librorum ad Euſtathium editione mecum ageres , antequam in Cyprum ab iſta maxima nobiſſimáque inſula euocatus proficiſcereris,ea potiſſimùm ratione ad id mihi perſuadendũ utebaris,ne tardarem ſtudia multorum.Sed quum uterque noſtrum in magna ſpe eſſet,fore ut quum primùm mea interpretatio in lucem fuiſſet prolata,nonnulli fortaſſe apud quos iidem libri diligentius deſcripti deliteſcerent , de iis edendis cogitarent, noſtram tamen adhuc inanem fuiſſe coniecturam perſpicimus.quamobrem cum antea ſummo ſtudio huius opuſculi exemplum perquirebã,ut cũ meo accuratè cõferrem:tum uerò hoc tẽpore præſertim ad delẽdas multas maculas,quas Oribaſius librariorũ culpa ſuſceperat,non eſſe celandum diutius exiſtimaui nactus enim uetuſtum codicem ſum,ex quo ea ſumpta ſunt quæ mox ſe-

quentur. doleo ab eo uolumine tertium abeſſe librum, in quo ſperabam me multa eſſe emendaturũ: ſcis enim quàm multa ſint in eo deprauata, ut in conficiendis medicamentis uel liquida uel arida ſæpe deſiderentur. Nam quod Paulus AEgineta ita ſcripſiſſe Oribaſium inſimulat, id ego librariorum incuria factum puto. Verùm quod hactenus uſu non uenit, forſitan aliquando conſequemur. tu interim hiſce locis emendatis fruere, atque idem de libris ad Iulianum propediem expecta. Cura ut ualeas, & me, ut facis, ama. Venetiis, Calend. Mart. M. D. LVI.

QVod legitur libro primo, capite tertio, *Aliæ uerò citra robur*, &c. vetus codex ita habet τὰ δὲ ταχέα χωρὶς ὀδύνης, καὶ βίας ἐστὶ, i. Aliæ verò celeres, citra robur & violentiam peraguntur.

Cap. XI, *Quicunque etiam molles carnes habent*, &c. Vet. lib. καὶ ὅσα μαλάχια, id eſt, Quicunque etiam ſpinam non habent, qui μαλάχια nominantur. Paulo pòſt, *Coire enim cum excrementis malum eſt*: In vetere libro ſic legitur, κακὸν δὲ καὶ ἐπὶ περιττώμασι μίσγεσθαι, id eſt, Coire etiam cum excrementis malum eſt. vt hoc ſit aliud tempus, non autem ratio reddita eorum quæ ſuprà ſunt dicta. Et item paulo pòſt, *Et alui fluxus recentes, ſiquidem diuturnos quandoque uenus ſiccat*. V.l. ſic, καὶ διάρροιαν ἐξαπιναίαν. τὴν δὲ κεχρονισμένην ἐστὶν ὅτε τὰ ἀφροδίσια ξηραίνει, hoc eſt, Et alui fluxus repẽtinos: ſiquidem inueteratos quandoque venus exiccat. Et ita etiam apud Aetium legitur.

Cap. XVII, vbi de aloe agitur, hæc ſunt verba, *Pertranſit enim, neque cibos corrumpit: præterea neque ſitim, neque famem inducit*. Vet. cod. ſic, διαχωρεῖ γὰρ, καὶ τὰ σιτία οὐκ ἀφανίζει. πρὸς δὲ, καὶ ἄδιψόν ἐστι καὶ ἄσιτον, id eſt, Pertranſit enim, neque ciborum vim hebetat. præterea ſitim non inducit, & ad ſumendũ cibũ nos reddit promptiores. Atque ita etiam legitur apud Orib. VII. Collect. cap. XXVII. Eodem capite, de ſcammonia, *Pituitam & bilem uehementer educit: datur eius puræ dr. una ad ſummum*. V.l. ſic habet, ἄγει δὲ φλέγμα καὶ χολὴν ἰσχυρῶς ἄκρατον, ὅσον δραχμὴ α τὸ πλεῖστον, id eſt, Pituitam & bilem puram valenter educit vna eius dr. ad ſummũ. itaque habet Orib. VII. Collect. XXVII. Paulo infrà, *Purgatione ceſſante, utilius erit in lecto recũbere*. V.l. meliꝰ hoc modo, ἡκούσης δὲ τῆς καθάρσεως, i. purgatione procedẽte, & nõ ληγούσης, vt antea legebatur.

Cap. XXII, *Aut anethi radix excalefacta*. V.l. ſic, ἢ ἀνήθου τῆς ῥίζης κεκαυμένης, id eſt, combuſta anethi radix.

Cap. XXIII, *Succus Cyrenaicus*, Legendum eſt, Liquor: atque ita deinceps quũ Cyrenaici, aut Medici, aut papaueris, aut panacis ſucci fiet mẽtio: ſi ὀπὸς Græcè legatur, Liquor ſemper erit dicẽdũ: vt à nomine χυλοῦ, qui exprimitur, & illinc manat, diſtinguatur.

Cap. XXVI, *Si uerò nitri parũ addas, abſceſſus rũpet*. In V.c. legitur, προσβαλὼν δὲ νίτρου ὀλίγον, ῥήσσει κόλπους. i. Sinꝰ rũpit.

Cap. XXXI, *Si puſtulæ eruperint, lana roſaceo* &c. V.c. pro lana habet ὀθόνιον, id eſt, linteolum.

Cap. XXXIIII, *Cæterùm qui affectiones cognoſcere non poſſunt, ſæpe quod conuenit perficiunt*, &c. ita legitur apud Galenũ II κατὰ τόπους: ſed Or. habet aliter, hoc modo, πολλάκις δὲ οὐκ ἀνύουσι τὸ δέον οἱ μὴ διαγινώσκοντες τὰς διαθέσεις, id eſt, Sæpe enim quod par eſt non perficiunt ii qui affectiones non cognoſcunt.

Cap. XXXV, *Helenii radix æquè ac fimus columbarum ſyluestrium, quo admodum frequenter utimur*. Vet. cod. ſic diſtinguit, ἑλενίου ῥίζα ὁμοίως. Τῇ κόπρῳ τῶν νομάδων περιστερῶν πάνυ συνεχῶς χρώμεθα, id eſt, Helenii radix ſimili modo. Fimo autem columbarum ſylueſtrium frequentiſſimè vtimur.

In librum ſecundum.

Cap. I, *Pinei nuclei, lentiſcus*, &c. V.l. addit, στροβίλου τὸ ἐδώδιμον, id eſt pinei nuclei veſca pars, lentiſcus &c.

Cap. II, *Atractylis, cnicus agreſtis*. In V.l. melius legitur ſic, ἀτρακτυλὶς, ἢ κνῖκος ἄγριος, id eſt vel cnicus agreſtis. Paulo pòſt, *Styrax, hydnon, piper*. V.l. στύραξ, ὑδροπίπερ, id eſt, ſtyrax, hydropiper. Sed apud Aetium qui Oribaſium autorem habet, vbi de eadem re agitur, legitur vt prius trãſlatum fuit, ὕδνον, πέπερι, Id eſt, tubera, & piper. quanuis quum de calefacientibus agatur, ex omnium ſententia videtur legendum eſſe hydropiper, quum id à Dioſcoride lib. II, Galeno VIII Simpl. & item cæteris inter calefaciẽtia: ὕδνον verò (hoc eſt tuber) non item adnumeretur.

Cap. V, *Epithymum, mentha, ſatureia*. V.l. habet θύμα, hoc eſt thymum, nõ θύμβρα, hoc eſt ſatureia. quod etiã apud Aetium legitur: quanquam vtrunque retineri poteſt. Vel dicendum deeſſe verbum θύμα. Paulo pòſt, *Caroum*, V.l. habet καρώφωλον. Aetius tamen nihil variat: ac Galenus quoq; VII Simpl. carũ habet, cuius ſemen in tertio ordine calefacientium conſtituit. nihil ergo mutãdum hîc puto. Sed paulo infrà quum legitur ῥάφανος, V.l. habet ῥαφανὶς, id eſt radicula, magis accommodatè. ſiquidem de ruta déque rododaphne fit mentio, quas in tertio gradu calefacientium vnà cum radicula Gal. collocat. Ita etiam legendum infrà, cap. XXXIX.

Cap. VII, *Conion uehementer*, Legendum eſt, Cicuta extremè. loquitur enim Oribaſius de refrigerantibus.

Cap. VIII, *Acacia lota, plantago, beta*. V.l. ἀκακία πεπλυμένη, ἀρνόγλωσσον, βλίτον, id eſt blitum, non beta, quam & Orib. & cæteri τεῦτλον vocant.

Cap. XII, *Aſiæ petræ flos marceſcentes carnes areſacit*. V.l. ἀσίας πέτρας ἄνθος τὰς πλαδαρὰς σάρκας ἐκτήκει, id eſt, Aſiæ petræ flos flaccidas carnes eliquat. Eodem cap. *Ouorum candidum & putamen*. V.l. ᾠῶν τὸ λευκὸν, καὶ τὸ λεπτὸν, id eſt ouorũ candidum & tenue. prius tamen λέπος (id eſt putamen) legebatur.

Cap. XVI, *Abrotanũ & præcipuè uſtũ*. V.l. ἀβρότονον καὶ μᾶλλον τὸ καυθὲν, id eſt abrotonũ, ac magis etiam quum vſtũ eſt.

Cap. XXI, *Cicuta, picea arbor*. V.l. κώνειον, λεύκη, id eſt cicuta, leuce arbor.

Cap. XXII, *Oleum uetus, glycyrrhizæ radix*. V.l. ἔλαιον παλαιὸν, γλυκυσίδης ἡ ῥίζα, id eſt, oleum vetus, pæoniæ radix. Et ita eſſe legendum puto: nam tenuium eſſe partium pæoniam, & non glycyrrhizam, Galenus VI Simp. teſtatur. ſed propter nominis ſimilitudinem facilis fuit lapſus: qui etiam infrà, cap. XXXIX. cernitur,

Cap. XXVII, *Thus, pix AEgyptia, maſtiche*. malè diſtinctum eſt. legendum enim eſt, Thus, pix, Ægyptia maſtiche, vt dicatur maſtiche Ægyptia, ad Chiæ differentiam.

Cap. XXVII, *Folia maluæ ſylueſtris, maluæ caules*. V.l. τῆς ἀγρίας μαλάχης τὰ φύλλα, ἀναδενδρομαλάχη. i. agreſtis maluæ folia, & anadendromalache: quam Galenus VII. Simpl. althæam quoque appellari ſcribit.

Cap. XXXV, *Aſparagus, oxymyrſinum*. Legendum, aſparagus oxymyrſinus, ſine vlla dictione. vt etiam cap. XL. Eodem capite legitur, allium, paſtinaca, legendum ex V.l. ſcordium. vt etiam cap. ſequenti, & cap. XLVII. Et paulo infrà, *Orobus qui ſumptus*, Legendum, Eruum copioſius ſumptum.

Cap. XXXVI, *Potus uini, in quo ſcorpius marinus ſuffocatus ſit*. V.l. σκορπίου θαλασσίου πνιγέντος οἴνῳ τὸ ἀπόβρεγμα, id eſt Dilutum ſcorpii marini in vino ſuffocati.

Cap. XXXIX, vbi aſteriſcus eſt, *Cataporia attrahentia quæ dantur*. V.l. ἐκλεικτὰ διδόμενα καταπότια, id eſt Catapotia quæ ad lingendum dantur.

Cap. XLIIII, *Cedria, auripigmentum*. V.l. addit μέλι, id eſt mel.

Cap. L, *Sambucus, ebulus*. V.l. ἀκτέα, ἀνθεμίς, id eſt, actea & chamæmelum. Eodem cap. *Ibiſcus, althæa*, Legendum Ibiſcus, ſiue althæa. Eodem cap. legendum, Ex caricis pingues magis quæ ex caprificu exiſtunt.

Cap. LII, pro ſmyrna, legendum eſt myrrha. Et item cap. ſequenti. Paulo infrà Glaux, cerebrum. Dioſc. lib. IIII, & Orib. XIIII. Coll. cap. LXIIII, herbam eſſe glauca, & animal quæ noctua dicitur, ſcribit: ac cerebrũ noctuæ ad lac gignendum accommodatum eſſe, ex Zopyri ſententia commemorat.

Cap. LIX, Vbi de Lemnio ſigillo fit mentio, habet alius codex drach. mediam. V.l. legit drach. octo.

In Librum quartum.

Cap. I,*Dauci, ſeſeleos, trochiſci*. V. l. δαύκου, σισέλεος, τορδυλίου, id eſt, Dauci, ſeſeleos, tordylii: quod tordylium Dioſcorides lib. III, ſeſeli Creticum ab aliquibus vocari ſcribit.

Cap. III, *Itémque ſaxatilium piſcium & pelagiorum*, Legendum eſt, Itémque ſaxatiliũ piſcium, littoraliũ ac pelag.

Cap. V, *Cetaceum genus in mari degentium animalium*, Legendum, Omne cetaceum genus, &c.

Cap. XII, *Paguri, cancri, locuſtæ*, Legendum paguri, cancri, loligines. Et eodem cap. *His minus nutrit album ſimul & craſſum, & adſtringens*, Legendum, Et auſterum. Et paulo pòſt, *Minus verò alit polenta*, Legendum, Æquè atque ii, nutrit polenta. Et item, *Corna, pruna ſyluestria, zizipha*: V. l. addit Rubi fructus, arbuti fructus.

Cap. XIII, Legendum eſt Bugloſſum, paſſer, & lacertus, medii quodammodo ſunt inter eos qui teneram durámque carnem habent: alimentumque eorum eſt optimum iis qui ſe non exercent, quíque imbecilli ſunt: iis verò qui conualeſcunt, friabile & molle alimentum eſt ad bonã valetudinem accommodatiſſimum. quocirca optimum omnium ſuccum creant carnes quadrupedum animalium, ſi probè cõcoquantur, &c. Ita enim etiam ſcriptũ eſt lib. III, Collect. apud Orib. cap. XV. Tum non ita multis verſibus interiectis legendum, Et pituitæ plurimum faciunt, manna & iecur boni ſucci ſunt, &c. Et, Meliores ſunt pedes porcorum, quàm grunnus & aures.

Cap. XIIII, Legendum, Seniorũ verò carnes ſunt peſſimæ. Et paulo pòſt, Aut pecudum: non minus quoque quàm eæ mali ſucci eſt ceruina caro, renes & teſtes nimis adultorum, &c. Paulo pòſt, Quam alii horæi fructus. Et non ita multo pòſt, legendum, Porrorum, alliorum, daucorum, & radicularum: & item, Vina quæ craſſa ſunt & fœtida, & auſtera.

Cap. XV, Legendum, Torpedo, turtur, omne genus volucrium. auium nanque caro terreſtrium carni compar. Et paulo pòſt, Ex bubulis & caprinis carnibus meliores ad concoctionem ſunt bobus vituli, atque hœdi capris, omnes præterea carnes eorum, &c. Ad finem cap. Vinum dulce faciliùs quàm auſterum concoquitur.

Cap. XVI, Legendum, Mulli, orphi, deinde oua teſta, elixa, fricta, triticum elixum.

Cap. XVII, Legendum, Oliuæ ſale cõditæ, præſtantiores autem ſunt. Et pòſt, Huius generis ſunt carduus, attractylis, & attracte magis honorata quàm conueniat. Et, Regius aſparagus, paluſtris, myrti ſilueſtris &c.

Cap. XVIII, Legendum, Vinum nigrum & auſterum, facilè aceſſit, & ad vomitum impellit: craſſum quoque & nouum.

Cap. XXI, Legendum, Præcipuè verò ſi mellis portio ei fuerit indita. Zithus & ſucci omnes. Ita enim vetus liber habet.

Cap. XXII, Legendum, Ad quem vſum adhibenda eſt cum oxymelite, vel aceto & oleo ante alios cibos omnes. Paulo infrà, Quocirca & aſparagum aſphodeli ictericis, vt ſummum remedium præbent. Et infrà, Radicula attenuandi vim habet.

Cap. XXIIII, Legendum, Triticum elixum, oua elixa.

Cap. XXVII, Legendum, Serum lactis valde aluum mollit, eíque tantum optimi mellis addendum, &c. Et, Carnes animalium quibus parum admodum ætatis acceſſit. Similiter etiam eorũ extremitates facilius per aluum tranſeunt. Et pòſt, Vuæ dulces, præſertim quum humidæ fuerint, mora in purum ventriculum incidentia, &c. Et, Si rectè affectus ſit venter ad infernam deiectionem, facilè deiiciuntur: ſi verò non, & ipſa ſupra cætera manent, & nihil, &c. Et, Parum ad alteram partem vergens, quum neque vẽtrem languidum ad excretionem, neque validum ad diſtributionem ſortiatur.

Cap. XXIX, Legendum, Palmulæ auſteræ, vuæ paſſæ auſteræ, mora, rubi fructus. Et quæ dulci ſucco prædita ſunt ſine acrimonia, facilius deſcendunt.

Cap. XXX, Lege, Radicula, ſinapis, naſturtium, pyrethrum.

Cap. XXXI, Lege, Allium, cepa, porrum.

Cap. XXXII, Lege, Cucurbita elixa, melopepones, cucumeres, pruna, ſycomora, auſteræ & acidæ vuæ paſſæ, vuæ, mala adſtringentia frigidi & terreſtris ſucci ſunt: acida verò, frigidum ac tenuium partium ſuccum habent: quæque perfectè, &c.

Cap. XXXIII, Lege, Contrà fit in radicula, rapis, ſinape, naſturtio, pyrethro, atque omnibus quorum acer aſparagus eſt. Polenta item ſiccat, viticis ſemen, eruum bis aut ſæpe in aqua dulce redditum, edulium fit exiccans, &c. Paulo pòſt, Siccius etiam eſt quàm id quod non habet. quæ verò minus horum, & defruti plus habent, &c.

Cap. XXXIIII, Legendum, Ptiſſana, cucurbitula elixa, pepones. Et, Humectat quoque lactuca intubúſque, ſed debiliùs: portulaca autem, malua, & blitum, &c.

Cap. XXXV, Hoc caput mirum in modum in omnibus libris eſt deprauatum: nonnulla tamen ſunt reſtituta: itaque legendum eſt, Iis verò qui ſunt ad continendos cibos imbecilliores, neque ſumere craſſius alimentum quàm aqua ſit, queunt, &c. Et, Hordeum verò, quod febricitantibus dandum eſt, non eſt confringendum, ſed lauandum & in aqua coquendum: ac prima quidem aqua abiicienda eſt, tum alia adiecta coquendum. rectè autem coquetur, ſi decem aquæ heminas in vnam hordei heminam iniicias: coquitur autem donec hordeum crepet: deinde percolatur tenuiſſima aqua, & melle admixto, vel etiam per ſe ſola potui datur: hoc enim & aluum probè ſoluit, & vrinam cit, & abundè nutrit. Datur item hordeum in polenta frictum, quod etiam καχρύδα appellant: ſed antequam tundatur, leuiter fricandum eſt, &c. Et, Poſſet autem ſimili quoque modo omne ferè alimentum ſubteri in potionibus. Et, Addimus cucumeris ſemen toſtum, &c. Et, Hæc autem autem contuſa in aqua ſunt diluẽda.

Cap. XXXVI, Lege, Ptiſſanæ verò, ac, cæteris decoctis vel pinea nux, vel auellanæ, &c. Et, Pro oleo papauer album leuiter frictum cum putamine videtur. Iam ad fluxum, &c.

Cap. XXXVII, Lege, Parúmque olei & anethi addatur. prius verò lauanda ſimila eſt. panis antiquus aqua, &c. Et, Vſque autem coquitur dum quinta pars remaneat, eáque percolatur. itrium verò, &c.

Cap. XXXIX, Sic legendum, Febricitãtibus optima potio eſt mulſa, vel oxymel. aqua verò in febricitante, omni morſu vacans, diluta verò quæ adſtringendi vim habent, in ventris turbationibus non ſunt incommodæ: & ad vomitus cohibendos valent, quibus mellis aduerſa exhibitio eſt. Et, Pira verò in aqua infunduntur: quæ acerba & dulcia ſunt. Et, Acini quoque vuarum conſciſſi in aqua macerantur.

Cap. vlt. Ex pluuiis aquis æſtiua, quæque ex tonitruo fit, præſtantior eſt, & item quæ nimbis eſt demiſſa. Et, Bibendæ ſunt vino mixtæ, vt acerbis dulcius vinum, aliis verò id quod ſit acerbius, miſceatur. Vtile etiam eſt limoſas, ſalſas & bituminoſas percolare, &c. ſed hic locus fuit à me iandiu reſtitutus lib. primo Orib. ad Eunapium, cap. XIIII. idque beneficio vetuſti codicis qui in bibliotheca D. Marci eſt. ex quo etiam ſumpſeram verbũ ἀσφαλτώδη, id eſt aquas bituminoſas eſſe percolendas: vt non ſit legendum, σὺν ἀλφίτοις, id eſt cum polenta: quod erat ſanè ineptum, & ab loco alienum.

In librum ſextum.

Cap. VII, Legendum, Magnũ verò ac notabilis cococtionis indicium in primis vrinis nunquam, &c.

Cap. XXIIII, Legendum, Fiunt etiam meliora, quum temperaturæ contraria immoderatio immoderationem corrigat. Et, Laboribus, cibo liberaliore, & potu parciore.

In librum ſeptimum.

Cap. XIII, Sic legendum, Sed color earum humoris colori reſpondet.

Cap. XVIII, Sic legendum, Reduuias paruas, & incipientes galla cum melle reprimit, & prohibet cõfirmari: vbi verò factæ iam ſint, carnem quæ præter naturam excreuerit, conſilium eſt medicamentis morſus expertibus abſumere, &c.

Cap. XX, Legendum, Ita enim grumo compacto ſanguinis defluuium ſiſtetur: eo ita non ſupreſſo &c. Et, Tertio verò die ſolues: ſique medicamentum tutò adhuc vlceri adhæret, &c. Et, Ad ſanguinis autem profuſiones quæ ex ore, aut thymis, aut formicis, aut verrucis, &c. Et, Aut acinorum aut lenticularum os colluendo. iis etiam vtendum, &c. Et, Huiuſmodi ſunt alica farináque pura decocta, cochlea, caſeus mollis. Et, Ouorum tenerorum vitelli, pira, achrades, mala Cydonia, &c.

Cap. XXI, Legendum, Cicatrices verò quæ fiunt ex impetigine, & aliis de cauſis, concolores reddit adeps aſininus, &c.

Cap. XXII, V.l. ſic habet, Vt in tetrapharmaci libram horum alicuius vncias duas coniicias. Et tamen apud Paulũ legitur, Vncia vna. Tum V.c. habet hæc, ποιεῖ γὰρ καλῶς πρὸς τοὺς νευροτρώτους, καὶ μάλιστα τοὺς νενυγμένους, id eſt, Egregiè enim ad neruos vulneratos, præſertim verò punctos facit. Paulo pòſt legendum, Quies imperetur, lectus mollis eſto, oleo calido liberaliore, &c. Et pòſt, Illinendum eſt cataplaſma quod ex ſemperuiuo, mali Punici cortice, in vino cocto, & rhoe & polenta adiunctis, conficitur. Paulus tamen & duo Oribaſii codices pro καὶ ῥοῦ & rhoe, habent κηροῦ, id eſt cera. Et pòſt legendum, Si ex horum vſu immutatio oriatur, & pus &c.

Cap. XXXIII, Legendum, Admiſcetur etiam opii parum, aut ſucci papaueris, cicutæque & mandragoræ. & compoſita medicamenta fiunt. Ceratum refrigerans; Cera quæ &c. Et pòſt, Itémque inflammationibus pudendorum incipientibus priuſquam depaſcens, &c.

Cap. LI, Legendum, Non tamen abſolutè in ſingulis hominibus &c.

In librum octauum.

Capite XXVII, Legendum eſt, Nonnulla autem medicamenta, quum excrementis totum corpus vacat, achores incipientes curant.

In librum nonum.

Capite X, Legendum, Et alia omnia ex oleo copioſiore parata, & in quibus nihil auſterum & acerbum inſit. Et multo pòſt, Aut clauiculorum vitis, vel ſeminis cucumeris, vt octo trita cum aqua frigida dabis. Item, hoc quod ſequitur, conuenit, Fœniculi radicis corticis vnciæ ſex (ita enim habet V.c. & Orib. IIII. ad Eunapium capite LXXXXIIII.) Aceti ſextarius vnus, aloes vnciæ tres. Et paulo pòſt eadem varietas eſt: habet enim V.c. & ibidem Oribaſius hoc modo, Quibus autẽ cibus aceſſit, hoc eſt accommodatum, Piperis drach. quatuor, ſeminis anethi &c.

Cap. XV, Legendum, Cinis vniuerſarum cochlearum aſſatarum, malicorium &c

Cap. XVI, Legendum, Tenuioris inteſtini morbus cum difficilis eſt, tum verò &c. Et ſub finem capitis, In ſenis oxymelitis cyathis pondere drachmæ vnius bibendum dato.

Cap. XVII, Legẽdum, Succus quoque lentiſci ad ſedem &c. ita enim l.v. habet, & Orib. IIII. ad Eunapiũ XCII.

Cap. XVIII, Lege, Plumbúmque vſtum ſit, & ſpiſſamenta vnguentorum aperit &c.

Cap. XIX, V.l. ſic habet, Ergo quum repletum corpus eſt, ſimul euacuatur, & quod &c. Et, Cum vino odorato epotus: & eupatorium, quod etiam particulæ robur &c.

Cap. XXII, Lege, Aqua inter cutem fit propter nimiam iecoris refrigerationem, vel ex frigidi ſanguinis multitudine, &c.

Cap. XXIIII, Legendum, Ammoniacum, caprillum ſtercus illitum ex poſca & farina hordeacea, albæ vitis radix epota, & foris cum ficubus applicita.

Cap. XXV, Lege, Renibus natura comparatum eſt vt ſeroſum excrementum tenuiſſimò ſanguini in venis commixtum in ſe trahant. Et, Deinde ſi renes magis ignea acrioréque &c. Et, Lapillorúmque tofaceorum formam concreſcere. Et, Præſertim nigrum: ceraſi arboris & pruni gummi, cyperi radix, paliuri fructus, tribuli fructus &c.

Cap. XXVII, Lege, Quorum renes abſceſſus infeſtat, quo concocto pus per vrinas excretum &c.

Cap. XLIX, Lege, Roboris pars quæ ſub cortice trunci membranoſa eſt, quod &c.

Hæc ſunt, optime Maſſati, quæ vetuſti codicis ope adiutus adnotanda exiſtimaui:
ſique vnquam alius melior ad manus meas perueniet, idem me
facturum polliceor: ac Deus faxit vt quod cupio,
præſtare cumulatè poſſim.

SEXTI PHILOSOPHI PLATONICI
liber De medicina ex animalibus,

Gabriele Humelbergio Rauenſpurgenſi medico interprete.

NOBILI ATQVE PRAECLARO VIRO D. GEORgio Hermanno, Ferdinandi regis à conſilio, Gabriel Humelbergius, Rauenſpurgenſis medicus, S. D.

CVUM ſemper ſumma laude dignos iudicarim eos qui iuuandi mortales ſtudio in propagandis literis, & è tenebris eruendis atque à ſitu uindicandis uetuſtis ſcriptoribus uerſantur, uir ornatiſſime, hinc etiam laudis quid mihi acceſſurum putaui, ſi idem aliquando præſtare poſſem. Cuius ergò, quum mihi ſit antiquus autor, antehac (quod ſciã) nuſquam impreſſus, operæpretium duxi eum in lucem dare & omnium lectioni exponere: idque etiã eo potiſſimum animo, nequem animalium in medendo diutius lateret poteſtas. Eſt enim de animalium & eorundém partium membrorúmque contra uaria morborum humani corporis genera medicinis & curationibus liber humanæ ſaluti per quam utilis, & lectu non miucundus, à Sexto philoſopho Platonico conſcriptus. Cuius ſententias & medicinas ſæpiuſcule citant uiri doctiſſimi, & in primis Petrus Hiſpanus, qui poſtea ad Chriſtianæ reipublicæ gubernacula euectus, ſub Ioannis XXI nomine ſummum geſſit pontificatum, idque in libello quem Theſaurum pauperum inſcripſit. Nec illum ſilẽtio præterijt in Chirurgia ſua, ſed frequentius teſtimonio eius utitur clariſſimus æui ſui chirurgus, Petrus Largilata, cuius autoritate Sextum Platonicum, ſcripſimus, non Placitum, uti perperam exemplar noſtrum habet. is enim ſemper ſub Platonici nomine ipſum citat, nec malé. Fuit nanque Platonicus philoſophus, Plutarchi ex ſorore nepos, qui in Adriani & M. Antonini impp. tempora incidit, ut chronographi & hiſtorici teſtantur. Nam ut in Chronicis ait Euſebius, Plutarchus Chæroneus & Sextus philoſophi inſignes habentur Adriani principatu. Hũc etiam audiuit M. Antoninus, uti Iulius Capitolinus ſcribit his uerbis, Audiuit & Sextum philoſophum Chæronẽſem, Plutarchi nepotem. E quorum progenie originẽ trahere laudi ſibi ducit Apuleius ille Madaurẽſis in Aſino aureo, ubi ait, Fabulã Græcanicam incipimus, lector intende. Lætabaris Theſſaliam. Nam & illic originis maternæ noſtræ fundamenta à Plutarcho illo inclyto, ac mox Sexto philoſopho nepote eius prodita, gloriam nobis faciunt. Huius itaque Sexti de animalium medicina librum ab innumeris quibus ſcatebat mendis, non ſine labore repurgatum, adiunctis ſcholijs noſtris, quo magis ad ſe lectorem alliciat, tibi bonarum artium ſtudioſo, naturaliúmque rerum ac medicinæ diligentiſſimo, nominatim dedico, tum quo ſic meam in te obſeruantiam teſter, tum quo te patrono ab inuido rũ liuore tutior in publicum prodeat. Nec dubito quin tui nominis auſpicio felicius in hominum manus exiturus ſit. Quare ad te uenientem candido animo & libenter ſuſcipe, ac contra uitilitigatores, qui nihil non calumniari ſolent, in lucem prodeuntem tueare, ut pote tibi dicatum, iámque tuum nõ meum. Neque timeo ne hunc, quòd perpuſillus ſit mole, aſpernas, ſed quãtuluſcunque eſt, ſummopere tibi placere ſinas. ut qui aliâs etiã ob innatam humanitatem tuam cuncta boni conſulere ſoles. Bene uale uir clariſſime ac integerrime: atque me, quod facis, ſinceriter amato. Iſinæ, VI. calendas Aprilis. Anno ſaluatoris noſtri Ieſu Chriſti, M. D. XXXVIIII.

SEXTI PHILOSOPHI PLATONICI
liber De medicina ex animalibus,

Gabriele Humelbergio, Rauenſpurgenſi medico, interprete.

DE CERVO. Cap. I.

Ad omnes humores.

CEruinum cornu habet vim omnes humores ſiccandi: & ideo ex eo in collyriis ocularibus vtuntur.

Ad dentes mobiles.

Cornu cerui combuſtum dentes qui mouentur confirmat, ſi eo pro dentitricio quis vtatur.

Ad capitis dolorem.

Cornu cerui in cinerem redactum: exinde drachmam vnam cum vini cyatho vno & aquæ cyathis duobus da: bibat.

Ad morbum regium.

Eodem modo vt ſuprà potui dabis: miraberis bonum effectum.

Ad ventris ſolutionem & dolorem.

Eodem modo vt ſuprà, fluxum omnem cohibet & dolorem ſedat.

Ad profluuium mulieris.

Cornu ceruinum combuſtum & molliſſimè contritum cum vino bibat: ſanabitur.

Ad lumbricos necandos.

Ceruinum cornu combuſtum datum in vino vel a-
A qua calida: lumbricos necat & eiicit.

Ad ſerpentes effugandos.

Cornu ceruinum combure vbi fuerint ſerpentes, & fugabuntur.

Ad ſuffocationem mulieris,

Mulier ſi ſuffocatur à vulua (*quod nequiſſimum uitium Græcè ὑστερικὴ πνῖξ dicitur*) puluerem ex ceruino cornu per triduũ cum vino bibat: ſi febricitat, in aqua calida. miraberis effectum.

Ad ſplenis dolorem.

B Cornu ceruinum combuſtum ex oxymelle detur potui, & ſplenem ſiccat, & dolorem tollit.

Ad impetigines ſanandas.

Cornu ceruinum combuſtum cum aceto tritum, mirificè ſanat.

Ad lentigines de facie tollendas.

Cornu ceruino combuſto in ſole faciem line: & deterſa ſubinde, renoua, & hoc in ortu ſolis facies: mirè ſanat.

Ad intertriginum dolores.

Cornu ceruinum combuſtum ad drachmas tres, adiecta ſpuma argẽti duarum drachmarum, & ceroto ma-
C cerato mixtum, intertrigines dolentes mirè ſanat.

Ad inguina quæ exurgunt.

Patellam ceruinam, hoc eſt genuinum, ſi tecũ habeas,

non ſurgunt inguina,& quæ antè ſurrexerunt, eadem tacta redeunt.

Ad ſerpentium morſus.

Naturæ cerui ſiccatæ & corraſæ ſi drachmam vnam in ſorbitione oui potaueris,omnis morſus ſerpentis apud te innocuus fiet,& idem potus viperarum morſus efficaciſſimè curat.

Ad aborſum.

Ex pilis ceruinis ſuffumigabis,& mulier ſanabitur.

Ad idem.

Lapis qui in vulua aut ventriculo cerui inuenitur, phylacterium eſt prægnanti,& perficit vt partum perferat,eóque ratio colligit velociſſimum eſſe illud animal, nec tamen aborſum facere.Simili ratione oſſicula inueniuntur in corde cerui aut in vulua eius,quæ idem præſtant.

Vt mulier non concipiat.

Eadem oſſa in brachio ſuſpenſa efficiunt ne mulier concipiat.

Ad inteſtinorum dolorem,& ſi tormina fuerint.

Medulla ceruina in aqua calida potui data,mirè ſanat.

Ad ſerpentes fugandos.

Medullam ceruinam incenſam tecum habens cum eadem ſuffumiga locum in quo es,& effugat ſerpentes.

Ad perniones.

Sepum ceruinum combuſtum ſimul cum oſtrea teſta minuta commixta,& factum quaſi malagma,impone:mirè ſanat.

Ad concubitum excitandum.

Ceruini teſticuli ſicci aliquam partem potato : concubitum excitat,vt ſit cum voluptate veneris.

Vt ſerpens non accedat ad hominem.

In ceruina pelle ſi iacueris,nullus ad hominem ſerpēs accedit.

DE LEPORE. Cap. II.

Ad tremores membrorum.

LEporis cerebrum ex vino potui detur:ſanat.

Vt infantibus dentes ſine dolore creſcant.

Ex cerebro leporis cocto ſi gingiuas infantibus defrices,ſanabuntur.

Ad oculorum dolores.

Pulmo leporis ſuperpoſitus & alligatus,dolores oculorum mirificè ſanat.

Ad perniones & pedes læſos à calciamentis.

Idem leporis pulmo contritus & illinitus,vel ſuper pedes poſitus,mirè ſanat.

Ad quartanas.

Leporis iuuenis cor ſublatum & quartanariis collo vel brachio ſuſpenſum, liberat, ſi ſub acceſſione eius pendeat.

Ad caducos.

Leporis cor ſiccum deraſum cum parte tertia thuris mannæ trita ex vino albo,da bibere per dies ſeptem . liberat.Iis verò qui ſæpius cadunt, dabis diebus triginta.

Ad profluuium mulierum,& quæ ſanguinem reiiciunt,& eas quæ poſt partū locis laborāt.

Leporis cor ſiccum raſum ex aqua calida, potui dato ieiunis cum Samia terra mulieribus profluuio laborantibus.ſanabuntur. Remedium eſt eis etiam quæ ſanguinem excreant,& locis laborant.

Ad caliginem oculorum.

Leporis fel cum melle mixtum & inunctum, oculos clarificat.

Ad eos qui vertiginem patiuntur.

Fel leporis ſimul & iecinora muſtelæ commixta ad drachmas tres,caſtorei drachmam vnam, myrrhæ drachmas quatuor ex aceto:drachmam vnam ex melle aut paſſo bibant:ſanabuntur.

Ad calculoſos.

Leporis renes ſiccos in ſole coctos deraſos in potio-

A ne dato mirè ſanant.

Ad araneorum morſus.

Renes leporis & fulicæ eius beſtiæ, qui ab araneis laborat,ſi crudos deglutiat,ſanabitur: morſis etiam cocti dentur.

Ad capillos defluentes.

Leporis ventriculum coctum in ſartagine admixto oleo myrtino impone capiti:capillos fluentes continet & cogit creſcere.

Vt mulier maſculum concipiat & pariat.

B Leporis vuluam ſiccam deraſam in potione vini bibant vtrique & mulier & maſculus. nā ſi mulier ſola biberit,androgyne naſcitur,hoc eſt nec maſculus nec fœmina.Item leporis teſticulum poſt purgationem ſuam mulier ſi cum vino contritum accipiat, maſculum pariet.Leporis coagulum ad drachmas quatuor in potione datum vini,fœminæ de fœmineo,& maſculo de maſculino:& mox faciant coitum,& pòſt abſtineant ſe:ſtatim concipit.Etiam pro cibo omnibus vtatur,& balneo C vnctionibuſque vtatur.mirè concipit.

Vt mulier concipiat fœminam.

Lepus incidatur & de ſanguine qui à vulua fluxerit, illiniat ſibi naturam,& de coagulo eius.

Ad aurium dolorem.

Leporis coagulum auriculæ infunditur.

Ad ſcorpionum & ſerpentium morſus.

Leporis coagulum cum vino potui datum , aduerſus venena reſiſtit & diſcutit.

Ad infantium ventris fluxum.

D Leporis coagulum illinitum in ſumine mulieris: ſed & puero dabitur bibere,ſi ſine febricula fuerit cum vino:febricitanti verò,cum aqua calida.Idem facit & maioribus cum puluere gallæ.

Ad ventris dolorem.

Talum leporis tolle,& ligato ad ventrem.mirè ſanat.

Ad cœliacos.

Iecur leporis coctum manducet:ſanabitur.item ſi auſtero vino intingat,idem facit.

Ad calculos expellendos.

E Leporis ſanguinem & pellem totam in olla cruda combures,vt in cinerem conuertatur: & in aqua calida potui dabis cochlearium vnum ieiuno, mox deliqueſcet lapis,& eiicietur foras . hoc experimentum noſipſi fecimus.ne dubites.Hoc facies experimentum : Mittes in aquam cochlearium pulueris, illuc pones lapidem qualem volueris. ſtatim deliqueſcet, vt mireris virtutem.

Ad lentiginem in facie.

F Leporis ſanguis lentigines de facie purgat perunctus.

DE VVLPE. Cap. III.

Mulieribus quæ à locis ſuffocationem patiuntur.

ARticuli membri vulpis in oleo veteri vnà cum bitumine cocti & pro peſſo ſuppoſiti,ſanant.

Ad alopecias.

Simili modo vt ſuprà illinito capiti.ſanat.

Ad aurium dolorem.

G Vt ſuprà inſtillato in aures. dolorem tollit mirificè.

Ad ſplenis dolorem.

Pulmo vulpis in cinere aſſatus & tritus in potione datus, ſplenem ſanat.Item & iecur vt ſuprà, ſplenem tollit.

Ad ſuſpirium.

Pulmo vulpis ex vino nigro vt ſuprà potui datus, mirè ſanat.

Ad caducos.

Cerebrum vulpis infantibus ſæpe datum,facit vt nū- H quam ſint caduci.

Ad parotidas.

Teſticulo vulpis ſæpius parotidas confricato, diſſoluit eas.

Ad inguinum dolorem. A

Teſticulo vulpis ſi ſæpius inguina confricaueris,citò ſanat.

Ad faucium tumorem.

Rene vulpis in melle ſæpius fauces tumentes confrica.

Ad capitis dolorem.

Natura vulpis circumdata capiti, dolorem ſtatim tollit.

Ad irritamentum concubitus.

Vulpis caudam ſummam ad brachium ſuſpenſam, B irritamentum eſſe ad concubitum dicimus.

Ad morbum articulorum.

Vulpis viua in amplo vaſe decocta donec oſſa relinquat,mirè ſanat,ſi ſæpius in aquam in vaſe quis deſcenderit. Idem præſtat oleũ vbi decocta fuerit: ſi quis hoc aut illo modo vult,vtatur.

Ad aurium dolorem.

Fel vulpis ſi in aurem cum oleo ſtillatur,ſanat.

Ad caliginem oculorum.

Fel vulpis cum melle Attico commixtum & oculis C inunctum,caliginem mirabiliter tollit.

Ad aurium dolorem.

Adeps vulpis remiſſus & inſtillatus ſanat.

Ad podagram.

De vulpina pelle interior pars calciamentorum fiat, & podagrici vtantur,leuiorem inceſſum habebunt.

DE CAPREA. Cap. IIII.

Ad oculorum dolorem.

Iecur capreæ contritum ex vino bibat cum aqua calida in feruore:ſanabitur. D

Ad eos qui ab hora decima non vident.

Iecur capreæ in aqua calida ſalſa coquatur,& eius vaporem oculi excipiãt,& ex eadem aqua oculos foueat. ſed & iecur edant,& ex liquefacto inungantur. Quidã iecur eius aſſant in craticula, & fluẽtem ſaporem colligunt,& ex eo inunguntur. Quidam coctum vel aſſum iecur capreæ cum pane edunt,& idem bibunt.

Ad ſanguinem fluentem.

Capreæ iecur combuſtũ & aſperſum,ſanguinẽ ſiſtit.

Ad ſanguinem de naribus profluentem. E

Capreæ iecur contritum & ex aceto in naribus offul tum,ſanguinem mirè ſiſtit.

Ad caliginem oculorum.

Fel capreæ cum melle Attico mixtum inunges.caliginem potenter diſcutit,& claritatem præſtat.

Ad faucium dolorem.

Simili modo vt ſuprà de eodem melle cum capreæ felle fauces tange:ſanat miré.

Ad omnia vitia quæ in faucibus naſcuntur. F

Capreæ fel cum melle Attico,adiecta myrrha, croco & pipere æquis ponderibus,coques in vino donec contrahatur, & ex eo fauces quotidie tanges, donec ſanæ fiant.

Ad caliginem oculorum.

Fel capreæ drachma vna & modicum vini cum melle vt poſſit teri,inunges: ſanantur.Idem facit & ad cicatricem,& argemata,& nephelion,& glaucomata,& pterygia,ſi ex eo felle inungantur.Item ex eo felle inũgã- G tur palpebræ cum oleris ſucco,extractos pilos non ſinit renaſci.Facit & ad ruptiones ex ictu tunicularum cum lacte mulieris tepido.Hoc autem fel quanto vetuſtius fuerit,tanto melius erit.

Ad vſtionem ſolis in facie.

Fel capreæ cum aqua mixtum,illitum in faciem à ſole vſtam,ſanat.

Ad lentigines in facie.

Fel capreæ ſeruatum illitum lentigines de facie purgat,& omnes maculas extenuat.Item cum melle & ni- H tro commixto & ſpongia combuſta & ſulphure viuo ad mellis craſſitudinem redactum,& in faciem illitum, emendat.

Ad tinnitum & ſonum auricularum.

Fel capreæ cum roſaceo aut ſucco porri tere, & tepefactum auribus,inſtillato:ſanat.

Ad dentium dolorem.

Fel capreæ cum roſaceo vt ſuprà, dentiũ dolorẽ ſanat,

Ad ventrem ſoluendum.

Fel capreæ ſuppoſitum ano cum ſucco cyclaminis herbæ,& alumine aliquantulum aut anetho combuſtũ induito:caue ne hæmorrhoidas habeat.

Ad veretri exulcerationem.

Fel capreæ mixtum cum melle aut ſucco rubi appoſitum,mirè ſanat.

Ad maculas de facie tollendas.

Capreæ fel drachmã vnã,farinæ lupini & mellis drachmas quatuor commiſcebis in vnum, & exinde faciẽ linies,& limpidam faciem efficiet.

Ne infans phantaſma incurrat aut caducus fiat.

Capreæ cerebrum per annulum aureum traiectum ſi dederis infanti ad glutiendum antequam lac ſugat, efficit vt nec caducus fiat nec phantaſma incurrat.

Ad torminoſas.

Splen capreæ potatum,mirè ſanat.

Ad labiorum fiſſuras.

Sepum capreæ & adipem anſerinum & medullam cerui,& cepe cum reſina ſimul & calce viua, fac vt malagma:mirè ſanant.

DE CAPRO ET CAPRA. Cap. V.

Ad ſacrum ignem.

Cornu caprinum in flamma vſtulato, & cruſtas quæ exurgunt excuties in vas nouum donec conſumatur:deinde conteres cum aceto ſquillitico,& illinies ſacrum ignem:mirificè ſanabitur.

Ad ſomnum.

Cornu caprinum capiti infirmi qui non dormit ſuppoſitum vigilias in ſomnum conuertit.

Ad ſerpentis morſum.

Puluerem de cornu capræ & eius lac cum origano & cum vini cyathis tribus bibat:venenum excutit.

Ad ventris fluxum.

Cornu capræ raſum in mel mixtum & piſatum medicatum ventris fluxum reprimit.

Ad pediculoſos.

Simili modo vt ſuprà & aqua quæ è capræ palato effunditur,& quicquid comedit,miſceatur cum melle & ſale,& ex eo caput & corpus ſerò fricetur.

Ad ventris dolorem & adſtrictionem.

Idem & ad ventris dolorem:ſed & ventrem ſtrictum ſoluit:& ſi plus biberit,purgat.

Ad furfures & ſcabiem in capite.

Cornu capri combure,& mixta farina impoſitum,emendat.

Ad capillos fluentes.

Capræ cornu furfure mixto cum oleo myrtino, capillos fluentes retinet & creſcere facit.

Ad inguinum dolorem.

Ex pilis capri fumigabis eum qui in inguine dolet: ſanabitur.

Ad lethargicos.

Caprini pili vſti cum aceto in naribus appoſiti, lethargicos excitant,pice admixta.

Ad ſanguinem de naribus profluentem.

Caprini pili vſti cum aceto mixti, ſanguinem de naribus fluentem reprimunt.

Ad feruorem vel punctionem oculorum,capitis & pedum dolorem.

Caſeus caprinus recens oculis ſuperpoſitus mirè ſubuenit.Item ſimili modo capiti dolenti ſuperpone.Sic & pedum dolorem medicare.

Ad humores.

Sanguis capræ potus remediat.

Ad ſanguinem de naribus pro-
fluentem.

Cui fluit ſanguis fricetur ſanguine capri:& reprimet.

Ad torminoſos.

Sanguis capri cum reſina & polline mixtus & ventri ſuperpoſitus,ſanat.

Ad vngues leproſos.

Ex ſepo caprino admixta ſandaracha cerotum ſuperpoſitum ſine tormento ſanat.

Ad hydropicos.

Capræ ſepum in ſorbitium miſſum : ſed ſuperbibat aquam frigidam. ſorbeat ſimul & lotium capræ: mirificè ſanat.Item hircinum lotium,ſi heminam biberit,& ſpica nardi & ebulum,quum aruerit.Melius eſt lotium, ſi idem paſti fuerint.

Ad aurium dolorem.

Lotium capræ miſſum in aures,dolorem ſedat : ſi cũ mulſo miſceatur:ſi pus habet,eiiciet.

Ad menſtrua prouocanda.

Lotium capræ mulier ſi bibat,menſtrua prouocat.

Ad ſtirpes corpori inhærentes.

Stercus capri ex vino conſperſum impoſitúmque, quod inhærebit,extrahet & ſanabit. Coagulum cuiuſlibet, oppoſitum eiiciet,vt poſſis comprehenſum eximere.

Ad parotidas & articulorum dolorem.

Capræ ſtercus cum melle commixtum mirè ſanat. Item articuli cum eodem peruncti, ſanãtur.

Ad femorum dolorem.

Genuinum capræ ſi ſtercori commiſceas & factum quaſi malagma,femora perunge:mirè ſanat.

Ad morbum articulorum.

Stercus capræ cum acerrimo aceto mixtum ſanat.

Ad canceroſos & luxos atque tumores.

Stercus capræ cum melle mixtum ſanat appoſitum. Item luxum & tumores diſcutit,& non patitur iterum conſurgere.

Ad neruorum contractionem.

Stercus capræ mixtum cum aceto & ſuperlinitum ſanat & confirmat.

Ad carbunculos.

Stercus capræ cum melle commixtum & ſuperpoſitum,carbunculos qui in ventre naſcuntur, diſcutit.

Ad colicos.

Caprinum ſtercus pro fomento impoſitum colicis prodeſſe dicimus.

Ad tumores.

Caprinum ſtercus impoſitum non patitur conſurgere tumorem.

Ad ſecundas eiiciendas.

Capræ ſecunda ex vino pota mulierum ſecundas eiiciet.

Ad inteſtina inciſa.

Caprinum caput cum pilis decoctum & contritum inciſa inteſtina ſolidat.

Ad quartanas.

Capræ lac quod primùm mulgetur,leuiores facit acceſſiones,ſi illud editur aut ex dulci bibatur.

Ad motionem dentium.

Capræ lac mulgeat & dentes colluat.ſæpius faciat.

Si quis cantharides biberit.

Capræ lac bibat:liberabitur.

Ad eos quibus ſemen fluit,&non potentibus,& aquoſum eſt,vnde efficit vt fœmina nõ concipiat.

Caprinum lac cum melle potum, remedium eſt & valde optimum vt concipiat.

Ad hydropicos.

E caprino lacte adiecto coagulo, vt ſolet caſeus fieri, potus datus hydropicis:elabuntur.

Ad caducos.

Caprina caro quæ ſuper focum vel rogum hominis mortui aſſatur,ſumpta,caducis remedium eſt . At ſi ca-

A ducus verè caducus eſt,caprinum cornu aduſtum naribus ſi ſumpſerit,mox cadet.

DE ARIETE. Cap. VI.

Ad tertianas.

ARietis de capite lanam,à coxis & à teſticulis , paſſim ſuſpendas:perfectè diſcutit tertianas.

Ad locorum dolorem.

Lana eiuſdẽ nigra intecta in aqua, deinde in oleo , & ſuppoſita locis,dolorem tollit,& ſuffumigata,antè prolapſam vuluam reprimit.

B Ad clauiculos.

Liquoris arietis quem de pulmone concoques,ſtilla ſuperpoſita clauiculos qui in manibus naſcuntur aut in veretro,illita tollit.

Ad liuores & ſuggillationes.

Pulmo arietis conciſus minutatim & impoſitus, ſtatim ſanat,& nigras cicatrices ad candorem perducit, & à calciamentis laſos pedes ſanat.

Ad ſcabiem.

Sepo arietis ſcabiẽ vnge admixta ſandaracha & ſub-
C inde rade. hoc & ad perniones facit , ſed cum alumine mixtum.

Ad morbum regium.

Arietis ſordes quas inter femora habet,cum ariſtolochia & myrrha a quis partibus potato.ad regiũ morbum optimè facit.

Ad caducos.

Arietis teſticuli oboli tres potati cum aqua medentur.

DE APRO. Cap. VII.

D Ad omnes dolores.

CErebrum apri coctum & potatũ cum vino omnes dolores ſedat.

Ad carbunculos & dolores veretri.

Apri cerebrum coctum cõtritum ex melle & impoſitum:mirè ſanat.

Ad ſerpentium morſus.

Idem & ad ſerpentium morſum valet.

Ad pedes exulceratos à calciamentis.

Apri pulmonem cum melle commixtum vt mala-
E gma ſuperpone pedibus à calciamentis laſis & exulceratis:ſanabuntur.

Ad ventris fluxum.

Iecur apri recens ex vino potatum,mirè reſtringit.

Ad aures purulentas.

Idem & auribus purulentis inſtillatum proficit.

Ad caducos.

Teſticulos apri ex vino vel aqua potato,& curaberis.

Ad vomitum & ſomnum.

Spuma apri cum adipe in heminis tribus ad tertias
F excocta:& data ſanabit.

Ad ſtranguriam & veſicæ dolorem.

Veſica apri cum lotio infuſo ſi ſuſpenſa & paſſa fuerit donec aquaticus humor effluat , & diſcoctam dederis manducare iis qui patiuntur,mirè ſanantur.

Ad vrinæ incontinentiam.

Veſicam apri aſſatam da ad manducandum , & curantur.

Ad caducos.

Lotium apri cum oxymelite bibat, & remedium ca-
G piet.

Ad aures minus audientes.

Apri lotium in vitreo repoſitum tepefactum auribus inſtillatum perfectè medetur.

Ad coxendicos.

Stercus agreſtis apri & ſulphur colatum & hemina vini picati potata,coxendices emendat.

DE LVPO. Cap. VIII.

Ad eos qui phantaſma patiuntur.

LVpi carnem conditam & decoctam qui ediderit, à
H da monibus vel vmbris quæ per phantaſmata apparent,non tantum inquietabitur . Item adeps eius cum ſuo felle non minorem efficaciam habet quàm caninus.

Ad ſomnum. A

Caput lupi ſupponito ſub puluino:& dormiet æger.

Ne lupus noceat.

Lupus cuius prior veſtigia proſpexeris, tibi nocere non poterit: ſed ſi ille te antè notauerit, caudæ ſummã partem ſi habueris tecum, ſine metu iter conficies.

Ad quotidianas febres.

Oculus dexter lupi alligatus febres diſcutit.

Ad glaucomata.

Hoc facies & ad glaucomata, Si dexter oculus laborat,ad dextrum oculum:ſi ſiniſter,ad ſiniſtrum confricatus & illitus glaucomata extenuat,& tollit ſtigma:& linitur ſi ante punctum fuerit. B

DE CANE. Cap. IX.

Ad ſplenem.

Splen canis in vino potatus,ſanat. Quidam inciſum fiſſumque catulum ſupra ſplenem ponunt.

Ad contrarios pilos.

Lac caninum euulſos pilos non patitur recreſcere, ſi locum ſtatim linieris vnde ſublati ſunt. Ex canino lotio defluunt. C

Ad mulieres quæ mortuum in vtero habent.

Lac canis eiiciet mortuum ſi continuè biberit cum melle & vino pari menſura.

Ad dentes infantum.

Lacte canino ſi aſſiduè infantibus gingiuas tangas, dentes eis ſine dolore creſcunt.

Vt pili non creſcant & decidant.

Lac caninum & lacryma hederæ & lac tithymalli in vino mixtum, euulſos pilos non ſinit creſcere ſi mox linieris locum. D

Ad callos & verrucas tollendas.

Lotium caninum lutum factum in lana collectum, mirè ſanat,& callos & verrucas tollit.

Ad eos qui minus audiunt.

Adipem caninum cum abſinthii ſucco & oleo veteri moderatè inſtillato in aures:ſurdos emendat.

Ad morſus rabidi canis.

Vermes qui ſub lingua rabidi canis inueniuntur exciſos & circũ arborem ſterilem ter latos & datos, qui ab eo morſus fuerit,ſanabitur. F

Ad caducos.

Stercus canis album potatum ex cineris lixiuio,caducos mirè ſanat.

Ad tineas infantum.

Stercus canis combuſtum & cum melle illitum tineas tollit.

Ad rhagades ani.

Stercus canis cum roſaceo tritum & impoſitum ſtatim ſanat.

Ad hydropicos.

Stercus canis ſiccum & in potionẽ aſperſum, hydropicos ſanat.Item vomitum canis hydropico ſuper ventrem pone, ſtatim incipit per ſeceſſum aquã emittere.

Ad omnem dolorem.

Adhuc non videntem catellum ſi edas, nullũ ſenties dolorem.

Ad torminoſos.

Sanguinem canis bibant:mirè ſanantur.

Ad tumores teſticulorum.

Caluaria canis trita & impoſita,mire ſanat.

Ad morbum regium.

Rabidi canis caput contuſum & commixtum cum vino potatum mirè ſanat.

Ad vulnera canceroſa.

Non rabidi canis caput combuſtum, & idem cinis in canceroſa vulnera aſperſus,ſanat.

Ad pterygia in digitis.

Idem cinis appoſitus pterygia quæ naſcuntur in digitis,vrit,& cicatrices tollit.

Ad ficum in ano & rhagades.

Idem cinis ficus qui in ano naſcuntur aſperſus ſanat, & rhagades & omnem ſpurcitiam.

Ad rabidi canis morſus.

Idem cinis eos qui à cane rabido morſi fuerint, perſanat.

Ad idem.

Caput rabidi canis & iecur coctum dato ei qui morſus fuerit,ſanat. Vermiculus canis mortui in collo ſuſpẽſus facit vt ſuprà.

Ad fracturam.

Cerebrum canis illitum & in lana impoſitum:& ſubinde ſuffundatur fracturis: diebꝰ quatuordecim ſolidat. Fractura autem debet ſolida alligatione vti.

Ad glaucomata oculorum.

Caluaria canis findit.Et ſi dexter oculus glaucomate laborat,in dexteriorem partem ſpicella demittitur: ſin ſiniſter,ſiniſtram.

Ad dentium dolorem.

Dentem canis combure & cinerem eius in vini hemina decoque & ex eo gargarizet:& ſanabitur.

Ad tumores gingiuarum.

Dens canis combuſtus & tritus impoſitus gingiuas ſanat.

Vt dentes ſine dolore creſcant.

Dens canis combuſtus & cum melle tritus,gingiuas reprimit.

Ne canes ſint moleſti.

Cor canis ſiquis ſecum habuerit,canes ei moleſti nõ erunt.

Ad hydropicos.

Canis rabidi id quod ſub lingua habet acceptum & potatum cum aqua calida vel ex vino, mirificè ſanat.

DE LEONE. Cap. X.

Ad eos qui phantaſma patiuntur.

Carnes leonis decoctas manducent, & phantaſma non patientur.

Ad aurium dolorem.

Leonis adipem remiſſum auribus inſtillato: à dolore liberat.

Ad omnem dolorem.

Adeps leonis remiſſus ſtatim inunctus omnem dolorem ſedat.

Ad neruorum & geniculorum dolorem.

Adipem leonis cum medulla ceruina & lactuca teres & commiſces:tum demũ perunges corpus:ſanabitur.

Vt à beſtiis tutus ſis.

Leonis ſanguine ſiquis corpus ſuũ lini erit,ab omnibus beſtiis erit tutus.

DE TAVRO. Cap. XI.

Ad ſerpentes fugandos.

Tauri cornu combures eo loco vbi ſerpẽtes fuerint, & ſtatim fugient.

Ad maculas de facie tollendas.

Sanguis tauri illitus,omnes maculas de facie tollit.

Ad ſuffuſionem vel caliginẽ oculorum.

Fel taurinum cum mulſo & melle Attico inunges.& ſanat.

Ad ventrem ſoluendum.

Fel taurinum in lana collectum & ſuppoſitum ano, ventrem ſoluit.Idem facit & infantibus ſuper vmbilicum poſitum,& lumbricos proiicit.

Ad aurium dolorem.

Fel taurinum mulſo infuſum & auribus inſtillatum, ſanat.

Ad lentigines in facie.

Fel tauri in faciem illitum ,lentigines purgat.

Ad morſum ſimiæ.

Fel tauri illitum ſuper morſum,perſanat.

Ad omnem duritiam.

Sepum tauri cum reſina & creta Cimolia impone: omnem duritiam diſcutit.

Ad torminoſos.

Medulla tauri in vino trita & potata,emendat.

Ad omnes dolores.

Fimus tauri cum aqua calida potatus ſanat.

Ad alopecias.

Fimum tauri calidum imponito alopeciis.

Ad combuſtum. A

Fimus tauri combuſtus & aſperſus vino aut aqua feuente, combuſtum ſanat.

Ad faciem ſplendidam faciendam.

Membrum tauri in aceto maceratum & illitũ,ſplendidam facit faciem.

DE ELEPHANTE. Cap. XII.

Ad maculas tollendas.

EBur cum melle cõtritum & impoſitum,mirè ſanat.

Ad plagas de facie tollendas.

Mulier ſi quotidie de puluere eboris faciem ſuam fricauerit,plagas mundabit. B

DE VRSO. Cap. XIII.

Ad capillos fluentes, & vt creſcant.

VRſinus adeps cum ladano & vino vetere mixtus capillos fluentes continet & conſpiſſat.

Ad caducos.

Fel vrſinum cum aqua calida ſumptum,ſanat.

Ad ſuſpirioſos.

Vrſinũ fel in aqua calida potatum,ſuſpirioſis prodeſt. C

DE ASINO. Cap. XIIII.

Ad concubitum.

ASini adeps & anſeris maſculi mixtus & ad anum appoſitus,concubitum præparat.

Ad mamillis lac prouocandum.

Aſini ſplen contritus & ex aqua impoſitus mamillis lac prouocat.

DE MVLA VEL BVRDONE.

Cap. XV.

Vt mulier non concipiat.

DE mulæ auricula ſordes alligatæ in pellicula ceruina & brachio ſuſpẽſæ poſt purgationem mulieris, efficiũt vt non concipiat. Quædam lana alba illigant, quædam ex aqua bibunt. D

Ad idem.

Burdonis teſticulum ſupra ſterilem arborem combuſtum,& extinctum de lotio ſpadonis, illigato pelli mulæ,& poſt menſtrua brachio ſuſpendas.

Ad idem.

Mulæ cor ſiccum & vino aſperſum datur bibere poſt purgationem triceſimariam. E

Ne capilli de capite defluant.

Burdonis iecur combuſtum cum oleo myrtino mixtum & illinitum capiti,capillos fluentes continet & facit creſcere.

DE EQVO. Cap. XVI.

Ad phthiſicos & qui malè tuſſiunt.

EQui ſaliuam ſi biberint,ſani efficiũtur.Expertiſſimũ ſanè,equus morietur.

Ne puero inueſti pili exeant.

Equi ſpuma ſi puero inueſti pectinem linieris, pili eius non creſcunt nec generantur. F

Ad dentium dolorem.

Equi dentes qui primùm nati fuerint,ſi dentem qui dolet tetigerint,remedio erunt.Nam et ſi infans equi roſtrum baſiauerit,dentium dolorem non ſentit:& nec equus mordebit infantem.

Ad mortuum partum.

Equi axungia ſuffumigata eiicit mortuum partum foras:& ſecunda ſequitur. G

Ad ventrem fluentem.

Equi ſtercus aqua liquefactum & percolatum, ſi bibatur facit regreſſum.

DE PVERO VEL VIRGINE INVESTI. Cap. XVII.

Ad oculorum albuginem & aures purulentas.

PVeri vel virginis inueſtis lotio inũges eos:extenua leucomata, & lacrymatorium non inſanabile efficit, & aliquatenus claritatem & angulorum aſperitudinem ſedat. Et fæces lotii ſicci eãdem aſperitudinem ſedant, & poſt inunctiones pelles eiiciunt. Infunduntur etiam auriculis quæ pus habent: & remediũ eſt totius corporis. H

Si qui puncti ab ape aut veſpa vel crabrone fuerint.

Lotio infantis eum foueas locum vbi puncti ſunt.

Ad podagram.

Pueri primi capilli à natiuitate ſi pedibus dolẽtibus impoſiti fuerint,ſanabuntur.

Mulier vt non concipiat.

Pueri dens annorũ ſeptem incluſus auro & argento & in brachio ſuſpenſus efficit ne mulier concipiat.

Ad lippitudinem oculorum.

Homo quicunque crura ſua lauerit,& deorſum vſq; ad pedes aquam deduxerit,& de vtraque manu oculos tetigerit, non lippiet.

Ad capitis & corporis exulcerationes & furfures.

Hominis lotium admixto nitro impoſitum omnia vitia ſuprà ſcripta ſanat & emendat.

Ad callum in veretro.

Idem callum in veretro extenuat, ſi illo ſæpius foueatur.

Ad maculas in facie.

Idem maculas in facie à ſole factas aut per ſe natas. In lotio item eruum maceratum & impoſitum frequẽter,perfectè curat.

Ad canceromata.

Hominis ſtercus combuſtum & in vlcera canceroſa & inſanabilia aſperſum,eo pro magno remedio vtitor, quod melius appellãtur botrys.

Mulier ſi poſt partum ſecundã ſenſerit.

De lotio ſubitò guſtet,ſine mora ſecũda foras exibit.

DE CATA. Cap. XVIII.

Ad capitis alopecias.

CAtæ ſtercus ſiccum cum ſinape æquis ponderibus cum aceto contritum & impoſitum,capitis alopecias ſanat.

Ad profluuium mulieris.

Catæ ſtercus cum reſina & roſaceo ſuppoſitum, reprimit.

Siquis ſpinam glutierit.

Catæ ſtercus contritum recens purum illinitũ faucibus,ſine difficultate extrahit ſpinam.

Ad quartanam.

Catæ ſtercus cũ vngula bubonis in collo vel brachio ſuſpenſum,poſt ſeptimam acceſſionem diſcutit quartanam.

DE GLIRE. Cap. XIX.

Ad eos qui paralyſi tentantur.

GLiris adeps remedium adferet ad eos qui paralyſi tentantur.

Ad claritatem oculorum.

Glires & ſorices cõbuſti,& cinis eorum melli admixtus,ſi inde quotidie manè guſtent,ſanabuntur.

Ad verrucas.

Glirem integram ſuperligabis:verrucas mox tollit.

DE MVSTELA. Cap. XX.

Ad elephantioſos.

MVſtelæ cinis & eiuſdem ſanguis liniatur:prodeſſe dicimus.

Ad faucium mala.

Muſtelæ ſanguis inungatur,& ſanat.

DE MVRIBVS. Cap. XXI.

Ad oculorum dolorem.

MVrium capitum cinis in melle mixtus & illinitus per decem dies,facit oculornm claritatem.

Mulier vt non concipiat.

Muri viuenti cor exemptum & brachio mulieris ſuſpenſum efficit vt non concipiat.

DE TALPA. Cap. XXII.

Ad dentes mobiles.

TAlpæ cinerem mixtum cum melle ſuperfricato: dentes confirmat.

Ad glandulas.

Talpam ſuper glandulas ligato:deſtruit.

SEQVITVR PARS ALTERA DE AVIBVS.

DE AQVILA. Cap. I. A

Ad ſuffuſionem oculorum.

AQuilæ felle mixto cum melle Attico inunges. Quidam illud magis prodeſſe credunt qui his medicamētū hellebori lib.I.aut dimidiam myrrhæ, tantundem mellis Attici,obtemperatam faciunt inunctionem.

Mulier vt partum perferat.

Aquilæ lapis qui in ventre eius aut in nido inuentus fuerit, phylacterium eſt prægnantibus. Nomen habet aetites.

DE VVLTVRE. Cap. II.

Ad effugandos ſerpentes.

VVlturis pennas ſi comburas fugabis ſerpentes.

Ad capitis dolorem.

Vulturis oſſa de capite,ſuſpenſa collo,capitis dolorem ſanant.Idem facit cerebrum eius,ſi cōmiſceas cum oleo cedrino & inde nares frequenter tangas.capitis dolorē aufert.

Ad caducos.

Vulturis iecur totum cum ſanguine ipſius vulturis tritum & per dies ſeptē potū,caducis prodeſſe dicimus. C

Ad caliginem oculorum.

Vulturis fel mixtum cum ſucco marrubii omnem caliginē diſcutit, incipientē ſuffuſionem pariter inſiſtit.

Ad neruorum dolorem & articulorum.

Vulturis adeps & ventriculus cum axungia contritus & perunctus,omnem neruorum dolorem tollit & articulorum emendat.

Aduerſus mala medicamenta.

Cor vulturis ligatum in pelle lupina ſi circa brachiū habeas , nullum medicamentum nocere tibi poterit , D nec ſerpens,nec latro,nec vlla malitia, nec quidem phātaſma ſenties.

Ad difficulter parientes.

Vulturis pennas ſi pedibus ſubieceris, efficit vt ſine labore partum edat.

Ad pediculos & phthiriaſin.

Vulturis viui exciſam medullam contritā cum vino dabis bibere:prodeſſe dicimus.

DE ACCIPITRE. Cap. III.

Ad ſuffuſionem & caliginem oculorum. E

ACcipiter in oleo ſuſino decoctus & inūctus,ſuffuſionem & caliginem diſcutit.

DE GRVE. Cap. IIII.

Ad duritiam & concretiones locorum.

GRuis adeps cum adipe anſerino remiſſus, locorum duritias & concretiones diſcutit.

DE PERDICE. Cap. V.

Ad morbum regium.

PErdicis cerebrum cum vino cyathis tribus potui dabis:liberabitur.

Ad caliginem,incipientem ſuffuſionem & leucomata.

Hæc eſt cōpoſitio vera,vehemens, quam frequentius ipſi experti ſumus. Perdicis fellis veſicula quicquid habuerit:ad hæc commiſcens opobalſamum cyatho vno, cyprum Sidoniæ cyatho dimidio , in ſe commixtum contere diligenter, & repone in pyxide ſtannea ſiue argentea,& inde inunges:miraberis. Et licet quòd prorſus non videat,ſed tamen ſi pupillā integrā habet,ſine difficultate curabitur. Hoc nos ipſi frequenter tentauimus. G

DE CORVO. Cap. VI.

Ad capillos denigrandos.

COrui ouo capillos hac ratione inficies.Defunditur in vaſculo Cyprio,& tandiu mouetur donec mutet colorem:deinde raditur caput & illinitur donec ouum conſumatur:debebit autem tandiu in ore oleum tenere donec deſiccetur, ne dentes innigrentur. deinde caput ligabis,& poſt diem quartū ſolues.Et hoc efficit vt nec cani vnquam exeant.

De corui cerebro. H

Cerebellum corui de pane collectum,ſcrofæ ſi dederis comedere, ſequitur te quocunque ieris.

Ad dentium dolorem.

Cauo denti fimum ſi impoſueris,dentem rumpit & tollit dolorem.

DE PAVONE. Cap. VII.

Ad caducos.

PAuonis fimus potatus,caducos mirabiliter ſanat.

DE GALLO. Cap. VIII.

Ad viperæ morſum.

GAlli cerebrum cum poſca, adiecto pipere,iis qui à vipera percuſſi ſunt vel morſi,potui dabis:auxilium B maximum experieris.

Ad caducos.

Galli teſticulos contritos cum aqua ieiuno dabis bibere.abſtineant autem à vino diebus decem.caducis remedium eſt.Debebunt autem teſticuli ſicci ſeruari, vt quum fuerint neceſſarii,continuò ſumantur.

Ad concubitū excitandū & inhibendum.

Galli teſticuli cum adipe anſerino in arietis pelle brachio ſuſpenſi,concubitum excitant.Suppoſiti lecto cum ipſius ſanguine, efficiunt ne concumbant qui iacent.

Ad furunculos.

Galli ſtercus ruffum impoſitum, furunculos rumpit, & dolorem tollit.

DE GALLINA. Cap. IX.

Ad oculorum punctiones.

GAllinæ ouum notiſſimū eſt omnibus habere vim ad omnium oculorū dolorem:cuius album fuſum in oculos ſedat punctiones.

Ac oculorum lacrymas ſtringendas.

Eſt & vnum de collyriis mixtum cum thuris manna, vt id lana colligas & circa tempora imponas:hoc fluentes lacrymas ſtringit,& facit ſomnum,ſi exiguum oleū adiicias.

Ad ignem ſacrum.

Ouo crudo linies corpus vbi feruor fuerit:& de ſuper folium betæ impones:miraberis ſanitatem.

Ad profluuium mulieris.

Gallinæ ouum totum comburas & cōteras,& in vino mixtum illinies:reſtringit.

DE COLVMBA. Cap. X.

Ad ſerpentium morſus.

COlumba inciſa & impoſita calida morſui,venena omnia rapit & ſanare creditur.

Ad ſanguinem in oculis ex ictu.

Columbæ ſanguis reciſus ,deinde infuſus,optimè facit.Debebit autem vena aperiri quæ in aſcella eius eſt: imponitur & ſanguis in lanula & melle decocto mixto ſupra oculos:optimè facit.

Ad omnem duritiam.

Columbæ ſtercus habet vires has:Omnes duritias diſ F cutit, & humores exiccat cum oleo aut melle calefacto diſtemperatum & ſuper duritias ligatum.

DE ANSERE. Cap. XI.

Aqua ſi in aurem introierit & ad aures ſurdas.

ANſerinus adeps cum cepæ ſucco mixtus bene auriculæ infunditur.prodeſt & ſurdis auditum reuocat.

Ad duritiam locorum.

Adeps anſeris illitus duritias & concretiones locorū diſcutit.

DE HIRVNDINE. Cap. XII.

Ad faucium dolorem.

HIrundinis pulli in cinerem combuſti, faucīū morbis medentur.

Ad linguæ vulnera & labiorum.

Hirūdines in melle vel mulſo decoctæ,optimè perſanāt.

Ad caducos.

Hirundines comeſtæ caducos ſanant. Item lapilli in vētriculis eorum reperti, & brachio alligati,perfectè ſanant.

Ad oculorum dolores & lippitudines & caligines.

Hirundinis pulli cinerem cum melle in oculos mitte, aut hirundinis fel & ſanguinē inūgito : mirè prodeſt.

Altos

e. —

cpl. M.:
5 part. en 2 vols
av. fig

Hed + Gav.